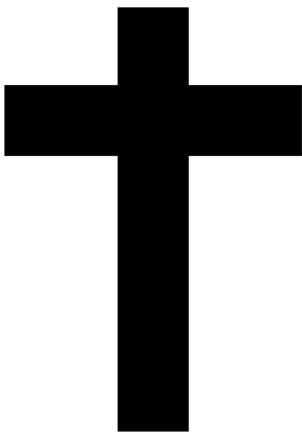

Bibulu Jinmiire ni

Sénoufo, Djimini: Bibulu Jinmiire ni Bible

Bibulu Jinmiire ni Sénoufo, Djimini: Bibulu Jinmiire ni Bible

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Djimini Senoufo

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Dec 2025 from source files dated 29 Jan 2022
a4863791-1c91-5f31-9a8f-034a18a2f8d8

Contents

ZHENESI	1
ΕΚΙΖΩΔΙ	97
LEVITIKI	182
NOMBURU	242
DETERONOMU	328
ZHOZUWE	399
KITI KONFENNE	447
URUTI	494
1 SAMIYELI	502
2 SAMIYELI	563
1 WUNLUMBOLO	617
2 WUNLUMBOLO	680
1 KURONIKI	743
2 KURONIKI	804
ESIDIRASI	875
NEHEMI	896
ESITERI	927
ZHOBUBU	942
YUURO	1005
YOMIYEGELE	1167
YENNELE SENRE YOFJ	1225
YUURO TI YURUTANGA	1242
EZAYI	1254
ZHEREMI	1381
YUNGBJGJRJ SENRE	1505
EZEKIYELI	1519
DANIYELI	1617
OZE	1647
ZHOWELI	1669
AMOSI	1677
ABIDIYASI	1693
ZHONASI	1696
MISHE	1701
NAWUMU	1713
ABAKUKI	1719
SOFONI	1725
AZHE	1732
ZAKARI	1736
MALAKI	1758
MATIYE	1765
MARIKI	1835
LUKI	1880
ZHAN	1953

KAPYEGELE	2005
OROMU	2069
1 KORENTI	2099
2 KORENTI	2127
GALASI	2146
EFEZI	2157
FILIPi	2167
KOLOSI	2175
1 TESALONIKI	2182
2 TESALONIKI	2189
1 TIMOTE	2193
2 TIMOTE	2201
TITE	2207
FILEMO	2211
EBURUYE	2213
ZHAKI	2235
1 PYERI	2243
2 PYERI	2252
1 ZHAN	2258
2 ZHAN	2266
3 ZHAN	2268
ZHUDE	2270
NAGAWA	2273

Yaara ti ni fuun ti pelisaga sɛwɛ ɲa pe yinri ZHENESI Sɛwɛ wi nawa senrɛ

Bibulu wi sɛwɛ kongbanɲa poo yinri «Zhenesi», ko koro wo yen pelisaga, katugu wi yen na para dunruya yaara ti pelisaga wogo ko na, naa senweele poro naa Izirayeli tara woolo pe pelisaga wogo ko na.

Zhenesi sɛwɛ wi yen ma kɔn ma yiri konsaga shyen. Wi konsaga kongbanɲa, mbege lɛ wi go nungba sa gbɔn go kɛ ma yiri nungba (1-11) ko yen na para yɛgɛ ɲga na we mbe ya mbe dunruya ɲa we yen ma cɛn laga wi ni wi jɛn, konaa senwee wi yiri se yeri? Senweele poro naa Yɛnɲɛlɛ sɔgowɔ konaa senweele poro naa pe yɛɛ sɔgowɔ pi yen mɛlɛ? Kapege konaa kunwɔ pi ni ti ye laga dunruya wi ni mɛlɛ? Zhenesi sɛwɛ wi konsaga kongbanɲa ɲga ko yen na yɔn sɔgowo kaan ki yewige ɲga fuun ki yewe yɛɛn ki wogo ki na: Yɛnɲɛlɛ lo lɛa dunruya wo naa tara ti da, naa nara wo naa jɛlɛ wi ni (1-2); ɛɛn fɔ, paa punɲo Yɛnɲɛlɛ li na, a li si kunwɔ wa pe na pa danga yen (3); ko punɲo na, a senweele pe tipewe pi nɛɛ sɛregi na kee, fɔ a Yɛnɲɛlɛ li ka saa ki kɔn maga tɛgɛ mbe tara ti tɔngo, ndɛɛ Nowe wo naa wi go woolo pe ni poro lɛa sho, katugu Nowe wila pye ma sin li yɛgɛ na (4-9); naa leele paa kaa na siin na lege naa, a Yɛnɲɛlɛ li si pe senrɛ ti piri ma pe gbɔn ma pe jaraga wa laga ɲga pe yinri Babeli ki sanɲgazo wi kansaga (11). Ki kagala ɲgele ke pyesanga lere se ya mboo jɛn mbe wali wi na.

Sɛwɛ wi konsaga shyen wogo, mbege lɛ go kɛ ma yiri shyen sa gbɔn go nafa shyen ma yiri kɛ (12-50) ko yen naga yɛgɛ yuun we kan paa yɛgɛ ɲga na Yɛnɲɛlɛ li pan mbe senwee piile pe sho pe kapere ti ni, ma Izirayeli woolo pe tɛleye kongbanmbala pe yeri li tunɲo ki na. Ki kongbanɲa Abirahamu naa wi pinambyɔ Izaki (12-25). Abirahamu wila taga Yɛnɲɛlɛ li na, na nuru li yeri. Wi kala li yen yɛgɛ nagawa we na fɔ sanga pyew. Ki shyen wogo Abirahamu wi pishyenwoo Zhakɔbu (25.19-37.1), wo la se pinambyɔ kɛ ma yiri shyen. Yɛnɲɛlɛ lɛa Zhakɔbu wi mɛgɛ ki kanɲga naa yinri Izirayeli. Zhakɔbu wi pinambyɔ Zhozɛfu (37.2-50.26) wo senrɛ ti yen na yuun ma we laga sɛwɛ wi konsaga shyen wogo ɲga ki ni. Zhozɛfu wi to sɛyɛɛnɛlɛ paa wi pɛrɛ kulo, a pɛ kari wi ni wa Ezhipiti tara. A wi kaa pye legbɔ wa. A wi si kaa ti a wi to Zhakɔbu, naa wi to sɛyɛɛnɛlɛ sanmbala poro naa pe go woolo pe ni, pɛ pan ma cɛn wa Ezhipiti tara, ma sho funɲo gbɔgɔ ka kɛɛ.

Mbe senrɛ ti go kaw, Zhenesi sɛwɛ wi yen naga nari we na fɔ Yɛnɲɛlɛ li naayeri wo naa tara ti da. Li yen na jaa senwee wila nuru li yeri, wi taga li na, wila li gbogo paa Abirahamu wi yen. Ki pye ma, a Yɛnɲɛlɛ li si yɔn finliwɛ lɛ Abirahamu wi ni, ma yɔn fɔlɔ kɔn mbe duwaw tara woolo pe ni fuun pe na wo fanɲga na (12.3). Yɛnɲɛlɛ ligi yɔn fɔlɔ li yɔn fili, naa lɛa Zhezu Kirisi wi torogo, a wi pan ma ku mbe senwee wi sho we. Zhezu Kirisi wi yen Abirahamu wi setirige pyɔ.

Sɛwɛ wi yen ma kɔɔnɔ yɛgɛ ɲga na

Yɛnɲɛlɛ lɛa yerɛnɲɛ konaa senweele pe da 1-2

Kapege konaa jɔlogɔ tila ye laga dunruya wi ni 3.1-24

Maga lɛ Adama na ma saa ki wa Nowe na 4-5

Nowe konaa tɔnɲgbɔɔ pi panga ye 6-9

Tara na cengele ko naa Babeli sannngazo titonlowo wi kala 10-11
Izirayeli woolo pe teleye wele: Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakobu
12-35

Ezawu setirige piile wele 36.1-43

Zhozezu naa wi sefenne nambala 37-50

YERENGE KONAA SENWEE PIILE PE DAKALA

1-2

Dunruya wi dakala li na

¹ Fafafa, wa dunruya wi lesaga, Yenñele laa naayeri wo naa tara ti da.

² Tara ti sila pye ma yala, tila pye waga. Diwi wila pye tonngbɔɔ tijuguwo pi go na. Yenñele li Yinñe† laa pye na tigile tonmo pi go na.

³ A Yenñele li sho fo: «Yanwa pi pan!» A yanwa pi si pan†.

⁴ A Yenñele li si yanwa pi yan pi yen ma yon. A li si yanwa po naa diwi wi ni ti laga ti yee na.

⁵ A Yenñele li si yanwa pi yeri: Pilige, ma diwi wi yeri: Yembine. A yonlokɔgo si gbɔn, a pinliwe fun pi gbɔn. A ko si pye pilige kongbannga.

⁶ A Yenñele li sho fo: «Fogo mbe ye tonmo pi sogowo, kuu kon shyen pi lali pi yee ni.»

⁷ Ki kaa pye ma, a Yenñele li si fogo le tonmo pi sogowo, ma tonmo pa yaga wa go na, ma pa yaga nogona. A ki si pye ma.

⁸ A Yenñele li si ko fogo ko yeri: Naayeri. A yonlokɔgo si gbɔn, a pinliwe fun pi gbɔn. A ko si pye pilige shyen wogo†.

⁹ A Yenñele li sho naa fo: «Naayeri wi nogona tonmo pi gbogolo laga nungba, lawaga mbe yiri.» A ki si pye ma.

¹⁰ A Yenñele li si ko lawaga ko yeri «tara», mee tonmo mba pi gbogolo pi yee na po yeri «kɔgoje». A Yenñele li sigi yan fo ki yen ma yon.

¹¹ Kona, a li sho fo: «Yan mbe fi wa tara ti na naa yarilire ni, konaa tire nda ti yen pire seworo ti ni mbe yala ti cengele ke ni. Tige pire ti gbagboro ti pye wa ti nawa mbe yala ti cengele ke ni.» A ki si pye ma.

¹² A yan ki si fi wa tara ti na naa yarilire ni ma yala ti cengele ke ni, naa tire nda ti yen pire seworo ti ni. A tire pire ti si gbagboro le wa ti nawa ma yala ti cengele ke ni. A Yenñele li sigi yan fo ki yen ma yon.

¹³ A Yonlokɔgo si gbɔn. A pinliwe fun pi gbɔn. A ko si pye pilige taanri wogo.

¹⁴ A Yenñele li sho fo: «Yanwa yirigeyaara mbe pye wa naayeri, tila pilige ko naa yembine li ni ti koon ti yee na. Ti pye paa kacɛn yen mbaa wagati, naa piliye konaa yegele ke yege nari.

¹⁵ Ti pye yanwa yirigeyaara wa naayeri, mbaa yanwa yinrigi laga tara ti na.» A ki si pye ma.

¹⁶ Ki pye ma, a Yenñele li si yanwa yirigeyaara shyen gbegele, a ka we ka na. A li si gbegele ki tege pilige ki go na, ko ki yen yonlo ye, mee jɛge ki tege yembine li go na, ko ki yen yenge ye; mee wonngɔlo ke gbegele fun.

¹⁷ A li siri tegetege wa naayeri tila yanwa yinrigi laga tara ti na;

¹⁸ konaa ti cen pilige naa yembine li ni ti go na, mbaa yanwa po naa diwi wi ni ti koon ti yee na. A Yenñele li sigi yan fo ki yen ma yon.

† 1:2 1:2: Nga ki yo fo Yenñele li Yinñe, Eburuye senre ti ni ki mbe ya logo fun fo Yenñele li wonwon. † 1:3 1:3: 2 Koren 4.6 † 1:8 1:6-8: 2 Pye 3.5

¹⁹ A yonlokogo si gbɔn, a pinliwe fun pì gbɔn. A ko si pye pilige tijere wogo.

²⁰ A Yɛnɛɛ lɛ sho naa fɔ: «Yaara nda yinwege na, ti legere mbe pye wa tɔnmɔ pi ni. Sannjere mbe yiri tila yinrigi sire na wa naayeri, tara ti go na.»

²¹ A Yɛnɛɛ lɛ si kogoje nawa yaritugboro ti da, konaa yaara nda fuun ti yen yinwege na, na waa na mari wa tɔnmɔ pi ni ti ni. A ti lege wa tɔnmɔ pi ni fɔ jenge, ma yala ti cengele ke ni. A lɛ sannjere ti cengele ke ni fuun ke da. A lɛ sigi yan fɔ ki yen ma yon.

²² A Yɛnɛɛ lɛ si duwaw ti na, ma siri pye fɔ: «Ye se, ye lege, ye kogoje tɔnmɔ pi yin; sannjere fun ti se, ti lege laga tara ti na.»

²³ A yonlokogo si gbɔn, a pinliwe fun pì gbɔn. A ko si pye pilige kangurugo wogo.

²⁴ A Yɛnɛɛ lɛ sho naa fɔ: «Tara ti pan yaara nda ti yen yinwege na ti ni mbe yala ti cengele ke ni, yaayoro to naa yangala jেকে jেকে ngele ke maa fulolo tara ti na, konaa wongaala pe cenle pyew li ni.» A ko si pye ma.

²⁵ A Yɛnɛɛ lɛ si wongaala pe gbegele ma yala pe cengele ke ni, naa yaayoro ti ni ma yala ti cengele ke ni, naa yangala jেকে jেকে ngele fuun ke maa fulolo tara ti na ke ni ma yala ke cengele ke ni. A Yɛnɛɛ lɛ sigi yan fɔ ki yen ma yon.

²⁶ A Yɛnɛɛ lɛ sho fɔ: «Ye ti we lere gbelege wi pye we yanle, wi yiri we korogo, wi cen ngbanra nda wa tɔnmɔ pi ni ti go na, naa naayeri sannjere, naa yaayoro, naa tara to naa yangala jেকে jেকে ngele ke maa fulolo tara ti na ti go na†.»

²⁷ A Yɛnɛɛ lɛ si lere wi da, a wì pye li yanle,

a lɛ suu da, a wì yiri li korogo.

A lɛ si pe da nanja naa jele†.

²⁸ Kona, a Yɛnɛɛ lɛ si duwaw pe na mɛɛ pe pye fɔ: «Ye se, ye lege, ye tara ti yin, ye cen ti go na. Ye cen ngbanra nda wa tɔnmɔ pi ni ti go na, naa naayeri sannjere to naa yaara nda fuun ti yen yinwege na, na yanri tara ti na ti go na†.»

²⁹ A Yɛnɛɛ lɛ sho fɔ: «Ye wele! Yarilire nda fuun ti yen laga tara ti na konaa tire nda fuun ti maa pire seni ma pye gbagboro ni, m̀iri kan ye yeri ti pye ye yaakara.

³⁰ Wongaala mbele fuun pe yen laga tara ti na, naa naayeri sannjere ti ni fuun, naa yaara nda fuun ti maa yanri tara ti na, ko korɔ wo yen yaraga nga fuun ki maa wɔɔn, m̀i yantipirige ki kan ti yeri ki pye ti yaakara.» A ko si pye ma.

³¹ Yaara nda fuun Yɛnɛɛ lɛ gbelege, a lɛ siri wele mari yan ti yen ma yon fɔ jenge. A yonlokogo si gbɔn, a pinliwe fun pì gbɔn. A ko si pye pilige kogoloni wogo.

2

¹ Naayeri wo naa tara ti ni, naa ti nawa yaara pyew, pa tila gbegele ma ko yɛɛn.

² Naa Yɛnɛɛ lɛ kaa ko li tunngo pyege ki na, a lɛ si wogo pilige koloshyen wogo ki na tunngo nga fuun lɛa pye ki ni†.

† 1:26 1:26: 1 Koren 11.7 † 1:27 1:27: Mati 19.4; Maki 10.6 † 1:28 1:27-28: Zhene 5.1-2 † 2:2 2.2: Ebu 4.4,10

³ A Yenñele li si duwaw pilige koloshyen wogo ki na maga tege ki ye li yee kan, katugu laa tunngo ki pye ma yaara nda fuun da, laa ko ki tunngo ki na mee wogo ko pilige ko ni†.

⁴ Yawe Yenñele laa naayeri wo naa tara ti da sanga na ni, kila pye yege nga na, koyi nga.

Eden nanngo kologo ki senre

⁵ Yawe Yenñele laa tara to na naayeri wi gbegele sanga na ni, kila yala tige kpe fa fi laga tara ti na gben, konaa yan kpe fa fi fun laga tara ti na, katugu ki sanga wi ni kila yala Yawe Yenñele li fa tisaga wa laga tara ti na gben. Ki sanga wi ni, leele sila pye laga mbaa fali tara ti na.

⁶ Een fo, foonngo ka la pye na yinrigi wa nogona na tara ti yinngi lagapyew.

⁷ Yawe Yenñele laa lere wi gbegele taambugo ni, mee yinwege wonwon pi le wa wi numawegele ke ni li yee yon tifelege ki ni. A lere wi si pye yinwege na†.

⁸ Ko punngo na, a Yawe Yenñele li si nanngo kologo ka gbegele wa Eden tara ti yonlo yirisaga yeri, mee lere na laa gbegele wi tege wa ki nawa.

⁹ Tige nga fuun ki yege cenwe pi yen ma yon, ma pye yaakara tanra yaa ta wa ki na, a Yawe Yenñele li si ti a ti cengele ke ni fuun ta fi ma yiri wa tara. A li si tige nga ki maa yinwege kaan ka tege wa nanngo kologo ki nandogomo, konaa tige nga ki maa kajenge naa kapege ki jenwe pi kaan ki ni†.

¹⁰ A gbaan wa si yiri wa Eden tara ti ni, na nanngo kologo ki yinngi. A gbaan wi si wali wa ki laga ki na, ma keyen tijere wo.

¹¹ Gbaan wi kee kongbannga paa pye naga yinri Pishon. Ko kila pye ma Havila tara ti maga mari fili. Te yen wa ki tara ti ni.

¹² Ki tara ti te wi yen te piiri. Bedelimu tire tonmo nuwo taan konaa sindeere songbanga woro nda pe yinri onikisi tila pye wa.

¹³ Gbaan wi kee shyen wogo paa pye naga yinri Giyon, ko kila pye ma Kushi† tara ti maga.

¹⁴ Gbaan wi kee taanri wogo paa pye naga yinri Tigire, ko la pye na fuun na kee wa Asiri tara ti yonlo yirisaga yeri. Gbaan wi kee tijere wogo paa pye naga yinri Efirati.

¹⁵ A Yawe Yenñele li si lere wi tege wa Eden nanngo kologo ki ni ma yo wila ki fali, wila ki korosi.

¹⁶ A Yawe Yenñele li si ngasele la tege ma lere wi kan, mee wi pye fo: «Nanngo kologo ki tige pige nga fuun ki yen mo ndanla, ma mbe ya ka ka.

¹⁷ Een fo, tige nga ki maa kajenge konaa kapege ki jenwe pi kaan, maga kaga pyo wa ka. Na maga wa ka pilige nga ni, ma daga mbe ku de.»

¹⁸ A Yawe Yenñele li sho fo: «Nana wi koro wi nungba, ki woro ma yon. Mi yaa sagafo gbegele wi kan, wi yala wi ni.»

¹⁹ Yawe Yenñele laa tara tege ma wongaala poro naa sannjere ti cengele ke ni fuun ke gbegele, mee ti a ti pan nana wi korogo, maa wele paa wi yaa ti yeri yege nga na we. Nana wi ka mege nga yeri yaraga yenwege nga na, ko ki ma pye ki mege ye.

† 2:3 2.2-3: Eki 20.11 † 2:7 2.7: 1 Koren 15.45 † 2:9 2.9: Naga 2.7; 22.2,14 † 2:13 2.13: Kushi tara, Lewoolo tara laga ko kayi. Kila Ezhipiti tara laga ka le ma saa pinle Sudan tara laga ka ni.

²⁰ A nana wi si yaayoro to naa sannjere ti ni, naa wongaala pe cenle pyew pe mere ti tagataga. Een fo, wa ki yaayoro ti sogowo, ka sila ta wa nga ki mbaa pye wi sagafu mbe yala wi ni.

²¹ A Yawe Yennele li si wonlowo gbowo wa nana wi na, a wi si wonlo. A li suu kendingangala li nungba wo mee wi wire kara ti tege maga laga ki ton.

²² Kendinganna na Yawe Yennele laa wo nana wi ni, a li si lo pye jele, mee pan wi ni nana wi korogo.

²³ Naa nana wila kaa wi yan, a wi sho fo:
«Koni, na yeen, na kajeere ko ka nungba yi, na wire kara to tari.
Pe yaa laa yinri jele, katugu wi yiri wa nana wo ni†.»

²⁴ Ko ki ti nana wi yaa ka laga wi to naa wi no pe na, mbe si mara wi jo wi na, kona pe shyen pe yaa pye wire nungba†.

²⁵ Nana wo naa wi jo wi ni paa pye witiwaga, pe sila si fere jen.

KAPEGE KONAA JOLOGO TI YEWELAGA DUNRUYA WI NI

3

3.1-24

*Yennele laa nana wo naa jele
wi ni pe puro ma pe wo
wa nanogo kologo ki ni*

¹ Wongaala mbele Yawe Yennele laa da, woggo kila jilige ma we pe ni fuun pe na. A Woggo ki si kaa jele wi yewe maa pye fo: «Ki yen kaselege fo Yennele li yo yaga kaa nanogo kologo tire pire ti ni fuun ti kaa le†?»

² A jele wi si woggo ki pye fo: «We mbe ya mbaa nanogo kologo tire pire ti kaa ke.»

³ Een fo, tige nga ki wa nanogo kologo ki nandogomo, Yennele li yo waga kaga pyo wa ka. Li yo waga ka jiri ki tige ki na yere, nakoma we daga mbe ku.»

⁴ A woggo ki si jele wi pye ma yo fo: «Ki woro ma, ye se ku de.

⁵ Yennele ligi yo ma, katugu ligi jen ma yo na yaga tige ki pige ka ka pilige nga ni, ye yengele ke yaa yenge, ye yaa pye paa Yennele li yen, mbe kajeenge konaa kapege ki jen.»

⁶ A jele wi sigi yan fo tige ki pire ti yaa pye yaakara tanra, ti yen ma yon lere mbaa ti wele, konaa na maga ka ka ki mbe ya tijinliwe kan ma yeri. A wi si ka co ma ka, mee ka kan wi polo wi yeri le wi yee tanla, a wo fun wigi ka.

⁷ Le ki yongolo nungba ke ni, a pe ni fuun shyen pe yengele ke si yenge, a pe sigi jen ma yo pe yen witiwaga. A pe si figiye tige were kon mari gbegele pe yee kan lombeele.

⁸ Yonlokogo ki ni, naa tifene laa kaa yinngi, a pe si Yawe Yennele li tinme ta li yen na yanriyanri wa nanogo kologo ki ni. Ki pye ma, a nana wo naa wi jo wi ni pe si lara Yawe Yennele li na wa nanogo kologo tire ti nogo.

⁹ A Yawe Yennele li si nana wi yeri maa pye fo: «Ma yen se yeri?»

† 2:23 2:23: Eburuye senre ti ni nana wi mege konaa jele wi mege ki ni ti yiri ti yee korogo fo jenge. Pe maa nana wi yinri «Ish», na jele wi yinri «Isha» maga naga ma yo pa jele wi yiri wa nana wi ni. † 2:24 2:24: Pe shyen pe yaa pye wire nungba ko koro wo yen fo pe shyen pe yaa pye paa lere nungba yen, yaraga ka se pe kon pe yee na, Mati 19.5; Maki 10.7-8; 1 Koren 6.16; Efe 5.31.

† 3:1 3:1: Naga 12.9; 20.2

¹⁰ A naŋa wì sho fɔ: «M̀̀̀̀ tinme ta wa nanɔ koloɔ ki ni, a m̀̀ si fye, katugu m̀̀ yen witiwaga, ko m̀̀ lara.»

¹¹ A Yawe Yenɲele li suu pye fɔ: «Ambo wigi yo ma kan ma yo ma yen witiwaga? Tige pige nɲa m̀̀ yo maga ka ka ka, ko ka ma ma ka le?»

¹² A naŋa wì sho fɔ: «Jele nɲa m̀̀ kan na yeri ma yo wi pye na ni, wo wigi tige pige ka cɔ ma kan na yeri, a m̀̀gi ka.»

¹³ A Yawe Yenɲele li si jele wi pye fɔ: «Iɲga m̀̀ pye yeɛn, yingɲi yi ko?» A jele wì sho fɔ: «Wooɔ ko kilan fanla, a m̀̀ sigi ka†.»

¹⁴ A Yawe Yenɲele li si wooɔ ki pye fɔ:
«Iɲga m̀̀ pye yeɛn ki kala na,
m̀̀ danga yaayoro to naa wonɲaala pe ni fuun pe soɔwo.

Ma yaa la fulolo ma lara ti na,
taambugo ko ki yaa pye ma yaakara ma yinwege piliye yi ni fuun yi ni.

¹⁵ Mi yaa mbenwe le mboro naa jele wi ni ye soɔwo,
mbe mbenwe le ma setirige piile poro naa jele wi setirige piile pe soɔwo.
Jele wi setirige piile pe yaa ka ma go ki yaari,
mboro fun ma yaa ka pe no wa pe tondanra ti na†.»

¹⁶ Kona, a Yenɲele li si jele wi pye fɔ:
«Mi yaa pisege tere ti nɲban ma na fɔ jenge.
Ma yaa jolo mbe si jen mbe se.
Ma jatere wi yaa pye ma polo wo na,
wi yaa pye ma go na.»

¹⁷ A Yenɲele li si naŋa wo pye fɔ: «Tige pige nɲa m̀̀la yo maga ka ka ka, ki kaa pye m̀̀ jo wi senre ti logo maga ka, ki kala na,
tara ti danga ma kala na.
Ma yaa jolo jenge si jen mbe yaakara ta wa tara ti ni ma yinwege piliye yi ni fuun yi ni.

¹⁸ Tara ti yaa wuuro naa yan pege yirige ma kan.
Yarilire nda ti yaa la taa wa kere, to ti yaa pye ma yaakara†.

¹⁹ Ma yaa kafugo tulu wa ma walege ki na mbe wa, si jen mbe yaakara ta,
fo ma ka sa songoro wa tara ti ni;
katugu pa m̀̀ yiri wa tara ti ni.
Taambugo ki tege m̀̀ gbegele,
ma yaa ka songoro wa taambugo ki ni.»

²⁰ Kona, naŋa we, wo nɲa pe yinri Adama, a wì suu jo wi mege taga naa yinri Awa†, ko koro wo yen yinwege, katugu wo wi yen leweele pe ni fuun pe no we.

²¹ A Yawe Yenɲele li si selege pye yariporo ma kan Adama wo naa wi jo pe yeri peri le.

²² A Yawe Yenɲele li sili ye pye fɔ: «Wele, lere wì kanɲa ma pye paa woro wa nunɲba yen, ma kajenge naa kapege ki jen. Koni, ye ti we kono li ton wi na, janɲo wiga ka gbɔn wa tige nɲa ki maa yinwege kaan ki na mbege pyo wa cɔ mboo ka, mbe koro yinwege na fɔ sanga pyew†.»

²³ Ki kaa pye ma, a Yawe Yenɲele li si lere wi yirige maa wo wa Eden nanɲo koloɔ ki ni, tara nda paa tege maa gbegele, wi saa ti fali.

† 3:13 3:13: 2 Koren 11:3; 1 Timo 2:14 † 3:15 3:15: Naga 12:17 † 3:18 3:17-18: Ebu 6.8 † 3:20 3:20: Eburuye senre ti ni Adama mege ki koro wowi nɲa lere. Ko ki pye naŋa wi mege ye. Awa mege ki koro wo wi nɲa yinwege. † 3:22 3:22: Naga 22:14

²⁴ A li si lere wi puro maa wo wa, mee merageye mbele pe yinri sherubenyef pe le tege wa Eden nanjo kologo ki jonlo yirisaga yeri, konaa kason tokobi ni, konoo na li maa kee wa tige nga ki maa yinwege kaan ki yeri, a wo na figefige nali korosi.

MAGA LE ADAMA NA MA SAA KI WA NOWE NA

4

4-5

Kayen naa Abeli
pe saraga wamokala

¹ Kona, a Adama wi suu jo Awa wi jen jele, a wi si kugbo le mee Kayen se. A jele wi sho fo: «Yawe Yennele li fannga na, mi nanja se.»

² Ko punjo na, a wi si Kayen wi jonlo Abeli† wi se. A Abeli wi si kaa pye yaayoro konrifo, a Kayen wo pye kere konfo.

³ Naa sanga wa la kaa toro, a Kayen wi si kari wi kere yaara ta ni ma saa ti wo saraga Yawe Yennele li yeri.

⁴ A Abeli fun wi si kari wi simbapiile kongbanmbala tiyoonlo pele ni, naa pe yanlaga ki ni, ma saa ti wo saraga Yawe Yennele li yeri. A li si yenle Abeli wo naa wi saraga ki na†.

⁵ Een fo, li sila yenle Kayen wo naa wi saraga ki na. A ki si Kayen wi mben fo jenge, a wi si yege san.

⁶ A Yawe Yennele li si Kayen wi pye fo: «Ki pye mele, a ki soon mben, a ma yege san?»

⁷ Na ma kaa kajeenge piin, ma yologo ki yaa yiri caw. Een fo, na kaa si pye ma woro na kajeenge piin, kapege ki yen paa yaripege yen nga ki gbegele ma sinle le ma yeyongo ki tanla. Kila jaa mbe fannga ta ma na, mboro ma daga mbe cen ko go na.»

⁸ Ko punjo na, a Kayen wi suu jonlo Abeli wi pye fo: «Shokari wa kere†.» Ma pe ta wa kere, a Kayen wi si to wi jonlo Abeli wi na maa gbo†.

⁹ A Yawe Yennele li si Kayen wi yewe maa pye fo: «Ma jonlo Abeli wi yen se?» A Kayen wi sho fo: «Mii jen. Muwi mi yen na jonlo wi korosifo we le?»

¹⁰ A we Fo wi sho fo: «Yingi ma pye yeen? Ma jonlo wi kasanwa mba ma wo wa tara ti na, pi gbelege kila gboon laga na na†, nala piin ma yo mbege kayanga wo†.

¹¹ Ma jonlo na ma gbo ma ye, tara nda tuu kasanwa pi wo, mo danga mo wo wa ti ni.

¹² Ma kaa fali tara ti na, ti se yarilire kan ma yeri. Ma yaa pye yanrifo mbaa yanri la toro tara ti na.»

¹³ A Kayen wi si Yawe Yennele li pye fo: «Na tege ki gbo go ma we na fannga ki na, mi se ya ki ni.

† 3:24 3:24: Merageye pele wele, pe wa Yennele li tanla. Poro yanlele paa te ma yerege wa Yennele li yon finliwe kesu wi na, maa tege wa sherigo gbo go ki ni; Eki 25.18-22; Ebu 9.5. † 4:2 4:2: Eburuye senre ti ni Abeli mege ki koro wowi na yaraga nga ki se mo. † 4:4 4:4: Ebu 11.4 † 4:8 4:8: Wa Yennele senre sewe na wi yen Eburuye senre ni wi ni, laga nga ki yo fo: «Shokari wa kere» ki woro wa wi ni. † 4:8 4:8: Mati 23.35; Luki 11.51; 1 Zhan 3.12 † 4:10 4:10: Kasanwa pi gbelege senre nda ti yo, ko yen naga nari ma yo naa Yennele laa kasanwa mba pi wo le tara pi yan, ki cen ndee pila pye na gbele nali piin ma yo ligi kayanga wo. † 4:10 4:10: Ebu 12.24

14 Wele, nala maa na puro nala woo laga ki tara nda ti ni, mi yaa fe mbe lara ma na. Mi yaa pye lejaga mbaa yanri faa la toro tara ti ni. Lere ɲa fuun kanla yan, wi mbe ya mbanla gbo.»

15 A Yawe Yɛnɲɛle li si Kayen wi pye fo: «Lere ɲa fuun ka Kayen gbo, wi kapege ki fɔgo ki yaa tɔn wi na fo sa ta tɔnsaga kolɔshyen.» A Yawe Yɛnɲɛle li si tegerɛ tɛge Kayen wi na, janɲo lere ɲa fuun kaa yan wiga kaa gbo.

16 A Kayen wi si laga le Yawe Yɛnɲɛle li yege na, mɛɛ saa cɛn wa Nɔdi† tara, wa ɛɛn tara yɔnlo yirisaga yeri.

Kayen wi setirige piile wele

17 Kona, a Kayen wi suu jo wi jɛn jɛle, a wi si kugbo le, mɛɛ Enɔki se. A wi si ca ka kan naga yinri Enɔki ma yala wi pyo wi mege ki ni.

18 A Enɔki wo si Iradi se. A Iradi wo Mewuyayeli se. A Mewuyayeli wo si Metushayeli se. A Metushayeli wo Lemeki se.

19 Lemeki wo la pɔri jɛle shyen, paa pye na nunɲba yinri Ada, na sanɲa wi yinri Sila.

20 A Ada wo Yabali se. Leele mbele paa pye na cɛn wa paara yinre ti ni na yaayoro koro, Yabali wo wila pye pe tele we.

21 Paa pye naa jɔnlo lenaɲa wi yinri Yubali. Mbele paa pye na juru wi gbɔɔn na wegele ke wiin pe tele wo lawi.

22 A Sila fun wo si Tubali Kayen se. Tubali Kayen wo la pye na tuguworo naa tuguyenre tunɲgo pyeyaara ti cɛngele pyew ti gbegele. Paa pye naa jɔnlo sumboro wi yinri Naama.

23 A Lemeki wi suu jɛle pe pye fo:

«Ada naa Sila, ye nunɲbogolo jan yaa nuru na yeri.

Mi Lemeki, yoro mbele na jɛle, ye nunɲbolo jan na senre ti yeri.

Mi naɲa gbo, ɲa wilan welɛge.

Mi lefɔnɲo gbo, naa wilan gbɔn we.

24 Na kaa pye Kayen gbogo ki fɔgo ki yaa tɔn tɔnsaga kolɔshyen, Lemeki wogo ko yaa tɔn tɔnsaga nafa taanri ma yiri ke ma yiri kolɔshyen.»

25 A Adama wo naa wi jo wi ni pɛ si pinambyo wa se naa. A jɛle wi suu mege taga naa yinri Seti†, ma sho fo: «Yɛnɲɛle li pinambyo wa yege kan na yeri Abeli wi yɔnlo, ɲa Kayen wila gbo we.»

26 A Seti wo fun wi si pinambyo wa se naa yinri Enɔsi. Ko sanga wowi leele paa ki le na Yawe Yɛnɲɛle li mege ki yinri nali gbogo.

5

Adama wi setirige piile kala

1 Adama wi setirige piile pe mɛɛ sɛwe wi ɲa. Yɛnɲɛle li yaa lere wi da pilige ɲa ni, lãa wi da a wili le.

2 Lãa pe da naɲa naa jɛle. Pilige ɲa ni lãa pe gbegele, a li si duwaw pe na, mɛɛ pe mege ki taga na pe yinri leele†.

3 Naa Adama wila kaa ta yeɛ cɛnme naa nafa ma yiri ke (130), a wi si pinambyo se, a wi yiri wi kɔrɔgo, ma pye wi yanɛɛ. A wi suu mege taga naa yinri Seti.

† 4:16 4:16: Eburuye senre ti ni Nɔdi mege ki koro wowi ɲa «mbaa yanri faa la toro.» † 4:25 4:25: Eburuye senre ti ni Seti mege ki koro wowi ɲa «Yɛnɲɛle lilan kan.» † 5:2 5.1-2: Zhene 1.27-28; Mati 19.4; Maki 10.6

⁴ Seti sege ki pungo na, a Adama wi si pye yeŋe cenme kolotaanri (800), ma pinambiile pele yege se, naa sumborombiile ni.

⁵ Adama wi yinwege piliye yan fuun wila ta, yila pye yeŋe cenme kolojere naa nafa ma yiri ke (930), a wi si ku.

⁶ A Seti wo si ta yeŋe cenme ma yiri kangurugo (105), a wi si pinambyo se naa yinri Enosi.

⁷ Enosi sege ki pungo na, a Seti wi si pye yeŋe cenme kolotaanri ma yiri koloshyen (807), ma pinambiile pele yege se, naa sumborombiile ni.

⁸ Seti wi yinwege piliye yan fuun wila ta, yila pye yeŋe cenme kolojere naa ke ma yiri shyen (912), a wi si ku.

⁹ A Enosi wo si ta yeŋe nafa tijere ma yiri ke, mee pinambyo se naa yinri Kena.

¹⁰ Kena sege ki pungo na, a Enosi wi si pye naa yeŋe cenme kolotaanri naa ke ma yiri kangurugo (815), ma pinambiile pele yege se, naa sumborombiile ni.

¹¹ Enosi wi yinwege piliye yan fuun wila ta, yila pye yeŋe cenme kolojere ma yiri kangurugo (905), a wi si ku.

¹² A Kena wo si ta yeŋe nafa taanri ma yiri ke, a wi si pinambyo se naa yinri Mahalaleyeli.

¹³ Mahalaleyeli sege ki pungo na, a Kena wi si pye naa yeŋe cenme kolotaanri naa nafa shyen (840), ma pinambiile pele yege se, naa sumborombiile ni.

¹⁴ Kena wi yinwege piliye yan fuun wila ta, yila pye yeŋe cenme kolojere ma yiri ke (910), a wi si ku.

¹⁵ A Mahalaleyeli wo si ta yeŋe nafa taanri ma yiri kangurugo, a wi si Yeredi se.

¹⁶ Yeredi sege ki pungo na, a Mahalaleyeli wi si pye yeŋe cenme kolotaanri naa nafa ma yiri ke (830), ma pinambiile pele yege se, naa sumborombiile ni.

¹⁷ Mahalaleyeli wi yinwege piliye yan fuun wila ta, yila pye yeŋe cenme kolotaanri naa nafa tijere ma yiri ke ma yiri kangurugo (895), a wi si ku.

¹⁸ A Yeredi wo si ta yeŋe cenme naa nafa taanri ma yiri shyen (162), a wi si pinambyo se naa yinri Enoki.

¹⁹ Enoki sege ki pungo na, a Yeredi wi si pye naa yeŋe cenme kolotaanri (800), ma pinambiile pele yege se, naa sumborombiile ni.

²⁰ Yeredi wi yinwege piliye yan fuun wila ta, yila pye yeŋe cenme kolojere naa nafa taanri ma yiri shyen (962), a wi si ku.

²¹ A Enoki wo si ta yeŋe nafa taanri ma yiri kangurugo, a wi si pinambyo se naa yinri Matusalemu.

²² Matusalemu sege ki pungo na, a Enoki wi si pye naa yeŋe cenme taanri (300). Wila pye na tanri Yenŋele kono li na. A wi si pinambiile pele yege se, naa sumborombiile ni.

²³ Enoki wi yinwege piliye yila pye yeŋe cenme taanri naa nafa taanri ma yiri kangurugo (365).

²⁴ Enoki wila pye na tanri Yenŋele kono li na, ko pungo na, a wi si kaa ko leele pe na, pe suu yan naa, katugu Yenŋele laa wi le ma kari wi ni*.

²⁵ A Matusalemu wo si ta yeŋe cenme naa nafa tijere ma yiri koloshyen (187), a wi si pinambyo se naa yinri Lemeki.

²⁶ Lemeki sege ki punḡo na, a Matusalemu wi si pye naa yeḷe cenme koloshyen naa nafa tijere ma yiri shyen (782), mee pinambiile pele yege se, naa sumborombiile ni.

²⁷ Matusalemu wi yinwege piliye yan fuun wila ta, yila pye yeḷe cenme koljere naa nafa taanri ma yiri koljere (969), a wi si ku.

²⁸ A Lemeki wo si ta yeḷe cenme naa nafa tijere ma yiri shyen (182), a wi si pinambyo se.

²⁹ A wi suu mege ki taga naa yinri Nowe†, ma sho fo: «We tunndo nda waa piin, na tere nda tege, katugu Yawe Yenḡele li tara ti danga, ki pyo ḡa yeḷen, wo wi yaa we kotogo ki sogo we na ti kala na.»

³⁰ Nowe sege ki punḡo na, a Lemeki wi si pye naa yeḷe cenme kangurugo naa nafa tijere ma yiri ke ma yiri kangurugo (595), ma pinambiile pele yege se, naa sumborombiile ni.

³¹ Lemeki wi yinwege piliye yan fuun wila ta, yila pye yeḷe cenme koloshyen naa nafa taanri ma yiri ke ma yiri koloshyen (777), a wi si ku.

³² Nowe wila ta yeḷe cenme kangurugo (500), a wi si pinambiile taanri se: Semu, naa Kamu konaa Zhafeti.

NOWE KONAA TONḡGBOḡ PI PANGA YE

6

6-9

Leele pe tipewe we

¹ Naa leele paa kaa na lege laga tara ti na, a pe si sumbono legere se.

² Ko sanga wo ni, a Yenḡele li pinambiile† pe si leele pe sumbono pe yan pe yon fo jenge. A pe si pele wo, ma pe poro pe jele.

³ Kona Yawe Yenḡele li sho fo: «Yinwege wonwon mba mila le leele pe ni, mi soo yaga pi koro pe ni pilige pyew, katugu pe yen wire nda ti yen kuworo. Mbege le yingo ni, pe yegele ke se toro yeḷe cenme naa nafa (120) na.»

⁴ Ko sanga wo ni, letitoonro la pye laga tara ti na, ali ki sanga wi punḡo na fun. Ko sanga wowi Yenḡele li pinambiile paa leele pe sumbono pe le pe jele, ma piile sese pe na. Poro paa pye faa woolo letugbooro, ma pye fannḡa fenne, a pe mege ki yiri fo jenge†.

⁵ A Yawe Yenḡele li sigi yan fo leele pe nawa pi pe pe na laga tara ti na fo ma saa toro. Pe nawa jatere wi sila pye yaraga ko ka na, fo tipege ko boko, pilige pyew.

⁶ A ki si Yawe Yenḡele li mben, a li sigi yan fo ki sila daga li leele pe da laga tara ti na. Li nawa pila tanga li na fo jenge.

⁷ A Yawe Yenḡele li sho fo: «Leele mbele mila da, mi yaa pe tongo mbe pe wo laga tara ti na, mbege le leele pe na, mbe saga wa yaayoro to naa yaara nda ti maa fulolo tara ti na, konaa naayeri sannjere ti ni; katugu leele mbele mi da, ndee mii ja pe da, ko mbe ja mbonro.»

⁸ Een fo, Nowe wo la mege ta Yawe Yenḡele li yeri†.

Yenḡele laa yo li yaa Nowe wi sho

† 5:29 5:29: Eburuye senre ti ni Nowe mege ki koro wowi ḡa «kotogo sogowo.» † 6:2 6.2: Leele pele maa ki jate ma yo Yenḡele li pinambiile poro pe yen Seti wi setirige piile mbele paa pye na fyē Yenḡele li yege. Pele maa ki jate meregeye wele, mbele paa punḡo Yenḡele li na. † 6:4 6.4: Nombu 13.33 † 6:8 6.5-8: Mati 24.37; Luki 17.26; 1 Pye 3.20

⁹ Nowe wi setirige ki nga. Nowe wila pye lesinɲe konaa jeregisaga fu wi sanga wi ni. Wila pye na tanri Yenɲele konɔ li na wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni†.

¹⁰ Nowe wila pinambiile taanri se, pe mɛrɛ ti nda: Sɛmu, naa Kamu konaa Zhafeti.

¹¹ Tara tila jɔgo Yenɲele li yege na, leele paa pye na tipere piin tara ti ni lagapyew.

¹² A Yenɲele li si tara ti wele mari yan ti yen ma jɔgo, katugu senwee piile pe ni fuun paa pye na kapege piin laga tara ti na.

¹³ A Yenɲele li sigi yo Nowe wi kan fɔ: «Migi kɔn maga tege, mbe yaara nda fuun mi da ti tongo mberi wo wa sanga ɲa wo ni, katugu leele pe yen na kapere ti piin tara ti lagapyew. Wele, mi yaa poro naa tara ti ni pe pinle mbe pe tongo.

¹⁴ Ma tɔnmokoro gbenge gbegele ma yeɛ kan goferi tire ni, ma yumbiile wo wa ki nawa, maga nawa naa ki pungo ki wolɔgo joro panyi ni. ¹⁵ Wele, maga gbegele ki gbegewe mba po na: ki titɔnlɔwo pi pye mɛrɛ cɛnɛ naa nafa shyen ma yiri ke (150), ki gbemɛ pi pye mɛrɛ nafa ma yiri kangurugo, ki yagawa pi pye mɛrɛ ke ma yiri kangurugo.

¹⁶ Maga gona wi tɔn, ma fenetiri wo ki na mɛrɛ kongo wa ki mbogo yagawa po naa ki tonyaraga ti sɔgowo pi ni, ma yon wo ki kannɲaga nunɲba na. Maga gbegele, maga pye go taanri, maga tagala ki yeɛ na. Ka mbe pye nɔgɔna, ka mbe pye nandogomo, ka mbe pye go na.

¹⁷ Wele, mi yaa tɔnnɲɔgo tirige laga tara ti na, mbe yaraga ɲga fuun ki yen na wɔon ki tongo. Yaraga ɲga fuun ki yen laga tara na, ki yaa ku.

¹⁸ Eɛn fɔ, mboro wo na, mi yaa na yon finliwe pi le ma ni†. Ma yaa ka ye wa tɔnmokoro gbenge ki ni, mboro naa ma jo, naa ye pinambiile, konaa pe jeɛle pe ni.

¹⁹ Yaara nda fuun ti yen yinwege na, ma ti cɛnle pyew ti shyenzhyen yigi, naa naa jele, ma ye ti ni wa tɔnmokoro gbenge ki ni, jango to mbe ta ti koro yinwege na wa ma ni.

²⁰ Sannjere ti ni fuun, mbe yala ti cengele ke ni, naa yaayoro naa wɔngaala pe ni fuun, mbe yala pe cengele ke ni, konaa yangala jegele jegele ɲgele fuun ke maa fulolo tara ti na ke ni, mbe yala ke cengele ke ni, ti ni fuun ti naa naa jele mbe pan ma korogo, jango to mbe koro yinwege na.

²¹ Ma yaakara ti cɛnle pyew ta le mari le wa ma yeɛ korogo, ti pye mboro naa to ni, ye yaakara.»

²² A Nowe wi sigi pye ma, paa yege ɲga na Yenɲele laa ki yo maa kan we†.

7

Nowe wi yege wa tɔnmokoro gbenge ki ni

¹ Kona, a Yawe Yenɲele li sigi yo ma Nowe wi kan fɔ: «Mboro naa ma go woolo pe ni, ye ye wa tɔnmokoro gbenge ki ni, katugu mboro nunɲba mi yan ma yen sinɲe na yege na wa ki nala pilige woolo mbele pe ni.

† 6:9 6:9: 2 Pye 2.5 † 6:18 6:18: Laga ɲga ki yo fɔ: *Mi yaa na yon finliwe pi le ma ni* sɛweɛle pele ni ki yo wa fɔ: *Mi yere ki yerewe mboon sho.* † 6:22 6:22: Ebu 11.7

² Yaayoro to naa wongaala mbele pe yen kpoyi, ma ti shyenzhyen tegesaga koloshyen wo ti ni, ti nambala naa ti jeele, ma si nda ti yen fyongo ni ti tegesaga nungba nungba wo fun, ti nambala naa ti jeele.

³ Ma sannjere ti cengele ke ni fuun ti shyenzhyen tegesaga koloshyen wo ti ni, ti nambala naa ti jeele, jango ti cengele ke koro laga tara ti ni fuun ti na.

⁴ Na pilige koloshyen ka toro, mi yaa tisaga wa laga tara ti na yonlo nafa shyen naa yembine nafa shyen ni. Yaara nda fuun mi da, mi yaa ti tongo mberi wo laga tara ti na.»

⁵ Nga fuun Yawe Yennele laa yo ma Nowe wi kan, a Nowe wi ki ni fuun ki pye ma.

Tonngbɔɔ pi panga ye

⁶ Nowe wila ta yele cenme kogoloni (600), sanga na ni tonngbɔɔ pila pan laga tara ti na we.

⁷ Nowe naa wi jo, naa wi pinambiile poro naa pe jeele pe ni, pe si pinle ma ye wa tonmokoro gbenge ki ni tonngbɔɔ pi kala na†.

⁸ Yaayoro to naa wongaala mbele fuun pe yen kpoyi, naa mbele pe yen fyongo ni, naa sannjere ti ni, konaa yangala jeele jeele ngele ke maa fulolo tara ti na ke ni,

⁹ ti shyenzhyen, nana naa jele, a ti si ye wa tonmokoro gbenge ki ni Nowe wi korogo, paa yege nga na Yennele laa ki yo maa kan we.

¹⁰ Naa piliye koloshyen yila kaa toro ma ko, a tonngbɔɔ pi si ye ma tara ti ton.

¹¹ Yele na ni Nowe wila ta yele cenme kogoloni (600), ki yele li yenge shyen wogo ki pilige ke ma yiri koloshyen wogo ki na, tara ti nɔgona tonmo wegele ke ni fuun ke si janri ma yiri legerɛ. A naayeri tonmo wegele ke si yenge†.

¹² A tisaga ki neɛ paan tara ti na yonlo nafa shyen naa yembine nafa shyen ni.

¹³ Ko pilige koyi Nowe wila ye wa tonmokoro gbenge ki ni wo naa wi jo, naa wi pinambiile Semu, naa Kamu, naa Zhafeti, konaa wi pinambiile pe jeele taanri pe ni.

¹⁴ Ko leele poro paa pye wa tonmokoro gbenge ki ni, poro naa wongaala, naa yaayoro ti cengele ke ni fuun, naa yangala jeele jeele ngele fuun ke maa fulolo tara ti na, ma yala ke cengele ke ni fuun ke ni, naa sannjere ti ni fuun, ma yala ti cengele ke ni fuun ke ni, naa sannjetumɔɔɔɔ ti ni fuun, konaa yaraga nga fuun kanwiga yen ki na ki ni.

¹⁵ Yaara nda fuun ti yen yinwege na, pa tila ye wa tonmokoro gbenge ki ni yeen wa Nowe wi korogo, ti nana naa jele.

¹⁶ Ki yaara ti ni fuun, nana naa jele, a ti si pan ma ye wa tonmokoro gbenge ki ni, paa yege nga na Yennele laa ki yo ma Nowe wi kan we. A Yawe Yennele li si tonmokoro gbenge ki yon ton pe na.

¹⁷ A tonngbɔɔ pi si pan tara ti na maga yigi fo pilige nafa shyen. A tonmo pi si lege fo ma tonmokoro gbenge ki yirige wa naayeri.

¹⁸ Tonmo pila pan tara ti na ma lege jenge, a tonmokoro gbenge ki neɛ yege tonmo pi go na.

¹⁹ A ka neɛ tari tonmo pi legewe pi na fo ma saa yanwira titoonro ti ni fuun ti ton.

† 7:7 7.7: Mati 24.38-39; Luki 17.27 † 7:11 7.11: 2 Pye 3.6

²⁰ A tɔnmɔ pɪ si yiri ma yanwira ti yinɛ ti tɔn ma gbɔn fɔ metere koloshyen naa kɔngɔ.

²¹ Yaara nda fuun ti yɛn yinwege na, na yanri laga tara ti na, a ti ni fuun ti ku: sannjere, naa yaayoro, naa wɔngaala, naa yangala jegɛle jegɛle ngele fuun ke maa fulolo tara ti na konaa leele pe ni fuun.

²² Yaraga nɔga fuun yinwege wɔnwɔn la pye ki ni laga tara ti na, a ki ni fuun ki ku.

²³ Pa Yɛnɛle lɔa yaara nda fuun ti yɛn yinwege na ti tɔngɔ mari wɔ laga tara ti na yɛn we, maga lɛ leele pe na, ma saa gbɔn yaayoro ti na, naa yangala jegɛle jegɛle ngele ke maa fulolo tara ti na, konaa naayeri sannjere ti ni. A ti ni fuun ti ku ma wɔ laga tara ti na. Nowe wɔ naa mbele pɔa pye wa tɔnmɔkɔrɔ gbenɔe ki ni, poro cɛ pɔa shɔ.

²⁴ A tɔnɔgbɔɔ pɪ koro laga tara ti na fɔ ma saa gbɔn piliye cɛnmɛ naa nafa shyen ma yiri ke (150).

8

Nowe wila yiri wa tɔnmɔkɔrɔ gbenɔe ki ni

¹ Ɛɛn fɔ, Yɛnɛle li jatere wila pye Nowe wi na, naa wɔngaala poro naa yaayoro ti ni fuun ti na, nda tila pye wi ni wa tɔnmɔkɔrɔ gbenɔe ki ni we. A Yɛnɛle li si tifelege yirige, a kɪ pan na tara ti fee, a tɔnmɔ pɪ nɛɛ tinri.

² A tara ti nɔgɔna tɔnmɔ wegele koro naa naayeri tɔnmɔ wegele ke ni fuun kɛ si tɔn, a tisaga kɪ si kɔn.

³ A tɔnmɔ pɪ nɛɛ waga laga tara ti na pilige pyew, ma saa gbɔn fɔ pilige cɛnmɛ naa nafa shyen ma yiri ke (150). A tɔnmɔ pɪ si tigi.

⁴ Ki yeɛ li yɛnge koloshyen wogo ki pilige ke ma yiri koloshyen wogo ki na, a tɔnmɔkɔrɔ gbenɔe kɪ si cɛn wa Ararati yanwiga kɪ go na.

⁵ Tɔnmɔ pɪla pye na tinri fɔ ma saa gbɔn naa yɛnge ke wogo kɪ na. Ki yɛnge kɪ pilige kɔngbanɔga kɪ na, pɔa pye na yanwira ti yinɛ ti yaan.

⁶ Naa piliye nafa shyen la kaa toro, fenetiri nɔa Nowe wila wɔ tɔnmɔkɔrɔ gbenɔe kɪ na, a wɪ suu yɛnge.

⁷ A wɪ si kaankaan wa yirige maa wa. A wɪ si kari, mɛɛ sɔngɔrɔ ma pan, mɛɛ koro na kee na paan fɔ tɔnmɔ pɪ sa waga pɪ kɔ wa tara ti na.

⁸ Ko pɔngo na, a Nowe wɪ si ketenɛ la yirige mali wa, janɔo mbege jɛn na kaa pye tɔnmɔ pɪ waga wa tara ti na.

⁹ Ɛɛn fɔ, ketenɛ lii censaga ta tɔnmɔ pɪ kala na. A li si sɔngɔrɔ wa Nowe wi kɔrɔgo, wa tɔnmɔkɔrɔ gbenɔe kɪ ni, katugu tɔnmɔ pɪla pye tara ti lagapyew. A Nowe wɪ suu kɛɛ kɪ yirige ma ketenɛ li yigi mali le wa wi yɛɛ kɔrɔgo.

¹⁰ A Nowe wɪ si yapelege nɔngba yaga kɪ toro naa, a wɪ si ketenɛ li yirige mali wa naa.

¹¹ A ketenɛ li si sɔngɔrɔ ma pan wi kɔrɔgo kɪ yɔnlɔkɔgo kɪ ni oliviye tige werɛ ni wa li yɔn. A Nowe wɪ sigi jɛn ma yo tɔnmɔ pɪla jerege laga tara ti na.

¹² A Nowe wɪ si piliye koloshyen pye wa tɔnmɔkɔrɔ gbenɔe kɪ ni naa. Ko pɔngo na, a wɪ si ketenɛ li wɔ mali wa naa, kona lii sɔngɔrɔ mbe pan wi kɔrɔgo naa.

¹³ Nowe wi yeɛ cɛnmɛ kɔgɔlɔni naa yeɛ nɔngba (601) wolo li yɛnge kɔngbanɔga, kɪ pilige kɔngbanɔga kɪ na, kila yala tɔnmɔ pɪ waga laga

tara ti na. A Nowe wì si tòn mòkòrò gbenge ki naayeri tonyaraga ki yenge, ma funwa pi wele, ma sigi yan tòn mò pi waga laga tara ti na.

¹⁴ Ki yelè li yenge shyen wogo ki pilige nafa ma yiri kòlòshyen wogo ki na, a ko si yala tara tila waga pew.

¹⁵ A Yennèlè li sigi yo Nowe wi kan fò:

¹⁶ «Ye yiri wa tòn mòkòrò gbenge ki ni, mboro naa ma jò, naa ye pinambiile poro naa pe jèlè pe ni.

¹⁷ Yaara nda fuun ti yen yinwege na wa ma ni, ko kòrò wo yen sannjere, naa yaayoro naa wongaala konaa nda fuun ti maa yanri tara ti na, ma ti ni fuun ti yirige, jango ti se, ti lègè laga tara ti na.»

¹⁸ Kona, a Nowe wì si yiri wa tòn mòkòrò gbenge ki ni, wo naa wi jò, naa pe pinambiile poro naa pe jèlè pe ni.

¹⁹ Wongaala pe ni fuun, naa yaara nda ti maa fulolo tara ti na konaa sannjere ti ni, yaraga nga fuun ki maa tigile tara ti na, mbe yala ti cengele ke ni, a ti ni fuun ti yiri wa tòn mòkòrò gbenge ki ni.

²⁰ A Nowe wì si saraga wosaga kan maga le Yawe Yennèlè li kèè. A wì si yaayoro to naa sannjere ti nungba nungba yigi, nda ti yen kpoyi Yennèlè li yegè na, mari wò saraga Yennèlè li yeri, mari sogo wa saraga wosaga ki na.

²¹ A Yawe Yennèlè li sigi saraga ki nuwò taan pi ta. A li sigi yo wa li nawa ma yo fò: «Mi se ka tara ti dangga naa leele pe kala na, katugu mbege le wa lere wi punwe pi na, wi nawa jatere wi yen ma pe wi na. Mi se ka yaara nda ti yen yinwege na ti tongo naa, paa yegè nga na mīgi pye we.

²² Èn fò, mbe tara ti yaga wa ti yongolo ke ni,

yarilire lugusanga naa ti konsanga,

were sanga naa kafugo sanga,

yonro naa kanga,

yonlo naa yembine

ti se ka kò naa fyew.»

9

Yennèlè làa yon finliwè le

Nowe wi ni

¹ Kona, a Yennèlè li si duwaw Nowe wo naa wi pinambiile pe na, ma pe pye fò: «Ye se, ye lègè, ye tara ti yin†.

² Yaara nda fuun ti yen yinwege na laga tara ti na, naa naayeri sannjere to naa yangala jègèlè jègèlè ngele fuun ke maa fulolo tara ti na, naa ngbanra ti ni, ti yaa la fyè konaa ti sunndo wi yaa la kòon ye yegè, mīrī le ye kèè.

³ Yaraga nga fuun ki maa tigile ma pye yinwege na, ti mbe ya pye ye yaakara. Mi ti ni fuun ti kan ye yeri, paa yegè nga na mīla yan wèrè ti kan ye yeri we.

⁴ Èn fò, yaga ka kara ta ka nda ti yen ti yinwege ki ni, ko kòrò wo yen nda ti yen ti kasanwa pi ni†.

⁵ Ye kasanwa mba pi yen ye yinwege ye, mi yaa ka pi fògò ki yewe. Na yaayogo ka lere wa gbo, mi yaa ka ki lere wi kasanwa pi fògò yewe ki

yaayogo ki na[†]. Na lere wa ka wi lewee yenle wa gbo, mi yaa ka ki lere wi yinwege fɔgo ki yewe na wùu gbo wi na.

⁶ Na lere ka lere gbo,

lere wa wi yaa ka wo gbo fun;

katugu Yenjele li lere wi da, a wi pye li yanles[†].

⁷ Yoro wo na, ye piile se, ye lege, ye jaraga legere laga tara ti na[†].»

⁸ Kona, a Yenjele li sigi yo Nowe wo naa wi pinambiile pe kan

⁹ ma yo fɔ: «Ye wele, mi wo na, mi yaa na yon finliwe pi le ye ni, naa ye setirige piile mbele pe yaa ka yiri ye pungo na pe ni;

¹⁰ konaa yaraga nga fuun ki yen yinwege na wa ye ni ki ni: Sannjere, naa yaayoro, naa wongaala pe ni fuun, naa yaara nda fuun ti yiri wa tɔnmɔkɔrɔ gbenge ki ni, konaa nda fuun ti yaa ka pye yinwege na laga tara na ti ni.

¹¹ Mi yaa na yon finliwe pi le ye ni. Mi se ka tɔnngbɔɔ tɛge mbe yaara nda ti yen yinwege na ti tongo laga tara ti na naa. Tɔnngbɔɔ ma pi yaa ka tɛge mbe tara ti tongo naa.»

¹² A Yenjele li sho naa fɔ: «Yon finliwe mba mi yaa le ye ni, naa yaara nda fuun ti yen yinwege na wa ye ni ti ni, konaa leele mbele fuun pe yaa ka yiri ye pungo na pe ni, pi kacɛn wowi na.

¹³ Mi yaa na yaanngondi wi tɛge wa kambaara ti na, wi pye na yon finliwe pi kacɛn, po mba mi le tara woolo pe ni we.

¹⁴ Sanga o sanga mi ka ti tisaga kiga wɔ, pa yaanngondi wi yaa yiri wa kambaara ti na.

¹⁵ Yon finliwe mba mi le ye ni, naa yaraga nga fuun ki yen yinwege na ki cɛnle pyew li ni, mi yaa la nawa tuun ki yon finliwe pi na. Tɔnngbɔɔ se ka pan mbe yaara nda ti yen yinwege na ti tongo naa laga tara ti na.

¹⁶ Yaanngondi wiga yiri wa kambaara ti na wa naayeri, mi yaa la wi wele, mbaa nawa tuun na yon finliwe mbakɔɔ pi na, po mba mi le yaara nda fuun ti yen yinwege na laga tara na ti ni we.»

¹⁷ A Yenjele li si Nowe wi pye naa fɔ: «Yaanngondi wo wi yen yon finliwe pi kacɛn we, po mba mi le mi naa yaara nda fuun ti yen yinwege na laga tara ti na ti ni we.»

Nowe wi pinambiile taanri pe senre

¹⁸ Nowe wi pinambiile mbele paa yiri wa tɔnmɔkɔrɔ gbenge ki ni pe mere ti nda: Sɛmu, naa Kamu konaa Zhafeti. Kamu wila pye Kana wo to.

¹⁹ Nowe wi pinambiile taanri poro wele yeɛn. Pe setirige piile poro wele pɛ se ma tara ti ni fuun ti yin.

²⁰ Nowe wo wila pye kekɔɔn kongbanna ma ɛɛzen tiire sanri.

²¹ A Nowe wi si kaa duven wɔ a wùu yigi; a wi suu yaripɔrɔ ti wɔ wi yeɛ na, ma koro witiwaga, wa wi paraga go ki ni.

²² A Kana wi to Kamu wi si saa wi to Nowe wi yan witiwaga, mɛɛ pan maga yo wi nɔsepiile shyen pe kan wa funwa na.

²³ Kona, a Sɛmu naa Zhafeti pɛ si derigbɔgo le maga taga pe pajoro ti na, nɛɛ kee pungo ni wa paraga go ki ni, ma saa pe to wi tɔn ki ni. Paa pungo wa pe to wi yeri, jango paga kaa witiwaga ki yan.

[†] 9:5 9.5 *Mbe kasanwa pi fɔgo yewe yaayogo ki na ko kɔrɔ wo yen mbege yaayogo ki gbo (ɛki 21.28).* [†] 9:6 9.6: Zhene 1.26; ɛki 20.13 [†] 9:7 9.7: Zhene 1.28

²⁴ Naa duven wila kaa laga Nowe wi na, nga wi pinambyo pungofa wila pye wi na, a wi sigi jen.

²⁵ A wi sho fo:

Danga mbe Kana wi yigi!

Wi pye kulolo pe kulo mboo nosepiile pe kan!

²⁶ A wi sho naa fo:

Yawe Yennele na li yen Semu wi Yennele le, gbogwo mbe pye li woo!

Kana wi pye Semu wi kulo!

²⁷ Yennele li Zhafeti wi gbogo!

Wila korogi wa Semu wi paara yinre ti ni.

Kana wi pye wi kulo!

²⁸ Tonngbo pi torongolo, a Nowe wi si pye naa ye cenme taanri naa nafa shyen ma yiri ke (350).

²⁹ Nowe wi yinwege piliye yi ni fuun yila pye ye cenme kolojere naa nafa shyen ma yiri ke (950), a wi si ku.

TARA NA CENGELE KONAA BABELI SANNGAZO TITONLWO KALA

10

10-11

¹ Tonngbo pi panngolo, a Nowe wi pinambiile Semu, naa Kamu, naa Zhafeti pe si piile se. Pe setirige piile pe mere ti nda:

² Zhafeti wi pinambiile pe mere ti nda: Gomeri, naa Magogi, naa Madayi, naa Yavan, naa Tubali, naa Mesheki konaa Tirasi.

³ Gomeri wi pinambiile pe mere ti nda: Ashikenazi, naa Irifati konaa Togarima.

⁴ Yavan pinambiile pe mere ti nda: Elisha, naa Tarisisi, naa Kitimu konaa Dodanimu.

⁵ Wa pe setirige ki ni, cengele legera la yiri wa pe ni. A ki leele pe jaraga ma cen wa kogje yon tara ti laga ki ni fuun ki na. A pe si koonlo koonlo ma pye tara tara, naa cengele cengele, naa seye seye ma yala pe senre ti ni.

⁶ Kamu pinambiile pe mere ti nda: Kushi, naa Mizirayimu, naa Puti konaa Kana.

⁷ Kushi pinambiile pe mere ti nda: Seba, naa Havila, naa Sabita, naa Arayema konaa Sabiteka. Arayema pinambiile pe mere ti nda: Saba naa Dedan.

⁸ Kushi wo wila Nimirodi wi se fun. Nimirodi wo wila keli ma pye fannga fo kongbanna laga tara ti na.

⁹ Nimirodi wila pye koniyen gbao Yawe Yennele li yega na. Ko ki ti pe maa ki yuun ma yo fo: «Koniyeen gbao Yawe Yennele li yega na paa Nimirodi yen.»

¹⁰ Wi wunluwo cara kongbannda ti mere tori nda yeen: Babeli, naa Ereki, naa Akadi konaa Kaline, wa Sineyari tara.

¹¹ A Nimirodi wi si kaa yiri wa ki tara ti ni, ma kari wa Asiri tara, ma saa Ninive ca ki kan, naa Ereboti Iri ca ki ni, naa Kala ca ki ni,

¹² konaa Eresen cagbogo ki ni; ko la pye Ninive ca konaa Kala ca ti sogowo pi ni.

¹³ Mizirayimu wo wila pye Ludi cenle woolo pe tele we, naa Anemu cenle woolo pe ni, naa Leyabi cenle woolo, naa Nafitu cenle woolo pe tele;

¹⁴ naa Paturusi cenle woolo, naa Kasiluhi cenle woolo poro naa Kafitori cenle woolo pe tele we. Pa Filisiti tara fenne pe yiri wa ki cengele shyen ngele ke ni.

¹⁵ A Kana wi suu pinambyo kongbanna Sidon wi se konaa Heti ni.

¹⁶ Wo wila pye Zhebusi cenle woolo pe tele we, naa Amori cenle woolo, naa Girigasi cenle woolo,

¹⁷ naa Hevi cenle woolo, naa Ariki cenle woolo, naa Sini cenle woolo,

¹⁸ naa Arivadi cenle woolo, naa Zemari cenle woolo konaa Hamati cenle woolo pe tele we. Ko pungo na, a Kana sege woolo pe si jaraga.

¹⁹ Pe tara tila le wa Sidon ca ki na ma jaraga ma kari wa Gerari ca ki yeri, fo ma saa gbɔn wa Gaza ca ki na, ma kari wa Sodomu ca, naa Gomori ca, naa Adima ca, konaa Zeboyimu ca ki yeri, fo ma saa gbɔn wa Lesha ca ki na.

²⁰ Poro pe yen Kamu wi setirige piile wele, mbele paa koonlo koonlo ma yala pe seye, naa pe senre, naa pe tara konaa pe cengele ke ni.

²¹ Zhafeti wi ndo Semu wila pinambiile pele se fun. Wo wila pye Heberi naa wi setirige piile pe tele we.

²² Semu wi pinambiile pe mere ti nda: Elamu, naa Asuri, naa Aripakisadi, naa Ludi konaa Aramu.

²³ Aramu wi pinambiile pe mere ti nda: Uzi, naa Huli, naa Geteri konaa Mashi.

²⁴ A Aripakisadi wo si Shela se. A Shela wo Heberi se.

²⁵ Heberi wo la se pinambiile shyen. Paa pye na kongbanna wi yinri Pelegi†, katugu sanga na ni wila pye yinwege na, a tara woolo pe si kon pe yee na. Paa pye naa nsepyo lena na wi yinri Yokitan.

²⁶ A Yokitan wo si Alimodadi se, naa Shelefu, naa Hazarimaveti, naa Yera,

²⁷ naa Hadoramu, naa Uzali, naa Dikila,

²⁸ naa Obali, naa Abimayeli, naa Saba,

²⁹ naa Ofiri, naa Havila konaa Yobabu. Poro pe ni fuun mbele, poro la pye Yokitan wi pinambiile.

³⁰ Paa pye ma cen Mesa ca konaa Sefari yanwiga tara ti sogowo, ma wa yonlo yirisaga yeri.

³¹ Poro pe yen Semu setirige piile wele, mbele paa koonlo koonlo ma yala pe seye, naa pe senre, naa pe tara konaa pe cengele ke ni.

³² Nowe wi pinambiile pe setirige piile poro wele yen, paa koonlo koonlo seye seye, ma yala pe cengele ke ni. Leele mbele fuun pe yen laga tara ti ni, pa pe yiri wa pe setirige ki ni, ma jaraga ma cen tara, tara, tonngbo pi panngolo.

11

*Laga nga paa pye na yinri Babeli
ki sanngazo titonlowo wi senre*

¹ Senre nungba dunrura woolo paa pye na yuun, pe senyogo kila pye nungba.

² A pe si kaa yiri wa yonlo yirisaga yeri na kee, mee saa funwa lagbogo ka yan wa Sineyari tara, a pe si cen lema.

³ A pe si kaa ki yo pe yee kan ma yo fo: «Yoo kari we sa tofa kon woo sogo wi sheli jenge.» Ko pungo na, a pe sigi tofa wi le, a wi pye pe yeri

† 10:25 10:25: Eburuye senre ti ni Pelegi mege ki koro wowi na mbe kon yee na.

paa go wasinndæere yen, a pè tara nda ti yen nguro ni ta le mbaa waa ti ni paa joro yen.

⁴ A pè sho naa fɔ: «Yoo kari we sa cagbɔgo naa sanngazo titonlowo wa kan wi go ki gbɔn wa yenɲele na; jaŋgo we megbɔgo ta, waga ka jaraga tara ti lagapyew.»

⁵ Senwee piile paa pye na ca konaa sanngazo titonlowo ŋa kanni, a Yawe Yenɲele li si tigi ma pan mberi wele.

⁶ A li sili yee pye fɔ: «Wele! Leele pe ni fuun pe yen cɛnle nungba na senre nungba yuun. Nga pè le na piin yeen, ki wele! Koni, kala lo la se pe yege pari pe nandanwa kapyege na.

⁷ Ye pan we tigi, we sa pe senre ti piri, jaŋgo paga kaa ti nuru pe yee yeri naa.»

⁸ A Yawe Yenɲele li si pe jaraga tara ti ni fuun ti ni ma pe wo wa ki laga ki ni. A pè si cagbɔgo ki kanwa pi yaga.

⁹ Ko ki ti pe maa ki laga ki yinri Babeli, katugu pa Yawe Yenɲele làa leelee pe senre ti piri wa ki laga ki na. Maga le le ki laga ki na, a Yawe Yenɲele li si leelee pe jaraga tara ti laga ki ni fuun ki na.

*Leele pe tɛɛye pe mɛrɛ
ti nda maga le Sɛmu na,
ma saa gbɔn Abiramu na*

¹⁰ Sɛmu wi setirige piile pe mɛrɛ ti nda. Sɛmu wila ta yelee cɛnme mɛɛ pinambyo se, a paa wi yinri Aripakisadi, tonngbɔo pi torongolo, ki yelee shyen wolo li ni.

¹¹ Aripakisadi sengolo, a Sɛmu wi si pye naa yelee cɛnme kangurugo (500), ma pinambiile pele yege se, naa sumborombiile ni.

¹² Aripakisadi wo la ta yelee nafa ma yiri ke ma yiri kangurugo, mɛɛ pinambyo se, a paa wi yinri Shela†.

¹³ Shela sengolo, a Aripakisadi wi si pye naa yelee cɛnme tijere ma yiri taanri (403), ma pinambiile pele yege se, naa sumborombiile ni.

¹⁴ Naa Shela wila kaa ta yelee nafa ma yiri ke, a wi si pinambyo se, a paa wi yinri Heberi.

¹⁵ Heberi sengolo, a Shela wi si pye naa yelee cɛnme tijere ma yiri taanri (403), ma pinambiile pele yege se, naa sumborombiile ni.

¹⁶ Naa Heberi wila kaa ta yelee nafa ma yiri ke ma yiri tijere, a wi si pinambyo se, a paa wi yinri Pelegi.

¹⁷ Pelegi sengolo, a Heberi wi si pye naa yelee cɛnme tijere naa nafa ma yiri ke (430), ma pinambiile pele yege se naa sumborombiile ni.

¹⁸ Naa Pelegi wila kaa ta yelee nafa ma yiri ke, a wi si pinambyo se, a paa wi yinri Erewu.

¹⁹ Erewu sengolo, a Pelegi wi si pye naa yelee cɛnme shyen ma yiri kolɔjere (209), ma pinambiile pele yege se, naa sumborombiile ni.

²⁰ Naa Erewu wila kaa ta yelee nafa ma yiri ke ma yiri shyen, a wi si pinambyo se, a paa wi yinri Serugi.

²¹ Serugi sengolo, a Erewu wi si pye naa yelee cɛnme shyen ma yiri koloshyen (207), ma pinambiile pele yege se naa sumborombiile ni.

²² Naa Serugi wila kaa ta yelee nafa ma yiri ke, a wi si pinambyo se, a paa wi yinri Nahori.

† 11:12 11:12: Wa Yenɲele senre sewe ŋa wi yen Gireki senre ni wi ni. Mege ka yen Aripakisadi naa Shela pe sogowo, ŋga pe yinri Kayinamu; Luki 3.

²³ Nahōri sengo, a Serugi wì si pye naa yeḷe cənme shyen (200), ma pinambiile pele yeḡe se, naa sumborombiile ni.

²⁴ Naa Nahōri wila kaa ta yeḷe nafa ma yiri kolojere, a wì si pinambyo se, a paa wi yinri Tera.

²⁵ Tera sengo, a Nahōri wì si pye naa yeḷe cənme ma yiri ke ma yiri kolojere (119), ma pinambiile pele yeḡe se naa sumborombiile ni.

²⁶ Naa Tera wila kaa ta yeḷe nafa taanri ma yiri ke, a wì si pinambiile se. Pe mere ti nda: Abiramu, naa Nahōri, konaa Aran.

²⁷ Tera setirige piile pe mere ti nda: Tera wila Abiramu, naa Nahōri konaa Aran se. A Aran wo si pinambyo wa se, a paa wi yinri Loti.

²⁸ A Aran wì si keli ma ku wi to Tera wi na wa tara nda paa wi se, wa Uri ca, wa Kalide tara ti ni.

²⁹ A Abiramu wo naa Nahōri pè si jeele pori, paa pye na Abiramu jo wi yinri Sarayi, na Nahōri jo wi yinri Milika. Milika wila pye Aran sumborombyo. Aran wo wila pye fun Zhisika wi to.

³⁰ Sarayi wi sila pyo ta, katugu wi sila pye na siin.

³¹ A Tera wì suu pinambyo Abiramu wi le, naa wi pishyenwoo Loti wi ni, Aran wi pinambyo we, naa wi piyo Sarayi wi ni, Abiramu wi jo we. A pè si pinle ma yiri wa Uri ca, wa Kalide tara, nee kee wa Kana tara. A pè si saa gbɔn wa Haran ca mee cən le.

³² Tera wi yinwege piliye yi ni fuun yila pye yeḷe cənme shyen ma yiri kangurugo (205), a wì si ku wa Haran ca.

**IZIRYELI WOOLU PE TELEYE WELE: ABIRAHAMU,
NAA IZAKI KONAA ZHAKOBU**

12

12-35

Yennele laa Abiramu wi yeri

ma yo wi yiri wa wi tara

¹ Kona, a Yawe Yennele li sigi yo Abiramu wi kan ma yo fo: «Abiramu! Yiri laga ma tara, laga ma sege woolo pe sogowo, konaa ma to ca ki ni. Ma kari wa tara nda mi yaa naga ma na ti ni†.

² Mi yaa duwaw ma na mboon pye cenle gbene to, mboon mege ki pye ki gbogo. Lelegere yaa ka duwaw ta ma kala na.

³ Leele mbele ka duwaw pye ma kan, mi yaa duwaw poro na. Leele mbele koon danga, mi yaa poro danga. Sege nga fuun ki yen laga tara na ki woolo pe yaa ka duwaw ta ma kala na†.»

⁴ A Abiramu wì si kari paa yeḡe nga na Yawe Yennele laa ki yo maa kan we. Loti wila pinle Abiramu wi ni ma kari fun. Abiramu wi yirisanga wi ni wa Haran ca, kila yala wì ta yeḷe nafa taanri ma yiri ke ma yiri kangurugo.

⁵ A wì suu jo Sarayi wo naa wi jonlo pyo Loti pe le ma kari pe ni, naa kulolo mbele fuun wila ta wa Haran ca pe ni, naa wi kee yaara ti ni fuun ti ni. A pè si kari wa Kana tara.

Abiramu wi yege wa Kana tara

⁶ Naa paa ka saa ye wa Kana tara, a pè siri pari ma saa gbɔn fo wa laga nga pe yinri Sishemu, fo wa More laga tigbogo ki na†. Ki sanga wi ni Kana tara woolo paa pye wa pe tara ti ni.

† 12:1 12.1: Kapye 7.2-3; Ebu 11.8 † 12.3 12.3: Gala 3.8 † 12.6 12.6: Tige nga pege senre yo laga ki laga nga ki ni, leele pele maa ki jate ma yo paa pye na Yennele li gbogo wa ki ngo.

⁷ Ko punjo na, a Yawe Yenŋele li si li yee naga Abiramu wi na, mee wi pye fo: «Ki tara nda to mi yaa kan ma setirige pyo[†] wi yeri.» A Abiramu wi si saraga wosaga kan Yawe Yenŋele li kan le ki laga ki na.

⁸ Ko punjo na, a pe si yiri lema mee kari wa yanwira ti na. Ki yanwira ti yen wa Beteli ca ki tanla, ma wa yonlo yirisaga yeri. Naa paa ka saa gbon, a pe si paara yinre ti sangasanga mari kankan, ma Beteli ca ki yaga yonlo tosaga yeri, ma Ayi ca ki yaga yonlo yirisaga yeri. A wi si saraga wosaga ka kan naa Yawe Yenŋele li kan, mali mege ki yeri mali gbogo.

⁹ Ko punjo na, a Abiramu wi si yiri lema, nee tanri na een na kee wa Negevu tara ti yeri[†].

*Abiramu wila saa cen
wa Ezhipiti tara funjo kala na*

¹⁰ Funjo ka la to wa Kana tara ti ni. A Abiramu wi si yiri ma kari wa Ezhipiti tara mbe sa cen wa wagati jenri ni, katugu ki funjo kila gbogo fo ma toro.

¹¹ Naa paa ka saa yongo Ezhipiti tara ti ni, a wi suu jo Sarayi wi pye fo: «Wele, miŋi jen ma yo ma yen ma yon fo jenge.

¹² Na Ezhipiti tara woolo pe koon yan, pe yaa ki jen mbe yo mboro ma yen na jo we, pa pe yaa na gbo mboon yaga.

¹³ Ki kala na, mi yen noo yenri, na pe koon yewe, maga yo ma pe kan fo: «Na jonlo sumboro wi mboro», jango pe ta panla yigi jenge ma kala na, mbe koro yinwege na.»

¹⁴ Naa Abiramu wila ka saa gbon wa Ezhipiti tara, a Ezhipiti tara fenne pe suu jo Sarayi wi yan wi yon fo jenge.

¹⁵ A Farawon[†] wi legboolo pele si jele wi yan mee saa wi tanga ma Farawon wi kan. A pe si kari jele wi ni wa Farawon wi go.

¹⁶ Farawon wi si kajenge pye ma Abiramu wi kan wi jo wi kala na. A wi si simbaala kan wi yeri, naa sikaala, naa nere, naa kulonambala naa kulojaala, naa sofile jele naa nambala, konaa yongomeye ni.

¹⁷ Een fo, a Yawe Yenŋele li si jologo gbogo wa Farawon wo naa wi go woolo pe na, Abiramu wi jo Sarayi wi kala na.

¹⁸ A Farawon wi si Abiramu wi yeri maa pye fo: «Yingi ma pye na na yeen? Ki pye mele, mee sigi yo na kan mbe yo fo: «Ma jo wi?»

¹⁹ Ki pye mele, a ma silan pye ma yo ma jonlo sumboro wi? Ko ki ti, mi yen naa jate mboo le mboo pye na jo. Een fo, koni, ma jo wi na! Wi le maa kee wi ni.»

²⁰ A Farawon wi si kono kan wi tunmbyeele pe yeri ma yo pe sa Abiramu wi torogo poo yirige wa Ezhipiti tara ti ni, wo naa wi jo, naa wi kee yaara ti ni fuun ti ni.

13

*Abiramu naa Loti pe lagawa kala
pe yee na*

[†] 12:7 12:7: Nga ki yo fo ma setirige pyo, yege wele fun wa ki lara nda ti ni (Kapye 7.5; Gala 3.16).

[†] 12:9 12:9: Maga logo Negevu, Izirayeli tara ti yonloparawa kalige kee tara to pe yinri ma. Ti le wa Zheruzalemu ca ki yonloparawa kalige kee yeri ma kari wa gbinri wi ni wa yonloparawa kalige kee ki yeri. Wasege kayi nga tire legere woro wa ki ni. Tisara legere na la paan wa ki ni. Maga logo fun Negevu, ki maa para fun Izirayeli tara ti yonloparawa kalige kee wogo ko na. [†] 12:15 12:15: Farawon mege ki yen mege nga paa pye na tari faa Ezhipiti tara fenne wunlumbolo pe na.

¹ Kona, a Abiramu wì si yiri wa Ezhipiti tara, ma songoro wa Negevu tara ti yeri, wo naa wi jo wi ni, naa yaara nda fuun wila ta ti ni. Loti wila pinle ma kari wi ni.

² Yarijende legere la pye Abiramu wi yeri fo jenge. Wila yaayoro legere ta naa penjagboro ni, naa te legere ni.

³ A wi nee tanri na toro lara lara, ma yiri wa Negevu tara ti yeri ma saa gbon wa Beteli ca ki na. Wila keli maa paraga go ki kan ma cen wa Beteli ca naa Ayi ca sogowo pi ni.

⁴ A wi si saa gbon wa saraga wosaga nga wila kan faa ki na. A Abiramu wi si Yawe Yennele li mege ki yeri wa, mali gbogo.

⁵ Abiramu wi tangayenle Loti we, yaayoro legere la pye wi yeri fun, to ti yen simbaala, naa sikaala, naa nere, konaa paara yinre ni.

⁶ Ki tara ti sila pye ma gbogo, tila kologo pe na, ki kala na, pe sila ya mbe pinle mbe cen laga nungba; katugu pe kee yaara tila lege.

⁷ Abiramu wi yaayoro konrifenne poro naa Loti woolo pe ni, pe si kaa win. Ko sanga wo ni, Kana tara woolo poro naa Perezi cenle woolo paa pye ma cen wa ki tara ti ni.

⁸ A Abiramu wi si Loti wi pye fo: «Kii daga mi naa mboro ni kiti mbe ye we sogowo, kii daga kiti mbe ye we yaayoro konrifenne pe sogowo fun, katugu we yen sege nungba mi naa mboro ni.

⁹ Tara ti ni fuun ti nda ma yege sogowo. Pan we laga we yee na. Na ma ka kee kamenge kee ki na, pa mi yaa kari kalige kee ki na. Na ma ka sila kee kalige kee ki na, pa mi yaa kari kamenge kee ki na.»

¹⁰ A Loti wi suu yege ki yirige ma wele, mee Zhuriden gbaan funwa laga nga kila pye tonmo legere ni ko wo, ko nga kila pye paa Ezhipiti tara ti yen. Sanga na ni Yawe Yennele li fa Sodomu naa Gomori cara ti tongo, kila yon ma pye paa Yennele li nanggo kologo yen, ma kari fo wa Sowari ca ki yeri†.

¹¹ Ki kaa pye ma, a Loti wi si Zhuriden tara to wo, mee kari ma saa cen wa yonlo yirisaga yeri. Pa paa laga pe yee na yeen.

¹² A Abiramu wo si koro wa Kana tara. A Loti wo si saa cen wa Zhuriden gbaan funwa laga falafala ki cara ti tanla, mee kari ma saa wi paara yinre ti sanga mari kankan wa Sodomu ca ki tanla.

¹³ Sodomu ca woolo paa pye ma pe fo jenge, na kapere tugboro piin Yawe Yennele li na.

¹⁴ Naa Loti wila kaa laga Abiramu wi na ma, a Yawe Yennele li si Abiramu wi pye fo: «Mboon ta le laga nga ma yen, ma yege ki yirige ma yonloparawa kamenge kee naa yonloparawa kalige kee ki wele, ma yonlo yirisaga naa yonlo tosaga ki wele.

¹⁵ Ma yege ki yen tara nda fuun na, mi yaa ti kan mboro naa ma setirige piile ye yeri wagati wi ni fuun ni†.

¹⁶ Mi yaa koon setirige piile pe pye pe lege jenge, paa yege nga na lere se ya mbe taambugo ki jiri we.

¹⁷ Yiri ma tara ti yanri, mari titonlowo naa ti gbeme pi wele, katugu mi yaa ti kan ma yeri.»

¹⁸ A Abiramu wi suu paara yinre ti kologi lema, mee kari ma saa cen wa Mamire tigboro laga ki ni, wa Eburon ca ki tanla. A wi si saraga wosaga kan le Yawe Yennele li kan.

14

*Abiramu wila malaga gbɔn
wunlumbolo pele ni ma ya pe ni*

¹ Ma si yala, Sineyari tara wunlunaŋa Amirafeli wo naa Elasari ca wunlunaŋa Ariyoki, naa Elamu ca wunlunaŋa Kedɔrilawomɛri konaa Goyimu ca wunlunaŋa Tideyali pe sanga wi na,

² pɛ si kaa malaga gbɔn Sodɔmu ca wunlunaŋa Bera wi ni, naa Gomɔri ca wunlunaŋa Birisha, naa Adima ca wunlunaŋa Shineyabu, naa Zeboyimu ca wunlunaŋa Shemeberi konaa wunlunaŋa Bela pe ni. Bela mɛgɛ nungba koyi ŋga fun Sowari.

³ Ki wunlumbolo pe ni fuun pɛ si pe yɛɛ gbogolo wa Sidimu gbunlundege ki ni. Nala Kɔgoje kuwo wigi gbunlundege ki sho.

⁴ Paa pe yɛɛ tirige wunlunaŋa Kedɔrilawomɛri wi kan fo ma saa gbɔn yele kɛ ma yiri shyen. Eɛn fo, yele kɛ ma yiri taanri wolo li ni, a pɛ si yiri ma je wi na.

⁵ Ki yele kɛ ma yiri tijere wolo li ni, wunlunaŋa Kedɔrilawomɛri wo naa wunlumbolo mbele paa pye yɔn finliwe na wi ni, pɛ si kari ma saa malaga gbɔn Erefayi cɛnle woolo pe ni, ma ya pe ni wa Ashitarɔti Karinayimu ca, konaa ma ya Zuzimu cɛnle woolo pe ni wa Hamu tara, naa Emimu cɛnle woolo pe ni wa Shave Kiriyaŋayimu ca funwa laga falafala ki ni.

⁶ Paa Hori cɛnle woolo poro ya wa pe yɛɛra tara ti ni, wa Seyiri yanwira ti na, ma pe puro fo ma saa gbɔn wa Eli Paran laga ki ni, wa gbinri† wi tanla.

⁷ Ko pungo na, a pɛ si songɔro ma pan wa Eni Mishipa ca, ki ca pege yinri naa Kadɛshi. A pɛ si malaga ki gbɔn Amaleki setirige piile pe ni ma ya pe ni wa pe tara ti lagapyew. Paa ya Amɔri cɛnle woolo pe ni fun, poro mbele paa pye ma cɛn wa Hazazɔn Tamari ca.

⁸ Kona, a Sodɔmu ca wunlunaŋa, naa Gomɔri ca wunlunaŋa, naa Adima ca wunlunaŋa, naa Zeboyimu ca wunlunaŋa wo naa Bela ca wunlunaŋa wi ni, pɛ si pe malingbɔɔnlo pe yirige. Bela ca pege yinri naa Sowari. A pɛ si saa yere malinje na wa Sidimu gbunlundege ki ni

⁹ mbe malaga gbɔn Elamu ca wunlunaŋa Kedɔrilawomɛri wi ni, Sineyari tara wunlunaŋa Amirafeli konaa Elasari ca wunlunaŋa Ariyoki pe ni. Ki wunlumbolo tijere poro naa wunlumbolo kanɗurugo poro paa to pe yɛɛ na ma malaga ki gbɔn.

¹⁰ Paa pye na nguro jowɔro ti woo were nda ni, tila pye ma lege wa Sidimu gbunlundege ki ni. A Sodɔmu ca naa Gomɔri ca wunlumbolo pɛ si fe ma toori wa ki were ta ni. Mbele paa fe ma sho, a poro si saa lara wa yanwira ti na.

¹¹ Mbele paa malaga ki gbɔn ma ya, pɛ si Sodɔmu ca naa Gomɔri ca yarijende ti ni fuun, naa pe yaakara ti ni fuun ti koli ma kari ti ni.

¹² A pɛ si Abiramu wi naa Loti wo naa wi kɛɛ yaara ti koli ma kari ti ni. Loti wila pye ma cɛn wa Sodɔmu ca ki ni.

¹³ A naŋa wà si fe ma sho, mɛɛ saa ki sɛnre ti yo Eburuye naŋa Abiramu wi kan. Abiramu wila pye ma cɛn wa Amɔri cɛnle woolo naŋa Mamire

† 14:6 14:6: Wa Yenŋele sɛnre sewe wi ni maga logo *gbinri*, wasege kayi ŋga tire woro wa ki ni, ki yen waga ma pye taambugo nakoma sinndɛere ni. Kɛre na ya kɔn wa ki ni, yanyaara to ti maa yanri wa (Zhubu 24.5). Tisara legere na la paan wa ki laga ki na. Ki yen laga ŋga ki yen waga, lere na pye wa ki ni (Dete 32.10; Eza 21.1.)

wi tigboro ti sogowo. Mamire naa wi nosepyo Eshikoli, naa Aneri konaa Abiramu ni, paa pye yon finliwe na.

¹⁴ Naa Abiramu wila kaa ki logo ma yo paa wi naa Loti wi yigi ma kari wi ni, Abiramu wi kulolo mbele paa se wa wi go, a wi si mbele kotogo la pye pe ni, pe cenme taanri ma yiri ke ma yiri kolotaanri (318) wo. Wo naa poro ni, pe si pe malingbonyaara ti le, mee taga pe punjo na, na pe tuuro tonri fo wa Dan tara.

¹⁵ Ki yembine li ni, a Abiramu wi suu malingboonlo pe walagi walagi ma saa to ki wunlumbolo pe na, mee ya pe ni ma pe puro fo wa Shoba ca, wa Damasi ca ki kamenge kee ki na.

¹⁶ A wi si songoro ma pan yarijende nda fuun paa koli ti ni, konaa wi naa Loti wi ni, naa wi kee yaara, naa jeele poro naa leele sanmbala pe ni.

Melikisedeki wila duwaw pye

Abiramu wi kan

¹⁷ Naa Abiramu wila kaa ya Kedorilawomeri naa wunlumbolo mbele paa yon finliwe le wi ni pe ni, ma songoro na paan, a Sodomu ca wunlunaja wi si pan maa fili wa Shave gbunlundege ki ni. Ko ki yen wunlunaja wi gbunlundege ye.

¹⁸ Salemu ca wunlunaja Melikisedeki wi si pan buru naa duven ni. Wila pye Yenjele na yaara ti ni fuun ti go na li saraga wofa.

¹⁹ A wi si duwaw pye Abiramu wi kan ma yo fo:
«Yenjele na yaara ti ni fuun ti go na, li duwaw ma na,
lo na li naayeri wo naa tara ti da!

²⁰ Sonmo yen Yenjele na yaara ti ni fuun ti go na li woo,
lo na lbon juguye pe le ma kee we†!»

A Abiramu wi si yaara nda fuun wila koli ti walisaga ke wogo ki kan Melikisedeki wi yeri.

²¹ A Sodomu ca wunlunaja wi sigi yo Abiramu wi kan ma yo fo: «Leele poro kan na yeri ma yarijende to le.»

²² A Abiramu wi suu pye fo: «Milan kee ki yirige ma wugu Yawe Yenjele na yaara ti ni fuun ti go na li na, lo na li naayeri wo naa tara ti da.

²³ Mi wugu mo kan fo yaraga nga fuun ki yen ma wogo, mi se ka le, ali sa sun jese pyo nungba nakoma sawiga manja; jango maga ka ta mbe yo mi Abiramu wi pye yarijende tafa.

²⁴ Mi se yaraga ko ka sho na yee wogo, kaawo na woolo pe yaakara nda ka to. Na pinleyeenle Aneri, naa Eshikoli, naa Mamire poro na, poro mbe pe tasaga ki le pe ye.»

15

Yenjele laa yon finliwe le

Abiramu wi ni

¹ Ki kagala ke punjo na, a Yawe Yenjele li si para naa Abiramu wi ni yariyanra ni, maa pye fo: «Abiramu, maga ka fye yaraga ka kpe na. Mi yen ma go sigefo. Mi yaa ka tonli gbo kan ma yeri.»

² A Abiramu wi sho fo: «We Fo, Yawe Yenjele, yingi tonli wi yen wa, na maga yaara to kan na yeri, mbe sigi ta pyo wo wa woro na yeri we? Na korogo lifo wo wi yen Damasi ca fenne naja Eliyezeri we.»

³ A Abiramu wì sho naa fò: «Wele, mæ setirige piile kan na yeri. Na go tunmbyee Eliyezeri ña wì yiri wa Damasi ca, wo wi yaa ka pye na kòrògo lifo.»

⁴ A Yawe Yennɛle lì suu pye fò: «Ayoo, wo ma wi yaa pye ma kòrògo lifo we. Ëen fò, ma yɛɛra pisee wi yaa pye ma kòrògo lifo†.»

⁵ A lì si Abiramu wì yirige wa funwa na, ma suu pye fò: «Ma yɛge ki yirige wa naayeri ma wele! Wɔnnɔlò ke jiri na ma mbe ya we» A lì suu pye fò: «Pa ma setirige piile pe yaa ka lɛge ma†.»

⁶ A Abiramu wì si taga Yawe Yennɛle li na. Ki kala na, a Yawe Yennɛle li nɛɛ wi jate paa lesinnɛ yɛn†.

⁷ A we Fò wì suu pye naa fò: «Muwi mi yɛn Yawe Yennɛle, na lòn yirige wa Uri ca, wa Kalide tara, jango mbege tara nda ma yɛn laga ti ni, ti kan ma yeri, ti pye ma woro.»

⁸ A Abiramu wì sili yewe ma yo: «We Fò, Yawe Yennɛle, yingɛ ki yaa ki naga na na mbe yo mi yaa kaga tara nda ti fa, ti pye na woro?»

⁹ A we Fò wì suu pye fò: «Pan mala kan nasumboro ni, ña wì ta yɛle taanri, naa sikanò ña wì ta yɛle taanri, naa simbapòlò ña wì ta yɛle taanri, konaa ketenɛ nungba naa jendetuwa yirifonɲò nungba ni.»

¹⁰ A Abiramu wì si pan ki yaayoro ti ni, mɛɛ ti walagi shyenzhyɛn wa ti nandogomo, mɛɛ ti waara ti tɛgetɛge mari yɛge wa ti yɛɛ yeri. Ëen fò, wi sila sannjɛgele koro walagi†.

¹¹ Kara kasannjɛɛ nda ti maa kara kaa ti si tigi ma to ki yaayoro kuro ti na. Ëen fò, a Abiramu wì siri puro.

¹² Naa yonlò kila kaa na tuun, a wɔnlɔwɔ gbɔɔ si Abiramu wi yigi, a diwi gbɔɔ fyɛɛ woo wà si ye wi ni.

¹³ A we Fò wì si Abiramu wi pye fò: «Ki daga maga jɛn jɛnge fò ma setirige piile pe yaa ka pye nambannjɛɛnle tara ta yɛge ni, mbe pye wa ki leele pe kulolo. Pe yaa ka pe jòlò fò sa gbɔn yɛle cɛnnɛ tijɛɛ (400)†.

¹⁴ Ëen fò, pe yaa ka pye kulolo tara nda ni, mi yaa ka ki leele pe jòlò. Ko punɲo na, ma setirige piile pe yaa ka yiri wa mbe pan yarijɛndɛ legɛɛ ni†.

¹⁵ Mboro wo na, ma lelewe pi yaa yon, ma yaa ku yeyinnɛ na, pee ka jɛn pɔɔn le.

¹⁶ Ma setirige piile pe sɛɛ woolo poro yirisaga tijɛɛ wogo ko ki yaa ka songoro laga; katugu Amori cɛnle woolo pe kambasinɲɛ nga paa piin, ki fa gbɔn wa ki gbɔnsaga ki na gbɛn, mbe pe puro mbe pe yirige wa pe tara ti ni.»

¹⁷ Naa yonlò kila kaa to, a diwi gbɔɔ wà si ye. A kason gbɔɔ kà si yiri wa, nɛɛ wirige kɔɔn, na yiin, mɛɛ pan ma toro wa yaayoro waara ti sogowɔ pi ni†.

¹⁸ Ki pilige ki ni, a Yawe Yennɛle lì si yon finliwɛ le Abiramu wi ni, mɛɛ wi pye fò: «Mi yɛn naga tara nda ti kaan ma setirige piile pe yeri, mbege le wa Ezhipiti gbaan wi na fò sa gbɔn wa gbaan gbɛɲɛ wi na, Efirati gbaan we†.

† 15:4 15:4: Wa Izirayeli tara, pyo wo wi maa to korogo ki li. † 15:5 15:5: Oromu 4.18; Ebu 11.12

† 15:6 15:6: Oromu 4.3; Gala 3.6; Zhaki 2.23 † 15:10 15:10: Mbe yaayogo ki wali shyen wa ki nandogomo mbege waara ti tɛge ti yɛɛ tanla, ko la pye naga nari ma yo yon finliwɛ ye leele shyen sogowɔ. Paa pye naga jate fò mboro ña kaga yon finliwɛ pi jɔgɔ, yaayogo pɛge pye yɛge nga na, pa pe daga mbɔɔn pye ma fun. † 15:13 15:13: Ëki 1.1-13; Kapyɛ 7.6 † 15:14 15:14: Ëki 12.40-41; Kapyɛ 7.7 † 15:17 15:17: A kason gbɔɔ kà si yiri wa nɛɛ wirige kɔɔn, ko la pye naga nari ma yo Yennɛle làa pye le. † 15:18 15:18: Kapyɛ 7.5

¹⁹ Ki tara to ti yen Keni cenle woolo, naa Kenazi cenle woolo, naa Kadimoni cenle woolo,
²⁰ naa Heti cenle woolo, naa Perezi cenle woolo, naa Erefayi cenle woolo,
²¹ naa Amori cenle woolo, naa Kana tara woolo, naa Girigasi cenle woolo konaa Zhebusi cenle woolo pe tara re.»

16

Ishimayeli seme kala

¹ Abiramu wi jo Sarayi wi sila pyo se wi kan. Een fo, kulojo wa la pye wi yeri, paa pye naa yinri Agari. Ezhipiti tara fenne woo lawi.

² A Sarayi wi si Abiramu wi pye fo: «Wele, Yawe Yennele lii yere ki na mbe pyo se. Ki kala na, mila ma yenri, kari ma sa sinle wa na kulojo wi ni; kana pa mbe piile ta wi kala na†.»

A Abiramu wi si yere wi jo wi senre ti na.

³ Ki kaa pye ma, a Sarayi wi suu kulojo, Ezhipiti tara fenne woo Agari, wi yigi maa kan wi polo Abiramu wi yeri jele. Kila yala Abiramu wi ta yeke ke wa Kana tara.

⁴ A Abiramu wi si ye Agari wi korogo maa jen jele, a wi si kugbo le. Naa Agari wila kaa wi yee yan kugbo ni, wi sila pye na wi tafo jele Sarayi wi jate naa.

⁵ Kona, a Sarayi wi si Abiramu wi pye fo: «Tegele na paa na tegele, li songoro ma na. Ki yen kaselege fo muwi milan kulojo wi kan ma yeri jele. Een fo, maga le wuu yee yan kugbo ni, wi woro nala jate naa. Yawe Yennele li kiti kon mi naa mboro we sogowa.»

⁶ A Abiramu wi si Sarayi wi pye fo: «Mboro kulojo wi. Wi yen ma cenwe na. Kala na kon ndanla, ta lo piin wi na.»

Ki kaa pye ma, a Sarayi wi nee Agari wi jolo jenge, fo a wi saa fe ma kari wa gbinri wi ni.

⁷ A Yawe Yennele li meregge wi si pan ma Agari wi yan pulugo ka tanla wa Shuri ca kologo ki na,

⁸ mee wi yewe ma yo fo: «Sarayi kulojo Agari, ma yiri se? Ma nee kee se?»

A Agari wi suu pye fo: «Mi yen na fee na tafo jele Sarayi wo yee.»

⁹ A Yawe Yennele li meregge wi suu pye fo: «Songoro wa ma tafo jele wi yeri, moa yee tirige wi kan.

¹⁰ Yawe Yennele li yaa kon setirige piile pe pye pe lege, fo lere se ka ya mbe pe jiri.»

¹¹ A Yawe Yennele li meregge wi suu pye naa fo:

«Wele, ma yen kugbo ni;
 ma yaa ka pinambyo se, mboo mæge taga Ishimayeli†;
 katugu we fo woon jologo gbelege ki logo.

¹² Ma pinambyo wi yaa ka pye paa yan sofile yen.

Wi yaa kaa wiin leele pe ni fuun pe ni,

leele pe ni fuun pe yaa kaa wiin wi ni.

Wi yaa ka cen mbe lali wi woolo pe ni fuun pe ni.»

† **16:2 16:2:** Mbe yala Izirayeli woolo pe kalege ki ni, jele na fuun wila pori naja yeri wi si woro na siin, ki kologo la kan wi yeri wi jele wa yee kan wi polo wi yeri jango wi piile se wi kan wila pe jate paa wi yeera piile yen (Zhen 30.1-13; Eki 21.4). † **16:11 16:11:** Eburuye senre ti ni Ishimayeli mege ki koro wowi na Yennele li maa nuru leele pe yeri.

¹³ A Agari wi neɛ wi yee yewe na yuun fɔ: «Ŋa wila na yaan, wo mi yan kaselege yeen gbari?» A wi si mege taga Yawe Yennele na laa para wi ni li na, nali yinri «Yennele na laa na yaan†.»

¹⁴ Ki kala na, kolo ŋa wi yen wa Kadashi ca naa Beredi ca sogowo pi ni, pe maa wi yinri «Ŋa wi yen wee nala yaan wi kolo†.»

¹⁵ A Agari wi si pinambyo se Abiramu wi kan. A Abiramu wi si pinambyo ŋa Agari wila se wi mege taga naa yinri Ishimayeli†.

¹⁶ Agari wila Ishimayeli wi se Abiramu wi kan sanga ŋa ni, kila yala Abiramu wi ta yeɛ nafa tijere ma yiri kogoloni.

17

Abiramu mege ki kanŋga ma pye Abirahamu

¹ Naa Abiramu wila kaa ta yeɛ nafa tijere ma yiri ke ma yiri kolojere, a Yennele li sili yee naga wi na, ma suu pye fɔ: «Muwi mi yen Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fɔ. Ti ma yinwege ki pye sinŋe na yege na, ma pye jeregisaga fu.

² Mi yaa na yon finliwe pi le ma ni, mboon setirige piile pe pye pe lege fɔ jenge.»

³ A Abiramu wi si to maa yege ki jiile wa tara mbe Yennele li gbogo. A Yennele li suu pye fɔ:

⁴ «Na yon finliwe mba mi le ma ni pi mba: <Ma yaa ka pye cengele legere to.

⁵ Pe soon yeri naa Abiramu, een fɔ, pe yaa loon yinri Abirahamu†, katugu mi yaa ma pye cengele legere tele†.

⁶ Mi yaa ma pye sevo. Cengele yaa ka yiri wa ma ni; wunlumbolo yaa ka yiri wa ma ni.

⁷ Na yon finliwe pi yaa koro mi naa mboro sogowo, naa ma setirige piile pe sogowo, konaa ma setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri ma pungo na pe sogowo. Ki yon finliwe pi yen kosaga fu, fɔ mi yaa ka pye ma Yennele, naa ma setirige piile pe Yennele mboro pungo na†.

⁸ Ma yen ma cen laga Kana tara nda ni, mi yaa ti ni fuun ti kan ma yeri, konaa ma setirige piile pe yeri, ti pye pe woro fɔ sanga pyew mboro pungo na. Mi yaa ka pye pe Yennele†.> »

Kenrekenre wi pan yege ŋga na ki ŋga

⁹ A Yennele li si Abirahamu wi pye naa fɔ: «Mboro wo na, na yon finliwe pi yigi, mboro naa ma setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri ma pungo na pe ni.

¹⁰ Ye yaa na yon finliwe mba yigi, mi naa mboro sogowo, naa ma setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri ma pungo na pe sogowo, pi mba: <Yoro mbele fuun ye yen nambala, ye kenrekenre†.

¹¹ Ye yaa kenrekenre, ko ki yaa pye yon finliwe pi tegere re mi naa yoro sogowo.

† 16:13 16:13: Mege ŋga ki taga ma yo «Yennele na laa na yaan,» Eburuye senre ti ni ko ki yen «Eli-Ōrɔyi». † 16:14 16:14: Mege ŋga ki taga ma yo «Ŋa wi yen wee nala yaan wi kolo,» Eburuye senre ti ni ko ki yen Lahayi-Ōrɔyi. † 16:15 16:15: Gala 4.22 † 17:5 17:5: Eburuye senre ti ni Abirahamu mege ki koro wowi na cengele legere to. † 17:5 17:5: Ōromu 4.17 † 17:7 17:7: Luki 1.55 † 17:8 17:8: Kapye 7.5 † 17:10 17:10: Kapye 7.8; Ōromu 4.11

12 Ye pinambiile pe ni fuun pe daga mbe kenrekenre pilige kolotaanri wogo ki na pe sengolo; pa ki yaa la piin ma, ma setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri pe na, sanga wi ni fuun ni; mbe pinle kulolo mbele fuun pe se wa ma go pe ni, nakoma mbele fuun mà lo penjara ni cengele kele yeri, pe si woro ma cenle woolo.

13 Kulo ña wi se wa ma go konaa ña mà lo, pe daga mbe kenrekenre. Na yon finliwe pi tegere ti yaa pye wa ye witire ti na mbege naga fo pi yen yon finliwe mba pi yen kosaga fu.

14 Naja ña fuun wii kenrekenre, ye daga mboo purɔ mboo wɔ ye sogowɔ, katugu wilan yon finliwe pi jogɔ.» »

15 A Yenjele li si Abirahamu wi pye fo: «Maga koon jo wi yeri naa Sarayi, een fo, koni wi mege koyi nga Sara†.

16 Mi yaa duwaw wi na, mbe pinambyo kan ma yeri wi fannga na. Mi yaa duwaw wi na mboo pye cengele legere nɔ. Cengele ke wunlumbolo yaa ka yiri wa wi setirige ki ni.»

17 A Abirahamu wi si to maa yege ki jiile wa tara, ma tege, meɛ ki yo wa wi nawa fo: «Lere ña wi ye cenme ta, wo mbe ya mbe pyo se mele? Sara fun wi ta ye nafa tijere ma yiri ke, wo mbe ya mbe pyo se mele?»

18 A Abirahamu wi si Yenjele li pye fo: «Ki yaga Ishimayeli wi koro yinwege na ma yege sogowɔ, ko yaa yala na ni ma†.»

19 Een fo, a Yenjele li sho fo: «Taga ki na, ma jo Sara wi yaa pinambyo se ma kan, maa mege ki taga Izaki. Mi yaa ka koro yon finliwe na wi ni, yon finliwe mba pi yaa pye kosaga fu; mbe koro yon finliwe na wi setirige piile pe ni wo punjo na.

20 Ishimayeli wo na, mɔɔ yenrewe pi logo fun wi kanngolo. Mi yaa duwaw wi na, mboo pye sevo, mboo setirige piile pe pye pe lege fo jenge. Wi yaa ka kundigile ke ma yiri shyen se. Mi yaa kaa pye cenle gbene tele.

21 Een fo, mi yaa koro yon finliwe na Izaki wi ni, Sara wi yaa pinambyo ña se yelapanna anme yege we.»

22 Naa Yenjele làa kaa para Abirahamu wi ni ma kɔ, a li si yiri ma kari wa naayeri maa toro le.

23 Ki pilige nungba ki ni, Abirahamu wi pinambyo Ishimayeli wo naa kulolo mbele fuun paa se wa wi go, naa mbele fuun paa lo, nambala mbele fuun paa pye wa wi go, a Abirahamu wi si pe ni fuun pe kenrekenre ma yala Yenjele làa ngasele na yo maa kan li ni.

24 Abirahamu wila kenrekenre fun ma yala wi ta ye nafa tijere ma yiri ke ma yiri kolojere.

25 Wi pinambyo Ishimayeli wila kenrekenre wi ye ke ma yiri taanri wolo lo ni.

26 Wo naa wi pinambyo Ishimayeli wi ni, paa kenrekenre pilige nungba ki ni,

27 naa nambala mbele fuun paa pye wa wi go pe ni. Kulolo mbele fuun paa se wa wi go, naa mbele fuun paa lo cengele kele yege yeri, wo naa poro ni paa kenrekenre pilige nungba ki ni.

† 17:15 17:15: Eburuye senre ti ni Sara mege ki koro wowi ña wunlunaja sumborombyo. † 17:18 17:18: Abirahamu wila ki yo Yenjele li kan ma yo Ishimayeli wi koro yinwege na li yege sogowɔ jango wo mbe pye wi korogo lifo.

18

Yenñele làa yo

Sara wi yaa pinambyo se

¹ Ko pungo na, a Yawe Yenñele li sili yee naga naa Abirahamu wi na wa Mamire tigboro ti tanla. Wila pye ma cen wa wi paraga go yeyongo ki na sonlo ngbanga ki na.

² A wi suu yee ki yirige ma wele, mee nambala[†] taanri yan yeresaga wi yee tanla. Pe yanngo, a wi si yiri le yeyongo ki na, mee fe ma saa pe fili, ma foli ma pe shari ma pe gbogo[†].

³ A wi sho fo: «Na tafa, ndee ki pye ye mbe ja yenle mbe koro na mi na ye kulonana na tanla jenri, ki mbe ja pye gbogowo ni na yeri.

⁴ Ye yere pe pan tonmo jenri ni pe ye tooro ti jogo[†]. Ye cen ye wogo wa tige nga ki yinne pi ni.

⁵ Mi yaa pan yaakara jenri ni ye kan yeri ka, jango ye fannga ta. Ko pungo na, yee la kee wa ye karisaga, katugu ko kala na Yenñele ligi pye, a ye toro laga mi na ye kulonana na yeri.»

A pe suu pye fo: «Ki pye paa yee nga na maga yo.»

⁶ A Abirahamu wi si fyeele ma songoro wa paraga go, mee Sara wi pye fo: «Fyeele ma tiwiyaraga ki yenle taanri tiwi farini muwe pi ni, maa gbon ma won wa.»

⁷ A Abirahamu wi si fe ma kari wa wi nere ngbelele ki sogowo, mee saa napige yirifonngo nga ki yen yanlaga ni ma pye morimori ka yigi maga kan wi tunmbyee wa yeri. A wo sigi fyeele maga gbelele maga sogo.

⁸ Ko pungo na, a Abirahamu wi si nono nara, naa nono tipiriwe kona napige yirifonngo kara nda paa sogo ti le, ma saa ti kan nambanmbala pe yeri. Naa paa kaa na nii, a Abirahamu wi si yere le pe kannyaga na, le tige ki ngo.

⁹ A pe si Abirahamu wi yewe ma yo fo: «Ma jo Sara wo yen se?» A wi sho fo: «Wi yen wa paraga go ki ni.»

¹⁰ A nambanmbala nungba sho fo: «Yelapanna anme yee, mi yaa songoro mbe pan laga ma yeri, ki yaa yala ma jo Sara wi pinambyo se[†].»

Sara wila pye le paraga go ki yeyongo ki na wa Abirahamu wi pungo na, mee ki senre ti logo.

¹¹ Abirahamu wo naa Sara wi ni, paa le mako fo jenge. Sara wila le ma toro pisege na.

¹² Kona, a Sara wi si tege wa wi nawa, ma sho fo: «Mi le koni, nana kala tasanga wo si toro? Na tafa fun wi le[†].»

¹³ Kona, a Yawe Yenñele li si Abirahamu wi pye fo: «Yingi na, a Sara wi si tege ma yo fo ki se ya pye, fo wi le ma toro pisege na?

¹⁴ Kala lo la yen wa, na Yawe Yenñele li se ya mbe pye? Yelapanna anme yee, mi yaa songoro mbe pan laga ma yeri, ki yaa yala Sara wi pinambyo se[†].»

¹⁵ A Sara wi si fyeele me je ma yo fo: «Ayoo, mii tege.» A we Fo wi sho fo: «Kaselele ko na, ma tege.»

[†] **18:2 18.2:** Laga ki verise na wi ni, leele pele maa ki jate ma yo nambala taanri wele, shyen la pye meregeye, a sanja wo pye we Fo wo. [†] **18:2 18.2:** Ebu 13.2 [†] **18:4 18.4:** Gbannngban wo naa yonlo tufunwo pi kala na, kila pye wa Izirayeli tara, nambanana ka tugu lere wa na, pe maa tooro ti jogo ma gbannngban wi laga ti na, mbege naga fo poo yaara wo jenge. [†] **18:10 18.10:** Oromu 9.9

[†] **18:12 18.12:** 1 Pye 3.6 [†] **18:14 18.14:** Luki 1.37

*Abirahamu wila Yenŋele li yenri
Sodomu ca woolo pe kan*

¹⁶ Naa ki nambala paa kaa yiri na kee, a pè si wele wa Sodomu ca ki yeri. Abirahamu wila pinle pe ni na tanri mbe sa pe torogo.

¹⁷ A Yawe Yenŋele li sho fɔ: «Kala na mi yaa pye, mi woro na jaa mbeli lara Abirahamu wi na.

¹⁸ Wi yaa ka pye cenle gbenɛ na li yaa pye fanŋga ni li telɛ. Wo kala na, mi yaa ka duwaw tara na cengele ke ni fuun ke na.

¹⁹ Katugu mùu wɔ janŋo wigi yo wi piile, naa wi setirige piile pe kan, paa tanri paa yala na ngasegele ke ni, paa kasiŋŋe piin, paa tanri kaselege na, janŋo yon fɔlɔ na mi le Abirahamu wi yeri, mbeli yon fili.»

²⁰ A Yawe Yenŋele li sho fɔ: «Pe yen na Sodomu naa Gomori woolo pe jeregi kagala ngele wogo na kè lege, pe kapere ti tijanga ma toro.

²¹ Ki kala na, pe yen na pe jeregi kagala ngele wogo na, mi yaa tigi saga wogo ki wele, na kaa pye mila ki nuru yege nga na, pa paa ki piin ma. Na kaselege yi, na kaselege si ma, pa mi yaa ki jen.»

²² Ki nambala, a shyen si yiri le mɛɛ yege kan wa Sodomu ca ki yeri. Eɛn fɔ, a Abirahamu wo si koro le yeresaga Yawe Yenŋele li tanla.

²³ A Abirahamu wi si fulo li tanla mɛɛ li pye fɔ: «Ma yaa lesinmbele poro naa lepeepe pe pinle mbe pe tongo kɛ?

²⁴ Kana lesinmbele nafa shyen ma yiri kɛ mbe ta wa ca ki ni. Ma mbe yenle mbe ca ki tongo kɛ? Ma se ca ki yaga ki lesinmbele nafa shyen ma yiri kɛ pe kala na?

²⁵ Mbe lesinmbele poro naa lepeepe pe pinle mbe pe tongo, nakoma mbe lesinmbele poro naa lepeepe pe pye pe yala, miŋi jen ma yo ma se yenle mbe ko pye. Mboro ŋa ma yen tara woolo pe kiti konfɔ, ki se ya mbe pye fɔ mɛɛ kasiŋŋe ki jen.»

²⁶ A Yawe Yenŋele li sho fɔ: «Na mi ka lesinmbele nafa shyen ma yiri kɛ yan wa Sodomu ca, pa mi yaa ca ki ni fuun ki kala yaga pe kala na.»

²⁷ A Abirahamu wi sho naa fɔ: «Mi ŋa mi yen paa taambugo naa conro yen, mi kotogo le na yeɛ ni na yuun we Fɔ wi ni.

²⁸ Kana lere kanŋurugo wi yaa kon lesinmbele nafa shyen ma yiri kɛ pe na. Ki leele kanŋurugo pe kala na, ma mbe yenle mbe ca ki ni fuun ki tongo kɛ?»

A we Fɔ wi sho fɔ: «Na mi ka lesinmbele nafa shyen ma yiri kanŋurugo yan wa, pa mi se ca ki tongo.»

²⁹ A Abirahamu wi sho naa fɔ: «Kana lesinmbele nafa shyen pe yaa pye wa.» A we Fɔ wi sho fɔ: «Mi se yaraga ka pye ki lesinmbele nafa shyen pe kala na.»

³⁰ Kona, a Abirahamu wi sho fɔ: «Na Fɔ, maga ka nawa ngban, mi yaa para naa. Kana lesinmbele nafa ma yiri kɛ pe yaa pye wa.» A we Fɔ wi sho fɔ: «Na mi ka lesinmbele nafa ma yiri kɛ yan wa, pa mi se yaraga ka pye.»

³¹ A Abirahamu wi sho fɔ: «Mi kotogo le na yeɛ ni jenŋe na yuun we Fɔ wi ni. Kana lesinmbele nafa pe yaa pye wa.» A we Fɔ wi sho fɔ: «Mi se ca ki tongo ki lesinmbele nafa pe kala na.»

³² A Abirahamu wi sho fɔ: «Na Fɔ, maga ka nawa ngban. Mi se para naa senre nda to punŋo na: «Kana lesinmbele kɛ pe yaa pye wa cɛ.» » A we Fɔ wi sho fɔ: «Mi se ca ki tongo ki lesinmbele kɛ pe kala na.»

³³ Naa Yawe Yenɲele làa kaa para Abirahamu wi ni ma saa kò, a lì si kari. A Abirahamu wì si songoro wa wi go.

19

Yenɲele làa Sodomu naa Gomori cara ti tongo

¹ Naa merɛgeye shyen pàa kaa gbɔn wa Sodomu ca yɔnlɔkɔgo ki ni, kila yala mbogo nga kila ca ki maga maga fili, Loti wila pye ma cɛn wa ki yeyongo ki na[†]. Naa Loti wila kaa pe yan sanga ɲa ni, a wì si yiri ma saa pe fili, mɛɛ fɔli ma pe shari ma pe gbɔgo.

² Kona, a Loti wì si pe pye fɔ: «Na tafenne, mila ye yenri, yege yaga ye sa tugu mi ɲa ye kulonɲa wa na go; ye ye tɔoro ti jogo[†], ye wonlo laga. Goto yirifaga na, pa ye yaa la kee.» A pè sho fɔ: «Ayoo, we yaa sa sinle wa katogo.»

³ Eɛn fɔ, a Loti wì si koro na pe yenri ngbanga, fɔ a pè saa yenle ma saa tugu wa wi go. A wì si ti a pè sɔgo ma pe kan, konaa ma leve fu buru fɔ pe kan[†]. A pè si li.

⁴ Pè sila ta mbe sinle gben, a Sodomu ca nambala, maga le ki lefɔnmbɔlo pe na, ma saa gbɔn lelele pe na, pe ni fuun pè si pan ma go ki maga maga fili.

⁵ A pè si Loti wi yeri ma suu pye fɔ: «Nambala mbele pè tugu laga ma go yɔnlɔkɔgo nga ki ni, pe yen se? Pe yirige laga we kan, we ta we jɛɛle kala pye pe ni.»

⁶ A Loti wì si yeyongo shɔn wi kaanla ma yiri laga funwa na pe kɔrɔgo, mɛɛ yeyongo ki tɔn wa wi pungo na;

⁷ mɛɛ pe pye fɔ: «Ayoo, na wenne, yaga ka ki kapege gbɔgo nga ki pye.

⁸ Sumbono shyen yen na yeri pe fa naɲa kala jɛn gben, mi yaa pe yirige laga funwa na ye kan. Nga ka ye ndanla, ye ko pye pe na. Eɛn fɔ, yaga ka kala pye ki nambala mbele pe na, katugu mi na nambanmbala wele, mi yen pe go sigefo.»

⁹ A pè suu pye fɔ: «Yiri we yege na, mboro nambannɲa, maa jaa mbɔɔn yɛɛ pye we kiti konfɔ. Kapege nga we yaa pye mboro na, ko yaa wɛ naa poro wogo ko na.» A pe nɛɛ Loti wi wonrɔgi ngbanga, na kee koro ki yeri saga kaw mbe ye wa go.

¹⁰ Ki kaa pye ma, a merɛgeye shyen pè si Loti wi yigi ngbanga, maa tile, maa le pe yɛɛ kɔrɔgo wa go nawa, mɛɛ koro ki tɔn.

¹¹ Nambala mbele pàa pye le yeyongo yege ki na, a merɛgeye pè si yenfyɔnrɔ wa pe na, maga le piile pe na, fɔ ma saa ki wa lelele pe na. Pe sila yeyongo ki yan naa.

¹² A ki nambala shyen pè si Loti wi yewe ma yo fɔ: «Ma go woolo pele yen laga mbele poro pungo na le? Ma nafenne, naa ma pinambiile, naa ma sumborombiile, lere o lere wi yen ma woo, ma pe yirige laga ca ki ni.

¹³ We yaa ca ki tongo, katugu pe yen na ca ki jɛrɛgi kagala ngele wogo na, kè wɛ Yawe Yenɲele li yege na. Lì we tun we pan we ca ki tongo.»

[†] 19:1 19.1: Wa Izirayeli tara, kila pye pe cagbogo pyew, pe ma mbogo kan maga maga, maga fili janɲo mbe ta mbaa ca ki go singi pe juguye pe na. Kila pye ki mbogo ki ma liri ma yagara. Pa lelele pàa pye na cɛn wa ca ki mbogo yeyongo ki na na kagala ke yege woo. [†] 19:2 19.2: Tɔoro jogowo kala yeli wele fun wa Zhene 18.4-5 laga ki ni, wa yege nagawa senre ti ni. [†] 19:3 19.3: Pàa buru wi pye leve fu buru mbe ta mboo fɔ fyaw leele pe kan.

14 A Loti wì si yiri ma saa para wi nafenne pe ni, mbele wila wi sumborombiile pe kan pe yeri pe pe pori pe jeele, mee pe pye fo: «Ye yiri fyaw laga ki laga nga ki ni, katugu Yawe Yennele li yaa ca ki tongo.»

Een fo, a ki senre ti si pye wi nafenne pe yeri paa jiire senre yen.

15 Yinndogo ki na, a meregeye pe nee Loti wi fyeele ma yo fo: «Yiri maa kee, mboro naa ma jo, naa ma sumborombiile shyen mbele pe yen laga ma ni pe ni, jango kiti na wi yaa kon ca ki na mbege tongo, ye ni ka ka pye wa wi ni.»

16 Loti wila pye na molo, a nambala shyen pe suu yigi wi kee ki na, naa wi jo wi ni, konaa wi sumborombiile shyen pe ni, mee pe yirige wa ca ki ni, katugu Yawe Yennele laa pye na jaa mbe pe sho†.

17 Naa paa kaa na pe yinrigi wa ca ki ni, nambala shyen pe ni, a nungba si Loti wi pye fo: «Ta fee mo yee sho. Maga ka kannga mbe wele pungo na, maga si ka yere funwa laga falafala ka kpe ni. Ta fee maa kee wa yanwiga ki na, jango maga ka ku.»

18 A Loti wì suu pye fo: «Ayoo, na tafa, mi se ya mbege pye.

19 Ki yen kaselege fo na kala lɔn ndanla, a ma kagbaraga pye mala kan, mala go sho. Een fo, mi se ya fe mbe sa gbɔn wa yanwiga ki na, na ki jolɔgo gbɔgo ki fanla ta mbanla gbo.

20 Wele, ki ca pige nga wame, ki yen ma yongo we ni fo jenge. Mbe ya fe mbe kari wama. Ki yaga mbe fe mbe kari sa lara wama, mbanla yee go sho, katugu ki yen ma kologo.»

21 A merege wì suu pye fo: «Mì yenle mbe kagbaraga nga mà yenri ki pye ma kan naa. Ca nga maa piin, mi yaa ki kala yaga, mi sege tongo.

22 Fyeele ma sa lara wa ki ni, katugu mi se ya kala la pye gbɛn, na ma fa gbɔn wa.» Ko kala ki ti pe maa ki ca ki yinri «Sowari†».

23 Loti wila ye wa Sowari ca ma yala yɔnɔ kila yinrigi fɔnngo.

24 Kona, a Yawe Yennele li si kiribi kason tirige ma yiri wa yennele na, paa tisaga yen Sodomu naa Gomori cara ti na.

25 A ki sigi cara ti tongo, naa funwa lara falafala ti ni fuun ti ni, naa leele pe ni fuun pe ni, konaa yaraga nga fuun ki fi wa tara ti na ki ni†.

26 Een fo, a Loti jo wì si kannga ma wele wa pungo na, mee kannga ma pye paa ko tiyala yen†.

27 Ki goto yirifaga ki na, a Abirahamu wì si yiri ma kari wa laga nga wila pye ma yere Yawe Yennele li yege sogowo.

28 A wì si wele wa Sodomu naa Gomori cara ti yeri, naa ki kanngara na lara ti ni fuun ti yeri, mee wirige ka yan kila yinrigi wa funwa laga falafala ki ni, paa kason gbɔgo wirige yen.

29 Loti wila pye ma cɛn tara nda ni, naa Yennele laa kaa ki cara ti tongo, laa jatere pye Abirahamu wi na (mbe kala pye wi kan), mee Loti wi sho maa wo wa ki jolɔgo ki ni.

*Mowabu naa Amo cengele
ke lesaga ki nga*

30 Loti wila pye na fye mbe koro wa Sowari ca ki ni. A wì si yiri le wo naa wi sumborombiile shyen pe ni, ma saa cɛn wa yanwiga ki na. Wo naa wi sumborombiile shyen pe ni paa pye ma cɛn waliwege ka ni.

† 19:16 19:16: 2 Pye 2.7 † 19:22 19:22: Eburuye senre ti ni Sowari mege ki koro wowi na yana jeele. † 19:25 19:24-25: Mati 10.15; 11.23-24; Luki 10.12; 17.29; 2 Pye 2.6; Zhude 7 † 19:26 19:26: Luki 17.32

³¹ Pilige ka, a sumboro lerefo wì si jònlofo wi pye fò: «We to wì lè makò. Nanja si woro laga ki tara nda ti ni mbe we pòri paa yègè ngà na ki maa piin laga tara ti ni fuun ti ni we.

³² Pan we duven kan we to wi yeri wi wò wi tin, yembine we sa sinle wi ni, we ta we setirige piile kan wi yeri.»

³³ Ki yembine li ni, a pè si duven kan pe to wi yeri, a wì wò ma tin. A sumboro lerefo wì si saa sinle pe to wi ni. Eèn fò, wi to wi sila sumboro wi sinlesanga naa wi yirisanga jèn.

³⁴ Ki goto, a sumboro lerefo wì sigi yo jònlofo wi kan fò: «Mì sinle wa we to wi ni yembine li ni. Pan we duven wa kan wi yeri naa yonlòkògò ngà, wì wò wi tin naa, jàngo we setirige piile kan wi yeri.»

³⁵ Ki yembine li ni, a pè si duven wa kan pe to wi yeri naa, a wì wò ma tin. A jònlofo wì si saa sinle wi ni. Wi to wi sila wi sinlesanga naa wi yirisanga jèn.

³⁶ A Loti wi sumborombiile shyen pè si kugboro lè pe to wi na.

³⁷ A sumboro lerefo wì si pinambyò se maa mege taga naa yinri Mowabu. Wo wi yen Mowabu cenle woolo pe tele we, ali ma pan ma gbòn nala.

³⁸ A jònlofo fun wì si pinambyò se maa mege taga naa yinri Beni Ami. Wo wi yen Amo cenle woolo pe tele we, ali ma pan ma gbòn nala.

20

Abirahamu naa Abimeleki pe kala

¹ Koni, a Abirahamu wì si yiri lema mée kari wa Negevu tara, ma saa cèn wa Kadeshi ca, naa Shuri ca sògòwò pi ni. Ko pùngò na, a wì si saa cèn wa Gerari ca.

² Abirahamu wila pye naga yuun wi jò Sara wi kanngòlò ma yo wi yen wi jònlo sumboro. A Gerari ca wunlunàja Abimeleki wì si leele tun, a pè saa Sara wi lè ma pan maa kan wi yeri†.

³ Ki yembine li ni, a Yènɲele lè sili yèe naga Abimeleki wi na wòonrò na, mée wi pye fò: «Ma yaa ku ki jèlè ɲa mà lè wi kala na, katugu nanafò wì.»

⁴ Kila yala Abimeleki wi faa jèn jèlè gbèn. A wì sho fò: «We Fò, ali mbege ta mi naa na woolo pe ni wee kapege pye, ma yaa we gbo le?»

⁵ Abirahamu wò jate wigi yo mala kan fò wi jònlo sumboro wi, a Sara wigi yo mala kan fun ma yo wi ndò wi. Migi kala na li pye nawa jatere jènɲe ni, mii kapege pye.»

⁶ A Yènɲele lè sigi yo wi kan wa ki wòonrò nungba ti na fò: «Migi jèn ma yo màga pye nawa jatere jènɲe ni. Muwi mì ti mée jiri wi na, mbe kapege pye na na.

⁷ Koni, ki jèlè ɲa wi sòngòrò wi polò wi na, katugu wi yen Yènɲele yòn sènre yofò. Wi yaa yenri ma kan, pa ma yaa koro yinwege na. Eèn fò, na ma suu sòngòrò wi na, ma taga ki na fò ma yaa ku, mboro naa ma woolo pe ni fuun pe ni.»

⁸ Ki goto yirifaga ki na, a Abimeleki wì suu legbòolò pe ni fuun pe yeri mée ki kagala ke ni fuun ke yègè yo ma pe kan. A pè si fyè fò jèngè.

⁹ Kona, a Abimeleki wì si Abirahamu wì yeri fun, mée wi yewe ma yo fò: «Yingi mà pye we na yèen? Yingi kapege mì pye ma na, a mà si ti mì naa na wunluwò pi ni, wègè kapege gbògò ngà ki pye? Ngà mà pye na na, kii dağa pyewe ni.»

† 20:2 20:2: Zhene 12.13; 26.7

¹⁰ Kona, a Abimeleki wì si Abirahamu wi pye fò: «Koro wiwiin na, a mà sigi kala na li pye?»

¹¹ A Abirahamu wì sho fò: «Mila pye naga sɔnri, ki sila pye nala kɔɔn shyen, ma yo ki tara nda ti woolo paa la fye Yennele li yege, fò leele pe yaa na gbo na jò wi kala na.

¹² Mbe taga wa ko na, ki yen ma kaselege, na jɔnlo sumboro wi. We yen to nungba piile, ɛɛn fò, we woro nɔ nungba piile. Ko ki ti wì ya ma pye na jò.

¹³ Naa Yennele làa kaa na yirige mala wɔ wa na to ca ki ni, a m̀ pye yanrifo, a m̀ sigi yo na jò wi kan fò maga kajenge nungba nga ko pye na kan: «Waga kari laga o laga, maa ki yuun fò m̀ yen ma ndo.» »

¹⁴ A Abimeleki wì si simbaala, naa sikaala, naa nɛɛ, naa kulonambala konaa kulojaala kan Abirahamu wi yeri, mɛɛ wi jò Sara wi songoro wi na fun.

¹⁵ A Abimeleki wì suu pye fò: «Na tara ti nda ma yege sɔgowɔ. Laga nga kɔɔn ndanla, ma sa cɛn wama.»

¹⁶ A wì si Sara wi pye fò: «Wele, m̀ yen na warifuwe pyɔ waga kele (1 000) kaan ma ndo wì yeri, ko yaa ki naga leele mbele pe yen ma ni pe ni fuun pe na fò mɛɛ kapege pye wa ki kala na li ni.»

¹⁷ Kona, a Abirahamu wì si Yennele li yenri, a l̀ si Abimeleki wo naa wi jò naa wì kulojaala pe sagala; a wì jò naa wì kulojaala pè si ya na siin naa.

¹⁸ Katugu Yawe Yennele làa Abimeleki wì go jɛɛle pe ni fuun pe sege ki tɔn, nga kila pye Abirahamu wì jò Sara wì na ki kala na.

21

Izaki seme kala

¹ Yawe Yennele li jatere wila koro senre nda làa yo Sara wi kan ti na, mɛɛ nga làa yo maa kan ki pye.

² A Sara wì si kugbo le ma pinambyɔ se Abirahamu wi kan wa wi lelewe pi ni, ma yala wagati ɲa Yennele làa kɔn ma tege wi ni†.

³ A Abirahamu wì si pinambyɔ ɲa Sara wila se maa kan wi mege taga naa yinri Izaki†.

⁴ A Abirahamu wì suu pinambyɔ Izaki wi kenrekenre wi sengolo, pilige kolotaanri wogo ki na, paa yege nga na Yennele làa ki yo maa kan†.

⁵ Abirahamu wila ta yeɛ cɛnme wi pinambyɔ Izaki wi sesanga wi ni.

⁶ A Sara wì sho fò: «Yennele li titegere kala kan na yeri. Mbele fuun pe yaa li logo, pe yaa la tege na ni ja.»

⁷ A wì sho naa fò: «Ambo wi mbaa ki yo Abirahamu kan fò m̀ Sara yaa ka yinne kan piile yeri? Ma si yala, m̀ pinambyɔ se wi kan wa wi lelewe pi ni.»

Abirahamu wila Agari naa Ishimayeli pe puro

⁸ Kona, a Izaki wì si yiri ma yege to, a pòo laga yinne na. Pàa wi laga yinne na pilige nga ni, a Abirahamu wì si sɔgolo gbolo sɔgo wi mege ni.

⁹ Ma si yala Ezhipiti tara fenne jò Agari wila pinambyɔ ɲa se Abirahamu wi kan, a Sara wì suu yan wila tege Izaki wi na.

† 21:2 21.2: Ebu 11.11 † 21:3 21.3: Eburuye senre ti ni Izaki mege ki koro wowi ɲa titegere kala.

† 21:4 21.4: Zhene 17.12; Kapye 7.8

¹⁰ A Sara wì si Abirahamu wi pye fɔ: «Ki kulojɔ ɲa wi purɔ wo naa wi pinambyɔ wi ni, katugu ki kulojɔ ɲa wi pinambyɔ wi se pinle mbe kɔrɔgɔ ki li ja na pinambyɔ Izaki wi ni†.»

¹¹ Ki sɛnrɛ tila Abirahamu wi mbɛn wi pinambyɔ Ishimayeli wi kala na.

¹² Ɛɛn fɔ, a Yɛnɲɛle li si Abirahamu wi pye fɔ: «Ma kulojɔ wo naa wi pinambyɔ wi ni, pɛ wogo kiga koon ya. Sara wiga sɛnrɛ nda fuun yo ma kan, ma yɛnlɛ ti na; katugu pa ma setirige piile pɛ yaa ka yiri wa Izaki wo ni†.»

¹³ Ma kulojɔ wi pinambyɔ wo na, mi yaa cɛnlɛ la pye li yiri wa wi ni, katugu wi yɛn ma sege ki woo wa.»

¹⁴ Ki goto yirifaga ki na, a Abirahamu wì si yaakara lɛ, naa selegɛ kasha ni, ɲga kila pye ma yin tɔnmɔ ni, mɛɛ ti kan Agari wi yeri, mari taga wa wi pajogo ki na, mɛɛ wi pinambyɔ wi kan wi yeri fun, ma suu pye ma yo wila kee. A Agari wì si kari mɛɛ saa punɔgɔ wa Berisheba gbinri wi ni.

¹⁵ Naa selegɛ kasha tɔnmɔ pila kaa kɔ, a Agari wì si saa pyɔ wi tɛgɛ tipige ka nɔgɔ,

¹⁶ mɛɛ kari ma saa cɛn wi yɛ wa pyɔ wi yesinmɛ na. Wo naa pyɔ wi ni, fogo ɲga kila pye pɛ sɔgowɔ kila pye paa yɛgɛ ɲga na paga wanga wɔn ki ma fogo ɲga pye si jɛn mbe to wɛ; katugu wila wi yɛɛ pye fɔ: «Mi woro na jaa mbanla pyɔ wi yan wila kuun.» Ko ki ti wila saa cɛn wi yɛ wa pyɔ wi yesinmɛ pi na, nɛɛ gbele.

¹⁷ Yɛnɲɛle lãa pyɔ wi gbelege ki logo. A Yɛnɲɛle li mɛrɛgɛ wì si koro wa naayeri ma Agari wi yeri maa pye fɔ: «Yingɛ koon ta Agari? Maga kaa fyɛ, katugu Yɛnɲɛle li lenambile li magala li logo wa laga ɲga mɔli tɛgɛ wɛ.

¹⁸ Yiri mali yigi li kɛɛ ki na, katugu Yɛnɲɛle li yaa li pye cɛnlɛ gbɛnɛ to.»

¹⁹ Kona, a Yɛnɲɛle li si ti a wi kolo wa yan tɔnmɔ ni. A wì si saa wi selegɛ kasha ki ko maga yin, mɛɛ lenambile li kan, a li wɔ.

²⁰ A Yɛnɲɛle li nɛɛ lenambile li go singi, a li si yiri ma lɛ, mɛɛ saa cɛn wa Paran gbinri wi ni, ma pye sandiga wɔnfɔ gbɔɔ.

²¹ Maga ta wila pye ma cɛn wa Paran gbinri wi ni, a wi nɔ wì si Ezhipiti tara fɛnnɛ jɔ wa lɛ ma kan wi yeri.

Abirahamu naa Abimeleki pàa yɔn finliwɛ le pɛ yɛɛ ni

²² Ki wagati wi ni, a Abimeleki wì si pan Abirahamu wi kɔrɔgɔ, wo naa wi malingbɔɔnlo to Pikoli wi ni, mɛɛ wi pye fɔ: «Yɛnɲɛle li yɛn ma ni ma kapyɛgɛ ki ni fuun ni†.»

²³ Koni, wugu mala kan Yɛnɲɛle li mɛgɛ ki na, fɔ ma se kanla fanla, mi naa na piile, naa na setirige piile pɛ ni, fɔ ma yaa na yigi jɛɲgɛ naa tara nda ma yɛn ma cɛn laga ti woolo pɛ ni, paa yɛgɛ ɲga na mɔɔ yigi jɛɲgɛ wɛ.»

²⁴ A Abirahamu wì sho fɔ: «Mi yaa wugu ki na mbege pye.»

²⁵ Ɛɛn fɔ, Abimeleki wi kulonambala paa kolo ɲa sho Abirahamu wi yeri fanɲga na, a Abirahamu wi nɛɛ para wi na ki wogo ki na.

²⁶ A Abimeleki wì suu pye fɔ: «Lere ɲa wigi kala li pye, mi suu jɛn. Mboro fun, mɛɛ sigi yo na kan. Ki logowo powi mba mila nuru ma yeri nala yɛɛn.»

²⁷ Kona, a Abirahamu wì si simbaala, naa sikaala naa nɛrɛ yigi ma kan Abimeleki wi yeri. A pɛ shyɛn pɛ si yɔn finliwɛ le pɛ yɛɛ ni.

²⁸ Abirahamu wì si simbasumbono kòlòshyèn wò ma pe tɛgɛ pe yɛ.

²⁹ A Abimeleki wì suu yewe ma yò fò: «Simbasumbono kòlòshyèn mbele mà wò ma tɛgɛ pe yɛ ko go ko yèn kikiin?»

³⁰ A Abirahamu wì suu pye fò: «Yenle ki simbasumbono kòlòshyèn mbele pe na, jàngo paa ma nawa tuun ki na fò muwi mīgi kòlò ɲa wì wò.»

³¹ Ko kala na, pe maa ki laga ki yinri Berisheba, katugu pàa wugu le ki laga ki na ma pe yɛɛ kan.

³² Kì kaa pye ma, a pè si yòn finliwɛ le pe yɛɛ ni wa Berisheba. Ko punjo na, Abimeleki wò naa wi malingbòonlò to Pikòli wi ni, pè si yiri ma songorò wa Filisiti tara fɛnnɛ pe tara.

³³ A Abirahamu wì si tamarisi tige ka sanri wa Berisheba, mɛɛ Yawe Yenɲɛle li mɛgɛ ki yeri wa mali gbògò, lo na li yèn Yenɲɛle na li yèn kòsaga fu.

³⁴ Abirahamu wìla cɛn ma mɔ wa Filisiti tara fɛnnɛ pe tara.

22

Abirahamu wìla yenle mbe Izaki wì wò saraga

¹ Kì kagala ke punjo na, a Yenɲɛle li si Abirahamu wì wa ma wele, mɛɛ wi pye fò: «Abirahamu.» A wì si sho ma yò: «Naw.»

² A Yenɲɛle li sho fò: «Ma pinambyò nungba pe ɲa wòon ndanla jɛngɛ, Izaki we, wì le ma kari wì ni wa Mòriya tara. Yanwiga ɲa mì yaa naga ma na, ma saa wò wa na yeri saraga sogowogo.»

³ Kì goto yirifaga ki na, a Abirahamu wì si yiri ma sofile jongo ki pò wi sofile wì na, mɛɛ wi tunmbyeele shyèn le ma taga wì yɛɛ na, naa wi pinambyò Izaki wì ni. A wì si kanngire nda ti yaa sa saraga ki sogo ti walagi. Yenɲɛle làa laga ɲa sɛnrɛ yò maa kan, a pè si yiri nɛɛ kee wa ki laga ki ni.

⁴ Pilige taanri wogo ki na, a Abirahamu wì suu yɛgɛ ki yirige ma wele, mɛɛ laga ki yan wa lege.

⁵ A wì suu tunmbyeele pe pye fò: «Yè koro na sofile wì ni. Mì naa lefɔnnɔ wì ni we yaa kari fò wame sa Yenɲɛle li gbògò, mbe si songorò mbe pan ye korogò.»

⁶ A Abirahamu wì si saraga ki sogo kanngire ti taga wi pinambyò Izaki wì go na, mɛɛ kason naa gbɛnɛ to yigi. A pè si pinle nɛɛ kee.

⁷ A Izaki wì suu to Abirahamu wì yeri ma yò fò: «Baba.» A tofò wì si sho ma yò fò: «Naw, na pinambyò.» A Izaki wì sho fò: «Kason konna kanngire ti nda! Simbapɔ ɲa we yaa sa wò saraga, mboò sogo wò yèn se?»

⁸ A Abirahamu wì suu pye fò: «Na pinambyò, simbapɔ ɲa we yaa wò saraga mboò sogo, Yenɲɛle lo jate li yaa ki wogo ki yòn we kan.» A pe shyèn pè si pinle nɛɛ kee.

⁹ Naa pàa kaa saa gbɔn wa laga ɲa Yenɲɛle làa naga Abirahamu wì na, a wì si saraga wòsaga kan, ma kanngire ti taga wa ki na, mɛɛ wi pinambyò Izaki wì yigi maa pò, mɛɛ wi taga wa saraga wòsaga ki na, wa kanngire ti go na†.

¹⁰ Kona, a Abirahamu wì suu kɛɛ ki sanga ma gbɛnɛ li le mboò pinambyò wì konli.

† 22:9 22:9: Zhaki 2.21

¹¹ Eén fò, a Yawe Yennele li mērege wì si koro wa yennele na ma Abirahamu wi yeri ma yo fò: «Abirahamu, Abirahamu.» A wì si shò ma yo: «Naw.»

¹² A we Fò wì shò fò: «Yere, maga koon kēē ki taga pyo wi na, maga ka kapege kpe pye wi na. Migi jēn yingò ma yo ma yēn na fyē mi nā Yennele na yēge, mēē je mboon pinambyo nungba pe wi kan na yeri.»

¹³ A Abirahamu wì suu yēge ki yirige mēē simbapolo wa yan wa wi pungo na, wi yēenre ti yanra tipire ta ni. A Abirahamu wì si saa ki simbapolo wi yigi maa wò saraga sogowogo, wi pinambyo wi yonlo†.

¹⁴ A Abirahamu wì sigi laga ki mēge taga naga yinri fò: «Yawe Yennele li yaa kaga wogo ki yon we kan†.» Ko ki ti ali ma pan ma gbōn nala, pe maa ki yuun ma yo: «We Fò wi yaa ki wogo ki yon wa yanwiga ki na.»

¹⁵ A Yawe Yennele li mērege wì si koro wa yennele na ma Abirahamu wi yeri naa,

¹⁶ ma yo: Yawe Yennele li nda yo ti nda: «Mà kaa nga ko pye yēēn, mēē je mboon pinambyo nungba pe wi kan na yeri, mi nā mi yēn Yennele, mi wugu na yēē na

¹⁷ mbe duwaw ma na, mboon setirige piile pe pye pe lēge paa naayeri wonggolo koro naa kōgōje yon taambugo ki yēn. Ma setirige piile pe yaa ka pe juguye pe cara ti shò pe yeri†.

¹⁸ Pe kala na, cengele ngele fuun ke yēn laga tara na, mi yaa ka duwaw ke na, katugu mà tanga na senre ti na†.»

¹⁹ Kona, a Abirahamu wì si songoro ma pan wi tunmbyeele pe korōgō. A pē si yiri ma songoro wa Berisheba. Pa Abirahamu wila pye ma cēn wa.

Nahori pinambiile

²⁰ Ki kagala ke pungo na, a Abirahamu wì sigi logo ma yo wi nōsepyo lenaṇa Nahori wi jò Milika wila pinambiile se fun wi kan.

²¹ Uzi wo wila pye pinambyo kongbanja we, naa wi jonlo Buzi, naa Kemuweli nā wila pye Aramu to,

²² naa Kezēdi, naa Azo, naa Pilidashi, naa Yidilafu konaa Betuweli.

²³ Ki pinambiile kolotaanri mbele poro wele Milika wila se Abirahamu wi nōsepyo lenaṇa Nahori wi kan. Erebeke wi to wo lawi nā Betuweli.

²⁴ Nahori wi cēnfo Erewumu wila piile se wi kan fun. Pe mēre ti nda: Teba, naa Gahamu, naa Tahashi, konaa Maaka.

23

Sara wi kunwò naa wi leme senre

¹ Sara wila ta yele cēnme naa nafa ma yiri koloshyen (127). Wi yinwege yēgele yon ko layi yēēn.

² Pa Sara wila ku wa Kiriyaṭi Ariba ca, pe maa ki ca ki yinri naa Eburōn, wa Kana tara. A Abirahamu wì si pan mboo jò Sara wi kunwò pi gbele mboo pye.

³ Ko pungo na, a Abirahamu wì si yiri ma gboo wi yaga le laga nga wila pye, mēē saa para Heti cēnle woolo pe ni, ma pe pye fò:

⁴ «Mi yēn nambanja ma pye cēnfo laga ye sogowò. Ye gboolo lesaga kan na yeri laga ye yeri, mbanla jò gboo wi le mboo le na yēē yēge sogowò†.»

† 22:13 22:13: Ebu 11.17-19 † 22:14 22:14: Mēge nga ki yo «Yawe Yennele li yaa ki wogo ki yon we kan», Eburuye senre ti ni ko ki yēn Yawe Jire. † 22:17 22:17: Ebu 6.13-14; 11.12 † 22:18 22:18: Kapye 3.25 † 23:4 23:4: Ebu 11.9-13; Kapye 7.16

⁵ A Heti cenle woolo pè si Abirahamu wi yon sogo ma yo fò:

⁶ «We tafo, logo we yeri! Ma yen Yenñele li legboo, a li duwaw ma na laga we sògowa. Ma gboo wi le wa we gboolo lesaga nga ki yon ma we ti ni fuun na ko ni. Lere wa kpe se je wi gboolo lesaga na we ni mbe yo maga koon jo gboo wi le wa.»

⁷ A Abirahamu wì si yiri ma foli ki tara woolo pe yege sògowa, Heti cenle woolo wele, ma pe gbogo.

⁸ A wì si pe ye fò: «Na kaa pye ye yenle ki na kaselege, mbanla jo gboo wi le mboo le na ye yege sògowa, ye logo na yeri, ye Zowari pinambyo Efiròn wi yenri na kan,

⁹ wi waliwege nga ki yen wa Makipela laga ki na ki kan na yeri. Wo wogo yi, ki yen wa wi kere ti kongo na. Wigi pere na yeri mbe yala ki penjara yon ki ni, ki ta ki pye na gboolo lesaga laga ye sògowa.»

¹⁰ Heti cenle woolo naja Efiròn wila pye ma cen wa wi woolo pe sògowa. A wì si Abirahamu wi yon sogo le Heti cenle woolo sanmbala poro naa leele mbele fuun paa pye na cen le wi ca ki mbogo yeyongo ki na pe yege na, mee wi pye fò:

¹¹ «Ayoo, na tafo, logo na yeri. Kere to naa waliwege nga ki yen wa ti ni, mi yen nari kaan ma yeri. Mi yen nari kaan ma yeri na woolo pe yege na. Moo jo gboo wi le wa.»

¹² A Abirahamu wì si foli le tara ti woolo pe yege sògowa ma pe gbogo,

¹³ mee ki yo Efiròn wi kan ki tara woolo pe yege na fò: «Mila ma yenri, logo na yeri. Mi yaa kere ti penjara yon ki kan ma yeri, ma yenle ki na maga sho, mbe ta mbanla jo gboo wi le wa.»

¹⁴ Een fò, a Efiròn wì si Abirahamu wi yon sogo ma yo fò:

¹⁵ «Na tafo, logo na yeri. Kere nda ti sonngo ki yen warifuwe pyo cenme tijere (400), ko woro yaraga ka mi naa mboro sògowa. Ki kala na, ma jo gboo wi le wa.»

¹⁶ A Abirahamu wì si yenle penjara yon nga Efiròn wila naga ki na, mee ti taanla mari kan wi yeri, Heti cenle woolo sanmbala pe yege na. Tila pye warifuwe pyo cenme tijere (400) ma yala perefenne pe penjara jinriwe pi ni.

¹⁷ Ki pye ma, Efiròn kere nda tila pye wa Makipela, wa laga nga paa pye na yinri Mamire ki yonlo yirisaga yeri, ki kere to naa ti waliwege ki ni, naa tire nda fuun tila pye mari maga mari fili ti ni,

¹⁸ a ti si pye Abirahamu wi woro. Heti cenle woolo poro naa leele mbele fuun paa pan wa ca ki mbogo yeyongo ki na, kila pye pe yege na.

¹⁹ Ko punjo na, a Abirahamu wì suu jo Sara wi le wa kere ti waliwege ki ni, wa Makipela, wa Mamire laga ki tanla. Ko pe yinri fun Eburòn, wa Kana tara.

²⁰ Kere to naa ti waliwege ki ni, ti si kannga ma pye Abirahamu wi woro. Wila ti lo Heti cenle woolo pe yeri mbe ta mbaa wi gboolo pe nii wa.

24

Izaki naa Erebeke pe porogo senre

¹ Abirahamu wila le fò jenge, a wi yegele yon ki lege. Yawe Yenñele làa duwaw wi na kagala ke ni fuun ni.

² Pilige ka, a Abirahamu wì sigi yo ña wila pye wi kulolo pe go na, konaa ma pye wi kɛɛ yaara ti ni fuun ti welefo wi kan fo: «Ma kɛɛ ki le laga na jegbɔlo li nɔɔɔ[†],

³ ma wugu Yawe Yɛnnɛle li mɛɛɛ ki na mala kan, lo na li yɛn Yɛnnɛle naayeri wo naa tara ti go na, fo ma se Kana tara fenne sumboro wa le mboɔ kan na pinambyo wi yeri jele, poro mbele mi yɛn ma cɛn laga pe sɔɔwɔ we.

⁴ Eɛn fo, ma yaa kari wa na tara, mbe sa jele le na pinambyo Izaki wi kan, wa na go woolo pe sɔɔwɔ.»

⁵ A wi kulonaja wì suu yɔn sogo ma yo fo: «Kana jele wi se yɛnle mbe pinle na ni, mbe pan laga ki tara nda ti ni; na kiga pye ma, mi daga mbe songoro mbe kari ma pinambyo wi ni wa tara nda mà yiri ti ni le?»

⁶ Abirahamu wì sho fo: «Ma yɛɛ yigi, maga ka songoro mbe kari na pinambyo wi ni wa.

⁷ Yawe Yɛnnɛle, naayeri Yɛnnɛle le, lilan yirige mala wo wa na tara, konaa wa na go woolo pe sɔɔwɔ. Li para na ni, ma wugu mala kan, ma yo li yaa kaga tara nda ti kan na setirige piile pe yeri. Lo yɛɛ jate li yaa li mɛɛɛɛ wi kelegi ma yege, jango ma jele wa le wa na pinambyo wi kan.

⁸ Na jele wiga yo wi se pinle ma ni, pa kona wuguro nda mi yaa ti ma wugu, ti sɔɔn yigi. Eɛn fo, maga ka songoro mbe kari na pinambyo wi ni wa.»

⁹ A kulonaja wì suu kɛɛ ki le wa wi tafa Abirahamu wi jegbɔlo li nɔɔɔ, mɛɛ wugu maa kan mbe tanga wi sɛnyoro ti na.

¹⁰ Kona, a kulonaja wì suu tafa Abirahamu wi yɔngomɛye pe kɛ wo konaa wi yarijɛnde ti ni fuun ta ni, mɛɛ le ma kari wa Mezopotami tara, wa ca ñga Nahori wila pye.

¹¹ Naa wila ka saa gbɔn wa kolo ña wi yɛn wa ca kayege wi na, a wì si ti yɔngomɛye pɛ kanɲguuro kan. Yɔnlɔkɔgo layi, jɛɛle pe yɔnlɔkɔgo tɔnmɔ kosanga wi ni.

¹² Kona, a wì si Yɛnnɛle li yɛnri ma yo fo: «Yawe Yɛnnɛle, na tafa Abirahamu wi Yɛnnɛle, mila ma yɛnri, mala kono li tanla na kan nala. Ma kajɛɛɛ pye na tafa Abirahamu wi kan.

¹³ Mi ña mi yɛn ma yere na pulugo ki tanla. Ca woolo pe sumbonɔ pe yaa pan mbe ko.

¹⁴ Na mi kaga yo sumboro ña kan fo: «Mila ma yɛnri, ma cɔkogo ki yeri mbe wo», na wiga na yɔn sogo mbe yo: «Wɔ, mi yaa pa kan fun ma yɔngomɛye pe yeri pe wo», pa kona wo mbe pye jele ña mà wɔ ma tunmbyee Izaki wi kan wo. Na kiga pye ma, mi yaa ki jɛn mbe yo mà kajɛɛɛ pye na tafa wi kan.»

¹⁵ Sanni wi sa kɔ yɛnɛwɛ pi na, a Betuweli sumborombyo Erebeke wì si kɔn ma yiri wi cɔkogo ki ni wa wi pajogo ki na. Abirahamu wì nɔsɛpyo lenaja Nahori wì jɔ Milika wo pinambyo lawi Betuweli we.

¹⁶ Ki sumboro wila yɔn fo jɛɛɛ. Wi sila naja kala jɛn, naja sila suu jɛn fun jele. A wì si tigi wa pulugo ki ni, mɛɛ wi cɔkogo ki ko maga yin, mɛɛ yiri.

¹⁷ A kulonaja wì si fe maa fili ma yo fo: «Mi yɛn nɔɔ yɛnri, mɔɔ cɔkogo tɔnmɔ pa kan na yeri mbe wo.»

¹⁸ A sumboro wì sho fo: «Wɔ, na tafa.»

[†] 24:2 24:2: *Ma kɛɛ ki le laga na jegbɔlo li nɔɔɔ*: Ko la pye kapyege ka, ñga pe ma pye sanga wa ni, ma wugu mbe kagbɔgo pye.

A wì si fyeele maa cokogo ki yeri maa kan, a wì wò.

¹⁹ Naa wila kaa wi kan wì wò, a wì sho fò: «Mi yaa pa ko ma yongomeye pe kan fun, pe wò pe tin.»

²⁰ A wì si fyeele maa cokogo tɔnmò pi kannga wa yaayoro woyaraga ki ni, mɛɛ fe ma saa ko naa wa pulugo ki ni. Wila ko ma yongomeye pe ni fuun pe kan pè wò.

²¹ A naŋa wì si pyeri naa wele, nɛɛ wi yɛɛ yewe sumboro wi kannɔɔlɔ, mbege jen na kaa pye Yawe Yɛnɛle laa jaa mboò kono li tanla.

²² Naa yongomeye pàa kaa wò ma kò, a naŋa wì si tɛ kannjine na pe ma le numala na la wò ma kan sumboro wi yeri, li nuguwò pi mbaa giramu kogoloni si wò bò; naa kɛɛ kannjingele tɛ wogolo shyen ni; ke ni fuun nungba nungba ke nuguwò pi mbaa giramu cɛnme cɛnme wò bò.

²³ A wì suu yewe ma yo fò: «Ambo sumborombyo wi mboro? Mila ma yenri, ki yo na kan. We mbe sinlesaga ta wa ma to go mbe wɔnlɔ wa le?»

²⁴ A sumboro wì sho fò: «Mi yen Milika naa Nahori pe pinambyo Betuweli wo sumborombyo.»

²⁵ A wì sho naa fò: «Yan naa yaayoro yaakara legere yen wa we yeri. Sinlesaga yen wa fun ye sinle.»

²⁶ Kona, a naŋa wì si sogo maa yege ki jiile wa tara, ma Yawe Yɛnɛle li gbɔgɔ,

²⁷ nɛɛ yuun fò: «Sɔnmò yen Yawe Yɛnɛle li woo, lo na li yen na tafo Abirahamu wi Yɛnɛle le. Li sili kagbaraga ki yaga, mbeli yon senre ti kannga na tafo Abirahamu wi kannɔɔlɔ. We Fò wilan yege sin fò ma pan ma gbɔn laga na tafo wi woolo pe go.»

²⁸ A sumboro wì si fe ma saa ki kagala ke ni fuun ke yege yo wi nò woolo pe ni fuun pe kan.

²⁹ Erebeke wi ndo la pye wa, pàa pye naa yinri Laban. A Laban wì si fe ma yiri wa funwa na, mɛɛ kari naŋa wi korɔgɔ, wa pulugo ki tanla.

³⁰ Wila kannjine na pe ma le numala na li yan, ma kɛɛ kannjingele ke yan wi jonlɔ Erebeke wi keyen yi na; Erebeke wila naŋa wi senre ti yege yo yege nga na, Laban wila ti logo ma fun. A wì si kari wa naŋa wi tanla, wò la pye ma yere le yongomeye pe tanla, ma wa wa pulugo ki yeri.

³¹ A Laban wì suu pye fò: «Pan we kari wa go, mboro ŋa Yawe Yɛnɛle li duwaw ma na we. Yingi na, a mà si yere laga funwa na? Mi go ki gbogolo ma kan, ma laga ka gbegele yongomeye pe kan fun.»

³² Kona, a naŋa wì si kari wa Laban wi go. A Laban wì si ti a pè yongomeye pe tuguro ti laga pe na, mɛɛ yan naa yaayoro yaakara kan pe yeri. A wì si ti a pè pan tɔnmò ni jango naŋa wo naa wi pinleyɛenle pe ni pe pe tɔɔrɔ ti jogo (mbege naga fò wi pe yaara wò.)

³³ Kona, a pè si yaakara kan pe yeri pe ka. Eɛn fò, a naŋa wì sho fò: «Mi se ka kaawo mbanla pango ki yo gben.» A Laban wì suu pye fò: «Ki yo na kan.»

³⁴ A ki naŋa wì sho fò: «Mi yen Abirahamu wo kulonana.

³⁵ Yawe Yɛnɛle li duwaw na tafo wi na jenge, maa pye yarijende legere fò. We Fò wùu kan simbaala naa sikaala ni, naa nɛɛ, naa penjara, naa tɛ, naa kulonambala naa kulojaala, naa yongomeye konaa sofilele ni.

³⁶ Na tafo wi jo Sara wa wi lelewe pi ni wì pinambyo se wi kan. Abirahamu wùu kɛɛ yaara ti ni fuun ti kan ki pinambyo wi yeri.

37 Na tafo wi ti, a mi wugu ma yo wi yen ma cen wa Kana tara fenne mbele sogowo, mi ka ka ki sumboro wa le mboo kan wi pinambyo wi yeri wi jo.

38 Een fo, wilan pye ma yo mbe pan laga wi sege woolo pe yeri, laga wi go woolo pe sogowo, mbe pan mbe jele le laga wi pinambyo wi kan.

39 A mi sigi yo na tafo wi kan: «Kana jele wi se yenle mbe pinle na ni.»

40 A wi silan yon sogo ma yo fo: «Yawe Yennele na milan yinwege ki pye sinngeli yege na, li yaa li merege wi pinle ma ni, mboon kono li tanla. Ma jele wa le wa na sege ki ni, wa na go woolo pe sogowo na pinambyo wi kan.

41 Ki wuguro nda mi ti ma wugu, na maga kari wa na sege ki ni, na pee yenle mbe sumboro wi kan ma yeri, wuguro nda mi ti ma wugu, ti soon yigi.»

42 Naa mi kaa gbɔn le pulugo ki tanla nala, a mi si yenri ma yo fo: «Yawe Yennele, na tafo Abirahamu wi Yennele, na kono li tanla na kan.»

43 Mi na mi yen ma yere na pulugo ki tanla, sumboro na ka pan kosaga, mi kaga yo wi kan fo mila ma yenri, ma cokogo tonmo pa kan na yeri jenri mbe wo,

44 na wiga na pye mbe yo mbe wo, fo wi yaa pa ko fun na yongomeye pe kan pe wo, ko sumborombyo wo mbe pye jele na Yawe Yennele li wo na tafo wi pinambyo wi kan.

45 Sanni mbe sa yenri mbe ko wa na nawa, a Erebeke wi si kon ma yiri wi cokogo ki ni wa wi pajogo ki na, mee tigi wa pulugo ki ni ma ko. A mi suu pye fo: «Mila ma yenri, na kan mbe wo.»

46 A wi si fyeele maa cokogo ki laga wa wi pajogo ki na, maga yeri, mee na pye ma yo mbe wo, fo wi yaa pa kan na yongomeye pe yeri fun pe wo. A mi si wo, a wi silan yongomeye pe kan a pe wo fun.

47 A mi suu yewe ma yo fo: «Ma yen ambo sumborombyo?» A wi silan yon sogo ma yo fo: «Mi yen Nahori naa Milika pe pinambyo Betuweli wo sumborombyo.» A mi si te kannjine na pe ma le numala na la le wa wi numala li na, mee kee kannjingele te wogolo le wi keyen yi na.

48 A mi si foli ma Yawe Yennele li gbogo, na tafo Abirahamu wi Yennele le. Lo lilan yege sin wa kono jene li ni, fo a mi saa na tafo wi nosepyo lenana wi sumboro le wi pinambyo wi kan jele.

49 Koni, na kaa pye ye mbe kajenge pye na tafo wi kan tagawa ni, yege yo na kan; nakosima yege yo na kan, pa mi yaa la kee laga ka yege ni.»

50 A Laban naa Betuweli pe suu yon sogo ma yo fo: «Yawe Yennele lo ligi kala na li yege sin. We se ya kendige wo ma ni.

51 Erebeke wi na na ma yege sogowo, wi le maa kee wi ni, wi sa pye ma tafo wi pinambyo wi jo, paa yege nga na Yawe Yennele ligi yo we.»

52 Naa Abirahamu wi kulonana wila kaa pe senyoro ti logo, a wi si sogo maa yege ki jiile wa tara Yawe Yennele li yege na mali gbogo.

53 A kulonana wi si fereyaara warifuwe woro naa te woro, konaa yariporo wo ma kan Erebeke wi yeri, mee yarijende sonngbanga woro kan wi ndo naa wi no pe yeri fun.

54 Ko pungo na, a kulonana wo naa wi pinleyeenle pe ni pe si li ma wo, mee saa sinle.

Ki goto pinliwe pi ni, naa paa kaa yiri, a kulonana wi si Erebeke wi ndo naa wi no pe pye fo: «Yanla yaga mbe songoro wa na tafo wi yeri.»

55 A Erebeke wi ndo naa wi no pe sho fo: «Ki yaga sumborombyo wi koro laga naa jenri, pa pilige ke yen; kona wi sila kee.»

⁵⁶ A kulonana wi si pe yon sogo ma yo fo: «Yaga kanla mo, katugu Yawe Yenjele lilan konɔ li tanla na kan. Yanla yaga mbe songoro wa na tafo wi yeri.»

⁵⁷ Kona, a pè suu yon sogo ma yo fo: «Ye ti we sumborombyo wi yeri, we wo kpaw wi yewe karaga wogo ki ni.»

⁵⁸ A pè si Erebeke wi yeri maa yewe ma yo fo: «Maa jaa mbe kari ki nana na wi ni le?» A wi sho fo: «Ee, mi yaa kari wi ni.»

⁵⁹ Ki kaa pye ma, a pè si Erebeke wo naa jele na wila pye wi gbegelefo, pe yaga a pè pinle Abirahamu wi kulonana wo naa wi woolo pe ni ma kari.

⁶⁰ A pè si duwaw pye Erebeke wi kan ma yo fo:
Mboro na we jonlo sumboro, Yenjele li ti ma pye lelegere no.
Ma setirige piile pe pye pe panrafenne pe cara ti go na.

⁶¹ A Erebeke wo naa wi kulojaala pe ni pè si yiri ma lugu yongomeye pe na, mæ taga kulonana wi na. A pè si pinle na kee.

⁶² Ki wagati wi ni, Izaki wila yiri wa Lahayi Jroyi kolo wi tanla, mæ pan ma cen wa Negevu tara ti ni†.

⁶³ Pilige ka, yonlokogo ka ni, Izaki wi si yiri ma kari wa wasege ki ni mbe sa jatere pye jenge. A wi si kaa yege yirige ma wele, mæ yongomeye yan paa paan wa.

⁶⁴ A Erebeke wi suu yege ki yirige ma wele fun, mæ Izaki wi yan. A wi si yiri wa yongome wi na ma tigi fyaw,

⁶⁵ mæ kulonana wi yewe ma yo fo: «Nana wiwiin wi na wo wi yiri wa wasege ki ni na paan mbe we fili?» A kulonana wi sho fo: «Na tafo wowi.»
Le ki yongolo nungba ke ni, a wi suu parigbogo ki le maa yege fo ki ni†.

⁶⁶ A kulonana wi si kagala ngele fuun wila pye ke yege yo ma Izaki wi kan.

⁶⁷ Ko pungo na, a Izaki wi si kari Erebeke wi ni wa wi no Sara wila wi yinwege ki pye paraga go nga ni ki ni, mæ wi pori maa pye wi jo. Erebeke wila Izaki wi ndanla. Ki pye ma, a wi kotogo ki si sogo wi na wi no kunwo pi wogo na.

25

*Abirahamu setirige piile
sanmbala pe mæ ti nda
(1 Kuro 1.32-33)*

¹ Kona, a Abirahamu wi si jele wa yege pori naa, paa pye naa yinri Ketura.

² Wila pinambiile mbele se Abirahamu wi kan pe mæ ti nda: Zimiran, naa Yokishan, naa Medan, naa Madiyan, naa Ishibaki, konaa Shuwa.

³ A Yokishan wo Saba naa Dedan se. Dedan setirige piile poro paa pye Ashuri cenle woolo, naa Letushi cenle woolo konaa Lewumi cenle woolo.

⁴ Madiyan pinambiile poro la wele Efa, naa Eferi, naa Hanaki, naa Abida konaa Elidaa. Poro pe ni fuun mbele, poro paa pye Ketura wi setirige piile wele.

*Abirahamu wi kunwo
naa Izaki wi korogo liwen senre*

† 24:62 24.62: Zhen 16.14 † 24:65 24.65: A wi suu parigbogo ki le maa yege fo ki ni kila pye na paga sumboro kan nana yeri wa Izirayeli tara, na wi polo wi faa yigi ghen, wii daga mbe yere nana wi yege sogowo na wi suu yege ki fo.

⁵ Kona, a Abirahamu wi suu kee yaara ti ni fuun ti kan Izaki wi yeri.

⁶ Ma Abirahamu wi ta yinwege na, a wi si yarikanra kan wi kulojaala mbele wila tege jele pe pinambiile pe yeri, mee pe torogo wa tara nda wa yonlo yirisaga yeri ti ni, ma pe lali wi pinambyo Izaki wi ni.

⁷ Abirahamu wila ta yele cenme naa nafa taanri ma yiri ke ma yiri kangurugo (175).

⁸ Abirahamu wila le ma tin yinwege ki na, a wi lelewe pi yon jenge, a wi si jen ma ku ma taga wa wi teleye mbele paa ku pe na.

⁹ A wi pinambiile Izaki naa Ishimayeli pe suu le wa waliwege nga ki yen wa Makipela laga ki ni, wa Heti cenle woolo nana Zowari wi pinambyo Efiron wi kere, wa Mamire laga ki tanla.

¹⁰ Abirahamu wila ki kere ti lo Heti cenle woolo poro yeri. Pa paa Abirahamu wo naa wi jo Sara wi ni, pe gboolo pe le wa†.

¹¹ Abirahamu wi kungolo, a Yenjele li si duwaw wi pinambyo Izaki wi na. Izaki wila pye ma cen wa Lahayi Jroyi kolo wi tanla.

Ishimayeli setirige piile

pe mere ti nda

(1 Kuro 1.28-31)

¹² Sara wi kulojo Agari na wila yiri wa Ezhipiti tara, wila pinambyo na se Abirahamu wi kan, Ishimayeli we, wi setirige piile poro wele mbele yeen.

¹³ Ishimayeli wi pinambiile pe mere ti nda ma yala pe pe se ma pe tagala pe yee na yee nga na ki ni. Wi pinambyo kongbanna wo lawi na Nebayoti, naa Kedari, naa Adibeyeli, naa Mibisamu,

¹⁴ naa Mishima, naa Duma, naa Masa,

¹⁵ naa Hadadi, naa Tema, naa Yeturi, naa Nafishi konaa Kedima.

¹⁶ Poro mbele poro paa pye Ishimayeli wi pinambiile ke ma yiri shyen wele. Pe ni fuun nungba nungba pyew paa pye cengele teele. Paa pe mere ti tagataga pe cara naa pe kere kapire ti na.

¹⁷ Ishimayeli wila ta yele cenme naa nafa ma yiri ke ma yiri koloshyen (137), a wi si ku ma taga wa wi teleye pe na.

¹⁸ Ishimayeli wi setirige piile paa pye ma cen maga le wa Havila tara fo ma saa gbon wa Shuri ca. Shuri ca ki yen wa Ezhipiti tara ti tanla, ma wa wa Asiri tara ti yeri. Paa cen ma lali Abirahamu wi setirige piile sanmbala pe ni fuun pe ni.

Ezawu naa Zhakobu

pe seme senre

¹⁹ Senre nda ti yen na para Abirahamu wi pinambyo Izaki wi wogo ki na ti nda:

²⁰ Abirahamu wila Izaki wi se. Izaki wila ta yele nafa shyen mee Erebeke pori. Aramu tara fenne nana Betuweli na wila yiri wa Padamu Aramu tara wo sumborombyo lawi. Aramu tara fenne nana Laban wo nasepyo sumboro lawi.

²¹ Erebeke wi sila pye na siin.

Ki kaa pye ma, a Izaki wi si Yawe Yenjele li yenri wi jo wi kan. A we Fo wi suu yenrewe pi logo, a wi jo Erebeke wi si kugbo le (nee waanla singi mbe se).

²² Piile paa pye na pe yee teere wa pe no wi lara. A nfo wi sho fo: «Na kaa pye anme ki yen, yingi na, a mi si kugbo le?» A wi si kari ma saa Yawe Yenjele li yewe ki wogo ki ni.

† 25:10 25:10: Zhene 23.3-16

²³ A Yawe Yenjele li suu pye fo:
Cengele shyen ke yen wa ma lara;
Ma yaa ka cengele shyen se,
ke yaa ka laga ke yee na.
Cenle nungba yaa ka fannga ta sanna li na;
ndofo wi yaa ka pye jonlofo wi kulo†.

²⁴ Naa Erebeke wi sesanga wila kaa gbon, a pe sigi jen fo waanla pe yen wa wi lara.

²⁵ A kongbanja wi si yiri, wila pye ghanmbele, ma pye sire ni wi wire ti lagapyew, paa tondara sire woo yen. A pe suu mege taga naa yinri Ezawu.

²⁶ Ko pungo na, a wi jonlo wi si yiri. Wi kee kila pye ma Ezawu wi yengbele li yigi†. A pe suu mege taga naa yinri Zhakobu. Izaki wila ta yeke nafa taanri pe sesanga wi ni.

Ezawu wila wi lelewe tonli wi pere wi jonlo Zhakobu wi yeri

²⁷ A pinambigile ke si yiri ma le. Ezawu wila pye koniyeen gboo, a yan yanraga kuu ndanla. Een fo, Zhakobu wo la pye lere na wi yen pow. Wila pye na korogi wa paraga go ki ni paa yege nga na kila wi ndanla we.

²⁸ Ezawu wila pye ma Izaki wi ndanla, katugu wila pye na kara kuun, a wila kaa. Ma si yala Zhakobu wila pye ma Erebeke ndanla.

²⁹ Pilige ka Zhakobu wila pye na yara nda pe yinri lantiyi ta sori. A Ezawu wi si yiri wa kere ma ye. Wila pye ma te fo jenge.

³⁰ A wi si Zhakobu wi yenri maa pye fo: «Ki yaga mbege yara yenre nda ta ka, ki yara yenre nda re, katugu mi yen ma te, fungo ki yen na na.»

Ko kala na pege mege nga ki taga Ezawu wi na naa yinri Edomu†.

³¹ A Zhakobu wi suu pye fo: «Ma lelewe tonli wi kan na yeri ghen nala.»

³² A Ezawu wi suu yon sogo ma yo fo: «Wele, mi yen na jaa mbe ku fungo ki kee. Yingi ki lelewe tonli wi yaa yon na kan?»

³³ Kona, a Zhakobu wi suu pye fo: «Wugu mala kan ki wogo ki na ghen.»

A Ezawu wi si wugu maa kan, mee wi lelewe tonli wi kan wi yeri†.

³⁴ Kona, a Zhakobu wi si buru naa yara yenre kan Ezawu wi yeri. A wi si ka ma wo mee yiri ma kari. Ki pye ma, Ezawu wi sila wi lelewe tonli wi jate yaraga.

26

Izaki naa Abimeleki pe senre

¹ Fungo ka la to wa Kana tara ti ni. Ko fungo ko la pye ki ye Abirahamu wagati wogo ko ni. A Izaki wi si kari Filisiti tara fenne wunlunana Abimeleki wi korogo wa Gerari ca.

² A Yawe Yenjele li sili yee naga Izaki wi na maa pye fo: «Maga ka kari wa Ezhipiti tara, een fo, ma sa cen wa tara nda mi yaa ti senre yo ma kan ti ni.

³ Ma cen laga ki tara nda ti ni, mi yaa loon go singi mbe duwaw ma na, katugu mi yaa ki tara nda ti ni fuun ti kan mboro naa ma setirige piile ye

† 25:23 25:23: Oromu 9.12 † 25:26 25:26: Wa Izirayeli tara, waanla pe ni, paga keli mbe na se, wo wi ma pye ndofo we. *Mbe yengbele li yigi:* Ko koro wo yen mbaa ma yenjo wi lagajaa mboo yigi, mboo jan, mbe keli wi yege. † 25:30 25:30: Eburuye senre ti ni Edomu mege ki koro wowi na yenge. † 25:33 25:33: Ebu 12.16

yeri. Wuguro nda mila wugu ma to Abirahamu wi kan, pa mi yaa ki kala li yon fili yeen.

⁴ Mi yaa koon setirige piile pe pye pe lege, paa naayeri wonngolo ke yen. Mi yaa kaga tara nda ti ni fuun ti kan pe yeri. Cengele ngele fuun ke yen laga tara na, mi yaa ka duwaw ke na pe kala na[†],

⁵ katugu Abirahamu wila tanga ma yala na senyoro ti ni, naa na kondegengele, naa na kakonndegengele, koro naa na ngasegele ke ni.»

⁶ Ki kaa pye ma, a Izaki wi si koro ma cen wa Gerari ca.

⁷ Naa ki laga ki nambala paa kaa wi yewe wi jo wi wogo ki ni, a wi si pe pye fo: «Na jonlo sumboro wi.» Wi sila soro mbege yo mbe yo Erebeke wi yen wi jo, katugu wila pye na fye maga yan ndee ki laga ki nambala pe yaa wi gbo mbe Erebeke wi le wi tiyonwo pi kala na[†].

⁸ Naa Izaki wila kaa na moni wa Gerari ca, pilige ka, a Filisiti tara fenne wunlunaja Abimeleki wi si wele wa wi go fenetiri wi ni, mee Izaki wi yan wila wi jo Erebeke wi gbara, naa talitali.

⁹ A Abimeleki wi suu yeri mee wi pye fo: «Jaga ma jo wi piiri. Ki pye mele, a ma sho fo ma jonlo sumboro wi?» A Izaki wi suu pye fo: «Mila fye maga yo ma, jango paga kanla gbo na jo wi kala na.»

¹⁰ Kona, a Abimeleki wi suu pye fo: «Yingi ma pye we na yeen? Ki koro jenri anme we woo wa sinle ma jo wi ni. Pa ma jen na we kan we kapege pye.»

¹¹ Ki kaa pye ma, a Abimeleki wi sigi yo maga ngban wi tara woolo pe ni ma yo fo: «Lere na fuun ka kapege pye ki naja na wo naa wi jo pe na, wo daga mbe ku.»

Izaki wila yon fnliwe le Abimeleki wi ni

¹² Ki yele li ni, a Izaki wi si yariluguro lugu wa ki tara ti ni; a ti si yon fo jenge, katugu Yawe Yennele laa duwaw wi na.

¹³ Izaki wi yarijende tila pye na lege na kee yegge, fo a wi saa pye penjagboro fo.

¹⁴ Simbangbelege la pye wi yeri, naa sikaala ngbelege ni, naa nere ngbelege ni, konaa kulolo legere ni.

Filisiti tara fenne paa pye na yenjara piin Izaki wi ni.

¹⁵ Wi to Abirahamu wi sanga wi na, wi kulonambala paa koloye mbele wo, a Filisiti tara fenne pe si tara ko ma le wa pe ni ma pe tonndo.

¹⁶ A Abimeleki wi si Izaki wi pye fo: «Ta kee ma wo laga we sogowo, katugu ma fannja ki we we wogo ki na.»

¹⁷ A Izaki wi si yiri le mee saa paara yinre censaga kan wa Gerari ca gbunlundege ki ni, ma cen wa.

¹⁸ Koloye mbele paa wo Izaki wi to Abirahamu sanga wi na, a Filisiti tara fenne pe pe ton Abirahamu wi kungolo, Izaki wila pe wo naa fonngo; mere nda wi to wila taga pe na, a wi siri taga pe na naa.

¹⁹ Pilige ka, a Izaki wi kulolo pe si kolo wa wo wa Gerari ca gbunlundege ki ni, mee saa yiri tonmo kologo na nga kila pulo.

²⁰ A Gerari ca yaayoro konrifenne pe nee wiin Izaki yaayoro konrifenne pe ni, ma yo tonmo pi yen poro woo.

[†] 26:4 26.3-4: Zhene 22.16-18 [†] 26:7 26.7: Zhene 12.13; 20.2

A Izaki wì si kòlò wi mege taga naa yinri Ezeki†, katugu pàa win wi ni wi go na.

† 21 A wi kulolo pè si kòlò wa wò naa. A pè win wi ni fun ki woo wi go na; a wì suu mege taga naa yinri Sitina†.

22 A Izaki wì si yiri le ko laga ko na, mæe saa kòlò wa yegge wò naa. Lere sila win wi ni wo kala na; a wì suu mege taga naa yinri Erehoti†, katugu wila ki yo fò: «Koni Yawe Yennele li we kotogo ki sogo we na, we yaa se mbe lege mbe yarijende ta laga tara ti ni.»

23 A Izaki wì si yiri lema mæe kari wa Berisheba.

24 Ki yembine li ni, a Yawe Yennele li si li yæe naga Izaki wi na maa pye fò: «Mi yen ma to Abirahamu wi Yennele. Maga ka fyæ, mi yen nòò go singi. Mi yaa duwaw ma na, mbòon setirige piile pe pye pe lege, na tunmbyee Abirahamu wi kala na.»

25 A Izaki wì si saraga wosaga kan wa ki laga ki na, ma Yawe Yennele li mege ki yeri mali gbogo. A wì suu paara yinre ti kan wa; a wi kulolo pè kòlò wa wò wa.

26 A Abimeleki naa wi wónlonanà Ahuzati, konaa wi malingbòonlò to Pikoli wi ni, pè si yiri wa Gerari ca, mæe kari Izaki wi kòrògo†.

27 A Izaki wì si pe yewe ma yo fò: «Yingi na, a yè si pan laga na kòrògo, ma si yala yànla panra mala puro mala wò wa ye sògòwò?»

28 A pè suu yon sogo ma yo fò: «Wège wele maga yan fò Yawe Yennele li yen ma ni. Ko kala na wè yo: «Ki daga we wugu we yæ kan, we yon finliwe le we yæ sògòwò, woro naa mboro.

29 Po pi yaa ti ma se ka kapege ka kpe pye we na, paa yegge nga na woro fun we soon jòlò we. Eæn fò, kajenge wè pye mòò kan boko, mæe ma yaga, a mà kari yeyinnye na. Koni Yawe Yennele li duwaw ma na.» »

30 A Izaki wì si sògòlò gbòlò sògò pe kan, a pè li, ma wò, ma tin.

31 Ki goto pinliwe pi ni, a pè si yiri ma wugu ma pe yæ kan (ma yon finliwe le pe yæ ni). A Izaki wì si kòlò li kan pe yeri. A pè si kari yeyinnye na.

32 Ki pilige nungba ki ni, Izaki wi kulolo pèle la pye na kòlò wa woo, mæe pan maa senre yo maa kan ma yo fò: «We tonmò ta kòlò wa ni.»

33 A Izaki wì sigi kòlò wi mege taga naa yinri Shiba. Ko ki ti ali ma pan ma gbòn nala, pe maa ki ca ki yinri Berisheba†.

Ezawu naa wi jeele pe kala

34 Ezawu wila ta yele nafa shyen mæe jeele shyen pori: Heti cenle woolo nana Beeri wi sumborombyo Zhuditi wo naa Heti cenle woolo nana Elon wi sumborombyo Basimati wi ni.

35 Ki jeele pàa Izaki naa Erebeke pe nawa pi tanga pe na fò jenge.

27

Izaki wila duwaw pye Zhakobu wi kan

† 26:20 26:20: Eburuye senre ti ni Ezeki mege ki kòrò wòwì nà malaga. † 26:21 26:21: Eburuye senre ti ni Sitina mege ki kòrò wòwì nà kendige wòmò. † 26:22 26:22: Eburuye senre ti ni Erehoti mege ki kòrò wòwì nà laga nga ki pyæle. † 26:26 26:26: Zhene 21.22 † 26:33 26:33: Eburuye senre ti ni Shiba mege ki kòrò wòwì nà mbe wugu. Berisheba mege ki kòrò wo wì nà kòlò

na pè wugu wi kala na (Zhene 21.31).

¹ Izaki wila le jenge, a wi yengele kè te, wii ya mbaa yaan naa. Ki kaa pye ma, a wi suu pinambyo kongbanna Ezawu wi yeri maa pye fo: «Na pinambyo.» A wi si sho ma yo fo: «Naw.»

² A Izaki wi sho fo: «Wele, mi le mako, mi silan kupilige ki jen.

³ Koni ma koniyenre yaara ti le, ko koro wo yen ma sanngbo wo naa ma sandiga ki ni, ma kari wa yan ma sa yanri ma kara ta gbo na kan.

⁴ Kara nda ti yen mala ndanla, mari sogo na kan, ma pan ti ni mberi ka, jango mi jate mbe duwaw pye ma kan, si jen mbe ku.»

⁵ Ma si yala Izaki wila pye na para wi pinambyo Ezawu wi ni sanga na ni, Erebeke wila pye naga senre ti nuru. A Ezawu wi si kari wa yan mbe sa kara ta gbo mbe pan ti ni.

⁶ Kona, a Erebeke wi suu pinambyo Zhakobu wi pye fo: «Migi logo ma to wi yeri wila ma ndo Ezawu wi piin fo:

⁷ «Kari ma sa kara ta gbo, ma kara nda ti yen mala ndanla ti sogo na kan mberi ka. Mi yaa duwaw pye ma kan Yawe Yenjele li yege na, si jen mbe ku.»

⁸ Koni na pinambyo, ta nuru na yeri, mi ka nga yo ma kan, ma ko pye.

⁹ Kari wa sikaala ngbelege ki ni, ma sa sikaala yirifonmbolo tiyongolo shyen yigi na kan. Mi yaa kara nda toon to wi ndanla ti sogo wi kan,

¹⁰ mee ti le ma sari kan ma to wi yeri, wi ta ka jango wi duwaw pye ma kan, si jen mbe ku.»

¹¹ A Zhakobu wi suu no Erebeke wi yon sogo ma yo fo: «Kaselege ma yo. Een fo, na ndo Ezawu wi yen sire ni, sire si woro mi na.

¹² Kana na to wi yaa na talitali mbe wele (si jen mbe duwaw pye na kan), pa kona mi yaa pye wi yege na leele fanlafo. Kiga pye ma, mi yaa ti wilan danga, wi se duwaw pye na kan.»

¹³ A wi no wi suu pye fo: «Na pinambyo, ki danga ki mi yigi! Ta nuru na yeri san, ma sa ki sikaala yirifonmbolo pe yigi ma pan pe ni na kan.»

¹⁴ A Zhakobu wi si kari ma saa pe yigi ma pan pe ni, mee pe gbegele wi no wi kan. A noko wi si kara nda ti Zhakobu wi to wi ndanla ti sogo wi kan.

¹⁵ Ko pungo na, a Erebeke wi suu pinambyo lerefo Ezawu wi yariporo, ti ti ni fuun tiyonro nda wila tege wa go, ti le mari le wi pinambyo shyenwoo Zhakobu wi kan.

¹⁶ A wi si sikaala yirifonmbolo pe seere ti le, ma Zhakobu wi keyen yi fo ti ni, konaa wi yologo lara nda tila pye sire fu ti ni.

¹⁷ A wi si kara tanra to naa yaakara nda wila sogo ti le wi pinambyo Zhakobu wi kee.

¹⁸ A Zhakobu wi si kari ti ni wi to wi korogo, mee wi yeri maa pye fo: «Na to.» A Izaki wi si sho ma yo fo: «Naw! Amba wi mboro, na pinambyo?»

¹⁹ A Zhakobu wi suu pye fo: «Muwi, Ezawu, ma pinambyo kongbanna we. Nga ma yo mbe pye, migi pye. Mila ma yenri, yiri ma cen mala kara ta ka, jango mboro jate ma duwaw pye na kan.»

²⁰ A Izaki wi suu pinambyo wi yewe maa pye fo: «Ma pye mele mee kara ta ta fyaw na pinambyo?»

A Zhakobu wi sho fo: «Yawe Yenjele, ma Yenjele le, lo li kara ti pye a ti pan na korogo.»

²¹ A Izaki wi si Zhakobu wi pye fo: «Fulo laga na tanla mboon talitali mbe wele na pinambyo, mbe ta mbege jen fo na pinambyo Ezawu wowi mboro kaselege.»

²² A Zhaköbu wì si fulo wa wi to Izaki wi tanla, a Izaki wì suu talitali ma wele, mée yo fò: «Magala lo yèn Zhaköbu magala, keyen yo yèn Ezawu keyen.»

²³ Wi sila Zhaköbu wi jèn, katugu wi keyen yila pye pa wi ndò Ezawu wi woyo yi yèn. A wì si duwaw pye maa kan.

²⁴ (Sanni Izaki wi sa duwaw pye wi kan), a wì suu yewe naa ma yo fò: «Kaselege mboro ma yèn na pinambyo Ezawu we le?» A wì suu yòn sogo ma yo fò: «Ee, wowi mi we.»

²⁵ A Izaki wì sho fò: «Yaakara ta ko na kan na pinambyo, mbe ta mböön kara ta ka, jango mi jate mbe duwaw pye ma kan.»

A Zhaköbu wì si ta ko wi kan, a wì ka, mée duven kan wi yeri fun, a wì wo.

²⁶ Kona, a wi to Izaki wì suu pye fò: «Fulo laga na tanla ma keyen wa na yologo mala shari na pinambyo.»

²⁷ A Zhaköbu wì si fulo wa wi tanla mée keyen wa wi yologo maa shari. A Izaki wì suu yariporo ti nuwo ta, mée duwaw pye wi kan ma yo fò: «Kaselege ko na, na pinambyo wi nuwo pi yèn paa kere nda Yawe Yennele li duwaw ti na ti nuwo pi yèn.

²⁸ Yennele sa fòongo nga ki maa yinrigi wa naayeri na wuun ki kan ma yeri,

li tara ti yarijende ti kan ma yeri!

Li yarilire nda pe yinri bile† to naa duven fonño kan ma yeri legere!

²⁹ Tara woolo paa tunngo piin ma kan, konaa cengele kaa foli kaa ma kaan! Ma cèn ma nòsepiile pe go na, paa foli paa ma kaan.

Lere na koon danga, danga mbe wo yigi;

lere na ka duwaw pye ma kan, wo mbe duwaw ta†.»

³⁰ Naa Izaki wila kaa ko duwaw pyege ki na Zhaköbu wi kan, a Zhaköbu wì si yiri. Pa wila yinrigi le wi to wi tanla, a wi ndò Ezawu wì si yiri wa yarisaga ma ye.

³¹ A wì si kara tanra ta sogo fun, mée pan mari kan wi to wi yeri, ma suu pye fò: «Yiri ma cèn na to, ma kara nda mi pan ma kan ta ka, jango ma ta ma duwaw pye na kan.»

³² A wi to Izaki wì suu yewe maa pye fò: «Ambo wi mboro?» A wì sho fò: «Muwi, Ezawu, ma pinambyo we.»

³³ A Izaki wi jatere wì si piri wi na, fò a wila seri ngbanga. A wì si yewe ma yo fò: «A Ambo si saa kara ta gbo ma pan ti ni na kan, a mi ti ni fuun ti ka, a mà si jèn ma pan? Ko fò wo mi duwaw pye wi kan; ki duwaw wi yaa si yigi.»

³⁴ Naa Ezawu wila kaa wi to wi senyoro ti logo, a wi nawa pì si tanga wi na, a wì si gbele ngbanga, mée wi to wi yenri ma yo fò: «Duwaw wa pye na kan fun.»

³⁵ A Izaki wì suu yòn sogo ma yo fò: «Ma jònlo wì pan mala fanla, moo duwaw wi sho maa ta.»

³⁶ A Ezawu wì sho fò: «Jaga wi Zhaköbu mege kì yala wi ni, ki koro wo yèn: Lere na wi maa leele fanla, katugu wilan fanla fanlasaga shyen. Wila keli mala lelewe tonli wi sho na yeri, koonnga wi nuru ma duwaw na wi jèn na pye na woo wi sho na yeri.»

† 27:28 27:28: Bile: Yarilire tari nda ti yèn paa mali yèn. Pe maa ti muwe pi piin buru. † 27:29

27.27-29: Zhene 12.3; Ebu 11.20

A Ezawu wì sho naa fò: «Duwaw wa si koro wa ma yeri naa ma pye na kan†?»

³⁷ A Izaki wì suu yòn sogo maa pye fò: «Wele, mùu tɛgɛ ma go na. Mùu nɔsepiile pe ni fuun pe le wi kɛɛ, pe pye wi kulolo. Mì bile wo naa duvɛn kan wi yeri. Mì se ya yaraga ka kpɛ pye ma kan naa na pinambyɔ.»

³⁸ A Ezawu wì suu to wi pye fò: «Baba, duwaw nungba ɲa wo wi yɛn wa mboro yeri. Baba, duwaw wa pye na kan fun.» A Ezawu wì nɛɛ gbele ɲgbanga†.

³⁹ A wi to Izaki wì suu yòn sogo ma yo fò: Wele, tara ti yarijendɛ to naa fɔɔngɔ ɲga ki maa yinrigi wa naayeri na tuun tara, ti yaa pye mbe lali ma ni.

⁴⁰ Ma yaa kaa ma yòn suro ti taa ma tokobi wo fanɲga na.

Ma yaa kaa kulowo piin ma jɔnɔ wi kan.

Ɛɛn fò, ma yaa ka koro ma yɛɛ na, mbaa yanri la toro, mboɔn yɛɛ sho wi kulowo mba wi yaa taga ma na pi ni†.

⁴¹ A Ezawu wì si Zhakɔbu wì panra duwaw ɲa wi to wila pye wi kan wi kala na. Ezawu wila pye naga yuun wa wi nawa fò: «Na to wi yaa ku pilige ɲga ni ki yɛn na yongɔ. Wi kunwɔ piliye yi punɲo na, pa mi yaa na jɔnɔ Zhakɔbu wi gbo.»

⁴² Erebeke wi pinambyɔ kɔngbanɲa Ezawu wì senɛ nda wila yo, pàa ti yo Erebeke wi kan. A wì si ti, a pòo pinambyɔ shyenwoo Zhakɔbu wi yeri wi kan. A wì suu pye fò: «Wele, ma ndɔ Ezawu wila jaa mboɔ kayanɲa ki wɔ ma ni mboɔn gbo.

⁴³ Koni, na pinambyɔ, logo na yeri! Yiri ma fe, ma sa lara wa na ndɔ Laban wì yeri wa Haran ca.

⁴⁴ Ma koro wa wi ni sa gbɔn wagati wa ni, fò ma ndɔ wi nanɲbanwa pi sa sogo wi na.

⁴⁵ Na ma ndɔ wi nanɲbanwa piga ka sogo ma kanɲgɔlɔ, a wì fɛgɛ ɲga mà pye wi na ki na, pa kona mi yaa ti ma pan; katugu mi woro na jaa mbe ye shyen ye la pilige nungba ki ni†.»

⁴⁶ A Erebeke wì si Izaki wì pye fò: «Na yinwege kì la kɔ na na, na pijaala, Heti cɛnɛ woolo pe kala na. Na Zhakɔbu wiga Heti cɛnɛ woolo sumborombyɔ wa pɔri, kì tara nda ti sumborombiile wo wa nungba, paa mbele pe yɛn, mbe ku pa ko mbe mbɔnrɔ na yeri.»

28

Zhakɔbu wila fe ma kari wa Mezopotami tara

¹ Kona, a Izaki wì si Zhakɔbu wì yeri mɛɛ duwaw pye wi kan, ma yo fò: «Maga ka Kana tara fenne sumboro wa pɔri ma jɔ.

² Yiri ma kari wa Padamu Aramu tara, wa ma nɔ wi to Betuweli wì yeri, ma sa ma nɔ wi ndɔ Laban wì sumborombiile wo wa pɔri ma jɔ.

³ Yɛnɲɛle na yawa pi ni fuun fò, li duwaw ma na, loɔn pye sevɔ, ma pilɛgɛrɛ se, ma pye cɛngɛlɛ lɛgɛrɛ to.

⁴ Lãa duwaw ɲa kan Abirahamu wì yeri, ligi duwaw cɛnɛ nungba wi kan mboro naa ma setirige piile ye yeri, jango tara nda ma yɛn ma cɛn

† 27:36 27:36: Zhene 25.29-34 † 27:38 27:38: Ebu 12.17 † 27:40 27:40: Zhene 36.8; 2 Wunlu 8.20; Ebu 11.20 † 27:45 27:45: Erebeke wì sila pye na jaa mboɔ pinambiile shyen pe la pilige nungba ki ni, ko kì naga ma yo ndɔfɔ wi mbaa jɔnɔfɔ wi gbo si fe, nakoma lere wa mbaa ndɔfɔ fun wi gbo.

laga ti ni paa nambanña yen, ti pye ma woro. Ko tara nda to Yennele làa kan Abirahamu wi yeri†.»

⁵ Ki kaa pye ma, a Izaki wi si Zhaköbu wi torogo wila kee. A wi si kari wa Aramu tara fenne nana Betuweli wi pinambyo Laban wi yeri. Zhaköbu naa Ezawu pe no Erebeke wo ndo lawi.

⁶ Ezawu wila ki logo ma yo Izaki wila duwaw pye Zhaköbu wi kan, maa torogo wa Padamu Aramu tara wi sa jele wa pori wama; wila sigi logo fun ma yo sanga na ni Izaki wila pye na duwaw wi piin wi kan, wila ki yo maga ngban wi ni fo wiga ka Kana tara fenne sumboro wa pori wi jo.

⁷ A wigi yan fo Zhaköbu wila tanga wi to naa wi no pe senyoro ti na, ma kari wa Padamu Aramu tara.

⁸ Kona, a Ezawu wi sigi jen ma yo Kana tara fenne sumbono pe sila wi to Izaki wi ndanla.

⁹ Ki kaa pye ma, a Ezawu wi si kari Abirahamu wi pinambyo Ishimayeli wi korogo, ma saa wi sumborombyo na paa pye na yinri Mahalati wi pori ma taga wi jele kongbanmbala pe na. Mahalati wila pye Nebayoti† wo nosepyo sumboro.

Zhaköbu wila wöonro wonlo

¹⁰ Kona, a Zhaköbu wi si yiri wa Berisheba nee kee wa Haran ca.

¹¹ A wi si saa gbon laga ka na mee wonlo le, katugu yonlo kila to. A wi sigi laga ki sinndelege nungba le ma go gbon ki na, mee sinle le ki laga ki na.

¹² A wi si wöonro wonlo, mee yereyerena wa yan wi go ki kan laga tara ti na, a wi numaga kila jiniir wa yennele na. Yennele li meregeye paa pye na nuru na tinri wi na†.

¹³ Yawe Yennele làa pye ma yere wa yereyerena wi naayeri, mee Zhaköbu wi pye fo: «Muwi mi yen Yawe Yennele, ma tele Abirahamu wo naa Izaki pe Yennele le. Tara nda ma yen ma sinle ti na, mi yaa ti kan mboro naa ma setirige piile ye yeri†.

¹⁴ Ma setirige piile pe yaa ka lege paa taambugo yen. Ye yaa ka lege, mbe jaraga, mbe kari wa yonlo yirisaga naa yonlo tosaga yeri, naa yonloparawa kamenge kee naa yonloparawa kalige kee yeri. Mboro naa ma setirige piile ye kala na, mi yaa ka duwaw cengele ke ni fuun ke na laga tara na†.

¹⁵ Wele, mi jate mi yen ma ni, maga kari laga o laga, mi yaa loon go singi. Mi yaa koon pye ma songoro laga ki tara nda ti ni. Mi soon wa, nga fuun mi yo ma kan, mi yaa ki pye mbege yon fili.»

¹⁶ A Zhaköbu wi si yen mee yo fo: «Kaselege ko na, Yawe Yennele li yen na ki laga nga ki ni, mii si jaga jen na.»

¹⁷ A wi si fye ma sho fo: «Ki laga nga ki yen fyere ni. Laga ka kpe ma Yennele li go ko pungo na. Yeyongo nga ki maa yiin wa yennele na, name ki yen.»

¹⁸ Ki goto yirifaga ki na, a Zhaköbu wi si yiri, mee sinndelege nga wila go gbon ki na ki le, mee titege kon maga yerege, ma sinme wo wa ki go na mbege naga fo wigi le Yennele kee.

¹⁹ A wi sigi laga ki mege taga naga yinri Beteli†. Een fo paa pye naga ca ki yinri faa Luzi.

† 28:4 28.4: Zhene 17.4-8 † 28:9 28.9: Nebayoti wo wila pye Ishimayeli wi pinambyo kongbanña we; Zhene 25.13. † 28:12 28.12: Zhan 1.51 † 28:13 28.13: Zhene 13.14-15 † 28:14 28.14: Zhene 12.3; 22.18 † 28:19 28.19: Eburiye senre ti ni Beteli mege ki koro wowi na Yennele go.

²⁰ A Zhaköbu wì si yon fòlò lè ma yo fò: «Na Yennele liga koro na ni, mbaa na go singi na kondangala li na, mbaa yaakara kaan na yeri mbaa kaa, konaa yariporo ni mbaa nii,

²¹ na mi ka songoro yinnge wa na to go, kona pa Yawe Yennele li yaa pye na Yennele.

²² Ki sinndelege nga mì yerege maga kan Yennele yeri, ki laga ki yaa ka pye Yennele li go. Liga yaraga nga fuun kan na yeri, mi yaa ki walisaga kewogo ki kan li yeri.»

29

*Zhaköbu wila kari
wa wì lèe Laban wì yeri*

¹ Ko pungo na, a Zhaköbu wì si yiri ma konò li lè naa, mée kari wa tara ti yonlò yirisaga yeri.

² Pillige ka, a wì si saa kolo wa yan wa wasege. Simbaala naa sikaala ngbeleye taanri la pye ma sinle le kolo wi tanla na wogo. Pa paa pye na kori wa ki kolo wi ni na pe kaan paa woo. Sinndelege nga paa pye na kolo wi yon tonni, kila pye ma gbogo.

³ Na paga ka pan mbe yaayoro ngbeleye yi ni fuun yi gbogolo le, pe mée sinndelege ki kongò maga laga wa kolo wi yon na, mbe si ko mbe yaayoro ti kan ti ma wò. Ko pungo na, pe mée sinndelege ki songoro maga taga wa ki yonlò.

⁴ A Zhaköbu wì si yaayoro konrifenne pe yewe ma yo fò: «Sefenne, ye yiri se yeri?» A pè suu pye fò: «Wè yiri wa Haran ca.»

⁵ A wì si pe yewe fò: «Nahori pinambyo Laban, yoo jen le?» A pè sho fò: «Ee, wòo jen.»

⁶ A wì si pe yewe ma yo fò: «Wi yen ngbaan le?» A pè sho fò: «Ee, wi yen wa ngbaan. Wele, wi sumborombyo Arasheli wi ña wila paan wa wi yaayoro ngbelege ki ni.»

⁷ A Zhaköbu wì sho fò: «Ye wele, yonlò wa bere, yaayoro gbogolosanga wi fa gbòn gbèn ti sinle. Ye yaayoro ti kan ti wò, ye kari ye saa yanri ti ni tila kaa.»

⁸ A pè suu pye fò: «We se ya mbege pye ma, fò ndée pe sa yaayoro ngbeleye yi ni fuun yi gbogolo na gbèn. Pa kona, sinndelege nga ki yen ma kolo wi yon tòn, pe mée ki kongò mbege laga wa wi yon na, mbe si ko mbe yaayoro ti kan ti ma wò.»

⁹ Ma Zhaköbu wi ta wila pye na para pe ni bere, a Arasheli wì si pan ma gbòn le wi to yaayoro ti ni, katugu Arasheli wila pye yaayoro konrifò.

¹⁰ Naa Zhaköbu wila wi nò ndò Laban wi sumborombyo Arasheli wi yan wila paan wi lèe Laban wi yaayoro ngbelege ki ni, a Zhaköbu wì si fulò wa kolo wi tanla, ma sinndelege nga kila pye wa wi yon na ki kongò maga laga wa, mée ko maa lèe Laban wi yaayoro ngbelege ki kan, a ki wò.

¹¹ A Zhaköbu wì si keyen wa Arasheli wi yològo maa shari nées gbele nayinne coli.

¹² A Zhaköbu wì sigi yo Arasheli wi kan ma yo wi yen wi to go lere wo wa, fò wi yen Erebeke wo pinambyo. A Arasheli wì si fe ma saa ki yege yo wi to wi kan.

¹³ Naa Laban wila kaa wi jonlò sumboro wi pinambyo Zhaköbu wi panga senre ti logo, a wì si fe ma saa wi fili, ma keyen wa wi yològo maa shari

maa mara wi yee na. A wi suu le ma kari wi ni wa wi go. A Zhakobu wi si kagala ngele fuun kaa pye wi na ke yee yo Laban wi kan.

¹⁴ A Laban wi suu pye fo: «Kaselege ko na, ma yen na go lere wo wa, ma yen kasanwa nungba na ni.»

*Zhakobu wila Leya naa Arasheli
pe pori wi jeele*

Zhakobu wila yenge nungba poni ko pye wa Laban wi yeri.

¹⁵ Pilige ka, a Laban wi si Zhakobu wi pye fo: «Ma yen na go lere, een fo, kii daga maa tunngo piin na kan waga. Ma sara wi daga mbe pye yaraga nga, ki yo na kan.»

¹⁶ Ma si yala, sumborombiile shyen la pye Laban wi yeri. Sumboro lerefo paa pye naa yinri Leya, nee jonlofo wi yinri Arasheli.

¹⁷ Leya wi yengele ke sila pye lugulugu, een fo, Arasheli wo la pye ma yon witige na fo jenge.

¹⁸ Arasheli wo wila pye ma Zhakobu wi ndanla, a wi si Laban wi pye fo: «Mi yaa tunngo pye ma kan yele koloshyen, moo sumborombo shyenwoo Arasheli wi kan na yeri na jo.»

¹⁹ A Laban wi si yenle ki na, ma sho fo: «Mboo kan mboro yeri, ko mbonro mboo kan naja wa yee yeri ko na. Koro laga na yeri.»

²⁰ Ki kaa pye ma, a Zhakobu wi si tunngo pye Laban wi kan ma saa gbɔn yele koloshyen Arasheli wi kala na. Ki yele koloshyen laa pye Zhakobu wi yee na paa piliye jenri yen, katugu Arasheli wila pye maa ndanla fo jenge.

²¹ Ko pungo na, a Zhakobu wi si Laban wi pye fo: «Na jo wi kan na yeri mboo jen jele, katugu wagati na mila naga mbe tunngo pye ma kan, wuu yee yon fili.»

²² A Laban wi sigi laga ki leele pe yeri, ma jayire sogolo li sogo pe kan.

²³ Ki yembine li ni, a Laban wi suu sumborombo Leya wi le ma saa wi kan Zhakobu wi yeri. A wi si ye wi korogo maa jen jele.

²⁴ A Laban wi suu kulojo Zilipa wi kan wi sumborombo Leya wi yeri, wi pye wi kulojo.

²⁵ Ki goto pinliwe pi ni, a Zhakobu wi sigi yan fo Leya lawi. A wi si Laban wi pye fo: «Yingi yi nga ma pye na na yeen? Mi yo mi tunngo pye ma kan Arasheli wo kala na? Yingi na, a ma silan fanla?»

²⁶ A Laban wi suu pye fo: «We kalege ma laga mbe keli mbe jonlofo wi kan naja yeri njofɔ wi na.

²⁷ Jayire yapelege ki pye njofɔ wi ni, pa we yaa jonlofo wi kan ma yeri fun, ma tunngo pye na kan naa yele koloshyen.»

²⁸ A Zhakobu wi si yenle ma jayire yapelege ki pye Leya wi ni. Ko pungo na, a Laban wi suu sumborombo Arasheli wi kan Zhakobu wi yeri jele.

²⁹ A Laban wi suu kulojo Biliha wi kan Arasheli wi yeri, wi pye wi kulojo.

³⁰ A Zhakobu wi si ye Arasheli wi korogo fun, maa jen jele. Arasheli wila Zhakobu wi ndanla ma we Leya wi na. A wi si tunngo pye naa Laban wi kan yele koloshyen.

Zhakobu wi piile wele

³¹ Naa Yawe Yenjele laa kaa ki yan Leya wi sila Zhakobu wi ndanla, a li suu pye sevo, ma si yala Arasheli wo la pye jambasee.

³² A Leya wì si kugbo le mée pinambyo se, maa mege taga naa yinri Uruben†; katugu wila yo fò: «Ŋga kila fere wa na na, Yawe Yennele ligi yan. Koni mi yaa na polo wi ndanla.»

³³ A Leya wì si kugbo ka le naa, ma pinambyo se, ma sho fò: «Yawe Yennele ligi jen mi silan polo wi ndanla, mée na kan pinambyo ŋa wi ni naa.»

A wì suu mege taga naa yinri Simeyon†.

³⁴ A wì si kugbo ka le naa, ma pinambyo se, mée yo fò: «Koni, na polo wi mbe mara na na, katugu mi pinambiile taanri se wi kan.»

Ki kaa pye ma, a pè suu mege taga naa yinri Levi†.

³⁵ A wì si kugbo ka le naa, ma pinambyo se, mée yo fò: «Yingwo wo ni, mi yaa Yawe Yennele li sòn.» Ki kaa pye ma, a wì suu mege taga naa yinri Zhuda†.

Kona, a wi sege ki si yere.

30

¹ Naa Arasheli wila kaa ki yan wi woro na piile siin Zhakobu wi kan, a wi nēe yenjaga piin wi njo Leya wi ni. A wì si Zhakobu wi pye fò: «Pinambiile pele se na na fun, nakoma mi yaa ku.»

² A Zhakobu wi nawa pì si ngban Arasheli wi ni fò jengge. A wì sho fò: «Maa ki jate muwi mi yen Yennele le le? Lo li ti ma woro na siin.»

³ A Arasheli wì sho fò: «Na kulojo Biliha wi ŋa, ye wi korojo maa jen jele†, wi ta wi piile pele se na kan; kona pa mi yaa piile pele ta fun wi fannga na.»

⁴ A wì suu kulojo Biliha wi kan Zhakobu wi yeri, a wì ye wi korojo maa jen jele.

⁵ A Biliha wì si kugbo le, ma pinambyo se Zhakobu wi kan.

⁶ A Arasheli wì sho fò: «Yennele li kiti wi kòn ma tanga ki kan na yeri, ŋga mila pye na sònni na jaa, ligi pye mala kan, ma pinambyo kan na yeri fun.»

Ki kaa pye ma, a wì suu mege ki taga naa yinri Dan†.

⁷ A Arasheli wi kulojo Biliha wì si kugbo ka le naa, ma pinambyo shyenwoo se Zhakobu wi kan.

⁸ A Arasheli wì sho fò: «Mì ngbeli ngbanga na njo wi ni Yennele yenrewe ni, ma ya wi ni.»

A wì si pyo wi mege taga naa yinri Nefitali†.

⁹ Naa Leya wila kaa ki yan wi sege ki yere, a wì suu kulojo Zilipa wi le maa kan Zhakobu wi yeri jele.

¹⁰ A Leya wi kulojo Zilipa wì si pinambyo se Zhakobu wi kan.

¹¹ A Leya wì sho fò: «Yefige ki pan.»

† 29:32 29:32: Laga ki verise ŋa wi ni Uruben mege ki yerewe pi koro wi mbe ya logo fò Yennele lilan fere kala li yan, ki mbe si ya logo fun fò: Ye pinambyo wele. † 29:33 29:33: Laga ki verise ŋa wi ni Simeyon mege ki yerewe pi koro wi mbe ya logo fò Yennele ligi jen. † 29:34 29:34: Eburuye senre ti ni Levi mege ki koro wowi ŋa mbe mara wi na. † 29:35 29:35: Eburuye senre ti ni Zhuda mege ki koro wowi ŋa mi yaa we fò wi sòn. † 30:3 30:3: Mbe yala Izirayeli woolo pe kalege ki ni, jele ŋa fuun wila pori naŋa yeri wi si woro na siin, ki kologo la kan wi yeri wi jele wa yegge kan wi polo wi yeri jango wi piile se wi kan wila pe jate paa wi yeera piile yen. † 30:6 30:6: Eburuye senre ti ni Dan mege ki koro wowi ŋa Yennele li kiti wi kòn. † 30:8 30:8: Eburuye senre ti ni Nefitali mege ki koro wowi ŋa ngbenlewe.

A wì si pyo wi mege taga naa yinri Gadi†.

¹² A Leya wi kulojo Zilipa wì si pinambyo shyenwoo se Zhakobu wi kan.

¹³ A Leya wì sho fò: «Mì fèri. Koni jéele pe yaa lanla yinri fèrifò.»

A wì suu mege taga naa yinri Aseri†.

¹⁴ Pillige ka, yarilire bile konsanga wi ni, a Uruben wì si yiri ma kari wa kere, mee saa were nda pe yinri madiragori ti pire† ta yan. A wì siri le ma pan mari kan wi nò Leya wi yeri. Kona, a Arasheli wì si Leya wi pye fò: «Mila ma yenri, ma pinambyo wi madiragori pire ta kan na yeri.»

¹⁵ A Leya wì sho fò: «Màla polo wi sho na yeri ko soon bo bere, maa jaa mbanla pinambyo wi madiragori pire ti sho na yeri naa!»

A Arasheli wì sho fò: «Na ki kaa pye yeen, Zhakobu wi yaa sa sinle wa ma ni nala yembine na li ni, ma pinambyo wi madiragori pire ti yonlo.»

¹⁶ Ki yonlokogo ki ni, naa Zhakobu wila kaa yiri wa kere na paan, a Leya wì si yiri ma saa wi fili, mee wi pye fò: «Pa ma yaa sinle wa na ni nala, katugu mbe ta mboon ta, migi kologo ki sara na pinambyo wi madiragori pire to ni.»

A Zhakobu wì si saa sinle wa Leya wi ni ki yembine li ni.

¹⁷ A Yennele li si Leya wi yenrewè pi logo. A Leya wì si kugbo le, mee pinambyo kangurugo woo se Zhakobu wi kan.

¹⁸ A Leya wì sho fò: «Yennele lilan sara wi kan na yeri, katugu milan kulojo wi kan na polo wi yeri jele.»

A wì si pyo wi mege taga naa yinri Isakari†.

¹⁹ A Leya wì si kugbo ka le naa, ma pinambyo kogoloni woo se Zhakobu wi kan.

²⁰ A Leya wì sho fò: «Yennele li yarikanga tiyongo kan na yeri. Koni na polo wi yaa cen na ni, katugu mi pinambiile kogoloni se wi kan.»

A wì si pyo wi mege taga naa yinri Zabulon†.

²¹ Ko punjo na, a wì si sumborombyo se, mee wi mege taga naa yinri Dina.

²² Kona, a, Yennele li si jaterè pye Arasheli wi na, maa yenrewè pi logo mee wi sege ki yenge.

²³ A wì si kugbo le, mee pinambyo se, ma sho fò: «Yennele lilan fere kala li laga na go na.»

²⁴ A wì suu mege taga naa yinri Zhozufu†, wila pye naga sonri na yuun fò: «Yawe Yennele li pinambyo wa kan na yeri naa!»

Zhakobu wila pye yarijende tafa

yegè nga na ki nga

²⁵ Naa Arasheli wila kaa Zhozufu wi se, a Zhakobu wì si Laban wi pye fò: «Na yaga mbe songoro wa we yeri, wa na tara.

²⁶ Ki yaga mala jeele poro naa na piile pe kan na yeri, mbaa kee na tara; katugu poro kala li ti mi tunngo pye ma kan. Mi tunngo pye ma kan yegè nga na maga jen ma ye.»

† 30:11 30:11: Eburuye senre ti ni Gadi mege ki koro wowi na yefige ki pan. † 30:13 30:13: Eburuye senre ti ni Aseri mege ki koro wowi na ferewe. † 30:14 30:14: Leele paa pye naga jate ma yo were nda pe yinri madiragori ti pire ti ma ti jele wi ma pye sevo. † 30:18 30:18: Eburuye senre ti ni Isakari mege ki koro wowi na sara. † 30:20 30:20: Eburuye senre ti ni Zabulon mege ki koro wowi na mbe pinle mbe cen go nungha. † 30:24 30:24: Eburuye senre ti ni Zhozufu mege ki koro wowi na mbe ka taga ki na.

²⁷ A Laban wì suu pye fɔ: «Na kaa pye na kala lɔɔn ndanla, koro laga na yeri. Katugu na yarisunndo tigi naga na na ma yo Yawe Yennɛɛ lɛ duwaw na na mboro kala na.

²⁸ Ma sara wi yo na kan, mi yaa wi kan ma yeri.»

²⁹ A Zhakɔbu wì suu pye fɔ: «Mì tunngo pye ma kan yɛɛ ɲga na, mboro jate mɔga jɛn, konaa ma yaayoro ti gbɔn yɛɛ ɲga na mari ta na kɛɛ na, mɔga jɛn;

³⁰ katugu yaayoro jɛnri nda tila pye ma yeri sanni mbe sa pan, tì se ma lɛɛ fɔ jɛngɛ. Maga lɛ m̀ ye laga ma go, Yawe Yennɛɛ lɛ duwaw ma na. Koni, mi wo yaa ka tunngo pye na go woolo pe kan wagati wiwiin?»

³¹ A Laban wì suu yewe ma yo fɔ: «Yingi maa jaa mbe kan ma yeri?»

A Zhakɔbu wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Ma se ka yaraga ka kan na yeri, na maga yɛnɛ mbe ɲga m̀ yaa yo ma kan ki pye we. M̀ yaa lɔɔn yaayoro ɲgbeleɛ ki kɔnri bere, laga go singi.

³² Nala mi yaa sa torotoro wa ma yaayoro ɲgbeleɛ ki sɔgɔwɔ. Simbaala pe ni, simbapire nda fuun ti yɛn yɔɔnɔ tumɔɔɔ naa tugbɔɔɔ ni, naa nda fuun ti yɛn ma wɔwɔ, konaa sikaala pe ni, sikapire nda fuun ti yɛn yɔɔnɔ tumɔɔɔ naa tugbɔɔɔ ni, mari tɛɛ ti yɛ; to ti yaa pye na sara we†.

³³ Pungo na, na maga ka pan mbanla sara wi wele, ma yaa ki jɛn na kaa pye m̀ yɛn ma sin. Sikaala mbele fuun pe se ka pye yɔɔnɔ tumɔɔɔ naa tugbɔɔɔ ni, konaa simbaala mbele pe se ka pye wɔɔɔ wɔɔɔ, ko yaa ki naga fɔ m̀ poro yu.»

³⁴ A Laban wì sho fɔ: «Ɔga m̀ yo m̀gi logo.»

³⁵ Ki pilige nunɲba ki ni, a Laban wì si saa sikapɛnɛ mbele pe yɛn yɔɔnɔ tumɔɔɔ naa tugbɔɔɔ ni pe tɛɛ pe yɛ, naa sikanɛɛ mbele fuun pe yɛn yɔɔnɔ tumɔɔɔ naa tugbɔɔɔ ni, naa mbele fuun lafire la pye pe na, konaa simbaɔɔɔ pe ni fuun pe ni. A wì si poro kan wi pinambiile pe yeri,

³⁶ mɛɛ pe torogo, a pɛ pilige taanri tangala tanga ma ko fogo ko le poro naa Zhakɔbu pe sɔgɔwɔ.

A Zhakɔbu wi nɛɛ Laban wi yaayoro sannda ti kɔnri.

³⁷ A Zhakɔbu wì si saa pepiliye tire, naa amandi tire, konaa pilatani tire njere ta kɔɔnɔ, mɛɛ ti kɔɔɔ ta lagala fɛɛɛ fɛɛɛ, mari kenlɛgi, ma yiri tire ti lafire ti na.

³⁸ A wì si tire njere nda wila ti kɔɔɔ ti lagala fɛɛɛ fɛɛɛ, mari kenlɛgi, ti le wa yaayoro ti maa kaa na woo yaara nda ni ti ni, mari tɛɛ wa yaayoro nda ti ma pan wɔsaga ti yɛɛ sɔgɔwɔ; jango tiga pan la woo, tila nuru ti yɛɛ na.

³⁹ Yaayoro tila pye na nuru le ki tire njere ti yɛɛ na. Ki kala na sikanɛɛ paa pye na pire nda siin, tila pye yɔɔnɔ tugbɔɔɔ naa tunmɔɔɔ ni, ma kenlɛgi kenlɛgi.

⁴⁰ Yaayoro nda tila pye yɔɔnɔ ni ma wɔwɔ wa Laban yaayoro ti sɔgɔwɔ, Zhakɔbu wila simbapire ti kɔnri mari tɛɛ a tila ti wele.

Pa Zhakɔbu wila ki pye yɛɛ, ma yaayoro ɲgbeleye ta wi yɛɛ kan, nda wi sila pinlɛ Laban woro ti ni.

⁴¹ Wagati ɲa fuun yaayoro nda ti yɛn fanɲga ni ti kaa nuru, Zhakɔbu wi ma saa tire njere ti tɛɛtɛɛ wa yaayoro woyaara ti ni wa yaayoro ti yɛɛ sɔgɔwɔ, ti ta tila nuru le tire njere ti yɛɛ na.

† 30:32 30:32: Wa Izirayeli tara simbaala pe gbɔɔ yɛn fiile fiile, sikaala poro gbɔɔ yɛn wɔɔɔ wɔɔɔ.

⁴² Yaayoro nda tila pye ma cogo cogo, na to kaa nuru, wila tire njere ti tege wa ti yege sogowa. Ki kaa pye ma, nda tila pye ma cogo cogo, a to pye Laban woro, a tugboro to pye Zhakobu wo woro.

⁴³ A Zhakobu wi nee wi yee yongo na kee yege suyi. Wila simbaala naa sikaala legere ta, naa kulojaala naa kulonambala ni, naa yongomeye naa sofilele ni.

31

Zhakobu wila fe ma yiri wa Laban wi yeri

¹ Kona, a Zhakobu wi si Laban wi pinambiile pe senyoro ti logo. Paa pye na yuun fo: «Yaara nda fuun tila pye we to wi yeri, Zhakobu wiri sho. Ko yaara to wi tege maa yee yon.»

² A Zhakobu wi sigi wele maga yan fo Laban wi yege cenwe pila pye wi ni yege nga na faa, pi woro wi ni ma naa.

³ Kona, a Yawe Yennele li si Zhakobu wi pye fo: «Songoro wa ma teelee pe tara, wa ma woolo pe yeri. Mi yaa loon go singi.»

⁴ A Zhakobu wi si piile tun, a pe saa Arasheli naa Leya pe yeri, a pe pan wa kere, wa laga nga wi yaayoro tila pye.

⁵ A wi si pe pye fo: «Migi wele maga yan fo ye to wi yege cenwe pi woro na ni paa yege nga na pila pye na ni faa we. Een fo, na to wi Yennele li yen nala go singi.»

⁶ Yoro jate yege jen ma yo mi tunngo pye ye to wi kan na fannga ki ni fuun ni.

⁷ Ma si yala ye to wilan fanla mala li, mala sara wi kannga kanngasaga ke. Een fo, Yennele li yenle ki na wi kapege pye na na.

⁸ Na ye to wiga yo fo yaayoro nda ti yen yoonro ni to ti yaa pye ma sara we, yaayoro ti ni fuun ti maa pire nda siin, ti ma pye yoonro ni. Na wiga sho fo nda ti yen ma kenlegi kenlegi to ti yaa pye ma sara we, yaayoro ti ni fuun ti maa pire nda siin, ti ma pye ma kenlegi kenlegi.

⁹ Yennele lo li ye to wi yaayoro ti sho mari kan na yeri.

¹⁰ Sanga na ni yaayoro tila pye na nuru, a mi si yoonro wonlo maga yan fo nambala mbele paa pye na nuru simbaneele nakoma sikaneele pe na, paa pye yoonro ni, ma kenlegi kenlegi, nakoma ma wowa.

¹¹ A Yennele li merege wi silan yeri wa ki yoonro ti na ma yo fo: «Zhakobu.» A mi si sho ma yo fo: «Naw!»

¹² A merege wi silan pye fo: «Ma yege ki yirige ma wele. Yaayoro ti nambala mbele paa nuru jele pe na, pe ni fuun pe yen yoonro ni, ma kenlegi kenlegi nakoma ma wowa. Ko pye ma, katugu nga Laban wi pye ma na, mi ki ni fuun ki yan.»

¹³ A Yennele li sho fo: «Mi yen Yennele na laa li yee naga ma na wa Beteli, wa laga nga maa sinndelege ki yerege ma sinme wo ki go na mbege naga fo maga le mi na Yennele na kee, ma yon folo kon na yeri. Koni, yiri, ma wo laga ki tara nda ti ni, ma songoro wa tara nda poon se ti ni†.»

¹⁴ A Arasheli naa Leya pe suu yon sogo ma yo fo: «Tasaga naa korogo si koro we yeri naa wa we to wi go.»

† 31:13 31:13: Zhene 28.18-22

¹⁵ We to wì we jate paa nambanmbala yen, katugu wì we pere, ma penjara nda ti jen na kan we yeri ti li†.

¹⁶ Yarijende nda fuun Yenjele li sho we to wi yeri, ti pye woro naa we piile we woro. Koni, nga fuun Yenjele li yo ma kan ki pye.»

¹⁷ Kona, a Zhaköbu wì si yiri mbaa kee, mee wi piile naa wi jele pe lurugo yongomeye pe na.

¹⁸ Wila kari wi yaayoro naa wi yarijende nda fuun wila ta wa Padamu Aramu tara ti ni, mbe ta mbe songoro wa wi to Izaki wi yeri wa Kana tara.

¹⁹ Ko sanga wo ni, kila yala Laban wila kari saa yaayoro ti sire ti koonlo. A Arasheli wì suu to wi yarisunndo ti yu.

²⁰ Zhaköbu wo na, wila Aramu tara fenne naja Laban wi fanla, ma lara ma fe, wii sara wi na.

²¹ A wì si fe ma kari wi kee yaara ti ni fuun ti ni, mee fyeele ma Efirati gbaan wi kon ma yiri, mee yege kan wa Galaadi tara yanwira ti yeri.

Laban wila pye na Zhaköbu wi tuuro tonri

²² Ki pilige taanri wogo ki na, a pè sigi yo Laban wi kan fo Zhaköbu wì fe.

²³ A Laban wì suu go woolo pele le ma taga Zhaköbu wi na, maa puro pe piliye koloshyen, mee saa wi yigi kono wa Galaadi tara yanwira ti na.

²⁴ Een fo, ki yembine li ni, a Yenjele li si pan Aramu tara fenne naja Laban wi korogo woonro na, mee wi pye fo: «Ma yee yigi, maga ka senjende nakoma senpere yo Zhaköbu wi na.»

²⁵ Naa Laban wila ka saa gbon wa Zhaköbu wi na sanga nga ni, kila yala Zhaköbu wila wi paraga go ki kan wa Galaadi tara yanwira ti na. A Laban wo naa wi woolo pe ni, pè si pe woro ti kan wa fun.

²⁶ Kona, a Laban wì si Zhaköbu wi yewe ngbanga ma yo fo: «Yingi mà pye yeen? Mالا fanla mala sumborombiile pe le ma pan pe ni, paa malaga kasopiile yen.

²⁷ Yingi na, a mà si lara na na ma fe, mالا fanla mee sara na na. Ndee ki pye maga yo na kan, mi jen na soon torogo, mbaa nayinme yuuro koo, mbaa pinje naa juru gboon.

²⁸ Mee ti mbe keyen wa na pishyenwoolo naa na sumborombiile pe yologo, mbe sara pe na. Yingo wogo ko na, lembigewe kala mà pye.

²⁹ Fannga yen na yeri mbe kapege pye ye na. Een fo, ye to wi Yenjele le, lilan pye yunmbaan ma yo fo: «Ma yee yigi, maga ka senjende nakoma senpere yo Zhaköbu wi na.»

³⁰ Koni, na ma kaa na kee pew, katugu ma to ca ki la yen ma na, yingi na, a mà silan yarisunndo to yu?»

³¹ A Zhaköbu wì si Laban wi yon sogo ma yo fo: «Mila fye maga jate ma yo kana ma yaa ma sumborombiile pe sho na yeri.

³² Een fo, na maga ma yarisunndo ti yan na woolo nga yeri, ko fo wo si daga mbe koro yinwege na. Na yaara ti san na we woolo pe yege na, ma nga ki yen ma wogo ki wo.»

Zhaköbu wi sila ki jen mbe yo Arasheli wo wila wi to yarisunndo ti yu.

† 31:15 31:15: Wa Mezopotami tara, kila pye penjagboro ka pye sege nga yeri, na ki leele paga pe sumborombyo wa le porogo, sumborombyo wi sevenne pe ma japorgo yariwondo nda pè ta ti kan pe sumborombyo wi yeri jayire ti pyengolo.

³³ A Laban wì si ye wa Zhakobu wi paraga go ki ni maga san, ma Leya wogo ki san, ma kulojaala shyen pe woro ti san, wii yaraga yan. A wì si yiri wa Leya paraga go ki ni mɛɛ ye wa Arasheli wogo ki ni.

³⁴ Ma si yala, Arasheli wo wila yarisunndo ti yu mari le wa yongome jongo ki nogo, mɛɛ cɛn ti na. A Laban wì si paraga go ki ni fuun ki san, wii yaraga yan.

³⁵ A Arasheli wì suu to wi pye fɔ: «Na tafo, maga ka nawa ngban na ni, mi se ya yiri ma yege na win, katugu mi yen na jogo.»

A Laban wì si yarisunndo ti lagaja, wi siri yan.

³⁶ A Zhakobu wì si nawa ngban fɔ jenge, nɛɛ wiin Laban wi ni na yuun fɔ: «Kapegbogo kikiin mi pye, fɔ a mà yiri ma taga na na nala tuuro tonri yɛɛn?

³⁷ Na mà we yaara ti ni fuun ti san, yingi mà yan wa ma go wogo? Ki naga laga na na, na woolo poro naa ma woolo pe yege na, pe pye we shyen we kala li yege wɔfenne.

³⁸ Wele, na yeɛ nafa wolo loli na laga ma yeri. Ma simbanɛɛɛ naa ma sikanɛɛɛ wa kugbo si jogo. Mi soon yaayoro ngbelege ki simbanɛɛɛ pe ka.

³⁹ Mii pan yaayogo ka ni ma kan nga cenge gbo. Na wa ka ku, muwi mi maga yongo ki le wa. Yaayoro nda paa pye na yuun na yeri, yonlo na nakoma yemɛɛ, màa pye nari yongo jaa na yeri.

⁴⁰ Yonlo na, mila pye na jolo kafugo ki kɛɛ, yemɛɛɛ, na jolo were ti kɛɛ. Wɔnlowo pila pye na gbaanri na na.

⁴¹ Yeɛ nafa lo mi pye wa ma yeri. Mi tunngo pye ma kan yeɛ kɛ ma yiri tijere, moɔ sumborombiile shyen pe pori, ma tunngo pye ma kan yeɛ kogoloni, noɔ simbaala naa ma sikaala pe konri. Ɛɛn fɔ, màla sara wi kannga ma ta kanngasaga kɛ.

⁴² Nɛɛ kì pye na tele Abirahamu Yɛnɛɛ le, lo na Izaki wi maa fyɛ li yege, li sila na saga, anme mala yaga mi songoro kewara. Yɛnɛɛ lilan jologo konaa tunngbanga nga mi pye ki yan; yunmbaan yemɛɛɛ li ni, làa tanga ki kan na yeri.»

⁴³ A Laban wì si Zhakobu wi yon sogo ma yo fɔ: «Ki sumborombiile mbele, mi na woolo wele, pe piile pe yen na woolo, ki yaayoro ngbeleye yan, mi na woyo yi. Yaara nda fuun maa yaan, mi na woro ri. Ɛɛn fɔ, mbege le nala wo ni, mi se ya kala la pye na sumborombiile poro naa pe piile mbele pɛ se pe kan.

⁴⁴ Koni, pan we yon finliwɛ le, mi naa mboro, we leele shyen, po mbe pye paa serefɔ yen we sogowo.»

⁴⁵ Kona, a Zhakobu wì si sinndelege le ma titɛge kon maga yerege, (a kì pye pe yon finliwɛ pi tegere).

⁴⁶ A wì suu woolo pe pye ma yo pe sinndeere wulo. A pɛ si ta wulo mari gbogolo ti yɛɛ na. A pɛ si cɛn, ma ka wa ki sinndeere nda paa gbogolo ti go na.

⁴⁷ A Laban wì sigi laga ki mege taga naga yinri Yegari Sahaduta†. A Zhakobu wo ki mege taga naga yinri Galedi.

⁴⁸ A Laban wì sho fɔ: «Ki sinndeere nda ti gbogolo yɛɛn, ti yen paa serefɔ yen mi naa mboro we sogowo nala.»

† 31:47 31:47: Laga nga senre ti yo wa verise wi ni, Laban wila ki mege taga naga yinri Yegari Sahaduta, Aramu tara fenne senre ni; a Zhakobu wo ki mege taga naga yinri Galedi, Eburiye senre ni. Ki mere shyen ti koro wi yen nungba, wowi na sinndeere nda pɛ gbogolo paa serefɔ yen.

Ko ki ti pège mege taga naga yinri Galèdi.

⁴⁹ Pàa ki mege taga naga yinri naa Mizipa†, katugu Laban wila yo fò: «Yawe Yènɲɛlɛ laa wele mi naa mboro we na, na waga ka laga we yɛɛ na we.

⁵⁰ Na ma kaa na sumborombiile pe jolo, na maga si jɛɛle pele yɛge porɪ, moɔ yɛɛ yingiwe jɛn, maga jɛn lere ma wi yaa pye we sɛrɛfɔ, ɛɛn fɔ, Yènɲɛlɛ lo jate li yaa pye sɛrɛfɔ mi naa mboro we sɔgɔwɔ.»

⁵¹ Ko pungo na, a Laban wì si Zhakòbu wì pye fò: «Ki sinndɛɛrɛ nda mi gbogolo mi naa mboro we sɔgɔwɔ, ti wele! Ki sinndɛlɛge ɲga kì yerege kì wele!

⁵² Ki sinndɛɛrɛ nda gbogolosaga konaa kì sinndɛlɛge ɲga yeresaga, ti yɛn paa we sɛrɛfɛnnɛ yɛn. Mii daga mberi toro la kee wa ma kɛɛ yeri kapege ni, mboro fun mɛɛ daga mberi toro la paan laga na kɛɛ yeri kapege ni.

⁵³ Abirahamu naa Nahòr† pe Yènɲɛlɛ le, lo na li yɛn pe to wi Yènɲɛlɛ le, li mi naa mboro we kala li yɛge wɔ.»

A Zhakòbu wì si wugu Yènɲɛlɛ na wì to Izaki wì maa fye li yɛge li na.

⁵⁴ A Zhakòbu wì si yaayogo saraga wɔ Yènɲɛlɛ li yeri wa yanwiga kì na, mɛɛ wi woolo pe yeri, a pè pan ma li. Naa pàa kaa li ma kɔ, a pè si wɔnlo wa yanwiga kì na.

32

¹ Ki goto yirifaga kì na, a Laban wì si yiri ma keyɛn wa wi pishyɛnwɔolo naa wi sumborombiile pe yɔɔrɔ, ma duwaw pye pe kan, mɛɛ sɔngɔrɔ na kee wi ca.

*Zhakòbu wila wi yɛɛ gbɛgɛlɛ
mbe sa yɔn finliwɛ ja
wì ndɔ Ezawu wì yeri*

² Kona, a Zhakòbu wì si kono li lɛ nɛɛ kee, a Yènɲɛlɛ li mɛrɛgɛye pèlɛ si pan maa fili.

³ Naa Zhakòbu wila kaa pe yan, a wì sho fò: «Yènɲɛlɛ li malingbɔɔnlo pe censaga koyi ɲga.»

A wì sigi laga kì mege taga naga yinri Mahanayimu†.

⁴ A Zhakòbu wì si piile tun wa wì ndɔ Ezawu wì yeri, wa Seyiri tara, wa Edomu wasege kì ni.

⁵ A wì sigi sɛnrɛ nda ti yo pe kan fò: «Ye saga sɛnrɛ nda ti yo na tafo Ezawu wì kan fò: «Ma kulonɲa Zhakòbu wì yo wì cɛn ma mo wa Laban wì yeri ma saa gbɔn yingɔ.

⁶ Nɛrɛ, naa sofilele, naa simbaala, naa sikaala, naa kulonambala, konaa kulojaala yɛn wì yeri. Ko wì piile tun pe saga yo mboro ɲa wì tafo ma kan, jango wì kala loon ndanla.» »

⁷ A pitunmbolo pè si kari ma saa kì yo, mɛɛ sɔngɔrɔ ma pan ma Zhakòbu wì pye fò: «We saa ma ndɔ Ezawu wì yan. Wi yɛn na paan mbɔɔn fili lere cɛnnɛ tijɛrɛ (400) ni.»

⁸ A Zhakòbu wì si fye fò jɛɲge, a wì jatere wì piri wì na. A wì si leele mbele pàa pye wì ni pe kɔn, a pè yiri tɛgesaga shyɛn, ma simbaala, naa sikaala, naa nɛrɛ, naa yɔngomɛye pe kɔn ɲgbɛleyɛ shyɛnzhyɛn.

† 31:49 31:49: Eburuye sɛnrɛ ti ni Mizipa mege kì koro wowi ɲa korosiri pyesaga. † 31:53 31:53: Nahòr mege yɛge wele fun wa Zhɛnɛ 11.26; 24.24,29. † 32:3 32:3: Eburuye sɛnrɛ ti ni Mahanayimu mege kì koro wowi ɲa censara shyɛn.

⁹ Wila pye naa yee piin fo: «Na Ezawu wiga pan mbe to tegesaga nungba na mbe ya ki ni, pa tegesaga sannga ko mbe ya fe mbe sho.»

¹⁰ A Zhakobu wi si Yennele li yenri ma yo fo: «E, na tele Abirahamu naa na to Izaki Yennele, Yawe Yennele, mboro mala pye fo: «Songoro wa ma tara, wa ma woolo pe yeri, mi yaa kajege pye ma kan!»

¹¹ Kajege kagala ngele fuun ma pye mala kan, konaa a ma koro sinne na ni, mi na ma kulonana, mi kologo mbege kagala ke ta. Katugu mila Zhuriden gbaan wi kon sanga na ni, na gbotalgala lo nungba laa pye na yeri; koni na songorosaga we yen tegesaga shyen.

¹² Mi yen noo yenri, mala sho na ndo Ezawu wi kee; katugu mi yen na fye wiga ka pan mbanla gbo mbe pinle jele poro naa piile pe ni†.

¹³ Mboro jate maga yo na kan ma yo ma yaa kajege pye na kan, mbanla setirige piile pe pye pe lege, paa kogeje yon taambugo nga ki se ya jiri ki yen.»

¹⁴ Ki yembine li ni, a Zhakobu wi si wonlo le ki laga ki ni. Yaara nda fuun wila ta, a wi si ta wo wa ti ni, mberi kan wi ndo Ezawu wi yeri yarikanra.

¹⁵ Yaara nda wila kan ti nda: Sikaneele cenme shyen (200), naa sikapene nafa, naa simbaneele cenme shyen (200), naa simbapene nafa,

¹⁶ naa yongome neele nafa ma yiri ke, ma pinle pe pire ti ni tila wonri pe na, naa naneele nafa shyen, naa napene ke, naa sofile neele nafa konaa sofile penne ke.

¹⁷ A wi siri le wi kulonambala pe kee ngbeleye ngbeleye, pe ye pe ye, mee pe pye fo: «Ye toro wa na yege, ye fogo wa ngbeleye yi ni fuun nungba nungba yi sogowo pi ni.»

¹⁸ A wi si kulonana na wila keli yege wi pye fo: «Na na ndo Ezawu wiga fili ma ni mboon yewe mbe yo fo: «Ambo woo wi mboro? Maa kee se? Yaayoro ngbelege nga ma yege, ambo wogo yi ko?»

¹⁹ Kona maa yon sogo ma yo fo: Mi yen ma kulonana Zhakobu wo woo. Ki yaayoro nda ti yen yarikanga mbe kan ma yeri, mboro na ma yen wi tafa. Wo jate wi yen na paan wa we pungo na.»

²⁰ A wi sigi senre nungba ti yo shyen woo wi kan, mari yo taanri woo wi kan, konaa mbele fuun paa taga yaayoro ngbeleye yi na pe kan. Anne ye daga mbege yo na tafa Ezawu wi kan, na yaga fili wi ni we.

²¹ Yaa ki senre nda ti yuun yaa ti tari wa fo: «Ma kulonana Zhakobu wo jate wi yen na paan wa we pungo na.»

Katugu wila pye naa yee piin fo: «Mi yaa wi nangbanwa pi sogo wi na ki yarikanra nda ti keli wa na yege ti ni, ko pungo na, mbee wi yan gbogoyi. Kona pa wi yaa na yigi jenge.»

²² A pe si keli ki yarikanra ti ni wa wi yege. A wo jate wi si koro wa paara yinre censaga ki ni ki yembine li ni.

²³ A wi si yiri ki yembine nungba li ni, maa jele shyen, naa wi kulojaala shyen, konaa wi pinambiile ke ma yiri nungba pe le, mee ti a pe Yaboki gbaan wi kon ma yiri, wa wi konsaga.

²⁴ Wila pe le, ma ti a pe gbaan njege ki kon ma yiri, ma pinle wi kee yaara ti ni fuun ti ni.

Zhakobu wila ngbeli Yennele li ni

²⁵ A Zhakobu wi si koro wi ye. Kona, a nana wa si pan ma ngbeli wi ni fo ma saa laga ki laga.

† 32:12 32.12: Zhene 22.17

²⁶ Naa ki naŋa wila kaa ki yan wi se ya Zhakobu wi ni, ma yala wila ngbeli wi ni, a wi suu gbɔn wa wi jeyugo ki na, a ki si fugu.

²⁷ A naŋa wi suu pye fɔ: «Na yaga mbaa kee, katugu lalaaga kila paan.» A Zhakobu wi suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Mi sɔɔn yaga maa kee, na mɛɛ duwaw pye na kan.»

²⁸ A naŋa wi si Zhakobu wi yewe ma yo fɔ: «Pe maa ma yinri mɛɛ?» A wi sho fɔ: «Zhakobu†.»

²⁹ A naŋa wi suu pye naa fɔ: «Pe saa ma yinri naa Zhakobu, ɛɛn fɔ, pe yaa lɔɔn yinri Izirayeli, katugu mà ngbeli Yɛnnɛɛ li ni, ma ngbeli leele pe ni, a mà fanŋa ta.»

³⁰ A Zhakobu wi si naŋa wi yewe ma yo fɔ: «Mila ma yɛnri, ma mɛɛɛ ki naga na na.» A naŋa wi suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Yingi na, a ma nɛɛ na yewe na mɛɛɛ ko ni?»

A wi si duwaw Zhakobu wi na le ki laga ki na.

³¹ A Zhakobu wi sigi laga ki mɛɛɛ taga naga yinri Peniyeli†, katugu wila pye naa yɛɛ piin fɔ: «Mi Yɛnnɛɛ li yan gbɔgɔyi, mii si ku.»

³² Yɔnlo kila yiri ma yala Zhakobu wila pye na Penuweli laga ki lɔgɔ ki kɔɔn wa laga ŋga pe maa ki kɔɔn tɔɔɔ na. Wila pye na sege wi jeyugo ki kala na.

³³ Ko kala ki ti Izirayeli tara woolo paa la jeyugo kapanŋa ki kaa, ali ma pan ma gbɔn nala; katugu pa Yɛnnɛɛ làa Zhakobu wi weɛɛɛ wa jeyugo kapanŋa ki na.

33

Zhakobu naa Ezawu pe yɛɛ sɔgɔwɔ gbegewe kala

¹ Kona, a Zhakobu wi suu yɛɛɛ ki yirige ma wele, mɛɛ Ezawu wi yan wila paan wi lenambala cɛnɛɛ tijɛɛ (400) pe ni. A wi si piile pe yɛw ma pele kan Leya yeri, ma pele kan Arasheli yeri, mɛɛ pele kan kulojaala shyɛn pe yeri.

² A wi si kulojaala shyɛn pe kelegi wa yɛɛɛ poro naa pe piile pe ni, ma Leya naa wi piile pe taga pe na, ko punŋo na, mɛɛ Arasheli naa Zhozefu poro taga.

³ A wo jate wi si keli wa pe yɛɛɛ, nɛɛ sogo naa yɛɛɛ ki kanni wa tara ma saa ta sogosaga kolɔshyɛn, fɔ ma saa gbɔn wa wi ndɔ wi na.

⁴ Ki kaa pye ma, a Ezawu wi si fe ma saa wi fili, mɛɛ keyɛn wa wi yologo maa shari. A pe shyɛn pe nɛɛ gbele.

⁵ A Ezawu wi suu yɛɛɛ ki yirige ma wele, mɛɛ jɛɛɛ naa piile pe yan. A wi si yewe ma yo fɔ: «Ambɛnɛ wɛɛ mbele poro?» A Zhakobu wi suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Wa Yɛnnɛɛ li yinɛɛ pi ni, li piile mbele kan mi ŋa ma kulonana na yeri, poro wɛɛɛ.»

⁶ A kulojaala poro naa pe piile pe ni, pɛ si fulo, mɛɛ sogo ma pe yɛɛɛ ti jiile wa tara ma Ezawu wi gbɔgɔ.

⁷ A Leya naa wi piile pɛ si fulo ma sogo ma pe yɛɛɛ ti jiile wa tara maa gbɔgɔ; ko punŋo na, a Zhozefu naa Arasheli pɛ si fulo fun ma sogo ma pe yɛɛɛ ti jiile wa tara maa gbɔgɔ.

† 32:28 32:28: Zhɛnɛ 35.10 † 32:31 32:31: Eburuye sɛnɛɛ ti ni Peniyeli mɛɛɛ ki kɔɔɔ wowi ŋa Yɛnnɛɛ li yɛɛɛ.

⁸ A Ezawu wì suu yewe ma yo fɔ: «Yaayoro ngbeleye yan m̀i fili yi ni, ko kɔrɔ wo yen meɛ?» A Zhakɔbu wì sho fɔ: «Mila jaa na kala loɔn ndanla, na tafo.»

⁹ A Ezawu wì sho fɔ: «Na jonlo, yaara nda ti yen na yeri tilan bo, ma woro ti yaga wa ma yɛɛ yeri.»

¹⁰ Kona, a Zhakɔbu wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Ayoo, mila ma yenri, na kaa pye na kala loɔn ndanla, yaara nda m̀i kan ma yeri, yenle ti na; katugu ko kala na, na finliwɛ mba m̀i fili ma ni, p̀i cɛn ndɛɛ Yenɲɛle lo m̀i fili li ni, paa m̀ala yigi jɛngɛ ki kala na.

¹¹ Ki kala na, yaara nda m̀i kan ma yeri ti sho, katugu Yenɲɛle l̀i kajɛngɛ pye mala kan. Yaraga nga fuun kala li mbe ya pye na na, ka yen na yeri.»

A wì suu yenri ngbanga fɔ a Ezawu wì saa yenle ti na mari sho.

¹² A Ezawu wì sho fɔ: «Ye kono li lɛ we kari, mi yaa soɔn torogo.»

¹³ A Zhakɔbu wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Na tafo, m̀aga jɛn ma yo piile pe woro fannɲa ni. Simbanɛɛle naa nanɛɛle yen na yeri, piile yen na wonri pe na. Na waga tanga pe ni ngbanga pilige nunɲba, pa yaayoro ti ni fuun ti yaa ku.

¹⁴ Ki kala na, na tafo, keli na yɛɛ maa kee. Mi yaa taga ma na mbaa tanri yɔrɔ, mbaa yala yaayoro to naa piile pe tangala li ni, fɔ sa gbɔn ma na wa Seyiri tara ti ni.»

¹⁵ A Ezawu wì sho fɔ: «Mi yaa na woolo pe walaga nunɲba yaga ma ni.» A Zhakɔbu wì suu pye fɔ: «Paa yingi piin? Na tafo, nga mila jaa, na kala lo mboɔn ndanla ko cɛ.»

¹⁶ Ki pilige nunɲba ki ni, a Ezawu wì si kono li lɛ ma songɔrɔ wa Seyiri tara.

Zhakɔbu wila songɔrɔ ma pan wa Kana tara

¹⁷ A Zhakɔbu wo si kari wa laga nga pe yinri Sukoti†. A wì si go kan wi yɛɛ kan, mɛɛ segbara kan yaayoro to kan. Ko kala na pe maa ki laga ki yinri Sukoti.

¹⁸ Zhakɔbu wila yiri wa Padamu Aramu ma pan yinɲɛ le Sishemu ca, wa Kana tara. A wì si saa wi paara yinre censaga ki kan wa ca ki yesinme na†.

¹⁹ A wì si laga nga wila wi paraga go ki kan ki lo Amori cenle woolo pe yeri warifuwe pyɔ cɛnme na. Amori wo wila pye Sishemu ca ki kanfɔ we.

²⁰ A wì si saraga wosaga kan wa, maga mege taga naga yinri Eli Elohe Izirayeli, (ko kɔrɔ wo yen Yenɲɛle li yen Izirayeli Yenɲɛle).

34

Dina naa Sishemu ca fenne pe kala

¹ Pilige ka, Leya naa Zhakɔbu pe sumborombyɔ Dina† wì si yiri ma kari sa ki tara ti sumborombiile pele shari.

² A Hevi cenle woolo nana Amori wi pinambyɔ Sishemu wì si Dina wi yan. Sishemu wo wila pye ki tara ti go na. A wì si ti a pɛ saa Dina wi le wi kan, a wì pan ma sinle wi ni fannɲa na, maa jogɔ.

† 33:17 33:17: Eburuye senre ti ni Sukoti mege ki koro wowi ɲa segbara. † 33:18 33:18: Zhouzu 24.32; Zhan 4.5 † 34:1 34.1: Ye Dina senre ti wele fun wa Zhene 30.21laga ki ni.

³ A wi si mara Zhakobu sumborombyo Dina wi na wi nawa pi ni fuun ni. Sumboro wila pye maa ndanla fo jenge, a wila sentanra yuun wi ni.

⁴ A Sishemu wi suu to Amori wi pye fo: «Ki sumboro na wi yenri na kan mboo pori na jo.»

⁵ Zhakobu wila ki logo fo Sishemu wila wi sumborombyo Dina wi jogo. Een fo, naa wi pinambiile paa pye wa kere naa yaayoro ti konri, ki pye ma, a wi si pyeri fo a pe saa yiri wa ma pan.

⁶ A Amori wi si pe pye fo: «Ye sumborombyo wilan pinambyo Sishemu wi ndanla fo jenge. Mi yen na ye yenri yoo kan wi yeri wi jo.»

⁷ Naa Zhakobu wi pinambiile paa kaa yiri wa kere ma pan, a pe si nga kila pye ki logo. A pe sigi yan pe pe tegere. A pe si nawa ngban fo jenge, katugu Sishemu wila fere kala pye wa Izirayeli, ma sinle Zhakobu wi sumborombyo wi ni. Ko sila daga pyewe ni.

⁸ A Amori wi si pe pye fo: «Ye sumborombyo wilan pinambyo Sishemu wi ndanla fo jenge. Mi yen na ye yenri yoo kan wi yeri wi jo.»

⁹ Ye mbe ya pye we ni yon finliwe na, waa jele kaan we yee yeri. We yaa la ye sumborombiile pe pori, yaa we woolo pe pori.

¹⁰ Ye yaa cen laga we ni, tara ti yaa pye ye yanrisaga. Ye cen yaa loo yaa pere, ye yarijende ta.»

¹¹ A Sishemu wo jate wi si pan ma Dina wi to naa wi ndeere pe pye fo: «Ye ti na kala li ye ndanla. Yaga yaraga nga fuun naga mbe yo mbe kan, mi yaa ki kan ye yeri.»

¹² Japorgo yariwondo to naa yarikanra tiga lege yee o yee, yee yo na kan, pa mi yaa ti kan ye yeri, jango ye sumboro wo kan na yeri mboo pori na jo.»

¹³ A Zhakobu wi pinambiile pe si Sishemu naa wi to Amori pe yon sogo tijinliwe pee ni, katugu Sishemu wila pe jonlo sumboro Dina wi jogo.

¹⁴ A pe si pe pye fo: «We se ya mbe we jonlo sumboro wi kan naja na wii kenrekenre wa yeri jele. Pa ki yaa pye fere kala we yeri.»

¹⁵ We yaa yere ki na kala nungba na: «Nambala mbele fuun pe yen laga ye yeri, pe daga mbe kenrekenre paa we yen.»

¹⁶ Pa kona we yaa la we sumbono pe kaan ye yeri yaa pe pori, woro fun we yaa la ye woolo pe pori. We yaa cen laga ye ni, mbe pye cenle nungba ye ni.

¹⁷ Een fo, na yee yenle ki na mbe logo we yeri, mbe ye yee kan pe ye kenrekenre, pa we yaa we jonlo sumboro wi sho ye yeri mbaa kee.»

¹⁸ A pe senre ti si Amori naa wi pinambyo Sishemu pe ndanla.

¹⁹ Lefonjo wi sila mo ki kala li pyewe ni, a wi si ti, a poo kenrekenre, katugu Zhakobu wi sumborombyo wila wi ndanla fo jenge. Ma si yala, wa lefonjo wi to go, paa pye naa jate ma we leele sanmbala pe ni fuun pe na.

²⁰ A Amori wo naa wi pinambyo Sishemu wi ni, pe si kari wa ca ki mbogo yeyongo ki na, wa laga nga leele pe maa pile, mee para pe ca woolo pe ni ma yo fo:

²¹ «Ki leele mbele pe yen yeyingge na we ni. Ye ti pe cen laga we tara ti ni, paa loo paa pere. Tara ti yen ma gbogo pe kan. We yaa la pe sumbono pe pori, mbaa we woolo pe kaan pe yeri paa pe pori.»

²² Een fo, ki nambala mbele, pe yaa yenle mbe cen laga we ni, mbe pye cenle nungba we ni, ki kala nungba na lo na: «Nambala mbele fuun pe yen laga we ni, pe daga mbe kenrekenre mbe pye paa pe yen.»

²³ Na waga yere ki na, pa pe yaa pan mbe cɛn laga we ni. Pa kona pe yaayoro ti ni fuun naa pe yarijendɛ ti yaa ka pye we woro.»

²⁴ Leele mbele fuun paa pan le ca ki mbogo yeyongo ki na, a pɛ si yenle Amori naa wi pinambyo Sishemu pe senyoro ti na. Nambala mbele fuun paa pan wa ca ki mbogo yeyongo ki na, pɛ si pe yɛɛ kan a pɛ pe kɛnɛkɛnɛ.

²⁵ Ki pilige taanri wogo ki na, ma pe ta sagbanra ti yen na pe yaa, a Zhakobu wi pinambiile shyen, Simeyon naa Levi, Dina wi ndɛɛle wele, pɛ si yiri ma pe tokobiye pe le ma ye wa ca ki ni, ma nambala pe ni fuun pe gbo. Poro la pye naga yaan ndɛɛ kanɓanga se ya gbɔn pe na.

²⁶ A pɛ si Amori naa Sishemu pe gbo tokobiye pe ni fun, mɛɛ pe jonlo sumboro Dina wi le wa Sishemu wi go ma yiri wi ni.

²⁷ A Zhakobu wi pinambiile sanmbala pɛ si gboolo pe san, ma ca ki san maga yarijendɛ ti le, katugu paa pe jonlo sumboro wi jogo.

²⁸ A pɛ sigi leele pe simbaala, naa sikaala, naa pe nɛɛ to naa pe sofilele pe koli, nda fuun tila pye wa ca, konaa nda fuun tila pye wa yan.

²⁹ Paa yarijendɛ ti ni fuun ti koli, ma piile naa jɛɛle pe ni fuun pe yigi ma kari pe ni, ma yinɛ ti san pew mari yarijendɛ ti le.

³⁰ Kona, a Zhakobu wi si Simeyon naa Levi pe pye fo: «Yanla jatere wi piri na na mala mɛge ki pen tara woolo pe yeri, Kana tara woolo naa Perezɛ cɛnle woolo pe yeri. Nambala mbele pe yen na yeri, pe woro ma lege. Ki leele mbele pe yaa gbogolo mbe yiri we korogo, mbe malaga gbɔn we ni, mbe mi naa na woolo pe ni we tongo.»

³¹ A Simeyon naa Levi pɛ sho fo: «Wii ja daga mbe we jonlo wi pye paa nanjaa yen.»

35

*Zhakobu wila yiri wa Sishemu ca
ma kari wa Beteli laga ki na*

¹ Pilige ka, a Yenɛɛle li si Zhakobu wi pye fo: «Yiri ma kari ma sa cɛn wa Beteli. Ma saraga wosaga kan wa na kan. Pa mila na yɛɛ naga ma na wa ki laga ki na, maga ta ma yen na fee mbe sho ma ndo Ezawu wi yeri†.»

² A Zhakobu wi sigi yo wi go woolo poro naa mbele fuun paa pye wi ni pe kan fo: «Yarisunndo nda ti yen ye yeri ma yiri cengele kele yege yeri, yeri wa. Ye yɛɛ pye kpoyi, ye ye yariporo ti wo, ye ta yege le.

³ We yaa yiri mbe kari wa Beteli. Mi yaa sa saraga wosaga kan wa Yenɛɛle li kan, lo na laa na yenɛwe pi logo sanga ŋa ni kila ngban na na we, mala saga wa na kondangala li ni fuun li ni.»

⁴ Ki kaa pye ma, yarisunndo nda fuun tila pye pe yeri ma yiri cengele kele yege yeri, a pɛ siri wo mari kan Zhakobu wi yeri, naa pe nunɓbogolo† ke ni. A Zhakobu wi si titege kon terebenti tige ka nogo, mari le wa mari ton, wa Sishemu ca ki tanla.

⁵ Ko punɓo na, a pɛ si kari. A Yenɛɛle li si fyɛɛ gbɔro wa ki laga ki kanɓara na cara ti woolo pe na. Ki kala na lere kpɛ sila taga Zhakobu pinambiile pe na mbaa pe puro.

⁶ Zhakobu wo naa mbele fuun paa pye wi ni, pɛ si saa gbɔn wa Luzi ca ki ni, ko ki yen Beteli we, wa Kana tara.

† 35:1 35:1: Zhenɛ 28.11-17 † 35:4 35:4: Nunɓbogolo senɛ nda ti yo ki yen ndɛɛ kaa pye paa pe yarisunndo yen.

⁷ A wì si saraga wosaga kan le, nɛɛ ki laga ki yinri Eli Beteli†; katugu pa Yɛnnɛlɛ lɛa li yɛɛ naga wi na wa, sanga ŋa ni wila pye na fee mbe sho wi ndo Ezawu wi yeri.

⁸ A Erebeke wi gbegelefo Debora† wì si ku, a pòo le wa Beteli ca ki tanla, tigbogo ka nogo, ali ma pan ma gbɔn nala pe maa ki yinri tigbogo ŋga pe maa gbele wa ki nogo.

⁹ Zhakobu wi yiringolo wa Padamu Aramu ma pan, a Yɛnnɛlɛ li sili yɛɛ naga wi na naa, mɛɛ duwaw wi na.

¹⁰ A Yɛnnɛlɛ li suu pye fo: «Pe maa ma yinri Zhakobu, ɛɛn fo, pe saa ma yinri naa Zhakobu. Ma mɛɛ ki yaa pye Izirayeli†.»

Yɛnnɛlɛ li nɛɛ wi yinri Izirayeli.

¹¹ A li suu pye fo: «Muwi mi yɛn Yɛnnɛlɛ na yawa pi ni fuun fo. Mi yaa ma pye sevo, mbe piile legere kan ma yeri. Ma yaa ka pye cengele legere to. Wunlumbolo yaa ka yiri wa ma setirige piile pe ni.

¹² Tara nda mila kan Abirahamu wi yeri, ko pungo na, mari kan Izaki wi yeri, mi yaa ti kan ma yeri, pungo na, mberi kan ma setirige piile pe yeri†.»

¹³ A Yɛnnɛlɛ li si kari ma Zhakobu wi yaga le laga ŋga lɛa para wi ni we.

¹⁴ Yɛnnɛlɛ lɛa para Zhakobu wi ni laga ŋga na, a wì si titege kon ma sinndelege ka yerege wa, mɛɛ duven wo wa ki go na maa pye yarikanga konaa ma sinme wo wa ki go na mbege naga fo wigi le Yɛnnɛlɛ kɛɛ.

¹⁵ Yɛnnɛlɛ lɛa para Zhakobu wi ni laga ŋga na, a wì sigi mɛɛɛ taga naga yinri Beteli†.

Benzhame sege naa Arasheli

kunwo senre

¹⁶ Kona, a Zhakobu wo naa wi go woolo pe ni, pè si yiri wa Beteli ma kari. Paa pye ma lali jenri Efirata ca ki ni, a Arasheli wì si se. Wi sege kila ngban fo jenge.

¹⁷ Maa ta wila siin wi sege kì ngban wi na, jele ŋa wila pye naa sari wi se, wì suu pye fo: «Maga ka fyɛ, pinambyo wo wa ma yɛn na siin naa.»

¹⁸ Arasheli wila pye na kuun, wi yaa yinngi sanga ŋa ni, a wì si pyo wi mɛɛɛ taga maa yeri Beni Oni. ɛɛn fo, a tofo wì suu mɛɛɛ taga naa yinri Benzhame†.

¹⁹ A Arasheli wì si ku, a pè suu le wa Efirata ca konɔ li yon na, pe maa ki ca ki yinri fun Betilemu.

²⁰ A Zhakobu wì si sinndelege ka yerege wa Arasheli fanga ki go na. Pe maa ki sinndelege ki yinri Arasheli fanga sinndelege ali ma pan ma gbɔn nala.

²¹ A Izirayeli† wì si kari ma saa wi paraga go ki kan wa Migidali Ederi laga ki tanla.

²² Ma Izirayeli wi ta wila pye ma cen wa ki tara ti ni, a Uruben wì si saa sinle Biliha wi ni, wo ŋa wila pye wi to wi jo shyenwoo. A Izirayeli wì sigi logo.

Zhakobu pinambiile paa pye kɛ ma yiri shyen.

† 35:7 35:7: Eburuye senre ti ni Eli Beteli mɛɛ ki koro wowi ŋa Beteli Yɛnnɛlɛ. † 35:8 35:8: Debora mɛɛ ki yɛn fun wa Zhene 24.59 laga ki ni. † 35:10 35:10: Zhene 32.29 † 35:12 35:11-12: Zhene 17.4-8 † 35:15 35:14-15: Zhene 28.18-19 † 35:18 35:18: Eburuye senre ti ni Beni Oni mɛɛ ki koro wowi na pyo ŋa wì ta wa jologo ki ni. Benzhame mɛɛ ki koro wowi ŋa na kalige pyo, nakoma pyo ŋa wì kala li gbogo na yeri. † 35:21 35:21: Zhakobu wo nungba wo paa pye na yinri fun Izirayeli; Zhene 32.28.

²³ Leya pinambiile pe mere ti nda: Uruben wila pye Zhakobu wi pinambyo kongbanna, mee Simeyon taga, naa Levi, naa Zhuda, naa Isakari, naa Zabulon.

²⁴ Arasheli pinambiile pe mere ti nda: Zhozefu naa Benzhamε.

²⁵ Arasheli wi kulojo Biliha wi pinambiile pe mere ti nda: Dan naa Nefitali.

²⁶ Leya wi kulojo Zilipa wi pinambiile pe mere ti nda: Gadi naa Aseri. Ki pinambiile mbele poro wele Zhakobu wila se maa ta wa Padamu Aramu tara.

²⁷ A Zhakobu wi si songoro ma kari wa wi to Izaki wi yeri, wa Mamire laga ki ni, wa Kiriyati Ariba ca ki tanla, ko nga pe maa yinri Eburon we. Abirahamu naa Izaki paa cen wa faa†.

²⁸ Izaki wila ta yeε cenme naa nafa tijere (180).

²⁹ Wila le ma tin yinwege ki na, mee jen ma ku ma taga wa wi teleye pe na. A wi pinambiile Ezawu naa Zhakobu pe suu le.

EZAWU SETIRIGE PIILE WELE

36

36.1-43

Ezawu wila saa cen wa Edomu tara

¹ Ezawu setirige piile poro wele mbele yeεn. Ezawu wo pe yinri fun Edomu.

² Kana tara fenne jeele† la wele Ezawu wila pori. Pe mere ti nda: Heti cenle woolo naa Elon wi sumborombyo Ada wo naa Ana sumborombyo Oholibama. Oholibama wila pye Hevi cenle woolo naa Zibewon wo pishyenwoo†.

³ Ezawu wila Ishimayeli wi sumborombyo Basimati wi pori fun, Nebayoti wi jonlo sumboro we.

⁴ Ada wila Elifazi se Ezawu wi kan. A Basimati wo Erewuweli se.

⁵ A Oholibama wo si Yehushi, naa Yalamu, konaa Kora poro se. Poro wele paa pye Ezawu wi pinambiile mbele paa se wi kan wa Kana tara.

⁶ A Ezawu wi suu jeele, naa wi pinambiile, naa wi sumborombiile, naa wi kulolo pe ni fuun, naa wi yaayoro ngbeleye, naa wi yaayoro sannda to naa yarijende nda fuun wila ta wa Kana tara ti le, mee kari ma saa cen tara ta yege ni, ma lali wi jonlo Zhakobu wi ni.

⁷ Katugu pe keε yaara tila pye ma lege jenge, fo pe saa ya cen laga nungba. Paa pye ma cen tara nda ni, tila pye ma kologo pe yaayoro ti na.

⁸ Ko kala na Ezawu wila saa cen wa Seyiri yanwiga ki na. Ezawu wo pe yinri fun Edomu.

Ezawu setirige piile pe mere

⁹ Ezawu wi setirige piile poro wele mbele yeεn. Wo wila pye Edomu cenle woolo mbele paa pye ma cen wa Seyiri yanwiga ki na pe tele we.

¹⁰ Ezawu wi pinambiile pe mere ti nda: Elifazi wo la pye wi jo Ada wo pinambyo. Erewuweli wo la pye wi jo Basimati wo pinambyo.

¹¹ Elifazi wi pinambiile pe mere ti nda: Tema, naa Omari, naa Zefo, naa Gatamu konaa Kenazi.

† 35:27 35:27: Zhene 13.18 † 36:2 36:2: Kana tara fenne jeele pe mere ti yen fun wa Zhene 24.3laga ki ni. † 36:2 36:2: Zhene 26.34

¹² Jele ɲa paa pye na yinri Timina wila pye Ezawu pinambyo Elifazi wi cenfo. Wila pinambyo wa se wi kan fun, paa pye naa yinri Amaleki. Poro paa pye Ada naa Ezawu pe pishyenwoolo wele.

¹³ Erewuweli wi pinambiile pe mere ti nda: Nahati, naa Zera, naa Shama konaa Miza. Poro paa pye Ezawu naa wi jo Basimati pe pishyenwoolo wele.

¹⁴ Ezawu wi jo Oholibama ɲa wila pye Ana wi sumborombyo, konaa ma pye Zibewon pishyenwoo, wi pinambiile mbele wila se Ezawu wi kan, pe mere ti nda: Yehushi, naa Yalamu konaa Kora.

¹⁵ Mbele paa pye teele Ezawu wi setirige piile pe sogowo poro wele mbele yeen. Ezawu pinambyo kongbanɲa Elifazi wi pinambiile pe mere ti nda: Tema wila pye sege to, naa sege to Omari, naa sege to Zefo, naa sege to Kenazi,

¹⁶ naa sege to Kora, naa sege to Gatamu konaa sege to Amaleki. Poro mbele poro paa pye sege teele wa Elifazi piile pe ni ma cen wa Edomu tara. Poro paa pye Ezawu wi jo Ada wi pishyenwoolo wele.

¹⁷ Ezawu pinambyo Erewuweli wi pinambiile pe mere ti nda: Nahati wila pye sege to, naa sege to Zera, naa sege to Shama konaa sege to Miza. Poro mbele poro paa pye sege teele wa Erewuweli wi piile pe ni ma cen wa Edomu tara. Poro paa pye Ezawu wi jo Basimati wi pishyenwoolo wele.

¹⁸ Ezawu jo Oholibama wi pinambiile pe mere ti nda: Yehushi wila pye sege to, naa sege to Yalamu, konaa sege to Kora. Poro mbele poro paa pye Ezawu jo Oholibama wi pinambiile mbele paa pye sege teele. Oholibama wo la pye Ana wi sumborombyo.

¹⁹ Poro mbele poro paa pye Ezawu wi setirige piile wele. Poro paa pye teele setirige piile sanmbala pe sogowo. Ezawu wo pe yinri fun Edomu.

²⁰ Hori cenle woolo naɲa Seyiri wi pinambiile pe mere ti nda. Poro paa keli ma cen wa Edomu tara. Lotan, naa Shobali, naa Zibewon, naa Ana, ²¹ naa Dishon, naa Ezeri konaa Dishan. Poro mbele poro paa pye Hori cenle woolo pe teele wele, ma pye Seyiri setirige piile, wa Edomu tara.

²² Lotan wi pinambiile pe mere ti nda: Hori konaa Emamu. Lotan wi nosepyo sumboro la pye wa, paa pye naa yinri Timina.

²³ Shobali wi pinambiile pe mere ti nda: Alivan, naa Manahati, naa Ebali, naa Shefo konaa Onamu.

²⁴ Zibewon pinambiile pe mere ti nda: Aya naa Ana. Ko Ana wo wila saa puluyo yan wa gbinri wi ni yi tonmo pila pye ma weri, ma yala wila pye naa to Zibewon wi sofilele pe konri.

²⁵ Ana wi piile pe mere ti nda: Wi pinambyo Dishon konaa wi sumborombyo Oholibama.

²⁶ Dishon pinambiile pe mere ti nda: Emidan, naa Eshiban, naa Yitiran konaa Keran.

²⁷ Ezeri pinambiile pe mere ti nda: Bilihan, naa Zaavan, konaa Akan.

²⁸ Dishan pinambiile pe mere ti nda: Uzi naa Aran.

²⁹ Hori cenle woolo mbele paa pye sege teele pe mere ti nda: Lotan wila pye sege to, naa sege to Shobali, naa sege to Zibewon, naa sege to Ana,

³⁰ naa sege to Dishon, naa sege to Ezeri konaa sege to Dishan. Poro mbele poro paa pye teele Hori cenle woolo pe sogowo, wa Seyiri tara.

³¹ Wunlumbolo mbele paa cen wunluwo pi na Edomu tara ti go na, maga ta wunluwo fa cen Izirayeli tara woolo pe go na gben, pe mere ti nda:

³² Bewori wi pinambyo Bela wila pye wunluwo wa Edomu tara ti go na. Wi ca paa pye naga yinri Dinaba.

³³ Bela kuṅgolo, a Bozira ca fenne naṅa Zera wi pinambyo Yobabu wi si cən wa wi yonlo.

³⁴ Yobabu kuṅgolo, a Hushamu ṅa wila yiri wa Tema setirige piile pe tara, wi si cən wa wi yonlo.

³⁵ Hushamu kuṅgolo, a Bedadi pinambyo Hadadi wi si cən wa wi yonlo. Wo wila malaga gbɔn Madiyan cənle woolo pe ni ma ya pe ni wa Mowabu tara wasege ki ni. Wi ca paa pye naga yinri Aviti.

³⁶ Hadadi kuṅgolo, a Masireka ca fenne naṅa Samila wo si cən wa wi yonlo.

³⁷ Samila kuṅgolo, Sawuli ṅa wila yiri wa Erehoboti gbaan yon tara ti ni, wi si cən wa wi yonlo.

³⁸ Sawuli kuṅgolo, a Akibɔri pinambyo Baali Hana wi si cən wa wi yonlo.

³⁹ Akibɔri pinambyo Baali Hana wi kuṅgolo, a Adari wi si cən wa wi yonlo. Wi ca paa pye naga yinri Pawu. Paa pye naa jo wi yinri Metabeyeli. Mezahabu sumborombyo Matiredi wo sumborombyo lawi.

⁴⁰ Teele mbele paa yiri wa Ezawu setirige piile pe ni ma yala pe seye naa pe tara ti ni, pe mere ti nda: Timina wila pye sege to, naa sege to Aliva, naa sege to Yeteti,

⁴¹ naa sege to Oholibama, naa sege to Ela, naa sege to Pino,

⁴² naa sege to Kenazi, naa sege to Tema, naa sege to Mibizari,

⁴³ naa sege to Magidiyeli, konaa sege to Iramu. Poro mbele poro paa pye teelee Edomu cənle woolo pe sɔgowo, ma yala pe censara ti ni, wa pe tara.

Ezawu wo wila pye Edomu cənle woolo pe tele we.

ZHOZEFU NAA WI SEFENNE NAMBALA

37

37-50

*Zhozefu ndeɛle paa wi panra
wi wɔɔnro ti kala na*

¹ Kona, a Zhakɔbu wi si saa cən wa Kana tara, wa laga ṅga wi to wila pye ma cən we.

² Zhakɔbu wi setirige piile pe kapyegele ke ṅgele. Zhozefu wila ta yele ke ma yiri koloshyen, a wi nɛe pinlele wi ndeɛle pe ni, a paa simbaala naa sikaala kɔnri. Maga ta wila pye lefɔnmibile, wi ma pinle wi to jeɛle Biliha naa Zilipa pe pinambiile pe ni. Zhozefu wila pye na senpere pere nda leele paa pye na yuun wi ndeɛle pe kanṅgolo ti yuun wi to wi kan.

³ Zhozefu wila pye ma Izirayeli wi ndanla ma we wi pinambiile sanmbala pe na, katugu wila wi se wa wi lelewe pi ni. A wi si derigbogo tiyongo ka ti wi kan yɔɔnro ni.

⁴ Naa wi ndeɛle paa kaa ki yan wi pe to wi ndanla ma we pe ni fuun pe na, a pɛ suu panra. Pe sila pye na sentanra yuun wi ni naa.

⁵ Pilige ka, a Zhozefu wi si wɔɔnro wɔnlo mɛɛ saa ti yege yo wi ndeɛle pe kan. A pɛ suu panra naa ma we.

⁶ Wila pe pye fo: «Wɔɔnro nda mi wɔnlo, ye pan yeri logo na yeri.

⁷ Waa pye wa kɛɛ na yarilire ti kɔɔn nari poo pɔgolo pɔgolo. Le ki yonlo nunṅba li ni, a na polo li si yiri ma yere ma sin. A ye pɔgolo kɛ si wa mali maga, nɛɛ foli li yege sɔgowo nali gbogo.»

⁸ A wi ndeɛle pɛ suu pye fɔ: «Maa ki jate mbe cɛn we go na mbaa we yege sinni kɛ?» A pɛ suu panra naa ma wɛ konɔbanɔnga ki na wi wɔɔnɔ naa wi senyoro ti kala na.

⁹ A wɛ si wɔɔnɔ ta wɔnɔ naa, mɛɛ ti yo wi ndeɛle pe kan ma yo fɔ: «Mi wɔɔnɔ ta wɔnɔ naa, maga yan yɔnɔ ko naa yenge ki ni, naa wɔnɔɔlo kɛ ma yiri nungba pan na fɔli na yege sɔɔwɔ.»

¹⁰ A wɛ si saa ti yege yo wi to naa wi ndeɛle pe kan. A wi to wɛ si gbanla wi na, mɛɛ wi pye fɔ: «Wɔɔnɔ nda mɔ wɔnɔ yɛn, to kɔɔ wo yɛn mɛɛ? Kɛ cɛn maa ki jate mi naa ma nɔ, naa ma ndeɛle pe ni, we yaa ka saa sogo mbaa we yɛɛ ti jiile wa tara ma yege sɔɔwɔ kɛ?»

¹¹ A wi ndeɛle pe nɛɛ yɛnjara piin wi ni, ɛɛn fɔ, a wi to wi nɛɛ jatere piin ki wɔɔnɔ ti na†.

Zhozufu wi ndeɛle pɔa wi pɛɛ

¹² Zhozufu wi ndeɛle pɔa kari sa pe to simbaala naa sikaala pe kɔnri wa Sishɛmu ca wasege ki ni.

¹³ Pilige ka, a Izirayeli wɛ si Zhozufu wi pye fɔ: «Ma ndeɛle pe yɛn na yaayoro nɔbelege ki kɔnri wa Sishɛmu. Pan, mbɔɔn tun wa pɛ yeri.» A Zhozufu wɛ sho fɔ: «Migi logo na to.»

¹⁴ A Izirayeli wɛ suu pye fɔ: «Kari ma sɔɔn ndeɛle pe wele na kaa pye pe yɛn wa nɔbaanla, kɔnaa yaayoro ti ni fun. Mɛɛ pan ma pe sɛnɛ yo na kan.»

A Izirayeli wɛ suu torogo ma yiri wa Eburɔn gbunlundɛge ki ni. A Zhozufu wɛ si kari wa Sishɛmu.

¹⁵ A nana wɛ suu yan wila yanri wa wasege ki ni, mɛɛ wi yewe fɔ: «Yingi maa lagajaa?»

¹⁶ A Zhozufu wɛ sho fɔ: «Na ndeɛle poro mi yɛn na lagajaa. Mi yɛn nɔɔ yɛnri, pe yɛn na pe yaayoro ti kɔnri laga nɔga na, ki naga na na.»

¹⁷ A nana wɛ si Zhozufu wi pye fɔ: «Pɛ yiri na laga nɔga ko ni ma kari, katugu migi logo na pe yeri, paa yuun fɔ: «Yoo kari wa Dotan ca.» »

A Zhozufu wɛ si taga wi ndeɛle pe na na pe tuuro tɔnri, mɛɛ saa pe yan wa Dotan.

¹⁸ A wi ndeɛle pɛ suu yan wa lege wila paan. Sanni wi sa yɔnɔ pe ni, a pɛ si yɔn le wi na mboo gbo.

¹⁹ Pɔa ki yo pe yɛɛ kan fɔ: «Wɔɔnɔ wɔnɔlɔfɔ gbɔɔ wi nɔa wa wila paan.

²⁰ Ye pan yingo woo gbo woo wa titege ka nungba ni, wee saga yo fɔ cɛnge pɛge to wi na maa ka. Pa kona wi wɔɔnɔ ti yaa ka pye yaraga nɔga, we yaa kaga yan.»

²¹ A Uruben wɛ sigi logo pe yeri, mɛɛ yere ki yerewe mbe Zhozufu wɛ sho pe yeri, ma yo fɔ: «Yaga kaa gbo.»

²² A wɛ sho naa fɔ: «Titege nɔga ki yɛn laga wasege ki ni, yoo wa wa ki ni. ɛɛn fɔ, yaga ka lere gbo.»

Uruben wila pye na ko yuun ma mbe ta mboo sho pe yeri, mbe sɔngoro saa kan wi to wi yeri.

²³ Naa Zhozufu wila kaa gbɔn le pe tanla, a pɛ suu yigi, maa derigbɔgo tiyɔnɔ nɔga yɔɔnɔ ni ki tile maga wɔ wi na,

²⁴ ma suu yigi maa wa wa titege ki ni; ki titege kila pye waga, tɔnmɔ sila pye wa ki ni.

²⁵ Ko pungo na, a pɛ si saa cɛn mbe ka. Naa pɔa kaa pe yɛɛ ti yirige ma wele, a pɛ si Ishimayeli setirige piile pele yan paa paan pe yɔngɔmɛye

ni pè tanli pe yee na, ma yiri wa Galaadi tara. Tige tɔnmɔ nuwɔ taan, naa timuwe nuwɔ taan, naa nuwɔ taanyaara nda pe yinri miiri to tuguro† tɪla pye pe yongomeye pe na. Paa pye na kee ti ni wa Ezhipiti tara.

²⁶ Kona, a Zhuda wì suu to seyeenle pe pye fɔ: «Yingi tɔnli we ya ta, na waga we jɔnlɔ wi gbo mboo kunwɔ pi lara we?»

²⁷ Ye pan woo pɛrɛ Ishimayeli setirige piile pe yeri. Eɛn fɔ, yaga ka ti woo gbo; katugu wi yen we jɔnlɔ ma pye we go woo.»

A wi to seyeenle pè si yere ki na.

²⁸ Ko punɔ na, Madiyan tara pɛrɛfenne pèle la pye na toro le. A pè si Zhozufu wi tile maa wɔ maa pɛrɛ Ishimayeli setirige piile† pe yeri warifuwe pyɔ nafa na. A poro si kari wi ni wa Ezhipiti tara†.

²⁹ Ko punɔ na, a Uruben wì si songoro wa titege ki tanla ma saa wele wa. Wi sila Zhozufu wi yan wa. A wì suu yɛera yariporo ti yigi mari walagi laworo ti kala na,

³⁰ mɛɛ songoro wa wi jɛenle pe yeri, ma yo fɔ: «Pyɔ wi woro wa titege ki ni. Mi yaa yɛge le se?»

³¹ A pè si Zhozufu wi derigbɔgo tiyongo nga yoonro ni ki le, ma sikapolo wa kɔnli, mɛɛ ki piligi wa wi kasanwa pi ni.

³² Ko punɔ na, a pè si kari derigbɔgo tiyongo nga yoonro ni ki ni pe to wi kan, mɛɛ wi pye fɔ: «Wè saa ki derege nga yɛɛn ki yan. Ki wele jɛnge na kaa pye ma pinambyɔ wi derigbɔgo tiyongo nga yoonro ni koyi.»

³³ A Zhakobu wì sigi yan maga jɛn, mɛɛ yo fɔ: «Na pinambyɔ wi derigbɔgo tiyongo nga yoonro ni koyi. Cɛnge pege kà wi ka. Pè Zhozufu wi koonlo yuroyuroyuro.»

³⁴ A Zhakobu wì suu yɛera yariporo ti walagi kayanga ki na, mɛɛ kunwɔ yariporo le ma le, mɛɛ wi pinambyɔ wi kunwɔ pi gbele ma mo pi na.

³⁵ A wi pinambiile naa wi sumborombiile pe ni fuun pè si pan mboo kotogo ki sogo wi na. Eɛn fɔ, wila je poo kotogo ki sogo wi na. Wila pye na yuun fɔ: «Mi yaa koro la kunwɔ pi gbele fɔ sa kari na pinambyɔ wi korogo wa kuulo tara.» A wì si koro naa pinambyɔ wi kunwɔ pi gbele.

³⁶ Ko sanga wo ni, a Madiyan tara fenne pè si saa Zhozufu wi pɛrɛ wa Ezhipiti tara, Farawon wi legboo Potifari wi yeri. Potifari wila pye Farawon wi laga welefenne to.

38

Zhuda naa Tamari kala

¹ Ki sanga wì ni, a Zhuda wì si laga wi to seyeenle pe na, mɛɛ kari Adulamu ca fenne nana wa korogo, paa pye naa yinri Ira.

² Wa ki laga ki na, a Zhuda wì si Kana tara fenne sumboro wa yan, paa pye naa to wi yinri Shuwa. A wì suu pori maa jɛn jɛle.

³ A jɛle wì si kugbo le mɛɛ pinambyɔ se, a Zhuda wì suu mɛge taga naa yinri Eri.

⁴ A jɛle wì si kugbo le naa mɛɛ pinambyɔ se, maa mɛge taga naa yinri Ona.

⁵ A wì si pinambyɔ wa se naa, maa mɛge taga naa yinri Shela. Wila se maga ta Zhuda wila pye wa ca nga paa pye na yinri Kezibu.

† 37:25 37:25: Nuwɔ taanyaara nda ti naga laga ki verise ɲa wi ni, faa paa pye na ta piin were, na ta piin latikoro konaa sinme nuwɔ taan. † 37:28 37:28: Pele maa ki jate ma yo Ishimayeli setirige piile naa Madiyan tara pɛrɛfenne, ki mɛrɛ shyen nda ti yen na para leele nungba poro senre na.

† 37:28 37:28: Kapyɛ 7.9

⁶ A Zhuda wì si jele pòri maa kan wi pinambyo kongbanna Eri wi yeri, paa pye naa yinri Tamari.

⁷ Zhuda wi pinambyo kongbanna Eri wila pe Yawe Yennjele li yege na; a Yawe Yennjele lì si ti a wì ku.

⁸ Kona, a Zhuda wì si Ona wi pye fò: «Ma ndò jò wi le maa tege ma jò, nga ma daga mbe pye kufò wi yonlo maga pye, ma setirige piile se ma ndò wi kan.»

⁹ Ona wila ki jen ma yo ki setirige ki se ka pye wo wogo. Na wiga fili jele wi ni sanga nga ni, wi mee wi nama pi wo tara, jango wiga ka ta mbe setirige piile se wi ndò wi kan.

¹⁰ Nga wila pye na piin, ki sila Yawe Yennjele li ndanla; a lì si ti a wì ku fun.

¹¹ Kì kaa pye ma, a Zhuda wì suu pijo Tamari wi pye fò: «Mà kaa pye nangunjo, kari ma sa cen wa ma to go† fò na pinambyo Shela wì sa yiri wi le woon tege.»

Wila ko yo ma, katugu wila pye naa yee piin fò: «Kii daga Shela wi ku fun paa yege nga na wì ndeale pè ku we.» Kì kaa pye ma, a Tamari wì si kari ma saa cen wa wi to go.

¹² Naa wagati wà la kaa toro, a Shuwa wi sumborombyo nga wila pye Zhuda jò wì si ku. Naa Zhuda wi kotogo kila kaa sogo wi na, a wì si kari wa ca nga paa pye na yinri Timina sa mbele paa pye naa simbaala naa wi sikaala pe sire ti koonlo pe wele, wo naa wi wonlonanja Ira nga wila yiri wa Adulamu ca wi ni.

¹³ A Leele pèle sigi yo Tamari wi kan fò: «Ma polo wi to wi yen na toro na kee wa Timina ca saa yaayoro ti sire ti koonlo.»

¹⁴ Kì kaa pye ma, a Tamari wì suu nangunjagara yariporo ti wò mari tege, mee wi yee ton paraga ni maa yee fò, mee saa cen wa Enayimu ca mbogo yeyongo ki na, wa Timina ca kono li yon na. Katugu wila ki jen ma yo Shela wila yiri ma le, pe sila si wo Tamari wi kan wi yeri wuu tege wi jò.

¹⁵ Naa Zhuda wila kaa wi yan, a wì sigi yan ndee nanjaa lawi, katugu wila wi yege ki fo paraga ni.

¹⁶ Wì sila ki jen mbe yo wi pijo wowi. A wì si fulo wa wi tanla, wa kono li yon na, mee wi pye fò: «Shokari mbe sa sinle ma ni.» A Tamari wì sho fò: «Yingi ma yaa kan na yeri mbe si jen mbe sinle na ni?»

¹⁷ A Zhuda wì sho fò: «Mi yaa sugbo yirifonjo wa yigi wa na sikaala ngbelege ki ni mbe pan mboo kan ma yeri.»

A jele wì suu pye fò: «Yingi ma yaa keli mbe kan na yeri ki pye paa tegere yen fo ma sa pan wi ni?»

¹⁸ A Zhuda wì suu yewe ma yo fò: «Yingi maa jaa mbe keli mbe kan ma yeri ki pye pa tegere yen?»

A jele wì sho fò: «Ma mege ki tegere yaraga konaa ki manja ki ni, naa gbotangala na li yen ma kee, ti wò mari kan na yeri.»

A wì siri wò mari kan wi yeri, mee saa sinle wi ni. A jele wì si kugbo le wi na.

¹⁹ A jele wì si yiri ma songoro wa wi to go, mee paraga nga wila tege maa yee fo ki laga maga tege, mee wi nangunjagara yariporo ti le mari le.

²⁰ Ko pungo na, a Zhuda wì si sugbo yirifonjo wi kan wi wonlonanja nga wila yiri wa Adulamu ca wi yeri ma yo wi saa kan, wuu yaara nda wila

† 38:11 38:11: Mbe yala Izirayeli tara kalegele ke ni, nangunjo wi ma ya ma saa cen wa wi to go.

keli ma kan paa tegere yen ti sho jele wi yeri. Een fo, wi wonlonanja wi sila sa jele wi yan.

²¹ A wi si Enayimu ca fenne pe yewe ma yo fo: «Nanjaa na wila pye ma cen na kono li yon na wi yen se yeri?» A pe suu yon sogo ma yo fo: «Male wa, we fa nanjaa yan na ki laga nga ki na.»

²² A nanja wi si songoro wa Zhuda wi yeri ma suu pye fo: «Mi suu yan. Ki laga ki woolo jate pana pye ma yo maga le wa pe fa nanjaa yan le ki laga ki na.»

²³ A Zhuda wi sho fo: «Na yaara nda ti wa wi yeri, wiri yaga wa wi yee yeri. Waga ka fere wa we yee na. Mi wo pan sugbo yirifonno wo ni, a mboro saa jele wi wele ma suu yan.»

²⁴ Sanni sa gbɔn yenge taanri, a pe si pan maga yo Zhuda wi kan fo: «Ma pijo Tamari wuu yee pye nanjaa, wi yere kugbo ta wa wi nanjara ti ni.» A Zhuda wi sho fo: «Yoo yirige ye pan wi ni, wi daga poo sogo wee.»

²⁵ Naa paa kaa na paan wi ni, a wi si tun wa wi polo to wi yeri, ma yo fo: «Lere na wi kugbo ki taga na na, ki yaara nda wo woro ri: Wi mege ki tegere yaraga konaa ki manja ki ni, naa wi gbɔtangala li ni. Wi bala wigi fo wi lagaja wuu jen.»

²⁶ A Zhuda wi si yaara ti yan mari jen, ma sho fo: «Jele wi yen ma sin ma we na na. Kaselege ko na, mila daga mboo kan na pinambyo Shela wi yeri wi jo, mii sigi pye.» Ko punjo na, Zhuda wi sila sinle jele wi ni naa.

²⁷ Naa jele wi sesanga wila kaa gbɔn, a pe sigi jen ma yo waanla paa pye wa wi lara.

²⁸ Naa wila kaa na siin, a pyo nungba suu kee ki yirige laga funwa na. Jele na wila pye naa sari sege ki na, wi si jese yeen po kee ki na mee yo fo: «Ija wo wi keli ma se.»

²⁹ Een fo, a wi suu kee ki songoro maga lenge, a wi waan yenle wi si yiri. Na wila pye na jasee wi sari wi se, wi sho fo: «Wele, ma fogo yenge ma yee kan.»

A pe suu mege taga naa yinri Perezi[†].

³⁰ Ko punjo na, a pe si pyo sanja wi se jese yeen wi ni wa wi kee ki na. A pe suu mege taga naa yinri Zera.

39

*Paa kari Zhozufu wi ni
wa Ezhipiti tara*

¹ Koni, a Ishimayeli setirige piile pe si kari Zhozufu wi ni wa Ezhipiti tara. A Ezhipiti tara fenne nanja wa suu lo pe yeri, paa pye naa yinri Potifari. Potifari wila pye Farawon wi legbo konaa ma pye wi laga welefenne to.

² Yawe Yenjele laa pye Zhozufu wi ni, ki kala na, wi kagala ke ni fuun kaa pye na yongo wi kan. Zhozufu wila pye ma cen wa wi tafo Ezhipiti tara fenne nanja wi go[†].

³ A wi tafo wi sigi yan Yawe Yenjele laa pye Zhozufu wi ni, na wiga kee le kala na fuun ni, Yawe Yenjele li mali yon wi kan.

⁴ Zhozufu wi kala laa wi tafo Potifari wi ndanla, a wila tunngo piin wi kan. A Potifari wi suu tege wi go ki go na, maa kee yaara ti ni fuun ti le wi kee.

[†] 38:29 38:29: Eburuye senre ti ni Perezi mege ki koro wo wi na fogo. [†] 39:2 39:2: Kapye 7.9

⁵ Naa Ezhipiti tara fenne nana Potifari wila kaa Zhozufu wi tɛɛ wi go konaa wi kɛɛ yaara ti go na, a Yawe Yenɲele li si duwaw wi go yaara ti ni fuun ti na Zhozufu wi kala na. Yawe Yenɲele laa duwaw wi kɛɛ yaara ti ni fuun ti na, nda tila pye wa ca to naa nda tila pye wa kɛɛre ti ni.

⁶ Ki kala na, Potifari wila wi kɛɛ yaara ti le Zhozufu wi kɛɛ, wi sila pye na yaraga ka piin naa, kaawo wi yon suro liwen po.

Zhozufu naa wi tafo jo wi ni pe kala

Zhozufu wila pye sara ni, ma yon witige na fo jɛɲɛ.

⁷ Naa wagati wa la kaa toro, a Zhozufu wi tafo wi jo wi si Zhozufu wi wele maa yan wi yen ma yon fo jɛɲɛ. A jɛle wi suu pye fo: «Pan ma sinle na ni.»

⁸ A Zhozufu wi si je mɛɛ wi tafo wi jo wi pye fo: «Wele, na tafo wuu kɛɛ yaara ti ni fuun ti le na kɛɛ, wi woro na kala la piin laga go ki ni naa.

⁹ Lere wo wa woro laga go nga ki ni ma gbogo ma we na na. Wii na yɛɛ kon yaraga ka kpe na, kaawo mboro nunɲba, katugu ma yen wi jo. Mɛle mbee ki kapege gbogo nga ki pye mbe kapege pye Yenɲele na?»

¹⁰ Konaa ki ni fuun, wila koro naga yuun Zhozufu wi ni pilige pyew. Eɛn fo, Zhozufu wi sila logo wi yeri mbe yenle mbe sinle wi ni.

¹¹ Pilige ka, a Zhozufu wi si ye wa go mboo tunngo ki pye. Kila yala go woolo wa sila pye wa go.

¹² Ki kaa pye ma, a jɛle wi si Zhozufu wi yigi wi derigbogo ki na, ma suu pye fo: «Pan ma sinle na ni.»

A Zhozufu wi suu derigbogo ki wo maga yaga wi kɛɛ, mɛɛ fe ma yiri wa funwa na.

¹³ Naa jɛle wila kaa ki yan Zhozufu wila wi derigbogo ki yaga wi kɛɛ, ma fe ma yiri wa funwa na,

¹⁴ a wi si gbele maa go tunmbyeele pe yeri, mɛɛ pe pye fo: «Ye wele, na polo wi pan ki Eburuye nana na wi ni laga, wi ta wila jɛle kala piin we ni. Wi pan mbe sinle na ni, eɛn fo, a mi nɛɛ gbele ngbanga na sagafɔ jaa.

¹⁵ Naa wi kaa ki yan mila gbele ngbanga na yinri, a wi suu derigbogo ki yaga na na tanla, mɛɛ fe ma yiri wa funwa na.»

¹⁶ A jɛle wi si Zhozufu wi derigbogo ki tɛɛ le wi yɛɛ tanla, fo a wi polo wi saa songoro ma pan.

¹⁷ A wi sigi sɛnre nunɲba ti yo wi polo wi kan ma yo fo: «Ki Eburuye kulonana na ma pan wi ni we kan, wi pan na korogo mbe jɛle kala pye na ni.

¹⁸ Naa mi kaa gbele ngbanga ma yeri, a wi suu derigbogo ki yaga na na tanla, mɛɛ fe ma yiri wa funwa na.»

¹⁹ Naa Zhozufu wi tafo wila kaa wi jo wi senyoro ti logo ma yo fo: «Ŋga ko ma kulonana wi pye na na»,

²⁰ a wi nawa pi si ngban fo jɛɲɛ. A wi si ti a pɛ Zhozufu wi yigi maa ton wa kaso go nga wunlunana wila pye naa kasopiile pe tonni ki ni.

Zhozufu wi tongo wa kaso

Ki kaa pye ma, a Zhozufu wi si koro wa kaso.

²¹ Yawe Yenɲele laa pye Zhozufu wi ni ma kajɛɲɛ pye maa kan, ma ti a wi kala li kaso go ki to wi ndanla[†].

[†] 39:21 39.21: Kapye 7.9

²² A kaso go ki to wì si kasopiile sanmbala pe le Zhozefu wi kɛɛ. Kala na fuun làa pye na piin wa, Zhozefu wo wila pye nali yegɛ sinni.

²³ Kala na fuun làa pye Zhozefu wi kɛɛ na, kaso go ki to wi sila pye na lo la wele naa, katugu Yawɛ Yɛnnɛlɛ làa pye Zhozefu wi ni, naa kagala ke ni fuun ke yongo wi kan.

40

¹ Ki kagala ke pungo na, pilige ka, mbele pe maa Ezhipiti tara wunlunana wi kaan wi maa woo pe to wo naa wi buru wafenne to wi ni, pɛ si kapege pye pe tafa Farawon wi na, Ezhipiti tara wunlunana we.

² A Farawon wi nawa pi si ngban wi legboolo shyen pe ni, mbele pe maa wi kaan wi maa woo pe to wo naa wi buru wafenne to we.

³ A wì si ti a pɛ pe yigi ma pe le kaso, wa wunlunana wi laga welefenne to wi go ki ni, wa laga nga paa Zhozefu wi ton we.

⁴ A laga welefenne to wì si pe le Zhozefu wi kɛɛ wila wele pe na, wo na wila pye na pe kala li yongo pe kan we. Paa wagati wa pye wa kaso.

⁵ Pilige ka, yembinɛ la ni, mbele pe maa Ezhipiti tara wunlunana wi kaan wi maa woo pe to wo naa wi buru wafenne to wi ni, pe shyen pɛ si wɔɔnro wɔnlo ma pe ta wa kaso, pe ni fuun naa pe wɔɔnro, a ti koro wi pye wi ye wi ye.

⁶ Ki goto pinliwɛ pi ni, naa Zhozefu wila kaa pan mbe pe yan, a wì si pe yan pɛ yɛrɛ san.

⁷ Ki kaa pye ma, Farawon wi legboolo mbele paa pye wi ni wa kaso, wa wi tafa wi go, a wì si pe yewe ma yo fo: «Yingi na, a yɛ si ye yɛrɛ ti san nala?»

⁸ A pɛ suu yon sogo ma yo fo: «Wɛ wɔɔnro wɔnlo, lere kpɛ woro laga mberi koro wi yo we kan.» A Zhozefu wì si pe pye fo: «Yɛnnɛlɛ lo li maa wɔɔnro ti koro wi yuun. Ye ye wɔɔnro ti yegɛ yo na kan mbe wele.»

⁹ Mbele pe maa wunlunana wi kaan wi maa woo pe to wì suu wɔɔnro ti yegɛ yo Zhozefu wi kan, ma yo fo: «Wa na wɔɔnro ti ni, mɛ ɛrɛzen tirige ka yan na yɛɛ yegɛ sɔɔwɔ.

¹⁰ Njere taanri la pye ki tirige ki na. Naa kila kaa fun, a kì si fyɛnwɛ mɛɛ sɛ, a ki ɛrɛzen shashara pire ti pe.

¹¹ Farawon wi wɔjɛnnɛ làa pye na kɛɛ, a mɛ si ɛrɛzen pire ta cɔ mari tonmɔ pi yinwi wa wɔjɛnnɛ li ni, mali kan wi yeri.»

¹² A Zhozefu wì suu pye fo: «Ma wɔɔnro ti koro wi na! Njere taanri nda ma yan to yɛn ma taanla piliye taanri ni.

¹³ Mbe wɔ nala wo ni, ki koro piliye taanri naa, pa Farawon wi yaa ma yirige mboon tɛgɛ cɛnsagboɔ na, wa ma tunngo lɛgɛ ki ni. Kona ma mbe ya mbaa Farawon wi wɔtonmɔ pi kaan wi yeri naa, paa yegɛ nga na maa pye naga piin faa we.

¹⁴ Ɛɛn fo, na maga yeyinnɛgɛ ta sanga na ni, maga ka fɛgɛ na na, mila ma yɛnri, ma kajɛngɛ pye na kan, mala senrɛ yo Farawon wi tanla, ma ti mbe yiri laga ki kaso na wi ni.

¹⁵ Katugu paa na yigi fannɛgɛ na ma yiri wa Eburuye tara ma pan na ni. Lagamɛ mii si yaraga ka pye nga ki daga kaso yewe ni.»

¹⁶ Naa buru wafenne to wila kaa ki yan wɔɔnro ti koro wi yɛn ma yon, a wì si Zhozefu wi pye fo: «Mi fun, wa na wɔɔnro ti ni, kanjara taanri la pye wa na go na buru fuwe ni.

¹⁷ Wa kanja gona wogo ki ni, buru cenle pyew na pe ma wa wi yen ma Farawon wi ndanla, wa la pye wa ki ni. Een fo, a sannjere ti si pan naa yoli wa kanja ki ni na go na.»

¹⁸ A Zhozufu wi suu pye fo: «Ma woonro ti koro wi na! Kanjara taanri to yen ma taanla piliye taanri ni.

¹⁹ Mbe wo nala wo ni, ki koro piliye taanri naa, pa Farawon wi yaa ma yirige mboon go ki kow, mboon gboo wi to tige na. Sannjere ti yaa pan mboon wire kara ti yoli.»

²⁰ Woonro ti wonlongolo, ki piliye taanri wogo ki na, a ki si yala Farawon wi sege yefile feti wa gbou. A wi si sogolo gbolo sogo wi legboolo pe ni fuun pe kan, mee mbele pe maa wi kaan wi maa woo pe to wo naa wi buru wafenne to wi ni pe yirige ma pe wo wa kaso wi ni wi legboolo pe yegge na.

²¹ A Farawon wi si mbele pe maa wi kaan wi maa woo pe to wi tegge naa wa wi tunngo lege ki na, wi ta wila wi wotonmo pi kaan wi yeri.

²² Een fo, a wi si ti a pe buru wafenne to wi to tige na, paa yegge nga na Zhozufu wila woonro ti koro wi yo we.

²³ Konaa ki ni fuun, mbele pe maa Farawon wi kaan wi maa woo pe to wi sila nawa to Zhozufu wi na, wila fegge wi na.

41

Farawon wila woonro wonlo

¹ Naa yele shyen la kaa toro, a Farawon wi si woonro wonlo maa yee yan wi yere le Nili gbaan wi tanla.

² A wi si naneele koloshyen pele yan pe yiri wa gbaan wi ni ma tugbolo ma yonyon, nee nii wa gbaan yon langorogo ki ni.

³ Ko pungo na, a naneele koloshyen pe le si yiri naa wa gbaan wi ni mbele pe pungo na; paa pye ma cogo cogo ma tijanga. A pe si saa yere le kongbanmbala pe tanla le gbaan wi konggo na.

⁴ Naneele mbele paa pye ma cogo cogo ma tijanga, pe si naneele mbele paa tugbolo ma yonyon pe ka. A Farawon wi si yen.

⁵ A wi si nuru naa ma wonlo mee woonro shyen woro wonlo, ma yarilire sheshegele koloshyen yan ke yiri tinne nungba na, kaa pire le jenge ma yonyon.

⁶ Ko pungo na, a sheshegele koloshyen ke le si yiri wa kongbanngala ke pungo na. Ke sila pye pire ni, a yonlo yirisaga tifelege ki ke waga.

⁷ Sheshegele ngele ke sila pye pire ni, a ke si ngele kaa se ma pire le jenge ke yoli. A Farawon wi si yen mee ki yan woonro wi wonlo.

⁸ Naa laga kila kaa laga, a Farawon wi jatere wi si piri wi na. A wi si Ezhipiti tara jefenne poro naa kaje mbele pe ni fuun pe yeri, mee wi woonro ti yegge yo pe kan. Een fo, lere kpe sila ya mberi koro wi yo wi kan.

⁹ Ki kaa pye ma, mbele pe maa Farawon wi kaan wi maa woo pe to wi si senre ti le, ma sho fo: «Wunlunana, mi yen na nawa tuun na kapere ti na nala.

¹⁰ Pilige ka, wunlunana yaa nawa ngban woro mbele ye tunmbyeele we ni. A ye si ti a pe mi naa buru wafenne to wi ni we le kaso, wa laga welefenne to wi go.

¹¹ A we ni fuun shyen we si woonro wonlo yembine la ni. Koro la pye we ni fuun shyen we woonro ti na.

¹² Eburuye lefonno wà la pye wa we ni, wila pye laga welefenne to wo kulonaja. Wàa we woonro ti yege yo maa kan, a wi siri koro wi yo ma we kan, we ni fuun nungba nungba naa we woonro ti koro.

¹³ Ki kagala kaa pye ma ce paa yege nga na wila ki yege yo we kan we. Farawon, a mala tege wa na tunngo lege ki na, mee ti a pe buru wafenne to wo to tige na.»

¹⁴ Ki pye ma, a Farawon wi si lere tun, a pe saa Zhozufu wi yeri. A pe si fyeele, maa yirige, maa wo wa kaso, mee wi go ki kulu†. A wi si yariporo ta yege le, mee kari wa Farawon wi yeri.

¹⁵ A Farawon wi suu pye fo: «Mi woonro wonlo, lere kpe si ya mberi koro wi yo na kan. Een fo, migi logo ma yo na paga woonro yege yo ma kan, ma ma ya mari koro wi yo.»

¹⁶ A Zhozufu wi suu yon sogo ma yo fo: «Wunlunaja, mi ma mi yaa woonro ti koro wi yo, een fo, Yennele lo li yaa woonro ti koro jenne wi yo Farawon ma kan.»

¹⁷ A Farawon wi si Zhozufu wi pye fo: «Wa na woonro ti ni, mila ki yan mi yen ma yere le Nili gbaan wi yon na.

¹⁸ A mi si nanele koloshyen pele yan pe yiri wa gbaan wi ni, ma tugbolo ma yonyon, nee nii wa gbaan yon langorogo ki ni.

¹⁹ Ko pungo na, a nanele koloshyen pe le si yiri naa wa gbaan wi ni mbele pe pungo na. Paa pye ma cogo cogo jenne ma tijanga. Mi fa nere ta yan ti tijanga laga Ezhipiti tara paa ki woro nda ti yen.

²⁰ Nanele mbele pe cogo cogo ma tijanga, a pe si nanele kongbanmbala koloshyen mbele pe tugbolo pe ka.

²¹ Naa paa kaa pe yoli, lere sila ki jen mbe yo paa pe yoli, katugu paa pye ma cogo cogo paa yege nga na paa pye faa we. A mi si yen.

²² Ko pungo na, a mi si woonro ta wonlo naa ma yarilire sheshegele koloshyen yan ke yiri tinne nungba na, kaa pire le jenne ma yonyon.

²³ A mi si nuru naa ma sheshegele koloshyen ke yan ke yiri koro pungo na, ke sila pire le, a yonlo yirisaga tifelege ki ke waga.

²⁴ Sheshegele ngele ke sila pye pire ni, ke si sheshegele koloshyen ngele ke pire le ma yonyon ke yoli. Migi woonro ti yege yo jefefenne pe kan, wa kpe si ya mberi koro wi yo na kan pe ni.»

²⁵ A Zhozufu wi si Farawon wi pye fo: «Wunlunaja, ma woonro ti shyen ti koro wi yen nungba. Yennele li yen na jaa mbe kala na pye, loli na li naga wunlunaja ma na.

²⁶ Nanele koloshyen mbele ma yan pe tugbolo ma yonyon, poro yen paa yegele koloshyen yen. Sheshegele koloshyen ngele ke pire le ma yonyon ke yen paa yegele koloshyen yen. Ki kala na, woonro nungba ri.

²⁷ Nanele koloshyen mbele pe yiri wa kongbanmbala pe pungo na, ma cogo cogo ma tijanga, poro yen paa yegele koloshyen yen. Sheshegele ngele ke woro pire ni, a yonlo yirisaga tifelege ki ke waga, koro yen naga nari fo fungo yaa to yegele koloshyen ni.

²⁸ Ki yen ma, paa yege nga na migi yo Farawon ma kan. Yennele laa jaa mbe kala na pye loli na li naga ma na Farawon.

²⁹ Wele, yegele koloshyen ngele kaa paan, yarilire ti yaa yon ke ni jenne laga Ezhipiti tara ti lagapiew.

† 41:14 41:14: Kila pye Ezhipiti tara fenne pe ma go konaa siyo wi kulu jango pe yege ki ta ki laga.

³⁰ Ko pun̄go na, fun̄go gb̄ogo yaa to yeḡele kol̄osh̄yen ni mbe taga yaakara yon̄ yeḡele n̄gele k̄e toro ke na. Lere se ka nawa to yarilire yon̄ yeḡele ke na laga Ezhipiti tara ti ni. Fun̄go gb̄ogo ki yaa ka j̄ol̄ogo wa tara woolo pe na.

³¹ Ki fun̄go ki yaa ka n̄gb̄an j̄en̄ge, f̄o leele pe se kaga j̄en yarilire tila yon̄ laga tara ti ni.

³² Wunlun̄a, maga ki yan m̄a w̄on̄ro ti w̄on̄lo w̄on̄losaga sh̄yen, a ti yiri ti ȳe k̄or̄ogo, ko ki naga ma yo Ȳen̄jele ligi kala li k̄on mali t̄ege, li se m̄o li yaa ki kala li pye mbeli yon̄ fili.

³³ Ki kala na, ȳingo, wunlun̄a, n̄a na wa lagaja, n̄a wi yen tij̄inliw̄e f̄o naa kaj̄en̄je, maa t̄ege Ezhipiti tara ti go na.

³⁴ Wunlun̄a, maga kala li pye; mbe taga wa ko na, ma fan̄nga f̄enne t̄eḡet̄ege tara ti go na. Paa k̄ēere ti yarilire ti walisaga kangurugo wogo ki shoo yaakara yon̄ yeḡele kol̄osh̄yen ke ni laga Ezhipiti tara.

³⁵ Yaakara yon̄ yeḡele n̄gele ke yen na paan, paa ki yarilire ti ni fuun ti gbogolo ti ȳe na. Paa bile wi gbogolo, paa wi teri bondoolo pe ni cara ti ni wunlun̄a wi m̄ege na, paa ti k̄or̄osi.

³⁶ Ko yarilire to ti yaa pye yeḡele kol̄osh̄yen fun̄go n̄ga ki yaa to laga Ezhipiti tara ki yet̄eḡew̄e we, j̄ango tara woolo paga ka ku fun̄go ki k̄ēe.»

P̄aa Zh̄ozefu wi t̄ege Ezhipiti tara ti go na

³⁷ Kona, a ki sen̄re ti si tanla Farawon wo naa wi legb̄oolo pe ni fuun pe ni.

³⁸ A Farawon w̄i si pe pye f̄o: «Ki n̄a n̄a, Ȳen̄jele li yinne li yen wi ni. Woro mbe ya mbe lere wa ta paa ki n̄a n̄a wi yen?»

³⁹ A Farawon w̄i si Zh̄ozefu wi pye f̄o: «K̄i kaa pye Ȳen̄jele ligi kagala ke ni fuun ke naga m̄boro na, lere wo wa woro wa, n̄a wi yen tij̄inliw̄e f̄o naa kaj̄en̄je mbe w̄e m̄boro na.

⁴⁰ M̄boro mi yaa t̄ege na wunluw̄o pi go na, na tara woolo pe yaa la nuru ma yeri. Na wunluw̄o m̄ege ko nungba ki yaa ti mbe w̄e ma na†.»

⁴¹ A Farawon w̄i suu pye f̄o: «Wele, m̄i fan̄nga kan ma yeri Ezhipiti tara ti ni fuun ti go na.»

⁴² A Farawon w̄i suu wunluw̄o vegen̄je wi w̄o wa wi yomb̄ele li na, maa le wa Zh̄ozefu wi yomb̄ele li na, m̄e ti a p̄e len j̄ese† yarip̄oro tiȳon̄ro le wi kan, ma t̄e yongow̄o le wa wi yol̄ogo.

⁴³ A Farawon w̄i si ti a wi ye wa wi wotoro† n̄a wi ma taga wunluw̄o woo wi na wi ni. A leele pe n̄e j̄or̄ogi wa wi ȳge na yuun f̄o: «Ye kan̄nguuro kan, ye kan̄nguuro kan.» Pa Farawon w̄ila Zh̄ozefu wi t̄ege Ezhipiti tara ti ni fuun ti go na ȳeen.

⁴⁴ A Farawon w̄i si Zh̄ozefu wi pye naa f̄o: «Muwi mi yen wunlun̄a we, ēen f̄o, lere se ya mbe kala la pye laga Ezhipiti tara ti ni na m̄boro sigi kono kan wi yeri.»

⁴⁵ A Farawon w̄i si Zh̄ozefu wi m̄ege taga naa yinri Safinati Paneya, m̄e j̄ele kan wi yeri, p̄aa pye naa yinri Asenati. Oni ca saraga w̄of̄o Potifera wo

† 41:40 41.40: Kapye 7.10 † 41:42 41.42: Len we, yantiire tari nda pe maa j̄ese taa wa ti ni. Ki j̄ese wi ma pye tun̄m̄ol̄ow̄o ma yon̄ f̄o j̄enge. Pe maa t̄ege na yarip̄oro gb̄egele wi ni. Saraga w̄of̄enne p̄aa pye na yarip̄oro nda n̄i p̄aa pye nari gb̄egele len j̄ese ni; Levi 16.4. † 41:43 41.43: Wotoro n̄a sen̄re ti ȳo wi sila pye tuguro lewoo. Wila pye paa mabiri yen, pe maa p̄o sh̄on na wi maa wi tile. Wo cen̄le wo wila pye na wunlumbolo pe lee.

sumborombyo lawi. Kì kaa pye ma, a Zhozefu wì si cèn Ezhipiti tara ti ni fuun ti go na.

⁴⁶ Zhozefu wila ta yeŋe nafa ma yiri ke, a pè si kari wi ni wa Farawon, Ezhipiti tara wunlunana wi yege sɔgɔwɔ.

A wì si yiri le Farawon wi yege sɔgɔwɔ mɛɛ saa na Ezhipiti tara lagapyew ki yanri.

⁴⁷ Yaakara yon yegele koloshyen ke ni, tara ti yarilire tila yon fɔ jɛŋɛ.

⁴⁸ Zhozefu wila ki yegele koloshyen ke yarilire nda fuun pe mbaa tege ti gbogolo wa Ezhipiti tara ti ni. A wì siri gbogolo gbogolo cara ti ni ma toro. Kɛɛɛ nda ka pye mbe ca nga fuun maga, pa wi ma ko yarilire to gbogolo wa ko ca ko ni.

⁴⁹ Zhozefu wila yarilire ti gbogolo a tì legɛ jɛŋɛ paa kɔgɔje yon taambugɔ ki yɛn. Tila legɛ ma toro, fɔ a pèri jinriwe pi yaga, katugu pe saa ya mbaa ti jinri naa.

⁵⁰ Sanni fungo to yegele ke sa gbɔn, Oni ca saraga wɔfɔ Potifera wi sumborombyo Asenati wila pinambiile shyen se wi pɔlɔ Zhozefu wi kan.

⁵¹ A Zhozefu wì suu pinambyo kɔŋgbannɔ wi mege taga naa yinri Manase†, katugu wila yo fɔ: «Yɛnɛle lì ti a mì fɛge na tere ti ni fuun naa na lagawa na go woolo pe na ki na.»

⁵² A wì suu pinambyo shyen woo wi mege taga naa yinri Efirayimu†, ma yo fɔ: «Yɛnɛle lilan pye seɔ laga tara nda mila pye na jɔlɔ ti ni.»

⁵³ Wa Ezhipiti tara, yarilire tila yon yegele koloshyen ngele ni kè si toro.

⁵⁴ Kona, a fungo to yegele koloshyen kè si gbɔn paa yege nga na Zhozefu wila ki yo we. Fungo kila to tara sannɔda pyew ti ni, ɛɛn fɔ, wa Ezhipiti tara ti lagapyew, yaakara la pye wa†.

⁵⁵ Naa fungo kila kaa to Ezhipiti tara woolo pe ni fuun pe na fun, a pè si saa na gbele wa Farawon wi yeri na yaakara jaa. A Farawon wì si pe pye fɔ: «Yaa kee Zhozefu wi kɔrɔgɔ, wiga nga yo ye kan, ye ko pye†.»

⁵⁶ Fungo kila nɔgbɔn wa Ezhipiti tara ti lagapyew. A Zhozefu wì si bondo tugbɔmbɔlɔ pe yengele nɛɛ yarilire ti pɛɛ Ezhipiti tara woolo pe yeri. A fungo ki nɛɛ nɔgbanni na seregi wa Ezhipiti tara ti ni.

⁵⁷ Tara pyew ti woolo pàa pye na paan wa Ezhipiti tara na bile loo Zhozefu wì yeri; katugu fungo kila nɔgbɔn tara pyew ti ni.

42

*Zhakɔbu pinambiile
pe karaga kɔŋgbannɔ
wa Ezhipiti tara sa yaakara lɔ*

¹ Kona, a Zhakɔbu wì sigi logo ma yo bile la pye wa Ezhipiti tara ti ni. Kì kaa pye ma, a wì suu pinambiile pe pye fɔ: «Yingi na, a yè si cèn na ye yeɛ wele?»

² A wì sho fɔ: «Migi logo ma yo bile wa yɛn wa Ezhipiti tara. Ye kari ye sa wa lɔ wa we kan, jango we koro yinwege na, waga ka ku fungo ki kɛɛ†.»

³ A Zhozefu wi ndɛɛle kè si kari wa Ezhipiti tara sa bile wa lɔ.

† 41:51 41:51: Eburuye sɛnɛ ti ni Manase mege ki kɔrɔ wowi na mbe fɛge. † 41:52 41:52: Eburuye sɛnɛ ti ni Efirayimu mege ki yerewe pi kɔrɔ wi mbe ya logo fɔ mbe piile kan na yeri.

† 41:54 41:54: Kapyɛ 7.11 † 41:55 41:55: Zhan 2.5 † 42:2 42:2: Kapyɛ 7.12

⁴ Zhakobu wi sila Zhozufu wi jonlo Benzhamε wo pinle pe ni, katugu wila pye na yuun fɔ: «Mila fye kana kangbanga mbe kaa ta konɔ.»

⁵ A Izirayeli wi pinambiile pɛ si kari sa bile wa lo wa Ezhipiti tara, paa pinle bile lofenne pele ni ma kari; katugu fungo kila pye wa Kana tara fun.

⁶ Zhozufu wo wila pye Ezhipiti tara ti go na. Wo wila pye na bile wi pere tara woolo pe ni fuun pe yeri. A Zhozufu wi ndeεle pɛ si pan ma sogo ma pe yere ti jiile wa tara wi yege sogowa, maa gbɔgo.

⁷ Zhozufu wila wi ndeεle pe yan ma pe jen, εen fɔ, wi sila wi yeε naga pe na. Wila senngbanra yo pe ni, ma pe pye fɔ: «Yɛ yiri se yeri?» A pɛ suu yon sogo ma yo fɔ: «Wɛ yiri wa Kana tara, wɛ pan mbe yaakara lo.»

⁸ Zhozufu wila wi ndeεle pe jen, εen fɔ, poro sila wi jen.

⁹ A Zhozufu wi si nawa to wɔnro nda wila wɔnlo pe kanngolo ti na, mεε pe pye fɔ: «Ye yen tara ti kagala koro yewefenne. Tara ti fannga ki kologo lara nda ni to yɛ pan mbe wele mbe jent†.»

¹⁰ A pɛ suu yon sogo ma yo fɔ: «Ayoo, we tafa, ma kulonambala pɛ pan mbe yaakara lo win.

¹¹ We ni fuun we yen naja nungba pinambiile. We yen lesinmbele. Woro mbele ma kulonambala, we woro tara ti kagala koro yewefenne.»

¹² A Zhozufu wi si pe pye fɔ: «Kaselege ma, tara ti fannga ki kologo lara nda na to yɛ pan mbe wele.»

¹³ A pɛ suu yon sogo ma yo fɔ: «Woro mbele ma kulonambala, waa pye to seyeenle ke ma yiri shyen, naja nungba pinambiile, ma yiri wa Kana tara. εen fɔ, we ni fuun jonlo wi yen wa we to wi ni nala, nungba sanja wo woro go na.»

¹⁴ A Zhozufu wi si pe pye fɔ: «Ko mi pye na yuun ye kan fɔ ye yen tara ti kagala koro yewefenne.

¹⁵ Mi yaa ye wa mbe wele yege nga na ki nga: «Mbe Farawon wi ta go na, ye se yiri laga ki tara nda ti ni fɔ ye ni fuun jonlo wi sa pan ghen.

¹⁶ Yɛ lere nungba wo ye yeε ni, yoo tun wi sa ye jonlo wi lagaja wi pan wi ni. Yoro sanmbala ye yaa koro laga kaso. Mi yaa ye senre ti cancan mbe wele, na kaa pye ti yen kaselege. Nakosima mbe Farawon wi ta go na, ye yen tara ti kagala koro yewefenne.» »

¹⁷ A Zhozufu wi si ti pɛ pe ni fuun pe le kaso piliye taanri.

¹⁸ Pilige taanri wogo ki na, a Zhozufu wi si pe pye fɔ: «Ye nga ko pye pa kona ye yaa koro yinwege na, katugu mi Yenhele li jen.

¹⁹ Na kaa pye ye yen sinmbele, ye to seyenle nungba mbe koro laga kaso, yoro sanmbala ye kari ye sa yarilire ti kan ye go woolo mbele fungo ki yen pe na pe yeri.

²⁰ Ko pungo na, ye songoro ye pan ye ni fuun jonlo wi ni laga, jango mbe ta mbe ye senre ti cancan mbe wele, na kaa pye ti yen kaselege, pa kona ye se ku.»

A pɛ si yenle ki senre ti na,

²¹ nεε ki yuun pe yeε kan fɔ: «Eε, we yen kapege pyefenne we jonlo wi kanngolo; katugu waa wi yan wi jatere wi piri wi na fɔ ma saa toro. A wi we yenri ma yo woo yinriwe ta, εen fɔ, we sila yenle mbe logo wi yeri. Yingɔ jatere pirindorogo nungba nga kila wi ta, ko cenle li yen na we taa.»

† 42:9 42:9: Zhenε 35.5-10

²² A Uruben wì si senre ti le, mee pe pye fò: «Mila pye naga yuun ye kan ma yo yaga ka ti we kapegbogo pye Zhozufu wi na. Een fò, ye sila yenle mbe logo na yeri; yingò wi kunwò pí jòlògò ki yóngò yèn na woo we ni†.»

²³ Pe sila ki jèn mbe yo Zhozufu wìla pye na pe senre ti nuru, katugu lere la pye poro naa Zhozufu pe sògòwò na senre ti kanngi.

²⁴ A Zhozufu wì si yiri le pe tanla ma saa gbele.

Ko pungo na, a wì si sòngòrò ma pan ma para pe ni, mee ti a pè Simeyòn wi yigi le pe sògòwò maa le kaso pe yege na.

²⁵ A Zhozufu wì si konò kan wi tunmbyeele pe yeri ma yo pe pe kashara ti yinyin bile ni, pe pe ni fuun nungba nungba pe penjara ti lele wa pe kashara ti ni, pe yaakara kan pe yeri pe kondangala li na. A tunmbyeele pe sigi pye ma.

²⁶ A pè si pe bile kashara ti tagataga pe sofilele pe na, mee yiri le ma kari.

²⁷ Naa pàa ka saa yere wa pe wònlòsaga mbe wònlò le, a nungba suu kasha ki yenge mboò sofile wi kan yaakara ni, mee wi penjara ti yan wa wi kasha ki yon na.

²⁸ A wì suu to seyeenle pe pye fò: «Pàla penjara ti sòngòrò na na. Ti nda laga na kasha ki ni bere.»

Kona, a pe sunndo wì si kòn pe na. A pe nɛɛ pe sunndo kòngò senre ti yuun pe yɛɛ kan na yuun fò: «Yingi Yenɲele li pye we na yɛɛ?»

²⁹ Naa pàa ka saa gbòn wa pe to Zhakòbu wì na wa Kana tara, a pè si kala na fuun làa pe ta li yege yo maa kan.

³⁰ A pè sho fò: «Nan̄a n̄a wì yèn tara ti go na, wì senngbanra yo we ni ma yo we yèn tara ti kagala koro yewefenne.

³¹ Wòò yòn sogo ma yo fò: «We yèn lesinmbele, we woro tara ti kagala koro yewefenne.

³² Wàa pye to seyeenle kɛ ma yiri shyen, nan̄a nungba pinambiile. Een fò, nungba wo woro go na, we ni fuun jònlo wì yèn wa we to wì ni nala, wa Kana tara.»

³³ Kona, a nan̄a n̄a wì yèn tara ti go na, wì si we pye fò: «Ye wele, mi yaa ki jèn yege n̄a na fò ye yèn lesinmbele ki n̄ga. Ye ye to seyeenle wa yaga laga na tanla, ye kari ye sa bile wa kan ye go woolo mbele fungo ki yèn pe na pe yeri.

³⁴ Ye kari ye sa ye ni fuun jònlo wì le ye pan wì ni na kan, pa mi yaa ki jèn kona fò ye woro tara ti kagala koro yewefenne, een fò, ye yèn lesinmbele. Kona mi yaa ye to seyeenle Simeyòn wì kan ye yeri, mbe ye yaga yaa loo yaa pɛɛ laga tara ti ni.» »

³⁵ Naa pàa kaa pe kashara ti nawa yaara ti kannga, a pe ni fuun nungba nungba pè si pe penjara ti yan wa pe kashara ti ni. Poro naa pe to wì ni, paa penjara botɛɛle pe yan, mee fye fò jenge.

³⁶ A pe to Zhakòbu wì si pe pye fò: «Yàla kan a milan pinambiile shyen pe la. Mi woro Zhozufu ni, mi si woro Simeyòn ni. Ko yaa jaa mbe Benzhamɛ wo lɛ mbe kari wì ni fun! Ko kagala koro ke ni fuun yèn na piin mi na.»

³⁷ A Uruben wì suu to wì pye fò: «Na mii sòngòrò mbe pan Benzhamɛ wì ni ma kan, pa mala pinambiile shyen pe gbo. Wì le na kɛɛ, mi yaa sòngòrò mbe pan wì ni ma kan.»

† 42:22 42.22: Zhene 37.21-22

38 A Zhakobu wì si pe pye fò: «Na pinambyo wi se kari ye ni fyew; katugu wi ndo wi ku, wo nungba wi koro. Na kangbanga kaa ta wa ye kondangala li ni, pa ye yaa ti mbe kari kayanga ni na lelewe pi ni wa kuulo tara.»

43

*Zhakobu pinambiile
pe karisaga shyen wogo
wa Ezhipiti tara sa yaakara lo*

1 Funjo kila pye na ngbanni na seregi wa Kana tara.

2 Naa Zhakobu wi go woolo paa kaa bile na paa yiri wa Ezhipiti tara wi ka wi ko, a Zhakobu wi suu pinambiile pe pye fò: «Ye songoro wa Ezhipiti tara ye sa yaakara ta lo wa we kan.»

3 A Zhuda wi suu yon sogo ma yo fò: «Ki nana wigi yo maga ngban we ni, ma yo waga ka songoro sa yere wi yege sogowo, na we jonlo wi woro we ni.

4 Na kiga pye ma yaa Benzhamé wi yaga wi pinle we ni, pa we yaa kari sa yaakara ta lo wa ma kan.

5 Een fò, na kiga pye ma se yenle ki na Benzhamé wi pinle we ni, we se kari wa, katugu ki nana wi we pye ma yo waga ka songoro sa yere wi yege sogowo, na we jonlo wi woro we ni.»

6 Kona, a Izirayeli wì si pe pye fò: «Yingi na, a yè si kapege pye na na maga yo ki nana wi kan ma yo jonlo yen laga ye yeri naa?»

7 A pè suu yon sogo ma yo fò: «Ki nana wi we yewe jenge woro naa we go woolo we wogo ki na, ma yo fò: «Ye to wi yen yinwege na le? Jonlo wa yen wa ye yeri naa le?» A wè suu yon sogo ma yala yewige nga wila we yewe ki ni. We mbaa ki jen mele fò wi yaa we pye mbe yo we kari we jonlo wi ni wa Ezhipiti tara?»

8 A Zhuda wi suu to Izirayeli wi pye fò: «Lefonmbile li yaga li pinle na ni, we ta we yiri we kari, kiga pye ma we yaa koro yinwege na, we se ku, woro naa mboro ni, konaa we piile pe ni.

9 Mi yaa yere wi go kala li ni, maa wi wele na yeri. Na mii songoro mbe pan wi ni ma kan, na mii si pan mboo tege na ma yege sogowo, mi yaa pye kapege pyefo ma na sanga pyew.

10 Ndeé ki pye wee ja molo, anme we karisaga shyen ko pye mako ma songoro ma pan.»

11 A pe to Izirayeli wì si pe pye fò: «Ki kaa pye yeen, ye nga ko pye: «Ye tara ti yarijende ta le yeri le wa ye tuguro ti ni, ye sari kan ki nana wi yeri paa yarikanga yen. Ye tige tonmo nuwo taan pa le jenri, naa timuwe nuwo taan ni, naa nuwo taanyaara nda pe yinri miiri† ta ni, naa senrege jenri ni, naa pisitashi tige pire ni, konaa amandi tige pire ta ni.

12 Ye songorosaga, yaa ye kashara ti yengele ma penjara nda yan wa, yeri le. Kana ki mbe ya pye lere wa wila wa ma la mari le wa. Ye penjara shyen woro le fun.

13 Koni ye ye jonlo wi le ye songoro wa ki nana wi yeri.

14 Yengele na yawa pi ni fuun fò li ti ki nana wi ye yinriwe ta, wi ye to seyenle Simeyon wo naa Benzhamé pe yaga pe songoro pe pan ye ni laga. Mi wo na, na mbanla pinambiile pe la, mbe pe la.» »

† 43:11 43:11: Miiri, nuwo taanyaraga kayi, nga ki maa taa tipige ka ni.

15 A pè si yarikanra ti le, konaa penjara tagesaga shyen ni, mɛɛ kari pe jonlo Benzhamɛ wi ni wa Ezhipiti tara, ma saa yere Zhozefu wi yegɛ sogowɔ.

16 Naa Zhozefu wila kaa Benzhamɛ wi yan pe ni, a wì si ɲa wila pye wi go ki go na wi pye fɔ: «Ki nambala mbele pe le ma kari pe ni wa na go. Ma yaayogo ka yigi maga gho, maga kan pege sogo; katugu ki nambala mbele pe yaa li na ni yonlofugo na.»

17 A ki naɲa wì si tanga Zhozefu wi senyoro ti na, mɛɛ pe le ma kari pe ni wa Zhozefu wi go.

18 Naa pàa kaa ye pe ni wa Zhozefu wi go, a pè si fyɛ ma sho fɔ: «Penjara nda wàa yan pè le wa we kashara ti ni we tangala kongbanna li na, to kala na pè ye we ni lagame. Pè ti wè ye laga, mbe ta mbe to we na, mbe we yigi, mbe we pye kulolo, mbe we sofilele pe sho we yeri.»

19 Pe yesanga wi ni wa go, a pè si fulo ɲa wila pye Zhozefu wi go ki go na wi tanla wa yeyongo ki na, mɛɛ para wi ni,

20 maa pye fɔ: «Ma yɛɛ yaga we tafɔ, wàa keli ma pan laga pansaga nungba ma yaakara lo.

21 We songorosaga, naa wàa ka saa yere wa wonlosaga mbe wonlo le, a wè si we kashara ti yengɛɛ, we ni fuun nungba nungba wè si we penjara ti yan wa ti ni, ma yala wàa lo nda ni ti yon ki ni. Wè songoro ma pan ti ni.

22 Wè pan penjara ta yegɛ ni naa mbe yaakara ta lo. Wee jɛn ambo wila we penjara ti songoro mari le wa we kashara ti ni.»

23 A naɲa wì si pe pye fɔ: «Ye cɛn yɛw, yaga ka fyɛ. Ye Yɛnɲɛle le, lo na li yɛn ye to wi Yɛnɲɛle le, lo li penjagboro le ye kan wa ye kashara ti ni. Ye penjara tila kan na yeri.»

A wì si ti a pè Simeyon wi wo ma pan wi ni pe kan.

24 A ki naɲa wì si pe pye a pè ye wa Zhozefu wi go, mɛɛ pan tɔnmɔ ni pe kan, a pè pe tɔoro ti jogo†, mɛɛ yaakara kan pe sofilele pe yeri.

25 A pè si pe yarikanra ti gbegɛɛ na Zhozefu wi singi wi pan yonlofugo na; katugu pàa ki yo pe kan ma yo pe yaa pinle mbe li Zhozefu wi ni wa wi go.

26 Naa Zhozefu wila kaa pan ma ye wa go, a pè si yarikanra nda pàa pan ti kan wi yeri, mɛɛ sogo ma pe yɛɛɛ ti jiile wa tara wi yegɛ sogowɔ maa gbogo.

27 A Zhozefu wì si pe yewe na kaa pye pe yɛn ɲgbaanla, mɛɛ pe pye fɔ: «Ye to leleɛ ɲa yàa wi senre yo na kan wi wa ɲgbaan le? Wi yɛn wa go na bere?»

28 A pè suu yon sogo ma yo fɔ: «Ma kulonana, we to we, wi wa ɲgbaan, wi si yɛn go na bere.»

A pè si fɔli ma pe yere ti sogo jɛngɛ maa gbogo.

29 A Zhozefu wì suu yegɛ ki yirige ma wele, mɛɛ wi jonlo Benzhamɛ wi yan, wo ɲa wila pye wi ni nɔ nungba we. A wì si pe yewe ma yo fɔ: «Ye pungo jonlo ɲa yàa wi senre yo na kan wowi ɲa le?»

A wi sho naa fɔ: «Yɛnɲɛle sa yinmɛ tirige ma na, na pinambyo!»

30 Naa Zhozefu wila kaa wi jonlo wi yan, wi la ɲga kila wi yigi ki kala na, a wi wire ti si tanga shoɔn wi na, a wi nɛɛ jaa mbe gbele, mɛɛ fyɛɛle ma ye yumbyo wa ni ma saa yanli.

† 43:24 43:24: Mbe tɔoro ti jogo, yegɛ koro wi wele wa Zhene 18.4laga ki sewe pyo wi nogona.

³¹ Naa wila kaa wi yege ki jogo, a wi si songoro ma pan maga kun wi yee ni, mee wi tunmbyeele pe pye ma yo pe yaakara ti yeele.

³² A pe si Zhozufu wi yaakara ti kan wi yeri wi ye, maa to seyeenle pe woro kan pe yeri pe ye, ma Ezhipiti tara fenne mbele paa pye na nii wa wi go pe woro kan pe yeri fun pe ye, katugu Ezhipiti tara fenne pe sila pye na pinlele mbaa nii Eburuye pe ni. Ezhipiti tara fenne pe yarifugo layi.

³³ A Zhozufu wi to seyeenle pe si cen wi yege sogowo, maga le lerefo wi na, fo ma saa gbon jonlofo wi na ma yala pe lelewe pi ni. Kila pe pari, a pe nee pe yee wele.

³⁴ A Zhozufu wi si ti a pe yaakara nda tila pye le wi yege sogowo ta wo pe kan. Benzhamé wo la tasaga kangurugo ta ma we wi to seyeenle pe ni fuun nungba nungba pe woro ti na. A pe si wo ma tin nee yogori wi ni ja.

44

Zhozufu wila wi to seyeenle pe wa ma wele

¹ Ko pungo na, a Zhozufu wi sigi yo na wila pye wi go ki go na wi kan fo: «Ki nambala mbele pe kashara ti lele mari yinyin jenge yarilire ta ni, mbe yala pe mbe ya nda le ti ni. Ma si pe ni fuun nungba nungba pe penjara ti songoro mari le wa pe kashara ti nawa le yon na.

² Mala wojenne na li yen warifuwe wolo li le fun wa pe pungo jonlo wi kasha ki ni, naa penjara nda wi pan mbe bile wi lo ti ni.»

Zhozufu wila senre nda yo na wila pye wi go ki go na wi kan, a wi sigi kagala ke pye.

³ Ki goto, naa laga kila kaa laga, a pe sigi nambala poro naa pe sofilele pe yaga a pe kari.

⁴ Naa paa kaa yiri wa ca ki ni na kee, pe sila ta mbe lali jenge, a Zhozufu wi sigi yo nana na wila pye wi go ki go na wi kan fo: «Yiri ma taga ki nambala mbele pe na ma pe puro, na maga sa pe yigi ma pe yewe ma pe pye fo: <Yingi na, a ye si kapege tege ma kajenge ki fogo ton?

⁵ Yingi na, a ye silan tafo wi wojenne li yu, lo na wi maa wele wa li ni na jeere yaan? Nga ye pye yeen ki woro ma yon.» »

⁶ Na wi yen Zhozufu wi go ki go na, wi si taga pe na ma saa pe yigi kono mee ki senre ti yo pe kan.

⁷ A pe suu yon sogo ma yo fo: «Yingi na, a we tafo wi nee para yeen? Yengele sa woro mbele ma kulolo we sho ki kapege nga ki pyewe ni.

⁸ Wele, penjara nda waa yan wa we kashara ti ni, we songoro ma yiri wa Kana tara ma pan ti ni ma kan. Yingi na, wee penjara nakoma te yu wa ma tafo wi go?

⁹ Na ki wojenne liga yan na tuguro we ni, ki daga pe wo gbo; pa woro sanmbala we yaa pye ma kulolo.»

¹⁰ A nana wi sho fo: «Kò yon. Senre nda ye yo, ki pye ki yala ti ni. Een fo, na mi ka wojenne li yan lere na yeri, wo wi yaa pye na kulo we, yoro sanmbala ye kala se pye wa.»

¹¹ Ki kaa pye ma, a pe ni fuun nungba nungba pe si fyeele ma pe kashara ti tirige tara mee ti yengele.

¹² A nana wi si kashara ti san ma wele, maga le wa ndofo wi wogo ki na, ma saa ki wa wa jonlofo wi wogo ki na. A pe si wojenne li yan wa jonlofo Benzhamé kasha ki ni.

¹³ A pe jatere wì si piri pe na fò jenge, a pè si pe yariporo ti walagi laworo ti na, mɛɛ pe tuguro ti tagala wa pe sofilele pe na, mɛɛ songoro wa ca.

¹⁴ A Zhuda wo naa wi to seyɛnɛ pe ni, pè si saa gbɔn wa Zhouzefu wi go maa ta wa bere. A pè si to tara wi yege sɔgowo.

¹⁵ A Zhouzefu wì si pe pye fò: «Yingi kala yè pye yɛɛn? Ye sigi jɛn mbe yo lere ɲa wi yɛn paa mi si yɛn, yawa yɛn wi yeri mbaa jɛɛɛ yaan?»

¹⁶ A Zhuda wì suu pye fò: «We yaa yo mɛɛ na tafo ma kan? Yingi sɛnre we yaa yo mbege naga fò we kapyege ma? Yɛnnɛɛ lo lì woro mbele ma kulolo we kapege ki yirige funwa na. Wele, we yaa pye na tafo ma kulolo woro naa wɔjɛnnɛ lì yan ɲa kasha wi ni.»

¹⁷ A Zhouzefu wì sho fò: «Yɛnnɛɛ liga ka ti mbe ko pye! Wɔjɛnnɛ lì yan ɲa yeri wo mi yaa lɛ na kulo. Ɛɛn fò, yoro sanmbala ye songoro yaa kee yeyinɲe na ye to wi koroɔ.»

¹⁸ Kì kaa pye ma, a Zhuda wì si fulo wa Zhouzefu wi tanla, ma sho fò: «Na tafo, mila ma yɛnri, ma yɛɛ yaga, mi ɲa ma kulonana mila jaa mbe para ma ni, maga ka nawa ngban na tafo, katugu mboro naa Farawon wi ni yè yala.

¹⁹ Na tafo màa keli ma we yewe fò na kaa pye we to wi yɛn wa go na bere, nakosima we nosepyo wa yɛn wa naa lɛ?

²⁰ We tafo wàa ma yon sogo ma yo fò we to leleɛ wi yɛn wa, konaa we punɲo jonlo wi ni. Wì wo se wa wi lelewe pi ni. Wi yɛn ma we to wi ndanla jenge, katugu wo nunɲba wì koro pe no yinne li ni. Pinambyo sanja wo la ku.

²¹ Na tafo, a mà sigi yo woro mbele ma kulolo we kan ma yo we pan wi ni laga ma yeri, fò maa jaa mboo yan yɛnɛ ni.

²² Na tafo, a wè sigi yo ma kan ma yo pyo wi se ya laga wi to wi na, fò na wiga laga wi na, pa tofo wi yaa ku.

²³ Ɛɛn fò, màa ki yo woro mbele ma kulolo we kan fò na we punɲo jonlo wii pinle mbe pan we ni, waga ka pan mbe yere ma yege sɔgowo naa.

²⁴ Na wàa kaa songoro ma kari we to wi koroɔ, ma kulonana we, a wè si sɛnre nda fuun màa yo we kan ti yege yo wi kan.

²⁵ A we to wì si kaa ki yo we kan naa, ma yo we songoro laga, we pan we yarilire jɛnri lo.

²⁶ A wè suu yon sogo ma yo fò we se ya kari wa kaawo we punɲo jonlo wi pinle we ni, pa kona we yaa kari; katugu we se ya yere ki nanja wi yege sɔgowo, na we jonlo wi woro we ni.

²⁷ Ma kulonana, we to we, a wì si we pye fò: Yège jɛn ma yo na jo Arasheli pinambiile shyen wì se na kan,

²⁸ pe ni, nunɲba ko wa wara wara. Mi yɛn naga jate ma yo yanyaraga kùu gbo maa koonlo yuroyuroyuro, katugu mì suu yan naa, fò ma pan ma gbɔn nala.

²⁹ A ye nɛɛ jaa mbe sanja wo lɛ naa. Na kanɲbanga kaa ta, pa ye yaa ti mbe kari kayanɲa ni wa kuulo tara, wa na lelewe pi ni.

³⁰ «Koni na mi ka songoro wa na to ɲa wi yɛn ma kulonana wi yeri, na pyo wi woro we ni, wì mara wi to wi na ma gbɔn yege ɲa na,

³¹ na wii pyo wi yan wi songoro ma kari we ni, pa wi yaa ku. Pa kona we yaa ti wì ku kayanɲa ni wa wi lelewe pi ni.

³² Katugu mì ɲa ma kulonana, mì yere pyo wi go kala li ni, mala to wi pye fò: «Na mii songoro mbe pan pyo wi ni ma kan, pa mi yaa pye kapege pyefo ma yege sɔgowo wagati wi ni fuun ni.»

³³ Ki kala na, mi yen nɔɔ yenri, mi ɲa ma kulonɲa, maga yaga mbe koro laga pyɔ wi yɔnlɔ mbe pye na tafa ma kulonɲa, jango pyɔ wi ta wi songoro wi ndɛɛle sanmbala pe ni.

³⁴ Mi se ya songoro wa na to wi yeri, na pyɔ wi woro na ni. Jologo ɲga ki yaa na to wi ta, mi se ya mbege yan mbege kun na yɛɛ ni.»

45

*Zhozufu wila wi yɛɛ naga
wi ndɛɛle naa wi jɔnlɔ pe na*

¹ Ki kaa pye ma, Zhozufu wi sila ya mbege kun wi yɛɛ ni leele mbele paa pye le wi tanla pe yɛɛ na. A wi si ti a pɛ leele pe ni fuun pe yirige wa funwa na.

Kona, a Zhozufu wi si koro wi yɛ wo naa wi to seyɛnle pe ni, a wi suu yɛɛ naga pe na†.

² A wi nɛɛ gbele ɲgbanga fɔ a Ezhipiti tara fɛnnɛ pɛɛ logo. A Farawɔn go woolo pɛɛ logo fun.

³ A Zhozufu wi suu to seyɛnle pe pye fɔ: «Muwi mi yen Zhozufu we. Na to wi yen go na bere le?»

ɛɛn fɔ, kila to pe yɔn na le wi yɛɛ sɔgowɔ, pe sila ya mboo yɔn sogo.

⁴ A Zhozufu wi suu to seyɛnle pe pye fɔ: «Ye fulɔ laga na tanla.»

A pɛ si fulɔ wa wi tanla. A Zhozufu wi si pe pye naa fɔ: «Muwi mi yen Zhozufu, ye jɔnlɔ ɲa yaa pɛɛ, a pɛ pan wi ni laga Ezhipiti tara.

⁵ Koni yaga ka ye jatere wi piri ye yɛɛ na, mbe nawa ɲgban ye yɛɛ ni mbe yo yaa na pɛɛ, a pɛ pan na ni lagame. Yenɲɛle lo lilan torogo laga ye yɛɛ jango mbe ye go sho.

⁶ Funɲo ki to ma ta yɛɛle shyen mako. Yɛɛle kangurugo ɲgele kaa paan naa, pe se ka ya mbe yariluguro lugu, pe se si ka ya mbe yarilire kon fun.

⁷ Yenɲɛle lo lilan torogo laga ki tara nda ti ni ye yɛɛ, jango ye setirige piile ta laga tara ti ni, ye koro go na. Ko yen fɔ ye legere mbe sho.

⁸ Yoro ma yɔnla torogo lagame, ɛɛn fɔ, Yenɲɛle loli. Lo lilan tɛɛ mala pye Farawɔn wi legboɔ ɲa wi yen fanɲga fɔ, mala tɛɛ wunlunɲa wi go ki go na, konaa mala tɛɛ Ezhipiti tara ti ni fuun ti go na.

⁹ Ye fyɛɛle ye songoro wa na to wi yeri, yoo pye fɔ: «Ma pinambyɔ Zhozufu wi yo wɛɛgo yo ma kan fɔ: Yenɲɛle lɔɔ tɛɛ Ezhipiti tara ti ni fuun ti go na. Fɔ ma yiri ma kari wi kɔɔgo, maga ka mo.

¹⁰ Fɔ ma yaa sa cɛn wa Gosheni tara ti ni, mboro naa ma piile, naa ma pishyenwoolo, naa ma sikaala naa simbaala, naa nɛɛ konaa ma yarijende ti ni fuun ti ni. Kiga pye ma, pa ma yaa pye laga na tanla.

¹¹ Fɔ mi yaa la yaakara kaan ma yeri lagame, mboro, naa ma go woolo pe ni, naa ma yaayoro ti ni, jango yaraga ka kpe ka ka ye la, katugu funɲo ki yaa yɛɛle kangurugo pye laga tara ti ni naa†.»

¹² A Zhozufu wi si pe pye naa fɔ: «Ye yen naga yaan yenle ni, a na jɔnlɔ Benzhamɛ fun wi yen naga yaan yenle ni, fɔ mi jate mi yen na para ye ni.

¹³ Gbɔgowɔ mba fuun mi ta laga Ezhipiti tara, ye kari ye saa sɛnɛ yo na to wi kan, konaa ɲga fuun yɛ yan laga ki ni. Ye si fyɛɛle ye pan na to wi ni laga.»

¹⁴ A Zhozufu wì si keyen wa wi jonlo Benzhamé wi yologo maa shari. A Benzhamé fun wì keyen wa wi yologo maa shari, a pe ni fuun shyen pe nɛɛ gbele nayinme pi kala na.

¹⁵ Zhozufu wila keyen wa wi to seyeenle pe yologo fun, na gbele nayinme pi kala na. Kona, a wi ndeɛle pè si kotogo ta na para wi ni.

*Wunlunana wila Zhakɔbu wi yeri
ma yo wi sa cɛn wa Ezhipiti tara*

¹⁶ Farawɔn wo naa wi go woolo pe ni pàa ki logo ma yo Zhozufu wi to seyeenle pàa pan wa Ezhipiti tara. A kì si nayinme kan Farawɔn wo naa wi legboɔlo pè yeri.

¹⁷ A Farawɔn wì si Zhozufu wi pye fɔ: «Kì yo ma to seyeenle pe kan fɔ pe pe tuguro ti taga pe yaayoro ti na, pe songoro wa Kana tara

¹⁸ pe sa pe to wi lɛ, naa pe go woolo pe ni, pe pan pe ni laga na tanla. Mi yaa censaga kan pe yeri laga Ezhipiti tara ti laga nga kì yon ma wɛ ki ni fuun na kì ni. Tara ti yarijende ti yaa pye pe woro.

¹⁹ Kì yo maga ngban fun ma to seyeenle pe ni fɔ pe wotoroye pele lɛ laga Ezhipiti tara, pe kari pe ni pe sa pe jɛɛlɛ, naa pe piile konaa pe to wi lɛ pe pan pe ni.

²⁰ Yaara nda pe yaa pan mbe toro wa, ti wogo kiga ka pe ya, katugu pe yaa pan mbe cɛn laga Ezhipiti tara ti laga nga kì yon ma wɛ ki ni fuun na ko ni.»

²¹ A Izirayeli wi pinambiile pè si nga Farawɔn wila yo kì pye ma. A Zhozufu wì si wotoroye kan pe yeri naa yaakara ni pe kondangala li na, ma yala Farawɔn wi senyoro ti ni.

²² Wila yariporo fɔnndo nunɔba nunɔba kankan pe ni fuun nunɔba nunɔba pe yeri. Eɛn fɔ, wila yariporo tegesaga kangurugo kan Benzhamé wo yeri, naa warifuwe pyo cɛnme taanri (300) ni.

²³ A wì suu to wi torogo yaara ni. Wila Ezhipiti tara yarijende tuguro taga sofile nambala kɛ na, ma bile, naa buru, naa yarilire tuguro taga sofile nɛɛlɛ kɛ na wi to wi kondangala li na.

²⁴ A Zhozufu wì sigi yo wi to seyeenle pe kan fɔ: «Yaga ka sa win kono.» A wì si pe yaga, a pè kari.

²⁵ A pè si yiri wa Ezhipiti tara ma saa gbɔn wa Kana tara, wa pe to Zhakɔbu wì na.

²⁶ A pè sigi yo pe to wi kan fɔ: «Zhozufu wi yen go na bere. Wo yere wi yen Ezhipiti tara ti go na.»

Eɛn fɔ, a Zhakɔbu wì si pyeri dinw, katugu wi sila taga pe senyoro ti na.

²⁷ Senre nda fuun Zhozufu wila yo, a pè si ti ni fuun ti yege yo Zhakɔbu wi kan. A pè si wotoroye mbele Zhozufu wila torogo ma yo pe saa lɛ pe naga wi na. Kona, a Zhakɔbu wi jatere wì si cɛn wi na laga nunɔba.

²⁸ A Izirayeli wì sho fɔ: «Yeri yaga ma. Na pinambyo Zhozufu wi yen go na bere! Mì yaa kari saa yan, si jɛn mbe ku.»

46

*Zhakɔbu naa wi go woolo
pàa kari wa Ezhipiti tara*

¹ Kona, a Izirayeli wì si lɛ ma kari wi kɛɛ yaara ti ni fuun ti ni. Naa wila ka saa gbɔn wa Berisheba, a wì si saara wo wi to Izaki wi Yenɔɔle li yeri.

² Ki yembine li ni, a Yenŋele li si para Izirayeli wi ni yariyanra ta ni maa yeri fɔ: «Zhakobu! Zhakobu!» A Izirayeli wi si sho ma yo: «Naw.»

³ A Yenŋele li sho fɔ: «Muwi mi yen Yenŋele, ma to Izaki wi Yenŋele le. Maga ka fye mbe kari wa Ezhipiti tara, katugu mi yaa ka ma setirige piile pe pye pe lege, mbe pe pye cenle gbene wa ki tara ti ni.

⁴ Mi jate mi yaa pinle mbe kari ma ni wa Ezhipiti tara, mi jate mi yaa koon pye ma songoro laga naa fun. Ma kusanga ni, Zhozufu wo wi yaa koon yengele ke ton.»

⁵ A Zhakobu wi si yiri wa Berisheba ma kari. Wotoroye mbele Farawon wila torogo kondangala li na, a Zhakobu wi pinambiile pe si pe to Zhakobu, wo naa pe piile, naa pe jeele pe le wa pe ni.

⁶ Paa kari fun pe yaayoro ngbeleye yo naa pe yarijende nda fuun paa ta wa Kana tara ti ni. A Zhakobu wi si kari wa Ezhipiti tara wo naa wi go woolo pe ni fuun pe ni[†].

⁷ Zhakobu wila kari wa Ezhipiti tara wo naa wi pinambiile, naa wi sumborombiile, naa wi pishyenwoolo nambala naa jeele, konaa wi go woolo pe ni fuun pe ni.

Zhakobu setirige piile pe mere ti nda

⁸ Izirayeli setirige piile mbele paa pan wa Ezhipiti tara pe mere ti nda: Zhakobu naa wi pinambiile konaa wi pishyenwoolo. Zhakobu pinambyo kongbanja wo lawi ŋa Uruben.

⁹ Uruben pinambiile pe mere ti nda: Hanoki, naa Palu, naa Heziron konaa Karimi.

¹⁰ Simeyon pinambiile pe mere ti nda: Yemuweli, naa Yamini, naa Owadi, naa Yakini, naa Sokari konaa Kana tara fenne jo wi pinambyo Sawuli wi ni.

¹¹ Levi pinambiile pe mere ti nda: Gerishon naa Kehati konaa Merari.

¹² Zhuda pinambiile pe mere ti nda: Eri, naa Ona, naa Shela, naa Perezi konaa Zera; een fɔ, Eri naa Ona poro la ku wa Kana tara. Perezi pinambiile poro la pye Heziron konaa Hamuli.

¹³ Isakari pinambiile pe mere ti nda: Tola, naa Puva, naa Yobu konaa Shimiron.

¹⁴ Zabulon pinambiile pe mere ti nda: Seredi, naa Elon konaa Yaleyeli.

¹⁵ Ki pinambiile mbele poro wele Leya wila se Zhakobu wi na wa Padamu Aramu tara, ma pinle wi sumborombyo Dina wi ni. Wi pinambiile naa wi sumborombiile, mbe pinle wi pishyenwoolo pe ni, pe ni fuun paa pye lere nafa ma yiri ke ma yiri taanri.

¹⁶ Gadi pinambiile pe mere ti nda: Sifiyon, naa Hagi naa Shuni, naa Ezibon, naa Eri, naa Arodi konaa Arel.

¹⁷ Aseri pinambiile pe mere ti nda: Yimina, naa Yishiva, naa Yishivi konaa Beriya, naa pe nosepyo sumboro Sera. Beriya pinambiile pe mere ti nda: Heberi naa Malikiyeli.

¹⁸ Zhakobu naa Zilipa pe setirige piile poro la wele mbele yeen. Paa pye lere ke ma yiri kogoloni. Zilipa wo Laban wila kan wi sumborombyo Leya wi yeri wi kulojo.

¹⁹ Zhakobu wi jo Arasheli wi pinambiile pe mere ti nda: Zhozufu naa Benzham.

[†] 46:6 46:6: Kapye 7.15

²⁰ Pinambiile shyen Zhozufu wila se wi jo Asenati wi na wa Ezhipiti tara. Pe mere ti nda: Manase naa Efrayimu. Oni ca saraga wɔfo Potifera wo sumborombyo lawi Asenati†.

²¹ Benzhamɛ pinambiile pe mere ti nda: Bela, naa Bekeri, naa Ashibeli, naa Gera, naa Naama, naa Ehi, naa Ɔroshi, naa Mupimu, naa Hupimu konaa Aridi.

²² Arasheli wila setirige piile mbele se Zhakɔbu wi na poro wele yɛɛn. Pe ni fuun paa pye lere ke ma yiri tijere.

²³ Dan wi pinambyo wi mege ki nga: Hushimu.

²⁴ Nɛfitali pinambiile pe mere ti nda: Yazeyeli, naa Guni, naa Yezeri konaa Shilemu.

²⁵ Zhakɔbu naa Biliha pe setirige piile poro la wele yɛɛn. Pe ni fuun paa pye lere koloshɛn. Biliha wo Laban wila kan wi sumborombyo Arasheli wi yeri wi kulojo.

²⁶ Leele mbele paa pinle Zhakɔbu wi ni ma kari wa Ezhipiti tara, ma pye wo jate go woolo, paa pye lere nafa taanri na yiri kogoloni. Wi pinambiile pe jeele pe sila poro jiri.

²⁷ Zhozufu wi pinambiile shyen mbele wila se wa Ezhipiti tara poro ka taga Zhakɔbu wi go woolo mbele paa saa cɛn wa Ezhipiti tara, pe yaa pye lere nafa taanri ma yiri ke†.

Zhakɔbu wila ye wa Ezhipiti tara

²⁸ Kona, a Zhakɔbu wi si Zhuda wi torogo wa wi yɛɛ yɛge ma yo wi saga yo Zhozufu wi kan wi keli wi pan wi na wa Gosheni tara. A pɛ si saa gbɔn wa Gosheni tara.

²⁹ A Zhozufu wi si ti a pɔo wotoro wi gbɛgele wi kan. A wi si ye wa wi ni mɛɛ kari saa to Izirayeli wi fili wa Gosheni tara. Naa wila ka saa wi yan sanga ɲa ni, a wi si fe ma keyen wa wi yologo, mɛɛ gbele ma mo wa wi yologo.

³⁰ A Izirayeli wi si Zhozufu wi pye fo: «Koni mbe ya mbe ku, katugu ma yen go na bere, a mɔo yan.»

³¹ A Zhozufu wi suu to seyeɛnle poro naa wi to go woolo pe pye fo: «Mi yaa kari sa ye panga wogo ki yo Farawon wi kan, fo na to seyeɛnle naa na to go woolo mbele paa pye wa Kana tara, pɛ pan laga na korogo.

³² Mi yaa ki yɛge yo wi kan fo ye yen yaayoro korofenne, yaayoro tunngo ye maa piin; fo yɛ pan ye simbaala, naa ye sikaala, naa ye nɛɛ konaa ye keɛ yaara ti ni fuun ti ni.

³³ Na Farawon wiga ka ye yeri mbe ye yewe fo: «Yingi tunngo ye maa piin?»

³⁴ Yoo yon sogo ye yo fo: «Woro mbele ma kulonambala we yen yaayoro korofenne, male we yen piile fo ma pan ma gbɔn nala, paa yɛge ɲga na we teleye paa pye naga piin.» Kiga pye ma, pa ye yaa cɛn laga Gosheni tara, katugu yaayoro korofenne pe yen Ezhipiti tara fenne pe yarifugo.»

† 46:20 46:20: Zhene 41.50-52 † 46:27 46:27: Yon ɲga ki naga ma yo nafa taanri mari ke, jirige ki ni ko yon ko ma kila yiri wa Kana tara ma pan wa Ezhipiti tara. Eɛn fo, naa senre ti yɔfo wila pye na jaa mbe leele pe yon ki kan, ki yaa pye wila nawa to Eri naa Ona pe na, poro mbele paa ku wa Kana tara, Zhene 46.12; konaa ma nawa to fun Manase naa Efrayimu pe na, poro mbele Zhozufu wila se wa Ezhipiti tara, Zhene 46.20. Wa Yenɲele senre sewe lee ɲa wi yen Gireki senre ni wi ni, yon ɲga ki kan ki yen nafa taanri ma yiri ke ma yiri kangurugo; ko pan ma, katugu ki yaa pye paa kaa Manase naa Efrayimu pe setirige piile kangurugo pe jiri ma pe taga wa fun; Eki 1.5; Kapye 7.14.

47

¹ A Zhozufu wì si saa ki yo Farawon wi kan ma yo fɔ: «Na to naa na to seyeenle pè yiri wa Kana tara ma pan pe simbaala, naa pe sikaala, naa pe nɛɛ, konaa pe kɛɛ yaara ti ni fuun ti ni. Pe yen wa Gosheni tara.»

² A wì suu to seyeenle kanjurugo lɛ ma kari ma saa pe naga Farawon wi na.

³ A Farawon wì si pe yewe ma yo fɔ: «Yingi tunngo ye maa piin?» A pè si Farawon wi yon sogo ma yo fɔ: «Woro mbele ma kulonambala, we yen yaayoro korofenne paa yege nga na we teleye paa pye.»

⁴ A pè suu pye naa fɔ: «Wè pan mbe cɛn laga ki tara nda ti ni, katugu fungo kila seregi wa Kana tara ti ni. Woro mbele ma kulonambala, yan si koro naa wa we yaayoro konrisara we yaayoro tila kaa. We yen nɔɔ yenri, woro mbele ma kulonambala, maga yaga we sa cɛn wa Gosheni tara.»

⁵ A Farawon wì si Zhozufu wi pye fɔ: «Koni ma to naa ma to seyeenle pè pan ma korogo,

⁶ Ezhipiti tara ti yen ma kɛɛ na. Pe pye pe sa cɛn wa tara ti laga nga ki yon ma wɛ ki ni fuun na ko ni. Pe sa cɛn wa Gosheni tara. Na maga si pele yan pe yen pe ni tunmbyeele, ma pe tege mi jate na yaayoro ti go na.»

⁷ A Zhozufu wì si ti a pè pan wi to wi ni, a wì saa wi naga Farawon wi na. A Zhakobu wì si duwaw pye Farawon wi kan.

⁸ A Farawon wì si Zhakobu wi yewe ma yo fɔ: «Mà ta yele jori?»

⁹ A Zhakobu wì si Farawon wi yon sogo ma yo fɔ: «Yele yen na yele cɛnme naa nafa ma yiri kɛ (130), mi ma yiri tara ta ni ma saa cɛn tara ta ni paa nambanɲa yen. Yele yon nga m̀ pye kii lege, mɛɛ tijanga na na. Kii na teleye pe yegele yon ki bɔ, poro fun paa pye na cɛn na toro paa na yen.»

¹⁰ A Zhakobu wì si duwaw pye naa Farawon wi kan mɛɛ yiri le wi tanla ma kari.

¹¹ A Zhozufu wì si saa censaga kan wi to naa wi to seyeenle pe yeri, wa Ezhipiti tara laga nga ki yon ma wɛ ki ni fuun na ki ni, wa Aramisɛsi ca wasege ki ni, ma yala Farawon wi senyoro ti ni. Wila tara ta kan pe yeri.

¹² Zhozufu wila pye na yaakara kaan wi to, naa wi to seyeenle konaa wi to go woolo pe ni fuun pe yeri ma yala leele pe yon ki ni.

Zhozufu wila pye na Ezhipiti tara woolo pe yege sinni yege nga na

¹³ Fungo kila ngban jenge, yaakara sila pye tara ti laga ka kpe ni. Ezhipiti tara fenne naa Kana tara fenne paa pye na cogo fungo ki kɛɛ.

¹⁴ Ezhipiti tara penjara naa Kana tara penjara nda fuun paa bile wi lɔ ti ni Zhozufu wi yeri, wila ti gbogolo ma saa ti tege wa Farawon wi go.

¹⁵ Naa Ezhipiti tara penjara to naa Kana tara penjara tila kaa kɔ, a Ezhipiti tara fenne pè si pan ma Zhozufu wi pye fɔ: «Yaakara ta kan we yeri! Penjara nda ti kɔ we yeri ko kala na, ye mbe we yaga we ku na ye yege sogowo le?»

¹⁶ A Zhozufu wì si pe pye fɔ: «Kì kaa pye penjara ti kɔ ye yeri, yaa paan ye yaayoro ngbeleye yi ni na kan, pa mi yaa layi sunru ye yeri yaakara na.»

¹⁷ A pè si pan pe yaayoro ngbeleye yi ni Zhozufu wi kan. A wi nɛɛ yaakara kaan pe yeri nari sunru pe shɔnye, naa simbaala, naa sikaala, naa nɛɛ konaa pe sofɛlele pe na. Ki yele li ni, wila yaakara kan pe yeri mari suru pe yaayoro ti na.

18 Ko yeŋe lo toroŋgolo, ki yelapanna, a pè si pan naa Zhozufu wi koroŋo maa pye fɔ: «We sege lara ma na we tafo, fɔ we penjara ti ni fuun ti ko we yeri, a wè pan we yaayoro ngbeleye yi ni mayi kan we tafo ma yeri. Yaraga ko ka si koro we yeri we kan ma yeri we tafo, kaawo woro jate konaa tara nda ti yen we yeri to.

19 Maga ka ti we ku ma yege sogoŋo mbe tara nda ti yen we yeri ti yaga waga. Woro naa tara nda ti yen we yeri ti ni, we lo yaakara na, pa we yaa pye Farawon wi kulolo, woro naa tara nda ti yen we yeri ti ni. Yaruluguro kan we yeri we lugu jango we koro go na, waga ka ta mbe ku, tara nda ti yen we yeri tiga ka koro waga.»

20 A Zhozufu wi si Ezhipiti tara fenne pe tara ti ni fuun ti lo mari kan Farawon wi yeri. Ezhipiti tara fenne pe ni fuun nungba nungba paa pe keere ti pere, katugu fungo kila ngban pe na fo jenge. Ki kaa pye ma, a Ezhipiti tara ti ni fuun ti si pye Farawon wi woro.

21 A Zhozufu wi si ti a leele pè pan ma cen wa cagboro gboro ti ni†, maga le wa Ezhipiti tara ti go nga na, ma saa ki wa ti go nga na.

22 Een fo, Ezhipiti tara saraga wofenne pe tara to tila koro Zhozufu wi sila lo, katugu Farawon wila ngasele la tege, na laa ti a paa kajenge piin saraga wofenne pe kan. Pe yon suro paa pye nari taa ki ngasele na Farawon wila tege lo kala na. Ko kala na poro sila pe tara ti pere.

23 A Zhozufu wi si tara woolo pe pye fɔ: «Mi ye lo nala, yoro naa ye tara Farawon wi kan. Mi yaa bile luguwoo kan ye yeri ye sa lugu wa ye keere ti ni.

24 Na yaga ka yarilire ti kon sanga na ni, ye yaa walisaga kangurugo wogo ki kan Farawon wi yeri. Walisara tijere sannda to yaa pye ye woro, ye ta pye luguworo, ye ta tege yaa kaa yoro naa ye piile naa ye go woolo pe ni.»

25 A pè suu pye fɔ: «Mà we go sho we tafo! Mà kajenge pye we kan, wè yere ki na mbe pye Farawon wi kulolo.»

26 A Zhozufu wi sigi ngasele na li tege wa Ezhipiti tara ali ma pan ma gbon nala, fo pe keere yarilire ti walisaga kangurugo wogo ki yaa pye Farawon wi wogo. Kaawo tara nda tila pye saraga wofenne pe woro to ti sila pye Farawon wi woro.

Zhakobu wi senre punjo woro nda wila yo Zhozufu wi kan

27 Izirayeli wila saa cen wa Ezhipiti tara wa Gosheni wasege ki ni (wo naa wi go woolo pe ni). Paa tara ta ta mari pye pe woro. Paa se ma lege fo jenge.

28 Zhakobu wila pye wa Ezhipiti tara yeŋe ke ma yiri koloshyen. Wi yinwege ki ni fuun kila pye yeŋe cenme naa nafa shyen ma yiri koloshyen (147).

29 Naa Zhakobu wi kusanga wila kaa na yongo, a wi suu pinambyo Zhozufu wi yeri maa pye fɔ: «Na kiga pye na kala loon ndanla, mila ma yenri, ma kee ki le laga na jegbolo li nogo† ma yon kan na yeri, fo ma yaa ka kajenge pye na kan mbe koro sinne na ni, fo ma se kanla le laga Ezhipiti tara.

† 47:21 47:21: Laga nga ki yo fɔ: A leele pè pan ma cen wa cagboro gboro ti ni, sewe leele pele ni ki yo wa fɔ: A Zhozufu wi si leele pe le kulowo pi ni maga le tara ti go nga na ma saa ki wa go nga na. † 47:29 47:29: **Ma kee ki le laga na jegbolo li nogo, ko la pye kapyege ka, nga pe ma pye sanga wa ni, ma wugu mbe kagbogo ka pye.**

³⁰ Na mi ka ka ku mbe taga wa na tɛɛye pe na, mala ɛ ma yiri na ni laga Ezhipiti tara, ma sanla le wa pe fanga ki ni.» A Zhozufu wì sho fɔ: «Sɛnrɛ nda mà yo, mi yaa ki kala li pye†.»

³¹ A Zhakobu wì suu pye fɔ: «Wugu mala kan ki wogo ki na.» A Zhozufu wì si wugu maa kan ki wogo ki na. A Zhakobu wì si sogo maa yɛɛ ki jìile wa wì sinleyaraga ki go kɛɛ ki na†, maa gbɔgo.

48

Zhakobu wila duwaw pye Zhozufu pinambiile pe kan

¹ Ki kagala ke pungo na, a pè si saa ki yo Zhozufu wi kan ma yo fɔ: «Wele, ma to wi woro ngbaan.» A wì si kari wi pinambiile shyen Manase naa Efrayimu pe ni wa wi to wi yeri.

² A pè sigi yo Zhakobu wi kan fɔ: «Ma pinambyo Zhozufu wi ɲa wila paan laga ma kɔrɔgo.» A Izirayeli wì si fannɲa le wi yɛɛ ni, ma yiri ma cɛn wì sinleyaraga ki na.

³ A Zhakobu wì si Zhozufu wi pye fɔ: «Yɛnnɛɛ na yawa pi ni fuun fɔ, làa li yɛɛ naga na na wa Luzi ca ki ni, wa Kana tara, ma duwaw na na.

⁴ Làa na pye fɔ: «Mi yaa ma pye sevo, mbɔɔn setirige piile pe pye pe lɛɛ, mbɔɔn pye cɛngɛɛ lɛɛrɛ to. Mi yaa kaga tara nda ti kan ma setirige piile pe yeri mboro pungo na, ti pye pe woro wagati wi ni fuun†.»

⁵ Koni, ma pinambiile shyen Efrayimu naa Manase, poro mbele mà se laga Ezhipiti tara sanni mbe sa pan ma kɔrɔgo, pe yaa pye na woolo paa yɛɛ ɲa na Uruben naa Simeyon pe yen na woolo we.

⁶ Ɛn fɔ, piile mbele mà se poro pungo na, poro pe yaa pye ma woolo. Pe yaa ka pe tasaga ta wa pe ndɛɛɛ pe kɔrɔgo ki ni.

⁷ Na songɔrɔsaga ma yiri wa Mezopotami tara na paan wa Kana tara, a ma no Arasheli wì si ku na yeri wa kono, ki laga ki sila lali Efirata ca ki ni. A mì suu le wa Efirata ca kologo ki yon na. Efirata ca ko ki yen Betilɛemu ca yɛ†.»

⁸ A Izirayeli wì si Zhozufu wi pinambiile pe yan, mɛɛ yewe ma yo fɔ: «Ambɛnɛ wɛɛ mbele poro?»

⁹ A Zhozufu wì suu to wi yon sogo ma yo fɔ: «Yɛnnɛɛ lɛ pinambiile mbele kan na yeri laga Ezhipiti tara poro wɛɛ.»

¹⁰ A Izirayeli wì sho fɔ: «Mi yen nɔɔ yɛnri, pe pye pe fulo laga na tanla mbe ta mbe duwaw pye pe kan.»

¹¹ Izirayeli wi yɛngɛɛ kàa te wi leɛwɛ pi kala na, wi sila pye na yaan ke ni naa. A Zhozufu wì suu pinambiile pe fulo wa wi tanla. A Izirayeli wì si pe yigi ma pe mara wi yɛɛ na, ma kɛyen wa pe yologo.

¹² A Izirayeli wì si Zhozufu wi pye fɔ: «Mi sila pye naga sonri mi yaa koon yan naa, koonɲa Yɛnnɛɛ ligi pye, a mì yɛɛ ma piile yan.»

¹³ Kona, a Zhozufu wì suu pinambiile pe laga wa wi to wi kannguuro ti na†, mɛɛ sogo maa yɛɛ ki jìile wa tara maa gbɔgo.

† 47:30 47.29-30: Zhene 49.29-31; 50.5 † 47:31 47.31 Wa Yɛnnɛɛ sɛnrɛ sɛwɛ ɲa wi yen Gireki sɛnrɛ ni, ɲa ki yo laga ma yo: A Zhakobu wì si foli maa yɛɛ ki jìile wa wì sinleyaraga ki go kɛɛ ki na, ki yen ma yonlogo wa ma yo: A wì si jiige wi gbotangala li go ki na; Ebu 11.21. † 48:4 48.3-4: Zhene 28.13-14 † 48:7 48.7: Zhene 35.16-19 † 48:12 48.12: Naa Zhakobu wila piile pe taga wa wì kannguuro ti na, ko la pye pa kacɛn yen naga nari ma yo wo wila pe koro.

¹³ Ko pungo na, a Zhozufu wì suu pinambiile pe shyen pe yigi ma pe fulo naa wa wi to wi tanla. Wila Efrayimu wi yigi wi kalige kɛɛ ki ni maa yerege wa Izirayeli wi kameŋge kɛɛ ki na, ma Manase wi yigi wi kameŋge kɛɛ ki ni maa yerege wa Izirayeli wi kalige kɛɛ ki na.

¹⁴ Eɛn fɔ, a Izirayeli wì suu keyen yi suru maa kalige ki sanga maga taga Efrayimu go ki na, wo ɲa wila pye jonlofɔ we, mɛɛ wi kameŋge ki taga Manase wi go ki na; ali maga ta Manase wo wila pye pinambyɔ konɔbanna we.

¹⁵ A wì si duwaw pye Zhozufu wi kan ma yo fɔ: Yennɛle na na tele Abirahamu wo naa na to Izaki wi ni paa pe yinwege ki pye sinŋge li yege na, lo na lilan yege sin na yinwege piliye yi ni fuun yi ni fɔ ma pan ma gbɔn nala,

¹⁶ Mɛrege ɲa wilan go sho kapege ki ni fuun ki ni, wi duwaw ki lefonmbigile ngele ke na! Yennɛle sa ti mi naa na tele Abirahamu, naa na to Izaki pe we mɛre ti taga! Pe jiti, pe setirige piile pe lege laga tara ti na!

¹⁷ Naa Zhozufu wila kaa ki yan wi to wila pye naa kalige kɛɛ ki tari wa Efrayimu go ki na, a kì suu mben. A wì suu to wi kɛɛ ki yigi, mbege laga wa Efrayimu go ki na, mbe saga taga wa Manase go ki na,

¹⁸ ma suu to wi pye fɔ: «Kila pye ma, na to, katugu ɲa wo wi yen lerefo we. Ma kalige kɛɛ ki taga wa wo go ko na†.»

¹⁹ A wi to wì si je mɛɛ yo fɔ: «Migi jen, na pinambyɔ migi jen; Manase wo fun cɛnle yaa ka yiri wa wi ni, wo fun wi cɛnle li yaa ka gbɔgo; eɛn fɔ, wi jonlo wi yaa ka gbɔgo mbe we wi na. Cengele legere yaa ka yiri wa wi setirige ki ni.»

²⁰ A Zhakɔbu wì si duwaw pye pe kan ki pilige ki ni, ma yo fɔ: «Izirayeli woolo pe yaa kaa ma mege ki yinri mbaa duwaw piin leele pe kan mbaa yuun fɔ:

«Yennɛle sa ti ma pye paa Efrayimu naa Manase yen†!» »

Pa Zhakɔbu wila Efrayimu wi tege Manase wi go na yen we.

²¹ Ko pungo na, a Izirayeli wì si Zhozufu wì pye fɔ: «Wele, mi yaa ku. Eɛn fɔ, Yennɛle li yaa la ye go singi, mbe ye pye ye songoro wa ye teleye pe tara.

²² Mi yen na laga ka kaan ma yeri mbe taga wa ma tasaga ki na, mbe we ma to seyeɛnle pe wogo ki na. Ko ki yen Sishemu wasege ye, ko ɲa mila malaga gbɔn na tokobi naa na sandiga ti ni, maga sho Amori cɛnle woolo pe yeri†.»

49

Zhakɔbu wila duwaw pye wì pinambiile pe kan

¹ Kona, a Zhakɔbu wì suu pinambiile pe yeri ma yo fɔ: «Ye pan ye gbogolo, kagala ngele ke yaa ye ta wagati ɲa wila paan wa yege wi ni, mi yaa ke yege yo ye kan.

² Ye gbogolo ye logo Zhakɔbu pinambiile!
Yaa nuru ye to Izirayeli wi yeri!

† 48:18 48.14-18: Naa Zhakɔbu wila wi keyen yi suru maa kalige ki taga jonlofɔ wi na, maa kameŋge ki taga lerefo wi na, ko la pye naga nari ma yo duwaw ɲa jonlofɔ wi mbaa ta, wo la gbɔgo ma we ndɔfo wi woo wi na. † 48:20 48.20: Ebu 11.21 † 48:22 48.22: Ye wele wa Zhene 34.25-29laga ki ni.

3 «Uruben mboro ɲa ma yen na pinambyɔ konɓbanna,
mɪla ma se sanga ɲa ni na fannɓa ki ni fuun ki yen na ni.
Gbɔgɔwɔ naa fannɓa ti yen ma woro ma we ma to seyɛenle pe na.

4 Ma yen paa lɔgɔ yen ɲa ki maa fuun ɲɓɓanga.
Ɛen fɔ, ma se yekeere ti ta naa,
katugu mɔla fuuro ti tanga,
mɔ sinle na jeɛle wa ni wa na sinlesaga maga tege fyongo ni†.

5 «Simeyon naa Levi pe yen nɔsepiile†.
Pe tokobiye pe yen malingɓɔnyaara tipere.

6 Mi se gbogolo pe ni pe yon leme pa na.
Mi se silan jaterɛ wi wa nunɓa pe ni wa pe gbogolosara ti ni.
Katugu wa pe nanɓanwa pi ni, paa leele gbo,
wa pe nandanwa kagala ke ni, paa napene pe pannda ti koonlo.

7 Mi pe nanɓanwa kapyɛge ki danga, katugu pila pye ma pe.
Mi pe nanɓanwa ndorogo ki danga, katugu pe sila lere yinriwe ta.
Mi yaa ka pe setirige piile pe laga pe yeɛ na wa Zhakɔbu tara,
mbe pe jaraga pe ye pe ye wa Izirayeli tara.

8 «Zhuda, ma to seyɛenle pe yaa kaa ma sonni.
Ma yaa ka ma juguye pe ɲɓɓanga pe go sogo ma kan.
Ma to seyɛenle pe yaa kaa foli ma yege sɔgɔwɔ mbaa ma gbogo.

9 Zhuda, ma yen paa jara yirifonɲo yen.
Na pinambyɔ, mɔ yiri wa ma kagboro ti go na na paan.
Mɔ kanɲguuro ti kuuro ma sinle paa jara yen, paa jara no yen.
Ambo wi mbe ya mboo pye wi yiri†?

10 Wunluwɔ kanɲgala li se wɔ wa Zhuda sege ki ni.
Tegere gbɔtangala li se wɔ wi setirige piile pe keɛ
fɔ li lefo jenne† wi sa pan;
wo ɲa cengele ke yaa kaa nuru wi yeri we.

11 Wi ɛezen tiire ti yaa ka lege fɔ wi yaa kaa wi sofile wi poo ti na,
mbaa wi sofile pyo wi poo ɛezen tirige ɲa ki yon ma we ti ni fuun na ki
na.

Wi yaa kaa wi yariporo ti jori wa duven wi ni,
mbaa wi derigbɔgɔ ki jori wa ɛezen tonmo pi ni.

12 Wi yengele ke yaa la yanlagi duven wi kala na,
wi ɲangala ke yaa la finligi nono wi kala na†.

13 «Zabulon wo yaa ka cen wa kɔgoje yon ki na,
wa laga ɲa tonmokooro ti yaa kaa yeregi.
Wi tara ti yaa ka gbɔgɔ mbe gbɔn fɔ wa Sidon ca ki na.

14 «Isakari wo yen paa sofile ɲa wi yen fannɓa ni,
wi yen ma sinle wa yaayoro jasa† wi ni.

† 49:4 49:4: Ye wele wa Zhenɛ 35.22laga ki ni. † 49:5 49:5: Ye wele wa Zhenɛ 34.25laga ki ni.

† 49:9 49:9: Nambu 24.9; Naga 5.5 † 49:10 49:10: ɲa ki yo laga ma yo «lefo jenne», Eburuye senre ti ni pege yonlɔgo ma yo Shilo. Ki senpyo wi koro wi woro ma filige. † 49:12 49:11-12: Duven naa nono senre nda tila yuun, to yen naga nari ma yo Zhuda wi yaa ka ɛezen tiire legere naa yaayoro legere ta. † 49:14 49:14: ɲa ki yo laga ma yo «yaayoro jasa», Eburuye senre ti ni, ki senpyo wi koro wi woro ma filige.

15 Wigi yan fo wi yen ma sinle laga nga na na wogo, ki yen ma yon, fo tara ti tanla.

Wuu pogolo ke gbegele tuguro lerne pi kala na.

Wuu yee kan tunngo ki yeri paa kulo yen.

16 «Dan wo yaa cen wi woolo pe go na mbaa pe kiti wi koon, mbe pye paa Izirayeli cengele sanngala ke nungba yen.

17 Dan wo yaa ka pye paa woggo yen nga ki sinle wa kono, paa merege yen, nga ki sinle wa kono li yon na, na singi.

Wi yaa ka shon wi no wi yenjogo ki na, fo shon lugufo wi wo wi to wi jali.

18 E, Yawe Yenhele, na jigi wi yen ki na fo ma yaa kanla sho.

19 «Gadi, malingboonlo ngbelege yaa ka yiri mbe to ma na; een fo, ma yaa ka yiri pe korogo, mbe to pe na, mbe pe puro.

20 «Aseri, yarilire legeri yaa ka yiri wa ma yeri, wunlumbolo yarikatanra yaa kaa taa wa ma yeri.

21 «Nefitali wo yen paa lufaa yen na wi yen yeyinngi na. Wi yaa kaa piile jembele siin.

22 «Zhozufu wo yen paa tige yen nga ki maa seni, nga ki yen pulugo yon na.

Ki njere ti yiri ma yagara ma we mbogo na†.

23 Sandira wonfenne poo yon ja,

poo won pe wangala ke ni maa yegi weri.

24 Een fo, wila wi sandiga ki yigi ngbanga, Zhakobu Yenhele na fannga gbogfo li fannga na, wi keyen yila fannga ta.

Lo li yen Izirayeli wi konrifo ma pye walaga nga ki yen wi kee kansaga.

25 Ma to wi Yenhele lo li yen ma sagafu,

lo na li yen yawa pi ni fuun fo, lo li yaa duwaw ma na!

Mbe duwaw ma na mbe ti tisara mbaa paan mbaa yinrigi wa naayeri!

Mbe duwaw ma na mbe ti tonmo mbaa yinrigi wa tara ti nogo!

Mbe duwaw ma na mbe ti jele pe pye sevenne konaa yaayoro ti lege!

26 Mi na ma to, duwaw na mi pye ma kan, wi we na na teele paa pye na kan wi na

fo ma saa gbom wa yanwira nda ti yen kosagafu ti go na†.

Yenhele sa ti ki duwaw wi tigi Zhozufu wi na,

wo na wi yen wi to seyeenle pe go na, ki duwaw wi tigi wa wi go na!

27 «Benzhame wo yen paa kombokaga yen, nga ki ma yanyaraga ka yigi maga koonlo.

Pinliwe ni, ki ma ki kagboro ti ka;

yonlokogo, ki yaara nda koli, ki mari yelee.»

† 49:22 49:22: Nga ki yo fo Zhozufu wo yen paa tige yen nga ki maa seni, Eburuye senre ti ni, ki mbe ya logo fo wi yen paa yan sofile yen. Njere nda senre ti yo ko yen naga nari paa yegi nga na Zhozufu setirige piile pe yaa ka lege mbe jaraga konaa mbe fannga ta. † 49:26 49:26: Laga nga ki yo fo ma saa gbom wa yanwira nda ti yen kosagafu ti go na ko yen naga nari fo duwaw na Zhozufu wi yaa ta kosaga se pye wi na.

²⁸ Poro mbele poro pe yen Izirayeli cengele ke ma yiri shyen ngele. Pe to wila duwaw wi pye pe kan ma senre nda yo, tori yeen. Pe ni fuun nungba nungba wila duwaw pye pe kan, a wi yiri wi ye wi ye.

Zhaköbu wi kunwo senre

²⁹ Ko pungo, a Zhaköbu wi sigi senre nda ti yo wi piile pe kan fo: «Mi yaa ku mbe taga wa na teleye mbele pe ku pe na. Na kungolo, ye sanla le wa na teleye pe fanga ki ni, wa waliwege nga ki yen wa Heti cenle woolo nana Efiron wi kere ki ni,

³⁰ wa kere ti waliwege ki ni, wa Makipela, wa Mamire laga ki tanla, wa Kana tara. Ko kere to Abirhamu wila lo Heti cenle woolo nana Efiron wi yeri mari pye gboolo lesaga[†].

³¹ Pa paa Abirhamu naa wi jo Sara pe le wa, pa paa Izaki naa wi jo Erebeke pe le wa, pa mila Leya wi le wa fun[†].

³² Kere to naa waliwege nga ki yen wa ti ni, paa ti lo Heti cenle woolo poro yeri.»

³³ Naa Zhaköbu wila kaa ko wi senyoro ti na wi pinambiile pe kan, a wi si nuru ma sinle, mee ku ma taga wa wi teleye pe na[†].

50

Zhaköbu wi kunwo pyewe senre

¹ Kona, a Zhozufu wi si foli wa wi to wi yege ki na mee keyen wa wi yologo ma gbele.

² A Zhozufu wi suu tunmbyeele mbele paa pye were pyefenne pe pye ma yo poo to gboo wi gbegele nuwo taanyaara ni (wi ya wi tege). A were pyefenne pe si nuwo taanyaara gbegele Izirayeli gboo wi na.

³ Paa ko kala lo pye piliye nafa shyen ni, katugu ko piliye yon ko ki ma yala pe gboo wi gbewe pi ni. Ezhipiti tara fenne paa Zhaköbu kunwo pi gbele ma saa gbön piliye nafa taanri ma yiri ke.

⁴ Naa kunwo pi gbelepiile yila kaa toro, a Zhozufu wi sigi yo Farawon wi go woolo pe kan fo: «Na kaa pye na kala li ye ndanla, mila ye yenri, ye saga senre nda ti yo Farawon wi kan yoo pye fo:

⁵ «Sanni na to wi sa ku, wila na pye ma yo: Wugu mala kan, fo ma yaa ka sanla gboo wi le wa fanga nga mila kon wa Kana tara ki ni.» Ki kala na, ye kono kan na yeri, mbe sanla to gboo wi le, mbe si songoro mbe pan[†]».

⁶ A pe si saa ki yo Farawon wi kan. A wi sho fo: «Kari ma soon to gboo wi le ma yala wuguro nda wila ti ma wugu ti ni.»

⁷ A Zhozufu wi si le na kee saa to gboo wi le. Farawon wi tunmbyeele, naa wi laga ki lelele konaa Ezhipiti tara lelele pe ni fuun paa pinle wi ni ma kari.

⁸ Zhozufu wi go woolo pe ni fuun, naa wi to seyeenle poro naa wi to go woolo sanmbala paa kari fun. Pe sila lere wo wa kpe yaga wa Gosheni tara, kaawo pe piile jele jele poro naa pe simbaala, naa sikaala konaa pe nere ti ni.

⁹ Wotoroye mbele shonye maa tile naa pe fevenne la pinle Zhozufu wi ni fun, a janwa wi lege fo jenge.

[†] 49:30 49:30: Zhene 23.3-20 [†] 49:31 49:31: Zhene 25.9-10; 35.29 [†] 49:33 49:33: Kapye 7.15

[†] 50:5 50:5: Zhene 47.29-31

¹⁰ Naa pàa ka saa gbɔn wa yarilire sunsaga nga pe yinri Atadi ki na, wa Zhuriden gbaan wi punɔgo na, a pè si kunwɔ pi pye wa maa gbɔgo, maa gbele fɔ jɛngɛ. Zhozufu wila wi to kunwɔ pi gbele fɔ pilige kɔlɔshyɛn.

¹¹ Ki tara woolo mbele pàa pye Kana tara fɛnnɛ, a pè sigi kunwɔ pyewe pi wele maa yan wa Atadi yarilire sunsaga ki na, ma sho fɔ: «Ki kunwɔ mba pi yɛn ma gbɔgo Ezhipiti tara fɛnnɛ pe yeri dɛ!»

Ki kala na, ki laga nga ki yɛn wa Zhuriden gbaan wi punɔgo na, pàa ki mɛgɛ taga naga yinri Abeli Mizirayimu†.

¹² Ko punɔgo na, a Zhakɔbu wi pinambiile pè sigi pye paa yɛgɛ nga na pe to wila ki yo ma pe kan we.

¹³ Wi pinambiile pàa wi lɛ ma kari wi ni wa Kana tara, ma saa wi lɛ wa kɛrɛ ti waliwɛgɛ ki ni, wa Makipɛla. Abirahamu wo wila ki kɛrɛ ti lɔ Hɛti cɛnlɛ woolo nanja Efiron wi yeri maga pye gbɔolo lesaga wa Mamire laga ki tanla†.

¹⁴ Naa Zhozufu wila kaa wi to wi lɛ makɔ, a wì si sɔngɔrɔ wa Ezhipiti tara, wo naa wi to seyɛɛnlɛ pe ni, konaa mbele fuun pàa saa wi torogo a wì saa wi to wi lɛ pe ni.

Kagala ngele kàa pye

Zhakɔbu kunwɔ pi punɔgo na

¹⁵ Naa Zhozufu wì to seyɛɛnlɛ pàa kaa ki yan pe to wì ku, a pè si pe yɛɛ pye fɔ: «Koni, Zhozufu wì mbe ya yiri we kɔrɔgɔ mbe kapege nga wàa pye wi na ki fɔgɔ tɔn we na.»

¹⁶ Kona, a, pè si ti a pè saa ki yo Zhozufu wi kan fɔ: «Sanni ma to wi sa ku, wila ki sɛnrɛ nda ti yo ma yo fɔ:

¹⁷ «Pa ye yaa para Zhozufu wì nì yɛɛn, mbe yo fɔ: Mi yɛn naa yɛnri fɔ kapege naa katijaanga nga wi to seyɛɛnlɛ pàa pye wi na, wigi kala yaga pe na; katugu pàa kapege pye wi na! Koni we yɛn nɔɔ yɛnri, woro mbele we yɛn ma to wì Yɛnnɛlɛ lɛ tunmbyeelɛ, ma we kapere ti kala yaga we na.» »

Naa pàa ka saa ki sɛnrɛ ti yo Zhozufu wi kan, a wì si gbele.

¹⁸ Ko punɔgo na, a wì to seyɛɛnlɛ pè si kari pe yɛ ma saa fɔli wi yɛgɛ sɔgɔwɔ ma yo fɔ: «We mbele, we yɛn ma kulolo.»

¹⁹ Eɛn fɔ, a Zhozufu wì si pe pye fɔ: «Yaga ka fyɛ, ko mbe pye muwi mi yɛn wa Yɛnnɛlɛ lɛ yɔnlɔ lɛ?»

²⁰ Yoro laga sɔnri mbe kapege pye na na, a Yɛnnɛlɛ lɛ sigi kapege ki kannga kajɛngɛ mbe ta mbe nga kila piin nala ki yɔn fili, mbe lelegɛrɛ go sho.

²¹ Koni yaga ka fyɛ, mi yaa la ye kaan yaa kaa yoro naa ye piile.»

A wì si pe kotoɔro ti sogo pe na sentanra ni.

Zhozufu wi kunwɔ sɛnrɛ

²² Zhozufu wila cɛn wa Ezhipiti tara wo naa wi go woolo pe ni. Wila ta yɛlɛ cɛnnɛ ma yiri kɛ (110).

²³ Zhozufu wila wi pinambyɔ Efrayimu wi pishyɛnwoolo pe piile pe yan yɛnlɛ ni. Wila wi pinambyɔ Manase wi pishyɛnwoo Makiri wi piile pe lɛ ma pe koro.

²⁴ Pilige ka, a Zhozufu wì suu to seyɛɛnlɛ pe pye fɔ: «Sanni jɛnri, mi yaa ku! Eɛn fɔ, Yɛnnɛlɛ lɛ yaa la wele ye na, ki woro nala kɔɔn shyɛn. Li yaa

† 50:11 50:11: Eburuye sɛnrɛ ti ni Abeli Mizirayimu mɛgɛ ki koro wowi nga Ezhipiti tara fɛnnɛ kunwɔ gbele. † 50:13 50:13: Kapyɛ 7:16

ka ti ye yiri laga ki tara nda ti ni, mbe songoro ye ni wa tara nda làa wugu ma yo li yaa kan Abirahamu, naa Izaki, konaa Zhakobu pe yeri ti ni.»

²⁵ Zhozufu wi si ti a Izirayeli pinambiile pe wugu maa kan mbe nga wi yaa yo ki pye. Wila pe pye fɔ: «Yenɲele li yaa la wele ye na, ki woro nala koon shyen. Na yaga kaa kee sanga ɲa ni, yanla kajeere ti le ye kari ti ni, yeri wo laga[†].»

²⁶ Zhozufu wila ta yele cenme ma yiri ke meɛ ku (110). A pè suu gboo wi gbegele nuwo taanyaara ni, maa le gboolo kesu wa ni wa Ezhipiti tara.

[†] **50:25 50:25:** Eki 13.19; Zhozu 24.32; Ebu 11.22

Izirayeli woolo pe yinriwε sεwε ηa pe yinri

ΕΚΙΖΩΔΙ

Sεwε wi nawa sεnrε

Maga logo Ekizodi ko koro wo yen fo: «Mbaa kee» nakoma «mbe yiri». Ki sεwε ηa wi yen na para Izirayeli woolo pe kaghogolo ngele kε pye ma toro lo la nungba na. Lo li yen pe yinriwε wa Ezhipiti tara.

Ki sεwε ηa wi sεnrε ti kōn ma yiri kōnsaga taanri:

Wa wi kōnsaga kōngbannga ki ni (1-13), ki yen naga nari fo Zhakobu setirige piile pe yen wa Ezhipiti tara na jolo jεnge paa kulolo yen. A Yawε Yεnnele li si Moyisi wi wo mbe pe sho kōnaa mbe pe yirige wa Ezhipiti tara.

Wa wi kōnsaga shyen wogo ki ni (14-18), ki yen naga nari fo Izirayeli woolo pe yen na tanri na kee wa Sinayi yanwiga ki na, ko ηga ki yen Yεnnele li yanwiga kpoyi ye. Pe karaga ki sila Ezhipiti tara wunlunana wi ndanla. A wi suu malingbōonlo pe torogo pe sa pe yigi. Eεn fo, a Yεnnele li si kafōnnogolo pye mali woolo pe sho. Ko pungo na, a leele pe nεε kee pe kondangala li na. Yεnnele lāa tōnmō naa yaakara kan pe yeri.

Wa wi kōnsaga taanri wogo ki ni (19-40), ki yen naga nari fo leele pe yen wa Sinayi yanwiga ki na. A Yεnnele li si yōn finliwε le li woolo pe ni, mali yεε naga Moyisi wi na. Lāa ngasegele kε ke kan wi yeri kōnaa lasiri kōngolo kele yεε ni. A li sigi yεε yo paa yεε ηga na pe daga mbaa li gbogo we. Lāa yεε nagawa kan wi yeri paa yεε ηga na pe daga mbe Yεnnele gbogōsaga ki kan we.

Yεnnele lo lāa pye Izirayeli woolo pe kala pyew, εεn fo a pe wire ti si kaa fanla pe na fyaw, a pε yarisunngo gbegele pe yεε kan. A Yεnnele li si pe pye fo:

Muwi mi yen Yawε Yεnnele, ma Yεnnele le; muwi mōo yirige wa Ezhipiti tara, to nda maa pye wa ti ni kulo we. Mεε daga mbe yarisunndo ta yεε gbogō mi pungo na (Eki 20.2-3).

Sεwε wi yen na kōonlo yεε ηga na

Izirayeli woolo pe kulowo wa Ezhipiti tara 1.1-22

Nana ηa paa pye na yinri Moyisi 2.1-25

Moyisi naa Arōn paa para Ezhipiti tara wunlunana wi ni 3-6

Yεnnele lāa jōlogō kagala kε wa Ezhipiti tara fenne pe na 7-11

Paki feti kōngbannga wi pyewe 12-13

Izirayeli woolo paa Kōgoje yεen wi kōn ma yiri 14.1-15.21

Mbege le wa Kōgoje yεen wi na mbe sa gbōn wa Sinayi yanwiga ki na 15.22-18.27

Yεnnele lāa yōn finliwε le Izirayeli woolo pe ni 19-24

Yεnnele li cεnsaga paraga go ki kanlōmō 25-31

Izirayeli woolo paa Yεnnele li yōn finliwε pi jōgō 32-34

Yεnnele li filisaga paraga go ki kanwa 35-40

IZIRAYELI WOULO PE KULOWO WA EZHIPITI TARA

1.1-22

*Izirayeli woolo pe kulowo tunndo
wa Ezhipiti tara*

¹ Izirayeli na pe yinri fun Zhakobu wi pinambiile mbele paa pinle wi ni ma kari wa Ezhipiti tara, pe mere ti nda. Pe ni fuun nungba nungba paa kari naa pe go woolo.

² Uruben, naa Simeyon, naa Levi, naa Zhuda,

³ naa Isakari, naa Zabulon, naa Benzhamé,

⁴ naa Dan, naa Nefitali, naa Gadi konaa Aseri[†].

⁵ Zhakobu wi setirige piile mbele paa kari wa Ezhipiti tara pe ni fuun paa pye lere nafa taanri ma yiri ke. Wi pinambyo Zhozufu wo la pye wa Ezhipiti tara mako[†].

⁶ Naa kila kaa mo, a Zhozufu wi si kaa ku, naa wi to seyeenle pe ni, konaa ki wagati woolo pe ni fuun pe ni[†].

⁷ Een fo, a Izirayeli cenle woolo pe si pye sevenne, ma se ma lege fo jenge, ma Ezhipiti tara ti yin, mee pye fannga ni.

⁸ A wunlunaŋa fonŋo si kaa cen Ezhipiti tara ti go na, wo sila Zhozufu kala lo la kpe jen.

⁹ A wi suu woolo pe pye fo: «Ye wele, Izirayeli cenle woolo pe lege jenge ma we we na, ma fannga ta ma we we na[†].

¹⁰ Ye pan we yigisaga ja pe wogo ki na tijinliwe ni, nakoma pe yaa ka lege mbe toro. Na malaga ka ka to laga we na, pa pe yaa pinle we mbenfenne pe ni mbe malaga gbon we ni mbe ya we ni, mbe si wo laga tara ti ni.»

¹¹ Ki kaa pye ma, a pe si kulowo tunngo teele tegetege Izirayeli woolo pe go na, jango mbe pe yeye weri tunngbanra ni. Ki pye ma, a pe si Pitomu naa Aramisesi cara ti kan Farawon[†] wi kan, a ti pye wi yarijende tegesara.

¹² Een fo, ali maga ta paa pye na Izirayeli woolo pe jolo na kee yeye, paa pye na lege na seregi, fo a Ezhipiti tara fenne pe Izirayeli woolo pe panra.

¹³ Ki pye ma, Ezhipiti tara fenne paa Izirayeli woolo pe le kulowo tunngo ngbanga ni.

¹⁴ Paa pe yeye weri tunngbanra ti ni: joro tunngo, naa tofa konwo konaa keere tunndo ti cenle pyew ti ni. Paa kulowo tunngo cenle pyew ki we pe na fo tipege.

¹⁵ A Ezhipiti tara wunlunaŋa wi si para jeele shyen mbele paa pye na Eburuye jeele pe sari paa siin pe ni. Paa pye na nungba yinri Shifira, na sanja wi yinri Puwa.

¹⁶ Wila pe pye fo: «Na ye kaa Eburuye jeele pe sari paa siin sanga na ni, ye pyo wi wele jenge yoo jen wa sesaga, na wiga pye nana, yoo gbo; na wiga pye jele, yoo yaga yinwege na.»

¹⁷ Een fo, jeele mbele paa pye na Eburuye jeele pe sari paa siin paa pye na fye Yenjele li yeye. Pe sila Ezhipiti tara wunlunaŋa wi senre ti le. Paa pye na pinambiile pe yari yinwege na.

¹⁸ Kona, a Ezhipiti tara wunlunaŋa wi si pe yeri mee pe pye fo: «Yingi na a ye sigi pye yeen ma pinambiile pe yaga yinwege na?»

¹⁹ Mbele paa pye na jeele pe sari paa siin, a pe si Farawon wi yon sogo ma yo fo: «Eburuye jeele pe woro paa Ezhipiti tara fenne jeele pe yen. Pe yen kotogo ni, pe ma keli ma se sanni we sa gbon wa pe na.»

[†] **1:4 1.1-4:** Zhene 35.23-25; 46.8-27 [†] **1:5 1.5:** Wa kapyegele sewe wi go koloshyen ki konko ke ma yiri tijere (Kapye 7.14) li ni, lere yon nga ki kan ki yen lere nafa taanri ma yiri ke ma yiri kangurugo. Ko pan ma, katugu Yenjele senre sewe lee na wi yen Gireki senre ni wila Zhozufu wi pishyenwoolo taanri naa pe piile shyen jiri ma pe pinle wa. [†] **1:6 1.6:** Kapye 7.17 [†] **1:9 1.9:** Kapye 7.19 [†] **1:11 1.11:** **Farawon mege ki yen mege nga paa pye na tari faa Ezhipiti tara fenne wunlumbolo pe na.**

²⁰ A Izirayeli cenle woolo pè si se ma lege fò jenge ma fannga ta. A Yennele li si kajege pye mbele paa pye na jele pe sari paa siin pe kan.

²¹ Yennele laa pe go woolo pe pye a pè lege, katugu paa Yennele li jate.

²² Ki kaa pye ma, a Farawon wi sigi kono na li kan wi tara woolo pe ni fuun pe yeri ma yo fò: «Paga Eburuye pinambyo na se, yoo wa wa Nili gbaan wi ni, een fò, ye pe sumborombiile pe ni fuun pe yaga yinwege na†.»

NANA NA PAA PYE NA YINRI MOYISI

2

2.1-25

*Moyisi wi sewe
naa wi punwe kala*

¹ Ki sanga wi ni, Levi setirige woolo nana wa si ki setirige nungba ki jele wa pori wi jo.

² A ki jele wi si kugbo le mee pinambyo se, ma sigi yan fò pyo wi yen ma yon. A wi suu lara ma saa gbon fò yeyen taanri†.

³ Ko pungo na, wii ya mbaa wi lara naa, a wi si kanjapige ti gbegewe ni, maga nawa pi wologo fenrege naa nguro joro ni (jango tonmo ka ya ye wa ki ni), mee pyo wi le wa ki ni ma saa ki tege wa gbagara wi sogowo wa gbaan wi konggo tonmo pi ni.

⁴ A pyo wi njo wi si saa yere laga ka na, mbe ta mbe nga ki yaa pye pyo wi na ki yan.

⁵ Ko pungo na, a Farawon wi sumborombyo wi si kari wa gbaan wi ni mbe sa woli. A wi pinleyeenle poro nee yanriyanri na toro gbaan wi konggo ki na. A Farawon wi sumborombyo wi si kanjapige ki yan wa gbagara wi sogowo, mee wi tunmbyee jele wi tun ma yo wi saga le wi pan ki ni.

⁶ Ki kaa pan, a wi sigi yenge mee pyo wi yan wa. Pinambyo lawi, wila pye na gbele. A wi yinriwe suu ta, a wi sho fò: «Eburuye pe pyo wo wawi na!»

⁷ Kona, a pyo wi njo wi si Farawon sumborombyo wi pye fò: «Maa jaa mbe sa Eburuye jele wa yeri wi pan wila pyo wi kaan wila wonri le?»

⁸ A Farawon sumborombyo wi sho fò: «Ee.»

A sumborombyo wi si kari ma saa pyo wi no jate wi lagaja ma pan wi ni.

⁹ A Farawon sumborombyo wi si jele wi pye fò: «Ki pyo na wi le ma saa wi kaan wila wonri na kan, mi yaa koon sara ki wogo ki na.»

A jele wi si pyo wi le ma saa naa kaan wila wonri.

¹⁰ Naa pyo wila kaa yege to, a nɔfo wi si pan maa kan Farawon sumborombyo wi yeri, a wuu pye wi pinambyo. A wi suu mege ki taga naa yinri Moyisi, ma yo fò: Katugu muu tile maa wo tonmo†.

*Moyisi wila fe ma kari
wa Madiyan tara*

¹¹ Naa Moyisi wila kaa yiri ma yege to, pilige ka, a wi si yiri ma kari wa wi cenle woolo pe yeri, mee saa pe tunngbanra ti yan. A wi si Ezhipiti tara fenne woo wa yan wila wi cenle woolo Eburuye nana wa gboon†.

¹² A wì si welewele maa yee maga, wii lere yan. A wì si Ezhipiti tara fenne naja wi gbón maa gbo, mee wi lara wa taambugó ki ní.

¹³ Ki goto, a wì si kari naa mee saa Eburuye nambala shyen yan paa wiin. A wì si ña wogo ki pen wi yewe ma yo fò: «Yingi na, a ma nne ma sefo wi gbón?»

¹⁴ A ki naja wì suu pye fò: «Ambó wòón tēge we go na ma pye we kiti kónfò? Maa jaa mbanla gbo paa yēge ñga na maa Ezhipiti tara fenne naja wi gbo wi le?»

A Moyisi wì si fye ma suu yee pye fò: «Kaselege kona, lere ña mì gbo pège wogo ki jēn†.»

¹⁵ Farawón wila ñga kila pye ki logo, a wi nne Moyisi wi lagajaa mboo gbo. Een fò, a Moyisi wì si fe ma kari ma saa cen wa Madiyan tara ma lali Farawón wi ní. Wila pye ma cen kolo wa tanla†.

¹⁶ Wa Madiyan tara, saraga wófó wà la pye wa, wi sumborombiile paa pye koloshyen. Paa pan ma ko ma yaayoro woyaara ti yinyin, mbe pe to wì simbaala naa sikaala pe kan pe wò.

¹⁷ Een fò, a yaayoro konrifenne pèle si pan le, mee sumborombiile pe puró. Kona, a Moyisi wì si yiri pe korógo ma saga sumborombiile pe na, mee pe yaayoro ngbelege ki kan, a ki wò.

¹⁸ Naa sumborombiile paa kaa songoro ma gbón wa pe to Erewuweli† wi tanla, a wì si pe yewe ma yo fò: «Yingi na, a yè si pan faa nala?»

¹⁹ A pè suu yon sogo ma yo fò: «Ezhipiti tara fenne naja wawi wì we sho yaayoro konrifenne pe yeri. Wì yere ko we kan ma we yaayoro ngbelege ki kan, a ki wò.»

²⁰ A pe to wì si pe yewe ma yo fò: «Ki naja wi yen se yeri? Yingi na, a yè si pan maa yaga wa? Ye saa yeri wa, wi pan we li.»

²¹ A Moyisi wì si yenle ki na mbe cen wa ki naja wi yeri; a wì suu sumborombyo Sefora wi kan Moyisi wi yeri wi jò.

²² A Sefora wì si kugbo le ma pinambyo se, a Moyisi wì suu mēge taga naa yinri Gerishomu; katugu wila yo fò: «Mi yen nambanña ma cen tateere ní.»

²³ Naa kila kaa mō, a Ezhipiti tara wunlunana wì si ku. Izirayeli cenle woolo paa pye na jēen na gbele bere pe kulowo tunngbanra ti kala na. A pe gbelege kì si gbón fò wa Yenñele li na.

²⁴ A Yenñele li si pe gbeere ti logo, mee jatere pye yon finliwē mba làa le Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakobu pe ni pi na†.

²⁵ A Yenñele li si Izirayeli woolo pe wele, mee pe cenlomo pi yan maa jēn.

MOYISI NAA ARON PAA PARA EZHIPITI TARA WUNLUNANA WI NI

3

3-6

† 2:14 2.11-14: Kapye 7.23-28 † 2:15 2.15: Kapye 7.29; Ebu 11.27 † 2:18 2.18: Erewuweli mēge ki koro wowi ña Yenñele li wonlo. Paa kaa naa yinri fun Zheturo (Eki 3.1). † 2:24 2.24: Zhene 15.13-14

*Yenñele làa Moyisi wi wɔ
mbe Izirayeli woolo pe sho
wi fannga na*

¹ Moyisi wila pye naa nafa Zheturo wi simbaala naa sikaala pe konri wi kan. Zheturo wila pye Madiyan tara saraga wɔfɔ. Pilige ka, a Moyisi wɔ si kari yaayoro ti ni wa gbinri wi pungo na, ma saa gbɔn wa Yenñele li yanwiga nga pe yinri Horebu† ki na.

² A Yawe Yenñele li Merege wɔ suu yee naga wi na kason yinne la ni tipile la sogowɔ. A Moyisi wɔ sigi wele maga yan fɔ tipile li lagapyew kila pye kason ni, een fɔ, tipile jate li sila pye na sori.

³ A wɔ sho fɔ: «Mi yaa fulo wa mbe saga kafɔnnɔ na li wele mbege jen yingi na tipile li si woro na sori.»

⁴ Naa Yawe Yenñele làa kaa wi yan wi yen na fulo wa mbe sa wele, a li si koro wa tipile li sogowɔ maa yeri, ma yo fɔ: «Moyisi, Moyisi.» A Moyisi wɔ si sho ma yo fɔ: «Naw.»

⁵ A Yenñele li sho fɔ: «Maga ka fulo laga ki laga nga ki ni. Ma sawira ti wɔ wa ma tɔɔro ti na, katugu ma yen ma yere laga nga na, ki tara ti yen kpoyi na yege na.»

⁶ A li sho naa fɔ: «Muwi mi yen ma to wi Yenñele le, Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakɔbu pe Yenñele le.»

A Moyisi wɔ suu yege ki tɔn, katugu wila pye na fye mbe Yenñele li wele.

⁷ A Yawe Yenñele li sho fɔ: «Na woolo mbele wa Ezhipiti tara, mi pe jɔlogɔ ki yan, gbeere nda paa gbele pe jɔlofenne pe kee, miri logo. Mi pe tere ti jen.

⁸ Mi pan mbe pe sho Ezhipiti tara fenne pe kee, mbe pe yirige laga, mbe kari pe ni tara ta ni, nda ti yɔn ma gbɔgɔ, ma yin nono naa senrege ni na fuun†. Kana tara fenne, naa Heti cenle woolo, naa Amɔri cenle woolo, naa Perezi cenle woolo, naa Hevi cenle woolo konaa Zhebusi cenle woolo pe tara tori.

⁹ Wele, Izirayeli woolo pe gbeere ti gbɔn laga na na, Ezhipiti tara fenne paa pe jɔlo yege nga na, migi yan.

¹⁰ Koni, ta kee, mila ma tunnu Farawɔn wi yeri. Ma sa Izirayeli, na woolo pe pye pe yiri wa Ezhipiti tara†.»

*Yenñele làa li mege ki naga
Moyisi wi na*

¹¹ Kona, a Moyisi wɔ si Yenñele li pye fɔ: «Mi we? Ko lere ma mi, mbe kari sa Farawɔn wi yan, mbe Izirayeli woolo pe pye pe yiri wa Ezhipiti tara.»

¹² A Yenñele li sho fɔ: «Mi yaa pye ma ni. Tegere nda ti yaa ki naga ma na mbe yo mi jate mila ma tunnu ti nda: «Na maga ka Izirayeli woolo pe yirige wa Ezhipiti tara, ye ni fuun ye pan yanla gbɔgɔ laga ki yanwiga nga ki na.» »

¹³ A Moyisi wɔ si Yenñele li pye fɔ: «Ki kaa pye yeen, mi yaa kari wa Izirayeli woolo pe yeri saga yo pe kan fɔ ye teleye pe Yenñele lilan tun ye yeri. Een fɔ, na paga na yewe li mege ki ni, mi yaa yo mele†?»

† 3:1 3.1: Horebu yanwiga ko nungba ko pe yinri Sinayi (Eki 19.2). † 3:8 3.8: Nonɔ naa senrege to yen naga nari ma yo yaayoro ti yaa yɔn jenge wa ki tara ti ni, konaa tire nda ti maa seni ti ni.

† 3:10 3.2-10: Kapye 7.30-34 † 3:13 3.13: Eki 6.2-3

¹⁴ A Yenñele li si Moyisi wi pye fɔ: «Muwi mi yen ɲa wi yen†.» Maga yo Izirayeli woolo pe kan fɔ ɲa pe yinri «Mi yen» wilan tun ye yeri.

¹⁵ A Yenñele li suu pye naa fɔ: «Maga yo Izirayeli woolo pe kan fɔ: <Yawe Yenñele†, ye teleye pe Yenñele le, Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakɔbu pe Yenñele le, lo lilan tun ye yeri.> Ko ki yen na mege ye fɔ sanga pyew. Ko mege koyi wagati wi ni fuun woolo pe mbe ya mbaa na yinri ki na.

¹⁶ Koni, kari ma sa Izirayeli lelelele pe gbogolo, ma pe pye fɔ: <Yawe Yenñele, ye teleye pe Yenñele le, lili yee naga na na. Lo na li yen Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakɔbu pe Yenñele le.> Lilan pye fɔ: <Mi pan mbe wele ye na, katugu ɲga paa piin ye na wa Ezhipiti tara, miɲi yan.

¹⁷ Mi yaa ka ye yirige mbe ye wo wa jɔlogo ki ni, wa Ezhipiti tara, mbe kari ye ni wa Kana tara fenne, naa Heti cenle woolo, naa Amori cenle woolo, naa Perezi cenle woolo, naa Hevi cenle woolo konaa Zhebusi cenle woolo pe tara ti ni. Ki tara ti yen ma yin nono naa senrege ni na fuun.>

¹⁸ Izirayeli lelelele pe yaa ka logo ma yeri. Kona, mboro naa poro ni, ye kari wa Ezhipiti tara wunlunana wi yeri, ye saa pye fɔ: <Yawe Yenñele, woro Eburuye, we Yenñele le, lili yee naga we na. Koni, konɔ kan we yeri, we piliye taanri tangala tanga wa gbinri wi ni, we sa saara wo Yawe Yenñele li yeri.>

¹⁹ Miɲi jen ma yo Ezhipiti tara wunlunana wi se yenle mbe ye yaga ye kari, kaawɔ poo jori fɔ jenge.

²⁰ Mi yaa kanla fannɲa ki naga Ezhipiti tara fenne pe na, mbe pe jɔlo kafonngɔlo cengele ngele fuun mi yaa pye wa pe sogowo ke ni. Ko pungo na, pa wi yaa ye yaga ye kari.

²¹ Mi yaa ka ti ye kala li Ezhipiti tara fenne pe ndanla, jango yaga kaa kee sanga ɲa ni, yaga ka kari kewara.

²² Ye jele pe ni fuun nunɲba nunɲba pe te yaara, naa warifuwe yaara konaa yariporo yenri pe cenyeele, Ezhipiti tara woolo pe yeri, konaa jele mbele pe yen pe ni wa pe yinre ti ni pe yeri; yeri le ye pinambiile naa ye sumborombiile pe na. Pa ye yaa Ezhipiti tara fenne pe kee yaara ti koli pe yeri yen†.»

4

Yenñele laa li yawa pi naga Moyisi wi na

¹ Kona, a Moyisi wi si Yawe Yenñele li yon sogo ma yo fɔ: «Wele, Izirayeli woolo pe se taga na senre ti na, pe se si logo na yeri. Een fɔ, pe yaa na pye mbe yo fɔ: <Yawe Yenñele li sili yee naga ma na.> »

² A Yawe Yenñele li suu yewe ma yo fɔ: «Yingi ki yen ma kee?» A Moyisi wi sho fɔ: «Kanngala li†.»

³ A li suu pye ma yo: «Li wa le tara.»

† 3:14 3.14: *Muwi mi yen ɲa wi yen: Ko yen naga nari ma yo Yenñele lo nunɲba li yen Yenñele jenne le, li yen wa fɔ sanga pyew (Naga 1.4-8).* † 3:15 3.15: Yenñele li mege jenge pa pege yonlogo yeen YHWH, ko koro wo yen fɔ «Ija wi yen», nakoma «Ija wi yen wa.» Yele cenme shyen torongolo Zhezu Kiriwi sege ki yege, naa paa Bibulu wi kanngala Gireki senre ti ni, a Zhufuye pe sigi mege ki kanngala ma yo «we Fɔ» jango paga ka ta mbaa Yenñele li mege ki yinri jaga jaga. Jinmiire ti ni wege mege ki kanngala ma yo «Yawe Yenñele.» Yenñele li mege jenge ki yerewe pi woro ma jen. † 3:22 3.21-22: Eki 12.35-36 † 4:2 4.2: Ki yen ndee ki kanngala, yaayoro konrikanngala lali.

A Moyisi wì sili wa le tara, a li si kannga ma pye wɔɔɔ. A Moyisi wì si fe wɔɔɔ ki yege.

⁴ A Yawe Yennele li si Moyisi wi pye fɔ: «Ma kɛɛ ki sanga ma wɔɔɔ ki yigi wa ki naga ki na.»

A Moyisi wì suu kɛɛ ki sanga maga yigi. A wɔɔɔ kì si kannga ma pye naa kannkala wa wi kɛɛ.

⁵ A Yawe Yennele li sho fɔ: «Maga wogo nga ki pye, jango Izirayeli woolo pe taga ki na fɔ milan yɛɛ naga ma na, mi ɲa pe teleye pe Yennele le, Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakobu pe Yennele le.»

⁶ A Yawe Yennele li suu pye naa fɔ: «Ma kɛɛ ki taga wa ma kotogo ki na, wa ma yaripogo ki nogo.»

A wì sigi taga wa wi kotogo ki na. Naa wila kaa ki tile maga wɔ, a wi kɛɛ ki si filige pow yayenwe pi ni[†].

⁷ A li suu pye naa fɔ: «Ma kɛɛ ki songoro maga taga wa ma kotogo ki na.» A wì sigi songoro naa maga taga wa wi kotogo ki na. A ki si kannga ma pye naa paa wi witige ki yen.

⁸ A Yawe Yennele li sho fɔ: «Na Izirayeli woolo pee taga ma senre ti na, mbe kafonno kongbanna li jate, pa pe yaa taga ti na kafonno shyen wolo lo kala na.

⁹ Na pee taga ma senre ti na ki kafonngolo shyen ke kala na, na pee si logo ma yeri, pa ma Nili gbaan tonmo pa ko, maa wo tara ti na. Ki tonmo mba ma yaa ko mbe wo, pi yaa kannga kasanwa wa tara ti na.»

Yennele làa Aron wi pye

Moyisi wi sagafɔ

¹⁰ A Moyisi wì sili pye fɔ: «Ayoo we Fɔ, yon tangafɔ ma mi, yunmbaan ma ki peli, kii si peli piliya ki na, ki yere si peli male ma yen na para mi ɲa ma kulonaja na ni. Na yon ki yen ma nugu na na.»

¹¹ A Yawe Yennele li suu pye fɔ: «Ambɔ wi lere wi yon ki kan wi yeri? Ambɔ wi ma lere wi pye bombo nakoma nunngbojili, mboo pye wila yaan nakoma mboo pye fyoon? Mi ɲa Yawe Yennele mi ma wi le?

¹² Koni, ta kee san, mi yaa ka pye ma ni, na ma ka kaa para we. Senre nda ma yaa kaa yuun, mi yaa kaa ti nari ma na.»

¹³ A Moyisi wì sho fɔ: «Mila ma yenri we Fɔ, lere wa yege tun, ɲa koon ndanla.»

¹⁴ Kona, a Yawe Yennele li si nawa ngban Moyisi wi ni, ma suu pye fɔ: «Ma ndo Aron, wo ɲa wi yen fun Levi setirige pyɔ, wi woro wa le? Migi jen ma yo yon tangafɔ wi. Wo jate, wi ɲa yere wila paan ma flisaga. Na wiga koon yan sanga ɲa ni, wi nawa pi yaa yinngi wi na fɔ jenge.

¹⁵ Ma yaa ka para wi ni mbe senre nda wi daga mbe yo ti le wi yon. Mi jate mi yaa ka pye ye ni fuun nunnga nunnga ye ni, na ye ka kaa para we. ɲa ye yaa ka pye, mi yaa kaga naga ye na.

¹⁶ Wo wi yaa kaa para leele pe ni ma yonlo. Wi yaa kaa ma yon senre ti yuun pe kan. Ma yaa ka pye wi yeri paa Yennele yen, mbaa senre ti nii wi yon.

¹⁷ Ki kannkala na, li le mali yigi ma kɛɛ; lo ma yaa la kafonngolo ke piin li ni.»

[†] 4:6 4:6: Yayenwe senre nda ti yo pi woro paa mba wè jen laga pi yen. Pi maa kooro yinrigi witige ki na nda ti ma pye ma filige. Ki yama pila pye fyere ni leele pe yeri.

*Moyisi wila songoro
wa Ezhipiti tara*

¹⁸ Kona, a Moyisi wì si songoro ma kari wa wi nafa Zheturo wi yeri, mē wi pye fō: «Mi yaa songoro wa na cēnlē woolo pe yeri wa Ezhipiti tara, mbe sa pe wele na kaa pye pe yēn wa yinwege na bere.» A Zheturo wì si Moyisi wi pye fō: «Ta kee yeyinnge na.»

¹⁹ Ma Moyisi wi ta wa Madiyan tara, a Yawe Yēnḡelē lī suu pye fō: «Songoro ma kari wa Ezhipiti tara, katugu mbele fuun paa pye na jaa mboon gbo pē ku.»

²⁰ Kì kaa pye ma, a Moyisi wì suu jō naa wi pinambiile pe lē, ma ti a pē lugu sofilele na, mē songoro wa Ezhipiti tara. Kanḡgala na Yēnḡelē lāa yo wi lē, a wì sili lē.

²¹ A Yawe Yēnḡelē lī si Moyisi wi pye fō: «Na ma kaa songori la kee wa Ezhipiti tara, kafonḡḡolo nḡele fuun mī fanḡa kī kan ma yeri maa ke piin, ma ke pye Farawon wi yegē na. Mi yaa wì kotogo kī pye kī nḡban wī na; pa wī se yēnlē mbe Izirayeli woolo pe yaga pe kari.

²² Maga yo Farawon wì kan fō: «Pa Yawe Yēnḡelē lī yo yēen fō: Izirayeli woolo pe yēn paa na pinambyo yēn, paa na pinambyo konḡbanḡa yēn†.

²³ Mila kī yuun ma kan fō: Mala pinambyo wī yaga wī kari wī sanla gbogo. Na maga je mbe yo wiga ka kari, pa mī yaa tī ma pinambyo wī ku, ma pinambyo konḡbanḡa we†.»

²⁴ Ma pe ta pe kondangala lī na paa kee, a pē si saa yere laga ka nī yembine la nī mbe wonlo lē. A Yawe Yēnḡelē lī si pan Moyisi wì korogo na jaa mboon gbo.

²⁵ A wì jō Sefora wì si sinndelege ka lē, nḡa kī yon kila pye ma tanla, maa pinambyo wī kenrekenre, mē kī selege kī jiri wa Moyisi wī nama pi na, ma sho fō: «Ma yēn na polo, kasanwa po kala na.»

²⁶ A Yawe Yēnḡelē lī si Moyisi wī yaga lī suu gbo. Sefora wila yo fō: «Na polo kasanwa po kala na», kenrekenre nḡa wila pye wo kala na†.

²⁷ Ko sanga wo nī, a Yawe Yēnḡelē lī si Aron wī pye fō: «Kari ma sa Moyisi wī fili wa gbini wī nī.»

A Aron wì si kari ma saa Moyisi wī fili wa Yēnḡelē lī yanwiga kī na, mē keyen wa wī yologo maa shari.

²⁸ Yawe Yēnḡelē lāa Moyisi wī tun senre nda fuun nī, a wì si tī nī fuun tī yo Aron wī kan, konaa kafonḡḡolo nḡele fuun lāa yo wī pye ke nī.

²⁹ A Moyisi naa Aron pē si kari ma saa Izirayeli lelele pe nī fuun pe gbogolo.

³⁰ A Aron wì si senre nda fuun Yawe Yēnḡelē lāa yo Moyisi wī kan tī yegē yo ma pe kan, mē kafonḡḡolo ke pye lē pe yegē na.

³¹ A Izirayeli woolo pē si taga kī senre tī na. A pē sigi jēn ma yo Yawe Yēnḡelē lāa pe jologo kī yan, fō lī pan mbe pe sho. Kona, a pē si foli ma pe yere tī jiile wa tara mali gbogo.

† 4:22 4.22: *Izirayeli woolo pe yēn pa na pinambyo yēn, pa na pinambyo konḡbanḡa yēn: Ko yēn naga nari ma yo Izirayeli woolo poro pe yēn leele konḡbanmbala mbele Yēnḡelē lāa wō ma pe pye lī woolo ma yon finliwē lē pe nī.* † 4:23 4.23: Eki 12.29 † 4:26 4.24-26: Kī veriseye pe korō wī woro ma filige Eburuye senre tī nī. Kī yēn ndēē maga lē wa ma pan ma gbōn ko sanga wo na Moyisi wī sila wī pinambyo wī kenrekenre gbēn mbe yala Yēnḡelē lī nḡasele lī na (Zhenē 17.9-14,25-26), kī pye ma, a Yēnḡelē lī jaa mboon gbo. Kona, a jēlē wì si pe pinambyo wī kenrekenre.

5

*Moyisi naa Aron paa kari
wa Farawon wi yeri*

¹ Ko punngo na, a Moyisi naa Aron pè si kari wa Farawon wi yeri, ma suu pye fò: «Yawe Yenñele, woro Izirayeli woolo we Yenñele le, pa li yo yeen, fò: «Na woolo pe yaga pe sa feti pye panla gbogo wa gbinri wi ni.» »

² A Farawon wi sho fò: «Yawe Yenñele lo yen ambo, jango mbeli senre ti logo, mbe si Izirayeli woolo pe yaga paa kee? Mi sili jen, mi se Izirayeli woolo pe yaga fyew paa kee.»

³ A Moyisi naa Aron pè si Farawon wi pye fò: «Woro Eburuye we Yenñele le, lili yee naga we na. Ki kala na, ki yaga we piliye taanri tangala tanga wa gbinri wi ni, we sa saara wo Yawe Yenñele, we Yenñele li yeri, jango liga ka tifelege yama wa we na pi we gbo nakoma malaga mbe to we na.»

⁴ A Ezhipiti tara wunlunana wi si Moyisi naa Aron pe pye fò: «Yingi na, a ye nee leele pe go jogo na pe lari pe tunngo ki na? Ye songoro ye saa ye tunndo ti piin.»

⁵ A Farawon wi sho naa fò: «Koni, ki leele mbele pè lege laga tara ti ni, ko ye yen na jaa mbe pe tunndo ti yerege!»

*Farawon wila ka taga
Izirayeli woolo pe tunngo ki na*

⁶ Ki pilige nungba ki ni, a Farawon wi sigi kono na li kan jologo tunngo teelee poro naa Izirayeli woolo mbele paa pye tunngo welefenne pe yeri ma yo fò:

⁷ «Yaga kaa yan kaan naa Izirayeli woolo pe yeri paa tofa wi koon, paa yegge nga na ye maa ki piin faa we. Poro jate paa kee pe saa yan† ka lagajaa pe yee kan.

⁸ Kona ki ni fuun, yege ngban pe na, paa tofa yon nga pe maa koon faa ki koon. Yaga ka ti ka mbe kon wa ki yon ki na; katugu tiyanmbala wele, ko kala na pè yo poro yaa sa saara wo pe Yenñele li yeri.

⁹ Ye ka taga ki leele pe tunngo ki na, tunngo ki pe kee yanra, jango paga kaa yagbogolo senre nuru.»

¹⁰ A jologo tunngo teelee poro naa tunngo welefenne pe ni, pè si saa ki yo Izirayeli woolo pe kan fò: «Farawon wi yo: «Mi se ti pe yan ka kan ye yeri naa.

¹¹ Yoro jate ye saa yan ka lagajaa ye ye, wa laga nga ye mbe ka ta we. Ye sigi jen ye yo fò ka se kon wa ye tunngo ki na.» »

¹² Kona, a Izirayeli woolo pè si jaraga wa Ezhipiti tara ti lagapyew na yan nga ki fuguro ka wulo.

¹³ Jologo tunngo teelee paa pye na pe yegge weregi na yuun fò: «Ye ye pilige nungba tunngo ki ko. Tofa yon nga ki daga ye kon, yege kon, paa yegge nga na paa pye na yan ki kaan ye yeri sanga na ni we.»

¹⁴ Farawon wi tunngo teelee paa Izirayeli woolo mbele tegge tunngo welefenne sanmbala pe go na, paa pye na pe gboon yere, nee pe piin fò: «Tofa yon nga ye daga mbe kon, yingi na yunmbaan naa nala, yee si ya mbege kon mbege ko paa faa yen?»

† 5:7 5:7: Paa pye na yan ki pinlele joro ti ni na tofa wi koon, jango tofa wi ta wi sheli jenge.

¹⁵ Kona, Izirayeli woolo mbele pàa pye tunngo welefenne, a pè si kari ma saa panraga wa Farawon wi yeri, ma yo fò: «Wunlunana, yingi na woro mbele ma kulolo, ma nêe we jòlò yêen?»

¹⁶ Pe woro na yan kaan we yeri naa, konaa ki ni fuun, pè sho fò waa tofa wi koon. Paa wê gbôon yere, ma sigi ta, tanga woro ma woolo pe yeri.»

¹⁷ A Farawon wi si pe yon sogo ma yo fò: «Ye yen tiyanmbala! Ee, tiyanmbala! Ko kala ki ti yè yo fò: «Yoo kari, we sa saara wô Yawe Yennêlê li yeri.»

¹⁸ Ye songoro yingô, ye saa ye tunndo ti piin. Pe saa ye kaan yan ni naa, êen fò, ye yaa sila tofa yon nungba ki koon.»

¹⁹ Izirayeli woolo mbele pàa pye tunngo welefenne, a pè sigi yan pè pe cênlômô pi tisaw pe na, katugu pàa pe pye fò: «Tofa yon nga ye maa koon pilige pyew, ka se kôn wa ki na.»

²⁰ Naa pàa kaa yiri wa Farawon wi yeri, a pè si kari Moyisi naa Aron pe kôrogo, poro la pye na pe singi.

²¹ A pè si Moyisi naa Aron pe pye fò: «Yawe Yennêlê li ye wele, li kiti kôn ye na! Yè we kala li pye, a li Farawon wo naa wi legbôolô pe mbên. Kala na yè pye, li yen paa tokobi yen nga yè le pe kêe pe we gbo wi ni.»

²² A Moyisi wi si songoro wa Yawe Yennêlê li yeri ma saa li yewe ma yo: «E, we fò, yingi na, a mà si tipege pye ki leele mbele pe na? Yingi na, a mà silan tun?»

²³ Malê mi saa para ma senrê na Farawon wi kan, wi yen naga leele mbele pe jòlô. Mêe si kala la pye mboon woolo pe sho.»

6

¹ Kona, a Yawe Yennêlê li si Moyisi wi pye fò: «Koni nga mi yaa pye Farawon wi na, ma yaa ki yan. Na fannga ko ki yaa wi ngbanga wi Izirayeli woolo pe yaga pe kari. Ko ki yaa wi ngbanga wi pe puro, wi pe wô laga wi tara.»

Yennêlê làa yon fòlô kôn

Moyisi wi yeri

mbe Izirayeli woolo pe sho

² Kona, a Yennêlê li si para naa Moyisi wi ni maa pye fò: «Muwi mi yen Yawe Yennêlê le.

³ Faa mîla na yêe naga Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakôbu pe na ma yo mi yen Yennêlê na yawa pi ni fuun fò. Êen fò, pe sila na jên «Yawe Yennêlê» mege ko na†.

⁴ Mila na yon finliwê pi le pe ni, mbe Kana tara ti kan pe yeri, to nda pàa pye ma cên wa ti ni, ma pye nambanmbala.

⁵ Ezhipiti tara fenne pè Izirayeli woolo pe wa kulowo tunndo nda na, a paa jêen, mîgi logo. Mi jatere pye yon finliwê mba mîla le pe ni pi na.

⁶ Ki kala na, maga yo Izirayeli woolo pe kan fò: «Muwi mi yen Yawe Yennêlê le. Mi yaa ye sho kulowo tunndo nda Ezhipiti tara woolo pè yo yaa piin ti ni. Na fannga konaa jôlôgo kagbôgôlo ngele mi yaa wa pe na, mi yaa ke tégê mbe ye go sho.

⁷ Mi yaa ye pye na woolo, mbe pye ye Yennêlê. Pa ye yaa ki jên mbe yo muwi mi yen Yawe Yennêlê, ye Yennêlê le. Mi yen na ye shoo tunngbanra nda Ezhipiti tara woolo pè yo yaa piin ti ni.

† 6:3 6.2-3: Êki 3.13-15

⁸ Tara nda mla wugu na mege ki na ma yo mi yaa kan Abirahamu, naa Izaki, konaa Zhakobu pe yeri, mi yaa ka ye pye ye ye wa ti ni. Mi yaa ti kan ye yeri ti pye ye woro. Mi na Yawe Yenyele, muwi mi yo ma.» »

⁹ A Moyisi wi si saa ki senre ti yo Izirayeli woolo pe kan, een fo, pe sila logo wi yeri fyew, pe jatere pirindorogo konaa pe kulowo tunngbanra ti kala na.

¹⁰ A Yawe Yenyele li si para Moyisi wi ni ma yo fo:

¹¹ «Kari ma saga yo Farawon wi kan, Ezhipiti tara wunlunana we, fo wi Izirayeli woolo pe yaga pe kari pe wo wa wi tara ti ni.»

¹² A Moyisi wi sili yon sogo ma yo fo: «Wele, Izirayeli woolo poro yere si logo na yeri! Farawon wo yaa logo na yeri mele, mi na mi woro yon tangafu we?»

¹³ A Yawe Yenyele li si para Moyisi naa Aron pe ni, ma yo pe sa Izirayeli woolo poro naa Ezhipiti tara wunlunana Farawon wi ni pe yan, jango mbe Izirayeli woolo pe yirige wa Ezhipiti tara ti ni.

Moyisi naa Aron pe teleye pe mere ti nda

¹⁴ Izirayeli woolo mbele paa pye sege teelee pe mere ti nda. Zhakobu wi pinambyo kongbanja Uruben wi pinambiile pe mere ti nda: Hanoki, naa Palu, naa Heziron, konaa Karimi. Poro wele paa pye Uruben wi setirige piile pe seye ye.

¹⁵ Simeyon pinambiile pe mere ti nda: Yemuweli, naa Yamini, naa Owadi, naa Yakini, naa Sokari, konaa Kana tara fenne jo wi pinambyo Sawuli wi ni. Poro wele paa pye Simeyon wi setirige piile pe seye ye.

¹⁶ Levi pinambiile pe mere ti nda, naa pe setirige piile pe ni. Pinambiile taanri paa pye Levi wi yeri: Gerishon, naa Kehati, konaa Merari. Levi wi yinwege piliye yan wila ta, yila pye yelee cenme naa nafa ma yiri ke ma yiri koloshyen (137).

¹⁷ Gerishon pinambiile pe mere ti nda: Libini, naa Shimeyi, konaa pe seye yi ni.

¹⁸ Kehati pinambiile pe mere ti nda: Amiram, naa Yizehari, naa Eburon, konaa Uziyeli. Kehati wi yinwege piliye yan wila ta, yila pye yelee cenme naa nafa ma yiri ke ma yiri taanri (133).

¹⁹ Merari pinambiile pe mere ti nda: Mahali naa Mushi. Poro wele paa pye Levi wi seye woolo naa pe setirige piile wele†.

²⁰ Amiram wila wi to jonlo sumboro Yokebedi wi pori wi jo. A Yokebedi wi si pinambiile shyen se wi kan. Paa pye na wa yinri Aron, na sanja wi yinri Moyisi. Amiram wi yinwege piliye yan wila ta, yila pye yelee cenme naa nafa ma yiri ke ma yiri koloshyen (137).

²¹ Yizehari pinambiile pe mere ti nda: Kore, naa Nefegi, konaa Zikiri.

²² Uziyeli pinambiile pe mere ti nda: Mishayeli, naa Elizafan konaa Sitiri.

²³ Aron wila Elisheba pori wi jo. Elisheba wila pye Aminadabu wo sumborombyo, konaa naa pye Naashon wi nasepyo sumboro. Wila pinambiile tijere se Aron wi kan: Nadabu, naa Abiyu, naa Eleyazari, konaa Itamari.

²⁴ Kore pinambiile pe mere ti nda: Asiri, naa Elikana, konaa Abiyasafu. Poro wele paa pye Kore wi setirige piile pe seye ye.

† 6:19 6.16-19: Nombu 3.17-20; 26.57-58; 1 Kuro 6.16-19

²⁵ Aron wi pinambyo Eleyazari wila Putiyeli sumborombiile nungba pori wi jo. Wila pinambyo nungba se wi kan, paa pye naa yinri Fineyasi.

Poru wele paa pye sege teelee wa Levi setirige piile pe seye yi ni.

²⁶ Ki Aron wo naa ki Moyisi wi ni, poru wele Yawe Yennele laa pe pye fo: «Ye Izirayeli woolo pe yirige wa Ezhipiti tara mbe yala pe seye yi ni paa malingboonlo ngbeleye yen.»

²⁷ Moyisi naa Aron poru wele paa saa para Farawon wi ni, Ezhipiti tara wunlunaja we, mbe Izirayeli woolo pe yirige wa Ezhipiti tara.

Nga Yennele laa pye na jaa

mbe pye laa ki naga Moyisi wi na

²⁸ Pilige nga ni Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni wa Ezhipiti tara,

²⁹ laa wi pye fo: «Muwi mi yen Yawe Yennele le. Kari ma sa senre nda fuun mila yuun ma kan, ti yegε yo Farawon wi kan, Ezhipiti tara wunlunaja we.»

³⁰ A Moyisi wi si Yawe Yennele li yon sogo le ki laga ki na, ma yo fo: «Mi woro yon tangafu, Farawon wi se logo na yeri.»

YENNELE LA JOLGO KAGALA KE WA EZHIPITI TARA TI NA

7

7-11

¹ Kona, a Yawe Yennele li si Moyisi wi pye fo: «Wele, mi yaa ma pye paa Yennele yen Farawon wi yegε na. Ma ndo Aron wi yaa pye ma yon senre yofu.

² Nga fuun mi yaa yo ma kan, ma ki ni fuun ki yo ma ndo Aron wi kan. Wo wi yaa la para Farawon wi ni, jango wi Izirayeli woolo pe yaga pe kari pe wo wa wi tara.

³ Ma si yala, mi jate mi yaa Farawon wi kotogo ki ngban wi na; ali mbege ta mi yaa kagbogolo naa kafonngolo legere pye laga Ezhipiti tara ti ni[†],

⁴ wi se logo ye yeri. Kona mi yaa na yawa pi pye poo jen wa Ezhipiti tara kiti konkagbogolo ni. Mbe Izirayeli, na woolo mbele pe yen paa na malingboonlo yen, pe yirige mbe pe wo wa Ezhipiti tara.

⁵ Ezhipiti tara fenne pe yaa ki jen mbe yo muwi mi yen Yawe Yennele le, na mi ka ka yiri pe korogo na fannga ki ni sanga ja ni, mbe Izirayeli woolo pe yirige wa pe tara we.»

⁶ Moyisi wo naa Aron wi ni, a pe sigi pye ma. Nga Yawe Yennele laa yo pe kan, a pe sigi pye ce.

⁷ Moyisi wila ta ye le nafa tijere, a Aron wi ta ye le nafa tijere ma yiri taanri sanga ja ni paa saa para Farawon wi ni we.

Farawon wila je mbe logo

Moyisi naa Aron pe yeri

⁸ Kona, a Yawe Yennele li sigi yo Moyisi naa Aron pe kan fo:

⁹ «Na Farawon wi ka ye pye mbe yo ye kafonno la pye yeli naga, pa maga yo Aron wi kan wuu kannkala li wa le tara Farawon wi yegε na. Pa li yaa kannga wogε.»

[†] 7:3 7.3: Kapye 7.36

¹⁰ A Moyisi naa Aron pè si kari wa Farawon wi yeri, mɛɛ saa nga Yawe Yennele làa yo ki pye. A Aron wì suu kanngala li wa le tara Farawon wo naa wi legboolo pe yege na, a li si kannga woogo.

¹¹ Eɛn fɔ, a Farawon wì si Ezhipiti tara tijinliwɛ fenne poro naa kajenmbele pe yeri, a pè pan maga kala nungba la pye pe kajenme pi fannga na†.

¹² Pe ni fuun nungba nungba paa pe kanngagala ke wa le tara, a kè kannga woogo. Eɛn fɔ, a Aron kanngala li si pe wogolo ke yoli.

¹³ A Farawon wi kotogo ki si ngban wi na, wi sila logo Moyisi naa Aron pe yeri; kila pye ma yala senre nda Yawe Yennele làa yo ti ni.

Jɔlogɔ kongbannga:

Tɔnmɔ pila kannga kasanwa

¹⁴ Kona, a Yawe Yennele li si Moyisi wi pye fɔ: «Farawon wì kotogo ki yen ma ngban wi na, wì je mbe Izirayeli woolo pe yaga paa kee.

¹⁵ Kari wa Farawon wi yeri goto pinliwɛ ni. Wi yaa ka yiri mbe kari wa gbaan wi tanla. Ma kari wi kɔrogɔ wa gbaan wi konko na. Kanngala na làa kannga woogo, mali le.

¹⁶ Maga yo maga ngban Farawon wi ni fɔ: «Yawe Yennele, woro Eburuye we Yennele le, lilan tun ma yeri ma yo mbege yo ma kan fɔ mali woolo pe yaga pe kari wa gbinri wi ni, pe sali gbogo. Eɛn fɔ, mboro wo na, ali ma pan ma gbɔn yingo, ma fa logo li yeri.

¹⁷ Senre nda Yawe Yennele li yo ti nda: Kala na li yaa pye, lo li yaa ki naga ma na fɔ Yennele lo li yen Yawe Yennele le. Kanngala na na kɛɛ, mi yaa li tege mbe gbaan tɔnmɔ pi gbɔn li ni, pa pi yaa kannga kasanwa†.

¹⁸ Ngbanra nda wa gbaan wi ni ti yaa ku, gbaan tɔnmɔ pi yaa ka jɔgo fɔ Ezhipiti tara fenne pe se ka ya mbaa pi woo.»

¹⁹ A Yawe Yennele li si Moyisi wi pye naa fɔ: «Ki yo Aron wi kan, wuu kanngala li le, wuu kɛɛ ki yirige, wigi sanga wa Ezhipiti tara tɔnmɔ pyew pi go na, pe laforo, naa pe gbaan njere, naa pe lambaara konaa pe lawere ti ni fuun ti go na, jango pe tɔnmɔ pi kannga pi pye kasanwa. Pa kona kasanwa pi yaa pye Ezhipiti tara ti lagapyew. Ali tɔnmɔ leyaara nda ti yen tire woro naa sinndeere woro ti tɔnmɔ pi yaa kannga kasanwa.»

²⁰ Yawe Yennele làa nga yo, a Moyisi naa Aron pè sigi pye. Aron wila kanngala li yirige ma gbaan tɔnmɔ pi gbɔn li ni le Farawon wo naa wi legboolo pe yege na. A tɔnmɔ pi ni fuun pì si kannga kasanwa.

²¹ Ngbanra nda tila pye wa gbaan wi ni ti si ku; a gbaan wi tɔnmɔ pi jɔgo. Ezhipiti tara fenne pe sila ya mbaa gbaan wi tɔnmɔ pi woo naa. Kasanwa pila pye wa Ezhipiti tara ti lagapyew.

²² Eɛn fɔ, Ezhipiti tara fenne kajenmbele, a pè sigi kafonno cenle nungba la pye fun pe kajenme pi fannga na. Farawon wi kotogo kila ngban wi na, wi sila logo Moyisi naa Aron pe yeri, paa yege nga na Yawe Yennele làa ki yo we.

²³ A Farawon wì si songoro ma kari wi go, wi sila ki kala li yigi kala.

²⁴ Ezhipiti tara fenne pe ni fuun paa pye na were woo wa gbaan wi kanngara na, na tɔnmɔ wowoo lagajaa, katugu pe saa ya mbe gbaan tɔnmɔ pi wo.

Jɔlogɔ shyen wogo:

Ngbeye kala

²⁵ Naa Yawe Yenɲele lāa gbaan wi tɔnmɔ pi kanɲga kasanwa, piliye kolɔshyen yila toro.

²⁶ Ko punɲo na, a li si Moyisi wi pye fɔ: «Kari naa, ma sa Farawɔn wi pye fɔ: <Yawe Yenɲele li yo mali woolo pe yaga pe kari pe sali gbɔgo.

²⁷ Na maga je mbe yo ma se pe yaga pe kari, pa li yaa ngbeye legere yirige pe pan pe tara ti tɔn lagapyew.

²⁸ Ngbeye pe yaa ka lege wa gbaan wi ni. Pe yaa ka yiri wa wi ni mbe kari wa ma wunluwo go ki ni, mbe ye wa go pyɔ ɲa ma maa wonlo wi ni, mbe lugu wa ma sinleyaraga ki na. Pe yaa ka ye wa ma tunmbyelee poro naa ma tara woolo pe yinre ti ni, mbe ye wa ye yiraye[†] poro naa ye buru gbɔnyaara ti ni.

²⁹ Ngbeye pe yaa kaa nuru mboro naa ma tara woolo naa ma tunmbyelee ye na.»

8

¹ A Yawe Yenɲele li si Moyisi wi pye naa fɔ: «Ki yo Arɔn wi kan wuu keɛ ki yirige wi kanɲgala li sin wa laforo, naa gbaan njere to naa lambaara ti yeri, wi ti ngbeye pe yiri wa ti ni, pe jaraga wa Ezhipiti tara ti ni.»

² A Arɔn wi suu keɛ ki yirige maga sin wa Ezhipiti tara lɔrɔ ti yeri. A ngbeye pɛ si yiri ma Ezhipiti tara ti tɔn lagapyew.

³ A Ezhipiti tara fenne kajenmbele pɛ sigi kafonno cɛnle nunɲba la pye pe kajenme pi fanɲga na, ma ngbeye pele yirige, a pɛ ye wa Ezhipiti tara ti ni.

⁴ A Farawɔn wi si Moyisi naa Arɔn pe yeri ma pe pye fɔ: «Ye Yawe Yenɲele li yenri li ngbeye pe laga mi naa na tara woolo we na. Kona mi yaa yoro Izirayeli woolo ye yaga ye kari ye sa saara wo li yeri.»

⁵ A Moyisi wi si Farawɔn wi pye fɔ: «Gbɔgɔwo pi yen mboro woo, wagati wi naga, ɲa maa jaa mbe Yawe Yenɲele li yenri mboro, naa ma legbɔɔlo konaa ma tara woolo ye kan we, jango li ngbeye pe wo wa ma yeri konaa wa ma yinre ti ni. Pe se ka koro laga ka na naa, na gbaan wo ma.»

⁶ A Farawɔn wi si Moyisi wi yɔn sogo ma yo fɔ: «Ki pye goto.» A Moyisi wi si Farawɔn wi pye fɔ: «Ki yaa pye ma paa yege ɲga na maa ki jaa, jango maga jen ma yo lere wa kpe si yala Yawe Yenɲele, we Yenɲele li ni.

⁷ Ngbeye pe yaa kari mbe wo laga ma yeri, mbe wo wa ma yinre ti ni, mbe wo wa ma legbɔɔlo poro naa ma tara woolo pe yeri. Pe se ka koro laga ka na naa na gbaan wo ma.»

⁸ A Moyisi naa Arɔn pɛ si yiri wa Farawɔn wi yeri. A Moyisi wi si gbele ma Yawe Yenɲele li yenri Farawɔn wi kan, ngbeye mbele paa ti a pɛ pan pe wogo ki na.

⁹ A li si ɲga Moyisi wila yenri ki pye. A ngbeye pɛ si ku wa yinre naa lara to naa keere ti ni.

¹⁰ A leele pɛ si pe gbogolo pe yeɛ na, a pe nuwo pi si tara ti tɔn.

¹¹ Eɛn fɔ, naa Farawɔn wila kaa ki yan ki kala li mbɔnrɔ, a wi suu kotogo ki ngban, wi sila logo Moyisi naa Arɔn pe yeri, paa yege ɲga na Yawe Yenɲele lāa ki yo we.

*Jɔlɔgo taanri wogo:**Namara kala*

[†] 7:28 7:28: Kila pye yira pe maa kan paa yege ɲga na pe ma buru go ki kan neɛ buru wi foo wa ki ni.

¹² Kona, a Yawe Yennele li si Moyisi wi pye fo: «Ki yo Aron wi kan, wuu kannkala li yirige wi taambugo ki gbɔn li ni, pa ki gbanngban wi yaa kannga namara wa Ezhipiti tara ti lagapyew.»

¹³ A pɛ sigi pye ma. A Aron wi suu kɛɛ ki sanga, ma taambugo ki gbɔn wi kannkala li ni, a ki gbanngban wi si kannga namara ma mu leele poro naa yaayoro ti na na pe noori. Gbanngban wila kannga namara wa Ezhipiti tara ti lagapyew.

¹⁴ A Ezhipiti tara kajenmbele pɛ si pe kajenme pi pye ma yo pe yaa namara ta yirige. Eɛn fo, pe sila ya. Namara tila pye leele poro naa yaayoro ti na, na pe noori.

¹⁵ A kajenmbele pɛ si Farawon wi pye fo: «Yennele li yawa po pi yen na tunngo piin.» Kona ni ni fuun, Farawon wi kotogo kila ngban wi na, wi sila logo Moyisi naa Aron pe yeri, paa yege nga na Yawe Yennele laa ki yo we.

Jɔɔgo tijere wogo:

Nakoonro kala

¹⁶ Kona, a Yawe Yennele li si Moyisi wi pye naa ma yo: «Goto, ma yiri faa ma kari wa Farawon wi yeri, na wiga ka yiri sanga na ni mbaa kee wa gbaan wi yon na we. Ma saa pye fo senre nda Yawe Yennele li yo ti nda: «Na woolo pe yaga pe kari pe sanla gbogo.»

¹⁷ Na maga je mbe yo paga ka kari, mi yaa nakoonro nda ti yen shonro ni ta yirige mbe wa mboro naa ma legboolo, naa ma tara woolo poro naa ma go woolo pe na. Ezhipiti tara fenne pe yinre ti yaa yin nakoonro ti ni, mbe tara ti ton munga.

¹⁸ Eɛn fo, ki pilige ki ka gbɔn, mi yaa Gosheni tara ti wo ti ye ma woro ti ni, to nda na woolo pe yen ma cen wa ti ni we. Nakoonro se ka pye wa Gosheni tara, ki ka pye ma, pa ma yaa ki jen mbe yo mi na Yawe Yennele, mi yen laga ki tara nda ti ni.

¹⁹ Mi yaa kanla woolo pe wo pe ye ma woolo pe ni. Ki kafonno li yaa li yee yon fili goto†.»

²⁰ A Yawe Yennele li sigi pye paa yege nga na laa ki yo we. Nakoonro nda ti yen shonro ni, a ta si pan legerɛ ma ye wa Farawon wi wunluwo go ki ni, naa wi legboolo pe yinre ti ni kona Ezhipiti tara ti lagapyew. Tila tara ti lagapyew ki jogo.

²¹ A Farawon wi si Moyisi naa Aron pe yeri ma yo fo: «Ye sa saara wo ye Yennele li yeri, laga Ezhipiti tara ti ni.»

²² A Moyisi wi si Farawon wi yon sogo ma yo fo: «We se ya mbege pye ma; katugu saara nda we yaa wo Yawe Yennele, we Yennele li yeri, ti yaa pye Ezhipiti tara fenne pe yeri pe kambenge. Na waga sigi saara nda ti yen ma Ezhipiti tara fenne pe mben ti wo pe yege na, pe yaa we wa sinndeere ni mbe we gbo.

²³ We yaa piliye taanri tangala tanga wa gbinri wi ni, mbe sa saara wo Yawe Yennele, we Yennele li yeri, mbe yala nga li yaa yo we kan ki ni.»

²⁴ A Farawon wi sho fo: «Mi jate, mi yaa ye yaga ye sa saara wo, Yawe Yennele, ye Yennele li yeri wa gbinri wi ni. Eɛn fo yaga ka kari lege. Ye Yennele li yenri na kan (nakoonro ti wo laga).»

²⁵ A Moyisi wi suu yon sogo ma yo fo: «Na yiringolo laga ma yeri, mi yaa Yawe Yennele li yenri ma kan. Goto nakoonro ti yaa kari mbe laga mboro naa ma legboolo, naa ma tara woolo ye na. Eɛn fo, wunlunana, maga ka

† 8:19 8:19: Luki 11.20

koro mbaa we fanla mbe je mbe yo ma se we yaga we kari we sa saara wo Yawe Yennele li yeri.»

²⁶ A Moyisi wi si yiri wa Farawon wi yeri me Yawe Yennele li yenri wi kan.

²⁷ A li si nga Moyisi wila yenri ki pye, ma nakonro ti puro mari laga Farawon, naa wi legboolo konaa wi tara woolo pe na. Ali nungba ko sila koro wa.

²⁸ Een fo, ki wogo nga ki na, Farawon wila wi kotogo ki ngban naa, wi sila Izirayeli woolo pe yaga pe kari.

9

Jolgo kangurugo wogo:

Yaayoro ti kunwo

¹ Kona, a Yawe Yennele li si Moyisi wi pye fo: «Kari wa Farawon wi yeri, ma saa pye fo: <Yawe Yennele, Eburuye Yennele le, pa li yo yeen fo: Na woolo pe yaga pe kari pe sanla gbogo.

² Na maga je mbe yo paga ka kari, mbe ti pe koro laga,

³ wele, ma yaayoro ngbeleye yan yila nii wa wasege ki ni, Yawe Yennele li fannga ki yaa yiri yi korogo; yambewe yaa to ma shonye, naa ma sofilele, naa ma yongomeye, naa ma nere, naa ma simbaala konaa sikaala pe na.

⁴ Een fo, Yawe Yennele li yaa ka Izirayeli woolo pe yaayoro ngbeleye yi jen mbe yi wo yi ye Ezhipiti tara fenne pe woyo yi ni, Izirayeli woolo pe yaayoro ka nungba se ka ku.»

⁵ «Yawe Yennele ligi pyewagati wi kon maa tege, ma yo fo: Goto, mi yaa ki kala li pye laga tara ti ni.»

⁶ Ki goto, nga Yawe Yennele laa yo, a li sigi pye maga yon fili. Ezhipiti tara fenne pe yaayoro ngbeleye yi ni fuun yila ku. Een fo, Izirayeli woolo pe yaayogo ka nungba sila ku.

⁷ A Farawon wi si lere tun ma yo pe sa yewe na kaa pye Izirayeli woolo pe yaayogo ka si ku. Een fo, a pe sigi yan fo ali yaayogo nungba ko sila ku wa Izirayeli woolo pe yaayoro ngbeleye yi ni. Konaa ki ni fuun, Farawon wi kotogo kila ngban wi na, wi sila Izirayeli woolo pe yaga pe kari.

Jolgo kogoloni wogo:

Nangbanra kala

⁸ Kona, a Yawe Yennele li si Moyisi naa Aron pe pye fo: «Ye sa conro ta koli kee yengele yira wa ni, Moyisi wiri wa wa naayeri Farawon wi yege na.

⁹ Ki conro ti yaa kannga gbanngban wa Ezhipiti tara ti ni fuun ti ni. Ki gbanngban wi yaa nangbanra wa leele poro naa yaayoro ti na, mbe konlo sagbanra pe na wa Ezhipiti tara ti ni fuun ti ni.»

¹⁰ A Moyisi naa Aron pe si yira conro ta koli me kari wa Farawon wi yeri. A Moyisi wi si conro ti wa wa naayeri. A ti si nangbanra wa leele poro naa yaayoro ti na, ma konlo sagbanra[†].

¹¹ Ezhipiti tara kajenmbele pe sila ya kari wa Moyisi wi yeri nangbanra ti kala na; katugu nangbanra tila yiri pe na fun paa Ezhipiti tara fenne sanmbala pe ni fuun pe yen.

[†] 9:10 9:10: Naga 16.2

¹² A Yawe Yennele li si Farawon wi kotogo ki ngban wi na, wi sila logo Moyisi naa Aron pe yeri, paa yege nga na Yawe Yennele laa ki yo ma Moyisi wi kan we.

Jologo koloshyen wogo:

Sinndere tisaga

¹³ Kona, a Yawe Yennele li si Moyisi wi pye fo: «Goto pinliwe ni, ma yiri faa ma kari wa Farawon wi yeri, ma saa pye fo: «Pa Yawe Yennele, woro Eburiye we Yennele li yo yeen fo: Na woolo pe yaga pe kari pe sanla gbogo.

¹⁴ Katugu yonlo na lo na, mi yaa jologo cenle pyew ka wa mboro naa ma legboolo naa ma tara woolo pe na, jango maga jen ma yo fo lere wa si yala na ni laga tara ti na.

¹⁵ Ndee ki pye yingo mila kee ki yirige ma korogo, ma tifelege yama wa mboro naa ma woolo ye na, anme ye ku ma wo laga tara ti na.

¹⁶ Een fo, mbo yaga yinwege na, jango mbanla yawa pi naga ma na, mbanla mege ki pye ki yiri laga tara ti ni fuun ti ni†.

¹⁷ Ali ma pan ma gbom yingo, ma yen naga ngbanga mbanla woolo pe yege kon paga ka ta mbe kari.

¹⁸ Wele, goto anme yege, mi yaa ti sinndere tisaga ka mbe pan ngbanga laga Eshipiti tara ti ni, ki cenle ka fa pan laga male Eshipiti tara ti lesanga wi na fo ma pan ma gbom yingo.

¹⁹ Koni ki yaga pe pan ca ma yaayoro ngbeleye yi ni konaa yaara nda fuun ti yen ma yeri wa wasege ki ni ti ni, peri tēge tēgesaga jenge na. Leele mbele fuun pe yaa ka pye wa wasege konaa yaayoro ti ni fuun ti ni, na pee pan mbe ye wa yinre ti ni, sinndere tisaga ki yaa pe gbom mbe pe gbo mbe pinle yaayoro ti ni.» »

²⁰ Farawon wi legboolo mbele paa Yawe Yennele li senre ti yigi kala, poro la ti a pe tunmbyeele pe fyeele ma pan ca, konaa pe yaayoro ngbeleye yi ni, mari le wa yinre ti ni.

²¹ Een fo, Farawon wi legboolo mbele pe sila Yawe Yennele li senre ti le, poro la pe tunmbyeele pe yaga wa wasege ki ni konaa pe yaayoro ngbeleye yi ni.

²² A Yawe Yennele li si Moyisi wi pye fo: «Ma kee ki yirige wa naayeri, jango sinndere tisaga mbe pan wa Eshipiti tara ti ni fuun ti ni, ki leele pe gbom, naa yaayoro ti ni konaa yaraga nga fuun ki fi wa Eshipiti tara ki ni.»

²³ A Moyisi wi suu kanngala li yirige wa naayeri. A Yawe Yennele li si yennele gbaanra yirige ma sinndere tisaga wa, a yennele gbanlaga ki to wa tara ti na. Yawe Yennele laa ti, a sinndere tisaga ki pan wa Eshipiti tara ti ni.

²⁴ Sinndere tisaga kila to, a yennele yengeleme pi pinle ki ni. Sinndere tisaga kila pye na paan ngbanga; male Eshipiti tara ti pye tara, ki cenle ka fa pye wa gben†.

²⁵ Sinndere tisaga kila to wa Eshipiti tara ti lagapyew, ma yaraga nga fuun kila pye wa wasege ki gbom maga gbo, leele o, yaayoro o. Kila yan ki gbom maga fuguro, ma tire ti kaari wa wasege ki ni.

²⁶ Kaawo Gosheni tara nda Izirayeli woolo paa pye ma cen wa ti ni to nungba tila sho.

† 9:16 9:16: Orōmu 9:17 † 9:24 9:24: Naga 8.7; 16.21

²⁷ Kona, a Farawon wì si ti a pè Moyisi naa Aron pe yeri wi kan, mæ pe pye fo: «Yonlo na lo na, mi kapege pye. Yawe Yennele lo li yen ma sin. Mi naa na woolo pe ni, we yen kapere pyefenne.»

²⁸ Ye Yawe Yennele li yenri na kan, li ti yennele gbaanra to naa sinndære tisaga ki ni ti yere. Pa kona mi yaa ye yaga yaa kee, we se ti ye koro laga naa.»

²⁹ A Moyisi wì suu yon sogo ma yo fo: «Na yiringolo laga ca ki ni, mi yaa na keyen yi yirige wa Yawe Yennele li yeri mbeli yenri, pa yennele gbaanra to naa sinndære tisaga ki ni, ti yaa yere, jango maga jen fo tara ti yen Yawe Yennele lo woro.»

³⁰ Een fo, migi jen ma yo mboro naa ma legboolo pe ni, ye woro na fye Yawe Yennele li yege bere.»

³¹ Yantiire nda pe yinri len to naa yarilire nda pe yinri orizhi, sinndære tisaga kila ti ni fuun ti jogo mari wo wa, katugu orizhi wila fuuru mako, a len wi fyenwe.

³² Een fo, bile[†] wo naa shogolo ke ni, koro sila jogo, katugu to ma koro pungo na.

³³ A Moyisi wì si yiri wa Farawon wi go, ma kari wa ca ki pungo na, ma suu keyen yi yirige wa naayeri, ma Yawe Yennele li yenri. Kona, a yennele gbaanra to naa sinndære tisaga ki ni ti si yere. A tisaga ki si kon.

³⁴ Naa Farawon wila kaa ki yan tisaga ki kon, a sinndære tisaga naa yennele gbaanra ti yere, a wì si kapege cenle nungba ki pye ma je paa faa wogo ki yen. Wo naa wi legboolo pe ni, a pè si pe koto ro ti ngbanngban pe yee na.

³⁵ Farawon wila wi kotogo ki ngban wi yee na ma yala Yawe Yennele laa senre nda yo Moyisi wi kan ti ni, wi sila Izirayeli woolo pe yaga pe kari.

10

Jologo kolotaanri wogo:

Gbato kala

¹ Kona, a Yawe Yennele li si Moyisi wi pye naa fo: «Kari wa Farawon wi yeri, katugu muwi muu kotogo ki ngban wi na, wo naa wi legboolo pe ni, jango mbe ta mbanla kacen kagbogolo ke pye laga pe sogowo;

² jango mboro fun ma kaga yege yo ma piile poro naa ma pishyenwoolo pe kan, paa yege nga na mila Eshipiti tara fenne pe jolo we, konaa kacen kagbogolo ngele mila pye laga pe sogowo ke ni. Pa kona ye yaa ki jen mbe yo muwi mi yen Yawe Yennele le.»

³ Kona, a Moyisi naa Aron pè si kari wa Farawon wi yeri ma saa wi pye fo: «Senre nda Yawe Yennele, Eburuye Yennele li yo ti nda: «Ma yaa koro la jege mbe yo ma soon yee go sogo na kan fo sa gbɔn wagati wiwiin? Na woolo pe yaga pe kari pe sanla gbogo.»

⁴ Na maga je mbe yo ma se pe yaga pe kari, pa goto mi yaa gbato wa laga ma tara ti lagapyew.

⁵ Wi yaa tara ti ton lagapyew fo pe se kaa tara ti yaan yenle ni. Yaraga nga fuun ki koro sinndære tisaga ki panngolo, gbato wi yaa ko ka, naa tire nda fuun ti yen na yinrigi wa wasege ti ni.

⁶ Gbato wi yaa ka ye wa wunluwo go ki ni mbege yin, naa ma legboolo pe ni fuun pe yinre ti ni konaa Eshipiti tara fenne pe ni fuun pe yinre ti

[†] 9:32 9.31-32: Yarilire nda pe yinri orizhi konaa bile ti yen paa mali wi yen, pe maa ti muwe pi piin buru.

ni. Ki jologo ki yaa pye kala na lere fa la yan faa, male wa ma teleye sanga wi na fo ma pan ma gbɔn nala.»

Ki sɛnɛ ti yɔngɔlo, a Moyisi wi si yiri le Farawɔn wi tanla ma kari.

⁷ A Farawɔn wi legboolo pɛ suu pye fo: «Ki naɲa ɲa wi yaa koro la we jolo fo sa gbɔn wagati wiwiin? Ki leele mbele pe yaga pe kari pe sa Yawe Yɛnnɛle li gbɔgo. Ma woro naga yaan bere fo we Ezhipiti tara ti yɛn na jogo na kee sa ko wi le?»

⁸ A pɛ si Moyisi naa Arɔn pe yeri wa Farawɔn wi yeri, a wi si pe pye fo: «Ye kari ye sa Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li gbɔgo. Ɛɛn fo, ambɛnɛ pe yɛn karifenne poro?»

⁹ A Moyisi wi suu yɔn sogo ma yo fo: «We yaa kari we piile naa we lelele pe ni konaa we pinambiile naa we sumborombiile pe ni. We yaa kari we simbaala, naa we sikaala konaa we nɛɛ ti ni, katugu waa kee sa feti pye mbe Yawe Yɛnnɛle li gbɔgo.»

¹⁰ A Farawɔn wi si to pe tanla, ma pe pye fo: «Yawe Yɛnnɛle li pye ye ni! Ɛnhɛɛn! Mi yaa ye yaga yaa kee kpa, yoro naa ye piile pe ni. Ye ye yɛɛ yingiwɛ jɛn. Ki yɛn ma filige we yɛgɛ na fo ye jatere wi yɛn ma tijanga.

¹¹ Nga yɛ yɛnri ki se ya pye. Nambala poro cɛ pe yaa kari sali gbɔgo. Ko cɛ ɲga ko ye mbe ya yɛnri.»

A pɛ si pe purɔ ma pe yirige wa Farawɔn wi go.

¹² A Yawe Yɛnnɛle li si Moyisi wi pye naa fo: «Ma kɛɛ ki yirige wa Ezhipiti tara ti go na, ma ti gbato mbe pan laga, wi tara ti yin, yan ɲga fuun kila sho sinndɛɛɛ tisaga ki yeri, wigi ka pew.»

¹³ A Moyisi wi suu kanɲgala li yirige wa Ezhipiti tara ti go na. A Yawe Yɛnnɛle li si ti, a tifeleɛge ka yiri wa yɔnlo yirisaga yeri, na gbɔɔn wa tara ti ni, ki pilige ki yɔnlo naa ki yɛmbine li ni fuun li ni. Ki goto pinliwɛ pi ni, a pɛ sigi yan tifeleɛge ki pan gbato wi ni.

¹⁴ Gbato wila pan wa Ezhipiti tara ti lagapyew, ma cɛn tara ti na lagapyew. Wila leɛ fo jɛngɛ, male wa, pe fa wi legewɛ pi cɛnle la yan ma gbɛn, pe se si ka la yan ma naa.

¹⁵ Wila tara ti ni fuun ti tɔn mari wo binriw. Yan ki ni fuun naa tige pire nda fuun tila koro sinndɛɛɛ tisaga ki panɲgolo, gbato wila ti ni fuun ti ka. Ali wetipinne nunɲba lo sila koro tige ka na nakoma wa wasege ki ni wa Ezhipiti tara ti ni fuun ti ni†.

¹⁶ A Farawɔn wi si ti, a pɛ Moyisi naa Arɔn pe yeri wi kan fyɛleɛge na, mɛɛ pan ma pe pye fo: «Mi kapege pye Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li na, ma kapege pye yoro fun ye na.

¹⁷ Koni mi yɛn na ye yɛnri, ki yɔnlo na li na naa, yanla kapege ki kala yaga na na, ye Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li yɛnri na kan, ligi legbogo jologo kala na li laga we na.»

¹⁸ A Moyisi wi si yiri wa Farawɔn wi go mɛɛ saa Yawe Yɛnnɛle li yɛnri.

¹⁹ A li si ti a tifelingbɔgo ka yiri wa yɔnlo tosaga yeri, na gbɔɔn, ma gbato wi le, ma kari wi ni, ma saa wi wa wa Kɔgoje yɛɛn wi ni. Ali nunɲba wo sila koro wa Ezhipiti tara ti ni fuun ti ni.

²⁰ Ɛɛn fo, Yawe Yɛnnɛle lɛa Farawɔn wi kotogo ki ɲgbɛn wi na, wii yɛnle mbe Izirayeli woolo pe yaga pe kari.

Jologo kolɔjere wogo:

Diwi kala

²¹ Kona, a Yawe Yennele li si Moyisi wi pye naa fɔ: «Ma kee ki yirige wa naayeri, jango diwi mbe ye laga Ezhipiti tara, fɔ leele paa talitali.»

²² A Moyisi wi suu kee ki yirige wa naayeri, a diwi gbɔɔ wà si ye wa Ezhipiti tara ti ni fuun ti ni, fɔ ma saa gbɔn piliye taanri†.

²³ Ki piliye taanri yi ni, leele pe sila pye na pe yee yaan. Lere wa kpe sila ya mbe yiri wi censaga mbe kari laga ka na. Een fɔ, Izirayeli woolo poro la pye ma cɛn lara nda ni, yanwa la pye na yinrigi wama.

²⁴ A Farawɔn wi si ti, a pɛ Moyisi wi yeri wi kan. A wi suu pye fɔ: «Yaa kee ye sa Yawe Yennele li gbɔɔ. Ye mbe ya kari ye go woolo pe ni, kaawɔ ye simbaala naa ye sikaala konaa ye nɛrɛ to cɛ ti yaa koro laga.»

²⁵ A Moyisi wi suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Mboro yere ma daga mbe ti we yaayoro ta ta we sari wɔ nayinme saara konaa saara sogoworo Yawe Yennele li yeri.

²⁶ Mbe taga wa ko na, we yaa kari we yaayoro ngbeleye yi ni. We yaayogo ka nungba se koro laga; katugu we yaa sa yaayoro ta wɔ wa ti ni, mberi wɔ saraga Yawe Yennele, we Yennele li yeri, mberi gbo. Een fɔ, nda we yaa ka sa wɔ saraga li yeri mbeli gbɔɔ, we seri jen, kaawɔ we ka sa gbɔn wa gbɛn.»

²⁷ Een fɔ, a Yawe Yennele li si Farawɔn wi kotogo ki ngban wi na, ma ti a wi je ma yo wi se Izirayeli woolo pe yaga pe kari.

²⁸ A Farawɔn wi si Moyisi wi pye fɔ: «Kari ma yiri na na tanla. Mɔɔ yee yigi, maga ka pan laga na yege sogowɔ naa, katugu pilige nga ni mi kɔɔn yan laga na yege sogowɔ, ma yaa ku win.»

²⁹ A Moyisi wi sho fɔ: «Mboro mà yo ma! Mi se pan laga naa ma yeri.»

11

Yennele làa jɔlɔɔ pɔngo wogo ki senre yo

¹ Kona, a Yawe Yennele li si Moyisi wi pye naa fɔ: «Mi yaa jɔlɔɔ ka wa naa Farawɔn wo naa Ezhipiti tara fenne sanmbala pe na. Ko pɔngo na, wi yaa ye yaga yaa kee. Wi yere yaa ye purɔ pew mbe ye yirige laga tara ti ni.

² Kari ma saga yo Izirayeli woolo pe kan, fɔ nambala pe ni fuun nungba nungba, naa jele pe ni fuun nungba nungba, pe tɛ yaara naa warifuwe yaara yenri pe cɛnyɛnle pe yeri.»

³ Yawe Yennele làa ti a Izirayeli woolo pe kala li Ezhipiti tara fenne pe ndanla. Farawɔn wi legbɔɔlɔ poro naa tara woolo pe ni, pàa pye na Moyisi wi jate.

⁴ A Moyisi wi si Farawɔn wi pye fɔ: «Senre nda Yawe Yennele li yo ti nda: <Yinndege na, mi yaa pan mbe Ezhipiti tara ti yanriyanri, mbe toro.

⁵ Ezhipiti tara woolo pe pinambiile kongbanmbala pe ni fuun pe yaa ku laga tara ti ni, mbege le Farawɔn na wi yen ma cɛn wa wunluwɔ jɔngɔ ki na wi pinambyɔ kongbanɲa wi na, fɔ saga wa kulojɔ wi pinambyɔ kongbanɲa na wila yarilire ti tire wa tira ki na wi na, mbe pinle yaayoro ti pinambire kongbannda ti ni fuun ti ni. ⁶ Pa kona leele pe yaa kaa gbele ngbanga laga Ezhipiti tara ti lagapyew, male ki gbeere cɛnle ta fa pye laga gbɛn, ta se si ka pye laga naa paa ti yen.

† 10:22 10.22: Yuuro 105.28; Naga 16.10

⁷ Eɛn fɔ, wa Izirayeli woolo pe yeri, ali pyɔn nungba se ka wɛli lere na nakoma yaayogo na, jango yege jɛn ye yo Yawe Yɛnnɛle li Ezhipiti tara fɛnnɛ naa Izirayeli woolo pe jɛn ma pe wɔ pe yɛɛ ni.»

⁸ Pa kona ma legboɔlo mbele yɛɛn, pe ni fuun pe yaa pan na kɔrɔgɔ mbe kannguuro kan na jegele sɔgɔwɔ, mbaa na yɛnri la yuun fɔ: Ta kee mboro naa ma woolo pe ni. Ko pungo na, pa mi yaa yiri mbe kari.»

A Moyisi wɛ si yiri wa Farawɔn wi tanla nangbanwa gbɔɔ ni ma kari.

⁹ A Yawe Yɛnnɛle li sigi yo Moyisi wi kan naa fɔ: «Farawɔn wi se logo ye yeri, jango mbe ta mbe kafɔnnɔgɔlo legɛrɛ pye laga Ezhipiti tara.»

¹⁰ Moyisi naa Arɔn paa ki kafɔnnɔgɔlo ke ni fuun ke pye Farawɔn wi yɛgɛ sɔgɔwɔ. Eɛn fɔ, Yawe Yɛnnɛle laa Farawɔn wi kotogo ki ngban wi na, wi yɛnle mbe Izirayeli woolo pe yaga pe kari pe wɔ wa wi tara ti ni.

PAKI FETI KONGBANŊA WI PYEWE

12

12-13

Paki feti kala

¹ Kona, a Yawe Yɛnnɛle li si para naa Moyisi naa Arɔn pe ni wa Ezhipiti tara, ma pe pye fɔ:

² «Ki yɛngɛ ngɔ yɛɛn, ko ki yaa pye yɛle li lesaga. Ko ki yaa pye yɛle li yɛngɛ kongbannɔga ye kan.

³ Ye saga yo Izirayeli gbogolomɔ woolo pe ni fuun pe kan fɔ ki yɛngɛ ngɔ yɛɛn, ki pilige kɛ wogo ki na, sege nungba nungba pyew nakoma go nungba nungba pyew ki woolo pe simbapɔlo yirifɔnnɔ nakoma sɛkapɔlo yirifɔnnɔ yigi pe yɛɛ kan.

⁴ Na go ngɔ woolo si legɛ mbe pye pe mbe ya simbapɔlo yirifɔnnɔ nungba ka mboɔ ko kasaga nungba, ki go woolo pe gbogolo go ngɔ ki yɛn le pe tanla ki woolo pe ni, mbe yala leele pe yɔn ki ni. Ye simbapɔlo yirifɔnnɔ yigi ye yala lere nungba nungba pyew wi mbe ya kara nda ka to ni.

⁵ Ye simbapɔlo yirifɔnnɔ nakoma sɛkapɔlo yirifɔnnɔ yigi ngɔ wɛ ta yɛle nungba, ma pye jɛrɛgisaga fu.

⁶ Yoo tɛgɛ ye sa gbɔn fɔ yɛngɛ ki pilige kɛ ma yiri tijɛrɛ wogo ki na. Ki pilige ki ni, yɔnlo ki tosaɔga ni, Izirayeli gbogolomɔ woolo pe ni fuun pe yaayoro nda pɛ wɔ ti kɔnlogi.

⁷ Pe yaa ka kara ti ka yinrɛ nda ni, pe yaayoro ti kasanwa pa le poo fafa ki yeyɔnrɔ ti naayeri tire to naa kɔɔrɔ ti kanngara na tire ti na.

⁸ Ki yembine nungba li ni, ye kara ti fɔ tiyɔngɔ, yeri pinle yeri ka leve fu buru naa yaanga taanga ni.

⁹ Yaga ka kara ta ka mbapende nakoma mberi sɔgɔ tɔnmɔ ni mberi ka. Eɛn fɔ, ye ti ni fuun ti fɔ tiyɔngɔ, ti yinrɛ, naa ti saanra konaa ti nawa yaara ti ni.

¹⁰ Yeri ka, yaga ka ta yaga ti wonlo ti yiri. Na ta ka si wonlo mbe yiri, ki goto pinliwɛ ni yeri sɔgɔ.

¹¹ Na ye kaa ti kaa sanga ngɔ ni, ye ye yaripɔrɔ ti le, ye ye kurusijarayɛ pe popɔ ti na, ye ye sawira ti lele, ye gbɔtangangala ke ni ye kɛɛ mbege naga fɔ yɛ gbɛgɛle mbaa kee, ye kara ti ka fyɛlegɛ na. Pa ye yaa Paki feti wi pye yɛɛn mi ngɔ Yawe Yɛnnɛle na mɛgɛ ni.

¹² «Ki yembine nungba li ni, mi yaa ka Ezhipiti tara ti yanriyanri mbe toro. Mi yaa ka pinambiile kongbanmbala pe ni fuun pe gbo laga Ezhipiti tara ti ni, leele pe pinambiile kongbanmbala poro naa yaayoro ti pinambire kongbannda ti ni. Pa mi yaa kaga pye yeen mbe jologo wa Ezhipiti tara yarisunndo ti ni fuun ti na. Muwi mi yen Yawe Yenjele le.

¹³ Kasanwa pi yaa ka pye ye go sigewe kacen wa yinre nda ye yaa ka pye ti ni. Mi yaa kaa yan mbe toro mbe ye yaga. Kiga pye ma, na mi kaa jologo waa Ezhipiti tara woolo pe na sanga na ni, tifelege yama kpe se ye ta mbe ye gbo[†].

¹⁴ «Yege pilige ki tege yaa nawa tuun ki na sanga pyew, yege pye feti piligbogo mbaa mi na Yawe Yenjele na gbogo, ki pye kondegele na li yen kosaga fu ye setirige piile pe kan.»

Feti na pe ma leve fu buru ka wi nogo

¹⁵ Kona, a Yenjele li sho naa fo: «Ye yaa leve fu buru ka fo sa gbɔn piliye koloshyen. Mbege le le ki piliye yi kongbannga ki na, leve si daga mbe yan wa ye yinre ti ni. Mbege le pilige kongbannga ki na sa gbɔn pilige koloshyen wogo ki na, na lere wa ka buru na leve yen wi ni wa ka, wi daga poo wo laga Izirayeli woolo pe sogowo.

¹⁶ Pilige kongbannga naa pilige koloshyen wogo ki na, ye yaa gbogolo mbe sheri, ye se ka tunngo ka kpe pye ki piliye yi ni, kaawo ye yaakara sogolo tunngo ko.

¹⁷ «Ye yaa kaa leve fu buru feti wi piin mbaa nawa tuun fo ki pilige jate nga ko mila ye yirige wa Ezhipiti tara. Yege pilige ki tege ki ye yaa ki feti wi piin, ki pye kondegele na li yen kosaga fu yoro naa ye setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri ye pungo na ye kan.

¹⁸ Yele li yenge kongbannga ki pilige ke ma yiri tijere wogo ki na, mbege le ki yonlokogo ki na, ye yaa la leve fu buru kaa fo sa gbɔn ki pilige nafa ma yiri nungba wogo ki yonlokogo ki na.

¹⁹ Ki piliye koloshyen yi ni, leve si daga mbe yan wa ye yinre ti ni. Lere na fuun ka buru na leve yen wi ni wa ka, wi yen Izirayeli tara pyo o, wi yen nambanjo o, wi daga poo wo wa Izirayeli gbogolomo woolo pe sogowo.

²⁰ Yaga pye mbe cen laga o laga, ye se ka buru na leve yen wi ni wa kpe ka; een fo, yaa leve fu buru kaa[†].»

Paki feti kongbanja wi pyewe

²¹ Kona, a Moyisi wi si Izirayeli lelele pe ni fuun pe yeri ma pe pye fo: «Ye kari ye sa simbapene yirifonmbolo nungba nungba nakoma sikapene yirifonmbolo nungba nungba yigi mbe yala sege nungba nungba pyew ki woolo pe ni, ye pe gbo ye pe pye saragaPaki feti wi na.

²² Ko pungo na, ye yizopi were ta kon, yaayogo nga ye gbo, yege kasanwa pi le leyaraga nga ni, yeri le wa ki kasanwa pi ni yeri tege yoo fa yeyongo ki naayeri tige konaa koro ki kanngara na tire shyen ti na. Ye ni, wa kpe ka ka wi yeyongo ki kaanla mbe yiri laga funwa na, fo sa gbɔn ki goto pinliwe ni.

²³ Yawe Yenjele li yaa ka Ezhipiti tara ti yanriyanri mbe toro, mbe jologo wa leele pe na. Na liga ka kasanwa pi yan go nga yeyongo naayeri tige

[†] **12:13 12.1-13:** Levi 23.5; Nambu 9.1-5; Dete 16.1-2 [†] **12:20 12.14-20:** Eki 23.15; 34.18; Levi 23.6-8; Nambu 28.17-25; Dete 16.3-8

naa koro ki kanngara na tire shyen ti na, li yaa ki yeyongo ki toro, li se ti jogowo pyefo† wi ye wa ye yinre ti ni mbe jogowo pye wa.

²⁴ Yoro naa ye setirige piile pe ni, ye yaa la tanri ki kakonndegengele ke na paa kondegele yen, na li yen kosaga fu.

²⁵ Na yaga ka sa ye wa tara nda Yawe Yenjele li yon folo le mbe kan ye yeri ti ni, yaa tanri ki ngasele li na.

²⁶ Na ye piile paga ka ye yewe mbe yo fo ki ngasele na li koro wo yen wiwiin?

²⁷ Ye pe yon sogo ye yo fo: «Saraga yi, nga we yen na woo Yawe Yenjele li mege ni Paki feti wi na. Sanga na ni woro Izirayeli woolo waa pye wa Ezhipiti tara, laa jologo wa Ezhipiti tara fenne pe na, en fo, laa we yinre ti toro, lii jologo wa we na, ma we yinre woolo pe sho.» »

Kona Izirayeli woolo pe si foli ma Yawe Yenjele li gbogo.

²⁸ Ko punjo na, nga fuun Yawe Yenjele laa yo Moyisi naa Aron pe kan, a Izirayeli woolo pe si kari ma saa ki pye.

Jologo ke wogo:

Ezhipiti tara woolo

pe pinambiile kongbanmbala

pe gbokala

²⁹ Ki pilige ki yinndege ki na, a Yawe Yenjele li si Ezhipiti tara fenne pe pinambiile kongbanmbala pe ni fuun pe gbo, maga le Farawon na wi yen ma cen wa wunluwo jongo ki na wi pinambyo kongbanba wi na, fo ma saa ki wa kasopyo wi pinambyo kongbanba wi na, ma pinle yaayoro ti pinambire kongbannda ti ni†.

³⁰ Ki yembine li ni, a Farawon naa wi legboolo konaa Ezhipiti tara fenne pe ni fuun pe si yiri. Gbeere la yiri ngbanga wa Ezhipiti tara ti lagapyew, katugu go ka sila koro nga lere sila ku wa ki ni.

³¹ Yinndege ki na, a Farawon wi si Moyisi naa Aron pe yeri ma pe pye fo: «Ye yiri laga na tara, yaa kee yoro naa Izirayeli woolo sanmbala pe ni, ye sa Yawe Yenjele li gbogo, paa yage nga na yege yenri we.

³² Ye ye yaayoro ti ni fuun ti le, paa yage nga yege yo we; yaa kee ye yiri laga. Ye sa ye Yenjele li yenri li duwaw na na.»

³³ Ezhipiti tara fenne paa pye na Izirayeli woolo pe fyeele pe yiri wa pe tara ti ni, katugu paa pye na pe yee piin fo: «We ni fuun we yaa ku.»

³⁴ Ki kala na, Izirayeli woolo paa yiri na kee pe muwe mba paa gbom pi ni, mba leve sila ye pi ni. Pe maa pe muwe pi gbom yaara nda ni, paa ti fofo wa pe derigboro ti ni, mari taga pajoro na.

³⁵ Izirayeli woolo paa tanga ma yala nga Moyisi wila yo pe kan ki ni. Paa warifuwe yaara, naa te yaara, naa yariporo yenri Ezhipiti tara fenne pe yeri.

³⁶ Yawe Yenjele laa ti, a pe kala li Ezhipiti tara fenne pe ndanla, a pe yaara nda Izirayeli woolo paa yenri pe yeri ti kan pe yeri. Pa paa ki pye yen ma Ezhipiti tara fenne pe yaara ti koli ma kari ti ni†.

³⁷ Ko punjo na, a Izirayeli woolo pe si yiri wa Aramisese ca, mee le na kee wa Sukoti ca. Paa pye na kee nambala waga cenme kogoloni (600 000) yon ko yeri, pe sila jele naa piile poro jiri mbe pe pinle wa.

† 12:23 12:23: Jogowo pyefo na wi senre ti yo, wo yen merege wa, na wi maa jologo kagala ke waa leele mbele Yenjele li yaa jolo pe na; ye wele wa Zhen 19.13; 2 Sami 24.16; Ebu 11.28lara ti ni.

† 12:29 12:29: Eki 4.22-23 † 12:36 12:35-36: Eki 3.21-22

³⁸ Cengele kele yege woolo la pinle pe ni legere na kee. Yaayoro ngbelele yege la pye Izirayeli woolo pe yeri, to tila pye nere, naa simbaala konaa sikaala.

³⁹ Muwe mba paa gbɔn ma yiri pi ni wa Ezhipiti tara, paa pi wa wɔn; leve sila ye pi ni pi ta pi fe pi yiri; katugu paa pe purɔ ma pe yirige wa Ezhipiti tara fyeege na. Pe sila ta mbe kondangala yaakara le pe ye go na.

⁴⁰ Yegele ngele Izirayeli woolo paa pye wa Ezhipiti tara kaa pye yele cenme tijere naa nafa ma yiri ke (430)[†].

⁴¹ Ki yegele cenme tijere naa nafa ma yiri ke (430) ke kosanga wi ni, Paki feti pilige ki na, a Yawe Yennele li woolo pe si yiri wa Ezhipiti tara, ma yala pe malingboonlo ngbelele ye ni.

⁴² Ki kala na, ki pilige ki yembine li yaa tege li ye Yawe Yennele li kan mbe pye feti piligbo, katugu ki pilige ko laa tege ki ye mali woolo pe yirige wa Ezhipiti tara ki yembine li ni. Izirayeli woolo poro naa pe setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri pungo na, pe daga mbege tege ki ye fun, mbege pye feti piligbo mbaa Yawe Yennele li gbogo.

Kondegengele ngele kaa tege

Paki feti wi pyewe pi na

⁴³ Kona, a Yawe Yennele li si Moyisi naa Aron pe pye fo: «Kondegengele ngele ke tege Paki feti wi na ke ngele: «Nambanna wa kpe si daga mbege yaakara ta ka.

⁴⁴ Kulo na pe lo penjara ni, wi daga poo kenrekenre, ko pungo na, wi mbe ya mbaa Paki feti yaakara ti kaa.

⁴⁵ Eɛn fo, nambannjeen wo naa tunmbyee na pe maa sara, wo wa si daga mbe ta ka.

⁴⁶ Ye yaa ka simbapolo yirifonho wi kara ti ka wa go nawa. Yaga ka yiri ta ni wa funwa na, yaga si ka yaayogo ki kajelege ka yaari[†].

⁴⁷ Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe yaa kaa Paki feti wi piin.

⁴⁸ Na nambanna wa ka pye mbe cen wa ye yeri mbaa ki jaa mbe Paki sherege feti wi pye mi na Yawe Yennele na mege ni, ki daga poo go woolo nambala pe ni fuun pe kenrekenre. Ko pungo na wi mbe ya mbe Paki feti wi pye paa Izirayeli tara piile pe yen. Lere o lere pe suu kenrekenre wo wa kpe si daga mbe Paki feti yaakara ta ka.»

⁴⁹ Yoro Izirayeli tara piile naa nambannjeenle mbele pe yen laga ye sogowo, lasiri kono nungha lo ye yaa la tanri li na.»

⁵⁰ A Izirayeli woolo pe ni fuun pe si tanga Yawe Yennele laa senre nda yo Moyisi naa Aron pe kan ti na.

⁵¹ Ki Paki pilige ki ni, ko Yawe Yennele laa Izirayeli woolo pe yirige wa Ezhipiti tara paa malingboonlo yen.

13

Kondegengele Paki feti wi wogo na konaa pinambiile kongbanmbala pe wogo na

¹ Kona, a Yawe Yennele li si para Moyisi wi ni naa ma yo fo:

[†] 12:40 12:40: Zhene 15.13; Gala 3.17 [†] 12:46 12:46: Nombu 9.12; Yuuro 34.21; Zhan 19.36

² «Ma Izirayeli woolo pe pinambiile kongbanmbala pe ni fuun pe tēge pe ye na kan, leele pe pinambiile kongbanmbala poro naa yaayoro ti pinambire kongbannda ti ni»; katugu pe yen na woolo.»

³ A Moyisi wì si leele pe pye naa fɔ: «Pilige nga Yawe Yēnɲele lì ye yirige ma ye wɔ wa Ezhipiti tara li yawa gbɔɔ pi ni, yaa nawa tuun ki na, ki tara nda yaa pye wa ti ni kulolo we. Ki feti pilige kiga gbɔn, yaga ka buru ka ɲa pè leve le wi ni.

⁴ Yarilire kɔn yēnge nga we yen yēen, ki nala pilige nga koyi yaa yiri wa Ezhipiti tara.

⁵ Yawe Yēnɲele làa wugu ye tēleye pe kan ma yo li yaa tara nda kan ye yeri, na yaga ka sa ye wa ti ni sanga ɲa ni, yaa ki feti ɲa wi piin ki yēnge ɲga ki ni. Ki tara to ti yen Kana tara fenne, naa Hēti cēnle woolo, naa Amōri cēnle woolo, naa Hevi cēnle woolo konaa Zhebusi cēnle woolo pe tara re, ti yen ma yin nɔnɔ naa senrege ni fɔ na fuun.

⁶ Piliye kolɔshyēn ni, ye yaa la leve fu buru kaa. Ki pilige kolɔshyēn wogo ki na, ye yaa feti pye Yawe Yēnɲele li mēge ni.

⁷ Leve fu buru ye yaa la kaa fɔ sa gbɔn piliye kolɔshyēn. Buru ɲa pè gbɔn leve ni wa si daga mbe yan wa ye yinre ti ni; leve si daga mbe yan wa ye tara ti ni fuun ti ni.

⁸ Ki pilige ki ni, ye feti wi kɔrɔ wi yo ye pinambiile pe kan, ye pe pye fɔ: «We yen na ki wogo ɲga ki ni fuun ki piin, mbaa nawa tuun ɲga Yawe Yēnɲele làa pye we kan ki na, sanga ɲa ni waa yiri wa Ezhipiti tara we.»

⁹ Ki feti wi yaa pye paa tēgere yen wa ye keyen yi na, konaa mbe pye paa nandowo yaraga yen wa ye walegele ke na, janɲo yaa para suyi Yawe Yēnɲele li lasiri senre ti na; katugu lo li ye yirige wa Ezhipiti tara ti ni li yawa pi ni.

¹⁰ Yaa tanri ki kondēgele li na ye le pyew, mbe yala wagati ɲa wì kɔn ma tēge ki wogo ki na wi ni.»

Piile kongbanmbala paa pye yarikanra Yawe Yēnɲele li yeri

¹¹ Kona, a Moyisi wì sho naa fɔ: «Na Yawe Yēnɲele liga ka ye ye ni wa Kana tara ti ni, mberi kan ye yeri, paa yēge ɲga na làa wugu ye tēleye poro naa ye kan,

¹² ye ye pinambiile kongbanmbala pe ni fuun pe kan li yeri, konaa ye yaayoro ti pinambire kongbannda pyew ti ni ti pye li woro†.

¹³ Sofilele poro na, ye yaa simbapene yirifonmbɔlo tēge mbe pe go sho†; na ye si woro na jaa mbe pe go sho, ye pe yinre ti yaari pe ku. Eēn fɔ, ye leele pe pinambiile kongbanmbala pe ni fuun pe go sho.

¹⁴ Na ye piile paga ka ye yewe mbe yo fɔ: «Nga yaa piin ko kɔrɔ wo yen mēle?» Pa kona ye pe yon sogo ye yo fɔ: «Yawe Yēnɲele làa we yirige ma we wɔ wa Ezhipiti tara li yawa gbɔɔ pi ni, to nda waa pye wa ti ni kulolo.

¹⁵ Naa Farawon wila pye na jege ma yo wi se we yaga waa kee, a Yawe Yēnɲele li si Ezhipiti tara fenne pe pinambiile kongbanmbala pe ni fuun pe gbo, ma pinle yaayoro ti pinambire kongbannda ti ni. Ko kala na we

† **13:2 13.2:** Pinambiile kongbanmbala poro la daga mbe kan Yēnɲele li yeri paa tunngo piin li kan; yaayoro ti pinambire kongbannda to la daga mbaa woo saara li yeri (Luki 2.23). † **13:12 13.12:** Eki 34.19-20; Luki 2.23 † **13:13 13.13:** Paa daga mbe sofilele poro go sho, katugu pe sila pye kpoyi Yēnɲele kono li ni, mbe pye yaayoro nda pe mbaa ya saraga wɔ ti ni Yēnɲele yeri.

yen na yaayoro ti pinambire kongbannda ti woo saraga Yawe Yennele li yeri, nee leele pe pinambiile kongbanmbala poro go shoo.

¹⁶ Ki kapyege ki yaa pye paa kacen yen ye kan wa ye keyen yi na, mbe pye paa tegere yen wa ye walegele ke na, mbaa ye nawa tuun ki na fo Yawe Yennele laa we yirige ma we wo wa Ezhipiti tara li yawa gboo pi ni.»

*Yennele laa li woolo pe yegɛ sin
wa pe kondangala li ni*

¹⁷ Naa Farawon wila kaa Izirayeli woolo pe yaga a pe kari, Yennele li sila ti pe toro wa konɔ na li maa kee wa Filisiti tara fenne pe tara lo ni†, ali mbege ta lo li yen ma were o; katugu Yennele laa yo fo: «Na leele paga sa malaga ta wa pe yegɛ, pa pe yinriwe mba pe yiri wa Ezhipiti tara, ki wogo ki yaa ye pe go na mbege kan pe songoro wa naa.»

¹⁸ Ki kala na Yennele laa ti a pe toro wa konɔ na li koolo koolo wa gbinri wi ni lo ni, ma kari wa Kogɔje yeen wi yeri. Izirayeli woolo paa gbegele ma yiri wa Ezhipiti tara paa malingboonlo yen.

¹⁹ A Moyisi wi si Zhozufu wi kajeere ti le mbe kari ti ni; katugu Zhozufu wila ki yo Izirayeli woolo sanmbala pe kan ma yo fo: «Ye wugu yanla kan fo ye yaa kanla kajeere ti le mbe kari ti ni, katugu Yennele li yaa ye saga (mbe ye yirige laga ki tara nda ti ni)†.»

²⁰ A Izirayeli woolo pe si yiri wa Sukoti ca ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa laga nga paa pye na yinri Etamu, wa gbinri wi kongɔ na.

²¹ Yawe Yennele laa pye na pe yegɛ sinni, yonlo na, kambaaga titonlogo yerege ka ni, na konɔ li nari pe na; yembine laa pye na pe yegɛ sinni kason titonlogo yerege ka ni, na yanwa yinrigi pe kan paa yaan, jango pe ya paa tanri yonlo naa yembine.

²² Yonlo na, kambaaga titonlogo yerege kila pye leele pe yegɛ, yembine kila pye kason titonlogo yerege wa pe yegɛ sanga pyew.

IZIRAYELI WOOLU PAA KOGJE YEEN WI KON MA YIRI

14

14.1-15.21

*Ezhipiti tara fenne paa taga
Izirayeli woolo pe na na pe puro*

¹ Kona, a Yawe Yennele li si para naa Moyisi wi ni ma yo fo:

² «Ki yo Izirayeli woolo pe kan, fo pe ke pe kari, pe sa paara yinre ti kankan pe cen wa Pi Ayiroti ca ki yesinne na, wa Migidoli ca konaa kogɔje wi ni, ti sogowo pi ni. Pa ye yaa cen wa Baali Zefon laga ki yesinne na, wa kogɔje yon ki na.

³ Kona Farawon wi yaa ki jate fo Izirayeli woolo pe punɔ, ma ko wa gbinri wi ni.

⁴ Mi yaa Farawon wi kotogo ki ngban wi na, wi yaa yiri mbe taga ye na mbaa ye puro. Mi yaa wo naa wi malingboonlo pe tongo mbanla gbogowo

† 13:17 13:17: Konɔ na li maa kee wa Filisiti tara fenne pe tara, Ezhipiti tara fenne malingboonlo paa pye nali go singi. Na Izirayeli woolo paga li le pe yaa sa malaga ta wa yegɛ. † 13:19 13:19: Zhene 50.25; Zhozu 24.32

pi naga ye na. Pa Ezhipiti tara fenne pe yaa ki jen mbe yo muwi mi yen Yawe Yennele le.»

A Izirayeli woolo pè si tanga ki senre ti na.

⁵ Naa paa ka saa ki yo Ezhipiti tara wunlunaŋa Farawon wi kan ma yo fo: «Izirayeli woolo pè fe ma kari.» A wo naa wi legboolo pe ni, pè si pe jatere wi kanŋga Izirayeli woolo pe kanŋgolo ma sho fo: «Yingi kala wè pye yeen? Wè Izirayeli woolo pe yaga pè kari, pe se kulowo tunndo pye we kan naa.»

⁶ Ki kaa pye ma, a Farawon wì si ti a pòo malaga gbɔnwotoro wi po shon wa na, mɛɛ lɛ ma kari, wo naa wi malingboonlo pe ni. ⁷ A wì suu malaga gbɔnwotoroye jembele jembele cɛnmɛ kogoloni (600) lɛ ma kari, pe ni fuun nungba nungba, malingboonlo taanrindaanri la pye wa pe ni. A Ezhipiti tara malaga gbɔnwotoroye sanmbala pè si taga pe na.

⁸ A Yawe Yennele li si Farawon wi kotogo ki ngban wi na, Ezhipiti tara wunlunaŋa we. A wì si yiri ma taga Izirayeli woolo pe na, na pe puro. Ma sigi ta Izirayeli woolo paa yiri ma kari pe yologo ki ni caw.

⁹ A Ezhipiti tara malingboonlo pe ni fuun, mbele paa pye shon lugufenne, naa mbele paa pye malaga gbɔnwotoroye pe ni, naa Farawon wi shonye pe ni, pè si taga Izirayeli woolo pe na, na pe puro, ma saa pe yigi wa Pi Ayiroti ca ki tanla, wa Baali Zefon laga ki yesinne na, wa kogɔje yon ki na.

¹⁰ Naa Farawon wila kaa na yongo Izirayeli woolo pe ni, a pè si yegɛ yirige ma wele wa lege, mɛɛ Ezhipiti tara fenne pe yan pe taga pe na na pe puro; a pè si fyɛ fo jɛngɛ, nɛɛ gbele na Yawe Yennele li yinri li pe saga.

¹¹ A pè si Moyisi wi pye fo: «Fanra legere woro wa Ezhipiti tara wi le? Yingi na, a mà si pan we ni we pan we ku laga ki gbinri ŋa wi ni? Yingi na, a mà si we yirige wa Ezhipiti tara?»

¹² Ki wogo ŋga ko waa yo ma kan ma we ta bere wa Ezhipiti tara fo: «Ma we yaga yew, we yaa la kulowo tunngo piin Ezhipiti tara fenne pe kan. Ko mbonro we yeri we ku laga gbinri wi ni ko na.»

¹³ A Moyisi wì si pe pye fo: «Yaga ka fyɛ, ye yere laga nungba. Yawe Yennele li yaa ye sho yegɛ ŋga na nala, ye yaa ki yan. Ki Ezhipiti tara fenne mbele yaa yaan nala yeen, ye se ka pe yan naa fyew.

¹⁴ Yawe Yennele li yaa malaga ki gbɔn ye kan. Yoro wo na, ye yere yew.»

Yennele làa kogɔje wi kɔn shyen, a Izirayeli woolo pè toro

¹⁵ Kona, a Yawe Yennele li si Moyisi wi pye naa fo: «Yingi na, ma nɛɛ na yinri mbe ye saga? Ki yo Izirayeli woolo pe kan pe yiri paa kee.

¹⁶ Mboro wo na, ma kanŋgala li yirige, mɔɔ kɛɛ ki sanga ma wa wa kogɔje wi yeri, ma tɔnmɔ pi kɔn shyen. Pa Izirayeli woolo pe yaa tanga tawara na mbe kogɔje wi kɔn mbe yiri.

¹⁷ Mi wo na, mi yaa Ezhipiti tara fenne pe kotogo ki ngban pe na, mbe ti pe ye wa kogɔje wi ni ye pungo na. Kona mi yaa Farawon wo naa wi malingboonlo pe ni fuun, naa malaga gbɔnwotoroye konaa wi shon lugufenne pe tegɛ mbanla gbɔgowo pi naga.

¹⁸ Na mi ka Farawon wo naa wi malaga gbɔnwotoroye, konaa wi shon lugufenne pe tegɛ mbanla gbɔgowo pi naga sanga ŋa ni, pa Ezhipiti tara fenne pe yaa ki jen mbe yo muwi mi yen Yawe Yennele le.»

¹⁹ Yennele li merage na wila pye wa Izirayeli woolo pe yege, na pe yege sinni, a wi si toro wa pe pungo na. Kambaaga titonlogo yerege nga kila pye wa pe yege, a ki si toro wa pe pungo na fun,

²⁰ mee pan ma yere Ezhipiti tara fenne censaga konaa Izirayeli woolo censaga ti sogowo pi ni. Ki kanngolo nungba la pye diwi pele kan, a ki sannga ko na yanwa yinrigi pele kan yembine li ni. Yembine li ni fuun li ni, censaga ka woolo si gbɔn ka woolo na.

²¹ A Moyisi wi suu kee ki sanga wa kogoje wi go na. A Yawe Yennele li si ti a tifelingbogo ka yiri wa yonlo yirisaga yeri na gbɔn wa kogoje wi ni ki yembine li ni fuun li ni, ma kogoje tonmo pi wonrogo maa kon shyen, a lawaga yiri.

²² A Izirayeli woolo pe si ye wa kogoje wi nandogomo, ma tanga tawara na, maa kon ma yiri. Tonmo pila kon ma gbogolo pi yee na paa mboro yen pe kalige kee naa pe kamenge kee ki na.

²³ A Ezhipiti tara fenne pe si taga pe na, na pe puro. Farawon wi shonye pe ni fuun, naa wi malaga gbɔnwotoroye konaa wi shon lugufenne pe si ye wa kogoje wi nandogomo Izirayeli woolo pe korogo.

²⁴ Yinndogo yon ki na, ma Yawe Yennele li ta wa kason naa kambaaga titonlogo yerege ki ni, a li si Ezhipiti tara fenne pe malingbɔonlo ngbelege ki kala li gbɔn mali piri pe yeri.

²⁵ A li si ti a pe malaga gbɔnwotoroye pe ngeere ti wowo pe na, fo a pe fenge ki ngban. A Ezhipiti tara fenne pe sho fo: «Ye ti waa fee Izirayeli woolo pe yege, katugu Yawe Yennele li yen na malaga gbɔn we ni pe kan.»

²⁶ A Yawe Yennele li si Moyisi wi pye fo: «Ma kee ki sanga wa kogoje wi go na, jango tonmo pi songoro pi pan Ezhipiti tara fenne pe na, naa pe malaga gbɔnwotoroye poro naa pe shon lugufenne pe na, pi pe li.»

²⁷ A Moyisi wi suu kee ki sanga wa kogoje wi go na. Lalaaga ki na, a kogoje tonmo pi si songoro wa pi yonlo. Ezhipiti tara fenne paa pye na fee tonmo pi yege, mee sun ma tere pi na wa pe yee yege. A Yawe Yennele li si pe jaanri wa kogoje tonmo pi ni.

²⁸ A tonmo pi si songoro ma pan Farawon wi malaga gbɔnwotoroye pe na, ma pe li ma pinle wi shon lugufenne konaa wi malingbɔonlo pe ni fuun pe ni; poro mbele paa ye wa kogoje wi ni Izirayeli woolo pe pungo na, na pe puro. Ali lere nungba wo sila sho mbe to.

²⁹ Izirayeli woolo poro na, paa tanga tawara na, ma kogoje wi kon ma yiri. Tonmo pila kon ma gbogolo paa mboro yen pe kalige kee naa pe kamenge kee ki na.

³⁰ Ki pilige ki ni, Yawe Yennele laa Izirayeli woolo pe sho Ezhipiti tara fenne pe kee. Paa Ezhipiti tara fenne pe gbɔlo pe yan pe toori wa kogoje yon ki na.

³¹ Yawe Yennele laa yiri li fannga nga ni Ezhipiti tara fenne pe korogo, Izirayeli woolo paa ki yan. A pe si fye li yege, mee taga lo naa li tunmbyee Moyisi pe na.

15

*Yurugo nga Moyisi wo
naa Izirayeli woolo
paa ko ma Yennele li son*

¹ Kona, a Moyisi naa Izirayeli woolo pe ni, pe sigi yurugo nga ki ko ma Yawe Yennele li gbogo ma yo fo:

Ye ti mbe yurugo ko mbe Yawe Yenñele li gbogo,
katugu lili gbogowo pi naga.

Li shonye poro naa pe lugufenne pe jaanri wa kogje wi ni†.

² Yawe Yenñele lo li yen na fannga ye,
lo li yen na yurukogo ki go ye.

Lo lilan sho.

Lo li yen na Yenñele le, mi yaa li son.

Lo li yen na teleye pe Yenñele le, mi yaa li gbogo.

³ Yawe Yenñele li yen malaga gbolfo gbogo.

Li mege koyi nga Yawe Yenñele†.

⁴ Yawe Yenñele li Farawon wi malaga gbön wotoroye, naa wi malingboonlo
pe ni fuun pe jaanri wa kogje wi ni.

Kogje yeen wi Farawon wi malingboonlo welimbele pe li.

⁵ Tonmo mba pi maa yinrigi na tuun pi toro pe go na.

A pe tigi wa tonmo pi latijugo ki ni paa sinndelege yen.

⁶ Yawe Yenñele, yawa gbogo yen ma ni!

Ma yawa gbogo po pöon juguye pe tongo Yawe Yenñele.

⁷ Ma gbogowo mba pi we yaraga ki ni fuun ki na pi fannga na,
möo juguye pe jaanri.

Möo nangbanwa kala li wa pe na,

a li pe jögo paa yege nga na kason ma yan waga sogo we.

⁸ Ma wonwon tifelege ki fannga na, tonmo pi gbogolo pi yee na.

Tonmo mba pila fuun pi gbogolo pi yee na paa mbogo yen.

Tonmo mba pila yinrigi na tuun pi liri wa kogje wi nandogomo.

⁹ We juguye paa pye na yuun fo:

«We yaa taga pe na la pe puro, sa pe yigi.

We yaa sa pe kee yaara ti koli mberi yelee we yee na.

We yaa we tokobiye pe kolögi wa pe woforo ti ni mbe pe gbo.»

¹⁰ Een fo, mboro wo na Yawe Yenñele, möo yon tifelege ki fe,
a kogje wi pe li.

Pè tigi paa sunmu pyo yen wa tönngböö pi latijugo ki ni.

¹¹ Yawe Yenñele, yarisunndo ti ni fuun ti ni, kikiin ki yen ma taanla ma
ni?

Ambö wi yen paa mboro yen? Ma yen kpoyi ma yon fili.

Ki daga paa fye ma yege konaa paa ma sönni,

mboro na ma maa kafönngölo piin we.

¹² Kapyege nungba mä pye ma fannga ki ni,

a tara ti si we juguye pe ton.

¹³ Ma ndanlawä pi kala na,

a mä woro mbele ma woolo we go sho,

ma yawa pi fannga na,

a maa we yege sinni na kee we ni wa tara kpoyi nda ma yaa kan we yeri
ti ni.

¹⁴ Cengele sanngala këge wogo ki logo, a kaa seri fyere ti kala na.

Fyere gboro Filisiti tara fenne pe yigi.

¹⁵ Edömu tara teele pe sunndo wi kon pe na.

Mowabu tara teele paa seri fyere ti kala na.

Kana tara fenne pe ni fuun pe kotogo la.

¹⁶ Jatere pirindorogo naa fyere gboro la pe yigi.
Ma fannga nga mà tege ma we saga kì pe yon ki ton pe na,
a pè pye paa sinndelege yen.

Woro mbele ma woolo, fò a wè saa toro, Yawe Yennele!

Woro mbele ma woolo, a mà we go sho, fò a wè saa toro.

¹⁷ Ma yaa kari we ni sa we pye we cen wa ma yanwiga ki na,
wa censaga nga mà gbegele ma yee kan ki ni Yawe Yennele,
fò wa ma laga kpoyi nga mà kan ki ni.

¹⁸ Yawe Yennele li yen wunluwo, fò sanga pyew.

¹⁹ Farawon wi shonye, naa wi malaga gbɔnwotoroye konaa wi shon
lugufenne paa ye wa kogoje wi ni sanga na ni, Yawe Yennele laa kogoje
tonmo pi songoro maa wa pe na, a pi pe li. Een fò, woro Izirayeli woolo,
waa tanga tawara na ma kogoje wi kon ma yiri.

²⁰ Kona, a Aron wi njo Miriyamu na wila pye Yennele yon senre yofò, wi
si pimbile kpekpelekepe la le nali gbɔn. A jele sanmbala pe ni fuun pè si
pan pimbigile kele ni ma taga wi na, na ke gbɔn na yoo.

²¹ A Miriyamu wi si yurugo le, a Izirayeli woolo sanmbala pe nɛe ki shoo
wi yon na fò:

Yaa yurugo koo Yawe Yennele li kan.

Luu gbogowo pi naga.

Lì shonye poro naa pe lugufenne pe jaanri wa kogoje wi ni, a wì pe li.

MBEGE LE WA KOGUJE YEEN WI NA MBE SA GBON WA SINAYI YANWIGA KI NA

15.22-18.27

Laga nga paa pye na yinri

Mara ki tonmo pi senre

²² Ko pungo na, a Moyisi wì si ti a Izirayeli woolo pè yiri wa Kogoje yeen
wi tanla ma kari wa Shuri gbinri wi ni. Paa tanga pe piliye taanri pe sila
tonmo ta mbe wo.

²³ A pè si saa gbɔn wa laga nga paa pye na yinri Mara. Tonmo mba paa
saa yan wa, pe sila ya mbe pa wo, katugu pila pye ma sori. A pè sigi laga
ki mege taga naga yinri Mara (ko koro wo na sorowo).

²⁴ Kona, a leele pe nɛe kongori Moyisi wi na, na yuun fò: «Yingi we yaa
wo?»

²⁵ A Moyisi wì si Yawe Yennele li yenri ngbanga li pe saga. A lì si
kanngekongo ka naga wi na, a wì sigi le maga wa wa tonmo pi ni; a tonmo
pi si kannga ma tanla.

Yawe Yennele laa kondegengele naa kakonndegengele kan Izirayeli
woolo pe yeri wa ki laga ki na. Laa pe wa ma wele wa fun,

²⁶ mee pe pye fò: «Na ye kaa nuru jenge mi na Yawe Yennele, ye Yennele
na yeri, mbaa nga ki yen ma sin ki piin na yeye na, na yaga nungbogolo
jan mbaa na ngasegele ke nuru konaa mbaa tanri na kondegengele ke
na, pa mi se ka yama mba mila wa Ezipiti tara fenne pe na pa wa ye na.
Katugu muwi mi yen Yawe Yennele na li maa ye sagala.»

²⁷ Ko pungo na, a Izirayeli woolo pè si kari ma saa gbɔn wa Elimu laga
ki na. Puluyo ke ma yiri shyen la pye wa, konaa sengendire nafa taanri
ma yiri ke ni. A pè si pe paara yinre ti kankan wa tonmo pi tanla ma cen
le.

16

*Siringbangala naa yaakara
nda pe yinri mane ti senre*

¹ Ko pungo na, a Izirayeli gbogolomɔ woolo pe ni fuun pè si yiri wa Elimu laga ki ni; pe yiringolo wa Ezhipiti tara, ki yenge shyen wogo ki pilige kɛ ma yiri kanjurugo wogo ki na, a pè si gbɔn wa Sen gbinri wi ni, wo yen Elimu laga naa Sinayi yanwiga ti sɔgowo pi ni.

² A Izirayeli gbogolomɔ woolo pe ni fuun pè si kongori Moyisi naa Arɔn pe na wa gbinri wi ni;

³ mɛɛ pe pye fɔ: «Nɔɛ ki pye Yawe Yɛnɛɛ lɔa ti, a wè ku wa Ezhipiti tara, sanga ɲa ni waa pye na cɛɛn na kara cɔrɔ ti mari, na kaa na tinni, ko jɛn na mɔnɔrɔ we na! Ɛɛn fɔ, yè pan we ni laga ki gbinri ɲa wi ni, mbe pan mbe we ni fuun we kan we ku fungo ki kɛɛ.»

⁴ A Yawe Yɛnɛɛ li si Moyisi wi pye naa fɔ: «Wele, mi yaa yaakara tirige ye kan mbe yiri wa yɛnɛɛ na. Pilige nungba nungba pyew, leele pe yaa yiri mbe sa nda ti yaa pe pilige nungba yaakara bɔ ti wulo. Pa mi yaa ye wa mbe wele yɛɛn, mbege jɛn na kaa pye ye yaa tanga na lasiri senrɛ ti na nakoma ye se tanga ti na†.

⁵ Pilige kogoloni wogo ki na, yaakara nda ye yaa wulo mbe sɔgo, ti yaa pye pilige nungba woro nda ye ma wulo to tɛgesaga shyen.»

⁶ A Moyisi naa Arɔn pè si Izirayeli woolo pe ni fuun pe pye fɔ: «Nala yɔnlɔkɔgo ɲga ki ni, ye yaa ki jɛn mbe yo Yawe Yɛnɛɛ lɔ li ye yirige wa Ezhipiti tara.

⁷ Goto pinliwɛ ni, Yawe Yɛnɛɛ li yaa li gbɔgowo pi naga ye na; katugu kongorimo mba yaa kongori li na, lùu logo. Ɛɛn fɔ, woro wo na, we woro yaraga ka yaa kongori we na.»

⁸ A Moyisi wi sho naa fɔ: «Yawe Yɛnɛɛ li yaa kara kan ye yeri, ye ka nala yɔnlɔkɔgo ɲga ki ni, goto pinliwɛ ni mbe yaakara kan ye yeri ye ka ye tin. Katugu kongorimo mba yè kongori li na, lùu logo. Woro wo na, we woro yaraga ka, woro ma ye yen na kongori we na; ɛɛn fɔ, Yawe Yɛnɛɛ lɔ yaa kongori li na.»

⁹ A Moyisi wi si Arɔn wi pye fɔ: «Ki yo Izirayeli gbogolomɔ woolo pe ni fuun pe kan fɔ pe kari wa Yawe Yɛnɛɛ li yɛgɛ sɔgowo, katugu li pe kongorimo mba pè kongori li na pi logo.»

¹⁰ Ma Arɔn wi ta wila pye na para Izirayeli gbogolomɔ woolo pe ni, a pè si kannga ma wele wa gbinri kɛ ki yeri. Pe mbe ka wele, mɛɛ Yawe Yɛnɛɛ li gbɔgowo yanwa pi yan pùu yɛɛ naga wa kambaaga ki ni.

¹¹ A Yawe Yɛnɛɛ li si para Moyisi wi ni naa ma yo fɔ:

¹² «Mi Izirayeli woolo pe kongorimo pi logo. Ki yo pe kan fɔ: «Nala yɔnlɔkɔgo ɲga, sanni yembinɛ li sa wo, ye yaa kara ka, goto pinliwɛ ni fun, ye yaa yaakara ta mbe ka fɔ mbe tin. Kiga pye ma, pa ye yaa ki jɛn mbe yo muwi mi yen Yawe Yɛnɛɛ, ye Yɛnɛɛ le.» »

¹³ Ki yɔnlɔkɔgo ki ni, a siringbangala si pan ma tigi wa paara yinre censaga ki ni maga tɔn. Ki goto pinliwɛ pi ni, a pè si yiri ma fɔngɔ ka yan ki wo ma paara yinre censaga ki maga.

¹⁴ Naa fɔngɔ kila kaa kɔn, pe mbe ka wele, mɛɛ yaara tunmɔɔɔ kpurukpuru ta yan ti koro wa tara ti na, wa gbinri wi ni. Tila pye paa tisaga sinndɛɛre yen, ma filige.

† 16:4 16.4: Zhan 6.31

¹⁵ Naa Izirayeli woolo paa kaa ti yan, a pe nɛɛ pe yɛɛ yewe na yuun fɔ: «Yingi yaara ri nda to yɛɛn?» Katugu pe sila ti cɛnɛ li jɛn.

A Moyisi wɛ si pe pye fɔ: «Yaakara nda Yawe Yɛnnɛɛ li kan ye yeri yaa kaa, tori†.

¹⁶ Nga li yo ti wogo ki na ki nga: «Lere nungba nungba pyew, nda ti yaa wi pilige nungba yaakara bɔ, wi to wulo. Lere nungba wi wulo paa litiri tijere si yɛn†. Lere nungba nungba pyew wi yaa ti wulo mbe yala lere yɔn nga ki yɛn wa wi paraga go ki ni ko ni.» »

¹⁷ A Izirayeli woolo pɛ sigi pye ma. Pɛle la wulo lɛgɛɛ, a pɛle wulo jɛgɛɛ.

¹⁸ Ɛɛn fɔ, naa paa kaa nda paa wulo ti taanla Omeri wi ni, a pɛ sigi yan fɔ mbele paa lɛgɛɛ wulo, pe sila ta mbe toro; mbele paa jɛnri wulo, ka sila kɔn pe woro ti na. Pe ni fuun nungba nungba, paa ta ma yala pe pilige nungba nungba yaakara ti ni†.

¹⁹ A Moyisi wɛ si pe pye naa fɔ: «Lere kpɛ ka ka ta tɛgɛ ti wonlo ti yiri.»

²⁰ Ɛɛn fɔ, pɛle sila logo wi yeri. A pɛ si ta tɛgɛ fɔ ki goto. A fyɛnre si ye ti ni, a ti si jɔgɔ na lugo. Kona, a Moyisi wɛ si nawa ngban ki leele pe ni.

²¹ Maga lɛ le kona, paa pye na manɛ wi wulo pinliwɛ pyew. Lere nungba nungba pyew, wi pilige nungba yaakara to wi ma wulo. Na yɔnlo kiga ka yiri la yaa, ɲa wɛ koro wi ma yan.

²² Ɛɛn fɔ, pilige kɔgɔloni wogo ki na, a leele pɛ si piliye shyen yaakara wulo. Lere nungba woro tila pye na kee litiri kɔlɔtaanri yeri. A Izirayeli gbogolomɔ woolo teele pɛ si kari ma saa ki yo Moyisi wi kan.

²³ A wɛ si pe yɔn sogo ma yo fɔ: «Ƴga Yawe Yɛnnɛɛ li yo koyi we. Goto wi yɛn cɛnpilige ye, cɛnpilige nga ki tɛgɛ ki yɛ Yawe Yɛnnɛɛ li kan. Ye yaa yaakara nda fɔ wa yira wi ni, yeri fɔ nala; ye yaa nda sɔgɔ, yeri sɔgɔ nala. Na yaga ka, nda fuun ka koro, yeri tɛgɛ goto†.»

²⁴ Paa sɔgɔ ma ka nda tila koro, a pɛ siri tɛgɛ ki goto woro, paa yɛgɛ nga na Moyisi wila ki yo pe kan. Ti sila jɔgɔ mbaa lugo, fyɛnre sila si ye ti ni.

²⁵ Ki goto, a Moyisi wɛ si pe pye fɔ: «Yaakara nda yaa tɛgɛ, yeri ka nala; katugu nala wi yɛn cɛnpilige ye, nga ki tɛgɛ ki yɛ Yawe Yɛnnɛɛ li kan. Nala ye se sa manɛ wa yan wa.

²⁶ Yapelege ki ni, ye yaa ki yaakara ti wulo sa gbɔn pilige kɔgɔloni. Ɛɛn fɔ, pilige kɔlɔshyɛn wogo ko na, ko nga ki yɛn cɛnpilige ye, ye se ka ta ta wa.»

²⁷ Konaa ki ni fuun, pilige kɔlɔshyɛn wogo ki na, leele pɛle la yiri wa paara yinre censaga ki ni, ma kari sa ta wulo, ɛɛn fɔ, pe sila yaraga ka kpɛ yan wa.

²⁸ Kona, a Yawe Yɛnnɛɛ li si Moyisi wi yewe naa fɔ: «Ye yaa koro mbaa jege mbe yo ye se tanga na ngasegele koro naa na kakɔnnɛgɛnnɛgɛle ke na fɔ sa gbɔn wagati wiwiin?

²⁹ Ye daga mbege jɛn fɔ mi ɲa Yawe Yɛnnɛɛ mi cɛnpilige ki kan ye yeri ma yo yaa cɛɛn ki ni, yaa wogo. Ko kala na pilige kɔgɔloni wogo ki ni, mi ma piliye shyen yaakara kan ye yeri. Pilige kɔlɔshyɛn wogo ki ni, lere nungba nungba pyew wi koro wa wi paraga go ki ni, wa kpɛ ka ka yiri wa wi censaga.»

³⁰ Kona, a leele pɛ si cɛn ma wogo pilige kɔlɔshyɛn wogo ki na.

† 16:15 16:15: 1 Koren 10.3 † 16:16 16:16: Eburuye sɛnre ti ni taanlayaraga nga paa tɛgɛ na taanla ki ni laga ki laga nga ki ni paa pye naga yinri Omeri. † 16:18 16:18: 2 Koren 8.15 † 16:23 16:23: Ɛki 20.8-11

³¹ A Izirayeli woolo pè sigi yaakara ti meɣe taga nari yinri manɛ (ko koro wo yen yingi yaraga nga). Manɛ wila pye ma filige paa koriyandiri yantiire pire yen. Wi tanwa pila pye paa won ɲa pè senrege le wi ni wi yen†.

³² A Moyisi wì sho fò: «Senre nda Yawe Yennele li yo ti nda fò: «Ye manɛ wa le wila kee litiri tijere yeri, yoo tege ye setirige piile pe kan, jango ki yaakara nda mila kaan yaa kaa laga gbinri wi ni, ye yiringolo wa Ezhipiti tara, pe kari yan peri jen.» »

³³ Kona, a Moyisi wì sigi yo ma Aron wi kan fò: «Cogo nga pe maa yaara teri ki ni, ka le ma manɛ wa le wa ki ni wila kee litiri tijere yeri, ko punjo na, ma saa tege wa Yawe Yennele li yege sogowo, wi koro wa tegesaga ye setirige piile pe kan†.»

³⁴ A Aron wì si manɛ wa le cogo ka ni ma yala nga Yawe Yennele làa yo Moyisi wi kan ki ni, mɛɛ saa cogo ki tege wa li yon finliwe senre kesu wi yege sogowo, mbaa pe nawa tuun.

³⁵ Izirayeli woolo pàa manɛ wi ka fò ma saa gbon ye le nafa shyen, fò leele yen ma cɛn tara nda ni ma saa ye ta ni, ko koro wo yen fò ma saa gbon wa Kana tara ti konlo li na†.

³⁶ Omeri yengele ke koro la pye taanlayaraga nga pàa pye na taanla ki ni pilige pyew† ki yenle nungba.

17

*Tɔnmɔ mba pila janri
ma yiri wa walaga ki ni,
wa Erefidimu laga ki ni pi senre
(Nɔmbu 20.1-13)*

¹ Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pàa yiri wa Sen gbinri wi ni ma kari. Pàa pye na tanri na cɛncɛɛn na kee ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni, fò ma saa gbon wa Erefidimu laga ki na. A pè si pe paara yinre ti kankan ma cɛn le. Leele pe sila tɔnmɔ ta wa mbe wɔ.

² Kona, a leele pe nɛɛ wiin Moyisi wi ni na yuun fò: «Tɔnmɔ kan we yeri we wɔ!»

A Moyisi wì si pe yon sogo ma yo fò: «Yingi na, a ye nɛɛ wiin na ni? Yingi na, a ye nɛɛ Yawe Yennele li waa na wele?»

³ Wɔgo kila leele pe yigi fò jenge. A pe nɛɛ kɔngori Moyisi wi na, na yuun fò: «Yingi na, a mà si we yirige wa Ezhipiti tara mbe pan mbe we kan we ku lagame, woro naa we piile konaa we yaayoro ngbeleye yi ni?»

⁴ A Moyisi wì si gbele ma Yawe Yennele li yenri li pe saga, ma yo fò: «Yingi mi yaa pye ki leele mbele pe kan? Kì koro naa jenri, pe yaa na wa sinndeere ni mbanla gbo.»

⁵ A Yawe Yennele li si Moyisi wi yon sogo ma yo fò: «Keli leele pe yege. Ma Izirayeli lelelele pele wɔ pe pinle ma ni. Kanngala na màa tege ma Nili gbaan wì gbon li ni, mali le naa, maa kee.

⁶ Wele, mi yaa sa yere wa ma yege Horebu yanwiga walaga ka go na. Ma saga walaga ki gbon ma kanngala li ni, pa tɔnmɔ yaa janri mbe yiri wa ki ni, leele pe yaa ta mbe wɔ.»

† 16:31 16:31: Nɔmbu 11.7-8 † 16:33 16:33: Ebu 9.4 † 16:35 16:35: Zhouz 5.12 † 16:36 16:36: Taanlayaraga nga pàa pye na taanla ki ni pilige pyew laga ki laga nga ki ni pàa pye naga yinri Eburuye senre ti ni efa, ki yenle nungba làa pye litiri nafa shyen.

A Moyisi wì si tanga Yawe Yennɛle li senyoro ti na Izirayeli leleɛle pe yege na.

⁷ A pè sigi laga ki mɛgɛ taga naga yinri Masa naa Meriba (ko kɔɔ wo ɲa malaga naa wamawelewe), katugu Izirayeli woolo pàa win Moyisi wi ni, konaa ma Yawe Yennɛle li wa ma wele, ma yewe fɔ: «Yawe Yennɛle li yen laga we sɔgɔwɔ lee li woro laga we sɔgɔwɔ?»

*Izirayeli woolo pàa malaga gbɔn
ma ya Amaleki setirige piile pe ni*

⁸ Ko punɔgo na, a Amaleki setirige piile pè si pan ma to Izirayeli woolo pe na, ma malaga gbɔn pe ni wa Erefidimu.

⁹ A Moyisi wì sigi yo Zhozuwe wi kan ma yo fɔ: «Nambala pele wɔ we ni, pe sa malaga gbɔn Amaleki setirige piile pe ni. Goto mi yaa sa yere wa tinndi wi go na Yennɛle li kanɲgala li ni na kɛɛ.»

¹⁰ A Zhozuwe wì si tanga ma yala Moyisi wi senre ti ni, mɛɛ kari ma saa malaga gbɔn Amaleki setirige piile pe ni. Ma si yala Moyisi, naa Arɔn konaa Huri poro la lugu ma kari wa tinndi wi go na.

¹¹ Na Moyisi wiga wi kɛɛ ki yirige wa naayeri†, Izirayeli woolo pe ma fanɲga ta malaga ki na; na wiga wi kɛɛ ki tirige tege ki kala na, Amaleki setirige piile pe ma fanɲga ta malaga ki na.

¹² Naa Moyisi wi keyen yila kaa te, a Arɔn naa Huri pè si sinndelege ka le maga tege wi tanla, a wì si cɛn ki na. A pè suu keyen yi tɔgotɔgo. Nungba la pye Moyisi wi kɛɛ ɲga na sanɲa wi yen wi kɛɛ ɲga na. A wi keyen yi si koro wa yirigesaga fɔ ma saa yɔnɔ ki kɔ.

¹³ A Zhozuwe wì si ya Amaleki setirige piile pe ni ma pe gbo tokobi ni.

¹⁴ A Yawe Yennɛle li si Moyisi wi pye fɔ: «Ki kagala ke yɔnɔgo sewe na ma ke tege, janɲo paa nawa tuun ke na. Mɛɛ ki yo Zhozuwe wi kan fɔ mi yaa Amaleki setirige piile pe gbo mbe pe ko pew, fɔ lere wa se ka nawa to pe na laga tara ti na naa†.»

¹⁵ A Moyisi wì si saraga wɔsaga kan wa ki laga ki ni, maga mɛgɛ taga naga yinri Adonayi Nisi (ko kɔɔ wo yen fɔ Yawe Yennɛle li yen na dirapo).

¹⁶ Ko punɔgo na, a wì sho naa fɔ: «Ki kaa pye Amaleki setirige piile pè pan ma to Yawe Yennɛle li wunluwɔ pi na†, li yaa la wiin pe ni sanga pyew.»

18

*Zheturo wila kari
ma saa wi nafo Moyisi wi shari*

¹ Kajɛɲge ɲga fuun Yennɛle làa pye Moyisi wo naa Izirayeli woolo pe kan, poro mbele li woolo, Moyisi wi nafo lenaɲa Zheturo wila ki senre ti logo, wo ɲa wila pye Madiyan tara fenne saraga wɔfo we; wila ki logo fun paa yege ɲga na Yawe Yennɛle làa pe yirige wa Ezhipiti tara.

† **17:7 17.1-7:** Nombu 20.2-13 † **17:11 17.11:** ɲga ki yo fɔ Moyisi wi maa kɛɛ ki yirige wa naayeri, ko ki naga ma yo wi ma Yennɛle li yeri li pe saga. † **17:14 17.14:** Ki kagala kɛ pye ma yɔn fili yege ɲga na, yege wele wa Dete 25.17-19; 1 Sami 15.2-9lara ti ni. † **17:16 17.16:** Wunluwɔ mba pi senre ti yo, ti mbe ya logo fɔ Izirayeli woolo poro wele pe yen na piin, nakoma Yennɛle lo jate lo Amaleki setirige piile pàa to li na. Ki senre ti woro ma filige wa Yennɛle senre sewe ɲa Eburuye senre ni wi ni.

² Zheturo wila kari Moyisi wi jo Sefora wi ni wi kan[†], wo nga Moyisi wila wi torogo wa wi to Zheturo wi yeri we.

³ Wila kari Sefora wi pinambiile shyen pe ni fun. Paa pye na nungba yinri Gerishomu (ko koro wo nga nambannjeen wa ki laga nga ki ni); katugu wila pye na yuun fo: «Mi yen nambannjeen tateere ni[†];»

⁴ nɛɛ sanɲa wi yinri Eliyezeri, (ko koro wo nga na Yennele lilan saga), katugu wila pye na yuun fo: «Na to wi Yennele le, lilan saga mala sho Farawon wi tokobi wi keɛ, wi silan gbo.»

⁵ Zheturo wila kari Moyisi wi jo Sefora wo naa wi pinambiile shyen pe ni wa Moyisi wi yeri, wa gbinri wi ni, wa laga nga wila wi paraga go ki kan ma cɛn, wa Yennele li yanwiga ki tanla.

⁶ Wila ti a pɛ saa ki yo ma Moyisi wi kan fo: «Ma nafa Zheturo wi yen na paan mbɔɔn shari wo naa ma jo naa ma pinambiile shyen pe ni.»

⁷ A Moyisi wi si yiri ma saa wi nafa wi fili, ma foli wi yege sogowo maa gbɔgo, mɛɛ keyen wa wi yologo maa shari. A pɛ si pe yeɛ yewe na kaa pye pe yen ngbaanla. Ko punɲo na, a pɛ si kari wa Moyisi wi paraga go ki ni.

⁸ Nga fuun Yawe Yennele laa pye Farawon wo naa Ezhipiti tara fenne sanmbala pe na, ma Izirayeli woolo pe sho, a Moyisi wi si ki ni fuun ki yege yo wi nafa wi kan. Kanɲbangala ngele fuun kaa pe ta wa pe kondangala li ni, wila ke ni fuun ke yege yo wi kan fun, konaa paa yege nga na Yawe Yennele laa pe sho we.

⁹ Kajenge nga fuun Yawe Yennele laa pye ma Izirayeli woolo pe sho Ezhipiti tara fenne pe keɛ, kila Zheturo wi nawa pi yinɲi wi na.

¹⁰ A Zheturo wi sho naa fo: «Sonmo yen Yawe Yennele li woo, lo na li ye sho Ezhipiti tara fenne poro naa Farawon wi ni pe keɛ. Li ye sho Ezhipiti tara fenne pe kulowo pi ni.

¹¹ Koni miɲi jen ma yo li gbɔgo ma wɛ yarisunndo ti ni fuun ti na; katugu liɲi wogo ki pye maga naga, ma sigi ta Ezhipiti tara fenne paa pye na Izirayeli woolo pe jolo ndɛɛ pe yaa pe gbo.»

¹² A Moyisi wi nafa Zheturo wi si saraga sogowogo naa nayinme saara wo Yennele li yeri. A Aron wo naa Izirayeli leleɛle pe ni fuun pɛ si saa pinle ma saraga yaakara ti ka Moyisi wi nafa Zheturo wi ni, Yennele li yege na.

*Moyisi wila leele pele wo
pe pye Izirayeli woolo
pe kagala yege wofenne
(Dete 1.9-18)*

¹³ Ki goto, a Moyisi wi si cɛn mbaa leele pe kagala ke yege woo. Leele paa cɛn Moyisi wi yege sogowo, maga le pinliwe pi ni fo ma saa gbɔn yɔnlɔkogo ki na.

¹⁴ Nga fuun Moyisi wila pye na piin leele pe kan, wi nafa Zheturo wila ki yan. A wi si Moyisi wi pye fo: «Yinɲi na, ma nɛɛ leele pe kagala ke yege woo ki pyelomo mba pi na? Yinɲi na, a ma si cɛn ma ye mbaa kagala ke

[†] 18:2 18.2: Wa Eki 4.24,26, Sefora wila pinle wi polo Moyisi wi ni ma kari wa Ezhipiti tara. Eɛn fo, laga ki laga nga ki ni verise wi yen naga yuun ma yo Zheturo wila kari Sefora wi ni wi polo wi kan; ko pan ma, katugu ki yaa pye ndɛɛ malaga nga Izirayeli woolo paa gbɔn Farawon wi ni ki wɛwɛ pi kala na, Moyisi wila wi jo wi songoro, nakoma ki yaa pye ndɛɛ naa paa kaa ya Ezhipiti tara fenne pe ni ko Sefora wila songoro sa yo wi to Zheturo wi kan. Pele ma yo ki yaa pye kendige kila ye wo naa wi polo pe sogowo, ko ki ti wila songoro. [†] 18:3 18.3: Eki 2.21-22; Kapyɛ 7.29

yegε woo, a leele pε si cεn ma yegε sɔgɔwɔ, maga le pinliwε pi ni fɔ ma pan ma gbɔn yɔnlɔkɔgɔ nɔa, ma ta ma pe kagala ke yegε wɔ?»

¹⁵ A Moyisi wɔ suu nafɔ wi yɔn sogo ma yo fɔ: «Leele paa paan na kɔrɔgɔ, mbe Yennεle li yewe, mbeli nandanwa kala li jεn wa pe kagala ke yegεwɔmɔ pi ni.

¹⁶ Na kala la ka ye pe sɔgɔwɔ, pe ma pan na kɔrɔgɔ, mi ma ki kala li yegε wɔ pe kan. Mi ma Yennεle li kondεgenɔle koro naa li lasiri sεnrε ti naga pe na.»

¹⁷ A Moyisi wi nafɔ wɔ suu pye fɔ: «Ma yεn naga piin yegε nɔa na, kii yɔn.

¹⁸ Ma yaa ka ma yεε te, mbe leele mbele paa paan ma kɔrɔgɔ pe te fun; katugu ki tunnɔgɔ nɔa ki wε ma fanɔga ki na, ma se ya mbege pye mbege yɔn fili ma nunɔba.

¹⁹ Koni sεnrε nda mi yaa ma yeri, ti logo na yeri. Yennεle li pye ma sagafɔ. Ma tunnɔgɔ koyi nɔa mbe pye wa leele pe yɔnlɔ Yennεle li yegε sɔgɔwɔ, mbaa pe kagala ke yegε yuun li kan.

²⁰ Ma daga mbe Yennεle li kondεgenɔle naa li lasiri sεnrε ti naga pe na, mbe pe naga kɔnɔ na pe daga la tanri li ni, konaa kagala ngele pe daga la piin ke ni.

²¹ Koni, nambala pele wɔ leele pe ni fuun pe sɔgɔwɔ, mbele pe yεn tijinliwε fεnnε, na fyε Yennεle li yegε, na tanri kaseleɔ ki na, ma pye leele mbele pe se ya pe yɔn tɔn yarikanga ni; ma pe tεge teelee leele pe go na, pe pye teelee lere waga kelεngele (1 000) go na, naa lere cεnmε cεnmε go na, naa lere nafa shyen ma yiri kε kε go na, konaa leele kε kε go na.

²² Poro pe yaa la leele pe kagala ke yegε woo pilige pyew. Paa paan kagbɔgɔlɔ koro ni ma kɔrɔgɔ, maa ke yegε woo. Eεn fɔ, poro jate, paa kagala jεgele jεgele koro yegε woo. Pa ma yaa ma tunnɔgɔ ki tifaga ma yεε na yεεn, katugu pe yaa loɔn sari ki na.

²³ Na maga ki pye paa yegε nɔa na mi yεn nɔɔ yerεgi, Yennεle laa ma yegε sinni, pa ma yaa ya ma tunnɔgɔ ki ni. Pa ki leele mbele pe ni fuun pe yaa songɔrɔ yeyinɔge na wa pe yirisaga.»

²⁴ A Moyisi wɔ si tanga sεnrε nda wi nafɔ wɔla wi yeri ti na, mεε kagala ngele fuun wɔla yo wi kan ke pye.

²⁵ A Moyisi wɔ si nambala tijinliwε fεnnε pele wɔ wa Izirayeli woolo pe ni fuun pe sɔgɔwɔ, ma pe tεge teelee lere waga kelεngele (1 000) go na, naa leele cεnmε cεnmε go na, naa leele nafa shyen ma yiri kε kε go na konaa leele kε kε go na.

²⁶ Poro paa pye na leele pe kagala ke yegε woo pilige pyew. Paa pye na paan kanɔbangala koro ni Moyisi wɔ kɔrɔgɔ, nεε kagala jεgele jεgele koro yegε woo pe yε.

²⁷ A Moyisi wɔ suu nafɔ wi yaga wɔla kee. A Zheturo wɔ si songɔrɔ ma kari wɔ tara.

YENNεLE LAΑ YON FINLIWε LE IZIRAYELI WOOLΟ PE NI

19

19-24

*Izirayeli woolo paa kari
ma saa gbɔn
wa Sinayi yanwiga ki na*

¹ Izirayeli woolo pe yiringolo wa Ezhipiti tara, ki yenge taanri wogo, ki pilige kongbannga ki na, a pè si gbòn wa Sinayigbinri wi ni.

² Pàa yiri wa Erefidimu laga ki ni, ma saa gbòn wa Sinayi gbinri wi ni, mée pe paara yinre ti kankan ma cén wa Sinayi yanwiga[†] ki tanla.

³ A Moyisi wì si lugu ma kari wa Yennele li yeri wa yanwiga ki go na.

A Yawe Yennele li si koro wa yanwiga ki na ma Moyisi wi yeri maa pye fò: «Senre nda ma yaa yo Zhakobu setirige piile pe kan, poro mbele pe yen Izirayeli woolo wele, ti nda:

⁴ «Mì Ezhipiti tara fenne pe jolo yège nga na, yoro jate yège yan; mì ye le ma pan ye ni lagame paa yòn ma kaa wi piile le wi kanwira ti na yège nga na, yège yan fun.

⁵ Koni, na yaga la nuru na yeri, mbanla yòn finliwe pi yigi, pa ye yaa pye na woolo mbele pe kala li yen ma gbogo na yeri cengele sanngala ke ni fuun ke sogowo. Ali mbege ta tara ti ni fuun ti yen na woro o[†].

⁶ Een fò, yoro wo na, ye yaa pye wunluwo mba pi yen saraga wofenne woo na kan, mbe pye cenle na li yen kpoyi[†]. Senre nda ma yaa yo Izirayeli woolo pe kan tori yeen.»

⁷ A Moyisi wì si songoro ma kari wa paara yinre censaga ki ni, mée Izirayeli leelele pe yeri, ma senre nda fuun Yawe Yennele làa yo wi kan ti yo pe kan.

⁸ Kona, a leele pe ni fuun pè si yòn wa nungba ma yo fò: «Iga fuun Yawe Yennele li yo, we yaa la ki ni fuun ki piin.»

A Moyisi wì si saa senre nda leele pàa yo ti yo Yawe Yennele li kan.

⁹ A li si Moyisi wi pye fò: «Wele, mi yaa na yee naga ma na kambaaga wogo ka ni, mbe para ma ni leele pe ta pege logo, jango pe taga ma na sanga pyew.»

A Moyisi wì si leele pe senyoro ti yo Yawe Yennele li kan.

*Kapyege nga kila pye
ma leele pe pye kpoyi
Yennele yège na*

¹⁰ Kona, a Yawe Yennele li si Moyisi wi pye naa fò: «Songoro wa leele pe tanla, ma sa pe pye fò pe pe yee pye kpoyi, nala naa goto. Pe pe yariporo ti jogo fun.

¹¹ Pe pe yee gbegede paa pilige taanri wogo ki singi, katugu ki pilige kiga gbòn, mi yaa tigi wa Sinayi yanwiga ki go na leele pe ni fuun pe yège na.

¹² Ma konlo gbòn pe kan, ma yanwiga ki maga. Mée pe yeri fò pe pe yee yingiwé jen, paga ka lugu wa yanwiga ki na, paga si ka fulo wa ki tanla yere, yaraga yenwege nga fuun ka jiri ki na, ki daga pe ko gbo.

¹³ Na lere wa ka ki ngasele na li jogo, pe se ka jiri wi na. Een fò, ki daga poo wa sinndeere ni poo gbo, nakoma poo wòn wangala ni poo gbo. Na kiga pye yaayogo yi nakoma senwee wi, yaga kaa yaga yinwege na[†]. Na paga ka simbapolo yenrege ki win sanga na ni, ko ye pele mbe ya lugu wa yanwiga ki na[†]»

¹⁴ A Moyisi wì si yiri wa yanwiga ki na ma tigi ma kari leele pe korogo, mée ti a pè pe yee pye kpoyi, konaa ma pe yariporo ti jogo.

[†] 19:2 19:2: Horebu yanwiga ko nungba ko pe maa yinri Sinayi (Eki 3.1). [†] 19:5 19:5: Dete 4.20; 7.6; 14.2; 26.18; Tite 2.14 [†] 19:6 19:6: Dete 4.20; 7.6; 14.2; 26.18; Tite 2.14; Naga 1.6; 5.10; 1 Pye 2.9 [†] 19:13 19:13: Aron naa wi pinambiile shyen konaa Izirayeli woolo teele nafa taanri ma yiri ke poro pe mbaa ya lugu wa yanwiga ki na (Eki 24.1,9-10). [†] 19:13 19.12-13: Ebu 12.18-20

¹⁵ Ko pungo na, a wì si pe pye fò: «Ye ye yee gbegele yaa pilige taanri wogo ki singi. Ye ye yee yingiwè jèn, wa ka ka jeele kala pye.»

*Yawe Yennele làa tigi
wa Sinayi yanwiga ki na*

¹⁶ Pilige taanri wogo ki lalaaga ki na, yennele gbaanra naa yennele yengeleme la pye na piin wa yanwiga ki na. A kambaaga wogo kà si yanwiga ki tòn. A pè mbanlaga ka magala logo lì yiri ngbanga fò jenge. A leele pe ni fuun pè si fye nêe seri wa paara yinre censaga ki ni†.

¹⁷ A Moyisi wì si ti a leele pè yiri wa paara yinre censaga ki ni, mbe fulo wa Yennele li tanla. A pè si saa yere wa yanwiga ki nogo.

¹⁸ Wirige kila Sinayi yanwiga ki tòn lagapwew, katugu Yawe Yennele làa tigi wa ki na, wa kason ki nandogomo. Wirige kila pye na yinrigi wa ki na paa kason gbogo wirige yen. A yanwiga ki ni fuun kì si yegè ngbanga†.

¹⁹ Mbanlaga ki magala làa pye na yinrigi ngbanga na seregi. Moyisi wila pye na para, a Yennele laa wi yon sogo magala gbolo ni.

²⁰ Yawe Yennele làa tigi wa Sinayi yanwiga ki go na, mee Moyisi wi yeri. A Moyisi wì si lugu wa ki na naa, ma kari li korogo.

²¹ A Yawe Yennele li si Moyisi wi pye naa fò: «Tigi ma sa leele pe yeri ma pe pye fò paga ka fyeele mbe pan laga mi ña Yawe Yennele na yeri, mbanla wele. Na ko ka pye, pa pe legere yaa ku.

²² Ali saraga wofenne, poro mbele pe maa fulo na tanla, pe daga mbe pe yee pye kpoyi, jango mi ka ka pele gbo pe ni.»

²³ A Moyisi wì si Yawe Yennele li yon sogo ma yo fò: «Leele pe se ya lugu wa Sinayi yanwiga ki na, katugu mboro jate, maga yo maga ngban we ni fò we konlo gbòn, we yanwiga ki maga, mbe ti ki pye kpoyi.»

²⁴ Kona, a Yawe Yennele li si Moyisi wi pye naa fò: «Songoro ma kari wa paara yinre censaga ki ni. Ko pungo na mboro naa Aron wi ni, ye pinle ye lugu ye pan laga. Een fò, saraga wofenne poro naa leele sanmbala pe ni, paga ka fyeele mbe lugu mbe pan laga na korogo, jango mi ka ka pe gbo.»

²⁵ A Moyisi wì si tigi ma songoro wa leele pe yeri, ma saa nga Yawe Yennele làa yo wi kan ki yegè yo pe kan.

20

*Ngasegele ke ngele
Yennele làa kan
(Dete 5.1-21)*

¹ Kona, a Yennele li sigi senre nda ti ni fuun ti yo fò:

² Muwi mi yen Yawe Yennele, ma Yennele le; muwi mòo yirige wa Ezhipiti tara, to nda màa pye wa ti ni kulo we.

³ «Mee daga mbe yarisunndo ta yegè gbogo mi punjo na.

⁴ «Maga ka yarisunngo ka te ma yee kan. Maga si ka yaraga ka yanlee gbegele ma yee kan ki yiri yaara nda wa naayeri, wa yennele na ka korogo, nakoma nda laga tara na ka korogo, nakosima nda wa tonmo pi ni, wa tara ti nogo ka korogo.

⁵ Maga ka foli ki yarisunndo ti yegè sogowo, maga si kari gbogo; katugu mi ña Yawe Yennele, ma Yennele le, mi yen Yennele na laa li yenjo wi yaga.

Teele mbele mi yen ma pe mben, mi ma pe kapege ki fogo ton pe piile pe na fo sa gbon pe setirige piile yirisaga taanri wogo naa tijere wogo ki na[†].

⁶ Een fo, mbele mi yen ma pe ndanla, a paa tanri na ngasegele ke na, mi maa kajenge piin pe setirige piile pe yirisaga legere woolo kan[†].

⁷ «Maga kaa Yawe Yennele li mege ki yinri jaga jaga[†], katugu lere na wi maa mi na Yawe Yennele na mege ki yinri jaga jaga, mi se kaa yaga mbajolowo.

⁸ «Maa nawa tuun cenpilige ki na, maga tege ki ye na kan[†].

⁹ Ma yaa la tunngo piin piliye kogoloni ni, mbaa tunndo nda fuun ma yaa la piin ti piin.

¹⁰ Een fo, pilige koloshyen wogo ko ki yen cenpilige ye, ma tege ki ye mi na Yawe Yennele, na Yennele le, na kan. Mboro naa ma pinambyo, naa ma sunborombyo, naa ma kulonaja, naa ma kulojo, naa ma yaayoro konaa nambanja na wi yen wa ma yeri, wa kpe ka ka tunngo pye ye ni ki pilige ki ni[†].

¹¹ Katugu mi na Yawe Yennele, mi naayeri, naa tara, naa kogoje konaa yaara nda fuun ti yen wa ti ni ti da piliye kogoloni ni. Pilige koloshyen wogo ki na, a mi si wogo. Ko kala na mi na Yawe Yennele, mi duwaw cenpilige ki na, maga tege ki ye na yee kan[†].

¹² «Ta ma to naa ma no pe gbogo, jango Yawe Yennele, ma Yennele li yen na tara nda kaan ma yeri, ma yinwetonlogo ta wa ti ni[†].

¹³ «Maga ka lere gbo[†].

¹⁴ «Maga ka jataga pye[†].

¹⁵ «Maga ka yu[†].

¹⁶ «Maga ka yagbolo sereya yo mbe taga ma lewee yenle na[†].

¹⁷ «Ma yeye ka ka yiri ma lewee yenle wa go na. Ma yeye ka ka yiri ma lewee yenle wa jo na, nakoma wi kulonaja, nakoma wi kulojo, nakoma wi nega, nakoma wi sofile, nakoma wi kee yaraga ka kpe na[†].»

¹⁸ Izirayeli woolo pe ni fuun paa pye na yennele gbaanra naa mbanlaga magala li nuru, na yennele yengeme po naa wirige nga kila yanwiga ki ton ti yaan. Naa paa kaa ki yan ma, a pe si yere wa lege.

¹⁹ A pe si Moyisi wi pye fo: «Mboro jate mbaa para we ni ma ye, we yaa la nuru ma yeri; een fo, Yennele lo jate, lo ka kaa para we ni li ye, jango waga ka ku.»

²⁰ A Moyisi wi si pe yon sogo ma yo fo: «Yaga ka fye. Na yeye yan Yennele li pan yeen, li pan mbe ye wa mbe wele, mbe ti yaa fye li yeye, jango yaga ka kapege pye li yeye na[†].»

²¹ Kona, a leele pe si koro wa lege. Yennele laa pye kambaaga nga ni, a Moyisi wo si fulo wa ki tanla.

[†] **20:5 20:4-5:** Eki 34.17; Levi 19.4; 26.1; Dete 4.15-18; 27.15 [†] **20:6 20:5-6:** Eki 34.6-7; Nombu 14.18; Dete 7.9-10 [†] **20:7 20:7:** Mbaa Yennele li mege ki yinri jaga jaga ko koro wo yen mbaa Yennele li mege ki yinri la leele fanla (Levi 19.12). [†] **20:8 20:8:** Eki 16.23-30; 31.12-14 [†] **20:10 20:9-10:** Eki 23.12; 31.15; 34.21; 35.2; Levi 23.3 [†] **20:11 20:11:** Zhene 2.1-3; Eki 31.17 [†] **20:12 20:12:** Dete 27.16; Mati 15.4; 19.19; Maki 7.10; 10.19; Luki 18.20; Efe 6.2-3 [†] **20:13 20:13:** Zhene 9.6; Levi 24.17; Mati 5.21; 19.18; Maki 10.19; Luki 18.20; Oromu 13.9; Zhaki 2.11 [†] **20:14 20:14:** Levi 20.10; Mati 5.27; 19.18; Maki 10.19; Luki 18.20; Oromu 13.9; Zhaki 2.11 [†] **20:15 20:15:** Levi 19.11; Mati 19.18; Maki 10.19; Luki 18.20; Oromu 13.9 [†] **20:16 20:16:** Eki 23.1; Mati 19.18; Maki 10.19; Luki 18.20 [†] **20:17 20:17:** Oromu 7.7; 13.9 [†] **20:20 20:18-20:** Ebu 12.18-19

*Ngasele na làa tege
Yenhele li saara wosara
wogo ki na*

²² Kona, a Yawe Yenhele li si Moyisi wi pye fo: «Ki senre nda ti yo Izirayeli woolo pe kan fo: <Yoro jate yege yan paa yege nga na mi koro wa naayeri, wa yenhele na ma para ye ni.

²³ Yaga ka yarisunngo ka kpe gbegele ye ye kan warifuwe ni, nakoma te ni mbaa ki gbogo paa na yen.

²⁴ Ye saraga wosaga ka kan na kan joro ni, yaa ye saara sogoworo, naa ye nayinme saara, naa ye sikaala naa simbaala, konaa ye nere ti woo saara na yeri wa ki na. Na mi ka ti yanla gbogo laga o laga nga na[†], mi yaa pan mbe duwaw ye na.

²⁵ Na yaga saraga wosaga ka kan na kan sinndeere ni, yaga kaga kan sinndeere nda pe te to ta ni. Katugu na yaga ti te tunngo pyeyaraga ni, ye yaa ti tege fyongɔ ni na yege na[†],

²⁶ Yaga kanla saraga wosaga ki kan mbege yagara, mbe lugusaga gbegele ki na, jango mbele pe yaa la nuru ki na mbaa saara ti woo, leele paga kaa pe fere lara ti yaan.> »

21

*Eburuye mbele ka ye kulowo ni
ngasegele ngele
ke tege pe wogo na*

¹ Kona, a Yawe Yenhele li si Moyisi wi pye naa fo: «Kakonndegengele kele ngele, ma ke yege yo Izirayeli woolo pe kan.

² Ye ni, na wa ka wi Eburuye yenle wa lo kulo, wi yaa tunngo pye wi tafo wi kan sa gbon yeke kogoloni. Yeke koloshyen wolo li na, wi yaa wo wa kulowo pi ni mbe kari yeyinnye na, wi se yaraga ka kpe sara.

³ Na kaa pye wila ye wa kulowo pi ni ma yeri, jele sila pye wi yeri, wi yaa ka wo mbe kari wi nungba. Na kaa pye wila jele pori, wi yaa kari wi jo wi ni.

⁴ Na kaa pye wi tafo wo wuu kan jele, a wi si pinambiile nakoma sumborombiile se wi na, jele wo naa piile pe ni poro yaa koro wi tafo wi kan; wo nungba wi yaa wo mbe kari.

⁵ Een fo, na nana wiga sho fo: Na tafo, na jo nakoma na piile panla ndanla, ki kala na mi woro na jaa mbe wo wa kulowo pi ni,

⁶ wi tafo wi yaa Yenhele li pye wi serefo, mbe si sa kulonana wi yerege mboo mara go ki koro ki na, nakoma wa yeyongo tige ki na mboo nungbolo li furu wanla ni le ki laga ki na[†]. Kona nana wi yaa pye wi tafo wi kulo fo sanga pyew[†].

⁷ «Na nana wa kaa sumborombyo pere kulo, wi se ka wo wa kulowo pi ni paa yege nga na kulonana ma wo wa kulowo pi ni.

⁸ Na kaa pye ki kulojo wi la ko wi tafo wi na, ma si yala wila wi lo mboo pori, wi tafo wi daga mboo yaga sumborombyo wi to wuu go sho. Wi tafo wii daga mboo pere nambanmbala pele yeri. Na wiga ko pye, wuu fanla.

[†] 20:24 20:24: Dete 12.5,11,14,18,21 [†] 20:25 20:25: Dete 27.5-7; Zhozu 8.31 [†] 21:6 21:6: Mbe kulonana wi nungbolo li furu ko la pye naga nari fo kulo wi yaa la tunngo piin wi tafo wi kan suyi, mbaa nuru wi yeri, mbe go sogo mboo kan. Kila pye ki nungbolo furuwon pe maa pye kiti konfenne pe yege na (Eki 22.7-8). [†] 21:6 21.2-6: Levi 25.39-46

⁹ Na kaa si pye wila wi lo mboo kan wi pinambyo yeri wuu pori, kapyege nga ki daga mbe pye sumborombyo kan, ki daga wigi pye wi kan.

¹⁰ Na wi tafo wiga wi pori wi jo, pungo na mbe jele wa yege pori mbe taga wi na, wiga ka ka kon wa jele kongbanna wi yaakara ti na, naa wi yariporo konaa wi sinlesaga wogo ki na.

¹¹ Na wi woro na ki kagala taanri ngele ke piin jele wi kan, jele wi mbe ya wo wa wi yeri yeyinnye na, wi se ka penjara kpe sara.

*Na lere ka lere gbɔn mboo gbo
ngasegele ngele kɛ tɛgɛ
ki wogo ki na*

¹² «Na lere wa kaa lewee yenle wa gbɔn mboo gbo, ki daga poo gbo[†].

¹³ Konaa ki ni fuun, na kaa pye wi sigi jate wa wi nawa mbe lara mboo gbo, een fo, mi na Yenhele, muwi mi ti wi fara wi ni, na wi gboro ti pye wi daga mbe fe sa karafa lara nda mi yaa ka naga ye na ka ni[†].

¹⁴ «Een fo, na lere wa kaga siligi mbe tijinliwe pee pye, mboo lewee yenle wa gbo, yoo gbo. Ali na ki ka pye pa wi saa karafa wa na saraga wosaga ki tanla.

¹⁵ «Na lere wa ka wi to nakoma wi no gbɔn, wi daga poo gbo.

¹⁶ «Na lere wa ka lere yu mboo pere, nakoma pe sa na pe yu wi yan wa wi yeri bere, ki daga pe ki lerefo wi gbo[†].

¹⁷ «Lere na ka wi to nakoma wi no danja, ki daga poo gbo[†].

¹⁸ «Na leele ka win, a nungba sanja wi gbɔn sinndelege ni nakoma kenguno ni mboo welege, na pe gbɔn na wii ku, een fo, na wiga pye sinlesaga,

¹⁹ na wiga ka ya mbe yiri naa, mbaa yanri kanngaga na wa funwa na, lere na wi gbɔnro ti pye, wii daga poo gbo. Konaa ki ni fuun, na wi welege, wagati na wi pye wa sinlesaga, wi daga mbege penjara ti kan wi yeri konaa mbe yere wi ni fo wi sa sagala.

²⁰ «Na lere wa ka kanngaga tɛgɛ mboo kulonaja nakoma wi kulojo gbɔn ki ni mboo gbo, ki daga pege kayanga wo wi tafo wi ni.

²¹ Een fo, na pe gbɔn kanngaga ki ni, na wiga pilige nungba nakoma piliye shyen pye, na wii ku, paga kaga kayanga wo wi tafo wi ni, katugu wi kee yaraga yi.

²² «Na nambala pele kaa wiin mbe sa jele kugbo fo wa tere mbe ti wi kugbo ki yiri, na kala la yege si jele wi ta naa, jele wi polo wiga fogo nga wa pe na, pe yaa ki sara mbe yala yege nga na kiti konfenne pe yenle ki na we.

²³ Een fo, na kala la yege ka jele wi ta, ma ti pe jologo wa pe na mbe yala nga ki pye ki ni; pe yaa wi gbo mbe na wi ku wi yinwege ki fogo ton.

²⁴ Yenle li yaa tɛgɛ mbe yenle li fogo ton. Nganla li yaa tɛgɛ mbe nganla li fogo ton, kee ki yaa tɛgɛ mbe kee ki fogo ton, jele li yaa tɛgɛ mbe jele li fogo ton[†].

²⁵ Maga lere sogo, pe yaa ma sogo mbege fogo ton. Maga lere welege, pe yaa ma welege mbege fogo ton. Maga lere gbɔn mboo tongolo, pe yaa ma gbɔn mboon tongolo mbege fogo ton.

[†] 21:12 21:12: Levi 24.17 [†] 21:13 21:13: Nombu 35.10-34; Dete 19.1-13; Zhou 20.1-9 [†] 21:16 21:16: Dete 24.7 [†] 21:17 21:17: Levi 20.9; Mati 15.4; Maki 7.10 [†] 21:24 21:24: Levi 24.19-20; Dete 19.21; Mati 5.38

²⁶ «Na nana wa kaa kulonana nakoma wi kulojo gbɔn mboo yenle la ya, wi yaa wi wo wa kulowo pi ni wi yenle na li ya li kala na.

²⁷ Na wiga wi gbɔn mboo nganla la kaw wi na, wi yaa wi wo wa kulowo pi ni nganla na li kaw li kala na.

²⁸ «Na nege ka nana nakoma jele gbɔn yenne ni mboo gbo, pege wa sinndere ni pege gbo. Paga kaga kara ti ka. Pe se si ka jologo wa nege fo wi na.

²⁹ Een fo, na kaa pye nege ki maa leele gbɔn yenne ni faa, a pege yo nege fo wi kan, wi si woro na wele ki na, kona ki ka lere gbo, pe yaa ki wa sinndere ni mbege gbo, mbege fo wi gbo fun.

³⁰ Na paga fogo wa nege fo wi na mbe yo wigi ton wuu yee go sho, yaraga nga fuun pe naga, wi daga mbege kan.

³¹ Na nege ki ka pinambyo nakoma sumborombyo gbɔn yenne ni mboo gbo, pege kala nungba li pye nege fo wi na.

³² Na nege kiga kulonana nakoma kulojo wa gbɔn yenne ni mboo gbo, nege fo wi daga mbe warifuwe pyo nafa ma yiri ke kan kulo wi tafu wi yeri; ko pungo na pe nege ki wa sinndere ni pege gbo.

³³ «Na lere wa ka tonmo wege yenge mbege yaga yenlege, nakoma na wiga tonmo wege wo wi sigi ton, na nege nakoma sofile ka to wa ki ni,

³⁴ wi daga mbe nege ki yongo sara ki fo wi yeri. Pa kona yaayogo kugo ki yaa koro wegefo wi kan.

³⁵ «Na lere wa nege ka lere wa nege gbɔn mbege gbo, pe yaa nawee wi pere mbege penjara ti yeale poro yaayoro fenne shyen pe yee na, mbe yaayogo kugo ki wali pe yee na fun.

³⁶ Een fo, na kaa pye ki jen faa fo ki nege ki maa gbɔn, nege fo wi si woro na wele ki na, wi daga mbe nawee kan nakugofu wi yeri ki yongo. Pa kona nakugo ki yaa koro nawee wofu wi kan.

*Ngasegele ngele ke tege
yaayoro yuro ti wogo na*

³⁷ «Na lere wa ka nege yu, nakoma sumbyo, nakoma sugbo, mboo gbo nakoma mboo pere, wi daga mbe nere kangurugo kan nege nga wi yu ki yongo, mbe simbaala nakoma sikaala tijere kan na wi yu wi yongo.

22

¹ «Na paga yoo yigi wi yen na go ka koro kaari, paga wi gbɔn wiga ku, na wi gbɔnro ti pye pe se kaa jate legbolere.

² Een fo, na ki kala liga pye yonlo na, lere na wi gbɔnro ti pye, wi daga mbaa jate legbolere. Yoo wi daga mbe yaraga nga wi yu ki sara. Na yaraga woro wi yeri, wi daga poo pere kulo pe yaraga ki fogo ton.

³ «Yaayogo nga wi yu, na ki ka pye nege, nakoma sofile, nakoma sumbyo, nakoma sugbo, a pe saa ki yan wa wi yeri wege, wi yaa ki yongo shyen sara.

⁴ «Na lere wa kaa yaayoro yaga, ti ka sa lere wa kere nakoma wi ezen kere jogo, yaayoro fo wi daga mboo kere ti yarilire jende nakoma wi ezen pire jende ta kan kere fo wi yeri ki yongo.

⁵ «Na lere wa ka kasɔn le wuuro ni, a ti sogo ma saa ye lere wa kere nawa, mbe bile pogolo kele sogo, nakoma bile na wi yen yere na ma yanlaga, nakoma mbe kere ti ni fuun ti sogo, kasɔn lefo wi daga mbe yaara nda ti sogo ti yongo kan kere fo wi yeri.

⁶ «Na lere wa ka penjara nakoma wi yarijende kan lere wa yeri wiri tege wi kan, na yoo wa ka sari yu wa wi go, na paga yoo wi yigi, wi yaa ti yongo shyen sara.

⁷ Een fo, na pee yoo wi ta mboo yigi, na wi yaara ti sho mari tege wi yaa Yennele li pye wi serefo, mbe wugu mbege naga fo wo yere ma wuu lewee yenle wi yaara ti le mari ta.

⁸ Na leele shyen kaa kiti nege go na, nakoma sofile, nakoma sumbyo, nakoma sugbo, nakoma yaripogo nakoma yaraga nga ki punjo ka go na, pe ni fuun shyen pe yaa kari wa Yennele li yege sogowo. Na Yennele li ka na jeregi, wi yaa ki yaraga ki yongo shyen kan sanja wi yeri.

⁹ «Na lere wa ka sofile, nakoma nege, nakoma sumbyo nakoma sugbo nakoma yaayoro sannda pyew ka kan wi lewee yenle wa yeri wila ki wele wi kan, na yaayogo ki ka ku, nakoma ki tologo mbe kaw ki na, nakoma yoolo mbege yu, lere ka kaga yan,

¹⁰ lere na pe yaayogo ki kan wi yeri wila ki wele, wi yaa wugu Yawe Yennele li mege ki na mbege naga fo wo yere ma wuu lewee yenle wi yaayogo ki le mbege ta. Yaayogo fo wi yere ki wuguro ti na, wiga ka yaraga ka sho ki yongo.

¹¹ Een fo, na wi ka ti paga yaayogo ki yu wi yeri, wi yaa ki yongo kan yaayogo fo wi yeri.

¹² Na kaa pye cenge kigi gbo maga ka, maga koonlo yuroyuroyuro, wi daga mbe pan ki konrokono ti ni, mbege naga fo cenge kigi gbo. Pa kona wi sege yongo kan.

¹³ «Na lere wa ka yaayogo jin lere wa yeri, na yaayogo ki ka ki yee welege nakoma na ki ka ku yaayogo fo wi punjo na, lere na wigi jin wi yaa ki yongo kan ki fo wi yeri.

¹⁴ Een fo, na kaa pye ki kala li pye yaayogo fo wi yege na, na wigi jin wi sege yongo kan ki fo wi yeri. Na kaa pye wila yaayogo ki le sara na, ki penjara ti yaa koro wa ki yono.

Ngasegele ngele ke tege kasinnye naa kambasinnye ki wogo na

¹⁵ «Na nana wa ka sumboro na wi fa nana kala jen, pe fa suu kan nana yeri wa fanla mbe sinle wi ni, wi daga mbe japorgo yariwondo ti kan sumboro wi to wi yeri mboo pori wi jo.

¹⁶ Na sumboro wi to wiga je mbe yo wi soo kan wi yeri, japorgo yariwondo nda ti ma wo sumboro nana mbanjeen wogo na, na wi sumboro wi fanla, wi yaa ti wo mberi kan sumboro wi to wi yeri.

Ngasegele ngele ke tege sherege kono li wogo na

¹⁷ «Yaga ka lekaajo wa yaga go na[†].

¹⁸ «Lere na fuun ka sinle yaayogo ni, ki daga poo gbo[†].

¹⁹ «Lere na fuun ka saara wo yarisunngo ka yege yeri, na wi siri wo Yawe Yennele lo nungba yeri, wi daga poo gbo[†].

²⁰ «Nambanmbala mbele pe yen ma cen wa ye sogowo, yaga kaa pe fanla la pe nii, yaga si kaa pe jolo; katugu yoro fun yaa pye nambanmbala wa Ezhipiti tara[†].

²¹ Yaga kaa nangunjaala poro naa pijiriwele pe jolo.

[†] 22:17 22:16-17: Dete 22.28-29 † 22:18 22:18: Dete 18.10-11 † 22:19 22:19: Levi 18.23; 20.15-16; Dete 27.21 † 22:20 22:20: Dete 17.2-7

²² Na ye kaa pe jolo, paga gbele mbanla yenri mbe pe saga, pa mi yaa pe yenrege ki logo[†].

²³ Mi yaa nawa ngban ye ni mbe ti ye ku malaga. Pa kona ye jeele pe yaa pye nangunjaala, ye piile pe yaa pye fun pijiriwele.

²⁴ «Na yaga penjara fogo taga yoro mbele na woolo wa na, na wi yen fyonwo fo, yaga kaga pye paa fogo tagafenne pe wogo ki yen, mbaa tonli jaa ki go na.

²⁵ «Na maga ma lewee yenle wa derigbogo sho wi yeri mbege tēge ma kee yaraga nga wi sho mbe kaga songoro ma na ki yonlo, ki daga maa derigbogo ki songoro wi na sanni yonlo ki sa ko[†];

²⁶ katugu ko nungba ki yen wi yeri wi paritonngo mboo yee ton ki ni were ti na. Na ko woro wa, wi yaa wi yee ton yingi ni mbe ta mbe wonlo? Na wiga gbele mbanla yeri mboo saga, mi yaa wi yenrege ki logo, katugu mi yen Yenjele na li yen yinriwe tafo.

²⁷ «Yaga ka mi na ye Yenjele na tegele, yaga si ka ye woolo pe to wi danja[†].

²⁸ Yarikanra nda ye daga mbe kan na yeri mbe yiri wa ye yarilire fonndo kongbannda to naa ye ezezen pire tonmo kongbanmba pi ni, yaga ka mo mbe pan ti ni. Ye ye pinambiile kongbanmbala pe kan na yeri fun[†].

²⁹ «Ye naneele, naa simbaneele konaa ye sikaneele pe pinambire kongbannda, yeri kan na yeri yarikanra fun. Ti sengolo, yeri yaga wa ti neele pe tanla piliye koloshyen, ki kolotaanri wogo ki na, yee ti kan na yeri yarikanra.

³⁰ «Ye daga mbe pye na woolo mbele pe yen kpoyi na kan. Cenge ka yaraga gbo mbe ka ki na, yaga kaga kara ta ka; yeri wa pyoonlo pe kan[†].

23

Ngasegele ngele kē tēge kaselege naa kasinje ki wogo na

¹ «Yaga kaa yagbologo senre yari, yaga si ka gbogolo lepee wa ni mbe yagbologo sereya yo[†].

² Yaga ka taga lelegere senre na mbe kapege pye. Na paga ye yeri kiti kongo na mbe yo ye sa sereya yo, yaga ka wele lelegere senyoro to na, mbe sereya wi yo mbe ton kaselege ki na.

³ Yaga ka kiti kon mbege tanla lere wa na, ali mbege ta wi yen fyonwo fo[†].

⁴ «Na yaga ye jugu wi nege nakoma wi sofile yan wi pungo, yoo konri ye kari wi ni wi kan.

⁵ Na yaga ye jugu wi sofile wi yan wi to wi tuguro ti ni, yaga kaa toro, een fo, yoo saga wuu yirige, wuu yerege wi tooo ti na[†].

⁶ «Yaga ka wele lere wa yen fyonwo fo ko kala na mbe kiti kon mbe ton kaselege ki na.

[†] 22:22 22.21-22: Eki 29.9; Levi 19.33-34; Dete 24.17-18; 27.19 † 22:25 22.25: Levi 25.35-38; Dete 15.5-11; 23.19-20 † 22:27 22.26-27: Dete 24.10-13 † 22:28 22.28: Kapye 23.5 † 22:30 22.30: Levi 17.15 † 23:1 23.1: Eki 20.16; Levi 19.11-12; Dete 5.20 † 23:3 23.3: Levi 19.15 † 23:5 23.5: Nga ki yo fo: Yoo saga wuu yirige wuu yerege wi tooo ti na, Yenjele senre seweele pele ni, ki yen ma yonlogo wa ma yo fo: Yoo saga wi tuguro ti laga wi na (Dete 22.1-4.)

⁷ Yaga ka ye yee le yagbogolo senre ta ni. Yaga ka lere na wi yen jeregisaga fu ma pye sinne wa gbo; katugu mi se ka kapere pyefe wa yaga mbajolowo†.

⁸ Yaga ka yarikanga sho, nga ki yaa ye go jogo kala la yee womo na; katugu yarikanga ki ma leele mbele pe yengele ke yen ma yenge pe pye paa fyonlo yen. Yarikanga ki ma ti lesinmbele paa ya mbe kaselege ki yo.

⁹ «Yaga kaa nambanmbala mbele pe yen ma cen wa ye tara pe jolo. Nambanra kapyege ki yen yee nga na, yee jen, katugu yoro fun yaa pye nambanmbala wa Ezhipiti tara†.

*Ye daga mbe cen
mbe wogo yele na ni
kooa cenpilige ki wogo*

¹⁰ «Yele kogoloni mbe taga yee na, ye yaa la fali tara ti na mbaa yariluguro nuru mbaa ti koon.

¹¹ Een fo, yele koloshyen wolo li na, ye tara ti yaga ti wogo, yaga ka fali ti na. Ye sefenne mbele pe yen fyonwo fenne, paga sa yaraga nga ta wa, ko ki yaa pye pe yaakara. Nda ka koro wa, to yaa pye wongaala pe yaakara. Ko nungba ko ye yaa pye ye ezen keere naa ye oliviye tire keere wogo ki na fun†.

¹² «Ye yaa la ye tunndo ti piin piliye kogoloni ni, een fo, pilige koloshyen wogo ki na, ye yaa ye tunndo ti yerege, jango ye nere, naa ye sofilele ti ta ti wogo; ye kulojaala pe pinambiile poro naa ye nambanmbala pe ta pe wogo fun†.

¹³ «Senre nda fuun mi yo ye kan, yaa tanri ti na. Yaga kaa yarisunndo ta yee yinri ti ye saga. Yaga kaa para ti senre na yere.»

*Fetiye mbele Izirayeli woolo
pe daga mbaa piin*

¹⁴ Kona, a Yawe Yennele li sho naa fo: «Yele nungba nungba pyew, feti taanri ye yaa pye na mee ni mbanla gbogo.

¹⁵ Feti kongbanja na ye yaa pye, wo wi yen leve fu buru feti we. Ye yaa leve fu buru ka sa gbon piliye koloshyen, Abibu† yenge ki ni, mbe yala wagati na mi kon ma tege wi ni, katugu Abibu yenge ki ni, ko yaa yiri wa Ezhipiti tara. Ye ni, wa kpe ka ka pan laga na yee sogowo kewara.

¹⁶ Ko punjo na, yaara nda ye lugu wa ye keere ti ni, ye maa ki yarilire fonndo kongbannda ti koon sanga na ni, ye yaa yarilire kongo feti† wi pye. Ko punjo na, mbaa kee wa yele li kosaga yeri, na yaga ye yarilire kongo tunndo ti pye wa ye keere mbe ko, ye yaa yarilire konngolo feti† wi pye.

¹⁷ Yele nungba nungba pyew, nambala pe ni fuun pe yaa pan pansaga taanri mi na ye Fo, Yawe Yennele na yee sogowo.

† 23:7 23.6-7: Levi 19.5; Dete 16.19 † 23:9 23.9: Eki 22.21; Levi 19.33-34; Dete 24.17-18; 27.19

† 23:11 23.10-11: Levi 25.1-7 † 23:12 23.12: Eki 20.9-11; 31.15; 34.21; 35.2; Levi 23.3; Dete 5.13-14 † 23:15 23.15: Kila pye Abibu yenge ki ni, ko nga ki yen yarilire konyenge ye, pe maga le na yarilire nda pe yinri orizhi to koon (Eki 12.14-20; Levi 23.6-8; Nombu 28.17-25). † 23:16 23.16: Yarilire kongo feti paa pye naa yinri fun Pantikoti; katugu Paki feti wi torongolo ki piliye nafa shyen ma yiri ke wogo ki na pe mee wi le naa piin; ki ma saa yala bile wi konsanga wi ni (Levi 23.15-21,39-43; Nombu 28.26-31). † 23:16 23.16: Yarilire konngolo feti paa kaa naa yinri punjo na Gbataala ngo feti. Paa pye naa piin yele li yenge koloshyen wogo ki pilige ke ma yiri kanjurugo wogo ki na. Ko feti wo la pye naga nari ma yo pe yarilire sannda ti kon ti ko; to lari nda ezen pire naa oliviye tige pire (Levi 23.24,33-43; Nombu 29.12-38; Dete 16.13-15).

18 «Yarikanga nga leve ma ye ki ni, yaga ka ka pinle yaayoro saara kasanwa ni mbe wo na yeri. Yaga ka yaayoro nda ye gbo ma wo na yeri saraga ti yanlaga ki tege ki wonlo ki yiri.

19 Yaa paan ye kere yarilire fonndo kongbannda ti ni wa mi na Yawe Yenjele, ye Yenjele na gbogogo ki ni. Yaga ka sugbo yirifonho sogo wa wi no yinriwe pi ni†.»

*Yon fagolb ngele Yenjele laa le
konna li senyoro sanni Izirayeli
woolo pe sa ye wa Kana tara*

20 Kona, a we Fo wi sho naa fo: «Ye wele, mi yaa na merege wi kelegi wa ye yege, wila wele ye na wa ye kondangala li ni, fo sa ye ye ni wa tara nda mi gbegele ye kan ti ni.

21 Yaa wi gbogo yaa tanri wi senre ti na. Na yaga yiri mbe je, wi se kaga kala yaga ye na, katugu wo wi yen wa na yonlo.

22 Een fo, na yaga la nuru wi yeri sanga pyew, mbaa tanri na senre ti ni fuun ti na, pa mi yaa pye ye mbenfenne pe mbenfo konna ye winfenne pe winfo.

23 «Na merege wi yaa keli ye yege mbaa ye yege sinni sa ye ye ni wa Amori cenle woolo, naa Heti cenle woolo, naa Perezi cenle woolo, naa Kana tara fenne, naa Hevi cenle woolo konna Zhebusi cenle woolo pe tara. Mi yaa ki leele pe ni fuun pe tongo pew.

24 Yaga ka foli pe yarisunndo ti yege sogowo mbaa ti gbogo. Yaga kaa pe kapyere pyelomo pi forogi. Een fo, ye pe yarisunndo nda pe gbegele ti jogo, sinndeere nda pe yerege yerege na sunnu ti na, yeri gbom yeri jaanri yeri yaari.

25 Mi na Yawe Yenjele, ye Yenjele le, yaa mi nungba gbogo. Pa kona mi yaa duwaw ye na mbe yaakara jende kan ye yeri, naa wotonmo ni, mbe ye sho yama pi kee.

26 Wa ye tara, jele kugbo se ka jogo, jambasee se ka pye wa. Mi yaa yinwetonlogo kan ye yeri.

27 «Ye kaa yongo tara nda ni, mi yaa ti fyere gboro mbe ki leele pe yigi. Yaga ye leele mbele fuun tara, mi yaa ti paa fee ye yege. Mi yaa ti ye mbenfenne pe ni fuun paa fee ye yege.

28 Mi yaa ndagasere tugbooro† torogo wa ye yege, ti sa Hevi cenle woolo, naa Kana tara fenne konna Heti cenle woolo pe puro wa ye yege.

29 Een fo, mi se ka ki leele pe ni fuun pe puro wa ye yege yele nungba li ni, nakoma tara ti yaa koro waga, yanyaara ti yaa lege, mbe yiri ye korogo.

30 Mi yaa la ye mbenfenne pe puro wa ye yege jennjenri sanni ye sa lege ye tara ti sho yeri ta.

31 Mi yaa ti ye tara ti konlo li le wa Kogojе yeen wi na fo sa gbom wa Filisiti tara fenne pe kogojе wi na, konna mbe le wa Sinayigbinri wi na fo sa gbom wa Efirati gbaan wi na; katugu mi yaa ki tara woolo pe le ye kee, ye pe puro wa ye yege.

32 Yaga ka yon finliwe le pe ni, yaga si ka pye yon finliwe na pe yarisunndo ti ni.

† 23:19 23:19: Ye wele wa Eki 34:26; Dete 14:21; 26:2lara ti ni. Kapyege kayi nga Kana tara fenne paa pye na piin na pe yarisunndo ti gbogo. Izirayeli woolo pe sila daga mbaa ki piin. † 23:28 23:28: Ndagasee tugbooro senre nda ti yo, Yenjele senre seweele pele ni, ki yen ma yonlogo ma yo fo leele pe wire tila fanla pe na fyere ti kala na.

³³ Yaga ka pe yaga pe cɛn ye ni wa ye tara, jango paga ka ye fanla ye kapege pye na na. Na yaga la pe yarisunndo ti gbogo ti yaa pye paa penɛ yɛn mbe ye yigi.»

24

Yennελε làa li yon finliwe
pi senre yo Izirayeli woolo pe kan

¹ Kona, a Yenŋele li si Moyisi wi pye naa fɔ: «Lugu ma pan laga yanwiga ki na mi ŋa Yawe Yenŋele na yeri, mboro naa Arɔn, naa Nadabu, naa Abiyu konaa Izirayelilelelele nafa taanri ma yiri ke ni. Ye yaa koro wa lege mbe foli mbanla gbɔgɔ.

² Ko punjo na, Moyisi mboro nungba ma yaa fulo laga na tanla. Mbele pè pinle ma lugu ma ni, paga ka fulo laga na tanla; leele sanmbala paga ka lugu wa vanwiga ki na.»

³ A Moyisi wi si songoro ma saa Yawe Yennɛle li senyoro to naa li kakɔnnɛngɛngɛle ke ni fuun ke yo Izirayeli woolo sanmbala pe kan. A leele pɛ si yon wa nungba ma pinle ma yo fɔ: «Ŋga fuun Yawe Yennɛle li yo, we yaa ki pye.»

⁴ Kona, a Moyisi wì si Yawe Yenɲele li senyoro ti ni fuun ti yonlɔgo. Ki goto yirifaga ki na, a wì si yiri ma saraga wosaga kan wa yanwiga ki nɔgo, mɛɛ sinndɛɛɛrɛ ke ma yiri shyen yerege ma yala Izirayeli cɛngele ke ma yiri shyen ke yon ki ni.

⁵ A wì si Izirayeli tara lefɔnmbɔlo pele wɔ ma yo pe sa saara sogoworo wɔ Yawe Yennɛle li yeri, pe napɛnɛ pele gbo, pe pe wɔ nayinmɛ saara li yeri.

⁶ A Moyisi wè si yaayoro nda pàa gbo ti kasanwa pi tógó maa walaga le leyaara ta ni, mee pi walaga sanmba pi yanragi yanragi saraga wosaga ki na.

⁷ Ko pungo na, a wì si yon finliwè sèwè wi lè maa kara ngbanga leelee pe kan. A Izirayeli woolo pè sho fò: «Ŋga fuun Yawè Yennjele lè yo we yaa ki pye. We yaa la tanri li senre ti ni fuun ti na†.»

⁸ Kona, a Moyisi wì si kasanwa mba pila pye wa leyaara ti ni pi le maa yanragi yanragi leele pe na, mæ pe pye fɔ: «Yɔn finliwɛ mba Yawe Yɛnɛle li le ye ni, mbe yala senre nda fuun li yo ti ni, kasanwa mba po pi yɛn naga wogo ki nari naga finligit.»

⁹ Ko pungo na, a Moyisi wì si lugu wa yanwiga ki na wo naa Aron, naa Nadabu, naa Abiyu, konaa Izirayeli lelele nafa taanri ma yiri ke ni.

¹⁰ A pè si poro Izirayeli woolo Yenjele li yan. Li tooro nogo kɛɛ kɪla pye paa yaraga ka yen ma yiri safiri† sinndelege songbanga wogo korogo, ma laga kpovi paa yege nga na yenjele li yege ki ma kaa sulu we.

¹¹ Een fo, ali mbege ta paa Yennele li yan, li sila kapege pye Izirayeli woolo teepe na. Paa li wele jenge, ko punge na, a pe si li ma wo.

Moyisi wila kari Yenhele li korogo
wa yanwiga ki go na

¹² Kona, a Yawe Yenŋeɛ li si Moyisi wi pye fɔ: «Lugu ma pan na kɔrɔgo laga yanwiga ki go na, ma koro laga. Sinndeere papara papara nda mila

† **24:7 24:7:** Yon finliwɛ sɛnrɛ ti yɛn ma yɔnlɔɔ sɛwɛ nɔ ni, wo wi yɛn nɔ Moyisi wɪlɔ yɔnlɔɔ wɛ.

† 24:8 24:8: Mati 26:28; Maki 14:24; Luki 22:20; 1 Korēn 11:25; Ebu 10:29; 9:19-20 † 24:10 24:10: *Safiri: Sinndelege songgbanga wogo kayi, ki yege cenwe pi yen pa bura yen (Naga 4.6).*

lasiri senre to naa na ngasegele ke yonlogo ti na, mi yaa ti kan ma yeri, janjo ma saa Izirayeli woolo pe nari ti ni.»

¹³ A Moyisi wi si yiri wo naa wi tunmbyee Zhozuwe wi ni, mee lugu wa Yennele li yanwiga ki na.

¹⁴ Wila Izirayeli lelele pe pye fo: «Ye we sige laga Aron naa Huri pe ni fo we sa songoro we pan. Na kala ka wa ta ye ni, wi kaa jaa peli yegge wo, yegge yo pe kan.»

¹⁵ Moyisi wila lugu ma kari wa yanwiga ki go na, kambaaga kila pye maga ton.

¹⁶ A Yawe Yennele li gbogowo yanwa pi si tigi wa Sinayi yanwiga ki na. A kambaaga ki sigi ton ma saa gbɔn piliye kogoloni. Piliye koloshyen wogo ki na, a li si koro wa kambaaga ki nandogomo ma Moyisi wi yeri.

¹⁷ Yawe Yennele li gbogowo yanwa pila pye Izirayeli woolo pe yegge na wa yanwiga ki na paa kason yen nga ki yen na yiin.

¹⁸ A Moyisi wi si ye wa kambaaga ki nandogomo, mee lugu bere ma kari wa yanwiga ki go na. Wila koro wa yanwiga ki na piliye nafa shyen, ki yonlo naa ki yembine†.

YENNELE LI CENSAGA PARAGA GO KI KANLŌMŌ

25

25-31

*Izirayeli woolo pe yarikanra
Yennele li censaga paraga go
ki kanwa pi wogo na
(Eki 35.4-9)*

¹ Kona, a Yawe Yennele li si para Moyisi wi ni naa ma yo fo:

² «Ki yo Izirayeli woolo pe kan fo pe yarikanra lagala wa pe yarijende ti na, peri kan na yeri. Ye yaa ti sho mbele pe yaa ti kan nayinme ni poro yeri.

³ Yarikanra nda ye yaa sho pe yeri ti nda: Te, naa warifuwe naa tuguyenre,

⁴ naa nganra jese, naa jese yeen kpanyi, naa kondoro jese, naa len jese ngbaan, naa jese na pe pili sikano sire ni,

⁵ naa simbapene seere nda pe le kondoro, naa seere liire ni, naa akasiya tire ni,

⁶ naa fitanla sinme ni, naa nuwo taanyaara nda pe ma gbegele sinme kpoyi ta ni konaa wusuna nuwo taan na pe ma sogo;

⁷ naa sinndeere sonngbanga woro nda pe yinri onikisi, naa sinndeere sonngbanga woro ta yegge ni, nda pe yaa maramara yaripogo nga pe yinri Efodi† ki na, konaa yaripogo nga pe ma le ma wa kotogo na ki na.

⁸ Yoro Izirayeli woolo ye yaa censaga kpoyi ka kan na kan, janjo mbe cen wa ye sogowo.

† 24:18 24:18: Dete 9.9 † 25:7 25:7: Efodi, yaripogo kayi, nga Izirayeli saraga wofenne to wila pye na nii yariporo sannda ti go na, na saraga wogotunnjo ki piin wa sherigo gbogo ki ni (Eki 28).

⁹ Ye yaa na censaga paraga go[†] ko naa ki tunngo pyeyaara ti gbegele mbe yala cenlomo mba mi yaa naga ma na po ni.»

*Yon finliwe senre kesu
wi gbegele
(Eki 37.1-9)*

¹⁰ «Ye yaa kesu wa gbegele akasiya tire ni. Wi titonlwo pi yaa pye metere nungba naa metere kongo ki kongo. Wi gbeme pi yaa pye metere kongo naa metere kongo ki kongo. Wi yagawa pi yaa pye fun metere kongo naa metere kongo ki kongo. ¹¹ Ye yaa te piiri wo kesu wi nawa naa wi pungo ki na mboo ton, mbe wa wo wi yon ki na mbege maga mbege fili.

¹² Ye yaa te wa gbon ngereye tijere, mbeyi le kesu wi yengele tijere ke na. Ye yaa shyen le kanngolo nungba na, mbe shyen le kanngolo sannga ki na.

¹³ Ye yaa akasiya tige kanngagala shyen te, mbe te wo ke na mbe ke ton.

¹⁴ Ye yaa ke le wa ngereye yi ni wa kesu wi kanngara ti na, mbe ke tege mbaa wi lee.

¹⁵ Kanngagala ke daga mbe koro wa kesu wi na, pe se ka ke wo wi na.

¹⁶ Yon finliwe senre sewe na mi yaa kan ma yeri[†], maa le wa kesu wi ni.

¹⁷ «Ye yaa kapere ti kasulugo pyesaga[†] ki gbegele te piiri ni. Ki titonlwo pi yaa pye metere nungba naa metere kongo ki kongo. Ki gbeme pi pye metere kongo naa metere kongo ki kongo. Ko ki yaa pye kesu wi yaritonngo[†].

¹⁸ Ye te gbon wi yee na ye sherubenye yanlele shyen gbegele wa kasulugo pyesaga ki yinre shyen ti na.

¹⁹ «Ye yaa sheruben nungba gbegele go nungba na, mbe sannga wi gbegele go sannga ki na. Ye yaa pe gbegele wa kapere ti kasulugo pyesaga ki yinre shyen ti na, pe yiri ki go na.

²⁰ Ki sherubenye pe yaa pe kanwira ti yirige, mberi jaraga kapere ti kasulugo pyesaga ki go na, mbege ton ti ni, mbe yee wa pe yee yeri, mbaa kapere ti kasulugo pyesaga ki wele.

²¹ Na maga ka yon finliwe senre sewe wi le wa kesu wi ni mbe ko, ye kapere ti kasulugo pyesaga nga ki yen wi yaritonngo ki taga wi na yoo ton.

²² Pa mi yaa lanla yee nari ma na wa kapere ti kasulugo pyesaga ki go na, wa kesu wi na sherubenye shyen pe sogowa; pa mi yaa lanla ngasegele ke ni fuun ke kaan wa ma yeri, maa ke yuun Izirayeli woolo pe kan.

[†] 25:9 25:9: Censaga paraga go: Ki yen go nga paa gbegele paraga ni, a ki pye Yenjele li censaga wa li woolo pe sogowa. Yon finliwe senre tila pye ma yonlgo ma tege kesu na ni pa wila pye ma tege wa ki censaga paraga go ki lajenge kpoyi ki ni, konaa tunngo pyeyaara ta yee ni, to la pye ma tege wa ki laga kpoyi ki ni. Paa jasa gbegele paara ni na pe ma sanga maga maga, maga fili. Kila pye pe kaa kee, pe mari kologi mari kaari kaari na kee ti ni (Eki 25.9; 26; Levi 8.10). [†] 25:16 25:16: Yon finliwe senre tila pye ma yonlgo sinndeere papara papara shyen na. Ki senre to tila pye Yenjele li ngasegele ke wele. [†] 25:17 25:17: Yenjele li yon finliwe senre tila pye kesu na ni, kapere ti kasulugo pyesaga ko kila pye wi yaritonngo ye. Eburuye senre ti ni nga ki yo fo kasulugo pyesaga ki senpyo wi koro wo yen mbe kapere ti ton. Kasanwa mba paa pye na wuun yon finliwe senre kesu wi na po pila ti Yenjele laa pye na kajenge piin leele pe kan na pe kapere ti tonni. Kasulugo pyesaga kila pye na Yenjele li yinriwe taga wogo ko nari; li ngasegele ngele leele paa pye na jogo li sila pye na ko wele; een fo, saara nda paa pye na woo kapere ti kala yagawa wogo ki na to laa pye na wele. Wa Dromu 3.25wi ni Zhezu Kiriwo wo wi yen kasulugo pyesaga ye. [†] 25:17 25:17: Ebu 9.5

*Buru ɲa pe ma kan Yenɲele yeri
wi ma teɣe tabali ɲa na
wi gbeɣewe
(Eki 37.10-16)*

²³ «Ye tabali wa kan akasiya tire ni. Wi titonlɔwo pi yaa pye metere nungba, wi gbeme pi pye metere kongo, wi yagawa pi pye metere kongo naa metere kongo ki kongo.

²⁴ Ye yaa te piiri wo wi na mboo ton, mbe wa wo wi yon konɔ ki na mboo maga mboo fili.

²⁵ Ye yaa tige papagapa ka kan tabali wi kanɲgara ti na, mboo maga mboo fili, ki gbeme pi pye paa kendala gbeme yen. Ye te wo ki yon konɔ ki na keere yege maga, yege fili.

²⁶ Ye yaa ngereye tijere gbegele te ni, mbeyi kan tabali wi yengele tijere ke na, mbe mara wi jegele tijere ke na.

²⁷ Ngereye yi yaa pye wa tabali wi kanɲgara ti na, tige papagapa ki tanla. Pa ye yaa la kanɲgagala ke nii wa yi ni, mbaa tabali wi lee.

²⁸ Ye yaa akasiya tige kanɲgagala shyen te, mbe te wo ke na mbe ke ton. Koro ye yaa teɣe mbaa tabali wi lee.

²⁹ Ye yaa yaapire nda pe yaa la gbegele ti ni wa tabali wi na ti gbegele. To ti yen tasaala kpakpalakpa, naa wɔɲengele, naa kugbogolo konaa duven saraga ɲa pe ma wo wi leyaara ti ni. Ye ti ni fuun ti gbegele te piiri ni.

³⁰ Buru ɲa pe ma kan na yeri, yaa wi teri wa ki tabali wi na, na yege sogɔwo sanga pyew†.

*Fitanladaga naa wi njegele
kolɔshyen ke gbeɣewe
(Eki 37.17-24)*

³¹ «Ye yaa te piiri gbɔn mbe fitanladaga gbegele, wi nɔɔ, naa wi njegele, naa wi leyaara yanlere ti ni, naa wi gbunɲgbunɲgolo, konaa wi yarifyeenre yanlere ti ni, yeri pinle yeri gbegele nungba fitanladaga wi ni.

³² Njegele kogoloni yaa pye fitanladaga wi keyen shyen yi na; taanri yaa pye kee ɲa na, taanri mbe pye kee sanɲa ki na.

³³ Ye yaa leyaara yanlere taanrindaanri gbegele fitanladaga wi njegele kogoloni ke ni fuun nungba nungba ke na, paa amandi tige pige yen, naa ki gbunɲgbunɲgolo konaa ki fyeenre yen.

³⁴ Leyaara yanlere tijere yaa pye fitanladaga wi na paa amandi tige pire yen, naa wi gbunɲgbunɲgolo konaa wi fyeenre yen.

³⁵ Gbunɲgbunɲgolo nungba nungba daga mbe pye fitanladaga wi keyen shyen njegele ke filisaga pyew ki nɔɔ, wa fitanladaga wi na.

³⁶ Gbunɲgbunɲgolo koro naa njegele ke ni ke yaa pinle mbe gbegele mbe pye nungba fitanladaga wi ni, ti ni fuun ye yaa te piiri gbɔn mberi gbegele.

³⁷ Ye yaa fitanlaye kolɔshyen gbegele wa fitanladaga wi na, mbe ti paa yiin paa yanwa kaan wa wi yeɣe.

³⁸ Ye yaa fitanla yon yirigeyaara naa wi conro leyaara ti gbegele te piiri ni.

³⁹ Ye te piiri culo nafa ma yiri ke le, yoo teɣe ye fitanladaga wo naa wi tunɲɔ pyeyaara ti gbegele.

⁴⁰ Mboro Moyisi, cenlɔmɔ mba mi naga ma na wa yanwiga ki na, ma yeɣe yigi, ma sa yaara ti gbegele ma yala pi ni†.

† 25:30 25:30: Levi 24.5-8 † 25:40 25:40: Kapye 7.44; Ebu 8.5

26

*Yenhele li censaga paraga go
ki kanlomo
(Eki 36.8-38)*

¹ «Mboro Moyisi, ma yaa kapyo jenfenne pe pye pe paara titoonro ke ti len jese ngbaan ni, naa nganra jese, naa kondoro jese konaa jese yeen kpanyi ni, yeri tege yanla censaga paraga go[†] ki gbegele. Pe sherubenye yanlele gbegele wa paara ti na; kapyo jenfenne mbege tunngo ki pye.

² Paraga nungba nungba pyew, ki titonlowo pi yaa pye metere ke ma yiri tijere, ki gbeme pi yaa pye metere shyen. Paara ti ni fuun ti daga mbe pye ma.

³ Ye yaa paara ti kangurugo yoli mberi kan ti yee na, ti pye nungba, mbe sannda ti yoli mberi kan ti yee na ma fun.

⁴ Paara kangurugo nda ye yaa keli mbe yoli mberi kan ti yee na, ye nganra jese mangala popo paraga kangurugo wogo ki yon na. Paara kangurugo sannda nda ye yaa yoli mberi kan ti yee na, ye nganra jese mangala kele popo fun wa paraga kangurugo wogo ki yon na.

⁵ Mangala nafa shyen ma yiri ke ke yaa pye paara kongbannda ti kangurugo wogo ki yon na, mangala nafa shyen ma yiri ke mbe pye paara sannda ti kangurugo wogo ki yon na. Ti ni fuun shyen, ti mangala ke daga mbe pye yesinme nungba na, mbe yala ke yee ni.

⁶ Kandoolo yangala ngele pe ma tege na yaara yinri ke ni, ye kele gbegele te ni, ke pye nafa shyen ma yiri ke. Koro ye yaa tege mbe paara ti yonro ti yigi mberi kan ti yee na, jango paraga go ki pye nungba.

⁷ «Ko pungo na, ye yaa paara titoonro ke ma yiri nungba gbegele sikaneele sire ni, to mbe pye na censaga paraga go ki tonparaga.

⁸ Ki paara ti ni fuun nungba nungba, ti titonlowo pi yaa pye metere ke ma yiri kangurugo kangurugo, ti gbeme pi yaa pye metere shyenzhyen. Ti ni fuun ti yaa pye mbe yala.

⁹ Yeri kangurugo yoli yeri kan ti yee na, yeri kogoloni sannda ti yoli yeri kan ti yee na. Paara kogoloni nda ye yaa yoli mberi kan ti yee na, yeri kogoloni wogo ki kaw shyen wa paraga go ki yee sogowo.

¹⁰ Paara kangurugo nda ye keli ma yoli ma kan yee na, ye yaa mangala nafa shyen ma yiri ke popo ti kangurugo wogo ki yon na. Paara kogoloni sannda nda ye yoli ma kan yee na fun, ye yaa mangala nafa shyen ma yiri ke popo ti kogoloni wogo ki yon na.

¹¹ Ye yaa kandoolo yangala gbegele tuguyenre ni, ke pye nafa shyen ma yiri ke. Ye yaa ke lele wa mangala ke ni, mbe paara kangurugo nda ye yoli ma kan yee na konaa kogoloni nda ye yoli ma kan yee na ti yonro shyen ti po yee na, jango paraga go ki pye nungba.

¹² Paraga kogoloni wogo ki yaa tonlo mbe toro censaga paraga go ki titonlowo pi na. Ki walaga nungba yaa to wa censaga paraga go ki pungo na mbege ton.

¹³ Metere kongo nungba nungba yaa koro paraga titonlogo ki yinre shyen ti ni fuun nungba nungba ti na, mbe tigitigi mbe censaga paraga go ki keyen shyen yi ni fuun yi ton.

[†] 26:1 26.1: *Censaga paraga go: Ye wele wa Eki 25.9 laga ki ni konaa ki senre ti koro wi ni wa ki sewe pyo wi nogona.*

¹⁴ Simbapene seere nda pè le kondoro, ye ta le yeri tège ye paraga go ki ton ti ni. Ye selege lirige ka pye paritonngo, yege wa ti ni fuun ti go na yeri ton.

¹⁵ «Ye akasiya tire te go tire papara papara, yeri kan yanla censaga paraga go ki yerege ti ni.

¹⁶ Ki tire papara papara ti ni fuun nungba nungba, ti titonlowo pi yaa pye metere kangurugo kangurugo, ti gbeme pi pye metere kongo naa metere kongo ki kongo.

¹⁷ Ye yaa jegele shyenzhyen wowo tire papara papara ti ni fuun nungba nungba ti na, ke sinzin ke yee ni.

¹⁸ Ye yaa ki tire papara papara ti nafa gbegele na censaga paraga go ki yonloparawa kalige kee ki kanwa wogo ki na.

¹⁹ Ye yaa tire papara papara ti nagona cencyaara ti nafa shyen gbegele warifuwe ni, mberi tège shyenzhyen tire papara papara ti ni fuun nungba nungba ti ngo, mberi jegele ke lele wa ti ni.

²⁰ Ye yaa tire papara papara ti nafa gbegele na censaga paraga go ki yonloparawa kamenge kee ki kanwa wogo ki na,

²¹ konaa ti nagona cencyaara ti nafa shyen ni, yeri gbegele warifuwe ni. Yeri lele shyenzhyen wa tire papara papara ti ni fuun nungba nungba ti ngo.

²² Ye yaa tire papara papara kogoloni gbegele na censaga paraga go ki pungo kee ki kanwa wogo ki na, wa yonlo tosaga yeri.

²³ Ye yaa tire papara papara shyen gbegele na paraga go ki yengele pungo wogolo ke kanwa wogo ki na.

²⁴ Ki tire papara papara shyen ti yaa le wa nagona mbe laga ti yee na, mbe kari naayeri. Ye yaa ti yinre ti kan ti yee na, mberi po ngerege nungba ni. Ti ni fuun ti yaa pye ki pyelomo nungba pi na ma; ti yaa pye go yengele shyen ke ni fuun ke na.

²⁵ Kiga pye ma, pa tire papara papara ti yaa pye kolotaanri, ti nagona cencyaara nda ti yaa gbegele warifuwe ni, ti yaa pye ke ma yiri kogoloni. Ti shyenzhyen yaa pye tire papara papara ti ni fuun nungba nungba ti ngo, wa na censaga paraga go ki pungo kee yeri.

²⁶ «Ye akasiya tire te yeri pye tipaara. Kangurugo yaa tège mbe paraga go ki tire papara papara ti kanngolo nungba yigi.

²⁷ Kangurugo yaa tège mbe kanngolo sannga ki woro ti yigi, kangurugo yaa tège mbege pungo woro ti yigi, wa yonlo tosaga yeri.

²⁸ Nandogomo tiyaparaga ki yaa taga wa tire papara papara ti nandogomo, mbe le wa go nga na sa yiri wa go sannga ki na.

²⁹ Ye yaa te wo tire papara papara to naa tipaara ti na mberi ton. Ye yaa te ngereye gbón, pa tipaara ti yaa ka ye wa ti ni.

³⁰ Mboro Moyisi, cenlomo mba pila naga ma na wa yanwiga ki na, ma ti pege kan pe yala po ni.

³¹ «Ye yaa paraga ka ti len jese ngbaan ni, naa nganra jese, naa kondoro jese konaa jese yeen kpanyi ni, nga ki yaa po mbanla censaga paraga go ki kon shyen. Kapyo jenfenne pege ti pe sherubenye yanlele gbegele wa ki na.

³² Ye yaa te kandoolo yangala tège mbege kan akasiya tige tiyagala tijere na, kila yolo, ngele pè te wo ke na ma ke ton. Ye tiyagala ke lele wa ke nagona cencyaara nda pè gbegele warifuwe ni ti ni.

³³ Ye yaa ki paraga ki po wa te kandoolo yangala ke ngo na.

«Ye yaa Yon finliweseñre kesu wi tēge wa paraga ki punḡo na. Ki paraga ko ki yaa tēge mbe laga kpoyi konaa laga jēḡge kpoyi ti kōn shyen ti yēē na†.

³⁴ Ko punḡo na, kapere ti kasulugo pyesaga ḡga ki yen kesu wi yaritonḡḡo, yege tēge ye yon finliwe señre kesu wi yon ki tōn ki ni, wa laga jēḡge kpoyi ki ni.

³⁵ Paraga ḡga ki pō mala censaga paraga go ki kōn shyen, ye yaa tabali wi tēge wa ki yege, wa yonloparawa kameḡḡe kēē yeri; ye fitanladaga wi tēge wa tabali wi yesinme na, wa yonloparawa kalige kēē yeri.

³⁶ «Mbele pe maa paara ti tiin nari sōgo, pe yaa paraga ka yege ti mbege sōgo len jese ḡgbaan ni, naa ḡganra jese naa kondoro jese konaa jese yēēn kpanyi ni mbaa yeyōḡḡo ki tōnni ki ni.

³⁷ Ye akasiya tige tiyagala kanḡurugo tē ye tē wo ke na ye ke tōn. Ye tē kandōḡḡo yangala tēge yege paraga ki kan wa tiyagala ke na, yeyōḡḡo ki na. Ye tuguyenre yan ye tiyagala ke nōḡona cēnyaara ti gbegele.

27

Saara wosaga ki kanlomo señre

(Eki 38.1-7)

¹ «Ye akasiya tire tēge ye saraga wosaga gbegele. Ki kanḡḡoloyō tijere yi yaa pye ja. Ki nunḡba nunḡba pyew ki yaa pye metere shyen naa kōḡḡo. Ki yagawa pi yaa pye metere nunḡba naa kōḡḡo.

² Ye yaa yenḡgele† tijere tē mbe ke yirige wa saraga wosaga ki yenḡgele tijere ke na, ke pinle ke pye nunḡba ki ni. Ye yaa tuguyenre yan mbe wo ki na mbege tōn.

³ Ye yaa saraga wosaga ki tunḡḡo pyeyaara ti ni fuun ti gbegele tuguyenre ni, to ti yen ki cōnro leyaara, naa ki cōnro koliyaara, naa ki tasaala†, naa ki kara wōwangala konaa ki nanḡanra wōyaara ti ni.

⁴ Ye yaa tuguyenre tēge mbe mēre gbegele saraga wosaga ki keyen tijere yi na. Ye ḡgereye tijere gbegele tuguyenre ni, yeyi lele mēre ti yenḡgele tijere ke na.

⁵ Yege mēre ti kan saraga wosaga ki na, mbege le wa nōḡona sa ḡbōn wa ki nandogomō, mbege maga mbege fili.

⁶ Ye yaa akasiya tige kanḡgagala shyen tē, mbe tuguyenre wo ke na mbe ke tōn.

⁷ Ye ki kanḡgagala ke lele wa ḡgereye yi ni saraga wosaga ki keyen shyen yi na mbaa ki lee.

⁸ Ye yaa tire papara papara tēge mbe saraga wosaga ki gbegele, ki nawa pi yaa pye waga. Yege gbegele ye yala cenlomo mba mila naga Moyisi ma na wa yanwiga ki na pi ni.

*Paara nda paa tēge
ma Yenḡgele censaga paraga go
ki lonḡo ki jasa
(Eki 38.9-20)*

† 26:33 26:33: Ebu 6.19; 9.3-5 † 27:2 27.2: Yenḡgele ḡgele señre ti yo koro yen na Yenḡgele li yawa wogo ko nari. Kila pye, saraga wōfo wi ma yaayoro nda pē ḡbo ti kasanwa pi tēge maa fa yenḡgele ke na (Levi 4.7,18,25,30,34; 8.15; 9.9; Yuuro 118.27). Kila pye, na lere ka fara lere ni mbooo ḡbo, mbe fe saga yenḡgele ke yigi paa wi ḡbo (1 Wunlu 1.50; 2.28; Yuuro 18.2). † 27:3 27.3: Tasaala mbele señre ti yo, pa paa pye na yaayoro kasanwa pi nii wa pe ni naa yanragi.

⁹ «Ye yaa na paraga go ki longo ki jasa. Jasa wi yonloparawa kalige kee paara yeri ti len jese ngbaan ni. Ki kee ki titonlowo pi yaa pye metere nafa shyen ma yiri ke.

¹⁰ Ki tiyagala ke yaa pye nafa. Ye tiyagala ke nogona canyaara ti nafa gbegele tuguyenre ni, ye kandoolo yangala naa paara yanngakannagala gbegele warifuwe ni, ye ke tege ye paara ti kankan wa tiyagala ke na.

¹¹ Na censaga paraga go ki yonloparawa kamenge kee, yege gbegele ki pyelomo nungba pi na fun. Ki paara ti titonlowo pi yaa pye metere nafa shyen ma yiri ke; ki tiyagala ke yaa pye nafa, ke nogona canyaara ti yaa pye nafa fun, yeri gbegele tuguyenre ni. Ye kandoolo yangala naa paara yanngakannagala gbegele warifuwe ni, ye ke tege ye paara ti kankan wa tiyagala ke na.

¹² Wa censaga paraga go ki yonlo tosaga yeri, longo ki gbeme pi na, jasa paara ti titonlowo pi yaa pye metere nafa ma yiri kangurugo. Wi tiyagala ke yaa pye ke, ke nogona canyaara ti yaa pye ke fun.

¹³ Wa censaga paraga go ki yonlo yirisaga yeri, longo ki gbeme pi yaa pye fun metere nafa ma yiri kangurugo.

¹⁴⁻¹⁵ Longo ki jasa yeyongo ki keyen shyen yi ni fuun nungba nungba yi na, paara ti titonlowo pi yaa pye metere koloshyen koloshyen naa konrakonro, naa tiyagala taanrindaanri konaa ke nogona canyaara taanrindaanri.

¹⁶ Longo ki yeyongo tonparaga ki yaa pye metere ke. Ye yaa ki ti mbege sogol len jese ngbaan ni, naa nganra jese, naa kondoro jese konaa jese yeen kpanyi ni. Yege po tiyagala tijere na, ye tiyagala ke taga nogona canyaara tijere na.

¹⁷ Ye paara yanngakannagala gbegele warifuwe ni, ye ke tege ye longo ki jasa tiyagala ke yigiyigi ke sogowo pi ni. Ye tiyagala ke nogona canyaara ti gbegele tuguyenre ni.

¹⁸ Longo ki jasa wi titonlowo pi yaa pye metere nafa shyen ma yiri ke, wi gbeme pi yaa pye metere nafa ma yiri kangurugo, wi paara nda ti yaa ti len jese ngbaan ni ti yagawa pi yaa pye metere shyen naa kongo. Jasa tiyagala ke ni fuun ye ke nogona canyaara ti gbegele tuguyenre ni.

¹⁹ Yanla censaga paraga go ki tunngo pyeyara ti ni fuun ti gbegele tuguyenre ni, ki kankannagala naa longo ki jasa kankannagala ke yaa gbegele tuguyenre ni.

Yenjele censaga paraga go ki fitanladaga kala (Levi 24.1-4)

²⁰ «Mboro Moyisi, maga yo Izirayeli woolo pe kan fo oliviye tige pire nda pe sun pe pan ti sinme piiri ni, maa pi nii wa fitanladaga wi ni, jango fitanlaye paa yiin sanga pyew yembine.

²¹ Aron naa wi pinambiile pe yaa fitanladaga wi gbegele mboo tege wa filisaga paraga go[†] ki ni, wa paraga nga pe po maga kon shyen ki yege, ko nga ki yon finliwe senre kesu wi yege ton we; jango fitanlaye paa yiin mi na Yawe Yenjele na yege sogowo, mbege le yonlokogo fo sa gbon lalaaga ki na. Ki yaa pye kondagele na li yen kosaga fu, yoro Izirayeli woolo ye kan, naa ye setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri pungo na pe kan.

[†] 27:21 27:21: Filisaga paraga go ko nungba ko paa pye na yinri Yenjele censaga paraga go. Pa Yenjele laa pye na finli wa Moyisi wi ni na para wi ni, ma pe ta wa gbinri wi ni (Eki 29.42; 33.7-11).

28

*Saraga wɔfenne
pe yaripɔɔ ti gbegewe
(Eki 39.1-31)*

¹ «Mboro Moyisi, ma ndo Aron naa wi pinambiile Nadabu, naa Abiyu, naa Eleyazari konaa Itamari pe wo wa Izirayeli woolo sanmbala pe sogowo, ma pe fulo ma yee tanla, jango paa saraga wogotunngo piin na kan.

² Ma yaripɔɔ gbegele ma ndo Aron wi kan, nda ti yaa tege ti ye Yennele kan, tila wi gbogowo pi nari konaa mbe ti paa wi jate.

³ Maga yo kapyo jenfenne pe ni fuun pe kan, poro mbele mi tijinliwe pi kan pe yeri, fo pe Aron yaripɔɔ ti gbegele, mboo tege wi ye, wila saraga wogotunngo ki piin na kan.

⁴ Yaripɔɔ nda pe yaa gbegele ti nda: Yaripɔɔ nga pe ma le ma wa kotogo na, naa efodi, naa derigbogo, naa deritonlogo nga pe sogo, naa gbogowo njala na pe yinri turiban konaa kususijara ni. Pe yaa ki yaripɔɔ nda ti tege ti ye ti gbegele ma ndo Aron wo naa wi pinambiile pe kan, paa ti nii paa saraga wogotunngo ki piin na kan. ⁵ Pe yaa ti ti te mangala ni, naa nganra jese, naa kondoro jese, naa jese yeen kpanyi konaa len jese ngbaan ni.

⁶ «Kapyo jenfenne pe yaa efodi wi ti mboo sogo te mangala ni, naa nganra jese, naa kondoro jese, naa jese yeen kpanyi konaa len jese ngbaan ni.

⁷ Ye pajogo mangala shyen yoli efodi wi yinre shyen ti na, jango ti pinle ti pye nungba.

⁸ Kususijara wo naa efodi wi ni ti gbegelelomo pi yaa pye nungba. Ti yaa gbegele fun te mangala ni, naa nganra jese, naa kondoro jese, naa jese yeen kpanyi konaa len jese ngbaan ni.

⁹ Ye onikisi sinndeere sonngbanga woro shyen le, ye Izirayeli pinambiile pe mere ti keregi keregi wa ti na.

¹⁰ Ye mere kogoloni keregi keregi wa sinndelege kongbannga ki na, ye mere kogoloni sannda ti keregi keregi wa sinndelege shyen wogo ki na, mbe yala pe se ma tagala pe yee na yee nga na ki ni.

¹¹ Ma ti pe Zhakobu† pinambiile pe mere ti keregi keregi wa ki sinndeere shyen ti na paa yee nga na pe ma mege tegere tegayaraga ki keregi keregi sinndelege na we. Sinndelege keregi keregi mbege tunngo ki pye; pege sinndeere ti maramara te piile shyen nawa.

¹² Ye yaa ki sinndeere shyen ti mara efodi wi pajogo mangala shyen ke na. Ti yaa la nandowo kaan Izirayeli woolo pe wogo ki na†. Aron wi yaa pe mere ti le wa wi pajoro ti na, wa na censaga paraga go ki ni, mi na Yawe Yennele na yee sogowo; pa kona mi se ka fegge ye na.

¹³ Ma yaa ti pege sinndeere ti maramara te piile nawa.

¹⁴ Ye te piiri le ye yongowo shyen gbegele, pi pye paa yee nga na pe ma kaa mana pili we; sinndeere nda ti maramara wa te piile pe nawa yoo le ti na.

*Yaripɔɔ nga pe ma le
ma wa kotogo na ki gbegewe
(Eki 39.8-21)*

† 28:11 28:11: Izirayeli wo nungba wo paa pye na yinri Zhakobu. † 28:12 28:12: Ki sinndeere tila pye naga nari ma yo Aron wila pye wa leele pe yonlo Yennele li yee na, li ta laa nawa tuun pe na.

¹⁵ «Yaripogo nga pe ma le ma wa kotogo na mbaa kiti konkagala ke yege woo ki ni, ma ti kapyo jenfenne pege gbegele gbegelelomo nungba pi na. Ma yaa ti pege gbegele pege sogo te mangala ni, naa nganra jese, naa kondoro jese, naa jese yeen kpanyi konaa len jese ngbaan ni.

¹⁶ Yege kuru yege taga ki yee na, ki keyen tijere yi pye yi yala. Ki kee nungba nungba pyew, ki titonlowo pi yaa pye siwiri nungba.

¹⁷ Ye sinndere sonngbanga woro maramara wa ki ni, ti pye kologo tijere. Ki kologo kongbannga ki yaa pye sariduwani sinndere, naa topazi konaa emerodi.

¹⁸ Ki kologo shyen wogo ki sinndere ti yaa pye esikaribukili†, naa safiri konaa lulu.

¹⁹ Ki kologo taanri wogo ki sinndere ti yaa pye opali†, naa agati† konaa ametisiti.

²⁰ Ki kologo tijere wogo ki sinndere ti yaa pye kirizoliti, naa onikisi konaa zhasipi. Ye ki sinndere ti ni fuun ti maramara te pyo nawa.

²¹ Sinndere ti yaa pye ke ma yiri shyen mbe yala Izirayeli pinambiile pe mere ti ni. Cengele ke ma yiri shyen ke ni, cenle nungba mege daga mbe keregi keregi sinndere nungba na, paa yege nga na pe ma mege tegere tegayaraga ki keregi keregi we.

²² «Ma ti pe yongowo shyen gbegele te piiri ni, paa yege nga na pe ma kaa mana pili, mboo le yaripogo nga pe ma le ma wa kotogo na ki na.

²³ Ma ti pe te ngereye shyen gbegele fun, peyi to wa yaripogo nga pe ma le ma wa kotogo na ki yinre shyen ti na.

²⁴ Te yongowo shyen poo nungba po ngerege nungba na, poo sanmba pi po ngerege sannga ki na, wa yaripogo nga pe ma le ma wa kotogo na ki yinre shyen ti na.

²⁵ Sinndere shyen peri maramara te piile mbele ni, ma yaa ti pe yongowo shyen pi yinre sannda ti popo ki te piile pe na, wa efodi wi pajogo mangala ke na, jango yaripogo nga pe ma le ma wa kotogo na ki pye wa yege.

²⁶ Ma yaa ti pe te ngereye ya yege gbegele shyen, peyi to yaripogo nga pe ma le ma wa kotogo na ki na, wa ki nogona yinre shyen ti na, wa ki yege nga ki yen ma mara efodi wi na ki na.

²⁷ Ma ti pe te ngereye ya yege gbegele shyen, peyi to wa efodi wi pajogo mangala shyen ke nogo, wa yege kee ki na, ke yolikologo ki tanla, kurusijara na wi yaa tege mbe efodi wi po ki go na.

²⁸ Yaripogo nga pe ma le ma wa kotogo na, pe yaa ki ngereye yi po efodi wi te ngereye yi na nganra mana ni, jango yaripogo nga pe ma le ma wa kotogo na ki pye kurusijara na wi yaa tege mbe efodi wi po wi go na, kiga ka sanga mbe laga wa efodi wi na.

²⁹ Yaripogo nga pe ma le ma wa kotogo na mbaa kiti konkagala ke yege woo, ko nga Izirayeli cengele ke mere ti yen ma keregi keregi ki na, na Aron wi kaa yin sanga na ni wa na censaga paraga go ki ni, wigi le wigi wa wa wi kotogo ki na. Pa kona, mi na Yawe Yennele, mi se fegge ye na.

³⁰ Mboro Moyisi, yaara nda pe yinri Urimu naa Tumimu†, mari le wa

† 28:18 28:18: *Esikaribukili: Sinndere sonngbanga wogo kayi, nga ki yen yenge kpanyi.*

† 28:19 28:19: *Opali: Sinndere sonngbanga wogo kayi, nga ki yen ma filige lugulugu.* † 28:19

28:19: *Agati: Sinndere sonngbanga wogo kayi, nga ki maa yengele ma pye yongoyongo.*

† 28:30 28:30: Urimu naa Tumimu tila pye yaara shyen ta, nda wee jen nala. Kana kanngagala la wele nakoma yaanngumbigile. Paa ke tege na we Fo wi yewe ke ni, mbe ta mbaa wi nawa kagala ke jenni. Ye wele wa Esidi 2.63; Nombu 27.21; Nehe 7.65lara ti ni.

yaripogo nga pe ma le ma wa kotogo na mbaa kiti konkagala ke yege woo ki ni, jango na Aron wi kaa paan wa mi na Yawe Yennele na yege sogowo sanga na ni, ti pye wa wi kotogo ki na. Aron wi yaa lari nii lari waa wa wi kotogo ki na sanga pyew mi na Yawe Yennele na yege sogowo, mbe ti wila na nandanwa kala li jenni, na wi kaa yoro Izirayeli woolo ye kiti konkagala ke yege woo we.

*Saraga wofenne to wo naa
wi pinambiile pe yaripogo sannda*

³¹ «Aron wi yaa efodi wi le mboo taga deritonlogo nga na, ma ti pege gbegele nganra jese ni.

³² Ma ti pege yologo ki wo wa ki nandogomo, pe mana ngbanla taga wa ki yon ki na, pege yon ki kaw, paa yege nga na pe ma selege derege yologo yon ti we.

³³ Ma ti pe girenadi tige pire yanlere gbegele nganra jese, naa kondoro jese konaa jese yeen kpanyi ni, peri toto derigbogo ki nogona yon ki na mbege maga mbege fili, naa te kengengele ni, pe ke toto ki tige pire yanlere ti sogowo pi ni.

³⁴ Na paga girenadi tige pige yanlege nungba to, pe yaa te kengene la to, mbege pye ma mbe derigbogo ki nogona yon ki maga mbege fili.

³⁵ Aron wi yaa kaa ki derigbogo ki nii mbaa saraga wogotunngo ki piin. Na wiga kaa paan wa na censaga paraga go ki ni na yege sogowo, konaa na wiga kaa yinrigi, pe yaa la kengengele ke tinme taa[†], pa kona wi se ku.

³⁶ «Ma ti pe te piiri gbɔn paparapa, maga yonlogo wa wi na fo: <MBE PYE KPOYI YAWE YENNELE LI KAN>, paa yege nga na pe ma mege ki tegere tegeyaraga ki keregi keregi we.

³⁷ Ma yaa ki te paparapa wi po nganra mana ni wa gbogowo njala li na, wa ki yege.

³⁸ Ki te paparapa wi yaa pye wa Aron wi walege ki na. Kiga pye ma, yarikanra nda fuun Izirayeli woolo pe yaa la teri ti ye, mbaa paan ti ni na kan kapere nda pe mbe ya mbaa piin ti wogo na, wi yaa ti go kala li le. Ki te paparapa wi yaa pye wa Aron wi walege ki na sanga pyew, jango mi na Yawe Yennele, mbe yenle ki yarikanra nda ti tege ti ye ti na.

³⁹ «Ma ti pe deritonlogo gbegele Aron wi kan, naa njala ni konaa kurusijara ni, pege gbegele pege sogo len jese ngbaan ni.

⁴⁰ «Ma ti pe deritonro gbegele Aron wi pinambiile pe kan, naa kurusijaraye ni, konaa gbogowo njagala ni; tila pe gbogowo pi nari konaa paa pe jate.

⁴¹ «Maga yaripogo ti lele ma ndo Aron wo naa wi pinambiile pe kan. Ma sinme kpoyi wo pe na, ma pe wo ma pe tege pe tunngo ki na, ma pe pye kpoyi paa saraga wogotunngo ki piin na kan.

⁴² Ma kurusiile wengele gbegele pe kan len jese ni paa pe nii paa pe fere ti tonni, mbege le wa pe senngelle ke na mbe tigi mbe pe jegbogolo ke tonndo.

⁴³ Aron naa wi pinambiile pe ni, pe yaa la pe nii pe ye na, na pe kaa kee wa filisaga paraga go ki ni sanga na ni we, nakoma na paga fulo wa saraga wosaga ki tanla mbe tunngo pye wa laga kpoyi ki ni. Ki ka pye ma, pe se jate pe kapege pye, nga ki yaa ti pe ku ki kala na. Ki yaa pye kondegele na li yen kosaga fu Aron naa wi setirige piile pe kan.

[†] 28:35 28:35: Kengengele ke tinme po na, lelegere naga jate ndee ke tunngo ko layi nga mbe sara Yennele li na, lo na lere na yan yenle ni, fo li tunmbyee wo wila yiin wa li censaga paraga go ki ni mbe tunngo pye; een fo, nambanja la ma, jango liga kaa gbo.

29

Saraga wɔfenne pe tɛgɛwɛ
(Levi 8.1-36)

¹ «Ŋga ma yaa pye mbe Arɔn naa wi pinambiile pe pye kpoyi mbe pe tɛgɛ pe yɛ, janngo paa saraga wɔgotunngo piin na kan ki ŋga:

«Ma yaa napɔlo yirifonngo nungba naa simbapene shyen yigi, pe pye jeregisaga fu,

² mbe leve fu buru taga wa, naa leve fu gato ŋa pɛ gbɔn sinme ni, naa leve fu wɔn ŋa pɛ wa yarilire nda pe yinri furoma[†] ti muwe pa ni, ma sinme yanragi yanragi wi na.

³ Ma ti ni fuun ti le kanjapige nungba ni, ma kari ti ni wa censaga paraga go ki ni, mbe pinle napɔlo wo naa simbapene shyen pe ni.

⁴ «Ma kari Arɔn naa wi pinambiile pe ni wa filisaga paraga go ki yɔn na wa nawa, ma ti pe woli tɔnmɔ ni.

⁵ Ko punngo na, yaripɔɔ nda ti tɛgɛ ti yɛ Yennɛle kan, mari le Arɔn wi na, to ti yen derigbɔgo naa deritɔnlogɔ, naa efɔdi wo naa yaripɔgo ŋga pe ma le ma wa kotogo na ki ni; Kurusijara ŋa wi yaa tɛgɛ mbe efɔdi wi pɔ mɛɛ wi pɔ.

⁶ Ma gbɔgowɔ njala li kan Arɔn wi kan. Yɔɔnrɔ ti yen tɛ paparapa ŋa na, maa pɔ wa gbɔgowɔ njala li na.

⁷ Ma sinme kpoyi pa le maa wo wa Arɔn wi go ki na, mboo wɔ na kan.

⁸ Ko punngo na, mɛɛ Arɔn wi pinambiile pe pye pe fulɔ wa ma tanla, mɛɛ pe deritɔnrɔ ti lele pe kan,

⁹ ma pe kurusijaraye pe pɔpɔ pe kan, ma pe njagala ke kankan pe kan. Saraga wɔgotunngo ki yaa pye pe wogo fɔ sanga pyew.

«Pa ma yaa Arɔn wo naa wi pinambiile pe tɛgɛ saraga wɔgotunngo ki na yɛɛn.

¹⁰ «Ma kari napɔlo yirifonngo wi ni wa filisaga paraga go ki yɛgɛ wa laga nawa, Arɔn naa wi pinambiile pe pe keyen yi tagataga wa wi go ki na.

¹¹ Mɛɛ napɔlo yirifonngo wi kɔnli na yɛgɛ sogowɔ, wa filisaga paraga go ki yɔn na wa nawa.

¹² Ma napɔlo yirifonngo wi kasanwa pa le ma yombeɛ li ni, maa fafa wa saraga wɔsaga ki yennɛle ke na, mɛɛ sanmba pi wo wa saraga wɔsaga ki nɔgɔna cɛnyaraga ki na maga maga, maga fili.

¹³ Ko punngo na, ma yanlaga ŋa ki lara ti tɔn ki laga, naa yiripɔlo wi ni, naa jinngɛle shyen koro naa ke yanlaga ki ni. Ma ti ni fuun ti sogo wa saraga wɔsaga ki na.

¹⁴ Ɛɛn fɔ, ma yaa napɔlo wi kara sannda, naa wi selegɛ konaa wi lara ti sogo wa paara yinre censaga ki punngo na. Ko yaa pye saraga mbe kapere kala yagawa ja.

¹⁵ «Ko punngo na, ma yaa simbapene nungba le, Arɔn naa wi pinambiile pe yaa pe keyen yi tagataga wa wi go ki na.

¹⁶ Ma yaa simbapɔlo wi kɔnli mboo kasanwa pi tɔgo, mboo yanragi yanragi saraga wɔsaga ki kanngara ti ni fuun ti na.

¹⁷ Ko punngo na, ma simbapɔlo wi kɔɔnlo, maa lara naa wi saanra ti jogo, mari taga wa wi kara nda mɔ kɔɔnlo to naa wi go ki na.

[†] 29:2 29.2: Yarilire nda pe yinri bile to nungba to pe yinri furoma. Ti yen paa mali yen.

¹⁸ Ma yaa simbapolo wi kara ti ni fuun ti sogo wa saraga wosaga ki na. Ki yaa pye saraga sogowogo nga ye wo mi na Yawe Yennele na yeri, saraga nga pe ma sogo, ki nuwo taan pi yen mala ndanla†.

¹⁹ «Ma yaa simbapolo shyen woo wi le, Aron naa wi pinambiile pe pe keyen yi tagataga wa wi go ki na.

²⁰ Mee simbapolo wi konli maa kasanwa pa le maa fafa wa Aron naa wi pinambiile pe kalige nungbologo ke na, wa laga nga pe ma nungbolo li furu, mbe pa fafa wa pe kalige keyen yombegboro naa pe kalige tooro yombegboro ti na†. Ko punjo na, mee kasanwa sanmba pi yanragi yanragi wa saraga wosaga ki kanngara ti na.

²¹ Kasanwa mba wa saraga wosaga ki na, ma pa le, naa sinme kpoyi pa ni, mari yanragi yanragi Aron naa wi yariporo ti na konaa wi pinambiile naa pe yariporo ti na. Ki ka pye ma, Aron wo naa wi pinambiile pe ni, pe yaa pye kpoyi, konaa pe yariporo ti ni.

²² «Ma yaa simbapolo wi yanlaga ki le, naa wi naga ki ni, naa wi yanlaga nga ki ma lara ti ton ki ni, naa yiripolo wi ni, naa wi jinngede koro naa ke yanlaga ki ni konaa wi kalige jegbolo li ni. Wo wi yen simbapolo na pe ma wo saraga mbe lere tege tunngo na.

²³ Leve fu buru wi yen kanjapige nga ni, ko nga ki yen ma tege wa na yegge sogowo, ma buru wa wo wa ki ni nungba, naa gato na pe wa sinme ni nungba ni konaa won nungba ni.

²⁴ Ma ki yaara ti ni fuun ti le Aron naa wi pinambiile pe kee, peri yirige peri kan saraga mi na Yawe Yennele na yeri.

²⁵ Ko punjo na, mari sho pe yeri, ma ti peri sogo wa saraga wosaga ki na, wa saraga sogowogo ki go na. Ki yaa pye saraga nga pe ma sogo, ki wirige nuwo taan pi yen ma mi na Yawe Yennele na ndanla.

²⁶ Ma simbapolo shyen woo na wi wo saraga mbe Aron wi tege tunngo ki na, wi ndige ki le, maga yirige maga kan saraga mi na Yawe Yennele na yeri. Ko punjo na, ki ndige ki yaa pye ma tasaga.

²⁷ «Simbapolo na wi yaa pye saraga mbe Aron naa wi pinambiile pe tege tunngo ki na, maa ndige naa wi jegbolo li ni ti le, mari yirige mari kan saraga mi na Yawe Yennele na yeri.

²⁸ Ti yaa pye Aron naa wi pinambiile pe tasaga. Ki yen kondegele na li yaa pye kosaga fu Izirayeli woolo pe kan; katugu ki yen yarikanga, pe yaa la ki yarikanra ti lagala wa nayinme saara ti na, mbaa ti kaan mi na Yawe Yennele na yeri.

²⁹ «Aron wi kungolo, wi yariporo nda ti tege ti ye Yennele kan, yeri kan wi pinambiile pe yeri, na paga sinme kpoyi wo pe na mbe pe tege tunngo ki na pilige nga ni we.

³⁰ Aron wi pinambiile pe ni, na wi yaa ka cen wa wi yonlo, mbe pye saraga wofa, mbaa yiin wa filisaga paraga go ki ni, mbaa tunngo piin wa laga kpoyi ki ni, wi yaa ki yariporo ti le sa gbon piliye koloshyen.

³¹ «Ko punjo na, simbapolo na pe ma wo saraga ma lere tege saraga wogotunngo ki na, yoo kara ti sogo laga kpoyi ka ni.

³² Aron naa wi pinambiile pe ni, pe yaa simbapolo wi kara ti ka konaa buru na wa kanjapige ki ni wi ni, wa filisaga paraga go ki yon na.

† 29:18 29:18: Efe 5:2; Fili 4:18 † 29:20 29:20: Mbe kasanwa pi fafa wa kalige nungbolo li na, konaa kalige yombegboro naa kalige tologo yombegboro ki na, ko la pye naga nari fo pe ki lerefɔ wi pye kpoyi Yennele yegɛ na.

³³ Poro ɛ pe yaa ki yarikanra ti ka, to nda pɛ tɛgɛ ma pe kapere ti kasulugo ki pye, ma pe pye kpoyi, naa pɛ pe tɛgɛ saraga wɔgɔtunngo ki na we. Lere wa yegɛ si daga mbe ta ka, katugu ti yen kpoyi.

³⁴ Ki yaayogo nga pɛ gbo ma lere wi tɛgɛ tunngo ki na, na ki kara ta ka wonlo mbe yiri, naa buru wa ni, yeri sogo. Lere si daga mbe ta ka, katugu ti yen yaara nda ti yen kpoyi.

³⁵ «Kapyege nga ki yaa pye Arɔn naa wi pinambiile pe kan mbe pe tɛgɛ tunngo ki na, maga pye ma ɛ piliye kolɔshyen ni, paa yegɛ nga na mila ki yo ma kan we.

³⁶ Pilige nungba nungba pyew, ma yaa napɔlo nungba wɔ saraga mbe kapere ti kala yagawa ja. Ki saraga nga ma yaa wɔ mbe kapere ti kala yagawa ja, ko ma yaa tɛgɛ mbe saraga wɔsaga ki pye kpoyi. Kɔ punngo na, ma yaa sinme kpoyi wɔ ki na mbege le mi ɲa Yenɲele na kɛɛ.

³⁷ Ma yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye saraga wɔsaga ki na sa gbɔn piliye kolɔshyen, mbege le na kɛɛ. Kɔ punngo na, ki yaa pye jɛngɛ kpoyi, yaraga o yaraga ka jiri ki na, ki yaa pye kpoyi fun†.

*Saara sogoworo
nda ti yaa la woo pilige pyew
(Nɔmbu 28.1-8)*

³⁸ «Saraga nga ma yaa la woo wa saraga wɔsaga ki na pilige pyew ki nga: Simbapɛnɛ yirifɔnmɔlo shyen, mbele pɛ ta yeɛ nungba nungba. Ki saraga ki daga mbaa woo suyi.

³⁹ Ma yaa nungba wɔ saraga pinliwɛ ni, mbe sanɲa wi wɔ saraga yɔnlɔkɔgo yegɛ ni.

⁴⁰ Ma yaa muwɛ saraga culo taanri taga simbapɔlo yirifɔnɲo ɲa wi yaa wɔ pinliwɛ ni wi na, mba pɛ oliviye tige pire sinme piiri litiri nungba naa kɔngo pinle pi ni, mberi wɔ saraga. Duven saraga nga pe ma wo, ma yaa wi litiri nungba naa kɔngo taga simbapɔlo yirifɔnɲo kɔngbanɲa wi na.

⁴¹ Ma yaa simbapɔlo yirifɔnɲo shyen woo wi wɔ saraga yɔnlɔkɔgo yegɛ ni. Yarikanra nda ti taga pinliwɛ woo wi na, to nda ti yen muwɛ, naa sinme konaa duven, mari cɛnle nungba ti taga yɔnlɔkɔgo woo wi na. Ki yen saraga nga pe ma sogo, ki nuwɔ taan pi yen ma mi ɲa Yawɛ Yenɲele na ndanla.

⁴² Ki yen saraga sogowogo nga ye setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri punngo na, pe yaa la woo suyi wa filisaga paraga go ki yɔn na, mi ɲa Yawɛ Yenɲele na yegɛ sogowɔ. Pa mi yaa la finli wa ye ni, mbaa para ma ni.

⁴³ «Ko laga koyi mi yaa kaa finli wa Izirayeli woolo pe ni. Na gbɔgowɔ pi yaa ka ki laga ki pye kpoyi.

⁴⁴ Mi yaa filisaga paraga go konaa saraga wɔsaga ti tɛgɛ ti ye na yeɛ kan. Mi yaa Arɔn naa wi pinambiile pe pye kpoyi, paa saraga wɔgɔtunngo piin na kan.

⁴⁵ Mi yaa cɛn laga yoro Izirayeli woolo ye sogowɔ, mbe pye ye Yenɲele.

⁴⁶ Kona ye yaa ki jɛn mbe yo muwi mi yen Yawɛ Yenɲele, ye Yenɲele le; mi ye yirige ma ye wɔ wa Ezhipiti tara, jango mbe cɛn laga ye sogowɔ. Muwi mi yen Yawɛ Yenɲele, ye Yenɲele le.»

† 29:37 29:37: Mbe wɔ saraga wofɛnnɛ poro ni, yaraga ka sila daga mbe jiri yaraga nga ki tɛgɛ ki ye Yenɲele kan ka na. Yaraga nga fuun ka jiri yaara nda ti tɛgɛ ti ye Yenɲele kan ka na, ki ma daga mbe ku; katugu ki ma kanɲa ma pye kpoyi.

30

*Wusuna nuwo taan wi yaa la sori
saraga wosaga nga na
ki gbegewe*

(Eki 37.25-28)

¹ «Ma ti pe saraga wosaga ka gbegele akasiya tige ni, mbaa wusuna nuwo taan wi sori wa ki na.

² Saraga wosaga ki kanngoloyo tijere yi yaa pye ja. Ki kanngolo nungba pyew, ki yaa pye metere kongo, ki yagawa pi yaa pye metere nungba. Ma ti pe yenngelɛ tɛ pe ke yirige wa ki yengelɛ tijere ke na, ke pinlɛ ke pye ki ni nungba.

³ Ma ti pe tɛ piiri wo ki lagapyew ki na, ki gona wo naa ki kanngara, naa ki yenngelɛ ke na. Ma ti pe tɛ wa wo ki yon kongo ki na kɛere mbege maga mbege fili.

⁴ Ma ti pe tɛ ngereye shyenzhyen gbegele, peyi kankan saraga wosaga ki keyen shyen yan yi yege wa yi yee yeri yi na, wa ki yon kɛere ki nogo, jango paa ki lekannagala ke nii wa yi ni, mbaa ki lee.

⁵ Ma ti pe ki kanngagala ke gbegele akasiya tige ni, pe tɛ wo ke na pe ke ton.

⁶ Ma ti pege saraga wosaga ki tege wa paraga nga pɛ po ma Yenngelɛ censaga paraga go ki kon shyen ki yege, ko nga yon finliwe senre kesu wi yen wa ki pungo na we, wa kapere ti kasulugo pyesaga nga ki yen wi yaritonngo ki yege. Pa mi yaa kaa finli wa ma ni.

⁷ Aron wi yaa ti paa wusuna nuwo taan wi sori wa ki na pinliwe pyew, na wi kaa fitanlaye pe gbegele sanga na ni wa laga kpoyi ki ni we.

⁸ Yonlokogo pyew, wi yaa ti pe wusuna nuwo taan wa sogo wa ki na, na wi kaa jaa mbe fitanlaye pe mu sanga na ni we. Ye yaa la wusuna nuwo taan wi sori suyi mi na Yawe Yenngelɛ na yege sogowo, yoro naa ye setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri pungo na pe ni.

⁹ Yaga ka wusuna nuwo taan wa yege sogo wa ki na, na na cenlɛ mi naga wo wa ma. Yaga ka saraga sogowogo, naa muwe saraga konaa duven saraga nga pe ma wo to ta wo wa ki na saraga.

¹⁰ Yelɛ pyew, Aron wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye saraga wosaga ki yenngelɛ ke na pyesaga nungba. Yaayogo nga pɛ gbo mbe kapere ti kala yagawa ja, wi yaa ki kasanwa pa fafa ke na. Ye setirige piile mbele fuun pe yaa yiri pungo na, paa ki kapyege nga ki piin yelɛ pyew pyesaga nungba. Ki saraga wosaga ki yaa pye jenje kpoyi mi na Yawe Yenngelɛ na kan.»

*Yaara nda ti yaa wo
mbe Izirayeli woolo pe go sho*

¹¹ Kona, a Yawe Yenngelɛ li si para Moyisi wi ni naa ma yo fo:

¹² «Na ma kaa Izirayeli woolo sanmbala pe jinri sanga na ni, pe ni fuun nungba nungba pe yaa penjara ta sara mi na Yawe Yenngelɛ na yeri mbe pe yee go sho; jango ki jirige ki ka ka ti jologo mbe to ye na.

¹³ Lere na fuun pe yaa ka jiri, wi yaa warifuwe pyo nungba sara, na wi nuguwo pi yaa pye giramu kangurugo, mbe yala laga kpoyi ki warifuwe pyo walaga ki nuguwo pi ni. Ki warifuwe pyo wi yaa wo yarikanga mi na Yawe Yenngelɛ na yeri†.

† 30:13 30:13: Eki 38.25-26; Mati 17.24

¹⁴ Lere o lere pe yaa ka jiri ki jirige ki na, mbege le mbele pè ta yelè nafa nafa konaa pe yegé fenne pe ni, pe yaa yarikanga ki kan mi na Yawe Yenjele na yeri.

¹⁵ Penjara fò wii daga mbe kan mbe we ki warifuwe pyo walaga ki na; fyonwo fò wii daga mbe kan mbe tigi ki warifuwe pyo walaga ki na. Lere nungba nungba pyew wi yaa ki penjara ti wo mberi kan mi na Yawe Yenjele na yeri yarikanga, mbe ta mboo yee go sho.

¹⁶ Ma yaa ki go shogo penjara ti sho Izirayeli woolo pe yeri mberi tège mbaa filisaga paraga go ki tunngo ki piin ti ni. Ti yaa ti mi na Yawe Yenjele mbaa jatere piin ki na fò yè ye go shogo penjara ti kan.»

Jogoyaraga ki gbegewe

¹⁷ Ko pungo na, a Yawe Yenjele li si para naa Moyisi wi ni ma yo fò:

¹⁸ «Ma ti pe jogoyaraga gbegele tuguyenre ni, naa ki nɔgona cɛnyaraga ni. Maga tège filisaga paraga go konaa saraga wosaga† ti sogowo pi ni, ma tɔnmɔ le wa ki ni maga yin saraga wofenne pe yee jogowo pi mège ni.

¹⁹ Arɔn naa wi pinambiile pe yaa ki tɔnmɔ pi tège mbaa pe keyen naa pe tɔɔɔ ti jori pi ni.

²⁰ Na pe kaa yiin wa filisaga paraga go sanga na ni, pe yaa pe keyen naa pe tɔɔɔ ti jogo wa ki tɔnmɔ pi ni ghen; konaa na pe kaa jaa mbe fulo wa saraga wosaga ki tanla mbe tunngo pye wa ki na, mbe saara nda pe ma sogo ta wo mi na Yawe Yenjele na yeri we, jango paga ka ku.

²¹ Pe yaa la pe keyen naa pe tɔɔɔ ti jori jango paga ka ku. Ko yen kondegele na li yen kosaga fu ma Arɔn naa wi setirige piile mbele pe yaa ka yiri pungo na pe kan.»

Sinme mba pe ma wo yaraga na mbege wo Yenjele kan

²² Kona, a Yawe Yenjele li si para Moyisi wi ni naa ma yo fò:

²³ «Nuwo taanyaara nda fuun ti yen jende ma we ti ni fuun na, ma ta le: Nda pe yinri miiri ti tɔnmɔ culo kogoloni, naa sinamomu timuwe nuwo taan culo taanri, naa kaneli timuwe nuwo taan culo taanri,

²⁴ naa kasi timuwe nuwo taan culo kogoloni, mbe yala laga kpoyi ki taanlayaraga ki nuguwo pi ni, konaa oliviye tige pire sinme litiri kogoloni ni.

²⁵ Ma ti nuwo taanyaara gbegelefo wa mberi pinle ti yee ni, wiri gbegele sinme nuwo taan. Pi yaa pye sinme kpoyi, pe kaa jaa mbe yaraga ka le na kee, pe yaa pa wo ki na.

²⁶ Ko sinme po pawu ma yaa wo filisaga paraga go ki na, naa yon finliwe senre kesu wi na, mberi le na kee;

²⁷ naa tabali wo naa wi tunngo pyeyaara ti na; naa fitanladaga wo naa wi tunngo pyeyaara ti na; naa wusuna nuwo taan wi ma sogo saraga wosaga nga na ki na;

²⁸ naa saara sogoworo ti ma sogo saraga wosaga nga na konaa ki tunngo pyeyaara ti na; naa jogoyaraga konaa ki tatege ki na, mberi le na kee.

²⁹ Ma yaa ki yaara ti tège ti ye na kan, pa ti yaa pye jende kpoyi. Yaraga nga fuun ka jiri ka na, ki yaa pye kpoyi fun†.

³⁰ Ma yaa ki sinme pa wo Arɔn naa wi pinambiile pe na mbe pe pye kpoyi jango paa saraga wogotunngo piin na kan.

† 30:18 30:18: Paa pye na saara sogoworo ti sori saraga wosaga nga na, ko senre ti yen na yuun laga ki laga nga ki ni. Ye wele wa Eki 38.8laga ki ni. † 30:29 30:29: Ye Eki 29.37wi koro wi yegé yowo senre ti wele.

³¹ «Ko punjo na, maga yo Izirayeli woolo pe kan fɔ: <Ki sinme mba pi yen sinme kpoyi, ma tege pi ye mi na Yenjele na kan ye setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri punjo na pe sogowo.»

³² Lere si daga mbe pa fa wi yee na; lere si daga mbege sinme cenle pa gbegele ki gbegelelomo nungba pi na. Pi yen kpoyi, yaa pi jate kpoyi fun.

³³ Na lere wa ka sinme pa gbegele pi yiri ki woo mba pi korogo, mboo fa lere wa yee na, na wi woro saraga wofɔ, ki daga pege fɔ wi wɔ wa wi woolo pe sogowo.» »

Wusuna nuwo taan wi gbewe

³⁴ Kona, a Yawe Yenjele li si Moyisi wi pye naa fɔ: «Nuwo taanyaara ta le naa: Nda pe yinri sitakite, naa onikisi konaa galibanumu†. Ma wusuna nuwo taan piiri taga wa ti na; ti ni fuun nungba nungba ti lege ti yalayala.

³⁵ Ma ti nuwo taanyaara gbegelefo wa mberi pinle ti yee ni, wi wusuna nuwo taan piiri gbegele, na wi yaa pye kpoyi. Wi yaa wi gbegele ko† ni.

³⁶ Ma ti pe wa sun poo pye muwe, ma saa tege wa filisaga paraga go ki ni, wa yon finliwe senre kesu wi yee sogowo, wa laga nga mi yaa la finli ma ni we. Ye yaa laa jate pi yen jembe kpoyi.

³⁷ Yaga ka ki wusuna nuwo taan cenle wa gbegele ki gbegelelomo nungba pi na ye yee kan. Yaa wi jate paa yaraga kpoyi yen.

³⁸ Na lere wa ka wi cenle wa gbegele, mbaa wi gbɔɔn la yɔgɔri wi nuwo taan pi kala na, wi daga poo wɔ wa wi woolo pe sogowo†.»

31

Yenjele censaga paraga go ki gbegelefenne

(Eki 35.30-36.1)

¹ Kona, a Yawe Yenjele li si para naa Moyisi wi ni ma yo fɔ:

² «Wele, mi Uri pinambyo Bezaleyeli wi wɔ ma yiri wa Zhuda cenle li ni. Uri to wo lawi na Huri.

³ Milan yinne li le wi ni, a lɔu kan kajenne, naa tijinliwe ni konaa kapyo tunndo ti yee jenwe pi ni.

⁴ Wi mbe ya mbaa kapyo tunndo fonndo jatere taa, mbaa ti gbegele te ni, naa warifuwe konaa tuguyenre ni.

⁵ Wi mbe ya mbaa sinndeere sonngbanga woro ti teni mbaa ti sogolo ti yee ni, konaa mbaa tire teni. Ko korɔ wo yen fɔ wi mbe ya mbe tunndo cenle pyew ti pye.

⁶ Mi Ahisamaki pinambyo Oholiyabu wi kan wi yeri wila wi sari, ma yiri wa Dan cenle li ni. Mi tijinliwe gbɔɔ kan kapyo jenfenne pele yeri fun, jango pe nga fuun mi yo ma kan ki gbegele.

⁷ Pe filisaga paraga go ki gbegele, naa yon finliwe senre kesu wi ni, naa wi yaritonngo nga ki yen kapere ti kasulugo pyesaga ki ni, naa filisaga paraga go ki tunngo pyeyaara ti ni fuun ti ni;

⁸ naa tabali wo naa wi tunngo pyeyaara ti ni, naa fitanladaga wi ni, poo gbegele te piiri ni konaa wi tunngo pyeyaara ti ni fuun ti ni, naa wusuna nuwo taan wi ma sogo saraga wosaga nga na ki ni;

† 30:34 30:34: Sitakite naa galibanumu ti yen nuwo taanyaara nda ti maa taa tipire ta ni, ma pye paa nguro tonmo yen. Onikisi na senre ti yo lagame, sinndelege sonngbanga wogo ko ma; en fɔ, tonmo yaraga ka korogo yi. † 30:35 30:35: Kila pye pe ma ko le wa wusuna nuwo taan na pe gbegele wi ni, jango wiga ka ta mbe jɔgɔ konaa wi sogowo pi ta pi tanla. † 30:38 30:38: Eki 37.29

⁹ naa saara sogoworo ti ma sogo saraga wosaga nga na ki ni, naa ki tunngo pyeyaara ti ni fuun ti ni, naa jogoyaraga konaa ki tatege ki ni;

¹⁰ naa yariporo nda pe yaa la nii mbaa tunngo piin ti ni, naa saraga wofaaron wi yariporo nda ti yaa tege ti ye Yennele kan ti ni, naa wi pinambiile pe yariporo nda pe yaa la nii mbaa saraga wogotunngo ki piin ti ni;

¹¹ naa sinme kpoyi konaa wusuna nuwo taan na wi yaa tege wa censaga paraga go ki ni wi ni. Kapyo jenfenne pe yaa ki tunndo ti ni fuun ti pye, mbe yala senre nda fuun mi yo ti ni.»

Zhufuye cempilige ki senre

¹² Kona, a Yawe Yennele li si para naa Moyisi wi ni ma yo fo:

¹³ «Ki yo Izirayeli woolo pe kan fo paa cempilige ki ceen, katugu ki yen paa kacen yen mi naa yoro sogowo, naa ye setirige piile mbele pe yaa ka yiri pungo na pe sogowo. Ki yen naga nari fo muwi mi yen Yawe Yennele na li ye pye kpoyi.

¹⁴ Ki kala na, yaa cempilige ki ceen, katugu ki yen ma tege ki ye ye kan. Lere na fuun kaga jogo wi daga poo gbo. Lere na fuun ka tunngo ka pye ki pilige ki ni, poo puro poo wo wa wi woolo pe sogowo.

¹⁵ Ye yaa la tunngo piin piliye kogoloni ni yapelege ki ni, pilige koloshyen wogo ko ki yen cempilige ye, ma pye wogopilige nga ki tege ki ye mi na Yawe Yennele na kan. Lere na fuun ka tunngo pye cempilige ki ni, wi daga poo gbo†.

¹⁶ Yoro Izirayeli woolo yaa cempilige ki ceen suyi, yoro naa ye setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri pungo na pe ni; katugu ki yen yon finliwe mba pi yen kosaga fu.

¹⁷ Ki pilige ki yaa pye kacen na wi yen kosaga fu mi naa yoro Izirayeli woolo ye sogowo; katugu mi na Yawe Yennele mi naayeri wo naa tara ti gbegele piliye kogoloni ni, ki pilige koloshyen wogo ki na, a mi si wogo†.»

Yon finliwe senre tila pye

*ma yonlogo sinndeere
papara papara nda na*

¹⁸ Naa Yennele laa kaa para Moyisi wi ni ma saa ko, wa Sinayi yanwiga ki na, a li si sinndeere papara papara shyen nda lo jate laa yon finliwe senre ti yonlogo ti na ti kan wi yeri.

IZIRAYELI WOOLU PAA YENNELE LI YON FINLIWE PI JOGO

32

32-34

Napige nga Izirayeli woolo

*paa gbegele te ni
(Dete 9.6-29)*

¹ Naa Izirayeli woolo paa kaa ki yan Moyisi wila moni wa yanwiga ki na wi woro mbe tigi, a pe si saa gbogolo wa Aron wi tanla, ma suu pye fo: «Yiri ma yarisunngo ka gbegele we kan kila we yege sinni. Katugu ki

Moyisi ɲa wi yen naɲa ɲa wi we yirige ma we wɔ wa Ezhipiti tara ti ni, yaraga ɲga kuu ta, we sigi jɛn[†].»

² A Arɔn wi si pe yɔn sogo ma yo fɔ: «Tɛ nungbogolo ɲgele ke yen ye jɛɛɛ, naa ye pinambiile[†] konaa ye sumborombiile pe na, ye ke wɔwɔ ye pan ke ni na kan.»

³ Le ki yongolo nungba ke ni, a Izirayeli woolo pe ni fuun pɛ si tɛ nungbogolo ɲgele paa lele ke wɔwɔ ma ke kan Arɔn wi yeri.

⁴ A wi sigi tɛ yaara ti sho pe yeri, mari yan mari le yaraga ka ni, ma napige yanlɛgɛ gbɛgele wi ni. Kona, a Izirayeli woolo pɛ si jɔrɔgɔ ma yo fɔ: «Woro Izirayeli woolo, we yenɲɛɛ li na, lo li we yirige wa Ezhipiti tara.»

⁵ Naa Arɔn wila kaa ki yan leele pɛ jɔrɔgɔ ma, a wi si saraga wɔsaga kan wa napige yanlɛgɛ ki yɛgɛ sɔgɔwɔ, mɛɛ ki yo ɲgbanga pe kan fɔ: «Goto we yaa feti pye Yawe Yenɲɛɛ li mɛgɛ ni[†].»

⁶ Ki goto yirifaga ki na, a leele pɛ si yiri ma saara sogoworo naa nayinme saara wɔ. Kona, a pɛ si cɛn ma li ma wɔ. Ko punɲo na, pɛ si yiri na jinrigi[†].

⁷ A Yawe Yenɲɛɛ li si Moyisi wi pye fɔ: «Tigi maa kee, katugu ma woolo mbele maa yirige wa Ezhipiti tara, pɛ kapege pye.

⁸ Pɛ kɛ fyaw ma kono na mɪla naga pe na li wa. Pɛ tɛ yan ma napige yanlɛgɛ gbɛgele pe yɛɛ kan, ma fɔli ki yɛgɛ sɔgɔwɔ maga gbɔgɔ konaa ma saara wɔ ki yeri. Pɛ yɛrɛ yo fɔ: «Yɛ wele, woro Izirayeli woolo, we yenɲɛɛ li na, lo li we yirige wa Ezhipiti tara.» »

⁹ A Yawe Yenɲɛɛ li si Moyisi wi pye naa fɔ: «Migi wele maga yan fɔ ki leele mbele pe yen leele mbele pɛ yiri ma jɛ.

¹⁰ Koni, na yaga mbe nawa ɲgban pe ni. Mi yaa pe tongo mbe pe kɔ. ɛɛn fɔ, mi yaa ti cɛnlɛ gbɛnɛ mbe yiri wa ma ni.»

¹¹ A Moyisi wi si Yawe Yenɲɛɛ, wi Yenɲɛɛ li yɛnri ma yo fɔ: «Yawe Yenɲɛɛ, yingɪ na mɛɛ nawa ɲgban ma woolo pe ni? Poro mbele maa pe yirige wa Ezhipiti tara ma yawa gbɔɔ po naa ma fanɲga gbɔgɔ ki ni we.

¹² Na maga ki pye ma, pa Ezhipiti tara fɛnnɛ pe yaa yo fɔ mɔɔ woolo pe yirige wa Ezhipiti tara mbe pan mbe pe jolo, mbe pe gbo laga yanwira wasege ki ni, mbe pe cɛnlɛ li kɔ mbɛli wɔ laga tara ti na pew. Ma nanɲbanwa gbɔɔ pi yaga. Jolɔgɔ ɲga maa jaa mbe wa ma woolo pe na, mɔɔ jatere wi kanɲga ki wogo ki na, maga yaga.

¹³ Ma jatere pye ma tunmbyeele Abirahamu, naa Izaki konaa Izirayeli pe na, poro mbele maa wugu ma yɛɛ mɛgɛ ki na pe kan ma yo fɔ: «Mi yaa ye setirige piile pe pye pe lɛgɛ paa naayeri wɔnɲgolo ke yen. Tara nda miri sɛnrɛ yo, mi yaa ti kan pe yeri ti pye pe woro fɔ sanga pyew.» »

¹⁴ Kona, a Yawe Yenɲɛɛ li sili jatere wi kanɲga ma jolɔgɔ ɲga lɔa yo li yaa wa li woolo pe na ki yaga.

¹⁵ A Moyisi wi si songoro ma yiri wa yanwiga ki na ma tigi. Yɔn finliwe sɛnrɛ tila pye ma yonlogo sinndɛɛrɛ papara papara shyen nda na tila pye wi kɛɛ. Paa yonlogo ti shyen ti keyen shyen yi ni fuun yi na.

¹⁶ Ki sinndɛɛrɛ papara papara Yenɲɛɛ lo lɔa ti gbɛgele. Yɔonrɔ nda tila pye wa ti na, Yenɲɛɛ lo lɔa ti yonlogo.

[†] 32:1 32.1: Kapye 7.40 [†] 32:2 32.2: Nambala paa pye na nungbogolo nii fun; ye wele wa Kiti 8.24-26 laga ki ni. [†] 32:5 32.5: Arɔn wila feti pyewe sɛnrɛ to yo Yawe Yenɲɛɛ li mɛgɛ na, jango mbe ti leele pe koro le wi kɛɛ na, paga ka laga li na pew. [†] 32:6 32.6: 1 Korɛn 10.7

¹⁷ Naa Zhouwe wila kaa leele pe jorogomo pi logo, a wi si Moyisi wi pye fo: «Pyeri ma logo, malaga tinme yen na yinrigi wa paara yinre censaga ki ni.»

¹⁸ A Moyisi wi suu yon sogo ma yo fo:

«Ayoo, cew tafenne ma paa jorogi,

pè malaga gbon ma ya mbele ni poro pele si ma paa jorogi.

Ɛen fo, yuro tinme mila nuru.»

¹⁹ Naa paa kaa na yongo paara yinre censaga ki ni, a Moyisi wi si napige yanlege ki yan konaa leele pe ni paa yoo. A wi si nawa ngban fo jenge, mee sinndere papara papara nda tila pye wi kee ti wa tara mari yaari le yanwiga ki ngo;

²⁰ mee ki napige yanlege nga leele paa gbegele ki le, maga wa wa kason maga sogo a ki pye muwe. A wi sigi muwe pi le maa yanragi wa tonmo pi ni, maa kan Izirayeli woolo pe yeri, a pò wò†.

²¹ Ko pungo na, a Moyisi wi si Aron wi yewe ma yo fo: «Yingi ki leele mbele pe pye ma na, a mà si ti a paa ki kapege gbogo nga ki piin?»

²² A Aron wi si Moyisi wi yon sogo ma yo fo: «Na tafo, maga ka nawa ngban. Mboro jate maga jen ma yo kapege pyewe pi yen ma ki leele mbele pe ndanla.

²³ Pànla pye ma yo fo: «Yarisunngo ka gbegele we kan kila we yegɛ sinni; katugu ki Moyisi na wi yen nana na wi we yirige ma we wò wa Eshipiti tara ti ni, yaraga nga kuu ta, we sigi jen.»

²⁴ A mi si pe pye fo: «Tɛ yen lere na fuun yeri, wuu wò na kan. A pè suu wòwò ma pan maa kan na yeri. A mi suu le kason, maa yan, mee ki napige yanlege nga ki gbegele.» »

²⁵ A Moyisi wi sigi yan fo leele pè koro pe yee na, fo Aron wila pe yaga a paa tanri pe yee nandanwa kala lo na, ma ti a pè tifaga pe juguye pe yee na.

²⁶ A Moyisi wi si saa yere wa paara yinre censaga yeyongo ki na, ma sho fo: «Lere o lere wi yen Yawe Yenɲele li korogo, wo mbe pan laga na tanla.»

A Levi setirige piile pe ni fuun pè si saa gbogolo wa wi tanla maa maga.

²⁷ A wi si pe pye fo: «Yawe Yenɲele, woro Izirayeli woolo Yenɲele le, nga li yo ki nga: «Nana nungba nungba pyew, wuu tokobi wi le, wi ye wa paara yinre censaga ki ni, wigi yanriyanri, mbe yiri paraga go ka ni mbe ye ka ni, wuu sefenne, naa wi wenne konaa wi cenyeeɲle pe gbo.» »

²⁸ A Levi setirige piile pè si tanga ma yala Moyisi senyoro ti ni. Ki pilige ki ni, nambala mbele paa ku, paa pye na kee lere waga taanri (3 000) yeri.

²⁹ Kona, a Moyisi wi si Levi setirige piile pe pye fo: «Nala, yè ye yee kan Yawe Yenɲele li yeri mbaa tunngo piin li kan, katugu yè yenle ma ye pinambiile, naa ye sefenne pe gbo. Ki kala na, li duwaw ye na nala.»

Moyisi wila Yenɲele li yenri li Izirayeli woolo pe kala yaga

³⁰ Ki goto, a Moyisi wi si leele pe pye fo: «Yè kapege gbogo pye. Koni mi yaa lugu naa mbe kari wa Yawe Yenɲele li yeri, kana pa mi yaa ya mbe ye kapere ti kasulugo ki pye.»

† 32:20 32:20: Moyisi wila ko pye ma mbege naga fo kala na Izirayeli woolo paa pye, li pye kapege pe go na, nga pe daga mbege kala yagawa ja (Nombu 5.17,24).

³¹ A Moyisi wì si songoro naa wa Yawe Yennele li yeri, ma saa li pye fò: «Ki leele pè kapege gbogo pye dè! Pè tɛ yarisunngo gbegele pe yɛɛ kan.

³² Koni, mi yɛn nɔɔ yɛnri, ma pe kapege ki kala yaga pe na; nakosima mala mɛge ki gbo maga wɔ wa sɛwɛ ɲa mà yonlogo wi ni†.»

³³ A Yawe Yennele lɛ si Moyisi wi yon sogo ma yo fò: «Ayoo! Lere ɲa wì kapege pye na na, ko fò wo mɛge ko mi yaa gbo mbe wɔ wa na sɛwɛ wi ni.

³⁴ Koni, ta kee ma sa ki leele pe yɛge sin ma kari pe ni wa laga ɲa mi naga ma na ki ni. Wele, na mɛrɛge wi yaa la tanri ma yɛge. Ɛɛn fò, mi ka ka yiri pe korogo pilige ɲa ni, mi yaa pe jolo pe kapege ki kala na.»

³⁵ Yawe Yennele làa Izirayeli woolo pe jolo napige yanleɛge ɲa pàa ti a Aron wì gbegele pe kan ki kala na.

33

*Yennele làa kono kan Moyisi
wi yeri ma yo wila kee*

¹ Kona, a Yawe Yennele lɛ si para naa Moyisi wi ni ma yo fò: «Yiri na ki laga ɲa ki ni, maa kee mboro naa leele mbele mà yirige wa Ezhipiti tara pe ni; ye kari wa tara nda mila wugu Abirahamu naa Izaki konaa Zhakobu pe kan ma yo mi yaa kari kan pe setirige piile pe yeri ti ni†.

² Mi yaa na mɛrɛge wi torogo wi keli ye yɛge, mbe Kana tara fenne, naa Amɔri cɛnle woolo, naa Hɛti cɛnle woolo, naa Perezi cɛnle woolo, naa Hevi cɛnle woolo konaa Zhebusi cɛnle woolo pe puro mbe pe yirige wa ki tara ti ni.

³ Wi yaa ye yɛge sin mbe kari ye ni wa tara nda ti yɛn ma yin nɔnɔ naa senrege ni na fuun† ti ni. Ɛɛn fò, mi jate se pinle ye ni mbe kari, nakoma ye yaa kaga kan mbe ye tongo mbe ye kɔ kono, katugu ye yɛn leele mbele pe ma yiri ma je.»

⁴ Naa leele pàa kaa ki sɛnnɔɔbanra ti logo, a pe jatere wì si piri pe na; ki kala na lere wo wa sila wi yɛɛ fere.

⁵ Ma si yala, Yawe Yennele làa ki kono kan Moyisi wi yeri ma yo wigi yo Izirayeli woolo pe kan fò: «Ye yɛn leele mbele pe ma yiri ma je. Na mi ka pinle ye ni sa ye torogo wagati jɛnri ni, pa mi yaa ye tongo mbe ye kɔ. Ki kala na, ye ye yɛɛ fereyaara ti wɔ, pa kona mi yaa ɲa pye, mi yaa ki jɛn.»

⁶ Mbege lɛ lɛ Izirayeli woolo pe yirisanga wi ni wa Horebu yanwiga ki na, a pè si pe yɛɛ fereyaara ti yaga, pe woro nari nii.

Filisaga paraga go ki senre

⁷ Kila pye na paga sa paara yinre censaga ki kan, Moyisi wi ma paraga go† ki kologi ma saa ki kan wa paara yinre censaga ki punɔ na, maga lali ki ni, nɛɛ ki yinri filisaga paraga go. Na lere wa kaa jaa mbe Yawe Yennele li yewe kala la ni, wi ma yiri wa paara yinre censaga ki ni, mbe kari wa filisaga paraga go ki ni.

† 32:32 32.32: Mbe yala Yuuro 69.29; Luki 10.20; Fili 4.3; Naga 3.5; 21.27lara ti ni, yinwege sɛwɛ yɛn Yennele li yeri, ɲa lesinmbele pe mɛrɛ ti yɛn ma yonlogo wa wi ni. † 33:1 33.1: Zhɛnɛ 12.7; 26.3; 28.13 † 33:3 33.3: Ɛki 3.8 † 33:7 33.7: Wa Izirayeli tara kee ki na, mbele pàa pye na paara yinre censara ti kanni na cɛn wa ti ni, kila pye, pe ma paraga go ka kan wa censaga ki nandogomo na kagala ke yɛge woo wa ki ni. Ki yaa pye ki paraga go ko kayi kila pye Izirayeli woolo pe yeri, a Moyisi wigi kologi, ma saa ki kan maga lali paara yinre censaga ki ni.

⁸ Na Moyisi wi kaa kee wa ki paraga go ki ni sanga ɲa ni, leele pe ni fuun nungba nungba pe ma yiri ma yereyere wa pe paara yinɛ ti yeyɔnɔ ti na, naa wele fɔ wi ma saa toro ma ye wa ki ni.

⁹ Na Moyisi wiga ye wa paraga go ki ni sanga ɲa ni, kambaaga titɔnlogo yerege ki ma tigi ma yere wa paraga go ki yɔn na. Yawe Yɛnɲele li mɛɛ la para Moyisi wi ni.

¹⁰ Leele pe ni fuun pe maa kambaaga titɔnlogo yerege ki yaan ki yere wa paraga go ki yɔn na. Kona pe ni fuun nungba nungba, pe mɛɛ foli mali gbɔgo wa pe paara yinɛ yeyɔnɔ ti na.

¹¹ Yawe Yɛnɲele lãa pye na para Moyisi wi ni gbɔgɔyi, paa yege ɲga na lere maa para wi wɔnɔ ni we. Ko punɔgo na Moyisi wi mɛɛ sɔngɔɔ ma kari wa paara yinɛ censaga ki ni†. Ɛɛn fɔ, lefɔnɲo ɲa wila pye wi tunmbyee, Nuni pinambyo Zhouwe we, wo ma koro wa paraga go ki ni.

Moyisi wila Yawe Yɛnɲele li yɛnri li pinle pe ni

¹² Kona, a Moyisi wi si Yawe Yɛnɲele li pye fɔ: «Logo na yeri we Fɔ. Maa ki kono kan na yeri ma yo mbaa ki leele mbele pe yege sinni. Ɛɛn fɔ, lere ɲa ma yaa taga na na wila na sari, mɛɛ si wo naga na na. Ma si yala, maa ki yo na kan ma yo mɔla wɔ ma yeɛ kan, ma ti a na kala lɔɔn ndanla.

¹³ Ma yeɛ yaga, na kaa pye kaselege, na kala lɔɔn ndanla, ɲga ma yɛn na sɔnri ma ti mbege jɛn; pa kona mi yaa ma jɛn jɛnge, na kala li yaa ma ndanla naa jɛnge. Maa ki jate fun fɔ ki leele mbele pe yɛn na woolo.»

¹⁴ A Yɛnɲele li suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Mi jate mi yaa sɔɔn torogo konaa mbaa ma go singi.»

¹⁵ A Moyisi wi sho naa fɔ: «Na kaa pye mboro jate ma se sa we torogo, maga ka we pye we yiri laga ki laga ɲga ki ni.

¹⁶ Na mɛɛ sa we torogo, pe yaa ki jɛn mɛɛ mbe yo mi naa ma woolo pe ni, we kala li yɛn mɔɔ ndanla? Kaawɔ ma sa we torogo ko ki yaa ki naga fɔ we yɛn we ye tara woolo sanmbala pe ni.»

¹⁷ Kona, a Yawe Yɛnɲele li si Moyisi wi yɔn sogo ma yo fɔ: «Ʋga mà yɛnri mi yaa ko fun ki pye, katugu ma kala lilan ndanla, a mɔɔ wɔ.»

¹⁸ A Moyisi wi sho naa fɔ: «Ki yaga mɔɔ gbɔgɔwɔ pi naga na na.»

¹⁹ Kona, a Yɛnɲele li sho naa fɔ: «Mi yaa toro ma yege sɔgɔwɔ, mbanla kajɛnge pyege ki ni fuun ki naga ma na, mbege yari ma yege sɔgɔwɔ yege ɲga na mi yɛn. Mi yaa lere ɲa yinriwe ta, mi yaa wo yinriwe ta. Lere ɲa yunɔgɔgɔ yaa pye na na, wo yunɔgɔgɔ yaa pye na na†.»

²⁰ A li sho naa fɔ: «Ma se ya mbanla yege ki yan, katugu lewee se ya mbanla yege ki yan, mbe koro yinwege na.»

²¹ A Yawe Yɛnɲele li sho naa fɔ: «Laga ka yɛn na na tanla tɔɔn, walaga yi, pan ma yere laga ki na.

²² Na mi kaa toro mbaa na gbɔgɔwɔ pi nari sanga ɲa ni, mi yaa ma le wa ki walaga ki wege ki ni, mbɔɔn tɔn na keɛ ki ni fɔ mbe sa toro mbe kɔ.

²³ Ko punɔgo na, mi yaa na keɛ ki laga ma na, kona ma mbe ya mbanla pɔgɔlo ke yan; katugu lere se ya mbanla yege ki yan.»

34

*Sinndεεre papara papara fɔnndɔ
tεmε mbe yɔn finliwε senre
ti yɔnlogɔ ti na*

¹ Kona, a Yawe Yennεle li si Moyisi wi pye fɔ: «Mboro jate sinndεεre papara papara shyen tε paa konɔbannda nda mà yaari ti yen. Mi yaa ngasegele ngele kàa pye wa konɔbannda ti na ke yɔnlogɔ wa nda ma yaa tε ti na.

² Ma yεε gbεgele sanni goto pinliwε ni. Ma yiri faa, ma lugu wa Sinayi yanwiga ki na, ma sa yere wa ki go na, maa na singi.

³ Lere kpe ka ka pinle ma ni mbe lugu wa yanwiga ki na. Paga ka lere wa kpe yan wa yanwiga laga ka na. Sumbyɔ naa sugbɔ konaa nεge ka ka yan wa yanwiga ki tanla kila yan kaa.»

⁴ A Moyisi wì si sinndεεre shyen tε papara papara paa konɔbannda ti yen. Ki goto yirifaga ki na, a wì si kari ma saa lugu wa Sinayi yanwiga ki na sinndεεre papara papara shyen ti ni wi kεε, paa yεge nga na Yawe Yennεle làa ki yo wi kan we.

⁵ A Yawe Yennεle li si tigi wa kambaaga ki ni ma yere le Moyisi wi tanla, ma li yεε mεge ki yeri ma yo fɔ: «Yawe Yennεle».

⁶ A li si toro Moyisi wi yεge sɔgɔwɔ, nεε wi piin naa fɔ: «Mi yen Yawe Yennεle. Yawe Yennεle na li yen leele yinriwε tafa, naa yungbɔgɔgɔ tafa; mila la nawa ngbanni jaga jaga; na kagbaraga ki yen ma gbɔgɔ, mi si yen senre nungba yofɔ.

⁷ Na ndanlawa pi yen kɔsaga fu leele pe ni, naa pe setirige piile yirisaga waga lagere ni. Mi maa leele pe kapere naa pe mbasinmε konaa pe punnguwo kagala ke kunni na yεε ni. Eεn fɔ, mila tanga kan ɲa wi daga mbe jεrɛgi wi yeri. Mi ma teele pe mbasinmε pi fɔgɔ tɔn pe piile pe na, fɔ sa gbɔn pe setirige piile yirisaga taanri wogo naa tijere wogo ki na†.»

⁸ Le ki yɔngɔlɔ nungba ke ni, a Moyisi wì si sogo maa yεge ki jiile wa tara, ma Yawe Yennεle li gbɔgɔ;

⁹ kona mεε yo fɔ: «We Fɔ, na kaa pye na kala loɔn ndanla, mi yen nɔɔ yenri, ma sa we torogo. Migi jεn ma yo ki leele mbele pe yen leele mbele pe ma yiri ma je. Eεn fɔ, mi yen nɔɔ yenri ma we mbasinmε naa we kapere ti kala yaga we na, maa we jate ma woolo.»

*Yennεle làa yɔn finliwε le
naa Izirayeli woolo pe ni
(Eki 23.14-19; Dete 7.1-17)*

¹⁰ Kona, a Yennεle li si Moyisi wi pye naa fɔ: «Mi yaa yɔn finliwε pi le naa fɔnngɔ ye ni. Mi yaa kafɔnngɔlɔ pye ma woolo pe ni fuun pe yεge na, ngele ke cεnle la fa yan tara ti laga ka kpe ni wa cεngele ke sɔgɔwɔ. Pa kona, mi ɲa Yawe Yennεle, kafɔnngɔlɔ ngele mi yaa ti ma pye ke yen fyere kagala yεge nga na, Izirayeli woolo pe yaa ke yan, poro mbele pe yen mɔɔ maga we.

¹¹ Senre nda mila yuun ye kan nala, yaa ti jate jεngε. Mi yaa Amɔri cεnle woolo, naa Kana tara fεnne, naa Hεti cεnle woolo, naa Pεrezi cεnle woolo, naa Hεvi cεnle woolo konaa Zhebusi cεnle woolo pe puro mbe pe yirige wa ye yεge.

† 34:7 34.6-7: Eki 20.5-6; Nombu 14.18; Dete 5.9-10; 7.9-10

12 Ye yee yingiwε jen, yaga ka yon finliwε le tara nda ye yaa sa cen wa ti ni ti woolo pe ni; jango paga ka pye paa penε yen mbe ye yigi.

13 Eεn fɔ, ye pe saara wɔsara ti jaanri, sinndeere nda pε yerege yerege na sunnu ti na, yeri gbɔn yeri yaari, tiyagala ngele pe ma kankan na sunnu ke na, ye ke kɔɔnɔ kɔɔnɔ†.

14 Yaga ka yarisunngo ka kpe gbɔgɔ, katugu mi ɲa Yawe Yεnɲele, na mεge koyi ɲa yenjaga fɔ. Mi yen Yεnɲele na laa li yenjo wi yaga.

15 Ki kala na, yaga ka yon finliwε le ki tara woolo pe ni; nakoma na pe kaa nanjara ti piin mbaa pe yarisunndo ti gbɔgɔ, pe yaa kaa ye yinri mbaa kee ye ni wa. Saara nda pe yaa la woo pe yarisunndo ti yeri, pe yaa kaa ye yinri ye saa ki saara yaakara ti kaa.

16 Pa kona ye yaa kaa pe sumbonɔ pe pori ye pinambiile pe kan pe jεεle. Ki ka pye ma, pe sumborombiile paga kaa nanjara ti piin pe yarisunndo gbɔgɔwɔ pi na sanga ɲa ni, pa pe yaa ti ye pinambiile paa ti gbɔgɔ fun.

17 «Yaga ka tugurɔn ta kpe yan mberi pye yarisunngo ye yee kan†.

18 «Yaa leve fu buru feti wi piin yarilire kɔnyenge ki ni, mbe yala wagati ɲa wi kɔn ma tεge wi ni. Piliye kɔlɔshyen ni, ye yaa la leve fu buru kaa, paa yεge ɲa na migi yo ye kan we, katugu ki yenje ki ni, ko yaa yiri wa Ezhipiti tara†.

19 «Pinambyɔ kɔngbanɲa pyew wi yen na woo; yaayoro ti pinambire kɔngbannda fun ti yen na woro. Nana wi pinambyɔ kɔngbanɲa, naa simbanɔ wi pinambyɔ kɔngbanɲa konaa sikanɔ wi pinambyɔ kɔngbanɲa wi ni, ye daga mbe pe wɔ na yeri saraga†.

20 Sofile wi pinambyɔ kɔngbanɲa wo na, ye simbapige nakoma sikapige tεge yoo go sho; na yee ɲa go sho, yoo go ki yaari yoo gbo. Ye ye pinambiile kɔngbanmbala pe ni fuun pe go sho†.

«Lere ka ka pan laga na yεge sɔgɔwɔ kewara ni.

21 «Ye yaa la tunngo piin piliye kɔgɔloni yapelege ki ni, εεn fɔ, pilige kɔlɔshyen wogo ko na, ye yaa cen mbe wogo, yariluguro lugusanga ni o, yarilire konsanga ni o†.

22 «Ye yaa la Pantikɔti feti wi piin bile kɔngbanɲa wi konsanga wi ni, konaa mbaa yarilire kongo feti wi piin wa ye le li kosaga yeri†.

23 «Ye le nungba nungba pyew, ye woolo pe nambala pe ni fuun pe yaa pan pansaga taanri laga mi ɲa Yawe Yεnɲele, yoro Izirayeli woolo Yεnɲele le, na yεge sɔgɔwɔ.

24 Mi yaa cengele kele puro wa ye yεge mbe ye tara ti pye ti gbɔgɔ. Ye le pyew, na yaga kari karisaga taanri wa mi ɲa Yawe Yεnɲele na yεge sɔgɔwɔ, lere wa kpe se kaa ki jaa mbe ye tara ti sho mberi ta.

25 «Yarikanga ɲa leve ma ye ki ni yaga ka ka pinle yaayoro saara ni mbe wɔ na yeri. Saara nda ti yaa wɔ Paki feti wi na, yaga kaga kara ta yaga ti wonɔ ti yiri†.

26 Ye yaa kaa paan ye kere yarilire fonndo kɔngbannda ti ni wa mi ɲa Yawe Yεnɲele, ma Yεnɲele na censaga paraga go ki ni. Yaga ka sugbo yirifonngo sɔgo wa wi no yinriwε pi ni†.»

† 34:13 34:13: Dete 16.21 † 34:17 34:17: Eki 20.4; Levi 19.4; Dete 5.8; 27.15 † 34:18 34:18: Eki 12.14-20; Levi 23.6-8; Nombu 28.16-25 † 34:19 34:19: Eki 13.2 † 34:20 34:20: Eki 13.13 † 34:21 34:21: Eki 20.9-10; 23.12; 31.15; 35.2; Levi 23.3; Dete 5.13-14 † 34:22 34:22: Levi 23.15-21, 39-43; Nombu 28.26-31 † 34:25 34:25: Eki 12.10 † 34:26 34:26: Dete 24.21; 26.2

²⁷ A Yawe Yennjele li si Moyisi wi pye naa fɔ: «Ki senre nda ti yonlogo; katugu to mi tege ma yon finliwe le mi naa mboro, naa Izirayeli woolo sanmbala pe ni.»

²⁸ Moyisi wila koro wa Yawe Yennjele li ni, ma yonlo nafa shyen pye naa ki yembine nafa shyen. Wi sila ka, wi sila wo. Laa yon finliwe senre ti yonlogo sinndeere papara papara ti na, to nda ti yen ngasegele ke ngele.

*Moyisi wila tigi ma yiri
wa Sinayi yanwiga ki na*

²⁹ Kona, a Moyisi wi si yiri wa Sinayi yanwiga ki na ma tigi, yon finliwe senre tila pye ma yonlogo sinndeere papara papara shyen nda na tila pye wi kee. Naa Yawe Yennjele laa para wi ni, wi yege kila pye na yengele, een fɔ, wi sila sigi jen.

³⁰ A Aron naa Izirayeli woolo sanmbala pe ni fuun pe si Moyisi wi yan, pe mbe ka wele, mee wi yege ki yan kila yengele. A pe nee fye mbe fulo wa wi tanla.

³¹ Kona, a Moyisi wi si pe yeri. A Aron naa Izirayeli gbogolomɔ woolo teelee pe si fulo wa wi tanla; a wi si para pe ni.

³² Ko pungo na, a Izirayeli woolo sanmbala pe si fulo wa wi tanla. A wi si ngasegele ngele Yawe Yennjele laa yo wi kan wa Sinayi yanwiga ki na ke ni fuun ke yege yo pe kan.

³³ Naa Moyisi wila kaa para pe ni ma ko, a wi suu yege ki fo paraga ni.

³⁴ Na wi kaa kee wa Yawe Yennjele li yege sogowo mbe sa para li ni sanga na ni, wi ma paraga ki laga wa wi yege ki na. Wi yiringolo wa, wi ma senre nda li yo wi kan ti yege yo Izirayeli woolo pe kan.

³⁵ Izirayeli woolo paa pye na Moyisi wi yege ki yaan kila yengele. Ko pungo na, wi mee paraga ki tege maa yege ki fo naa, fɔ wi ka sa songoro wa Yawe Yennjele li yeri mbe para li ni, ko wi ma jen maga laga wa.

YENNELE LI FILISAGA PARAGA GO KI KANWA

35

35-40

Cenpilige ki senre

¹ Kona, a Moyisi wi si Izirayeli woolo gbogolomɔ pi ni fuun pi gbogolo mee pe pye fɔ: «Senre nda Yawe Yennjele li yo waa tanri ti na ti nda:

² <Ye yaa la tunngo piin piliye kogoloni yapelege ki ni, een fɔ, pilige koloshyen wogo ki yaa pye wogopilige, cenpilige yi, nga ki tege ki ye Yawe Yennjele li kan. Lere o lere ka tunngo pye cenpilige ki ni wi daga poo gbo†.

³ Yaga ka kason mu cenpilige ki ni wa ye yinre ti ni.> »

*Izirayeli woolo paa yarikanra kan
Yennjele li censa para go
ki kanwa pi wogo na
(Eki 25.1-9)*

⁴ Kona, a Moyisi wi si Izirayeli gbogolomɔ woolo pe ni fuun pe pye naa fɔ: «Yawe Yennjele li senyoro ti nda:

† 35:2 35.2: Eki 20.8-11; 23.12; 31.15; 34.21; Levi 23.3; Dete 5.12-14

⁵ «Ye ye kee yaara ta lagala yeri kan Yawe Yennele li yeri. Lere o lere wila ki jaa mbe kan nayinme ni, wila paan yarikanga ni li kan. To ti yen te nakoma warifuwe, nakoma tuguyenre,

⁶ naa nganra jese, naa kondoro jese, naa jese yeen kpanyi, naa len jese ngbaan, naa sikanõ sire,

⁷ naa simbapene seere nda pe le kondoro, naa seere liire ni, naa akasiya tire ni,

⁸ naa fitanla sinme ni, naa nuwo taanyaara nda pe ma gbegele sinme kpoyi konaa wusuna nuwo taan na pe ma sogo;

⁹ naa onikisi sinndeere, naa sinndeere sonngbanga woro ta yege ni nda ti yaa maramara efodi wo naa yaripogo nga pe ma le ma wa kotogo na ti na.»

¹⁰ Kapyo jenfenne mbele fuun pe yen laga ye sogowo, pe gbogolo, nga Yawe Yennele li yo, pege gbegele; ko ki yen:

¹¹ Yennele censaga paraga go, naa paraga go nga ki yaa pye ki go na ki ni, naa ki gona tonparaga ki ni, naa ki kandoolo yangala ke ni, naa ki tire papara papara ti ni, naa ki tipaara ti ni, naa ki tiyagala ke ni, naa ki nogona canyaara ti ni;

¹² naa yon finliwe kesu[†] wi ni, naa wi lekannagala ke ni, naa wi katonggo ki ni, naa paraga nga pe ma po ma go ki kon shyen ki ni;

¹³ naa tabali wo naa wi lekannagala ke ni, naa wi tunngo pyeyaara ti ni fuun ti ni, naa buru na pe ma kan Yennele yeri wi ni;

¹⁴ naa fitanladaga wo naa wi tunngo pyeyaara ti ni, naa wi fitanlaye pe ni, naa fitanla sinme pi ni;

¹⁵ naa wusuna nuwo taan wi ma sogo saraga wosaga nga na ki ni, naa ki lekannagala ke ni, naa sinme kpoyi, naa wusuna nuwo taan ni, naa Yennele censaga paraga go ki yeyongo tonparaga ki ni;

¹⁶ naa saara sogoworo ti ma sogo saraga wosaga nga na ki ni, naa ki tuguyenre mere ti ni, naa ki lekannagala ke ni, naa ki tunngo pyeyaara ti ni fuun ti ni, naa jogoyaraga konaa ki tatege ki ni,

¹⁷ naa longo ki jasa paara ti ni, naa jasa tiyagala koro naa ke nogona canyaara ti ni, naa longo ki yeyongo tonparaga ki ni;

¹⁸ naa censaga paraga go ki kankannagala ke ni, naa longo ki jasa kankannagala ke ni konaa ti pomanda ti ni,

¹⁹ naa yariporo nda pe yaa la nii mbaa tunngo piin wa laga kpoyi ki ni ti ni konaa saraga wofaArõn wi yariporo nda ti yaa kan Yennele yeri ti ni, ma pinle wi pinambiile pe woro ti ni, to nda pe yaa la nii mbaa saraga wogotunngo ki piin we.»

²⁰ Kona, a Izirayeli gbogolomo woolo pe si yiri le Moyisi wi tanla ma kari.

²¹ Ko punngo na, mbele fuun kila tigi wa pe kotogo na pe yarikanra kan konaa a paa ki jaa mbe kan nayinme ni, a pe si pan pe yarikanra ti ni Yawe Yennele li kan filisaga paraga go ki kanwa wogo ki na, naa tunngo nga fuun ki yaa pye ki wogo ki na, konaa yariporo nda ti yaa tege ti ye ti gbegewe wogo ki na.

²² Mbele fuun paa pye naga jaa mbege pye nayinme ni, ki nana naa ki jele, pe si pan pe yarikanra ti ni; to lari nda: Yologo kannjingele, naa

[†] 35:12 35:12: Yon finliwe kesu paa wi gbegele akasiya tire ni ma te piiri wo wi na (Eki 25.10-22). Yennele li ngasegele kaa pye ma yologo sinndeere papara papara nda na, pa paa ti le wa wi ni. Ko kila pye na jate ma we wa Yennele li censaga paraga go ki ni. Kila pye naga nari ma yo Yennele li yen le; punngo na, paa kaa ki tege wa sherigo gbogo ki lajenge kpoyi ki ni.

nunghogolo, naa vegembele, naa kee yologo kannjingele, naa te fereyaara ti cenle pyew ta ni. A pè siri yirige mari kan saraga Yawe Yennele li yeri.

²³ Ngranra jese, naa kondoro jese, naa jese yeen kpanyi, naa len jese ngbaan, naa sikanò sire, naa simbapene seere nda pè le kondoro konaa seere liire la pye mbele fuun yeri, paa pan ti ni.

²⁴ Leele mbele fuun paa warifuwe naa tuguyenre lagala mberi pye yarikanra, a pè si pan ti ni Yawe Yennele li kan. Mbele fuun akasiya tire la pye pe yeri, paa pan ti ni mbe tunngo ki ni fuun ki pye.

²⁵ Jeele mbele fuun paa pye kapyo jenfenne pè si nganra jese, naa kondoro jese, naa jese yeen kpanyi konaa len jese ngbaan pili pe ye, ma pan wi ni.

²⁶ Jeele sanmbala mbele fuun paa pye kapyo jenfenne, a tunngo ki pyela yen pe na pe kotogo ki ni fuun ni, a poro si sikaneele sire pili jese.

²⁷ A Izirayeli woolo teele pè si pan onikisi sinndeere ni konaa sinndeere songhbanga woro ta yegé ni, nda pe yaa maramara efodi wo naa yaripogo nga pe ma le ma wa kotogo na ti na.

²⁸ Paa pan nuwo taanyaara ni, naa fitanla sinme ni, naa mba pe ma wo yaraga na mbege wo Yennele kan konaa wusuna nuwo taan ni.

²⁹ Tunngo nga Yawe Yennele laa yo Moyisi wi kan ma yo pe pye, Izirayeli woolo mbele fuun paa pye naga jaa mbe yarikanra kan nandanwa ni ki tunngo ki pyewe pi na, pè si pan pe nayinme yarikanra ti ni, ki nana naa ki jele, mari kan li yeri.

Yennele li censaga paraga go ki gbegelefenne (Eki 31.1-11)

³⁰ Kona, a Moyisi wi si Izirayeli woolo pe pye fo: «Ye wele, Yawe Yennele li Uri pinambyo Bezaleyeli wi wo ma yiri wa Zhuda cenle li ni. Uri to wo lawi nga Huri.

³¹ Yawe Yennele lili yinne li le wi ni maa yin, maa kan kajenme naa tijinliwe konaa kapyo tunndo yegé jenme ni mbaa tunndo cenle pyew ti piin.

³² Wi mbe ya mbaa kapyo tunndo fonndo jatere taa, mbaa ti gbegele te ni, naa warifuwe konaa tuguyenre ni.

³³ Wi mbe ya mbaa sinndeere songhbanga woro ti teni mbaa ti sogolo ti yee ni, konaa mbaa tire teni la kapyo tunndo cenle pyew ti piin.

³⁴ We Fo wi tijinliwe kan wi yeri, konaa maa kan fun Ahisamaki pinambyo Oholiyabu wi yeri, wo nga wi yiri wa Dan cenle li ni, paa leele pe nari kapyo tunndo pyewe pi ni.

³⁵ Wi tijinliwe kan pe yeri paa tunndo cenle pyew ti piin, mbaa yaara teni, mbaa yaara yanlere gbegele, mbaa paara ti sogò nganra jese ni, naa kondoro jese ni, naa jese yeen kpanyi ni konaa len jese ngbaan ni, mbaa tunndo cenle pyew ti piin konaa mbaa kapyo tunndo fonndo jatere taa.»

36

¹ «Kona Bezaleyeli naa Oholiyabu konaa kapyo jenfenne sanmbala mbele fuun Yawe Yennele laa kajenme, naa tijinliwe naa kapyo tunndo yegé jenme pi kan pe yeri pe ta pe censaga paraga go ki tunngo ki ni fuun ki pye, pe yaa pan mbege pye paa yegé nga na laa ki yo we.»

² A Moyisi wì si Bezaleyeli naa Oholiyabu pe yeri. Kapyo jenfenne sanmbala mbele fuun Yawe Yennele làa tijinliwe kan pe yeri, a paa ki jate mbe pe yee kan tunngo ki yeri, wila pe yeri fun.

³ Izirayeli woolo paa pan yarikanra nda fuun ni mbe censaga paraga go ki kan, a Moyisi wì siri kan tunngo pyefenne pe yeri. Pilige pyew, pinliwe ni, leele paa pye na paan pe nayinne yarikanra ti ni nari kaan Moyisi wi yeri.

⁴ Kona, a tunmbyeele wele, poro mbele paa pye kapyo jenfenne na censaga paraga go tunngo ki ni fuun ki piin, pè si yiri ma pe tunngo ki yaga ma kari Moyisi wi korogo,

⁵ ma saa wi pye fo: «Leele paa paan yaara nda ni ti lege ma toro tunngo nga Yawe Yennele li yo we pye ki na.»

⁶ Kì kaa pye ma, a Moyisi wì si kono kan ma yo pege yari wa paara yinre censaga ki ni fo: «Nambala naa jelele, wa kpe ka ka pan yarikanga ni censaga paraga go ki tunngo ki wogo na naa.» A leele pè si yarikanra ti kanwa pi yerege;

⁷ katugu yaara nda paa kan pe tunngo ki pye, tila lege fo matoro.

Yennele li censaga paraga go

ki kanlomo

(Eki 26.1-37)

⁸ Kona, a kapyo jenfenne mbele paa tunngo ki jen ma we, pè si Yennele censaga paraga go ki gbegele paara titoonro titoonro ke ni. Paa ki paara ti ti len jese ngbaan ni, naa nganra jese ni, naa kondoro jese ni konaa jese yeen kpanyi ni. Paa sherubenye yanlele pe gbegele wa ti na kapyo jenfenne tunngo pyelomo ni.

⁹ Paraga nungba nungba pyew ki titonlowo pila pye metere ke ma yiri tijere, ki gbeme pila pye metere shyen. Paara ti ni fuun tila taanla ma yala.

¹⁰ A pè sigi paara ti kangurugo yoli mari kan ti yee na, a ti pye nungba, ma kangurugo sannda ti yoli mari kan ti yee na ma fun.

¹¹ Paara kangurugo nda paa keli ma yoli ma kan yee na, a pè si nganra jese mangala popo wa ki kangurugo wogo ki yon na. Paara kangurugo sannda nda paa yoli ma kan ti yee na, a pè kele popo wa ki kangurugo wogo ki yon na fun.

¹² Paa jese mangala nafa shyen ma yiri ke popo paara kangurugo kongbannda ti kangurugo wogo ki yon na, ma jese mangala nafa shyen ma yiri ke popo fun paara kangurugo sannda ti kangurugo wogo ki yon na. Ki mangala ngele paa popo ke yonro tila sinzin ti yee ni.

¹³ A pè si kandoolo yangala ke nafa shyen ma yiri ke gbegele te ni fun, ma ki paara titoonro titoonro tegesaga shyen ti yonro ti kan ti yee na, ma paraga go ki pye nungba.

¹⁴ Ko pungo na, a pè si paara titoonro titoonro ke ma yiri nungba gbegele fun sikaneele sire ni, mari pye paa paraga go yen, mbaa Yennele censaga paraga go ki tonni ki ni.

¹⁵ Ki paara ti nungba nungba pyew ki titonlowo pila pye metere ke ma yiri kangurugo, ki gbeme pila pye metere shyen. Paara ti ni fuun tila pye ma yala.

¹⁶ A pè si paara ti kangurugo yoli mari kan ti yee na, ma kogoloni sannda ti yoli mari kan ti yee na.

¹⁷ Paara kangurugo nda paa yoli ma kan yee na, paa jese mangala nafa shyen ma yiri ke yoli ti kangurugo wogo ki yon na; ma jese mangala kele

yoli fun paara kogoloni sannda nda paa yoli ma kan yee na ti kogoloni wogo ki yon na.

¹⁸ A pe si kandoolo yangala ke nafa shyen ma yiri ke gbegele tuguyenre ni, ma paara tegesaga shyen ti yonro ti kan ti yee na, jango ti pye nungba wa Yennele censaga paraga go ki go na.

¹⁹ Ko pungo na, a pe si tonparaga ka gbegele simbapene seere ni nda paa le kondoro maga tege ma paraga go ki go na wi ton ki ni, mee tonparaga ka gbegele fun seere liire ni, maga wa wa ti ni fuun ti go na.

²⁰ A pe si akasiya tire te tire papara papara, mari yerege yerege mbe Yennele censaga paraga go ki kan ti ni.

²¹ Ki tire papara papara ti ni fuun nungba nungba ti titonlowo pila pye metere kangurugo kangurugo, ti gbeme pila pye metere kongo naa metere kongo ki kongo.

²² Paa njegele shyenzhyen wowo tire papara papara ti ni fuun nungba nungba ti na ma ke sinzin ke yee ni.

²³ A pe si tire papara papara ti nafa gbegele Yennele censaga paraga go ki yonloparawa kalige kee ki kanwa wogo ki na.

²⁴ A pe si tire papara papara ti nogona cencyaara nafa shyen gbegele warifuwe ni, mari tege shyenzhyen tire papara papara ti ni fuun nungba nungba ti ngo, mari njegele ke lele wa ti ni.

²⁵ A pe si tire papara papara ti nafa gbegele fun Yennele censaga paraga go ki yonloparaga kamenge kee ki kanwa wogo ki na,

²⁶ konaa ma ti nogona cencyaara ti nafa shyen gbegele warifuwe ni, mari lele shyenzhyen wa tire papara papara ti ni fuun nungba nungba ti ngo.

²⁷ A pe si tire papara papara kogoloni gbegele Yennele censaga paraga go ki pungo kee ki kanwa wogo ki na, wa yonlo tosaaga yeri,

²⁸ ma tire papara papara shyenzhyen gbegele Yennele censaga paraga go ki yengele pungo wogolo ke kanwa wogo ki na.

²⁹ Tila le wa nogona ma mara yee na ma kari naayeri; a pe saa ti shyen ti po ti yee na ngerege nungba ni. Paa go ki yengele shyen ke pye ki pyelomo nungba pi na ma fun.

³⁰ Ki kaa pye ma, wa Yennele censaga paraga go ki pungo na, tire papara papara tila pye kolotaanri, ti nogona cencyaara nda paa gbegele warifuwe ni, tila pye ke ma yiri kogoloni. Tila pye shyenzhyen tire papara papara ti ni fuun nungba nungba ti ngo.

³¹ A pe si akasiya tire kangurugo te mari pye tipaara. A to pye Yennele censaga paraga go ki kanngolo nungba ki tire papara papara ti woro;

³² ma kangurugo te fun ki kanngolo sannga ki tire papara papara ti woro, ma kangurugo yeye te ki pungo kee ki tire papara papara ti woro, wa yonlo tosaaga kee yeri.

³³ A pe si nandogomo tiyaparaga ki te. Paa ki taga wa tire papara papara ti nandogomo, maga le kee nga na, ma saa gbom kee nga na.

³⁴ A pe si te wo tire papara papara ti lagapyew ki na mari ton, ma te ngereye gbom mbe tipaara ti lele wa yi ni. Paa te wo tipaara ti lagapyew ki na mari ton.

³⁵ Paraga nga ki yaa po mbe Yennele censaga paraga go ki kon shyen paa ki ti nganra jese ni, naa kondoro jese ni, naa jese yeen kpanyi ni, naa len jese ngbaan ni. Kapyo jenfenne paa ki ti ma sherubenye yanlele pe gbegele wa ki na.

³⁶ A pe si akasiya tire le mari te tiyagala tijere, ma te wo ke lagapyew ki na ma ke ton, mbe ta mbe paraga ki kan ke na; kandoolo yangala paa kele

gbegele te ni tiyagala ke na, ma tiyagala ke nɔgona cɛnyaara tijere gbegele warifuwe ni ma ke lele wa ti ni.

³⁷ A pɛ si Yɛnnɛle cɛnsaga paraga go ki yeyongo tɔnparaga ki ti maga sɔgo nɔnra jese ni, naa kondoro jese ni, naa jese yɛɛn kpanyi ni konaa len jese nɔbaan ni.

³⁸ A pɛ si tiyagala kanɔurugo te mbe paraga ki kan ke na, mɛɛ kandɔɔlo yangala kele gbegele wa tiyagala ke na. Paa te wo tiyagala ke gona tɔnyaara ti na mari tɔn, ma wa wo paara yanɔgakanɔgagala ke na ma ke tɔn, ma tiyagala ke nɔgona cɛnyaara ti gbegele tuguyenre ni.

37

Yon finliwe kesu wi gbegele (Eki 25.10-22)

¹ Kona, a Bezaleyeli wi si yon finliwe kesu wi gbegele akasiya tire ni. Wi titɔnlɔwo pila pye metere nungba naa metere kongo ki kongo. Wi gbeme pila pye metere kongo naa metere kongo ki kongo. Wi yagawa pila pye metere kongo naa metere kongo ki kongo.

² A wi si te piiri wo kesu wi nawa naa wi punɔgo ki na maa tɔn, ma wa wo wi yon kongo ki na keere maga maga, maga fili.

³ Mɛɛ te wa gbɔn ngereye tijere mayi lele kesu wi yengele tijere ke na. Wila shyen le kanɔgolo nungba na, ma shyen sannya yi le kanɔgolo sanɔga ki na.

⁴ Ko punɔgo na, a wi si akasiya tige kanɔgagala shyen te, mɛɛ te wo ke na ma ke tɔn.

⁵ A wi si kanɔgagala ke le wa ngereye yi ni wa kesu wi kanɔgara ti na pe ta paa wi lee ke ni.

⁶ A wi si kapere ti kasulugo pyesaga ki gbegele te piiri ni. Ki titɔnlɔwo pila pye metere nungba naa metere kongo ki kongo. Ki gbeme pila pye metere kongo naa metere kongo ki kongo. Ko kila pye kesu wi yaritɔnnɔgo ye.

⁷ A wi si te piiri gbɔn wi yɛɛ na ma sherubenye yanlele shyen pe gbegele wa kasulugo pyesaga ki keyen shyen yi na.

⁸ Wila sheruben nungba gbegele go nungba na, ma sanɔa wi gbegele go sanɔga ki na. Wila pe gbegele wa kapere ti kasulugo pyesaga ki yinre shyen ti na ma pe yirige ki go na.

⁹ Sherubenye paa pe kanwira ti yirige mari jaraga kapere ti kasulugo pyesaga ki go na maga tɔn, ma yege wa pe yɛɛ yeri na kapere ti kasulugo pyesaga ki wele.

Buru na pe ma kan Yennɛle yeri, *wi ma tege tabali na na* *paa wi gbegele* (Eki 25.23-30)

¹⁰ Kona, a Bezaleyeli wi si tabali wi kan akasiya tire ni. Wi titɔnlɔwo pila pye metere nungba, wi gbeme pila pye metere kongo, wi yagawa pila pye metere kongo naa metere kongo ki kongo.

¹¹ Wila te piiri wo wi na maa tɔn, ma wa wo wi yon kongo ki na keere maga maga maa fili.

¹² Wila tige papagapa ka kan tabali wi kanɔgara ti na maa maga maa fili. Ki tige ki gbeme pila pye pa kendala gbeme yen. Wila te wo ki yon kongo ki na keere maga maga, maga fili.

¹³ A wì si te gbon ma ngereye tijere gbegele mayi kankan tabali wi yengele tijere ke na, ma mara wi jegele tijere ke na.

¹⁴ Ngereye yila pye ma mara tige papagapa ki na. Pa pàa pye na kanngagala ke nii wa, mbaa tabali wi lee.

¹⁵ A wì si akasiya tige kanngagala shyen te, ma te wo ke na ma ke tòn. Koro pàa tege na tabali wi lee.

¹⁶ Yaapire nda pe yaa la gbegele ti ni wa tabali wi na, a wì siri gbegele. To lari nda tasaala kpakpalakpa wele, naa wɔjengele, naa kugbogolo konaa duven saraga nga pe ma wo wi leyaara ti ni. Wila ti ni fuun ti gbegele te piiri ni.

*Pàa fitanladaga wo
naa wi njegele ke gbegele
(Eki 25.31-40)*

¹⁷ Kona, a Bezaleyeli wì si te piiri gbon ma fitanladaga wi gbegele. Wila wi gbegele maa pinle nungba, wi nɔgo ki ni, naa wi njegele, naa wi leyaara yanlere, naa wi gbunngbunngolo, konaa wi yarifyeenre yanlere ti ni.

¹⁸ Njegele kɔgɔloni kàa pye fitanladaga wi keyen shyen yi na; taanri la pye kee nga na, taanri sanngala kàa pye kee sannga ki na.

¹⁹ Wila leyaara yanlere taanrindaanri gbegele wa fitanladaga wi njegele kɔgɔloni ke ni fuun nungba nungba ke na paa amandi tige pige yen, naa ki gbunngbunngolo konaa ki fyeeenre yen.

²⁰ Leyaara yanlere tijere la pye fitanladaga wi nandogomo kanngaga ki na paa amandi tige pire yen, naa ki gbunngbunngolo konaa ki fyeeenre yen.

²¹ Gbunngbunngolo nungba nungba la pye fitanladaga wi keyen shyen njegele shyenzhyen ke filisaga pyew ki nɔgo, wa wi nandogomo kanngaga ki na.

²² Ki gbunngbunngolo koro naa ki njegele ke ni kàa pinle ma gbegele ma pye nungba fitanladaga wi ni. Te piiri pàa gbon ma ti ni fuun ti gbegele†.

²³ Wila fitanlaye kɔlɔshyen, naa wi yon yirigeyaara konaa wi conro leyaara ti gbegele te piiri ni.

²⁴ Te piiri culo nafa ma yiri ke pàa tege ma fitanladaga wo naa wi tunngo pyeyaara ti gbegele.

*Wusuna nuwo taan wi yaa la sori
saraga wɔsaga nga na
pàa ki gbegele
(Eki 30.1-5)*

²⁵ Kona, a Bezaleyeli wì si wusuna nuwo taan wi yaa la sori saraga wɔsaga nga na ki gbegele akasiya tire ni. Ki kanngɔlɔyo tijere yila pye ja. Ki kanngɔlo nungba nungba pyew ki titɔnlɔwo pila pye metere kongo. Ki yagawa pila pye metere nungba. Pàa yenngele tijere te ma ke yirige wa ki yengele tijere ke na, a kè pinle ma pye nungba ki ni.

²⁶ Wila te piiri wo ki lagapyew ki na maga tòn, ki gona naa ki kanngara to naa ki yenngele ke na. Wila te wo ki yon konngo ki na keere maga maga, maga fili.

²⁷ Wila te ngereye shyen gbegele mayi kankan wa saraga wɔsaga ki keyen shyen yi na, wa ki yon konngo keere ki nɔgo. Pa pàa pye naga lekannagagala ke nii wa ki ngereye yi ni naga lee.

† 37:22 37:22: Eki 30.22-38

²⁸ A wì sigi lekann̄gagala ke gbegele akasiya tire ni, ma tɛ wo ke lagapyew ki na ma ke tɔn.

²⁹ A wì si ti, a pè sinmɛ kpoyi pa gbegele, po mba pi yɛn ma tɛgɛ pi yɛ Yɛn̄ɛlɛ kan, konaa wusuna nuwɔ taan piiri ni. Sinmɛ nuwɔ taanyaara gbegelefo wila ti gbegele.

38

*Saara sogoworo ti yaa la woo
saraga wɔsaga ŋga na
pàa ki gbegele
(Èki 27.1-8)*

¹ Kona, a Bezaleyeli wì si saara sogoworo ti ma sogo saraga wɔsaga ŋga na ki gbegele akasiya tire ni. Ki titɔnlɔwɔ naa ki gbeme pila pye ma yala. Ki kanngɔlɔ nun̄gba nun̄gba pyew ki titɔnlɔwɔ pila pye mɛtɛrɛ shyɛn naa kɔngɔ. Ki yagawa pila pye mɛtɛrɛ nun̄gba naa kɔngɔ.

² Wila yɛn̄ɛlɛ tijɛrɛ tɛ ma ke yirige wa ki yɛngɛlɛ ke na. Kàa pinlɛ ma pye nun̄gba ki ni. Wila tuguyɛnrɛ yan ma wo ki lagapyew ki na maga tɔn.

³ Wila saraga wɔsaga ki tun̄ngɔ pyeyaara ti ni fuun ti gbegele tuguyɛnrɛ ni, ki conrɔ leyaara, naa ki conrɔ koliyaara, naa ki tasaala, naa ki kara wowangala konaa nan̄ganra wɔyaara ti ni.

⁴ A wì si tuguyɛnrɛ tɛgɛ ma mɛrɛ gbegele ti ni, mari kan saraga wɔsaga ki na, wa ki yɔn kɔngɔ kɛɛrɛ ki nɔgɔ, maga maga, maga fili; maga lɛ wa ki nɔgɔna fɔ ma saa gbɔn wa ki nandogomɔ.

⁵ A wì si ngɛrɛyɛ tijɛrɛ gbegele mayi kan wa tuguyɛnrɛ mɛrɛ ti yɛngɛlɛ tijɛrɛ ke na, mbaa ki lekann̄gagala ke nii wa yi ni.

⁶ A wì si kanngagala shyɛn gbegele akasiya tire ni ma tuguyɛnrɛ yan ma wo ke lagapyew ke na ma ke tɔn.

⁷ Pàa pye na kanngagala ke nii wa ngɛrɛyɛ yi ni, saraga wɔsaga ki keyɛn shyɛn yi na, mbaa ki lee. Wila ki gbegele tire papara papara ni, ki nawa pila pye waga.

*Pàa jogoyaraga ki gbegele
(Èki 30.18)*

⁸ Kona, a Bezaleyeli wì si jogoyaraga ki gbegele tuguyɛnrɛ ni, maga tategɛ ki gbegele fun tuguyɛnrɛ ni. Jɛɛlɛ mbele pàa pye na gbogolo wa filisaga paraga go ki yɔn na, pe tuguyɛnrɛ duwaleele† poro pàa yan mari gbegele†.

*Yɛn̄ɛlɛ li censaga
paraga go, paara nda tila tɛgɛ
maga lon̄go ki jasa wì gbegele
(Èki 27.9-19)*

⁹ Ko pun̄go na, a Bezaleyeli wì si lon̄go ki jasa. Wa yɔnlɔparawa kalige kɛɛ ki na, paara nda pàa lon̄go ki jasa pàa ti ti lɛn jɛsɛ ŋgbaan ni. Ti titɔnlɔwɔ pila pye mɛtɛrɛ nafa shyɛn ma yiri kɛ.

¹⁰ Ki kanngɔlɔ ki tiyagala kàa pye nafa; ke nɔgɔna cɛnyaara nda pàa gbegele tuguyɛnrɛ ni tila pye nafa fun. Ki kandɔlɔlɔ yangala koro naa ki paara yann̄gakanngagala ke ni, pàa ke gbegele warifuwe ni.

¹¹ Wa lon̄go ki yɔnlɔparawa kamɛn̄gɛ kɛɛ yeri, paara ti titɔnlɔwɔ pila pye fun mɛtɛrɛ nafa shyɛn ma yiri kɛ, ki tiyagala kàa pye nafa; tiyagala ke

† 38:8 38:8: Faa, kila pye tugurɔn pe ma gbegele duwale. † 38:8 38:8: Èki 30.12

nogona cɛnyaara tɪla pye nafa, paa ti gbegele tuguyenre ni. Ki kandoolo yangala koro naa ki paara yanngakannagala paa ke gbegele warifuwe ni.

¹² Wa longo ki yonlo tosaga yeri, paara ti titonlowo pila pye metere nafa ma yiri kangurugo, ki tiyagala kaa pye ke; tiyagala ke nogona cɛnyaara tɪla pye ke fun. Ki kandoolo yangala koro naa ki paara yanngakannagala ke ni, paa ke gbegele warifuwe ni.

¹³ Wa yonlo yirisaga yeri, longo ki titonlowo pila pye metere nafa ma yiri kangurugo.

¹⁴⁻¹⁵ Longo ki yeyongo ki keyen shyen yi ni fuun nungba nungba yi na, paara ti titonlowo pila pye metere koloshyen koloshyen naa konrokoro, naa tiyagala taanrindaanri ni konaa ke nogona cɛnyaara taanrindaanri ni.

¹⁶ Paara nda fuun paa tege ma longo ki jasa maga fili paa ti ti len jese ngbaan ni.

¹⁷ Tiyagala ke nogona cɛnyaara paa ti gbegele tuguyenre ni. Kandoolo yangala koro naa paara yanngakannagala ke ni, paa ke gbegele warifuwe ni, ma ke tege ma tiyagala ke yigiyigi wa ke sogowo pi ni. Paa warifuwe yan ma wo tiyagala ke gona tonyaara ti na mari ton.

¹⁸ Longo ki yeyongo tonparaga paa ki ti maga sogo len jese ngbaan ni, naa nganra jese ni, naa kondoro jese konaa jese yeen kpanyi ni. Ki titonlowo pila pye metere ke, ki yagawa pila pye metere shyen naa kongo. Ki yagawa po naa jasa paara ti yagawa pila pye ja.

¹⁹ Paa ki po tiyagala tijere na ngele kaa pye ma taga nogona cɛnyaara tijere na. Paa ti gbegele tuguyenre ni. Kandoolo yangala koro naa paara yanngakannagala ke ni, paa ke gbegele warifuwe ni. Paa warifuwe yan ma wo tiyagala ke gona tonyaara ti na mari ton.

²⁰ Yennele censaga paraga go ki kankannagala ke ni fuun, naa longo ki kankannagala ke ni paa ke gbegele tuguyenre ni.

*Yaara nda paa tege
ma Yennele censaga
paraga go ki kan ti jinriwe*

²¹ Yaara nda paa tege ma Yennele censaga paraga go ki gbegele, ko nga yon finliwe senre ti yen ma yonlogo ma tege wa ki ni, paa ti jiri yege nga na ki nga: Levi setirige piile poro paa ti jiri ma yala Moyisi wi senyoro ti ni. Saraga wofa Aron wi pinambyo Itamari wo wila pye na pe yege sinni.

²² Uri pinambyo Bezaleyeli na wila yiri wa Zhuda cenle li ni, a wi si nga Yawe Yennele laa yo Moyisi wi kan ki ni fuun ki pye. Uri to wo lawi na Huri.

²³ Ahisamaki pinambyo Oholiyabu wo wila wi saga. Oholiyabu wila pye Dan cenle woo. Wila pye na yaara teni, na kapyo tunndo fonndo jatere taa nari gbegele; wila pye na paara ti sogo len jese ngbaan ni, naa nganra jese, naa kondoro jese konaa jese yeen kpanyi ni.

²⁴ Te na fuun Izirayeli woolo paa yirige ma kan yarikanra, a pe censaga paraga go ki tunndo ti ni fuun ti pye, wila pye culo waga keke (1 000), ma yala pe maa taanla yaraga nga ni wa censaga paraga go ki jatere wi ni.

²⁵ Izirayeli woolo mbele paa jiri, warifuwe na paa wo, wila pye na keke culo waga taanri naa cenme kangurugo yeri (3 500), ma yala pe maa taanla yaraga nga ni wa censaga paraga go ki jatere wi ni.

²⁶ Ki warifuwe yon nga ki naga, leele mbele paa jiri, maga le mbele paa ta yeke nafa nafa konaa pe yegefenne pe ni, pe ni fuun nungba nungba paa

wɔwɔ warifuwe giramu kangurugo kangurugo, ma yala pe maa taanla yaraga nga ni wa Yenɲele censaga paraga go ki jatere wi ni. Leele mbele paa jiri, paa pye lere waga cenme kogoloni ma yiri taanri naa cenme kangurugo naa nafa shyen ma yiri ke (603 550)*.

²⁷ Wa ki warifuwe wi ni paa culo waga taanri naa cenme tijere naa nafa (3 420) tege ma censaga paraga go ki tiyagala ke nɔgona cɛnyaara cenme ti gbegele, naa paraga nga pe ma po ma go ki kon shyen ki tiyagala ke nɔgona cɛnyaara ti ni. Tiyagala ke nɔgona cɛnyaraga nunɔba nunɔba pyew paa ki gbegele warifuwe culo nafa ma yiri ke ni.

²⁸ Culo nafa ɲa wila koro, a pɛ si wo tege ma kandoolo yangala ke gbegele, naa paara yanggakanngagala ngele ke ma tiyagala ke yigiyigi wa ke sogowo ke ni, konaa tiyagala ke gona tɔnyaara ti ni.

²⁹ Tuguyenre nda Izirayeli woolo paa yirige ma kan Yawe Yenɲele li yeri tila pye na kee culo waga shyen naa cenme kangurugo (2 500) yeri.

³⁰ Paa ki tuguyenre ti tege ma filisaga paraga go yeyongo tiyagala ke nɔgona cɛnyaara ti gbegele, naa saraga wɔsaga nga ki yen tuguyenre wogo ko naa ki mere ti ni, naa ki tunngo pyeyara ti ni fuun ti ni.

³¹ Longo ki jasa tiyagala ke nɔgona cɛnyaara paa ti gbegele tuguyenre ni, naa ki yeyongo tiyagala ke nɔgona cɛnyaara ti ni, konaa Yenɲele censaga paraga go ki kankanngagala ke ni fuun ke ni.

39

*Paa saraga wɔfenne
pe yaripɔɔ ti gbegele
(Eki 28.1-14)*

¹ Yaripɔɔ nda pe yaa le mbaa tunngo piin wa censaga paraga go ki ni, paa ti ti nganra jese ni, naa kondoro jese ni, naa jese yeen kpanyi ni, konaa ma yaripɔɔ gbegele Arɔn wi kan nda tila tege ti ye Yenɲele kan, paa yege nga na Yawe Yenɲele lɔa ki yo Moyisi wi kan we.

² A pɛ si efodi wi gbegele te jese ni, naa nganra jese, naa kondoro jese, naa jese yeen kpanyi konaa len jese ngbaan ni.

³ A pɛ si te gbɔn paparapa maa pye fegɛfɛge maa walagi walagi maa pye te mangala, mɛɛ koro naa nganra jese wi ni, naa kondoro jese, naa jese yeen kpanyi konaa len jese ngbaan wi ni, ke jojo ke yee ni; kapyo jenfenne paa ki tunngo ki pye.

⁴ Paa pajogo mangala shyen yoli efodi wi na maa yinre shyen ti kan ti yee na.

⁵ Kurusijara ɲa wila pye ma kan efodi wi na, wo naa efodi wi ni ti gbegelelɔmɔ pila pye nunɔba. Paa wi gbegele fun te mangala ni, naa nganra jese ni, naa kondoro jese ni, naa jese yeen kpanyi konaa len jese ngbaan ni; paa yege nga na Yawe Yenɲele lɔa ki yo Moyisi wi kan we.

⁶ A pɛ si ɔnikisi sinnɔɛɛɛ shyen te mari maramara wa te wi nawa. Paa Izirayeli pinambiile pe mere ti keregi keregi wa ti na, paa yege nga na pe ma mɛge ki tegere tegɛyaraga ki keregi keregi we.

⁷ A pɛ siri maramara efodi wi pajogo mangala ke na, a tila nandowo kaan Izirayeli setirige piile pe wogo ki na, paa yege nga na Yawe Yenɲele lɔa ki yo Moyisi wi kan we.

* 38:26 38.25-26: Eki 30.11-16; Mati 17.24

*Yaripogo nga pe ma le ma wa
kotogo na ki gbegeleme
(Eki 28.15-30)*

⁸ Kona, a kapyo jenfenne pè si yaripogo nga pe ma le ma wa kotogo na ki ti te mangala ni, naa nganra jese, naa kondoro jese, naa jese yeen kpanyi konaa len jese ngbaan ni. Paa ki ti paa yege nga na paa efodi wi gbegele.

⁹ Paa ki kuru maga taga ki yee na, ki keyen tijere yila pye ma yala. Ki titonlowo pila pye siwiri nungba.

¹⁰ A pè si sinndere sonngbanga woro maramara ki na kologo tijere. Kologo konngbannga ki woro tila pye sariduwani, naa topazi konaa emerodi.

¹¹ Kologo shyen wogo ki woro tila pye esikaribukili, naa safiri konaa lulu.

¹² Kologo taanri wogo ki woro tila pye opali, naa agati konaa ametisiti.

¹³ Kologo tijere wogo ki woro tila pye kirizoliti, naa onikisi konaa zhasipi. Paa ki sinndere ti ni fuun ti maramara te nawa.

¹⁴ Sinndere tila pye ke ma yiri shyen ma yala Izirayeli pinambiile pe mere ti ni. Ki cengele ke ma yiri shyen ke ni, cenle nungba nungba pyew li mege kila pye ma keregi keregi sinndelege nungba na, paa yege nga na pe ma mege ki tegere tegayaraga ki keregi keregi we.

¹⁵ Paa te piiri gbon ma yongowo shyen gbegele paa yege nga na pe ma mana pili we, maa le yaripogo nga pe ma le ma wa kotogo na ki na.

¹⁶ Paa te piile shyen gbon, mbele pe yaa sinndere sonngbanga woro ti maramara wa pe nawa, konaa ma te ngereye shyen gbegele mayi kankan wa yaripogo nga pe ma le ma wa kotogo na ki yinre shyen ti na.

¹⁷ A pè si te yongowo shyen pi po wa te ngereye shyen yi na, wa yaripogo nga pe ma le ma wa kotogo na ki yinre shyen ti na.

¹⁸ Te piile mbele pè sinndere sonngbanga woro ti maramara wa pe nawa, a pè si te yongowo shyen pi yinre shyen sannda ti popo wa pe na, wa efodi wi pajogo mangala ke na, jango yaripogo nga pe ma le ma wa kotogo na ki pye wa yege.

¹⁹ A pè si te ngereye ya yege gbegele shyen mayi to wa yaripogo nga pe ma le ma wa kotogo na ki na, wa ki nongona yinre shyen ti na, wa ki yege nga ki yen ma mara efodi wi na ki na.

²⁰ A pè si te ngereye ya yege gbegele shyen, mayi to wa efodi wi pajogo mangala shyen ke nogo, wa yege kee ki na, ke yolikologo ki tanla, kurusijara na wi yaa tege mbe efodi wi po ki go na.

²¹ A pè si yaripogo nga pe ma le ma wa kotogo na ki te ngereye yi po efodi wi te ngereye yi na nganra mana ni; jango yaripogo nga pe ma le ma wa kotogo na ki pye kurusijara na wi yaa tege mbe efodi wi po wi go na, wiga ka sanga mbe laga wa efodi wi na; paa yege nga na Yawe Yenjele laa ki yo Moyisi wi kan we.

*Saraga wofenne pe yaripogo
sannda ti gbegeleme
(Eki 28.31-43)*

²² Kona, deritonlogo nga Aron wi yaa la efodi wi nii ki go na, a pè sigi gbegele nganra jese ni.

²³ Paa ki yologo ki wo wa ki nandogomo, ma mana ngbanla taga wa ki yon na maga yon kaw paa yege nga na pe ma selege derege yologo yon ki ti we.

²⁴ Pàa girenadi tige pire yanlere gbegele nganra jese, naa kondoro jese yeen, naa jese yeen kpanyi konaa len jese ngbaan ni, mari toto wa deritonlogo ki nogona yon ki na maga maga, maga fili.

²⁵ Pàa kengengele gbegele te piiri ni ma ke toto wa deritonlogo ki nogona yon ki na, wa girenadi tige pire yanlere ti sogowo pi ni maga maga, maga fili.

²⁶ Pàa girenadi tige pige yanlege nungba to, ma kengene nungba to; pàa ti toto deritonlogo ki yon na ma maga maga, maga fili; mbaa tunngo piin ki ni, paa yege nga Yawe Yennele làa ki yo Moyisi wi kan we.

²⁷ A pe si bunduye ti len jese ngbaan ni Aron naa wi pinambiile pe kan;

²⁸ naa len jese gbogowo njala na pe yinri turiban li ni, naa len jese njagala ni konaa len jese kurusiile wenjele ni.

²⁹ Pàa kurusijara wi ti maa sogo len jese ngbaan ni, naa nganra jese, naa kondoro jese konaa jese yeen kpanyi ni; paa yege nga na Yawe Yennele làa ki yo Moyisi wi kan we.

³⁰ A pe si te piiri gbɔn paparapa, maga pye fereyaraga kpoyi, maga keregi keregi wi na, paa yege nga na pe ma mege ki tegerɛ tegeyaraga ki keregi keregi we, ma yo fo: «MA PYE KPOYI YAWE YENNELE LI KAN.»

³¹ A pe sigi te paparapa wi po nganra mana ni wa gbogowo njala li na, wa li yege, paa yege nga na Yawe Yennele làa ki yo Moyisi wi kan we.

Yennele censaga paraga go

tunndo tila pye ma ko

(Eki 35.10-19)

³² Anme Izirayeli woolo pàa Yennele censaga paraga go, ko nga ki yen filisaga paraga go ki tunndo ti ni fuun ti pye mari ko. Pàa tunngo ki ni fuun ki pye ce paa yege nga na Yawe Yennele làa ki yo Moyisi wi kan we.

³³ Pàa pan Yennele censaga paraga go ko naa ki yaara ti ni fuun ti ni Moyisi wi kan. To ti yen ki kandoolo yangala, naa ki go kantire, naa ki tipaara, naa ki tiyagala konaa tiyagala ke nogona cɛnyaara ti ni;

³⁴ naa ki gona tonparaga nga pàa gbegele simbapene seere nda pàa le kondoro ti ni, naa ki tonparaga nga pàa gbegele seere liire ni ki ni, naa paraga nga pe yaa po mbe Yennele censaga paraga go ki kon shyen ki ni;

³⁵ naa yon finliwe senre kesu wi ni, naa wi kasulugo pyesaga nga ki yen wi yaritonngo ki ni, naa wi lekannagala ke ni,

³⁶ naa tabali wi ni, naa wi tunngo pyeyaara ti ni konaa buru na pe ma kan Yennele yeri wi ni,

³⁷ naa fitanladaga na pàa gbegele te piiri ni wi ni, naa wi fitanlaye pe ni, naa wi tunngo pyeyaara ti ni, naa fitanla sinme pi ni,

³⁸ naa saraga wosaga nga pàa gbegele te ni ki ni, naa sinme kpoyi pi ni, naa wusuna nuwo taan wi ni konaa filisaga paraga go ki yeyongo tonparaga ki ni;

³⁹ naa saraga wosaga nga pàa gbegele tuguyenre ni ki ni, naa ki tuguyenre mere ti ni, naa ki lekannagala ke ni, naa ki tunngo pyeyaara ti ni fuun ti ni, naa jogoyaraga konaa ki tatege ki ni;

⁴⁰ naa longo ki jasa paara titoonro ti ni, naa ki tiyagala ke ni, naa tiyagala ke nogona cɛnyaara ti ni, naa longo ki yeyongo tonparaga ki ni, naa ki manda naa ki kankanngagala ke ni konaa yaara nda fuun pe yaa la tunngo piin ti ni wa censaga paraga go, ko nga ki yen filisaga paraga go ti ni;

⁴¹ naa yariporo nda pe yaa la nii mbaa tunngo piin wa laga kpoyi ki ni ti ni, naa saraga wofɔ Aron wi yariporo nda ti yen ma tege ti ye ti ni, konaa

wi pinambiile pe woro ti ni, to nda pe yaa la nii mbaa saraga wogotunngo ki piin we.

⁴² Izirayeli woolo paa ki tunndo nda ti ni fuun ti pye ma yala Yawe Yennele laa senre nda yo Moyisi wi kan ti ni.

⁴³ A Moyisi wi si tunndo ti ni fuun ti wele ma sigi yan paa ti pye ma yala nga Yawe Yennele laa yo ki ni. Kona, a wi si duwaw pye Izirayeli woolo pe kan.

40

*Yennele laa ki kologo kan
ma yo pe paraga go ki kan
pege le li kee*

¹ Kona, a Yawe Yennele li si para Moyisi wi ni ma yo fo:

² «Yele li yenje kongbannga ki pilige kongbannga ki ni[†], ma yaa ka Yennele censaga paraga go ki kan, ko nga ki yen filisaga paraga go ye.

³ Ma yaa Yon finliwe senre kesu wi tege wa paraga go ki ni, wa paraga nga ki yaa po mbege kon shyen ki pungo na, jango paga kaa wi yaan.

⁴ Ma pan tabali wi ni, naa wi yaara nda ti daga mbe taga wi na ti ni mari gbegele wa wi na. Ma pan fitanladaga wi ni ma fitanlaye pe gbegele ma pe mu.

⁵ Saraga wosaga nga pe gbegele te ni mbaa wusuna nuwo taan wi sori wa ki na, ma yaa ki tege wa yon finliwe senre kesu wi yege sogowo. Ma yaa censaga paraga go ki yeyongo tonparaga ki po wa yeyongo ki na.

⁶ Saara sogoworo ti ma sogo saraga wosaga nga na, maga tege wa laga nawa Yennele censaga paraga go ki yon na, ko nga ki yen filisaga paraga go ye.

⁷ Ma jogoyaraga ki tege wa laga nawa filisaga paraga go konaa saraga wosaga ti sogowo pi ni, ma tonmo le wa ki ni.

⁸ Ma longo ki jasa wi kan maga paara ti kan ki na maga fili, mee jasa wi yeyongo tonparaga ki po wa yeyongo ki na.

⁹ «Sinme mba pe ma wo yaraga na mbege wo Yennele kan, ma pa wo na censaga paraga go ki na, mbe pinle ki nawa yaara ti ni fuun ti ni. Maga le na kee naa ki tunngo pyeyaara ti ni fuun ti ni; pa ki yaa pye kpoyi.

¹⁰ Saara sogoworo ti ma sogo saraga wosaga nga na, ma sinme pa wo ki na, naa ki tunngo pyeyaara ti ni fuun ti na, maga le na kee, pa ki yaa pye jenge kpoyi.

¹¹ Ma sinme kpoyi wo fun jogoyaraga konaa ki tatege ki na maga le na kee.

*Paa Aron naa wi pinambiile
pe le Yennele kee*

¹² «Ma ti Aron naa wi pinambiile pe fulo wa filisaga paraga go ki yon na, ma ti pe woli wa jogoyaraga tonmo pi ni.

¹³ Ko pungo na, ma Aron wi yariporo nda ti yen ma tege ti ye Yennele kan ti le wi kan, mee sinme pa wo wi na maa le na kee, wila saraga wogotunngo piin na kan.

¹⁴ Ma Aron wi pinambiile pe pye pe fulo wa ma tanla, ma pe bunduye pe lele pe kan.

[†] 40:2 40.2: Yele li yenje kongbannga ki pilige kongbannga ko yen na para Izirayeli woolo pe yiringolo wa Ezhipiti tara ki yele kongbanna lo senre na (Eki 40:17).

¹⁵ Ma sinme pa wo pe na ma pe le na kee, paa yege nga na mà pa wo pe to wi na maa le na kee we; paa saraga wogotunnngo piin na kan. Ki sinme mba ma yaa wo pe na, ki yaa saraga wogotunnngo ki kan poro naa pe setirige piile pe yeri fo sanga pyew.»

*Moyisi wila ti,
a pè Yennele censaga
paraga go ki kan*

¹⁶ Kona, a Moyisi wi si tanga ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni, maga pye ma.

¹⁷ Pe yiringolo wa Ezhipiti tara, ki yeke shyen wolo li yenge kongbannga ki pilige kongbannga ki na, a pè si Yennele censaga paraga go ki kan maga ko.

¹⁸ Moyisi wila ti a pè Yennele censaga paraga go ki kan, maga tiyagala ke nogona cencyaara ti tegetege, maga tire papara papara ti yerege yerege naa ki tiyagala ke ni.

¹⁹ Paa paritonnngo ki sanga maga wa Yennele censaga paraga go ki go na, maga gona tonparaga ki tege maga ton, paa yege nga na Yawe Yennele làa ki yo Moyisi wi kan we.

²⁰ Yon finliwe senre tila pye ma yonlogo sinndeere papara papara nda na, a Moyisi wi siri le wa kesu wi ni, maa lekanngagala ke le wi na, mee kasulugo pyesaga nga ki yen wi yaritonnngo ki tege maa ton.

²¹ Wila ti a pè kari kesu wi ni wa Yennele censaga paraga go ki ni, mee paraga nga ki yaa po mbe censaga paraga go ki kon shyen ki po maa yege ton, jango leele paga kaa yon finliwe senre kesu wi yaan, paa yege nga na Yawe Yennele làa ki yo Moyisi wi kan we.

²² Wila tabali wi tege wa filisaga paraga go ki yonloparawa kamenge kee ki na, wa paraga nga pè po ma paraga go ki kon shyen ki yege.

²³ Buru na pè kan Yennele yeri, a wi suu tanli wa tabali wi na Yawe Yennele li yege sogowo, paa yege nga na làa ki yo Moyisi wi kan we.

²⁴ Wila fitanladaga wi tege wa filisaga paraga go ki ni, wa ki yonloparawa kalige kee ki na, wa tabali wi yege sogowo.

²⁵ Wila fitanlaye pe gbegele ma pe mu Yawe Yennele li yege sogowo, paa yege nga na làa ki yo Moyisi wi kan we.

²⁶ Saraga wosaga nga paa gbegele te ni, wila ki tege wa filisaga paraga go ki ni, wa paraga nga paa po maga kon shyen ki yege,

²⁷ mee wusuna nuwo taan wa sogo wa ki na, paa yege nga na Yawe Yennele làa ki yo Moyisi wi kan we.

²⁸ Wila Yennele censaga paraga go ki yeyongo tonparaga ki po wa ki yeyongo ki na;

²⁹ saara sogoworo ti ma sogo saraga wosaga nga na wila ki tege wa laga nawa wa Yennele censaga paraga go ki yon na, ko nga ki yen filisaga paraga go ye; a wi si saara sogoworo naa muwe saara wo wa ki na, paa yege nga Yawe Yennele làa ki yo Moyisi wi kan we.

³⁰ Wila ti a pè jogoyaraga ki tege wa laga nawa wa filisaga paraga go konaa saraga wosaga ti sogowo pi ni, mee tonmo le wa ki ni pe yee jogowo pi mege ni.

³¹ Moyisi naa Aron, naa Aron wi pinambiile pe ni, paa pe keyen naa pe tooro ti jogo wa pi ni.

³² Na pe kaa yiin wa filisaga paraga go ki ni sanga o sanga konaa mbaa fulo wa saraga wɔsaga ki tanla, pe ma pe yɛɛ jogo, paa yɛɛ nga na Yawe Yɛnɛlɛ lɛa ki yo Moyisi wi kan we.

³³ Wila longo ki jasa wi kan ma paara ti kankan wi na, ma censaga paraga go konaa saraga wɔsaga ti maga mari fili, ma longo ki yeyongo tonparaga ki pɔ wa yeyongo ki na. Pa Moyisi wila tunndo ti ni fuun ti pye mari kɔ yɛɛn.

*Yɛnɛlɛ li gbɔgɔwɔ yanwa
pɛla filisaga paraga go ki yin
(Nɔmbu 9.15-23)*

³⁴ Kona, a kambaaga kɛ si pan ma filisaga paraga go ki tɔn; a Yawe Yɛnɛlɛ li gbɔgɔwɔ yanwa pɛ si pan ma Yɛnɛlɛ censaga paraga go ki yin.

³⁵ Ki kala na Moyisi wi sila ya mbaa yiin wa filisaga paraga go ki ni, katugu kambaaga kila tigi ma koro wa ki go na; a Yawe Yɛnɛlɛ li gbɔgɔwɔ yanwa pɛ si Yɛnɛlɛ censaga paraga go ki yin†.

³⁶ Na kambaaga ki ka yiri wa paraga go ki go na sanga o sanga, Izirayeli woolo pe ma yiri na kee. Pa paa pye na yinrigi na tanri na kee yɛɛn.

³⁷ Na kambaaga ki ka koro wa Yɛnɛlɛ censaga paraga go ki go na, pe ma koro wa pe censaga. Na ki ka yiri wa ki go na pilige nga ni, pe ma yiri na kee.

³⁸ Yɔnlɔ na, Yawe Yɛnɛlɛ lɛa pye naga nari ma yo li yɛn wa Izirayeli woolo pe sɔgɔwɔ kambaaga ni, wa Yɛnɛlɛ censaga paraga go ki go na. Yɛmbine kila pye na yiin kasɔn Izirayeli woolo pe ni fuun pe yɛɛ sɔgɔwɔ; kila pye na piin ma pe kondangala li ni fuun li na.

† 40:35 40:34-35: 1 Wunlu 8.10-11; Eza 6.4; Eze 43.4-5; Naga 15.8

Saraga wɔfenne pe sɛwɛ ɲa pe yinri LEVITIKI Sɛwɛ wi nawa sɛnrɛ

Wa Levitiki sɛwɛ wi ni Yɛnnɛlɛ li yɛn na lasiri kɔŋgolo kaan bere Moyisi wi yeri wi ke yo Izirayeli woolo pe kan. Levi setirige piile poro paa wɔ pe pye saraga wɔfenne, ko mɛgɛ ko ki taga ki sɛwɛ ɲa wi na naa yinri Levitiki. Leele mbele paa tunngo piin Yɛnnɛlɛ li kan pe daga mbe yaara nda ti yɛn kpoyi Yɛnnɛlɛ yɛgɛ na konaa nda ti woro kpoyi ti jɛn mberi wɔ ti yɛɛ ni, mbe nda ti yɛn fyɔngɔ fu konaa nda ti yɛn fyɔngɔ ni ti jɛn mberi wɔ ti yɛɛ ni (10.10-11).

Lasiri kɔŋgolo ɲgele kɛ tɛgɛ Yɛnnɛlɛ li gbɔgɔwogo ki na ke yɛn ma lɛgɛ. Wagati wa ni ke yɛrɛ ma pye ma ɲgban. Lasiri kɔŋgolo ɲgele kɛ tɛgɛtɛgɛ saara wɔmɔ wogo ki na, naa yarikanra nda ti maa kaan Yɛnnɛlɛ yeri ti wogo ki na, naa shɛrɛgɛ fetiye pe wogo na, naa yaayoro nda pe mbe ya mbaa kaa konaa nda pe se ya mbaa kaa ti wogo na, Levitiki sɛwɛ wi yɛn na to yɛgɛ nari. Wi yɛn na para fun leele mbele pe mbe ya mbaa Yɛnnɛlɛ li gbogo konaa mbele pe se ya mbaa li gbogo pe wogo na.

Sɛwɛ wi sɛnrɛ ti go ɲga ki gbɔgɔ ko ki yɛn fɔ Yɛnnɛlɛ li yɛn kpoyi konaa yɛgɛ ɲga na leele pe daga mbaa pe yinwege ki piin jango mbe koro yɔn finliwɛ na Izirayeli woolo Yɛnnɛlɛ kpoyi li ni.

Sɛwɛ wi yɛn ma kɔɔnɔ yɛgɛ ɲga na

Ngasegele ɲgele kɛ tɛgɛ saara wɔmɔ wogo na 1-7

Saraga wɔfenne kɔŋgbanmbala pe tɛgɛwɛ 8-10

Ngasegele ɲgele kɛ tɛgɛ fyɔngɔ yaara naa fyɔngɔ fu yaara ti wogo na 11-15

Izirayeli woolo pe kapere ti kala yagawa japiligbɔgɔ 16.1-34

Izirayeli woolo pe yɛn ma tɛgɛ pe yɛ Yɛnnɛlɛ kan 17-25

Duwaw konaa danga sɛnrɛ 26-27

NGASEGELE ɲGELE KE TɛGɛ SAARA WɔMɔ WOGO NA

1-7

Saara sogoworo ti kala

¹ Yawe Yɛnnɛlɛ lɔa koro wa filisaga paraga go ki ni ma Moyisi wi yeri ma para wi ni ma yo

² wigi yo Izirayeli woolo pe kan fɔ:

«Ye ni, na wa kaa jaa mbe yaayogo wɔ saraga Yawe Yɛnnɛlɛ li yeri, wi pan nɛgɛ ni, nakoma sumbyɔ nakoma sugbo ni.

³ «Na kaa pye nɛgɛ† wi yaa wɔ saraga sogowogo†, wi daga mbe pan napolo ni, ɲa wi yɛn jɛrɛgisaga fu, wa filisaga paraga go ki yɔn na; jango ki fɔ wi kala li Yawe Yɛnnɛlɛ li ndanla.

† 1:3 1:3: Kila pye yaayoro cɛnlɛ taanri pe ma ya ma wɔ saraga sogowogo Yawe Yɛnnɛlɛ li yeri, mbe yala lɛrɛ ɲa wi pan saraga ki ni wi tawa pi ni. Penjara fenne poro la pye na napɛnɛ woo (Levi 1.3), a fyɔnwɔ fenne poro na simbaala naa sikaala (Levi 1.10) nakoma sannjɛgɛlɛ woo (Levi 1.14).

† 1:3 1:3: Saraga sogowogo, saraga kayi ɲga kila pye pe maga wɔ Yɛnnɛlɛ li yeri, maga sogo pew wa saraga wɔsaga ki na mali gbɔgɔ.

⁴ Lerefo wi yaa wi kee ki taga wa yaayogo nga ki yaa wo saraga sogowogo ki go ki na[†]; kona Yawe Yenjele li yaa yenle ki na mboo kapere ti kala yaga wi na.

⁵ Wi yaa napolo wi konli li yege sogowo. Kona saraga wofenne, Aron pinambiile wele, pe yaa kasanwa pi wo saraga Yawe Yenjele li yeri, mboo yanragi yanragi saraga wosaga ki kanngara ti ni fuun ti na, wa filisaga paraga go ki yon na.

⁶ Lerefo wi yaa napolo wi selege wo, mboo koonlo kaliye kaliye.

⁷ Saraga wofa Aron wi pinambiile pe yaa kason gberi wa saraga wosaga ki na, mbe kanngire le wa ki ni.

⁸ Ko pungo na, saraga wofenne, poro mbele Aron wi pinambiile wele, pe yaa kara nda ti koonlo ti le, naa go ki ni konaa yanlaga ki ni, mberi tagataga wa kanngire ti na wa kason ki ni, wa saraga wosaga ki go na.

⁹ Lara to naa saanra ti ni, ti yaa jogo tonmo ni. Kona, saraga wofenne nungba yaa ti ni fuun ti sogo wa saraga wosaga ki na. Ki yen saraga sogowogo, saraga nga pe ma sogo, ki nuwo taan pi yen ma Yawe Yenjele li ndanla.

¹⁰ «Na lere wa kaa jaa mbe saraga sogowogo wo sumbyo nakoma sugbo ni, wi yaa pan simbapolo nakoma sikapolo ni, na wi yen jeregisaga fu.

¹¹ Wi yaa yaayogo ki konli Yawe Yenjele li yege sogowo, wa saraga wosaga ki yonloparawa kamenge kee yeri. Kona, saraga wofenne, Aron pinambiile wele, pe yaa ki kasanwa pi yanragi yanragi saraga wosaga ki kanngara ti ni fuun ti na.

¹² Lere na wi pan yaayogo ki ni, wi yaa ki koonlo kaliye kaliye. Saraga wofenne nungba yaa kara nda ti koonlo ti le naa go ki ni konaa yanlaga ki ni mberi tagataga wa kanngire ti na wa kason ki ni, wa saraga wosaga ki go na.

¹³ Yaayogo ki lara naa ki saanra ti yaa jogo tonmo ni. Saraga wofa wi yaa ti ni fuun ti wo saraga mberi sogo wa saraga wosaga ki na. Ki yen saraga sogowogo, saraga nga pe ma sogo, ki nuwo taan pi yen ma Yawe Yenjele li ndanla.

¹⁴ «Na lere wa kaa jaa mbe sannjele wo saraga sogowogo Yawe Yenjele li yeri, wi daga mbe pan ketene nungba nakoma jendetuwa nungba ni.

¹⁵ Saraga wofa wi yaa pan sannjele li ni wa saraga wosaga ki yege, mbeli go ki kow mbege sogo wa saraga wosaga ki na; ko pungo na, wi yaa li kasanwa pi yiwi mboo wo wa saraga wosaga ki kanngaga ki na;

¹⁶ mbe sili siyologo ki wo naa ki nawa yaara ti ni, mberi wa wa saraga wosaga ki tanla, wa yonlo yirisaga kee yeri, wa laga nga pe maa conro ti wuun we.

¹⁷ Kona saraga wofa wi yaa sannjele li wali wa li kanwira shyen sogowo pi ni; een fo, wi seli wali shyen mbeli laga li yee na. Ko pungo na, wi yaa li sogo wa kason kanngire ti na, wa saraga wosaga ki na. Ki yen saraga sogowogo, saraga nga pe ma sogo, ki nuwo taan pi yen ma Yawe Yenjele li ndanla.

2

Muwe saara kala

[†] 1:4 1:4: **Wi yaa wi kee ki taga yaayogo ki go ki naki** kapyege kila pye naga nari ma yo na wi pan mbe saraga ki wo, wuu yee taanla yaayogo nga ki yaa wo saraga ki ni, a kila ki nari fo naa wi yaayogo ki wo saraga, ki cen ndee wuu yee kan Yenjele li yeri.

1 «Na lere wa kaa jaa mbe muwe yarikanga kan Yawe Yennjele li yeri, wi daga mbe pan muwe tiyoon ni mba wi sinme yanragi yanragi pi na, ma wusuna nuwo taan taga wa pi na.

2 Wi yaa pan muwe tiyoon pi ni wa saraga wofenne pe yeri, Aron pinambiile wele. Pe ni, nungba yaa ki muwe tiyoon mba pe sinme yanragi yanragi pi na pa ko kee yenle nungba, mbe wusuna nuwo taan wi ni fuun wi le. Wi yaa ti sogo wa saraga wosaga ki na ti pye paa nandowo saraga yen†. Ki yen yarikanga, nga pe ma sogo, ki nuwo taan pi yen ma Yawe Yennjele li ndanla.

3 Yarikanga sannga ki yaa pye Aron naa wi pinambiile poro wogo. Ki yen ma tege ki ye pew, ma yiri wa saara nda pe ma sogo Yawe Yennjele li kan ti ni.

4 «Na lere wa ka pan muwe yarikanga ni nga pe fo yira ni, ki daga mbe pye gato na leve si ye wi ni, a pe sinme pinle wi muwe tiyoon pi ni maa gbɔn, nakoma ki pye won na leve si ye wi ni, a pe sinme yanragi yanragi wi na.

5 «Na ki ka pye yarikanga ki yen muwe yarikanga nga pe ma kala won taala ni, pe yaa sinme pinle ki muwe tiyoon pi ni mboo gbɔn, paga ka leve le pi ni.

6 Pe yaa yarikanga ki kaari kporokporo mbe sinme wo ti na mberi pye muwe saraga.

7 «Na ki ka pye yarikanga ki yen muwe yarikanga nga pe ma kala tuguron sikalaga ni, ki daga mbe gbegede muwe tiyoon ni, pe sinme pinle pi ni.

8 «Na ki yarikanga ki ka gbegede mbe ko ki yaara ti ni, wi yaa pan ki ni Yawe Yennjele li kan, mbege kan saraga wofɔ wi yeri. Wo yaa kari ki ni wa saraga wosaga ki tanla.

9 Saraga wofɔ wi yaa ka wo wa yarikanga ki ni mbege sogo wa saraga wosaga ki na, ko yaa pye paa nandowo saraga yen. Ki yen saraga nga pe ma sogo, ki nuwo taan pi yen ma Yawe Yennjele li ndanla.

10 Yarikanga sannga ki yaa pye Aron naa wi pinambiile poro wogo. Ki wogo ki yen ma tege ki ye pew, ma yiri wa saara nda pe ma wo Yawe Yennjele li yeri ma sogo ti ni.

11 «Muwe yarikanga nga fuun pe yaa pan mbe wo Yawe Yennjele li yeri, paga ka leve le ka ni. Katugu pe se ka leve nakoma senrege† wo saraga li yeri mbege sogo.

12 Ye mbe ya pan leve naa senrege ki ni Yawe Yennjele li kan paa ye yarilire fonndɔ kongbannda yen. Een fo, ye se kari sogo wa saraga wosaga ki na paa saraga nga ki nuwo pi yen mali ndanla we.

13 «Muwe saraga nga fuun ye yaa wo li yeri, ye ko† taga ki na. Yaga kaga pye sambalawa ni mbe ka yaga ko fu; katugu yon finliwe mba Yennjele li le ye ni, ko wo wi yen pi kacɛn we. Ko kala na ye daga mbaa ko tari wa ye muwe saara ti ni fuun ti na.

† 2:2 2.2: Kila pye nandowo saraga ki ma ti Yennjele li maa jatere piin na wi saraga ki wo wi na kajenge ni, nakosima saraga ki maa jate fo ki yen lo nungba wogo. † 2:11 2.11: Laga ki laga nga ki ni, leve wo naa senrege ki ni ti yen paa kogona yen na wi ma yaraga ka yirige maga le, maga kan kila koro kpoyi. Ki yaa pye ndee Kana tara fenne paa ti tege na pe yarisunndo ti gbogo ti ni. † 2:13 2.13: Kila pye ko pe maa le yaraga ka ni mbege tege jango kiga ka jogo. Laga ki verise na wi ni, ko wi yen naga nari fun fo Yennjele li yon finliwe pi yen kosaga fu. Faa ko wila pye kagbogo yon wa yaakara ti ni, yon finliwe yaakara to wogo ko la we; Nombu 18.19; 2 Kuro 13.5.

¹⁴ «Na ye kaa jaa mbe ye yarilire fɔnndo konɔɔbannda muwe saraga ki wɔ Yawe Yɛnnɛle li yeri, ki daga mbe pye sheshegele konɔɔbanngala ngele pɛ ke pire ti kala, mari sun ti muwe po pa. Po ye yaa wɔ mbe pye ye yarilire fɔnndo konɔɔbannda ti muwe saraga ye.

¹⁵ Ye yaa sinme wo pi na, mbe wusuna nuwo taan taga wa pi na; ki yen muwe yarikanga.

¹⁶ Saraga wɔfo wi yaa pa wɔ wa ki muwe pi ni, naa sinme ni, konaa wusuna nuwo taan wi ni fuun wi ni, mberi sogo paa nandowo saraga yen. Ki yen yarikanga nga pe ma sogo, ma pye Yawe Yɛnnɛle li wogo.

3

Nayinme saara

¹ «Na lere wa kaa jaa mbe nayinme saraga wɔ nɛge ni Yawe Yɛnnɛle li yeri, na kaa pye napɔlo nakoma nɔno wi, wi daga mbe pye jeregisaga fu.

² Ki lerefo wi yaa wi kɛɛ ki taga wa yaayogo ki go ki na, mbege konli wa filisaga paraga go ki yon na. Saraga wɔfenne, Arɔn pinambiile wele, pe yaa ki kasanwa pi yanragi yanragi saraga wɔsaga ki kanngara ti ni fuun ti na.

³ Wa ki nayinme saraga ki ni, wi yaa ta wɔ wa mberi kan Yawe Yɛnnɛle li yeri, mberi sogo. To ti yen yanlaga nga ki ma lara ti ton, mbe pinle nga ki ma mara lara ti na ki ni,

⁴ naa jinngɛle shyen koro naa ke yanlaga ki ni, ko nga ki ma pye ma mara sɛnne li na we, naa yiripɔlo wi ni, poo pinle poo laga jinngɛle ke ni.

⁵ Arɔn wi pinambiile pe yaa ki woro ti sogo wa saraga wɔsaga ki na, saraga sogowogo nga pɛ taga mako wa kason kanngire ti na, wa ki go na. Ki yen saraga nga pe ma sogo, ki nuwo taan pi yen ma Yawe Yɛnnɛle li ndanla.

⁶ «Na kaa pye sumbyɔ nakoma sugbo lerefo wi pan mbe wɔ nayinme saraga Yawe Yɛnnɛle li yeri, ki yaayogo ki daga mbe pye nanja nakoma jele, mbe pye jeregisaga fu.

⁷ Na kaa pye sumbyɔ wi yaa wɔ saraga, wi yaa pan wi ni laga Yawe Yɛnnɛle li yege sogowo.

⁸ Wi yaa wi kɛɛ ki taga wa yaayogo ki go ki na, mbe sigi konli wa filisaga paraga go ki yege. Saraga wɔfenne, Arɔn pinambiile wele, pe yaa ki kasanwa pi yanragi yanragi wa saraga wɔsaga ki kanngara ti ni fuun ti na.

⁹ Wa ki nayinme saraga ki ni, wi yaa yanlaga lara ti wɔ saraga Yawe Yɛnnɛle li yeri mberi sogo: to ti yen yanlaga nga ki ma lara ti ton, naa naga ki ni fuun ki ni, wigi kon wigi mara wa nafigo ki na, naa yanlaga nga ki ma mara lara ti na ki ni,

¹⁰ naa jinngɛle shyen koro naa ke yanlaga ki ni, ko nga ki ma pye ma mara sɛnne li na we, naa yiripɔlo wi ni, wi yaa wi laga mbe pinle jinngɛle ke ni.

¹¹ Saraga wɔfo wi yaa ki woro ti sogo wa saraga wɔsaga ki na. Ti yen yaakara nda pe ma wɔ saraga mberi sogo Yawe Yɛnnɛle li kan.

¹² «Na kaa pye sugbo lerefo wi yaa wɔ saraga, wi yaa pan wi ni laga Yawe Yɛnnɛle li yege sogowo.

¹³ Wi yaa wi kɛɛ ki taga wa yaayogo ki go ki na, mbe sigi konli wa filisaga paraga go ki yege. Saraga wɔfenne, Arɔn pinambiile wele, pe yaa ki kasanwa pi yanragi yanragi wa saraga wɔsaga ki kanngara ti ni fuun ti na.

¹⁴ Yanlaga nga ki ma lara ti tɔn konaa nga fuun ki yen ma mara ti na, wi yaa ki wɔ saraga Yawe Yɛnnɛle li yeri mbege sogo;

¹⁵ naa jinngɛle shyen koro naa ke yanlaga ki ni, ko nga ki ma pye ma mara sɛnnɛ li na we, konaa yiripɔlɔ wi ni; wi yaa wi laga mboo pinle jinngɛle ke ni.

¹⁶ Saraga wɔfɔ wi yaa ki woro ti sogo wa saraga wɔsaga ki na. Ti yen yaakara nda pe ma sogo, ti nuwɔ pi yen ma tanla.

«Yanlaga ki ni fuun ki yen Yawe Yɛnnɛle lo wogo.

¹⁷ Ki yen ngasele na li yen kɔsaga fu yoro naa ye setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri punɔ na ye kan; yaga ka sa cɛn laga o laga, ye se yanlaga ka nakoma kasanwa.»

4

*Saraga nga ki ma wɔ
mbe kapere kala yagawa ja:*

*Saraga nga saraga wɔfɛnnɛ to
wi daga mbe wɔ*

¹ Yawe Yɛnnɛle lɔa para Moyisi wi ni ma yo

² wigi yo Izirayeli woolo pe kan fɔ:

«Na lere wa ka kapege pye, na wi sigi siligi, mbe kala na li woro pyewolo la pye, mbe Yawe Yɛnnɛle li ngasegele la jɔɔ, nga wi daga mbe pye ki nga:

³ «Na kiga pye saraga wɔfɛnnɛ to[†] na pɛ sinmɛ kpoyi wo wi na maa wɔ wo wi kapege ki pye ma ti, a jɔlɔɔ to leele pe ni fuun pe na, wi yaa napɔlɔ yirifɔnnɔ na wi yen jɛrɛgisaga fu wa wɔ saraga Yawe Yɛnnɛle li yeri, kapege nga wɔ pye ki kala na.

⁴ Wi yaa pan napɔlɔ yirifɔnnɔ wi ni wa filisaga paraga go ki yɔn na Yawe Yɛnnɛle li yege sɔɔwɔ, mboo kɛɛ ki taga wa yaayogo ki go ki na, mbe sigi kɔnli le Yawe Yɛnnɛle li yege sɔɔwɔ.

⁵ Saraga wɔfɛnnɛ to na pɛ sinmɛ kpoyi wo wi na, wi yaa yaayogo ki kasanwa pa le mbe ye pi ni wa filisaga paraga go ki ni.

⁶ Wi yaa wi yombeɛ nungba le wa kasanwa pi ni, mboo yanragi yanragisaga kɔlɔshyen wa paraga nga pɛ pɔ ma cɛnsaga paraga go ki kɔn shyen ki na, Yawe Yɛnnɛle li yege sɔɔwɔ.

⁷ Wusuna nuwɔ taan wi ma sogo saraga wɔsaga nga na, saraga wɔfɛnnɛ to wi yaa kasanwa pa fafa wa ki yɛnnɛle ke na, wa filisaga paraga go ki ni, Yawe Yɛnnɛle li yege sɔɔwɔ. Saara sogoworo ti ma sogo saraga wɔsaga nga na, wi kasanwa sanmba pi ni fuun pi wo wa ki tatege ki na, ko nga ki yen wa filisaga paraga go ki yɔn na we.

⁸ Ko punɔ na, napɔlɔ na wi wɔ mbe kapere ti kala yagawa ja, wi yaa wi yanlaga ki ni fuun ki laga, nga fuun ki ma lara ti tɔn konaa nga fuun ki ma mara ti na ki ni,

⁹ naa jinngɛle shyen koro naa ke yanlaga ki ni, ko nga ki ma pye ma mara sɛnnɛ li na we, naa yiripɔlɔ wi ni, wi yaa wi laga mbe pinle jinngɛle ke ni.

[†] 4:3 4:3: Kila pye saraga wɔfɛnnɛ to, wo nungba pe ma sinmɛ kpoyi wo wi na maa wɔ. Saraga wɔfɛnnɛ sanmbala poro na, pe ma sinmɛ pi yanragi yanragi pe na mɛɛ pe wɔ.

¹⁰ Ye yaa ki woro ti wɔ wa napolo wi ni paa yege nga na pe mari wɔ wa nayinme saraga yaayogo ki ni we. Saraga wofenne to wi yaa ti sogo wa saara sogoworo ti ma sogo saraga wosaga nga na ki na.

¹¹ Een fo, napolo wi selege ko na, naa wi kara sannda ti ni fuun, naa wi go, naa wi saanra, naa wi lara konaa wi fire ti ni,

¹² ko koro wo yen napolo wi kara sannda pyew, saraga wofenne to wi yaa ti le mbe kari ti ni wa laga nga pe maa conro ti wuun, wa paara yinre censaga ki pungo na, wa laga nga ki yen fyongo fu Yennele yege na ka ni. Wi yaa sari sogo kason kanngire ni, wa laga nga pe maa conro ti wuun we†.

*Saraga nga ki daga mbe wɔ
leele pe ni fuun pe kapere
ti kala na*

¹³ «Na kaa pye Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun poro pe kapege ki pye pe sigi siligi, mbe kala na li woro pyewolo la pye, mbe Yawe Yennele li ngasegele la jogɔ, pe yen kapege pyefenne, ali mbege ta pe sigi jen o.

¹⁴ Na paga kaga jen mbe yo pe kapege pye, pe yaa napolo yirifonɔ wɔ saraga mbe kapere kala yagawa ja. Pe yaa kari wi ni wa filisaga paraga go ki yege.

¹⁵ Izirayeli gbogolomo pi lelele pe ni fuun pe yaa pe keyen yi tagataga wa napolo wi go ki na, kona nungba mbe suu konli le Yawe Yennele li yege sogowa.

¹⁶ Saraga wofenne to na pe sinme kpoyi wo wi na wi yaa napolo wi kasanwa pa le mbe ye pi ni wa filisaga paraga go ki ni.

¹⁷ Wi yaa wi yombe nungba le wa kasanwa pi ni mboo yanragi yanragisaga koloshyen wa paraga nga pe po ma censaga paraga go ki kon shyen ki na, Yawe Yennele li yege sogowa.

¹⁸ Wi yaa kasanwa pa fafa fun saraga wosaga ki yennele ke na Yawe Yennele li yege sogowa, wa filisaga paraga go ki ni. Saara sogoworo ti ma sogo saraga wosaga nga na, wi yaa kasanwa sanmba pi ni fuun pi wo wa ki tatege ki na, ko nga ki yen wa filisaga paraga go ki yon na we.

¹⁹ Ko pungo na, wi yaa yanlaga ki ni fuun ki laga mbege sogo wa saraga wosaga ki na.

²⁰ Napolo na wi wɔ ma wi yeera kapere ti kala yagawa ja, wuu pye yege nga na, wi yaa na wi pye ma fun. Wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye pe kan. Pa kona pe kapere ti yaa kala yaga pe na.

²¹ Wi yaa kari ki napolo wi ni wa paara yinre censaga ki pungo na, mbe saa sogo paa yege nga na napolo kongbanɔ wi daga mbe sogo we. Ko ki yen saraga nga ki yaa wɔ mbe Izirayeli woolo pe kapere ti kala yagawa ja.

*Saraga nga ki daga mbe wɔ
Izirayeli woolo teele
pe kapere ti kala na*

²² «Na kaa pye Izirayeli woolo teele wo wa wi kapege pye, wi sigi siligi, ma kala na li woro pyewolo la pye, mbe Yawe Yennele, wi Yennele li ngasegele la jogɔ, wi yen kapege pyefo.

²³ Na wiga kaga jen mbe yo wi kapege pye, wi yaa sikapolo na wi yen jeregisaga fu wa wɔ saraga, wi kapege nga wi pye ki kala na.

† 4:12 4:12: Nombu 15.27-28

²⁴ Wi yaa wi kee ki taga wa sikaṗolo wi go ki na, yaayoro nda pe maa woo saara sogoworo pe maa ti konlogi laga nga na, mbe saa konli wa, Yawe Yenṅele li yege sogowa. Ki yen saraga nga pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja.

²⁵ Saraga wofenne to wi yaa yaayogo ki kasanwa pa le wi yombeḽe nunḡba ni, saara sogoworo ti ma sogo saraga wosaga nga na, mboo fafa wa ki yenṅele ke na; ko punḡo na, wi yaa kasanwa sanmba pi wo wa ki saraga wosaga nunḡba ki tatege ki na.

²⁶ Wi yaa yanlaga ki ni fuun ki sogo wa saraga wosaga ki na paa yege nga na wi daga mbe nayinme saraga ki sogo we. Pa saraga wofa wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye yeen ṅa wi yen to wi kan, kona wi kapere ti yaa kala yaga wi na.

Saraga nga ki daga mbe wo Izirayeli woo wa kapere kala na

²⁷ «Na kaa pye Izirayeli woo wa yege wi kapege pye, wi sigi siligi, mbe kala na li woro pyewolo la pye, mbe Yawe Yenṅele li ṅgasegele la joḡo, wi yen kapege pyefo.

²⁸ Na wiga kaga jen mbe yo wi kapege pye, wi yaa sikanḡ wo saraga, ṅa wi yen jereḡisaga fu, wi kapege nga wi pye ki kala na.

²⁹ Wi yaa wi kee ki taga wa yaayogo ki go ki na, yaayoro nda pe maa woo saara sogoworo pe maa ti konlogi laga nga na, mbege konli wa.

³⁰ Saraga wofenne to wi yaa yaayogo ki kasanwa pa le wi yombeḽe nunḡba ni, saara sogoworo ti ma sogo saraga wosaga nga na, mboo fafa wa ki yenṅele ke na; mbe si kasanwa sanmba pi ni fuun pi wo wa ki saraga wosaga nunḡba ki tatege ki na.

³¹ Wi yaa yanlaga ki ni fuun ki laga paa yege nga na pe ma nayinme saraga wogo ki laga, mbe sigi sogo wa saraga wosaga ki na, jango ki nuwo taan pi Yawe Yenṅele li ndanla. Wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege pye ki lerefo wi kan. Pa wi kapere ti yaa kala yaga wi na.

³² «Na kaa pye sumbyo lerefo wila jaa mbe wo saraga wi kapege ki kala na, wi daga mbe pan simbanḡ ni, ṅa wi yen jereḡisaga fu.

³³ Yaayogo nga wi yaa wo saraga mbe kapere ti kala yagawa ja, wi yaa wi kee ki taga wa ki go ki na, yaayoro nda pe maa woo saara sogoworo pe maa ti konlogi laga nga na, mbege konli wa.

³⁴ Saraga wofenne to wi yaa yaayogo kasanwa pa le wi yombeḽe nunḡba ni, saara sogoworo ti ma sogo saraga wosaga nga na, mboo fafa wa ki yenṅele ke na; mbe si kasanwa sanmba pi ni fuun pi wo wa ki saraga wosaga nunḡba ki tatege ki na.

³⁵ Wi yaa yanlaga ki ni fuun ki laga paa yege nga na sumbapyo ṅa wi yen nayinme saraga pe maa wogo ki laga we; ko punḡo na, wi yaa ki sogo wa saraga wosaga ki na, saara sogoworo ti go na, to nda pe ma sogo Yawe Yenṅele li kan we. Pa saraga wofa wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye yeen ki lerefo wi kan; pa wi kapere ti yaa kala yaga wi na.

5

Kapere kala yagawa jasaara ti yaa la woo kagala ngele na

¹ «Na paga lere wa yeri mbe yo wi sa sereya yo kiti konkala la na, ṅa wi jen wa ki kala li ni konaa nga wi logo, wi ka je mbe yo wi sege yo, ki yen kapege wi go na.

² «Na lere wa ka jiri yaraga nga ki yen fyongo ni Yennele yage na ka na, kana ki pye yanyaraga nga ki yen fyongo ni ko ka kugo na, nakoma yaayogo ko ka kugo na, nakoma yangala jengele jengele ngele ke maa fulolo lara na lo la kugo na, wo jate wi yaa pye fyongo ni, mboo kapege ki go kala li le.

³ «Na wiga jiri lere wa fyongo cenle o cenle na, na li mbe ya lere tege fyongo ni, wii sigi jen, na wiga kaga jen sanga na ni, wi yaa pye fyongo ni mboo kapege ki go kala li le.

⁴ «Na lere wa kaa para mbe fo mbe wugu mbe yo wi yaa kala la pye kapege kono, nakoma kajenge kono, na wii jatere pye ki na, ki wuguro ti yen yage o yage, na wiga kaga jen sanga na ni, ki yaa pye kapege wi go na.

⁵ «Ki kagala ngele ke naga yen, na lere wa ka pungo la na, wi daga mbe yere ki na fo wi kapege pye.

⁶ Ko pungo na, wi yaa pan simbano nakoma sikano ni saraga Yawe Yennele li kan wi kapege nga wi pye ki kala na, mboo wo saraga mbe kapere kala yagawa ja. Kona saraga wofa wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye wi kan; pa wi kapere ti yaa kala yaga wi na.

*Saara nda fyonwo fo wi daga
mbe wo mboo kapere ti kala yagawa ja*

⁷ «Na kaa pye lere wa se ya simbano nakoma sikano ta mboo wo saraga mbe kapege nga wi pye ki kala yagawa ja, wi yaa pan ketengele shyen nakoma jendetuwaye shyen ni Yawe Yennele li kan. Wi yaa nungba wo mbe kapere ti kala yagawa ja, mbe sanna li wo saraga sogowogo.

⁸ Wi yaa pan ke ni saraga wofa wi kan. Saraga wofa wi yaa keli mbe na li yaa wo mbe kapere ti kala yagawa ja li wo saraga ghen. Wi yaa li konli wi yombekoro go ki ni wa li kono li tanla; een fo, wi se li go ki kow mbege wo wa.

⁹ Ko pungo na, saraga nga ki wo mbe kapere ti kala yagawa ja, wi yaa ki kasanwa pi yanragi yanragi saraga wosaga ki kanngaga ki na, mbe sa sanmba pi wo saraga wosaga ki tatege ki na. Ki yen saraga nga pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja.

¹⁰ Ko pungo na, saraga wofa wi yaa sannjele shyen wolo li wo saraga sogowogo, mbe yala ki wolomo pi ni. Kona, wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye ki leref fo wi kan. Pa wi kapere ti yaa kala yaga wi na.

¹¹ «Na kaa pye wi se ya ketengele shyen nakoma jendetuwaye shyen ta, wi yaa pan muwe tiyoon culo taanri ni wi kapege ki kala na, mboo wo saraga mbe kapere ti kala yagawa ja. Een fo, wiga ka sinme pinle pi ni, wiga si ka wusuna nuwo taan taga wa pi na, katugu ki yen saraga nga pe ma wo mbe kapere ti kala yagawa ja.

¹² Wi yaa pan muwe pi ni saraga wofa wi kan. Saraga wofa wi yaa pa ko kee yenle nungba, po mbe pye nandowo saraga, mboo sogo wa saraga wosaga ki na saara sogoworo ti go na, to nda pe ma sogo Yawe Yennele li kan we. Ki yen saraga nga pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja.

¹³ Kapege nga leref fo wi pye wa ki kagala ngele ke naga la ni, saraga wofa wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye wi kan ki kala na. Pa wi kapere ti yaa kala yaga wi na.

«Saraga muwe sanmba pi yaa pye saraga wofa wi woo paa yarikanga yen.»

*Saraga nga ki ma wo
mbe kajogo gbegele*

14 Yawe Yennɛlɛ lɛ̃a para Moyisi wi ni ma yo fɔ:

15 «Yaara nda ti tɛgɛ ti yɛ Yawe Yennɛlɛ li kan, na lere wa ka kapege pye ti wogo na, na wi sigi siligi, wi yaa pan simbapɔlɔ ni saraga, ɲa wi yɛn jɛrɛgisaga fu, mbe yiri wi ni wa wi simbangbelege ki ni Yawe Yennɛlɛ li kan, mboo kajɔɔgɔ ki gbegɛle. Ma yaa simbapɔlɔ wi sɔnnɔgɔ ki naga warifuwe pyɔ yɔn na, mbe yala censaga paraga go ki warifuwe pyɔ nungba nuguwɔ pi ni. Simbapɔlɔ wi yaa pye saraga mbe kajɔɔgɔ ki gbegɛle†.

16 Lerefɔ wi kapege ki pye yaara nda wogo na ma jɔgɔ censaga paraga go ki na, wi daga mberi sara, mbe nuru mbe sara ɲa wi kan wi walisaga kangurugo wogo taga wa wi na, mberi kan saraga wɔfɔ wi yeri. Simbapɔlɔ ɲa wi yaa wɔ mbe kajɔɔgɔ ki gbegɛle, saraga wɔfɔ wi yaa wi wɔ saraga, mbe kapere ti kala yagawa ja kapyɛge ki pye lerefɔ wi kan. Pa wi kapere ti yaa kala yaga wi na.

17 «Na lere wa ka kapege pye mbe kala na li woro pyewolo la pye Yawe Yennɛlɛ li ɲgasegele la wogo na, ali na wi sigi jɛn, ki kapege ki yaa pye wi go na.

18 Wi yaa pan simbapɔlɔ ni, ɲa wi yɛn jɛrɛgisaga fu saraga wɔfɔ wi kan, mbe yiri wi ni wa wi simbangbelege ki ni. Ma yaa wi sɔnnɔgɔ ki naga paa ɲa pe ma wɔ mbe kajɔɔgɔ gbegɛle wi wogo ki yɛn, mboo kajɔɔgɔ ki gbegɛle. Saraga wɔfɔ wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyɛge ki pye lerefɔ ɲa wi kapege ki pye wi sigi siligi, wii sigi jɛn wi kan. Pa wi kapere ti yaa kala yaga wi na.

19 Ki yɛn saraga ɲga ki ma wɔ mbe kajɔɔgɔ gbegɛle, katugu ki lerefɔ wila kapege pye Yawe Yennɛlɛ li na.»

20 Yawe Yennɛlɛ lɛ̃a para Moyisi wi ni ma yo fɔ:

21 «Na lere wa ka kapege pye mbe kambasinɲge ka pye Yawe Yennɛlɛ li yɛgɛ na, na wiga finlɛ wi lewee yɛnlɛ wa kan yaraga ɲga pɛ kan wi yeri wi tɛgɛ ka wogo na, nakoma ɲga wi jin nakoma ma yu ka wogo na, nakoma ɲga wi sho wi yeri fanɲga na ka wogo na,

22 nakoma na wiga yaraga ɲga ki punɲo ka yan mbe si finlɛ ki wogo na, nakoma mbe wugu mbe yagbɔlɔ li tɔn kapege ɲga fuun lere mbe ya pye ka wogo na,

23 kona ki fɔ wi kapege pye ma pye jɔgɔfɔ. Yaraga ɲga wi yu, nakoma ɲga wi sho fanɲga na, nakoma yaraga ɲga pɛ kan wi yeri wi tɛgɛ, nakoma ɲga ki punɲo a wi yan, wi daga mbege sɔngɔrɔ yaragafo wi na.

24 Yaraga ɲga fuun wi yagbɔlɔ wuguro ti wugu ki kala na, wi yaa ki yaraga ki ni fuun ki yongɔ kan, mbe yaraga ki walisaga kangurugo wogo taga wa ki na yaragafo wi kan, pilige ɲga ni wiga kaga jɛn mbe yo wi yɛn jɔgɔfɔ we.

25 Wi yaa pan simbapɔlɔ ni, ɲa wi yɛn jɛrɛgisaga fu saraga wɔfɔ wi kan, mbe yiri wi ni wa wi simbangbelege ki ni, mboo wɔ saraga Yawe Yennɛlɛ li yeri mboo kajɔɔgɔ ki gbegɛle. Ma yaa wi sɔnnɔgɔ ki naga paa ɲa pe ma wɔ mbe kajɔɔgɔ gbegɛle wi wogo ki yɛn.

26 Saraga wɔfɔ wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyɛge ki pye wi kan Yawe Yennɛlɛ li yɛgɛ sɔgɔwɔ. Kapege ɲga wi pye, ki yɛn yɛgɛ o yɛgɛ, ki yaa kala yaga wi na.»

† 5:15 5:15: Kila pye yaayogo ɲga kala jɔgɔfɔ wi na pan, saraga wɔfɔ wi maga sɔnnɔgɔ ki naga jango pege jɛn na kaa pye ki gbɔn mbe ya mbe saraga ki wɔ. Eɛn fɔ, penjara ma pe ma sara.

6

*Ngasegele ngele kè tege
saraga wofenne pe kan:*

Saara sogoworo ti wɔmɔ kala

1 Yawe Yennele lāa para Moyisi wi ni ma yo

2 wigi senre nda ti yo Aron naa wi pinambiile pe kan fɔ:

«Ŋgasele na li yaa tege saraga sogowogo[†] ki wogo na li na:

«Saraga sogowogo ki daga mbe koro wa saraga wɔsaga ki na yembine li ni fuun li ni mbe sa gbɔn ki goto pinliwe ni. Kasɔn ki daga mbe koro la yiin wa saraga wɔsaga ki na.

3 Ki goto pinliwe ni, saraga wɔfɔ wi yaa wi derigbɔgo nga pè ti len jese ni ki le, naa wi kurusi wene na pè ti len jese ni li ni. Saraga sogowogo nga ki sogo wa saraga wɔsaga ki na, wi yaa ki cɔnrɔ ti wɔ mberi wo le saraga wɔsaga ki tanla.

4 Ko pungo na, wi yaa ko yaripɔrɔ[†] to wɔ wi yee na, mbe ta yege le, mbe cɔnrɔ ti le mbe kari wa paara yinre censaga ki pungo na, sari wo wa laga nga ki yen fyɔngo fu ka ni.

5 Kasɔn nga wa saraga wɔsaga ki na, ki daga mbe koro la yiin, kiga ka figi. Pinliwe pyew, saraga wɔfɔ wi yaa kanngire le wa kasɔn ki ni mbe saraga sogowogo ki taga wa ti na, ko pungo na mbe si nayinne saara ti yanlaga ki sogo wa ki na.

6 Kasɔn ki daga mbe koro la yiin wa saraga wɔsaga ki na suyi, kiga ka figi.

Muwe saara ti wɔmɔ kala

7 «Ŋgasele na li yaa tege muwe saara ti wogo na li na:

«Aron wi pinambiile poro pe yaa lari woo Yawe Yennele li yege sogowo wa saraga wɔsaga ki yege na.

8 Saraga wofenne pe ni, nungba yaa saraga muwe tiyɔɔn pa ko kee yenle nungba, naa sinne ni konaa wusuna nuwɔ taan na wi ma taga yarikanga ki na wi ni fuun wi ni, to yen nandowo woro wa saraga ki ni. Wi yaa ti sogo wa saraga wɔsaga ki na, ko nga ki nuwɔ taan pi yen ma Yawe Yennele li ndanla we.

9 Aron naa wi pinambiile pe ni, muwe sanmba mba pì koro pe yaa pi pye pe yaakara. Pe yaa ki yaakara ti ka leve fu wa laga nga ki yen kpoyi Yennele yege na ka ni, wa filisaga paraga go lonɔgo ki ni.

10 Paga ka leve pinle pi ni mboo fɔ. Ki yen tasaga nga mi Yennele mi kan pe yeri ma yiri wa saara nda pe ma wɔ na yeri ma sogo ti ni. Ki yen yaraga nga ki yen ma tege ki ye pew na kan paa kapere ti kala yagawa jasaraga konaa kajɔgo gbegewe saraga ki yen.

11 Aron pinambiile mbele pe yen nambala poro pe yaa la to kaa. Ki woro ti yaa pye pe woro sanga pyew, poro naa pe setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri punɔgo na pe ni, mbe yiri wa saara nda ti ma sogo Yawe Yennele li kan ti ni. Lere wa yege ka jiri ti na, wi yaa pye kpoyi Yennele yege na[†].»

[†] 6:2 6:2: Saraga sogowogo nga ki senre ti yo, ko ki yen saraga nga ki yaa la woo pilige pyew, ki pinliwe naa ki yonlɔkogo, Izirayeli woolo pe kan. [†] 6:4 6:4: Yaripɔrɔ nda saraga wofenne paa pye na nii na saraga wɔmɔ tunɔgo ki piin, paa daga lari nii wa Yennele censaga paraga go ko ni ce .

[†] 6:11 6:11: Mbe wɔ saraga wofenne poro ni, yaraga ka sila daga mbe jiri yaraga nga ki tege ki ye Yennele kan ka na. Yaraga nga fuun ka jiri yaara nda ti tege ti ye Yennele kan ka na, ki ma daga mbe ku; katugu ki ma kannga ma pye kpoyi.

¹² Yawe Yennɛɛ lɛ̃a para Moyisi wi ni ma yo fɔ:

¹³ «Pilige nga ni paga sinme kpoyi wo Arɔn naa wi pinambiile pe na mbe pe wɔ, saraga nga pe yaa wɔ Yawe Yennɛɛ li yeri ki nga: Pilige pyew, muwe tiyɔɔn culo taanri. Pe yaa culo nungba naa kɔngɔ wɔ pinliwɛ ni, mbe culo nungba naa kɔngɔ sanmba pi wɔ yɔnlɔkɔgɔ.

¹⁴ Pe yaa sinme pinle pi ni mboo gbɔn, mbe suu kala tugurɔn sikalaga ni. Ma yaa ki wɔn wi kɔɔnlɔ kporokporo mbe pan mboo wɔ saraga, nga ki nuwɔ taan pi yen ma Yawe Yennɛɛ li ndanla.

¹⁵ «Arɔn pinambiile pe ni, ɲa pe yaa ka sinme kpoyi wo wi na mboo wɔ, mboo tɛgɛ saraga wɔfɔ wa Arɔn wi yɔnlɔ, wi yaa ki saraga nungba ki wɔ fun. Ki muwe saraga ki yaa pye Yawe Yennɛɛ li wogo fɔ sanga pyew. Ki ni fuun ki yaa sogo mbe kɔ li kan.

¹⁶ Muwe saraga nga fuun saraga wɔfɔ wi yaa wɔ, ki daga mbe sogo pew Yawe Yennɛɛ li kan, paga ka ka ka.»

Kapere ti kala yagawa jasaraga ki wɔmɔ kala

¹⁷ Yawe Yennɛɛ lɛ̃a para Moyisi wi ni ma yo

¹⁸ wigi yo Arɔn naa wi pinambiile pe kan fɔ:

«Ŋgasele na li yaa tɛgɛ kapere ti kala yagawa jasaraga wogo ki na li na: «Yaayogo nga ki yaa wɔ mbe kapere ti kala yagawa ja, ki yaa kɔnli Yawe Yennɛɛ li yɛgɛ na, wa laga nga yaayoro nda pe maa woo saara sogoworo pe maa ti kɔnlɔgi we. Ki yen yaraga nga ki yen ma tɛgɛ ki yɛ pew Yennɛɛ kan.

¹⁹ Saraga wɔfɔ ɲa wi yaa kapere ti kala yagawa jasaraga ki wɔ, wo wi yaa ki ka wa laga nga ki yen kpoyi ka ni, wa filisaga paraga go longɔ ki ni.

²⁰ Lere o lere ka jiri ki saraga kara ti na, wi yaa pye kpoyi. Na ki kasanwa pa ka janri mbe wo yaripɔgɔ na, pɛ janri ma wo laga nga na, pe yaa ki jogo laga kpoyi ka ni.

²¹ Na paga saraga kara ti sogo cɔgɔ nga ni, ki cɔgɔ ki daga mbe yaari ti sogɔngɔlɔ. Na paga ti sogo tuguyɛnrɛ cɔgɔ ni, pege jogo jɛngɛ, pege sunlu tonmɔ ni.

²² Saraga wɔfɔ wi go woolo mbele fuun pe yen nambala, poro pe yaa ki kara ti ka. Ti yen yaraga nga ki yen ma tɛgɛ ki yɛ Yennɛɛ kan.

²³ Ɛɛn fɔ, kapere ti kala yagawa jasaraga nga pe ma ye ki kasanwa pa ni wa filisaga paraga go ki ni, mbe kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye wa cɛnsaga paraga go ki ni, ki kara ta si daga mbe ka. Ti yaa sogo wa kason ki ni.

7

Saraga nga ki ma wɔ mbe kajɔɔgɔ gbegele

¹ «Saraga nga ki ma wɔ mbe kajɔɔgɔ gbegele ki ngasele li na:

«Ki yen yaraga nga ki yen ma tɛgɛ ki yɛ Yennɛɛ kan.

² Yaayogo nga ki yaa wɔ kajɔɔgɔ gbegele saraga, yaayoro nda pe maa woo saara sogoworo pe maa ti kɔnlɔgi laga nga na, pa pe yaa ki kɔnli wa. Ko punɔ na, pe yaa ki kasanwa pɛ yanragi yanragi saraga wɔsaga ki kanɲgara ti ni fuun ti na.

³ Pe yaa yanlaga ki ni fuun ki wɔ saraga, naa ki naga ki ni, naa yanlaga ɲga ki ma lara ti tɔn ki ni,

⁴ naa ki jinngale shyen koro naa ke yanlaga ki ni, ko nga ki ma pye ma mara senne li na we, naa yiripolo wi ni, pe yaa wi pinle mboo laga jinngale shyen ke ni.

⁵ Saraga wofɔ wi yaa ti ni fuun ti sogo wa saraga wosaga ki na. Ki yen kajooɔ gbeɣewe saraga nga pe ma sogo Yawe Yenɲele li kan.

⁶ Saraga wofenne pe piile mbele pe yen nambala pe mbe ya mbege kara ta ka. Een ɔ, pe yaa ti ka laga kpoyi ka ni. Ti yen yaraga nga ki yen ma tege ki ye pew Yenɲele kan.

⁷ Ngasele nunɣba lo li tege kapere kala yagawa jasaraga konaa kajooɔ gbeɣewe saraga ti wogo ki na. Saraga wofɔ ɲa wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye, yaayogo ki kara ti yaa pye wo woro.

⁸ «Na saraga wofɔ wa ka saraga sogowogo wo lere wa kan, yaayogo nga pe wo saraga ki selege ki yaa pye ki saraga wofɔ wi wogo.

⁹ Saraga wofɔ wa ka lere wa muwe saraga wo, na paga ki ɔ yira ni wi o, nakoma paga ki kala won taala ni o, nakoma tuguron sikalaga ni o, ki yaa pye saraga wofɔ wi wogo.

¹⁰ Een ɔ, muwe saara nda fuun pe sinme pinle ti ni mari gbɔn nakoma ti yen sinme fu, to yaa pye Aron piile mbele pe yen nambala pe ni fuun pe woro, wa se wo wa ni.

Ngasele na li tege nayinme saara ti wogo na

¹¹ «Nayinme saara nda pe yaa la woo Yawe Yenɲele li yeri, ngasele na li tege ti wogo ki na li na:

¹² «Na lere wa kaa nayinme saraga woo Yawe Yenɲele li yeri mbeli shari, wi yaa pan leve fu gato ni, ɲa pe gbɔn sinme ni mboo taga wa nayinme saraga ki na, naa leve fu won ni, ɲa pe sinme yanragi yanragi wi na, naa gato ni, ɲa pe muwe tiyoon tege maa gbɔn, ma sinme pinle pi ni.

¹³ Wi yaa buru ɲa leve yen wi ni wa taga wa wi nayinme saraga ki na, ko nga wila woo mbeli shari we.

¹⁴ Pe yaa buru nunɣba nunɣba lagala ki saara ti ni fuun nunɣba nunɣba ti na, mberi wo saraga Yawe Yenɲele li yeri. Ki woro ti yaa pye saraga wofɔ ɲa wi nayinme saraga yaayogo ki kasanwa pi yanragi yanragi wi woro.

¹⁵ Na wiga nayinme saraga ki wo pilige nga ni mbeli shari, pe yaayogo ki kara ti ka ki pilige nunɣba ki ni, paga ka ta yaga ti wonlo ti yiri.

¹⁶ «Na ki ɔ wi saraga kiga pye saraga nga pe ma wo mbe yon folo ton, nakoma nayinme yarikanga, pe yaa yaayogo ki kara ta ka pilige nga pe saraga ki wo ki ni, ti sannda ti yaa koro ki goto.

¹⁷ Na saraga kara ta ka koro sa gbɔn pilige taanri wogo ki na, peri sogo.

¹⁸ Een ɔ, na paga ki nayinme saraga kara ta ka pilige taanri wogo ki na, ɲa wi saraga ki wo wi saraga ki se yigi, ki se si jate saraga; katugu ki kara ti yaa kannga fyongo yaraga. Lere ɲa ka ta ka, ki yaa pye kapege wi go na.

¹⁹ Na kara tiga jiri yaraga nga ki yen fyongo ni ka na, yaga ka ki kara ti ka, yeri sogo.

«Lere ɲa fuun wi yen kpoyi, wo wi mbe ya mbege nayinme saraga nga pe wo ki kara ta ka.

²⁰ Nayinme saraga kara nda ti yen Yawe Yenɲele li woro, na lere wa ka ta ka mbege ta wi yen fyongo ni, wi daga poo poo wo wi woolo pe sogowa.

²¹ Na lere wa ka jiri yaraga nga ki yen fyongo ni ka na, nakoma lere na wi yen fyongo ni wa na, nakoma yaayogo nga ki yen fyongo ni ka na, mbe si nayinme saraga kara ta ka, to nda pe wo Yawe Yennele li yeri, wi daga poo puro poo wo wi woolo pe sogowo.»

²² Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni ma yo

²³ wigi yo Izirayeli woolo pe kan fo:

«Yaga ka nega yanlaga, nakoma sumbyo yanlaga nakoma sugbo yanlaga ka.

²⁴ Yaayogo nga ka ku ki ye nakoma yaayogo nga cenge gbo, yaga ka ki yanlaga ka ka; een fo, ye mbe ya kala la yega pye ki ni†.

²⁵ Yaayogo nga pe ma wo saraga Yawe Yennele li yeri mbe sogo kason ni, na lere na ka ki yanlaga ka ka, wi daga poo puro poo wo wi woolo pe sogowo.

²⁶ Yaga sa cen laga o laga, ye se ka kasanwa ka, sannjele kasanwa nakoma yaayogo kasanwa.

²⁷ Lere o lere ka kasanwa ka, pi yen yingi kasanwa o, wi daga poo puro poo wo wi woolo pe sogowo.»

²⁸ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni ma yo

²⁹ wigi yo Izirayeli woolo pe kan naa fo:

«Na lere wa ka nayinme saraga wo Yawe Yennele li yeri, wi daga mbeli tasaga wo wa wi nayinme saraga ki ni mbege kan li yeri.

³⁰ Wo jate wi yaa pan Yawe Yennele li tasaga ki ni wi ye, ko nga ki yaa sogo we. To ti yen yanlaga konaa yaayogo ki ndige ye. Wi yaa ndige ki le mbege yirige mbege kan saraga Yawe Yennele li yeri.

³¹ Saraga wofa wi yaa yanlaga ki sogo wa saraga wosaga ki na. Ndige ko na, ko yaa pye Aron naa wi pinambiile pe wogo.

³² Ye yaa la ye nayinme saara yaayoro ti kalige jegele ke kaan saraga wofa wi yeri paa yarikanga yen.

³³ Aron wi pinambiile pe ni, na wi yaa nayinme saraga yaayogo ki kasanwa naa ki yanlaga ti wo wa saraga wosaga ki na, yaayogo ki kalige jele lo li yaa pye wi tasaga.

³⁴ Ndige nga pe ma yirige ma kan saraga ko naa jele li ni, mi mari sho Izirayeli woolo pe yeri mbe yiri wa pe nayinme saara ti ni, mberi kan saraga wofa Aron wo naa wi pinambiile pe yeri. Ki yen ngasele na li yen kosaga fu yoro Izirayeli woolo ye kan.»

³⁵ Ki woro ti yen Aron naa wi pinambiile pe tasaga mbe yiri wa saara nda pe ma wo Yawe Yennele li yeri mberi sogo ti ni, mbege le pilige nga ni paga sinme kpoyi wo pe na mbe pe wo paa saraga womo tunngo ki piin li kan we.

³⁶ Ki woro nda to Yawe Yennele laa yo Izirayeli woolo paa kaan saraga wofenne pe yeri, pilige nga ni paga sinme kpoyi wo pe na mbe pe wo we. Ki ngasele na li yen kosaga fu pe setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri pe kan.

³⁷ Ki ngasegele ngele yeen koro ke tege saraga sogowogo ki na, naa muwe saraga wogo ki na, naa kapere kala yagawa jasaraga wogo ki na, naa kajoggo gbegewe saraga wogo ki na, naa mbe lere wo mboo tege tunngo na konaa nayinme saraga wogo ki na.

† 7:24 7.24: Kila pye, yaayogo nga ka ku ki ye, nakoma cenge ka nga gbo, pe maga yanlaga ki wo naga faa tunngo pyeyaara naa yaara nda pe gbegele seere ni ti na jango ti koro jende.

³⁸ Yawe Yennele lãa ki tunngo ki kan Moyisi wi yeri wa Sinayi yanwiga ki na, pilige nga ni lãa ki konɔ kan Izirayeli woolo pe yeri ma yo paa paan pe yarikanra ti ni li kan wa Sinayi gbinri wi ni.

SARAGA WƆFENNE KONGBANMBALA PE TEGEWE

8

8-10

*Aron naa wi pinambiile pe wɔmɔ
mbe pe tege saraga
wɔgɔtunngo ki na
(Eki 29.1-37)*

¹ Yawe Yennele lãa para Moyisi wi ni ma yo fo:

² «Aron naa wi pinambiile pe yeri wa filisaga paraga go ki yon na. Yaripɔɔ nda ti tege ti ye mbaa saraga wɔgɔtunngo piin, ma ti pe pan ti ni, naa sinme kpoyi pi ni, naa napɔlo wi ni, ɲa pe yaa wɔ mbe kapere ti kala yagawa ja, naa simbaɓene shyen pe ni konaa leve fu buru wi yen kanjapige ɲga ni ki ni.

³ Ma Izirayeli gbogolomɔ woolo pe ni fuun pe yeri ma pe gbogolo wa filisaga paraga go ki yon na.»

⁴ A Moyisi wi si ɲga Yawe Yennele lãa yo wi kan ki pye, ma Izirayeli gbogolomɔ woolo pe yeri ma pe gbogolo wa filisaga paraga go ki yon na.

⁵ Senre nda Yawe Yennele lãa yo Moyisi wi kan, a wi siri yo Izirayeli gbogolomɔ woolo pe kan.

⁶ Ko pungo na, a Moyisi wi si ti a Aron naa wi pinambiile pɛ pan, a wi si pe pye a pɛ woli. ⁷ A wi si bundu wi le Aron wi kan, ma kurusijara ɲa wi yen wi na wi pɔ wi kan, ma deritonlɔgo ki le wi kan konaa ma efɔdi wi le wi kan maa taga wa, mɛɛ kurusijara ɲa wi ma pye efɔdi wi na wi pɔ wa pungo na.

⁸ A wi si yaripɔgo ɲga pe ma le ma wa kotogo na ki le wi kan, mɛɛ yaara nda pe yinri Urimu naa Tumimu† ti le wa ki ni.

⁹ A wi si gbɔgɔwɔ njala li kan wi kan, ma tɛ paparapa wi pɔ wa gbɔgɔwɔ njala li yege, wo wi yen jara ɲa wi yen kpoyi, paa yege ɲga na Yawe Yennele lãa ki yo Moyisi wi kan.

¹⁰ A Moyisi wi si sinme mba pe ma wo yaraga na mbege wɔ pi le ma pa yanragi yanragi cɛnsaga paraga go konaa ki nawa yaara ti ni fuun ti na, maga tege ki ye Yennele kan.

¹¹ A wi si pa yanragi yanragi saraga wɔsaga ki na yanragisaga kolɔshyen, naa ki tunngo pyeyaara ti ni fuun ti na, naa jogoyaraga konaa ki tatege ki na mari tege ti ye Yennele kan.

¹² A wi si sinme mba pe ma wo yaraga na mbege wɔ pa wo wa Aron wi go ki na fun, maa pye kpoyi Yennele kan.

¹³ Ko pungo na, a wi si Aron wi pinambiile pe pye a pɛ fulo wa wi tanla, mɛɛ pe bunduye pe lele pe kan, kurusijaraye mbele pe yen pe na ma pe pɔpɔ pe kan, mɛɛ pe njagala ke kankan pe kan paa yege ɲga na Yawe Yennele lãa ki yo Moyisi wi kan we.

¹⁴ Napɔlo ɲa pe yaa wɔ saraga mbe kapere ti kala yagawa ja, a wi si ti a pɛ pan wi ni wa wi tanla. A Aron naa wi pinambiile pɛ si pe keyen yi tagataga wa napɔlo wi go ki na.

† 8:8 8:8: Eki 28.30

¹⁵ A Moyisi wì si napòlò wi kònlì mée wi kasanwa pa le maa fafa wa saraga wosaga ki yenngele ke na wi yombe le nungba ni, maga pye kpoyi. Ko pungo na, a wì si kasanwa sanmba pi wo wa saraga wosaga ki tatege ki na. Pa wila saraga wosaga ki le Yennjele kée yeen, jango paa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki piin wa ki na.

¹⁶ A Moyisi wì si yanlaga nga fuun ki yen ma napòlò wi lara ti tòn ki laga, naa yiripòlò wi ni, naa jinngjele shyen koro naa ke yanlaga ki ni, mari sogo wa saraga wosaga ki na.

¹⁷ Een fo, napòlò wi kara sannda nda tila koro: wi selege, naa wi kara konaa wi fire ti ni, wila saa ti sogo wa paara yinre censaga ki pungo na, paa yege nga na Yawe Yennjele làa ki yo Moyisi wi kan we.

¹⁸ Ko pungo na, a wì si ti, a pè pan simbapòlò nga pe yaa pye saraga sogowoo wi ni. A Aron naa wi pinambiile pè si pe keyen yi tagataga wa simbapòlò wi go ki na.

¹⁹ A Moyisi wì si simbapòlò wi kònlì, mée wi kasanwa pi yanragi saraga wosaga ki kanngara ti ni fuun ti na.

²⁰ A wì si simbapòlò wi kònlò kaliye, mée wi go, naa kara nda ti kònlò konaa wi yanlaga ki ni ti sogo.

²¹ A wì si simbapòlò wi lara naa wi saanra ti jogo, mée ti sogo ma pinle wi kara sannda ti ni wa saraga wosaga ki na. Ki yen saraga sogowogo, nga pe ma sogo, ki nuwo taan pi yen ma Yawe Yennjele li ndanla, paa yege nga na làa ki yo Moyisi wi kan we.

²² Ko pungo na, a wì si ti a pè pan simbapòlò shyen woo wi ni, nga pe yaa wo saraga mbe saraga wofenne pe tege tunngo ki na. A Aron naa wi pinambiile pè si pe keyen yi tagataga wa wi go ki na.

²³ A Moyisi wì si simbapòlò wi kònlì mée wi kasanwa pa le maa fa wa Aron wi kalige nungbolo li na, wa laga nga pe ma nungbolo li furu, ma pa fa wa wi kalige kée yombegbogo ki na, konaa wi kalige tologo yombegbogo ki na†.

²⁴ A Moyisi wì si ti a Aron wi pinambiile pè fulo wi tanla, a wì si kasanwa pa fafa pe kalige nungbogolo ke na, wa laga nga pe ma nungbolo li furu, ma pa fafa wa pe kalige keyen yombegboro ti na konaa pe kalige tboro yombegboro ti na; kona, a wì si kasanwa sanmba pi yanragi yanragi wa saraga wosaga ki kanngara ti ni fuun ti na.

²⁵ A Moyisi wì si simbapòlò wi yanlaga ki le, naa wi naga ki ni, naa yanlaga nga fuun ki ma lara ti tòn ki ni, naa yiripòlò wi ni, naa jinngjele shyen koro naa ke yanlaga ki ni, konaa kalige jele li ni.

²⁶ Leve fu buru wi yen kanjapige nga ni ma tege wa Yawe Yennjele li yege sogowo, a wì si leve fu gato pyo nungba wo wa ki ni, naa gato nga pè wa sinne ni wi pyo nungba ni, konaa won pyo nungba ni, mée ti taga wa yanlaga konaa kalige jele li na.

²⁷ A wì si ti ni fuun ti le Aron naa wi pinambiile pe kée, mée pe pye ma yo peri yirige peri kan saraga Yawe Yennjele li yeri.

²⁸ Ko pungo na, a Moyisi wì siri sho pe kée mari sogo wa saraga wosaga ki na, wa saara sogoworo ti go na. Ki yen saraga nga pe ma wo mbe lere tege tunngo na, pe maga sogo, ki nuwo taan pi yen ma Yawe Yennjele li ndanla.

²⁹ A Moyisi wì si simbapòlò wi ndige ki le maga yirige maga kan saraga Yawe Yennjele li yeri. Ki ndige kila pye Moyisi wo tasaga ma yiri wa saraga

† 8:23 8:23: Ye wele wa Eki 29.20laga ki ni konaa ki senre ti koro wi ni wa ki sewe pyo wi nogona.

wofenne pe tegewe simbapolo wi ni, paa yege nga na Yawe Yennele laa ki yo Moyisi wi kan we.

³⁰ Ko pungo na, a Moyisi wi si sinme mba pe ma wo yaraga na mbege wo pa le, konaa kasanwa mba wa saraga wosaga ki na pa ni, maa yanragi yanragi Aron wo naa wi yariporo ti na, ma pa yanragi yanragi wi pinambiile poro naa pe yariporo ti na. Ki pye ma, pa wila Aron naa wi yariporo konaa wi pinambiile poro naa pe yariporo ti ni pe pye kpoyi yeen Yennele kan.

³¹ A Moyisi wi sigi yo Aron wo naa wi pinambiile pe kan fo: «Ye simbapolo shyen woo wi kara ti sogo wa filisaga paraga go ki yon na. Ye kara ti ka wa ki laga ki na, mbe pinle pe ye tege tunngo ki na buru na ni wi ni, wo na wi yen wa kanjapige ki ni, paa yege nga na mila ki yo ye kan we.

³² Kara to naa buru wi ni, yaga ka, nda ka koro, yeri sogo.

³³ Ye yaa koro wa filisaga paraga go ki yon na fo sa gbɔn piliye koloshyen, ki piliye yan pe yaa ye tege tunngo ki na fo yi yon ki sa tin; katugu pe yaa ye tege ye tunngo ki na piliye koloshyen ni.

³⁴ Yawe Yennele lo li yo ki pye paa yege nga na wege pye nala we, jango ye kapere ti kala mbe yaga ye na.

³⁵ Ye koro wa filisaga paraga go ki yon na, yonlo naa yembine, fo sa gbɔn piliye koloshyen, jango Yawe Yennele li senre nda yo, yeri yon fili, nakoma ye yaa ku. Tunngo nga Yawe Yennele li yo na kan koyi yeen».

³⁶ Nga Yawe Yennele laa yo Moyisi wi kan ma yo wigi yo Aron naa wi pinambiile pe kan, a pe si tanga ma yala ki ni.

9

Saara kongbannda

nda Aron naa wi pinambiile paa wo

¹ Pilige kolotaanri wogo[†] ki na, a Moyisi wi si Aron naa wi pinambiile pe yeri, naa Izirayelilelele pe ni;

² mee Aron wi pye fo:

«Napolo yirifonjo nungba ja maa pye kapere ti kala yagawa jasaraga, konaa simbapolo nungba ni, ma wo pye saraga sogowogo. Pe ni fuun shyen pe pye jeregisaga fu. Ma pe wo saraga Yawe Yennele li yege sogowo.

³ Ko pungo na, maga yo Izirayeli woolo pe kan fo pe pan sikapolo nungba ni mboo wo saraga mbe kapere ti kala yagawa ja, naa simbapolo yirifonjo nungba konaa napolo yirifonjo nungba, mbele pe ta ye le nungba nungba, ma pye jeregisaga fu; poro yaa pye saraga sogowogo.

⁴ Pe pan napolo nungba naa simbapolo nungba ni, mbe pe wo nayinme saraga Yawe Yennele li yeri. Pe muwe saraga taga pe na, mba pe sinme pinle pi ni; katugu Yawe Yennele li yaa li yee naga ye na nala.»

⁵ Yaara nda fuun Moyisi wila naga, a pe si pan ti ni wa filisaga paraga go ki yon na. A Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe si pan ma yere le Yawe Yennele li yege sogowo.

⁶ A Moyisi wi sho fo: «Ye wele, nga Yawe Yennele li yo ye pye, yege pye, pa li gbogowo yanwa pi yaa pi yee naga ye na.»

[†] 9:1 9.1: Piliye koloshyen kongbanya yo naa pilige kolotaanri wogo nga ki senre ti yo, yi ni fuun yi yen na para kala nungba lo na. Pilige kolotaanri wogo ki na ko Aron naa wi pinambiile paa tunngo ki le naga piin.

⁷ Kona, a Moyisi wì si Aron wi pye fɔ: «Fulo wa saraga wosaga ki tanla, mɔɔ kapere ti kala yagawa jasaraga ki wɔ, naa saraga sogowogo ki ni. Ma kapere ti kala yagawa ja kapyege pye ma yɛɛ kan konaa maga pye leele pe kan. Ko punɔ na, mɛɛ leele pe saara ti wɔ pe kan, ma kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye pe kan fun, paa yɛge nga na Yawe Yɛnnɛle ligi yo we†.»

⁸ A Aron wì si fulo wa saraga wosaga ki tanla mɛɛ napɔlo yirifɔnnɔ nga wi yaa wɔ mboo yɛera kapere ti kala yagawa ja wi kɔnli.

⁹ A wi pinambiile pɛ si yaayogo ki kasanwa pi kan wi yeri. A wì suu yombɛle li le wa pi ni maa fafa saraga wosaga ki yɛnnɛle ke na, mɛɛ sanmba pi wo wa saraga wosaga ki nɔɔna tatege ki na.

¹⁰ A wì si yaayogo ki yanlaga, naa ki jinɔgele shyen koro naa ki yiripɔlo wi ni ti sogo wa saraga wosaga ki na, paa yɛge nga na Yawe Yɛnnɛle lɔa ki yo Moyisi wi kan we.

¹¹ Ɛɛn fɔ, yaayogo ki kara naa ki selege ko na, wila saa to sogo wa paara yinre censaga ki punɔ na.

¹² A Aron wì si simbapɔlo nga pɛ pye saraga sogowogo wi kɔnli. A wi pinambiile pɛ si yaayogo ki kasanwa pi kan wi yeri, a wì suu yanragi yanragi saraga wosaga ki kanɔgara ti ni fuun ti na.

¹³ Yaayogo nga ki wɔ saraga sogowogo, a pɛ sigi go naa ki kara nda pɛ kɔɔnlo kaliye kaliye ti kan wi yeri; a wì siri sogo wa saraga wosaga ki na.

¹⁴ A wì si lara to naa saanra ti jogo, mari sogo wa saraga wosaga ki na, wa saraga sogowogo sanɔga ki go na.

¹⁵ Ko punɔ na, a Aron wì si leele pe saara ti wɔ. Sikapɔlo nga wi yaa wɔ saraga mbe leele pe kapere ti kala yagawa ja, a wì suu kɔnli maa wɔ saraga mbe kapere ti kala yagawa ja, paa yɛge nga na wila napige saraga ki wɔ we.

¹⁶ A wì si saraga sogowogo ki wɔ ma yala ki kakɔnnɛgele li ni.

¹⁷ Kona, a wì si muwe saraga ki wɔ, mɛɛ pa ko kɛɛ yenle nungba maa sogo wa saraga wosaga ki na, ma taga pinliwe pyew saraga sogowogo ki na.

¹⁸ Napɔlo wo naa simbapɔlo nga leele paa pan mbe wɔ nayinme saraga, a wì si pɛ kɔnlogi. A wi pinambiile pɛ si yaayoro ti kasanwa pi kan wi yeri. A wì suu yanragi yanragi saraga wosaga ki kanɔgara ti ni fuun ti na†.

¹⁹ A pɛ si napɔlo wi yanlaga ki kan Aron wi yeri naa simbapɔlo wi wogo ki ni, naa wi naga ki ni, naa yanlaga nga ki ma lara ti tɔn ki ni, naa jinɔgele shyen ke ni konaa yiripɔlo wi ni.

²⁰ A pɛ si yanlaga ki taga wa yaayoro shyen ti ndire ti na; a Aron wì si yanlaga ki sogo wa saraga wosaga ki na.

²¹ Kona, a Aron wì si ndire to naa kalige jele li ni ti yirige mari kan saraga Yawe Yɛnnɛle li yeri, paa yɛge nga na Moyisi wila ki yo we.

²² Naa Aron wila kaa kapere kala yagawa jasaara ti wɔ ma kɔ, naa saara sogoworo ti ni, konaa nayinme saara ti ni, a wì suu keyen yi yirige† ma wa leele pe yeri mɛɛ duwaw pye pe kan†. Kona, a wì si tigi ma yiri wa saraga wosaga ki tanla.

† 9:7 9:7: Ebu 7.27 † 9:18 9:18: Levi 3.1-11 † 9:22 9:22: Mbe keyen yi yirige wa naayeri kila pye kapyege nga paa pye na piin mbe yenri Yɛnnɛle yeri nakoma mbe wugu. Laga ki laga nga ki ni, Aron wila wi keyen yi yirige mbe duwaw pye. † 9:22 9:22: Nombu 6.22-26

²³ A Moyisi naa Aron pè si ye wa filisaga paraga go ki ni. Naa pàa kaa yiri, a pè si duwaw pye leele pe kan. Kona, a Yawe Yennɛle li gbogowo yanwa pi si pi yɛɛ naga leele pe ni fuun pe na.

²⁴ A kason kà si yiri wa Yawe Yennɛle li yɛɛ sogowo mɛɛ saa saara sogoworo to naa yanlaga ki sogo wa saraga wɔsaga ki na. Leele pe ni fuun pàa ki yan nɛɛ jorɔgi nayinmɛ ni, mɛɛ to ma pe yɛɛ ti jiile wa tara mbe Yennɛle li gbogo.

10

Aron wi pinambiile shyen la sogo

¹ Kona, a Aron pinambiile shyen Nadabu naa Abiyu pè si pe nannganra leyaara ti le ma kason nannganra le wa, mɛɛ wusuna nuwɔ taan wo ti na. A pè si pan ki kason ki ni yarikanga Yawe Yennɛle li yɛɛ sogowo, nga li sila ki konɔ kan; pe sila pan ki ni mbe yala nga làa yo pe kan ki ni.

² Kona, a kason kà si yiri wa Yawe Yennɛle li yɛɛ sogowo ma pe sogo ma pe gbo le li yɛɛ sogowo.

³ A Moyisi wì si Aron wi pye fɔ: «Ko Yawe Yennɛle làa yo ye kan maga filige ma yo fɔ:

Leele mbele pe maa fulo na tanla, mi yen kpoyi yɛɛ nga na, mila jaa paa ki gbogo.

Pa kona leele pe ni fuun pe yaa lanla gbogo.»

A Aron wì si pyeri dinw†.

⁴ A Moyisi wì si Mishayeli naa Elizafan pe yeri, Aron wi tojɛ Uziyeli wo pinambiile la welɛ; a wì si pe pye fɔ: «Ye pan ye ye sefenne pe le laga cɛnsaga paraga go ki tanla, ye kari pe ni wa paara yinre cɛnsaga ki punɔgo na.»

⁵ A pè si pan ma gboolo pe le ma pe yaripɔɔ ti yaga pe na, mɛɛ kari pe ni wa paara yinre cɛnsaga ki punɔgo na, paa yɛɛ nga na Moyisi wila ki yo we.

⁶ Kona, a Moyisi wì si Aron naa wi pinambiile Eleyazari naa Itamari pe pye fɔ: «Yaga ka ye yinre ti yaga sagara, yaga si ka ye yaripɔɔ ti walagi mbege naga fɔ yaa kunwɔ gbele, jango yaga ka ku konaa mbe ti Yennɛle li nawa ngban Izirayeli woolo gbogolomo pi ni. Mbele Yawe Yennɛle li gbo kason ki ni, ye ye sefenne Izirayeli woolo sanmbala poro yaga pe pe kunwɔ pi gbele.

⁷ Ɛɛn fɔ, yoro wo na, yaga ka yiri wa filisaga paraga go ki yon na, nakoma ye yaa ku; katugu Yawe Yennɛle li sinmɛ mba pe ma wo yaraga na mbege wɔ, pɔo wo ye na ma ye wɔ.»

A Aron naa wi pinambiile pe ni pè si tanga ma yala Moyisi wi sɛnre ti ni.

*Kakonndegele na li tege
mbege naga fɔ sinmɛ welɛwe
pii daga mbaa woo*

⁸ Kona, a Yawe Yennɛle li si para Aron wi ni maa pye fɔ:

⁹ «Mboro naa ma pinambiile pe ni, yaga ka duven nakoma sinmɛ welɛwe pa yɛɛ wɔ, mbe si jen mbe ye wa filisaga paraga go ki ni, jango yaga ka

† 10:3 10:3. Eburuye sɛnre ti ni sɛnpyo nga wì kannga ma yo: «A wì si pyeri dinw» ki koro wi mbe ya logo fun fɔ: «A wi nɛɛ kawa.»

ku. Ki yen kakonndegεle na li yen kosaga fu yoro naa ye setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri pungo na ye kan.

¹⁰ Ki daga ye ya ye yaraga nga ki yen kpoyi na kan konaa nga ki woro kpoyi na kan ti jen yeri wɔ ti yεε ni; ye nga ki yen fyongo ni konaa nga ki yen fyongo fu ti jen yeri wɔ ti yεε ni.

¹¹ Mi ɲa Yawe Yεnɲεle, ngasegele ngele fuun mɪ yo Moyisi wi kan ma yo wi ke yo ye kan, ki daga ye ya yaa Izirayeli woolo pe nari ke ni fun.»

Kakonndegεle na li tεge saara kara wogo ki na

¹² Moyisi wila Aron naa wi pinambiile mbele paa koro wi kan, Eleyazari naa Itamari pe pye fɔ: «Saraga muwe mba pe ma sogo Yawe Yεnɲεle li yεge sogowɔ, mba pɪ koro pɪ ni, yoo lε yoo pye leve fu buru yoo ka le saraga wɔsaga ki tanla; katugu ki yen yaraga nga ki yen ma tεge ki ye pew Yεnɲεle kan.

¹³ Ye yaa pɪ ka laga nga ki yen kpoyi ka ni; katugu ko ki yen mboro naa ma pinambiile pe ni, ye tasaga ye, ma yiri wa saara nda pe ma sogo Yawe Yεnɲεle li kan ti ni, paa yεge nga na lāa ki yo na kan we†.

¹⁴ Ndige nga pe ma yirige ma kan saraga, konaa kalige jele na pe ma kan saraga Yawe Yεnɲεle li yeri, mboro naa ma pinambiile konaa ma sumborombiile pe ni, ye yaa kaa ti kaa wa laga nga ki yen fyongo fu ka ni; katugu to ti yen ye tasaga ye, mbe yiri wa Izirayeli woolo pe nayinme saara ti ni.

¹⁵ Jele na li ma kan Yawe Yεnɲεle li yeri, Izirayeli woolo pe yaa pan li ni, naa ndige nga pe ma yirige ma kan saraga ki ni, mbe taga yanlaga nga pe ma sogo ki ni, mberi yirige mberi kan saraga Yawe Yεnɲεle li yeri. Pa kona ti yaa pye mboro naa ma pinambiile pe ni ye tasaga. Ki wogo ki yen ngasele na li yen kosaga fu, paa yεge nga na Yawe Yεnɲεle ligi yo we†.»

¹⁶ Sikapolɔ ɲa paa wɔ saraga mbe kapere ti kala yagawa ja, a Moyisi wɪ si yewe wi wogo ki na, mεε ki logo fɔ paa wi sogo mako. A wɪ si nawa ngban Aron wɪ pinambiile sanmbala shyen Eleyazari naa Itamari pe ni, mεε pe pye fɔ:

¹⁷ «Yingɪ na saraga nga ki wɔ mbe kapere ti kala yagawa ja, yee sigi kara ti ka wa laga nga ki yen kpoyi ki ni, ma si yala ti yen yaakara nda ti yen ma tεge ti ye Yεnɲεle kan? Yawe Yεnɲεle liri kan ye yeri yeri ka, jango ye Izirayeli gbogolomo woolo pe kajɔgo ki go kala li lε, mbe kapere ti kala yagawa ja kapyεge ki pye pe kan Yawe Yεnɲεle li yεge sogowɔ†.

¹⁸ Ye wele, yaayogo ki kasanwa pa si ye wa cεnsaga paraga go ki ni; ki ja daga yεge kara ti ka wa laga kpoyi ki ni, paa yεge nga na mɪla ki yo ye kan we.»

¹⁹ A Aron wɪ si Moyisi wi yon sogo ma yo fɔ: «Wele, nala yεen, ko pɛ pe saara ti wɔ mbe kapere ti kala yagawa ja konaa pe saara sogoworo ti ni Yawe Yεnɲεle li yεge sogowɔ; ma si yala nga kilan ta, mɔga jen. Ndeε ki pye nala pilige nga ki na, sikapolɔ ɲa wɪ wɔ mbe kapere ti kala yagawa ja, muu kara ta ka, ki se jen na Yawe Yεnɲεle li ndanla.»

²⁰ Naa Moyisi wila kaa ki sεnrε ti logo, a ti suu ndanla.

NGASEGELE NGELE KE TεGE FYONGO YAARA NAA FYONGO FU YAARA TI WOGO NA

11

11-15

*Yaayoro nda ti yen fyongɔ fu
to naa nda ti yen fyongɔ ni*

¹ Yawe Yenɲele làa para Moyisi naa Arɔn pe ni ma yo

² pege senɲe nda ti yo Izirayeli woolo pe kan pe pe pye fɔ:

«Yaayoro to naa wongaala mbele laga tara ti na, ye mbe ya mbaa mbele kaa pe ni pe mbele:

³ Yaayoro naa wongaala mbele fuun pe yenjoro ti yen ma wali pe na shyen konaa pe maa yaakara nda pè ka ti songoro nari sanga, ye mbe ya mbaa pe kaa.

⁴ Eɛn fɔ, mbele pe yenjoro ti yen ma wali pe na shyen ko cɛ, nakoma mbele pe maa yaakara nda pè ka ti songoro nari sanga ko cɛ, yaga kaa pe kaa.

«Kì kala na, yaga kaa yongomɛ wi kaa, katugu wi ma yaakara nda wì ka ti songoro nari sanga, eɛn fɔ, wi yenjoro ti si woro ma wali wi na shyen; yaa wi jate fyongɔ yaraga.

⁵ «Yaga kaa wongbɔ dama wi kaa. Wi ma yaakara nda wì ka ti songoro nari sanga, eɛn fɔ, wi yenjoro ti si woro ma wali wi na shyen; yaa wi jate fyongɔ yaraga.

⁶ «Yaga kaa polo wi kaa. Wi ma yaakara nda wì ka ti songoro nari sanga, eɛn fɔ, yenjoro woro wi na ma wali shyen; yaa wi jate fyongɔ yaraga.

⁷ «Yaga kaa cɛle wi kaa, katugu yenjoro yen wi na ma wali wi na shyen, eɛn fɔ, wila ya mbe yaakara nda wì ka ti songoro mbaa ti sanga; yaa wi jate fyongɔ yaraga.

⁸ «Kì wongaala mbele pè naga yɛɛn, yaga kaa pe kaa, yaga ka jiri yɛɛ wa kugo na; yaa pe jate fyongɔ yaara.

⁹ «Tɔnmɔ yaara nda fuun ye mbe ya mbaa kaa tori nda yɛɛn: Ngbanra nda fuun wuuro yen ti kanɲgara ti na paa kanwira yen konaa ma pye kɔɔɔ ni wa kɔɔjeye naa lɔɔ ti ni, ye mbe ya mbaa ti ni fuun ti kaa.

¹⁰ Eɛn fɔ, yaara nda fuun ti yen wa kɔɔjeye naa lɔɔ ti ni na tigile tigile, tɔnmɔ yaara nda fuun wuuro woro ti kanɲgara ti na paa kanwira yen konaa kɔɔɔ woro ti na, ti yaa pye ye yarifuro.

¹¹ Ti yaa pye ye yarifuro, ye se kaa ti kaa, ye se ka jiri ti kuro ta na.

¹² Tɔnmɔ yaara nda fuun wuuro woro ti kanɲgara ti na paa kanwira yen, kɔɔɔ si woro ti na, ti yaa pye ye yarifuro.

¹³ «Sannjɛɛ ti ni, nda ye yaa la fuun, ye se kaa ti kaa, ti nda: Yɔn, naa pɛɛ, naa yɔn ɲa wi ma pye wa kɔɔje wi ni,

¹⁴ naa tufara konaa duwaye pe cɛnle li ni fuun,

¹⁵ naa kaankaanye pe cɛnle li ni fuun,

¹⁶ naa konɔsogolo, naa kuwege, naa kuwefige, naa gbinlele pe cɛnle li ni fuun,

¹⁷ naa kuwegbɔɔ, naa tɔnmɔ sannjɛɛ, naa gbinɲɲin,

¹⁸ naa lanɲolo, naa lɔɔ simbaala, naa kara kasannjɛɛ,

¹⁹ naa jagapan, naa gɔɔ konaa ki cɛnle li ni fuun, naa sannjɛɛ ɲga pe yinri hupi konaa ndirige.

²⁰ «Yaawere nda fuun ti maa yinrigi sire na, na tanri tɔɔɔ na, yaa ti fuun.

²¹ Eɛn fɔ, yaawere nda fuun ti maa yinrigi sire na, na tanri tɔɔrɔ na, nda jegede titoonro titoonro yen ti na, ti maa yeni ke na, ye mbe ya mbaa to kaa.

²² Nda ye mbe ya mbaa kaa ti nda: Gbato wi cɛnlɛ li ni fuun, naa kambɛɛre tugboɔrɔ ti cɛnlɛ li ni fuun konaa kambɛɛre ti cɛnlɛ li ni fuun.

²³ Eɛn fɔ, yaawere sannda nda fuun ti maa yinrigi sire na, na tanri tɔɔrɔ na, yaa ti fuun.

²⁴ «Ti mbe ya ye tɛge fyongo ni. Lere ɲa ka jiri ti kugo ka na, wi yaa pye fyongo ni fɔ sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgɔ.

²⁵ Lere ɲa fuun kaga kugo ka lɛ, wi yaa wi yaripɔrɔ ti jogo. Konaa ki ni fuun wi yaa pye fyongo ni fɔ sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgɔ.

²⁶ Yaayogo naa wongbɔ ɲa fuun wi yenjogo ki woro ma wali wi na shyen, wila si ya mbe yaakara nda wi ka ti songɔrɔ mbaa ti sanga, ye yaa la wo jate fyongo ni. Lere o lere ka jiri wa na, wi yaa pye fyongo ni.

²⁷ Yaayogo naa wongbɔ ɲa fuun wi yen tɔɔrɔ tijere ni, nɛɛ tanri wi tɔndagala ke na, ye yaa la to ti ni fuun to jate fyongo ni. Lere o lere ka jiri ki kugo ka na, wi yaa pye fyongo ni fɔ sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgɔ.

²⁸ Lere ɲa fuun ka ki kugo ka lɛ, wi yaa wi yaripɔrɔ ti jogo, konaa ki ni fuun, wi yaa pye fyongo ni fɔ sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgɔ. Ye yaa la ki yaayoro to naa ki wongaala pe jate fyongo ni.

²⁹ «Yangala jegede jegede ngele fuun ke maa fulolo tara ti na, ngele ye yaa la jate fyongo ni ke ngele: Ngboyogo, naa sacco, naa kanngenne pe cɛnlɛ pyew,

³⁰ naa faramandana, naa paan, naa nambegɛ, naa nangboɔɔɔ, konaa nganngori.

³¹ Ki yangala jegede jegede ngele fuun ke maa fulolo tara ti na, ye yaa la ke jate fyongo ni. Lere ɲa fuun ka jiri la kugo na, wi yaa pye fyongo ni fɔ sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgɔ.

³² Na la ka ku mbe to yaraga ɲa fuun na, ki yaraga ki yaa pye fyongo ni. Ki yen tige leyaraga o, yaripɔgɔ yi o, selege yi o, kasha yi o, ki yen tunngo pyeyaraga ɲa fuun, ki yaa pye fyongo ni fɔ sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgɔ. Ko pungo na, ki yaa pye fyongo fu naa.

³³ Na ki yangala la kugo ka to leyaraga ɲa pɛ fanri joro ni ka ni, yaraga ɲa fuun ki yen wa ki nawa ki yaa pye fyongo ni, leyaraga ki daga pege yaari.

³⁴ Na tɔnmɔ ka pye wa ki leyaraga ki ni, na paga pa wo yaakaga na, ki yaa pye fyongo ni fun. Yaraga ɲa fuun pe maa woo, na ka ka pye ki leyaraga ka ni, ki yen yege o yege, ki yaa pye fyongo ni.

³⁵ Na ki yangala la kugo ka to yaraga o yaraga na, ki yaa pye fyongo ni. Ki yen buru fɔsaga o, ki yen gbongolo o, ki daga pege yaari. Yaa ti jate fyongo ni.

³⁶ Yege o yege ki yangala la kugo ka to pulugo ka ni nakoma tɔnmɔ titege ka ni, ki tɔnmɔ pi yaa koro fyongo fu. Eɛn fɔ, lere ɲa fuun ka jiri li kugo ki na, wi yaa pye fyongo ni.

³⁷ Na la kugo ka kon mbe to yariluguro na, ki yariluguro ti yaa koro fyongo fu.

³⁸ Eɛn fɔ, na la kugo ka to yarilire nda pɛ fyɔn tɔnmɔ ni ta ni, ye daga mbaa ti jate fyongo ni.

³⁹ «Yaayoro nda ye maa kaa, na ka ka ku ki ye, lere na fuun ka jiri ki kugo ki na, wi yaa pye fyongɔ ni fɔ sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgɔ.

⁴⁰ Lere na fuun ka ki yaayogo kugo kara ta ka, wi daga mboo yaripɔrɔ ti jogo, wi yaa si pye fyongɔ ni fɔ sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgɔ. Lere na ka yaayogo kugo ka ɛ, wi daga mboo yaripɔrɔ ti jogo fun, wi yaa si pye fyongɔ ni fɔ sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgɔ.

⁴¹ «Yangala jegɛɛ jegɛɛ ngele fuun ke maa fulolo tara ti na, ke yaa pye ye yarifuro, ye se kaa ke kaa.

⁴² Yangala jegɛɛ jegɛɛ ngele fuun ke maa fulolo lara na, nakoma ngele ke maa tanri tɔrɔrɔ tijere na, nakoma tɔrɔrɔ legere na, yaga ka la ka, yaa ke jate ye yarifuro.

⁴³ Yaga kaga pye yege ka na mbe ye yee faara ki yangala jegɛɛ jegɛɛ ngele ke maa fulolo tara ti na la ni, mbe ti ye pye yaritijangara, yaga ka ti ti ye tege fyongɔ ni, mbe ye pye fyongɔ fenne.

⁴⁴ Muwi mi yen Yawe Yenɲele, ye Yenɲele le, ye ye yee pye kpoyi, ye pye leele mbele pe yen kpoyi, katugu mi yen kpoyi. Yaga ka jiri ki yangala jegɛɛ jegɛɛ ngele ke maa fulolo tara ti na la na mbe ye yee tege fyongɔ ni†.

⁴⁵ Muwi mi yen Yawe Yenɲele na li ye yirige wa Ezhipiti tara, mbe pye ye Yenɲele. Ki kala na ye pye kpoyi, katugu mi yen kpoyi.

⁴⁶ «Yaayoro to naa wongaala pe ni, naa sannjere ti ni, naa yaara nda ti yen yinwege na, na yanri wa tɔnmɔ konaa tara ti na ti ni, lasiri kono na li tege ti wogo ki na, loli yeen;

⁴⁷ jango yaayoro naa wongaala mbele pe yen fyongɔ ni konaa mbele pe yen fyongɔ fu, ye pe jen ye pe wo pe yee ni; mbele ye mbe ya mbaa kaa naa mbele ye se ya mbaa kaa, ye pe jen ye pe wo pe yee ni.»

12

Jasee wi daga

*mboo yee pye kpoyi yege nga na
ki ngasele*

¹ Kona, a Yawe Yenɲele li si para Moyisi wi ni ma yo

² wigi yo Izirayeli woolo pe kan fɔ:

«Na jɛɛ wa ka pinambyɔ se, wi yaa pye fyongɔ ni fɔ sa gbɔn piliye koloshyen, paa yege nga na wi kaa jogo wi ma pye fyongɔ ni we.

³ Pilige kolotaanri wogo ki na, pe yaa pyɔ wi kenɛkenɛ†.

⁴ Ko pungo na, jɛɛ wi yaa koro mbaa wi yee gbegele fɔ sa gbɔn piliye nafa ma yiri ke ma yiri taanri, si jen mbe pye fyongɔ fu, kasanwa mba pi wo wi na pi kala na. Wii daga mbe jiri yaraga nga ki yen ma tege ki ye Yenɲele kan ka na, wii si daga mbe kari wa censaga paraga go ki ni, fɔ wagati na wi daga mboo yee gbegele mbe pye fyongɔ fu wi sa ko.

⁵ «Na jɛɛ wa ka sumborombyɔ se, wi yaa pye fyongɔ ni fɔ sa gbɔn yapeleye shyen, paa yege nga na wi kaa jogo wi ma pye fyongɔ ni we. Ko pungo na, wi yaa koro mbaa wi yee gbegele fɔ sa gbɔn piliye nafa taanri ma yiri kogoloni si jen mbe pye fyongɔ fu.

⁶ «Jɛɛ wi yaa wi yee gbegele mbe pye fyongɔ fu piliye yan ni, na yiga ka ko, wi pinambyɔ nakoma wi sumborombyɔ wi sengolo, pa wi yaa simbapolo yirifonɲo yigi na wi fa yeɛ nungba ta, wo mbe pye saraga

† 11:44 11:44: Levi 19:2; 1 Pye 1:16 † 12:3 12:3: Zhene 17:12; Luki 2:21

sogowogo; naa jendetuwa nungba nakoma ketene nungba, lo mbe pye saraga mbe kapere ti kala yagawa ja. Wi yaa kari ti ni wa filisaga paraga go ki yon na, mberi kan saraga wofa wi yeri.

⁷ Saraga wofa wi yaa ki saraga ki wa Yawe Yenyele li yeri mbe kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye wi kan. Kona jele wi yaa pye fyongo fu wi kasanwa mba pi wo pi wogo ki na.»

Ki ngasele na lo li tege jele wi kan, na wiga pinambyo nakoma sumborombyo se we.

⁸ Na ki fannga woro jele na ni wi simbapolo yirifonjo wa, wi pan ketengele shyen nakoma jendetuwaye shyen ni. Nungba yaa pye saraga sogowogo, sanna li yaa pye saraga mbe kapere ti kala yagawa ja. Saraga wofa wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye jele wi kan, pa kona wi yaa pye fyongo fu†.

13

*Ngasegele ngele ke tege
senwee wi witige selege yama
pi wogo ki na*

¹ Kona, a Yawe Yenyele li si para Moyisi naa Aron pe ni ma yo fo:

² «Na yaritinnye ka yiri lere wa na nakoma sagbanga nga ki yen titigiti, nakoma laga ka mbe kon kila yengele wi witige ki na paa yayenwe yen, ye pan wi ni wa saraga wofa Aron wi yeri, nakoma wa wi setirige piile nungba yeri.

³ Yama pi yen witige selege nga na, saraga wofa wi yaa ki wele jenge. Na wiga ki laga ki sire ti yan ti filige, nakoma mbege yan ki jugo jenri ma ye wa wire kara ti ni, kona yayenwe wi. Yama pi welengolo, saraga wofa wi yaa ki yo mbege naga fo ki lerefo wi yen fyongo ni.

⁴ Een fo, na kaa pye wire ti laga nga ki kon na yengele, kii jugo mbe ye jenri wa wire kara ti ni, na ki sire tii si filige, pa kona saraga wofa wi yaa yana wi tege wi ye laga ka ni fo sa gbom yapelege nungba.

⁵ Pilige koloshyen wogo ki na, saraga wofa wi yaa wi wele naa jenge. Na wiga yama laga ki yan, ka si taga ki na, pii selege ki li mbe we kongbanna ki na, pa wi yaa yana wi tege wi ye naa yapelege nungba.

⁶ Ki yapelege ki pilige koloshyen wogo ki na, saraga wofa wi yaa yama laga ki wele naa jenge ki shyen wogo na. Na wiga ki yan yama pila koo, pi woro na selege ki nii na gbogo, pa kona sasambara ri. Saraga wofa wi yaa ki yo mbege naga fo ki lerefo wi yen fyongo fu. Pa kona ki lerefo wi yaa wi yariporo ti jogo mbe pye fyongo fu.

⁷ Een fo, saraga wofa wiga yana wi wele mbe ko mbege yo mbege naga fo wi woro fyongo ni, ko pungo na sasambara laga ki sila wire ti nii kila gbogo, wi daga mbe songoro wa saraga wofa wi yeri.

⁸ Saraga wofa wi yaa wi wele naa. Na wiga ki yan sasambara laga ki selege ki li ma gbogo, wi yaa ki yo mbege naga fo ki lerefo wi yen fyongo ni, fo yayenwe pi yen wi na.

⁹ «Na yayenwe ka to lere wa na, pe yaa kari wi ni wa saraga wofa wi yeri.

¹⁰ Saraga wofa wi yaa wi wele. Na wiga ki yan yaritinnye ki yiri wi wire selege ki na ma filige, a ki laga ki sire ti filige, a ki kara ti yanlaga,

† 12:8 12:8: Luki 2.24

11 pa kona yayenwe wi, mba pi mo wi na. Saraga wofa wi yaa ki yo mbege naga fo wi yen fyongo ni. Wiga ka yo wi yaa wi tege laga ka na wi ye, katugu ki jen ma filige fo wi yen fyongo ni.

12 Een fo, na saraga wofa wiga ki yan yaritinnge ki lerefo wi witige selege lagapyew ki li, maa wire ti ton wi na mbege le wa wi go ki na fo wa wi tondagala ke na,

13 kona wi yaa wi wele naa. Na wiga ki yan yaritinnde tuu wire lagapyew ki ton wi na, wi yaa ki yo mbege naga fo yaja wi woro fyongo ni; katugu yama puu witige lagapyew ki filige wi na, wi woro fyongo ni.

14 Een fo, pilige nga ni paga sagbanga yege ki yan ki kon ma yanlaga wi na, pa wi yaa pye fyongo ni.

15 Saraga wofa wi yaa sagbanga ki yege nga ki kon ma yanlaga ki wele jenge, mbe sigi yo mbege naga fo ki lere wi yen fyongo ni. Katugu ki kayenre ti yen fyongo ni, ti yen naga nari fo yayenwe pi yen wi na.

16 Na ki laga ki kayenre tiga kannga mbe filige, ki lerefo wi songoro wa saraga wofa wi yeri,

17 wi saa wele. Na wiga sagbanga ki yege ki yan ki kannga ma filige kaselege, wi yaa ki yo mbege naga fo yama pi se ya lere kan wi pye fyongo ni, kona ki lerefo wi yaa pye fyongo fu.

18 «Na nangbanga ka yiri lere wa na, mbe ka ko,

19 ko pungo na, yaritinnge fige mbe yiri wa ki titege ki ni, nakoma ki laga ki kon ki filige ki yanlaga gbanlingbanli, kona ki lerefo wi yaa saa yee naga saraga wofa wi na.

20 Saraga wofa wi yaa yama pi wele jenge. Na wiga ki yan ki laga ki jugo ma ye wa wire ti selege ki ni jenri, a ki laga ki sire ti filige, wi yaa ki yo mbege naga fo yaja wi yen fyongo ni, fo yayenwe pi to wa nangbanga titege ki ni.

21 Een fo, na saraga wofa wiga yama pi wele mbege yan ki laga ki sire ti woro ma filige, kii si jugo mbe ye jenri wa wire ti selege ki ni, na kaa pye ki yen na koo, pa wi yaa yaja wi tege laga ka na wi ye piliye koloshyen ni.

22 Ko pungo na, na saraga wofa wiga yama pi yan pi jaraga wa witige selege ki na, pa wi yaa ki yo mbege naga fo ki lerefo wi yen fyongo ni, yayenwe pi yen wi na.

23 Een fo, na yama piga koro le pi yon lele li ni, na ka si taga pi na, kona nangbanga titege koyi, pa saraga wofa wi yaa ki yo mbege naga fo ki lerefo wi yen fyongo fu.

24 «Na kason ka lere wa sogo wi witige laga ka na, na laga ka ka yiri wa witige laga nga ki sogo ki ni mbe wologo, mbe filige mbe yanlaga gbanlingbanli,

25 saraga wofa wi yaa ki laga ki wele. Na wiga ki yan ki laga ki sire ti filige, ma jugo ma ye wa wire ti selege ki ni, kona yayenwe pi to wa kason sogosaga ki ni. Pa wi yaa ki yo mbege naga fo ki lerefo wi yen fyongo ni.

26 Na saraga wofa wiga ki wele mbege yan ki laga ki sire ti woro ma filige, kii si jugo mbe ye wa wire ti selege ki ni, na wiga ki yan ki yen na koo, kona wi yaa yaja wi tege laga ka na wi ye piliye koloshyen ni.

27 Pilige koloshyen wogo ki na, na saraga wofa wiga ki yan yama pi selege ki li ma gbogo, wi yaa ki yo mbege naga fo ki lere wi yen fyongo ni; katugu yayenwe pi to wi na.

28 Eɛn fɔ, na yama piga koro le pi yɔn lɛlɛ li ni, na ka si taga pi na, ɛɛn fɔ, na ki ka pye pi kɔ, pa kona kason sagbantitege yi. Pa saraga wɔfɔ wi yaa ki yo mbege naga fɔ ki lerefɔ wi yen fyɔngɔ fu, katugu kason sagbantitege yi.

29 «Yama mba pi ma to witige selege ki na, na pa ka to nana nakoma jɛlɛ wa go na, nakoma wa wi tugbila wi na,

30 saraga wɔfɔ wi yaa yama pi wele. Na wiga pi yan pi jugo ma ye wa wire ti selege ki ni, a ki sire ti cɛn pa nɛngɛ muwɛ yen ma yiri yaliyali, kona wi yaa ki yo mbege naga fɔ ki lerefɔ wi yen fyɔngɔ ni; katugu dagbaraga yi, ki yen yayenwɛ mba pi to wa wi go ki na nakoma wa wi tugbila wi na.

31 Na saraga wɔfɔ wiga yama pi wele mbege yan pii jugo mbe ye wa wire ti selege ki ni, na siwɔrɔ woro wa ki laga ki ni, wi yaa yana wi tɛge laga ka na wi yɛ piliye kolɔshyen ni.

32 Pilige kolɔshyen wogo ki na, saraga wɔfɔ wi yaa yama pi wele naa fɔnngɔ. Na wiga ki yan ka si taga dagbaraga ki na, na ki laga ki sire ti si woro paa nɛngɛ muwɛ yen, kii si jugo mbe ye wa wire ti selege ki ni,

33 kona yana wuu go ki kulu, dagbaraga ki yen laga nga na wi ko yaga. Ko pungo na, saraga wɔfɔ wi yaa wi tɛge laga ka na wi yɛ naa piliye kolɔshyen ni.

34 Ki yapelege shyen wogo ki pilige kolɔshyen wogo ki na, saraga wɔfɔ wi yaa yama pi wele naa fɔnngɔ. Na wiga ki yan dagbaraga kii selege ki li mbe gbɔgɔ, kii si jugo mbe ye wa wire kara ti ni, wi yaa ki yo mbege naga fɔ ki lerefɔ wi yen fyɔngɔ fu. Kona ki lerefɔ wi yaa wi yaripɔrɔ ti jogo, pa wi yaa pye fyɔngɔ fu.

35 Eɛn fɔ, na saraga wɔfɔ wiga ki wele mbege yo mbege naga fɔ ki lerefɔ wi yen fyɔngɔ fu, ko pungo na, dagbaraga ki selege ki li ki gbɔgɔ,

36 pa saraga wɔfɔ wi yaa ki wele naa fɔnngɔ. Na wiga ki yan kaselege ki selege ki li ma gbɔgɔ, wi se cɛn mbe yo wi yaa ki sire ti wele na kaa pye ti yen paa nɛngɛ muwɛ yen, katugu ki lerefɔ wi yen fyɔngɔ ni.

37 Na yama piga koro le pi yɔn lɛlɛ li ni, siwɔrɔ mbaa yinrigi wa ki titege ki ni, kona yana wi sagala ma pye fyɔngɔ fu. Pa saraga wɔfɔ wi yaa ki yo mbege naga fɔ ki lerefɔ wi yen fyɔngɔ fu.

38 «Na lafire fire ka yiri nana nakoma jɛlɛ wa witige na,

39 saraga wɔfɔ wi yaa wi wele; na wiga ki lara ti yan ti filige jenri, kona kawa wi yiri wa wi witige ki na, ki lerefɔ wi yen fyɔngɔ fu.

40 «Na nana wa go ka pɛ wi na, wi yen yumbɛge fɔ. Wi yen fyɔngɔ fu.

41 Na wi go kiga pɛ laga walege kɛɛ yeri, ko yen go nga ki pɛ walege na; wi yen fyɔngɔ fu.

42 Eɛn fɔ, go ki nandogomɔ laga nga kɛ pɛ, nakoma walege nga kɛ pɛ, na yama ka to wa ki na mbe kɔn mbe filige mbe yanlaga gbanlingbanli, kona yayenwɛ pi to wa wi go ki na.

43 Saraga wɔfɔ wi yaa yama pi wele. Na wiga ki yan go ki nandogomɔ laga nga kɛ pɛ nakoma walege nga kɛ pɛ, yaritinngɛ yiri wa ki na ma filige ma yanlaga gbanlingbanli paa yayenwɛ yen,

44 kona yayenwɛ pi to ki nana wi na. Wi yen fyɔngɔ ni. Saraga wɔfɔ wi yaa ki yo mbege naga fɔ ki nana wi yen fyɔngɔ ni, yama mba pi to wa wi go ki na pi kala na.

⁴⁵ «Yayenwe ka to lere na, wi yaa yariporo konrokono le, mboo go ki yaga sagara. Wi yaa yaraga ka tege mboo yon ki fo mbaa jorogi fo: <Mi yen fyongo ni, mi yen fyongo ni!>

⁴⁶ Mbege yama pi ta wi na sanga na fuun ni, wi yaa pye fyongo ni. Ki kala na, wi censaga ki yaa pye ki ye leele sanmbala pe wogo ki ni, wa paara yinre censaga ki pungo na.

*Yaara nda
ti ma fyenwe yariporo ti na
mari tege fyongo ni*

⁴⁷ «Na laga ka ka fyenwe yariporo ka na nga ki yen simbasire wogo, nakoma len jese wogo na,

⁴⁸ nakoma pariyege na, nakoma tiriko na pe ti len jese ni nakoma simbasire ni wa na, nakoma selege na, nakoma yaraga nga fuun pe gbegele selege ni ka na,

⁴⁹ na ki laga ki yege cenwe piga pye paa yantipirige yen, nakoma yenge gbanlingbanli wa yariporo ki na, nakoma wa selege ki na, nakoma wa pariyege ki na, nakoma wa tiriko wi na, nakoma wa yaraga nga fuun pe gbegele selege ni ka na, kona yaraga nga ki ma fyenwe yariporo na ko kayi. Ki daga pe saga naga saraga wofa wi na.

⁵⁰ Yaraga nga ki laga ka fyenwe, saraga wofa wiga ki wele mbe ko, wi yaa ki ton laga ka ni fo sa gbom piliye koloshyen.

⁵¹ Pilige koloshyen wogo ki na, wi yaa ki wo mbe laga nga ki fyenwe ki wele naa. Na wiga ki yan ki fyenwe ma gbogo ma kari yege wa yariporo ki na, naa wa pariyege nakoma wa tiriko wi na, naa wa selege ki na, nakoma wa yaraga nga pe gbegele selege ni ki na, ki yen fyenwe mba pi ma fyenwe yaraga na po pa. Kiga pye ma, ki yaraga ki yen fyongo ni.

⁵² Laga nga ki fyenwe ki yen yariporo nga na, pariyege yi wi yo, tiriko na pe ti simbasire ni nakoma len jese ni wo wa wi yo, nakoma yaraga nga fuun pe gbegele selege ni ko kayi yo, saraga wofa wi yaa ki sogo; katugu ki yen fyenwe mba pi se ya laga ki na. Kiga pye ma, ki daga pege yaraga ki sogo pege wo wa.

⁵³ Een fo, na saraga wofa wiga ki wele mbege yan laga nga ki fyenwe kii gbogo mbe jaraga wa yariporo ki na, pariyege yi wi yo, tiriko na pe ti simbasire ni nakoma len jese ni wo wa wi yo, nakoma yaraga nga fuun pe gbegele selege ni ko kayi yo,

⁵⁴ wi yaa ti pege jogo, ko pungo na, wi yaa ki ton laga ka ni naa yapelege nungha.

⁵⁵ Yaraga ki jogongolo, wi yaa ki wele naa, na wiga ki yan laga nga ki fyenwe kii kannga, ali mbege ta ka si taga ki na, ki yaraga ki yaa la jate fyongo ni. Ki daga pege sogo, ali na kiga pye ki yege nakoma ki pungo ko ki fyenwe ma jogo o.

⁵⁶ Een fo, ki jogongolo, na wiga ki wele mbege yan ki fyenwe jenri, wi yaa ki laga ki kon mbege wo wa yariporo ki na, naa wa selege ki na, naa pariyege nakoma wa tiriko wi na.

⁵⁷ Ko pungo na, na paga fyenwe pa yan naa wa yariporo ki na, nakoma wa pariyege naa tiriko nakoma wa yaraga nga pe gbegele selege ni ki na,

† 13:45 13:45: Zhufuye pe kalege layi na lere ka ku pe ma yariporo konrokono le, mbe go ki yaga sagara mbege naga fo kunwo to pe na. Kila pye yayenwe fo wi ka yariporo konrokono ti le, ko maga naga fo wi ku yere na.

kona ki yen na fyenwe na gbogo na kee yegε. Kona yaripɔɔɔ nga ki laga kà fyenwe ki na ki daga pege sogo.

⁵⁸ «Na yaripɔɔɔ, nakoma pariyeεεε, nakoma tiriko, nakoma yaraga nga pε gbegεle selegε ni ka ka fyenwe a pεge jogo ki fyenwe pi laga ki na, pe yaa ki jogo naa jogosaga shyen wogo na; pa kona ki yaa pye fyɔngɔ fu.»

⁵⁹ Laga nga ki ma fyenwe yaripɔɔɔ nda pε ti simbasire ni ti na, nakoma len jese ni ti na, nakoma pariyeεεε ti na nakoma tirikoye pe na, nakoma yaara nda fuun pε gbegεle selegε ni ti na, ngasele na li tεge ki wogo na, loli yeεn. Ki ngasele li maa ki nari na kiga pye ki yaraga ki yen fyɔngɔ fu nakoma ki yen fyɔngɔ ni.

14

Ngasele na li daga mbe tanga mbe yayenwe fɔ wi pye fyɔngɔ fu

¹ Yawe Yenɲele lāa para Moyisi wi ni ma yo fɔ:

² «Na yayenwe ka lere wa ta (mbe ka kɔ), ngasele na li tεge mboo pye fyɔngɔ fu loli na: Pe yaa kari wi ni wa saraga wɔfɔ wi yeri†.

³ Wo yaa yiri wa paara yinre censaga ki punɔo saa wele. Na wiga ki yan yayenwe pi kɔ wi na,

⁴ wi yaa ti pe pan sannjewegele shyen ni ngele ke yen fyɔngɔ fu, naa sediri tige kanɲgaga ni, naa kondoro jese, naa yizɔpi wεre ni lere ɲa pe yaa pye fyɔngɔ fu wi kala na†.

⁵ Saraga wɔfɔ wi yaa ti pe sannjele nungba kɔnli cɔɔɔ nga pε fanri joro ni ka go na, ko ɲga pulugo tɔnmɔ yen wa ki ni we.

⁶ Wi yaa sannjewele li lε naa sediri tige kanɲgaga ki ni, naa kondoro jese wi ni, naa yizɔpi wεre ti ni, mberi pinle mberi le wa sannjele na pε kɔnli li kasanwa pi ni, wa pulugo tɔnmɔ pi ni;

⁷ kona mbe si pa yanragi yanragi lere ɲa wi daga mbe pye fyɔngɔ fu wi na sa ta yanragisaga kolɔshyen, mbe sigi yo mbege naga fɔ ki lerefɔ wi yen fyɔngɔ fu. Ko punɔo na, wi yaa sannjewele li wa li yiri laa ke†.

⁸ Lere ɲa wi pan mboo yeε pye fyɔngɔ fu wi yaa wi yaripɔɔɔ ti jogo, mboo sire ti ni fuun ti kulu mbe sa woli. Kona wi yaa pye fyɔngɔ fu. Ko punɔo na, wi mbe ya songɔɔ wa paara yinre censaga ki ni, εεn fɔ, wi se ye wa wi paraga go ki ni fɔ sa gbɔn piliye kolɔshyen.

⁹ Pilige kolɔshyen wogo ki na, wi yaa wi sire ti ni fuun ti kulu naa, to ti yen wi yinzire naa wi siyo, naa wi yenyugo sire konaa wi witige lara sannda ti sire ti ni. Ko punɔo na, wi yaa wi yaripɔɔɔ ti jogo, mbe sa woli, kona wi yaa pye fyɔngɔ fu.

† **14:2 14:2:** Mati 8.4; Maki 1.44; Luki 5.14; 17.14 † **14:4 14:4:** Sediri tige ki yen Liban tara tige, ki mege kila pye ma gbɔɔ fɔ jεnge; 1 Wunlu 6.20. Sediri tige ki ma tɔnlɔ ma yagara jεnge; ki tige ki yen fanɲga ni, ki njere ti ma tɔnlɔndɔnlɔ ma jaraga ma nagala, ki wεre ti ma pye tipiire sanga pyew; Eza 2.13; Eze 17.22; 31.3. Ki tire tila pye tire jende nda tila pye ma leele pe ndanla, a paa wunlumbolo pe yinre to naa sheryinre ti kanni ti ni; 2 Sami 5.11; 1 Wunlu 6.19,20; 7.1-12. Paa pye na sediri tire ti teni nari piin tiyara, naa tiyapaara konaa tire papara papara; 1 Wunlu 6.8-9. Paa pye na ta teni yarisunndo; Eza 44.14. Sediri tige ki maa nuwo taan kaan; Yurutan 4.11; Oze 14.7.
† **14:7 14:7:** Sannjewele na pε wa laa kee, lo naga nari fɔ yayenwe fɔ wi sagala ma fanɲga fɔnɲɔ ta; wi mbe ya songɔɔ wa wi gbogolomo woolo pe kɔɔɔɔ.

10 «Pilige kolotaanri wogo ki na, ki lerefo wi yaa pan simbapene yirifonmbolo shyen ni, mbele pe yen jeregisaga fu, naa simbasumboro nungba ni na wi ta yele nungba ma pye jeregisaga fu, naa saraga muwe tiyoon culo kolojere ni mba pe sinme pinle pi ni konaa sinme litiri kongo ni.

11 Saraga wofa na wila ki fyongo fu kapyere ti yege woo, wi yaa kari lerefo wo naa wi yarikanra ti ni fuun ti ni mbe saa yerege Yawe Yennele li yege sogowa, wa filisaga paraga go ki yon na.

12 Saraga wofa wi yaa simbapene yirifonmbolo nungba le mboo pye saraga nga ki ma wo mbe kajoo go gbegele, mbe pinle sinme litiri kongo ki ni, mberi yirige mberi kan saraga Yawe Yennele li yeri.

13 Yaayoro nda pe ma pye kapere ti kala yagawa jasaara to naa saara sogoworo ti ni pe maa konlogi laga nga na, wi yaa simbapolo yirifonno wi konli wa ki laga ki na, ko koro wo yen wa laga kpoyi ki ni. Yaayogo nga pe ma gbo mbe kajoo go gbegele konaa nga pe ma wo mbe kapere ti kala yagawa ja ti yen saraga wofa wi woro; ti yen yarikanga nga ki yen jenje kpoyi.

14 Saraga wofa wi yaa yaayogo nga ki wo mbe kajoo go gbegele ki kasanwa pa le mboo taga wa lerefo na wi yaa wi yee pye fyongo fu wi kalige nungbolo li na, wa laga nga pe mali furu we, mbe pa taga wa wi kalige kee yombegbogo konaa wi kalige tologo yombegbogo ki na.

15 Ko pungo na, wi yaa sinme litiri kongo ki le mbe pa kannga wa wi kamejge kendala li ni,

16 mbe suu kalige kee yombenagala li le wa pi ni mboo yanragi yanragisaga koloshyen Yawe Yennele li yege na.

17 Ko pungo na, sinme mba pi koro wa wi kendala li ni, wi yaa pa taga wa lerefo na wila wi yee piin fyongo fu wi kalige nungbolo li na, wa laga nga pe mali furu we, mbe pa taga wa wi kalige kee yombegbogo ko naa kalige tologo yombegbogo ki na, wa laga nga wi keli ma yaayogo nga ki wo mbe kajoo go ki gbegele ki kasanwa pi taga we.

18 Sinme sanmba mba pi koro wa wi kendala li ni, wi yaa pi wo wa lerefo na wila wi yee piin fyongo fu wi go ki na, jango mbe kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye wi kan Yawe Yennele li yege sogowa.

19 Ko pyengolo, saraga wofa wi yaa saraga nga pe ma wo mbe kapere ti kala yagawa ja ki wo, jango mbe kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye lerefo na wila wi yee piin fyongo fu wi kan, kona mbe si yaayogo nga ki wo saraga sogowogo ki konli.

20 Wi yaa yaayogo nga ki wo saraga sogowogo konaa muwe saraga ki ni ti pinle mberi sogo wa saraga wosaga ki na. Kona wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye naa ki lerefo wi kan, pa wi yaa pye fyongo fu.

21 «Na kaa pye ki lerefo wi yen fyonwo fo, wi se ya mbege yariwondo ti ni fuun ti ta, wi yaa pan simbapolo yirifonno nungba ni mboo pye saraga nga pe ma wo mbe kajoo go gbegele, mboo yirige mboo kan saraga we fo wi yeri, mboo kapere ti kala yagawa ja. Wi yaa muwe tiyoon culo taanri taga wa, mba pe sinme pinle pi ni, konaa sinme litiri kongo ni.

22 Wi yaa ketengele shyen nakoma jendetuwaye shyen wo mbe yala wi fannga ki mbe ya nga ni ki ni. Ki sannjegele ke ni, nungba yaa pye saraga nga pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja, sanna li yaa pye saraga sogowogo.

23 Pilige kolotaanri wogo ki na, wi yaa pan ki yaara nda ti yaa tege mboo pye fyongo fu ti ni Yawe Yennele li yege sogowa, mberi kan saraga wofa

wi yeri, wa filisaga paraga go ki yon na.

²⁴ Saraga wɔfo wi yaa simbapolo yirifonno na wi yaa pye kajooɔo gbegele saraga wi le, naa sinme pi ni, mberi yirige mberi kan saraga Yawe Yennele li yeri.

²⁵ Wi yaa simbapolo yirifonno na pe yaa wɔ mbe kajooɔo gbegele wi konli, mboo kasanwa pa taga wa na wila wi yee piin fyongo fu wi kalige nungbolo li na, wa laga nga pe nali furu we, mbe pa taga wa wi kalige kee yombegbogo konaa wi kalige tologo yombegbogo ki na.

²⁶ Saraga wɔfo wi yaa sinme pa le wa wi yeera kamenge kendala li ni,

²⁷ mboo yombenagala li le wa sinme pi ni, mboo yanragi yanragisaga kolshyen wa Yawe Yennele li yee sogowa.

²⁸ Ko pungo na, saraga wɔfo wi yaa ki sinme pa taga wa lere na wila wi yee piin fyongo fu wi kalige nungbolo li na, wa laga nga pe mali furu, mbe pa taga wa wi kalige kee yombegbogo konaa wi kalige tologo yombegbogo ki na, wa laga nga wi keli ma simbapolo yirifonno wi kasanwa pi taga we.

²⁹ Sinme mba pi koro wa wi kendala li ni, wi yaa pi wo wa lere na wila wi yee piin fyongo fu wi go ki na, mbe kapyege nga pe ma pye mbe kapere ti kala yagawa ja ki pye wi kan Yawe Yennele li yee sogowa.

³⁰ Wi yaa ketengele nungba le nakoma jendetuwaye nungba le, mbe yala nga lerefo wi ya ma ta ki ni.

³¹ Wi yaa li wɔ saraga mbe kapere kala yagawa ja, mbe sannjele sanna li wɔ saraga sogowogo mbe taga wa muwe saraga ki na. Pa saraga wɔfo wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye yeen lere na wila wi yee piin fyongo fu wi kan Yawe Yennele li yee sogowa.»

³² Lere na yayenwe wi ta ma kaa ko, fannga si woro wi ni wi yaara nda wi daga mbe wo mboo yee pye fyongo fu ti ta, ngasele na li tege wi wogo ki na loli yeen.

Go mbogo nga ki ma fyenwe ki senre

³³ Yawe Yennele laa para Moyisi naa Aron pe ni ma yo fo:

³⁴ «Na yaga ka sa ye wa Kana tara ti ni, to nda mila kaan ye yeri ti pye ye woro, na mi ka ti laga ka ka fyenwe go ka na wa ki tara nda ti yen ye woro ti ni,

³⁵ lere na go yi, wi yaa saga yo saraga wɔfo wi kan fo: «Mi laga ka yan ki fyenwe wa na go ki na.»

³⁶ Kona saraga wɔfo wi yaa ti pe go ki nawa yaara ti ni fuun ti yirige funwa na, wii jen wi ye wa go ki ni wigi laga ki wele. Pa kona yaara nda fuun ti wa go ki ni ka kpe se cen fyongo ni. Yaara ti yirigenngolo, wi yaa ye wa go ki ni mbege wele.

³⁷ Wi yaa laga nga ki fyenwe ki wele, na wiga ki yan ki titege wo wa mbogo ki ni, ma wo paa yantipirige yen nakoma ma yanlaga gbanlingbanli, konaa mbe jugo mbe ye wa mbogo ki ni,

³⁸ wi yaa yiri wa go nawa mbe pan le yeyongo ki na, mbe go ki ton sa gbon piliye kolshyen.

³⁹ Pilige kolshyen wogo ki na, saraga wɔfo wi yaa songoro mbe pan mbege wele naa; na wiga ki yan ki pyeele wa mbogo ki na,

⁴⁰ wi yaa ti pe sinndeere nda ti fyenwe ti wo wa mbogo ki ni, mbe sari wa wa ca ki pungo na, wa laga nga ki yen fyongo ni ka ni.

⁴¹ Wi yaa ti pe tara nda pàa tēge ma go nawa mbogo ki wologo ti gbori, mberi koli mbe sari wa wa ca ki pungo na, wa laga nga ki yen fyongo ni ka ni.

⁴² Ko pungo na, pe yaa sinndere ta yēge le wa nda pē wō ti yonlo, mbe joro fōndō lē mbe go ki wologo ti ni.

⁴³ «Sinndere ti wongolo wa go ki ni, a pēge mbogo nawa wogo ki gbori, laga nga kila fyenwe, na kiga songoro mbe yiri wa go ki na naa,

⁴⁴ saraga wofō wi yaa pan mbege wele naa, na wiga ki yan laga nga kila fyenwe ki songoro ma yiri ma pyēle, kona fyenwe wi mba pi se ya kō mbe wō wa go ki na. Ki go ki yen fyongo ni.

⁴⁵ Pe yaa ki go ki jan mbege sinndere, naa ki tire konaa ki joro ti ni fuun ti koli sari wa wa ca ki pungo na, wa laga nga ki yen fyongo ni ka ni.

⁴⁶ «Go ki yaa pye mbe tōn piliye yan fuun ni, lere ŋa fuun ka ye wa ki ni, wi yaa pye fyongo ni fō sa gbōn yōnlōkōgo.

⁴⁷ Lere ŋa fuun ka sinle wa ki go ki ni nakoma mbe yaraga ka ka wa ki go ki ni, wi daga mboo yariporo ti jogo.

⁴⁸ «Na paga go ki wologo naa fōngō, saraga wofō wiga songoro mbe pan mbege wele, mbege yan laga nga kila fyenwe kii songoro mbe yiri naa, kona wi yaa ki yo mbege naga fō go ki woro fyongo ni; katugu ki fyenwe pi kō.

⁴⁹ «Saraga wofō wi yaa sannjegele shyen lē, naa sediri tige kanngaga ni, naa kondoro jese ni konaa yizōpi were ni mbe go ki pye fyongo fu.

⁵⁰ Cogo nga pē fanri joro ni ma pulugo tōnmō le wa ki ni, wi yaa sannjegele nungba kōnli wa ki go na.

⁵¹ Ko pungo na, wi yaa sediri tige kanngaga ki lē, naa yizōpi were ti ni, naa kondoro jese wi ni, konaa sannjewe le li ni, mberi le wa sannjele na wi kōnli li kasanwa pi ni wa pulugo tōnmō pi ni, mboo yanragi yanragi go ki na fō sa ta yanragisaga koloshyen.

⁵² Ki pyelomō pi na, wi yaa go ki fyongo ki kō ki na sannjele li kasanwa pi ni, naa pulugo tōnmō, naa sannjewe le, naa sediri tige kanngaga, naa yizōpi were konaa kondoro jese wi ni.

⁵³ Ko pungo na, wi yaa sannjewe le li wa wa ca ki pungo na, li yiri li kari wa wasale li ni. Pa wi yaa ki pye yēen mbe kapere ti kala yagawa ja kapyēge ki pye go ki na, mbege fyongo ki kō ki na.»

⁵⁴ Ngasele na li tēge yāyenwe cēnle pyew pi wogo na loli yēen, konaa kawa wi wogo na,

⁵⁵ naa yariporo nda ti ma fyenwe,

⁵⁶ naa yaritinnde, naa sasambara konaa lara nda ti ma tigi ma ye wa selege ki ni ti wogo na.

⁵⁷ Ki ngasele na lo li yaa ki naga ye na, na kaa pye lere nakoma yaraga ka woro fyongo ni, nakoma na kaa pye lere nakoma yaraga ka yen fyongo ni. Lo li yen ngasele na li tēge yāyenwe cēnle pyew pi wogo na.

15

*Yama mba pi ma to
naja wi nama pi na
mboo tēge fyongo ni*

¹ Yawe Yennele lāa para Moyisi naa Arōn pe ni ma yo

² pege yo Izirayeli woolo pe kan pe pe pye fō:

«Na Fyominge ka to nana wa na, ki tɔnɔɔ nda ti maa yinrigi na wuun ti maa tege fyongo ni.

³ Ki tɔnɔɔ ti yen na yinrigi wa wi nama pi ni na wuun o, wi nama wele li tɔn o, wi yaa pye fyongo ni.

⁴ Ki nana wiga sinle sinleyaraga nga fuun na, nakoma wiga cɛn yaraga nga fuun na, ki yaa pye fyongo ni.

⁵ Lere na ka jiri ki sinleyaraga ki na, wi daga mboo yɛɛra yaripɔɔ ti jogo, mbe woli; ɛɛn fɔ, wi yaa pye fyongo ni fɔ sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgɔ.

⁶ Fyominge fɔ wi cɛn yaraga nga fuun na, lere na ka cɛn ki na, wi daga mboo yɛɛra yaripɔɔ ti jogo, mbe woli; ɛɛn fɔ, wi yaa pye fyongo ni fɔ sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgɔ.

⁷ Lere na ka jiri yana wi na, wi daga mboo yɛɛra yaripɔɔ ti jogo, mbe woli; ɛɛn fɔ, wi yaa pye fyongo ni fɔ sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgɔ.

⁸ Na yana wiga cɛnɛ wa lere wa na, na wi yen fyongo fu, wi daga mboo yɛɛra yaripɔɔ ti jogo, mbe woli; ɛɛn fɔ, wi yaa pye fyongo ni fɔ sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgɔ.

⁹ Yana wiga cɛn sofile jɔngɔ nga fuun na, ki jɔngɔ ki yaa pye fyongo ni.

¹⁰ Yana wi cɛn yaraga nga fuun na, lere na fuun ka jiri ki na, wi yaa pye fyongo ni fɔ sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgɔ. Lere na fuun kaga yaraga ki le, wi daga mboo yɛɛra yaripɔɔ ti jogo, mbe woli; ɛɛn fɔ, wi yaa pye fyongo ni fɔ sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgɔ.

¹¹ Yana wiga jiri lere na fuun na kɛɛ mbajogowo ni, ki lerefɔ wi daga mboo yɛɛra yaripɔɔ ti jogo, mbe woli; ɛɛn fɔ, wi yaa pye fyongo ni fɔ sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgɔ.

¹² Yana wiga jiri leyaraga nga fuun pɛ gbegele joro ni ka na, ki daga pege yaari; wiga jiri leyaraga nga fuun pɛ gbegele tige ni ka na, ki daga pege jogo jɛɲgɛ.

¹³ «Na yana wi fyominge kiga ka kɔ, wi yaa wi yɛɛ pye fyongo fu yapelege nungba ni. Wi yaa wi yaripɔɔ ti jogo, mbe woli pulugo tɔnmɔ ni, pa wi yaa cɛn fyongo fu.

¹⁴ Pilige kolotaanri wogo ki na, wi yaa ketengele shyen nakoma jɛndɛtuwaye shyen yigi, mbe kari ke ni wa filisaga paraga go ki yon na, wa Yawe Yɛnɲɛle li yɛgɛ sɔgɔwɔ, mbe ke kan saraga wɔfɔ wi yeri.

¹⁵ Saraga wɔfɔ wi yaa sannjɛle nungba wɔ saraga nga pe ma wɔ mbe kapere kala yagawa ja, mbe sanna li wɔ saraga sɔgɔwogo. Ko punɔgɔ na, wi yaa kapyɛge nga pe ma pye mbe kapere ti kala yagawa ja ki pye nana wi kan Yawe Yɛnɲɛle li yɛgɛ sɔgɔwɔ, mboo pye fyongo fu tɔnɔɔ nda tila pye wuun wi na ti kala na.

¹⁶ «Na nana wa nama tɔnmɔ ka wo mbe ye wi ni, wi daga mbe woli; ɛɛn fɔ, wi yaa pye fyongo ni fɔ sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgɔ.

¹⁷ Ki nama tɔnmɔ piga wo yaripɔɔ nga fuun na, nakoma yaraga o yaraga pɛ gbegele selegɛ ni ka na, ki daga pege jogo; ɛɛn fɔ, ki yaa pye fyongo ni fɔ sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgɔ.

¹⁸ «Na nana ka sinle jɛle ni, pe ni fuun shyen pe daga mbe woli; ɛɛn fɔ, pe yaa pye fyongo ni fɔ sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgɔ.

*Yama mba pi ma to
wa jɛle wi jɛlɛwɛ pi ni
mboo tege fyongo ni*

¹⁹ «Na jele wa kaa jogo, a wi kasanwa pila wuun wi na, wi yaa la jate fyongo ni fo sa gbon piliye koloshyen. Lere na ka jiri wi na, wi yaa pye fyongo ni fo sa gbon ki yonlokogo.

²⁰ Mboo ta wi yen na jogo piliye yan ni, wiga sinle sinleyaraga nga fuun na, nakoma mbe cen yaraga o yaraga na, ki yaa pye fyongo ni.

²¹ Lere na fuun ka jiri ki sinleyaraga ki na, wi daga mboo yera yariporo ti jogo, mbe woli. Een fo, wi yaa pye fyongo ni fo sa gbon ki yonlokogo.

²² Lere na fuun ka jiri jele wi cen yaraga o yaraga nga na ki na, wi daga mboo yera yariporo ti jogo, mbe woli; een fo, wi yaa pye fyongo ni fo sa gbon ki yonlokogo.

²³ Jele wila sinle sinleyaraga nga na, na kaa pye yaraga ka la pye wa ki na, nakoma wa cenaryaga nga wila pye ma cen ki na, lere na fuun ka jiri ki yaraga ki na, wi yaa pye fyongo ni fo sa gbon ki yonlokogo.

²⁴ Na nana wa ka sinle ki jele wi ni, a wi jogolo kasanwa pi fa wi na, ki nana wi yaa pye fyongo ni fo sa gbon piliye koloshyen. Wiga sinle sinleyaraga nga fuun na ki yaa pye fyongo ni.

²⁵ «Na kasanwa kaa wuun jele wa na mbe piliye legera ta, ki pye wi jogosanga wo ma, nakoma wi jogolo li ma piliye yon nga ta ki sa toro ko na, wi yaa pye fyongo ni sanga na fuun kasanwa pila wuun wi na wi ni, paa yege nga na wi yaa pye fyongo ni, na wi kaa jogo sanga na ni we†.

²⁶ Wagati na fuun kasanwa pila wuun wi na, wiga sinle sinleyaraga nga fuun na, nakoma mbe cen cenaryaga nga fuun na, ki yaa pye fyongo ni paa yege nga na wi kaa jogo sanga na ni ki ma pye we.

²⁷ Lere na ka jiri ki sinleyaraga ki na nakoma ki cenaryaga ki na, wi daga mboo yera yariporo ti jogo, mbe woli; een fo, wi yaa pye fyongo ni fo sa gbon ki yonlokogo.

²⁸ «Kasanwa mba pila wuun wi na piga ka yere, wi daga mbe piliye koloshyen yaga yi toro si jen mbe pye fyongo fu naa.

²⁹ Piliye kolotaanri wogo ki na, wi yaa ketengele shyen nakoma jendetuwaye shyen yigi mbe sa ke kan saraga wofa wi yeri wa filisaga paraga go ki yon na.

³⁰ Saraga wofa wi yaa nungba wo saraga mbe kapere kala yagawa ja, mbe sanna li wo saraga sogowogo. Ko pungo na, wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye jele wi kan Yawe Yennele li yege sogowo wi kasanwa wogo fyongo ki kala na.

³¹ «Pa ye yaa ki pye yeen mbe Izirayeli woolo pe lali nga ki mbe ya pe tege fyongo ni ki ni; kona pe se kanla censaga paraga go ki tege fyongo ni mbe ku, ko nga mi yen ma cen laga ki ni ye sogowo we.»

³² Ki ngasele na lo li tege, na fyominge ka to nana wa na, nakoma wi nama tonmo piga wo mbe ye wi ni mboo tege fyongo ni,

³³ konaa jele kaa jogo, naa kasanwa kaa wuun nana nakoma jele na, konaa na nana ka sinle jele na wi yen fyongo ni wa ni.

IZIRAYELI WOULO PE KAPERE TI KALA YAGAWA JAPILIGBOGO

¹ Aron pinambiile shyen pe kung'olo, poro mbele paa ku katugu paa kari wusuna nuwo taan ni Yawe Yennele li yege sogowo, na wi sila ki kologo kan[†], a Yawe Yennele li si para Moyisi wi ni.

² Laa wi pye fo: «Ki yo ma ndo Aron wi kan fo wiga kaa yiin wa censaga paraga go ki lajenge kpoyi ki ni sanga pyew, wa paraga nga pe po maga kon shyen ki punjo na, ko nga yon finliwe kesu wo naa kasulugo pyesaga nga ki yen wi yaritonngo ti yen ma tege wa we, jango na mi kanla yee naga kambaaga ka ni, wa kasulugo pyesaga ki go na, wiga ka ku[†].

³ «Aron wi mbe ya ye yege nga na wa lajenge kpoyi ki ni ki nga: Wi yaa napolo yirifonngo nungba yigi mboo pye kapere kala yagawa jasaraga, naa simbapolo nungba ni, mboo pye saraga sogowogo[†].

⁴ Wi yaa wi derigbogo nga pe ti len jese ni ki le, mboo kurusi wene na pe ti len jese ni li le, mbe kurusijara na pe ti len jese ni wi po konaa mbe gbogowo njala na pe ti len jese ni li kan. Wi daga mbe woli si jen mbege yariporo nda ti tege ti ye Yennele kan ti le.

⁵ Izirayeli gbogolomo woolo pe yaa pan mbe sikapene shyen kan wi yeri mbe pe pye kapere ti kala yagawa jasaraga, naa simbapolo nungba ni, mboo pye saraga sogowogo.

⁶ «Napolo na Aron wi yaa wo saraga mboo yera kapere ti kala yagawa ja, wi yaa pan wi ni, mbe kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye wi yee kan konaa wi go woolo pe kan.

⁷ Ko punjo na, wi yaa pan sikapene shyen pe ni Yawe Yennele li yege sogowo, wa filisaga paraga go ki yon na,

⁸ mbe pete gb'on mbe ta mbe na wi yaa wo saraga Yawe Yennele li yeri wi jen konaa mbe na pe yaa wa wila kee[†] wi jen.

⁹ Pete gbongo kiga sikapolo na wo Yawe Yennele li kan, Aron wi yaa wi wo li yeri saraga mbe kapere ti kala yagawa ja.

¹⁰ Pete gbongo ki sikapolo na wo poo wa wila kee, pe yaa pan wi ni wee Yawe Yennele li yege sogowo, mbe kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye wi na, mbe si jen mboo wa wila kee wa gbinri wi ni paa sikapolo na pe ma wa wila kee we.

¹¹ «Ko punjo na, napolo na Aron wi yaa wo mboo yera kapere ti kala yagawa ja wi yaa pan wi ni, mbe kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye wi yee kan konaa wi go woolo pe kan. Wi yaa napolo na wi wo mboo kapere ti kala yagawa ja wi konli.

¹² Ko pyeng'olo, wi yaa nanganra woyaraga ki le mbe kason nanganra ta wo wa saraga wosaga ki ni mbege yin Yawe Yennele li yege sogowo, mbe si wusuna nuwo taan muwe kee yenle shyen le mbe ye ti ni fuun ti ni wa paraga nga pe po ma censaga paraga go ki kon shyen ki punjo na.

¹³ Aron wi yaa ki wusuna nuwo taan wi wo wa kason nanganra ti na le Yawe Yennele li yege sogowo; jango yon finliwe senre kesu we, kasulugo pyesaga nga ki yen wi yaritonngo, wusuna wirige ki yiri ki ton ki na. Kiga pye ma wi se ku.

¹⁴ Wi yaa napolo wi kasanwa pa le mbe yombe le tege mboo yanragi yanragi wa kasulugo pyesaga ki yonlo yirisaga kee yeri, ko punjo na mbe pa yanragi yanragisaga koloshyen wa kasulugo pyesaga ki yege.

¹⁵ Ko punjo na, sikapolo na wi yaa wo mbe leele pe kapere ti kala yagawa ja, wi yaa wi konli mboo kasanwa pi le mbe ye pi ni wa paraga

[†] 16:1 16:1: Levi 10.1 [†] 16:2 16:2: Ebu 6.19 [†] 16:3 16:3: Ebu 9.7 [†] 16:8 16:8: Nga ki yo fo: *Nya wi yaa wa wila kee pe le ki kannga ma yo sikapolo na wi yen Azazeli woo. Pele naga jate ma yo Azazeli wila pye gbinri gbosho nakoma yinne tipele la; Levi 16.10,26.*

nga pè po ma censaga paraga go ki kon shyen ki punngo na. Wi napolo wi kasanwa pi pye yege nga na, wi yaa sikapolo wi kasanwa pi pye ma fun. Wi yaa pa yanragi yanragi kasulugo pyesaga ki na, mbe pa yanragi yanragi wa ki yege†.

16 Anme wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye lajenge kpoyi ki kan mbege pye fyongo fu, Izirayeli woolo pe fyongo kagala, naa pe mbasinme kagala konaa pe kapere cenle na fuun pè pye maga tege fyongo ni ki kala na. Wi yaa ki nungba ki pye fun filisaga paraga go ki laga sannga ki na, ko nga ki yen ma kan wa poro naa pe fyongo kagala ke sogowo.

17 Na Aron wiga ye wa filisaga paraga go ki ni, wa lajenge kpoyi ki ni mbaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki piin sanga na ni, lere si daga mbe pye wa ki ni fo wi sa yiri. Wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye wi ye kan, naa wi go woolo pe kan konaa Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe kan.

18 Ko punngo na, wi yaa yiri mbe pan wa saraga wosaga nga wa Yawe Yennele li yege sogowo ki tanla†, mbe kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye ki kan; kona mbe si napolo wi kasanwa pa le konaa sikapolo wi woo pa ni, mboo fafa wa saraga wosaga ki yennele ke lagapyew ki na.

19 Wi yaa yombe le nungba le wa kasanwa pi ni mboo yanragi yanragisaga koloshyen wa saraga wosaga ki na. Anme wi yaa ki pye mbege tege fyongo fu, mbe Izirayeli woolo pe fyongo kagala ke laga ki na, mbege pye kpoyi.

20 «Na Aron wiga kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye mbe ko lajenge kpoyi ki kan, naa filisaga paraga go ki laga sannga konaa saraga wosaga ki kan, wi yaa ti pe pan sikapolo wee wi ni.

21 Aron wi yaa wi keyen shyen yi taga wa wi go ki na, mbe Izirayeli woolo pe punngowo kagala ke ni fuun, naa pe mbasinme kagala ke ni fuun konaa pe kapere ti ni fuun ti yo mberi taga wa wi go ki na. Ko punngo na, wi yaa wi torogo wa gbinri wi ni, mboo le lere na pè wo ki wogo ki na wi ke wi kari wi ni.

22 Kiga pye ma, sikapolo wi yaa Izirayeli woolo pe kapere ti go kala li le, mbe kari wasege waga ka ni.

«Na paga kaa puro mboo wa wa gbinri wi ni sanga na ni,

23 kona Aron wi yaa songoro wa filisaga paraga go ki ni. Yariporo nda pè ti len jese ni, to nda wila le ma ye wa lajenge kpoyi ki ni, wi yaa ti wo wi ye na mberi tege le†,

24 mbe woli laga kpoyi ka ni, mboo yariporo sannda ti le wi ye na. Ko punngo na, wi yaa yiri mbe kari sa saraga sogowogo wo wi ye kan konaa mbe ka wo leele pe kan fun, jango mbe kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye wi ye kan konaa leele sanmbala pe kan.

25 Kona wi yaa yaayogo nga pè wo saraga mbe kapere ti kala yagawa ja ki yanlaga ki sogo wa saraga wosaga ki na.

26 «Sikapolo na pe yaa wa wila kee, nana na wi yaa wi puro mboo torogo wa gbinri wi ni, wi daga mboo yariporo ti jogo, mbe woli; ko punngo na, mbe si songoro wa paara yinre censaga ki ni.

27 Napolo wo naa sikapolo na pè wo saraga ma kapere ti kala yagawa ja, a pè pe kasanwa pi le ma ye pi ni wa laga kpoyi ki ni, ma kapyege nga pe

† 16:15 16:15: Ebu 9.12 † 16:18 16:18: Saraga wosaga nga ki senre ti yo laga ki laga nga ki ni pele maa ki jate ma yo saara sogoworo pe maa ti sori saraga wogsaga nga na koyi. Pele maa ki jate fun ma yo wusuna nuwo taan pe maa wi sori saraga wogsaga nga na koyi. † 16:23 16:23: Eze 44.19

ma pye mbe kapere ti kala yagawa ja ki pye, pe daga mbe pe le mbe kari pe ni wa paara yinre censaga ki pungo na, mbe sa pe seere, naa pe kara konaa pe lara ti sogo wa†.

²⁸ Lere na wi yaa ti sogo wi yaa wi yariporo ti jogo, mbe woli si jen mbe songoro wa paara yinre censaga ki ni.

²⁹ «Iḡgasele laa na, na li yaa pye kosaga fu ye kan: «Ye le li yenge koloshyen wogo ki pilige ke wogo ki na, ye yaa yenge le, ye se tunngo ka kpe pye ki pilige ki ni, yoro Izirayeli tara piile konaa nambannjeenle mbele pe yen laga ye sogowo pe ni.

³⁰ Katugu ko pilige koyi pe yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye ye kan, mbe ye kapere ti laga ye na, mbe ye pye fyongo fu. Kiga pye ma, ye yaa pye fyongo fu Yawe Yennele li yegge sogowo.

³¹ Ki pilige ki yaa pye cenpilige ye kan, ye yaa wogo ki pilige ki ni mbe yenge le. Ki ngasele na li yaa pye kosaga fu.»

³² «Saraga wofa na pe yaa ka sinme kpoyi wo wi na mboo tēge saraga wogotunngo ki na, wa saraga wofenne to wi yonlo, wo wi yaa kaa kapyege nga pe ma pye mbe kapere ti kala yagawa ja ki piin. Yariporo nda pe ti len jese ni mari tēge ti ye Yennele kan, wo wi yaa lari nii.

³³ Wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye lajenge kpoyi ki kan, naa filisaga paraga go ki laga sannga ki kan konaa saraga wosaga ki kan; wi yaa kapyege nga pe ma pye mbe kapere ti kala yagawa ja ki pye fun saraga wofenne pe kan konaa Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe kan.

³⁴ «Ki wogo ki yen ngasele na li yen kosaga fu ye kan. Ye le pyew, pe yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye pyesaga nunḡba Izirayeli woolo pe kan pe kapere ti ni fuun ti kala na.»

A Aron wi si nga fuun Yawe Yennele laa yo Moyisi wi kan ki pye†.

IZIRAYELI WOOLU PE YEN MA TEGE PE YE YENNELE KAN

17

17-25

*Ngasele na li tēge yaayoro
kasanwa pi wogo na*

¹ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni ma yo

² wigi senre nda ti yo Aron, naa wi pinambiile konaa Izirayeli woolo sanmbala pe ni fuun pe kan wi pe pye fo nga Yawe Yennele li yo ki nga:

³ «Yoro Izirayeli woolo, na wa kaa jaa mbe nege nakoma sumbyo, nakoma sugbo konli laga paara yinre censaga ki ni, nakoma wa ki punngo na,

⁴ ki fo wi daga mbe kari ki yaayogo ki ni wa filisaga paraga go ki yon na, mbege wo yarikanga Yawe Yennele li yeri wa censaga paraga go ki yegge. Na wii ko pye, pa wi yaa la jate wi kapege pye ma yaraga nga yinwege na ka kasanwa wo, ki kologo si ma. Pe yaa wi puro mboo wo wa Izirayeli gbogolomo woolo pe sogowo.

⁵ Ki ngasele li yaa ti Izirayeli woolo pe se kaa pe saara yaayoro ti kuun wa wasege ki ni, een fo, pe yaa la paan ti ni saraga wofa wi korogo wa

filisaga paraga go ki yon na, mbaa ti woo Yawe Yennele li yeri nayinme saara.

⁶ Kona saraga wɔfo wi yaa yaayogo ki kasanwa pa yanragi Yawe Yennele li saraga wɔsaga ki na, wa filisaga paraga go ki yon na. Ko pungo na, wi yaa yanlaga ki sogo wa ki saraga wɔsaga ki na, ko nga ki nuwo taan pi yen ma Yawe Yennele li ndanla we.

⁷ Kiga pye ma, sikapene yanlele mbele Izirayeli woolo pɛ gbegele yarisunndo na nanjara piin nari gbogo, ma je we Fo wi na, pe se kaa saara woo ti yeri naa. Ki yen ngasele na li yen kɔsaga fu yoro naa ye setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri ye kan.

⁸ «Na Izirayeli woo nakoma pe nambanɲa wa kaa jaa mbe saraga sogowogo wɔ, nakoma saraga ka yege,

⁹ wi daga mbe pan yaayogo ki ni wa filisaga paraga go ki yon na, mbege wɔ saraga Yawe Yennele li yeri. Na wi sigi pye ma, wi daga poo purɔ poo wɔ Izirayeli gbogolomo woolo pe sɔgowɔ.

¹⁰ «Na Izirayeli woo nakoma nambanɲa wa ka kasanwa ka, ki kasanwa pi yen yege o yege, mi ɲa Yennele mi yaa yiri wi kɔrɔgo, mboo purɔ mboo wɔ wa wi woolo pe sɔgowɔ†.

¹¹ Katugu yaraga nga fuun ki da, pa ki yinwege ki yen wa ki kasanwa pi ni. Yawe Yennele ligi kono kan ye yeri, jango yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki piin pi ni, wa saraga wɔsaga ki na ye ye kan. Kasanwa pi ma ti lere wi ma kapere kala yagawa ta, katugu pa yinwege ki yen wa pi ni†.

¹² Ko kala ki ti migi yo Izirayeli woolo pe kan fo: «Ye ni, wa kpe ka ka kasanwa ka, nambanmbala mbele pe yen ma cen laga ye sɔgowɔ, wa kpe ka ka kasanwa ka.»

¹³ «Na Izirayeli woo nakoma pe nambanɲa wa ka kari yanrisaga mbe wongbo nakoma sannjele gbo, a ki pye kara nda ti yen kaworo to ta, wi yaa ki yaraga ki konli mbege kasanwa pi wo tara, mbe tara ta tege mboo ton.

¹⁴ Yaraga nga fuun ki da ma pye yinwege na, pa ki yinwege ki yen wa ki kasanwa pi ni. Ko kala ki ti Yawe Yennele ligi yo yoro Izirayeli woolo ye kan fo: «Yaga ka yaraga nga fuun ki da ka kasanwa ka; katugu ki yinwege ki yen wa ki kasanwa pi ni. Na lere ɲa fuun ka kasanwa ka, wi daga poo purɔ poo wɔ Izirayeli woolo pe sɔgowɔ.»

¹⁵ «Lere o lere, wi yen Izirayeli tara pyo o, nakoma nambanɲa o, na wa ka yarikugo nakoma wongbo ɲa cenge gbo wa kara ka, wi yaa wi yariporo ti jogo, mbe woli; een fo, wi yaa pye fyongo ni fo sa gbɔn ki yonlokogo. Ko pungo na, wi yaa pye fyongo fu.

¹⁶ Een fo, na ki fo wiga je wi suu yariporo ti jogo, wii si woli, wi yaa wi kapege ki go kala li le.»

18

*Fyɔnrɔ kala na
naɲa naa jele si daga mbe pye*

¹ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni ma yo

² wigi senre nda ti yo Izirayeli woolo pe kan fo:

«Muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le.

³ Ezhipiti tara nda yàa pye ma cèn wa ti ni, kagala ngele ti woolo paa pye na piin, yaga kaa ke piin. Mila kee ye ni wa Kana tara nda ni, kagala ngele pe yen na piin wa, yaga ka saa ke piin. Yaga ka saa tanri ki tara woolo pe kalegele ke na.

⁴ Yaa tanri na kakonndegengele koro naa na ngasegele ke na; katugu muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le.

⁵ «Yaa tanri na kakonndegengele naa na ngasegele ke na. Lere na kaa tanri ke na, wi yaa yinwege ta ke fannga na. Muwi mi yen Yawe Yennele le†.

⁶ «Yoro Izirayeli woolo wa kpe si daga mbe sinle wi go lere ni. Muwi mi yen Yawe Yennele le.

⁷ «Maga koon to wi tifaga mbe sinle ma yeera no wi ni. Kiga pye ma, mdo no wi tifaga fun; katugu ma no wi.

⁸ «Maga ka sinle ma to jo wa yege ni; kiga pye ma, mdo to wi tifaga†.

⁹ «Ma njo nakoma ma jonlo sumboro na wi yen to nungba ma ni, nakoma no nungba ma ni, a poò koro wa ye go, nakoma go ka yege ni, maga ka sinle wi ni†.

¹⁰ «Maga ka sinle ma pishyenwoo ni, ko koro wo yen ma pinambyo wi sumborombyo nakoma ma sumborombyo wi sumborombyo ni; kiga pye ma, ma yaa ma yege tifaga.

¹¹ «Maga ka sinle ma to jo wa yege sumborombyo ni; katugu wi yen ma to wi sumborombyo, ma pye ma njo nakoma ma jonlo sumboro.

¹² «Maga ka sinle ma to wi nosepyo sumboro wa ni; katugu wi yen ma to wi go lere.

¹³ «Maga ka sinle ma no wi nosepyo sumboro wa ni; katugu wi yen ma no wi go lere.

¹⁴ «Maga koon to wi nosepyo lenana wa tifaga mbe sinle wi jo wi ni; katugu wi yen ma nje†.

¹⁵ «Maga ka sinle ma pinambyo wa jo ni; katugu wi yen ma pijo, maga ka sinle wi ni†.

¹⁶ «Maga ka sinle ma nosepyo lenana wa jo ni; kiga pye ma, ma yaa ma nosepyo lenana wi tifaga†.

¹⁷ «Maga ka sinle jele wa ni, mbe sinle wi sumborombyo ni. Maga ka sinle ki jele wi pishyenwoo na wi yen jele wa ni, ko koro wo yen wi pinambyo wo sumborombyo nakoma wi sumborombyo wo sumborombyo ni; katugu pe yen ki jele wi go leele. Ki kala li yen katijaanga†.

¹⁸ «Maga koon jo wi nosepyo sumboro wa pori ma jo mbe sinle wi ni, mbe njofa wi ta yinwege na; katugu ki mbe ya yenjara yirige njo wo naa jonlo pe sogowo.

¹⁹ «Maga ka sinle jele wa ni wi jogosanga wi ni; katugu wi yen fyongo ni†.

²⁰ «Maga ka sinle ma lewee yenle wa jo ni, mboon yege fyongo ni wi ni†.

²¹ «Maga koon piile wa wo saraga mboo kan yarisunngo Moloki† ki yeri; kiga pye ma, ma yaa na mege ki tifaga†. Muwi mi yen Yawe Yennele le.

† 18:5 18:5: Nehe 9.29; Eze 18.9; 20.11-13; Luki 10.28; Oromu 10.5; Gala 3.12 † 18:8 18:8: Zhene 35.22; Levi 20.11; Dete 22.29; 27.20 † 18:9 18:9: Levi 20.17; Dete 27.22 † 18:14 18.12-14: Levi 20.19-20 † 18:15 18.15: Levi 20.12 † 18:16 18.16: Levi 20.21 † 18:17 18.17: Levi 20.14; Dete 27.23 † 18:19 18.19: Levi 20.18 † 18:20 18.20: Levi 20.10 † 18:21 18.21: Moloki wila pye Kana tara fenne pe yarisunngo ko ka. Eburuye senre ti ni Moloki mege ki koro wi mbe ya logo fo wunluwo nakoma na wi maa fere kala piin. † 18:21 18.21: Levi 20.1-5

²² «Maga ka sinle ma nana yenle ni paa yege nga na pe ma sinle jele ni. Ki kala li yen katijaanga†.

²³ «Maga ka sinle yaayogo ni mboon yee tege fyongo ni ki ni. Jele si daga mboo yee kan yaayogo yeri ki sinle wi ni; ki kapyege ki yen kala na li yen ma piri†.

²⁴ «Yaga ka ki kagala ngele la kpe pye mbe ye yee tege fyongo ni, katugu cengele ngele mi yaa ke woolo pe puro wa ye yege, ki kagala ngele koro pe maa piin, ma pe yee tege fyongo ni.

²⁵ Pe tara ti ni fuun ti yen fyongo ni ki kagala ke kala na. Ko ki ti mi yaa jologo wa wa tara ti ni pe mbasinme pi kala na. Ki tara ti je ti woolo pe na.

²⁶ «Ki kala na, yoro Izirayeli tara piile naa nambannjeenle mbele pe yen laga ye sogowa, yaa tanri na ngasegele koro naa na kakonndegengele ke na. Yaga ka ki katijangara ta kpe pye.

²⁷ Leele mbele paa pye ma cen wa ki tara ti ni ye yege, paa pye na ki katijangara ti piin ma tara ti tege fyongo ni.

²⁸ Yoro wo na, yaga kari tege fyongo ni naa, jango tiga ka je ye na paa yege nga na mbele paa pye ma cen wa ti ni ye yege tila je pe na we.

²⁹ Leele mbele fuun pe yaa kaa ki katijangara nda ta piin, pe yaa ka pe puro mbe pe wo wi woolo pe sogowa.

³⁰ «Senre nda fuun mi yo ye kan, yeri le yaa tanri ti na. Katijangara nda paa keli na piin wa tara ti ni na ye fa pan, yaga kaa ta kpe piin, jango mbe ye yee tege fyongo ni ti pyewe pi kala na. Muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le.»

19

Yennele laa jaa paa li gbogo yege nga na

¹ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni ma yo

² wigi senre nda ti yo Izirayeli gbogolomo woolo pe kan wi pe pye fo:
«Ye pye kpoyi, katugu mi na Yawe Yennele, ye Yennele le, mi yen kpoyi†.

³ «Ye ni fuun nungba nungba yaa ye teelee naa ye neele pe gbogo, yaa na cenpilige ki cen. Muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le†.

⁴ «Yaga kaa yarisunndo ti gbogo, yaga ka tuguron yan mbe yarisunndo gbegale ye yee kan. Muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le†.

⁵ «Na ye kaa nayinme saraga woo mi na Yawe Yennele na yeri, ye yaa ki wo mbe yala ki wolomo pi ni jango mbe yenle ki na.

⁶ Ye mbe ya mbe saraga kara ti ka saraga ki wopilige ki ni nakoma ki goto; nda ka koro sa gbön pilige taanri wogo ki na, yeri sogo.

⁷ Pilige taanri wogo ki na, na lere wa ka ki kara ta ka, ki saraga ki yaa pye fyongo yaraga, ki se yigi.

⁸ Lere na ka ta ka, wi yaa wi kapege ki go kala li le, katugu yaraga nga ki le mi na Yawe Yennele na kee, wigi tege fyongo ni. Wi daga poo puro poo wo wi woolo pe sogowa.

⁹ «Na yaga ka saa ye yarilire ti kon wa ye tara sanga na ni, kerefo wiga ka yarilire ti kon mbe gbön wa kere konko ki na. Laga nga wi kon, shegele ngele ke toori wa, wiga ka songoro mbe sa ke wulo.

† 18:22 18:22: Levi 20:13; Oromu 1:27 † 18:23 18:23: Eki 22:19; Levi 20:15-16; Dete 27:21 † 19:2 19:2: Levi 11:44-45; 1 Pye 1:16 † 19:3 19:3: Eki 20:8-12; Dete 5:12,16 † 19:4 19:4: Levi 26:1; Eki 20:23; 34:17

¹⁰ Ki pyelomo nungba pi na, ye ɛɛzen pire ti congolo, ye se ka songoro wa ye ɛɛzen keere ti ni mbe sa shashara nda ti koro wa ti co konaa mbe pire nda ti toori tara ti wulo. Ye yaa to yaga fyɔnwɔ fenne naa nambanmbala pe kan peri wulo. Muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le[†].

¹¹ «Yaga kaa yuun, yaga kaa finlele, yaga kaa ye yee fanla[†].

¹² Yaga ka wugu na mege ki na, katugu na yaga ki pye ma, ye yaa mi na ye Yennele na mege ki tifaga. Muwi mi yen Yawe Yennele le[†].

¹³ «Maga kaga yerege ma lewee yenle wa na, mbaa nii wi go na. Maga ka yu. Maga koon tunmbyee wi sara wi yaga wa ma yee yeri sa gbɔn ki goto[†].

¹⁴ Maga ka nungbojili wa tegele. Maga ka yaraga ka tege fyɔɔn wa yegɛ, nga wi mbe kurugo ki na. Eɛn fɔ, yaa fye na yegɛ. Muwi mi yen Yawe Yennele le[†].

¹⁵ «Yaga ka kambasinnye pye kiti konkala la ni. Maga ka fyɔnwɔ fɔ wi mbɔnrɔ lere wa na wi fyɔnwɔ pi kala na; maga si ka legbɔɔ wi mbɔnrɔ lere wa na wi legbɔgɔwɔ pi kala na. Eɛn fɔ, maa ma leweele yeenle pe kiti wi koon maa yala nga ki yen ma sin ki ni[†].

¹⁶ Maga kaa ye woolo pe mege jogo la toro; maga ka yagbolo sereya yo mbe taga ma lewee yenle na mbe ti poo gbo. Muwi mi yen Yawe Yennele le.

¹⁷ «Maga ka ma lewee yenle wa panra wa ma nawa. Eɛn fɔ, ma daga mboo yeri ngbanga wi kapyege ki na, jango kiga ka pye kapege ma go na wi kala na[†].

¹⁸ Maga ka kayanga wɔ ma ye, maga si ka gbu tege ma nawa ma lewee yenle wi ni. Eɛn fɔ, ma lewee yenle wi daga mbɔɔn ndanla paa yegɛ nga na mɔɔ yee ndanla. Muwi mi yen Yawe Yennele le[†].

¹⁹ «Yaa tanri na ngasegele ke na. Maga ka ti ma yaayoro ti cenle shyen, nana naa jele, mbe lugu ti yee na. Maga ka yariluguro cenle shyen lugu wa kere nungba ti ni. Maga ka yaripogo le nga pɛ ti jese cenle shyen ni[†].

²⁰ «Na nana wa ka sinle kulojo wa ni, na pɛ kan nana wa yegɛ yeri, ki pye pe fa kulojo wi go sho, wi fa si wɔ wa kulowo pi ni, na wi sinle wi ni, wi yaa tɔnnɔ yaara ti wɔ. Eɛn fɔ, pee daga mbe pe gbo, katugu jele wi fa wɔ wa kulowo pi ni gbɛn.

²¹ Ki nana wi yaa pan simbapolo ni wa filisaga paraga go ki yɔn na, wi kapege nga wi pye ki kala na, mboo wɔ Yawe Yennele li yeri saraga nga pe ma wɔ mbe kajoogo gbegele.

²² Saraga wɔfɔ wi yaa kapere kala yagawa ja kapyege ki pye ki nana wi kan, kapege nga wi pye ki kala na, Yawe Yennele li yegɛ sogowɔ, kapere kala yagawa ja simbapolo wi ni; pa wi kapere ti yaa kala yaga wi na.

²³ «Na yaga ka sa ye wa Kana tara ti ni, mbe tire nda ti maa seni ti cenle pyew ta lugu, yegɛle kongbanngala taanri ke ni, pire nda ti yaa se, ye yaa la to jate fyongo ni. Yaga ka ta ka.

²⁴ Yele tijere wolo li na, tiga pire nda fuun se, ye yaa ti le mi na Yawe Yennele na kee feti wa ngo mbanla son.

[†] 19:10 19.9-10: Levi 23.22; Dete 24.19-22 [†] 19:11 19.11: Eki 20.15-16; Dete 5.19-20 [†] 19:12 19.12: Eki 20.7; Dete 5.17; Mati 5.33 [†] 19:13 19.13: Dete 2.14-15 [†] 19:14 19.14: Dete 27.18
[†] 19:15 19.15: Eki 23.6-8; Dete 16.19 [†] 19:17 19.17: Mati 18.15 [†] 19:18 19.18: Mati 5.43; 19.19; 22.39; Maki 12.31; Luki 10.27; Orɔmu 13.9; Gala 5.14; Zhaki 2.8 [†] 19:19 19.19: Dete 22.9-11

²⁵ Yele kangurugo wolo li na, ye yaa lari pire ti kaa. Na ye kaa ki piin ma, pa ye tire ti yaa la seni legere legere. Muwi mi yen Yawe Yenjele, ye Yenjele le.

²⁶ «Yaga ka yaraga ka kara ka wa laga nga pège kasanwa pi wo†. Yaga kaa kajenme piin, yaga si kaa jele†.

²⁷ Yaga kaa ye yinre ti nogo woo. Yaga si kaa ye siyo wi kanngara ti kunlu.

²⁸ Yaga ka ye witige laga ka koonlo koonlo mbege naga fo ye yen na kunwo gbele. Yaga si ka njelewe gbon ye witige laga ka na. Muwi mi yen Yawe Yenjele le†.

²⁹ «Yaga ka ye sumborombiile pe le nanjara ni mbe pe tifaga†, jango leele paga ka ye keenre lime pi ni laga tara ti ni fuun ti ni.

³⁰ Yaa na cenpilige ki cen, yaa na censaga paraga go ki jate. Muwi mi yen Yawe Yenjele le†.

³¹ «Yaga kaa kee kuulo yewefenne pe korogo saa pe yewe konaa jefefenne pe korogo saa jele pe yeri; katugu ki yaa ye tege fyongo ni. Muwi mi yen Yawe Yenjele, ye Yenjele le†.

³² «Ma daga mbaa yinrigi la foli lelengbaara ti yegge sogowo lari gbogo. Pa ma yaa laga piin ma mbaa mi na Yawe Yenjele na gbogo. Muwi mi yen Yawe Yenjele le.

³³ «Na nambanja wa ka sa cen wa ye tara, yaga kaa tege mbaa nii wi go na.

³⁴ Een fo, yoo yigi paa ye tara pyo yen. Wi daga mbe ye ndanla paa yegge nga na ye yen ma ye yee ndanla we, katugu yoro fun yaa pye nambanmbala wa Ezhipiti tara. Muwi mi yen Yawe Yenjele, ye Yenjele le†.

³⁵ «Yaga ka kambasinngge pye kiti konkala ni, nakoma metere wogo na, nakoma culo wogo na, nakoma tiwiyaraga wogo na.

³⁶ Yaa taanla culo na wi yala wo ni, naa puwakuru na wi yala konaa litiri na wi yala wo ni. Muwi mi yen Yawe Yenjele, ye Yenjele na laa ye yirige wa Ezhipiti tara†.

³⁷ «Yaa tanri na ngasegele naa na kakonndegenggele ke ni fuun ke na, yaa ke piin. Muwi mi yen Yawe Yenjele le.»

20

Yenjele li je yarisunndo ti gbogowo pi na

¹ Yawe Yenjele laa para Moyisi wi ni ma yo

² wigi senre nda ti yo Izirayeli woolo pe kan fo:

«Na Izirayeli woo nakoma nambanmbala mbele pe yen ma cen wa pe sogowo, wa ka wi pyo wo saraga yarisunngo Moloki ki yeri, ki daga pege fo wi gbo. Tara woolo sanmbala pe yaa wi wa sinndee ni mboo gbo.

† **19:26 19:26:** Laga nga ki yo fo: *Yaga ka yaraga ka kara ka wa laga nga pège kasanwa pi wo*, seweele pele ni pège yonlogo ma yo fo: *Yaga ka kara ka ti kasanwa pi ni* (Zhene 9.4; Levi 7.26-27; 17.10-14; Dete 12.16,23; 15.23; 18.10; 1 Sami 14.32). † **19:26 19:26:** *Wunlunana Sawuli wila saa jele wa yewe na wila pye na kajenme piin* (1 Sami 28.4-25). † **19:28 19.27-28:** Levi 21.5; Dete 14.1

† **19:29 19.29:** *Kila pye faa leele pele la pye na pe sumborombiile nii nanjara ni na yarisunndo ta yegge gbogo* (Zhene 38.14-26; Dete 28.18). † **19:30 19.30:** Dete 26.2 † **19:31 19.31:** Dete 18.11; 1 Sami 28.3; 2 Wunlu 23.4; Eza 8.19 † **19:34 19.33-34:** Eki 22.21; Dete 24.17-18; 27.19 † **19:36 19.35-36:** Dete 25.13-16; Yomi 20.10; Eze 45.10

³ Mi jate mi yaa yiri ki lerefo wi koroŋo mboo puro mboo wo Izirayeli woolo sanmbala pe sogoŋo, katugu wuu piile wa wo saraga Moloki yeri mala censaga paraga go ki tege fyongo ni konaa mi yen kpoyi yege nga na maga tifaga.

⁴ Tara woolo na paga yengele ton ki kapyege ki na, mbaa ki piin ndee nga ki nana wila piin pe woro naga yaan, na pe suu gbo,

⁵ pa kona mi jate mi yaa yiri ki nana wo naa wi go woolo pe koroŋo konaa mbele fuun pe yaa taga wi na, mbaa nanjara piin, mbaa Moloki wi gbogo pe koroŋo, mbe pe puro mbe pe wo Izirayeli woolo sanmbala pe sogoŋo.

⁶ «Na lere wa ka kari kuulo yewefenne naa jefenne pe koroŋo sa jele pe yeri mbe yee tege fyongo ni, mi yaa yiri ki fo wi koroŋo mboo puro mboo wo wi woolo pe sogoŋo.

⁷ «Ye ye yee pye kpoyi, ye ta ye pye leelee mbele pe yen kpoyi, katugu muwi mi yen Yawe Yenjele, ye Yenjele le.

Yenjele li je

nandara naa jatara ti na

⁸ «Yanla ngasegele ke yigi jenge yaa tanri ke na. Muwi mi yen Yawe Yenjele na li ye wo ye pye cenle na li yen kpoyi.

⁹ «Lere o lere kaa to nakoma wi no danga, wi daga poo gbo. Wi yaa wi kunwo pi go kala li le, katugu wuu to nakoma wi no wi danga†.

¹⁰ «Na nana wa ka wi nana yenle wa jo ta, pe yaa ki jataa wo naa ki nandaa wi ni pe shyen pe gbo†.

¹¹ «Na nana wa ka sinle wi to jo wa ni mboo to wi tifaga, ki daga pege nana wo naa ki jele wi ni pe gbo. Pe yaa si pe kunwo pi go kala li le†.

¹² «Na nana wa ka sinle wi piyo ni, ki daga pe pe shyen pe gbo; katugu pe kala pye na li yen ma piri. Pe yaa pe kunwo pi go kala li le†.

¹³ «Na nana wa ka sinle wi nana yenle ni paa yege nga na pe ma sinle jele ni, ki daga pe pe shyen pe gbo; katugu pe katijaanga pye, pe yaa pe kunwo pi go kala li le†.

¹⁴ «Na nana wa ka sumboro wa naa wi no pori wi jele, ki fo wi katijaanga pye. Ki daga pe ki nana wo naa jele shyen pe sogo weele. Pa kona ki kapege nga ki cenle li se la piin laga ye sogoŋo†.

¹⁵ «Na nana wa ka sinle yaayogo ni, ki daga poo gbo mbe yaayogo ki gbo fun.

¹⁶ «Na jele wa kaa yee kan yaayogo yeri ki sinle wi ni, yoo gbo ye yaayogo ki gbo. Ki daga ye pe shyen pe gbo. Pe yaa pe kunwo pi go kala li le†.

¹⁷ «Na nana wa kaa jonlo sumboro pori wi jo, na wi yen wi to seyene nakoma wi no seyene, na paga sinle pe yee ni, pe fere kala pye pe yee ni. Pe yaa pe shyen pe puro ca woolo sanmbala pe yege na. Katugu ki nana wi sinle wi to seyene jele nakoma wi no seyene sumboro ni. Pe yaa ki kambasinge ki go kala li le†.

¹⁸ «Na nana wa ka sinle jele na wi yen na jogo wa ni, pe yaa pe shyen pe puro mbe pe wo Izirayeli woolo pe sogoŋo, katugu pe shyen pe yo ma fili ki na ma jele wi kasanwa yirisaga ki yenge†.

† 20:9 20:9: Eki 21.17; Mati 15.4; Maki 7.10 † 20:10 20:10: Eki 20.14; Levi 18.20; Dete 5.18

† 20:11 20:11: Levi 18.8; Dete 22.29; 27.20 † 20:12 20:12: Levi 18.15 † 20:13 20:13: Levi 18.22

† 20:14 20:14: Levi 18.17; Dete 27.23 † 20:16 20:15-16: Eki 22.19; Levi 18.23; Dete 27.21 † 20:17

20:17: Levi 18.9; Dete 27.22 † 20:18 20:18: Levi 18.19

19 «Maga ka sinle ma nɔ wi nɔsepyɔ sumboro ni, nakoma ma to wi nɔsepyɔ sumboro ni. Na nana wa ka sinle wi go lere wa ni, pe shyen pe yaa pe kambasinŋe ki go kala li le.

20 «Na nana wa ka sinle wi to wi nɔsepyɔ lenana wa jo ni, kona wùu to wi nɔsepyɔ lenana wi tifaga. Ki nana wo naa ki jele wi ni pe yaa pe kapege ki go kala li le. Pe yaa ku pe se piile se†.

21 «Na nana wa ka wi nɔsepyɔ lenana wa jo le mboo pye wi jo, kona wi fyɔngɔ kala pye, ma wi nɔsepyɔ lenana wi tifaga. Pe yaa ku piile fu†.

22 «Na ngasegele naa na kakɔndɛgɛngɛle ngele fuun mi yo ye kan, ye ke le yaa tanri ke na. Pa kona tara nda mi yen na kee ye ni ye sa cɛn wa ti ni, ti se je ye na.

23 Tara woolo mbele mi yaa purɔ mbe yirige wa ye yɛgɛ, yaga ka saa tanri pe kalegele ke na; katugu ki tara woolo ko kagala koro paa pye na piin, a pe kala lilan mben.

24 A mi sigi yo ye kan fɔ:

Yoro ye yaa pe tara ti ta kɔrɔgɔ.

Mi yaa ti kan ye yeri ti pye ye woro.

Ki tara tori nɔnɔ naa sɛnrɛgɛ ti yen na fuun wa ti ni†.

Muwi mi yen Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle le. Muwi mi ye wo ma ye tɛgɛ ye ye tara woolo sanmbala pe ni.

25 Ki kala na, ye daga mbe yaayoro nda ti yen fyɔngɔ fu ti jɛn mberi wo nda ti yen fyɔngɔ ni ti ni, mbe sannjɛrɛ nda ti yen fyɔngɔ fu ti jɛn mberi wo nda ti yen fyɔngɔ ni ti ni. Yoro jate yaga ka jiri yaayoro nda ti yen fyɔngɔ ni ta na, naa sannjɛrɛ nda ti yen fyɔngɔ ni konaa yangala jɛgɛle jɛgɛle ngele ke maa fulolo tara ti na, ma pye fyɔngɔ ni la na, mbe ye yɛɛ tɛgɛ fyɔngɔ ni fun. Migi yaara ti wo ti yɛɛ ni maga naga ye na, jangɔ ye nda ti yen fyɔngɔ ni ti jɛn.

26 «Ye pye kpoyi na kan, katugu mi ɲa Yawe Yɛnnɛle, mi yen kpoyi. Mi ye wo tara woolo sanmbala pe sɔgɔwo ma ye tɛgɛ ye yɛ, jangɔ ye pye na woolo.

27 «Na nana nakoma jele wa ka pye jɛlɛfɔ, mbaa kuulo pe yewe, nakoma mbaa kajɛnmɛ piin, wi daga poo gbo. Pe yaa wi wa sinndɛɛrɛ ni mboo gbo. Wi yaa wi kunwo pi go kala li le wi yɛ†.»

21

Ngasegele ngele kɛ tɛgɛ saraga wɔfɛnnɛ pe wogo na

1 Yawe Yɛnnɛle lɔa Moyisi wi pye fɔ: «Ki sɛnrɛ nda ti yo saraga wɔfɛnnɛ pe kan, Arɔn wi pinambiile wele, ma pe pye fɔ:

«Saraga wɔfɔ wa si daga mbe jiri wi sege woo wa gboo na mboo yɛɛ tɛgɛ fyɔngɔ ni,

2 kaawɔ wi go woo wo wa: Wi nɔ, naa wi to, naa wi pinambyɔ, naa wi sumborombyɔ, naa wi nɔsepyɔ lenana

3 konaa wi nɔsepyɔ sumboro ɲa wi fa pori nana yeri. Wi mbe ya jiri poro wa gboo na, mboo yɛɛ tɛgɛ fyɔngɔ ni; katugu wi fa pye nana wa jo gben.

4 Saraga wɔfo wo wi yen to wi woolo pe sɔgɔwɔ. Wii daga mboo yɛɛ tɛgɛ fyɔngɔ ni†, wi yen kpoyi yɛgɛ nɔgɛ na mbege jɔgɔ†.

5 «Saraga wɔfɛnnɛ pee daga mbe pe yinrɛ ti lara ta kulu kulu, nakoma mbe pe siyɔ wi kanngara ti kulu; pee si daga mbe pe witire lara ta kɔɔnlo kɔɔnlo mbege naga fɔ kunwɔ to pe na†

6 Pe daga mbe pye kpoyi pe Yɛnnɛle li kan. Pee daga mbe pe Yɛnnɛle li mege ki jɔgɔ, katugu poro pe maa saara ti woo Yawe Yɛnnɛle li yeri, to nda ti yen li yaakara nda pe ma sogo we. Ki kala na pe daga mbe pye kpoyi.

7 «Saraga wɔfo wii daga mbe nanjaa pɔri wi jɔ, nakoma sumboro nɔ wi jɔgɔ, nakoma jele nɔ wi pɔlo wuu wa, katugu saraga wɔfo pyew wi yen kpoyi wi Yɛnnɛle li kan.

8 Yaa saraga wɔfo wi jate wi yen kpoyi, katugu wo wi maa ye Yɛnnɛle li yaakara ti kaan li yeri saraga. Wi daga mbe pye kpoyi ye yɛgɛ na; katugu mi yen kpoyi, mi nɔ Yawe Yɛnnɛle na li yen na ye piin kpoyi we.

9 «Na saraga wɔfo wa sumborombyɔ kaa nanjara piin mboo yɛɛ tifaga, kona wi to wo wi tifaga. Ki daga pege sumboro wi sogo wee.

10 «Saraga wɔfo nɔ wi yen saraga wɔfɛnnɛ sanmbala pe go na, wo nɔ paa sinmɛ mba pe ma wo yaraga na mbege le Yɛnnɛle kɛɛ pa wo wa wi go ki na, maa tɛgɛ wi ye Yɛnnɛle kan, a wila yaripɔrɔ nda ti tɛgɛ ti ye li kan ti nii, wii daga mboo go ki yaga sagara, wii si daga mboo yaripɔrɔ ti walagi mbege naga fɔ wi yen na kunwɔ gbele.

11 Wiga ka fulo gboo tanla, wiga si kaa yɛɛ tɛgɛ fyɔngɔ ni, ali wi to nakoma wi nɔ wi ku o.

12 Wi se ka yiri wa laga kpoyi ki ni, jɔngɔ wiga ka wi Yɛnnɛle li censaga paraga go ki tɛgɛ fyɔngɔ ni; katugu sinmɛ mba pe ma wo yaraga na mbege le Yɛnnɛle kɛɛ paa pa wo wi na, maa tɛgɛ na tunngɔ ki na. Muwi mi yen Yawe Yɛnnɛle le.

13 «Saraga wɔfɛnnɛ to wi daga mbe sumboro nɔ wi fa nanja kala jɛn wo wa pɔri wi jɔ.

14 Wiga ka nangunjo pɔri wi jɔ, nakoma jele nɔ wi pɔlo wi wa, nakoma jele nɔ wila jɔgɔ, nakoma jele nɔ wila nanjara piin. Eɛn fɔ, wi daga mboo jɔ wi le wa saraga wɔfɛnnɛ sege ki ni, wi pye sumboro nɔ wi fa nanja kala jɛn;

15 jɔngɔ wiga ka setirige piile pele le wa wi sege ki ni, mbele pe yen fyɔngɔ ni; katugu mi nɔ Yawe Yɛnnɛle, mɔu wɔ maa tɛgɛ wi ye na yɛɛ kan.»

16 «Yawe Yɛnnɛle lɔa para Moyisi wi ni ma yo

17 wigi senrɛ nda ti yo Arɔn wi kan fɔ: «Mbele fuun pe yaa ka yiri pungɔ na, wa ma setirige piile pe ni, nanja nɔ fuun ka ka pye sɔ ni wi witige laga ka na, wi se ka fulo wa saraga wɔsaga ki tanla mboo Yɛnnɛle li yaakara ti kan li yeri.

18 Nanja nɔ fuun wi yen sɔ ni wi witige laga ka na, wa kpɛ si daga mbege tunngɔ ki pye. Ko kɔrɔ wo yen fyɔn, naa jejɔgolɔfɔ, naa nɔ wi yɛgɛ cɛnwɛ pɔ jɔgɔ wi na, naa nɔ wi witige laga kɔ wɔ wa ki yɔnlo,

19 naa nanja nɔ wi jele nakoma wi kɛɛ kaw wi na,

† 21:4 21:4: Nɔgɛ ki yo fɔ: *Wii daga mboo yɛɛ tɛgɛ fyɔngɔ ni, sewɛɛle pele ni ki yɔnlogɔ wa ma yo fɔ: Wii daga mboo yɛɛ tɛgɛ fyɔngɔ ni wi nafɛnnɛ wa gboo ni.* † 21:4 21:4: Nɔgɛ ki yo fɔ: *Wi yen kpoyi yɛgɛ nɔgɛ na mbege jɔgɔ, sewɛɛle pele ni ki yɔnlogɔ wa ma yo fɔ: Ki fɔ wi yen kpoyi yɛgɛ nɔgɛ na mbege jɔgɔ.* † 21:5 21:5: Levi 19.27-28; Dete 14.1

²⁰ naa punguno fɔ, naa ɲa wì pongo, naa ɲa wi yenle li fi wi na, naa ɲa yama yen wi witige selege ki na konaa naɲa ɲa pè san.

²¹ Ma setirige pyɔ ɲa ki sɔ ɲa wa yen wi na, wo wa si daga mbe fulo wa saraga wɔsaga ki tanla, mbe saara nda pe ma sogo ta wɔ Yawe Yenɲele li yeri. Sɔ ɲa wi yen wi na wi kala na, wiga ka fulo wa mboo Yenɲele li yaakara ti kan li yeri.

²² Wi mbe ya mbaa wi Yenɲele li yaakara ti kaa, to ti yen yarikanra nda ti yen kpoyi konaa nda ti yen jende kpoyi.

²³ Eɛn fɔ, sɔ ɲa wi yen wi na wi kala na, wii daga mbe fulo wa paraga ɲga pè pɔ ma cɛnsaga paraga go ki kɔn shyen ki tanla, wii daga mbe fyongo saraga wɔsaga ki tanla. Wii daga mbanla cɛnsaga paraga go ki tɛge fyongo ni, katugu muwi mi yen Yawe Yenɲele na li maa saraga wɔfenne pe piin kpoyi na yɛɛ kan.»

²⁴ A Moyisi wì sigi senre ti yo Arɔn naa wi pinambiile konaa Izirayeli woolo sanmbala pe ni fuun pe kan.

22

Ngasegele ɲgele kè tɛge saraga yaakara wogo ki na

¹ Yawe Yenɲele làa para Moyisi wi ni ma yo fɔ:

² «Para Arɔn wi pinambiile pe ni, ma pe pye fɔ pe pe yɛɛ yingiwe jɛn yarikanra nda tì tɛge ti yɛ ti wogo na, to nda Izirayeli woolo pe maa paan ti ni na kan, pe yaa wo puro mboo yirige wa na yɛge sɔgowɔ. Muwi mi yen Yawe Yenɲele le.

³ Ki yo pe kan naa fɔ:

«Pe setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri pungo na, na naɲa wa ka ka pye fyongo ni wa pe ni, mbe si fulo yarikanra nda tì tɛge ti yɛ na kan ti tanla, to nda Izirayeli woolo pe maa paan ti ni na kan, pe yaa wo puro mboo yirige wa na yɛge sɔgowɔ. Muwi mi yen Yawe Yenɲele le.

⁴ Arɔn setirige piile pe ni, saraga wɔfɔ ɲa fuun yayenwe ka to wi na nakoma fyominɲe, wo wa si daga mbe yarikanra nda tì tɛge ti yɛ na kan ta ka, fɔ wi ka sa pye fyongo fu. ɲa ka jiri gboo na mboo yɛɛ tɛge fyongo ni, naa ɲa wi nama tɔnmɔ pì wo wi na, wo wa si daga mbe ta ka fun;

⁵ naa ɲa ka jiri yangala jɛgele jɛgele ɲgele ke maa fulolo tara ti na la na, koro ɲgele ke ma lere tɛge fyongo ni we, konaa ɲa ka jiri lere ɲa wi yen fyongo ni wa na, ali mbege ta ki fyongo kala li yen yɛge o yɛge.

⁶ ɲa ka jiri ki yaara ta na, wi yaa pye fyongo ni fɔ sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgo. Na wii ka woli mbe kɔ, wi se ya mbe yarikanra nda tì tɛge ti yɛ na kan ta ka.

⁷ Na yɔnlɔ kiga ka to mbe kɔ, pa wi yaa pye fyongo fu, kona pa wi mbe ya yarikanra nda tì tɛge ti yɛ na kan ta ka naa, katugu to ti yen wi yaakara re.

⁸ Saraga wɔfɔ wii daga mbe yarikugo nakoma wonɲbo ɲa cɛnge gbo wa kara ka mboo yɛɛ tɛge fyongo ni. Muwi mi yen Yawe Yenɲele le.

⁹ «Saraga wɔfenne pe daga mbanla senyoro ti yigi la tanri ti na, ɲango paga ka pye kapege pyefenne yaakara wogo na; katugu na paga ti tɛge fyongo ni, pe yaa ku. Muwi mi yen Yawe Yenɲele na li pe tɛge pe yɛ na yɛɛ kan.

10 «Lere ɲa woro saraga wɔfo, wo wa kpɛ si daga mbe yarikanra nda ti tɛgɛ ti yɛ na kan ta ka. Ali saraga wɔfo wi nambanndorowo nakoma wi tunmbyee ɲa wi maa sara, pee daga mbe ta ka.

11 Eɛn fɔ, saraga wɔfo wiga kulo ɲa lɔ penjara ni nakoma kulo ɲa pɛ se wa wi go, wo mbe ya mbaa saraga wɔfo wi yaakara ta kaa.

12 Na saraga wɔfo wi sumborombyɔ wiga pɔri nana ɲa wi woro saraga wɔfo wa yeri, yarikanra nda ti tɛgɛ ti yɛ na kan, saraga ɲga pe ma lagala wa ti na, ki sumborombyɔ wii daga mbaa ki kaa.

13 Na saraga wɔfo wi sumborombyɔ wiga pye nangunjo nakoma wi pɔlo wuu wa, mbe sigi ta wii piile se, na wiga songoro sa cɛn wa wi to wi go paa yɛgɛ ɲga na wi sumborowo sanga wila pye, kona wi mbe ya mbaa wi to yaakara ta kaa. Eɛn fɔ, lere ɲa woro saraga wɔfo, wo wa kpɛ si daga mbe ta ka.

14 Na lere wa ka wa mbe la mbe yarikanra nda ti tɛgɛ ti yɛ na kan ta ka, wi daga mbege yongo kan saraga wɔfo wi yeri mbege walisaga kanjurugo wogo taga wa ti na.

15 «Izirayeli woolo pe yarikanra nda pɛ lagala ma tɛgɛ ti yɛ, ma kan Yawe Yɛnɲɛlɛ li yeri, saraga wɔfɛnnɛ pee daga mberi tɛgɛ fyongo ni.

16 Na paga ti ka mbege ta pe cɛnwɛ pi woro ma yɔn†, pa pe yaa ti ki pye kapege pe yɛɛ go na, ɲga ki daga pege kɔ. Muwi mi yɛn Yawe Yɛnɲɛlɛ na li yɛn na yarikanra ti teri ti yɛ na yɛɛ kan†.»

17 Yawe Yɛnɲɛlɛ lɔa para Moyisi wi ni ma yo

18 wigi sɛnrɛ nda ti yo Arɔn naa wi pinambiile konaa Izirayeli woolo pe ni fuun pe kan wi pe pye fɔ:

«Lere o lere wi yɛn Izirayeli woo, nakoma nambanɲa ɲa wi yɛn ma cɛn laga Izirayeli woolo pe sogowo, na wa kaa jaa mbe saraga sogowogo wo Yawe Yɛnɲɛlɛ li yeri, konaa mbe yɔn folo tɔn, nakoma ki pye nayinmɛ yarikanga,

19 na kaa pye ki fɔ wila jaa wi saraga ki yigi, wi daga mbe pan yaayogo nanɲa ni, ɲga ki yɛn jɛrɛgisaga fu, ko yɛn napɔlo, nakoma simbapɔlo nakoma sikapɔlo.

20 Yaga ka yaayogo ɲga ki yɛn jɛrɛgisaga ni ka wo saraga; katugu ki saraga ki se yigi†.

21 Na lere wa kaa jaa mbe nayinmɛ saraga wo Yawe Yɛnɲɛlɛ li yeri mbe yɔn folo tɔn, nakoma ki pye nayinmɛ yarikanga, wi daga mbe pan nɛgɛ, nakoma sumbyɔ nakoma sugbo ni. Ki yaayogo ki daga mbe pye jɛrɛgisaga fu, so ka ka pye ki na, pa kona wi saraga ki yaa yigi.

22 Yaga ka yaayogo ɲga ki yɛn fyɔɔn ka wo saraga Yawe Yɛnɲɛlɛ li yeri, nakoma ɲga ki laga kɔ kaw ki na, nakoma ɲga ki yɛn jɛkɔngɔ ni, nakoma ɲga sanɲgbanra yɛn ki na, nakoma ɲga kurukurugo nakoma kawa to ki na. Yaga ka ka wo saraga ɲga pe ma sogo wa saraga wɔsaga ki na Yawe Yɛnɲɛlɛ li kan.

23 Na nɛgɛ nakoma sumbyɔ wa witige laga ka wo wa ki yɔnlo, nakoma na wiga pɔngɔ, ma mbe ya mboo wo paa nayinmɛ yarikanga yɛn; eɛn fɔ, na maga ki tɛgɛ mbe yɔn folo tɔn, ki saraga ki se yigi.

† 22:16 22:16: ɲga ki yo fɔ: Na paga ti ka mbege ta pe cɛnwɛ pi woro ma yala, pa pe yaa ti ki pye kapege pe go na, sɛwɛɛle pele ni ki yo wa fɔ: Na paga Izirayeli woolo pe yaga paga ti ka, pe yaa ti ki pye kapege pe go na. † 22:16 22:16: ɲga ki yo fɔ: Muwi mi yɛn Yawe Yɛnɲɛlɛ na li yɛn na yarikanra ti teri ti yɛ na yɛɛ kan, ki mbe ya logo fun fɔ: Muwi mi yɛn Yawe Yɛnɲɛlɛ na li yɛn na saraga wɔfɛnnɛ pe teri pe yɛ na yɛɛ kan. † 22:20 22:20: Dete 17.1

²⁴ Yaayogo nga pège yɔgɔlo ke yaari, nakoma pège san, nakoma pège yɔgɔlo ke laga nakoma ma ke kon, yaga ka ka wɔ saraga Yawe Yennɛle li yeri. Na yaga ka sa cɛn wa ye tara, yaga kaa ki kapyere cɛnle li piin.

²⁵ Yaayoro nda pɛ pye ma, yaga ka yɛnle mbe ka sho nambanɲa wa yeri mbege wɔ yarikanga, ki pye Yawe Yennɛle li yaakara, katugu pège san, nakosima ki witige laga kà wɔ wa ki yɔnlo. Kiga pye ma, ye saraga ki se yigi ye kan.»

²⁶ Yawe Yennɛle lɔa para Moyisi wi ni naa ma yo fɔ:

²⁷ «Napige nakoma simbapige nakoma sikapige ki sɛngɔlo, ki daga mbe koro le ki nɔ wi tanla fɔ sa gbɔn piliye kolɔshyɛn. Mbe le le pilige kolɔtaanri wogo ki na, ki mbe ya wɔ mi ɲa Yawe Yennɛle na yeri saraga ɲga pe ma sogo.

²⁸ Eɛn fɔ, yaga ka nano, nakoma simbanɔ nakoma sikanɔ naa wi pyɔ pe pinle mbe pe gbo pilige nunɲba ki ni.

²⁹ «Na ye kaa jaa mbe saraga wɔ mi ɲa Yawe Yennɛle na yeri mbanla sɔn, yege wɔ ki wolomɔ pi na, janɲo ki yigi ye kan.

³⁰ Saraga ki wɔpilige, yege kara ti ka, yaga ka ta yaga ti wonlo ti yiri. Muwi mi yɛn Yawe Yennɛle le.

³¹ «Yanla ɲgasegele ke yigi yaa tanri ke na. Muwi mi yɛn Yawe Yennɛle le.

³² Yaga kanla meɲe ki tifaga, ko ɲga ki yɛn kpoyi we. Yoro Izirayeli woolo mi yɛn kpoyi yege ɲga na, yaa ki gbogo. Muwi mi yɛn Yawe Yennɛle na li ye wɔ ma ye tege ye ye na yeɛ kan.

³³ Mi ye yirige wa Ezhipiti tara mbe pye ye Yennɛle. Muwi mi yɛn Yawe Yennɛle le.»

23

Fɛtiye mbele Izirayeli woolo pe daga mbaa piin

¹ Yawe Yennɛle lɔa para Moyisi wi ni ma yo

² wigi sɛnre nda ti yo Izirayeli woolo pe kan wi pe pye fɔ:

«Fɛtiye mbele ye daga mbaa piin Yawe Yennɛle li meɲe ni poro wele yeɛn. Wagati ɲa wi tɛgetɛge fɛtiye pe wogo na, na wi ka gbɔn, yege yari leele pe kan pe gbogolo panla gbogo.

Cɛnpilige sherege

³ «Yapelege ki ni, ye yaa la tunɲgo piin piliye kogolɔni, pilige kolɔshyɛn wogo ko yɛn cɛnpilige, wogopilige ɲga ki tɛge ki ye yaa ye yeɛ gbogolo ki ni na meɲe ni. Ye se ka tunɲgo ka kpɛ pye ki pilige ki ni. Ki yɛn cɛnpilige Yawe Yennɛle li kan laga o laga ye yaa ka pye mbe cɛn we†.

⁴ «Fɛtiye sanmbala mbele ye yaa kaa piin mbaa gbogolo Yawe Yennɛle li meɲe ni, mbaa li gbogo, mbe yala wagati ɲa wi tɛgetɛge wi ni, poro wele yeɛn:

Paki fɛti naa leve fu buru fɛti pyewe (Nɔmbu 28.16-25)

⁵ «Yeɛ li yɛnge kongbanɲa ki pilige ke ma yiri tijere wogo ki yɔnlɔkogo, ye yaa Paki fɛti wi pye Yawe Yennɛle li meɲe ni†.

† 23:3 23.3: Eki 20.8-10; 23.12; 31.15; 34.21; 35.2; Dete 5.12-14
16.1-2

† 23:5 23.5: Eki 12.1-13; Dete

⁶ «Ki yenje nungba ki pilige ke ma yiri kangurugo wogo ki na, leve fu buru wi ma ka feti na na, ye yaa wi le mbaa wi piin Yawe Yenjele li mege ni. Ye yaa la leve fu buru kaa fo sa gbɔn piliye koloshyen.

⁷ Ki piliye koloshyen yi pilige kongbannga ki na, ye yaa gbogolo mbeli gbɔgo. Ye se ka ye tunngo ka kpe pye ki pilige ki ni.

⁸ Ki piliye koloshyen yi ni, pilige nungba nungba pyew, ye yaa saraga nga pe ma sogo ka wo Yawe Yenjele li yeri. Pilige koloshyen wogo ki na, ye yaa gbogolo mbeli gbɔgo. Ye se ka ye tunngo ka kpe pye ki pilige ki ni[†].»

Feti na wi ma pye

yirilire pogolo kongbanngala ke wogo na

⁹ Yawe Yenjele laa para Moyisi wi ni ma yo

¹⁰ wigi senre nda ti yo Izirayeli woolo pe kan wi pe pye fo:

«Tara nda mila kaan ye yeri, na yaga ka sa ye wa ti ni sanga na ni, mbaa yirilire koon wa ti ni, yaa paan ye yirilire pogolo kongbanngala ngele ye yaa kaa koon ke ni saraga wofɔ wi kan.

¹¹ Saraga wofɔ wi yaa yirilire pogolo ke le mbe ke yirige mbe ke kan saraga na yeri cɛnpilige ki goto, jango wi saraga ki yigi wi kan.

¹² Pilige nga ni yaga yirilire pogolo ke yirige mbe ke kan saraga, ye yaa simbapolo yirifonngo na wi ta ye le nungba, ma pye jeregisaga fu wa wo na yeri saraga sogowogo.

¹³ Ye yaa muwe tiyoon culo kogoloni taga wi na, mba pe sinme pinle pi ni, pi yaa pye saraga nga pe ma sogo Yawe Yenjele li kan, nga ki nuwo taan pi yen mali ndanla, konaa duven litiri nungba naa kongɔ ni, mboo pye saraga nga pe ma wo.

¹⁴ Yaga ka ki yirilire fonndo ta pye buru mbe ka, nakoma mberi pire ta kala mberi ka, nakoma mbe pire fonndo nda wa sheshegele ke na ta ka, fo ndee ye ka pan ye we Yenjele li yarikanga ki kan li yeri pilige nga ni we. Ki yen ngasele na li yen kosaga fu ye setirige piile mbele pe yaa ka yiri punngo na pe ni fuun pe kan, laga o laga ye yaa ka pye mbe cen we.

Yirilire ti konwo feti

(Nombu 28.26-31)

¹⁵ «Cɛnpilige ki goto, yirilire pogolo kongbanngala pe ke yirige ma ke kan saraga, ma pan ke ni pilige nga ni, ye yaa ki le le ki pilige ki na mbe jiri sa ta yapelege jɛnye jɛnye koloshyen.

¹⁶ Ki wagati wi yaa pye piliye nafa shyen ma yiri ke, mbe sa yala cɛnpiliye koloshyen wogo ki goto wi ni. Ki pilige nafa shyen ma yiri ke wogo ki na, ye yaa muwe yarikanga kan Yawe Yenjele li yeri naa fonngo[†].

¹⁷ Ye yaa pan buru shyenzhyen ni mbe yiri wa ye censara ti ni, mbe pan mboo yirige mboo kan saraga Yawe Yenjele li yeri. Ye buru wi ni fuun nungba nungba wi gbegele muwe tiyoon culo taanrindaanri ni, ye leve le wi ni yoo fo. Ki yarikanga ki yaa kan li yeri mbe yiri wa ye yirilire fonndo kongbannda ti ni.

¹⁸ Mbe taga wa buru na ye kan yarikanga wi na, ye yaa pan simbapene yirifonmbolo koloshyen ni, mbele pe ta ye le nungba nungba ma pye

[†] 23:8 23.6-8: Eki 12.14-20; 23.15; 34.18; Dete 16.3-8 [†] 23:16 23.16: Ki piliye nafa shyen ma yiri ke ye, pa yi ta wa Gireki senre ti ni. Gireki senre ni, pe maa ki feti wi yinri Pantikoti. Wa (Eki 23.16) laga ki ni pe maa ki feti wi yinri yirilire kongɔ feti konaa yirilire fonndo kongbannda konsanga feti (Nombu 28.26; Dete 26)

jeregisaga fu, naa napolo nungba konaa simbapene shyen ni, mbe pe wo Yawe Yenjele li yeri saraga sogowogo, naa muwe saraga nga ki ma taga wa ki na konaa duven saraga nga pe ma wo ki ni. Ti yen saara nda pe ma sogo, ti nuwo taan pi yen ma Yawe Yenjele li ndanla.

¹⁹ Ye yaa sikapolo nungba wo fun saraga mbe kapere kala yagawa ja, mbe simbapene yirifonmbolo mbele pe ta ye le nungba nungba pe shyen wo nayinme saraga.

²⁰ Saraga wofa wi yaa buru na pe yarilire fonndo kongbannda ti tege maa gbegele wo naa yaayoro to naa simbapene yirifonmbolo shyen pe yirige mbe pe kan Yawe Yenjele li yeri. Ki yaara ti yaa pye mbe tege ti ye Yawe Yenjele li kan, mbe pye saraga wofa wo woro.

²¹ Ki pilige nungba ki ni, ye yaa leele pe yeri mbe gbogolo mbanla gbogo. Ye se ka ye tunngo ka kpe pye. Ki yen ngasele na li yen kosaga fu ye setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri pungo na pe kan, laga o laga ye yaa ka pye.

²² «Na yaga kaa ye yarilire ti kon sanga na ni wa ye tara, yaga ka yarilire ti kon mbe gbon wa kere kongko ki na. Laga nga ye kon yaga ka songoro sa sheshegele ngele ke toori wa ke wulo. Ye to yaga wa fyonwo fenne, naa nambanmbala pe kan. Muwi mi yen Yawe Yenjele le†.»

Mbaanra winme feti

(Nombu 29.1-6)

²³ Yawe Yenjele laa para Moyisi wi ni ma yo

²⁴ wigi senre nda ti yo Izirayeli woolo pe kan wi pe pye fo:

«Ye le yenge koloshyen wogo, ki pilige kongbannga ki yaa pye wogopilige ye kan, mbe ti ye nawa to na wogo ki na; ye yaa mbaanra win mbe gbogolo mbanla gbogo.

²⁵ Ye se ka ye tunngo ka kpe pye ki pilige ki ni. Ye yaa saara nda pe ma sogo ta wo mi na Yawe Yenjele na yeri.»

Kapere ti kala yagawa japilige

(Nombu 29.7-11)

²⁶ Yawe Yenjele laa para Moyisi wi ni ma yo fo:

²⁷ «Ye le yenge koloshyen wogo ki pilige ke wogo ki yaa pye kapere ti kala yagawa japilige. Ye yaa gbogolo mbanla gbogo, mbe yenge le, mbe saara nda pe ma sogo ta wo Yawe Yenjele li yeri.

²⁸ Yaga ka tunngo ka kpe pye ki pilige ki ni, katugu ki pilige ki yen kapere ti kala yagawa japilige, nga ni kapyege nga pe ma pye mbe kapere ti kala yagawa ja pe yaa ki pye ye kan Yawe Yenjele li yenge sogowo.

²⁹ Lere na fuun si yenge le ki pilige ki ni, pe yaa wi puro mboo wo Izirayeli gbogolomo woolo pe sogowo.

³⁰ Lere na fuun ka tunngo pye ki pilige ki ni, mi jate mi yaa wi tongo mboo wo Izirayeli woolo pe sogowo.

³¹ Yaga ka tunngo ka kpe pye ki pilige ki ni. Ki yen ngasele na li yen kosaga fu ye setirige piile mbele pe yaa ka yiri pungo na pe kan, laga o laga ye yaa ka pye mbe cen.

³² Ki pilige ki yaa pye wogopilige ye kan paa cenpilige ki yen. Ye yaa yenge le ki ni. Mbege le ki yenge ki pilige kolojere wogo ki yonlokogo, fo sa gbon ki goto yonlokogo, ye yaa ki tege wogopilige†.»

Gbataala nɔɔ fɛti
(Nɔmbu 29.12-39)

³³ Yawe Yɛnnɛlɛ lɛa para Moyisi wi ni ma yo

³⁴ wigi senrɛ nda ti yo Izirayeli woolo pe kan wi pe pye fɔ:

«Mbege lɛ yɛlɛ li yɛngɛ kolɔshyɛn wogo ki pilige kɛ ma yiri kangurugo wogo ki na, fɔ sa gbɔn yapelege nungba, yɛ yaa Gbataala nɔɔ fɛti† wi pye Yawe Yɛnnɛlɛ li mɛgɛ ni.

³⁵ Fɛti wi pilige kongbannga ki na, yɛ yaa gbogolo mbanla gbɔɔ. Yɛ se ka yɛ tunngo ka kpɛ pye ki pilige ki ni.

³⁶ Ki yapelege ki pilige nungba nungba pyew ki ni, yɛ yaa saara nda pe ma sogo fa wɔ Yawe Yɛnnɛlɛ li yeri. Pilige kolɔtaanri wogo ki na yɛ yaa gbogolo mbanla gbɔɔ, mbe saara nda pe ma sogo ta wɔ na yeri. Yɛ yaa gbogolo ki pilige ki ni fuun ki ni mbanla gbɔɔ, yɛ se ka tunngo ka kpɛ pye†.

³⁷ «Ko fɛtiyɛ mbele poro wɛlɛ yɛ yaa la piin Yawe Yɛnnɛlɛ li mɛgɛ ni. Yɛ yaa la yɛ yɛɛ gbogolo pe na mbaa li gbogo, mbaa saara sogoworo woo li yeri, naa muwɛ saara, naa nayinmɛ saara, konaa duvɛn saara nda pe ma wɔ ti ni, mbe yala fɛti wi pilige pyew saara wolomɔ pi ni.

³⁸ Ki saara ti yaa wɔ mbe taga wa nda yɛ maa woo Yawe Yɛnnɛlɛ li yeri cɛnpilige ki ni ti na, naa yɛ yarikanra ti na, konaa yɛ saara nda yɛ ma wɔ mbe yon folɔ tɔn nakoma yɛ nayinmɛ saara ti na.

³⁹ «Yɛlɛ li yɛngɛ kolɔshyɛn wogo ki pilige kɛ ma yiri kangurugo wogo ki na, yɛ kɛrɛ yarilire ti konngolo, yɛ yaa fɛti wa pye piliyɛ kolɔshyɛn Yawe Yɛnnɛlɛ li mɛgɛ ni. Pilige kongbannga konaa pilige kolɔtaanri wogo ki ni, to yaa pye wogopiliyɛ†.

⁴⁰ Pilige kongbannga ki na, yɛ yaa yɛ tire pire tiyɔnrɔ ta lɛ, naa sɛngɛmbanra ni, naa tige njɛrɛ nda ti fun ta ni, konaa logɔ yon soli tire njɛrɛ ta ni, mbe yɔgɔri Yawe Yɛnnɛlɛ li yɛgɛ sogowɔ fɔ sa gbɔn yapelege nungba.

⁴¹ Yɛlɛ pyew yaa ki fɛti na wi piin piliyɛ kolɔshyɛn ni Yawe Yɛnnɛlɛ li yɛgɛ sogowɔ, yɛlɛ li yɛngɛ kolɔshyɛn wogo ki na. Ki yɛn ngasele na li yɛn kɔsaga fu yɛ setirige piilɛ mbele pe yaa ka yiri punjo na pe kan.

⁴² Ki yapelege ki ni, yoro Izirayeli woolo yɛ daga mbaa cɛɛn gbataala nɔɔ. Izirayeli tara piilɛ pe ni fuun pe daga mbaa cɛɛn gbataala nɔɔ.

⁴³ Ko yaa pyɛ ma, jango yɛ setirige piilɛ pege jɛn fɔ naa mɪla yɛ tɛlɛyɛ pe yirige wa Ezhipiti tara, mɪla ti a pɛ cɛn gbataala nɔɔ. Muwi mi yɛn Yawe Yɛnnɛlɛ, yɛ Yɛnnɛlɛ lɛ.»

⁴⁴ Fɛtiyɛ mbele pe daga mbaa piin Yawe Yɛnnɛlɛ li mɛgɛ ni, pa Moyisi wilɛ pe senrɛ yo Izirayeli woolo pe kan yɛɛn.

24

Yɛnnɛlɛ cɛnsaga paraga go
ki fitanladaga kala
(ɛki 27.20-21)

¹ Yawe Yɛnnɛlɛ lɛa para Moyisi wi ni ma yo fɔ:

† **23:34 23:34:** Yarilire konngolo fɛti paa kaa naa yinri punjo na Gbataala nɔɔ fɛti. Paa pyɛ naa piin yɛlɛ li yɛngɛ kolɔshyɛn wogo ki pilige kɛ ma yiri kangurugo wogo ki na. Ko fɛti wɔ la pyɛ naga nari fɔ pɛ yarilire ti kon ti kɔ, ɛrɛzɛn naa figiyɛ pire konaa oliviye pire to tendɛ; Dɛtɛ 16.13; Levi 23.34-43. † **23:36 23.33-36:** Dɛtɛ 16.13-15 † **23:39 23.39:** ɛki 23.16; 34.22

² «Ki yo Izirayeli woolo pe kan fo pe pan pe oliviye tire pire nda pè sun ti sinme piiri kan ma yeri; po pi yaa pye fitanla wi sinme we, jango fitanlaye paa yiin sanga pyew yembine.

³ Aron wi yaa fitanladaga wi gbegele mboo tège wa filisaga paraga go ki ni, wa paraga nga pè po maga kon shyen ki yège; ko nga ki yen ma yon finliwe senre kesu wi yège ton we; jango fitanlaye paa yiin suyi Yawe Yennele li yège sɔgɔwɔ, mbege le yonlɔkɔgɔ fo sa gbɔn lalaaga ki na. Ki yen ngasele na li yen kosaga fu yoro naa ye setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri pungo na ye kan.

⁴ Aron wi yaa fitanlaye pe gbegele wa fitanladaga wi na, wo na pè gbegele te piiri ni, jango paa yiin suyi Yawe Yennele li yège sɔgɔwɔ.

*Buru na pe ma kan Yennele yeri
wi kala*

⁵ «Ma muwe tiyɔɔn le ma buru ke ma yiri shyen gbegele pi ni, wi ni fuun nungba nungba wi nuguwo pi pye culo kogoloni kogoloni.

⁶ Ma yaa ki buru wi tège kongolo shyen wa tabali na pè gbegele te piiri ni wi na Yawe Yennele li yège sɔgɔwɔ. Kono nungba li yaa pye buru kogoloni†.

⁷ Ma yaa wusuna nuwo taan piiri tège mbe yala kongolo shyen ke ni fuun nungba nungba ke ni. Kona, ma yaa wi sogo buru wi yonlo paa saraga nga pe ma sogo Yawe Yennele li kan ki yen; ki yen nandowo saraga buru wi wogo na.

⁸ «Cɛnpilige pyew paa ki buru na wa teri Yawe Yennele li yège sɔgɔwɔ, kila piin ma sanga pyew. Izirayeli woolo paa ki piin ma suyi, ki yen yon finliwe mba pi yen kosaga fu.

⁹ Ki buru wi yaa pye Aron naa wi pinambiile poro woo. Pe yaa kaa wi kaa laga kpoyi ka ni; katugu wi yen yaraga nga ki yen ma tège ki ye pew, ma yiri wa yarikanra nda pe ma sogo Yawe Yennele li kan ti ni. Ki yen tasaga nga ki yaa la kaan pe yeri suyi†.»

*Lere na ka Yennele li mege ki jɔgɔ
nakoma na ka lere gbo
wi jɔlɔgɔ kala*

¹⁰ Izirayeli tara fenne jo wa pinambyo to la pye Ezhipiti tara fenne nana wa. Pilige ka, a ki pinambyo wi si kari wa Izirayeli woolo pe sɔgɔwɔ ma saa na wiin Izirayeli woolo nana wa ni wa paara yinre censaga ki ni.

¹¹ A Izirayeli tara fenne jo wi pinambyo wi si Yennele li mege ki jɔgɔ mali danga. A pè suu yigi ma kari wi ni Moyisi wi kɔrɔgɔ. Paa pye na ki nana wi no wi yinri Shelomiti. Shelomiti wila pye nana na paa pye na yinri Debiri wo sumborombyo, ma yiri wa Dan cɛnle li ni.

¹² A pè si saa ki nana wi tège laga ka ni maga ton wi na, nɛɛ nga Yawe Yennele li mbaa yo pe pye wi na ki singi mbege jen.

¹³ Kona, a Yawe Yennele li si Moyisi wi pye fo:

¹⁴ «Ti pe kari nana mejoɔgɔ wi ni wa paara yinre censaga ki pungo na. Leele mbele fuun pège senre ti logo wi yeri, pe pe keyen yi taga wa wi go ki na†; kona Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe yaa wi wa sinndeere ni mboo gbo.»

† 24:6 24:5-6: Eki 25.30 † 24:9 24:9: Mati 12.4; Maki 2.26; Luki 6.4 † 24:14 24:14: Pe pe keyen yi taga wa wi go ki na, ki senre ti yen naga nari ma yo ki lerefo wo nungba wi yaa wi kapere ti go kala li le.

¹⁵ Maga senre nda ti yo Izirayeli woolo pe kan fɔ: «Lere ɲa fuun ka mi ɲa wi Yenɲele na danga, wi yaa wi kapege ki go kala li le.

¹⁶ Lere ɲa fuun ka mi ɲa Yawe Yenɲele na mege ki jɔgɔ, wi yen Izirayeli tara pyɔ o, wi yen nambanna o, wi daga poo gbo. Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe yaa wi wa sinndɛɛre ni mboo gbo.

¹⁷ «Na lere wa ka wi lewee yenle wa gbo, wi daga poo gbo†.

¹⁸ Na wiga wi lewee yenle wa yaayogo gbo, wi daga mbege yongo kan wi yeri wege.

¹⁹ «Na lere wa ka wi lewee yenle wa weleɛge, poo weleɛge fun paa yege ɲga na wuu weleɛge we.

²⁰ Witige laga ka ka kaw, witige laga kayi ki yaa kaw mbege fɔgɔ tɔn; yenle li yaa tɛge mbe yenle li fɔgɔ tɔn; ɲganla li yaa tɛge mbe ɲganla li fɔgɔ tɔn; jɔgɔwɔ mba wi pye wi lewee yenle wi na po cenle pi yaa pye wi na fun†.

²¹ «Lere wa ka yaayogo gbo, wi yaa ki yongo kan. Lere wa ka wi lewee yenle gbo, wi daga poo gbo.

²² «Kiti kongo ɲgasele nungba lo li tɛge nambanmbala poro naa yoro Izirayeli tara piile ye kan, katugu muwi mi yen Yawe Yenɲele, ye Yenɲele le†.»

²³ A Moyisi wi sigi senre ti yo Izirayeli woolo pe kan. A pɛ si yiri nana ɲa wila Yenɲele li mege ki jɔgɔ wi ni, ma kari wa paara yinre censaga ki punjo na, mɛɛ saa wi wa sinndɛɛre ni maa gbo. Nga Yawe Yenɲele laa yo Moyisi wi kan, pa paa ki pye yeɛn.

25

Yele na pe daga mbe tara ti yaga

ti wogo

(Dete 15.1-11)

¹ Yawe Yenɲele laa para Moyisi wi ni wa Sinayi yanwiga ki na ma yo

² wigi senre nda ti yo Izirayeli woolo pe kan fɔ:

«Na yaga ka sa ye wa tara nda mi yaa kan ye yeri ti ni, ye yaa kaa ti yari tila wogo wagati wa ni Yawe Yenɲele li mege ni.

³ Yegele kogoloni ni, ye yaa la ye keere yariluguro ti nuru, mbaa ye ɛzen tiire njere ti yaanla†, mbaa ti pire ti coo.

⁴ Ɛɛn fɔ, yele koloshyen wolo lo yaa pye tara ti wogoyele mbe tɛge li ye Yawe Yenɲele li kan. Tara ti yaa wogo ki yele li ni fuun li ni. Ye se ka yariluguro lugu wa ye keere ti ni, ye se si ka ye ɛzen tiire njere ti yaanla.

⁵ Yele na li toro li yarilire ti kɔnngɔlɔ, nda ka fi ti ye wa ye keere ti ni mbe se, ye se kari kɔn. Ɛzen tiire njere nda ye sila yaanla, tiga pire nda se mbe yanlaga, ye se kari cɔ; katugu ki yele li ni fuun li yaa pye tara ti wogoyele.

⁶ Ye yaa tara ti yaga ti wogo yele na ni, yarilire lara nda ka se wa ye keere ti ni, to ti yaa pye ye yaakara, yoro naa ye kulonambala, naa ye kulojaala, naa ye tunmbyeale mbele pe yen na tunngo piin sara na konaa nambanmbala mbele pe yen ma cen wa ye ni pe ni.

⁷ Ki yarilire lara nungba to ti yaa pye ye yaayoro ti yaakara fun, konaa ye tara wongaala pe yaakara†.

† 24:17 24:17: Ɛki 21.12 † 24:20 24:20: Ɛki 21.23-25; Dete 19.21; Mati 5.38 † 24:22 24:22: Nambu 15.16 † 25:3 25:3: Pe ma ɛzen tiire njere ti yaanla ti ta ti fun tila seni jenge. † 25:7 25.1-7: Ɛki 23.10-11

Yeḷe na pe yinri zhubile li senre

⁸ «Ye yaa wogoyeḡeḡe ke koloshyen jiri, ko yen yeḡeḡe koloshyen teḡesaga koloshyen, ke ni fuun ke yaa sa pye yeḷe nafa shyen ma yiri kolojere.

⁹ Ki yeḷe nafa shyen ma yiri kolojere wolo li yenge koloshyen wogo, ki pilige ke wogo ki na, ko nga ki yen kapere ti kala yagawa japilige, ye yaa mbaanra win wa tara ti lagapyew mberi magala li gbogo. ¹⁰ Ki pyelomo pi na ma, ye yaa ki yo mbege naga fo yeḷe nafa shyen ma yiri ke wolo li teḡe li ye Yenḡele kan; mbege yari fun leele pe ni fuun pe kan tara ti lagapyew fo pe mbe ya wo kulowo pi ni. Ki yeḷe ye yaa lali yinri zhubile†. Ki yeḷe liga gbɔn, lere na fuun paa wi kee yaara sho wi yeri, ti yaa songoro ki fo wi na; lere na fuun paa lo kulo, wi yaa songoro wa wi sege ki ni.

¹¹ Yeḷe nafa shyen ma yiri ke wolo pyew li yaa pye zhubile yeḷe ye kan. Ye se ka yariluguro lugu wa ye keere ti ni; yarilire lara nda ka se wa ye keere ti ni ye se kari pire ti kon. Ezezen tiire njere nda ti sila yaanla, tiga pire nda se mbe yanlaga, ye se kari co;

¹² katugu ki yeḷe lo li yen zhubile yeḷe le; ye daga mbaa li jate fo li yen ma teḡe li ye Yenḡele kan. Een fo, yariluguro nda ka fi ti ye wa ye keere ti ni, ye yaa la to kaa.

¹³ «Zhubile yeḷe liga gbɔn, lere na fuun paa wi kee yaara sho wi yeri, ti yaa songoro wi na.

¹⁴ Ye ni, na wa kaa jaa mbe tara laga ka pere nakoma mbe ka lo wi sefo wa yeri, wa ka ka wa li.

¹⁵ Na yaga laga ka lo nakoma mbe pere ye sefo wa yeri, yeḡeḡe nḡele ke toro ma taga zhubile yeḷe li na, ye yaa ke jate, mbe laga ki songoro ki kon mbe yala yarilire konyeḡeḡe nḡele ke yen na paan ke ni, sanni zhubile yeḷe li sa gbɔn.

¹⁶ Yeḡeḡe nḡele ke koro, na kaga lege, laga ki songoro ki yaa gbogo mbe yala ke ni; yeḡeḡe nḡele ke koro, na kaga kologo, laga ki songoro ki yaa tirige mbe yala ke ni; katugu laga ki yaa pere ma yeri mbe yala yarilire konyeḡeḡe ke yon ko ni.

¹⁷ Ye ni, wa kpe ka kaa lewee yenle wa dufile. Een fo, ye daga mbaa fye ye Yenḡele li yeḡe; katugu muwi mi yen Yawe Yenḡele, ye Yenḡele le.

¹⁸ Yaa tanri na ngaseḡeḡe ke na, yanla kakonndegengeḡe ke yigi yaa tanri yaa yala ke ni. Pa kona ye yaa cen wa tara ti ni yeyinḡe na pow.

¹⁹ Tara ti yarilire ti yaa la yongo ye kan jenge, ye yaa la nii la tinni, mbe cen wa tara ti ni yeyinḡe na pow.

²⁰ «Kana ye yaa ye yeḡe yewe mbe yo fo: Yingi we yaa la kaa yeḷe koloshyen wolo lo ni, naa ki kaa pye we se yariluguro lugu, we se si yarilire kon we?

²¹ Ye wele, mi na Yawe Yenḡele, mi yaa duwaw ye na yeḷe kogoloni wolo li ni, mbe ti ye yarilire ti yon jenge ti yeḷe taanri woro bo.

²² «Yeḷe kolotaanri wolo li ni, ye yaa yariluguro lugu wa ye keere ti ni; een fo, ki yeḷe li ni, yarilire lere to ye yaa la kaa fo sa gbɔn yeḷe kolojere wolo li yarilire ti na. Sanni ki yarilire fonndo ti sa gbɔn, yarilire lere to ye yaa la kaa.

*Yaara nda pe jori ma pere
ti go shogo kala*

† 25:10 25:10: Maga logo zhubile, ko koro wo yen mbe mbanlaga win. Leele mbele pe yaa wo wa kulowo pi ni, pe yaa wo wa pi ni yeḷe na ni, ko mbanlaga winme po pila pye na ki yeḷe li lesanga wi nari, ki koro wi yen fun yogorimo.

²³ «Yaga ka tara ta pere ti koro na wiri lo wi kan suyi, katugu tara ti yen mi na Yawe Yenhele na woro. Ye yen nambanmbala, ma pye cenfenne laga na yeri.

²⁴ Ki kala na, wa tara nda fuun mi yaa kan ye yeri ti ni, ye yaa ngasegele tegetege, ngele ke yaa ti leele pe ya paa tara nda ti yen pe woro ti go shoo.

²⁵ «Na fyonwo ka to ma sefo wa na, a wuu tara laga ka pere, wi go lere na wi yongo wi ni, wa ka pye wa, na ki kologo yen wi yeri wigi go sho, ki lerefo wi daga mbege go sho.

²⁶ Na tara ti go shofa woro lere na yeri, na wo jate wiga yaraga ta mbe ya mboo tara laga ki go sho wi ye,

²⁷ laga ki perengolo, yegele ngele ke toro wi yaa ke jiri. Yegele ngele ke koro fo sa gbɔn zhubile yele li na, wi yaa ke penjara yon ki jate mbege sara na wila laga ki lo wi yeri. Pa kona wi laga ki yaa songoro mbe pye wi wogo naa.

²⁸ Een fo, na wii yaraga ta mbe laga ki go sho, pa tara laga ki yaa koro na wila ki lo wi kee na fo sa gbɔn zhubile yele li na. Ki wagati wiga ka gbɔn, tara laga ki yaa songoro mbe pye ti fo kongbanna wi wogo.

²⁹ «Ca nga malaga sigembogo yen maga maga, na lere wa ka ki go ka pere, kologo nga ki yen wi yeri wigi go sho ki yaa pye yele nungba poni fogo ni; mbege le le ki perepilige ki na fo sa gbɔn ki yelapanna.

³⁰ Ki go na pee ya mbege go sho yele nungba fogo ni, ki yaa koro ki lofo wo naa wi setirige piile pe kan suyi. Ali na zhubile yele liga gbɔn, pe se kaga songoro ki perefo wi na.

³¹ Een fo, cara nda malaga sigembogo woro mari maga, yinre ti yen na jate paa keere nda ti yen wa tara ti ni ti yen. Pe mbe ya mbe to go sho sanga pyew. Zhubile yele liga si gbɔn, ti yaa songoro ti fenne pe na.

³² «Levi setirige piile pe cara† to na, yinre nda ti yen wa ti ni, ki kologo yen pe yeri paa ti go shoo sanga pyew.

³³ Na lere wa ka Levi setirige pyo wa go lo, zhubile yele liga gbɔn, go ki lofo wi yaa yiri wa ki ni mbege kan gofo wi yeri†; katugu Levi setirige piile pe yinre nda wa pe cara ti ni to ti yen pe korogo wa Izirayeli woolo sanmbala pe sogowo.

³⁴ Lara nda ti yen ma Levi setirige piile pe cara ti maga, tii daga mbe pere, katugu ti kan Levi setirige piile pe yeri mbe pye pe woro sanga pyew†.

Fogo taga kala fyonwo fo na

³⁵ «Na fyonwo ka to ye sefenne wa na, na wi kee kiga koro waga ye sogowo, ye daga mboo sanga, jango wi ya wi cen wa ye ni† paa nambannjeen yen nakoma nambannorowo yen.

³⁶ Yaga kaa tonli jaa wi go na, si ka logo tonli pee. Ye daga mbege naga wi na wa ye tangalomo pi ni fo ye yen na fye mi na ye Yenhele na yegge; jango ye sefo wi ya wi cen wa ye ni.

³⁷ Na yaga wi jin penjara ni, yaga kaa tonli jaa ti go na, na yaga suu jin yarilire ni, yaga kaa tonli jaa wa ti go na†.

† 25:32 25:32: Levi setirige piile pe cara wogo yege wele wa Nambu 35.1-8; Zhou 21.1-42; 1 Kuro 6.39-66. Levi setirige piile pe sila tara ta ta pa Izirayeli woolo sanmbala pe yen; Zhou 14.4. † 25:33 25:33: Laga nga ki yo fo: Zhubile yele liga gbɔn, go ki lofo wi yaa yiri wa go ki ni, Eburu senre ti ni ki mbe ya logo fun fo: Ali na kaa pye Levi setirige pyo wo wawi wila go ki lo, wi yaa yiri wa ki ni zhubile yele li ni. † 25:34 25:34: Cara nda tila pye ma Levi setirige piile pe cara ti maga tila pye pe yaayoro kasara. † 25:35 25:35: Dete 15.7-8 † 25:37 25:37: Eki 22.24; Dete 15.7-11; 23.20-21

³⁸ Muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele na li ye yirige wa Ezhipiti tara mbe Kana tara ti kan ye yeri, jango mbe pye ye Yennele.

Izirayeli woo si daga

mbe koro kulowo ni

³⁹ «Na fyonwo ka to ma sefo wa na mbe ti wuu yee pere ma yeri mbaa tunngo piin, maga ka kulowo tunndo kan wi yeri.

⁴⁰ Een fo, ye daga mboo yigi paa ye tunmbyee yen, na wi maa tunngo piin sara na, nakoma paa ye nambannjeen yen. Wi yaa la tunngo piin ma kan fo sa gbɔn zhubile ye le li na.

⁴¹ Na liga gbɔn, pa wi yaa wo wa ma yeri wo naa wi piile pe ni, mbe songoro wa wi go woolo pe korogo, mbe sa cen tara nda wi teleye paa ta korogo ti na.

⁴² Katugu Izirayeli woolo pe yen na tunmbyeele, poro mbele mi yirige wa Ezhipiti tara ti ni we. Ki kala na, paga kaa pe pere paa yege nga na pe maa kulolo pe pere.

⁴³ Yaga kaa kangbanga piin pe na. Een fo, yege naga wa ye tangalomo pi ni fo mi na ye Yennele ye yen nala gbogo.

⁴⁴ «Kulolo kala ka pye ye na, tara nda woolo pe yen ma ye maga, yaa ye kulonambala naa ye kulojaala pe loo wa pe yeri.

⁴⁵ Ye mbe ya mbaa nambanmbala mbele pe pan ma cen ye sogowo pele loo ye kulolo fun, mbaa pe sege woolo mbele pe se wa ye tara pele loo kulolo. Ye mbe ya mbaa pe loo kulolo pe pye ye woolo.

⁴⁶ Pungo na, ye mbe ya mbe pe yaga ye pinambiile pe kan korogo. Pe yaa pye ye kulolo fo sanga pyew. Een fo, ye sefenne Izirayeli woolo sanmbala poro na, wa kpe ka ka kangbanga taga wa na ye ni†.

⁴⁷ «Nambannjeenle mbele pe yen wa ye ni nakoma mbele pe pan ma cen mbe wagati jenri pye wa ye ni, na wa ka pye penjagboro fo, fyonwo mbe si to ma sefo Izirayeli woo wa na, wuu yee pere ki nambanna wi yeri, nakoma ki nambanna wi gologere wa yeri,

⁴⁸ wi yee perengolo, ki kologo mbe ya kan wi yeri poo go sho. Wi nasepyo lenana mbe ya mboo go sho.

⁴⁹ Na wi nasepyo lenana woro wa, wi tojee mbe ya mboo go sho, nakoma wi tojee wo pinambyo, nakoma wi go lere na wi yongo wi ni wo wa. Wo jate wiga ka yaraga ta, wi mbe ya mboo yee go sho.

⁵⁰ Pa kona, wi yaa yegele ke jate wo naa na wuu lo wi ni, mbege le ye le na wila wi yee pere li na fo sa gbɔn zhubile ye le na laa paan li na. Wi yaa wi go shogo songo ki kon mbe yala yegele yon nga ki koro ko ni; ki penjara ti yaa jate mbe yala tunmbyee wi pilige nungba sara wi ni.

⁵¹ Yegele yon nga ki koro zhubile ye le lii gbɔn, na kaga lege, pa kona, penjara nda wi lofo wila kan maa lo, wi yaa ti legere songoro wi lofo wi na.

⁵² Yegele ngele ke koro fo sa gbɔn zhubile ye le li na, na kiga pye kee lege, wi yaa ke jate mboo go shogo penjara ti songoro wi lofo wi na mbe yala yon nga ki koro ko ni.

⁵³ Mboo ta wa wi tafo wi yeri, wi daga mbaa jate paa tunmbyee na pe ma le ye le nungba tunngo na wa yen. Yaga ka ti wi tafo wila kangbanga piin wi na.

⁵⁴ Na ye sefo pe suu go sho ki yege nga ko ka na, pa kona zhubile ye le liga gbɔn, wo naa wi piile pe ni pe yaa wo wa wi tafo wi yeri.

† 25:46 25:39-46: Eki 21.2-6; Dete 15.12-18

⁵⁵ Katugu yoro Izirayeli woolo ye yen na tunmbyeele, mà jen muwi mi ye yirige wa Ezhipiti tara; muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le.

DUWAW KONAA DANGA SENRE

26

26-27

Na maga Yennele li senre ti le

duwaw na ma ta li yeri

¹ «Yaga ka yarisunndo gbegele ye yee kan; yaga ka yaraga ka yanlee te mbege yerege, nakoma mbe sinndelege yerege mbaa sunnu ki na; yaga ka sinndeere nda pe keregi keregi ta tege wa ye tara mbaa foli ti yege sogowo mbaa ti gbogo; katugu muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le†.

² «Yaa na cenpiliye yi ceen, yaa na censaga paraga go ki jate. Muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le.

³ «Na ye kaa tanri na ngasegele ke na, mbanla kakonndegengele ke yigi mbaa tanri ke na,

⁴ pa kona mi yaa ti tisara tila paan tila yala ti wagati wi ni, jango yarilire tila yongo wa tara ti ni, tire fun tila seni.

⁵ Kona ye yarilire ye yaa ti sun fo sa gbɔn ezezen pire cosanga wi na, mbe ezezen wi co fun fo sa gbɔn yariluguro sanga wi na. Ye yaa yaakara legere ta. Ye yaa si cen wa tara ti ni yeyinge na pow†.

⁶ Mi yaa ti yeyinge mbe pye wa tara ti ni. Na yaga sinle, yaraga ka kpe se ka pan mbe ye jateri wi piri ye na. Mi yaa wongapeele pe ko mbe pe wo wa tara ti ni. Pe se ka yiri ye korogo mbe malaga gbɔn ye ni.

⁷ Ye yaa ka taga ye juguye pe na la pe puro. Ye yaa kaa pe kuun tokobi ni.

⁸ Ye ni, lere kangurugo yaa ka ye juguye pe cenme puro; ye ni, lere cenme ya ka ye juguye pe waga ke (10 000) puro. Ye yaa ka pe gbo tokobi ni.

⁹ Mi yaa la wele ye na, mbe ye pye sevenne, ye yaa se mbe lege jenge. Mi yaa ti na yon finliwe pi koro mi naa yoro we sogowo.

¹⁰ Ye yarilire ti yaa la yongo jenge fo nda ye yaa tege, ye yaa kari ka mbe mo. Ye yaa kaa lere ti woo wa ti tegesaga mbaa fonndo ti teri.

¹¹ Na censaga ki yaa pye wa ye sogowo. Mi se ka laga ye na.

¹² Mi yaa pye wa ye sogowo, mbe pye ye Yennele, ye pye na woolo†.

¹³ Muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele na li ye yirige wa Ezhipiti tara ti ni, ma ye wo wa kulowo pi ni. Jologo nga paa taga ye na, migi laga ye na, koni ye mbe ya mbaa tanri ye yologo ki ni caw.

Na maga Yennele li senre ti ke

danga nga ki mɔɔ yigi

¹⁴ «Een fo, na ye woro na nuru na yeri mbaa tanri na kakonndegengele ke na,

¹⁵ na yaga je na lasiri wi na, mbe punjo le na kakonndegengele ke ni, mbe je na ngasegele ke na, mbanla yon finliwe pi jɔgo,

¹⁶ kagala ngele mi yaa pye ye na ke ngele:

«Mi yaa fyere gbɔɔ wa ye na, naa cɔgɔɔ yama ni, konaa witiwerewe ni. Ki yama pi yaa ye yengele ke jɔgo ye na, ye se pye senweele kpayi. Ye

† 26:1 26:1: Levi 19:4; Eki 20:4; Dete 5:8; 16:21-22; 27:1 † 26:5 26:3-5: Dete 11:13-15 † 26:12 26:12: 2 Koren 6:16

yaa la ye yariluguro ti nuru wagafe; ɛɛn fɔ, ye juguye poro pe yaa kaa ki yarilire ti kaa.

¹⁷ Mi yaa yiri ye kɔrɔgɔ mbe ti ye juguye pe ya ye ni; ye winfenne pe yaa cɛn ye go na. Ye yaa la fee, ali mbege ta lere woro na ye puro.

¹⁸ «Na ko kagala koro si ti yaa nuru na yeri, jɔlɔgɔ nga mi wa ye na ye kapere ti kala na, mi yaa ki tegesaga koloshyen wa ye na naa.

¹⁹ Mi yaa ye yɛɛ gbɔgɔwɔ fannga ki kɔ, mbe ti naayeri wi sheli paa tuguron yen, mbe ti tisaga kala li ngban laga tara ti ni, mbe tara ti sheli paa tuguyenre yen.

²⁰ Ye yaa tunngo pye mbe ye fannga ki kɔ jaga; ye yariluguro ti se kaa yongo, ye tara tire ti se kaa seni.

²¹ «Na yaga si yiri mbe je na na mbe yo ye saa nuru na yeri, jɔlɔgɔ nga mi wa ye na ye kapere ti kala na, mi yaa ki tegesaga koloshyen wa ye na naa.

²² Mi yaa cɛnre pere yirige mbe wa ye na wa ye tara; ti yaa la ye piile pe yinri mbaa ye yaayoro ti kuun. Ti yaa ka kon ye legewe pi na mbege kan ye kongolo ke koro waga.

²³ «Na ko jɔlɔgɔ kagala koro si ye koro, na yaga je bere ye woro na nuru na yeri,

²⁴ kona mi fun mi yaa yiri ye kɔrɔgɔ, mbe jɔlɔgɔ nga ye na ki tegesaga koloshyen wa ye na naa ye kapere ti kala na.

²⁵ Mi yaa ti malaga mbe to ye na wa ye tara, mbanla yon finliwe mba ye jɔgɔ pi kayanga wɔ ye ni. Na yaga fe sa lalalara wa ye cagboro gboro ti ni, pa mi yaa ti tifelege yama mbe to ye na konaa mbe ye le ye juguye pe keɛ.

²⁶ Mi yaa ti yaakara ti kɔ ye yeri. Jele ke yaa ka ye buru wi fɔ yira nungba ni, pe yaa kaa wi taanla culo na, mbaa wi kaan ye yeri jegele jegele; ye yaa ka, ɛɛn fɔ ye se tin.

²⁷ «Ko kagala ngele koro ke ni fuun pyengolo, na ye woro na nuru na yeri bere, na yaga koro mbaa jege na na,

²⁸ kona mi fun mi yaa yiri ye kɔrɔgɔ nangbanwa ni, mbe jɔlɔgɔ nga ye na ki tegesaga koloshyen wa ye na naa.

²⁹ Kona ye yaa la ye yɛɛra piile pe kaa.

³⁰ Mi yaa ye sunzara nda wa tinndiye pe na ti jɔgɔ; yarisunngo nga pe yinri Yɔnlɔ, tiyagala ngele ye kankan naga gbogo wa ke na, mi yaa ke kɔonlo mbe ke jaanri, mbe yoro jate ye gboolo pe wa wa ye yarisunndo nda ti jɔgɔ ti go na.

³¹ Mi yaa ye cagboro ti pye katara, mbe ye yarisunndo sunzara ti jɔgɔ mberi yaga waga. Mi se yenle ye saara naa ye yarikanra ti nuwɔ taan pilan nawa pi yinnigi na na.

³² Mi yaa ye tara ti jɔgɔ jɔgɔwɔ pa na, fɔ ye juguye mbele pe yaa pan mbe cɛn wa, ki yaa to pe yon na.

³³ Mi yaa ti malaga mbe to ye na mbe ye jaraga cengele sanngala ngele laga tara na ke sɔgɔwɔ. Ye tara ti yaa koro waga, ye cara ti yaa pye katara.

³⁴ «Pa kona, wagati na fuun ye yaa pye wa ye juguye pe tara mbe ye tara ti yaga waga, ti yaa wogo ko wagati wo ni, wagati na ye mbaa yaga ti wogo wi yonlo.

³⁵ Ki wagati na fuun tara ti yaa koro waga, ti yaa wogo. Wogowo mba pi sila ta ye wogoyegele ke ni, ma ye ta wa ti ni, ti yaa wogo ki yonlo.

³⁶ «Yoro mbele ye yaa ka koro wa ye juguye pe tara, mi yaa sunndo kongo wa ye na, fɔ ali tifelege kiga wenge nungba tin, ye yaa la fee ki tinme pi

yegε. Ye yaa kaa fee paa yegε nga na lere jugu kaa wi puro tokobi ni wi maa fee we; ye yaa kaa tuun ali mbege ta lere woro na ye puro o.

³⁷ Ye yaa kaa kunrugu ye yεε na paa yegε nga na lere ma kaa na fee wi jugu yegε we, mbe sigi ta lere woro na ye puro. Ye se ka ya yere mbe ye juguye pe sigε.

³⁸ Ko ki ni fuun pungo na, ye yaa ku cengele kele yegε sogowɔ, ye yεn ye juguye mbele tara, pe yaa ye gbo mbe ye kɔ.

³⁹ Yoro sanmbala mbele ka koro yinwege na wa ye juguye pe tara, ye yaa la waga ye kapere to naa ye teleye pe kapere ti kala na.

Yεnɲεle li yaa

li yon finliwε pi yigi

Izirayeli woolo pe ni

⁴⁰ «Ɛεn fɔ, leelee mbele pe yaa ka koro yinwege na pe yaa kaga jεn fɔ poro naa pe teleye pe ni pε kapere pye na na, ma yiri ma je pe woro na nuru na yeri.

⁴¹ Pe yaa kaga jεn fun fɔ ko ki ti mɪ yiri pe korɔgɔ mbe pe torogo wa pe juguye pe tara. Na paga ka pe mbasinmε pi jεn, mbe kannga mbe pe yεε tirige, mbege jεn fɔ jɔlogɔ nga kɪ taga pe na pe kapere ti kala na kɪ yala pe ni,

⁴² pa kona mi yaa jatere pye na yon finliwε mba mila le Zhakobu ni pi na, naa na yon finliwε mba mila le Izaki ni pi na, konaa na yon finliwε mba mila le Abirahamu ni pi na. Mi yaa jatere pye fun yon fɔlɔ na mɪ le pe tara wogo ki na li na[†].

⁴³ Mbe pe ta pε yiri wa tara ti ni mari yaga, a ti koro waga, ti yaa wogo ki wagati wi ni. Ko sanga wo ni, pe yaa kɪ jεn fɔ jɔlogɔ nga kɪ taga pe na kɪ yala; katugu pε je na ngasegele ke na, ma pungo le na kakɔndεgεngεle ke ni, koro ngele kε yiri laga na yeri we.

⁴⁴ Konaa kɪ ni fuun, ali mbe pe ta wa pe juguye pe tara, mi se ka pe wa pew; pe kala li se kanla mbεn fɔ sa gbɔn mbe pe tɔngɔ mbe pe kɔ. Mi se kanla yon finliwε pi jɔgɔ mi naa poro sogowɔ. Muwi mi yεn Yawe Yεnɲεle, pe Yεnɲεle le.

⁴⁵ Mi yaa la jatere piin na yon finliwε pi na pe kan, po mba mila le pe teleye pe ni we; poro mbele mila yirige wa Ezhipiti tara ti ni cengele sanngala ke yegε sogowɔ, jango mbe pye pe Yεnɲεle. Muwi mi yεn Yawe Yεnɲεle le.»

⁴⁶ Ngasegele naa kakɔndεgεngεle naa senyoro nda Yawe Yεnɲεle lāa yo Moyisi wi kan wa Sinayi yanwiga kɪ na ma yo wiri yo Izirayeli woolo pe kan tori yεεn.

27

Maga yon fɔlɔ le,

penjara yon nga kɪ daga mbe wɔ

¹ Yawe Yεnɲεle lāa para Moyisi wi ni ma yo

² wigi sεnrε nda ti yo Izirayeli woolo pe kan wi pe pye fɔ:

«Na lere wa ka yon fɔlɔ le mbe lewee kan Yawe Yεnɲεle li yeri, wi mbe ya mboo yon fɔlɔ li tɔn penjara yon ka ni.

³ Penjara yon nga kɪ daga mbaa sara kɪ nga: Na kiga pye nanja pe yaa go sho, mbege le ɲa wi ta yεle nafa sa gbɔn yεle nafa taanri, wi go shɔgɔ

[†] 26:42 26:42: Zhene 17.7-8; 26.3-4; 28.13-14

penjara ti yaa pye warifuwe pyo nafa shyen ma yiri ke, mbe yala censaga paraga go ki warifuwe pyo jatere wi ni.

⁴ Na kiga pye jele wi, wi go shogo penjara ti yaa pye warifuwe pyo nafa ma yiri ke.

⁵ «Mbege le lenambyo na wi ta yele kangurugo sa gbɔn yele nafa fenne pe na, wi go shogo penjara ti yaa pye warifuwe pyo nafa. Wiga pye sumboro, wi go shogo penjara ti yaa pye warifuwe pye ke.

⁶ «Mbege le na wi ta yenge nungba sa gbɔn fo yele kangurugo fenne pe na, wiga pye lenambyo, wi go shogo penjara ti yaa pye warifuwe pyo kangurugo; wiga pye sumboro, ti yaa pye warifuwe pyo taanri.

⁷ «Mbege le mbele pe ta yele nafa taanrindaanri konaa pe yege fenne pe ni, na wiga pye naja, wi go shogo penjara ti yaa pye warifuwe pyo ke ma yiri kangurugo; na wiga pye jele, ti yaa pye warifuwe pyo ke.

⁸ «Lere na wi yon folo li le, wiga pye fyɔnwɔ fo, na wi se ya mbe penjara yon nga ki naga ki sara, pe yaa kari wi ni wa saraga wɔfo wi yeri. Saraga wɔfo wi yaa penjara yon ka naga mbe yala yon folo lefo wi tawa pi ni.

⁹ «Na kaa pye yon folo wili le mbe yaayogo kan, nga pe mbe ya wo saraga Yawe Yenɲele li yeri, ki yaayogo ki yaa la jate ki tege ki ye na kan.

¹⁰ Pe se ka ki yaayogo ki suru ka ni, pe se ka yaayogo tiyongo suru yaayogo tijaanga ni, nakoma mbe yaayogo tijaanga suru yaayogo tiyongo ni; katugu na paga ki yaayogo ki suru ka yege ni, ti shyen ti yaa la jate ti tege ti ye li kan.

¹¹ Na kaa pye yon folo wili le mbe yaayogo nga kan ki yen yaayoro nda ti yen fyongo ni† ko ka, nga ki se ya wo saraga Yawe Yenɲele li yeri, pe yaa kari ki ni wa saraga wɔfo wi yeri.

¹² Saraga wɔfo wi yaa ki penjara yon ki naga mbe yala yaayogo ki tiyɔnwɔ nakoma ki tijangawa po ni; ko penjara to pe yaa sara mbe yala yon nga wi naga ki ni.

¹³ Na kiga pye yaayogo fo wi yen na jaa mbe yaayogo ki go sho, saraga wɔfo wiga penjara yon nga naga, wi yaa ki sara mbege walisaga kangurugo wogo taga wa ki na.

¹⁴ «Na lere wa kaa jaa mboo go tege ki ye, mbege pye yaraga nga ki tege ki ye Yawe Yenɲele li kan, saraga wɔfo wi yaa ki sɔnngo ki kon mbe yala ki tiyɔnwɔ nakoma ki tijangawa pi ni. Ko penjara to pe yaa sara mbe yala ki yon ki ni.

¹⁵ Na wi go ki tege ki ye li kan, na wi kaa jaa mbege go sho, wi yaa penjara yon nga ki naga ki sara, mbege yon ki walisaga kangurugo wogo taga wa ki na, kona go ki yaa songoro mbe pye wi wogo naa.

¹⁶ «Na lere wa ka tara nda wi ta korogo ki laga ka tege ki ye Yawe Yenɲele li kan, ki sɔnngo ki yaa kon mbe yala yariluguro nda ti mbe ya lugu wa ti legewe po ni. Na kaa pye orizhi† pyo culo cenme taanri (300) wi, ki penjara yon ki yaa pye warifuwe pyo nafa shyen ma yiri ke.

¹⁷ Na wiga kere ti tege ti ye Yenɲele kan zhubile yele li ni, maga penjara yon nga naga, ko ki yaa yere.

¹⁸ Na wiga kere ti tege ti ye Yenɲele kan zhubile yele li torongolo, saraga wɔfo wi yaa penjara yon ki kon mbege tirige mbe yala yegele yon nga ki koro sanni zhubile yele li sa gbɔn ke ni.

† 27:11 27:11: Yaayoro nda ti yen fyongo ni to tari nda shon, naa sofile konaa yongome; Levi 11.2-8.

† 27:16 27:16: Yarilire nda pe yinri orizhi ti yen paa mali yen, pe maa ti muwe pi piin buru.

19 «Na kere fo wi kaa jaa mbe kere ti go sho, saraga wofa wi ka penjara yon nga naga, wi yaa ki sara, mbege walisaga kangurugo wogo taga wa ki na.

20 «Na wii kere ti go sho, wiga ti pere lere wa yeye yeri, ko pungo na wi se ka ya mberi go sho naa.

21 Kona zhubile yele liga gbon, na wi kere ti lo, wi yaa wo wa ti ni, ti yaa kan Yawe Yennele li yeri paa kere nda pe ma tege ti ye pew li kan ti yen. Pa ti yaa pye saraga wofa wi woro.

22 «Na lere wa ka kere nda wi lo wi yee kan ti kan Yawe Yennele li yeri, ki pye nda ti yen wi korogo to ta ma,

23 saraga wofa wi yaa kere ti songo ki kon mbe yala yegale yon nga ki koro sanni zhubile yele li sa gbon ke ni. Kere ti kanfo wi yaa ki penjara ti sara ki pilige nungba ki ni; katugu kere ti kan Yawe Yennele li yeri.

24 Na zhubile yele liga gbon, paa kere ti lo naja na yeri, ti yaa songoro ki fo wi na, ko koro wo yen fo na wila ti ta korogo we.

25 «Penjara yon nga fuun ki yaa naga, ki daga mbe kon mbe yala censaga paraga go ki warifuwe pyo jatere wi ni; ki warifuwe pyo nungba wi nuguwo pi yen giramu ke.

Yarikanra sannda ti wogo

26 «Yaayoro ti pinambire kongbannda ti yen na woro mako. Lere si daga mboo yaayogo ka pinambige tege ki ye Yawe Yennele li kan, napige yi o, simbapige yi o, nakoma sikapige yi o; katugu pinambyo kongbanja pyew wi yen ma tege wi ye Yawe Yennele li kan.

27 Yaayoro nda ti yen fyongo ni, na kiga pye ko ka pinambige kongbanja yi, ki fo wi yaa ki go sho mbe yala penjara yon nga ki yaa naga ki ni, mberi walisaga kangurugo wogo ki taga wa ti na. Na yaayogo fo wi sigi go sho, saraga wofa wi mbe ya mbege pere mbe yala yon nga wi yaa naga ki ni.

28 «Na lere wa kaa kee yaraga ka tege ki ye pew Yawe Yennele li kan, na kaa pye lere wi, nakoma yaayogo, nakoma kere ri, mbe yiri wa tara nda wila ta korogo ti ni, ki yaraga ki se ya pere, pe se si ya mbege go sho; katugu yaraga nga fuun ki tege ki ye pew li kan, ki yen jenge kpoyi ma pye li wogo*.

29 Ali kaa pye pe lere wa tege wi ye pew Yawe Yennele li kan, pe se kaa go sho, een fo wi daga poo gbo*.

Yaga senre

30 «Yaga na fuun wi ma ta wa ye keere ti ni, ye yarilire yaga wowi yo, nakoma ye tige pire yaga wowi yo, wi yen Yawe Yennele li woo, wi yen ma tege wi ye li kan.

31 Na lere wa kaa jaa mbe yaga wi go sho, wi yaa yaga wi penjara yon ki sara mbege walisaga kangurugo wogo taga wa ki na.

32 Nere, naa simbaala konaa sikaala poro yaga wo na, tegere tegekanngala li yaa taga nga fuun na, ko koro wo yen ke wogo ye, ko yaa kan Yawe Yennele li yeri.

† 27:28 27:28: Nombu 18.14 † 27:29 27:29: Lere na senre ti yen na yuun na ki laga nga ki na fo ki daga poo gbo, wo wi yen lere na wi maa yarisunngo ka yeye gbogo ma Yennele lo yaga, mbe sigi ta paa wi tege wi ye pew Yennele li kan (Eki 22.19).

³³ Yaayoro ƒo wii daga mberi wele na kaa pye ti yɔn nakoma ti yen ma tijanga. Wii daga mbe ka suru ka yege ni. Na wiga ka suru ka ni, ti shyen ti yaa pye mbe tege ti ye Yawe Yenhele li kan; pe se ya mberi go sho[†].»

³⁴ Ki ngasegele ngele koro wele Yawe Yenhele laa kan Moyisi wi yeri wa Sinayi yanwiga ki na ma yo wi ke yo Izirayeli woolo pe kan.

[†] 27:33 27.30-33: Numbu 18.21; Dete 14.22-29

Leele pe jinriwe sewe na pe yinri NOMBURU Sewe wi nawa senre

Nomburu sewe wi yen na para Izirayeli woolo pe senlere to na, sanga na ni paa pye na yanri na toro wa gbinri wi ni fo ma saa gbɔn yeɛ nafa shyen, maga ɛ wa Sinayi yanwiga ki na fo ma saa gbɔn wa Kana tara ti na, to nda Yenɛɛlɛ lɛa yon folo ɛ mbe kan pe yeri we.

Sewe wi meɛe ki tawa ta yeɛe nga na ko yen naa paa leele pe jirisaga legere jiri nakoma ma pe mere ti yonlogosaga legere yonlogo we.

Ki sewe na wi senre ti kon ma yiri konsaga taanri. Wa wi konsaga kongbannga ki ni (1.1-10.10), Yawe Yenɛɛlɛ lɛa yo Moyisi wi Izirayeli woolo pe jiri. Levi setirige piile pe tunngo ki naga wa pe na. Paki feti wila pye, a kambaaga kason wogo ka tigi wa paraga go kpoyi ki na.

Wa wi konsaga shyen wogo ki ni (10.11-21.20), Izirayeli woolo paa yiri wa Sinayi yanwiga ki na na kee wa tara nda Yenɛɛlɛ lɛa yon folo ɛ mbe kan pe yeri ti ni. Kangbanra legere la pe ta wa kono, ma pe wire ti fanla pe na. Pe ma kaa yiri ma je Yenɛɛlɛ li na konaa li tunmbyee Moyisi wi na. Paa leele tun pe sa Kana tara ti yanri mberi kagala ke jen, to nda ti yen ma yin nono naa senrege ki ni fo na fuun. Een fo Izirayeli woolo paa fye mbe ye wa ti ni. Kona, a Yenɛɛlɛ li si jologo wa pe na ma ti a pe koro na yanri na toro wa gbinri wi ni, fo ma saa gbɔn yeɛ nafa shyen.

Wa wi konsaga taanri wogo ki ni (21.21-36), Izirayeli woolo paa pye wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga kee yeri. Naa paa ka saa gbɔn wa Amori cenle woolo pe tara, a pe si to pe na malaga ni, ma ya pe wunlumbolo Sihon naa ŋgi pe ni. Mowabu tara wunlunanga wila Yenɛɛlɛ yon senre yofɔ Balaamu wi ɛ wi Izirayeli woolo pe danga. Een fo, a Balaamu wi si logo Yenɛɛlɛ li yeri, meɛ duwaw pye pe kan. Ma Izirayeli woolo pe ta wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga kee yeri bere, paa leele pe jiri naa ki shyen wogo na. Paa Zhouwe wi wo a wi cen wa Moyisi wi yonlo. Yenɛɛlɛ lɛa ngasegele kele kan naa Moyisi wi yeri sherege fetiye naa saara wogo na, konaa ma tara nda pe yaa ka ta ti kongolo ke naga pe na fun.

Nomburu sewe wi yen na para leele mbele pe wire ti fanla pe na, a paa fye poro senre na. Poro mbele paa yiri ma je Yenɛɛlɛ lo naa Moyisi wi na, wo na Yenɛɛlɛ lɛa wo wila pe yeɛe sinni we. Een fo Yenɛɛlɛ li yen sinne li woolo pe ni. Lɛa pe go sige ma pe ta wa gbinri wi ni. Lɛa duwaw pe na konaa ma yawa kan pe yeri pe juguye pe na, paa yeɛe nga na Yenɛɛlɛ yon senre yofɔ Balaamu wila ki yo ma yo fo:

Een fo Yenɛɛlɛ lii leele mbele danga, mi mbe ya mbe poro danga meɛe?
Yawe Yenɛɛlɛ lii nangbanwa senre yo leele mbele na, mi mbe ya mbe nangbanwa senre yo pe na meɛe?

Ambo wi mbe ya mbe Zhakabu setirige piile legere pe jiri, mbe Izirayeli woolo janwa wi jiri (Nombu 23.8, 10a)?

Sewe wi yen ma konlo yeɛe nga na

Izirayeli woolo pe jinriwe konaa pe cengele ke censara 1-4

Ngasegele ngele ke tege kapyegele kele yeɛe na 5-6

Kagala ngele ke tege Yenɛɛlɛ li gbogolomo pi na 7.1-10.10

Izirayeli woolo pe jinriwe wa Sinayi ma saa gbɔn wa Mowabu tara 10.11-21.35

Nan̄a na pàa pye na yinri Balaamu wi sɛnrɛ 22.1-25.18

Yɛɛ gbɛgɛlɛmɛ mbe ye wa tara nda Yɛnnɛlɛ lāa yɔn fɔlɔ kɔn mbe kan ti ni 25.19-27.23

Kagala ngele leele pàa cɛn ke cɛnwɛ wa Mowabu tara 28-32

Izirayeli woolo pe yɛɛ gbɛgɛlɛmɛ sanni pe sa Kana tara ti sho 33-36

IZIRAYELI WOOLU PE JINRIWE KONAA PE CENGELɛ KE CENSARA

1-4

Izirayeli woolo pe jinriwe

wa Sinayi gbinri wi ni

¹ Yawe Yɛnnɛlɛ lāa para Moyisi wi ni wa filisaga paraga go ki ni, wa Sinayi yanwiga gbinri wi ni. Kila pye Izirayeli woolo pe yiringɔlɔ wa Ezhipiti tara, ki yɛlɛ shyen wolo li yenge shyen wogo ki pilige kɔngbannga ki na. Lāa wi pye fɔ:

² «Ye Izirayeli gbogolomɔ woolo pe ni fuun pe mɛrɛ ti yɔnlɔgɔ ye yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni. Ye nambala pe ni fuun nungba nungba pe jiri.

³ Mboro naa Arɔn wi ni, ye nambala mbele pe mbe ya malaga gbɔn pe ni fuun pe jiri, mbege lɛ mbele pɛ ta yɛlɛ nafa nafa konaa pe yɛgɛ fɛnnɛ pe ni, poro mbele pɛ pye Izirayeli woolo pe malingbɔɔnlɔ ngbeleye ye.

⁴ Cɛnlɛ pyew li nan̄a nungba daga mbe pye ye ni, poro pe yaa pye pe setiriye woolo pe go na mbaa ye sari.

⁵ Leele mbele pe yaa taga ye na mbaa ye sari pe mɛrɛ ti nda: Uruben cɛnlɛ woo wowi na Shedewuri pinambyɔ Elisuri.

⁶ Simeyɔn cɛnlɛ woo wowi na Zurishadayi pinambyɔ Shelumiyeli.

⁷ Zhuda cɛnlɛ woo wowi na Aminadabu pinambyɔ Naashɔn.

⁸ Isakari cɛnlɛ woo wowi na Suwari pinambyɔ Netaneyeli.

⁹ Zabulon cɛnlɛ woo wowi na Elon pinambyɔ Eliyabu.

¹⁰ Zhozufu pinambyɔ Efirayimu wi cɛnlɛ woo wowi na Amihudi pinambyɔ Elishama.

Zhozufu pinambyɔ Manase wi cɛnlɛ woo wowi na Pedasuri pinambyɔ Gamiliyeli.

¹¹ Benzhamɛ cɛnlɛ woo wowi na Gidewoni pinambyɔ Abidan.

¹² Dan cɛnlɛ woo wowi na Amishadayi pinambyɔ Ayezɛri.

¹³ Asɛri cɛnlɛ woo wowi na Okiran pinambyɔ Pagiyeli.

¹⁴ Gadi cɛnlɛ woo wowi na Dewuweli pinambyɔ Eliyazafu.

¹⁵ Nɛfitali cɛnlɛ woo wowi na Ena pinambyɔ Ayira.»

¹⁶ Poro wɛlɛ pàa wɔ Izirayeli gbogolomɔ woolo pe sɔgɔwɔ, a pɛ pye pe cɛngɛlɛ ke teelee; poro pàa pye Izirayeli woolo waga legɛrɛ[†] teelee wɛlɛ.

¹⁷ Ki nambala kɛ ma yiri shyen mbele pe mɛrɛ ti naga yɛɛn, poro wɛlɛ Moyisi naa Arɔn pàa taga pe yɛɛ na.

¹⁸ A pɛ si gbogolomɔ woolo pe ni fuun pe gbogolo pe yiringɔlɔ wa Ezhipiti tara, yɛlɛ shyen wolo li yenge shyen wogo ki pilige kɔngbannga ki na. Pàa leele pe mɛrɛ ti yɔnlɔgɔ ma yala pe cɛngɛlɛ, naa pe setiriye yo naa pe seye yi ni. Pàa nambala pe ni fuun nungba nungba pe jiri maga lɛ mbele pàa ta yɛlɛ nafa nafa konaa pe yɛgɛ fɛnnɛ pe ni.

[†] 1:16 1:16: Nga kɛ yo fɔ Izirayeli woolo waga legɛrɛ ki mbe ya logo fun fɔ Izirayeli sorodasheelɛ ngbeleye teelee.

¹⁹ Moyisi wila pe jiri wa Sinayi gbinri wi ni, paa yege nga na Yawe Yennele laa ki yo wi kan we.

²⁰ Izirayeli† pinambyo kongbanja Uruben wi setirige piile poro na, mbe yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni, nambala mbele fuun pe mbaa ya malaga gbon, paa pe ni fuun nungba nungba pe mere ti yonlogo, maga le mbele paa ta ye le nafa nafa konaa pe yege fenne pe ni.

²¹ Nambala mbele paa jiri wa Uruben cenle li ni, paa pye lere waga shyen ma yiri kogoloni naa cenme kangurugo (46 500).

²² Simeyon setirige piile poro na, mbe yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni, nambala mbele fuun pe mbaa ya malaga gbon, paa pe ni fuun nungba nungba pe mere ti yonlogo, maga le mbele paa ta ye le nafa nafa konaa pe yege fenne pe ni.

²³ Nambala mbele paa jiri wa Simeyon cenle li ni, paa pye lere waga nafa shyen ma yiri ke ma yiri koljere naa cenme taanri (59 300).

²⁴ Gadi setirige piile poro na, mbe yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni, nambala mbele fuun pe mbaa ya malaga gbon, paa pe ni fuun nungba nungba pe mere ti yonlogo, maga le mbele paa ta ye le nafa nafa konaa pe yege fenne pe ni.

²⁵ Nambala mbele paa jiri wa Gadi cenle li ni, paa pye lere waga nafa shyen ma yiri kangurugo naa cenme kogoloni naa nafa shyen ma yiri ke (45 650).

²⁶ Zhuda setirige piile poro na, mbe yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni, nambala mbele fuun pe mbaa ya malaga gbon, paa pe ni fuun nungba nungba pe mere ti yonlogo, maga le mbele paa ta ye le nafa nafa konaa pe yege fenne pe ni.

²⁷ Nambala mbele paa jiri wa Zhuda cenle li ni, paa pye lere waga nafa taanri ma yiri ke ma yiri tijere, naa cenme kogoloni (74 600).

²⁸ Isakari setirige piile poro na, mbe yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni, nambala mbele fuun pe mbaa ya malaga gbon, paa pe ni fuun nungba nungba pe mere ti yonlogo, maga le mbele paa ta ye le nafa nafa konaa pe yege fenne pe ni.

²⁹ Nambala mbele paa jiri wa Isakari cenle li ni, paa pye lere waga nafa shyen ma yiri ke ma yiri tijere naa cenme tijere (54 400).

³⁰ Zabulon setirige piile poro na, mbe yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni, nambala mbele fuun pe mbaa ya malaga gbon, paa pe ni fuun nungba nungba pe mere ti yonlogo, maga le mbele paa ta ye le nafa nafa konaa pe yege fenne pe ni.

³¹ Nambala mbele paa jiri wa Zabulon cenle li ni, paa pye lere waga nafa shyen ma yiri ke ma yiri koloshyen naa cenme tijere (57 400).

³² Zhozeu pinambyo Efrayimu setirige piile poro na, mbe yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni, nambala mbele fuun pe mbaa ya malaga gbon, paa pe ni fuun nungba nungba pe mere ti yonlogo, maga le mbele paa ta ye le nafa nafa konaa pe yege fenne pe ni.

³³ Nambala mbele paa jiri wa Efrayimu cenle li ni, paa pye lere waga nafa shyen naa cenme kangurugo (40 500).

³⁴ Manase setirige piile poro na, mbe yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni, nambala mbele fuun pe mbaa ya malaga gbon, paa pe ni fuun nungba

† 1:20 1:20: Izirayeli wo nungba wo paa pye na yinri Zhakobu.

nunḡba pe mēre ti yonlōḡo, maga le mbele pāa ta yeḡe nafa nafa konaa pe yeḡe fenne pe ni.

³⁵ Nambala mbele pāa jiri wa Manase cenḡe li ni, pāa pye lere waga nafa ma yiri ke ma yiri shyen naa cenme shyen (32 200).

³⁶ Benzhamē setirige piile poro na, mbe yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni, nambala mbele fuun pe mbāa ya malaga ḡbōn, pāa pe ni fuun nunḡba nunḡba pe mēre ti yonlōḡo, maga le mbele pāa ta yeḡe nafa nafa konaa pe yeḡe fenne pe ni.

³⁷ Nambala mbele pāa jiri wa Benzhamē cenḡe li ni, pāa pye lere waga nafa ma yiri ke ma yiri kanḡurugo naa cenme tijere (35 400).

³⁸ Dan setirige piile poro na, mbe yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni, nambala mbele fuun pe mbāa ya malaga ḡbōn, pāa pe ni fuun nunḡba nunḡba pe mēre ti yonlōḡo, maga le mbele pāa ta yeḡe nafa nafa konaa pe yeḡe fenne pe ni.

³⁹ Nambala mbele pāa jiri wa Dan cenḡe li ni, pāa pye lere waga nafa taanri ma yiri shyen naa cenme koloshyen (62 700).

⁴⁰ Aseri setirige piile poro na, mbe yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni, nambala mbele fuun pe mbāa ya malaga ḡbōn, pāa pe ni fuun nunḡba nunḡba pe mēre ti yonlōḡo, maga le mbele pāa ta yeḡe nafa nafa konaa pe yeḡe fenne pe ni.

⁴¹ Nambala mbele pāa jiri wa Aseri cenḡe li ni, pāa pye lere waga nafa shyen ma yiri nunḡba naa cenme kanḡurugo (41 500).

⁴² Nefitali setirige piile poro na, mbe yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni, nambala mbele fuun pe mbāa ya malaga ḡbōn, pāa pe ni fuun nunḡba nunḡba pe mēre ti yonlōḡo, maga le mbele pāa ta yeḡe nafa nafa konaa pe yeḡe fenne pe ni.

⁴³ Nambala mbele pāa jiri wa Nefitali cenḡe li ni, pāa pye lere waga nafa shyen ma yiri ke ma yiri taanri naa cenme tijere (53 400).

⁴⁴ Ki leele mbele, poro weḡe Moyisi naa Arōn, naa leele ke ma yiri shyen mbele pāa pye Izirayeli woolo pe go na pāa jiri we. Ki nambala pāa yiri nunḡba nunḡba Izirayeli cengeḡe ke ma yiri shyen ke ni ma pye pe seye yi teele.

⁴⁵ Izirayeli woolo mbele pāa jiri ma yala pe seye yi ni, mbele pe mbāa ya mbe malaga ḡbōn, maga le mbele pāa ta yeḡe nafa nafa konaa pe yeḡe fenne pe ni,

⁴⁶ pe ni fuun pāa pye lere waga cenme kogoloni ma yiri taanri, naa cenme kanḡurugo naa nafa shyen ma yiri ke (603 550)*.

Levi setirige piile pe tunḡo

kila pye ki ye

⁴⁷ Levi setirige piile, mbe yala pe cenḡe li ni, pe sila pe jiri mbe pe pinle Izirayeli woolo sanmbala pe ni.

⁴⁸ Katugu Yawe Yenḡeḡe lāa para Moyisi wi ni maa pye fo:

⁴⁹ «Maga ka Levi setirige piile pe cenḡe li jiri, maga si ka pe mēre ti yonlōḡo mberi pinle Izirayeli woolo sanmbala pe ni.

⁵⁰ Eēn fō, Yenḡeḡe li censaga paraga go nga yon finliwē senre ti yen ma teḡe wa ki ni konaa ki tunḡo pyeyaara ti ni, naa ki nawa yaara ti ni fuun

† 1:46 1.1-46: Izirayeli woolo pe yon nga ki naga ma ḡbōḡo yeēn, ko yen naga nari yeḡe nga na yon folo na Yenḡeḡe lāa le pe teḡeḡe pe yeri lāa li yon fili ma ti a pē ḡeḡe we; Nombu 26.1-51.

ti ni, mari le Levi setirige piile pe kee. Poro pe yaa la Yennele censaga paraga go ki tungu, naa ki tunngo pyeyaara ti ni, mbaa tunngo nga ki yaa la piin wa ki ni ki piin; paga sa cen laga o laga, pe yaa pe paara yinre ti kankan mbe cen mbege maga.

⁵¹ Na yaga ka yiri mbaa kee, poro pe yaa Yennele censaga paraga go ki kologi. Na paga ka sa cen, poro pe yaa ki kan. Na lere wa ka fulo wa ki tanla, na Levi setirige pyo ma, wi daga poo gbo.

⁵² Izirayeli woolo pe ni fuun nungba nungba pe yaa pe paara yinre ti kankan wa pe censara ti ni. Nambala pe ni fuun nungba nungba pe daga mbe pye wa pe cengele ke tegere yaara ti tanla, mbe yala pe malingboonlo ngbeleye yi ni.

⁵³ Levi setirige piile poro pe yaa pe paara yinre ti kankan mbe cen, mbe Yennele censaga paraga go ki maga, ko nga yon finliwe kesu wi yen wa ki ni we, mbe pye ki welefenne; jango na nawa piga ka ngban Izirayeli gbogolomo woolo pe ni.»

⁵⁴ A Izirayeli woolo pe si tanga ma yala senre nda Yawe Yennele laa yo Moyisi wi kan ti ni.

2

Izirayeli cengele ke cenlomo wa paara yinre censaga ki ni

¹ Yawe Yennele laa para Moyisi naa Aron pe ni ma yo fo: ² «Izirayeli woolo pe ni fuun nungba nungba pe yaa ka pe paara yinre ti kankan mbe cen wa pe cengele ke tegere yaara ti tanla, wa pe malingboonlo ngbeleye yi dirapoye pe tanla. Pe yaa ka pe paara yinre ti kankan mbe cen, mbe yege wa filisaga paraga go ki yeri mbege maga mbege fili, mbe fogo yaga poro naa ko sogwo†.

³ «Wa filisaga paraga go ki yonlo yirisaga kee yeri, mbele pe yaa ka keli mbe pe paara yinre ti kankan mbe cen pe yaa ka pye wa Zhuda paara yinre censaga ki dirapo wi tanla, mbe gbegele mbe pye malingboonlo ngbeleye. Aminadabu pinambyo Naashon wo wi yen to Zhuda cenle woolo pe go na.

⁴ Naashon malingboonlo ngbelege kila pye nambala waga nafa taanri ma yiri ke ma yiri tijere, naa cenme kogoloni (74 600).

⁵⁻⁷ Isakari cenle woolo naa Zabulon cenle woolo pe yaa pe paara yinre ti kankan mbe cen Zhuda cenle woolo pe kanngaya shyen yi na. Suwari pinambyo Netaneyeli wo wi yen to Isakari cenle woolo pe go na. Wi malingboonlo ngbelege kila pye nambala waga nafa shyen ma yiri ke ma yiri tijere naa cenme tijere (54 400). Zabulon cenle woolo poro na, Elon pinambyo Eliyabu wo wi yen to pe go na.

⁸ Elon malingboonlo ngbelege kila pye nambala waga nafa shyen ma yiri ke ma yiri koloshyen naa cenme tijere (57 400).

⁹ Zhuda censaga malingboonlo ngbeleye taanri yi leele pe ni fuun paa pye nambala waga cenme naa nafa tijere ma yiri kogoloni naa cenme tijere (186 400). Poro pe yaa ka keli mbe yiri mbaa kee.

¹⁰ «Wa filisaga paraga go ki yonloparawa kalige kee yeri, Uruben paara yinre censaga dirapo wi yaa pye wa, naa wi malingboonlo ngbeleye yi ni. Shedewuri pinambyo Elisuri wo wi yen to Uruben cenle woolo pe go na.

† 2:2 2.2: Izirayeli cengele ke ma yiri shyen ke yaa cen mbe Yennele censaga paraga go ki maga mbege fili ki keyen tijere yi na, cengele taanrindaanri yaa pye mbe cen ki kee ki ni fuun nungba nungba pyew ki na.

¹¹ Elisuri malingboonlo ngbelege kila pye nambala waga nafa shyen ma yiri kogolonni naa cenme kangurugo (46 500).

¹² Simeyon cenle woolo pe yaa pe paara yinre ti kankan mbe cen Uruben cenle woolo pe kangaya na. Zurishadayi pinambyo Shelumiyeli wo wi yen to Simeyon cenle woolo pe go na.

¹³ Shelumiyeli malingboonlo ngbelege kila pye nambala waga nafa shyen ma yiri ke ma yiri kolajere naa cenme taanri (59 300).

¹⁴ «Ko pungo na, Gadi cenle woolo poro pe yaa cen le pe tanla. Erewuweli pinambyo Eliyazafu wo wi yen to Gadi cenle woolo pe go na.

¹⁵ Eliyazafu malingboonlo ngbelege kila pye nambala waga nafa shyen ma yiri kangurugo naa cenme kogolonni naa nafa shyen ma yiri ke (45 650).

¹⁶ «Uruben censaga malingboonlo ngbelege taanri yi leele pe ni fuun paa pye nambala waga cenme naa nafa shyen ma yiri ke ma yiri nungba naa cenme tijere naa nafa shyen ma yiri ke (151 450). Poro pe yaa pye shyen woolo mbe yiri mbaa kee.

¹⁷ «Ko pungo na, Levi setirige censaga woolo pe yaa yiri mbe kari filisaga paraga go ki ni. Pe yaa ka pye censara kongbannda shyen to naa censara pungo woro shyen ti nandogomo. Pe yaa ka pe paara yinre ti kankan mberi tagala ti yee na yee nga na, pa pe yaa ka yiri mbe tagala pe yee na ma mbaa kee, nambala pe ni fuun nungba nungba pe yaa ka pye wa pe censara, wa pe dirapoye pe tanla.

¹⁸ «Wa filisaga paraga go ki yonlo tosaga kee yeri, Efrayimu paara yinre censaga dirapo wi yaa pye wa, naa pe malingboonlo ngbelege yi ni. Amihudi pinambyo Elishama wo wi yen to Efrayimu cenle woolo pe go na.

¹⁹ Elishama malingboonlo ngbelege kila pye nambala waga nafa shyen naa cenme kangurugo (40 500).

²⁰⁻²² Manase cenle woolo naa Benzhamé cenle woolo pe yaa ka pe paara yinre ti kankan mbe cen Efrayimu cenle woolo pe kangaya shyen yi na. Pedasuri pinambyo Gamiliyeli wo wi yen to Manase cenle woolo pe go na. Gamiliyeli malingboonlo ngbelege kila pye nambala waga nafa ma yiri ke ma yiri shyen naa cenme shyen (32 200). Benzhamé cenle woolo poro na, Gidewoni pinambyo Abidan wo wi yen to pe go na.

²³ Abidan malingboonlo ngbelege kila pye nambala waga nafa ma yiri ke ma yiri kangurugo naa cenme tijere (35 400).

²⁴ Efrayimu censaga malingboonlo ngbelege taanri yi leele pe ni fuun paa pye nambala waga cenme ma yiri kolotaanri naa cenme (108 100). Poro pe yaa pye taanri woolo mbe yiri mbaa kee.

²⁵ «Wa filisaga paraga go ki yonloparawa kameŋge kee yeri, Dan paara yinre censaga dirapo wi yaa pye wa, naa pe malingboonlo ngbelege yi ni. Amishadayi pinambyo Ayezeri wo wi yen to Dan cenle woolo pe go na.

²⁶ Ayezeri malingboonlo ngbelege kila pye nambala waga nafa taanri ma yiri shyen naa cenme koloshyen (62 700).

²⁷⁻²⁹ Aseri cenle woolo naa Nefitali cenle woolo pe yaa ka pe paara yinre ti kankan mbe cen Dan cenle woolo pe kangaya shyen yi na. Okiran pinambyo Pagiyeli wo wi yen to Aseri cenle woolo pe go na. Pagiyeli malingboonlo ngbelege kila pye nambala waga nafa shyen ma yiri nungba naa cenme kangurugo (41 500). Nefitali cenle woolo poro na, Ena pinambyo Ayira wo wi yen to pe go na.

³⁰ Ayira malingboonlo ngbelege kila pye nambala waga nafa shyen ma yiri ke ma yiri taanri naa cenme tijere (53 400).

³¹ Dan cənsaga malingbɔɔnɔ ngbeleye taanri yi leele pe ni fuun paa pye nambala waga cənme naa nafa shyen ma yiri ke ma yiri koloshyen naa cənme kɔgɔloni (157 600). Poro pe yaa ka pye punɔgofenne mbe yiri mbaa kee pe dirapoye pe ni.»

³² Izirayeli woolo mbele paa jiri seye seye poro la wele yeen. Poro wele paa jiri, a pɛ pye paara yinre ti cənsara fenne, ma yala pe malingbɔɔnɔ ngbeleye yi ni. Paa pye lere waga cənme kɔgɔloni ma yiri taanri naa cənme kanɔurugo naa nafa shyen ma yiri ke (603 550).

³³ Eɛn fɔ, pe sila Levi setirige piile pe jiri mbe pe pinle Izirayeli woolo sanmbala pe ni, ma yala Yawe Yennele laa ki yo Moyisi wi kan yege nga na ki ni.

³⁴ Izirayeli woolo paa tanga ma yala senre nda fuun Yawe Yennele laa yo Moyisi wi kan ti ni. Ki pye ma, a pɛ si pe paara yinre ti kankan ma cən pe dirapoye pe tanla. Pa paa si kaa yiri ma, ma tagala pe yeɛ na, na kee ma yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni.

3

Levi setirige piile konaa pe jinriwe kala

¹ Arɔn naa Moyisi pe setirige piile pe mɛre ti nda, sanga ɲa ni Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni wa Sinayi yanwiga ki na we.

² Arɔn pinambiile paa pye tijere, pe mɛre ti nda: Wi pinambyɔ kɔɲbanɲa wo lawi ɲa Nadabu, a Abiyu si taga, naa Eleyazari konaa Itamari†.

³ Arɔn pinambiile pe mɛre to lari yeɛn. Paa sinme kpoyi wo pe na ma pe wo ma pe tege saraga wofenne, ma pe le saraga wɔgɔtunɲgo ki ni.

⁴ Nadabu naa Abiyu paa ku Yawe Yennele li yege sɔgɔwɔ ma pe ta wa Sinayi gbiri wi ni, katugu paa pan kason ni mbe saraga wɔ Yennele li yeri nga li sila ki kono kan. Pe sila pinambiile se. Eleyazari naa Itamari paa pye na saraga wɔgɔtunɲgo ki piin, a pe to Arɔn wila pe kɔrɔsi†.

⁵ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni ma yo fɔ:

⁶ «Ma pan Levi cənle woolo pe ni, ma pe le saraga wɔfɔ Arɔn wi keɛ wila wele pe na, ɲaɲgo paa wi sari wa tunɲgo ki ni.

⁷ Yaara nda fuun ti le Arɔn naa Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe keɛ, wa filisaga paraga go ki yege, poro pe yaa lari kɔrɔsi, mbaa Yennele cənsaga paraga go ki tunɲgo ki piin.

⁸ Filisaga paraga go ki nawa tunɲgo pyeyaara to naa yaraga nga fuun ki le Izirayeli gbogolomo woolo pe keɛ paa wele ki na, poro pe yaa lari kɔrɔsi, mbaa cənsaga paraga go ki tunɲgo ki piin.

⁹ Ma Levi setirige piile pe kan Arɔn naa wi pinambiile pe yeri pew; pe yaa yiri wa Izirayeli woolo sanmbala pe sɔgɔwɔ mbe kan wi yeri†.

¹⁰ Arɔn naa wi pinambiile poro na, ma pe tege paa saraga wɔgɔtunɲgo ki piin. Na lere wa yege ka fulu wa cənsaga paraga go ki tanla, na saraga wɔfɔ ma, wi daga pe wo gbo.»

¹¹ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni naa ma yo fɔ:

† 3:2 3:2: Nombu 26.60 † 3:4 3:4: Levi 10.1-2; Nombu 26.61 † 3:9 3:9: Nga ki yo fɔ Levi setirige piile pe pe kan Arɔn wi yeri, ko yen naga nari ma yo pe yaa la tunɲgo piin wi kan. Na pe kaa tunɲgo piin Arɔn wi kan, kona ki cən pe yen naga piin Yawe Yennele lo kan.

¹² «Wele, mi jate mî Levi setirige piile pe wɔ Izirayeli woolo sanmbala pe sɔgɔwɔ. Pe yen na woolo mbaa tunngo piin na kan Izirayeli woolo pe pinambiile konɔɔbanmbala pe ni fuun pe yɔnlo.

¹³ Katugu pinambiile konɔɔbanmbala pe ni fuun pe yen na woolo. Pilige nga ni mîla Ezhipiti tara woolo pe pinambiile konɔɔbanmbala pe gbo, mîla Izirayeli woolo pe pinambiile konɔɔbanmbala pe wɔ ma pe tege pe ye na yee kan; leele pe pinambiile konɔɔbanmbala pe yaa pye na woolo naa yaayoro ti pinambire konɔɔbannda ti ni. Muwi mi yen Yawe Yenɔɔle le†.»

¹⁴ Yawe Yenɔɔle lăa para Moyisi wi ni naa wa Sinayi gbinri wi ni maa pye fo:

¹⁵ «Ma Levi setirige piile pe jiri ma yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni; ma nambala pe ni fuun nungba nungba pe jiri mbege le mbele pè ta yenge nungba nungba pe na konaa pe yee fenne pe ni.»

¹⁶ A Moyisi wî si pe jiri ma yala Yawe Yenɔɔle li senyoro ti ni, paa yee nga na lăa ki yo maa kan we.

¹⁷ Levi pinambiile pe mɛɛ ti nda: Gerishon, naa Kehati konaa Merari.

¹⁸ Gerishon pinambiile pe mɛɛ ti nda ma yala pe setiriye yi ni: Libini naa Shimeyi.

¹⁹ Kehati pinambiile pe mɛɛ ti nda ma yala pe setiriye yi ni: Amiramu, naa Yizehari, naa Eburon konaa Uziyeli.

²⁰ Merari pinambiile pe mɛɛ ti nda ma yala pe setiriye yi ni: Mahali naa Mushi. Poro wele paa pye Levi setirige piile, ma yala pe seye yi ni.

²¹ Libini sege woolo naa Shimeyi sege woolo pa paa yiri wa Gerishon setirige ki ni.

²² Paa nambala pe ni fuun nungba nungba pe jiri maga le mbele paa ta yenge nungba nungba pe na konaa pe yee fenne pe ni; mbele paa jiri paa pye lere waga koloshyen naa cenme kangurugo (7 500).

²³ Gerishon setirige piile pe seye woolo paa pe paara yinre ti kankan ma cen wa Yenɔɔle censaga paraga go ki punɔ na, wa yonlo tosaga yeri.

²⁴ Layeli pinambyo Eliyazafu wo wila pye sege to Gerishon setirige piile pe go na.

²⁵ Filisaga paraga go ki yaara nda paa le Gerishon setirige piile pe kee paa ti korosi ti nda: Yenɔɔle censaga paraga go ko naa filisaga paraga go ki ni, naa paraga nga pe ma tege maga gona wi ton ki ni, konaa filisaga paraga go ki yeyongo tonparaga ki ni,

²⁶ naa paara nda pe ma po longo ki jasa wi na ti ni, naa longo ki jasa na wi Yenɔɔle censaga paraga go konaa saraga wosaga ki maga maga fili ki yeyongo tonparaga ki ni, konaa manda nda fuun pe ma tege naga tunngo ki piin ti ni.

²⁷ Amiramu sege woolo, naa Yizehari sege woolo, naa Eburon sege woolo konaa Uziyeli sege woolo pa paa yiri wa Kehati setirige ki ni. Poro wele paa pye Kehati setirige piile pe seye woolo wele.

²⁸ Nambala mbele fuun paa jiri maga le mbele pè ta yenge nungba nungba konaa pe yee fenne pe ni, paa pye lere waga kolotaanri naa cenme kogoloni (8 600)†. Poro paa pye na filisaga paraga go ki laga kpoyi ki korosi.

† 3:13 3.13: Eki 13.2 † 3:28 3.28: Leele yon nga ki kan laga ki laga nga ki ni ki woro ma yala nga ki kan wa Nambu 3.39laga ki ni. Ki mbe ya pye sewe yonlogofu wo wila wa ma la. Yenɔɔle senre sewe ja wi yen Gireki senre ni wo leele yon nga kan ko yen lere waga kolotaanri naa cenme taanri (8 300) paa yee nga na ki yen ma yonlogo wa go 3.39 laga ki ni.

²⁹ Kehati setirige piile pe seye woolo paa pe paara yinre ti kankan ma cen wa censaga paraga go ki yonloparawa kalige kee yeri.

³⁰ Uziyeli pinambyo Elizafan wo wila pye to Kehati setirige piile pe go na.

³¹ Yaara nda paa le Kehati setirige piile pe kee paa ti korosi ti nda: Paa yon finliwe kesu† wi le Keyati setirige piile pe kee paa wele wi na, naa tabali na wila pye kpoyi Yenhele yege na wi ni, naa fitanladaga wi ni, naa saraga wosara ti ni, naa laga kpoyi ki tunngo pyeyaara ti ni, naa paraga nga paa po ma filisaga paraga go ki nawa pi kon shyen ki ni, konaa ki yaara ti ni fuun ti ni.

³² Saraga wofa Aron wi pinambyo Eleyazari wo wila pye to Levi setirige piile pe teelee pe go na. Leele mbele paa tege paa filisaga paraga go ki laga kpoyi ki korosi, wo wila pye pe go na.

³³ Mahali sege woolo naa Mushi sege woolo pa paa yiri wa Merari setirige ki ni. Poro wele paa pye Marari wi setirige piile pe seye woolo wele.

³⁴ Nambala mbele fuun paa jiri, maga le mbele pe ta yenge nungba nungba konaa pe yegefenne pe ni, paa pye lere waga kogoloni naa cenme shyen (6 200).

³⁵ Abihayili pinambyo Suriyeli wo wila pye to Merari setirige piile pe seye woolo pe go na. Paa pe paara yinre ti kankan ma cen wa Yenhele censaga paraga go ki yonloparawa kameenge kee yeri.

³⁶ Yaara nda paa le Merari setirige piile pe kee paa ti korosi ti nda: Yenhele censaga paraga go ki tire papara papara to naa ki tipaara ti ni, naa ki tiyagala ke ni, naa tiyagala ke nogona cencyaara ti ni, naa ki tunngo pyeyaara ti ni, naa yaara nda fuun ti yen ki wogo ti ni,

³⁷ naa jasa na wi longo ki maga maa fili wi tiyagala ke ni, naa tiyagala ke nogona cencyaara ti ni, naa paara pe mari popo kannagagala ngele na ke ni, konaa ti manda ti ni.

³⁸ Moyisi naa Aron konaa Aron wi pinambiile pe ni, paa pe paara yinre ti kankan ma cen wa filisaga paraga go ki yege, wa yonlo yirisaga yeri. Poro paa pye na Yenhele censaga paraga go ki korosi Izirayeli woolo pe kan. Mbe wo Moyisi, naa Aron konaa Aron wi pinambiile pe ni, na lere wa yege ka fulo wa ki tanla, wi daga poo gbo.

³⁹ Levi setirige piile mbele fuun Moyisi naa Aron paa jiri ma yala pe seye yi ni, maga le nambala mbele fuun paa ta yenge nungba nungba konaa pe yegefenne pe ni, paa yege nga na Yawe Yenhele laa ki yo we, paa pye lere waga nafa ma yiri shyen (22 000).

Pinambiile konghanmbala pe go shogo kala

⁴⁰ Yawe Yenhele laa Moyisi wi pye fa: «Izirayeli woolo pe pinambiile konghanmbala pe ni fuun pe jiri, mbege le mbele pe ta yenge nungba nungba pe na konaa pe yegefenne pe ni, ma pe mere ti yonlogo.

⁴¹ Ma Levi setirige piile pe wo ma pe pye mi na Yawe Yenhele na woolo, Izirayeli woolo pe pinambiile konghanmbala pe yonlo. Ki pyelomo nungba pi na fun, ma Levi setirige piile pe yaayoro ti wo mari pye na woro Izirayeli woolo pe yaayoro ti pinambire konghannda ti ni fuun ti yonlo.»

† 3:31 3:31: *Yon finliwe kesu*: Kesu wa lawi, yon finliwe senre tila pye ma yonlogo sindeere papara papara nda na tila pye ma tege wa wi ni. Wila pye naga nari ma yo Yenhele li yen le.

⁴² A Moyisi wi si Izirayeli woolo pe pinambiile kongbanmbala pe ni fuun pe jiri ma yala Yawe Yenŋele li senyoro ti ni.

⁴³ Pinambiile kongbanmbala mbele paa jiri ma yala pe mɛɛ ti ni, maga lɛ mbele paa ta yenge nungba nungba pe na konaa pe yegɛfenne pe ni, paa pye lere waga nafa ma yiri shyen naa cɛnme shyen naa nafa taanri ma yiri kɛ ma yiri taanri (22 273).

⁴⁴ Yawe Yenŋele laa Moyisi wi pye naa fo:

⁴⁵ «Levi setirige piile pe wo pe pye na woolo, Izirayeli woolo pe pinambiile kongbanmbala pe yonlo, ma pe yaayoro ti wo ti pye na woro Izirayeli woolo pe yaayoro ti yonlo; pa kona Levi setirige piile pe yaa pye na woolo. Muwi mu yen Yawe Yenŋele lɛ.

⁴⁶ Izirayeli woolo pe pinambiile kongbanmbala mbele pɛ lɛɛ ma wɛ Levi setirige piile pe na lere cɛnme shyen naa nafa taanri ma yiri kɛ ma yiri taanri (273), pe daga mbe go sho.

⁴⁷ Ma yaa warifuwe pyo kangurugo kangurugo sho lere nungba nungba pyew wi yeri; ma yaa ti sho mbe yala cɛnsaga paraga go ki warifuwe pyo nuguwo pi ni, wi nuguwo pi yen giramu kɛ.

⁴⁸ Ki penjara mari kan Arɔn naa wi pinambiile pe yeri ti pye Izirayeli woolo pe pinambiile kongbanmbala mbele pɛ lɛɛ ma wɛ Levi setirige piile pe na pe go shogo sara.»

⁴⁹ Levi setirige piile paa Izirayeli woolo pe pinambiile kongbanmbala pe go sho, pinambiile kongbanmbala mbele paa lɛɛ ma wɛ pe na, Moyisi wila pe go shogo sara wi sho.

⁵⁰ Penjara nda wila sho Izirayeli woolo pe pinambiile kongbanmbala pe yeri, tila pye warifuwe pyo waga keke naa cɛnme taanri naa nafa taanri ma yiri kangurugo (1 365), ma yala cɛnsaga paraga go ki warifuwe pyo nuguwo pi ni.

⁵¹ A Moyisi wi sigi go shogo penjara ti kan Arɔn naa wi pinambiile pe yeri ma yala Yawe Yenŋele li senyoro ti ni.

4

Levi setirige piile pe tunndo

¹ Yawe Yenŋele laa para Moyisi naa Arɔn pe ni ma yo fo:

² «Wa Levi setirige piile pe sogowo, ye Kehati setirige piile pe mɛɛ ti yonlogo ye yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni;

³ mbege lɛ leelee mbele pɛ ta yeɛ nafa ma yiri kɛ kɛ pe na, konaa pe yegɛfenne pe ni, fo saga wa mbele pɛ ta yeɛ nafa shyen ma yiri kɛ kɛ pe na, mbele fuun pe mbe ya mbaa tunngo ka piin wa filisaga paraga go ki ni we.

⁴ «Kehati setirige piile pe tunngo ki yaa ka pye mbaa filisaga paraga go ki yaara nda ti yen jende kpoyi ti korosi.

⁵ Na kiga ka gbɔn Izirayeli woolo pe pe paara yinɛ ti kolɔgi mbaa kee sanga ŋa ni, Arɔn naa wi pinambiile pe yaa pan gben mbe paraga ŋga ki yen ma po ma cɛnsaga paraga go ki kon shyen ki sanga, mbege wa yon finliwɛ senɛ kɛsu wi na mboo tɔn.

⁶ Pe yaa kɛsu wi tɔn paritɔnngo ni, ŋga pɛ gbegɛle seɛɛ liire ni; pe yaa ŋganra paraga wi ti ni fuun ti go na mberi tɔn. Ko punngo na, pe yaa kɛsu wi lekanngagala ke le wi na.

⁷ «Buru ŋa pe ma kan Yenŋele yeri wi ma tege tabali ŋa na, pe yaa wi tɔn ŋganra paraga ni. Pe yaa tasaala pe taga wi na, naa wojengele ke ni,

naa leyaara ti ni, konaa duven saraga nga pe ma wo wi lekugbogolo ke ni. Buru nga wi daga mbaa woo saraga na yeri sanga pyew, poo taga wa wi na.

⁸ Pe yaa paraga yenge kpanyi wa ki yaara ti na mberi ton, mbe ti ni fuun ti fo paritonngo ni, nga pe gbegele seere liire ni. Ko pungo na, pe yaa tabali wi lekannagala ke lele wi na.

⁹ Pe yaa nganra paraga tēge mbe fitanladaga wi ton, naa wi fitanlaye pe ni, naa wi yon yirigeyara ti ni, naa wi conro leyaara ti ni, konaa wi sinme lekugboro ti ni, to ti yen wi tunngo pyeyaara re.

¹⁰ Pe yaa wo naa wi tunngo pyeyaara ti ni fuun ti le paritonngo ni, nga pe gbegele seere liire ni, mberi fo; ko pungo na, pe yaa ti taga leyaraga na.

¹¹ Pe yaa paraga nga pe le nganra ni ka wa saraga wosaga nga pe gbegele te ni ki na mbege ton, mbege fo paritonngo ni, nga pe gbegele seere liire ni; ko pungo na, pe yaa ki lekannagala ke lele ki na.

¹² Pe yaa laga kpoyi ki tunngo pyeyaara ti le mberi le paraga nga pe le nganra ni ka ni mberi ton, mbe siri fo paritonngo ni, nga pe gbegele seere liire ni; ko pungo na, pe yaa ti taga wa ti leyaraga ki na.

¹³ Pe yaa saraga wosaga ki conro ti wo, mbe kondoro paraga wa ki na mbege ton.

¹⁴ Pe yaa ki tunngo pyeyaara ti ni fuun ti taga wa ki go na, ki nanganra leyaara to naa ki kara wowangala ke ni, naa ki conro woyara ti ni, naa tonmo mba pe ma yanragi yanragi pi leyaara ti ni. Pe yaa ti ni fuun ti ton paritonngo, nga pe gbegele seere liire ni. Ko pungo na, pe yaa ki lekannagala ke lele ki na.

¹⁵ «Leele pe kaa jaa mbe paara yinre ti kologi mbaa kee sanga nga ni, Aron naa wi pinambiile pe ni, na paga laga kpoyi konaa ki tunngo pyeyaara ti ton mbe ko, Kehati setirige piile poro pe yaa pan mberi tugo. Een fo, paga ka jiri yaara kpoyi ti na, jango paga ka ta mbe ku. Filisaga paraga go ki tunngo nga kila kan Kehati setirige piile pe yeri, ko layi yeen.

¹⁶ Saraga wofa Aron wi pinambyo Eleyazari wo na, yaara nda ti yaa le wi kee wila wele ti na to ti yen fitanla sinme, naa wusuna nuwo taan wi ni, naa muwe saraga nga pe maa woo sanga pyew ki ni, konaa sinme kpoyi pi ni. Wo wi yaa kaa Yennele censaga paraga go ki ni fuun ki korosi, naa ki nawa yaara nda ti yen kpoyi to naa ki tunngo pyeyaara ti ni.»

¹⁷ Yawe Yennele laa para Moyisi naa Aron pe ni naa ma yo fo:

¹⁸ «Yaga ka ti Kehati setirige piile pe seye woolo jolgo mbe to pe na ki pe gbo ki pe wo wa Levi setirige piile sanmbala pe sogowo.

¹⁹ Na pe kaa fulo wa yaara nda ti yen jende kpoyi ti tanla sanga nga ni, nga ye daga mbaa piin pe kan koyi nga yeen, jango pe koro yinwege na, paga ka ku: Aron naa wi pinambiile pe ni, pe yaa pan mbe pe ni fuun nungba nungba pe tunndo naa pe tuguro ti naganaga pe na.

²⁰ Een fo, Kehati setirige piile pe se ka ye wa mbe yaara nda ti yen kpoyi ti wele, ali yere jenri, jango paga ka ku.»

Levi pinambyo Gerishon wi setirige piile pe tunngo

²¹ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni naa ma yo fo:

²² «Gerishon setirige piile pe jiri fun ma yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni.

²³ Ma nambala pe jiri mbege le mbele pe ta ye le nafa ma yiri ke ke pe na, konaa pe yege fenne pe ni, fo sa gbɔn mbele pe ta ye le nafa shyen ma

yiri ke ke pe na; mbele fuun pe mbe ya mbaa tunngo ka piin wa filisaga paraga go ki ni we.

²⁴ Gerishon setirige piile pe tunndo naa pe tuguro nda pe yaa la lee tori nda:

²⁵ Poro pe yaa la Yenjele censaga paraga go ki tonpaara ti tungu konaa filisaga paraga go ki ni, naa ki tonparaga ki ni, naa ki tonparaga nga pe ma wa ki go na ki ni, ko nga pe gbegele seere liire ni we, naa filisaga paraga go ki yeyongo tonparaga ki ni,

²⁶ naa paara nda ti ma longo ki jasa wi maga maa fili ti ni, naa jasa wi yeyongo tonparaga ki ni, wo na wi Yenjele censaga paraga go ko naa saraga wosaga ti maga mari fili we, naa jasa wi pomanda ti ni, konaa tunngo pyeyaara ti ni fuun ti ni. Tunngo nga fuun ki yaa la piin ki yaara ti ni, poro pe yaa laga piin.

²⁷ Aron naa wi pinambiile poro pe yaa la Gerishon setirige piile pe yegge sinni wa pe tunngo ki ni, pe daga mbaa tuguro nda tungu mbaa ti wogo ki yuun pe kan.»

²⁸ «Tunndo nda ti yaa le Gerishon setirige piile pe seye woolo pe kee wa filisaga paraga go ki ni, tori yeen. Saraga wofa Aron wi pinambyo Itamari wo wi yaa pye pe go na la pe yegge sinni.

Levi pinambyo Merari wi setirige piile pe tunngo

²⁹ «Ma Merari setirige piile pe jiri fun mbe yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni.

³⁰ Ma nambala pe jiri mbege le mbele pe ta ye le nafa ma yiri ke ke pe na, konaa pe yegge fenne pe ni, fo sa gbon mbele pe ta ye le nafa shyen ma yiri ke ke pe na, mbele fuun pe mbe ya mbaa tunngo piin wa filisaga paraga go ki ni we.»

³¹ Tunndo nda ti yaa le pe kee paa piin wa filisaga paraga go tunngo ki ni fuun ki ni ti nda: Poro pe yaa la Yenjele censaga paraga go ki tire papara papara ti tungu, naa ki tipaara ti ni, naa ki tiyagala ke ni, naa tiyagala ke nogona cenyaaara ti ni,

³² naa longo ki jasa tiyagala ke ni, naa ke nogona cenyaaara ti ni, naa ke paara ti kankanngagala ke ni, naa ke pomanda ti ni, naa tunngo pyeyaara ti ni fuun ti ni, konaa yaara nda fuun ti yen ki tunngo ki pyeworo ti ni. Yaara nda lere nungba nungba pyew wi daga mbe le, yeri mere ti yonlogo yeri kan pe yeri.

³³ «Tunndo nda ti yaa le Merari setirige piile pe seye woolo pe kee wa filisaga paraga go ki ni, tori yeen. Saraga wofa Aron wi pinambyo Itamari wo wi yaa pye pe go na la pe yegge sinni.»

Paa Levi setirige piile pe jiri

³⁴ Moyisi naa Aron naa mbele paa pye teelee Izirayeli gbogolomo woolo pe go na, paa Kehati setirige piile pe jiri ma yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni,

³⁵ maga le mbele paa ta ye le nafa ma yiri ke ke pe na, konaa pe yegge fenne pe ni, fo ma saa gbon mbele paa ta ye le nafa shyen ma yiri ke ke pe na; mbele fuun pe mbaa ya tunngo pye wa filisaga paraga go ki ni we.

³⁶ Nambala mbele paa jiri ma yala pe setiriye yi ni, paa pye lere waga shyen naa cenme koloshyen naa nafa ma yiri ke (2 750).

³⁷ Kehati setirige piile seye woolo mbele pàa jiri, mbele fuun pàa pye na tunngo piin wa filisaga paraga go ki ni, poro la wele yeen. Moyisi naa Aron pàa pe jiri ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni.

³⁸ Gerishon setirige piile pàa pe jiri ma yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni,

³⁹ maga le nambala mbele pàa ta ye le nafa ma yiri ke ke pe na, konaa pe yege fenne pe ni, fo ma saa gbòn mbele pàa ta ye le nafa shyen ma yiri ke ke pe na, mbele fuun pe mbaa ya mbaa tunngo piin wa filisaga paraga go ki ni we.

⁴⁰ Nambala mbele pàa jiri ma yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni, pàa pye lere waga shyen naa cenme kogoloni naa nafa ma yiri ke (2 630).

⁴¹ Gerishon setirige piile pe seye woolo mbele pàa jiri, mbele fuun pàa pye na tunngo piin wa filisaga paraga go ki ni, poro la wele yeen. Moyisi naa Aron pàa pe jiri ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni.

⁴² Merari setirige piile pe seye woolo pàa pe jiri ma yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni,

⁴³ maga le mbele pàa ta ye le nafa ma yiri ke ke pe na, konaa pe yege fenne pe ni, fo ma saa gbòn mbele pàa ta ye le nafa shyen ma yiri ke ke pe na, mbele fuun pe mbaa ya mbaa tunngo piin wa filisaga paraga go ki ni we.

⁴⁴ Nambala mbele pàa jiri ma yala pe setiriye yi ni, pàa pye lere waga taanri naa cenme shyen (3 200).

⁴⁵ Merari setiriye piile pe seye woolo mbele pàa jiri, poro la wele yeen. Moyisi naa Aron pàa pe jiri ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni.

⁴⁶ Moyisi naa Aron naa leele mbele pàa pye tee le Izirayeli woolo pe go na pàa Levi setirige piile pe ni fuun pe jiri ma yala pe setiriye yo naa pe seye yi ni,

⁴⁷ maga le nambala mbele pàa ta ye le nafa ma yiri ke ke pe na, konaa pe yege fenne pe ni, fo ma saa gbòn mbele pàa ta ye le nafa shyen ma yiri ke ke pe na, mbele fuun pe mbaa ya mbaa tunngo piin wa filisaga paraga go ki ni we.

⁴⁸ Mbele fuun pàa jiri pàa pye lere waga kolotaanri naa cenme kangurugo naa nafa tijere (8 580).

⁴⁹ Pàa pe jiri ma yala Yawe Yennele làa senre nda yo Moyisi wi kan ti ni, ma tunngo nga pe ni fuun nungba nungba pe yaa la piin konaa yaara nda pe yaa la tungu ti naganaga pe na. Pàa pe jiri ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni Moyisi wi kan.

NGASEGELE NGELE KE TEGE KAPYEGELE KELE YEGE NA

5

5-6

*Leele mbele pe yen fyongo ni
ngasele na li teger pe wogo na*

¹ Yawe Yennele làa para Moyisi wi ni ma yo fo:

² «Ki yo Izirayeli woolo pe kan fo pe yayenwe fenne pe yirige pe pe wo wa paara yinre censaga ki ni, naa fyominge fenne pe ni fuun pe ni, konaa mbele pe jiri gboo na ma pye fyongo ni Yennele yege na pe ni.

³ Nambala o, jeele o, ye pe yirige ye pe wo wa paara yinre censaga ki ni, ye pe torogo wa ki pungo na, jango paga kaga tege fyongo ni, ko nga mi yen ma cen laga ki ni ye sogowo we.»

⁴ A Izirayeli woolo pe sigi pye ma. Paa mbele fuun paa pye fyongo ni pe yirige ma pe wo wa paara yinre censaga ki ni, paa yeye nga na Yawe Yennele laa ki yo ma Moyisi wi kan we.

Ngasele na li tege mbe kajoggo gbegele

⁵ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni maa pye fo:

⁶ «Ki yo Izirayeli woolo pe kan fo na nana nakoma jele wa ka kapege ka pye wi lewee yenle wa na, mbe kolo Yawe Yennele li yeye na, wi daga mbaa jate kapege pyefo.

⁷ Wi daga mbege yo fo wi kapege pye; wi kapege ki pye lere na na ma yaraga nga joggo, wi daga mbege yongo songoro ki fo wi na, mbege walisaga kangurugo wogo taga wa wi kan.

⁸ Na kaa pye yaragafu wi ku, wi lere si woro go na pe yaraga ki kan wi yeri, ki yaraga ki daga mbe pye mi na Yawe Yennele na wogo, ko ki naga ma yo pe yaa ki kan saraga wafu wi yeri. Ko pungo na, kapege pyefo wi yaa simbapolo wo mboo kapege ki kala yagawa ja, jango saraga wafu wi kapere ti kala yagawa ja kapyege pye wi kan[†].

⁹ Yaara kpoyi nda fuun Izirayeli woolo pe maa paan nari nii saraga wafu wi kee, yarikanra nda fuun pe ma lagala wa ti na mbe kan saraga wafu wi yeri, to ma pye saraga wafu wo woro.

¹⁰ Na lere wa ka yaraga ka kan Yennele yeri, ki yaa pye ki saraga wafu wi wogo. Na lere wa ka si yaraga ka kan saraga wafu wi yeri, ki yaa pye wi wogo.»

Ngasele na li tege nana wi yenjara wogo na wi jo wi kala na

¹¹ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni ma yo fo:

¹² «Ki yo Izirayeli woolo pe kan fo: Na nana wa japorowo ka lara nana wa yeye ni mbe pye mbasinne wi polo wi ni,

¹³ na wiga sinle nana wa yeye ni larawa, wi polo wi woro ki jenne, na kaa pye wuu yee tege fyono ni larawa, lere sigi jen, pee suu yigi ki kala li go na,

¹⁴ na yenjara ka pye nana wi ni wila singi wi jo wi na mbege ta jele wi fyono kala pye, nakosima na yenjara ka ye nana wi ni wila singi wi jo wi na, mbege ta jele wii fyono kala pye,

¹⁵ kona nana wi yaa kari wi jo wi ni wa saraga wafu wi yeri. Wi yaa kari saraga yaara ni wi jo wi kala na. To yaa pye orizhi[†] muwe saraga woo cula taanri, wiga ka sinne wo pi na, wiga si ka wusuna nuwo taan taga pi na, katugu saraga nga ki ma wo yenjara kala na ko kayi, nga ki ma nandowo kan lere yeri wi nawa to wi kapege ki wogo na.

¹⁶ Saraga wafu wi yaa kari jele wi ni wa censaga paraga go ki ni mboo yerege Yawe Yennele li yeye sogowo.

[†] 5:8 5:5-8: Levi 5:20-26 [†] 5:15 5:15: Yarilire nda pe yinri orizhi ti yen paa mali yen, pe maa ti muwe pi piin buru.

17 Wi yaa ka tɔnmɔ mba pi yen ma tege pi ye Yenɲele kan pa ko wa cogo nga pɛ fanri joro ni ki ni, mbe si censaga paraga go ki nawa tara ta koli mberi le wa ki tɔnmɔ pi ni.

18 Saraga wɔfo wi yaa jɛle wi pye wi yere Yawe Yenɲele li yege sogowo, mbe jɛle wi go ki sanga mbege wa†, mbe si saraga muwe mba pi ma nandowo kan lere yeri pi le wi kɛɛ, ki saraga nga ki wɔ yenjara wogo na we. Saraga wɔfo wi yaa tɔnmɔ mba pi sori† pi yigi wa wi kɛɛ, po mba lere mbasinɲe kaa wɔ pi ma danga wa wi na we.

19 Saraga wɔfo wi yaa jɛle wi pye wi wugu mbe suu pye fo: <Na kaa pye nana wa yege si sinle ma ni, mboon ta wa porogo ki ni ma polo wi yeri, na kaa si pye mɛɛ lara nana wa yege ni mbe fyɔnrɔ kala pye, mboon ta wa porogo ki ni, pa kona ki tɔnzorowo mba pi maa danga waa, piga ka kapege pye ma na.

20 Eɛn fo, na kaa pye mboon ta wa porogo ki ni, ma lara nana wa yege ni ma fyɔnrɔ kala pye, a nana wa yege sinle ma ni, na ma polo wo ma>.

21 Kona saraga wɔfo wi ti jɛle wi wugu wuu yege danga; wuu pye fo: <Yawe Yenɲele loon sege ki tɔn, loon fungbolo li pye li fɛ ma na laga ma woolo pe sogowo, paa ma mege ki yinri paa yege nagawa yen, na pe kaa lere wa dangi we.

22 Ki tɔnmɔ mba pi maa danga waa pi ye wa ma wire ti ni, pi ti ma fungbolo li fɛ ma na, pɔon sege ki tɔn.> Kona jɛle wigi sho wi yo fo: <Ki pye ma.>

23 «Kona saraga wɔfo wi yaa ki danga sɛnrɛ ti yonlogo sewe pyo† wa na, mbe suu le wa tɔnzorowo pi ni mboo yɔnrɔ ti jogo

24 Ko pungo na, wi yaa tɔnzorowo mba pi maa danga waa pi kan jɛle wi yeri wuu wɔ; pa tɔnmɔ mba pi maa danga waa pi yaa ye wa jɛle wi wire ti ni mbe jologo pege wa wi na.

25 Kona saraga wɔfo wi yaa muwe saraga nga pe ma wɔ yenjara kala na ki sho jɛle wi yeri, mbe sigi yirige mbe kan saraga Yawe Yenɲele li yeri, mbe si kari ki ni wa saraga wɔsaga ki na.

26 Saraga wɔfo wi yaa ki saraga muwe pa ko kɛɛ yenle nungba, pi pye saraga nga ki maa nandowo kaan, mbe suu sogo wa saraga wɔsaga ki na. Ko pungo na, ko wi yaa ti jɛle wi tɔnmɔ pi wɔ.

27 Na wiga ki tɔnmɔ pi wɔ mbe kɔ, na kaa pye wi fyɔnrɔ kala pye ma pye mbasinɲe wi polo wi ni, tɔnmɔ mba pi maa danga waa, pi yaa wi fungbolo li fɛ wi na mboo sege ki tɔn. Danga yaa wi yigi wi woolo pe sogowo.

28 Eɛn fo, na kaa pye wii fyɔnrɔ kala pye, na kaa pye wi yen fyɔnrɔ fu, pa wi yaa pye jeregisaga fu mbaa piile siin.

29 «Ko ngasele na lo li tege yenjara wogo na, na jɛle wa ka lara nana wa yege ni mbe fyɔnrɔ kala pye, mboo ta wa porogo ki ni we.

30 Nakosima na kaa pye yenjara yen nana wi ni a wila singi wi jo wi na, saraga wɔfo wi yaa sa jɛle wi pye wi yere wa Yawe Yenɲele li yege sogowo, mbe ngasele li ni fuun li pye wi na.

31 Pa kona, nana wi saa jate kapege pyefo, eɛn fo, na kaa pye jɛle wi yen jogofɔ, wi yaa wi kapege ki go kala li lɛ.»

† 5:18 5:18: Mbe jɛle wi go ki sanga mbege wa ko la pye naga nari fo pe fere wa wi na. † 5:18 5:18: Tɔnmɔ jate po sila pye ma sori, eɛn fo, kila pye lere kaa wɔ pi ma jologo nga wa wi na, ko kila ti paa pye naa yinri tɔnzorowo. † 5:23 5:23: Sewe pyo wi mbaa ya pye sewe pyo na pɛ selege tege maa gbegele.

6

*Ngasele na li tēge
na maga yon fōlo le
mbaa tunngo piin Yēnnele kan*

¹ Yawe Yēnnele lāa para Moyisi wi ni ma yo fō:

² «Ki yo Izirayeli woolo pe kan fō na naja nakoma jele wa kaa yēe laga sanmbala pe na mbe yon fōlo le paa naziriwoot† yēn, mboo yēe kan Yawe Yēnnele li yeri mbaa tunngo piin li kan,

³ wi daga mbe wō duven naa sinme welewe sanmba pyew pi ni. Vinegiri ŋa pē duven tēge maa gbegele, wii daga mbe pa wō; wiga ka mba pe ma gbegele sinme welewe pa yēge ni pa wō. Wii daga mbe wōtonmō pa kpe wō mba pē gbegele ērezen tirige pire ni. Wii daga mbe ērezen pire tipiire nakoma piwara ka†.

⁴ Wūu yēe kan Yawe Yēnnele li yeri sanga ŋa fuun ni, wiga ka yaraga ka ka ŋa pē gbegele ērezen pire ni, mbege le ērezen pyō wi nawa pile li na fō saga wa wi korōgo ki na.

⁵ Wi yon fōlo lesanga wi ni fuun wi ni, yunnnguluwo si daga mbe ye wa wi go ki ni, wūu yēe kan Yawe Yēnnele li yeri mbaa tunngo piin li kan sanga ŋa fuun ni fō wi sa kō. Wi yaa pye kpoyi mboo yinzire ti yaga tila tonlo ti ye konaa wi siyo wi ni.

⁶ Wūu yēe kan Yawe Yēnnele li yeri sanga ŋa fuun ni, wiga ka jiri gboo na.

⁷ Na wi to naa wi nō, naa wi nōsepyō lenaŋa nakoma jele wa ka ku pe ni, wiga ka jiri wa gboo na mboo yēe tēge fyongō ni, katugu wūu yēe kan Yawe Yēnnele li yeri mbaa tunngo piin li kan, a wi yinzire ti yēn naga wogo ki nari.

⁸ «Wi yon fōlo kōnsanga wi ni fuun wi ni, wi yēn ma tēge wi ye Yawe Yēnnele li kan.

⁹ Na lere wa ka fō mbe ku le wi tanla, wi yinzire nda ti yēn naga nari fō wūu yēe kan li yeri, ti yaa pye fyongō ni. Lerefō wi kungolo, ki pilige koloshyen wogo ki na, ko ŋa ki yēn pilige ŋa wi yaa wi yēe pye fyongō fu, wi yaa wi go ki kulu.

¹⁰ Pilige kolotaanri wogo ki na, wi yaa pan jendetuwaye shyen nakoma ketengele shyen ni saraga wōfō wi kan wa filisaga paraga go ki yon na.

¹¹ Saraga wōfō wi yaa nungba kan li pye saraga mbe lerefō wi kapere ti kala yagawa ja, mbe si sanna li pye saraga ŋa pe ma sogo. Kona, wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye lerefō wi kajōgo ŋa wi pye, naa wi jiri gboo na ki kala na. Ki pilige nungba ki ni, wi yaa wi yēe kan naa Yēnnele li yeri.

¹² Wi yaa wi yēe kan Yawe Yēnnele li yeri mbe sanga ŋa pye, wi yaa ki yon fōlo li le naa fōnngo. Wi yaa sumbyō ŋa wi ta ye le nungba wa wō saraga na yeri mboo kajōgo ki kala yagawa ja. Sanga ŋa wi keli ma pye wo se jate naa, katugu yon fōlo kongbanna na wila le mbe sanga ŋa pye, wila jōgo.

¹³ «Na lere wa kaa yēe kan Yēnnele li yeri mbe tunngo pye li kan, wūu yēe kan mbe sanga ŋa pye, na wiga ka kō, ngasele na li tēge ki wogo ki na li na: Pe yaa kari wi ni wa filisaga paraga go ki yon na.

† 6:2 6.2: *Naziriwoot* wo yēn lere ŋa wi maa yēe laga leele sanmbala pe na, mbe yon fōlo kōn Yēnnele yeri mbaa tunngo piin li kan. † 6:3 6.3: Luki 1.15

¹⁴ Saraga nga wi yaa wo Yawe Yennele li yeri ki nga: Simbapolo nungba, na wi ta ye le nungba ma pye jeregisaga fu, wo yaa pye saraga sogowogo, naa simbasumboro nungba ni, na wi ta ye le nungba ma pye jeregisaga fu, wo mbe pye saraga nga pe ma wo mbe kapege kala yagawa ja, konaa simbapolo nungba ni, na wi ta ye le nungba ma pye jeregisaga fu, wo mbe pye nayinme saraga.

¹⁵ Wi yaa pan fun kanja pige ni nga ki yin leve fu buru ni, naa gato ni na pò muwe pi gbòn sinme ni, naa wòn ni na leve si ye wi ni, a pè sinme yanragi yanragi wi na, naa yarikanra ko naa duven saraga nga pe ma wo ma taga wa ki saara ti na ti ni.

¹⁶ Saraga wofò wi yaa pan ki yarikanra ti ni wa Yawe Yennele li yege sogowo, mbege lerefo wi kapere ti kala yagawa saraga ki wo, naa wi saraga sogowogo ki ni.

¹⁷ Wi yaa simbapolo wi kan fun Yawe Yennele li yeri wi pye nayinme saraga, konaa kanja pige nga ki yen ma yin leve fu buru wi ni ki ni; mbe si muwe saraga ko naa duven saraga nga pe ma wo ti taga wa.

¹⁸ Kona, na wùu ye kan Yennele li yeri, wi yaa wi yinzire nda ti yen naga nari fò wùu ye kan li yeri ti kulu wa filisaga paraga go ki yon na. Wi yinzire naa wi siyo sire nda ti yen naga nari ma yo wùu ye kan na yeri, wi yaa ti le mberi le wa kasò nga ki yen na yin wa nayinme saraga ki kara ti nogo.

¹⁹ Saraga wofò wi yaa simbapolo wi pogo nga ki fò ma pe ki le, naa kanja pige ki gato pyo nungba ni na leve si ye wi ni, konaa wòn ni na leve si ye wi ni, mbe siri le na wùu ye kan Yennele yeri wi kee, na wiga wi yinzire nda ti yen naga nari ma yo wùu ye kan Yennele yeri ti kulu mbe ko we.

²⁰ Ko punjo na, saraga wofò wi yaa ki yaara ti yirige mberi kan saraga Yawe Yennele li yeri. Ki yarikanra nda ti yen ma tege ti ye na kan ti yaa pye saraga wofò wo woro, naa yaayogo ki ndige nga pe kan na yeri ki ni, konaa ki jegbolo na pe ma wo saraga wofò wi kan li ni. Ko punjo na, na wùu ye kan Yawe Yennele li yeri, wi mbe ya mbaa duven woo naa fonjo.

²¹ «Na lere wa ka yon folo kò Yawe Yennele li yeri mbaa tunngo piin li kan, ngasele na li ma tanga yarikanra nda wi daga mbe kan na yeri ti wogo ki na tori ye. Na ki fannga ka pye wi ni wi yarikanra ta yege kan mbe taga wa, wi mbe ya mbege pye. Een fò, yon folo na wi le, yaraga nga ki ma wo, wi daga mbege wo, mbe yala wi naziri ngasele li ni†.»

*Saraga wofenne
pe yaa la duwaw piin
yege nga na*

²² Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni naa ma yo fò:

²³ «Ki yo Aron naa wi pinambiile pe kan fò: «Pa ye yaa la duwaw wi piin yeen Izirayeli woolo pe kan mbaa yuun fò:

²⁴ Yawe Yennele li duwaw ye na, laa ye go singi!

²⁵ Yawe Yennele laa ye wele kajenge ni,
li yinme tirige ye na!

²⁶ Yawe Yennele laa wele ye na,
li yeyinge kan ye yeri!»

²⁷ Pa pe yaa la duwaw wi piin Izirayeli woolo pe kan yeen, kona pa mi jate, mi yaa duwaw pe na.»

† 6:21 6.12-21: Kapye 21.23-24

KAGALA NGELE KE TEGE YENÑELE LI GBOGOLOMO PI NA

7

7.1-10.10

Izirayeli tara teelee pe yarikanra

Yenñele censaga paraga go ki wogo na

¹ Naa Moyisi wila kaa Yenñele censaga paraga go ki kan maga ko, a wi si sinme kpoyi wo ki na maga le Yenñele kee, konaa ki tunngo pyeyaara ti ni fuun ti ni. Wila ki nungba ki pye fun saraga wosaga ko naa ki tunngo pyeyaara ti ni fuun ti na. Wila sinme kpoyi wo ti na mari le Yenñele kee.

² Kona Izirayeli woolo mbele paa pye teelee pe teleye seye yi go na, pe si pan ma pe yarikanra ti kan. Poro paa pye Izirayeli cengele teelee mbele paa leele pe jiri.

³ Paa pan pe yarikanra ti ni wa Yawe Yenñele li yege sogowa, to yen wotoroye mbele pe pe gona wi fo poro kogoloni, naa nere ke mari shyen. Wotoro nungba la pye teelee shyen yarikanga, a teelee pe ni fuun nungba nungba pe kan nege nungba nungba. A pe si pan ti ni wa Yenñele censaga paraga go ki yege.

⁴ Yawe Yenñele laa para Moyisi wi ni ma yo fo:

⁵ «Ki yarikanra ti sho pe yeri, ti yaa pye tunngo pyeyaara wa filisaga paraga go ki ni. Mari kan Levi setirige piile pe yeri mbe yala pe ni fuun nungba nungba pe tunngo ki ni.»

⁶ Kona, a Moyisi wi si wotoroye poro naa nere ti sho mari kan Levi setirige piile pe yeri.

⁷ Wila wotoroye shyen naa nere tijere kan Gerishon setirige piile pe yeri ma yala pe tunngo ki ni.

⁸ Wila wotoroye tijere sanmbala naa nere kolotaanri sannda ti kan Merari setirige piile pe yeri ma yala pe tunngo ki ni. Saraga wofaAron wi pinambyo Itamari wo wila pye na pe yege sinni.

⁹ Een fo, wi sila ta kan Kehati setirige piile poro yeri, katugu yaara nda tila tege ti ye Yenñele kan, tila le poro kee paa ti tungu pe pajoro ti na.

Izirayeli tara teelee pe yarikanra

mbe saraga wosaga ki le Yenñele kee

¹⁰ Pilige nga ni paa sinme kpoyi wo saraga wosaga ki na, a Izirayeli woolo teelee pe si pan yarikanra ni ma saraga wosaga ki le Yenñele kee. Paa pan pe yarikanra ti ni wa saraga wosaga ki tanla.

¹¹ Kona, a Yawe Yenñele li si Moyisi wi pye fo: «Izirayeli woolo teelee pe pye paa paan nungba nungba, pe nii naa pe pilige, mbaa pe yarikanra ti kaan mbe saraga wosaga ki le na kee.»

¹² Pilige kongbannga ki na, Aminadabu pinambyo Naashon, wo wila pan maa yarikanra ti kan, ma yiri wa Zhuda cenle li ni.

¹³ Yarikanra nda wila pan ti nda: Warifuwe tasa kpakpalakpa nungba, na wi nuguwo pila pye culo nungba naa giramu cenme kangurugo (500), naa tonmo mba pe maa yanragi yanragi pi warifuwe leyaraga nungba, nga ki nuguwo pila pye giramu cenme kolotaanri (800), mbe yala censaga paraga go ki warifuwe pyo wi jatere wi ni. Ki tasaala shyen paa pye ma yin muwe ni mba paa sinme pinle pi ni mboo pye saraga,

¹⁴ naa te jene nungba ni, na li nuguwo pila pye giramu cenme ma yiri ke (110); laa pye ma yin wusuna nuwo taan ni,

¹⁵ naa napolo yirifonno nungba ni, naa simbapolo nungba, konaa simbapolo yirifonno nungba ni, na wi ta yele nungba, poro yaa pye saraga sogowogo,

¹⁶ naa sikapolo nungba ni, wo yaa pye saraga nga pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja,

¹⁷ naa napene shyen, naa simbapene kangurugo, naa sikapene kangurugo, konaa simbapene yirifonmbolo mbele pe ta yele nungba nungba poro kangurugo, poro yaa pye nayinme saraga. Yarikanra nda Aminadabu pinambyo Naashon wila kan, to lari yeen.

¹⁸ Pilige shyen wogo ki na, Suwari pinambyo Netaneyeli wi si pan maa yarikanra ti kan, wo wila pye to Isakari cenle woolo pe go na.

¹⁹ Yarikanra nda wila pan ti nda: Warifuwe tasa kpakpalakpa nungba, na wi nuguwo pila pye culo nungba naa giramu cenme kangurugo (500), naa tonmo mba pe maa yanragi yanragi pi warifuwe leyaraga nungba, nga ki nuguwo pila pye giramu cenme kolotaanri (800), mbe yala Yenyele censaga paraga go ki warifuwe pyo wi jatere wi ni. Ki tasaala shyen paa pye ma yin muwe ni mba paa sinme pinle pi ni mboo pye saraga,

²⁰ naa te jene nungba ni, na li nuguwo pila pye giramu cenme ma yiri ke (110); laa pye ma yin wusuna nuwo taan ni,

²¹ naa napolo yirifonno nungba ni, naa simbapolo nungba, konaa simbapolo yirifonno nungba ni, na wi ta yele nungba, poro yaa pye saraga sogowogo,

²² naa sikapolo nungba ni, wo yaa pye saraga nga pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja,

²³ naa napene shyen, naa simbapene kangurugo, naa sikapene kangurugo konaa simbapene yirifonmbolo mbele pe ta yele nungba nungba poro kangurugo, poro yaa pye nayinme saraga. Yarikanra nda Suwari pinambyo Netaneyeli wila kan, to lari yeen.

²⁴ Pilige taanri wogo ki na, Elon pinambyo Eliyabu wi si pan maa yarikanra ti kan, wo wila pye to Zabulon cenle woolo pe go na.

²⁵ Yarikanra nda wila pan ti nda: Warifuwe tasa kpakpalakpa nungba, na wi nuguwo pila pye culo nungba naa giramu cenme kangurugo (500), naa tonmo mba pe maa yanragi yanragi pi warifuwe leyaraga nungba, nga ki nuguwo pila pye giramu cenme kolotaanri (800), mbe yala Yenyele censaga paraga go ki warifuwe pyo wi jatere wi ni. Ki tasaala shyen paa pye ma yin muwe ni mba paa sinme pinle pi ni mboo pye saraga,

²⁶ naa te jene nungba ni, na li nuguwo pila pye giramu cenme ma yiri ke (110); laa pye ma yin wusuna nuwo taan ni,

²⁷ naa napolo yirifonno nungba ni, naa simbapolo nungba, konaa simbapolo yirifonno nungba ni, na wi ta yele nungba, poro yaa pye saraga sogowogo,

²⁸ naa sikapolo nungba ni, wo yaa pye saraga nga pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja,

²⁹ naa napene shyen, naa simbapene kangurugo, naa sikapene kangurugo, konaa simbapene yirifonmbolo mbele pe ta yele nungba nungba poro kangurugo, poro yaa pye nayinme saraga. Yarikanra nda Elon pinambyo Eliyabu wila kan, to lari yeen.

³⁰ Pilige tijere wogo ki na, Shedewuri pinambyo Elisuri wi si pan maa yarikanra ti kan, wo wila pye to Uruben cenle woolo pe go na.

³¹ Yarikanra nda wila pan ti nda: Warifuwe tasa kpakpalakpa nungba, na wi nuguwo pila pye culo nungba naa giramu cenme kangurugo (500), naa tonmo mba pe maa yanragi yanragi pi warifuwe leyaraga nungba, nga ki nuguwo pila pye giramu cenme kolotaanri (800), mbe yala Yenjele censaga paraga go ki warifuwe pyo wi jatere wi ni. Ki tasaala shyen paa pye ma yin muwe ni mba paa sinme pinle pi ni mboo pye saraga,

³² naa te jene nungba ni, na li nuguwo pila pye giramu cenme ma yiri ke (110); laa pye ma yin wusuna nuwo taan ni,

³³ naa napolo yirifonho nungba ni, naa simbapolo nungba, konaa simbapolo yirifonho nungba ni, na wi ta ye le nungba, poro yaa pye saraga sogowogo,

³⁴ naa sikapolo nungba ni, wo yaa pye saraga nga pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja,

³⁵ naa napene shyen, naa simbapene kangurugo, naa sikapene kangurugo, konaa simbapene yirifonmbolo mbele pe ta ye le nungba nungba poro kangurugo, poro yaa pye nayinme saraga. Yarikanra nda Shedewuri pinambyo Elisuri wila kan, to lari yeen.

³⁶ Pilige kangurugo wogo ki na, Zurishadayi pinambyo Shelumiyeli wi si pan maa yarikanra ti kan, wo wila pye to Simeyon cenle woolo pe go na.

³⁷ Yarikanra nda wila pan ti nda: Warifuwe tasa kpakpalakpa nungba, na wi nuguwo pila pye culo nungba naa giramu cenme kangurugo (500), naa tonmo mba pe maa yanragi yanragi pi warifuwe leyaraga nungba, nga ki nuguwo pila pye giramu cenme kolotaanri (800), mbe yala Yenjele censaga paraga go ki warifuwe pyo wi jatere wi ni. Ki tasaala shyen paa pye ma yin muwe ni mba paa sinme pinle pi ni mboo pye saraga,

³⁸ naa te jene nungba ni, na li nuguwo pila pye giramu cenme ma yiri ke (110); laa pye ma yin wusuna nuwo taan ni,

³⁹ naa napolo yirifonho nungba ni, naa simbapolo nungba, konaa simbapolo yirifonho nungba ni, na wi ta ye le nungba, poro yaa pye saraga sogowogo,

⁴⁰ naa sikapolo nungba ni, wo yaa pye saraga nga pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja,

⁴¹ naa napene shyen, naa simbapene kangurugo, naa sikapene kangurugo, konaa simbapene yirifonmbolo mbele pe ta ye le nungba nungba poro kangurugo, poro yaa pye nayinme saraga. Yarikanra nda Zurishadayi pinambyo Shelumiyeli wila kan, to lari yeen.

⁴² Pilige kogoloni wogo ki na, Dewuweli pinambyo Eliyazafu wi si pan maa yarikanra ti kan, wo wila pye to Gadi cenle woolo pe go na.

⁴³ Yarikanra nda wila pan ti nda: Warifuwe tasa kpakpalakpa nungba, na wi nuguwo pila pye culo nungba naa giramu cenme kangurugo (500), naa tonmo mba pe maa yanragi yanragi pi warifuwe leyaraga nungba, nga ki nuguwo pila pye giramu cenme kolotaanri (800), mbe yala Yenjele censaga paraga go ki warifuwe pyo wi jatere wi ni. Ki tasaala shyen paa pye ma yin muwe ni mba paa sinme pinle pi ni mboo pye saraga,

⁴⁴ naa te jene nungba ni, na li nuguwo pila pye giramu cenme ma yiri ke (110); laa pye ma yin wusuna nuwo taan ni,

⁴⁵ naa napolo yirifonno nungba ni, naa simbapolo nungba, konaa simbapolo yirifonno nungba ni, na wi ta yele nungba, poro yaa pye saraga sogowogo,

⁴⁶ naa sikapolo nungba ni, wo yaa pye saraga nga pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja,

⁴⁷ naa napene shyen, naa simbapene kangurugo, naa sikapene kangurugo, konaa simbapene yirifonmbolo mbele pe ta yele nungba nungba poro kangurugo, poro yaa pye nayinme saraga. Yarikanra nda Dewuweli pinambyo Eliyazafu wila kan, to lari yeen.

⁴⁸ Pilige koloshyen wogo ki na, Amihudi pinambyo Elishama wi si pan maa yarikanra ti kan, wo wila pye to Efrayimu cenle woolo pe go na.

⁴⁹ Yarikanra nda wila pan ti nda: Warifuwe tasa kpakpalakpa nungba, na wi nuguwo pila pye culo nungba naa giramu cenme kangurugo (500), naa tonmo mba pe maa yanragi yanragi pi warifuwe leyaraga nungba, nga ki nuguwo pila pye giramu cenme kolotaanri (800), mbe yala Yenyele censaga paraga go ki warifuwe pyo wi jatere wi ni. Ki tasaala shyen paa pye ma yin muwe ni mba paa sinme pinle pi ni mboo pye saraga,

⁵⁰ naa te jene nungba ni, na li nuguwo pila pye giramu cenme ma yiri ke (110); laa pye ma yin wusuna nuwo taan ni,

⁵¹ naa napolo yirifonno nungba ni, naa simbapolo nungba, konaa simbapolo yirifonno nungba ni, na wi ta yele nungba, poro yaa pye saraga sogowogo,

⁵² naa sikapolo nungba ni, wo yaa pye saraga nga pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja,

⁵³ naa napene shyen, naa simbapene kangurugo, naa sikapene kangurugo, konaa simbapene yirifonmbolo mbele pe ta yele nungba nungba poro kangurugo, poro yaa pye nayinme saraga. Yarikanra nda Amihudi pinambyo Elishama wila kan, to lari yeen.

⁵⁴ Pilige kolotaanri wogo ki na, Pedasuri pinambyo Gamiliyeli wi si pan maa yarikanra ti kan, wo wila pye to Manase cenle woolo pe go na.

⁵⁵ Yarikanra nda wila pan ti nda: Warifuwe tasa kpakpalakpa nungba, na wi nuguwo pila pye culo nungba naa giramu cenme kangurugo (500), naa tonmo mba pe maa yanragi yanragi pi warifuwe leyaraga nungba, nga ki nuguwo pila pye giramu cenme kolotaanri (800), mbe yala Yenyele censaga paraga go ki warifuwe pyo wi jatere wi ni. Ki tasaala shyen paa pye ma yin muwe ni mba paa sinme pinle pi ni mboo pye saraga,

⁵⁶ naa wojenne te wolo nungba ni, na li nuguwo pila pye giramu cenme ma yiri ke (110); laa pye ma yin wusuna nuwo taan ni,

⁵⁷ naa napolo yirifonno nungba ni, naa simbapolo nungba, konaa simbapolo yirifonno nungba ni, na wi ta yele nungba, poro yaa pye saraga sogowogo,

⁵⁸ naa sikapolo nungba ni, wo yaa pye saraga nga pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja,

⁵⁹ naa napene shyen, naa simbapene kangurugo, naa sikapene kangurugo, konaa simbapene yirifonmbolo mbele pe ta yele nungba nungba poro kangurugo, poro yaa pye nayinme saraga. Yarikanra nda Pedasuri pinambyo Gamiliyeli wila kan, to lari yeen.

⁶⁰ Pilige kolojere wogo ki na, Gidewoni pinambyo Abidan wi si pan maa yarikanra ti kan, wo wila pye to Benzame cenle woolo pe go na.

⁶¹ Yarikanra nda wila pan ti nda: Warifuwe tasa kpakpalakpa nungba, na wi nuguwo pila pye culo nungba naa giramu cenme kangurugo (500), naa tonmo mba pe maa yanragi yanragi pi warifuwe leyaraga nungba, nga ki nuguwo pila pye giramu cenme kolotaanri (800), mbe yala Yenjele censaga paraga go ki warifuwe pyo wi jatere wi ni. Ki tasaala shyen paa pye ma yin muwe ni mba paa sinme pinle pi ni mboo pye saraga,

⁶² naa te jene nungba ni, na li nuguwo pila pye giramu cenme ma yiri ke (110); laa pye ma yin wusuna nuwo taan ni,

⁶³ naa napolo yirifonno nungba ni, naa simbapolo nungba, konaa simbapolo yirifonno nungba ni, na wi ta ye le nungba, poro yaa pye saraga sogowogo,

⁶⁴ naa sikapolo nungba ni, wo yaa pye saraga nga pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja,

⁶⁵ naa napene shyen, naa simbapene kangurugo, naa sikapene kangurugo, konaa simbapene yirifonmbolo mbele pe ta ye le nungba nungba poro kangurugo, poro yaa pye nayinme saraga. Yarikanra nda Gidewoni pinambyo Abidan wila kan, to lari ye en.

⁶⁶ Pilige ke wogo ki na, Amishadayi pinambyo Ayezeri wi si pan maa yarikanra ti kan, wo wila pye to Dan cenle woolo pe go na.

⁶⁷ Yarikanra nda wila pan ti nda: Warifuwe tasa kpakpalakpa nungba, na wi nuguwo pila pye culo nungba naa giramu cenme kangurugo (500), naa tonmo mba pe maa yanragi yanragi pi warifuwe leyaraga nungba, nga ki nuguwo pila pye giramu cenme kolotaanri (800), mbe yala Yenjele censaga paraga go ki warifuwe pyo wi jatere wi ni. Ki tasaala shyen paa pye ma yin muwe ni mba paa sinme pinle pi ni mboo pye saraga,

⁶⁸ naa te jene nungba ni, na li nuguwo pila pye giramu cenme ma yiri ke (110); laa pye ma yin wusuna nuwo taan ni,

⁶⁹ naa napolo yirifonno nungba ni, naa simbapolo nungba, konaa simbapolo yirifonno nungba ni, na wi ta ye le nungba, poro yaa pye saraga sogowogo,

⁷⁰ naa sikapolo nungba ni, wo yaa pye saraga nga pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja,

⁷¹ naa napene shyen, naa simbapene kangurugo, naa sikapene kangurugo, konaa simbapene yirifonmbolo mbele pe ta ye le nungba nungba poro kangurugo, poro yaa pye nayinme saraga. Yarikanra nda Amishadayi pinambyo Ayezeri wila kan, to lari ye en.

⁷² Pilige ke ma yiri nungba wogo ki na, Okiran pinambyo Pagiyeli wi si pan maa yarikanra ti kan, wo wila pye to Aseri cenle woolo pe go na.

⁷³ Yarikanra nda wila pan ti nda: Warifuwe tasa kpakpalakpa nungba, na wi nuguwo pila pye culo nungba naa giramu cenme kangurugo (500), naa tonmo mba pe maa yanragi yanragi pi warifuwe leyaraga nungba, nga ki nuguwo pila pye giramu cenme kolotaanri (800), mbe yala Yenjele censaga paraga go ki warifuwe pyo wi jatere wi ni. Ki tasaala shyen paa pye ma yin muwe ni mba paa sinme pinle pi ni mboo pye saraga,

⁷⁴ naa te jene nungba ni, na li nuguwo pila pye giramu cenme ma yiri ke (110); laa pye ma yin wusuna nuwo taan ni,

⁷⁵ naa napolo yirifonno nungba ni, naa simbapolo nungba, konaa simbapolo yirifonno nungba ni, na wi ta ye le nungba, poro yaa pye saraga sogowogo,

⁷⁶ naa sikapolo nungba ni, wo yaa pye saraga nga pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja,

⁷⁷ naa napene shyen, naa simbapene kangurugo, naa sikapene kangurugo, konaa simbapene yirifonmbolo mbele pe ta yele nungba nungba poro kangurugo, poro yaa pye nayinme saraga. Yarikanra nda Okiran pinambyo Pagiyeli wila kan, to lari yeen.

⁷⁸ Pilige ke ma yiri shyen wogo ki na, Ena pinambyo Ayira wi si pan maa yarikanra ti kan, wo wila pye to Nefitali cenle woolo pe go na.

⁷⁹ Yarikanra nda wila pan ti nda: Warifuwe tasa kpakpalakpa nungba, na wi nuguwo pila pye culo nungba naa giramu cenme kangurugo (500), naa tonmo mba pe maa yanragi yanragi pi warifuwe leyaraga nungba, nga ki nuguwo pila pye giramu cenme kolotaanri (800), mbe yala Yengele censaga paraga go ki warifuwe pyo wi jatere wi ni. Ki tasaala shyen paa pye ma yin muwe ni mba paa sinme pinle pi ni mboo pye saraga,

⁸⁰ naa te jene nungba ni, na li nuguwo pila pye giramu cenme ma yiri ke (110); laa pye ma yin wusuna nuwo taan ni,

⁸¹ naa napolo yirifonno nungba ni, naa simbapolo nungba, konaa simbapolo yirifonno nungba ni, na wi ta yele nungba, poro yaa pye saraga sogowogo,

⁸² naa sikapolo nungba ni, wo yaa pye saraga nga pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja,

⁸³ naa napene shyen, naa simbapene kangurugo, naa sikapene kangurugo, konaa simbapene yirifonmbolo mbele pe ta yele nungba nungba poro kangurugo, poro yaa pye nayinme saraga. Yarikanra nda Ena pinambyo Ayira wila kan, to lari yeen.

⁸⁴ Pilige nga ni paa sinme kpoyi wo saraga wosaga ki na mbege le Yengele kee, yarikanra nda Izirayeli woolo teelee paa kan, to lari yeen: Warifuwe tasaala kpakpalakpa ke ma yiri shyen, naa tonmo mba pe maa yanragi yanragi pi warifuwe leyaara ke ma yiri shyen, konaa te jengele ke ma yiri shyen.

⁸⁵ Tasa kpakpalakpa nungba nungba pyew wi nuguwo pila pye culo nungba naa giramu cenme kangurugo (500). Tonmo mba pe maa yanragi yanragi pi leyaraga nungba nungba pyew ki nuguwo pila pye giramu cenme kolotaanri (800). Ki warifuwe yaara ti ni fuun ti nuguwo pila pye culo nafa ma yiri koloshyen naa giramu cenme koloshyen (700), mbe yala censaga paraga go ki warifuwe pyo wi jatere wi ni.

⁸⁶ Te jengele ke ma yiri shyen kaa pye ma yin wusuna nuwo taan ni. Ke ni fuun nungba nungba ke nuguwo pila pye giramu cenme naa ke ke (110), mbe yala censaga paraga go ki warifuwe pyo wi jatere wi ni. Te jengele ke ni fuun ke nuguwo pila pye culo nungba naa giramu cenme taanri naa nafa nafa (320).

⁸⁷ Yaayoro nda paa wo saara sogoworo ti ni fuun tila pye napene ke ma yiri shyen, naa simbapene jembele ke ma yiri shyen, naa simbapene yirifonmbolo mbele pe ta yele nungba nungba poro ke ma yiri shyen, naa muwe saara nda ti ma taga ti na ti ni, konaa sikapene ke ma yiri shyen ni, poro yaa pye saara mbe kapere kala yagawa ja.

⁸⁸ Yaayoro nda paa wo nayinme saraga, ti ni fuun tila pye napene nafa ma yiri tijere, naa simbapene jembele nafa taanri, naa sikapene konaa simbapene yirifonmbolo mbele pe ta yele nungba nungba poro

nafa taanrindaanri. Yarikanra nda pàa kan, naa pàa sinme pi wo saraga wosaga ki na mbege le Yennele kee, to lari yeen.

⁸⁹ Naa Moyisi wila kaa na yiin wa filisaga paraga go ki ni mbe para Yawe Yennele li ni, a wi nee magala la nuru na yinrigi wa kapere ti kasulugo pyesaga ki go na, wa yon finliwe senre kesu wi na, wa sherubenye shyen mbele pe gbegele ki na pe sogowo. A wi nee para wi ni†.

8

Pàa fitanlaye pe gbegele ma pe tēge

¹ Yawe Yennele làa para Moyisi wi ni ma yo fo:

² «Ki yo Aron wi kan fo na wi kaa fitanlaye koloshyen pe teri wa fitanladaga wi na sanga ña ni, wi ti paa yiin paa yanwa kaan wa wi yēge.»

³ A Aron wi sigi pye ma. Wila fitanlaye pe tegetege wa fitanladaga wi na ma pe yēge wa wa wi yēge paa yēge ñga na Yawe Yennele làa ki yo Moyisi wi kan we.

⁴ Te pàa gbɔn wi yee na ma fitanladaga wi gbegele, maga le wa wi nogo ki na fo ma saa gbɔn wa wi yarifyeenre yanlere ti na. Pàa fitanladaga wi gbegele ma yala cenlomo mba Yawe Yennele làa naga Moyisi wi na pi ni.

Pàa Levi setirige piile pe le

Yennele kee

⁵ Yawe Yennele làa para Moyisi wi ni ma yo fo:

⁶ «Levi setirige piile pe wo Izirayeli woolo sanmbala pe sogowo ma pe pye fyongo fu.

⁷ Ma yaa pe pye fyongo fu yēge ñga na ki ñga: <Tonmo mba pi ma ti kapere ti kasulugo ki ma pye, ma yaa pa yanragi yanragi pe na. Ko pungo na, ma ti pe pe sire ti kulu yunnnguluwo ni pe wire ti lagapyew ki na, pe pe yariporo ti jogo. Pa kona pe yaa pye fyongo fu.>

⁸ Ko pungo na, pe pan napolo yirifonno ni, pe saraga muwe mba pe sinme pinle pi ni pa taga wi na. Mboro wo na, ma napolo yirifonno wa yēge le mboo pye saraga ñga pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja.

⁹ Ma yaa Levi setirige piile pe pye pe fulo laga filisaga paraga go ki yēge na, mbe si Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe gbogolo laga fun.

¹⁰ Ma yaa Levi setirige piile pe pye pe fulo laga mi ña Yawe Yennele na yēge sogowo. Izirayeli woolo sanmbala pe yaa pe keyen yi taga Levi setirige piile pe na.

¹¹ Aron wi yaa Levi setirige piile pe yerege mi ña Yawe Yennele na yēge sogowo mbe pe yirige mbe pe kan na yeri paa Izirayeli woolo pe yarikanga yen, kona pa pe yaa la tunngo piin na kan.

¹² Kona Levi setirige piile pe yaa pe keyen yi tagataga napene shyen pe yinre ti na. Ma yaa nungba wo na yeri saraga mbe kapere ti kala yagawa ja, mbe si sanja wo pye saraga sogowogo mi ña Yawe Yennele li na yeri, jango mbe kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye Levi setirige piile pe kan.

¹³ Ma yaa Levi setirige piile pe pye pe yere Aron naa wi pinambiile pe yēge sogowo, mbe si pe yirige mbe pe kan mi ña Yawe Yennele na yeri paa saraga yen.

† 7:89 7.89: Laga ñga ki yo: A wi nee para wi ni, ki mbe ya logo fo Moyisi wo wila pye na para Yennele li ni, nakosima Yennele lo làa pye na para Moyisi wi ni. Ki yaa pye ki finliwe pi na fun ko Yennele làa li ngasegele ke ni fuun ke kan Moyisi wi yeri (Eki 25.22).

¹⁴ Kiga pye ma, pa ma yaa Levi setirige piile pe laga Izirayeli woolo sanmbala pe na, pa pe yaa pye na woolo.

¹⁵ Ko pungo na, Levi setirige piile pe yaa pan mbaa tunngo piin laga filisaga paraga go ki ni.

«Pa ma yaa pe pye fyongo fu yeen, mbe pe yirige mbe pe kan na yeri paa saraga yen.

¹⁶ Katugu pe kan na yeri pew, ma yiri wa Izirayeli woolo sanmbala pe sogowa. Mi pe le, a pe pye na woolo Izirayeli woolo pe pinambiile kongbanmbala pe yonlo.

¹⁷ Katugu Izirayeli woolo pe pinambiile kongbanmbala pe ni fuun pe yen na woolo, leele o, yaayoro o. Pilige nga ni mila Ezhipiti tara fenne pe pinambiile kongbanmbala pe gbo, a mi si Izirayeli woolo pe pinambiile kongbanmbala pe tege pe ye na yee kan.

¹⁸ Mi Levi setirige piile pe le ma pe pye na woolo Izirayeli woolo pe pinambiile pe yonlo.

¹⁹ Mi pe le Aron naa wi pinambiile pe kee ma yiri wa Izirayeli woolo sanmbala pe sogowa, jango paa tunngo piin Izirayeli woolo pe yonlo wa filisaga paraga go ki ni. Pe yaa la Izirayeli woolo pe kapere ti kala yagawa jatunngo ki piin, jango jolongo kpe ka ka pe ta na paga fulo wa censaga paraga go ki tanla we.»

²⁰ A Moyisi, naa Aron, naa Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe ni, pe si nga Yawe Yennele laa yo Moyisi wi kan Levi setirige piile pe kanngolo ki pye pe na.

²¹ A Levi setirige piile pe si pe yee pye fyongo fu, ma pe yariporo ti jogo. A Aron wi si pe pye saraga nga pe ma yirige ma kan Yawe Yennele li yeri. A wi si kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye pe kan, jango mbe pe pye fyongo fu.

²² Ko pungo na, a Levi setirige piile pe si pan na pe tunngo ki piin wa filisaga paraga go ki ni. Aron naa wi pinambiile pe ni, poro paa pye na pe yege sinni. Nga Yawe Yennele laa yo Moyisi wi kan Levi setirige piile pe kanngolo, paa tanga ma yala ki ni.

²³ Yawe Yennele laa para naa Moyisi wi ni ma yo fo:

²⁴ «Levi setirige piile mbele pe ta yele nafa ma yiri kangurugo kangurugo konaa pe yege fenne pe ni, pe yaa ye wa filisaga paraga go tunngo ki ni mbaa tunngo ka piin.

²⁵ Mbele ka ta yele nafa shyen ma yiri ke ke, poro yaa pe tunngo ki yerege, pe saa tunngo piin naa.

²⁶ Pe yaa kaa Levi setirige piile sanmbala pe sari pe tunndo ti na wa filisaga paraga go ki ni. Een fo, poro jate tunndo se ka pye pe yeri pe woro. Kagala ngele ma yaa pye Levi setirige piile pe tunngo wogo ki kanngolo koro wele yeen.»

9

Paki feti wi pyewe

¹ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni wa filisaga paraga go ki ni, wa Sinayigbinri wi ni. Kila pye Izirayeli woolo pe yiringolo wa Ezhipiti tara ki yele shyen wolo li yenge kongbannga ki na. Laa wi pye fo:

² «Izirayeli woolo pe daga mbe Paki feti wi pye mbe yala wagati na wi kon ma tege wi ni.

³ Ye Paki feti wi pye ye yala wagati na wi kon ma tege wi ni, ki yenge nga yeen ki pilige ke ma yiri tijere wogo ki yonlokogo, mbe sa gbɔn ki yembine li na, mbe yala wi kondɛgɛngɛle naa wi kakɔndɛgɛngɛle ke ni fuun ke ni.»

⁴ Kona, a Moyisi wi si para Izirayeli woolo pe ni ma yo pe Paki feti wi pye.

⁵ A pɛ si Paki feti wi pye wa Sinayi gbinri wi ni, yeɛ shyen wolo li yenge kongbannga ki pilige ke ma yiri tijere wogo ki na, maga le ki yonlokogo ki na ma saa gbɔn yembine li na. Paa wi pye ma yala Yawe Yɛnɛle lãa senre nda yo Moyisi wi kan ti ni†.

⁶ Ma si yala, leele pɛle la pye fyongo ni Yɛnɛle yege na, katugu poro la jiri gboo na. Pe saa ya mbe Paki feti wi pye ki pilige ki ni. A pɛ si kari ki pilige nungba ki ni wa Moyisi naa Aron pe yeri,

⁷ ma saa pe pye fɔ: «We yɛn fyongo ni, katugu wɛ jiri gboo na. Mele pee we yege kon waga si ka pan we yarikanra ti ni Yawe Yɛnɛle li kan mbe pinle Izirayeli woolo sanmbala pe ni, wagati na wi kon ma tege wi ni?»

⁸ A Moyisi wi si pe pye fɔ: «Yanla sige na, mi yaa sa Yawe Yɛnɛle li yewe nga li yaa yo na kan ye wogo ki na.»

⁹ (A wi si kari). A Yawe Yɛnɛle li si para Moyisi wi ni maa pye fɔ:

¹⁰ «Ki yo Izirayeli woolo pe kan fɔ: «Na leele pele ka pye laga ye sɔgowɔ, nala nakoma ye setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri pungo na pe ni, na ki leele pele ka pye fyongo ni, katugu pɛ jiri gboo na, nakoma na ki ka yala pe kari ca na lege, pa pe yaa ka Paki feti wi pye here mi na Yawe Yɛnɛle na kan.

¹¹ Pe daga mbe Paki feti wi pye ki yenge shyen wogo ki pilige ke ma yiri tijere wogo ki na, mbege le yonlokogo sa gbɔn yembine li na. Simbapɔ yirifonno wi daga mbe gbo Paki feti wi na, pe yaa wi kara ti ka leve fu buru ni konaa yaanga taanga ni.

¹² Pe se ka yaakara ta yaga ti wonlo mbe yiri, pe se si ka yaayogo ki kajelege ka ya. Pe yaa feti wi pye mbe yala Paki feti wi kondɛgɛngɛle ke ni fuun ke ni.

¹³ Eɛn fɔ, na lere wa ka pye fyongo fu, na wii kari ca na, na wii si Paki feti wi pye, wi daga poo poo wɔ wa wi woolo pe sɔgowɔ; katugu wii pan yarikanga ni mi na Yawe Yɛnɛle na kan wagati na wi kon ma tege wi ni. Wi yaa wi kapege ki go kala li le.

¹⁴ Na nambannga wa ka pye mbe cɛn wa ye sɔgowɔ, na wi kaa jaa mbe mi na Yawe Yɛnɛle na Paki feti wi pye, wi yaa wi pye mbe yala Paki wi kondɛgɛngɛle naa wi kakɔndɛgɛngɛle ke ni. Kondɛgele nungba li yaa pye wa, yoro Izirayeli tara piile naa nambanmbala pe kan.» »

Kambaaga la pan ma Yɛnɛle censaga paraga go ki tɔn

¹⁵ Pilige nga ni paa Yɛnɛle censaga paraga go ki kan maga kɔ, yon finliwe senre tila pye ma yonlogo sinndɛre papara papara nda na tila pye ma tege paraga go nga ni, a kambaaga si pan ma tɔn ki na. Kambaaga kila pye wa Yɛnɛle censaga paraga go ki go na, maga le ki yonlokogo ki na fɔ ma saa gbɔn ki goto pinliwe pi na paa kason yɛn.

¹⁶ Kila pye na piin ma suyi; kambaaga kila pye ma Yɛnɛle censaga paraga go ki tɔn. Na yembine ka wɔ, ki ma pye paa kason yɛn.

† 9:5 9.1-5: Eki 12.1-13

¹⁷ Na kambaaga ki ka yiri wa paraga go ki go na sanga o sanga, Izirayeli woolo pe ma pe paara yinre ti kologi na kee. Na kiga sa yere laga nga fuun na, pe ma pe paara yinre ti kankan mbe cen lema.

¹⁸ Ki pyewe pi na ma, Izirayeli woolo paa pye na pe paara yinre ti kologi na kee ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni; paa si pye nari kanni na cen ma yala li senyoro ti ni. Kambaaga ki ka mo wa Yennele censaga paraga go ki go na mbe gbɔn yege nga na, pa Izirayeli woolo pe ma mo le pe paara yinre censaga ki ni ma.

¹⁹ Ali na kambaaga ki ka koro wa Yennele censaga paraga go ki go na mbe mo wa, Izirayeli woolo pe maa taanri na yala Yawe Yennele li ngasele li ni, paa yiri mbaa kee.

²⁰ Na kambaaga ki ka koro wa Yennele censaga paraga go ki go na piliye jenri ni, pe ma pe paara yinre ti kankan ma cen konaa ma kaa ti kologi na kee ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni.

²¹ Wagati wa ni, kambaaga ki ma saa yere laga ka go na mbege le yonlokogo sa gbɔn ki goto pinliwe ni. Na ki ka yiri ki pinliwe pi ni, Izirayeli woolo pe ma paara yinre ti kologi na kee. Na kambaaga ki ka si koro wa mbe yonlo nungba naa yembine nungba pye, mbe si yiri, Izirayeli woolo pe ma yiri mbaa kee.

²² Na kambaaga ki ka koro wa Yennele censaga paraga go ki go na mbe ta piliye shyen, nakoma yenge nungba, nakoma mbe mo wa jenge mbe we ko na, Izirayeli woolo pe ma koro ma cen wa pe paara yinre ti ni, paa kari. Na ki ka ka yiri, pe maa kee.

²³ Izirayeli woolo paa pye na pe paara yinre ti kanni na cen na yala Yawe Yennele li senyoro ti ni, paa si pye nari kologi na kee na yala li senyoro ti ni. Paa pye na tanri na yala li ngasele li ni, ma yala laa senre nda yo Moyisi wi kan ti ni.

10

Mbaanra shyen nda paa gbegele warifuwe ni

¹ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni ma yo fo:

² «Ma ti pe warifuwe gbɔn wi ye na pe mbaanra shyen gbegele. To ti yaa loon sari maa gbogolomo woolo pe yinri maa pe gbogolo, konaa mbaa kono kaan paara yinre censaga woolo pe yeri na pe karisanga wiga gbɔn we.

³ Na paga mbaanra shyen ti pinle mberi win sanga na ni, gbogolomo woolo pe ni fuun pe pan pe gbogolo wa ma tanla, wa filisaga paraga go ki yon na.

⁴ Na paga mbanlaga nungba win, mbele pe yen teele ma pye Izirayeli woolo waga legere pe go na, poro ce pe yaa pan mbe gbogolo wa ma tanla.

⁵ Na yaga mbanlaga ki win mbege magala li gbogo, mbele pe yen ma cen wa paara yinre ti ni, wa filisaga paraga go ki yonlo yirisaga kee yeri, poro mbe yiri paa kee.

⁶ Na yaga kaga win mbege magala li gbogo naa shyen wogo na, mbele pe yen ma cen wa paara yinre ti ni, wa filisaga paraga go ki yonloparawa kalige kee yeri, pe yiri paa kee.

⁷ Ye yaa la mbanlaga ki wiin fun mbaa leele pe gbogolo, cen fo, ye se kaa ki wiin mbaa ki magala li gbogo.

⁸ «Saraga wofenne, poro mbele pe yen Aron wi setirige piile poro ce pe yaa la mbaanra ti wiin. Ko yaa pye ngasele na li yen kosaga fu yoro naa ye setirige piile ye kan.

⁹ «Na yaga ka sa cen wa ye tara ti ni, mbe kaa kee sa malaga gbon ye winfenne mbele pe yaa ka pan mbe to ye na pe ni sanga na ni, ye ye mbaanra ti win yeri magangala ke gbogo. Pa ki yaa ye nawa to fo mi na Yawe Yennele mi yen na jatere piin ye na mbe ti ye sho ye juguye pe kee.

¹⁰ Ye nayinme piliye, naa ye sherege feti piliye, konaa ye yevonndo piliye kongbanya yi ni, na ye kaa ye saara sogoworo ti woo konaa ye nayinme saara ti ni, ye yaa ye mbaanra ti win. Pa ki yaa ye kan yaa nawa tuun mi na ye Yennele nga mi pye ye kan ki wogo ki na. Muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le.»

IZIRAYELI WOULO PE YINRIWE WA SINAYI MA SAA GBON WA MOWABU TARA

10.11–21.35

*Izirayeli woolo paa yiri
wa Sinayi gbinri wi ni ma kari*

¹¹ Izirayeli woolo pe yiringolo wa Ezhipiti tara ki yele shyen wolo, li yenge shyen wogo, ki pilige nafa wogo ki na, yon finliwe senre ti yen ma tege Yennele li censaga paraga go nga ni, a kambaaga ki si yiri wa ki go na.

¹² A Izirayeli woolo pe si yiri wa Sinayigbinri wi ni ma kari. Paa pye na tanri na yeregi yeregi na kee. A kambaaga ki si saa yere wa Paran gbinri wi ni.

¹³ Ki kongbannga ko layi Izirayeli woolo paa pe paara yinre ti kologi ma yiri na kee, ma yala senre nda Yawe Yennele laa yo Moyisi wi kan ti ni.

¹⁴ Zhuda paara yinre censaga malingboonlo ngbeleye taanri yo yila keli ma yiri na kee pe censaga dirapo wi ni pe yegge. Aminadabu pinambyo Naashon wo wila pye to pe go na.

¹⁵ Suwari pinambyo Netaneyeli wo wila pye to Isakari cenle woolo pe malingboonlo ngbelege ki go na.

¹⁶ Elon pinambyo Eliyabu wo wila pye to Zabulon cenle woolo pe malingboonlo ngbelege ki go na.

¹⁷ Ko pungo na, a pe si Yennele censaga paraga go ki kologi. A Gerishon setirige piile, naa Merari setirige piile pe sigi tugo na kee ki ni.

¹⁸ Kona, a Uruben paara yinre censaga malingboonlo ngbeleye taanri yi si yiri na kee, pe censaga dirapo wi ni pe yegge. Shedewuri pinambyo Elisuri wo wila pye pe go na.

¹⁹ Zurishadayi pinambyo Shelumiyeli wo wila pye to Simeyon cenle woolo pe malingboonlo ngbelege ki go na.

²⁰ Dewuweli pinambyo Eliyazafu wo wila pye to Gadi cenle woolo pe malingboonlo ngbelege ki go na.

²¹ Ko pungo na, a Kehati setirige piile pe si yaara nda ti yen kpoyi ti tugo na kee. A Levi setirige piile sanmbala pe si saa Yennele censaga paraga go ki sanga maga kan na pe singi.

²² Ko pungo na, a Efirayimu paara yinre censaga malingboonlo ngbeleye taanri yi si yiri na kee, pe censaga dirapo wi ni pe yegge. Amihudi pinambyo Elishama wo wila pye to pe go na.

²³ Pedasuri pinambyo Gamiliyeli wo wila pye to Manase cenle woolo pe malingboonlo ngbelege ki go na.

²⁴ Gidewoni pinambyo Abidan wo wila pye to Benzhamē cenle woolo pe malingboonlo ngbelege ki go na.

²⁵ Ko pungo na, a Dan paara yinre censaga malingboonlo ngbeleye taanri yi si yiri na kee, pe censaga dirapo wi ni pe yege. Poro paa pye pe ni fuun pe pungo na. Amishadayi pinambyo Ayezeri wo wila pye to pe go na.

²⁶ Okiran pinambyo Pagiyeli wo wila pye to Aseri cenle woolo pe malingboonlo ngbelege ki go na.

²⁷ Ena pinambyo Ayira wo wila pye to Nefitali cenle woolo pe malingboonlo ngbelege ki go na.

²⁸ Naa Izirayeli woolo paa pe paara yinre ti kologi, pa paa yiri ma tagala pe ye na yen na kee ma yala pe malingboonlo ngbeleye yi ni.

²⁹ A Moyisi wi suu nafa Erewuweli† na wila pye Madiyan tara fenne woo wi pinambyo Obabu wi pye fo: «We yen na kee wa tara nda Yawe Yenjele li yon folo kon mbe kan we yeri ti ni. Ki kala na, ma pinle we ni. We yaa ti ma kajenge ta, katugu Yawe Yenjele li yon folo kon mbe kajenge pye woro Izirayeli woolo we kan.»

³⁰ A Obabu wi suu yon sogo ma yo fo: «Ayoo, mi se pinle ye ni mbe kari wa, mi yaa songoro wa na tara, wa na go woolo pe yeri.»

³¹ A Moyisi wi suu pye naa fo: «Mila ma yenri, maga ka laga we na; katugu gbinri wi lara nda we mbe ya mbe we paara yinre ti kankan mbe cen wa, ma yen mari jen. Ma yaa pye we yege sinfo.

³² Na maga pinle we ni, Yawe Yenjele li yaa kajenge nga pye we kan.»

³³ A Izirayeli woolo pe si yiri wa Yawe Yenjele li yanwiga ki na ma piliye taanri tangala tanga. Ki piliye taanri yi ni, Yawe Yenjele li yon finliwe kesu paa wi tugo ma keli wi ni pe yege mbe sa laga nga pe mbe ya cen mbe wogo ka lagaja pe kan.

³⁴ Kila pye, na paga pe paara yinre ti kologi mbaa kee, yonlo na, Yawe Yenjele li kambaaga ki ma pye pe go na.

³⁵ Na yon finliwe kesu pe kaa kee wi ni sanga na ni, Moyisi wi ma yo fo: «Yawe Yenjele, yiri we kari, jango ma juguye pe gbɔn pe jaraga, ma panrafenne paa fee ma yege†.»

³⁶ Na pe kaa yon finliwe kesu wi tungu sanga na ni, Moyisi wi ma yo fo: «Yawe Yenjele, songoro ma pan, ma pan ma cen laga Izirayeli woolo waga legere pe sogowo.»

11

Kason nga kila yiri wa Yawe Yenjele li yeri

¹ Pilige ka, Izirayeli woolo paa kongori jenge Yawe Yenjele li na. Naa Yawe Yenjele laa kaa pe kongorimo pi logo, a li si nawa ngban fo jenge. A li si yenjele gbanlaga kason wa pe na. A ki si pe paara yinre censaga ki kanngolo nungba sogo.

² A Izirayeli woolo pe si gbele ngbanga ma Moyisi wi yenri wi pe saga. A Moyisi wi si Yawe Yenjele li yenri, a kason ki si figi.

³ A pe sigi laga ki mege taga naga yinri Tabera, ko koro wo na jogowo kason, katugu ko laga ko layi Yawe Yenjele li kason kila yigi wa pe sogowo.

† 10:29 10:29: Erewuweli wo nungba wo paa pye na yinri Zheturo; Eki 2.16. † 10:35 10:35: Yuuro 68.2

Izirayeli woolo pàa pye na kara jaa mbe ka

⁴ Pilige ka, nambanmbala mbele pàa pye cengele kele yege woolo wa Izirayeli woolo pe sɔgɔwɔ, a jogo cenle pyew wà si pe yigi. Kona, a Izirayeli woolo pè sigi le na kongori fun na yuun fɔ: «Ndeɛ ki pye we mbe ja kara ta mbe ka, ki jen naga jen!

⁵ E! Ngbanra nda wàa pye na kaa waga wa Ezhipiti tara, waa nawa tuun ti na, naa sere yaara nda pe yinri konkonmburu, naa melon, naa puwaro, naa, jawa konaa layi wi ni.

⁶ Koni we yen na cogo, we woro na yaraga ka kpe yaan naa, kaawo mane wo, sanga pyew mane.»

⁷ Mane wila pye paa koryandiri † yantiire pire puuru ti yen, ma filige paa bedelimu tige tonmo pi yen.

⁸ Kila pye, leele pe ma jaraga ma saa wi wulo, ko pungo na, pe mee saa wi tire tira na nakoma mboo sun sugulo, mbe si jen mboo sogo cogo nakoma mboo wa won. Mane wi tanwa pila pye paa gato yen, na pè wa sinme ni†.

⁹ Yembine, na fɔngɔ ki kaa wuun sanga na ni wa paara yinre censaga, mane wi maa wuun fun.

¹⁰ Sege nungba nungba pyew ki woolo pàa pye ma cen wa pe paara yinre ti yeyonro ti na, na gbele. A Moyisi wi sigi logo, a pe gbeere ti si Yawe Yenɲele li nawa pi ngban. A ki si Moyisi wi mben fɔ jenge.

¹¹ A wi si Yawe Yenɲele li pye fɔ: «Yingi na, a ma neɛ mi na ma tunmbyee na jolo yeen? Yingi na, mee si kajenge pye na kan. Mele mee ki leele mbele pe ni fuun pe go kala li le na keɛ mbeli le?

¹² Muwi migi leele mbele pe ni fuun pe kugboro ti le wi le? Muwi mi pe se wi le? A ma silan pye ma yo mbe pe le kotogo na paa yege nga na pyo gbegelefo ma piyenle le nali gbegele, mbe kari pe ni fɔ wa tara nda maa yon fɔlo le ma wugu mbe kan pe teleye pe yeri ti ni.

¹³ Mi yaa ki kara ti ta se mbe siri kan ki leele mbele pe ni fuun pe yeri peri ka? Pe mbele pe yen na gbele na na tanla na yuun fɔ: «Kara kan we yeri we ka.»

¹⁴ Mi se ya mbege leele mbele pe ni fuun pe go kala li le na ye. Pe go kala li nugu ma we na na.

¹⁵ Na kaa pye maa jaa mbe kajenge pye na kan, na gbo teere jango mi ka kaa na jologo kagala ke yaan yenle ni.»

¹⁶ A Yawe Yenɲele li si Moyisi wi pye fɔ: «Nambala nafa taanri ma yiri ke wo wa Izirayeli leele pe sɔgɔwɔ ma pe gbogolo na kan, mbele ma jen pe yen leelele ma pye leele pe kagala yege wofenne. Ma kari pe ni wa filisaga paraga go ki ni, ma pe pye pe yere le ma tanla wa na yege sɔgɔwɔ.

¹⁷ Mi yaa tigi mbe para ma ni le ki laga ki ni. Mi yaa na yinne na li yen ma ni la wo mbe kan pe yeri, jango pe leele pe go kala li le ma ni. Pa kona ma se ka pe go kala li le ma ye.

¹⁸ Ki yo leele pe kan fɔ: «Ye ye ye pye kpoyi sanni goto. Ye yaa kara ta mbe ka. Ki kaa pye ye gbele Yawe Yenɲele li nungholo ma yo fɔ: Ambo wi yaa we kan kara we ka? Yege wele pa kila pye ma tanla we na wa Ezhipiti tara. Ye pyeri, Yawe Yenɲele li yaa kara kan ye yeri ye ka.

† 11:7 11:7. *Koryandiri*: Yantiire tari nda ti pire ti yen ma filige; pe maa ti nii sege mbege tanla. Bedelimu, tige kayi nga ki tonmo pi ma pye paa nguro yen ma filige. Pe maa pi piin nuwo taanyaraga. † 11:8 11:7-8: Eki 16.31

¹⁹ Ye se kari ka pilige nungba, nakoma piliye shyen, nakoma piliye kangurugo, nakoma piliye ke, nakoma piliye nafa yere.

²⁰ Een fo, ye yaa ti ka fo sa gbɔn yenje nungba, fo ti sa la ko ye na, tila lugo tila yinrigi wa ye numagala ke ni, katugu ye je Yawe Yenjele na li yen laga ye sogowo li na, ma gbele li yege sogowo ma yo fo: Yinji na, a we si yiri wa Ezhipiti tara ti ni?»

²¹ Moyisi wila Yawe Yenjele li pye fo: «Ki leele mbele mi yen laga pe sogowo, pe yen nambala waga cenme kogoloni (600 000) mbele pe mbe ya kala pye. A ma sho fo ma yaa kara kan pe yeri pe ka fo sa gbɔn yenje nungba!

²² Ali na waga we simbaala, naa we sikaala, naa we nere ti konlogi pe kan, ti se pe bo! Ali na waga si kogoje ngbanra ti ni fuun ti wo mberi gbogolo pe kan, ti se pe bo.»

²³ A Yawe Yenjele li si Moyisi wi yon sogo ma yo fo: «Mi na Yawe Yenjele, na fannga kii kologo. Sanni jenri, ma yaa ki yan na kaa pye senre nda mi yo, ki kala li mbe ya pye nakoma li se ya pye.»

Yenjele laa li yinne la kan

Izirayeli woolo teele pe yeri

²⁴ Kona, a Moyisi wi si yiri ma saa senre nda Yawe Yenjele laa yo ti yege yo leele pe kan. Ko punjo na, a wi si Izirayeli woolo pe leelele nafa taanri ma yiri ke wo ma pe gbogolo, ma pe yerege ma paraga go ki maga.

²⁵ A Yawe Yenjele li si tigi kambaaga titonlogo yerege ka ni ma pan ma para Moyisi wi ni. Laa li yinne na kan Moyisi wi yeri, a li si la laga wa li na ma kankan leelele nafa taanri ma yiri ke pe yeri. Naa Yawe Yenjele li yinne laa kaa tigi pe na sanga na ni, a pe nee Yenjele li yon senre yuun. Een fo, pe sila koro mbaa ti yuun suyi.

²⁶ Nambala shyen la pye wa, paa pye na nungba yinri Elidadi, na sanja wi yinri Medadi. Kagala yege wofenne nafa taanri mbele pe mere tila yonlogo, poro pele la wele. Poro la koro wa paara yinre censaga ki ni, pe sila pan wa paraga go ki tanla. Een fo, a Yenjele li yinne li si tigi pe na, a pe nee Yenjele li yon senre yuun wa paara yinre censaga ki ni.

²⁷ A lefonjo wa si fe ma saa ki yo Moyisi wi kan ma yo fo: «Elidadi naa Medadi paa Yenjele li yon senre yuun wa paara yinre censaga ki ni.»

²⁸ Kona, Nuni pinambyo Zhouzuwe na wila pye na tunngo piin Moyisi wi ni maga le wa sanga na ni wi yen lefonjo, a wi sho fo: «Na tafo Moyisi, ki yo pe kan paga kaa ki piin.»

²⁹ A Moyisi wi suu yon sogo ma yo fo: «Maga kaa yenjaga piin na kala na. Ndee ki pye Yawe Yenjele lili yinne li tirige Izirayeli woolo pe ni fuun pe na, a pe pye li yon senre yofenne, ki jen nala ndanla!»

³⁰ Ko punjo na, a Moyisi wo naa Izirayeli leelele pe ni pe si yiri le ma songoro wa paara yinre censaga ki ni.

Yenjele laa sannjere torogo

wa laga nga pe yinri

Kiburɔti Hataava

³¹ Kona, a Yawe Yenjele li si ti a tifelege ka yiri wa kogoje wi yeri na gbɔɔn, ma pan siringbangala ni, ma ke wo ma paara yinre censaga ki maga, maga fili. Kaa wo ma kari pa pilige nungba tangala fogo yen paara yinre censaga ki kanngolo ki ni fuun ki na. Ke yagawa pi mbaa metere nungba wo bo tara ti na.

³² Leele pàa yiri ma siringbangala ke wulo ki yonlo ki ni fuun ki na, naa ki yembine li ni fuun li ni, konaa ki goto pilige ki ni fuun ki ni. Wa sila wulo wi woro ti kologo tɔni nunɔba wo na. A pè siri jali, pe nii naa pe woro, ma paara yinre cɛnsaga ki maga.

³³ Ma kara ti ta wa pe yon pe fa ta mberi ka, a Yawe Yɛnnɛle li si nawa nɔban pe ni ma tifeleɛge yama wa pe na.

³⁴ A pè sigi laga ki mɛge taga naga yinri Kiburɔti Ataava, ko koro wo yɛn jogofenne fanra; katugu jogo wila leele mbele yigi, pa pàa pe le wa ki laga ki na.

³⁵ A Izirayeli woolo pè si yiri wa Kiburɔti Ataava laga ki ni ma saa cɛn wa Hazeroti laga ki na.

12

Miriyamu naa Arɔn

pàa Moyisi wi punɔgo sɛnre yo

¹ Moyisi wila Kushi cɛnle woolo jo wa pori. A Miriyamu naa Arɔn pe nɛɛ Moyisi wi punɔgo sɛnre yuun ki porogo ki kala na.

² Pàa pye na yuun fɔ: «Moyisi wo nunɔba Yawe Yɛnnɛle li ma sɛnre le wi yon wi yo wi le? Woro fun li ma sɛnre le we yon we yo.»

A Yawe Yɛnnɛle li sigi sɛnre ti logo.

³ Ma si yala, Moyisi wila pye pow jɛnge, ma wɛ lere pyew wi na laga tara ti na.

⁴ Le ki yongolo nunɔba ke ni, a Yawe Yɛnnɛle li si Moyisi, naa Arɔn konaa Miriyamu pe yeri ma pe pye fɔ: «Ye yiri, ye taanrime, ye kari wa filisaga paraga go ki ni.»

A pe taanri pè si yiri ma kari.

⁵ A Yawe Yɛnnɛle li si tigi wa kambaaga titɔnlogo yerege ki ni, ma yere wa paraga go ki yon na, mɛɛ Arɔn naa Miriyamu pe yeri, a pe shyen pè si fulo wa li tanla.

⁶ A li si pe pye fɔ:

«Yaa nuru na yeri jɛnge.

Na na yon sɛnre yofɔ wa ka pye laga ye sɔgowɔ,
mi nɔ Yawe Yɛnnɛle, mi yaa na yɛɛ naga wi na yariyanga ni,
nakoma mbaa para wi ni wɔɔnro na.

⁷ Eɛn fɔ, na tunmbyee Moyisi wo na, wo wogo ko woro ma.

Wi yɛn tagawa ni wa na go woolo pe ni fuun pe sɔgowɔ†.

⁸ Mi maa para wi ni yon ni nari finligi.

Mi mala yɛɛ naga wi na, kila pye yomiyɛgele ni;
mi nɔ Yawe Yɛnnɛle, wi mala cɛnɔmo pi yan gbɔgyi.

Yingi na yee si fyɛ, a ye silan tunmbyee Moyisi wi punɔgo sɛnre yo?»

⁹ A Yawe Yɛnnɛle li si nawa nɔban pe ni fɔ jɛnge, mɛɛ kari.

¹⁰ Naa kambaaga kila kaa yiri wa paraga go ki go na ma kari, a Miriyamu wi suu yɛɛ yan yayɛnwɛ to wi na lagapyew maa filige pow paa para yɛn. Naa Arɔn wila kaa kannga ma yɛge wa wa Miriyamu wi yeri, a wi suu yan yayɛnwɛ pɛ to wi na.

¹¹ Kona, a Arɔn wi si Moyisi wi pye fɔ: «Na tafɔ, ma yɛɛ yaga. Tijinliwe fu kala na wɛ pye, ma kapege nɔga pye, maga ka ti ki jɔlogo ki to we na.

† 12:7 12.7: Ebu 3.2

¹² E! Mila ma yenri, we nɔsepyɔ sumboro wiga ka pye paa pyɔ ɲa wi ku wa wi nɔ lara, a pɛ suu se; a wi wire ti kanngɔlɔ nungba jɔgɔ wi na wi sesanga wi ni.»

¹³ A Moyisi wi si gbele ma Yawe Yɛnnɛlɛ li yeri ma yo fɔ: «E! Yɛnnɛlɛ, mila ma yenri, wi sagala.»

¹⁴ A Yawe Yɛnnɛlɛ li si Moyisi wi pye fɔ: «Ndɛɛ ki pye wi to wi cɛnrɛ surugu wa wi yɛgɛ sɔgɔwɔ ma fɛrɛ wa wi na, ki fɛrɛ ti se jɛn naa yigi fɔ sa gbɔn piliye kɔlɔshyɛn wi le? Ki kala na, yoo wɔ wa paara yinrɛ cɛnsaga ki ni piliye kɔlɔshyɛn ni. Ko punɔgɔ na, yoo le ye yɛɛ ni naa fɔnnɔgɔ†.»

¹⁵ A pɛ si Miriyamu wi wɔ wa paara yinrɛ cɛnsaga ki ni fɔ ma saa gbɔn piliye kɔlɔshyɛn. Leele pe sila paara yinrɛ ti kɔlɔgi mbe kari, fɔ a pɛ saa Miriyamu wi le pe yɛɛ ni naa fɔnnɔgɔ.

¹⁶ Ko punɔgɔ na, a leele pɛ si yiri wa Hazerɔti laga ki ni, mɛɛ kari ma saa pe paara yinrɛ ti kan ma cɛn wa Paran gbɛnri wi ni.

13

*Moyisi wila nambala pele tun
pe sa Kana tara kagala ke yewe
mbe ke jɛn*

¹ Kona, a Yawe Yɛnnɛlɛ li si para Moyisi wi ni ma yo fɔ:

² «Nambala pele wɔ Izirayeli woolo teele pe ni, cɛnlɛ nungba nungba pyew, naɲa nungba mbe yiri wa, ma pe tun pe sa Kana tara ti kagala ke yewe mbe ke jɛn, to nda mi yɛn na kaan yoro Izirayeli woolo ye yeri we.»

³ Ma pe ta wa Paran gbɛnri wi ni, a Moyisi wi si nambala pele wɔ ma pe tun paa yɛgɛ ɲga na Yawe Yɛnnɛlɛ lɛa ki yo wi kan we. Izirayeli woolo teele poro pele la wele.

⁴ Mbele paa wɔ pe mɛrɛ ti nda:

Urubɛn cɛnlɛ li ni, Zakuri pinambyɔ Shamuwa wɔ paa wɔ.

⁵ Simeyɔn cɛnlɛ li ni, Hɔri pinambyɔ Shafati wɔ paa wɔ.

⁶ Zhuda cɛnlɛ li ni, Yefune pinambyɔ Kalebu wɔ paa wɔ.

⁷ Isakari cɛnlɛ li ni, Zhɔzefu pinambyɔ Igali wɔ paa wɔ.

⁸ Efrayimu cɛnlɛ li ni, Nuni pinambyɔ Hoze wɔ paa wɔ.

⁹ Benzhamɛ cɛnlɛ li ni, Arafu pinambyɔ Paliti wɔ paa wɔ.

¹⁰ Zabulɔn cɛnlɛ li ni, Sodi pinambyɔ Gadiyeli wɔ paa wɔ.

¹¹ Zhɔzefu pinambyɔ Manase wi cɛnlɛ li ni, Susi pinambyɔ Gadi wɔ paa wɔ.

¹² Dan cɛnlɛ li ni, Gemali pinambyɔ Amiyeli wɔ paa wɔ.

¹³ Aseri cɛnlɛ li ni, Mikayeli pinambyɔ Seturi wɔ paa wɔ.

¹⁴ Nɛfitali cɛnlɛ li ni, Vofisi pinambyɔ Nabi wɔ paa wɔ.

¹⁵ Gadi cɛnlɛ li ni, Maki pinambyɔ Gewuweli wɔ paa wɔ.

¹⁶ Ki nambala mbele pe mɛrɛ ti yɔnlɔgɔ, poro wele Moyisi wila wɔ ma tun pe sa tara ti yanri peri wele, peri kagala ke jɛn. A Moyisi wi si Nuni pinambyɔ Hoze† wi mege taga naa yinri Zhɔzuwe.

¹⁷ Naa Moyisi wila pe tun pe sa tara ti kagala ke yewe mbe ke jɛn sanga ɲa ni, wila pe pye fɔ: «Ye toro wa Negɛvu tara ti ni, ko punɔgɔ na, ye kari wa yanwira tara ti ni.

† 12:14 12:14: Nombu 5.2-3 † 13:16 13:16: Hoze mege ki kɔrɔ wowi ɲa showɔ; Zhɔzuwe mege ki kɔrɔ wowi ɲa fɔ Yawe Yɛnnɛlɛ li maa leele shoo.

¹⁸ Ye tara ti wele, yeri cenlomo pi jen. Leele pe pæle pe yen ma cen wa, na kaa pye pe yen fannga ni nakoma pe woro fannga ni, na kaa pye pe lege nakoma pe woro ma lege.

¹⁹ Pe yen ma cen tara nda ni, yeri cenlomo pi wele na kaa pye pi yen ma yon nakoma pi woro ma yon. Ye pe cara ti wele na kaa pye pe malaga sigemboro kankan mari maga nakoma peri yaga ma.

²⁰ Ye tara ti wele na kaa pye ti yen ma tanla nakoma ti woro ma tanla, na kaa pye tire yen wa nakoma tire woro wa. Ye kotogo le ye yee ni, ye pan ki tara ti tige pire ta ni.»

Kila yala ki sanga wi ni erenzen pire ti kongbannda ti gbon.

²¹ Ki kaa pye ma, a ki nambala pe si saa tara ti yanri mari kagala ke wele, maga le le Zen gbinri wi na fo ma saa gbon wa Erehobu laga ki na, wa Lebo Hamati ca ki tanla.

²² Paa toro wa Negevu tara ti ni, ma saa gbon wa Eburon ca ki na, wa laga nga Ahima sege woolo, naa Sheshayi sege woolo konaa Talimayi sege woolo paa pye ma cen we, poro paa pye Anaki setirige piile wele. Eburon ca paa ki kan ye le koloshyen laa toro, a pe si jen ma Ezhipiti tara cagbogo nga paa pye na yinri Zowan ki kan.

²³ Naa paa ka saa gbon wa Eshikoli gbunlundege ki ni, a pe si erenzen tirige njege ka kon ki pire ti shashaga ki ni wa ki na. Kila pye ma nugu jenge fo a leele shyen ki le kanngaga na pe pajoro ti na. Paa girenadi tige pire naa figiye tige pire ta le ma kari ti ni.

²⁴ Male le kona, a pe sigi laga ki mege taga naga yinri Eshikoli gbunlundege. Eshikoli ko korwo yen shashaga, mbe ta mbaa nawa tuun erenzen pire shashaga nga Izirayeli woolo paa kon wa ki na.

*Pitunmbolo paa songoro ma pan
ma kagala ngele paa yan
ke yee yo*

²⁵ Piliye nafa shyen torongolo, a pitunmbolo pe si songoro ma yiri wa tara ti welesaga ma pan.

²⁶ Paa pan Moyisi, naa Aron konaa Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe korogo wa Kadesh laga ki na, wa Paran gbinri wi ni. Paa pe yirisaga kagala ke yee yo pe kan, mee tara ti tire pire ti naga pe na.

²⁷ Senre nda paa yo Moyisi wi kan ti nda: «Ma we torogo tara nda ni we yiri wa ma pan. Kaselege kona, nono naa senrege† ti yen wa ki tara ti ni fo na fuun. Ki tara ti tire pire taa nda.

²⁸ Een fo, leele mbele pe yen ma cen wa ki tara ti ni pe yen fannga ni. Pe cara ti yen ma tugbolo, a pe malaga sigemboro wa mari maga. We yere nandonlogo Anaki setirige piile pe yan wa.

²⁹ Amaleki setirige piile poro yen ma cen wa Negevu tara ti ni. Heti cenle woolo, naa Zhebusi cenle woolo konaa Amori cenle woolo poro yen ma cen wa yanwira tara ti ni. Kana tara woolo poro yen ma cen wa Mediterane kogje yon ki na konaa wa Zhuriden gbunlundege ki ni fuun ki ni.»

³⁰ Kona, leele mbele paa pye na sennngbanra yuun Moyisi wi na, a Kalebu wi si pe pye ma yo pe pyeri, ma sho fo: «Yoo kari we sa malaga gbon ki tara woolo pe ni weri sho, ti pye we woro; katugu we yaa ya pe ni.»

³¹ Een fo, a Kalebu wi pinleyeenle pe nee yuun fo: «Ki fannga woro we ni we sa to ki leele mbele pe na, katugu pe yen fannga ni ma we we na.»

† 13:27 13:27: Nono naa senrege senre nda ti yo, ko yen naga nari ma yo yaayoro to naa tire nda ti maa seni ti yaa yon wa ki tara ti ni fo jenge.

³² Ko pungo na, tara nda paa saa ti kagala ke yewe mbe ke jen, a pe nɛɛ sɛnpere yuun ti kanngolo Izirayeli woolo pe yɛɛ na, na yuun fɔ: «Tara nda wɛ saa ti kagala ke yewe mbe ke jen, ti maa leele mbele pe yɛn ma cɛn wa ti ni pe kuun†. Leele mbele wɛ yan wa, poro wo na, pe ni fuun pe yɛn ma tɔnlɔndɔnlɔ.

³³ Wɛ yɛrɛ lɛtitɔnrɔ yan wa, Anaki setirige piile wele. Pa pɛ yiri wa lɛtugbɔrɔ ti cɛnlɛ li ni. Wɛ we yɛɛ yan paa kambɛɛrɛ yɛn le pe tanla. A poro fun paa we yaan paa kambɛɛrɛ yɛn pe yɛɛ na†.»

14

*Izirayeli woolo paa yiri ma je
ma yo pe se ye wa Kana tara*

¹ Kona, a leele pe ni fuun pɛ si yiri na gbele ngbanga na jɔrɔgi fɔ ma saa laga ki laga.

² Izirayeli woolo pe ni fuun paa pye na kɔngɔri Moyisi naa Arɔn pe na. A gbogolomɔ woolo pe ni fuun pɛ si pe pye fɔ: «Nɔɔɛ ki pye waa ku wa Ezhipiti tara, nakoma wa gbinri wi ni, ko mbe ja mbɔnrɔ!»

³ Mɛlɛ Yawe Yɛnɛɛlɛ li nɛɛ paan we ni laga ki tara nda ti ni, mbe pan mbe we kan pe we gbo tokobi ni. We juguyɛ pe yaa we jɛɛlɛ naa we piile pe koli mbe kari pe ni. Na waga songɔrɔ wa Ezhipiti tara ko yaa mbɔnrɔ we na.»

⁴ Kona, a pɛ sigi yo pe yɛɛ kan ma yo fɔ: «Yɛ ti we lere wa tɛɛɛ to we yɛɛ go na, we songɔrɔ wa Ezhipiti tara.»

⁵ A Moyisi naa Arɔn pɛ si to ma pe yɛrɛ ti jiile wa tara Izirayeli gbogolomɔ woolo pe ni fuun pe yɛɛ sɔɔwɔ.

⁶ Nuni pinambyɔ Zhozuwe wo naa Yefune pinambyɔ Kalebu, poro mbele paa pye tara ti kagala ke yewefɛnnɛ pe ni ja, a poro si pe yɛɛra yaripɔrɔ ti walagi nanɗbanwa pi kala na,

⁷ mɛɛ Izirayeli gbogolomɔ woolo pe ni fuun pe pye fɔ: «Tara nda wɛ saa ti kagala ke yewe mberi jen, ti yɛn ma yɔn fɔ jɛngɛ.

⁸ Na kaa pye we kala li Yawe Yɛnɛɛlɛ li ndanla, wi yaa kari we ni, wa ki tara ti ni, mberi kan we yeri, to nda nɔnɔ naa sɛnrɛɛɛ ti yɛn wa na fuun we.

⁹ ɛɛn fɔ, yaga ka yiri mbe je Yawe Yɛnɛɛlɛ li na, yaga si ka fyɛ ki tara woolo pe yɛɛ. Pe se we malaga bɔ, katugu pe go sigɛfɔ wi woro pe ni, ma si yala Yawe Yɛnɛɛlɛ li yɛn we ni. Yaga ka fyɛ†!»

¹⁰ Gbogolomɔ woolo pe ni fuun paa pye na yuun fɔ pe pe wa sinndɛɛrɛ ni pe pe gbo. ɛɛn fɔ, a Yawe Yɛnɛɛlɛ li gbɔɔwɔ yanwa pi si pan wa filisaga paraga go ki na Izirayeli woolo pe ni fuun pe yɛɛ na.

*Moyisi wila Yɛnɛɛlɛ li sulu
Izirayeli woolo pe kan*

¹¹ Yawe Yɛnɛɛlɛ lɔa Moyisi wi pye fɔ: «Ki leele mbele pe yaa lanla mɛɛɛ ki tifaga fɔ sa gbɔn wagati wiwiin? Pe yaa je mbe yo pe se taga na na fɔ sa gbɔn wagati wiwiin? Ali maga ta mi kafɔnngolo legɛrɛ pye mala fanɗga ki naga wa pe sɔɔwɔ o!

† 13:32 13:32: Ti maa leele mbele pe yɛn ma cɛn wa ti ni pe kuun, ko yɛn naga nari fɔ pe yaa kaa malaga gbɔn ki tara ti ni suyi. † 13:33 13:33: Zhɛnɛ 6.4 † 14:9 14:9: Ebu 3.16

¹² Mi yaa tifelege yama wa pe na mbe pe gbo mbe pe ko. Ko pungo na, mi yaa cenle la yirige wa ma ni, li woolo pe yaa lege mbe pye fannga ni mbe we Izirayeli woolo pe na.»

¹³ A Moyisi wi si Yawe Yennele li yon sogo ma yo fo: «Ezhipiti tara woolo pege jen ma yo mboro maga leele mbele pe yirige ma pe wo wa pe tara ma yawa pi na.

¹⁴ A pege wogo ki yege yo fun ki tara nda we yen laga ti woolo pe kan. Pege jen ma yo mboro na Yawe Yennele, woro mbele ma woolo, ma yen laga we sogowa, fo mboro na Yawe Yennele ma maa ma yee nari we na gbogoyi. Pege logo ma yo ma kambaaga ki ma pye ma yere wa we go na, na we go singi; pege logo fun fo yonlo na, ma maa we yege sinni kambaaga titonlogo yerege ka ni, yembinε na we yege sinni kason titonlogo yerege ka ni.

¹⁵ Koni, na maga ki leele mbele pe ni fuun pe gbo yonlo nungba, kagala ngele ma pye, cengele ngele kaa ke senre ti logo, ke yaa la yuun fo:

¹⁶ «Yawe Yennele li saa ya mbe kari ki leele mbele pe ni wa tara nda laa yon folo le ma wugu mbe kan pe yeri ti ni. Ko ki ti li saa pe gbo wa gbinri wi ni.»

¹⁷ Koni, Yawe Yennele, mila ma yenri, maga yaga, moɔ yawa pi naga ma fannga ki ni fuun ki ni, paa yege nga na maa ki yo maga filige we kan fo:

¹⁸ «Mi na Yawe Yennele, mila la nawa ngbanni jaga jaga, na kagbaraga ki gbogo, mi ma leele pe kajogo naa pe kapere ti kala yaga pe na. Een fo, mila tanga kan kapege pyefo wi yeri. Mi ma teelee pe kapege ki fogo ton pe piile pe na fo sa gbon pe setirige piile pe yirisaga taanri wogo naa tijere wogo ki woolo pe na†.»

¹⁹ Yawe Yennele, mila ma yenri, ma ki leele mbele pe kapere ti kala yaga pe na mbe yala ma kajenge pyewe gbɔɔ pi ni, paa yege nga na ma yen na pe kapere ti kala yari pe na, maga le pe yiri wa Ezhipiti tara wet†.»

²⁰ A Yawe Yennele li sho fo: «Mi pe kapere ti kala yaga pe na ma yala ma yenrege ki ni.

²¹ Konaa ki ni fuun, mbege ta kaselege mi yen Yawe Yennele na yinwege wolo, tara ti ni fuun ti yen ma yin na gbogowa yanwa pi ni.

²² Ki leele mbele panla gbogowa yanwa pi yan, po naa kafonngolo tugbonngolo ngele mi pye wa Ezhipiti tara konaa wa gbinri wi ni ke ni; panla wa ma wele ma saa ta yonlo ke, pee logo na yeri.

²³ Ki leele wo wa kpe se tara nda mi yon folo kon ma wugu mbe kan pe teleye pe yeri ti yan yenle ni. Poro mbele fuun panla tifaga, wo wa kpe se ye wa ti ni†.

²⁴ Een fo, na tunmbyee Kalebu wo na, wi jatere wila pye wi ye. Wila logo na yeri kagala ke ni fuun ni. Ki kala na, mi yaa ti wi ye wa tara nda wi saa ti kagala ke yewe mbe ke jen ti ni, wi setirige piile pe yaa kari ta, ti pye pe korogo†.

²⁵ Ki kaa pye Amaleki setirige piile naa Kana tara woolo pe yen ma cen wa gbunlundege ki ni, goto ye songoro ye kari wa gbinri wi ni, wa Kogoje yeen wi yeri.»

²⁶ A Yawe Yennele li si para Moyisi naa Aron pe ni naa ma yo fo:

† 14:18 14:18: Eki 20.5-6; 34.6-7; Dete 5.9-10; 7.9-10 † 14:19 14:13-19: Eki 32.11-14 † 14:23 14:21-23: Ebu 3.18 † 14:24 14:24: Zhouzu 14.9-12

²⁷ «Ki gbogolomɔ woolo mbele yeen pe yen ma pe. Mi yaa pe yaga paa kongori na na fo sa gbon wagati wiwiin? Katugu Izirayeli woolo pe kongorimɔ mba paa kongori na na muu logo.

²⁸ Ki yo pe kan fo Yawe Yennele lo li yo ma fo: «Mi na Yennele na yinwege wolo na mege ki na, mi yaa jologo wa ye na mbe yala kongorimɔ mba ye kongori mi logo pi ni.»

²⁹ Ye yaa toori mbe ku laga ki gbinri na wi ni, yoro mbele fuun paa ye jiri maga le yoro mbele ye ta yele nafa nafa ye na konaa ye yeye fenne pe ni, katugu ye kongori na na†.

³⁰ Tara nda mila yon folo kon ma wugu ma yo mi yaa ti ye sa cen wa ti ni, ye se ye wa ti ni. Kaawo Yefune pinambyo Kalebu naa Nuni pinambyo Zhozuwe poro pe yaa ye wa ti ni.

³¹ Een fo, ye piile mbele ye yo fo ye juguye pe yaa pe koli, mi yaa pe yeye sin mbe sa ye pe ni wa tara nda ye je ti na ti ni, peri jen.

³² Yoro wo na, ye yaa toori mbe ku laga gbinri wi ni.

³³ Ye piile pe yaa la yanri la toro pe yaayoro ti ni laga gbinri wi ni fo sa gbon yele nafa shyen. Ye mbalogowo pi jologo ki yaa to pe na, fo ye ni fuun ye sa ku ye ko laga gbinri wi ni†.

³⁴ Pilige nafa shyen ye pye ma tara ti yanri mari kagala ke yewe mbe ke jen, ki pyelomɔ nungba pi na fun, ye kapere ti jologo ki yaa to ye na fo sa gbon yele nafa shyen. Piliye nafa shyen yi pilige nungba nungba pyew ki yaa pye yele nungba. Ki ka pye ma, mbe yiri mbe je na na ki ma pye yeye nga na, ye yaa ki jen.

³⁵ Mi na Yawe Yennele, muwi mi yo ma. Ee, ki gbogolomɔ woolo mbele pe yiri ma je na na, ma gbogolo na mege ni, pa mi yaa jologo wa pe na yeen. Pe yaa ko wa gbinri wi ni, pa pe yaa ku wa.»

³⁶ Nambala mbele Moyisi wila tun pe sa tara ti kagala ke yewe mbe ke jen, pe songorɔsaga, paa senpere yo tara ti wogo ki na, ma Izirayeli gbogolomɔ woolo pe ni fuun pe kan a paa kongori Moyisi wi na.

³⁷ Ki leele mbele paa senpere ti yo tara ti wogo ki na, yambewe la pe gbo Yawe Yennele li yeye sogowo.

³⁸ Leele mbele paa saa tara ti kagala ke yewe mbe ke jen, Nuni pinambyo Zhozuwe wo naa Yefune pinambyo Kalebu wi ni poro paa koro go na pe ni.

Izirayeli woolo paa Yennele li senre ti ke naa fonggo

³⁹ Kona, a Moyisi wi si senre nda Yawe Yennele laa yo wi kan ti yeye yo Izirayeli woolo pe kan, a ki si pe nawa pi piri pe na fo jenge.

⁴⁰ Ki goto, a pe si yiri faa pinliwe pi ni, mee kari wa yanwira tara ti yeri, nee yuun fo: «We kapege pye, een fo koni, we yaa kari wa laga nga Yawe Yennele laa ki senre yo ki ni.»

⁴¹ A Moyisi wi si pe pye fo: «Yingi na yee si yere Yawe Yennele li senyoro ti na? Ye yen na kee nga na, ki se yon.

⁴² Yaga ka kari wa, katugu Yawe Yennele li woro ye ni. Yaga ka sa ye yee kan ye juguye pe yeri pe ye gbo.

⁴³ Ye yaa sa Amaleki setirige piile naa Kana tara fenne pe ta wa ye yege. Ye yaa ti pe ye gbo tokobi ni. Na ye kaa je Yawe Yenjele li na, li se pye ye ni.»

⁴⁴ A pe si nungbongbanla pye ma lugu ma kari wa yanwira tara ti yeri. Een fo, Moyisi wo la koro wa paara yinre censaga ki ni ma pinle Yawe Yenjele li yon finliwe kesu wi ni.

⁴⁵ Kona Amaleki setirige piile naa Kana tara fenne mbele paa pye ma cen wa yanwira tara ti ni, pe si tigi nee pe gbcon na pe kuun, mee pe puro fo ma saa gbon wa Orima ca ki na.

15

*Ngasegele ngele
ke tege saara womo
naa yarikanra wogo na*

¹ Yawe Yenjele laa para Moyisi wi ni ma yo fo:

² «Ki yo Izirayeli woolo pe kan fo: «Tara nda mi yaa kan ye yeri ye sa cen wa, na yaga ka sa ye wa ti ni,

³ mbaa jaa mbe saara nda pe ma wo mberi sogo kason ni ta wo mi na Yawe Yenjele na yeri, nakoma saraga sogowogo, nakoma saraga nga pe ma wo mbe yon folo ton, nakoma ye nayinme yarikanga, nakoma saraga nga pe ma wo ye sherege feti wa na, ye yaa kaa ki saara ti woo nere ni, nakoma simbaala naa sikaala ni. Ki saara ti nuwo taan pi yaa pye mbanla ndanla.

⁴ Lere na ka pan wi saraga ni mi Yawe Yenjele na kan, wi daga mbe muwe culo taanri taga wa, pi pye saraga, mba pe sinme litiri shyen pinle pi ni,

⁵ naa duven saraga nga pe ma wo wi litiri shyen ni. Ki muwe saraga naa ki duven saraga to yaa taga sumbyo yirifonno na pe ma pye saraga sogowogo nakoma nayinme saraga wo na.

⁶ Na kaa pye simbapolo wi, ye muwe culo kogoloni taga wa, pi pye saraga, mba pe sinme litiri shyen naa kongo pinle pi ni,

⁷ naa duven saraga nga pe ma wo wi litiri shyen naa kongo ni. Ti yaa pye saara nda ti wirige nuwo taan pi yen ma mi na Yawe Yenjele na ndanla.

⁸ Na kaa pye napolo yirifonno ye yaa pan mbe wo mi na Yawe Yenjele na yeri, mboo pye saraga sogowogo, nakoma saraga nga pe ma wo mbe yon folo ton, nakoma nga pe ma wo nayinme saraga,

⁹ ye muwe culo kolojere taga wa napolo yirifonno wi na, pi pye saraga, mba pe sinme litiri tijere pinle pi ni,

¹⁰ naa duven saraga nga pe ma wo wi litiri tijere ni. Ti yen saara nda ti ma sogo kason ni, ti nuwo taan pi yen ma mi na Yawe Yenjele na ndanla.»

¹¹ «Pa ye daga mbaa napolo nungba nungba pyew, naa simbapolo nungba nungba pyew, konaa sumbyo nakoma sugbo yirifonno nungba nungba pyew pe woo saara yeen.

¹² Yaayoro nda fuun ye yaa wo saraga, ye daga mbe muwe saara naa duven saara nda ti naganaga ti taga wa ti nungba nungba pyew ti na.

¹³ Izirayeli tara pyo pyew wi yaa la tanri mbaa yala ki senre nda ti ni, na wi kaa saara nda pe ma sogo kason ni ta woo na yeri we, to nda ti nuwo taan pi yen ma mi na Yawe Yenjele na ndanla we.

¹⁴ Nambanmbala mbele pe yen ma cen laga ye sogowo, nakoma mbele pe yen cenfenne laga ye sogowo ye setirige piile yirisaga pyew ki ni, pe

yaa la tanri ki senre nungba ti na fun paa ye yen, na pe kaa jaa mbe saara nda pe ma wo ma sogo kason ni ta wo na yeri we, to nda ti nuwo taan pi yen ma mi na Yawe Yenhele na ndanla we.

¹⁵ Ki kondegele li nungba li yaa pye leele pe gbogolomo pi ni fuun pi woo, yoro Izirayeli woolo naa nambanmbala mbele pe yen ma cen laga ye sogowo, ye ni fuun wolo li. Ki kondegele li yaa pye kosaga fu ye setiriye piile mbele pe yaa ka yiri ye pungo na pe wolo. Yoro naa nambanmbala pe ni ye yen ja mi na Yawe Yenhele na yega na.

¹⁶ Lasiri kongolo nungba naa kakondengegele nungba koro ke yaa pye yoro naa nambanmbala mbele pe yen ma cen laga ye sogowo ye go na[†].»

Yarilire kongbannda nda ti ma wo yarikanra

¹⁷ Yawe Yenhele laa para Moyisi wi ni ma yo fo:

¹⁸ «Ki yo Izirayeli woolo pe kan fo: «Mila shee ye ni tara nda ni, na yaga ka sa ye wa ti ni,

¹⁹ mbege tara ti yarilire ta ka, ye keli ye yarikanra wo wa ti ni mberi kan mi na Yawe Yenhele na yeri.

²⁰ Na yaga ka ye muwe kongbanmba pa gbɔn mboo pye buru, kongbanja na ye fo ye keli yoo pye yarikanga mboo kan mi na Yawe Yenhele na yeri paa yega nga na bile wi sunngolo wa wi sunsaga, ye ma keli ma wa wo wa wi ni maa kan na yeri we[†].

²¹ Ki pyelomo nungba pi na, buru kongbanja na ye yaa ka fo, ye keli yoo pye yarikanga mboo kan mi na Yawe Yenhele na yeri. Ki ngasele li yaa ka pye ye setiriye piile mbele pe yaa ka yiri pungo na pe wolo.» »

Saara nda ti ma wo na maga kapege pye ma sigi sigi

²² «Ngasegele ngele fuun mi Yawe Yenhele mi kan Moyisi wi yeri, na yaga wa mbe la mbe la jogo, na ye sigi sigi,

²³ ko koro wo yen nga fuun mi yo Moyisi wi kan a wi yo ye kan, maga le pilige nga ni mi na Yawe Yenhele mila ngasegele ke kan ye yeri fo mbe saga wa ye setiriye piile mbele pe yaa ka yiri pungo na pe na,

²⁴ na kaa pye leele pe gbogolomo pi kapege ki pye pe sigi sigi, kona leele pe gbogolomo pi ni fuun pi yaa napolo yirifonjo wo na yeri mboo pye saraga sogowogo, nga ki nuwo taan pi yen ma mi na Yawe Yenhele na ndanla. Pe yaa muwe saraga naa duven saraga nga pe ma wo ti taga wa ki na, mbe yala ki kakondengegele ke ni. Pe yaa sikapolo wo saraga mbe pe kapere ti kala yagawa ja.

²⁵ Ko pungo na, saraga wofa wi yaa kapyege nga ki ma pye mbe kapere kala yagawa ja ki pye Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe kan. Pa pe yaa kapere kala yagawa ta; katugu ki kapege pege pye pe sigi sigi. Kona, pe yaa pan saara ni mbe saraga nga pe ma wo mbege sogo kason ni ki wo mi na Yawe Yenhele na yeri, konaa mbe nga pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja ki wo kapege nga pe pye pe sigi sigi ki kala na.

²⁶ Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe kapere ti yaa kala yaga pe na, naa nambanmbala mbele pe yen ma cen wa pe sogowo pe woro ti ni, katugu leele pe ni fuun pe kapege ki pye pe sigi sigi.

²⁷ «Na kaa pye lere nungba wi kapege ki pye wi sigi sigi, wi yaa sugbo yirifonjo na wi ta yele nungba wa wo saraga mbe kapere kala yagawa ja.

[†] 15:16 15:16: Levi 24:22 [†] 15:20 15:20: *Bile: Yarilire tari nda ti yen paa mali yen. Pe maa ti muwe pi piin buru.*

²⁸ Saraga wɔfɔ wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye lere ɲa wi kapege ki pye wi na Yawe Yɛnnɛle li yegɛ sɔgɔwɔ. Kapere ti kala yagawa kapyege ki ka ka pye mbe ko, kona ki lerefɔ wi kapere ti yaa kala yaga wi na†.

²⁹ Na lere wa ka kapege pye wi sigi siligi, lasiri konɔ nunɓa lo li yaa pye yoro Izirayeli tara piile naa nambannjɛɛnle mbele pe yɛn laga ye sɔgɔwɔ ye go na.

³⁰ «Ɛɛn fɔ, na lere wa kaga siligi mbe kapege pye, wi yɛn Izirayeli tara pyɔ wo wa o, wi yɛn nambanna o, kona mi ɲa Yawe Yɛnnɛle wilan tɛgele. Wi daga poo wɔ wa wi woolo pe sɔgɔwɔ;

³¹ katugu mi ɲa Yawe Yɛnnɛle wilan sɛnre ti tifaga mala ngasele li jɔgo. Wi daga poo wɔ wa wi woolo pe sɔgɔwɔ. Wi yaa wi kapege ki go kala li le.

Naɲa wà la Zhufuye cɛnpilige ki jɔgo a pòò gbo

³² «Ma Izirayeli woolo pe ta wa gbinri wi ni, pilige ka, a pè si saa naɲa wa yan wila kanngire jaa cɛnpilige ki ni.

³³ Leele mbele paa saa wi yan wa kanngire jasaga, pè si pan wi ni Moyisi naa Arɔn konaa Izirayeli gbogolomɔ woolo pe ni fuun pe yegɛ sɔgɔwɔ.

³⁴ A pè si saa wi tɛge laga ka na naa kɔrɔsi, katugu kala la sila tɛge jɔlogo ɲga pè mbaa wa wi na ki wogo na.

³⁵ A Yawe Yɛnnɛle li si Moyisi wi pye fɔ: «Ki naɲa wi daga poo gbo. Izirayeli gbogolomɔ woolo pe ni fuun pe yaa wi wa sinndɛɛre ni mboo gbo wa paara yinre cɛnsaga ki punɓo na.» »

³⁶ Kona, a Izirayeli gbogolomɔ woolo pe ni fuun pè suu yirige maa wɔ wa paara yinre cɛnsaga ki ni, mɛɛ saa wi wa sinndɛɛre ni fɔ a wi saa ku, paa yegɛ ɲga na Yawe Yɛnnɛle lãa ki yo Moyisi wi kan we.

Fereyaara pusayi nda pe yaa yoli *yaripɔrɔ yɔnrɔ ti na*

³⁷ Yawe Yɛnnɛle lãa ki yo Moyisi wi kan fɔ:

³⁸ «Ki yo Izirayeli woolo pe kan fɔ poro naa pe setirige piile mbele pe yaa ka yiri pe punɓo na pe ni, pe yaa kaa fereyaara pusayi yoli pe yaripɔrɔ yɔnrɔ ti na; pe yaa jese pinle fereyaara pusayi nunɓa nunɓa pyew ti ni†.

³⁹ Kona, na yaga ki fereyaara pusayi ti yan yaripɔrɔ yɔnrɔ ti na sanga ɲa ni, ye yaa nawa to mi ɲa Yawe Yɛnnɛle na ngasegele ke ni fuun ke na mbaa tanri ke na. Pa kona ye se wa mbe la ke na, mbaa tanri ye nandanwa kagala koro naa ye yɛnle kagala ke na, koro ɲgele ke ma ti ye maa nanjara piin we.

⁴⁰ Pa kona, ye yaa la nawa tuun na ngasegele ke ni fuun ke na mbaa tanri ke na. Pa ye yaa pye kpoyi mi ɲa ye Yɛnnɛle na kan.

⁴¹ Muwi mi yɛn Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle le. Mi ye yirige ma ye wɔ wa Ezhipiti tara mbe pye ye Yɛnnɛle le. Ee, muwi mi yɛn Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle le.»

16

Kore wila yiri ma je Moyisi wi na

¹ Yizehari pinambyo Kore na wila pye Levi setirige pyo, ma yiri wa Kehati sege ki ni, wila yon le Uruben setirige piile taanri ni, poro la wele Eliyabu pinambiile Datan naa Abiramu, konaa Peleti pinambyo Oni†.

² A pè si yiri ma je Moyisi wi na, poro naa Izirayeli woolo nambala cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke (250) ni. Paa pye Izirayeli gbogolomo woolo pe teele poro pele, mbele paa pye na yinri na pe kaa finliwe piin we. A pè pe mege jen.

³ A pè si gbogolo Moyisi naa Aron pe mege ni, mee pe pye fo: «Ye wogo ki toro yogo na koni! Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe yen kpoyi Yawe Yenjele li yegge na, li si yen ma cen laga we ni fuun we sogowo. Mele, a yoro nee ye yee jate mbe cen Yawe Yenjele li woolo pe go na?»

⁴ Naa Moyisi wila kaa ki senre ti logo, a wi si to maa yegge ki jiile wa tara.

⁵ Ko pungo na, a wi si Kore naa wi pinleyeenle pe pye fo: «Goto pinliwe ni, lere na wi yen Yawe Yenjele li woo, ma tegge wi ye li kan, mbe ya mbe pan li yegge sogowo, li yaa wi naga we na. Lere na Yawe Yenjele li yaa ka wo, li yaa ti wo mbe fulo wa li tanla.

⁶ Kala na ye yaa ka pye li na: «Kore naa wi pinleyeenle pe ni fuun pe nanganra leyaara le.

⁷ Goto pe kason nanganra le wa ti ni peri yinyin, pe wusuna nuwo taan wo ti na Yawe Yenjele li yegge sogowo. Yawe Yenjele liga ka lere na wo, wo wi yen kpoyi li kan. Yoro Levi setirige piile, ye wogo ki toro yogo na koni.»

⁸ A Moyisi wi si Kore wi pye naa fo: «Ye logo na yeri jenge, yoro Levi setirige piile wele!

⁹ Izirayeli woolo Yenjele li ye wo Izirayeli woolo sanmbala pe sogowo, ma konjo kan ye yeri yaa fulo li tanla mbaa tunngo piin wa Yawe Yenjele li censaga paraga go ki ni, konaa mbaa yeregi Izirayeli gbogolomo woolo pe yegge sogowo mbaa tunngo piin pe kan. Ko si yoro bo ma?

¹⁰ Yawe Yenjele li konjo kan ye yeri yaa fulo li tanla, mboro naa ma woolo pe ni fuun pe ni, yoro mbele ye yen Levi setirige piile wele. Konaa ki ni fuun, ye yen na saraga wogotunngo ki jaa fun.

¹¹ Ki wogo nga ki pye yeen, ko ki naga ma yo Yawe Yenjele lo ye yiri ma je li na, mboro naa ma pinleyeenle pe ni. Nakoma Aron wo woro yaraga ka, ye yiri ye je wi na.»

¹² Ko pungo na, a Moyisi wi si tun ma yo pe sa Eliyabu pinambiile Datan naa Abiramu pe yeri wi kan. Een fo, a pè suu yon sogo ma yo fo: «We se kari wa!

¹³ Tara nda ti yen ma yin nono naa senrege ki ni na fuun, ma we yirige wa ti ni ma pan mbe we kan we ku laga gbinri wi ni, ko soon bo bere? Maa jaa mbe cen we go na fannga na win?

¹⁴ Tara nda ti yen ma yin nono naa senrege ni na fuun, to ta ma ma we le ma pan we ni laga ti ni. Mee keere naa erezen keere kan we yeri weri ta. Maga yan ndee we yen fyoonlo wi le? We se kari wa.»

¹⁵ A Moyisi wi si nawa ngban fo jenge, mee Yawe Yenjele li pye fo: «Maga ka yenle pe yarikanra ti na. Male, mi fa pe kee yaraga ka sho pe yeri, ali sa sun sofile nungba na; mi fa si kapege pye wa kpe na.»

*Kore naa mbele paa yiri ma je
pe jologo kala*

16 Kona, a Moyisi wì sigi yo Kore wi kan fò: «Goto, mboro naa ma pinleyeenle pe ni fuun pe ni, konaa Aron wi ni, ye pan wa Yawe Yennele li yege sògòwò.

17 Ye ni fuun nungba nungba, ye ye nanganra leyaara ti le, ye wusuna nuwò taan le wa ti ni, ye pan wa Yawe Yennele li yege sògòwò. Mboro naa Aron wi ni, ye ye nanganra leyaara ti le.»

18 A Kore naa wi pinleyeenle pe ni fuun nungba nungba pè si pe nanganra leyaara ti le ma kason nanganra le wa ti ni, ma wusuna nuwò taan wo wa ti na, mée saa yere wa filisaga paraga go ki yon na, ma pinle Moyisi naa Aron pe ni.

19 Kore wila Izirayeli gbogolomò woolo pe ni fuun pe gbogolo wa filisaga paraga go ki yon na, nées pe sunnu na pe waa Moyisi naa Aron pe na.

A Yawe Yennele li gbogowò yanwa pì si pi yee naga leele pe ni fuun pe na.

20 A li si para Moyisi naa Aron pe ni ma yo fò:

21 «Ye laga ki leele mbele pe na, ye lali pe ni, katugu mi yaa pe tongo yonlo nungba.»

22 Een fò, a Moyisi naa Aron pè si to ma pe yere ti jiile wa tara ma Yennele li yenri ma yo fò: «E, Yennele! Mboro ña mà yinwege wónwón pi kan yaara nda fuun ti da ti yeri. Lere nungba wì kapege ki pye, kii daga ma nawa ngban gbogolomò woolo pe ni fuun pe ni.»

23 A Yawe Yennele li si Moyisi wi yon sogo ma yo fò:

24 «Ki yo Izirayeli gbogolomò woolo pe kan fò pe laga Kore, naa Datan konaa Abiramu pe paara yinre ti na, pè lali ti ni.»

25 A Moyisi wì si yiri wo naa Izirayeli lelele pe ni, ma kari wa Datan naa Abiramu pe yeri,

26 mée Izirayeli gbogolomò woolo pe pye fò: «Ye lali ki lepeele mbele pe paara yinre ti ni, yaga ka jiri pe kée yaraga ka na, jango yoro fun yaga ka pinle mbe ku pe ni pe kapere ti ni fuun ti kala na.»

27 Le ki yongolo nungba ke ni, a leele pè si laga Kore naa Datan, konaa Abiramu pe paara yinre ti na.

A Datan naa Abiramu pè si yiri wa paara yinre ti ni ma yere le yeyonro ti na, poro naa pe jeele, naa pe piile, konaa pe go woolo sanmbala pe ni.

28 A Moyisi wì sho fò: «Ijga ko ki yaa ki naga ye na mbe yo Yawe Yennele lo ligi tunngo ñga ki kan na yeri mbaa kagala ngele mila piin ke piin, fò mi woro naga piin na yee fannga.

29 Na ki leele mbele paga ku paa yege ñga na lere pyew wi ma ku, kala na li ma lere pyew wi ta, na liga ki leele mbele pe ta, pa kona Yawe Yennele lo ma lilan tun.

30 Een fò, na we Fò wiga kafonno pye, na tara tiga jenw mbe pe tòn poro naa pe kée yaara ti ni fuun ti ni, pe tigi wa kuulo tara ti ni weele, kona pa ye yaa ki jen mbe yo ki leele mbele pè Yawe Yennele li tifaga.»

31 Pa Moyisi wila koo ki senre ti yowo pi na, a tara ti si jenw wa Datan naa Abirami pe tóro ti nogo.

32 Tara tila jenw ma pe tòn poro naa pe woolo pe ni, konaa Kore wi pinleyeenle pe ni, naa pe yarijende ti ni fuun ti ni.

33 Ki leele paa tigi wa kuulo tara ti ni weele poro naa pe woolo pe ni fuun pe ni. A tara ti si pe tòn, a pè si kò saw wa Izirayeli gbogolomò woolo pe sògòwò.

³⁴ Izirayeli woolo mbele pàa pye le ma pe maga, naa poro la kaa pe gbeere ti logo, a pe nɛɛ fee na jorɔgi na yuun fɔ: «Ye ti waa fee jango tara tiga ka we tɔn fun.»

³⁵ A kason kà si yiri wa Yawe Yɛnnɛle li tanla, ma pan ma nambala cɛnmɛ shyen naa nafa shyen ma yiri kɛ (250) mbele pàa pan wusuna nuwɔ taan wi ni pe sogo pew.

17

Kore woolo

pe nanɲanra leyaara kala

¹ Yawe Yɛnnɛle làa para Moyisi wi ni ma yo fɔ:

² «Ki yo saraga wɔfɔ Arɔn wi pinambyɔ Eleyazari wi kan fɔ wi nanɲanra leyaara ti wɔ wa kason ki ni, kason nanɲanra nda ti yɛn wa ti nawa wi sari yanragi wa lege; katugu nanɲanra leyaara ti yɛn kpoyi mi ɲa Yɛnnɛle na kan.

³ Leele mbele pɛ kapege ki pye ma ku ki yɔnlɔ, pe yaa pe nanɲanra leyaara ti lɛ mberi gbɔn mberi pye papara papara, mberi tɛge mbe saraga wɔsaga ki tɔn ti ni; katugu pɛ pan ti ni mi ɲa Yawe Yɛnnɛle na yɛge sɔgɔwɔ mako, a ti pye kpoyi. Ti yaa pye paa kacɛn yɛn mbaa Izirayeli woolo pe yɛrɛgi.

⁴ A saraga wɔfɔ Eleyazari wɔ si nambala mbele pàa sogo pe nanɲanra leyaara nda pɛ gbegele tuguyɛnrɛ ni ti lɛ, ma ti a pɛri gbɔn papara papara mbe saraga wɔsaga ki tɔn ti ni.

⁵ Ki yaara papara papara ti yaa la Izirayeli woolo pe nawa tuun ki na fɔ lere ɲa woro Arɔn setirige pyɔ, wo wa kpɛ si daga mbe fulɔ Yawe Yɛnnɛle li tanla mbe wusuna nuwɔ taan sogo li yɛge sɔgɔwɔ; jango kala na làa pye Kore naa wi pinleyɛɛnlɛ pe na, liga ka pye wi na, paa yɛge ɲga na mi ɲa Yawe Yɛnnɛle miɲi yo Moyisi wi kan a wigi yo ye kan we.»

Izirayeli woolo

pàa pye na kɔngɔri

Moyisi naa Arɔn pe na naa

⁶ Ki kala li pyɛngɔlɔ, ki goto, a Izirayeli gbogolomɔ woolo pe ni fuun pe nɛɛ kɔngɔri Moyisi naa Arɔn pe na, na yuun fɔ: «Yoro ye ti a Yawe Yɛnnɛle li woolo pɛ ku.»

⁷ Ɛɛn fɔ, ma Izirayeli gbogolomɔ woolo pe ta pàa pye na gbogolo mbe yiri Moyisi naa Arɔn pe kɔrɔgɔ, a pɛ si kanɲga ma wele wa filisaga paraga go ki yeri, mɛɛ kambaaga ki yan teere kigi tɔn, a Yawe Yɛnnɛle li gbogowɔ yanwa pɛ si pi yɛɛ naga.

⁸ A Moyisi naa Arɔn pɛ si kari ma saa yere wa filisaga paraga go ki yɛge sɔgɔwɔ.

⁹ A Yawe Yɛnnɛle li si Moyisi wi pye fɔ:

¹⁰ «Ye laga ki gbogolomɔ mba pi na, ye lali pi ni, mi yaa pe gbo yɔnlɔ nunɲba.»

Kona, a Moyisi naa Arɔn pɛ si to ma pe yɛrɛ ti jiile wa tara†.

¹¹ Ko punɲo na, a Moyisi wɔ si Arɔn wi pye fɔ: «Ma nanɲanra leyaraga ki lɛ fyaw, ma kason nanɲanra ta lɛ wa saraga wɔsaga ki na mari le wa ki ni, ma wusuna nuwɔ taan wo wa ti na, mɛɛ fyɛɛlɛ ma kari wa Izirayeli gbogolomɔ woolo pe kɔrɔgɔ, ma kapere ti kala yagawa ja kapyɛge ki pye

† 17:10 17.8-10: Ebu 9.4

pe kan; katugu Yawe Yenɲele li nawa nghan, a tifelege yama pi to pe na mako na pe kuun.»

¹² A Aron wi si nga Moyisi wila yo wi kan ki pye. Wila wi nanganra leyaraga ki le ma fe ma kari wa Izirayeli gbogolomo woolo pe sogowo; tifelege yama pila to leele pe na kaselege mako. A wi si wusuna nuwo taan wi sogo, ma kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye pe kan.

¹³ A wi si saa yere gboolo poro naa weele pe sogowo, a tifelege yama pi si ko.

¹⁴ Ki tifelege yama pila leele mbele gbo paa pye lere waga ke ma yiri tijere naa cenme koloshyen (14 700). Poro la pye pe ye mbele paa pinle ma ku Kore wi ni pe ni.

¹⁵ A Aron wi si songoro wa Moyisi wi tanla wa filisaga paraga go ki yon na; katugu tifelege yama pila ko.

Aron wi gbotangala kala

¹⁶ Yawe Yenɲele laa para Moyisi wi ni ma yo fo:

¹⁷ «Ki yo Izirayeli woolo pe kan fo cengele ke ni fuun nungba nungba ke pan gbotangala nungba nungba ni ma kan. Cengele teele poro pe yaa pan mbege gbotangala ke ma yiri shyen ke kan ma yeri. Ma naŋa nungba pyew wi mege ki yonlogo wi gbotangala li na.

¹⁸ Ma Aron mege ki yonlogo wa Levi cenle li gbotangala li na. Pa kona gbotangala nungba nungba yaa pye cenle nungba nungba pyew li to wi mege na.

¹⁹ Kona mee sa ki gbotangala ke tege wa filisaga paraga go ki ni, wa yon finliwe senre kesu wi yege sogowo, wa laga nga mi maa fili ye ni we.

²⁰ Lere ŋa mi yaa ka wo, wi gbotangala li yaa fun. Pa kona Izirayeli woolo pe kongorimo mba paa kongori ye na, mi yaa pi ko.»

²¹ A Moyisi wi sigi senre ti yo Izirayeli woolo pe kan. A cengele teele pe ni fuun pe si pan ma gbotangala nungba nungba kan wi yeri. Cenle nungba la pan gbotangala nungba ni. Gbotangala ke ni fuun, mbe Aron wolo li taga wa, kaa pye ke ma yiri shyen.

²² A Moyisi wi si saa ke tege Yawe Yenɲele li yege sogowo wa yon finliwe kesu wi yen paraga go ŋga ni ki ni.

²³ Ki goto, a Moyisi wi si ye wa paraga go ŋga yon finliwe senre kesu wi yen ma tege wa ki ni, mee ki yan Levi cenle gbotangala na paa Aron mege ki yonlogo li na, li fun ma fyenre yiri, ma amandi tige pire se a ti le mako.

²⁴ A Moyisi wi si gbotangala ke ni fuun ngele kaa pye wa Yawe Yenɲele li yege sogowo ke le, ma saa ke kan Izirayeli woolo pe yeri; a pe ŋga kila pye ki yan. A cengele teele pe ni fuun nungba nungba pe si pe gbotangala ke sho.

²⁵ A Yawe Yenɲele li si Moyisi wi pye fo: «Aron gbotangala li songoro mali tege wa yon finliwe kesu wi yege sogowo. Li yaa tege le mbe pye paa kacen yen mbaa mbele pe ma yiri ma je pe yeregi. Pa kona ma yaa kongorimo mba pe maa kongori na na pi ko, jango paga ka ku.»

²⁶ A Moyisi wi si tanga Yawe Yenɲele li senre ti na.

²⁷ Kona, a Izirayeli woolo pe sigi yo Moyisi wi kan ma yo fo: «Wele, we yaa ko wa ki ni, we yaa ku, ee, we ni fuun we yaa ku.

²⁸ Katugu lere ŋa fuun ka fulu wa Yawe Yenɲele li censaga paraga go ki tanla, wo yaa ku. Ki cen we ni fuun we yaa ku ki kulomo nungba pi na sa ko win?»

18

*Saraga wɔfenne
konaa Levi setirige piile pe tunngo*

¹ Kona, a Yawe Yɛnnɛlɛ lɛ si Arɔn wi pye fɔ: «Na paga kapege ka pye wa cɛnsaga paraga go ki ni, ko kapege ko yaa pye mboro naa ma setirige piile, konaa ma cɛnlɛ woolo ye go kala. Ɛɛn fɔ, na paga kapege pye wa saraga wɔgɔtunngo ki ni, ko kapege ko yaa pye mboro naa ma setirige piile yoro nungba go kala.

² Ma telɛ Levi wi cɛnlɛ woolo wele, poro mbele pe yɛn ma sefɛnnɛ, ma pe taga mboro naa ma setirige piile ye yɛɛ na, paa ye sari ye tunngo ki na, wa paraga go nga yɔn finliwɛ sɛnrɛ kɛsu wi yɛn ma tɛgɛ wa ki ni ki yɛgɛ sɔgɔwɔ.

³ Pe yaa la tunngo piin ma kan, konaa mbaa filisaga paraga go ki tunngo ki ni fuun ki piin. Ɛɛn fɔ, pe se ka fulo wa saraga wɔsaga ki tanla nakoma wa Yɛnnɛlɛ cɛnsaga paraga go ki tunngo pyeyaara nda ti yɛn kpoyi ti tanla, jango poro naa yoro ni yaga ka ku.

⁴ Pe yaa taga ma na mbaa ma sari, mbaa filisaga paraga go ki kɔrɔsi, mbaa ki tunndo ti ni fuun ti piin. Ɛɛn fɔ, lere ɲa woro Levi setirige pyɔ, wo wa kpɛ si daga mbe fulo wa ye tanla.

⁵ Yoro ye yaa la Yɛnnɛlɛ cɛnsaga paraga go konaa saraga wɔsaga ki kɔrɔsi. Pa kona mi se ka nawa ngban naa yoro Izirayeli woolo ye ni.

⁶ Ye wele, Levi setirige piile, poro mbele pe yɛn ye sefɛnnɛ, mɛ pe wɔ yoro Izirayeli woolo sanmbala ye sɔgɔwɔ, a pɛ pye mi ɲa Yawe Yɛnnɛlɛ na woolo, a mɛ pe kan ye yeri paa tunngo piin wa filisaga paraga go ki ni.

⁷ Mboro Arɔn, naa ma setirige piile pe ni, ye yaa la ye saraga wɔgɔtunngo ki piin wa saraga wɔsaga ki na, konaa wa lajɛngɛ kpoyi ki ni, wa paraga ɲga ki pɔ ma paraga go ki kɔn shyen ki punjo na. Muwi migi saraga wɔgɔtunngo ki kan ye yeri pa yarikanga yɛn. Na lere wa yɛgɛ ka fulo wa lajɛngɛ kpoyi ki tanla, wi daga poo gbo.»

Saraga wɔfenne pe tasaga

⁸ Yawe Yɛnnɛlɛ lɛ Arɔn wi pye naa fɔ: «Wele, yaara nda fuun pe ma lagala wa Izirayeli woolo pe yarikanra nda ti yɛn kpoyi ti na mberi kan na yeri, ti yaa ye kologo ɲga ni, mila ki niɪ ma kɛɛ. Mila ti niɪ mboro naa ma setirige piile ye kɛɛ, ti yaa pye ye tasaga; ki wogo ki yaa pye kondɛgɛlɛ na li yɛn kɔsaga fu.

⁹ Wele, yaara nda ti yaa ka yiri wa yarikanra nda ti yɛn jɛndɛ kpoyi ti ni mbe pye ma woro, to nda ti se sogo na kan ti nda: <Yarikanra nda fuun pe yaa kan na yeri, ko kɔrɔ wo yɛn muwɛ saara, naa saara nda pe ma wɔ mbe kapere kala yagawa ja, naa nda pe ma wɔ mbe kajoɔgo gbegele. Ki yaara nda ti yɛn ma tɛgɛ ti yɛ na kan, ti yaa pye mboro naa ma pinambiile ye woro.

¹⁰ Ye yaa kaa ti kaa mbaa ti jate yaara nda ti yɛn jɛndɛ kpoyi†. Ɛɛn fɔ, ye go woolo mbele pe yɛn nambala, poro cɛ pe mbe ya mbaa ti kaa; katugu ye daga mbaa ti jate yaakara nda ti yɛn kpoyi ye kan.

¹¹ Mbe taga wa to na, yaara nda fuun pe ma lagala wa Izirayeli woolo pe yarikanra ti na, mberi yirige mberi kan saraga na yeri, ti yaa pye ma woro. Mi yɛn nari kaan mboro, naa ma pinambiile, naa ma sumborombiile ye

† 18:10 18:10: Mbe yala Levi 6.9,19; 7.6lara ti ni, pe yaa kaa ki yaakara ti kaa laga kpoyi ka ni.

yeri. Ki wogo ki yaa pye kondagele na li yen kosaga fu. Ma go woolo mbele fuun pe yaa ka pye fyongo fu, pe mbe ya mbaa ti kaa.

¹² Izirayeli woolo pe yarilire fonndo kongbannda nda pe ma pan ma kan mi na Yawe Yennele na yeri, mi yen nari kaan ma yeri fun, to ti yen sinme, naa duven fonho konaa bile wi ni.

¹³ Pe kere yarilire fonndo kongbannda nda pe yaa pan mbe kan mi na Yawe Yennele na yeri, ti yaa pye ma woro. Ma go woolo mbele fuun pe yaa pye fyongo fu, pe mbe ya mbaa ti kaa.

¹⁴ Yaraga nga fuun Izirayeli woolo pe yaa tege ki ye pew na kan, ki yaa pye ma wogo†.

¹⁵ Pinambiile kongbanmbala mbele Izirayeli woolo pe yaa kan mi na Yawe Yennele na yeri, pe yaa pye ma woolo mbe pinle pe yaayoro ti pinambire kongbannda ti ni. Een fo, ma daga mbe leele pe pinambiile kongbanmbala pe go sho, konaa yaayoro nda ti yen fyongo ni ti pinambire kongbannda ti ni.

¹⁶ Pinambiile mbele pe ta yenge nungba nungba, ma yaa ka pe go sho mbe yala penjara yon nga ma yaa ka naga ki ni, ko yen warifuwe pyo kangurufu, mbe yala censaga paraga go ki warifuwe pyo wi nuguwo pi ni. Ki warifuwe pyo wi nuguwo pi yen giramu ke.

¹⁷ Een fo, maga ka nege ki pinambyo kongbanja, naa sumbyo wi pinambyo kongbanja konaa sugbo wi pinambyo kongbanja wo wa go sho, katugu pe yen ma tege pe ye na kan. Ma yaa kaa pe kasanwa pi wuun wa saraga wosaga ki na, mbe sila pe yanlaga lara to piin saara sogoworo mbaa ti sori, to nda ti nuwo taan pi yen ma mi na Yawe Yennele na ndanla.

¹⁸ Pe kara ti yaa pye ma woro paa yege nga na ndige nga pe ma yirige ma kan saraga, ki ma pye ma wogo ye, konaa kalige jele li ni.>

¹⁹ «Yaara nda ti tege ti ye na kan, to nda fuun Izirayeli woolo pe ma lagala pe yarikanra ti na mberi kan mi na Yawe Yennele na yeri, mi yen nari kaan mboro, naa ma pinambiile konaa ma sumborombiile ye yeri. Ki wogo ki yaa pye kondagele na li yen kosaga fu. Ki yen yon finliwe mba jogosaga woro pi na, kosaga si woro pi na mi na Yawe Yennele na yege sogowo, mboro naa ma setirige piile ye kan.»

²⁰ Yawe Yennele laa Aron wi pye naa fo: «Tara nda mila kaan yoro Izirayeli woolo ye yeri, jango yeri yeale ye ye na, ma se ka tara ta ta korogo wa ti ni. Ma tasaga se ka pye wa pe sogowo; katugu na tunngo ko ki yaa pye ma tasaga konaa ma korogo wa Izirayeli woolo sanmbala pe sogowo.

Yaga na wi yaa la kaan Levi setirige piile pe yeri

²¹ «Izirayeli woolo pe yaa la yaga na fuun woo, mila wi kaan Levi setirige piile pe yeri wi pye pe korogo tunngo nga paa piin wa filisaga paraga go ki ni ki kala na†.

²² Ki ka pye ma, Izirayeli woolo sanmbala pe se ka fulo wa filisaga paraga go ki tanla, jango ki ka ka jate kapege pe go na pe ku.

²³ Levi setirige piile poro pe yaa la tunngo piin wa filisaga paraga go ki ni, paga si kapege pye wa, ki yaa pye poro go kala. Ki wogo ki yaa pye kondagele na li yen kosaga fu ye setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri pe kan. Pe se ka tara ta ta korogo wa Izirayeli woolo sanmbala pe sogowo.

† 18:14 18:14: Levi 27.28 † 18:21 18:21: Levi 27.30-33; Dete 14.22-29

²⁴ Eɛn fɔ, Izirayeli woolo pe yaa la yaga ɲa woo mi ɲa Yawe Yɛnɲɛlɛ na yeri, mila wi kaan Levi setirige piile pe yeri pe kɔrɔgɔ. Ko kala na mi pe pye ma yo pe se ka tara ta ta kɔrɔgɔ wa Izirayeli woolo sanmbala pe sɔgɔwɔ.»

Levi setirige piile pe yaga wɔmɔ

²⁵ Yawe Yɛnɲɛlɛ lɔa para naa Moyisi wi ni maa pye fɔ:

²⁶ «Ki yo Levi setirige piile pe kan fɔ <Na Izirayeli woolo paga pan mbe yaga wi wɔ ye yeri, wo ɲa mila kaan ye yeri wi pye ye tasaga, yoro jate ye yaa yaga wa wɔ wa wi ni mboɔ pye yarikanga mi ɲa Yawe Yɛnɲɛlɛ na yeri. Wo wi yaa pye yaga wi yaga we.

²⁷ Izirayeli woolo sanmbala yarikanra nda pe ma wɔ wa pe yarilire fɔnɔdo ti ni wa ti sunsaga konaa nda pe ma wɔ wa pe duvɛn fɔnɔ wi ni wa ɛɛzen pire ti tɔnmɔ wɔsaga ki ni ma kan, ye yaga wi yaa la jate paa ki yarikanra ti yɛn.

²⁸ Pa ye yaa laga piin yɛɛn mbaa ye yaga wi woo fun. Ye sefennɛ Izirayeli woolo paga pan mbe yaga wi kan ye yeri, ye yaa yarikanga wɔ wa wi ni mi ɲa Yawe Yɛnɲɛlɛ na kan. Ki yarikanga ɲga ye yaa kan na yeri, ye yaa ki kan saraga wɔfɔ Arɔn wi yeri.>

²⁹ Yarikanra nda fuun pe yaa kan ye yeri, ye ta lagala wa ti na, nda ti yɔn ma wɛ ti ni fuun na, yeri pye yarikanga, yege tɛge ki ye mi ɲa Yawe Yɛnɲɛlɛ na kan.

³⁰ Ma Levi setirige piile pe pye naa fɔ: <Na yaga ka nda ti yɔn ma wɛ ti wɔ wa, nda ti yaa koro, to ti yaa pye ye woro re, paa yege ɲga na Izirayeli woolo sanmbala pe yarilire sannda wa ti sunsaga, naa pe duvɛn sanɲa konaa pe sinme sanmba wa pi wɔsaga ki ni, ti ma koro pe kan we.

³¹ Yoro naa ye go woolo pe ni, laga o laga ka ye ndanla, ye yaa kaa ki yaakara ti kaa wa; katugu tunɲgo ɲga yaa piin wa filisaga paraga go ki ni, ki sara wowi.

³² Na yaga nda ti yɔn ma wɛ ti lagala na kan sanga ɲa ni, pa kona kapege se jate ye go na. Ki ka pye ma, pa ye se Izirayeli woolo pe yarikanra nda ti yɛn ma tɛge ti ye na kan ti tɛge fyɔngo ni, janɲgo yaga ka ku.> »

19

Nano yɛɛn wi kala

¹ Yawe Yɛnɲɛlɛ lɔa para Moyisi naa Arɔn pe ni ma pe pye fɔ:

² «Mi ɲa Yawe Yɛnɲɛlɛ, na lasiri wi kondɛgele li yɛn na ɲga yuun ki ɲga: <Yege yo Izirayeli woolo pe kan fɔ pe pan nano yɛɛn ni ye yee kan, ɲa wi yɛn jɛɛgisaga fu, ma yɔn ma yɔn fili, nɛɛ nda ti maa fali ti tunɲgo pyetige ka fa taga ɲa na we.

³ Ye saa kan saraga wɔfɔ Eleyazari wi yeri. Wo yaa wi lɛ mbe kari wi ni wa paara yinɛ censaga ki punɲo na. Poo konli wi yege na.

⁴ Saraga wɔfɔ Eleyazari wi yaa nano wi kasanwa pa lɛ wi yombeɛ li ni mboɔ yanragi yanragi wa filisaga paraga go ki yeyɔngo kɛɛ yeri sa ta yanragisaga kolɔshyɛn.

⁵ Ko punɲo na, pe yaa nano wi sogo pew wi yege na: wi seɛge, naa wi kara, naa wi kasanwa konaa wi fire ti ni.

⁶ Saraga wɔfɔ wi yaa sɛdiri tige kanɲgaga lɛ, naa yizɔpi wɛɛ ni, konaa mana yɛnlɛ ni, mbe sari wa wa kason ɲga nano wi yɛn na sori ki nandogomo.

⁷ Ko pungo na, saraga wofɔ wi yaa wi yariporo ti jogo, mbe woli, si jen mbe songoro wa paara yinre censaga ki ni. Kona ki ni fuun, wi yaa pye fyongo ni fo sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgo.

⁸ Lere ɲa wi yaa nana wi sogo, wi yaa wi yariporo ti jogo fun, mbe woli; wi yaa pye fyongo ni fun fo sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgo.

⁹ Lere ɲa wi yen fyongo fu wa yaa nana wi cɔnro ti koli sari tege laga ɲga ki yen fyongo fu ka ni wa paara yinre censaga ki pungo na. Pe yaa ti gbegele mberi tege Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe kan, mbaa tonmo mba pi ma lere pye fyongo fu pi gbegele ti ni. Ki kapyege ki yen paa saraga ɲga pe ma wo mbe kapere kala yagawa ja ki yen[†].

¹⁰ Lere ɲa wi yaa nana wi cɔnro ti koli wi yaa wi yariporo ti jogo fun, wi yaa pye fyongo ni fo sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgo. Ki kondegele na li yaa pye kasaga fu Izirayeli woolo poro naa nambanmbala mbele pe yen ma cen wa pe sogowa pe kan.

Tonmo mba pi ma lere pye fyongo fu Yenɲele yegɛ na

¹¹ «Lere o lere ka jiri gboo na, wi yaa pye fyongo ni fo sa gbɔn piliye kolshyen.

¹² Wi jiringolo gboo wi na, ki pilige taanri wogo naa pilige kolshyen wogo ki na, wi daga mbe tonmo mba pi ma lere pye fyongo fu pa yanragi yanragi wi yee na mbe pye fyongo fu. Een fo, na wi suu yee pye fyongo fu pilige taanri wogo naa pilige kolshyen wogo ki na, pa wi yaa koro fyongo ni.

¹³ Na lere wa ka jiri gboo na mbege pye sambalawa ni wi suu yee pye fyongo fu, wi ma Yawe Yenɲele censaga paraga go ki tege fyongo ni. Ki lerefo wi daga poo wo wa Izirayeli woolo pe sogowa, katugu tonmo mba pi ma lere pye fyongo fu pa si yanragi yanragi wi na. Wi fyongo ki koro wi na bere.

¹⁴ «Na lere wa ka ku paraga go ka ni lasiri ɲa wi daga yaa tanri wi na, wi ɲa: «Na lere wa ka ku paraga go ka ni, leele mbele fuun ka ye wa ki nawa, konaa mbele pe yen wa ki ni mako, pe yaa pye fyongo ni fo sa gbɔn piliye kolshyen.

¹⁵ Leyaraga ɲga fuun ka pye wa ki paraga go ki ni yelege, na katonnogo si tege mbege ton jenge, ki yaa pye fyongo ni.

¹⁶ Na lere wa ka jiri gboo na wa yan nawa, lere wuu gbo wi yo, wi ku wi ye wi yo, nakoma mbe jiri senwee kajeere na, nakoma fanga na, ki lerefo wi yaa pye fyongo ni fo sa gbɔn piliye kolshyen.

¹⁷ Na ye kaa jaa mbe lere ɲa wi yen fyongo ni wa pye fyongo fu, nana ɲa paa wo saraga mbe kapere ti kala yagawa ja, yoo cɔnro ta koli yeri le leyaraga ka ni, ye pulugo tonmo le wa ti ni.

¹⁸ Lere ɲa wi yen fyongo fu wi yaa yizopi were kon mberi le wa leyaraga tonmo pi ni mboo yanragi yanragi paraga go ɲga lere wi ku wa ki ni ki na, naa ki nawa yaara ti ni fuun ti na, konaa leele mbele fuun paa pye wa ki ni pe na. Wi yaa ki nungba ki pye fun lere ɲa wi jiri senwee kajeere na wi na, nakoma ma jiri lere ɲa pe gbo nakoma wi ku wi ye wi na, nakoma ma jiri fanga na wi na.

¹⁹ Lere ɲa wi yen fyongo fu wi yaa ki tonmo pi yanragi yanragi lere ɲa wi yen fyongo ni wi na ki pilige taanri wogo naa pilige kolshyen wogo ki

[†] 19:9 19:9: Ebu 9.13

na. Ki pilige koloshyen wogo ki na, wi yaa tɔnmɔ pa yanragi yanragi wi na mboo pye fyɔngɔ fu pew mboo kapege ki kɔ. Nanja ŋa wi yen fyɔngɔ ni wi yaa wi yaripɔrɔ ti jogo mbe woli. Pa ki yɔnlɔkɔgɔ wi yaa pye fyɔngɔ fu.»

²⁰ «Ɛɛn fɔ, lere ŋa ka pye fyɔngɔ ni, na wi ka sambalawa pye wi suu yɛɛ pye fyɔngɔ fu, pe yaa wi yirige mboo wɔ wa Izirayeli gbogolomɔ woolo pe sɔgɔwɔ, katugu wi Yawe Yɛnɲɛle li paraga go ki tɛgɛ fyɔngɔ ni. Mɔ jɛn tɔnmɔ mba pi ma lere pye fyɔngɔ fu pa si yanragi yanragi wi na. Wi yaa koro fyɔngɔ ni.

²¹ «Ki kondɛgɛle li yaa pye kɔsaga fu yoro Izirayeli woolo ye kan. Lere ŋa fuun ka tɔnmɔ mba pi ma lere pye fyɔngɔ fu pa yanragi yanragi, wi yaa wi yaripɔrɔ ti jogo. Lere ŋa ka si jiri ki tɔnmɔ pi na, wi yaa pye fyɔngɔ ni fɔ sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgɔ.

²² Lere ŋa wi yen fyɔngɔ ni wiga jiri yaraga o yaraga na, ki yaa pye fyɔngɔ ni; lere ŋa ka si jiri lere ŋa wi yen fyɔngɔ ni wa na, wo fun wi yaa pye fyɔngɔ ni fɔ sa gbɔn ki yɔnlɔkɔgɔ.»

20

Izirayeli woolo paa yiri ma je Moyisi naa Arɔn pe na tɔnmɔ kala na

¹ Yɛle li yɛnge kɔngbanŋga ki na, a Izirayeli gbogolomɔ woolo pe ni fuun pɛ si gbɔn wa Zɛn gbini wi ni. A pɛ si pe paara yinre ti kan wa Kadashi laga ki na ma cɛn. Pa Miriyamu wila ku wa, a pɔo le wa.

² Maga ta tɔnmɔ sila pye wa gbogolomɔ woolo pe yeri, a pɛ si pe yɛɛ gbogolo Moyisi naa Arɔn pe mɛgɛ ni.

³ A pɛ si win Moyisi wi ni maa pye fɔ: «Ndɛɛ ki pye Yawe Yɛnɲɛle lɔa we gbo ja we sefenne mbele paa ku pe ni, ko mbe ja mbɔnrɔ we na!

⁴ Yɛŋgi na woro mbele Yawe Yɛnɲɛle li gbogolomɔ woolo yɛ si pan we ni laga ki gbini ŋa wi ni? Yɛ pan mbe we kan we ku laga woro naa we yaayoro ti ni kɛ?

⁵ Yɛŋgi na, a yɛ si we yirige wa Ezhipiti tara ma pan we ni laga ki lapege ŋga ki ni? Pe se ya yaraga ka kpɛ lugu laga, figiye tire naa ɛɛzɛn tiire konaa girenadi tire woro laga; tɔnmɔ yɛɛ woro laga mbe wɔ.»

⁶ A Moyisi naa Arɔn pɛ si laga le Izirayeli woolo pe tanla ma kari wa filisaga paraga go ki yɔn na, mɛɛ to ma pe yɛɛ ti jiile wa tara (mbe Yɛnɲɛle yɛnri). Kona, a Yawe Yɛnɲɛle li gbogowɔ yanwa pɛ si pi yɛɛ naga pe na.

⁷ A li si para Moyisi wi ni maa pye fɔ:

⁸ «Ma gbɔtangala li lɛ, mboro naa ma ndo Arɔn wi ni, ye Izirayeli woolo pe gbogolo. Ye para ki walaga ŋga ki ni pe yɛgɛ sɔgɔwɔ fɔ ki tɔnmɔ yirige ye kan. Pa kona ma yaa ti tɔnmɔ mbe janri pi yiri wa walaga ki ni pe kan. Ma yaa leele pe gbogolomɔ pi kan pi wɔ konaa yaayoro ti ni.»

⁹ A Moyisi wi si saa gbɔtangala na lɔa pye wa Yawe Yɛnɲɛle li yɛgɛ sɔgɔwɔ li lɛ, paa yɛgɛ ŋga na lɔa ki yo wi kan we.

¹⁰ A Moyisi naa Arɔn pɛ si leele pe gbogolomɔ pi yeri wa walaga ŋga Yawe Yɛnɲɛle lɔa naga ki tanla. A Moyisi wi si pe pye fɔ: «Yoro mbele yɛ yiri ma je, yaa nuru na yeri! Woro mbe ya mbe tɔnmɔ pye pi janri pi yiri wa walaga ŋga ki ni ye kan?»

¹¹ A Moyisi wì suu kɛɛ ki yirige ma walaga ki gbɔn gbɔnsaga shyen wi gbɔtangala li ni. A tɔnmɔ pì si janri ma yiri lɛgere. A gbogolomɔ woolo pè si wɔ ma tin konaa yaayoro ti ni fun.

¹² Eɛn fɔ, a Yawe Yɛnnɛle li si Moyisi naa Arɔn pe pye fɔ: «Yee taga na na, mi yɛn kpoyi yɛge nga na, ye sigi gbɔgo Izirayeli woolo pe yɛge na; ki kala na yoro ma ye yaa ki leele mbele pe yɛge sin mbe ye pe ni wa tara nda mila kaan ye yeri ti ni.»

¹³ Ko tɔnmɔ po pila pye Meriba laga tɔnmɔ we, (Meriba ko kɔrɔ wo yɛn malaga). Pa Izirayeli woolo pàa win wa Yawe Yɛnnɛle li ni. A ligi naga pe na ma yo li yɛn kpoyi†.

*Edomu cɛnlɛ woolo pe sila yɛnlɛ
mbe Izirayeli woolo pe yaga
pe toro*

¹⁴ Ma Izirayeli woolo pe ta wa Kadeshi laga ki na, a Moyisi wì si leele tun wa Edomu tara wunlunana wi yeri ma yo pe saga yo wi kan fɔ: «Woro Izirayeli woolo mbele ma sefenne, pa wè yo yɛɛn: <Jɔlɔgo kagala ngele kè we ta, mà ke jɛn.

¹⁵ Faa we tɛleye pàa kari wa Ezhipiti tara, a wè cɛn ma mɔ wa jɛnge. Eɛn fɔ, Ezhipiti tara woolo pè we tɛleye, poro naa woro ni, we jolo.

¹⁶ Kona, a wè si gbele ma Yawe Yɛnnɛle li yeri ma yo li we saga. A li si we yɛnrege ki logo ma sili mɛrege wa torogo, a wì pan ma we yirige wa Ezhipiti tara ti ni. Koni we mbele laga Kadeshi, ki ca nga ki yɛn wa ma tara ti konlo li na we.

¹⁷ Ki yaga wɔɔn tara ti pari we toro. We se ye kɛɛre ta ni, nakoma ɛɛɛɛn kɛɛre ta ni. We se ye kɔloye tɔnmɔ pa wɔ. Wunlunana wi kongbɔgbɔgo ko we yaa lɛ. We se kɛ kalige na nakoma kamɛnge na, fɔ we sa ma tara ti pari weri kɔn we yiri.»

¹⁸ A Edomu tara wunlunana wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Ye sanla tara ti pari mbe toro. Na yaga ki fɔrɔgo mbe wele, mi yaa malaga gbɔn ye ni.»

¹⁹ A Izirayeli woolo pe pitunmbolo pè suu pye fɔ: «We yaa sin kongbɔgbɔgo ko ni mbe toro. Na waga ma tɔnmɔ pa wɔ woro naa we yaayoro ngbeleye yi ni, we yaa pì fɔgo tɔn ma yeri. We woro na yaraga ka kpe yɛnri ma yeri naa, kaawo ma we yaga we tanga we toro ko cɛ.»

²⁰ Eɛn fɔ, a Edomu tara wunlunana wì si pe yɔn sogo ma yo fɔ «Ye sanla tara ti pari mbe toro.»

A Edomu cɛnlɛ woolo pè si yiri Izirayeli woolo pe kɔrɔgo malingbɔɔnlo lɛgere ni naa fannga gbɔgo ni.

²¹ Pàa je ma yo pe se kono kan Izirayeli woolo pe yeri pe toro. Kì kaa pye ma, a Izirayeli woolo pè si kono la yɛge lɛ.

Arɔn wi kunwo we

²² Kona, a Izirayeli gbogolomɔ woolo pe ni fuun pè si pinle ma yiri wa Kadeshi ca, ma saa gbɔn wa Hori yanwiga ki na.

²³ A Yawe Yɛnnɛle li si para Moyisi naa Arɔn pe ni wa Hori yanwiga ki na, wa Edomu tara ti konlo li na ma yo fɔ:

²⁴ «Sanni jɛnri Arɔn wi yaa ku mbe taga wa wi tɛleye mbele pè ku pe na. Wi se ye wa tara nda mila kaan yoro Izirayeli woolo ye yeri ti ni, katugu yàa yiri ma je na sɛnyoro ti na Meriba laga ki tɔnmɔ wogo ki na.

† 20:13 20:13: ɛki 17.1-7

²⁵ Mboro Moyisi, ma Aron wo naa wi pinambyo Eleyazari wi ni pe le ma pe pye pe lugu wa Hori yanwiga ki go na.

²⁶ Ma Aron wi yariporo nda wi ma le mbaa saraga wogotunngo ki piin ti wo wi na mari le wi pinambyo Eleyazari wi kan. Kona pa Aron wi yaa ku le ki laga ki na.»

²⁷ A Moyisi wi si nga Yawe Yennele laa yo wi kan ki pye. A pe ni fuun taanri pe si lugu wa Hori yanwiga ki go na Izirayeli gbogolomo woolo pe yege na.

²⁸ A Moyisi wi si Aron wi yariporo ti wo wi na mari le wi pinambyo Eleyazari wi kan. A Aron wi si ku wa yanwiga ki go na. Kona, a Moyisi wo naa Eleyazari wi ni pe si yiri wa yanwiga ki go na ma tigi†.

²⁹ Naa Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun paa kaa ki logo ma yo Aron wi ku, a pe suu kunwo pi pye fo ma saa gbɔn piliye nafa ma yiri ke.

21

Izirayeli woolo

paa ya Aradi ca wunlunana wi ni

¹ Aradi ca wunlunana na wila pye Kana tara fenne woo, ma cen wa Negewu tara ti ni, wila ki logo ma yo Izirayeli woolo pe yen na paan wa laga nga paa pye na yinri Atarimu ki kono li ni. A wi si saa to pe na malaga ni ma pele yigi kasopile†.

² Kona, a Izirayeli woolo pe si yon folo le Yawe Yennele li yeri ma yo fo: «Na maga ki leele mbele pe le we kee, we yaa pe cara ti tongo pew.»

³ Izirayeli woolo paa yon folo na kon, a Yawe Yennele li sigi senre ti logo, mee Kana tara fenne pe le pe kee. A Izirayeli woolo pe si pe gbo ma pe cara ti tongo ma pinle leele pe ni, mee ki laga ki mege taga naga yinri Orima, ko koro wo yen jogowo.

Wooro nda tila pye shonro ni

⁴ Kona, a Izirayeli woolo pe si yiri wa Hori yanwiga ki na mee kono na li maa kee wa Kogaje yen wi yeri li le mbe Edomu tara ti sologo mbe toro. Ma pe ta wa kono paa kee, a leele pe jatere wi si piri pe na†.

⁵ A pe nee kongori Yennele lo naa Moyisi pe na, na yuun fo: «Yingi na, a ye si we yirige wa Ezhipiti tara mbe ti we pan we ku laga gbinri wi ni? Yaakara woro laga, tonmo woro laga. Mane wi la ki ko we na, ki fyonwo yaakara nda re.»

⁶ Kona, a Yawe Yennele li si wooro nda ti yen shonro ni ta yirige ma wa leele pe na. A ti pe noori, a lelegere ku Izirayeli woolo pe ni†.

⁷ A leele sanmbala pe si kari wa Moyisi wi yeri ma saa wi pye fo: «We kapege pye, katugu we kongori Yawe Yennele li ni, ma kongori ma na. Koni, ki yaga ma Yawe Yennele li yenri ligi wooro nda ti lali we ni.»

Ki kaa pye ma, a Moyisi wi si Yawe Yennele li yenri leele pe kan.

⁸ A li si Moyisi wi yon sogo ma yo fo: «Tuguron le mari yan ma woggo gbegele, ma kanngaga titonlogo ka kan maga yanna ki na wa naayeri. Na woggo ka lere na fuun no, wiga ki tuguron woggo ki wele, wi se ku.»

⁹ A Moyisi wi si tuguyenre woggo ka gbegele ma kanngaga titonlogo ka kan maga yanna ki na wa naayeri. Maga le le ko na, woggo ka lere o lere

† 20:28 20:28: Eki 29:29; Nombu 33:38; Dete 10.6 † 21:1 21:1: Nombu 33:40 † 21:4 21:4: Dete 2.1 † 21:6 21:5-6: 1 Koren 10.9

ɲa nɔ, na wiga wi yɛɛ ki yirige mbege tuguyenre wɔɔgo ki wele, wo na ku[†].

*Izirayeli woolo
pe tangala mbe kari
wa Pisiga yanwiga ki na*

¹⁰ Ko pungo na, a Izirayeli woolo pɛ si pe paara yinre ti kɔlogi ma saa ti kan ma cɛn wa laga ɲga paa pye na yinri Oboti.

¹¹ A pɛ si kaa yiri le Oboti mɛɛ kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cɛn wa Iye Abarimu ca ki ni, wa gbinri ɲa wi yɛn wa Mowabu tara ti yɔnlo yirisaga yeri wi ni.

¹² Ko pungo na, a pɛ si pe paara yinre ti kɔlogi ma kari ma saa ti kan ma cɛn wa Zerɛdi lafogo ki gbunlundege ki ni.

¹³ A pɛ si kaa yiri le Zerɛdi mɛɛ kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cɛn wa Arino lafogo ki pungo na; ki lafogo ki maa fuun na toro wa gbinri wi ni, ma yiri wa Amori cɛnle woolo pe tara. Arino lafogo ko ki yɛn Mowabu tara to naa Amori cɛnle woolo pe tara ti kɔnlo le.

¹⁴ Ko kala na, ki yɛn ma yɔnlogɔ wa Yawe Yɛnɲɛle li malaga gbɔnkagala sewe wi ni ma yo fɔ:

«Vayebu laga ɲga wa Sufa tara,
naa ki gbunlunderɛ ti ni, naa Arino lafogo ki ni,

¹⁵ konaa ki gbunlunderɛ ti ni, to nda ti tigi ma kari wa Ari ca ki yeri fɔ ma saa gbɔn wa Mowabu tara kɔnlo li na.»

¹⁶ A pɛ si kaa yiri lema mɛɛ kari wa laga ɲga paa pye na yinri Bɛɛri (ko kɔɔ wo yɛn kɔlo). Ko kɔlo wo sɛnre Yawe Yɛnɲɛle laa yo Moyisi wi kan ma yo fɔ: «Izirayeli woolo pe gbogolo, mi yaa tɔnmɔ kan pe yeri.»

¹⁷ Kona, a Izirayeli woolo pɛ sigi yurugo ɲga ki ko ma yo fɔ: Kolo, ta tɔnmɔ yinrigi pila fuun. Yaa yuuro shoo wi mɛge ni.

¹⁸ Izirayeli woolo teelee paa kolo ɲa wo we.

Pe legbɔɔlo poro paa kɔnɔ kan a pɔo wo pe fanɲga ki na.

Kona, a pɛ si yiri wa Bɛɛri laga ki ni nɛɛ cɛncɛn na kee ma saa gbɔn wa laga ɲga paa pye na yinri Matana.

¹⁹ A pɛ si kaa yiri le Matana mɛɛ kari wa laga ɲga paa pye na yinri Nahaliyeli, mɛɛ kaa yiri lema ma kari wa laga ɲga paa pye na yinri Bamoti.

²⁰ A pɛ si kaa yiri wa Bamoti mɛɛ saa gbɔn wa yanwiga ki tigiwen funwa laga ki na, wa Mowabu tara, ma wa wa Pisiga yanwiga ki gona kee yeri, ko ɲga ki yaraga ma we gbinri wi na we.

*Izirayeli woolo paa ya
wunlunambala Sihon naa ɔgi pe ni*

²¹ Kona, a Izirayeli woolo pɛ si leele tun wa Amori cɛnle woolo pe wunlunana Sihon wi yeri maa yɛnri ma yo fɔ:

²² «Ki yaga wɔɔn tara ti pari we toro. We se ye wa yɛ keɛɛ ti ni, nakoma wa ye ɛɛɛɛ keɛɛ ti ni. We se ye koloye tɔnmɔ pa wo. Wunlunana wi kɔngbɔgbɔgo ko we yaa le mbe sin la kee fɔ we sɔɔn tara ti pari we yiri.»

²³ Ɛɛn fɔ, Sihon wi sila yɛnle mbe kɔnɔ kan pe yeri pɔo tara ti pari pe toro. A wi suu malingbɔɔnlo ngbeleye yi ni fuun yi gbogolo, ma yiri ma Izirayeli woolo pe fili malaga ni, wa gbinri wi ni. A pɛ si saa gbɔn wa laga ɲga paa pye na yinri Yahazi, mɛɛ to Izirayeli woolo pe na.

[†] 21:9 21:9: 2 Wunlu 18:4; Zhan 3:14

²⁴ A Izirayeli woolo pè si pe gbo tokobi ni ma pe tara ti sho mari ta, maga le wa Arino lafogo ki na, wa yonloparawa kalige kee yeri, fo ma saa gbon wa Yaboki lafogo ki na, wa yonloparawa kameŋge kee yeri, konaa ma saa gbon wa Amo cenle woolo pe tara ti konlo li na, lo na paa malaga sigembogo kan wa we.

²⁵ Izirayeli woolo paa Amori cenle woolo pe cara ti ni fuun ti sho pe yeri mari ta, ma pinle Eshibon ca naa ki kanngara na cara ti ni, ma cen wa ti ni.

²⁶ Amori cenle woolo pe wunlunana Sihon wi cagbogo ko layi nga Eshibon, pa wila pye ma cen wa, maga le wila malaga ki gbon Mowabu tara wunlunana lee wi ni maa tara ti ni fuun ti sho wi yeri, fo ma saa gbon wa Arino lafogo ki na.

²⁷ Ko kala na, yomiyegele wafenne pe maa ki koo yurugo na yuun fo: Ye pan laga Eshibon ca, we wunlunana Sihon wi ca ki gbegele wege kan ki yere jenge.

²⁸ Katugu kason yiri wa Eshibon ca, kason yinne yiri ma jaraga wa Sihon ca.

Ki Ari ca ki sogo wa Mowabu tara, yarisunndo suvenne teele mbele pe yen ma cen wa Arino lafogo tinndiye pe na, ki pe sogo fun.

²⁹ E! Jologo yen ye wogo, yoro Mowabu cenle woolo wele! Yoro mbele ye yen Kemoshi yarisunngo ki woolo wele, ye wogo ki ko! Ye nambala pe yen na fee Amori cenle woolo pe wunlunana Sihon wi yegge, a wi ye jeele pe yigi ma pe pye kulolo[†].

³⁰ Een fo, waa Amori cenle woolo pe won we wangala ke ni.

Maga le le Eshibon ca ki na fo ma saa gbon wa Dibon ca ki na, waa yaara ti ni fuun ti tongo.

We yaraga pyew ki jogo fo ma saa gbon wa Nofa ca konaa wa Medeba ca[†].

³¹ Ki kaa pye ma, a Izirayeli woolo pè si cen wa Amori cenle woolo pe tara.

³² A Moyisi wi si leele tun pe sa Yazezeri ca kagala ke yewe pe ke jen. Ko pungo na, a Izirayeli woolo pè si saa Yazezeri ca ki sho maga ta ma pinle ki kanngara na kapire ti ni, ma Amori cenle woolo mbele paa pye wa pe puro ma pe yirige.

³³ Ko pungo na, a pè si ke ma Bazan ca kologo ki le. A Bazan ca wunlunana Ogi wi si yiri Izirayeli woolo pe korogo wi malingboonlo pe ni fuun pe ni, mee saa to pe na wa Edireyi ca.

³⁴ A Yawe Yenjele li si Moyisi wi pye fo: «Maga ka fye wi yegge, katugu mi yen naa nii ma kee wo naa wi malingboonlo pe ni fuun pe ni, konaa wi tara ti ni. Ma pe pye paa yegge nga na maa Amori cenle woolo pe wunlunana Sihon wi pye we, wo na wila pye ma cen wa Eshibon ca ki ni we.»

³⁵ A Izirayeli woolo pè si wunlunana Ogi wo naa wi pinambiile, naa wi malingboonlo pe ni fuun pe gbo, pe sila wa kpe yaga go na. A pè suu tara ti sho mari ta.

NANA NA PAA PYE NA YINRI BALAAU WI SENRE

[†] 21:29 21.28-29: Zhere 48.45-46 [†] 21:30 21.27-30: Ki yurugo nga ki yen na nandowo kaan malaga nga Sihon wila gbon ma ya Mowabu cenle woolo pe ni ki wogo ko na. Een fo koni Izirayeli woolo poro pè malaga gbon ma ya Sihon wi ni maga tara ti sho mari ta.

22

22.1-25.18

*Mowabu tara wunlunana Balaki
wila Balaamu wi yeri wuu saga*

¹ Kona, a Izirayeli woolo pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cèn wa Mowabu tara funwa lara falafala ti ni, wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga yeri, wa Zheriko ca ki yesinme na.

² Nga fuun Izirayeli woolo pàa pye Amōri cènle woolo pe na Zipōri pinambyo Balaki wila ki logo.

³ Kona, a Mowabu cènle woolo pe sunndo wi si kon pe na Izirayeli woolo pe legewe pi kala na. A pè si fyē fō jenge Izirayeli woolo pe yege.

⁴ A Mowabu cènle woolo pè si saa Madiyan tara fenne lelele pe pye fō: «Ki lelegere nda ti yaa pan mbe tara nda ti yen ma we maga ti ni fuun ti tongo, paa yege nga na nere ma kaa wasele yan li pew we.» Ki wagati wi ni, Zipōri pinambyo Balaki wo wila pye Mowabu tara wunlunana.

⁵ A wunlunana wi si leele tun wa Bewōri pinambyo Balaamu wi yeri, wo nga wila pye ma cèn wa Petōri ca, wa Efirati gbaan wi yon na, wa wi tara. Wila yo pe saa yeri poo pye fō: «Wele, leele pèle yiri wa Ezhipiti tara ma pan ma tara ti ni fuun ti tōn munja. Pe yen ma cèn wa na tara ti yesinme na†.

⁶ Koni, mila ma yenri, ma pan ma ki leele pe danga na kan, katugu pe fannga ki we na wogo ki na. Kana pa mbe ya mbe malaga gbōn pe ni mbe pe puro laga tara ti ni; katugu mīgi jen ma yo maga duwaw pye lere nga kan, wo ma duwaw ta; maga si nga danga, danga ma wo yigi.»

⁷ Ki kaa pye ma, a Mowabu tara lelele naa Madiyan tara lelele pè si yiri ma kari yarikanra ni ma saa ti kan jelfo Balaamu wi yeri. Pè ka saa gbōn wa Balaamu wi na, a pè si Balaki tunngo ki yo maa kan.

⁸ Balaamu wi si pe yon sogo ma yo fō: «Ye wonlo laga na yeri, Yawe Yenjele liga ka nga yo na kan, mi yaa ki yo ye kan goto.»

A Mowabu tara teelee pè si tugu wa Balaamu wi na.

⁹ Kona, a Yenjele li si pan ma Balaamu wi yewe ma yo fō: «Ambene wele ki leele mbele pè tugu laga ma go?»

¹⁰ A Balaamu wi sili yon sogo ma yo fō: «Zipōri pinambyo Balaki nga wi yen Mowabu tara wunlunana wo pitunmbolo wele, wi yo pe pan pege yo na kan fō:

¹¹ «Wele, leele pèle yiri wa Ezhipiti tara ma pan ma tara ti ni fuun ti tōn munja. Koni, pan ma pe danga na kan, kana pa mi yaa ya mbe malaga gbōn pe ni mbe pe puro.» »

¹² Eēn fō, a Yenjele li si Balaamu wi pye fō: «Maga ka pinle mbe kari pe ni, maga si ka ki leele mbele pe danga; katugu mi duwaw pe na.»

¹³ Ki goto, a Balaamu wi si yiri mee saa ki yo tara teelee mbele Balaki wila tun pe kan fō: «Ye songoro wa ye tara, katugu Yawe Yenjele lii yenle mbe kari ye ni.»

¹⁴ A Mowabu tara teelee pè si yiri ma songoro wa Balaki wi yeri ma saa wi pye fō: «Balaamu wi je ma yo wi se pinle we ni mbe pan.»

¹⁵ A Balaki wi si tara ti teelee pele tun naa legere ma we kongbannga ki na. Paa pye megboro fenne ma we kongbanmbala pe na.

† 22:5 22.5: 2 Pye 2.15-16; Zhude 11

16 A pè si saa gbɔn wa Balaamu wi na, ma suu pye fɔ: «Pa Zipɔri pinambyɔ Balaki wi yo wege yo ma kan yɛɛn fɔ: «Maga ka je mbe yo ma se pan mbanla saga.

17 Mi yaa ma gbɔgo jɛngɛ, maga na yɛnri yaraga nga fuun ni, mi yaa ki pye ma kan. Ɛɛn fɔ, pan ma ki leele mbele pe danga na kan.» »

18 A Balaamu wi si Balaki wi pitunmbolo pe yɔn sogo ma yo fɔ: «Ali na Balaki wiga wi wunluwɔ go ki yin warifuwe naa tɛ ni mbege kan na yeri, mi se ya mbe Yawe Yɛnɛɛlɛ, na Yɛnɛɛlɛ li senyoro ti kɛ kala la kpe ni.

19 Kona ki ni fuun, yoro fun ye wonlɔ laga na yeri, janggo nga Yawe Yɛnɛɛlɛ li yaa yo na kan naa, mbege jɛn.»

20 Ki yembinɛ li ni, a Yɛnɛɛlɛ li si pan Balaamu wi kɔrɔgo maa pye fɔ: «Na kaa pye ki nambala mbele pɛ pan mbɔɔn yeri ma pinlɛ pe ni, yiri ma pinlɛ pe ni yaa kee. Ɛɛn fɔ, ma se ka kala la kpe pye kaawo nga mi yaa yo ma kan ko.»

21 Ki goto pinliwɛ pi ni, a Balaamu wi si yiri ma sofile jɔngɔ ki taga wa wi sofile nɔ wi na, mɛɛ pinlɛ Mowabu tara teepe pe ni ma kari.

Balaamu naa wi sofile nɔ pe kala

22 Kona, a Yɛnɛɛlɛ li si nawa ngban, katugu Balaamu wila kari. Ma Balaamu wi ta wi lugu ma cɛn wi sofile nɔ wi na, na kee wa kono wo naa wi tunmbyeele shyen ni, a Yawe Yɛnɛɛlɛ li mɛɛɛge wi si pan ma yere wa kono mbeli tɔn wi na.

23 A sofile nɔ wi si Yawe Yɛnɛɛlɛ li mɛɛɛge wi yan wi yere wa kono li nandogomɔ wi tokobi wi ni kɛɛ, wi yɛn ma kow wa wi wofogo ki ni. A wi si kɛ ma ye wa kɛɛɛɛ ti ni. A Balaamu wi suu gbɔn mboo pye wi songoro wa kono.

24 Kona, a Yawe Yɛnɛɛlɛ li mɛɛɛge wi si saa yere kono li jorisaga ka ni wa ɛɛɛɛn kɛɛɛɛ ti ni, mbogo la pye ki kono li kanngaga shyen ki na.

25 A sofile nɔ wi si Yawe Yɛnɛɛlɛ li mɛɛɛge wi yan mɛɛ saa mara mbogo ki na, mɛɛ Balaamu jɛle li turugo wa mbogo ki na. A Balaamu wi si to wi sofile wi na maa gbɔn naa.

26 A Yawe Yɛnɛɛlɛ li mɛɛɛge wi si pe toro naa mɛɛ kari ma saa yere kono li jorisaga jɛngɛ ka ni, pe saa ya mboo sɔlɔgo mbe kari kalige na nakoma kameɛɛge na.

27 A sofile nɔ wi si Yawe Yɛnɛɛlɛ li mɛɛɛge wi yan naa, mɛɛ kannguuro kan Balaamu wi ni. A Balaamu wi si nawa ngban, a wi si sofile wi gbɔn jɛngɛ wi kanngala li ni.

28 Kona, a Yawe Yɛnɛɛlɛ li si ti a sofile nɔ wi para Balaamu wi ni maa pye fɔ: «Yingi mi pye ma na a mɛɛ silan gbɔn ma saa ta fɔ gbɔnsaga taanri?»

29 A Balaamu wi si sofile nɔ wi yɔn sogo ma yo fɔ: «Maa na piin faa ko ki ti. Ndɛɛ ki pye tokobi ja pye na yeri, anmɛ mɔɔ gbo fɔɔnfɔɔn nga na.»

30 A sofile nɔ wi si Balaamu wi pye naa fɔ: «Mi yo muwi mi yɛn ma sofile nɔ na ma maa nuru wi na fɔ ma pan ma gbɔn nala? Mi tara ki na mbege kapyɛge nga ka pye ma na le?» A wi sho fɔ: «Ayoo.»

31 Kona, a Yawe Yɛnɛɛlɛ li si Balaamu wi yɛngɛlɛ ke yɛngɛ wi na, a wi si Yawe Yɛnɛɛlɛ li mɛɛɛge wi yan wi yere wa kono li ni wi tokobi wi ni wi kɛɛ, wi yɛn ma kow wa wi wofogo ki ni. A Balaamu wi si kannguuro kan maa yɛge ki jiile wa tara maa gbɔgo.

32 A Yawe Yɛnɛɛlɛ li mɛɛɛge wi si Balaamu wi pye fɔ: «Yingi na, a mɛɛ sɔɔn sofile nɔ wi gbɔn fɔ ma saa ta gbɔnsaga taanri? Wele, mi pan mbe

kono li kon ma na, katugu mīgi yan ki kondangala na mà le, laa kee ma ni pungosaga.

³³ Sofile nɔ wɪlan yan mɛɛ kɛ mala toro ma saa ta kɛsaga taanri. Nɔɛ wii ja ko pye anmɛ mɔɔ gbo; ɛɛn fɔ, mi jɛn na wo yaga.»

³⁴ A Balaamu wɪ sɪgi yo Yawe Yɛnnɛle li mɛrɛgɛ wi kan ma yo fɔ: «Mi kapege pye, katugu mɪ si jaga jɛn mbe yo ma yɛn ma yere wa kono, mbeli kon na na. Koni na kaa pye ki kondangala na li soɔn ndanla, pa mi yaa songoro.»

³⁵ A Yawe Yɛnnɛle li mɛrɛgɛ wɪ si Balaamu wi pye fɔ: «Pinle ki nambala mbele pe ni maa kee. ɛɛn fɔ, sɛnrɛ nda mi yaa ka yo ma kan, to cɛ ma yaa ka yo.»

Kona, tara teele mbele Balaki wila tun, a Balaamu wɪ si pinle pe ni ma kari.

Balaki wila saa Balaamu wi fili

³⁶ Naa Balaki wila kaa ki logo ma yo Balaamu wila pye na paan wa wi yeri, a wɪ si yiri ma kari saa fili wa Mowabu tara ca nga kila pye wa Arino lafogo yɔn ki na ki ni, pa ki ca kila pye wa Mowabu tara konlo li na.

³⁷ A Balaki wɪ si Balaamu wi yewe ma yo fɔ: «Mi sila keli ma leele tun ma yo pe soɔn yeri ma pan laga na yeri? Yingi na ma sila si pan? Maa pye naga sɔnri nɔɛ mi se ya mboɔn gbɔgɔ jɛngɛ wi le?»

³⁸ A Balaamu wɪ si Balaki wi yɔn sogo ma yo fɔ: «Wele, mi ɲa mɪ pan laga ma yeri. ɛɛn fɔ, mi se ya sɛnrɛ ta yo na yɛɛ fannga, kaawo Yɛnnɛle li yaa sɛnrɛ nda le na yɔn to cɛ.»

³⁹ A Balaamu wɪ si pinle Balaki wi ni ma kari wa Kiriyati Uzoti ca.

⁴⁰ A Balaki wɪ si nɛrɛ naa simbaala gbo mari wɔ saraga, mɛɛ ki kara ta torogo Balaamu wo naa teele mbele paa pinle wi ni ma pan pe kan.

Balaamu wi duwaw pyege

Izirayeli woolo pe kan

⁴¹ Ki goto pinliwɛ pi ni, a Balaki wɪ si saa Balaamu wi yeri, a pɛ lugu ma kari wa Bamoti Baali† tinndi wi go na. Ma pe ta wa, a Balaamu wɪ si Izirayeli woolo pele yan.

23

¹ Kona, a Balaamu wɪ si Balaki wi pye fɔ: «Saraga wɔsara koloshyɛn kan na kan lagamɛ, ma napɛnɛ koloshyɛn naa simbapɛnɛ koloshyɛn gbɛgɛle ma pan pɛ ni na kan.»

² A Balaki wɪ si ɲa Balaamu wila yo wi kan ki pye. A pɛ si pinle ma napɛnɛ nungba nungba naa simbapɛnɛ nungba nungba wɔ saraga wa saraga wɔsara ti nungba nungba pyew ti na.

³ A Balaamu wɪ si Balaki wi pye fɔ: «Koro laga ma saraga sogowogo ki tanla, mi yaa kari yɛgɛ jɛnri. Kana Yawe Yɛnnɛle li yaa pan mbeli yɛɛ naga na na. Pa kona sɛnrɛ nda li yaa yo na kan mi yaa ti yɛgɛ yo ma kan.»

A Balaamu wɪ si lugu tinndi wa go na.

⁴ A Yɛnnɛle li si pan mali yɛɛ naga Balaamu wi na. A Balaamu wɪ sili pye fɔ: «Mɪ ti a pɛ saraga wɔsara koloshyɛn kan, a mɪ napɛnɛ nungba nungba naa simbapɛnɛ nungba nungba wɔ saraga wa ki saraga wɔsara ti nungba nungba pyew ti na.»

† 22:41 22:41: *Bamoti Baali*: Ko kɔrɔ wo yɛn fɔ tinndi ɲa paa pye na Baali wi sunnu wa wi go na. Baali wila pye Fenesi tara fɛnnɛ naa Kana tara fɛnnɛ poro yarisunngo.

⁵ Ki kaa pye ma, a Yawe Yenŋele li si senre le Balaamu wi yon maa pye fo: «Songoro wa Balaki wi yeri ma saga senre nda ti yo wi kan.»

⁶ Kona, a Balaamu wi si songoro wa Balaki wi yeri ma saa wi yan wi yen ma yere wa wi saraga sogowogo ki tanla wo naa Mowabu tara teelee pe ni.

⁷ A Balaamu wi sigi leleele senyoro nda ti yo ma yo fo:

«Balaki wilan yeri, a mi yiri wa Aramu tara ma pan.

Wo ŋa wi yen Mowabu tara wunlunana wilan yeri, a mi yiri wa yanwira nda wa yonlo yirisaga yeri ma pan.

Wilan pye fo: «Pan ma Zhakobu setirige piile pe danga na kan, pan ma nangbanwa senre yo pe na, poro mbele pe yen Izirayeli woolo wele.»

⁸ Een fo, Yenŋele lii leele mbele danga,

mi mbe ya mbe poro danga mele?

Yawe Yenŋele lii nangbanwa senre yo leele mbele na,

mi mbe ya mbe nangbanwa senre yo pe na mele?

⁹ «Mbanla ta wa waara ti go na, mi yen naga leele pe yaan;

mbanla ta wa tinndiye pe go na, na yege yen pe na.

Leele pele wele pe yen ma cen pe ye.

Pe woro na pe yee jate na pe yee pinlele dunruya cengele sanngala ke ni.

¹⁰ Amba wi mbe ya mbe Zhakobu setirige piile legere pe jiri?

Poros mbele pe lege paa taambugo yen we.

Amba wi mbe ya mbe Izirayeli woolo pe walaga tijere wogo ki leele pe jiri?

Yenŋele sa ti ki lesinmbele pe maa kuun yege ŋga na mbe ka ku ma,

pe yaa ka ko kolomo mba na mbe ka ko ma.»

¹¹ A Balaki wi si Balaamu wi pye fo: «Yingi ma pye na na yeen? Moa yeri ma pan mala juguye pe danga na kan, a ma si pan na duwaw legere piin pe kan.»

¹² A Balaamu wi si Balaki wi yon sogo ma yo fo: «Mi na wogo ki ko wowi ŋa mbe senre nda Yawe Yenŋele li le na yon to yo ma kan.»

Balaamu wi duwaw shyen woo pyege Izirayeli woolo pe kan

¹³ Kona, a Balaki wi sho naa Fo: «Koni pan we kari laga ka yege ni, ma mbe ya koro laga ŋga na mbaa ki leele pe yaan we. Ma yaa pe walaga nungba yan, ma se pe ni fuun pe yan, mboon ta wa ki laga ki na, ma pe danga na kan.»

¹⁴ A Balaki wi si kari wi ni wa kere nda paa pye na yinri Zofimu[†] ti ni, wa Pisiga yanwiga ki go na. Wa ki laga ki na, a wi si saraga wosara koloshyen kan naa, mee napene nungba nungba naa simbapene nungba nungba wo saraga wa ki saraga wosara ti nungba nungba pyew ti na.

¹⁵ A Balaamu wi si Balaki wi pye fo: «Yere na ma saraga sogowogo ki tanla, mi yaa kari wame sa logo Yawe Yenŋele li yeri.»

¹⁶ A Yawe Yenŋele li sili yee naga Balaamu wi na, mee senre nda wi yaa sa yo ti le wi yon; kona, a li suu pye fo: «Songoro ma kari wa Balaki wi tanla ma saga senre nda ti yo wi kan paa yege ŋga na miri yo ma kan we.»

¹⁷ Kona, a Balaamu wi si songoro wa Balaki wi tanla ma saa wi yan wi yen ma yere bere wa wi saraga sogowogo ki tanla wo naa Mowabu tara teelee pe ni. A Balaki wi suu yewe ma yo fo: «Yawe Yenŋele li yo mele?»

¹⁸ Kona, a Balaamu wi sigi leleele senyoro nda ti yo ma yo fo:

[†] 23:14 23:14: *Zofimu*: Ki laga kila pye wa Pisiga yanwiga ki go na. Leele paa pye na cen wa na korosiri piin, na kaa pye pe juguye na paan.

«Zipori pinambyo Balaki, yiri ma logo na yeri!
Nungbolo jan ma logo na yeri jenge!

¹⁹ Yennele li woro paa lere yen mbaa finlele,
li woro paa senwee pyo yen kala mbe ye li go na.
Li ka nga yo, li maga pye.

Li ka senre nda yo li maga kala li pye mbeli yon fili.

²⁰ Wele, pege kono kan na yeri mbe duwaw pye ki leele pe kan,
Yawe Yennele li duwaw pe na, mi se ya mbege kannga.

²¹ Yawe Yennele lii kambasinngge yan wa Zhakobu setirige piile pe sogowo
paa piin,

lii si kapege ka kpe yan poro mbele Izirayeli woolo pe sogowo paa piin.

Ee, Yawe Yennele, pe Yennele le, li yen pe ni.

Paa pye nali shari nali gbogo paa wunluwo yen.

²² Yennele lo li pe yirige wa Ezhipiti tara ti ni

li fannga nga lere se ya yere mbe sige ki ni, paa yanno fannga yen.

²³ Lekara ti se ya yaraga ka pye Zhakobu setirige piile pe na,

jeere se ya yaraga ka pye poro mbele Izirayeli woolo pe na.

Na ki yosanga wi ka ka gbon, ki yaa yo Zhakobu setirige piile pe kan,
ee, ki yaa yo poro mbele Izirayeli woolo pe kan fo: «Nga ko ki ni fuun ko
Yennele li pye.»

²⁴ Wele, ki leele pe yen na yinrigi paa jara no yen,
pe ma yew ma kan paa jara yen, na wi maa kagboro ti ka,
mboo kagboro ti kasanwa pi wo mbe si jen mbe sinle.»

²⁵ A Balaki wi si Balaamu wi pye fo: «Ki kaa pye ma se ya mbe pe dannga,
maga ka duwaw wo wa pye pe kan.»

²⁶ Een fo, a Balaamu wi si Balaki wi yon sogo ma yo fo: «Migi yo ma kan
ma yo Yawe Yennele li ka senre nda yo na kan, ko kala lo mi yaa pye.»

Balaamu duwaw taanri woo pyege Izirayeli woolo pe kan

²⁷ Kona, a Balaki wi si Balaamu wi pye fo: «Ta paan, mi yaa kari ma ni
laga ka yege ni naa. Wa ki laga ki na, kana Yawe Yennele li yaa yenle ma
pe dannga na kan.»

²⁸ A Balaki wi si kari Balaamu wi ni wa Pewori yanwiga ki na; wama, a
pe si gbinri wi ni fuun wi yan.

²⁹ A Balaamu wi si Balaki wi pye naa ma yo wi saraga wosara koloshyen
kan wi kan wa ki laga ki ni, wi napene koloshyen naa simbapene koloshyen
gbegle wi pan pe ni wi kan.

³⁰ A Balaki wi si nga Balaamu wila yo ki pye, mee napene nungba
nungba naa simbapene nungba nungba wo saraga wa saraga wosara ti
nungba nungba pyew ti na.

24

¹ Balaamu wila ki jen ma yo kila Yawe Yennele li ndanla mbe duwaw
Izirayeli woolo pe na. Ki kaa pye ma wi sila kari sa jeere kapyere lagaja
paa yege nga na wila ki pye yongolo shyen kongbanngala ke na we. A wi
si kannga ma yege wa wa gbinri wi yeri

² ma wele, mee Izirayeli woolo pe yan pe pe paara yinre ti kan ma cen,
ma yala pe cengele ke ni. Kona, a Yennele li yinne li si tigi ma ye wi ni.

³ A wi sigi lelele senyoro nda ti yo ma yo fo:
Mi Balaamu, mi na mi yen Bewori pinambyo, pa mila yuun yeen;
mi na mi yen lere na wi maa yariyanra yaan,
na senyoro ti nda.

⁴ Mi ña mi maa Yennele li senre ti nuru,
mi ña mi maa kagala ngele yawa pi ni fuun fɔ wi maa nari ke yaan,
mi ña mi ma to mala yege ki jiile wa tara mbaa yaara yaan, na senyoro ti
nda.

⁵ E, Zhakabu setirige piile, ye paara yinre ti yon!
Yoro mbele ye yen Izirayeli woolo ye censara ti yon de!

⁶ Paara yinre ti jaraga paa gbunlunderɛ yen, paa laforo yen.
Ti yen paa sege keere yen, nda ti yen ma tanli gbaan yon na.
Ti yen paa alowesi tipire yen, nda Yawe Yennele li sanri,
nakoma paa sediri tire yen, nda ti yen na yinrigi logɔ yon na.

⁷ Pe tonmo leyaara ti yaa yin tonmo ni,
mbaa wuun la fuun la pe yarilire keere ti yinngi fɔ jenge.
Pe wunlunana wi mege ki yaa yiri mbe we wunlunana Agagi wi wogo ki
na,

pe wunluwo pi fannga ki yaa ka gbɔgo mbe we.

⁸ Yennele laa pe yirige wa Ezipiti tara ti ni fannga ni,
nga lere se ya yere mbege sige, paa yanno fannga yen.
Pe yaa tara woolo mbele pe yen na yinrigi pe korogo pe tongo.
Pe yaa ka pe kajeere ti kaari mbe pe won pe wangala ke ni.

⁹ Izirayeli woolo pe mbele pe kannguuro kan ma sinle paa jara yen; paa
jara no yen.

Ambo wi mbe ya mbe pe pye pe yiri?

Lere ña ka duwaw pye pe kan, ko fɔ wo yaa duwaw ta;
lere ña ka pe danga, danga yaa ko fɔ wo yigi†.

¹⁰ Ki kaa pye ma, a Balaki wi si nawa ngban Balaamu wi ni fɔ jenge. A
wi suu keyen yi gbɔn yi yee na mee Balaamu wi pye fɔ: «Mɔo yeri ma pan
mala juguye pe danga na kan, koonga mà duwaw legerɛ pye pe kan fɔ ma
saa ta pyesaga taanri.

¹¹ Koni, yiri ma songoro wa ma ca. Mila pye na jaa mbɔɔn gbɔgo jenge,
ɛɛn fɔ, Yawe Yennele lii yenle maga gbɔgowo pi ta.»

*Balaamu wila Izirayeli woolo
pe goto kala li wogo ki yo*

¹² Kona, a Balaamu wi si Balaki wi yon sogo ma yo fɔ: «Mila sigi yo maga
ngban leele mbele maa tun na yeri pe kan fɔ:

¹³ <Ali na Balaki wi ka wi wunluwo go ki yin warifuwe naa te ni mberi
kan na yeri, mi se Yawe Yennele li senyoro ti ke kala la kpe ni, kaawo nda
li yaa yo na kan to ce mi yaa yo.

¹⁴ Koni, mi yaa songoro mbe kari na woolo pe korogo. ɛɛn fɔ, sanni mbe
sa kari, nga ki leele mbele pe yaa ka pye ma woolo pe na wagati ña wila
paan wi ni, pan mi yaa ki yo ma kan.»

¹⁵ A Balaamu wi sigi lelele senyoro nda ti yo ma yo fɔ:
Mi Balaamu, mi ña mi yen Bewori pinambyo, pa mila yuun yeen;
mi ña mi yen lere ña wi maa yariyanra yaan, na senyoro ti nda.

¹⁶ Mi ña mi maa Yennele li senre ti nuru,
mi ña mi Yennele na yaara ti ni fuun ti go na li jenme pi jen,
mi ña mi maa kagala ngele Yennele na yawa pi ni fuun fɔ li maa nari ke
yaan,
mi ña mi ma to mala yege ki jiile wa tara mbaa yaara yaan,

† 24:9 24:9: Zhenɛ 12.3; 49.9

na senyoro ti nda.

¹⁷ Nga ki yaa ka pye mi yen naga yaan, een fo, foonfoon kala ma; na yegge yen ki na, een fo, ki yaa pye sanga na ni, wi lali wa. Mi wonno[†] yan li yen na yinrigi wa Zhakobu setirige woolo pe sogowo; mi fannga fo yan wi yen na yinrigi wa poro mbele pe yen Izirayeli woolo pe sogowo.

Wi yaa ka Mowabu cenle woolo pe gbɔn pe mbateere ti na, mbe Seti setirige piile pe ni fuun pe tongo[†].

¹⁸ Wi yaa ka Edomu tara ti sho mberi ta, to nda pe yinri fun Seyiri tara, wi juguye pe tara re. Ti yaa ka le wi kee mbe pye wi woro.

Izirayeli woolo pe yaa ka fannga gbogo ta.

¹⁹ Na wi yaa ka yiri wa Zhakobu setirige ki ni, wi yaa ka cen wi juguye pe go na.

Wi yaa ka sanmbala mbele pe koro go na wa cara ti ni pe gbo.

*Balaamu wila Izirayeli woolo
pe juguye pe tongokala li yo*

²⁰ Ko pungo na, a Balaamu wi si Amaleki setirige piile pe yan mee wi lelele senyoro ti yo ma yo fo:

«Amaleki setirige piile pe yen fannga ni ma we cengele ke ni fuun ke na; een fo, pe yaa ka ko mbe wo wa.»

²¹ A Balaamu wi si Keni cenle woolo pe yan mee wi senyoro ti yo ma yo fo:

Yoro Keni cenle woolo, ye censaga ki yen ma kan ma yere jenge paa sere yen nda ti yen ma tegge walaga na.

²² Konaa ki ni fuun, pe yaa ka yoro Keni cenle woolo ye tongo mbe ye wo wa;

Asiri tara woolo pe yaa ka ye yigi mbe sa ye le kulowo.

²³ A Balaamu wi sigi lelele senyoro nda ti taga wa naa ma yo fo:

How! Na Yengele li ka ka ki kala na li pye, ambo wi yaa ka koro go na?

²⁴ Pe yaa ka yiri tonmokoro tugboro ni wa Kitimu ca mbe pan.

Ti fenne pe yaa ka ya Asiri tara fenne pe ni, mbe ya fun Heberi setirige piile pe ni.

Een fo, poro fun pe yaa ka pe tongo.

²⁵ Ko pungo na, a Balaamu wi si yiri ma kono li le na songoro wa wi tara. A Balaki fun wi nee kee wi tara.

25

*Izirayeli woolo
paa ye na yarisunndo sunnu*

¹ Kona, a Izirayeli woolo pe si saa cen wa Shitimu laga ki na. Ma pe ta wa, a pe sigi le na kalikalawa piin Mowabu tara sumbono pe ni.

² Ki sumbono pe kaa kee sa saara wo pe yarisunndo ti yeri, pe ma nambala pe yeri ma kari pe ni. Saara nda paa pye na woo pe yarisunndo ti yeri, Izirayeli woolo paa pye naga yaakara ti kaa, na foli yarisunndo ti yegge sogowo nari gbogo.

[†] 24:17 24:17: Wonno na pe para li senre na, lo yen na wunluwo wogo nari. [†] 24:17 24:17: Laga nga ki yo fo mbe Seti setirige piile pe ni fuun pe tongo, wa Moyisi lasiri sewe na wi yen Samari tara fenne pe yeri wi ni, ki yonlogo wa ma yo fo: Mbe Seti setirige piile pe gbɔn wa pe yinre ti na.

³ A Izirayeli woolo pè si kaa pe yee kan yarisunnngo Baali Pewori ki yeri naga gbogo. A Yawe Yennεεle li si nawa ngban pe ni.

⁴ A Yawe Yennεεle li si Moyisi wi pye fɔ: «Izirayeli woolo teepe pe le, leele mbele pè kapege ki pye, ma ti pe pe to tige na wa funwa na, na yege sogowo, jango na nangbanwa ndorogo ki ko ye ni.»

⁵ A Moyisi wi si kono kan Izirayeli woolo pe kagala yege wofenne pe yeri ma yo fɔ: «Ye go woolo mbele pè pe yee kan yarisunnngo Baali Pewori ki yeri naga gbogo, ye ni fuun nungba nungba ye pe gbo.»

⁶ Le ki yongolo nungba ke ni, a Izirayeli woolo nana wa si kon ma yiri wa, mee pan ma gbon wa wi woolo pe sogowo Madiyan tara fenne sumboro wa ni. Kila pye Moyisi wo naa Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe yege na, ma pe ta wa filisaga paraga go ki yon na pe yen na gbele.

⁷ Eleyazari pinambyo Fineyasi na wila pye saraga wɔfo Aron wi pishyenwoo, naa wila kaa ki yan, a wi si yiri wa leele pe gbogolomo pi sogowo, mee njanraga le

⁸ ma taga nana wi pungo na, ma saa ye wi korogo wa wi paraga go ki nawa. A wi si nana wo naa jele wi ni pe shyen pe sun yonlo nungba njanraga ki ni wa pe lara ti na mari furu. Ko pyengolo, tifelege yama mba pila to Izirayeli woolo pe na pi si ko.

⁹ Een fɔ, pila lere waga nafa ma yiri tijere (24 000) wo gbo mako.

¹⁰ Kona, a Yawe Yennεεle li si para Moyisi wi ni ma yo fɔ:

¹¹ «Eleyazari pinambyo Fineyasi na wi yen saraga wɔfo, Aron wi pishyenwoo we, wilan nangbanwa pi ko Izirayeli woolo pe ni, katugu wilan kala li yigi jenge wi nawa pi ni fuun pi ni pe kanngolo paa na yen. Ko ki ti, ali mbege ta mila jaa mi nungba mbe pye pe Yennεεle, mii pe tongo mbe pe wo wa.

¹² Ki kala na, ki yo wi kan fɔ mi yen nala yon finliwe pi nii wi ni, mba pi yaa ti yeyinnge mbe pye we sogowo.

¹³ Ki yon finliwe pi yaa ti wo naa wi setirige piile pe ni, pe yaa la saraga wogotunnngo ki piin suyi; katugu mi na wi Yennεεle wilan kala li yigi wi nawa pi ni fuun pi ni, ma ti a mi Izirayeli woolo pe kapere ti kala yaga pe na.»

¹⁴ Izirayeli woo na paa gbo Madiyan tara fenne sumboro wi ni ja, paa pye naa yinri Zimiri. Salu pinambyo lawi. Zimiri wila pye Simeyon cenle li sege ko ka to.

¹⁵ Paa pye na Madiyan tara fenne sumboro wo yinri Kozibi. Zuri sumborombyo lawi. Zuri wila pye Madiyan tara fenne pe setiriye piile pele to.

¹⁶ A Yawe Yennεεle li si para Moyisi wi ni maa pye fɔ:

¹⁷ «Ye sa to Madiyan tara fenne pe na ye pe gbo,

¹⁸ katugu pè pye ye juguye ma ye fanla ma ye pungo wa Pewori kala li ni konaa wa Kozibi kala li ni.» Kozibi wila pye Madiyan tara fenne teepe wo wa sumborombyo. Paa wi gbo tifelege yama pi pansanga wi ni, po mba pila to leele pe na Pewori kala li kala na we.

**YEE GBEGELEME MBE YE WA TARA NDA YENNELE
LAA YON FOLO KON
MBE KAN TI NI**

*Izirayeli woolo pe jirisaga
shyen wogo*

¹⁹ Ki tifelege yama pi kongolo,

26

¹ a Yawe Yenñele li sigi yo Moyisi wo naa saraga wofa Aron wi pinambyo Eleyazari pe kan fo:

² «Ye Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe jiri mbe yala pe seye yi ni, mbege le mbele pe ta ye le nafa nafa pe na konaa pe yege fenne pe ni, poro mbele pe mbe ya mbe malaga gbɔn we.»

³ A Moyisi naa saraga wofa Eleyazari wi ni pe si para Izirayeli woolo pe ni ma pe ta wa Mowabu tara funwa lara falafala ti ni, wa Zhuriden gbaan wi yon na, wa Zheriko ca ki yesinme na, me pe pye fo:

⁴ «We yaa nambala pe ni fuun pe mere ti yonlogo mbege le mbele pe ta ye le nafa nafa pe na konaa pe yege fenne pe ni, paa yege nga na Yawe Yenñele laa ki yo Moyisi wi kan we.»

Izirayeli woolo mbele paa yiri wa Ezhipiti tara ma pan pe mere ti nda:

⁵ Izirayeli pinambyo kongbanna wo lawi na Uruben. Uruben pinambiile pe mere ti nda: Hanoki setirige piile pa paa yiri wa Hanoki wi ni; Palu setirige piile pa paa yiri wa Palu wi ni;

⁶ Heziron setirige piile pa paa yiri wa Heziron wi ni; Karimi setirige piile pa paa yiri wa Karimi wi ni.

⁷ Poro paa pye Uruben setirige piile pe seye ye. Paa pye nambala waga nafa shyen ma yiri taanri naa cenme koloshyen naa nafa ma yiri ke (43 730).

⁸ Eliyabu to wo lawi na Palu.

⁹ Eliyabu pinambiile pe mere to lari nda: Nemuweli, naa Datan, konaa Abiramu. Ki Datan wo naa ki Abiramu wi ni poro paa pye Izirayeli gbogolomo woolo pe tee. Paa taga Kore naa wi pinleyeenle pe na ma yiri Moyisi naa Aron pe korogo, ma je Yawe Yenñele li na.

¹⁰ Tara tila jenw ma pe ton ma pinle Kore wi ni, pilige nga ni kason kila wi pinleyeenle cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke (250) sanmbala pe sogo we. Kila pye paa yege nagawa yen mbaa Izirayeli woolo sanmbala pe yeregi.

¹¹ Konaa ki ni fuun, Kore wi pinambiile poro sila ku.

¹² Simeyon pinambiile pe mere ti nda, mbe yala pe setiriye yi ni: Nemuweli setirige piile pa paa yiri wa Nemuweli wi ni; Yamini setirige piile pa paa yiri wa Yamini wi ni; Yakini setirige piile pa paa yiri wa Yakini wi ni;

¹³ Zera setirige piile pa paa yiri wa Zera wi ni; Sawuli setirige piile pa paa yiri wa sawuli wi ni.

¹⁴ Poro paa pye Simeyon cenle woolo pe seye ye. Paa pye nambala waga nafa ma yiri shyen naa cenme shyen (22 200).

¹⁵ Gadi pinambiile pe mere ti nda, mbe yala pe setiriye yi ni: Zefon setirige piile pa paa yiri wa Zefon wi ni; Hagi setirige piile pa paa yiri wa Hagi wi ni; Shuni setirige piile pa paa yiri wa Shuni wi ni;

¹⁶ Ozini setirige piile pa paa yiri wa Ozini wi ni; Eri setirige piile pa paa yiri wa Eri wi ni;

¹⁷ Arodi setirige piile pa paa yiri wa Arodi wi ni; Areli setirige piile pa paa yiri wa Areli wi ni.

¹⁸ Poro pàa pye Gadi setirige piile pe seye ye. Pàa pye nambala waga nafa shyen naa cənme kangurugo (40 500).

¹⁹ Zhuda pinambiile pe mərə ti nda: Pe ni, Eri naa Ona poro shyen poro la ku wa Kana tara.

²⁰ Zhuda wi pinambiile sanmbala pe mərə to lari nda: Shela setirige piile pa pàa yiri wa Shela wi ni; Perezi setirige piile pa pàa yiri wa Perezi wi ni; Zera setirige piile pa pàa yiri wa Zera wi ni.

²¹ Perezi pinambiile pàa pye shyen: Heziron setirige piile pa pàa yiri wa Heziron wi ni; Hamuli setirige piile pa pàa yiri wa Hamuli wi ni.

²² Poro pàa pye Zhuda setirige piile pe seye ye. Pàa pye nambala waga nafa taanri ma yiri ke ma yiri kogoloni naa cənme kangurugo (76 500).

²³ Isakari pinambiile pe mərə ti nda, mbe yala pe setiriye yi ni. Tola setirige piile pa pàa yiri wa Tola wi ni; Puva setirige piile pa pàa yiri wa Puva wi ni;

²⁴ Yashubu setirige piile pa pàa yiri wa Yashubu wi ni; Shimiron setirige piile pa pàa yiri wa Shimiron wi ni.

²⁵ Poro pàa pye Isakari setirige piile pe seye ye. Pàa pye nambala waga nafa taanri ma yiri tijere naa cənme taanri (64 300).

²⁶ Zabulon pinambiile pe mərə ti nda, mbe yala pe setiriye yi ni: Seredi setirige piile pa pàa yiri wa Seredi wi ni; Elon setirige piile pa pàa yiri wa Elon wi ni; Yaleyeli setirige piile pa pàa yiri wa Yaleyeli wi ni.

²⁷ Poro pàa pye Zabulon cənle woolo pe seye ye. Pàa pye nambala waga nafa taanri naa cənme kangurugo (60 500).

²⁸ Manase naa Efrayimu pàa pye Zhozufu pinambiile ma yala pe setiriye yi ni.

²⁹ Manase pinambiile pe mərə ti nda: Makiri setirige piile pa pàa yiri wa Makiri wi ni; Makiri pinambyo Galaadi wi setirige piile pa pàa yiri wa Galaadi wi ni.

³⁰ Galaadi pinambiile pe mərə ti nda mbe yala pe setiriye yi ni: Yezeri setirige piile pa pàa yiri wa Yezeri wi ni; Eleki setirige piile pa pàa yiri wa Eleki wi ni;

³¹ Asiriyeli setirige piile pa pàa yiri wa Asiriyeli wi ni; Sishemu setirige piile pa pàa yiri wa Sishemu wi ni;

³² Shemida setirige piile pa pàa yiri wa Shemida wi ni; Eferi setirige piile pa pàa yiri wa Eferi wi ni.

³³ Eferi pinambyo Zelofadi wi sila pinambyo se, ɛɛn fo sumborombiile wila se. Pe mərə ti nda: Mala, naa Nowa, naa Ogila, naa Milika, konaa Tiriza.

³⁴ Poro pàa pye Manase setirige piile pe seye ye. Pàa pye nambala waga nafa shyen ma yiri ke ma yiri shyen, naa cənme koloshyen (52 700).

³⁵ Efrayimu pinambiile pe mərə ti nda, mbe yala pe setiriye yi ni. Shutela setirige piile pa pàa yiri wa Shuleta wi ni; Bekeri setirige piile pa pàa yiri wa Bekeri wi ni; Tahan setirige piile pa pàa yiri wa Tahan wi ni.

³⁶ Shutela pinambyo wo lawi ɲa Eran. Eran setirige piile pa pàa yiri wa Eran wi ni.

³⁷ Poro pàa pye Efrayimu setirige piile seye ye. Pàa pye nambala waga nafa ma yiri ke ma yiri shyen, naa cənme kangurugo (32 500). Ki cengele shyen ngele koro kàa pye Zhozufu setirige piile wele, mbe yala pe seye yi ni.

³⁸ Benzhamε pinambiile pe mεrε ti nda, mbe yala pe setiriye yi ni. Bela setirige piile pa paa yiri wa Bela wi ni; Ashibeli setirige piile pa paa yiri wa Ashibeli wi ni; Ayiremu setirige piile pa paa yiri wa Ayiremu wi ni;

³⁹ Shufamu setirige piile pa paa yiri wa Shufamu wi ni; Ufamu setirige piile pa paa yiri wa Ufamu wi ni.

⁴⁰ Bela pinambiile paa pye shyen; pe mεrε ti nda: Aridi setirige piile pa paa yiri wa Bela pinambyo Aridi wi ni; Naama setirige piile pa paa yiri wa Naama wi ni.

⁴¹ Poro paa pye Benzhamε setirige piile pe seye ye. Paa pye nambala waga nafa shyen ma yiri kanjurugo naa cεnme kogoloni (45 600).

⁴² Dan piile pe mεrε ti nda, mbe yala pe sege ki ni. Shuhamu setirige piile pa paa yiri wa Shulamu wi ni. Dan sege woolo poro paa pye wi pinambyo Shuhamu wi setirige piile wele.

⁴³ Shuhamu setirige piile pe seye yi nambala paa pye waga nafa taanri ma yiri tijerε naa cεnme kanjurugo (64 500).

⁴⁴ Aseri pinambiile pe mεrε ti nda, mbe yala pe setiriye yi ni. Yimina setirige piile pa paa yiri wa Yimina wi ni; Yishivi setirige piile pa paa yiri wa Yishivi wi ni; Beriya setirige piile pa paa yiri wa Beriya wi ni.

⁴⁵ Beriya pinambiile pe mεrε ti nda mbe yala pe setiriye yi ni. Heberī setirige piile pa paa yiri wa Heberī wi ni; Malikiyeli setirige piile pa paa yiri wa Malikiyeli wi ni.

⁴⁶ Aseri wila sumborombyo se fun, paa pye naa yinri Sera.

⁴⁷ Poro paa pye Aseri setirige piile pe seye ye. Paa pye nambala waga nafa shyen ma yiri ke ma yiri taanri naa cεnme tijerε (53 400).

⁴⁸ Nefitali pinambiile pe mεrε ti nda, mbe yala pe setiriye yi ni: Yazeyeli setirige piile pa paa yiri wa Yazeyeli wi ni; Guni setirige piile pa paa yiri wa Guni wi ni;

⁴⁹ Yezeri setirige piile pa paa yiri wa Yezeri wi ni; Shilemu setirige piile pa paa yiri wa Shilemu wi ni.

⁵⁰ Poro paa pye Nefitali setirige piile pe seye ye. Paa pye nambala waga nafa shyen ma yiri kanjurugo naa cεnme tijerε (45 400).

⁵¹ Izirayeli woolo mbele fuun paa jiri, paa pye nambala waga cεnme kogoloni ma yiri nungba, naa cεnme koloshyen naa nafa ma yiri ke (601 730)[†].

Tara ti mbaa yεεle yege nga na

Yenjele laa ki naga

⁵² Kona, a Yawe Yenjele li si para Moyisi wi ni naa maa pye fo:

⁵³ Tara ti yεεle cengele ke na ti pye ke korogo, mbe yala cεnle nungba nungba pyew li leele pe yon ki ni.

⁵⁴ Cεnle na woolo ka lege, tara nda pe yaa ta korogo ti yaa gbogo. Cεnle na woolo si lege, pe tara nda pe yaa ta korogo ti se gbogo. Cεnle nungba nungba pyew li yaa li korogo ta wa tara ti ni mbe yala li leele mbele pe jiri pe yon ki ni.

⁵⁵ Konaa ki ni fuun, ye yaa pete gbɔn mbe si tara ti yεεle. Cεnle nungba nungba pyew li yaa ka li tasaga ta mbe yala li woolo pe yon ki ni.

⁵⁶ Pete gbongo ki yaa pye mbe si mbele pe lege konaa mbele pee lege pe tara ti kankan pe yeri[†].

[†] 26:51 26.1-51: Nambu 1.1-46 [†] 26:56 26.52-56: Nambu 34.13; Zhou 14.1-2

*Levi setirige piile pe jirisaga
shyen wogo*

⁵⁷ Levi setirige piile paa pe jiri ma yala pe setiriye yi ni. Pe mere ti nda: Gerishon setirige piile pa paa yiri wa Gerishon wi ni; Kehati setirige piile pa paa yiri wa Kehati wi ni; Merari setirige piile pa paa yiri wa Merari wi ni.

⁵⁸ Levi setirige piile pe seye yo ya layi yeen: Libini sege woolo, naa Eburon sege woolo, naa Mahali sege woolo, naa Mushi sege woolo konaa Kore sege woolo. Kehati wo pinambyo lawi na Amiramu.

⁵⁹ Amiramu wila Levi sumborombyo Yokebadi na paa se wa Ezhipiti tara wi pori wi jo. Piile taanri paa se, pe mere ti nda: Aron, naa Moyisi konaa pe nosepyo sumboro Miriyamu wi ni.

⁶⁰ Aron pinambiile paa pye tijere, pe mere ti nda: Nadabu, naa Abiyu, naa Eleyazari konaa Itamari†.

⁶¹ Een fo, Nadabu naa Abiyu poro la ku katugu paa kari kason ni Yawe Yennele li yegge sogowo nga li sila ki kono kan pe yeri†.

⁶² Levi setirige piile mbele paa jiri, nambala pe ni fuun mbege le mbele paa ta yenge nungba nungba pe na, naa pe yegge fenne pe ni, paa pye lere waga nafa ma yiri taanri (23 000). Pe sila Levi setirige piile pe jiri mbe pe pinle Izirayeli woolo pe ni, katugu pe sila daga mbe tara ta korogo paa Izirayeli woolo sanmbala pe yen.

Leele pe jinriwe pi kosenre

⁶³ Izirayeli woolo mbele Moyisi naa saraga wofa Eleyazari wi ni paa jiri ma pe ta wa Mowabu tara funwa lara falafala ti ni, wa Zhuriden gbaan wi yon na, wa Zheriko ca ki yesinme na, poro la wele yeen.

⁶⁴ Moyisi naa saraga wofa Aron wi ni paa Izirayeli woolo mbele jiri ma pe ta wa Sinayigbinri wi ni, wo wa sila pye wa ki woolo mbele pe ni;

⁶⁵ katugu Yawe Yennele laa ki yo pe kan ma yo pe yaa ku wa gbinri wi ni. Ki kala na, wo wa nungba sila koro, kaawo Yefune pinambyo Kalebu konaa Nuni pinambyo Zhozuwe wi ni†.

27

*Ngasele na li tegge
jele pe korogo lige wogo ki na*

¹ Mala, naa Nowa, naa Ogila, naa Milika konaa Tiriza paa pye Zelofadi sumborombiile. Zelofadi to wo lawi na Eferi, Eferi to wo lawi na Galaadi, Galaadi to wo lawi na Makiri, Makiri to wo lawi na Manase, ma yiri wa Manase setiriye yi ni; Manase to wo lawi na Zhozufu. A ki sumborombiile kangurugo

² pe si kari ma saa yere Moyisi, naa saraga wofa Eleyazari, naa Izirayeli woolo teele konaa Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe yegge sogowo wa filisaga paraga go ki yon na, mee pe pye fo:

³ «We to wila ku wa gbinri wi ni, een fo, wi sila pye Kore pinleyeenle pe ni, poro mbele paa je ma yiri Yawe Yennele li korogo. Wila ku wi yeera kapege ko kala na, wi sila pinambyo se.

⁴ Kii daga we to wi mege ki ko ki wo wa wi setirige woolo pe sogowo, naa wi sila pinambyo se ko kala na. Ye korogo ka kan we yeri paa we to wi nosepiile pe yen.»

† 26:60 26:60: Nombu 3.2

† 26:61 26:61: Levi 10.1-2; Nombu 3.4

† 26:65 26:65: Nombu

14.26-35

⁵ A Moyisi wì si kari ki kala li ni wa Yawe Yennjele li yege sɔgɔwɔ.

⁶ A Yawe Yennjele li si Moyisi wi yɔn sogo maa pye fɔ:

⁷ «Tanga yen Zelofadi sumborombiile pe yeri. Kɔrɔgɔ ka kan pe yeri ki pye pe wogo paa pe to wi nɔsepiile pe yen. Ma pe to kɔrɔgɔ ki kan pe yeri†.

⁸ Ko pungo na, maga yo Izirayeli woolo pe kan fɔ: «Na nanja wa ka ku mbege ta wii pinambyɔ se, yoo kɔrɔgɔ ki kan wi sumborombyɔ wi yeri.

⁹ Na kaa pye sumborombyɔ woro wi yeri, yoo kɔrɔgɔ ki kan wi nɔsepiile nambala pe yeri.

¹⁰ Na kaa pye nɔsepiile nambala woro wi yeri, yoo kɔrɔgɔ ki kan wi to wi nɔsepiile nambala pe yeri.

¹¹ Na kaa si pye wo wa woro wa, yoo kɔrɔgɔ ki kan wi sege woo ŋa wi yɔngɔ wi ni ma we wi yeri. Ko fɔ wo wi yaa wi kɔrɔgɔ ki li. Ki wogo ŋga ki yaa pye lasiri wi ŋgasele Izirayeli woolo pe kan, paa yege ŋga na Yawe Yennjele ligi yo Moyisi wi kan we.» »

Pàa Zhozuwe wi wɔ maa tɛge wa Moyisi wi yɔnlɔ

¹² Kona, a Yawe Yennjele li si Moyisi wi pye fɔ: «Lugu wa Abarimu tara yanwiga ki go na ma tara nda mi yaa kan Izirayeli woolo pe yeri ti wele.

¹³ Mari wele jenge, ko pungo na, ma yaa ku mbe taga wa ma teleye mbele paa ku pe na, paa ma ndo Arɔn wi yen;

¹⁴ katugu ye sila logo na yeri wa Zen gbinri wi ni, naa Izirayeli gbogolomo woolo paa yiri na kongori na na we. Mi yen kpoyi yege ŋga na, ye sila ki gbɔgɔ Izirayeli woolo pe yege na, naa yaa tɔnmɔ pi pye a pi janri ma yiri wa walaga ki ni we. Meriba† tɔnmɔ pi wogo ko mi yen na para ki na, kila pye wa Kadeshi, wa Zen gbinri wi ni†.»

¹⁵ A Moyisi wi si para Yawe Yennjele li ni maa pye fɔ:

¹⁶ «Yawe Yennjele, mboro Yennjele na ma maa yinwege wɔnwɔn pi kaan sɛnwɛe wi ni fuun wi yeri, lere wa wɔ wi pye to Izirayeli gbogolomo woolo pe go na;

¹⁷ ŋa wi mbe ya keli pe yege mbaa malaga gbɔɔn, mbaa pe yege sinni kala li ni fuun ni, jango Yawe Yennjele ma woolo pe gbogolomo piga ka pye paa yaayoro ŋgbelege yen ŋga kɔnrifo woro ki na†.»

¹⁸ A Yawe Yennjele li si Moyisi wi yɔn sogo ma yo fɔ: «Nuni pinambyɔ Zhozuwe wi yen lere ŋa na yinne li yen wi ni. Wi yeri wa ma yɛ tanla, mɔɔ keyen yi taga wi na (mbege naga fɔ mùu wɔ)†.

¹⁹ Ma kari wi ni wa saraga wɔfɔ Eleyazari wo naa Izirayeli gbogolomo woolo pe yege sɔgɔwɔ, ma suu tɛge wa ma yɛ yɔnlɔ pe ni fuun pe yege na.

²⁰ Fanŋga ŋga ki yen ma yeri, ma ka kan wi yeri jango Izirayeli gbogolomo woolo paa nuru wi yeri.

† 27:7 27:7: Numbu 36.2 † 27:14 27:14: Meriba tɔnmɔ wogo ki na wa Numbu 20.1-13wi ni, Yawe Yennjele lɔa yo Moyisi wuu gbotangala li le wo naa Arɔn wi ni, pe para walaga ki ni ki tɔnmɔ yirige leele pe kan. Eɛn fɔ, pàa Yennjele li sɛnre ti ke ma walaga ki gbɔn gbɔnsaga shyen. Ki pye ma, a Yennjele li sho fɔ wa se ye pe ni wa tara nda lɔa yɔn folo kɔn mbe kan pe yeri ti ni. Meriba wa yege la pye wa Eki 17.1-7laga ki ni. † 27:14 27:12-14: Dete 3.23-27; 32.48-52 † 27:17 27:17: 1 Wunlu 22.17; Eze 34.5; Mati 9.36; Maki 6.34 † 27:18 27:18: Eki 24.13

²¹ Wi yaa kaa kee wa saraga wɔfo Eleyazari wi yege sɔgowɔ. Eleyazari wi yaa kaa mi ɲa Yawe Yɛnnɛle na yewe wi kan yaara nda pe yinri Urimu[†] ti ni. Zhozuwe wo naa Izirayeli gbogolomɔ woolo pe ni fuun pe ni pe yaa kaa pe kagala ke ni fuun ke piin mbaa yala Eleyazari wi senyoro to ni.»

²² A Moyisi wi si ɲga Yawe Yɛnnɛle lɔa yo ma ɲgban wi ni ki pye. Wila pan Zhozuwe wi ni maa yerege saraga wɔfo Eleyazari wo naa Izirayeli gbogolomɔ woolo pe ni fuun pe yege sɔgowɔ.

²³ A Eleyazari wi suu keyen yi taga Zhozuwe wi na maa tege wi tunngo ki na paa yege ɲga Yawe Yɛnnɛle lɔa ki yo Moyisi wi kan, a wigi yo we[†].

KAGALA NGELE LEELE PAA CEN KE CENWE WA MOWABU TARA

28

28-32

*Saara nda ti daga mbaa woo
pilige pyew*

¹ Kona, a Yawe Yɛnnɛle li si para Moyisi wi ni ma yo fo

² wigi senre nda ti yo Izirayeli woolo pe kan fo: «Yege tege wa ye kotogo na fo yarikanra nda ti daga mbaa kaan mi ɲa Yawe Yɛnnɛle na yeri, ye daga mbaa ti kaan wagati ɲa wi kon ma tege wi ni. To ti yen yaakara nda pe ma wɔ na yeri saraga mari sogo kason ni, ti nuwɔ taan pi yen mala ndanla we.

³ «Ki yo Izirayeli woolo pe kan fun fo: <Saara nda pe ma sogo kason ni, to nda ye daga mbaa kaan Yawe Yɛnnɛle li yeri, ti nda: Pilige nungba nungba pyew, ye yaa pan mbe simbapene yirifonmbolo shyen wɔ na yeri saraga, mbele pe ta ye le nungba nungba ma pye jeregisaga fu. Pe yaa pye saraga sogowogo pilige pyew.

⁴ Ye yaa nungba wɔ pinliwe ni, mbe sanɲa wi wɔ yonlokogo.

⁵ Ye yaa muwe saraga culo taanrindaanri taga pe ni fuun nungba nungba pe na, mba pe oliviye tige pire sinme piiri litiri shyen pinle pi ni.

⁶ Ko yen saraga sogowogo pilige pyew, yege ɲga na paa ki kongbannga ki wɔ wa Sinayi yanwiga ki na we. Ki yen saraga ɲga pe ma sogo kason ni, ki nuwɔ taan pi yen ma Yawe Yɛnnɛle li ndanla.

⁷ Simbapolo yirifonɲo ɲa pe yaa wɔ saraga pinliwe ni, ye yaa duven saraga ɲga pe ma wɔ ki litiri shyen taga wi na, ki sinme welewe mba pe ma pye saraga ma wo, ye yaa pi wo Yawe Yɛnnɛle li yege sɔgowɔ wa censaga paraga go ki ni.

⁸ Simbapolo shyen woo ye yaa wi wɔ saraga Yawe Yɛnnɛle li yeri yonlokogo yege ni, mbe muwe saraga naa duven saraga ɲga pe ma wɔ ti taga wi na paa pinliwe woro ti yen, ki yen saraga ɲga pe ma sogo kason ni, ki nuwɔ taan pi yen ma Yawe Yɛnnɛle li ndanla.»

*Saara nda ti daga mbaa woo
cenpilige ki ni*

[†] 27:21 27:21: Urimu naa Tumimu tila pye yaara shyen ta, nda wee jen nala. Kana kanngagala la wele nakoma yaanngumbigile. Paa ke tege na we Fo wi yewe ke ni mbe ta mbaa wi nawa kagala ke jenni (Eki 28:30; 1 Sami 28:6). [†] 27:23 27:23: Dete 31:23

⁹ «Cenpilige ni ye yaa simbapene yirifonmbolo shyen wo saraga, mbele pe ta ye le nungba nungba ma pye jeregisaga fu. Ye yaa muwe saraga culo kogoloni taga pe na, mba pe sinme pinle pi ni, naa duven saraga nga pe ma wo ki ni†.

¹⁰ Ko yen saraga sogowogo nga ki yaa la woo cenpilige pyew, mbe taga nga ki yaa la woo pilige pyew ki na, naa duven saraga nga pe ma wo ki ni.

*Saara nda ti daga mbaa woo
yevonngo pyew
ki pilige kongbannga ki na*

¹¹ «Yevonngo pyew ki pilige kongbannga ki na, ye yaa napene yirifonmbolo shyen, naa simbapolo nungba wo saraga sogowogo Yawe Yennele li yeri, konaa simbapene yirifonmbolo koloshyen ni, mbele pe ta ye le nungba nungba ma pye jeregisaga fu.

¹² Napolo nungba nungba pyew ye yaa muwe saraga culo kolojere taga wi na, mba pe sinme pinle pi ni. Ye muwe saraga culo kogoloni taga simbapolo wi na, mba pe sinme pinle pi ni.

¹³ Simbapolo yirifonngo nungba nungba pyew ye yaa muwe saraga culo taanri taga wi na, mba pe sinme pinle pi ni. Ko yen saraga sogowogo, saraga nga pe ma sogo kason ni, ki nuwo taan pi yen ma Yawe Yennele li ndanla.

¹⁴ Napolo nungba nungba pyew ye yaa duven saraga nga pe ma wo ki litiri tijere taga wi na. Simbapolo nungba nungba pyew ye yaa duven litiri taanri taga wi na; simbapolo yirifonngo nungba nungba pyew ye yaa duven litiri shyen taga wi na. To ti yen saraga sogowogo nga ki yaa la woo ye le li yevonngo pyew ki pilige kongbannga ki na.

¹⁵ Ye yaa sikapolo nungba wo saraga Yawe Yennele li yeri mbe kapere ti kala yagawa ja, mbe taga wa pilige pyew saraga sogowogo ki na konaa duven saraga nga pe ma wo ki ni.

*Saara nda ti daga mbe wo
Paki feti wi na*

(Eki 12.14-20; Levi 23.4-8; Dete 16.18)

¹⁶ «Ye le li yenge kongbannga, ki pilige ke ma yiri tijere wogo ki na, ye yaa Paki† feti wi pye mbe Yawe Yennele li gbogo.

¹⁷ Ki yenge ki pilige ke ma yiri kangurugo wogo ki na, feti wi yaa le. Ye yaa leve fu buru ka fo sa gbon pilige koloshyen.

¹⁸ Feti wi pilige kongbannga ki na, ye yaa gbogolo mbe Yawe Yennele li gbogo. Ye se ka tunngo ka kpe pye ki pilige ki ni.

¹⁹ Ye yaa saraga sogowogo wo Yawe Yennele li yeri, ko yen napene yirifonmbolo shyen, naa simbapolo nungba konaa simbapene yirifonmbolo koloshyen, mbele pe ta ye le nungba nungba ma pye jeregisaga fu. Ko yaa pye saraga nga pe ma sogo kason ni.

²⁰ Ye yaa muwe taga yaayogo nungba nungba pyew ki na yarikanga, mba pe sinme pinle pi ni. Napolo nungba nungba pyew ye yaa muwe saraga culo kolojere taga wi na; ye yaa muwe culo kogoloni taga simbapolo wi na.

²¹ Ye yaa muwe culo taanrindaanri tagataga simbapene yirifonmbolo pe ni fuun nungba nungba pe na.

† 28:9 28:9: Mati 12.5 † 28:16 28:16: Eki 12.1-13; Dete 16.1-2

²² Ye sikapolo nungba wo fun saraga mbe kapere ti kala yagawa ja, pe kapyege nga pe ma pye mbe kapere ti kala yagawa ja ki pye ye kan.

²³ Ki saara nda ti ni fuun ye yaa lari woo mbe taga saraga sogowogo nga ye yaa la woo pilige pyew, pinliwe ni ki na.

²⁴ Yaa ti woo feti wi pilige pyew fo sa piliye koloshyen yi ko. To yen saara yaakara nda pe ma sogo kason ni, ti nuwo taan pi yen ma Yawe Yenhele li ndanla. To yaa wo mbe taga pilige pyew saraga sogowogo ki na konaa duven saraga nga pe ma wo ki ni.

²⁵ Feti wi pilige koloshyen wogo ki na, ye yaa gbogolo mbe Yawe Yenhele li gbogo. Ye se ka tunngo ka kpe pye ki pilige ki ni†.

Saara nda ti daga

mbaa woo yarilire fonndo kongbannda ti konsanga wi ni

(Levi 23.15-22; Dete 16.9-12)

²⁶ «Yarilire kongbannda ti konsanga ni, na yaga pan muwe saraga ni mbe yiri wa ye yarilire fonndo kongbannda ti ni Yawe Yenhele li kan, ye Pantikoti feti† wi na, ye yaa gbogolo mbanla gbogo. Ye se ka tunngo ka kpe pye.

²⁷ Ye yaa saraga sogowogo wo, nga ki nuwo taan pi yen ma Yawe Yenhele li ndanla, ko yen napene yirifonmbolo shyen, naa simbapolo nungba, konaa simbapene yirifonmbolo shyen, mbele pe ta ye nungba nungba.

²⁸ Ye yaa muwe taga yaayogo nungba nungba pyew ki na yarikanga, mba pe sinme pinle pi ni. Napolo nungba nungba pyew ye yaa muwe culo kolojere taga wi na; ye yaa muwe culo kogoloni taga simbapolo wi na.

²⁹ Ye yaa muwe culo taanrindaanri tagataga simbapene yirifonmbolo koloshyen pe ni fuun nungba nungba pe na.

³⁰ Ye yaa sikapolo nungba wo fun saraga jango pe kapyege nga pe ma pye mbe kapere ti kala yagawa ja ki pye ye kan.

³¹ Ye yaa ki saara nda ti ni fuun ti wo mbe taga pilige pyew saraga sogowogo ki na; naa ki muwe saraga ki ni. Ye yaa ki yaayoro ti wo ti pye jeregisaga fu, ye yaa duven saara nda pe ma wo ti taga ti na.

29

Saara nda ti daga mbaa woo

mbaanra winme feti wi na

(Levi 23.23-25)

¹ «Ye le yenge koloshyen wogo ki pilige kongbannga ki na, ye yaa gbogolo mbe mi na Yawe Yenhele na gbogo. Ye se ka tunngo ka kpe pye ki pilige ki ni. Ye yaa mbaanra ti win ki pilige ki ni.

² Ye yaa saraga sogowogo wo mi na Yawe Yenhele na yeri, nga ki nuwo taan pi yen mala ndanla, ko yen napolo yirifonngo nungba, naa simbapolo nungba, konaa simbapene yirifonmbolo koloshyen, mbele pe ta ye nungba nungba ma pye jeregisaga fu.

³ Ye yaa muwe taga yaayogo nungba nungba pyew ki na yarikanga, mba pe sinme pinle pi ni. Ye yaa muwe culo kolojere taga napolo wi na, ye yaa culo kogoloni taga simbapolo wi na,

† 28:25 28.9-25; Eki 12.14-20; 23.15; 34.18; Dete 16.3-8 † 28:26 28.26: Kila pye pe ma ki feti wi pye yapelege nungba. Paki feti wi torongolo. Paa pye naa yinri fun Pantikoti, ko koro wo yen piliye nafa shyen ma yiri ke.

⁴ ye yaa culo taanrindaanri tagataga simbapene yirifonmbolo koloshyen pe ni fuun nungba nungba pe na.

⁵ Ye yaa sikapolo nungba wo fun saraga mbe kapere ti kala yagawa ja, pe kapyege nga pe ma pye mbe kapere ti kala yagawa ja ki pye ye kan.

⁶ Ye yaa ki saara nda ti wo mbe taga saraga sogowogo nga ye yaa la woo yenge pyew ki na, naa ki muwe saraga ki ni; mbe taga fun pilige pyew saraga sogowogo ki na, naa ki muwe saraga naa duven saraga nga pe ma wo ki ni, mbe yala yegε nga na ki kon ma tegε ki ni. Ti yen saara nda pe ma sogo kason ni, ti nuwo taan pi yen ma Yawe Yennele li ndanla.

*Saara nda ti daga mbaa woo
kapere ti kala yagawa japilige
ki na*

(Levi 16.2-34; 23.26-32)

⁷ «Yele li yenge koloshyen wogo ki pilige ke wogo ki na, ye yaa gbogolo mbe mi na Yawe Yennele na gbogo, mbe yenge le. Ye se ka tunngo ka kpe pye.

⁸ Ye yaa saraga sogowogo wo na yeri, nga ki nuwo taan pi yen mala ndanla, ko yen napolo yirifonngo nungba, naa simbapolo nungba, konaa simbapene yirifonmbolo koloshyen, mbele pe ta yele nungba nungba ma pye jeregisaga fu.

⁹ Ye yaa muwe taga yaayogo nungba nungba pyew ki na yarikanga, mba pe sinme pinle pi ni. Ye yaa muwe culo kolojere taga napolo wi na, ye yaa culo kogoloni taga simbapolo wi na,

¹⁰ ye yaa culo taanrindaanri tagataga simbapene yirifonmbolo koloshyen pe ni fuun nungba nungba pe na.

¹¹ Ye sikapolo nungba wo fun saraga mbe kapere ti kala yagawa ja, pe kapyege nga pe ma pye mbe kapere ti kala yagawa ja ki pye ye kan. Ye yaa ki saara nda ti wo mbe taga wa kapere kala yagawa jasaara ti na, to nda ti yaa wo ki kapere kala yagawa japilige ki na we, naa pilige pyew saraga sogowogo ki ni, mbe pinle ki muwe saraga naa duven saraga nga pe ma wo ki ni[†].

*Saara nda ti daga mbaa woo
Gbataala ngo feti wi na*

(Levi 23.33-43; Dete 16.13-17)

¹² «Yele li yenge koloshyen wogo ki pilige ke ma yiri kangurugo wogo ki na, ye yaa gbogolo mbe mi na Yawe Yennele na gbogo. Ye se ka tunngo ka kpe pye ki pilige ki ni. Ye yaa feti wa pye mbanla gbogo[†].

¹³ Pilige kongbannga ki na, ye yaa saraga sogowogo wo mi na Yawe Yennele na yeri, saraga nga pe ma sogo kason ni, ki nuwo taan pi yen mala ndanla we. Ko yen napene yirifonmbolo ke ma yiri taanri, naa simbapene shyen, konaa simbapene yirifonmbolo ke ma yiri tijere ni, mbele pe ta yele nungba nungba ma pye jeregisaga fu.

¹⁴ Ye yaa muwe taga yaayogo nungba nungba pyew ki na yarikanga, mba pe sinme pinle pi ni. Ye yaa muwe culo kolojere kolojere tagataga napene ke ma yiri taanri pe ni fuun nungba nungba pe na. Ye yaa culo kogoloni kogoloni tagataga simbapene shyen pe ni fuun nungba nungba pe na.

[†] 29:11 29.7-11: Levi 16.29-34 [†] 29:12 29.12: Feti na senre tila yuun wo wila pye Gbataala ngo feti we, poo yinri fun yarilire konwo feti (Eki 23.16; 34.22; Levi 23.33-43; Dete 16.13-15).

¹⁵ Ye yaa culo taanrindaanri tagataga simbapene yirifonmbolo ke ma yiri tijere pe ni fuun nungba nungba pe na.

¹⁶ Ye yaa sikaolo nungba wo saraga mbe kapere ti kala yagawa ja. Ye yaa ki saara nda ti wo mbe taga wa pilige pyew saraga sogowogo ki na, mbe pinle ki muwe saraga naa duven saraga nga pe ma wo ki ni.

¹⁷ «Feti wi pilige shyen wogo ki na, ye yaa napene yirifonmbolo ke ma yiri shyen wo saraga, naa simbapene shyen konaa simbapene yirifonmbolo ke ma yiri tijere, mbele pe ta yele nungba nungba ma pye jeregisaga fu.

¹⁸ Ye yaa muwe saara naa duven saara nda pe ma wo ti tagataga napene, naa simbapene konaa simbapene yirifonmbolo pe na, mbe yala pe yon ki ni, paa yege nga na ki kon ma tege we.

¹⁹ Ye yaa sikaolo nungba wo saraga mbe kapere ti kala yagawa ja. Ye yaa ki saara nda ti wo mbe taga wa pilige pyew saraga sogowogo ki na, mbe pinle ki muwe saraga naa duven saraga nga pe ma wo ki ni.

²⁰ «Pilige taanri wogo ki na, ye yaa napene ke ma yiri nungba wo saraga, naa simbapene shyen konaa simbapene yirifonmbolo ke ma yiri tijere, mbele pe ta yele nungba nungba, ma pye jeregisaga fu.

²¹ Ye yaa muwe saara naa duven saara nda pe ma wo ti tagataga napene, naa simbapene konaa simbapene yirifonmbolo pe na, mbe yala pe yon ki ni, paa yege nga na ki kon ma tege we.

²² Ye yaa sikaolo nungba wo saraga mbe kapere ti kala yagawa ja. Ye yaa ki saara nda ti wo mbe taga wa pilige pyew saraga sogowogo ki na, mbe pinle ki muwe saraga naa duven saraga nga pe ma wo ki ni.

²³ «Pilige tijere wogo ki na, ye yaa napene ke wo saraga, naa simbapene shyen konaa simbapene yirifonmbolo ke ma yiri tijere, mbele pe ta yele nungba nungba ma pye jeregisaga fu.

²⁴ Ye yaa muwe saara naa duven saara nda pe ma wo ti tagataga napene, naa simbapene konaa simbapene yirifonmbolo pe na, mbe yala pe yon ki ni, paa yege nga na ki kon ma tege we.

²⁵ Ye yaa sikaolo nungba wo saraga mbe kapere ti kala yagawa ja. Ye yaa ki saara nda ti wo mbe taga wa pilige pyew saraga sogowogo ki na, mbe pinle ki muwe saraga naa duven saraga nga pe ma wo ki ni.

²⁶ «Pilige kangurugo wogo ki na, ye yaa napene kolojere wo saraga, naa simbapene shyen konaa simbapene yirifonmbolo ke ma yiri tijere, mbele pe ta yele nungba nungba, ma pye jeregisaga fu.

²⁷ Ye yaa muwe saara naa duven saara nda pe ma wo ti tagataga napene, naa simbapene konaa simbapene yirifonmbolo pe na, mbe yala pe yon ki ni, paa yege nga na ki kon ma tege we.

²⁸ Ye yaa sikaolo nungba wo saraga mbe kapere ki kala yagawa ja. Ye yaa ki saara nda ti wo mbe taga wa pilige pyew saraga sogowogo ki na, mbe pinle ki muwe saraga naa duven saraga nga pe ma wo ki ni.

²⁹ «Pilige kogoloni wogo ki na, ye yaa napene yirifonmbolo kolotaanri wo saraga, naa simbapene shyen konaa simbapene ke ma yiri tijere, mbele pe ta yele nungba nungba, ma pye jeregisaga fu.

³⁰ Ye yaa muwe saara naa duven saara nda pe ma wo ti tagataga napene, naa simbapene konaa simbapene yirifonmbolo pe na, mbe yala pe yon ki ni, paa yege nga na ki kon ma tege we.

³¹ Ye yaa sikaolo nungba wo saraga mbe kapere ti kala yagawa ja. Ye yaa ki saara nda ti wo mbe taga wa pilige pyew saraga sogowogo ki na, mbe pinle ki muwe saraga naa duven saraga nga pe ma wo ki ni.

³² «Pilige koloshyen wogo ki na, ye yaa napene koloshyen wo saraga, naa simbapene shyen konaa simbapene yirifonmbolo ke ma yiri tijere, mbele pe ta yele nungba nungba ma pye jeregisaga fu.

³³ Ye yaa muwe saara naa duven saara nda pe ma wo ti tagataga napene, naa simbapene konaa simbapene yirifonmbolo pe na, mbe yala pe yon ki ni, paa yege nga na ki kon ma tege we.

³⁴ Ye yaa sikapolo nungba wo saraga mbe kapere ti kala yagawa ja. Ye yaa ki saara nda ti wo mbe taga wa pilige pyew saraga sogowogo ki na, mbe pinle ki muwe saraga naa duven saraga nga pe ma wo ki ni.

³⁵ «Pilige kolotaanri wogo ki na, ye yaa gbogolo mbe mi na Yawe Yennele na gbogo. Ye se ka ye tunngo ka kpe pye ki pilige ki ni.

³⁶ Ye yaa saraga sogowogo wo mi na Yawe Yennele na yeri, saraga nga pe ma sogo kason ni, ki nuwo taan pi yen mala ndanla. Ko yen napolo nungba, naa simbapolo nungba konaa simbapene yirifonmbolo koloshyen, mbele pe ta yele nungba nungba ma pye jeregisaga fu.

³⁷ Ye yaa muwe saara naa duven saara nda pe ma wo ti tagataga napolo wo naa simbapolo konaa simbapene yirifonmbolo pe na, mbe yala pe yon ki ni, paa yege nga na ki kon ma tege we.

³⁸ Ye yaa sikapolo nungba wo saraga mbe kapere ti kala yagawa ja. Ye yaa ki saara nda ti wo mbe taga wa pilige pyew saraga sogowogo ki na, mbe pinle ki muwe saraga naa duven saraga nga pe ma wo ki ni.

³⁹ Ye yaa la ki saara nda ti woo mi na Yawe Yennele na yeri ye sherege feti piliye yi na. Ye yaa la to woo mbe taga wa ye yon folo tonsaara ti na, naa ye nandanwa saara ti na, naa ye saara sogoworo ti na, naa ye muwe saara, naa ye duven saara nda ye ma wo ti na, konaa ye nayinme saara ti na.»

30

¹ A Moyisi wi si kagala ngele fuun Yawe Yennele laa yo maa kan ke yo Izirayeli woolo pe kan.

*Ngasele na li tege
na lere ka yon folo kon*

² Kona, a Moyisi wi sigi yo naa Izirayeli cengele teepe pe kan ma yo fo: «Pa Yawe Yennele li yo yeen fo:

³ Na nana wa ka yon folo le Yawe Yennele li yeri, nakoma mbe wugu mbe yon kan mbe yo wi yaa kala la pye, wii daga mboo yon senre ti ke. Wi daga mbe tanga ce mbe yala senre nda wila yo ti ni†.

⁴ Na sumboro wa ka yon folo le Yawe Yennele li yeri nakoma mbe wugu mbe yon kan mbe yo wi yaa kala la pye, mboo ta wa wi sumborowo pi ni bere wa wi to go,

⁵ na wi to wi kaga wogo ki logo, na wii para wi ni ki wogo ki na, wi yon fogolo ngele wi le, ma yon kan mbe kagala ngele pye, ke yaa koro wa ke yonlo.

⁶ Een fo, pilige nga ni tofo wi ka ki senre ti logo, mbe je ki wogo ki na, pa kona sumboromboyo wi yon fogolo ngele wi le, konaa ma yon kan mbe kagala ngele pye, ke se ka pye wi go kala naa. Yawe Yennele li yaa wi kala yaga, katugu yon folo na wi le tofo wili sa.

⁷ «Na sumboro wa ka si yon folo le, nakoma mbe fo mbe yon kan mbe yo wi yaa kala la pye, ko pungo na pe suu pori,

† 30:3 30.2-3: Dete 23.22-24; Mati 5.33

⁸ na wi polɔ wiga ki logo pilige nga ni, na wii para wi ni ki wogo ki na, pa kona ki sumboro yon fɔgɔlɔ ngele wi le konaa ma yon kan mbe kagala ngele pye, ke yaa koro wa ke yonlo.

⁹ Eɛn fɔ, na wi polɔ wiga ki senre ti logo pilige nga ni, mbe je ki wogo ki na ki pilige nungba ki ni, kona yon fɔgɔlɔ ngele jele wi le, konaa wi fo ma yon kan mbe kagala ngele pye, ke se pye wi go kala naa. Yawe Yenɲele li yaa wi kala yaga ali mbege ta wii tanga wi yon senre ti na.

¹⁰ «Eɛn fɔ, na nangunjo nakoma jele na wi polɔ wi wa, wa ka yon folo le konaa mbe yon kan mbe yo wi yaa kala la pye, ki kagala ke yaa pye wi go kala.

¹¹ «Jele na wi pɔri nana yeri, na wi ka yon folo le nakoma mbe wugu mbe yon kan mbe yo wi yaa kala la pye,

¹² na wi polɔ wi kaga wogo ki logo, na wii para wi ni ki wogo ki na, mbe je ki na, pa kona jele wi yon fɔgɔlɔ ngele le konaa ma yon kan mbe kagala ngele pye, ke yaa koro wa ke yonlo.

¹³ Eɛn fɔ, na wi polɔ wi kaga logo pilige nga ni, mbe je ki wogo ki na, kona yon folo na jele wi le konaa ma yon kan mbe kagala ngele pye, ke se pye wi go kala naa. Yawe Yenɲele li yaa wi kala yaga, katugu jele wi yon folo na le wi polɔ wili sa.

¹⁴ Na jele wi ka yon folo le nakoma mbe wugu, mbe yon kan mbe je kala la na, wi polɔ wi mbe ya yere yon folo na wi le li na, wi mbe si ya mbeli sa.

¹⁵ Ki kala li logo pilige, ki toronɲɔlɔ, na jele wi polɔ wii para wi ni ki wogo ki na, pa kona jele wi yon folo na le konaa ma yon kan mbe kagala ngele pye, ke yaa koro wa ke yonlo; katugu naa wi polɔ wi pyeri, ko ki naga ma yo wi yere ki na.

¹⁶ Eɛn fɔ, ki kala li logo pilige, ki toronɲɔlɔ, wi polɔ wi ka yere ki yerewe mbe yo wi yaa ki kala li sa, pa kona jele wi kapege ki yaa pye nana wo go kala.»

¹⁷ Ki kondɛɲɛɲɛle ngele koro wele Yawe Yenɲele laa kan Moyisi wi yeri nana naa wi jo sɔgowɔ wogo ki na, konaa sumborombyɔ naa wi to pe sɔgowɔ wogo ki na, mboo ta wa wi to go wi fa pɔri nana yeri gbɛn.

31

Izirayeli woolo paa fanɲga ta

Madiyan tara fɛnnɛ pe na

¹ Kona, a Yawe Yenɲele li si para Moyisi wi ni naa, maa pye fɔ:

² «Kapege nga Madiyan tara fɛnnɛ pɛ pye yoro Izirayeli woolo ye na, ma ti pɛ saga kayanɲa wɔ pe ni. Ko punɲo na, ma yaa ku mbe taga wa ma teleye pe na.»

³ Kona, a Moyisi wi sigi yo Izirayeli woolo pe kan ma yo fɔ: «Nambala pele mbe malingbɔnyaara ti le ye ni, pe sa to Madiyan tara fɛnnɛ pe na. Yawe Yenɲele ligi kɔn maga tɛgɛ mbe kayanɲa nga wɔ pe ni, pege wɔ pe ni. ⁴ Ye nambala waga kelenɲele (1 000) wɔ cɛngɛle ke ni fuun nungba ke ni, ye pe torogo pe sa malaga ki gbɔn.»

⁵ A pɛ si nambala waga kelenɲele (1 000) wɔwɔ cɛngɛle ke ni fuun nungba nungba ke ni ma yiri wa Izirayeli woolo legere pe sɔgowɔ. Mbele paa wɔ, pe ni fuun paa pye malingbɔɔnlo waga ke ma yiri shyɛn (12 000).

⁶ Nambala waga kelenɲele (1 000) mbele paa wɔwɔ cɛngɛle ke ni fuun nungba nungba ke ni, a Moyisi wi si pe tun pe sa malaga ki gbɔn. Saraga

wɔfɔ Eleyazari wi pinambyo Fineyasi wila pinle pe ni. Wo wila pye na Yenɲele censaga paraga go ki yaara ti tungu, naa mbaanra ti ni mbaa ti wiin la kono kaan malingboonlo pe yeri.

⁷ A pɛ si saa malaga ki gbɔn Madiyan tara fenne pe ni paa yeɛ nga na Yawe Yenɲele lãa ki yo Moyisi wi kan we. Paa Madiyan tara fenne nambala pe ni fuun pe gbo ma pe ko,

⁸ ma pinle Madiyan tara fenne wunlumbolo kanɲurugo pe ni, pe mɛre ti nda: Evi, naa Ereɲemu, naa Zuri†, naa Huri konaa Ereba. Paa Bewori pinambyo Balaamu† wi gbo fun tokobi ni.

⁹ Izirayeli woolo paa Madiyan tara fenne pe jeele naa pe piile pe yigi kasopiile ma kari pe ni, ma pe yongomeye naa pe sofilele, naa pe yaayoro ngbeleye konaa pe yarijende ti ni fuun ti koli ma kari ti ni.

¹⁰ Paa Madiyan tara fenne pe cagboro naa pe kapire nda paa pye ma cɛn wa ti ni, ti ni fuun ti sogo,

¹¹ ma kari yaara nda fuun paa koli ti ni, ma pinle leele poro naa yaayoro nda fuun paa yigi ti ni.

¹² Paa kari leele mbele paa yigi kasopiile pe ni, naa yaayoro to naa yaara nda paa koli ti ni wa Moyisi, naa saraga wɔfɔ Eleyazari konaa Izirayeli gbogolomo woolo pe yeri, wa paara yinre censaga ki ni, wa Mowabu tara funwa lara falafala ti ni, wa Zhuriden gbaan wi tanla, Zheriko ca ki yesinme na.

¹³ A Moyisi wo naa saraga wɔfɔ Eleyazari wi ni, naa Izirayeli gbogolomo woolo teelee pe ni fuun pe ni, pɛ si yiri wa paara yinre censaga ki ni ma saa malingboonlo pe fili.

¹⁴ A Moyisi wi si nawa ngban malingboonlo teelee pe ni, mbele paa pye teelee malingboonlo waga kelengele (1 000) go na, naa mbele paa pye teelee malingboonlo cɛnme cɛnme go na pe ni; poro mbele paa yiri wa malaga gbɔnsaga ma pan we.

¹⁵ Moyisi wila pe pye fɔ: «A! Yɛge jeele mbele pe ni fuun pe yaga go na ke!

¹⁶ Yɛge jɛn ma yo ki Madiyan tara fenne jeele mbele poro paa logo Balaamu wi yeri, ma woro Izirayeli woolo we kan a wɛ kapegbogo pye Yawe Yenɲele li na, wa Pewori kala li ni; ko punɲo na, a tifeleɛge yama to woro mbele Yawe Yenɲele li woolo we na†.

¹⁷ Ki kala na, koni, ye pinambiile pe ni fuun pe gbo naa jeele mbele fuun pɛ naɲa kala jɛn konaa ma sinle naɲa ni pe ni.

¹⁸ Eɛn fɔ, sumbono mbele pe fa nambala kala jɛn ye poro yaga go na ye yeɛ kan.

¹⁹ Yoro mbele fuun ye lere gbo wa malaga nakoma ma jiri gboo na, ye koro wa paara yinre censaga ki punɲo na fɔ sa gbɔn piliye kolɔshyen. Ye daga mbe ye yeɛ pye fyɔngo fu pilige taanri wogo konaa pilige kolɔshyen wogo ki na, yoro naa ye kasopiile pe ni.

²⁰ Ye daga mbe ye yariporo ti ni fuun ti pye fun fyɔngo fu, naa yaara nda pɛ gbegɛle seleɛge ni, naa nda pɛ gbegɛle sikanɛɛle sire ni konaa nda pɛ gbegɛle tire ni ti ni.»

† **31:8 31:8:** Zuri wo wila pye Kozibi to we (Nombu 25.15). Wila pye to fun Madiyan tara fenne seye yi legɛɛ go na. † **31:8 31:8:** Mbe yala Izirayeli tara kaleɛge ki ni, ki yaa pye Bewori pinambyo Balaamu wi yen ja Madiyan tara fenne pe ni, wo ɲa woo senre ti yan wa Nombu go 22 ma saa gbɔn go 24 ki na we. † **31:16 31:16:** Nombu 25.1-9

²¹ Kona, a saraga wɔfo Eleyazari wi si malingboonlo mbele paa yiri wa malaga gbonsaga ma pan pe pye fo: «Lasiri wi kondegele na Yawe Yenɛɛle laa yo Moyisi wi kan li na:

²² Te yaara, naa warifuwe woro, naa tuguyenre woro, naa tuguworo woro, konaa tuguvire woro, nakoma sunmu woro,

²³ ko koro wo yen yaara nda kason se ya mberi sogo mberi ko, yeri le wa kason, ti yan ti pye fyongo fu; ko pungo na, yeri wo yeri le wa tonmo mba pi ma yaraga pye fyongo fu pi ni. Een fo, yaara nda fuun ti ma ya ma sogo ma ko, ye to le wa tonmo mba pi ma yaraga pye fyongo fu po ni ce.

²⁴ Pilige koloshyen wogo ki na, na yaga ye yariporo ti jogo mbe ko, pa kona ye yaa pye fyongo fu, pa ye mbe ya songoro wa paara yinre censaga ki ni.»

Yaara nda paa koli tila yeɛle yege nga na

²⁵ Kona, a Yawe Yenɛɛle li si Moyisi wi pye naa fo:

²⁶ «Mboro naa saraga wɔfo Eleyazari wi ni, naa Izirayeli gbogolomo woolo seye teelee pe ni, ye yaa yaara nda fuun malingboonlo pe koli ti jiri, leele poro naa yaayoro ti ni.

²⁷ Ko pungo na, yaara nda pe koli ma pan, mari kon ti yiri tegesaga shyen. Ma tegesaga nungba kan mbele pe saa malaga ki gbon pe yeri, ma tegesaga sannga ki kan Izirayeli gbogolomo woolo sanmbala pe yeri.

²⁸ Ma ta lagala wa mbele pe saa malaga ki gbon pe tasaga ki na mari kan mi na Yawe Yenɛɛle na yeri, na tasaga. Lere cenme kangurugo (500) tegesaga nungba nungba pyew, naa nere cenme kangurugo (500) tegesaga nungba nungba pyew, naa sofilele cenme kangurugo (500) tegesaga nungba nungba pyew, naa simbaala cenme kangurugo (500) tegesaga nungba nungba pyew, konaa sikaala cenme kangurugo (500) tegesaga nungba nungba pyew, ye yaa nungba nungba lagala ti na mberi kan na yeri.

²⁹ Yaara nda ma yaa lagala malingboonlo pe tasaga ki na, mari kan saraga wɔfo Eleyazari wi yeri ti pye paa yarikanga yen mi na Yawe Yenɛɛle na kan.

³⁰ Tasaga nga ki kan Izirayeli woolo sanmbala pe yeri, ma leele nungba nungba wɔwo lere nafa shyen ma yiri ke ke tegesaga nungba nungba pyew ki ni, ma yaayoro nungba nungba lagala yaayoro nafa shyen ma yiri ke ke tegesaga nungba nungba pyew ki na, to ti yen nere naa sofilele, naa simbaala, naa sikaala konaa yaayoro sannda ti ni, mari kan Levi setirige piile pe yeri; poro mbele pe maa mi na Yawe Yenɛɛle na filisaga paraga go tunngo ki piin we.»

³¹ A Moyisi wo naa saraga wɔfo Eleyazari wi ni pe si nga Yawe Yenɛɛle laa yo Moyisi wi kan ki pye.

³² Mbele paa saa malaga ki gbon paa yaara nda koli, nda tila koro, a pe pan ti ni ti nda: Simbaala naa sikaala paa pye waga cenme kogoloni naa nafa taanri na yiri ke ma yiri kangurugo (675 000).

³³ Nere tila pye waga nafa taanri ma yiri ke ma yiri shyen (72 000).

³⁴ Sofilele paa pye waga nafa taanri na yiri nungba (61 000)

³⁵ Sumborombiile mbele pe fa nambala kala jen paa pye waga nafa ma yiri ke ma yiri shyen (32 000).

³⁶ Tegesaga nga pàa kan mbele pàa saa malaga ki gbon pe yeri, ki yaara ti nda: Simbaala naa sikaala pàa pye waga cənme taanri naa nafa ma yiri ke ma yiri koloshyen naa cənme kangurugo (337 500).

³⁷ A pè si cənme kəgoloni naa nafa taanri ma yiri ke ma yiri kangurugo (675) laga simbaala naa sikaala pe na ma pe kan Yawe Yennele li yeri.

³⁸ Nere tila pye waga nafa ma yiri ke ma yiri kəgoloni (36 000). A pè si nafa taanri ma yiri ke ma yiri shyen laga ma kan Yawe Yennele li yeri.

³⁹ Sofilele pàa pye waga nafa ma yiri ke naa cənme kangurugo (30 500). A pè si nafa taanri ma yiri nungba laga ma kan Yawe Yennele li yeri.

⁴⁰ Leele pàa pye waga ke ma yiri kəgoloni (16 000). A pe lere nafa ma yiri ke ma yiri shyen kan Yawe Yennele li yeri.

⁴¹ A Moyisi wi si nda wila lagala Yawe Yennele li kan ti kan saraga wəfo Eleyazari wi yeri paa yege nga na làa ki yo wi kan we.

⁴² Tegesaga sannga nga pàa kan Izirayeli gbogolomo woolo sanmbala pe yeri, Moyisi wila ki tege ki ye mbele pàa malaga ki gbon pe wogo ki ni.

⁴³ Ki yaara ti nda: Simbaala naa sikaala pàa pye waga cənme taanri naa nafa ma yiri ke ma yiri koloshyen, naa cənme kangurugo (337 500).

⁴⁴ Nere tila pye waga nafa ma yiri ke ma yiri kəgoloni (36 000).

⁴⁵ Sofilele pàa pye waga nafa ma yiri ke naa cənme kangurugo (30 500).

⁴⁶ Leele pàa pye waga ke ma yiri kəgoloni (16 000).

⁴⁷ Tegesaga nga pàa kan Izirayeli woolo sanmbala pe yeri, Moyisi wila leele nungba nungba wəwo lere nafa shyen ma yiri ke ke tegesaga nungba nungba pyew ki ni, ma yaayoro nungba nungba lagala yaayoro nafa shyen ma yiri ke ke tegesaga nungba pyew ki na ma kan Levi setirige piile pe yeri; poro mbele pàa pye na tunngo piin wa Yawe Yennele li censaga paraga go ki ni, paa yege nga na làa ki yo Moyisi wi kan we.

Nayinme yarikanra nda pàa pan ma kan Yennele li yeri

⁴⁸ Malingboonlo teele mbele pàa pye teele malingboonlo waga kelengele (1 000) go na, naa mbele pàa pye malingboonlo cənme cənme go na, pè si pan wa Moyisi wi tanla

⁴⁹ maa pye fo: «Woro mbele ma tunmbyeele, malingboonlo mbele pàa pye we kəe na, wè pe jiri, ali nungba wo si la wa pe ni.

⁵⁰ Ki kala na, we ni fuun nungba nungba, yaara nda wè koli we yen nari kaan Yawe Yennele li yeri yarikanga, to ti yen te yəngəwə kəe yəlogə woolo, naa te kannjengele kəe yəlogə wogolo, naa te vegembeles, naa te nungbogolo, konaa te yəngəwə yəlogə woolo; jango pe kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye we kan.»

⁵¹ A Moyisi wo naa saraga wəfo Eleyazari wi ni pè si yenle ma ki yaara nda pè gbegele te ni ti sho pe yeri.

⁵² Mbele pàa pye teele malingboonlo waga kelengele (1 000) go na, naa mbele pàa pye teele malingboonlo cənme cənme go na, pàa pan te yaara nda ni Yawe Yennele li kan yarikanga ti nuguwo pila pye culo cənme naa nafa tijere ma yiri tijere (184).

⁵³ Malingboonlo pe ni fuun nungba nungba pàa yaara nda koli, pàa ti ta pe woro.

⁵⁴ Mbele pàa pye teele malingboonlo waga kelengele (1 000) go na, naa mbele pàa pye teele malingboonlo cənme cənme go na, pàa pan te yaara nda ni, Moyisi wo naa saraga wəfo Eleyazari wi ni pàa ti le ma kari ti ni

wa Yawe Yennele li yege sogowo wa filisaga paraga go ki ni, jango ti ti Yawe Yennele laa nawa tuun Izirayeli woolo pe na.

32

*Izirayeli cengɛle taanri la cɛn
wa Zhuriden wi yonlo yirisaga
kɛɛ yeri*

¹ Uruben setirige piile poro naa Gadi setirige piile pe ni yaayoro ngbeleye tugbooro legere la pye pe yeri. A pɛ sigi wele maga yan fo Yaezeri wasege naa Galaadi tara tila pye ma yon mbaa yaayoro koro wa ti ni.

² Kona, a Uruben setirige piile poro naa Gadi setirige piile pɛ si pan ma Moyisi, naa saraga wɔfo Eleyazari konaa Izirayeli woolo gbogolomo teele pe pye fo:

³ «Ki cara nda yeɛn: Ataroti, naa Dibon, naa Yaezeri, naa Nimira, naa Eshibon, naa Eleyale, naa Sebam, naa Nebo, konaa Bewon,

⁴ ko koro wo yen ki tara nda Yawe Yennele liri woolo pe gbo wa woro Izirayeli gbogolomo woolo pe yege, ti yen ma yon mbaa yaayoro koro wa ti ni. Ma si yala yaayoro ngbeleye legere yen woro mbele ma tunmbyeele we yeri.»

⁵ A pɛ sho naa fo: «Na kaa pye maa jaa mbe kajenge pye we kan, ki tara nda ti kan woro mbele ma tunmbyeele we yeri. Maga ka ti we Zhuriden gbaan wi kon mbe yiri wa wi kɛɛ nga na.»

⁶ A Moyisi wi si Gadi setirige piile poro naa Uruben setirige piile pe yon sogo ma yo fo: «Yaa jaa ye sefenne poro mbe kari wa malaga mbe yoro yaga ye cɛn lagame kɛ?

⁷ Yingi na, a ye nɛɛ jaa mbe Izirayeli woolo sanmbala pe jatere wi piri pe na, paga ka kari wa tara nda Yawe Yennele li yen na kaan pe yeri ti ni?

⁸ Ki kala cɛnle nunɗa lo ye teleye paa pye, naa mila pe tun ma yiri wa Kadashi Barineya ca ma yo pe sa Kana tara ti kagala ke yewe mbe ke jen we.

⁹ Paa kari ma saa gbɔn wa Eshikoli gbunlundegɛ ki na, ma tara ti yanri mari wele. Naa paa kaa songoro ma pan, a pɛ si Izirayeli woolo sanmbala pe jatere wi piri pe na jango paga ka kari wa tara nda Yawe Yennele laa kaan pe yeri ti ni†.

¹⁰ Ki pilige ki ni, a Yawe Yennele li si nawa ngban, ma wugu ma yo fo:

¹¹ «Leele mbele paa yiri wa Eshipiti tara, mbege le mbele pɛ ta ye le nafa nafa konaa pe yege fenne pe ni, wo wa kpe se ye wa tara nda mila wugu ma yo mi yaa kan Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakobu pe yeri ti ni; katugu pe sila na senre ti tanga mberi yon fili pe kotogo ki ni fuun ki ni.»

¹² Kaawo Yefune na wi yen Kenazi setirige pyo wi pinambyo Kalebu wo naa Nuni pinambyo Zhozuwe poro pe yaa ye wa ti ni, katugu poro pɛ tanga mi na Yawe Yennele na senre ti na mari yon fili.

¹³ Ki kaa pye ma, a Yawe Yennele li si nawa ngban Izirayeli woolo pe ni, ma ti a pɛ koro na yanri na toro wa gbinri wi ni ma saa gbɔn ye le nafa shyen, fo ki sanga woolo mbele paa kapege ki pye Yawe Yennele li na, a pɛ saa ku ma ko†.

¹⁴ Koni, yoro fun ye pye kapere pyefenne gbogolomo ye teleye pe yonlo. Yaa jaa mbe ti Yawe Yennele li nawa ngban woro Izirayeli woolo we ni;

¹⁵ katugu na yaga Yawe Yennele li wa, li yaa ti we koro laga gbinri wi ni. Ki ka pye ma ye yaa ti ki leele mbele pe ko pe wo wa.»

¹⁶ A pe si fulo wa Moyisi wi tanla maa pye fo: «Ayoo! We yaa jasaala kankan laga we yaayoro ngbeleye yi kan, mbe cara kan we jele naa we piile pe kan.»

¹⁷ Ko pungo na, we yaa fyeele mbe we malingbonyaara ti le mbe keli Izirayeli woolo sanmbala pe yeye mbe malaga ki gbɔn fo we sa pe pye pe ye wa tara nda Yawe Yennele li kan pe yeri ti ni. We jele naa we piile poro ce pe yaa koro wa cara nda we malaga sigemboro kan mari maga ti ni, ki tara woolo pe kala na.

¹⁸ We se songoro wa we yinre ti ni fo Izirayeli woolo pe ni fuun nungba nungba pe sa tara pe woro ta ta ti pye pe korogo.

¹⁹ Een fo, we se ka tara ta ti pye we korogo wa Zhuriden gbaan wi kee nga na konaa mbe kari wa ko pungo na naa, katugu korogo we we wogo ta mako laga Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga yeri.»

²⁰ A Moyisi wi si pe yon sogo ma yo fo: «Na yaga tanga mbe yala ye senyoro ti ni, na yaga ye malingbonyaara ti le mbe malaga ki gbɔn Yawe Yennele li yeye sogowo»

²¹ na ye malingbɔnlo pe ni fuun paga pe malingbonyaara ti le mbe Zhuriden gbaan wi kon mbe yiri Yawe Yennele li yeye sogowo, fo li sa wi juguye pe puro wa li yee yeye,

²² na yee songoro, yaga koro wa mbe malaga ki gbɔn fo ye sa tara ti sho Yawe Yennele li kan, pa kona ye yaa pye jeregisaga fu Yawe Yennele lo naa Izirayeli woolo sanmbala pe yeye na. Ki ka pye ma, Yawe Yennele li yaa tara ti kan ye yeri ti pye ye woro.

²³ Een fo, na ye sigi pye ma, kona ye kapege pye Yawe Yennele li na. Yeye jen ye yo fo ye kapege ki yaa songoro ye na.

²⁴ Ye cara kankan ye jele naa ye piile pe kan, ye jasaala kankan ye yaayoro ngbeleye yi kan. Een fo, yaga ka ye senyoro ti ke.»

²⁵ A Gadi setirige piile poro naa Uruben setirige piile pe ni, pe si Moyisi wi pye fo: «Woro mbele ma tunmbyeele we yaa tanga ma senyoro ti na we tafa.»

²⁶ We piile naa we jele, naa we yaayoro ngbeleye yo naa we simbaala naa we sikaala pe yaa koro laga Galaadi tara cara ti ni.

²⁷ Woro mbele ma tunmbyeele, woro wo na, we yaa malingbonyaara ti le mbe Zhuriden gbaan wi kon mbe yiri, mbe sa malaga ki gbɔn Yawe Yennele li yeye sogowo, paa yeye nga na mboro na ma yen we tafa maà ki yo we.»

²⁸ A Moyisi wi si kon kan saraga wofa Eleyazari, naa Nuni pinambyo Zhouwe konaa Izirayeli cengele teele pe yeri Gadi setirige naa Uruben setirige piile pe kanngolo.

²⁹ Moyisi wila pe pye fo: «Na Gadi setirige piile naa Uruben setirige piile, mbele fuun pe mbe ya malaga gbɔn, paga pe malingbonyaara ti le mbe pinle ye ni, mbe Zhuriden gbaan wi kon mbe yiri sa malaga gbɔn Yawe Yennele li yeye sogowo, na yaga ka tara ti sho mberi ta sanga na ni, kona ye Galaadi tara ti kan pe yeri ti pye pe woro.»

³⁰ Een fo, na pee malingbonyaara ti le mbe toro mbe pinle ye ni mbe sa malaga ki gbɔn, kona pe daga mbe tara ta ta korogo wa ye sogowo, wa Kana tara.»

³¹ A Gadi setirige piile poro naa Uruben setirige piile pe ni, pe sho naa fo: «Woro mbele ma tunmbyeele, we yaa nga Yawe Yennele li yo ki pye.

³² We yaa malingbonyaara ti le mbe ye wa Kana tara, mbe sa malaga ki gbon Yawe Yenṅele li yege sɔgowɔ, jango tara nda we yaa ta kɔrɔgɔ ti pye laga Zhuriden gbaan wi keɛ nḡa na†.»

³³ Amori cenle woolo pe wunlunana Sihon wo naa Bazan tara wunlunana ŋi wi ni pe tara to naa ti cara ti ni, naa ti kanngara lara ti ni, a Moyisi wi siri kan Gadi naa Uruben setiriye piile konaa Zhozufu pinambyo Manase wi cenle li walaga woolo pe yeri.

³⁴ A Gadi setirige piile pè sigi cara nda ti kankan naa fɔnḡɔ, to ti yen Dibon, naa Ataroti, naa Aroyeri,

³⁵ naa Atiroti Shofan, naa Yayezeri, naa Yogbeya,

³⁶ naa Beti Nimira konaa Beti Aran. Paa malaga sigemboro kankan maga cara ti maga, ma jasaala kankan pe yaayoro ngbeleye yi kan.

³⁷ A Uruben cenle woolo pè sigi cara nda ti kankan naa fɔnḡɔ, to ti yen Eshibon, naa Eleyale, naa Kiriayatayimu,

³⁸ naa Nebo konaa Baali Meyon, mari mere ti kannga konaa Sibima. Cara nda paa kankan naa fɔnḡɔ, paa mere fɔnḡo tagataga ti na.

³⁹ A Manase pinambyo Makiri wi setirige piile pè si saa to Galaadi tara† ti na, ma Amori cenle woolo mbele paa pye ma cen wa pe puro mari sho.

⁴⁰ A Moyisi wi sigi Galaadi tara ti kan Manase pinambyo Makiri wi woolo pe yeri, a pè cen wa.

⁴¹ Yayiiri ḡa wila pye Manase wi setirige pyo wa, wi si saa to Amori cenle woolo pe kapire ta na legere mari sho mari ta. A wi siri mege taga nari yinri Yayiiri kapire.

⁴² A Noba wi si saa to Kenati ca ki na maga sho maga ta ma pinle ki kanngara na kapire ti ni. A wi suu yee mege ki taga ti na nari yinri Noba ca.

IZIRAYELI WOULO PE YEE GBEGELEME SANNI PE SA KANA TARA TI SHO

33

33-36

Izirayeli woolo paa yiri

wa Ezhipiti tara

ma cencen ma toro lara nda na

¹ Izirayeli woolo paa yiri wa Ezhipiti tara ma yala pe malingbɔonlo ngbeleye yi ni. Moyisi naa Aron poro paa pye na pe yege sinni. Paa pye na tanri na cɛn na toro lara nda na ti nda:

² Paa pye na pe paara yinre ti kanni na cɛn na toro lara nda ni, Moyisi wila ti yonlogo ma yala Yawe Yenṅele li senyoro ti ni. Pe censara ti nda mbe yala pe tangala li ni:

³ Ye le li yenḡe kongbannga ki pilige ke ma yiri kanngurugo wogo ki na, Paki feti wi torongolo, ki goto, a Izirayeli woolo pè si yiri wa Aramisese ca ki ni, wa Ezhipiti tara. Paa yiri ma kari pe yologo ki ni caw Ezhipiti tara fenne pe yege na.

⁴ Kila yala Ezhipiti tara fenne pe yen na pe pinambiile kongbanmbala pe gboolo pe nii, poro mbele Yawe Yenṅele laa pe ni fuun pe gbo we. Laa ko pye ma, ma jologo wa pe yarisunndo ti na.

† 32:32 32.28-32: Zhozu 1.12-15 † 32:39 32.39: Makiri setirige piile paa saa to Galaadi tara ti yonlopawaa kameḡe ke ko na, katugu Gadi cenle woolo paa tara ti yonlopawaa kalige ke ko ta mako.

⁵ A Izirayeli woolo pè si yiri wa Aramisesi ca ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Sukoti ca.

⁶ Pè kaa yiri le Sukoti, a pè si saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Etamu laga ki na, wa gbinri wi konjo na.

⁷ Pè kaa yiri le Etamu, a pè si ke ma kari wa Pi Ayiroti laga ki yeri, wa laga nga paa pye na yinri Baali Zefon ki yonlo yirisaga yeri, ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Migidoli laga ki yesinne na.

⁸ Pè kaa yiri le Pi Ayiroti, a pè si Kogojé yeen wi kon ma yiri. A pè si kari wa gbinri wi ni, ma yonlo taanri tangala tanga wa Etamu gbinri wi ni, mee saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Mara laga ki ni.

⁹ Pè kaa yiri le Mara, a pè si kari ma saa gbon wa Elimu laga ki na. Puluyo ke ma yiri shyen naa sengendire nafa taanri ma yiri ke la pye wa ki laga ki ni. A pè si pe paara yinre ti kan ma cen wa.

¹⁰ Pè kaa yiri le Elimu, a pè si saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Kogojé yeen wi tanla.

¹¹ Pè kaa yiri le Kogojé yeen wi tanla, a pè si saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Sen gbinri wi ni.

¹² Pè kaa yiri le Sen gbinri wi ni, a pè si saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Dofika laga ki ni.

¹³ Pè kaa yiri le Dofika, a pè si saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Alushi laga ki ni.

¹⁴ Pè kaa yiri le Alushi, a pè si saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Erefidimu laga ki ni. Leele pe sila tonmo tiyon ta wa mbe wo.

¹⁵ Pè kaa yiri le Erefidimu, a pè si saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Sinayi gbinri wi ni.

¹⁶ Pè kaa yiri le Sinayi gbinri wi ni, a pè si saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Kiburoti Ataava laga ki ni.

¹⁷ Pè kaa yiri le Kiburoti Ataava, a pè si saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Hazeroti laga ki ni.

¹⁸ Pè kaa yiri le Hazeroti, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Iritima laga ki ni.

¹⁹ Pè kaa yiri le Iritima, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Irimo Perezi laga ki ni.

²⁰ Pè kaa yiri le Irimo Perezi, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Libina laga ki ni.

²¹ Pè kaa yiri le Libina, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Irisa laga ki ni.

²² Pè kaa yiri le Irisa, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Kehelata laga ki ni.

²³ Pè kaa yiri le Kehelata, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Shaferi yanwiga ki na.

²⁴ Pè kaa yiri le Shaferi, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Arada laga ki ni.

²⁵ Pè kaa yiri le Arada, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Makeloti laga ki ni.

²⁶ Pè kaa yiri le Makeloti, a pè kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Tahati laga ki ni.

²⁷ Pè kaa yiri le Tahati, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Tara laga ki ni.

²⁸ Pè kaa yiri le Tara, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Mitika laga ki ni.

²⁹ Pè kaa yiri le Mitika, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Ashimona laga ki ni.

³⁰ Pè kaa yiri le Ashimona, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Mozeroti laga ki ni.

³¹ Pè kaa yiri le Mozeroti, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Bene Yaakan ca.

³² Pè kaa yiri le Bene Yaakan, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Hori Gidigadi laga ki ni.

³³ Pè kaa yiri le Hori Gidigadi, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Yotibata laga ki ni.

³⁴ Pè kaa yiri le Yotibata, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Abirona laga ki ni.

³⁵ Pè kaa yiri le Abirona, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Eziyon Geberi ca.

³⁶ Pè kaa yiri le Eziyon Geberi, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Zen ghinri wi ni, ko koro wo yen wa Kadeshi laga ki ni.

³⁷ Pè kaa yiri le Kadeshi, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Hori yanwiga ki na, wa Edomu tara konlo li na.

³⁸ A saraga wofa Aron wi si lugu wa Hori yanwiga ki go na ma yala Yawe Yenjele li senyoro ti ni. Pa wila ku wa, Izirayeli woolo pe yiringolo wa Ezhipiti tara, ki yeke nafa shyen wolo li yenje kangurugo wogo, ki pilige kongbannga ki na†.

³⁹ Aron wila ku wa Hori yanwiga ki na sanga na ni, kila yala wi ta yeke cenme naa nafa ma yiri taanri (123).

⁴⁰ Aradi ca wunlunanga na wila pye Kana tara fenne woo, ma cen wa Negevu tara ti ni, a wi sigi logo ma yo Izirayeli woolo paa paan†.

⁴¹ Izirayeli woolo pè kaa yiri wa Hori yanwiga ki na, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Zalimona laga ki ni.

⁴² Pè kaa yiri le Zalimona, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Puno laga ki ni.

⁴³ Pè kaa yiri le Puno laga ki ni, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Oboti laga ki ni.

⁴⁴ Pè kaa yiri le Oboti, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Iye Abarimu ca, wa Mowabu tara konlo li na.

⁴⁵ Pè kaa yiri le Iye Abarimu, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Dibon Gadi ca.

⁴⁶ Pè kaa yiri le Dibon Gadi, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Alimo Dibilatayimu laga ki ni.

⁴⁷ Pè kaa yiri le Alimo Dibilatayimu, a pè si kari ma saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Abarimu yanwira ti tanla, wa Nebo yanwiga ki yesinme na.

⁴⁸ Pè kaa yiri le Abarimu yanwira ti tanla, a pè si saa pe paara yinre ti kan ma cen wa Mowabu funwa lara falafala ti ni, wa Zhuriden gbaan wi tanla, wa Zheriko ca ki yesinme na.

⁴⁹ Paa pe paara yinre ti kan ma cen wa Mowabu tara funwa lara falafala ti ni, wa Zhuriden gbaan wi tanla, maga le wa Beti Yeshimoti ca fo ma saa gbon wa Abeli Shitimu laga ki ni.

*Yenjele laa senre nda yo
Kana tara ti yeke wogo ki na*

⁵⁰ Ma Izirayeli woolo pe ta wa Mowabu tara funwa lara falafala ti ni, wa Zhuriden gbaan wi tanla, wa Zheriko ca ki yesinme na, a Yawe Yennele li si para Moyisi wi ni maa pye fo:

⁵¹ «Ki yo Izirayeli woolo pe kan fo na yaga ka Zhuriden gbaan wi kon mbe yiri, mbe ye wa Kana tara ti ni,

⁵² ye tara woolo pe ni fuun pe puro ye pe yirige wa ye yee yee. Pe yarisunndo nda fuun ti yen sinndere woro, naa pe yaara yanlere nda fuun pe tuguron yan mari gbegele, yeri jogo pew. Pe sunzara nda wa tinndiye pe na, yeri jogo.

⁵³ Ye pe tara ti sho yeri ta, ye cen wa ti ni; katugu miri kan ye yeri ti pye ye woro.

⁵⁴ Ye yaa pete gbon mberi yeele ye yee na, mbe yala ye cengele naa ye setiriye yi ni. Mbele ka lege, ye korogo gbenge kan pe yeri; mbele pee lege, ye korogo jele kan pe yeri. Paga pete gbon mbe korogo nga kan lere na yeri, wi daga mbe yenle ki na ki pye wi wogo*.

⁵⁵ Na yee tara woolo pe puro mbe pe yirige wa ye yee yee, yaga mbele yaga wa, pe yaa ka pye paa wuuro tunmoro yen mbaa ye sugulo wa ye yengele ke ni, mbe pye paa wuuro tugboro yen mbaa ye sugulo wa ye kanngara ti na. Pe yaa pye ye juguye wa tara nda ye yaa cen ti ni.

⁵⁶ Pa kona migi kon maga tege mbe pe joga yee nga na, yoro mi yaa jolo ma.»

34

Kana tara ti kongolo wele

¹ Yawe Yennele laa para Moyisi wi ni ma yo

² wigi yo Izirayeli woolo pe kan fo: «Na yaga ka sa ye wa Kana tara ti ni, ki tara nda ye yaa ka ta ti pye ye korogo, ti kongolo ke ngele:

³ «Wa yonloparawa kalige ke yeri, ye tara ti konlo li yaa le wa Zen gbinri wi na fo sa gbon wa Edomu tara ti na, mbe si le wa Kogoje kuwo wi na mbe kari wa yonlo yirisaga ke yeri,

⁴ mbe sa ke mbe kari wa Akirabimu tinndi wi yonloparawa kalige ke yeri, mbe si sin wa Zen gbinri wi yeri, mbe sa toro wa Kadesh Barineya ca ki yonloparawa kalige ke yeri, mbe kari wa Hazari Adari ca ki yeri, mbe sa toro wa Azimo laga ki na.

⁵ Li yaa le wa Azimo laga ki na mbe ke naa fonngo, mbe kari sa gbon wa Ezhipiti tara lafogo ki na, mbe sa kan wa Mediterane kogoje wi na.»

⁶ «Wa yonlo tosaga ke yeri, Mediterane kogoje wo wi yaa pye tara ti konlo le.

⁷ «Wa yonloparawa kamege ke yeri, ye yaa konlo li gbon mbege le wa Mediterane kogoje wi na fo sa gbon wa Hori[†] yanwiga ki na.

⁸ Mbe le wa Hori yanwiga ki na, ye yaa ti konlo li toro wa Lebo Hamati ca, mbe kari sa gbon wa Zedadi laga ki na.

⁹ Liga le lema, li yaa toro mbe kari wa Zifiron laga ki yeri, mbe kari sa gbon wa Hazari Ena ca ki na. Ye tara ti yonloparawa kamege ke konlo loli yeen.

¹⁰ «Wa yonlo yirisaga yeri, ye yaa tara ti konlo li gbon mbege le wa Hazari Ena ca ki na mbe kari wa Shefamu laga ki yeri.

[†] 33:54 33:54: Nombu 26.54-56 [†] 34:7 34:7: Hori yanwiga nga paa piin lagame ki yen ki ye nga pe para ki senre na wa go 20.22-29 naa go 33.38-41 ti ni ki ni. Pa paa Aron wi le wa ki yanwiga ki na.

¹¹ Liga le le Shefamu, li yaa kari wa Iribila laga ki yeri, mbe wa Ayini laga ki yonlo yirisaga kee yeri, mbe sa gbon wa Zhenezareti logbogo yon ki tigiwen mba wa yonlo yirisaga kee yeri pi na.

¹² Li yaa le lema fo sa gbon wa Zhuriden gbaan wi na, mbe si kan wa kogoje kuwo wi na. Ye tara tori yeen mbe yala ti kongolo ngele keri maga mari fili ke ni.»

¹³ A Moyisi wi sigi senre nda ti yo Izirayeli woolo pe kan ma yo fo: «Tara nda tori Yawe Yennele li yo we pete gbon weri yeele cengele kolajere naa cenle nungba walaga ki woolo† pe na.

¹⁴ Katugu Uruben cenle, naa Gadi cenle konaa Manase cenle li walaga ki woolo paa tara pe woro ta korgo mako.

¹⁵ Ki cengele shyen koro naa cenle nungba walaga ki woolo pe ni, paa korgo pe wogo ta wa Zhuriden gbaan wi kee sanjga ki na, wa Zheriko ca ki yesinme na, wa yonlo yirisaga kee yeri.»

Izirayeli tara teele mbele paa tege pe tara ti yeele

¹⁶ Kona, a Yawe Yennele li si para Moyisi wi ni naa, ma yo fo:

¹⁷ «Wele, nambala mbele pe yaa tara ti yeele ye na pe mere ti nda: Saraga wofa Eleyazari wo naa Nuni pinambyo Zhouwe.

¹⁸ Ye yaa teele nungba nungba wo fun cengele ke ni fuun nungba nungba ke ni pe pe saga ki tunjgo ki na.

¹⁹ Mbele ye yaa wo pe mere ti nda: Zhuda cenle woo wowi na Yefune pinambyo Kalebu.

²⁰ Simeyon cenle woo wowi na Amihudi pinambyo Samiyeli.

²¹ Benzame cenle woo wowi na Kisilon pinambyo Elidadi.

²² Dan cenle woo wowi na sege to Buki, Yogili pinambyo we.

²³ Zhouzefu pinambyo Manase cenle woo wowi na sege to Haniyeli, Efodi pinambyo we.

²⁴ Zhouzefu pinambyo Efrayimu cenle woo wowi na sege to Kemuweli, Shifitan pinambyo we.

²⁵ Zabulon cenle woo wowi na sege to Elizafan, Parinaki pinambyo we.

²⁶ Isakari cenle woo wowi na sege to Palitiyeli, Azan pinambyo we.

²⁷ Aseri cenle woo wowi na sege to Ayihudi, Shelomi pinambyo we.

²⁸ Nefitali cenle woo wowi na sege to Pedayeli, Amihudi pinambyo we.

²⁹ Poro wele Yawe Yennele laa wo ma yo pe Kana tara ti yeele Izirayeli woolo pe na.»

35

Cara nda tila kan Levi setirige piile pe yeri

¹ Kona, a Yawe Yennele li si para naa Moyisi wi ni wa Mowabu tara funwa lara falafala ti ni, wa Zhuriden gbaan wi yon na, wa Zheriko ca ki yesinme na. Laa wi pye fo:

² «Ki yo Izirayeli woolo pe kan fo pe cara ta wo wa tara nda pe ta korgo ti ni peri kan Levi setirige piile pe yeri, pe cen wa ti ni. Pe yaa ki cara ti kanjgara na lara ti kan pe yeri paa pe yaayoro ti koro wa.

† 34:13 34:13: Cenle nungba li walaga woolo mbele pe pe senre ti yo lagame, Manase cenle walaga ki woolo poro wele (Nombu 26.52-56; 33.54; Zhouz 14.1-2).

³ Levi setirige piile pe yaa cən wa ki cara ti ni, ti kanngara na lara ti yaa pye pe woro paa pe nərə naa yaayoro sannda pyew ti koro wa, konaa mbaa pe yarijende ti teri wa.

⁴ Cara ti kanngara na lara nda ye yaa kan Levi setirige piile pe yeri, ye yaa ti le le ca ki mbogo ki na mbege taanla sa gbon metere cenne kangurugo (500) mbe ca ki maga mbege fili.

⁵ Wa ca ki pungo na mbege maga, ye yaa metere wagakele (1 000) taanla mbe kari yonlo yirisaga kee yeri, mbe metere wagakele (1 000) taanla mbe kari yonloparawa kalige kee yeri, mbe metere wagakele (1 000) taanla mbe kari yonlo tosaga kee yeri, mbe metere wagakele taanla (1 000) mbe kari yonloparawa kamenge kee yeri; ca ki yaa pye wa ki laga ki nandogomo. Ko lara nda to ti yaa pye pe cara ti kanngara na lara re.

⁶ Ye yaa cara kogoloni wo mberi pye cara nda lere mbe ya fe sa karafa wa, ye yaa ti kan Levi setirige piile pe yeri; na lere ka lere gbo, na wi sigi siligi, wi mbe ya fe sa karafa ka ni. Ye yaa cara nafa shyen ma yiri shyen kan pe yeri naa mbe taga wa.

⁷ Cara nda fuun ye yaa kan Levi setirige piile pe yeri, ti yaa pye ca nafa shyen ma yiri kolotaanri naa ti kanngara na lara ti ni.

⁸ Ye yaa ki cara ti wo wa Izirayeli woolo sanmbala pe korogo ki ni mberi kan. Cenle na woolo cara ka lege, li yaa cara legera kan. Cenle na woolo cara si lege, lo yaa cara jenri kan. Cenle nungba nungba pyew li yaa cara ta kan Levi setirige piile pe yeri mbe yala korogo nga li yaa ta ki gbeme pi ni†.»

*Cara nda na lere ka lere gbo,
na wi sigi siligi,
wi mbe ya sa karafa ka ni
(Dete 19.1-13; Zhou 20.1-9)*

⁹ Yawe Yenjele laa para Moyisi wi ni ma yo

¹⁰ wigi yo Izirayeli woolo pe kan fo: «Na yaga ka Zhuriden gbaan wi kon mbe ye wa Kana tara ti ni,

¹¹ ye yaa cara ta wo, nda lere mbe ya fe sa karafa ka ni. Na lere ka lere gbo, na wi sigi siligi, wi mbe ya fe sa karafa ka ni†.

¹² Ki cara ti yaa pye cara nda lere mbe ya fe sa karafa wa, mbe sho lere na wi yaa kufu wi gbowo pi kayanga wo wi yeri; jango legbolere paga kaa gbo na kiti konfenne gbogolomo pi fa kiti kon wi na gben.

¹³ Ye yaa cara kogoloni wo, nda lere mbe ya fe sa karafa ka ni.

¹⁴ Ye yaa taanri wo wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga kee yeri, mbe taanri wo wa Kana tara.

¹⁵ Lere na fuun wi yen Izirayeli woo, naa nambanna konaa nambannjeen laga yoro Izirayeli woolo ye sogowo, na wa ka lere gbo, na wi sigi siligi, wi mbe ya fe sa karafa ki cara kogoloni ka ni.

¹⁶ «Na lere ka lere gbon tuguron yaraga ni, na ki fo wi ka ku, na wi gbonro ti pye, wi pye legbolere. Wi daga poo gbo.

¹⁷ Na wi ka sinndelege tege mboo gbon ki ni, nga ki mbe ya lere gbo, na ki fo wi ka ku, na wi gbonro ti pye, wi yen legbolere. Wi daga poo gbo.

¹⁸ Na wi ka si kanngaga tege mboo gbon ki ni, nga ki mbe ya mbe lere gbo, na ki fo wi ka ku, na wi gbonro ti pye, wi yen legbolere. Wi daga poo gbo.

¹⁹ Lere ɲa wi yaa kufɔ wi gbowo pi kayanɲa wɔ, wi ka legbolere wi yan sanɲa ɲa ni, wuu gbo.

²⁰ Na lere wa ka wi lewee yenle wa panra mboo wɔnrɔɔ nakoma mbe lara mboo sige mboo wa yaraga ka ni, na ki fɔ wi ka ku,

²¹ nakoma na wi ka wi gbɔn kɛngunɔ ni, mbenwe jatere ni, na wi ka ku, ɲa wi gbɔnrɔ ti pye, wi daga poo gbo, katugu wi yen legbolere. Lere ɲa wi yaa kufɔ wi gbowo pi kayanɲa wɔ, wiga wi yan sanga ɲa ni, wuu gbo.

²² Eɛn fɔ, na lere wa ka wi lewee yenle wa wɔnrɔɔ mboo gbo na wi sigi siligi, na wi sigi pye mbenwe ni, nakoma na wi ka wi wa yaraga ka ni mboo gbo, na wi sigi siligi,

²³ nakoma wi ka sinndelege wa wi na, na wi suu yan, na wi ka ku mbege ta wi suu panra, wi si woro na kapege jate wi ni,

²⁴ pa kona kiti kɔnfenne gbogolomɔ pi yaa kiti kɔn ɲa wi lere wi gbo wo naa ɲa wi yaa kufɔ wi gbowo pi kayanɲa wɔ pe sɔɔwɔ, mbe yala kakɔndɛgɛngɛle ngele kɛ tɛgɛ ki wogo ki na ke ni.

²⁵ Kiti kɔnfenne gbogolomɔ pi yaa ɲa wi lere wi gbo wi sho lere ɲa wi yaa kufɔ wi gbowo pi kayanɲa wɔ wi yeri, mboo pye wi sɔngɔrɔ wa ca ɲga wila fe ma saa karafa ki ni.

«ɲa wi lere wi gbo wi daga mbe koro wa ki ni, fɔ saraga wɔfenne to wi sa ku, wo ɲa paa sinme kpoyi pi wo wi na we.

²⁶ Eɛn fɔ, pe ma fe ma saa karafa ca ɲga ni, wi saa karafa ɲga ni, na wi ka yiri wa ki ni mbege kɔngolo ke toro,

²⁷ naɲa ɲa wi yaa kufɔ wi gbowo pi kayanɲa wɔ, na wiga wi yan wa ca ɲga pe ma fe ma saa karafa wa ki punɲo na, wi yaa wi gbo, pa ki se jate wi kapege pye ma lere gbo.

²⁸ Katugu ɲa wi lere wi gbo, wi fe ma saa karafa ca ɲga ni, wi daga mbe koro wa ki ca ki ni fɔ saraga wɔfenne to wi sa ku. Ko punɲo na, wi mbe ya sɔngɔrɔ wa wi tara nda ti kan wi yeri ti ni.

²⁹ «Ki kagala ngele ke yen kɔndɛgele yoro naa ye setirige piile mbele fuun pe yaa yiri ye punɲo na ye kan, na yaga sa cɛn laga o laga.

³⁰ «Na lere ka lere gbo sanga o sanga, ɲa wi lere wi gbo pe mbe ya mboo gbo sɛrefenne legɛrɛ senyoro kala na. Eɛn fɔ, sɛrefɔ nunɲba senyoro se ya ti poo gbo†.

³¹ Legbolere ɲa wi daga poo gbo, yee daga mbe penjara sho mbe wa go sho. Wi daga poo gbo.

³² Pe ma fe ma saa karafa ca ɲga ni, legbolere ɲa wi fe ma saa karafa wa ki ni, ye se ka penjara sho mboo go sho mbe ti wi sɔngɔrɔ wi pan wa wi tara, na saraga wɔfenne to wi fa ku gbɛn.

³³ Tara nda ye yaa sa cɛn wa ti ni, yaga kari tɛgɛ fyɔngɔ ni; katugu legbogo ki ma tara ti tɛgɛ fyɔngɔ ni. Na paga lere gbo wa tara ti na, ti se ya pye kpoyi yaraga ka yege ni, kaawɔ ɲa wi lere wi gbo poo gbo.

³⁴ Ye yaa ka cɛn tara nda ni, yaga kari tɛgɛ fyɔngɔ ni Yenɲele kɔnɔ li ni, to nda mi yaa ka pye mbe cɛn wa ti ni we, katugu mi ɲa Yawe Yenɲele, mi yen ma cɛn laga yoro Izirayeli woolo ye sɔɔwɔ.»

36

*Jɛɛle mbele pɛ pɔri nambala yeri,
pe kɔrɔɔ lime kala*

¹ Makiri pinambyo Galaadi wi setirige piile pe seye teele paa pan Moyisi naa Izirayeli woolo sanmbala pe seye teele pe korogo. Makiri to wo lawi na Manase. Ki seye teele paa yiri wa Zhozefu setirige ki ni.

² A pe si Moyisi wi pye fo: «Yawe Yennele laa ki kono kan mboro na we tafa ma yeri ma yo ma pete gbon ma tara ti ye ele woro Izirayeli woolo we na. Mbe taga wa ko na, Yawe Yennele laa ki kono kan ma yeri naa ma yo ma we sefo Zelofadi wi korogo ki kan wi sumborombiile pe yeri†.

³ Mbe yala ko ni, na paga pori nambala yeri Izirayeli cenle la yege ni, pe to korogo nga pe li, ki yaa wo wa we teleye korogo ki ni mbe taga pe pori nambala mbele yeri pe korogo ki na. Ki ka pye ma, pa ka yaa kon wa we korogo ki na.

⁴ Na Izirayeli woolo pe zhubile† ye le li ka ka gbon, ki jele pe tasaga ki yaa wo wa we cenle li korogo ki ni mbe taga pe pori nambala mbele yeri pe cenle li wogo ki na. Ki ka pye ma, ka yaa kon wa we korogo ki na.»

⁵ Kona, a Moyisi wi si para Izirayeli woolo pe ni ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni, ma pe pye fo: «Tanga yen Zhozefu setirige piile pe cenle li yeri.

⁶ Yawe Yennele li senre nda yo Zelofadi sumborombiile pe wogo ki na ti nda fo: «Nana na ka na ndanla wi mbe ya pori wi yeri. Een fo, ki nana wi daga mbe pye pe to cenle li sege woo wo wa.

⁷ Pa kona Izirayeli woolo pe korogo ka se ka wo cenle la ni mbe kan cenle la yeri. Kona Izirayeli woo nungba nungba pyew wi yaa koro wi teleye korogo ko ni.

⁸ Na korogo ka kan sumboro wa yeri, Izirayeli woolo cengele la ni, wi daga mbe pori nana wa yeri wa pe to cenle li sege woolo pe ni; jango Izirayeli woolo pe ni fuun nungba nungba pe teleye korogo ki koro pe kan.

⁹ Ki ka pye ma, korogo ka se ka wo cenle la ni mbe kan cenle la yeri. Izirayeli cenle nungba nungba pyew li yaa koro wa li yeera korogo ki go na.»

¹⁰ A Zelofadi sumborombiile pe si nga Yawe Yennele laa yo Moyisi wi kan ki pye.

¹¹ A Zelofadi wi sumborombiile Mala, naa Tiriza, naa Ogila, naa Milika konaa Nowa pe si pori pe ndonjepe pe pinambiile pele yeri.

¹² Ki nambala paa pye Zhozefu wi pinambyo Manase wi setirige piile poro seye woolo. Ki kaa pye ma, korogo nga sumborombiile paa ta, a ki si koro wa pe to cenle li ni.

¹³ Yawe Yennele laa ngasegele naa kakondengegele ngele yo Moyisi wi kan, a wi ke yo Izirayeli woolo pe kan, koro wele yen. Ko la pe ta wa Mowabu tara funwa lara falafala ti na, wa Zhuriden gbaan wi yon na, wa Zheriko ca ki yesinne na.

† 36:2 36:2: Nombu 27.7 † 36:4 36:4: Ye le nafa shyen ma yiri ke ke pyew lo paa pye na yinri zhubile ye le. Ki ye le li yenge koloshyen wogo ki pilige ke wogo ki na, Izirayeli woolo mbele paa pye na pe ye kaan kulolo pe Izirayeli woolo ye enle pele yeri, pe ma wo wa kulowo pi ni. Tara lara nda leele pele la jori ma peri, ti ma songoro ti fenne pe na (Levi 25.8-55).

Ngasegele ke yosaga shyen wogo sēwe ŋa pe yinri DETERONŌMU Sēwe wi nawa senre

Deteronōmu sēwe wi yen na para Moyisi wi senyoro ti legere na. Yenŋele li woolo pè gbɔn koni wa Mowabu tara, na jaa mbe ye wa Kana tara ti ni. Eɛn fɔ Yenŋele lāa ki yo Moyisi wi kan fɔ wi se ye wa tara nda lāa yɔn fɔlɔ le mbe kan pe yeri ti ni. Ki kala na, sanni Moyisi wi sa ku, a wi si senre ti le ma para.

Ki kongbanŋa ki na, Izirayeli woolo pāa pye na yanri na toro wa gbinri ye le nafa shyen ŋgele ni, ŋga fuun kila pye, Moyisi wila para ki senre na. Yenŋele lāa pe yege sin ma pe kala li yɔn. Ki kala na, leele pe daga mbe pye sinmbele li ni.

Ko punŋo na, a Moyisi wi si nuru ma para ngasegele ke ke senre na, konaa lasiri kongolo sanŋgala ŋgele Yenŋele lāa kan li woolo pe yeri ke ni. Eɛn fɔ ki kɔ wo ma leele paa tanri ki lasiri kongolo koro ce na. Yenŋele li daga mbe pe ndanla pe kotogo ki ni fuun ki ni. Yɔn finliwe mba Yawe Yenŋele lāa le pe ni, pe daga mbe koro sinmbele pi ni. Na paga ki yɔn finliwe pi yigi, Yenŋele li yaa duwaw pe na, na paga suu jɔgo pe juguye pe yaa ya pe ni. Sēwe wi mege pa ki ta laga ki laga ŋga ki ni. Maga logo *Deteronōmu ko kɔɔ wo yen: «Lasiri shyen woo» nakoma «Mbe nawa to lasiri senre ti na».*

Wa sēwe wi kosaga yeri, Moyisi wi yen naa ye gbegele mbe ku. Wila Zhozuwe wɔ naa tege wa wi ye yɔnlɔ. A wi si yurugo ka kɔ, ŋga ki yen na Yenŋele li sonni li kajenge pyewe pi kala na. Ko punŋo na, a wi si duwaw pye Izirayeli cengele ke ma yiri shyen ke kan, kona mee ku. Wi sila ta mbe ye wa tara nda Yenŋele lāa yɔn fɔlɔ le mbe kan pe yeri ti ni. Eɛn fɔ we yen naga kara naga yaan fɔ: «Yenŋele yɔn senre yofɔ wa fa yiri wa Izirayeli woolo pe sɔgɔwɔ, ŋa Yawe Yenŋele lāa pye na para wi ni gbɔgɔyi paa Moyisi yen» (Dete 34.10). Ki nanja wo wila ki sengbɔrɔ nda ti yo Izirayeli woolo pe kan ma yo fɔ:

Izirayeli woolo, yaa nuru. Yawe Yenŋele lo li yen we Yenŋele le, lo nunŋba li yen Yawe Yenŋele le.

Yawe Yenŋele, ma Yenŋele le, li daga mbɔɔn ndanla ma kotogo ki ni fuun ni, naa ma nawa pi ni fuun konaa ma fanŋga ki ni fuun ni (Dete 6.4-5).

Sēwe wi yen ma kɔɔnlɔ yege ŋga na

Moyisi wi senyoro kongbannda 1.1-4.43

Moyisi wi senyoro shyen woro 4.44-11.32

Yawe Yenŋele li lasiri kongolo 12-26

Duwaw naa Danŋa senre 27.1-28.68

Yinwefɔnŋgo wa yɔn finliwe fɔnmbo pi ni 28.69-30.20

Moyisi wi kapyegele punŋo wogolo 31-34

MOYISI WI SENYORO KONGBANND

1.1-4.43

¹ Senre nda to Moyisi wila yo Izirayeli woolo pe ni fuun pe kan, ma pe ta wa Zhuriden gbaan wi yɔnlɔ yirisaga yeri, wa gbinri wi ni, wa gbunlundegɛ funwa laga falafala ŋga ki yen wa Sufu ca ki yesinme na

ki tanla, wa Paran ca konaa Tofeli, naa Laban, naa Hazeroti naa Dizahabu cara ti sogowo pi ni†.

² Mbe yiri wa Horebu† yanwiga ki na sa gbɔn wa Kadeshi Barineya ca, piliye ke ma yiri nungba tangala ma ma tanga, na maga toro wa Seyiri yanwiga kono li ni we.

³ Izirayeli woolo pe yiringolo wa Ezhipiti tara, ki yeɛ nafa shyen wolo li yenge ke ma yiri nungba wogo, ki pilige kongbannga ki na, senre nda fuun Yawe Yennele laa yo Moyisi wi kan ma yo wi yo Izirayeli woolo pe kan, a wi siri yo pe kan.

⁴ Kila pye ma pe ta paa malaga gbɔn ma ya Amori cenle woolo pe wunlunana Sihon wi ni, wo na wila pye ma cen wa Eshibon ca we; konaa paa ya fun Bazan tara wunlunana Jgi wi ni, wo na wila pye ma cen wa Ashitaroti konaa Edireyi ca ki ni†.

⁵ Ma pe ta wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga yeri, wa Mowabu tara, a Moyisi wi sigi le na leele pe nari ki lasiri senre nda ti ni na yuun fo:

*Yennele laa Izirayeli woolo
pe pye ma yo pe yiri paa kee*

⁶ «Yawe Yennele, we Yennele le, laa para we ni laga Horebu yanwiga ki na ma yo fo: <Ye cen ma mo laga ki yanwiga nga ki nogo ma toro.

⁷ Koni, ye yiri ye ye paara yinre ti kologi yaa kee. Ye kari wa Amori cenle woolo pe tara yanwira lara ti ni, naa ki kanngara na lara ti ni fuun ti ni, naa Zhuriden gbunlundege funwa laga falafala ki ni, naa wa yanwira ti na, naa wa yanwira tigiwen tara ti ni, naa Negevu tara ti ni, naa kogoje yon tara ti ni, wa Kana tara fenne pe tara ti ni, naa Liban tara ti ni, fo sa gbɔn wa gbaan gbenje wi na, Efirati gbaan we.

⁸ Ye wele, migi tara ti kan ye yeri, ye ye wa ti ni yeri sho yeri ta, to nda mi na Yawe Yennele mila wugu mberi kan ye teleye pe yeri: Abirahamu naa Izaki naa Zhakobu, konaa mbe kari kan pe setirige piile pe yeri poro pungo na.»

*Moyisi wila kiti konfenne tegetega
(Eki 18)*

⁹ «Kona, a Moyisi wi si pe pye fo: <Ki wagati wi ni, mila ki yo ye kan ma yo mi nungba se ya yere ye ni fuun ye go kala li ni.

¹⁰ Yawe Yennele, ye Yennele le, li ti a ye se ma lege jenge nala na wi ni paa naayeri wonngolo ke yen.

¹¹ Yawe Yennele, ye teleye pe Yennele le, li ti ye lege naa jenge fo sa gbɔn tegesaga waga kele (1 000), li duwaw ye na paa yege nga na laa ki yon folo kon ye yeri we.

¹² Een fo, ye daga mbege jen fo mi nungba se ya mbaa ye kangbangala, naa ye jorowo kagala konaa ye kendige kagala ke yege woo.

¹³ Ye nambala pele wo wa ye cengele ke ni, mbele pe yen ma kala jen konaa ma jilige, a paa pe metanga yinri. Mi yaa pe tege ye go na.»

¹⁴ A ye silan yon sogo ma yo senre nda mi yo ti yen ma yon.

¹⁵ Kona, mbele paa pye ye cengele ke teele, ma jilige, ma kala jen, a paa pe metanga yinri, a mi si pe tege teele leele waga kelengele (1 000) go na,

† 1:1 1.1: Cara nda paa pye na yinri Sufu, naa Paran, naa Tofeli, naa Laban, naa Hazeroti konaa Dizahabu lere siri saga jen nala. Ti sila pye ma lali Zheriko ca ki ni. † 1:2 1.2: Horebu yanwiga ko nungba ko ki yen Sinayi yanwiga ye. † 1:4 1.4: Nombu 21.21-35

naa leele cɛnɛ cɛnɛ go na, naa leele nafa shyen ma yiri kɛ kɛ go na konaa leele kɛ kɛ go na; a pɛ pye ye cɛngɛlɛ ke kagala yɛgɛ wɔfɛnnɛ.

¹⁶ Ki wagati wi ni, mila ki yo maga ngban ye kagala yɛgɛ wɔfɛnnɛ pe ni ma yo fɔ: <Yaa ye sefɛnnɛ pe kiti kɔnkagala ke nuru jɛngɛ, yaa kiti sinjɛ kɔɔn pe sɔgɔwɔ nakoma pe nambanmbala pe sɔgɔwɔ.

¹⁷ Yaga kaa kiti wi kɔɔn mbaa cɔnri. Ɛɛn fɔ, yaa nuru legbɔɔlɔ poro naa lepigile ke yeri, yaga kaa leele woo leele ni. Yaga ka fyɛ lere wa kpɛ yɛgɛ, katugu ye daga mbe kiti wi kɔn Yɛnnɛlɛ lo mɛgɛ ni. Kiti kɔnkala na ka ngban mbe ye nawa wɔ, yaa paan li ni na kɔrɔgɔ mbeli yɛgɛ wɔ.>

¹⁸ Ki wagati wi ni, nga yaa daga mbe pye, mila ki yo ye kan.

*Izirayɛli woolo paa leele tun
pe sa Kana tara kagala
ke yewe*

(Nɔmbu 13-14)

¹⁹ «Ko pungo na, a wɛ si yiri wa Horebu yanwiga ki tanla, mɛɛ ki gbɪnri gbɔlɔ fyɛrɛ woo ɲa yɛ yan wi pari ma toro. A wɛ si Amɔri cɛnlɛ woolo pe yanwira tara kologo ki lɛ ma kari, paa yɛgɛ ɲga na Yawe Yɛnnɛlɛ, we Yɛnnɛlɛ lɔa ki yo we kan we. A wɛ si saa gbɔn wa Kadeshi Barineya ca.

²⁰ Kona, a mɪ si ye pye fɔ: <Ye mbele! Yɛ gbɔn laga Amɔri cɛnlɛ woolo pe yanwira tara ti ni, to nda Yawe Yɛnnɛlɛ, we Yɛnnɛlɛ li yɛn na kaan we yeri we.

²¹ Ye wele! Yawe Yɛnnɛlɛ, ye Yɛnnɛlɛ li tara ti le ye kɛɛ. Ye kari ye sari sho yeri ta, paa yɛgɛ ɲga na Yawe Yɛnnɛlɛ, ye tɛlɛye pe Yɛnnɛlɛ lɔa ki yo ye kan we. Yaga ka fyɛ, ye sunndo wiga si ka kɔn ye na.>

²² Kona, a ye ni fuun yɛ si pan na kɔrɔgɔ mala pye fɔ: <Ye ti we leele pele tun wa we yɛɛ yɛgɛ pe sa tara ti yanri, peri wele, peri jɛn, jango we yaa toro kɔɔn na ni konaa we yaa ye cara nda ni, pe pan pege yɛgɛ yo we kan.>

²³ Nga yaa yo, a mɪgi yan ye jatere wi yɛn ma yɔn. A mɪ si nambala kɛ ma yiri shyen wɔ ye ni. Leele nungba nungba la yiri ye cɛngɛlɛ ke nungba nungba ke ni.

²⁴ A pɛ si kari wa yanwira lara ti yeri ma saa gbɔn wa Ɛshikoli gbunlundɛgɛ ki na, maga yanri maga wele.

²⁵ A pɛ si tara ti yarilire ta lɛ ma pan mari naga we na. Wa pe sɛnyoro ti ni, paa we pye ma yo fɔ: <Tara nda Yawe Yɛnnɛlɛ, we Yɛnnɛlɛ li yɛn na kaan we yeri, ti yɛn ma yɔn.>

²⁶ Konaa ki ni fuun yaa je ma yo ye se kari wa ti ni. Yaa yiri ma je Yawe Yɛnnɛlɛ, ye Yɛnnɛlɛ li sɛnyoro ti na†.

²⁷ Yaa pye na kɔngori li na wa ye paara yinrɛ ti ni ma yo fɔ: <We yɛn ma Yawe Yɛnnɛlɛ li mben, ko kala na li we yirige wa Ezhipiti tara ti ni mbe pan mbe we le Amɔri cɛnlɛ woolo pe kɛɛ, jango pe we tɔngɔ.

²⁸ We mbe ya kari se? We sefɛnnɛ pɛ we wire ti fanla we na ma yo fɔ ki tara woolo pɛ tugbɔlɔ ma ngbanngban ma we we na. Pe cara ti tugbɔlɔ, malaga sigemboro nda pɛ kan mari maga, a ti yagara na gbɔɔn fɔ wa yɛnnɛlɛ na; fɔ pɛ yɛrɛ lɛtitɔnlogɔ Anaki setirige piile pe yan wa.>

²⁹ A mɪ si ye yɔn sogo ma yo fɔ: <Ye sunndo wiga ka kɔn, yaga si ka fyɛ pe yɛgɛ.

† 1:26 1.26: Dete 9.23; Ebu 3.16

³⁰ Yawe Yennele, ye Yennele lo na li yen na tanri ye yege, lo jate li yaa malaga ki gbɔn ye kan, paa yege nga na lāa ki gbɔn ye kan wa Ezhipiti tara ye yege na we.

³¹ Wa gbinri wi ni, yoro jate yāa ki yan yege nga na Yawe Yennele, ye Yennele lāa ye go kala li le wa ye kondangala li ni fuun li ni, fɔ ma pan ma gbɔn lagame; paa yege nga na lere maa wi pinambyɔ korɔsi we†.

³² Konaa ki ni fuun, yee taga Yawe Yennele, ye Yennele li na.

³³ Lo na lāa pye na ye yege sinni wa ye kondangala li ni, na lara nda ye yaa la ye paara yinre ti kanni la cɛn ti lagajaa ye kan. Yembine lāa pye na ye yege sinni kason titɔnlɔgɔ yerege ka ni, yɔnlɔ na, na ye yege sinni kambaaga titɔnlɔgɔ yerege ni na kono li nari ye na†.

*Yennele lāa Izirayeli woolo
pe kongɔrimɔ pi fɔgɔ tɔn pe na*

³⁴ «Kona, a Yawe Yennele li si ye kongɔrimɔ pi logo mɛɛ nawa ngban ma wugu ma yo fɔ:

³⁵ «Ki nala pilige woolo mbele pɛ yiri ma je, wo wa kpɛ se tara tiyɔnrɔ nda mīla wugu mbe kan ye tɛleye pe yeri ti yan yenle ni†.

³⁶ Kaawɔ Yefune pinambyɔ Kalebu wo nungba wi yaa ti yan. Tara nda wila saa yanri ma wele, mi yaa ti kan wo naa wi setirige piile pe yeri, katugu wilan nandanwa kala li pye mali yɔn fili wi nawa pi ni fuun ni†.»

³⁷ «Yawe Yennele lāa nawa ngban na ni fun ye kala na, mala pye fɔ: «Mboro fun, ma se ye wa ki tara ti ni†.

³⁸ Eɛn fɔ, Nuni pinambyɔ Zhozuwe ŋa wi yen ma sagafɔ, wo wi yaa ye wa ti ni. Kotogo le wi ni; katugu wo wi yaa Izirayeli woolo pe yege sin pe tara ti shɔ peri ta.

³⁹ Ye piile jɛle jɛle poro na, poro mbele yāa pye na para pe sɛnrɛ na fɔ ye juguye pe yaa ka pe koli, poro mbele nala pe fa kajenge naa kapege ki jɛn mbege wo ki yɛɛ ni, poro pe yaa ka ye wa tara ti ni. Poro mi yaa kari kan pe yeri ti pye pe korɔgɔ.

⁴⁰ Eɛn fɔ, yoro wo na, ye songɔrɔ, yaa kee wa gbinri wi ni, wa Kɔgoje yɛɛn wi yeri.»

⁴¹ «Ki kaa pye ma, a yɛ silan yɔn sogo ma yo fɔ: «Wɛ kapege pye Yawe Yennele li na. Koni we yaa yiri mbe kari sa malaga ki gbɔn paa yege nga na Yawe Yennele, we Yennele ligi yo we.» A ye ni fuun nungba nungba yɛ si ye malingbɔnyaara ti le mbe sa to yanwira tara woolo pe na, naga jate ndɛɛ ki kala li se ngban.

⁴² Eɛn fɔ, Yawe Yennele lāa na pye fɔ: «Ki yo pe kan fɔ paga ka kari wa yanwira ti na sa malaga ki gbɔn, katugu mi woro wa pe ni. Pe yaa ti pe juguye pe pe gbo.»

⁴³ Mīla ki sɛnrɛ ti yo ye kan, eɛn fɔ, ye sila logo na yeri. Yāa yiri ma je Yawe Yennele li sɛnyoro ti na, ma ye yɛɛ gbɔgɔ ma kari wa yanwira ti na.

⁴⁴ Kona, Amɔri cɛnle woolo mbele pāa pye ma cɛn wa ti na, a pɛ si tigi ma pan ma to ye na, ma ye purɔ paa yege nga na sɛnrɛge ma kaa lere purɔ we. Pāa ya ye ni maga le wa Seyiri tara fɔ ma saa gbɔn wa Ɔrima ca ki na.

⁴⁵ Ye songɔrɔsaga, yāa pan ma gbele Yawe Yennele li yege sɔgɔwɔ, eɛn fɔ, li sila logo ye yeri; li sila nungbolo jan ye yeri yere.

† 1:31 1.31: Dete 8.2-5; Kapye 13.18 † 1:33 1.33: Eki 13.21; 40.34-38 † 1:35 1.34-35: Ebu 3.18

† 1:36 1.36: Nombu 13.6; 14.24; Zhozu 14.6-14 † 1:37 1.37: Nombu 20.2-13; 27.12-14

⁴⁶ Kona, a yè si cén wa Kadēshi Barineya ca ma mo wa jenge†.

2

*Izirayeli woolo pàa Edōmu tara,
naa Mowabu tara konaa Amō tara
ti sōlōgo ma toro*

¹ «Ko pungo na, a wè si yege kaw mēe songoro ma kari wa gbinri wi ni, wa Kōgoje yēen wi yeri paa yege nga na Yawe Yēnḡele làa ki yo na kan we. Waa piliye lēgere pye na Seyiri yanwiga ki mari†.

² «Pilige ka, a Yawe Yēnḡele li silan pye fō:

³ «Ki yanwiga nga yēge maga ma mo na. Koni ye yiri yaa kee wa yonloparawa kameḡge kēe yeri.»

⁴ Làa na pye ma yo mbege tunḡo nga ki kan ye yeri fō: «Ye yaa sa toro le ye sefenne, Ezawu setirige piile wele, pe tara konlo li tanla. Poro mbele pe yen ma cén wa Seyiri tara ti ni we. Pe yaa ka fyē ye yege, ēen fō, ye ye yēe yingiwe jēn pe ni†,

⁵ yaga ka sa to pe na malaga ni, katugu mi woro na yaraga ka kaan ye yeri wa pe tara, ali sa sun tōlōgo kansaga nunḡba san. Mā jēn mī Seyiri yanwiga tara ti kan Ezawu† wi yeri kōrōgo

⁶ Yaakara nda ye yaa ka konaa tōnmō mba ye yaa wō wa pe yeri, ye yaa pi lo.

⁷ Katugu Yawe Yēnḡele, ye Yēnḡele li duwaw ye na ye tunndo ti ni fuun ni. Yāa pye na tanri wa ki gbinri gbolo li ni sanga ḡa ni, làa pye na ye kōrosi. Maga le wa, ki yele nafa shyen wolo loli na yēen, Yawe Yēnḡele li yen ye ni. Yaraga ka kpē si ye la.»

⁸ «Wāa kē ma toro ma lali we sefenne pe ni, Ezawu setirige piile wele, poro mbele pe yen ma cén wa Seyiri yanwira tara ti ni we. Wāa gbunlundege kono li sōlōgo ma toro, konaa Eyilati ca naa Eziyon Geberi ca ki ni, mēe saa kē ma Mowabu tara gbinri kono li le na kee.

⁹ Kona, a Yawe Yēnḡele li silan pye fō: «Yaga ka Mowabu cēnle woolo pe yon ja, yaga ka to pe na malaga ni, katugu mi se ka yaraga ka kan ye yeri mbe yiri wa pe tara ti ni. Mī Ari tara ti kan poro Loti setirige piile pe yeri ti pye pe woro†.» »

¹⁰ (Faa pa Emimu cēnle woolo pàa pye ma cén wa ki tara ti ni. Ki cēnle làa pye ma gbōgo, a pē lēge konaa ma tōnlondōnlo paa Anaki setirige piile pe yen.

¹¹ Leele pàa pye na pe jate Erefayi cēnle woolo poro pele, paa Anaki setirige piile pe yen. Eēn fō, Mowabu cēnle woolo poro la pye na pe yinri Emimu cēnle woolo.

¹² Faa Hōri cēnle woolo poro pàa pye ma cén wa Seyiri tara. A Ezawu setirige piile pē si kaa pe purō, ma pe tōngō, mēe cén wa tara ti ni pe yonlo, paa yege nga na Izirayeli woolo pēge wogo nunḡba ki pye tara nda Yawe Yēnḡele làa kan pe yeri ti pye pe woro ti wogo ki na we.)

¹³ «Kona, Yawe Yēnḡele li si we pye fō: «Koni ye yiri yaa kee, ye Zerēdi lafogo ki kōn ye yiri.» A wè sigi pye ma.

† 1:46 1.41-46: Nōmbu 14.39-45 † 2:1 2.1: Nōmbu 21.4 † 2:4 2.4: Zhene 36.8 † 2:5 2.5: Edomu naa Mowabu konaa Amō pàa pye Izirayeli wi sefenne pele, mbele Yēnḡele làa tara ta kan pe yeri kōrōgo, paa yege nga na li mbāa ka ta kan Izirayeli wi yeri we. † 2:9 2.9: Mowabu cēnle woolo pe sinndi wi yiri laga nga na, yege wele wa Zhene 19.30-38laga ki ni.

14 Wagati ɲa wàa pye tangala li na, ma yiri wa Kadēshi Barineya ca, fɔ ma saa Zerēdi lafogo ki kɔn ma yiri, wila pye yeɛ nafa ma yiri kɛ ma yiri kolotaanri. Ki wagati wi ni, nambala mbele fuun pe mbaa ya malaga gbɔn, a pɛ ku ma kɔ, paa yeɛ ɲga na Yawe Yɛnɲɛlɛ lāa wugu ki wogo ki na ma pɛ kan we†.

15 Yawe Yɛnɲɛlɛ lo jate lāa yiri pe kɔrɔgɔ wa paara yinre censaga ki ni, ma pe tɔngɔ, fɔ a pɛ saa kɔ pew.

16 «Nambala mbele pe mbaa ya malaga gbɔn, naa pāa kaa ku ma wɔ wa leele sanmbala pe sɔgɔwɔ sanga ɲa ni,

17 a Yawe Yɛnɲɛlɛ li si para na ni ma yo fɔ:

18 «Koni ye yaa Mowabu tara kɔnɔ li kaanla mbe Ari tara ti kɔn mbe yiri.

19 Ye yaa sa gbɔn wa Amɔ cɛnlɛ woolo pe tara ti yɛsinmɛ na. Yaga ka pe yon ja, yaga si ka malaga gbɔn pe ni, katugu mi se ka tara ta kɛ kan ye yeri mbe yiri wa Amɔ cɛnlɛ woolo pe tara ti ni. Migi tara ti kan Loti setirige piile poro yeri ti pye pe woro†.»

20 (Ki tara pāa pye nari jate fun Erefayi cɛnlɛ woolo poro tara; katugu faa Erefayi cɛnlɛ woolo poro pāa pye ma cɛn wa. Amɔ cɛnlɛ woolo poro la pye na pe yinri Zanzumimu cɛnlɛ woolo.

21 Ki leele pāa pye fanɲga ni, ma lɛɛ konaa ma tɔnlɔndɔnlɔ paa Anaki setirige piile pe yɛn. Eɛn fɔ, Yawe Yɛnɲɛlɛ lāa ti a Amɔ cɛnlɛ woolo pɛ ki leele pe tɔngɔ ma pe tara ti sho mari ta, mɛɛ cɛn wa ti ni pe yɔnlɔ.

22 Ki nunɲba ko Yawe Yɛnɲɛlɛ lāa pye fun Ezawu setirige piile pe kan. Poro mbele pe yɛn ma cɛn wa Seyiri tara we. Lāa Hɔri cɛnlɛ woolo pe tɔngɔ pe kan. A pɛ pe tara ti sho mari ta, ma cɛn wa ti ni pe yɔnlɔ ali ma pan ma gbɔn nala.

23 Ki nunɲba ko kila pye Avi cɛnlɛ woolo pe na, poro mbele pāa pye ma cɛn wa kapire ti ni, fɔ ma saa gbɔn wa Gaza ca ki na. Kafitori cɛnlɛ woolo†, poro mbele pāa yiri wa Kafitori tara, a poro si pan ma pe tɔngɔ, mɛɛ cɛn wa tara ti ni pe yɔnlɔ.)

24 «Ko punɲo na, a Yawe Yɛnɲɛlɛ li sigi konɔ kan ma yo fɔ: «Ye yiri yaa kee. Ye Arino lafogo ki kɔn ye yiri. Mi yaa Amɔri cɛnlɛ woolo naɲa Sihon wi le ye kɛɛ, Eshibon ca wunlunana we, konaa wi tara ti ni fuun ti ni. Yege lɛ yaa malaga gbɔn wi ni, yoo tara ti sho yeri ta.

25 Mi yaa ki lɛ nala mbe ti cɛngele ngele fuun ke yɛn laga tara ti na kaa fye ye yege. Pe sunndo wi yaa la kɔɔn ye kala na; na paga ye sɛnrɛ logo sanga ɲa ni, pe yaa la seri, pe jatere wi yaa piri pe na.»

Izirayeli woolo

pāa ya wunlunana Sihon wi ni

(Nɔmbu 21.21-30)

26 «Kona, a mi si pitunmbolo torogo ma yiri wa Kedemoti gbinri wi ni ma yo pe kari Eshibon ca wunlunana Sihon wi kɔrɔgɔ pe saga yeyinɲge sɛnrɛ nda ti yo wi kan fɔ:

27 «Ki yaga wɔɔn tara ti pari we toro. Konɲbɔgɔ ko we yaa lɛ la kee. We se kɛ kalige na, we se si kɛ kamɛnɲge na.

28 Yaakara nda we yaa ka naa tɔnmɔ mba we yaa wɔ, we yaa ki penjara ti sara ma yeri. We yɛn na jaa mbe tanga mbe toro ko cɛ.

† 2:14 2:14: Nɔmbu 14.28-35 † 2:19 2:19: Zhene 19.38 † 2:23 2:23: Kafitori cɛnlɛ woolo mbele pɛ para pe sɛnrɛ na lagame pāa pye Filisiti tara fenne pe teleye.

²⁹ Ezawu setirige piile, poro mbele pe yen ma cən wa Seyiri tara, konaa Mowabu cənle woolo mbele pe yen ma cən wa Ari tara, paa kono kan we yeri ma fun, a wè pe tara ti pari ma toro. Mboro fun yenle ki na maga pye we kan ma, fə we sa Zhuriden gbaan wi kən we ye wa tara nda Yawe Yennele, we Yennele li yen na kaan we yeri ti ni.»

³⁰ Eən fə, Eshibon ca wunlunaŋa Sihon wila je ma yo waga ka toro wa wi tara. Wila je katugu Yawe Yennele, we Yennele lāa ti wila yere kala na konaa maa kotogo ki ngban wi na, janjo mboo le ye kēē paa yēē ŋga na kila pye we.

³¹ Ko punŋo na, a Yawe Yennele li silan pye fə: «Wele, koni mi yen na Sihon wi nii ye kēē konaa wi tara ti ni. Ye yiri yege le yaa tara ti shoo.»

³² Kona, a Sihon wì si yiri wo naa wi malingbōonlo pe ni fuun pe ni, ma we fili malaga ni, ma to we na wa Yahazi laga ki na.

³³ Yawe Yennele, we Yennele le, a li suu le we kēē. A wè si ya wo naa wi pinambiile, naa wi malingbōonlo pe ni fuun pe ni.

³⁴ A wè suu cara ti ni fuun ti sho mari ta, ma leele pe tongo pew Yawe Yennele li kan; nambala, naa jēēle konaa piile pe ni, we sila wa kpe yaga go na.

³⁵ Cara nda wāa sho, yaayoro naa yarijende nda wāa yan wa ti ni, to wāa koli we yēē kan cē.

³⁶ Maga le wa Aroyeri ca ki na, ko ŋga ki yen wa Arino lafogo ki yon na, naa ca ŋga ki yen wa gbunlundege ki ni ki na, fə ma saa gbōn wa Galaadi tara ti na. Ko ca ko ka si fanŋga ta we na. Katugu Yawe Yennele, we Yennele lāa pe ni fuun pe le we kēē.

³⁷ Eən fə, wè sila jiri Amō cənle woolo pe tara ti na, naa Yabōki lafogo yon tara ti laga ka kpe na, naa yanwira tara cara ti ni. Lara nda Yawe Yennele, we Yennele lāa yo waga ka jiri ti na, we sila jiri ko ka kpe na.

3

Izirayeli woolo paa ya wunlunaŋa Ōgi wi ni (Nombu 32.1-42)

¹ «Ko punŋo na, a wè si kē ma Bazan tara kono li le na kēē; eən fə, a Bazan tara wunlunaŋa Ōgi wì si yiri we koroŋo wo naa wi malingbōonlo pe ni fuun pe ni ma saa to we na malaga ni wa Edireyi ca.

² Kona, a Yawe Yennele li silan pye fə: «Maga ka fyē wi yēē, katugu mi yen naa nii ma kēē wo naa wi malingbōonlo pe ni fuun pe ni, naa wi tara ti ni fuun ti ni. Ma yaa wi pye paa yēē ŋga na maa Amōri cənle woolo pe wunlunaŋa Sihon ŋa wila pye ma cən wa Eshibon ca wi pye we.»

³ Kì pye ma, Yawe Yennele, we Yennele le, lāa Bazan tara wunlunaŋa Ōgi wi le we kēē wo naa wi malingbōonlo pe ni fuun pe ni. A wè pe ni fuun pe gbo, ali nungba wo sila koro go na.

⁴ Kona, a wè suu cara ti ni fuun ti sho mari ta, ka kpe sila koro ŋga we sila sho. Tila pye ca nafa taanri wa Arigobu tara, to tila pye Ōgi wi wunluwo tara re, wa Bazan tara.

⁵ Paa malaga sigemboro kan maga cara ti ni fuun ti maga, nda tila pye ma yagara yagara. Kōoro la pye ti na, ti sōgyaara tila pye tuguron woro. Mbe taga wa ko na, wāa kapire legere sho fun, nda malaga sigemboro sila pye mberi maga.

⁶ Wàa ki cara ti ni fuun ti tongo, ma nambala naa jeele konaa piile pe ni fuun pe gbo ma pe ko paa yege nga na wàa ki pye wa Eshibon ca wunlunaŋa Sihon wi tara we.

⁷ Eɛn fɔ, yaayoro to naa yarijende nda tila pye wa cara ti ni, wàa ti koli we yee kan.

⁸ «Ki wagati wi ni, pa wàa Amori cenle woolo pe wunlumbolo shyen pe tara ti sho yeen. Paa pye ma cen wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga yeri, maga le wa Arino lafogo ki na, fɔ ma saa gbɔn wa Erimo yanwiga ki na.

⁹ Sidon ca fenne paa pye na Erimo yanwiga ki yinri Siriyon, a Amori cenle woolo poro naga yinri Seniri.

¹⁰ Wàa funwa lagbogo cara ti ni fuun ti sho mari ta, naa Galaadi tara ti ni fuun, naa Bazan tara ti ni fuun, fɔ ma saa gbɔn wa Salika naa Edireyi cara ti na. To la pye Bazan tara wunlunaŋa Ōgi wi wunluwo cara to ta.

¹¹ (Bazan tara wunlunaŋa Ōgi wo nungba wila koro go na Erefayi cenle woolo pe ni. Wi sinleyaraga kila pye tuguron wogo. Ki titonlwo pila we metere tijere na, a ki gbeme pila kee metere shyen yeri. Ki yen wa Amo cenle woolo pe cagbogo Araba ki ni bere.)

Zhuriden yonlo yirisaga

kee tara ti yeelekala

Izirayeli cengele kele na

¹² «Ki wagati wi ni, wàa ki tara ti ni fuun ti sho mari ta. Maga le wa Aroyeri ca ki na, wa Arino lafogo yon ki na fɔ ma saa gbɔn wa Galaadi yanwira tara ti walaga ki na konaa ki cara ti ni fuun ti ni, mila ti kan Uruben cenle woolo naa Gadi cenle woolo poro yeri.

¹³ Mila Galaadi tara ti walaga sannga ki kan Manase cenle li walaga woolo pe yeri, naa Bazan tara wunlunaŋa Ōgi wi wunluwo tara ti ni fuun ti ni. Ko ki yen Arigobu tara ti ni fuun, mbe pinle Bazan tara ti ni fuun ti ni. (Ki tara to paa pye na yinri Erefayi tara.

¹⁴ Manase setirige pyo Yayiiri wo la saa Arigobu tara ti ni fuun ti sho mari ta, fɔ ma saa gbɔn wa Geshuri tara fenne naa Maaka tara fenne pe tara konlo li na. A wi suu yera mege ki taga ki Bazan tara kapire ti na. Pe maa ti yinri Yayiiri kapire ali ma pan ma gbɔn nala.)

¹⁵ Mila Galaadi tara ti kan Manase pinambyo Makiri wo yeri.

¹⁶ Maga le wa Galaadi tara ti na fɔ ma saa gbɔn wa Arino lafogo ki na, mila ki tara ti kan Uruben cenle woolo naa Gadi cenle woolo poro yeri. Arino lafogo lapyo wo wila pye konlo wa yonloparawa kalige kee yeri, a Yaboki lafogo ko pye konlo poro naa Amo cenle woolo pe tara ti sogowo.

¹⁷ Mila funwa laga falafala ki kan pe yeri fun fɔ ma saa gbɔn wa Zhuriden gbaan wi na. Wo wi yen tara ti konlo le wa yonlo tosaga kee yeri, maga le wa Kinereti logbogo ki na fɔ ma saa gbɔn wa Kogaje kuwo wi na, ko kogaje we, wa yonloparawa kalige kee yeri, fɔ wa Pisiga yanwiga tigiwen pi ni, yonlo yirisaga yeri.

¹⁸ «Ki wagati wi ni, a mi sigi tunngo nga ki yo pe kan ma yo fɔ: <Yawe Yenjele, ye Yenjele le, ligi tara nda ti kan ye yeri ti pye ye woro. Eɛn fɔ, ye ni, mbele fuun pe mbe ya malaga gbɔn, pe pe malingbonyaara ti le pe keli pe sefenne Izirayeli woolo pe yege.

¹⁹ Ye jeele, naa ye piile poro ce pe yaa koro wa cara nda mi kan ye yeri ti ni, konaa ye yaayoro ngbeleye yi ni. Migi jen ma yo yaayoro legere yen ye yeri.

²⁰ Pe yaa koro wa ƒo Yawe Yɛnnɛle li sa ti ye sefenne pe sa cɛn yeyinɛge na paa ye yɛn. Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li yɛn na tara nda kaan ye yeri wa Zhuriden gbaan wi punɔgo na, ƒo pe sari sho ti pye pe woro. Ko punɔgo na, ye ni fuun nunɔba nunɔba ye songoro wa tara nda yɛ ta ta koroɔgo ti ni, to nda mi kan ye yeri we†.

²¹ Ki wagati wi ni, mila ki sɛnrɛ nda ti yo Zhozuwe wi kan ƒo: «Mboro jate, mɔga yan paa yɛge nga na Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li Amɔri cɛnle woolo pe wunlumbolo shyen pe pye we. Zhuriden gbaan ma yaa wi kɔn mbe ye wunluwo tara nda fuun ni, pa li yaa ki wunlumbolo pe pye ma fun.

²² Yaga ka ƒye, katugu Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle le, li yaa malaga ki gbɔn ye kan.»

Yɛnnɛle lɔa yo

Moyisi wi se ye wa Kana tara

²³ «Kona, a mi si Yawe Yɛnnɛle li yɛnri nɔgbanga ma yo ƒo:

²⁴ «We ƒo, Yawe Yɛnnɛle, mɔga le nɔɔ gbɔɔwo po naa ma yawa pi nari mi na ma tunmbyee na na. Yarisunɔgo ko ka woro wa naayeri konaa laga tara ti na, nga ki mbe ya mbaa ki kagala ngele mɔ pye ke piin ki yawa gbɔɔ mba pi cɛnle li ni.

²⁵ Ki yaga, mila ma yɛnri, ma ti mbe Zhuriden gbaan wi kɔn mbe yiri, ki tara tiyɔnrɔ nda ti yɛn wa gbaan wi keɛ nga na, mberi yan yɛnle ni, ki yanwira tara tiyɔnrɔ re, to naa Liban tara ti ni.»

²⁶ Eɛn ƒo, Yawe Yɛnnɛle lɔa nawa nɔgban na ni ye kala na, li sila logo na yeri. Lɔa na pye ƒo: «Ki yala ma, maga ka para na ni naa ko sɛnrɛ to na.

²⁷ Lugu wa Pisiga yanwiga ki go na, mɔɔ yɛge ki yirige ma wele wa yɔnlo tosaɔga yeri, naa yɔnloparawa kameɛge keɛ yeri, naa yɔnloparawa kalige keɛ yeri konaa yɔnlo yirisaga yeri, ma tara ti wele jɛɛge. Eɛn ƒo, maga jɛn ma yo ma se Zhuriden gbaan wi kɔn†.

²⁸ Ma tunɔdo ti yo Zhozuwe wi kan, maa kotogo ki kan wi na, ma fanɔga le wi ni, katugu tara nda ma yaa yan yɛnle ni, wo wi yaa ki leele mbele pe yɛge sin mbe gbaan wi kɔn, mbe ye pe ni wa ti ni, mberi yɛle pe na ti pye pe woro.»

²⁹ «Kona, a wɛ si cɛn laga ki gbunlundege nga ki ni, wa Beti Pewɔri ca ki yɛsinme na.

4

Yaa tanri Yɛnnɛle li nɔgasegele

ke na

¹ «Moyisi wila yo naa ƒo: «Koni, Izirayeli woolo, mi yɛn na ye nari nɔgasegele naa kakɔndɛɛɛgele ngele ni, yaa ke nuru na yeri. Ye ke le yaa tanri ke na, jango ye koro yinwege na; Yawe Yɛnnɛle, ye teleye Yɛnnɛle li yɛn na tara nda kaan ye yeri, yeri sho yeri ta.

² Nɔgasegele ngele mi yɛn na nari ye na, yaga ka ka taga ke na, yaga si ka ka kɔn ke na. Eɛn ƒo, yaa tanri Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li nɔgasegele ngele mila kaan ye yeri ke na†.

† 3:20 3.18-20: Zhozu 1.12-15 † 3:27 3.27: Nambu 27.12-14; Dete 32.48-52 † 4:2 4.2: Naga 22.18-19

³ Yawe Yennele, ye Yennele laa nga pye yarisunngo Baali Pewori† ki wogo ki na, yoro jate yaa ki yan yenle ni. Ye ni, mbele fuun paa ki gbogo laa pe gbo pew ma pe ko.

⁴ Een fo, yoro mbele yaa koro sinmbele Yawe Yennele, ye Yennele li kan, ye ni fuun ye yen yinwege na nala.»

⁵ «Ye wele, mi ye naga ngasegele naa kakonndegengele ke ni paa yegge nga na Yawe Yennele, na Yennele ligi yo na kan we, jango yaa tanri ke na wa tara nda ye yaa sa ye mberi sho mberi ta ti ni.

⁶ Ye ke le yaa tanri ke na. Ko ki yaa ti tara sannda ti woolo paa ye yaan tijinliwe fenne naa kajenmbele. Pe yaa kaa ke senre nuru mbe sila yuun fo: «Ki cenle gbenle na li yen cenle na li woolo pe kala jen ma jilige del»

⁷ Kaselege ko na, cengele ke ni, la woro wa, ali ngele ke tugbolo wa ke ni, na li yarisunndo ti yen li tanla toon paa yegge nga na Yawe Yennele, we Yennele li yen we tanla toon we; sanga o sanga waga li yeri li we saga, li ma we saga.

⁸ Cenle gbenle lo la woro wa, na li ngasegele naa li kakonndegengele ke yen ma sin paa ki lasiri na fuun mila kaan ye yeri nala wi yen.

Yennele laa li yee naga wa Horebu yanwiga ki na

⁹ «Een fo, ye ye yee yingiwé jen jenge, yaa ye yee korosi jenge. Yaga ka fegge kagala ngele ke pye ye yan ke na. Ma ti ke koro wa ma jatere wi ni ma yinwege piliye yi ni fuun ni. Maa ke nari ma pinambiile pe na konaa ma pishyenwoolo pe na.

¹⁰ «Yaa yere Yawe Yennele, ye Yennele li yegge sogowo wa Horebu yanwiga ki tanla pilige nga ni, yaa nawa tuun ki na. Ki pilige ki ni, laa na pye fo: «Ki leele mbele pe gbogolo laga na yegge sogowo, mi yaa na ngasegele ke yo pe kan, jango pege forogo paa fye na yegge pe yinwege piliye yi ni fuun yi ni laga tara ti na; konaa paa ke nari pe piile pe na fun.»

¹¹ Ki wagati wi ni, yaa fulo wa yanwiga ki tanla ma yere le ki nogo, ma yala kila pye na yiin kason. A kason yinne laa yinrigi wa diwi naa kambaga wogo ki nandogomo na kee wa yennele na.

¹² Yawe Yennele laa para ye ni wa kason ki nandogomo. Yaa li senyoro ti logo, een fo, ye sila wire kpe yan; li magala lo nungba yaa logo†.

¹³ Laa li yon finliwe senre ti yo ye kan ma yo yaa tanri ti na. To ti yen ngasegele ke ngele. Laa ke yonlogo sinndere papara papara shyen na†.

¹⁴ Ki wagati wi ni, Yawe Yennele laa tunngo kan na yeri ma yo mbe kakonndegengele naa ngasegele naga ye na, ngele ye yaa ka saa tanri ke na wa tara nda ye yen na kee sari sho mberi ta ti ni†.

Yennele laa Izirayeli woolo pe yeri yarisunndo ti wogo na

¹⁵ «Moyisi wila pe pye naa fo: «Ye ye yee yingiwé jen jenge, katugu pilige nga ni Yawe Yennele laa para ye ni wa Horebu yanwiga ki na, wa kason ki nandogomo, ye sila wire kpe yan.

† 4:3 4.3: Yarisunngo nga pe yinri Baali Pewori pe yen na para ki senre na wa Nombu 25.1-18laga ki ni. † 4:12 4.11-12: Eki 19.16-18; Ebu 12.18-19 † 4:13 4.13: Eki 31.18 † 4:14 4.14: Eki 21.1

¹⁶ Ki kala na, yaga ka yaara ta te ye yee kan yarisunndo mbe ye yee jogo, nakoma yaara ta cenlomo nakoma ta yanlere paa nana yen nakoma jele yen[†];

¹⁷ nakoma paa yaayoro naa wongaala mbele laga tara ti na wo wa yen, nakoma paa sannjele yen, lo na li maa yinrigi sire na wa naayeri we.

¹⁸ Yangala jегele jегele ngele ke maa fulolo tara ti na, yaga ka la yanlee gbegele, nakoma ngbangala ngele ke maa waa wa tonmo pi ni wa tara ti nogo lo la yanlee[†].

¹⁹ Yaga ka ye yee ki yirige wa naayeri mbaa yonlo, naa yenje, naa wonngolo konaa naayeri yaara nda ti maa yanwa yinrigi ti wele, mbege kan ti gbogola mbaa ye taa. Yaga kaa foli ti yee sogowo mbaa ti gbogo. Yawe Yennele, ye Yennele li ko yaara to yaga cengele sannjala ngele fuun ke yen laga tara ti na koro kan.

²⁰ Een fo, yoro wo na, Yawe Yennele laa saa ye le ma ye wo wa fugufugu kason gbogo ki ni, ko nga ki yen Ezhipiti tara re, mbe ye pye li woolo, ye pye li woolo paa yee nga ye yen li woolo nala we[†].

²¹ «Ma sigi ta, Yawe Yennele laa nawa ngban na ni ye kala na, ma wugu ma yo mi se Zhuriden gbaan wi kon mbe yiri, fo mi se ye wa tara tiyonro nda lo na Yawe Yennele, ye Yennele li yen na kaan ye yeri korogo ti ni[†].

²² Katugu pa mi yaa ku laga ki laga nga ki ni, mi se Zhuriden gbaan wi kon mbe yiri. Een fo, yoro wo na, ye yaa wi kon mbe yiri, mbe saga tara tiyonro ti sho mberi ta.

²³ Ye ye yee yingiwe jen, jango yon finliwe mba Yawe Yennele, ye Yennele li le ye ni, yaga ka fegge pi na. Yaga ka yarisunngo ka gbegele ye yee kan ki yiri yaraga ka korogo. Yawe Yennele, ye Yennele li yo yaga ka ko pye;

²⁴ katugu Yawe Yennele, ye Yennele li yen paa kason yen, nga ki maa yaara sori. Li yen Yennele na laa li yenjo wi yaga[†].

²⁵ «Na yaga ka sa cen mbe mo wa tara ti ni, na yaga ka pinambiile ta naa pishyenwoolo ni, yaga ka yarisunndo gbegele ti yiri yaraga ka kpe korogo mbe ye yee jogo, mbe kapege pye Yawe Yennele, ye Yennele li na, mbeli nawa pi ngban.

²⁶ Na yaga ko pye, mi yaa naayeri wo naa tara ti yeri ti pye na serafenne ye wogo na, nala mi yen naga yuun ye kan fo ye yaa Zhuriden gbaan wi kon sa tara nda sho mberi ta, ye yaa ko mbe wo wa ti ni fyaw. Ye se cen mbe mo wa ti ni, katugu pe yaa ye tongo mbe ye ko wa ti ni pew.

²⁷ Yawe Yennele li yaa ka ye gbon mbe ye jaraga wa cengele sannjala ke sogowo. Li yaa ye ngbanga ye jaraga cengele ngele sogowo, ye se ka lege lege wa ke ni.

²⁸ Wama, ye yaa kaa tunngo piin yarisunndo nda leele gbegele keyen ni to kan, ti yaa ka pye tire woro nakoma sinndeere woro; to nda tila la yaan, tila la nuru, tila la kaa, tila sila nuwo taa[†].

²⁹ Mbe ye ta wa, ye yaa Yawe Yennele, ye Yennele li lagaja. Na yaga li lagaja ye kotogo ki ni fuun ni konaa ye nawa pi ni fuun ni, pa ye yaa li yan[†].

³⁰ Punjo na, kagala ngele mi yo, ke pyengolo ye na, wa ye jologo gbogo ki ni, ye yaa songoro mbe pan Yawe Yennele, ye Yennele li korogo mbaa nuru li yeri;

[†] 4:16 4:16: Eki 20.4; Levi 26.1; Dete 5.8; 27.15 [†] 4:18 4:17-18: Orumu 1.23 [†] 4:20 4:20: Eki 19.5; Dete 7.6; 14.2; 26.18; Tite 2.14; 1 Pye 2.9 [†] 4:21 4:21: Nambu 20.12 [†] 4:24 4:24: Ebu 12.29

[†] 4:28 4:27-28: Dete 28.36 [†] 4:29 4:29: Zhere 29.13

³¹ katugu Yawe Yennele, ye Yennele le, li yen Yennele na li maa leele yinriwe taa. Li se ka ye wa, li se si ka ye tongo pew. Laa wugu ma yon finliwe mba le ye teleye pe ni, li se fege pi na.

Yennele lo nungba li yen Yennele

³² «Izirayeli woolo, ye yewe wagati titonlowo na wi toro maga ta ye fa se wi wogo na. Maga le Yennele laa lewee wi da laga tara ti na, ye yewe ki wogo na, mbege le dunruya wi go nga na saga wa wi go nga na. Ki kafonno la la pye le? Ambo wila ki kafonno cenle la logo?

³³ Cengele ke ni, liliin woolo paa Yennele li magala li logo li yen na para pe ni wa kason ki nandogomo, a pe koro yinwege na paa ye yen?

³⁴ Yarisunngo kikiin kila yere ki yerewe mbe sa cenle la yirige mbeli wo cenle la sogowo paa yege nga na Yawe Yennele, ye Yennele ligi pye ye wogo ki na we? Laa ye yirige wa Ezhipiti tara kagala ngele laa pye ma naga koro fannga na, naa kafonngolo ni, naa kagbogolo ni, ma malaga gbɔn, mali fannga kala naa li yawa kala li pye, konaa ma fyere gbɔrɔ kala pye. Ki kagala kaa pye ye yege na.

³⁵ Yoro wo na, li ti a yege kagala ngele ke ni fuun ke yan, jango yege jen ye yo Yawe Yennele lo nungba li yen Yennele le; Yennele la yege woro wa, na lo ma†.

³⁶ Laa ti a yeeli magala li logo ma yiri wa naayeri, mbe ye naga yaa nuru li yeri, ma ti a yeeli kason gbɔgo ki yan laga tara ti na, mali magala li logo wa kason ki nandogomo.

³⁷ Katugu ye teleye paa li ndanla, a li yoro mbele pe setirige piile ye wo pe punjo na. Laa ye yirige wa Ezhipiti tara li fannga gbɔgo ki ni.

³⁸ Li yaa cengele ngele ke tugbolo ma pye fannga ni ma we ye na ke puro mbe ke yirige wa ye yege, mbe ti ye ye wa ke woolo pe tara, konaa mberi sho mberi kan ye yeri, paa yege nga na li yen naga piin yingo we.

³⁹ Ye daga mbege jen nala, mbege tege wa ye nawa fo Yawe Yennele lo nungba li yen Yennele wa naayeri konaa laga tara ti na; Yennele la yege woro wa, na lo ma.

⁴⁰ Yaa tanri li kondengengele naa li ngasegele ngele mi yen na yuun ye kan nala ke na, jango ye pye yeyinngge na yoro naa ye setirige piile mbele pe yaa ka yiri punjo na pe ni, konaa ye yinwetonlogo ta wa tara ti ni, to nda Yawe Yennele, ye Yennele li yen na kaan ye yeri ti pye ye woro fo sanga pyew.»

Cara taanri nda pe yaa la karafa wa ti ni wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga kee yeri

⁴¹ Kona, a Moyisi wi si cara taanri wo wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga yeri,

⁴² ti pye cara nda pe yaa la karafa wa ti ni†; na lere wa ka wi lewee yenle gbo, na wi sigi siligi, na wi sila suu panra faa, wi mbe ya fe mbe sa karafa wa ki cara ka nungba ni mbe koro yinwege na

⁴³ Uruben cenle woolo pe wogo ko layi nga Bezeri ca ye, kila pye wa gbini wi funwa lagbɔgo ki ni. Gadi cenle woolo pe wogo ko layi nga

Aramoti ca ye, wa Galaadi tara. Manase cenle woolo pe wogo ko layi nga Golan ca ye, wa Bazan tara†.

MOYISI WI SENYORO SHYEN WORD

4.44-11.32

⁴⁴ Lasiri senre nda Moyisi wila yo Izirayeli woolo pe kan tori nda yeen.

⁴⁵ To ti yen kondengenle, naa ngasegele konaa kakondengenle ngele wila yo pe kan pe yiringolo wa Ezhipiti tara we.

⁴⁶ Kila pye maga ta paa pe paara yinre ti kan ma cen wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga yeri, wa gbunlundege ki ni, wa Beti Pewori ca ki yesinme na, wa Amori cenle woolo pe wunlunana Sihon wi tara. Sihon wila pye ma cen wa Eshibon ca, een fo, Moyisi wo naa Izirayeli woolo pe ni paa malaga gbon wi ni ma ya wi ni pe yiringolo wa Ezhipiti tara.

⁴⁷ Paa wi tara ti sho wi yeri konaa Bazan tara wunlunana Ōgi wi woro ti ni. Ki Amori cenle li wunlumbolo shyen paa pye wunluwo pi na wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga tara ti ni.

⁴⁸ Ki pye ma, Izirayeli woolo paa tara ti ni fuun ti sho maga le wa Aroyeri ca ki tanla, wa Arino lafogo yon ki na fo ma saa gbon wa Siyon yanwiga ki na, ko nga pe yinri fun Erimo yanwiga;

⁴⁹ konaa Araba† tara ti ni, Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga kee yeri, fo ma saa gbon wa Kogje kuwo wi na, wa Pisiga yanwiga ki nogo.

5

Ngasegele ke

ngele Yennele laa kan

(Eki 20.1-17)

¹ Moyisi wila Izirayeli woolo pe ni fuun pe yeri ma pe pye fo: «Izirayeli woolo, ngasegele naa kakondengenle ngele mi yen na yuun ye kan nala, ye ke logo; yaa ke forogi, ye ke le yaa tanri ke na.

² Yawe Yennele, we Yennele laa yon finliwe le we ni wa Horebu yanwiga ki na.

³ Yawe Yennele li sila ki yon finliwe pi le we teelee poro ce ni, een fo, lùu le woro mbele fuun we yen yinwege na laga nala we ni.

⁴ Yawe Yennele laa para ye ni gbogoyi wa kason ki nandogomo, wa yanwiga ki na.

⁵ Ki sanga wi ni, mila pye ma yere yoro naa Yawe Yennele li ni ye sogowo, nali senre ti yuun ye kan; katugu yaa pye na fye ki kason ki na, ye sila lugu wa yanwiga ki na. Senre nda laa yo ti nda:

⁶ «Muwi mi yen Yawe Yennele, ma Yennele le, mōo yirige mōo wo wa Ezhipiti tara, to nda maa pye wa ti ni kulo we.

⁷ «Maga ka yarisunndo ta yege gbogo mi punjo na.

⁸ «Maga ka yarisunngo ka te ma yee kan. Maga si ka yaraga ka yanlee gbegede ma yee kan ki yiri yaara nda wa naayeri, wa yennele na ka korogo, nakoma nda laga tara na ka korogo, nakosima nda wa tonmo pi ni, wa tara ti nogo ka korogo.

⁹ Maga ka foli ki yarisunndo ti yege sogowo, maga si kari gbogo, katugu mi na Yawe Yennele, ma Yennele le, mi yen Yennele na laa li yenjo wi yaga. Teele mbele mi yen ma pe mben, mi ma pe kapege ki fogo ton pe piile pe

† 4:43 4.41-43: Zhou 20.8-9 † 4:49 4.49: Maga logo Araba, Zhuriden gbaan gbunlundege lara to pe yinri ma. Ti le wa Galile logbogo ki na ma tigi ma kari wa Kogje yeen wi yeri.

na fo sa gbon pe setirige piile pe yirisaga taanri wogo naa tijere wogo ki na[†].

¹⁰ Een fo, mbele mi yen ma pe ndanla, a paa tanri na ngasegele ke na, mi maa kajenje piin pe setirige piile pe yirisaga legere woolo kan.

¹¹ «Maga kaa Yawe Yenjele, ma Yenjele li mege ki yinri waga, katugu lere na wi maa mi na Yawe Yenjele na mege ki yinri waga, mi se kaa yaga mbajolowo^{††}.

¹² «Maa nawa tuun cenpilige ki na maga tēge ki ye mi na Yawe Yenjele na kan, paa yege nga na mila ki yo ma kan we[†].

¹³ Ma yaa la tunngo piin piliye kogoloni ni, mbaa tunndo nda fuun ma yaa la piin ti piin[†].

¹⁴ Een fo, pilige koloshyen wogo ko ki yen cenpilige ye, maga tēge ki ye mi na Yawe Yenjele, ma Yenjele le, na kan. Maga ka tunngo pye ki pilige ki ni, mboro naa ma pinambyo, naa ma sumborombyo, naa ma kulonaja, naa ma kulojo, naa ma nege, naa ma sofile, naa ma yaayoro sannda ti ni, naa nambanja na wi yen ma cen wa ma yeri wi ni, jango ma kulonaja wo nɔɔ kulojo wi ni pe ta pe wogo paa ma yen.

¹⁵ Maa nawa tuun ki na fo maa pye kulo wa Ezhipiti tara. Mi na Yawe Yenjele, ma Yenjele mi pan mɔɔ yirige wa ti ni na yawa pi ni. Ko kala ki ti mi na Yawe Yenjele, ma Yenjele le, migi yo maga ngban ma ni ma yo maa cenpilige ki cen.

¹⁶ «Ta ma to naa ma nɔ pe gbogo paa yege nga na mi na Yawe Yenjele, ma Yenjele le, migi yo ma kan we; jango mi na Yawe Yenjele, ma Yenjele le, tara nda mi yen na kaan ma yeri, ma yinwetonlogo naa yeyinje ta wa ti ni[†].

¹⁷ «Maga ka lere gbo[†].

¹⁸ «Maga ka jataga pye[†].

¹⁹ «Maga ka yu[†].

²⁰ «Maga ka yagbolo sereya yo mbe taga ma lewee yenle na[†].

²¹ «Ma yege ka ka yiri ma lewee yenle wa jo na. Ma yege ka ka yiri ma lewee yenle wa go na, nakoma wi kere na, nakoma wi kulonaja na, nakoma wi kulojo na, nakoma wi nege na, nakoma wi sofile na, nakoma wi kee yaraga ka kpe na[†].»

²² Ki senre nda to Yawe Yenjele laa yo ngbanga wa kason konaa kambaaga wogo ki nandogomo, leele mbele fuun paa gbogolo le yanwiga ki nogo pe kan. Li sila ta taga to na. Laa ti yonlogo sinndeere papara papara shyen na mari kan na yeri.

Moyisi wila pye

Yenjele yon senre yofa

²³ «Naa yaa kaa ki magala li logo ma yiri wa wowo pi ni, maga ta kason kila pye wa yanwiga ki na lagapyew, a ye si fulo na tanla yoro naa ye cengele ke lelele konaa mbele pe yen teelee ye go na pe ni.

[†] 5:9 5:8-9: Levi 26.1; Dete 4.15-18; 27.15 [†] 5:11 5.10-11: Eki 34.6-7; Nombu 14.18; Dete 7.9-10

[†] 5:11 5.11: Levi 19.12 [†] 5:12 5.12: Eki 16.23-30; 31.12-14 [†] 5:13 5.12-13: Eki 23.12; 31.15; 34.21; 35.2; Levi 23.3 [†] 5:16 5.16: Dete 27.16; Mati 15.4; 19.19; Maki 7.10; Luki 18.20; Efe 6.2-3

[†] 5:17 5.17: Zhene 19.6; Levi 24.17; Mati 5.21; 19.18; Maki 10.19; Luki 18.20; Oromu 13.9; Zhaki 2.11

[†] 5:18 5.18: Levi 20.10; Mati 5.27; 19.18; Maki 10.19; Luki 18.20; Oromu 13.9; Zhaki 2.11

[†] 5:19 5.19: Levi 19.11; Mati 19.18; Maki 10.19; Luki 18.20; Oromu 13.9 [†] 5:20 5.20: Eki 23.1;

Mati 19.18; Maki 10.19; Luki 18.20 [†] 5:21 5.21: Oromu 7.7; 13.9

²⁴ Yàa yo fò: «Wele, Yawe Yennele, we Yennele lili gbogowo yanwa naa li gbeme pi naga we na. Weli magala li logo ma yiri wa kason ki nandogomo. Wege yan nala fo Yennele li mbe ya para lere ni wi koro yinwege na.

²⁵ Koni yingri na wee we yee kan kunwo pi yeri? Ki kason gbogo nga ki mbe ya mbe we sogo mbe we ko pew. Na waga si koro mbaa Yawe Yennele, we Yennele li magala li nuru, pa we yaa ku†.

²⁶ Katugu lewee wiwiin wi yen wa, na wila Yennele na yinwege wolo li magala li logo li yen na para wi ni wa kason ki nandogomo paa woro yen, a ki fo wi koro yinwege na?

²⁷ Ki kala na, mboro Moyisi, fulo wa Yawe Yennele, we Yennele li tanla ma ye, mali senre ti logo kona mee pan mari yo we kan. We yaa li senre ti logo mbaa tanri ti na.»

²⁸ «Yawe Yennele laa ye senyoro ti logo sanga na ni yaa ti yo na kan we. Laa na pye fo: «Senre nda leele pe yo ma kan miri logo. Mi yenle ti na†.

²⁹ Ndee ki pye pe mbe ja koro ma, mbaa fye na yege, mbaa tanri na ngasegele ke na sanga pyew, jango poro naa pe setirige piile pe ni pe pye ferewe na suyi, ki jen nala ndanla.

³⁰ Kari ma saga yo pe kan fo pe songoro wa pe paara yinre ti ni.

³¹ Mboro wo na, koro laga na ni, mi yaa ngasegele ke ni fuun, naa kondengenle koro naa kakonnengenle yo ma kan ma saa pe nari ke ni, jango paa tanri ke na wa tara nda mi yen na kaan pe yeri ti pye pe woro ti ni.»

³² «Ki kala na, Yawe Yennele, ye Yennele li nga yo ye kan, yege yigi yaa tanri ki na. Yaga ka laga ki na mbe kari kalige na nakoma kamenge na.

³³ Kono na Yawe Yennele, ye Yennele li naga ye na, yaa tanri li na cecce, jango ye pye ferewe na, ye yinwetonlogo ta wa tara nda ye yaa sa sho mbe ta ti ni.

6

Ngasele na li gbogo ma we ke ni fuun na

¹ «Ngasegele naa kondengenle naa kakonnengenle ngele koro wele Yawe Yennele, ye Yennele li yo mbe naga ye na, jango ye saa tanri ke na wa tara nda ye yaa sa sho mbe ta ti ni.

² Ye yaa laga piin ma, jango mbaa fye Yawe Yennele, ye Yennele li yege ye yinwege piliye yi ni fuun ni, mbaa tanri li ngasegele naa li kondengenle ngele fuun mi yo ye kan ke na, yoro naa ye pinambiile naa ye setirige piile pe ni, jango ye yinwetonlogo ta.

³ Ki kala na, Izirayeli woolo, ye ke logo, ye ke yigi yaa tanri ke na, jango ye pye ferewe na, ye se ye lege jenge wa ki tara ti ni, to nda nono wo naa senrege ki ni, ti yen na fuun wa ti ni we†, paa yege nga na Yawe Yennele, ye teleye pe Yennele laa ki yo ye kan we.

⁴ «Izirayeli woolo, yaa nuru. Yawe Yennele lo li yen we Yennele le, lo nungba li yen Yawe Yennele le†.

⁵ Yawe Yennele, ma Yennele le, li daga mboon ndanla ma kotogo ki ni fuun ni, naa ma nawa pi ni fuun ni konaa ma fannja ki ni fuun ni†.

† 5:25 5:25: Eki 20.18-19 † 5:28 5:27-28: Ebu 12.18-19 † 6:3 6:3: Nono naa senrege to yen naga nari ma yo yaayoro ti yaa yon jenge wa ki tara ti ni, konaa tire nda ti maa seni ti ni; ye wele fun wa Eki 3.8laga ki ni. † 6:4 6:4: Maki 12.29 † 6:5 6:5: Mati 22.37; Maki 12.30; Luki 10.27

⁶ Ki kakonndegengele ngele mila yuun ma kan nala, ma ke tege wa ma kotogo ki na.

⁷ Maa ke nari ma piile pe na. Na yaga pye wa ma go, na yaga pye tangala na, na ye kaa sinlele konaa na ye kaa yinrigi, maa para ke senre na.

⁸ Ma ke po wa ma kee ki na paa kacen yen konaa wa ma walege ki na paa tegere yen (janjo maga ka fegge ke na).

⁹ Ma ke yonlogo ma go ki kooro ti kanngara na tire konaa ma kooro[†] ti na[†].

*Izirayeli woolo pee daga
mbe fegge Yenhele li na*

¹⁰ «Yawe Yenhele, ye Yenhele laa yon folo le ma wugu ye teleye Abirahamu, na Izaki konaa Zhakobu pe kan ma yo li yaa tara nda kan ye yeri, na liga ka sa ye lenge wa ti ni, ye yaa sa cagboro gboro tiyonro ta wa, nda ye siri kan[†].

¹¹ Li yaa yinre kan ye yeri nda ti yen ma yin yarijende cenle pyew ti ni, mbe sigi ta yoro ma yeri le wa mari yin; mbe ye kan tonmo titere ni, mbe sigi ta yoro ma yeri tugu; naa erezen keere naa oliviye tire keere ni, mbe sigi ta yoro ma yeri sanri. Ye yaa kaa kaa mbaa tinni jenge.

¹² Ko sanga wo ni, ye ye yee yingiwe jen, yaga ka fegge Yawe Yenhele li na, lo na laa ye yirige wa Ezhipiti tara, to nda yaa pye wa kulowo pi ni we.

¹³ Yawe Yenhele, ye Yenhele le, ye daga mbaa fye li yegge, lo ye daga mbaa gbogo konaa mbaa wungu li mege ki na[†].

¹⁴ Yaga ka taga yarisunndo ta yegge na, cengele ngele ke yen ma ye maga ke yarisunndo re;

¹⁵ katugu Yawe Yenhele, ye Yenhele le, lo na li yen laga ye sogowa, laa li yenjo wi yaga. Li mbe ya mbe nawa ngban ye ni, mbe ye gbo pew mbe ye wo laga tara ti na.

¹⁶ Yaga ka Yawe Yenhele, ye Yenhele li wa mbe wele paa yegge nga na yaa ki pye wa Masa laga ki ni[†].

¹⁷ Een fo, Yawe Yenhele, ye Yenhele le, ngasegele naa kondengengele konaa kakonndegengele ngele li kan ye yeri, ye ke yigi jenge yaa tanri ke na.

¹⁸ Yaa kasinngge naa kajenge piin Yawe Yenhele li yegge sogowa, janjo ye pye ferewe na, ye ya ye tara jende ti sho yeri ta, to nda Yawe Yenhele laa ki yon folo le ma wugu mbe kan ye teleye pe yeri.

¹⁹ Ye ye juguye pe puro paa yegge nga na Yawe Yenhele laa ki yo we.

²⁰ «Pungo na, na ye pinambiile paga ka ye yewe mbe yo fo: <Yingi na, Yawe Yenhele, we Yenhele ligi kondengengele, naa ki ngasegele konaa ki kakonndegengele ngele ke kan ye yeri?»

²¹ Ye yaa pe yon sogo mbe yo fo: <Waa pye Farawon wi kulolo wa Ezhipiti tara. A Yawe Yenhele li si we yirige ma we wo wa li fannja gbogo ki ni.

[†] 6:9 6.8-9: Kooro senre nda ti yo ti mbe ya pye ca ki mbogo yeyonro kooro to. Ki veriseye shyen mbele pege kan Zhufuye pe maa veriseye pele yonlogi na pe poo pe keyen nakoma pe walere ti na mbaa Yenhele yenri, nakosima pe ma pe yonlogo mbe pe le kugbolo la ni mbeli yannja le yeyongo ki na, na fuun kaa jaa mbe ye wa go, wi ma jiri li na mbe si jen mbe ye wa. [†] 6:9 6.6-9: Dete 11.18-20 [†] 6:10 6.10: Zhené 12.7; 26.3; 28.13 [†] 6:13 6.13: Mati 4.10; Luki 4.8 [†] 6:16 6.16: Eki 17.1-7; Mati 4.7; Luki 4.12

²² Yawe Yennjele lãa kacɛn kagbɔgɔlɔ, naa kafɔnnɔgɔlɔ tugbɔnnɔgɔlɔ tipegele pye Ezhipiti tara woolo pe na, naa Farawɔn wo naa wi go woolo pe ni fuun pe na we yɛgɛ na.

²³ Eɛn fɔ woro wo na, lãa we yirige wa ti ni ma pan we ni lagame, mbege tara nda ti kan we yeri, to nda lãa ki yɔn fɔlɔ lɛ ma wugu mbe kan we teleye pe yeri we. >

²⁴ Yawe Yennjele, we Yennjele le, ligi yo we kan ma yo waa tanri ki ngasegele ke ni fuun ke na, waa fye li yɛgɛ, jango we pye ferewe na sanga pyew, konaa li we yaga yinwege na paa yɛgɛ nga na ligi pye we kan fɔ ma pan ma gbɔn nala we.

²⁵ Na waga ki kakɔnnɔdegeɛgele ke yigi jɛnge mbaa tanri ke ni fuun ke na, Yawe Yennjele, we Yennjele li yɛgɛ na, ko ki yaa ki naga mbe yo we yen ma sin.

7

*Yennjele li Izirayeli woolo
pe wɔ li yɛgɛ kan
(Eki 34.11-16)*

¹ «Yawe Yennjele, ye Yennjele li yaa ye yɛgɛ sin sa ye ye ni wa tara nda ye yaa sho mbe ta ti ni. Li yaa cengele legerɛ purɔ mbe ke yirige wa ye yɛgɛ. Koro wele Heti cɛnle woolo, naa Girigasi cɛnle woolo, naa Amɔri cɛnle woolo, naa Kana tara fenne, naa Perezi cɛnle woolo, naa Hevi cɛnle woolo konaa Zhebusi cɛnle woolo pe ni. Ki cengele kolɔshyen kɛ lege ye na konaa ma pye fannga ni ma we ye na†.

² Yawe Yennjele li yaa ka pe le ye kɛɛ, ye yaa ka ya pe ni. Kona ye pe tongo ye pe kɔ pew. Yaga ka yɔn finliwe le pe ni, yaga si ka pe yinriwe ta.

³ Yaga kaa porɔgo piin pe ni. Yaga kaa ye sumborombiile pe kaan pe pinambiile pe yeri paa pe pori. Yaga si kaa pe sumborombiile pe yenri ye pinambiile pe kan paa pe pori;

⁴ katugu pe yaa ka ye piile pe pungo mbe pe laga na na, mbe ti pe saa yarisunndo ta yɛgɛ gbogo. Kiga pye ma, Yawe Yennjele li yaa nawa ngban ye ni, mbe ye tongo fyaw.

⁵ Nga ye daga mbe pye pe na ki nga: Ye yaa pe saara wɔsara ti jaanri, mbe sinndɛɛɛɛ nda pɛ yerege yerege na sunnu ti na ti gbɔn mberi yaari, mbe tiyagala ngele pɛ kankan na sunnu ke na ke kɔɔnlo kɔɔnlo, mbe pe yaara yanlerɛ nda pɛ tɛ yarisunndo ti sogot†.

⁶ Katugu ye yen cɛnle na li yen kpoyi Yawe Yennjele, ye Yennjele li kan. Li ye wo cengele ngele laga tara na ke sogowa, jango ye pye li woolo mbele pe kala li yen ma gbogo li yeri†.

*Yɔn finliwe mba Yennjele li le
Izirayeli woolo pe ni
pi yen wa pi yɔnlɔ
(Dete 28.1-14)*

⁷ «Naa Yawe Yennjele li mara ye na, ma ye wɔ, ko sigi naga mbe yo ye yen ma lege cengele sanngala ke na. Ki yen kaselege fɔ yoro ye yen ma kologo ma we cengele sanngala ke na.

† 7:1 7.1: Kapye 13.19 † 7:5 7.5: Sinndɛɛɛɛ nda paa yerege yerege to la pye wa yarisunngo Baali ko yɔnlɔ, tiyagala ngele paa kankan koro la pye wa yarisunngo Ashera ko yɔnlɔ. Paa pye na Baali wo jate naja na Ashera wo jate wi jo; Dete 12.3. † 7:6 7.6: Eki 19.5; Dete 4.20; 26.18; Tite 2.14; 1 Pye 2.9

⁸ Eɛn fɔ, ye yen ma Yawe Yɛnnɛle li ndanla ko kala ki ti; konaa lɛa yɔn fɔlɔ na kɔn ye tɛleye pe yeri ma wugu mbe kala na pye, li yen na jaa mbeli pye mbeli yɔn fili. Ko ki ti lɛa li yawa pi tɛge ma ye sho Farawɔn wi kɛɛ, Ezhipiti tara wunlunana we, mɛɛ ye wɔ wa kulowo pi ni.

⁹ «Ye daga mbege jen fɔ Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle lo nungba li yen Yɛnnɛle jenne le. Li yen Yɛnnɛle na li yen senre nungba yɔfɔ. Li yen ma mbele ndanla, a paa tanri li ngasegele ke na, li ma koro yɔn finliwe na pe setirige piile yirisaga legerɛ woolo ni, na pe yinriwe taa.

¹⁰ Eɛn fɔ, mbele pɛli panra, li ma sin teere mbe jɔlɔgɔ wa pe na, mbe pe tɔngɔ. Mbele pɛli panra, li maga fɔgɔ ki tɔn pe na, laa ma[†].

¹¹ Ki kala na, ngasegele, naa kondɛgɛngɛle konaa kakɔnnɛgɛngɛle ngele mila yuun ye kan nala, ye ke yigi yaa tanri ke na.

¹² «Na yaga ki ngasegele ke logo, mbe ke le mbaa tanri ke na, pa kona Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle lɛa wugu ye tɛleye pe kan ma yɔn finliwe mba le pe ni, li yaa koro ki yɔn finliwe pi na ye ni konaa mbaa ye yinriwe taa.

¹³ Ye yaa li ndanla, li yaa duwaw ye na, mbe ye pye ye se ye lɛge; mbe duwaw ye piile pe na. Li yaa duwaw ye kɛɛɛ yaara ti ni fuun ti na, to ti yen ye bile naa ye duven fɔnnɔ konaa ye sinme pi ni; mbe ti ye nɛɛɛ, naa ye simbaala konaa sikaala ngbeleye yi lɛge, wa tara nda lɛa yɔn fɔlɔ kɔn ye tɛleye pe yeri ma wugu mberi kan ye yeri ti ni.

¹⁴ Ye yaa duwaw ta mbe wɛ cɛngɛle sanngala ke ni fuun ke na. Nanja na wi se ya pyɔ se nakoma jambasee se ka pye wa ye sɔgɔwɔ. Yaayogo mbasege se ka pye wa ye yaayoro ngbeleye yi ni.

¹⁵ Yawe Yɛnnɛle li yaa ye sho yama pi ni fuun pi na. Li se ka ki tifeleɛge yambewe mba pila Ezhipiti tara fenne pe ta pa wa ye na, paa yege nga na ye yen maga jen we. Mbele pɛli panra li yaa pi wa poro na.

¹⁶ «Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li yaa cɛngɛle ngele fuun le ye kɛɛ, ye ke tɔngɔ pew, yaga ka ke yinriwe ta. Yaga kaa ke yarisunndo ti gbogo, janngo tiga ka pye paa pene yen mbe ye yigi[†].

¹⁷ Kana ye yaa laga jate mbaa yuun fɔ: «Ki cɛngɛle ngele ke woolo pe lɛge ma wɛ we na, wɛ mbe ya mbe pe puro mele?»

¹⁸ Yaga ka fye ke yege, eɛn fɔ nga Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle lɛa pye Farawɔn wo naa Ezhipiti tara ti ni fuun ti na, ye ye yɛɛ nawa to ki na.

¹⁹ Wamawelewe kanngbanra nda lɛa wa pe na a pɛ yan, naa kagbɔgɔlɔ konaa kafɔnnɔgɔlɔ ngele ni, naa fannga gbɔgɔ nga Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle lɛa tɛge ma ye yirige wa Ezhipiti tara ti ni, ye ye yɛɛ nawa to ti na. Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li yaa ki nungba ki pye cɛngɛle ngele ye yen na fye ke yege ke na ma fun.

²⁰ Mbe taga ko na, li yaa ndagasere tugbɔɔɔ[†] yirige mbe wa pe na, mbele pe yaa ka koro mbe fe sa lara mbe sho, ti yaa ka pe gbo.

²¹ Ye sunndo wiga ka kɔn ye na pe kala na, katugu Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li yen laga ye sɔgɔwɔ; li yen Yɛnnɛle na li gbɔgɔ ma pye fyɛɛ ni.

²² Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li yaa la ki cɛngɛle ke puro la ke woo wa ye yege jɛnnɛnɛni. Ye se ka ya mbe ke tɔngɔ yɔnlɔ nungba, na ko ka pye ma, pa yanyaara ti yaa yiri mbe lɛge mbe wɛ ye na.

[†] **7:10 7.9-10:** Eki 20.5-6; 34.6-7; Nombu 14.18; Dete 5.9-10 [†] **7:16 7.12-16:** Dete 11.13-17 [†] **7:20 7.20:** Nga ki yo fɔ: *Ndagasere tugbɔɔɔ*, ki mbe ya logo fun fɔ yambewe lawi paa mba Yɛnnɛle lɛa wa Ezhipiti tara fenne pe na pi yen. Pele naga jate fun fɔ Yɛnnɛle li merege wo wi mbaa fyɛɛ gbɔɔ wa leele pe na; Eki 23.28; Zhozu 24.12.

²³ Yawe Yennele, ye Yennele li yaa ki cengele ke le ye kee, mbe ke gbɔn mbe ke jaraga wa ye yegɛ, mbe ke tongo pew mbe ke kɔ.

²⁴ Li yaa ke wunlumbolo pe le ye kee, ye pe mɛɛ ti kɔ yeri wɔ laga tara ti na. Lere kpɛ se ka ya yere mbe ye sige, ye yaa pe ni fuun pe tongo.

²⁵ Pe yarisunndo nda pɛ tɛtɛ yeri sogo. Tɛ nakoma warifuwe ɲa wi yɛn ti na mari fo, ye yegɛ ka ka yiri wi na mbe wa le. Wi mbe ya pye paa penɛ yɛn mbe ye yigi, katugu wi yɛn fyongo yaraga Yawe Yennele, ye Yennele li yegɛ na.

²⁶ Yaga ka yaritijaanga ka kpɛ le mbe ye ki ni wa ye yinre ti ni, jango yaga ka pye fyongo ni mbe yala ki ni, pe ye pinle pe ye tongo. Ye yaa laga jate fyongo yaraga konaa yaritijaanga, katugu ki yɛn yaraga ɲga kɔ daga mbe tongo pew.

8

Yennele lāa Izirayeli woolo

pe koro wa gbinri wi ni

¹ «Ŋgasegele ɲgele fuun mila yuun ye kan nala, ye ke le yaa tanri ke na, jango ye koro yinwege na, ye se ye leɛɛ, konaa tara nda Yawe Yennele lāa wugu mberi kan ye teleye pe yeri, ye ye wa ti ni yeri sho yeri ta.

² «Yawe Yennele, ma Yennele lɔɔn yegɛ sin, a mà toro konɔ na ni wa gbinri wi ni ye le nafa shyen ni, maa nawa tuun li ni fuun li na. Lāa ko pye, mbe ti ma fyɔnwɔ pi jɛn konaa mbɔɔn wa mbe wele; jango mbege jɛn na kaa pye ma mbe yenle mbaa tanri li ɲgasegele ke na nakoma ma se yenle mbaa tanri ke na.

³ Lāa fyɔnwɔ wa ma na, ma ti a funɲo kɔɔn gbɔn. Kona, a li si yaakara nda pe yinri mane ti kan ma yeri, to nda ma sila ti jɛn we; ma teleye fun pe sila ti jɛn. Lāa ko pye ma, mbege naga ma na fo yaakara to cɛ ma ti ma senwee wi baro. Eɛn fo, senre nda fuun Yawe Yennele li maa yuun to ti mbe ya mboɔ baro†.

⁴ Ki yegɛle nafa shyen ke ni, ma yaripɔɔ ti sila le mbe kɔɔnɔ ma yɔlogɔ, ma toɔɔ ti sila si tinndi ma na.

⁵ Ma daga mbege jɛn fo Yawe Yennele, ma Yennele li yɛn nɔɔ koro paa yegɛ ɲga na tofo maa wi pinambyɔ koro we.

⁶ «Ki kala na, ma Yawe Yennele, ma Yennele li ɲgasegele ke yigi jɛnɲɛ maa tanri li kondɛɲɲɛle ke na, maa fyɛ li yegɛ.

⁷ Katugu Yawe Yennele, ma Yennele li yaa ti ye ye tara tiyɔnɔ ta ni. Laforo naa puluyo leɲɛɲɛ yɛn wa ti ni, konaa tara ti nɔgona tɔnmɔ ni, mba pi maa janri na yinrigi na fuun wa gbunlundɛɛ to naa yanwira ti na.

⁸ Yarilire bile naa orizhi to tara ri, naa ɛɛɛɛn tiire ni, naa figiye tire ni, naa girenadi tire ni, naa oliviye tire nda ti maa sinme kaan konaa senreɲɛ tara ri.

⁹ Ma yaa kaa yaakara leɲɛɲɛ taa wa ki tara ti ni; yaraga ka kpɛ se kɔɔn la wa. Wa ki tara ti ni, tugurɔn yaa la taa wa waara ti ni; Ma yaa la tuguyenre woo wa yanwira ti ni.

¹⁰ Na maga ki yarijɛnde ti ta mbaa nii mbaa tinni sanga ɲa ni, maa Yawe Yennele, ma Yennele li sonni, tara jɛnde nda li yaa kan ma yeri ti kala na.

¹¹ «Mɔɔ yɛɛ yingiwɛ jɛn maga ka fɛɲɛ Yawe Yennele, ma Yennele li na. Li ɲgasegele naa li kakɔnɲɛɲɛɲɛle konaa li kondɛɲɲɛle ɲgele mila yuun ma kan nala, maga ka je ke yingiwɛ pi na.

† 8:3 8.3: Mati 4.4; Luki 4.4

¹² Na maga li mbe tin, mbe yinre tiyonro kankan mbe cen wa ti ni sanga na ni,

¹³ na ma nere naa ma simbaala konaa ma sikaala paga ka se mbe lege, ma penjara naa ma te wi ni tiga ka lege, na ma kee yaara ti ni fuun tiga ka lege sanga na ni,

¹⁴ moɔ yee yingiwe jen, maga kaa ma yee gbogo mbe fage Yawe Yennele, ma Yennele li na. Lo na lɔɔn yirige wa Ezhipiti tara ti ni, to nda maa pye wa ti ni kulo we.

¹⁵ Lo lãa ma yee sin ma toro ma ni wa ki gbinri gbolo na wi yen fyere ni wi ni; wo na wi yen ma yin woɔɔɔ nda ti yen shonro ni to naa naala ni, konaa lawara ni, ma pye tonmo fu. Lãa ti a tonmo janri ma yiri ma kan wa walaga nga ki sheli ma we ti ni fuun na ki ni.

¹⁶ Wa ki gbinri nunjba wi ni, lãa pye na mane wi kaan ye yeri yaakara; ma teleye pe sila wi jen. Lãa ko ki ni fuun ko pye ma, ma ta ma fyonwo pi jen konaa mboon wa mbe wele, ko punjo na mbe si kajenge pye ma kan.

¹⁷ Ki kala na, moɔ yee yingiwe jen, maga ka yo fo ki yarijende nda ti ni fuun mari ta ma yera fanjga naa ma yawa po ni†.

¹⁸ Maa nawa tuun ki na fo Yawe Yennele, ye Yennele lo li fanjga kan ma yeri, a maa yarijende ta. Li yen naga piin ma nala, jango lãa wugu ma yon finliwe mba le ma teleye pe ni, ligi wogo ki pye ligi yon fili ma kan.

¹⁹ «Na maga fage Yawe Yennele, ma Yennele li na, mbaa yarisunndo ta yee gbogo, mbaa tunjgo piin ti kan konaa mbaa foli ti yee sogowo, mi yaa ki yo mbege filige ma kan nala, fo ma yaa ko mbe wo wa pew.

²⁰ Pa ma yaa ko mbe wo wa paa cengele ngele Yawe Yennele, ma Yennele li yaa tongo wa ye yee ke yen, katugu yee logo li yeri.

9

*Izirayeli woolo pe yen leele
mbele pe ma yiri ma je*

*Nga ki ti Yennele
li si Kana tara woolo pe puro
(Eki 31.18-32.35)*

¹ «Izirayeli woolo, yaa nuru! Ye mbele ye yaa Zhuriden gbaan wi kon mbe yiri nala. Cengele ngele ke tugbolo ma pye fanjga ni ma we ye na, ye yaa ke tara ti sho mberi ta; ke yen ma cen cagboro gboro ni nda pe malaga sigemboro kan mari maga, a ti yagara ma kari wa naayeri.

² Pe yen leele mbele pe yen fanjga ni ma tonlondonlo, Anaki setirige piile wele. Ye pe jen, ye si pe senre logo ma yo pe maa yuun fo: «Ambo wi mbe ya yere mbe Anaki setirige piile pe sige?»

³ Een fo, ye daga mbege jen fun nala fo Yawe Yennele, ye Yennele li yaa keli ye yee mbaa kee paa kason yen, nga ki yen na sori na kee. Li yaa ki leele pe tongo, mbe ti pe go sogo ye kan. Ye pe tara ti sho yeri ta, ye pe tongo fyeele na paa yee nga na Yawe Yennele lãa ki yon folo kon ye yeri we.

⁴ «Na Yawe Yennele, ye Yennele liga ka pe puro mbe pe yirige wa ye yee, yaga kaa ki yuun wa ye yee nawa mbe yo fo ye yen ma sin ko kala na Yawe Yennele, ye Yennele li ti a ye pan mbege tara nda ti sho mberi ta.

† 8:17 8.11-17: Oze 13.5-6

Ayoo! Eɛn fɔ, ki cengele ke kapere to kala na li yaa ke puro mbe ke yirige wa ye yegɛ.

⁵ Kii cɛn ndɛɛ ye yɛn ma sin nakoma ye nawa pi yɛn ma filige ye na ko kala na ye yaa ye wa pe tara ti ni, mberi sho mberi ta. Eɛn fɔ, kaselege ko na, ki cengele ke tipewe po kala na Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li yaa ke puro mbe ke yirige wa ye yegɛ; mbe taga wa ko na, yɔn folo na lɔa kɔn ma wugu ye teleye Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakɔbu pe kan, mbe ta mbeli yɔn fili.

⁶ Ye daga mbege jɛn fɔ kii cɛn ndɛɛ ye yɛn ma sin ko kala na Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li yɛn naga tara jɛndɛ nda ti kaan ye yeri. Eɛn fɔ, ye yɛn leele mbele pe ma yiri ma je.

*Napige yanlɛɛ
ŋa Izirayeli woolo pɔa gbegɛle
ma kapege pye*

⁷ «Yaa Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li nawa pi ngban yegɛ ŋa na, ma ye ta wa gbinri wi ni, yaa nawa tuun ki na, yaga ka fɛgɛ ki na. Maga lɛ yɛ yiri wa Ezhipiti tara pilige ŋa ni fɔ ma pan ma gbɔn laga ki laga ŋa ki ni, ye yɛn leele mbele pɛ yiri ma je Yawe Yɛnnɛle li na.

⁸ «Yaa Yawe Yɛnnɛle li nawa pi ngban ma gbɔn yegɛ ŋa na wa Horebu yanwiga ki na, ye ye yɛɛ nawa to ki na. Lɔa yiri ye korɔgo fɔ na jaa mbe ye tongo.

⁹ Yawe Yɛnnɛle lɔa yɔn finliwɛ mba le ye ni, pi sɛnrɛ ti yɛn ma yɔnlɔgo sinndɛɛrɛ papara papara shyɛn nda na, naa mɪla lugu wa yanwiga ki na sari sho, mɪla koro wa fɔ ma saa gbɔn piliye nafa shyɛn, ki yɔnlɔ naa ki yɛmbinɛ; mɪ sila ka, mɪ sila si wɔ†.

¹⁰ A Yawe Yɛnnɛle li si sinndɛɛrɛ papara papara shyɛn ti kan na yeri; Yɛnnɛle lo jate lɔa yɔnlɔgo ti na. Sɛnrɛ nda fuun lɔa yo ye kan wa yanwiga ki na, wa kason ki nandogomɔ, pilige ŋa ni yaa ye yɛɛ gbogolo, ti ni fuun tila pye ma yɔnlɔgo wa ti na.

¹¹ «Piliye nafa shyɛn, ki yɔnlɔ naa ki yɛmbinɛ, yo torɔngɔlɔ, yɔn finliwɛ sɛnrɛ ti yɛn ma yɔnlɔgo sinndɛɛrɛ papara papara nda na, a Yawe Yɛnnɛle li siri kan na yeri.

¹² A li silan pye fɔ: «Yiri laga yanwiga ki na ma tigi fyaw; katugu ma leele mbele mɔ yirige wa Ezhipiti tara, pɛ kapege tijaanga pye. Kono na mɪla li sɛnrɛ yo pe kan ma yo paa tanri li na, pɛ fyɛɛle mali yaga. Pɛ tɛ yan ma yarisunnɔgo gbegɛle pe yɛɛ kan.»

¹³ A Yawe Yɛnnɛle li sigi sɛnrɛ nda ti yo mari taga wa fɔ: «Migi wele maga yan fɔ ki leele mbele pe yɛn leele mbele pe ma yiri ma je poro pele.

¹⁴ Ki yaga, mɪ yaa pe tongo mbe pe mɛgɛ ki kɔ mbege wɔ laga tara ti na. Eɛn fɔ, mboro wo na, mɪ yaa ma pye cɛnlɛ la to, na li yaa pye fannga ni mbe lɛgɛ mbe wɛ pe na.»

¹⁵ Kona, a mɪ si yiri wa yanwiga ki na ma tigi; kila pye kason ni bere lagapyew. Yɔn finliwɛ sɛnrɛ ti yɛn ma yɔnlɔgo sinndɛɛrɛ papara papara shyɛn nda na, tila pye na keyɛn shyɛn yi ni miri yigi.

¹⁶ A mɪ sigi wele maga yan fɔ yɛ kapege pye Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li na. Yaa tɛ yan ma napige yanlɛɛ gbegɛle maga pye yarisunnɔgo ye yɛɛ kan. Yawe Yɛnnɛle lɔa kono na naga ye na, yaa fyɛɛle mali yaga.

† 9:9 9.9: Eki 24.18

17 Kì pye ma, sinndɛɛre papara papara shyen nda tila pye na kɛɛ m̀iri yigi, a m̀i siri wa tara mari yaari le ye yegɛ sɔgɔwɔ†.

18 «Ko punɔgo na, a m̀i si to tara Yawe Yɛnnɛle li yegɛ sɔgɔwɔ mali yɛnri paa kongbannga wogo ki yɛn, ma pye piliye nafa shyen, ki yɔnlo naa ki yɛmbine; m̀i sila ka, m̀i sila si wɔ. Mila ko pye ye kapege nga fuun yàa pye ko kala na; katugu yàa tipege pye Yawe Yɛnnɛle li na mali nawa pi ngban.

19 Mila fyɛ Yawe Yɛnnɛle li nangbanwa pi yegɛ, li nangbanwa ndorowo pi yegɛ, po mba làa yiri pi ni ye kɔrɔgo fɔ na jaa mbe ye tongo we. Ɛɛn fɔ, ki yɔnlo li na, Yawe Yɛnnɛle làa na yɛnɛwe pi logo naa†.

20 Làa nawa ngban jɛnge fun Arɔn wi ni, fɔ naga lagajaa mboo gbo; ɛɛn fɔ, m̀ila yɛnri wi kan fun ki pilige ki ni.

21 Napige yanlɛɛ ɲa yaa gbɛgele a k̀i pye kapege, m̀ila ki lɛ maga le kasɔn maga sogo, maga kaari kaari, maga purugu fɔ a k̀i kannga muwe paa cɔnrɔ yɛn. Lafogo ɲga k̀i yiri wa yanwiga ki na ma tigi, a m̀i si saa k̀i muwe pi wo wa ki ni†.

Leele pàa kapere ta yegɛ pye naa

22 «Yàa Yawe Yɛnnɛle li nawa pi ngban, ma ye ta wa Tabeera, naa Masa konaa Kiburɔti Ataava lara ti ni†.

23 Sanga ɲa ni, Yawe Yɛnnɛle làa pye na jaa mbe ye yirige wa Kadeshi Barineya laga ki ni, làa ye pye fɔ: «Ye yiri yaa kee, ye sa tara nda m̀i kan ye yeri ti sho yeri ta.» Ɛɛn fɔ, yàa yiri ma je Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li sɛnɛ ti na; ye sila taga li na, ye sila si logo li yeri†.

24 Maga lɛ m̀i yoro jɛn, ye yɛn leele mbele pe ma yiri ma je Yawe Yɛnnɛle li na.

25 «Ko ki ti m̀ila to Yawe Yɛnnɛle li yegɛ sɔgɔwɔ mali yɛnri, ma koro wa tosaga fɔ ma saa gbɔn pilige nafa shyen, ki yɔnlo naa ki yɛmbine, naa làa yo li yaa ye tongo we.

26 Mila pye nali yɛnri na yuun fɔ: «We Fɔ, Yawe Yɛnnɛle, maga ka ma woolo pe tongo, poro mbele pe yɛn ma woolo, a mà pe go sho ma gbɔgɔwɔ pi fannga na, konaa ma pe yirige wa Ezhipiti tara yawa gbɔɔ ni.

27 Maga ka wele ki leele mbele pe nungbongbanla, naa pe tipewe konaa pe kapere ti na; ɛɛn fɔ, jatere pye ma tunmbyeele jembele Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakɔbu pe na.

28 Na maga pe tongo, mà we yirige tara nda ni ti woolo pe mbe ya mbaa yuun fɔ: Yawe Yɛnnɛle li pe yirige wa Ezhipiti tara, ma saa pe gbo wa gbinri wi ni, katugu li saa ya mbe kari pe ni wa tara nda làa ti sɛnɛ yo pe kan ki ni, nakoma pe kala lùu mben.

29 Ma sigi ta, pe yɛn ma woolo, a mà pe ta ma woolo. Mà pe yirige wa Ezhipiti tara fannga naa yawa gbɔɔ ni.» »

† 9:17 9.17: Ɛki 32.19 † 9:19 9.19: Ebu 12.21 † 9:21 9.21: Ɛki 32.20wi yɛn naga nari ma yo Moyisi wila k̀i tɔnmɔ pi kan kapege pyefenne pe yeri a pòo wɔ. † 9:22 9.22: Tabeera laga kala yeli wele wa Nombu 11.1-3laga ki ni; Masa laga kala yeli wele wa Ɛki 17.1-7laga ki ni; ye Kiburɔti Ataava kala li wele wa Nombu 11.31-34laga ki ni. † 9:23 9.23: Nombu 13.25-14.38; Dete 1.21-26; Ebu 3.16

10

*Yenñele làa Izirayeli woolo
pe kapere ti kala yaga pe na
(Eki 34.1-10)*

¹ Kona, a Yawe Yenñele li silan pye ƒo: «Sinndeere papara papara shyen te paa konɓannda ti yen, ma kesu wa gbegele fun tire ni; ko punɓo na, mee lugu ma pan na korogo laga yanwiga ki na.

² Sinndeere papara papara konɓannda nda màa yaari, senre nda tila pye ma yonlogo wa ti na, mi yaa ti yonlogo wa nda ti na, ma sari le wa kesu wi ni.»

³ Ki pye ma, a mi si kesu wa gbegele akasiya tige ni, ma sinndeere papara papara shyen te paa konɓannda ti yen. Ko punɓo na, a mi si lugu wa yanwiga ki na ti shyen ti ni na kee.

⁴ Pilige nga ni yaa gbogolo wa yanwiga ki nogo, ngasegele ke ngele Yawe Yenñele làa yo ye kan wa yanwiga ki na, wa kason ki nandogomo, làa ke yonlogo wa ki sinndeere papara papara fonndo ti na paa yegge nga na làa ti yonlogo wa konɓannda ti na, mee ti kan na yeri.

⁵ Ko punɓo na, a mi si yiri wa yanwiga ki na ma tigi, mee saa ti le wa kesu na mila gbegele wi ni. Tila koro wa wi ni paa yegge nga na Yawe Yenñele làa ki yo we.

⁶ (Izirayeli woolo paa yiri wa Bene Yaakan koloye pe tanla ma kari wa Mosera laga ki ni. Pa Aron willa ku wa a pɔo le wa. A wi pinambyo Eleyazari wi si cen wa wi yonlo paa saraga wofenne to yen†.

⁷ A pe si yiri lema mee kari wa laga nga paa pye na yinri Gudigoda. Pe yiringolo lema, a pe si kari wa laga nga paa pye na yinri Yotibata; ko nga laforo legere yen wa.

⁸ Ko wagati wowi Yawe Yenñele làa Levi cenle woolo pe wo ma yo paa li yon finliwe kesu wi tungu, paa yeregi li yegge sogowo mbaa tunngo piin li kan konaa mbaa duwaw piin leele pe kan li mege ni; paa yegge nga na pege pye ƒo ma pan ma gbɔn nala we†.

⁹ Ko kala ki ti Levi setirige piile pe sila tara ta korogo paa cengele sanɓgala ke yen. Een ƒo, Yawe Yenñele, ye Yenñele le, li tunngo ko ki yen pe korogo ye, paa yegge nga na làa ki yon folo kon we.)

¹⁰ Mi wo na, mila koro wa yanwiga ki na ma piliye nafa shyen pye wa, ki yonlo naa ki yembine, paa konɓannga wogo ki yen. Ki wogo ki na naa, Yawe Yenñele làa na yenrewe pi logo ma ye kala yaga, lii ye tongo†.

¹¹ Làa na pye ƒo: «Yiri ma keli ki leele mbele pe yegge, maa pe yegge sinni, tara nda mila wugu mbe kan pe teleye pe yeri, pe kari pe sari sho peri ta.»

*Yenñele li daga mbe ye ndanla
konaa yaa tanri li senre ti na*

¹² Koni Izirayeli woolo, yingi Yawe Yenñele, ye Yenñele li yen na jaa ye yeri? Ki ko wowi na, yaa fye Yawe Yenñele, ye Yenñele li yegge, yaa tanri li konɓolo ngele li naga ye na ke na, li ye ndanla, yaa tunngo piin li kan ye kotogo ki ni fuun konaa ye nawa pi ni fuun ni.

¹³ Yaa tanri Yawe Yenñele li ngasegele naa li kondegengele ngele mila yuun ye kan nala ke na jango ye pye yeyinɓe na.

† 10:6 10:6: Nombu 20.28; 33.38; Dete 1.19-46 † 10:8 10:8: Nombu 3.5-8; 8.5-19 † 10:10 10:10: Eki 34.28

¹⁴ Ye wele, naayeri wo naa wi gbeme pi ni fuun pi ni, naa tara to naa ti nawa yaara ti ni fuun, ti yen Yawe Yennele, ye Yennele li woro.

¹⁵ Ma sigi ta, ye teleye poro ce Yawe Yennele li mara pe na, a peli ndanla. Ye teleye pe setirige piile poro li wo cengele ke ni fuun ke sogowo, ko koro wo yen fo yoro wele li wo paa yege nga na yaa ki yaan nala we.

¹⁶ Yoro fun ye ye yee kan Yawe Yennele li yeri ye kotogo ki ni fuun ni; yaga ka yiri mbe je li na.

¹⁷ Katugu Yawe Yennele, ye Yennele li yen yarisunndo ti ni fuun ti go na, ma pye tafenne pe ni fuun pe tafa†. Li yen Yennele na li gbogo, ma pye yafa, konaa ma pye fyere ni. Laa lere wo lere ni†; laa sili yee yaga peli fanla yarikanra ni.

¹⁸ Li maa pijiriwele poro naa nangunjaala pe tanga ki kaan pe yeri. Li maa yaakara naa yariporo kaan nambanmbala pe yeri nali ndanlawa pi nari.

¹⁹ Yoro fun, nambanmbala mbele wa ye sogowo pe daga mbe ye ndanla, katugu yaa pye nambanmbala wa Ezhipiti tara.

²⁰ Yaa fye Yawe Yennele, ye Yennele li yege, yaa li gbogo, ye mara lo nungha na; na yaga yo ye yaa wugu, ye wugu lo mege ko na.

²¹ Lo ye daga mbaa sonni, lo li yen ye Yennele le. Lo li ki kagbogo naa ki fyere kagala ke pye ye kan, a ye ke yan yenle ni†.

²² Sanga na ni ye teleye paa kari wa Ezhipiti tara, paa pye lere nafa taanri ma yiri ke†. Koni, Yawe Yennele, ye Yennele li ye pye, a ye lege† paa naayeri wonngolo ke yen.

11

Kagala ngele Yennele laa pye

Izirayeli woolo pe kan

¹ «Yawe Yennele, ye Yennele li daga mbe ye ndanla. Yaa tanri li ngasegele, naa li senyoro, naa li kondegeengele konaa li kakonndegeengele ke na sanga pyew.

² Mi woro na para ye piile poro wogo na, poro mbele Yawe Yennele li kagala ngele pye, pee la jen, pee si la kpe yan. Een fo, yoro mbele ye yen na nala wo ni, Yawe Yennele laa ke naga yoro na. Ko koro wo yen lili gbogowo, naa li yawa gboco pi naga ye na;

³ naa li kacen kagbogolo konaa kagala ngele li pye wa Ezhipiti tara Farawon wi na, Ezhipiti tara wunlunana we, konaa wi tara ti ni fuun ti na.

⁴ Yege yan fun paa yege nga na laa Ezhipiti tara malingbocoolo pe pye, naa pe shonye konaa pe malaga gbawotoroye pe ni. Sanga na ni paa pye na ye puro, laa Kogaje yeen wi tonmo pi songoro maa wa pe na, ma pe tongo ma pe ko pew†.

⁵ Nga fuun laa pye ye kan wa gbinri wi ni fo ma pan ma gbom na ki laga nga ki ni, yege jen.

⁶ Laa Uruben cenle woolo nana Eliyabu wi pinambiile Datan naa Abiramu pe pye yege nga na, yege jen fun. Tara tila jenw wa pe tooro

† **10:17 10:17:** Mege nga ki yo fo tafenne pe ni fuun tafa ki yen fun wa 1 Timo 6.15; Naga 17.14; 19.16lara ti ni. † **10:17 10:17:** Kapye 10.34; Orumu 2.11; Efe 6.9 † **10:21 10:21:** Eki 7-12 † **10:22 10:22:** Zhene 46.27; Eki 1.5; Kapye 7.14 † **10:22 10:22:** Zhene 15.5; 22.17; Ebu 11.12 † **11:4 11.4:** Eki 14

ti nogo ma pe ton pew, poro naa pe go woolo, naa pe paara yinre ti ni, konaa pe pinleyeenle pe ni fuun pe ni†.

7 Kagbogo ngele fuun Yawe Yennele li pye, ye ke yan yenle ni gbogoyi.

8 «Ki kala na, ngasegele ngele mi yen na yuun ye kan nala, yaa tanri ke na. Pa kona ye yaa fannga ta, mbe tara nda ye yen na jaa mbe ye wa ti ni ti sho mberi ta.

9 Pa ye yaa yinwetonlogo ta wa tara ti ni, to nda Yawe Yennele laa yon folo kon, ma wugu ki na mberi kan ye teleye poro naa pe setirige piile pe yeri; nono naa senrege yen na fuun wa ki tara ti ni†.

Tara nda Yennele li duwaw ti na

10 «Tara nda yaa kee sa ye wa ti ni mbe sari sho mberi ta, ti woro paa Ezhipiti tara nda ye yiri wa ti ni ti yen. Ma ye ta wa ti ni, kila pye yaga ye yariluguro ti lugu mbe ko, ki ma daga yaa tanri yaa tonmo wuun ye kere yaara ti na paa yege nga na pe maa tonmo wuun nanjo kere yaara ti na we.

11 Een fo, tara nda yaa kee sa ye wa ti ni, mberi sho mberi ta, yanwira naa gbunlundere yen wa ti ni. Tisara ti maa paan wa ti ni.

12 Ki tara ti yen tara nda Yawe Yennele, ye Yennele li maa jatere piin ti na konaa na wele ti na sanga wi ni fuun ni, mbege le wa ye le li lesaga fo sa gbon wa li kosaga.

13 «Ngasegele ngele mi yen na kaan ye yeri nala, na ye kaa tanri ke na jenge, mbe ti Yawe Yennele, ye Yennele li ye ndanla, mbaa li gbogo ye kotogo ki ni fuun ni, konaa ye nawa pi ni fuun ni,

14 pa kona, li yaa ti tisara tila paan wa ye tara mbaa yala ti wagati wi ni, tisara kongbannda to naa ti punjo woro ti ni fuun; jango ye yarilire ti yon, ye bile naa ye duven fonjo konaa ye sinme liwoo pi ni.

15 Li yaa ti yan ki yiri wa tara ti ni ye yaayoro ti kan. Yoro fun ye yaa la nii mbaa tinni jenge.

16 «Ye ye yee yingiwe jen, yaga ka ti pe ye fanla pe ye punjo, ye kari ye saa yarisunndo ta yege gbogo, mbaa foli ti yege sogowa.

17 Na ko ka pye, pa Yawe Yennele li yaa nawa ngban ye ni, mbe naayeri wi ton jango tisaga kiga ka pan naa. Kona tara ti se kaa yarilire kaan ye yeri. Kiga pye ma, ye yaa ko fyaw mbe wo laga ki tara jende nda Yawe Yennele li yen na kaan ye yeri ti ni.

18 Ki kala na, senre nda mila yuun ye kan, yeri tege wa ye kotogo na konaa wa ye nawa pi ni fuun pi ni. Yeri yonlogo yeri popo wa ye keyen yi na paa kacen yen, konaa wa ye walere ti na paa tegere yen†.

19 Yaa ye piile pe nari ti ni, na yaga pye wa ye yeri wa ye yinre ti ni we, nakoma na yaga pye tangala na wa kon, nakoma na yaga sinle, nakoma na yaga yiri, yaa para pe ni ti senre na.

20 Yeri yonlogo wa ye yinre ti yeyonro kanngara na tire ti na konaa ye yeyonro koro ti na†.

21 Kona mbe naayeri wi ta wa tara ti go na sanga na fuun ni, yoro naa ye piile pe ni ye yaa yinwetonlogo ta wa tara nda Yawe Yennele laa wugu mbe kan ye teleye pe yeri ti ni.

† 11:6 11:6: Nombu 16.31-32 † 11:9 11:9: Eki 3.8 † 11:18 11:18: Dete 6.6-9 † 11:20 11:20: Dete 6.9

²² «Iḡasegele ngele fuun mila yuun ye kan, na yaga ke yigi jenge mbaa tanri ke na, mbe ti Yawe Yennele, ye Yennele li ye ndanla, na ye kaa tanri li konḡolo ngele fuun li naga ye na ke na, mbe koro mbe mara li na,

²³ pa kona li yaa ki cengele ke ni fuun ke purɔ mbe ke yirige wa ye yege, koro ngele ke yen ma tugbɔlɔ, ma pye fannga ni ma we ye na we, ye sigi tara ti sho yeri ta.

²⁴ Yaga ye yongɔlɔ ke kan laga nga fuun na, ki yaa pye ye wogo. Ye tara ti yaa le wa gbinri wi na sa gbɔn fo wa Liban tara ti na, mbe le wa Efrati gbaan wi na sa gbɔn fo wa Mediterane kɔgoje wi na†.

²⁵ Lere se ka ya yere mbe ye sige malaga ni. Ye yaa tanga mbe toro tara ti laga nga fuun ni, Yawe Yennele, ye Yennele li yaa ti fyere gbɔrɔ mbe ki laga wogol pe yigi ye yege fyere ti kala na, paa yege nga na ligi yo ye kan we†.

²⁶ «Ye wele, mi yen na duwaw naa danga ki teri ye yege sɔgowɔ nala, ye ka wele ye wɔ.

²⁷ Na ye kaa tanri Yawe Yennele, ye Yennele li ngasegele ngele mila yuun ye kan nala ke na, pa ye yaa duwaw ta.

²⁸ Eɛn fo, na ye woro na tanri Yawe Yennele, ye Yennele li ngasegele ke na, na yaga punḡo le konɔ na mila nari ye na nala li ni, mbe kari saa yarisunndo ta yege gbogo, nda ye sila jen faa, pa ye yaa danga ta.

²⁹ Tara nda yaa kee sa sho mbe ta, na Yawe Yennele, ye Yennele liga ka ye lenge wa ti ni sanga na ni, ye yaa kaa duwaw piin leele pe kan wa Garizimu yanwiga ki na, mbaa pe dangi wa Ebali yanwiga ki na.

³⁰ Ki yanwira shyen ti yen wa Zhuriden gbaan wi punḡo na, wa konɔ na wa yonlɔ tosaga yeri li kee sannga ki na, wa Kana tara fenne pe tara, poro mbele pe yen ma cɛn wa Araba tara ti ni we; wa Giligali ca ki yesinne na, wa More laga tigbɔrɔ ti tanla†.

³¹ «Yawe Yennele, ye Yennele li yen na tara nda kaan ye yeri, sanni jenri, ye yaa Zhuriden gbaan wi kon mbe ye wa ti ni, sari sho mberi ta, mbe cɛn wa ti ni.

³² Kondɛgengele naa ngasegele ngele fuun mi yo ye kan nala, ye bala yaa tanri ke na.

YAWE YENNELE LI LASIRI KONḡOLO

12

12-26

Yennele li gbɔḡɔsaga

ki yaa pye nunḡba wa tara ti ni

¹ «Yawe Yennele, ye telɛye pe Yennele le, li yen na tara nda kaan ye yeri ti pye ye woro, ngasegele naa kondɛgengele ngele ye yaa yigi jenge mbaa tanri ke na, ye yinwege piliye yi ni fuun yi ni wa ti ni, koro wele yɛɛn.

² «Cengele ngele ye yaa ka ke tara ti sho mberi ta, ke maa ke yarisunndo ti gbogo lara nda na, wa yanwira nda ti yagara ti go na, naa wa tinndiye pe na, konaa wa tire nda fuun ti yen tipiire ti nɔḡo, ye ti ni fuun ti jɔḡo pew.

³ Ye yaa ka pe saara wɔsara ti jaanri, mbe sinndɛɛɛɛ nda pɛ yerege na sunnu ti na ti gbɔn mberi yaari, mbe tiyagala ngele pe maa sunnu ke na

† 11:24 11:24: Zhouz 1.3-5 † 11:25 11:25: Eki 23.27; Dete 7.24 † 11:30 11:30: Zhene 12.6

ke sogo; yaara yanlere nda pe te mari pye yarisunndo, yeri koonlo koonlo. Ye pe mege ki ko yege wo wa ki lara ti ni†.

4 «Yaga kaa ki cengele ke kapyere ti forogi mbaa Yawe Yennele, ye Yennele li gbogo.

5 Een fo, Yawe Yennele, ye Yennele le, li yaa ka laga ka wo wa ye cengele ke ni fuun ke tara ti sogowo, mbe pye wa ki ni mbege pye li censaga; ko laga ko nungba ye yaa kaa kee wa saa li gbogo.

6 Pa ye yaa kaa kee wa ye saara sogoworo ti ni, naa ye nayinme saara ti ni, naa ye yaga wi ni, naa yarikanra nda ye ma lagala ye yaritara ti na ti ni, naa saara nda ye ma wo mbe yon folo ton ti ni, naa ye nayinme yarikanra ti ni, naa ye nere, naa ye simbaala konaa ye sikaala pe pinambire kongbannda ti ni.

7 Yoro naa ye go woolo pe ni, pa ye yaa kaa ye saraga yaakara ti kaa wa Yawe Yennele, ye Yennele li yege sogowo. Li duwaw ye na ye kee tunndo nda ni, ye yaa kaa yogori ti ni fuun ti wogo ki na, wa ki laga ki ni fun.

8 «We yen naga piin lagame yege nga na nala, nga ka na ndanla ko ki fo wi ma pye, ye se ka saa we Fo wi gbogo ma,

9 katugu Yawe Yennele, ye Yennele li yaa tara nda kan ye yeri korogo, ye fa ye wa ti ni gben mbaa ye yinwege ki piin yeyinge na.

10 Een fo, Yawe Yennele, ye Yennele li yen na tara nda kaan ye yeri korogo, ye yaa Zhuriden gbaan wi kon mbe sa cen wa ti ni. Li yaa ye sho ye juguye mbele fuun pe yen ma ye maga pe kee, mbe ti ye cen yeyinge na pow wa tara ti ni.

11 Kona Yawe Yennele, ye Yennele li yaa laga nga wo mbe pye wa ki ni, ye yaa kaa paan wa yaara nda mi yen nari senre yuun ye kan ti ni. To ti yen ye saara sogoworo, naa ye nayinme saara, naa ye yaga, naa yarikanra nda ye ma lagala ye yaritara ti na, konaa yarijende nda fuun ye yaa wo saraga Yawe Yennele li yeri mbe yon folo ton.

12 Ye yaa kaa yogori Yawe Yennele, ye Yennele li yege sogowo, yoro naa ye pinambiile, naa ye sumborombiile naa ye kulonambala, naa ye kulojaala konaa Levi setirige piile mbele pe yaa ka pye mbe cen wa ye cara ti ni pe ni, katugu poro si laga ta, tara si kan pe yeri korogo paa ye yen†.

13 «Ye ye yee yingiwe jen, yaga laga o laga nga yan, yaga kaa ye saara sogoworo ti woo wa ki na.

14 Een fo, laga nga Yawe Yennele, ye Yennele li yaa wo wa ye cengele la nungba ni, yaa ye saara sogoworo ti woo wa ki laga ki ni, yaa tanri ngasegele ngele fuun mi yo ye kan ke na.

15 «Konaa ki ni fuun, na ki ka ye ndanla sanga na ni, ye mbe ya yaayoro ta gbo mberi ka wa ye cara ti ni fuun ti ni, mbe yala duwaw na Yawe Yennele, ye Yennele li yaa tirige ye na wi ni. Lere na ka pye fyongo fu konaa lere na ka pye fyongo ni, pe mbe ya mbege kara ta ka paa yege nga na pe ma ya na lufaa naa wolowo kara ti kaa we†.

16 Een fo, ye se ka ti kasanwa pa ka, ye yaa pi wo tara paa tonmo yen†.

17 «Ye kere yarilire, naa ye duven konaa ye sinme pi ni, yee daga mbaa ti yaga wi nii wa ye cara ti ni, konaa ye nere, naa ye simbaala naa ye sikaala pe pinambire kongbannda ti ni, naa saara nda ye ma wo ma yon folo ton

† 12:3 12:3: Dete 7.5 † 12:12 12:12: Dete 10.8-9; Nombu 18.20,23 † 12:15 12:15: Kila pye pe ma ya ma yan kara ti ka, paa la tanri ngasegele na paa yaayoro nda pe ma wo saara ti wogo ki yen. † 12:16 12:16: Zhené 9.4; Levi 7.26-27

ti ni, naa ye nayinme yarikanra ti ni konaa yarikanra nda ye ma lagala ye kee yaara ti na ti ni.

¹⁸ Eɛn fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ li yaa laga nga wɔ, pa ye yaa kaa ki yaara ti kaa wa ki laga ki na li yege sɔgowɔ, yoro naa ye pinambiile, naa ye sumborombiile, naa ye kulonambala, naa ye kulojaala konaa Levi setirige piile mbele pe yaa ka pye mbe cɛn wa ye cara ti ni pe ni. Ye yaa kaa yɔgori Yawe Yɛnnɛlɛ, ye Yɛnnɛlɛ li yege sɔgowɔ ye kee yaara nda fuun yɛ ta ti kala na.

¹⁹ Yaga cɛn mbe mo yege o yege wa ye tara, ye ye yɛɛ yingiwe jɛn, yaga ka fɛge Levi setirige piile pe na.

²⁰ «Na Yawe Yɛnnɛlɛ, ye Yɛnnɛlɛ liga ka ye tara ti gbɔgo sanga ɲa ni paa yege nga na lɛa ki yɔn fɔlɔ kɔn ye yeri, na kara la ka ye yigi, ye mbe ya mbe nda fuun ti ye ndanla ta ka.

²¹ Yawe Yɛnnɛlɛ, ye Yɛnnɛlɛ li yaa ka laga nga wɔ mbe pye wa ye ni, na ki ka ka lali yoro mbele ni, Yawe Yɛnnɛlɛ li yaa ka nɛrɛ naa simbaala, konaa sikaala mbele kan ye yeri, ye mbe ya mbege yaayogo ka gbo mbege ka wa laga nga ye yaa ka pye mbe cɛn, paa yege nga na ki ye ndanla, mbe yala sɛnrɛ nda mi yo ma ye kan ti ni.

²² Ye yaa ki kara ti ka paa yege nga na ye maa lufaa naa wolowo kara ti kaa we; lere ɲa wi yɛn fyɔngɔ fu, konaa lere ɲa wi yɛn fyɔngɔ ni, pe mbe ya pinle mbege kara ti ka.

²³ Eɛn fɔ, ye ye yɛɛ yingiwe jɛn jɛngɛ, yaga ka ki kasanwa pa ka, katugu pa yinwege ki yɛn wa kasanwa pi ni. Ki kala na, yaga ka kara ta ka mbe pinle ti yinwege ki ni†, (ko kɔrɔ wo yɛn ti kasanwa we).

²⁴ Yaga ka kasanwa ka fyew, eɛn fɔ, yoo wo tara paa tɔnmɔ yɛn.

²⁵ Ye se ka pa ka jango yoro naa ye setirige piile mbele pe yaa ka yiri punjo na pe ni, ye pye fɛrɛwe na, katugu Yawe Yɛnnɛlɛ li yɛn na nga jate sinjɛ yɛ tanga ma yala ki ni.

²⁶ «Eɛn fɔ, ye yaayoro nda yɛ tɛgɛ ti ye Yɛnnɛlɛ kan konaa nda ye ma wɔ mbe yɔn fɔlɔ tɔn, ye yaa kari ti ni wa laga nga Yawe Yɛnnɛlɛ li wɔ ki ni.

²⁷ Ye saara sogoworo ti kara to naa ti kasanwa pi ni, ye yaa ti wɔ saraga wa Yawe Yɛnnɛlɛ, ye Yɛnnɛlɛ li saraga wɔsaga ki na. Ye saara sannda to na, ye yaa ti kasanwa po wo wa li saraga wɔsaga ki na, eɛn fɔ ti kara to na, ye mbe ya mbe to ka.

²⁸ «Kakonndegɛngɛlɛ ɲgele fuun mi yɛn na yuun ye kan, ye ke lɛ yaa tanri ke na; pa kona ye yaa pye fɛrɛwe na sanga pyew, yoro naa ye setirige piile mbele pe yaa ka yiri punjo na pe ni; katugu Yawe Yɛnnɛlɛ, ye Yɛnnɛlɛ li yɛn na nga jate sinjɛ yɛ tanga ma yala ki ni.

*Yaa ye yɛɛ kɔrɔsi
yarisunndo ti ni*

Yaga kaa Kana tara fɛnnɛ pe fɔrɔgi

²⁹ «Cɛngɛlɛ ɲgele ye yaa sa ke tara ti sho mberi ta, na Yawe Yɛnnɛlɛ, ye Yɛnnɛlɛ liga ka ke tɔngɔ mbe ke kɔ wa ye yege sanga ɲa ni, na yaga ke puro mbe cɛn wa ke tara ti ni,

³⁰ ye ye yɛɛ yingiwe jɛn jɛngɛ, yaga kaa ki leele pe fɔrɔgi, pe fɔrɔgomo pi pye paa pɛnɛ yɛn mbe ye yigi pe tɔngɔngɔlɔ. Yaga ka gbogolo pe ni pe yarisunndo ti na. Paa pye nari gbogo yege nga na mbaa ki yewe mbege jɛn, mbaa ki pyelomo nungha pi piin.

† 12:23 12:23: Levi 17.10-14

³¹ Yaga kaa pe fɔrɔgi mbaa Yawe Yɛnnɛlɛ, yɛ Yɛnnɛlɛ li gbogo; katugu kagala ngele fuun ki cɛngele kaa pye na piin na ke yarisunndo ti gbogo, ke yɛn ma tijanga Yawe Yɛnnɛlɛ li yɛgɛ na mali mbɛn. Pe yɛrɛ la pye na pe pinambiile naa pe sumborombiile pe woo saraga na pe sori pe yarisunndo ti kan.

13

Yɛnnɛlɛ li jɛ yarisunndo suvɛnnɛ pe na

¹ «Ŋgasegele ngele fuun mila yuun yɛ kan, yɛ ke lɛ yaa tanri ke na; yaga ka ka taga wa ke na, yaga si ka ka kɔn wa ke na†.

² «Kana Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɔ nakoma lere ŋa wi maa yaara yaan wɔɔnrɔ na wa yaa ka yiri wa yɛ sɔgɔwɔ mbaa kacɛn nakoma kafɔnnɔgɔlɔ sɛnrɛ yuun yɛ kan†.

³ Na ki kacɛn nakoma ki kafɔnnɔ li ka pye mbeli yɛɛ yɔn fili, na ki lɛrɛfɔ wi ka yɛ pye mbe yɔ fɔ: Yoo kari wɛ saa yarisunndo ta yɛgɛ gbogo, waa tunŋgo piin ti kan, nda yɛɛ jɛn,

⁴ yaga ka ki Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɔ nakoma ki lere ŋa wi maa yaara yaan wɔɔnrɔ na wi sɛnrɛ ti logo. Katugu Yawe Yɛnnɛlɛ, yɛ Yɛnnɛlɛ li mbe ya mboo tɛgɛ mbe yɛ wa mbe wele, mbege jɛn na kaa pye li yɛn ma yɛ ndanla yɛ kotogo ki ni fuun ni konaa yɛ nawa pi ni fuun ni.

⁵ Yaa Yawe Yɛnnɛlɛ, yɛ Yɛnnɛlɛ lo nungba gbogo, yaa fyɛ lo yɛgɛ; yeli ŋgasegele ke yigi jɛnɔgɛ, yaa nuru li yeri. Yaa tunŋgo piin lo nungba kan, mbe mara lo na.

⁶ Ki Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɔ nakoma ki lere ŋa wi maa yaara yaan wɔɔnrɔ na wi daga poo gbo, katugu mbe yiri mbe jɛ ko sɛnrɛ to tari wila yuun Yawe Yɛnnɛlɛ, yɛ Yɛnnɛlɛ li na. Lo na li yɛ yirige wa Ezhipiti tara ti ni, ma yɛ sho kulowo pi ni, katugu konɔ na Yawe Yɛnnɛlɛ lɛa naga ma yɔ yaa tanri li na, wi yɛn na jaa mbe yɛ fanla mbe yɛ pungo li na. Ki pyelomɔ pi na ma, yɛ yaa kapege ki kɔ mbege wɔ wa yɛ sɔgɔwɔ.

⁷ «Na ma sɛfɔ, nakoma ma nɔsɛpyɔ lɛnanja, nakoma ma pinambyɔ, nakoma ma sumborombɔ, nakoma ma jɔ, wɔ ŋa wɔɔn ndanla jɛnɔgɛ, nakoma ma wɔnɔlɔ jɛnnɛ wa kɔɔn fanla larawa mbɔɔn pye fɔ: <Shokari wɛ sa yarisunndo ta yɛgɛ gbɔgɔ, nda mboro naa yɛ tɛlɛyɛ pe ni yɛ sila jɛn,

⁸ ko kɔrɔ wɔ yɛn yarisunndo nda cɛngele kele yɛgɛ maa gbogo, ngele ke yɛn ma yɔngɔ yɛ ni nakoma ma lali yɛ ni, mbege lɛ tara ti go ŋga na fɔ sɛga wa go ŋga na,

⁹ maga ka yɛrɛ wi sɛnrɛ ti na, maga ka logo wi yeri, maga kaa yinriwɛ ta, maga kaa kala yaga; maga ka tɔn wi kapege ki na.

¹⁰ Ɛɛn fɔ, ma daga mbe ti poo gbo; mboro ma yaa keli mbɔɔn kɛɛ ki yirige wi na mboo gbokala li pye, pungo na leelee sanmbala pee pe keyɛn yi yirige wi na poo gbo.

¹¹ Pe daga mboo wa sinndɛɛrɛ ni mboo gbo, katugu wila pye na jaa mbɔɔn fanla mbɔɔn laga Yawe Yɛnnɛlɛ, ma Yɛnnɛlɛ li na, lo na lɔɔn yirige wa Ezhipiti tara, to nda maa pye wa ti ni kulo wɛ.

¹² Izirayɛli woolo pe ni fuun pe yaa ŋga ki pye ki logo mbe fyɛ. Pa kona pe sɛ kaga kapege cɛnlɛ la pye laga yɛ sɔgɔwɔ.»

† 13:1 13.1: Dete 4.2; Naga 22.18-19 † 13:2 13.2: Mbege lɛ verise 2 sa gbɔn 6, Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɛnnɛ mbele pe yɛn yagbogolo fɛnnɛ pe sɛnrɛ yeri wele fun wa.

¹³ «Yawe Yennɛle, ye Yennɛle li yen na cara nda kaan ye yeri ye sa cɛn wa ti ni, na yaga ki logo ki ca ka wogo na ɔ

¹⁴ lejagala pɛle yiri wa ye sɔgɔwɔ ma saa ki ca woolo pe fanla ma pe pye ɔ: «Yookari we saa yarisunndo ta yegɛ gbogo, nda ye fa jɛn.»

¹⁵ ye yaa ki sagaja, mbe leele pe yewe jɛngɛ ki wogo ki na. Na kaa pye ki yen kaseleɛ ɔ ki katijaanga ki pye wa ye sɔgɔwɔ,

¹⁶ ye yaa ki ca woolo pe ni fuun pe gbo tokobi ni, mbe pinle yaayoro ti ni. Ye yaa ca ki tongo naa ki nawa yaara ti ni fuun ti ni, mberi tɛɛ ti ye pew Yawe Yennɛle li kan.

¹⁷ Ye yaa ki yarijɛnde ti ni fuun ti gbogolo wa katogo, mbe kasɔn le ca ki ni mbege sogo pew naa ki yarijɛnde ti ni Yawe Yennɛle, ye Yennɛle li kan. Ki yaa koro kataga sanga pyew, pe se kaga kan naa fyew.

¹⁸ Yaara nda ti tɛɛ ti ye pew mbe tongo, mɛɛ daga mbe ta le, jango Yawe Yennɛle li nanɗbanwa gbɔɔ pi sogo li na, li ye yinriwe ta, li yinme tirige ye na, mbe ti ye lɛɛ paa yegɛ nga na lɛa wugu ki wogo ki na ye tɛɛye pe kan we;

¹⁹ na ye kaa nuru li yeri, mbaa tanri li ngasegele ngele fuun mi yen na yuun ye kan nala ke na, konaa mbaa nga ki yen ma sin Yawe Yennɛle, ye Yennɛle li yegɛ na ki piin we.

14

*Nga Izirayɛli woolo
pe sila daga mbaa piin kunwɔ gbeleɛ na*

¹ «Ye yen Yawe Yennɛle, ye Yennɛle li piile. Ki kala na, yaga ka ye witire lara ta kɔɔnlo kɔɔnlo, nakoma mbe ye walɛɛ sire ti kulu mbege naga ɔ yaa kunwɔ gbele.

² Katugu ye yen cɛnle na li yen kpoyi Yawe Yennɛle, ye Yennɛle li kan. A li ye wɔ cengele sanngala ngele fuun ke yen laga tara na ke sɔgɔwɔ, jango ye pye li woolo mbele pe kala li yen ma gbɔɔ li yeri jɛngɛ.

*Fyongɔ yaara
naa fyongɔ fu yaara
(Levi 11.1-47)*

³ «Yaraga nga fuun ki yen fyongɔ ni yaga ka ka ka.

⁴ Yaayoro naa wongaala mbele ye mbe ya mbaa kaa pe mbele: Nɛɛɛ, naa sumbyo, naa sugbo,

⁵ naa wolowo, naa lufaa, naa sawɔɔ, naa gbolo, naa wonɗoli, naa likatolo,

⁶ konaa mbele fuun pe yenjoro ti yen ma wali pe na shyen, pe ma sila yaakara nda pɛ ka ti songoro nari sanga pe ni.

⁷ Ɛɛn ɔ, mbele pe yenjoro ti yen ma wali pe na shyen ko cɛ, nakoma mbele pe maa yaakara nda pɛ ka ti songoro nari sanga ko cɛ, yaga kaa pe kaa. Ki pye ma, yaga kaa yongomɛ, naa polo konaa wonɗbo dama pe kaa; katugu pe maa yaakara nda pɛ ka ti songoro nari sanga. Ɛɛn ɔ, pe yenjoro ti si woro ma wali pe na shyen. Yaa pe jate fyongɔ ni†.

⁸ Yaga kaa cɛɛ wi kaa, katugu wi yenjoro ti yen ma wali wi na shyen, ɛɛn ɔ, wila ya mbe yaakara nda wi ka ti songoro mbaa ti sanga. Yaa wi jate fyongɔ ni. Yaga kaa kara ta ka, yaga si ka jiri wi kugo na.

† 14:7 14:7: Levi 11.4

⁹ «Tɔnmɔ yaara ti ni, nda fuun ye mbe ya mbaa kaa tori nda yɛɛn: Nda fuun wuuro yen ti kanngara ti na paa kanwira yen konaa ma pye kɔɔɔ ni.

¹⁰ Eɛn fɔ, nda fuun wuuro woro ti kanngara ti na paa kanwira yen konaa kɔɔɔ woro ti na, ye saa ti kaa; ye yaa lari jate fyongɔ ni.

¹¹ «Sannjɛɛ nda fuun ti yen fyongɔ fu, ye mbe ya mbaa ti kaa.

¹² Sannjɛɛ nda yee daga mbaa kaa ti mɛɛɛ ti nda: Yɔn, naa pete, naa yɔn ɲa wi ma pye wa kɔgɔje wi ni,

¹³ naa kagbɔngɔ, naa tufara konaa duwaye pe cɛnɛ li ni fuun,

¹⁴ naa kaankaanye pe cɛnɛ li ni fuun,

¹⁵ naa kɔnɔsogolo, naa kuwege, naa kuwefige konaa gbɛnɛɛ pe cɛnɛ li ni fuun,

¹⁶ naa kuwegbɔgɔ, naa gbɛnngbin, naa langolo,

¹⁷ naa lɔgɔ sumbyɔ, naa tɔnmɔ sannjɛɛ, naa kara kasannjɛɛ,

¹⁸ naa jagapan, naa gɔgɔ ki cɛnɛ li ni fuun, naa sannjɛɛ ɲga pe yinri hupi konaa ndirige.

¹⁹ «Yaawere nda fuun ti maa yinrigi sire na, yaa ti jate fyongɔ ni, yaga kaa ti kaa.

²⁰ Eɛn fɔ, nda ti maa yinrigi sire na ma pye fyongɔ fu, ye mbe ya mbaa to kaa†.

²¹ Yaga ka yarikugo ka kara ka. Ye mbe ya mberi kan nambannjɛɛnɛ mbele wa ye ni pe yeri peri ka†, nakoma mberi pɛɛɛ tara ta yege woolo yeri; katugu yoro wo na, ye yen leele mbele pe yen ma tɛge pe ye Yawe Yɛnɛɛ, ye Yɛnɛɛ li kan. Yaga ka sikapige ka sogɔ wa ki nɔ yinriwe pi ni.

Ngasele na li tɛge yaga womɔ

pi wogo na

²² «Yɛɛ pyew, yaara nda fuun ye yaa la taa wa ye kɛɛɛ ti ni, yaa ti ni fuun ti yaga wi woo.

²³ Yawe Yɛnɛɛ, ye Yɛnɛɛ li yaa laga ɲga wo mbaa li yɛɛ nari wa, pa ye yaa ka saa ye yarilire, naa ye duvɛn fɔnɲɔ, naa ye sinmɛ yaga yaara ti kaa wa, mbe pinɛ ye nɛɛ ɲgbɛɛɛ, naa ye simbaala konaa ye sikaala ɲgbɛɛɛ yi pinambire kɔngbannda ti ni. Ye yaa laga piin ma, mbaa ki fɔrɔgi la fyɛ sanga pyew Yawe Yɛnɛɛ, ye Yɛnɛɛ li yege†.

²⁴ Na Yawe Yɛnɛɛ, ma Yɛnɛɛ liga ka duwaw ma na sanga ɲa ni, laga ɲga li yaa ka wo mbaa li yɛɛ nari wa, na kiga pye mbe lali ma ni, mbege kan ma se ya mboon yaga wi lɛ mbe kari wi ni wa,

²⁵ pa kona, mɔɔ yaga wi pɛɛɛ, maga penjara ti lɛ ma pan ti ni wa laga ɲga Yawe Yɛnɛɛ, ma Yɛnɛɛ li yaa ka wo ki ni.

²⁶ Na maga ka gbɔn wa, yaraga ɲga fuun kɔon ndanla, nɛge yi o, sumbyɔ wi o, duvɛn wi o, nakoma sinmɛ welewe pa yege wi o, ko kɔɔ wo yen yaraga ɲga fuun la ka pye ma na, maga lɔ ki penjara ti ni. Mboro naa ma go woolo pe ni yege ka wa Yawe Yɛnɛɛ, ye Yɛnɛɛ li yege sogowɔ, yaa yɔgɔri.

²⁷ Ki sanga wi ni, yaga ka fɛge Levi setirige piile mbele pe yaa ka pye mbe cɛn wa ye cara ti ni pe na, katugu poro si laga ta, tara si kan pe yeri kɔrɔgɔ paa ye yen.

²⁸ «Yɛɛ taanrindaanri pyew, ye yaa la ye kɛɛ yaara ti yaga wi woo yɛɛ taanri wolo li ni, mbaa wi gbogolo wa ye cara ti ni.

† 14:20 14:20: Levi 11.21-22 † 14:21 14:21: Eki 23.19 † 14:23 14:23: Levi 27.30-33

²⁹ Ki ka pye ma, Levi setirige piile, poro mbele pee laga ta, tara si kan pe yeri kōrōgo paa ye yen, poro naa nambannjēenle pe ni, naa pijiriwele konaa nangunjaala pe ni, poro mbele pe yen ma cēn wa ye cara ti ni, pe yaa pan mbe ka mbe tin. Pa kona Yawe Yēnnele, ye Yēnnele li yaa duwaw ye na ye kēe tunndo ti ni fuun ni.

15

*Izirayeli woolo pe fōrō
ti kala yagawa pe yēe na
(Levi 25.1-7)*

¹ «Yēle kolōshyen pyew, ye yaa fōrō nda yē taga ti kala yaga.

² Fōrō ti kala yagawa pi yaa la piin yēge nga na ki nga: Fōrō ti kala yagawa yēle liga gbōn, paga li yari Yawe Yēnnele li mēge ki na, lere o lere wi fōgo le wi sefō wa na, a wi pye wi cēnle woo wa, wi yaa ki fōgo ki kala yaga wi na. Wiga kaga kan wi na mbe yo wi fōgo ki tōn.

³ Ye mbe ya mbaa ye fōrō ti yewe nambanmbala poro na; ēen fō, ye cēnle woolo ye fōrō nda ti yen pe na, yeri kala yaga pe na.

⁴ «Kona ki ni fuun, fyonwō fō si daga mbe pye wa ye sōgowō, katugu Yawe Yēnnele li yaa duwaw legerē tirige ye na wa tara ti ni, to nda li yen na kaan ye yeri paa kōrōgo yen, yeri sho yeri ta we.

⁵ Ko yaa pye ma, na ye kaa nuru Yawe Yēnnele, ye Yēnnele li yeri, mbeli ngasegele ngele fuun mi yen na yuun ye kan nala ke yigi jenge mbaa tanri ke na.

⁶ Katugu Yawe Yēnnele, ye Yēnnele li yaa duwaw ye na paa yēge nga na lāa ki yo ye kan we. Pa kona ye yaa kaa fōrō nii cengele legerē kele yēge na, ēen fō, ye se ka fōgo le lere yeri. Ye yaa ka cēn cengele legerē go na, cēnle la kpē se ka cēn ye go na.

⁷ «Yawe Yēnnele, ye Yēnnele li yen na tara nda kaan ye yeri, na fyonwō ka to ma sefenne wa na wa ki tara ca ka ni, maga kōon nawa pi tōn wi na, mbe je mbe yo ma soo saga.

⁸ ēen fō, ki daga mōo kēe ki sanga ma fōgo le wi na maa jorowo yaraga ki kan wi yeri†.

⁹ Ma yēe yingiwe jēn, maga ka ti jatere pee mbe tigi wa ma kotogo na, maa ma yēe piin fō: «Sanni jēnri yēle kolōshyen wolo li yaa gbōn, fōrō ti kala yagawa yēle le;» ko mbe ti ma yewagawa pye ma sefō na wi yen fyonwō fō wi na, mbe je maga ka yaraga kan wi yeri. Pa kona, wi yaa gbele ma mēge ni mbe Yawe Yēnnele li mēge ki yeri luu saga; ki ka pye ma, ma yaa ma kapege ki go kala li le.

¹⁰ Fōgo taga wi na nandanwa ni; ki ka kōon mbēn. Ki ka pye ma, Yawe Yēnnele, ma Yēnnele li yaa duwaw ma na ma kapyegele ke ni fuun ke ni konaa ma kēe tunndo ti ni fuun ti ni.

¹¹ Fyonwō fenne poro se kō wa tara ti ni. Ko kala ki ti mi yen naga yuun ma kan fō mōo kēe ki sanga maa kaan nandanwa ni ma sefenne, naa fanngogo fenne konaa fyonwō fenne† pe yeri.

*Eburuye mbele kulolo
pe wōmō wa kulowo pi ni
(Eki 21.1-11; Levi 25.39-46)*

† 15:8 15:8. Levi 25.35 † 15:11 15:11. Mati 26.11; Maki 14.7; Zhan 12.8

¹² «Na ma sefo Eburuye nana nakoma jele wa kaa yee pere ma yeri paa kulo yen, wi yaa tunngo pye ma kan fo sa gbɔn yeɛ kogoloni. Yeɛ kogolshyen wolo li na, ma yaa wi wo wa kulowo pi ni.

¹³ Eɛn fo, pilige nga ni wi yaa wo wa ma yeri, maga kaa yaga wila kee kewara.

¹⁴ Yawe Yennele li yaa ka duwaw ma na mbe yaara nda fuun kan ma yeri, ma yaa ta wo wa ti ni yarikanra mbe kan wi yeri; to ti yen ye simbaala, naa ye sikaala, naa ye bile konaa ye duven we.

¹⁵ Ye ye jatere wi tege ki na fo yoro fun yaa pye kulolo wa Ezhipiti tara, a Yawe Yennele, ye Yennele li saa ye wo wa kulowo pi ni. Ko kala ki ti mi yen naga ngasele na li kaan ye yeri nala.

¹⁶ «Kana ma kulonana wi mbe ya mboon pye fo: «Mi woro na jaa mbe laga ma na» katugu mboro naa ma go woolo pe ni ye yen maa ndanla, a wi yen ferewe na wa ma yeri†.

¹⁷ Kona ma wanla le maga kulonana wi nungbolo li mara wa koro pyo wi na, mali furu†. Pa kona wi yaa pye ma kulonana fo sanga pyew. Na ki ka pye kulojo wi, ko kala nungba lo ma yaa pye wi na fun.

¹⁸ Eɛn fo, mbe kulonana wi yaga wi wo wa kulowo pi ni ki ka ka ngban ma na, katugu tunngo nga wi pye ma kan yeɛ kogoloni li ni, ki we wesaga shyen tunmbyee na pe ma le sara na wi wogo ki na. Ki kala na, wi yaga wi wo wa kulowo pi ni. Pa kona Yawe Yennele, ma Yennele li yaa duwaw ma na ma kee tunndo ti ni fuun ni.

Yaayoro ti pinambire kongbannda ti yen Yennele li woro

¹⁹ «Ma nere naa ma simbaala konaa ma sikaala pe pinambire kongbannda ma yaa pe tege pe ye Yawe Yennele, ma Yennele li kan. Maga koon napolo kongbanja wi pye wila fali. Maga koon sumbyo wi pinambyo kongbanja wi sire ti koonlo†.

²⁰ Yeɛ pyew mboro naa ma go woolo pe ni ye yaa ka saa ti kaa Yawe Yennele, ye Yennele li yege sogowo wa laga nga li yaa ka wo ki ni†.

²¹ Ki yaayoro ti ni, na nga ka pye so ni, na ki ka pye jejoɔlo ni, nakoma na ki ka pye fyoon, nakoma na jeregisaga ka yege ka pye ki na, maga kaga wo saraga Yawe Yennele, ma Yennele li yeri.

²² Ma yaa ki yaayogo kara ti ka wa laga nga ma yen ma cen. Lere na wi yen fyongo ni konaa na wi yen fyongo fu pe ni fuun shyen pe mbe ya mbege kara ta ka paa yege nga na pe maa lufaa nakoma wolowo kara ti kaa we.

²³ Eɛn fo, maga ka kasanwa ka, ma yaa pi wo tara paa tonmo yen†.

16

Paki feti wi pyekala (Eki 12.1-20)

† 15:16 15:16: Eki 21.5-6wo koro wa yege taga wa maga naga fo: Na wi kaa jaa mbe koro wi tafa wi go woolo pe ni. † 15:17 15:17: Mbe kulonana wi nungbolo li furu, ko la pye kapyeye nga kila pye naga nari fo kulonana wi yaa koro wi tafa wo naa wi go woolo pe ni sanga pyew. † 15:19 15:19: Eki 13.12 † 15:20 15:20: Dete 14.23 † 15:23 15:23: Zhen 9.4; Levi 7.26-27; 17.10-14; Dete 12.16

¹ «Maa yarilire konyenge[†] ki wele, maa Paki feti wi piin Yawe Yennele, ma Yennele li mege ni; katugu ki yenge ki yembine lo lali Yawe Yennele, ye Yennele laa ye yirige wa Ezhipiti tara.

² Yaayogo nga ma yaa wo saraga Paki feti wi na Yawe Yennele, ma Yennele li yeri, ma yaa ki yigi wa ma nere nakoma ma simbaala nakoma ma sikaala ngbeleye yi ni. Laga nga li yaa ka wo mbe pye wa ki ni, pa ma yaa ki gbo wa ki laga ki ni.

³ Maga ka ki Paki feti yaakara ta pinle mbe ka leve buru ni; een fo, ma yaa leve fu buru ka sa gbɔn piliye koloshyen. Ki fyɔnwɔ yaakara ti yaa la ye nawa tuun ki na fo yaa yiri fyelege na wa Ezhipiti tara. Ki ka pye ma, ma yinwege piliye yi ni fuun ni, ma yaa la nawa tuun ma yiripilige ki na wa Ezhipiti tara.

⁴ Ki piliye koloshyen yi ni, leve kpe si daga mbe yan wa ye tara ti ni fuun ti ni. Pilige kongbannga ki yɔnlɔkɔgo, yaayogo nga pɛ wo saraga, yaga ka ki kara ta tege ti wɔnlɔ ti yiri.

⁵ Yawe Yennele, ye Yennele li yen na cara nda kaan ye yeri ye cɛn wa ti ni, maga ka Paki feti yaayogo ka gbo wa ko ka ni.

⁶ Een fo, Yawe Yennele, ye Yennele li yaa ka laga nga wo mbe cɛn wa ki ni, pa ye yaa ka saa Paki feti yaayoro ti kuun wa ko laga ko nungba ni. Ye yaa kaa ti kuun yɔnlɔkɔgo yɛge ni, yɔnlɔ ki tosanga ni, mbe yala wagati na yaa yiri wa Ezhipiti tara wi ni.

⁷ Ye yaa kaga kara ti sɔgo mberi ka wa laga nga Yawe Yennele li yaa ka wo ki ni. Ki goto pinliwe ni, ye mbe ya songoro mbe kari wa ye yinre.

⁸ Ye yaa la leve fu buru kaa fo sa gbɔn piliye kogoloni. Pilige koloshyen wogo ki na, ye yaa gbogolo Yawe Yennele li mege ni mbeli gbogo; ye se ka tunngo ka kpe pye ki pilige ki ni.

Yarilire ti kɔnwɔ feti

(Levi 23.15-21; Nɔmbu 28.26-31)

⁹ «Yaga yarilire kongo ki peli pilige nga ni, yege le le ki na ye jiri ye sa ta fo yapelege koloshyen.

¹⁰ Ko pungo na, ye yaa Pantikoti feti wi pye Yawe Yennele, ye Yennele li mege ni mbeli gbogo, mbe nayinme yarikanra kan li yeri mbe yala duwaw na li tirige ye na wi ni.

¹¹ Yawe Yennele, ye Yennele li yaa ka laga nga wo mbe pye wa ki ni, ye yaa yɔgori wa ki ni, yoro naa ye pinambiile, naa ye sumborombiile, naa ye kulonambala naa kulojaala, naa Levi setirige piile mbele pe yaa ka pye mbe cɛn wa ye cara ti ni pe ni, naa nambannjeenle, naa pijiriwele konaa nangunjaala mbele pe yaa ka pye wa ye ni pe ni.

¹² Ye ye jatere wi tege ki na fo yaa pye kulolo wa Ezhipiti tara. Ye ki kondegengele ke yigi jenge yaa tanri ke na.

Gbataala nɔgo feti

(Levi 23.33-43)

¹³ «Na yaga ka ye bile wi sun wa wi sunsaga mbe ko konaa mbe ye ɛɛzen pire ti tɔnmɔ pi wo wa ti wɔsaga mbe ko, ye yaa Gbataala nɔgo feti wi pye sa gbɔn fo piliye koloshyen.

¹⁴ Ye yaa la yɔgori ki feti wi nɔgo, yoro naa ye pinambiile, naa ye sumborombiile, naa ye kulonambala naa kulojaala, naa Levi setirige piile

[†] 16:1 16.1: Eburuye senre ti ni yarilire konyenge pe maa ki yinri Abibu. Ki yenge ki saa yala tuwabu yende nda pe yinri Marisi naa Avirili to ni; Eki 12.1-20; Levi 23.5-8,14; Nɔmbu 28.16-25.

pe ni, naa nambannjɛɛnle, naa pijiriwele konaa nangunjaala mbele pe yen ma cɛn wa ye sɔgɔwɔ pe ni.

¹⁵ Ye yaa feti wi pye pilige koloshyen Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li mege ni, wa laga nga li yaa ka wɔ ki ni. Ye yaa kaa yɔgɔri jɛnge katugu li yaa ka duwaw ye na ye kɛre yaara ti ni fuun ni konaa ye kɛɛ tunndo ti ni fuun ni.

¹⁶ «Yɛle pyew, ye nambala pe ni fuun pe yaa pan pansaga taanri wa Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li yegɛ sɔgɔwɔ, wa laga nga li yaa ka wɔ ki ni, leve fu buru feti wi na, naa Pantikoti feti konaa Gbataala nɔgɔ feti wi na. Pe se ka pan Yawe Yɛnnɛle li yegɛ sɔgɔwɔ kɛwara.

¹⁷ Lere nungba nungba pyew wi yaa pan yarikanga ni mbe yala duwaw na Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li yaa tirige wi na wi ni.

Kiti kɔngɔ yegɛ nagawa

¹⁸ «Cara nda fuun Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li yaa kan ye yeri, ye yaa kiti konfenne naa teele tegetegɛ wa ti ni ye cɛngɛle ke ni. Paa leele pe kiti wi kɔɔn wila sinni.

¹⁹ Yaga ka kiti kɔngɔ ki kannga. Yaga ka lere wɔ lere ni. Yaga ka yarikanra sho nda ti yaa ye go jɔgɔ; katugu yarikanra ti ma tijinliwɛ fenne pe kannga paa fyɔɔnlo yen (paa ya kaselege yo), mbe lesinmbele pe senre ti kan ti ma kɛ†.

²⁰ Ye bala yaa kiti sinne kɔɔn, jango ye yinwege ta, konaa Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li yen na tara nda kaan ye yeri, yeri ta ti koro ye woro.

Yaga kaa yarisunndo ti gbogo

²¹ «Saraga wɔsaga nga ye yaa kan Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li kan, yaga ka yarisunngo jelege Ashera ki tiyala la kan le ki tanla.

²² Sinndɛɛre nda pe ma tɛ ma yerege yarisunndo, yaga ka ta yerege fun le ki tanla; katugu ti yen ma Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li mben†.

17

¹ «Tulugo nakoma sɔ ka pye yaayogo nga na, nɛge nakoma sumbyɔ wi o, yaga kaga wɔ saraga Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li yeri; katugu ki yen katijaanga li yegɛ sɔgɔwɔ.

² «Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li yen na cara nda kaan ye yeri, kana ye yaa ka nana nakoma jɛle wa yan ka ni, wi yen na nga Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li yen na jate kapege ka piin, nali yon finliwɛ pi jogo,

³ na kee ma saa na yarisunndo ta yegɛ gbogo na foli ti yegɛ sɔgɔwɔ, mbaa foli yonlo naa yenge naa wonngolo ke ni fuun ke yegɛ sɔgɔwɔ, mbe sigi ta li sila ko yo ye kan.

⁴ Ki kala paga li yo ye kan sanga na ni, a yɛ pye li jenme, ye yaa yiri mbe yewe jenge li wogo na. Na ki kala li ka pye kaselege, na ki ka pye mbe filige fo ki katijaanga ki pye wa Izirayeli tara,

⁵ kona nana nakoma jɛle na wigi kapege ki pye, ye yaa kari wi ni wa ca ki mbogo yeyongo ki na, mboo wa sinndɛɛre ni mboo gbo†.

⁶ «Pe yaa ki fo wi gbo sɛɛfenne shyen nakoma sɛɛfenne taanri senyoro na. Pe se kaa gbo sɛɛfo nungba senyoro na.

† 16:19 16:19: ɛki 23.8 † 16:22 16:21-22: Ashera: Yarisunngo ka layi, nga kila pye na jɛle kala naa nambala kala li yongo, konaa ki ma jɛle wi sege ki yenge. Paa pye naga gbogo wa Kana tara kɛɛ ki na; Dete 7.5; ɛki 34.13; Levi 26.1. † 17:5 17:5: Levi 24.14; Kapyɛ 7.58; Ebu 13.12

⁷ Serɛfenne poro pe yaa keli mboo wa sinndɛɛɛ ti ni. Ko punɔo na, leele sanmbala pe sila wi waa sinndɛɛɛ ti ni poo gbo. Pa ye yaa ki pye yɛɛn mbe kapege ki ko mbege wɔ wa ye sɔgɔwɔ[†].

Kanɔɔɔɔɔɔ ke yege wɔmɔ kala

⁸ «Na legbokala ka pye, nakoma paga lere wa le kɛɛ, nakoma paga lere wa gbɔn mboo weleɛ, nakoma kala la yege ka pye wa ye ca ki ni mbe nɔɔɔɔɔ kiti konfenne mbele pe wa pe se ya mbeli yege wɔ, pa kona ye kari ki kala li ni wa laga nɔa Yawe Yɛnɔɔɔ li yaa ka wɔ ki ni.

⁹ Saraga wɔfenne, Levi setirige piile wele, ye yaa sa pe yan konaa kiti konfɔ nɔa wi yɛn tunngo ki na wi ni, mbe pe yewe. Pe yaa ki kala li yege wɔmɔ pi naga ye na.

¹⁰ Kona kala li yege wɔmɔ mba pe yaa naga ye na wa laga nɔa Yawe Yɛnɔɔɔ li yaa ka wɔ, ye tanga ye yala ko yege wɔmɔ po ni; sɛnre nda fuun pe yaa yo ye kan, ye ye jatere wi tɛɛɛ ti na, ye tanga ye yala ti ni cɛ.

¹¹ Lasiri kongolo nɔɔɔɔ pe yaa naga ye na konaa kiti konlɔmɔ mba pe yaa yo ye kan, yaa tanri ti na ma. Yaga ka laga ti na mbe kari kɛɛ ka na.

¹² Saraga wɔfɔ na wi yɛn na tunngo piin Yawe Yɛnɔɔɔ, ye Yɛnɔɔɔ li yege sɔgɔwɔ, na lere wa kaa yɛɛ gbɔgo mbe yo wi se logo wi yeri, nakoma mbe yo wi se logo kiti konfɔ wi yeri, ki lere wi daga poo gbo. Pa ye yaa ki pye ma, mbe kapege ki ko laga yoro Izirayeli woolo ye sɔgɔwɔ.

¹³ Leele pe ni fuun pe yaa ka nɔa ki pye ki logo mbaa fyɛ, pe se ka yɛnle mbe pe yɛɛ gbɔgo mbege kala la pye naa.

Wunluwɔ tɛɛɛɛ sɛnre

¹⁴ «Yawe Yɛnɔɔɔ li yɛn na tara nda kaan ye yeri, na yaga ka sa ye wa ti ni mberi shɔ mberi ta, mbe cɛn wa ti ni, kana ye yaa ka yo fɔ ye yaa wunluwɔ tɛɛɛ ye yɛɛ go na paa yege nɔa na tara nda fuun ti yɛn ma ye maga ti woolo pe yɛn naga piin[†].

¹⁵ Pa kona Yawe Yɛnɔɔɔ, ye Yɛnɔɔɔ li yaa ka lere nɔa wɔ wunluwɔ, ye wɔ tɛɛɛ ye yɛɛ go na. Izirayeli piseɛ wɔ wawi ye yaa ka lɛ wi pye wunluwɔ ye go na. Wii daga mbe pye tara ta yege woo, nɔa wi woro ye cɛnle woo[†].

¹⁶ Ye wunluwɔ wii daga mbe shɔnye legɛɛɛ ta wi yɛɛ kan. Wiga ka leele pe sɔngɔɔ wa Ezhipiti tara pe sa pele lo wi kan; katugu Yawe Yɛnɔɔɔ lɔa ki yo ye kan ma yo yaga ka sɔngɔɔ wa ki tara ti ni naa fyew[†].

¹⁷ Wiga ka jɛɛɛ legɛɛɛ pɔri wi yɛɛ kan, jango paga kaa jatere wi kannɔa mboo laga Yɛnɔɔɔ li na. Wiga si ka warifuwe naa tɛ legɛɛ gbogolo wi yɛɛ kan[†].

¹⁸ «Na wiga ka cɛn wunluwɔ pi na sanga nɔa ni, wigi lasiri sɛwɛ nɔa wi shɔ saraga wɔfenne mbele Levi setirige piile pe yeri, wi ti poo sɛnre ti ni fuun ti yɔnɔgo sɛwɛ wa ni wi yɛɛ kan.

¹⁹ Wi yaa ki sɛwɛ wi tɛɛɛ wi yɛɛ tanla mbaa wi kara wi yinwege piliye yi ni fuun ni, jango wila ki fɔɔɔgi wila fyɛ Yawe Yɛnɔɔɔ, wi Yɛnɔɔɔ li yege, mbege lasiri kongolo koro naa ki kondɛɛɛɛɛ ke ni fuun ke lɛ mbaa tanri ke na.

²⁰ Ki ka pye ma, ki yaa ti wi saa wi yɛɛ gbɔgo wi woolo pe na; wi se si wa mbe la mbe laga ki lasiri kongolo ke na mbe kari kɛɛ ka na. Pa kona wo naa wi setirige piile pe ni pe yaa koro wunluwɔ pi na mbe wagati legɛɛɛ pye wa yoro Izirayeli woolo ye sɔgɔwɔ.

[†] 17:7 17:7: Dete 13.10; 1 Koren 5.13 [†] 17:14 17:14: 1 Sami 8.5 [†] 17:15 17:15: 1 Sami 10.24; 11.15; 2 Sami 5.2 [†] 17:16 17:16: 1 Wunlu 10.28; 2 Kuro 1.14-16; 9.28 [†] 17:17 17:17: Wunlunɔa Salomɔ wila ki nɔgasegele ke jɔgo; 1 Wunlu 10.26sa gbɔn 11.8.

18

*Tasaga nga ki daga mbe kan
Levi setirige piile pe yeri*

¹ «Levi setirige piile mbele saraga wofenne, poro naa Levi cenle woolo sanmbala pe ni, pe se ka tasaga nakoma korogo ta wa tara ti ni paa Izirayeli woolo sanmbala pe yen. Saara sogoworo nda pe yaa la woo Yawe Yennele li yeri, to naa yarijende sannda nda ti yen li woro, to ti yaa pye pe yaakara re.

² Pe se ka tara ta korogo wa pe sefenne pe sogowo. Yawe Yennele li tunngo ko ki yaa pye pe korogo ye, paa yege nga na laa ki yo pe kan we†.

³ «Izirayeli woolo pe yaa la nere nakoma simbaala nakoma sikaala mbele woo saraga, nda ti yaa pye saraga wofenne pe tasaga mbe yiri wa ti ni, tori nda: Pogo, naa tugbila konaa fungbogo ki ni.

⁴ Ye yarilire fonndo kongbannda, naa ye duven fonho, naa ye sinme, konaa ye simbasire kongbannda nda ye ma kon, ye yaa ti kan pe yeri fun;

⁵ katugu Yawe Yennele, ye Yennele li Levi naa wi setirige piile pe wo Izirayeli cengele sanngala ke sogowo, jango paa tunngo piin li mege na wa li censaga paraga go ki ni sanga pyew.

⁶ «Na ki la ka pye Levi setirige pyo wa na wi yiri Izirayeli ca ka ni mbe kari sa cen wa laga nga Yawe Yennele li yaa ka wo ki ni,

⁷ wi mbe ya mbaa wi tunngo ki piin wa ki laga ki ni Yawe Yennele, wi Yennele li mege na paa Levi setirige piile sanmbala mbele pe yen wa censaga paraga go ki ni pe yen.

⁸ Sanmbala pe yen na yaakara nda si taa, to nungba to ti daga mbaa kaan wi yeri fun. To yaa pye ti ye korogo nga wi li wa wi sege ki ni ma yarijende nda pere ti penjara ti ni.

*Yennele yon senre yofenne
jembele naa Yennele yon senre
yofenne yagboyoolo*

⁹ «Yawe Yennele, ye Yennele li yen na tara nda kaan ye yeri, na yaga ka sa ye wa ti ni sanga nga ni, leele mbele pe yen ma cen wa ti ni pe yen na katijangara nda piin, ye se kaa ti forogi mbaa ti piin.

¹⁰ Lere nga wi maa pinambyo nakoma wi sumborombyo wo saraga mboo sogo, wa kpe si daga mbe pye wa ye sogowo, nakoma tarabu gbolfo, nakoma jelfo, nakoma leele go welefo, nakoma lekaf†;

¹¹ nakoma yariwara wafu, nakoma gboshugulo fo naa kajenme pyefo, nakoma kuulo yewefo†.

¹² Katugu mbele pe maa ki kapyere ti piin pe yen katijangara pyefenne Yawe Yennele li yege na. Ko katijangara to kala na, na yaga ka sa ye tara ti ni, wi yaa leele mbele pe yen ma cen wa pe puro mbe pe yirige wa ye yege.

¹³ Een fo, yoro wo na, ye daga mbe pye jeregisaga fu Yawe Yennele, ye Yennele li kanngolo.

¹⁴ «Cengele ngele ye yaa sa puro mbe yirige, ke maa nuru mbele pe maa kajenme piin poro naa jefenne pe yeri. Een fo, yoro wo na, Yawe Yennele, ye Yennele li yenle yaa ki kapyere cenle li piin.

¹⁵ Li yaa ka Yennele yon senre yofu wa yirige ye kan paa na yen, wa ye ni, mbe yiri wa ye woolo pe sogowo; yaa nuru wi yeri†.

† 18:2 18:2: Nombu 18.20 † 18:10 18:10: Levi 18.21; 19.26 † 18:11 18:11: Eki 22.17; Levi 19.26,31 † 18:15 18:15: Kapye 3.22; 7.37; Zhan 1.21

¹⁶ Ko yaa pye mbe yala nga yaa yenri Yawe Yennele, ye Yennele li yeri ki ni, pilige nga ni yaa gbogolo wa Horebu yanwiga ki ngo we. Yaa yo fo: <We woro na jaa mbe Yawe Yennele, we Yennele li magala li logo. We woro na jaa mbege kason gbogo ki yan naa. We woro na jaa mbe ku†.>

¹⁷ Kona, a Yawe Yennele li silan pye fo: <Mi yenle nga paa yuun ki na.>

¹⁸ Mi yaa na yon senre yofa wa yirige paa ma yen wi yaa pye pe sefenne wo wa, mi yaa na senre ti le wi yon; nga fuun mi yaa yo wi kan, wi yaa laga yuun pe kan.

¹⁹ Senre nda wi yaa yo na mege ni, na lere wa ka je mbe yo wi seri logo, mi jate mi yaa ki fo wi yewe ki wogo ki ni.

²⁰ Een fo, Yennele yon senre yofa na wa kaa yee gbogo mbe senre ta yo na mege na, nda mi si le wi yon, nakoma mbaa para yarisunndo ta mege na, wi daga poo gbo.

²¹ «Kana ye yaa kaa ye yee yewe mbaa yuun fo: <Senre nda ti woro Yawe Yennele li yon senre, we yaa to jen mele?>

²² Ye daga mbege jen fo na Yennele yon senre yofa wa ka senre ta yo Yawe Yennele li mege na, na ki kala lili li yee yon fili, kona Yawe Yennele lo ma ligi senre ti yo. Een fo, ko Yennele yon senre yofa wo wuu yee gbogo maga senre ti yo. Yaga ka fyee wi yee.

19

*Cara nda lere ka lere gbo,
na wi sigi siligi,
wi mbe ya fe sa karafa ka ni
(Nombu 35.9-28; Zhou 20.1-9)*

¹ «Yawe Yennele, ye Yennele li yen na tara nda kaan ye yeri, cengele ngele ke yen wa, na liga ka ke ko mbe ke wo wa, a ye ke tara ti sho mari ta, mbe cen wa ke cara naa ke yinre ti ni sanga na ni,

² ye cara taanri wo wa tara ti nandogomo, to nda Yawe Yennele, ye Yennele li yen na kaan ye yeri ti pye ye woro we†.

³ Ye kongolo wo ye kari wa ki cara ti ni jango lere wa ka lere gbo, wi kari wi sa karafa wa ka ni. Tara nda Yawe Yennele, ye Yennele li yen na kaan ye yeri, ye ti ni fuun ti koonlo ti yiri konsaga taanri†.

⁴ «Legbolere na wi mbe ya fe sa karafa wa ki ca ka ni, wo wi yen na wuu lewee yenle wi gbo wi sigi siligi, konaa wi sila suu panra faa.

⁵ Ki mbe ya pye kana nana wa naa wi pinleyenle ni pe kari kologo sa tire kon; maa ta wila tige ki koon mbege jan, a gbongolo ki si fori ma saa wi pinleyenle wi gbom maa gbo. Ki nana wi mbe ya fe sa karafa wa ki ca ka ni, mboo yee go sho.

⁶ Lere na wi yaa kufa wi gbowa pi kayanga wo, wii daga mbe taga legbolere wi na mbaa wi puro nangbanwa ni, mbe saa yigi kon lo titonlowo pi kala na mboo gbo; mbe sigi ta kii daga pege nana wi gbo. Ma jen na wila fara wi ni maa gbo, wi sila wi panra faa.

⁷ Ko kala ki ti mi yen naga yuun ye kan fo ye cara taanri wo nda pe yaa la karafa wa ti ni.

† 18:16 18:16: Eki 20.18-19; Dete 5.25 † 19:2 19:2: Paa cara taanri ta mako wa tara nda paa sho ma ta wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga yeri ti ni (Dete 4.41-43). Laga ki laga nga ki ni, pe daga mbe cara taanri ta yee wo wa Zhuriden gbaan wi yonlo tosaga yeri, jango cara kogoloni yon nga ki naga wa (Nombu 35.13) ki ta ki tin. † 19:3 19:3: Nombu 35.9-34; 4.41-43; Zhou 20

⁸ «Na Yawe Yennele, ye Yennele liga ka ye tara ti gbogo paa yegɛ nga na laa wugu ki na ma ye teleye pe kan ma yo li yaa ti kan pe yeri, na liga tara ti ni fuun ti kan ye yeri sanga ɲa ni,

⁹ ko koro wo yen fo na ye kaa tanri yesinme na ngasegele ngele fuun mila yuun ye kan nala ke na, na Yawe Yennele, ye Yennele li ka ye ndanla, yaa tanri li kongolo ke ni fuun ke na, pa ye yaa cara taanri taga wa kongbannda taanri ti na.

¹⁰ Ki ka pye ma, Yawe Yennele, ye Yennele li yen na tara nda kaan ti pye ye koroɔ, lere ɲa wi yen jeregisaga fu pe se ka wa gbo wa ti ni. Ye se ka wi kunwo pi go kala li le.

¹¹ «Eɛn fo, na lere wa kaa lewee yenle wa panra, mbe sa lara mboo sige, mbe to wi na mboo gbɔn mboo gbo, ko punɔo na mbe fe sa karafa wa ki ca ka ni,

¹² kona wi ca lelele pe yaa leele tun pe saa yigi, pe pan poo le ɲa wi yaa kufo wi kayanga wo wi keɛ jango poo gbo.

¹³ Ye se kaa yinriwe ta; eɛn fo, lere ɲa wi yen jeregisaga fu, a pɔo gbo wi kasanwa pi wo, ye yaa ki kapege ki fogo ton mbege wo laga Izirayeli tara. Pa kona ye yaa koro yeyinɲe na.

Tara ti kongolo kala

¹⁴ «Yawe Yennele, ye Yennele li yen na tara nda kaan ye yeri ti pye ye woro, na yaga ka sa ye wa ti ni, mbe ye ta wa tara nda ti kan ye yeri koroɔ ti ni, kongolo ngele leele kongbanmbala paa gbɔn, yaga ka la wo wa li yɔnɔ, mbe ye ye cɛnyeɛnle pele laga ni†.

Serefenne kala

¹⁵ «Serefo nunɲba senyoro se ya ti pe lere wa kapege, nakoma wi kajooɔo nakoma wi kambasinɲge yigi kala. Eɛn fo, serefenne shyen nakoma taanri senyoro ti mbe ya ti ki kala li yere†.

¹⁶ «Na serefo yagboyoo wa ka finle mbe бага lere wa na mbe yo wi kapege pye,

¹⁷ ki leele shyen mbele kendige ki ye pe sogowo, pe yaa kari wa Yawe Yennele li yegɛ sogowo, mbe pe kala li yo saraga wofenne naa kiti konfenne mbele pe yen tunɲo ki na ki wagati wi ni pe kan.

¹⁸ Kiti konfenne pe yaa ki kala li yewe jenge; na paga ki yan ki serefo wi finle konaa ma yagbolo taga wi sefo wi na,

¹⁹ kona jologo nga wila pye na jaa pe wa wi sefo wi na, ye yaa ki wa ki serefo wi na. Ki pyelomo pi na, ye yaa kapege ki ko mbege wo wa ye sogowo.

²⁰ Leele sanmbala mbele pe yaa ki wogo ki logo, pe yaa fyɛ. Pe se ka yenle mbege kapege cɛnle la pye wa ye sogowo naa.

²¹ Yaga kaa yinriwe ta fyew. Ngasele na li tegɛ lo li na: Yinwege ki yaa tegɛ mbe yinwege ki fogo ton. Yenle li yaa tegɛ mbe yenle li fogo ton. Nɲanla li yaa tegɛ mbe nɲanla li fogo ton. Keɛ ki yaa tegɛ mbe keɛ ki fogo ton. Jele li yaa tegɛ mbe jele li fogo ton†.

† **19:14 19:14:** Kila pye nanɲo kere jasa pe maa le tire ni, nakoma mbogo pe ma kan. Tara ti kongolo koro na, sindeere paa pye na teri na ke nari, nda pe mbaa ya kologi wa ti yongolo ke ni tanwa na (Dete 27.17). † **19:15 19:15:** Nambu 35.30; Dete 17.6; Mati 18.16; Zhan 8.17; 2 Koren 13.1; 1 Timo 5.19; Ebu 10.20 † **19:21 19:21:** Eki 21.23-25; Levi 24.19-20; Mati 5.38

20

*Ngasegele ngele kè tɛɛ
malaga gbɔnwogo na*

¹ «Na yaga ka kari sa malaga gbɔn ye juguye pe ni sanga ɲa ni, na yaga shɔnye yan pe yeri, naa malaga gbɔnwotoroye ni konaa malingbɔɔnɔ ni mbele pè lege ma wɛ ye na, yaga ka fyɛ; katugu Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle na li ye yirige wa Ezhipiti tara li yɛn ye ni.

² Na yaga ka ye yɛɛ gbɛgele mbe yo ye yaa to malaga ki na sanga ɲa ni, saraga wɔfo wi yaa pan mbe para malingbɔɔnɔ pe ni.

³ Wi yaa pe pye fo: «Izirayeli woolo malingbɔɔnɔ, ye logo na yeri. Ye yɛn ma gbɛgele nala mbe sa malaga gbɔn ye juguye pe ni. Yaga ka kotogo la, yaga ka fyɛ, ye sunndo wiga ka kɔn ye na, yaga kaa seri pe yɛɛ fyɛre ndorogo ki na.

⁴ Katugu Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle lo jate li yaa kari ye ni sa malaga ki gbɔn ye juguye pe ni ye kan, mbe ye sho pe yeri.»

⁵ «Ko pungo na, malingbɔɔnɔ teele pe yaa para malingbɔɔnɔ pe ni mbe pe pye fo: «Naɲa wiwiin wi yɛn laga ye ni, ɲa wi yuvɔnnɔ kan, wi fa ta mbe kanɲa wa ki ni gben†? Ko fo wo mbe songoro, jango wiga ka sa koro wa malaga, lere wa yɛɛ mbe kanɲa wa ki go ki ni.

⁶ Naɲa wiwiin wi yɛn laga ye ni, ɲa wi ɛɛɛɛ tiire sanri, wi faga tɔnli wi li gben? Ko fo wo mbe songoro, jango wiga ka sa koro wa malaga, lere wa yɛɛ mbege tɔnli wi li.

⁷ Naɲa wiwiin wi yɛn laga ye ni, ɲa pè jɛle kan wi yeri, wi faa porɪ gben? Ko fo wo mbe songoro, jango wiga ka sa koro wa malaga, lere wa yɛɛ mboo porɪ wi pungo na.»

⁸ Ko pungo na, malingbɔɔnɔ teele pe yaa malingbɔɔnɔ pe pye naa fo: «Naɲa wiwiin wi yɛn laga ye ni, ɲa wi yɛn na fyɛ, a wi sunndo wila kɔɔn wi na? Ko fo wo mbe songoro, jango wiga ka wi malingbɔɔnɔ yɛɛnle pe wire ti fanla pe na.»

⁹ Na malingbɔɔnɔ teele paga para malingbɔɔnɔ pe ni mbe kɔ, pe yaa malingbɔɔnɔ ngbeleye teele tɛgetɛɛ leele pe go na.

¹⁰ «Na ye kaa kee sa to ca ka na mbe malaga gbɔn ki ni, ye keli yege yo pe kan fo pe pe yɛɛ le ye kɛɛ, ki ka ka pye malaga ye sɔgowo.

¹¹ Na paga yɛnle yɛyinnɛ ki na, mbe pe ca ki mbogo yeyɔnɔ ti yɛngɛle ye kan, ye yaa ti ki ca woolo pe ni fuun paa kulowo tunndo piin ye kan mbe pye ye kulolo.

¹² Ɛɛn fo, na pee yɛnle ɲa yè yo ki na, mbe to ye na malaga ni, kona ye yaa malingbɔɔnɔ cɛnsaga kan ca ki tanla mbege yɔn tɔn.

¹³ Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li yaa ki ca ki le ye kɛɛ. Ye nambala pe ni fuun pe gbo tokobi ni.

¹⁴ Ɛɛn fo, jɛɛle, naa piile, naa yaayoro konaa yaara nda fuun ye yaa ta wa ca ki ni, to nda ye yaa koli, ye yaa to tɛge ye yɛɛ kan. Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li yaa ye juguye mbele le ye kɛɛ, yaara nda fuun ye yaa koli wa pe yeri, ye mbe ya mberi ta.

¹⁵ Pa ye yaa laga piin ma cara nda fuun ti yɛn ma lali ye ni ti na, to nda ti woro tara nda ye yɛn na kee sa cɛn wa ti ni to woro.

† 20:5 20:5: Ɔga ki yo fo: *Wi fa ta mbe kanɲa wa go ki ni*, Eburuye senre ti ni, ki koro wi mbe ya logo fun fo: *Wi faga le Yɛnnɛle kɛɛ*.

¹⁶ Eɛn fɔ, tara nda Yawe Yɛnnɛlɛ, yɛ Yɛnnɛlɛ li yɛn na kaan yɛ yeri ti pye yɛ woro, cara nda ti yɛn wa, to na, yaraga ŋga fuun ki yɛn wa na wɔɔn, yɛ se ka ko ka yaga yinwege na.

¹⁷ Ye ki leele pe ni fuun pe tɔngɔ yɛ pe kɔ pew, paa yɛgɛ ŋga na Yawe Yɛnnɛlɛ, yɛ Yɛnnɛlɛ lɛa ki yɔ yɛ kan wɛ. Poro pe yɛn Hɛti cɛnlɛ woolo, naa Amɔri cɛnlɛ woolo, naa Kana tara fɛnnɛ, naa Pɛrɛzi cɛnlɛ woolo, naa Hɛvi cɛnlɛ woolo konaa Zhebusi cɛnlɛ woolo pe ni.

¹⁸ Pa kona, pe se kaa yɛ fɔrɔgi pe kapyere tijangara nda pe maa piin na pe yarisunndo ti gbogo ti ni; jango yaga kaa ti piin mbe kapege pye Yawe Yɛnnɛlɛ, yɛ Yɛnnɛlɛ li na.

¹⁹ «Na yaga malingbɔɔnlɔ cɛnsaga kan ca ka tanla mbege yɔn tɔn, mbaa malaga gbɔɔn ki ni, mbe ta mbege sho, na yaga mɔ le jango mbe ya mbege sho, yaga ka gbɔɔnlɔgɔ lɛ mbaa tire nda ti yɛn le ki kanŋgaga na ti jaanri. Ye mbe ya mbaa ti pire ti kaa. Katugu tire nda wa yan ti woro paa leele yɛn yaa malaga gbɔɔn ti ni.

²⁰ Eɛn fɔ, tire nda yɛ jɛn paa laga pire ti kaa, to cɛ yɛ mbe ya mbaa kɔɔnlɔ mbaa malingbɔɔnlɔ cɛnsaga kanni ca ki tanla mbege yɔn tɔn, ko ŋga ki yɛn na malaga gbɔɔn yɛ ni wɛ, fɔ yɛ sa ya pe ni.

21

*Na paga lere gbo,
na wi gbofɔ wii jɛn ki sɛnrɛ*

¹ «Tara nda Yawe Yɛnnɛlɛ, yɛ Yɛnnɛlɛ li yɛn na kaan yɛ yeri ti pye yɛ kɔrɔgɔ, na paga lere wa gboɔ yan wa wasege ki ni pɔɔ gbo maa wa, na wi gbofɔ wii jɛn,

² pa kona yɛ ca lelele naa yɛ kiti kɔnfɛnnɛ pe yaa kari wa ki laga ki na saga taanla, mbege lɛ le gbɔɔ wi na, fɔ sa gbɔn wa cara nda ti yɛn maga maga ti na;

³ mbe ta mbe ca ŋga ki yɔngɔ gbɔɔ wi ni ma wɛ ki jɛn. Ki ka pye ma, ki ca lelele pe yaa nasumboro wa yigi ŋa pe fa tunŋgo pye wi ni gbɛn, konaa nɛrɛ tunŋgo pyetige fa taga wi na.

⁴ Pe yaa kari ki nasumboro wi ni lafolo la ni, na laa waga, wa li laga ŋga pe faga fali, pe fa si yaara lugu wa. Poo go ki yaari wa lafolo li ni.

⁵ «Kona saraga wɔfɛnnɛ mbele pe yɛn Levi setirige piile pe yaa pan; katugu poro wɛle Yawe Yɛnnɛlɛ, yɛ Yɛnnɛlɛ li wɔ paa duwaw wi piin li mɛgɛ ni. Kendige wɔkagala naa gbɔnrɔ kagala konaa lere wɛlɛgɛ kagala ke yaa la yɛgɛ woo mbaa yala ŋga pe yaa ka yɔ mbe yere ki na ko ni.

⁶ Ko punɔgo na ca ŋga ki yɔngɔ gbɔɔ wi ni, ki lelele pe ni fuun pe yaa pan mbe pe keyɛn yi jogo wa nasumboro ŋa pɛ gbɔn maa go ki yaari wi go na, wa lafolo li ni.

⁷ Kona pe yaa ki yɔ mbege naga fɔ: «Woro ma wege lere ŋa wi gbo, wɛ sigi yan yɛnlɛ ni.

⁸ Eɛ, Yawe Yɛnnɛlɛ, Izirayɛli woolo, poro mbele pe yɛn ma woolo, a ma pɛ sho, pe kala yaga. Maga ka ti lere ŋa wi yɛn jɛrɛgisaga fu, poo kunwɔ pi go kala li lɛ.» Pa ki legbokala li yaa kala yaga pe na yɛɛn.

⁹ Ki pyɛlɔmɔ pi na, yɛ yaa lere ŋa wi yɛn jɛrɛgisaga fu wi kunwɔ pi go kala li laga yɛ yɛɛ na, katugu ŋga Yawe Yɛnnɛlɛ li maa jate sinnge ko yɛ pye.

*Jɛle mbele pɛ yigi kasopiile
pɛ pɔrɔgɔ sɛnrɛ*

¹⁰ «Na yaga ka kari sa malaga gbon ye juguye pele ni, na Yawe Yenñele, ye Yenñele li ka pe le ye kee, na yaga kasopiile mbele yigi;

¹¹ kana ma yaa jele wa yan wa pe sogowo wi yen ma yon mɔɔ ndanla maa pɔri ma jo.

¹² Kona ma yaa kari wi ni wa ma go. Jele wi yaa wi go ki kulu mboo yombekɔɔɔɔ ti kɔɔnlo,

¹³ mboo kaso yaripɔɔɔɔ ti wɔ mbe ta yege le, mbe koro wa ma go†. Wi yaa wi to naa wi nɔ kunwɔ pi gbele fɔ sa gbon yenñe nungba. Ko punjo na, ko ma mbe ya mboo jen jele; ma yaa pye wi polo, wi pye ma jo.

¹⁴ Punjo na, na wi kala lii ma ndanla, pa maa yaga wila kee laga nga kaa ndanla. Ma se ya mboo pɛɛɛ penjara na, ma se si ya mboo pye ma kulo, mbege ta maa tege jele mako we.

Pinambyo kongbanja wi kɔɔɔɔ lime senre

¹⁵ «Na jeele shyen ka pye naja wa yeri, ki pye nungba yen maa ndanla ma we sanja wi na. Pe ni fuun shyen pe pinambiile se wi kan. Kana ki pye jele na wi woro maa ndanla jenñe wi pyɔ wo wi yen pinambyo kongbanja we.

¹⁶ na ki naja wi kaa wi kɔɔɔɔ ki yelee wi pinambiile pe na pilige nga ni, wii daga mbe jele na wuu ndanla wi pinambyo wi jate pinambyo kongbanja mbe jele na wi woro maa ndanla jenñe wo pinambyo wo yaga, ma si yala wo wi yen pinambyo kongbanja we ki kaselege ko na.

¹⁷ Een fɔ, wi daga mbe yere ki na fɔ jele na wi woro maa ndanla wi pinambyo wo wi yen pinambyo kongbanja we. Wi yaa tasaga shyen kan wi yeri kɔɔɔɔ mbe yiri wa wi kee yaara ti ni fuun ti ni, katugu wo wi yen wi pyɔ kongbanja maa ta wa wi fannja ki ni fuun ki ni. Lelewe tonli wi yen wo woo.

Pinambyo na wi ma yiri ma je wi kala

¹⁸ «Na naja wa pinambyo ka pye nungbongbanla fɔ, mbe yiri mbe je, wi woro na nuru wi to naa wi nɔ pe yeri, ali pe kaa gbon mele, wila ki jate.

¹⁹ Wi to naa wi nɔ pe yaa wi yigi mbe kari wi ni wa ca ki lelelee pe yeri wa pe ca ki mbogo yeyongo ki na.

²⁰ Pe yaa ca ki lelelee pe pye fɔ: «We pinambyo na yeen, wi pye nungbongbanla fɔ ma yiri ma je; wi woro na nuru we yeri. Wi yen kalikali fɔ naa sinwɔɔ.»

²¹ Kona wi ca nambala pe ni fuun pe yaa wi wa sinndeere ni fɔ wi sa ku. Ki pyelomo pi na ma, ye yaa kapege ki ko mbege wo ye sogowo. Pa Izirayeli woolo pe ni fuun pe yaa ki wogo ki logo mbaa fye.

Lere na pɛ gbo maa to tige na wi kala

²² «Na lere wa ka kapege pye nga ki daga poo gbo, na paga wi gbo mboo to tige na†,

† 21:13 21.12-13: *Mbe go ki kulu, mbe yombekɔɔɔɔ ti kɔɔnlo konaa mbe yaripɔɔɔɔ ta yege le ko kagala koro la pye naga nari ma yo jele na pɛ yigi kasopyo wi yaa wɔ wa kulowo pi ni mbe pye Izirayeli woo.* † 21:22 21.22: Nga ki yo fɔ: *Na paga wi gbo mboo to tige na*, paa pye na ko piin naga nari fɔ pɛ fɛɛɛ wa gboo wi na, konaa mbe leele sanmbala pe yeri paga ka ki kapege cenle la pye konaa mbege naga fɔ wi yen ma danga Yenñele li yege na (Kapye 5.30; 10.39).

²³ wi gboo wii daga mbe wonlo wa tige ki na, ye daga mboo le ki pilige nungba ki ni, katugu na paga lere na to tige na, wi ma pye ma dangga Yenhele li yege na. Ki kala na yoo gboo wi le, jango Yawe Yenhele, ye Yenhele li yen na tara nda kaan ye yeri korogo, yaga kari tege fyongo ni†.

22

Ngasegele kele yege

Mbaa ma lewee yenle

wi kee yaara ti jate

¹ «Na maga ma cenyenle wa nege nakoma sumbyo yan wi pungo na yanri, maga kaga pye ndee ma suu yan. Een fo, maa konri ma pan maa kan wi fo wi yeri.

² Na ki ka pye yaayogo fo wi censaga ki yen ma lali ma ni matoro, nakoma ki ka pye ma sigi fo wi jen, ma kari yaayogo ki ni wa ma laga, ma saga tege wa, fo ki fo wi ka sa pan wila ki lagajaa; kona mee ki kan wi yeri.

³ Ki kala nungba lo ma yaa pye, na maga ma cenyenle wi sofile na wi pungo wi yan, nakoma wi derigbogo, nakoma wi yaraga nga fuun ki pungo ki wogo na. Maga kaga pye ndee ma sigi yan.

⁴ «Maga ma cenyenle wa sofile nakoma wi nege yan ki to wa konso, maga kaga pye ndee ma sigi yan. Een fo, kari ma sa yaayogo fo wi saga yege yirige†.

Kondegengele kele yege

⁵ «Jele si daga mbaa nambala yariporo nii, nana si daga mbaa jele yariporo nii, katugu leele mbele fuun pe maa ki wogo ki piin, pe kala li yen ma tijanga Yawe Yenhele li yege na.

⁶ «Na maga sannjesere yan konso tige ni, nakoma tara na, na maga sannjele no wi yan wi sinle jenrewa pi na, nakoma wi yen maa pigile ke ton, maga ka sannjele no wi yigi mbe pinle wi pigile ke ni.

⁷ Ma mbe ya mbe sannjepire ti yigi mbe noko wo yaga wila kee. Na ma kaa ki piin ma, pa ma yaa pye ferewa na mbe yinwetonlogo ta.

⁸ «Na maga yunvonngo kan mbege biri, ma yaa mbogo wa mbege gona wi maga mboo fili, jango lere wa ka ka yiri wa go ki go na mbe to mbe ku, wi kunwo pi pye ma go kala†.

⁹ «Maga ka yariluguro ta yege lugu wa ma ezezen kere ti ni. Na maga ko pye, yariluguro nda fuun ma lugu wa kere, yariluguro to naa ezezen tiire ti ni, ti pire ti yaa tege ti ye we Fo wi kan.

¹⁰ Maga ka napolo naa sofile pinle mbe pe po ja falinere ca nungba na, mbaa tunngo piin ti ni.

¹¹ «Maga ka yaripogo ka le nga pe simbasire naa len jese pinle yee ni maga ti†.

¹² Yaripogo nga ma yaa la waa ma yee na, ma yaa jese magambire popo wa ki yengele tijere ke na†.

*Jele na wi polo бага wi na
ma yo wila jogo*

† 21:23 21:23: Gala 3.13 † 22:4 22.1-4: Eki 23.4-5 † 22:8 22.8: Wa Izirayeli tara, kila pye pe ma go ki kan maga biri, ma lugusaga pye ma kari wa ki go na. Lere ma ya ma lugu ma kari, ma saa na yanriyanri wa, nakoma mbe sinle wa yembine, na kafugo kaa wuun we. † 22:11 22.11: Levi 19.19 † 22:12 22.12: Nombu 15.37-41

¹³ «Na naŋa wa ka jele wa pori mbe sinle wi ni, pungo na mbe si kaga yan wi kala li suu ndanla,

¹⁴ mbe yagbolo senre yo mbe taga wi na, mbaa wi mege ki jogo fo sanga ŋa ni wila wi pori ma sinle wi ni, wi sila wi yan sumboro,

¹⁵ kona, jele wi to naa wi no pe yaa kari yaara nda ti yen naga nari fo pe sumborombo wila pye naŋa mbanjeen ti ni ca lelele pe kan wa ca ki mbogo yeyongo ki na.

¹⁶ Jele wi to wi yaa ki yo mbege naga ca lelele pe na fo: «Milan sumborombo wi kan ki naŋa ŋa wi yeri, a wuu pori. Een fo koni, jele wi kala li suu ndanla.

¹⁷ Wi yen na yagbolo senre yuun na tari wi na ma yo wi sila wi yan sumboro. Ye wele, yaraga ŋga ko ki yen naga nari fo wila pye sumboro. Kona, yembine kongbanna na wila pye sumboro wi ni, paraga ŋga wila sumboro wi jen jele ki na, a kasanwa pi fafa ki na, sumboro wi to naa wi no pe yaa ki sanga ca lelele pe yege na.

¹⁸ Kona, ca ki lelele pe yaa ki naŋa wi yigi mboo gbɔn jenge,

¹⁹ mbe fɔgo wa wi na, wi warifuwe pyo cenme sara jele wi to wi yeri, katugu wi Izirayeli woolo sumboro ŋa wi yen naŋa mbajeen wa mege jɔgo. Ko pungo na, jele wi yaa koro wi jo wi yinwege piliye yi ni fuun ni. Wi se ya mboo wa naa†.»

²⁰ «Een fo, senre nda naŋa wi yo, na tiga pye kaselege, na yaraga ka si naga fo wila pye sumboro

²¹ kona, pe yaa kari jele wi ni wa wi to go ki yon na; ca ki nambala pe yaa wi wa sinndere ni mboo gbo; katugu maa ta wila pye wa wi to go bere, wila sinle naŋa ni ma fere kala pye wa Izirayeli tara. Kiga pye ma, ye yaa kapege ki ko mbege wo wa ye sogowo.

Jataga naa yan janga kagala

²² «Na paga naŋa wa yigi wi yen na sinle jele ŋa wi yen naŋa yeri wa ni, pe yaa naŋa wo naa jele wi ni pe ni fuun shyen pe gbo. Ki ka pye ma, ye yaa kapege ki ko mbege wo laga Izirayeli tara†.

²³ «Na paga sumboro naŋa mbajeen wa kan naŋa yeri, na naŋa wa yege kaa yan wa ca nawa mboo yigi mbe sinle wi ni,

²⁴ ye yaa pe ni fuun shyen pe yigi mbe kari pe ni wa ca ki mbogo yeyongo ki na, mbe pe wa sinndere ni mbe pe gbo. Pe yaa sumboro wi gbo, katugu wi sila gbele, ali maga ta pa kala laa pye wa ca ki ni. Pe yaa naŋa wi gbo, katugu wuu sefo wi jo wi jɔgo. Ki ka pye ma, ye yaa kapege ki ko mbege wo wa ye sogowo†.

²⁵ Een fo, na kaa pye sumboro ŋa pe kan naŋa yeri, pa naŋa wuu yan wa wasege ki ni, me wi yigi ma sinle wi ni fannga na, kona naŋa wo nungba pe yaa gbo.

²⁶ Ye se ka yaraga ka kpe pye sumboro wi na, katugu wii kapege pye nga ki daga poo gbo. Ki kala li pye paa yege ŋga na lere ma kaa yiri ma to wi naŋa yenle wa na maa gbo we.

²⁷ Katugu pa naŋa wi fili wi ni wa wasege, ali kaa pye sumboro wi gbele yege o yege, lere sila pye wa mbe pan mboo sho.

²⁸ «Na naŋa wa ka sumboro ŋa pe fa kan naŋa yeri wa yigi mbe sinle wi ni, paga pe yigi,

† 22:19 22:19: Dete 22.29

† 22:22 22:22: 1 Koren 5.13

† 22:24 22:24: Dete 17.5

²⁹ naŋa ŋa wì sinle wi ni, wi yaa warifuwe pyo nafa shyen ma yiri ke kan sumboro wi to wi yeri. Ko punŋo na, wi yaa sumboro wi porì wi jo, katugu wo wùu jɔɔ. Mbe naŋa wi ta yinwege na, wi se ya mboo wa†.

23

¹ «Naŋa wa si daga mboo to jo le wi jo, mboo to wi tifaga†.

*Leele mbele pe se ya ye
wa Yenŋele li gbogolomɔ woolo pe ni*

² «Naŋa ŋa fuun pòo yɔɔlo ke wo nakoma pòo nama pi kɔn, wo wa kpe se ya ye wa Yawe Yenŋele li gbogolomɔ woolo pe ni†.

³ «Kɛenre pyo si daga mbe ye wa Yawe Yenŋele li gbogolomɔ woolo pe ni, ali sa gbɔn wi setirige piile pe yirisaga ke wogo ki na, wa se ya ye wa†.

⁴ «Amo cɛnle woolo naa Mowabu cɛnle woolo pee daga mbe ye wa Yawe Yenŋele li gbogolomɔ woolo pe ni. Ali pe setirige piile pe yirisaga ke woolo wele, wa si daga mbe ye wa,

⁵ katugu, sanga ŋa ni yàa yiri wa Ezhipiti tara na paan, pe sila ye fili wa kono yaakara naa tɔnmɔ ni. Eɛn fɔ, pàa Bewɔri pinambyo Balaamu wi kan penjara ni, ma ti a wì yiri wa Petori ca, wa Mezopotami tara mbe pan mbe ye danŋa†.

⁶ Eɛn fɔ, Yawe Yenŋele, ye Yenŋele làa je mbe logo Balaamu wi yeri. Ki kaa pye ma, a li si danŋa ki kanŋa maga pye duwaw ye kan; katugu ye yɛn mali ndanla.

⁷ Ye yinwege piliye yi ni fuun yi ni, ye se kaa yeyinŋge naa fɛrɛwɛ jaa pe kan.

⁸ «Yaga kaa Edomu cɛnle woolo† pe jate paa leele mbele pe kala li yɛn ma tijanga, katugu ye sefenne wele. Yaga kaa Ezhipiti tara fenne pe jate fun pe kala li yɛn ma tijanga, katugu yàa pye nambannjɛenle wa pe tara.

⁹ Ki tara shyen nda ti woolo, mbege le pe setirige piile yirisaga taanri woolo pe na, poro pe mbe ya ye wa Yawe Yenŋele li gbogolomɔ woolo pe ni.

*Kagala ŋgele ke yaa
paara yinre censaga
ki tɛge fyɔŋɔ fu*

¹⁰ «Na ye kaa kee malaga sa to ye mbenfenne pe na, mbe sa ye censaga ki kan, ye yɛɛ yingiwɛ jɛn jɛŋge yaraga ŋa fuun ki yɛn tiɛge ki ni.

¹¹ Na naŋa wa nama tɔnmɔ ka wo wi na yɛmbine mboo tɛge fyɔŋɔ ni, wi yaa yiri wa paara yinre censaga ki ni. Wi se songoro mbe ye wa ki ni ko yɔnlo ko na.

¹² Yɔnlokoɔ yɛge ni, wi yaa woli. Na yɔnlo ki ka ka to, wi yaa songoro mbe kari naa wa paara yinre censaga ki ni.

¹³ «Ye yaa laga ka wele wa paara yinre censaga ki punŋo na mbaa ye konŋaraga ki piin wa.

† 22:29 22:29: Eki 22.15-16 † 23:1 23:1: Levi 18.8; 20.11; Dete 27.20 † 23:2 23:2: Ki ngasele làa tɛge mbe mbele pè pe yɛɛ yɔɔlo wo pe yɛge kɔn paga ka pe tɛge lagboro na wa Yenŋele li gbogowɔ tunŋo ki ni paa yɛge ŋga na pàa pye na pe teri lagboro na yarisunndo gbogowɔ wogo na. † 23:3 23:3: Levi 18.6-20; 20.10-21 † 23:5 23:5: Nɔmbu 22.4-24.25; Nehe 13.1-2 † 23:8 23:8: Edomu cɛnle woolo pàa pye Ezawu wo setirige piile. Ezawu wi waan yɛnle lawi ŋa Zhakɔbu ŋa pàa pye na yinri Izirayeli (Zhene 25.25-26). Naa Izirayeli woolo pe kala làa pye ma Edomu cɛnle woolo pe mben, ki kala na, Edomu cɛnle woolo pàa pye na pe jate jɔloɔ ni (Amo 1.11; Abi 10, Yuuro 137.7; Eza 63.1-6).

¹⁴ Malingboon pyew, capige daga mbe pye wa wi tuguro ti ni, wi ka kari konɔ na sanga ɲa ni, wi yaa wege kon gben, na wiga ka ko, wi yaa wi kongaraga ki ton.

¹⁵ Katugu Yawe Yennele, ye Yennele li maa ye paara yinre cɛnsaga ki yanri na toro, na ye go singi konaa na yawa kaan ye yeri ye mbenfenne pe na. Ye paara yinre cɛnsaga ki ni fuun ki daga mbe pye fyongo fu, jango Yennele liga ka fyongo yaraga yan wa ye sogowo mbe laga ye na.

Kulo ɲa wi fe wi kala

¹⁶ «Na kulo wa ka yiri wa wi tafo wi yeri mbe fe sa karafa wa ye tara, yaga kaa songoro wa wi tafo wi yeri.

¹⁷ Wi mbe ya cɛn wa ye ni, wa ye tara, wa ca ɲga wi wele ma wo ki ni; yaga kaa tege la nii wi go na.

Mbele pe maa kalikalawa piin na yarisunndo gbogo pe kala

¹⁸ «Jele ɲa wi maa yarisunndo gbogɔsara nanjara piin wa si daga mbe yan Izirayeli woolo jele pe sogowo; nanja ɲa wi maa yarisunndo gbogɔsara jajara† piin wa si daga mbe yan wa Izirayeli woolo nambala pe sogowo†.

¹⁹ Jele ɲa wi maa kalikalawa piin nakoma nanja ɲa wi maa kalikalawa piin, penjara nda wi maa taa wa, yaga ka kari ta ni wa Yawe Yennele, ye Yennele li go ki ni, mbe yo ye yaa sa yon folo ton ti ni; katugu nanja wi o, jele wi o, Yawe Yennele, ye Yennele li maa pe jate katijangara pyefenne.

Mbele lere jin mbaa tonli jaa ti go na

²⁰ «Na maga ma sefo wa jin penjara ni, nakoma yarilire ni, nakoma yaraga ka yege ni, ma se kaa tonli jaa wi yeri ki go na.

²¹ Na maga nambanja wa jin yaraga ka ni, ma mbe ya mbaa tonli jaa ki go na wo yeri; ɛɛn fo, na maga ma sefo wa jin yaraga ka ni, ma se kaa tonli jaa ki go na. Ki ka pye ma, Yawe Yennele, ma Yennele li yaa duwaw ma keɛ tunndo ti ni fuun ti na, wa tara nda ye yaa sa sho mbe ta ti ni†.

Yon folo konsenre

²² «Na maga yon folo kon mbe yo ma yaa yarikanga ka kan Yawe Yennele, ma Yennele li yeri, ma se ka mo mbe pan ki ni li kan. Nakoma Yawe Yennele, ma Yennele li yaa koon yewe ki wogo ki ni, pa ki yaa pye kapege ma go na.

²³ Na maga koro mee yon folo kon, ki se pye kapege ma go na.

²⁴ ɛɛn fo, na maga yon folo kon, ma daga mbe yere li ni mbeli yon fili ki kologo ki na, mbe yala yon folo na ma kon mbe nandanwa yaraga ɲga kan Yawe Yennele, ma Yennele li yeri ki ni.

²⁵ Na ma kaa toro ma sefo wa ɛɛzen kere nawa, ma mbe ya mbe ɛɛzen pire ta co mbe ka mbe tin paa yege ɲga na koon ndanla. ɛɛn fo, maga ka ta le wa ma leyaraga ki ni mbe kari ti ni.

²⁶ Ki pyewe nunɗba pi na fun, na ma kaa toro ma sefo wa bile kere nawa, mbege ta wi yanlaga, ma mbe ya sheshegele kele kon ma keyen yi ni, ɛɛn fo, maga ka ma cɛnyenle wi bile wa kon mali kongbene ni†.

† **23:18 23:18:** Nambala jajara pyefenne pa paa pye na ki jajara ti piin wa pe yarisunndo gbogoyinre ti ni. Pa jele paa pye na kee ki nambala pe korogo wa, ki wogo kila pye yarisunndo ti ngasele la (Levi 19:29; Zhere 2.20). † **23:18 23:18:** Levi 19:29; Zhere 2.20 † **23:21 23:21:** Eki 22.24; Levi 25.36-37; Dete 15.7-11 † **23:26 23:26:** Mati 10.4; Maki 2.23; Luki 6.1

24

Jele jege senre

¹ «Na nana wa ka jele wa pori wi jo, pungo na, na wi kala li suu ndanla, katugu wi kala la yan wi yeri na li woro ma yala, wi yaa porogo jogowo sewe yonlogo mboo kan jele wi yeri; ko pungo na, wi yaa wi wo wa wi yee korogo†.

² Jele wi karingolo, wi mbe ya sa pori nana wa yege yeri.

³ Na wi kala lii nana shyen woo wi ndanla naa, wo fun wi porogo jogowo sewe yonlogo wuu kan wi yeri, wuu wo wa wi yee korogo. Nakoma, na nana shyen woo wi ka ku,

⁴ kona, nana kongbanna na wila keli maa je, wi se ya mboo le wi jo naa, katugu jele wi pye fyongo ni wi yeri. Ki yaa pye katijaanga Yawe Yennele li yege na. Tara nda Yawe Yennele, ye Yennele li yen na kaan ye yeri korogo, ye se kaa kapege piin wa ti ni.

Nana na wi jele pori fonngo wi kala

⁵ «Na nana wa ka jele pori fonngo, wii daga mbe kari sorodasheya; wii daga poo jori tunngo ka kpe ni. Een fo, wi daga mbe koro wi yee kan wi go kagala ke kala na fo sa gbon ye le nungba, jango mbe jele na wi pori wi nawa pi yinni.

Mbe yaraga ka sho mbe tege ma yaraga ka yonlo

⁶ «Lere kpe ka ka tira nakoma pe maa tire sinndelimbyo na ni wa sho wi lewee yenle yeri mboo tege yaraga nga wi sho ma yeri mbe kaga kan ka yonlo, katugu na maga ki pye ma, ki cen ndee wi yaa laa yinwege ki piin yaraga nga ni ko ma sho wi yeri.

Mbele pe maa leele yuun pe kala

⁷ «Na paga Izirayeli woo wa yan wuu sefo wa yu ma saa wi pye kulo, nakoma maa pere, ki daga pe na wi lere wi yu wi gbo. Pa ye yaa ki pye ma, mbe kapege ki ko mbege wo wa ye yee sogowo†.

Yayenwe kala

⁸ «Ye ye yee yingiwe jen yayenwe wogo ki ni. Saraga wofenne mbele Levi setirige piile, senre nda fuun mi yo pe kan peri yo ye kan, yeri le yaa tanri ti na jenge†.

⁹ Nga Yawe Yennele, ye Yennele laa pye Miriyamu wi na, ma ye ta ye kondangala li na, ye yiringolo wa Ezhipiti tara, yaa nawa tuun ki na†.

Mbe yaraga ka sho mbege tege fogo yon

¹⁰ «Na maga ma sefo wa jin yaraga ka ni, maga ka sa ye wa wi go mbe yaraga ka le mbe saga tege ma wogo ki yonlo.

¹¹ Ma daga mbe yere le funwa na. Na ma jin yaraga ki ni, wo jate wi yaa yiri wa funwa yaraga nga wi yaa kan ma yeri ma tege ma wogo ki yonlo ki ni.

¹² Na fyonwo fo wa kaa derigbogo kan ma yeri maga tege ma yaraga ka yonlo, maga ka ti ki wonlo wa ma yeri.

† 24:1 24:1: Mati 5.31; 19.7; Maki 10.4 † 24:7 24:7: Eki 21.16 † 24:8 24:8: Levi 13; 14 † 24:9 24:9: Nombu 12.10

¹³ Ma daga mbege songoro wi na yonlo to sanga ni, jango wi ka sinle wuu yee ton ki ni, wila duwaw piin ma kan. Kona Yawe Yenjele, ma Yenjele li yaa la nga ma pye ki jate kasinnye†.

*Nga ki daga la piin
fyonwo fenne pe kan*

¹⁴ «Maga kaga ngban pilige nungba nungba tunngo pyefo wa na, na wi yen fyonwo fo konaa kewara fo; wi yen Izirayeli woo o, nakoma wi yen nambanña o, ma cen ma ni wa ma tara.

¹⁵ Maa wi sara wi kaan wi yeri pilige pyew sannu yonlo ki sa to; katugu mbege ta wi yen fyonwo fo, wi maa wi sara wi singi fyelege na. Na ma siri kan, wi ka gbele mbe Yawe Yenjele li yeri mbe wa ma na, ma yaa ki kapege ki go kala li le†.

*Lere wa kapege si daga
mbe taga wa go na*

¹⁶ «Pe se kaa teelee kuun kapere nda pe pinambiile pe pye to kala na; pe se si kaa pinambiile kuun kapere nda pe teelee pe pye to kala na. Lewee nungba nungba pyew wi daga poo gbo wi yera kapege nga wi pye ko kala na†.

Fyonwo fenne pe fyonwo kagala

¹⁷ «Maga ka kiti kongo ki pen nambanña nakoma pijiriwe wa na. Maga ka nangunjo wa yaripogo sho wi yeri mbege tege fogo yon.

¹⁸ Yaa nawa tuun ki na fo yoro jate yaa pye kulolo wa Ezhipiti tara. Yawe Yenjele, ye Yenjele laa ye sho ma ye wo wa, ko kala ki ti mi yen naga senre nda ti yuun ye kan fo yaa tanri ti na†.

¹⁹ «Na maga kaa ma kere yarilire ti koon sanga na ni, na maga yarilire pogolo kele fege wa kere nawa, maga ka songoro sa ke wulo. Ma yaa ke yaga wa nambanmbala, naa pijiriwele konaa nangunjaala pe kan. Kona Yawe Yenjele, ma Yenjele li yaa duwaw ma kee tunndo ti ni fuun ti na.

²⁰ Na ma kaa ma oliviye tire ti yangara lari pire ti wulo, pire nda ka koro wa tire ti na, maga ka songoro mberi co. To yaa pye nambanmbala naa pijiriwele konaa nangunjaala poro woro.

²¹ Na maga kaa ma ezen pire ti coo sanga na ni, maga ka songoro sa shashara nda ma co ma toro ti co. Ti yaa pye nambanmbala, naa pijiriwele konaa nangunjaala poro woro†.

²² Yaa nawa tuun ki na fo yaa pye kulolo wa Ezhipiti tara. Ko kala ki ti mi yen naga senre nda ti yuun ye kan fo yaa tanri ti na.

25

*Ma daga mbe kiti wi kon
yee nga na*

¹ «Na kiti konkala ka ye nambala shyen sogowo, pe yaa pe yee le mbe kari wa kiti konfenne pe korogo. Kiti konfenne pe yaa kiti wi kon mbe tanga ki kan na wogo ki tanla wi yeri, mbe penge ki kan na wogo ki pen wi yeri.

† 24:13 24:13: Eki 22.25-26 † 24:15 24:15: Levi 19.13 † 24:16 24:16: 2 Wunlu 14.6; 2 Kuro 25.4; Eze 18.20 † 24:18 24:18: Eki 23.9; Levi 19.33-34; Dete 27.19 † 24:21 24:21: Levi 19.9-10; 23.22

² Na wogo ki pen, na ki ka pye wi daga gbɔnrɔ ni, kiti kɔnfɔ wi yaa wi pye wi sinle le tara wi yege sɔgowɔ. Pe yaa wi gbɔn mbe yala wi kajɔɔgo ki gbɔgo ma gbɔn yege nga ki ni.

³ Eɛn fɔ, ki gbɔnrɔ tii daga mbe toro sapige yenle nafa shyen lo na. Na ti ka toro ko yɔn ko na, pa ye yaa ye sefɔ wi tifaga ye yee sɔgowɔ.

*Nege nga ki maa yarilire
ti tangala nari pyɔ wi woo
ki kala*

⁴ «Na nege ki kaa bile wi tangala mbaa wi pyɔ wi woo, maga kaga yɔn ki pɔ mɛrɛ ni†.

*Nangunjo ɲa pyɔ woro wi yeri
wi kala*

⁵ «Na nɔsepiile nambala ka pye mbe cɛn go nungba ni, na nungba ka ku pe ni mbege ta wi fa pinambyɔ† se, kufɔ wi jɔ wii daga sa pɔri nana wa yege yeri go ka yege ni. Wi pɔlɔ wi nɔsepyɔ lenaɲa wɔ wi yaa wi pɔri mbe kologo nga ki yen wi yeri jɛle wi kanngɔlɔ ki tanga mbege yɔn fili.

⁶ Jɛle wi ka pinambyɔ kɔngbanɲa ɲa se, pe yaa kufɔ wi mɛge ki taga wi na, janngo wi mɛge ki ka ka to wa Izirayeli tara†.

⁷ «Eɛn fɔ, na nana wii yenle mboɔ nɔsepyɔ lenaɲa wi jɔ wi tɛge, pa kona jɛle wi yaa kari lelelele pe kɔrɔgo wa ca ki mbogo yeyɔngɔ ki na mbege yo pe kan fɔ: «Na pɔlɔ wi nɔsepyɔ lenaɲa wi je mbanla pɔri mboɔ nɔsepyɔ lenaɲa wi mɛge ki yirige laga Izirayeli tara. Wi woro na jaa mbe kologo nga ki yen wi yeri na kanngɔlɔ ki tanga mbege yɔn fili.»

⁸ Kona ca lelelele pe yaa nana wi yeri mbe pan mbe para wi ni. Na wiga koro mbe je mbe yo wi se jɛle wi pɔri,

⁹ pa jɛle wi yaa fulɔ wa nana wi tanla lelelele pe yege sɔgowɔ, mbe nana wi sawiga ki wɔ wa wi tologo ki na, mbe cɛnrɛ surugu wa wi yege ki na†, mbe si para ngbanga mbe yo fɔ: «Nana ɲa wi je ma yo wi se setirige pyɔ se wi nɔsepyɔ lenaɲa wi kan, pa pe ma wɔ pye yɛɛn.»

¹⁰ Mbege le le ko na, wa Izirayeli tara, pe yaa la ki nana wi sege ki yinri «nana ɲa pɔɔ sawiga ki wɔ wi sege woolo†.»

*Na pe kaa wiin
gbɔnrɔ nda tii daga mbe pye*

¹¹ «Na nambala shyen kaa wiin la pe yee gbɔɔn, pe ni na nungba jɔ ka pan mboɔ pɔlɔ wi sho wi maliwee wi kɛɛ, na jɛle wiga wi kɛɛ ki sanga mboɔ pɔlɔ wi maliwee wi nama pi yigi mboɔ tile,

¹² yaga ka ki jɛle wi yinriwe ta, yoo kɛɛ ki kɔn.

Taanlayaara ti kala

¹³ «Puwakuruye cɛnlɛ shyen si daga mbe pye wa ma kasha ki ni, wa mbe pye wi nugu, wa mbe pye wi tifaga.

¹⁴ Tiwiyaraga cɛnlɛ shyen si daga mbe pye wa ma go, ka mbe pye ki gbɔgo, ka mbe pye ki kologo.

† 25:4 25:4: 1 Koren 9:9; 1 Timo 5:18 † 25:5 25:5: Eburuye sɛnrɛ ti ni, nga ki yo fɔ pinambyɔ, ki mbe ya logo fun fɔ pyɔ; ye wele wa Nombu 36 laga ki ni. † 25:6 25:6: Mati 22:24; Maki 12:19; Luki 20:28 † 25:9 25:9: Kila pye, na jɛle wa pɔlɔ ka ku, kufɔ wi lere ɲa ki kologo yen wi yeri wi jɛle wi pɔri, na wi ka je mbe yo wi soo pɔri, jɛle wi ma ki nana wi sawiga ki wɔ wa wi tologo ki na wa ca lelelele pe yege sɔgowɔ mbe cɛnrɛ surugu wa wi yege ki na. Ko maga naga ma yo wi fere wa nana wi na, naa wi je ma yo wi soo pɔri ki kala na. † 25:10 25:10: Uruti 4:7-8

¹⁵ Puwakuru ɲa wì yala, a wi yon kì tin, konaa tiwiyaara nda tì yala, a ti yon kì tin, to tari ti daga mbe pye ma yeri, jango tara nda Yawe Yennele, ma Yennele li yen na kaan ma yeri, ma yinwetonlogo ta wa ti ni.

¹⁶ Katugu leele mbele pe maa ki dufile kapyere ti piin, pe kala li yen ma tijanga Yawe Yennele, ma Yennele li yege na†.

Amaleki setirige piile pe tongokala

¹⁷ «Ye yiringolo wa Ezhipiti tara na paan, nga Amaleki setirige piile paa pye ye na wa ye kondangala li ni, yaa nawa tuun ki na.

¹⁸ Pe sila fye Yennele li yege. Paa yiri ye korogo wa konɔ, ma to ye fanngogo fenne pe na wa pungo na; maga ta yè te mako, fannga si koro ye ni naa.

¹⁹ Yawe Yennele, ye Yennele le, na liga ka ye sho ye juguye mbele pe yen ma ye maga pe kee, mbe yeyingge kan ye yeri, wa tara nda li yen na kaan ye yeri korogo ti ni, to nda ye yaa sho mbe ta, pa kona ye Amaleki setirige piile pe tongo pew ye pe mege ki ko laga tara ti na. Yaga ka fege ki wogo nga ki na†.

26

Yarilire kongbannda nda ti yaa kan Yennele yeri

¹ «Yawe Yennele, ye Yennele li yen na tara nda kaan ye yeri ti pye ye korogo, na yaga ka sa ye wa ti ni mberi sho mberi ta, mbe cen wa ti ni sanga ɲa ni,

² Yawe Yennele, ye Yennele li yen na tara nda kaan ye yeri, yarilire fonndo kongbannda nda ye yaa ka kon wa ti ni, lere nungba nungba pyew wi yaa ka ta lagala ti ni fuun ti na, mberi le kanja pige ni mbe kari ti ni wa laga nga Yawe Yennele, ye Yennele li yaa wo mbe pye wa ye ni ki ni†.

³ Wi yaa kari saraga wofɔ ɲa wi yen tunngo ki na ki sanga wi ni wi korogo, mbe saa pye fɔ: «Na tele wila pye Aramu tara fenne woo; wila pye yanrifɔ. Wila kari ma saa cen wa Ezhipiti tara, leele mbele paa pinle wi ni pe sila lege. A pè si kaa lege ma pye cenle gbene na li yen fannga ni†.

⁴ Saraga wofɔ wi yaa ki kanja pige ki sho wi kee mbe saga tege wa Yawe Yennele, ye Yennele li saraga wosaga ki yege.

⁵ Kona ki lerefo wi yaa senre ti le Yawe Yennele, wi Yennele li yege sogowo mbe yo fɔ: «Na tele wila pye Aramu tara fenne woo; wila pye yanrifɔ. Wila kari ma saa cen wa Ezhipiti tara, leele mbele paa pinle wi ni pe sila lege. A pè si kaa lege ma pye cenle gbene na li yen fannga ni†.

⁶ Eɛn fɔ, Ezhipiti tara fenne paa pye na we jolo, na we tege, ma we le kulowo tunndo ngbanra ngbanra ni.

⁷ Ki pye ma, a wè si gbele ma Yawe Yennele, we teleye Yennele li yeri li we saga. Laa we gbeere ti logo ma we fyonwo, naa we tere konaa we jologo ki yan†.

⁸ A li si we yirige wa Ezhipiti tara li fannga ki ni; laa kafonngolo naa kagbogolo pye ma fyere gboro wa Ezhipiti tara fenne pe na.

† 25:16 25:16: Levi 19.35-36 † 25:19 25:19: Eki 17.8-14; 1 Sami 15.2-9 † 26:2 26:2: Eki 23.19

† 26:5 26:5: Nga ki yo fɔ: Aramu tara fenne woo, ki yen na para Zhakobu wo senre na Zhene 25.20; 28.1-2. † 26:7 26:7: Eki 2.23-25

⁹ Kona, a li si pan we ni fo lagame, ma pan maga tara nda ti kan we yeri waga, to nda ti yen ma yin nono naa senrege ni fo na fuun†.

¹⁰ Ki kala na, wele, Yawe Yennele, tara nda ma kan na yeri, mi yen na paan yingo ti yarilire fonndo kongbannda ti ni ma kan.»

«Kona, lerefo wi yaa kanja pige ki tege Yawe Yennele, wi Yennele li yege sogowo, mbe foli li yege sogowo mbeli gbogo.

¹¹ Ko pungo na, ye yaa la yogori yoro naa Levi setirige piile pe ni, naa nambanmbala mbele pe yen ma cen wa ye sogowo pe ni, yarijende nda fuun Yawe Yennele, ma Yennele li kan mboro naa ma go woolo ye yeri ti kala na.

*Yaga na wi yaa la woo
yele taanrindaanri pyew*

¹² «Yele taanrindaanri pyew, taanri wolo li yaa pye yaga woyele. Ki yele li ni, yaara nda fuun ma ta, na maga ti yaga wi wo sanga na ni, maa kan Levi setirige piile, naa nambanmbala, naa pijiriwele, konaa nangunjaala pe yeri, jango pe yaakara ta paa kaa paa tinni wa ma ca†.

¹³ Kona ma yaa ki senre nda ti yo Yawe Yennele, ma Yennele li yege na fo: «Yaraga nga fuun mi tege ki ye ma kan, mii ka kpe yaga wa na go. Mi ti ni fuun ti kan Levi setirige piile, naa nambanmbala, naa pijiriwele konaa nangunjaala pe yeri, ma yala nga ma yo na kan ki ni. Mi soon kondengengele la jogo, mii si la yigi sambalawa ni.

¹⁴ Mi sila ki yaga wa li na lere wa kunwo nogo. Mi sila yaraga kpe wo wa wi ni sanga na ni mi yen fyongo ni. Mi sila yaraga ka wo wa wi ni mboo pye saraga gboo kala na. Mi Yawe Yennele, na Yennele li senre ti logo, ma tanga ma yala li ngasegele ke ni.

¹⁵ Ki kala na, mboon ta wa ma censaga kpoyi ki ni, wa yennele na, wele laga tara, ma duwaw ma woolo pe na, Izirayeli woolo wele, konaa tara nda ma kan we yeri ti na, paa yege nga na maa ki yon folo kon ma wugu we teleye pe kan we, to nda ti yen ma yin nono naa senrege ni fo na fuun†.»

*Izirayeli woolo pe yen
Yawe Yennele li woolo*

¹⁶ «Nala Yawe Yennele, ye Yennele li yen naga yuun ye kan fo yaa tanri li kondengengele naa li kakondengengele ke na. Ye ke yigi yaa tanri ke na ye kotogo ki ni fuun konaa ye nawa pi ni fuun ni.

¹⁷ Nala yege yo maga filige Yawe Yennele li kanngolo ma yo li yen ye Yennele, fo ye yaa la tanri li kongolo ngele li naga ye na ke na, mbaa tanri li kondengengele naa li kakondengengele konaa li ngasegele ke na, mbaa nuru li yeri.

¹⁸ Nala Yawe Yennele ligi yo maga filige ye kan fo ye yaa pye li woolo, mbele pe kala li yen ma gbogo li yeri, a paa tanri li ngasegele ke ni fuun ke na, paa yege nga na laa ki yo ye kan we†.

¹⁹ Yawe Yennele, ye Yennele li yen na jaa mbe ye yirige mbe we cengele ngele fuun li da ke na, mbe ti ye gbogowo ta, naa megbogo ni konaa paa ye jate. Laa jaa ye pye cenle na li yen kpoyi paa yege nga na laa ki yo we.»

DUWAW NAA DANGA SENRE

† 26:9 26:9: Ye wele wa Eki 3.8laga ki ni konaa ki senre ti koro wi ni wa ki sewe pyo wi nogo.

† 26:12 26:12: Dete 14.28-29 † 26:15 26:15: Eki 3.8 † 26:18 26:18: Eki 19.5; Tite 2.14; 1 Pye 2.9

27

27-28

*Yenñe le lasiri senre
paa ti yonlogo sinndere nda na*

¹ Kona, ma Moyisi wi ta Izirayelileelele pe ni, a wi sigi senre nda ti yo Izirayeli woolo pe kan fo: «Ŋgasegele ngele mi yen na kaan ye yeri nala, ye ke yigi jenge.

² Yawe Yenñe, ye Yenñe li yen na tara nda kaan ye yeri, pilige nga ni yaga Zhuriden gbaan wi kon mbe ye wa ti ni, ye sinndere tugbooro ta le yeri yerege yerege, ye fenrege fige fa ti na yeri filige.

³ Na yaga gbaan wi kon mbe ye wa tara ti ni, lasiri senre nda fuun mila yuun ye kan, yeri yonlogo wa ki sinndere ti na. Yawe Yenñe, ye Yenñe li yen naga tara nda kaan ye yeri, pa ye yaa ye wa ti ni yen, to nda ti yen ma yin nono naa senrege ni fo na fuun; paa yege nga na Yawe Yenñe, ye teleye pe Yenñe laa ki yon folo kon ye yeri we†.

⁴ Na yaga ka Zhuriden gbaan wi kon mbe yiri, yege sinndere ti yerege yerege wa Ebali yanwiga ki na, ye fenrege fige fa ti na yeri filige, mbe yala nga mi yen na yuun ye kan nala ki ni†.

⁵ Wa ki laga nungba ki na, ye saraga wosaga kan Yawe Yenñe, ye Yenñe li kan sinndere ni, nda pee tuguron tunngo pyeyaraga kpe tēge mberi te.

⁶ Ye yaa Yawe Yenñe, ye Yenñe li saraga wosaga ki kan sinndere nda pe siri te to ta ni, mbe saara sogoworo wo li yeri wa ki na†,

⁷ konaa nayinme saara ni. Ye yaa nayinme saara kara ti ka wa mbe yogori Yawe Yenñe, ye Yenñe li yege sogowa.

⁸ Ko pungo na, yee ki lasiri na wi senre ti ni fuun ti yonlogo wa sinndere ti na ti ya tila kara†.»

⁹ Ko pungo na, Moyisi naa saraga wofenne mbele Levi setirige piile, pe yaa para Izirayeli woolo pe ni mbe pe pye fo: «Izirayeli woolo, ye pyeri ye logo. Ye pye nala Yawe Yenñe, ye Yenñe li woolo.

¹⁰ Yaa nuru Yawe Yenñe, ye Yenñe li yeri. Yeli ngasegele naa li kondegegele ke yigi yaa tanri ke na.»

*Danga senre nda ti daga
mbe yo wa Ebali
yanwiga ki na*

¹¹ Ki pilige nungba ki ni, a Moyisi wi sigi senre nda ti yo leele pe kan fo:

¹² «Na yaga ka Zhuriden gbaan wi kon mbe yiri, Simeyon cenle woolo, naa Levi setirige piile, naa Zhuda cenle woolo, naa Isakari cenle woolo, naa Zhozufu cenle woolo konaa Benzham cenle woolo pe ni, pe yaa sa yere wa Garizimu yanwiga ki na mbe duwaw pye leele pe kan†.

¹³ Een fo, Uruben cenle woolo, naa Gadi cenle woolo, naa Aseri cenle woolo, naa Zabulon cenle woolo, naa Dan cenle woolo konaa Nefitali cenle woolo pe ni, pe yaa sa yere wa Ebali yanwiga ki na mbe danga senre yo.

¹⁴ «Kona Levi setirige piile pe yaa senre ti le, mbe pinle mbege yo ngbanga Izirayeli woolo pe kan fo:

¹⁵ «Lere na ka yarisunngo te nakoma mbe tuguron yan mbe yaraga ka yanle gbegele, mbe saga yerege mbege lara laga ka ni (mbaa ki gbogo),

† 27:3 27:3: Eki 3.8 † 27:4 27:4: Dete 11.29 † 27:6 27:6: Eki 20.25 † 27:8 27:8: Zhozu 8.30-32

† 27:12 27:12: Dete 11.29; Zhozu 8.33-35

dang'a yen ki fō wi wogo. Ki yaraga nga kapyō jenfō gbegele ki yen ma tijanga Yawe Yennele li yege na.» Kona leele pe ni fuun pege sho pe yo fō: <Anmiina†.>

¹⁶ «Lere ŋa fuun kaa to nakoma wi nō tifaga, dang'a yen ki fō wi wogo. Kona leele pe ni fuun pege sho pe yo fō: <Anmiina†.>

¹⁷ «Lere ŋa fuun kaa cenyenle wi tara konlo li wō wa li yonlo, dang'a yen ki fō wi wogo. Kona leele pe ni fuun pege sho pe yo fō: <Anmiina†.>

¹⁸ «Lere ŋa fuun ka fyoon yege sin mboo le kombege, dang'a yen ki fō wi wogo. Kona leele pe ni fuun pege sho pe yo fō: <Anmiina†.>

¹⁹ «Lere ŋa fuun ka kiti kon mbege pen nambanŋa na (wi nambanra ti kala na) nakoma pijiriwe na (wi pijiriwe pi kala na) nakoma nangunjo na (wi nangunjagara ti kala na), dang'a yen ki fō wi wogo. Kona leele pe ni fuun pege sho pe yo fō: <Anmiina†.>

²⁰ «Lere ŋa fuun ka sinle wi to jo ni, dang'a yen ki fō wi wogo; katugu wi fere wa wi to wi na. Kona leele pe ni fuun pege sho pe yo fō: <Anmiina†.>

²¹ «Lere ŋa fuun ka sinle yaayogo ni, dang'a yen ki fō wi wogo. Kona leele pe ni fuun pege sho pe yo fō: <Anmiina†.>

²² «Lere ŋa fuun ka sinle wi to wi sumborombyō ni, nakoma wi nō wi sumborombyō ni, dang'a yen ki fō wi wogo. Kona leele pe ni fuun pege sho pe yo fō: <Anmiina†.>

²³ «Lere ŋa fuun ka sinle wi jo nō ni, dang'a yen ki fō wi wogo. Kona leele pe ni fuun pege sho pe yo fō: <Anmiina†.>

²⁴ «Lere ŋa fuun kaa lewee yenle wa gbo larawa, dang'a yen ki fō wi wogo. Kona leele pe ni fuun pege sho pe yo fō: <Anmiina.>

²⁵ «Lere ŋa fuun ka penjara sho mbe lere ŋa wi yen jeregisaga fu wa gbo, dang'a yen ki fō wi wogo. Kona leele pe ni fuun pege sho pe yo fō: <Anmiina.>

²⁶ «Lere ŋa fuun sigi lasiri senre nda ti yigi mbaa tanri ti na, dang'a yen ki fō wi wogo. Kona leele pe ni fuun pege sho pe yo fō: <Anmiina†.> »

28

Duwaw senre

(Levi 26.3-13; Dete 7.12-24)

¹ «Na ma kaa Yawe Yennele, ma Yennele li senre ti nuru jenge, mbeli ngasegele ke ni fuun ke yigi mbaa tanri ke na, koro ngele mila yuun ma kan nala, kona Yawe Yennele, ma Yennele li yaa ma yirige mbe we cengele ngele fuun ke yen laga tara na ke na.

² Na ma kaa nuru Yawe Yennele, ma Yennele li yeri, duwaw ŋa fuun li yaa tirige ma na wi pye ma woo, wi ŋa:

³ Ma yaa pye duwaw pyo wa ca konaa mbe pye duwaw pyo wa wasege ki ni.

⁴ Li yaa duwaw ma na mboon kan piile legere ni, naa yarilire legere ni, mbe ti ma nere, naa ma simbaala konaa ma sikaala ngbeleye yi lege.

⁵ Li yaa duwaw ma na mboon kanja pire ti yin tige pire ni konaa mbe ma tirara ti yin muwe legere ni.

† 27:15 27:15: Eki 20.4; 34.17; Levi 19.4; 26.1; Dete 4.15-18; 5.8 † 27:16 27:16: Eki 20.12; Dete 5.16 † 27:17 27:17: Dete 19.14 † 27:18 27:18: Levi 19.14 † 27:19 27:19: Eki 22.21; 23.9; Levi 19.33-34; Dete 24.17-18 † 27:20 27:20: Levi 18.8; 20.11; Dete 23.1 † 27:21 27:21: Eki 22.18; Levi 18.23; 20.15-16 † 27:22 27:22: Levi 18.9; 20.17 † 27:23 27:23: Levi 18.17; 20.14 † 27:26 27:26: Gala 3.10

⁶ Ma karisaga li yaa duwaw ma na,
ma pansaga li yaa duwaw ma na[†].

⁷ «Na ma mbenfenne paga yiri ma korogo malaga ni, Yawe Yenjele li yaa ti ma ya pe ni. Na paga kono nungha le mbe pan ma korogo, pe yaa ka fe ma yege mbe songoro pe ye pe ye.

⁸ Yawe Yenjele li yaa duwaw ma na mbe ti ma bondoolo pe yinyin yarilire ni, konaa mbe ti ma kee tunndo ti ni fuun tila yongo. Yawe Yenjele, ma Yenjele li yaa duwaw ma na wa tara nda li yen na kaan ma yeri ti ni.

⁹ «Na maga Yawe Yenjele, ma Yenjele li ngasegele ke yigi mbaa tanri li kondengengele ke na, li yaa ma pye cenle kpoyi li yee kan paa yege nga na laa wugu ki wogo ki na ma kan we.

¹⁰ Kona cengele ngele fuun ke yen laga tara na, ke yaa ki yan mbege jen fo pe yen noo yinri Yenjele li woo, pa pe yaa la fye ma yege.

¹¹ «Yawe Yenjele laa yon folo kon ma teleye pe yeri ma wugu mbe tara nda kan ma yeri, li yaa yarijende legere kan ma yeri wa ti ni. Li yaa piile legere kan ma yeri, mboon yaayoro ngbeleye yi pye yi lege konaa mbe yarilire legere kan maa koon.

¹² Yawe Yenjele li yaa li yarijende tegesaga ki yenge, mbe ti tisara mbe pan laga tara ti na ma kan ti pansanga wi na, mbe duwaw ma kee tunndo ti ni fuun ti na. Ma yaa kaa foro tari cengele legere woolo na; een fo mboro wo na, ma se kaa foro lee.

¹³ Yawe Yenjele li yaa ma pye kongbanna cengele ke sogowa, ma se ka pye pungofa. Ma yaa ka pye censagbogo na; ma se ka pye censaga jele na. Ko yaa pye ma, na ma kaa Yawe Yenjele, ma Yenjele li ngasegele ngele mila yuun ma kan nala ke nuru, mbe ke yigi mbaa tanri ke na we;

¹⁴ konaa, senre nda mila yuun ma kan nala, na mee ti ke mbe kari kalige na nakoma kamege na, mbe taga yarisunndo ta yege na mbaa ti gbogo we[†].

*Na maga pye mbalogoŋo
danga kagala ngele
ke yaa to ma na
(Levi 26.14-46)*

¹⁵ «Een fo, na ma woro na nuru Yawe Yenjele, ma Yenjele li yeri, na ma sili ngasegele naa li kondengengele ngele mi jate mila yuun ma kan nala ke yigi mbaa tanri ke na, danga kagala ngele ke yaa pan mbe to ma na ke ngele:

¹⁶ Ma yaa pye danga pyo wa ca
mbe pye danga pyo wa wasege ki ni.

¹⁷ Danga yaa to ma kanja pire naa ma tirara ti na[†].

¹⁸ Yenjele li yaa ma piile pe danga
konaa mboon kere yaara, naa ma nere, naa simbaala konaa sikaala
ngbeleye yi pire ti danga.

¹⁹ Ma karisaga li yaa ma danga,
ma pansaga li yaa ma danga.

²⁰ «Yawe Yenjele li yaa ma danga, mbe jatere piriwen naa fyonwo wa ma na, mbe ti jogowo mbe gbon ma kee tunndo nda fuun maa piin ti na,

[†] 28:6 28.6 Li yaa duwaw ma na ma karisaga konaa mbe duwaw ma na ma pansaga ko yen naga nari fo Yenjele li yaa duwaw ma na ma kapyege ki ni fuun ni ma yinwege ki ni. [†] 28:14 28.14: Dete 11.13-17 [†] 28:17 28.17: Ko koro wo yen fo tige pire se ta mbe ye wa ma kanjapire ti ni, muwe se si ta mbaa tire wa ma tirara ti na.

fo mbe soon tongo mboon ko fyaw, katugu mà katijangara pye ma laga li na.

²¹ Maa kee sa ye tara nda ni mberi sho mberi ta, Yawe Yenjele li yaa tifelege yama wa ma na fo pi soon ko poon wo wa ti ni.

²² Li yaa cogoro yama wa ma na, naa witiwerewe ni, naa yaritinnde yama pi cenle pyew, mbe ti wawa mbe yere, ma yarilire ti waga yere na konaa mbe fongo. Ki jologo kagala ke yaa to ma na fo soon ko.

²³ Wa ma go na, naayeri wi yaa sheli paa tuguyenre yen, tara fun ti yaa sheli wa ma toooro ti nogo paa tuguron yen†.

²⁴ Yawe Yenjele li yaa ti gbanngban naa taambugo mbaa yinrigi wa naayeri la wuun ma na wa ma tara tisaga ki yonlo, fo ye sa tongo ye ko.

²⁵ Li yaa ti ma mbenfenne pe ya ma ni; na yaga kono nungba le mbe kari sa to pe na, ye yaa ka fe pe yegge mbe songoro ye ye ye ye. Wunluwo mba fuun pi yen laga tara na, pi yaa ki yan mbe fye fo jenge.

²⁶ Ye gboolo pe yaa ka pye naayeri sannjere to naa cenre nda laga tara na ti yaakara. Lere kpe se kari puro.

²⁷ Yawe Yenjele li yaa nangbanra wa ma na paa yegge nga na laa ki pye Ezhipiti tara fenne pe na, naa kooko ni, naa kawa konaa sanngbanra yama ni mba pi se ya gbara mbe ko.

²⁸ Li yaa yara lenge ma ni, mbe yenyonro wa ma na, mboon jatere wi sho ma yeri.

²⁹ Yonlofugo na, ma yaa kaa talitali la toro paa yegge nga na fyoon maa talitali na toro wowa ni we. Ma kee tunngo ka kpe se ka yon. Pe yaa kaga ngban ma na pilige pyew, mbaa ma kee yaara ti koli ma yeri; lere se ka ta mboon sho.

³⁰ «Na sumboro wa ka pye nana wa yeri wi katogo jo, nana wa yegge yaa ka sinle wi ni fannga na. Na lere wa ka go kan, wi se ka ta mbe cen wa ki ni. Na lere wa yegge ka ezen kere kon wi se kari pire ta co.

³¹ Pe yaa kaa ma nere ti kuun ma yegge na, ma se si kaga kara ta ka. Pe yaa kaa ma sofilele pe shoo ma yeri, ma yegge na, pe se si ka pe yongo kan ma yeri; pe yaa ka ma simbaala naa sikaala pe kan ma mbenfenne pe yeri, lere se ka ta mboon saga.

³² Pe yaa koon pinambiile naa sumborombiile pe le kulowo ni cenle la yegge woolo yeri. Ye yaa kaa pe kono wele pilige pyew fo ye yengele ke ka sa te, een fo, ye se ka ya mbe kala la pye.

³³ Tara nda woolo mee jen poro pe yaa ka pan mbaa yarilire nda maa taa wa ma keere ti ni ti kaa konaa mbaa ma kee tunndo tonli wi ni fuun wi nii. Pe yaa kaga ngban ma na, mbaa ma jolo sanga pyew.

³⁴ Kagala ngele ma yaa kaa yaan yenle ni, ke yaa ka yara le ma ni.

³⁵ Yawe Yenjele li yaa nangbanra tipere wa ma na. Ti yaa to ma kannguuro naa megbogolo ke na, kona si jaraga ma witige ki lagapyew, mbege le wa ma tondagala ke na sa gbon wa ma go ki na; ti se ya gbara mbe ko†.

³⁶ «Yawe Yenjele li yaa ti poon koli mbe pinle wunluwo na ma yaa tege ma yeg go na wi ni, mbe kari ye ni cenle la yegge woolo tara ni, nda mboro naa ye teleye pe ni ye siri jen. Wama ye yaa la yarisunndo ta yegge gbogo nda ti yen tire naa sinndeere woro†.

† 28:23 28:23: Naayeri wi yaa sheli paa tuguyenre yen, tara ti yaa sheli paa tuguron yen, ko senre to yen na para tisaga mbapanwa naa wawa po senre na. † 28:35 28:35: Eki 9.11 † 28:36 28:36: Dete 4.27-28; 2 Wunlu 17.4-6; 25.11

³⁷ Yawe Yennele li yaa kari ye ni tara nda woolo fuun yeri, kagala ngele ke yaa ye ta, ke yaa to pe yon na, pe yaa la tege ye na, mbaa ki la koo ye na.

³⁸ «Ma yaa ka yariluguro legere lugu wa ma keere ti ni, een fo, yarilire nda ma yaa ka ta wa mbe kon ti yaa ka pye jengele; katugu gbato wi yaa ti ka.

³⁹ Ma yaa ka erezen kere kon, mberi tunngo pye. Een fo, ma se ka duven ta wa ti ni mbe wo, ma se si ka ki erezen pire ti co, katugu fyenre yaa kari ka.

⁴⁰ Oliviye tire yaa ka pye wa ye tara ti lagapyew, een fo, ma se kaga pire sinme pa ta mbe wo yere mbaa pi faa, katugu ma oliviye tire pire ti yaa kaanla mbe toori mbalere.

⁴¹ Ma yaa ka pinambiile naa sumborombiile se, een fo pe se ka koro ma ni, katugu pe yaa ka pe koli mbe kari pe ni kulowo.

⁴² Gbato wi yaa ka ma tara tire naa ma kere yaara ti ni fuun ti ka.

⁴³ Nambanmbala mbele pe yaa ka pye mbe cen wa ye sogowo, poro yaa kaa yinrigi suyi mbe we ma na, ma si yala mboro wo na, ma yaa la tinrigi nogona suyi.

⁴⁴ Poro pe yaa kaa foro tari mboro na, een fo mboro se kaa foro tari poro na. Poro pe yaa ka pye kongbanmbala, mboro mbe pye pungofa.

⁴⁵ «Ki danga kagala ke ni fuun ke yaa to ma na, mbe koro ma ni, mbe pye ma wogolo fo ma sa tongo ma wo wa, katugu yee logo Yawe Yennele, ye Yennele li yeri, mbeli ngasegele naa li kakonndegengengele ngele li kan ye yeri ke yigi la tanri ke na.

⁴⁶ Ki danga kagala ke yaa pye paa yerewe kacen naa kafonno yen mboro naa ma setirige piile ye kan fo sanga pyew.

⁴⁷ «Naa ma sila tunngo pye nayinme ni konaa ma kotogo ki ni fuun ni Yawe Yennele, ma Yennele li kan, yarilegere nda fuun ma ta ti kala na,

⁴⁸ Yawe Yennele li yaa ma mbenfenne mbele torogo ma korogo, ma yaa la tunngo piin pe kan fungo naa wogo ni, naa witiwaga ni, konaa fyonwo pi ni. Li yaa tunngo pyetige tuguron wogo taga ma pajogo ki na[†], fo ma sa tongo ma wo wa.

⁴⁹ Yawe Yennele li yaa cenle la yirige mbe wa ma na, li yaa yiri lege, fo wa tara ti go nga na, na ma woro nali senre ti nuru, mbe pan mbe to ma na paa yege nga na yon ma kaa to yaraga na we.

⁵⁰ Ki cenle woolo pe yaa pye yewaga fenne, pe saa lelee jate, pe se si pyo yinriwe ta.

⁵¹ Pe yaa koon yaayoro naa ma kere yarilire ti ka fo soon tongo mboon wo wa. Pe se ka yarilire pire ta yaga ma kan nakoma duven fonjo, nakoma sinme, nakoma napige, nakoma simbapige konaa mbe sikapige ka yaga ma kan, fo pe soon tongo poon wo wa.

⁵² Pe yaa ka malingboonlo censara kan ye cara ti ni fuun ti tanla mberi yon ton. Malaga sigemboro nda ti yagara yagara ma liri liri ma ye tara cara ti ni fuun ti maga, a ye ye jigi wi taga ti na, ti yaa toori. Yawe Yennele, ma Yennele li yaa ka cara nda fuun kan ma yeri wa ma tara, pe yaa ka malingboonlo censara kan wa ti tanla.

⁵³ Mboon ta ma mbenfenne pe malingboonlo censara kan wa ye cara ti tanla mari yon ton, pe yaa ma jori mboon le jologo fo ma saa ma piile

[†] 28:48 28:48: Mbe tunngo pyetige tuguron wogo taga pajogo ki na ko yen na para kulowo po senre na.

pe kaa. Yawe Yennele, ma Yennele li yaa pinambiile naa sumborombiile mbele kan ma yeri, ma yaa kaa pe wire kara ti kaa.

⁵⁴ Ye ni, naŋa ŋa wi yen kotoyinŋe ni konaa ma pye pow ma we, wi yaa kaa wi nosepiile pe wele tipege ni, naa wi jo wi ni, wo ŋa wuu ndanla we, konaa wi piile mbele pe yaa koro wi kan pe ni;

⁵⁵ Janŋo na wi kaa wi piile pe wire kara ti kaa sanga ŋa ni, wiga ka ta kan wa kpe yeri pe ni, katugu yaakaga ka kpe si koro wi yeri, katugu ye mbenfenne pe yaa ka malingboonlo censara kan ye cara ti ni fuun ti tanla mberi yon ton, mbe ye jori konaa mbe ye le jologo.

⁵⁶ Ye ni, jele ŋa wi yen kotoyinŋe ni konaa ma pye pow, wo ŋa wi sila yenle yere mboo tologo ki kan tara wi kotoyinŋe konaa wi yen pow yege ŋga na ki kala na, wi yaa kaa wi polo wi wele tipege ni, wo ŋa wi yen maa ndanla we, naa wi pinambiile konaa wi sumborombiile pe ni.

⁵⁷ Wi yaa kaa ki jaa yere mbe lara mboo piyenge ŋga wi se foonfoon ki ka wi nungba konaa sengara nda ti to, a wi sho ti ni we; katugu ye mbenfenne pe yaa ka malingboonlo censara kan ye cara ti tanla mberi yon ton, mbe ye jori konaa mbe ye le jologo[†].

⁵⁸ «Lasiri senre nda fuun ti yen ma yonlogo laga ki sewe ŋa wi ni, na ma siri yigi mbaa tanri ti na, mbaa fye ŋa wi yen gbogowo fo naa fyere gboro wafu wi yege, ko koro wo ŋa Yawe Yennele, ma Yennele le,

⁵⁹ pa kona Yawe Yennele li yaa kafonngolo pye mbe jologo kagala wa mboro naa ma setirige piile ye na konaa mbe yambewe wa ye na, mba pi kowo se tanla.

⁶⁰ Jologo kagala ngele fuun maa fye ke na wa Ezhipiti tara, li yaa ke wa ma na ke koro ma ni.

⁶¹ Mbe taga wa ko na, yama cenle pyew naa jologo kagala ngele ke woro ma yonlogo laga ki lasiri sewe ŋa wi ni, Yawe Yennele li yaa ko kagala koro wa ma na fo ma sa ko ma wo wa.

⁶² Ali mbege ta yaa pye ma lege paa naayeri wonngolo ke yen, yoro sanmbala mbele ye yaa koro ye se ka lege, katugu yee logo Yawe Yennele, ye Yennele li yeri.

⁶³ Yege ŋga na kila Yawe Yennele li ndanla, a li kajenge pye ye kan, ma ti a ye lege, pa ki yaa kali ndanla ma fun li ye tongo li ye ko. Ki ka pye ma, ye yen na kee sa ye tara nda ni, mberi sho mberi ta, pe yaa ka ye koli mbe ye yirige wa ti ni.

⁶⁴ Kona Yawe Yennele li yaa ye jaraga cengele ke sogowo mbege le tara ti go ŋga na saga wa go ŋga na. Mboon ta wa ki laga ki na, ma yaa la tunngo piin yarisunndo ta yege kan, nda ti yen tire naa sinndere woro; to nda yoro naa ye teleye pe ni ye sila ti jen faa.

⁶⁵ Mbe ye ta wa ki cengele ke sogowo, ye se ka yeyinŋe ta, ye se si ka wogosaga ta mbe cen. Yawe Yennele li yaa ti ye sunndo wila koon ye na, yewogo mbe ye ta konaa ye jigi wi kon ye na pew.

⁶⁶ Ma yinwege wogo ki yaa kaa ma koon shyen. Ma yaa kaa fye yonlo naa yembine. Ma jatere wi yaa ka piri ma na ma yinwege wogo ki na.

⁶⁷ Kagala ngele ye yaa kaa yaan sanga pyew ke yaa kaa fyere gboro waa ye na, mbe ye kan pinliwe ni yaa yuun fo: «Ee, ndee ki pye ki ja pye yonlokogo, ko mbe ja mbonro!» Yonlokogo ka gbɔn, yaa yuun fo: «Ee, ndee ki pye ki ja pye pinliwe ni, ko mbe ja mbonro!»

⁶⁸ Yawe Yennele li yaa ti pe ye le tonmokoro tugboro ni mbe songoro ye ni wa Ezhipiti tara, ma si yala laa ki yo ma yo fo ye se kari kono li yan

[†] 28:57 28:57: 2 Wunlu 6.28-29; Yungbo 4.10

naa. Mbe ye ta wa, ye yaa kaa ye yee pere ye mbenfenne pe yeri kulolo, een fo lere wa kpe se ka yenle mbe ye lo.»

YINWEFŌNNGŌ WA YŌN FINLIWE PI NI

28.69-30.20

*Yenŋele lāa yon finliwe
pi le naa Izirayeli woolo pe ni*

⁶⁹ Ma Izirayeli woolo pe ta wa Mowabu tara, Yawe Yenŋele lāa yon finliwe senre nda yo Moyisi wi kan ma yo wuu le pe ni, pi senre tori nda yeen. Ki yon finliwe pi le ma taga wa mba lāa keli ma le pe ni wa Horebu yanwiga ki na pi na.

29

¹ Kona, a Moyisi wi si Izirayeli woolo pe ni fuun pe yeri ma pe pye fo: «Ma ye ta wa Ezhipiti tara, Yawe Yenŋele lāa nga pye Farawon wi na, naa wi legboolo konaa wi tara ti na, yaa ki yan yenle ni.

² Kangbangala tugbongolo ngele lāa wa pe na konaa kafonggolo tugbongolo ngele lāa pye ma yon fili, yaa ke yan yenle ni.

³ Konaa ki ni fuun, ali ma pan ma gbɔn nala, Yawe Yenŋele li faga le wa ye nawa ye ya yaa kagala koro jenni, nakoma mbege yengele kan ye yeri ye ya yaa yaan nakoma mbege nungbogolo kan ye yeri ye ya yaa nuru[†].

⁴ Lāa ye yeye sin wa gbinri wi ni ma saa gbɔn fo yele nafa shyen. Ye yariporo tii le mbe koonlo, ye sawira fun tii le mbe koonlo.

⁵ Ye sila yaakara ka, ye sila si duven nakoma sinme welewe wo[†], jango yeye jen fo Yawe Yenŋele lo li yen ye Yenŋele le.

⁶ Ko pungo na, a ye si pan ma gbɔn laga ki laga nga ki na. Eshibon ca wunlunaja Sihon naa Bazan tara wunlunaja Ōgi pe si yiri we korogo malaga ni. Een fo waa ya pe ni.

⁷ Waa pe tara ti sho mari kan Uruben cenle, naa Gadi cenle konaa Manase cenle li walaga woolo pe yeri ti pye pe korogo[†].

⁸ Ki kala na, ye daga mbege yon finliwe mba pi senre ti le mbaa tanri ti na, jango ye kee tunndo ti ni fuun tila yongo.

*Yenŋele li yon finliwe mba le
ki daga poo yigi jenge*

⁹ «Nala, Izirayeli woolo, ye ni fuun ye mbele ye pan ma gbogolo na Yawe Yenŋele, ye Yenŋele li yeye sogowa, ye teele, naa ye cengele teele, naa ye lelelele, naa ye fannja fenne konaa ye nambala pe ni fuun pe ni,

¹⁰ naa ye piile, naa ye jelele konaa nambanmbala mbele pe yen ma cen laga ye sogowa laga ye paara yinre censaga ki ni pe ni, poro mbele pe maa kanngire jaa na tonmo kori ye kan we[†].

¹¹ Ye yen na nala, jango mbe ye wa yon finliwe mba Yawe Yenŋele, ye Yenŋele li yen na jaa mbe le ye ni pi ni, ki yon finliwe mba li le ye ni ma wugu ki na we;

¹² jango ye pye li woolo nala, lo jate li pye ye Yenŋele, paa yeye nga na lāa ki yo ye kan, maga yon folo kon ma wugu ki na ye teleye Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakobu pe kan we.

[†] 29:3 29.3: Ōromu 11.8 [†] 29:5 29.5: Pe sila yaakara ka nda senwee lari tunngo pye; pe sila si duven nakoma sinme welewe wo mba senwee la gbegele; Eki 16.1-17.7. [†] 29:7 29.7: Nombu 32

[†] 29:10 29.10: Zhouzu 9.21,23,27

¹³ Yoro nungba ma mila ki yon finliwe pi nii ye ni konaa naga wuguro ti wungu ye kan.

¹⁴ Een fo, yon finliwe pi yen mbele fuun pe yen ma yere laga Yawe Yenjele, we Yenjele li yege sogowo nala pe woo, konaa mbele pe fa se gben pe woo.

¹⁵ «Waa pye ma cen wa Ezhipiti tara yege nga na konaa waa cengele ke tara ti pari ma toro yege nga na, yege jen.

¹⁶ Yaritjangara nda ki cengele ke maa gbogo yaa ti yan, naa yarisunndo nda pe gbegele tire ni, naa sinndere ni, naa warifuwe ni konaa te ni.

¹⁷ Naja, nakoma jele, nakoma sege nakoma cenle si daga mbe ta wa ye sogowo na li woolo pe yaa laga Yawe Yenjele, ye Yenjele li na nala mbe saa tunngo piin tara ta yege yarisunndo kan. Lere si daga mbe ta wa ye sogowo mbe pye paa shonrotige konaa yaritorisoro yen.

¹⁸ Ki yon finliwe naa ki wuguro senre nda ti logongolo, na lere wa kaa yee gbogo wa wi yee kotogo na mbe yo fo: «Mi yaa yeyingge ta, ali na mi kaa tanri nungbonngbanla na, na nandanwa kala li na,» na wi ka ti wa ka pungo†,

¹⁹ kona Yawe Yenjele li se ka yenle mbege fo wi kala yaga. Een fo, li nangbanwa gboco naa li yenjaga ki ni, ti yaa yiri wi korogo. Dangga senre nda fuun ti yen ma yonlogo laga ki sewe na wi ni, ti kagala ke yaa to ki fo wi na. Yawe Yenjele li yaa wi mege ki ko mbege wo laga tara ti ni.

²⁰ Yawe Yenjele li yaa ki fo wi wo Izirayeli cengele ke sogowo, mbe ti wila jolo, mbe yala yon finliwe senre ti dangga kagala ngele fuun ke yen ma yonlogo laga ki lasiri sewe na wi ni ke ni.

*Senngbanra nda Yenjele li yo
li yaa ki kagala ke pye
mbe ke yon fili*

²¹ «Jologo kagala naa yama mba fuun Yawe Yenjele li yaa ka wa ki tara nda ti na, ye setirige piile mbele pe yaa ka yiri ye pungo na, ko korowo yen ye piile poro piile wele, naa nambanmbala mbele pe yaa ka yiri taleere ta ni mbe pan, pe yaa kaga kagala ke yan, mbaa yuun fo:

²² «Ki tara nda ti ni fuun kiribi, naa ko naa kason ti sogo. Pe se ya yaraga ka kpe lugu wa ti ni, yaraga ka kpe se ya fi wa, yan kpe se si ya yiri wa ti ni. Ti jogo paa Sodomu ca, naa Gomori ca, naa Adima ca konaa Zeboyimu ca ki yen; to nda Yawe Yenjele laa tongo wa li nangbanwa gboco naa li kayanga gbogo ki ni we†.»

²³ Kona cengele sanngala ke ni fuun ke yaa kaa yuun fo: «Yingi na Yawe Yenjele li sigi tara nda ti tege yeen? Yingi ki pan li nangbanwa gboco mba pi ni?»

²⁴ Kona pe yaa pe yon sogo mbe yo fo: «Ko pye ma, katugu Yawe Yenjele, pe teleye Yenjele le, laa yon finliwe mba le pe ni pe yiringolo wa Ezhipiti tara, poo jogo.

²⁵ Paa saa na tunngo piin yarisunndo ta yege kan, na foli ti yege sogowo nari gbogo, nda pe sila jen faa; Yawe Yenjele li sila ti senre yo pe kan.

† 29:18 29:18: Nga ki yo fo: Na wi ka ti wa ka pungo, Eburu senre ti ni ki yonlogo ma yo fo: Sinndire naa wogo nakoma tayinnde naa wawa. Ki yaa pye yomiyele lele lali Eburuye pe yeri. Lere nungba kapyere tijangara kala na, nda wila piin naga jate ma yo wi yaa yeyingge ta, ti yaa ti Yenjele li nangbanwa kala li to lelegere na. † 29:22 29:22: Zhene 19.24-25; 10.19; 13.10; 14.8; Oze 11.8

²⁶ Ko kala ki ti Yawe Yennele li nawa ngban ki tara nda ti ni fo jenge, ma danga kagala ngele fuun ke yen ma yongogo laga ki sewe na wi ni ke wa pe na.

²⁷ Wa li nangbanwa gbo naa li konro tendorogo konaa li kayanga gbogo ki ni, li pe yirige laga tara ti ni ma pe puru, a pe kari tara ta yegge ni; pe yen wa ki tara ti ni ali ma pan ma gbon nala.

²⁸ «Kagala ngele ke yen ma lara koro yen Yawe Yennele, we Yennele li wogolo. Een fo, kagala ngele li naga, koro yen woro naa we setirige piile we wogolo fo sanga pyew; jango waa tanri waa yala ki lasiri na wi senre ti ni fuun ti ni.

30

*Na yaga songoro
mbe pan Yennele li korogo
duwaw na ye yaa ta*

¹ «Duwaw senre naa danga senre nda fuun mi yo ye kan, ye ta wele ye wo ti ni; ki kagala ke yaa pye mbe yon fili. Yawe Yennele, ye Yennele, na liga ye jaraga wa cengele sanngala ke sogowa, na ye kaa jatere piin ke na mbe ye ta wa ke yeri,

² na yaga songoro mbe pan Yawe Yennele li korogo, yoro naa ye piile pe ni, mbaa nuru li yeri ye kotogo ki ni fuun ni konaa ye jatere wi ni fuun ni, mbe yala nda fuun mila yuun ye kan nala ti ni,

³ pa kona Yawe Yennele, ye Yennele li yaa ye yinriwe ta, mbe ye woolo mbele paa yigi ma kari wa kulowo pi ni pe wo wa. Yawe Yennele laa ye jaraga cengele ngele fuun sogowa, li yaa ye gbogolo mbe ye wo wa ke yeri naa fonngo.

⁴ Ali na kaa pye pe ye jaraga ma kari ye ni wa dunruya wi go nga na, Yawe Yennele li yaa sa ye gbogolo, mbe ye le mbe pan ye ni.

⁵ Ki tara nda tila pye ye teleye pe woro faa, Yawe Yennele, ye Yennele li yaa songoro mbe pan ye ni wa ti ni, ye pan yeri ta ti pye ye woro. Li yaa kajenge pye ye kan, mbe ti ye lege ye we ye teleye pe na.

⁶ Yawe Yennele, ye Yennele li yaa yoro naa ye piile pe ni ye koto ro ti pye kpoyi, jango li ye ndanla ye kotogo ki ni fuun ni konaa ye jatere wi ni fuun ni; jango ye koro yinwege na.

⁷ Kona Yawe Yennele li yaa danga kagala ngele mi yegge yo ye kan ke ni fuun ke wa ye mbenfenne, naa ye panrafenne konaa ye jolofenne pe na.

⁸ Yoro wo na, ye yaa songoro mbe pan Yawe Yennele li korogo, mbaa nuru li yeri konaa mbaa tanri li ngasegele ngele fuun mila yuun ye kan nala ke na.

⁹ Yawe Yennele, ye Yennele li yaa duwaw ye kee tunngo ki ni fuun ki na. Li yaa piile legera kan ye yeri, mbe ye yaayoro pire ti pye ti lege konaa mbe yarilire legera kan ye yeri. Kona ki yaa Yawe Yennele li ndanla laa kajenge piin ye kan naa fonngo, paa yegge nga na laa pye na kajenge piin ye teleye pe kan,

¹⁰ na ye kaa nuru Yawe Yennele, ye Yennele li yeri, mbeli ngasegele koro naa li kondegengele ke le mbaa tanri ke na we, koro ngele ke yen ma yongogo laga ki lasiri sewe na wi ni, konaa mbe songoro mbe pan li korogo ye kotogo ki ni fuun ni konaa ye jatere wi ni fuun ni.

*Yennele li senre ti yen
ma yongu ye ni*

¹¹ «Ŋgasegele ngele mila yuun ye kan nala, ke woro ma nḡban ye na mbe ke koro jen, ke si woro ma lali ye ni.

¹² Ke woro wa yenḡele na mbe ti yaa yuun fo: «Ambo wi yaa lugu mbe kari wa yenḡele na we ni mbe sa ke le mbe pan ke ni we kan, mbaa ke yuun we kan jango waa tanri ke na.»

¹³ Ke woro wa kogoje wi punḡo na, mbe ti yaa yuun fo: «Ambo wi yaa kogoje wi kon mbe kari we kala na, mbe sa ke le mbe pan ke ni, mbaa ke yuun we kan jango waa tanri ke na.»

¹⁴ Ayoo ki woro ma, ki senre ti yen ma yongo ye ni tcon; ti yen wa ma yon konaa wa ma kotogo na, jango yaa tanri ti na†.

*Senre nda tila yinwege kaan,
ye to wo*

¹⁵ «Ye wele Izirayeli woolo, mi yinwege naa ferawe tege ye yege sogowo nala, naa kunwo konaa jologo ni.

¹⁶ Ki kala na, nga mila yuun ye kan nala koyi nga fo Yawe Yenḡele li ye ndanla, yaa tanri li konɔ li na, yeli ngasegele, naa li kondengengele konaa li kakondengengele ke yigi jenge. Ki ka pye ma, ye yaa koro yinwege na, mbe lege. Yawe Yenḡele, ye Yenḡele li yaa duwaw ye na wa tara nda yaa kee sari sho mberi ta ti ni.

¹⁷ Een fo, na yaga si ye jateri wi laga Yawe Yenḡele li na, mbe je mbe yo ye se logo li yeri, na yaga ye yee yaga paa kee ye ni ye saa yarisunndo ta yege gbogo, mbaa tunḡo piin ti kan,

¹⁸ mi yen naga yuun naga finligi ye kan nala, fo ye yaa ka ko mbe wo wa pew. Ye yen na kee sa ye tara nda ni wa Zhuriden gbaan wi punḡo na, mberi sho mberi ta, ye se yinwetnlogo ta wa ti ni.

¹⁹ «Mi naayeri wo naa tara ti pye na serfenne nala, fo mi yinwege konaa kunwo pi tege ye yege sogowo nala, naa duwaw wo naa danga ki ni. Ye yinwege ko wo jango ye koro yinwege na yoro naa ye setirige piile pe ni.

²⁰ Yawe Yenḡele, ye Yenḡele li ye ndanla, yaa nuru li yeri, ye koro ye mara li na, katugu lo li ti ye yen yinwege na. Lo li yaa ti ye yinwetnlogo ta wa tara nda laa yon folo kon ma wugu mbe kan ye teleye, Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakobu pe yeri ti ni†.»

MOYISI WI KAPYEGELE PUNḡO WOGOLO

31

31-34

*Moyisi wi senre punḡo woro
naa Zhouwe wi tegewe
wa Moyisi wi yonlo*

¹ Moyisi wila ki senre nda ti yo Izirayeli woolo pe ni fuun pe kan ma yo fo:

² «Koni mi ta ye le cenme naa nafa (120), mi se ya mbaa ye yege sinni naa. Yawe Yenḡele ligi yo na kan fo mi sege Zhuriden gbaan na wi kon mbe yiri†.

³ Yawe Yenḡele, ye Yenḡele lo jate li yaa la ye yege sinni. Li yaa ka cengele ngele ke yen ma cen wa ke tongo wa ye yege, jango ye pe tara ti sho yeri ta. Zhouwe wo wi yaa kaa ye yege sinni paa yege nga na Yawe Yenḡele laa ki yo we.

† 30:14 30:12-14: Orumu 10.6-8

† 30:20 30:20: Zhene 12.7; 26.3; 28.13

† 31:2 31:2: Nombu

⁴ Yawe Yennele li yaa ki cengele ke tongo paa yege nga na laa Amori cenle woolo pe wunlumbolo Sihon naa Jgi pe tongo ma pinle pe tara ti ni†.

⁵ Li yaa pe le ye kee ye ya pe ni, ye pe pye paa yege nga na mila ki yo ye kan we.

⁶ Ye kotogo le ye yee ni, ye yere jenge. Yaga ka fye yaraga ka kpe na, ye sunndo wiga si ka kon ye na pe kala na, katugu Yawe Yennele, ye Yennele lo jate li yaa pinle ye ni. Li se laga ye na, li se si je ye na.»

⁷ Ko pungo na, a Moyisi wi si Zhouwe wi yeri Izirayeli woolo pe ni fuun pe yege na, ma suu pye fo: «Fannga le ma yee ni, ma kotogo ta, katugu mboro ma yaa sa ye ki leele mbele pe ni wa tara nda Yawe Yennele laa yon folo kon ma wugu mbe kan pe teleye pe yeri ti ni, mberi yeele pe na.

⁸ Yawe Yennele, lo jate li yaa loon yege sinni. Li yaa pye ma ni, li se laga ma na, li se si je ma na. Maga ka fye yaraga ka kpe na, ma sunndo wiga si ka kon ma na†.»

*Lasiri sewe wi daga mbaa kara
yele kolshyen kolshyen pyew*

⁹ Moyisi wila ki lasiri senre nda ti yonlogo mari kan Izirayeli lelele pe yeri naa saraga wofenne mbele pe yen Levi setirige piile pe yeri, poro mbele pe maa Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi tungu we.

¹⁰ A Moyisi wi sigi tunngo ki kan pe yeri ma yo fo: «Yele kolshyen kolshyen pyew, foro ti kala yagawa yele li lesanga wi ni, Gbataala nogo feti wi nogo na†,

¹¹ na Izirayeli woolo pe ni fuun paga ka sa yere Yawe Yennele, ye Yennele li yege na sanga na ni, wa laga nga li yaa ka wo ki ni, yege lasiri senre nda ti kara pe kan.

¹² Ye leele pe ni fuun pe gbogolo: Nambala, naa jelele, naa piile konaa nambanmbala mbele pe yen ma cen wa ye ni pe ni, jango pege lasiri senre ti logo; jango paa ki forogi paa fye Yawe Yennele, ye Yennele li yege, pege lasiri senre ti ni fuun ti yigi paa tanri ti na.

¹³ Ki ka pye ma, pe piile mbele pe faga lasiri senre ti jen, pe yaa ti logo. Pa pe yaa laga forogi mbaa fye Yawe Yennele, ye Yennele li yege wagati na fuun ye yaa pye mbe cen wa tara nda yaa kee sa sho mbe ta ti ni, Zhuriden gbaan wi konngolo we.»

*Izirayeli woolo
pe yaa ka Yennele li senre ti ke*

¹⁴ Yawe Yennele laa Moyisi wi pye fo: «Wele, ma kusanga wi yongo. Zhouwe wi yeri ye pan laga filisaga paraga go ki ni, mi yaa tunndo kan wi yeri le ki laga ki na.» A Moyisi naa Zhouwe pe si kari ma saa ye wa filisaga paraga go ki ni.

¹⁵ A Yawe Yennele li sili yee naga pe na kambaaga titonlogo yerege ka ni, kila pye ma yere le paraga go ki yon na.

¹⁶ Yawe Yennele laa para naa Moyisi wi ni ma yo fo: «Wele, sannu jenri, ma yaa ku mbe taga wa ma teleye pe na. Ma kungolo, ki leele mbele paa kee sa ye tara nda ni, pe yaa ka laga na na mbe saa nanjara piin mbaa yarisunndo ta yege gbogo, mbe yon finliwe mba mi le pe ni pi jogo.

¹⁷ Ki kala na, mi yaa ka nawa ngban pe ni ki wagati wi ni, mbe je pe na, mbe pungo le pe ni. Cengele sanngala ke yaa ka pe koli mbe kari pe ni.

† 31:4 31.4: Dete 2.26; Nombu 21.21-35 † 31:8 31.8: Zhouzu 1.5; Ebu 13.5 † 31:10 31.10: Dete 15.1; 16.13-15

Jolōgo lēgere naa kaṅbangala lēgere yaa ka to pe na. Ki wagati wi ni, pe yaa ka yo fō: «Kaselege ko na, we Yēnnele li woro laga we sōgōwō, ko ki ti ki jolōgo nga ki yen na we taa.»

¹⁸ Mi wo na, mi yaa pungo wa pe yeri ki wagati wi ni, kapege nga fuun pe yaa pye ki kala na, katugu pe kannga na kee yarisunndo ta yege yeri.

¹⁹ Koni, yege yurugo nga ki yonlogō. Ma Izirayeli woolo pe fōrōgo ki ni, ma ti paa ki koo jango ki pye na serefo pe wogo ki na.

²⁰ Katugu mi yon fōlo kōn pe teleye pe yeri ma wugu pe kan tara nda wogo na, mi yaa ye pe ni wa ti ni; ti yen ma yin nōnō naa senrege ni fō na fuun†. Pe yaa kaa kaa mbaa tinni mbaa tōrō. Kona pe yaa kannga mbaa kee yarisunndo ta yege kōrōgo mbe saa ti gbogo. Pe yaa na tifaga mbanla yon finliwe pi jōgo.

²¹ Jolōgo lēgere naa kaṅbangala yaa to pe na. Pa kona ki yurugo nga ki yaa pye serefo, pe se ka fēge ki na, pe yaa kaa ki koo suyi. Nala pe jatere wi yen yege nga na mūu jēn, sanni mbe sa ye pe ni wa tara ti ni, to nda mila yon fōlo kōn ma wugu mberi kan pe yeri.»

²² Ki pilige ki ni, a Moyisi wī sigi yurugo nga ki yonlogō ma Izirayeli woolo pe fōrōgo ki ni.

²³ Ko pungo na, a Yawe Yēnnele li sigi senre nda ti yo Nuni pinambyō Zhozuwe wi kan fō: «Fannga le yēē ni, ma kotogo ta, katugu mila yon fōlo kōn ma wugu Izirayeli woolo pe kan mbe tara nda kan pe yeri, mboro ma yaa ye pe ni wa ti ni. Mi jate mi yaa pye ma ni†.»

²⁴ Naa Moyisi wila kaa ki lasiri senre nda ti ni fuun ti yonlogō sewe wa ni ma kō,

²⁵ a wī sigi senre nda ti yo Levi setirige piile mbele pe maa Yawe Yēnnele li yon finliwe kesu wi tungu pe kan ma yo fō:

²⁶ «Yege lasiri sewe ḡa wi le yoo tēge wa Yawe Yēnnele li yon finliwe kesu wi tanla. Wi yaa koro wa mbe pye serefo Izirayeli woolo pe wogo na.

²⁷ Katugu mīgi jēn ma yo ye yen leele mbele pē yiri ma je konaa ma pye nunḡbongbanla fenne. Mbanla ta mi yen go na laga ye ni bere, ye yen na yinrigi na jege Yawe Yēnnele li na, na kunḡolo ko si wē?

²⁸ «Koni, ye ye cengele lelele naa ye kagala yege wofenne pe ni fuun pe gbogolo laga na tanla. Mi yaa ki senre nda ti yo pe kan, mbe naayeri wo naa tara ti pye na serefenne pe wogo na.

²⁹ Katugu mīgi jēn ma yo na kunḡolo, ye yaa ye yēē jōgo; kōnō na mī naga ye na ye yaa ke mbe wō wa li ni. Kona jolōgo yaa to ye na wagati ḡa wila paan wi ni, katugu nga ki yen kapege Yawe Yēnnele li yege na ko ye yaa pye, mbeli nawa pi ḡban ye kapyere ti kala na.»

Moyisi wī yurugo

³⁰ Kona, a Moyisi wī sigi yurugo nga ki senre ti yo fō ma saa ti kō Izirayeli gbogolomō woolo pe ni fuun pe kan.

32

Yurugo ki lesaga

¹ Naayeri nunḡbolo jan ma logo, mboro tara, nda mi yaa yo ti logo.

² Nagawa mba mila kaan pi yen paa tisaga yen.

Na yon senre ti yen paa yege ḡa na menḡe maa wuun we;

paa yege nga na tisamburo maa paan yan tipirige na,
paa yege nga na tisagbogo maa paan yan pire na.

³ Katugu mi yaa laga yari paa yege nga na Yawe Yennele li yen.
Yaa Yawe Yennele li gbogo!

*Yennele li yen ma sin,
Izirayeli woolo pe jogo*

⁴ Yennele li yen paa walaga yen. Li kapyere ti yen ma yon fili.
Li kongolo ke yen ma sin.

Yennele li yen senre nungba yofa; mbasinme woro li ni.
Li yen kaselege fa, ma sin.

⁵ Een fa, ye ye yee jogo Yennele li kanngolo,
ye woro li piile naa, ye fere kapyere ti kala na.
Ye yen leele mbele pe yen kapifaara pyefenne naa kambasinngwe pyefenne.

⁶ Ye mbe ya mbaa ki kapyere nda ti piin Yawe Yennele li na mele?
Ye yen cenle na li yen lembire naa tijinliwe fu fenne.

Lo ma li yen ye to konaa ye dafa wi le?

Lo ma li ye pye li woolo wi le?

*Yennele li tunngo jenge pye
Izirayeli woolo pe kan*

⁷ Ye nawa to piliye yan yi toro wa fafafa yi wogo ki na.
Ye jatere pye yegale ngele ke toro ye teleye pe sanga wi ni ke na.
Ye ye teele pe yewe, pe yaa ye naga ki wogo ki ni.
Ye ye lelele pe yewe, pe yaa ki wogo ki yo ye kan.

⁸ Yennele na yaara ti ni fuun ti go na, naa laa tara ti kan cengele ke yeri
korogo

konaa ma senwee piile pe wo pe yee ni,
laa kongolo gbom cengele ke kan ma yala Izirayeli piile pe yon ki ni[†].

⁹ Een fa, Yawe Yennele li tasaga ko ki yen li woolo wele.
Zhakobu setirige piile poro pe yen li korogo ye.

¹⁰ Laa saa pe yan wa gbinri wi ni, wo na tonmo woro wa.
Wa gbinri wi ni, wo na leele woro wa.

Wa dabaala pe gbeere ti sogowa.
Laa pye na wele pe na, ma pe kala li le.

Laa pye na pe korosi paa yege nga na pe maa yenmbyo korosi we.

¹¹ Laa pye paa yon yen, na wuu sire ti jaraga,
ma yiri na mari wi piile pe go na, mee pe pye paa yinrigi sire na.

A wi suu kanwira ti jaraga wa pe nogo
mee pe le ti na jango paga ka to.

¹² Yawe Yennele lo nungba laa li woolo pe yege sin.
Yarisunngo ka yege sila li saga.

¹³ Laa pe lurugo ma kari pe ni wa yanwira tara ti ni.
Laa pe kan kere yarilire ni, a pe ka.

Laa ti senrege yiri wa waliwere ti ni na fuun, a pege mugu,

[†] 32:8 32.8: Eburuye senre ti ni ki laga nga ki koro wi woro ma filige. Sewe leele pele ni pege yonlogo ma yo fa: Laa kongolo ke gbom ma yala Izirayeli setirige piile pe yon ki ni, nakoma ma yala meregeye pe yon ki ni; Kapye 17.26.

naa sinme ni mba pila janri ma yiri wa sinndεεε laga ki ni†.

¹⁴ Lāa nanεεε kan pe yeri, a paa pe nōnō nara wi woo,
naa simbanεεε ni, a paa pe nōnō wi woo;
naa simbapire ni nda ti tōrō, naa Bazan tara simbapene konaa sikapene
ni, a to pye pe kara,
naa bile muwε tiyōn ni;
pāa duven yēen wi wō, ɲa pāa ɛɛɛɛn pire jende tεge maa gbegele.

Izirayeli woolo pāa laga

Yenɲele li na

¹⁵ Naa Yeshuruni† woolo pāa kaa li ma tugbolo,
a pè si yiri ma je.
Naa pāa kaa tugbolo, ma tōrō, ma tin pe yēe ni,
a pè si pe dafō Yenɲele li wa.
Lo na li yen paa walaga yen ma pye pe shofo, pāa li tifaga.
¹⁶ Pāa taga yarisunndo ta yēge na mali yenjaga ki yirige li ni.
Pāa li nawa pi ngban pe katijangara pyege ki kala na.
¹⁷ Pāa saara wō gboshugulo yeri mbele pe woro Yenɲele,
naa yarisunndo ta yēge yeri nda pe sila ti jen faa,
konaa yarisunndo nda ti pan fōnndo ti yeri,
nda pe teleye pe sila pye na fyε ti yēge faa†.

¹⁸ Izirayeli woolo yè fεge Yenɲele na li yen paa walaga yen na ye go singi
li na,
lo na yè se ma yiri wa li ni.
Yenɲele na li ye da, yaa li piin sambalawa ni.

Yawe Yenɲele li nanɲbanwa kala

¹⁹ Naa Yawe Yenɲele lāa kaa ki yan ma, a li si nawa ngban,
katugu li pinambiile, naa li sumborombiile pāa li kambenge pye.
²⁰ A li sho fō: «Mi yaa pungo wa pe yeri,
kona pe yaa cēn cēnlo mba na, mi yaa pi yan;
katugu pe yen cēnle na li yen kafaara pyefenne, lere se ya taga pe na.
²¹ Pānla yenjaga ki yirige na ni yaara nda ti woro Yenɲele ti ni.
Pānla nawa pi ngban na na yarisunndo nda ti yen kayongo fu ti ni.
Ki kala na, mi fun mi yaa yenjaga yirige pe ni leele mbele pe woro na jate
cēnle jenne pe kala na,
mbe pe nawa pi ngban cēnle na li yen tijinliwε fu li kala na†.
²² Katugu na nanɲbanwa pi yin paa kason yen.
Pi yaa sogo fō sa gbōn wa kuulo tara ti kosaga ki na.
Pi yaa tara to naa ti nawa yaara ti ni fuun ti sogo,
yanwira ti cēn yaara nda na mberi sogo.
²³ Mi yaa jologo cēnle pyew ki wa pe na.
Mi yaa pe wōn na wangala ke ni mbe pe jolo fō ke sa kō.
²⁴ Pe yaa cogo cogo funɲo ki kεε.

† 32:13 32:13: Wa Izirayeli tara, senrege ki ma ye wa waliwere ti ni konaa oliviye tire ti maa yongo
wa sinndεεε lara ti na. Oliviye tire pire pe maa ti woo sinme; Eza 7.18-19; Yuuro 81.17. † 32:15

32:15: Maga logo Yeshuruni, Izirayeli woolo poro pe yinri ma. † 32:17 32:17: 1 Koren 10.20

† 32:21 32:21: Orōmu 10.19; 1 Koren 10.22

Pe fannga ki yaa ko pe ni witiwerewe naa tifelege yambewe mba pi ma lere gbo pi kala na.

Mi yaa cenre pere wa pe na tila pe noori naa wooro nda ti yen shonro pere ni.

²⁵ Wa funwa na, pe yaa pe piile pe gbo tokobi ni.

Wa yinre ti ni, fyere ti yaa pe gbo.

Lefonmbolo naa sumbono, naa piyengele konaa lelengbaara ti ni, kunwo pi yaa pe ni fuun pe gbo.»

Yenqele li yiri

mbele pe yen li woolo

pe juguye pe korogo

²⁶ «Kila pye na nawa mbe pe tongo mbe pe ko pew, mbe pe mege ki ko mbege wo laga leele pe sogowo, paga ka nawa to pe wogo ki na naa.

²⁷ Een fo, nga mi yen na jate ko yen fo pe mbenfenne pe yaa ko kala lo pye kala go mbaa na tegele.

Pe winfenne pe yaa kaa pe yee fanla mbaa yuun fo: «We fannga ko ki ti we ya pe ni;

een fo, Yawe Yenqele lo ma li ki wogo nga ki ni fuun ki pye.»

²⁸ Katugu Izirayeli woolo pe yen cenle na jatere woro li ni.

Pe yen tijinliwe fu fenne.

²⁹ Ndee ki pye tijinliwe yen pe ni, pe jen na ki kala na li koro jen.

Pe jen na jatere pye nga ki yaa pe ta ki na mbege jen.

³⁰ Mi na mi yen Yenqele na li yen pe walaga na pe go singi, ndee mii ja pe pere,

mi na Yawe Yenqele ndee mii ja pe wa, malingboon nungba jen na ya mbe lere waga kele (1 000) puro mele pe ni?

Malingboonlo shyen jen na ya mbe lere waga ke (10 000) puro mele?

³¹ Katugu woro Izirayeli woolo we go sigefo wi woro paa we mbenfenne pe go sigefo wi yen.

We mbenfenne pe daga mbege wogo ki jen.

³² Pe yen paa erezen tirige yen, nga pe yiri ki ni wa Sodomu ca maga sanri.

Pe yen paa Gomori ca erezen keere ti yen.

Shonro yen pe erezen pire ti ni.

Pe erezen shashara ti yen ma sori†.

³³ Pe duven wi yen paa wogo shonro yen.

Wi yen paa merege shonro yen nda ti ma lere gbo.

³⁴ Een fo, mi na Yawe Yenqele, nga mi gbegele laga na yee tanla larawa ki nga.

Nga mi tege wa na yarijende tegesaga mbe pye pe na ki nga.

³⁵ Na paga ke mbe wo wa kologo ki ni sanga na ni,

muwi mi yen kapege ki kayanga wofa naa sara kanfo.

Katugu pe tongopilige kila yongo.

Nga kila kon ma tege pe kan ki yen na fyeele na paan†.

³⁶ Katugu Yawe Yenqele li yaa kiti kon li woolo pe na;

li yaa li tunmbyeele pe yinriwe ta.

† 32:32 32.32: Sodomu ca naa Gomori ca woolo paa pye katijangara pyefenne, a leele pege wogo ki jen. † 32:35 32.35: Oromu 12.9; Ebu 10.30

Na liga kaga yan pe fannga ki ko sanga na ni,

fo kulo woro wa, lesee si woro wa[†],

³⁷ kona li yaa pe yewe mbe yo fo:

«Ye yarisunndo ti kari se yeri?

Walaga nga ye pye ye larasaga ki yen se yeri?

³⁸ Ki yarisunndo nda tila pye na ye yaayoro yanlaga ki kaa,

na duven na ye ma wo saraga ma wo wi woo ti yen se yeri?

Koni ti yiri ti pan ti ye saga, ti pye ye larasaga we wele!

³⁹ Yege jen koni ye yo fo mi nungba mi yen Yenhele,

la yege woro wa naa mi pungo na.

Muwi mi ma ti lere ma ku, muwi mi maa yinwege ki kaan.

Muwi mi ma ti lere ma welege, muwi mi ma lere sagala.

Ambo wi mbe ya lere wa sho na kee?

⁴⁰ Milan kee ki yirige wa naayeri naga yuun naga finligi fo:

Mi yen yinwege na fo sanga pyew.

⁴¹ Na mi kanla tokobi wi yon ki yo,

na mi ka ki mara yaraga nga ki yirige wa naayeri na kee ki ni mbe kiti wi kon ki ni,

pa mi yaa kayanga wo na mbenfenne pe ni,

mbanla panrafenne pe sara.

⁴² Mi yaa ti na wangala kanla maliwiinle pe kasanwa pi wo, fo ke yege mbaa kanngi.

Na tokobi wi yaa mbele wi yaa gbo pe kara ti ka.

Na mbenfenne wa kpe se ka sho mbe to,

mbele pe welege, naa mbele pe koli konaa pe teepe pe ni, mi yaa pe gbo.»

Yurugo ki kowa senre

⁴³ Tara woolo, yaa yagori we Fo wi woolo pe ni.

Yoro meregeye wele, ye ni fuun yaa wi gbogo.

Katugu Yenhele li yaa li tunmbyeele mbele pe ku pe kunwo pi kayanga wo,

mboo mbenfenne pe sara wi kan pe yeri.

Wi yaa kapere ti kala yagawa ja kapyege ki pye wi tara to naa wi woolo pe kan[†].»

⁴⁴ A Moyisi wi si pan Nuni pinambyo Zhozuwe wi ni maga yurugo ki senre ti ni fuun ti yo leele pe kan.

⁴⁵ Naa Moyisi wila kaa ki senre ti ni fuun ti yo Izirayeli woolo pe ni fuun pe kan sanga na ni,

⁴⁶ a wi si pe pye fo: «Senre nda fuun mi yo ye kan nala, yeri yigi jenge wa ye kotogo na, yaa ye piile pe nari ti ni jango pege lasiri na wi senre ti ni fuun ti le paa tanri ti na.

⁴⁷ Katugu ti woro kayongo fu senre ye kan. To ti yen ye yinwege ki go ye. Ye yaa Zhuriden gbaan wi kon mbe sa tara nda sho mberi ta, ti yaa ti ye yinwetonlogo ta wa ti ni.»

Yenhele laa Moyisi

wi kunwo senre ti yo wi kan

[†] 32:36 32:36: Yuuro 135.14 [†] 32:43 32:43: Meregeye senre nda ti yo ti woro wa Eburu senre sewe lee wi ni. Een fo, pa ti yen wa Gireki senre sewe lee wi ni, naa na pe yan wa Kumirani laga ki ni wi ni; Oromu 15.10; Ebu 1.6.

⁴⁸ Ki pilige nungba ki ni, a Yawe Yennele li si para Moyisi wi ni maa pye fɔ:

⁴⁹ «Lugu ma kari wa ki Abarimu yanwira nda ti na, ma lugu wa Nebo yanwiga ki go na, wa Mowabu tara, Zheriko ca ki yesinme na; wa ki laga ki na, ma Kana tara ti wele, to nda mi yen na kaan Izirayeli woolo pe yeri ti pye pe woro.

⁵⁰ Ma yaa lugu mbe kari yanwiga nga go na, ma yaa ku wa ki go na, mbe taga wa ma teleye mbele paa ku pe na, paa yege nga na ma ndo Aron wila ku wa Hori yanwiga ki na, ma taga wa wi woolo mbele paa ku pe na we;

⁵¹ katugu ye ni fuun shyen ye sila logo na yeri Izirayeli woolo pe yege sogowo wa Meriba tonmo laga ki na, wa Kadeshi ca ki tanla, wa Zen gbinri wi ni. Mi yen kpoyi yege nga na, ye sila ki yaga kigi yee naga Izirayeli woolo pe yege na.

⁵² Ki kala na tara nda mi yen na kaan Izirayeli woolo pe yeri, ma yaa koro lege mberi yan yenle ni; een fɔ, ma se ye wa ti ni†.»

33

Moyisi wila duwaw pye

Izirayeli cengele

ke ma yiri shyen ke kan

¹ Duwaw na Yennele li lere Moyisi wila pye Izirayeli woolo pe kan sannni wi sa ku wi na:

² Wila pe pye fɔ: «Yawe Yennele laa yiri wa Sinayi yanwiga ki na ma pan. Laa pan ma yiri wa Seyiri† tara ti ni paa yonlo ma kaa na yinrigi fonngo we.

Mali ta wa Paran yanwira ti na, laa yanwa yirige.

Laa pan li woolo pe korogo merageyekpoyi legere la pye mali maga.

Li ngasegele kaa pye li kee na yengele†.

³ Cengele ke yen ma Yawe Yennele li ndanla.

Li maa li leele kpoyi pe go singi.

Pe ma pan ma gbogolo wa li jegele nali senre ti nuru.

⁴ Woro kala ki ti laa lasiri wi kan Moyisi wi yeri.

Wi yen woro Zhakobu setirige piile woro korogo.

⁵ Naa leele pe teelee paa gbogolo konaa Izirayeli cengele ke ni,

Yawe Yennele lo laa pye wunluwo wa Yeshuruni† tara.»

⁶ A wi sho naa fɔ: «Uruben cenle woolo pe koro go na, paga ka ko fyew, poro mbele pe woro ma lege we.»

⁷ Zhuda cenle woolo poro wogo ko na, wila yo fɔ:

«Yawe Yennele, nungbolo jan ma logo Zhuda cenle woolo pe yeri.

Songoro ma kari pe ni pe woolo pe korogo,

pe pe yee go kala li yigi keyen shyen.

Na pe mbenfenne paga to pe na, mboro jate ma pye pe sagafɔ.»

† 32:52 32.48-52: Nambu 27.12-14; Dete 3.23-27 † 33:2 33.2: Edomu tara nungba to pe yinri Seyiri. Edomu tara yanwiga go ko kayi pe yinri Paran. † 33:2 33.2: Nga ki yo fɔ: *Li ngasegele kaa pye li kee na yengele*, ki senre ti koro wi woro ma filige Eburuye senre ti ni. † 33:5 33.5: Izirayeli tara to pe yinri fun Yeshuruni; Yeshuruni mege yege wele wa Dete 32.15laga ki ni.

⁸ Levi setirige piile poro wogo ko na, wila yo fo:
 «Mà Urimu naa Tumimu[†] ti kan ma tunmbyeele Levi setirige piile mbele
 pe yen tagawa ni pe yeri.

Poro wele maa wa ma wele wa Masa laga ki ni,
 konaa ma win pe ni wa Meriba tɔnmɔ laga ki ni we.

⁹ Pàa ki yo pe teelee naa pe nɛɛle pe kanngɔlɔ fo:

«We woro na yoro wele.

Pe sila pe nɔsepiile pe jate.

Pe sila pe piile pe jɛn yɛɛ,

katugu paa pye na tanri ma sɛnrɛ ti na

konaa mɔɔ yɔn finliwe pi yigi[†].

¹⁰ Poro pe maa Zhakɔbu woolo pe nari ma kakɔndɛgɛngɛle ke ni,

na poro mbele Izirayeli woolo pe kara ma lasiri wi ni.

Poro pe maa wusuna nuwɔ taan wi sori ma ti wi nuwɔ pi maa yiin ma ni,
 na saara sogoworo ti sori wa ma saraga wɔsaga ki na.

¹¹ Ee, Yawe Yɛnɛɛle, nga fuun paa piin duwaw ki na,

ma yɛnlɛ pe kɛɛ tunndo ti na.

Pe winfenne pe sɛnɛngɛle ke kɔn pe na,

pe panrafenne paga ka ya yiri naa.»

¹² Benzhamɛ setirige piile poro wogo ko na, wila yo fo:

«Benzhamɛ setirige piile pe yen ma Yawe Yɛnɛɛle li ndanla,

pe yaa cɛn yɛyingɛ na pɔw wa li tanla.

Yawe Yɛnɛɛle li yaa pye pe go na la pe go singi,

li yaa pye mbe cɛn wa pe sɔgɔwɔ.»

¹³ Zhozɛfu setirige piile poro wogo ko na, wila yo fo:

«Yawe Yɛnɛɛle li duwaw pe tara ti na,

ma naayeri fɔɔngɔ jɛngɛ ki tirige ti na,

ma tɔnmɔ gbɔɔ mba pi yen wa tara ti nɔgɔna pi kan pe yeri[†];

¹⁴ naa yarilire jɛndɛ nda yɔnlɔ ki mari lɛ mari yanlaga ti ni,

naa yarilire jɛndɛ tiyɔnrɔ nda ti maa taa yɛngɛ pyew ti ni,

¹⁵ naa yarilire nda ti maa taa wa yanwira lɛɛlɛɛɛ ti na ti ni,

konaa yarijɛndɛ nda ti maa taa wa tinndiye lɛɛle lɛɛle pe na ti ni;

¹⁶ naa tara to naa ti nawa yarijɛndɛ ti ni.

Tipile na lɔa pye na yiin kason, Yɛnɛɛle na lɔa li yɛɛ naga wa li ni,

li duwaw tirige Zhozɛfu wi na,

wo ɲa wi yen wi to seyɛɛnlɛ pe go na,

duwaw mbe tigi wi na[†].

¹⁷ Fannga yen wi ni paa napɔlɔ fannga yen.

Wi yɛnɛngɛle ke yen paa yannɔ yɛnɛngɛle yen.

Yenne nungba yen paa Efrayimu setirige piile mbele pe yɔn ki se jɛn mbe
 kɔ pe yen;

yenne sanna lo yen paa Manase setirige piile pe waga lɛgɛɛ lɛgɛɛ pe yen.

Wi yen na cɛngɛle ke gbɔɔn ke ni fo sa gbɔn wa dunruya wi kɔsaga.»

¹⁸ Zabulon setirige piile poro wogo ko na, wila yo fo:

[†] **33:8 33:8:** Urimu naa Tumimu tila pye yaara shyen ta, nda wee jɛn nala. Kana kanngagala la wele nakoma yaanngumbigile. Paa ke tɛgɛ na we Fɔ wi yewe ke ni, mbe ta mbaa wi nawa kagala ke jɛnni; ɛki 17.1-7; Nɔmbu 20.1-13. [†] **33:9 33:9:** ɛki 32.25-29 [†] **33:13 33:13:** Zhɛnɛ 49.22-26

[†] **33:16 33:16:** Zhɛnɛ 49.26; ɛki 3.1-6

«Zabulon setirige piile, yaa yɔgɔri ye kondangala kapyegele ke na.
 Isakari setirige piile, mbe ye ta wa ye paara yinre ti ni, yoro fun yaa yɔgɔri.
 19 Pe yaa kaa cengele kele yinri la kee wa yanwiga ki na.
 Pe yaa kaa saara woo wa mbe yala ti kondɛgɛngɛle ke ni.
 Pe yaa kaa yarijende legere legere taa wa kɔgoje wi ni,
 naa penjagboro ni, to nda ti yen ma lara wa kɔgoje wi taambugo ki ni.»

20 Gadi setirige piile poro wogo ko na, wila yo fɔ:
 «Sonmɔ yen we Fɔ wi woo, wo ɲa wi yen na tara gbende kaan Gadi setirige
 piile pe yeri!
 Pɛ sinle paa jara yen, ɲa wi gbɛgele mboo kagboro ti kɔɔnlo,
 mbege le wa go na fɔ wa tɔɔɔ ti na.
 21 Tara ti lajɛngɛ ko paa kan pe yɛɛ yeri,
 Tasaga ɲga ki daga yekelwe ni ko pɛ wo pe yɛɛ kan.
 Paa keli leele pe yɛgɛ, na tanri kaselege na paa yɛgɛ ɲga na Yawe Yɛnɲɛle
 laa ki jaa we,
 na kasinɲge piin ma yala ɲga laa yo Izirayeli woolo pe kanɲgɔlo ki ni.»

22 Dan setirige piile poro wogo ko na, wila yo fɔ:
 «Dan setirige piile pe yen paa jara yirifɔnnɔ yen,
 ɲa wi yiri wa Bazan tara ma yew ma kan.»

23 Nɛfitali setirige piile poro wogo ko na, wila yo fɔ:
 «Nɛfitali setirige piile, yɛ tin Yawe Yɛnɲɛle li kajɛngɛ ki ni,
 a li duwaw legere tirige ye na.
 Ye ye tara ti gbɔgo ye kari wa yɔnlo tosaga naa yɔnloparawa kalige keɛ ki
 yeri.»

24 Aseri setirige piile poro wogo ko na, wila yo fɔ:
 «Duwaw yen Aseri setirige piile pe woo Zhakɔbu pinambiile sanmbala pe
 sɔgɔwo!
 Yɛnɲɛle sa ti pe nɔsepille paa kajɛngɛ piin pe kan!
 Paa oliviye tire pire sinme legere taa fɔ ndɛɛ pe yaa la pe tɔɔɔ ti jogo wa
 pi ni.

25 Ye cara ti yeyɔnɔ kɔɔɔ ti sɔgɔyaara ti pye tuguwɔɔ naa tuguyenre
 woro.
 Ye fanɲga kiga ka kɔ fɔ sa gbɔn ye yinwege ki kɔpilige ki na.

26 «Ee, Yeshuruni! Ma Yɛnɲɛle li yɔngɔ woro wa.
 Li ma naayeri wi kɔn ma yiri mbe pan mbɔɔn saga.
 Li lugu kambaara ti na ma pan gbɔgɔwo ni.

27 Yɛnɲɛle na li yen kɔsaga fu li yen ye larasaga.
 Li yen ye keɛ kansaga sanga pyew laga tara ti na.
 Li ma ti ye mbenfenne pe maa fee ye yɛgɛ.
 Li ma yo fɔ: «Ye pe tɔngɔ.»

28 Izirayeli woolo pe yen ma cɛn yeyinɲge na pow.
 Poro mbele Zhakɔbu setirige piile, pɛ kɔn ma saa cɛn pe ye tara nda ni,
 bile naa ɛɛzen tiire maa fiin wa ti ni;
 fɔɔngɔ maa yinrigi wa naayeri legere na wuun ti na.

29 Izirayeli woolo, fɛɛwe yen ye woo!
 Ambɔ wi yen paa yoro yen?

Ye yen cɛnɛ na Yawe Yɛnnɛlɛ lɛ shɔ.

Li yɛn paa ye tugurɔn sigɛyaraga yɛn mbe ye saga,
konaa paa ye tokobi yɛn mbe cɛw kan ye yeri.

Ye mbenfɛnnɛ pe yaa ka pan mbe ye fanla mbe pe yɛɛ kan ye yeri.

Kona, pe tara lara nda ti yagara[†], a paa pe yɛɛ gbogo ti kala na, yeri tangala
yeri jaanri.»

34

Moyisi wi kunwɔ

¹ Kona, a Moyisi wɛ si yiri wa Mowabu tara funwa lara falafala ti na ma
saa lugu wa Nebo yanwiga ki na, wa Pisiga yanwiga ki go na, wa Zheriko
ca ki yɛsinmɛ na. A Yawe Yɛnnɛlɛ lɛ si ti a wɛ tara ti ni fuun ti wele jɛngɛ,
maga lɛ wa Galaadi tara ti na fɔ ma saa gbɔn wa Dan tara ti na[†];

² naa Nɛfitali tara ti ni fuun, naa Efrayimu tara, naa Manase tara konaa
Zhuda tara ti ni fuun, fɔ ma saa gbɔn wa Mediterane kɔgoje wi na;

³ naa Negevɔ tara ti ni, naa Zheriko ca gbunlundɛgɛ laga ki ni, ko nga
pe yinri fun sɛngɛndirɛ ca, fɔ ma saa gbɔn wa Sowari ca ki na[†].

⁴ Kona, a Yawe Yɛnnɛlɛ lɛ suu pyɛ fɔ: «Tara nda mɪla wugu ma yɔn fɔlɔ
kɔn Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakobu pe yeri ma yo mɪ yaa ti kan pe
setirige piilɛ pe yeri tori yɛɛn. Mɪ ti a mɪri yan yɛnɛ ni, ɛɛn fɔ ma se ye
wa ti ni[†].»

⁵ A Yawe Yɛnnɛlɛ lɛ tunmbyɛɛ Moyisi wɛ si ku wa Mowabu tara paa yɛgɛ
nga na lɛa ki yo we.

⁶ Yɛnnɛlɛ lo jate lɛa wi gbɔɔ wi le wa Mowabu tara gbunlundɛgɛ ki ni,
wa Bɛti Pɛwɔri laga ki yɛsinmɛ na. Lɛrɛ suu fanga ki saga jɛn alɛ ma pan
ma gbɔn nala.

⁷ Moyisi wɪla ta yɛlɛ cɛnɛ naa nafa (120) mɛɛ ku. Wi yɛngɛlɛ kɛ sila tɛ
wi na, ka sila wɔ wi wire fannga ki ni.

⁸ Izirayɛli woolo pɛa Moyisi kunwɔ pi gbele wa Mowabu tara funwa
lara falafala ti ni fɔ ma saa gbɔn piliyɛ nafa ma yiri kɛ. Kona, a wi kunwɔ
gbelegɛ ki si kɔ.

⁹ Nuni pinambyɔ Zhɔzuwɛ wɪla pyɛ ma yin tijinliwɛ yinnɛ ni, katugu
Moyisi wɪla wi kɛyɛn yi taga wi na ma yɛnri wi kan. Maga lɛ lɛ ki na,
a Izirayɛli woolo pe nɛɛ nuru wi yeri, na tanri na yala sɛnrɛ nda Yawe
Yɛnnɛlɛ lɛa yo Moyisi wi kan ti ni.

¹⁰ Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ yɔfɔ wa fa yiri wa Izirayɛli woolo pe sɔgowɔ na
Yawe Yɛnnɛlɛ lɛ maa para wi ni gbɔgoyi paa Moyisi wi yɛn.

¹¹ Lɛrɛ kpɛ si yala wi ni kacɛn kagbɔgɔlɔ naa kafɔnngɔlɔ ngele Yawe
Yɛnnɛlɛ lɛa wi tun, a wɛ saa pyɛ wa Ezhɪpiti tara kɛ wogo na, wa Farawɔn
wɔ naa wi legbɔɔlɔ konaa wi tara woolo pe ni fuun pe yɛgɛ na;

¹² konaa yawa kagbɔgɔlɔ naa kagbɔgɔlɔ fyɛrɛ wogolo ngele wɪla pyɛ
Izirayɛli woolo pe yɛgɛ na kɛ ni.

[†] 33:29 33:29: Pe tara lara nda ti yagara to yɛn na para pe malaga sigɛmboro nda pɛ kan jango
na pe mbenfɛnnɛ ka yiri pe korogo, paga ka ya gbɔn pe na. [†] 34:1 34:1: Dɛtɛ 32:48-52 [†] 34:3
34:3: Zhɛnɛ 13:10; 14:2; 19:22 [†] 34:4 34:4: Zhɛnɛ 12:7; 26:3; 28:13

ZHOZUWE SEWE SEWE wi nawa senre

Zhozuwe sewe wi yen na para malaga nga Izirayeli woolo paa gbɔn ma Kana tara ti sho ko senlere to na. Zhozuwe, wo ɲa wila kaa cɛn wa Moyisi wi yɔnlɔ wo wila pye na pe yege sinni.

Sewe wi senre ti kɔn ma yiri kɔnsaga shyen. Wi kɔnsaga kɔnɔgbannɔga (1-12), ko yen na para tara nda Yɛnɲele lɛa yɔn fɔlɔ lɛ mbe kan pe yeri, malaga nga paa gbɔn mari sho mari ta ko senre na. Izirayeli woolo paa Zhuriden gbaan wi kɔn ma yiri, a Yɛnɲele li pe saga, a pɛ yawa ta malaga legere na. Paa Zheriko ca ki sho maga ta. Wa Gabawɔn ca malaga ki na, paa malaga ki gbɔn ma ya ki ni kafɔnnɔɔlɔ legere fannɔga na. Eɛn fɔ naa Izirayeli woolo paa kaa pe yɔn finliwe pi jɔɔ Yɛnɲele li ni, a pɛ si pe ya wa Ayi ca malaga ki na (Zhozu 7.1-12).

Wa sewe wi kɔnsaga shyen wogo ki ni (13-24), paa tara ti yeɛle Izirayeli cɛngele ke ma yiri shyen ke na. Mbe yala Yɛnɲele li senyoro ti ni, Levi setirige piile poro cɛ pe sila tara ta ta laga ka na gbɔgɔyi, katugu paa pye saraga wofenne. Pe yaa jaraga mbe cɛncɛn cara ta ni lara lara. Yɛnɲele lɛa Zhozuwe wi pye ma yo wi cara ta wo ti pye cara nda pe yaa la karafa wa ti ni. Na lere wa ka fara lere ni mboo gbo, wi mbe ya fe sa karafa ki ca ka ni.

Zhozuwe wila pye naa nagawa senre ti taa Yɛnɲele li yeri gbɔgɔyi nɛɛ ti yuun Izirayeli woolo pe kan. Zhozuwe wila pye na sɛngbɔrɔ legere yuun Izirayeli woolo pe kan na pe piin peri kagala ke pye. Wila pye na kotogo nii pe ni jango pe koro sinmbele Yɛnɲele li ni. Sanni Zhozuwe wi sa ku, wila ki yo Izirayeli woolo pe kan fɔ:

Koni, yaa jaa mbaa tunngo piin yarisunngo nga kan, yege wele yege wo nala...

Eɛn fɔ mi wo na, mi naa na go woolo pe ni, we yaa la tunngo piin Yawe Yɛnɲele lo kan (24.15).

Sewe wi yen ma kɔnlɔ yege ɲa na

Izirayeli woolo paa Kana tara ti sho mari ta 1-12

Izirayeli woolo paa Kana tara ti yeɛle 13-21

Tara nda tila pye wa Zhuriden gbaan wi yɔnlɔ yirisaga keɛ yeri 13.1-32

Tara nda tila pye wa Zhuriden gbaan wi yɔnlɔ tosaɔa keɛ yeri 14-19

Cara nda pe yaa la karafa wa ti ni 20.1-9

Levi setirige piile pe cara 21.1-45

Zhozuwe wi kapyegele punɔ wogolo 22-24

Cɛngele ɲegele kaa pye wa Zhuriden gbaan wi yɔnlɔ yirisaga keɛ yeri

kaa songoro wa ke yeri 22.1-34

Zhozuwe wi senyoro punɔ woro 23-24

IZIRAYELI WOOLU PAA KANA TARA TI SHO MARI TA

1-12

*Moyisi wi kɔnnɔlɔ
Zhozuwe wila cɛn wa wi yɔnlɔ*

¹ Yawe Yennɛle li tunmbyee Moyisi wila ku. Kona, a Yawe Yennɛle li sigi yo Nuni pinambyo Zhozuwe wi kan, wo ɲa wila pye Moyisi wi sagafa we, ma yo fɔ:

² «Na tunmbyee Moyisi wi ku. Koni yiri, mboro naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ni, ye ki Zhuriden gbaan ɲa wi kɔn ye ye wa tara nda mi yɛn na kaan ye yeri ti ni.

³ Yaga ye yongolo ke kan laga o laga ɲga na, mi yaa ki laga ki kan ye yeri, mbe yala yon fɔlo na mila le Moyisi wi yeri li ni.

⁴ Ye tara ti yaa le wa gbinri wi ni, wa yonloparawa kalige kee yeri mbe sa gbɔn fɔ wa ki Liban tara nda ti na, wa yonloparawa kameɲge kee yeri, fɔ wa gbaan gbenɛ Efirati wi na, wa yonlo yirisaga yeri, naa Heti cɛnle woolo pe tara ti ni fuun ti ni, fɔ sa gbɔn wa Mediterane kɔgoje wi na, wa yonlo tosaga yeri†.

⁵ Ma yinwege piliye yi ni fuun yi ni, lere se ya yere mboon sige malaga ni, katugu mi yaa pye ma ni la wele ma na paa yege ɲga na mila pye Moyisi wi ni na wele wi na we. Mi se laga ma na fyew, mi se soon wa.

⁶ Fanɲga le ma yee ni ma kotogo ta, katugu mila wugu ma yo mi yaa tara nda kan ye teleye pe yeri, mboro ma yaa ye ki leele mbele pe ni wa ki tara ti ni, peri ta kɔrogo†.

⁷ Ki cɛ wowi ɲa, ma fanɲga le ma yee ni, ma kotogo ta jɛnge. Lasiri ɲa na tunmbyee Moyisi wi kan ma yeri, maa tanri wi ni fuun wi na tagawa ni. Maga ka laga wi na mbe kari kee ka na. Kona, maga kala na fuun pye, li yaa yon ma kan.

⁸ Maa ki lasiri sewe ɲa wi senre ti kara suyi, maa sonri ti na yonlo naa yembine, jango kagala ngele fuun ke yɛn ma yonlogo wa wi ni, maa tanri ke na tagawa ni. Kona pa ma kapyegele ke yaa la yongo, pa ma yaa jiti.

⁹ Mi ma miɲi tunɲgo ɲga ki yo ma kan maga ngban le? Fanɲga le ma yee ni ma kotogo ta. Maga ka fyɛ, ma sunndo wiga si ka kɔn ma na, katugu mi ɲa Yawe Yennɛle, ma Yennɛle le, mi yaa pye ma ni la wele ma na ma kapyegele ke ni fuun ke ni†.»

*Zhozuwe wila yo
Izirayeli woolo pe pe yee gbɛgele
pe Zhuriden gbaan wi kɔn*

¹⁰ Kona, a Zhozuwe wi sigi senre nda ti yo Izirayeli woolo teele pe kan ma yo fɔ:

¹¹ «Ye yanri ye torotoro wa paara yinre cɛnsaga ki ni, yege senre nda ti yo leele pe kan ye pe pye fɔ: <Ye yaakara gbɛgele ye yee kan, katugu sanni piliye taanri, ye yaa ki Zhuriden gbaan ɲa wi kɔn mbe yiri wa wi kee ɲga na, mbe sa tara nda Yawe Yennɛle, ye Yennɛle li yɛn na kaan we yeri ti sho ti pye ye woro.> »

¹² Ko punɲo na, a Zhozuwe wi sigi yo Uruben cɛnle woolo, naa Gadi cɛnle woolo konaa Manase cɛnle li walaga woolo † pe kan ma yo fɔ:

¹³ «Yawe Yennɛle li tunmbyee Moyisi wila senre nda yo ye kan, yaa nawa tuun ti na. Wila ye pye fɔ: <Yawe Yennɛle, ye Yennɛle liɲi tara nda ti kan ye yeri, ma ti a ye cɛn laga ti ni yeyinɲge na.>

† **1:4 1:3-4:** Dete 11.24-25; 31.6,8; Ebu 13.5 † **1:6 1:6:** Dete 31.6-7,23 † **1:9 1:9:** ɲga ki yo fɔ: *Mi yaa pye ma ni ma kapyegele ke ni fuun ni, seweɛle pele ni, ki yɛn ma yonlogo wa ma yo fɔ: Laga o laga maga kari, mi yaa pye ma ni.* † **1:12 1:12:** Moyisi wila cɛnsaga kan Manase cɛnle li walaga nungba woolo yeri mako wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga yeri, walaga nungba kila koro.

¹⁴ Tara nda Moyisi wi kan ye yeri laga Zhuriden gbaan wi kee nga na, ye jeele naa ye piile pe mbe ya koro laga ti ni mbe pinle ye yaayoro ti ni. Een fo, yoro nambala mbele fuun ye mbe ya malaga gbɔn, ye yaa ye malingbɔnyaara ti le mbe keli ye sefenne pe yee mbe pe saga,

¹⁵ fo Yawe Yenɲele li sa pe kan pe cen yeyinɲge na paa yee nga na li ye kan, a ye cen yeyinɲge na we; fo pe sa tara ti ta, nda Yawe Yenɲele, ye Yenɲele li yen na kaan pe yeri we. Ko punɲo na, tara nda ti yen ye woro, to nda Yawe Yenɲele li tunmbyee Moyisi wila kan ye yeri laga Zhuriden gbaan wi yɔnlo yirisaga yeri, ye songoro ye sa cen wa ti ni†.»

¹⁶ Kona, a pe si Zhozuwe wi yɔn sogo ma yo fo: «Ŋga fuun mà yo we kan, we yaa ki pye. Maga we tun laga o laga, we yaa kari wa.

¹⁷ We yaa la nuru ma yeri kala li ni fuun ni, paa yee nga na waa pye na nuru Moyisi wi yeri we. Yawe Yenɲele, ma Yenɲele li pye ma ni, laa wele ma na paa yee nga na laa pye Moyisi wi ni we.

¹⁸ Lere o lere ka yiri mbe je mbe yo wi se logo ma yeri konaa na wii yenle mbe tanga ma senyoro ti na, wa kala na fuun ma yaa yo li ni, ko fo pe yaa wo gbo. Mboro wo na, fanɲga le ma yee ni, ma kotogo ta!»

2

Arahabu naa Zhozuwe pitunmbolo pe kala

¹ Kona, maga ta Izirayeli woolo paa pye wa Shitimu laga ki na, a Nuni pinambyo Zhozuwe wi si nambala shyen tun larawa, ma pe pye fo: «Ye kari ye sa tara ti kagala ke yewe ye ke jen, Zheriko ca wogo ko tende.» Ki kaa pye ma, a pe si kari ma saa gbɔn wa Zheriko ca, mee ye nanjaa wa go, paa pye naa yinri Arahabu. A pe si wɔnlo wa†.

² A leele pele si saa ki yo Zheriko ca wunlunaɲa wi kan ma yo fo: «Wele, Izirayeli woolo nambala pele pan laga nala yembine na li ni, mbe pan mbe tara ti kagala ke yewe.»

³ Kona, a Zheriko ca wunlunaɲa wi si tunɲgo tun wa Arahabu wi yeri maa pye fo: «Nambala mbele pe pan wa ma yeri ma tungu wa ma go, pe yirige laga we kan, katugu pe pan mbe tara ti ni fuun ti kagala ke yewe mbe ke jen.»

⁴ Een fo, a Arahabu wi si saa ki nambala shyen pe lara; ko punɲo na, a wi sho fo: «Kaselege ko na, nambala pele pan laga na yeri, een fo, mi si pe yirisaga ko jen.

⁵ Yembine laa woo sanga ɲa ni, sanni pe sa ca ki mbogo yeyɔngo ki tɔn, a pe si yiri ma kari. Mii pe karisaga jen. Ye fyeele ye taga pe na, pa ye yaa sa pe yigi konɔ.»

⁶ Ma si yala, wila lugu ki nambala pe ni wa wi go ki naayeri† ma saa pe ni fuun nunɲba nunɲba pe lara len tiire ta sogowo; wila to gbogolo wa go ki naayeri.

⁷ A wunlunaɲa wi pitunmbolo pe si yiri ma taga pe na na pe lagajaa. Paa pye na Zhuriden gbaan wi kɔɔn tɔɔro na laga nga na ki konɔ lo paa le. Pe yiringɔlo wa ca, a leele pe si ca ki mbogo yeyɔnro ti tɔn wa pe punɲo na.

† 1:15 1.12-15: Nambu 32.28-32; Dete 3.18-20; Zhozu 22.1-6 † 2:1 2.1: Mati 1.5; Ebu 11.31; Zhaki 2.25 † 2:6 2.6: Kila pye wa ki tara ti ni, paga go ki kan, pe maga biri, ma lugusaga pye ma kari wa ki naayeri. Lere ma ya ma lugu ma saa cen wa nakoma mbe saa yaara jali wa.

⁸ Sanni kagala yewefenne pè sa sinle, a Arahabu wì si lugu ma kari pe kòrògò wa go ki naayeri

⁹ ma saa pe pye fò: «Mìgi jen ma yo Yawe Yennele ligi tara nda ti kan ye yeri. Ye yegé fyere ti we yigi. Tara woolo pe ni fuun pe sunndo wila koon pe na yoro kala na.

¹⁰ Katugu wège logo ma yo sanga ña ni yè yiri wa Ezhipiti tara, Yawe Yennele laa Kogje yeen wi tonmo pi waga wa ye yegé ye ta ye toro. Nga yè pye Amori cenle woolo pe wunlumbolo shyen, Sihon naa Jgi pe na, poro mbele paa pye wunluwo pi na wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga yeri, wège logo, konaa paa yegé nga na yè pe woolo poro naa pe tara ti tongo pew we†.

¹¹ Male wège kagala ke logo, we sunndo wì kon we na. Kotogo si koro we ni naa we yere we ye sige, katugu Yawe Yennele, ye Yennele le, lo li yen Yennele wa naayeri konaa laga tara ti na.

¹² Koni, mi yen na ye yenri fò ye wugu yanla kan Yawe Yennele li mege ki na, fò kajenge nga mi pye ma ye kan, ye yaa ki yongò pye na go woolo pe kan fun. Ye kala la pye paa tegere yen mbege naga fò ye senyoro ti yen kaselege,

¹³ fò ye yaa na to, naa na nò, naa na nòsepiile nambala naa jeele, konaa pe woolo pe ni fuun pe yaga yinwege na, fò ye se ka ti pe we gbo.»

¹⁴ A nambala pè suu yon sogo ma yo fò: «Na mee yenle mbe we kala li yo lere kan fyew, wè wugu ki na mbe ku ma yonlo (na wee we senyoro ti tanga we). Yawe Yennele liga ki tara nda ti kan we yeri sanga ña ni, pa we yaa pye sinmbele ma ni mbe kajenge pye mboon kan.»

¹⁵ Ki kaa pye ma, a Arahabu wì si pe yirige wa wi fenetiri wi ni ma pe tirige wa funwa na mana na, katugu mbogo nga kila ca ki maga maga fili, wi go kila pye ma kan ma mara ki na.

¹⁶ Pe tirigesaga, a wì si pe pye fò: «Yaa kee wa yanwira ti yeri, jango mbele pè taga ye punjo na, paga ka sa ye yan. Ye sa lara wa piliye taanri, fò pe sa songoro pe pan. Ko punjo na, ye kono li le yaa kee.»

¹⁷ A ki nambala pè suu pye fò: «Wuguro nda mà ti a wè wugu, we yaa sho ti ni yegé nga na, koyi nga yeen:

¹⁸ «Wele, na waga ka ye laga ye tara ti ni sanga ña ni, mà we yirige ma we tirige wa funwa na fenetiri ña ni, ma ki mana yenle na li pò wa wi na. Kona, mee ma to, naa ma nò, naa ma nòsepiile konaa ma go woolo pe ni fuun pe gbogolo laga ma go.

¹⁹ Pe ni, na wa ka ka yiri laga ma go mbe kari wa funwa na, wi gbowo pi yaa ka pye wo yee go kala, pa we se pye kapege pyefenne. Een fò, lere o lere wi yaa ka pye laga go ko ni ma ni, na lere kee ka taga wo wa na, pa wo gbowo po kapege ko yaa pye woro go kala.

²⁰ Yegé o yegé, na maga we kala li yo mbe lere wa kan, wuguro nda mà ti a wè wugu, pa we yaa sho ki wuguro ti ni.» »

²¹ A Arahabu wì si pe yon sogo ma yo fò: «Mì yere ki na. Ye ti ki pye paa yegé nga na yegé yo we.» Ko punjo na, a wì si pe yaga, a pè kari. Le ki yongolo nunjba ke ni, a wì si mana yenle li pò wa fenetiri wi na.

²² A ki nambala shyen pè si kari wa yanwira ti na ma saa lara wa piliye taanri, fò leele mbele paa taga pe punjo na, pe sa songoro. Mbele paa taga pe punjo na, paa saa pe lagaja kono li lagapyew ki ni, een fò, pe sila nambala pe yan.

† 2:10 2:10: Èki 14.21; Nombu 21.21-35

²³ Kona, a ki nambala shyen pè si songoro ma yiri wa yanwira ti na ma tigi, mɛɛ saa Zhuriden gbaan wi kɔn ma kari Nuni pinambyo Zhozuwe wi korogo. Kagala ngele fuun kaa pye pe na, a pè si ke yege yo maa kan.

²⁴ A pè si Zhozuwe wi pye fɔ: «Kaselege ko na, Yawe Yennele ligi tara ti ni fuun ti le we kɛɛ, katugu tara woolo pe ni fuun pe sunndo wila kɔon pe na mako we kala na.»

3

Izirayeli woolo

paa Zhuriden gbaan wi kɔn ma yiri

¹ Pe karipilige, ki pinliwɛ pi ni, a Zhozuwe wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pè si yiri wa Shitimu, wa paara yinre censaga ki ni, ma kari wa Zhuriden gbaan yon ki na, mɛɛ saa wonlo lema sanni pe sa gbaan wi kɔn pe yiri.

² Piliye taanri torongolo, a Izirayeli woolo teelee pè si yanriyanri wa paara yinre censaga ki ni,

³ naga senre nda ti yuun leele pe kan fɔ: «Levi setirige piile, poro mbele pe yen saraga wɔfenne, na yaga ka pe yan pe Yawe Yennele, ye Yennele li yon finliwɛ kɛsu wi tugo sanga na ni, pa ye yiri wa laga nga ye yen ma cɛn ki ni, ye taga wi na.

⁴ Ye culo nungba si wo fogo ko yaga yoro naa yon finliwɛ kɛsu wi sɔgowɔ. Yaga ka yongo wi tanla mbe we ko na. Ki ka pye ma, ye yaa toro kono na ni, pa ye yaa li jen; katugu ye fa toro laga ki kono na li ni faa.»

⁵ A Zhozuwe wi si leele pe pye fɔ: «Ye ye yɛɛ pye kpoyi, katugu goto Yawe Yennele li yaa kafonngolo pye laga ye sɔgowɔ.»

⁶ Ki goto, a wi si saraga wɔfenne pe pye fɔ: «Ye yon finliwɛ kɛsu wi le ye keli leele pe yege yaa kee.» A pè suu le ma keli leele pe yege na tanri.

⁷ A Yawe Yennele li si Zhozuwe wi pye fɔ: «Nala yere mi yaa ki le mbɔɔn mege ki gbogo laga Izirayeli woolo pe yege sɔgowɔ, jango pege jen pe yo mi yaa pye ma ni paa yege nga na mila pye Moyisi wi ni we.

⁸ Saraga wɔfenne mbele pe yen na yon finliwɛ kɛsu wi tungu, ki senre nda ti yo pe kan fɔ: «Na yaga sa gbon wa Zhuriden gbaan wi yon na sanga na ni, mbe ye wa tɔnmɔ pi ni, ye yere le.» »

⁹ Kona, a Zhozuwe wi sigi yo Izirayeli woolo pe kan ma yo fɔ: «Ye fulo laga ye Yawe Yennele, ye Yennele li senre ti logo.

¹⁰ Pa ye yaa ki jen yɛɛn mbe yo fɔ Yennele na yinwege wolo li yen laga ye sɔgowɔ, fɔ li yaa Kana tara fenne, naa Heti cɛnle woolo, naa Hevi cɛnle woolo, naa Perezi cɛnle woolo, naa Girigasi cɛnle woolo, naa Amori cɛnle woolo konaa Zhebusi cɛnle woolo pe puro mbe pe yirige wa ye yege kaselege.

¹¹ Ye wele, na wi yen tara ti ni fuun ti fɔ, wi yon finliwɛ kɛsu pe yaa keli wi ni ye yege, mbe Zhuriden gbaan wi kɔn mbe yiri.

¹² Koni, ye nambala ke ma yiri shyen wo wa Izirayeli cengele ke ma yiri shyen ke ni, nanja nungba mbe yiri cɛnle nungba ni.

¹³ Yawe Yennele na li yen tara ti ni fuun fɔ, saraga wɔfenne mbele pe yen nali yon finliwɛ kɛsu wi tungu, na paga ka pe yongolo ke wa wa Zhuriden gbaan wi tɔnmɔ pi ni sanga na ni, pa gbaan wi tɔnmɔ pi yaa kɔn shyen. Tɔnmɔ mba pila yinrigi wa go na na fuun na tinri, pi yaa yere mbe gbogolo pi yɛɛ na paa mbogo yen.»

¹⁴ Kona, a leele pè si yiri ma pe paara yinre ti kòlogi mbe Zhuriden gbaan wi kòn mbe yiri. Saraga wofenne mbele pàa pye na yon finliwe kesu wi tungu, pàa keli leele pe yege na tanri.

¹⁵ Yarilire konsanga wo lawi. Ki sanga wi ka gbòn, ki ma yala Zhuriden gbaan wi yin fò ma toro wi kongo ki na. Saraga wofenne mbele pàa pye na yon finliwe kesu wi tungu, naa pàa ka saa gbòn wa gbaan wi kongo na sanga ña ni, ma pe yongolo ke wa wa tònmo pi ni,

¹⁶ tònmo mba pila pye na yinrigi wa gbaan wi go kée yeri na fuun na tinri, a pi si yere, mée gbogolo pi yee na paa mbogo yen, ma kari lege, maga le wa Adamu ca ki na, wa Zaritan ca ki tanla†. Ma si yala tònmo mba pila pye na fuun na tinri wa Araba tara kogoje wi yeri, ko koro wo yen wa Kogoje kuwo wi yeri, a po si fò ma kari pew. A leele pè si Zhuriden gbaan wi kòn ma yiri wa Zheriko ca ki yesinme yeri.

¹⁷ Saraga wofenne mbele pàa pye na Yawe Yenjele li yon finliwe kesu wi tungu, a pè si gbegele ma yere jenge wa lafonogologo nga kila waga ki ni, wa gbaan wi nandogomo, ma yala Izirayeli woolo paa tooro na tanri tawara na, fò a leele pe ni fuun pè saa gbaan wi kòn ma yiri ma kò.

4

Sinndere ke ma yiri shyen

nda ti kala li yen na nandowo kaan

¹ Naa Izirayeli woolo pe ni fuun pàa kaa Zhuriden gbaan wi kòn ma yiri ma kò, a Yawe Yenjele li si Zhozuwe wi pye fò:

² «Ye nambala ke ma yiri shyen wò leele pe sògowa, cenle nungba nana nungba mbe yiri wa.

³ Maga yo pe kan fò pe sa sinndere ke ma yiri shyen le wa Zhuriden gbaan wi lafonogologo ki nandogomo, wa laga nga saraga wofenne pe yen ma yere we. Ye yaa sinle laga nga na nala yembine na li ni, pe sari tege wa ki laga ki na.»

⁴ Nambala ke ma yiri shyen mbele Zhozuwe wila wò Izirayeli woolo pe sògowa, cenle nungba nana nungba, a Zhozuwe wì si pe yeri

⁵ mée pe pye fò: «Ye toro wa Yawe Yenjele, ye Yenjele li yon finliwe kesu wi yege, ye kari wa Zhuriden gbaan wi nandogomo. Ye ni fuun nungba nungba, ye sinndere nungba nungba le wa ye pajoro ti na, jango sinndelege nungba mbe pye Izirayeli cenle nungba pyew li wogo.

⁶ Ki sinndere ti yaa koro paa tegere yen laga ye sògowa. Pungo na, na ye piile paga ka ye yewe mbe yo fò: <Ki sinndere nda ti koro wo yen wiwiin?>

⁷ Kona ye pe yon sogo ye yo fò: <Zhuriden gbaan tònmo pila kòn shyen wa Yawe Yenjele li yon finliwe kesu wi yege, naa pàa gbaan wi kòn ma yiri wi ni we. Ki sinndere nda ti yaa ti Izirayeli setirige piile paa nawa tuun ki na sanga pyew, fò Zhuriden gbaan tònmo pila kòn shyen.> »

⁸ A Izirayeli woolo pè si nga Zhozuwe wila yo ki pye. Pàa sinndere ke ma yiri shyen le wa Zhuriden gbaan wi nandogomo ma yiri, ma yala Izirayeli cengele ke yon ki ni, paa yege nga na Yawe Yenjele làa ki yo Zhozuwe wi kan we. A pè si kari ti ni wa laga nga pàa wòlò we, mée saa ti tege wa.

† 3:16 3:16: Mbege le le laga nga tònmo pila gbogolo wa Adamu ca ki na mbe sa gbòn wa laga nga Izirayeli woolo pàa pye, ki fogo ki mbaa we culo nafa ma yiri ke yon ko na.

⁹ Saraga wofenne mbele paa pye na yon finliwe kesu wi tungu, paa pye ma yere wa Zhuriden gbaan wi nandogomo laga nga na, a Zhozuwe wi si sinndere ke ma yiri shyen yerege yerege wa ki laga ki na fun. Ti yen wa ali ma pan ma gbɔn nala.

¹⁰ Saraga wofenne mbele paa pye na kesu wi tungu, paa koro ma yere wa Zhuriden gbaan wi nandogomo, fo nga Yawe Yennele laa yo Zhozuwe wi kan ma yo wi yo Izirayeli woolo pe kan, a pe saa ki ni fuun ki pye maga yon fili. Zhozuwe wila tanga ma yala senre nda fuun Moyisi wila yo maa kan ti ni. Izirayeli woolo paa fyeele ma gbaan wi kon ma yiri.

¹¹ Naa leele pe ni fuun paa kaa gbaan wi kon ma yiri ma ko, a saraga wofenne pe si toro ma keli pe yege Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi ni.

¹² A Uruben cenle woolo, naa Gadi cenle woolo konaa Manase cenle li walaga woolo pe si keli Izirayeli woolo sanmbala pe yege na tanri pe malingbonyaara ti ni, ma yala nga Moyisi wila yo pe kan ki ni.

¹³ Nambala mbele paa toro Yawe Yennele li yege sogowo ma kari wa Zheriko ca ki funwa lara falafala ti yeri, paa lere waga nafa shyen (40 000) yon ko tin. Paa pe malingbonyaara ti le, ma gbagele mbe malaga gbɔn.

¹⁴ Ki pilige ki ni, a Yawe Yennele li si Zhozuwe wi mege ki gbogo Izirayeli woolo pe ni fuun pe yege sogowo. A pe nee wi gbogo paa yege nga na paa pye na Moyisi wi gbogo wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni.

¹⁵ Gbaan wi konngolo, a Yawe Yennele li si Zhozuwe wi pye fo:

¹⁶ «Saraga wofenne mbele paa yon finliwe senre kesu wi tungu, ki yo pe kan fo pe yiri wi ni wa Zhuriden gbaan wi ni.»

¹⁷ A Zhozuwe wi si saraga wofenne pe pye fo: «Ye yiri wa gbaan wi ni.»

¹⁸ Saraga wofenne mbele paa pye na Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi tungu, naa paa kaa yiri wa gbaan wi nandogomo ma pe yongolo ke kan wa tara ti na sanga na ni, a gbaan wi tonmo pi si songoro wa pi yonlo kongbanna li ni naa, na fuun, ma yin ma toro gbaan wi konjo ki ni fuun ki na paa faa wi yen.

¹⁹ Izirayeli woolo paa Zhuriden gbaan wi kon ma yiri ye le li yenje kongbannaga ki pilige ke wogo ko ni. A pe si saa pe paara yinre ti kankan wa Giligali laga ki na, ma wa wa Zheriko ca tara konlo li yonlo yirisaga yeri.

²⁰ Sinndere ke ma yiri shyen nda paa le wa Zhuriden gbaan wi ni, Zhozuwe wila ti tagala ti yee na wa Giligali.

²¹ Kona, a wi si Izirayeli woolo pe pye fo: «Pungo na, na ye setirige piile paga ka pe teele pe yewe mbe yo ki sinndere nda to koro wo yen wiwiin?

²² Kona yege yege yo pe kan paa yege nga na Izirayeli woolo paa tanga tawara na maga Zhuriden gbaan na wi kon ma yiri.

²³ Katugu Yawe Yennele, ye Yennele li Zhuriden gbaan tonmo pi waga wa ye yege, fo a ye ni fuun ye saa gbaan wi kon ma yiri, paa yege nga na laa Kogje yen wi tonmo pi waga wa we yege, a woo kon ma yiri we.

²⁴ Li ko pye ma, jango tara woolo pe ni fuun pege jen pe yo yawa gbɔo yen li ni, jango yoro fun, yaa fye Yawe Yennele, ye Yennele li yege sanga pyew.»

5

¹ Amori cenle woolo mbele paa pye ma cen wa Zhuriden gbaan wi yonlo tosaga yeri pe wunlumbolo poro naa Kana tara fenne mbele paa pye ma

cɛn wa Mediterane kɔɔje yɔn ki na pe wunlumbolo pe ni fuun paa ki logo ma yo Yawe Yɛnɛle lɛa Zhuriden gbaan tɔnmɔ pi waga wa Izirayeli woolo pe yege, fɔ a pɛ saa gbaan wi kɔn ma yiri. Ki kaa pye ma, pe sila kotogo ta, kotogo kpɛ sila koro pe ni naa Izirayeli woolo pe yege sɔɔwɔ.

*Paa Izirayeli setirige piile
pe kenrekenre wa Giligali ca*

² Ki sanga nunɗba wi ni, a Yawe Yɛnɛle li sigi yo Zhozuwe wi kan ma yo fɔ: «Walaga sinndɛɛɛ lɛ ma gbegele gbengele, ma Izirayeli setirige piile yirisaga fɔnɗɔ nga ki yiri ki woolo pe kenrekenre.»

³ Kona, a Zhozuwe wi si walaga sinndɛɛɛ lɛ ma gbegele gbengele, ma Izirayeli woolo pe kenrekenre wa Aralɔti tinndi wi na.

⁴ Zhozuwe wila pe kenrekenre go nga na ki nga: Naa Izirayeli woolo paa yiri wa Ezhipiti tara, nambala mbele fuun pe yeɛ yɔn kila tin mbe malingbɔnyaara lɛ, pe ni fuun paa ku wa kɔnɔ, wa gbinri wi ni, pe yiringɔlɔ wa Ezhipiti tara.

⁵ Nambala mbele fuun paa yiri wa Ezhipiti tara poro la kenrekenre. Ɛɛn fɔ, pinambiile mbele fuun paa se ma pe ta kɔnɔ wa gbinri wi ni, pe yiringɔlɔ wa Ezhipiti tara, wo wa kpɛ sila kenrekenre.

⁶ Izirayeli woolo paa tanga wa gbinri wi ni ma saa gbɔn fɔ yeɛ nafa shyen. Ki sɛɛ woolo pe ni, nambala mbele pe mbaa ya kari malaga na pe yirisanga wi ni wa Ezhipiti tara, pe ni fuun paa ku wa gbinri wi ni ma wo wa; katugu pe sila logo Yawe Yɛnɛle li yeri. Lɛa wugu ma yɔn fɔlɔ kɔn we tɛlaye pɛ yeri mbe tara nda kan pe yeri konaa we yeri, to nda ti yɛn ma yin nɔnɔ naa sɛnrege† ni na fuun, Yawe Yɛnɛle lɛa wugu ma pe kan ma yo pe seri yan yenle ni†.

⁷ A li si pe piile pe tege wa pe yɔnɔ. Poro weɛ Zhozuwe wila kenrekenre, katugu pe sila kenrekenre ma pe ta pe kondangala li na wa gbinri wi ni.

⁸ Naa leele pe ni fuun paa kaa kenrekenre ma kɔ sanga ɗa ni, a pɛ si koro laga nunɗba, wa paara yinre censaga ki ni, fɔ a pɛ saa sagala.

⁹ Ko punɗo na, a Yawe Yɛnɛle li si Zhozuwe wi pye fɔ: «Ɛɛɛ kala na ye yiri li ni wa Ezhipiti tara ma pan, mili laga ye na nala.»

Ko ki ti pe maa ki laga ki yinri Giligali (ko koro wo yen mbe kɔnɔ) fɔ ali ma pan ma gbɔn nala.

*Paki feti konaa yaakara
nda pe yinri mane ti kɔwɔ*

¹⁰ Izirayeli woolo paa pye ma cɛn wa pe paara yinre ti ni wa Giligali laga ki ni. Ma pe ta wa, a pɛ si Paki feti wi pye yenge ki pilige ke ma yiri tijɛɛ wogo ki yɔnɔkɔɔ ki na, wa Zheriko funwa lara falafala ti ni†.

¹¹ Paki feti wi pyenɗɔlɔ, ki goto, a pɛ sigi tara ti yarilire ta ka, to la pye leve fu buru konaa yarilire pire nda paa kala to ta.

¹² Paa tara ti yarilire ti ka pilige nga ni, ki goto, yaakara nda pe yinri mane, a ti si yere, ta si yiri wa naayeri mbe to naa. Izirayeli woolo pe sila mane wa ta naa, ɛɛn fɔ, ki yeɛ li ni, Kana tara yarilire to paa pye na kaa†.

*Yɛnɛle li malingbɔnɔnɔ
ɗgbelege to wi kala*

† 5:6 5:6 Nɔnɔ naa sɛnrege sɛnre nda ti yo ko yen naga nari ma yo yaayoro ti yaa yɔn jenge wa ki tara ti ni, naa tire nda ti maa seni ti ni. † 5:6 5:6: Nombu 14.28-35 † 5:10 5:10: Ɛki 12.1-13

† 5:12 5:12: Ɛki 16.35

¹³ Pilige ka, Zhozuwe wila pye wa Zheriko ca ki tanla. A wì si kaa wi yegε ki yirige ma wele, mεε naŋa wa yan teere yeresaga wa wi yegε. Wi tokobi wila pye wi kεε, ma kōw wa wi wofogo ki ni. A Zhozuwe wì si fulo wa wi tanla maa yewe ma yo fɔ: «Ma yen we ni lee nakoma ma yen we juguye poro ni?»

¹⁴ A ki naŋa wì suu yon sogo ma yo fɔ: «Ayoo, mi woro ye ni, mi si woro pe ni. Eεn fɔ, mi yen Yawe Yεnŋεle li malingbɔɔnlo ngbelege to. Mi pan fɔɔnfɔɔn nŋa.»

Kona, a Zhozuwe wì si to maa yegε ki jiile wa tara maa gbɔgɔ, mεε wi pye fɔ: «Na tafɔ, mi yen ma tunmbyee, yinŋi maa jaa mbe yo na kan?»

¹⁵ A Yawe Yεnŋεle li malingbɔɔnlo ngbelege to wì suu yon sogo ma yo fɔ: «Ma sawira ti wɔ wa ma tɔɔɔ ti na, katugu ma yen ma yere laga nŋa na ki yen kpoyi.»

A Zhozuwe wì sigi pye ma.

6

Izirayeli woolo

pàa Zheriko ca ki shɔ maga ta

¹ Koni, mbogo nŋa kila Zheriko ca ki maga, pàa ki yeyongo kɔɔɔ ti gbegεle mari tɔn jεngε Izirayeli woolo pe yegε fyεrε ti kala na. Lere na ya ye wa ca, lere nεε ya yiri.

² A Yawe Yεnŋεle li si Zhozuwe wi pye fɔ: «Wele, mi Zheriko ca, naa ki wunlunaŋa konaa ki malingbɔɔnlo mbele kotogo ni pe le ma kεε.

³ Mboro naa ma malingbɔɔnlo pe ni fuun pe ni, ye yaa ca ki maga magasaga nungba pilige pyew sa gbɔn fɔ piliye kɔgɔloni.

⁴ Saraga wɔfenne kɔlɔshyen yaa keli yon finliwε kesu wi yegε simbapene yεenrε mbaanra kɔlɔshyen ni pe kεε. Pilige kɔlɔshyen wogo ki na, ye yaa ca ki maga magasaga kɔlɔshyen, saraga wɔfenne paa mbaanra ti wiin.

⁵ Na paga ka simbapene yεenrε mbaanra ti win nŋbanga mberi tile sanga ŋa ni, leele pe ni fuun pe jɔɔgɔ nŋbanga. Pa kona mbogo nŋa ki ca ki maga ki yaa toori. Kona leele pe ni fuun pe ye wa ca paa kee yesinne na.»

⁶ Kì kaa pye ma, a Nuni pinambyɔ Zhozuwe wì si saraga wɔfenne pe yeri maga yo pe kan ma yo fɔ: «Ye yon finliwε kesu wi lε wa ye pajoro ti na. Ye ni, kɔlɔshyen mbe simbapene yεenrε mbaanra kɔlɔshyen lε pe keli Yawe Yεnŋεle li yon finliwε kesu wi yegε paa tanri.»

⁷ Ko punŋo na, a wì si leele pe pye fɔ: «Ye yiri, we tanga we ca ki maga. Malingbɔɔnlo pe keli Yawe Yεnŋεle li yon finliwε kesu wi yegε.»

⁸ A leele pε sigi pye paa yegε nŋa na Zhozuwe wila ki yo. Saraga wɔfenne kɔlɔshyen mbele simbapene yεenrε mbaanra kɔlɔshyen tila pye pe yeri, a pε si toro wa Yawe Yεnŋεle li yon finliwε kesu wi yegε na kee, nεε pe mbaanra ti wiin. A pe nεε paan yon finliwε kesu wi ni pe punŋo na.

⁹ Nambala mbele pàa malingbɔnyaara ti lε, pàa keli saraga wɔfenne mbele pàa pye na mbaanra ti wiin pe yegε. A punŋofenne pε si taga yon finliwε kesu wi na. A pe nεε tanri na yala mbaanra ti winne pi ni.

¹⁰ Eεn fɔ, Zhozuwe wila ki yo leele pe kan ma yo fɔ: «Yaga ka jɔɔgɔ. Yaga ka si kakɔɔ wa. Senpyɔ ka si ka yiri wa yon ye ni, fɔ sa gbɔn pilige nŋa mi yaa kaga yo ye kan mbe yo ye jɔɔgɔ ki na.»

¹¹ A Zhozuwe wì si ti a pè ca ki maga magasaga nungba yon finliwè kesu wi ni. Ko pungo na, a pè si songoro wa paara yinre censaga ki ni ma saa wonlo wa.

¹² Ki goto yirifaga ki na, a Zhozuwe wì si yiri. A saraga wofenne pè si Yawe Yennele li yon finliwè kesu wi le naa wa pe pajoro ti na.

¹³ Saraga wofenne mbele simbapene yeenre mbaanra koloshyen tila pye pe yeri, pè si keli Yawe Yennele li yon finliwè kesu wi yege naa, nêe pe mbaanra ti wiin. Nambala mbele paa malingbonyaara ti le pè si keli pe yege. A punhofenne pè si taga Yawe Yennele li yon finliwè kesu wi na. Ma pe ta paa tanri na kee, a saraga wofenne pe nêe mbaanra ti wiin.

¹⁴ Ki pilige shyen wogo ki na, a pè si ca ki maga magasaga nungba mée songoro ma kari wa pe paara yinre censaga ki ni. Paa ki pye ma fo ma saa gbon piliye kogoloni.

¹⁵ Pilige koloshyen wogo ki na, a pè si yiri pinliwè laworo ti ni ma ca ki maga magasaga koloshyen, paa yege nga na paa pye naga piin we. Ko pilige nungba pe ko layi paa ca ki maga magasaga koloshyen.

¹⁶ Ki magasaga koloshyen wogo ki na, naa saraga wofenne paa kaa mbanlaga ki win sanga nga ni, a Zhozuwe wì si leele pe pye fo: «Ye jorogo, katugu Yawe Yennele li ca ki le ye kee!

¹⁷ Ca konaa ki nawa yaara ti ni ti yaa tege ti ye pew Yawe Yennele lo kan mbe tongo. Nanjaa Arahabu wo nungba wi yaa koro yinwege na, wo naa mbele fuun pe yen wi ni wa wi go pe ni, katugu wila we pitunmbolo pe lara kapege si pe ta.

¹⁸ Een fo, ye ye yee yigi yaara nda ti yaa tege ti ye pew Yawe Yennele li kan mbe tongo ti ni. Yaga ka ka kpe le. Na yaga ka le, pa ye yaa ti jogowo naa jologo mbe to laga woro Izirayeli woolo we paara yinre censaga ki ni.

¹⁹ Warifuwe wi ni fuun, naa te wi ni fuun, konaa yaara nda fuun pè gbegele tuguyenre naa tuguworo ni, to yaa tege ti ye pew Yawe Yennele li kan. Pe yaa kari tege wa laga nga pe maa li yarijende ti teri.»

²⁰ Kona, a pè si mbanlaga ki win. Naa leele paa kaa ki logo, a pè si jorogo ngbanga. Mbogo nga kila ca ki maga, a ki si toori. Le ki yongolo nungba ke ni, a Izirayeli woolo pè si ye wa ca ki ni, pe ni fuun nungba nungba na kee yesinne na, ma ca ki sho maga ta†.

²¹ Yaraga nga fuun kila pye wa ca, nambala naa jeele, piile naa lelelele, naa nêe, naa simbaala konaa sofilele pe ni, a pè si pe ni fuun pe gbo tokobi ni mberi tege ti ye pew Yawe Yennele li kan mberi tongo.

Izirayeli woolo

paa Arahabu naa wi go woolo

pe yaga yinwege na

²² Nambala shyen mbele paa saa tara ti kagala ke yewe, Zhozuwe wila pe pye fo: «Ye kari wa nanjaa Arahabu wi go, yoo yirige yoo wo wa go ki ni mbe pinle wi woolo pe ni, mbe yala wuguro nda yaa wugu wi kan ti ni.»

²³ Ki lefonmbolo shyen paa kari ma saa Arahabu, naa wi to, naa wi no, naa wi yarijende, naa wi nosepiile nambala naa jeele, konaa wi go woolo sanmbala pe ni fuun pe yirige ma pe wo wa go, mée saa pe tege wa Izirayeli woolo pe paara yinre censaga ki pungo na.

²⁴ Ca ko na, paa ki sogo ko naa ki nawa yaara ti ni fuun ti ni. Een fo, warifuwe wo naa te wi ni, naa yaara nda pè gbegele tuguyenre naa

† 6:20 6:20: Ebu 11.30

tuguworo ni, paa saa to tege wa Yawe Yennele li yarijende tegesaga ki ni, wa li go.

²⁵ Zhozuwe wila nanjaa Arahabu wi yaga yinwege na, wo naa wi go woolo pe ni, konaa wi yarijende ti ni fuun ti ni, katugu nambala mbele Zhozuwe wila tun ma yo pe sa Zheriko ca kagala ke yewe, wila pe lara kapege si pe ta. A Arahabu wi si cen wa Izirayeli woolo pe sogowa, wi setirige piile pe wa fo ma pan ma gbɔn nala[†].

²⁶ Ki sanga nungba wi ni, a Zhozuwe wi sigi senre nda ti yo ma wugu ma taga ti na, ma yo fo:

Lere o lere ka yiri mbe Zheriko ca ki kan naa fonngo,

wo mbe danga Yawe Yennele li yege na.

Na wiga ki mbogo ki ngo le,

wi pinambyo kongbanna wi yaa ku.

Na wiga ki yeyongo koro ti le,

wi pinambyo shyen woo wi yaa ku[†].

²⁷ Yawe Yennele laa pye Zhozuwe wi ni, a wi mege ki si yiri wa ki tara ti ni fuun ti ni.

7

Naja na paa pye na yinri Akan wi kapege kala

¹ Yaara nda Yawe Yennele laa yo pe tege ti ye pew li kan mberi tongo, Izirayeli woolo paa kapege pye ki yaara ti wogo na. Wa Zhuda cenle li ni, naja na paa pye na yinri Karimi wi pinambyo Akan wila ki yaara ta le. A Yawe Yennele li si nawa ngban Izirayeli woolo pe ni. Akan wila pye Zabidi naa Zera pe setirige pyo.

² Ma pe ta wa Zheriko ca, a Zhozuwe wi si nambala pele tun wa Ayi ca, wa Beti Aveni ca ki tanla, wa Beteli ca ki yonlo yirisaga yeri. Wila pe pye fo: «Ye kari ye sa ki tara ti kagala ke yewe.» A ki nambala pe si saa Ayi ca kagala ke yewe.

³ Naa paa kaa songoro ma pan Zhozuwe wi korogo, a pe suu pye fo: «Go woro ki na mbe leele pe ni fuun pe torogo wa. Nambala waga shyen (2 000) nakoma waga taanri (3 000) mbe ya Ayi ca ki ya. Maga ka leele pe te pe kari wa, katugu Ayi ca fenne pee lege.»

⁴ Ki kaa pye ma, a nambala waga taanri (3 000) si poro si kari pe ni, een fo, a pe si fe Ayi ca fenne pe yege.

⁵ Ayi ca fenne paa lere nafa ma yiri ke ma yiri kogoloni si wo gbo pe ni, mee pe puro maga le wa ca ki mbogo yeyongo ki na, fo ma saa gbɔn wa Shebarimu laga ki na, ma pe gbo wa yanwiga ki tigiwen pi ni. Kona, a Izirayeli woolo pe sunndo wi si kon pe na fo a pe kotogo la.

⁶ A Zhozuwe wi suu yera yariporo ti walagi laworo ti kala na, mee wi yege ki jiile wa tara Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi yege sogowa, fo ma saa gbɔn ki yonlokogo. A Izirayeli leelele pege kala nungba li pye ma fun. Paa tara koli ma wo wa pe yee yinre ti na laworo ti kala na.

⁷ A Zhozuwe wi sho fo: «E! We Fo, Yawe Yennele, yingi na, a ma si ti ki leele mbele pe Zhuriden gbaan wi kon ma yiri, mbe pan mbe we le Amori cenle woolo pe kee pe we tongo? Ndee ki pye we ja koro wa gbaan wi kee nga na ko mbe ja mboro.

⁸ Koni mila ma yenri Yawe Yennele, yingi mbe ya yo mbege ta Izirayeli woolo pè fe pe juguye pe yege we?

⁹ Kana tara fenne poro naa ki tara nda ti woolo pe ni fuun pe yaa ki wogo nga ki logo. Pe yaa wa mbe we maga, mbe we gbo mbe we mege ki ko mbege wo laga tara ti ni. Ma mege nga ki gbogo, ma yaa ki pye mele leele pee ki jen?»

¹⁰ Kona, a Yawe Yennele li si Zhouwe wi pye fo: «Yiri ma yere. Yingi na, a mà si to moò yege ki jiile wa tara?

¹¹ Izirayeli woolo pè kapege pye. Yon finliwe mba mi le pe ni, pòò jògò. Yaara nda ti tège ti ye pew mbe tongo, pège yaara ta le, mari yu, mari lara, mari le wa pe yaara ti ni.

¹² Ki kala na, Izirayeli woolo pe se ya yere mbe pe juguye pe sige, pe yaa la fee pe yege; katugu poro jate migi tège mbe pe tongo mbe pe wo wa. Mi se koro ye ni naa, mbaa ye sari, fo ndee yaraga nga ki tège ki ye pew, mbe tongo yege tongo mbege wo wa ye yee sogowo.

¹³ Koni, yiri ma leele pe pye kpoyi na yege na. Ma pe pye fo: «Ye ye yee pye kpoyi goto pilige ki mege ni, katugu mi na Yawe Yennele, yoro Izirayeli woolo Yennele le, mi yo fo: Yoro Izirayeli woolo, yaraga nga ki tège ki ye pew na kan mbe tongo, ki yen wa ye sogowo. Ye se ya yere ye juguye pe yege, fo ndee ye ko yaraga ko wo wa ye yee sogowo.

¹⁴ Goto pinliwe ni, ye pan laga na yege sogowo cenle cenle. Mi na Yawe Yennele, na mi ka cenle na naga, ki woolo pe pan setirige setirige. Mi ka setirige nga naga, ki woolo pe pan sege sege. Mi ka sege nga naga, ki woolo pe pan nambala nambala.

¹⁵ Mi ka ka nana na naga mbe yo wo wi yaara nda ti tège ti ye pew na kan mbe tongo ka le, ko fo wo naa wi kee yaara ti ni fuun ti daga mbe sogo kason ni; katugu mi na Yawe Yennele wilan yon finliwe pi jògò, ma kajaaga pye laga Izirayeli woolo pe sogowo.»

¹⁶ Ki goto, a Zhouwe wi si yiri pinliwe pi ni faa, mee Izirayeli woolo pe pye, a pè pan cenle cenle. Zhuda cenle lo Yawe Yennele làa naga.

¹⁷ A wi si Zhuda cenle woolo pe pye, a pè pan setirige setirige. Zera setirige ko Yawe Yennele làa naga. A wi si Zera setirige woolo pe pye, a pè pan sege sege. Zabidi sege ko Yawe Yennele làa naga.

¹⁸ A wi si Zabidi sege woolo pe pye, a pè pan nambala nambala. Karimi pinambyo Akan wo Yawe Yennele làa naga. Wila pye Zabidi naa Zera pe setirige pyo, ma yiri wa Zhuda cenle li ni.

¹⁹ A Zhouwe wi si Akan wi pye fo: «Na pinambyo, mila ma yenri, Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li gbogo mali son. Kala na mà pye, li yo na kan, maga kali lara na na.»

²⁰ A Akan wi si Zhouwe wi yon sogo ma yo fo: «Kaselege ko na, mi kapege pye Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li na. Kala na mi pye li na.

²¹ Mi Sineyari tara† derigbogo tiyongo ka yan wa yaara nda ti koli ti ni, naa warifuwe pyo cenme shyen, konaa te kuru nungba ni, wi nuguwo pi yen culo walaga. Na yege yiri ti na, a mi siri le. Ti yen ma lara wa tara ti ni, wa na paraga go ki nandogomo, warifuwe wi yen wa ti ngo.»

²² A Zhouwe wi si leele tun wa Akan wi paraga go ki ni. A pè si fyeele ma kari mee saa ti yan ti yen ma lara wa tara ti ni, wa paraga go ki ni, warifuwe wi ni wa ti ngo.

† 7:21 7.21: Sineyari tara to nungba to pe maa yinri Babiloni tara.

²³ A pè si ti ni fuun ti le ma yiri ti ni, mɛɛ pan ti ni Zhozuwe wo naa Izirayeli woolo sanmbala pe ni fuun pe kɔrɔgɔ, mɛɛ ti tɛgɛ Yawe Yɛnnɛlɛ li yɛgɛ sɔgɔwɔ.

²⁴ A Zhozuwe wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ni, pè si Zera pinambyɔ Akan wi yigi, naa warifuwe wo naa derigbɔgɔ ko naa tɛ kuru wi ni, naa wi pinambiile, naa wi sumborombiile, naa wi nɛrɛ, naa wi sofilele, naa wi simbaala, naa wi paraga go konaa wi kɛɛ yaara ti ni fuun ti ni, mɛɛ kari pe ni wa Akɔri gbunlundɛgɛ ki ni.

²⁵ A Zhozuwe wɛ si Akan wi pye fɔ: «Yingi na, a mà si ti jɔlɔgɔ to we na? Yawe Yɛnnɛlɛ li yaa jɔlɔgɔ wa ma na fun nala.» Kona, a Izirayeli woolo pe ni fuun pè suu wa sinndɛɛrɛ ni maa gbo. A pè suu woolo pe wa sinndɛɛrɛ ni fun ma pe gbo, mɛɛ pe sogo kason ni.

²⁶ Ko punɔgɔ na, a pè si sinndɛɛrɛ legɛrɛ gbogolo Akan wi na. Ti yɛn wa ali ma pan ma gbɔn nala. Ko pyɛngɔlɔ, a Yawe Yɛnnɛlɛ li nangbanwa pɛ si kɔ. Ko ki ti pe maa ki laga ki yinri Akɔri[†] gbunlundɛgɛ fɔ ma pan ma gbɔn nala.

8

Izirayeli woolo

pàa Ayi ca ki shɔ maga ta

¹ Kona, a Yawe Yɛnnɛlɛ li sigi yo Zhozuwe wi kan ma yo fɔ: «Maga ka fye, ma sunndo wiga si ka kɔn ma na. Yiri ma malingbɔɔnɔlɔ pe ni fuun pe le ye sa to Ayi ca ki na. Wele, mɛɛ Ayi ca wunlunana, naa wi ca woolo, naa wi ca konaa wi tara ti ni fuun ti le ma kɛɛ.

² Nga mà pye Zheriko ca konaa ki wunlunana wi na, maga nungba ki pye Ayi ca konaa ki wunlunana wi na. Ɛɛn fɔ, ye ca ki yarijendɛ naa ki yaayoro ti kɔlɔ ti pye ye woro. Ma malingbɔɔnɔlɔ pele lara paa malaga ki singi wa ca ki punɔgɔ na.»

³ Ki kaa pye ma, a Zhozuwe wɛ si yiri wo naa wi malingbɔɔnɔlɔ pe ni mbe sa to Ayi ca ki na. A wɛ si malingbɔɔnɔlɔ welimbɛlɛ waga nafa ma yiri kɛ (30 000) wɔ pe ni ma pe torogo, a pè kari yɛmbine li ni.

⁴ Wila pe pye fɔ: «Ye kari ye sa lara yaa malaga ki singi wa ca ki punɔgɔ na. Yaga ka lali ca ki ni jɛngɛ. Ye ni fuun ye gbɛgɛlɛ mbe ta mbe ye malaga ki ni.

⁵ Mi wo na, leele sanmbala mbele fuun pe yɛn na ni, mi naa poro ni, we yaa fulɔ wa ca ki tanla. Na paga yiri mbe we fili malaga ni paa kongbannga wogo ki yɛn, pa we yaa la fee pe yɛgɛ.

⁶ Pa pe yaa taga we na mbaa we puro, kona we yaa pe nɛgɛ mbe pe lali ca ki ni; katugu pe yaa laga jate ndɛɛ we yɛn na fee pe yɛgɛ paa kongbannga wogo ki yɛn.

⁷ Kona ye fyɛɛlɛ ye yiri wa ye larasaga ki ni, ye ca ki shɔ, katugu Yawe Yɛnnɛlɛ, ye Yɛnnɛlɛ li yaa ca ki le ye kɛɛ.

⁸ Na yaga ca ki shɔ mbege ta sanga na ni, ye kason le ki ni, yɛgɛ pye paa yɛgɛ nga na Yawe Yɛnnɛlɛ ligi yo we. Senre nda ti yɛn na yeri mbe yo ye kan tori yɛɛn.»

⁹ Kona, a Zhozuwe wɛ si pe torogo paa kee. A pè si kari ma saa lara na singi wa Beteli ca naa Ayi ca sɔgɔwɔ pɛ ni, wa Ayi ca ki yonɔlɔ tosaga yeri. Ɛɛn fɔ, a Zhozuwe wo si sinle wa leele sanmbala pe ni ki yɛmbine li ni.

[†] 7:26 7:26: Akɔri ko kɔrɔ wo yɛn jɔlɔgɔ.

¹⁰ Ki goto pinliwe pi ni, a Zhozuwe wì si yiri faa maa malingboonlo pe welewele na kaa pye pe gbegē. Ko punjo na, a wo naa Izirayelilelele pe ni, pè si keli leele pe yegē; a pe nē tanri na kee Ayi ca ki mēge ni.

¹¹ Malingboonlo mbele fuun paa pye Zhozuwe wi ni, a pè si fulo wa ca ki tanla, mē malingboonlo censaga kan ma cēn wa Ayi ca ki yonloparawa kamenge kē yeri. Yanwira ti gbunlundege kila pye poro naa ca ki sogowa.

¹² Zhozuwe wila nambala waga kangurugo (5 000) si poro wo ma pe pye ma yo pe lara paa singi wa Beteli ca naa Ayi ca fogo ki ni, wa Ayi ca ki yonlo tosaga yeri.

¹³ Malingboonlo ngbelege nga kila gbogo ko la pye ma cēn wa ca ki yonloparawa kamenge kē yeri, ma si yala leele mbele paa lara na singi poro la pye wa ca ki yonlo tosaga yeri. Ki yembine li ni, a Zhozuwe wì si kari wa yanwira ti gbunlundege ki ni.

¹⁴ Ki goto pinliwe pi ni, naa Ayi ca wunlunaja wila kaa Izirayeli woolo pe yan ma, a wì suu ca nambala pe ni fuun pe pye a pè fo ma yiri, mē fyēle ma yiri wa ca ma kari wa malaga gbonsaga, wa Araba tara ti yeri, mbe sa malaga gbō Izirayeli woolo pe ni. Wunlunaja wì sila ki jēn mbe yo leele la pye ma lara na singi wa ca ki punjo na wì mēge ni.

¹⁵ A Zhozuwe wo naa Izirayeli woolo sanmbala pe ni fuun pe ni, pè sigi pye ndē pè pe ya, a pe nē fee na kee wa gbinri wì yeri.

¹⁶ Paa Ayi ca woolo nambala pe ni fuun pe yeri ma yo pe yiri pe taga Izirayeli woolo pe punjo na. A pè si yiri ma taga Zhozuwe naa Izirayeli woolo pe punjo na, na pe puro fo ma lali ca ki ni.

¹⁷ Naja kpe sila koro wa Ayi ca konaa Beteli ca ki ni, ŋa wì sila yiri mbe taga Izirayeli woolo pe na la pe puro. Ki pye ma, a pè si ca ki mbogo yeyongo ki yaga yelege ma taga Izirayeli woolo pe na, na pe puro.

¹⁸ Kona, a Yawe Yēnēle lī si Zhozuwe wì pye fo: «Njanraga nga ki yēn ma kē, ki yirige maga sin wa Ayi ca ki yeri, katugu mī yaa ca ki le ma kē.» A Zhozuwe wì si njanraga ki yirige maga sin wa ca ki yeri.

¹⁹ Naa wila kaa wì kē ki sanga wagati ŋa ni, le ki yongolo nungba ke ni, nambala mbele paa pye ma lara na singi, a pè si fyēle ma yiri wa pe lasaga, mē fe ma ye wa ca ki ni maga sho, mē kason le ki ni teere.

²⁰ A Ayi ca fenne pè si kannga ma wele wa pe punjo na, mē pe ca ki sogowo wirige ki yan kila yinrigi na kee wa naayeri. Pyelomo sila pye pe yeri naa pe fe pe kari kē ka kpe na, katugu Izirayeli woolo mbele paa pye na fee na kee wa gbinri wì ni paa wa ma kannga pe purofenne pe korogo ma yere mara na.

²¹ Zhozuwe wo naa Izirayeli woolo mbele fuun paa pye wì ni, naa paa kaa ki yan leele mbele paa lara na singi pè ca ki sho maga ta sanga ŋa ni, ma nuru ma ca ki sogowo wirige ki yan kila kee wa naayeri, a pè si songoro ma to Ayi ca fenne pe na.

²² A Izirayeli woolo sanmbala pè si yiri wa ca nawa ma pan ma to pe na fun. A Izirayeli woolo pè si Ayi ca woolo pe jori kē ki ni fuun ki na, mē pe gbo ma pe ko pew. Lere pyo wo sila sho pe ni.

²³ Ayi ca wunlunaja wo na, paa wì yigi wee ma pan wì ni Zhozuwe wì korogo.

²⁴ Izirayeli woolo paa Ayi ca woolo pe ni fuun pe gbo ma pe ko wa wasele li ni, wa gbinri ŋa paa yiri na Izirayeli woolo pe puro wì ni. Paa pe ni fuun pe gbo tokobi ni fo ma saa ki wa pe pungofo wì na. Ko pyengolo, a Izirayeli

woolo pe ni fuun pè si songoro wa Ayi ca ma saa leele sanmbala pe ni fuun pe gbo.

²⁵ Ki pilige ki ni, leele mbele pàa gbo, mbe nambala poro naa jeele pe pinle, pàa pye lere waga ke ma yiri shyen (12 000), ko koro wo yen Ayi ca fenne pe ni fuun.

²⁶ Zhozuwe wila wi kee ki yaga yirigesaga njanraga ki ni, wi yen maga sin wa Ayi ca ki yeri, fo a pè saa Ayi ca woolo pe ni fuun pe tongo pew.

²⁷ Een fo, a Izirayeli woolo pè si yaayoro to naa yarijende nda tila pye wa ca ki ni ti koli mari ta, ma yala Yawe Yennele làa senre nda yo Zhozuwe wi kan ti ni.

²⁸ Zhozuwe wila Ayi ca ki sogo maga yaga kataga, ma pye laga nga lere woro wa fo sanga pyew. Pa ki yen ma, fo ma pan ma gbɔn nala.

²⁹ Ayi ca wunlunana wo na, pàa wi to tige na, a wi gboo wi koro wa fo ma saa gbɔn ki yonlokogo ki na. Naa yonlo kila kaa na jaa mbe to, a Zhozuwe wi si kono kan ma yo pe gboo wi tirige poo wo wa tige ki na. A pè suu tirige ma saa wi wa wa ca ki mbogo yeyongo ki yon na, mee sinndeere wulo ma gbogolo wi na. Ti yen wa ali ma pan ma gbɔn nala.

Pàa Yennele li lasiri sewe wi kara wa Ebali yanwiga ki na

³⁰ Kona, a Zhozuwe wi si saraga wosaga kan wa Ebali yanwiga ki na, Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li kan.

³¹ Wila ki kan ma yala senre nda Yawe Yennele li tunmbyee Moyisi wila yo Izirayeli woolo pe kan ti ni, paa yege nga na ti yen ma yonlogo wa Moyisi wi lasiri sewe wi ni we. Pàa ki saraga wosaga ki kan sinndeere nda ni, pe sila ti te. Tuguron yaraga sila si tege mbe ka gbɔn. A pè si saara sogoworo wo Yawe Yennele li yeri wa ki na konaa nayinme saara ni†.

³² Lasiri senre nda Moyisi wila yonlogo Izirayeli woolo pe yege na, a Zhozuwe wi siri nungba ti yonlogo ki sinndeere ta na†.

³³ Ko sanga wo ni, Izirayeli woolo pe ni fuun, ma pinle pe lelele, naa pe teele konaa pe kiti konfenne pe ni, nambanna o, tara pyo o, pe ni fuun pè si yere Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi kanngoloyo shyen yi na, wa Levi setirige piile mbele pàa pye saraga wofenne pe yege sogowo, poro mbele pàa pye na yon finliwe kesu wi tungu we. Leele pe walaga la pye ma yere wa Garizimu yanwiga ki kee yeri, a walaga sannga ki yere wa Ebali yanwiga ki kee yeri, paa yege nga na Yawe Yennele li tunmbyee Moyisi wila ki yo faa ma yo pe daga mbege pye we, mbe si duwaw wi pye Izirayeli woolo pe kan.

³⁴ Ko pungo na, a Zhozuwe wi si Yennele li lasiri senre ti ni fuun ti kara ngbanga, nda ti yen na para duwaw senre na konaa nda ti yen na para danga senre na, paa yege nga na ti yen ma yonlogo wa lasiri sewe wi ni we.

³⁵ Senre nda fuun Moyisi wila yonlogo, Zhozuwe wila ti ni fuun ti kara Izirayeli woolo pe ni fuun pe yege na, ta kpe sila koro. Tila kara jeele, naa piile konaa nambanmbala mbele pàa pye ma cen wa pe sogowo pe yege na†.

† 8:31 8.31: Eki 20.25 † 8:32 8.30-32: Dete 27.2-8 † 8:35 8.33-35: Dete 11.29; 27.11-14

9

*Gabawɔn ca fenne
pàa Izirayeli woolo pe fanla*

¹ Koni, wunlumbolo mbele fuun pàa pye wa tara nda wa Zhuriden gbaan wi yonlo tosağa yeri, yanwira tara wunlumbolo, naa mbele pàa pye wa yanwira tigiwen tara to naa Mediterane kogoje yon tara ti ni, fo ma saa gbon wa Liban tara ti na, Heti cenle woolo, naa Amori cenle woolo, naa Kana tara fenne, naa Perezzi cenle woolo, naa Hevi cenle woolo konaa Zhebusi cenle woolo pe wunlumbolo pàa Ayi ca tongowo pi senre logo.

² Ki kaa pye ma, a pè si gbogolo ma yon wa nungba mbe sa malaga gbon Zhozuwe wo naa Izirayeli woolo pe ni.

³ Nga Zhozuwe wila pye Zheriko ca naa Ayi ca woolo pe na, Gabawɔn ca woolo poro fun pàa ki logo,

⁴ mee tanga tijinliwe pee ni. A pè si kari paa pitunmbolo yen, ma kasha lere le mari taga pe sofilele pe na, naa duven lefooro lere ni, nda tila walagi, a pèri yoliyoli.

⁵ A pè si sawira lere lele, nda pàa yaara taga ti na mari yoliyoli, ma yariporo lere le, nda tila koonlo. Buru na pàa le pe kondangala yaakara wila waga fo na mugumugu.

⁶ A pè si kari Zhozuwe wi korogo wa paara yinre censaga nga kila pye wa Giligali. A pè si saa ki yo wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe kan fo: «Wè yiri taleere ta ni mbe pan mbe ye yenri ye yon finliwe le we ni.»

⁷ A Izirayeli woolo pè si ki Hevi cenle woolo pe yon sogo ma yo fo: «Kana ye yen ma cen na we tanla toon. Mele wee yon finliwe po le ye ni?»

⁸ A pè si Zhozuwe wi pye fo: «We yen ma tunmbyeele.» Een fo, a Zhozuwe wi si pe yewe ma yo fo: «Ambene wele yoro? Ye yiri se yeri?»

⁹ A pè suu yon sogo ma yo fo: «Woro mbele ma tunmbyeele, wè yiri taleere ta ni ma pan, Yawe Yenhele, ma Yenhele na li mege ki gbogo ki kala na; katugu wèli senre ti logo konaa nga li pye wa Ezhipiti tara ki ni.

¹⁰ Amori cenle woolo pe wunlumbolo shyen mbele pàa pye wunluwo pi na wa Zhuriden gbaan wi kee nga na, nga li pye pe na wege jen; poro pe yen Eshibon ca wunlunana Sihon wo naa Bazan tara wunlunana Ogi wi ni, wo na wila pye ma cen wa Ashitaroti ca we†.

¹¹ Ki kala na, we lelele poro naa we tara woolo pe ni fuun pège yo we kan ma yo fo: «Ye yaakara le ye kondangala li na, ye saga yo Izirayeli woolo pe kan fo: We yen na jaa mbe pye ye tunmbyeele, ye yon finliwe le we ni.»

¹² Ye we buru wi wele! Pilige nga ni wè yiri wa we yinre ti ni mbaa paan laga ye yeri, waa wi le werewe mboo pye we kondangala yaakara. Koni wi waga na mugumugu.

¹³ Yege duven lefooro nda ti wele! Tila pye fonndo, a wè siri yin duven wi ni. Koni ti walagi. We yariporo naa we sawira ti lele kondonlogo nga wè tanga ki kala na.»

¹⁴ A Izirayeli woolo pè si yenle ma ki leele pe kondangala yaakara ta sho ma ka mbege naga fo pè ye pe yee kee, een fo, pe sila Yawe Yenhele li yewe ki wogo ki pyewe pi ni.

¹⁵ A Zhozuwe wì si yeyinngɛ le poro naa ki leele pe ni, mɛɛ yɔn fɔlo kɔn pe yeri ma yo pe yaa koro yinwege na. A Izirayeli woolo teele pɛ si yere ki na ma wugu ma taga wa.

¹⁶ Pe yɔn fɔlo li lɛngɔlo, ki pilige taanri wogo ki na, a Izirayeli woolo pɛ sigi logo ma yo ki leele pe yɛn pe cɛnyɛɛnlɛ, fɔ pe yɛn ma cɛn wa tara nungba ti ni.

¹⁷ Kì kaa pye ma, a Izirayeli woolo pɛ si lɛ nɛɛ kee. Piliye taanri torongɔlo, a pɛ si saa gbɔn wa ki leele pe cara ti na. Pe cara ti mɛrɛ to lari nda Gabawɔn, naa Kefira, naa Beerɔti, konaa Kiriyaɩi Yeyarimu.

¹⁸ Ɛɛn fɔ, Izirayeli woolo pe sila pe gbo, katugu Izirayeli woolo teele pàa wugu ma pe kan Yawe Yɛnnɛlɛ, Izirayeli woolo Yɛnnɛlɛ li mɛgɛ ki na. A Izirayeli woolo pe ni fuun pe nɛɛ kongɔri Izirayeli woolo teele pe na.

¹⁹ Izirayeli woolo teele pɛ sigi yo Izirayeli woolo pe ni fuun pe kan fɔ: «Wè wugu ma pe kan, Yawe Yɛnnɛlɛ, woro Izirayeli woolo Yɛnnɛlɛ li mɛgɛ ki na, ki kala na we se ya kapege pye pe na.

²⁰ Ɛɛn fɔ, we yaa pe pye yɛgɛ nga na ki nga: «We yaa pe yaga yinwege na wuguro nda wè wugu ti kala na, jango Yɛnnɛlɛ li nangbanwa kala liga ka to we na.» »

²¹ A pɛ sho naa fɔ: «Yɛ ti we pe yaga yinwege na. Ɛɛn fɔ, pe yaa pye kanngɛjaala naa tɔnmɔ kɔfɛnnɛ woro Izirayeli woolo we ni fuun we kan.» Izirayeli woolo teele pàa yere nga na ko layi yɛɛn.

²² A Zhozuwe wì si Gabawɔn ca fɛnnɛ pe yeri mɛɛ pe yewe ma yo fɔ: «Yingi na, a yè si we fanla ma yo yè yiri lalerege na, ma si yala pa ye yɛn ma cɛn na we tanla?

²³ Koni, yè danga, ye se wɔ wa kulowo pi ni naa fyew. Ye yaa pye na Yɛnnɛlɛ li go ki kanngɛjaala naa tɔnmɔ kɔfɛnnɛ.»

²⁴ A Gabawɔn ca fɛnnɛ pɛ si Zhozuwe wi yɔn sogo ma yo fɔ: «Wè ko pye ma, katugu pɛgɛ yo maga filige we kan ma yo Yawe Yɛnnɛlɛ, ma Yɛnnɛlɛ le, làa kɔnɔ kan li tunmbyee Moyisi wi yeri ma yo wigi tara nda ti ni fuun ti kan ye yeri, mbe tara woolo pe ni fuun pe tongo wa ye yɛgɛ, na yaga fulo yɛgɛ sanga o sanga. Ko ki ti na yè kaa pan, a wè si fyɛ ye yɛgɛ fɔ jɛngɛ, we yinwege nga ki mbe ka ko ki kala na, mɛɛ ki pye yɛɛn.

²⁵ Koni we yɛn ma kɛɛ na, nga kòɔn ndanla, ma sin ma yɛgɛ na, ta ko piin we na.»

²⁶ Pa Zhozuwe wila ki pye ma. Wila pe sho Izirayeli woolo pe yeri, pee ta mbe pe gbo.

²⁷ Ki pilige nungba ki ni, a Zhozuwe wì si pe pye, a paa kanngire jaa, na kori Izirayeli woolo pe ni fuun pe kan konaa Yawe Yɛnnɛlɛ li saraga wɔsaga ki mɛgɛ ni, wa laga nga li mbaa ka naga ki ni. Pe setirige piile pe yɛn naga tunngo ki piin ali ma pan ma gbɔn nala.

10

Izirayeli woolo pàa malaga gbɔn

Amɔri cɛnlɛ woolo pe ni

ma ya pe ni

¹ Koni, a Zheruzalemu ca wunlunaɩa Adoni Zedeki wì sigi logo ma yo Zhozuwe wila Ayi ca ki sho maga ta, maga tongo pew; fɔ nga wila pye Zheriko ca konaa ki wunlunaɩa wi na, ko nungba ko wila pye Ayi ca naa ki wunlunaɩa wi na. Wila ki logo fun ma yo Gabawɔn ca fɛnnɛ pàa saa yeyinngɛ lagaja Izirayeli woolo pe ni ma cɛn wa pe sɔgɔwɔ.

² Ki kaa pye ma, a wi si fye fo jenge, katugu Gabawon ca kila pye kagbogo yon paa wunluwo cara tugboro ti yen; kila gbogo ma we Ayi ca ki na. Nambala mbele paa pye wa paa pye malingbodonlo welimbele.

³ Kona, a Zheruzalemu ca wunlunana Adoni Zedeki wi si tunngo torogo wa Eburon ca wunlunana Ohamu wi yeri, naa Yarimuti ca wunlunana Pireyamu, naa Lakishi ca wunlunana Yafiya konaa Egilon ca wunlunana Debiri pe yeri, mee pe pye fo:

⁴ «Ye pan yanla saga we sa to Gabawon ca ki na, katugu ki ca woolo pe yeyinge lagaja Zhozuwe naa Izirayeli woolo pe ni.»

⁵ Ki kaa pye ma, Amori cenle woolo pe wunlumbolo kangurugo wele, Zheruzalemu ca wunlunana, naa Eburon ca wunlunana, naa Yarimuti ca wunlunana, naa Lakishi ca wunlunana, konaa Egilon ca wunlunana wi ni, pe ni fuun pe si pe yee gbogolo mee kari pe malingbodonlo ngbeleye yi ni ma saa cen wa Gabawon ca ki tanla mbe malaga gbom ki ni.

⁶ A Gabawon ca fenne pe si tunngo torogo Zhozuwe wi yeri wa paara yinre censaga ki ni, wa Giligali ca, maa pye fo: «Woro mbele ma tunmbyeele, maga ka we wa. Fyele ma pan we korogo, ma pan ma we saga, ma we sho. Katugu Amori cenle woolo pe wunlumbolo mbele fuun pe yen ma cen wa yanwira laga ki ni, pe pe yee gbogolo ma yiri we korogo.»

⁷ Ki kaa pye ma, a Zhozuwe wi si yiri wa Giligali ma kari wo naa wi malingbodonlo ngbelege ki ni fuun ki ni, konaa wi malingbodonlo welimbele pe ni.

⁸ A Yawe Yennele li si Zhozuwe wi pye fo: «Maga ka fye ki wunlumbolo mbele pe yee. Mi yaa pe le ma kee. Wa kpe se ya yere pe ni mbom sige.»

⁹ Zhozuwe wo naa wi malingbodonlo pe ni paa yiri wa Giligali ca ma tanga yembine li ni fuun li ni, mee saa pe fo ma to pe na.

¹⁰ A Yawe Yennele li si Amori cenle woolo pe gbom ma pe jaraga wa Izirayeli woolo pe yee. A li si pe legera gbo wa Gabawon ca, ma taga pe na ma pe puro ma toro wa Beti Horon ca yanwiga kologo ki ni, na pe kuun na kee fo ma saa gbom wa Azeka ca naa Makeda ca ki na.

¹¹ Ma Amori cenle woolo pe ta paa pye na fee Izirayeli woolo pe yee na Beti Horon yanwiga ki tingi, a Yawe Yennele li si ti a yaanngumbire tugboro tisaga yiri wa naayeri ma toori pe na fo ma saa gbom wa Azeka ca. Yaanngumbire tisaga kila mbele gbo poro la lege ma we mbele Izirayeli woolo paa gbo tokobi ni poro na.

¹² Yawe Yennele laa Amori cenle woolo pe le Izirayeli woolo pe kee pilige nga ni, a Zhozuwe wi sili yenri Izirayeli woolo pe ni fuun pe yee na, ma para ngbanga ma yo fo:

Yonlo, sa yere wa Gabawon ca ki go na.
Mboro yenge, sa yere wa Ayalon ca gbunlundege ki go na.

¹³ A yonlo ki si yere, a yenge ki yere fo Izirayeli woolo pe sa pe juguye pe gbom pe ya pe ni. Paa yee nga na ki kala li yen ma yonlogo wa Yashari^{††} sewe wi ni, fo yonlo kila saa gbom go na mee yere ma pilige nungba poni si ko pye, kii fyele mbe to.

¹⁴ Male ki wogo nga ka fa pye ki pilige ki yee, ka se si pye ki pungo na, ko pilige koyi Yawe Yennele laa logo senwee yeri. Lo jate laa pye na malaga ki gbom Izirayeli woolo pe kan.

[†] 10:13 10:13: 2 Sami 1:18 ^{††} 10:13 10:13: Eburuye senre ti ni maga logo Yashari ko koru wo yen fo na wi sin. Yashari sewe wi yaa pye malingbodonlo pe cew tawa yuuro tila pye wa wi ni, na wila pungo.

15 Ko pungo na, a Zhozuwe wì si songoro Izirayeli woolo pe malingbɔɔnlo ngbelege ki ni fuun ki ni wa paara yinre censaga ki ni, wa Giligali ca.

*Zhozuwe wila Amori cenle woolo
pe wunlumbolo kangurugo
pe yigi ma pe gbo*

16 Ma si yala, malaga gbɔnsanga wi ni, Amori cenle woolo pe wunlumbolo kangurugo paa fe ma saa lara wa Makeda ca waliwege ki ni.

17 A pèle si saa ki wunlumbolo kangurugo pe yan pè lara wa ki waliwege ki ni, mɛɛ pan maga yo Zhozuwe wì kan.

18 A Zhozuwe wì si pe pye fɔ: «Ye sa sinndɛɛre tugbɔɔro kongɔ ye taga wa waliwege ki yɔn na yege tɔn, ye leele tɛge le paa ki wele.

19 Ɛɛn fɔ, yaga ka mɔ le. Ye taga ye juguye pe na yaa pe puro, ye pe pungo kɛɛ ki shɔ pe yeri. Yaga ka ti pe ye wa pe cara ti ni, katugu Yawe Yɛnɛle, ye Yɛnɛle li pe le ye kɛɛ.»

20 A Zhozuwe wo naa Izirayeli woolo pe ni, pè si Amori cenle woolo pe tongo ma ya pe ni pew, kaawɔ pele paa fe ma shɔ ma saa ye wa pe cara nda paa malaga sigemboro kan mari maga ti ni.

21 Ko pungo na, a Izirayeli woolo pè si songoro ma pan yinnge Zhozuwe wi korɔɔ wa paara yinre censaga ki ni, wa Makeda ca. Kona lere kpɛ si soro naa mbe senre yo Izirayeli woolo pe na.

22 Kona, a Zhozuwe wì si kono kan ma yo pe sa waliwege ki yenge pe wunlumbolo kangurugo pe yirige pe pan pe ni wi kan.

23 A pè sigi pye ma, mɛɛ saa ki wunlumbolo kangurugo pe yirige wa waliwege ki ni ma pan pe ni Zhozuwe wi kan. Poro paa pye Zheruzalemu ca wunlunana, naa Eburon ca wunlunana, naa Yarimuti ca wunlunana, naa Lakishi ca wunlunana, konaa Egilon ca wunlunana we.

24 Sanga na ni paa kari sa wunlumbolo pe yirige mbe pan pe ni, a Zhozuwe wì si Izirayeli woolo nambala pe ni fuun pe yeri. Pè kaa pan wunlumbolo pe ni, a wì sigi yo malingbɔɔnlo teelee mbele paa malaga ki gbɔn wi ni ja pe kan fɔ: «Ye fulo laga ye ye tooro ti tagataga wa ki wunlumbolo mbele pe yɔɔro ti na†.»

A malingbɔɔnlo teelee pè si fulo wa, mɛɛ ki pye ma.

25 A Zhozuwe wì si pe pye fɔ: «Yaga ka fyɛ. Ye sunndo wiga si ka kon ye na. Ye fannga le ye yɛɛ ni, ye kotogo ta, katugu ye yaa malaga ki gbɔn ye juguye mbele fuun ni, pa Yawe Yɛnɛle li yaa pe pye yɛɛn.»

26 Ko pungo na, a Zhozuwe wì sigi wunlumbolo pe gbo, ma ti a pè pe to tire kangurugo na†. A pè koro wa tozaga wa tire ti na, fɔ ma saa gbɔn yɔnlɔkɔgɔ ki na.

27 Naa yɔnlo kila kaa na tuun, a Zhozuwe wì si pe pye ma yo pe pe gboolo pe tirige, pe pe wɔ wa tire ti na. Paa lara waliwege nga ni, a pè si pe tirige mɛɛ saa pe wa wa ki ni. Ko pungo na, a pè si waliwege ki yɔn tɔn sinndɛɛre tugbɔɔro ta ni. Ti wa bere ali ma pan ma gbɔn nala.

*Zhozuwe wila Amori cenle woolo
pe tara ti yɔnlɔparawa kalige kɛɛ
ki shɔ maga ta*

† 10:24 10:24: Pe tooro nda paa tagataga wa wunlumbolo pe yɔɔro ti na, ko la pye naga nari ma yo paa ya pe ni pew. † 10:26 10:26: Paa wunlumbolo pe to tige na jango mbe pe tifaga.

²⁸ Ki pilige nunḡba ki ni, a Zhozuwe wì si Makeda ca ki shò maga ta, maga ya tokobi ni, maga wunlunana wi gbo. Wila leele pe ni fuun pe gbo ma pe kò. Wi sila lere kpè wo yaga yinwege na. Nga wila pye Zheriko ca wunlunana wi na, ko nunḡba ko wila pye Makeda ca wunlunana wi na.

²⁹ Kona, a Zhozuwe wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pè si yiri wa Makeda ma kari wa Libina ca ma saa to ki woolo pe na.

³⁰ A Yawe Yennèlè lè si Libina ca konaa ki wunlunana wi le fun Izirayeli woolo pe kèè. A pè si ca ki ya tokobi ni ma ca woolo pe ni fuun pe gbo ma pe kò, pe sila lere kpè wo yaga yinwege na. Nga pàa pye Zheriko ca wunlunana wi na, ko nunḡba ko pàa pye ki wunlunana wi na fun.

³¹ Kona, a Zhozuwe wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pè si yiri wa Libina ca ma kari wa Lakishi ca, ma saa yere malinje na wa ca ki yege, mée to ki na.

³² A Yawe Yennèlè lè si Lakishi ca ki le Izirayeli woolo pe kèè. A pè sigi shò maga ta pilige shyen wogo ki na, mée ki ya tokobi ni, ma ca woolo pe ni fuun pe gbo ma pe kò, paa yege nga na pàa ki pye Libina ca ki na we.

³³ Ki sanga wi ni, a Gezeri ca wunlunana Oramu wì si pan mbe saga Lakishi ca ki na. Èn fò, a Zhozuwe wì si wo naa wi malingbòonlò pe ni fuun pe gbo. Wi sila wa kpè yaga pe ni yinwege na.

³⁴ Kona, a Zhozuwe wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pè si yiri wa Lakishi ca mée kari wa Egilon ca, ma saa yere malinje wi na wa ca ki yege, mée to ki na.

³⁵ A pè si ca ki shò maga ta ki pilige nunḡba ki ni, maga ya tokobi ni, ma ca woolo pe ni fuun pe gbo ma pe kò pilige nunḡba ki ni, paa yege nga na pàa ki pye Lakishi ca ki na we.

³⁶ Kona, a Zhozuwe wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pè si yiri wa Egilon ca ma kari wa Eburon ca ma saa to ki na.

³⁷ A pè si ca ki shò maga ta, mée ki wunlunana wi gbo konaa ca woolo pe ni fuun pe ni. Pàa kanḡgara na cara ti shò mari ta fun, mari woolo pe ni fuun pe gbo ma pe kò. Lere kpè sila koro yinwege na, paa yege nga na pàa ki pye wa Egilon ca we. Zhozuwe wila ca ko naa ca woolo pe ni fuun pe tongo ma pe kò, wi sila wa kpè yaga yinwege na.

³⁸ Ko punḡo na, a Zhozuwe wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pè si songoro ma pan wa Debiri ca, mée to ki na.

³⁹ A pè si ca ki shò maga ta ma pinlè ki kanḡgara na cara ti ni, mée wunlunana wi yigi. A pè si cara ti ya tokobi ni, ma cara ti woolo pe ni fuun pe gbo ma pe kò. Pe sila lere kpè yaga yinwege na. Nga Zhozuwe wila pye Eburon naa Libina cara to naa ti wunlumbolo pe na, ko nunḡba ko wila pye Debiri ca naa ki wunlunana wi na.

⁴⁰ Zhozuwe wila ya ki tara ti ni fuun ti ni mari shò. Wunlumbolo mbele fuun pàa pye ma cèn wa yanwira tara ti ni, wila pe gbòn ma ya pe ni, naa mbele pàa pye ma cèn wa Negev tara pe ni, naa yanwira tigiwen tara to naa yanwira tigiwen lara ti na pe ni. Wì sila lere kpè wo yaga yinwege na. Wila yaara nda fuun tila pye yinwege na ti tongo mari kò pew, paa yege nga na Yawe Yennèlè, Izirayeli woolo Yennèlè làa ki yo maa kan we.

⁴¹ Wila leele pe gbo maga le wa Kadeshi Barineya tara, fò ma saa gbòn wa Gaza ca ki na, naa Gosheni ca[†] tara ti ni fuun, fò ma saa gbòn wa Gabawon ca ki na.

[†] 10:41 10:41: Gosheni ca nga ki senre ti yo laga ki verise na wi ni ki yen ki ye Gosheni tara nda ti senre ti yo wa Ezhipiti tara ti ni; Zhene 45:10; 47:1,11,27.

⁴² Zhozuwe wila ki wunlumbolo pe ni fuun pe gbɔn ma ya pe ni yɔnlɔ nungba, mɛɛ pe tara ti shɔ pe yeri mari ta, katugu Yawe Yɛnnɛlɛ, Izirayeli woolo Yɛnnɛlɛ lɔa pye na malaga ki gbɔn Izirayeli woolo pe kan.

⁴³ Ko punɔ na, a Zhozuwe wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pɛ si sɔngɔ ma kari wa paara yinre cɛnsaga ki ni, wa Giligali ca.

11

*Zhozuwe wila malaga gbɔn
ma ya Kana tara ti yɔnlɔparawa
kamɛngɛ kɛɛ wunlumbolo pe ni*

¹ Naa Hazɔri ca wunlunɔna Yabini wila kaa ki logo ma yo Zhozuwe wila malaga ki gbɔn ma ya, a wi si leele tun wa Mado ca wunlunɔna Yobabu, naa Shimiron ca konaa Akishafu ca wunlumbolo pe yeri.

² Wunlumbolo mbele paa pye ma cɛn wa yanwiga tara ti ni, wa yɔnlɔparawa kamɛngɛ kɛɛ yeri, konaa wa Araba tara ti ni, wa Kinereti† logbɔgo ki yɔnlɔparawa kalige kɛɛ yeri, naa wa yanwira tigiwen tara ti ni, konaa wa tinndi wi na, wa Dɔri ca ki tanla, wa yɔnlɔ tosaga yeri, wila tun pe yeri fun.

³ Kana tara fɛnnɛ mbele paa pye ma cɛn wa yɔnlɔ yirisaga naa yɔnlɔ tosaga yeri, poro naa Amɔri cɛnlɛ woolo, naa Heti cɛnlɛ woolo, naa Perezi cɛnlɛ woolo, naa Zhebusi cɛnlɛ woolo mbele paa pye ma cɛn wa yanwiga laga ki ni, konaa Hevi cɛnlɛ woolo mbele paa pye ma cɛn wa ɛrimo yanwira ti tanla, wa Mizipa tara, wila tun pe yeri fun.

⁴ A ki wunlumbolo pe ni fuun pɛ si yiri pe malingbɔɔnlɔ pe ni fuun pe ni. Paa legɛ jɛngɛ paa kɔgojɛ yɔn taambugo ki yɛn. Pe shɔnye naa malaga gbɔnwotoroyɛ paa legɛ fɔ jɛngɛ.

⁵ A ki wunlumbolo pe ni fuun pɛ si gbogolo nungba mɛɛ kari ma saa yere malinjɛ na wa laga nga paa pye na yinri Merɔmu ki tɔnmɔ pi yɔn na, mbe ta mbe to Izirayeli woolo pe na.

⁶ A Yawe Yɛnnɛlɛ li si Zhozuwe wi pye fɔ: «Maga ka fyɛ pe yɛgɛ, katugu goto anmɛ yɛgɛ, mi yaa pe ni fuun pe le Izirayeli woolo pe kɛɛ, pe yaa pye mbe wɛlegɛ mbe ku. Ma pe shɔnye pe pannda ti kɔɔnlɔ, ma pe wotoroyɛ pe sogo.»

⁷ Ki pye ma, a Zhozuwe wo naa wi malingbɔɔnlɔ pe ni, pɛ si kari mɛɛ saa pe juguyɛ pe fɔ ma to pe na wa Merɔmu laga tɔnmɔ pi tanla, ma malaga gbɔn pe ni.

⁸ A Yawe Yɛnnɛlɛ li si pe le Izirayeli woolo pe kɛɛ. A Izirayeli woolo pɛ si pe gbo, ma taga pe na, na pe puro fɔ ma saa gbɔn wa Sidɔn kagbɔgo ki na; fɔ wa Misirefɔti Mayimu laga ki na; fɔ ma saa gbɔn wa Mizipe tara gbunlundɛgɛ ki na. A pɛ si pe gbo ma pe kɔ. Pe sila lere kpɛ wo yaga pe ni.

⁹ Nga Yawe Yɛnnɛlɛ lɔa yo Zhozuwe wi kan, a wi sigi pye pe na. Wila pe shɔnye pe pannda ti kɔɔnlɔ ma pe wotoroyɛ pe sogo.

*Zhozuwe wila wunlumbolo
mbele paa gbogolo
pe cara ti shɔ mari ta*

† 11:2 11.2: Kinereti na sɛnrɛ ti yo laga ki verise na wi ni, pele maa ki jate ma yo ca layi, nga kila pye wa logbɔgo ki yɔn na.

¹⁰ Ki sanga nungba wi ni, Zhozuwe wi songorosaga, a wi si Hazori ca ki sho maga ta, mee ki wunlunana wi gbo tokobi ni. Faa ki ca ko kila pye ki lara ti ni fuun ti wunluwo ca ye.

¹¹ A wi si ti a pe ca woolo pe gbo tokobi ni, ma pe tongo ma pe ko, pe sila wa kpe yaga. Ko pungo na, a wi si ca ki sogo.

¹² Wunlumbolo mbele fuun paa gbogolo, Zhozuwe wila pe cara ti sho mari ta, ma wunlumbolo pe gbo tokobi ni. Wila cara ti woolo pe tongo pew ma pe ko, paa yege nga na Yawe Yennele li tunmbyee Moyisi wila ki yo we.

¹³ Ma si yala, cara nda tila pye wa tinndiye pe na, Izirayeli woolo pe sila ko ka kpe sogo, kaawo Hazori ca nga Zhozuwe wila ti a pe sogo ko.

¹⁴ A Izirayeli woolo pe si ki cara ti yarijende pyew naa ti yaayoro ti koli mari ta, een fo, paa leele pe ni fuun pe gbo tokobi ni ma pe ko, pe sila lere kpe wo yaga.

¹⁵ Senre nda Yawe Yennele laa yo li tunmbyee Moyisi wi kan, Moyisi wila ti yo Zhozuwe wi kan. A Zhozuwe wi sigi pye ma. Senre nda fuun Yawe Yennele laa yo Moyisi wi kan, wi sila ta kpe yaga na wii tanga ti na.

Tara nda Zhozuwe wila sho ma ta

¹⁶ Pa Zhozuwe wila tara ti ni fuun ti sho mari ta yeen, to ti yen yanwiga laga ye, naa Negevu tara ti ni fuun, naa Gosheni tara ti ni fuun, naa yanwira tigiwen tara ti ni, naa Araba tara ti ni, naa Izirayeli yanwira tara ti ni konaa ti funwa lara falafala ti ni, wa yonloparawa kamenge kee yeri.

¹⁷ Wila wunlumbolo pe ni fuun pe yigi ma pe gbo, poro mbele paa pye ma cen wa tara nda tila le wa Alaki yanwiga ki na, wa Seyiri tara ti tanla, wa yonloparawa kalige kee yeri, fo ma saa gbɔn wa Baali Gadi tara ti na, wa Liban tara yanwiga ki gbunlundege ki ni, wa Erimo yanwira ti tanla, wa yonloparawa kamenge kee yeri.

¹⁸ Zhozuwe wila malaga ki gbɔn ki wunlumbolo pe ni, fo ma yegele legere pye ki na.

¹⁹ Ca ka kpe woolo sila yeyinge lagaja Izirayeli woolo pe ni, kaawo Hevi cenle woolo mbele paa pye ma cen wa Gabawon ca poro. Mbe wo ko ca woolo poro ni, Izirayeli woolo paa malaga ki gbɔn ma cara sannda pyew ti sho mari ta.

²⁰ Katugu Yawe Yennele lo jate laa ki tara woolo pe koto ro ti ngban ngban pe na, a paa malaga gbɔn Izirayeli woolo pe ni, jango poro mbe ta pe pe gbo pe pe ko. Izirayeli woolo pe pe gbo paga ka pe yinriwe ta, mbe pe ko pew mbe pe wo wa, paa yege nga na Yawe Yennele laa ki yo Moyisi wi kan we†.

²¹ Ki sanga nungba wi ni, a Zhozuwe wi si kari ma saa Anaki setirige piile pe gbo ma pe ko, poro la pye ma cen wa yanwira ti na, wa Eburon ca, naa Debiri ca, naa Anabu ca konaa wa Zhuda yanwiga naa Izirayeli yanwiga tara ti ni. Zhozuwe wila pe gbo ma pe cara ti tongo pew.

²² Anaki setirige pyo wa kpe sila koro wa Izirayeli tara, kaawo wa Gaza, naa Gati konaa Asidodi cara ti ni.

²³ Ki pye ma, a Zhozuwe wi si fannga ta ma tara ti ni fuun ti sho, paa yege nga na Yawe Yennele laa ki yo Moyisi wi kan we. A wi siri kan Izirayeli woolo pe yeri korogo, mari yelee pe cengele ke na, pe ni fuun naa pe tasaga. A malaga ki si ko wa tara ti ni, a leele paa wogo.

† 11:20 11:20: Dete 7.16

12

*Wunlumbolo mbele Izirayeli
woolo pàa malaga ki gbòn
ma ya pe ni*

¹ Wunlumbolo mbele Izirayeli woolo pàa malaga ki gbòn ma ya pe ni wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga yeri, ma pe tara ti sho pe yeri, maga le wa Arino lafogo ki na fo ma saa gbòn wa Erimo yanwira ti na, ko koro wo yen Araba tara ti ni fuun wa yonlo yirisaga kee yeri, pe mere ti nda:

² Wi kongbanna wo lawi na Amori cenle woolo pe wunlunana Sihon. Pa wila pye ma cen wa Eshibon ca. Wila pye wunluwo pi na tara nda go na, tila le wa Aroyeri ca ki na, ma pinle Arino gbunlundege ki walaga ni, naa Galaadi tara ti walaga ni, fo ma saa gbòn wa Yaboki lafogo ki na, ko nga kila pye na Amo cenle woolo pe tara ti konlo li nari we.

³ Wila pye wunluwo pi na fun Araba tara ti go na wa yonlo yirisaga kee yeri, maga le wa Zhenezareti logbogo ki na, fo ma saa gbòn wa Kogojе kuwo wi na, ma wa wa Beti Yeshimoti ca ki yeri, fo ma saa gbòn wa Pisiga yanwiga ki tigiwen pi na, wa yonloparawa kalige kee yeri.

⁴ Izirayeli woolo pàa Bazan tara wunlunana Ogi wi tara ti sho fun. Erefayi cenle woolo mbele pàa koro, wo wa lawi. Pa wila pye ma cen wa Ashitaroti ca konaa Edireyi ca ki ni.

⁵ Wila pye wunluwo pi na tara nda go na, to tila pye Erimo yanwira to naa Salika tara, naa Bazan tara ti ni fuun, fo ma saa gbòn wa Geshuri tara fenne naa Maaka tara fenne pe tara kongolo ke na, naa Galaadi tara ti walaga ni, fo ma saa gbòn wa Eshibon ca wunlunana Sihon wi tara konlo li na[†].

⁶ Yawe Yennele li tunmbyee Moyisi wo naa Izirayeli woolo pe ni, pàa malaga gbòn ma ya ki wunlumbolo pe ni. A Moyisi wi si pe tara ti kan Uruben cenle woolo, naa Gadi cenle woolo konaa Manase cenle li walaga woolo pe yeri ti pye pe woro[†].

⁷ Wunlumbolo mbele pàa pye wa Zhuriden gbaan wi yonlo tosaga yeri, a Zhouwe wo naa Izirayeli woolo pe ni, pe malaga gbòn ma ya pe ni, poro wele yeen. Pa pe tara tila le wa Baali Gadi ca ki na, wa Liban tara yanwiga gbunlundege ki ni, fo ma saa gbòn wa Alaki yanwiga ki na, ko nga ki le ma yagara ma kari wa Seyiri tara ti yeri we. A Zhouwe wi sigi tara ti kan Izirayeli cengele ke yeri ti pye ke woro, ma siri yeele cengele ke ni fuun nungba nungba ke na.

⁸ Ko tara to tila pye yanwira tara re, naa yanwira tigiwen tara ti ni, naa Araba tara ti ni, naa yanwiga tigiwen lara ti ni, naa Zhuda tara gbini wi ni konaa Negevu tara ti ni. Heti cenle woolo, naa Amori cenle woolo, naa Kana tara fenne, naa Perezi cenle woolo, naa Hevi cenle woolo konaa Zhebusi cenle woolo pa pàa pye ma cen wa ki tara ti ni.

⁹ Pàa ya wunlumbolo mbele ni, poro la wele Zheriko ca wunlunana we, naa Ayi ca wunlunana wi ni, wa Beteli ca ki tanla;

¹⁰ naa Zheruzalemu ca wunlunana wi ni, naa Eburon ca wunlunana wi ni;

¹¹ naa Yarimuti ca wunlunana wi ni, naa Lakishi ca wunlunana wi ni;

¹² naa Egilon ca wunlunana wi ni, naa Gezeri ca wunlunana wi ni;

¹³ naa Debiri ca wunlunana wi ni, naa Gederi ca wunlunana wi ni;

- ¹⁴ naa Orima ca wunlunana wi ni, naa Aradi ca wunlunana wi ni;
¹⁵ naa Libina ca wunlunana wi ni, naa Adulamu ca wunlunana wi ni;
¹⁶ naa Makeda ca wunlunana wi ni, naa Beteli ca wunlunana wi ni;
¹⁷ naa Tapuwa ca wunlunana wi ni, naa Eferi ca wunlunana wi ni;
¹⁸ naa Afeki ca wunlunana wi ni, naa Lasharon ca wunlunana wi ni;
¹⁹ naa Mado ca wunlunana wi ni, naa Hazori ca wunlunana wi ni;
²⁰ naa Shimiron Meron ca wunlunana wi ni, naa Akishafu ca wunlunana wi ni;
²¹ naa Taanaki ca wunlunana wi ni, naa Megido ca wunlunana wi ni;
²² naa Kedeshi ca wunlunana wi ni, naa Yokineyamu ca wunlunana wi ni, wa Karimeli yanwira ti na;
²³ naa Dori ca wunlunana wi ni, wa Dori tinndi wi na, naa Goyimu ca wunlunana wi ni, wa Giligali† ca ki tanla;
²⁴ konaa Tiriza ca wunlunana wi ni. Ki wunlumbolo pe ni fuun paa pye wunlumbolo nafa ma yiri ke ma yiri nungba.

TARA TI YELEKALA

13

13-21

Kana tara ti lara nda tila koro

Izirayeli woolo peri sho peri ta

¹ Koni Zhozuwe wila le fo jenge. Pilige ka, a Yawe Yenjele li suu pye fo: «Wele, ma le yingo fo jenge, ma si yala, tara nda ti koro mbe sho mbe ta bere, ti gbogo.

² Tara nda ti koro mbe sho mbe ta, to ti yen Filisiti tara fenne pe tara ti ni fuun, naa Geshuri tara fenne pe woro ti ni.

³ Pa ti le wa Shikori gbaan njege ki na, ko nga ki maa fuun na toro wa Ezhipiti tara ti yesinne na, fo ma saa gbɔn wa Ekiron ca tara ti na, wa yonloparawa kamege kee yeri. Ko tara nda to ti ni fuun to yen na jate paa Kana tara yen. Filisiti tara fenne pe wunlumbolo kangurugo paa pye ma cen cara nda ni, pa tila pye wa. To ti yen Gaza, naa Asidodi, naa Asikalon naa Gati konaa Ekiron cara re. Avi cenle woolo paa pye ma cen wa ti ni fun, wa yonloparawa kalige kee yeri.

⁴ Kana tara fenne pe tara ti ni fuun ti koro mbe sho mbe ta fun, mbege le wa Meyara laga ki na, ko nga ki yen Sidon ca fenne pe wogo, fo sa gbɔn wa Afeki ca ki na, wa Amori cenle woolo pe tara ti konlo li na;

⁵ mbe pinle Gebali tara woolo pe tara ti ni, naa Liban tara ti yonlo yirisaga kee ki ni fuun ki ni, mbege le wa Baali Gadi tara ti na wa Erimo yanwira ti tanla, fo sa gbɔn wa Lebo Hamati ca ki na;

⁶ konaa yanwira tara nda fuun ti yen Liban tara naa Misirefoti Mayimu logo ki ni ti sogowo pi ni, to nda Sidon ca fenne pe yen ma cen wa ti ni we. Sanga o sanga Izirayeli woolo pe kaa kee yege, mi yaa la ki tara woolo pe puro la pe yinrigi wa pe yege. Ma pete gbɔn maga tara ti yege Izirayeli woolo pe na gben, ti pye pe korogo, paa yege nga na migi yo ma kan we†.

⁷ «Ki kala na, ki tara nda mari yege cengele kolojere koro naa Manase cenle li walaga woolo mbele pe fa tara ta ta pe na, ti pye pe woro.»

† 12:23 12:23: Ki Giligali ca nga ki yaa pye ki ye Giligali ca nga kila pye wa Zheriko ca ki tanla ki ni. Gireki senre sewe lee wi yen naga nari ma yo ki Giligali ca nga ki yaa pye ko kila pye wa Galile tara. † 13:6 13:6: Nombu 33.54

*Tara nda wa Zhuriden gbaan
wi yonlo yirisaga kee yeri
ti yeelekala*

⁸ Manase cenle li walaga kongbannga ki woolo poro naa Uruben cenle woolo pe ni, naa Gadi cenle woolo pe ni, paa tara ta ta korogo mako wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga yeri. Yawe Yennele li tunmbyee Moyisi wo wila ti kan pe yeri†.

⁹ Tila le wa Aroyeri ca ki na, wa Arino lafogo ki yon na, fo ma saa gbon wa ca nga ki yen wa gbunlundegbe ki nandogomo ki na, konaa Medeba funwa laga falafala ki ni fuun ki ni, fo ma saa gbon wa Dibon ca ki na;

¹⁰ konaa Amori cenle woolo pe wunlunana Sihon na wila pye ma cen wa Eshibon ca wi cara ti ni fuun ti ni, fo ma saa gbon wa Amo cenle woolo pe tara konlo li na.

¹¹ Tila Galaadi tara ti pinle fun, naa Geshuri tara fenne naa Maaka tara fenne pe tara ti ni, naa Erimo yanwira to naa Bazan tara ti ni fuun ti ni, fo ma saa gbon wa Salika tara ti na.

¹² Bazan tara to tila pye wunlunana Ogi wi tara ti ni fuun. Wo nungba wila koro ma yiri wa Erefayi cenle li ni. Wila pye ma cen wa Ashitaroti ca naa Edireyi ca ki ni. Moyisi wila malaga gbon ma ya ki wunlumbolo pe ni, mee pe tara ti sho pe yeri.

¹³ Konaa ki ni fuun, Izirayeli woolo pe sila Geshuri tara fenne naa Maaka tara fenne pe puro mbe pe yirige; ki kala na, pe koro ma cen wa Izirayeli woolo pe sogowo fo ma pan ma gbon nala.

¹⁴ Levi cenle lo nungba laa koro Moyisi wi sila tara kan li yeri korogo. Een fo, saara sogoworo nda pe ma wo Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li yeri, pa pe tasaga ki yaa la yinrigi wa ti ni, paa yegbe nga na laa ki yo Moyisi wi kan we†.

Uruben cenle woolo pe tara re

¹⁵ Tara nda Moyisi wila kan Uruben cenle woolo pe yeri ma yala pe setiriye yi ni

¹⁶ tila le wa Aroyeri ca ki na, wa yonloparawa kalige kee yeri, wa Arino lafogo ki yon na, konaa wa ca nga kila pye wa ki gbunlundegbe ki nandogomo ki na; naa funwa laga falafala nga fuun kila pye ma Medeba ca ki maga ki ni,

¹⁷ naa Eshibon ca konaa ki funwa laga falafala ki cara ti ni fuun ti ni. To lari nda Dibon, naa Bamoti Baali, naa Beti Baali Meyon,

¹⁸ naa Yaza, naa Kedemoti, naa Mefaati,

¹⁹ naa Kiriyatayimu, naa Sibima, naa Zereti Ashahari ca ki ni wa yanwiga ki na, ko nga ki yagara ma yiri gbunlundegbe ki go na we;

²⁰ naa Beti Pewori, naa Pisiga yanwiga tigiwen lara ti ni konaa Beti Yeshimoti ca ki ni,

²¹ ma pinle cara nda fuun tila pye wa funwa laga falafala ki ni ti ni, naa Amori cenle woolo pe wunlunana Sihon na wila pye ma cen wa Eshibon ca wi wunluwo tara ti ni fuun ti ni. Moyisi wila Sihon wi gbo ma pinle Madiyan tara fenne teele mbele paa go sogo maa kan pe ni. Paa pye ma cen wa tara ti ni. Poro la wele Evi, naa Erekeu, naa Zuri, naa Huri konaa Ereba.

† 13:8 13.8: Nombu 32.33; Dete 3.12 † 13:14 13.14: Dete 18.1-2

²² Izirayeli woolo pàa leele mbele gbo tokobi wi ni, Bewori pinambyo Balaamu ña wila pye na jële, wila pye pe ni.

²³ Uruben setirige piile pe tara ti kònlò lo làa pye Zhuriden gbaan wo naa tara nda tìla pye mari maga ti ni. Tara nda tìla yēēle Uruben cēnlē woolo pe na, ma yala pe setiriye yi ni, ma pinlē ti cagboro naa ti kapire ti ni, to lari yēen.

Gadi cēnlē woolo pe tara re

²⁴ Moyisi wila Gadi cēnlē woolo pe tasaga kan pe yeri, ma yala pe setiriye yi ni.

²⁵ Tara nda pàa ta to tìla pye Yayezeri ca tara re, naa Galaadi tara cara ti ni fuun, konaa Amō cēnlē pe tara ti walaga ni, fō ma saa gbōn wa Aroyeri ca ki na, wa Araba ca ki tanla.

²⁶ Tìla lē wa Eshibōn ca ki na fō ma saa gbōn wa Aramati Mizipe ca ko naa Betonimu ca ki na, konaa maga lē wa Mahanayimu ca ki na fō ma saa gbōn wa Debiri ca tara ti kònlò li na.

²⁷ Wa Zhuriden gbaan gbunlundege ki ni, tìla Bēti Haramu ca ki pinlē, naa Bēti Nimira ca, naa Sukōti ca konaa Zafōn ca ki ni; to tìla pye Eshibōn ca wunlunaña Sihōn wi wunluwo tara ti cara sannda re. Ki tara tìla pye wa Zhuriden gbaan wi yōnlò yirisaga yeri, ma pye tara ti kònlò, fō ma saa gbōn wa Zhenezareti logbogo ki na.

²⁸ Tara nda tìla yēēle Gadi cēnlē woolo pe na, ma yala pe setiriye yi ni, ma pinlē ti cagboro naa ti kapire ti ni, to lari yēen.

Tara nda tìla kan Manase cēnlē li walaga woolo pe yeri

²⁹ Moyisi wila Manase cēnlē li walaga woolo pe tasaga kan pe yeri, ma yala pe setiriye yi ni.

³⁰ Tara nda pàa ta tìla lē wa Mahanayimu ca[†] ki na, ma pinlē Bazan tara ti ni fuun ti ni, to nda tìla pye Bazan tara wunlunaña Ōgi wi wunluwo tara ti ni fuun ti ni we, ma pinlē naña ña pàa pye na yinri Yayiiri wi kapire nafa taanri ti ni, wa Bazan tara;

³¹ naa Galaadi tara ti walaga ni, ma pinlē Ashitarōti naa Edireyi cara ti ni, to tìla pye faa Bazan tara wunlunaña Ōgi wi wunluwo cagboro re. Ki tara ti ni fuun tìla kan Manase wi pinambyo Makiri wi setirige piile pe walaga yeri, ma yala pe setiriye yi ni.

³² Ki tara nda to Moyisi wila yēēle, maa ta wa Mowabu tara funwa lara falafala ti ni, wa Zhuriden gbaan wi yōnlò yirisaga kēē yeri, wa Zheriko ca ki yesinme na.

³³ Wi sila tara kan Levi cēnlē woolo poro yeri, ēēn fō, Yawe Yēnṣeḷe, Izirayeli woolo Yēnṣeḷe lo làa pye pe kōrogo ye[†].

14

Tara nda wa Zhuriden gbaan wi yōnlò tosaga kēē yeri ti yēēlekala

[†] **13:30 13:30:** Manase cēnlē li walaga ki woolo pàa tara nda ta, Mahanayimu ca ko kila pye ti kònlò lē wa yōnlòparawa kalige kēē yeri. [†] **13:33 13:33:** Yawe Yēnṣeḷe lo làa pye pe kōrogo ye, konaa saara yaara nda Izirayeli woolo pe yaa la paan ti ni, ti pye pe tasaga: Ko kōro wo yēn fō pe yaa la tunngo piin li kan; Nombu 18.20; Dete 18.2.

¹ Tara nda Izirayeli woolo pàa ta wa Kana tara ti ni kòrògò tori nda yeen. Saraga wòfò Eleyazari wo naa Nuni pinambyò Zhozuwe wi ni, naa Izirayeli cengele ke seye teele pe ni, poro pàa ti yeele pe na.

² Pàa pète gbòn maga tara ti yeele cengele kolojere naa cènle na li walaga ki woolo pe sila pe tasaga ta pe na, paa yege nga na Yawe Yennele làa ki kono kan Moyisi wi yeri ma yo pege pye we†.

³ Moyisi wila cengele shyen naa cènle nungba walaga woolo kan pe kòrògò ni makò wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga yeri. Eén fò, wi sila tara kan kòrògò Levi setirige piile poro yeri.

⁴ Katugu Zhozufu pinambiile shyen, Manase naa Efrayimu pàa poro jiri paa cengele shyen yen ma pe taga wa. Ki kala na, pe sila tara ta kan Levi setirige piile pe yeri wa Kana tara, kaawò cara tari pàa kan pe yeri pe cèn wa ti ni, ma pinle lara nda tila pye mari maga ti ni, ti pye pe yaayoro ti kasara naa pe yarijende ti tegesara†.

⁵ Pa Izirayeli woolo pàa ki pye yeen ma tara ti yeele, paa yege nga na Yawe Yennele làa ki yo Moyisi wi kan we.

Pàa Eburon ca ki kan Kalebu wi yeri

⁶ Pilige ka, a Zhuda cènle woolo pèle si pan Zhozuwe wi kòrògò wa Giligali ca. A Yefune pinambyò Kalebu ña wila pye Kenazi setirige pyò, wi si Zhozuwe wi pye fò: «Ñga Yawe Yennele làa yo li tunmbyee Moyisi wi kan mi naa mboro we senre na, ma we ta wa Kadeshi Barineya tara, nde màga jen†.

⁷ Kila yala mì ta ye le nafa shyen, a Yawe Yennele li tunmbyee Moyisi wi silan tun ma yiri wa Kadeshi Barineya tara, mbe pan mbege tara nda yeen ti kagala ke yewe mbe ke jen. Naa mila kaa songorò ma kari, kagala ñgele mila yan, a mì si ke yege yo wi kan nawa jatere jenne ni.

⁸ Ma si yala, nambala mbele pàa pinle na ni, pàa leele pe kotogo ki gbo pe na, een fò, mì wo na, mì taga Yawe Yennele, na Yennele li na, na nawa pi ni fuun pi ni†.

⁹ Ki pillige ki ni, a Moyisi wì si wugu ma yo fò: «Kaselege ko na, tara nda mà saa yanri mari kagala ke yewe ma ke jen, ti yaa ka pye mboro naa ma setirige piile ye woro fò sanga pyew, katugu mà taga Yawe Yennele, na Yennele li na, ma nawa pi ni fuun pi ni†.»

¹⁰ Koni, kì ta ye le nafa shyen ma yiri kangurugo male ligi senre ti yo Moyisi wi kan, sanga ña ni woro Izirayeli woolo wàa pye na tanri wa gbinri wi ni we. Yawe Yennele lilan yaga yinwege na, ma yala li yon fòlò na làa le na yeri li ni. Wele, mì ta ye le nafa tije ma yiri kangurugo yingò.

¹¹ Mi yen fannga ni bere paa yege nga na mila pye fannga ni, sanga ña ni Moyisi wila na tun we. Fannga yen na ni paa faa wi yen, mbe ya mbe malaga gbòn nakoma mbaa kagala ke ni fuun piin.

¹² Ki kala na, yanwiga tara laga nga Yawe Yennele làa yon fòlò kòn mbe kan na yeri ki sanga wi ni, ki kan na yeri yingò. Ki sanga wi ni, màa sigi logo ma yo letitconro, Anaki setirige piile wele, pe yen ma cèn wa ki laga ki cagboro gboro ti ni, to nda malaga sigemboro yen mari maga we. Na

† **14:2 14.1-2:** Nombu 26.52-56; 34.13 † **14:4 4.3-4:** Levi setirige piile pàa pe jiri ma pe pinle Zhakòbu pinambiile pe ni, een fò naa pàa tara ti yeele pe sila tara ta ta paa kòrògò yen. Zhozufu pinambiile Manase naa Efrayimu poro pàa tara ta ta kòrògò pe yonlo; Nombu 32.33; 34.14-15; Dete 3.12-17. † **14:6 14.6:** Nombu 14.30 † **14:8 14.7-8:** Nombu 13.1-30 † **14:9 14.9:** Nombu 14.24

Yawe Yenjele liga na saga, mi yaa pe puro mbe pe yirige wa, paa yage nga na laa ki yo we.»

¹³ Kona, a Zhouwe wi si duwaw pye Yefune pinambyo Kalebu wi kan, mee Eburon ca ki kan wi yeri korogo.

¹⁴ Ki kala na, Yefune pinambyo Kalebu na wila pye Kenazi setirige pyo, Eburon ca ki pye wi setirige piile pe korogo, ali ma pan ma gbon nala, katugu wila taga Yawe Yenjele, Izirayeli woolo Yenjele li na, wi nawa pi ni fuun pi ni.

¹⁵ Faa, paa pye na Eburon ca ki yinri Kiriya Ariba. Ariba wo wila pye Anaki setirige piile pe ni fuun pe megbogofa we.

Kona, a malaga ki si ko wa tara ti ni.

15

Zhuda cenle woolo pe tara re

¹ Tara nda paa pete gbon ma kan Zhuda cenle woolo pe yeri, ma yala pe setirye yi ni, tila le ma gbogo ma kari wa yonloparawa kalige kee ki yeri, ma saa gbon fo wa Edomu tara ti konlo li na, wa Zen gbinri wi na, wa yonloparawa kalige kee yeri, fo wa tara nda wa yonloparawa kalige kee yeri ti kosaga ki na.

² Pe tara ti konlo na wa yonloparawa kalige kee yeri, laa le wa tara ti laga nga ki kunnu ma ye wa Kogojе kuwo wi ni ki na, wa yonloparawa kalige kee yeri,

³ mee toro ma yiri wa Akirabimu tinndi wi yonloparawa kalige kee yeri, ma sin wa Zen gbinri wi ni, ma saa toro wa Kadeshi Barineya tara ti yonloparawa kalige kee yeri, mee kari wa Heziron ca ki yeri fo ma saa gbon wa Adari ca ki na; kona mee ke ma kari wa Karika ca ki yeri.

⁴ Mbe le lema, a li si toro ma yiri wa Azimo ca, ma saa gbon wa Eshipiti tara lafogo ki na, mee toro ma saa gbon wa Mediterane kogojе wi na. Pe tara ti konlo lo lali yeen wa yonloparawa kalige kee ki yeri.

⁵ Wa yonlo yirisaga yeri, Kogojе kuwo wo wila pye tara ti konlo le, fo ma saa gbon wa laga nga Zhuriden gbaan wi maa fuun na yiin wa wi ni ki na.

Wa yonloparawa kamejje kee yeri, tara konlo laa le wa Zhuriden gbaan wo naa Kogojе kuwo wi ni pe filisaga ki na,

⁶ mee toro ma kari wa Beti Ogila ca ki yeri, ma saa toro wa Beti Araba ca ki yonloparawa kamejje kee yeri, fo ma saa gbon wa sindelege nga paa pye na yinri Bohan ki na. Bohan wo la pye Uruben setirige pyo.

⁷ Ko punjo na, a tara ti konlo li si le wa Akori gbunlundege ki ni ma kari wa Debiri ca ki yeri, mee sin ma kari wa yonloparawa kamejje kee yeri, wa Giligali ca ki yeri, wa tinndi na paa pye na yinri Adumimu wi yesinne na, ma wa lafogo ki yonloparawa kalige kee yeri. Kona, a li si toro wa Eni Shemeshi ca tonno laga ki tanla ma saa gbon wa Eni Orogweli ca ki na,

⁸ mee toro wa Beni Hinomu gbunlundege ki ni, wa Zhebusi cenle woolo pe yanwiga ki tigiwen pi yonloparawa kalige kee ki yeri, wa laga nga Zheruzalemu ca ki yen we. A li si lugu ma kari wa yanwiga ki go na, ma wa Hinomu gbunlundege ki yonlo tosaga yeri, ma saa gbon Erefayi cenle woolo pe funwa laga falafala ki kosaga ki na, wa yonloparawa kamejje kee ki yeri.

⁹ A tara konlo li si le wa ko yanwiga ko go na, ma ke ma kari wa Nefitowa ca puluyo yi yeri, mee saa gbon wa cara nda tila pye wa Efiron yanwiga

ki na ti na, mɛɛ jɛn ma kɛ ma kari wa Baala ca ki yeri, pàa pye naga yinri fun Kiriyaŋti Yeyarimu.

¹⁰ A li si le le Baala mɛɛ kɛ ma kari wa yonlo tosaŋa yeri, wa Seyiri yanwiga ki yeri, mɛɛ toro wa Yeyarimu yanwiga gbunlundɛɛ ki yonloparawa kamɛnɛ kɛ yeri, pàa pye naga yanwiga ki yinri fun Kesalon yanwiga; kona, a li si tigi ma kari wa Beti Shemeshi ca, mɛɛ saa toro ma kari wa Timina ca.

¹¹ A li si le lema ma kari wa Ekiron ca gbunlundɛɛ ki yonloparawa kamɛnɛ kɛ yeri, mɛɛ kɛ ma kari wa Shikiron ca ki yeri, ma saa toro wa Baala yanwiga ki na, mɛɛ kari wa Yabineyeli ca, ma saa gbɔn wa Mediterane kɔgoje wi na.

¹² Wa yonlo tosaŋa yeri Mediterane kɔgoje wo wila pye tara ti konlo le.

Tara nda tila kan Zhuda cɛnlɛ woolo pe yeri, ma yala pe setiriye yi ni, pa ti kongolo kàa torotoro yɛɛn.

Kalebu wila wi tara ti sho mari ta

¹³ Pàa tara ta kan Yefune pinambyo Kalebu wi yeri wa Zhuda cɛnlɛ woolo pe tara ti ni, paa yɛɛ nɔa na Yawe Yɛnɛɛ lãa ki konɔ kan Zhozuwe wi yeri. Eburon ca ko pàa kan wi yeri, pàa pye naga yinri fun Kiriyaŋti Ariba. Ariba wo wila pye Anaki setirige piile pe tɛɛ we.

¹⁴ A Kalebu wi si saa Anaki setirige piile taanri pe purɔ ma pe yirige wa; pe mɛɛ to lari nda Sheshayi, naa Ahima konaa Talimayi†.

¹⁵ A wi si kaa yiri lema mɛɛ saa to Debiri ca woolo pe na. Faa pàa pye na Debiri ca ki yinri Kiriyaŋti Seferi.

¹⁶ Kona, a Kalebu wi sho fo: «Lere nɔa ka ya mbe Kiriyaŋti Seferi ca woolo pe purɔ mbege sho, mi yaa na sumborombyo Akisa wi kan ki fo wi yeri wuu pɔri wi jo.»

¹⁷ A Kalebu wi nɔsepyo Kenazi wi pinambyo Otiniyeli wi si saa ya ca woolo pe ni maga sho. A Kalebu wi suu sumborombyo Akisa wi kan wi yeri, a wuu pɔri.

¹⁸ Naa Akisa wila ka saa gbɔn wa Otiniyeli wi tanla, a wi si Otiniyeli wi pye ma yo wi kɛɛ laga ka yɛnri wi to Kalebu wi yeri. Kona, a Akisa wi si yiri wa wi sofile wi na ma tigi. A wi to Kalebu wi suu yewe ma yo fo: «Yingi maa jaa?»

¹⁹ A wi suu yon sogo ma yo fo: «Kajɛnɛ pye mala kan, ma puluyo ya kan na yeri, katugu tara laga nɔa mɛ kan na yeri wa yonloparawa kalige kɛ ki yeri, tonno woro wa ti ni.»

Zhuda cɛnlɛ woolo pe tara cara

Kona, a Kalebu wi si gona puluyo yo naa nɔgona puluyo yi kan wi yeri.

²⁰ Tara nda Zhuda cɛnlɛ woolo pàa ta, ma yala pe setiriye yi ni, to lari nda yɛɛn.

²¹ Cara nda tila pye wa Zhuda cɛnlɛ woolo pe tara ti yonloparawa kalige kɛ yeri, wa Edomu tara konlo li tanla, to lari nda: Kabiseyeli, naa Ederi, naa Yaguri,

²² naa Kina, naa Dimona, naa Adada,

²³ naa Kedeshi, naa Hazori, naa Itan,

²⁴ naa Zifu, naa Telɛmu, naa Beyaloti,

²⁵ naa Hazori Hadata, naa Keriyaŋti Hezirɔn, pàa pye naga ca ki yinri naa fun Hazori,

²⁶ naa Amamu, naa Shema, naa Molada,

† 15:14 15.13-14: Kiti 1.20

- 27 naa Hazari Gada, naa Eshimo, naa Beti Paleti,
 28 naa Hazari Shuwali, naa Berisheba, naa Biziyotiya,
 29 naa Baala, naa Iyimu, naa Azemu,
 30 naa Elitoladi, naa Kesili, naa Orima,
 31 naa Zikilagi, naa Madimana, naa Sansana,
 32 naa Lebayoti, naa Shilimu, naa Ayini konaa Irimo. Ki cara ti ni fuun
 tila pye nafa ma yiri kolojere, ma pinle ti kanngara na kapire ti ni.
 33 Cara nda tila pye wa Shefela tara ti ni, to lari nda: Eshitawoli, naa
 Zoreya, naa Ashina,
 34 naa Zanova, naa Eni Ganimu, naa Tapuwa, naa Enamu,
 35 naa Yarimuti, naa Adulamu, naa Soko, naa Azeka,
 36 naa Shaarayimu, naa Aditayimu, naa Geder konaa Gederotayimu. Ki
 cara tila pye ke ma yiri tijere, ma pinle ti kanngara na kapire ti ni.
 37 Cara nda tila taga wa naa, to lari nda: Zena, naa Hadasha, naa Migidali
 Gadi,
 38 naa Dileyan, naa Mizipe, naa Yokiteyeli,
 39 naa Lakishi, naa Bozikati, naa Egilon,
 40 naa Kabon, naa Lamasi, naa Kitilishi,
 41 naa Gederoti, naa Beti Dagon, naa Naama konaa Makeda. Ki cara tila
 pye ke ma yiri kogoloni, ma pinle ti kanngara na kapire ti ni.
 42 Cara nda tila taga wa naa, to lari nda: Libina, naa Eteri, naa Ashan,
 43 naa Yifita, naa Ashina, naa Nezibu,
 44 naa Keyila, naa Akizibu konaa Maresha. Ki cara tila pye kolojere, ma
 pinle ti kanngara na kapire ti ni.
 45 Cara nda tila taga wa naa, to lari nda: Ekiron ca kila pye wa fun ma
 pinle ki kanngara na cara naa ki kapire ti ni.
 46 Naa Asidodi ca ki kanngara na cara ti ni fuun konaa ki kapire ti ni
 fuun ti ni; tila pye Ekiron ca ko naa Mediterane kogoje wi sogowo pi ni.
 47 Naa Asidodi konaa Gaza ma pinle ti cagboro naa ti kapire ti ni, fo ma
 saa gbon wa Ezhipiti tara gbaan njege ki na, fo ma saa gbon wa Mediterane
 kogoje wi na, wo na wila pye tara ti konlo le.
 48 Cara nda tila pye wa yanwira tara lara ti ni, to lari nda: Shamiri, naa
 Yatiri, naa Soko,
 49 naa Dana, naa Kiriyati Sana, paa pye naga ca ki yinri fun Debiri,
 50 naa Anabu, naa Eshitemo, naa Animu,
 51 naa Gosheni, naa Olon konaa Gilo. Ki cara tila pye ke ma yiri nungba,
 ma pinle ti kapire ti ni.
 52 Cara nda tila taga wa naa, to lari nda: Arabu, naa Duma, naa Esheyan,
 53 naa Yanumu, naa Beti Tapuwa, naa Afeka,
 54 naa Umeta, naa Kiriyati Ariba ca nga paa pye na yinri fun Eburon
 konaa Ziyori. Ki cara tila pye kolojere ma pinle ti kanngara na kapire ti
 ni.
 55 Cara nda tila taga wa naa, to lari nda: Mawon, naa Karimeli, naa Zifu,
 naa Yuta,
 56 naa Zhizireyeli, naa Yokideyamu, naa Zanova,
 57 naa Kayen, naa Gibeya konaa Timina. Ki cara tila pye ke, ma pinle ti
 kanngara na kapire ti ni.
 58 Cara nda tila taga wa naa, to lari nda: Aluli, naa Beti Zuri, naa Gedori,
 59 naa Maarati, naa Beti Anoti, naa Elitekon. Ki cara tila pye kogoloni,
 ma pinle ti kanngara na kapire ti ni.

⁶⁰ Cara nda tìla taga wa naa, to lari nda: Kiriyaati Baali ca nga pàa pye na yinri fun Kiriyaati Yeyarimu konaa Araba. Ki cara tìla pye shyen, ma pinle ti kanngara na kapire ti ni.

⁶¹ Cara nda tìla pye wa gbinri wi ni, to lari nda: Beti Araba, naa Miden, naa Sekaka,

⁶² naa Nibishan, naa Iri Amela konaa Eni Gedi. Ki cara tìla pye kogoloni, ma pinle ti kanngara na kapire ti ni.

⁶³ Zhuda setirige piile pe sila ya mbe Zhebusi cenle woolo mbele pàa pye ma cen wa Zheruzalemu ca pe puro mbe pe yirige. Zhebusi cenle woolo pe yen ma cen wa Zhuda cenle woolo pe ni, wa Zheruzalemu ali ma pan ma gbòn nala†.

16

Zhozufu cenle woolo pe tara re

¹ Pàa pète wi gbòn ma tara nda kan Zhozufu setirige piile pe yeri, ti konlo na làa pye wa yonloparawa kalige kée yeri, làa le wa Zhuriden gbaan wi na, wa Zheriko ca ki tanla, wa ca ki puluyo yi yonlo yirisaga yeri. A li si le wa Zheriko ca ki ni, ma lugu yanwiga ki na wa gbinri wi ni, ma wa Beteli ca ki yeri,

² kona mée le le Beteli ma saa gbòn wa Luzi ca ki na, mée toro Ariki cenle woolo pe tara ti konlo li tanla wa Ataroti ca.

³ Ko pungo na, a li si tigi ma kari wa yonlo tosaga yeri, wa Yafeleti setirige piile pe tara konlo li yeri, ma saa gbòn wa Beti Horon ca tara ti na, wa tigiwen pi ni, fo ma saa gbòn wa Gezeri ca ki na, mée saa kan wa Mediterane kogoje wi na.

⁴ Tara nda tìla kan Zhozufu pinambiile Manase naa Efrayimu pe setiriye piile pe yeri, to lari yeen.

Efrayimu cenle woolo pe tara re

⁵ Efrayimu setirige piile pe tara tori nda yeen, ma yala pe setiriye yi ni. Pe tara ti yonlo yirisaga yeri, tara ti konlo làa le wa Ataroti Adari ca ki na, fo ma saa gbòn wa Beti Horon ca, wa go na,

⁶ fo ma saa gbòn wa Mediterane Kogoje wi na. Wa yonloparawa kamenge kée yeri, làa toro wa Mikimetati ca mée ke ma kari yonlo yirisaga kée yeri, ma wa Taanati Silo ca ki yeri, mée yegé le wa Yanowa ca ki yeri.

⁷ A li si le wa Yanowa mée tigi ma kari wa Ataroti ca naa Naara ca ki ni, ma saa gbòn Zheriko ca ki na, mée saa gbòn Zhuriden gbaan wi na.

⁸ A li si le wa Tapuwa ca ma kari wa yonlo tosaga yeri wa Kana lafogo ki ni, mée saa gbòn wa kogoje wi na. Efrayimu cenle woolo pe tara to lari yeen, ma yala pe setiriye yi ni,

⁹ ma pinle ti cagboro naa ti kapire ti ni; to la wo wa Manase cenle woolo pe tara ti ni ma kan pe yeri.

¹⁰ Efrayimu cenle woolo pe sila ya mbe Kana tara fenne mbele pàa pye ma cen wa Gezeri ca pe puro mbe pe yirige. Ki woolo pàa koro ma cen wa Efrayimu cenle woolo pe sogwo ali ma pan ma gbòn nala, a Efrayimu cenle woolo pe si jologo tunndo kan pe yeri†.

† 15:63 15:63: Kiti 1.21; 2 Sami 5.6; 1 Kuro 11.4-5; wunlunana Davidi sanga wi na ko Zhuda cenle woolo pàa ya ma Zhebusi cenle woolo pe cara ti sho mari ta. † 16:10 16:10: Kiti 1.29

17

*Tara nda tila kan
Manase cenle li walaga sannga
ki woolo pe yeri*

¹ Kona, a pè si pɛtɛ gbon ma Manase cenle woolo pe tara kan pe yeri. Manase wo wila pye Zhozufu wi pinambyo kongbanɲa we. Manase pinambyo kongbanɲa Makiri ɲa wila pye Galaadi wi to, konaa ma pye malaga gbonfo welewe, wo wila Galaadi naa Bazan tara ti ta.

² Paa tara kan fun Manase setirige piile sanmbala pe yeri ma yala pe setiriye yi ni. Poro wele Abiyezeri setirige piile, naa Eleki setirige piile, naa Asiriyeli setirige piile, naa Sishemu setirige piile, naa Eferi setirige piile konaa Shemida setirige piile pe ni. Poro paa pye Zhozufu wi pinambyo Manase wi pinambiile wele.

³ Eferi pinambyo Zelofadi wo sila pinambiile se. Sumborombiile wila se, pe mɛrɛ to lari nda: Mala, naa Nowa, naa Ogila, naa Milika konaa Tiriza. Ɔrima to wo lawi ɲa Galaadi; Galaadi to wo lawi ɲa Makiri; Makiri to wo lawi ɲa Manase.

⁴ A ki sumborombiile pè si kari ma saa saraga wofɔ Eleyazari wi yan, naa Nuni pinambyo Zhozuwe wo naa Izirayeli woolo teele pe ni, mɛɛ pe pye fɔ: «Yawe Yennɛle lãa ki konɔ kan Moyisi wi yeri ma yo wi tara ta kan we yeri kɔrɔgɔ, paa we cenle woolo nambala pe wogo ki yɛn.»

Ki kaa pye ma, a pè si tara ta kan pe yeri kɔrɔgɔ, paa pe to wi nɔsepiile nambala pe wogo ki yɛn, ma yala Yawe Yennɛle lãa konɔ na kan li ni†.

⁵ Manase cenle woolo paa ta tasaga kɛ ma taga Galaadi tara naa Bazan tara nda tila pye wa Zhuriden gbaan wi yɔnlo yirisaga yeri ti ni,

⁶ katugu Manase wi setirige piile jɛɛle paa tara ta ta kɔrɔgɔ wa wi setirige piile nambala pe sɔgɔwɔ. A Galaadi tara to pye Manase wi setirige piile sanmbala poro woro.

⁷ Manase tara tila lɛ wa Aseri ca ki na ma saa gbon wa Mikimetati ca ki na, wa Sishemu ca ki yesinmɛ na. Kona, a tara ti konlo li si kari yɔnloparawa kalige kɛɛ yeri, mɛɛ saa gbon wa Eni Tapuwa ca woolo pe na.

⁸ Tapuwa tara to la pye Manase setirige piile poro woro, ɛɛn fɔ, Tapuwa ca jate, ko ɲga kila pye wa Manase tara konlo li na, paa ki kan Efirayimu setirige piile poro yeri.

⁹ Kona, a tara ti konlo li si tigi wa lafogo ɲga paa pye na yinri Kana ki ni, mɛɛ kari wa ki yɔnloparawa kalige kɛɛ konɔ ki yeri. Cara nda tila pye wa ki laga ki na tila pye Efirayimu cenle woolo poro woro, ma si yala pa tila pye wa Manase cenle woolo pe woro ti sɔgɔwɔ. Manase cenle woolo pe tara konlo lãa toro wa lafogo ki yɔnloparawa kameɲge kɛɛ ki yeri, mɛɛ kari ma saa gbon wa Mediterane kɔgɔje wi na.

¹⁰ Ki pye ma, tara nda tila pye wa yɔnloparawa kalige kɛɛ yeri, to la pye Efirayimu cenle woolo poro woro, nda tila pye wa yɔnloparawa kameɲge kɛɛ yeri, a to pye Manase cenle woolo poro woro. Kɔgɔje wo wila pye tara shyen ti konlo lɛ. Manase cenle woolo pe tara konlo lãa saa gbon wa Aseri cenle woolo pe tara ti na, wa yɔnloparawa kameɲge kɛɛ yeri, ma saa gbon wa Isakari cenle woolo pe tara ti na wa yɔnlo yirisaga yeri.

¹¹ Wa Isakari cenle lo naa Aseri cenle woolo pe tara ti ni, Manase cenle woolo poro paa Beti Sheyan ca ki ta konaa ki kanɲgara na kapire ti ni,

† 17:4 17:4: Numbu 27.1-7

ma Yibileyamu ca ki ta konaa ki kanngara na kapire ti ni, ma taga Dori ca naa ki ca woolo konaa ki kanngara na kapire ti ni; naa Eni Dori ca naa ki ca woolo konaa ki kanngara na kapire ti ni; naa Taanaki ca naa ki ca woolo konaa ki kanngara na kapire ti ni; naa Megido ca naa ki ca woolo konaa ki kanngara na kapire ti ni, a ti pye tara taanri†.

12 Ma si yala Manase cenle woolo pe sila ya mbege cara ti woolo pe puro mbe pe yirige. Ki Kana tara woolo paa koro ma cen wa tara ti ni.

13 Ali naa Izirayeli woolo paa kaa fannga ta sanga na ni, pe sila Kana tara woolo pe puro mbe pe yirige, een fo, jologo tunndo Izirayeli woolo paa kan pe yeri†.

14 A Zhozufu setirige piile pe si pan ma Zhozuwe wi pye fo: «Yingi na, a ma si tara ti laga nungba kan we yeri korogo, woro mbele Yawe Yennele li duwaw we na fo ma pan ma gbɔn nala, a we lege we?»

15 A Zhozuwe wi si pe yon sogo ma yo fo: «Na kaa pye ye lege, a Efrayimu yanwira tara ti kologo ye na, ye kari wa Perazi cenle naa Erefayi cenle woolo pe tara kororo ti ni, ye sa laga ka kon ye yee kan.»

16 A Zhozufu setirige piile pe sho fo: «Ki yen kaselege fo yanwira tara ti kologo we na, een fo, Kana tara fenne mbele pe yen ma cen wa Beti Sheyan ca naa ki kanngara na cara ti ni, naa mbele pe yen ma cen wa Zhizireyeli gbunlundegɛ ki ni, tuguron wotoroye† yen pe yeri mbaa malaga gbɔn, we se ya mbe pe puro.»

17 Kona, a Zhozuwe wi sigi yo Zhozufu setirige piile pe kan, poro mbele paa pye Efrayimu naa Manase cengele woolo, ma yo fo: «Ye yen ma lege konaa ma pye fannga ni jenge. Ki kala na, laga nungba ma ye yaa ta wa tara ti ni.

18 Een fo, yanwira tara ti yaa pye ye woro, ali mbege ta kologo yi o. Ye yaa ki kon mbe ki ni fuun ki ta, fo sa gbɔn wa ki kosara ti na. Ye yaa Kana tara fenne pe puro mbe pe yirige wa, ali mbege ta tuguron wotoroye yen pe yeri, konaa ali mbege ta pe yen fannga ni.»

18

Tara sannda ti yeelekala cengele koloshyen sanngala ke na

1 Kona, a Izirayeli gbogolomo woolo pe ni fuun pe si gbogolo wa Silo ca. A pe si filisaga paraga go ki sanga maga kan, katugu paa fannga ta tara ti ni fuun ti na.

2 Een fo, cengele koloshyen la koro wa Izirayeli woolo pe ni, poro sila tara ta ta gben korogo.

3 A Zhozuwe wi si Izirayeli woolo pe pye fo: «Yawe Yennele, we tɛɛye Yennele li tara nda kan ye yeri, ye yaa la sambalawa piin sa gbɔn wagati wiwiin si jen mberi sho mberi ta?

4 Ye nambala taanrindaanri wo cenle nungba nungba pyew li ni. Mi yaa pe tun pe sa tara ti yanri peri wele, peri kongolo ke gbɔn mberi yonlogo mbe yala pe cengele ke tasara ti ni, ko pungo na, pe songoro pe pan pege yegɛ naga na na.

† 17:11 17:11: Nga ki yo fo: A ti pye tara taanri, Eburuye senre ti ni, ki senre ti woro ma filige, ki mbe ya logo fo tara taanri nakoma Nafati Dori ca. † 17:13 17:12-13: Kiti 1.27-28 † 17:16 17:16: Tuguron wotoroye senre nda ti yo ko ki naga ma yo paa pye na fyere waa Zhozufu setirige piile pe na.

⁵ Pe yaa tara ti yeele ti yiri tegesaga koloshyen. Zhuda cenle woolo poro yaa koro wa pe tara ti ni, wa yonloparawa kalige kee yeri. Zhozufu woolo pe koro wa pe woro ti ni wa yonloparawa kameŋge kee yeri.

⁶ Ye tara ti kongolo ke gbon yeri yeele ti yiri tegesaga koloshyen, yeri yonlogo ye pan yeri kan na yeri. Mi yaa pete gbon laga Yawe Yennele, we Yennele li yege sogowo, mbe cengele ke ni fuun nungba nungba ke tasaga ki naga.

⁷ Een fo, Levi setirige piile poro se tara ta ta laga ye sogowo, katugu saraga wogotunngo nga paa piin Yawe Yennele li kan, ko ki yen pe tasaga ye. Gadi cenle woolo, naa Uruben cenle woolo konaa Manase cenle li walaga woolo poro na, paa pe tasara ta mako wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga yeri. Yawe Yennele li tunmbyee Moyisi wo wila ti kan pe yeri.»

⁸ Nambala mbele paa wo pe sa tara ti kongolo ke gbon, a pe si kari. Sanni pe saa kee, a Zhozuwe wi sigi kono na li kan pe yeri ma yo fo: «Ye kari ye sa tara ti yanri yeri kongolo ke gbon, ye songoro ye pan yeri kongolo gbonsewe wi kan na yeri. Mi yaa pete gbon ti wogo na ye kan, laga Silo ca, Yawe Yennele li yege sogowo.»

⁹ A ki nambala pe si kari ma saa tara ti yanri, mari koonlo, a ti yiri konsaga koloshyen, mee ti yonlogo sewe wa ni ma yala ti cagboro ti ni. Ko pungo na, a pe si songoro ma pan Zhozuwe wi korogo wa paara yinre censaga ki ni, wa Silo.

¹⁰ Kona, a Zhozuwe wi si pete gbon pe kan Yawe Yennele li yege sogowo wa Silo, mee tara ti yeele Izirayeli woolo pe na, ma cengele ke ni fuun nungba nungba ke tasara kan ke yeri.

Tara nda Benzhamē cenle woolo paa ta

¹¹ Paa pete gbon ma tara ti tegesaga kongbannga ki kan Benzhamē cenle woolo poro yeri, ma yala pe setiriye yi ni. Tara nda paa ta tila pye Zhuda setirige woolo pe woro to naa Zhozufu setirige woolo pe woro ti sogowo pi ni.

¹² Pe tara ti konlo na laa pye wa yonloparawa kameŋge kee yeri, laa le wa Zhuriden gbaan wi na, mee toro ma kari wa Zheriko ca, wa yonloparawa kameŋge kee yeri, mee yanwira tara ti kon ma yiri wa yonlo tosaga yeri, fo ma saa gbon wa Beti Aveni gbinri wi na.

¹³ A tara ti konlo li si le lema, ma kari wa Luzi ca ki yeri, pe maa ki ca ki yinri fun Beteli, mee ki sologo ma toro wa ki yonloparawa kalige kee yeri; kona, a li si tigi ma kari wa Ataroti Adari ca, mee toro wa yanwiga ki go na, wa Beti Horon ca nga wa tigiwen pi ni ki yonloparawa kalige kee yeri.

¹⁴ Wa ki yanwiga ki yonlo tosaga yeri, a tara ti konlo li si ke ma kari yonloparawa kalige kee yeri, mee saa gbon wa Kiriyaati Baali ca ki na, ko ca ko paa pye na yinri fun Kiriyaati Yeyarimu. Ki ca kila pye Zhuda cenle woolo poro wogo. Tara ti konlo na laa pye wa yonlo tosaga yeri, pa laa toro yeen we.

¹⁵ Wa yonloparawa kalige kee yeri, tara ti konlo laa le wa Kiriyaati Yeyarimu ca ki na, mee yege le wa yonlo tosaga yeri, ma saa gbon wa Nefitowa ca pulugo tonmo pi na.

¹⁶ Kona, a li si le lema mee tigi ma kari wa yanwiga ki tanla, ko nga ki yagara ma we Beni Hinomu gbunlundege ki na we, wa Erefayi cenle woolo pe gbunlundege ki ni, yonloparawa kameŋge kee yeri; a li si toro Hinomu gbunlundege ki tanla, wa Zhebusi tara fenne pe tinndi wi tigiwen

pi yonloparawa kalige kee yeri, fo ma saa gbon Eni Oroguweli pulugo ki na.

¹⁷ Kona, a konlo li si ke ma kari wa yonloparawa kameŋge kee yeri, mee saa gbon wa Eni Shemeshi ca ki na, kona mee kari ma saa gbon wa laga nga paa pye na yinri Geliloti ki na, wa Adumimu laga ki tinndi wi yesinme na. A li si le lema mee saa gbon wa sinndelege nga paa pye na yinri Bohan ki na; Bohan wila pye Uruben setirige pyo.

¹⁸ A konlo li si toro wa yanwiga ki tigiwen pi ni wa yonloparawa kameŋge kee yeri, Araba tara gbunlundege ki yesinme na, mee tigi wa ki Araba tara gbunlundege ki ni.

¹⁹ A li si toro wa Beti Ogila ca ki yonloparawa kameŋge kee yeri mee saa gbon wa Kogojе kuwo wi kosaga nga wa yonloparawa kameŋge kee yeri ki na, wa laga nga Zhuriden gbaan wi maa fuun na yiin wa kogojе wi ni we. Wa yonloparawa kalige kee yeri, pa tara ti konlo laa toro yeen.

²⁰ Zhuriden gbaan wo wila pye tara ti konlo wa yonlo yirisaga yeri.

Tara nda tila kan Benzhamе cenle woolo pe yeri ma yala pe setiriye yi ni, pa ti kongolo kaa pye yeen kee ki ni fuun ki na.

²¹ Cara nda tila kan Benzhamе cenle woolo pe setiriye yi yeri ti nda: Zheriko, naa Beti Ogila, naa Emeki Kezizi,

²² naa Beti Araba, naa Zemarayimu, naa Beteli,

²³ naa Avimu, naa Para, naa Ofira,

²⁴ naa Kefari Amonayi, naa Ofini konaa Geba. Tila pye ca ke ma yiri shyen ma pinle ti kanngara na kapire ti ni.

²⁵ Naa Gabawon, naa Arama, naa Beeroti,

²⁶ naa Mizipe, naa Kefira, naa Moza,

²⁷ naa Erekeму, naa Yiripeyeli, naa Tareyala,

²⁸ naa Zela, naa Elefu, naa Zhebusi, ko koro wo yen Zheruzalemu, naa Gibeya konaa Kiriyaṭi. Tila pye ca ke ma yiri tijere ma pinle ti kanngara na kapire ti ni. To ti ni fuun nda to la pye Benzhamе setirige piile pe korogo, ma yala pe setiriye yi ni.

19

Tara nda Simeyon cenle woolo

paa ta

¹ Paa pete wi gbon tara ti tegesaga shyen wogo nga na paa ki kan Simeyon cenle woolo poro yeri, ma yala pe setiriye yi ni. Pe tara tila pye wa Zhuda cenle woolo pe woro ti nandogomo.

² Pe tara ti cara to lari nda yeen: Berisheba, naa Sheba, naa Molada,

³ naa Hazari Shuwali, naa Bala, naa Azemu,

⁴ naa Elitoladi, naa Betuli, naa Orima,

⁵ naa Zikilagi, naa Beti Marikaboti, naa Hazari Suza,

⁶ naa Beti Lebayoti konaa Sharuheni. Tila pye ca ke ma yiri taanri ma pinle ti kanngara na kapire ti ni.

⁷ Naa Ayini, naa Irimo, naa Eteri konaa Ashan. Tila pye ca tijere naa ti kanngara na kapire ti ni;

⁸ naa kapire nda tila ki cara ti maga ti ni, fo ma saa gbon wa Baalati Beri ca, ko ca ko paa pye na yinri fun Aramati, wa yonloparawa kameŋge kee yeri. To ti ni fuun nda to la pye Simeyon cenle woolo poro korogo, ma yala pe setiriye yi ni†.

† 19:8 19.2-8: 1 Kuro 4.28-33

⁹ Pe tara pa tila pye wa Zhuda setirige piile pe woro ti nawa, katugu Zhuda setirige piile pe tasaga kila gbogo ma we pe na. Ko ki ti Simeyon setirige piile pe tara tila pye wa Zhuda woolo pe woro ti nandogomo.

Tara nda Zabulon cenle woolo paa ta

¹⁰ Paa pete wi gbɔn tara ti tegesaga taanri wogo nga na paa ki kan Zabulon cenle woolo poro yeri, ma yala pe setiriye yi ni. Pe tara tila le ma saa gbɔn fo wa Saridi ca.

¹¹ Mbe le lema, a pe tara ti konlo li si kari wa yonlo tosaga yeri ma saa gbɔn wa Mareyala ca ki na, mee saa gbɔn wa Dabesheti ca ki na konaa wa lafogo nga ki yen wa Yokineyamu ca yesinme na ki na.

¹² A li si le wa Saridi ca mee yege le wa yonlo yirisaga yeri ma saa gbɔn wa Kisiloti Tabori tara ti na, kona, a li si yege le wa Dabirati ca ki yeri, mee toro ma kari wa Yafiya ca.

¹³ Kona, a li si yiri wa mee toro ma kari wa yonlo yirisaga yeri, fo ma saa gbɔn wa Gati Eferi ca konaa laga nga paa pye na yinri Eti Kazen ki na, mee toro ma kari wa Irimo ca, ma ke ma saa gbɔn wa Neya ca ki na.

¹⁴ Wa yonloparawa kameŋge kee yeri, tara ti konlo laa Hanaton ca ki sologo ma toro mee saa kan wa Yifita Eli gbunlundegɛ ki na.

¹⁵ Tara ti cara tila pye ke ma yiri shyen ma pinle ti kanngara na kapire ti ni. To ta lari nda Katati, naa Nahalali, naa Shimiron, naa Yideyali konaa Betilemu.

¹⁶ Ki cara nda to naa ti kanngara na kapire ti ni, tila pye Zabulon cenle woolo poro korogo, ma yala pe setiriye yi ni.

Tara nda Isakari cenle woolo paa ta

¹⁷ Paa pete wi gbɔn tara ti tegesaga tijere wogo nga na paa ki kan Isakari cenle woolo poro yeri, ma yala pe setiriye yi ni.

¹⁸ Cara nda tila pye wa pe tara ti ni to lari nda Zhizireyeli, naa Kesuloti, naa Sunemu,

¹⁹ naa Hafarayimu, naa Shiyon naa Anaharati,

²⁰ naa Arabiti, naa Kishiyon, naa Abezi,

²¹ naa Eremeti, naa Eni Ganimu, naa Eni Ada konaa Beti Pazezi.

²² Tara ti konlo laa saa gbɔn cara nda na to lari nda Tabori, naa Shahazima konaa Beti Shemeshi, mee saa gbɔn wa Zhuriden gbaan yi na. Tila pye ca ke ma yiri kogoloni ma pinle ti kanngara na kapire ti ni.

²³ Ki cara to naa ti kanngara na kapire ti ni, tila pye Isakari cenle woolo poro korogo, ma yala pe setiriye yi ni.

Tara nda Aseri cenle woolo paa ta

²⁴ Paa pete wi gbɔn tara ti tegesaga kangurugo wogo nga na paa ki kan Aseri cenle woolo poro yeri, ma yala pe setiriye yi ni.

²⁵ Pe tara ti cara to lari nda Elikati, naa Hali, naa Beten, naa Akishafu,

²⁶ naa Alameleki, naa Ameyadi konaa Misheyali. Wa yonlo tosaga yeri, tara ti konlo laa saa gbɔn wa Karimeli yanwiga ki na konaa Shikori Libinati lafogo ki na.

²⁷ Kona, a li si ke ma kari yonlo yirisaga yeri, wa Beti Dagon ca ki yeri, mee saa gbɔn Zabulon tara to naa Yifita Eli gbunlundegɛ ki na, wa Beti

Emeki ca naa Neyiyeli ca ti yonloparawa kameŋge kee yeri. Kona, a li si yege kan wa Kabuli ca ki yeri, ma wa kameŋge na,

²⁸ mee toro wa Eburon, naa Erehobu, naa Hamo konaa Kana cara ti yeri, fo ma saa gbon wa Sidon kagbogo ki na.

²⁹ Kona, a tara ti konlo li si ke ma kari wa Arama ca naa Tiri ca ki yeri, ko nga paa malaga sigembogo kan maga maga we. Kona li si yege kan wa Hosa ca ki yeri, ma toro ma yiri wa Mahalebu ca, ma saa toro wa Akizibu tara mee saa gbon wa Mediterane kogojе wi na.

³⁰ Mbe taga wa ko na, laa toro fun wa Uma, naa Afeki konaa Erehobu cara ti ni. Ca nafa ma yiri shyen tila pye wa tara ti ni ma pinle ti kanngara na kapire ti ni.

³¹ Ki cara to naa ti kanngara na kapire ti ni, tila pye Aseri cenle woolo poro korogo, ma yala pe setiriye yi ni.

Tara nda Nefitali cenle woolo

paa ta

³² Paa pete wi gbon tara ti tegesaga kogoloni wogo nga na paa ki kan Nefitali cenle woolo poro yeri, ma yala pe setiriye yi ni.

³³ Pe tara ti konlo laa le wa Elefu ca konaa Zaananimu ca tigbogo ki na, kona mee toro wa Adami Nekebu ca naa Yabineyeli ca ki ni, ma kari wa Lakumi ca, mee saa gbon wa Zhuriden gbaan wi na.

³⁴ A li si ke wa yonlo tosaga yeri ma kari wa Azinoti Tabori ca ki yeri, mee le lema ma yege kan wa Hukoki ca ki yeri; a li si saa gbon Zabulon cenle woolo pe tara ti na, wa yonloparawa kalige kee yeri; konaa ma gbon wa Aseri cenle woolo naa Zhuda cenle woolo pe woro ti na, wa yonlo tosaga yeri. Wa yonlo yirisaga[†] yeri, Zhuriden gbaan wo wila pye tara ti konlo le.

³⁵ Cara nda paa malaga sigemboro kan mari maga, to lari nda Zidimu, naa Zeri, naa Hamati, naa Arakati, naa Kinereti,

³⁶ naa Adama, naa Arama, naa Hazori,

³⁷ naa Kedeshi, naa Edireyi, naa Eni Hazori,

³⁸ naa Yireyoni, naa Migidali Eli, naa Horemu, naa Beti Anati konaa Beti Shemeshi. Tila pye ca ke ma yiri kolojere ma pinle ti kanngara na kapire ti ni.

³⁹ Ki cara to naa ti kanngara na kapire ti ni tila pye Nefitali cenle woolo poro korogo, ma yala pe setiriye yi ni.

Tara nda Dan cenle woolo paa ta

⁴⁰ Paa pete wi gbon tara ti tegesaga koloshyen wogo nga na paa ki kan Dan cenle woolo poro yeri, ma yala pe setiriye yi ni.

⁴¹ Tara nda paa ta korogo, cara nda tila pye wa ti ni, to lari nda yeen: Zoreya, naa Eshitawoli, naa Irishemeshi;

⁴² naa Shaalaben, naa Ayalon, naa Yitila;

⁴³ naa Elon, naa Timina, naa Ekiron;

⁴⁴ naa Eliteke, naa Gibeton, naa Baalati;

⁴⁵ naa Yehudi, naa Bene Beraki, naa Gati Irimo;

[†] 19:34 19:34: Nga ki yo fo: Wa yonlo yirisaga kee yeri, pa to yen ma yonlogo wa Yennele senre sewe lee na wi yen Gireki senre ni wi ni. Wa Yennele senre sewe na wi yen Eburuye senre ni wo ni, pege yonlogo wa ma yo fo: Wa yonlo tosaga kee yeri, wa Zhuda tara. Ki senre ti censaga ki woro ma yala laga ki laga nga ki na.

⁴⁶ naa Yarikon lafogo ki ni konaa Arakon†, ma pinle tara nda tila pye Zhafa† ca yesinme pi na ti ni.

⁴⁷ Een fo, a Dan cenle woolo pe tara ti si kaa sho pe yeri. Kona, a pè si saa to Leshemu ca ki na maga sho maga ta, ma ca woolo pe gbo, mee ki pye pe wogo, ma cen wa ki ni. A pè si pe tele mege ki taga Leshemu ca ki na naga yinri Dan†.

⁴⁸ Ki cara nda to naa ti kanngara na kapire ti ni, tila pye Dan cenle woolo poro korogo, ma yala pe setiriye yi ni.

Tara nda paa kan Zhozuwe wi yeri

⁴⁹ Naa Izirayeli woolo paa kaa tara ti ye ele pe yee na mari kongolo ke gbôn ma ko, a pè si tara ta kan Nuni pinambyo Zhozuwe wi yeri korogo wa pe yee sogowo.

⁵⁰ Ca nga wila yenri, ko nga paa pye na yinri Timinati Sera, wa Efrayimu yanwira tara ti ni, a pè sigi kan wi yeri, ma yala Yawe Yenjele li senyoro ti ni. A Zhozuwe wi sigi ca ki kan naa fonngo, mee cen wa.

⁵¹ Saraga wofa Eleyazari, naa Nuni pinambyo Zhozuwe konaa Izirayeli cengele ke seye tee le pe ni, pa paa pete gbôn ma tara ti ye ele yeen Yawe Yenjele li yege sogowo, wa Silo ca, wa filisaga paraga go ki yon na. Pa paa tara ti ye ele mari ko yeen.

20

Cara kogoloni nda

lere mbe ya fe sa karafa ka ni

(Nombu 35.6-34; Dete 4.41-43; 19.1-13)

¹ Yawe Yenjele laa para Zhozuwe wi ni ma yo

² wigi senre nda ti yo Izirayeli woolo pe kan fo: «Cara nda lere mbe ya fe sa karafa ka ni, yeri wo ye yee kan wa ye cara ti sogowo, to nda mila ti senre yo Moyisi wi kan, a wiri yo ye kan we†.

³ Na lere ka fara lere ni mboo gbo, na wi sigi siligi, wi mbe ya fe mbe kari wa ki ca ka ni sa karafa wa, pa wi yaa sho na wi yaa kufo wi gbowo pi kayanga wo wi kee.

⁴ Na wi lere wi gbo, wi yaa fe mbe kari wa ki ca nungba ni, mbe sa yere wa mbogo nga ki ca ki maga ki yeyongo ki na, mboo kala li yege yo ki ca ki lelele pe kan. Poro yaa ye wi ni pe yee korogo wa ca, mbe sa censaga kan wi yeri wi cen wa pe ni.

⁵ Na wi yaa kufo wi gbowo pi kayanga wo, na wiga taga wi pungo na sa gbôn wa, paga ka na wi lere wi gbo wi le wi kee; katugu wi sigi siligi mboo lewee yenle wi gbo, ma jen wi sila wi panra.

⁶ Na wi lere wi gbo wi yaa koro wa ki ca ki ni, fo lelele gbogolomo pi sa wi kiti wi kon, konaa fo saraga wofenne to na wi yen tunngo ki na ki wagati wi ni, wi sa ku. Ko pungo na, wila fe ma yiri ca nga ni, wi mbe ya songoro mbe kari wa ki ni, wa wi go.»

⁷ Cara nda Izirayeli woolo paa wo ki wogo ki na, to lari nda yeen: Kedeshi, wa Galile tara, wa Nefitali yanwira tara ti ni, naa Sishemu, wa

† 19:46 19.46: Laga ki verise na wi ni, nga ki yo laga ma yo fo: Naa Yarikon lafogo ki ni konaa Arakon, wa Yenjele senre sewe na wi yen Gireki senre ni wi ni, ki yo wa ma yo fo: Wa Yarikon lafogo ki yonlo tosaga kee yeri konaa tara nda ti yen ki yesinme na. Arakon mege ko woro wa.

† 19:46 19.46: Zhafa ca ko nungba ko pe yinri Zhope; Kapye 9.36. † 19:47 19.47: Kiti 18.27-29

† 20:2 20.2: Nombu 35.6-32; Dete 4.41-43; 19.1-13

Efrayimu yanwira tara ti ni, naa Kiriya Ariba, ko ca ko paa pye na yinri fun Eburon, wa Zhuda yanwira tara ti ni.

⁸ Wa Zhuriden gbaan wi kee sannga ki na, wa Zheriko ca ki yonlo yirisaga yeri, paa Bezari ca ki wo, kila pye wa Uruben cenle woolo pe gbinri funwa laga falafala ki na; naa Aramoti ca ki ni, wa Galaadi tara, ko ca ko la pye Gadi cenle woolo poro wogo; konaa Golan ca ki ni, wa Bazan tara, ko ca ko la pye Manase cenle woolo poro wogo.

⁹ Paa ki cara ti wo mari tege Izirayeli woolo naa nambanmbala mbele paa pye ma cen wa pe sogowo pe kan, jango na lere ka lere gbo, na wi sigi siligi, wi fe wi sa lara ka ni, pa wi yaa sho nga wi yaa kufo wi gbowo pi kayanga wo wi kee, sanni lelele gbogolomo pi sa wi kala li yege wo.

21

Cara nda tila kan Levi setirige piile pe yeri ti kala (1 Kuro 6.39-66)

¹ Koni, Levi setirige piile[†] pe seye teelee pe si kari ma saa saraga wofa Eleyazari, naa Nuni pinambyo Zhouwe konaa Izirayeli cengele sanngala ke seye teelee pe yan.

² Wa Silo ca, wa Kana tara, mee pe pye fo: «Yawe Yenjele laa koni kan Moyisi wi yeri ma yo wi cara ta kan we yeri we cen wa ti ni, mbe pinle ti kanngara na lara ti ni, we ta waa we yaayoro ti kaan tila kaa wa.»

³ Ki kaa pye ma, a Izirayeli woolo pe si cara ta wowa to naa ti kanngara na lara ti ni wa tara nda paa ta ta korogo ti ni, mberi kan Levi setirige piile pe yeri, ma yala Yawe Yenjele li senyoro ti ni.

⁴ A pe si pete kongbanja wi gbon a wi Kehati setirige seye woolo pe wo. Wa pe ni, Levi setirige piile mbele paa yiri wa saraga wofa Aron wi setirige ki ni, paa ta ca ke ma yiri taanri pete gbongo ki fannga na. Pa ki cara tila pye wa Zhuda cenle, naa Simeyon cenle konaa Benzame cenle woolo pe tara ti ni.

⁵ Kehati setirige piile sanmbala paa ta ca ke pete gbongo ki fannga na ma yiri wa Efrayimu cenle, naa Dan cenle konaa Manase cenle li walaga ki woolo pe tara ti ni.

⁶ Gerishon setirige piile paa ta ca ke ma yiri taanri pete gbongo ki fannga na ma yiri wa Isakari cenle, naa Aseri cenle, naa Nefitali cenle konaa Manase cenle li walaga sannga ki woolo pe tara ti ni wa Bazan tara.

⁷ Merari setirige piile paa ta ca ke ma yiri shyen ma yala pe setiriye yi ni. Pa tila pye wa Uruben cenle, naa Gadi cenle konaa Zabulon cenle woolo pe tara ti ni.

⁸ Izirayeli woolo paa ki cara to naa ti kanngara na lara ti kan Levi setirige piile pe yeri pete gbongo ki fannga na, paa yege nga na Yawe Yenjele laa ki yo Moyisi wi kan wigi yo we.

Cara nda tila kan saraga wofa Aron wi setirige piile pe yeri

⁹ Cara nda paa wo wa Zhuda cenle naa Simeyon cenle woolo pe tara ma kan, ti mere ti nda.

[†] 21:1 21.1: Levi pinambiile paa pye taanri: Gerishon, naa Kehati konaa Merari. Saraga wofenne to Aron pa wila yiri wa Kehati setirige ki ni. Ki Aron wi setirige piile poro paa kaa pye saraga wofenne wa Izirayeli tara. Levi setirige piile sanmbala poro la pye na tunndo ta yege piin.

¹⁰ Tila pye Aron setirige piile poro woro, poro mbele paa pye Levi pinambyo Kehati wi setirige piile pe seye woolo wele. Poro wele pete gbongo konjbannga kila wo.

¹¹ A pe si Kiriya Ariba ca ki kan pe yeri naa ki kanngara na lara ti ni, ko ca ko paa pye na yinri fun Ariba; Ariba wila pye Anaki setirige piile poro tele. Ki ca paa pye naga yinri fun Eburon, kila pye wa Zhuda yanwira tara ti ni.

¹² Ki ca ki kanngara na lara naa ki kanngara na kapire ti ni paa ti kan Yefune pinambyo Kalebu wo yeri.

¹³ Cara nda paa kan saraga wofa Aron wi setirige piile pe yeri, ma pinle ti kanngara na lara ti ni, to lara nda yeen: Eburon, ko la pye ca nga legbolele pe yaa la karafa wa ki ni, naa Libina

¹⁴ naa Yatiri, naa Eshitemowa

¹⁵ naa Olon, naa Debiri,

¹⁶ naa Ayini, naa Yuta konaa Beti Shemeshi. Tila pye ca kolojere naa ti kanngara na lara ti ni, ma yiri wa Zhuda cenle naa Simeyon cenle woolo pe tara ti ni.

¹⁷ Wa Benzham cenle woolo pe tara ti ni, cara nda paa ta ma pinle ti kanngara na lara ti ni, to lara nda yeen: Gabawon, naa Geba,

¹⁸ naa Anatoti, konaa Alimo. Tila pye ca tijere.

¹⁹ Saraga wofenne mbele paa pye Aron wi setirige piile, cara nda fuun paa ta, ma pinle ti kanngara na lara ti ni, tila pye ca ke ma yiri taanri.

Cara nda tila kan

Kehati setirige piile sanmbala pe yeri

²⁰ Levi setirige piile sanmbala mbele paa pye Kehati wi setirige piile paa cara ta ta pete gbongo ki fannga na, wa Efrayimu cenle woolo pe tara.

²¹ Paa Sishemu ca ki kan pe yeri naa ki kanngara na lara ti ni, ko la pye ca nga legbolele pe yaa la karafa wa ki ni, wa Efrayimu yanwira tara ti ni, naa Gezeri ca naa ki kanngara na lara ti ni,

²² naa Kibizayimu ca naa ki kanngara na lara ti ni konaa Beti Horon ca naa ki kanngara na lara ti ni. Tila pye ca tijere.

²³ Wa Dan cenle woolo pe tara, cara nda paa kan pe yeri, to lara nda Eliteke ca naa ki kanngara na lara ti ni, naa Gibeton ca naa ki kanngara na lara ti ni,

²⁴ naa Ayalon ca naa ki kanngara na lara ti ni konaa Gati Irimo ca naa ki kanngara na lara ti ni. Tila pye ca tijere.

²⁵ Wa Manase cenle li walaga ki woolo pe tara, cara nda paa kan pe yeri, to lara nda Taanaki ca naa ki kanngara na lara ti ni konaa Gati Irimo ca naa ki kanngara na lara ti ni. To la pye ca shyen.

²⁶ Cara nda fuun Kehati setirige piile sanmbala pe seye yila ta, tila pye ca ke, ma pinle ti kanngara na lara ti ni.

Cara nda tila kan

Gerishon setirige piile pe yeri

²⁷ Levi setirige piile mbele paa pye Gerishon setirige piile, paa Golan ca ki kan pe yeri naa ki kanngara na lara ti ni, wa Bazan tara, wa Manase cenle li walaga sannga ki woolo pe tara. Ko la pye ca nga legbolele pe yaa la karafa wa ki ni, konaa Beeshitira ca naa ki kanngara lara ti ni. Tila pye ca shyen.

²⁸ Wa Isakari cenle woolo pe tara, cara nda pàa kan pe yeri, to lari nda Kishiyon ca naa ki kanngara na lara ti ni, naa Dabirati ca naa ki kanngara na lara ti ni,

²⁹ naa Yarimuti ca naa ki kanngara na lara ti ni konaa Eni Ganimu ca naa ki kanngara na lara ti ni. Tila pye ca tijere.

³⁰ Wa Aseri cenle woolo pe tara, cara nda pàa kan pe yeri, to lari nda Misheyali ca naa ki kanngara na lara ti ni, naa Abidon ca naa ki kanngara na lara ti ni,

³¹ naa Elikati ca naa ki kanngara na lara ti ni konaa Erehobu ca naa ki kanngara na lara ti ni. Tila pye ca tijere.

³² Wa Nefitali cenle woolo pe tara, cara nda pàa kan pe yeri, to lari nda Kedeshi ca naa ki kanngara na lara ti ni, wa Galile tara, ko la pye ca nga legbolele pe yaa la karafa wa ki ni, naa Hamoti Dori ca naa ki kanngara na lara ti ni konaa Karitan ca naa ki kanngara na lara ti ni. Tila pye ca taanri.

³³ Cara nda fuun Gerishon setirige piile pàa ta, ma yala pe setiriye yi ni, tila pye ca ke ma yiri taanri, ma pinle ti kanngara na lara ti ni.

Cara nda tila kan

Merari setirige piile pe yeri

³⁴ Levi setirige piile sanmbala mbele pàa pye Merari setirige piile, cara nda pàa kan pe yeri, wa Zabulon cenle woolo pe tara, to lari nda Yokineyamu ca naa ki kanngara na lara ti ni, naa Karita ca naa ki kanngara na lara ti ni,

³⁵ naa Dimina ca naa ki kanngara na lara ti ni konaa Nahalali ca naa ki kanngara na lara ti ni. Tila pye ca tijere.

³⁶ Wa Uruben cenle woolo pe tara ti ni, cara nda pàa kan pe yeri, to lari nda Bezari ca naa ki kanngara na lara ti ni, (ko la pye ca nga legbolele pe yaa la karafa wa ki ni), naa Yaza ca naa ki kanngara na lara ti ni,

³⁷ naa Kedemoti ca naa ki kanngara na lara ti ni konaa Mefaati ca naa ki kanngara na lara ti ni. Tila pye ca tijere†.

³⁸ Wa Gadi cenle woolo pe tara, cara na pàa kan pe yeri, to lari nda Aramoti ca naa ki kanngara na lara ti ni, wa Galaadi tara, ko la pye ca nga legbolele pe yaa la karafa wa ki ni, naa Mahanayimu ca naa ki kanngara na lara ti ni,

³⁹ naa Eshibon ca naa ki kanngara na lara ti ni konaa Yayezeri ca naa ki kanngara na lara ti ni. Tila pye ca tijere.

⁴⁰ Cara nda fuun Levi setirige piile sanmbala mbele pàa pye Merari setirige piile pàa ta pete gbongo ki fannga na, ma yala pe setiriye yi ni, tila pye ca ke ma yiri shyen.

⁴¹ Cara nda fuun Levi setirige piile pàa ta, ma pinle ti kanngara na lara ti ni wa Izirayeli woolo sanmbala pe tara ti ni, tila pye ca nafa shyen ma yiri kolotaanri.

⁴² Ki cara ti ni fuun nungba nungba tila kan pe yeri ma pinle ti kanngara na lara ti ni. Ti cenlomo pila si pye nungba.

⁴³ Ki pye ma, tara nda Yawe Yenŋele lãa wugu ma yo li yaa kan Izirayeli woolo pe telɛye pe yeri, a li si ti ni fuun ti kan Izirayeli woolo pe yeri. A pè siri sho mari pye pe woro, mɛɛ cen wa ti ni.

† 21:37 21.36-37: Ki veriseye shyen mbele pe senre ti woro wa Yenŋele senre sewe leele mbele pe yen Eburuye senre ni pe ni. Een fo pa ti yen wa Yenŋele senre sewe leele mbele pe yen Gireki senre naa laten senre ni pe ni. Ti yen fun wa 1 Kuro 6.63-64laga ki ni.

⁴⁴ A Yawe Yennɛle li si yeyinngɛ kan pe yeri pe tara ti kɛɛ ki ni fuun ki na, paa yegɛ nga na lɛa ki yɔn fɔlɔ kɔn pe teleye pe yeri ma wugu pe kan we. Lɛa fannga kan pe yeri, a pɛ ya pe juguye pe ni fuun pe ni. Wa kpe sila ya mbe yere mbe pe sige.

⁴⁵ Ki pye ma, yɔn fɔgɔlɔ ngele fuun Yawe Yennɛle lɛa lɛ mbe kajɛngɛ nga fuun pye Izirayeli woolo pe kan, ka kpe sila koro na lii nga pye. Ke ni fuun kaa pye ma yɔn fili.

ZHOZUWE WI KAPYEGELE PUNGO WOGOLO WELE

22

22-24

*Cɛngɛlɛ ngele kaa pye
wa Zhuriden gbaan
wi yɔnlɔ yirisaga yeri*

¹ Kona, a Zhozuwe wɛ si Uruben cɛnlɛ woolo, naa Gadi cɛnlɛ woolo konaa Manase cɛnlɛ walaga ki woolo pe yeri

² mɛɛ pe pye fɔ: «Iɔga fuun Yawe Yennɛle li tunmbyee Moyisi wila yo ye kan, ki ni fuun yegɛ pye; a yɛ logo na yeri ma nga fuun mɛ yo ye kan ki pye†.

³ Maga lɛ wa wagati titɔnlɔwɔ ɲa wɛ toro wi ni fɔ ma pan ma gbɔn nala, yee je ye sefennɛ pe na. Nga fuun Yawe Yennɛle, ye Yennɛle li yo ye kan, a yɛ ki ni fuun ki pye.

⁴ Koni, li yeyinngɛ kan ye sefennɛ pe yeri laga tara ti ni paa yegɛ nga na lɛa ki yo pe kan we. Ye songɔrɔ yaa kee wa ye tara, ye sa cɛn wa ti ni, to nda Yawe Yennɛle li tunmbyee Moyisi wila kan ye yeri wa Zhuriden gbaan wi yɔnlɔ yirisaga yeri.

⁵ Ɛɛn fɔ, ngasele naa lasiri ɲa Yawe Yennɛle li tunmbyee Moyisi wila yo ye kan, yeri yigi jɛngɛ yaa tanri ti na. Yawe Yennɛle, ye Yennɛle li ye ndanla. Yaa tanri li kongolo ke ni fuun ke na, yeli ngasegele ke yigi yaa tanri ke na, ye mara li na yaa tunɲgo piin li kan ye kotogo ki ni fuun konaa ye nawa pi ni fuun ni.»

⁶ Ko punɲo na, a Zhozuwe wɛ si duwaw pye pe kan mɛɛ pe torogo. A pɛ si songɔrɔ ma kari wa pe paara yinɛ ti ni.

⁷ Moyisi wila tara ta kan Manase cɛnlɛ li walaga kongbannga ki woolo pe yeri korɔɲo wa Bazan tara. Walaga sannga ki woolo poro na, Zhozuwe wila tara ta kan pe yeri wa Zhuriden gbaan wi yɔnlɔ tosaɲa yeri ma pinlɛ pe sefennɛ, Izirayeli woolo sanmbala pe ni. Naa Zhozuwe wila kaa pe torogo paa kee wa pe paara yinɛ ti ni, a wɛ si duwaw pye pe kan.

⁸ Wila pe pye fɔ: «Ye songɔrɔ yaa kee ye yarijɛndɛ legɛrɛ nda yɛ ta ti ni: Ye yaayoro ngbeleye, naa warifuwe, naa tɛ, naa tuguyɛnɛ, naa tuguwɔrɔ konaa yaripɔrɔ legɛrɛ ti ni. Ye juguye pe yaara nda yɛ koli, yeri yɛɛlɛ ye yɛɛ na, yoro naa ye sefennɛ sanmbala pe ni.»

*Saraga wɔsaga ɲa paa kan
wa Zhuriden gbaan wi tanla*

⁹ Kona, a Uruben cɛnlɛ woolo naa Gadi cɛnlɛ woolo konaa Manase cɛnlɛ li walaga woolo pe ni, poro mbele paa pye wa yɔnlɔ yirisaga yeri, pɛ si

† 22:2 22.2: Nɔmbu 32.20-32; Zhozu 1.12-15

songoro ma kari wa pe yeri. Pàa yiri wa Izirayeli woolo sanmbala pe tanla wa Silo ca, wa Kana tara, ma kari wa Galaadi tara, to nda pàa ta koroḡo, ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni Moyisi wi kan.

¹⁰ Naa pàa ka saa gbɔn wa Zhuriden gbaan yon tara ti ni, ma pe ta wa Kana tara bere, a Uruben cenle woolo naa Gadi cenle woolo konaa Manase cenle li walaga woolo pè si kafonno saraga wosaga gbenje ka kan wa gbaan wi yon na.

¹¹ A leele pèle si saa ki yo Izirayeli woolo sanmbala pe kan ma yo fɔ: «Ye wele, Uruben cenle woolo, naa Gadi cenle woolo konaa Manase cenle li walaga woolo mbele pe wa yonlo yirisaga kɛ yeri pè saraga wosaga ka kan wa Zhuriden gbaan wi yon na, ma wa laga we kɛ yeri, laga Kana tara.»

¹² Naa Izirayeli woolo pàa kaa ki senre ti logo ma, a pè si pe yɛ gbogolo wa Silo ca, ma pe yɛ gbagele mbe sa to cengele ngele wa yonlo yirisaga kɛ yeri ke na mbe malaga gbɔn ke ni.

¹³ A pè si saraga wɔfo Eleyazari wi pinambyo Fineyasi wi tun wa Galaadi tara, wa Uruben cenle woolo, naa Gadi cenle woolo konaa Manase cenle li walaga woolo pe yeri.

¹⁴ Izirayeli teele kɛ la pinle wi ni. To nunḡba la yiri seye yi ni fuun nunḡba nunḡba ni wa Izirayeli cengele ke ni fuun ke ni. Pe ni fuun pàa pye sege teele.

¹⁵ A pè si kari wa Galaadi tara, wa Uruben cenle woolo, naa Gadi cenle woolo konaa Manase cenle li walaga woolo pe yeri ma saa pe pye fɔ:

¹⁶ «Iḡga Yawe Yennele li gbogolomɔ woolo pè yo ki nḡga fɔ: <Yingi na, a yè sigi kapeḡbɔḡo nḡga ki pye woro Izirayeli woolo we Yennele li na? Yingi na, a yè si je ma punḡo le Yawe Yennele li ni, ma saraga wosaga ka kan ye yɛ wogo? Ko ki naga ma yo yè yiri ma je Yawe Yennele li na†.»

¹⁷ Wa Pewori laga ki na, waa kapeḡbɔḡo nḡga pye, ki kapeḡe ki fa wɔ laga we sogowɔ fɔ ma pan ma gbɔn nala, ali maga ta Yawe Yennele lãa tifeleḡe yama wa woro mbele li woolo we na. Ko si ye bɔ bere†?

¹⁸ Ki nḡga, koni yè je ma yo ye se logo li yeri. Na nala yaga yiri mbe je Yawe Yennele li na, goto li yaa nawa nḡban Izirayeli gbogolomɔ woolo pe ni fuun pe ni.

¹⁹ Na kaa pye tara nda ti kan ye yeri ti yen fyongɔ ni Yennele konɔ li ni ye yɛḡe na, ye songoro wa tara nda ti yen Yawe Yennele li woro ti ni, to nda li cɛnsaga paraga go ki yen ma kan wa ti ni we, ye cɛn wa we sogowɔ. Ɛɛn fɔ, yaga ka yiri mbe je li na, yaga si ka laga we na, mbe saraga wosaga ka kan ye yɛ kan Yawe Yennele li wogo ko punḡo na.

²⁰ Naa Zera setirige pyo Akan wila kapeḡbɔḡo ki pye ma yaara nda tila tɛḡe ti ye pew Yawe Yennele li kan, mbe tongo ta le, li nanḡbanwa kala lãa to woro Izirayeli woolo we ni fuun we na. Akan wo nunḡba ma wila ku wi kapeḡe ki kala na†.»

²¹ A Uruben cenle woolo naa Gadi cenle woolo konaa Manase cenle li walaga woolo pè si Izirayeli woolo pe yon sogo ma yo fɔ:

²² «Yawe Yennele lo li yen Yennele na li yen yawa pi ni fuun fɔ! Ee, lo li yen Yennele na li yen yawa pi ni fuun fɔ. Kala na li ti a wè sigi pye ma, ligi jɛn. Yoro Izirayeli woolo sanmbala ye ni fuun ye yaa sigi jɛn fun. Na kaa pye we yen na jaa mbe yiri mbe je mbe kapeḡe pye Yawe Yennele li

na, ko kala na wège saraga wosaga nga ki kan, kona li we gbo foonfoon nga.

²³ Na kaa pye waa jaa mbe yiri mbe je li na, ko kala na wège saraga wosaga nga ki kan, mbaa saara sogoworo, naa muwe saara nakoma nayinme saara woo wa ki na, Yawe Yennele lo jate li jologo wa na.

²⁴ Een fo, ko ma ki ti wège kan. Wège kan katugu we yen na fyefo ye setirige piile paga ka we setirige piile pe pye pilige ka fo: <Yinggi ki yen yoro naa Yawe Yennele li ni ye sogowo, lo na li yen woro Izirayeli woolo we Yennele le?

²⁵ Yawe Yennele lo jate li Zhuriden gbaan wi pye konlo woro naa yoro Uruben cenle naa Gadi cenle woolo we sogowo. Yaraga ka woro yoro naa Yawe Yennele li ni ye sogowo.> Ki ka pye ma, ye setirige piile pe mbe ka ya ti we setirige piile pe se kaa li gbogo.

²⁶ Ko kala na wège jate maga saraga wosaga nga ki kan. Een fo, we sigi kan mbaa saara sogoworo nakoma saara ta yege woo wa ki na.

²⁷ Wège kan ki pye paa serefo yen woro naa yoro sogowo, mbe ka pye fun paa serefo yen we setirige piile poro naa ye setirige piile pe sogowo, mbaa ki nari fo woro fun we maa Yawe Yennele li gbogo we saara sogoworo ti ni, naa we nayinme saara to naa we saara sannda ti ni. We woro na jaa pilige ka ye setirige piile pe ka we woolo pe pye fo: <Yaraga ka woro yoro naa Yawe Yennele li ni ye sogowo.> »

²⁸ Wè we yee pye fo: «Pilige nga ni na paga pan mbege senre nda ti yo woro nakoma we setirige piile pe na ma, pa kona we mbe ya mbe pe yon sogo mbe yo fo: <Ye saraga wosaga nga ki wele, we teleye poro paa ki kan, a ki yiri Yawe Yennele li wogo ki korogo. Pe sila ki kan mbaa saara sogoworo nakoma saara ta yege woo wa ki na, een fo, paa ki kan jango ki pye paa serefo yen woro naa yoro sogowo.

²⁹ We faga jate fyew mbe yiri mbe je Yawe Yennele li na, mbe laga li na yingo, mbe saraga wosaga kan mbaa saara sogoworo, naa muwe saara konaa saara ta yege woo wa ki na. We woro na jaa mbaa saara ti woo laga ka yege ni, kaawo Yawe Yennele li saraga wosaga nga ki yen ma kan wa li censaga kpoyi ki yege sogowo ko na.> »

³⁰ Saraga wofa Fineyasi wo naa Izirayeli woolo teele pe ni, naa Izirayeli setiriye teele pe ni, naa paa kaa ki senre ti logo Uruben cenle woolo, naa Gadi cenle woolo konaa Manase cenle woolo pe yeri, a pe nawa pi si yinggi pe na.

³¹ A saraga wofa Eleyazari wi pinambyo Fineyasi wi si Uruben cenle woolo naa Gadi cenle woolo konaa Manase cenle woolo pe pye fo: «Koni wège jen ma yo Yawe Yennele li yen laga we sogowo, katugu yee yiri mbe je li na. Ki pyelomo nungba pi na ma, woro Izirayeli woolo ye we sho li jologo ki ni.»

³² Ko pungo na, a saraga wofa Eleyazari wi pinambyo Fineyasi wo naa Izirayeli woolo teele pe ni pe si yiri le Uruben cenle woolo poro naa Gadi cenle woolo pe tanla, wa Galaadi tara, ma songoro wa Kana tara mbe sa kagala ngele ke pye ke yege yo Izirayeli woolo sanmbala pe kan.

³³ Naa Izirayeli woolo sanmbala paa kaa ki senre ti logo, a pe nawa pi si yinggi, a pe si Yennele li gbogo. Lere wa sila pye naga sonri naa mbe yo pe yiri pe sa to Uruben cenle woolo naa Gadi cenle woolo pe na malaga ni mbe pe tara ti tongo.

³⁴ A Uruben cênle woolo naa Gadi cênle woolo pè si saraga wosaga nga paa kan ki mege taga naga yinri «Edi»†, katugu paa pye na yuun fo: «Ki yen paa serefo yen we sogowo mbaa ki nari fo Yawe Yennele lo nungba li yen Yennele le.»

23

*Senre pungo woro
nda Zhozuwe wila yo
Izirayeli woolo tee le pe kan*

¹ Naa Yawe Yennele laa Izirayeli woolo pe sho pe juguye mbele paa pye ma pe maga pe kee, ma pe kan a pè cên yeyinnye na, wagati legere la toro. Kila yala Zhozuwe wi le fo jenge.

² A wi si Izirayeli woolo pe ni fuun pe yeri: pe lelelele, naa pe tee le, naa pe kiti konfenne konaa pe malingboonlo tee le pe ni. Wila pe pye fo: «Koni mi le fo jenge.

³ Yoro jate yege yan paa yege nga na Yawe Yennele, ye Yennele laa cengele ngele laga tara ti ni ke jolo ye kala na. Yawe Yennele lo jate li malaga ki gbôn ye kan.

⁴ Ye wele, cengele ngele wè malaga ki gbôn ke ni ma ke tongo, mi pete gbôn ma ke tara ti ye le ye cengele ke na korogo, ma pinle ngele kè koro we malaga gbôn ke ni ke woro ti ni, maga le wa Zhuriden gbaan wi na, wa yonlo yirisaga yeri, fo ma saa gbôn wa Mediterane kogoje wi na, wa yonlo tosaaga yeri.

⁵ Yawe Yennele, ye Yennele lo jate li yaa ki leele pe puro mbe pe yirige wa ye yege. Na ye kaa yongo pe ni, li yaa ti paa fee ye yege. Ye yaa pe tara ti sho mberi ta korogo paa yege nga na laa ki yo ye kan we.

⁶ Ki kala na, ye bala yaa tanri yaa yala kagala ngele fuun ke yen ma yonlogo wa Moyisi lasiri sewe wi ni ke ni, yaga ka laga ke na mbe kari kee ka na.

⁷ Yaga ka pinle ki leele mbele pè koro laga ye sogowo bere pe ni. Yaga kaa pe yarisunndo ti mere yinri ti ye saga, yaga kaa wungu ti na, yaga kaa ti gbogo, yaga si kaa foli ti yege sogowo mbaa ti gbogo.

⁸ Een fo, ye koro ye mara Yawe Yennele, ye Yennele li na, paa yege nga na yege pye fo ma pan ma gbôn nala we.

⁹ Yawe Yennele li cengele puro ma ke yirige wa ye yege, ngele kè tugbolo ma pye fannga ni. Ali ma pan ma gbôn nala, lere fa ya yere mbe ye sige.

¹⁰ Ye ni, kila pye lere nungba ma ye juguye waga kele (1 000) puro, katugu Yawe Yennele, ye Yennele laa pye na malaga ki gbôn ye kan paa yege nga na laa ki yo ye kan we†.

¹¹ Ki kala na, ye yee yingiwè jên jango ye ti Yawe Yennele, ye Yennele le, li ye ndanla.

¹² Een fo, na yaga je li na mbe gbogolo ki leele mbele pè koro ma cên laga ye sogowo pe ni, na ye kaa porogo piin ye yee sogowo, na yaga pinle pe ni,

¹³ kona yege jên ye yo Yawe Yennele, ye Yennele li se koro mbaa ki leele pe puro mbaa pe yinrigi wa ye yege suyi. Een fo, pe yaa pye paa pengele naa mere yen mbaa ye yinri, mbe pye paa sapige yen mbaa ye gbôn wa ye pogolo, mbe pye paa wuuro yen mbaa ye sugulo wa ye yengele ke ni,

† 22:34 22:34: Maga logo Eburuye senre ti ni Edi ko koro wo yen serefo. † 23:10 23:10: Dete 32.30

fɔ ye sa ku ye kɔ ye wɔ laga ki tara jɛndɛ nda ti ni, to nda Yawe Yɛnnɛlɛ, ye Yɛnnɛlɛ li kan ye yeri we.

¹⁴ Ye wele, na wagati wi gbɔn mbe lagame yaga. Ki daga yege jɛn ye kotogo ki ni fuun ki ni, naa ye jatere wi ni fuun wi ni, fɔ yɔn fɔgolo ngele Yawe Yɛnnɛlɛ, ye Yɛnnɛlɛ li lɛ mbe kajɛngɛ nga fuun pye ye kan, ka si koro mbapyewe. Li ki ni fuun ki pye ye kan, ka kpɛ si koro.

¹⁵ Yɔn fɔgolo ngele fuun Yawe Yɛnnɛlɛ, ye Yɛnnɛlɛ li lɛ mbe kajɛngɛ nga pye, yege nga na li ke pye ma ke yɔn fili, ki pyelɔmɔ nungba pi na fun, jɔlogo kagala ngele li yo li yaa wa ye na, li yaa ke wa ye na mbe ke yɔn fili ma fun, fɔ mbe sa ye kɔ mbe ye wɔ laga ki tara jɛndɛ nda li kan ye yeri ti ni.

¹⁶ Yɔn finliwɛ mba Yawe Yɛnnɛlɛ, ye Yɛnnɛlɛ li le ye ni, na yaga pi jɔgo mbe kari saa yarisunndo ta yege gbogo, mbaa fɔli ti yege sɔgowɔ mbaa ti gbogo, tara tiyɔnrɔ nda li kan ye yeri, li yaa nawa ngban ye ni mbe ye tongo fyaw mbe ye wɔ wa ti ni.»

24

Zhozuwe wila Izirayeli woolo

pe nawa to kagbɔgɔ

ngele Yɛnnɛlɛ lɔa pye pe kan ke ni

¹ Kona, a Zhozuwe wi si Izirayeli cɛngɛlɛ ke yeri ma ke gbogolo wa Sishɛmu ca. Wila Izirayeli leleɛlɛ, naa pe teele, naa kiti konfɛnnɛ konaa malingbɔɔnlɔ teele pe yeri, a pɛ pan wa Yawe Yɛnnɛlɛ li yege sɔgowɔ.

² A Zhozuwe wi si leele pe pye fɔ: «Yawe Yɛnnɛlɛ, woro Izirayeli woolo Yɛnnɛlɛ li yo fɔ: «Faa ye teleye, mbe pinle Abirahamu naa Nahɔri pe to Tera wi ni, paa pye ma cɛn wa Efirati gbaan wi kɛɛ nga na, na yarisunndo ta yege gbogo†.

³ Ɛɛn fɔ, mila ye tele Abirahamu wi yirige wa Efirati gbaan wi kɛɛ nga na, ma ti a wi Kana tara ti ni fuun ti yanriyanri ma toro. A mi setirige piile legere kan wi yeri. Mila Izaki wi kan wi yeri, a wuu se†.

⁴ Mila Zhakɔbu naa Ezawu pe kan Izaki wi yeri, a wi pe se. Mila Seyiri yanwiga tara ti kan Ezawu wi yeri, a wi cɛn wa ti ni. Ɛɛn fɔ, Zhakɔbu naa wi pinambiile poro la kari wa Ezhipiti tara†.

⁵ Ko punɔgo na, a mi si Moyisi naa Arɔn pe tun Ezhipiti tara wunlunana wi yeri, mɛɛ jɔlogo kagbɔgɔlɔ wa Ezhipiti tara woolo pe na. Ko punɔgo na, a mi si ye yirige wa tara ti ni†.

⁶ Naa mila kaa ye teleye pe yirige wa Ezhipiti tara ti ni, a yɛ si saa gbɔn wa Kɔgoje yɛɛn wi na. Ɛɛn fɔ, Ezhipiti tara fɛnnɛ paa taga pe punɔgo na, na pe puro malaga gbɔnwotoroye mbele shɔnye maa tilele pe ni, fɔ ma saa gbɔn wa Kɔgoje yɛɛn wi na.

⁷ A ye teleye pɛ si gbele ma mi ɲa Yawe Yɛnnɛlɛ na yeri mbe pe saga, a mi si diwi le ye woolo poro naa Ezhipiti tara fɛnnɛ pe sɔgowɔ. Ko punɔgo na, a mi si kɔgoje tonmɔ pi pye, a pi toro Ezhipiti tara fɛnnɛ pe go na ma pe li. Nga mila pye Ezhipiti tara woolo pe na ye woolo paa ki yan yenle ni. Ko pyengɔlɔ, yaa koro wa gbinri wi ni ma mɔ wa†.

⁸ Ko punɔgo na, a mi si kari ye ni wa Amɔri cɛnlɛ woolo pe tara, poro mbele paa pye ma cɛn wa Zhuriden gbaan wi yɔnlɔ yirisaga yeri we. Paa

† 24:2 24:2: Zhɛnɛ 11.27 † 24:3 24:3: Zhɛnɛ 12.1-9; 21.1-3 † 24:4 24:4: Zhɛnɛ 25.24-26; 36.8; 46.1-7; Dɛtɛ 2.5 † 24:5 24:5: Ɛki 3.1-12.42 † 24:7 24:6-7: Ɛki 14.1-31

malaga gbɔn ye ni. Eɛn fɔ, mila pe le ye kɛɛ, a yɛ ya pe ni, ma pe tara ti sho mari ta, katugu mila pe gbo ma pe wɔ wa ye yɛgɛ†.

⁹ Zipɔri pinambyɔ Balaki ɲa wila pye Mowabu tara wunlunaɲa wila yiri ma to ye na malaga ni. Wila Bewɔri pinambyɔ Balaamu wi yeri ma yo wi pan wi ye danja.

¹⁰ Eɛn fɔ, mi sila yenle mbe logo Balaamu wi yeri. Ki kaa pye ma, a wi si duwaw pye ye kan, a mi si ye sho Balaki wi yeri†.

¹¹ Kona, a yɛ si Zhuriden gbaan wi kɔn ma saa gbɔn wa Zheriko ca ki na. A Zheriko ca fɛnnɛ pɛ malaga gbɔn ye ni, poro naa Amɔri cɛnlɛ woolo, naa Pɛɛzi cɛnlɛ woolo, naa Kana tara fɛnnɛ, naa Hɛti cɛnlɛ woolo, naa Girigasi cɛnlɛ woolo, naa Hevi cɛnlɛ woolo konaa Zhebusi cɛnlɛ woolo pe ni. A mi pe le ye kɛɛ, a yɛ ya pe ni.

¹² Mila ndagasere torogo wa ye yɛgɛ, a tì pe purɔ ma pe yirige wa ye yɛgɛ, ma pinle Amɔri cɛnlɛ woolo pe wunlumbolo shyen pe ni. Ko malaga ko sila gbɔn ye tokobi naa ye sandira to ni†.

¹³ Ki pye ma, a mi si tara kan ye yeri nda ye sila ti kɛɛ tunngo pye, ma cagbɔɔ gbɔɔ kan ye yeri nda ye sila kan, eɛn fɔ, ye si yen ma cɛn wa ti ni. Mila ɛɛɛɛ kɛɛɛ naa oliviye tire kɛɛɛ kan ye yeri nda ye sila ti sanri, eɛn fɔ ye yen nari pire ti kaa†. »

Izirayeli woolo

pàa yere ki yerewe

mbaa tunngo piin Yenɲɛle li kan

¹⁴ Kona, a Zhozuwe wì sigi sɛnrɛ nda ti taga wa ma yo fɔ: «Koni, yaa fyɛ Yawe Yenɲɛle li yɛgɛ, yaa tunngo piin li kan, ye pye jɛɛgisaga fu naa tagawa ni. Ye tɛlɛye pàa pye na yarisunndo nda gbogo wa Efirati gbaan wi kɛɛ ɲga na konaa wa Ezhìpiti tara, yeri wa yaa tunngo piin Yawe Yenɲɛle lo nungba kan.

¹⁵ Na kaa pye kii ye ndanla yaa tunngo piin Yawe Yenɲɛle li kan, yaa jaa mbaa tunngo piin yarisunngo ɲga kan, yege wele yege wɔ nala. Yarisunndo nda ye tɛlɛye pàa pye na gbogo wa Efirati gbaan wi kɛɛ ɲga na tori o, nakoma Amɔri cɛnlɛ woolo mbele ye yen ma cɛn laga pe tara ti ni pe woro to. Eɛn fɔ, mi wo na, mi naa na go woolo pe ni, we yaa la tunngo piin Yawe Yenɲɛle lo kan.»

¹⁶ A leele pɛ suu yɔn sogo ma yo fɔ: «We woro naga jate mbe laga Yawe Yenɲɛle li na, mbaa yarisunndo ta yege gbogo.

¹⁷ Katugu Yawe Yenɲɛle, we Yenɲɛle lo li we yirige ma we wɔ wa Ezhìpiti tara, ma we wɔ wa kulowo pi ni, woro naa we tɛlɛye pe ni. Laa kafɔnngolɔ lɛgɛɛ pye we yɛgɛ na, ma we go sige wa we kondangala li ni fuun li ni, konaa ma we go sige wa cɛngɛle ɲgele fuun wàa toro wa ke sɔgɔwɔ ke ni.

¹⁸ Yawe Yenɲɛle lo làa ki cɛngɛle ke ni fuun ke purɔ ma ke yirige wa we yɛgɛ, konaa Amɔri cɛnlɛ woolo mbele pàa pye ma cɛn laga ki tara nda ti ni pe ni. Woro fun we yaa la tunngo piin Yawe Yenɲɛle li kan, katugu lo li yen we Yenɲɛle le.»

¹⁹ Kona, a Zhozuwe wì si leele pe pye naa fɔ: «Ye se ya mbaa tunngo piin Yawe Yenɲɛle li kan, katugu li yen Yenɲɛle na li yen kpoyi, li yen Yenɲɛle na laa yenle yenjɔ na. Yaga yiri mbe je li na, li se ye kala yaga, li se si ye kapere ti kala yaga ye na.

† 24:8 24.8: Nombu 21.21-35 † 24:10 24.9-10: Nombu 22.1-24.25 † 24:12 24.12: Eki 23.28; Dete 7.20 † 24:13 24.13: Dete 6.10-11

²⁰ Na yaga li wa mbe saa yarisunndo nambannda ta gbogo, li yaa yiri ye kōrōgo mbe jōlōgo wa ye na. Ali mbege ta lāa kajenge pye ye kan, li yaa ye tōngo mbe ye kō pew.»

²¹ A leele pè si Zhozuwe wi pye fō: «Ayoo, Yawe Yennele lo we yaa la gbogo.»

²² A Zhozuwe wì si pe pye fō: «Yoro jate ye yēn ye yēē serefenne. Katugu yoro jate yēge wō wa ye yēē nawa mbaa tunngo piin Yawe Yennele li kan» A pè sho fō: «Ee, we yēn ki serefenne.»

²³ A Zhozuwe wì si pe pye fō: «Kì kaa pye yēēn, yarisunndo nambannda nda ti yēn laga ye sōgōwō bere, yeri wa; ye ye yēē kan Yawe Yennele, woro Izirayeli woolo Yennele li yeri ye kotogo ki ni fuun ni.»

²⁴ A leele pè suu yōn sogo ma yo fō: «We yaa la tunngo piin Yawe Yennele lo kan, mbaa nuru li yeri.»

²⁵ A Zhozuwe wì si yōn finliwē le leele pe kan Yennele li ni ki pilige ki ni, wa Sishemu ca. Wila ngasegele naa kakōndageengele tēge pe kan.

²⁶ A wì sigi kagala ke yōnlogō wa Yennele li lasiri sewe wi ni. Ko punngo na, terebenti tige nga kila pye wa Yawe Yennele li censaga paraga go ki tanla, a wì si sinndelighōgo ka le maga yerege wa ki nōgo.

²⁷ Kona, a wì si leele pe ni fuun pe pye fō: «Ye wele, ki sinndelege nga ki yēn we serefo, katugu senre nda fuun Yawe Yennele li yo ye kan, kiri logo. Ee, ki yaa pye ye serefo jango yaga ka je ye Yennele li na mbe pye mbasinmbele.»

²⁸ Ko punngo na, a Zhozuwe wì si leele pe yaga, a pè songōrō, pe ni fuun nungba nungba, wa tara nda pāa ta ta kōrōgo ti ni.

Zhozuwe wi kunwō senre

²⁹ Kì kagala ke punngo na, a Nuni pinambyō Zhozuwe ŋa wila pye Yawe Yennele li tunmbyee wì si ku. Wila ta yele cēnme naa ke (110).

³⁰ A pè suu le wa tara nda wila ta kōrōgo ti ni, wa Timinati Sera ca, wa Efirayimu yanwira tara ti ni, wa Gaashi yanwiga ki yōnlōparawa kamenge keē yeri†.

³¹ Izirayeli woolo pāa tunngo pye Yawe Yennele li kan Zhozuwe wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni, konaa lelele mbele pāa koro wi kungōlo pe yinwege piliye yi ni fuun yi ni, poro mbele pāa kagala ngele Yawe Yennele lāa pye Izirayeli woolo pe kan ke yan we.

³² Izirayeli woolo pāa Zhozufu gbōo kajeere nda le ma yiri wa Eshipiti tara ma pan, pāa ti le wa Sishemu ca, wa tara laga ŋga Zhakōbu wila lo warifuwe pyō cēnme Amōri cēnle woolo pe yeri ki ni. Amōri wo wila pye Sishemu ca ki kanfō we. Kì ca kila kaa pye Zhozufu setirige piile poro kōrōgo†.

³³ A Arōn pinambyō Eleyazari wì si kaa ku fun, a pōo le wa tinndi ŋa pāa kan wi pinambyō Fineyasi wi yeri wi na, wa Efirayimu yanwira tara ti ni.

† 24:30 24:30: Zhozu 19.49-50 † 24:32 24:32: Zhene 50.24-25; Eki 13.19

KITI KONFENNE SEWE SEWE wi nawa senre

Kiti konfenne sewe wi yen na para nga kila pye Izirayeli woolo pe yengolo wa Kana tara ti ni mari ta ko wogo na. Cengele ke ni fuun kaa pye ma cencen wa tara nda kaa ta ta ti ni. Een fo wunluwo sila pye wa gben mbaa pe yege sinni. Wagati legere na Izirayeli woolo pe ma kaa laga Yennele li na, na yarisunndo gbogo. Kona Yennele li mee ti cengele kele yege woolo ma pan ma to Izirayeli woolo pe na ma ya pe ni. Na paga ka pe kapere ti jen mberi yaga, mbe Yawe Yennele li yeri li pe saga, Yennele li mee «Kiti konfenne» torogo jango mbeli woolo pe sho. Ki kiti konfenne paa pye lere ke ma yiri shyen: Otiniyeli, naa Ehudi, naa Shamiyari, naa Debora, naa Zhedewon, naa Tola, naa Yayiiri, naa Zhefite, naa Ibisan, naa Elon, naa Abidon konaa Samison.

Ki «kiti konfenne» pe sila pye paa nala pilige woolo pe yen. Paa pye kagala yege wofenne nakoma leele shofenne, na cenle nungba nakoma cengele legere yege sinni. Wa kiti konfenne sewe wi ni, kala nungba pe mali senre ti yo yosaga legere na. Izirayeli woolo pe ma kaa je mbe logo Yennele li yeri mbe saa yarisunndo gbogo. Pe kapere ti kala na, Yennele li ma ti pe juguye pe ma pan ma to pe na. Leele pe mee gbele ma Yawe Yennele li yeri li pe saga, li mee shofa torogo pe kan. Leele pe ma Yennele li jen wagati jeni ni, ko pungo na pe mee songoro na pe yarisunndo ti gbogo. Kona malaga ma to pe na wagati wa ni, pe ma yeyingge ta wagati wa ni. Ki wagati wila pye maara wagati, ma pye kangbanga mbe ya gbon pe na. Ki wagati wi ni, wunluwo sila pye wa Izirayeli tara ti ni. Pe ni fuun nungba nungba paa pye na tanri pe nandanwa kala lo na (Kiti 21.25).

Sewe wi yen ma koonlo yege nga na

Izirayeli woolo paa Kana tara ti walaga nungba sho 1.1-2.5

Yennele laa kiti konfenne torogo Izirayeli woolo pe kan 2.1-3.6

Otiniyeli, naa Ehudi konaa Shamigari 3.7-31

Debora, naa Baraki konaa Yayeli 4-5

Zhedewon 6-8

Abimeleki 9.1-57

Tola, naa Yayiiri konaa Zhefite 10.1-12.7

Ibisamu, naa Elon konaa Abidon 12.8-15

Samison 13-16

Dan cenle woolo konaa pe Yennele gbogwosaga 17-18

Izirayeli woolo sanmbala Paa malaga gbon Benzhamé cenle woolo pe ni 19-21

IZIRAYELI WOULO PAA KANA TARA TI SHO

1.1-2.5

*Izirayeli woolo pe cenge
wa Kana tara*

¹ Zhozuwe wi kungolo, a Izirayeli woolo pe si Yawe Yennele li yewe ma yo fo: «We ni, cenle liliin li daga mbe keli sa to Kana tara fenne pe na?»

² A Yawe Yennele li si pe pye fo: «Zhuda cenle loli. Ye wele, mi yen na Kana tara ti nii pe kee.»

³ Kona, Zhuda cēnle woolo pè si Zhuda wi nōsepyo Simeyōn wi cēnle woolo pe pye fō: «Ye pan we kōrōgo wa tara laga nga kī kan we yeri kī nī, we sa malaga gbōn Kana tara fenne pe nī wege shō. Ko pūngo na, we yaa kari wa ye woro ti nī sa ye saga.» A Simeyōn cēnle woolo pè si taga Zhuda cēnle woolo pe na.

⁴ A pè si yiri ma kari sa malaga kī gbōn. A Yawe Yēnnele lī si Kana tara fenne, naa Perezi cēnle woolo† pe le pe kēē. Pāa lere waga kē (10 000) wo gbo wa Bezeki ca.

⁵ Pāa wunlunaja Adoni Bezeki wi yan wa kī ca kī nī ma to wi na. Pāa malaga gbōn Kana tara fenne naa Perezi cēnle woolo pe nī ma ya pe nī.

⁶ Adoni Bezeki wila fe; ēēn fō, a pè si taga wi na ma saa wi yigi, mēē wi keyen yombegbōrō naa wi tōrō yombegbōrō ti kōnlo.

⁷ Kona, a Adoni Bezeki wī shō fō: «Wunlumbolo nafa taanri ma yiri kē mbele pe keyen yombegbōrō naa pe tōrō yombegbōrō tila pye ma kōnlo pe na, yaakara nda tila pye na yinrigi wa na tabali wi na na tuun tara, to pāa pye na kaa. Nga mīla pye, ko Yēnnele lī sōngōrō na na.» A pè si kari wī nī wa Zheruzalemu ca; pa wila saa ku wa.

⁸ Zhuda cēnle woolo pāa saa to Zheruzalemu ca woolo pe na ma ca kī shō, ma leele pe gbo tokobi nī, mēē ca kī sogo.

⁹ Ko pūngo na, Kana tara fenne mbele pāa pye ma cēn wa yanwira tara ti nī, naa Negevū tara ti nī konaa wa yanwira tigiwen tara ti nī, a Zhuda cēnle woolo pè si kari mbe sa malaga gbōn pe nī.

¹⁰ Kana tara fenne mbele pāa pye ma cēn wa Eburōn ca, Zhuda cēnle woolo pāa saa to pe na. Faa pāa pye na Eburōn ca kī yinri Kiriyati Ariba. Pāa malaga gbōn ma ya Sheshayi sege woolo, naa Ahima sege woolo konaa Talimayi sege woolo pe nī.

¹¹ Pè kaa yiri lema, a pè si saa to Debiri ca woolo pe na. Faa pāa pye naga yinri Kiriyati Seferi†.

¹² A Kalebu wī shō fō: «Lere ŋa ka ya mbe malaga gbōn Kiriyati Seferi ca woolo pe nī mbege shō, mī yaa na sumborombyō Akisa wī kan kī fō wī yeri wī jō.»

¹³ Kī kaa pye ma, Kalebu wī jōnlo Kenazi wī pinambyō Otiniyeli, a wī si kari ma saa ca kī shō. A Kalebu wī suu sumborombyō Akisa wī kan wī yeri wī jō.

¹⁴ Pūngo na, sumboro wila kaa gbōn wa wī pōlo Otiniyeli wī tanla, a wī sigi yō wī kan ma yō wī tara laga ka yēnri wī to Kalebu wī yeri. Kona, a Akisa wī si yew ma yiri wa wī sofile wī na ma tigi. A Kalebu wī suu yewe ma yō fō: «Yīngi maa jaa.»

¹⁵ A wī suu to wī yōn sogo ma yō fō: «Mila ma yēnri, ma kajenge pye na kan, ma puluyo ya kan na yeri, katugu tara laga nga mā kan na yeri wa yōnloparawa kalige kēē kī na, tōnmō woro wa kī nī.» A Kalebu wī si tara ti gona puluyo naa ti nōgona puluyo yī kan wī yeri†.

¹⁶ Moyisi wī nafa lenaja wila pye Keni cēnle woolo wo wa. Wī setirige piile pè si yiri wa Zheriko ca, ko ŋga pe yinri sengendire ca ye, poro naa Zhuda cēnle woolo pe nī, ma saa cēn wa Zhuda tara gbīnri lara ti nī, wa kī leele pe sōgōwō, ma wa Aradi ca kī yōnloparawa kalige kēē yeri.

¹⁷ A Zhuda cēnle woolo pè si pinle wī nōsepyo Simeyōn wī cēnle woolo pe nī, a pè saa malaga gbōn Kana tara fenne mbele pāa pye ma cēn wa

† 1:4 1:4: Zhene 13.7; 34.30; Zhozu 17.15 † 1:11 1:11: Zhozu 15.15-19 † 1:15 1:15: Zhozu 15.19

Zefati ca pe ni. Paa leele pe gbo pew, ma ca ki ni fuun ki tongo maga tēge ki ye Yawe Yēnnele li kan. A pē sigi mege taga naga yinri Ōrima†.

18 Zhuda cenle woolo paa Gaza, naa Asikalōn konaa Ekiron cara† ti sho mari ta konaa ti kanngara na tara ti ni.

19 Yawe Yēnnele lo jate lāa pye pe ni. Ki pye ma, paa ya ma yanwira tara ti sho. Eēn fō, pe sila ya mbe leele mbele paa pye ma cen wa funwa laga falafala ki ni pe puro, katugu malaga gbōnwotoroye tugurōn woolo la pye pe yeri.

20 Paa Eburōn ca ki kan Kalēbu wi yeri paa yege nga na Moyisi wila ki yo we. A Kalēbu wī si Anaki setirige piile taanri pe puro†.

21 Benzhamē cenle woolo pe sila ya mbe Zhebusi cenle woolo pe puro, poro mbele paa pye ma cen wa Zheruzalemu ca we. Pe yen ma cen wa Benzhamē cenle woolo pe sōgōwo ali ma pan ma gbōn nala.

22 A Zhozefu setirige piile pē si kari ma saa to Beteli ca ki na ma malaga gbōn ki woolo pe ni. Yawe Yēnnele lāa pye pe ni.

23 Paa keli ma leele tun, a pē saa Beteli ca kagala ke yewe ma ke jēn. Faa paa pye naga yinri Luzi.

24 Kagala yewefenne pe gbōnsaga wa, a pē si nanja wa yan wila yinrigi wa ca ki ni, a pē suu pye fō: «We mbe ya ye wa ca ki ni laga nga na, ki naga we na, pa we yaa kajenge pye ma kan.»

25 Pe mbe ya ye wa ca ki ni laga nga na, a nanja wī sigi naga pe na. Ki pye ma, a Zhozefu setirige piile pē si ca woolo pe ni fuun pe gbo tokobi ni. Eēn fō, paa ko nanja wo naa wi go woolo pe ni fuun pe yaga, a pē kari.

26 A ki nanja wī si kari ma saa cen wa Heti cenle woolo pe tara, ma ca ka kan wa maga mege taga naga yinri Luzi. Ko mege ko ki yen ki na ali ma pan ma gbōn nala†.

27 Manase cenle woolo pe sila ya mbe Beti Sheyan ca woolo pe puro, naa Taanaki ca woolo, naa Dōri ca woolo, naa Yibileyamu ca woolo, naa Megido ca woolo konaa ti kanngara kapiire woolo pe ni. Ki kala na, ki Kana tara fenne paa yere ki yerewe mbe koro mbe cen wa ki tara laga ki ni.

28 Naa Izirayeli woolo paa kaa fannga ta ma wē Kana tara fenne pe na, pe sila pe puro. Eēn fō paa pe le kulowo tunndo ni.

29 Efirayimu cenle woolo pe sila ya mbe Gezeri ca woolo pe puro. Ki Kana tara fenne paa koro ma cen wa Efirayimu cenle woolo pe sōgōwo.

30 Zabulon cenle woolo pe sila ya mbe Kitiron ca woolo konaa Nahalōli ca woolo pe puro. Ki Kana tara fenne paa koro ma cen wa Zabulon cenle woolo pe sōgōwo, a Zabulon cenle woolo pē pe le kulowo tunndo ni.

31 Aseri cenle woolo pe sila ya mbe Ako ca woolo pe puro, naa Sidōn ca woolo, naa Alabu ca woolo, naa Akizibu ca woolo, naa Eliba ca woolo, naa Afiki ca woolo konaa Erehobu ca woolo pe ni.

32 Ki pye ma, Aseri cenle woolo paa cen wa ki tara ti ni wa ki Kana tara fenne pe sōgōwo, katugu pe sila pe puro.

33 Nefitali cenle woolo pe sila ya mbe Beti Shemeshi ca woolo poro naa Beti Anati ca woolo pe puro. Eēn fō, paa cen wa ki Kana tara fenne mbele

† 1:17 1:17: Eburuye senre ti ni Ōrima mege ki koro wowi ŋa mbege tongo pew. † 1:18 1:18: Gaza, naa Asikalōn konaa Ekiron cara tila pye wa Mediterane kōgoje yōn ki na, wa funwa laga falafala ki ni (Zhozu 13.3). † 1:20 1:20: Nombu 14.24; Dete 1.36; Zhozu 14.9-14 † 1:26 1:26: Zhozu 16.2

pàa pye wa tara ti ni faa pe sògowa. Pàa ki cara shyen ti woolo pe le kulowo tunndo ni.

³⁴ Amòri cènle woolo pàa Dan cènle woolo pe wònrogo, a pè lugu ma kari wa yanwira ti na; pe sila pe yaga pe tigi wa gbunlundegé laga ki ni.

³⁵ Amòri cènle woolo pàa koro ma cèn wa Hari Herezi ca, naa Ayalon ca konaa Shaalibimu ca ki ni. Eèn fò, a Zhozufu setirige piile pè si kaa fannga ta pe na, mée pe le kulowo tunndo ni.

³⁶ Amòri cènle woolo pe tara kònlò làa yiri wa Akirabimu tinndi wi na, ma saa gbòn wa Sela ca, mée toro ma kari wa yege.

2

Yenñele li merège wila para

Izirayeli woolo pe ni

¹ Yawe Yenñele li merège wila yiri wa Giligali ca ma kari wa Bokimu ca ma saa ki yo Izirayeli woolo pe kan fò: «Mì ye yirige wa Ezhipiti tara ma pan ye ni laga tara nda mila yòn fòlò kòn ma wugu mbe kan ye tēleye pe yeri ti ni. Mila ki yo ma yo mì sanla yòn finliwē pi jògò ye ni fyew;

² fò yoro fun, yaga ka yòn finliwē le ki tara woolo pe ni, fò ye pe saara wosara ti jaanri. Eèn fò, ye sila logo na yeri. Yिंगi na yàa si ko pye ma†?

³ Kì pye ma, mì se tara woolo pe purò mbe pe yirige wa ye yege, eèn fò pe yaa pye ye maliwiinle, pe yarisunndo ti yaa pye paa penē yēn mbe ye yigi.»

⁴ Naa Yawe Yenñele li merège wila kaa ki senre ti yo Izirayeli woolo pe kan ma kò, a leele pe ni fuun pe nēē gbele ngbanga.

⁵ A pè sigi laga ki mege taga naga yinri Bokimu†. Pàa saara wò wa Yawe Yenñele li yeri wa ki laga ki na.

YENÑELE LAA KITI KŌNFENNE TOROGO IZIRAYELI WOULO PE KAN

2.6-16.31

Zhozuwe wi kunwo senre

⁶ Naa Zhozuwe wila kaa Izirayeli woolo pe yaga ma yo paa kee, tara lara nda tìla kan pe ni fuun nungba nungba pe yeri kòrògò, a pè si sòngorò ma saa cèn wa ti ni mberi ta.

⁷ Izirayeli woolo pàa tunngo pye Yawe Yenñele li kan Zhozuwe yinwege piliye yi ni fuun yi ni konaa wi kungolò, lelele pe yinwege piliye yi ni fuun yi ni, poro mbele pàa Yawe Yenñele li tunmbyege ki yan Izirayeli woolo pe kan we.

⁸ Nuni pinambyò Zhozuwe, Yawe Yenñele li tunmbyee we, wila ta yelē cenme ma yiri kē (110) mēē ku.

⁹ Pàa wi le wa tara laga nga kila kan wi yeri kòrògò ki ni, wa Timinati Herezi ca, wa Efirayimu yanwira tara ti ni, ma wa wa Gaashi yanwiga ki yonloparawa kameñge kēē yeri†.

Kiti kōnfenne pe kagala

¹⁰ Ko pungo na, a Zhozuwe wi wagati woolo pe ni fuun pè si kaa ku ma taga pe tēleye pe na. A wagati wa fònnò woolo si yiri. Poro sila Yawe Yenñele li jēn, pe sila si kagala ngele làa pye Izirayeli woolo pe kan ke jēn.

† 2:2 2.2: Èkì 34.12-13; Dete 7.2-5 † 2:5 2.5: Maga logo Eburu senre ti ni Bokimu, ko kòrò wò nja gbelefenne. † 2:9 2.6-9: Zhozu 24.29-31

11 Kona, Izirayeli woolo pe nɛɛ nga ki yɛn kapege Yawe Yɛnnɛle li yɛge na ki piin. Paa pye na yarisunndo nda pe yinri Baali† ti gbogo.

12 Yawe Yɛnnɛle, pe tɛleye Yɛnnɛle le, lo na lɛa pe yirige wa Ezhipiti tara, paa je li na ma taga yarisunndo ta yɛge na, cɛngɛle ngele ke yɛn ma pe maga ke yarisunndo re, nari gbogo, na fɔli ti yɛge sɔgɔwɔ, ma Yawe Yɛnnɛle li nawa pi ngban.

13 Pa paa je Yawe Yɛnnɛle li na yɛɛn, na yarisunndo Baali naa Asitarite† ti gbogo.

14 Yawe Yɛnnɛle lɛa nawa ngban Izirayeli woolo pe ni. Lɛa pe le mbele pe maa leele yaara koli pe kɛɛ, a poro pe kɛɛ yaara ti ni fuun ti koli. Lɛa pe le pe mbenfenne mbele paa pye ma pe maga pe kɛɛ, maga kan pe sila ya yere mbe pe sige.

15 Sanga o sanga pe kaa kee malaga gbonsaga, Yawe Yɛnnɛle li ma yiri pe kɔrɔgɔ mbe tipege pye pe na, paa yɛge nga na lɛa ki yo konaa ma wugu ki na pe kan we. Ki pye ma, jɔlɔgɔ gbogo la to pe na fɔ jɛngɛ.

16 Kona, a Yawe Yɛnnɛle li si kiti konfenne† yirige pe kan, a poro si pe sho mbele pe maa leele kɛɛ yaara koli pe kɛɛ.

17 Konaa ki ni fuun, Izirayeli woolo pe sila logo ki kiti konfenne pe yeri, ɛɛn fɔ paa pye na tunngo piin yarisunndo ta yɛge kan, na fɔli ti yɛge sɔgɔwɔ nari gbogo. Pe tɛleye paa pye na tanri konɔ na na, ma Yawe Yɛnnɛle li ngasegele ke le na tanri ke na, paa ke ma wɔ wa li ni fyaw. Pe sila tanga ma.

18 Kila pye, Yawe Yɛnnɛle li ka kiti konfɔ wa yirige pe kan sanga o sanga, li ma pye ki kiti konfɔ wi ni, mbaa pe shoo pe mbenfenne pe kɛɛ ki kiti konfɔ wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni. Na Yawe Yɛnnɛle li ka pe yan paa jɔlɔ, ma jori pe mbenfenne pe kɛɛ sanga na ni, li ma pe yinriwe ta.

19 Ko punngo na, na ko kiti konfɔ wo ka ku, pe ma sɔngɔrɔ naa ma pe yɛɛ tɛge fyɔngɔ ni ma wɛ pe tɛleye pe na, ma taga yarisunndo ta yɛge na, na tunngo piin ti kan, na fɔli ti yɛge sɔgɔwɔ nari gbogo. Pe sila yɛnle mbe pe kapyere tijangara ti yaga nakoma mbe pe kotongbanga tangalomo pi yaga.

Yɛnnɛle lɛa Izirayeli woolo pe wa ma wele

20 Ki pye ma, Yawe Yɛnnɛle li si nawa ngban Izirayeli woolo pe ni, ma sho fɔ: «Ki cɛnle na lilan yɔn finliwɛ mba mila le pe tɛleye pe ni pi jɔgɔ. Pee logo na yeri.

21 Ki kala na, Zhozuwe wi ku ma cɛngɛle ngele yaga wa tara ti ni mbapurɔwɔ, mi se la kpɛ purɔ mbeli yirige wa pe yɛge.

22 Poro mi yaa tɛge mbe Izirayeli woolo pe wa mbe wele, mbege jen na kaa pye pe yaa tanga na konɔ li na konaa mbe logo na yeri, paa yɛge nga na pe tɛleye paa ki pye we, nakosima na kaa pye pe sege pye ma.»

23 Ki pye ma, cɛngɛle ngele Yawe Yɛnnɛle li sila le Zhozuwe wi kɛɛ, a li si ke yaga, a kɛ cɛn wa tara ti ni; li sila fyɛɛle mbe ke purɔ.

† 2:11 2.11: Eburu senre ti ni Baali kɔrɔ wowi na tafo. Baali wo wila pye Kana tara fenne naa Fenesi tara fenne pe yarisunngo gbogo ye. Paa pye na jɛɛle kala naa nambala kala piin wa ki gbogowɔ pi ni. † 2:13 2.13: **Asitarite: Yarisunngo jelege kayi nga kila pye na jɛɛle kala naa nambala kala li la waa leele pe na konaa na jɛɛle pe piin sevenne.** † 2:16 2.16: Kiti konfenne mbele senre ti yo namɛna poro la pye leele mbele Yɛnnɛle lɛa yirige ma pe tɛge teele Izirayeli woolo pe go na, paa pe yɛge sinni konaa paa pe shoo pe juguye pe kɛɛ.

3

¹ Malaga nga kila gbɔn ma Kana tara ti sho, Izirayeli woolo mbele pe sila ka gbɔn, Yawe Yennɛle lāa ki cengele ke yaga wa tara ti ni, mbe ke tege mbe pe wa mbe wele.

² Lāa pye na jaa Izirayeli woolo mbele pè yiri pungo na, poro mbele pe fa malaga gbɔn faa, pe yaraga nga pe yinri malaga ki jen pege gbɔngo ki forogo.

³ Ki cengele koro la wele: Filisiti tara fenne pe wunluwo kangurugo, naa Kana tara fenne pe ni fuun, naa Sidon ca fenne konaa Hevi cenle woolo pe ni, poro mbele pāa pye ma cen wa Liban tara yanwira ti na, maga le wa Baali Erimo yanwiga ki na, fo ma saa gbɔn wa Lebo Hamati ca ki na†.

⁴ Yawe Yennɛle lāa ki cengele ke tege ma Izirayeli woolo pe wa ma wele, mbe ta mbege jen na kaa pye pe yaa la tanri li ngasegele ke na, koro ngele lāa kan Moyisi wi yeri wi ke yo pe teleye pe kan we.

⁵ Kì pye ma, a Izirayeli woolo pè si cen wa Kana tara fenne pe sogowo, naa Heti cenle woolo, naa Amori cenle woolo, naa Perezi cenle woolo, naa Hevi cenle woolo konaa Zhebusi cenle woolo pe sogowo.

⁶ Pāa pye naga cengele ke sumborombiile pe pori pe jeele, poro fun, a pāa pe yeera sumborombiile pe kaan ki cengele ke pinambiile pe yeri, a paa pe pori pe jeele. Pāa pye na ke yarisunndo ti gbogo.

Kiti kɔnfɔ Otiniyeli wi kala

⁷ Izirayeli woolo pāa kapege pye Yawe Yennɛle li na, ma fɛge Yawe Yennɛle, pe Yennɛle li na, ma saa na yarisunndo Baali naa Ashera† ti gbogo.

⁸ A Yawe Yennɛle li si nawa ngban Izirayeli woolo pe ni, mɛɛ pe le Mezopotami tara wunlunana Kushan Irishatayimu wi kɛɛ. Pāa tunngo pye wi kan fo ma saa gbɔn ye le kolotaanri.

⁹ Kona, a Izirayeli woolo pè si gbele ma Yawe Yennɛle li yeri li pe saga. A li si go shɔfo yirige pe kan, a wi pe sho. Pāa pye naa yinri Otiniyeli. Otiniyeli wila pye Kalebu wi jonlo lenana Kenazi wo pinambyo†.

¹⁰ Yawe Yennɛle li yinne lāa tigi wi na. Wila pye na Izirayeli woolo pe kagala ke yege woo. Wila pye na kee ma saa na malaga gbɔn. Yawe Yennɛle lāa Mezopotami tara wunlunana Kushan Irishatayimu wi le wi kɛɛ. A li ti a wi ya ki wunlunana wi ni.

¹¹ Ko pungo na, a tara ti si yeyingge ta fo ma saa gbɔn ye le nafa shyen, a Kenazi pinambyo Otiniyeli wi si kaa ku.

Kiti kɔnfɔ Ehudi wi kala

¹² Izirayeli woolo pāa nuru naa ma kapege pye Yawe Yennɛle li na. Kì pye ma, a li si fannga kan Mowabu tara wunlunana Egilon wi yeri, maa yirige maa wa Izirayeli woolo pe na; katugu pāa kapege pye Yawe Yennɛle li na.

† 3:3 3.3: Zhozu 13.3-5 † 3:7 3.7: **Ashera:** Kana tara fenne yarisunngo jelege kayi nga pāa pye na jate ma yo ki yen yarisunngo Baali ko jo. Pāa ki mɛge ki taga yarisunngo sunsaga na, nga pāa tire sanri wa ki ni nakoma tiyala pe yarisunndo sunmo pi mɛge ni (Kiti 6.25, 28; Mishe 5.13). Kì Kana tara yarisunngo pāa pye naga jate ma yo kila pye na jeele kala naa nambala kala li la waa leele pe na, na jeele pe piin sevenne. Pele maa ki jate ma yo konaa yarisunngo Baali ki ni, yaraga nungba yi. † 3:9 3.9: Zhozu 15.17; Kiti 1.13-15

¹³ Kona, a Egilon wì si Amō† cenle woolo naa Amaleki† cenle woolo pe gbogolo, a pè kari ma saa to Izirayeli woolo pe na ma ya pe ni, mē Zheriko ca, sengendire ca ye, ki sho pe yeri.

¹⁴ Izirayeli woolo pàa koro ma go sogo Mowabu tara wunlunaŋa Egilon wi kan fō ma saa gbōn yeŋe kē ma yiri kolōtaanri.

¹⁵ Kona, a pè si gbele ma Yawe Yēnŋele li yeri li pe saga. A li si go shofo yirige pe kan, pàa pye naa yinri Ehudi. Gera pinambyo lawi, ma yiri wa Benzhamē cenle li ni. Ehudi wila pye kameŋge fō. Izirayeli woolo pàa wi tun wi sa yarikanra kan Mowabu tara wunlunaŋa Egilon wi yeri.

¹⁶ A Ehudi wì si tokobi yege shyen woo gbegele wi yeŋe kan. Wi titōnlōwo pila pye na kee meteŋe kongo yeri. A wì suu pō wa wì sēnne li na, maa sin wì kalige jegbōlo li ni, wa wì yariporo ti nogo.

¹⁷ A wì si kari ma saa yarikanra ti kan Mowabu tara wunlunaŋa Egilon wi yeri, wo la pye witigbogofo fō jēŋe.

¹⁸ Naa wila kaa yarikanra ti kan wì yeri ma kō, a wì si mbele pàa ti tugo pe yaga, a pè songoro.

¹⁹ Eēn fō, naa Ehudi wila ka saa gbōn wa sinndēere nda pè te yarisunndo ti na, wa Giligali ka ki tanla, a wì si songoro ma saa wunlunaŋa wì pye fō: «Wele, wunlunaŋa, tunŋgo yen na yeri mbe yo ma kan, ngundo wogo yi.»

A wunlunaŋa wì sho fō: «Yere gbēn.» Mbele fuun pàa pye wa wì ni, a pè si yiri.

²⁰ A Ehudi wì si fulo wa wì tanla ma yala wila pye ma cen wa wì yumbyo ŋa wì maa tifene waa wì ni. Pàa wì gbegele wo nungba kan, wa wì birigo ki go na. A wì sho fō: «Yēnŋele li tunŋgo kan na yeri mbe yo ma kan.» A wunlunaŋa wì si yiri wa wì jongo ki na ma yere. ²¹ A Ehudi wì suu kameŋge ki tege ma tokobi wì tile maa wō wa wì kalige jegbōlo li na, mē wunlunaŋa wì sun wì ni wa wì lara ti na, a wì ye wì ni.

²² Tokobi wila ye ma kō wì ni ma pinle kombogo ki ni yere. A yanlaga kì si yiri ma pan ma tokobi wì tōn, katugu Ehudi wì sila tokobi wì tile mboo wō wa wunlunaŋa wì lara ti ni, wì numaga kila yiri wa wì punŋo na.

²³ Ko punŋo na, a Ehudi wì si yiri wa ndogoro ma naayeri yumbyo kōoro ti tōnndo mē ti sogo.

²⁴ Naa Ehudi wila kaa yiri, a wunlunaŋa wì tunmbyeele pè si pan ma wele, mē ki yan fō naayeri yumbyo kōoro tila pye ma sogo. A pè sigi jate ndē wunlunaŋa wì yen na kongaraga piin wa wì yumbyo ŋa wì maa tifene waa wì ni.

²⁵ A pè si yere ma sige fō ma saa te, wunlunaŋa wì woro mbe naayeri yumbyo kōoro ti yēŋele. Kì pye ma, a pè si lakile wì le ma kōoro ti yēŋele pe ye, pe mbe wele, mē pe tafo wì yan wì to ma sanga le tara ma ku.

²⁶ Ma pe ta pàa pye ma yere na singi, a Ehudi wì si fe ma kari, ma saa sinndēere nda pàa te yarisunndo ti toro, mē fe ma kari wa Seyira ca ki yeri.

²⁷ Naa wila ka saa gbōn wa sanga ŋa ni, a wì si mbanlaga win wa Efirayimu tara yanwira ti ni ma leele pe yeri. A Izirayeli woolo pè si tigi ma yiri wa yanwira ti na, a wì si keli pe yege.

²⁸ A wì si pe pye fō: «Ye taga na punŋo na, katugu Yawe Yēnŋele li ye mbenfenne pe le ye kē, Mowabu cenle woolo wele.»

† 3:13 3:13: Amō cenle woolo pàa pye Loti setirige piile (Zhenē 19:38), Amaleki setirige piile pàa pye Ezawu setirige piile (Zhenē 36); ki cengele kàa pye ma cen wa tara ti yonloparawa kalige kē yeri. † 3:13 3:13: Kiti 1.16

A pè si taga wi pungo na, ma saa Zhuriden gbaan wi konsaga ki sho, mbe kono li kon Mowabu cenle woolo pe na. Pe sila ti lere kpe mbe gbaan wi kon.

²⁹ Ki pilige ki ni paa nambala waga ke (10 000) si poro gbo Mowabu cenle woolo pe ni, paa pye ma tugbolo konaa ma pye kotogo ni. Wa kpe sila fe mbe sho.

³⁰ Maga le lema, a Mowabu cenle woolo pè si go sogo ma Izirayeli woolo pe kan. A tara ti si koro yeyinnye na fo ma saa gbon ye le nafa tijere.

Kiti konfo Shamigari wi kala

³¹ Ehudi kungolo, a Anati pinambyo Shamigari wi si yiri. Wila lere cenme kogoloni (600) wo gbo Filisiti tara fenne pe ni nere konrigbege† ni. Wo fun wila Izirayeli woolo pe sho.

4

Debora naa Baraki pe kala

¹ Ehudi wi kungolo, a Izirayeli woolo pè si kapege pye Yawe Yennele li na naa.

² Kona Yawe Yennele li si pe le Kana tara fenne wunlunana wa kee, na paa pye na yinri Yabini. Pa wila pye ma cen wunluwo pi na wa Hazori† ca. Wi malingboonlo to paa pye naa yinri Sisera, wo la pye ma cen wa Arosheti Goyimu ca.

³ Malaga gbɔnwotoroye tuguron woolo cenme kolojere (900) la pye Yabini wi yeri. Wila Izirayeli woolo pe jolo jenge, fo ma saa gbon ye le nafa. Ki pye ma, a pè si gbele ma Yawe Yennele li yeri li pe saga.

⁴ Ki wagati wi ni, Lapidoti jo Debora na wila pye Yennele yon senre yofa, wo wila pye kiti konfo wa Izirayeli tara.

⁵ Wila pye ma cen sengendige ka ngo, a pe kaa naga yinri Debora sengendige, wa Arama ca naa Beteli ca sogowo pi ni, wa Efrayimu yanwira tara ti ni. Izirayeli woolo paa pye na kee wi korogo ma saa na pe kagala ke yeg wo.

⁶ Pilige ka, a Debora wi si lere tun, a pè saa Abinowamu pinambyo Baraki† wi yeri wi kan wa Kedeshi ca†, wa Nefitafi tara. A wi suu pye fo: «Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li yo ma nga pye ki nga: «Kari ma sa nambala waga ke (10 000) wo wa Nefitali cenle naa Zabulon cenle li ni, ma kari pe ni wa Tabori yanwiga ki na.

⁷ Mi yaa kari Yabini wi malingboonlo to, naa wi malaga gbɔnwotoroye konaa wi malingboonlo pe ni wa Kishon Sisera lafogo ki ni, mbe sa pe le ma kee.» »

⁸ A Baraki wi si Debora wi yon sogo ma yo fo: «Na maga pinle na ni, pa mi yaa kari; na mee pinle na ni, mi se kari.»

⁹ Ki pye ma, a Debora wi sho fo: «Mi yaa pinle ma ni. Een fo, ki malaga nga ye yaa sa gbon mbe ya ki ni, ki gbogowo ma soo ta; katugu Yawe Yennele li yaa Sisera wi le jele kee.» A Debora wi si yiri ma pinle Baraki wi ni, ma kari wa Kedeshi ca.

† 3:31 3:31: Kila pye tuguron wanga ma pye wa nere konrigbege ki numaga ki na. Ko pe ma tge na nere ti wonrogi ki ni ma ti ti maa kee wa laga nga paa jaa tila kee. † 4:2 4:2: Zhou 11.1

† 4:6 4:6: Ebu 11.32 † 4:6 4:6: Zhou 12.22; 19.37; 21.32

10 A Baraki wì si Zabulon cénle woolo naa Nefitali cénle woolo pe yeri ma pe gbogolo wa Kedeshi ca. A nambala waga ke (10 000) si pinle wi ni. Debora wila pinle wi ni fun ma kari.

11 Ki wagati wi ni, Keni cénle woolo nana Heberi wila laga Keni cénle woolo sanmbala pe na, poro mbele paa pye Moyisi wi nafa lenana Obabu† wi setirige piile wele. Wila saa wi paraga go ki kan ma cen wa Kedeshi ca ki tanla, wa Zaananimu yanwira tigbogo ki tanla.

12 Ko sanga wo ni, a pè si saa ki yo Sisera wi kan fo Abinowamu pinambyo Baraki wì lugu wa Tabori yanwiga ki na.

13 A Sisera wì suu malaga gbɔnwotoroye tuguron woolo pe cénme kolojere (900) pe gbogolo naa wi malingbɔɔnlo pe ni fuun pe ni, wa Arosheti Goyimu ca, mée yiri le ma kari pe ni wa Kishon lafogo ki yeri.

14 Kona, a Debora wì si Baraki wi pye fo: «Yiri. Nala Yawe Yennele li yen na Sisera wi nii ma kee. Lo jate li yaa pye ma yege.» A Baraki wì si yiri wa Tabori yanwiga ki na ma tigi, mée keli wi nambala waga ke (10 000) pe yege.

15 Kona, a Yawe Yennele li si Sisera wi puro tokobi ni Baraki wi yege, ma pinle wi malingbɔɔnlo pe ni fuun pe ni. Sisera wo jate wì si tigi ma yiri wa wi malaga gbɔnwotoro wi ni, ma fe ma kari tooo na.

16 Baraki wila taga malaga gbɔnwotoroye poro naa malingbɔɔnlo pe pungo na, fo ma saa gbɔn wa Arosheti Goyimu ca ki na. Paa Sisera wi malingbɔɔnlo pe ni fuun pe gbo, ali nungba wo sila sho pe ni.

17 Sisera wila fe tooo na fo ma saa gbɔn wa Keni cénle woolo nana Heberi wi jo Yayeli wì paraga go ki na; katugu yeyingge la pye Hazori ca wunlunana Yabini wo naa Heberi sege woolo pe sogowo.

18 A Yayeli wì si yiri ma Sisera wi fili, mée wi pye fo: «Pan ma ye lagame, na tafo, ye laga na go; maga ka fye.» Kona, a Sisera wì si taga wi na ma ye wa wi paraga go ki ni. A Yayeli wì si paritɔnggo tēge maa tɔn.

19 A Sisera wì si Yayeli wi pye fo: «Ki yaga ma tonmo jenri kan na yeri mbe wo.» A wì si selege kasha ki yenge, nono la pye wa ki ni, ma wa kan wi yeri, a wì wo, mée wi tɔn naa paraga ki ni.

20 A Sisera wì suu pye fo: «Sa cen wa paraga go ki yeyongo ki na. Na lere ka pan mboon yewe mbe yo fo: «Lere yen wa paraga go ki ni le?» Maa pye fo: «Ayoo.» »

21 Ko pungo na, a wì si wonlo pyaw, katugu wila te fo jenge. Kona, a Heberi jo Yayeli wì si paraga go ki kankanngala la le naa marito ni, ma fulo wa wi tanla yoooro, mée li kan wi nungbonogo ki na, fo a lùu go ki furu ma kan wa tara ti na. A Sisera wì si ku.

22 Ko pe yen le ki na, a Baraki wì si kon ma yiri, wo na wila pye na Sisera wi puro we. A Yayeli wì si yiri ma saa wi fili, mée wi pye fo: «Ta paan, mi yaa nana na maa lagajaa wi naga ma na.» A Baraki wì si ye wa paraga go ki ni, mée Sisera wi yan le tara wì ku; pòo go ki furu go kankanngala ni.

23 Pa Yawe Yennele làa fere wa Kana tara wunlunana Yabini wi na yeen Izirayeli woolo pe yege sogowo.

24 Izirayeli woolo paa ki kan wi Kana tara wunlunana Yabini wi na, fo ma ka saa wi ta maa gbo.

† 4:11 4.11: Nombu 10.29-32

5

Yurugo nga Debora wila kɔ

¹ Ki pilige nungba ki ni, a Debora wo naa Abinowamu pinambyɔ Baraki wi ni, pɛ sigi yurugo nga ki kɔ ma yo fɔ:

² Yaa Yawe Yɛnɛɛ li sɔnni.

Teele pɛle keli leele pe yɛɛ wa Izirayeli tara.

Leele pɛ pe yɛɛ kan mbe malaga gbɔn.

³ Yoro wunlumbolo yaa nuru na yeri.

Yoro mbele ye yɛn teele, ye nungbolo jan yaa nuru.

Mi yaa yurugo kɔ Yawe Yɛnɛɛ li kan;

mi yaa yurugo kɔ mbe Yawe Yɛnɛɛ, Izirayeli woolo Yɛnɛɛ li gbɔɔ.

⁴ E, Yawe Yɛnɛɛ, maa yiri wa Edomu tara ma pan sanga ɲa ni,

maa yiri wa Seyiri yanwira ti na ma tigi sanga ɲa ni,

tara tila pye na tigile.

Tɔnmɔ la tigi ma yiri wa naayeri,

kambaara tila tisagbɔɔ pan.

⁵ Yanwira tila tigile† Yawe Yɛnɛɛ li yɛɛ sɔɔwɔ.

Sinayi yanwiga fun kila yɛɛyɛɛ Yawe Yɛnɛɛ, Izirayeli woolo Yɛnɛɛ li yɛɛ sɔɔwɔ.

⁶ Anati pinambyɔ Shamigari wi wagati wi ni,

Yayeli wagati wi ni, kɔngolo kaa koro waga.

Tangafenne paa pye na toro kɔngɛnɛɛ ni.

⁷ Paa yiri wa Izirayeli tara cara ti ni mari yaga waga;

paa yiri wa ti ni,

fɔ mi Debora mi kaa yiri sanga ɲa ni,

fɔ mi kaa yiri ma pye paa Izirayeli woolo pe nɔ yɛn.

⁸ Izirayeli woolo paa yarisunndo fɔnnɔ wele ma wɔ.

Le ki yɔngɔlɔ nungba ke ni, a malaga kɔ si to pe na.

Izirayeli tara malingbɔɔnɔlɔ paa pye nambala waga nafa shyɛn (40 000).

Ɛɛn fɔ tugurɔn sigeyaraga nungba sila yan wa pe yeri,

ɲjanraga kpɛ sila pye pe yeri.

⁹ Na jatere wi yɛn Izirayeli woolo teele pe na,

poro mbele pɛ pe yɛɛ kan wa leele pe sɔɔwɔ, mbe malaga ki gbɔn.

Yaa Yawe Yɛnɛɛ li sɔnni!

¹⁰ Yoro mbele fuun yɛ lugu ma cɛncɛn sofilele jɛɛɛ fiile fiile na,

yoro mbele ye yɛn ma cɛn tara fuuro sɔnnɔgbanga woro na,

yoro mbele ye yɛn tangala na wa kɔngolo ke ni†,

yaa jatere piin ki na.

¹¹ Mbele pe wa puluyo yi tanla na tɔnmɔ pi yɛɛɛ,

yaa pe yurukɔɔ ki nuru.

Pe yɛn na Yawe Yɛnɛɛ li kajɛnɛ pyɛɛ ki koo yurugo,

kona Izirayeli woolo teele pe yawa mba ta wa malaga ki ni pi ni.

Kona, a Yawe Yɛnɛɛ li gbogolomɔ woolo pɛ si yiri ma kari wa ca ki mbogo yeyɔnrɔ ti na.

† **5:5 5.5:** Yuuro 68.8-9 † **5:10 5.10:** Kila pye penjagbɔrɔ fenne poro paa pye na nuru sofilele fiile fiile pe na kona na cɛn fuuro sɔnnɔgbanga woro ti na. Fyɔnwɔ fenne poro la pye na tanri tara.

¹² Yen ma yiri, yen ma yiri Debora;
yen, yen ma yiri ma yurugo le, malaga gbonyurugo.
Mboro Abinowamu pinambyo Baraki,
yiri ma kari leele mbele mà yigi kasopiile pe ni.

¹³ Ye wele, leele jenri mbele pàa koro go na,
pàa tigi ma saa gbogolo wa teelee fannga woolo pe tanla.
Yawe Yenyele li woolo pàa pan ma gbogolo na tanla wa cew tafenne pe
sogowo.

¹⁴ Mbele pàa ya Amaleki setirige piile pe ni,
pàa yiri wa Efirayimu tara.
A Benzhamē cenle woolo pè si taga pe na,
ma pinle pe ngbeleye yi ni.
Teele la yiri wa Makiri† sege ki ni ma pan.
Malingboonlo teele la yiri wa Zabulon cenle li ni ma pan.

¹⁵ Isakari cenle woolo teele pàa saa taga Debora wi na.
Isakari cenle woolo pe ni fuun pàa taga Baraki wi pungo na, ma kari wa
funwa laga falafala ki na.

Ɛen fɔ, Uruben cenle li seye woolo poro la koro na kendige woo pe yee ni.

¹⁶ Yinji na yè si koro wa yaayoro jasaala pe nawa na yaayoro ti gbelege
ki nuru?

Ee, Uruben cenle li seye woolo pàa kendige gbogo wo pe yee ni.

¹⁷ Galaadi tara woolo pàa koro wa Zhuriden gbaan wi kee nga na.
Dan cenle woolo pe sila yiri wa pe tonmokooro ti tanla.

Aseri cenle woolo pàa koro wa kogoje wi yon ki na,
ma cen wa kogoje wi yon ki na,
ma cen wa pe tonmokooro yeresara nda ti yen yeyingge na ti tanla.

¹⁸ Zabulon cenle woolo pe yen leele mbele pe ma pe yee kan kunwo pi yeri,
wa malaga gbonsaga.

Nefitali cenle woolo ko nungba ko pè pye fun.

¹⁹ Wunlumbolo mbele we mbenfenne, pèle la pan ma to we na malaga ni;
ee, Kana tara fenne wunlumbolo pàa malaga gbɔn we ni wa Taanaki ca,
wa Megido ca tonmo laga ki tanla.

Ɛen fɔ, pe sila yaara ta mbe koli mbe kari ti ni, nakoma warifuwe.

²⁰ Naayeri wonngolo jate kàa malaga gbɔn.

Ma ke ta wa ke torokongolo ke ni, kàa malaga gbɔn Sisera wi ni.

²¹ Kishon lafogo ki pe li,
ko nga kila pye wa maga le wa faa, Kishon lafogo ye.
Ye pan waa tanri fannga ni.

²² Kona, a shonye pè si fe ma toro,
a pe yenjoro tila tara ti suun fɔ jenge.
Pàa fe ma kari malingboonlo teele pe ni.

²³ A Yawe Yenyele li mērege wì sho fɔ:
Ye Merozi† ca ki dangga, yege dangga, yege dangga.
Katugu ca woolo pe sila pan mbe Yawe Yenyele li saga.
Pe sila pan pe malingboonlo welimbele pe ni mbeli saga.

† 5:14 5:14: Makiri wila pye Manase wi pinambyo kongbanja. Manase cenle li walaga woolo pàa
pye wa Zhuriden gbaan wi kee sannga ki na. † 5:23 5:23: Merozi ca kila pye Nefitali cenle woolo
poro wogo. Nefitali cenle woolo pe cara sannda pyew tila saa malaga ki gbɔn kaawo Merozi ca
woolo poro pe sila kari wa.

²⁴ Keni cenle woolo naŋa Heberi, Yenŋele sa duwaw wi jo Yayeli wi na mbe we jele pe ni fuun pe na.
Yenŋele sa duwaw wi na mbe we jele mbele pe maa cɛn paara yinre nogo pe na.

²⁵ Sisera wila wi yenri tonmo ni,
a wi si nono kan wi yeri, a wi wo.
Wila nono nara kan wi yeri legboolo wojenne ni, a wi wo.

²⁶ Ko puno na, a wi si go kankanŋala le,
ma tunmbyeele marito le wi kalige ki ni,
mee li kan wa Sisera wi go ki na maga furu.
Wila wi nunghbono ki ya maga furu wi na.

²⁷ A Sisera wi si to nŋbanga ma kanŋguuro kan Yayeli wi jegele, ma wo ma to fo ma sanga tara ti na.
Wila to nŋbanga ma kanŋguuro kan wi jegele ma wo ma to.
Wila to nŋbanga ma kanŋguuro kan laga nŋa na,
wila to le ma ku.

²⁸ A Sisera wi no wi si pan ma wele wa fenetiri wi ni.
Wila pye na jorogi wa fenetiri wi mere wegele ke ni na yuun fo:
«Yingi na wi wotoro wi nee moni wa wi woro mbe kon mbe yiri?
Yingi na wi wotoroye pe si woro na tinme gbɔo yinrigi na paan?»

²⁹ Jele tijinliwe fenne mbele paa pye wa wi ni, paa wi yon sogo ma senre nda yo,
to wila pye na songoro ti na, na yuun fo:

³⁰ Kaselege ko na, pe yaara ta ma koli.

To pe wa na yeele pe yee na.

Malingboonlo pe ni fuun pe yaa ta sumbono nungha nungha nakoma shyenzhyen.

Sisera wo yaa yariporo nda ti yen yoonro ni to ta,

yariporo nda ti yen yoonro ni, a peri sogo.

Yariporo nungha, nakoma shyen nda ti yen yoonro ni, a peri sogo,

to yaa pye cew tafe wo woro.

³¹ Ee, Yawe Yenŋele, ma ti ma mbenfenne pe ni fuun pe ku ki kulomo mba pi na.

Een fo ma yen ma mbele ndanla, pe pye paa yonlo ki yen,
na ki ka yiri ki fanŋa ki ni la yengele we.

Ko puno na, a tara ti si koro yeyinŋe na fo ma saa gbɔn ye le nafa shyen.

6

Madiyan tara fenne paa pye na Izirayeli woolo pe jolo

¹ Izirayeli woolo paa kapege pye Yawe Yenŋele li na naa. Ki pye ma, a li si pe le Madiyan† tara fenne pe kee ma saa gbɔn ye le koloshyen.

² Madiyan tara fenne paa pye na Izirayeli woolo pe jolo fo jenge, fo a pe saa na pe yee shosaga jaa na lara wa waliwere, naa yanwira were konaa yanwira sogowo pi ni.

† 6:1 6.1: Zhene 25.2; Eki 2.15-22; 18.1-11; Nombu 10.29-32; 22.4; 25.6-18; Kiti 2.11-15

18 Maga ka yiri na mbe kari yɛgɛ, fɔ mbe sa songorɔ mbe pan yarikanga nga mi yen na woo ma yeri saraga ki ni.»

A Yawe Yɛnnɛlɛ li suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Mi yaa ma sige na fɔ ma sa songorɔ ma pan.»

19 Kona, a Zhedewɔn wɛ si songorɔ wa wi go ma saa sikapige ka gbo maga gbegele konaa leve fu buru ni, wila wo gbegele muwe culo nafa ma yiri kɛ ni. A wɛ si kara ti le kanja pige ka ni, mɛɛ tunwɔ po le colɔ la ni, mɛɛ kari ti ni fuun ti ni Yɛnnɛlɛ li mɛrɛgɛ wi kan wa terebenti tige ki nɔgɔ.

20 A Yɛnnɛlɛ li mɛrɛgɛ wɛ suu pye fɔ: «Kara to naa leve fu buru wi ni ti le mari tɛgɛ wa walaga nga ki na, mɛɛ tunwɔ pi wo wa ti na.» A Zhedewɔn wɛ sigi pye ma.

21 Kona, a Yawe Yɛnnɛlɛ li mɛrɛgɛ wɛ si kanngala na lɔa pye wi kɛɛ li numala li jiri kara to naa leve fu buru wi na. A kason si janri ma yiri wa walaga ki ni ma kara to naa buru wi sogo. Ko pyɛngolɔ, a mɛrɛgɛ wɛ si kɔ le saw.

22 Ki sanga wi ni, a Zhedewɔn wɛ sigi jɛn ma yo Yawe Yɛnnɛlɛ li mɛrɛgɛ wo lawi. A wɛ si gbele ma yo fɔ: «Jɔlɔgɔ yen na wogo na Fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ; katugu mɛ Yawe Yɛnnɛlɛ li mɛrɛgɛ wi yan yenlɛ ni gbɔgɔyi.»

23 Ɛɛn fɔ, a Yawe Yɛnnɛlɛ li suu pye fɔ: «Yɛyinngɛ mbe pye ma wogo, maga ka fyɛ, ma se ku.»

24 A Zhedewɔn wɛ si saraga wɔsaga kan le ki laga ki na maga mɛgɛ taga naga yinri: «Yawe Yɛnnɛlɛ li maa yɛyinngɛ kaan.» Ki saraga wɔsaga ki yen wa Ofira ca ali ma pan ma gbɔn nala. Ofira ca kila pye Abiyezeri sege woolo poro ca.

25 Ki yɛmbinɛ nunɔba li ni, a Yawe Yɛnnɛlɛ li si Zhedewɔn wi pye fɔ: «Ma to wi napɔlɔ yirifɔnnɔ wi yigi, naa shyenwoo ɲa wɛ ta yɛlɛ kolɔshyɛn wi ni. Saraga wɔsaga nga ma to wɛ kan yarisunngɔ Baali ki kan, maga jaanri; yarisunngɔ Ashera ki tiyala na le saraga wɔsaga ki tanla, ma li kɔɔnɔ.

26 Ko punɔgɔ na, ma saraga wɔsaga jɛnngɛ ka kan wa ki walaga nga ki go na mi ɲa Yawe Yɛnnɛlɛ, ma Yɛnnɛlɛ na kan. Ma napɔlɔ shyenwoo wi lɛ, maa pye saraga sogowogo. Yarisunngɔ tiyala na mɔ kɔɔnɔ, lo li yaa pye kanngirɛ mbe saraga ki sogo.»

27 A Zhedewɔn wɛ suu tunmbyeele nambala kɛ lɛ, ma saa nga Yawe Yɛnnɛlɛ lɔa yo wi kan ki pye. Ɛɛn fɔ, wi to go woolo naa ca woolo pe kala na, wila fyɛ wii yenlɛ mbege pye yɔnɔ na. Ki kala na, wila ki pye yɛmbinɛ.

28 Ki goto pinliwɛ pi ni, ca woolo pɛ si yiri maga yan fɔ pɛ Baali saraga wɔsaga ki jaanri, ma Ashera tiyala fun li kɔɔnɔ, ma napɔlɔ shyenwoo wi wɔ saraga sogowogo wa saraga wɔsaga nga pɔa kan fɔnnɔgɔ ki na.

29 A pe nɛɛ pe yɛɛ yewe na yuun fɔ: «Ambo wigi kala na li pye?» Ma pe ta pɔa pye na yewe jɛngɛ ki wogo ki na mbege jɛn, a pɛ si pe pye fɔ: «Zhowasi pinambyɔ Zhedewɔn wo wigi kala li pye.»

30 Kona, a ca woolo pɛ si Zhowasi wi pye fɔ: «Ma pinambyɔ wi yirige laga we kan we ta woo gbo, katugu wɛ Baali saraga wɔsaga ki jaanri, ma Ashera tiyala na lɔa pye le ki tanla li kɔɔnɔ.»

31 Mbele fuun pɔa pye ma yere wa Zhowasi wi tanla, a wɛ si pe pye fɔ: «Yoro ye daga mbe Baali wi saga wi le? Yoro ye daga mbe Baali wi malaga ki gbɔn wi kan wi le? Lere ɲa fuun ka yere Baali kala li yerewe, wo daga mbe gbo sannɔ goto pinliwɛ ni. Na kaa pye Baali wi yen yarisunngɔ, wuu yɛɛ kayanɔa ki wɔ, katugu pɔo saraga wɔsaga ki jaanri.»

³² Maga le le ki pilige ki na, a pè si Zhedewon wi mɛgɛ taga naa yinri Yerubaali, ko koro wo yen fo: «Baali wuu yɛɛ kayanga wo,» katugu Zhedewon wila wi saraga wosaga ki jaanri.

*Zhedewon wila Yenɲele li yenri
li kacɛn wa pye li naga wi na*

³³ Kona, Madiyan tara fenne pe ni fuun, naa Amaleki setirige piile konaa leele mbele wa yonlo yirisaga keɛ yeri pe ni, pè si pe yɛɛ gbogolo ma Zhuriden gbaan wi kon ma yiri, mɛɛ saa pe malingboonlo censaga ki kan ma cɛn wa Zhizireyeli gbunlundeɛ ki ni.

³⁴ Yawe Yenɲele li yinne li si tigi ma ye Zhedewon wi ni. A wì si yiri ma mbanlaga ki win ma Abiyezeri cɛnle woolo pe yeri. A pè si gbogolo ma taga wi na.

³⁵ A Zhedewon wì si leele tun Manase tara ti lagapyew ki ni pe sa ki cɛnle woolo pe yeri. A poro si gbogolo ma taga wi na. Wila leele tun fun Aseri cɛnle woolo, naa Zabulon cɛnle woolo konaa Nɛfitali cɛnle woolo pe yeri; a poro fun pè pan ma taga wi na.

³⁶ A Zhedewon wì si Yenɲele li pye fo: «Na ki ka pye muwi ma yaa tɛgɛ mbe Izirayeli woolo pe sho paa yɛgɛ nga na mɔga yo,

³⁷ wele, mi yaa simbasene sire wolo li jan wa bile wi sunsaga, na fɔongo ki ka wo lo nunɲba na mbeli yinɲgi, a tara ti koro tawara mali maga mali fili, pa mi yaa ki jen muwi ma yaa tɛgɛ mbe Izirayeli woolo pe sho paa yɛgɛ nga na mɔga yo we.»

³⁸ A ki si pye ma cɛ. Ki goto pinliwɛ pi ni, a Zhedewon wì si yiri faa ma saa simbasene sire wolo li le mali yiwi. A fɔongo tonmo pì jɛnɛ nunɲba yin.

³⁹ Kona, a Zhedewon wì si Yenɲele li pye naa fo: «Maga ka nawa ngban na ni, mi yaa ma yenri naa kala nunɲba ni. Ki yaga ma wamawelege punɲo wogo pye naa simbasene sire wolo li ni. Koni simbasene sire wolo lo nunɲba mbe koro wala, ɛɛn fo fɔongo ki tara ti yinɲgi kili maga.»

⁴⁰ Ki yembine li ni, a Yenɲele li si nga wila yenri ki pye. Simbasene sire wolo lo nunɲba lila koro wala; ɛɛn fo fɔongo kila wo ma tara ti yinɲgi mali maga.

7

*Zhedewon wila ya
Madiyan tara fenne pe ni*

¹ Ki goto pinliwɛ pi ni Yerubaali wo ɲa pe yinri Zhedewon wì si yiri wo naa wi woolo pe ni fuun pe ni, ma kari ma saa pe malingboonlo censaga ki kan ma cɛn wa Arɔdi ca pulugo ki tanla. Madiyan tara fenne poro la pe malingboonlo censaga ki kan ma cɛn wa yonloparawa kameɲgɛ keɛ yeri, wa More tinndi wi yeri, wa gbunlundeɛ ki ni.

² A Yawe Yenɲele li si Zhedewon wi pye fo: «Ma woolo pè legɛ ma toro, mi se ya Madiyan tara fenne pe le ma keɛ, nakoma Izirayeli woolo pe yaa la pe yɛɛ gbogo mbaa ki jate fo pe yɛɛ fanɲga ko ki pe sho.

³ Koni ki senre nda ti yo leele pe kan ma pe pye fo: «Ye ni, lere ɲa fuun wi yen na fyɛ konaa na seri, wo mbe songoro wi yiri laga Galaadi tara yanwiga ki na wila kee.» Ki pye ma, a lere waga nafa ma yiri shyen (22 000) wò si songoro malingboonlo pe ni, a pè si koro lere waga ke (10 000).»

⁴ Ɛɛn fɔ, a Yawe Yɛnnɛlɛ lɛ si Zhedewɔn wi pye naa fɔ: «Leele pɛ lɛgɛ bere ma toro. Tigi pɛ ni wa lafogo ki yɔn na, mi yaa pɛ cɔnri wa ki laga ki na. Mbele mi yaa yo pɛ pinlɛ ma ni poro yaa pinlɛ ma ni. Ɛɛn fɔ mbele mi yaa yo paga ka pinlɛ ma ni, poro se pinlɛ ma ni.»

⁵ A Zhedewɔn wɛ si tigi leele pɛ ni wa lafogo ki yɔn na. Kona, a Yawe Yɛnnɛlɛ lɛ suu pye fɔ: «Mbele fuun pɛ yaa la tɔnmɔ pi laala la woo paa pyɔn yɛn, ma pɛ tɛgɛ pɛ yɛ. Mbele fuun pɛ yaa kannguuro kan mbaa woo, ma pɛ tɛgɛ pɛ yɛ.»

⁶ Leele mbele paa tɔnmɔ pi ko kɛɛ ni maa laala, poro la pye lere cɛnmɛ taanri (300); ɛɛn fɔ leele sanmbala poro la kannguuro kan ma wɔ.

⁷ A Yawe Yɛnnɛlɛ lɛ si Zhedewɔn wi pye fɔ: «Ki nambala cɛnmɛ taanri (300) mbele pɛ tɔnmɔ pi koko pɛ keyɛn yi ni maa laala pɛ ngayinnɛgɛ ke ni, poro mi yaa tɛgɛ mbe yɛ sho Madiyan tara fɛnnɛ pɛ kɛɛ, mbe ti yɛ ya pɛ ni. Leele sanmbala poro na, pɛ sɔngɔɔ paa kee pɛ yinnɛ.»

⁸ A nambala cɛnmɛ taanri (300) wele pɛ si sanmbala pɛ yaakara naa pɛ mbaanra ti lɛ. Ko punɔgo na, a Zhedewɔn wɛ si Izirayeli woolo sanmbala pɛ yaga ma yo pɛ sɔngɔɔ paa kee. Nambala cɛnmɛ taanri (300) poro paa koro wi ni. Madiyan tara fɛnnɛ pɛ paara yinnɛ cɛnsaga kila pye wa gbunlundɛgɛ ki ni wa Zhedewɔn wogo ki nɔgɔ.

⁹ Ki yɛmbine li ni, a Yawe Yɛnnɛlɛ lɛ si Zhedewɔn wi pye fɔ: «Yiri ma kari wa Madiyan tara fɛnnɛ pɛ malingbɔɔnɔ cɛnsaga ki ni, katugu mi pɛ le ma kɛɛ.

¹⁰ Na kaa pye maa fyɛ mbe kari wa, kari gbɛn mboro naa ma tunmbyee Pura wi ni wa pɛ malingbɔɔnɔ cɛnsaga ki ni.

¹¹ Ma sa sɛnrɛ nda paa yuun wa ti logo. Ko punɔgo na, ma yaa kotogo ta mbe sa to pɛ malingbɔɔnɔ cɛnsaga ki na.» Kona, a Zhedewɔn wɛ si kari wi tunmbyee Pura wi ni fɔ ma saa gbɔn wa pɛ malingbɔɔnɔ cɛnsaga ki yɔn na.

¹² Madiyan tara fɛnnɛ, naa Amaleki setirige piile konaa leele mbele wa yɔnɔ yirisaga kɛɛ yeri, paa pye ma jaraga wa gbunlundɛgɛ ki ni ma lɛgɛ paa gbato yɛn. Pɛ yɔngɔmɛyɛ paa lɛgɛ paa kɔgojɛ yɔn taambugɔ ki yɛn, nɔga lere se ya jiri.

¹³ Naa Zhedewɔn wila kaa gbɔn wa, a wɛ si saa yala nana wa yɛn naa wɔɔnrɔ yuun wi nimbye wa kan na yuun fɔ: «Wele, mi wɔɔnrɔ wɔnɔ ma buru na pɛ gbɛgɛlɛ ɔrizhi ni wa yan wila kongi na toro laga Madiyan tara fɛnnɛ pɛ malingbɔɔnɔ cɛnsaga ki nawa; naa wi ka saa gbɔn wa paraga go ki na, a wɛ sigi gbɔn maga jan, maga wa maga kannɔga, fɔ a kɛ koro le tara.»

¹⁴ A wi nimbye wɛ sho fɔ: «Ma wɔɔnrɔ ti woro na kala la yɛgɛ nari, kaawɔ Izirayeli woolo nana Zhouasi wi pinambyɔ Zhedewɔn wi tokobi wo. Yɛnnɛlɛ lɛ Madiyan tara fɛnnɛ poro naa pɛ malingbɔɔnɔ pɛ ni fuun pɛ le wi kɛɛ.»

¹⁵ Naa Zhedewɔn wila kaa wɔɔnrɔ ti logo naa ti kɔrɔ wi ni, a wɛ si foli maa yɛgɛ ki jiile wa tara ma Yɛnnɛlɛ lɛ gbɔgɔ. Ko punɔgo na, a wɛ si sɔngɔɔ wa Izirayeli woolo pɛ malingbɔɔnɔ cɛnsaga mɛɛ yo fɔ: «Yɛ yiri yɛ ni fuun, katugu Yawe Yɛnnɛlɛ lɛ Madiyan tara fɛnnɛ pɛ malingbɔɔnɔ pɛ le yɛ kɛɛ.»

¹⁶ A Zhedewɔn wɛ si nambala cɛnmɛ taanri (300) pɛ walagi tɛgɛsaga taanri, mɛɛ mbaanra nunɔgba nunɔgba kankan pɛ ni fuun nunɔgba nunɔgba pɛ yeri, naa cɔgɔlɔ nunɔgba nunɔgba ni, kaa pye waga. Paa yangambɔgɔlɔ kasonrɔ mu ma lele wa ke ni.

¹⁷ Ko pun̄go na, a wì si pe pye fɔ: «Yaa na wele, mi ka kala na pye, yege pye ma fun cɛ. Na mi ka kari sa gbɔn wa pe malingboonlo censaga ki yon na sanga ɲa ni, yaa piin paa na yen.

¹⁸ Na mi ka ka mbanlaga ki win sanga ɲa ni mbe pinle mbele pe yen na ni pe ni, yoro mbele fuun ye yen wa pe malingboonlo censaga ki keyen yi ni fuun yi na, yoro fun ye ye mbaanra ti win, ye jorɔgo ngbanga ye yo fɔ: «We yen na malaga ki gbɔn Yawe Yen̄ɲele lo kala na konaa Zhedewon kala na.» »

¹⁹ Sanni yige ki sa le, Zhedewon wo naa leele cɛnme taanri (300) mbele paa pye wi ni pɛ si gbɔn wa Madiyan tara fenne pe malingboonlo censaga ki na. Kila yala censaga ki korosifenne pɛ tigi, a pɛle yege cɛn wa pe yonlo. A pɛ si mbaanra ti win mɛɛ cɔgolo n̄gele kaa pye pe kɛɛ ke yaari.

²⁰ Ki leele tegesaga taanri paa pe mbaanra ti win ma pe cɔgolo ke yaari. Paa yangambogolo kasɔnrɔ ti yigi pe kamende ti ni, ma mbaanra ti yigi pe kalire ti ni nari wiin. Kona, a pe n̄ɛ jorɔgi na yuun fɔ: «Ye ye tokobiye pe le ye malaga ki gbɔn Yawe Yen̄ɲele li kala na konaa Zhedewon wi kala na.»

²¹ Pe ni fuun nun̄gba nun̄gba paa koro wa pe yeresaga ma censaga ki maga. A Madiyan tara fenne pe n̄ɛ fee, na gbele, na fee mbe sho.

²² Nambala cɛnme taanri (300) paa pe mbaanra ti win. A Yawe Yen̄ɲele li si ti a Madiyan tara fenne pɛ pe tokobiye pe le na pe yɛɛ kuun wa malingboonlo censaga ki ni. Kì kaa ngban, a pɛ si fe fɔ ma saa gbɔn wa Beti Shita ca ki na, wa Zerera ca ki yeri, fɔ ma saa gbɔn wa Abeli Mehola ca ki yon na, wa Tabati ca ki tanla.

²³ Ki pye ma, a Izirayeli woolo pɛ si pe yɛɛ gbogolo. Poro wele Nɛfitali cɛnle woolo, naa Aseri cɛnle woolo konaa Manase cɛnle woolo pe ni fuun; a pɛ si yiri ma taga Madiyan tara fenne pe na na pe puro.

²⁴ A Zhedewon wì si leele tun wa Efirayimu yanwira tara ti ni fuun ti ni ma yo pe saga yo nambala pe kan, fɔ pe pan pe konɔ li kɔn Madiyan tara fenne pe na pe tonmo lara ti sho pe yeri, fɔ sa gbɔn wa Beti Bara ca ki na konaa Zhuriden gbaan wi konsara ti na. A Efirayimu cɛnle woolo pɛ si pe yɛɛ gbogolo mɛɛ kari ma saa tonmo lara ti ni fuun ti sho, fɔ ma saa gbɔn wa Beti Bara ca konaa Zhuriden gbaan wi konsara ti na.

²⁵ Paa Madiyan tara fenne teele shyen yigi, paa pye na nun̄gba yinri Orebu na san̄ja wi yinri Zɛɛbu. Paa Orebu wi gbo wa Orebu walaga ki na, ma Zɛɛbu wi gbo wa Zɛɛbu wi ɛzen pìre ti tonmo wosaga ki na. Paa Madiyan tara fenne pe puro mɛɛ saa Orebu naa Zɛɛbu pe yinre ti kan Zhedewon wi yeri, wo la pye wa Zhuriden gbaan wi kɛɛ ɲa na, wa yonlo yirisaga kɛɛ yeri.

8

Efirayimu cɛnle woolo paa nawa ngban Zhedewon wi ni

¹ Kona, a Efirayimu cɛnle woolo pɛ si Zhedewon wi pye fɔ: «Yingi na, a mà sigi kala na li pye we na yɛɛn? Maa kari ma saa to Madiyan tara fenne pe na sanga ɲa ni, yingi na ma sila si we yeri?» Paa sɛnngbanra yo wi na fɔ jɛn̄ge.

² Ɛɛn fɔ, a Zhedewon wì si pe yon sogo ma yo fɔ: «Yingi m̀ pye ki ya ki taanla ye wogo ki ni? Efirayimu cɛnle woolo pe ɛzen pìre pun̄go woro

ti como po si mbonro Abiyezeri sege woolo pe erezen pire nda fuun ti co to na wi le†?

³ Konaa ki ni fuun, yoro wele Yenjele li Madiyan tara fenne teele Orebu naa Zeebu pe le ye kee. Yingi mi pye nga ki mbe ya taanla ye wogo ki ni? Ki pye ma, senre nda wila yo, a ti si pe kotogo ki sogo pe na.

Zhedewon wila ya

Madiyan tara fenne pe ni

ki shyen wogo na.

⁴ Zhedewon wo naa nambala cenme taanri (300) mbele paa pye wi ni, pe si gbɔn wa Zhuriden gbaan wi na maa kon ma yiri. Ali mbege ta paa te, paa pye pe mbenfenne pe pungo na, na pe puro bere.

⁵ Naa paa ka saa gbɔn wa Sukoti ca, a Zhedewon wi si ca woolo pe pye fo: «Mila ye yenri, ye buru kan nambala mbele pe yen na ni pe yeri; katugu pe yen ma te, mi si yen na Madiyan tara fenne wunlumbolo Zeba naa Salimuna pe puro†.»

⁶ Eɛn fo, a Sukoti ca teele pe suu yon sogo ma yo fo: «Mele wee yaakara kan ma woolo pe yeri? Zeba naa Salimuna ma poro ta ma pe yigi mako wi le?»

⁷ A Zhedewon wi sho fo: «Ko si ngban. Na Yawe Yenjele liga ka Zeba naa Salimuna pe le na kee, mi yaa ye gbɔn gbinri wurufire naa wuuro ni mbe ye wire ti koonlo ye na.»

⁸ Zhedewon wi kaa yiri le ma, a wi si kari wa Penuweli ca maga senre nungba ti yo ki ca woolo pe kan. A ca woolo pe suu yon sogo paa yege nga na Sukoti ca woolo paa ki pye we†.

⁹ A Zhedewon wi sigi yo fun Penuweli ca nambala pe kan fo: «Na mi ka sa ya malaga ki ni mbe songoro mbe pan yingge, mi yaa ye ca sanngazo wi jaanri.»

¹⁰ Zeba, naa Salimuna konaa pe malingboonlo pe ni, paa pye wa Karikori ca. Paa saa koro nambala waga ke ma yiri kangurugo (15 000). Malingboonlo mbele fuun paa koro ma pye yonlo yirisaga tara kee woolo poro la wele yeɛn; katugu paa malingboonlo waga cenme naa nafa (120 000) poro gbo pe ni.

¹¹ Mbele paa pye na ceɛn wa paara yinre ti ni wa Noba naa Yogbeya cara ti yonlo yirisaga yeri, a Zhedewon wi si toro wa pe konɔ li ni. Wila saa to pe juguye pe na ma yala paa pye naga jate kangbanga se ya gbɔn pe na.

¹² Madiyan tara fenne wunlumbolo shyen Zeba naa Salimuna pe si fe. Eɛn fo Zhedewon wila taga pe na ma pe puro ma saa pe shyen pe yigi, mee ti a malingboonlo pe gbɔn ma jaraga.

¹³ Naa malaga kila kaa ko, a Zhouasi pinambyo Zhedewon wi si songoro ma toro wa Herezi tinndi kologo ki ni.

¹⁴ Kona, a wi si Sukoti ca lefonno wa yigi maa yewe. A wi si ca ki teele naa ki lelele pe mere ti yonlogo wi kan. Paa pye lere nafa taanri ma yiri ke ma yiri koloshyen.

¹⁵ A Zhedewon wi si kari ma saa Sukoti ca woolo pe pye fo: «Yaa na tegelɛ yege nga na ye nawa to ki na. Yaa yo fo: «Ma Zeba naa Salimuna poro yigi ma ko wi le, jango wee jori we yaakara kan ma woolo mbele pe te pe yeri?» Ye wele, pe mbele mi pan pe ni.»

† 8:2 8.2: Ki yomiyele na li yen naga nari ma yo Efrayimu cenle woolo pe yiri ma nga pye jenri ma teele shyen pe yigi ko mbonro cew na Abiyezeri sege woolo pe ta wo na. † 8:5 8.5: Zhene 33.17 † 8:8 8.8: Zhene 32.30-31

¹⁶ Kona, a wì si Sukoti ca lelele pe yigi ma ti a pè pe gbon gbinri wurufire naa wuuro ni.

¹⁷ A wì si Penuweli ca sanngazo wi jaanri fun ma ca ki nambala pe gbo.

¹⁸ Ko pungo na, a wì si Zeba naa Salimuna pe yewe ma yo fò: «Leele mbele yaa gbo wa Tabori yanwiga ki na, paa pye mele?»

A pè suu yon sogo ma yo fò: «Paa pye mɔɔ le. Pe yegɛ cɛnwɛ pila pye paa wunluwo piile yɛn.»

¹⁹ A Zhedewon wì si pe pye fò: «Na nɔsepiile la wele, na yɛera nɔ wo pinambiile. Mì wugu Yawe Yɛnɛle na yinwege wolo li na fò: «Nɛɛ ki pye yaa pe yaga ye sila pe gbo, mi se jɛn na ye gbo fun.» »

²⁰ A wì suu pinambyo kongbanɲa Yeteri wi pye fò: «Yiri ma pe gbo.» Eɛn fò, lefɔnɲo wì sila wi tokobi wi kɔw. Ma jɛn wila pye na fyɛ, katugu wila pye pyo jɛɛ bere.

²¹ A Zeba naa Salimuna pè si Zhedewon wi pye fò: «Yiri ma we gbo ma yɛ, katugu naɲa ɲa fanɲga yɛn wi ni, wo tunɲgo yi.» Kona, a Zhedewon wì si Zeba naa Salimuna pe gbo, mɛɛ fereyaara nda tila pye wa pe yongɔmɛye pe yɔɔɔ kiiri kiiri ti wɔwɔ pe na.

Zhedewon wila je ma yo wì se pye wunluwo

²² Ko pungo na, a Izirayeli woolo pè si Zhedewon wi pye fò: «Cɛn we go na, pungo na ma pinambyo wi cɛn we go na konaa ma pishyɛnwoolo pe ni, katugu mà we sho Madiyan tara fɛnnɛ pe kɛɛ.»

²³ A Zhedewon wì si pe pye fò: «Mì se cɛn ye go na, na pinambyo fun wi se cɛn ye go na. Eɛn fò Yawe Yɛnɛle lo li yaa cɛn ye go na.»

²⁴ Ko pungo na, a wì si pe pye fò: «Mì yaa yaraga ka yɛnri ye yeri: Ye ni fuun nunɲba nunɲba ye tɛ nunɲbogolo nunɲba nunɲba lagala wa yaara nda yɛ koli ti na ye ke kan na yeri.» Tɛ nunɲbogolo la pye pe mɛnɛfɛnnɛ pe yeri, katugu Ishimayeli setirige piile la wele†.

²⁵ A pè suu yon sogo ma yo fò: «Kì we ndanla we ke kan ma yeri.» A pè si derigbɔgo ka jan maga sanga. A pe ni fuun nunɲba nunɲba pè si nunɲbogolo nunɲba nunɲba lagala yaara nda pè koli ti na ma ke wa wa derigbɔgo ɲga paa jan ma sanga ki na.

²⁶ Tɛ nunɲbogolo ngele Zhedewon wila yɛnri ke nuguwo pila pye na kee culo nafa yeri. Wila yɔlɔgo tɛ yongɔwo woo ta fun, naa nunɲbogolo manda woro ni, naa Madiyan tara fɛnnɛ wunlumbolo pe kondoro derigbɔɔ ti ni, ma pinle fereyaara nda tila pye wa pe yongɔmɛye pe yɔɔɔ ti ni.

²⁷ A Zhedewon wì sigi tɛ wi le ma efodi wa gbegele maa yerege wa Ofira ca ki ni, wi yɛera ca ye. Izirayeli woolo paa pye na kee wa na foli ki efodi wi yegɛ sɔgɔwo naa gbogo, fò a wì ka saa pye paa pɛnɛ yɛn Zhedewon naa wi go woolo pe na†.

²⁸ Maga le lema, a Madiyan tara fɛnnɛ pè si go sogo Izirayeli woolo pe kan. Pe sila ya mbe fanɲga ta naa fyew. A tara ti si koro yeyinɲge na Zhedewon yinwege piliye yi ni, fò ma saa gbon yeɛle nafa shyen.

† 8:24 8:24: Ishimayeli setirige piile paa pye Madiyan tara fɛnnɛ. Zhɛnɛ 25.1-2; 37.25-28; 39.1.

† 8:27 8:27: Efodi wo na, wi ma pye saraga wɔfɛnnɛ to wo yaripogo. Eɛn fò laga ki laga ki ni, ki yɛn ndɛɛ efodi ɲa sɛnrɛ ti yo wo la pye yaraga ka ɲga ki sila pye yaripogo. Paa ki tege na Yɛnɛle li yewe ki ni mbe ta mbaa li nandanwa kala li jenni.

Zhedewon wi kunwo we

²⁹ Zhouwasi pinambyo Yerubaali, Zhedewon we, a wi si songoro ma saa cen wa wi go.

³⁰ Zhedewon wila se pinambiile nafa taanri ma yiri ke, katugu wi jeele paa pye ma lege.

³¹ Wi cenfo na wila pye wa Sishemu ca, wila pinambyo se wi kan fun; a wuu mege taga naa yinri Abimeleki.

³² Zhouwasi pinambyo Zhedewon wi lelewe pila yon fo jenge; ko pungo na, a wi si ku. A pe suu le wa wi to Zhouwasi wi fanga ki ni wa Ofira ca, ko nga kila pye Abiyezeri sege woolo pe ca ye.

³³ Zhedewon wi kunqolo, a Izirayeli woolo pe sigi le naa na yarisunngo Baali ki gbogo, ma yarisunngo Baali Beriti ki pye pe yarisunngo†.

³⁴ Izirayeli woolo paa fage Yawe Yennele, pe Yennele li na, lo na laa pe sho pe juguye mbele paa pe maga pe kee we.

³⁵ Zhedewon, Yerubaali we, wila kajeenge nga fuun pye Izirayeli woolo pe kan, konaa ki ni fuun, pe sila kajeenge kpe pye Zhedewon wi go woolo pe kan.

9

*Naja na paa pye na yinri**Abimeleki wi kala*

¹ Yerubaali wi pinambyo Abimeleki wila kari wa Sishemu ca ma saa para wi leele pe ni fuun pe ni, poro mbele pe yen wi no go woolo wele, ma yo fo:

² «Mi yen na ye yenri, ye sa Sishemu ca lelele pe yewe fo: <Yaa jaa Yerubaali pinambiile nafa taanri ma yiri ke poro mbe cen ye go na lee nakoma yaa jaa naja nungba mbe cen ye go na? Kikiin ki mbonro ye yeri? Ye nawa to ki na fo mi naa yoro ni we yen kasanwa nungba.> »

³ A wi leele pe si saa ki senre ti ni fuun ti yo Sishemu ca lelele pe kan, ma Abimeleki wi metanga yeri pe kan. A poro si yenle ki senre ti na mbe taga wi na, katugu paa yo fo pe sege woo wo wawi.

⁴ A pe si warifuwe pyo nafa taanri ma yiri ke le wa yarisunngo Baali Beriti ki gbogogo ki ni mari kan Abimeleki wi yeri. A Abimeleki wi sigi penjara ti le ma lejagala naa nungbongbanla fenne pele sara ma pe taga wi yee na.

⁵ Ko pungo na, a wi si kari wa Ofira ca, wa wi to go, ma saa wi to seyeenle, Yerubaali wi pinambiile nafa taanri ma yiri ke wele pe gbo walingungo nungba na. Kaawo Yerubaali wi pinambyo pungofa Yotamu wo wila ta ma sho, katugu wila fe ma lara.

⁶ Kona, a Sishemu ca lelele pe ni fuun naa Beti Milo ca woolo pe ni pe si pe yee gbogolo mee kari wa Sishemu ca tigbogo ki nogo, wa sinndelege nga paa yerege ki tanla† mbe Abimeleki wi tege wunluwo pi na.

Yomiyele na Yotamu wila wa

⁷ Nga kila pye, naa paa kaa ki yo Yotamu wi kan, a wi si saa lugu wa Garizimu yanwiga ki na mee para ngbanga ma yo fo: «Yoro Sishemu ca woolo wele, ye logo na yeri, na kaa pye yaa jaa Yennele li logo ye yeri.

⁸ Pilige ka, a tire ti si yon wa nungba ma yo ti yaa wunluwo tege ti yee go na. A ti si saa ki yo oliviye tige ki kan fo: <Pan ma cen we go na wunluwo.>

† 8:33 8.33: Kiti 9.4 † 9:6 9.6: Zhouz 24.26

⁹ A oliviye tige kì siri yon sogo ma yo fò: <Sinme mba pi maa yinrigi na ni, po mba pe ma tege na Yenñele li gbogo konaa leele pe ni, yaa ki jate mi yaa po yaga wa mbe pan mbaa figefige tire sannda ti go na mbe yo mi yaa pye ti wunluwo wi le?>

¹⁰ Kì pye ma, a tire ti si saa ki yo figiye tige ki kan fò: <Ta paan, ma pan ma cen we go na wunluwo.>

¹¹ A figiye tige kì si tire ti yon sogo ma yo fò: <Tanwa mba pi yen na ni konaa pire tanra nda mi maa seni, yaa ki jate mi yaa ko yaga wa mbe pan mbaa figefige tire sannda ti go na mbe yo mi yaa pye ti wunluwo wi le?>

¹² Kona, a tire ti si saa ki yo ɛɛzen tirige ki kan fò: <Ta paan, ma pan ma cen we go na wunluwo.>

¹³ A ɛɛzen tirige kì si tire ti yon sogo ma yo fò: <ɛɛzen pire tonmo mba mi maa kaan, pi maa nayinme kaan Yenñele lo naa leele pe yeri, yaa ki jate mi yaa ko yaga wa mbe pan mbaa figefige tire sannda ti go na mbe yo mi yaa pye ti wunluwo wi le?>

¹⁴ Kì kaa pye ma, a tire ti ni fuun ti si saa ki yo wuuro yuguyugu wi kan fò: <Ta paan, ma pan ma cen we go na, ma pye we wunluwo.>

¹⁵ A wuuro yuguyugu wì si pe yon sogo ma yo fò: <Na kaa pye kaselege yaa jaa mbanla tege wunluwo ye go na, ye pan ye cen laga na yinme pi ni. Na yaga je, kason yaa janri mbe yiri laga na ni, fò yere mbe sa sediri tire nda wa Liban tara ti sogo.> »

¹⁶ «Koni mi yen na ye yewe fò naa yè kaa Abimeleki wi tege maa pye ye wunluwo, yège yan ki wogo yege pye nawa jatere jennɛ naa kaselege ni le? Nga yè pye Yerubaali naa wi go woolo pe na, yege yan ki yen ma yon le? Kajenge nga wì pye ye kan, yège jen wi na le?>

¹⁷ Na to wì malaga gbɔn ye kan, maa yee go ki pere ye kala na, ma ye sho Madiyan tara fenne pe kee.

¹⁸ Eɛn fò, koonga nala, yè yiri ma to na to wi go woolo pe na, ma wi pinambiile nambala nafa taanri ma yiri ke pe gbo yonlo nungba walingungo nungba na. A yè suu kulojo wi pinambyo Abimeleki wo tege Sishemu ca wunluwo, katugu wi yen ye lere.

¹⁹ Eɛn fò, na kiga pye nala nga yè pye Yerubaali naa wi go woolo pe na, yège pye nawa jatere jennɛ naa kaselege ni, kona Yenñele li ti Abimeleki wi nayinme kan ye yeri, yoro fun ye nayinme kan wi yeri.

²⁰ Nakosima fyew, kason mbe yiri wa Abimeleki wi ni ki Sishemu ca naa Beti Milo ca woolo pe ni fuun pe sogo; konaa kason mbe yiri fun wa Sishemu ca naa Beti Milo ca woolo pe ni ki Abimeleki wi sogo.»

²¹ Ko pungo, a Yotamu wì si fe ma saa lara wa Beera ca, ma lali wi nosepyo lenaɲa Abimeleki wi ni.

Sishemu ca fenne

pàa yiri ma je Abimeleki wi na

²² Abimeleki wila cen Izirayeli tara ti go na wunluwo ma saa gbɔn ye le taanri.

²³ Ko pungo na, a Yenñele li si yon mbafinliwe le Abimeleki naa Sishemu ca lelele pe sogowo. A pè si yiri ma je Abimeleki wi na, na jaa mboo nengenɛ mboo gbo.

²⁴ Ko la pye ma, jango legbogo kala na pàa pye li fogo mbe ton pe ni fuun pe na. Kì fogo mbe ton Abimeleki wi na, katugu wila wi to seyenle, Yerubaali pinambiile nafa taanri ma yiri ke pe gbo. Kì fogo mbe ton Sishemu ca fenne pe na fun, katugu pàa Abimeleki wi saga, a wì pe gbo.

²⁵ A Sishemu ca lelelelè pè si saa benjanri pyefenne pele lara wa kono, tinndiye pe na, wa ca ki tanla. Pàa pye na tuun tangafenne mbele pàa pye na toro le pe tanla pe na, na pe tuguro ti shoo pe yeri. A leele pèle si saa ki yo Abimeleki wi kan.

²⁶ Ki wagati wi ni, a Ebèdi pinambyo Gali wo naa wi sefenne pe ni, pè si kari wa Sishemu ca. A Sishemu ca nambala pè sigi le na tari wi na.

²⁷ Erezèn pire cōsanga wa ni, a Sishemu ca fenne pè si yiri ma kari wa pe erezen keere ti ni, ma saa erezen pire ta cō, mari tōnmō wō mari pye duven; kona, a pè si yōgōri fō jengē. Pàa ye wa pe yarisunngo go ki ni, ma li konaa ma wō, mēē danga senre yo ma wa Abimeleki wi na.

²⁸ A Ebèdi pinambyo Gali wì si pe pye fō: «Abimeleki wì yēn ambō fō wo mbe si pan wì cēn Sishemu ca ki go na? Yīngi na we si Abimeleki wì yaga wì cēn we go na mbe sigi ta Yerubaali pinambyo wo wawì? Zebuli wo ma Abimeleki wì tēgē ca ki go na le? Yoro wo na, Amōri ŋa wì yēn Sishemu ca ki kanfō, wì setirige piile poro pe daga mbe cēn ye go na. Eēn fō, ki mēge woro Abimeleki wì yeri we go sogo woo kan†.

²⁹ E, ndēē ki pye ca ki tegere pēri kan mi yeri, mi jēn na Abimeleki wì puro mboo laga wa fannga ki na, kona mbe suu pye fō: «Abimeleki, ma malingbōōnlō pe gbogolo ma pan ma to na na.» »

³⁰ Naa cafō Zebuli wila kaa senre nda Ebèdi pinambyo Gali wila yo ti logo, a wì si nawa ŋgbān fō jengē.

³¹ A wì si leele tun larawa ma yo pe saga yo Abimeleki wì kan fō: «Wele, Ebèdi pinambyo Gali wo naa wi sefenne pe ni pè pan wa Sishemu ca. Pe yēn na ca woolo pe sunnu na pe waa ma na.

³² Ki kala na, nala yēmbine na li ni, mboro naa ma malingbōōnlō pe ni ye yiri ye kari ye sa lara ye pe sige wa yan.

³³ Goto pinliwe ni, yōnlō ki yirisanga ni, ye yiri ye to ca ki na fyēlēgē na. Na Gali naa wì woolo mbele pe yēn wì ni paga yiri ma kōrōgo malaga ni, ma mbe ya ŋga pye, ma ko pye pe na.»

³⁴ Ki yēmbine li ni, a Abimeleki naa leele mbele fuun pàa pye wì ni pè si yiri ma pe yēē walagi walisaga tijeerē, mēē saa lara wa Sishemu ca ki pungo na maga maga.

³⁵ Naa Ebèdi pinambyo Gali wila kaa yiri wa ca nawa ma pan ma yere wa ca ki mbogo yeyōngō ki tanla sanga ŋa ni, a Abimeleki naa leele mbele pàa pye wì ni pè si yiri wa pe larasaga ki ni na paan.

³⁶ A Gali wì si pe yan paa paan mēē Zebuli wì pye fō: «Wele, na yēgē yēn leele pele na paa yīnrigi wa yānwira ti go na, na tinri.»

A Zebuli wì suu pye fō: «Yānwira ti yīnme po maa yaan ndēē leele wēlē.»

³⁷ Eēn fō, a Gali wì suu pye naa fō: «Wele, kaselege ko na, leele pe yēn na yīnrigi wa tara ti nandogomo tinndi laga ki na, na tinri, pele yēgē mbele pè yiri wa jēlēfenne pe tigbōgo kono li ni na paan.»

³⁸ Kona, a Zebuli wì sho fō: «Ma yōn tangawa senre nda maa pye na yuun ti koro se? Mboro ma maa pye na yuun fō: «Abimeleki wo yēn ambō fō we suu yaga wì cēn we go na?» Leele mbele maa pye na tifaga, poro wēlē yēēn we. Koni, yiri ma sa to pe na!»

³⁹ Kona, a Gali wì si yiri ma keli Sishemu ca woolo pe yēgē ma saa to Abimeleki wì na malaga ni.

⁴⁰ A Abimeleki wì si taga Gali wì pungo na naa puro, a wì si fe Abimeleki wì yēgē. Pàa Sishemu ca malingbōōnlō pe lēgērē gho sanni pe sa gbon wa ca ki mbogo yeyōngō ki na.

† 9:28 9.28: Zhene 33.19

⁴¹ Kona, a Abimeleki wì si saa cèn wa Aruma ca. A Zebuli fun wì si Gali naa wì sefenne pe purò ma yo paga ka songoro mbe sa cèn wa Sishemu ca naa.

⁴² Ki goto, Sishemu ca fenne pàa yiri ma kari wa kèere ti ni, a lere wà si saa ki yo Abimeleki wi kan.

⁴³ A wì suu malingboonlo pe walagi walisaga taanri, mée saa pe lara wa yan ki ni. Naa pàa kaa ca woolo pe yan paa yinrigi wa ca ki ni sanga na ni, a pè si yiri wa pe larasaga ki ni pe korogo mée to pe na.

⁴⁴ Abimeleki wo naa walisaga nga ki woolo pàa pye wi ni, a poro si fe ma saa yere wa ca ki mbogo yeyongo ki na maga sho. A walisara shyen sannda ti woolo pè si saa to leele pe na wa kèere ti ni na pe kuun.

⁴⁵ Abimeleki wila malaga ki gbòn Sishemu ca fenne pe ni fo ma saa yonlo ki kò. Wila ca ki sho maga ta, ma ca woolo pe gbo, ma ca ki ya pew, mée kò wo ca ki lagapyew ki na†.

⁴⁶ Sishemu ca sanngazo titonlowo na pe yinri Migidali Sishemu, mbele pàa pye wa wi ni, naa pàa kaa ki wogo ki logo, a pe ni fuun pè si kari ma saa ye wa pe yarisunngo Beriti ki go ki ni, wa go ki ngona yumbyo wi ni.

⁴⁷ A lere wà si saa ki yo Abimeleki wi kan ma yo Migidali Sishemu woolo pe ni fuun pè saa pe yee gbogolo wa.

⁴⁸ A Abimeleki wì si lugu wa Zalimo yanwiga ki na wo naa leele mbele fuun pàa pye wi ni pe ni. A wì si gbònlogo le ma tige njege ka kòn maga taga pajogo na, mée mbele pàa pye wi ni pe pye fo: «Iga mi pye yège yan ke? Yoro fun ye fyeele yege kala nungba li pye ma.»

⁴⁹ A pe ni fuun nungba nungba pè si tige njere nungba nungba koonlo ma taga Abimeleki wi na. A pè si saa ti gbogolo wa yumbyo wi na mée kason le wi ni maa sogo ma pinle leele mbele fuun pàa pye wa wi nawa pe ni. Pa Migidali Sishemu woolo pe ni fuun pàa ku yeen. Pe mbaa lere waga kele (1 000) yon kò tin, nambala naa jeele wele.

Abimeleki wi kunwo we

⁵⁰ Ko pungo na, a Abimeleki wì si yiri ma kari wa Tebezi ca, ma saa malingboonlo censaga kan wa ca ki tanla maga yon ton, mée ki sho maga ta.

⁵¹ Een fo, sanngazo titonlowo wà la pye wa ca ki nandogomo, na wila pye fannga ni. A ca woolo pe ni fuun, nambala naa jeele, pè si fe ma saa lara wa wi ni, ma koro ti sogo pe yee na, mée lugu ma saa cèn wa wi naayeri.

⁵² A Abimeleki wì si pan ma gbòn fo le sanngazo wi na, ma to wi na, mée fulo wa wi yeyongo ki tanla mbe kason le wi ni.

⁵³ Een fo, a jele wà si tira sinndelege wa wi go ki na maga ya wi na.

⁵⁴ A Abimeleki wì si lefonjo na wila pye naa malingbonyaara ti tungu wi yeri fyelege na ma yo fo: «Ma tokobi wi kow mala gbo, jango paga ka yo fo jele wilan gbo.»

A lefonjo wì suu sun wi tokobi wi ni, a wì si ku.

⁵⁵ Naa Izirayeli woolo pàa kaa ki yan Abimeleki wì ku, a pe ni fuun nungba nungba pè si songoro ma kari pe yinre.

⁵⁶ Ki pye ma, kapyege nga Abimeleki wila pye wi to wi na, maa to seyeenle nafa taanri ma yiri ke pe gbo, pa Yennele làa ki fogo ki ton wi na yeen.

† 9:45 9:45: Kò na pàa wo ca ki lagapyew, kò la pye naga nari fo leele se ka ya cèn wa ki ni naa, cèn fo ki yaa koro waga.

⁵⁷ Sishemu ca fenne pàa kapege nga fuun pye, Yennele làa ki fogo ki ton pe na fun. Yerubaali pinambyo Yotamu wila dangga senre nda yo ma wa pe na, pa tila ti yee yon fili yeen.

10

Kiti konfenne Tola naa Yayiiri pe kala

¹ Abimeleki wi kungolo, Puwa pinambyo Tola na wila pye Dodo wi pishyenwoo wi si yiri ma Izirayeli woolo pe sho. Tola wila pye Isakari cenle woo wo wa. Wila pye ma cen wa Shamiri ca, wa Efirayimu yanwira tara ti ni.

² Wila pye Izirayeli woolo pe kiti konfo ma saa gbɔn fo ye le nafa ma yiri taanri. Ko pungo na, a wi si ku, a pòo le wa Shamiri ca.

³ Tola kungolo, a Galaadi tara fenne naa Yayiiri wi si yiri, mee cen tegere ti na wa Izirayeli tara fo ma saa gbɔn ye le nafa ma yiri shyen.

⁴ Pinambiile nafa ma yiri ke pàa pye wi yeri. Pàa pye na nuru sofilele nafa ma yiri ke na. Kapire nafa ma yiri ke la pye pe yeri wa Galaadi tara. Ali ma pan ma gbɔn nala pe maa ti yinri Yayiiri kapire.

⁵ A Yayiiri wi si kaa ku, a pòo le wa Kamò ca.

Amo cenle woolo pàa yiri ma to Izirayeli woolo pe na

⁶ Ko pungo na, a Izirayeli woolo pe sigi le na kapege piin naa Yawe Yennele li yege na. Pàa pye na yarisunndo Baali naa Asitarite ti gbogo, ma pinle Siri tara fenne yarisunndo ti ni, naa Sidon ca fenne woro, naa Mowabu cenle woolo woro, naa Amo cenle woolo pe woro to naa Filisiti tara fenne woro ti ni. Pàa je Yawe Yennele li na, pe sila pye na tunngo piin li kan naa.

⁷ Kona, a Yawe Yennele li si nawa ngban Izirayeli woolo pe ni, mee pe le Filisiti tara fenne naa Amo cenle woolo pe kee.

⁸ Maga le le ko ye le lo na, a pe si Izirayeli woolo pe yege weri ma pe jolo. Izirayeli woolo mbele pàa pye ma cen wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga kee yeri, wa Amori cenle woolo pe tara, wa Galaadi tara, pàa pe jolo fo ma saa gbɔn ye le ke ma yiri kolotaanri.

⁹ Amo cenle woolo pàa Zhuriden gbaan wi kon ma yiri fun ma saa to Zhuda cenle woolo, naa Benzhamè cenle woolo konaa Efirayimu cenle woolo pe na. Izirayeli woolo pàa jolo fo jenge.

¹⁰ Kona, a Izirayeli woolo pe si gbele ma Yawe Yennele li yeri li pe saga. Pàa yo fo: «Wè kapege pye ma na Yawe Yennele; katugu wè je mboro na ma yen we Yennele ma na, ma saa na tunngo piin yarisunndo Baali ti kan.»

¹¹ A Yawe Yennele li si pe yon sogo ma yo fo: «Mi ma mila ye sho Eshipiti tara fenne naa Amori cenle woolo, naa Amo cenle woolo konaa Filisiti tara fenne pe kee le?»

¹² Sanga ŋa ni Sidon ca fenne, naa Amaleki setirige piile konaa Mawon† ca woolo paa pye na ye jolo, a ye gbele mala yeri mbe ye saga, mi sila ye sho pe kee le†?

¹³ Een fo yoro ye je mi na ma saa na yarisunndo ta yege gbogo. Ki kala na, mi se ye sho naa.

¹⁴ Yarisunndo nda ye wo, ye kari ye sari yeri ti ye saga, ti ye sho ye jologo sanga ŋa wi ni.»

¹⁵ A Izirayeli woolo pe si Yawe Yennele li yon sogo ma yo fo: «Wè kapege pye ma na. Nga koon ndanla, ma ko pye we na. Een fo, ma yee yaga, ma we sho nala.»

¹⁶ Kona, a pe si yarisunndo nda tila pye wa pe sogowo ti yirige mari wa, ma songoro naa na tunngo piin Yawe Yennele li kan. Ki pye ma, jologo nga Izirayeli woolo paa pye na jolo kii ya kun Yawe Yennele li ni naa mbe kari yege.

¹⁷ Kona, a Amo cenle woolo pe si pan ma pe yee gbogolo ma pe malingboonlo censaga ki kan wa Galaadi tara. A Izirayeli woolo pe si pe yee gbogolo fun ma saa pe malingboonlo censaga ki kan wa Mizipa ca†.

¹⁸ Izirayeli woolo mbele paa pye wa Galaadi tara poro naa pe teele pe ni pe nee pe yee yewe na yuun fo: «Ambo wi yaa keli sa to Amo cenle woolo pe na? Ko fo wo wi yaa cen Galaadi tara woolo pe ni fuun pe go na.»

11

Kiti konfo Zhefite wi kala

¹ Galaadi tara fenne nanja wa la pye wa, ŋa wila pye malaga gbonfo welewe. Paa pye naa yinri Zhefite, naa to wi yinri Galaadi. Galaadi wila Zhefite wi se nanjaa wa na.

² Galaadi wi japorowo wila pinambiile se wi kan fun. Naa paa kaa yiri ma le, a pe si Zhefite wi puro maa pye fo: «Ma se ya korogo li laga we to go ki ni, katugu ma yen jele wa yege pinambyo.»

³ Ki pye ma, a Zhefite wi si fe ma lali wi to seyeenle pe ni, ma saa cen wa Tobu tara. A lejagala pele si saa taga wi na, a paa yanri ja.

⁴ Ki kagala ke pungo na, a Amo cenle woolo pe si yiri na malaga gbon Izirayeli woolo pe ni.

⁵ Naa Amo cenle woolo paa ka saa to Izirayeli woolo pe na sanga ŋa ni, a Galaadi tara lelele pe si kari ma saa Zhefite wi lagaja wa Tobu tara.

⁶ A pe suu pye fo: «Pan ma pye we malingboonlo to, ma keli we yege we sa malaga gbon Amo cenle woolo pe ni.»

⁷ Een fo, a Zhefite wi si Galaadi tara lelele pe pye fo: «Yaa na panra, mala puro mala wo wa na to go ki ni. Yingi na, ye kaa na jolo koni, a ye si pan na korogo?»

⁸ A Galaadi tara lelele pe suu pye fo: «Ko ki si ti we pan ma korogo koni, jango ma pinle we ni mbe sa malaga gbon Amo cenle woolo pe ni; pa ma yaa cen we ni fuun we go na, woro Galaadi tara fenne we ni fuun we go na.»

† 10:12 10:12: Mbe yala Yennele senre sewe ŋa wi yen Gireki senre ni wi ni, Mawon mege nga ki yeri laga ki laga nga ki ni ki yaa pye Madiyan tara fenne poro senre ti yen na yuun. Ma jen ki woro ma yonlogo Yennele senre sewe wi laga ka kpe ni ma yo Mawon ca woolo paa pye Izirayeli woolo pe juguye. † 10:12 10:12: Zhou 15.55; 1 Sami 25.2 † 10:17 10:17: Zhen 31.49

⁹ A Zhefite wì si Galaadi tara lelele pe pye fò: «Na yaga na le mbe kari na ni mbe sa malaga ki gbòn Amò cénle woolo pe ni, na Yawe Yénnele li ka pe le na kée, pa kona muwi mi yaa cén ye go na de?»

¹⁰ Kona, a Galaadi tara lelele pè si Zhefite wi pye fò: «Yawe Yénnele li pye we serefo, nga mà yo na we sigi pye we.»

¹¹ Ki pye ma, a Zhefite wì si pinle Galaadi tara lelele pe ni ma kari. A leele pè suu tege pe to konaa pe malingbòonlo to. Senre nda pàa yo ma yere ti na, a Zhefite wì si ti ni fuun ti yo Yawe Yénnele li yege na, wa Mizipa ca.

*Tunngo nga Zhefite wila torogo
wa Amò cénle woolo pe yeri*

¹² Kona, a Zhefite wì si pitunmbolo torogo wa Amò cénle woolo pe wunlunaŋa wi yeri ma yo fò: «Yingi ki ye mi naa mboro we sògowa, a mà si pan mbe to na tara woolo pe na malaga ni?»

¹³ A Amò cénle woolo pe wunlunaŋa wì si Zhefite wi pitunmbolo pe pye fò: «Ko pan ma, katugu naa Izirayeli woolo pàa yiri wa Ezhipiti tara, pàa na tara ti sho, maga le wa Arino lafogo ki na fò ma saa gbòn wa Yabòki lafogo ki na, konaa ma saa gbòn wa Zhuriden gbaan wi na. Koni ki tara laga ki kan na yeri yeyinŋe na.»

¹⁴ A Zhefite wì si pitunmbolo pele torogo naa fònnŋo wa Amò cénle woolo pe wunlunaŋa wi yeri,

¹⁵ a pè saa wi pye ma yo fò: «Zhefite wì yo fò: «Izirayeli woolo pe sila Mowabu cénle woolo pe tara ti sho, pe sila si Amò cénle woolo pe tara ti sho.»

¹⁶ Katugu na Izirayeli woolo pàa yiri wa Ezhipiti tara, gbinri wo pàa pari ma toro fò ma saa gbòn wa Kògòje yeen wi na konaa ma saa gbòn wa Kadeshi ca ki na.

¹⁷ Kona, a pè si pitunmbolo torogo wa Edòmu tara wunlunaŋa wi yeri maa pye fò: «Ma yee yaga wòon tara ti pari we toro.» Een fò, a wì si je. A pè si pitunmbolo torogo wa Mowabu tara wunlunaŋa wi yeri fun maa yenri. A wo fun wì je. A Izirayeli woolo pè si koro wa Kadeshi ca†.

¹⁸ Ko punŋo na, a pè si gbinri kono li le ma Edòmu tara naa Mowabu tara ti sòlògo ma kari ma saa yiri wa Mowabu tara ti yonlo yirisaga kée yeri, mee pe paara yinre ti kankan ma cén wa Arino lafogo ki kée nga na. Pe sila ye wa Mowabu tara ti ni; katugu Arino lafogo ko ki yen Mowabu tara ti konlo le†.

¹⁹ Kona, a Izirayeli woolo pè si pitunmbolo torogo wa Amòri cénle woolo pe wunlunaŋa Sihon wi yeri, wo la pye ma cén wa Eshibon ca, maa pye fò: «Ma yee yaga, wòon tara ti pari we toro, we sa gbòn wa laga nga waa kee.»

²⁰ Een fò, wunlunaŋa Sihon wì sila taga Izirayeli woolo pe na, ki kala na, wi sila yenle poo tara ti pari pe toro. A wì suu woolo pe ni fuun pe gbogolo ma saa malingbòonlo censaga kan ma cén wa Yaza ca, mee to Izirayeli woolo pe na malaga ni.

²¹ Een fò, a Yawe Yénnele, Izirayeli woolo Yénnele li si Sihon naa wi malingbòonlo pe ni fuun pe le Izirayeli woolo pe kée, a pè ya pe ni. Amòri cénle woolo pàa pye ma cén tara ti laga nga fuun ni, Izirayeli woolo pàa ki sho maga ta.

† 11:17 11:17: Nombu 20.14-21 † 11:18 11:18: Nombu 21.4

²² Pàa Amōri cēnle woolo pe tara ti ni fuun ti sho mari ta, maga le wa Arino lafogo ki na fo ma saa gbōn wa Yabōki lafogo ki na, konaa maga le wa gbiri wi na fo ma saa gbōn wa Zhuriden gbaan wi na†.

²³ Koni, naa Yawe Yēnḡele, Izirayeli woolo Yēnḡele li kaa Amōri cēnle woolo pe purō ma pe tara ti kan Izirayeli woolo pe yeri, mēle mboro wo nēē jaa mberi sho pe yeri?

²⁴ Ma yarisunḡo Kemōshi ki tara nda fuun kan ma yeri ti pye ma woro, ma siri ta ma woro le? Yawe Yēnḡele, we Yēnḡele lo fun li tara nda fuun kan we yeri, we seri ta fun ti pye we woro le?

²⁵ Ma yen naga jate ma mbōrō Zipōri pinambyō Balaki ḡa wila pye Mowabu tara wunlunaḡa wi na wi le? Wi sila yenle mbe kendige wō Izirayeli woolo pe ni, wi sila si malaga gbōn pe ni†.

²⁶ Wele, naa Izirayeli woolo pē pan ma cēn wa Eshibōn ca, naa wa Aroyeri ca, naa ti kanḡara na cara ti ni, konaa cara nda fuun ti yen wa Arino lafogo ki yōn na ti ni, yeḡe yen ki yeḡe cēnme taanri (300). Yḡngi na ki wagati wi ni, ye sila siri sho pe yeri?

²⁷ Mi wo na, mi si kala la kḡe jōḡo ma na, ēēn fo mboro maa kapege piin na na, ma pan na malaga gbōn na ni. Yawe Yēnḡele na li yen kiti kōnfō, li kiti kōn Izirayeli setirige piile poro naa Amō cēnle woolo pe sōḡowō.»

²⁸ Eēn fo, Amō cēnle woolo pe wunlunaḡa wi sila senre nda Zhēfite wila yo wi kan ti jate.

Zhēfite wila yōn fōlo kōn Yēnḡele li yeri

²⁹ Kona, a Yawe Yēnḡele li yinne li si tigi ma ye Zhēfite wi ni. A wi si Galaadi tara naa Manase tara ti pari ma toro; ko pungo na, a wi si kari wa Mizipe ca, wa Galaadi tara, mēē yiri le mbe sa to Amō cēnle woolo pe na.

³⁰ A Zhēfite wi si yōn fōlo kōn Yawe Yēnḡele li yeri ma yo fō: «Na maga Amō cēnle woolo pe le na kēē,

³¹ na mi ka ya pe ni mbe yiri wa pe yeri mbe pan yinḡe, yaraga yenwege ḡa fuun ka keli mbe yiri wa na go mbe pan mbanla fili, mi yaa ki tēḡe ki ye ma kan, mbege wō saraga sōḡowogo ma yeri.»

³² A Zhēfite wi si kari ma saa to Amō cēnle woolo pe na, a Yawe Yēnḡele li si pe le wēē.

³³ A wi si pe gbo fo jēḡe, ma ca nafa ko sho pe yeri, maga le wa Aroyeri ca ki na fo ma saa gbōn wa Miniti ca ki na, fo ma saa gbōn Abeli Keramimu ca ki na. A Amō cēnle woolo pē si go sogo ma Izirayeli woolo pe kan.

³⁴ Malaga ki kōḡḡō, a Zhēfite wi si sōḡōḡo ma kari wa pe yeri wa Mizipa ca. Wi mbe wele, mēē wi sumborombyō wi yan wila yoo pimbigile ke magala li na, na paan mboo fili. Wo nungba wila pye wi yeri wi pyō. Pinambyō sila pye wi yeri, sumborombyō wa yeḡe sila pye wi yeri naa.

³⁵ Naa Zhēfite wila kaa wi yan sanga ḡa ni, jatere piriwen pi kala na, a wi suu yeera yaripōḡo ti walagi, ma sho fō: «E, na sumborombyō, mā kayanḡa le na ni. Mboro ma yen na jōḡḡo gbōḡo ki go ye. Katugu mī yōn fōlo kōn Yawe Yēnḡele li yeri, mi se ya mbe yōn sōḡōḡo naa†.»

³⁶ A wi sumborombyō wi suu yōn sogo ma yo fō: «Na to, na kaa pye mā yōn kan Yawe Yēnḡele li yeri, ḡa mā yo li kan, maga pye ma na na; katugu li ti a mā kayanḡa wō ma mbenfenne, Amō cēnle woolo pe ni.»

³⁷ A wì suu to wi pye naa fɔ: «Mi yen na yaraga nungba yenri ma yeri. Maga yaga, ma yeyen shyen kan na yeri. Mi naa na nimbiile pe ni we yaa kari saa yanri wa yanwira ti na mbaa gbele wa; katugu mi yaa ku na mi fa naja kala jen.»

³⁸ A Zhefite wì suu pye fɔ: «Ta kee.» A wì suu yaga, a wì kari ma saa yenge shyen ki pye. A wo naa wi nimbiile pe ni pè si kari wa yanwira ti na, ma saa na gbele wa wi naja kala mbajenwe pi kala na.

³⁹ Naa yeyen shyen yila kaa tin, a wì si sɔngɔɔ wa wi to wi yeri. A wi to wì suu tege ma yɔn fɔlɔ na wila le li tɔn. Wila ku maga ta wi fa naja kala jen.

Maga le le ko na, a ki kala li si koro Izirayeli woolo pe kalɛge.

⁴⁰ Yɛle pyew, Izirayeli tara sumbonɔ pe ma kari ma saa gbele Galaadi tara fenne naja Zhefite wi sumborombyɔ wi kala na fɔ ma saa gbɔn piliye tijɛɛ.

12

Zhefite naa Efrayimu cɛnlɛ woolo pe malaga kala

¹ Kona, a Efrayimu cɛnlɛ woolo pè si pe yɛɛ gbogolo ma kari wa Zafɔn ca†, ma saa Zhefite wi pye fɔ: «Yingɔ na, mà si kari ma saa malaga gbɔn Amɔ cɛnlɛ woolo pe ni, mɛɛ si we yeri we pinle ma ni? We yaa ma go ki sogo mbɔɔn pinle mbɔɔn sogo go ki ni.»

² A Zhefite wì si pe yɔn sogo ma yo fɔ: «Mi naa na woolo pe ni wàa pye malaga gbɔnɔ na Amɔ cɛnlɛ woolo pe ni, na mila ye yeri ye pan yanla saga, ye sila pan mbe we saga.

³ Naa mila kaa ki yan ye woro na paan mbanla saga, a mì silan yɛɛ go ki pɛɛ ma kari ma saa to Amɔ cɛnlɛ woolo pe na na nungba. A Yawe Yɛnɛle lè si pe le na kɛɛ. Yingɔ na, a yè si pan mbe to na na nala, mbe malaga gbɔn na ni?»

⁴ Ko punɔ na, a Zhefite wì si Galaadi tara nambala pe ni fuun pe gbogolo ma saa malaga gbɔn Efrayimu cɛnlɛ woolo pe ni, ma ya pe ni. Ma si yala Efrayimu cɛnlɛ woolo pàa pye na Galaadi tara fenne pe piin fɔ: «Yɛ yen Efrayimu cɛnlɛ woolo mbele pè fe ma wɔ laga we ni, ma saa cɛn wa Manase cɛnlɛ woolo pe sɔgɔwɔ.»

⁵ Galaadi tara fenne pàa saa Zhuriden gbaan wi kɔnsaga ki shɔ maga ta, ma kɔnɔ li kɔn Efrayimu cɛnlɛ woolo pe na. Na Efrayimu cɛnlɛ woo wa ka fe mbe pan mbe gbɔn le ki laga ki na, pe maa yewe ma yo fɔ: «Ma yen Efrayimu cɛnlɛ woo le?» Na wiga pe yɔn sogo mbe yo fɔ: «Ayoo»;

⁶ kona pe mɛɛ wi pye ma yo wigi yo fɔ: «Shiboleti†.» Wi mɛɛ yo fɔ: «Siboleti», katugu wì saa ya mbege senpyɔ wi yo wi yowo pi yɔn paa pe yen. Pe mɛɛ wi yigi maa gbo wa Zhuriden gbaan wi kɔnsaga ki ni. Ki wogo ki na pàa lere waga nafa shyen ma yiri shyen (42 000) wo gbo Efrayimu cɛnlɛ woolo pe ni.

⁷ Galaadi tara fenne naja Zhefite wila pye kiti kɔnfɔ wa Izirayeli tara fɔ ma saa gbɔn yɛle kɔgɔlɔni. Ko punɔ na, a wì si ku, a pòo le wa Galaadi tara ka ka ni.

Kiti kɔnfenne Ibizan, naa Elɔn konaa Abidɔn pe kala

† 12:1 12.1: Zhozu 13.27 † 12:6 12.6: Eburuye senre ti ni Shiboleti kɔɔ wowi ɲa lafogo.

⁸ Zhɛfite wi kungɔlɔ, a Betileɛmu ca fenne nana Ibizan wɛ si pye kiti kɔnfɔ wa Izirayeli tara.

⁹ Pinambiile nafa ma yiri kɛ naa sumborombiile nafa ma yiri kɛ paa pye wi yeri. Wila cengele kele yege sumbonɔ pɔri wi pinambiile pe kan, ma wi sumborombiile pe kan cengele kele yege pinambiile yeri, a pɛ pe pɔri pe jɛɛle. Wila Izirayeli woolo pe yege sin fɔ ma saa gbɔn yeɛ kolɔshyen.

¹⁰ Ko pungo na, a Ibizan wɛ si ku, a pɔɔ le wa Betileɛmu ca.

¹¹ Abizan wi kungɔlɔ, a Zabulon cɛnle woolo nana Elon wɛ si pye kiti kɔnfɔ wa Izirayeli tara fɔ ma saa gbɔn yeɛ kɛ.

¹² Ko pungo na, a Elon wɛ si ku, a pɔɔ le wa Ayalon ca, wa Zabulon cɛnle woolo pe tara.

¹³ Wo pungo na, Piraton ca fenne nana Ileli wi pinambyɔ Abidon wɛ si pye kiti kɔnfɔ wa Izirayeli tara.

¹⁴ Pinambiile nafa shyen naa pishyenwoolo nambala nafa ma yiri kɛ paa pye wi yeri. Sofile nungba nungba la pye pe ni fuun pe yeri, a paa nuru pe na. Wila Izirayeli tara ti yege sin fɔ ma saa gbɔn yeɛ kolɔtaanri.

¹⁵ Naa Piraton ca fenne nana Ileli wi pinambyɔ Abidon wila kaa ku, a pɛ suu le wa Piraton ca, wa Efirayimu tara, wa Amaleki setirige piile pe yanwiga ki na.

13

Kiti kɔnfɔ Samison wi kala

¹ Kona Izirayeli woolo pɛ sigi le naa na kapege piin Yawe Yɛnnɛle li yege na. A li si pe le Filisiti tara fenne pe kɛɛ fɔ ma saa gbɔn yeɛ nafa shyen.

² Ki sanga wi ni, nana wà la pye wa Zoreya ca ki ni, ma yiri wa Dan setirige ki ni, paa pye naa yinri Manowa. Wi jɔ wila pye jambasee, pyɔ sila pye pe yeri.

³ Pilige ka, a Yawe Yɛnnɛle li mɛɛge wɛ suu yɛɛ naga ki jɛle wi na maa pye fɔ: «Ma yɛn jambasee, ma fa pyɔ ta gbɛn. Ɛɛn fɔ, ma yaa kugbɔ le mbe pinambyɔ se.

⁴ Mbege le yingɔ, ma yɛɛ yingiwe jɛn. Maga ka duvɛn nakoma sinmɛ welewe pa yege wɔ. Yaraga nga ki yɛn fyɔngɔ ni Yɛnnɛle yege na, maga ka ka ka;

⁵ katugu ma yaa kugbɔ le mbe pinambyɔ se. Ki pinambyɔ wi yaa pye naziriwoɔ† mbe tɛge wi ye Yɛnnɛle li kan, mbege le le wi sepilige ki na. Yunnguluwo si daga mbe ye wa wi go. Wo wi yaa kaga le mbaa Izirayeli woolo pe shoo Filisiti tara fenne pe kɛɛ.»

⁶ A jɛle wɛ si saa ki yo wi polɔ wi kan fɔ: «Yɛnnɛle lere wa wɛ yɛɛ naga na na, wi cɛnlɔmɔ pi yɛn paa Yɛnnɛle li mɛɛge yɛn. Maga wi yɛn wi yɛn fyɛɛ ni. Mi suu yewe wi yirisaga ki ni. Wi suu mɛge ki naga na na.

⁷ Ɛɛn fɔ, wigi yo na kan ma yo mi yaa kugbɔ le mbe pinambyɔ se, fɔ mii daga mbe duvɛn wɔ nakoma mbe sinmɛ welewe pa yege wɔ; konaa mi ka ka yaraga nga ki yɛn fyɔngɔ ni ka ka, katugu pyɔ wi yaa ka pye mbe tɛge wi ye Yɛnnɛle kan, mbege le le wi sepilige ki na fɔ sa gbɔn wi kupilige ki na.»

⁸ Kona, a Manowa wɛ si Yawe Yɛnnɛle li yɛnri ma yo fɔ: «Yawe Yɛnnɛle, lere na mà keli ma torogo laga we yeri, mila ma yɛnri maa torogo laga

† 13:5 13.5: Naziriwoɔ wo wi yɛn lere na wi maa yɛɛ laga leele sanmbala pe na, mbe yɔn fɔlɔ kɔn Yɛnnɛle yeri, mbaa tunngo piin li kan.

naa we yeri, pyo ŋa wi yaa se, wi pan wi we naga ŋga we daga mbe pye wi wogo na ki ni.»

⁹ A Yawe Yennɛle li si Manowa wi yenɛwe pi logo maa kala li yon. A Yennɛle li mɛɛge wi si kaa songoro ma pan wa jele wi tanla naa, maa ta wila pye ma cɛn wa kɛɛ. Manowa wi sila pye wa jele wi ni.

¹⁰ A wi si fe ma saa ki yo wi polo wi kan fo: «Wele, nanja ŋa wila pan na korogo kokopilige, wi songoro ma pan na korogo naa.»

¹¹ Le ki yongolo nungba ke ni, a Manowa wi si yiri ma taga wi jo wi na ma saa gbɔn wa nanja wi tanla, ma suu yewe ma yo fo: «Mboro ma yen nanja ŋa wila para na jo wi ni le?»

A wi suu pye fo: «Ee, muwi.»

¹² A Manowa wi suu pye fo: «Koni, na ma senɛ ti ka kari yɛɛ yon fili sanga ŋa ni, yingi we daga mbaa piin pyo wi kanngolo? Wo yɛɛ wi daga mbaa yingi piin?»

¹³ A Yawe Yennɛle li mɛɛge wi si Manowa wi yon sogo ma yo fo: «Yaara nda fuun mi naganaga ma jo wi na, wi daga mboo yɛɛ yigi ti ni.

¹⁴ Yaraga ŋga fuun ki ma yiri wa ɛɛɛɛ wi ni, wii daga mbe ka ka. Wi ka ka duven nakoma sinme welewe pa yɛɛ wɔ. Yaraga ŋga fuun ki yen fyongo ni wiga ka ka ka. Senɛ nda fuun mi yo wi kan wiri yigi jɛɛge wila tanri ti na.»

¹⁵ Kona, a Manowa wi si Yawe Yennɛle li mɛɛge wi pye fo: «Ki yaga ma we sige jenri, we yaa sa sikapige gbo mbege sogo ma kan.»

¹⁶ A Yawe Yennɛle li mɛɛge wi suu yon sogo ma yo fo: «Ali na ma ka yo mbe koro laga, yaakara nda ma yaa kan na yeri, mi se ta ka. Ɛɛn fo, na ma mbe yenle, ma saraga sogowogo wɔ maga kan Yawe Yennɛle li yeri.» Manowa wi sila ki jen mbe yo Yawe Yennɛle lo mɛɛge lawi.

¹⁷ A wi si Yawe Yennɛle li mɛɛge wi yewe ma yo fo: «Pe maa ma yinri mele, jango senɛ nda ma yo, na ti ka ka ti yɛɛ yon fili, we ta wɔɔn gbogo?»

¹⁸ A Yawe Yennɛle li mɛɛge wi suu pye fo: «Yingi na, a ma nɛɛ na mɛɛge ko yewe? Ki yen Kafonno mɛɛge.»

¹⁹ Kona, a Manowa wi si sikapige ka yigi konaa ma muwe saraga taga ki na, mari pye saraga sogowogo maga wɔ Yawe Yennɛle li yeri wa walaga ki na. Ma Manowa wo naa wi jo wi ni pe ta paa pye nari wele, a kafonno la si pye.

²⁰ Saraga kila pye na sori kason ŋga ni, naa kason yinne laa kaa na yinrigi wa saraga wɔsaga ki na na kee wa naayeri, a Yawe Yennɛle li mɛɛge wi si yiri wa ki kason yinne li ni ma kari wa naayeri. Naa Manowa naa wi jo wi ni paa kaa ko yan ma, a pɛ si to ma pe yɛɛ ti jiile wa tara.

²¹ Yawe Yennɛle li mɛɛge wi sila wi yɛɛ naga naa Manowa wo naa wi jo pe na. Kona, a Manowa wi si jen maga jen ma yo Yawe Yennɛle lo mɛɛge lawi.

²² A wi suu jo wi pye fo: «Kaselege ko na, we yaa ku, katugu wɛ Yennɛle li yan.»

²³ Ɛɛn fo, a wi jo wi sho fo: «Nɛɛ ki pye Yawe Yennɛle li yen na jaa mbe we gbo, li se jen na yenle we saraga sogowogo naa we muwe saraga ki na; li se jen naga kagala ngele ke ni fuun ke naga we na; li se jen na ki senɛ nda ti ni fuun ti yo we kan nala.»

²⁴ A wi jo wi si kaa pinambyo se maa mɛɛge taga naa yinri Samison. A pyo wi si yiri ma le, a Yawe Yennɛle li si duwaw wi na.

²⁵ A Yawe Yennɛle li yinne li sigi le na tunngo piin wa wi kotogo na, maa ta wa Mahane Dan ca, wa Zoreya naa Eshitawoli cara ti sɔgɔwɔ pi ni.

14

Samison wila Filisiti tara fenne jɔ wa pɔri

¹ Pilige ka, a Samison wɔ si kari wa Timina ca, mɛɛ saa Filisiti tara fenne sumboro wa yan wa; a wi yɛge si yiri sumboro wi na.

² Naa wila kaa sɔngɔrɔ ma pan pe ca, a wi sigi yo wi to naa wi nɔ pe kan fɔ: «Mi jɛle wa yan wa Timina ca, wa Filisiti tara fenne jɛle pe sɔgɔwɔ. Mi yen na jaa ye saa yenri na kan.»

³ A wi to naa wi nɔ pɛ suu pye fɔ: «Sumboro wa woro laga ma cɛnle woolo pe sumborombiile pe sɔgɔwɔ wi le, nakoma laga we cɛngɛle sanngala ke sɔgɔwɔ wi le, fɔ ma kari ma sa jɛle lagaja wa Filisiti tara fenne mbele pee kenrekenre poro yeri?»

Ɛɛn fɔ, a Samison wɔ suu to wi yɔn sogo ma yo fɔ: «Ko sumboro wo wilan ndanla, saa yenri na kan.»

⁴ Wi to naa wi nɔ wi ni, pe sila ki jen mbe yo pa ki kala li yiri wa Yawe Yennɛle li yeri; katugu lɛa pye na jaa malaga mbe yiri Samison naa Filisiti tara fenne pe sɔgɔwɔ. Mɛɛ jen ki sanga wi ni, Filisiti tara fenne pɛa pye ma cɛn Izirayeli woolo pe go na.

⁵ A Samison naa wi to konaa wi nɔ wi ni, pɛ si kari wa Timina ca. Naa pɛa ka saa gbɔn wa Timina ca ɛɛzen kɛɛre ti na, a jara yirifɔnnɔ wɔ si fɔ ma yiri na kuunru nɛɛ paan Samison wi kɔrɔgo.

⁶ A Yawe Yennɛle li yinne li si ye Samison wi ni, ma yala yarigbɔngɔ sila pye wi kɛɛ. A wi si jara wi yigi maa wali shyen paa yɛge nga na pe ma sikapige wali shyen we. Ɛɛn fɔ, wi sila ki wogo ki yo wi to naa wi nɔ pe kan.

⁷ Ko pungo na, a wi si kari ma saa yo sumboro wi ni. Sumboro wila pye maa ndanla fɔ jɛngɛ.

⁸ Naa wagati wɔ la kaa toro, a wi si sɔngɔrɔ ma kari wa mbe sa sumboro wi jayire pye. Wi karisaga, a wi si kɛ mbe kari sa jara kugo ki wele, mɛɛ saa sɛnrege yan ki ye wa ki kugo ki ni ma tunwɔ le.

⁹ A wi si ka wɔ maga yigi kɛɛ naga kaa na tanri na kee. Naa wila ka saa wi to naa wi nɔ pe yigi, a wi si ka kan pe yeri, a pɛge ka. Ɛɛn fɔ, wi sila ki yo pe kan mbe yo wigi wɔ jara kugo ni.

¹⁰ A Samison wi to wi si kari wa jɛle wi woolo pe yeri jayire wogo ki na. A Samison wɔ si jayire sɔgɔlɔ gbɔlɔ li sɔgo ma yala lefɔnmɔlɔ pe kalɛge ki ni.

¹¹ Naa Filisiti tara fenne pɛa kaa wi yan, a pɛ si lefɔnmɔlɔ nafa ma yiri ke wɔ ma pe pinle wi ni, pe pye wi nimbiile.

¹² A Samison wi si lefɔnmɔlɔ pe pye fɔ: «Mi yaa nandalɛnɛ la wa ye kan, na yaga li kɔrɔ wi jen mboo yo na kan sanni jayire lime piliye kɔlɔshyen yi sa kɔ, pa mi yaa ye kan derigbɔrɔ gbɔrɔ nafa ma yiri kɛ konaa bunduye nafa ma yiri kɛ ni.

¹³ Ɛɛn fɔ, na yee ya mbeli kɔrɔ wi jen mboo yo na kan, pa yoro ye yaa mi kan derigbɔrɔ gbɔrɔ nafa ma yiri kɛ naa bunduye nafa ma yiri kɛ pe ni.» A pɛ suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Ma nandalɛnɛ li wa, we yen na nuru ma yeri.»

¹⁴ Kona, a Samison wɔ si pe pye fɔ:

«Ŋga pe maa kaa kà yiri wa ŋa wi maa kaa wi ni;
 ŋga ki tanla kà yiri wa ŋa wi ŋgban wi ni.»

Maga yigi ma saa gbɔn piliye taanri lefɔnmɔbɔlɔ pe sila ya mbeli kɔrɔ wi yo.

¹⁵ Ki pilige kɔlɔshyen wogo ki na, a pè si saa Samisɔn wi jɔ wi pye fɔ: «Ma pɔlɔ wi nege maa yewe nandalene li kɔrɔ wi ni ma pan maa yo we kan, nakoma we yaa ma sogo mboro naa ma go woolo pe ni. Yè we yeri mbe pan mbe we kɛ yaara ti sho we yeri wi kɛ?»

¹⁶ Kona, a Samisɔn jɔ wi nɛɛ gbele mɛɛ saa wi pɔlɔ wi pye fɔ: «Mi woro mɔɔ ndanla, mi yen mɔɔ mben. Mà nandalene wa na sefenne pe kan, mɛɛ sili kɔrɔ wi yo na kan.»

A Samisɔn wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Wele, mi sili kɔrɔ wi yo yere na to naa na nɔ pe kan, mɛle mbe suu yo mboro kan?»

¹⁷ Jɛle wila koro na gbele Samisɔn wi pɔnɔ na fɔ ma saa jayire lime piliye kɔlɔshyen yi kɔ. Pilige kɔlɔshyen wogo ki na, a wì sili kɔrɔ wi yo wi kan, katugu jɛle wi gbeere tila pye naa tege. A wì si fyɛɛɛ ma saa ki yo wi sefenne pe kan.

¹⁸ Pilige kɔlɔshyen wogo ki na sanni yɔnɔ ki sa to, a ca lefɔnmɔbɔlɔ pè si saa Samisɔn wi pye fɔ:

«Yingi ki yen ma tanla ma wɛ sɛnɛɛ na?

Yingi ki yen ma ŋgban ma wɛ jara na?»

A Samisɔn wì si pe pye fɔ:

«Ndɛɛ ki pye ye falinɛɛ capige ye si jaga pɔ na nasumboro wi na mbege tile,
 ye se jɛn nala nandalene li kɔrɔ wi jɛn.»

¹⁹ Kona, a Yawe Yɛnɛɛ li yinne li si ye Samisɔn wi ni, a wì si yiri ma kari wa Asikalɔn ca ki ni, ma saa nambala nafa ma yiri kɛ gbo, ma pe yaripɔrɔ ti lɛ, ma pan ma ki bunduye pe kan mbele pàa nandalene li kɔrɔ wi yo pe yeri. Wi nawa pila ŋgban fɔ jɛnɛɛ, a wì si songɔrɔ ma kari pe ca.

²⁰ Lefɔnɔ ŋa wila pye wi wɔnɔ jayire ti nɔɔ, a pè suu jɔ wi kan wo yeri.

15

Samisɔn wila kayanɔa wɔ

Filisiti tara fenne pe ni

¹ Naa wagati wà la kaa toro, bile konsanga wa ni, a Samisɔn wì si kari saa jɔ wi shari. Wila sikapige† yigi ma kari ki ni wi kan. A wì sho fɔ: «Mi yen na jaa mbe ye na jɔ wi kɔrɔɔ wa wi wɔnɔlɔ.» Eɛn fɔ, wi jɔ to wi sila yenle wi ye wa.

² Wi nafa wila wi pye fɔ: «Mila ki jate ma yo wɔɔn mben, ki kaa pye ma, a mì suu kan ma wɔnɔ wi yeri. Wi jɔnɔ sumboro wo si yɔn ma wɛ wo yɛɛ jate wo na wi le? Wo le njɔfɔ wi yɔnɔ.»

³ A Samisɔn wì sho fɔ: «Koni kapege ŋga mi yaa pye Filisiti tara fenne pe na, lere se ya mbanla jɛɛɛ ki wogo ki na.»

⁴ Kona, a Samisɔn wì si kari ma saa kombokara cɛnɛ taanri (300) yigi mari pɔpɔ ti yɛɛ na shyɛnzhyɛn wa ti nara ti na, mɛɛ sɛngɛmbanra wara ja mari nungba nungba pɔpɔ nara shyɛnzhyɛn ti sɔɔwɔ pi ni.

† 15:1 15.1: Zhene 38.17

⁵ A wì si kason le sengembanra ti ni mɛɛ kombokara ti wa wa Filisiti tara fenne pe bile keere ti ni. A kason kɪ si bile pɔgɔlɔ koro naa bile ŋa wila pye yere na wì sogo fɔ ma saa ye ɛɛɛɛ keere naa oliviye tire keere ti ni mari sogo.

⁶ A Filisiti tara fenne pɛ si yewe ma yo fɔ: «Ambo wi ko kala na lo pye?»

A pɛ si pe pye fɔ: «Timina ca fenne nana wi nafo Samison wowi, katugu wi nafo wùu jo wi sho wi yeri maa kan lefonŋo ŋa wila pye wi wonlo wi yeri.» Kona, a Filisiti tara fenne pɛ si kari ma saa jele wo naa wi to wi ni pe sogo.

⁷ A Samison wì si pe pye fɔ: «Kì kaa pye pa yège pye yɛɛn, mi sanla wogo ki yaga, fɔ ndɛɛ mbege kayanga wo ye ni.»

⁸ A wì si to pe na malaga ni ma pe gbɔn jengɛ ma pe legerɛ gbo. Ko punjo na, a wì si kari ma saa cɛn wa Etamu† ca waliwege ki ni.

Samison wila malaga gbɔn

Filisiti tara fenne pe ni naa

⁹ Kona, a Filisiti tara fenne pɛ si yiri ma saa pe malingbɔɔnlo censaga ki kan wa Zhuda cɛnlɛ woolo pe tara mɛɛ jaraga ma saa gbɔn wa Lehi ca ki na.

¹⁰ A Zhuda cɛnlɛ woolo pɛ si pe yewe ma yo fɔ: «Yingi na, a yè si pan mbe to we na malaga ni?»

A pɛ sho fɔ: «Wè pan mbe Samison yigi mboo pɔ mboo jɔlɔ paa yɛge ŋga na wì we jɔlɔ we.»

¹¹ Naa Zhuda cɛnlɛ woolo pàa kaa ki logo ma, a nambala waga taanri (3 000) si kari Samison wi kɔɔgɔ wa Etamu ca waliwege ki ni, ma saa wi pye fɔ: «Ma sigi jɛn mbe yo Filisiti tara fenne pe yɛn ma cɛn we go na wì le? Yingi na, a mà si kala kɔn ma wa we na?»

A wì si pe yɔn sogo ma yo fɔ: «Pàna jɔlɔ yɛge ŋga na, pa m̀ pe jɔlɔ ma fun.»

¹² A pɛ sho fɔ: «Wè pan laga mbɔɔn pɔ mbe sɔɔn le Filisiti tara fenne pe keɛɛ.»

A Samison wì si pe pye fɔ: «Ye wugu yanla kan fɔ yoro jate ye sanla gbo.»

¹³ A pɛ suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Ayoo, we woro na jaa mbɔɔn gbo. We yɛn na jaa mbɔɔn pɔ sɔɔn le pe keɛ ko cɛ.» Kona, a pɛ suu pɔ mangala fonŋɔlɔ shyen ni, mɛɛ yiri wi ni wa waliwege ki ni.

¹⁴ Naa Samison wila ka saa gbɔn wa Lehi ca, a Filisiti tara fenne pɛ si pan maa fili nɛɛ jɔɔgi, na yɔɔɔri. Kona, a Yawe Yennɛle li yinne li si ye Samison wi ni. Pàa wi keyen yi pɔ mangala ngele ni, a kɛ si kanŋga ma pye paa len jese ma kaa sogo we. A kɛ si kɔɔnlo ma wo wa wi keyen yi na.

¹⁵ A wì si wele mɛɛ sofile tugbila kajelege ka yan, kila pye tipirige. A wì sigi le mɛɛ ki tɛge ma nambala waga kele (1 000) gbo ki ni.

¹⁶ Kona, a Samison wì sho fɔ:

«Gboolo gbogolosaga nunŋba ŋga, gboolo gbogolosaga shyen ŋga.

Mì pe gbo sofile tugbila kajelege nunŋba ni.

Mì sofile tugbila kajelege nunŋba tɛge ma lere waga kele (1 000) gbo ki ni.»

¹⁷ Ki senre ti yongolo, a Samison wì si sofile tugbila kajelege ki wa wa yɛge. A pɛ sigi laga ki mɛge taga naga yinri Aramati Lehi†.

† 15:8 15.8: 2 Kuro 11.6 † 15:17 15.17: Eburuye senre ti ni Aramati Lehi koro wowi ŋa fɔ: Tugbila kajelege tinndi.

¹⁸ Maga ta wogo kila Samison wi yigi fo jenge, a wi si Yawe Yenjele li yenri ma yo fo: «Mboro maga yawa gboɔ mba pi kan mi na ma tunmbyee na yeri. Koni ma yaa ti mbe ku wogo ki kee, mbanla yee le ki leele mbele pee kenrekenre pe kee wi le?»

¹⁹ Kona, walaga nga kila pye wege ni wa Lehi ca, a Yenjele li sigi wali. A tonno si janri ma yiri wa ki ni, a Samison wi si wo mee yiri ma fannga ta naa. A pe sigi pulugo ki mege taga naga yinri Eni Akore†. Ki pulugo ki yen wa Lehi ca ali ma pan gbɔn nala.

²⁰ Samison wila pye kiti konfo wa Izirayeli tara fo ma saa gbɔn yele nafa, ma yala Filisiti tara fenne paa pye fannga ki na sanga na ni wi ni.

16

Samison wila kari wa Gaza ca

¹ Pilige ka, a Samison wi si kari wa Gaza ca mee saa nanjaa wa yan. A wi si kari sa sinle wi ni.

² A pe sigi yo Gaza ca woolo pe kan fo: «Samison wi yen laga ca ki ni.» Ki pye ma, a pe si yere ma ca ki maga, ma lara, ma ca ki yeyongo ki sige yembine li ni fuun li ni. Een fo paa yere pe sila kala la pye ki yembine li ni. Paa pye na pe yee piin ma yo na laga ki ka laga ko pe yaa wi gbo.

³ Een fo Samison wila sinle fo ma saa gbɔn yinndege ki na. Yinndege ki na, a wi si yiri ma saa gbɔn ca ki yeyongo ki na, mee koro piile pe yigi ma pinle kanngara na tire shyen ti ni, naa gbaserege ki ni mari filele mari kologi, mee ti ni fuun ti le mari taga pajogo na ma saa ti wa wa yanwiga nga ki yen wa Eburon ca yesinne pi na ki go na.

Samison naa jele na paa pye na yinri Delila pe kala

⁴ Ko pungo na, a Samison wi si jele wa yan, a wi kala li suu ndanla. Paa pye naa yinri Delila, wila pye ma cen ca ka ni wa Soreki gbunlundege ki ni.

⁵ A Filisiti tara fenne teele pe si kari ma saa Delila wi pye fo: «Samison wi negenege, fannga gbogo nga ki yen wi ni, maga yirisaga ki jen, konaa we mbe ya mboo yigi mboo po yee nga na wiga ka ya yaraga pye we. Pa we ni fuun nungba nungba we yaa ma kan warifuwe pyo waga kelenjele naa cenme cenme (1 100) ni.»

⁶ Kona, a Delila wi si Samison wi yewe ma yo fo: «Mi yen nɔɔ yenri, ma fannga gbogo ki maa yinrigi laga nga na maga yo na kan. Yingi pe mbe ya tege mboon po soon fannga ki ko?»

⁷ A Samison wi suu pye fo: «Na paga na po mangala tipingele koloshyen ni, ngele ke fa waga gbɛn, kona pa na fannga ki yaa ko, mi yaa pye paa leele sanmbala pe yen.»

⁸ A Filisiti tara fenne teele pe si saa mangala tipingele koloshyen kan Delila wi yeri, ke sila waga. A wi si Samison wi po ke ni.

⁹ Kila yala nambala pe le la pye ma lara wa Delila wi korogo, wa yumbyo wi ni. A wi si fo ma gbele ma yo fo: «Samison, Filisiti tara fenne pe pan mbe to ma na.» A wi si mangala ke koonlo paa yee nga na len jese ma kaa sogo we. Ki pye ma, pe sila wi fannga ki tasaga ki jen.

† 15:19 15:19: Eburuye senre ti ni, maga logo Eni Akore ko koro wo yen fo: Na wi maa yenri wi pulugo.

¹⁰ Kona, a Delila wì si Samison wi pye fɔ: «Wele, maa tɛgɛ na na, nala fanla. Koni mila ma yɛnri pe mbe ya mbɔɔn pɔ yaraga nga ni, ki yo na kan.»

¹¹ A Samison wì suu pye fɔ: «Na paga na pɔ mangala fɔnnɔɔlɔ ni, ngele pe fa tɛgɛ mbe yaraga pɔ ke ni gbɛn, kona na fannga ki yaa kɔ, pa mi yaa pye paa leele sanmbala pe yɛn.»

¹² Kona, a Delila wì si mangala fɔnnɔɔlɔ lɛ maa pɔ ke ni, mɛɛ wi pye fɔ: «Samison, Filisiti tara fɛnnɛ pɛ pan mbe to ma na.» Kila yala leele pɛle la pye ma lara wa yumbyɔ wi ni, wa go. Ɛɛn fɔ, a Samison wì sigi mangala ke kɔɔnɔ ma ke wɔ wa wi kɛɛ ki na, paa lɛn jese yɛn.

¹³ A Delila wì si Samison wi pye fɔ: «Ali ma pan ma gbɔn yingo, ma yɛn na tɛgɛ na na, nala fanla. Koni ki yo na kan. Yingo pe mbe ya tɛgɛ mbɔɔn pɔ?»

A Samison wì suu pye fɔ: «Na maga na go njegele kolɔshyɛn ke pinlɛ mbe ke ti wa gbɛrɛ niri wi ni, pa na fannga ki yaa kɔ, pa mi yaa pye paa leele sanmbala pe yɛn.»

¹⁴ Kona, a Delila wì si Samison wi pye a wì wɔnɔlɔ, mɛɛ wi go njegele kolɔshyɛn ke ti wa gbɛrɛ niri wi ni, mɛɛ ke yigi bangɔlɔma ni. Ko pyɛnnɔɔlɔ, a wì si gbele ma yo fɔ: «Samison, Filisiti tara fɛnnɛ pɛ pan mbe to ma na.» A wì si yɛn ma yiri wa wi wɔnɔlɔwɔ pi na, mɛɛ niri wi kɔw ma pinlɛ bangɔlɔma wi ni†.

¹⁵ Kona, a Delila wì suu pye fɔ: «Ma mbe ya mbege yo mɛlɛ fɔ na kala li yɛn mɔɔ ndanla, mbe sigi ta ma woro nɔɔ nawa sɛnrɛ ti yuun na kan. Maa tɛgɛ na na fɔ ma saa gbɔn yɔnɔlɔ taanri, maa je ma yo ma sɔɔn fannga gbɔɔɔ ki yirisaga ki naga na na.»

¹⁶ Delila wila pye naa tɛgɛ yewige ki ni pilige pyew. Wila yanra wi na ki kala li ni, fɔ a ki ka saa cɛn ndɛɛ Samison wi mbe ku. Wii ya mbege kun wi yɛɛ ni naa.

¹⁷ Kì pye ma, a Samison wì suu nawa sɛnrɛ ti ni fuun ti yo wi kan ma yo fɔ: «Yunnɔɔguluwo fa ye wa na go ki ni mbe yan fyew, katugu mi yɛn naziriwoo ma tɛgɛ na yɛ Yɛnnɛlɛ li kan, maga lɛ wa na sepilige ki na. Na paga na go ki kulu, pa na fannga ki yaa wɔ na ni, mi yaa pye fannga fu, mbe pye paa leele sanmbala pe yɛn.»

¹⁸ Naa Delila wila kaa ki jɛn ma yo wùu nawa sɛnrɛ ti ni fuun ti yo wi kan, a wì si ti a pɛ saa ki yo Filisiti tara fɛnnɛ teele pe kan ma yo fɔ: «Ye pan laga, katugu koni wogo ko na, wùu nawa sɛnrɛ ti ni fuun ti yo na kan.» Kì pye ma, a pɛ si kari wa wi yeri penjara nda paa yo pe yaa kan wi yeri ti ni.

¹⁹ A Delila wì si Samison wi pye, a wì wɔnɔlɔ wa wi tɔɔrɔ ti na. A wì si nana wa yeri, a wì pan maa go njegele kolɔshyɛn ke kulu. A Delila wì sigi lɛ na fannga taa wì na, katugu wì fannga kila wɔ wi ni.

²⁰ Kona, a Delila wì sho fɔ: «Samison, Filisiti tara fɛnnɛ pɛ pan mbe to ma na.» A wì si yɛn ma yiri wa wɔnɔlɔwɔ pi na, ma sho fɔ: «Mi yaa na yɛɛ wɔ kala paa yɛgɛ nga na kagala kongbanngala kɛ toro we.» Ɛɛn fɔ, wi sila ki jɛn mbe yo Yawe Yɛnnɛlɛ làa laga wi punɔɔ na.

† 16:14 16:13-14: Verise kɛ ma yiri taanri wi sɛnrɛ punɔɔ woro to naa verise kɛ ma yiri tijɛrɛ wi lesaga sɛnrɛ ti woro wa Yɛnnɛlɛ sɛnrɛ sɛwɛ lɛɛ nɔ wi yɛn Eburuye sɛnrɛ ni wi ni; ɛɛn fɔ pa ti yɛn wa Yɛnnɛlɛ sɛnrɛ sɛwɛ nɔ pɛ kannga Gireki sɛnrɛ ni wi ni.

²¹ A Filisiti tara fenne pè suu yigi maa yengele ke yaari† wi na. Ko pungo na, a pè si kari wi ni wa Gaza ca, mæe wi pò tuguyenre yongowo shyen ni. Tira sinndelege nga pe maa sunrugu na tire ki na, a pè suu wa, a wila yarilire tire ki na wa kaso go ki ni.

Samison wila kayanga wɔ

Filisiti tara fenne pe ni mæe ku

²² Samison wi go ki kulungolo, sanni jenri, a wi yinzire ti næe yinrigi.

²³ A Filisiti tara fenne teele pè si kaa pe yæe gbogolo mbe saraga gbogo wɔ pe yarisunngo Dagon ki yeri mbe yɔgɔri. Paa pye na yuun fɔ:

«We yarisunngo ki we mbenfo Samison wi le we kæe.»

²⁴ Naa leele paa kaa wi yan, a pe næe pe yarisunngo ki sonni na yuun fɔ:

«We yarisunngo ki we mbenfo wi le we kæe,

wɔ na wila pye na we tara woolo pe jogo, ma lelegere gbo we ni we.»

²⁵ Ma pe ta paa pye na yɔgɔri, a pè si kaa yo fɔ: «Ye sa Samison wi yeri wa wi pan wila we piin waa tæge.» A pè si saa wi yirige wa kaso go ki ni, a wɔ pan na pe piin paa tæge. Paa wi yerege wa go ki tiyagala ke sɔgowo.

²⁶ A Samison wɔ si lefonngo na wila pye wi kanngala li yigifo wi pye fɔ: «Kari na ni mbe sa jiri tiyagala ngele ke yungbogo ki togo ke na, janngo mbe jiige ke na.»

²⁷ Ma si yala go kila pye ma yin nambala naa jæele pe ni. Filisiti tara fenne teele pe ni fuun paa pye wa. Nambala naa jæele pe ni, lere waga taanri (3 000) wila pye ma cæn wa birigo ki naayeri na Samison wi wele, a wila pe piin paa tæge.

²⁸ Kona, a Samison wɔ si Yawe Yænnele li yenri ma yo fɔ: «We Fɔ, Yawe Yænnele, ki yaga ma jatere pye na na. E, Yænnele, fannga kan na yeri naa kansaga nungba, ki yonlo na li na janngo mbe kayanga wɔ Filisiti tara fenne pe ni na yengele shyen ngele pè yaari ke kala na.»

²⁹ A Samison wɔ si jiri nandogomo tiyagala shyen ngele kaa go ki yerege ke na, ma keyen kan ke na ma gbɔw jenri, mæe wi kalige ki taga nungba na ma kamenge ki taga sanna li na.

³⁰ A wɔ sho fɔ: «Mbe pinle mbe ku Filisiti tara fenne pe ni fuun pe ni ja.» Kona, a wɔ si tiyagala ke wonrogo wi fannga ki ni fuun ki ni. A go ki si to Filisiti tara fenne teele pe na, konaa janwa na fuun wila pye wa go ki ni pe na. Ki pyelomo pi na ma, leele mbele Samison wila gbo wi kusanga wi ni, poro la lege ma we wila pye yinwege na sanga na ni ma mbele gbo poro na.

³¹ Kona, a wi sefenne naa wi sege woolo pe ni fuun pè si pan maa gbɔw wi le ma kari wi ni. A pè si saa wi le wa wi to Manowa wi fanga ki ni, wa Zoreya ca naa Eshitawoli ca sɔgowo pi ni. Samison wila pye kiti konfo wa Izirayeli tara fɔ ma saa gbɔn yele nafa.

DAN CENLE WOULO KONAA PE YÆNNELE GBOGOSAGA

17

17-18

*Nanɔ na paa pye na yinri Mika
wi yarisunngo sunzaga kala*

† 16:21 16:21: Mbe yengele ke yaari paa pye naga piin leele mbele pe ma yigi malaga poro na (1 Sami 11.2; 2 Wunlu 25.7).

¹ Naŋa wà la pye ma cən wa Efrayimu yanwira tara ti ni, pàa pye naa yinri Mika.

² Pilige ka, a wì suu nɔ wi pye fɔ: «Nɔ, ma warifuwe pyɔ waga kele naa cənme (1 100) ŋa pàa yu ma yeri, a mà yoo wi danga na yege na we, wele, ki penjara ti yen laga na yeri. Muwi mɪla ti lɛ.» Kona, a wì nɔ wì sho fɔ: «Na pinambyɔ, Yawe Yenŋele li duwaw ma na!»

³ A Mika wì sigi warifuwe pyɔ waga kele naa cənme (1 100) wi kan wi nɔ wi yeri. A wì nɔ wì sho fɔ: «Na pinambyɔ, migi kɔn maga tɛge mbege penjara ti tɛge ti ye Yawe Yenŋele li kan ma kala na, jango ti tɛge ti yaraga yanlɛge ka gbegele yarisunngo, ŋga pe warifuwe yan maga gbegele. Ki kala na ti nda, mi yen nari songori ma na.»

⁴ Eɛn fɔ, a Mika wì si penjara ti songoro naa wi nɔ wi na. A wì nɔ wì si warifuwe pyɔ cənme shyen wɔ wa ti ni mari kan tuguron yanfɔ wa yeri. A wɔ siri yan ma yaraga yanlɛge ka gbegele yarisunngo. A pɛ si saa ki yerege wa Mika wì go.

⁵ Ma si yala ki Mika we, Yenŋele gbɔgosaga kà la pye wa wi go. A wì si efɔdi wa gbegele, konaa go yarisunndo ni, mɛɛ wi pinambyɔ wa tɛge, a wì pye wi saraga wɔfɔ.

⁶ Ki wagati wi ni, wunluwɔ sila pye Izirayeli tara ti go na. Lere nunɗba nunɗba pyew wila pye na tanri na yala wi nandanwa kala lo ni.

⁷ Lefonɗɔ wà la pye ma cən wa Betilɛmu ca, wa Zhuda tara, ma yiri wa Zhuda cənle li ni. Levi setirige pyɔ lawi.

⁸ A ki naŋa wì si yiri wa Betilɛmu ca, wa Zhuda tara mbe kari sa cənsaga lagaja laga ka ni. Maa ta wa kono wila kee, a wì si saa gbɔn wa Efrayimu yanwira tara ti ni konaa ma saa gbɔn fɔ wa Mika go ki na.

⁹ A Mika wì suu yewe ma yo fɔ: «Mà yiri se yeri?» A wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Mi yen Levi setirige pyɔ, ma yiri wa Betilɛmu ca, wa Zhuda tara. Mi yen na cənsaga lagajaa na toro.»

¹⁰ A Mika wì suu pye fɔ: «Koro laga na yeri, ma pye paa na to yen, ma pye na saraga wɔfɔ. Mi yaa loon kaan warifuwe pyɔ kɛ kɛ ni yeɛ pyew, naa yariporo konaa yaakara ni.»

Ki kaa pye ma, a Levi setirige pyɔ wì si ye wa Mika wì go.

¹¹ A wì si yenle mbe koro wa Mika wì ni. A wì suu yigi jenge paa wi pinambyɔ yen.

¹² A Mika wì suu tɛge saraga wɔgotunngo ki na, a wì pye wi saraga wɔfɔ. A wì si koro wa Mika wì go.

¹³ A Mika wì sho fɔ: «Koni migi jen ma yo Yawe Yenŋele li yaa kajenge pye na kan, katugu mɪ Levi setirige pyɔ wa ta, a wì pye na saraga wɔfɔ.»

18

Dan cənle woolo pàa pye na cənsaga lagajaa mbe cən

¹ Ki wagati wi ni, wunluwɔ sila pye wa Izirayeli tara. Dan cənle woolo pàa pye na cənsaga jaa mbe cən, katugu maga lɛ wa fɔ ma pan ma gbɔn ki wagati wi na, poro sila koroɔ ta wa Izirayeli cengele sannɗala ke sogowɔ.

² Kona, a Dan cənle woolo pɛ si nambala kanɗurugo wɔ pe yeɛ sogowɔ, mbele pàa pye lewelimbele, ma yiri wa Zoreya ca konaa Eshitawoli ca. Paa pe tun ma yo pe sa tara ti yanri peri wele peri jen, ma pe pye fɔ: «Ye

sa tara ti yanri yeri wele yeri jen.» A pè si kari ma saa gbɔn wa Efrayimu yanwira tara ti ni, wa Mika go ki tanla, mɛɛ wɔnɔ le.

³ Ma pe ta wa Mika go ki tanla, a pè si Levi setirige pyɔ wi jen wi sɛnpaara to na. A Pè si kari wi kɔrɔgo mɛɛ saa wi yewe fɔ: «Ambo wi pan ma ni lagame? Yɛngi maa piin laga? Yɛngi na, a mà si koro laga?»

⁴ A wi si pe yɔn sogo ma yo fɔ: «Iga naa nga ko Mika wi maa piin na kan. Wi maa na sara, a mɛ pye wi saraga wɔfɔ.»

⁵ Kona, a pè suu pye fɔ: «Ki kaa pye ma, Yɛnnɛle li yewe we kan we ta wege jen na kaa pye kondangala na we yen li na li yaa tanla we na?»

⁶ A saraga wɔfɔ wi si pe pye fɔ: «Yaa kee yeyinɛge na fasi, Yawe Yɛnnɛle li yen ye ni wa ye kondangala li ni.»

⁷ A ki nambala kanɔgurugo pè si yiri ma kono li le ma saa gbɔn wa Layishi[†] ca. A pè si saa ca woolo pe yan pe yen ma cɛn wa yeyinɛge na ma yala Sidon ca fenne pe cɛnɔmɔ pi ni; paa pye ma cɛn pɔw ma kee kan ma taga pe yɛɛ na. Lere sila pye na pe jɔɔ, lere kpɛ sila pye pe go na mbaa kanɔgbanga tari pe na. Paa pye ma lali Sidon ca fenne pe ni. Pe sila pye na kanunɔgbanga piin cɛnle la kpɛ ni.

⁸ A Nambala kanɔgurugo pè si sɔngɔro ma pan wa Zoreya naa Eshitawoli cara ti ni pe sefenne pe kɔrɔgo. A poro si pe yewe ma yo fɔ: «Ye ka yo we kan.»

⁹ A pè si pe sefenne pe yɔn sogo ma yo fɔ: «Yoo kari we sa to Layishi ca woolo pe na; katugu wɛ tara ti wele mari yan ti yen ma yɔn fɔ jɛnɛ. Ki cɛn mɛle ye si pyeri? Yaga kaa mɔɔ. Ye yiri ye kono li le we saga tara ti sho.

¹⁰ Na yaga sa gbɔn wa, ye yaa sa leele pe yan pè kee kan ma taga pe yɛɛ na. Pe tara ti gbɔgo, a Yɛnnɛle liri le ye kee. Yarilire nda fuun ti ma fi wa tara ti na ta yaa ta wa ki tara ti ni.»

*Dan cɛnle woolo
paa yarisunɛgo ka yu
konna ki saraga wɔfɔ wi ni*

¹¹ Kona, a Dan setirige woolo nambala cɛnɛ kɔgɔlɔni (600) si malingbɔnyaara le ma yiri wa Zoreya naa Eshitawoli cara ti ni ma kari.

¹² A pè si saa pe paara yinɛ ti kankan wa Kiriyaṭi Yeyarimu ca ki tanla, wa Zhuda tara, wa ca ki yonɔ tosaɛ kee yeri. Ko kala ki ti pe maa ki laga ki yinri Mahane Dan^{††} ali ma pan ma gbɔn nala.

¹³ Pè kaa yiri lema, a pè si toro wa Efrayimu yanwira tara ti ni ma saa gbɔn wa Mika go ki na.

¹⁴ Kona, nambala kanɔgurugo mbele paa saa Layishi ca tara ti yanri mari wele, a pè si pe pinlɛyɛnle pe pye fɔ: «Yège jen ma yo efɔdi, naa go yarisunɛdo konna yaraga yanlɛge nga pè tugurɔn yan maga gbegele yarisunɛgo ta yen laga ki yinɛ nda ka ni ke? Koni nga ye daga mbe pye, yège jen.»

¹⁵ Kona, a pè si ke ma kari wa Mika go, mɛɛ saa ye wa Levi setirige woolo lefɔnɔ wi go maa shari maa yewe na kaa pye wi yen nɔgbaan.

¹⁶ Ko sanga wo ni, Dan cɛnle woolo cɛnɛ kɔgɔlɔni (600) mbele paa malingbɔnyaara ti le paa pye ma yere wa yeyɔngɔ ki na.

¹⁷ Eɛn fɔ, nambala kanɔgurugo mbele paa saa tara ti yanri mari wele, pè si ye wa go ma yaraga yanlɛge ki le, naa efɔdi wi ni, naa go yarisunɛdo

[†] 18:7 18:7: Zhouzhu 19.47 [†] 18:12 18:12: Eburuye sɛnɛ ti ni, maga logo Mahane Dan, ko koro wo na Dan cɛnsaga. ^{††} 18:12 18:12: 1 Sami 6.21; 7.1; 2 Sami 6.2

konaa yaraga yanleɛ ɲa pàa tugurɔn yan maga gbegele yarisunngo ki ni. Saraga wɔfo wila pye ma yere le yeyongo ki na le nambala cɛnme kɔgɔlɔni (600) pe tanla, malingbɔnyaara ti ni pe kɛɛ.

¹⁸ Naa saraga wɔfo wila kaa ki yan nambala kanɗurugo pè ye wa Mika wi go ma saa yaraga yanleɛ ki le, naa efodi wi ni, naa go yarisunndo konaa yaraga yanleɛ ɲa pàa tugurɔn yan maga gbegele yarisunngo ki ni, a wi si pe yewe ma yo fo: «Yingi yaa piin yɛen?»

¹⁹ A pè suu pye fo: «Pyeri, maga ka para, ma pinle we ni. Ma pye paa we to† konaa we saraga wɔfo yɛn. Ma pye lere nunɗba go woolo saraga wɔfo konaa ma pye Izirayeli cɛnle nunɗba woolo nakoma sege nunɗba woolo saraga wɔfo, kikiin ki yaa mbɔnrɔ ma yeri?»

²⁰ Ki sɛnrɛ tila saraga wɔfo wi nawa pi yinggi fo jɛnge. A wi si efodi wi le, naa go yarisunndo to naa yaraga yanleɛ ki ni, mɛɛ pinle ki leele pe ni ma kari.

²¹ A pè si yiri le nɛɛ kee. Pàa piile, naa yaayoro to naa yarijɛnde ti kelegi pe yɛɛ yɛge.

²² Naa pàa kaa lali jɛnge Mika go ki ni sanga ɲa ni, a wi cɛnyɛɛnle pè si pe yɛɛ gbogolo ma taga Dan cɛnle woolo pe na, na pe puro.

²³ Naa pàa ka saa yongo pe ni, a pè si jɔrɔgo ma Dan cɛnle woolo pe yeri, a pè si songɔrɔ ma pan ma Mika wi yewe ma yo fo: «Yingi ki ye ma ni, a mà sigi janwa ɲa wi le ma pan we kɔrɔgo?»

²⁴ A wi si pe yon sogo ma yo fo: «Yarisunndo nda mi gbegele na yɛɛ kan, yèri le na kee ti ni ma pinle na saraga wɔfo wi ni. Yaraga si koro na yeri naa; a yè si yɛnle nala yewe na yuun fo: «Yingi ki ye ma ni?» »

²⁵ A Dan cɛnle woolo pè sho fo: «Maga ka we nunɗbolo li wɛri we na ma sɛnrɛ ti ni, jango we woolo pele ka ka nawa ngban, mbe to mboro naa ma go woolo ye na mbe ye gbo.»

²⁶ Ko punɗo na, a Dan cɛnle woolo pè si kono li le nɛɛ kee. Naa Mika wila kaa ki yan pe fanɲga ki wɛ wi wogo ki na, a wi si songɔrɔ ma kari wi go.

²⁷ Dan cɛnle woolo pa pàa yaara nda Mika wila gbegele ti le yɛɛn, konaa wi saraga wɔfo wi ni.

Dan cɛnle woolo pàa saa cɛn wa Layishi ca

Ko punɗo na, a Dan cɛnle woolo pè si saa to Layishi ca ki na, ma si yala ca woolo pàa pye ma cɛn yeyinɲge na konaa ma kɛɛ kan ma taga pe yɛɛ na. A pè si ca woolo pe gbo ma ca ki sogo.

²⁸ Lere kpɛ sila ta mbe kari sa Layishi ca woolo pe saga, katugu pàa pye ma lali Sidɔn ca woolo pe ni. Pe sila pye na kanunɗbanɲa piin leele pele yɛge ni. Layishi ca kila pye wa Beti Erehɔbu ca gbunlundɛge ki ni. A Dan cɛnle woolo pè si ca ki kan naa fɔnngo mɛɛ cɛn wa ki ni.

²⁹ A pè si pe tele wi mege ki taga ca ki na naga yinri Dan. Dan wila pye Izirayeli wo pinambyɔ. ɛɛn fo faa, pàa pye na ca ki yinri Layishi.

³⁰ A pè si Mika wi yaraga yanleɛ ki yerege pe yɛɛ kan, mɛɛ Gɛrishomu pinambyɔ Zhonatan wi tege Dan cɛnle woolo pe saraga wɔfo; wo la pye Manase† wi pishyenwoo. Zhonatan naa wi setirige piile pe ni, pàa pye

† 18:19 18:19: Kiti 17:10 † 18:30 18:30: Yɛnɲele sɛnrɛ sewɛɛle pele ni mege ɲa ki yeri laga ki laga ɲa ki na ma yo Manase ki yɛn ma yonlogo wa pe ni ma yo Moyisi.

naga tunngo ki piin fɔ ma saa gbɔn wagati ɲa pàa kaa ki tara woolo pe koli ma kari pe ni wa kulowo pi ni wi na.

³¹ Yenjele li censaga paraga go kila pye wa Silo ca[†] wagati ɲa fuun ni, pàa Mika yaraga yanlege ki yerege pe yee kan ki wagati wi ni fuun wi ni.

IZIRAYELI WOULO SANMBALA PE MALAGA GBONGO BENZHAME CENLE WOULO PE NI

19

19-21

Kapege ɲga Gibeya ca woolo pàa pye

¹ Wagati ɲa ni wunluwo fa cen Izirayeli tara ti go na, Levi setirige piile nana wà la pye ma cen wa Efrayimu yanwira tara ti laga ɲga ki lali ki ni. A wì si Betileemu ca fenne jo wa le maa tege, ma yiri wa Zhuda tara.

² Een fɔ, a jele wi nee nanjara piin, mee yiri wa wi polo wi go ma kari wa wi to go, wa Betileemu ca, wa Zhuda tara. A wì si koro wa fɔ ma saa gbɔn yenje tijere.

³ A wi polo wì si kaa kari wa wi yeri mbe sa para wi ni mboo jatere wi kannga wi na, wi ta wi songoro wa wi go. Wila kari wi tunmbyee nungha ni konaa sofilele shyen ni. A jele wì si ye wi polo wi ni wa wi to go. Naa tofo wila kaa wi polo wi yan, a wì suu fili yogorimo ni.

⁴ A wi nafa, jele wi to we, wì suu yaga wa wi yee yeri, a wì koro wa ma saa gbɔn piliye taanri. Pàa pye na nii, na woo, na wonlo wa.

⁵ Pilige tijere wogo ki na, a pè si yiri faa pinliwe pi ni, a Levi setirige woolo nana wì suu yee gbegele mbaa kee. Ki sanga wi ni, a wi nafa wì suu pye fɔ: «Yaraga ka ka gbɛn ma fannga ta, ko punjo na ma sila kee.»

⁶ A pe leele shyen pè si cen ma pinle ma li konaa ma wo. Ko punjo na, a jele wi to wì suu polo wi pye fɔ: «Koro laga, ma nala yembine lo pye laga, ma yogori naa.»

⁷ Jele wì polo wila yiri mbaa kee; een fɔ, a wi nafa wì suu yenri ngbanga ma yo wi wonlo. A wì si yenle maga yembine li pye wa.

⁸ Pilige kangurugo wogo ki na, a wì si yiri faa pinliwe pi ni ma yo wi yaa la kee. A wi nafa wì sho naa fɔ: «Mi yen nɔɔ yenri, ma ka gbɛn, yonlo ki ka ka sogo mee la kee.» Kona, a pe shyen pè si pinle ma li.

⁹ Naa nana wila kaa yiri mbaa kee wi jo naa wi tunmbyee wi ni, a wi nafa wì suu pye fɔ: «Wele, yonlo ki ko mako, yembine li gberɛ wo, ye koro laga ye wonlo, yonlo ki to mako. Ye wonlo laga naa, ma yogori. Goto ye yiri faa yaa kee, maa kee ma ca.»

¹⁰ Een fɔ, jele wi polo wi sila yenle mbe wonlo wa naa. A wì si yiri na kee wo naa wì cenfo wi ni, naa wì sofilele shyen pe ni, pe jonro ti ni pe na. A wì si saa gbɔn wa Zhebusi ca ki yege, ko ki yen Zheruzalemu ca ye.

¹¹ Naa pàa ka saa yongo Zhebusi ca ki ni sanga ɲa ni, kila yala yonlo ki ko mako. A tunmbyee wì suu tafo wì pye fɔ: «Ki yaga we ke we kari wa Zhebusi cenle woolo pe ca ɲga ki ni, we sa wonlo wa.»

¹² A wi tafo wì suu pye fɔ: «Ayoo, we se ye ca ka yege ni, ɲga Izirayeli woolo woro wa ki ni. We toro we kari fɔ wa Gibeya ca.»

¹³ A wì suu tunmbyee wì pye naa fɔ: «Pan we bala we gbɔn wa Gibeya ca nakoma wa Arama ca, we sa wonlo ki cara ka nungha ni.»

[†] 18:31 18:31: Zhozu 18.1

¹⁴ Kona, a pè si kono li lè nɛɛ kee. Naa pàa ka saa yongo Gibeya ca ki ni sanga na ni, a ki si yala yonlo ki to. Benzhamɛ cɛnlɛ woolo poro ca layi.

¹⁵ Kona, a pè si kɛ ma kari wa Gibeya ca sa wonlo wa.

Pàa ye wa ca ma saa cɛn wa katogo. Ɛɛn fɔ, lere kpɛ sila yenlɛ mbe pe yaara wo wa wi go.

¹⁶ Pe mbe wele, a pè si nanja lelɛɛ wa yan wi yiri kɛrɛ ma ye yonlokogo ki ni. Ki nanja wila pye Efirayimu yanwira tara woolo wo wa, ma cɛn wa Gibeya ca. Ma si yala ki laga ki woolo pàa pye Benzhamɛ cɛnlɛ woolo.

¹⁷ A wi suu yege ki yirige mɛɛ nambanja wi yan wi cɛn wa katogo. A wi si saa yewe ma yo fɔ: «Ma yiri se? Maa kee se?»

¹⁸ A Levi setirige woolo nanja wi suu yon sogo ma yo fɔ: «Wè yiri wa Betilɛɛmu ca, wa Zhuda tara na kee wa Efirayimu yanwira tara ti laga nga ki lali ki ni. Pa pànla se wa. Mɛla kari wa Betilɛɛmu, wa Zhuda tara, koni mi yen na songori na kee wa Yawe Yenɲɛlɛ li go†. Ɛɛn fɔ, lere si yenlɛ mbanla yaara wo wa wi go.

¹⁹ Ma si yala, yan naa sofilele yan yen we yeri, Yaakara yen we yeri fun, mi naa na jo konaa na tunmbyee lefonɲo wi ni. Yaraga ko ka kpɛ kala woro we na.»

²⁰ Kona, a nanja lelɛɛ wi suu pye fɔ: «Yeyinɲɛ ki pye ma ni! Maga jori yaraga nga fuun kala, mi yaa ki kan ma yeri. Kii daga ma wonlo laga katogo.»

²¹ A wi si kari pe ni ma saa pe yaara wo wa wi go. A wi si sofile yan kan sofilele pe yeri. A nambala pɛ pe yɛɛ tɔɔɔ ti jogo† mɛɛ li ma wo.

²² Ma pe ta paa nii na baro waa, a ca ki nambala pɛle si pan, lejagala pele, ma pan ma go ki maga, nɛɛ koro ki gbɔɔn ngbanga, a pè si nanja lelɛɛ, gofo we, wi pye fɔ: «Nanja na wi tugu laga ma go, wi yirige laga we kan we jɛɛlɛ kala pye wi ni†.»

²³ A gofo wi si yiri wa funwa na pe korogo mɛɛ pe pye fɔ: «Na wenne, mi yen na ye yenri, yaga ka kapege pye; katugu ki nanja na wi yen na nambanja. Yaga ka ki fɛrɛ gbɔɔɔ kala na li pye.

²⁴ Ye wele, na sumborombyo wi yen laga, wi fa nanja kala jɛn konaa ki nanja wi cɛnfɔ wi ni. Mi yaa pe yirige ye kan wa funwa na, ye poro lɛ ye pe jogo, nga ka ye ndanla yege pye pe na. Ɛɛn fɔ, yaga kaga fɛrɛ gbɔɔɔ kala na li pye nanja na wi na.»

²⁵ Ɛɛn fɔ, ki leele pe sila yenlɛ mbe logo nanja lelɛɛ wi yeri. Kona, a Levi setirige woolo nanja wi suu cɛnfɔ wi yirige pe kan wa funwa na. A pè suu yigi ma sinlɛ wi ni maa jolo ki yembine li ni fuun li ni. Naa laga kila kaa na lari, a pè suu yaga ma yo wila kee.

²⁶ Lalaaga yege ki ni, a ki jɛlɛ wi si pan ma to wa wi polo wi kafa nanja wi go yon ki na, mɛɛ koro le fɔ ma saa laga ki laga.

²⁷ Ki pinliwe pi ni, a wi polo wi si yiri ma go ki yenge mbe yiri mbaa kee. Wi mbe wele, a wi suu cɛnfɔ wi yan wi sinlɛ ma sanga, maa keyen yi taga wa yeyongo shon wi na.

† 19:18 19:18: Kiti kɔnfenne pe sanga wi ni, Yenɲɛlɛ li censaga paraga go kila pye wa Silo ca (Kiti 18.31; Zhozu 18.1). † 19:21 19:21: Gbanɲɲan wo naa yonlo tufunwo pi kala na, kila pye wa Izirayeli tara, nambanja ka tugu lere wa na, pe maa tɔɔɔ ti jogo ma gbanɲɲan wi laga ti na, mbege naga fɔ poo yaara wo jɛnɲɛ (Zhɛnɛ 18.4; 24.32; 43.24; Luki 7.44; Zhan 13.5-14). † 19:22 19:22: Zhɛnɛ 19.1-8

²⁸ A wì suu pye fɔ: «Yiri we kari.» Eɛn fɔ jɛlɛ wi sila wi yɔn sogo sɛnrɛ ta kpɛ ni. A wì pɔlɔ wì suu gboo wi lɛ maa taga wi sofile wi na mɛɛ kari wì ca.

²⁹ Naa wila ka saa gbɔn wa wi go, a wì si gbɛnɛ lɛ, maa jɔ gboo wi lɛ maa kɔɔnɔ, a wì yiri kayinngɛle tɛgesaga kɛ ma yiri shyen. A wì si ke torogo nungba nungba Izirayeli tara ti lagapyew ki ni.

³⁰ Mbele fuun pàa ki wogo ki yan, pàa pye na yuun fɔ: «We fa nga ki cɛnlɛ la yan, maga lɛ Izirayeli woolo pɛ yiri wa Ezhipiti tara fɔ ma pan ma gbɔn nala. Ki daga yege kala li yigi jɛngɛ, mbe ye yɛɛ yewe, mbe ka yo ki sɛnrɛ ti ni.»

20

Izirayeli cɛngɛlɛ sanngala

kàa yɔn wa nungba

mbe malaga gbɔn

Benzhamɛ cɛnlɛ li ni

¹ Kona, a Izirayeli woolo pɛ ni fuun pɛ si pe yɛɛ gbogolo paa lere nungba yɛn wa Mizipa ca Yawe Yɛnnɛlɛ li yɛɛ sɔgowɔ. Pàa yiri tara ti lagapyew ki ni ma pan, maga lɛ wa Dan ca ki na, wa yɔnlɔparawa kamɛngɛ kɛɛ yeri ma saa gbɔn wa Bɛrisheba ca ki na, wa yɔnlɔparawa kaligɛ kɛɛ ki yeri, kɔnaa ma saa gbɔn wa Galaadi tara ti na wa yɔnlɔ yirisaga yeri†.

² Izirayeli woolo pɛ ni fuun pɛ teelee, poro naa Izirayeli cɛngɛlɛ ke ni fuun ke teelee pɛ ni, pàa pan Yɛnnɛlɛ li woolo pɛ finliwɛ pi na. Malingbɔɔnɔ mbele pàa pye tɔɔrɔ na, pàa pye nambala waga cɛnmɛ tijɛrɛ (400 000), pàa pye tokobi jɛnfɛnnɛ.

³ A Benzhamɛ cɛnlɛ woolo pɛ sigi logo ma yo Izirayeli woolo sanmbala pàa kari wa Mizipa ca.

Ma Izirayeli woolo pɛ ta wa ki finliwɛ pi na, a pɛ si yewe ma yo fɔ: «Ki kapege ki pye yɛɛ nga na, pege yɛɛ yo we kan.»

⁴ Kona, Levi setirige woolo naɲa ɲa pàa wi jɔ wi gbo wì si pe pye fɔ: «Mila pan ma gbɔn wa Gibeya ca, wa Benzhamɛ cɛnlɛ woolo pɛ tara mi naa na cɛnfɔ wi ni mbe wɔnlɔ le.

⁵ A ca woolo pɛ si yiri na kɔrɔgo. Yɛmbinɛ li ni, mla pye go ɲa ni, a pɛ si pan maga maga na jaa mbanla gbo. A pɛ silan jɔ wi yigi fanɲga ma sinlɛ wi ni, maa jɔlɔ fɔ ma saa wi gbo.

⁶ Ki pye ma, a mì suu gboo wi lɛ maa kɔɔnɔ kayinngɛle kayinngɛle, maga kara ti torogo Izirayeli woolo pɛ tara nda fuun pɛ ta kɔrɔgo ti lagapyew ki ni; katugu kalikalawa naa fɛrɛ gbɔrɔ kala pye laga Izirayeli tara.

⁷ Yoro Izirayeli woolo, ye ni fuun ye mbele yɛ gbogolo na, ye ye yɛɛ yan, ye ka kɔn ye tɛgɛ ki kala na li na.»

⁸ Kona, a leele pɛ ni fuun pɛ si yɔn wa nungba ma yiri, mɛɛ yo fɔ: «We ni, lere kpɛ se sɔngɔrɔ mbe kari wi ca, lere kpɛ se sɔngɔrɔ mbe kari wi go.

⁹ Yingo nga we yaa pye Gibeya ca ki na ki ɲga: «We yaa pɛtɛ gbɔn mbe mbele pɛ yaa sa to ca ki na pɛ jɛn.

¹⁰ Izirayeli cɛngɛlɛ ke ni fuun ke ni, cɛnlɛ na woolo ka pye lere cɛnmɛ we yaa lere kɛ wɔ wa pɛ ni, cɛnlɛ na woolo ka pye lere waga ke (1 000) we yaa lere cɛnmɛ wɔ wa pɛ ni, cɛnlɛ na woolo ka pye lere waga kɛ (10 000) we yaa lere waga ke (1 000) wɔ wa pɛ ni. We yaa poro torogo pɛ sa yaakara ja malingbɔɔnɔ sanmbala pɛ kan. Na paga ka sɔngɔrɔ mbe pan

† 20:1 20:1: 1 Sami 7.5-14; 10.17

yaakara ti ni, we yaa sa to Gibeya ca woolo pe na wa Benzhamē tara, mbe fere kala na pè pye laga Izirayeli tara li fōgo tōn pe na.» »

¹¹ Ki kaa pye ma, a Izirayeli woolo pe ni fuun pè si pe yee gbogolo ma yon wa nungba mbe sa to Gibeya ca ki na.

¹² A Izirayeli cengele sanngala kè si keli ma pitunmbolo torogo wa Benzhamē cenle li seye woolo pe ni fuun pe yeri pe sa pe yewe fō: «Ki pye mele, a ki kapege tijaanga nga kè si ya ma pye wa ye sōgowa?»

¹³ Koni ye ki lejagala mbele wa Gibeya ca pe le we kee we pe gbo, mbe ta mbe kapege ki kō mbege wō laga Izirayeli tara.» Eēn fō, Benzhamē cenle woolo pe sila yenle mbe logo pe sefenne Izirayeli woolo sanmbala pe yeri.

¹⁴ Eēn fō, a Benzhamē cenle woolo pè si yiri wa pe cara ti ni ma saa pe yee gbogolo wa Gibeya ca mbe sa malaga gbōn Izirayeli woolo sanmbala pe ni.

¹⁵ Ki pilige ki ni Benzhamē cenle woolo mbele paa yiri cara ti ni ma pan ma pye tokobi jenfenne, a pè pe jiri, paa pye lere waga nafa ma yiri kōgōlōni (26 000). Pe sila Gibeya ca woolo poro jiri mbe pe pinle wa; poro la pye malingbōonlō welimbele jembele cenme kōlōshyen (700).

¹⁶ Wa ki malingbōonlō pe ni, malingbōonlō kameŋge fenne mbele paa pye welimbele paa pye lere cenme kōlōshyen (700). Kila pye pe ni fuun nungba nungba pe ma ya ma yinzige nungba wa gbafurugo ni paa ki la.

¹⁷ Izirayeli woolo sanmbala pe malingbōonlō mbele paa jiri paa pye lere waga cenme tijere (400 000). Pe ni fuun paa tokobi wi jēn fō jēŋge. Benzhamē cenle woolo poro ni sila pye pe ni.

¹⁸ Kona, a Izirayeli woolo pè si kari wa Beteli ca ma saa Yēnŋele li yewe ma yo fō: «Cenle liliin li daga mbe keli sa to Benzhamē cenle woolo pe na?» A Yawe Yēnŋele li si pe yon sogo ma yo fō: «Zhuda cenle lo li yaa keli sa to pe na†.»

¹⁹ Ki goto pinliwe pi ni, a Izirayeli woolo pè si yiri ma saa pe paara yinre ti kan wa Gibeya ca ki yesinne na.

²⁰ Kō punjo na, a pè si yiri ma kari sa to Benzhamē cenle woolo pe na, mee saa yere malinje wi na wa Gibeya ca ki yon na.

²¹ Kona, a Benzhamē cenle woolo pè si yiri wa Gibeya ca ki ni ma pan ma to Izirayeli woolo pe na, ma lere waga nafa ma yiri shyen (22 000) wo gbo pe ni wa malaga gbōnsaga ki pilige ki ni.

²² Eēn fō, a Izirayeli woolo pè si kotogo le pe yee ni ma saa yere naa malinje wi na, wa laga nga paa yere pilige kongbannga ki na we.

²³ Sanni Izirayeli woolo pe sa kari, paa kari ma saa gbele Yawe Yēnŋele li yege sōgowa fō ma saa gbōn yonlōkōgo ki na, mali yewe ma yo fō: «We daga sa malaga gbōn we sefenne, Benzhamē cenle woolo pe ni naa le?»

A Yawe Yēnŋele li si pe yon sogo ma yo fō: «Yaa kee pe kōrōgo.»

²⁴ Ki goto, a Izirayeli woolo pè si kari ma saa to Benzhamē cenle woolo pe na ki yonlō shyen wolo na naa.

²⁵ Kona, a Benzhamē cenle woolo pè si yiri wa Gibeya ca ki ni, ma pan mbe to pe na. Paa Izirayeli malingbōonlō mbele pè tokobi wi jēn pe waga ke ma yiri kōlōtaanri (18 000) gbo ki pilige ki ni.

²⁶ Kona, a Izirayeli woolo pe ni fuun pè si kari wa Beteli ca ma saa cen Yawe Yēnŋele li yege sōgowa, ma gbele ma yenge le fō ma saa gbōn ki

† 20:18 20:18: Ki sanga wi ni Yēnŋele li yon finliwe kesu pa wila pye wa Beteli ca ma pinle saraga wōfō Fineyasi wi ni (Kiti 20.26-28).

⁴⁰ Eɛn fɔ, ki wagati wi ni, naa paa kaa wirige ki yan kigi le na yinrigi wa ca ki ni, a Benzhamɛ cɛnlɛ woolo pɛ si kannga ma wele wa pe punɔgo na, mɛɛ pe ca ki ni fuun ki yan kila sori, kason yinngele kaa yinrigi wa naayeri.

⁴¹ Kona, a Izirayeli woolo pɛ si kannga ma taga pe na. A Benzhamɛ cɛnlɛ woolo pɛ sunndo wi si kon pe na fɔ jɛngɛ, katugu paa ki yan fɔ jɔlogo to pe na makɔ.

⁴² A pɛ si punɔgo le na fee Izirayeli woolo pe yɛɛ na kee wa gbinri wi yeri. Eɛn fɔ, a Izirayeli malingboɔnlɔ pɛ si pe yɛɛ wɛri fɔ jɛngɛ; mbele paa lara wa ca ki tanla, a poro si yiri pe korɔgo nɛɛ pe kuun wa konɔ li nandogomɔ.

⁴³ A Izirayeli woolo pɛ si wa ma Benzhamɛ cɛnlɛ woolo pe maga ma pe puro; pe sila yeyinnge yaga pe kan, ma pe gbo fɔ ma saa gbɔn wa Gibeya ca ki yon na, wa yonlɔ yirisaga yeri.

⁴⁴ Paa lere waga kɛ ma yiri kolotaanri (18 000) wo gbo Benzhamɛ cɛnlɛ woolo pe ni, pe ni fuun paa pye malingboɔnlɔ welimbele.

⁴⁵ Mbele paa koro, a poro si fe ma kari wa gbinri wi ni, ma wa wa Irimɔ walaga ki yeri. Izirayeli woolo paa lere waga kangurugo (5 000) wo gbo pe ni wa konɔ. A pɛ si taga sanmbala pe na ma pe puro fɔ ma saa gbɔn wa Gidewomu ca ki na, ma lere waga shyɛn (2 000) wo gbo pe ni naa.

⁴⁶ Benzhamɛ cɛnlɛ woolo mbele paa gbo ki pilige ki ni, paa pye lere waga nafa ma yiri kangurugo (25 000). Pe ni fuun paa pye tokobi jɛnfɛnnɛ konaa ma pye malingboɔnlɔ welimbele.

⁴⁷ Nambala cɛnnɛ kogolɔni (600) mbele paa punɔgo le ma fe ma kari wa gbinri wi yeri, wa Irimɔ walaga ki na, paa koro wa fɔ ma saa gbɔn yɛngɛ tijɛɛ.

⁴⁸ A Izirayeli woolo pɛ si songɔrɔ ma pan Benzhamɛ cɛnlɛ woolo mbele paa koro pe korɔgo na pe kuun tokobi ni cara ti ni na toro, maga le leele pe na fɔ ma saa ki wa yaayoro ti na, konaa yaraga nga fuun paga yan ki ni. A pɛ si kason le ki tara cara ti ni fuun ti ni mari sogo.

21

Izirayeli woolo paa jɛɛle kan Benzhamɛ cɛnlɛ woolo pe yeri

¹ Izirayeli woolo paa wugu wa Mizipa ca ma yo fɔ: «We ni wa kpɛ ka kaa sumborombyɔ kan Benzhamɛ cɛnlɛ woolo nanja wa yeri wuu porɔ wi jɔ.»

² Kona, a leele pɛ si kari wa Beteli ca ma saa cɛn Yɛnnɛle li yɛɛ sogowo fɔ ma saa gbɔn ki yonlɔkɔgo. Paa pye na jɔrɔgi na gbele ngbanga†,

³ na yuun fɔ: «E, Yawe Yɛnnɛle, woro Izirayeli woolo Yɛnnɛle, yingi na ki jɔlogo nga ki si we ta? Yingi na Izirayeli cɛngɛle ke ni, a nungba si ko ma wɔ wa nala?»

⁴ Ki goto yirifaga ki na, a leele pɛ si yiri ma saraga wɔsaga kan le ki laga ki na ma saraga sogowogo naa nayinme saara wɔ Yawe Yɛnnɛle li yeri.

⁵ Ko punɔgo na, a Izirayeli woolo pɛ si yewe ma yo fɔ: «Izirayeli cɛngɛle ke ni fuun ke ni, liliin li koro lii pan gbogolomɔ mba wɛ gbogolo pi na Yawe Yɛnnɛle li yɛɛ sogowo?» Katugu paa wugu ma yo na lere na ka koro wii pan wa Mizipa ca Yawe Yɛnnɛle li yɛɛ sogowo, wi daga poo gbo.

† 21:2 21.2: Kiti 20.18,26-27

⁶ Nga kila pye Benzhamē cenle woolo pe na, a kī si ye Izirayeli woolo pe go na, a pē sho fō: «E, Izirayeli cengele ke ni, nungba kō ma wō wa nala!

⁷ Benzhamē cenle woolo nambala mbele pē koro go na, we yaa ki pye mele mbe si jēle pele ta mbe kan pe yeri? Katugu wāa wugu Yawe Yēnḡele li mēge ki na ma yo we se we sumborombiile pele kan pe yeri pe pe porī pe jēle.»

⁸ A pē si yewe naa fō: «Izirayeli cengele ke ni, liliin lāa koro li sila pan wa Mizipa ca Yawe Yēnḡele li yege sōgōwō?» A pē sigi yan fō wa Galaadi tara, Yabeshi† ca woolo wa kpe sila pan gbogolomō pi na Yawe Yēnḡele li yege sōgōwō.

⁹ Mā jēn naa pāa leele pe jiri pe sila Yabeshi ca woolo wa kpe yan mbe jiri wa Galaadi tara.

¹⁰ Kī pye ma, a leele pē si malingbōonlo welimbele waga kē ma yiri shyen (12 000) torogo wa pe yeri maga kono na li kan pe yeri ma yo fō: «Ye kari wa Galaadi tara ye sa Yabeshi ca woolo pe gbo tokobi ni mbe pinle jēle naa piile pe ni.

¹¹ Nga ye yaa sa pye ki nga: «Ye nambala pe ni fuun pe gbo konaa jēle mbele fuun pe naṇa kala jēn pe ni.» »

¹² (A malingbōonlo pē sigi pye ma). Pāa saa sumbono cenme tijerē (400) yan wa Yabeshi ca, wa Galaadi tara, mbele pe sila naṇa kala jēn. A pē si pan pe ni wa paara yinre censaga ki ni, wa Silo ca, wa Kana tara.

¹³ Kō punḡo na, Izirayeli gbogolomō woolo pe ni fuun pē si pitunmbolo torogo wa Benzhamē cenle woolo mbele pāa pye ma lara wa Irimō walaga kī ni pe yeri ma yo pe sa yeyinḡe le pe ni.

¹⁴ A Benzhamē cenle woolo pē si songorō ma pan ki sanga wi ni. Jēle mbele pāa yaga yinwege na wa Yabeshi ca, wa Galaadi tara, a Izirayeli woolo pē si pe kan pe yeri pe jēle. Eēn fō, pe sila lege mbe pe fili.

¹⁵ Benzhamē cenle woolo pe kala lāa ye Izirayeli woolo pe go na, katugu Yawe Yēnḡele lāa ka kōn Izirayeli cengele woolo pe yōn ki na.

¹⁶ Kona, a gbogolomō pi lelelele pē sho fō: «We yaa ki yigi mele si jēle pele ta mbe kan nambala sanmbala mbele pē koro pe yeri? Mā jēn Benzhamē cenle woolo pe jēle, wē pe gbo ma pe kō wa malaga.»

¹⁷ A pē sho naa fō: «Benzhamē cenle woolo mbele pē koro go na, ki daga pe cēn wa tara nda pē ta kōrōḡo ti ni, janggo cenle la ka ka kō mbe wō laga Izirayeli tara.

¹⁸ Eēn fō, we se ya we sumborombiile pe kan pe yeri pe pe porī pe jēle, katugu wāa wugu ma yo fō: «Lere o lere kaa sumborombyō wa kan Benzhamē cenle woolo naṇa wa yeri wi jō, danga mbege fō wi yigi.» »

¹⁹ Kona, a pē sho fō: «Ye wele, yeḡe pyew we maa feti wa piin Yawe Yēnḡele li kan wa Silo ca, wa Beteli ca ki yōnloparawa kamēḡe kēe yeri, ma wa Lebona ca ki yōnloparawa kalige kēe yeri, wa kono na li ma yiri wa Beteli ca na kee wa Sishemu ca li yōnlo yirisaga yeri.»

²⁰ A pē si Benzhamē cenle woolo nambala pe yeri ma yo fō: «(Na feti sanga wi ka gbon), ye kari ye sa laralara wa erezen kēere ti ni,

²¹ yaa kōrōsi piin. Na yaga ka Silo ca sumbono pe yan pe yiri ma perege kōn na yoo, ye yiri wa erezen kēere ti ni. Ye ni fuun nungba nungba ye sumbono nungba nungba yigi, ye kari pe ni wa ye tara ye sa pe pye ye jēle.

† 21:8 21:8: 1 Sami 11; 31.11-13; 2 Sami 2.5-7; 21.12.

²² Na pe teelee nakoma pe nŋsepiile nambala paga pan mbaa para we na, we yaa pe yŋn sogo mbe yo fɔ: <Yege yaga ye pe yaga pe kan, katugu Yabeshi ca malaga ki na, we sila jɛɛɛ ta wa mbe kan nambala pe ni fuun nunɗba nunɗba pe yeri. Kì kaa pye yoro jate ma yè ye sumborombiile pe kan pe yeri ye yɛ, lere se ya бага ye na mbe yo ye wuguro ti jɔɔ.> »

²³ Kì pye ma, a Benzhamɛ cɛnlɛ woolo pè si tanga ki yerɛwɛ sɛnrɛ ti na. Pàa jori sumbonɔ yŋn nga na, a pè si poro yigi wa Silo ca sumbonɔ mbele pàa yiri na yoo pe ni ma kari pe ni. Pàa songorɔ wa pe tara, ma saa pe cara ti kan fɔnɗɔ ma cɛn wa ti ni.

²⁴ Kì wagati wi ni, a Izirayeli woolo sanmbala pè si yiri wa ki laga ki na ma kari wa pe cɛngɛɛ ke ni konaa wa pe seye yi ni. Pe ni fuun nunɗba nunɗba pè si kari wa pe tara nda pàa ta kɔrɔɔ ti ni.

²⁵ Kì wagati wi ni, wunluwo sila pye wa Izirayeli tara ti ni. Pe ni fuun nunɗba nunɗba pàa pye na tanri pe nandanwa kala lo na.

Sewε ɲa wi yen na para URUTI wi senre na Sewε wi nawa senre.

Ki sewε ɲa wi yen na para jele wa senre na ɲa, paa pye na yinri Uruti. Jele wo mege ko ki taga sewε wi na. Sewε wi nawa senre ti kagala ke pye ma yala kiti konfenne paa pye tegere ti na wa Izirayeli tara ti go na (1.1), ko la pye na kee yeɛ waga kele naa cenme shyen yeri (1 200) na pe fa Zhezu wi se (4.17, 21-22). Sewε wi yonlogofɔ wi mege kii jen.

Sewε wi senre ti yen naga nari paa yege ɲga na Mowabu cenle woolo jo Uruti ɲa wila pye nambannjo wila kanɲga ma pye Izirayeli woo, ma Yenɲele jenne li jen. Uruti wila pye Izirayeli woolo naɲa wo wa jo; ko naɲa wo la saa cen wa Mowabu tara fungo kala na. A wi si kaa ku ma Uruti wi yaga nanɲunjo. Uruti wi najo la pye wa paa pye naa yinri Nawomi. Nawomi wila pye Izirayeli woo. Wi polo wila ku fun maa yaga nanɲunjo. Ki kaa pye ma, a Nawomi wi si yere ki yerewe mbe songoro wa wi tara, wa Betileemu ca, wa Zhuda tara; a Uruti wi si yere ki yerewe mbe pinle wi najo wi ni mbe kari, senre nda wila yo ti nda: «Ma woolo pe yaa pye na woolo, ma Yenɲele li yaa pye na Yenɲele» (1.16). Ki kaa pye ma, a Yenɲele li si duwaw Uruti wi na, naa wila yere ki yerewe mbe taga li na we. A Yenɲele li suu saga, a wi naɲa wa ta wa Izirayeli tara, a wuu pori wi jo, paa pye naa yinri Bowazi. A Uruti wi si kaa pinambyo se, a wi pye Davidi wi tele. Davidi wila kaa pye Izirayeli woolo pe wunlungboɔ.

Ki pye ma, Uruti ɲa wila pye lere ɲa wi sila Yenɲele jen, wi kanɲga ma pye Zhezu Kirisi wi mama wa; Zhezu Kirisi wi yen Davidi wi setirige pyo ma pye dunruya woolo pe shɔfo.

Sewε wi yen na koonlo yege ɲga na

Uruti wi sila pye na jaa mbe laga Nawomi wi na 1

Uruti wila saa Bowazi wi yan 2

Kapyegele kele la pye Nawomi wi nawa Uruti wi kan 3

Uruti wo naa Bowazi paa pori pe yeɛ yeri 4

Elimeleki go woolo pe jolɔgo kagala

¹ Sanga ɲa ni kiti konfenne paa pye tegere ti na wa Izirayeli tara ti go na, a fungo ka si kaa to wa tara ti ni. Kona, a naɲa wa si yiri wa Betileemu ca, wa Zhuda tara, wo naa wi jo, naa wi pinambiile shyen, meɛ kari ma saa cen wa Mowabu tara wasetanga ki ni.

² Ki naɲa paa pye naa yinri Elimeleki, naa jo wi yinri Nawomi, neɛ wi pinambiile nunɲba yinri Makilon, na sanɲa wi yinri Kiliyon. Paa pye Efirata sege woolo, ma yiri wa Betileemu ca, wa Zhuda tara. Ma pe ta wa Mowabu tara,

³ a Nawomi wi polo Elimeleki wi si ku ma wo naa wi pinambiile shyen pe yaga.

⁴ A wi pinambiile pe si Mowabu tara sumbono pele pori pe jeɛle. Paa pye na nunɲba yinri Oripa, neɛ sanɲa wi yinri Uruti. Paa yeɛ ke si lo pye wa Mowabu tara,

⁵ a Makilon naa Kiliyon pè si ku fun. Nawomi wì si koro wi ye nanja fu naa pinambiile fu.

*Nawomi wi songorɔsaga
wa Betileemu ca,
Uruti wila pinle wi ni*

⁶ Ma Nawomi wi ta wa Mowabu tara, a wì sigi logo ma yo Yawe Yennɛle làa li woolo pe saga ma yaakara legere kan pe yeri. Kì kaa pye ma, a wì si yiri mbe songoro wa Zhuda tara, wo naa wì pijaala shyen pe ni.

⁷ A Nawomi wì si yiri wa laga nga wila pye ma cɛn wo naa wi pijaala shyen pe ni, mɛɛ lɛ na songoro wa Zhuda tara.

⁸ Kona, a Nawomi wì suu pijaala shyen pe pye fɔ: «Na sumbonɔ, ye songoro yaa kee wa ye yeri, wa ye nɛɛle pe yinɛ†. Yege nga na yè kajenge pye mbele pè ku pe kan konaa ma kajenge pye na kan, Yawe Yennɛle li kajenge pye ye kan ma fun.

⁹ Yawe Yennɛle li nambala kan ye ni fuun nungba nungba ye yeri, ye yinmɛ ta wa pe yinɛ.»

A wì si keyen wa pe yologo ma sara pe na mbaa kee. Eɛn fɔ, a wi pijaala pe nɛɛ gbele ngbanga

¹⁰ mɛɛ wi pye fɔ: «Ayoo, we yaa pinle ma ni mbe kari wa ma woolo pe tara.»

¹¹ A Nawomi wì si pe pye fɔ: «Na sumbonɔ, ye songoro. Yingi na yee pinle na ni? Mì lɛ mako, mi se ya mbe pinambiile se, pe yiri, pe pye ye penɛ†.

¹² Na sumbonɔ, ye songoro yaa kee. Mì lɛ ma toro nandegerɛ na. Ali na kaa pye na jigi wi yen ki na fɔ nala yembine na li ni, mbe ya mbe nanja ta, mbe pinambiile se,

¹³ yoro mbe ya mbe pe sige fɔ pe sa lɛ, pe ye tɛge le? Ye se ka je mbe nambala pele yege tɛge poro punjo na? Ayoo, na sumbonɔ. Na nawa pì tanga jenge ye kala na†, katugu Yawe Yennɛle li piri na ni.»

¹⁴ Nawomi wi parangolo, a wi pijaala pe nɛɛ gbele ngbanga naa. Ko punjo na, a Oripa wo si keyen wa wi najo wi yologo mbe sara wi na, mbaa kee. Eɛn fɔ, a Uruti wo si je ma koro Nawomi wi ni.

¹⁵ A Nawomi wì si Uruti wi pye fɔ: «Wele, ma polo wi nɔsepyo lenanja wi jo wi songoro ma kari wi woolo poro naa wi yarisunndo ti kɔrogo. Mboro fun, songoro ma taga wi na.»

¹⁶ Eɛn fɔ, a Uruti wì suu pye fɔ:
«Maga kanla ngbanga mbe yo mbe laga ma na, mboon yaga.
Maga kari laga o laga, mi yaa kari wa.
Maga sa cɛn laga o laga, mi yaa sa cɛn wa.
Ma woolo pe yaa pye na woolo,
ma Yennɛle li yaa pye na Yennɛle.

¹⁷ Ma yaa ku laga nga na, pa mi yaa ku wa fun panla le wa.
Na yaraga ka kanla laga ma na, na kunwo po nungba ma fyew,

† **1:8 1:8:** Mbe yala Zhufuye pe kalege ki ni, nanjunjaala mbele piile sila pye pe yeri, pe ma ya ma koro wa pe penɛ pe seye yi ni nakosima pe ma ya ma songoro wa pe nɛɛle pe yinɛ ti ni, ma pori nambala pele yege yeri mbele pe woro pe penɛ pe seye woolo. † **1:11 1:11:** Kila pye mbe yala Zhufuye pe kalege ki ni, na nanja wa ka ku mboɔ jo yaga, wi jonlo lenanja ka pye wa, wi ma daga mboɔ lɛ mboɔ tege jango mbe pyo se wi na, wi ndo mege kiga ka ta mbe to. † **1:13 1:13:** Nga kì yo ma ye fɔ: *Na nawa pì tanga jenge ye kala na*, seweɛle pele ni, kì yo wa fɔ: *Na nawa pì tanga jenge ma we ye woo pì na*.

Yawe Yenɲele li jɔlɔgɔ gbɔgɔ wa na na.»

¹⁸ Naa Nawomi wila kaa ki yan Uruti wɛ yere ki yerewe mbe pinle wi ni, a wɛ si pyeri maa yaga yɛw.

¹⁹ A pe shyen pɛ si pinle nɛ kee fɔ ma saa ye wa Betilɛmu ca. Naa paa kaa ye wa ca, pe panga kila to ca woolo pe lɛgere yon na. A jɛle pe nɛ pe yɛ piin fɔ: «Nawomi nunɲba wowi yɛen gbari?»

²⁰ A Nawomi wɛ si pe pye fɔ:

«Yaga kaa na yinri naa <Nawomi,>

ɛɛn fɔ, yaa na yinri <Mara†,>

katugu Yenɲele na li yen yawa pi ni fuun fɔ, lilan nawa pi tanga na na.

²¹ Na karisanga wi ni, mila pye yarijendɛ tafo,

ɛɛn fɔ, Yawe Yenɲele lilan songɔrɔ mɛ pan kɛwara.

Koni yaga kaa na yinri naa Nawomi;

katugu Yawe Yenɲele li para ma wa na na.

We fɔ nɛ yawa pi ni fuun fɔ, wɛ jɔlɔgɔ gbɔgɔ wa na na.»

²² Pa Nawomi wila yiri wa Mowabu tara ma songɔrɔ yɛen, wo naa wi piɲo Uruti nɛ wila pye Mowabu cɛnle woo wi ni. Paa ye wa Betilɛmu ca ma yala pɛ kɛ le yarilire nda pe yinri ɔrizhi† ti kɔnwɔ pi ni.

2

Uruti wila saa na yarilire

sheshegele wulowulo wa Bowazi kere

¹ Nawomi wi polo Elimeleki wi go lere wà la pye wa. Wila pye penjagbɔrɔ fɔ naa megbɔgɔ fɔ. Paa pye naa yinri Bowazi.

² Pilige ka, Uruti nɛ wila yiri wa Mowabu tara, a wɛ sigi yo Nawomi wi kan fɔ: «Ki yaga mbe kari kere ta ni saa ɔrizhi sheshegele ngele kaa tuun wi kɔnfenne pe punɲo na kele wulowulo. Na lere nɛ kanla yinriwe ta, pa mi yaa la wulo wa ko fɔ wo punɲo na†.» A Nawomi wɛ suu pye fɔ: «Ta kee, na sumborombyɔ.»

³ A Uruti wɛ si kari mɛɛ saa na wulowulo kere ta ni ɔrizhi kɔnfenne pe punɲo na. Kila yala Elimeleki wi go lere Bowazi wo kere ni.

⁴ Sanni jenri, a Bowazi wɛ si yiri wa Betilɛmu ca, ma pan, ma gbɔn le. A wɛ si yarilire kɔnfenne pe shari ma yo fɔ: «Yawe Yenɲele li pye ye ni!» A pɛ si sho maga songɔrɔ wi na ma yo fɔ: «Yawe Yenɲele li duwaw ma na!»

⁵ A Bowazi wɛ si yarilire kɔnfenne pe to wi yewe ma yo fɔ: «Jasumboro nɛ wo yiri se?»

⁶ A yarilire kɔnfenne pe to wɛ suu pye fɔ: «Mowabu cɛnle woolo sumboro nɛ wɛ pinle Nawomi wi ni, ma yiri wa Mowabu tara ma pan wowi.

⁷ Wilan yenri ma yo mboo yaga wila sheshegele ngele kaa woo wa pɔgɔlɔ ke ni na tuun yarilire kɔnfenne pe punɲo na, ke wulowulo. Male

† **1:20 1:20:** Nawomi meɛ ki kɔrɔ wowi nɛ ferifo, ma si yala Mara meɛ ki kɔrɔ wowi nɛ tangara.

† **1:22 1:22:** Yarilire nda pe yinri ɔrizhi ti yen paa mali yen, pe maa ti muwe pi piin buru.

† **2:2 2:2:** Mbe yala Moyisi lasiri sewɛ wi ni, paa kono kan nambanmbala, naa nanɲunjaala, naa pijiriwele, konnaa fyonwɔ fenne pe yeri, jango yarilire nda fuun ti yen sheshegele woro, na ti kɔnfenne pe kaa ti kɔn, sheshegele ngele kaa tuun, poro mbaa ke wulowulo ti kɔnfenne pe punɲo na; Levi 19.9-10; 23.22; Dete 24.19-22.

wì pan pinliwe pi ni, wi yen na tunngo piin fò yingò. Kaawò wì kaa cén jénri ma wogo wì†.»

⁸ Kona, a Bowazi wì si Uruti wi pye fò: «Na sumborombyò, nungbolo jan ma logo na yeri. Maga ka kari saa sheshegele wulowulo kéré ta yége ni naa nda to pungo na. Koro laga na tunmbyeele jéele pe ni.

⁹ Laga nga nambala paa ki yarilire ti koon ki wele jenge, ma taga jéele mbele paa yarilire ti wulowulo pe pungo na. Migi yo tunmbyeele pe kan ma yo poon yaga yew. Na wogo koon yigi, ma sa ko ma wò wa tónmò corò nda lefónmbolo pé ko ma yin ti ni.»

¹⁰ A Uruti wì si sogo maa yége ki jiile wa tara ma Bowazi wi gbogò, mee wi pye fò: «Yingi na, a na yinriwe soon ta, a na kala li ngban ma ni, mi ña mi yen nambanña we?»

¹¹ A Bowazi wì suu pye fò: «Maga le ma pòlo wì ku, nga fuun mà pye ma najo wi kan, pé ki ni fuun ki yége yo mala kan. Migi jén ma yo mòò to naa ma nò pe yaga wa, konaa mà se tara nda ni ti ni, ma pan ma cén tara ta woolo sògòwò, mbele ma sila jén faa we.

¹² Mi yen naga jaa nga fuun mà pye, Yawe Yénjele ligi tónli wi kan ma yeri. Yawe Yénjele, woro Izirayeli woolo Yénjele le, li tónli gbòò kan ma yeri; lo na mà pan mali pye ma larasaga we.»

¹³ A Uruti wì suu pye fò: «Kaselege ko na, ma yen jénne na ni, na tafò. Mi ña mi yen paa ma kulojò yen, màla kotogo ki sogo na na, katugu mà nayinme senre yo na ni. Ali mbege ta mii yala ma tunmbyeele jéele wa nungba ni yéré.»

¹⁴ Naa kasanga wila kaa gbón, a Bowazi wì si Uruti wi pye fò: «Fulo laga, ma pan we ka! Yaakara ta le maa ti nii wa sege† ki ni.»

Kona, a Uruti wì si pan ma cén le yarilire konfenne pe tanla. A Bowazi wì si yarilire nda pé kala ta kan wi yeri. A Uruti wì si ka ma tin paa yége ñga na kila wi ndanla, mee ti sannda ti tege.

¹⁵ Naa Uruti wila kaa yiri ma kari ma saa na wulo, a Bowazi wì suu tunmbyeele pe pye fò: «Yoo yaga wila sheshegele kele wulowulo wa yarilire pògòlo ke sògòwò fun. Yaga ka sennghanra yo wi na.

¹⁶ Yaa sheshegele kele woo wa pògòlo ke ni yéré yaa ke waa tara, wi ta wila ke wulowulo. Eén fò, yaga kaa gbanla wi na.»

¹⁷ Uruti wila sheshegele ke wulowulo wa Bowazi wi kéré fò ma saa yonlo ki kò. Sheshere nda wila wulo, a wì siri gbón mari pyò wi wò. Orizhi pyò ña wila ta, wila pye na kee culo nafa ma yiri ke yeri.

¹⁸ A wì si kari wi ni ca. Ña wila wulo ma ta, a wì suu naga wi najo wi na. Wila pan wi yaakara sannda ti ni fun, mee ti wò mari kan wi yeri.

¹⁹ A wì najo wì suu yewe ma yo fò: «Ña mà wo wi ni fuun wo wulo se nala nungba ma? Ma saa tunngo pye ambo kéré? Lere ña wòon yinriwe ta, Yénjele sa duwaw wi na!»

Ki kaa pye ma, a Uruti wì sigi yége yo wi najo wi kan ma yo fò wì saa tunngo pye nana ña kéré, poo yinri Bowazi.

²⁰ A Nawomi wì si Uruti wi pye fò: «Yawe Yénjele li duwaw ki nana wi na! Lo na li maa li kajenge ki piin woro mbele we yen yinwege na we kan konaa mbele pé ku pe kan.» A Nawomi wì sho naa fò: «Ki Bowazi wi yen

† 2:7 2:7: Sewe léele pele ni, laga nga ki yo fò: *Kaawò wì kaa cén jénri ma wogo pège laga ki yonlogo ma yo fò: Kaawò wì kaa cén jénri ma wogo wa go.* † 2:14 2:14: Duven tangara naa sinme pàa pinle ti yee ni mari pye sege.

na polo wi go lere wo wa, na ki kologo yen wi yeri, wi yere we go kala li ni[†]»

²¹ Kona, a Mowabu cenle woo Uruti wì sho naa fò: «Wì yere na pye naa ma yo mbaa wulowulo wi tunmbyeele pe pungo na fò pe sa yarilire ti kon ti kò.»

²² A Nawomi wì si Uruti wi pye naa fò: «Na sumborombyo, ko yen ma yon jenge. Maa pinlele wi tunmbyeele jele pe ni, maa tunngo piin. Maga ka kari kere ta yege ni pe saa ma jolo wa.»

²³ Ki kaa pye ma, a Uruti wì si pinle Bowazi wi tunmbyeele jele pe ni na yarilire ti wulowulo fò ma saa orizhi wo naa bile[†] wi ni ti konwo pi kò. Uruti wo naa wi najo wi ni, paa pye pe yege korogo go nungba.

3

Uruti wila kari

wa Bowazi wi yarilire sunsaga

¹ Pilige ka, a Nawomi wì si Uruti wi pye fò: «Na sumborombyo, mila jaa mbe censaga lagaja ma kan, ma ta ma cen wa, ma nayinme ta.

² Maga jen mako ma yo ki Bowazi na woon yaga mà pinle wi tunmbyeele jele pe ni na tunngo piin, we sege woo wo wawi. Nala yonlokogo nga ki ni, wi yaa kari wa wi yarilire sunsaga mbe saa orizhi na pe sun wi fe.

³ Yiri, ma woli, ma sinme nuwo taan fa ma yege na. Moo yariporo tiyonro ti le ma yege na. Mee kari wa wi yarilire sunsaga. Een fò, maga ka ti woon yan fò wi sa li, wi wo, wi kò ghen.

⁴ Na wiga ka sinle, maa sinlesaga ki wele maga jen. Mee fulo wa wi tanla yoro, maa paritonggo ki laga wi tooro ti na (mboo yenri wila ma go singi), mee sinle wa wi tooro ti ngo. Ko pungo na, kala na ma daga mbe pye, wo jate, wi yaa li yo ma kan.»

⁵ A Uruti wì sho fò: «Iga fuun mà yo na kan, mi yaa ki pye ma.»

⁶ A Uruti wì si kari wa Bowazi wi yarilire sunsaga ki ni, mee saa ki pye paa yege nga na wi najo wila ki yo maa kan we.

⁷ Naa Bowazi wila kaa li ma wo mako, a ki si nayinme gboo kan wi yeri. A wì si saa sinle wa orizhi pyo na pe gbogolo wi tanla. (Naa wila kaa na wonlo), a Uruti wì si fulo wa wi tanla yoro, mee wi paritonggo ki laga wi tooro ti na, mee sinle le.

⁸ Naa yige kila kaa le, a Bowazi wì si fo ma yen, mee wa ma kannga; wi mbe wele, mee jele wa yan wì sinle le wi tooro ti ngo.

⁹ A Bowazi wì suu yewe ma yo fò: «Ambo wi mboro?»

A Uruti wì sho fò: «Muwi, Uruti, mi na mi yen paa ma kulojo yen. Ki yaga ma pye na go sigefo, katugu ki kologo yen ma yeri ma yere na go kala li ni.»

¹⁰ A Bowazi wì sho naa fò: «Na sumborombyo, Yawe Yennele li duwaw ma na! Nga mà pye yeen, ki yen naga nari ma yo ma yen sinne ma najo wi sege woolo pe kan naa ma we nga mà keli ma pye ki na, katugu mee yege yirige lefonmbolo mbele penjagboro fenne nakoma fyonwo fenne poro wa na.

[†] 2:20 2:20: Kila pye, na nana wa ka ku, na wi go lere ka pye wa lenana, a ki yala kufo wila wi yaraga ka kan fogo yon paa laga yen, ko nana wo ma ya maga lo naa, maga yaga sege woolo pe kan (Uruti 4.1;8; Levi 25.25-28). Wi ma daga fun mbe kufo wi jo wi le mboo tege, jango mbe pyo se ye kan, wi mege kiga ka ta mbe to (Dete 25.5-10). [†] 2:23 2:23: Yarilire nda pe yinri bile ti yen paa mali wi yen, pe maa ti muwe pi piin buru.

¹¹ Koni, na sumborombyo, maga ka fye. Nga fuun ma yen na yuun, mi yaa ki pye mboon kan, katugu ca woolo pe ni fuun pège jen ma yo ma yen jele jenje ma sin.

¹² Ki yen kaselege jenge fo mi yen go lere wo wa, na wi mbe ya yere ma go kala li ni; een fo, naja wa yen wa mi yegé, wo yongo ye ni ma we mi na, na wi mbe ya yere ye go kala li ni†.

¹³ Wonlo laga ma sa gbón lalaaga ki na, goto pinliwe ni, we yaa ki jen na kaa pye wi mbe yere ma go kala li ni. Na wi mbe yere ma go kala li ni, wi yere li ni. Na wiga sho fo wi se yere li ni, mi wugu Yawe Yenjele na yinwege wolo li na, fo mi yaa yere ma go kala li ni. Sinle laga fo laga ki sa laga.»

¹⁴ A Uruti wi si koro le ma sinle le wi tooro ti nogo fo ma saa gbón ki goto yirifaga ki na. Een fo, wila yiri faa ma keli wagati na lere mbe ya mbe lere yan mboon jen wi na. Katugu Bowazi wi sila pye na jaa lere mbege jen fo Uruti wila pan wa yarilire sunsaga ki ni.

¹⁵ A Bowazi wi suu pye naa fo: «Paraga nga mà po go na, ki sanga maga yigi jenge.»

A Uruti wi suu paraga ki sanga maga yigi. A Bowazi wi si orizhi pyo wa tiwi ma le wa wi kan, wila we culo ke ma yiri kangurugo wo na, mee wi tugo wi ni. A Uruti wi si songoro ma kari ca†;

¹⁶ mee kari wi najo Nawomi wi korogo. A Nawomi wi suu yewe ma yo fo: «Na sumborombyo, ki pye wa mele?»

Nga fuun Bowazi wila pye ma Uruti wi kan, a wi sigi yegé yo wi najo wi kan.

¹⁷ A Uruti wi sho naa fo: «Wi yere culo ke ma yiri kangurugo tiwi na kan ki orizhi pyo na wi ni, maa kan na yeri ma yo kii daga mbe songoro mbe pan ma korogo kewara ni.»

¹⁸ A Nawomi wi suu pye fo: «Na sumborombyo, cen yew lagame, maga ka ma jatere wi piri ma yee na, ki kala li yaa ko yegé nga na fo ma saga jen, katugu Bowazi wi se wogosaga kan wi yee yeri nala, fo wi saga kala li yegé wo ghen.»

4

Bowazi wila Uruti wi le wi jo

¹ Kona, a Bowazi wi si kari ma saa cen wa ca ki yesaga, wa laga nga leele pe maa gbogolo na kagala ke yegé woo we. Bowazi wila naja na senre yo ma Uruti wi kan, ma yo wi yen ma yongo Elimelaki wi ni ma we, a wi suu yan wila toro le ki laga ki na. A Bowazi wi suu yeri ma yo fo: «Sefo, pan ma cen lagame.»

A naja wi si pan ma cen.

² Ki kaa pye ma, a Bowazi wi si ca ki lelele ke yeri mee pe pye fo: «Ye pan ye cen lagame.» A pe si pan ma cen.

³ A wi sigi yo Elimelaki wi go lere wi kan fo: «Maga jen ma yo Nawomi wi yiri wa Mowabu tara ma pan. Wi yen na we sefo Elimelaki na wi ku wi kere ti pere.

⁴ Mi yere ki yerewe mbege yo ma kan maga jen, konaa mboon pye fo mari lo laga ki lelele mbele poro naa leele sanmbala mbele pe yen na pe

† 3:12 3:12: Uruti 2.20 † 3:15 3:15: Sewe leele pele ni, laga nga ki yo fo: A Uruti wi si songoro ma kari ca pège yonlogo ma yo: A Bowazi wi si songoro ma kari ca.

yegɛ na. Na kaa pye maa jaa mberi lo, mari lo! Na kaa si pye ma woro na jaa mberi lo, maga yo we kan mbege jɛn, katugu lere wa woro wa mboro pungo na, ɲa ki kologo yɛn wi yeri mberi lo, na mi ma.»

A ki naɲa wi sho fo: «Mi yaa ti lo.»

⁵ Kona, a Bowazi wi sho fo: «Na maga kɛɛ ti lo Nawomi wi yeri pilige ɲga ni, ma daga mbe Mowabu cɛnlɛ woolo jo Uruti wi lɛ mboo tɛgɛ†, mbe piilɛ se wi na wi polo ɲa wi ku wi kan, jango kɛɛ ti ta ti koro wa wi sege ki ni.»

⁶ A naɲa wi sho fo: «Na kaa pye anmɛ ki yɛn, pa kona mi se ya mberi lo na yɛɛ kan, jango na kɔɔɔgɔ kiga ka jɔgɔ. Kologo ɲga ki yɛn na yeri mbe kɛɛ ti lo, miɲi kan ma yeri mari lo, katugu kaseleɛ ko na, mi se ya mberi lo.»

⁷ Faa, wa Izirayeli tara, kila pye na leele pele kaa jaa mbe yarijɛɲɛ lo pe yɛɛ yeri, nungba maa sawiga ki wɔ† maga kan sanɲa wi yeri. Ko la pye naga nari ma yo pɛ ko kala lo yegɛ wɔ ma kɔ.

⁸ Ki kala na, naa naɲa wila kaa naga yuun Bowazi wi kan ma yo wi kɛɛ ti lo, a wi suu sawiga ki wɔ maga kan Bowazi wi yeri†.

⁹ Kona, a Bowazi wi sigi yo lelele poro naa leele mbele fuun paa pye le pe kan fo: «Ye yɛn ki sɛɛ nala fo yaraga ɲga fuun kila keli ma pye Elimeleki wi yeri, konaa ma kaa pye wi pinambiile Kiliyɔn naa Makilon pe yeri, mi yɛn na ko ki ni fuun ko loo Nawomi wi yeri.

¹⁰ Makilon wi ku ma Mowabu cɛnlɛ woolo jo Uruti ɲa yaga, mi yaa wi lɛ fun mboo pye na jo. Kiga pye ma, pa kɛɛ ti yaa koro wa kufɔ wi sege ki ni, pa wi yaa setirige piilɛ ta, mbele pe yaa wi mɛgɛ ki yirige, jango wi mɛgɛ kiga ka to wi sefennɛ pe sɔgɔwɔ, konaa wi ca woolo pe sɔgɔwɔ. Ye yɛn ki sɛɛ fun nala†.»

¹¹ Lelɛle poro naa leele mbele fuun paa pye le, a pɛ sigi sho ma yo fo: «Ee, we yɛn ki sɛɛ. Yawe Yɛnɲɛle li duwaw jɛle ɲa wila yiin wa ma go wi na! Luu pye piilɛ sevɔ paa Zhakɔbu jɛle shyen Arasheli naa Leya pe yɛn. Poro mbele pɛ pye Izirayeli setirige piilɛ pe mamaala wele. Li ti ma pye penjagboro fo wa Efirata sege ki ni; ma mɛgɛ ki yiri wa Betilɛmu ca†.

¹² Yawe Yɛnɲɛle li ti ki jasumboro ɲa wi piilɛ lɛgɛɛ se ma kan. Li ti ma sege ki mɛgbɔgɔ ta paa yegɛ ɲga na Pɛɛzi sege kila pye we. Wo ɲa Zhuda wila se Tamari wi na we†.»

Uruti wila pinambyo se

¹³ Kona, a Bowazi wi si Uruti wi lɛ maa pye wi jo. A wi si ye wi kɔɔɔgɔ maa jɛn jɛle. A Yawe Yɛnɲɛle li si duwaw Uruti wi na, a wi si kugbo lɛ mɛɛ pinambyo se.

¹⁴ A Betilɛmu ca jɛle pɛ si Nawomi wi pye fo: «Ye pan waa Yawe Yɛnɲɛle li sonni! Lo na li ti ɲa wi yaa yere ma go kala li ni, a pɔo se nala we. Yɛnɲɛle sa ti ma pishyɛnwoo wi mɛgɛ ki yiri laga Izirayeli woolo pe sɔgɔwɔ!

† 4:5 4.5: Laga ɲga ki yo fo: *Ma daga mbe Mowabu cɛnlɛ woolo jo Uruti wi lɛ mboo tɛgɛ*, sɛwɛ lɛlele pele ni, Eburuyɛ sɛnrɛ ti ni, pɛgɛ yɔnɔgɔ ma yo: *Ma daga mbe kɛɛ ti lo Mowabu cɛnlɛ woolo jo Uruti wi yeri.* † 4:7 4.7: Faa, wa Izirayeli tara, sawiga kila pye yaraga ka, ɲga kila pye naga nari ma yo tawa yɛn lere wa yeri. Kila pye, na wa kaa jaa mbe kologo kan lere wa yeri wi kala la go tugo, nakoma mbe yarijɛɲɛ kan wi yeri, wi sawiga ko wi ma wɔ ma kan ki fo wi yeri. † 4:8

4.7-8: Dete 25.7-10 † 4:10 4.10: Dete 25.5-6 † 4:11 4.11: Zhɛnɛ 29.31 † 4:12 4.12: Zhɛnɛ 38.27-30

¹⁵ Ki pyɔ ɲa wo wi yaa ka fanɲga kan ma yeri, mbe yere ma go kala li ni wa ma lelewe pi ni. Ma piɲo Uruti wi mbɔnrɔ ma yeri ma we pinambiile koloshyɛn na, katugu ma yɛn maa ndanla, a wi pishyɛnwoo se ma kan.»

¹⁶ A Nawomi wi si pyɔ wi le maa taga kotogo na. Wo wila wi le maa koro.

¹⁷ A Nawomi wi cɛnyɛɛnle jɛɛle wele, pe nɛɛ yuun fɔ: «Pè pinambyɔ se Nawomi wi kan.» A pè si pyɔ wi mɛɛɛ taga naa yinri Obɛdi. Obɛdi wo wila pye Zhese to we. A Zhese wo pye Davidi wo to.

Wunlunɲa Davidi wi tɛɛye

pe mɛɛɛ ti nda

¹⁸ Davidi tɛɛye pe mɛɛɛ ti nda mbege le wa Perɛzi na. Perɛzi wo wila Hezirɔn se.

¹⁹ A Hezirɔn wo Aramu se. A Aramu wo Aminadabu se.

²⁰ A Aminadabu wo Naashɔn se. A Naashɔn wo Salima se.

²¹ A Salima wo Bowazi se. A Bowazi wo Obɛdi se.

²² A Obɛdi wo Zhese se. A Zhese wo Davidi se.

Samiyeli sɛwɛ kɔŋgbannɔ

SAMIYELI

sɛwɛ kɔŋgbannɔ

Sɛwɛ wi nawa sɛnrɛ

Samiyeli sɛwɛ kɔŋgbannɔ wi yɛn sɛwɛ wa kɔnsaga nungba. Ki sɛwɛ pàa wi kɔn, a wi yiri shyen, katugu wi kɔnrɔ shyen ti saa ya kɔ selegɛ sɛwɛ nɔa pɛ ma migi wi nungba ni. Sɛwɛ wi yɛn na para lere nɔa sɛnrɛ na ma wɛ, wo mɛgɛ kɔ ki yɛn sɛwɛ wi na. Pàa pye naa yinri Samiyeli. Wila pye Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɔ. Wo wila pye Izirayeli tara ti kiti kɔnfɔ pungo woo wɛ.

Samiyeli sɛwɛ kɔŋgbannɔ wi yɛn na para wagati nɔa wila toro maga lɛ kiti kɔnfɛnnɛ pɛ na fɔ ma saa gbɔn wunlumbolo pɛ na kɔ wagati kagala koro sɛnrɛ na. Wa sɛwɛ wi kɔnsaga kɔŋgbannɔ ki ni (1-7), Samiyeli wila Izirayeli woolo pɛ saga, a pɛ malaga gbɔn pɛ juguye pɛ ni. Naa wagati wà la kaa toro, a Izirayeli woolo pɛ si Yɛnnɛlɛ li yɛnri li wunluwo kan pɛ yeri, jango wi pɛ pye nungba kɔnaa mbaa pɛ malingbɔɔnɔ pɛ yɛgɛ sinni.

Wa sɛwɛ wi kɔnsaga shyen wogo ki ni (8-15), wɛ Fɔ wila ki lɛ wa Samiyeli wi nawa wi sa sinmɛ kpoyi wo Sawuli wi na mboo pye Izirayeli tara ti wunlunana kɔŋgbannɔ. Sawuli naa wi pinambyɔ Zhonatan wi ni, pàa pinlɛ ma malaga legɛrɛ gbɔn Amɔ cɛnlɛ woolo naa Filisiti tara fɛnnɛ pɛ ni ma ya pɛ ni. Ɛɛn fɔ Sawuli wi sila pye sinɛ Yɛnnɛlɛ li ni kpayi.

Wa sɛwɛ wi kɔnsaga taanri wogo ki ni (16-31), wɛ Fɔ wila Samiyeli wi yɛgɛ sin wi sa sinmɛ kpoyi wo Zhese pinambyɔ Davidi wi na, mboo wo wunluwo. Davidi wi cew tawa pi kala na kɔnaa wila kaa pye tara ti malaga gbɔnfɔ gbɔɔ ki kala, Sawuli wila pye na yɛnjara piin wi ni. Davidi wila malingbɔɔnɔ ngbelegɛ gbogolo wi yɛɛ kan yɛgɛ nɔa na kɔnaa wila fɛ ma laga Sawuli wi na yɛgɛ nɔa, sɛwɛ wi sɛnrɛ sannɔa ti yɛn na para kɔ wogo kɔ na. Pungo na, wa Samiyeli sɛwɛ shyen woo wi ni, pɛ yaa Davidi wi tɛgɛ wunluwo pi na.

Kagala nɛgɛlɛ kɛ maa piin sugusugusugu na lara, kɛ legɛrɛ yɛn laga ki sɛwɛ nɔa wi ni. Yɔn lɛmɛ mba fuun pi maa piin tara ti nawa kagala yɛgɛ wɔmɔ pi na, po naa pi ni fuun, Yɛnnɛlɛ li yɛn yaraga pyew ki go na. Laa ki yo Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɔ Eli wi kan fɔ: «Leele mbele kaa na gbogo, mi maa pɛ gbogo. Ɛɛn fɔ mi yɛn ma mbele mbɛn, mi yaa ti fɛrɛ mbe poro ta» (1 Sami 2.30).

Sɛwɛ wi yɛn ma kɔɔnɔ yɛgɛ nɔa

Samiyeli wila pye Izirayeli woolo pɛ kiti kɔnfɔ 1-7

Samiyeli wo naa wunlunana Sawuli pɛ kala 8-15

Sawuli wo naa Davidi pɛ kala 16-31

Yɛnnɛlɛ lãa Davidi wi wo wunluwo 16.1-23

Davidi wila Goliyati wi gbo 17.1-58

Sawuli wila pye naga lagaja mbe Davidi wi gbo 18-30

Sawuli naa wi pinambiile pɛ kunwo 31.1-13

SAMIYELI WILA PYE IZIRAYELI WOULO PE KITI KɔNFɔ

*Elikana naa wi jεεle shyen
pe kala wa Silo ca*

¹ Naŋa wà la pye wa Aramatayimu Zofimu ca, wa Efrayimu yanwira tara ti ni. Pàa pye naa yinri Elikana†. Elikana to wo lawi ŋa Yerohamu. Yerohamu to wo lawi ŋa Elihu. Elihu to wo lawi ŋa Tohu. Tohu to wo lawi ŋa Zufu, wo la pye Efrayimu cεnle woo.

² Jεεle shyen pàa pye Elikana wi yeri. Pàa pye na nuŋgba yinri Anna, na sanŋa wi yinri Penina. Piile la pye Penina wo yeri, εεn fɔ Anna wo sila pyɔ se.

³ Kila pye yeŋe pyew, Elikana wi ma yiri wa wi ca ma kari wa Silo ca mbe sa Yawe Yεnŋele na yawa pi ni fuun fɔ† li gbɔɔ mbe saara wɔ li yeri. Eli wi pinambiile shyen, Ofini naa Fineyasi, pa pàa pye wa ki laga ki ni; poro pàa pye Yawe Yεnŋele li saraga wɔfenne wele.

⁴ Kila pye, na Elikana wiga saraga ki wɔ pilige ŋga ni, wi ma wi jo Penina, naa wi pinambiile pe ni fuun konaa wi sumborombiile pe ni fuun pe tasaga kan pe yeri.

⁵ Eεn fɔ Anna wo na, wi ma tasaga shyen kan wo yeri; katugu Anna kala làa wi ndanla, ali mbege ta Yawe Yεnŋele li sila ti wi pyɔ se.

⁶ Anna wi yenjo Penina wila pye naa nawa pi ngbanni naa jatere wi pinri wi na sanga pyew, katugu Yawe Yεnŋele li sila wi kan pyɔ ni.

⁷ Ki wogo kila pye na piin ma yeŋe pyew. Sanga o sanga Anna wiga kari wa Yawe Yεnŋele li go, Penina wi maa kayanŋa nii wi ni, fɔ wi maa gbele mbe koro ma wi se ka.

⁸ A wi polɔ Elikana wi suu yewe fɔ: «Anna, yingɔ na ma nεε gbele? Yingɔ na, a mà sho ma se ka? Yingɔ na mà si yege san? Mi si mbɔnrɔ ma yeri pinambyɔ kε na wi le?»

*Anna wila Yεnŋele li yenri
luu saga*

⁹ (Ki yɔnlɔ li na) naa, pàa kaa li ma wɔ wa Silo ca, a Anna wì si yiri (ma kari wa sherigo gbɔɔ ki ni). Kila yala saraga wɔfɔ Eli wila pye ma cεn wa wi jɔngɔ ki na, wa Yawe Yεnŋele li sherigo gbɔɔ yeyɔngɔ ki kɔrɔ tige ki tanla.

¹⁰ Anna wi nawa pila tanga wi na fɔ jεnŋε. A wì si gbele jεnŋε ma Yawe Yεnŋele li yenri.

¹¹ Kona, a wì sigi yɔn fɔlɔ na li kɔn ma yo fɔ: «E, Yawe Yεnŋele mboro ŋa yawa pi ni fuun fɔ, mi ŋa ma tunmbyee na maga na jɔlɔgɔ ki wele, na maga jatere pye na na, na mεε fege na na, na maga pinambyɔ kan mi ŋa ma tunmbyee na yeri, mi yaa wi kan mboro ŋa Yawe Yεnŋele ma yeri wi yinwege piliye yi ni fuun ni. Yunŋguluwo se ka ye wa wi go†.»

¹² Naa Anna wila kaa na yenri na mɔni Yawe Yεnŋele li yege sɔgɔwɔ, a Eli wi nεε wi yɔn ki wele.

¹³ Anna wila pye na yenri wa wi yεε nawa, wi yɔngbasεεre tila pye na tigile, εεn fɔ pe sila pye naa senyoro to nuru. A Eli wì sigi jate ndεε wì tin sinme ni.

† 1:1 1.1: Elikana naa wi teŋe pe ni pa pàa pye ma cεn wa Efrayimu yanwira tara ti ni. Eεn fɔ mbe yala 1 Kuro 6.18-23laga ki ni, wi mbaa pye Keyati naa Kore poro setirige pyɔ. Pungo na, poro wele Davidi wila kaa tege yurukɔlɔ wa sherigo gbɔɔ ki ni. † 1:3 1.3: Eki 23.14-19; 34.23; Dete 16.16-17; Zhou 18.1 † 1:11 1.11: Kila pye paga lere ŋa kan Yεnŋele li yeri wila tunŋgo piin li kan, paa wi go ki kulu (Nɔmbu 6.1-21; Kiti 5.2; 13.5; 16.17).

¹⁴ A Eli wì suu pye fò: «Ma yaa ma sinndire ti pye sa gbòn wagati wiwiin? Kari ma sòon duven wi laga ma yee na.»

¹⁵ A Anna wì suu yòn sogo ma yo fò: «Ayoo na tafò, mii duven wò, mii si sinme welewe pa yege wò. Mi yen jele ña wi jatere wì piri wi na. Eén fò na nawa senre to mì pye na yuun Yawe Yennele li kan.»

¹⁶ Maga ka mì ña ma tunmbyee na jate paa jele ña wì so wii yòn wa yen. Maga ki yan mì yenri ma mò, kayangga gbògò ki yen na ni, a na jatere wì piri na na fò jenge.»

¹⁷ Kona, a Eli wì suu pye fò: «Ta kee yeyinngè na! Nga mà yenri Izirayeli woolo Yennele li yeri, ligi kan ma yeri.»

¹⁸ A Anna wì sho fò: «Mì ña ma tunmbyee, Yennele sa ti mbe yinme ta ma yege sògòwò!» Kona, a wì si yiri ma kari ma saa ka. A wi yege cenwe pì si kannga.

¹⁹ Ki goto yirifaga ki na, a Elikana naa wi go woolo pe ni pè si yiri ma saa fòli Yawe Yennele li yege sògòwò mali gbògò. Ko pungo na, a pè si songorò ma kari wa pe yeri wa Arama ca. A Elikana wì si fili wi jò Anna wi ni. A Yawe Yennele li si kajege pye maa kan.

²⁰ Naa wagati wà la kaa toro, a Anna wì si kugbò le ma pinambyò se. A wì suu mege taga naa yinri Samiyeli†, katugu wila yo fò: «Mùu yenri Yawe Yennele li yeri.»

Anna wila wi pinambyò wi le Yennele kèe

²¹ Ki ye le li lurumbanna, Anna wi pòlò Elikana wì si kari naa wa Silo ca wo naa wi go woolo pe ni fuun pe ni, mbe sa saraga nga pe maa woo Yawe Yennele li yeri ye le pyew ki wò, konaa mbe yòn fòlò na pàa le li tòn.

²² Eén fò Anna wo sila kari pe ni, katugu wila wi pòlò wi pye fò: «Pyò na wiga ka laga yinne na sanga ña ni, pa mì yaa kari wi ni wa Silo ca mboò kan Yawe Yennele li yeri, kona wi yaa koro wa suyi.»

²³ A wi pòlò Elikana wì sho fò: «Iga ki yòn ma yege na, ma ko pye. Ma koro laga wi ni fò wi sa laga yinne na. Nga ki wa, Yawe Yennele li senyoro to mbe yòn fili cè!» A Anna wì si koro wa ma pyò wi baro fò ma saa wi laga yinne na.

²⁴ Naa wila kaa pyò wi laga yinne na, a wì si kari wi ni, naa napòlò nungba ni, ña wila ta ye le taanri†, naa muwe culo kè ni konaa selege kasha yenle nungba duven ni, wa Yawe Yennele li go ki ni, wa Silo ca. Pinambile làa pye jeele bere.

²⁵ A pè si napòlò wi kònlì mee kari pinambile li ni Eli wi kan.

²⁶ A Anna wì sho fò: «Na tafò, na kala yaga. Na tafò, mì wugu ma kan fò muwi mì yen jele ña wila pan ma yere na ma tanla, na ki laga nga ki na, ma Yawe Yennele li yenri.»

²⁷ Mila pye na yenri ki pyò ña wo kala na. Nga mla pye na yenri, Yawe Yennele ligi kan na yeri.

²⁸ Ki kala na, mì fun mì pan mboò kan Yawe Yennele li yeri. Wi yaa kan Yawe Yennele li yeri wi yinwege piliye yi ni fuun ni.»

A pè si fòli le ki laga ki na, ma Yawe Yennele li gbògò.

† **1:20 1:20:** Eburuye senre ti ni maga logo Samiyeli ko kòrò wo ña fò: Migi yenri. † **1:24 1:24:** Mbe yala Yennele senre sewe lee ña pàa yan wa Kumirani laga ki na wi ni, konaa Yennele senre sewe lee mbele pe yen Gireki senre naa Siriyaki senre ni, nga ki yo fò nò ña wì ta ye le taanri ki yen ma yonlogò wa pe ni ma yo fò napene taanri.

2

Anna wila Yawe Yennɛle li sɔn

¹ Kona, a Anna wi sigi yenrewe mba pi yenri ma yo fo:

«Yawe Yennɛle li nayinme gbɔɔ kan na yeri.

Yawe Yennɛle lilan yologo ki yirige.

Mbe ya para koni na mbenfenne pe na.

Mi yen na yɔgɔri, katugu Yawe Yennɛle lilan sho.

² Yaraga ka yege woro wa kpoyi paa Yawe Yennɛle li yen.

Yennɛle la yege woro wa mboro punɔ na.

Walaga† ka woro wa mbaa we go singi paa we Yennɛle li yen.

³ Ye ye ye gbɔgɔwɔ senre ti yaga.

Senjagara ka ka yiri wa ye yɔn;

katugu Yawe Yennɛle li yen Yennɛle na li yen kala pyew li jenfo.

Lo li maa leele pe kapyere ti ni fuun ti taanla na wele.

⁴ «Malingbɔɔnlo pe sandiga kɪ kaw.

Ɛen fo fanɔgɔgɔ fenne pɛ fanɔga ta.

⁵ Mbele paa pye yaara tafenne, poro ye tunndo ni na yaakara lagajaa.

Funɔ la pye mbele na, poro ka ma tin.

Jambasee jate wi piile kolɔshyen se.

Jele ɲa pinambiile legere la pye wi yeri, wuu piile pe la.

⁶ «Yawe Yennɛle lo li ma yinwege kan,

lo li ma si ti lere ma ku fun.

Lo li ma lere wi tirige wa kuulo tara,

lo li ma suu yirige maa wɔ wa.

⁷ Yawe Yennɛle lo li ma lere pye fyɔnwɔ fo,

lo li ma si lere pye yarijende tafɔ.

Lo li ma lere wi tirige,

lo li ma si lere wi yirige.

⁸ Lo li ma fyɔnwɔ fo ɲa wi yen ma cɛn wa gbanɔgban wi ni wi yirige wa,

lo li ma si jɔlɔgɔ fo wi yirige mboɔ wɔ wa fyɔngɔ ki ni,

mboɔ kan cɛnsajenge ni wa fanɔga fenne pe sɔgɔwɔ,

mboɔ kan wunluwɔ jɔngɔ gbɔgɔwɔ wogo ni.

Yawe Yennɛle lo li tara ti gbegele mari tenge,

ma dunruya wi tenge wa wi nɔgɔna cɛnyaara ti na.

⁹ Mbele pɛ taga li na, li maa wele pe na.

Ɛen fo lepeelee poro yaa ku wa wɔwɔ pi ni;

katugu lere kpɛ se ya yawa ta wi yeera fanɔga ko ni.

¹⁰ «Yawe Yennɛle li yaa li mbenfenne pe tɔngɔ.

Yawe Yennɛle li ma ti yennɛle gbaanra ma yiri wa naayeri pe mege ni.

Li yaa kiti kɔn tara ti lagapyew ki na.

«Li yaa yawa kan li wunluwɔ wi yeri,

mbe fanɔga kan ɲa li sinme kpoyi wo wi na maa wɔ wi yeri.»

† 2:2 2.2: Yennɛle li yen walaga, ko koro wo yen fo li yen leele pe go sigefɔ; Dete 32.4; 2 Sami 23.3; Yuuro 18.3; 86.8.

¹¹ Ko punngo na, a Elikana wì si songoro ma kari pe yeri, wa Arama ca wo naa wi jo Anna. Eɛn ƒo, a lenambyo wì si koro wa saraga wofo Eli wi tanla na tunngo piin Yawe Yennele li kan.

Saraga wofo Eli wi pinambiile

pe kala

¹² Eli pinambiile paa pye kafaara pyefenne, pe sila Yawe Yennele li jen.

¹³ Kala na ki saraga wofenne paa pye na piin leele pe kanngolo, li na: Kila pye sanga o sanga lere wa ka pan mbe saraga wo, pe kaa kara ti sori sanga na ni, saraga wofo wi tunmbyee wa mee pan kara wowanla njegele taanri wolo ni wi kee.

¹⁴ Wi mee li sun wa kara sogocogo ki ni, wa fuwa cogo ki ni, nakoma wa tuguron cogo ki ni, nakoma wa negedaga wi ni, nakoma wa cogo jenge ki ni. Na wanla liga yiri nda fuun ni, to ma pye saraga wofo wi woro. Pa paa pye naga piin yeen Izirayeli woolo mbele fuun paa pye na paan wa Silo ca pe na.

¹⁵ Wagati wa ni yere, sanni pe sa yaayogo yanlaga ki sogo, saraga wofo wi tunmbyee wi ma pan mbege yo na wi pan mbe saraga ki wo wi kan ƒo: «Kara ta kan na yeri kalaworo saraga wofo wi kan, katugu wi se ka yenle ma kasogoro ti na, kaawo katipiire to!»

¹⁶ Lere na wi pan mbe saraga ki wo, na wiga wi yon sogo mbe yo ƒo: «Ki yaga pe yanlaga ki sogo ghen, punngo na, mee pan ma nda tɔon ndanla ti wo», tunmbyee wi ma yo ƒo: «Ayoo, ti kan ƒonƒon nga na, nakoma mi yaa ti wo fannja na.»

¹⁷ Ki pye ma, ki lefonmbolo pe kapege kila tisaw Yawe Yennele li yege na, katugu paa pye na Yawe Yennele li saara ti tifaga.

¹⁸ Samiyeli wo na, wila pye naa tunngo ki piin Yawe Yennele li yege sogowo. Lenambyo lawi, wila pye na efodi wi nii, wo nga paa gbegele len jese ni.

¹⁹ Kila pye ye pyew, wi no wi ma deritonlogo yana la ti wi kan. Na wi kaa kee wa Silo ca wo naa wi polo wi ni sa saraga nga pe maa woo ye le ni ki wo, wi mee kari derege ki ni ma saa ki kan wi yeri.

²⁰ A Eli wì si duwaw pye Elikana naa wi jo pe kan ma yo ƒo: «Yawe Yennele li ti ma piile pele yege se ma jo wi na, na wi le Yawe Yennele li kee wi yonlo!» Ko punngo na, a pe si songoro ma kari wa pe ca.

²¹ Yawe Yennele laa duwaw Anna wi na, a wì si kugboro ta yege le ma pinambiile taanri se konaa sumborombiile shyen ni. Ma si yala, lenambyo Samiyeli wila pye na yege tuun na paan Yawe Yennele li yege sogowo.

Eli wila para wi pinambiile pe na

²² Saraga wofo Eli wila le ƒo jenge. Nga wi pinambiile paa pye na piin Izirayeli woolo pe ni fuun pe na, wila ki wogo ki logo. Paa ki yo wi kan fun ƒo jele mbele paa pye na tunngo piin wa filisaga paraga go ki yon na, wi pinambiile paa pye na sinle pe ni.

²³ Kona, a Eli wì si pe pye ƒo: «Yingi na, a ye nee ki kapyere cenle li piin? Mi yen naga nuru leele pe ni fuun pe yeri ƒo ye kapyere ti yen ma tisaw.

† 2:15 2:15: Eli wi pinambiile pe kapege kila gbogo ƒo jenge, katugu kila pye na lere ka pan mbe saraga wo, paa ki yaga pe Yawe Yennele li tasaga ki kan li yeri ghen, mbe si jen mbe pe tasaga ki wo. Mbe yala Moyisi lasiri wi ni, kila pye, na paga yaayogo ki konli, ki ma daga pege yanlaga naa ki yanlaga lara ti sogo le teere wa saraga wosaga ki na Yennele li kan; Levi 3:16; 4:8-10,26,31,35; 7:28-31; 17:6.

²⁴ Yege kapyere ti yaga na pinambiile, katugu nga mila nuru ye kanngolo ki woro ma yon. Ye yen na Yawe Yennele li woolo pe punngu konɔ jenne li na.

²⁵ Na lere ka kapege pye wi lewee yenle na, Yennele li ma sulu ki fɔ wi na; ɛɛn fɔ na lere ka kapege pye Yawe Yennele lo jate na, ambo wi yaa sulu ki fɔ wi na?»

Konaa ki ni fuun, Eli pinambiile pe sila yenle mbe pe to wi yerewe senre ti le, katugu Yawe Yennele laa pye na jaa pe ku.

²⁶ Lenambyo Samiyeli wo na, wila pye na yege tuun na paan. A wi kala li si Yawe Yennele li ndanla ko naa leele pe ni.

Yennele laa Eli naa wi go woolo

pe jologo wogo ki yo

²⁷ Pilige ka, Yennele li lere† wà si pan Eli wi korogo maa pye fɔ: «Pa Yawe Yennele li yo yeen fɔ: <Sanga na ni ma teleye paa pye Farawon wi kulolo wa Ezhipiti tara, mi yo maga jen ma yo mila na yee naga pe na.

²⁸ Ma tele Aron wo mila wɔ Izirayeli cengele sanngala ke sogowa, jango wila na saraga wogotunngo ki piin, wila saara woo wa na saraga wosaga ki na, wila wusuna nuwo taan wi sori konaa wila efodi wi nii na yege sogowa. Izirayeli woolo, saara nda pe ma wɔ ma sogo, mila wi tasaga kan wi yeri ma yiri wa ti ni†.

²⁹ Saara naa yarikanra nda migi kologo kan ma yo paa ti woo wa na censaga ki ni, yingi na ye nɛɛ ti tifaga? Yingi na, a ma nɛɛ ma pinambiile pe gbogo ma we na na? Saara nda fuun Izirayeli, na woolo pe maa woo na yeri, a yaa ti yanlaga lara ti kaa na toro.»

³⁰ Ki kaa pye yeen, mi na Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele le, na senyoro ti nda: <Mila yo fɔ ma go woolo poro naa ma teleye go woolo pe yaa la tunngo piin na yege sogowa suyi†.> ɛɛn fɔ koni, mi na Yawe Yennele, na senyoro ti nda: <Ki se pye ma naa. Katugu leele mbele kaa na gbogo, mi maa pe gbogo. ɛɛn fɔ mi yen ma mbele mben, mi yaa ti fere mbe poro ta.>

³¹ Wele, wagati wa yen na paan, mi yaa ma fannga ki ko, mboon go woolo pe fannga ki ko; fɔ lelengbaraga se ka ta wa ma go ki ni.

³² Ma yaa jologo ta na censaga ki wogo ki na, ma si yala kala pyew li yaa la yongo Izirayeli woolo pe kan. Lelengbaraga kpe se ka yan wa ma go.

³³ Mi yaa ma woolo nungba yaga go na, wa na saraga wogotunngo ki ni. ɛɛn fɔ ko yaa pye, jango mboon kan ma yentunwo legere wɔ konaa mbe kayanga le ma ni. Ma setirige piile pe yaa kaa kuun pe lefonro sanga wi ni.

³⁴ Nga ki yaa pye ma pinambiile shyen Ofini naa Fineyasi pe na, ki yaa pye kacɛn nda mila yuun ma kan ti wogo ki na. Pe ni fuun shyen pe yaa ka ku pilige nungba.

³⁵ Ko pungo na, mi yaa saraga wɔfɔ wa wɔ na yee kan, na wi yaa pye tagawa ni. Wi yaa kaa tanri mbaa yala na jatere naa na nandanwa kala li ni. Mi yaa setirige ka kan wi yeri, nga ki yaa pye tagawa ni mbaa tunngo piin wunluwo na mi yaa ka wɔ wi yege sogowa sanga pyew†.

† 2:27 2:27: Yennele yon senre yofɔ wo paa pye na yinri fun Yennele li lere; 1 Sami 9.6,10; 1 Wunlu 13.1,14. † 2:28 2:28: ɛki 28.1; Levi 7.35-36 † 2:30 2:30: ɛki 29.9; Levi 8-9; Nombu 16-17; 25.13 † 2:35 2:35: Ki verise na wi Yennele yon senre ti yen na yuun na kee Eleyazari setirige pyo Zadoki wo yeri, na wi mbaa ka pye saraga wofenne to wa Abiyatari wi yonlo Salomo wi wunluwo pi lesanga wi ni; 2 Sami 8.17; 15.24,35; 20.25; 1 Wunlu 2.35; 1 Kuro 29.22.

³⁶ Kona, ma go woolo mbele pe yaa ka koro go na, pe ni fuun pe yaa kaa paan mbaa fòli wi yege sògowa mbaa warifuwe pyo nungba naa yaakara jɛnnjenri yenri wi yeri. Pe yaa kaa wi yenri mbaa yuun fò: «Ki yaga ma saraga wògotunngo ka kan we yeri waa piin, jango we yaakara jenri ta waa kaa.» »

3

Yenɲele làa Samiyeli wi pye

li yon senre yofò

¹ Lenambyo Samiyeli wila pye na tunngo piin Yawe Yenɲele li kan wa Eli wi tanla. Ki wagati wi ni, Yawe Yenɲele li sila pye na para leele pe ni fyafyaw, yariyanra nda làa pye na nari pe na, ti sila pye na piin fyafyaw.

² Yembine la ni, saraga wòfò Eli wila pye ma sinle wa wi sinlesaga. Ki sanga wi ni, kila yala wi yengele kè te, wi woro na yaan jenge.

³ Samiyeli wila pye na wonlo wa Yawe Yenɲele li go ki ni, wa laga nga Yawe Yenɲele li yon finliwe kesu wila pye ma tege we. Yenɲele li fitanla[†] wila pye na yiin bere.

⁴ Kona, a Yawe Yenɲele li si Samiyeli wi yeri. A wì si sho ma yo: «Naw, mi ɲa.»

⁵ A wì si yiri ma fe ma kari wa Eli wi tanla ma saa wi pye fò: «Mi ɲa, katugu màla yeri.»

A Eli wì sho fò: «Mi soon yeri, songoro ma sa sinle.» A Samiyeli wì si songoro ma saa sinle.

⁶ A Yawe Yenɲele li si Samiyeli wi yeri naa. A wì si yiri ma kari wa Eli wi tanla naa ma saa wi pye fò: «Mi ɲa, katugu màla yeri.»

A Eli wì suu pye fò: «Na pinambyo, mi soon yeri; songoro ma sa sinle.»

⁷ Ma si yala Samiyeli wi fa Yawe Yenɲele li jen ghen, li fa si para wi ni gbogoyi ghen.

⁸ A Yawe Yenɲele li si Samiyeli wi yeri naa ki taanri wogo na. A Samiyeli wì si yiri ma kari wa Eli wi tanla, ma saa wi pye fò: «Mi ɲa, katugu màla yeri.»

Kona, a Eli wì sigi jen ma yo Yawe Yenɲele lo làa pye na lenambyo wi yinri.

⁹ A wì si Samiyeli wi pye fò: «Kari ma sa sinle. Na paga ma yeri naa, ma yo fò: «Yawe Yenɲele, ma tunmbyee wila nuru ma yeri!» » Kona, a Samiyeli wì si songoro ma saa sinle wa wi sinlesaga.

¹⁰ A Yawe Yenɲele li si pan ma yere le wi tanla, ma suu yeri paa kongbannga ki yen ma yo fò: «Samiyeli, Samiyeli.» A Samiyeli wì sho fò: «Yawe Yenɲele, ta para, katugu ma tunmbyee wi yen na nuru ma yeri.»

¹¹ Kona, a Yawe Yenɲele li sigi yo Samiyeli wi kan fò: «Wele, mi yaa kala la pye laga Izirayeli woolo pe sògowa, fò lere o lere wi yaa li logo ki yaa to wi yon na.

¹² Jologo kagala ngele fuun mi yo Eli go woolo pe kannɲolo, mi yaa ke pye mbe ke yon fili, mbege le wa ke lesaga sa ghen wa ke kosaga ki na.

¹³ Mila wi yeri mako ma yo mi yaa kiti kon wi go woolo pe na fò sanga pyew, katugu wila wi pinambiile pe kapege ki jen, paa pye nala tifaga, ɛn fò wi sila ki wo pe keɛ.

[†] 3:3 3:3: Fitandla wila daga mbaa yiin yembine li ni fuun li ni wa Yenɲele go ki lajenge kpoyi ki ni; ɛki 27.20-21; 30.7-8; Levi 24.3-4; 2 Kuro 13.11.

¹⁴ Ki kala na, mi wugu Eli go woolo pe kan fo ko saraga woro wa, ki yarikanga si woro wa, nga ki yaa ti pe pe kapere ti kala yagawa ta.»

¹⁵ A Samiyeli wi si koro ma sinle fo ma saa gbɔn ki goto pinliwe pi ni. Kona, a wi si yiri ma Yawe Yennele li go ki kɔɔro ti yengele. Samiyeli wila pye na fye mboo yariyanga senre ti yege yo Eli wi kan.

¹⁶ Een fo, a Eli wi suu yeri ma yo fo: «Na pinambyo Samiyeli.»

A Samiyeli wi si sho ma yo fo: «Naw, mi na.»

¹⁷ A Eli wi suu yewe ma yo fo: «Yingi Yennele li yo ma kan? Maga ka ta kpe lara na na. Senre nda fuun li yo ma kan, na maga ki senpyo nunɔba lara na na, Yennele li jologo gbɔgo wa ma na.»

¹⁸ Kona, a Samiyeli wi sigi senre ti ni fuun ti yege yo wi kan, wi sila ta lara wi na. A Eli wi sho fo: «Lo li yen Yawe Yennele le, nga kali ndanla li ko pye.»

¹⁹ Samiyeli wila pye na yege tuun na paan, Yawe Yennele laa pye wi ni. Senre nda fuun laa yo, ta sila koro na ki kala lii li yee yon fili.

²⁰ Wa Izirayeli tara ti ni fuun ti ni, mbege le wa Dan ca fo sa gbɔn wa Berisheba ca, pe ni fuun paa ki jen ma yo Samiyeli wi yen Yawe Yennele li yon senre yofɔ kaselege†.

²¹ Yawe Yennele laa pye nali yee nari wa Silo ca suyi. Pa laa pye nali yee nari Samiyeli wi na wa ki laga ki na, nali senre ti yuun wi kan.

4

¹ Samiyeli wila pye naga senre ti yuun Izirayeli woolo pe ni fuun pe kan.

Filisiti tara fenne

pa saa yon finliwe kesu wi le

Pilige ka, a Izirayeli woolo pe si yiri ma saa Filisiti tara fenne pe fili mbe malaga gbɔn pe ni. Paa pe malingbɔɔnlo censaga ki kan wa Ebeni Ezeri† laga ki tanla, a Filisiti tara fenne poro pe wogo ki kan wa Afeki ca.

² Filisiti tara fenne paa yere malinje wi na Izirayeli woolo pe mege ni. A pe si to malaga ki na. A Filisiti tara fenne pe si ya Izirayeli woolo pe ni. Paa malingbɔɔnlo waga tijere (4 000) si wo gbo pe ni wa malaga gbɔnsaga.

³ Naa Izirayeli woolo paa kaa songoro wa malingbɔɔnlo censaga ki ni, a pe lelele pe sho fo: «Yingi na Yawe Yennele li si ti a Filisiti tara fenne pe si ya we ni nala? Yoo kari we sa Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi le wa Silo ca, jango wi pye laga we sogowo, wi we sho we mbenfenne pe kee.»

⁴ Kona, a leele pe si pitunmbolo torogo wa Silo ca, pe sa Yawe Yennele na li yen yawa pi ni fuun fo li yon finliwe kesu wi le pe pan wi ni, lo na li yen ma cen wa sherubenye pe sogowo we. Eli wi pinambiile shyen Ofini naa Fineyasi paa pinle ma kari Yennele li yon finliwe kesu wi ni†.

⁵ Naa Yawe Yennele li yon finliwe kesu wila kaa gbɔn wa malingbɔɔnlo censaga ki ni sanga na ni, a Izirayeli woolo pe si jorogo ngbanga nayinme pi kala na, fo a tara ti tigile.

⁶ Naa Filisiti tara fenne paa kaa ki jorogomo pi logo, a pe si yewe ma yo fo: «Yingi jorogomo gbɔo pila yinrigi wa Eburuye pe malingbɔɔnlo censaga

† 3:20 3:20: Mbege le wa Dan ca fo sa gbɔn wa Berisheba ca, ko koro wo yen fo mbege le tara ti go nga na saga wa go nga na. † 4:1 4:1: Maga logo Eburuye senre ti ni Ebeni Ezeri ko koro wo na sinndelege nga ki maa sagawa kaan. † 4:4 4:4: Eki 25.22

ki ni yeen?» Kona, a pè sigi logo ma yo Yawe Yenñele li yon finliwe kesu wo wi pan wa malingboonlo censaga ki ni.

⁷ Kona, a Filisiti tara fenne pè si fyε, katugu paa yo fɔ: «Yenñele li pan wa Eburuye pe malingboonlo censaga ki ni.» A pè sho naa fɔ: «Jɔlogo yen we wogo, katugu ki wogo nga yeen ka fa pye gben!

⁸ Jɔlogo yen we wogo, ambo wi yaa we sho ki yarisunndo fannga woro nda ti kɛɛ? Ko yarisunndo to tila jɔlogo cenle pyew li wa Ezhipiti tara fenne pe na wa gbinri wi ni†.

⁹ Filisiti tara fenne ye kotogo le ye yee ni, ye pye lenambala, jango waga ka pye Eburuye pe kulolo paa yege nga na paa pye we kulolo we. Ki kala na, ye pye lenambala, ye malaga ki gbon.»

¹⁰ Kona, a Filisiti tara fenne pè si saa to malaga ki na Izirayeli woolo pe ni, ma ya pe ni. A pe ni fuun nungba nungba pè si fe ma kari wa pe paara yinre ti ni. Paa pe ya fɔ jenge; lere waga nafa ma yiri ke (30 000) wo la ku Izirayeli woolo pe ni.

¹¹ Yenñele li yon finliwe kesu wo na, Filisiti tara fenne paa wi sho. Eli wi pinambiile shyen Ofini naa Fineyasi paa ku fun.

Eli naa wi piɔ pe kunwo senre

¹² Kona, a Benzhamε cenle woolo nana wà si yiri wa malaga gbonsaga ma fe ma kari wa Silo ca ki pilige nungba ki ni. Wi yaripɔɔ tila pye ma walagi wi na, tara la pye ma wo wa wi go ki na naga nari ma yo wila kunwo gbele.

¹³ Nana wi gbonsaga wa Silo ca sanga na ni, kila yala Eli wila pye ma cen wa wi jongo ki na, wa kono li yon na, na singi, katugu wi jatere wila piri wi na Yenñele li yon finliwe kesu wi kala na. A nana wi si ye wa ca ma senre ti yo. A ca woolo pe ni fuun pè si jɔɔgo ngbanga.

¹⁴ Naa Eli wila kaa jɔɔgomɔ pi logo, a wi si yewe ma yo fɔ: «Jɔɔgomɔ mba pi yiri wa janwa wi ni, po kɔɔ wo yen meɛ?» A nana wi si fyεε ma pan ma senre ti yege yo wi kan.

¹⁵ Ma si yala Eli wila ta yeɛ nafa tijere ma yiri ke ma yiri kolotaanri. Wi sila pye na yaan, wila pye fyoon.

¹⁶ A nana wi si Eli wi pye fɔ: «Pa mi yiri wa malaga gbonsaga ma pan yeen; nala yeen ko mi fe ma sho ma yiri wa.»

A Eli wi suu yewe ma yo fɔ: «Yingi ki pye wa na pinambyo?»

¹⁷ A pitunjo wi suu yon sogo ma yo fɔ: «Izirayeli woolo pè fe Filisiti tara fenne pe yege. Pè ya we ni fɔ tipege. Ma pinambiile shyen Ofini naa Fineyasi pè ku. A Filisiti tara fenne pè Yenñele li yon finliwe kesu wi sho.»

¹⁸ Naa nana wila kaa para Yenñele li yon finliwe kesu wogo ki na sanga na ni, a Eli wi si yiri wa wi jongo ki na ma to ma jali wa ca ki yeyongo ki tanla maa yologo ki kaw ma ku; katugu wila le mɛɛ nugu. Wila Izirayeli woolo pe yege sin ma saa gbon fɔ yeɛ nafa shyen.

¹⁹ Eli wi piɔ, Fineyasi jo we, wila pye kugbo ni. Wi sesanga wila gbon. Naa wila kaa ki logo ma yo pè Yenñele li yon finliwe kesu wi sho sanga na ni, ma wi nafa wo naa wi polo wi ni pe kunwo pi logo sanga na ni, a lara ti suu le naa yaa, a wi si kannguuro kan mɛɛ se.

²⁰ Maa ta wila pye na jaa mbe ku, jεεε mbele paa pye le wi tanla, a pè suu pye fɔ: «Maga ka fyε, pinambyo mɛ se.» Eɛn fɔ wi sila pe yon sogo senre ta kpε ni, nakoma mbe logo pe yeri.

† 4:8 4.8: Eki 7-11,14; Zhou 2.10.

²¹ A wì si pyo wi mæge taga naa yinri Ikavodi†, ma yo fɔ: «Yenɲele li gbogowo pi woro laga Izirayeli naa.» Wila ko yo ma, naa wila pye na jatere piin Yenɲele li yon finliwe kesu wi shogo wogo ki na we, konaa wi nafa naa wi polo pe kunwo wogo ki na we.

²² A wì sho fɔ: «Gbogowo kpe woro laga Izirayeli tara naa, katugu pè Yenɲele li yon finliwe kesu wi sho.»

5

*Yon finliwe kesu wila pye
wa Filisiti tara fenne pe yeri*

¹ Naa Filisiti tara fenne paa kaa Yenɲele li yon finliwe kesu wi sho, a pè si yiri wi ni wa Ebeni Ezari laga ki na ma kari wi ni wa Asidodi ca.

² A pè suu le ma ye wi ni wa pe yarisunngo Dagon† ki gbogogo ki ni, ma saa wi tege le yarisunngo Dagon ki tanla.

³ Ki goto yirifaga ki na, a Asidodi ca fenne pè si yiri; pe mbe wele, mæ Dagon wi yan wì to maa yege ki jiile le tara Yawe Yenɲele li yon finliwe kesu wi yege sogowo. A pè suu yirige maa yerege wa wi yeregesaga.

⁴ Ki goto yirifaga ki na, a pè si yiri; pe mbe wele mæ Dagon wi yan wì to maa yege ki jiile le tara Yawe Yenɲele li yon finliwe kesu wi yege sogowo. Wi go naa wi keyen shyen yi ni, tila koonlo wa wi na ma toori wa yeyongo shon wi na. Wi nandogomo po cɛ pila koro le.

⁵ Ko kala kì ti Dagon saraga wofenne naa mbele fuun pe maa yiin wa Dagon gbogogo ki ni wa Asidodi ca, paa tanga wa yeyongo shon wi na, ali ma pan ma gbɔn nala.

⁶ A Yawe Yenɲele li si jologo gbogo wa Asidodi ca fenne pe na ma pe jolo jenge, ma yaritinnde wa pe na konaa pe kanngara tara woolo pe na†.

⁷ Naa Asidodi ca fenne paa kaa ki yan ma, a pè sho fɔ: «Izirayeli woolo Yenɲele li yon finliwe kesu wi se koro laga we yeri naa, katugu li yen na jologo gbogo waa woro naa we yarisunngo Dagon we na.»

⁸ A pè si tun Filisiti tara fenne teelee pe ni fuun pe yeri ma pe gbogolo wa pe yeri, mæ pe yewe ma yo fɔ: «Yingi we yaa pye Izirayeli woolo Yenɲele li yon finliwe kesu wi ni?»

A pè sho fɔ: «Ye ti we kari wi ni wa Gati ca.» Kì pye ma, a pè si kari wi ni wa Gati ca.

⁹ Eɛn fɔ, naa paa kaa wi le ma kari wi ni wama, a Yawe Yenɲele li si yiri ki ca woolo pe korogo. Jologo gbogo la to pe na. Laa yaritinnde wa ca woolo pe ni fuun pe na, maga le piile pe na fɔ ma saa ki wa lelele pe na.

¹⁰ Kona, a pè si Yenɲele li yon finliwe kesu wi torogo wa Ekiron ca. Eɛn fɔ naa wila kaa gbɔn wa, a Ekiron ca woolo pè si je na jorogi na yuun fɔ: «Pè pan Izirayeli woolo pe Yenɲele li yon finliwe kesu wi ni laga we yeri, jango mbe woro naa we woolo pe ni we gbo.»

¹¹ Poro fun, a pè si tun Filisiti tara fenne teelee pe yeri ma pe gbogolo, mæ pe pye fɔ: «Ye Izirayeli woolo Yenɲele li yon finliwe kesu wi torogo. Ye songoro wi ni wa wi tara, jango wiga ka woro naa we woolo pe ni we ni fuun we gbo.» Kunwo jatere piriwen la pye ca woolo pe ni fuun pe na, katugu Yenɲele laa jologo gbogo wa pe na.

† 4:21 4.21: Eburuye senre ti ni maga logo Ikavodi ko koro wo yen fɔ gbogowo woro wa, nakoma gbogowo pi yen se? † 5:2 5.2: Dagon wila pye Filisiti tara fenne pe yarisunngo gbogo; Kiti 16.23; 1 Sami 31.10; 2 Kuro 10.10. † 5:6 5.6: 1 Sami 6.5

¹² Ali leele mbele pàa koro pee ku, yaritinnde la pye na yinrigi pe na, na pe jolo. Ca woolo pàa pye na gbele na sagawa mba jaa, ki gbeere tila pye na yinrigi na kee wa yenjele na.

6

Filisiti tara fenne

pàa yon finliwe kesu wi torogo

wa Izirayeli tara

¹ Yawe Yenjele li yon finliwe kesu wila yenje koloshyen ko pye wa Filisiti tara fenne pe tara.

² Kona, a Filisiti tara fenne pè si pe saraga wofenne naa pe jelfenne pe yeri ma pe yewe fò: «We yaa Yawe Yenjele li yon finliwe kesu wi pye mele? We yaa ki pye yegé nga na mbe suu torogo wa wi tara, yege yo we kan.»

³ A pè si pe yon sogo ma yo fò: «Na ye kaa jaa mbe Izirayeli woolo Yenjele li yon finliwe kesu wi torogo wila kee, yaga kaa torogo waga. Een fò, yoo torogo ye kajoggo gbegele saraga wo li yeri. Kona ye yaa sagala; pa ye yaa ki jen fun yingi na Yenjele làa si pye na ye jolo.»

⁴ A Leele pè si yewe ma yo fò: «Yingi kajoggo kala yagawa saraga we yaa wo li yeri?»

A pè si pe yon sogo ma yo fò: «Ye yaa yaritinnde nda ti yè ta ti yanleré kangurugo gbegele tɛ ni konaa tɛ sacuulo kangurugo ni, mbe yala Filisiti tara fenne teele pe yon ki ni, katugu ki jologo ki gbɔn ye ni fuun ye na, yoro naa ye tara teele pe ni.

⁵ Koni, ye yaritinnde ti yanleré ta gbegele konaa sacuulo mbele pe yen na ye tara ti jogo pe yanlele ni, yeri kan Izirayeli woolo Yenjele li yeri yeli son. Pa kona li yaa jologo gbogo ki laga yoro naa ye yarisunndo konaa ye tara ti na.

⁶ Yaga ka ye kotogo ki ngban ye yee na paa yegé nga na Ezhipiti tara fenne poro naa Farawon wi ni paa ki pye we. Ye nawa to ki na fò ki Yenjele làa pe jolo, fò a pè saa Izirayeli woolo pe yaga, a pè kari.

⁷ Koni, ye wotoro fonjo nungba gbegele, ye naneele shyen yigi, mbele pe piile pe yen na wonri pe na, pe fa si néré tunngo pyetige pò pe na faa; ye wotoro wi pò pe na. Een fò ye kari pe pire ti ni wa nandanga.

⁸ Ye Yawe Yenjele li yon finliwe kesu wi le yoo le wa wotoro wi ni. Ye kesu wa tege le wi tanla. Yaara nda yè gbegele tɛ ni mberi wo Yenjele li yeri kajoggo kala yagawa saraga, yeri le wa wi ni. Ko pungo na, yoo yaga wila kee.

⁹ Ye sila wi wele, na yaga wi yan wi kono li le na kee wa Izirayeli tara konlo li yeri, ma wa Beti Shemeshi ca ki yeri, ko yaa ki naga we na fò pe Yenjele lo ligi jologo gbogo nga ki ni fuun ki wa we na. Nakosima we yaa ki jen mbe yo fò lo ma. Een fò, ki jologo gbogo kɪ to we na jaga wi†.»

¹⁰ A Filisiti tara fenne pè si tanga ki senre ti na. Paa naneele shyen yigi, mbele napire la pye na wonri pe na, ma wotoro wi pò pe na, mee saa pe pire to ton wa nandanga ki ni.

¹¹ A pè si Yawe Yenjele li yon finliwe kesu wi le wa wotoro wi ni konaa kesu pige ki ni, ko nga tɛ sacuulo poro naa yaritinnde yanleré tila pye wa wi ni we.

† 6:9 6:9: Zhou 15.10

¹² A nanɛɛle pɛ si Beti Shemeshi ca kono li le ma sin perew na kee. Paa sin ki kono nunɔba li ni na gbele na kee. Pe sila ke mbe kari kalige na nakoma kameɔge na. Filisiti tara fenne teele paa pye na tanri pe punɔgo na fo ma saa gbɔn wa Beti Shemeshi ca kono li na.

¹³ Beti Shemeshi ca woolo paa pye na bile wi koon wa gbunlundɛge ki ni. A pɛ si kaa yege yirige ma wele, mee yon finliwe kesu wi yan. A pe nawa pi si yinɔgi fo jenge.

¹⁴ A wotoro wi si saa gbɔn wa Beti Shemeshi ca fenne nana Zhozuwe wi kere, mee yere wa sinndeligbogo ka tanla. A pɛ si wotoro wi kanɔgire ti koonlo ma nanɛɛle pe wo saraga sogowogo Yawe Yennele li yeri.

¹⁵ A Levi setirige piile pele si Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi wo wa wotoro wi ni konaa yaara nda paa gbegele te ni tila pye kesu pige nga ni ki ni. A pɛ siri tege wa sinndeligbogo ki na. Ki pilige ki ni, a Beti Shemeshi ca woolo pɛ si saara sogoworo naa saara ta yege wo Yawe Yennele li yeri†.

¹⁶ Naa Filisiti tara fenne teele kanɔgurugo paa kaa ko yan ma, a pɛ si songoro wa Ekiron ca ki pilige nunɔba ki ni.

¹⁷ Filisiti tara fenne paa te yaritinnde yanlere nda kan Yawe Yennele li yeri, mari pye pe kajoggo ki kala yagawa jasaara, tila pye kanɔgurugo ma yala pe cagboro ti ni: Asidodi ca wogo nunɔba, Gaza ca wogo nunɔba, Asikalon ca wogo nunɔba, Gati ca wogo nunɔba konaa Ekiron ca wogo nunɔba.

¹⁸ Filisiti tara fenne teele kanɔgurugo paa pye cara nda go na, nda paa malaga sigemboro kan mari maga konaa kapire ti ni, ti nunɔba nunɔba pyew tila te sacuulo yanlele kan ma yala ti yon ki ni. Paa Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi tege sinndeligbogo nga na, wa Beti Shemeshi ca fenne nana Zhozuwe wi kere, ki yen wa fo ma pan ma gbɔn nala, na leele pe nawa tuun ki kala li ni.

¹⁹ Yawe Yennele laa jologo wa Beti Shemeshi ca woolo pe na, katugu paa wele wa yon finliwe kesu wi nawa. Yawe Yennele laa nambala nafa taanri ma yiri ke gbo†. A leele pɛ si kunwo pi gbele, katugu Yawe Yennele laa jologo gbogo wa pe na.

²⁰ A Beti Shemeshi ca woolo pɛ sho fo: «Ambɔ wi mbe ya yere Yawe Yennele li yege sogowo, lo na li yen kpoyi we? We mbe ya kari yon finliwe kesu wi ni se yeri mboo wo laga we yeri?»

²¹ A pɛ si leele tun wa Kiriayati Yeyarimu ca woolo pe yeri ma pe pye fo: «Filisiti tara fenne pɛ songoro ma pan Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi ni, ye pan yoo le ye kari wi ni wa ye ye yeri.»

7

¹ A Kiriayati Yeyarimu ca woolo pɛ si pan ma Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi le ma kari wi ni wa Abinadabu go, wa tinndi wi na. A pɛ suu pinambyo Eleyazari wi tege wila Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi korosi.

*Samiyeli wila pye Izirayeli woolo
pe kiti konfo*

† 6:15 6:15: Dete 10:8; Zhozu 21:16 † 6:19 6:19: Nga ki yo fo: Yawe Yennele laa lere nafa taanri ma yiri ke gbo, Yennele senre sewelele pele ni, ki yen ma yonlogo wa ma yo fo Yawe Yennele laa lere waga nafa shyen ma yiri ke naa nafa taanri ma yiri ke (50 070) gbo.

² Kila mō, yeḷe nafa lo la toro, naa pāa kari Yawe Yenneḷe li yon finliwē keṣu wi ni wa Kiriyati Yeyarimu ca we. A Izirayeli woolo pē si kaa naga lagajaa mbe pan Yawe Yenneḷe li kōrōgo.

³ Kona, a Samiyeli wī si Izirayeli woolo pe ni fuun pe pye fō: «Na kaa pye ye yen na jaa mbe songoro mbe pan Yawe Yenneḷe li kōrōgo ye kotogo ki ni fuun ni, pa kona yarisunndo nda ti yen ye yeri ma yiri cengeḷe keḷe yege ni, yeri wa konaa yarisunndo Asitarite ti nī. Ye mara Yawe Yenneḷe li na ye kotogo ki ni fuun ni, yaa tunngo piin lo nunḡba kan. Pa kona, li yaa ye sho Filisiti tara fenne pe kee.»

⁴ A Izirayeli woolo pē si yarisunndo Baali naa Asitarite ti wa mari wō wa pe yeḷe sogowō, nēe tunngo piin Yawe Yenneḷe lo nunḡba kan.

⁵ Ko punḡo na, a Samiyeli wī si pe pye fō: «Ye Izirayeli woolo pe ni fuun pe gbogolo wa Mizipa ca, mi yaa Yawe Yenneḷe li yenri ye kan†.»

⁶ A pē si gbogolo wa Mizipa ca, mēe tōnmō ko ma wo tara† le Yawe Yenneḷe li yege sogowō. Pāa yenḡe le ki pilige ki ni, ma pe kapere ti yo ma yo fō: «Wē kapege pye Yawe Yenneḷe li na.» Samiyeli wīla pye Izirayeli woolo pe kiti konfō wa Mizipa ca.

⁷ Naa Filisiti tara fenne pāa kaa ki logo ma yo Izirayeli woolo pē gbogolo wa Mizipa ca, a Filisiti tara teeḷe pē si kari sa to Izirayeli woolo pe na. Naa Izirayeli woolo pāa kaa ki wogo ki logo, a pē si fyē Filisiti tara fenne pe yege.

⁸ A pē si Samiyeli wī pye fō: «Maga ka Yawe Yenneḷe, we Yenneḷe li yenrewe pi yaga we kan, jaḡo li we sho Filisiti tara fenne pe kee.»

⁹ A Samiyeli wī si simbapyo ḡa wī fa laga yinne na wa yigi maa pye saraga sogowogo Yawe Yenneḷe li yeri. Kona, a wī si Yawe Yenneḷe li yenri Izirayeli woolo pe kan. A li suu yenrewe pi logo.

¹⁰ Ma Samiyeli wī ta wīla pye na saraga sogowogo ki woo sanga ḡa ni, a Filisiti tara fenne pē si pan mbe to Izirayeli woolo pe na. Eēn fō ki pilige ki ni, a Yawe Yenneḷe li si yenḡeḷe gbanlaga pye ḡbanga Filisiti tara fenne pe na, a pe sunndo wī si kōn pe na, fō a Izirayeli woolo pē ya pe ni.

¹¹ A Izirayeli woolo pē si yiri wa Mizipa ca ma Filisiti tara fenne pe purō, fō ma saa ḡbōn wa Beti Kari ca ki punḡo na, ma ya pe ni pew.

¹² A Samiyeli wī si sinndeḷeḡe ka le maga yerege wa Mizipa naa Shenī ca sogowō pi nī, maga meḡe taga naga yinri Ebeni Ezeri†, ma yo fō: «Yawe Yenneḷe li we saga fō ma pan ma ḡbōn namena.»

¹³ A Filisiti tara fenne pē si go sogo, pe sila ka pan mbe ye naa wa Izirayeli tara. Katugu ma Samiyeli wī ta yinwege na, Yawe Yenneḷe lāa pye na malaga ḡbōn Filisiti tara fenne pe ni.

¹⁴ Cara nda Filisiti tara fenne pāa sho Izirayeli woolo pe yeri, a tī si songoro Izirayeli woolo pe na, maga le wa Ekiron ca ki na fō ma saa ḡbōn wa Gati ca ki na, ma pinḷe ti kanḡgara na lara ti nī. Izirayeli woolo pāa pe tara ti ni fuun ti sho Filisiti tara fenne pe yeri. A yeyinḡe si ye Izirayeli woolo naa Amori cenḷe woolo pe sogowō.

¹⁵ Samiyeli wīla pye Izirayeli woolo pe kiti konfō wī yinwege piliye yi ni fuun yi nī.

† 7:5 7:5: Kiti 20.1; 21.1 † 7:6 7:6: Mbe tōnmō ko mbe wo Yawe Yenneḷe li yege sogowō, ki kapege ki kōrō wī woro ma filige. Kana pāa ko pye mbe pe yeḷe pye kpoi, nakoma mbe pe nawa senre to yo Yawe Yenneḷe lo kan. † 7:12 7:12: Maga logo Eburuye senre ti ni Ebeni Ezeri ko kōrō wo yen sinndeḷeḡe ḡa ki maa sagawa kaan.

¹⁶ Kila pye, yeŋe pyew wi ma yiri mbe kari wa Beteli ca, mbe toro wa Giligali ca konaa wa Mizipa ca, na Izirayeli woolo pe kiti kɔnkagala ke yege woo wa ki cara ti ni fuun ti ni†.

¹⁷ Ko pungo na, wi mee songoro ma kari wa wi go, wa Arama ca. Pa wila pye na Izirayeli woolo pe kiti kɔnkagala ke yege woo wa. Wila saraga wosaga ka kan wa Yawe Yenŋele li kan.

SAMIYELI WO NAA WUNLUNAŊA SAWULI PE KALA

8

8-15

*Izirayeli woolo paa pye na jaa
wunluwo mbe cen pe go na*

¹ Naa Samiyeli wila kaa le, a wi suu pinambiile pe tege paa Izirayeli woolo pe kiti kɔnkagala ke yege woo.

² Wi pinambyo kongbanna paa pye naa yinri Zhoueli, na shyen woo wi yinri Abiya. Paa saa cen wa Berisheba mbaa kiti kɔnkagala ke yege woo.

³ Een fo pe sila pye na tanri wa pe to wi tulugo ki ni. Penjara wogo kila gbogo pe yeri. Paa pye na yarikanra shoo na kiti wi koon na tonni kaselege ki na.

⁴ Ki kaa pye ma, a Izirayeli lelele pe si pe yee gbogolo, mee kari Samiyeli wi korogo wa Arama ca,

⁵ ma suu pye fo: «Wele, koni ma le mako. Ma pinambiile pe si woro na tanri wa ma tulugo ki ni. Koni wunluwo tege we go na wila we yege sinni, paa yege nga na ki maa piin wa cengele sanngala ke ni fuun ke ni†.»

⁶ Ki yenrewa mba paa yenri ma yo: «Wunluwo tege we go na wila we yege sinni» ki sila Samiyeli wi ndanla. A wi si Yawe Yenŋele li yenri.

⁷ A Yawe Yenŋele li si Samiyeli wi yon sogo ma yo fo: «Senre nda leele mbele paa yuun ti logo, ma yenle nga fuun pe yo ki na; katugu mboro ma pe je ma na, een fo muwi pe je na na. Pe woro na jaa mbe pye pe wunluwo naa.

⁸ Kala na pe yen na piin ma na li nungba lo pe pye na na, maga le pilige nga ni mila pe yirige wa Ezhipiti tara fo ma pan ma gbɔn nala. Pe je na na ma saa na tunngo piin yarisunndo ta yege kan.

⁹ Ki kala na koni, nga paa yenri ma yeri, ki pye pe kan. Een fo wunluwo nga wi yaa cen pe go na, nga ki daga mbaa piin wi kan, ma pe yeri ki wogo ki na.»

¹⁰ Senre nda fuun Yawe Yenŋele laa yo, a Samiyeli wi siri yo mbele paa pye na wunluwo wi yenri wi yeri pe kan.

¹¹ Wila pe pye fo: «Wunluwo nga wi yaa cen ye go na, nga ki daga mbaa piin wi kan ki nga: «Wi yaa ye pinambiile pe yigi mbe pe pye wi wotoroye mbele shonye maa tilele pe fevenne, konaa mbe pele pye paa fee wi yeera wotoro wi yege paa pingbaanla yen.

¹² Wi yaa pele tege pe pye teele malingboonlo waga kelengele (1 000) go na, mbe pele tege malingboonlo nafa shyen ma yiri ke ke go na. Wi yaa pele tege paa fali wi kan, paa wi yarilire ti koon wi kan konaa paa wi malingbonyaara ti gbegele naa wi wotoroye tunngo pyeyaara ti ni.

¹³ Wi yaa ye sumborombiile pe le mbe pe pye nuwo taanyaara gbeghefenne, naa sogofenne konaa buru fofenne.

¹⁴ Wi yaa ka ye kɛɛrɛ, naa ye ɛrɛzɛn kɛɛrɛ konaa ye oliviye tire kɛɛrɛ tiyɔnrɔ ti sho ye yeri mberi kan wi legboɔlo pe yeri.

¹⁵ Wi yaa kaa ye kɛɛrɛ yarilire to naa ye ɛrɛzɛn tiire pire yaga wi shoo mbaa wi kaan wi fannga fɛnnɛ naa wi legboɔlo pe yeri.

¹⁶ Wi yaa kaa ye tunmbyeele nambala naa jɛɛɛ, naa ye lefɔnmboɔlo mbele pe yen fannga ni[†] konaa ye sofilele pe lee pe saa tunngo piin wi kan.

¹⁷ Wi yaa kaa ye yaayoro yaga wi shoo, ye yaa ka pye wi kulolo.

¹⁸ Ki wagati wi ni, ye yaa kaa gbele wunluwo ɲa ye wo wi kala na. Eɛn fo Yawe Yɛnnɛle li se ka logo ye yeri.»

¹⁹ A Izirayeli woolo pɛ si je, pee yenle mbe Samiyeli wi yɛrɛwɛ sɛnrɛ ti logo. A pɛ sho fo: «Ko si we jori. Waa jaa wunluwo mbe cɛn we go na.

²⁰ Waa jaa paa we yɛgɛ sinni paa cɛngɛle sanngala ke yen. We wunluwo wi yaa la we kiti konkagala ke yɛgɛ woo, mbe pye we yekelewe mbaa malaga gbɔɔn we ni ja.»

²¹ A Samiyeli wi si sɛnrɛ nda fuun leele paa yo ti logo, mɛɛ saa ti ni fuun yo Yawe Yɛnnɛle li kan.

²² A Yawe Yɛnnɛle li suu yɔn sogo ma yo fo: «Yenle pe sɛnrɛ ti na, ma wunluwo tɛgɛ pe go na.» Ko pungo na, a Samiyeli wi si Izirayeli woolo pe pye fo: «Ye ni fuun nungba nungba ye songoro yaa kee ye cara.»

9

Sawuli wila saa fili

Samiyeli wi ni

¹ Benzhamɛ cɛnlɛ woolo naɲa wà la pye wa, paa pye naa yinri Kishi. Kishi to wo lawi ɲa Abiyeli. Abiyeli to wo lawi ɲa Zɛrɔri. Zɛrɔri to wo lawi ɲa Bekorati. Bekorati to wo lawi ɲa Afya. Kishi wila pye malaga gbonfo welewe.

² Kishi wi pinambyo wà la pye wa, paa pye naa yinri Sawuli, lefɔnnɔ tiyɔɔn lawi. Izirayeli woolo pe ni, wa kpɛ sila yɔn paa wo yen. Wila si tonlo ma wɛ pe ni fuun pe na.

³ Pilige ka, a wi to Kishi wi sofile nɛɛɛ pɛ si pungo. A wi suu pinambyo Sawuli wi pye fo: «Yiri ma tunmbyee wa lɛ wi pinle ma ni, ma kari ma sa sofile nɛɛɛ pe lagaja.»

⁴ A Sawuli wi si saa Efirayimu tara yanwira ti yanri, ma Shalisha tara ti yanri, wii sofile nɛɛɛ pe yan wa. A wi si Shalimu tara ti kɔn ma yiri, ma saa Benzhamɛ tara ti kɔn ma yiri, wii pe yan wa fun.

⁵ Naa paa ka saa gbon wa Zufu tara, a Sawuli wi suu tunmbyee ɲa wila pinle wi ni wi pye fo: «Pan we songoro, nakoma na to wi yaa kannga mbaa jaterɛ piin woro wogo ko na mbe fɛgɛ sofilele nɛɛɛ poro wogo ko na.»

⁶ A wi tunmbyee wi suu yɔn sogo ma yo fo: «Wele, Yɛnnɛle lere yen laga ki ca ɲa ki ni. Wi yen lere ɲa pe maa jate. Wiga sɛnrɛ nda fuun yo, ti mari yɛɛ yɔn fili. Shokari we saa yan, kana kono na we yaa lɛ, wi yaa li naga we na.»

⁷ A Sawuli wi suu pye fo: «Migi logo, ɛɛn fo na waga kari, yingɛ we yaa sa kan Yɛnnɛle lere wi yeri? We yaakara ti ko wa we kashara ti ni.

[†] **8:16 8:16:** Laga ki verise ɲa wi ni ɲa ki yo fo: *Ye lefɔnmboɔlo mbele pe yen fannga ni, wa Yɛnnɛle sɛnrɛ sɛwɛ ɲa wi yen Gireki sɛnrɛ ni wi ni, pɛgɛ yonlogo wa ma yo fo «ye nɛrɛ».*

Yarikanga woro we yeri we sa kan Yenñele lere wi yeri. Yinji kî koro we yeri?»

⁸ A tunmbyee wî si senre ti le ma Sawuli wi pye fɔ: «Wele, warifuwe pyo yen laga na yeri, mi yaa wi kan Yenñele lere wi yeri, jango konɔ na we yaa le wili naga we na.»

⁹ Fafafa wa Izirayeli tara, na pe kaa kee sa Yenñele li yewe pe ma yo fɔ: «Yoo kari wa lere ŋa wi maa yariyanra yaan wi yeri.» Nala mbele pe maa yinri Yenñele yon senre yofenne, pa paa pye na pe yinri ma.

¹⁰ A Sawuli wî suu pye fɔ: «Ma jatere wi yen jenge. Shokari.» A pè si yiri na kee wa ca ŋga Yenñele lere wila pye ki ni.

¹¹ Naa paa kaa na tinndi wi nuru na kee wa ca ki yeri sanga ŋa ni, a pè si fili sumborombiile pele ni paa yinrigi mbe pan mbe ko. A pè si pe yewe ma yo fɔ: «Naŋa ŋa wi maa yariyanra yaan wi wa le?»

¹² A sumborombiile pè si pe yon sogo ma yo fɔ: «Ee, wi yen wa ye yegɛ. Wî pan laga ca, katugu nala ca woolo paa saraga woo wa Yenñele gbogɔsaga ŋa wa tinndi wi na ki na. Yaa fyeele.»

¹³ Na yaga sa ye wa ca ki ni, ye yaa wi yan wa, sannî wi sa kari wa Yenñele gbogɔsaga ŋa wa tinndi wi na ki na, mbe sa saraga suro ti li. Leele pe se ya mbaa nii na wi fa gbɔn wa gbɛn, katugu wo wi yaa duwaw saraga ki na, ko punɔ na leele mbele pè yeri, pee jɛn paa nii. Na yaga kari fɔɔfɔɔn ŋga, ye yaa saa tɔn le.

¹⁴ A pè si kari wa ca ki ni. Pe yesaga wa ca, a pè si fili Samiyeli wi ni wila yinrigi wa ca na kee wa Yenñele gbogɔsaga.

¹⁵ Ma si yala, ki pilige ki yegɛ Yawe Yenñele làa ki naga Samiyeli wi na, sannî Sawuli wi sa pan ma yo fɔ:

¹⁶ «Goto anme yegɛ, mi yaa Benzhamɛ cenle woolo naŋa wa torogo laga ma yeri. Ma sinme kpoyi wo wi na maa tegɛ to Izirayeli, na woolo pe go na. Wi yaa ka Izirayeli woolo pe sho Filisiti tara fenne pe keɛ; katugu milan woolo pe jɔlɔɔ ki yan, ma pe gbelege ki logo.»

¹⁷ Naa Samiyeli wila kaa Sawuli wi yan sanga ŋa ni, a Yawe Yenñele li suu pye fɔ: «Wele, naŋa ŋa wo mila wi senre yo ma kan ma yo wi yaa ka cɛn na woolo pe go na.»

¹⁸ A Sawuli wî si fulo wa Samiyeli wi tanla, wa ca ki mbogo yeyɔngɔ ki na, mɛɛ wi pye fɔ: «Ma yɛɛ yaga, ma naŋa ŋa wi maa yariyanra yaan wi go ki naga na na.»

¹⁹ A Samiyeli wî suu yon sogo ma yo fɔ: «Muwi mi yen yariyanra yanfɔ† we. Toro laga na yegɛ, we kari wa Yenñele gbogɔsaga ki na. Mboro naa ma tunmbyee wi ni ye yaa pinle mbe li laga na ni nala. Kagala ngele fuun maa ma yɛɛ yewe ke nî, goto pinliwe ni, mi yaa ke yegɛ yo ma kan mbɔɔn yaga maa kee.

²⁰ Sofile nɛɛle mbele pè punɔ, nala yen ki piliye taanri, pè pe yan, maga ka ma jatere wi piri ma yɛɛ na poro wogo ko na. ɛɛn fɔ, Izirayeli woolo pe yarijende ti ni fuun ti yen ambo woro? Ma sigi jɛn mbe jɛn mbe yo ti yen mboro naa ma to go woolo pe ni yoro woro wi le?»

²¹ A Sawuli wî sho fɔ «Mi yo Benzhamɛ cenle woolo naŋa wo wawi mi? Ko cenle lo li kologo Izirayeli cengele ke ni fuun ke ni. Na sege woolo poro pè kologo ma we Benzhamɛ cenle woolo seye woolo pe ni fuun pe ni. Yinji na ma nɛɛ ko senre nda to yuun na ni?»

† 9:19 9:19: Faa paa pye na Yenñele yon senre yofenne pe yinri yariyanra yanfenne.

²² A Samiyeli wì si kari Sawuli wo naa wi tunmbyee wi ni, ma ye pe ni wa go nga pe yaa li ki ni. A wì si legbòòlò cènsaga kan pe yeri wa yegɛ, wa leele mbele pàa yeri pe sògòwò; poro la pye na kee lere nafa ma yiri kɛ yeri.

²³ A Samiyeli wì si sògòfò wi pye fò: «Kayinne na mla kan ma yeri ma yo mali tɛgɛ li yɛ, pan li ni.»

²⁴ A sògòfò wì si pan jele lo naa nda ti ma taga li na ti ni†, mari tɛgɛ Sawuli wi yegɛ sògòwò. A Samiyeli wì si Sawuli wi pye fò: «Ki kala na li nògò, naa mla leele pe yeri, tasaga nga ki tɛgɛ ma kan koyi we. Ta kòn maa kaa.» Kì pye ma, a Sawuli wì si li Samiyeli wi ni ki pilige ki ni.

²⁵ Ko pungo na, a pè si yiri wa Yennɛlɛ gbògòsaga ki na ma sòngòrò wa ca. A Samiyeli wì si para Sawuli wi ni wa wi birigo ki go na†.

Samiyeli wila Sawuli wi tɛgɛ

wunluwò

²⁶ Ki goto yirifaga ki na, a Samiyeli wì si Sawuli wi yeri wa wi birigo ki go na maa pye fò: «Yiri maa kee, mi yaa sòon torogo.» A Sawuli wì si yiri na kee, a Samiyeli wì si pinle wi ni.

²⁷ Naa pàa ka saa gbòn wa ca ki kòsaga, a Samiyeli wì si Sawuli wi pye fò: «Ki yo ma tunmbyee wi kan wi keli we yegɛ.» A tunmbyee wì si keli pe yegɛ ma lali pe ni.

A Samiyeli wì si Sawuli wi pye fò: «Koni yere namena, sɛnrɛ nda Yennɛlɛ li yo, mi yaa ti yo ma kan.»

10

¹ Kona, a Samiyeli wì si sinmɛ kugbolo na wila pan li lɛ, mɛɛ ki sinmɛ pi wo wa Sawuli wi go ki na. Ko pungo na, a wì si keyen wa wi yòlògò maa shari, mɛɛ yo fò: «Ki sinmɛ mba pì wo ma na, ko yèn naga nari ma yo Yawe Yennɛlɛ lòn tɛgɛ to cɛnlɛ na li yèn li woolo pe go na. [Mboro ma yaa la pe yegɛ sinni. Ma yaa ka pe shò pe juguye mbele pe yèn ma pe maga pe kɛɛ. Ki sinmɛ mba pì wo ma na, po pì yèn naga nari ma yo Yawe Yennɛlɛ lòn tɛgɛ to li woolo pe go na†.]

² Na maga ka laga na na mbaa kee, ma yaa sa fili nambala shyen ni wa Arasheli fanga ki tanla, wa Zeliza ca, wa Benzhamɛ tara kònlò li na. Pe yaa ma pye mbe yo sofile nɛɛlɛ mbele màa kari sa lagaja, pè pe yan. Ma to wi woro na poro wogo ko jate naa, koni yoro wogo ko kùu jatere wi piri wi na. Wi yèn naa yɛɛ yewe wi mbe pye mɛlɛ mbòòn yan.»

³ Na maga yiri lema mbaa kee yegɛ, ma yaa sa gbòn wa Tabòri ca tigbògò ki na. Ma yaa fili nambala taanri ni, paa kee wa Beteli ca sa Yennɛlɛ gbògò. Pe ni, sipapigile taanri yèn nungba yeri, buru taanri yèn shyen woo wi yeri, duven lekasha nungba yèn taanri woo wi yeri.

⁴ Pe yaa ma shari mbe buru shyen kan ma yeri, ma yɛnlɛ pe na.

⁵ Ko pungo na, ma yaa sa gbòn wa Gibeya Eloyimu ca. Filisiti tara fɛnnɛ malingbòònlò ngbelege ka yèn wa. Na maa yiin wa ca sanga ɲa ni, ma yaa fili Yennɛlɛ yòn sɛnrɛ yofɛnnɛ ngbelege ka ni, pè yiri wa Yennɛlɛ

† 9:24 9.24: Êki 29.22,27; Levi 7.32-33,35; Nambu 6.20; 18.18 † 9:25 9.25: Wa Izirayeli tara, wa birigo ki go na, tifene li ma pye ma yinngi. Kila pye na nambanɲa ka tugu wa na, mbege naga fo poo yigi jenge, pa pe maa yaara wo wa. † 10:1 10.1: Ki verise ɲa wi sɛnrɛ pungo woro ti woro wa Yennɛlɛ sɛnrɛ sɛwɛ lɛɛ ɲa wi yèn Eburuye sɛnrɛ ni wi ni. Pa ti yèn wa Gireki sɛnrɛ sɛwɛ lɛɛ wo naa Siriyaki sɛwɛ lɛɛ wi ni.

gbog̃osaga na tinri, ng̃oni gb̃onfenne, naa wegele winfenne, naa pimb̃igile gb̃onfenne konaa juru gb̃onfenne yaa pye pe yeg̃e. Pe yaa la Yenñele yon senre yuun.

⁶ Kona Yawe Yenñele li yinne li yaa ye ma ni, ma yaa la Yenñele yon senre yuun paa pe yen. Ma yaa kannga mbe pye lere wa yeg̃e.

⁷ Na ki kac̃en kagala ke ka ke yeg̃e yon fili ma kan sanga na ni, maga kala na yan li daga pyewe ni, ma lo pye, katugu Yenñele li yaa pye ma ni.

⁸ Ma keli na yeg̃e ma kari wa Giligali ca, mi yaa ka taga ma na, mbe kari sa saara sogoworo naa nayinme saara wo wa. Mala sige wa, fo sa gb̃on piliye koloshyen, fo mbe ka sa gb̃on wa ma na. Kona nga ma daga mbe pye, mi yaa ki yo ma kan.

Yenñele li yinne l̃aa ye

Sawuli wi ni

⁹ Kona, Sawuli wi si laga le Samiyeli wi tanla na kee. A Yenñele li si Sawuli wi jatere wi kannga wi na. Kac̃en kagala ñgele Samiyeli wila yo, a k̃e si pye ma ke yeg̃e yon fili ki pilige nungba ki ni.

¹⁰ Sawuli wo naa wi tunmbyee wi ni, naa p̃aa ka saa gb̃on wa Gibeya ca, a p̃e si fili Yenñele yon senre yofenne ng̃belege ka ni. A Yenñele li yinne li si ye Sawuli wi ni. A wi si pinle pe ni, na Yenñele li yon senre yuun.

¹¹ Mbele fuun p̃aa wi jen faa, m̃ee kaa pan maa yan wila Yenñele li yon senre yuun Yenñele yon senre yofenne sanmbala pe ni, p̃aa pye na pe yeg̃e yewe na yuun fo: «Yingi ki ye Kishi pinambyo wi ni? Sawuli wo fun wi pye Yenñele yon senre yof̃o wi le?»

¹² A ki laga woolo, nungba sho fo: «Koni amb̃o mbe si pye pe taf̃o wo?» Pa ki yomiyele na l̃aa ta le ma yo fo: «Sawuli wo fun wi pye Yenñele yon senre yof̃o wi le?»

¹³ Naa Sawuli wila kaa ko Yenñele yon senre yomo pi na, a wi si kari wa Yenñele gb̃og̃osaga ki na.

¹⁴ A wi toj̃ee wi si wo naa wi tunmbyee pe yewe ma yo fo: «Ye kari na se yeri?»

A Sawuli wi suu pye fo: «W̃e kari na ma saa sofile ñeele poro lagaja. Een fo, wee pe yan, a w̃e si kari ma saa Samiyeli wi yewe.»

¹⁵ A wi toj̃ee wi suu pye fo: «Senre nda wi yo ye kan, yeri yeg̃e yo na kan.»

¹⁶ A Sawuli wi suu yon sogo ma yo fo: «Wigi yo maga filige we kan fo sofile ñeele p̃e yan.» Een fo, wunluwo wogo nga Samiyeli wila yo, Sawuli wi sila para ko wogo ko na.

P̃aa Sawuli wi teg̃e

Izirayeli woolo pe wunluwo

¹⁷ Kona, a Samiyeli wi si Izirayeli woolo pe yeri wa Yawe Yenñele li yeg̃e sogowo wa Mizipa ca†,

¹⁸ m̃ee pe pye fo: «Yawe Yenñele, Izirayeli woolo Yenñele pa li yo yeg̃e fo: «Muwi mi ye yirige wa Ezhipiti tara ma ye sho Ezhipiti tara fenne pe k̃ee konaa ma ye sho wunlumbolo mbele fuun p̃aa pye na ye jolo pe k̃ee.»

¹⁹ Een fo, nala yoro ỹe je ye Yenñele li na, lo na li ye sho ye jologo kagala ke ni fuun naa ye tere ti ni fuun ti ni. Ỹeli pye ma yo ki daga ma wunluwo

tɛgɛ wɛ go na. Kì kaa pye yɛɛn, koni yɛ pan yɛ toro Yawɛ Yɛnnɛlɛ li yɛgɛ sɔgɔwɔ cɛnlɛ cɛnlɛ, ko punɔgo na, yɛ toro seye seye.»

²⁰ A Samiyeli wì si ti a Izirayeli cengele ke ni fuun nunɔgba nunɔgba kɛ toro. A pete gbɔngɔ kɛ si Benzhamɛ cɛnlɛ lo wɔ†.

²¹ A wì si ti a Benzhamɛ cɛnlɛ woolo pɛ pan ma toro seye seye Yawɛ Yɛnnɛlɛ li yɛgɛ sɔgɔwɔ. A pete gbɔngɔ kɛ Matiri sege ko wɔ. Ko punɔgo na, pete gbɔngɔ kɛ si Kishi pinambyɔ Sawuli wì wɔ wa ki sege ki ni. Eɛn fɔ, a pɛ suu lagaja pɛ suu yan.

²² Kona, a pɛ si Yawɛ Yɛnnɛlɛ li yewɛ ma yo fɔ: «Nana wa yɛgɛ mbe pye wa, ɲa wì pan laga le?»

A Yawɛ Yɛnnɛlɛ lɛ sho fɔ: «Ee, wi yɛn ma lara wa tuguro ti sɔgɔwɔ, yɛ sa wele wa.»

²³ A pɛ si fe ma saa wì lɛ ma pan wì ni wa leele pɛ sɔgɔwɔ. Wila tɔnlɔ ma wɛ leele pɛ ni fuun pɛ na.

²⁴ A Samiyeli wì si leele pɛ pye fɔ: «Ye wele, nana ɲa wo Yawɛ Yɛnnɛlɛ li wɔ yɛ kan. Wì yɔngɔ woro laga Izirayeli woolo pɛ ni fuun pɛ sɔgɔwɔ.»

A leele pɛ ni fuun pɛ si jɔrɔgɔ ma yo fɔ: «Yɛnnɛlɛ sa yinwetɔnlɔgɔ kan wunlunana wì yeri.»

²⁵ Nga wunlunana wì daga mbaa piin, a Samiyeli wì sigi yɛgɛ yo pɛ kan. Ko punɔgo na, a wì sigi sɛnrɛ ti yɔnlɔgɔ sɛwɛ wa na maa tɛgɛ wa Yɛnnɛlɛ li go ki ni, wa Yawɛ Yɛnnɛlɛ li yɛgɛ sɔgɔwɔ. Ko punɔgo na, a wì si leele pɛ yaga, a pɛ ni fuun nunɔgba nunɔgba pɛ sɔngɔrɔ pɛ cara†.

²⁶ A Sawuli fun wì si sɔngɔrɔ wa wì yeri, wa Gibeya ca. Yɛnnɛlɛ làa para nambala kotogofenne pɛ ni, a pɛ pinlɛ wì ni ma kari.

²⁷ Kona ki ni fuun, lejagala pɛlɛ la ta wa ma yo fɔ: «Ki nana ɲa, wo mbe ya mbe wɛ sho mɛlɛ?» A wì si pɛ mbɛn, pɛ sila yarikanra kan wì yeri. Eɛn fɔ Sawuli wì sila ki kala li jate.

11

Sawuli wìla ya

Amɔ cɛnlɛ woolo pɛ ni

¹ Kona, a Amɔ cɛnlɛ woolo nana Nahashi wì si pan maa malingbɔɔnlɔ cɛnsaga ki kan ma Yabeshi ca ki maga mbe to ki na, wa Galaadi tara†. A ca woolo pɛ ni fuun pɛ si Nahashi wì pye fɔ: «Yɔn finliwɛ le wɛ ni, pa wɛ yaa la kulowo tunɔgo piin ma kan.»

² A Amɔ cɛnlɛ woolo nana Nahashi wì si pɛ yɔn sogo ma yo fɔ: «Mi yaa yɔn finliwɛ le yɛ ni yɛgɛ nga na ki nga: <Mi yaa yɛ ni fuun yɛ kaligɛ yɛnmbigile† ke yaari mbe ta mbe fɛrɛ wa yoro Izirayeli woolo yɛ ni fuun yɛ na.> »

³ A Yabeshi ca lelɛlɛ pɛ suu pye fɔ: «Piliyɛ kolɔshyɛn kan wɛ yeri, wɛ yaa pitunmbolo torogo wa Izirayeli tara ti lagapyew; na lere si pan mbe wɛ saga, pa wɛ yaa wɛ yɛɛ le ma kɛɛ.»

⁴ A pitunmbolo pɛ si saa gbɔn wa Gibeya, Sawuli wì ca yɛ, mɛɛ ki sɛnrɛ ti yɛgɛ yo ca woolo pɛ kan. A ca woolo pɛ si to na gbelɛ fɔ jɛngɛ.

⁵ Kìla yala cɛ Sawuli wì yiri wa kɛrɛ na yiin wo naa wì nɛrɛ ti ni. A wì si pɛ yewɛ ma yo fɔ: «Yingi na, a leele pɛ ni fuun pɛ nɛɛ gbelɛ?» A pɛ si sɛnrɛ nda Yabeshi ca fenne pàa yo ti yɛgɛ yo wì kan.

† 10:20 10:20: Eki 28.30; 1 Sami 2.28; Zhozu 7.15-18 † 10:25 10:25: Dete 17.14-20 † 11:1 11.1: Zhene 19.38; Dete 2.19,37; Zhozu 12.1; Kiti 3.13; 11.4-33 † 11:2 11.2: Kiti 16.21

⁶ Naa Sawuli wila kaa ki senre ti logo, a Yawe Yennele li yinne li si ye wi ni. A wi nawa pi si ngban fo jenge.

⁷ A wi si nere shyen yigi mari gbo mari koonlo curo curo mee ki kara ti kan pitunmbolo yeri pe kari ti ni Izirayeli tara ti lagapyew ki ni, pe sari kan leele pe yeri, pe pe pye fo: «Na lere na ka je mbe yo wi se taga Sawuli naa Samiyeli pe na, mbe sa malaga ki gbon, pa wi nere ti yaa pye yeen.» A Yawe Yennele li si fyere gboro lenge Izirayeli woolo pe ni.

A pe si pe yee gbogolo ma pye paa lere nungba yen.

⁸ A Sawuli wi si pe jiri wa Bezeki ca. Izirayeli cengele woolo mbele paa pye wa yonloparawa kamenge kee yeri paa pye lere waga cenme taanri (300 000). Zhuda cenle woolo poro la pye lere waga nafa ma yiri ke (30 000).

⁹ A pe sigi yo pitunmbolo mbele paa yiri wa Yabeshi ca pe kan ma yo pe saga yo pe sefenne pe kan fo: «Goto yonlo ngbanga na, ye yaa sho.» A pitunmbolo pe si saa ki senre ti yo pe sefenne pe kan. A pe nawa pi si yinngi fo jenge.

¹⁰ A Yabeshi ca fenne pe si Amo cenle woolo pe pye fo: «Goto we yaa we yee le ye kee, kona ye we pye paa yee nga na ki ye ndanla we.»

¹¹ Ki goto, a Sawuli wi suu woolo pe walagi, a pe yiri tegesaga taanri. Sanni laga ki sa laga, a pe si kari wa Amo cenle woolo pe malingboonlo censaga ki ni ma saa to pe na. Paa Amo cenle woolo pe gbo fo ma saa gbon yonlo ngbanga ki na. Mbele paa ta ma sho, pe si gbon ma jaraga, fo yere leele shyen sila ya mbe pinle pe yee ni kono nungba.

¹² Kona, a Izirayeli woolo pe si Samiyeli wi pye fo: «Leele mbele paa yo Sawuli wi se cen we go na wunluwo, pe yen se yeri? Ye pe le we kee we yaa pe gbo.»

¹³ Een fo, a Sawuli wi sho fo: «Lere si daga mbe gbo ki nala pilige nga ki na, katugu Yawe Yennele li Izirayeli woolo pe sho nala.»

¹⁴ A Samiyeli wi si leele pe pye fo: «Ye pan we kari wa Giligali ca, we sa Sawuli wi tege wunluwo pi na naa fonngo.»

¹⁵ A leele pe ni fuun pe si kari wa Giligali ca, ma saa Sawuli wi tege wunluwo naa fonngo Yawe Yennele li yege sogowo. A pe si nayinme saara wo Yawe Yennele li yeri. Ko pungo na, a Sawuli wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ni, pe nee yogori fo jenge.

12

Samiyeli wi senyoro pungo woro

¹ Kona, a Samiyeli wi si Izirayeli woolo pe ni fuun pe pye fo: «Ye wele, nga fuun ye yenri na yeri, mi ki ni fuun ki pye ye kan. Mi wunluwo tege ye go na.

² Koni, wunluwo na wi yaa la ye yege sinni wi na. Mi wo na, mi le, a na yinzire ti filige. Na pinambiile poro na, pe yen laga ye ni. Mi ye yege sin maga le wa na punwe sanga wi ni fo ma pan ma gbon nala.

³ Mi na mi yere na ye yege sogowo. Na kaa pye mi kala la pye wa na ye ni, yanla jeregi yege yo na Yawe Yennele lo naa wunluwo na li wo pe yege na. Mi nege sho nakoma sofile sho wa yeri le? Ambo mi fanla ma li? Milan fannga ki tege ma ambo jolo? Mi yarikanga sho ambo yeri ye ni, mala yengele ke ton wi kapyege ki na? Yege yo na kan, mi yaa yaara nda mi sho dufile ti songoro ye na.»

⁴ A pè suu yon sogo ma yo fɔ: «Mɛɛ we fanla mbe we li, mɛɛ sɔɔn fannga ki tɛgɛ mbe we jɔɔ, mɛɛ si yaraga ka kpɛ sho lere yeri.»

⁵ A Samiyeli wì sho naa fɔ: «Yawe Yɛnnɛle li yɛn sɛrɛfɔ ye wogo ki na; wunlunaŋa ŋa li wɔ wi yɛn sɛrɛfɔ fun nala, fɔ yee jɛrɛgisaga yan na na kala la kpɛ ni.»

A leele pè suu yon sogo ma yo fɔ: «Ee, Yawe Yɛnnɛle li yɛn sɛrɛfɔ.»

⁶ A Samiyeli wì si leele pe pye fɔ: «Yawe Yɛnnɛle lo làa Moyisi naa wi ndɔ Arɔn pe tɛgɛ ma ye tɛleye pe yirige wa Ezhipiti tara†.

⁷ Koni ye pan ye yere Yawe Yɛnnɛle li yɛgɛ sɔgɔwɔ. Kajɛŋgɛ kagala ŋgele li pye ma yoro naa ye tɛleye pe ni ye sho, mi yaa ke yo ye kan.

⁸ Zhakɔbu wi karingɔlɔ wa Ezhipiti tara, jɔlɔgɔ ki kala na, a yè tɛleye pè si gbele ma Yawe Yɛnnɛle li yeri li pe saga†. A Yawe Yɛnnɛle li si Moyisi naa Arɔn pe torogo, a pè saa pe yirige wa Ezhipiti tara ma pan ma cɛnsaga kan pe yeri laga ki tara nda we yɛn laga ti ni.

⁹ Eɛn fɔ, a pè si je Yawe Yɛnnɛle, pe Yɛnnɛle li na. Ki kala na, làa pe le Sisera ŋa wila pye Hazɔri ca malingbɔɔnɔlɔ pe to wi kɛɛ, naa Filisiti tara fɛnnɛ konaa Mowabu tara wunlunaŋa wi ni pe kɛɛ, a pè malaga gbɔn pe ni†.

¹⁰ Kona, a pè si gbele ma Yawe Yɛnnɛle li yɛnri ma yo fɔ: «Wè kapege pye, katugu wè Yawe Yɛnnɛle li wa ma saa na yarisunndo Baali naa Asitarite ti gbogo. Koni we sho we mbenfɛnnɛ pe kɛɛ, pa we yaa la tunngo piin ma kan†.»

¹¹ Kona, a Yawe Yɛnnɛle li si Yerubaali†, naa Bedan†, naa Zhefite† konaa mi Samiyeli we torogo ye kan, mɛɛ ye sho ye mbenfɛnnɛ mbele pàa pye ma ye maga pe kɛɛ, a yè si cɛn laga tara ti ni yeyinŋgɛ na pow.

¹² Eɛn fɔ naa yàa kaa ki yan Amɔ cɛnɛ woolo pe wunlunaŋa Nahashi wì pan mbe to ye na malaga ni, a yè si pan mala pye fɔ: «We se ya koro korowo mba po na, wunluwɔ daga mbe cɛn we go na,» ma si yala Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle le, lo làa pye ye wunluwɔ we†.

¹³ Koni ye wunluwɔ wi ŋa, ŋa yè wɔ konaa maa yɛnri. Yawe Yɛnnɛle lo lùu tɛgɛ ye go na.

¹⁴ Na ye kaa fye Yawe Yɛnnɛle li yɛgɛ, mbaa tunngo piin li kan konaa mbaa nuru li yeri, na yee yiri mbe je Yawe Yɛnnɛle li sɛnrɛ ti na, yoro naa ye wunluwɔ ŋa wì cɛn ye go na wi ni, na yaga taga Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle li na, kala pyew li yaa yon ye kan.

¹⁵ Eɛn fɔ na ye woro na nuru Yawe Yɛnnɛle li yeri, na yaga yiri mbe je li ŋgasegele ke na, pa Yawe Yɛnnɛle li yaa jɔlɔgɔ wa ye na paa yɛgɛ ŋga na làa jɔlɔgɔ wa ye tɛleye pe na we.

¹⁶ Koni ye koro na bere na ki laga ŋga ki na, ye kafɔnnɔ kagbɔgɔ ŋga Yawe Yɛnnɛle li yaa pye ki yan.

¹⁷ Bile konsanga wo ma we yɛn yɛɛn, tisaga nɛɛ pan? Mi yaa si Yawe Yɛnnɛle li yɛnri li yɛnnɛle gbaanra yirige, mbe ti tisaga mbe pan, jango yɛgɛ jɛn konaa yɛgɛ yan, fɔ ŋga yè pye ma wunluwɔ yɛnri, ki yɛn kapegbɔgɔ Yawe Yɛnnɛle li yɛgɛ na.»

† 12:6 12:6: Eki 6.26 † 12:8 12:8: Eki 2.23 † 12:9 12:9: Kiti 3.12; 4.6; 13.1 † 12:10 12:10: Kiti 10.10-15 † 12:11 12:11: Yerubaali wo nungba wo pàa pye na yinri Zhedewon; Kiti 7.11. † 12:11 12:11: Bedan wo nungba wo pàa pye na yinri Baraki; Kiti 4-5. † 12:11 12:11: Zhefite sɛnrɛ ti yɛn wa Kiti 11-12.7 laga ki ni. † 12:12 12:12: 1 Sami 8.19

¹⁸ Kona, a Samiyeli wì si Yawe Yenñele li yenri, a lì si ti a yenñele gbaanra pye, a tisaga ki pan ki pilige ki ni. A leele pe ni fuun pè si fye fò jenge Yawe Yenñele lo naa Samiyeli pe yege.

¹⁹ A pe ni fuun pè si Samiyeli wi pye fò: «Yawe Yenñele, ma Yenñele le, li yenri we kan jango waga ka ku; katugu wè wunluwo yenri ma kapege ka taga we kapere ti ni fuun ti na.»

²⁰ A Samiyeli wì si leele pe yon sogo ma yo fò: «Yaga ka fye. Yè kapege pye ko yen kaselege. Een fò yaga ka laga Yawe Yenñele li na, yaa tunngo piin li kan ye kotogo ki ni fuun ni.

²¹ Yaga ka lali li ni, na yaga ko pye ma, ki yaa ye kan yaa yarisunndo gbogo, to nda ti woro yaraga ka, ti se ya mbe ye saga, ti se si ya mbe ye sho, katugu yarisunndo ti woro yaraga ka.

²² Yawe Yenñele li mege nga ki gbogo ki kala na, li se ye wa, katugu lo ki ndanla, a li ye pye li woolo.

²³ Mi wo na, Yawe Yenñele li yigi na ni, mi ka ka kapege pye li na mbeli yenrewe pi yaga mi ka ka yenri ye kan. Mi yaa la ye nari suyi kajege naa kozinne li ni.

²⁴ Yoro wo na, yaa fye Yawe Yenñele li yege, yaa tunngo piin li kan kaselege ni, ye kotogo ki ni fuun ni. Kagbogolo ngele li pye ye kan, yaa ke jate.

²⁵ Een fò na ye kaa kapege piin, ye yaa tongo mbe wo wa yoro naa ye wunluwo wi ni.»

13

Izirayeli woolo pàa yiri ma je

Filisiti tara fenne pe na

¹ Sawuli wila yegele yon ka ta mee cen wunluwo pi na†. Wila ye shyen pye mako wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na.

² Sawuli wila malingboonlo waga taanri (3 000) wo wi yee kan wa Izirayeli woolo pe ni. Malingboonlo waga shyen (2 000) la pye wi ni wa Mikimashi ca konna wa Beteli ca yanwira tara ti ni. Pe sanmbala waga keke (1 000) poro la pye wi pinambyo Zhonatan wi ni wa Gibeya ca, wa Benzhamé tara. A wì si Izirayeli woolo sanmbala pe yaga, a pè kari pe yinre.

³ Pilige ka, a Zhonatan wì si saa to Filisiti tara fenne pe malingboonlo ngbelege† nga kila pye wa Geba ca ki na ma ya ki ni. A Filisiti tara fenne pè sigi wogo ki logo. A Sawuli wì si ti a pe mbanlaga le maga win tara ti lagapyew ma yo fò: «Eburuye pe ni fuun pege wogo nga ki logo.»

⁴ Kona, a Izirayeli woolo pe ni fuun pè sigi logo ma yo Sawuli wila ya Filisiti tara fenne pe malingboonlo ngbelege ki ni. Kì pye ma, a pe kala li si Filisiti tara fenne pe mben fò jenge. A Izirayeli woolo pe ni fuun pè si pe yee gbogolo wa Sawuli wi tanla, wa Giligali ca†.

⁵ Kona, a Filisiti tara fenne pè si pe yee gbogolo mbe sa malaga gbòn Izirayeli woolo pe ni. Pe malaga gbònwotoroye pàa pye waga nafa ma

† 13:1 13.1: Wa Yenñele senre sewe lee nga wi yen Eburuye senre ni wi ni, Sawuli wila ta yele yon nga na mee cen wunluwo pi na pe sila ki le wa. Een fò mbe yala Yenñele senre sewe mbele pe yen Gireki senre ni pe ni, Sawuli wila ta yele nafa ma yiri ke mee cen wunluwo pi na, kona, a wì si yele nafa shyen pye wunluwo pi na; Kapye 13.21. † 13:3 13.3: 1 Sami 10.5 † 13:4 13.4: Zhozu 9.6; 2 Sami 10.8

yiri ke (30 000)[†] pe shon lugufenne paa pye waga kogoloni (6 000) konaa malingboonlo legere ni, paa lege paa kogoje yon taambugo ki yen. A pe si saa pe malingboonlo censaga ki kan wa Mikimashi ca, wa Beti Aveni ca ki yonlo yirisaga yeri.

⁶ A Izirayeli woolo pe sigi yan fo ki ngban pe na, katugu pe juguye paa pe jori fo jengge. Kona pe si saa lara wa yanwira were ti ni, naa kooro ti ni, naa waliwere ti ni, naa were to naa tiferi ti ni.

⁷ Eburuye pele la fe ma Zhuriden gbaan wi kon ma kari wa Gadi tara naa Galaadi tara sa lara.

Ko sanga wo ni Sawuli wila pye wa Giligali ca bere. Leele mbele fuun paa pye wi ni paa pye na seri fyere ti kala na.

⁸ Sawuli wila Samiyeli wi sige fo ma saa gbɔn piliye koloshyen paa yege nga na paa ki yo pe yee kan we[†]. Een fo Samiyeli wi sila gbɔn wa Giligali ca, a malingboonlo pe nee jaragi na lari Sawuli wi na.

Sawuli wi kajoggo ye

⁹ Kona, a Sawuli wi sho fo: «Ye pan saraga sogowogo ko naa nayinme saara ti ni.» A wi si saraga sogowogo ki wo wi ye.

¹⁰ Pa wila koo saraga sogowogo ki womo pi na sanga na ni, a Samiyeli wi si gbɔn. A Sawuli wi si kari saa fili mboo shari.

¹¹ A Samiyeli wi suu yewe ma yo fo: «Yingi ma pye yeen?» A Sawuli wi suu yon sogo ma yo fo: «Naa mila kaa ki yan malingboonlo paa jaragi na kee nala yari, mee si pan pilige nga kila naga ki na, ma si yala Filisiti tara fenne pe gbogolo wa Mikimashi ca,

¹² a mi sigi jate ma yo fo: «Filisiti tara fenne pe yaa pan mbe to na na laga Giligali ca, mbege ta mi fa Yawe Yenjele li yenri gben.» Ki pye ma, a mi silan yee pye kala fo, mee yiri ma saraga sogowogo ki wo.»

¹³ A Samiyeli wi si Sawuli wi pye fo: «Ma tijinliwe fu kala pye. Yawe Yenjele, ma Yenjele laa ngasele na kan ma yeri, mee tanga li na. Ndee ma tanga li na, wunluwo pi jen na koro suyi wa ma setirige ki ni Izirayeli woolo pe go na.

¹⁴ Een fo koni, ma wunluwo pi se mo naa. Yawe Yenjele li lere wa lagaja, na wi kala li yen mali ndanla, ligi kon maga tege mboo pye to li woolo pe go na[†].»

¹⁵ Ko pungo na, a Samiyeli wi si yiri wa Giligali ca ma kari wa Gibeya ca, wa Benzhami tara. A Sawuli wi si leele mbele paa koro wi ni pe jiri; paa pye na kee nambala cenme kogoloni (600) yon ko yeri.

¹⁶ Sawuli naa wi pinambyo Zhonatan wi ni, konaa malingboonlo mbele paa koro wi ni pe ni, paa saa yere malinje wi na wa Geba ca, wa Benzhami tara, ma si yala Filisiti tara fenne poro la pe malingboonlo censaga ki kan wa Mikimashi ca ki tanla.

¹⁷ Pilige ka, malingboonlo ngbeleye taanri si yiri wa Filisiti tara fenne pe malingboonlo censaga ki ni mbe sa jogowo pye. A ngbelege nungba si kari wa Ofra ca ki yeri, wa Shuwali tara ti yeri.

¹⁸ A ngbelege shyen wogo ki si kari wa Beti Horon[†] ca ki yeri. A ngbelege taanri wogo ki si tara ti konlo kono li le ma saa gbɔn wa Zeboyimu gbunlundege ki na, ma wa gbinni wi yeri.

[†] 13:5 13:5: Laga ki verise na wi ni nga ki yo fo malaga gbɔnwotoroye waga nafa ma yiri ke (30 000), sewelele mbe pe yen Gireki senre ni pele ni pege yonlogo wa ma yo fo malaga gbɔnwotoroye waga taanri (3 000). [†] 13:8 13:8: 1 Sami 10:8 [†] 13:14 13:14: Kapye 13:22 [†] 13:18 13:18: Zhou 10:10; 16:3,5

¹⁹ Ki wagati wi ni, fɛnlɛ sila pye wa Izirayeli tara ti laga ka kpɛ ni; katugu Filisiti tara fɛnnɛ pe sila pye na jaa Eburuye paa tokobiye naa njaanra gbegele pe yɛɛ kan.

²⁰ Izirayeli woo pyew wila daga mbaa kee wa Filisiti tara fɛnnɛ pe yeri mbe saa wi falinɛrɛ capige yɔn ki jɛlɛ, naa wi bɔngaraga ki ni, naa wi gbɔnlogo konaa wi peli wi ni.

²¹ Na pe peliye pe yɔnrɔ tiga pɛn, naa bɔngaara ti ni, naa falinɛrɛ capire nganra taanri woro ti ni, naa gbɔɔnrɔ ti ni, konaa mbe pe nɛrɛ konrikanngala ke numara ti yɔn wɔwɔ, pa pe ma kari wa pe yeri.

²² Ki kala na malaga gbɔnpilige ki ni, leele mbele paa pye Sawuli wo naa Zhonatan pe ni, tokobi nakoma njanraga sila pye wa kpɛ yeri pe ni, kaawo Sawuli naa wi pinambyo Zhonatan poro cɛ tila pye pe yeri.

²³ A Filisiti tara fɛnnɛ malingbɔɔnlo ngbelege nungba si pan ma yere malinjɛ wi na wa yanwira ti sɔgowo pi ni, wa Mikimashi ca.

14

Zhonatan wila saa to Filisiti tara fɛnnɛ malingbɔɔnlo ngbelege ka na

¹ Pilige ka, a Sawuli pinambyo Zhonatan wi si lefɔnɔɔ na wila pye naa malingbɔnyaara ti lee wi pye fɔ: «Pan we kari wa Filisiti tara fɛnnɛ pe malingbɔɔnlo censaga nga ki wa kɛɛ nga na ki yɔn na.» Ɛɛn fɔ, Zhonatan wi sila ki yo wi to wi kan.

² Sawuli wo la pye wa Gibeya ca kayege, wa girenadi tige ki nɔgo, wa Migiron ca. Malingbɔɔnlo ngbelege nga kila pye Sawuli wi ni, kila pye na kee lere cɛnnɛ kɔgolɔni (600) yeri.

³ Ahiya wo wila pye saraga wɔfɔ na wila pye na efɔdi wi nii. Ikavodi nɔsepyo lenana Ahitubu wo pinambyo lawi. Ahitubu to wo lawi na Fineyasi. Fineyasi to wo lawi na Yawe Yɛnnɛlɛ li saraga wɔfɔ Eli we. Eli wila pye ma cɛn faa wa Silo ca. Leele pe sila ki jɛn mbe yo Zhonatan wila kari laga ka na.

⁴ Mbe ta mbe gbɔn wa Filisiti tara fɛnnɛ pe malingbɔɔnlo censaga ki na, Zhonatan wila toro waara titɔɔnrɔ titɔɔnrɔ shyen sɔgowo. Paa pye na nungba yinri Bozezi, na sannga ki yinri Sene.

⁵ Nungba la pye yɔnlɔparawa kamɛngɛ kɛɛ ki na, wa Mikimashi ca ki yɛsinmɛ na; sannga kila pye yɔnlɔparawa kalige kɛɛ ki na, wa Geba ca ki yɛsinmɛ na.

⁶ A Zhonatan wi suu malingbɔnyaara lefɔ wi pye fɔ: «Pan we sa to ki leele mbele pee kɛnrɛkɛnrɛ pe na. Kana Yawe Yɛnnɛlɛ li yaa kajɛngɛ pye we kan, katugu kala la woro wa mbeli bari, mbe ti leele jɛnri mbe cew ta nakoma lelegɛrɛ mbe cew ta.»

⁷ A wi malingbɔnyaara lefɔ wi suu pye fɔ: «Ɔga kɔɔn ndanla, ma ko pye. Ma kaa kee laga nga na, mi yaa pye ma ni.»

⁸ A Zhonatan wi sigi yɛgɛ yo wi kan ma yo fɔ: «Wele, we yaa kari fɔ wa ki leele mbele pe tanla, mbe sa we yɛɛ naga pe na.

⁹ Na paga we pye fɔ: «Ye yere wa, fɔ we sa gbɔn ye na», pa we yaa koro le we yeresaga, we se kari wa pe tanla.

¹⁰ Ɛɛn fɔ na paga we pye fɔ: «Yaa paan we kɔrɔgo!», pa we yaa kari, katugu ko yaa pye kacɛn mbege naga we na fɔ Yawe Yɛnnɛlɛ li pe le we kɛɛ.»

¹¹ Kona, a pe shyen pè si kari ma saa pe yee naga Filisiti tara malingbɔɔnlo censaga woolo pe na. A poro sho fɔ: «Eburuye pe mbele paa yinrigi wa were nda paa pye ma lara ti ni.»

¹² A malingbɔɔnlo censaga woolo pè si Zhonatan naa wi malingbɔɔnyaara lɛfɔ wi ni pe pye fɔ: «Ye lugu ye pan laga we kɔrɔgɔ, we yaa senre ta yo ye kan.»

Kona, a Zhonatan wì suu malingbɔɔnyaara lɛfɔ wi pye fɔ: «Taga na na, katugu Yawe Yennele li yen na pe nii Izirayeli woolo pe kee.»

¹³ A Zhonatan wì suu keyen naa wi tɔɔrɔ ti kankan maa yee saga ti ni, na nuru na kee pe kɔrɔgɔ, wi malingbɔɔnyaara lɛfɔ wila pye na nuru wi pungo na. A pè si saa to Filisiti tara fenne pe na. Zhonatan wila pye na pe gbɔɔn na pe jaanri, a wi malingbɔɔnyaara lɛfɔ wi nɛɛ pe kuun wi pungo na.

¹⁴ Ki malaga kongbannga nga paa gbɔn ki nɔgɔ, Zhonatan naa wi malingbɔɔnyaara lɛfɔ wi ni, paa lenaɲa nafa si wo gbo tara ti laga jeɛle ka na.

¹⁵ A fyere gbɔrɔ si ye Filisiti tara malingbɔɔnlo censaga woolo pe ni, naa tara woolo pe ni, naa leele pe ni fuun pe ni. Malingbɔɔnlo censaga woolo poro naa mbele paa pye na jɔgɔwɔ pi piin, paa fyɛ fun fɔ jɛngɛ. A tara ti si yege ngbanga. Ko fyere gbɔrɔ nda to la pye Yennele lo tunngo.

¹⁶ Sawuli wila kɔrɔsiri fenne mbele tegetege wa Gibeya ca, wa Benzhamɛ tara, a pè si Filisiti tara woolo pe yan paa fee na jaragi na kee pe ye pe ye.

¹⁷ Kona, a Sawuli wì si leele mbele paa pye wi ni pe pye fɔ: «Ye ye yee jiri ye wele, we lere ɲa wì wo we ni wì jɛn.» A pè si leele pe jiri, mɛɛ ki yan fɔ Zhonatan naa wi malingbɔɔnyaara lɛfɔ wi ni pe woro le.

¹⁸ A Sawuli wì si saraga wɔfɔ Ahiya wi pye fɔ: «Pan Yennele li yɔn finliwe kesu wi ni.» Katugu ki wagati wi ni, Yennele li yɔn finliwe kesu wila pye wa Izirayeli woolo pe sɔgɔwɔ.

¹⁹ Ma Sawuli wi ta wila pye na para saraga wɔfɔ wi ni, a tinne pi nɛɛ gbogo na seregi wa Filisiti tara fenne pe malingbɔɔnlo censaga ki ni. A Sawuli wì si saraga wɔfɔ wi pye fɔ: «Ki yaga, maga ka Yennele li yewe.»

²⁰ Kona, a Sawuli wo naa wi woolo pe ni pè si pe yee gbogolo, mɛɛ kari wa malaga gbɔnsaga. Pe mbe wele, mɛɛ Filisiti tara fenne pe yan paa pe yee kuun tokobi ni, ma gbɔn ma piri fɔ ma saa toro.

²¹ Eburuye mbele paa pe yee kan Filisiti tara fenne pe yeri maga le wa faa, na yanri pe ni na malaga gbɔɔn, a poro si kannga ma pinle Izirayeli woolo mbele paa pye Sawuli naa Zhonatan pe ni.

²² Izirayeli woolo mbele fuun paa lara wa Efirayimu yanwira tara ti ni, a pè sigi logo ma yo Filisiti tara fenne paa pye na fee, a poro fun pè si yiri na pe puro na malaga gbɔɔn pe ni.

²³ Paa malaga ki gbɔn fɔ ma saa Beti Aveni ca ki toro. Ki pilige ki ni pa Yawe Yennele lãa Izirayeli woolo pe sho yeen.

Izirayeli malingbɔɔnlo paa Zhonatan wì sho

²⁴ Ki pilige ki ni, Izirayeli woolo paa te fɔ jɛngɛ, katugu Sawuli wila wugu ma wa pe na ma yo fɔ: «Na lere wa ka yaraga ka ka, na yɔnlo ki fa kɔ gben, mbege ta mi fanla kanyaɲa ki wɔ na juguye pe ni gben, danga mbege fɔ wi yigi.» Ki kala na lere kpe sila yaraga ka ka.

²⁵ Kona, a tara woolo pe ni fuun pè si saa gbɔn kɔlɔgɔ ka na, sɛnrɛgɛ la pye tara ti na lagapyew.

²⁶ Naa leele paa ka saa gbɔn wa kɔlɔgɔ ki ni, a pè si sɛnrɛgɛ ki yan kila yinrigi na fuun. Eɛn fɔ pe ni, lere kpɛ sila yɛnlɛ mbe yombɛlɛ le wa ki ni mbeli le yɔn, katugu paa pye na fyɛ wuguro ti yɛgɛ.

²⁷ Eɛn fɔ Zhonatan wi to wila wuguro nda wugu ma wa leele pe na, wi sila pye ti jɛnmɛ. A wi si kanɲgala na lɔa pye wi kɛɛ li numala li le sɛnrɛgɛ sheshege ka ni, mɛɛ ki mugu. Le ki yɔngɔlɔ nungba ke ni, a wi si fanɲga ta.

²⁸ Kona leele pe ni, a nungba suu pye fɔ: «Ma to wi wugu ma wa leele pe na ma yo fɔ na lere wa ka yaakaga ka nala, dɔnga mboo yigi. Ko ki leele pe fanɲga ki kɔ pe ni.»

²⁹ A Zhonatan wi sho fɔ: «Na to wi jɔlɔgɔ wa leele pe na. Ye wele, paa yɛgɛ ɲga na mi fanɲga ta, naa migi sɛnrɛgɛ ka ka jɛnri we.

³⁰ Yaakara nda wè woolo pe yan wa pe juguye pe yeri, ndɛɛ ki pye pe ja ta ka nala, anmɛ pe ya Filisiti tara fɛnnɛ pe ni ma wɛ ɲga ko na.»

³¹ Ki pilige ki ni Izirayeli woolo paa Filisiti tara fɛnnɛ pe gbo maga lɛ wa Mikimashi ca fɔ ma saa gbɔn wa Ayalon ca ki na†. Leele paa te fɔ jɛngɛ.

³² A pè si gbini yaara nda paa koli ti na, ma simbaala, naa nɛrɛ konaa napire ta yigi mari konlɔgi le tara, mari kara ti ka ti kasanwa pi ni.

³³ A pè si saa ki yo Sawuli wi kan ma yo fɔ: «Leele pe yɛn na kapege piin Yawe Yɛnnɛlɛ li na, na yaayoro kara kaa ti kasanwa pi ni.»

Kona, a Sawuli wi sho fɔ: «Yɛ mbatagawa kala pye. Ye sinndeligbɔgɔ ka kɔngɔ ye pan ki ni laga na tanla†.»

³⁴ A wi sho naa fɔ: «Yɛ torotoro wa leele pe yeri yɛgɛ yo pe kan fɔ lere nungba nungba pyew wi pan wi nɛgɛ nakoma wi sumbyɔ ni laga na tanla, wuu konli. Ko pungo na yeri ka. Kiga pye ma, ye se yaayoro ta ka ti kasanwa pi ni naa, mbe kapege pye Yawe Yɛnnɛlɛ li na.» Ki yɛmbine li ni, a lere nungba nungba pyew wi suu nɛgɛ ki yigi ma pan ki ni, maga konli wa sinndeligbɔgɔ ki na.

³⁵ A Sawuli wi si saraga wɔsaga kan Yawe Yɛnnɛlɛ li kan. Ko kila pye saraga wɔsaga kɔngbanɲga ɲga wila kan Yawe Yɛnnɛlɛ li kan.

³⁶ Ko pungo na, a Sawuli wi sho fɔ: «Yɛ pan we taga Filisiti tara fɛnnɛ pe pungo na yɛmbine na li ni waa pe puro, we pe yaara ti koli fɔ sa gbɔn lalaaga ki na. Waga ka lere kpɛ wo yaga yinwege na.»

A leele pè sho fɔ: «Iɲga kɔɔn ndanla, ma ko pye.»

Eɛn fɔ, a saraga wɔfɔ wi sho fɔ: «Yɛ ti we Yɛnnɛlɛ li yewe lagame gben.»

³⁷ A Sawuli wi si Yɛnnɛlɛ li yewe ma yo fɔ: «Mbe ya taga Filisiti tara fɛnnɛ pe pungo na le? Ma yaa pe le Izirayeli woolo pe kɛɛ le?» Eɛn fɔ, ki pilige ki ni, Yawe Yɛnnɛlɛ li sila wi yɔn sogo.

³⁸ Kona, a Sawuli wi sho fɔ: «Yoro mbele tara ti teelee, ye ni fuun ye fulo laga na tanla. Ye ti we yewe yewe, ki kapege ɲga ki pye yɛgɛ ɲga na nala, we ta wege jɛn.

³⁹ Yawe Yɛnnɛlɛ na yinwege wolo, lo na li yɛn Izirayeli woolo pe shɔfɔ li mɛgɛ ki na, mi wugu fɔ kapege pyefɔ wi yaa ku, ali na kaa pye na

† 14:31 14:31: Mikimashi ca ko naa Ayalon ca ki ni ti fogo ki mbaa culo nafa ma yiri kanɲgurogo yon ko tin. † 14:33 14:33: Paa sinndeligbɔgɔ ki kɔngɔ ma kari ki ni mbe ta mbaa yaayoro ti kuun wa ki go na, jangɔ kasanwa pi ta pila shɔnri pila woo kara ti ni jɛngɛ. Mbe yala Yɛnnɛlɛ li ɲgasele li ni, lere si daga mbe kara ka ti kasanwa pi ni (Zhene 9:4; Levi 7.26-27; 17.10-14; 19.26; Dete 12.16-23; 15.23).

pinambyo Zhonatan wowi.» Een fɔ, wa janwa wi sɔgɔwɔ, lere kpɛ wo sila wi yɔn sogo.

⁴⁰ A Sawuli wì si Izirayeli woolo pe ni fuun pe pye fɔ: «Ye toro ye yere kɛɛ nunɔba, mi naa na pinambyo Zhonatan wi ni, we yaa yere kɛɛ nunɔba.» A leele pè suu pye fɔ: «Ŋga kɔɔn ndanla, ma ko pye.»

⁴¹ A Sawuli wì si Yawe Yɛnɔɛle li yɛnri ma yo fɔ: «Izirayeli woolo Yɛnɔɛle, kaselege ki naga we na.» A Sawuli naa wi pinambyo Zhonatan wi ni, Yɛnɔɛle li si poro naga. A leele poro wogo ko si wɔ wa.

⁴² Kona, a Sawuli wì sho fɔ: «Ye petɛ wi gbɔn yege jɛn na kaa pye muwi nakoma na pinambyo Zhonatan wowi.» A petɛ gbɔngɔ ki si Zhonatan wi wɔ.

⁴³ Kona, a Sawuli wì suu pinambyo wi pye fɔ: «Ŋga mà pye, ki yo na kan.»

A Zhonatan wì suu pye fɔ: «Kanngala na làa pye na kɛɛ, mɪla li le wa sɛnrɛɛ ki ni, ma ka wɔ ma ka jɛnri. Mi ɲa, mɪ yere ki na mbe ku.»

⁴⁴ A Sawuli wì sho fɔ: «Yɛnɔɛle li jɔlɔgɔ gbɔgɔ wa na na, na mii Zhonatan wi gbo we.»

⁴⁵ A leele pè si Sawuli wi pye fɔ: «Zhonatan ɲa wì ti a Izirayeli woolo pè si cew gbɔɔ ta, mɛɛ wii ku? Ko se pye Yawe Yɛnɔɛle na yinwege wolo li mɛɛ ki na, we se yere ki na wi yinzige nunɔba mbe to tara, katugu ɲa wi pye nala, Yɛnɔɛle sagawa po pi ti wi ya maga pye.» Ki pyelɔmɔ pi na, leele pàa Zhonatan wì sho pe suu gbo.

⁴⁶ Ko punɔgɔ na, a Sawuli wì si Filisiti tara fɛnnɛ pe purɔgɔ ki yaga. A Filisiti tara fɛnnɛ pè si sɔngɔrɔ ma kari pe tara.

*Malaga ɲga fuun Sawuli
wila gbɔn ma ya ki ni
konaa Sawuli wi go woolo*

⁴⁷ Sawuli wi cɛnɔgɔlɔ wunluwɔ pi na Izirayeli tara ti go na, a wì si malaga gbɔn pe juguye mbele fuun pàa pye ma pe maga pe ni. Poro wɛɛ Mowabu cɛnɛ woolo, naa Amɔ cɛnɛ woolo, naa Edɔmu cɛnɛ woolo, naa Zoba† tara wunlumbolo konaa Filisiti tara fɛnnɛ pe ni. Kila pye, wiga toro laga ɲga fuun na mbe malaga ki gbɔn pe ni, wi ma ya pe ni

⁴⁸ Wila to Amaleki setirige piile pe na ma ya pe ni maa fannɔga ki naga, mbele pàa pye na Izirayeli woolo pe kɛɛ yaara ti koli pe yeri, ma pe sho pe kɛɛ.

⁴⁹ Sawuli wi pinambiile pe mɛɛ to lari nda: Zhonatan, naa Yishivi konaa Malikishuwa†. Wi sumborombiile shyen pe mɛɛ to lari nda, lɛɛfɔ pàa pye naa yinri Merabu na jɔnɔfɔ wi yinri Mikali†.

⁵⁰ Pàa pye naa jɔ wi yinri Ahinowamu. Ahinowamu wila pye Ahimaazi sumborombyo. Wi malingbɔɔnɔ to pàa pye naa yinri Abineri. Abineri wila pye Sawuli wi tojɛɛ Neri wo pinambyo.

⁵¹ Sawuli to Kishi wo naa Abineri to Neri wi ni, pàa pye Abiyeli wo pinambiile.

⁵² Sawuli wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni, malaga kila pye wo naa Filisiti tara fɛnnɛ pe sɔgɔwɔ suyi. Ki kala na, kila pye, na wiga nana wa yan lɛngbaan konaa ma pye lewɛɛwɛ, wi maa le maa le wi malingbɔɔnɔ to pè ni.

† 14:47 14:47: 2 Sami 10.6 † 14:49 14:49: 2 Sami 8.10; 1 Kuro 8.33; 9.39; 10.2 † 14:49 14:49: 1 Sami 18.17,20,27; 19.11-17; 25.44; 2 Sami 6.16-23

15

Sawuli wi punnguwo shyen woo

¹ Pilige ka, a Samiyeli wì si Sawuli wi pye fɔ: «Muwi Yawe Yennele làa torogo, a mì pan ma sinme pi wo ma na mɔɔ tɛge wunluwo Izirayeli, li woolo pe go na. Koni, nungbolo jan ma Yawe Yennele li senre ti logo na yeri†.

² Yawe Yennele na li yen yawa pi ni fuun fɔ, pa li yo yeen fɔ: «Mi yaa Amaleki setirige piile pe jolo nga paa pye Izirayeli woolo pe na ki kala na, naa paa yiri wa Ezhipiti tara na paan, paa saa kono kon pe na†.

³ Koni kari ma sa to Amaleki setirige piile pe na ma poro naa pe kee yaara ti tongo pew†. Maga ka pe yinriwe ta. Ma nambala, naa jeele, naa piile, naa piyengele, naa nere, naa simbaala, naa yongomeye konaa sofilele pe gbo pew.»

⁴ A Sawuli wì si malingboonlo pe yeri ma pe jiri wa Telayimu ca. Mbele paa yiri wa yonloparawa kamenge kee yeri, paa pye lere waga cenme shyen (200 000), Zhuda tara woolo poro la pye lere waga ke (10 000)

⁵ Ko pungo na, a Sawuli wì si kari pe ni wa Amaleki setirige piile pe ca ki tanla, ma saa pe lara wa gbunlundege ki ni.

⁶ A wì si Keni cenle woolo pe pye fɔ: «Ye yiri ye wo laga Amaleki setirige piile pe sogowo, jango mi ka ka ye pinle mbe ye tongo pe ni; katugu naa Izirayeli woolo paa yiri wa Ezhipiti tara na paan yaa kajenge pye pe kan.» Kona, a Keni cenle woolo pe si yiri wa Amaleki setirige piile pe sogowo ma kari†.

⁷ A Sawuli wì si malaga gbɔn Amaleki setirige piile pe ni maga le wa Havila tara ti na fɔ ma saa gbɔn wa Shuri tara† ti tanla, wa Ezhipiti tara ti yesinne.

⁸ A wì si Amaleki setirige piile pe wunlunana Agagi wi yigi wee, mee lee sanmbala pe ni fuun pe gbo tokobi ni.

⁹ Een fɔ Sawuli wo naa wi malingboonlo pe ni, paa Agagi wi yaga yinwege na, naa simbaala naa sikaala tiyoonlo pe ni, naa nere tiyonro ti ni, naa yaayoro nda tila toro ti ni, naa simbapire ti ni konaa yarijende tiyonro pyew ti ni. Pe sila pye na jaa mbe to tongo Yawe Yennele li kan. Een fɔ nda ti sila pye tonli ni konaa nda ti sila pye jende to ce to paa tongo.

Yennele làa Sawuli wi laga wa wunluwo pi na

¹⁰ Yawe Yennele làa para Samiyeli wi ni ma yo fɔ:

¹¹ «Milan jatere wì kannga nga mila pye ma Sawuli wi tɛge wunluwo ki wogo ki na, katugu wì laga na na, wì woro na tanri na senre ti na.» A ki si Samiyeli wi mben fɔ jenge, a wì si Yawe Yennele li yenri ki yembine li ni fuun li ni.

¹² Ki goto yirifaga ki na, a Samiyeli wì si kari sa Sawuli wi yan. A pè sigi yo wi kan wa kono ma yo Sawuli wì kari wa Karimeli ca† sa yaraga ka fanri nadowo wogo wi yee kan. Fɔ ko pungo na, a wì si songoro ma kari wa Giligali ca ki yeri.

† 15:1 15.1: 1 Sami 10.1 † 15:2 15.2: Eki 17.8-16; Dete 25.17-19 † 15:3 15.3: Levi 27.28-29

† 15:6 15.6: Kiti 4.11 † 15:7 15.7: Zhenz 16.7; 20.1; 25.18; 1 Sami 27.8 † 15:12 15.12: 1 Sami 25.2; Zhouz 15.55

¹³ A Samiyeli wì si saa gbòn wa Sawuli wi na. A Sawuli wì suu fili maa pye fò: «Yawe Yennjele li duwaw ma na! Mì Yawe Yennjele li senre ti tanga mari yon fili.»

¹⁴ A Samiyeli wì suu yewe ma yo fò: «Ki simbaala gbelege naa nere gbelege nga mila nuru ko yen na yinrigi se yeri?»

¹⁵ A Sawuli wì sho fò: «Leele pè yiri ti ni wa Amaleki setirige piile pe yeri ma pan ti ni; katugu leele pège simbaala tiyoonlo naa ki nere tiyoonro ti yaga pe siri gbo, jango mbe pan mbe pe wò saraga Yawe Yennjele, ma Yennjele li yeri. Weri sannda pyew ti gbo.»

¹⁶ A Samiyeli wì suu yon sogo ma yo fò: «Ti yaga ma. Senre nda Yawe Yennjele li yo na kan yembine li ni, mi yaa ti yo ma kan.»

A Sawuli wì sho fò: «Ti yo.»

¹⁷ A Samiyeli wì sho fò: «Mbege ta maa pye nòò yee jate pyo jee sanga na ni, mee pye Izirayeli cengele ke to wi le? Yawe Yennjele li sinme kpoyi wo ma na moo tege Izirayeli tara ti wunluwo.»

¹⁸ Laa ma tun malaga ki na maga senre nda ti yo ma kan fò: «Kari ma sa ki Amaleki setirige piile, poro mbele kapere pyefenne pe tongo pew na kan. Ma malaga gbòn pe ni, fò ma sa pe tongo ma pe ko pew.»

¹⁹ Yingi na mee si tanga Yawe Yennjele li senyoro ti na? Yingi na, a mà si gbinri yarijende nda ti koli to na, ma kapege pye Yawe Yennjele li na?»

²⁰ A Sawuli wì si Samiyeli wi yon sogo ma yo fò: «Kaselege ko na, mi tanga Yawe Yennjele li senyoro ti na. Tunngo nga li kan na yeri, migi pye maga yon fili. Mì pan Amaleki setirige piile pe wunlunana Agagi wi ni, ma sanmbala pyew pe tongo pew Yawe Yennjele li kan.»

²¹ Een fò, malingboonlo poro pè simbaala tiyoonlo naa nere tiyoonro nda ti daga mbe tongo Yennjele kan ti wò wa yaara nda ti koli ti ni, jango mberi wò saraga Yawe Yennjele, ma Yennjele li yeri, wa Giligali ca.»

²² Kona, a Samiyeli wì suu pye fò:

«Saara sogoworo to naa yaayoro nda pe maa kuun saara, to kala yen ma Yawe Yennjele li ndanla ma we mbaa nuru li yeri ko na le?

Wele, mbaa nuru Yennjele li yeri, ko mbonro ma we saraga womo na.

Mboon yee go sogo, ko mbonro li yeri simbapene yanlaga ko na.

²³ Mbe yiri mbe je Yennjele li na konaa jeere pyewe kapege ki ni, ti yen ja. Nungbongbanla naa go yarisunndo gbogowo kapege ki ni, ti yen ja.

Ki kaa pye mà je Yawe Yennjele li senre ti na,

lo fun li yaa je ma na mbe wunluwo pi sho ma yeri.»

²⁴ Kona, a Sawuli wì si Samiyeli wi pye fò: «Mì kapege pye; katugu mì je Yawe Yennjele li senyoro to naa ma nagawa senre ti na. Mìla fye malingboonlo pe yeye, ma nga paa jaa ki pye.»

²⁵ Koni mila ma yenri mala kapege ki kala yaga na na, ma songoro ma pan na korogo. Pa mi yaa sa foli Yawe Yennjele li yeye sogowo mbeli gbogo.»

²⁶ A Samiyeli wì suu pye fò: «Mì se songoro ma korogo naa, katugu mà je Yawe Yennjele li senyoro ti na. Ki kala na, Yawe Yennjele li je ma na, jango maga ka pye naa Izirayeli tara ti wunluwo.»

²⁷ Naa Samiyeli wila kaa pungo kannga mbaa kee, a Sawuli wì suu derigbogo ki nagona yon ki yigi. A ki si wali.

²⁸ A Samiyeli wì suu pye fò: «Yawe Yennjele pa li Izirayeli tara wunluwo pi sho ma yeri nala yeen, mboo kan ma sefo wa yeri, na wi yen jenne ma we mboro na.

²⁹ Izirayeli woolo Yennele na li yen gbogowo wolo, laa finle, li se sili yon senre ti kannga; katugu li woro paa senwee yen mbaa li yon senre ti kanngi.»

³⁰ A Sawuli wi sho naa fo: «Mi kapege pye. Een fo koni mi yen nɔɔ yenri, mala gbogo na woolo pe lelele poro naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe yege na. Songoro ma pinle na ni, pa mi yaa sa foli Yawe Yennele, ma Yennele li yege sogowo mbeli gbogo.»

³¹ Ki pye ma, a Samiyeli wi si songoro ma pinle Sawuli wi ni. A Sawuli wi si saa foli Yawe Yennele li yege sogowo mali gbogo.

³² Ko pungo na, a Samiyeli wi sho fo: «Pan Amaleki setirige piile pe wunlunaja Agagi wi ni laga na tanla.» A Agagi wi si fulo wa wi tanla nayinme ni, katugu wila pye naa yee piin fo: «Kaselege ko na, kunwo pi fyere ti ko na ni.»

³³ A Samiyeli wi suu pye fo:

«Ma tokobi wi ti a jele pele pe piile la yege nga na,
pa ma no wi yaa wi pyo wi la ma fun jele pe sogowo.»

A Samiyeli wi si Agagi wi gbo Yawe Yennele li yege sogowo wa Giligali ca.

³⁴ Ko pungo na, a Samiyeli wi si songoro ma kari wa Arama ca. A Sawuli wi si songoro ma kari pe yeri wa Gibeya ca.

³⁵ Samiyeli wi sila kari wa Sawuli wi yeri naa, fo ma saa gbɔn wi kupilige ki na; katugu wi nawa pila tanga wi na fo jenge Sawuli wi kala na, ma jen Yawe Yennele laa li jatere wi kannga nga laa pye ma Sawuli wi tege Izirayeli tara ti wunluwo ki wogo ki na.

SAWULI NAA DAVIDI PE KALA

16

16-31

*Yennele laa Davidi wi wo
mboo pye wunluwo*

¹ Kona, a Yawe Yennele li si Samiyeli wi pye fo: «Ma yaa koro mbaa gbele Sawuli wi kala na fo sa gbɔn sanga wiwiin? Ma si yala muu wa mako, wi se pye naa Izirayeli woolo pe wunluwo. Ma yenne li yin sinme ni, ma yiri ma kari wa Betileemu ca[†], mi yaa ma torogo wa Izayi[†] wi yeri, katugu muu pinambyo wa wo na yee kan mboo tege wunluwo.»

² A Samiyeli wi sho fo: «Mi yaa kari mele? Na Sawuli wiga ki logo, wi yaa na gbo.»

A Yawe Yennele li suu pye fo: «Ma nasumboro wa yigi maa kee wi ni ma yo fo maa kee saa wo saraga na yeri.

³ Ma yaa Zhese wi yeri ki saraga womo pi na. Kona nga ma yaa ka pye, mi yaa ki naga ma na. Lere na ma yaa ka sinme pi wo wi na mboo wo, mi yaa ka naga ma na.»

⁴ A Samiyeli wi si nga Yawe Yennele laa yo wi kan ki pye, mee kari wa Betileemu ca. Naa wila ka saa gbɔn, a ca lelele pe si fyee wi panga ki kala na, mee pan le wi yege sogowo maa yewe fo: «Ma pan tanga ni gbari?»

⁵ A wi si pe yon sogo ma yo fo: «Ee, na pango ki tanla. Mi pan mbe saraga wo Yawe Yennele li yeri. Ye ye yee pye kpoyi ye pan we sa saraga

[†] 16:1 16:1: Zhenɛ 48.7; Mishe 5.1; Luki 2.4 [†] 16:1 16:1: Wunlunaja Davidi wi to wo lawi na Izayi. We Fo Zhezu wi tele wo wawi. Paa pye naa yinri fun Zhese.

ki wɔ.» A wì si ti Zhese naa wi pinambiile pe ni, a pè pe yɛɛ pye kpoyi, mɛɛ pe yeri pe sa saraga ki wɔ.

⁶ Naa pàa ka saa gbɔn, a Samiyeli wì si Eliyabu wi yan, mɛɛ wi yɛɛ pye fɔ: «Ki woro nala kɔɔn shyen, ɲa wì yere na Yawe Yɛnɲele li yɛɛ sɔgɔwɔ yɛɛn, wo li wɔ.»

⁷ Ɛɛn fɔ, a Yawe Yɛnɲele li sigi yo Samiyeli wi kan fɔ: «Ma kaa wi yɛɛ cɛnwɛ naa wi titɔnɔwɔ po wele, wo ma mi wɔ. Leele pe maa ɲa jate, mi ɲa Yawe Yɛnɲele mila là ko jate. Leele poro maa sɛnwɛ wi yɛɛ cɛnwɛ po wele, ɛɛn fɔ wi nawa po mi maa wele.»

⁸ Kona, a Zhese wì si Abinadabu wi yeri ma ti a wì toro Samiyeli wi yɛɛ sɔgɔwɔ. A Samiyeli wì sho fɔ: «Wo fun, wo ma Yawe Yɛnɲele li wɔ.»

⁹ A Zhese wì sho fɔ Shama mbe toro Samiyeli wi yɛɛ sɔgɔwɔ, a Samiyeli wì sho fɔ: «Wo fun, wo ma Yawe Yɛnɲele li wɔ.»

¹⁰ A Zhese wì si ti a wì pinambiile kɔlɔshyen pè toro Samiyeli wi yɛɛ sɔgɔwɔ. Ɛɛn fɔ, a Samiyeli wì suu pye fɔ: «Yawe Yɛnɲele lii wo wa kpɛ wo pe ni.»

¹¹ Ko punɔgo na, a Samiyeli wì suu yewe ma yo fɔ: «Ma pinambiile pe ni fuun poro wele yɛɛn le?»

A Zhese wì sho fɔ: «Ayoo, ɛɛn fɔ pe ni fuun punɔgo jɔnɔ wi yen wa kɛɛ na simbaala pe kɔnri.»

A Samiyeli wì si Zhese wi pye fɔ: «Lere tun pe saa yeri, katugu we se ya cɛn mbaa saraga yaakara ti kaa, na wi fa pan gbɛn.»

¹² A Izayi wì si ti a pè saa wi yeri ma pan wi ni. Pinambyɔ lawi ɲa wila pye gbanmbɛle. Wi yɛnɲele kaa pye ma yɔn, wi yɛɛ cɛnwɛ pila pye ma yɔn. A Yawe Yɛnɲele li si Samiyeli wi pye fɔ: «Wowi ɲa we, yiri ma sinmɛ pi wo wi na maa wɔ.»

¹³ A Samiyeli wì si yɛnnɛ na làa pye ma yin sinmɛ pi ni li le, maa wo wa Davidi wi go ki na wi woolo pè yɛɛ na. Malɛ le ki pilige ki na, a Yawe Yɛnɲele li yinnɛ li si ye Davidi wi ni ma koro wi ni. Ko punɔgo na, a Samiyeli wì si sɔngɔro ma kari wa Arama ca.

Yɛnɲele làa li yinnɛ li wɔ

Sawuli wi ni

¹⁴ Kona, a Yawe Yɛnɲele li yinnɛ li si wɔ Sawuli wi ni. A Yawe Yɛnɲele li si ti yinnɛ tipele là ye wi ni naa jɔlɔ.

¹⁵ A Sawuli wi tunmbyeele pè suu pye fɔ: «Wele, Yɛnɲele li ti yinnɛ tipele là pan nɔɔ jɔlɔ.

¹⁶ We tafɔ, woro mbele ma tunmbyeele, we yen ma cɛnwɛ na, maga ki kono kan we yeri, we yaa sa lere wa lagaja, ɲa wì ɲgɔni gbɔngɔ jɛn. Kona yinnɛ tipele na Yɛnɲele li le ma ni, na liga yiri ma ni lɔɔn jɔlɔ sanga ɲa ni, pa ɲgɔni gbɔnfɔ wi yaa laa gbɔɔn, kona ki yaa mbɔnrɔ ma na.»

¹⁷ A Sawuli wì suu tunmbyeele pe yɔn sogo ma yo fɔ: «Mì yɛnlɛ ki na, ye kari ye sa ɲgɔni gbɔnfɔ jɛnɲɛ wa lagaja ye pan wi ni na kan.»

¹⁸ A Wi tunmbyeele nungba sho fɔ: «Mì Betilɛɛmu ca fɛnnɛ naɲa Zhese wi pinambyɔ wa jɛn. Wì ɲgɔni gbɔngɔ ki jɛn, wi yen malingbɔɔn welɛwɛ naa kotogofɔ. Wi yen sɛnnjɛɛn. Wi yɛɛ cɛnwɛ pi yen ma yɔn. Yawe Yɛnɲele li yen wi ni.»

¹⁹ A Sawuli wì si leele tun wa Zhese wi yeri maa pye fɔ: «Ma pinambyɔ Davidi ɲa wi yen simbaala kɔnrifo wi torogo laga na kan.»

²⁰ A Zhese wì si buru tuguro taga sofile wa na, naa duven kasha ni konaa sugbo yirifonṅo nungba ni, mari kan wi pinambyo Davidi wi yeri wi sari kan Sawuli wi yeri.

²¹ Naa Davidi wila ka saa gbɔn wa Sawuli wi tanla, a wì si ye tunṅgo ki ni wa wi yeri. A wi kala li si Sawuli wi ndanla, a wì suu pye wi malingbɔnyaara ti lefo.

²² A Sawuli wì si tun, a pè saa ki yo Zhese wi kan fo: «Mila ma yenri, ma Davidi wi yaga wi koro laga na tunṅgo ki ni. Wi kala li yen mala ndanla fo jenge.»

²³ Maga le le ko na, yinne tipele na Yennele làa torogo, na liga yiri Sawuli wi ni, Davidi wi maa ṅɔni wi gbɔn. Kona Sawuli wi yege ki ma to, ki ma mbonro wi na, ki yinne tipele li mee wi yaga.

17

Goliyati wila pye na Izirayeli woolo pe yinri pe malaga gbɔn

¹ Kona, a Filisiti tara fenne pè si pe malingbɔɔnlo pe gbogolo mbe sa malaga gbɔn. Pàa pe yee gbogolo wa Soko ca, wa Zhuda tara. A pè si pe malingbɔɔnlo censaga ki kan ma cɛn wa Soko ca naa Azeka ca sɔgɔwɔ pi ni, wa Efesi Damimu laga ki ni.

² A Sawuli wo naa Izirayeli malingbɔɔnlo pe ni pè si pe yee gbogolo fun, mee saa pe malingbɔɔnlo censaga ki kan ma cɛn wa Terebenti tige gbunlundege ki ni. A pè si pe yee gbegele ma yere malinje wi na mbe malaga gbɔn Filisiti tara fenne pe ni.

³ Filisiti tara fenne pàa pye yanwiga ka na kee nga na, a Izirayeli woolo pe yen yanwiga ka na kee sannga ki na. Gbunlundege ko kila pye pe sɔgɔwɔ.

⁴ A pingbaan wà si yiri wa Filisiti tara fenne pe censaga ki ni, ma fulo wa Izirayeli woolo pe tanla. Pàa pye naa yinri Goliyati†, ma yiri wa Gati ca. Wila pye letitɔnlogɔ ka, wi titɔnlowɔ pila pye na kee metere taanri wo yeri.

⁵ Wila tuguyenre njala kan, ma malaga gbɔnderege le, nga pàa kɔɔro gbegele ki ni paa mbene kɔɔro yen; ki nuguwɔ pila pye na kee culo nafa taanri yon ko yeri.

⁶ Tɔɔro leyaara tuguyenre woro la pye maa tɔɔro ti fo. Tuguyenre shorina la pye wi yeri wuu yanna wa wi pajogo ki na.

⁷ Wi njanraga ki kanngaga ki gbɔgɔwɔ pila pye paa gbere bangoloma yen. Ki tugumbyo wi nuguwɔ pila pye na kee culo koloshyen wo yeri. Wi tuguron sigeyaraga ki lefo wila pye na tanri wi yege.

⁸ Kona, a wì si saa yere Izirayeli malingbɔɔnlo pe yesinme na, mee pe pye fo: «Yingi na, a yè si pan ma yere malinje na? Mi wo yen Filisiti tara fenne woo, yoro wo na, ye woro Sawuli wi kulolo le? Ye naja nungba wo wa ye yee ni, mi naa wo we pan we to we yee na.

⁹ Na wiga ya na ni mbanla gbo, pa kona we yaa pye ye kulolo. Eɛn fo, na mi ka ya wi ni mboo gbo, pa ye yaa pye we kulolo mbaa tunṅgo piin we kan.»

† 17:4 17:4: Goliyati wila pye Anaki setirige pyo wo wa. Zhozuwe wila pe gbɔɔ tongo ma pe ko; Nombu 13.32-33; Zhozu 11.21-22.

¹⁰ A Filisiti tara fenne naja wi sho naa fo: «Nala mi yen na Izirayeli malingboonlo ngbelege ki tifaga. Ye naja nungba torogo laga na yeri we to we yee na.»

¹¹ Naa Sawuli wo naa Izirayeli malingboonlo pe ni fuun paa kaa Filisiti tara fenne naja wi senre ti logo sanga ja ni, a pe sunndo wi si kon pe na, a pe si fyee fo jenge.

*Davidi wila kari
wa Izirayeli woolo
pe malingboonlo censaga ki ni*

¹² Ma si yala, Davidi wila pye Zhese pinambyo. Zhese wila pye Efirata tara fenne woo, ma yiri wa Betileemu ca, wa Zhuda tara. Wi pinambiile paa pye kolotaanri. Sawuli sanga wi na, kila yala Zhese wi pye lelngbaraga.

¹³ Wi pinambiile kongbanmbala taanri poro la kari Sawuli wi ni wa malaga. Pe ni fuun ndo paa pye naa yinri Eliyabu, na shyen woo wi yinri Abinadabu, na taanri woo wi yinri Shama.

¹⁴ Davidi wo wila pye pe pungofa we. Wi ndeele taanri paa kari Sawuli wi ni sanga ja ni,

¹⁵ Davidi wila pye na kee wa Sawuli wi malingboonlo censaga ki ni na songoro wa Betileemu ca, naa to wi simbaala pe konri.

¹⁶ Ki sanga wi ni, pinliwe naa yonlokogo pyew, Filisiti tara fenne naja wi ma pan maa yee naga Izirayeli woolo pe na. Wila ko pye ma saa gbon fo piliye nafa shyen.

¹⁷ Pilige ka, a Zhese wi suu pinambyo Davidi wi pye fo: «Ki yarilire pikaara nda ti tiwiyaraga yenle nungba na li le naa ki buru ke ja wi ni, ma kari fyaw, ma sari kan ma ndeele pe yeri wa malingboonlo pe censaga ki ni.

¹⁸ Maga nono sinme yinngede ke ngele ke le fun, ma sa ke kan pe malingboonlo waga kele (1 000) to wi yeri. Moo ndeele pe wele na kaa pye pe yen ngbaanla, ma yaraga ka sho pe yeri ma pan maga naga na na paa kacen yen ki wogo ki na.

¹⁹ Pe yen wa Sawuli wi ni konaa Izirayeli malingboonlo pe ni fuun pe ni, wa Terebenti tige gbunlundege ki ni, mbe malaga gbon Filisiti tara fenne pe ni.»

²⁰ Ki goto pinliwe pi ni, a Davidi wi si yiri faa, ma wi simbaala pe le simbaala konrifo wa kee wila pe wele, mee yaara ti le ma kari paa yee nga na Zhese wila ki yo wi kan we. Wila saa gbon wa malingboonlo censaga sanga ja ni, kila yala malingboonlo pe yen na yinrigi na yeregi malinje wi na. Paa pye na malaga konno li waa mako.

²¹ Izirayeli woolo naa Filisiti tara fenne paa yere malinje wi na, a malingboonlo ngbeleye shyen yi yee wa yi yee yeri.

²² A Davidi wi suu tuguro ti tugu mari kan tuguro korosifo wi yeri, kona mee fe ma kari wa laga nga malingboonlo paa pye. Naa wila ka saa gbon wa, a wi suu ndeele pe shari.

²³ Maa ta wila pye na para wi ndeele pe ni bere, a Goliyati, Filisiti tara fenne pingbaan ja wila pye Gati ca fenne woo, wi si yiri wa malinje wi ni, mee senre nda wi maa yuun ti yo. A Davidi wi siri logo.

²⁴ Naa Izirayeli woolo paa kaa ki naja wi yan, a pe ni fuun pe si fyee jenge mee fe wi yee.

²⁵ Pe ni fuun nungba nungba pe nɛɛ yuun fɔ: «Ye wele, nana wila paan we kɔrɔgɔ dɛ! Wila paan mbe Izirayeli woolo pe tegele naa. Lere na ka ya mboo gbo, wunlunana wi yaa yarijende legerɛ kan wi yeri, mboo sumborombyɔ wi kan wi yeri wi jo, mbege fɔ wi go woolo pe kala yaga, paga kaa nizara wi woo laga Izirayeli woolo pe sogɔwɔ.»

²⁶ A Davidi wɛ si leele mbele paa pye le wi tanla pe yewe fɔ: «Lere na kaga Filisiti tara fenne nana na wi gbo, mbe tifagawa senre nda ti yo Izirayeli woolo pe na ti kɔ, yingi pe yaa kan ki fɔ wi yeri? Ki Filisiti tara fenne nana na wii kenrekenre, wo na wi yen na paan na Yennele na yinwege wolo li malingboɔnlo pe tegele, wi yen ambo fɔ ma?»

²⁷ Nga kila daga mbe kan ki letitonlogɔ ki gbɔfɔ wi yeri, a pɛ sigi yegɛ yo ma Davidi wi kan.

²⁸ Eɛn fɔ, naa wi ndɔ lɛɛfɔ Eliyabu wila kaa wi yan wila para ki leele pe ni sanga na ni, a wɛ si nawa ngban wi ni, mɛɛ wi pye fɔ: «Yingi ma pan na jaa lagame? Ma simbaala ngbelege jɛɛɛ ma ko yaga ambo kɛɛ wa gbɛnri wi ni? Mɔɔ jen ma yɛɛ gbɔgɔwɔ naa ma kotongbanga ki ni. Mɛɛ pan yaraga ko ka mege ni na malaga welege ko ma.»

²⁹ A Davidi wɛ suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Yingi mi pye? Yewige ko cɛ ma mi yewel!»

³⁰ A wɛ si laga le wi ndɔ wi tanla, mɛɛ saa lere wa yegɛ yewe ki senre nungba ti ni. A pɛ suu yɔn sogo ma senre nungba ti yo wi kan paa kongbannda woro ti yen.

Davidi wila wi yɛɛ kan mbe malaga gbɔn Goliyati wi ni

³¹ Senre nda Davidi wila yo, a leele pɛ siri logo, mɛɛ saa ti yo Sawuli wi kan. A Sawuli wɛ si ti pɛ saa Davidi wi yeri ma pan wi ni.

³² A Davidi wɛ si Sawuli wi pye fɔ: «Lere kpɛ ka ka kotogo la ki Filisiti tara fenne nana na wi kala na. Mi na ma tunmbyee, mi yaa sa malaga gbɔn wi ni.»

³³ A Sawuli wɛ suu pye fɔ: «Ma se ya sa malaga gbɔn ki Filisiti tara fenne nana na wi ni, katugu ma yen pyɔ jɛɛ, ma si yala wo yen malaga gbɔnfɔ maga le wa wi lefonro sanga wi ni.»

³⁴ A Davidi wɛ si Sawuli wi pye fɔ: «Mi na ma tunmbyee, mila pye nala to wi simbaala pe konri, na jara nakoma cenge urusi† ka ka pan mbe simbapige ka yigi wa yaayoro ngbelege ki ni,

³⁵ mi ma taga ki na maga purɔ, maga gbɔn ma simbapige ki sho ki yeri. Na cenge kiga si yiri na kɔrɔgɔ, mi maga yigi wa ki mbelewe pi na, maga gbɔn maga gbo.

³⁶ Mi na ma tunmbyee, pa mi jara wo naa cenge urusi ki ni pe gbo yɛɛn. Ki pyelomo nungba pi na, ki Filisiti tara fenne nana na wii kenrekenre, pa mi yaa wi gbo ma fun paa pe wogo ki yen, katugu wɛ Yennele na yinwege wolo li malingboɔnlo pe tegele.»

³⁷ A Davidi wɛ sho naa fɔ: «Yawe Yennele na lilan sho jara wo naa cenge urusi ki ni pe yombekɔrɔ ti kɛɛ, li yaa na sho fun ki Filisiti tara fenne nana na wi kɛɛ.»

A Sawuli wɛ si Davidi wi pye fɔ: «Ta kee, Yawe Yennele li pye ma ni.»

³⁸ Kona, a Sawuli wɛ suu yɛɛra malaga gbɔndeere ti le Davidi wi kan. Wila tuguyɛnre njala li kan wi kan, ma malaga gbɔnderege ki le wi kan.

† 17:34 17:34: Kiti 14.5-18; 2 Sami 17.8; 23.20; 1 Wunlu 13.24-26; 2 Wunlu 2.24; Amo 3.12; 5.19

³⁹ A Davidi wì si Sawuli wi tokobi wi pò wa wi senné, yariporò ti go na, mée yo wi yaa tanga ti ni mbe wele, katugu wi sila tara ti na. A wì si Sawuli wi pye fò: «Mi se ya tanga ki malingbonyaara nda ti ni, katugu mii tara ti na.» A wì siri wò wi yée na.

⁴⁰ A wì suu kanngala li lé, mée saa sinndengele ngele kè wòlògò kanngurugò wele ma le wa lafògò yon, mée ke le wa wi yaayoro kònríkasha ki ni. A wì suu gbafurugò ki lé, mée fulò wa Filisiti tara fenne nana wi mege ni.

Davidi wila ya Goliyati wi ni maa gbo

⁴¹ Filisiti tara fenne nana wi nées fulò jèennjenri fun wa Davidi wi tanla, wi tuguròn sigeyaraga ki lefò wila pye wi yège.

⁴² A Filisiti tara fenne nana wì si wele mée Davidi wi yan fò wi yèn lefònmBILE gbanmbele la, wi yège cénwé pi yèn ma yon. Kì pye ma, wì sila wì jate yaraga ka.

⁴³ A Filisiti tara fenne nana wì suu pye fò: «Ma nawa pò ni, mi yèn pyon wi le, fò a mà simbingele le na paan na kòrògò yere?» A wì suu yarisunndo ti mege ki yeri ma wa Davidi wi na maa danga.

⁴⁴ A wì si Davidi wi pye naa fò: «Fulò laga na tanla, mi yaa ma wire kara ti kan naayeri sannjere to naa cénre ti yeri tiri ka.»

⁴⁵ A Davidi wì si Filisiti tara fenne nana wi pye fò: «Ma yèn na paan na kòrògò tokobi, naa njanraga konaa shorina ni, éen fò, mi wò yèn na kee ma kòrògò Yawe Yénjele na yawa pi ni fuun fò, Izirayeli malingbòonlò ngbelege ki Yénjele lo mege ni, lo na mà tegele we.

⁴⁶ Yawe Yénjele li yaa ma le na kée nala. Mi yaa ma gbo mbòon go ki kòw. Mi yaa Filisiti tara fenne malingbòonlò pe gbòolò pe kan naayeri sannjere to naa cénre ti yeri ti pe ka nala. Kona tara woolò pe ni fuun pe yaa ki jèn fò Yénjele yèn Izirayeli woolò pe yeri.

⁴⁷ Kì janwa nà wì ni fuun wì yaa ki jèn mbe yo Yawe Yénjele laa tokobi nakoma njanraga tege mbe lere sho. Katugu Yawe Yénjele lo li yèn ki malaga nga ki fò we. Lo li yaa ye le we kée.»

⁴⁸ Le ki yongolò nungba ke ni, a Filisiti tara fenne nana wì si yiri mbe fulò wa Davidi wi tanla. A Davidi wì si fyéele ma fe ma kari wa pe juguye pe yeri, na Filisiti tara fenne nana wi finli.

⁴⁹ A Davidi wì suu kée ki le wa wì kasha ki ni ma sinndene la wò, mée li wa wì gbafurugò ki ni. A sinndene li si saa Filisiti tara fenne nana wi ta wa wì walege ki na, mée ye wa wì go ki ni. A wì si wò ma to, maa yège ki jile wa tara.

⁵⁰ Kì pye ma, Davidi wila ya Filisiti tara fenne nana wi ni gbafurugò naa sinndene ni. Wila wì gbo ma si yala tokobi sila pye wì yeri.

⁵¹ Kò pungò na, Davidi wì si fe ma saa gbòn wa Filisiti tara fenne nana wì na, mée wì tokobi wì tile maa kòw wa wì wòfògò ki ni, maa gbo mée wì go ki kòw.

Naa Filisiti tara fenne pàa kaa pe pingbaan wì yan pòò gbo, a pe nées fee.

⁵² Kona, a Izirayeli tara malingbòonlò poro naa Zhuda tara malingbòonlò pe ni, pè si yiri ma malaga konno li wa, mée taga Filisiti tara fenne pe na ma pe puro, ma saa gbòn fò wa gbunlundege ki yon na, fò ma saa gbòn wa Ekiron ca yeyonrò ti na. Filisiti tara fenne pe gbòolò pàa toori wa kono

maga le wa Shaarayimu ca fo ma saa gbɔn wa Gati ca, konaa ma saa gbɔn wa Ekiron ca ki na.

⁵³ Naa Izirayeli woolo paa kaa yiri wa Filisiti tara fenne pe purɔsaga ma songoro, a pɛ si saa Filisiti tara malingbɔɔnlo censaga yaara ti ni fuun ti koli.

⁵⁴ A Davidi wɛ si Goliyati wi go ki le ma kari ki ni wa Zheruzalemu ca. Eɛn fo, wila saa wi malingbɔnyaara to tege wa wi yɛɛra paraga go ki ni.

⁵⁵ Sawuli wila Davidi wi yan wila kee sa fili Filisiti tara fenne nana wi ni sanga na ni, wila wi malingbɔɔnlo to Abineri wi yewe ma yo fo: «Ambo pyo win ki lefonno na we?»

A Abineri wi suu yon sogo ma yo fo: «Kaselege ko na, mi wugu ma kan wunlunana, mi suu jen.»

⁵⁶ A wunlunana wi sho fo: «Ma yewe ma ki lefonno wi to wi jen.»

⁵⁷ Naa Davidi wila ka saa Filisiti tara fenne nana wi gbo ma songoro sanga na ni, a Abineri wi suu le ma kari wi ni wa Sawuli wi yɛge sɔgɔwɔ. Filisiti tara fenne nana wi go kila pye Davidi wi kee.

⁵⁸ A Sawuli wi si Davidi wi yewe ma yo fo: «Lefonno, ma yen ambo fo pinambyo?»

A Davidi wi suu yon sogo ma yo fo: «Mi yen ma tunmbyee Zhese wo pinambyo, ma yiri wa Betileemu ca.»

18

Zhonatan wila weenre le

Davidi wi ni

¹ Naa Davidi wila kaa para Sawuli wi ni ma ko, a Zhonatan wi si mara Davidi wi na fo jenge, wi si Zhonatan wi ndanla paa wi yɛɛ yen.

² Ki pilige nungba ki ni, a Sawuli wi si Davidi wi yaga wa wi yɛɛ yeri, wi sila wi yaga wi songoro wa wi to wi yeri.

³ A Zhonatan wi si yon finliwe le Davidi wi ni, katugu Davidi wila wi ndanla paa wi yɛɛ yen.

⁴ A wi suu derigbogo ki wo wi yɛɛ na maga kan Davidi wi yeri. Wila wi yariporo ti kan wi yeri, ma pinle yere wi tokobi, naa wi sandiga konaa wi kurusijara wi ni fun.

⁵ Sawuli wiga Davidi wi tun laga o laga nga na, Davidi wi ma saa cewa. Ki kala na, Sawuli wila wi tege wi malingbɔɔnlo pe go na. Wi kala laa leele pe ni fuun pe ndanla konaa Sawuli wi legbɔɔlo pe ni.

Yenjaga la ye Sawuli wi ni

Davidi wi kala na

⁶ Naa Davidi wila kaa Filisiti tara fenne nana wi gbo, a malingbɔɔnlo pɛ yiri wa malaga ma pan, a jɛɛle pɛ si yiri Izirayeli tara cara ti ni fuun ti ni, ma saa wunlunana Sawuli wi fili, na pimbigile naa weere gbɔɔn, na yuuro koo na yoo konaa na jorogi nayinme ni.

⁷ Jɛɛle paa pye na yurugo ki koo naga shoo pe yɛɛ yon na na yuun fo: «Sawuli wi lere waga kelengele tegesaga legere gbo, Davidi wo lere waga ke ke tegesaga legere gbo.»

⁸ A ko si Sawuli wi mben maa nawa pi ngban fo jenge. A wi suu yɛɛ pye fo: «Pɛ Davidi woolo poro pye waga ke ke tegesaga legere, mɛɛ mi woolo poro pye waga kelengele tegesaga legere. Wunluwo po nungba ma pi koro pe kan wi yeri?»

⁹ Maga le le ko pilige ko na, a Sawuli wi nɛɛ Davidi wi wele tipege ni.

¹⁰ Ki goto, a Yenñele li si ti a yinne tipele pan ma ye Sawuli wi ni. A wi go ki si yiri wi na wa wi yeera go ki ni. A Davidi wi nēe ngoni wi gbōon wi kan paa piliye sannya yi yen. Sawuli wi njanraga kila pye wi kee.

¹¹ A Sawuli wi suu njanraga ki yirige mbege wa, mēe yo fɔ: «Mi yaa Davidi wi wa ki ni mboo kan wa mbogo ki na.» Eēn fɔ ki wasaga shyen, Davidi wi ma fenge maga kan ki ma toro.

¹² Maga le le ki pilige ki na, a Sawuli wi nēe fyē Davidi wi yege, katugu Yawe Yenñele lāa pye wi ni, ma si yala lāa laga Sawuli wo na.

¹³ Ki kala na, Sawuli wila Davidi wi lali wi yeē ni maa tēge malingbōonlɔ waga kele (1 000) go na. A Davidi wi nēe kee ma saa na malaga gbōon, ma pye wi malingbōonlɔ pe to.

¹⁴ Kala na fuun wila pye na piin, lāa pye na yongɔ wi kan, katugu Yawe Yenñele lāa pye wi ni.

¹⁵ Naa Sawuli wila kaa ki yan Davidi wi kapyegele kaa pye na yongɔ na kee yege, a wi nēe fyē Davidi wi yege na seregi.

¹⁶ Eēn fɔ Davidi wi kala lāa Izirayeli woolo pe ni fuun naa Zhuda cēnle woolo pe ndanla, katugu wo wila pye na pe malingbōonlɔ pe yege sinni na kee wa malaga konaa na songɔri.

Davidi wila Sawuli wi sumborombyɔ Mikali wi pɔri

¹⁷ Kona, a Sawuli wi si Davidi wi pye fɔ: «Wele, na sumborombyɔ lerefɔ Merabu wi ŋa. Mi yaa wi kan ma yeri ma jɔ, na maga yenle mbe pye na malaga gbɔnfɔ welewe, mbaa kee saa Yawe Yenñele li maara ti gbōon we.» Sawuli wila wi yeē pye fɔ: «Mi jate woro na jaa mbe Davidi wi gbo, Filisiti tara fenne poro pe yaa wi gbo.»

¹⁸ A Davidi wi si Sawuli wi pye fɔ: «Mi yen ambɔ fɔ? Yिंगi ki yen na yeri? Na to sege ki woro na jate yaraga ka laga Izirayeli cengele ke sɔgɔwɔ. Mēle mbee ya mbe pye wunlunana wi nafa?»

¹⁹ Naa kila kaa gbɔn Sawuli wuu sumborombyɔ Merabu wi kan Davidi wi yeri sanga ŋa ni, a wi suu kan Mehola ca fenne nana Adiriyeli wi yeri.

²⁰ Eēn fɔ, Davidi wila pye ma Sawuli wi sumborombyɔ sanŋa Mikali wi ndanla. Naa Sawuli wila kaa ki wogo ki logo, a ki si tanla wi ni.

²¹ A wi suu yeē pye fɔ: «Mi yaa Mikali wi kan wi yeri wi jɔ, jango wi pye paa penē yen mboo yigi mbe ti Filisiti tara fenne pe ta poo gbo.» Kona, a Sawuli wi sigi yo Davidi wi kan ki shyen wogo na ma yo fɔ: «Koni ma mbe ya pye na nafa.»

²² Ko pungo na, a Sawuli wi sigi yo wi tunmbyeele pe kan fɔ: «Ye kari ye sa para Davidi wi ni larawa, yoo pye fɔ: «Ma kala li yen ma wunlunana wi ndanla konaa wi tunmbyeele pe ni fun, koni yenle ki na ma pye wi nafa.»

²³ A Sawuli wi tunmbyeele pē si saa ki senre ti yege yo Davidi wi kan. A Davidi wi si pe pye fɔ: «Ye nawa po ni, mbe pye wunlunana wi nafa ki yen kala jeele wi le? Mi wo na, mi yen fyɔnwɔ fɔ, mi woro megbɔgɔ fɔ.»

²⁴ A Sawuli wi tunmbyeele pē si songɔɔ ma saa Davidi wi senyoro ti yege yo Sawuli wi kan.

²⁵ A Sawuli wi si pe pye fɔ: «Ye sa Davidi wi pye fɔ wunlunana wi yo wi woro na penjara jaa japorɔgɔ yariwɔndɔ. Eēn fɔ ŋga wi yen na jaa ko yen

fɔ ma pan Filisiti tara fenne nambala cenme nama seere ni† wi kan, jango wi kayanga wo poro mbele wi juguye pe ni.» Sawuli wi jatere wo la pye mbe ti Davidi wuu yee le Filisiti tara fenne pe kee poo gbo.

²⁶ A Sawuli wi tunmbyeele pe si saa ki senre ti yee yo Davidi wi kan. A wi si yenle ti na mbe pye wunlunana wi nafa. Wagati na wunlunana wila kan sanni wi sa ko,

²⁷ a Davidi wo naa wi malingboonlo pe ni, pe si yiri ma saa Filisiti tara fenne nambala cenme shyen (200) gbo, ma pe kenrekenre ma pan pe nama seere ti ni fuun ti ni wunlunana wi kan, jango mbe pye wi nafa. Ki pye ma, a Sawuli wi suu sumborombyo Mikali wi kan Davidi wi yeri wi jo.

²⁸ Kona, a Sawuli wi sigi jen ma filige ki na ma yo Yawe Yennele laa pye Davidi wi ni; Davidi wila pye ma Sawuli wi sumborombyo Mikali wi ndanla.

²⁹ Ki pye ma, a Sawuli wi nee fye Davidi wi yee na seregi, a Davidi wi si pye wi jugu sanga wi ni fuun ni.

³⁰ Ki wagati wi ni, Filisiti tara fenne teele paa pye na malaga gbɔɔ Izirayeli woolo pe ni. Een fo malaga gbɔnsaga pyew, Davidi wi ma cew ta ma we Sawuli wi malingboonlo teele pe ni fuun pe wogo ki na, fo a wi mege ki yiri fo jenge.

19

Zhonatan wila kasulugo pye

Davidi wi kan

¹ Sawuli wila ki yo wi pinambyo Zhonatan wo naa wi tunmbyeele pe ni fuun pe kan fo wi yaa Davidi wi gbo. Een fo, Davidi wila Sawuli wi pinambyo Zhonatan wi ndanla fo jenge.

² A Zhonatan wi si Davidi wi yeri fo: «Na to Sawuli wila jaa mboon gbo. Ma yee yingiwe jen, goto pinliwe ni, ma sa lara larasaga jenge na.

³ Ma yaa ka lara wa yan laga nga na, mi naa na to wi ni, we yaa ka yiri mbe kari wa. Mi yaa ka para na to wi ni ma senre na, wi yaa ka nda yo ma wogo ki na, pa mi yaa kari logo mberi yo ma kan.»

⁴ Kona, a Zhonatan wi si Davidi metanga yeri wi to Sawuli wi kan, mee wi pye fo: «Wunlunana, maga ka kapege pye ma tunmbyee Davidi wi na, katugu wii kapege kee pye ma na. Een fo, kajenge legeri wi pye ma kan.

⁵ Wila wi go ki pere ma Filisiti tara fenne nana wi gbo. Yawe Yennele laa wi teege ma Izirayeli woolo pe ni fuun pe showo gbɔɔ sho. Maa ki wogo ki yan na yogori. Yingi na ma yaa lere gbo na wii kapege pye? Mbe ti Davidi wi ku go fu?»

⁶ A Sawuli wi si Zhonatan wi senre ti logo, mee wugu ma yo fo: «Yawe Yennele na yinwege wolo li mege ki na, pe se Davidi wi gbo.»

⁷ Kona, a Zhonatan wi si Davidi wi yeri, mee ki senre ti ni fuun ti yee yo wi kan. Ko punjo na, a wi si kari wi ni wa Sawuli wi yeri. A Davidi wi suu tunngo ki le naga piin paa faa wi yen.

Davidi wila fe wa Sawuli wi yeri

⁸ Malaga kila yiri naa Filisiti tara fenne pe ni, a Davidi wi si saa malaga gbɔn pe ni ma pe gbo jenge, fo a pe fe wi yeege.

† 18:25 18:25: Filisiti tara fenne nambala pe nama seere mberi ta, ko ki naga ma yo Davidi wila daga mbe pe gbo.

⁹ Yinne tipele na Yawe Yenñele làa ti lì pan ma ye Sawuli wi ni, lì si kaa yiri wi ni naa jolo. Wila pye ma cèn wa wi go, wi njanraga ki ni wi kee. Davidi wila pye na ngoni wi gboon wi kan.

¹⁰ A Sawuli wì si kaa fo na jaa mboo wa njanraga ki ni mboo kan wa mbogo ki na. Eèn fò, a Davidi wì si fenge maga kan, a kì toro. A njanraga kì si kan wa mbogo kì na. Kì yembinè lì ni, a Davidi wì si fe ma sho.

¹¹ A Sawuli wì si leele pele tun wa Davidi wi go ma yo pe saa korosi, ki goto pinliwe ni, poo yigi poo gbo. Eèn fò, Davidi wi jò Mikali wila wi yeri ma yo fò: «Na mée yiri mbe fe, sanni laga ki sa laga, pe yaa ma gbo†.»

¹² A jele wì suu yirige wa fenetiri wi ni, a Davidi wì si fe ma sho.

¹³ Ko pungo na, a Mikali wì si pe go yarisunngo† ki le ma saa ki sinngwe wa Davidi wi sinleyaraga ki na, ma yunngbongo sikasire wogo tege wa go wasaga ki na, mée paritonngo tege maga ton.

¹⁴ Naa Sawuli wila kaa leele tun ma yo pe sa Davidi wi yigi sanga ña ni, a Mikali wì si pe pye fò: «Davidi wi woro ngbaan.»

¹⁵ A Sawuli wì si pe tun naa shyen wogo na ma yo pe saa wele, mée pe pye fò: «Ye sa Davidi wi pinle yoo le wi sinleyaraga ki ni ye pan wi ni laga na kan, jango mboo gbo.»

¹⁶ Kona, a pitunmbolo pè si songoro wa Davidi wi go, mée saa ki yan fò pe go yarisunngo ko kila pye wa sinleyaraga ki na, naa yunngbongo sikasire wogo ki ni wa go wasaga ki na.

¹⁷ A Sawuli wì si Mikali wi yewe ma yo fò: «Yingi na, a mà silan fanla, mala jugu wi saga, a wì fe?»

A Mikali wì suu yon sogo ma yo fò: «Wila na pye fò: «Na yaga mbaa kee nakoma mi yaa ma gbo.» »

Sawuli wila taga Davidi wi na naa puro

¹⁸ Ki wagati wi ni, kila yala Davidi wì fe ma sho. A wì si kari wa Samiyeli wi korogo wa Arama ca, mée kagala ngele fuun Sawuli wila pye wi na ke yege yo wi kan. Kona, a pè si pinle ma kari ma saa cèn wa Nayoti† laga ki na.

¹⁹ A pè si saa ki yo Sawuli wi kan ma yo fò: «Davidi wi yen wa Nayoti laga ki na, wa Arama ca ki tanla.»

²⁰ A Sawuli wì suu pitunmbolo pe torogo ma yo pe sa Davidi wi yigi. Eèn fò, naa pàa ka saa gbòn wa, a pè si Yenñele yon senre yofenne pe ni fuun pe yan pe yen na Yenñele li yon senre yuun. Samiyeli wo wila pye na pe yege sinni. A Yenñele li yinne li si ye Sawuli wi pitunmbolo pe ni fuun pe ni, a pe née Yenñele li yon senre yuun fun.

²¹ A pè si saa ki yo Sawuli wi kan, a wì si leele pele yege torogo wa naa. Eèn fò poro fun, a pè si saa na Yenñele li yon senre yuun yogorimo ni. A wì si pele yege tun naa ki taanri wogo na. Poro fun, a pè saa na Yenñele li yon senre yuun yogorimo ni.

²² Kona, a Sawuli wo jate wì si kari wi ye wa Arama ca. Tonmo titegbogo nga kila pye wa Seku ca, naa wila ka saa gbòn wa ki na, a wì si yewe ma yo fò: «Samiyeli naa Davidi pe yen se yeri?»

A pè suu yon sogo ma yo fò: «Pe yen wa Nayoti laga ki na, wa Arama ca ki tanla.»

† 19:11 19.11: Yuuro 59.1 † 19:13 19.13: Zhene 31.19 † 19:18 19.18: Samiyeli wagati wi ni, Yenñele yon senre yofenne gbogolomo pila pye ma cèn laga nga na ko pàa pye na yinri Nayoti.

²³ A wì si lè lema nêe kee wa Nayoti laga ki yeri, wa Arama ca ki tanla. A Yennjele li yinne li si ye wi ni fun wa konɔ. A wi nêe Yennjele li yon senre yuun yɔgɔrimo ni na kee, fɔ ma saa gbɔn wa Nayoti laga ki na, wa Arama ca ki tanla.

²⁴ A Sawuli wì suu yaripɔɔ ti wɔ wi yɛɛ na paa sanmbala pe yen, nêe Yennjele li yon senre yuun yɔgɔrimo ni fun Samiyeli wi yɛɛ sɔgɔwɔ. Ko punjo na, a wì si wɔ ma to witiwaga le tara, mɛɛ koro le ki yonlo ki ni fuun naa ki yembine li ni fuun li ni. Ki kala na, leele paa pye na yuun fɔ: «Sawuli wo fun wì pye Yennjele yon senre yofɔ wi le?»

20

Zhonatan wila Davidi wi saga

¹ Kona, a Davidi wì si fe ma yiri wa Nayoti laga ki na, wa Arama ca ki tanla ma kari wa Zhonatan wi yeri, ma saa wi pye fɔ: «Yigi mì pye? Na kapege ko yen kikiin? Yingi mì jɔgɔ ma to wi na, fɔ a wila jaa mbanla gbo?»

² A Zhonatan wì suu yon sogo ma yo fɔ: «Yennjele sɔɔn sho ko jatere wo ni. Pe sɔɔn gbo. Na to wila kala lo la lɛ, li gbɔgɔ o, li kologo o, na wi sili yo na kan. Yingi na, na to wii ko wogo nga ko lara na na? Ki se ya pye.»

³ A Davidi wì si wugu ma yo fɔ: «Ma to wigi jen ma yo na kala li yen mɔɔ ndanla. Kana wuu yɛɛ pye fɔ: «Mi se ti Zhonatan wigi kala jen, nakoma ki yaa wi mben.» Eɛn Yawe Yennjele na yinwege wolo li mɛɛ ki na, mì wugu ma kan, fɔ mì yongo kunwɔ pi ni tɔɔn.»

⁴ Kona, a Zhonatan wì si Davidi wi yewe ma yo fɔ: «Yingi maa jaa mbe pye ma kan? Mi yaa ki pye ma kan.»

⁵ A Davidi wì suu yon sogo ma yo fɔ: «Wele, goto wi yen yevɔnnɔgɔ fɛti we†. Ki daga mbe sa pinle wunlunana wi ni mbe li. Ki yaga mbe kari wa yan, mbe sa lara fɔ sa gbɔn pilige taanri wogo ki yonlokɔgɔ ki na.

⁶ Na ma to wiga na wele wi silan yan, maga yo wi kan fɔ: «Davidi wilan yenri ngbanga ma yo mboo yaga wi kari wa Betilɛmu, wi ca ye, fɔ wi go woolo paa pe yɛfiile saraga ki woo.»

⁷ Na wiga ma yon sogo mbe yo fɔ: «Ko yon,» kona mi ɲa ma tunmbyee, mi yaa pye yeyinɲe na; eɛn fɔ na wiga nawa ngban, pa ma yaa ki jen fɔ wila jaa mbanla gbo.

⁸ Kì kaa pye ma yon finliwɛ le mi ɲa ma tunmbyee na ni Yawe Yennjele li mɛɛ na, ma kajeɲge pye na kan. Na kaa pye mì kapege pye, ki yen yɛɛ o yɛɛ, maga kanla le ma to wi kɛɛ, eɛn fɔ mala gbo ma yɛ.»

⁹ A Zhonatan wì sho fɔ: «Yennjele sɔɔn sho ko jatere wo ni. Na mi kaga jen kaselege fɔ na to wila jaa mbɔɔn gbo, pa mi yaa ki yɛɛ yo ma kan.»

¹⁰ Eɛn fɔ, a Davidi wì si Zhonatan wi yewe ma yo fɔ: «Na ma to wiga senngbanra yo ma ni, ambo wi yaa ki yo na kan?»

¹¹ A Zhonatan wì si Davidi wi pye fɔ: «Yiri we kari wa yan.» A pe shyen pè si yiri ma kari wa yan.

¹² A Zhonatan wì si Davidi wi pye fɔ: «Yawe Yennjele, Izirayeli woolo Yennjele li mɛɛ ki na, mi yen na yon kaan ma yeri fɔ goto nakoma piliya

† 20:5 20:5. Yevɔnnɔgɔ ki pilige konɲbannga pyew kila tɛɛ ki yɛ mbaa mbaanra wiin la Yennjele li gbogo konaa mbaa saara woo li yeri. Tunngo sila pye na piin ki pilige ki ni (Nɔmbu 10.10; 28.11-15; 29.1-6; Levi 23.24-25; 2 Wunlu 4.23; Yuuro 81.4; Eza 1.13; Eze 46.1-7; Amo 8.5).

na anme yege, mi yaa na to wi yewe ma wogo ki na. Na wi jatere wiga pye jenne ma kannɔɔlo, pa mi yaa lere torogo wi saga yo ma kan.

¹³ Eɛn fɔ na kaa pye na to wila jaa mbe kapege pye ma na, mi yaa lere torogo wi saga yo ma kan, mboon yaga maa kee yeyinɔge na. Na mi sigi yo ma kan, Yawe Yenɔɔle li jolɔɔ gbɔgo wa na na. Mi yen na jaa Yawe Yenɔɔle li pye ma ni paa yege nga na lɔa pye na to wi ni we.

¹⁴ Pungo na, na mi ka ka pye bere go na, ma kajenge pye na kan Yawe Yenɔɔle li mege ki na. Eɛn fɔ, ali na mi ka si ku,

¹⁵ maga koon kajenge pyewe pi yaga na go woolo pe kan, ali na Yawe Yenɔɔle liga koon juguye pe ni fuun nunɔba nunɔba pe ko mbe pe wo laga tara ti ni sanga ɔa ni we†.»

¹⁶ Kona, a Zhonatan wi si yon finliwe le Davidi wo naa wi go woolo pe ni, ma yo fɔ: «Yawe Yenɔɔle li kayanga wo Davidi wi juguye pe ni!»

¹⁷ A Zhonatan wi si ti Davidi wi wugu maga naga fɔ wi yen maa ndanla, katugu Davidi wila pye ma Zhonatan wi ndanla paa wi yee yen.

¹⁸ A Zhonatan wi sho naa fɔ: «Goto wi yen yevonɔgo feti we. Pe yaa koon wele mbe la wa lisaga, katugu ma censaga ki yaa ka koro le waga.

¹⁹ Kala li pyepilige ki na, maa saa lara laga nga ni, piliya na, ma kari ma sa lara wa ki laga ki na, wa Ezeli laga sinndelege ki fanla.

²⁰ Mi yaa ka pan mbe wangala taanri won wa ki yesinme pi yeri ndee mi yen na yaraga ka taanla mbe won.

²¹ Ko pungo na, mi yaa na lefonɔ wi torogo wi sa ke le, mboo pye fɔ: «Kari ma sa wangala ke lagaja.» Na mi ka kaa pye fɔ: «Wele, wangala ke yen laga ma pungo na, songoro ma pan ma ke le.» Kona ma songoro maa paan, ma yaa pye yeyinɔge na, maga ka fye yaraga ka kpe na, mi yen naga yuun ma kan Yawe Yenɔɔle na yinwege wolo li mege ki na.

²² Eɛn fɔ na mi ka si lefonɔ wi pye fɔ: «Wangala ke wa ma yege, ta kee wa yege bere», pa kona maa kee, katugu Yawe Yenɔɔle li yen na jaa maa kee.

²³ Yon finliwe mba we le we yee sogowa, Yawe Yenɔɔle li pye sanga pyew we sere pi wogo na.»

²⁴ Kona, a Davidi wi si saa lara wa yan. Yevonɔgo feti pilige ki na, a wunlunana wi si saa cen tabali wi na mbe li.

²⁵ Wila cen jongo nga wi maa een ki na faa ko na, ma mara wa mbogo ki na. A Abineri† si cen ma mara Sawuli wi na, a Zhonatan wi si cen ma yege wa wi yeri. Eɛn fɔ, a Davidi censaga ko si koro le waga.

²⁶ Ki pilige ki ni, Sawuli wi sila para, katugu wila pye naga jate ma yo kana Davidi wi kala la pye, na luu tege fyongo ni Yenɔɔle yege na. Wi yaa pye fyongo ni kaselege ko na, ko ki ti wii ya pan†.

²⁷ Eɛn fɔ ki goto, yevonɔgo ki pilige shyen wogo ki na, naa Sawuli wila kaa Davidi wi censaga ki yan ki koro waga naa, a wi suu pinambyo Zhonatan wi yewe fɔ: «Yingi na yunmbaan naa nala Zhese pinambyo Davidi wii si pan laga lisaga?»

²⁸ A Zhonatan wi suu pye fɔ: «Davidi wila na yenri ngbanga ma yo mboo yaga wi kari wa Betileemu ca.

²⁹ Wila na pye fɔ: «Mila ma yenri, na yaga mbe kari, katugu we go woolo pe yaa saraga wo wa we ca, na ndo wi yo mbe kari ki sa pye na yege na. Na kaa pye na kala li yen moo ndanla, ki yaga ma kono kan na yeri mbe

† 20:15 20:15: 2 Sami 9.1 † 20:25 20:25: Abineri wila pye Sawuli wi naa konaa wi malingboonlo to (1 Sami 14:50). † 20:26 20:26: Levi 7.21

sanla ndeɛle pe kɔn mbe wele.» Ko kala kɔ ti wii pan mbe li wunlunaŋa wi ni.»

³⁰ Kona, a Sawuli wɔ si nawa ngban Zhonatan wi ni, ma suu pye fɔ: «Jambasinŋe naa japanraga pyɔ wele dɛ! Mɔga yan ndeɛ mi sigi jɛn mɔ wɛnɛ le Zhesɛ pinambyɔ wi ni wi le? Mboro naa ma nɔ wi ni, fɛrɛ mbe ye ta.

³¹ Wele, mbe Zhesɛ pinambyɔ wi ta go na laga tara nda ti na wagati ŋa fuun ni, ma se fanŋga ta wunluwɔ pi ni, ma wunluwɔ fun pi se yeresaga ta. Ki kala na, koni, ti pe saa lagaja pe pan wi ni na kan, wi daga mbe gbo.»

³² A Zhonatan wɔ suu to Sawuli wi pye fɔ: «Yingi na wi si daga mbe gbo? Yingi wi pye?»

³³ Kona, a Sawuli wɔ suu njanraga ki yirige mbe Zhonatan wi wa ki ni, mboo gbo. Ki kaa pye ma, a Zhonatan wɔ sigi jɛn ma yo wi to wila ki kɔn maga tɛgɛ mbe Davidi wi gbo.

³⁴ A Zhonatan wɔ si yiri suro ti go na wa tabali wi na nangbanwa pi na. Wi sila li ki yevɔnŋɔ pilige shyen wogo ki na. Tɛgɛle tipele na wi to wila Davidi wi tɛgɛle, ki wogo kɔla wi jatere wi piri wi na fɔ jɛnŋɛ.

³⁵ Ki goto pinliwɛ pi ni, a Zhonatan wɔ si yiri ma kari wa yan, wa laga ŋga wo naa Davidi wi ni pɔa yo ma naga pe yɛɛ na. Lefɔnŋɔ wɔ la pinle ma kari wi ni.

³⁶ A wɔ si lefɔnŋɔ wi pye fɔ: «Fe ma sa wangala ngele mi yaa won ke le.» A lefɔnŋɔ wɔ si fe ma kari. A Zhonatan wɔ si wanla la won, a li saa wi toro ma to wa wi yɛgɛ.

³⁷ Naa wila ka saa gbɔn wa laga ŋga wanla lɔa saa to, a Zhonatan wɔ si gbele ngbanga ma yo fɔ: «Wanla li wa ma yɛgɛ naa bere.»

³⁸ A wɔ sho naa fɔ: «Fyɛɛle maa kee, maga ka yere.» A Zhonatan wɔ lefɔnŋɔ wɔ si saa wangala ke wulo, mɛɛ sɔngɔrɔ ma pan le wi tafɔ wi tanla.

³⁹ Lefɔnŋɔ wi sila ki kala li kɔrɔ jɛn, kaawɔ Zhonatan naa Davidi poro pɔa li kɔrɔ jɛn.

⁴⁰ A Zhonatan wɔ suu sandiga naa wi wangala ke kan wi lefɔnŋɔ wi yeri, ma suu pye fɔ: «Ta kee ti ni ca.»

⁴¹ Lefɔnŋɔ wɔ karingɔlɔ, a Davidi wɔ si yiri wa wi larasaga, wa sinndelegɛ ki yɔnlɔparawa kalige keɛ yeri, mɛɛ foli folisaga taanri maa yɛgɛ ki jiile wa tara Zhonatan wɔ yɛgɛ sɔgɔwɔ, maa gbɔgɔ. Kona, a pɛ si keyɛn wa pe yɛɛ yɔlɔgɔ ma gbele fɔ jɛnŋɛ, Davidi wo tende.

⁴² Ko punŋo na, a Zhonatan wɔ si Davidi wi pye fɔ: «Ta kee yɛyinŋɛ na. Mɔ jɛn wɛ wugu ma we yɛɛ kan Yawe Yɛnŋɛle li mɛgɛ ki na, ma yo fɔ: «Yawe Yɛnŋɛle li ti we pye sinmbele mi naa mboro we yɛɛ kan konaa ma setirige piile poro naa na setirige piile pe ni, pe pye sinmbele pe yɛɛ kan woro punŋo na.» »

21

¹ Kona, a Davidi wɔ si yiri ma kari, a Zhonatan wo si sɔngɔrɔ wa ca.

*Davidi wila fe Sawuli wi yɛgɛ
ma kari wa Nɔbu ca*

² Kona, a Davidi wɔ si kari wa Nɔbu ca, wa saraga wɔfɔ Ahimeleki wi yeri. A Ahimeleki wɔ si fe ma pan maa fili na seri wi yɛgɛ sɔgɔwɔ jatere

pirindorogo ki na, mɛɛ wi yewe ma yo fɔ: «Ki pye mɛɛ, a mà si pan ma yɛ lere si pinlɛ ma ni?»

3 A Davidi wì si saraga wɔfɔ Ahimeleki wi yɔn sogo ma yo fɔ: «Wunlunana wo wì tunngo ka kan na yeri, mala pye fɔ: <Tunngo nga mi kan ma yeri konaa kala na mɔɔ tun ma sa pye, lere kpɛ si daga mbe kala la jɛn wa ki ni.> Ki kala na, mi laga ka naga na pinlɛyɛnle pe na ma yo we sa fili wa.

4 Yिंगi yaakaga ki yɛn na ma yeri yingɔ? Buru kanğurugo kan na yeri nakoma maga yaraga nga fuun ta.»

5 A saraga wɔfɔ wì si Davidi wi pye fɔ: «Buru ɲa lere pyew maa kaa wo wa woro na, kaawɔ ɲa wì kan Yɛnɲɛle yeri† wo wi yɛn na. Ɛɛn fɔ ma mbe ya mboo lɛ ma woolo pe kan, na kaa pye pee fyɔnrɔ kala pye piliye yan yi ni we.»

6 A Davidi wì suu pye fɔ: «Wè we yɛɛ yigi fyɔnrɔ kapyere ti ni paa yɛɛ ɲa na ki maa piin faa, na mi kaa kee malaga gbɔnsaga we. Na mi kaa kee malaga gbɔnsaga, na woolo pe malingbɔnyaara pe mari le Yɛnɲɛle kɛɛ. Ali mbege ta ki tangala na li woro Yɛnɲɛle konɔ, Ɛɛn fɔ li yɛn fyɔngo fu ma pinlɛ malingbɔnyaara ti ni.»

7 Kona, a saraga wɔfɔ wì si buru ɲa pe ma kan Yɛnɲɛle yeri wi kan Davidi wi yeri, katugu buru wa yɛɛ sila pye wa ɲa paa kan Yɛnɲɛle yeri wo punɔ na. Wila pye ma tɛɛ wa tabali wi na Yawe Yɛnɲɛle li yɛɛ sɔgowɔ. Paa wi lɛ wa Yawe Yɛnɲɛle li yɛɛ sɔgowɔ, mbe fɔnɔ tɛɛ wa wi yɔnlɔ†.

8 Ma si yala ki pilige ki ni, Sawuli wi tunmbyee wà la pye le, wila pan mbe sherege kapyeege ka yɔn fili Yawe Yɛnɲɛle li yɛɛ sɔgowɔ. Paa pye naga nana wi yinri Dowegi. Edomu cɛnle woo lawi. Wila pye Sawuli wi yaayoro kɔnrifɛnnɛ pe to.

9 A Davidi wì si Ahimeleki wi yewe ma yo fɔ: «Njanraga nakoma tokobi woro laga ma yeri? Mii ta mbanla tokobi wi lɛ nakoma mbe malingbɔnyaraga ka yɛɛ le, katugu wunlunana wi tunngo ki yɛn fyelege wogo.»

10 A saraga wɔfɔ wì suu pye fɔ: «Filisiti tara fenne nana Goliyati ɲa maa gbo wa Terebenti tige gbunlundɛge ki ni, wi tokobi wo wi yɛn na. Wi yɛn ma migi paraga ka ni ma tɛɛ wa efɔdi wi punɔ na. Na kaa pye maa jaa mboo lɛ, maa lɛ, katugu wa yɛɛ woro laga.»

A Davidi wì sho fɔ: «Wi kan na yeri, mi se wa ta jɛnnɛ paa wo yɛn.»

11 Ki pilige nungba ki ni, a Davidi wì si yiri ma fe Sawuli wi yɛɛ ma kari wa Gati ca fenne wunlunana Akishi wi yeri†.

12 A wunlunana Akishi wi tunmbyeele pɛ si pe tafo wi pye fɔ: «Tara ti wunlunana Davidi wo ma ɲa yɛɛn? Wo paa pye na yurugo koo wi mɛɛ ni na yuun fɔ:

<Sawuli wì lere waga kelɛgele tɛgesaga legɛɛ gbo,
a Davidi wò lere waga kɛ kɛ tɛgesaga legɛɛ gbo†.> »

13 A Davidi wi nɛɛ ki sɛnrɛ ti jate wa wi nawa. A wi nɛɛ fye Gati ca fenne wunlunana Akishi wi yɛɛ fɔ jɛngɛ†.

† 21:2 21:2: Mati 12.3-14; Maki 2.25-26; Luki 6.3 † 21:5 21:5: Levi 24.5-9 † 21:7 21:7: Mati 12.3-4; Maki 2.25-26; Luki 6.3-4 † 21:11 21:11: Davidi wila fe ma saa lara wa Filisiti tara fenne nana Akishi wi yeri, ma sigi ta Filisiti tara fenne paa pye Izirayeli woolo pe juguye. † 21:12 21:12: 1 Sami 18.7; 29.5 † 21:13 21:13: Yuuro 56.1

¹⁴ Kì kaa pye ma, a wì suu yee pye yarafo pe yegɛ na. Wila pye na pe yeyonro koro ti keeri keeri, maa yon cenre ti yaga, a tila fuun wi siyo wi na.

¹⁵ Kona, a wunlunana Akishi wì suu tunmbyeele pe pye fo: «Yoro jate yegɛ jen ma yo ki nana na wi yen yarafo, yingi na, a yè si pan wi ni laga na yeri?»

¹⁶ Yarafenne poro pe woro ma lege laga na yeri wi le, a yè si pan ki nana wi ni na kan wi pan wila wi yara kapyere ti piin laga na yegɛ sogowa? Ayoo, wi se ya ye laga na go.»

22

Davidi wila pye gbogolomo pa to

¹ Kona, a Davidi wì si yiri wa Gati ca, mee kari ma saa lara wa Adulamu ca waliwege ki ni†. Naa wi ndeele poro naa wi go woolo pe ni fuun paa kaa ki wogo ki logo, a pè si kari wi korogo.

² Mbele fuun paa pye ma jori, naa mbele foro la pye pe na konaa mbele pe nawa pi sila yinggi pe na, a poro pe ni fuun pè si saa gbogolo wa wi tanla. A wì si pye pe to. Nambala mbele paa pye wi ni, paa pye na kee lere cenme tijere (400) yeri.

³ Ko punjo na, a Davidi wì si yiri wa Adulamu ca ma kari wa Mizipe ca, wa Mowabu tara‡, mee Mowabu tara wunlunana wi pye fo: «Mila ma yenri, maga yaga na to naa na no pe pan pe cen laga ma ni, fo mbe sa nga Yenjele li yen na jaa mbe pye na kan ki jen.»

⁴ A Davidi wì si kari pe ni wa Mowabu tara wunlunana wi yeri. Wagati na fuun Davidi wila pye wa wi larasaga ki ni, paa koro wa wunlunana wi ni.

⁵ Pilige ka, a Yenjele yon senre yofa Gadi wì si Davidi wi pye fo: «Maga ka koro laga ki larasaga nga ki ni. Yiri ma kari wa Zhuda tara.» Kona, a Davidi wì si yiri ma kari wa Ereti kologo ki ni.

Sawuli wila Nobu ca saraga wofenne pe gbo

⁶ Kona, a Sawuli wì sigi logo ma yo paa Davidi wo naa leele mbele paa pye wi ni pe saga jen. Sawuli wila pye ma cen wa tamarisi tige ki nogo wa Gibeya ca, wa tinndi wi na. Wi njanraga kila pye wi kee. Wi tunmbyeele pe ni fuun paa pye wa wi tanla.

⁷ A Sawuli wì suu tunmbyeele pe pye fo: «Yoro Benzhamɛ cenle woolo, yaa nuru na yeri. Ye yen naga jate ndee Zhese pinambyo wi yaa keere na erzen keere kan ye ni fuun ye yeri wi le? Ye yen naga jate ndee wi yaa ye tegɛ leele waga kelenjele (1 000) naa leele cenme cenme go na wi le?»

⁸ Yingi na, a ye ni fuun yè si yon le na na? Yingi na ye ni, lere kpe sigi yo na kan mbe yo na pinambyo wì yon finliwe le Zhese pinambyo wi ni? Ye ni, wa kpe woro na gbele nala kaan mbanla yeri fo na pinambyo wilan tunmbyee wi sun maa wa na na, a wì penjele le na na paa yegɛ nga na ki yen na piin nala we.»

⁹ Edomu cenle woolo nana Dowegi na wila pye Sawuli wi tunmbyeele pe ni, a wì suu yon sogo ma yo fo: «Mi Zhese pinambyo wi yan wa Ahitubu pinambyo Ahimeleki wi yeri wa Nobu ca.

† 22:1 22.1: Yuuro 57.1; 142.1 ‡ 22:3 22.3: Davidi wi mama wa la pye Mowabu cenle woo (Uruti 1.22; 4.17-22).

¹⁰ Ahimeleki wila Yawe Yennele li yewe wi kan, ma yaakara kan wi yeri konaa ma Filisiti tara fenne nana Goliyati† wi tokobi wi kan wi yeri fun.»

¹¹ A wunlunana Sawuli wi si leele tun pe sa saraga wofa Ahimeleki wi lagaja pe pan wi ni, Ahitubu pinambyo we, konaa wi go woolo pe ni fuun pe ni, poro mbele paa pye saraga wofenne wa Nobu ca we. A pe ni fuun pe si pan wa wunlunana wi yege sogo.

¹² A Sawuli wi sho fo: «Ahitubu pinambyo, nungbolo jan ma logo na yeri.»

A Ahimeleki wi suu pye fo: «Ee, na tafa, mi yen na nuru ma yeri.»

¹³ A Sawuli wi suu pye fo: «Yingi na mboro naa Zhese pinambyo wi ni, a ye si yon le na na? Ma yaakara naa tokobi kan wi yeri, ma Yennele li yewe wi kan, jango wi yiri na koro go wila pengele peri na na paa yege nga na ki yen na piin nala we.»

¹⁴ A Ahimeleki wi si wunlunana wi yon sogo ma yo fo: «Ma tunmbyeele pe ni fuun pe ni wiwiin wi yen na pe taga wi na paa Davidi wi yen? Wi yen ma nafa, wi si yen ma tunmbyeele pe to. Ma go woolo pe maa wi bgbo.»

¹⁵ Ki kongbannga ko ma nga mi maa Yennele li yewe wi kan. Ki jatere wi fa pan na yeri fyew mbe yon le ma na. Wunlunana wiga ka ki kala li taga na go na, nakoma na go woolo wa kpe go na, katugu mi na ma tunmbyee, mii kala la jen wa ki kala li ni, ali jele.»

¹⁶ A wunlunana wi sho fo: «Ahimeleki, mboro naa ma go woolo pe ni fuun pe ni, ye daga mbe bgbo.»

¹⁷ Kona, a wunlunana wi suu pingbaanla mbele paa pye na yeregi le wi tanla pe pye fo: «Ye yiri ye Yawe Yennele li saraga wofenne pe bgbo, katugu poro fun, pe Davidi wi saga. Paa ki jen ma yo wi yen na fee, pe sila si pan mbege yo na kan.» Een fo wi tunmbyeele paa je ma yo pe se ke taga Yawe Yennele li saraga wofenne pe na.

¹⁸ Kona, a wunlunana wi si Dowegi wi pye fo: «Yiri ma saraga wofenne pe bgbo.» A Edomu cenle woolo nana Dowegi wi si fulo wa pe tanla ma pe bgbo. Ki pilige ki ni, saraga wofenne nafa tijere ma yiri kangurugo wila bgbo, poro mbele paa len jese efodiy pe le we.

¹⁹ A Sawuli wi si ti a pe saa Nobu ca fenne pe ni fuun pe bgbo tokobi ni, saraga wofenne pe ca ye. Paa nambala, naa jele, naa piile, naa piyengele, naa nere, naa sofilele, naa simbaala konaa sikaala pe ni fuun pe bgbo tokobi ni†.

²⁰ Ahimeleki wi pinambyo Abiyatari wo nungba wila ta ma fe ma sho, mee fe ma kari wa Davidi wi tanla. Abiyatari wila pye Ahitubu wi pishyenwoo.

²¹ A Abiyatari wi sigi yo Davidi wi kan ma yo Sawuli wi Yawe Yennele li saraga wofenne pe bgbo.

²² A Davidi wi si Abiyatari wi yon sogo ma yo fo: «Ko kopilige mila Edomu cenle woolo nana Dowegi wi yan wa Nobu ca. Mila ki jen ma yo wi yaa sa nga fuun ki pye ki yege yo Sawuli wi kan. Mi kala na pon sege woolo pe ni fuun pe bgbo.»

²³ Yingo, koro laga na ni. Maga ka fyee. Lere na wila jaa mboon bgbo, wo nungba wo wila jaa mbanla bgbo. Een fo, mboon ta laga na tanla, ma yaa pye yeyinng na.»

† 22:10 22:10: Yuuro 52.2 † 22:19 22:19: Yuuro 54.2

23

*Davidi wila Keyila ca ki sho
Filisiti tara fenne pe yeri*

¹ Pilige ka, a pè si saa ki yo Davidi wi kan fɔ: «Wele, Filisiti tara fenne pè pan ma to Keyila ca fenne pe na, na pe yarilire ti koli wa pe yarilire sunsara ti na.»

² A Davidi wi si Yawe Yennele li yewe ma yo fɔ: «Mbe ya sa to Filisiti tara fenne pe na le? Mbe ya pe ni le?»

A Yawe Yennele li suu pye fɔ: «Ta kee ma sa to pe na, ma yaa ya pe ni mbe Keyila ca woolo pe sho pe kee.»

³ Een fɔ, a Davidi wi woolo pè suu pye fɔ: «Wele, we yen na fyɛ mako laga Zhuda tara ti ni. Fyɛɛ ti yaa serege we na, na waga kari wa Keyila ca mbe sa to Filisiti tara fenne pe na we.»

⁴ A Davidi wi si Yawe Yennele li yewe naa. A li suu yon sogo ma yo fɔ: «Yiri ma kari wa Keyila ca, katugu mi yen na Filisiti tara fenne pe nii ma kee.»

⁵ Kona, a Davidi naa wi woolo pe ni pè si kari wa Keyila ca ma saa to Filisiti tara fenne pe na, ma pe gbo fɔ jenge, mee pe yaayoro ngbeleye yi sho pe yeri. Pa Davidi wila Keyila ca fenne pe sho pe kee yen.

⁶ Naa Ahimeleki pinambyo Abiyatari wila fe ma saa lara wa Davidi wi yeri wa Keyila ca sanga na ni, wila kari efodi wi ni mbe saa Yennele li yewe wi ni.

⁷ Kona, a pè si saa ki yo Sawuli wi kan fɔ: «Davidi wi kari wa Keyila ca.» Kona, a Sawuli wi sho fɔ: «Yennele li yen na Davidi wi nii na kee, katugu wo jate wi saa wi yee yon ton ca ka ni, nga pè malaga sigembogo kan maga maga, ma sogoyaara lele ki yeyonro koro ti na.»

⁸ Kona, a Sawuli wi suu malingboonlo pe ni fuun pe yeri mbe kari wa Keyila ca, mbe sa malingboonlo censaga kan mbe Davidi naa wi woolo pe yon ton.

⁹ Een fɔ, a Davidi wi sigi jen ma yo Sawuli wila pye na jaa mbe kapege pye wi na. A wi si saraga wofɔ Abiyatari wi pye ma yo wi pan efodi wi ni, pe Yennele li yewe.

¹⁰ Ko pungo na, a wi sho fɔ: «Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele, mi na ma tunmbyee, migi logo ma yo Sawuli wila jaa mbe pan mbe to Keyila ca ki na mbege tongo na kala na.

¹¹ Keyila ca fannga fenne pe yaa na le wi kee le? Sawuli wi yaa pan paa yegɛ nga na mi na ma tunmbyee migi logo le? Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele, mi yen noo yenri, mi na ma tunmbyee, maga yo na kan.»

A Yawe Yennele li suu yon sogo ma yo fɔ: «Sawuli wi yaa pan.»

¹² A Davidi wi sili yewe naa fɔ: «Keyila ca fannga fenne pe yaa mi naa na woolo pe ni we le Sawuli wi kee le?»

A Yawe Yennele li sho fɔ: «Ee, pe yaa ye le wi kee.»

¹³ Kona, a Davidi wi si yiri wa Keyila ca wo naa nambala mbele paa pye wi ni pe ni, ma kari wa tara nawa. Pe mbaa nambala cenme kogoloni (600) yon ko tin. A pè si saa ki yo Sawuli wi kan ma yo Davidi wi fe ma yiri wa Keyila ca. Ki pye ma, a Sawuli wi suu panga ki yaga wa Keyila ca.

*Zhonatan wila saa Davidi wi kon
ma wele*

¹⁴ Kona, a Davidi wì si kari wa Zifu gbinri wi ni ma saa cèn wa yanwira lara nda ti luguwòn yèn ma ngban ti ni. Sawuli wila pye naa lagajaa pilige pyew, èn fò Yawe Yènnèlè li sila Davidi wi le wi kèè.

¹⁵ Naa Davidi wila kaa ki yan Sawuli wi yèn na yanri naa lagajaa mboo gbo, a wì si koro wa Zifu gbinri wi ni, wa Horesha laga ki ni.

¹⁶ Pilige ka, Sawuli wi pinambyo Zhonatan wì si yiri ma kari wa Davidi wi yeri wa Horesha laga ki ni, ma saa kotogo le wi ni, janjo wi taga Yènnèlè li na.

¹⁷ Wila wi pye fò: «Maga ka fyè, na to wi se ta mbe kèè taga ma na. Mboro ma yaa ka pye Izirayeli tara ti wunluwo we. Muwi mi yaa ka pye legbwo shyen woo mbe taga ma na. Na to wo jate wigi jèn ma yo pa ki yaa pye ma.»

¹⁸ A pe shyen pè si yòn finliwè le pe yèè ni naa Yawe Yènnèlè li yègè sògòwò. A Davidi wì si koro wa Horesha laga ki ni, a Zhonatan wo si sòngòrò ma kari wi ca.

Sawuli wila taga Davidi wi na naa puro naa

¹⁹ Kona, a Zifu ca fènnè pèlè si kari Sawuli wi kòrògò wa Gibeya ca, ma saa wi pye fò: «Davidi wi yèn ma lara laga we wasege ki ni, wa lara nda ti luguwòn yèn ma ngban ti ni, wa Horesha laga ki ni, wa Akila tinndi wi na, wa gbinri wi yònlòparawa kalige kèè yeri.

²⁰ Koni, wunlunaña, na kiga ma ndanla sanga ña ni, ma pan, we yaa wi lagaja mboo le ma kèè.»

²¹ A Sawuli wì si pe yòn sogo ma yo fò: «Yawe Yènnèlè li duwaw ye na, yoro mbele yànla yinriwè ta we.

²² Koni ye kari ye sa kagala ngele yè logo ke yewe jèngè ye filige ke na, yoo saga ja jèngè, lere ña wùu yan wa ki laga ki ni, yoo jèn fun, katugu pègè yo na kan ma yo wi yèn ma jilige fò jèngè.

²³ Yoo larasara ti ni fuun ti wele yeri jèn. Ko pungo na, ye sòngòrò laga na yeri, ye pan ye senfire yo na kan, pa kona mi yaa pinle ye ni mbe kari. Na kaa pye wi yèn laga tara ti ni, mi yaa wi wele wa Zhuda tara ti logologo pyew wì si saa yan.»

²⁴ Kona, a Zifu ca woolo pè si yiri wa Sawuli wi yeri ma sòngòrò wa pe ca, mèè keli ma kari Sawuli wi na. Davidi wo naa wi woolo pe ni pàa pye wa Mawòn ca gbinri, wa Araba tara ti ni, wa gbinri gbenje wi yònlòparawa kalige kèè yeri?.

²⁵ A Sawuli naa wi woolo pe ni, pè si kari sa Davidi wi lagaja. A leele pèlè si saa ki yo Davidi wi kan. A wì si yiri ma kari waara laga ka ni, wa Mawòn gbinri wi ni, ma saa cèn wa. A Sawuli wì sigi logo mèè taga wi na wa ki wasege ki ni naa puro.

²⁶ Sawuli wila pye na toro yanwiga ki kanngaga nungba na, a Davidi naa wi woolo pe ni paa toro kanngaga sanngga ki na. Davidi wila pye na fyèlè na fee janjo mbe ta mbe sho Sawuli wi yeri. Èn fò Sawuli naa wi woolo pe ni pàa Davidi naa wi woolo pe wa ma pe maga makò na jaa mbe pe yigi.

²⁷ Èn fò, a pitunño wà si pan maga yo Sawuli wi kan ma yo fò: «Sòngòrò ma pan fyaw, katugu Filisiti tara fenne pè pan ma to tara ti na.»

²⁸ Le ki yongolo nungba ke ni, a Sawuli wi si Davidi wi purogo ki yaga, mee kari sa malaga gbɔn Filisiti tara fenne pe ni. Ko kala na, pe maa ki laga ki yinri «pè laga pe yee na walaga.»

24

Davidi wi sila yenle mbe Sawuli wi gbo

¹ Ko pungo na, a Davidi wi si yiri wa ki laga ki ni mee kari ma saa cen wa Eni Gedi[†] ca ki tanla, wa yanwira nda ti luguwon yen ma ngban ti na.

² Naa Sawuli wila kaa yiri wa malaga gbɔnsaga Filisiti tara fenne pe ni ma pan, a pè sigi yo wi kan fɔ: «Koni, Davidi wi yen wa Eni Gedi gbɔnri wi ni.»

³ Kona, a Sawuli wi si malingboonlo welimbele waga taanri (3 000) wo wa Izirayeli tara ti lagapyew, mee kari ma saa na Davidi naa wi woolo pe lagajaa, fɔ ma saa gbɔn wa waara nda pe yinri ligboolo waara ti na.

⁴ Naa wila ka saa gbɔn wa simbaala jasa wi na, wa kono li yon na, a wi si yanwiga wege[†] ka yan mee ye wa ki ni mbe sa kongaraga pye. Ma si yala Davidi naa wi woolo pe ni, paa pye ma lara wa ki yanwiga wege ki ni, wa ki kosaga ki na.

⁵ A Davidi wi woolo pè sigi yo wi kan yooɔ fɔ: «Wele, wagati ɲa Yawe Yenɲele laa naga ma yo li yaa koon jugu wi le ma kee, ɲga koon ndanla maga pye wi na, wi gbɔn.» Kona, a Davidi wi si peelee ma kari ma saa Sawuli wi derigboɔ ki nɔgona yon ka kon wi sila ki jen.

⁶ Naa Davidi wila kaa ki kon mako, a wi sunndo wi nee koon wi na ngbanga, katugu wila Sawuli wi derigboɔ yon ka kon.

⁷ A wi suu woolo pe pye fɔ: «Yawe Yenɲele lilan sho ki kala cenle na li pyewe pi ni. Yenɲele sanla sho mbe sa kapege pye na tafa wi na, wo ɲa Yenɲele li sinme kpoyi wo wi na maa wo we. Katugu wo wi yen ɲa Yawe Yenɲele li sinme kpoyi wo wi na maa wo.»

⁸ Davidi wila ki senre ti yo ma ti wi woolo pee sa to Sawuli wi na. A wunlunana wi si yiri wa yanwiga wege ki ni, ma kono li le na kee.

⁹ A Davidi wi si yiri fun wa yanwiga wege ki ni wa Sawuli wi pungo na, ma suu yeri ma yo fɔ: «Wunlunana, na tafa.»

A Sawuli wi si kannga ma wele. A Davidi wi si foli wi yege sogowo, maa yege ki jiile wa tara maa gbogo.

¹⁰ Kona, a wi si Sawuli wi pye fɔ: «Leele mbele pe yen nɔɔ yeregi ma yo mi yen na jaa mboon gbo, yingi na, a ma nee pe senre ti nuru?»

¹¹ Wele, mboro jate ma yaa ki yan yenle ni fɔ Yawe Yenɲele lɔon le na kee wa yanwiga wege ki ni nala. Pège yo na kan na ma yo mboon gbo. Een fɔ, a mɔo yaga yinwege na, ma sho fɔ: «Mi se kee taga na tafa wi na, katugu Yawe Yenɲele lo lɔon wo mɔo pye wunluwo.»

¹² Wele na to[†], ma derigboɔ ki nɔgona yon ki kongo ki wele laga na kee. Ma derigboɔ ki nɔgona yon ko ce mi kon, een fɔ, mi soon gbo. Ma daga mbege jen mbe filige ki na fɔ mi woro na kapege jate ma ni, mi woro na jaa mbe yiri mbe je ma na, mii si yaraga ka jɔgo ma na. Ma sigi ta, mboro ma yen na mi puro mbanla gbo.

[†] 24:1 24.1: Eburuye senre ti ni maga logo Eni Gedi ko koro wo ɲa fɔ sikapige pulugo. Ki yen wa kogoje kuwo wi kongo ki sonlo tosaga yeri; Yurutan 1.14. [†] 24:4 24.4: Yuuro 57.1; 142.1 [†] 24:12 24.12: Davidi wila Sawuli wi yeri wi to maa gbogo. Mbe taga wa ko na, wi nafa lawi Sawuli we (1 Sami 18.27).

¹³ Yawe Yennele li kiti kon mi naa mboro we sogowo. Kapege nga mà pye na na, ligi fogō ton ma na. Een fō mi wo se yaraga ka kpe pye ma na.

¹⁴ Pe maa yomiyele lele na waa na yuun fō: «Pa kapege ki maa yinrigi wa lepeelee pe ni» mālī jēn. Een fō mi wo na, mi se kapege kpe pye ma na.

¹⁵ Izirayeli tara wunlunana wi pan mbe malaga gbōn ambo ni yere? Mā taga ambo na naa puro yere? Pyon kugo lee nakoma pinjenge?

¹⁶ Ee, Yawe Yennele li yaa pye we kiti konfō. Li yaa kiti kon mi na mboro we sogowo. Li we kala li wele, lilan go kala li yege wō, li tanga ki kan na yeri, lilan sho ma kee.»

¹⁷ Naa Davidi wila kaa para Sawuli wi ni mako sanga ḡa ni, a Sawuli wi suu yewe ma yo fō: «Na pinambyō Davidi, mboro ma yen na para na ni kaselege ke?» A Sawuli wi si to na gbele ḡgbanga fō jenge.

¹⁸ Ko punḡo na, a Sawuli wi sho naa fō: «Mā sin ma we na na. Mā kajenge pye na kan, ma si yala kapege mi wo pye ma na.

¹⁹ Māḡa naga na na nala fō ma yen na kajenge jate na ni; katugu Yawe Yennele lilan le ma kee, een fō mee silan gbo.

²⁰ Na lere wa ka wi jugu wi yigisaga ta, wi mbe yenle mboo yaga wila kee yeyinge na le? Nga mà pye na kan nala, Yawe Yennele ligi sara wi kan ma yeri!

²¹ Wele, koni migi jēn ma yo ma yaa ka pye wunluwō pilige ka, Izirayeli woolo pe wunluwō pi yaa ka yeresaga ta ma fanḡa na.

²² Koni wugu mala kan Yawe Yennele li meḡe ki na, fō na kunḡolo, ma se kanla setirige piile pe tongo, ma se si kanla meḡe ki ko mbege wō wa na sege ki ni.»

²³ A Davidi wi si wugu ma Sawuli wi kan ki wogo ki na.

Kona, a Sawuli wi si songoro ma kari wi ca. A Davidi naa wi woolo pe ni, pē si songoro wa pe larasaga wa yanwira ti na.

25

Samiyeli wi kunwo

¹ Ki wagati wi ni, a Samiyeli wi si ku. A Izirayeli woolo pe ni fuun pē si gbogolo maa kunwō pi pye. Pāa wi le wa wi ca, wa Arama.

Nabali wila je mbe Davidi wi saga

Ko punḡo na, a Davidi wi si kari wa Paran gbinri wi ni.

² Naja wā la pye wa Mawōn ca, yarijende leḡere la pye wi yeri. Wi kee yaara tā la pye wa Karimeli ca[†] ki ni. Simbaala waga taanri (3 000) la pye wi yeri, naa sikaala waga kele (1 000) ni. Ki wagati wi ni, wila kari wa Karimeli ca saa simbaala pe sire ti koōnlo.

³ Ki naja pāa pye naa yinri Nabali, wila pye Kalebu setirige pyō. Pāa pye naa jō wi yinri Abigayili. Ki jele wila pye ma jilige; wila pye ma yōn fō jenge. Een fō wi pōlo wila pye kapingbanra fō konaa ma pe.

⁴ A Davidi wi sigi logo wa gbinri wi ni ma yo Nabali wila pye naa simbaala pe sire ti koōnlo.

⁵ A wi suu woolo nambala ke tun, ma pe pye ma yo fō: «Ye kari wa Karimeli ca, ye sa Nabali wi shari na kan.

⁶ Yoo pye fō: «Yennele sa yinwetōnlogō kan ma yeri! Yennele sa yeyinge kan mboro naa ma go woolo ye yeri! Ma kee yaara ti ni fuun tila kee yeḡe.

[†] 25:2 25.2: Karimeli ca kila pye wa Zhude tara yanwira ti na; 1 Sami 15.12.

⁷ Migi logo ma yo pe yen nɔɔ simbaala pe sire ti kɔɔnlo. Ma si yala mbɔɔn yaayoro kɔnɔrifenne pe ta wa we ni, we sila kapege kpe pye pe na. Wagati ɲa fuun paa pye we ni wa Karimeli yanwira ti na, yaayogo ka kpe sila pungo wa pe yaayoro ngbelege ki ni.

⁸ Ma tunmbyeele pe yewe ki wogo ki ni, pe yaa ki yo ma kan. Mi yen nɔɔ yenri ma kajenge pye na tunmbyeele pe kan, katugu wɛ pan laga ma yeri ki nala feti pilige ɲga ki ni. Mi yen nɔɔ yenri fɔ maga yaraga ɲga fuun ta, maga kan woro mbele ma tunmbyeele we yeri konaa ma pinambyɔ Davidi wi yeri†. »

⁹ A Davidi wi lefɔnmbolo pɛ si saa ki senre ti ni fuun ti yo Nabali wi kan Davidi wi mege ni. Kona, a pɛ si pyeri na nuru wi yeri.

¹⁰ Eɛn fɔ, a Nabali wi si pe yɔn sogo ma yo fɔ: «Davidi wi yen ambɔ? Zhese pinambyɔ wo yen ambɔ? Ki nala piliye yan yi ni, tunmbyeele legere pe yen na fee na woo wa pe tafenne pe yeri.

¹¹ Yaa ki yaan ndɛɛ na yaakara, naa na tonmo konaa na kara nda mi gbegɛle na simbaala pe sire kɔnfenne pe kan, mi yaa ti lɛ mberi kan leele pele yeri, mbele mi si pe yirisaga jɛn wi lɛ?»

¹² A Davidi wi lefɔnmbolo pɛ si songoro ma kari. Pɛ ka saa gbɔn, a pɛ si Nabali wi senyoro ti ni fuun ti yege yo Davidi wi kan.

¹³ Kona, a Davidi wi suu woolo pe pye fɔ: «Ye ni fuun nungba nungba ye ye tokobiye pe pɔpɔ wa ye sɛnngɛle ke na.» A lere pyew wi suu tokobi wi pɔ wa wi sɛnnɛ. A Davidi wi suu woo wi pɔ fun wa wi sɛnnɛ, mɛɛ lɛ ma kari lere cɛnmɛ tijɛɛ (400) si poro ni. A lere cɛnmɛ shyen (200) si poro si koro le na pe yaara ti kɔrɔsi.

Abigayili wila saa Davidi wi sulu

¹⁴ Kona, a Nabali wi tunmbyeele wɔ si saa ɲga kila pye ki yege yo Nabali wi jo Abigayili wi kan, maa pye fɔ: «Wele, Davidi wi pitunmbolo torogo ma yiri wa gbɔnri wi ni na tafo wi yeri pe pan poo shari. Eɛn fɔ, wi senjagara yo pe na.

¹⁵ Ma si yala, ki leele paa pye jɛmbɛle we ni, pe sila kapege kpe pye we na. Wagati ɲa fuun waa pye wa pe tanla wa wasege ki ni, we yaayogo ka kpe sila pungo.

¹⁶ Wagati ɲa fuun waa pye wa pe tanla na we simbaala pe kɔnri, paa pye na we go singi yɔnlo naa yɛmbɛnɛ, ma we maga paa mbogo yen.

¹⁷ Koni jatere pye jɛngɛ, ma ɲga ma yaa pye ki jɛn, katugu na mɛɛ kala la pye, kaselege ko na, kapege yaa we tafo wo naa wi go woolo pe ta. Wo jate wi yen kafaara pyefɔ, lere se ya yaraga ka yo wi ni.»

¹⁸ A Abigayili wi si fyɛle ma buru cɛnmɛ shyen (200) lɛ, naa duvɛn sɛlegɛ kasha shyen ni, naa simbaala kanɲurugo ni, mbele pɛ gbegɛle mako, naa tiwiyaraga ki yenle kanɲurugo ni bile ɲa pɛ kala wa ni, naa ɛɛɛɛɛn piwara wofogolo cɛnmɛ ni, konaa figiye piwara cɛnmɛ shyen (200) ni. A wi si ti ni fuun ti taga sofilele na,

¹⁹ mɛɛ wi tunmbyeele pe pye fɔ: «Ye keli na yege, mi yen ye pungo na.» Eɛn fɔ, wi sila yaraga ka kpe yo wi pɔlo Nabali wi kan.

²⁰ Ma Abigayili wi ta wila pye ma cɛn wi sofile wi na ma yanwiga kono li lɛ na kee, yanwiga kila pye maa yege tɔn. Ki wagati nungba wi ni, Davidi

† 25:8 25:8: Kila pye wa Izirayeli tara, na pe kaa yaayoro ti sire ti kɔɔnlo pilige ɲga ni, ki pilige ki ma pye feti pilige.

naa wi woolo pe ni pàa pye na tinri wa yanwiga ki kɛɛ nga na na paan Abigayili wi yesinme na. A wi si fo ma pe yan wi yɛɛ yegɛ sɔgɔwɔ.

²¹ Kila yala Davidi wila pye naa yɛɛ yewe na yuun fɔ: «Kì cɛn kawaga wè pye maga naɲa ɲa wi kɛɛ yaara ti ni fuun ti go sige wa gbiri wi ni, fɔ yaraga ka kpɛ si pungo wa ti ni! Wilan kajɛngɛ ɲga m̀i pye wi kan ki fɔgɔ tɔn kapege ni.

²² Sanni goto pinliwɛ ni, na mi ka lenaɲa nungba yaga yinwege na wa Nabali go woolo pe ni, Yɛnnɛlɛ li jologo ɲga ki wɛ ki ni fuun na ki wa na na.»

²³ Naa Abigayili wila kaa Davidi wi yan sanga ɲa ni, a wi si fyɛɛlɛ ma yiri wa wi sofile wi na ma tigi, mɛɛ to Davidi wi yegɛ sɔgɔwɔ, maa yegɛ ki jiile wa tara maa gbɔgɔ.

²⁴ Ko pungo na, a wi si saa to Davidi wi jegɛlɛ ma suu pye fɔ: «Na tafɔ, muwi m̀i kapege pye. Ki yaga mi ɲa ma kulojɔ mbe para ma ni. Ma yɛɛ yaga mala sɛnrɛ ti logo.

²⁵ Na tafɔ, maga ka wele Nabali wo na, ki lejaga ɲa wɛ; katugu wi mɛgɛ ki yala wi ni, pe maa wi yinri Nabali, ko kɔrɔ wo yɛn fɔ tijinliwɛ fu fɔ. Na tafɔ, mi wo na, mi ɲa ma kulojɔ, mi sɔɔn pitunmbolo mbele mà torogo pe yan.

²⁶ Ɛɛn fɔ koni, na tafɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ na yinwege wolo li mɛgɛ ki na, m̀i wugu ma kan fɔ Yawe Yɛnnɛlɛ lo li ti mɛɛ legbogo kala pye mbɔɔn kayanɲa ki wɔ ma yɛ. Na tafɔ, Yɛnnɛlɛ sa ti ma juguye poro naa mbele paa jaa mbe kapege pye ma na, pe pye paa Nabali wi yɛn.

²⁷ Yingɔ, mi ɲa ma kulojɔ, yarikanra nda m̀i pan mbe kan ma yeri, ma yɛnlɛ ti na, mari yɛɛlɛ lɛfɔnmbɔlɔ mbele pe yɛn ma ni pe na.

²⁸ Mila ma yɛnri mala kapɛrɛ ti kala yaga na na. M̀i taga ki na ma yo Yawe Yɛnnɛlɛ li yaa ti ma sege ki fanɲga ta ki cɛn, ki se ka kɔ fyew, katugu ma yɛn malingbɔɔn Yawe Yɛnnɛlɛ li kan. Ma yinwege piliye yi ni fuun ni, pe se ka tipegɛ kpɛ yan ma ni.

²⁹ Na lɛrɛ wa ka yiri mbe taga ma na, mbaa ma puro mbe yo wi yaa ma gbo, mboro ɲa na tafɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ, ma Yɛnnɛlɛ lɛ, li yaa lɔɔn go singi ma koro mbele pe yɛn yinwege na pe ni. Ɛɛn fɔ li yaa kɔɔn juguye pe yinwege ki wa legɛ paa yegɛ ɲga na pe ma kaa funɲɔrɔgɔ wa gbafurugo ni wɛ.

³⁰ Kajɛngɛ ɲga fuun Yawe Yɛnnɛlɛ ligi yɔn fɔlɔ kɔn mbe pye ma kan, na liga kaga yɔn fili sanɲa ɲa ni, mbɔɔn tegɛ Izirayeli woolo pe go na,

³¹ ki se ye ma go na, ma jatɛrɛ wi se piri ma na, fɔ mà lɛrɛ gbo jaga mɔɔ kayanɲa ki wɔ wi ni ma yɛ. Na tafɔ, na Yawe Yɛnnɛlɛ liga ka kajɛngɛ pye ma kan sanga ɲa ni, m̀i yɛn nɔɔ yɛnri ma nawa to m̀i ɲa ma kulojɔ na na.»

³² A Davidi ẁi si Abigayili wi yɔn sogo ma yo fɔ: «Sɔnmɔ yɛn Yawe Yɛnnɛlɛ, Izirayeli woolo Yɛnnɛlɛ li woo, lo na lɔɔn torogo ma pan mala fili nala wɛ.

³³ Sɔnmɔ yɛn ma woo, ma tijinliwɛ pi kala na, mboro ɲa màla yegɛ kɔn jango mi ka ka legbogo kala pye mbanla kayanɲa ki wɔ na yɛ.

³⁴ Kaselegɛ ko na, Yawe Yɛnnɛlɛ, Izirayeli woolo Yɛnnɛlɛ lilan yegɛ kɔn, m̀i kapege pye ye na. Lo na yinwege wolo li mɛgɛ ki na, ndɛɛ mɛɛ ja pan fyaw mbanla fili, sanni goto pinliwɛ ni, lenaɲa kpɛ se jɛn na koro wa Nabali go ki ni.»

³⁵ Abigayili wila pan yarikanra nda ni, a Davidi wì siri sho, mɛɛ wi pye fɔ: «Ta kee ma ca yeyinnge na. Wele, mɔɔ senre ti logo, mi yaa nga mà yenri ki pye ma kan.»

Nabali wi kunwo

³⁶ Naa Abigayili wila ka saa gbon wa Nabali wi na, wi mbe wele, mɛɛ wi yan wila nayinme nii ma sugboro sɔgo paa wunluwo sugboro yen. Wila tin sinme pi ni na yɔgori fɔ jenge. Ki kaa pye ma, Abigayili wi sila senre pyo wo yo wi ni fɔ ma saa laga ki laga.

³⁷ Eɛn fɔ ki goto pinliwe pi ni, naa sinme pila kaa laga Nabali wi na, a wi jo wì si nga kila pye ki yege yo wi kan, a wi sunndo wì si kɔn wi na fɔ jenge, a wì wire ti si fanla wi na ma cɛn paa sinndelege yen.

³⁸ Piliye ke si torongɔlɔ, a Yawe Yennele li si jologo wa Nabali wi na, a wì si ku.

³⁹ Naa Davidi wila kaa ki logo ma yo Nabali wì ku, a wì sho fɔ: «Sonmo yen Yawe Yennele li woo, lo na lilan go kala li le, naa Nabali wila na tegele we. Yawe Yennele li Nabali wi tipege ki songoro wi na mala sho kapege pyewe ni.»

Ko pungo na, a Davidi wì si leele tun ma yo pè saga yo Abigayili wi kan fɔ wila jaa mboo pɔri wi jo.

⁴⁰ A Davidi wi tunmbyeele pè si saa gbon wa Abigayili wi na wa Karimeli ca, mɛɛ wi pye fɔ: «Davidi wì we tun laga ma yeri, katugu wila jaa ma pye wi jo.»

⁴¹ Le ki yongɔlɔ nungha ke ni, a wì si yiri ma to maa yege ki jiile wa tara, mɛɛ yo fɔ: «Mì yere ki na mbe pye wi tunmbyeele, wo ɲa na tafo mbaa wi tunmbyeele pe tooro ti jogo†.»

⁴² Ko pungo na, a wì si fyeele ma yiri, ma lugu wi sofile wi na, wo naa wi tunmbyeele jele kangurugo ni, mɛɛ pinle Davidi wi tunmbyeele pe ni ma kari. A wì si saa pye Davidi wi jo.

⁴³ Davidi wila Zhizireyeli† ca fenne jo Ahinowamu† wi pɔri fun wi jo. Pe ni fuun shyen, a pè si pye wi jele.

⁴⁴ Sawuli wi sumborombo Mikali ɲa wila pye Davidi wi jo, Sawuli wila wi kan Layishi pinambyo Paliti wi yeri. Wo la pye Galimu ca fenne woo.

26

Davidi wila Sawuli wi yaga naa

wi suu gbo

¹ Zifu ca fenne paa kari Sawuli wi korogo naa wa Gibeya ca, maa pye fɔ: «Davidi wi yen ma lara wa Akila tinndi wi na wa gbinri wi yesinme na†.»

² Kona, a Sawuli wì si yiri ma kari Izirayeli woolo malingboonlo welimbele waga taanri (3 000) ni, wa Zifu gbinri wi ni mbe sa Davidi wi lagaja.

³ A Sawuli wì suu malingboonlo censaga ki kan wa Akila tinndiye pe na ma mara kono yon ki na, ma wa wa gbinri wi yeri. Davidi wila pye wa gbinri wi ni. A wì sigi logo ma yo Sawuli wì taga wi pungo na naa puro.

† 25:41 25:41: Tooro jogowo kala yeli wele wa Zhene 18.4laga ki ni konaa ki senre ti koro wi ni wa ki sewe pyo wi nɔgona. † 25:43 25:43: Ahinowamu wila pye Davidi wi jo kongbanɲa (1 Sami 27.3; 30.5; 2 Sami 2.2). Ahinowamu wila pye Davidi wi pinambyo kongbanɲa Aminɔ wo nɔ (2 Sami 3.2).

† 25:43 25:43: Zhizireyeli ca kila pye wa Zhuda tara (Zhozu 15.56). † 26:1 26:1: Yuuro

⁴ A Davidi wì si kagala yewefenne pele torogo pe saga wogo ki yewe pege jen. A wì sigi logo ma yo Sawuli wì pan kaselege.

⁵ A wì si yiri ma kari wa Sawuli wì malingbɔɔnɔ cɛnsaga ki tanla. A wì si Sawuli wo naa wi malingbɔɔnɔ to Abineri wi ni pe sinlesaga ki wele maga jen. Abineri to wo lawi ɲa Neri. Sawuli wila pye ma sinle wa cɛnsaga ki nandogomo, a wi malingbɔɔnɔ pɛ si sinle maa maga.

⁶ A Davidi wì si Heti cɛnle woolo naɲa Ahimeleki naa Zeruya† pinambyɔ Abishayi pe yeri, Abishayi wila pye Zhouabu wi nɔsepyɔ lenaɲa, mɛɛ pe yewe ma yo fɔ: «Ye ni ambo wi yaa pinle na ni mbe kari wa Sawuli wi yeri, wa wi malingbɔɔnɔ cɛnsaga ki ni?»

A Abishayi wi suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Mi yaa pinle ma ni mbe kari.»

⁷ Kona, a Davidi wo naa Abishayi wi ni pɛ si kari yembine li ni wa malingbɔɔnɔ pe sɔgɔwɔ. Pàa saa Sawuli wi ta wila wɔnɔ wa malingbɔɔnɔ pe nandogomo, wi njanraga kila pye ma kan wa tara wa wi go ki tanla. Abineri naa malingbɔɔnɔ pe ni pàa sinle maa maga na wɔnɔ.

⁸ A Abishayi wì si Davidi wi pye fɔ: «Yɛnɲele lɔɔn jugu wi le ma kɛɛ. Mi yɛn nɔɔ yɛnri mala yaga mboɔ sun njanraga ki ni mboɔ mara wa tara ti na yɔnɔ nungba, mi sege pye yɔnɔ shyɛn.»

⁹ Ɛɛn fɔ, a Davidi wì si Abishayi wi yɔn sogo ma yo fɔ: «Ayoo, maga kaga pye. Yawe Yɛnɲele li sinmɛ kpoyi wo lere ɲa na maa wɔ, ambo wi yaa wi gbo mbe koro mbajɔlɔwɔ?»

¹⁰ A wì sho naa fɔ: «Yawe Yɛnɲele na yinwege wolo li meɛ ki na, mi yɛn naga yuun fɔ Yawe Yɛnɲele lo li yaa wi gbɔn, mbe ti wi ku wi yɛ nakoma wi ku malaga.

¹¹ Yawe Yɛnɲele li sinmɛ kpoyi wo lere ɲa na maa wɔ, Yɛnɲele sanla sho mbe sa kɛɛ taga wi na. Ɛɛn fɔ njanraga ɲga ki yɛn ma kan wa wi go kɛɛ yeri ko le naa wi tɔnmɔ leyaraga ki ni waa kee.»

¹² A Davidi wì si njanraga konaa tɔnmɔ leyaraga ki le, tila pye wa Sawuli wi go kɛɛ yeri, mɛɛ kari. Lere kpɛ sila pe yan. Lere kpɛ sila kala la jen wa ki wogo ki ni. Lere kpɛ sila si yɛn, pe ni fuun pàa pye na wɔnɔ, katugu Yawe Yɛnɲele làa wɔnɔwɔ gbɔɔ wa pe na.

¹³ Kona, a Davidi wì si gbunlundeɛ ki kɔn ma yiri, mɛɛ lugu wa yanwiga ki namunjo wi na, wa lege ma lali jɛngɛ Sawuli wi malingbɔɔnɔ cɛnsaga ki ni.

¹⁴ A Davidi wì si para ɲgbanga ma wa wa leele poro naa Neri pinambyɔ Abineri pe yeri, ma yo fɔ: «Abineri oo! Ma sanla yɔn sogo wi le?»

A Abineri wi suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Ambo wi mboro, mboro ɲa maa jɔrɔgi na wunlunaɲa wi yɛgɛ wɛregi wɛ?»

¹⁵ A Davidi wì si Abineri wi pye fɔ: «Mboro we, ma yɛn lenaɲa fanɲga fɔ ɲa wi yongɔ woro laga Izirayeli tara, ki woro ma le? Ɛɛn fɔ, yingɔ na mɛɛ si wunlunaɲa, ma tafo wi go sige? Katugu lere wà pan wa mbe pan mbe wunlunaɲa, ma tafo wi gbo.

¹⁶ Kala na mà pye yɛn li woro ma yɔn. Yawe Yɛnɲele na yinwege wolo, li meɛ ki na, ye ni fuun ye daga mbe ku, katugu yee wunlunaɲa, ye tafo wi go sige, wo ɲa Yawe Yɛnɲele li sinmɛ kpoyi wo wi na maa wɔ we. Koni wele, wunlunaɲa wi njanraga konaa wi tɔnmɔ leyaraga ki ni, to nda tila pye wa wi go kɛɛ yeri, ti yɛn se yeri?»

† 26:6 26:6: Zeruya wila pye Davidi wi njo wa; 1 Kuro 2.16, Abishayi wila pye Davidi wi naa paa Zhouabu wi yɛn fun. Zhouabu wila kaa pye wi malingbɔɔnɔ to (2 Sami 2.18).

¹⁷ A Sawuli wì si Davidi wi magala li logo mali jèn, mɛɛ yo fɔ: «Na pinambyɔ Davidi, mboro ma yen na para yɛɛn kaselege?»

A Davidi wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Wunlunaŋa, na tafo, na magala loli.»

¹⁸ A Davidi wì sho naa fɔ: «Yingi na, a na tafo mà si taga mi ŋa ma tunmbyee na na nala puro yɛɛn? Yingi mì pye? Kapege ŋga mì pye ko yen kikiin?

¹⁹ Koni wunlunaŋa na tafo, nungbolo jan ma mi ŋa ma tunmbyee na senre ti logo. Na kaa pye Yawe Yɛnɲele lo lɔɔn wa na na, a maa na puro, lili yɛɛ yaga, na yarikanga ki li nanɗbanwa pi sogo li na. Eɛn fɔ, na kaa pye leele pɔɔn sun mɔɔ wa na na, Yawe Yɛnɲele li danga wa pe na, katugu nala pàna puro, pe woro na jaa mbe koro wa tara nda Yawe Yɛnɲele li kan li woolo pe yeri kɔrɔɔ ti ni. Ki cɛn ndɛɛ paa na piin fɔ: «Ta kee ma saa yarisunndo ta yege gbogo.»

²⁰ Eɛn fɔ mi wo na, mi woro na jaa mbe yiri laga Yawe Yɛnɲele li yege sogowɔ pe sanla gbo lege. Katugu Izirayeli tara wunlunaŋa wì yiri na kɔrɔɔ malaga ni, mi ŋa mi yen paa pinjenge yen, nala lagajaa, paa yege ŋga na pe maa sico lagajaa yanwira na we.»

²¹ Kona, a Sawuli wì sho fɔ: «Mì kapege pye. Ta paan na pinambyɔ Davidi. Mi se kapege pye ma na naa, katugu nala yembine na li ni, màla yinwege ki jate yarijɛɲge. Mì tijinliwe fu kala pye, mì punɗguwo gbɔɔ punɗo.»

²² A Davidi wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Wunlunaŋa, ma njanraga ki ŋga. Ma lefɔnmbɔlo nungba mbe pan wigi sho.

²³ Yawe Yɛnɲele li yaa lere nungba nungba pyew wi sara mbe yala wi kasinɲge konaa wi yen tagawa ni yege ŋga na ki ni; katugu Yawe Yɛnɲele lɔɔn le na kɛɛ nala, eɛn fɔ mi woro na jaa mbanla kɛɛ ki taga li sinme kpoyi wo lere ŋa na maa wo wi na.

²⁴ Yege ŋga na ma yinwege ki kala li gbɔɔ na yeri nala, pa na yinwege ki kala yaa pye mbe gbɔɔ Yawe Yɛnɲele li yeri ma fun. Li yaa na sho na jɔlɔɔ kagala ke ni fuun ke ni.»

²⁵ Kona, a Sawuli wì si Davidi wi pye fɔ: «Yɛnɲele sa duwaw ma na, na pinambyɔ Davidi! Ki woro nala kɔɔn shyen, ma yaa kagbɔɔlo legere pye, ke yaa si yɔn ma kan.»

Ko punɗo na, a Davidi wì si kono li le na kee, a Sawuli wì si songoro wa wi ca.

27

Davidi wila saa lara wa Filisiti tara

¹ Kona, a Davidi wì suu yɛɛ pye fɔ: «Pilige ka Sawuli wi yaa kanla gbo. Kala la yege woro wa naa mi yaa pye, kaawɔ mbe fe mbe kari wa Filisiti tara fenne pe tara, jango Sawuli wilan purɔɔ ki yaga laga Izirayeli tara ti lagapyew ki ni. Kiga pye ma, pa mi yaa sho wi yeri.»

² Kona, a Davidi wì si yiri wo naa wi lenambala cɛnme kɔɔlɔni (600) pe ni ma kari wa Gati ca wunlunaŋa Akishi ŋa wila pye Mawoki wi pinambyɔ wi yeri.

³ Davidi wo naa wi lenambala pe ni, pàa kari pe go woolo pe ni, ma saa cɛn wa Gati ca, wa Akishi wi ni. Davidi wi jɛɛle shyen pàa pye wi ni,

Ahinowamu na wila yiri wa Zhizireyeli ca wo naa Abigayili na wila pye Nabali na wila ku wi jo, ma yiri wa Karimeli ca we.

⁴ Naa Sawuli wila kaa ki logo ma yo fo Davidi wila fe ma saa lara wa Gati ca, a wi suu purogo ki yaga.

⁵ Pilige ka, a Davidi wi si Akishi wi pye fo: «Na kaa pye na kala loon ndanla, kono kan na yeri mbe sa cen ca ka ni laga tara ti ni. Kii daga mi na ma tunmbyee, mbe cen ma ni ja laga wunluwo ca ki ni.»

⁶ Ki kaa pye ma, a Akishi wi si Zikilagi ca ki kan wi yeri. Ko kala ki ti ali ma pan ma gbɔn nala, Zikilagi ca ki yen Zhuda tara wunlumbolo pe wogo.

⁷ Davidi wila cen wa Filisiti tara fenne pe tara ma saa ta yeɛ nungba naa yenɛge tijere.

⁸ Ki wagati wi ni, Davidi wo naa wi lenambala pe ni paa pye na kee ma saa na tuun Geshuri tara fenne, naa Giziri cenle woolo konaa Amaleki setirige piile pe na, na malaga gbɔn pe ni. Ki leele wele, paa pye ma cen wa ki tara ti ni maga le wa faa, maga le wa Shuri tara ti na fo ma saa gbɔn wa Ezhipiti tara ti na.

⁹ Davidi wila ki tara ti tongo pew, wi sila nana nakoma jele wa yaga go na. Kila pye wi ma simbaala, naa sikaala, naa nene, naa sofilele, naa yongomeye konaa yariporo ti koli, kona wi mee songoro mbe si kari wa Akishi wi yeri.

¹⁰ Na Akishi wiga wi yewe mbe yo fo: «Ye saa to ambene na nala?»

Davidi wi mee wi yon sogo ma yo fo: «We yiri wa Zhuda tara ti yonloparawa kalige kee yeri, nakoma wa Yerameyeli cenle woolo pe tara ti yonloparawa kalige kee yeri, nakoma wa Keni cenle woolo pe tara ti yonloparawa kalige kee yeri†.»

¹¹ Davidi wi sila nana nakoma jele yaga yinwege na mbe kari wi ni wa Gati ca, katugu wila pye na fye fo kagala ngele pe pye paga ka sa ke yo mbe yo fo: «Pa Davidi wigi pye yeen.» Wagati na fuun Davidi wila pye wa Filisiti tara fenne pe tara, pa wila pye na tanri ki tangalomo pi na ma.

¹² Akishi wila wi jigi wi taga Davidi wi na, katugu wila pye naa yee piin fo: «Davidi wi yen Izirayeli, wi yera tara woolo pe jugu yegɛ nga na, wi yaa koro na tunmbyee wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni.»

28

Filisiti tara fenne paa yiri mbe sa to Izirayeli woolo pe na

¹ Ki wagati wi ni, a Filisiti tara fenne pe si pe malingbɔnlo ngbeleye yi ni fuun yi gbogolo ngbelege nungba mbe yiri sa to Izirayeli woolo pe na. A wunlunana Akishi wi si Davidi wi pye fo: «Ma daga mbege jen fo mboro naa ma malingbɔnlo pe ni, ye yaa pinle na ni mbe kari wa malaga.»

² A Davidi wi suu yon sogo ma yo fo: «Pa kona mi na ma tunmbyee, kala na mi yaa pye ma yaa li yan.»

A Akishi wi sho naa fo: «Mi yaa ma tɛge maa na korosi suyi.»

³ Kila yala Samiyeli wi ku, a Izirayeli woolo pe ni fuun pɔo kunwo pi gbele maa le wa wi ca, wa Arama. Ma si yala Sawuli wila kuulo yewefenne poro naa jefenne pe ni fuun pe puro ma pe yirige wa tara ti ni†.

† 27:10 27:10: Mbe yala 1 Kuro 2.9,25,26wi ni, Yerameyeli cenle woolo paa pye Heziron setirige piile ma yiri wa Zhuda cenle li ni. Keni cenle woolo poro wogo ko na, ye wele wa Kiti 4.11laga ki ni. † 28:3 28:3: Levi 19.31

*Sawuli wila kari
kuulo yewefo jele wa yeri*

⁴ Kona, a Filisiti tara fenne pè si pe yee gbogolo, mee saa pe malingboonlo censaga ki kan ma cen wa Sunemu ca. A Sawuli fun wi si Izirayeli woolo pe ni fuun pe gbogolo, mee saa wi malingboonlo censaga ki kan ma cen wa Gilibowa ca.

⁵ Naa Sawuli wila kaa Filisiti tara fenne pe malingboonlo censaga ki kan, a wi si fye, a wi sunndo wi si kon wi na ngbanga, fo a wila seri.

⁶ A wi si Yawe Yennele li yewe. Een fo Yawe Yennele li sila wi yon sogo woonro ni, nakoma Urimu[†] wi ni nakoma Yennele yon senre yofenne pe yon senre ni.

⁷ Kona, a Sawuli wi suu tunmbyeele pe pye fo: «Ye sa jele na wi maa kuulo pe yewe wa lagaja na kan, mbe ta mbe kari wa wi yeri saa yewe.»

A wi tunmbyeele pè suu pye fo: «Jele wa yen bere wa Eni Dori ca, wi maa kuulo pe yewe.»

⁸ A Sawuli wi suu yee cenlomo pi kannga ma yariporo ta yee le. Ko pungo na, a wo naa nambala shyen si pinle ma kari. Paa saa gbɔn wa jele wi na yembine li ni. A Sawuli wi suu pye fo: «Mi yen na jaa ma kuulo wa yinne yirige maa yewe kala na laa paan li ni na kan, na mi yaa naga ma na we.»

⁹ A jele wi suu pye fo: «Iga Sawuli wi pye maga jen. Wi kuulo yewefenne poro naa jelefenne pe puro ma pe yirige laga tara ti ni. Yingi na, a ma nee penè peri na na mbe ti panla gbo?»

¹⁰ A Sawuli wi si wugu Yawe Yennele li na, ma yo fo: «Yawe Yennele na yinwege wolo li mege ki na, kapege kpe soon ta wa ki kala na li ni.»

¹¹ Kona, a jele wi suu yewe ma yo fo: «Mbe ambo yirige ma kan?»

A Sawuli wi sho fo: «Samiyeli wo yirige na kan.»

¹² Naa jele wila kaa Samiyeli wi yan, a wi si gbele ngbanga ma Sawuli wi pye fo: «Yingi na, a mà silan fanla ma si yala mboro ma yen Sawuli we?»

¹³ A wunlunaja Sawuli wi suu pye fo: «Maga ka fye, een fo nga mà yan ko yo na kan.»

A jele wi suu pye fo: «Mi yen na gboo yinne la yaan li yen na yinrigi wa tara ti ngo na.»

¹⁴ A Sawuli wi suu yewe ma yo fo: «Li yee cenwe pi yen mele?»

A jele wi sho fo: «Naja lelngbaraga kayi ki yen na yinrigi, ma ki yee ton derigbogo ni.»

Kona, a Sawuli wi sigi jen ma yo Samiyeli wowi. A wi si foli maa yee ki jiile wa tara maa gbogo.

¹⁵ A Samiyeli wi si Sawuli wi pye fo: «Yingi na, a mà sanla yirige wa na wogosaga ki ni nala tege?»

A Sawuli wi suu yon sogo ma yo fo: «Jologo gbogo ki to na na. Filisiti tara fenne pè gbegele mbe malaga gbɔn na ni. Yennele li laga na na. Li woro nala yon sogo Yennele yon senre yofenne pe yon senre ni naa, nakoma woonro ni. Ko kala na, mi ti a pɔɔn yeri, jango mi yaa nga pye, maga yo na kan.»

¹⁶ A Samiyeli wi suu pye fo: «Ki kaa pye Yawe Yennele li laga ma na, ma pye ma jugu, yingi na, a ma nee na yewe?»

[†] 28:6 28:6: Urimu naa Tumimu tila pye yaara shyen ta, nda wee jen nala. Kana kanngagala la wele nakoma yaanngumbigile. Paa ke tege na we Fo wi yewe ke ni, mbe ta mbaa wi nawa kagala ke jenni. Ye wele wa (Eki 28.30; Nombu 27.21; Nehe 7.65) lara ti ni!

¹⁷ Nga Yawe Yennele làa yo na kan, a mi yo ma kan, ko li yen na piin yingo. Li wunluwo pi sho ma yeri maa kan lere wa yege yeri, wo wi yen Davidi we.

¹⁸ Katugu ma sila Yawe Yennele li senre ti le, làa ki kon maga tege wa li nangbanwa gbɔɔ pi ni, mbe kiti na kon Amaleki setirige piile pe na, ma sila ki kala li pye. Ko ki ti Yawe Yennele li yen naga kala na li piin ma na nala†.

¹⁹ Yawe Yennele li yaa mboro naa Izirayeli woolo pe ni ye le Filisiti tara fenne pe kee. Goto mboro naa ma pinambiile pe ni, ye yaa pye laga na ni. Yawe Yennele li yaa Izirayeli woolo pe malingbɔɔnlo censaga woolo pe le Filisiti tara fenne pe kee.»

²⁰ Ki senre ti logongolo, a Sawuli wi si to ma sanga le tara, le ki yongolo nungba ke ni; katugu Samiyeli wi senyoro tila wi sunndo wi kon wi na. Ma sigi ta fannga sila koro wi ni, katugu wi sila yaraga ka kpe ka ki pilige ki yonlo naa ki yembine li ni.

²¹ Kona, a jele wi si fulo wa Sawuli wi tanla, ma suu yan wila fye fo jenge. A jele wi sho fo: «Wele, mi na ma kulojo, mo senre ti logo, mala yee go ki pere, mo senyoro ti tanga.

²² Koni, mi yen noo yenri, ma logo mi na ma kulojo na yeri. Ki yaga mbe buru kongo kan ma yeri ma ka, jango ma fannga ta, ma kono li le maa kee.»

²³ Een fo, a Sawuli wi si je ma yo wi se ka. A wi tunmbyeele poro naa jele wi ni pe suu yenri ngbanga, fo a wi saa yere pe senre ti na. A wi si yiri le tara mee cen wa sinleyaraga ki na.

²⁴ Napige nga ki toro ka la pye jele wi yeri wa wi laga, a wi si fyeele maga gbo maga sogɔ, mee muwe le maa gbɔn, ma leve fu buru fo.

²⁵ A wi sigi yaakara ti kan Sawuli wo naa wi tunmbyeele pe yeri. A pe si ka. Ko punjo na, a pe si yiri ma kono li le ki yembine nungba li ni ma kari.

29

Filisiti tara fenne pe sila yenle Davidi wi kari pe ni wa malaga

¹ Kona, a Filisiti tara fenne pe si pe malingbɔɔnlo ngbeleye yi gbogolo wa Afeki ca. A Izirayeli woolo poro si pe malingbɔɔnlo censaga ki kan ma cen wa Zhizireyeli† pulugo ki tanla.

² Filisiti tara fenne teelee paa keli pe malingbɔɔnlo cenme cenme gbogolomo naa waga kelengele (1 000) gbogolomo pi yege na pe yege sinni. A Davidi naa wi lenambala pe ni konaa Akishi wi ni, pe si malingbɔɔnlo ngbeleye yi korogo ton.

³ Kona, a Filisiti tara fenne teelee pe si yewe ma yo fo: «Yingi ki Eburuye mbele pe yen na piin laga?»

A Akishi wi si pe yon sogo ma yo fo: «Izirayeli woolo wunlunana Sawuli wi tunmbyee Davidi wowi. Wi yen ma cen laga na yeri ki yelee nungba nakoma shyen wolo loli na yeen. Male wi pan ma cen laga na yeri, mi fa jeregisaga yan wi na fo ma pan ma gbɔn nala.»

⁴ Een fo, a Filisiti tara fenne teelee pe si nawa ngban Akishi wi ni, ma suu pye fo: «Ki nana na, wi songoro wa ca nga ma kan wi yeri ki ni. Wiga ka kari we ni wa malaga, jango wiga ka sa kannga we korogo mbaa malaga

gbon we ni wa malaga gbonsaga. Wi mbe ya yeyinnge ta meɛ wi tafo wi yeri, na wii kari we leele pele yinre ni wi kan?

⁵ Ki Davidi ɲa wo ma paa pye na yoo na yurugo koo wi meɛ ni na yuun fo:

«Sawuli wi leele waga kelengele tegesaga legere gbo,
a Davidi wo leele waga ke ke tegesaga legere gbo!.» »

⁶ A Akishi wi si Davidi wi yeri ma suu pye fo: «Yawe Yenɲele na yinwege wolo li meɛ ki na, ma yen lesinɲe. Ki yen mala ndanla mboon yan ma pinle na ni we kari wa ki malaga ɲga ki na konaa we songoro we pan, katugu male ma pan ma cen laga na yeri, mi fa jeregisaga yan ma na fo ma pan ma gbon nala. Een fo, ma kala li woro ma Filisiti tara fenne teele sanmbala pe ndanla.

⁷ Koni, songoro maa kee yeyinnge na, jango maga ka Filisiti tara fenne teele pe kambenge pye.»

⁸ A Davidi wi si Akishi wi pye fo: «Yingi mi pye? Yingi kapege ma yan mi ɲa ma tunmbyee na na, maga le pilige ɲga ni mi pan laga ma yeri fo ma pan ma gbon nala? Ali ki sa ti mi se ya kari sa malaga gbon na tafo wunlunana wi juguye pe ni?»

⁹ A Akishi wi si Davidi wi yon sogo ma yo fo: «Migi jen co, katugu ma kala li yen mala ndanla paa Yenɲele li merege yen. Een fo Filisiti tara fenne teele panla pye ma yo ma se kari wa malaga ki na.

¹⁰ Koni, ma daga mbe ka yiri faa goto pinliwe ni, mboro naa ma tafo Sawuli wi tunmbyeele mbele pe pinle ma pan ma ni pe ni. Ye yiri faa goto pinliwe ni, yaa kee, na laga kiga kaa lari sanga ɲa ni we.»

¹¹ Ki goto yirifaga ki na, a Davidi wo naa wi lenambala pe ni pe si yiri ma kari. Paa songoro wa Filisiti tara ti ni. A Filisiti tara fenne poro si kari wa Zhizireyeli ca.

30

Davidi wila saa malaga gbon

Amaleki setirige piile pe ni

¹ Pilige taanri wogo ki na, naa Davidi wo naa wi lenambala pe ni paa ka saa gbon wa Zikilagi ca, a pe sigi yan fo Amaleki setirige piile pe saa to Zhuda tara ti yonloparawa kalige kee woolo pe na konaa Zikilagi ca ki ni maga sogo.

² Paa jeɛle pe yigi ma kari pe ni, naa mbele fuun paa pye wa ca ki ni pe ni, piile poro naa lelele pe ni. Een fo pe sila lere gbo, paa pe yigi kulolo ma konɔ li le na kee.

³ Naa Davidi wo naa wi lenambala pe ni paa ka saa gbon wa ca ki ni, a pe si ca ki yan pege sogo, ma pe jeɛle, naa pe pinambiile konaa pe sumborombiile pe yigi ma kari pe ni kulowo.

⁴ Kona, a Davidi naa wi lenambala pe ni pe si to ma jorogo, ma gbele, fo a pe magangala ke saa wo pe na.

⁵ Paa Davidi wi jeɛle shyen pe yigi kasopiile, Ahinowamu ɲa wila yiri wa Zhizireyeli ca wo naa Nabali ɲa wila ku wi jo Abigayili ɲa wila yiri wa Karimeli ca wi ni†.

⁶ Davidi wi jatere wila piri wi na fo jenge, katugu wi woolo pe nawa pila tanga pe na fo jenge, pe ni fuun nunɲba nunɲba paa pye na jatere piin pe pinambiile naa pe sumborombiile pe wogo ki na. Paa pye na jaa mboo

† 29:5 29:5: 1 Sami 18:7; 21.11 † 30:5 30:5: 1 Sami 25.42-43

wa sinndæere ni mboo gbo. E'en fɔ, a Davidi wì si fannnga le wi yee ni, maa jigi wi taga Yawe Yennele, wi Yennele li na.

⁷ A wì si Ahimeleki pinambyɔ Abiyatari na wila pye saraga wofɔ wi pye fɔ: «Mi yen nɔɔ yenri ma pan efɔdi wi ni laga.» A Abiyatari wì si pan efɔdi wi ni Davidi wi kan†.

⁸ A Davidi wì si Yawe Yennele li yewe ma yo fɔ: «Mbe ya taga ki leele mbele pe na mbe pe puro sa pe yigi le?»

A Yawe Yennele li suu pye fɔ: «Taga pe na maa pe puro, kaselege ko na, ma yaa sa pe yigi mbe yaara ti ni fuun ti sho pe yeri.»

⁹ Kona, a Davidi wì si yiri wo naa wi lenambala cɛnmɛ kogoloni (600) mbele paa pye wi ni pe ni, na pe puro. A pɛ si saa gbɔn wa Bezɔri lafogo ki na, a punɔfɛnnɛ poro si koro le ma.

¹⁰ A Davidi wo naa lenambala cɛnmɛ tijɛɛ (400) si taga Amaleki setirige piile pe na na pe puro. Nambala cɛnmɛ shyen (200) sanmbala poro la koro le Bezɔri lafogo ki yɔn na, pe sila ya mbege kɔn mbe yiri, katugu paa te.

¹¹ A Davidi wi lenambala pɛ si saa Ezhipiti tara fɛnnɛ naɲa wa yan wa wasege ki ni, a pɛ suu le ma pan wi ni Davidi wi kɔrɔɔ. A pɛ suu kan yaakara ni a wi ka, naa tɔnmɔ ni, a wi wɔ.

¹² A pɛ si figiye tige piwara jenri kan wi yeri naa ɛɛɛɛɛn piwara wofogolo shyen ni. Naa wila kaa to ka ma kɔ, a wì si fannnga ta, katugu wila ta piliye taanri, ki sɔnlɔ naa ki yembine, wi fa ka wi fa si wɔ.

¹³ A Davidi wì suu yewe ma yo fɔ: «Ambɛnɛ woo wi mboro? Ma yiri se yeri?»

A naɲa wì sho fɔ: «Ezhipiti tara fɛnnɛ lefɔnnɔ wi mi. Mi yen Amaleki setirige piile naɲa wa kulo. Na tafo wì kari mala toro na, nala yen ki piliye taanri, katugu mi woro ngbaan.

¹⁴ Wɛ saa jɔgowɔ pye wa Kereti† tara fɛnnɛ pe tara ti yɔnlɔparawa kalige kɛɛ ki na, konaa wa Zhuda tara ti ni, naa wa Kalebu tara ti yɔnlɔparawa kalige kɛɛ ki na, konaa ma Zikilagi ca ki sogo.»

¹⁵ A Davidi wì suu yewe ma yo fɔ: «Ma mbe yenle mbe kari na ni fɔ wa pe yeri le?»

A naɲa wì si Davidi wi pye fɔ: «Wugu mala kan Yennele li mege ki na, fɔ ma sanla gbo, ma se silan le na tafo wì kɛɛ, pa kona mi yaa kari ma ni fɔ wa pe yeri.»

¹⁶ Kona, a naɲa wì si kari Davidi wi ni ma saa gbɔn wa Amaleki setirige piile pe na. Paa saa pe ta pe jaraga wa wasege ki ni lagapyew, na kaa, na woo, na yɔgɔri yarilegere nda paa koli wa Zhuda tara konaa wa Filisiti tara fɛnnɛ pe tara ti kala na.

¹⁷ A Davidi wì si to pe na ma pe tongo maga le yirifaga ki na fɔ ma saa gbɔn ki goto yɔnlɔkɔgi ki na. Lere kpe wo sila sho kaawɔ lefɔnmbɔlɔ cɛnmɛ tijɛɛ (400) mbele paa lugu yɔngɔmɛye na ma fe ma sho poro ce.

¹⁸ Amaleki setirige piile paa yaara nda fuun koli, Davidi wila ti ni fuun ti sho pe yeri, konaa maa jeele shyen pe sho fun.

¹⁹ Pe woolo lere kpe sila koro wa pe ni, piile naa lelelele, naa pinambiile naa sumborombiile, naa yaara nda fuun paa koli pe yeri konaa yaara nda fuun paa sho pe yeri ti ni. A Davidi wì si songɔrɔ ma kari ki yaara ti ni fuun ti ni.

† 30:7 30:7: 1 Sami 22.20-23 † 30:14 30:14: 2 Sami 15.18; 20.7; 1 Wunlu 1.38; Amo 9.7

²⁰ Wila nɛrɛ to naa simbaala pe ni fuun pe sho fun. Leele mbele paa pye naga yaayoro ti konri paa pye na yuun fo: «Yaara nda Davidi wi koli, tori yɛɛn.»

Yaara nda paa koli ti yɛɛle kala

²¹ Nambala cɛnɛ shyɛn (200) mbele paa te tangala li kala na, a pɛ pe toro wa Bezori lafogo ki yon na, a Davidi wi si songoro ma saa gbɔn wa pe na. A pɛ si pan ma Davidi wo naa wi pinleyɛɛnle pe fili. A Davidi wi si fulo wa pe tanla ma pe shari.

²² Ɛɛn fo, nambewe fɛnnɛ naa lejagala mbele paa pye wa Davidi wi pinleyɛɛnle pe sɔgowo, a pe nɛɛ yuun fo: «Ki kaa pye pee pinle mbe kari we ni, yaara nda tila koli, a wɛ saa ti sho, we se ta kan pe yeri, kaawo pe jɛɛle naa pe piile poro cɛ we yaa kan pe yeri. Pe pe lɛ paa kee.»

²³ Ɛɛn fo, a Davidi wi sho fo: «Sefɛnnɛ, yaara nda Yawe Yɛnnɛle li kan we yeri, yaga ka ti wogo ki pye ma, katugu li we go sige, ma gbogolomo mba pila pan ma to we na pi le we kɛɛ.

²⁴ Ambo wi yaa yere yoro senyoro nda to na? Leele mbele pɛ kari wa malaga konaa mbele pɛ koro laga na tuguro ti korosi, pe ni fuun pe tasaga ki yaa pye mbe yala. Pe yaa ti yɛɛle pe yɛɛ na ti yala.»

²⁵ Ki pye ma, maga lɛ le ki pilige ki na, a pɛ sigi kala li tɛgɛ ngasele naa kalɛgɛ wa Izirayeli tara fo ma pan ma gbɔn nala.

²⁶ Kona, a Davidi wi si songoro wa Zikilagi ca, mɛɛ yaara nda paa koli ta torogo torogo Zhuda tara leleɛle mbele paa pye wi wɛnnɛ pe kan. Wila pe pye fo: «Yarikanga yi nga mi yɛn na kaan ye yeri ma yiri wa yaara nda wɛ koli wa Yawe Yɛnnɛle li juguye pe yeri ti ni.»

²⁷ Wila yarikanra ta torogo fun wa Beteli ca leleɛle pe yeri, naa Aramoti ca woolo mbele wa Negev tara pe yeri, naa Yatiri ca woolo pe yeri,

²⁸ naa Aroyeri ca woolo pe yeri, naa Sifimoti ca woolo pe yeri, naa Eshitemowa ca woolo pe yeri,

²⁹ naa Arakali ca woolo pe yeri, naa Yerameyeli cara woolo pe yeri, naa Keni cɛnle li cara woolo pe yeri,

³⁰ naa Orima ca woolo pe yeri, naa Bori Ashani ca woolo pe yeri, naa Ataki ca woolo pe yeri,

³¹ naa Eburon ca woolo pe yeri konaa wa tara ti lara nda fuun Davidi wo naa wi pinleyɛɛnle pe ni paa yanri ti woolo pe yeri[†].

31

Sawuli wi kunwo

¹ Filisiti tara fɛnnɛ paa saa to Izirayeli woolo pe na. A Izirayeli woolo pɛ si fe pe yɛgɛ, a leleɛrɛ ku pe ni wa Gilibowa yanwiga ki na.

² A Filisiti tara fɛnnɛ pɛ si taga Sawuli wo naa wi pinambiile pe na na pe puro, mɛɛ saa Zhonatan, naa Abinadabu konaa Malikishuwa pe gbo, Sawuli wi pinambiile wele.

³ Kona, a malaga ki si ngban Sawuli wo na koni. A sandiga wɔnfɛnnɛ pɛ si saa wi yan, a wi si fyɛ fo jɛngɛ na seri pe yɛgɛ sɔgowo.

⁴ Kona, a Sawuli wi suu malingbɔnyaara lefo wi pye fo: «Ma tokobi wi kow wa wi wofogo ki ni mala gbo, jango ki leele mbele pee kenrekenre paga ka pan mbanla sun pe ye mbanla jolo.» Ɛɛn fo, a wi malingbɔnyaara

[†] 30:31 30:31: Cara nda pɛri mɛrɛ ti yeri maga lɛ wa verise 27 wi na ma saa gbɔn 31 wi na, ki cara ti gbɔwo la pye wa Zhuda tara; Zhozu 15.

lefo wi si je, katugu wila pye na fye fo jenge. Kona, a Sawuli wo jate wi suu tokobi wi le wi ye, mee yew ma kan wi na.

⁵ Naa Sawuli wi malingbonyaara lefo wila kaa ki yan Sawuli wi ku, a wi si yew ma kan wi yera tokobi wi na, mee pinle ma ku Sawuli wi ni.

⁶ Sawuli wo naa wi pinambiile taanri pe ni, naa wi malingbonyaara lefo wi ni, konaa nambala mbele paa pye wi ni, pa paa ku yeen pilige nungba ki ni.

⁷ Izirayeli woolo mbele paa pye ma cen wa gbunlundegge ki kee nga na konaa mbele paa pye ma cen wa Zhuriden gbaan wi pungo na, naa paa kaa ki yan Izirayeli woolo paa fee konaa maga logo fo pe Sawuli naa wi pinambiile pe gbo, a pe si yiri wa pe cara ti ni ma fe. A Filisiti tara fenne pe si pan ma cen wa ki cara ti ni.

⁸ Ki goto, a Filisiti tara fenne pe si kari wa malaga gbonsaga mbe sa gboolo pe san. A pe si saa Sawuli wo naa wi pinambiile taanri pe yan pe toori ma ku wa Glibowa yanwiga ki na.

⁹ A pe si Sawuli wi go ki kow, mee wi malingbonyaara ti wo wi na, mee kari ma saa ki sentanra ti yari wa Filisiti tara fenne pe tara ti lagapyew ki ni, naa wa pe yarisunndo ti gbogoyinre ti ni konaa maga yari leele pe ni fuun pe kan.

¹⁰ A pe si saa Sawuli wi malingbonyaara ti tge wa pe yarisunngo Asitarite ki go ki ni, mee Sawuli wi gboo wi po wa Beti Shani ca mbogo ki na.

¹¹ Yabeshi ca nga wa Galaadi tara, naa ki ca woolo paa kaa nga Filisiti tara fenne paa pye Sawuli wi na ki logo,

¹² pe malingboonlo welimbele pe si yiri ma kono li le, ma tanga yembine li ni fuun li ni, ma saa Sawuli naa wi pinambiile pe gboolo pe laga wa Beti Shani ca mbogo ki na, mee songoro wa Yabeshi ca ki ni ma saa pe sogo.

¹³ Ko pungo na, a pe si pe kajeere ti le mari le wa tamarisi tige ki nogo wa Yabeshi ca. A pe si yenge le piliye koloshyen ni.

SAMIYELI SƐWƐ shyen woo

SƐWƐ wi nawa sɛnrɛ

Samiyeli sɛwɛ kɔngbanɲa wi kɔngɔ sanɲga ko ki yen Samiyeli sɛwɛ shyen woo we. Ki sɛwɛ wi kɔnrɔ shyen paa ti laga ti yɛɛ na, katugu ti shyen ti saa ya kɔ selege sɛwɛ ɲa pe ma migi wi nungba ni. Sɛwɛ wi yen na para Davidi wi wunluwo po sɛnrɛ na, ki kɔngbanɲa, maa ta wila pye wunluwo Zhuda tara ti go na, wa Izirayeli tara ti yɔnlɔparawa kalige kɛɛ yeri (1-4). Ko punɲo, a wi si kaa pye wunluwo Izirayeli tara ti ni fuun ti go na, tila pye ma yɔnlɔparawa kamɛngɛ kɛɛ wunluwo tara ti pinle (5-24). Kila Davidi wi ndanla maa mben, wila daga mbe malaga gbɔn wi juguye mbele wa tara ti ni pe ni konaa mbe malaga gbɔn tara nda ti yen ma pe maga ti woolo pe ni, jango mboo wunluwo pi gbegele mboo tenje konaa mbe yeresaga kan wi fanɲga ki yeri.

Davidi wila pye lere wa ɲa kalɛgere la pye wa wi yinwege ki ni, nda ti sila pye ja. Kɛɛ ka na, wila pye tagawa ni, ma pye sinɲɛ Yɛnɲɛle li ni, a wi woolo paa wi jate sinɲɛ. Kɛɛ sanɲga ki na, wila kapere tugboɔɔ pye, jango mboo yɛɛra nandanwa kagala ke pye. Ɛɛn fɔ, naa Yɛnɲɛle li lere Natan wila para wi ni, a wi suu kapere ti yo mari filige, ma yenle jɔlogo ɲga Yɛnɲɛle lɔa wa wi na ki na.

Davidi wila Zheruzalemu ca ki sho maga ta mɛɛ ki pye wi wunluwo cagboɔ. Wila pye na jaa mbe sherigo gbɔɔ kan Yawe Yɛnɲɛle li kan. Ɛɛn fɔ wi kapere legere ti kala na, Yɛnɲɛle li sila yenle ɲga wila yenri ki na. Konaa ki ni fuun, Yɛnɲɛle lɔa yɔn fɔlɔ le wi yeri ma yo fɔ wi setirige piile pe ni, wa yaa la taa sanga pyew mbaa cɛɛn Izirayeli tara wunluwo pi na. Lɔa yo fɔ:

Mi yaa mboro jate ma setirige pyɔ wa wo mboo tɛge wunluwo pi na ma yɔnlɔ. Mi yaa wi wunluwo pi kan yeresaga ni. Wo wi yaa ka go kan na kan. Mi yaa kaa wunluwo pi kan yeresaga ni fɔ sanga pyew. Ma wunluwo pi yaa yeresaga ta mbe koro wa fɔ sanga pyew (2 Sami 7.12, 16).

Sɛwɛ wi yen ma kɔɔnlɔ yɛge ɲga na

Davidi wila pye Zhuda cɛnlɛ woolo pe wunluwo 1-4

Davidi wila pye Izirayeli cɛngele ke ni fuun ke wunluwo 5-6

Yɛnɲɛle lɔa yɔn fɔgɔlɔ le Davidi wi yeri 7.1-29

Davidi wila malaga legere gbɔn 8-10

Davidi wila Batisheba wi le wi jɔ 11-12

Tipere tila pye na lege wa Davidi wi go ki ni 13-14

Abisalɔmu wila yiri ma je 15.1-20.22

Davidi wila ti a pɛ Sawuli wi setirige piile pe gbo 20.23-21.22

Davidi wila Yɛnɲɛle li shari 22.1-23.7

Davidi wi malingboɔnlɔ wele 23.8-39

Leele pe jinriwe konaa tifeleɛge yama pi panga ye 24.1-25

DAVIDI WILA PYE ZHUDA CɛNLɛ WOOLo PE WUNLUWO

*Davidi wila Sawuli
wi kunwɔ wogo ki logo*

¹ Sawuli wi kungɔlɔ, kila yala Davidi wila malaga gbɔn Amaleki setirige piile pe ni ma pe ya makɔ, ma songɔrɔ ma pan wa Zikilagi ca ma piliye shyen pye wa.

² Pilige taanri wogo ki na, a nana wà si yiri wa Sawuli wi malingbɔɔnɔlɔ cɛnsaga ki ni ma pan. Wi yaripɔrɔ tila pye ma kɔɔnɔlɔ wi na, a gbanngban wuu go ki filige wi na mbege naga fɔ wila kunwɔ gbele. Naa wila ka saa gbɔn wa Davidi wi tanla, a wì si to maa yege ki jiile wa tara maa gbɔgɔ.

³ A Davidi wì suu yewe ma yo fɔ: «Ma yiri se yeri?»

A nana wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Mì fe ma shɔ ma yiri wa Izirayeli woolo pe malingbɔɔnɔlɔ cɛnsaga ma pan.»

⁴ A Davidi wì suu yewe naa ma yo fɔ: «Yingi kì pye wa? Mì yen nɔɔ yenri maga yege yo na kan.»

A nana wì shɔ fɔ: «Izirayeli malingbɔɔnɔlɔ pè fe ma yiri wa malaga gbɔnsaga ki ni, lelegere ku. Ali yere Sawuli wo naa wi pinambyɔ Zhonatan wi ni pè ku fun.»

⁵ Lefɔnnɔ nja wila pye naga senre ti yege yuun Davidi wi kan, a Davidi wì suu yewe ma yo fɔ: «Maga jɛn mele ma yo Sawuli naa wi pinambyɔ Zhonatan wi ni pè ku?»

⁶ A lefɔnnɔ wì suu pye fɔ: «Kila yala cɛ mi yen wa Gilibowa yanwiga ki na. A mì si Sawuli wi yan wi yen na jiige wi njanraga ki na, malaga gbɔnwotoroye naa shɔn lugufenne pe mbele pɔɔ jori ma yongo wi ni tɔɔn.

⁷ Wì kaa kannga ma wele, a wì silan yan, mɛɛ na yeri; a mì si shɔ ma yo: <Naw.>

⁸ Kona, a wì silan yewe ma yo fɔ: <Ambo fɔ wi mboro?> A mì suu yɔn sogo ma yo fɔ: <Mì yen Amaleki setirige piile wo wa.>

⁹ Kona, a wì silan pye ma yo fɔ: <Fulo laga na tanla mala gbo, katugu kayanga gbɔgɔ yen na na, ali maga ta mi yen yinwege na bere.>

¹⁰ A mì si fulo wa wi tanla maa gbɔn maa gbo, katugu mɪla ki jɛn ma yo wi se pɔgɔ wa ki kala na li ni. Ko pungo na, a mì suu wunluwɔ njala li kɔw wa wi go na, mɛɛ wi kɛɛ kannjine li wɔ wa wi kɛɛ ki na. Ti nda mì pan ti ni ma kan na tafɔ†.»

¹¹ Kona, a Davidi wì suu yɛɛra yaripɔrɔ ti yigi mari walagi (mbege naga fɔ wila kunwɔ gbele). Nambala mbele pàa pye wi ni, a pè sigi pye ma fun.

¹² A pè si kunwɔ pi le, maa gbele, ma yenge le fɔ ma saa gbɔn ki yɔnlɔkɔgɔ ki na Sawuli naa wi pinambyɔ Zhonatan, naa Yawe Yennele li malingbɔɔnɔlɔ konaa Izirayeli woolo pe kala na, poro mbele pàa gbo tokobi ni we.

¹³ Lefɔnnɔ nja wila pan maga senre ti yo Davidi wi kan, a Davidi wì si pan maa yewe ma yo fɔ: «Ma yiri se yeri?»

A lefɔnnɔ wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Mì yen Amaleki setirige piile mbele nambannjɛnle wo wa pinambyɔ.»

¹⁴ A Davidi wì suu pye fɔ: «Ija Yawe Yennele li sinme kpoyi wo wi na maa wɔ, kì cɛn mele a mà suu gbo mɛɛ fyɛ?»

¹⁵ Kona, a Davidi wì suu lenambala nungba yeri maa pye fɔ: «Fulo wa wi tanla maa gbo.» A ki nana wì si Amaleki setirige piile nana wi gbɔn, a wì si ku.

† 1:10 1:10: 1 Sami 31.1-6; 1 Kuro 10.1-6

16 A Davidi wì suu pye fɔ: «Ma kunwɔ pi go kala lì yiri mboro jate yeri; katugu ma yon ko kòon le kɛɛ, naa mà yo fɔ: <Yawe Yennɛle lì sinmɛ kpoyi wo ɲa na maa wɔ, muwi mùu gbo.> »

Davidi wila Sawuli

naa Zhonatan pe kunwɔ pi gbele

17 Kona, a Davidi wì sigi kunwɔ yurugo ɲga ki kɔ Sawuli naa wi pinambyɔ Zhonatan pe kala na.

18 A wì sigi kono kan ma yo pege naga Zhuda cɛnɛ woolo pe na. Sandiga wɔnfenne yurugo yi, ki yɛn ma yonlɔgo wa Yashari sɛwɛ† wi ni ma yo fɔ:

19 Ee Izirayeli, ma malingboon welɛwɛ pòo gbo wa ma tinndiye pe na.

Malingboonlɔ welimbeɛ pɛ toori.

20 Yaga ka saga sɛnrɛ ti yari wa Gati ca, yaga si ka saga sɛnrɛ ti yo wa Asikalɔn ca nawa kongolo ke ni, jango Filisiti tara fenne sumbono paga kaa yɔgori, jango ki leele mbele pee kɛnrɛkɛnrɛ pe sumbono paga kaa yewile nayinme ni.

21 Yoro Gilibowa yanwira re,

fɔɔngɔ ka ka wo wa ye na.

Tisaga ka si ka pan wa ye na.

Kɛɛrɛ ka ka kon wa ye na, yarikanra lɛgɛrɛ mbaa taa wa ti ni.

Katugu nambala welimbeɛ pe tuguron sigeyaara† tì cɛn fyongɔ ni wa ye na,

Sawuli tuguron sigeyaraga pe se ka sinmɛ fa ki na naa fyew.

22 Zhonatan sandiga kila kari wa malaga mbe songoro

na kii kasanwa yirige mbele ki yaa gbo pe ni,

na kii nambala kotogofenne pe furugu mbe pe yanlaga ki yirige funwa na. Sawuli wi tokobi wila songoro waga, na wi suu tunngo ki pye mbege yon

fili gbɛn.

23 Sawuli naa Zhonatan pàa pye ma pe yɛɛ ndanla† pe yinwege piliye yi ni fuun ni.

Pe kusanga wi ni, pee laga pe yɛɛ na.

Pàa wege ma wɛ yɔnye na. Pàa pye fannga ni ma wɛ jaraye na.

24 Izirayeli tara sumbono, yaa Sawuli kunwɔ pi gbele.

Wo wila pye na yariporo sonngbanga woro ti kaan ye yeri yaa ti nii.

Wo wila pye na tɛ fereyaara ti maramara ye yariporo ti na.

25 Ki nambala welimbeɛ pɛ toori ma ku wa malaga ki ni!

Ee, pɛ Zhonatan wi gbɔn maa gbo wa tinndiye pe na.

26 Na sefo Zhonatan, kayanga yɛn na ni ma kunwɔ pi kala na.

Màa pye na wɔnlɔ jɛnɲɛ.

Ma kala làa gbɔgo na yeri jɛnɲɛ.

Ma ndanlawa pila pye kagbɔgo na yeri ma wɛ ndanlawa mba jɛlɛ ma naɲa ndanla pi na.

† 1:18 1:18: Yashari sɛwɛ pɛ para wi sɛnrɛ na wa Zhou 10.13laga ki ni. † 1:21 1:21: Kila pye faa pe ma sinmɛ fa tuguron sigeyaraga ki na mbe ti ki koro jɛnɲɛ. Sinmɛ pi faga pi maa leele pe nawa tuun fun sinmɛ mba pe ma fa lere wa na mboɔ tɛge wunluwo pi wogo ki na. † 1:23 1:23: Nga ki yo fɔ: *Sawuli naa Zhonatan pàa pye ma pe yɛɛ ndanla*, Eburuye sɛnrɛ ti ni ki mbe ya logo fun fɔ: Sawuli naa Zhonatan pàa pye ma leele pe ndanla, a paa pe jate pe yinwege piliye yi ni fuun yi ni.

²⁷ Kì pye mēle, a ki nambala kotogofenne pè si toori ma ku?
Pe malingbonyaara† ti kowa kō mēle?

2

Pàa Davidi wi tēge wunluwo

wa Eburon ca

¹ Ki kagala ke pungo na, a Davidi wì si Yawe Yennele li yewe ma yo fō:
«Mi daga sa cēn Zhuda tara ca ka ni le?»

A Yawe Yennele li suu pye fō: «Ma mbe ya kari.»

A Davidi wì sili yewe ma yo fō: «Mi daga sa cēn ca kikiin ni?»

A li sho fō: «Wa Eburon ca.»

² A Davidi wì si kari wa ki ca ki ni wi jēle shyen pe ni, Ahinowamu na wila yiri wa Zhizireyeli ca wo naa Nabali na wila ku wi jō Abigayili na wila yiri wa Karimeli ca wi ni†.

³ A Davidi wì si kari fun wi pinleyēenle pe ni, pe ni fuun nungba nungba naa pe go woolo pe ni. A pè si saa cencen wa Eburon ca ki kanngara na cara ti ni.

⁴ Kona, a Zhuda tara nambala pè si pan wa Eburon ca ma pan ma sinme kpoyi wo Davidi wi na maa tēge wunluwo Zhuda cenle woolo pe go na.

Ko pungo na, a pè si pan maga yo Davidi wi kan ma yo Yabeshi ca nga wa Galaadi† tara ki woolo pàa Sawuli gboo wi le.

⁵ A Davidi wì si pitunmbolo torogo wa Yabeshi ca, wa Galaadi tara ma pe pye fō: «Yawe Yennele li duwaw ye na, kajenge nga yè pye ye tafa Sawuli wi kanngolo maa le we.

⁶ Koni Yawe Yennele li kajenge pye ye kan konaa li pye sinne ye ni. Mi fun mi yaa kajenge pye ye kan, katugu pa yège pye ma fun.

⁷ Koni ye fannga le ye yē ni, ye kotogo ta. Ye tafa Sawuli wì ku, ēn fō ye daga mbege jēn fō muwi Zhuda cenle woolo pè sinme kpoyi wo na na mala tēge wunluwo pe yē go na.»

Pàa Ishibosheti wi wō maa tēge

Izirayeli tara ti wunlunaja

⁸ Ki wagati wi ni Neri pinambyo Abineri† na wila pye Sawuli wi malingboonlo to wì si kari Sawuli wi pinambyo Ishibosheti wi ni wa Mahanayimu ca.

⁹ A wì si saa wi tēge wunluwo Galaadi tara woolo, naa Ashuri cenle woolo, naa Zhizireyeli ca woolo, naa Efrayimu cenle woolo, naa Benzhamē cenle woolo, ko koro wo yēn Izirayeli tara woolo pe ni fuun pe go na.

¹⁰ Sawuli pinambyo Ishibosheti wila cēn Izirayeli tara ti wunluwo sanga na ni, kila yala wì ta yele nafa shyen. Wila pye yele shyen wa wunluwo pi na.

En fō Zhuda cenle woolo poro la taga Davidi wo na.

¹¹ Davidi wila yele koloshyen naa yenge kogoloni ko pye wunluwo pi na Zhuda cenle woolo pe go na wa Eburon ca.

Zhuda cenle woolo naa

Izirayeli woolo pàa malaga gbōn

pe yē ni wa Gabawon ca

† 1:27 1:27: Malingbonyaara nda senre ti yo ki yaa pye ti yen na para Sawuli naa Zhonatan poro senre na. † 2:2 2:2: 1 Sami 25.42-43 † 2:4 2:4: 1 Sami 31.11-13 † 2:8 2:8: 1 Sami 14.50

¹² Kona, Neri pinambyo Abineri naa Sawuli pinambyo Ishibosheti wi malingbɔɔnlo pɛ si kaa yiri wa Mahanayimu ca, ma yege kan wa Gabawɔn ca ki yeri sa malaga gbɔn pe ni.

¹³ A Zeruya pinambyo Zhouabu wo naa Davidi malingbɔɔnlo pe ni, pɛ si yiri fun na kee. A gbogolomo shyen pi si saa pi yee fili wa Gabawɔn ca tɔnmɔ wege ki tanla. Gbogolomo nungba la pye ma yere kee nga na, a gbogolomo sanmba pɔ yere kee sannga ki na.

¹⁴ A Abineri wi si Zhouabu wi pye fɔ: «Mi yen na jaa lefɔnmɔbɔle pele mbe yiri pe malaga gbɔn pe yee ni we wele.»

A Zhouabu wi sho fɔ: «Ee, pe yiri pe malaga gbɔn pe yee ni.»

¹⁵ A pɛ si yiri na paan pe yee kɔrɔgɔ, pe ni fuun paa pye yɔn nungba. Benzhamɛ cɛnlɛ woolo naa Sawuli wi pinambyo Ishibosheti wi woolo paa pye lere ke ma yiri shyen, a leele ke ma yiri shyen yiri fun wa Davidi woolo pe ni.

¹⁶ A pe ni fuun nungba nungba pɛ si pe maliwiinle pe yigiyigi pe yinre ti na, mɛɛ pe yee sugulo pe tokobiye pe ni wa pe kanngara ti na, mɛɛ pinle ma toori ma ku. A pɛ sigi laga nga kila pye wa Gabawɔn ca ki tanla ki mege taga naga yinri Elikati Azurimu†.

¹⁷ Kona, a pɛ si to pe yee na, a malaga ki si ngban ki pilige ki ni fɔ jɛnge. A Davidi malingbɔɔnlo pɛ si Abineri naa wi malingbɔɔnlo pe ya.

¹⁸ Zeruya pinambiile taanri, Zhouabu, naa Abishayi konaa Azayeli poro la pye wa malingbɔɔnlo pe ni, Azayeli wila wege paa lufaa yen.

¹⁹ A wi si taga Abineri wi na naa puro. Wii ke mbe kari kalige na nakoma kamɛnge na.

²⁰ Kona, a Abineri wi si kannga ma wele wa wi punɔgo na, mɛɛ yo fɔ: «Azayeli, mboro wi le?»

A wi sho fɔ: «Ee, muwi.»

²¹ A Abineri wi suu pye fɔ: «Toro kalige na nakoma kamɛnge na ma to ki lefɔnmɔbɔle mbele wa nungba na, maa yaara ti sho wi yeri.» Eɛn fɔ Azayeli wi sila pye na jaa mbe laga wi punɔgo na.

²² A Abineri wi si Azayeli wi pye naa fɔ: «Songɔrɔ na punɔgo na. Yingi na ma yaa silan kan mbɔɔn gbo? Kiga si pye ma, pa mi se ya mbɔɔn nɔsepɔyɔ lenaɔ Zhouabu wi wele yege na ki fere ti kala na.»

²³ Eɛn fɔ, a Azayeli wi si je wii songɔrɔ wi punɔgo na. Kona, a Abineri wi suu sun wi njanraga ki go ki ni wa wi lara ti na, fɔ a ki furu ma yiri wa wi punɔgo na. A Azayeli wi si wo ma to ma ku le ki yɔngɔlo nungba ke ni. Mbele fuun ka pan mbe gbɔn le laga nga wila to ma ku ki na, pe ma yere.

²⁴ A Zhouabu naa Abishayi pɛ si taga Abineri wi na naa puro. Paa saa gbɔn wa Ama tinndi wi na, ma yala yɔnlo ki yen na tuun. Ki tinndi wi yen wa Giyashi ca ki yesinme na, wa Gabawɔn gbɔnri konɔ li na.

²⁵ A Benzhamɛ cɛnlɛ woolo pɛ si pe yee gbogolo ma taga Abineri wi na, ma pye ngbelege nungba, mɛɛ kari ma saa yere tinndi wa go na.

²⁶ Kona, a Abineri wi si Zhouabu wi yeri maa pye fɔ: «Pa we yaa la we yee kuun tokobi wi ni yeen suyi le? Ma sigi jɛn mbe yo ki punɔgo kala li yaa tijanga wi le? Wagati wiwiin maa singi mbege yo ma malingbɔɔnlo pe kan pe pe sefenne pe purɔgo ki yaga?»

²⁷ Kona, a Zhouabu wi suu pye fɔ: «Yɛnnɛle na yinwege wolo li mege ki na, ndɛɛ ki pye mɛɛ ja para, leele pe se jɛn na pe sefenne pe purɔgo ki yaga, pe jɛn naa pe puro fɔ sa gbɔn goto pinliwe ni.»

† 2:16 2:16: Elikati Azurimu mege ki kɔrɔ wi mbe ya pye fɔ: Walaga kere nakoma tokobiye laga.

²⁸ Ki pye ma, a Zhouabu wì si mbanlaga win, a leele pe ni fuun pè si yere ma Izirayeli woolo pe purɔgo ki yaga, ma malaga ki kɔ.

²⁹ A Abineri naa wi lenambala pe ni pè si tanga ki yembine li ni fuun li ni ma Araba tara ti kɔn ma yiri. A pè si Zhuriden gbaan wì kɔn ma yiri konaa ma Bitirɔn gbunlundege ki kɔn ma yiri ma saa gbɔn wa Mahanayimu ca.

³⁰ A Zhouabu wì si yiri wa Abineri wi purɔsaga ma songɔɔ ma kari, mɛɛ leele pe ni fuun pe gbogolo, mɛɛ ki yan lere kɛ ma yiri kolojere poro la la wa Davidi malingbɔɔnlo pe ni, konaa Azayeli wi ni.

³¹ Eɛn fɔ Davidi malingbɔɔnlo poro la nambala cɛnme taanri naa nafa taanri (360) gbo Benzhamɛ cɛnle woolo nanja Abineri wi woolo pe ni.

³² A pè si Azayeli gboo wi lɛ ma kari wi ni, ma saa wi lɛ wa wi to fanga ki ni, wa Betilɛmu ca†. A Zhouabu naa wi lenambala pe ni pè si tanga yembine li ni fuun li ni. Pàa saa ye wa Eburɔn ca ki ni lalaaga ki na.

3

¹ Malaga kila mɔ jɛnge Sawuli go woolo poro naa Davidi go woolo pe sɔgowɔ. Eɛn fɔ Davidi wo la pye na fannga taa na kee yege, a Sawuli go woolo poro fannga ko nɛɛ koo na paan.

*Pinambiile mbele Davidi wila se
wa Eburɔn ca*

(1 Kuro 3.1-4)

² Davidi wila pinambiile se wa Eburɔn ca. Wi pinambyɔ kongbanna pàa pye naa yinri Aminɔ. Wi jɔ Ahinowamu na wila yiri wa Zhizireyeli ca wo pinambyɔ lawi.

³ Wi pinambyɔ shyen woo pàa pye naa yinri Kileyabu. Nabali na wila ku wi jɔ Abigayili na wila yiri wa Karimeli ca wo pinambyɔ lawi. Wi pinambyɔ taanri woo pàa pye naa yinri Abisalomu. Wi jɔ Maaka na wila pye Geshuri† ca wunlunana Talimayi wi sumborombyɔ wo pinambyɔ lawi.

⁴ Wi pinambyɔ tijere woo pàa pye naa yinri Adoniya. Wi jɔ Hagiti wo pinambyɔ lawi. Wi pinambyɔ kangurugo woo pàa pye naa yinri Shefatiya. Wi jɔ Abitali wo pinambyɔ lawi.

⁵ Wi pinambyɔ kogoloni woo pàa pye naa yinri Yitireyamu. Davidi wì jɔ Egila wo pinambyɔ lawi. Pinambiile mbele Davidi wila se maa ta wa Eburɔn ca poro la wele yeɛn.

*Abineri wila laga
Sawuli go woolo pe na
ma taga Davidi wi na*

⁶ Ma malaga ki ta Sawuli go woolo poro naa Davidi go woolo pe sɔgowɔ, Abineri wila fannga ta wa Sawuli go woolo pe sɔgowɔ fɔ jɛnge.

⁷ Ma si yala Sawuli wila jele wa lɛ maa tɛge, pàa pye naa yinri Irizipa. Wi nɔ pàa pye naa yinri Aya. Pilige ka, a Ishibosheti wì si Abineri wi pye fɔ: «Yingi na, a mà si saa sinle na to wi cenfo wi ni†?»

⁸ A Abineri wì si nawa ngban fɔ jɛnge Ishibosheti wi senre ti kala na, mɛɛ wi pye fɔ: «Ma yen naga jate mi yen pyɔn mbe saa tunngo piin Zhuda cɛnle woolo pe kan wi le? Mi kajenge pye ma to Sawuli wi go woolo pe kan, naa wi nɔsepiile konaa wi wenne pe kan. Mi sila ma le Davidi wi kɛɛ. Koonga nala ma yen nala jeregi ki jele na wi wogo na.

† 2:32 2:32: 1 Sami 16.1 † 3:3 3:3: 2 Sami 15.8; Zhouzu 12.5; 13.11-13; 2 Sami 13.37-38; 14.23

† 3:7 3:7: Mbe sinle wunlunana wi jɔ wi ni ko la pye naga nari fɔ wunluwo po maa jaa.

⁹ Yawe Yenhele li yon fola na le Davidi wi yeri, na mii ki kala li pye mbeli yon fili wi kan, pa li jologo gbogo wa na na, li ka taga ko na naa bere.

¹⁰ Laa yo fo li yaa wunluwo pi sho Sawuli go woolo pe yeri, mbe Davidi wi tege wunluwo Izirayeli woolo naa Zhuda cenle woolo pe go na, mbege le wa Dan ca ki na fo sa gbɔn wa Berisheba ca ki na†.»

¹¹ Ki pye ma, Ishibosheti wi sila ya mbe senpyo nungba wo yo Abineri wi ni, katugu wila pye na fye wi yege.

¹² A Abineri wi si leele tun wa Davidi wi yeri ma yo pe saa pye fo: «Tara ti yen ambo woro na mboro ma? Yon finliwe le na ni, pa mi yaa ma saga mbe Izirayeli woolo pe ni fuun pe pye pe taga ma na.»

¹³ A Davidi wi suu yon sogo ma yo fo: «Ki yen ma yon. Mi yaa yon finliwe le ma ni. Een fo mi yen na kala nungba yenri ma yeri, lo yen fo maga ka pan laga na yege sogowo, na mee pan Sawuli wi sumborombyo Mikali† wi ni.»

¹⁴ Kona, a Davidi wi si leele tun wa Sawuli wi pinambyo Ishibosheti wi yeri, pe saa pye fo: «Na jo Mikali wi kan na yeri, wo na mila Filisiti tara fenne nambala cenme gbo ma pe nama seere ti tege maa pori we†.»

¹⁵ A Ishibosheti wi si ti a pe saa wi le wa wi polo Palitiyeli wi yeri. Palitiyeli wila pye Layishi wi pinambyo.

¹⁶ A wi polo wi si taga wi na, na gbele fo ma saa gbɔn wa Bahurimu ca. Kona, a Abineri wi suu pye fo: «Songoro maa kee.» A wi si songoro ma kari.

¹⁷ A Abineri wi si Izirayeli tara lelele pe yeri ma pe pye fo: «Maga le wa, yaa pye na jaa Davidi wi pye ye wunlunaɲa,

¹⁸ koni yoo tege ye wunluwo, katugu Yawe Yenhele laa para wi wogo na ma yo fo: «Na tunmbyee Davidi wo mi yaa tege mbe Izirayeli, na woolo pe sho Filisiti tara fenne pe kee konaa pe juguye pe ni fuun pe kee.» »

¹⁹ A Abineri wi si saa ki senre nungba ti yo Benzhamē cenle woolo pe kan. Ko pungo na, a wi si kari wa Eburon ca, nga Izirayeli woolo paa yo ma yere ki na konaa Benzhamē cenle wolo pe ni, ma saa ki yege yo Davidi wi kan.

²⁰ Abineri wila saa gbɔn wa Eburon ca wa Davidi wi na, wo naa nambala nafa ni. A Davidi wi si sogolo gbolo sogo Abineri naa wi pinleyeenle pe kan.

²¹ Kona, a Abineri wi si Davidi wi pye fo: «Mi yaa yiri mbe sa Izirayeli woolo pe ni fuun pe gbogolo wunlunaɲa, na tafa ma kan, jango pe yon finliwe le ma ni, ma yaa pye Izirayeli woolo pe ni fuun pe go na paa yege nga na koon ndanla we.» A Davidi wi si Abineri wi yaga, a wi songoro ma kari yeyinje na.

Zhowabu wila Abineri wi gbo

²² Sanni jenri, Davidi wi lenambala poro naa Zhowabu wi ni, pe si yiri malaga ka na ma yarijende legere koli ma pan ti ni. Een fo, Abineri wi sila pye wa Eburon ca wa Davidi wi yeri, katugu Davidi wila wi yaga, a wi kari yeyinje na.

† 3:10 3:10: Maga logo mbege le wa Dan ca ki na fo sa gbɔn wa Berisheba ca ki na ko koro wo yen mbe le Izirayeli tara ti go nga na mbe sa gbɔn go nga na, 1 Sami 15.28. † 3:13 3:13: 1 Sami 18.20-30; 25.44 † 3:14 3:14: 1 Sami 18.25-27

²³ Naa Zhouabu naa wi lenambala pe ni fuun pe ni paa kaa pan, a pè sigi senre ti yo wi kan fò: «Neri pinambyo Abineri wi pan laga wunlunana wi yeri, a wuu yaga wi kari yeyinngé na.»

²⁴ Kona, a Zhouabu wì si kari wa wunlunana wi yeri, ma suu pye fò: «Yingi kala ma pye yeen? Wele, Abineri wì pan laga ma yeri, yingi na, a mà suu yaga, wì songoro ma kari yinngé?»

²⁵ Neri pinambyo Abineri na maa jèn gbàri? Wì pan mbòon kanngalomo pi jèn konaa mbòon kapyegele ke ni fuun ke jèn.»

²⁶ A Zhouabu wì si yiri wa Davidi wi yeri, mée saa leele tun, a pè taga Abineri wi na ma saa wi yigi konò, wa Sira tonmo titege ki tanla, mée wi pye ma yo wi songoro wi pan. Eén fò Davidi wi sila ki kala jèn.

²⁷ Naa Abineri wila kaa songoro ma pan wa Eburon ca, a Zhouabu wì si yiri wi ni kanngaga na, ma ye wa ca ki mbogo yeyongo ki ni ndée wi yaa senre yo wi kan larawa. A Zhouabu wì suu sun wa wi lara ti na maa gbo, ma ta ma wi nòsepyo Azayeli wi kunwo pi kayanga wo†.

²⁸ Ko pungo na, a Davidi wì sigi logo, mée yo fò: «Yawe Yenhele ligi jèn ma yo mi naa na wunluwo pi ni we yèn jeregisaga fu Neri pinambyo Abineri wi gbokala li wogo na.

²⁹ Yenhele sa ti Abineri wi kunwo pi go kala li to Zhouabu naa wi go woolo pe ni fuun pe na. Fyominge fò, nakoma yayenwe fò, nakoma na wi ma gbow na tanri kanngala na, nakoma na pe ma gbo tokobi ni, nakoma na wila yaakara ta, wa ka ka la wa wi go ki ni fò sanga pyew†.»

³⁰ Pa Zhouabu naa wi nòsepyo Abishayi wi ni, paa Abineri wi gbo yeen, katugu wila pe nòsepyo Azayeli wi gbo wa malaga nga paa gbòn wa Gabawon ca ki ni†.

³¹ Kona, a Davidi wì si Zhouabu wo naa leele mbele fuun paa pye wi ni pe pye fò: «Ye ye yariporo ti walagi, ye jatere piriwen yariporo le, ye Abineri wi kunwo pi gbele. Ye keli gboo wi yegé.» A wunlunana Davidi wo nêe tanri gboo kesu wi pungo na.

³² Paa Abineri wi le wa Eburon ca. A wunlunana Davidi wi nêe gbele ngbanga wa Abineri wi fanga ki na. A leele pe ni fuun pe nêe gbele fun.

³³ A wunlunana wì sigi kunwo yurugo nga ki kò Abineri wi kan ma yo fò:

«Mele a Abineri wì si ku paa yegé nga na tipege pyefò ma ku we?»

³⁴ Pe sila ma keyen yi pò.

Pe sila soon le ngbêere na.

Ma sigi ta mà to paa yegé nga na lere ma to lepeelee kée we.»

Kona, a leele pe ni fuun pe nêe gbele Abineri wi kan naa fonngò.

³⁵ Ko pungo na, a leele pe ni fuun pè si fulo wa Davidi wi tanla maa ngbanga ma yo wi ka sanni yonlo ki sa to. Eén fò, a Davidi wì si wugu ma yo fò: «Na mi ka yaakaga le wa na yon, nakoma mbe yaraga ka yegé ka, na yonlo ki fa to, pa Yenhele li jologo gbogo wa na na.»

³⁶ Nga Davidi wila pye, leele pe ni fuun paa ki logo mée yenle ki na. Wunlunana wi kapyege ki ni fuun kila leele pe ndanla.

³⁷ Ki pilige ki ni, a leele pe ni fuun, naa Izirayeli woolo pe ni fuun pè sigi jèn ma yo wunlunana wo ma wila konò kan, a pè Neri pinambyo Abineri wi gbo.

† 3:27 3:27: 2 Sami 2.23 † 3:29 3:29: 1 Wunlu 2.5-6,28-35 † 3:30 3:30: 2 Sami 2.18-23

³⁸ A wunlunana wi suu tunmbyeele pe pye fɔ: «Ye sigi jɛn mbe yo fɔ fannga fɔ naa togbɔɔ wa to nala laga Izirayeli tara wi le?»

³⁹ Mi wo na, ali mbege ta pɛ sinmɛ kpoyi wo na na mala tɛgɛ wunluwɔ, na fannga ki kologo nala. Ki leele mbele yɛɛn, Zeruya pinambiile wele, pɛ weli ma wɛ na na, mi sɛ ya pe kala li ni. Yawe Yɛnnɛlɛ li lepee wi sara mbe yala wi tipewe pi ni.»

4

Pàa Ishibosheti wi gbo

¹ Naa Sawuli pinambyɔ Ishibosheti wila kaa ki logo ma yo Abinɛri wi ku wa Eburɔn ca, a fyɛrɛ gbɔɔ si Izirayeli woolo pe ni fuun pe yigi.

² Malingbɔɔnlo ngbeleye teelee shyen la pye Sawuli pinambyɔ Ishibosheti wi yeri. Pàa pye na nungba yinri Baana, na sanɔa wi yinri Erekaɓu. Benzhamɛ cɛnlɛ woolo naɔa Irimɔ wo pinambiile la wele ma yiri wa Beerɔti ca ki ni. Beerɔti ca kila pye na jate Benzhamɛ cɛnlɛ woolo poro wogo,

³ katugu Beerɔti ca woolo pàa fe ma saa cɛn wa Gitayimu ca. Pe setirige piile pe yɛn wa fɔ ma pan ma gbɔn nala.

⁴ Pinambyɔ nungba la pye Sawuli pinambyɔ Zhonatan wi yeri, pàa pye naa yinri Mefibosheti. Wi tɔɔɔ ti shyen tila pye ma jɔgɔ wi na. Pàa Sawuli naa Zhonatan pe kunwɔ pi senrɛ logo sanga ɔa ni ma yiri wa Zhizireyeli ca, kila yala Mefibosheti wi ta yelee kangurugo. Jelɛ ɔa wila pye wi gbegelefo, a wi suu le mbe fe wi ni, ɛɛn fɔ naa wila pye na fyɛɛle, a pyɔ wi si sho ma to wi yeri, a wi tɔɔɔ ti si jɔgɔ†.

⁵ Beerɔti ca fɛnnɛ naɔa Irimɔ wi pinambiile shyen Erekaɓu naa Baana pɛ si kari wa Ishibosheti wi go yɔnlɔfugo ki na. Wò la pye ma sinle na wogo.

⁶ Pàa ye ma kari fɔ wa go ki nandogomɔ, maga pye ndɛɛ pe yaa sa bile le. A pɛ si Ishibosheti wi sun wa wi lara ti na maa gbo. Ko punɔgo na, a Erekaɓu naa wi nɔsepɔyɔ lenaɔa Baana wi ni, pɛ si yiri ma fe.

⁷ Pàa ye wa go ki ni sanga ɔa ni, Ishibosheti wila pye ma sinle na wogo wa wi sinleyaraga ki na, wa wi yumbyɔ ɔa wi maa sinle wi ni. A pɛ suu sun maa gbo, maa go ki kɔw, mɛɛ ki le ma Araba tara kɔnɔ li le, ma tanga ki yembine li ni fuun li ni.

⁸ A pɛ si kari Ishibosheti wi go ki ni wunlunana Davidi wi kan wa Eburɔn ca, mɛɛ wi pye fɔ: «Wele, ma jugu Sawuli ɔa wila pye na jaa mbɔɔn gbo, wi pinambyɔ Ishibosheti wi go ki ɔa. Wunlunana, na tafa, kapege ɔa Sawuli wila pye ma na, Yawe Yɛnnɛlɛ ligi fɔgɔ ton wo naa wi setirige piile pe na nala.»

⁹ ɛɛn fɔ, a Davidi wi si Beerɔti ca fɛnnɛ naɔa Irimɔ wi pinambiile Erekaɓu naa Baana pe yɔn sogo ma yo fɔ: «Yawe Yɛnnɛlɛ na yinwege wolo, lo lilan sho jɔlogɔ ki ni fuun ki ni.

¹⁰ Lere ɔa wila pan ma Sawuli wi kunwɔ pi yo na kan maga yan wi sentanra yo na kan, mila ti a pòo yigi maa gbo wa Zikilagi ca. Ki pyewe pi na ma, mùu sara ma yala wi sentanra ti yowo pi ni†.

¹¹ Na mi ko pye ma, ki yaa pye mɛle lepeelee pele mbe si sa lesinɔgɛ wa gbo wa wi go, wi sinleyaraga ki na, mi ka si ka wi kunwɔ pi fɔgɔ yewe ye na, mbe ye tongɔ mbe ye wò laga tara ti na?»

¹² A Davidi wì si kono kan wi lenambala pe yeri ma yo pe pe gbo. A pè si pe keyen naa pe tɔɔɔ ti kɔɔnlo, mɛɛ saa pe toto wa Eburɔn ca tɔnmɔ wege ki yɔn na. Ko punjo na, a pè si Ishibosheti wi go ki lɛ ma saa ki lɛ wa Abineri fanga ki ni wa Eburɔn ca.

DAVIDI WILA PYE IZIRAYELI CENGELɛ KE NI FUUN KE WUNLUWɔ

5

5-6

*Izirayeli woolo pe ni fuun
pàa Davidi wi pye pe wunlunaja
(1 Kuro 11.1-9; 14.1-7)*

¹ Kona, a Izirayeli cengele ke ni fuun kè si kari Davidi wi kɔɔgo wa Eburɔn ca, ma suu pye fɔ: «Wele, we yen ma cɛnle woolo, ma pye kasanwa nungba ma ni.

² Wagati ɲa wì toro wì ni, sanga ɲa ni Sawuli wila pye we wunlunaja, mboro maa pye na Izirayeli woolo pe yege sinni wa malaga na kee na paan pe ni. Yawe Yennele làa ma pye fɔ: «Ma yaa kaa Izirayeli, na woolo pe yege sinni konaa mbe cɛn pe go na.» »

³ Kona, a Izirayeli lelelele pè si kari wa Davidi wi yeri wa Eburɔn ca, a wì si yɔn finliwe le pe ni Yawe Yennele li yege sɔgɔwɔ wa Eburɔn ca. A pè si sinne kpoyi wo Davidi wi na maa tege wunluwɔ Izirayeli tara ti go na.

⁴ Davidi wila ta yele nafa ma yiri ke mɛɛ cɛn wunluwɔ pi na. Yele nafa shyen wila pye wunluwɔ pi na.

⁵ Wila yele koloshyen naa yenge kogoloni pye wunluwɔ pi na Zhuda cɛnle li go na wa Eburɔn ca, mɛɛ yele nafa ma yiri ke ma yiri taanri pye wunluwɔ pi na wa Zheruzalemu ca, Izirayeli cengele sanngala ke ni fuun naa Zhuda cɛnle li go na†.

⁶ Wunlunaja Davidi wo naa wi malingboɔnlo pe ni, pè si kari sa to Zhebusi† cɛnle woolo pe na wa Zheruzalemu ca, poro paa pye ma cɛn wa tara ti ni. A pè si Davidi wi pye fɔ: «Ma se ye laga we ca, katugu fyɔɔnlo naa jeɔgɔlo fenne poro yere yaa ye puro mbe ye sɔngɔɔ.» Ko la pye naga nari fɔ Davidi wi se ya ye wa ca ki ni fyew.

⁷ Eɛn fɔ, a Davidi wì si malaga sigeca ɲga wa Siyɔn yanwiga ki na ki sho maga ta, ko pe yinri Davidi ca ye.

⁸ Ki pilige ki ni, a Davidi wì sho fɔ: «Lere ɲa fuun wila jaa mbe ya Zhebusi cɛnle woolo pe ni, tɔnmɔ pila fuun tɔnmɔ fongologo ɲga ni wa tara ti nɔgo na yin wa ca nawa, wì sa toro wa ki ni wì sanla mbenfenne pe gbo, ki jeɔgɔlo fenne naa ki fyɔɔnlo wele.» Kona, a pè sigi senre ti lɛ nari yuun fɔ: «Jeɔgɔlo fenne naa fyɔɔnlo pe se ye wa we Fɔ wi go ki ni.»

⁹ A Davidi wì si cɛn wa ki malaga sigeca ki ni, mɛɛ ki mege taga naga yinri «Davidi ca». A wì si yinre kan maga maga, maga lɛ wa Milo laga ki na ma kari wa ca nawa pi yeri.

¹⁰ Davidi wila pye na fannja taa na kee yege suyi. Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fɔ làa pye wi ni.

† 5:5 5.5: 1 Wunlu 2.11; 1 Kuro 3.4; 29.27 † 5:6 5.6: Zhouzu 15.63; Kiti 1.21

¹¹ Kona, a Tiri ca wunlunaŋa Hiram wì si leele torogo wa Davidi wi yeri, naa sediri tire ni, naa tire tefenne naa go sinndεεε tefenne ni, a pè saa wunluwo go kan Davidi wi kan†.

¹² Kona, a Davidi wì sigi jen ma yo Yawe Yennele làa wi gbegele maa tege wunluwo Izirayeli tara ti go na, konaa maa wunluwo pi mege ki yirige Izirayeli, li woolo wele pe kala na.

¹³ Davidi wì yiringolo wa Eburon ca ma pan ma cen wa Zheruzalemu ca, a wì si jeele pele yege le ma tege konaa ma pele pɔri wa Zheruzalemu ca. A wì si pinambiile naa sumborombiile pele yege se naa.

¹⁴ Piile mbele wila se wa Zheruzalemu ca pe mere ti nda: Shamuwa, naa Shobabu, naa Natan, naa Salomo,

¹⁵ naa Yibari, naa Elishuwa, naa Nefegi, naa Yafiya,

¹⁶ naa Elishama, naa Eliyada konaa Elifeleti.

Davidi wila malaga gbɔn ma ya

Filisiti tara fenne pe ni

¹⁷ Naa Filisiti tara fenne pàa kaa ki logo ma yo pè sinme kpoyi wo Davidi wi na maa tege wunluwo Izirayeli tara ti go na, a pe ni fuun pè si yiri wi kɔrɔgo malaga ni. Naa Davidi wila kaa ki logo, a wì si pan wa wi malaga sigeca ki ni†.

¹⁸ A Filisiti tara fenne pè si kari ma saa jaraga wa Erefayi gbunlundege ki ni†.

¹⁹ Kona, a Davidi wì si Yawe Yennele li yewe ma yo fɔ: «Mbe ya kari sa to Filisiti tara fenne pe na le? Ma yaa pe le na kee le?»

A Yawe Yennele li si Davidi wì yon sogo ma yo fɔ: «Ta kee ma sa to pe na, katugu mi yen na Filisiti tara fenne pe nii ma kee, kiga kaa ma kɔɔn shyen.»

²⁰ Kona, a Davidi wì si kari ma saa gbɔn wa Baali Perazimu† laga ki na, ma Filisiti tara fenne pe tongo wa ki laga ki ni, mee yo fɔ: «Yawe Yennele li tulugo wo wa na juguye pe ngbeleye yi ni wa na yege, paa yege nga na tɔnmɔ ma kaa tɔnmɔ fongologo wo we.» Ko kala na pège laga ki mege taga naga yinri Baali Perazimu.

²¹ A Filisiti tara fenne pè si fe ma pe yarisunndo ti yaga le ki laga ki na. A Davidi naa wi woolo pe ni pè siri le ma kari ti ni.

²² Pilige ka naa, a Filisiti tara fenne pè si kari ma saa jaraga wa Erefayi gbunlundege ki ni.

²³ A Davidi wì si Yawe Yennele li yewe naa nga wila daga mbe pye ki ni. A Yawe Yennele li suu yon sogo ma yo fɔ: «Maga ka sin kpaara sa to pe na. Eɛn fɔ, ma surugu ma toro wa pe punngo na, ma sa yiri pe na wa muriye tire ti yesinne na.

²⁴ Na maga kaa tangala nuru wa ki muriye tire ti go na sanga ŋa ni, pa kona ma yiri maa fyeele ma kee ma sa to pe na, kona mà jen mi ŋa Yawe Yennele mi yen na tanri ma yege mbe sa malaga gbɔn Filisiti tara fenne malingboonlo censaga woolo pe ni.»

²⁵ Nga Yawe Yennele làa yo Davidi wi kan, a wì sigi pye, mee ya Filisiti tara fenne pe ni, maga le wa Geba† ca fɔ ma saa gbɔn wa Gezeri ca ki na.

† 5:11 5:11: Tiri ca wunlunaŋa Hiram wo wila pye wunlunaŋa kongbanŋa ŋa wila yiri tara ta yege ni ma yenle Davidi wi wunluwo pi na; Eza 23.1. † 5:17 5:17: 1 Sami 22.1; 1 Sami 23.14

† 5:18 5:18: Zhou 15.8; 18.16 † 5:20 5:20: Eburuye senre ti ni maga logo Baali Perazimu ko kɔrɔ wo yen fɔ tuuro wofo. Ye wele wa Eza 28.21 laga ki na. † 5:25 5:25: Yennele senre sewe leele pele ni, pe maa Geba ca ki yinri Gabawon (1 Kuro 14.16).

6

*Pàa Yennele li yon finliwe kesu
wi le mbe kari wi ni
wa Zheruzalemu ca*

¹ Kona, a Davidi wì si Izirayeli malingboonlo welimbele pe ni fuun pe gbogolo naa fonnjo. Pàa pye nambala waga nafa ma yiri ke (30 000).

² A Davidi wo naa leele mbele fuun pàa pye wi ni, pè si yiri wa Baale ca†, wa Zhuda tara ma kari sa Yennele li yon finliwe kesu wi le mbe pan wi ni, wo ña Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fò li mege ki yen na yinri wi na we; lo na li yen ma cen wa sherubenye shyen pe sògowa wa yon finliwe kesu wi go na we.

³ A pè si Yennele li yon finliwe kesu wi le wa Abinadabu go ki ni, kila pye wa tinndi wi na, maa le wotoro fonnjo wa ni ma kari wi ni. Abinadabu wi pinambiile shyen Uza naa Ayo poro pàa pye na wotoro fonnjo wi yege sinni na kee.

⁴ Pàa wi le ma yiri wi ni wa Abinadabu wi go wa tinndi wi na. Uza wila pye na tanri Yennele li yon finliwe kesu wi kanngaga na na kee, a Ayo wo nne tanri wa kesu wi yege.

⁵ Davidi naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ni pàa pye na yògòri Yawe Yennele li yege sògowa, na yarighonro nda pe gbegele sipiresi tire ni ti cenle pyew ta gbòn, to ti yen ngóniye, konaa juruye, ma pinle pimbígile, naa shégeshégeye konaa weere ni.

⁶ Naa pàa ka saa gbòn wa Nakon yarilire sunsaga ki na, a Uza wì suu kee ki sanga ma Yennele li yon finliwe kesu wi yigi, katugu nere tila wónri wi ni.

⁷ Kona, a Yawe Yennele li si nawa ngban Uza wi ni fò jengé. A li suu gbòn wi wamalaga ki kala na, a wì si ku le Yennele li yon finliwe kesu wi tanla.

⁸ A Davidi wì si nawa ngban, katugu Yawe Yennele làa nawa ngban ma Uza wi gbo. A pè sigi laga ki mege taga naga yinri Perezi Uza† ali ma pan ma gbòn nala.

⁹ A Davidi wì si fyé Yawe Yennele li yege ki pilige ki ni, mée yo fò: «Mèle mbee kari Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi ni wa na go?»

¹⁰ Wi sila yenle mbe kari Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi ni wa wi go, wa Davidi ca ki ni. Een fò, a wì si ti a pè kari ma saa wi tege wa Gati ca fenne naja Obedi Edomu† wi go.

¹¹ Yawe Yennele li yon finliwe kesu wila yenge taanri pye wa Gati ca fenne naja Obedi Edomu wi go. A Yawe Yennele li si duwaw Obedi Edomu naa wi go woolo pe ni fuun pe na.

*Pàa ye Yennele li yon finliwe
kesu wi ni wa Davidi ca*

¹² Kona, a pè si saa ki yo wunlunaja Davidi wi kan ma yo fò: «Yawe Yennele li duwaw Obedi Edomu go woolo konaa wi kee yaara ti ni fuun ti na, Yennele li yon finliwe kesu ña wa wi go wi kala na.» Kona, a Davidi

† 6:2 6.2: Ki yaa pye Baale ca ko nungba ko pàa pye na yinri Kiriyaati Yeyarimu (Zhozu 15.60; 18.14; 1 Sami 6.21; 1 Sami 7.1; 1 Kuro 13.1-6). † 6:8 6.8: Maga logo Eburuye senre ti ni Perezi Uza ko koro wo yen fò: Gbònro nda tila Uza gbòn. † 6:10 6.10: Ki yaa pye Obedi Edomu wila pye Levi cenle woolo wo wa, ma yiri wa Gati Irimo ca, wa Dan cenle woolo pe tara (1 Kuro 13.13; 15.18-24; 16.5; 26.4-8,15; 2 Kuro 25.24).

wì si yiri ma kono li le ma saa Yennele li yon finliwe kesu wi le wa Obadi Edomu wi go, na yogori ma kari wi ni fo wa Davidi ca ki ni.

¹³ Leele mbele paa Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi tugo, naa paa kaa tanga ma yongolo kogoloni kogoloni pye, a pe si yere. A Davidi wì si napolo nungba wo saraga naa napige nga ki toro ki nungba ni.

¹⁴ Davidi wila pye na yoo Yawe Yennele li yege sogowo wi fannga ki ni fuun ki ni. Efodilen jese woo la pye wi na.

¹⁵ Davidi wo naa Izirayeli woolo pe ni, pa paa kari Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi ni yeen, na jorogi nayinme ni konaa na mbaanra wiin.

¹⁶ Een fo, naa Yawe Yennele li yon finliwe kesu wila kaa na yiin wa Davidi ca sanga na ni, a Sawuli sumborombyo Mikali wì si wele wa fenetiri wi ni, mee wunlunana Davidi wi yan wila yoo na yeni Yawe Yennele li yege sogowo. Kona, a wì si Davidi wi tifaga wa wi kotogo ki na.

¹⁷ Paa kari Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi ni, mee saa wi tege wa wi tegesaga, wa paraga go nga Davidi wila kan wi kan ki nandogomo. A Davidi wì si saara sogoworo naa nayinme saara wo Yawe Yennele li yeri.

¹⁸ Naa Davidi wila kaa saara sogoworo to naa nayinme saara ti wo ma ko, a wì si duwaw pye leele pe kan Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li mege ki na.

¹⁹ A wì si buru nungba nungba, naa kaforo[†] konaa erezen piwara shashara nungba nungba kankan Izirayeli woolo janwa wi ni fuun wi yeri, ki nambala naa ki jeele. Ko pungo na, a leele pe si songoro ma kari pe yinre.

²⁰ A Davidi wì si songoro ma kari wa wi go mbe sa duwaw pye wi go woolo pe kan[†]. A Sawuli sumborombyo Mikali wì si yiri maa fili, mee wi pye fo: «Nala wo ni, Izirayeli tara wunlunana wi gbogowo ta fasi, naa wuu yee pagala wi kulonambala naa wi kulojaala pe yege na we, paa yege nga na lere faa ma kaa wi yee pagala we.»

²¹ A Davidi wì si Mikali wi yon sogo ma yo fo: «Yawe Yennele na lilan wo, a na kala li gbogo li yeri ma we ma to naa wi go woolo pe na, mala tege Izirayeli, li woolo pe go na, lo mi yo li yege sogowo.»

²² Mi yen na jaa mbanla yee go sogo mbe we nga ko na naa bere, konaa mbanla yee tirige, een fo konaa ki ni fuun kulojaala mbele maa para pe senre na, pe yaa lanla gbogo.»

²³ Ki pye ma, Sawuli sumborombyo Mikali wi sila pyo se fo ma saa ku.

YENNELE LAA YON FOGOLO LE DAVIDI WI YERI

7

7.1-29

*Davidi wila pye naga jate
mbe sherigo gbogo kan
Yennele li kan*

¹ Naa Yawe Yennele laa kaa wunlunana Davidi wi sho wi juguye mbele fuun paa pye maa maga pe kee, a wì si cen wa wi wunluwo go ki ni yeyinnye na.

[†] **6:19 6:19:** Eburuye senre ti ni nga ki kannga ma yo kaforo ki koro wi woro ma filige; ki koro wi mbe ya pye fun fo tamari tige pire gato. [†] **6:20 6:19-20:** 1 Kuro 16.43

² Pilige ka, a wunlunaŋa wì si Yennele yon senre yofɔ Natan wi pye fɔ: «Wele, mi yen ma cɛn wunlumbolo go tiyɔngɔ ni, nga pɛ gbegele sɛdiri tire ni, ma si yala Yennele li yon finliwe kesu wo yen ma tɛge paraga go ni.»

³ A Natan wì si wunlunaŋa wi yon sogo ma yo fɔ: «Iŋga fuun ma yen na jate wa ma nawa, kari ma saga pye, katugu Yawe Yennele li yen ma ni.»

⁴ Eɛn fɔ, ki yembine li ni, a Yawe Yennele li si para Natan wi ni maa pye fɔ:

⁵ «Kari ma saga yo na tunmbyee Davidi wi kan fɔ mi ŋa Yawe Yennele, pa mi yo yɛɛn: «Mboro ma daga mbe go kan mi kan, mbe cɛn wa ki ni le?»

⁶ M̀a jɛn maga lɛ m̀i Izirayeli woolo pe yirige wa Ezhipiti tara fɔ ma pan ma gbɔn nala, mi fa cɛn go kpɛ ni gbɛn. Eɛn fɔ mila pye na yanri na toro Izirayeli woolo pe ni, paraga go kila pye na censaga.

⁷ Mbanla ta wa Izirayeli woolo pe sɔgɔwɔ, pɛ tanga ma toro laga nga fuun na, Izirayeli cengele teelee mbele mila wɔ paa Izirayeli, na woolo pe yege sinni, wiwiin mila ki yo wi kan fɔ wi sɛdiri go kan na kan paa na gbogo wa ki ni?»

⁸ Koni, kari ma saga yo na tunmbyee Davidi wi kan, fɔ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fɔ, li yo fɔ: «Muwi m̀i saa ma lɛ wa yaayoro kɔnrisaga ki ni, wa simbaala pe pungo na, jango ma pye Izirayeli, na woolo wele, pe yege sinwɔ†.

⁹ Mila pye ma ni ma kapyegele ke ni fuun ke ni. M̀ɔɔ juguye pe ni fuun pe purɔ ma pe yirige wa ma yege. Mi yaa ma mege ki gbogo paa yege nga na megbɔgɔfenne mbele pe yen laga tara na pe wogo ki yen.

¹⁰ Mi yaa tara kan Izirayeli, na woolo pe yeri. Mi yaa pe gbegele mbe pe tɛge, jango pe cɛn wa ti ni. Yaraga se ka fyere wa pe na naa. Lepeelee pe se ka pe jɔlɔ naa paa yege nga paa pye naga piin faa we,

¹¹ paa wagati ŋa wì toro faa kila pye yege nga na ki yen, a m̀i kiti kɔnfenne tɛge Izirayeli, na woolo pe go na. Mi yaa ma sho ma juguye pe ni fuun pe yeri, mbe wogosaga kan ma yeri. Mi ŋa Yawe Yennele, mi yaa setirige piile kan ma yeri†.

¹² Na ma kusanga wiga ka gbɔn, a ma ku ma taga wa ma teleye pe na, mi yaa mboro jate ma setirige pyɔ wa wɔ mboo tɛge wunluwɔ pi na ma yɔnlɔ. Mi yaa wi wunluwɔ pi kan yeresaga ni.

¹³ Wo wi yaa ka go kan na kan. Mi yaa kaa wunluwɔ pi kan yeresaga ni fɔ sanga pyew†.

¹⁴ Mi yaa ka pye wi to, wi yaa ka pye na pinambyɔ. Na wiga kapege pye, mi yaa wi koro leele pe korowo pi na, mbe jɔlɔgɔ wa wi na paa yege nga na leele pe maa ki piin pe piile pe na we†.

¹⁵ Eɛn fɔ mi se kanla kagbaraga ki yaga wi kanngɔlɔ paa yege nga na mila ki yaga Sawuli wi kanngɔlɔ we, wo ŋa mùu purɔ maa laga wa, ma censaga kan ma yeri†.

¹⁶ Wunluwɔ pi se ka kɔ ma go ki ni fɔ sanga pyew. Ma wunluwɔ pi yaa yeresaga ta mbe koro wa fɔ sanga pyew.» »

¹⁷ A Natan wì si saa ki senre ti ni fuun konaa ki yariyanra ti ni fuun ti yege yo Davidi wi kan.

Davidi wi yenrewe senre

† 7:8 7:8: 1 Sami 16.11 † 7:11 7:11: Mi yaa setirige piile kan ma yeri ko koro wo yen fɔ mi yaa ti ma setirige piile pe pye wunlumbolo. † 7:13 7:13: 1 Wunlu 6 † 7:14 7:14: 2 Koren 6.18; Ebu 1.5 † 7:15 7:15: 1 Sami 15.28

¹⁸ Kona, a wunlunaŋa Davidi wi si kari wa Yawe Yennele li yege sogowo ma yo fo: «E we Fo, Yawe Yennele, mi yen ambo fo? Na go woolo pe woro yaraga ka maga censaga nga ki kan na yeri.

¹⁹ Een fo, we Fo, Yawe Yennele, nga ma pye mako ko soon yenle tin bere, fo a ma yen na para mi na ma tunmbyee na go woolo pe wagati na wila paan wa lege ma senre na. We Fo, Yawe Yennele, mi na senwee, ma yenle naga kagala ke yuun na kan.

²⁰ E we Fo, Yawe Yennele, mi Davidi mi yaa yingi yo ma kan naa, mbe sa we nga ko na? Mboro jate, mi na ma tunmbyee, mala jen.

²¹ Ma senre to naa ma nandanwa kala li kala na, maga kagbogolo ngele ke pye ma ke naga mi na ma tunmbyee na na.

²² We Fo, Yawe Yennele, gbowo pi yen ma woo. Katugu lere wo wa woro wa paa ma yen. Yennele lo la yege woro wa naa mboro purgo na, paa yege nga na we yiri naga nuru we.

²³ Cenle liliin li yen laga tara ti na, na li yen paa Izirayeli, ma woolo pe yen? Yennele, a ma pan ma pe go sho Ezhipiti tara fenne pe lejologo konaa pe yarisunndo ti kee, mbe pe pye ma woolo. Ma pe mege ki yirige, ma kagbogolo pye pe kan konaa kafonngolo fyere wogolo ni wa ma tara ti ni†.

²⁴ Ma fannga kan Izirayeli, ma woolo pe yeri, jango pe pye ma woolo fo sanga pyew. Mboro jate, Yawe Yennele, a ma pye pe Yennele.

²⁵ «Koni we Fo, Yawe Yennele, senre nda ma yo mi na ma tunmbyee na kanngolo konaa na go woolo pe kanngolo, mari yigi fo sanga pyew, maga kagala ke pye ma yala ma senyoro ti ni.

²⁶ Jango gbowo mbe pye ma woo fo sanga pyew konaa leele paa ki yuun fo: «Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, lo li yen Izirayeli woolo pe Yennele le;» jango mi Davidi na ma tunmbyee, na go woolo pe fannga ta ma yege sogowo.

²⁷ E, Yawe Yennele, yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yennele, mboro jate maga kagala ke naga mi na ma tunmbyee na na, ma yo fo: «Mi yaa wunlumbolo setirige kan ma yeri.» Ko kala ki ti mi kotogo ta maga yenrege nga ki yenri ma yeri.

²⁸ «Koni we Fo, Yawe Yennele, mboro ma yen Yennele le. Ma senyoro ti yen kaselege. Mboro maga yon folo kon mbege kajenge nga ki pye mi na ma tunmbyee na kan.

²⁹ Koni, ki yaga ma duwaw mi na ma tunmbyee na setirige ki na, jango ki koro wa sanga pyew ma yege sogowo; katugu we Fo, Yawe Yennele, mboro maga senre ti yo. Ma duwaw wi fannga na, na setirige ki yaa duwaw ta fo sanga pyew.»

DAVIDI WILA MALAGA LEGERE GBON

8

8-10

† 7:23 7:23: Eburuye senre ti ni ki verise na wi logowo pi yen ma ngban. Wi mbe ya kannga naa fo: A ma pan ma pe go sho Ezhipiti tara fenne pe lejologo ki kee mbe pe pye ma woolo. Ma pe mege ki yirige, ma kagbogolo pye pe kan konaa kafonngolo fyere wogolo ni, jango mbe cengele keke yege puro koro naa ke yarisunndo ti ni, mbe ke yirige wa pe yege (1 Kuro 17.21).

*Davidi wila ya tara nda ti woolo
pàa pye maa maga pe ni
(1 Kuro 18.1-17)*

¹ Ko pungo na, Davidi wila malaga gbɔn ma ya Filisiti tara fenne pe ni, ma ti a pè go sogo maa kan, ma pe keyen yi laga pe cagbɔgo ki na†.

² Davidi wila malaga gbɔn ma ya Mowabu cɛnlɛ woolo pe ni fun. Wila pe sinnge koloyo koloyo, mɛɛ mana tɛgɛ ma pe taanla. Wiga mana yenlɛ shyen taanla, wi ma ko woolo poro gbo, wiga mana yenlɛ nungba taanla, wi ma ko woolo poro yirige. Mowabu† cɛnlɛ woolo pàa go sogo ma Davidi wi kan na nizara woo wi yeri.

³ Davidi wila malaga gbɔn ma ya Zoba† ca wunlunana Hadadezeri wi ni. Hadadezeri wila pye Erehɔbu wo pinambyɔ. Ki sanga wi ni, Hadadezeri wila pye na kee sa Efirati gbaan yon tara ti shɔ mbe cɛn ti go na naa.

⁴ Davidi wila Hadadezeri wi shɔn lugufenne waga kele naa cɛnmɛ kolɔshyen (1 700) yigi, naa sorodasheelee mbele pàa pye tɔɔro na pe waga nafa (20 000) ni. Davidi wila shɔnye mbele pàa pye na wotoroye tile pe cɛnmɛ tɛgɛ wi yɛɛ kan, mɛɛ sanmbala pe ni fuun pe pannda ti kɔɔnlo pe na†.

⁵ Kona Siri tara fenne mbele pàa pye wa Damasi ca, pè si kari ma saa Zoba ca wunlunana Hadadezeri wi saga. A Davidi wì si ya ki Siri tara fenne pe ni, ma lere waga nafa ma yiri shyen (22 000) wo gbo pe ni.

⁶ Ko pungo na, a wì si malingbɔɔnlo ngbeleye tɛgetɛgɛ wa Damasi ca wasege ki lagapyew, wa Siri tara. A Siri tara fenne pè si go sogo ma Davidi wi kan na nizara woo wi yeri. Yawe Yenɲele làa fannga kan Davidi wi yeri wa lara nda fuun wila malaga gbɔn ma toro ti ni.

⁷ Davidi wila wunlunana Hadadezeri wi malingbɔɔnlo pe tuguron sigeyaara nda pàa gbegɛle tɛ ni ti lɛ ma kari ti ni wa Zheruzalemu ca.

⁸ Wunlunana Davidi wila tuguyenre legere ta ma lɛ fun wa Beta ca konaa Berotayi ca ki ni; ki cara tila pye Hadadezeri wo woro.

⁹ Naa Hamati† ca wunlunana Toyi wila kaa ki logo ma yo Davidi wila ya Hadadezeri wi malingbɔɔnlo ngbeleye yi ni fuun yi ni,

¹⁰ a wì suu pinambyɔ Yoram wi torogo wa wunlunana Davidi wi yeri ma yo wi saa shari wuu sɔn malaga nga wì gbɔn ma ya Hadadezeri wi ni ki kala na. Toyi wila ko pye ma, katugu Hadadezeri wila pye na malaga gbɔn wi ni sanga pyew. Yoram wila kari warifuwe yaara, naa tɛ yaara konaa tuguyenre yaara ni Davidi wi kan.

¹¹ A wunlunana Davidi wì sigi yaara ti kan Yawe Yenɲele li yeri paa yɛgɛ nga na cɛngɛle ngele wila malaga gbɔn ma ya ke ni, wila ke warifuwe naa ke tɛ wi kan li yeri we.

¹² Ki cɛngɛle koro ke yen Siri tara fenne, naa Mowabu cɛnlɛ woolo, naa Amo cɛnlɛ woolo, naa Filisiti tara fenne konaa Amaleki setirige piile wele.

† **8:1 8.1:** Nga ki yo fɔ: *Pe cagbɔgo*, ki senpyɔ wi woro ma filige Eburuye senre ti ni. Mbe yala 1 Kuro 18.1 wi ni, ki yo wa ma filige fɔ: Gati ca. Ki ca kila pye Filisiti tara teele pe cagbɔgo ko ka nungba. † **8:2 8.2:** Mowabu cɛnlɛ woolo pàa pye Loti setirige piile, Zhene 19.37; Sawuli wila malaga gbɔn pe ni faa (1 Sami 14.47). † **8:3 8.3:** 1 Sami 14.47 † **8:4 8.4:** Mbe yala Yenɲele senre sewe na wi yen Gireki senre ni konaa 1 Kuro 18.4laga ki ni, malingbɔɔnlo pe yon konaa malaga gbɔnwotoroye pe yon ki yen ki ye 2 Sami 8.4laga wogo ki ni. Wa ki lara ti ni, malaga gbɔnwotoroye pe yen wagakele (1 000), pe fevenne poro yen waga kolɔshyen (7 000). † **8:9 8.9:** Eza 10.9; Zaka 9.2

Yaara nda wila koli wa Erehobu pinambyo Hadadezeri na wila pye Zoba ca wunlunaŋa wi yeri, wila ti kan fun Yawe Yenŋele li yeri.

¹³ Naa Davidi wila kaa ya Siri tara fenne pe ni sanga na ni, wi songorɔsaga, a wi si malaga gbɔn Edomu cenle woolo pe ni ma nambala waga ke ma yiri kolotaanri (18 000) gbo pe ni wa Ko gbunlundage ki ni. A wi mege ki si yiri naa.

¹⁴ A wi si malingbɔɔnlo ngbeleye tegetege wa Edomu tara ti lagapyew ki ni. Edomu cenle woolo pe ni fuun paa go sogo maa kan. Davidi wila malaga gbɔn ma toro lara nda fuun na, Yawe Yenŋele laa yawa kan wi yeri wi juguye pe na.

*Davidi wi legbɔɔlo pe mere
(1 Kuro 18.14-17)*

¹⁵ Davidi wila cen wunluwo pi na Izirayeli woolo pe ni fuun pe go na. Wila pye na kasinŋe piin konaa na tanri kaselege na wi woolo pe ni.

¹⁶ Zeruya pinambyo Zhouabu wo wila pye wi malingbɔɔnlo pe to. Ahiludi pinambyo Zhouafati wo wila pye wunluwo kagala ke sewere tegefɔ we.

¹⁷ Ahitubu pinambyo Zadoki, naa Abiyatari pinambyo Ahimeleki poro paa pye saraga wofenne wele. Seraya wo la pye sewe yonlogɔfo.

¹⁸ Yehoyada pinambyo Benaya wo wila pye Kereti cenle woolo naa Peleti cenle woolo pe go na†. Davidi wi pinambiile poro la pye wunluwo pi kagala ke yegɛ wofenne†.

9

*Davidi wila kajenge pye
Zhonatan pinambyo
Mefibosheti wi kan*

¹ Pilige ka, a Davidi wi si yewe ma yo fo: «Lere wa koro yinwege na wa Sawuli sege ki ni le, jango mbe kajenge pye wi kan na wonlo Zhonatan wi kala na†?»

² Ma si yala kulonaŋa wa la pye wa Sawuli wi go, paa pye naa yinri Ziba. A pe si saa wi yeri ma pan wi ni wa Davidi wi yeri. A wunlunaŋa Davidi wi suu yewe ma yo fo: «Mboro ma yen Ziba we le?»

A wi suu yon sogo ma yo fo: «Ee, muwi, ma tunmbyee we.»

³ A wunlunaŋa wi suu yewe naa ma yo fo: «Lere wa si koro yinwege na wa Sawuli go ki ni, jango mbe kajenge pye wi kan Yenŋele li yegɛ sogowo?»

A Ziba wi suu yon sogo ma yo fo: «Zhonatan wi pinambyo nunŋba yen wa bere, na wi tooɔo shyen ti jɔgo wi na†.»

⁴ A wunlunaŋa wi suu yewe ma yo fo: «Wi yen se yeri?»

A wi suu yon sogo ma yo fo: «Wi yen wa Amiyeli pinambyo Makiri wi go, wa Lodebari ca†.»

⁵ Kona, a wunlunaŋa Davidi wi si leele tun wa Amiyeli pinambyo Makiri wi go, wa Lodebari ca pe sa Mefibosheti wi yeri.

† **8:18 8.18:** Kereti cenle woolo naa Peleti cenle woolo paa pye tara ta yegɛ malingbɔɔnlo mbele pe ma le sara na. Poro paa pye na wunluwo wi korosi. † **8:18 8.18:** Nga ki yo fo wunluwo kagala ke yegɛ wofenne, Eburiye senlere ti ni ki mbe ya logo fun fo saraga wofenne. † **9:1 9.1:** 1 Sami 20.15-17 † **9:3 9.3:** 2 Sami 4.4 † **9:4 9.4:** Zhouzu 13.25-26

⁶ Zhonatan pinambyo Mefibosheti na wila pye Sawuli wi pishyenwoo, naa wila kaa pan wa Davidi wi yeri, a wi si to maa yege ki jiile wa tara ma Davidi wi gbogo. A Davidi wi suu yeri ma yo fo: «Mefibosheti!»

A wi sigi sho ma yo fo: «Naw, mi na ma tunmbyee mi na.»

⁷ A Davidi wi suu pye fo: «Maga ka fye, katugu mila jaa mbe kajenge pye ma kan ma to Zhonatan wi kala na. Mi yaa ma tele Sawuli wi tara lara ti ni fuun ti songoro ma na. Ma yaa la nii na ni sanga pyew wa na lisaga.»

⁸ A Mefibosheti wi si foli maa gbogo, mee yo fo: «Mi na ma tunmbyee mi yen ambu fo, a ma nee ki kajenge nga ki piin na kan? Mi na mi yen paa pyon kugo yen we.»

⁹ Kona, a wunlunana wi si Sawuli wi kulonana Ziba wi yeri, ma suu pye fo: «Yaara nda fuun tila pye ma tafo Sawuli wi yeri konaa wi go woolo pe yeri, mi yen nari kaan wi pishyenwoo Mefibosheti wi yeri.

¹⁰ Mboro, naa ma pinambiile konaa ma tunmbyeele pe ni, ye yaa la wi tara laga ki fali wi kan, mbaa ki yarilire ti gbogolo wi kan, jango ma tafo wi pishyenwoo wila yaakara taa wila kaa. Ma tafo wi pishyenwoo Mefibosheti wi yaa la nii na ni wa na lisaga pilige pyew.» Ma si yala pinambiile ke ma yiri kangurugo, naa kulonambala nafa paa pye Ziba wi yeri.

¹¹ A Ziba wi si wunlunana wi yon sogo ma yo fo: «Wunlunana, na tafo, maga nga fuun yo mi na ma tunmbyee na kan, mi yaa ki pye.»

Ki pye ma, Mefibosheti wila pye na nii wunlunana wi ni wa wi lisaga, paa wunlunana wi pinambyo yen.

¹² Pinambile la la pye Mefibosheti wi yeri paa pye nali yinri Mika. Leele mbele fuun paa pye wa Ziba wi go, paa pye Mefibosheti wi tunmbyeele.

¹³ Mefibosheti wila saa cen wa Zheruzalemu, ma ta na kee pilige pyew ma saa na nii wa wunlunana wi lisaga. Wi tooro shyen tila pye ma jago wi na.

10

Davidi wila ya Amo cenle woolo

naa Siri tara fenne pe ni

(1 Kuro 19.1-9)

¹ Ko pungo na, a Amo cenle woolo pe wunlunana wi si ku. A wi pinambyo Hanuni wi si cen wa wi yonlo.

² A Davidi wi suu yee pye fo: «Mi yaa kajenge pye Nahashi pinambyo Hanuni wi kan paa yege nga na wi to wila kajenge pye na kan we.» A Davidi wi suu tunmbyeele pele torogo pe sa Hanuni wi to kunwo pi shari. Naa Davidi wi tunmbyeele paa ka saa gbon wa Amo cenle woolo pe tara,

³ a Amo cenle woolo pe teele pe si pe tafo Hanuni wi pye fo: «Maa ki jate ndee Davidi wila jaa mbon to wi gbogo ko ki ti wi leele tun pe pan poo kunwo pi shari wi le? Ma sigi jen mbe yo fo wi pe tun pe pan pe ca ki wele konaa mbege kagala ke yewe mbe ke jen, jango mbe ta mbege tongo?»

⁴ Kona, a Hanuni wi si Davidi wi tunmbyeele pe yigi ma pe siyo wi kangolo nungba nungba kulu kulu pe na, ma pe yariporo ti koonlo pe na wa nandogomo fo ma pan ma gbon pe nanjegele ke na. Ko pungo na, a wi si pe yaga, a pe kari.

⁵ A leele pe si saa nga kila pye ki yege yo Davidi wi kan. A wi si leele torogo pe sa ki nambala pe fili wa kono, katugu kila fere gboro wa pe na. Wunlunana wila yo pe pe pye fo: «Ye koro wa Zheriko ca, fo ye siyo sire ti sa yiri, ko pungo na ye si songoro ye pan ca.»

⁶ Naa Amɔ cɛnlɛ woolo pàa kaa ki jɛn ma yo pɛ Davidi wi kambɛngɛ pyɛ, a pɛ si Siri tara fɛnnɛ malingbɔɔnlɔ lɛrɛ waga nafa (20 000) sara ma yiri wa Bɛti Erehɔbu ca naa Zoba ca, konaa ma lɛrɛ waga kele (1 000) sara ma yiri wa Maaka ca wunlunana wi yeri, naa lɛrɛ waga kɛ ma yiri shyen (12 000) ni, ma yiri wa Tɔbu tara woolo pe ni.

⁷ Naa Davidi wila kaa ki logo, a wi suu malingbɔɔnlɔ to Zhouabu wo naa malingbɔɔnlɔ wɛlimbɛlɛ pe ni fuun pe torogo pe sa malaga gbɔn pe ni.

⁸ A Amɔ cɛnlɛ woolo pɛ si yiri ma saa yere malinjɛ wi na wa ca ki mbogo yeyɔngɔ ki na. Siri tara fɛnnɛ mbeɛlɛ pàa yiri wa Zoba ca, naa wa Bɛti Erehɔbu ca konaa malingbɔɔnlɔ mbeɛlɛ pàa yiri wa Tɔbu tara naa Maaka ca, poro la saa yere malinjɛ wi na pe yɛ wa wasegɛ ki ni.

⁹ Naa Zhouabu wila kaa ki yan fɔ wi juguyɛ peɛlɛ yɛn wa wi yɛgɛ, peɛlɛ si yɛn wi punɔgo na, a wi si Izirayeli malingbɔɔnlɔ mbeɛlɛ wɛlimbɛlɛ ma wɛ peɛlɛ wɔ, ma poro wa Siri tara fɛnnɛ pe na.

¹⁰ A wi suu nɔsɛpyɔ lenana Abishayi wi tɛgɛ malingbɔɔnlɔ sanmbala pe go na. A wo si saa pe yeregɛ malinjɛ wi na Amɔ cɛnlɛ woolo pe na.

¹¹ A Zhouabu wi suu pyɛ fɔ: «Na Siri tara fɛnnɛ pe kaa fanɔnga taa na na, kona ma pan ma saga na na. Ɛɛn fɔ, na Amɔ cɛnlɛ woolo pe kaa fanɔnga taa ma na, pa mi yaa sa saga ma na.

¹² Fanɔnga lɛ ma yɛɛ ni, wɛ kotogo ta, wɛ malaga ki gbɔn wɛ tara woolo pe kala na, konaa wɛ Yɛnnɛlɛ li cara ti kala na. Yawe Yɛnnɛlɛ lili nandanwa kala lo pyɛ wɛ kan.»

¹³ Kona, a Zhouabu naa malingbɔɔnlɔ mbeɛlɛ pàa pinlɛ wi ni pɛ si kari sa to Siri tara fɛnnɛ pe na. A poro si fɛ Zhouabu wi yɛgɛ.

¹⁴ Naa Amɔ cɛnlɛ woolo pàa kaa ki yan Siri tara fɛnnɛ paa fɛɛ sanga ŋa ni, a poro fun pɛ si fɛ Abishayi wi yɛgɛ ma saa yɛ wa pe ca. Kona, a Zhouabu fun wi si malaga ki kɔ Amɔ cɛnlɛ woolo pe ni, mɛɛ sɔngɔrɔ ma pan wa Zheruzalemu ca.

¹⁵ Naa Siri tara fɛnnɛ pàa kaa ki yan Izirayeli woolo pɛ ya pe ni, a pe ni fuun pɛ si pe yɛɛ gbogolo laga nungba.

¹⁶ Siri tara fɛnnɛ mbeɛlɛ pàa pyɛ ma cɛn wa Efrati gbaan wi punɔgo na, a Hadadezeri wi si leele tun pe sa pe yeri. A pɛ si pan ma gbɔn wa Helamu laga ki na. Hadadezeri wi malingbɔɔnlɔ to Shobaki wo wila pyɛ na pe yɛgɛ sinni.

¹⁷ A leele pɛlɛ si saa ki sɛnrɛ ti yo Davidi wi kan. A wi si Izirayeli woolo pe ni fuun pe gbogolo, mɛɛ Zhuriden gbaan wi kɔn ma yiri ma saa gbɔn wa Helamu laga ki na. A Siri tara fɛnnɛ pɛ si yere malinjɛ wi na mbe to Davidi wi na; a pɛ si malaga gbɔn wi ni.

¹⁸ Ɛɛn fɔ, a Siri tara fɛnnɛ pɛ si fɛ Izirayeli woolo pe yɛgɛ. Davidi wila malaga gbɔn wotoroyɛ fɛvennɛ cɛnnɛ kɔɔɔshyɛn (700) gbo pe ni, konaa ma shɔn lugufɛnnɛ waga nafa shyen (40 000) gbo pe ni[†]. Wila pe malingbɔɔnlɔ to Shobaki wi gbɔn fun, a wi ku wa ki laga ki na.

¹⁹ Wunlumbolo mbeɛlɛ fuun pàa go sogo wunlunana Hadadezeri wi kan, naa pàa kaa ki yan Izirayeli woolo pɛ ya pe ni, a pɛ si kari ma saa yeyinnɔgɛ

[†] **10:18 10:18:** Ŋga ki yo fɔ: *Malaga gbɔnwotoroyɛ fɛvennɛ cɛnnɛ kɔɔɔshyɛn (700) konaa shɔn lugufɛnnɛ waga nafa shyen (40 000), wa Yɛnnɛlɛ sɛnrɛ sɛwɛ lɛɛ ŋa wi yɛn Gireki sɛnrɛ ni konaa wa 1 Kuro 19.18 laga ki ni, pɛgɛ yɔnɔgɔ wa ma yo fɔ malaga gbɔnwotoro fɛvennɛ waga kɔɔɔshyɛn (7 000) konaa malingbɔɔnlɔ mbeɛlɛ pe yɛn tɔɔrɔ na pe waga nafa shyen (40 000) ni.*

lagaja Izirayeli woolo pe yeri, ma go sogo ma pe kan. Ko pungo na, a Siri tara fenne pe si fye mbe sa Amo cenle woolo pe saga naa malaga na.

DAVIDI WILA BATISHEBA WI LE WI JO

11

11-12

Davidi naa Batisheba pe kala

¹ Ki yelapanna[†], wunlumbolo pe maa kee malaga na sanga na ni, naa wila kaa gbɔn, a Davidi wi si Zhouabu, naa wi tunmbyeele konaa Izirayeli malingboonlo pe ni fuun pe torogo pe sa Amo cenle woolo pe tongo. A pè si saa malingboonlo censaga kan Araba[†] ca ki tanla mbege yon ton. Een fo Davidi wo la koro wa Zheruzalemu ca.

² Pillige ka, yonlokogo yegɛ ka ni, a Davidi wi si yiri wa wi sinlesaga wi sonlo fugo wonlowo pi na, nɛɛ yanriyanri wa wi wunluwo go ki naayeri. Maa ta wa go ki naayeri, a wi si jele wa yan wila wunru. Ki jele wila yon witige na fo jenge.

³ A Davidi wi si leele tun, a pè saa yewe ki jele wi wogo na. A pè si pan maa pye fo: «Naja na pe yinri Eliyamu wi sumborombyo Batisheba wo wi. Wi yen Heti cenle woolo naja Uri wo jo.»

⁴ A Davidi wi si leele torogo, a pè saa jele wi yeri wi kan. A wi si pan wa Davidi wi yeri. A wi si sinle wi ni. Kila yala teere jele wi jogolo li ko, a wuu yee pye kpoyi ki sanga wi ni. Ko pungo na, a jele wi si songoro ma kari wi go.

⁵ A jele wi si kugbo le, mɛɛ tun wa Davidi wi yeri maga yo wi kan fo wi yen kugbo ni.

⁶ Kona, a Davidi wi si tun wa Zhouabu wi yeri maa pye fo: «Heti cenle woolo naja Uri wi torogo laga na kan.»

Ki kaa pye ma, a Zhouabu wi si Uri wi torogo wa Davidi wi yeri.

⁷ A Uri wi si pan wa Davidi wi yeri. A Davidi wi suu yewe Zhouabu wi kala li ni, naa malingboonlo pe kala li ni konaa malaga ki wogo ki ni.

⁸ Ko pungo na, a Davidi wi suu pye fo: «Koni, ta kee wa ma go, ma soon tooro ti jogo ma wogo.» A Uri wi si yiri wa wunlunaja wi go, a wunlunaja wi si yarikanra torogo pe sari kan wi yeri.

⁹ Een fo Uri wi sila kari wa wi go. Wila sinle le wunlunaja wi go yon ki na, ma pinle wi tafo wi tunmbyeele sanmbala pe ni.

¹⁰ A pè sigi yo Davidi wi kan, maa pye fo: «Uri wii kari wa wi go.»

Kona, a Davidi wi suu yeri maa pye fo: «Mi yo mà yiri ca na ma pan, yingi na mɛɛ si kari wa ma go?»

¹¹ A Uri wi si Davidi wi yon sogo ma yo fo: «Yon finliwe kesu wo naa Izirayeli malingboonlo poro naa Zhuda cenle woolo pe ni, pe yen wa na wonlo paara yinre ngo, na tafo Zhouabu wo naa na tafo ma tunmbyeele pe ni, pe yen ma cen wa wasege ki ni, mɛɛ mbee kari wa na go mbe sa li, mbe wo, mbe sinle na jo wi ni? Mi wugu ma kan, mboon ta yinwege na, mi se ko pye fyew.»

[†] 11:1 11.1: *Ki yelapanna ko yen na para sanga na pe maa yarilire kongbannda ti koon wo senre na. Ko sanga wo yen nenge waga yenge naa mirigbose yenge ti sogowo pi ni.*

[†] 11:1 11.1: Araba ca ko kila pye Amo cenle woolo pe cagbogo ye; 1 Kuro 20.1.

¹² A Davidi wì si Uri wi pye naa fò: «Koro laga naa nala, pa goto mi yaa ma yaga maa kee.» A Uri wì si koro wa Zheruzalemu ca ki pilige ki ni konaa ki goto.

¹³ Ko punjo na, a Davidi wì suu yeri wa wi yee yeri wi sa li wi ni. A wì suu kan, a wì wò ma tin sinme pi ni. Eén fò yonlokogo ki ni, a Uri wì si kari ma saa sinle wa wi tafo wi tunmbyeele pe ni; wi sila kari wa wi go.

¹⁴ Ki goto pinliwe pi ni, a Davidi wì si sewe yonlogo mboo torogo Zhouabu wi kan, mee wi le Uri wi kee wi saa kan wi yeri.

¹⁵ Wila ki yonlogo wa sewe wi ni ma yo fò: «Uri wi torogo wa laga nga malaga ki yen ma ngban jenge we, ye laga wi na, ye lali wi ni, jango poo gbón poo gbo.»

¹⁶ Kona, a Zhouabu wì si ca ki wele, wigi jen ma yo Mowabu tara malingboonlo welimbele paa pye laga nga na, a wì si saa Uri wi wa wa ki laga ki ni.

¹⁷ A ca ki nambala pè si yiri ma malaga gbón Zhouabu wi ni. Paa Davidi wi malingboonlo pele gbo naa wi tunmbyeele pele ni. Heti cenle woolo nana Uri wila ku fun.

¹⁸ Kagala ngele fuun kaa pye wa malaga gbonsaga, a Zhouabu wì si lere tun pe sa ke yege yo Davidi wi kan.

¹⁹ Wila ki yo pitunjo wi kan maga ngban ma yo fò: «Kagala ngele kè pye laga malaga ki na, na maga ke ni fuun nungba nungba ke yo mbe ke filige wunlunana wi kan sa ko sanga na ni,

²⁰ na wunlunana wiga nawa ngban mbe yo fò: «Yingi na yè si fulo wa ca ki tanla na malaga ki gbón? Yee ki jen mbe yo pe ma koro wa ca ki mbogo ki naayeri mbaa ye wónni wangala ke ni wi le?»

²¹ Na wiga yo naa fò: «Ambo wila Yerubesheti pinambyo Abimeleki wi gbo? Ye sigi jen mbe yo jele wà la koro wa Tebezi ca mbogo ki naayeri ma tira sinndelimbyo wa wi na maa gbo wi le? Yingi na, a yè si fulo wa ca ki mbogo ki tanla?» Pa kona maa yon sogo ma yo fò: «Ma tunmbyee, Heti cenle woolo nana Uri wì ku fun.» »

²² Ki pye ma, a pitunjo wì si kari. Naa wila ka saa gbón wa, senre nda fuun Zhouabu wila wi tun ti na, a wì siri yege yo Davidi wi kan.

²³ Wila Davidi wi pye fò: «Ki leele paa fannga ta we na. Paa yiri ma saa to we na wa wasege ki ni, a wè si pe wónrogo ma saa gbón pe ni fò wa ca ki mbogo yeyongo ki na.

²⁴ Kona, a sandira wónfenne pè si koro wa mbogo ki go na mao tunmbyeele pe wón pe wangala ke ni. Wunlunana, ma tunmbyeele pèle ku pe ni. Ma tunmbyee, Heti cenle woolo nana Uri wì ku fun.»

²⁵ A Davidi wì si pitunjo wi pye fò: «Maga yo Zhouabu wi kan fò ko kala lo ka kaa jori wa wì kotogo na, katugu tokobi wi ma gbo kee nga na, ma gbo fun kee nga na, fò wì malaga ki ngban ki ca woolo pe na, wi ca ki tongo. Mboro wo na, ma kotogo le wi ni.»

²⁶ Naa Uri jo wila kaa ki logo ma yo wi polo wì ku, a wì suu kunwo pi gbele.

²⁷ Naa kunwo gbelepiliye yila kaa ko, a Davidi wì si tun, a pè saa jele wi yeri ma pan wi ni wa wì go. A jele wì si pye wi jo. A wì si pinambyo se wi kan.

Eén fò, kala na Davidi wila pye, làa Yawe Yenjele li mben.

12

*Natan wila jolɔɔ
nga Yenɲele li yaa wa Davidi
wi na ki senre yo wi kan*

¹ Kona, a Yawe Yenɲele li si Yenɲele yɔn senre yofɔ Natan wi tun wa Davidi wi yeri. A Natan wì si kari wa Davidi wi yeri ma saa wi pye fɔ: «Nambala shyen pèle la pye ca ka ni. Nunɓa la pye penjagboro fɔ, a sanja wo pye fyɔnwɔ fɔ†.

² Simbaala legere naa nɛre legere la pye penjagboro fɔ wi yeri.

³ Eɛn fɔ yaraga kpɛ sila pye fyɔnwɔ fɔ wi yeri kaawɔ simbasumboro nunɓa. Wila wo lɔ maa wa. Wila pye na lee wa wi yeri, ma pinle wi piile pe ni. Wila pye na pinlele na kaa naja wi ni, na woo wa wi wɔjenne li ni, na sinlele wa naja wi kotogo ki na. Ki simbasumboro wila pye naja wi yeri paa wi sumborombyo yɛn.

⁴ Pilige ka, a nambanɲa wà si pan ma tugu penjagboro fɔ wi na. Eɛn fɔ penjagboro fɔ wi sila pye na jaa mboo sumbyɔ nakoma wi nɛge ka yigi mbege gbo mbe sɔɔ nambanɲa ɲa wila tugu wi na wi kan. A wì si saa fyɔnwɔ fɔ wi simbasumboro wi yigi, maa gbo, maa sɔɔ nambanɲa ɲa wila tugu wi na wi kan.»

⁵ A Davidi wì si nawa nɓan fɔ jɛnge ki penjagboro fɔ wi kapyege ki kala na, mɛɛ Natan wi pye fɔ: «Yawe Yenɲele na yinwege wolo li mɛge ki na, lere ɲa wigi kala li pye, wi daga poo gbo.

⁶ Wi daga mbe sumbyɔ wi yongo tijere songoro wi fɔ wi na wi yinriwe mbatawa naa wi nambewe pi kala na.»

⁷ Ki pye ma, a Natan wì si Davidi wi pye fɔ: «Mboro ma yɛn ki naja we! Yawe Yenɲele, Izirayeli woolo Yenɲele, pa li yo yɛn fɔ: «Muwi mì sinme kpoyi wo ma na mɔɔ tege wunluwɔ Izirayeli woolo pe go na konaa mɔɔ sho Sawuli wi kɛɛ.

⁸ Mɔɔ tafo Sawuli wi go woolo pe le ma kɛɛ, maa jɛɛle pe kan ma yeri, mɔɔ tege Izirayeli woolo naa Zhuda cenle woolo pe go na. Na kiga pye to soɔn bɔ bere, mi jɛn na ta yege taga wa ti na ma kan.

⁹ Yɛngi na, a mà si mi ɲa Yawe Yenɲele na senyoro ti tifaga, ma kala na li yɛn kapege na yege na li pye? Mà Heti cenle woolo naja Uri wi gbo tokobi ni, maa jɔ wi le maa pye ma jɔ. Mboro maa kan, a Amɔ cenle woolo pɔɔ gbo tokobi ni.

¹⁰ Koni legbogo ki se kɔ wa ma go tokobi ni, katugu màla tifaga ma Heti cenle woolo naja Uri wi jɔ wi le maa pye ma jɔ.»

¹¹ Mi ɲa Yawe Yenɲele, pa mi yo yɛn fɔ: «Mi yaa ti jolɔɔ mbe yiri wa ma go woolo pe ni mbe to ma na. Mi yaa ma yeera jɛɛle pe le ma yege sɔgowɔ mbe pe kan ma go lere wa yeri. Wi yaa kaa sinle pe ni funwa na.

¹² Mboro ki kala li pye larawa, eɛn fɔ mi wo yaa na wogo ki pye funwa na Izirayeli woolo pe ni fuun pe yege na.» »

¹³ Kona, a Davidi wì si Natan wi pye fɔ: «Mì kapege pye Yawe Yenɲele li na.»

A Natan wì suu pye fɔ: «Yawe Yenɲele lɔɔn kapege ki kala yaga ma na, ma se ku.

¹⁴ Eɛn fɔ, kapege ɲa mà pye ki kala na, mà ti a Yawe Yenɲele li mbenfenne pèli tifaga. Ki kala na, pinambyɔ ɲa mà se, wi yaa ku.»

¹⁵ Ko punɓo na, a Natan wì si songoro ma kari wi go.

† 12:1 12.1: Yuuro 51.2

*Batisheba wi pinambyo
wi kunwo kala*

Kona Davidi wila pyo ŋa se Uri jo wi na, a Yawe Yenŋele li si yama wa wi na. Ki yama pila ngban fo jenge.

¹⁶ A Davidi wi si Yawe Yenŋele li yenri pyo wi kala na, ma yenge le. Naa wila kaa ye wa go, a wi si sinle le tara ti na.

¹⁷ A Davidi wi go lelelele pe si pan maa ngbanga wi yiri le tara. Een fo, wi sila yenle mbe yiri le tara, wila je wii pinle mbe li pe ni.

¹⁸ Pilige koloshyen wogo ki na, a pyo wi si ku. Davidi wi tunmbyeele paa pye na fye mbe pyo wi kunwo pi yo wi kan, katugu paa pe yee pye fo: «Ma pyo wi ta go na sanga ŋa ni, waa para Davidi wi ni, wi sila logo we yeri, koni we yaa ki yo wi kan mele fo pyo wi ku? Pa kona wi yaa kapege pye wi yee na.»

¹⁹ A Davidi wi sigi wele maga yan fo wi tunmbyeele paa para pe yee ni yooro, a wi sigi jen ma yo pyo wi ku. A wi si pe yewe ma yo fo: «Pyo wi ku le?»

A pe suu yon sogo ma yo fo: «Ee, wi ku.»

²⁰ Kona, a Davidi wi si yiri le tara ti na, ma saa woli ma sinme nuwo taan fa wi yee na, ma yariporo ta yee le, mee kari wa Yawe Yenŋele li go ki ni, ma saa foli maa yee ki jiile wa tara mali gbogo. Ko punjo na, a wi si songoro ma kari wi go, ma saa pe pye ma yo poo kan yaakara ni. A wi si ka.

²¹ A tunmbyeele pe suu yewe ma yo fo: «Ŋga ma pye yeen ko koro wo yen mele? Sanga ŋa ni pyo wi yen go na, maa pye na yenge nii, na gbele wi kala na. Een fo koni wi kaa ku, a ma si yiri ma li.»

²² A Davidi wi si pe yon sogo ma yo fo: «Sanga ŋa ni pyo wi yen go na, mila yenge le ma gbele, katugu mila na yee pye fo: «Ambo ki jen kana Yawe Yenŋele li yaa na yinriwe ta mbe pyo wi sagala.»

²³ Koni wi kaa ku makɔ, mi yaa yenge ko le yingi kala na naa? Mbe ya mboo pye wi songoro wi pan le? Ayoo! Muwi mi yaa ka kari wo korogo. Een fo, wo se songoro mbe pan laga mi korogo.»

Salomo wi sege ye

²⁴ Ko punjo, a Davidi wi suu jo Batisheba wi kotogo ki sogo wi na. A wi si ye wi korogo ma sinle wi ni. A wi si kugbo le ma pinambyo se, a poo mege taga naa yinri Salomo. Ki pyo wi kala laa Yawe Yenŋele li ndanla.

²⁵ Yenŋele laa Yenŋele yon senre yofɔ Natan wi tun, a wi saa pyo wi mege ki taga naa yinri Yedidiya[†], katugu wila Yawe Yenŋele li ndanla.

*Davidi wila Araba ca ki sho
maga ta*

²⁶ Kona, a Zhouabu wi si saa to Araba ca ki na, ko nga ki yen Amo cenle woolo pe wunluwo ca ye, maga sho maga ta.

²⁷ A wi si leele tun wa Davidi wi yeri maa pye fo: «Mi to Araba ca ki na, tonmo titege ki yen ca ki kee nga na maga sho maga ta makɔ.

²⁸ Koni leele sanmbala pe ni fuun pe gbogolo ma pan ma malingboonlo censaga kan ca ki yon na, maga sho maga ta, jango mi ka kaga sho na ye mbe mege kan na yee yeri.»

[†] 12:25 12:25: Eburuye senre ti ni Yedidiya mege ki koro wowi ŋa fo: Ŋa wi Yawe Yenŋele li ndanla.

²⁹ A Davidi wì si leele pe ni fuun pe gbogolo, mɛɛ kari Araba ca ki kɔrɔɔ, ma saa to ki na maga sho maga ta.

³⁰ A wì si Amo cɛnlɛ woolo pe wunlunana wi tɛ wunluwo njala li kɔw wa wi go na. Ki wunluwo njala li nuguwo pi mbaa culo nafa ma yiri kɛ wo bo. Pàa sinndɛɛre sɔnggbanga woro maramara li na. A pɛ sili kan Davidi wi kan. Wila yarilegere koli wa ca ki ni ma kari ti ni.

³¹ Davidi wila ki ca woolo pe koli ma saa pe wa kulowo tunndo na, a pele na tire walagi, pele na sinndɛɛre tɛni, pele na tire kɔɔn gbɔɔnɔ ni, pele na tofa kɔɔn tofa kɔnyaara ni. Wila Amo cɛnlɛ woolo pe cara sannda ti pye ma fun. Ko punɔgo na, a Davidi wì si sɔngɔɔ wo naa wi malingbɔɔnlo pe ni fuun pe ni wa Zheruzalemu ca.

TIPERE TILA PYE NA LEGE WA DAVIDI WI GO KI NI

13

13-14

Amino naa Tamari pe kala

¹ Ko punɔgo na, kala na làa pye li na. Jonlo sumboro wà la pye Davidi wi pinambyo Abisalomu wi yeri, pàa pye naa yinri Tamari. Wila pye ma yon fo jenge. Tamari wila pye ma Davidi wi pinambyo Amino wi ndanla.

² Amino wi jatere wila piri wi na wi jonlo Tamari wi la ki kala na, fo maa tege yana. Tamari wi sila nana kala jen, a ko si Amino wi kan wi saa ya fulu wi tanla mbe kala la kpe pye.

³ Ma si yala Amino wi wonlonana la pye wa, pàa pye naa yinri Yonadabu. Davidi wi ndo Shimeya wo pinambyo lawi. Yonadabu wila jilige fo jenge.

⁴ A wì si Amino wi yewe ma yo fo: «Wunlunana pyo, yingi na ma nɛɛ cogo na kee pilige pyew? Mɛɛ yaa ki go yo na kan?»

A Amino wì suu yon sogo ma yo fo: «Na to seyenle Abisalomu wi jonlo sumboro Tamari wo wi yen mala ndanla.»

⁵ A Yonadabu wì suu pye fo: «Sinle wa ma sinleyaraga ki na moɔ yɛɛ pye yana. Na ma to wiga ka pan ma sharisaga maa pye fo: «Na to, mila ma yenri, maga yaga na jonlo sumboro Tamari wi pan wi yaakara kan na yeri mbe ka. Wi pan wi suro ti sogo na yege na mbaa wi yaan; wiri le wiri kan na yeri wi ye.» »

⁶ A Amino wì si sinle maa yɛɛ pye yana.

A wunlunana wì si pan maa wele. A Amino wì suu pye fo: «Mila ma yenri, maga yaga na jonlo sumboro Tamari wi pan wi gato piile shyen wa na yege na, wuu kan na yeri wi ye, jango mboo ka.»

⁷ A Davidi wì si tun, a pɛ saa ki yo Tamari wi kan wa wi go fo: «Ma yɛɛ yaga, ma kari wa ma ndo Amino wi go ma sa sogo wi kan wi li.»

⁸ A Tamari wì si kari wa wi ndo Amino wi go ma saa wi ta wi yen ma sinle. A Tamari wì si muwe le maa gbɔn ma gatoye gbegele wi yege na, maa kala.

⁹ Kona, a wì si tuguron sikalaga ki le ma gato wi kannga Amino wi kan wi ka. ɛɛn fo, a wì si je ma yo wi se ka. A Amino wì sho fo: «Ye leele pe ni fuun pe yirige.» A leele pe ni fuun pɛ si yiri wa go ki ni.

¹⁰ Kona, a Amino wì si Tamari wi pye fo: «Gato wi le ma kari wi ni wa na yumbyo wi ni ma saa kan na yeri mboo ka.» A Tamari wì si gato na wila kala wi le ma kari saa kan wi yeri wa wi yumbyo wi ni.

¹¹ Eɛn fɔ, naa Tamari wila kaa na gato wi kaan wi yeri sanga ɲa ni, a Aminɔ wi suu yigi wi kɛɛ ki na maa pye fɔ: «Pan ma sinle na ni na ɲɔnlo!»

¹² A Tamari wi suu pye fɔ: «Ayoo na ndɔ, maga ka sinle na ni fannga. Ki kala cɛnle lii daga mbe pye laga Izirayeli tara[†]. Maga kaga kapegbɔgo ɲga ki pye.

¹³ Ko ka pye, mi we, mi yaa yege le se na fɛrɛ yege ki ni? Mboro fun ma yaa pye paa kapegbɔgo pyefɔ wa yen laga Izirayeli tara. Koni mila ma yenri, ma sa para wunlunana wi ni, mala yenri wi yeri. Wi se je mbe yo wi sanla kan ma yeri ma jo.»

¹⁴ Eɛn fɔ, Aminɔ wi sila yenle mbe logo wi ɲɔnlo wi yeri. Naa wi fannga kila we wi na, a wi suu yigi ma sinle wi ni fannga na, maa jɔgo.

¹⁵ Ko pɔngo na, a Tamari wi si Aminɔ wi mben fɔ jɛnge. Wila wi mben ma we ndanlawa mba wila pye maa ndanla kongbannga pi na. A wi si Tamari wi pye fɔ: «Yiri maa kee.»

¹⁶ A Tamari wi si Aminɔ wi pye fɔ: «Ayoo, na maga na purɔ ki purɔwo mba pi na, pa ko kapege ko yaa gbɔgo mbe we ɲga mɔ pye na na mako ko na.»

Eɛn fɔ wi sila yenle mbe logo wi yeri.

¹⁷ A Aminɔ wi si lefɔnɲɔ ɲa wila pye wi tunmbyee wi yeri, maa pye fɔ: «Ki jele ɲa wi purɔ maa yirige wa funwa na, ma kɔrɔ ki sɔgo.»

¹⁸ Kila yala Tamari wi deritɔnlogo yɔɔnrɔ wogo ka le, katugu ko deere cɛnle tori wunlunana wi sumborombiile paa pye na nii, mbele pe fa nanja kala jɛn we. Ki pye ma, a Aminɔ wi tunmbyee wi si Tamari wi yirige wa funwa na ma kɔrɔ ki sɔgo.

¹⁹ Kona, a Tamari wi si cɔnrɔ le ma wo wa wi yeera go ki na, maa deritɔnlogo yɔɔnrɔ wogo ɲga wila le ki walagi mbege naga fɔ fɛrɛ to wi na, mɛɛ wi keyɛn yi taga wa wi go ki na na gbele ngbanga na kee.

²⁰ A Tamari wi ndɔ Abisalɔmu wi suu yewe ma yo fɔ: «Ma ndɔ Aminɔ wi sinle ma ni fannga na kɛ? Koni, pyeri na ɲɔnlo. Maga kaga kala li tɛge wa ma kotogo na, ma ndɔ wi.» Ki pye ma, a Tamari wi si saa cɛn wa wi ndɔ Abisalɔmu wi go, ma pye paa jele ɲa pɛ yɔn wɔ wi kala.

²¹ Naa wunlunana Davidi wila kaa ki sɛnrɛ ti ni fuun ti logo sanga ɲa ni, a wi si nawa ngban fɔ jɛnge.

²² Abisalɔmu wi sila sɛnjɛnde nakoma sɛnpere yo Aminɔ wi ni. Eɛn fɔ wila Aminɔ wi panra fɔ jɛnge, katugu wila wi ɲɔnlo sumboro Tamari wi jɔgo.

Abisalɔmu wila ti a pɛ Aminɔ wi gbo mɛɛ fe

²³ Yeɛ shyen torongɔlo, ma yala simbaala sire kɔnfɛnnɛ la pye Abisalɔmu wi yeri naa simbaala pe sire ti kɔɔnlo wa Baali Hazori ca, wa Efirayimu tara ti tanla, a wi si wunlunana wi pinambiile pe ni fuun pe yeri wa ki feti wi na.

²⁴ A Abisalɔmu wi si kari wunlunana wi kɔrɔgo ma saa wi pye fɔ: «Wele, mi ɲa ma tunmbyee, simbasire kɔnfɛnnɛ yen na yeri mbanla simbaala pe sire ti kɔɔnlo nala; ki yaga ma pan wa ki feti wi na mboro naa ma tunmbyeele pe ni.»

²⁵ A wunlunana wi si Abisalɔmu wi pye fɔ: «Ayoo na pinambyɔ, we ni fuun we se ya kari wa, nakoma we yaa sa tuguro ti gbɔgo ma go na.» A

[†] 13:12 13:12: Dete 22.23-29

Abisalomu wi suu yenri ngbanga, ɛɛn fɔ wunlunana wila je wii kari wa. A wi si duwaw pye wi kan.

²⁶ A Abisalomu wi sho fɔ: «Na kaa pye ma se kari wa, ki yaga na to seyenle Aminɔ wo mbe kari we ni.»

A wunlunana wi suu yewe ma yo fɔ: «Yingi na ma nɛɛ jaa wi kari ma ni?»

²⁷ ɛɛn fɔ, a Abisalomu wi suu yenri ngbanga. A wunlunana wi si Aminɔ wi yaga, a wi kari wi ni konaa wunlunana wi pinambiile sanmbala pe ni.

²⁸ A Abisalomu wi sigi sɛnre nda ti yo wi tunmbyeele pe kan fɔ: «Yaa Aminɔ wi kɔɔsi, na wiga ka tin duven wi ni mbaa yɔgɔri sanga ɲa ni, na mi ka ka ye pye mbe yo fɔ: «Ye Aminɔ wi gbɔn yoo gbo», kona yoo gbɔn yoo gbo. Yaga ka fyɛ. Yege jen muwi miɲi kono kan ye yeri. Ye fanɲa le ye yɛɛ ni, ye kotogo ta.»

²⁹ Ki pye ma, a Abisalomu wi tunmbyeele pɛ si Aminɔ wi pye paa yege ɲga na wila ki yo pe kan we. Kona, a wunlunana wi pinambiile pe ni fuun nunɲba nunɲba pɛ si yiri ma lugu pe sofilele worosoye pe na ma fe ma kari.

³⁰ Ma pe ta wa kono paa songoro, a Davidi wi sigi sɛnre ti logo ma yo fɔ: «Abisalomu wi wunlunana wi pinambiile pe ni fuun pe gbo, ali nunɲba wo si koro pe ni.»

³¹ Kona, a wunlunana wi si yiri maa yariporo ti walagi wi yɛɛ na laworo ti na, mɛɛ sinle le tara. A wi tunmbyeele pe ni fuun pɛ si pan ma yere wi tanla pe yariporo ti ni ti walagi pe na laworo ti na†.

³² Kona, Davidi wi ndɔ Shimɛya wi pinambyo Yonadabu wi sho fɔ: «Na tafa, maga kaga jate mbe yo fɔ pɛ wunlunana wi pinambiile pe ni fuun pe gbo, Aminɔ wo nunɲba wi ku. Katugu Abisalomu wila ki kon maga tege mbege kala ni pye male pilige ɲga ni Aminɔ wila sinle wi jonlo Tamari wi ni fanɲa na.

³³ Koni, wunlunana, na tafa, maga kaa ki jate mbe yo wunlunana wi pinambiile pe ni fuun pɛ ku. Aminɔ wo nunɲba wi ku.»

³⁴ A Abisalomu wi si fe.

Koni Davidi wi tunmbyee lefonɲo ɲa wila pye naa laga ki kɔɔsi, naa wila kaa yege ki yirige ma wele, mɛɛ lelegere pele yan wa kono, wa yonlo tosaga yeri, wa wi punɲo na, paa paan wa yanwiga ki tigiwen pi ni.

³⁵ A Yonadabu wi si wunlunana wi pye fɔ: «Wele, wunlunana ma pinambiile pe mbele paa paan wa. Mi ɲa ma tunmbyee, miɲi yo ma kan yege ɲga na, pa ki pye ma.»

³⁶ Pa Yonadabu wila koo wi sɛnre ti na, a wunlunana wi pinambiile pɛ si gbɔn, mɛɛ to na gbele ngbanga. Wunlunana wo fun naa wi tunmbyeele pe ni, pɛ si gbele fɔ jɛnɲe.

³⁷ A Abisalomu wi si fe ma kari wa Amihudi pinambyo Talimayi† wi yeri, Geshuri ca wunlunana we. Davidi wila pye naa pinambyo wi kunwo pi gbele pilige pyew.

³⁸ Naa Abisalomu wila fe ma kari wa Geshuri ca, wila koro wa ma lara fɔ ma saa gbɔn ye le taanri.

³⁹ A wunlunana wi si Abisalomu wi purɔgo ki yaga†, katugu wi kotogo

† 13:31 13:31: Zhou 7.6; 1 Wunlu 21.27; Esite 4.1; Zhou 1.20 † 13:37 13:37: Abisalomu wila fe ma kari wa Geshuri ca wunlunana Talimayi wi yeri, katugu Talimayi wila pye wi tele; 2 Sami 3.3. † 13:39 13:39: ɲga ki yo fɔ: A wunlunana wi si Abisalomu wi purɔgo ki yaga, sewelelele pele ni, pɛge yonlogo ma yo fɔ: A wunlunana wi nɛɛ ki jaa mbe sa Abisalomu wi yan.

kila sogo wi na wi pinambyo Aminɔ wi kunwɔ pi wogo na.

14

*Abisalɔmu wila sɔngɔɔ ma pan
wa Zheruzalemu ca*

¹ Kona, Zeruya pinambyo Zhouabu wi sigi wele maga yan fɔ Abisalɔmu wi kala lɔa pye wunlunana wi na.

² A wi si leele tun wa Tekowa ca, a pɛ saa jɛlɛ tijinliwɛ fɔ wa yeri wi kan. A wi si jɛlɛ wi pye fɔ: «Mɔɔ yɛɛ pye ndɛɛ lere ku ma yeri, ma kunwɔ gbelege yaripɔɔ le. Maga ka sinme nuwɔ taan fa ma yɛɛ na. Mɔɔ yɛɛ pye paa jɛlɛ na wi yen na lere wa kunwɔ gbele maga lɛ wa faa.

³ Ko pungo na, mɛɛ kari wa wunlunana wi yeri ma saga sɛnrɛ nda ti yo wi kan.» A Zhouabu wi si sɛnrɛ nda jɛlɛ wi yaa sa yo ti le wi yɔn.

⁴ A Tekowa ca fenne jɔ wi si kari ma saa para wunlunana wi ni. Wila to maa yɛgɛ ki jiile wa tara ma wunlunana wi gbɔgɔ, mɛɛ wi pye fɔ: «Ee, wunlunana, na sho!»

⁵ A wunlunana wi suu yewe ma yo fɔ: «Yingi wa?»

A jɛlɛ wi suu yɔn sogo ma yo fɔ: «E, mi yen nangunjo, na pɔlɔ wila ku.

⁶ Pinambiile shyen paa pye mi na ma kulojo na yeri. Pilige ka, a pɛ si kaa win wa wasɛgɛ ki ni. Lere sila pye wa mbe pe lagala. A nungba si nungba gbɔn maa gbo.

⁷ Koni, mi na ma kulojo, na sege woolo pe ni fuun pɛ yiri na kɔrɔgɔ ma yo fɔ: «Na wuu nɔsepɔ wi gbo, wi le we kɛɛ. Waa jaa mboɔ gbo mboɔ nɔsepɔ wi kunwɔ pi kayanga wɔ wi ni. Ki ka pye ma, kɔrɔgɔ lifɔ we yaa wi tɔngɔ mboɔ wɔ wa.» Na paga ko pye ma, kɛɛ kansaga jenri nga ki koro na yeri, pe yaa ki ko mbege wɔ wa. Kona, na pɔlɔ wi mege ki yaa ko mbe wɔ laga tara ti na, setirige se koro wi yeri naa.»

⁸ A wunlunana wi si jɛlɛ wi pye fɔ: «Ta kee ma go, mi yaa tunngo kan ma wogo na pɔɔn pyɔ wi yaga.»

⁹ A Tekowa ca fenne jɔ wi si wunlunana wi yɔn sogo ma yo fɔ: «Na tafɔ, mi naa na go woolo pe ni, woro wɛ wa ma la. Wunlunana, mboro naa ma wunluwɔ pi ni, yoro ma ye wa ma la.»

¹⁰ A wunlunana wi sho fɔ: «Na lere wa ka sɛnrɛ ta yo ma na ki wogo na, ma pan wi ni laga na yeri, pa kona wi yaa ma yaga yeyingɛ na.»

¹¹ A jɛlɛ wi sho fɔ: «Wunlunana, mila ma yenri ma yere ki yerewe Yawe Yɛnɛlɛ, ma Yɛnɛlɛ li mege ki na, jango na wi yaa kufɔ wi kunwɔ pi kayanga wɔ, wiga kanla pinambyo wi gbo mbanla jɔlɔgɔ ki serege na na.»

A wunlunana wi sho fɔ: «Yawe Yɛnɛlɛ na yinwege wolo li mege ki na, ma pinambyo wi yinzige ka nungba se to tara.»

¹² A jɛlɛ wi sho fɔ: «Wunlunana, na tafɔ, ki yaga mi na ma kulojo mbe senpyo nungba yo ma kan.»

A wunlunana wi sho fɔ: «Ti yo.»

¹³ A jɛlɛ wi sho naa fɔ: «Koni, yingi na, a mɔ sigi jatere cɛnlɛ na wi pye Yɛnɛlɛ li woolo pe kanngɔlɔ? Wunlunana, sɛnrɛ nda mɔ yo fɔɔnfɔɔn nga na, ti yen naga nari fɔ mɔ wa ma la; katugu Abisalɔmu wi fe ma kari tara nda ni, ma suu yirige wa mbe pan wi ni.

¹⁴ Ki yen kaselege fɔ we yaa ka ku pilige ka, paa yɛgɛ nga na tɔnmɔ ka wɔ tara pi se ya koli we. Yɛnɛlɛ li woro na jaa Abisalɔmu wi ku fɔɔnfɔɔn nga, ɛɛn fɔ li yen na jaa wɔ na pɛ purɔ ma yirige, wi ka ka koro wa wi karisaga.

¹⁵ Koni wunlunana, na tafa, maga yan mi pan mbege senre nda ti yo ma kan, leele poro pe fyere wa na na. Ko mi na ma kulojo mi yo fo: «Mi yaa sa para wunlunana wi ni, kana wi mbe yenle mbe mi na wi kulojo na senyoro ti tanga.»

¹⁶ Ee, wunlunana, ma yaa logo mi na ma kulojo na yeri, lere na wila jaa mbanla gbo mi naa na pinambyo wi ni, mbe we wo wa Yenhele li woolo pe ni, ma yaa we sho wi kee.»

¹⁷ Mi na ma kulojo, mi yo fo: «Wunlunana, na tafa, ma senre ti yaa yeyingge kan na yeri. Katugu wunlunana, na tafa ma yen paa Yenhele li merege yen, na wi kajege naa kapege ki ni ti jen mberi wo ti yee ni. Yawe Yenhele, ma Yenhele le, loon saga!»

¹⁸ A wunlunana wi si jele wi pye fo: «Mi yaa ma yewe kala na ni, maga ka la kpe lara na na.»

A jele wi sho fo: «Wunlunana, na tafa, ta para.»

¹⁹ Kona, a wunlunana wi si yewe ma yo fo: «Zhowabu wo ma wigi senre nda ti le ma yon le?»

A jele wi suu yon sogo ma yo fo: «Wunlunana, na tafa, mbege ta ma yen yinwege na, senre nda fuun ma yo ti yen kaselege, lere se ya mberi ke mbe kari kalige na nakoma kamege na. Kaselege yi, ma tunmbyee Zhowabu wo wigi konjo kan na yeri mbege senre ti yo. Wo wigi senre nda ti ni fuun ti le mi na ma kulojo na yon.

²⁰ Ma tunmbyee Zhowabu wi ko pye ma, jango mbe kala li wa mbeli kannga yege ka na. Een fo, na tafa, tijinliwe yen ma ni paa Yenhele li merege yen; kagala ngele ke yen na piin laga Izirayeli tara, ma ke ni fuun ke jen.»

²¹ Ko pungo na, a wunlunana wi si saa Zhowabu wi pye fo: «Wele, nga ma yo, mila jaa mbege pye. Ki kala na, kari ma sa lefonmbyo Abisalomu wi le ma pan wi ni.»

²² A Zhowabu wi si to maa yege ki jiile wa tara ma wunlunana wi gbogo, ma duwaw pye wi kan, ma sho fo: «Wunlunana, na tafa, mi na ma tunmbyee, migi jen nala ma yo na kala li yen moon ndanla, katugu wunlunana, na tafa, mi na ma tunmbyee, ma yenle mbe tanga na senyoro ti na.»

²³ Ki pye ma, a Zhowabu wi si yiri ma kari wa Geshuri ca ma saa Abisalomu wi le ma pan wi ni wa Zheruzalemu.

²⁴ Een fo, a wunlunana wi sho fo: «Abisalomu wi sa koro wa wi go, wiga ka pan laga na yege sogowo.» Kona, a Abisalomu wi si kari wa wi go, wi sila pan mbe wunlunana wi yan.

Davidi naa Abisalomu pe yee sogowo gbegewe kala

²⁵ Lere kpe sila pye wa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ni ma yon paa Abisalomu wi yen. Lere pyew la pye naa tiyonwo pi senre yuun. Mbege le wa wi tondanra ti na fo ma saa gbom wa wi go ki na, jeregisaga sila pye wi na.

²⁶ Kila pye ye le pyew, wi maa go ki kulu, katugu wi yinzire ti ma kaa nugu wi na. Wi yinzire wiga ti kulu, pe kari pese ti nuguwo pi maa kee culo shyen naa kongu yeri, ma yala wunlunana wi maa taanlayaraga nga ni ki jatere wi ni.

²⁷ Abisalomu wila se pinambiile shyen naa sumborombyo nungba. Paa pye naa sumborombyo wi yinri Tamari. Wila yon fo jenge.

²⁸ Abisalomu wila yele shyen lo pye wa Zheruzalemu ca, na wunlunana wi fa yenle wi saa yan.

²⁹ Ko pungo na, a Abisalomu wi si Zhouabu wi yeri mboo tun wa wunlunana wi yeri wi sa para wi wogo na. Een fo, a Zhouabu wi si je, wii kari wa Abisalomu wi yeri. Abisalomu wi suu yeri naa ki shyen wogo na. A Zhouabu wi si je, wii kari wa wi yeri naa.

³⁰ Kona, a Abisalomu wi suu tunmbyeele pe pye fo: «Ye wele, Zhouabu wi kere ti yen le na woro ti tanla, orizhi wi yen wa ti ni. Ye kari ye sa kason le ti ni.» A Abisalomu wi tunmbyeele pe si saa kason le kere ti ni.

³¹ Kona, a Zhouabu wi si yiri ma kari teere wa Abisalomu wi yeri wa wi go, ma saa wi yewe ma yo fo: «Yingi na, a ma tunmbyeele pe si saa kason le na kere ti ni?»

³² A Abisalomu wi suu yon sogo ma yo fo: «Mila lere tun wa ma yeri, moo pye ma yo ma pan laga, a ma je. Mila pye na jaa mboon tun wa wunlunana wi yeri ma saa yewe fo: «Yingi na, a mi si yiri wa Geshuri ca ma pan? Ndee mila koro wa, anme ko mbonro na na.» Koni mi yen na jaa mbe wunlunana wi yan. Na kaa pye mi kapege pye, pa wilan gbo.»

³³ Ki pye ma, a Zhouabu wi si kari wa wunlunana wi yeri ma saa ki senre ti yo wi kan. Kona, a wunlunana wi si tun, a pe saa Abisalomu wi yeri. A Abisalomu wi si pan wa wunlunana wi yeri, mee foli wi yege sogowo maa yege ki jiile wa tara maa gbogo. A wunlunana wi si keyen wa wi yologo maa shari.

ABISALOMU WILA YIRI MA JE

15

15.1-20.22

Abisalomu wila pye na fannaga ki jaa mbege sho

¹ Ko pungo na, a Abisalomu wi si wotoro nungba naa shonye ta wi yee kan, konaa nambala nafa shyen ma yiri ke ni. Wi kaa kee laga ka na, poro maa fee wi yege.

² Kila pye, wi ma yiri pinliwe ni faa, mbe sa yere wa kono na li maa kee wa ca ki mbogo yeyongo ki yeri li na. Na lere wa kaa kee wa wunlunana wi yeri sanga o sanga kiti konkala ni mbe sali yege wo, Abisalomu wi maa yeri mboo yewe mbe yo fo: «Ma yiri ca kikiin?» Na ki fo wi ka wi yon sogo mbe yo fo: «Mi na ma tunmbyee, mi yiri wa Izirayeli cenle ca nga ko ni.»

³ Kona Abisalomu wi mee wi pye fo: «Wele, ma kala li yon, tanga yen ma yeri. Een fo lere woro wa wunlunana wi go, na wi yaa logo ma yeri.»

⁴ Ko pungo na, Abisalomu wi mee yo naa fo: «Ndee ki pye muwi mi ja pye ki tara nda ti kiti konfo, lere na fuun ka pan na korogo wi kiti konkala ni, nakoma kala la yege ni mbe yo mbeli yege wo, pa mi yaa li yege wo wi kan kasinje ni.»

⁵ Mbe taga wa ko na, na lere wa ka fulo Abisalomu wi tanla mbe yo wi yaa foli wi yege sogowo mboo gbogo, wi maa kee ki sanga wi kan, mboo yigi, mbe si keyen wa wi yologo.

⁶ Izirayeli woolo mbele fuun pa pye na paan wa wunlunana wi yeri kiti konkala ni, pa Abisalomu wila pye naga piin ma suyi pe ni. Wila Izirayeli woolo pe jatere wi kannaga pe na, a wi kala li pe ndanla.

⁷ Yele tijere† torongolo, a Abisalomu wi si wunlunana wi pye fo: «Mila yon folo kon Yawe Yenhele li yeri, ki yaga mbe kari wa Eburon ca sali ton mbeli yon fili.

⁸ Katugu mi na ma tunmbyee, mbanla ta wa Siri tara, wa Geshuri ca, mila ki yon folo na li kon ma yo fo: «Na Yawe Yenhele li ka songoro na ni wa Zheruzalemu ca, pa mi yaa sali gbogo wa Eburon ca.» »

⁹ A wunlunana wi suu pye fo: «Ta kee yeyinnghe na.» Kona, a Abisalomu wi si yiri mee kari wa Eburon ca.

¹⁰ Ko pungo na, a Abisalomu wi si pitunmbolo torogo larawa wa Izirayeli cengele ke ni fuun ke yeri, ma yo pe saga yo pe kan fo: «Na yaga ka mbanlaga magala li logo sanga na ni, kona ye yo fo Abisalomu wi cen wunluwo pi na wa Eburon ca.»

¹¹ Nambala cenme shyen (200) paa yiri wa Zheruzalemu ca, mbele Abisalomu wila yeri, a pe pinle ma kari wi ni. Paa pinle wi ni nawa jembe ni, een fo pe sila pye kala la jenme wa ki wogo ki ni.

¹² Ma Abisalomu wi ta wila pye na saraga ki woo sanga na ni, a wi si lere tun wa Gilo ca pe sa Gilo ca fenne nana Ahitofeli wi yeri wi kan. Ahitofeli wila pye Davidi wi yerifo. Ki yon leme pila gbogo, katugu leele mbele paa pye na tari Abisalomu wi na paa pye na lege na kee yeye.

Davidi wila fe ma yiri wa Zheruzalemu ca

¹³ Kona, a lere wa si pan maga yo Davidi wi kan ma yo fo: «Izirayeli woolo pe ni fuun pe kannga ma taga Abisalomu wi na.»

¹⁴ Kona, a Davidi wi suu tunmbyeele mbele fuun paa pye wi ni wa Zheruzalemu ca pe pye fo: «Ye yiri we fe nakoma we se sho Abisalomu wi kee. Ye yiri fyaw waa kee. Wiga ka pan mbe we ta na, mbe kapege pye we na, mbe ca ki tongo tokobi ni.»

¹⁵ A wunlunana wi legboolo pe suu pye fo: «Wunlunana, we tafo, woro mbele ma tunmbyeele kala o kala loon ndanla, we gbegele mbeli pye.»

¹⁶ Ki pye ma, a wunlunana wi si yiri, a wi go woolo pe ni fuun pe si taga wi na. Een fo, wila wi cenfenne ke yaga wa, jango paa wi wunluwo go ki korosi.

¹⁷ Wunlunana wila yiri na kee, a leele pe ni fuun pe si taga wi na. Naa paa ka saa gbom wa go pungo wogo ki na sanga na ni, a pe si yere.

¹⁸ Wunlunana wi tunmbyeele pe ni fuun, naa Kereti cenle woolo konaa Peleti cenle woolo mbele fuun paa pye wo jate wi pingbaanla, paa pye na tanri wi tanla. Nambala cenme kogoloni (600) mbele paa yiri wa Gati ca ma taga wi na, pe si toro na tanri Davidi wi yeye.

¹⁹ Kona, a wunlunana Davidi wi si Gati ca fenne nana Itayi wi pye fo: «Yingi na, a ma nee jaa mbe pinle we ni? Songoro ma sa koro wa wunlunana fonjo wi ni. Ma jen ma yen nambanana. Ma yiri wa ma tara ma pan ma lara lagame.

²⁰ Ma pan laga na yeri ki fa mo gben. Nala mbe soon le mbaa yanri ma ni la toro, mbe sigi ta mi jate mila kee laga nga na mi sigi jen. Songoro maa kee mboro naa ma sefenne pe ni. Yawe Yenhele li kajeenge pye ma kan konaa li koro sinne ma ni.»

† 15:7 15:7: Nga ki yen ma yonlogo ma yo fo: *Yele tijere*, wa Eburuye senre sewe lee wi ni, ki yen ma yonlogo ma yo fo *yele nafa shyen*.

²¹ Eɛn fɔ, a Itayi wì si wunlunana wi yon sogo ma yo fɔ: «Yawe Yennele na yinwege wolo li mege ki na, konaa wunlunana, na tafo mboon ta go na, laga o laga ma yaa kari, na ma yaa ku o, nakoma ma yaa koro go na o, mi na ma tunmbyee mi yaa pye wa ma ni fun.»

²² Kona, a Davidi wì si Gati ca fenne nana Itayi wi pye fɔ: «Toro yegge waa kee.» A Gati ca fenne nana Itayi wì si toro yegge wo naa wi woolo pe ni fuun pe ni, naa pe piile mbele fuun paa pye wi ni pe ni.

²³ Naa Davidi wo naa leele pe ni fuun pe ni paa kaa na toro sanga na ni, a ki tara woolo pe ni fuun pe nee gbele na jorogi ngbanga. A wunlunana wì si saa Sediron logo gbunlundegbe ki kon ma yiri. A leele pe ni fuun pe si taga wi na, mee kono na li maa kee wa gbinri wi ni li le na kee.

²⁴ Saraga wɔfo Zadoki wila pye wa fun, naa Levi setirige piile mbele paa pye na Yennele li yon finliwe kesu wi tungu pe ni. A poro si saa Yennele li yon finliwe kesu wi tugu maa tege tara. A saraga wɔfo Abiyatari wo nee saara woo fɔ leele pe ni fuun pe sa yiri wa ca ki ni pe ko.

²⁵ A wunlunana wì si Zadoki wi pye fɔ: «Songoro ma kari Yennele li yon finliwe kesu wi ni wa ca ki ni. Na na kala liga Yawe Yennele li ndanla, li yaa kanla songoro mbe pan na ni, mbe ti mbe yon finliwe kesu wo naa wi tegesaga ki yan naa.

²⁶ Eɛn fɔ na liga na pye fɔ: «Ma kala li woro mala ndanla;» kona mi na na, nga kali ndanla, li ko pye na na.»

²⁷ A wunlunana wì si saraga wɔfo Zadoki wi pye naa fɔ: «Wele, mboro ma ma maa yariyanra yaan? Songoro maa kee yeyingbe na wa ca, mboro naa ma pinambyo Ahimaazi konaa Abiyatari naa wi pinambyo Zhonatan wi ni.

²⁸ Ye wele, mi yaa sa koro wa gbinri wi funwa lara falafala ti ni, fɔ mbe ka sa ye yon senre logo.»

²⁹ Ki pye ma, a Zadoki naa Abiyatari pè si songoro Yennele li yon finliwe kesu wi ni wa Zheruzalemu ca ma saa koro wa.

³⁰ Eɛn fɔ, a Davidi wo nee nuru oliviye tire yanwiga ki na na kee. Wila pye na nuru na kee na gbele, maa go ki ton na tanri towara. Leele mbele fuun paa pye wi ni, paa pe yinre ti tonndo nee nuru na gbele na kee[†].

³¹ A pè si pan maga yo Davidi wi kan fɔ: «Ahitofeli wi yen wa Abisalomu wi ni ma pinle mbele pè yon le pe ni.» Kona, a Davidi wì si Yennele li yenri ma yo fɔ: «E, Yawe Yennele, ki yaga Ahitofeli wi yerewe senre nda wi mbe yo ti pye go fu senre Abisalomu wi yeri.»

³² Naa Davidi wila ka saa gbɔn wa tinndi wi go na sanga na ni, a wì si foli ma Yawe Yennele li gbogo le. Wi mbe wele, mee Ariki cenle woolo nana Hushayi wi yan wì pan naa singi. Wi deritonlogo kila pye ma walagi wi na, a wi tara wo wa wi go ki na (mbege naga fɔ Davidi wi kala lùu jori).

³³ A Davidi wì suu pye fɔ: «Na maga pinle na ni, ma yaa na yanra.

³⁴ Eɛn fɔ, na maga songoro mbe kari ca, mbe sa Abisalomu wi pye fɔ: «Wunlunana, mi yaa pye ma tunmbyee. Faa mila pye ma to wi tunmbyee, koni mila jaa mbe pye mboro tunmbyee.» Na maga ko pye ma, pa ma yaa na saga, Ahitofeli wi yaa la yerewe senre nda kaan na mege ni mberi jɔgo.

³⁵ Saraga wɔfenne Zadoki naa Abiyatari pe yaa pye wa ma ni. Maga senre nda fuun logo wa wunlunana wi go, ma sari yegbe yo pe kan.

[†] 15:30 15:30: Davidi wila wi go ki ton na tanri towara mbege naga fɔ wi jatere wi piri wi na fɔ ma toro (Esite 6.12; Eza 20.2,4; Zhere 14.3-4; Eze 24.17; Mishe 1.8).

³⁶ Pe pinambiile shyen pe yen wa pe ni, Zadoki wi pinambyo Ahimaazi wo naa Abiyatari pinambyo Zhonatan wi ni. Na yaga kala o kala logo wa, yege yo pe kan pe pan pege yo na kan.»

³⁷ Kona, a Davidi wi wɔnlunana Hushayi wi si songoro ma kari wa Zheruzalemu ca, ma yala Abisalomu fun wila pye na yiin wa Zheruzalemu ca.

16

*Davidi wo naa nana na pa pye
na yinri Ziba pe kala*

¹ Naa Davidi wila kaa yanwiga ki go na wi toro jenri, wi mbe wele, mee Mefibosheti wi tunmbyee Ziba wi yan wi pan mboo fili sofilele shyen ni. Wila sofilele pe jonro ti taga pe na, konaa ma buru pyo cenme shyen (200) taga pe na, naa ezen piwara wofogolo cenme ni, naa figiye piwara cenme ni konaa selege kasha nungba ni, nga kila pye ma yin duven ni.

² A wunlunana wi si Ziba wi yewe ma yo fo: «Yingi maa jaa mbe pye ki yaara nda ti ni?»

A Ziba wi suu yon sogo ma yo fo: «Sofilele poro yaa pye wunlunana wi go woolo poro woolo paa nuru pe na. Buru wo naa tige pire ti ni, to yaa pye lefonmbolo pe yaakara. Mbele pe yaa tanga wa gbinri wi ni mbe te, poro yaa duven wa wo mbe pe wogo ki ko.»

³ A wunlunana wi suu yewe ma yo fo: «Ma tafa Sawuli wi pinambyo wi yen se yeri?»

A Ziba wi si wunlunana wi yon sogo ma yo fo: «Wi koro wa Zheruzalemu ca, katugu wi yen naa yee piin fo: «Nala, Izirayeli woolo pe yaa na tege wunluwo pi na wa na tele Sawuli wi yonlo.» »

⁴ Ki kaa pye ma, a wunlunana wi si Ziba wi pye fo: «Wele, yaara nda fuun ti yen Mefibosheti wi woro, miri kan ma yeri nala.»

A Ziba wi sho fo: «Wunlunana, na tafa, mi yen na foli ma yege sogowo nno gbogo. Yennele sa ti na kala loon ndanla!»

Shimeyi wila Davidi wi dangi

⁵ Naa wunlunana Davidi wila ka saa gbɔn wa Bahurimu ca sanga na ni, a nana wa si yiri wa ca ki ni ma pan. Wila pye Sawuli wi sege woo wo wa. Paa pye naa yinri Shimeyi, wi to wo lawi na Gera. A wi si pan nee Davidi wi dangi.

⁶ Ali mbege ta leele pe ni fuun, naa malingboonlo welimbele pe ni fuun paa pye ma wunlunana wi maga wi kalige naa wi kamege ki na, wila pye na wunlunana Davidi wo naa wi tunmbyeele pe waa sinndee ni.

⁷ Shimeyi wila pye na Davidi wi dangi na yuun fo: «Ta kee wa, ta kee wa! Legbolere, lejaga fuwe!»

⁸ Sawuli wi go woolo mbele ma gbo ma cen wunluwo pi na pe yonlo, ko fogo koyi nga Yawe Yennele li yen na tonni ma na. Ko ki ti Yawe Yennele li wunluwo pi sho ma yeri maa kan ma pinambyo Abisalomu wi yeri. Koni ma na, maa jolo san, katugu ma yen legbolere.»

⁹ Kona, a Zeruya pinambyo Abishayi wi si wunlunana wi pye fo: «Yingi na ki pyon kugo nga ki nee wunlunana, na tafa wi dangi? Ki yaga mbe toro mbe saa go ki kow.»

¹⁰ Een fo, a wunlunana wi si Abishayi wi yon sogo ma yo fo: «Yoro Zeruya pinambiile wele, ye yingi kala li yen wa ko ni? Na maga ki yan wi yen nala dangi, kona ma jen Yawe Yennele lo ligi yo wi kan fo: «Ta Davidi

wi dangi. Na kaa pye pa ki yen ma, ambo wi yaa wi pye fo: <Yingi na, a ma nɛɛ ki piin yɛɛn? > »

¹¹ Kona, a Davidi wì si Abishayi naa wi tunmbyeele pe ni fuun pe pye fo: «Ye wele, na pinambyo jate ɲa wi yen na pisee, wo yen nala gbosaga jaa, pee ka yo ki Benzhamɛ cɛnle woolo nana ɲa wo. Yoo yaga wila na dangi, mà jɛn Yawe Yɛnɲɛle lo ligi yo wi kan.

¹² Kana Yawe Yɛnɲɛle li yaa na jologo ki yan, mbe ki nala danga sɛnre ti kannga, mbe kajeɲɲɛ pye na kan.»

¹³ Davidi naa wi pinleyɛɛnle pe ni, a pɛ si kono li lɛ na kee. A Shimeyi wi nɛɛ tanri na toro wa yanwiga ki kanɲaga na Davidi wi tanla na kee. Wila pye na Davidi wi dangi, naa waa sinndɛɛɛ ni konaa na gbannɲban wi yinrigi naa waa wi na.

¹⁴ A wunlunaɲa wo naa leele mbele fuun paa pye wi ni pɛ si saa gbɔn wa pe gbɔnsaga. Paa te fo jɛnɲɛ. A pɛ si cɛn ma wogo wa.

Hushayi wila kari Abisalɔmu wi koroɔ

¹⁵ Ko sanga wo ni, a Abisalɔmu wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pɛ si pan ma ye wa Zheruzalemu ca. Ahitofeli wila pye Abisalɔmu wi ni fun.

¹⁶ Naa Davidi wi wɔnlɔnaɲa Hushayi ɲa wila yiri wa Arika ca wila ka saa gbɔn wa Abisalɔmu wi na, a wì suu pye fo: «Yɛnɲɛle sa yinwege kan wunlunaɲa wi yeri! Yɛnɲɛle sa yinwege kan wunlunaɲa wi yeri!»

¹⁷ A Abisalɔmu wì si Hushayi wi pye fo: «Ndanlawa mba pi yen ma ni ma wɔnlɔnaɲa Davidi wi kanɲgolo powi mba yɛɛn? Yingi na mɛɛ si kari ma wɔnlɔnaɲa wi ni?»

¹⁸ A Hushayi wì si Abisalɔmu wi yɔn sogo ma yo fo: «Ayoo, mii yenle ko na. Yawe Yɛnɲɛle lo naa leele pe ni fuun, naa Izirayeli woolo pe ni fuun pɛ lere ɲa wo maa tɛge wunluwo, wo mi yen wi ni. Wo mi yaa koro wi ni.

¹⁹ Mbe taga ko na, mi yaa la tunɲgo piin ambo kan? Na wɔnlɔnaɲa wi pinambyo wo ma le? Mi tunɲgo pye ma to wi kan yɛge ɲga na, pa mi yaa tunɲgo pye ma kan ma fun.»

²⁰ Kì pye ma, a Abisalɔmu wì si Ahitofeli wi pye fo: «Ye ye yɛɛ yan ye para ɲga we daga mbe pye ki na.»

²¹ A Ahitofeli wì si Abisalɔmu wi yɔn sogo ma yo fo: «Ma to wi cɛnfenne mbele wì toro laga paa wunluwo go ki koroɔ, kari ma sa sinle pe ni. Kona Izirayeli woolo pe ni fuun pe yaa ki jɛn mbe yo mɔga pye, a ma kala lɔn to to wi mben fo jɛnɲɛ. Ki ka pye ma, mbele fuun pe yen ma ni, pe yaa fannɲa ta.»

²² A pɛ si paraga go ka kan wa wunluwo go ki biri wi naayeri, a Abisalɔmu wì si saa sinle wi to wi cɛnfenne pe ni Izirayeli woolo pe ni fuun pe yɛge na[†].

²³ Kì wagati wi ni, yɛrɛwɛ sɛnre nda Ahitofeli wila pye na kaan tila pye fannɲa ni paa yɛge ɲga na pe ka Yɛnɲɛle lo jate li yewe ti ma pye we. Ahitofeli wì yɛrɛwɛ sɛnre tila pye na jate ma fun Davidi wi yeri konaa Abisalɔmu wì yeri.

[†] 16:22 16:22: Yɛnɲɛle yɔn sɛnre yoyo Natan wila sɛnre nda yo, pa tila ti yɛɛ yɔn fili yɛɛn (2 Sami 12.11-12).

17

*Hushayi wila Ahitofeli
wi yerewe senre ti jago*

¹ Ko pungo na, a Ahitofeli wi si Abisalomu wi pye fo: «Ki yaga mbe sa lenambala waga ke ma yiri shyen (12 000) wo mbe taga Davidi wi pungo na yembine na li ni.

² Mi yaa sa fo mbe to wi na mboo ta wi te mako, a wi fannnga ki ko. Mi yaa ti wi fye fo jenge. Pa kona leele mbele fuun pe yen wi ni, pe yaa fye mbe fe mboo yaga wi ye. Wunlunana wo nungba mi yaa gbo.

³ Pa kona mi yaa pan leele pe ni fuun pe ni ma korogo. Lere na maa jaa na wo ka ta mbe ku mako, kona leele pe ni fuun pe yaa pan ma korogo. Pa leele pe ni fuun pe yaa yeyinnge ta.»

⁴ A ki senre ti si Abisalomu wo naa Izirayeli woolo lelele pe ni fuun pe ndanla.

⁵ Een fo, a Abisalomu wi sho fo: «Ye ti we Hushayi na wi yiri wa Ariki ca wi yeri we pan woo woyoro ti logo fun.»

⁶ A pe si Hushayi wi yeri, a wi pan wa Abisalomu wi tanla. A Abisalomu wi suu yewe ma yo fo: «Wele, pa Ahitofeli wi yo yeen. Nga wi yo we daga mbege pye lee we daga mbege yaga? Nga maa jate ki yo we kan.»

⁷ A Hushayi wi si Abisalomu wi yon sogo ma yo fo: «Yonlo na lo na, yerewe senre nda Ahitofeli wi kan ti woro ma yon.»

⁸ A Hushayi wi sho naa fo: «Mboro jate mbo to wo naa wi lenambala pe jen, pe yen malingboonlo welimbele. Pe yen mara ni paa yege nga na cenge urusi na kiga ki pyo wi la wa wasenge ki ni ki ma pye mara ni we. Ma to wi yen malaga gbonfo lee, wi se yenle mbe sinle wa leele sanmbala pe sogowo yembine na li ni. ⁹ Koni maga yiri wi na yere wi yen ma lara waliwege ka ni nakoma laga ka yege ni. Malaga ki lesanga na wi ni, na Davidi woolo paga sa leele pele gbo we ni, lere pyew wi yaa ki senre ti logo mbaa yuun fo: «Pe ya Abisalomu wi malingboonlo pe ni.»

¹⁰ Kona ali malingboonlo mbele pe yen welimbele ma we pe ni fuun na, poro mbele pe yen kotogo ni paa jara yen, pa pe yaa kotogo la; katugu Izirayeli woolo pe ni fuun pege jen ma yo ma to wi yen malingboon welewe, konaa malingboonlo welimbele si yen wa wi ni fun.

¹¹ Koni mi yen na ye yeregi nga ni koyi nga yeen fo: «Ma ti Izirayeli tara nambala pe ni fuun pe pan pe gbogolo laga ma tanla wunlunana, mbege le wa Dan ca fo sa gbon wa Berisheba ca[†]. Pe lege jenge paa kogoje yon taambugo ki yen. Mboro jate ma keli pe yege ye sa malaga ki gbon.

¹² Kona wiga pye laga o laga nga ni, we yaa saa ton wa ki laga ki na, mbe to wi na paa yege nga na fongo ma kaa wo tara na we. Pa kona, wo naa leele mbele pe yen wi ni, wa kpe se sho pe ni.

¹³ Na wiga fe sa lara ca ka ni, pa Izirayeli woolo pe ni fuun pe yaa manda le mbe kari ki ca ki korogo. We yaa saga ca ki ya mbege sinndeere ti ni fuun ti tilele mbe sari wa wa lawege nga le ki tanla ki ni. Ali sinndelege nungba ko se koro.»

¹⁴ A Abisalomu wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ni pe sho fo: «Ariki ca fenne nana Hushayi wi yerewe senre ti yon ma we Ahitofeli woro ti na.»

[†] 17:11 17:11: Maga logo mbe le wa Dan ca ki na, fo sa gbon wa Berisheba ca ki na ko koro wo yen fo mbege le Izirayeli tara ti go nga na mbe saga wa go nga na.

Ɛen ƒo, Yawe Yennele lo làa ki kɔn maga tɛge mbe Ahitofeli wi yerewe senre ti jɔgo, janɔgo mbe ti kapege mbe Abisalɔmu wi ta.

*Davidi wila Zhuriden
gbaan wi kɔn ma kari
wa yɔnlo yirisaga yeri*

¹⁵ Kona, a Hushayi wì si saa ki yo saraga wɔfenne Zadoki naa Abiyatari pe kan ma yo ƒo: «Yerewe senre nda to Ahitofeli wì yo Abisalɔmu wo naa Izirayeli lelele pe kan. Mi fun nda naa nda to mì yo pe kan.

¹⁶ Koni ye lere tun fyaw wa Davidi wi yeri wi saa pye ƒo wiga ka wonlo wa gbini wi funwa lara ti ni, ƒo ki daga wi gbaan wi kɔn wi kari lege, janɔgo wunlunaɲa wo naa leele mbele fuun pe yen wi ni paga ka pe yee kan pe pe tongo.»

¹⁷ Ko sanga wo ni, Zhonatan naa Ahimaazi poro la pye wa Eni Oroguweli pulugo ki tanla. Tunmbyee jele wa wila daga saga senre ti yo pe kan pe sari yo wunlunaɲa Davidi wi kan; katugu pe sila pye na jaa lere mbe pe yan paa yiin wa ca ki ni.

¹⁸ Ɛen ƒo, a lefonɔ wà si pe yan, mee saa pe senre yo Abisalɔmu wi kan. Kì pye ma, a Zhonatan naa Ahimaazi, pe shyen pè si fyeele ma saa gbɔn naɲa wa go na wa Bahurimu ca. Kolo la pye wa ki naɲa wi laga nawa. A pè si tigi wa ki kolo wi ni ma lara.

¹⁹ A ki naɲa wi jɔ wì si tonparaga le maga sanga wa kolo wi yon ki na, mee muwe jeregi wa ki na, janɔgo lere ka kaga jen.

²⁰ A Abisalɔmu wi tunmbyeele pèle si kari ma saa ye wa ki jele wi go, mee wi yewe ma yo ƒo: «Ahimaazi naa Zhonatan pe yen se yeri?»

A jele wì si pe yon sogo ma yo ƒo: «Pè logɔ ki kɔn ma kari.»

Ɛen ƒo, a pè si pe lagaja pee pe yan, mee songoro ma kari wa Zheruzalemu ca.

²¹ Abisalɔmu tunmbyeele pe karingolo, a Ahimaazi naa Zhonatan pè si yiri wa kolo ma saa ki senre ti yege yo wunlunaɲa Davidi wi kan. Paa Davidi wi pye ƒo: «Ye yiri ye fyeele, ye gbaan wi kɔn, katugu yerewe senre nda naa nda to Ahitofeli wì yo ye kanngolo.»

²² Kona, a Davidi wo naa leele mbele fuun paa pye wi ni, pè si yiri ma Zhuriden gbaan wi kɔn ma yiri. Sanni laga ki sa laga lere kpe wo sila koro ɲa wi sila gbaan wi kɔn.

²³ Naa Ahitofeli wila kaa ki yan pee yenle wi yerewe senre ti na, a wì suu sofile jongo ki po wi sofile wi na, mee yiri ma kari wi ca wa wi go. Kona, a wì suu go kagala ke ni fuun ke yege wo. Ko punɔgo na, a wì si yiri maa yee to. Pa Ahitofeli wila ku yeen. A pè si saa wì le wa wì to fanga ki ni.

*Davidi wila saa gbɔn
wa laga ɲga pe yinri Mahanayimu*

²⁴ Kona, a Davidi wì si saa gbɔn wa Mahanayimu laga ki na. Ko la yala fun Abisalɔmu wì Zhuriden gbaan wi kɔn wo naa Izirayeli nambala mbele fuun paa pye wi ni pe ni.

²⁵ Ki sanga wi ni, Amasa wo Abisalɔmu wila tɛge wi malingboonlo ngbelege ki go na Zhouabu wi yonlo. Amasa wila pye Izirayeli woolo naɲa ɲa paa pye na yinri Yitira wo pinambyo. Yitira wila Nahashi sumborombyo Abigayili wi pori wi jɔ. Abigayili wila pye Zeruya wi nosepyo sumboro; Zhouabu no wo lawi ɲa Zeruya.

²⁶ Abisalómu wo naa Izirayeli woolo pe ni pè si saa pe malingbóonlo cènsaga ki kan wa Galaadi tara ma cèn.

²⁷ Naa Davidi wila ka saa gbòn wa Mahanayimu laga ki na sanga ña ni, Nahashi pinambyo Shobi ña wila yiri wa Araba ca, Amó cènle woolo pe ca ye, wo naa Amiyeli pinambyo Makiri ña wila yiri wa Lodebari ca konaa Galaadi tara fenne naja Barizilayi ña wila yiri wa Orogelimu ca,

²⁸ pè si pan sinleyaara, naa yaapire, naa còrò ni ma pan mari kan Davidi wo naa leele mbele pàa pye wi ni pe yeri; ma pinle bìle naa òrizhi ni, naa muwe ni, naa yarilire pikaara ni, naa yara ni, naa yara yenre ni konaa yarilire pikaara ta yege ni,

²⁹ naa senrege ni, naa nono nara ni, naa simbaala konaa sikaala ni, naa nere nono sinme yinngéle ni. Pàa pan maga yaara ti ni fuun ti kan Davidi wo naa leele mbele pàa pye wi ni pe yeri peri ka; katugu pàa pe yee pye fò: «Maga yiri wa, ki leele mbele pe yen na jólo fungo naa tege konaa wogo ki kée wa gbinri wi ni.»

18

Davidi woolo pàa ya Abisalómu wi ni maa gbo

¹ Kona, a Davidi wì si leele mbele pàa pye wi ni pe jiri, mée malingbóonlo teelee tēgetēge leele waga kelengele (1 000) go na, ma pele tēgetēge leele cènme cènme go na.

² A Davidi wì si leele pe kòn, a pè yiri tēgesaga taanri. A wì si tēgesaga nungba kan Zhouabu wì yeri, ma shyen wogo ki kan Zeruya pinambyo Abishayi wì yeri, Zhouabu wì nōsepyo we, mée taanri wogo ki kan Gati ca fenne naja Itayi wì yeri. Kona, a wunlunaja wì sho fò: «Mi fun mi yaa pinle mbe kari ye ni wa malaga.»

³ Eén fò, a malingbóonlo pè sho fò: «Maga ka kari we ni wa malaga. Katugu na woro ka fe we mbenfenne pe yege, pe se ko jate kala. Ali na paga we walaga gbo, pe se ko jate kala. Eén fò mboro nungba mboro wē woro lenambala waga kē na (10 000). Ki kala na, ki yen ma yon ma koro laga ca ki ni, maa leele torogi pe saa we sari.»

⁴ A wunlunaja wì si pe yon sogo ma yo fò: «Iḡga yaa jate ki yen ma yon, ko mi yaa pye.» Kona, a wunlunaja wì si saa yere wa ca ki mbogo yeyongo ki na, ma yala leele pe ni fuun pàa pye na tooro na yinrigi leele cènme cènme, konaa leele waga kelengele (1 000).

⁵ A wunlunaja wì sigi senre nda ti yo maga ngban Zhouabu, naa Abishayi konaa Itayi pe ni ma yo fò: «Mi yen na ye yenri yege pye mi kala na, yaa lefonmbyo Abisalómu wì korosi, yaga ka kapege pye wì na.» Senre nda wunlunaja wila yo ma ngban malingbóonlo teelee pe ni Abisalómu wì kanngolo, leele pe ni fuun pàa ti logo.

⁶ A Davidi wì malingbóonlo pè si yiri ma kari sa to Izirayeli woolo pe na. A pè si malaga ki gbòn wa Efirayimu tara kologo ki ni.

⁷ Davidi wì malingbóonlo pàa ya Izirayeli woolo pe ni wa ki laga ki ni. Ki pilige ki ni, pàa ya pe ni fò jenge, ma lere waga nafa (20 000) wo gbo pe ni.

⁸ Malaga kila jaraga ma gbòn tara ti lagapyew ki ni. Leele mbele pàa pungo ma ku wa kologo ki ni pe ye, poro la lege ma wē mbele pàa gbo tokobi ni poro na.

Zhowabu wila Abisalómu wi gbo

⁹ Malaga gbonsanga wi ni, a Abisalómu wì si saa fo ma yiri Davidi malingbòonlò pe na. Abisalómu wila pye ma lugu sofile woroso na. A sofile woroso wì si fe ma ye tigbògo ka nògo, ki njere tila pye ma migi ti yee ni. A Abisalómu wi go ki si yanra wa terebenti tige njere ti ni. A sofile woroso wì si fe ma wò wa wi nògo nêe kee maa yaga wi yen ma yanra na yòlò wa naayeri wo naa tara ti sògòwò pi ni.

¹⁰ A naŋa wà si saa ki yan ma, mée pan maga yo Zhowabu wi kan fò: «Wele, mi Abisalómu wi yan wì yanra na yòlò terebenti tige ka ni.»

¹¹ A Zhowabu wì si naŋa ŋa wila pye naga senre ti yuun wi kan wi pye fò: «Ma yo melee? Mboro wi yan? Yिंगi na mée suu gbo le teere? Mi jèn nòo kan warifuwe pyò kè ni kónaa malingbòonlò kurusijara ni.»

¹² Eén fò, a ki naŋa wì si Zhowabu wi yon sogo ma yo fò: «Ali na maga na kan warifuwe pyò waga kele (1 000) ni, mi se yenle mbe kée taga wunlunaŋa wi pinambyò wi na mboo gbo; katugu senre nda wunlunaŋa wila yo ma ngban mboro naa Abishayi kónaa Itayi ye ni, wàa ti logo. Wila yo fò: «Ye ni fuun nungba nungba yaa lefònmbyò Abisalómu wi kòròsi, yaga ka kapege pye wi na.»

¹³ Ndée ki pye mùu gbo larawa, ki mònò o mònò, ki kala li se jèn na lara wunlunaŋa wi na. Mboro jate ma jèn na yiri na kòrògo mbanla le kée.»

¹⁴ A Zhowabu wì sho fò: «Mi se cèn mbaa na yee mɔni na ma tanla.» A wì si saa njanraya taanri le ma saa Abisalómu wi yaga wee, mée wi sun yi ni wa wi kotogo ki na, maga ta wila pye ma yanra wa terebenti tige ki ni.

¹⁵ Ko pungo na, lefònmòlò kè mbele pàa pye na Zhowabu wi malingbònyaara ti lee, pè si wa ma Abisalómu wi maga, mée wi gbòn maa gbo.

¹⁶ Kona, a Zhowabu wì si mbanlaga ki win mbe malaga ki yerege. A Davidi malingbòonlò pè si Abisalómu malingbòonlò pe purògo ki yaga, katugu Zhowabu wila pe yerege.

¹⁷ A pè si Abisalómu gboo wì le ma saa wi wa titegbògo ka ni wa kòlògo ki nandogomò, mée sinndeere legere ta gbogolo wi na. Ki kaa pye ma, a Izirayeli woolo pe ni fuun nungba nungba pè si fe ma kari pe yinre.

¹⁸ Ma Abisalómu wi ta yinwege na, wila sinndelege titonlògo ka yerege maga pye nandowo yaraga wa wunlunaŋa gbunlundege ki ni, katugu wila wi yee pye fò: «Pinambyò woro na yeri mbe kanla mege ki taga ki koro laga.» Ki pye ma, a wì suu yeeera mege ki taga ki sinndelege titonlògo ki na, a paa ki yinri Abisalómu nandowo sinndelege, ali ma pan ma gbòn nala.

Pàa Abisalómu wi kunwò pi yo

Davidi wi kan

¹⁹ Kona, a Zadòki pinambyò Ahimaazi wì si Zhowabu wi pye fò: «Ki yaga mbe fe mbe kari saga sentanra ti yo wunlunaŋa wi kan mboo pye fò: «Wunlunaŋa, Yawe Yenŋele lì tanga kan ma yeri, mào sho ma juguye pe kée.» »

²⁰ A Zhowabu wì suu pye fò: «Ayoo, maga ka kari. Mboro ma ma yaa kari sa sentanra ti yo wunlunaŋa wi kan nala, ma yaa ka sari yo pilige ka yegé ni. Eén fò, nala ma, katugu wunlunaŋa wi pinambyò wì ku.»

²¹ Kona, a Zhowabu wì si Kushi tara fenne naŋa wi pye fò: «Kari ma sa ŋga mà yan ki yegé yo wunlunaŋa wi kan.» A Kushi tara fenne naŋa wì si foli Zhowabu wi yegé sògòwò maa gbògo, mée fe ma kari saga yo.

22 A Zadoki pinambyo Ahimaazi wì si Zhouabu wì pye fò: «Ki ka sa yiri yinriwe o yinriwe, mi yen ki ni; ki yaga mbe fe mbe taga Kushi tara fenne naja wi na mbe sa tunngo ki yo!»

A Zhouabu wì suu pye fò: «Yingi na, a ma nɛɛ jaa mbe fe mbe kari wa na pinambyo? Ki senre nda ti se sa pye tonli ni ma kannngolo.»

23 A Ahimaazi wì sho fò: «Ki ka sa yiri yinriwe o yinriwe, koyi. Mila jaa mbe fe mbe kari.» A Zhouabu wì suu pye fò: «Ta fee maa kee.» Ki kaa pye ma, a Ahimaazi wì si funwa laga falafala kono li le, ma fe ma saa Kushi tara fenne naja wi toro.

24 Ki wagati wi ni, Davidi wila pye ma cen yeyongo nga wa funwa yeri konaa yeyongo nga wa nawa yeri ti shyen sogowo pi ni. A ca ki korosifo wì si lugu wa yeyongo ki biri wi gona, wa mbogo nga wa ki na, wa ki namunjo wi na. Wi mbe ka wele, a wì si naja wa yan wi yen na fee na paan wa wi nungba.

25 A ca ki korosifo wì si para ngbanga maga wogo ki yo wunlunaja wi kan. A wunlunaja wì sho fò: «Na kaa pye wi yen wi nungba, kona wi yen na paan mbe sentanra yo we kan.» A naja wi nɛɛ paan na yongo pe ni jeennjenri.

26 Ko pungo na, a ca ki korosifo wì si naja wa yege yan wila fee na paan wa naa. A wì si para ngbanga maga yo ca ki yeyongo korosifo wi kan, ma yo fò: «Wele, naja wa yege yen na paan wa wi nungba.»

A wunlunaja wì sho fò: «Wo fun wi yen na paan mbe sentanra yo we kan.»

27 A ca ki korosifo wì sho fò: «Mi na yanwa po ni, lere kongbanja wi felomo pi yiri Zadoki pinambyo Ahimaazi wi felomo po korogo.»

A wunlunaja wì sho fò: «Ki naja wi yen lejenne, wi yen na paan mbe sentanra yo we kan.»

28 Kona, a Ahimaazi wì si pan ma gbɔn, mɛɛ para ngbanga maga yo wunlunaja wi kan fò: «Ki yen yinnye.» A wì si to maa yege ki jiile tara wunlunaja wi yege sogowo maa gbogo ma sho fò: «Sonno yen Yawe Yennele, ma Yennele li woo; wunlunaja, na tafa, lo li leele mbele paa yiri ma korogo pe le ma kee.»

29 A wunlunaja wì suu yewe ma yo fò: «Lefonmbyo Abisalomu wi yen ngbaan le?»

A Ahimaazi wì si wunlunaja wi yon sogo ma yo fò: «Sanga na ni Zhouabu wi ja mi naa ma tunmbyee wi ni we tun, mi ja janwa gbolo la yan li yen na tinme gbɔɔ pa tinni, ɛɛn fò mi si jaga go jen.»

30 A wunlunaja wì sho fò: «Toro ma yere na kannngaga na.» A Ahimaazi wì si toro ma yere kannngaga na, na singi.

31 Kona, a Kushi tara fenne naja wì si fe ma pan ma gbɔn, mɛɛ wunlunaja wì pye fò: «Wunlunaja, na tafa, sentanra yen na yeri mbe yo ma kan. Mbele fuun paa yiri ma korogo, Yawe Yennele li tanga kan ma yeri pe na, moɔ sho pe kee nala.»

32 A wunlunaja wì si Kushi tara fenne naja wi yewe ma yo fò: «Lefonmbyo Abisalomu wi wa ngbaan le?»

A Kushi tara fenne naja wì suu pye fò: «Wunlunaja, na tafa, ma juguye poro naa mbele fuun pè yiri ma korogo, Yennele sa ti pe pye paa ki lefonjo wi yen.»

19

*Davidi wila wi pinambyo
Abisalömu wi kunwo pi gbele*

¹ Kona, a wunlunana wi jatere wi si piri wi na, a wi nee seri. A wi si lugu ma kari wa yumbyo naayeri woo wi ni, wa ca ki mbogo yeyongo ki go na, ma saa gbele wa. Wila pye na tanri na gbele na yuun fo: «E, na pinambyo Abisalömu, na pinambyo! E, na pinambyo Abisalömu! Ndee ki pye mi ku ma yonlo, ko mbe ja mbonro. E, Abisalömu, na pinambyo, na pinambyo!»

² A pe si saa ki yo Zhouabu wi kan ma yo fo: «Wele, wunlunana wi wa na gbele na kunwo kayanga senre yuun Abisalömu wi kunwo pi kala na.»

³ Ki pye ma, yawa mba Izirayeli woolo paa ya ki pilige ki ni, pi si kannga ma pye kunwo kayanga pe ni fuun pe yeri, katugu leele pe ni fuun paa ki logo ki pilige ki ni fo wunlunana wi jatere wila piri wi na fo jenge wi pinambyo wi kunwo pi kala na.

⁴ Ki pilige ki ni, leele pe ni fuun paa lara ma ye wa ca ki ni paa yeye nga na leele mbele fe pe maliwiinle yeye ma pan ma ye wa ca fere ni.

⁵ Wunlunana wila wi yeye ki ton nee gbele ngbanga na yuun fo: «E, na pinambyo Abisalömu! Abisalömu, na pinambyo, na pinambyo!»

⁶ Kona, a Zhouabu wi si kari ma saa ye wa go wunlunana wi korogo, mee wi pye fo: «Ma fere wa ma tunmbyeele pe ni fuun pe na nala, poro mbele pe mboro naa ma pinambiile, naa ma sumborombiile, naa ma jeele konaa ma cenfenne pe ni ye go sho we.

⁷ Mbele pe yen moa panra, poro pe yen moa ndanla. Mbele ma yen ma ndanla, a poro yen moa mbenge; katugu maga naga nala fo ma malingboonlo teele poro naa ma tunmbyeele pe ni, pe woro yaraga ka ma yeye na. Koni migi jen ma yo ndee ki pye we ni fuun we ku, a Abisalömu wo koro yinwege na, ko ki jen na tanla ma ni.

⁸ Koni yiri ma kari wa funwa na, ma sa para ma tunmbyeele pe ni ma pe kotogo ki sogo pe na. Katugu mi wugu Yawe Yenyele li mege ki na ma kan, fo na mee yiri sa para pe ni, ali lere nungba wo se koro laga ma ni yembine na li ni. Pa kona kapege nga ki yaa ma ta, ki yaa we jologo nga fuun ki gbön ma na maga le wa ma punwe pi na fo ma pan ma gbön nala ki na[†].»

⁹ Kona, a wunlunana wi si yiri ma saa cen wa ca ki mbogo yeyongo ki na. A pe sigi yo leele pe ni fuun pe kan fo: «Ye wele, wunlunana wi yen ma cen wa ca ki mbogo yeyongo ki na.» A leele pe ni fuun pe si pan wa wunlunana wi yeye sogowo.

*Davidi wila songoro ma kari
wa Zheruzalemu ca*

Ma si yala, ko sanga wo ni, Izirayeli woolo pe ni fuun nungba nungba paa fe ma kari pe yinre.

¹⁰ Koni wa Izirayeli cengele ke ni fuun ke ni, leele pe ni fuun paa pye na kendige woo pe yee ni na yuun fo: «Wunlunana Davidi wo wi we sho we juguye pe kee. Wo wi we sho Filisiti tara fenne pe kee. Koonga koni wi fe Abisalömu wi yeye ma wo laga tara ti ni.

¹¹ Een fo, Abisalömu na waa sinne pi wo wi na maa tgege we wunluwo wi ku wa malaga ki ni. Koni yingi waa singi mbe wunlunana Davidi wi pye wi pan?»

[†] 19:8 19:8; 2 Sami 15.13; 20.1

¹² Wunlunana Davidi wo na, wila tunngo torogo wa saraga wofenne Zadoki naa Abiyatari pe yeri ma pe pye fo: «Ye sa para Zhuda tara lelele pe ni, ye pe pye fo: «Yingi na leele pele yege yaa si keli ye na mbe sa wunlunana wi pye wi songoro wa wi go?» » Katugu senre nda Izirayeli woolo pe ni fuun paa pye na yuun, tila gbɔn wa wunlunana wi na.

¹³ Wila yo pege yo pe kan naa fo: «Yoro ye yen na sefenne, ma pye kasanwa nungba na ni. Yingi na leele pele yege yaa si keli ye na mbe sa wunlunana wi pye wi songoro wa wi go?»

¹⁴ Yege yo fun Amasa wi kan fo: «Mi naa mboro we woro sege nungba woolo, ma pye kasanwa nungba wi le? Na mi soɔn tege na malingboɔnlo pe to Zhouabu wi yɔnlo, kona Yenyele li jologo gbogo wa na na.» »

¹⁵ Ki pye ma, a Davidi wi si Zhuda tara fenne pe ni fuun pe jatere wi kannga pe na paa lere nungba yen. A pe si tunngo torogo ma yo pe saga yo wunlunana wi kan fo: «Songoro ma pan mboro naa ma tunmbyeele pe ni fuun pe ni.»

¹⁶ Kona, a wunlunana wi si songoro, mee pan ma gbɔn le Zhuriden gbaan wi na. A Zhuda tara fenne pe si kari wa Giligali ca mbe saa fili mbe Zhuriden gbaan wi kon wi ni†.

Davidi wila Shimeyi naa Mefibosheti pe kala yaga

¹⁷ Kona, a Benzhamɛ cenle woolo nana Gera wi pinambyo Shimeyi na wila yiri wa Bahurimu ca wi si fyeele ma pinle Zhuda cenle woolo pe ni mbe sa wunlunana Davidi wi fili.

¹⁸ Benzhamɛ cenle woolo nambala waga kele (1 000) la pinle wi ni ma kari, naa Ziba na wila pye Sawuli wi go tunmbyee wi ni, ma pinle Ziba wi pinambiile ke ma yiri kangurugo pe ni konaa wi tunmbyeele nafa pe ni. Paa saa gbɔn wa Zhuriden gbaan wi na wunlunana wi yege.

¹⁹ Tonmokoro nga paa tege wunlunana wo naa wi go woolo pe mege ni, kila gbaan wi kon ma gbɔn wa wi keɛ nga na. Naa wunlunana Davidi wila kaa gbaan wi kon ma yiri sanga na ni, a Gera pinambyo Shimeyi wi si pan ma to le tara wunlunana wi yege sogowo maa gbogo,

²⁰ mee wunlunana wi pye fo: «Na tafo, maga kanla kapege ki jate na go na. Wunlunana, na tafo, maa pye na yinrigi wa Zheruzalemu ca pilige nga ni, mi na ma tunmbyee kapege nga mila pye ma na, maga ka nawa to ki na. Wunlunana maga kaga jate naa.

²¹ Katugu mi na ma tunmbyee migi jen fo mi kapege pye. Ko kala na mi pye lere kongbanna ma yiri wa Zhouefu sege woolo pe ni fuun pe ni, mbe pan mboɔn fili wunlunana, na tafo.»

²² Eɛn fo, a Zeruya pinambyo Abishayi wi sho fo: «Iga Shimeyi wila pye ki daga poo gbo ki kala na, katugu wila lere na Yawe Yenyele li sinme kpoyi wo wi na maa wo wi danga.»

²³ Eɛn fo, a Davidi wi sho fo: «Yoro Zeruya pinambiile wele, ye yingi kala li yen wa ki wogo nga ki ni? Yingi na, a ye neɛ ye yee piin na winfenne nala? Yege yan Izirayeli woolo wa daga poo gbo nala le? Migi jen nala fo muwi mi yen Izirayeli woolo pe wunlunana we.»

²⁴ Ko pungo na, a wunlunana wi si Shimeyi wi pye fo: «Ma se ku», mee wugu ki na maa kan.

† 19:16 19:16: 2 Sami 16.5-13

²⁵ Sawuli pishyenwoo Mefibosheti wila kari ma saa wunlunana wi fili fun. Maga le wa wunlunana wi yiripilige ki na wa Zheruzalemu ca fo ma saa gbɔn wi songorɔpilige ki na ma pan wa yeyinɔge na, Mefibosheti wi sila wi tooro ti jogo, wi sila wi siyo wi kulu, wi sila suu yariporo ti jogo†.

²⁶ Naa wila ka saa gbɔn wa wunlunana wi na wa Zheruzalemu ca sanga na ni, a wunlunana wi suu yewe ma yo fo: «Mefibosheti, yingi na ma sila si pinle na ni mbe kari?»

²⁷ A wi si wunlunana wi yon sogo ma yo fo: «E, wunlunana na tafo, na tunmbyee wo wila na fanla; katugu mi na tunmbyee, mila yo fo mi yaa na sofile jongo ki taga na sofile wi na mbe lugu wi na, jango mbe pinle wunlunana wi ni mbe kari, ma jen mi na tunmbyee na tooro ti jogo na na.

²⁸ Kona, a wi si kari ma saa mi na tunmbyee na mege ki jogo wunlunana, na tafo wa ma yeri. Een fo wunlunana, na tafo ma yen paa Yenɔele li merege yen; ki kala na nga koon ndanla, ma ko pye na na.

²⁹ Katugu na tele Sawuli wi go woo lo pe ni fuun pe ni, lere wo wa kpe sila pye wa, na wi sila daga poo gbo wunlunana, na tafo ma yege sogowo. Kona ki ni fuun, mi na tunmbyee, ma censaga kan na yeri wa mbele pe maa nii wa ma lisaga pe ni. Yingi kajenge mila jaa wunlunana ma yeri naa mbe sa we ko nga ko na?»

³⁰ A wunlunana wi suu pye fo: «Ki senlegere nda to yo kala? Migi yo ma kan ma yo fo mboro naa Ziba wi ni, yoon tele wi tara laga ki yeɛle ye yeɛ na†.»

³¹ Kona, a Mefibosheti wi si wunlunana wi pye fo: «Ko wogo nga ko si ngban. Wunlunana, na tafo ma kaa songoro ma pan yeyinɔge na mako, Ziba wi tara laga ki ni fuun ki le.»

Davidi wila Barizilayi wi gbogo

³² Kona, Galaadi tara fenne nana Barizilayi na wila yiri wa Orogelimu ca wi si pan mbe Zhuriden gbaan wi kon fun wunlunana wi ni, mboo yaga wa gbaan wi puno na wila kee.

³³ Barizilayi wila le fo jenge, wila ta yeɛle nafa tijere. Ma wunlunana wi ta wa Mahanayimu ca sanga na ni, Barizilayi wila wi kala li ni fuun li yon; katugu penjagboro fo lawi.

³⁴ A wunlunana wi si Barizilayi wi pye fo: «Pan we gbaan wi kon ma pinle na ni we kari, mi yaa sa yere ma kala li ni wa Zheruzalemu ca.»

³⁵ Een fo, a Barizilayi wi si wunlunana wi yon sogo ma yo fo: «Na yinwege ki koro jori naa, mbee pinle mbe kari wunlunana ma ni wa Zheruzalemu?

³⁶ Koni mi le ma ta yeɛle nafa tijere. Mi se ya mbe yaritanga naa yaripenge ti jen mberi wo ti yeɛ ni. Mi na ma tunmbyee, mi se ya mbe yaakara na mi yaa la kaa kona yaara nda mi yaa la woo ti tanwa pi jen mboo wo pi yeɛ ni. Mi se ya mbaa yurukoolo nambala naa jeɛle pe magangala ke nuru naa jenge. Wunlunana, na tafo, mi na ma tunmbyee, yingi na mbee kari mbe soon yanra?

³⁷ Wunlunana na tafo, mi na ma tunmbyee, mi yaa Zhuriden gbaan wo kon mbe soon torogo jenri. Yingi na wunlunana ma neɛ ki gbogowo mba pi kaan na yeri yere?

† 19:25 19:25: Mefibosheti wi sila wi tooro ti jogo, wi sila wi siyo wi kulu, wi sila suu yariporo ti jogo: Wila ko kagala koro pye mbege naga fo naa wunlunana wila yiri wa Zheruzalemu ca, kila cen wi yeri ndee lere wi ku wi yeri. † 19:30 19:30: 2 Sami 16.3-4

³⁸ Ki yaga mi ɲa ma tunmbyee mbe songoro mbe kari, jango mbe sa ku wa na ca, panla le wa na to fanga naa na no fanga ki tanla. Wele, ma tunmbyee Kimihamu wi ɲa, na pinambyo we†. Wi yaa gbaan wi kon mbe kari wunlunana na tafa ma ni. Nga fuun kon ndanla, ma ko pye wi kan.»

³⁹ A wunlunana wi sho fo: «Mi yenle ki na; Kimihamu wi pan we kari. Nga fuun kon ndanla ko mi yaa la piin wi kan. Ma kaa nga fuun jaa na yeri, mi yaa ki pye ma kan.»

⁴⁰ A leele pe ni fuun pe si Zhuriden gbaan wi kon ma yiri; kona, a wunlunana wi si gbaan wi kon ma yiri fun, mee keyen wa wa Barizilayi wi yologo maa shari. Ko pungo na, a Barizilayi wi si songoro ma kari wi ca.

⁴¹ A wunlunana wi si kari wa Giligali ca ki yeri. Kimihamu wila pinle wi ni.

Zhuda cenle woolo naa Izirayeli woolo pe maara senre

Zhuda cenle woolo poro naa Izirayeli woolo sanmbala pe walaga ni paa gbaan wi kon wunlunana wi ni.

⁴² Kona Izirayeli woolo pe ni fuun pe nee paan wunlunana wi korogo, nee wi piin fo: «Yingi na we sefenne Zhuda cenle woolo pe si pan moɔ yu ma Zhuriden gbaan wi kon ma ni, mboro naa ma go woolo konaa ma pinleyeenle pe ni fuun pe ni?»

⁴³ A Zhuda cenle woolo pe ni fuun pe si Izirayeli woolo pe yon sogo ma yo fo: «We ko pye ma, katugu wi yongo we ni sege kologo ki ni. Yingi na, a ko si yoro nawa po ngban? Ye nawa po ni wunlunana wo wi maa we yon suro ti woo wi le? Nakoma yarikanra wila kaan we yeri wi le?»

⁴⁴ Kona, a Izirayeli woolo pe si Zhuda cenle woolo pe yon sogo ma yo fo: «We wunlunana wi ta tasaga ke ma we ye na†. Ee, nga ki yen we wogo Davidi wi kanngolo ki we ye wogo ki na. Yingi na, a ye si we tifaga yeen? Ye sigi jen mbe yo woro waa keli maga yo ma yo fo wunlunana wi songoro wi pan?» Eɛn fo Zhuda cenle woolo pe senyoro tila ngban ma we Izirayeli woolo pe woro ti na.

20

Benzhame cenle woolo nana Sheba wila yiri ma je Davidi wi na

¹ Nana lejaga wa la pye wa, paa pye naa yinri Sheba. Paa pye naa to wi yinri Bikiri. Benzhame cenle woo lawi. A wi si kaa mbanlaga win mee yo fo:

«We kala woro Davidi wi ni.

Woro naa Zhese pinambyo wi ni, korogo lime kpe woro we sogowo.

Izirayeli woolo, ye ni fuun yaa kee ye yinre†.»

² Kona, a Izirayeli woolo nambala pe ni fuun pe si laga Davidi wi na, ma taga Bikiri pinambyo Sheba wi na. Eɛn fo, a Zhuda cenle woolo nambala poro si koro pe wunlunana wi ni ma taga wi pungo na, ma yiri wa

† 19:38 19:38: Nga ki yo fo: Na pinambyo we, pa ko yen ma yonlogo wa Yenjele senre sewe lee ɲa wi yen Gireki senre ni wi ni; 1 Wunlu 2.7. † 19:44 19:44: Izirayeli woolo paa yo pe wunlunana wi ta tasaga ke ma we, katugu wa pe gbogolomo pi ni, paa pye cenle ke, ma si yala Zhuda cenle lo la pye cenle nungba pe. † 20:1 20.1: 1 Wunlu 12.16; 2 Kuro 10.16

Zhuriden gbaan wi yon na ma saa wi torogo ma gbɔn fɔ wa Zheruzalemu ca.

³ A Davidi wɔ si saa ye wa wi go ki ni wa Zheruzalemu ca. Wunlunaŋa wi cɛnfenne kɛ mbele wila toro wa paa wi wunluwɔ go ki kɔrɔsi, a wi si pe lɛ ma saa pe le go ka ni pe ye, a paa pe kɔrɔsi. Yaraga ŋga fuun pe mbaa jori ki kala wila pye na ki ni fuun ki kaan pe yeri. Eɛn fɔ, wi sila sinle wa kpɛ ni pe ni naa. Paa koro pe ye wa ki go ki ni paa nanŋunjaala yen fɔ ma saa gbɔn pe kunwɔ pi na[†].

*Zhowabu wila naŋa ŋa paa pye
na yinri Amasa wi gbo*

⁴ Ko pungo na, a wunlunaŋa wɔ si Amasa[†] wi pye fɔ: «Zhuda tara nambala pe yeri ma pe gbogolo laga na yeri sanni sa gbɔn piliye taanri, mboro fun ma pye laga.»

⁵ A Amasa wɔ si kari sa Zhuda tara woolo pe yeri mbe pe gbogolo. Eɛn fɔ wagati ŋa wunlunaŋa wila naga, a wɔ saa toro wi na, na wi fa pan.

⁶ Kona, a Davidi wɔ si Abishayi wi pye fɔ: «Koni Bikiri pinambyɔ Sheba wo yaa kapege pye we na mbe wɛ Abisalomu wo na. Ki kala na, yiri ma mi ŋa ma tafa na tunmbyeele pe lɛ, ye Sheba wi purɔ yoo yigi, jango wiga ka sa ye cara nda pe malaga sigemboro kan mari maga ka ni mbe sho we yeri.»

⁷ A Zhowabu wi lenambala pɛ si yiri ma pinle wi ni, naa Kɛreti tara fenne pe ni, naa Peleti cɛnlɛ woolo pe ni, konaa lenambala wɛlimbele pe ni fuun pe ni. A pɛ si yiri wa Zheruzalemu ca ma taga Bikiri pinambyɔ Sheba wɔ na naa purɔ[†].

⁸ Naa paa ka saa gbɔn wa Gabawɔn ca sinndeligbɔgo laga ki na, a Amasa wɔ si kɔn ma yiri pe na. Zhowabu wila wi malingbɔɔnlɔ yaripɔrɔ ti lɛ, mari pɔ kurusijara ni. Tokobi wɔ la pye wa wi wofogo ki ni pɔsaga kurusijara wi na wa wɔ sennɛ. Naa Zhowabu wila kaa na tanri na kee, a tokobi wɔ si wo wa wi wofogo ki ni ma to[†].

⁹ A Zhowabu wɔ si Amasa wi pye fɔ: «Yingi kala yen wa na sefo?» A wɔ suu kalige ki tɛge ma Amasa wɔ siyɔ wi yigi mbe keyen wa wi yɔlɔgo mboo shari.

¹⁰ Eɛn fɔ, Amasa wɔ sila tokobi ŋa wila pye wa Zhowabu wi kamɛnge ki ni wi kɔrɔsi. A Zhowabu wɔ si Amasa wɔ sun wi ni wa wɔ lara ti na. A wɔ latire ti si wɔ ma toori le tara. Zhowabu wɔ sila wi sun naa shyen wogo na. A Amasa wɔ si ku.

Ko pungo na, a Zhowabu naa wi jɔnlɔ Abishayi wi ni pɛ si taga Bikiri pinambyɔ Sheba wɔ na naa purɔ.

¹¹ Lefɔnmɔlɔ mbele paa pye Zhowabu wi ni, a wo wɔ nungba si yere wa Amasa wi tanla, mɛɛ yo fɔ: «Zhowabu wɔ kala li yen ma lere ŋa ndanla konaa lere ŋa wi yen Davidi wɔ kɔrɔgo, ko fɔ wo mbe taga Zhowabu wɔ na.»

¹² Ki wagati wi ni, Amasa wila pye na pinligi wa wɔ kasanwa pi ni wa kɔnɔ li nandogomɔ. Naa lefɔnɔgo wila kaa ki yan leele pe ni fuun paa pye

[†] 20:3 20:3: 2 Sami 15:16; 16:21-22 [†] 20:4 20:4: 2 Sami 17:25; 19:4 [†] 20:7 20:7: 2 Sami 8:18

[†] 20:8 20:8: *Zhowabu wila wi malingbɔɔnlɔ yaripɔrɔ ti lɛ, mari pɔ kurusijara ni. Tokobi wɔ la pye wa wi wofogo ki ni pɔsaga kurusijara wi na wa wɔ sennɛ. Naa Zhowabu wila kaa na tanri na kee, a tokobi wɔ si wɔ wa wɔ wofogo ki ni ma to, ki sɛnrɛ ti woro ma filige Eburuye sɛnrɛ ti ni. Ki yaa pye tokobi jɛɛlɛ wɔ la pye ma pɔ wa Zhowabu wɔ kurusijara wi na, ŋa wɔ mbaa ya nege mbe wɔ mboo yigi wa wɔ kɛɛ, jango lere ka kaga jɛn.*

na yeregi le, a wì si Amasa gboo wi tilele maa wò wa konò ma kari wi ni kere ta ni, mée yaripogo tege maa tòn, katugu wila ki wele maga yan fò leele mbele fuun pàa pye na paan, pàa pye na yeregi le.

¹³ Naa wila kaa wi wò wa konò mako, a leele pe ni fuun pè si taga Zhouabu wi na nêe Bikiri pinambyo Sheba wi puro.

¹⁴ Kona, a Zhouabu wì si Izirayeli cengele ke ni fuun ke tara ti yanri ma toro fò ma saa gbon wa Abeli Beti Maaka† ca ki na konaa wa Berimu cenle woolo pe ni fuun pe na. A Berimu cenle woolo pè si yiri ma pe yêe gbogolo ma taga wi na fun.

¹⁵ A pè si saa Sheba wi tòn wa Abeli Beti Maaka ca, mée yere maga maga. A pè si tara ta gbogolo ca ki mbogo ki na maga pye lugusaga fò ma saa gbon wa ki naayeri. Leele mbele fuun pàa pye Zhouabu wi ni, pàa pye na ca ki mbogo ki nògona wi tunru mbege jan.

¹⁶ Kona, a jele tijinliwê fò wà si koro wa ca ki ni ma para ngbanga ma yo fò: «Ye nungbolo jan ye logo, ye nungbolo jan ye logo. Mila ye yenri yege yo Zhouabu wi kan wi fulo laga, mi yen na jaa mbe para wi ni.»

¹⁷ A Zhouabu wì si fulo wa jele wi tanla. A jele wì suu pye fò: «Mboro ma yen Zhouabu we le?»

A Zhouabu wì suu yon sogo ma yo fò: «Ee, muwi.»

A jele wì sho fò: «Mi ña ma kulojo, ta nuru na yeri.»

A Zhouabu wì suu pye fò: «Ta para mila nuru ma yeri.»

¹⁸ Kona, a jele wì sho fò: «Faa, na kala là ka pye wa, leele pe kataraga layi na yuun fò: «Yoo kari we sa Abeli ca woolo pe yewe pe yerewê kan we yeri.» Ki ka pye ma, ki kala li ma yege wò.

¹⁹ We ca ki yen yeyinnye ca konaa ma pye ca nga pe yen ma taga ki leele pe na laga Izirayeli tara. Eên fò mboro yen na jaa mbe ca nga ki yen kagbogo yon laga Izirayeli tara ka tongo. Yingi na, a ma nêe jaa mbe Yawe Yenjele li korogo ki tongo?»

²⁰ A Zhouabu wì suu yon sogo ma yo fò: «Yenjele sanla sho ko pyewe ni! Yenjele sanla sho mbaa ki jate mbe yaraga ka tongo nakoma mbe yaraga ka jago.

²¹ Ko ma waa jate mbe pye. Eên fò naña nungba kala li yen we na. Wì yiri wa Efrayimu yanwira tara ti ni, pe maa wi yinri Sheba, Bikiri pinambyo we. Wì yiri ma je wunlunaja Davidi wi na. Ye wo nungba wo le we kée. Pa we yaa kari mbe laga ca ki na.»

A jele wì si Zhouabu wì yon sogo ma yo fò: «We yaa wi go ki kow mbege wa ma kan wa ca ki mbogo ki punjo na.»

²² Kona, a jele wì si saa para ca woolo pe ni fuun pe ni tijinliwê ni. A pè si saa Bikiri pinambyo Sheba wi go ki kow maga wa wa Zhouabu wi kan. A Zhouabu wì si mbanlaga ki win. A leele pè si jaraga ma laga ca ki na. A pe ni fuun nungba nungba pè si kari pe yinre. A Zhouabu wì si songoro ma kari wa Zheruzalemu ca, wa wunlunaja wi yeri.

DAVIDI WILA TI A PE SAWULI WI SETIRIGE PIILE PE GBO

20.23-21.22

Davidi wi legboolo pe mere

²³ Zhowabu wo wila pye Izirayeli tara malingboonlo pe ni fuun pe to. Yehoyada pinambyo Benaya wo wila pye Kereti tara fenne naa Peleti cenle woolo pe fo.

²⁴ Adoramu wo wila pye kulowo tunndo ti go na. Ahiludi pinambyo Zhazafati wo wila pye wunluwo kagala ngele paa pye na yonlogi ke seweere ti tegfo.

²⁵ Sheva wo wila pye sewe yonlogofa. Zadaki naa Abiyatari poro paa pye saraga wofenne wele.

²⁶ Yayiiri setirige pyo Ira wila pye fun Davidi wi saraga wofa†.

21

*Yeŋe taanri fungo nga kila to
konaa Sawuli setirige piile
pe kunwo*

¹ Ma Davidi wi ta wunluwo pi na sanga ŋa ni, a fungo kà si to fo ma saa gbon yeŋe taanri. A Davidi wi si Yawe Yenŋele li yewe ki wogo ki ni. A Yawe Yenŋele li suu yon sogo ma yo fo: «Ki fungo nga ki to Sawuli naa wi go woolo pe legbogo ko kala na, naa paa Gabawon ca fenne pe gbo we.»

² A wunlunana wi si Gabawon ca fenne pe yeri ma para pe ni. Gabawon ca fenne pe sila pye Izirayeli woolo poro pele, een fo Amori† cenle woolo mbele paa koro poro pele la wele. Izirayeli woolo paa wugu ma pe kan ma yo pe se pe gbo†. Konaa ki ni fuun Sawuli wila pye na jaa mbe pe tongo naa Izirayeli woolo naa Zhuda tara woolo pe kala laa gbogo wi yeri ki kala na.

³ A Davidi wi si Gabawon ca fenne pe yewe ma yo fo: «Yingi mi daga mbe pye ye kan? Yingi mi yaa pye mbe tipege nga ki pye ye na ki kala yagawa ja, jango yaa duwaw piin Yawe Yenŋele li korogo ki kan, ko nga ki yen li woolo wele?»

⁴ A Gabawon ca fenne pe suu yon sogo ma yo fo: «Kala na li ye woro naa Sawuli naa wi go woolo pe sogowo, warifuwe naa te se ya mbeli yege wo. Ki kologo woro we yeri we lere wa gbo laga Izirayeli tara.»

A wunlunana wi sho fo: «Yingi yaa jaa mbe pye ye kan?»

⁵ A pe si wunlunana wi yon sogo ma yo fo: «Mà jen Sawuli wila pye na jaa mbe we tongo, mbe we ko, mbe we wo laga Izirayeli tara ti ni fuun ti ni.

⁶ Ki kala na, yoo setirige piile nambala koloshyen kan we yeri, we yaa pe to tige na Yawe Yenŋele li yege sogowo wa Gibeya, Sawuli wi ca ye; wo ŋa Yawe Yenŋele laa wi wo wunluwo we.»

A wunlunana wi sho fo: «Mi yaa pe le ye kee.»

⁷ Ki pye ma, a wunlunana Davidi wi si Zhonatan pinambyo Mefibosheti ŋa wila pye Sawuli wi pishyenwoo wo yaga wi suu kan, wuguro nda wo naa Sawuli pinambyo Zhonatan wi ni paa wugu ma pe yee kan Yawe Yenŋele li yege sogowo ti kala na†.

† 20:26 20:26: Saraga wofa ŋa wi senre ti yo laga ki laga nga ki ni konaa ŋa wi senre ti yo wa 2 Sami 8.17 laga ki ni pe woro ja; katugu ŋa senre ti yo lagame, wo la pye Davidi wo saraga wofa, wi sila pye Yawe Yenŋele li saraga wofenne poro ni, poro mbele paa pye Levi setirige piile wele. Ki koro wi mbe ya logo fo wila pye Davidi wi yerifo. † 21:2 21:2: Zhene 15.16; Zhou 24.18 † 21:2 21:2: Zhou 9.3-27 † 21:7 21:7: 1 Sami 20.14-16, 42; 2 Sami 9.1-13

⁸ Een fɔ, naŋa ŋa pàa pye na yinri Aya wi sumborombyɔ Irizipa wila pinambiile shyen mbele se Sawuli wi kan, Arimoni naa Mefibosheti, a wunlunaŋa wi si poro yigi konaa Sawuli wi sumborombyɔ Mikali wi pinambiile kanjurugo mbele wila se Mehola ca Barizilayi pinambyɔ Adiriyeli wi kan pe ni.

⁹ A wunlunaŋa wi si pe le Gabawɔn ca fenne pe keɛ. A pɛ si saa pe to tige na wa yanwiga ki na Yawe Yennele li yege sogowɔ. Pe ni fuun koloshyen pàa pinle ma ku ja. Pàa pe gbo yarilire konsanga wi piliye kongbanya yi ni, orizhi kongo ki lesanga wi ni.

¹⁰ Kona, a Aya sumborombyɔ Irizipa wì si kasa le ma saa ki jan wa walaga ki na, ma cɛn wa gboolo pe tanla na pe korɔsi maga le yarilire konsanga wi na fɔ ma saa gbɔn tisara ti saa na paan pe na. Wila pye na sannjere ti puro pe na sonlo na, na yanyaara ti puro pe na yembine.

¹¹ Aya sumborombyɔ Irizipa, wo ŋa wila pye Sawuli wi cɛnfɔ, ŋga wila pye, a pɛ si saa ki yo Davidi wi kan.

¹² Ki pye ma, a Davidi wì si kari ma saa Sawuli naa wi pinambyɔ Zhonatan pe kajeere ti le wa Yabeshi ca fenne pe yeri, wa Galaadi tara. Yabeshi ca fenne poro pàa saa Sawuli naa Zhonatan pe gboolo pe le larawa wa Beti Shani ca katogo ki ni, wa laga ŋga Filisiti tara fenne pàa pe gboolo pe to tige ki na we, naa pàa ya Sawuli wi ni wa Gilibowa yanwiga ki na we†.

¹³ Davidi wila saa Sawuli naa wi pinambyɔ Zhonatan pe kajeere ti le ma kari ti ni. Leele koloshyen mbele pàa gbo ma pe gboolo pe to tige ki na, a wì si ti a pɛ pe kajeere ti koli fun.

¹⁴ A pɛ si saa Sawuli naa wi pinambyɔ Zhonatan pe kajeere ti le wa Zela ca, wa Benzhamɛ tara, wa Sawuli wi to Kishi wi fanga ki ni. Senre nda fuun wunlunaŋa wila yo, a leele pɛ si tanga ma yala ti ni. Ko pungo na, a Yennele li nangbanwa pì si sogo li na tara woolo pe kanngolo.

Filisiti tara fenne pàa malaga gbɔn Izirayeli woolo pe ni

¹⁵ Kona, a malaga kà si kaa to naa Filisiti tara fenne naa Izirayeli woolo pe sogowɔ. A Davidi wì si kari wi malingboonlo pe ni ma saa malaga gbɔn Filisiti tara fenne pe ni. A Davidi wì si te.

¹⁶ Naŋa wà la pye wa, pàa pye naa yinri Yishibi Benɔbu; wila pye Arafa setirige pyo. A wo sigi jate mbe Davidi wi gbo. Tuguyenre njanraga la pye wi yeri. Ki njanraga pyo wi nuguwɔ pila pye na kee culo taanri yeri. Tokobi fonŋo wà la pye wi yeri posaga wa wi kurusijara wi na.

¹⁷ Een fɔ, a Zeruya pinambyɔ Abishayi wì si pan ma Davidi wi saga ma Filisiti tara fenne naŋa wi gbɔn tokobi ni maa gbo. Kona, a Davidi woolo pɛ si wugu maa kan ma yo fɔ: «Ma se pinle mbe kari we ni naa malaga gbɔnsaga, jango mboro ŋa ma yen Izirayeli woolo pe yanwa, maga ka ti ki yanwa pì ko†.»

¹⁸ Ko kala lo torongolo, a malaga kà si yiri naa Filisiti tara fenne pe ni wa Gobu ca. Kona, a Sibekayi ŋa wila yiri wa Husha ca wì si Safu wi gbo. Safu wila pye Arafa setirige pyo wo wa.

† 21:12 21:12: 1 Sami 31:8-13 † 21:17 21:17: Pàa wugu ma ko yo ma, katugu pe sila pye na jaa lere wa mbe Davidi wi gbo malaga ka na mbege kan yege sinvo ka ka pye wunluwo pi na, paa yege ŋga fitanla ka figi, lere na la yaan we.

¹⁹ A malaga kà si kaa yiri naa wa Gōbu ca Filisiti tara fenne pe ni. Kona Yaare Oregimu pinambyo Elihana ŋa wila yiri wa Betileemu ca wi si Goliyati ŋa wila yiri wa Gati ca wi gbo. Goliyati wi njanraga kanngaga ki gbeme pila pye paa gbere bangoloma yen.

²⁰ A malaga kà si kaa yiri naa wa Gati ca. Filisiti tara fenne nana wa la pye wa titonlowo, wi keyen naa wi tōoro yombegele kaa pye kogoloni kogoloni. Wi keyen yombegele naa wi tōoro yombegele ke ni fuun kaa pye nafa ma yiri tijere. Wo fun wila pye Arafa setirige pyo wo wa.

²¹ Wila pye na Izirayeli woolo pe tifaga. Een fo Davidi wi nōsepyo lenana Shimeya wi pinambyo Zhonatan wi sigi nana wi gbo.

²² Ki Filisiti tara fenne nambala tijere paa pye Arafa setirige piile ma yiri wa Gati ca. Davidi naa wi tunmbyeele pe ni paa pe gbo.

DAVIDI WILA YENŊELE LI SHARI

22

22.1-23.7

Yurugo ŋga Davidi wila ko

ma Yenŋele li son

¹ Naa Yawe Yenŋele lāa kaa Davidi wi sho wi juguye pe ni fuun pe kee, konaa Sawuli wi kee, a Davidi wi sigi yurugo ŋga ki ko mali son ma yo fo:

² Yawe Yenŋele li yen paa na walaga yen, naa na malaga sigeca yen konaa na shofo.

³ Yenŋele li yen paa walaga yen na kan, ŋga ni mi yen ma lara.

Li yen paa na tuguron sigeyaraga yen nala go singi konaa fannga gbogo ŋga ki yen nala shoo.

Lo li yen paa na malaga sigembogo yen mala maga, konaa na larasaga.

Ee, na shofo, ma maa na shoo lewelimbele pe kee.

⁴ Mi yen na jorogi na yuun fo: Sonmo yen Yawe Yenŋele li woo.

Lilan sho na juguye pe kee.

⁵ Kunwo pila gbōn na na paa kogoje tonmo mba pi maa yinrigi na tuun pi yen,

na fyere waa na na paa lafogo ŋga ki maa jogowo piin ki yen.

⁶ Kuulo tara ti mangala kaa migili na ni mako. A kunwo pi mere tilan yigi.

⁷ Mala ta wa na jologo ki ni, mila gbele ma Yawe Yenŋele li yeri.

Na Yenŋele mila li yeri lilan saga.

Mali ta wa li gbogogo ki ni, lāa na magala li logo.

Li nungbolo la pye na gbelege ki na.

⁸ Kona, a tara ti si tigile, ma yegyege.

Naayeri wi yen ma cen yaara nda na tila yegyege.

Tila tigile katugu Yenŋele li nawa pila ngban.

⁹ Wirige la pye na yinrigi wa li numawegele ke ni na kee wa naayeri.

Kason la pye na yinrigi wa li yon na sori.

A kason nanganra na janri na yinrigi wa ki ni.

¹⁰ Lāa naayeri wi tirige toon mee tigi ma pan.

Kambaaga wogo kà la pye wa li tōoro ti nogo.

11 Làa pye ma lugu sherubenye wa na, ma yiri sire na.

Làa pan tifelege ki na.

12 Làa wowo pi tege mali yee fo.

Làa pye ma ton kambaaga wogo ni, nga kila pye ma yin tonmo legere ni.

13 Yanwa mba pila pye li yee,

kason nanjanra la pye na yinrigi wa pi ni.

14 Yawe Yenjele li gbanla ngbanga wa naayeri.

Yenjele na yaara ti ni fuun ti go na làa li magala li yirige ma tin.

15 Làa wangala won, a na juguye pe gbon ma jaraga,

ma yenjele yengeleme yirige, a pe fe ma jaraga.

16 Ee, Yawe Yenjele, naa mdo juguye pe figiri,

naa mdo nanjbanwa tifelege ki won, a pe kogoje wi nogona tara ti yan.

A dunruya wi nogona cnyaara ti yiri funwa na.

17 Làa koro wa naayeri mali kee ki sanga mala yigi,

mala tile mala wo wa tonngbo pi ni.

18 Làa na sho na mbenfo na wi yen fannga ni wi kee,

mala sho na panrafenne pe kee, poro mbele pe ngban ma we na na we.

19 Na jologo pilige ki ni, paa pan ma to na na.

Een fo Yawe Yenjele lo làa pye na kee kansaga ye.

20 Làa na yirige wa jorowo laga ki ni, ma wogosaga kan na yeri.

Làa na sho, katugu na kala li yen mali ndanla.

21 Yawe Yenjele lilan yigi ma yala mi yen ma sin yee nga na ko ni;

lilan sara ma yala na keyen yi yen fyongo fu yee nga na ki ni;

22 katugu mi Yawe Yenjele li kongolo ke yigi jenge na tanri ke na.

Mi fa nambewe pye mbe laga na Yenjele li na.

23 Li kondengele ke yen na yee sogowo, a mila tanri ke na.

Mi fa ke mbe laga li ngasegele ke na.

24 Mi yen jeregisaga fu li yee sogowo.

Milan yee yingiwe jen jango mi ka ka kapege pye.

25 Ki pye ma, Yawe Yenjele lilan sara ma yala mi yen ma sin yee nga na
ki ni,

kona mi yen fyongo fu yee nga na li yee sogowo ki ni.

26 Yawe Yenjele, lere na ka pye sinne ma ni, ma ma pye sinne wi ni.

Lere na ka pye jeregisaga fu ma ni, ma mdo yee naga jeregisaga fu wi ni.

27 Lere na ka pye fyongo fu, ma mdo yee naga fyongo fu wi na.

Een fo ma ma lembasinne wi sara mbe yala wi mbasinme pi ni.

28 Leele mbele pe yen fyonwo ni, ma ma pe sho.

Een fo, mbele pe maa pe yee gbogo, ma yee yen pe na, ma ma pe tirige.

29 Ee, Yawe Yenjele, mboro ma yen na yanwa we.

Ma mdo yanwa pi yirige mbe wowo mba pi yen na ni pi ko.

30 Mboro fannga na, mi ma fyeele ma saa to malingboonlo ngbelege na.

Na Yenjele li fannga na, mi ma ya ma mbogo kaanla.

31 Yenjele li kongolo ke yen ma yon fili.

Yawe Yenjele li senre ti yen kaselege.

Mbele fuun pe ma pe yee karafa li na,

li ma pye paa pe tuguron sigeyaraga yen na pe go singi.

32 Ambɔ wi yen Yennele lo, na Yawe Yennele lo ma?
Ambɔ wi yen paa walaga yen na we go singi, na we Yennele lo ma?

33 Yennele li yen paa na malaga sigeca yen, nga ki yen fannga ni.
Lo li maa na yege sinni wa kozinne li ni.

34 Li ti a mi fenge jen paa lufaa yen.

Li mala lurugo mala sho wa tinndiye mbele pe yagara pe go na[†].

35 Li maa na nari malaga gbongo ki ni,
fo na kee ki ma ya na tuguyenre sandiga ki waa.

36 Ma tuguron sigeyaraga nga ki ma lere sho maga kan na yeri.
Ma kajege nga ma pye na kan ki gbogwo kan na yeri.

37 Ma fannga ki na, mi maa fee fyeege na.

Na yongolo ke se wa mbe la fyew.

38 Mi mala juguye pe puro mbe pe tongo.

Mila songoro mbe pan, na mi fa pe tongo mbe pe ko.

39 Mi ma pe tongo ma pe koonlo yuroyuroyuro, paa ya yiri naa.
Pe ma toori na jegele sogwo.

40 Ma ma fannga le na ni malaga gbongo ki na.

Ma mala winfenne pe kunnu na ngo.

41 Ma ma ti na juguye pe maa fee na yege.

Mi yaa na panrafenne pe tongo.

42 Pe maa wele na pe yee mari, sagafo na yiri pe na.

Pe ma gbele ma Yawe Yennele li yeri, een fo laa pe yon sogo.

43 Mi ma pe tire paa taambugo yen.

Mi ma pe purugu ma pe tangala paa kono fenrege yen.

44 Mala sho na tara woolo mbele pe yiri ma je pe kee,

mala tege cengele ke go na.

Leele mbele mi sila jen, poro yen na tunngo piin na kan.

45 Tara ta yege woolo ma pan ma go sogo na kan.

Mi ka para mbe nda yo, pe mari le.

46 Tara ta yege woolo kee kansaga na koo pe yeri na kee.

Pe yen na seri na yinrigi wa pe malaga sigeca ki ni fyere ti kala na.

47 Yawe Yennele li yen yinwege wolo.

Lo na li yen paa na walaga yen nala go singi, sonmo yen li woo!

Lo na li yen paa na walaga yen nala shoo, gbogwo yen li woo!

48 Lo li yen Yennele na li maa na kayanga ki woo na juguye pe ni.

Lo li maa cengele ke go sogo na kan.

49 Lo li mala sho na juguye pe kee.

Ee, we Fo, mala yirige na winfenne pe go na.

Mala sho lewelimbele pe kee.

50 Ki kala na, Yawe Yennele, mi yaa kaa ma gbogo cengele ke sogwo.

Mi yaa kaa yuuro koo mbaa ma mege ki sonni.

51 Li maa kagbogolo piin na wunluwo na li wo wi sari.

Na li sinne pi wo wi na maa tege wunluwo pi na, li maa kajege piin wi kan.

Li maa ko piin mi Davidi na kan, konaa na setirige piile mbele pe yaa ka yiri pungo na pe kan

[†] 22:34 22:34: Aba 3.19

fo sanga pyew.

23

Davidi wi senre pungo woro

¹ Davidi wi senyoro pungo woro ti nda:
Zhese pinambyo Davidi wi senre yeri logo,
Nanja na poo yirige naayeri wi senyoro[†] re.
Wo na Zhakobu Yenhele li sinme kpoyi wo wi na maa tege wunluwo, wi
yen Izirayeli woolo pe yurukoo jenne.

² Yawe Yenhele li yinne li para wa na yon.
Lili senre ti le wa na yon mberi yo.

³ Izirayeli woolo Yenhele li para.

Izirayeli woolo pe go sigefo wilan pye fo:

«Lere na wi maa wi wunluwo pi piin na leele pe yege sinni kasinnye ni,
lere na wi maa wi wunluwo pi piin na fye Yenhele li yege,

⁴ ki fo wi yen paa lalaaga yon yanwa yen, na yonlo ki kaa yinrigi fonnye
we.

Wi yen paa pinliwe yon yanwa yen, mba kambaaga kila pi yege ton.

Tisaga ki panngolo ki yanwa pi ma ti yan ki ma fi.»

⁵ Pa Yenhele lilan sege ki pye ki pyelomo pi na ma.

Katugu li yon finliwe le na ni mba pi yen kosaga fu.

Luu gbegele maa yon fili kala li ni fuun ni konaa maa yigi.

Ee, li maa na shoo kala li ni fuun ni;

li maa na kandanlangala ke ni fuun ke piin na kan.

⁶ Een fo lepeele pe ni fuun pe yen paa wuuro yen, nda pe ma wa lege.
Lere nari le kee ni yere.

⁷ Lere na kaa jaa mberi le,

wi mari le tuguron yaraga ni nakoma njanraga kannyaga ni.

Pe mari sogo kason ni le ki yongolo nungba ke ni.

DAVIDI WI MALINGBOONLO WELE

23.8-39

Davidi wi malingboonlo

welimbele pe mere ti nda

(1 Kuro 11.40-47)

⁸ Davidi wi malingboonlo welimbele pe mere ti nda: Yoshebu Bashebeti
na wila yiri wa Takemoni ca, wila pye malingboonlo welimbele taanri to.
Wo wila lere cenme kolotaanri (800) gbo wi njanraga ki ni laga nungba.

⁹ Na wila taga wo na, wo lawi na Eleyazari. Ahohi pinambyo Dodo wo
pinambyo lawi. Eleyazari wila pye Davidi wi malingboonlo welimbele
taanri poro wa nungba. Naa Filisiti tara fenne paa pe yee gbogolo malaga
ki na sanga na ni, Davidi wo naa ki nambala taanri pe ni, poro paa yere
ma Filisiti tara fenne pe tifaga, ma si yala Izirayeli malingboonlo sanmbala
paa fe ma kari.

[†] 23:1 23.1: Senyoro nda paa piin laga ki laga nga ki ni, ki senre ti yen Yenhele lo yon senyoro.

¹⁰ Eleyazari wo wila yiri ma to Filisiti tara fenne pe na ma pe gbo tokobi ni, fo a wi kee ki saa te ma koro ma tokobi kombogo ki yigi ma sheli ki na. Ki pilige ki ni, Yawe Yenjele laa ti, a Izirayeli woolo pe Filisiti tara fenne pe ya fo jenge. Pungo na malingboonlo sanmbala paa songoro ma taga Eleyazari wi na, mbe gboolo poro san mbe pe yaara to koli ko ce.

¹¹ Na wila taga wo na, wo lawi na Age pinambyo Shama, ma yiri wa Harari ca. Ki wagati wi ni, Filisiti tara fenne paa pe malingboonlo pe gbogolo wa Lehi laga ki na. Kere ta la pye wa ki laga ki na, yara yenre la pye wa ti ni lagapyew. A Izirayeli woolo pe si fe Filisiti tara fenne pe yege.

¹² Een fo, a Shama wi si yiri ma yere wa kere ti nandogomo nari singi, mee Filisiti tara fenne pe gbo. Yawe Yenjele laa ti, a Izirayeli woolo pe Filisiti tara fenne pe ya fo jenge.

¹³ Yarilire konsanga wa ni, malingboonlo teele nafa ma yiri ke mbele paa pye Davidi wi ni, a taanri si yiri wa pe ni ma kari Davidi wi korogo wa Adulamu† ca waliwege ki ni. Kila yala Filisiti tara fenne pe pan ma malingboonlo censaga kan wa Erefayi gbunlundege ki ni.

¹⁴ Ki wagati wi ni Davidi wila pye wa wi larasaga ki ni. Filisiti tara fenne malingboonlo pe la pye ma cen wa Betileemu ca.

¹⁵ A wogo si kaa Davidi wi yigi fo jenge, a wi sho fo: «Kolo na wi yen wa Betileemu ca yesaga ki na, ambo wi mbe ya saa tonmo pa ko na kan mboo wo?»

¹⁶ Kona, a ki nambala welimbele taanri pe si saa Filisiti tara fenne pe malingboonlo censaga ki pari ma saa Betileemu ca yesaga kolo tonmo pa ko ma saa pi kan Davidi wi yeri. Een fo, Davidi wi sila yenle mboo wo. A wi suu wo tara maa pye saraga Yawe Yenjele li yege sogowa,

¹⁷ ma sho fo: «Yawe Yenjele lilan sho ko kala na lo pyewe ni! Ki nambala mbele pe pe ye go pere ma kari, pe kasanwa po ma le?» Ki pye ma, Davidi wi sila yenle mbege tonmo pi wo. Ki nambala welimbele taanri paa nga pye koyi yeen.

¹⁸ Zeruya pinambyo Zhouabu wi jonlo lenana Abishayi wo wila pye ki nambala taanri pe go na. Wila lere cenme taanri (300) gbo wi njanraga ki ni. Wi mege kila yiri ki nambala taanri pe sogowa.

¹⁹ Ki nambala taanri pe ni, wo paa pye na jate ma we. Wo wila pye pe go na, een fo wi sila yala nambala kongbanmbala taanri poro ni.

²⁰ Kabiseyeli ca fenne nana Yehoyada wi pinambyo Benaya wo wila taga wo na. Wila pye malingboon weliwe. Wila kagbogolo legere pye. Wila Mowabu cenle woolo nambala shyen gbo, paa pye kotogo ni fo jenge paa jara yen. Nezhi wo pilige ka ni, ma yala were tila kuun jenge, wo wila tigi wege ka ni, jara la pye wa, maa gbon maa gbo.

²¹ Wo wila si Ezhipiti tara fenne nandonlogo fannga fo wa gbo. Njanraga la pye ki nana wi kee, een fo, a Benaya wi si saa to wi na kanngaga ni ma njanraga ki sho wi yeri, mee wi sun njanraga ki ni maa gbo.

²² Kagala ngele Yehoyada pinambyo Benaya wila pye koro wele yeen. Wila mege ta jenge ki nambala taanri pe sogowa.

²³ Wila mege ta ma we nambala nafa ma yiri ke sanmbala pe na. Een fo wi sila yala nambala welimbele kongbanmbala taanri poro ni. A Davidi wi suu le malingboonlo mbele paa pye na wo jate wi korosi pe ni.

²⁴ Zhouabu wi jonlo lenana Azayeli wila pye ki nambala nafa ma yiri ke pe ni, naa Betileemu ca fenne nana Dodo wi pinambyo Elihana wi ni;

† 23:13 23:13: 1 Sami 22.1

²⁵ naa Shama ŋa wila pye Harodi ca fenne woo konaa Eliko ŋa wila pye fun Harodi ca fenne woo wi ni,

²⁶ naa Peleti ca fenne naŋa Helezi wi ni, naa Tekowa ca fenne naŋa Ikeshi wi pinambyo Ira wi ni;

²⁷ naa Anatoti ca fenne naŋa Abiyezeri wi ni, naa Husha ca fenne naŋa Mebunayi wi ni;

²⁸ naa Ahohi setirige pyo Zalimo wi ni, naa Netofa ca fenne naŋa Maharayi wi ni;

²⁹ naa Netofa ca fenne naŋa Baana wi pinambyo Helebu wi ni, naa Iribayi pinambyo Itayi wi ni, ma yiri wa Gibeya ca, wa Benzhamo tara;

³⁰ naa Piraton ca fenne naŋa Benaya wi ni, naa Naale Gaashi ca fenne naŋa Hidayi wi ni;

³¹ naa Beti Araba ca fenne naŋa Abi Alibon wi ni, naa Barihumu ca fenne naŋa Azimaveti wi ni;

³² naa Shaalibon ca fenne naŋa Eliyaba wi ni, naa Bene Yasheni konaa Zhonatan;

³³ naa Harari ca fenne naŋa Shama wi ni, naa Arari ca fenne naŋa Sharari wi pinambyo Ahiyamu wi ni,

³⁴ naa Maaka ca fenne naŋa Ahasibayi wi pinambyo Elifeleti wi ni, naa Gilo ca fenne naŋa Ahitofeli wi pinambyo Eliyamu wi ni;

³⁵ naa Karimeli ca fenne naŋa Hezirayi wi ni, naa Arabu ca fenne naŋa Paarayi wi ni;

³⁶ naa Zoba ca fenne naŋa Natan wi pinambyo Igali wi ni, naa Gadi ca fenne naŋa Bani wi ni;

³⁷ naa Amo cenle woolo naŋa Zeleki wi ni, naa Beeroti ca fenne naŋa Naharayi wi ni. Wo wila pye na Zeruya pinambyo Zhouabu wi malingbonyaara ti tungu;

³⁸ naa Yeteri ca fenne naŋa Ira naa Yeteri ca fenne naŋa Garebu wi ni,

³⁹ konaa Heti cenle woolo naŋa Uri wi ni. Pe ni fuun paa pye lere nafa ma yiri ke ma yiri koloshyen.

LEELE PE JINRIWE KONAA TIFELEGE YAMA PI PANGA YE

24

24.1-25

Davidi wila ti

a pe Izirayeli woolo pe jiri

(1 Kuro 21.1-27)

¹ Ko punŋo na, a Yawe Yenŋele li si nawa ngban naa Izirayeli woolo pe ni. A li si Davidi wi yirige maa wa pe na, maa pye fo: «Yiri ma sa Izirayeli woolo naa Zhuda tara woolo pe jiri.»

² Kona, a wunlunaŋa wi si Zhouabu ŋa wila pye wi malingboonlo ngbelege to konaa ma pye le wi tanla wi pye fo: «Yiri ma Izirayeli cengele ke ni fuun ke yanri ma toro, mbege le wa Dan ca fo sa gbɔn wa Berisheba ca, ma leele pe ni fuun pe jiri mbe ta mbe pe yɔn ki jɛn.»

³ A Zhouabu wi si wunlunaŋa wi yɔn sogo ma yo fo: «Yawe Yenŋele li ti Izirayeli woolo pe lege pe sa we legesaga cenne na, jango wunlunaŋa, na tafo maga yan yenle ni. Eɛn fo yingi na, wunlunaŋa, na tafo, ma neɛ jaa mbege kala cenle na li pye?»

⁴ Eɛn fɔ wunlunaŋa wi sɛnrɛ tɪla fanŋga ta Zhouabu woro ti na konaa malingboɔnlo teelee pe woro ti na. Ki pye ma, a Zhouabu wo naa malingboɔnlo teelee pe ni, pɛ si yiri wa wunlunaŋa wi yɛgɛ sɔgɔwɔ mbe kari sa Izirayeli woolo pe jiri.

⁵ A pɛ si saa Zhuriden gbaan wi kɔn ma yiri mɛɛ saa pe paara yinre ti kan ma cɛn wa Aroyeri ca ki tanla, wa ca nga kila pye wa Gadi tara gbunlundege ki nandogomɔ ki yɔnloparawa kalige kɛɛ yeri, ko punɔgo na mɛɛ kari wa Yayezeri ca.

⁶ A pɛ si yiri lema mɛɛ kari wa Galaadi tara, naa wa Tahitimu Hodishi tara, kona mɛɛ kari wa Dan Yaani laga ki na konaa wa Sidon ca ki kanngara na lara ti ni.

⁷ A pɛ yiri lema ma kari wa Tiri ca, ko nga paa malaga sigembogo kan maga maga, mɛɛ kari wa Hevi cɛnle woolo pe cara ti ni fuun ti ni konaa Kana tara fɛnnɛ pe woro ti ni fuun ti ni. Paa saa ki kɔ wa Zhuda tara ti yɔnloparawa kalige kɛɛ yeri, wa Berisheba ca ki na.

⁸ Pa paa tara ti ni fuun ti yanri yɛɛn ma saa ti kɔ yɛngɛ kolɔjɛrɛ naa piliye nafa ni, mɛɛ songɔrɔ ma kari wa Zheruzalemu ca.

⁹ A Zhouabu wɛ si pan ma leele mbele paa jiri pe yɔn ki naga wunlunaŋa wi na. Izirayeli woolo nambala mbele pe mbaa ya malaga gbɔn tokobi ni paa pye lere waga cɛnme kolɔtaanri (800 000). Zhuda tara nambala poro la pye lere waga cɛnme kanɔurugo (500 000).

*Yɛnɔɔlɛ lɔa jɔlɔgɔ wa
Izirayeli woolo pe na
Davidi wi kajɔgɔ ki kala na*

¹⁰ Leele pe jiringɔlɔ, a Davidi wi sunndo wi nɛɛ kɔɔn wi na. A wɛ si Yawe Yɛnɔɔlɛ li pye fɔ: «Kala na mɛ pye yɛɛn, kaɔɔgɔ mɛ pye. Koni Yawe Yɛnɔɔlɛ, ki yaga ma mi ɲa ma tunmbyee na kajɔgɔ ki kala yaga na na, katugu mɛ tijinliwɛ fu kala pye.»

¹¹ Ki goto pinliwɛ pi ni, naa Davidi wɪla kaa yiri, a Yawe Yɛnɔɔlɛ li si para li yɔn sɛnrɛ yɔfɔ Gadi wi ni, wo ɲa wɪla pye na yariyanra yaan Davidi wi kan, maa pye fɔ:

¹² «Kari ma saga yo Davidi wi kan fɔ mi ɲa Yawe Yɛnɔɔlɛ, pa mɛ yo yɛɛn fɔ: «Mi yɛn na jɔlɔgɔ kagala taanri nari ma na, ma nungba wele ma wɔ, mi yaa li wa ma na.» »

¹³ Kona, a Gadi wɛ si kari wa Davidi wi yeri ma saa ki sɛnrɛ ti yɛgɛ yo wi kan, ma yo fɔ: «Maa jaa funɔgo mbe to laga ma tara sa gbɔn yɛlɛ kolɔshyɛn† ni lee, nakoma ma juguye paa ma puro maa fee pe yɛgɛ sa gbɔn yɛngɛ taanri, nakosima tifeleɔge yama mbe to laga ma tara fɔ sa gbɔn piliye taanri? Koni jatere pye ki kagala ke na, ma ka yo mbe saga yo ɲa wilan tun wi kan.»

¹⁴ A Davidi wɛ si Gadi wi yɔn sogo ma yo fɔ: «Na nawa pɛ piri na na fɔ jɛngɛ. We we yɛɛ le Yawe Yɛnɔɔlɛ lo kɛɛ li we jɔlɔ ko mbɔnrɔ, katugu li yinriwɛ taga ki yɛn ma gbɔgɔ. Eɛn fɔ kii daga mbe ye leele poro kɛɛ.»

¹⁵ Kona, a Yawe Yɛnɔɔlɛ li si tifeleɔge yama wa wa Izirayeli tara ti ni, maga le le ki pinliwɛ pi ni fɔ ma saa gbɔn wagati ɲa lɔa kɔn ma tɛgɛ wi

† 24:13 24:13: Nga ki yo fɔ: *Funɔgo mbe to laga ma tara sa gbɔn yɛlɛ kolɔshyɛn*, wa Yɛnɔɔlɛ sɛnrɛ sewe lee ɲa wi yɛn Gireki sɛnrɛ ni wi ni, ko naa wa 1 Kuroniki 21.12 laga ki ni, ki yɛn ma yɔnlogɔ ma yo fɔ *funɔgo mbe to laga ma tara sa gbɔn yɛlɛ taanri*.

na. Maga le wa Dan ca fo ma saa gbon wa Berisheba ca ki na, lere waga nafa taanri ma yiri ke (70 000) wo wila ku Izirayeli woolo pe ni.

¹⁶ Naa merege wila kee ki yirige maga sanga wa Zheruzalemu ca ki go na mbege tongo sanga na ni, a Yawe Yenjele li sili jatere wi kannga leele pe tongowo wogo ki na. A li sigi yo merege na wila pye na jogowo pi piin wa leele pe sogowo wi kan fo: «Yere ma! Jogowo pi yerege!» Kila yala Yawe Yenjele li merege wila pye wa Zhebusi cenle woolo nana Aravina wi yarilire sunsaga ki tanla.

¹⁷ Naa Davidi wila kaa merege wi yan wila leele pe tonri, a wi si para Yawe Yenjele li ni ma yo fo: «Wele, muwi mi kapege ki pye. Muwi mi jogowo pi pye. Een fo ki leele mbele yingi pe pye? Ma kee ki yirige ma jologo wa mi naa na go woolo woro na.»

¹⁸ Ki pilige nungba ki ni, a Gadi wi si kari wa Davidi wi yeri ma saa wi pye fo: «Yiri ma kari wa Zhebusi cenle woolo nana Aravina wi yarilire sunsaga ki na, ma sa saraga wosaga kan wa Yawe Yenjele li kan.»

¹⁹ Ki pye ma, a Davidi wi si yiri ma kari, ma yala Gadi wi senyoro ti ni, paa yege nga na Yawe Yenjele laa ki yo wi kan we.

²⁰ A Aravina wi suu yege ki yirige ma wele, mee wunlunana wo naa wi tunmbyeele pe yan paa paan wa wi yeri. A Aravina wi si yiri ma kari wa wunlunana wi tanla, mee to maa yege ki jiile wa tara wi yege sogowo maa gbogo.

²¹ Kona, a Aravina wi sho fo: «Yingi na wunlunana, na tafa, ma nee paan laga mi na ma tunmbyee na yeri?»

A Davidi wi suu yon sogo ma yo fo: «Mi pan mboon yarilire sunsaga ki lo ma yeri mbe saraga wosaga kan wa ki na Yawe Yenjele li kan, jango tifelege yama mba pi yen leele pe na pi ta pi ko pi laga pe na.»

²² A Aravina wi si Davidi wi yon sogo ma yo fo: «Wunlunana, na tafa, yarilire sunsaga ki le, konaa yaraga nga koon ndanla maga wo saraga ki ni. Wele, nere nda to yaa pye saara sogoworo, yarilire sunkannagaga[†] ko naa nere tunngo pyetire ti ni, ti yaa pye ki sogokanngire. ²³ Ee, wunlunana, mi Aravina mila ki yaara ti ni fuun ti kaan ma yeri.» A Aravina wi sho naa fo: «Yawe Yenjele, ma Yenjele li yenle ma na nayinme ni.»

²⁴ Een fo, a wunlunana wi si Aravina wi pye fo: «Ayoo, mila jaa mberi lo ma yeri ki sonnogo ki na win. Mii penjara wo yaraga nga na, mi se yenle fyew mbege wo saraga sogowogo Yawe Yenjele, na Yenjele li yeri.» A Davidi wi si yarilire sunsaga ko naa nere ti lo Aravina wi yeri warifuwe pyo nafa shyen ma yiri ke na.

²⁵ A Davidi wi si saraga wosaga kan wa ki laga ki na Yawe Yenjele li kan, mee saara sogoworo naa nayinme saara wo wa ki na li yeri. A Yawe Yenjele li nangbanwa pi si sogo li na tara woolo pe kannagolo, a tifelege yama pi si ko ma laga Izirayeli woolo pe na.

[†] 24:22 24:22: Yarilire sunkannagaga ki ma pye papagapa, pe maga te maga pye ngundo ngundo, mbe sigi po nere shyen na, ti maa ki tilele wa yarilire ti ni, nari suun, nari pire ti woo.

WUNLUMBOLO sewe kongbanja sewe wi nawa senre

Wunlumbolo sewe kongbanja wi yen na para Izirayeli woolo pe wunluwo senre to na, to nda ti peli wa Samiyeli sewe le pe ni. Wunlumbolo sewe paa wi kon shyen paa Samiyeli sewe wi yen, katugu wi saa ya ko selege sewe na pe ma migi wi nungba ni.

Wa wunlumbolo sewe wi ni, pe wunlumbolo pe ni fuun nungba nungba pe yinwege ki cancan ma wele, ma yala pe yen sinnbele Yennele li ni yege nga na ko ni. Tara tila pye na yongo na kee yege, ma yala tara woolo paa pye na nuru Yennele li yeri yege nga ni ko ni. Een fo pe yarisunndo gbogwo po naa pe mbalogowo po maga kan pe juguye pe ma ya pe ni. Yennele laa li yon senre yofenne fannga fenne torogo paa Eli yen, pe pan pe wunlumbolo pe nawa to nga laa jaa paa piin ki ni.

Wunlumbolo sewe kongbanja wi senre ti kon ma yiri konsaga taanri.

Sewe wi konsaga kongbanja (1-2) ko yen na para wunlunaja Davidi wi yegele pungo wogolo koro senre na. Wi pinambyo Salomo wila kaa cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

Wa wi konsaga shyen wogo ki ni (3-11), Salomo wi wunluwo pi senre ti yege yo wa. Wila penjagboro ta, a wi mege ki yiri. Wila sherigo gbogo kan wa Zheruzalemu ca. Konaa ki ni fuun, wa Salomo wi yinwege ki konsaga yeri, wila kaa pye mbasinne Yennele li ni na wi jele pe yarisunndo ti gbogo. A Salomo wi si kaa ku, a wi pinambyo Orobowamu wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

Wa sewe wi konsaga taanri wogo ki ni (12-22), Izirayeli tara ti kon shyen. Nda paa pye na yinri Zhuda tara to la pye wa yonloparawa kalige kee yeri, nda paa pye na yinri Izirayeli tara to la pye wa yonloparawa kamege kee yeri. Izirayeli tara wunlumbolo pe ni fuun paa je Yawe Yennele li na, ma saa na yarisunndo ta yege gbogo. Een fo Zhuda tara wunlumbolo pe gbogo la taga Yawe Yennele, pe Yennele li na.

Sewe wi yen na konlo yege nga na

Salomo wila cen wunluwo pi na wa Davidi wi yonlo 1-2

Salomo wi wunluwo sanga 3-11

Salomo wi wunluwo pi lesanga fee wi ni 3-4

Salomo wila sherigo gbogo ki kan 5.15-8.66

Yennele laa yon folo le Salomo wi yeri 9.1-28

Saba tara wunlunjo wila saa Salomo wi shari 10.1-29

Salomo wi mbasinne konaa wi kunwo 11.1-43

Izirayeli tara wunluwo pila kon shyen 12-22

Izirayeli woolo paa yiri ma je Orobowamu wi na 12.1-33

Yennele yon senre yofenne paa para ma wa Yerobowamu wi na 13.1-34

Zhuda tara naa Izirayeli tara wunlumbolo 14-16

Yennele yon senre yofe Eli wi wagati 17-19

Wunlunaja Ashabu wo naa wunlunjo Yezabeli 20.1-22.40

Zhozafati naa Ahaziya pe kala 22.41-54

**SALOMO WILA CEN WUNLUWO PI NA WA DAVIDI
WI YONLO**

1-2

Wunlunana Davidi wi lelewe kala

¹ Wunlunana Davidi wila le fo jenge ma yinwetonlogo ta. Paa pye naa tonni paritonngo ni, een fo konaa ki ni fuun, ko na ya mbe were ti laga wi na.

² A wi tunmbyeele pe suu pye fo: «Wunlunana, we tafa, ki yaga we sa sumboro nana mbajeen wa lagaja ma kan, wi pan wila tunngo piin ma kan konaa wila ma korosi. Ki sumboro nana mbajeen wi yaa la sinle ma tanla, pa kona wunlunana, we tafa, ma were ti yaa laga ma na.»

³ A pe si saa yanri wa Izirayeli tara ti lagapyew ki ni mbe sumboro tiyoon wa lagaja. A pe si saa Sunemu ca fenne sumboro Abishagi wi yan, mee pan wi ni wa wunlunana wi yeri.

⁴ Ki sumborombyo wila pye ma yon fo jenge. Wila pye na wunlunana wi korosi, na tunngo piin wi kan. Een fo wunlunana wi sila wi jen jela.

Adoniya wila pye na jaa mboo yee pye wunluwo

⁵ Ki wagati wi ni, Davidi wila pinambyo na se wi jo Hagiti wi na, Adoniya we, wi nee wi yee gbogo na yuun fo: «Muwi mi yaa cen wunluwo pi na.» Wila wotoro na shon maa tilele wa lagaja, naa shon lugufenne ni konaa nambala nafa shyen ma yiri ke ni, a poro na fee wi yee†.

⁶ Wi yinwege piliye yi ni, wi to wi sila wi yeri nakoma mbe senngbanra yo wi ni mbe yo fo: «Yingi maa piin yeen?» Adoniya wila yon fo jenge. Wo paa se ma taga Abisalomu wi na.

⁷ A Adoniya wi si saa para Zeruya pinambyo Zhouabu† wi ni konaa saraga wafa Abiyatari wi ni. A poro si gbogolo wi ni mboo saga.

⁸ Een fo, saraga wafa Zadoki, naa Yehoyada pinambyo Benaya†, naa Yengele yon senre yofa Natan, naa Shimeyi naa Ereyi konaa Davidi wi lenambala welimbele pe ni, poro sila gbogolo Adoniya wi ni.

⁹ Pilige ka, a Adoniya wi si simbaala naa sikaala, naa nere konaa napire nda ti toro ta wo saraga wa Zohelati sinndelege ki tanla†, ko nga ki yen wa Eni Oroguweli pulugo ki tanla we. A wi suu to seyeele, wunlunana wi pinambiile wele, pe ni fuun pe yeri wa ki saraga suro liwen pi na, konaa Zhuda tara nambala pe ni fuun pe ni, wunlunana wi tunmbyeele wele.

¹⁰ Een fo wi sila yenle mbe Yengele yon senre yofa Natan, naa Benaya, naa lenambala welimbele poro naa wi to seyeele Salomo wi ni poro yeri.

Natan naa Batisheba paa saa para Davidi wi ni

¹¹ Kona, a Natan wi si saa Salomo wi na Batisheba† wi pye fo: «Mee ki logo mbe yo fo Hagiti pinambyo Adoniya wuu yee pye wunluwo, ma si yala we tafa Davidi wi woro ki jenme?

¹² Koni, ta nuru na yeri, mi yaa ma yeri senre ta ni, jango moo yee go sho konaa mboon pinambyo Salomo wi go sho fun.

¹³ Kari wa wunlunana Davidi wi yeri ma saa pye fo: «E, wunlunana, na tafa, mboro ma maa wugu mi na ma kulojo na kan ma yo fo na pinambyo

† 1:5 1.5: 1 Sami 3.4 † 1:7 1.7: Zhouabu wila pye Izirayeli tara malingboonlo ngbeleye yi to.

† 1:8 1.8: Benaya wila pye Davidi wi malingboonlo welimbele wo wa; punjo na wo wi mbaa ka pye malingboonlo pe to wa Zhouabu wi yonlo. † 1:9 1.9: Adoniya wila yaayoro ti wo saraga mbege naga fo wo wi yaa cen wunluwo pi na.

† 1:11 1.11: 2 Sami 12.24

Salomɔ wo wi yaa ka pye wunluwɔ ma punɔ na le? Fɔ wo wi yaa ka cɛn wunluwɔ pi na ma yɔnlɔ? Mɛlɛ, a Adoniya wo si pye wunluwɔ?

14 Wele, mboɔn ta maa para wunlunana wi ni sanga na ni, mi jate mi yaa ye wa mboɔn senre ti kan fanna ni.»

15 Kona, a Batisheba wi si kari wa wunlunana wi yumbyɔ wi ni. Ma si yala wunlunana wila le fɔ jenge, a Sunemu ca fenne sumboro Abishagi wi neɛ tunngo piin wi kan.

16 A Batisheba wi si sogo maa kannguuro ti kan wunlunana wi yegɛ sogowɔ. A wunlunana wi suu yewe ma yo fɔ: «Yingi maa jaa?»

17 A wi suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Na tafa, maa wugu mi na ma kulojo na kan Yawe Yenɔɔlɛ, ma Yenɔɔlɛ li meɛ ki na ma yo fɔ ma pinambyɔ Salomɔ wo wi yaa pye wunluwɔ ma punɔ na, mbe cɛn wunluwɔ pi na ma yɔnlɔ.

18 Eɛn fɔ, konaa ki ni fuun, Adoniya wuu yee pye wunluwɔ koni, ma si yala wunlunana, na tafa, ma woro ki jenme.

19 Wi nere naa napire nda ti toɔ konaa simbaala legerɛ wo saraga. Wi wunlunana wi pinambiile pe ni fuun pe yeri ki suro liwen pi na, naa saraga wɔfo Abiyatari wi ni konaa malingboɔnlɔ to Zhouabu wi ni. Eɛn fɔ wii ma tunmbyee Salomɔ wo yeri.

20 Eɛn fɔ, wunlunana, na tafa, mboro Izirayeli woolo pe ni fuun pe yen na wele, jango lere na wi yaa cɛn wunluwɔ pi na, na tafa ma yɔnlɔ, maga yo maga filige pe kan.

21 Nakoma, wunlunana, na tafa, na maga ka ku mbe taga wa ma teleye pe na, pa kona pe yaa ka mi naa na pinambyɔ Salomɔ wi ni we jolo paa kapege pyefenne yen.»

22 Maga ta Batisheba wila pye na para wunlunana wi ni bere, a Yenɔɔlɛ yɔn senre yofɔ Natan wi si gbɔn teere.

23 A pɛ sigi yo wunlunana wi kan ma yo fɔ: «Wele, Yenɔɔlɛ yɔn senre yofɔ Natan wi pan laga.» A Natan wi si ye wa wunlunana wi korɔɔ, mɛɛ foli maa yegɛ ki jiile wa tara wunlunana wi yegɛ sogowɔ maa gbɔɔ.

24 Ko punɔ na, a Natan wi sho fɔ: «E, wunlunana, na tafa, ki cɛn mboro maa ki yo ma yo fɔ Adoniya wi yaa ka pye wunluwɔ ma punɔ na, mbe cɛn wunluwɔ pi na ma yɔnlɔ kɛ!

25 Katugu nala wi yiri ma kari sa nere, naa napire nda ti toɔ konaa simbaala naa sikaala legerɛ wo saraga. Wi wunlunana wi tunmbyeele pe ni fuun pe yeri ki suro liwen pi na, naa malingboɔnlɔ teele poro naa saraga wɔfo Abiyatari wi ni. Pe mbele wa, pe yen na nii, na woo wa wi yegɛ sogowɔ na yuun fɔ: «Yenɔɔlɛ sa ti wunlunana Adoniya wi yinwetɔnlɔgo ta!»

26 Eɛn fɔ, mi na ma tunmbyee wii na yeri, wii saraga wɔfo Zadoki naa Yehoyada pinambyɔ Benaya pe yeri; wii si ma tunmbyee Salomɔ wi yeri fun.

27 Naga yen ma, pa ko kapyegɛ nga ko yiri wa wunlunana, na tafa wi yeri wi le? Ma si yala, wunlunana, na tafa, lere na wi daga mbe cɛn wunluwɔ pi na ma punɔ na, mɛɛ suu naga mi na ma tunmbyee na na.»

28 Ki pye ma, a wunlunana wi suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Ye Batisheba wi yeri wa na kan.» A pɛ suu yeri, a wi si ye wa go ma saa yere wunlunana wi yegɛ sogowɔ.

29 A wunlunana wi si wugu ma yo fɔ: «Yawe Yenɔɔlɛ li yen yinwege wolo, lo na lilan sho jolɔɔ ki ni fuun ki ni we.

³⁰ Mila wugu ma kan yege nga na Yawe Yenñele, Izirayeli woolo Yenñele li na ma yo fo ma pinambyo Salomo wi yaa ka pye wunluwo na pungo na, mbe cen wunluwo pi na na yonlo, pa mi yaa ki pye ma mbege yon fili nala.»

³¹ Kona, a Batisheba wi si foli maa yege ki jiile wa tara, ma kannguuro kan wunlunana wi yege sogowo maa gbogo, mee yo fo: «Yenñele sa ti wunlunana, na tafo Davidi, ma yinwetonlogo ta fo sanga pyew.»

*Davidi wila Salomo wi wo
wi cen wunluwo wa wi yonlo*

³² Ko pungo na, a wunlunana Davidi wi sho fo: «Ye sa saraga wofa Zadoki wo naa Yenñele yon senre yofa Natan konaa Yehoyada pinambyo Benaya pe yeri na kan.» A pe si saa pe yeri, a pe pan wa wunlunana wi yeri.

³³ A wunlunana wi si pe pye fo: «Mi na ye tafo, yanla tunmbyeele pe le ye kari pe ni, ye sanla pinambyo Salomo wi lurugo wa na sofile woroso wi na, ye kari wi ni wa Giyon pulugo ki yon na.

³⁴ Wa ki laga ki na, saraga wofa Zadoki wo naa Yenñele yon senre yofa Natan wi ni, pe yaa sa sinme kpoyi wo wi na mboo wo wi pye Izirayeli tara ti wunlunana. Ye yaa kaa mbanlaga ki wiin mbaa yuun fo: «Yenñele sa ti wunlunana Salomo wi yinwetonlogo ta sanga pyew.»

³⁵ Ko pungo na, ye yaa taga wi pungo na, wi yaa pan mbe cen wa na wunluwo jongo ki na, mbe pye wunluwo wa na yonlo. Wo mi tege wi pye Izirayeli woolo naa Zhuda tara woolo pe yege sinvo.»

³⁶ A Yehoyada pinambyo Benaya wi si wunlunana wi yon sogo ma yo fo: «Anmiina. Yawe Yenñele, wunlunana, na tafo wi Yenñele le, li ti ma senre ti pye kaselege.

³⁷ Yawe Yenñele li pye Salomo wi ni paa yege nga na laa pye wunlunana, na tafo Davidi wi ni we. Li ti wi wunluwo pi gbogo pi we wunlunana, na tafo Davidi wi woo pi na.»

³⁸ Kona, saraga wofa Zadoki, naa Yenñele yon senre yofa Natan, naa Yehoyada pinambyo Benaya, naa Kereti tara fenne konaa Peleti cenle woolo[†] mbele paa pye wunlunana wi pingbaanla pe si Salomo wi lurugo maa tenge wa wunlunana Davidi wi sofile woroso wi na, ma kari wi ni wa Giyon pulugo ki yon na.

³⁹ A saraga wofa Zadoki wi si yenne na laa pye ma yin sinme pi ni li le wa Yenñele li censaga paraga go ki ni, mee pi wo wa Salomo wi go ki na maa tege wunluwo. A pe si mbanlaga ki win, a leele pe ni fuun pe nee jorogi na yuun fo: «Yenñele sa ti wunlunana Salomo wi yinwetonlogo ta!»

⁴⁰ A leele pe ni fuun pe si taga wi pungo na na kee. Paa pye na wegele wiin, na yogori fo jenge, fo a tara tila tigile pe jorogomo pi kala na.

*Adoniya wila wi yee go sogo
ma Salomo wi kan*

⁴¹ Adoniya wo naa leele mbele fuun paa pye wi ni wa lisaga, pe sigi tinme pi logo, maga ta paa pye na koo lige ki na. Zhouabu wila mbanlaga ki magala li logo mee yewe ma yo fo: «Yingi tinme gboo pila yinrigi wa ca ki ni yeen?»

[†] 1:38 1:38: Kereti tara fenne naa Peleti cenle woolo paa pye tara ta yege woolo. Paa pye wunlunana wi malingboonlo naa korosi.

⁴² Ma pe ta pàa pye na para bere, a saraga wɔfo Abiyatari wi pinambyo Zhonatan wi si pan ma gbɔn. A Adoniya wi suu pye fo: «Pan laga, katugu ma yen lere ɲa wi yen sɔbe fo. Ki woro nala kɔɔn shyen, ma yen na paan mbe sentanra yo mbe we kan.»

⁴³ A Zhonatan wi si Adoniya wi yon sogo ma yo fo: «Ayoo, sentanra ma. Eɛn fo wunlunana, we tafo Davidi wi ti a pɛ Salomo wi tege wunluwo.»

⁴⁴ Wi saraga wɔfo Zadoki wo naa Yenɲele yon senre yɔfo Natan, naa Yehoyada pinambyo Benaya, naa Kereti tara woolo konaa Peleti cenle woolo pe pinle Salomo wi ni, a pɔo lurugo maa tenge wa wunlunana wi sofile woroso wi na.

⁴⁵ Saraga wɔfo Zadoki wo naa Yenɲele yon senre yɔfo Natan wi ni, pɛ sinme kpoyi wo wi na maa wo wunluwo wa Giyon pulugo ki yon na. A pɛ si yiri le ma songoro wa ca nayinme ni. A ca woolo pe ni fuun pe nɛɛ yɔgori. Ko tinme po yɛ logo we.

⁴⁶ Mbe taga wa ko na, Salomo wi yere cen wa wunluwo jongo ki na.

⁴⁷ A wunlunana wi tunmbyeele pɛ pan ma duwaw pye wunlunana, we tafo Davidi wi kan ma yo fo: «Ma Yenɲele li Salomo wi mege ki yirige ki we ma wogo ki na! Luu wunluwo pi gbogo pi we ma woo pi na!» A wunlunana wi si foli wa wi sinleyaraga ki na ma Yenɲele li gbogo,

⁴⁸ ma sho fo: «Mi yen na Yawe Yenɲele, Izirayeli woolo Yenɲele li sɔnni. Lo na li lere wa tege wunluwo pi na wa na yonlo, ma ti a muu yan yenle ni.»

⁴⁹ Ki pye ma, Adoniya wila leele mbele yeri, pe ni fuun pe nɛɛ seri fyere ti kala na. A pɛ si yiri ma kari pe ye pe ye.

⁵⁰ Adoniya wila fye jenge Salomo wi yege, a wi si yiri ma fe ma saa saraga wosaga ki yenɲele ke yigi ma karafa Yenɲele li na.

⁵¹ A pɛ si saa ki yo Salomo wi kan ma yo fo: «Wele, Adoniya wi yen na fye wunlunana Salomo wi yege, fo a wi fe ma saa saraga wosaga ki yenɲele ke yigi ma karafa Yenɲele li na; ma yo fo: «Mi se yiri laga ki laga ɲga ki ni, fo ndɛɛ wunlunana Salomo wi wugu na kan nala, fo wi sanla gbo tokobi ni.» »

⁵² A Salomo wi sho fo: «Na wiga wi yɛɛ pye lejɛnɲɛ, ali wi yinzige nunɲba ko se to tara. Eɛn fo na wiga kambasinɲge pye, pa wi yaa ku.»

⁵³ Kona, a wunlunana Salomo wi si leele torogo, a pɛ saa wi yigi maa laga wa saraga wosaga ki na. A wi si pan ma foli wunlunana Salomo wi yege sɔgowo maa gbogo. Kona, a Salomo wi suu pye fo: «Ta kee ma go.»

2

*Davidi wi kusanga wi ni,
senre nda wila yo wi pinambyo
Salomo wi kan*

¹ Naa Davidi wi kusanga wila kaa na yongo, a wi sigi senre nda ti yo wi pinambyo Salomo wi kan ma yo fo:

² «Mi wo na, sanni jenri mi yaa kari wa we ni fuun karisaga ki ni. Koni kotogo le ma yɛɛ ni, ma pye lenana.

³ Yawe Yenɲele, ma Yenɲele li senyoro ti yigi, maa tanri li kongolo ke na, mali kondɛgenɲele, naa li ngasegele, naa li kakɔndɛgenɲele, naa li nagawa senre ti yigi maa tanri ti na, paa yege ɲga na ti yen ma yonlogo wa Moyisi lasiri sewe wi ni we. Pa kona laga o laga ma mbe kari, ma kapyegele ke ni fuun ke yaa la yongo.

⁴ Na ki ka pye ma, Yawe Yenɲele làa senre nda yo na kanngolo, li yaa ti yon fili†. Làa ki yo na kan fo: «Na ma setirige piile pe kaa pe tangalomo pi korosi, mbe pye tagawa ni na yege sogowo pe kotogo ki ni fuun ni, naa pe nawa pi ni fuun ni, kona leele yaa kaa taa wa ma setirige piile pe ni mbaa een Izirayeli tara wunluwo pi na fo sanga pyew.»

⁵ «Kala na Zeruya pinambyo Zhouabu wila pye na na, mali jen. Nga wila pye Izirayeli tara malingboonlo teelee shyen, Neri pinambyo Abineri naa Yeteri pinambyo Amasa pe na, maga jen. Wila pe gbo yeyinɲe sanga ni ma mbe yo malaga gbonsanga wi. Wila pe gbogo ki go kala li le wi ye†.

⁶ Ma wi kala li yege wo ma yala ma tijinliwe pi ni. Maa kaa yaga wi ku yeyinɲe na wa wi lelewe pi ni.

⁷ «Barizilaiyi na wi yiri wa Galaadi tara, ma kajeɲe pye wi pinambiile pe kan. Leele mbele pe yaa kaa nii wa ma tabali wi na, pe yaa ka pye pe ni; katugu sanga na ni mila pye na fee mbe sho ma ndo Abisalomu wi yeri, paa kajeɲe pye na kan†.

⁸ «Benzhame cenle woolo naja Gera na wi yiri wa Bahurimu ca, maga ka fege wi pinambyo Shimeyi wi na. Pilige nga ni mila pye na kee sa karafa wa Mahanayimu ca, wo wila yiri na korogo ma danga senre yo ma wa na na. Een fo na songorosaga, wila pan mala fili wa Zhuriden gbaan wi yon na. A mi si wugu maa kan Yawe Yenɲele li mege ki na ma yo mi soo gbo tokobi ni.

⁹ Een fo koni, maga kaa yaga mbajolowo, katugu ma yen lere na wi yen ma jilige. Nga ma daga mbe pye wi na, maga jen. Ali mbege ta wi le, ma yaa ka ti poo gbo.»

Davidi wi kunwo

¹⁰ Ko pungo na, a Davidi wi si ku ma taga wa wi teleye pe na. A pe suu le wa Davidi wi wunluwo ca ki ni.

¹¹ Ye le nafa shyen Davidi wila pye wunluwo pi na Izirayeli woolo pe go na. Wila ye le koloshyen pye wa Eburon ca, ma ye le nafa ma yiri ke ma yiri taanri pye wa Zheruzalemu ca†.

¹² A Salomo wi si cen wunluwo pi na wa wi to Davidi wi yonlo. A wi wunluwo pi si yeresaga ta fo jenge†.

Paa Adoniya wi gbo

¹³ Pilige ka, a Hagiti pinambyo Adoniya wi si kari wa Salomo wi no Batisheba wi yeri. A Batisheba wi suu yewe ma yo fo: «Ma pan tanga ni le?»

A Adoniya wi suu yon sogo ma yo fo: «Ee, mi pan tanga ni.»

¹⁴ A Adoniya wi sho naa fo: «Mi yen na jaa mbe para ma ni.»

A wi sho fo: «Ta para.»

¹⁵ A Adoniya wi sho fo: «Maga jen ma yo wunluwo pila daga mbe kan mi yeri. Muwi Izirayeli woolo pe ni fuun paa pye na wele mbe tege wunluwo pi na. Een fo, a wunluwo pi si kaa kannga ma kan na jonlo Salomo wi yeri, katugu Yawe Yenɲele lo luu kan wi yeri.

¹⁶ Koni mi yaa ma yenri kala nunɲa ni, maga ka je li na.»

A Batisheba wi sho fo: «Ti yo.»

† 2:4 2:4: 2 Sami 7.11-16 † 2:5 2:5: 2 Sami 3.27; 20.10 † 2:7 2:7: 2 Sami 17.27-29 † 2:11 2:11: 2 Sami 5.4; 1 Kuro 3.4 † 2:12 2:12: 1 Kuro 29.23

17 A Adoniya wi sho fɔ: «Mi yen nɔɔ yenri, ma saga yo wunlunana Salomo wi kan fɔ wi Abishagi na wi yiri wa Sunemu ca wi kan na yeri na jo, katugu mi taga ki na ma yo wi se je ma yenrege ki na.»

18 A Batisheba wi sho fɔ: «Migi logo. Mi jate mi yaa soon kala li yege yo wunlunana wi kan.»

19 A Batisheba wi si kari wa wunlunana Salomo wi yeri mbe sa para wi ni Adoniya wi kanngolo. A wunlunana wi si yiri ma saa wi nɔ wi fili, ma foli wi yege sogowo maa gbogo, mee songoro ma cen wi wunluwo jongo ki na. A wi si ti a pe wunluwo jongo ka tege wi nɔ wi kan, a wi nɔ wi si cen ki na wa wi kalige kee ki na.

20 A nɔfo wi sho fɔ: «Mi yen na jaa mboon yenri kala jele nungba ni, maga ka je li na.»

A wunlunana wi suu yon sogo ma yo fɔ: «Na nɔ, ki kala li yenri, mi se je li na.»

21 A nɔfo wi sho naa fɔ: «Ki yaga ma Sunemu ca fenne jo Abishagi wi kan ma ndo Adoniya wi yeri wi jo.»

22 A wunlunana Salomo wi suu nɔ wi yon sogo ma yo fɔ: «Ki pye mele, a ma nee Sunemu ca fenne sumboro Abishagi wi yenri Adoniya wi kan? Sin ma wunluwo po yenri wi kan teere ni, katugu Adoniya wi yen na ndo! Wunluwo pi yenri teere wo naa saraga wɔfo Abiyatari konaa Zeruya pinambyo Zhouabu wi ni pe kan.»

23 Kona, a wunlunana Salomo wi si wugu Yawe Yennele li mege ki na, ma yo fɔ: «Yennele li jologo gbogo wa na na, na mi si ti pe Adoniya wi gbo yenrege nga wi yenri na yeri ki kala na.

24 Koni mbege ta Yawe Yennele li yen yinwege wolo, lo na lilan tege wunluwo pi na na to Davidi wi yonlo, ma yeresaga kan na wunluwo pi yeri, konaa ma wunluwo pi kan mi naa na setirige piile we yeri, ma yala yon folo na laa kon li ni, mi wugu li mege ki na fo pe yaa Adoniya wi gbo nala yere.»

25 A wunlunana Salomo wi si Yehoyada pinambyo Benaya wi tun, a wi saa Adoniya wi gbon maa gbo. Pa Adoniya wila ku yeen.

*Pa Abiyatari wi purɔ maa laga
wa saraga wɔgotunngo ki na
konaa ma Zhouabu wi gbo*

26 Ko pungo na, a wunlunana wi sigi yo saraga wɔfo Abiyatari wi kan ma yo fɔ: «Kari ma sa cen wa ma tara laga ki ni, wa Anatoti ca, ma jen mboro fun ma daga mbe ku. Een fo mi soon gbo nala, katugu ma we Fo, Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi tugo na to Davidi wi yege konaa jologo nga fuun wila jolo maa koro wi ni*.»

27 Pa Salomo wila Abiyatari wi laga wa Yawe Yennele li saraga wɔgotunngo ki na yeen. Ki pye ma, senre nda Yawe Yennele laa yo wa Silo ca Eli go woolo pe wogo na, a ti si ti yee yon fili*.

28 Naa Zhouabu wila kaa ki senre ti logo, a wi si fe ma kari wa Yawe Yennele li paraga go ki ni ma saa saraga wosaga ki yennele ke yigi ma karafa Yennele li na, katugu wila gbogolo Adoniya wi ni, een fo wi sila gbogolo Abisalomu wo ni.

29 A pe si saa ki yo wunlunana Salomo wi kan ma yo fo Zhouabu wi fe ma kari wa Yawe Yennele li paraga go ki ni, fo wi yen ma lara wa saraga

wosaga ki tanla. Kona, a Salomo wi si Yehoyada pinambyo Benaya wi tun ma yo fo: «Kari ma saa gbɔn maa gbo.»

³⁰ A Baneya wi si kari wa Yawe Yennele li paraga go ki ni, ma saa Zhouabu wi pye fo: «Wunlunana wi yo ma yiri laga ki laga nga ki ni.»

Een fo, a Zhouabu wi si Benaya wi yon sogo ma yo fo: «Ayoo, pa mi yaa ku lagame.»

A Benaya wi si songoro ma saa Zhouabu wi senyoro ti yo wunlunana wi kan.

³¹ A wunlunana wi si Benaya wi pye fo: «Iga wi yo, kari ma saga pye ma. Kari ma saa gbo, maa le. Ki ka pye ma, leele mbele Zhouabu wi gbo go fu, pa ma yaa ki kapege ki laga mi naa na go woolo we go na.

³² Yawe Yennele li yaa wi legbogo ki fogo ton wo jate wi na, katugu wila nambala shyen gbo tokobi ni, mbele paa pye sinmbele konaa jeregisaga fu. Paa pye ma sin ma we wo jate wi na. Ma si yala na to Davidi wi sila pye pe gbokala li jenme. Izirayeli tara malingbɔɔnlo to Neri wi pinambyo Abineri naa Zhuda tara malingbɔɔnlo to Yeteri wi pinambyo Amasa poro la wele.

³³ Zhouabu wo naa wi setirige piile pe ni poro pe yaa ki legbogo ki go kala li le. Een fo, Yawe Yennele li yaa yeyinnye kan Davidi naa wi setirige piile, naa wi go woolo konaa wi wunluwo pi yeri fo sanga pyew.»

³⁴ Kona, a Yehoyada pinambyo Benaya wi si yiri ma kari ma saa Zhouabu wi gbɔn maa gbo. A pe si saa Zhouabu wi le wa wi yeera tara laga ki ni, wa gbini wi ni.

³⁵ A wunlunana wi si Yehoyada pinambyo Benaya wi tege malingbɔɔnlo to wa Zhouabu wi yonlo, mee saraga wofa Zadoki wi tege wa Abiyatari wi yonlo.

Paa Shimeyi wi gbo

³⁶ Ko pungo na, a wunlunana wi si Shimeyi wi yeri maa pye fo: «Shimeyi, go ka kan laga Zheruzalemu ca ma cen wa ki ni. Maga ka yiri mbe kari laga ka kpe ni.

³⁷ Ma cen ki cenwe fo pilige o pilige maga yiri laga ca ki ni mbe Sediron lafogo ki kon mbe yiri, ma yaa ku ki pilige ki ni. Pa kona ma kunwo pi yaa pye mboro yeera go kala.»

³⁸ A Shimeyi wi si wunlunana wi yon sogo ma yo fo: «Iga ma yo migi logo. Mi na ma tunmbyee, mi yaa tanga mbe yala wunlunana, na tafa ma senyoro ti ni.» A Shimeyi wi si cen ma mo wa Zheruzalemu ca.

³⁹ Een fo ye le taanri torongolo, a Shimeyi wi kulolo shyen si fe wa wi yeri ma kari wa Maaka pinambyo Akishi na wila pye Gati† ca wunlunana wi yeri. A pe si saa ki yo Shimeyi wi kan fo: «Ma kulolo pe yen wa Gati ca.»

⁴⁰ Ki pye ma, a Shimeyi wi si yiri maa sofile jongo ki taga wi sofile wi na, mee kari wa Gati ca, wa Akishi wi yeri ma saa wi kulolo pe lagaja. A wi si songoro ma pan pe ni wa Zheruzalemu ca.

⁴¹ A pe si saa ki yo Salomo wi kan fo Shimeyi wila yiri wa Zheruzalemu ca ma kari wa Gati ca, ma songoro ma pan.

⁴² Kona, a wunlunana wi si Shimeyi wi yeri maa pye fo: «Mi sila ti a ma wugu Yawe Yennele li mege ki na fo ma se yiri laga ca ki ni le? Mi yo mila ki yo maga ngban ma ni ma yo fo ma cen ki cenwe fo pilige o pilige maga

† 2:39 2:39: 1 Sami 21.11; 27.2

yiri laga ca ki ni, mbe kari laga ka na, ma yaa ku? A màla yon sogo ma yo fo nga mi yo koon ndanla, fo ma yaa ki pye ma.

⁴³ Yingi na koni wuguro nda màa wugu Yawe Yenjele li mege ki na, mee siri jate? Yingi na senre nda mila yo ma kan mee si tanga ti na?»

⁴⁴ Ko pungo na, a wunlunana wi si Shimeyi wi pye fo: «Kapege nga fuun mà pye na to Davidi wi na maga jen, ki si yen wa ma nawa. Ki kala na Yawe Yenjele li yaa ma tipewe pi fogo ton ma na.

⁴⁵ Een fo, wunlunana Salomo wo yaa duwaw ta, Davidi wunluwo pi yaa yeresaga ta Yawe Yenjele li yege sogowa†.»

⁴⁶ Ki pye ma, a wunlunana wi si kono kan Yehoyada pinambyo Benaya wi yeri ma yo wi saa gbo. A wo si yiri ma saa Shimeyi wi gbon maa gbo.

Ko pungo na, a wunluwo pi si yeresaga ta Salomo wi kee.

SALOMO WI WUNLUWO SANGA

3

3-11

*Salomo wila Ezhipiti
tara wunlunana
wi sumboro wa pori*

¹ Kona, a Salomo wi si Ezhipiti tara wunlunana Farawon wi sumborombyo wa pori, ma yon finliwe le wi ni ki porogo ki fannga na. A wi si kari wi jo wi ni wa Davidi ca ki ni, sanni wi sa wi yeera go ki kan, naa Yawe Yenjele li sherigo gbogo konaa Zheruzalemu ca mbogo ki ni.

² Ki wagati wi ni, Yenjele gbogosa nda tila pye wa tinndiye pe na, pa leele paa pye na saara ti woo wa ti na, wa tara ti ni, katugu kila yala pe fa sherigo gbogo kan Yawe Yenjele li mege ki na gben.

³ Yawe Yenjele laa Salomo wi ndanla, a wila tanri wi to Davidi wi senyoro ti na. Een fo wo fun pa wila pye na saara ti woo, na wusuna nuwo taan wi sori wa Yenjele gbogosa wa tinndiye pe na ti na.

*Salomo wila tijinliwe yenri
Yenjele li yeri*

⁴ Pilige ka, a wunlunana wi si kari wa Gabawon ca sa saara wo, katugu ko Yenjele gbogosa ko kila pye na jate Yenjele gbogosa gbogo ma we ti ni fuun ti na. A Salomo wi si yaayoro waga kele (1 000) gbo mari pye saara sogoworo wa ki na.

⁵ A Yawe Yenjele li sili yee naga Salomo wi na woonro na ki yembine li ni, wa Gabawon ca maa pye fo: «Yaraga nga maa jaa, ki yenri na yeri, pa mi yaa ki kan ma yeri.»

⁶ A Salomo wi si Yenjele li yon sogo ma yo fo: «Mà kajenge gbogo pye ma tunmbyee Davidi, na to we, wi kan, katugu wila tanga ma yege sogowa kaselege ni, ma pye sinje konaa ma koro nawa jembe ni. A mà ki kajenge gbogo ki pye wi kan ma pinambyo kan wi yeri, na wi cen wunluwo pi na paa yege nga na ki yen nala we.

⁷ Koni Yawe Yenjele, na Yenjele, mi na ma tunmbyee, mboro màla tege wunluwo wa na to Davidi wi yonlo. Ma si yala mi yen lefonmbile jele. Mi sigi tunngo nga ki pyewe jen.

† 2:45 2.45: 2 Sami 7.13-16

⁸ Mi ɲa ma tunmbyee, mi yen laga ma woolo mbele mà wɔ ma yɛɛ kan pe sɔgɔwɔ; poro mbele pe yen ma lege, pe se ya jiri, pe yɔn ki se si ya jɛn pe legewɛ ndorogo ki kala na we.

⁹ Ki kala na, ma tijinliwɛ kan mi ɲa ma tunmbyee na yeri, jango mbaa ma woolo pe kiti konkagala ke yɛgɛ woo, mbe kajɛngɛ konaa kapege ki ni ti jɛn mberi wɔ ti yɛɛ ni; nakoma ambɔ wi mbe ya mbaa ma woolo, poro mbele pe yen ma lege yɛɛn pe yɛgɛ sinni?»

¹⁰ Ki pye ma, yenrege ɲga Salomɔ wila yenri, a kɪ si we Fɔ wi ndanla.

¹¹ Kona, a Yenɲele li suu pye fɔ: «Ki kaa pye ko mà yenri na yeri, mɛɛ yinwetɔnlogɔ yenri ma yɛɛ kan, mɛɛ penjagbɔɔ yenri ma yɛɛ kan, mɛɛ si yenri ma juguye poro mbe ku, ɛɛn fɔ tijinliwɛ mà yenri na yeri, jango mbaa kiti konkagala ke yɛgɛ woo kaselege ni,

¹² wele, ɲga mà yenri, mi yaa ki pye ma kan. Mi yaa kajɛnmɛ naa tijinliwɛ kan ma yeri, mba mbele pɛ keli ma yiri ma na pe fa ta gbɛn konaa mbele pe yaa ka yiri ma punɔgo na, pe se ka ta fyew.

¹³ Mbe taga wa ko na, ɲga mɛɛ yenri mi yaa ki kan ma yeri fun. Mi yaa penjagbɔɔ to naa gbɔgɔwɔ pi kan ma yeri. Ma yinwege piliye yi ni fuun yi ni wunluwɔ wa se ka yiri mbe pye paa ma yen.

¹⁴ Na ma kaa tanri na kongolo ke na, mbanla lasiri kongolo koro naa na ngasegele ke yigi la tanri ke na, paa yɛgɛ ɲga na ma to Davidi wila ki pye we, pa mi yaa yinwetɔnlogɔ kan ma yeri.»

¹⁵ A Salomɔ wɪ si yen ma yiri ki wɔɔnɔɔ ti ni wa wi jatere wi na, mɛɛ songɔɔ ma kari wa Zheruzalemu ca. A wɪ si saa yere Yawe Yenɲele li yɔn finliwɛ kesu wi yɛgɛ sɔgɔwɔ, ma saara sogoworo naa nayinmɛ saara wɔ li yeri, mɛɛ sɔgɔlo gbɔlo sɔgɔ wi legbɔɔlo pe ni fuun pe kan.

Salomɔ wila jɛɛle shyen pele kiti konkala yɛgɛ wɔ

¹⁶ Pilige ka, a nanjaala shyen pɛle si pan wa wunlunɔɲa Salomɔ wi yeri, ma saa yere wi yɛgɛ sɔgɔwɔ.

¹⁷ Ki jɛɛle shyen pe ni, a nunɔgba sho fɔ: «Ki yaga na tafɔ, ma logo na yeri. Mi naa ki jɛle ɲa wi ni we yen ma cɛn go nunɔgba ni. A mɪ si kaa se le wi tanla wa go.

¹⁸ ɛɛn fɔ, na sɛngɔlo ki pilige taanri wogo ki na, a ki jɛle ɲa fun wɪ si se. Woro cɛ waa pye wa go ki ni. Lere wa kpe sila pye wa we ni naa, kaawo woro leele shyen.

¹⁹ Ma si yala yembine li ni, ki jɛle ɲa wi pinambyɔ wɪ si ku, katugu wila sinle wi na.

²⁰ A wɪ si yiri yindege ki na ma yala mila wɔnlo, ma mi ɲa ma tunmbyee na pinambyɔ wi le na tanla ma saa wi sinɲge maa mara wi yɛɛ na, mɛɛ wi pinambyɔ ɲa wɪ ku wi le ma saa wi sinɲge maa mara na na.

²¹ Ki goto pinliwɛ pi ni, mɪ kaa yiri mbanla pyɔ wi kan wi wɔnri sanga ɲa ni, mbe ka wele, mɛɛ wi yan wi ku. Naa laga kila kaa laga, a mɪ suu wele jɛngɛ, mɛɛ ki yan fɔ pinambyɔ ɲa mila se wo ma.»

²² ɛɛn fɔ, a jɛle sanɲa wɪ sho fɔ: «Kaselege ma. Na pinambyɔ wo wi yen wee we. Ma woo wo wɪ ku.»

ɛɛn fɔ, a jɛle kongbanɲa wɪ sho fɔ: «Kaselege ma. Ma pinambyɔ wo wɪ ku, na woo wo wɪ yen wee we.»

Pa paa pye na para yɛɛn wunlunɔɲa wi kan.

²³ Kona, a wunlunaŋa wi si pe yon sogo ma yo fo: «Ye ni, nungba ma yo fo: <Na pinambyo wo wi yen wee we, ma woo wo wi ku.> Sanŋa wi ma yo fo: <Ayoo, ma pinambyo wo wi ku, na woo wo wi yen wee we.> »

²⁴ A wunlunaŋa wi sho naa fo: «Ye pan tokobi ni na kan.» A pe si pan tokobi wa ni wunlunaŋa wi kan.

²⁵ A wunlunaŋa wi sho fo: «Pyo ŋa wi yen wee yoo kon shyen, ye kongo nungba kan nungba yeri, ye kongo sanŋa ki kan sanŋa wi yeri.»

²⁶ Kona, jele ŋa wi pinambyo wila pye wee, a pyo wi yinriwe suu ta fo ma saa toro. A wi si wunlunaŋa wi pye fo: «Na tafa, ki yaga we pyo ŋa wi yen wee wi kan wi yeri, yaga ka ti poo gbo.»

Een fo, a jele sanŋa wi sho fo: «Ye pyo wi kon shyen. Mi soo ta, mboro fun ma soo ta.»

²⁷ Kona, a wunlunaŋa wi si senre ti le ma yo fo: «Ye pyo wee wi kan jele kongbanŋa wi yeri, yaga kaa gbo. Wo wi yen pyo wi no we.»

²⁸ A Izirayeli woolo pe ni fuun pe si kiti ŋa wunlunaŋa wila kon wi wogo ki logo. A leele pe ni fuun pe nee fye wi yegɛ naa gbogo, katugu paa ki jen ma yo pa wi tijinliwe pi yiri wa Yenŋele li yeri, wila kiti wi kon.

4

Salomo wi legboolo wele

¹ Wunlunaŋa Salomo wila cen wunluwo pi na Izirayeli tara ti ni fuun ti go na.

² Wi tara legboolo pe mere ti nda: Zadoki pinambyo Azariya ŋa wila pye saraga wɔfo,

³ naa Shiba pinambiile Elihorefu naa Ahiya, poro la pye sewe yonlogofenne; naa Ahiludi pinambyo Zhozafati, wo la pye sewere tegɛfo.

⁴ Naa Yehoyada pinambyo Benaya, wo la pye malingboonlo pe togbo; naa Zadoki naa Abiyatari poro paa pye saraga wɔfenne wele.

⁵ Naa Natan pinambyo Azariya, wo la pye janmaratigiye pe to; naa Natan pinambyo Zabudi, wo la pye saraga wɔfo konaa wunlunaŋa wi yerifo.

⁶ Naa Ahishari, wo la pye wunlunaŋa wi go woolo poro go na; naa Abida pinambyo Adoniramu, wo la pye porotoya tunndo to go na.

Wunlunaŋa Salomo wi janmaratigiye wele

⁷ Janmaratigiye ke ma yiri shyen Salomo wila tegɛ Izirayeli tara ti ni fuun ti go na. Poro paa pye na wunlunaŋa wo naa wi go woolo pe yaakara wogo ki yegɛ woo. Pe ni fuun nungba nungba pe ma wunlunaŋa wi yaakara ti wo ma saa gbɔn yenge nungba ye le li ni.

⁸ Ki janmaratigiye pe mere ti nda:

Huri pinambyo wo la pye ma cen Efrayimu yanwira tara to go na.

⁹ Dekeri pinambyo wo la pye ma cen Makazi ca, naa Shaalibimu ca, naa Beti Shemeshi ca, naa Elon ca konaa Beti Hana ca tara to go na.

¹⁰ Hesedi pinambyo wo la pye ma cen Aruboti ca, naa Soko ca konaa Eferi ca tara ti ni fuun ti go na.

¹¹ Abinadabu pinambyo wo la pye ma cen Dori ca tara ti ni fuun ti go na. Salomo sumboromboyo Tafati wo wila pye wi jo we.

¹² Ahiludi pinambyo Baana wo wila pye ma cen Taanaki ca naa Megido ca tara ti go na, naa Beti Sheyan ca tara ti ni fuun ti go na, ko ŋga ki yen wa Zaritan ca ki tanla, wa Zhizireyeli ca ki nɔgona kee yeri; mbege le wa

Beti Sheyan ca ki na fo sa gbon wa Abeli Mehola ca ki na, fo ma saa gbon wa Yokineyamu ca ki pungo na.

¹³ Geberi pinambyo wo la pye ma cen Aramoti ca nga wa Galaadi tara ki go na. Wo wila pye fun Manase pinambyo Yayiiri wi kapire ti go na, wa Galaadi tara. Wo wila pye fun Arigobu tara ti go na, wa Bazan tara. Cagboro nafa taanri tila pye wa ki tara ti ni, a pe malaga sigemboro kan mari maga konaa ma tuguyenre koro le ti yeyonro ti na.

¹⁴ Ido pinambyo Ahinadabu wo la pye ma cen Mahanayimu ca tara ti go na.

¹⁵ Ahimaazi wo la pye ma cen Nefitali tara ti go na. Wo fun wila Salomo wi sumborombyo Basimati wi poro wi jo.

¹⁶ Hushayi pinambyo Baana wo la pye ma cen Aseri tara to naa Beyaloti ca ki go na.

¹⁷ Paruwa pinambyo Zhofafati wo la pye ma cen Isakari tara ti go na.

¹⁸ Ela pinambyo Shimeyi wo la pye ma cen Benzhami tara ti go na.

¹⁹ Uri pinambyo Geberi wo la pye ma cen Galaadi tara ti go na. Wo wila pye Amori cenle woolo pe wunlunaja Sihon wi tara ti go na konaa Bazan tara wunlunaja Ogi wi tara ti go na. Janmaratigi nungba wila pye ki tara ti ni fuun ti go na.

²⁰ Zhuda tara woolo naa Izirayeli woolo paale lege fo jenge, paa kogoje yon taambugo ki yen. Paa pye na kaa na tinni, na woo konaa na yogori.

5

Salomo wi wunluwo pila gbogo

¹ Ki pye ma, maga le wa Efirati gbaan wi na, fo ma saa gbon wa Filisiti tara fenne pe tara ti na konaa ma saa gbon wa Ezhipiti tara konlo li na, Salomo wila fannga ta ko wunluwo tara pyew to na. A ki woolo paale nizara woo wi yeri, ma go sogo maa kan wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni†.

² Pilige nungba nungba pyew Salomo naa wi go woolo pe ni fuun pe ni, pe yaakara tila pye muwe tiyon toni kolojere konaa muwe mba pi yen lere pyew woo pi toni ke ma yiri kolotaanri,

³ naa nere ke ni, nda ti toro, naa nere nda pe maa konri ti nafa ni, naa simbaala cenme ni; mbe taga wa to na, naa wolowoye, naa lufaala ni, naa sawoolo ni konaa sannjere nda ti toro ta ni.

⁴ Tara nda fuun tila pye wa Efirati gbaan wi yonlo tosaga yeri, maga le wa Tifisa ca ki na fo ma saa gbon wa Gaza ca ki na, Salomo wila pye ki wunlumbolo pe ni fuun pe go na. A tara ti si yeyinnga ta lagapyew ki ni.

⁵ Salomo wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni, Zhuda tara woolo naa Izirayeli woolo pe ni fuun paale pye yeyinnga na pow, maga le wa Dan ca fo ma saa gbon wa Berisheba ca ki na. Lere nungba nungba pyew wila pye ma cen yeyinnga na wa wi ezen tirige naa wi figiye tige ki nogo†.

⁶ Shon jasaala waga nafa shyen (40 000) paale pye Salomo wi yeri, ki shonye paale pye na malaga gbonwotoroye tilele. Shon lugufenne waga ke ma yiri shyen (12 000) paale pye wi yeri†.

† 5:1 5.1: Zhené 15.18; 2 Kuro 9.26 † 5:5 5.5: *Lere nungba nungba pyew wila pye ma cen yeyinnga na wa wi ezen tirige naa wi figiye tige ki nogo*: Ko yen naga nari ma yo yeyinnga naa nayinme la pye wa tara ti ni lagapyew konaa kangbanga saa ya gbon leele pe na. † 5:6 5.6: Yenjele senre seweele pele ni, yon nga ki naganaga lagame, ki yiri ki ye nga ki naganaga wa pe ni ki ni (1 Wunlu 10.26; 2 Kuro 1.14; 9.25).

⁷ Janmaratigiye poro pàa pye na wunlunaŋa Salomɔ wo naa wi go woolo pe ni fuun pe yaakara wogo ki yege woo. Janmaratigiye pe ni fuun nungba nungba naa pe yaakara kanyenge yeŋe li ni, pe sila ti yaraga ka kpe mbe pe la.

⁸ Pàa pye na paan ɔrizhi pyo konaa yan ni wa wunlunaŋa wi yeri, pe ni fuun nungba nungba naa pe pansanga nari kaan shɔnye mbele pàa pye na wotoroye pe tilele poro naa shɔnye sanmbala pe yeri.

Salomɔ wi tijinliwɛ kala

⁹ Kona, a Yɛnɛŋɛ li si tijinliwɛ naa kajenme gbɔɔ konaa kagala koro jenme gbɔɔ legerɛ kan Salomɔ wi yeri paa kɔgoje yon taambugo ki yen.

¹⁰ Salomɔ wi tijinliwɛ pila gbɔgo ma wɛ tara nda wa Kana tara ti yonlo yirisaga kɛɛ yeri ti tijinliwɛ fɛnnɛ pe ni fuun pe woo pi na, konaa Ezhipiti tara tijinliwɛ fɛnnɛ pe ni fuun pe woo pi na.

¹¹ Wi tijinliwɛ pila gbɔgo ma wɛ leele sanmbala pe ni fuun pe woo pi na. Pila gbɔgo ma wɛ Ezirahi setirige pyo Etan wi woo pi na, naa Maholi pinambiile Hema, naa Kakoli konaa Darida pe woo pi na. Salomɔ wi mege kila yiri fo ma saa gbɔn wa tara nda fuun tila pe maga ti woolo pe na[†].

¹² Wila yomiyegɛŋe waga taanri (3 000) wa konaa ma yuuro waga kele naa kanjgurugo (1 005) ko[†].

¹³ Wila para tire ti wogo na, maga lɛ wa Liban tara sɛdiri tige ki na fo ma saa ki wa yizopi wɛrɛ nda ti ma fi mbogo na ti na. Wila para fun yanyaara naa yaayoro, naa sannjɛrɛ, naa yaara nda ti maa fulolo lara na konaa ngbanra ti wogo na.

¹⁴ Leele pàa pye na yinrigi tara ti lagapyew, ma pan na Salomɔ wi tijinliwɛ sɛnrɛ ti nuru. Dunruya wunlumbolo mbele fuun pàa wi sɛnrɛ logo, pàa pye na leele torogi, a pe saa na nuru wi yeri.

Salomɔ wila yon finliwɛ lɛ

Tiri ca wunlunaŋa wi ni

¹⁵ Naa Tiri ca wunlunaŋa Hiramɔ wila kaa ki logo ma yo pɛ sinme kpoyi wo Salomɔ wi na maa tɛge wunluwo pi na wa wi to Davidi wi yonlo, a wi si pitunmbolo torogo, a pɛ kari wa Salomɔ wi yeri (mbe saa shari), katugu wi to Davidi wila pye ma Hiramɔ wi ndanla sanga pyew.

¹⁶ Kona, a Salomɔ wi si pitunmbolo torogo wa Hiramɔ wi yeri ma yo fo:

¹⁷ «Mboro jate maa na to Davidi wi jɛn fo wi sila ya mbe sherigo kan Yawe Yɛnɛŋɛ, wi Yɛnɛŋɛ li kan, katugu malaga kila ngban wi na kɛɛ ki ni fuun na; a wi malaga ki gbɔn, fo a Yawe Yɛnɛŋɛ li saa yawa kan na yeri wi juguye pe na.

¹⁸ Ɛɛn fo koni, Yawe Yɛnɛŋɛ li yeyinŋge kan na yeri kɛɛ ki ni fuun ki na. Lere woro na wiin na ni, jologo kpe si woro wa naa.

¹⁹ Wele, koni mila jaa mbe sherigo kan Yawe Yɛnɛŋɛ, na Yɛnɛŋɛ li mege ni, paa yege nga na Yawe Yɛnɛŋɛ lãa ki yo na to Davidi wi kan maa pye fo: «Ma pinambyo ŋa mi yaa ka tɛge wunluwo pi na wa ma yonlo, wo wi yaa ka sherigo kan na kan[†].»

²⁰ Koni, ki yaga ma kono kan leele pe yeri pe Liban sɛdiri tire ta kon na kan. Na tunmbyeele pe yaa sa taga ma woolo pe na mbaa pe sari. Mi yaa koon tunmbyeele pe sara mbe yala yon nga ma yaa naga ko ni; katugu

[†] 5:11 5.11: Yuuro 89.1 [†] 5:12 5.12: Yomi 1.1; 10.1; 25.1; Yurutan 1.1 [†] 5:19 5.19: 2 Sami 12.13; 1 Kuro 17.11-12

màga jen ma yo lere woro laga we ni, ña wi tire kongo ki jen paa yoro Sidon ca fenne ye yen.»

²¹ Naa Hiram wilà kaa Salomò wi senyoro ti logo, a kì suu nawa pi yinggi fò jengge. A wi sho fò: «Sonmò yen Yawe Yennjele li woo nala; lo na li pinambyo tijinliwe fò kan Davidi wi yeri, jango wilà ki Izirayeli woolo janwa gbolo na li yege sinni.»

²² Kona, a Hiram wi si tunngo torogo naa wa Salomò wi yeri, maa yon sogo ma yo fò: «Tunngo nga mà torogo laga na yeri migi logo. Mi yaa nga fuun maa jaa ki pye ma kan. Mi yaa sediri tire konaa sipiresi tire nda maa jaa ti kan ma yeri.

²³ Na tunmbyeele pe yaa yiri tire ti ni wa Liban tara mbe kari ti ni wa kogoje wi yon na. Mi yaa ti peri pòpò ti yee na pògolo pògolo mberi torogo ma kan tonmò pi na, fò sa gbon wa laga nga ma yaa ka naga we. Pa mi yaa ti peri sangala ti yee na wa ki laga ki na, kona ma yaa ti le. Mboro wo na, ma yaa la yaakara kaan na go woolo pe yeri, mbe yala nga kilan ndanla ki ni.»

²⁴ Ki pye ma, sediri tire naa sipiresi tire nda fuun Salomò wilà jori ti kala na, a Hiram wi siri kan wi yeri.

²⁵ Salomò wo na, yele pyew wilà pye na bile tóni waga kogoloni (6 000) kaan Hiram wi yeri konaa oliviye tige pire sinme piiri pò litiri waga kolòjere ni (9 000) mbaa wi go woolo pe baro. Ki yaara nda to Salomò wilà pye na kaan Hiram wi yeri yele pyew.

²⁶ Yawe Yennjele làa tijinliwe kan Salomò wi yeri paa yege nga na làa ki yon fòlò kón wi yeri we. Yeyingge la pye Hiram wo naa Salomò pe sogowo. A pè si yon finliwe le pe yee ni.

Salomò wilà sherigo gbogo tunngo ki gbegéle

²⁷ Wunlunaja Salomò wilà porotoolo wò Izirayeli tara ti lagapyew ki ni. Paa pye lere waga nafa ma yiri ke (30 000).

²⁸ Wilà pye na pe torogi lere waga ke ke (10 000) wa Liban tara, na pe sunru yenge pyew. Mbele ka kari poro ma saa yenge nungba pye wa Liban tara, mbe si songoro mbe pan mbe yeyen shyen pye wa pe yeri. Adoniram wo wilà pye pe korosifo.

²⁹ Tuguro lefenne waga nafa taanri ma yiri ke (70 000) paa pye Salomò wi yeri konaa sinndeere tefenne waga nafa tijere (80 000) ni, mbaa ti teni wa yanwira ti na.

³⁰ Tunndo teele waga taanri naa cenme taanri (3 300) la pye Salomò wi yeri fun, a paa porotoolo pe tunndo ti korosi. Salomò wi janmaratigiye poro la pye ko tunndo teele poro go na.

³¹ A wunlunaja wi si kono kan ma yo pe sinndeere tugbooro tiyonro ta wo peri te, to mbe tege ti sherigo gbogo ki nogo le.

³² A Salomò wi tunmbyeele, naa Hiram tunmbyeele poro naa Gebali ca nambala pe ni, pè si sinndeere ti te, ma tire ti kón konaa ma go kansinndeere ti gbegéle.

6

Sherigo gbogo ki kanwa senre

¹ Izirayeli woolo pe yiringolo wa Ezhipiti tara, ki yele cenme tijere naa nafa tijere (480) wolo li ni, ki yenge shyen wogo ki na, ko nga pe maa

yinri Zivu† yenje ye, a Salomo wi sigi le na Yawe Yennele li go ki kanni, wi wunluwo pi yele tijere wolo li ni Izirayeli woolo pe go na.

² Go nga wunlunana Salomo wila kan Yawe Yennele li kan ki titonlowo pila pye metere nafa ma yiri ke. Ki gbeme pila pye metere ke. Ki yagawa pila pye metere ke ma yiri kanjurugo.

³ Paa ndogoro wo wa sherigo gbogo ki yegge kee yeri. Ti titonlowo pila pye metere ke ma yala sherigo gbogo ki gbeme pi ni. Ti gbeme pila pye metere kanjurugo.

⁴ Wunlunana wila fenetiriye wo sherigo gbogo ki na, ma tuguron mere lele pe na.

⁵ Wila sanngazoye kan ma sherigo gbogo konaa ki lajenge kpoyi ki maga. Paa pe kan ma mara sherigo gbogo ki na, ma yumbiile wo wa pe ni.

⁶ Sanngazo wi nogona go ki gbeme pila pye metere shyen naa kongu, wi nandogomo go ki gbeme pila pye metere taanri, wi taanri wogo ki gbeme pila pye metere taanri naa kongu; katugu paa ka taga sherigo gbogo mbogo gbeme pi na ki funwa kee ki na, jango sanngazo wi biritire ti tagataga ko lara to na, tiga ka ye wa sherigo gbogo mbogo jate ki ni.

⁷ Sherigo gbogo ki kansanga wi ni, sinndeere nda paa te mako wa ti tesaga to paa le maga kan ti ni. Ki kala na, pe sila marito nakoma gbongolo nakoma tuguron tunngo pyeyaraga ka kpe tinme logo ki kansanga wi ni.

⁸ Sanngazo wi nogona go yeyongo kila pye wa sherigo gbogo ki yonloparawa kalige kee ki na. Pe ma ye lema mbe lugu lugusara ta na, mbe kari wa sanngazo go nandogomo wogo ki ni, mbe si lugu lugusara ta na, mbe kari wa sanngazo wi naayeri go ki ni.

⁹ Sherigo gbogo ki kanngolo, a Salomo wi sho fo pege gona wi biritire papara papara naa sediri tire tiyapaara ni.

¹⁰ Sanngazoye mbele paa kan ma mara sherigo gbogo ki na maga maga, pe ni fuun nungba nungba pe yagawa pila pye metere shyenzhyen naa kongu. A pe si sediri tire tegge ma sanngazoye pe biri ma pe mara sherigo gbogo ki na.

¹¹ Kona, a Yawe Yennele li si para Salomo wi ni ma yo fo: «Ki go nga maa kanni yeen,

¹² na ma kaa tanri na kondengengele ke na, na ma kaa na kakondengengele ke piin konaa mbanla ngasegele ke ni fuun ke yigi mbaa tanri ke na, kona senre nda mila yo ma to Davidi wi kan, mi yaa ki kala li pye mbeli yon fili ma kanngolo.

¹³ Mi yaa pan mbe cen wa Izirayeli woolo pe sogowo. Mi se ka laga na woolo, Izirayeli woolo wele, pe na fyew.»

Sherigo gbogo ki nawa pila gbegele yegge nga na

¹⁴ Koni Salomo wila sherigo gbogo ki kan maga ko.

¹⁵ Wila sediri tire papara papara le mari maramara go ki nawa mbogo ki na maga ton, maga le wa ki nogona fo ma saa gbong wa ki naayeri. A wi si sipresi tire papara papara le mari jan ma go nawa tara ti yegge ton.

¹⁶ Yumbyo na wila pye wa sherigo gbogo ki pungo kee yeri wi titonlowo pila pye metere ke. Wila sediri tire papara papara le mari maramara mbogo ki na maga ton, maga le wa tara fo ma saa gbong wa ki naayeri.

† 6:1 6.1: Eburuye yele li ni, zivu yenge ki ma saa yala me yenge ki ni.

Kona, a pè sigi yumbyo wi gbegele, ma wo pye sherigo gbogo ki lajenge kpoyi.

¹⁷ Sherigo gbogo ki nawa mba pi koro wa lajenge kpoyi ki yege, pi titonlowo pila pye metere nafa.

¹⁸ Sediri tire papara papara nda paa tège ma lajenge kpoyi ki nawa mbogo ki ton, paa kolokenti tirige pire yanlere gbegele ti na konaa yarifyenre yanlere ni, nda ti pèlegi. Go ki nawa mbogo ki ni fuun kila pye ma ton sediri tire papara papara ni, ali ki sinndelege ka kpe sila pye na yaan funwa na.

¹⁹ Salomo wila sherigo gbogo ki lajenge kpoyi ki gbegele mbe Yawe Yenjele li yon finliwe kesu wi tège wa ki ni.

²⁰ Ki lajenge kpoyi ki titonlowo pila pye metere ke. Ki gbeme pila pye metere ke. Ki yagawa pila pye metere ke. Paa te piiri wo ki nawa mbogo ki lagapyew ki na maga ton. Paa saraga wosaga ka gbegele sediri tire ni, ma te piiri wo ki lagapyew ki na maga ton.

²¹ Salomo wila te piiri wo sherigo gbogo nawa pi ni fuun pi na maa ton. Wila te yongowo gbegele maa popo lajenge kpoyi ki yeyongo ki na. Lajenge kpoyi ki lagapyew kila pye ma ton te piiri ni.

²² Wila te piiri wo sherigo gbogo ki nawa pi lagapyew ki na maga ton. Saraga wosaga nga kila pye wa lajenge kpoyi ki yege†, wila te piiri wo ki lagapyew ki na maga ton.

²³ Paa sherubenye yanlele shyen gbegele oliviye tire yan woro ni, mbe pe tège wa lajenge kpoyi ki ni. Pe yagawa pila pye metere kangurugo kangurugo.

²⁴ Ki sherubenye yanlele pe kanwira ti nungba nungba pyew ti titonlowo pila pye metere shyenzyen naa kongo. Mbege le kanwiga nga ki numaga ki na saga wa sannga ki numaga ki na, ki titonlowo pila pye metere kangurugo.

²⁵ Sheruben yanlele shyen woo wi kanwira ti titonlowo pila pye fun metere kangurugo. Ki sherubenye yanlele shyen pe titonlowo po naa pe cenlomo pi ni, pila pye ja.

²⁶ Ki sherubenye yanlele pe ni fuun nungba nungba pe yagawa pila pye ja, pila pye metere kangurugo kangurugo.

²⁷ Salomo wila sherubenye yanlele pe tège wa sherigo gbogo ki lajenge kpoyi ki nandogomo. Pe kanwira tila pye ma sangasanga. Kongbanja wi kanwiga nungba numaga la gbɔn wa go mbogo ki na. A shyen woo wi kanwiga nungba numaga gbɔn wa go mbogo sannga ki na. Pe shyen pe kanwira sannda ti numara tila pye na jiri ti yee na wa go ki nandogomo.

²⁸ Salomo wila te wo sherubenye yanlele pe lagapyew ki na†.

²⁹ Kona, a Salomo wi si sherubenye yanlele keregi keregi wa sherigo gbogo ki nawa mbogo naa ki funwa mbogo ki na, naa sengendire yanlere ni konaa yarifyenre yanlere ni, nda ti pèlegi.

³⁰ A wi si te wo sherigo gbogo ki nawa tara lara ti ni fuun ti na mari ton ma pinle lajenge kpoyi ki ni.

³¹ A wi si koro pille shyen gbegele oliviye tire yan woro ni, mberi le lajenge kpoyi ki yeyongo ki na mbaa ki tonni. Koro ki naayeri tige naa ki

† 6:22 6.22: Saraga wosaga nga kila pye wa lajenge kpoyi ki yege, ko ki yen saraga wosaga nga paa pye na wusuna nuwo taan wi sori ki na we; Eki 30.1-3. † 6:28 6.23-28: Eki 25.18-20

kanngara na tire ti ni, ti gbeme pila yala mbogo ki walisaga kangurugo wogo ki ni.

³² Ki koro piile shyen paa pe gbegele oliviye tire yan woro ni. A wi si ti a pe sherubenye yanlele, naa sengendire yanlere konaa yarifyeenre, nda ti pelegi ta yanlere gbegele koro piile shyen pe na, ma te wo pe na. A pe si te gbon ma taga sherubenye yanlele naa sengendire yanlere ti na.

³³ A wi sigi nungba ki pye ma fun sherigo gbogo ki yeyongo wogo ki na. Wila ti a pe koro ki kanngara na tire ti gbegele oliviye tire ni. Ti gbeme pila yala mbogo ki walisaga tijere wogo ki ni. A pe si koro piile pe gbegele sipiresi tire ni.

³⁴ Paa koro piile shyen pe gbegele sipiresi tire ni. Paa koro piile shyen pe gbegele tire papara papara shyenzyen ni, ma tuguron ta gbegele kiiri kiiri ma koro piile pe lele ti na.

³⁵ A wi si ti a pe sherubenye yanlele, naa sengendire yanlere konaa yarifyeenre, nda ti pelegi ta yanlere gbegele koro piile pe na mari kerikeri, ma te wo ti ni fuun ti na, ma te wi gbon maa yon yala ti na.

³⁶ Ko pungo na, a wi si sinndee nda pe te ti kongolo taanri wa ti yee go na, konaa sediri tire kologo nungba ni ti go na, ma longo ki maga.

³⁷ Paa Yawe Yenjele li go ki nogo le Salomo wi wunluwo pi yele tijere wolo lo ni, Zivu yenge ki ni.

³⁸ Wi wunluwo pi yele ke ma yiri nungba wolo li ni, yenge kolotaanri wogo ki na, ko nga pe yinri Buli† yenge ye, a sherigo gbogo ki kanwa pi ni fuun pi si ko naa ki tunmbigile ke ni fuun ke ni, paa yee nga na kila daga mbe pye we. Yele koloshyen Salomo wila pye maga kan maga ko.

7

Salomo wi wunluwo go ki kanwa

¹ Salomo wila wi wunluwo go ki kan fun. Yele ke ma yiri taanri wila pye maga kan maga ko.

² Wila keli ma wunluwo go nga pe yinri Liban kologo go ko kan gben. Ki titonlowo pila pye metere nafa shyen ma yiri ke. Ki gbeme pila pye metere nafa ma yiri kangurugo. Ki yagawa pila pye metere ke ma yiri kangurugo. Ki go kila pye ma cen sediri tire tiyagala koloyo tijere na; paa ki gona wi biri sediri tiyapaara ni.

³ Paa sediri tire tipaara paragi tiyapaara ti na kongolo taanri. Kologo nungba ki tipaara tila pye ke ma yiri kangurugo. Ki koloyo taanri tipaara tila pye nafa shyen ma yiri kangurugo. Ti ni fuun tila pye ma cen tiyagala ke na.

⁴ Fenetiriye koloyo taanri yila pye go ki kee ki ni fuun ki na. Kologo nungba la pye nagona, kologo nungba la pye nandogomo; kologo nungba la pye wa naayeri. Fenetiriye paa pye yesinne nungba na.

⁵ Go ki koro ti ni fuun naa fenetiriye pe ni fuun pe ni, ti titonlowo naa ti gbeme pila pye ma yala. Fenetiriye paa pye yesinne nungba na. Paa pye koloyo taanri.

⁶ Ko pungo na, a Salomo wi si go ka yee kan naga yinri tiyagala go. Ki titonlowo pila pye metere nafa ma yiri kangurugo. Ki gbeme pila pye metere ke ma yiri kangurugo. Paa ndogoro wo ki na maga biri wi togotogo tiyagala ni, mari yee kee ki tonlo.

† 6:38 6:38: Eburuye yele li ni, Buli yenge ki ma saa yala okitoburu naa novamburu yende ti ni.

⁷ Ko punḡo na, a Salomɔ wì si go ka kan naa, naga yinri wunluwɔ jongo go. Paa pye naga yinri fun kiti kongo. Pa wila pye na leele pe kiti wi koon wa ki ni. Paa sediri tire maramara ki go ki lagapyew ki na, maga le wa nɔgona fɔ ma saa gbɔn wa ki naayeri.

⁸ Salomɔ wila wi yɛɛra wɔnlogo ki kan laga ka yege ni, maga lali Liban kolɔgo go ki ni. Eɛn fɔ, ki kanlɔmɔ pila pye ja sannda ti ni.

Salomɔ wila Farawon sumborombyɔ ɲa pɔri† wila go ɲga kan wi kan, ki kanlɔmɔ pila pye paa wunlunana wi go ki kanlɔmɔ pi yɛn.

⁹ Ki yinre ti ni fuun, naa yinre nda paa kan wa funwa na konaa longogbɔgo ki mbogo ki ni, mbege le wa ki mboro ti nɔgona, fɔ sa gbɔn wa naayeri paa ti kan sinndeere tiyɔnrɔ ni, nda paa tɛ. Paa ki sinndeere ti kanngolɔyɔ shyen yi tɛ sinndeere tegbene ni, mayi yon yala.

¹⁰ Sinndeere tugbɔɔrɔ tiyɔnrɔ tari paa le ma pye go ki nɔgo lesinndeere. Ki sinndeere ta titɔnlɔwɔ la pye metere kanjurugo kanjurugo; ta titɔnlɔwɔ la pye tijere tijere.

¹¹ Paa sinndeere tiyɔnrɔ nda pɛ taanla ma tɛtɛ ta tagataga sinndeere tugbɔɔrɔ tiyɔnrɔ ti go na ma pinle sediri tire ni.

¹² Wunluwɔ go ki longo mbogo paa ki kan maga maga sinndeere nda pɛ tɛtɛ ti kologo taanri ni, naa sediri tire tiyara kologo nungba ni, paa yege ɲga na Yawe Yennɛle li sherigo gbɔgo ki longo mbogo naa ki ndɔgoro mbogo paa ki kan we.

*Salomɔ wila Hiramɔ wi yeri
wi pan wi sherigo gbɔgo tunngo
pyeyara ti gbegele
(2 Kuro 2.12-13)*

¹³ Ko punḡo na, a wunlunana Salomɔ wì si tun wa Tiri ca, a pɛ saa tunmbyee wa yeri wi kan, ɲa paa pye na yinri Hiramɔ.

¹⁴ Hiramɔ wila pye nangunjo wa pinambyɔ, ma yiri wa Nɛfitali cɛnle li ni. Wi to wila pye Tiri ca fenne woo. Hiramɔ wila pye tuguyenre tunngo pyefɔ. Wila pye tijinliwɛ fɔ konaa kajenne; wila ya na kapyɔ tunndo cɛnle pyew ti piin tuguyenre ni. A wì si pan wa wunlunana Salomɔ wi yeri, maa tunndo ti ni fuun ti pye.

*Tuguyenre tiyagala ke gbegelelɔmɔ
(2 Kuro 3.15-17)*

¹⁵ Hiramɔ wila tuguyenre tiyagala shyen gbegele. Li kongbanna li yagawa pila pye metere kolojere. Li gbeme mbeli maga mbeli fili pila pye metere kanjurugo naa kongo. Pa tiyala shyen wolo lɔa pye ma fun.

¹⁶ A wì si tuguyenre yan ma tiyagala ke gona tɔnyaara shyen gbegele mberi jiile tiyagala ke go na. Ki gona tɔnyaara ti ni fuun nungba nungba ti yagawa pila pye metere shyenzhyen naa kongo.

¹⁷ A wì si tuguyenre ta gbegele paa mere yɛn konaa ma yongɔwɔ yangala gbegele, mɛɛ ti lele tiyagala ke gona tɔnyaara ti na mari fere. Ki yaara ti kolɔshyen kolɔshyen tila pye tiyagala ke gona tɔnyaara ti nungba nungba pyew ti na.

¹⁸ A Hiramɔ wì si girenadi tige pire yanlere gbegele kongolo shyen, ma mere ti nungba nungba pyew ti lele ti na, mari maga mari fili, ma tiyagala ke gona wi fere.

† 7:8 7.8: 1 Wunlu 3.1

19 Pàa tiyagala ke gona tonyaara ta gbegele ndogoro tiyagala ke go na. Ti ni fuun nungba nungba ti yagawa pila pye metere shyenzhyen. Pàa ti gbegele paa masho polo yarifyeenre yen.

20 Gona tonyaara nda tila pye tiyagala shyen ke go na, pàa girenadi tige pire yanlere cenme shyen (200) gbegele mari maga mari fili wa naayeri, le gbungbuno na làa pye wa mere ti naayeri li tanla.

21 Hiramú wila tiyagala shyen ke kan wa sherigo gbogo ki yegé. Wila nungba kan kalige kée ki na, mali mege taga nali yinri Yakini†; ma nungba kan kamenge kée ki na, mali mege taga nali yinri Bowazi.

22 A wì si masho polo yarifyeenre yanlere gbegele mari tagataga tiyagala ke ni fuun nungba nungba ke go na. Pa tiyagala ke gbegewe pila ko yeen.

Jogoyaraga gbebenge

ki gbegelelomo

(2 Kuro 4.2-5)

23 Ko pungo na, a Hiramú wì si tuguyenre yan ma jogoyaraga gbebenge ki gbegele. Kila pye kiiri. Ki yegé pyelewe pila pye metere kanjurugo. Ki yagawa pila pye metere shyen naa kongo. Mbege gbeme pi maga mbege fili, ki mana li titonlwo pila pye metere ke ma yiri kanjurugo.

24 Wila kolokenti tirige pire yanlere gbegele jogoyaraga gbebenge ki yon keere ki nogo, maga maga fili; metere kongo nungba nungba pyew kolokenti pire yanlere ke tila pye wa, ma jogoyaraga ki maga maga fili. Kolokenti pire yanlere tila pye kolooyo shyen maga fili. Pàa tuguyenre yan ma ti ni fuun ti pinle mari gbegele nungba jogoyaraga gbebenge ki ni.

25 Jogoyaraga kila pye ma tege tuguyenre napene ke ma yiri shyen na. Napene taanri la pye ma yegé wa yonloparawa kamenge kée yeri. A taanri yegé wa yonlo tosaga kée yeri. A taanri yegé wa yonloparawa kalige kée yeri. A taanri yegé wa yonlo yirisaga kée yeri. Pe ni fuun pàa pye ma pungo wa pe yee yeri wa jogoyaraga gbebenge ki nogo.

26 Jogoyaraga ki liriwen pila pye paa kendala gbeme yen. Wila ki yon ki gbegele paa wojenne wogo yen, ma yiri masho polo yarifyeenre korogo. Litiri waga nafa shyen (40 000) si wila pye na yiin wa ki ni.

Tuguyenre wotoroye pe gbegelelomo

27 Kona, a Hiramú wì si tuguyenre wotoro ke gbegele. Ki wotoroye pe ni fuun nungba nungba pe titonlwo pila pye metere shyenzhyen, pe gbeme pila pye metere shyenzhyen, a pe yagawa pi pye metere nungba nungba naa kongo.

28 Pàa ki wotoroye pe gbegele yegé nga na ki nga: Pàa tuguyenre gbón papara papara ma pe kanngara na tijere tijere ti gbegele, mee ta gbón papara papara ma to tege mari yigiyigi wa ti yengele ke na.

29 A wì si jaraye yanlele, naa napene yanlele konaa sherubenyé yanlele gbegele wotoroye pe kanngara na tuguyenre papara papara ti na, konaa pe yegé kée naa pe pungo kée ki na. A wì si yarifyeenre yanlere ta gbegele wa jaraye poro naa napene pe go na konaa wa pe nagona, a tila yolo.

30 Tuguyenre ngeere tijere tijere tila pye wotoroye pe ni fuun nungba nungba pe na. Pàa ngeere ti lele tuguron kanngagala ngele ni, pàa ke gbegele tuguyenre ni fun. Ki tuguyenre kanngagala kaa pye ma ye

† 7:21 7.21: Yakini mege ki koro wowi na fo: Yenjele li maa fannga kaan. Bozazi mege ki koro wowi na fo: Fannga ki yen Yenjele lo ni.

tuguyenre togoyaara tijere ni, wa wotoro wi yengele tijere ke na. Ki tuguyenre kannagagala koro naa wotoro wi tuguron ti ni, paa ti pinle mari gbegele mari mara ti yee na. Een fo ke titonlowo pi sila toro yarifyeenre ti titonlowo pi na.

³¹ Wa wotoro nungba nungba pyew wi go na, paa wege ka kon wa kiiri. Ki tijuguwo pila pye metere kongo. Ki nawa pi pyelewe pila pye metere kongo naa kongo ki kongo. Ko kila pye yaara lesaga ye. Ki wege laga nga kila pye wa go na, yengele tijere la pye ki na. Ke sila pye kiiri. Ki titonlowo naa ki gbeme pi ni fuun pila pye ja. Hiramula wila yaara ta yanlere keregi keregi ki na maga fere.

³² Wotoroye pe ngeere tijere tila pye wa tuguyenre papara papara ti nagona. Ngeere tila pye ma ye tuguron kannagagala ngele ni, kaa pye ma kan wa wotoroye pe ngo ki na. Ngeere ti ni fuun nungba nungba ti yagawa pila pye metere kongo naa kongo ki kongo.

³³ Paa ki wotoroye pe ngeere ti gbegele paa wotoroye mbele shonye maa tilele pe woro ti yen. Ngeere tila pye ma ye tuguron kannagagala ngele ni, naa ngeere ti zandiye pe ni, naa erayonye pe ni konaa muwayoye pe ni, paa ti gbegele tuguyenre ni.

³⁴ Tugumbogongolo ngele kaa pye ma kurukuru wa wotoro nungba nungba pyew wi yengele tijere ke na, koro naa wotoroye pe tuguron sannda pyew ti ni, tila pye ma mara ti yee na.

³⁵ Wege nga kila pye wa wotoro nungba nungba pyew wi go na, paa yaraga ka gbegele kiiri maga maga. Ki yaraga kiiri ki nawa pi pyelewe pila pye metere kongo ki kongo. Wotoro wila pye ma cen tuguron nda na, naa wi kannagara na tuguyenre papara papara ti ni konaa naayeri tuguron ti ni, tila pinle ma gbegele nungba wotoro wi ni.

³⁶ Wotoroye pe tuguron naa pe tuguyenre papara papara ti lara nda pe sila yaraga keregi wa ti na, Hiramula sherubenye, naa jaraye konaa sengembanra yanlere keregi keregi ki lara ti na, mee yarifyeenre gbegele mari maga.

³⁷ Wotoroye ke pe ni fuun pe gbegelelomo pila pye ja. Tuguron wila yan ma pe ni fuun pe gbegele. Pe ni fuun pe titonlowo, naa pe gbeme naa pe yagawa konaa pe cenlomo pila pye nungba.

³⁸ Ko punjo na, a Hiramula wi si jogoyaara ke gbegele tuguyenre ni. Jogoyaraga ki nungba nungba pyew ki yagawa pila pye metere shyen. Liiri waga kele ngele naa cenme kogoloni (1 600) si wi mbaa ya ye ti nungba nungba pyew ki ni. Jogoyaraga nungba la pye ma taga wotoroye ke pe nungba nungba pyew pe na.

³⁹ Wila wotoroye pe kangurugo tege wa sherigo gbogo ki kalige kee ki na, ma pinle pe jogoyaara ti ni, mee kangurugo sanmbala pe tege wa sherigo gbogo ki kameenge kee ki na, ma pinle pe jogoyaara ti ni. A wi si jogoyaraga gbegele ki tege wa sherigo gbogo ki kalige kee ki na, yonloparawa kalige kee naa yonlo yirisaga sogowo pi ni.

*Sherigo gbogo
ki tunngo pyeyaara
(2 Kuro 4.11-5.1)*

⁴⁰ Kona, a Hiramula wi si tasaala, naa conro koliyaara konaa wojengele ke gbegele.

Kì pye ma, yaara nda fuun Hiram wila daga mbe gbegele wunlunaṇa Salomō wi kan wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, a wi siri gbegele mari kō. Tori nda yeen:

⁴¹ Tiyagala shyen, naa ke gona tonyaara shyen nda ti yaa jiile wa ke go na ti ni, konaa mere shyen nda ti yaa tege mbe gona tonyaara ti ton ti ni;

⁴² naa girenadi tige pire yanlere cenme tijere (400) ti ni, to nda ti yaa pye mbe yanna yanna wa mere shyen ti na. Girenadi tige pire yanlere koloyo shyenzhyen yi yaa pye mere ti nungba nungba pyew ti na, wa tiyagala ke tonyaara ti go na;

⁴³ naa wotoroye ke pe ni, naa jogoyaara ke nda paa tege wa wotoroye pe nawa ti ni;

⁴⁴ naa jogoyaraga gbegebege ki ni, ko nga ki cenle laa pye li ye, konaa kila pye ma tege napene yanlele ke ma yiri shyen mbele na pe ni,

⁴⁵ naa coro ti ni, naa conro koliyaara ti ni konaa wojengele ke ni. Hiram wila ki yaara nda ti ni fuun ti gbegele wunlunaṇa Salomō wi kan Yawe Yennele li sherigo gbogo ko woro. Wila ti ni fuun ti gbegele tuguyenre ni, nda ti yen ma wolgo.

⁴⁶ Wunlunaṇa wila ti a pege tuguyenre ti yan wa Zhuriden gbaan wi funwa laga falafala ki ni, wa Sukoti naa Zaritan cara ti sogowo pi ni.

⁴⁷ Salomō wila ti a pege yaara ti ni fuun ti gbegele, pee tuguyenre ti culo yon ki jate, katugu tila lege fo jenge.

⁴⁸ Kona, a Salomō wi si ti a pe Yawe Yennele li sherigo gbogo yaara sannda pyew ti gbegele. Tori nda yeen: Saraga wosaga nga paa gbegele te ni, naa te tabali wi ni, wo ḡa buru ḡa pe ma kan Yennele yeri paa pye naa teri wi na we†;

⁴⁹ naa fitanladagaye mbele paa gbegele te piiri ni pe ni, ma pe tege wa lajenge kpoyi ki yeye. Kanḡurugo la pye kalige na, kanḡurugo la pye kameḡge na; naa yarifyeenre yanlere ti ni, naa fitanladagaye pe ni, naa pe yon yirigeyaara nda tila pye te woro ti ni†;

⁵⁰ naa tasaala pe ni, naa gbegele ke ni, naa leyaara ti ni, naa wojengele ke ni, naa nanḡanra woyaara ti ni, paa ti gbegele te piiri ni. Sherigo gbogo nawa kooro, to nda ti yen lajenge kpoyi ki kooro re, ti sanriyenye poro naa sherigo gbogo yeyongo kooro woolo pe ni, paa pe ni fuun pe gbegele te ni.

⁵¹ Tunḡo nga fuun wunlunaṇa Salomō wila pye wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, pa kila ko yeen. Ko punḡo na, wi to Davidi wila yaara nda tege ti ye Yennele li kan†, warifuwe, naa te konaa yaapire ti ni, a wi siri le ma saa ti tege wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki yarijende tegesaga ki ni.

8

*Paa yon finliwe kesu wi tege
wa sherigo gbogo ki ni
(2 Kuro 5.2-6.2)*

¹ Kona, a wunlunaṇa Salomō wi si Izirayeli tara lelele, naa cengele teele konaa sege teele pe ni fuun pe gbogolo wa wi yee tanla, wa Zheruzalemu ca, jango pe kari wa Davidi ca†, ko nga pe yinri fun Siyon we, pe sa Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi le.

† 7:48 7:48: Eki 25.23-30; 30.1-3 † 7:49 7:49: Eki 25.31-40; 26.35 † 7:51 7:51: 2 Sami 8.11; 1 Kuro 18.11 † 8:1 8:1: 2 Sami 6.12-16; 1 Kuro 15.25-29

² A Izirayeli woolo pe ni fuun pè si saa pe yɛɛ gbogolo wa wunlunana Salomo wi tanla Etamu† yenge ki ni feti wagati wi ni. Ko yenge ko ki yen yeŋe li yenge koloshyen wogo ye.

³ Izirayeli lelele pe ni fuun paa pan. A saraga wofenne pè si yon finliwe kesu wi le.

⁴ Paa Yawe Yenŋele li yon finliwe kesu wi le naa filisaga paraga go ki ni konaa yaara nda fuun tila tege ti ye Yenŋele kan wa ki ni ti ni. Saraga wofenne poro naa Levi setirige piile pe ni, poro paa ti le ma kari ti ni.

⁵ Wunlunana Salomo wo naa Izirayeli woolo mbele fuun paa gbogolo wa wi tanla, pè si yere yon finliwe kesu wi yege sogowa. Paa simbaala naa nere legere wo saraga. Tila lege fo lere saa ya mberi jiri mberi yon jen.

⁶ Kona, a saraga wofenne pè si kari Yawe Yenŋele li yon finliwe kesu wi ni, ma saa wi tege wa wi tegesaga, wa sherigo gbogo ki nawa, wa lajenge kpoyi ki ni, fo wa sherubenye pe kanwira ti nogo.

⁷ Katugu sherubenye pe kanwira tila pye ma jaraga wa yon finliwe kesu wi tegesaga ki go na. Sherubenye pe kanwira tila pye ma yon finliwe kesu wo naa wi lekannagala ke ton.

⁸ Paa wi lekannagala ke pye, a kè tonlo, fo lere ma ya ma koro wa sherigo gbogo ki ni, wa lajenge kpoyi ki yege, na ke yaan. Een fo lere saa ya koro wa funwa na mbe ke yan. Tila koro ma tege wa ki laga ki ni fo ma pan gbon nala.

⁹ Yaraga ka kpe sila pye wa yon finliwe kesu wi ni, kaawo sinndeere papara papara shyen to ce. Moyisi wo wila ti le wa wi ni wa Horebu† yanwiga ki na, sanga na ni Yawe Yenŋele laa yon finliwe le Izirayeli woolo pe ni, pe yiringolo wa Ezhipiti tara we.

¹⁰ Naa saraga wofenne paa kaa yiri wa laga kpoyi ki ni sanga na ni, a kambaaga ka si pan ma Yawe Yenŋele li sherigo gbogo ki yin.

¹¹ Saraga wofenne pe sila ya koro wa mbaa pe tunngo ki piin kambaaga ki kala na; katugu Yawe Yenŋele li gbogowa yanwa pila li sherigo gbogo ki yin†.

¹² Kona, a Salomo wi sho fo:

Yawe Yenŋele laa yo li yaa ka cen kambaaga wogo ni, wa wowo pi ni.

¹³ Koni mi go kan ma kan,
nga ma yaa cen wa ki ni fo sanga pyew.

*Salomo wila Yenŋele li son
(2 Kuro 6.3-12)*

¹⁴ Ko pungo na, a wunlunana wi si kannga ma yege wa, wa Izirayeli woolo janwa wi ni fuun wi yeri ma duwaw pye pe kan. Janwa wi ni fuun wila yiri ma yere.

¹⁵ A wi sho fo: «Sonmo yen Yawe Yenŋele, Izirayeli woolo Yenŋele li woo. Lo jate laa senre nda yo wa li yon, ma yon folo na le na to Davidi wi yeri, li ki yon folo li yon fili li yawa pi fannga na. Laa yo fo:

¹⁶ «Maga le pilige nga ni mila na woolo, Izirayeli woolo wele, pe yirige wa Ezhipiti tara ti ni, mi fa ca ka kpe wo Izirayeli cengele la kpe ni, jango pe go kan wa ki ni mbaa na yee nari wa ki ni. Een fo mila Davidi wi wo wi pye Izirayeli, na woolo wele, pe yege sinvo†.»

† 8:2 8.2: Eburuye yeŋe li ni, Etamu yenge ki ma saa yala sepitamburu naa okitoburu yende ti ni (Levi 23.33-34). † 8:9 8.9: Eki 25.16; 40.20; Dete 10.5 † 8:11 8.11: Eki 40.34-35 † 8:16 8.16:

2 Sami 7.4-11; 1 Kuro 17.3-10

¹⁷ «Ma sigi ta, na to Davidi wila ki kɔn maga tɛge wa wi nawa mbe go kan Yawe Yɛnnɛle, Izirayeli woolo Yɛnnɛle li kan.

¹⁸ Ɛn ƒo, a Yawe Yɛnnɛle li silan to Davidi wi pye ƒo: «Ki kaa pye mɛga tɛge wa ma nawa mbe go kan na kan, ki jatere wi yɛn ma yɔn.

¹⁹ Ɛn ƒo mboro ma ma yaa go ki kan na kan. Ma pinambyɔ, wo ɲa wi yɛn ma yɛra pisee, wo wi yaa go kan na kan†.»

²⁰ «A Salomo wi sho naa ƒo: «Yawe Yɛnnɛle lɛa yɔn ƒolo na kɔn, lili pye mali yɔn fili. Mi kaa cɛn wa na to Davidi wi yɔnlɔ. Mi cɛn wunluwɔ pi na Izirayeli woolo pe go na, paa yɛge ɲga na Yawe Yɛnnɛle lɛa ki yo we. Migi go ki kan Yawe Yɛnnɛle, Izirayeli woolo Yɛnnɛle li kan.»

²¹ Yawe Yɛnnɛle li yɔn finliwɛ sɛnrɛ ti yɛn ma tɛge kɛsu ɲa ni, mi yɛrɛ laga ka gbɛgele wi kan wa go ki ni. Ko yɔn finliwɛ po lɛa le we tɛlɛye pe ni, naa lɛa pe yirige wa Ezhipiti tara we.»

Wunlunɛja Salomo

wi yɛnrɛwɛ sɛnrɛ

(2 Kuro 6.12-41)

²² Ko punɔgo na, a Salomo wi si yiri ma yere wa Yawe Yɛnnɛle li saraga wɔsaga ki yɛge, Izirayeli woolo janwa wi ni fuun wi yɛge sɔɔwɔ, maa kɛyɛn shyen yi yirige wa naayeri, mɛɛ yo ƒo:

²³ «Yawe Yɛnnɛle, Izirayeli woolo Yɛnnɛle, Yɛnnɛle la yɛge woro wa naayeri, wa yɛnnɛle na, nakoma laga nɔɔona, laga tara ti na paa ma yɛn. Ma tunmbyeele mbele pe maa tanri na yala ma nandanwa kala li ni pe kotogo ki ni fuun ni, ma ma koro yɔn finliwɛ na pe ni konaa na kɛjɛngɛ piin pe kan.

²⁴ Yɔn ƒolo na mɛa le ma tunmbyee, na to Davidi wi yeri, mɛga kala li pye. Sɛnrɛ nda mboro jate mɛa yo, mɛari tanga mari yɔn fili nala ma yawa pi fanɲga na.

²⁵ Koni Yawe Yɛnnɛle, Izirayeli woolo Yɛnnɛle, yɔn ƒolo sanna na mɛa le na to Davidi wi yeri, li pye mali yɔn fili. Mɛa wi pye ƒo: «Ma setirige piile wa yaa la taa wa pe ni mbaa cɛn wunluwɔ pi na na yɛge sɔɔwɔ sanga pyew, Izirayeli woolo pe go na. Ko yaa pye, na pe kaa pe tangalomo pi kɔrɔsi, mbaa tanri la yala na nandanwa kala li ni, paa yɛge ɲga na mboro jate mɛa tanga na yɛge sɔɔwɔ wɛ†.»

²⁶ Ki kala na, Izirayeli woolo Yɛnnɛle, koni ki yaga, yɔn ƒolo na mɛa le na to Davidi, ma tunmbyee wi yeri, mali pye mali yɔn fili.

²⁷ «Ɛn ƒo, kaselege ko na, Yɛnnɛle li mbe pan mbe cɛn laga tara ti na okɛ? Ali yɛrɛ naayeri wo naa wi gbeme pi ni fuun pi kologo ma na, si ka logo go ɲga mi kan ma kan ko.

²⁸ Konaa ki ni fuun, Yawe Yɛnnɛle, na Yɛnnɛle, nunɔgbolo jan ma mi ɲa ma tunmbyee na yɛnrɛwɛ pi logo. Mala yɛnrɛwɛ gbɔɔ pi logo. Mi ɲa ma tunmbyee, gbɛlege ɲga mila gbɛle nɔɔ yɛnri nala pilige ɲga ki na, ki logo.

²⁹ Maa ki go ɲga ki kɔrɔsi yɔnlɔ naa yɛmbine; katugu mboro jate, mɛa ki yo ki laga ɲga ki wogo na ma yo ƒo: «Pa mi yaa lanla yɛɛ nari laga ki laga ɲga ki ni.» Mi ɲa ma tunmbyee, yɛnrɛge ɲga mi yɛn na yɛnri laga ki laga ɲga ki ni, mɛga logo†!

³⁰ Mi ɲa ma tunmbyee konaa Izirayeli, ma woolo pe ni, na waga pan mbɔɔn yɛnri laga ki laga ɲga ki ni, mɔɔ yɛɛ yaga ma pe yɛnrɛwɛ pi logo.

Ee, mbɔɔn ta wa ma censaga wa naayeri, ma we yenrewe pi logo ma we kapere ti kala yaga we na.

³¹ «Na lere wa ka kapege pye wi lewee yenle wa na, na paga wi ngbanga mbe yo wi pan wi wugu ki wogo ki na wa ma saraga wosaga ki yege sogowo, laga ki go nga ki ni,

³² mbɔɔn ta wa yenjele na, maga kala li logo, mali yege wo, mɔɔ tunmbyeele pe kiti wi kon, ma kapere pyefo wi le jologo mbe yala wi kapyere ki ni, mbe tanga ki kan na wi sin wi yeri mbe yala wi yen ma sin yege nga na ki ni.

³³ «Na ma woolo, Izirayeli woolo wele, paga kari malaga na, pe juguye pe ya pe ni, katugu pe kapege pye ma na, na paga songoro mbe pan ma korogo, mbe pan mbɔɔn gbogo, mbɔɔn yenri, na paga ma yenrewe gbɔɔ yenri laga ki go nga ki ni,

³⁴ mbɔɔn ta wa yenjele na, ma logo pe yeri; mɔɔ woolo, Izirayeli woolo pe kapere ti kala yaga pe na. Tara nda ma kan pe teleye pe yeri, ma songoro ma pan pe ni wa ti ni.

³⁵ «Na tisaga wegele kaga ton wa naayeri, mbe ti tisaga kiga kaa paan naa, katugu ma woolo pe kapege pye ma na, na paga ma yenri laga ki laga nga ki ni, mbɔɔn gbogo konaa mbe pe kapere ti yaga, mbe pan ma korogo, na maga pe jolo mbe ko,

³⁶ kona mbɔɔn ta wa yenjele na, ma logo pe yeri, mɔɔ tunmbyeele, Izirayeli woolo wele, pe kapere ti kala yaga pe na. Kono na pe daga mbaa tanri li na, mali naga pe na. Konaa ma tisaga ki yaga ki pan wa tara ti ni, to nda ma kan pe yeri ti pye pe woro we.

³⁷ «Na fungo ka ka to wa tara ti ni, na tifelege yama ka ka to wa tara ti ni, na yarilire tiga kaa waga mbaa fonri yere na, na gbato wo naa kambere ti ni tiga ka pan mbe yarilire ti jogo, na pe juguye paga ka pan mbe malingbɔɔnɔ censara kan wa pe tara, wa pe cara nda pe malaga sigemboro kan mari maga ti tanla mbe pe yon ton, na jologo cenle pyew konaa yama cenle pyew ka ka to pe na,

³⁸ na lere o lere kɔɔn yenri, mbɔɔn yenrewe gbɔɔ yenri, nakoma na ma woolo, Izirayeli woolo wele, pe ni fuun paga nga ki pe nawa pi tanga ki jen mbege yaga, mbe pe keyen yi yirige mbe wa wa ki go nga ki yeri mbɔɔn yenri,

³⁹ mbɔɔn ta wa yenjele na, wa ma censaga, ma logo pe yeri, ma pe kapere ti kala yaga pe na. Ma pe ni fuun pe sara mbe yala pe kapyege ki ni, katugu mboro nungba ma senwee piile pe ni fuun pe nawa kala li jen.

⁴⁰ Ki ka pye ma, pa pe yaa la fye ma yege wagati na fuun pe yaa pye laga tara ti ni, to nda ma kan we teleye pe yeri we.

⁴¹ «Ki pyelomo nungba pi na, namban na wi woro Izirayeli woo, ma woolo wo wa, na wiga ka yiri taleere ta ni mbe pan ma mege ni,

⁴² katugu pe yaa kaga logo mbe yo ma mege ki gbogo, fannaga yen ma ni naa yawa ni. Na ki namban na wiga ka pan mbɔɔn yenri laga ki go nga ki ni,

⁴³ mbɔɔn ta wa yenjele na, wa ma censaga ki ni, ma logo wi yeri, ma nga fuun wi yenri ma yeri ki pye wi kan, jango dunruya woolo pe ni fuun pɔɔn mege ki jen paa fye ma yege, paa yege nga na Izirayeli, ma woolo pe yen. Ko pe yaa ki jen mbe yo fo go nga mi kan, ki yen mboro wogo.

⁴⁴ «Na ma woolo paga ka yiri mbe sa malaga gbɔn pe juguye pe ni, na ki ka ka pye laga nga fuun na, na paga yege wa wa ca nga ma wo konaa go nga mi kan ma mege ni ki yeri, mbɔɔn yenri,

⁴⁵ mböön ta wa yennele na wa ma censaga, ma pe yenrewe po naa pe yenrewe gböo pi logo, ma yere pe kala li ni.

⁴⁶ «Na Izirayeli woolo paga kapege pye ma na, ma jen lere wo wa woro wa, na wila kapege pye. Na maga nawa ngban pe ni, mbe pe le pe juguye pe kee, na pe juguye paga pe koli mbe kari pe ni kulowo wa pe tara, taleere ni nakoma tara töön ni,

⁴⁷ pe pe koli ma kari pe ni tara nda ni, mbe pe ta wa ti ni, na paga pe jatere wi kannga mbe songoro mbe pan ma korogo, mböön yenrewe gböo yenri, mbe yo fo: «Wè kapege pye, ma jogowo pye, ma kambasinnye pye.»

⁴⁸ Pe juguye pe pe koli ma kari pe ni tara nda ni, mbe pe ta wa ti ni, na paga songoro mbe pan ma korogo pe kotogo ki ni fuun ni konaa pe nawa pi ni fuun ni, mbe yege wa wa tara nda maa kan pe teleye pe yeri ti yeri, naa wa ca nga mà wö ki yeri konaa go nga mi kan ma mege ni ki yeri,

⁴⁹ kona mböön ta wa yennele na, wa ma censaga ki ni, ma pe yenrewe naa pe yenrewe gböo pi logo ma yere pe kala li ni.

⁵⁰ Möö woolo pe kapere ti kala yaga pe na naa pe kambasinnde ti ni. Ma ti pe yinriwe mbe pye pe kolifenne pe na, jango pe pe yinriwe ta.

⁵¹ Katugu Izirayeli woolo pe yen ma woolo konaa ma korogo. Poro mbele mà yirige wa Ezhipiti tara ma pe wö wa fugufugu kason gbogo ki ni we†.

⁵² «Ma yenle mi na ma tunmbyee na yenrewe gböo pi na konaa Izirayeli, ma woolo pe yenrewe gböo pi na, mbaa nuru pe yeri sanga o sanga paga ma yenri we.

⁵³ Katugu we Fo, Yawe Yennele, mboro maa pe wö dunruya woolo sanmbala pe ni fuun pe sogowo, jango pe pye ma korogo, paa yege nga na maa ki yo ma tunmbyee Moyisi wi kan, a wigi yo we, sanga na ni maa we teleye pe yirige wa Ezhipiti tara we.»

Salomo wila duwaw pye Izirayeli woolo janwa wi kan

⁵⁴ Naa Salomo wila kaa kö ki yenrewe pi ni fuun pi na konaa yenrewe gböo pi na Yawe Yennele li yeri, a wi si yiri wa Yawe Yennele li saraga wosaga ki yege sogowo, katugu pa wila pye maa kannguuro ti kan le ki laga ki na maa keyen yi yirige wa naayeri na yenri.

⁵⁵ Maa ta yeresaga, a wi suu magala li yirige ma duwaw pye Izirayeli woolo janwa wi ni fuun wi kan, ma yo fo:

⁵⁶ «Sonmo yen Yawe Yennele li woo, lo na li yeyinnye kan Izirayeli, li woolo pe yeri, ma yala senre nda fuun laa yo ti ni. Senjende nda fuun laa yo li tunmbyee Moyisi wi kan mbe kajenge nga fuun pye we kan, ta kpe si koro nda ti ti yeé yon fili†.

⁵⁷ Yawe Yennele, we Yennele li pye we ni paa yege nga na laa pye we teleye pe ni we. Liga ka we wa, liga si ka je we na.

⁵⁸ Een fo li ti we jatere wi kannga mbe pan we ni li yeé korogo, jango waa tanri li kongolo ke ni fuun ke na, mbaa tanri li ngasegele, naa li kondengenle konaa li kakonndengenle ngele laa kan we teleye pe yeri ke na.

⁵⁹ Senre nda fuun mi yo ma naga Yawe Yennele li na konaa yenrewe gböo mba mi yenri, Yawe Yennele, we Yennele le, laa jatere piin pi na yonlo naa yembine. Laa mi na li tunmbyee na sari konaa Izirayeli, li woolo pe ni pilige nungba nungba pyew.

† 8:51 8:51: Dete 4.20 † 8:56 8:56: Dete 12.10; Zhou 21.44-45

⁶⁰ Pa kona dunruya woolo pe ni fuun pe yaa ki jen fɔ Yawe Yɛnnɛlɛ lo nungba li yen Yɛnnɛlɛ lɛ. Yɛnnɛlɛ la yɛgɛ woro wa lo punɔo na.

⁶¹ Ki kala na, yoro wo na, ye daga mbe taga Yawe Yɛnnɛlɛ, we Yɛnnɛlɛ li na ye kotogo ki ni fuun ni, paa yɛgɛ nga na ki yen nala we; yaa tanri li kondeɛɛngɛlɛ ke na, yeli ngasegele ke lɛ yaa tanri ke na.»

Saara nda pàa wɔ Yɛnnɛlɛ li yeri

(2 Kuro 7.4-10)

⁶² Kona, a wunlunana wo naa Izirayeli woolo mbele fuun pàa pye wa wi ni pè si saara wɔ Yawe Yɛnnɛlɛ li yeri.

⁶³ Salomɔ wila nayinmɛ saraga wɔ Yawe Yɛnnɛlɛ li yeri. Yaayoro nda wila wɔ tila pye nɛrɛ waga nafa ma yiri shyen (22 000) konaa simbaala naa sikaala waga cɛnmɛ naa nafa (120 000). Ko saraga ko wunlunana wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pàa wɔ ma Yawe Yɛnnɛlɛ li sherigo gbɔgo ki yon yenge.

⁶⁴ Ki pilige nungba ki ni, a wunlunana wɔ si sherigo gbɔgo longo ki nandogomɔ laga ki pye kpoyi, ko nga ki yen wa Yawe Yɛnnɛlɛ li sherigo gbɔgo ki yɛgɛ kɛɛ yeri we. A wɔ si saara sogoworo, naa muwɛ saara konaa nayinmɛ saara ti yanlaga ki sogo wa ki laga ki na, katugu tuguyenrɛ saraga wɔsaga nga kila pye wa Yawe Yɛnnɛlɛ li yɛgɛ sɔgowɔ, kila kaa kologo paa saara sogoworo, naa muwɛ saara konaa nayinmɛ saara ti yanlaga ki sori wa ki na.

⁶⁵ Salomɔ wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pàa feti wi pye ki wagati wi ni. Janwa gbɔlo làa yiri tara ti lagapyew ma pan, maga lɛ wa Hamati ca wasege ki na fɔ ma saa gbɔn wa Ezhipiti tara lafogo yon ki na. Pàa pan ma gbogolo ma feti wi pye Yawe Yɛnnɛlɛ li yɛgɛ sɔgowɔ piliye kolɔshyen ni. A pè si piliye kolɔshyen ya yɛgɛ pye naa, a yi ni fuun yi pye piliye ke ma yiri tijerɛ.

⁶⁶ Pilige kolɔtaanri wogo ki na, a wunlunana wɔ si leele pe yaga ma yo paa kee. A pè si duwaw pye wunlunana wi kan mɛɛ songoro ma kari pe cara. Yawe Yɛnnɛlɛ làa kajɛngɛ nga fuun pye li tunmbyee Davidi wi kan konaa Izirayeli, li woolo pe kan, pe ni fuun pe nawa pila yinngi, a paa yɔgori ki kala na.

9

Yɛnnɛlɛ làa li yɛɛ naga

Salomɔ wi na ki shyen wogo na

(2 Kuro 7.11-22)

¹ Naa Salomɔ wila kaa kɔ Yawe Yɛnnɛlɛ li sherigo gbɔgo ki kanga ki na, naa wunlunana go ki ni konaa yinre nda fuun wila pye na jaa mbe kan ti ni sanga na ni,

² a Yawe Yɛnnɛlɛ li sili yɛɛ naga Salomɔ wi na naa ki shyen wogo na, paa yɛgɛ nga na làa li yɛɛ naga wi na wa Gabawɔn ca we†.

³ A Yawe Yɛnnɛlɛ li suu pye fɔ: «Mòɔ yɛnrɛwɛ naa ma yɛnrɛwɛ gbɔɔ pi logo. Go nga mà kan, mɔ yere ki na mbege pye kpoyi mbaa na yɛɛ nari wa ki ni sanga pyew. Mi yaa laga kɔrɔsi konaa mbaa jatere piin ki na sanga pyew.

⁴ Mboro wo na, na ma kaa tanri nawa nungba ni naa kaselege ni paa ma to Davidi wi yen, mbaa nga fuun mɔ yo ma kan ki piin konaa mbaa tanri na ngasegele koro naa na kakɔndɛngɛlɛ ke na,

† 9:2 9.2: 1 Wunlu 3.7-15; 1 Kuro 1.7

⁵ pa kona mi yaa yeresaga kan ma wunluwo pi yeri Izirayeli tara ti go na fo sanga pyew, paa yege nga na mila ki yo ma to Davidi wi kan ma yo fo: <Ma setirige piile wa se ka la wa wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na[†].>

⁶ Een fo na yoro naa ye pinambiile pe ni, yaga laga na na, na yee yenle mbaa tanri na ngasegele koro naa na kondegeengele ke na, na ye kaa kee mbe saa yarisunndo ta yege gbogo, mbaa foli ti yege sogowo,

⁷ kona tara nda mi kan yoro Izirayeli woolo ye yeri, mi yaa ye ko mbe ye wo wa ti ni. Go nga mi pye kpoyi na yee mege ni, mi yaa je ki na. Kona tara woolo pe yaa la tege ye na mbaa ki la koo ye na.

⁸ Ki sherigo gbogo nga konaa ki gbogowo pi ni fuun ni, na leele mbele ka kaa toro le ki tanla, pe yaa la kawa mbaa wofegele wiin mbaa yuun fo: <Ki pye mele, a Yawe Yenjele li sigi tara nda konaa ki sherigo gbogo nga ki tege ki tegelomo mba pi na ma[†]?>

⁹ Pa kona leele pe yaa ka pe yon sogo mbe yo fo: <Ko pye ma, katugu Izirayeli woolo pe laga Yawe Yenjele, pe Yenjele li na, lo na laa pe teleye pe yirige wa Ezhipiti tara we. Pe taga yarisunndo ta yege na, na foli ti yege sogowo nari gbogo konaa na tunngo piin ti kan. Ko ki ti Yawe Yenjele ligi jologo nga ki ni fuun ki wa pe na.> »

*Salomo wila cara nda laga
ma kan wunlunaja Hiram
wi yeri*

(2 Kuro 8.1-2)

¹⁰ Ye le nafa Salomo wila pye ma yinre shyen ti kan: Yawe Yenjele li sherigo gbogo konaa wunluwo go ki ni.

¹¹ Tiri ca wunlunaja Hiram wila sediri tire naa sipiresi tire, naa te legere kan Salomo wi yeri paa yege nga na Salomo wila pye naga jaa we. Ki kaa pye ma, a Salomo wi si Galile tara ca nafa laga ma kan Hiram wi yeri.

¹² A Hiram wi si yiri wa Tiri ca ma pan ma cara nda Salomo wila kan wi yeri ti wele. Een fo ki cara ti sila Hiram wi ndanla.

¹³ A Hiram wi si Salomo wi pye fo: «E, na sefo, cara nda ma ta ma kan mi yeri tori nda yeen?» A Hiram wi siri mege taga nari yinri Kabuli[†]. Ko mege ko ki yen ti na, fo ma pan ma nala.

¹⁴ Ma si yala, te toni taanri naa kong'o Hiram wila kan wunlunaja Salomo wi yeri.

Salomo wi kapyegele sanjala

(2 Kuro 8.3-18)

¹⁵ Wunlunaja Salomo wila leele pe wa porotoya tunndo nda na, a peri pye tori nda yeen: Paa Yawe Yenjele li sherigo gbogo ki kan, naa wi wunluwo go ki ni, ma Milo laga ki gbegele, ma Zheruzalemu ca mbogo ki kan, naa Hazori ca ki ni, naa Megido ca konaa Gezeri ca ki ni.

¹⁶ Farawon, Ezhipiti tara wunlunaja we, faa wila saa to Gezeri ca ki na maga sho, ma Kana tara fenne mbele paa pye ma cen wa pe gbo ma ca ki sogo. Ko pungo na, naa wi sumborombyo wila kaa pori Salomo wi yeri, a wi sigi ca ki kan wi sumborombyo wi yeri wi porogo yarikanga.

¹⁷ Salomo wila Gezeri ca ki kan naa fonngo, naa Beti Horon ca nga wa nogona ki ni;

[†] 9:5 9.5: 2 Sami 7.12-16; 1 Wunlu 2.4; 8.25 [†] 9:8 9.8: 2 Wunlu 25.9; 2 Kuro 36.19 [†] 9:13 9.13: Eburuye senre ti ni Kabuli mege ki koro wowi na ki woro yaraga ka.

¹⁸ naa Baalati ca konaa Tamari ca nga wa tara ti gbinri wi ni ti ni;

¹⁹ naa cara nda fuun wila pye naa kee yaara ti teri wa ti ni, naa cara nda wila pye naa wotoroye pe teri wa ti ni, naa nda wila pye naa shonye pe teri wa ti ni; yaraga nga fuun wila pye na jaa mbe kan wa Zheruzalemu ca, naa wa Liban tara konaa wi tara lara ti ni fuun ti ni, wila ti ni fuun ti kan.

²⁰ Cengele kèle yegé la pye wa tara ti ni, koro sila pye Izirayeli woolo. Koro la wele Amori cenle woolo, naa Heti cenle woolo, naa Perezi cenle woolo, naa Hevi cenle woolo konaa Zhebusi cenle woolo wele.

²¹ Ki cengele ke setirige piile paa koro wa tara ti ni, katugu Izirayeli woolo pe sila ya mbe pe tongo mbe pe ko. Poro wele Salomo wila le ma wa porotoya tunndo ti na. Pe yen ki wogo ki na fo ma pan ma gbón nala.

²² Een fo Salomo wi sila Izirayeli woo wo wa pye kulo. Poro la pye wi malingboonlo. Wila pele pye wi tara ti legboolo, ma pele pye wi malingboonlo teelee, ma pele pye wi malaga gbónwotoroye pe fevenne konaa wi shón lugfenne pe teelee.

²³ Teele mbele paa pye Salomo wi tunmbyeele pe go na paa pye lere cenme kangurugo naa nafa shyen ma yiri ke (550). Poro paa pye na tunmbyeele pe tunngo ki wele.

²⁴ Farawon sumborombo wila kaa yiri wa Davidi ca ma ye wa wunluwo go nga Salomo wila kan wi kan ki ni; kona, a Salomo wi si Milo laga ki gbegele.

²⁵ Salomo wila saraga wosaga nga kan Yawe Yennele li kan, wila pye na saara sogoworo naa nayinme saara woo wa ki na yelee pyew wosaga taanri. Wila pye na wusuna nuwo taan sori fun wa saraga wosaga nga kila pye wa Yawe Yennele li yegé sogowo ki na. Pa sherigo gbogo kila kan ma ko yeen†.

²⁶ Wunlunaja Salomo wila tonmokooro gbegele wa Eziyon Geberi ca, wa Eyilati ca ki tanla, wa Kogojé yeen wi yon na, wa Edomu tara.

²⁷ Wunlunaja Hiram wila wi tunmbyeele pele torogo Salomo wi kan ki tonmokooro ti na, pe pan pe Salomo wi woolo pe saga. Paa pye ma tonmokooro tunngo ki jen fo jenge.

²⁸ A pé si kari tonmokooro ti na wa Ofiri tara ma saa té tóni ke ma yiri shyen naa ki pungo le ma pan wi ni wunlunaja Salomo wi kan.

10

*Seba tara wunlunjo wila kari
ma saa wunlunaja Salomo wi shari*

¹ Saba tara wunlunjo wila ki logo fo Salomo wi mege ki yiri Yawe Yennele li gbogowo pi kala na. A wi si yiri wa wi tara ma pan mboo wa mbe wele nandalenjele ni.

² Ki wunlunjo wila pan wa Zheruzalemu ca lelegere ni wi pungo na, naa yongomeye ni, naa nuwo taanyaara ni, naa te legere ni konaa sinndeere songbanga woro ni. Paa ki tuguro ti taga yongomeye poro na. Wila pan wa Salomo wi yeri ma pan ma senre nda fuun tila pye wa wi nawa ti yo maa kan.

³ Yewige nga fuun wila yewe, wunlunaja Salomo wila wi yon sogo ki ni fuun ki na. Yewige ka kpe sila pye ma ngban wunlunaja wi yeri, nga wi sila ya mboo yon sogo ki na.

† 9:25 9:25: Eki 23:17; 34:23; Dete 16:16

⁴ Kona, Saba tara wunlunjo wì sigi wele maga yan fò tijinliwɛ gbɔɔ la pye Salomɔ wi yeri; Salomɔ wila go nga kan, wila ki yan fun,

⁵ naa yaakara nda pàa pye na kaa wa wi go ti ni, naa legbɔɔlo pe yinre ti ni, naa pe tunngo pyewe pi ni. Tunmbyeele mbele pe maa yaakara to naa yaara nda pe maa woo ti kaan leele pe yeri, wila pe yaripɔɔ ti yan, ma saara sogoworo nda wi maa woo wa Yawe Yɛnɛle li sherigo gbɔɔ ki ni ti yan. A kì si to wi yon na.

⁶ A wì si wunlunaja wì pye fò: «Mala ta wa na tara, senre nda mì logo ma kapyegele ke wogo na naa ma tijinliwɛ pi wogo na, jaga ti ni fuun ti yen kaselege.

⁷ Sanga ɲa ni mi fa pan mbege yan na ye, senre nda fuun pàa pye na yuun, mì sila taga ti na. Kagala ngele mì yan yenle ni, pe sila koro walaga senre yo na kan yere. Ma tijinliwɛ gbɔɔ po naa ma yarijende tawa pi we nda mila logo ma kanngɔlo ti na.

⁸ Ferewe yen ma go woolo pe woo! Ferewe yen ma tunmbyeele pe woo, poro mbele pe yen ma ni sanga pyew nɔɔ tijinliwɛ senre ti nuru we!

⁹ Sɔnmɔ yen Yawe Yɛnɛle, ma Yɛnɛle li woo, lo na li kajenge pye ma kan, mɔɔ tɛge Izirayeli tara ti wunluwo we. Izirayeli woolo pe yen ma Yawe Yɛnɛle li ndanla fò sanga pyew, ko kì ti lɔɔn tɛge pe wunluwo, jango maa pe kagala ke yege woo kasinngɛ naa kaselege ni.»

¹⁰ Ko pungo na, a Saba tara wunlunjo wì si tɛ tɔni taanri naa kongo kan wunlunaja Salomɔ wi yeri, naa nuwo taanyaara legere ni konaa sinndeere sɔnngbanga woro ni. Saba tara wunlunjo wila pan ma nuwo taanyaara nda kan Salomɔ wi yeri, lere fa pan mbe yaara ta kan wa Izirayeli tara mbe we to na†.

¹¹ Wunlunaja Hiram wi tɔnmokɔɔɔɔ nda tila pan tɛ wi ni ma yiri wa Ofiri tara, tila pan fun santali† tire legere naa sinndeere sɔnngbanga woro ni.

¹² Wunlunaja wila ki tire ta pye tiyagala wa Yawe Yɛnɛle li sherigo gbɔɔ ki nawa, konaa wa wi yeera wunluwo go ki ni. Pàa ta tɛge ma ngɔniye naa juruye gbegele yurukɔɔlo pe kan. Mbe wo ko ni, pe fa pan ki tire cɛnle ta ni wa Zheruzalemu ca, pe fa si ta yan, ali ma pan ma gbɔn nala.

¹³ Kona, yaraga nga fuun Saba tara wunlunjo wila pye na jaa konaa yaraga nga fuun wila yenri, Salomɔ wila ki ni fuun ki kan wi yeri. Mbe taga wa ko na, wunlunaja wila wi kan yarikanra ni, ma yala wi wunluwo pi gbɔɔ yege nga na ki ni. Ko pungo na, a Saba tara wunlunjo wo naa wi tunmbyeele pe ni, pè si yiri ma songoro wa pe tara.

*Wunlunaja Salomɔ wila pye
penjagbɔɔ fò*

¹⁴ Yeɛ nungba nungba pyew, tɛ tɔni nafa wila pye na paan na kaan Salomɔ wi yeri.

¹⁵ Safari wafenne konaa pereferenne pàa pye na lambo ɲa sara wi yeri, naa Larabuye wunlumbolo konaa tara ti janmaratigiye pàa pye na nizara ɲa woo na kaan wi yeri, to ni sila pye wa.

¹⁶ Wunlunaja Salomɔ wila tuguron sigeyaara tugbɔɔɔ cɛnmɛ shyen (200) gbegele tɛ ni. Ti ni fuun nungba nungba ti nuguwo pila pye culo kogoloni kogoloni.

† 10:10 10:10: Mati 12.42; Luki 11.31 † 10:11 10:11: Santali tige kila pye tige jɛnge nga pàa pye na kapyɔ tunndo legere gbegele ki ni.

¹⁷ Wila tuguron sigeyaara tumooro cenme taanri (300) gbegele te na pe gbon wa ni. Ki tuguron sigeyaara ti ni fuun nungba nungba ti nuguwo pila pye te culo nungba nungba naa walaga. A wi si saa ti tege wa wunluwo go nga paa pye na yinri Liban kologo go ki ni.

¹⁸ A wunlunana Salomo wi si wunluwo jongo gbenge ka gbegele solo ngangala ni, meɛ te piiri wo ki na maga ton.

¹⁹ Paa lugusaga gbegele ki wunluwo jongo ki na, naa tooro tagasaga kogoloni ni. Jongo ki telegesaga kila pye kiiri. Keyen tagasara la pye ki kanngoloyo shyen yi na. Paa jara yanlele shyen te ma pe yerege yerege keyen tagasara ti nungba nungba ti tanla.

²⁰ Paa jara yanlele ke ma yiri shyen gbegele ma pe yerege yerege jongo ki tooro tagasaga kogoloni ti kanngoloyo shyen yi na. Ki jongo cenle ka fa gbegele wunluwo pa yege ni gben.

²¹ Wunlunana Salomo wi wojengele ke ni fuun kaa pye te wogolo. Wi wunluwo go nga paa pye na yinri Liban kologo go ki yaapire ti ni fuun tila pye te piiri woro. Yaraga ko ka sila pye wa ti ni warifuwe wogo, katugu Salomo wagati wi na pe sila pye na warifuwe wi jate.

²² Tarisisi ca tonmokooro tugbooro la pye wunlunana Salomo wi yeri, nda tila pye na tangangala piin kogoje wi na to naa wunlunana Hiram wi woro ti ni. Yele taanrindaanri pyew ki tonmokooro tugbooro tila pye na paan te naa warifuwe ni, naa solo ngangala ni, naa kana ni konaa sannjere nda pe yinri pan ta ni.

²³ Wunlunana Salomo wi mege kila yiri ma we dunruya wunlumbolo pe ni fuun pe na wi yarijende tawa naa wi tijinliwe pi kala na.

²⁴ Leele pe ni fuun paa pye naga jaa mbe wunlunana Salomo wi yan, jango mbe tijinliwe mba Yennele li kan wi yeri pi senre ta logo.

²⁵ Pe ni fuun nungba nungba paa pye na paan yarikanra ni wi kan, to ti yen warifuwe yaara, naa te yaara, naa yarioro, naa malingbonyaara, naa nuwo taanyaara, naa shonye konaa sofilele worosoye ni. Ko la pye na piin ma yele pyew.

²⁶ Salomo wila malaga gbonwotoroye naa shon lugufenne gbogolo wi yee kan. Malaga gbonwotoroye paa pye waga kele naa cenme tijere (1 400); shon lugufenne paa pye lere waga ke ma yiri shyen (12 000). Wi malaga gbonwotoroye paa pye cara nda ni, wila pele tege wa ti ni konaa ma pele tege wa wo wunlunana wi yee tanla wa Zheruzalemu ca†.

²⁷ Wunlunana Salomo wila ti a warifuwe wi lege wa Zheruzalemu ca paa sinndeere ti yen. Wila ti a sediri tire ti lege fun wa tara ti ni, paa yege nga na sikomori tire ti yen ma lege wa yanwira tigiwen tara ti ni we†.

²⁸ Wunlunana Salomo wi shonye paa pye na yinrigi pe ni wa Ezhipiti tara. Wunlunana wi safari wafenne poro pele wele paa pye na kee ma saa na pe loo ngbeleye ngbeleye na paan pe ni. Pe sonngo kila pye ma jen ma tege.

²⁹ Malaga gbonwotoroye mbele paa pye na yinrigi wa Ezhipiti tara, wi nungba nungba pyew wi sonngo kila pye warifuwe pyo cenme kogoloni (600), shon nungba nungba pyew wi sonngo kila pye warifuwe pyo cenme naa nafa shyen ma yiri ke (150). Ki safari wafenne paa pye na paan wotoroye naa shonye pele ni fun, na pe pere Heti cenle woolo pe wunlumbolo pe yeri konaa Siri tara fenne wunlumbolo pe yeri.

† 10:26 10:26: 1 Wunlu 5.6; Dete 17.16-17 † 10:27 10:27: Amo 7.14; 1 Kuro 27.28

11

*Salomo wila jeele legere le
ma kapege pye Yennele li na
(2 Kuro 11.8-12.1)*

¹ Jeele legere la pye ma wunlunaja Salomo wi ndanla ma yiri tara ta yegɛ ni, a wi pe pori ma taga Farawon wi sumborombyo wi na. Poro la wele Mowabu cenle jeele, naa Amo cenle jeele, naa Edomu cenle jeele, naa Sidon ca jeele konaa Heti cenle jeele wele.

² Ma si yala Yawe Yennele laa para Izirayeli woolo pe ni ki cengele ke wogo na ma yo fo: «Yaga kaa pe sumbono pe pori, yaga si ka ti paa ye sumbono pe pori ye yeri. Nakoma pe yaa ka ye jatere wi kannga ye na, yaa kee ye saa pe yarisunndo ti gbogo.» Een fo, ki cengele ke jeele paa Salomo wi ndanla, a wi mara pe na[†].

³ Wi japorimbolo paa pye cenme koloshyen (700), paa pye wunlumbolo piile. Wi cenfenne poro la pye cenme taanri (300). Ki jeele wele, paa wi jatere wi kannga wi na[†].

⁴ Naa Salomo wila kaa le, a wi jeele pe suu jatere wi kannga wi na ma kari pe yarisunndo ti yeri. Ki kala na, wi sila taga Yawe Yennele, wi Yennele li na wi nawa pi ni fuun ni paa yegɛ nga na wi to Davidi wila ki pye we.

⁵ Salomo wila pye na Sidon ca fenne yarisunngo jele Asitarite ki gbogo, na Amo cenle woolo pe yarisunngo tijaanga Milikomu ki gbogo.

⁶ Salomo wila Yawe Yennele li kambenge pye. Wi sila Yawe Yennele li kono li tanga wi kotogo ki ni fuun ni, paa yegɛ nga na wi to Davidi wila ki pye we.

⁷ Ki pye ma, tinndi na wi yen wa Zheruzalemu ca ki yonlo yirisaga yeri, Salomo wila sunsaga kan wa wi na Mowabu cenle woolo pe yarisunngo tijaanga Kemoshi ki kan, ma ka kan fun Amo cenle woolo pe yarisunngo tijaanga Moloki[†] ki kan.

⁸ Wila ki nungba ki pye ma fun jeele mbele fuun wila le cengele kele yegɛ ni pe kan, janngo paa wusuna nuwo taan sori pe yarisunndo ti kan, paa saara woo ti yeri.

⁹ Kona, a Yawe Yennele li si nawa ngban Salomo wi ni, katugu wila wi jatere wi kannga ma laga Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li na, lo na laa li yee naga wi na fo nagasaga shyen we[†].

¹⁰ Yawe Yennele laa para wi ni ki kala li wogo na ma yo fo wiga ka taga yarisunngo ka kpe na. Een fo Salomo wi sila logo Yawe Yennele li yeri.

¹¹ Kona, a Yawe Yennele li si Salomo wi pye fo: «Ki kaa pye pa ma tanga yeen, ma silan yon finliwe pi yigi, ngasegele ngele mila kan ma yeri, mee si tanga ke na, ma taga ki na fo mi yaa wunluwo pi sho ma yeri mboo kan ma tunmbyee wa yeri.

¹² Een fo ma to Davidi wi kala na, mi sege kala li pye mboon ta go na. Mi yaa ka wunluwo pi sho ma pinambyo wi sanga wo ni.

¹³ Konaa ki ni fuun, mi se ka wunluwo pi ni fuun pi sho wi yeri. Een fo mi yaa ka cenle nungba yaga wi kan na tunmbyee Davidi wi kala na konaa Zheruzalemu ca nga mi wo na yee kan ki kala na.»

[†] 11:2 11.2: Eki 34.15-16; Dete 7.3-4 [†] 11:3 11.3: Dete 17.17 [†] 11:7 11.7: Nambu 21.29; Zhere 48.7,13,16 [†] 11:9 11.9: 1 Wunlu 3.4-15; 9.1-9

*Yennɛle lãa leele pele yirige
ma wa Salomo wi na*

¹⁴ Kona, a Yawe Yennɛle li si jugu wa yirige maa wa Salomo wi na. Wo wila pye Edomu cenle woolo naŋa Hadadi we. Wila pye Edomu tara wunlunaŋa wo setirige pyo.

¹⁵ Wagati ŋa ni Davidi wila pye na malaga ki gbɔɔn Edomu cenle woolo pe ni, wi malingbɔɔnlo to Zhouabu wi si kari sa Izirayeli malingbɔɔnlo mbele pãa ku wa malaga pe gbɔɔlo pe le, mɛɛ saa Edomu cenle nambala pe ni fuun pe gbo.

¹⁶ Zhouabu wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ni, pãa koro wa Edomu tara ma saa gbɔn fɔ yɛŋge kɔgɔloni, fɔ a wi saa Edomu cenle nambala pe ni fuun pe tongo ma pe kɔ.

¹⁷ Ki wagati wi ni Hadadi wila pye lefɔnmɔbile. A wi si fe wo naa wi to wi tunmbyeele mbele pãa pye Edomu cenle woolo pe ni, ma kari wa Ezhipiti tara.

¹⁸ Pãa yiri wa Madiyan tara ma kari wa Paran gbinri wi ni, ma Paran tara nambala pele le ma taga pe yɛɛ na. Ko punjo na, a pɛ si kari wa Ezhipiti tara, wa Farawɔn wi yeri, Ezhipiti tara wunlunaŋa we. A Farawɔn wi si go kan wi yeri, naa yɔn suro ti woo konaa ma tara laga ka kan wi yeri.

¹⁹ Hadadi wi kala lãa Farawɔn wi ndanla, fɔ a wũu jo wi jɔnlo sumboro wi kan Hadadi wi yeri jɛle. Wunlunjo Tapenɛsi wo jɔnlo sumboro lawi.

²⁰ Tapenɛsi wi jɔnlo sumboro wila pinambyo se Hadadi wi kan, a pɔo mɛge taga naa yinri Genubati. Tapenɛsi wila wi le maa koro wa Farawɔn wi go. Ki pye ma, Genubati wila cɛn wa Farawɔn wi go ki ni ma pinle Farawɔn wi pinambiile pe ni.

²¹ Ma Hadadi wi ta wa Ezhipiti tara, a wi sigi logo ma yo fɔ Davidi wila ku ma taga wa wi teleye pe na, fɔ wi malingbɔɔnlo to Zhouabu wila ku fun. Ki pye ma, a wi sigi yo Farawɔn wi kan ma yo fɔ: «Ki yaga mbe songoro wa na tara.»

²² A Farawɔn wi suu yewe ma yo fɔ: «Yiŋgi kɔɔn la laga na yeri, fɔ a maa ki jaa mbe songoro wa ma tara?»

A Hadadi wi suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Yaraga ko ka kpɛ silan la, ɛɛn fɔ ki yaga mbe kari san.»

²³ Yennɛle lãa jugu wa yege yirige maa wa wunlunaŋa Salomo wi na naa; wo lawi ŋa Eliyada pinambyo Erezon we. Erezon wila fe wa wi tafo Hadadezeri wi yeri, Zoba ca wunlunaŋa we.

²⁴ Wagati ŋa ni Davidi wila Erezon wi tafo wi malingbɔɔnlo pe tongo, a Erezon wi si leele pele kɔn ma taga wi yɛɛ na ma pye pe to. A pɛ si kari wa Damasi ca, ma saa cɛn wa, ma cɛn ki laga woolo pe go na.

²⁵ Erezon wila pye Izirayeli woolo pe jugu Salomo wi yinwege piliye yi ni fuun ni. Ki wagati nunɔba wi ni Hadadi fun wila pye na kapege piin Izirayeli woolo pe na. Ma Erezon wi ta wila pye Siri tara ti wunluwo, wila pye ma Izirayeli woolo pe panra fɔ jɛŋge.

*Yennɛle lãa yɔn fɔlo kɔn
mbe wunluwo pi kan
Yerobowamu wi yeri*

²⁶ Kona, a Nebati pinambyo Yerobowamu wi si yiri fun wunlunaŋa Salomo wi kɔrɔgo. Wila pye Efirayimu cenle woo ma yiri wa Zereda ca. Pãa pye naa no wi yinri Zeruya; wila pye nanɔgunjo. Yerobowamu wila pye Salomo wi tunmbyee.

²⁷ Wila yiri wunlunaŋa wi koroŋo yege ŋga na ki ŋga: Ki wagati wi ni Salomo wila pye na Milo laga ki gbegele, konaa wi to Davidi wi ca mbogo kila jeenri laga ŋga na, naga tonni.

²⁸ Yerobowamu wila pye lefonŋo fanŋga fo ma pye kotogo ni. Naa wunlunaŋa Salomo wila kaa wi tunmbyege ki yan, a wi suu tege Zhozufu setirige piile mbele fuun paa pye na porotoya tunŋgo piin pe go na, a wila pe korosi.

²⁹ Pilige ka, Yerobowamu wi si yiri wa Zheruzalemu ca ma saa fili Yenŋele yon senre yofa Ahiya ŋa wila yiri wa Silo ca wi ni wa konɔ. Derigboŋo fonŋgo ka la pye Ahiya wi na. Poro leele shyen paa pye wa wasege ki ni ce.

³⁰ Derigboŋo fonŋgo ŋga kila pye Ahiya wi na, a Ahiya wi sigi yigi maga walagi, a ki yiri parisanyeere ke ma yiri shyen.

³¹ Kona, a wi si Yerobowamu wi pye fo: «Parisanyeere ke le ma ta. Katugu Yawe Yenŋele, Izirayeli woolo Yenŋele, pa li yo yeen fo: <Wele, mi yaa wunluwo pi sho Salomo wi yeri, mbe cengele ke kan ma yeri ma cen ke go na.

³² Een fo cenle nunŋba mi yaa yaga wi kan na tunmbyee Davidi wi kala na, konaa Zheruzalemu ca ki kala na, ko ŋga mi wo Izirayeli cengele ke ni fuun ke cara ti sogowo we.

³³ Mi yaa ko pye ma, katugu Izirayeli woolo pe laga na na ma saa na foli Sidon ca fenne pe yarisunŋo jele Asitarite ki yege sogowo naga gbogo, naa Mowabu cenle woolo pe yarisunŋo Kemoshi ki ni konaa Amo cenle woolo pe yarisunŋo Milikomu ki ni, katugu pee tanga na kongolo ke na, mbe ŋga ki yen ma sin na yege na ki pye. Pee tanga na ngasegele naa na kakondegeŋgele ke na paa Salomo wi to Davidi wi yen.

³⁴ Een fo mi se ka wunluwo pi ni fuun pi sho Salomo wi yeri. Mi yaa wi yaga wa wunluwo pi na, fo sa gbɔn wi kupilige ki na, na tunmbyee Davidi ŋa mila wo wo kala na, katugu wila tanga na ngasegele naa na kondengeŋgele ke na.

³⁵ Mi yaa ka wunluwo pi sho wi pinambyo wo yeri mbe cengele ke kan mboro Yerobowamu ma yeri ma cen ke go na.

³⁶ Mi yaa cenle nunŋba yaga Salomo wi pinambyo wi kan, jango na tunmbyee Davidi wi setirige piile wa mbaa taa pe ni wila een wunluwo pi na, na yege sogowo wa Zheruzalemu ca sanga pyew, ko ŋga mi wo mbaa na yee nari wa ye sogowo we.

³⁷ Mboro wo na Yerobowamu, mi yaa ma le mboon tege wunluwo pi na paa yege ŋga na koon ndanla we. Ma yaa pye wunluwo Izirayeli tara ti go na.

³⁸ Na ma kaa na senyoro nda fuun mila yuun ma kan ti nuru, na ma kaa tanri na kongolo ke na, na ma kaa ŋga ki yen sinŋe na yege na ki piin, na ma kaa tanri na kondengeŋgele naa na ngasegele ke na paa yege ŋga na na tunmbyee Davidi wila ki pye we, pa kona mi yaa pye ma ni, mbe setirige kan ma yeri ŋga ki yaa yeresaga ta paa yege ŋga na mila ki pye Davidi wi kan we. Mi yaa ka Izirayeli tara ti kan ma yeri.

³⁹ Mi yaa ki pye ma mbe Davidi setirige piile pe go sogo, een fo ki se koro ma sanga pyew.» »

⁴⁰ Ko punŋo na, a Salomo wi nee ki lagajaa mbe Yerobowamu wi gbo. Kona, a Yerobowamu wi si fe ma kari wa Ezhipiti tara, ma saa karafa

Ezhipiti tara wunlunaŋa Shishaki wi na. Wila koro wa fɔ a Salomɔ wì saa ku†.

Wunlunaŋa Salomɔ wi kunwɔ

⁴¹ Salomɔ wi kagala sannɔgala, naa wi kapyegele ke ni fuun konaa wi tijinliwɛ pi ni, ti ni fuun ti yɛn ma yɔnlogɔ wa Salomɔ wi kapyegele sɛwɛ wi ni.

⁴² Salomɔ wila yɛgele ngele pye wunluwɔ pi na Izirayeli tara ti ni fuun ti go na wa Zheruzalemu ca, kàa pye nafa shyen.

⁴³ Ko punɔ na, a wì si ku ma taga wa wi tɛleye pe na. A pè suu le wa wi to Davidi wi ca. A wì si pinambyɔ Orobowamu wì si cɛn wunluwɔ pi na wa wi yɔnɔ.

IZIRAYELI TARA WUNLUWɔ PILA KɔN SHYEN

12

12-22

Orobowamu wila je

mbe logo Izirayeli woolo pe yeri

(2 Kuro 10.1-14)

¹ Kona, a Orobowamu wì si yiri ma kari wa Sishɛmu ca, katugu Izirayeli woolo pe ni fuun pàa pan ma gbogolo wa mboo tege wunluwɔ.

² A Nebati pinambyɔ Yerobowamu wì sigi logo, maga ta wila pye bere wa Ezhipiti tara, to nda wila fe wunlunaŋa Salomɔ wi yege ma saa lara wa we. Pa Yerobowamu wila pye ma cɛn wa Ezhipiti tara.

³ A pè si leele tun, a pè saa wi yeri ma pan wi ni. Kona, a wo naa Izirayeli gbogolomɔ woolo pe ni fuun pe ni, pè si kari ma saa para Orobowamu wi ni ma yo fɔ:

⁴ «Ma to wila tugugbɔɔ taga we go na. Koni mboro wo na, na maga yenle mbe porɔtoya tunndo naa tugugbɔɔ nda ma to wila taga we go na ti tifaga we na, pa we yaa la tunngo piin ma kan.»

⁵ A Orobowamu wì si pe pye fɔ: «Ye songɔɔ gbɛn, mi yaa jatere pye. Piliye taanri torɔngɔlo ye pan laga na yeri.» A leele pè si songɔɔ ma kari.

⁶ Kona lelelele mbele pàa pye na tunngo piin wunlunaŋa Orobowamu wi to Salomɔ wi ni wi yinwege sanga wi ni, a wì si saa pe gbogolo ma pe yewe ma yo fɔ: «Yoro naga jaa mbe ki leele mbele pe yɔn sogo mbe yo mele?»

⁷ A lelelele pè suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Nala na ma kaa tunngo piin ki leele mbele pe kan, mbe pe yenrege ki logo, mbe pe yɔn sogo senjɛnde ni, kona pe yaa pye ma tunmbyeele fɔ sanga pyew.»

⁸ Eɛn fɔ Orobowamu wì sila lelelele pe yerɛwe senre ti le. Wo naa lefɔnmɔlo mbele pàa yiri ma le ja, poro mbele pàa pye le wi tanla, a wì si poro yewe.

⁹ Wila pe pye fɔ: «Ki leele mbele pè pan mala pye ma yo tugugbɔɔ nda na to wila taga pe go na, mberi tifaga pe na. Yaa jaa mbe pe yɔn sogo mbe yo mele?»

¹⁰ A wi yenlezaga lefɔnmɔlo pè suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Ki leele mbele pè pan ma senre nda yo ma kan ma yo fɔ ma to wila tugugbɔɔ nda taga

† 11:40 11:40: 1 Wunlu 14.25-26

pe go na mari tifaga pe na, pa ma yaa pe yon son sogo yeen, mbe yo fo: <Na yombenjo wi gbogo ma we na to wi senne li na[†].>

¹¹ Yè yo na to wi tugugboro taga ye go na, nda mi wo yaa taga ye go na to yaa nugu na to wo woro to na. Na to wila pye na ye gboon na ye yeregi gbatorogo ni, mi wo yaa la ye yeregi naala ni[†].»

¹² Pilige taanri wogo ki na, a Yerobowamu wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ni pè si pan wa Orobowamu wi yeri, paa yeye nga na wunlunana wila ki yo pe kan fo: «Ye songoro ye pan laga na yeri piliye taanri ni.»

¹³ A wunlunana wi si leele pe yon sogo senngbanra ni. Lelæele paa yerewe senre nda yo wi kan, wi sila ti le.

¹⁴ Wila leele pe yon sogo ma yala lefonmbolo paa yerewe senre nda yo to ni. Wila pe pye fo: «Na to wila tugugboro taga ye go na, een mi fun, mi yaa ka taga ki tugugboro ti na naa ye go na. Na to wila pye na ye gboon na ye yeregi gbatorogo ni, mi wo yaa la ye yeregi naala ni.»

¹⁵ Ki pye ma, wunlunana wi sila logo leele pe yeri; katugu Yawe Yenhele lo laa ko pye ma, jango li yon senre yofa Ahiya na wila yiri wa Silo ca, senre nda laa yo wi kan, a wiri yo Nebati pinambyo Yerobowamu wi kan, ti ta tiri yee yon fili.

Izirayeli tara woolo mbele

wa yonlɔparawa kamenge kee yeri paa yiri ma je

(2 Kuro 10.16-19)

¹⁶ Naa Izirayeli woolo pe ni fuun paa kaa ki yan wunlunana wii yenle mbe logo pe yeri, a pè suu pye fo:

«We kala woro Davidi wi ni.

Woro naa Zheshe pinambyo wi ni, korogo liwen woro we sogowa.

Izirayeli woolo ye yiri yaa kee ye yinre.

Koni, mboro Davidi setirige pyo, ta jaan ma go woolo pe ni[†].»

Ki pye ma, a Izirayeli woolo pè si yiri ma kari pe yinre.

¹⁷ Izirayeli woolo mbele paa pye ma cen wa Zhuda tara cara ti ni poro wele Orobowamu wila pye wunluwo pe go na.

¹⁸ Kona, a wunlunana Orobowamu wi si Adoramu na wila pye porotoya tunndo pyefenne pe go na wi tun wa Izirayeli woolo pe yeri. Een fo, a Izirayeli woolo pe ni fuun pè suu wa sinndeere ni maa gbo. Wunlunana Orobowamu wo la bala ma fyeele ma ye wa wi wotoro na shon maa tilele wi ni ma fe ma kari wa Zheruzalemu ca.

¹⁹ Ki pye ma, Izirayeli woolo sanmbala pè si yiri ma je Davidi wunluwo go woolo pe na, fo ma pan ma gbon nala.

²⁰ Naa Izirayeli woolo sanmbala paa kaa ki logo ma yo Yerobowamu wila songoro ma pan, a pè si janwa wi gbogolo maa yeri ma pan maa tege

[†] **12:10 12:10:** Nga ki yo fo: *Na yombenjo wi gbogo ma we na to wi senne li na*, ko koro wo yen fo: Fannga yen na yeri ma we na to wi fannga ki na. Faa Izirayeli woolo paa pye na senne li jate paa senwee wi fannga ki go yen, yombenjo wo la pye na senwee wi fanngogo ko nari. Ki cen ndee Orobowamu wila ki naga ma yo wo fanngogo ye, ko yen fannga ni ma we wi to wi fannga ki na.

[†] **12:11 12:11:** Na to wila pye na ye gboon na ye yeregi gbatorogo ni, mi wo yaa la ye yeregi naala ni: Ko naga nari ma yo tege nga Orobowamu wi yaa taga Izirayeli woolo pe na, ko yaa we nga wi to wila taga pe na ko na. Naala mbele pe senre ti yo tuguron kandogongolo jегele jегele kele la wele. Kila pye pe ma ke popo wa gbatorogo ki numaga ki na; na paga lere gbon ki ni pe maga tile, kandogongolo ke mee ye wi ni maa koonlo poyi poyi. [†] **12:16 12:16:** 2 Sami 20.1

wunluwo Izirayeli woolo sanmbala pe ni fuun pe go na. Zhuda cenle lo ce laa koro ma mara Davidi go woolo pe na.

*Yenjele li sila yenle
Izirayeli woolo pe malaga gbɔn
pe yee ni*

²¹ Naa Orobowamu wila kaa songoro ma ye wa Zheruzalemu ca, a wi si saa Zhuda cenle woolo pe ni fuun pe gbogolo naa Benzhamɛ cenle woolo pe ni. Paa pye malingboonlo welimbele waga cenme naa nafa tijere (180 000). A pe sho fo pe yaa sa malaga gbɔn Izirayeli woolo sanmbala pe ni, jango mbe Izirayeli tara wunluwo pi songoro mboo kan Salomo pinambyo Orobowamu wi yeri.

²² Een fo, a Yenjele li si para Yenjele yon senre yofɔ Shemaya wi ni, ma yo fo:

²³ «Ki yo Salomo wi pinambyo Orobowamu wi kan, wo ɲa wi yen Zhuda tara wunlunaɲa we, naa Zhuda cenle woolo pe ni fuun naa Benzhamɛ cenle woolo pe ni fuun pe kan konaa leele sanmbala pe ni fuun pe kan fo:

²⁴ «Pa Yawe Yenjele li yo yeen fo: Yaga ka yiri mbe sa to ye sefenne Izirayeli woolo pe na malaga ni. Ye ni fuun nunɲba nunɲba ye songoro yaa kee ye yinre, katugu ki kala na li yiri mi yeri.» »

A leele pe si logo Yawe Yenjele li yeri, mee songoro ma kari pe yinre ma yala Yawe Yenjele li senyoro ti ni.

*Yerobowamu wila
yarisunndo gbegele
ma Izirayeli woolo pe punɲo*

²⁵ Kona, a Yerobowamu wi si malaga sigembogo kan ma Sishemu ca ki maga, ko ɲa ki yen wa Efrayimu yanwira tara ti ni, mee cen wa ki ni. Ko punɲo na, a wi si yiri ma saa malaga sigembogo kan fun ma Penuweli[†] ca ki maga.

²⁶ A Yerobowamu wi suu yee pye fo: «Konaa ki ni fuun, wunluwo pi mbe ya songoro mbe pye Davidi go woolo pe woo pilige ka.

²⁷ Ma jen ki leele mbele, na paga koro la kee wa Zheruzalemu ca mbe saa saara woo wa Yawe Yenjele li sherigo gbogo ki ni, pa pe jatere wi yaa kanɲa mbe songoro pe tafo Orobowamu wi yeri naa, wo ɲa wi yen Zhuda tara wunlunaɲa we. Ki ka pye ma, pe yaa kanla gbo mbe si songoro mbe taga Orobowamu wi na.»

²⁸ Kona, a wunlunaɲa wi si jatere pye ki wogo ki na. Ko punɲo na, a wi si napire yanlere shyen gbegele te ni, mee leele pe pye fo: «Izirayeli woolo, ye Zheruzalemu ca karaga ki yaga ma! Ye yarisunndo ti nda! To ti ye yirige wa Ezhipiti tara[†].»

²⁹ A wi si saa nunɲba tege wa Beteli ca, mee saa sannɲa ki tege wa Dan ca.

³⁰ Een fo ki wogo kila ki kan, a leele pe kapege pye, katugu leele paa pye na kee fo wa Dan ca ma saa na ki napire yanlere ka nunɲba gbogo.

³¹ Yerobowamu wila yarisunndo gbogoyinre kankan wa sunzara nda wa tinndiye pe na ti na, mee leele pele wo wa tara woolo pe ni, ma poro tege saraga wofenne, poro sila pye Levi setirige piile poro pele[†].

[†] 12:25 12:25: Zhenɛ 32.31; Kiti 8.8,17 [†] 12:28 12:28: Eki 32.4 [†] 12:31 12:31: Mbe yala Yenjele li lasiri wi ni, saraga wofenne pe ni fuun paa daga mbe yiri wa Levi sege ko ni. Een fo ko wagati wo ni, Levi setirige woolo paa pye Orobowamu wi punɲo na wa Zhuda tara.

³² A Yerobowamu wì si fėti wa tēge yelē li yenge kolōtaanri wogo, ki pilige kē ma yiri kanḡurugo wogo ki na, paa fėti ḡa wi maa piin wa Zhuda tara wi yēn. A wo jate wì si saara ta wo wa saraga wōsaga ki na. Pa wila ki pye ma wa Beteli ca, ma saara wō napire yanlērē nda wila gbegele ti yeri. Sunzara nda wila gbegele wa Beteli ca, wila saraga wōfenne tēge paa saara woo wa ti na.

³³ Yelē li yenge kolōtaanri wogo, ki pilige kē ma yiri kanḡurugo wogo ki na, a wì si kari wa saraga wōsaga ḡga wila kan wa Beteli ca ki laga ki na. Wo wila ki pilige ki kōn maga tēge wi yē. A wì sigi pilige ki pye fėti pilige Izirayeli woolo pe kan. Ki pilige ki ni, a wo jate wì si lugu wa saraga wōsaga ki na ma wusuna nuwō taan sogo wa ki na saraga†.

13

Yenḡele yōn senre yofō wà la Yerobowamu wì jereḡi

¹ Ma si yala Yawe Yenḡele li lere wà la yiri wa Zhuda tara ma kari wa Beteli ca, ma yala Yawe Yenḡele li senyoro ti ni. Wila saa ḡbōn wa ma Yerobowamu wì ta yeresaga wa saraga wōsaga ki na, wila jaa mbaa wusuna nuwō taan wì sori mako.

² A Yenḡele li lere wì si para ḡḡbanga ma wa saraga wōsaga ki na, ma yala Yawe Yenḡele li senyoro ti ni, ma yo fō: «Mboro saraga wōsaga ḡga, mboro saraga wōsaga ḡga, pa Yawe Yenḡele li yo yēen fō: <Wele, pe yaa ka pinambyō wa se wa Davidi go ki ni, mboo meḡe taga laa yinri Zhoziyasi. Yarisunndo sunzara ti saraga wōfenne mbele pe maa wusuna nuwō taan wì sori laga ma na, wì yaa ka pe ḡbo mbe pe wō saraga wa ma na. Pe yaa ka leele kajeere sogo wa ma na†.> »

³ Ki pilige nunḡba ki ni, a Yenḡele li yōn senre yofō wì si kacēn wa naga ma yo fō: «Ye wele, kacēn ḡa wì yaa kaga naga fō Yawe Yenḡele lo li para wì ḡa: <Ki saraga wōsaga ḡga ki yaa ka jenw, conrō nda ti yēn wa ki na ti yaa ka wo.> »

⁴ Naa wunlunaḡa Yerobowamu wila kaa senre nda Yenḡele li lere wila yo ma wa Beteli ca saraga wōsaga ki na ti logo, a wì suu kēē ki yirige wa saraga wōsaga ki go na, ma yo fō: «Yoo yigi na kan.» Eēn fō kēē ḡga Yerobowamu wila yirige Yenḡele li lere wì na, a kì si waga ma sheli wì na, wii ya mbeḡe tirige naa.

⁵ Ki wagati nunḡba wì ni, a saraga wōsaga kì si jenw, conrō nda tìla pye wa ki na, a ti si wo tara ma yala Yenḡele li lere wila kacēn ḡa senre yo wì ni, ma yala Yawe Yenḡele li senyoro ti ni.

⁶ Kona, a wunlunaḡa wì si Yenḡele li lere wì pye fō: «Ki yaga ma para ma Yenḡele li ni, mali yēnri na kan, janḡo mbe ya mbanla kēē ki tirige.»

A Yenḡele li lere wì si Yawe Yenḡele li yēnri, a wunlunaḡa wì si ya maa kēē ki tirige, a kì songorō wa ki yōn lēle li ni.

⁷ A wunlunaḡa wì si Yenḡele li lere wì pye fō: «Shokari wa na go ma sa li. Ko punḡo na, mi yaa yarikanga kan ma yeri.»

⁸ Eēn fō, a Yenḡele li lere wì si wunlunaḡa wì yōn sogo ma yo fō: «Ali na maga ma go yaara ti walaga nunḡba kan na yeri, mi se kari wa ma go, mi se yaakaga ka wa, mi se si tōnmō wō wa,

† 12:33 12:33: Levi 23.33-34; 2 Wunlu 23.15-16 † 13:2 13:2: 2 Wunlu 23.15-20

⁹ katugu Yawe Yennele làa ki tunngo nga ki kan na yeri ma yo fo: «Maga ka yaakaga ka wa, maga si ka tonmo wo wa. Kono na ma yaa le mbe kari, maga ka songoro lo ni.» »

¹⁰ Ki pye ma, a Yennele li lere wi si kono la yegge le ma songoro. Kono na wila le ma kari wa Beteli ca wi sila songoro lo ni.

Pitunngo wa yegge la Yennele lere

wi fanla maa pungo

(1 Wunlu 20.35-36; Gala 1.6-8)

¹¹ Ma si yala, ki sanga wi ni, Yennele yon senre yofa lelee wa la pye ma cen wa Beteli ca. Kagala ngele fuun Yennele li lere wila pye wa Beteli ca konaa senre nda fuun wila yo wunlunana wi kan, ki nana lelee wi pinambyo wa si pan maga senre ti yegge yo wi kan ki pilige ki ni. Naa pinambiile paa kaa ki yo pe to wi kan,

¹² a pe to wi si pe yewe ma yo fo: «Kono liliin ki nana wi le?» Yennele li lere na wila yiri wa Zhuda tara, kono na wila le, a nana lelee wi pinambiile pe sili naga pe to wi na.

¹³ A pe to wi si pe pye fo: «Ye sofile jongo ki taga wa sofile wi na na kan.» A pe si sofile jongo ki taga wa sofile wi na. A wi si lugu ma cen sofile wi na,

¹⁴ mee le ma taga Yennele li lere wi na, ma saa wi ta wi cen terebenti tige ka ngo. A wi suu yewe ma yo fo: «Mboro ma yen Yennele li lere na wi yiri wa Zhuda tara le?»

A Yennele li lere wi suu yon sogo ma yo fo: «Ee, muwi.»

¹⁵ Kona, a wi si Yennele li lere wi pye fo: «Pan we kari wa na go ma sa li.»

¹⁶ A Yennele li lere wi suu yon sogo ma yo fo: «Mi se ya songoro mbe kari ma ni, mi se ya kari wa ma go; mi se yaakaga ka, mi se si tonmo wo ma ni laga ki laga nga ki ni;

¹⁷ katugu Yawe Yennele li senre tigi yo na kan ma yo fo: «Maga ka yaakaga ka wa, maga si ka tonmo wo wa ki laga ki ni. Kono na ma le ma kari, maga ka lo le mbe songoro.» »

¹⁸ Kona, a Yennele yon senre yofa lelee wi suu pye fo: «Mi fun, mi yen Yennele yon senre yofa paa ma yen. Meregge wa pan ma para na ni, ma Yawe Yennele li senre yo na kan ma yo fo: «Kari ma sa ki nana na wi songoro ma kari wi ni wa ma go, wi sa yaakaga ka, wi tonmo wo.» » Een fo ki senre tila pye yagbolo.

¹⁹ Ki pye ma, a Yennele li lere wi si songoro ma pinle nana wi ni, ma saa li ma wo wa wi go.

²⁰ Naa paa kaa na nii sanga na ni, a Yawe Yennele li si para Yennele yon senre yofa lelee wi ni, wo na wila saa Yennele li lere wi songoro ma pan wi ni wa wi go we.

²¹ A wi si para ngbanga Yennele li lere na wila yiri wa Zhuda tara wi ni ma yo fo: «Pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Ma je Yawe Yennele li senre ti na. Yawe Yennele, ma Yennele le, li ngasegele ngele yo ma kan, mee tanga ke na.

²² Laga nga laa yo fo ma se ka yaakara ka wa, ma se si ka wo wa, ma songoro ma saa li konaa ma wo wa ki laga ki na. Ki kala na, ma gboo wi se ka le wa ma teleye pe fanga ki ni.» »

²³ Naa Yenŋele li lere wila kaa li ma wo mako sanga ŋa ni, Yenŋele yon senre yofɔ lelee ŋa wila wi yeri ma songoro wi ni, a wi suu sofile jongo ki taga wa sofile wi na wi kan.

²⁴ A Yenŋele li lere wi si le na kee. A wi si saa fili jara wa ni wa konɔ. A jara wi si to wi na maa gbo. Wi gboo wila koro le tara wa konɔ. Sofile wila pye ma yere le gboo wi tanla, a jara fun wi yere le gboo wi kanngaga na.

²⁵ Kona, a torofenne pɛle si pan ma gboo wi yan tosaga wa konɔ, ma jara wi yan yeresaga le wi tanla. A pɛ si saa ki senre ti yege yo wa Yenŋele yon senre yofɔ lelee wi ca.

²⁶ Ki Yenŋele yon senre yofɔ lelee ŋa wila saa Yenŋele li lere wi songoro ma pan wi ni wa wi go, a wi sigi senre ti logo, mee yo fɔ: «Yenŋele li lere ŋa wi je Yawe Yenŋele li senre ti na wowi. Yawe Yenŋele li jara wa wi na, a wuu koonlo maa gbo ma yala senre nda Yawe Yenŋele laa yo ti ni.»

²⁷ Kona, a wi suu pinambiile pe pye fɔ: «Ye sofile jongo ki taga na sofile wi na na kan.» A pɛ si sofile jongo ki taga wi na.

²⁸ A wi si lugu wi na ma kari, ma saa gboo wi yan tosaga wa konɔ. Sofile wo naa jara wi ni paa pye ma yere le wi tanla. Jara wi sila gboo wi ka, wi sila si sofile wi gbo fun.

²⁹ A Yenŋele yon senre yofɔ lelee wi si Yenŋele li lere wi gboo wi le maa taga wa wi sofile wi na, ma songoro wi ni wa wi ca, mbe sa kunwo pi gbele mboo le.

³⁰ A wi si saa wi gboo wi le wa wi yeera fanga ki ni. A pɛ si kunwo pi gbele ma yo fɔ: «E, we sefo.»

³¹ Naŋa wi lengolo, a Yenŋele yon senre yofɔ lelee wi suu pinambiile pe pye fɔ: «Na mi ka ka ku, Yenŋele li lere pɔo le fanga ŋa ni, yanla le wa ki ni fun. Yanla kajeere ti tege wa wi kajeere ti tanla†.

³² Katugu senre nda Yawe Yenŋele laa le wi yon, a wi yo ma wa Beteli ca saraga wosaga ki na konaa Samari tara yarisunndo sunzara yinre ti na, ki yen kaselege fɔ ki senre ti yaa ti yee yon fili.»

*Yerobowamu wi sila
wi kapege pyege ki yaga
(1 Wunlu 4.7-10; 15.25-30)*

³³ Ki kagala ke pyengolo, konaa ki ni fuun, Yerobowamu wi sila wi kombege ki yaga. Wila leele pele wo naa fonŋo leele pe ni fuun pe sogowo, ma pe tege yarisunndo sunzara ti saraga wofenne. Mbele fuun saraga wogotunngo kila pe ndanla, wila pe tege yarisunndo sunzara ti saraga wofenne.

³⁴ Ki wogo ŋa kila pye Yerobowamu go woolo pe kapege. Ko kala na paa ko pew ma wo wa. Paa pe tongo ma pe ko laga tara ti na.

14

Yerobowamu pinambyo Abiya wi kunwo

¹ Ki wagati nunŋba wi ni, a Yerobowamu wi pinambyo Abiya wi si to na yaa.

² A Yerobowamu wi suu jo wi pye fɔ: «Ki yaga ma yiri ma yariporo ta le, mɔɔ cenlomo pi kanŋga, jango paga kaga jen fɔ mboro ma yen mi Yerobowamu na jo we; ma le ma kari wa Silo ca. Yenŋele yon senre yofɔ

† 13:31 13.31: 2 Wunlu 23.16-18

Ahiya wi yen wa. Wo wila ki yo na kan ma yo mi yaa ka pye ki tara woolo mbele pe wunluwo.

³ Buru ke le maa le ma yee go na, naa gato ni konaa senrege kugbogo nungba ni, ma kari wa wi yeri. Na maga sa gbɔn wa, nga ki yaa pyo wi ta wi yaa ki yo ma kan.»

⁴ A Yerobowamu wi jo wi sigi pye ma. Wila yiri ma kari wa Silo ca, wa Ahiya wi go. Ki wagati wi ni, Ahiya wi sila pye na yaan, katugu wi yengela kaa te wi lelewe pi kala na.

⁵ Eɛn fo, a Yawe Yenɲele li sigi yo Ahiya wi kan fo: «Wele, Yerobowamu jo wi yen na paan laga ma yeri mboon yewe wi pinambyo wi wogo na, katugu wi yen na yaa. Na wiga pan senre nda, naa senre nda to ma yaa yo wi kan. Na wiga ka sa gbɔn wa ma na, wi yaa wi yee pye fo wi yen lere wa yega.»

⁶ Naa Ahiya wila kaa jele wi tangala tinme pi ta sanga ɲa ni wa yeyongo ki na, a wi sho fo: «Yerobowamu jo, ye go. Yingi na, a ma soon yee pye lere wa yega? Paɲla tun ma yeri mbe senngbanra yo ma kan.

⁷ Songoro ma saga yo Yerobowamu wi kan fo pa Yawe Yenɲele, Izirayeli woolo Yenɲele li yo yeen: «Mo tɛge censagboɲo na leele sanmbala pe sogowo. Mo tɛge to Izirayeli, na woolo pe go na.

⁸ Mi wunluwo pi sho Davidi go woolo pe yeri maa kan ma yeri. Eɛn fo, na tunmbyee Davidi wila pye yega nga na mboro woro ma. Wila tanga na ngasegele ke na, ma taga na na wi kotogo ki ni fuun ni, na nga fuun ki yen sinɲge na yega na ki piin.

⁹ Ma kapege pye ma we mbele fuun pe keli ma yega pe na. Ma saa yarisunndo gbegele mo yee kan. Ma tuguron yan ma yarisunndo yanlere gbegele mbaa ti gbogo, jaɲgo mbanla nawa pi ngban. Ma punɲo le na ni.

¹⁰ Ki kala na, mi yaa joɲogo wa Yerobowamu go woolo pe na. Mi yaa lenambala mbele fuun pe yen wi kee woolo pe tongo, kulolo mbe pinle lesele pe ni laga Izirayeli tara. Mi yaa ma setirige piile pe ni fuun pe pe mbe pe ko, paa yega nga na pe ma kayangara pe mberi ko we†.

¹¹ Yerobowamu wi go woo ɲa ka ku wa ca nawa, pyoonlo pe yaa wo ka. ɲa ka ku wa yan naayeri sannjere ti yaa wo yoli. Yawe Yenɲele lo ligi yo ma.»

¹² «Mboro wo na, yiri maa kee ma go. Na maga sa ma yonlo li wa wa ca sanga ɲa ni, pyo wi yaa ku.

¹³ Izirayeli woolo pe ni fuun pe yaa kaa kunwo pi gbele mbe gboo wi le. Yerobowamu go woolo pe ni fuun pe ni, ko pyo wo nungba gboo wi yaa ka le fanga ni; katugu Yerobowamu go woolo pe ni fuun pe ni, wo nungba Yawe Yenɲele li kajeɲge yan wi ni.

¹⁴ Ko punɲo na, Yawe Yenɲele li yaa wunlunaja fonɲo tɛge Izirayeli woolo pe go na li yee kan. Wo wi yaa ka Yerobowamu go woolo pe ni fuun pe tongo mbe pe ko. Ki pilige ki wa na paan, ki yere gbɔn mako.

¹⁵ Yawe Yenɲele li yaa ka Izirayeli woolo pe gbɔn mbe pe koro, fo pe yaa la yega paa yega nga na gbagara ma kaa na yega tonmo go na we. Tara tiyonro nda laa kan pe teleye pe yeri, li yaa Izirayeli woolo pe puro mbe pe yirige wa ti ni, mbe pe jaraga wa Efirati gbaan wi punɲo na, katugu pe yarisunngo jele Ashera ki tiyagala kele kan naga gbogo ma Yawe Yenɲele li nawa pi ngban.

† 14:10 14:10: 1 Wunlu 15.29

16 Yerobowamu wì kapere nda pye konaa ma Izirayeli woolo pe pungo, a pè kapere nda pye, Yawe Yennɛle li yaa je pe na ti kala na.»

17 A Yerobowamu jò wì si yiri ma kari, mɛɛ saa gbɔn wa Tiriza ca. Pa wila gbɔn le yeyongo ki na, a pyo wì si ku.

18 A Izirayeli woolo pè suu le. Pàa wi kunwɔ pi gbele paa yɛɛ nga na Yawe Yennɛle lãa ki le wa li tunmbyee, Yennɛle yon sɛnrɛ yofɔ Ahiya wi yon, a wigi yo we.

Yerobowamu wi kunwɔ

19 Yerobowamu wi kapyegele sanngala, naa malaga nga fuun wila gbɔn konaa wi wunluwɔ wila pi pye yɛɛ nga na, ki kagala ke yɛn ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sɛwɛ wi ni.

20 Yerobowamu wila pye yɛle nafa ma yiri shyen wa wunluwɔ pi na. Kona, a wì si ku ma taga wa wi tɛlɛye pe na. A wi pinambyo Nadabu wì si cɛn wa wi yonlo.

Zhuda tara wunlunana

Orobowamu wi sanga (2 Kuro 11.5–12.15)

21 Salomo pinambyo Orobowamu wila cɛn wunluwɔ pi na Zhuda tara ti go na. Wila ta yɛle nafa shyen ma yiri nungba mɛɛ cɛn wunluwɔ pi na. Yɛle kɛ ma yiri kolɔshyen wila pye wunluwɔ pi na wa Zheruzalemu ca ki ni, ki ca nga Yawe Yennɛle lãa wɔ Izirayeli cɛngele ke ni fuun ke sɔgɔwɔ mbaa li yɛɛ nari wa. Orobowamu nɔ pàa pye naa yinri Naama ma yiri wa Amɔ cɛnle li ni.

22 Kona, Zhuda cɛnle woolo pè si nga ki yɛn kapege Yawe Yennɛle li yɛɛ na ki pye. Kapere nda pàa pye ma yenjaga yirige li ni, tì wɛ kapere nda pe tɛlɛye pàa pye ti na.

23 Poro fun pàa yarisunndo sunzara kan wa tinndiye pe na pe yɛɛ kan, ma sinndɛɛɛ titɔnɔ titɔnɔ yerege yerege nari gbogo, konaa ma yarisunngo jɛle Ashera ki tiyagala kele kankan wa tinndiye pe ni fuun pe na konaa wa tire tipiire ti nɔgɔ†.

24 Nambala naa jɛɛle pàa pye na yarisunndo gbɔgɔsara nanjara† piin wa tara ti ni yɛɛ. Cɛngele ngele Yawe Yennɛle lãa purɔ ma ke yirige wa Zhuda cɛnle woolo pe yɛɛ ke kapyere tijangara ti ni fuun to pàa pye na fɔrɔgi.

25 Orobowamu wi yɛle kangurugo wolo li ni wa wunluwɔ pi na, a Ezhipiti tara wunlunana Shishaki wì si pan ma to Zheruzalemu ca ki na.

26 Wila Yawe Yennɛle li sherigo gbɔgɔ yarijɛnde ti le konaa wunlunana wi go yarijɛnde ti ni. Wila ti ni fuun ti le ma kari ti ni konaa tugurɔn sigɛyaara tɛ woro nda Salomo wila gbegele ti ni fun†.

27 A wunlunana Orobowamu wì si tugurɔn sigɛyaara ta gbegele tuguyɛnrɛ ni nda pàa le ti yonlo, mɛɛ ti le wunlunana wi go kɔrɔsifenne tee le pɛɛ paa ti kɔrɔsi, poro mbele pàa pye na wunlunana wi go yeyongo ki kɔrɔsi we.

† 14:23 14:23: 2 Wunlu 17.9-10 † 14:24 14:24: Nambala jajara pyefɛnrɛ pa pàa pye na ki jajara ti piin wa pe yarisunndo gbɔgɔyinɛ ti ni. Pa jɛɛle pàa pye na kee ki nambala pe kɔrɔgɔ wa, ki wogo kila pye yarisunndo ti ngasele la (Dete 23.18). † 14:26 14:26: 1 Wunlu 10.16-17; 2 Kuro 9.15-16

²⁸ Wunlunaŋa wi kaa kee wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni sanga o sanga, korosifenne pe ma saa tuguron sigeyaara ti le ma pan ti ni wa. Ko pungo na pe meɛ ti le mbe songoro ti ni wa korosifenne pe go ki ni.

²⁹ Orobowamu wi kapyegele sanngala konaa kagala ngele fuun wila pye ke yen ma yonlogo wa Zhuda tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

³⁰ Malaga la pye Orobowamu naa Yerobowamu pe sogowa sanga pyew.

³¹ Ko pungo na, a Orobowamu wi si ku ma taga wa wi teleye pe na. A pe suu le wa wi teleye pe tanla wa Davidi ca. Paa pye na Orobowamu wi no wi yinri Naama ma yiri wa Amo cenle li ni. A wi pinambyo Abiyamu wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

15

Zhuda tara wunlunaŋa Abiyamu

wi sanga

(2 Kuro 13.1-14)

¹ Nebati pinambyo Yerobowamu wi wunluwo pi yeɛ ke ma yiri kolotaanri wolo li ni, a Abiyamu wi si cen wunluwo pi na wa Zhuda tara ti go na.

² Wila yeɛ taanri pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Wi no paa pye naa yinri Maaka. Maaka wila pye Abishalomu† wo sumborombyo.

³ Kapere nda fuun wi to wila pye faa, wila ti cenle nungba ti pye fun. Wi sila wi kotogo ki ni fuun ki kan Yawe Yennele, wi Yennele li yeri paa yege nga na wi tele Davidi wila wi kotogo ki ni fuun ki kan li yeri we.

⁴ Cen fo Davidi wi kala na, Yawe Yennele, wi Yennele le, laa setirige pyo kan wi yeri wi cen wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca wi yonlo, jango wunluwo pi koro wa wi setirige ki ni konaa Zheruzalemu ca ki fannga ta;

⁵ katugu nga ki yen ma sin Yawe Yennele li yege na ko Davidi wila pye. Senre nda fuun laa yo wi kan wi sila ta kpe ke wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni, kaawo Hetti cenle woolo nana Uri wi kala lo†.

⁶ Orobowamu wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni, malaga la pye wo naa Yerobowamu pe sogowa.

⁷ Abiyamu wi kapyegele sanngala konaa kagala ngele fuun wila pye, ke yen ma yonlogo wa Zhuda tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni. Malaga la pye Abiyamu wo naa Yerobowamu pe sogowa suyi.

⁸ Ko pungo na, a Abiyamu wi si ku ma taga wa wi teleye pe na; a pe suu le wa Davidi ca. A wi pinambyo Asa wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

Zhuda tara wunlunaŋa Asa

wi sanga

(2 Kuro 15.16-16.1)

⁹ Izirayeli tara wunlunaŋa Yerobowamu wi wunluwo pi yeɛ nafa wolo li ni, a Asa wi si cen wunluwo pi na wa Zhuda tara.

¹⁰ Wila yeɛ nafa shyen ma yiri nungba pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Wi mama paa pye naa yinri Maaka. Abishalomu sumborombyo lawi.

¹¹ Nga ki yen ma sin Yawe Yennele li yege na ko Asa wila pye, paa wi tele Davidi wi yen.

¹² Wila nambala naa jeele mbele pe maa yarisunndo gbogbosa nanjara piin pe puru ma pe wo wa tara ti ni. Wi teleye paa yarisunndo nda gbegele wila ti jogo mari wo wa tara ti ni†.

¹³ Asa wila wi mama Maaka wi laga yere wa wunlunana no censaga ki na, katugu wo la yarisunngo jele Ashera ka gbegele wi yee kan. Asa wila ki yarisunngo ki gbɔn maga jaanri, maga le ma saa ki sogo wa Sediron lafongologo ki ni.

¹⁴ Een fo ali mbege ta Asa wila wi kotogo ki ni fuun ki kan Yawe Yenjele li yeri wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni, yarisunndo sunzara nda tila pye wa tinndiye pe na, ti sila ya ko mbe wo wa tara ti ni.

¹⁵ Wi to wila yaara nda tege ti ye Yenjele li kan konaa wo jate wila yaara nda tege ti ye Yenjele li kan, warifuwe, naa te konaa yaara ta yeye ni, wila ti le ma saa ti tege wa Yawe Yenjele li sherigo gbogo ki ni.

¹⁶ Malaga la pye Asa naa Izirayeli tara wunlunana Bayesha pe sogowo pe wunluwo sanga wi ni fuun wi ni.

¹⁷ Izirayeli tara wunlunana Bayesha wila saa to Zhuda tara ti na malaga ni. Wila malaga sigembogo kan ma Arama ca ki maga, jango leele paga ka ya mbaa yinrigi nakoma mbaa yiin wa Zhuda tara wunlunana Asa wi tara.

¹⁸ Ki pye ma, warifuwe naa te na fuun wila koro wa Yawe Yenjele li sherigo gbogo ki yarijende tegesaga ki ni konaa wa wunluwo go ki yarijende tegesaga ki ni, a Asa wi si wi ni fuun wi le maa kan wi legboolo pe yeri ma yo pe saa kan Beni Hadadi wi yeri. Beni Hadadi wila pye Heziyon pinambyo Tabirimu wo pinambyo. Wila pye Siri tara ti wunlunana ma cen wa Damasi ca. Wunlunana Asa wila yo pe saa pye fo:

¹⁹ «Ki yaga mi naa mboro ni we yon finliwe le we yee sogowo, paa yeye nga na we teele paa yon finliwe le pe yee sogowo we. Wele, mi yen naga warifuwe na wo naa ki te na wi torogi ma kan yarikanga. Yon finliwe mba pi yen mboro naa Izirayeli tara wunlunana Bayesha wi ni ye sogowo, mila jaa maa jogo, jango wi kari wi laga na na.»

²⁰ A Beni Hadadi wi si yenle wunlunana Asa wi senre ti na, mee wi malingboonlo teele pele torogo, a pe saa to Izirayeli tara cara ti na. Paa ya Iyon ca ki ni, naa Dan ca ki ni, naa Abeli Beti Maaka ca ki ni, naa Kinereti tara ti ni fuun ti ni konaa Nefitali tara ti ni fuun ti ni.

²¹ Naa Bayesha wila kaa ki senre ti logo, a wi si Arama ca mbogo kanga ki yaga mee saa koro wa Tiriza ca.

²² Kona, a wunlunana Asa wi si Zhuda tara woolo pe ni fuun pe yeri; wi sila lere wo wa yaga na wi suu yeri. Bayesha wila pye na Arama ca mbogo ki kanni sinndere naa tire nda ni, a wi si ti a leele pe saa ti koli ma pan ti ni. A wunlunana Asa wi siri le ma saa Geba ca ki kan wa Benzhami tara konaa Mizipa ca ki ni.

²³ Asa wi kapyegele sanngala ke ni fuun, naa wi kotogo kagala ke ni fuun, naa kagala ngele fuun wila pye konaa cara nda wila kan, ki kagala ke yen ma yonlogo wa Zhuda tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni. Een fo naa wila kaa le, a tooo yama si to wi na.

²⁴ A Asa wi si ku ma taga wa wi teleye pe na. A pe suu le wa wi teleye pe tanla, wa Davidi ca ki ni. A wi pinambyo Zhazafati wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

† 15:12 15:12: 2 Kuro 15:8-15

Izirayeli tara wunlunana Nadabu

wi sanga

²⁵ Zhuda tara wunlunana Asa wi wunluwo pi yeŋe shyen wolo li ni, a Yerobowamu pinambyo Nadabu wi si cen wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na. Wila yeŋe shyen pye wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na.

²⁶ Nga ki yen kapege Yawe Yenŋele li yege na ko wila pye. Wi to wila tanga kono na na, lo wila tanga li na maa yeŋe kan kapege pyewe pi yeri ma ti a Izirayeli woolo pe kapege pye.

²⁷ Kona, Ahiya pinambyo Bayesha na wila yiri wa Isakari cenle li ni, wi si yen le Nadabu wi na. Ma Nadabu wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ta paa pan ma malingboonlo censaga kan wa Gibeton ca ki tanla mbege yen ton, a Bayesha wi si saa Nadabu wi gbon maa gbo. Gibeton ca kila pye Filisiti tara fenne poro wogo.

²⁸ Zhuda tara wunlunana Asa wi wunluwo pi yeŋe taanri wolo li ni ko Bayesha wila Nadabu wi gbo, mee cen wa wi yonlo.

²⁹ Naa Bayesha wila kaa cen wunluwo pi na sanga na ni, a wi si Yerobowamu wi go woolo pe ni fuun pe gbo. Wi sila Yerobowamu wi go lere wa kpe yaga go na. Wila pe ni fuun pe tongo pew, ma yala Yawe Yenŋele laa senre nda yo li tunmbyee Ahiya na wila yiri wa Silo ca wi kan ti ni†.

³⁰ Ko la pye ma, katugu Yerobowamu wila kapege pye ma ti a Izirayeli woolo pe kapege pye fun ma Yawe Yenŋele, Izirayeli woolo Yenŋele li nawa pi ngban.

³¹ Nadabu wi kapyegele sanngala koro naa kagala ngele fuun wila pye ke yen ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

³² Malaga la pye Asa wo naa Izirayeli tara wunlunana Bayesha pe sogowo pe yinwege piliye yi ni fuun yi ni.

Izirayeli tara wunlunana Bayesha

wi sanga

³³ Zhuda tara wunlunana Asa wi wunluwo pi yeŋe taanri wolo li ni, a Ahiya pinambyo Bayesha wi si cen wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na wa Tiriza ca. Wila pye yeŋe nafa ma yiri tijere wunluwo pi na.

³⁴ Nga ki yen kapege Yawe Yenŋele li yege na ko wila pye. Yerobowamu wila tanga kongolo ngele na, koro wila tanga ke na maa yeŋe kan kapege pyewe pi yeri ma ti a Izirayeli woolo pe kapege pye.

16

¹ Yawe Yenŋele laa para Hanani pinambyo Yehu wi ni ma yo wigi yo Bayesha wi kan fo:

² «Moo yirige moo wo wa taambugo ki ni moo tege Izirayeli, na woolo pe yege sinwo. Een fo ma tanga wa Yerobowamu wi kono li ni, ma ti a Izirayeli, na woolo pe kapege pye, mala nawa pi ngban pe kapere ti kala na.

³ Ki kala na, mi yaa Bayesha naa wi go woolo pe ko pew mbe pe wo wa. Mi yaa wi go woolo pe pye paa yege nga na mila Nebati pinambyo Yerobowamu wi go woolo pe pye we.

⁴ Bayesha wi go woo na ka ku wa ca nawa, pyoonlo pe yaa wo ka. Na ka ku wa yan, naayeri sannjere ti yaa wo yoli.»

† 15:29 15:29: 1 Wunlu 14.10

⁵ Bayesha wi kapyegele sanngala, naa kagala ngele wi pye konaa wi kotogo kagala ke ni, ke yen ma yonlogo wa Izirayeli wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

⁶ Ko pungo na, a Bayesha wi si ku ma taga wa wi teleye pe na, a pe suu le wa Tiriza ca. A wi pinambyo Ela wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

⁷ Yawe Yennele laa para yere li yon senre yofu Yehu wi ni, Hanani pinambyo we, ma yo wi para Bayesha naa wi go woolo pe ni pe kapere nda fuun pe pye Yawe Yennele li yege sogowo ti kala na, katugu wila Yawe Yennele li nawa pi ngban wi kapyere ti ni, paa Yerobowamu go woolo pe yen konaa ma Yerobowamu go woolo pe ni fuun pe tongo ma pe ko pew.

Izirayeli tara wunlunaja Ela wi sanga

⁸ Zhuda tara wunlunaja Asa wi wunluwo pi yeke nafa ma yiri kogoloni wolo li ni, a Bayesha pinambyo Ela wi si cen wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na. Yeke shyen wila pye wunluwo pi na wa Tiriza ca.

⁹ Ela wi tunmbyee Zimiri na wila pye malaga gbawotoroye pe walaga nungba go na, a wo si kaa yon le wi na. Pilige ka, Ela wila pye wa Tiriza ca, wa wunluwo go ki kagala yege wofu Ariza wi go. Wila pye na sinme woo na sinndire piin.

¹⁰ A Zimiri wi si pan ma ye wa maa gbun maa gbo. Ki kala laa pye Zhuda tara wunlunaja Asa wi wunluwo pi yeke nafa ma yiri kogolshyen wolo lo ni. A Zimiri wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

¹¹ Naa wila kaa ta ma pye wunluwo, ma cen wa wunluwo pi na, a wi si Bayesha wi go woolo pe ni fuun pe gbo. Wi sila lere kpe wo yaga go na; wi sila wi sege woo nakoma wi wonlo wa kpe yaga go na.

¹² Senre nda Yawe Yennele laa yo li yon senre yofu Yehu wi kan Bayesha wi kanngolo, a wiri yo Bayesha wi kan, Zimiri wila Bayesha wi go woolo pe ni fuun pe tongo ma yala ki senre ti ni.

¹³ Ki kagala kaa pye Bayesha naa wi pinambyo Ela pe kapere nda fuun paa pye to kala na konaa paa ti a Izirayeli woolo pe kapere pye ma Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li nawa pi ngban pe yarisunndo gbogowo pi ni.

¹⁴ Ela wi kapyegele sanngala konaa kagala ngele wila pye ke yen ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

Izirayeli tara wunlunaja Zimiri wi sanga

¹⁵ Zhuda tara wunlunaja Asa wi wunluwo pi yeke nafa ma yiri kogolshyen wolo li ni, a Zimiri wi si cen wunluwo pi na, ma piliye kogolshyen pye pi na wa Tiriza ca. Ki wagati wi ni, kila yala Izirayeli malingboonlo paa saa malingboonlo censaga kan wa Gibeton ca ki tanla mbege yon ton, ko nga ki yen Filisiti tara fenne pe wogo.

¹⁶ Naa leele paa kaa koro wa maga logo ma yo Zimiri wila yon le wunlunaja wi na maa gbo, a pe si malingboonlo to Omiri wi tege wunluwo Izirayeli woolo pe go na.

¹⁷ Kona, a Omiri wo naa malingboonlo pe ni fuun pe ni, pe si yiri wa Gibeton ca, ma saa malingboonlo censaga kan wa Tiriza ca ki tanla maga yon ton.

18 Naa Zimiri wila kaa ki yan pè gbere mbe ca ki sho mbege ta sanga na ni, a wi si kari ma saa ye wa wunluwo go ki yumbyo larawa woo wi ni, meɛ kason le wunluwo go ki ni, ma pinle ma sogo go ki ni.

19 Zimiri wila ku wi kapere to kala na, katugu nga kila pye kapege Yawe Yennele li yege na ko wila pye. Wila tanga wa Yerobowamu wi tulugo ki ni, maa yee kan kapege ki yeri, ko nga Yerobowamu wila pye ma ti a Izirayeli woolo pè kapege pye we.

20 Zimiri wi kapyegele sanngala konaa yon nga wila le, ki kagala ke yen ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

21 Kona, a Izirayeli woolo pè si kon shyen. Leele pe walaga nungba la taga Ginati pinambyo Tibini wi pungo na, maa tege wunluwo; a walaga sannga ko si taga Omiri wo pungo na.

22 Een fo mbele paa taga Omiri wi pungo na poro la ya Ginati pinambyo Tibini wi woolo pe ni. A Tibini wi si ku, a Omiri wo si cen wunluwo pi na.

Izirayeli tara wunlunaja Omiri wi sanga

23 Zhuda tara wunlunaja Asa wi wunluwo pi ye le nafa ma yiri ke ma yiri nungba wolo li ni, a Omiri wi si cen wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na. Wila pye ye le ke ma yiri shyen wa wunluwo pi na. Wila keli ma ye le kogoloni lo pye wa Tiriza ca ghen.

24 A wi si saa Samari tara yanwiga laga ka lo naja na paa pye na yinri Shemeri wi yeri warifuwe pyo waga kogoloni (6 000) na. A wi si ca ka kan wa maga mege taga naja yinri Samari ma yala yanwiga laga ki fo Shemeri wi mege ki ni.

25 Nga ki yen kapege Yawe Yennele li yege na ko Omiri wila pye. Wila kapege pye ma we mbele fuun paa keli ma cen wunluwo pi na wi yege pe na.

26 Wila tanga wa Nebati pinambyo Yerobowamu wi konso li ni fuun li ni, maa yee kan kapege pyewe pi yeri, ko nga wila pye ma ti a Izirayeli woolo pè kapege pye ma Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li nawa pi ngban pe yarisunndo gbogowo pi ni.

27 Omiri wi kapyegele sanngala, naa kagala ngele wila pye konaa wi kotogo kagala ngele wila pye, ke yen ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

28 Ko pungo na, Omiri wi si kaa ku ma taga wa wi telaye pe na. A pè suu le wa Samari ca. A wi pinambyo Ashabu wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

Izirayeli tara wunlunaja Ashabu wi sanga

29 Zhuda tara wunlunaja Asa wi wunluwo pi ye le nafa ma yiri ke ma yiri kolotaanri wolo li na, a Omiri pinambyo Ashabu wi si cen wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na. Wila pye ye le nafa ma yiri shyen Izirayeli tara ti go na, wa Samari ca.

30 Nga ki yen kapege Yawe Yennele li yege na ko Omiri pinambyo Ashabu wila pye. Wi kapege kila we mbele paa keli ma cen wunluwo pi na wi yege pe woro ti na.

31 Nebati pinambyo Yerobowamu wila kapere nda pye ti cenle nungba to wila pye, een fo ko yere suu yenle tin bere, fo a wi saa Sidon ca fenne

wunlunana Etibaali wi sumborombyo Yezabeli wi pori wi jo konaa na tunngo piin yarisunngo Baali ki kan, na foli ki yege sogowa naga gbogo.

³² A wi si saraga wosaga kan yarisunngo Baali ki kan wa Samari ca, wa yarisunngo gbogogo nga wila kan Baali wi kan ki ni.

³³ Ashabu wila yarisunngo jele Ashera ki tiyala la kan mbaa ki gbogo. Wila kapere legera ta yege pye naa ma Yawe Yenjele, Izirayeli woolo Yenjele li nawa pi ngban. Wi kapere tila we Izirayeli tara wunlumbolo mbele fuun paa keli ma cen wunluwo pi na wi yege pe woro ti na.

³⁴ Ashabu wi wagati wi na, a Beteli ca fenne nana Hiyeli wi si yiri ma Zheriko ca ki kan naa. Wila tunngo ki ngo le pilige nga ni, a wi pinambyo kongbanna Abiramu wi si ku. Wi yaa ca ki mbogo yeyongo koro ti le pilige nga ni, a wi pinambyo pungofa Segubu wi si ku. Kila pye ma yala Yawe Yenjele li senyoro ti ni, to nda laa yo Nuni pinambyo Zhozuwe wi kan we†.

17

*Yenjele yon senre yofa Eli
wila yo wawa yaa yere
wa Izirayeli tara*

¹ Nana wa la pye wa Tishibe ca, wa Galaadi tara, paa pye naa yinri Eli. Pilige ka, a wi si saa wunlunana Ashabu wi pye fo: «Yawe Yenjele na yinwege wolo, Izirayeli woolo Yenjele na mi yen na tunngo piin li kan li mege ki na, senre nda mi yen na yuun ti nda: «Yegele ngele kaa paan ke ni, fongo se wo laga tara ti na, tisaga se si pan laga tara ti na, kaawo mi mbe ka pan mbege yo fo ki to†.» »

*Eli wila saa cen
wa Keriti lafogo yon ki na*

² Ko pungo na, a Yawe Yenjele li si para Eli wi ni ma yo fo:

³ «Yiri laga ki laga nga ki ni, ma kari wa yonlo yirisaga kee yeri, ma sa lara wa Keriti lafogo ki tanla, wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga kee yeri.

⁴ Maa lafogo tonmo pi woo. Migi kono kan kaankaanye pe yeri pe saa yaakara kaan ma yeri wa ki laga ki na.»

⁵ A Eli wi si yiri ma kari ma yala Yawe Yenjele li senyoro ti ni. Wila saa cen wa Keriti lafogo ki yon na, wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga kee yeri.

⁶ Kaankaanye paa pye na paan na buru naa kara kaan wi yeri pinliwe naa yonlokogo. A wi nee lafogo tonmo pi woo.

⁷ Een fo sanni sa gbon wagati wa ni, a lafogo tonmo pi si waga, katugu tisaga kpe sila pan wa tara ti ni.

*Eli wila kari wa
Sarepita ca nanjunjo wa yeri*

⁸ Kona, a Yawe Yenjele li si para Eli wi ni maa pye fo:

⁹ «Yiri ma kari wa Sarepita ca, wa Sidon tara ma sa cen wa. Wele, migi kono kan nanjunjo wa yeri wila ma kaan maa kaa.»

¹⁰ Ki pye ma, a Eli wi si yiri ma kari wa Sarepita ca. Naa wila ka saa gbon wa ca ki yesaga sanga na ni, a wi si nanjunjo wa yan wi yen na

kanngire wulowulo. A Eli wì suu yeri maa pye fò: «Mila ma yenri, ki yaga ma sa tònmo ko na kan leyaraga ka ni, jango mbe ta mbe wò.»

¹¹ A jele wì si kari sa tònmo pa ko wi kan, a Eli wì suu yeri naa maa pye fò: «Mi yen nòo yenri, ki yaga ma sa buru kongo lagaja ma pan ki ni na kan.»

¹² A jele wì suu yon sogo ma yo fò: «Yawe Yennele, ma Yennele na yinwege wolo li mege ki na, yaakaga kpe woro laga, nga kì sogo. Een fò, muwe kee yenle nungba pi yen na yeri colo la ni, naa sinme jenri ni sinme copile la ni. Mee na yan mi yen na kanngire jenri wulowulo? Po mi yaa songoro sa sogo mi naa na pinambyo wi ni we ka. Na waga to ka mbe ko, kona wee cen waa kunwo pi singi.»

¹³ A Eli wì suu pye fò: «Maga ka fye. Kari ma saga pye paa yegge nga na maga yo. Een fò keli ma sa buru wa gbegele na kan jele ma pan wi ni na kan ghen. Ko punjo na, mee sa mboro naa ma pinambyo wi ni ye woo wi gbegele.

¹⁴ Katugu Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele pa li yo yeen fò: «Muwe pi se ka ko wa colo li ni, sinme pi se si ka ko wa sinme copile li ni, fò pilige nga ni Yawe Yennele li yaa ti tisaga ki pan laga tara ti na.» »

¹⁵ A jele wì si kari ma saa ki pye paa yegge nga na Eli wila ki yo wi kan we. Jele wo naa wi pinambyo wi ni, naa Eli wi ni paa pye na yaakara taa na kaa fò ma saa gbon wagati titonlowo ni.

¹⁶ Katugu muwe pi sila ko wa colo li ni, sinme fun pi sila ko wa sinme copile li ni, ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni Eli wi kan, a wigi yo we.

Eli wila nangunjo wi pinambyo wi yen maa yirige wa kunwo pi ni

¹⁷ Ki kagala ke punjo na, nangunjo na wila Eli wi yaara wò, a wi pinambyo wì si to na yaa. Wi yama pila ngban fò a wi wonwon pi yere.

¹⁸ Kona, a jele wì si Eli wi pye fò: «Yennele li lere, yingi ki yen mi naa mboro we sogo? Kì cen ma pan laga na yeri mbe pan mbe ti na kapere ti fogo mbe ton na na konaa mbe ti na pinambyo wi ku wi le?»

¹⁹ A Eli wì suu yon sogo ma yo fò: «Ma pinambyo wi kan na yeri.» A Eli wì si pyo wi sho wi nò wi kee. Wo jate wila pye na wonlo sanngazo wi yumbyo na ni, a wì si lugu ma kari pyo wi ni wa wi ni, ma saa wi sinngge wa wi sinleyaraga ki na.

²⁰ Ko punjo na, a wì si Yawe Yennele li yenri ma yo fò: «Yawe Yennele, na Yennele, ma mbe yenle kaselege mbe jologo wa ki nangunjo na wila yaara wò laga wi go wi na mboo pinambyo wi gbo le?»

²¹ Kona, a Eli wì si sinle ma sanga pyo wi na ma saa ta yonlo taanri, mee Yawe Yennele li yenri ma yo fò: «Yawe Yennele, na Yennele, mila ma yenri, maga yaga ma yinwege wonwon pi songoro maa le ki pinambyo na wi ni naa.»

²² A Yawe Yennele li si Eli wi yenrewe pi logo, mee yinwege wonwon pi songoro maa le pyo wi ni, a wì si songoro ma pye yinwege na naa.

²³ A Eli wì si pyo wi le ma yiri wi ni wa sanngazo yumbyo wi ni, ma tigi wi ni wa go nawa, maa kan wi nò wi yeri, mee wi pye fò: «Wele, ma pinambyo wi yen yinwege na.»

²⁴ Kona, a jele wì si Eli wi pye fò: «Koni migi jen fò ma yen Yennele li lere. Yawe Yennele li yon senre nda maa yuun ti yen kaselege.»

18

*Eli wila kari
wa wunlunaja Ashabu wi yeri*

¹ Naa wagati titonlowo wà la kaa toro, wawa mba pila yere pi yeŋe taanri wolo li ni, a Yawe Yenŋele li si para Eli wi ni maa pye fo: «Yiri ma kari wa Ashabu wi yeŋe sogowo, kona mi yaa ti tisaga ki pan laga tara ti ni.»

² A Eli wi si yiri ma kari wa Ashabu wi yeri.

Kila yala fungo ki ngban wa Samari tara fo jenge.

³ A Ashabu wi suu wunluwo go ki kagala yeŋe wofa Abidiyasi wi yeri, a wi pan wa wi yeri. Ma si yala Abidiyasi wila pye na fye Yawe Yenŋele li yeŋe fo jenge;

⁴ katugu sanga na ni Yezabeli wila pye na Yawe Yenŋele li yon senre yofenne pe tongo, Abidiyasi wila Yenŋele li yon senre yofenne cenme le ma saa pe kon shyen ma pe lara waliwere ta ni lere nafa shyen ma yiri ke ke, nee pe kaan yaakara naa tonmo ni.

⁵ A Ashabu wi si Abidiyasi wi pye fo: «Yiri ma sa tara ti yanri ma toro, ma puluyo yi ni fuun naa laforo ti ni fuun ti wele. Kana ma yaa sa yantipirige yan wa laga ka na mbaa ki kaan we shonye naa we sofilele worosoye pe yeri paa kaa, jango pe koro yinwege na, waga ka pe gbo jorowo na.

⁶ A pe si tara ti wali pe yeŋe kan mberi yanri mbe toro. Ashabu wila kono la le ma kari wi ye, a Abidiyasi wi kono la yeŋe le ma kari wi ye.»

⁷ Ma Abidiyasi wi ta wa kono wila kee, a wi si saa fo ma fili Eli wi ni. A Abidiyasi wi suu jen. A wi si to maa yeŋe ki jiile wa tara maa gbogo, mee yo fo: «Na tafo Eli, mboro wi yeŋe le?»

⁸ A Eli wi suu yon sogo ma yo fo: «Ee, muwi. Kari ma saga yo na tafo Ashabu wi kan fo: «Wele, Eli wi yen wa.» »

⁹ A Abidiyasi wi sho fo: «Yingi kapege mi pye, fo a ma yen na mi na ma tunmbyee na nii Ashabu wi kee wilan gbo?

¹⁰ Yawe Yenŋele, ma Yenŋele na yinwege wolo li meŋe ki na, mi wugu ma kan fo cenle lo la woro wa nakoma wunluwo tara to ta woro wa, nda na tafo Ashabu wii leele tun pe soon lagaja wa. Een fo, na ki woolo paga pan mbe yo fo pe soon yan wa pe yeri, wi ma ti ki cenle woolo nakoma ki wunluwo tara woolo pe ma wugu mbege naga fo pe soon yan wa.

¹¹ Koni, a mboro sho fo: «Kari ma saga yo na tafo wi kan fo: Wele, Eli wi yen wa.»

¹² Mbe sigi ta, na mi ka yiri na ma tanla foonfoon nga na mbe kari, Yenŋele li yinne li yaa ma le mbe kari ma ni laga nga mi jen. Na mi ka soon senre yo Ashabu wi kan, na wi soon yan pa wi yaa na gbo. Ma si yala mi na ma tunmbyee mi maa fye Yawe Yenŋele li yeŋe maga le wa na punwe sanga wi ni.

¹³ «Na tafo, sanga na ni Yezabeli wila pye na Yawe Yenŋele li yon senre yofenne pe kuun, nga mila pye pe sila ki wogo ki yeŋe yo ma kan wi le? Mila Yenŋele li yon senre yofenne cenme le ma saa pe lara waliwege ka ni nambala nafa shyen ma yiri ke ke, na pe kaan yaakara naa tonmo ni na pe baro.

¹⁴ Koni, a mboro sho fo: «Kari ma saga yo na tafo Ashabu wi kan fo: Wele, Eli wi yen wa.» Pa wi yaa na gbo.»

¹⁵ A Eli wi suu yon sogo ma yo fo: «Yawe Yenŋele na yawa pi ni fuun fo, naa yinwege wolo li meŋe ki na, lo na mi yen na tunngo piin li kan we, ma taga ki na fo nala mi jate mi yaa kari wa Ashabu wi yeri.»

Eli wila wi yee naga Ashabu wi na

¹⁶ Kona, a Abidiyasi wi si kari ma saa Ashabu wi fili maga senre ti yege yo wi kan. A Ashabu wi si kari wa Eli wi yeri.

¹⁷ Naa Ashabu wila kaa Eli wi yan, a wi sho fo: «Ma nga san, mboro nga maa jologo ki waa Izirayeli woolo pe na we!»

¹⁸ A Eli wi suu yon sogo ma yo fo: «Mi ma mila jologo ki waa Izirayeli woolo pe na. Een fo mboro naa ma to go woolo pe ni yoro wele, katugu ye je mbaa tanri Yawe Yennele li ngasegele ke na, ma taga yarisunndo Baali ti na nari gbogo.

¹⁹ Koni leele torogo pe sa Izirayeli woolo pe ni fuun pe yeri pe pe gbogolo wa na tanla wa Karimeli yanwiga ki na, naa yarisunngo Baali ki yon senre yofenne cenme tijere naa nafa shyen ma yiri ke (450) pe ni konaa yarisunngo Ashera ki yon senre yofenne cenme tijere (400) pe ni, poro mbele pe maa nii wa wunlunjo Yezabeli wi go we.»

*Eli wo naa yarisunngo Baali
ki yon senre yofenne pe kala*

²⁰ Kona, a Ashabu wi si leele torogo Izirayeli woolo pe ni fuun pe yeri, mee yarisunngo Baali ki yon senre yofenne pe gbogolo wa Karimeli yanwiga ki na.

²¹ Kona, a Eli wi si fulo wa leele pe ni fuun pe tanla mee pe pye fo: «Ye yaa la yewile la kanni kanngoloyo shyen yi na fo sa gbon wagati wi wiwin? Na ki ka pye Yawe Yennele lo li yen Yennele, ye taga li na ye. Een fo na ki ka si pye yarisunngo Baali ko ki yen Yennele, ye taga ki na ke.» Een fo leele pe sila wi yon sogo senpyo nungba ni.

²² A Eli wi si leele pe pye fo: «Mi nungba mi koro Yawe Yennele li yon senre yofe, ma si yala yarisunngo Baali ki yon senre yofenne pe yen lere cenme tijere naa nafa shyen ma yiri ke (450).

²³ Ye pan napene shyen ni we kan. Baali yon senre yofenne pe nungba wo pe yee kan, poo gbo, poo koonlo, poo taga wa kanngire ti go na mboo pye saraga, paga ka kason le ti ni. Mi fun mi yaa sanja wi le mboo gbegele mboo taga wa kanngire ti go na, mi se kason le wa ti ni.

²⁴ Ko pungo na, ye ye yennele li yenri, mi fun mi yaa Yawe Yennele li yenri. Na nga Yennele kaa yon sogo kason ni, pa kona lo li yaa pye Yennele jenne le.»

A leele pe ni fuun pe si Eli wi yon sogo ma yo: «Wege logo.»

²⁵ A Eli wi si Baali yon senre yofenne pe pye fo: «Ye keli ye napolo wa wo yoo gbegele, katugu yoro ye yen ma lege. Kona ye ye yarisunngo ki yenri, een fo yaga ka kason le kanngire ti ni.»

²⁶ A pe si napolo nga paa kan pe yeri wi le maa gbegele, mee yarisunngo Baali ki yenri maga le pinliwe pi ni fo ma saa gbon yonlofugo ki na. Paa pye na yuun fo: «Baali, we yon sogo.» Een fo, pe sila magala logo, pe sila si pe yon sogo senpyo ni. Saraga wosaga nga paa kan, a pe nee yeni na kanni naga mari.

²⁷ Naa yonlofugo kila kaa gbon, a Eli wi si to na tege pe na, na yuun fo: «Yaa jorogi ngbanga, ki kaa pye Baali wi yen yennele we. Kana wi yen na jatere piin kala la na, nakoma wi kee yen ma yanra, nakoma wi kari ca na, nakoma wi yen na wonlo; ye daga mboo yen.»

²⁸ Kona, a pe nee jorogi ngbanga naa ma we, na pe yee wire ti koonlo pe tokobiye naa pe njaanra ti ni, ma yala pe kalege ki ni, fo a kasanwa pila yinrigi na fuun pe na.

²⁹ Naa yonlo kila kaa pari, a pe nɛɛ Baali wi yon senre yuun fo ma saa gbɔn yonlokogo saraga wosanga wi na. Eɛn fo pe sila magala logo, pe sila pe yon sogo, pe sila si logo pe yeri.

³⁰ Kona, a Eli wi si leele pe ni fuun pe pye fo: «Ye fulo laga na tanla.» A leele pe ni fuun pe si fulo wa wi tanla. Kona, a Eli wi si Yawe Yennele li saraga wosaga nga kila to ki gbegele naa fonngo.

³¹ A wi si sinndeere ke ma yiri shyen le ma yala Zhakobu pinambiile pe cengele ke yon ki ni, ki Zhakobu wo Yawe Yennele laa ki yo wi kan ma yo fo: «Pe yaa loon yinri Izirayeli†.»

³² A wi sigi sinndeere ti tege ma saraga wosaga ki kan Yawe Yennele li mege ni. Wila wege wo ma saraga wosaga ki maga; tonmo litiri nafa ma yiri ke mbaa ya mbe ye wa ki wege ki ni.

³³ A wi si kanngire ti tagala wa saraga wosaga ki na, mee napolo wi koonlo maa taga wa ti go na.

³⁴ Ko pungo na, a wi sho fo: «Ye cogboro tijere yin tonmo ni yoo wo saraga sogowogo konaa kanngire ti na.» A pe sigi pye ma. A Eli wi sho fo: «Yege pye naa shyen wogo na.» A pe sigi pye ma. A wi sho naa fo: «Yege pye naa taanri wogo na.» A pe sigi pye ma.

³⁵ Tonmo pila wo ma fo saraga wosaga ki kanngara ti lagapyew ma wege ki yin.

³⁶ Naa yonlokogo saraga wosanga wila kaa gbɔn, a Yennele yon senre yofɔ Eli wi si fulo wa saraga wosaga ki tanla ma sho fo: «Yawe Yennele, Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakobu Yennele, ti leele pege jen nala fo mboro ma yen Yennele laga Izirayeli tara, fo muwi mi yen ma tunmbyee we, fo mi gi kagala ngele ke ni fuun ke pye ma senre to fannga na.

³⁷ Na yon sogo Yawe Yennele, na yon sogo, jango ki leele mbele pege jen fo mboro ma yen Yawe Yennele, Yennele jenne le, fo maa jaa pe songoro pe pan ma korogo pe kotogo ki ni fuun ni.»

³⁸ Kona, a Yawe Yennele li kason ki si yiri wa naayeri ma tigi, ma saraga sogowogo ki sogo, naa kanngire ti ni, naa sinndeere to naa tara ti ni konaa ma tonmo mba pila pye wa wege ki ni pi waga.

³⁹ Naa leele pe ni fuun paa kaa ki wogo ki yan ma, a pe si to ma pe yere ti jiile wa tara nɛɛ yuun fo: «Yawe Yennele lo li yen Yennele le! Yawe Yennele lo li yen Yennele le!»

⁴⁰ A Eli wi sho fo: «Ye Baali yon senre yofenne pe yigi na kan. Yaga ka ti lere kpe mbe fe wi sho pe ni.» A pe si pe yigi wi kan. A Eli wi si ti a pe kari pe ni wa Kishon lafogo ki yon na ma saa pe konlogi wa.

Tisaga kila pan wa tara ti ni naa

⁴¹ Kona, a Eli wi si Ashabu wi pye fo: «Yiri maa kee ma sa li ma wo, katugu mi yen na tisaga ki tinme faa.»

⁴² A Ashabu wi si kari sa li mbe wo. Eɛn fo, a Eli wi si lugu wa Karimeli yanwiga ki go na, ma saa foli maa yege ki le wa wi kannguuro ti sogowo, maga jiile wa tara ma Yennele li yenri.

⁴³ A Eli wi suu tunmbyee lefonno wi pye fo: «Kari ma sa wele wa kogojee kee ki yeri.» A wi tunmbyee wi si kari ma saa wele wa, mee songoro ma pan ma yo fo: «Mi si yaraga ka yan wa.» Eli wila wi tun ma yo wi sa wele wa fo ma saa ta welesaga koloshyen.

† 18:31 18:31: Zhene 32.29; 35.10; Zhou 4.8

⁴⁴ Welesaga koloshyen wogo ki na, a wi tunmbyee wì sho fò: «Na yege yen kambaaga jeele la na laa yinrigi wa kogoje kee yeri, li gbeme pi yen paa kendala yen.» Kona, a Eli wì suu pye fò: «Kari ma saga yo Ashabu wi kan fò wuu wotoro ña shon maa tilele wi gbegele wi yiri wila kee, nakoma tisaga ki yaa wi yon ton laga.»

⁴⁵ Ko pungo na, a yennele li si wo lagapyew. A tifelege ki si yiri na gböon. A tisagbogo kà si pan fò jenge. Ashabu wila lugu wi wotoro ña shon maa tile wi na ma kari wa Zhizireyeli ca†.

⁴⁶ Yawe Yennele làa fannga le Eli wi ni. A wì suu kurusijara wi po wa wi senne, nee fee Ashabu wi wotoro wi yege fò ma saa gbön wa Zhizireyeli ca yesaga ki na.

19

Eli wila fe ma lara Yezabeli wi na

¹ Eli wila kagala ngele fuun pye konaa wila Baaliyon senre yofenne pe gbo tokobi ni yege nga na, Ashabu wila saa ki ni fuun ki yege yo Yezabeli wi kan.

² A Yezabeli wì si lere tun wa Eli wi yeri wi saa pye fò: «Goto anme yege, na mi soon gbo paa yege nga na mà Baali yon senre yofenne pe gbo, kona yarisunndo ti jologo gbogo wa na na.»

³ A Eli wì si fye fò jenge, mee yiri ma fe mbe ta mboo yee go sho. A wì si saa gbön wa Berisheba ca, wa Zhuda tara, mee wi tunmbyee lefonño wi toro lema.

⁴ A Eli wo si kari wa gbinri wi ni ma pilige nungba tangala tanga. A wì si saa cen tipige ka nogo nee kunwo pi lagajaa ma yo fò: «E, Yawe Yennele, yingo wo ni ki kala na li toro li da wi na. Ma ti mbe ku teere, katugu mi mbonro na teleye pe na.»

⁵ Ko pungo na, a wì si sinle le tipige ki nogo mee wonlo. Le ki yongolo nungba ke ni, a merenge wà si pan ma jiri wi na maa yen, mee wi pye fò: «Yiri ma ka.»

⁶ A wì si yiri ma wele, mee gato wa yan tegesaga wa wi go kee ki yeri konaa tonmo kugbogo ni. Ki buru cenle pe maa fò sinndelege nga ki weri ko ka na. A wì si ka ma wo, mee songoro ma sinle.

⁷ A Yawe Yennele li merenge wì si pan ma jiri naa Eli wi na ki shyen wogo na, mee wi pye fò: «Yiri ma ka, katugu ma kondangala li yen ma tonlo.»

⁸ A wì si yiri ma ka ma wo. Ki yaakara tila fannga kan wi yeri. A wì si yiri ma tanga piliye nafa shyen ni, ki yonlo naa ki yembine, fò ma saa gbön wa Yennele li yanwiga ki na, ko nga ki yen Horebu yanwiga ye.

Yennele làa li yee naga Eli wi na

⁹ Ma Eli wi ta wa Horebu yanwiga ki na, a wì si ye wa yanwiga ki wege ka ni ma wonlo wa. A Yawe Yennele li si para Eli wi ni maa yewe ma yo fò: «Eli, yingi ma yen na piin lagame?»

¹⁰ A Eli wì si Yennele li yon sogo ma yo fò: «Mi jan leele pe ni na fannga ki ni fuun ni, Yawe Yennele, Yennele na yawa pi ni fuun fò li mege ki kala na; katugu yon finliwe mba màa le Izirayeli woolo pe ni, pòo jogo, moo saraga wosara ti jaanri, moo yon senre yofenne pe gbo tokobi ni. Mi nungba mi koro, koonga pe yen naga jaa mbanla gbo fun†.»

¹¹ A Yawe Yennele li si Eli wi pye fo: «Yiri ma sa yere wa yanwiga ki na mi na Yawe Yennele na yege sogowa.» Le ki yongolo nungba ke ni, a Yennele li nee toro. A tifelele ngbogo ka si yiri nee gboon wa yanwiga ki na, fo na yanwira ti walagi, na waara ti jeenri Yawe Yennele li yege sogowa. Een fo, Yawe Yennele li sila pye wa tifelele ki ni. Tifelele ki torongolo, a tara ti si yege, een fo Yawe Yennele li sila pye wa tara ti yegewe pi ni.

¹² Tara ti yegengolo, a kason si pan. Een fo Yawe Yennele li sila pye wa kason ki ni. Kason ki torongolo, a magala jele tanla la nee yinrigi.

¹³ Naa Eli wila kaa ki magala li logo, a wi suu yege ki fo wi derigbogo ki ni, mee yiri ma yere wa waliwege ki yon na. A magala la suu pye fo: «Eli yingi maa piin lagame?»

¹⁴ A Eli wi sho fo: «Mi jan leele pe ni na fannga ki ni fuun ni Yawe Yennele, Yennele na yawa pi ni fuun fo li mage ki na; katugu yon finliwe mba maa le Izirayeli woolo pe ni, poɔ joɔ, moɔ saraga wosara ti jaanri, moɔ yon senre yofenne pe gbo tokobi ni, koonja pe yen naga jaa mbanla gbo fun.»

¹⁵ Een fo, a Yawe Yennele li suu pye fo: «Yiri ma gbinri konɔ li le ma songoro ma kari fo wa Damasi ca. Na maga sa ye wa, ma sa sinme kpoyi wo Hazayeli wi na maa tege Siri tara ti wunlunana†.

¹⁶ Ko punjo na, ma sa sinme kpoyi wo Nimishi pinambyo Yehu wi na maa tege Izirayeli tara ti wunlunana. Shafati pinambyo Elize na wi yiri wa Abeli Mehola ca, ma sa sinme kpoyi wo wi na fun maa tege Yennele yon senre yofɔ ma ye yonlo†.

¹⁷ Kona lere na fuun ka fe mbe sho Hazayeli wi tokobi wi kee, Yehu wi yaa wo gbo. Na fuun ka fe mbe sho Yehu wi tokobi wi kee, Elize wi yaa wo gbo.

¹⁸ Een fo mi yaa lere waga koloshyen (7 000) wo yaga na ye kan laga Izirayeli tara, poro mbele pee kannguuro kan yarisungo Baali ki yege sogowa mbege gbogo, konaa mbe keyen wa ki yologo mbege gbogo†.»

*Elī wila Elize wi yeri
wi pye Yennele yon senre yofɔ
wa wi yonlo*

¹⁹ Kona, a Eli wi si yiri le ki laga ki na ma kari, mee saa Shafati pinambyo Elize wi yan. Wila pye na fali kere falinere capire ni. Nere shyenzyhen tegesaga ke ma yiri shyen tila pye wi yeri. Wo jate wila pye na tunngo piin tegesaga ke ma yiri shyen woro ti ni. A Eli wi si fulo wa wi tanla maa derigbogo ki wo maga wa wi na†.

²⁰ Ki pye ma, a Elize wi suu nere ti yaga le, ma fe Eli wi punjo na ma saa wi pye fo: «Ki yaga mbe sa keyen wa na to naa na no pe yologo mbe sara pe na, mbe si jen mbe pan mbe taga ma na.»

A Eli wi suu pye fo: «Kari ma pan, nga mi pye ma na ki kala na.»

²¹ A Elize wi si yiri le Eli wi tanla ma kari, mee saa falinere ti shyen yigi mari gbo. A wi si falinere capire tire ti tege maga kara ti sogɔ mari kan wi woolo pe yeri, a peri ka. Ko punjo na, a wi si yiri ma taga Eli wi na ma pye wi tunmbyee.

† 19:15 19:15: 2 Wunlu 8.7-13 † 19:16 19:16: 2 Wunlu 9.1-6 † 19:18 19:18: Orɔmu 11.4

† 19:19 19:19: Eli wila wi derigbogo ki wo maga wa Elize wi na ko kapyege ko la pye naga nari ma yo wila Elize wi yeri wi pye Yennele yon senre yofɔ.

20

*Beni Hadadi naa Ashabu
pe malaga kongbannnga*

¹ Kona, a Siri tara wunlunana Beni Hadadi wi suu malingbɔɔnɔ pe ni fuun pe gbogolo. Wunlumbolo nafa ma yiri ke ma yiri shyen poro la saga wi na, naa shɔnye ni konaa malaga gbɔnwotoroye ni. A wi si kari ma saa malingbɔɔnɔ cɛnsaga kan wa Samari ca ki tanla maga yɔn tɔn.

² A wi si pitunmbolo torogo wa ca ki ni wa Izirayeli tara wunlunana Ashabu wi yeri ma yo pe saa pye fɔ:

³ «Beni Hadadi wi yo fɔ ma warifuwe naa ma tɛ wi yɛn wi woo. Ma jɛɛɛ naa ma pinambiile mbele pɛ yɔn ma wɛ pe ni fuun na, pe yɛn wi woo.»

⁴ A Izirayeli wunlunana wi suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Na tafɔ, sɛnrɛ nda mɔ yo tori. Mi yɛn ma woo naa na kɛ yaara ti ni fuun ti ni.»

⁵ Ko punɔ na, a Beni Hadadi wi pitunmbolo pɛ si songɔɔ ma kari ma saa Ashabu wi pye naa fɔ: «Beni Hadadi pa wi yo yɛn fɔ: «Mi pitunmbolo torogo wa ma yeri pe saga yo ma kan fɔ mɔɔ warifuwe, naa ma tɛ, naa ma jɛɛɛ konaa ma pinambiile pe kan na yeri.

⁶ Ɛɛn, goto anmɛ yɛɛ, mi yaa na tunmbyeele pe torogo wa ma yeri. Pe yaa sɔɔn go ki san konaa ma legbɔɔ pe yinɛ ti ni. Yaara nda fuun ti yɛn songbanga woro ma yɛɛ na, pe yaa ti ni fuun ti lɛ mbe pan ti ni na kan.»

⁷ Kona, a Izirayeli tara wunlunana wi si tara ti leɛɛɛ pe ni fuun pe yeri ma pe pye fɔ: «Yoro jate yɛɛ jɛn ye filige ki na fɔ ki nana na wi yɛn na kapege jate we ni; katugu wila leele torogo laga na yeri ma yo mbanla jɛɛɛ, naa na pinambiile pe kan wi yeri konaa na warifuwe naa na tɛ wi ni. Mi sila je ki na.»

⁸ A leɛɛɛ pe ni fuun konaa leele sanmbala pe ni fuun pɛ si Ashabu wi pye fɔ: «Maga ka logo wi yeri, maga ka yɛnɛ nga wi yo ki na.»

⁹ Kona, a Ashabu wi si Beni Hadadi wi pitunmbolo pe pye fɔ: «Ye kari ye saga yo na tafɔ wunlunana wi kan fɔ: «Nga wila keli ma yɛnri, mi na wi tunmbyee na yeri kongbannnga ki na, mi yere ki na mbe ki ni fuun ki pye. Ɛɛn fɔ, nga wi yo yɔnɔ na lo na, mi se ya ko pye.»

A Pitunmbolo pɛ si songɔɔ ma saa ki sɛnrɛ ti yɛɛ yo Beni Hadadi wi kan.

¹⁰ A Beni Hadadi wi si tunngo torogo naa wa Ashabu wi yeri ma yo fɔ: «Samari ca na ki ka ka tɔngɔ, malingbɔɔnɔ mbele pe yɛn na punɔ na, na ki mbogo tara tiga pe ni fuun pe kendagala ke yinyin, pa kona na yarisunndo ti jɔɔɔ gbɔɔ wa na na!»

¹¹ Ɛɛn fɔ, a Izirayeli tara wunlunana wi si pitunmbolo pe pye fɔ: «Ye saga yo wi kan fɔ lere na wila kee wa malaga gbɔnsaga wo si daga mbaa wi yɛɛ sɔnni paa yɛɛ nga na na wi yiri wa malaga gbɔnsaga na paan wi yɛn!»

¹² Naa Beni Hadadi wila kaa ki sɛnrɛ ti logo maa ta wi yɛn na sinmɛ woo wo naa wi wunlumbolo yɛnɛ nafa ma yiri ke pe ni, wa pe paara yinɛ ti ni, a wi suu malingbɔɔnɔ pe pye fɔ: «Ye yiri ye yere wa ye yeresara!» A pɛ si yiri ma yere ma yɛɛ wa Samari ca ki yeri.

¹³ Kona, a Yɛnɛɛ yɔn sɛnrɛ yofɔ wɔ si pan Izirayeli tara wunlunana Ashabu wi kɔrɔɔ ma yo fɔ: «Yawe Yɛnɛɛ pa li yo yɛn fɔ: «Ki malingbɔɔnɔ janwa gbɔɔ na ma woro nali yaan? Mi yaa pe ni fuun

pe le ma kɛɛ nala. Pa kona ma yaa ki jɛn mbe yo fɔ muwi mi yɛn Yawɛ Yɛnnɛle le!» »

¹⁴ A Ashabu wì suu yewe ma yo fɔ: «Yawɛ Yɛnnɛle li yaa pe le kɛɛ ambo fanŋga na?»

A Yɛnnɛle yɔn sɛnrɛ yofɔ wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Pa Yawɛ Yɛnnɛle li yo yɛɛn fɔ: <Janmaratigiye pe yaa ka lefɔnmɓɔlɔ mbele wɔ, li yaa pe le kɛɛ poro fanŋga na.> »

A Ashabu wì sho naa fɔ: «Ambo wi yaa keli sa to malaga ki na?»

A Yɛnnɛle yɔn sɛnrɛ yofɔ wì sho fɔ: «Mboro wi.»

¹⁵ Kona, janmaratigiye pàa tunmbyeele lefɔnmɓɔlɔ mbele wɔ, a Ashabu wì si pe jiri. Pàa pye lere cɛnmɛ shyɛn naa nafa ma yiri kɛ ma yiri shyɛn (232). Ko pungo na, a wì si Izirayeli malingbɔɔnlɔ pe jiri. Poro la pye lere waga kolɔshyɛn (7 000).

¹⁶ A pè si yiri mbe sa to pe na yɔnlɔ fungbanga ki na. Kila yala Benì Hadadi naa wunlumbolo nafa ma yiri kɛ mbele pàa pye wì ni pe yɛn na sinmɛ woo na sinndire piin wa pe paara yinrɛ ti ni.

¹⁷ Janmaratigiye pàa tunmbyeele lefɔnmɓɔlɔ mbele wɔ poro pàa keli ma saa to malaga ki na. A Benì Hadadi wì si leele pele torogo pe sa ŋga kila piin wa ki wele. A pè si songoro ma pan maga yo wi kan fɔ: «Leele pele yɛn na yinrigi wa Samari ca na paan.»

¹⁸ A Benì Hadadi wì sho fɔ: «Na ki ka pye paa paan mbe yeyinŋge lagaja, ye pe yigi weele yaa paan pe ni. Na ki ka si pye paa paan mbe to we na malaga ni, ye pe yigi weele yaa paan pe ni.»

¹⁹ Ma si yala janmaratigiye pàa tunmbyeele lefɔnmɓɔlɔ mbele wɔ pàa yiri wa ca ki ni. A Izirayeli malingbɔɔnlɔ pè si yiri ma taga pe na.

²⁰ A pe ni fuun nungba nungba pè si saa to maliwiinle nungba nungba na ma pe gbɔn ma pe gbo. Kì kaa pye ma, a Siri tara fenne pè si fe. A Izirayeli woolo pè si taga pe na, na pe puro. Siri tara wunlunaŋa Benì Hadadi wì si lugu shɔn wa na ma fe ma sho wo naa wi shɔn lugufenne pele ni.

²¹ Kì pyelomɔ pi na ma, Izirayeli tara wunlunaŋa wila malaga gbɔn Siri tara fenne pe ni, ma pe shɔnye pe gbo, ma pe malaga gbɔnwotoroye pe jɔgo konaa ma pe ya fɔ jɛnge.

Benì Hadadi naa Ashabu pe malaga shyɛn wogo

²² Kona, a Yɛnnɛle yɔn sɛnrɛ yofɔ wà si pan wa Izirayeli tara wunlunaŋa Ashabu wi yeri maa pye fɔ: «Bala ma kotogo le ma yɛɛ ni, ma jatere pye jɛnge, ma ŋga ma yaa pye ki jɛn; katugu yelapanna anmɛ yege Siri tara wunlunaŋa wi yaa pan mbe to ma na malaga ni.»

²³ Siri tara wunlunaŋa wi legbɔlɔ pè si kaa wi pye fɔ: «Izirayeli woolo pe Yɛnnɛle li yɛn yanwira yɛnnɛle, ko ki ti pè ya we ni. Eɛn fɔ koni, ye ti we sa malaga ki gbɔn pe ni wa funwa laga falafala ki ni. Pa kona we yaa ya pe ni, ki ka kaa ma kɔɔn shyɛn.

²⁴ Ŋga ma daga mbe pye naa ki ŋga: Ma wunlumbolo pe ni fuun nungba nungba pe laga wa wunluwɔ pi na, mɛɛ teele pele yege tege wa pe yɔnlɔ.

²⁵ Pè ya malingbɔɔnlɔ mbele ni, mboro jate, malingbɔɔnlɔ pele yege wɔ naa legere pe yɔnlɔ, naa shɔnye ni mbele pè gbo pe yɔnlɔ konaa malaga gbɔnwotoroye ni, mbele pè jɔgo pe yɔnlɔ. Ko pungo na, we yaa sa malaga gbɔn Izirayeli woolo pe ni wa funwa laga falafala ki ni. Pa kona, we yaa ya pe ni, ki ka kaa ma kɔɔn shyɛn.»

A Beni Hadadi wì si logo pe yeri, ma nga pàa yo wi kan ki pye.

²⁶ Ki yelapanna, a Beni Hadadi wì si Siri tara fenne pe jiri naa, mɛɛ pe le ma kari wa Afeki ca ki yeri mbe sa malaga gbɔn Izirayeli woolo pe ni.

²⁷ A Ashabu wì si Izirayeli woolo pe jiri fun, mɛɛ yaakara kan pe yeri fun. Ko pun̄go na, a pè si kari mbe sa fili Siri tara fenne pe ni. Pàa saa pe malingbɔɔnlo censaga ki kan ma yege wa Siri tara fenne pe yeri. Izirayeli woolo pàa pye jegelɛ paa sikan̄gbelewe jegelɛ shyen yen; ma si yala Siri tara fenne poro la tara ti yin lagapyew.

²⁸ A Yennele yon senre yofɔ wì si pan naa wa Izirayeli tara wunlunana wi yeri, maa pye fɔ: «Pa Yawe Yennele li yo yeɛ fɔ: <Ki kaa pye Siri tara fenne pè yo mi ɲa Yawe Yennele mi yen yanwira yennele, fɔ mi woro funwa laga falafala ko Yennele, mi yaa pe malingbɔɔnlo janwa gbɔlo na li ni fuun li le ye kɛɛ. Pa kona, ye yaa ki jen fɔ muwi mi yen Yawe Yennele le.> »

²⁹ Malingbɔɔnlo censaga shyen kila yere ma yege wa ki yeɛ yeri fɔ ma saa gbɔn piliye kolɔshyen. Pilige kolɔshyen wogo ki na, a pè si to malaga ki na. Ki pilige nungba ki ni, a Izirayeli woolo pè si malingbɔɔnlo mbele pàa pye tooro na pe waga cɛnme (100 000) gbo Siri tara fenne pe ni.

³⁰ A Siri tara malingbɔɔnlo sanmbala pè si fe ma kari wa Afeki ca. Eɛn fɔ, a ca ki mbogo kì si toori lere waga nafa ma yiri kolɔshyen (27 000) na ma pe gbo.

Ashabu wila yon finliwe le

Siri tara wunlunana wi ni

Beni Hadadi wila fe fun ma kari wa ca nawa, ma saa na lara yumbiile pe ni na toro†.

³¹ A wi tara legbɔɔlo pè suu pye fɔ: «Wele, wège logo ma yo fɔ Izirayeli tara wunlumbolo pe yen leele yinriwe tafenne. Ki yaga we jatere piriwen yariporo lele we yeɛ na, we manda popo wa we yinre ti na†, we kari wa Izirayeli tara wunlunana wi yeri we saa yenri, kana wi yaa ma yaga yinwege na.»

³² A pè si jatere piriwen yariporo lele pe yeɛ na, ma manda popo wa pe yinre ti na, mɛɛ le ma kari wa Izirayeli tara wunlunana wi yeri, ma saa wi pye fɔ: «Ma kulonana Beni Hadadi wì pan nɔɔ yenri fɔ maa yaga yinwege na.»

A Ashabu wì si pe yewe ma yo fɔ: «Wi yen yinwege na bere? Eɛn! Koni wi yaa pye na sefo.»

³³ A ki leele pè sigi wele maga yan fɔ ki senre ti yen senjende. A pè si fyeele ma senre ti sho wi yon na ma yo fɔ: «A, Beni Hadadi wi yen ma sefo!»

A Ashabu wì sho naa fɔ: «Ye saa yeri ye pan wi ni na kan.» A Beni Hadadi wì si yiri wa wi larasaga ma pan wa Ashabu wi yeri. A Ashabu wì si ti a wì lugu wa wi wunluwo wotoro ɲa shɔnye maa tilele wi ni.

³⁴ A Beni Hadadi wì sho fɔ: «Cara nda na to wila sho ma to wi yeri mi yaa ti songoro ma na. Ma mbe ya sa peresara ta kan wa Damasi ca fun paa yege nga na, na to wila saa ta kan wa Samari ca we.»

† 20:30 20:30: Nga ki yo fɔ: *Ma saa na lara yumbiile pe ni na toro* Eburuye senre ti ni ki mbe ya logo fɔ ma saa lara wa go ki logologo wa ni. † 20:31 20:31: Kila pye mbe jatere piriwen yariporo ti le ko la pye naga nari fɔ lere wa fannga ta ma na, a mà go sogo maa kan. Manda to na, kila pye pe mari popo kasopiile pe kanmishoolo pe na, mari popo wa pe yinre ti na.

A Ashabu wì sho fò: «Mi wo na, mi yaa yòn finliwe le ma ni mboòn yaga maa kee.» A Ashabu wì si yòn finliwe le Beni Hadadi wi ni, maa yaga a wì songoro ma kari.

Yenñele yòn senre yofò wà la Ashabu wi jeregi

³⁵ Pilige ka, wa Yenñele yòn senre yofenne gbogolomò pi ni, pe fòrògòfò wà sigi yo wi fòrògòfò yenle wa kan fò: «Yawe Yenñele li yo mala gbòn mala welege.» Eèn fò, a ki naña wì si je ma yo wi soo gbòn mboò welege.

³⁶ Kona, ña wì yo poo gbo, a wì suu nimbye wi pye fò: «Mà kaa je Yawe Yenñele li senyoro ti na, na maga ka yiri na na tanla mbaa kee, jara yaa sa to ma na mboòn gbo.» Naa wì nimbye wila kaa yiri le wi tanla na kee, a jara si saa to wi na teere maa gbo.

³⁷ A ki lere nungba wì si kari ma saa wi nimbye wa yege yan ma suu pye fò: «Na gbòn mala welege.» A wo suu gbòn maa welege.

³⁸ Kona, a Yenñele yòn senre yofenne pe fòrògòfò wì suu yege ki pò parisanga ni, maa yee cenlomò pi kannga, mée kari ma saa yere wa kono na wunlunana wi mbaa le li yòn na naa singi.

³⁹ Naa wunlunana wila kaa na toro, a Yenñele yòn senre yofenne pe fòrògòfò wì suu yeri ngbanga ma yo fò: «Mi ña ma tunmbyee mila pye wa malaga gbonsaga. Ma we ta wa malaga ki na, a naña wà si yiri wa malingboònlo pe ni, ma pan ma kasopyo wa kan na yeri, mée na pye fò: «Ta ki naña ña wi wele na kan. Na wi ka fe, mboro ma yaa kò ki ni wa wi yonlo nakoma ma yaa na kan warifuwe pyo waga taanri (3 000) ni.»

⁴⁰ Eèn fò, mi ña ma tunmbyee, maga ta na yege kila pye ma weri lagap yaw, a naña wì si fe.»

A Izirayeli tara wunlunana wì suu pye fò: «Mboro jate mà kiti wi kón ma yee na mako.»

⁴¹ Le ki yongolo nungba ke ni, a Yenñele yòn senre yofò wì si parisanga ki sanga maga laga wa wi yege ki na. A Izirayeli tara wunlunana wì suu yan maa jen fò Yenñele yòn senre yofenne wo wa wi.

⁴² Kona, a wì si wunlunana wi pye fò: «Pa Yawe Yenñele li yo yeen fò: «Naña ña mila tege wi ye mboò tongo, maa yaga wi kari mée wi gbo. Koni mboro ma yaa ku wi yonlo, ma tara woolo pe yaa ku wi tara woolo pe yonlo.» »

⁴³ Ki senre ti logongolo, a Izirayeli tara wunlunana wì si songoro jatere piriwen naa yesanga ni maa kari wi ca, wa Samari.

21

Pàa Naboti wi gbo

¹ Ki kagala ke punjo na, kala na làa pye li na: «Naña wà la pye wa Zhizireyeli ca, pàa pye naa yinri Naboti. Eezen kere la pye wi yeri wa Zhizireyeli ca. Ki kere tila pye ma mara Samari tara wunlunana Ashabu wì wunluwo go ki na.»

² Pilige ka, a Ashabu wì si Naboti wi pye fò: «Ma ezezen kere ti kan na yeri, mi yaa ti pye sege kere, katugu ti yen le na go ki tanla. Mi yaa ezezen kere ta yege kan ma yeri nda ti yonlo, nda ti yon ma we. Na ko soon ndanla pa mi yaa ti songo ki kan ma yeri penjara.»

³ Ɛɛn ƒɔ, a Naboti wì si Ashabu wi yɔn sogo ma yo ƒɔ: «Laga nɔa na teleye pɛ kan na yeri kɔrɔɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ lilan shɔ mbe sa ko kan mboro yeri†.»

⁴ A Ashabu wì si songoro ma kari wi go jatere piriwen naa yesanga ni Zhizireyeli ca fenne nana Naboti wila senre nda yo ti kala na. Naboti wila wi pye ma yo ƒɔ: «Na teleye pɛ laga nɔa kan na yeri kɔrɔɔ, mi sege kan ma yeri.» A wì si saa sinle wa wi sinleyaraga ki na ma yege wa wa mbogo ki yeri; wi sila yaraga kpe ko ka.

⁵ A wi jo Yezabeli wì si pan le wi tanla, ma suu yewe ma yo ƒɔ: «Yingi koon nawa pi tanga ma na ƒɔ a mà je yaakara ti na?»

⁶ A wi suu jo wi yɔn sogo ma yo ƒɔ: «Mì saa para Zhizireyeli ca fenne nana Naboti wi ni maa pye ƒɔ: «Ma ɛzen kere ti pere na yeri, nakosima na ki koon ndanla mi yaa ta yege kan ma yeri ti yɔnlo.» Ɛɛn ƒɔ, a wi silan yɔn sogo ma yo ƒɔ: «Mì sanla ɛzen kere ti kan ma yeri.» »

⁷ Kona, a wi jo Yezabeli wì suu pye ƒɔ: «Mboro ma ma yɛn Izirayeli tara wunlunana we le? Yiri ma li, maa yɔgori. Mi jate mi yaa Zhizireyeli ca fenne nana Naboti wi ɛzen kere ti kan ma yeri.»

⁸ A Yezabeli wì si sɛwɛɛlɛ yɔnlɔɔ Ashabu wi mege na, mɛɛ Ashabu wi mege ki tɛgere tɛgeyaraga ki tagataga pe na, mɛɛ pe torogo Naboti wi ca leleɛle naa kagala yege wɔfenne pe yeri. ⁹ Wila ki yɔnlɔɔ wa sɛwɛɛlɛ pe ni ma yo ƒɔ: «Ye pilige ka tɛge yege yo lagapyew, ƒɔ lere pyew wi yenge le. Ye Naboti wi tɛge ki kapyeye ki yege na.

¹⁰ Ye lejagala shyen tɛge wi yege sɔgowɔ, pe бага wi na pe yo ƒɔ wì Yɛnnɛlɛ li mege ki jɔɔ, ma wunlunana wi mege ki jɔɔ. Ko punɔ na, ye saa wa sinndɛɛre ni yoo gbo†.»

¹¹ Naboti wi ca woolo, naa wi ca leleɛle konaa kagala yege wɔfenne pe ni, poro mbele paa pye wi ni wa ca nunɔba ki ni, a pɛ sigi pye paa yege nɔa na Yezabeli wila ki yo pe kan we. Senre nda wila le wa sɛwɛɛlɛ pe ni ma torogo pe kan, a pɛ sigi pye ma.

¹² A pɛ si pilige tɛge yenge lege ki na, mɛɛ Naboti wi tɛge wi pye ki gbogolomo pi yege.

¹³ A ki lejagala shyen pɛ si pan ma cɛn Naboti wi yege sɔgowɔ, mɛɛ бага wi na janwa wi yege na ma yo ƒɔ: «Naboti wì Yɛnnɛlɛ li mege ki jɔɔ, ma wunlunana wi mege ki jɔɔ.» Ki kaa pye ma, a pɛ si kari wi ni wa ca ki punɔ na, ma saa wi wa sinndɛɛre ni maa gbo.

¹⁴ Ko punɔ na, a pɛ si leele torogo wa Yezabeli wi yeri ma yo ƒɔ pɛ Naboti wi wa sinndɛɛre ni maa gbo.

¹⁵ Naa Yezabeli wila kaa ki logo ma yo ƒɔ pɛ Naboti wi wa sinndɛɛre ni maa gbo, a wì si Ashabu wi pye ƒɔ: «Yiri ma sa Zhizireyeli ca fenne nana Naboti wi ɛzen kere ti le mari ta, to nda wila je ti na ma yo wì seri pere ma yeri we; katugu Naboti wi woro go na, wì ku.»

¹⁶ Naa Ashabu wila kaa ki logo ma yo Naboti wì ku, a wì si yiri ma kari sa Zhizireyeli ca fenne nana Naboti wi ɛzen kere ti le mberi pye wi woro.

*Eli wila Ashabu naa Yezabeli
pe jɛrɛgi*

¹⁷ Kona, a Yawe Yɛnnɛlɛ li si para Tishibe ca fenne nana Eli wi ni maa pye ƒɔ:

¹⁸ «Yiri ma sa Izirayeli tara wunlunana Ashabu wi fili, wo na wa Samari ca we. Wowi na yeen wa Naboti erezen kere ti ni, wi kari sari le mberi pye wi woro.

¹⁹ Ma saga yo wi kan fo mi na Yawe Yennele pa mi yo yeen fo: «Wele, ma lere gbo, mee pan naa mboo yarijende ti le mberi pye ma woro!» Maga yo wi kan naa fo mi na Yawe Yennele pa mi yo yeen fo: «Pyoonlo pe Naboti wi kasanwa pi laala laga nga na, pe yaa koon woo pi laala le ki laga nungba ki na.» »

²⁰ Naa Ashabu wila kaa Eli wi yan, a wi sho fo: «E, na mbenfo ma pan na korogo lagame naa?»

A Eli wi suu yon sogo ma yo fo: «Ee, mi pan ma korogo, katugu mdo yee kan kapege ki yeri ma kapege pye Yawe Yennele li yee sogowo.

²¹ Ki kala na, Yawe Yennele li yo fo: Wele, mi yaa ti jologo gbogo mbe to ma na; mbe mboro naa ma setirige piile pe ni ye tongo mbe ye ko pew. Nambala mbele fuun pe yen Ashabu wi go woolo, kulolo naa lesele, mi yaa pe ni fuun pe ko mbe pe wo wa Izirayeli gbogolomo woolo pe ni.

²² Mi yaa ma go ki pye paa Nebati pinambyo Yerobowamu wi go ki yen, konaa paa Ahiya pinambyo Bayesha wi go ki yen, katugu mala nawa pi ngban, naa ma ti Izirayeli woolo pe kapege pye we.»

²³ Yawe Yennele laa para fun Yezabeli wi wogo na ma yo fo: «Pyoonlo pe yaa ka Yezabeli gboo wi ka wa Zhizireyeli ca mbogo ki tanla†.

²⁴ Ashabu wi go lere na fuun ka ku wa ca nawa, pyoonlo pe yaa wo ka. Na fuun ka si ku wa wasege, naayeri sannjere ti yaa wo yoli.»

²⁵ Lere wo wa fa yiri mboo yee kan kapege ki yeri mbaa kapege piin Yawe Yennele li yee na paa Ashabu wi yen. Wi jo Yezabeli wo la pye naa sunnu naa nii kapege ki ni.

²⁶ Wila katijangara pye jenge, maa yee kan yarisunndo gbogowo pi yeri, paa yee nga na Amori cenle woolo paa pye naga piin we; poro mbele Yawe Yennele laa pe puro ma pe yirige wa Izirayeli woolo pe yee we†.

Ashabu wila wi yee tirige Yennele li yee sogowo

²⁷ Naa Ashabu wila kaa ki senre ti logo, a wi suu yera yariporo ti walagi maga naga fo wi jatere wi piri wi na, mee jatere piriwen yariporo le wi yee na, ma je yaakara ti na. Wila pye na sinlele ki jatere piriwen yariporo ti ni konaa na yinrigi na tanri ti ni yoro.

²⁸ Kona, a Yawe Yennele li si para Tishibe ca fenne nana Eli wi ni ma yo fo:

²⁹ «Ashabu wuu yee tirige na yee sogowo yee nga na, ma sigi yan? Ki kaa pye wuu yee tirige na yee sogowo, mi se jologo ki wa wi go woolo pe na wi yinwege sanga wo ni. Een fo mi yaa kaga wa pe na wi pinambyo wi wunluwo sanga wo ni†.»

22

Ashabu wila pye na jaa mbe sa Aramoti ca ki sho mbege ta

¹ Yeele taanri koro la toro, malaga si yiri Izirayeli woolo naa Siri tara fenne pe sogowo.

† 21:23 21:23: 2 Wunlu 9.36 † 21:26 21:26: Zhens 15.16; Eki 23.23; Dete 1.17 † 21:29 21:29: 2 Wunlu 10.1-11

² Yele taanri wolo li ni, a Zhuda tara wunlunana Zhozafati wi si kari wa Izirayeli tara wunlunana Ashabu wi yeri.

³ A Izirayeli tara wunlunana wi suu tunmbyeele pe pye fo: «Nde yege jen ma yo Aramoti ca nga wa Galaadi tara ki yen woro wogo? Ma sigi ta we woro na yaraga ka piin mbege sho Siri tara fenne wunlunana wi yeri.»

⁴ A wi si Zhozafati wi yewe ma yo fo: «Ma mbe yenle mbe pinle na ni we sa malaga gbɔn Aramoti ca nga wa Galaadi tara ki ni le?»

A Zhozafati wi si Izirayeli tara wunlunana wi yon sogo ma yo fo: «Ee, mi yaa kari ma ni. Mi naa mboro ni we yen leele nungba, na woolo poro naa ma woolo pe ni pe yen nungba, na shonye poro naa ma shonye pe ni pe yen nungba.»

⁵ Ko pungo na, a Zhozafati wi si Izirayeli tara wunlunana wi pye fo: «Ki yaga ma Yawe Yenjele li yewe gbɛn.»

*Yenjele yon senre yofɔ Mishe
wila Ashabu wi yeri
(2 Kuro 18.2-27)*

⁶ Kona, a Izirayeli tara wunlunana wi si Yenjele yon senre yofenne pe gbogolo. Paa pye na kee lere cɛnmɛ tijere (400) yon ko yeri. A wi si pe yewe ma yo fo: «Mi daga mbe kari sa malaga gbɔn Aramoti ca nga wa Galaadi tara ki ni lee nakoma mii daga mbe kari?»

A pɛ suu yon sogo ma yo fo: «Ma mbe ya mbe kari. Yawe Yenjele li yaa pe le wunlunana ma keɛ.»

⁷ Eɛn fo, a Zhozafati wi si yewe ma yo fo: «Naga yen ma, Yenjele yon senre yofɔ wa yege woro laga naa ɲa we mbe ya sa Yawe Yenjele li yewe wa wi yeri?»

⁸ A Izirayeli tara wunlunana wi si Zhozafati wi yon sogo ma yo fo: «Nana nungba wa yen wa, ɲa we mbe ya sa Yawe Yenjele li yewe wa wi yeri. Eɛn fo wi kala li silan ndanla, katugu wila Yenjele li yon senre yo mbe sentanra yo na kanngɔlo, na senpere ma. Yimila pinambyɔ Mishe wowi.»

A Zhozafati wi sho fo: «Wunlunana maga kaga yo ma.»

⁹ Kona, a Izirayeli tara wunlunana wi suu wunluwo go tunmbyeele pe yegefo wa yeri maa pye fo: «Kari ma sa Yimila pinambyɔ Mishe wi yeri wi pan laga fyaw.»

¹⁰ Kila yala Izirayeli tara wunlunana wo naa Zhuda tara wunlunana Zhozafati wi ni pɛ pe wunluwo yaripɔɔ ti lele ma cɛncɛn wa pe wunluwo jonro ti na wa finliwe pyesaga ki ni, wa Samari ca mbogo yeyongo ki tanla. Yenjele yon senre yofenne pe ni fuun paa pye na Yenjele li yon senre yuun pe yege sogowo.

¹¹ Kenaana pinambyɔ Sedesiyasi wila tuguron yenjele kele gbegele wi yɛɛ kan. Wila wunlunana wi pye fo: «Pa Yawe Yenjele li yo yɛɛn fo: «Ma yaa Siri tara fenne pe gbɔn ki yenjele ngele ke ni fo mbe sa pe tongo mbe pe ko pew.» »

¹² Yenjele yon senre yofenne pe ni fuun paa pye naga senre nungba ti yuun ma fun fo: «Yiri ma kari Aramoti ca nga wa Galaadi tara ki korogo. Ma yaa ya ki ni. Yawe Yenjele li yaa ca ki le mboro wunlunana ma keɛ.»

¹³ Pitunjo ɲa wila kari sa Mishe wi yeri, a wo si Mishe wi pye fo: «Wele, Yenjele yon senre yofenne pe ni fuun pɛ yon wa nungba na senjende yuun wunlunana wi kan. Ma ti ma woyoro ti pye nungba pe woro ti ni. Ma senjende yo wi kan.»

14 A Mishe wì suu yòn sogo ma yo fò: «Yawe Yènnèlè na yinwege wolo li mègè ki na, Yawe Yènnèlè liga senrè nda yo na kan, to mi yaa yari leele pe kan.»

15 Naa Mishe wìla ka saa gbòn wa wunlunana wi na, a wunlunana wì suu yewe ma yo fò: «Mishe, we daga mbe kari sa malaga gbòn Aramoti ca nga wa Galaadi tara ki ni lee nakoma we daga mbege yaga?»

A Mishe wì suu yòn sogo ma yo fò: «Ta kee fasi! Ma yaa cew ta. Yawe Yènnèlè li yaa ca ki le wunlunana ma kèè.»

16 Èn fò, a wunlunana wì suu pye fò: «Mi daga mbege yo ma kan yosaga jori fò ma wugu, maga ka yaraga ka kpè yo na kan na kaselege ko cè ma Yawe Yènnèlè li mègè ki na?»

17 A Mishe wì suu yòn sogo ma yo fò:

«Mì Izirayeli woolo pe yan pè jaraga wa yanwira ti na paa simbaala yen mbele konrifò woro pe na.

Ki kala na, Yawe Yènnèlè li yo fò: «Ki leele mbele, to woro pe na.

Pe ni fuun nungha nungha pe songoro yeyingge na wa pe yinre†.» »

18 A Izirayeli tara wunlunana wì si Zhazafati wi pye fò: «Mi sigi yo na ma kan? Wìla Yènnèlè li yòn senrè yo na kanngolo ti pye senjendè, kaawo ti tipere to cè wi ma yo.»

19 Kona, a Mishe wì sho naa fò: «Wele, Yawe Yènnèlè li senrè ti logo: «Mì Yawe Yènnèlè li yan li cèn wa li wunluwo jongo ki na, naayeri malingbòonlo† pe ni fuun pe yen ma yere li tanla, li kalige kèè naa li kamengge kèè ki na.

20 A Yawe Yènnèlè li sho fò: Ambò wi yaa kari sa Ashabu wi fanla mbe ti wi sa to Aramoti ca nga wa Galaadi tara ki na, wi kò wa malaga ki ni?» » A naayeri malingbòonlo pe ni fuun pè si pe woyoro yo, a ti yiri ti yè ti yè.

21 Kona, a yinne là si pan ma yere Yawe Yènnèlè li yegè sògowa ma yo fò: «Mi yaa saa fanla.» A Yawe Yènnèlè li sili yewe ma yo fò: «Ma yaa ki pye mèlè?»

22 A yinne li sho fò: «Mi yaa yiri mbe sa yagbogowo senrè le wi Yènnèlè yòn senrè yofenne pe ni fuun pe yòn.» A Yawe Yènnèlè li sho fò: «A, mboro wo na, ma mbe ya mboo fanla mboo pungo. Yiri ma saga pye ma.»

23 A Mishe wì sho naa fò: «Wele, koni Yawe Yènnèlè li yagbogolo yinne le ma Yènnèlè yòn senrè yofenne mbele fuun pe yen laga pe nawa; katugu Yawe Yènnèlè ligi kon maga tège mbe jologo wa ma na.»

24 Kona, a Kenaana pinambyo Sedesiyasi wì si yiri ma fulo wa Mishe wì tanla maa nungholo li gbòn, mèè yo fò: «Yawe Yènnèlè li yinne li wòmo wò mèlè mi ni mèè saa ye mboro ni na para?»

25 A Mishe wì suu yòn sogo ma yo fò: «Pilige nga ni maga kaa yiin yumbiile pe ni mbaa lara la toro kona ma yaa ki jen.»

26 Kona, a Izirayeli tara wunlunana wì si kono kan wi tunmbyee wa yeri ma yo fò: «Mishe wì le ma kari wì ni wa cafo Amò wi yeri konaa wa na pinambyo Zhouasi wi yeri.

27 Maga yo pe kan fò: «Wunlunana wì yo yege nana na wi le wa kaso, yaa yaakara jenri naa tònno jenri kaan wi yeri ko cè, fò mbe ka sa yiri wa malaga ki na mbe songoro yeyingge na.» »

† 22:17 22:17: Nombu 27:17; Mati 9:36; Maki 6:34 † 22:19 22:19: Naayeri malingbòonlo poro pe yen Yènnèlè li meregeye wele.

²⁸ A Mishe wi suu yon sogo ma yo fo: «Na maga songoro mbe pan yeyingge na, kona Yawe Yenjele lo ma li para na ni, a migi yo.» A wi sho naa fo: «Yoro sanmbala pyew, yege senre nda ti logo.»

Pàa Ashabu wi gbo malaga na
(2 Kuro 18.28-34)

²⁹ Kona, a Izirayeli tara wunlunana wo naa Zhuda tara wunlunana Zhozafati wi ni pè si yiri ma kari sa to Aramoti ca nga wa Galaadi tara ki na.

³⁰ A Izirayeli tara wunlunana wi si Zhozafati wi pye fo: «Mi yaa yariporo ta yege le mbanla cenlomo pi kannga mbe kari wa malaga. Een fo mboro wo na, mo wunluwo yariporo ti le ma yee na.» Kona, a Izirayeli wunlunana wi suu yee cenlomo pi kannga ma kari wa malaga.

³¹ Ma si yala Siri tara wunlunana wila konon kan wi malaga gbɔnwoto fevenne teele nafa ma yiri ke ma yiri shyen pe yeri ma yo fo: «Yaga ka to lepila nakoma legbo na, een fo ye sa to Izirayeli tara wunlunana wo nungba na.»

³² Naa malaga gbɔnwoto fevenne teele paa kaa Zhozafati wi yan, a pè sho fo: «Kaselege ko na Izirayeli tara wunlunana wowi na we.» A pè si go gbɔn wi na mbe to wi na, a Zhozafati wi si gbele ngbanga na sagafɔ jaa.

³³ Naa malaga gbɔnwoto fevenne teele paa kaa ki yan Izirayeli tara wunlunana wo ma, a pè si songoro wi pungo na.

³⁴ A nana wà si kaa wanla la won jaga ma wele. A wanla li si saa Izirayeli tara wunlunana wi sun wa wi malaga gbɔnderere ki yonro filisaga ka na. A wunlunana wi suu malaga gbɔnwoto fevɔ wi pye fo: «Woto wi yege kaw ma wo na ni laga malaga gbɔnsaga, katugu mi welege.»

³⁵ Malaga kila ngban ki pilige ki ni fo jenge. Paa Izirayeli tara wunlunana wi yigi maa yerege wa wi malaga gbɔnwoto wi ni, maa yege ki wa wa Siri tara fenne pe yeri. A wi si ku ki yonlokogo ki ni. Kasanwa pila yiri wa wi welegesaga ki ni ma fo wa malaga gbɔnwoto wi ni.

³⁶ Ki yonlokogo ki ni, a pè si konno wa maga yari wa malingbɔnlo censaga ma yo fo: «Lere nungba nungba pyew wila kee wi ca, wila kee wi tara.»

³⁷ Pa Izirayeli wunlunana wila ku yeen. A pè si pan wi gbo wi ni wa Samari ca, maa le wa.

³⁸ Naa paa ka saa na malaga gbɔnwoto wi jogo wa Samari ca lambaaga ki ni, a pyɔnlo pè si pan na Ashabu wi kasanwa pi laala. Nanjaala pè le la pye na wunru wa ki tonmo pi ni. Ki kagala kaa pye paa yege nga na Yawe Yenjele laa ki yo we†.

³⁹ Ashabu wi kapyegele sanngala, naa kagala ngele fuun wila pye, naa go nga wila kan solo ngangala ni konaa cara nda fuun wila kan, ki kagala ke yen ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

⁴⁰ Ashabu wila ku ma taga wa wi teleye pe na. A wi pinambyo Ahaziya wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

Zhuda tara wunlunana Zhozafati
wi sanga
(2 Kuro 20.31-21.1)

† 22:38 22:38: 1 Wunlu 21.19

⁴¹ Izirayeli tara wunlunaŋa Ashabu wi wunluwo pi yeŋe tijere wolo li ni, a Asa pinambyo Zhozafati wi si cen wunluwo pi na wa Zhuda tara.

⁴² Zhozafati wila cen wunluwo pi na maga ta wi ta yeŋe nafa ma yiri ke ma yiri kangurugo. Wila pye yeŋe nafa ma yiri kangurugo wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Paa pye naa no wi yinri Azuba, naa no wi to wi yinri Shilishi†.

⁴³ Wi to Asa wila tanga kono na na, lo wila tanga li na, wi sila ke mbe wo wa li ni. Kala na li yen ma sin Yawe Yenŋele li yeŋe na lo wila pye na piin.

⁴⁴ Kona ki ni fuun sunzara nda tila pye wa tinndiye pe na, ti sila ko wa tara ti ni. Leele paa pye na saara ti woo konaa na wusuna nuwo taan yaara ti sori bere wa sunzara nda wa tinndiye pe na ti na.

⁴⁵ Zhozafati wila pye yeyinŋe na Izirayeli tara wunlunaŋa wi ni.

⁴⁶ Zhozafati wi kapyegele sanŋgala, naa kotogo kagala ŋele wila pye wa wi kapyegele ke ni konaa malaga ŋga wila gbon, ki kagala ke yen ma yonloŋo wa Zhuda tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

⁴⁷ Leele mbele paa koro wa tara ti ni maga le wi to Asa wi wagati wi na, wila pe ni fuun pe yirige wa tara ti ni.

⁴⁸ Wunlunaŋa sila pye wa Edomu tara. Een fo, Zhozafati wi legbo wo wawi wila tege wa ki tara ti go na.

⁴⁹ Zhozafati wila Tarisisi ca tonmokoro tugboro ta gbegele jango mbaa kee ti ni mbe saa te lagajaa wa Ofiri tara. Een fo ki tangala li sila ka yiri, katugu tila saa jogo wa Ezion Geberi ca.

⁵⁰ Kona, a Ashabu wi pinambyo Ahaziya wi si Zhozafati wi pye fo: «Ki yaga na tunmbyeele poro naa ma woolo pe ni, pe pinle pe kari tonmokoro ti na.» Een fo, a Zhozafati wi si je.

⁵¹ Ko punŋo na, a Zhozafati wi si ku ma taga wa wi teŋe pe na, a pe suu le wa pe tanla, wa wi tele Davidi wi ca. A wi pinambyo Yoram wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

Izirayeli tara wunlunaŋa Ahaziya wi sanga

⁵² Ashabu pinambyo Ahaziya wila cen wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na, wa Samari ca; kila yala Zhuda tara wunlunaŋa Zhozafati wi ta yeŋe ke ma yiri koloshyen wa wunluwo pi na. Yeŋe shyen wila pye wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na.

⁵³ Ŋga ki yen kapege Yawe Yenŋele li yeŋe na ko wila pye. Wi to naa wi no paa tanga kono na na lo wila tanga li na, konaa ma tanga wa Nebati pinambyo Yerobowamu wi wolo li na, wo ŋa wila ti a Izirayeli woolo pe kapege pye we.

⁵⁴ Wila tunŋo pye yarisunŋo Baali ki kan, na foli ki yeŋe sogowo naga gbogo, ma Yawe Yenŋele, Izirayeli woolo Yenŋele li nawa pi ngban paa yeŋe ŋga na wi to wila ki pye we.

† 22:42 22:42: 2 Kuro 20:31

WUNLUMBOLO sewe shyen woo

Sewe wi nawa senre

Wunlumbolo sewe shyen woo wi yen na para na kee yege Zhuda tara wunluwo naa Izirayeli tara wunluwo po senre n, to nda ti le wa wunlumbolo sewe kongbannga wi ni we. Wunlumbolo sewe paa wi kon shyen, katugu wi saa ya ko selege sewe na pe ma migi wi nungba ni.

Wunlumbolo sewe shyen woo wi senre ti kon ma yiri konsaga shyen.

Wa wi konsaga kongbannga ki ni (1-17), Izirayeli wunluwo pila kon shyen yege nga na ko senre to ti yen na yuun na kee bere. Izirayeli tara, to nda ti yen yonloparawa kamenge kee wunluwo we, Asiri tara fenne paa pan ma ye wa ti ni, mari ton munga; ko la pye, a ye cenme koloshyen naa nafa ma yiri shyen (722) toro na Zhezu wi fa se. Paa wunluwo cagbogo Samari ki tongo, ma ca woolo pe koli ma kari pe ni wa Asiri tara.

Wa sewe wi konsaga shyen wogo ki ni (18-25), yonloparawa kalige kee wunluwo po la fannga ta ma yere fo ma saa gbɔn wagati na Babiloni tara wunlunanga Nebukanezari wila kaa pan ma ye wa ti ni, mari ton munga; ko la pye, a ye cenme kangurugo naa nafa tijere ma yiri kogoloni (586) toro na Zhezu wi fa se. Paa Zheruzalemu cagbogo ki tongo pew, ma ca woolo pe legere yigi kulolo, ma kari pe ni wa Babiloni tara. Een fo wa ki wagati ngbaan wi kosaga yeri, a Babiloni tara fenne pe si yenle ki na ma wunluwo na paa yigi ma kari wi ni wi wo wa kaso.

Wunlumbolo sewe shyen woo wi yen naga nari we na, yingi na paa si Izirayeli tara naa Zhuda tara ti tongo. Ali maga ta Yennele yon senre yofenne pe legere la pye na leele pe yeregi, leele wele, konaa wunlumbolo poro tende, paa je mbe taga Yennele li na ma saa na yarisunndo ta yege gbogo. Zheruzalemu ca ki tolo li yen jologo kagbologo ngele ke Yennele woolo pe ta, lo la nungba. Sewe wi yen naga yege yuun we kan fo: «Ki kagala ke ni fuun kaa pye, katugu Yawe Yennele laa nawa ngban Zheruzalemu ca woolo naa Zhuda tara woolo pe ni» (2 Wunlu 24.20).

Sewe wi yen ma konlo yege nga na

Zhuda tara naa Izirayeli tara wunlumbolo pe kala 1-17

Yennele yon senre yofɔ Eli wo naa wunlunanga Ahaziya pe kala 1

Elize wila pye Yennele yon senre yofɔ 2.1-8.15

Izirayeli tara wunlumbolo pungo woolo naa Zhuda tara wunlumbolo pele ni 8.16-16.20

Juguye paa ya Samari ca ki ni 17.1-41

Zhuda tara wunlumbolo pungo woolo pe kala 18-25

Ezekiyasi wi wunluwo konaa Asiri tara fenne pe panga mbe to wi tara ti na 18-20

Manase naa Amo pe wunluwo sanga 21.1-26

Wunlunanga Zhoziyasi wila Yennele li lasiri sewe wi kara mee kannguwa le wa tara ti ni 22.1-23.30

Zhuda tara wunlumbolo pungo woolo wele 23.31-24.20

Zheruzalemu ca ki tongowo 25.1-30

ZHUDA TARA

NAA IZIRAYELI TARA WUNLUMBOLO PE KALA

*Wunlunana Ahaziya wi kapege
naa wi yama kala*

¹ Wunlunana Ashabu wi kungɔɔ, a Mowabu cɛnle woolo pɛ si yiri ma je Izirayeli woolo pe na.

² Ma si yala, pilige ka, Izirayeli tara wunlunana Ahaziya wila pye wa wi sanngazo yumbyɔ wa ni wa Samari ca, a wi si kaa yiri wa fenetiri wi ni ma to, mɛɛ wi yɛɛ welege fɔ jɛnge. Kona, a wi si leele tun, ma pe pye fɔ: «Ye kari ye sa Ekiron[†] ca yarisunngo Baali Zebubu[†] ki yewe na kaa pye mi yaa sagala ki yama mba pi na.»

³ Ɛɛn fɔ, a Yawe Yɛnɛle li mɛrege wi si pan maga yo Tishibe ca fɛnnɛ nana Eli wi kan, ma yo fɔ: «Yiri ma sa Samari ca wunlunana wi pitunmbolo pe fili wa kono ma pe pye fɔ: «Ki cɛn Yɛnɛle lo la li woro laga Izirayeli tara ti ni, fɔ a yɛ yiri na kee sa Ekiron ca yarisunngo Baali Zebubu ki yewe wi le?»

⁴ Ki kala na, pa Yawe Yɛnɛle li yo yɛɛn fɔ: «Ma yɛn ma sinle yama sorondo nda na, ma se yiri wa ti na, katugu ma yaa ku kaselege.» »

Ko pungo na, a Eli wi si kari.

⁵ A pitunmbolo pɛ si songoro ma pan Ahaziya wi korogo. A wi si pe yewe ma yo fɔ: «Yingi na, a yɛ si songoro ma pan fyaw?»

⁶ A pɛ suu yon sogo ma yo fɔ: «Nana wa wi pan ma fili we ni, mɛɛ yo fɔ: «Ye songoro ye kari wa wunlunana na wi ye tun wi yeri, yoo pye fɔ: Pa Yawe Yɛnɛle li yo yɛɛn fɔ: Ki cɛn Yɛnɛle lo la li woro laga Izirayeli tara, fɔ a mɛ leele torogo pe sa Ekiron ca yarisunngo Baali Zebubu ki yewe kɛ? Ki kala na, ma yɛn ma sinle yama sorondo nda na, ma se yiri wa ti na, katugu ma yaa ku kaselege.» »

⁷ A Ahaziya wi si pe yewe ma yo fɔ: «Nana na wi pan ma ye fili maga senre nda ti yo ye kan, wi cɛnlomo pi yɛn mɛle?»

⁸ A pɛ suu yon sogo ma yo fɔ: «Yaayogo ka sire yaripogo kila pye ki nana wi na, naa selege kurusijara ni wuu po wa wi sɛnnɛ.» Kona, a Ahaziya wi sho fɔ: «Tishibe ca fɛnnɛ nana Eli wowi[†].»

*Wunlunana Ahaziya
wila leele torogo
pe sa Eli wi yigi wi kan*

⁹ Kona, a Ahaziya wi si malingboonlo to wa torogo, na wi yɛn malingboonlo nafa shyen ma yiri kɛ ngbelege go na, wo naa wi lenambala nafa shyen ma yiri kɛ pe ni, ma yo pe sa Eli wi yigi. A ki malingboonlo to wi si kari, mɛɛ saa Eli wi ta wi yɛn ma cɛn wa yanwiga ki go na, ma suu pye fɔ: «Yɛnɛle lere, wunlunana wi yo ma tigi ma kari wa.»

¹⁰ A Eli wi si malingboonlo to wi yon sogo ma yo fɔ: «Na kaa pye mi yɛn Yɛnɛle lere, kason mbe yiri wa naayeri koon sogo mboro naa ma lenambala nafa shyen ma yiri kɛ pe ni.» Le ki yongolo nungba ke ni, a

[†] 1:2 1.2: Ekiron ca kila pye Filisiti tara fɛnnɛ poro wogo, ki mbaa wɛ culo nafa taanri yon ko na Zheruzalemu ca ki ni. [†] 1:2 1.2: **Baali Zebubu mɛge ki korɔ wowi na tishonri ti tafɔ. Ki mɛge paa ki kan Ekiron ca yarisunngo ko yeri, mbe ta mbaa tege ki na, ko nga paa pye na yinri wunluwo pyo Baali.** [†] 1:8 1.8: Nga ki yo fɔ: *Yaayogo ka sire yaripogo kila pye ki nana wi na*, Eburuye senre ti ni ki mbe ya logo fɔ ki nana wila pye sire ni. Ki laga nga ki yaa pye ki yɛn na para nana wi yaripogo ko senre na. Zhan Batisi wi yɛɛ powo pila yiri jenri Yɛnɛle yon senre yofɔ Eli wi korogo; Mati 3.4; Maki 1.6.

kason si yiri wa naayeri ma tigi ma malingboonlo to wo naa wi lenambala nafa shyen ma yiri ke pe sogo.

¹¹ A Ahaziya wi si malingboonlo ngbelege to wa yege torogo naa wi lenambala nafa shyen ma yiri ke pe ni wa Eli wi yeri. A ki malingboonlo to wi si saa Eli wi pye fo: «Yennele lere, wunlunana wi yo ma fyeele ma tigi ma kari wa.»

¹² A Eli wi suu yon sogo ma yo fo: «Na kaa pye mi yen Yennele lere, kason mbe yiri wa naayeri koon sogo mboro naa ma lenambala nafa shyen ma yiri ke pe ni.» Le ki yongolo nungba ke ni, a kason ki si yiri wa naayeri ma tigi ma malingboonlo to wi sogo wo naa wi lenambala nafa shyen ma yiri ke pe ni.

¹³ A Ahaziya wi si nuru ma malingboonlo ngbelege to taanri woo torogo naa wi lenambala nafa shyen ma yiri ke pe ni. Naa ki malingboonlo to wila ka saa gbɔn wa Eli wi tanla, a wi si kannguuro kan wi ngo maa yenri, ma yo fo: «Yennele lere, mila ma yenri, maga yaga na yinwege konaa ki leele nafa shyen ma yiri ke mbele pe yinwege ki kala li gbogo ma yeri.

¹⁴ Migi jen fo kason yiri wa naayeri ma malingboonlo teelee kongbanmbala shyen pe sogo, poro naa pe lenambala nafa shyenzyen ma yiri ke ke pe ni. Een fo koni, mila ma yenri, maga yaga na yinwege ki kala li gbogo ma yeri.»

¹⁵ Kona, a Yawe Yennele li merege wi si Eli wi pye fo: «Tigi ma pinle wi ni ma kari. Maga ka fyee.» A Eli wi si tigi ma pinle wi ni ma kari wa wunlunana wi yeri.

¹⁶ Naa paa ka saa gbɔn wa, a Eli wi si wunlunana wi pye fo: «Pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Maa leele tun pe sa Ekiron ca yarisunngo Baali Zebubu ki yewe ndee Yennele la woro laga Izirayeli tara pe sali yewe. Ki kala na, ma yen ma sinle yama sorondo nda na, ma se yiri wa ti na, katugu ma yaa ku kaselege.» »

Wunlunana Ahaziya wi kunwo

¹⁷ Kona, a Ahaziya wi si ku ma yala Yawe Yennele li senre nda laa yo Eli wi kan ti ni. Pinambyo sila pye wi yeri, ki pye ma, a wi nosepyo lenana Yoram wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo. Kila pye Zhuda tara wunlunana Zhazafati wi pinambyo Yoram wi wunluwo pi yele shyen wolo lo ni.

¹⁸ Ahaziya wi kapyegele sanngala konaa kagala ngele wila pye ke yen ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

2

Yennele laa Eli wi le ma kari wi ni wa yennele na

¹ Yawe Yennele laa Eli wi le tifelinjolo la ni ma kari wi ni wa yennele na sanga na ni, kila yala Eli wo naa Elize wi ni paa pinle ma yiri wa Giligali ca na kee.

² Kona, a Eli wi si Elize wi pye fo: «Ki yaga ma koro laga, katugu Yawe Yennele lilan tun fo wa Beteli ca.»

A Elize wi suu yon sogo ma yo fo: «Yawe Yennele na yinwege wolo li mege ki na, konaa mboro jate mboon ta yinwege na, mi se laga ma na.» Ki kaa pye ma, a pe si pinle ma kari wa Beteli ca.

³ Yennele yon senre yofenne pe forogofenne mbele paa pye ma cen wa Beteli ca, pe si yiri ma saa Elize wi fili, ma suu pye fo: «Yawe Yennele li yaa ma tafo wi le mbe kari wi ni wa yennele na nala, ma sigi jen le?»

A Elize wi si pe yon sogo ma yo fo: «Ee, migi jen fun. Een fo yoro mbe pyeri san.»

⁴ A Eli wi si Elize wi pye naa fo: «Mi yen noo yenri, ma koro lagame, katugu Yawe Yennele lilan tun wa Zheriko ca.»

Een fo, a Elize wi suu yon sogo naa, ma yo fo: «Yawe Yennele na yinwege wolo li mege ki na konaa mboro jate mboon ta yinwege na, mi se laga ma na.» Ki kaa pye ma, a pe si pinle ma kari wa Zheriko ca.

⁵ Yennele yon senre yofenne pe forogofenne mbele paa pye ma cen wa Zheriko ca, pe si fulo Elize wi tanla maa pye fo: «Yawe Yennele li yaa ma tafo wi le nala mbe kari wa yennele na, ma sigi jen le?»

A Elize wi si pe yon sogo ma yo fo: «Ee, migi jen fun. Een fo, yoro mbe pyeri san.»

⁶ A Eli wi si Elize wi pye naa fo: «Mi yen noo yenri, ma koro lagame, katugu Yawe Yennele lilan tun wa Zhuriden gbaan wi yon na.»

Een fo, a Elize wi suu yon sogo ma yo fo: «Yawe Yennele na yinwege wolo li mege ki na konaa mboro jate mboon ta yinwege na, mi se laga ma na.» A pe shyen pe si pinle ma kono li le na kee.

⁷ Yennele yon senre yofenne pe forogofenne pe ni, a lere nafa shyen ma yiri ke si le ma taga pe pungo na, ma saa yere pe yesinne na, ma lali pe ni jenri. A Eli naa Elize wi ni pe shyen pe si saa yere wa Zhuriden gbaan wi yon na.

⁸ Kona, a Eli wi suu derigbogo ki wo maga migi, mee gbaan wi tonmo pi gbom ki ni, a pi si kon shyen. A pe shyen pe si tanga tawara na ma gbaan wi kon ma yiri.

⁹ Naa paa kaa gbaan wi kon ma yiri, a Eli wi si Elize wi pye ma yo fo: «Iga maa jaa mbe pye ma kan, ki yenri na yeri sanni Yawe Yennele li sa pan lilan le na ma tanla.»

A Elize wi suu yon sogo ma yo fo: «Mi yen noo yenri, ma ti yinne na li yen ma ni, li si shyen mbe ye na ni†.»

¹⁰ A Eli wi suu pye fo: «Yaraga nga ma yenri, ki pyewe pi yen ma ngban. Een fo na Yennele li ka ka pan mbanla le na ma tanla wagati na ni, na maga na yan karisaga, kona nga ma yenri ki yaa pye ma kan. Een fo, na mee na yan karisaga, ki se pye ma kan.»

¹¹ Ma pe ta paa tanri na para na kee, pe mbe ka wele, mee malaga gbomwotoro kason woo yan, na shonye kason woolo la pye naa tilele, a pe si pan ma ye pe sogowo ma pe laga pe yee na. A tifeinjolo la si pan ma Eli wi le ma kari wi ni wa yennele na.

¹² A Elize wi nee wi wele wila kee, nee gbele na yuun fo: «Na to, na to, mboro na maa pye fannga ni, paa Izirayeli woolo pe malaga gbomwotoroye naa pe shon lugufenne pe yen!» Ko pungo na, Elize wii Eli wi yan naa. A wi suu yeera yariporo ti yigi mari walagi shyen yesanga ki kala na†.

¹³ Kona, Eli wila wi derigbogo nga yaga, a ki to tara, a Elize wi sigi le. Ko pungo na, a wi si songoro ma saa yere le Zhuriden gbaan wi yon na.

† 2:9 2:9: Kila pye faa wa Izirayeli tara ti ni, pe kaa jaa mbe korogo ki li, pinambyo lerefo wo ma daga mbe tasaga shyen ta wa korogo ki ni. Mbe yala sherege kono li ni, Elize wila pye Yennele yon senre yofe Eli wi pinambyo lerefo. Wila pye naga yenri Eli wi yeri mbe cen wa wi yonlo; Dete 21.17. † 2:12 2:12: 2 Wunlu 13.14

¹⁴ Eli wi derigbogo nga kila to, Elize wi sigi tege ma tonmo pi gbɔn ma sho fo: «Yawe Yenɲele, Eli wi Yenɲele li yen se yeri?» Elize fun wila tonmo pi gbɔn, a pi kɔn shyen ma pa yaga kee nga na, a pa koro kee nga na. A Elize wi si tanga ma toro.

¹⁵ Yenɲele yɔn senre yofenne pe forogofenne mbele paa pye wa Zheriko ca, pɛ si Elize wi yan wa pe yee yege, mee pe yee pye fo: «Yinne na laa pye Eli wi ni, lo li ye Elize wi ni.» A pɛ si kari ma saa wi fili, mee foli ma pe yere ti jiile wa tara wi yege sogowo maa gbogo.

¹⁶ A pɛ suu pye fo: «Wele, woro mbele ma tunmbyeele, lenambala kotogofenne nafa shyen ma yiri ke yen laga we ni. Ki yaga pe kari pe soon tafo wi lagaja ma kan. Kana Yawe Yenɲele li yinne luu le ma saa wi wa yanwiga ka go na nakoma yanwira sogowo pa ni.»

A Elize wi si pe yɔn sogo ma yo fo: «Ayoo, yaga ka pe torogo wa.»

¹⁷ Een fo, a pɛ si yanra senre nunɲba ti na, fo a Elize wi saa yenle, mee pe pye fo: «Ye pe torogo.» Kona, a pɛ sigi nambala nafa shyen ma yiri ke pe torogo, a pɛ saa Eli wi lagaja ma saa gbɔn fo piliye taanri, pe suu yan.

¹⁸ A pɛ si songoro ma pan Elize wi korogo wa Zheriko ca, maga ta wi yen wa bere. A wi si pe pye fo: «Mila ki yo ye kan ma yo yaga ka kari wa.»

Elize wila Zheriko ca tonmo pi pye kpoyi

¹⁹ Pilige ka, a Zheriko ca woolo pɛ sigi yo Elize wi kan fo: «We ca ki censaga ki yen ma yɔn paa yege nga na na tafo ma yen naga yaan we. Een fo, ki tonmo pi woro ma yɔn, ki tara fun ti woro ma tanla.»

²⁰ A Elize wi si pe pye fo: «Ye pan yanla kan tasa kpakpalakpa fonɲo ni, ye ko le wa wi ni.» A pɛ si pan maa kan wi yeri.

²¹ Kona, a Elize wi si yiri ma kari wa laga nga pulugo ki yen, ma saa ko wi wa wa tonmo pi ni, mee yo fo: «Ijga Yawe Yenɲele li yo ki nga fo: «Migi tonmo mba pi pye kpoyi. Pi se ya mbe lere gbo naa, pi se si tara ti kan ti pen naa†.» »

²² Kona, a tonmo pi si kannga ma pye kpoyi fo ma pan ma gbɔn nala, ma yala senre nda Elize wila yo ti ni.

Beteli ca piile pɛle la Elize wi tegele

²³ A Elize wi si kaa yiri wa Zheriko ca na kee wa Beteli ca. Maa ta wa kono wila kee, a lefonmbolo pɛle si yiri wa ca ki ni ma pan na tege wi na, na yuun fo: «Ta kee wa, yumbegɛ fo; ta kee wa, yumbegɛ fo.»

²⁴ A Elize wi si kannga ma pe wele, mee pe dangga Yawe Yenɲele li mege ki na. A cenre urusiye shyen si yiri wa kologo ki ni, ma to ki lefonmbolo nafa shyen ma yiri shyen pe na, ma pe koonlo yuroyuroyuro.

²⁵ A Elize wi si yiri le ma kari wa Karimeli yanwiga ki na, ko punɲo na, a wi si songoro ma kari wa Samari ca.

3

Izirayeli tara wunlunaja Yoramu wi sanga

¹ Zhuda tara wunlunaja Zhozafati wi wunluwo pi yeɛ ke ma yiri kolotaanri wolo li ni, a Ashabu pinambyo Yoramu wi si cen wunluwo pi

† 2:21 2:21: Nga ki yo fo: *Pi se si tara ti kan ti pen naa*, seweele peɛle ni, pɛge yonlogo ma yo fo: *Pi sege kan yaayoro naa senweele paga kaa siin.*

na Izirayeli tara ti go na. Pa wila pye ma cɛn wa Samari ca. Yɛlɛ kɛ ma yiri shyɛn wila pye wunluwo pi na.

² Nga ki yɛn kapege Yawe Yɛnnɛlɛ li yɛgɛ na, ko wila pye. Ɛɛn fɔ, wi kapege ki sila wi to naa wi nɔ pe wogo ki bɔ, katugu wi to wila sinndɛlɛgɛ nga yerege yarisunngo Baali ki mɛgɛ ni, wila ki jaanri maga wo wa†.

³ Ɛɛn fɔ Nebati pinambyɔ Yerobowamu wila kapege nga pye ma ti a Izirayeli woolo pɛ kapege pye, ko kapege cɛnlɛ nunɗba ko wila koro na piin. Wi sila yɛnlɛ mbe laga ki na.

Izirayeli woolo pàa malaga gbɔn

Mowabu cɛnlɛ woolo pe ni

⁴ Mowabu tara wunlunana Mesha wila pye simbaala korofɔ. Kila pye yɛlɛ pyew simbapɛnɛ yirifɔnmɔlɔ waga cɛnmɛ (100 000), naa simbapɛnɛ waga cɛnmɛ (100 000) konaa pe sire nda pɛ kɔn to wila pye na kaan Izirayeli tara wunlunana wi yeri wi nizara sɔnnɔgɔ.

⁵ Ɛɛn fɔ Ashabu wi kunɗolo, a Mowabu tara wunlunana Mesha wì si yiri ma je Izirayeli tara wunlunana Yoram wi na.

⁶ Kona, a wunlunana Yoram wì si yiri wa Samari ca ma saa Izirayeli tara malingbɔɔnlɔ pe ni fuun pe jiri.

⁷ A wì si yiri mɛɛ leele tun wa Zhuda tara wunlunana Zhofafati wi yeri ma yo fɔ: «Mowabu tara wunlunana wì yiri ma je na na, ma mbe yɛnlɛ mbe pinlɛ na ni we sa malaga gbɔn Mowabu cɛnlɛ woolo pe ni le?»

A Zhofafati wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Mi yaa pinlɛ ma ni mbe kari. Mi naa mboro ni we yɛn leele nunɗba, na woolo poro naa ma woolo pe ni pe yɛn nunɗba, na shɔnye poro naa ma shɔnye pe ni pe yɛn yaraga nunɗba.»

⁸ A Zhofafati wì suu yewe naa ma yo fɔ: «We yaa ka toro kono liliin mbe si sa to pe na?»

A Yoram wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Pa we yaa ka toro wa Edomu tara gbini kono li ni.»

⁹ Kì pye ma, Izirayeli tara wunlunana, naa Zhuda tara wunlunana konaa Edomu tara wunlunana wì ni, pɛ si le ma kari. Naa pàa kaa piliye koloshyɛn tangala tanga, a tɔnmɔ pì si kɔ leele pe yeri; tɔnmɔ sila ta fun yaayoro nda tila pinlɛ pe ni ti kan.

¹⁰ Kona, a Izirayeli tara wunlunana wì sho fɔ: «E, Yawe Yɛnnɛlɛ li woro wunlumbolo taanri mbele we yeri, mbe pan mbe we le Mowabu cɛnlɛ woolo pe kɛ win!»

¹¹ Ɛɛn fɔ, a Zhofafati wì si yewe ma yo fɔ: «Yawe Yɛnnɛlɛ li yɔn senre yofɔ wa woro laga, na wi mbe ya Yawe Yɛnnɛlɛ li yewe we kan?»

A Izirayeli tara wunlunana wi tunmbyee wà sho fɔ: «Shafati pinambyɔ Elize na wila pye na tɔnmɔ wuun Eli wi keyɛn yi na, wo wi yɛn laga†.»

¹² A Zhofafati wì sho fɔ: «Kì nanja Yawe Yɛnnɛlɛ li senre jate to wila yuun.» Kì pye ma, a Izirayeli tara wunlunana, naa Zhuda tara wunlunana konaa Edomu tara wunlunana wì ni pɛ si kari wa Elize wi yeri.

¹³ A Elize wì si Izirayeli tara wunlunana wi pye fɔ: «Yingì ki yɛn mi naa mboro we sɔgowɔ? Kari ma sɔɔn to naa ma nɔ pe Yɛnnɛlɛ yɔn senre yofenne poro yewe ni.»

† 3:2 3:2: 1 Wunlu 16.33 † 3:11 3:11: Nga kì yo fɔ: *Elize na wila pye na tɔnmɔ wuun Eli wi keyɛn yi na, ko koro wo yɛn fɔ Elize wila pye Eli wi sagafo jɛnnɛ.*

A Izirayeli tara wunlunana wi si Elize wi pye fo: «Ayoo, katugu woro wunlumbolo taanri mbele yeen, Yawe Yennele lo li we yeri mbe pan mbe we le Mowabu cenle woolo pe kee.»

14 A Elize wi sho naa fo: «Yawe Yennele na yinwege wolo konaa yawa pi ni fuun fo li mege ki na, lo na mi maa tunngo piin li kan we, ndee ki pye Zhuda tara wunlunana Zhozafati wo ja ma mila jate, mi se jen na yege tege ma yeri, mi se si jen noo jate yere.

15 Een fo koni, ye pan ngoni gbonto wa ni na kan.» Naa ngoni gbonto wila kaa na ngoni wi gbonto, a Yawe Yennele li fannga ki si ye Elize wi ni.

16 A Elize wi sho fo: «Pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Ye were legere wo wa ki latege waga nga ki ni.» »

17 Katugu pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Ye se ka tifelege tinme ta, ye se si ka tisaga yan kila paan. Een fo ki latege nga ye yaa sigi yan ki yin tonmo ni. Ye yaa wo, yoro naa ye nere, naa ye simbaala naa sikaala konaa ye yaayoro sannda pyew ti ni.

18 Een fo, ko wogo nga ko woro yaraga ka Yawe Yennele li yege na. Li yaa Mowabu cenle woolo pe le ye kee.

19 Pe cara nda fuun pe malaga sigemboro kan mari maga konaa pe cagboro nda fuun ti yen kagboro yon, ye yaa ti ni fuun ti yaari. Ye yaa pe tire tiyoro ti ni fuun ti konlo mberi jaanri, mbe pe puluyo yi ni fuun yi tonndo tara ni mberi fanri, konaa mbe sinndere wa wa pe keere konsara tiyoro ti ni mberi jago.»

20 Ki goto pinliwe pi ni, wagati na pe ma pinliwe saraga ki wo wi ni, pe mbe wele, mee tonmo pa yan pi yiri wa Edomu tara yeri, ma pan ma wasege ki ni fuun ki yin.

21 Naa Mowabu cenle woolo paa kaa ki logo ma yo fo wunlumbolo taanri paa paan mbe to pe na malaga ni, a pe si pe woolo mbele fuun pe yele yon kila gbonto mbe malaga gbonto pe yeri konaa pe yegefenne pe ni yere. A pe si kari ma saa yere wa pe tara konlo li na.

22 Ki goto yirifaga ki na, naa Mowabu cenle woolo paa kaa yiri sanga na ni, kila yala yonlo kila yiri na yengele wa tonmo pi ni. A pe si tonmo pi yan pi yanlaga paa kasanwa yen.

23 A pe sho fo: «Kasanwa wi! Maga yiri wa, wunlumbolo poro pe pe yee gbonto tokobi ni ma pe yee gbo. Koni Mowabu cenle woolo, yoo kari we sa pe san we pe kee yaara ti koli.»

24 Ki pye ma, a pe si yiri ma kari wa Izirayeli tara malingbonto censaga ki ni. Een fo, a Izirayeli woolo pe si yiri pe korogo ma malaga gbonto pe ni, fo a pe fe pe yege. A Izirayeli woolo pe si pe puro ma saa ye wa Mowabu tara, ma pe gbo.

25 A pe si Mowabu tara cagboro ti jaanri. A pe ni fuun nungba nungba pe si sinndere wulo ma wa wa pe keere konsara tiyoro ti ni ma lagapew ki tege sinndere ni. Paa pe puluyo yi ni fuun yi tonndo mayi fanri, ma pe tire tiyoro ti ni fuun ti konlo mari jaanri; kaawo Kiri Hareseti ca ko nungba kila koro pe sila to ki na. Een fo malingbonto mbele paa pye gbafuuro wafenne, pe si pan ma yere ma ca ki maga, mee ki gbonto ma ya ki ni.

26 Naa Mowabu tara wunlunana wila kaa ki yan malaga ki we pe fannga ki na, a wi si malingbonto tokobi fenne cenme koloshyen (700) le ma taga wi yee na ma yo pe kono yenge wi kan fo sa gbonto wa Edomu tara wunlunana wi na. Een fo, pe sila ya mbege pye.

²⁷ Kì kaa pye ma, wi pinambyo kongbanja na wila daga mbe ka cen wunluwo pi na wa wi yonlo, a wi suu wo saraga sogowogo wa ca ki mbogo ki go na. Naa Izirayeli woolo paa kaa ki wogo ki yan ma, a ki si pe nawa pi ngban pe na fo jenge†. A pe si songoro Mowabu tara wunlunaja wi pungo na, ma kari pe tara.

4

Elize wila nanjunjo fyonwo fo wa saga

¹ Yenjele yon senre yofenne pe forogofenne wa jo la pan Elize wi korogo, ma pan ma gbele maa yenri ma yo fo: «Na polo we, wo na wila pye ma tunmbyee wi ku. Mboro jate maga jen ma yo ma tunmbyee wila pye na fye Yawe Yenjele li yege. Koonga wila penjara jin naja wa yeri, wo pan ma yo wi yaa na piile shyen pe yigi mbe sa pe pye wi kulolo.»

² A Elize wi si jele wi pye fo: «Yingi mbe ya mbe pye ma kan? Yaraga nga ki yen ma yeri wa ma go, ki yo na kan.»

A jele wi suu yon sogo ma yo fo: «Mi na ma kulojo, yaraga ko ka kpe woro na yeri wa na go, kaawo sinme copile nungba.»

³ Kona, a Elize wi suu pye fo: «Kari ma sa leyaara yenri ma cenyeenle pe ni fuun pe yeri legere. Mari yenri legere.

⁴ Ko pungo na, ma sa ye wa ma go, mboro naa ma piile pe ni, ye kororo ti tonndo ye yee na. Ma sila sinme pi kanngi wa ki leyaara ti ni fuun ti ni; nda ka yin mari tege kanngaga na.»

⁵ A jele wi si yiri le ma kari, mee saa ye wa go, wo naa wi pinambiile pe ni, ma go ki ton pe yee na. A wi pinambiile pe nee leyaara ti kaan wi yeri, a wi nee ti yinni sinme pi ni.

⁶ Naa leyaara ti ni fuun tila kaa yin, a jele wi suu pinambyo wi pye fo: «Leyaraga ka fulo laga na kan naa.» Een fo, a pyo wi suu yon sogo ma yo fo: «Leyaraga ka yege woro wa naa.» Kona, a sinme pi si yere.

⁷ A jele wi si yiri ma saa ki yege yo Yenjele lere wi kan. A Yenjele lere wi sho fo: «Kari ma sa sinme pi pere moo fogo ki ton ki penjara ti ni. Nda ka koro, mboro naa ma pinambiile pe ni, yaa ye yee kala yongo ti ni.»

Elize wila Sunemu ca fenne jo wa pinambyo yen maa yirige wa kunwo pi ni

⁸ Pilige ka Elize wila pye na toro wa Sunemu ca. Ma si yala, jele yarijende tafo wa la pye wa ki ca ki ni; a wo si Elize wi yenri ngbanga ma yo wi sa li wa wi go. Maga le le ko pilige ko na, sanga o sanga Elize wi kaa toro le ki ca ki ni, wi ma yere le ma saa li wa jele wi go.

⁹ A jele wi si kaa wi polo wi pye fo: «Wele, migi jen ma yo ki naja na wi maa toro laga we yeri sanga pyew, wi yen Yenjele li lere kpoyi.

¹⁰ Ki yaga we yumbyo jele wa kan wi kan wa we sanngazo wi go na. We sinleyaraga, naa tabali, naa jongo konaa fitanla tege wa wi kan. Pa kona wiga pan laga we yeri sanga o sanga, wi yaa wonlo wa wi ni.»

¹¹ Pilige ka, a Elize wi si kari wa Sunemu ca, mee saa ye wa ki yumbyo wi ni wa sanngazo wi go na ma sinle wa.

† 3:27 3:27: Nga ki yo fo: A ki si pe nawa pi ngban fo jenge, ki senre ti woro ma filige Eburuye senre ti ni.

12 A Elize wì suu tunmbyee lefɔnnɔ Gehazi wi pye fɔ: «Kari ma sa ki Sunɛmu ca fenne jo ɲa wi yeri wa na kan.» A Gehazi wì si kari ma saa wi yeri wi kan. A jele wì si pan ma yere Elize wi yɛɛ sɔgɔwɔ.

13 A Elize wì si Gehazi wi pye fɔ: «Ki yo jele wi kan fɔ wùu yɛɛ te maga kajenge nga ki ni fuun ki pye we kan. Koni yingi wila jaa we pye wi kan? Wila jaa we sa para wi senre na wunlunaɲa wi ni lee nakoma malingboonlo to wi ni?»

A jele wì suu yon sogo ma yo fɔ: «Ayoo, mi yen ma cɛn yeyingge na laga na woolo pe sɔgɔwɔ mako.»

14 Kona, a Elize wì si Gehazi wi yewe ma yo fɔ: «Kì kaa pye yɛɛn, yingi we mbe ya pye wi kan?»

A Gehazi wì suu yon sogo ma yo fɔ: «Wele, pinambyɔ woro wi yeri. Wi pɔlɔ wì si ɲa wì le mako.»

15 A Elize wì sho fɔ: «Wi yeri wa na kan.» A Gehazi wì suu yeri. A jele wì si pan ma yere le yeyongo ki na.

16 A Elize wì suu pye fɔ: «Yelapanna anmɛ yɛɛ, ma yaa pinambyɔ yigi wa ma keyen yi ni.»

A jele wì sho fɔ: «Ayoo, na tafo, mboro ɲa Yenɲele lere, maga ka mi ɲa ma tunmbyee na fanla.»

17 Kona ki ni fuun, a ki jele wì si kaa kugbo le ma pinambyɔ se ki yelapanna, ki wagati nunɗba wi ni, paa yɛɛ nga Elize wila ki yo wi kan we.

18 Kona, a pyɔ wì si yiri ma le. Pilige ka, a wì si yiri ma kari wi to wi kɔrɔgo wa yarilire konfenne pe tanla.

19 A wì si kaa fo ma gbele maa to wi pye fɔ: «Yeyi na go! Yeyi na go!»

A tofo wì suu tunmbyee lefɔnnɔ wi pye fɔ: «Wi le ma saa kan wi nɔ wi yeri.»

20 A tunmbyee wì si pyɔ wi le ma saa wi kan wi nɔ wi yeri. Pyɔ wila koro ma cɛn wa wi nɔ wi kanɗguuro ti na, fɔ ma saa gbɔn yonlofugo ki na, mɛɛ ku.

21 Kona, a jele wì si lugu pyɔ wi ni wa sanɗgazo wi go na, ma saa wi sinɗge wa Yenɲele lere wì sinleyaraga ki na, mɛɛ kɔrɔ ki tɔn wi na ma yiri.

22 A wì suu pɔlɔ wi yeri maa pye fɔ: «Mi yen nɔɔ yenri, maga yaga ma tunmbyee lefɔnnɔ nunɗba torogo laga na kan konaa sofile nɔ nunɗba ni. Mi yaa kari fyaw wa Yenɲele lere wi yeri mbe pan.»

23 A wì pɔlɔ wì suu yewe ma yo fɔ: «Yingi na, a ma nɛɛ kee wa wi yeri nala? Nala woro yevɔnnɔgo feti nakoma cɛnpilige.»

A jele wì suu yon sogo ma yo fɔ: «Yaraga ka woro wa.»

24 A jele wì si ti a pɛ sofile jɔngo ki taga sofile nɔ wi na. A wì si lugu ma cɛn, mɛɛ wi tunmbyee lefɔnnɔ wi pye fɔ: «Ta fyɛɛle maa kee na ni. Na mi sigi yo ma kan mbe yo ma yere, maga ka yere na ni konɔ.»

25 A jele wì si kari wa Yenɲele lere wi yeri wa Karimeli yanwiga ki na.

Naa Yenɲele lere wila kaa wi yan wa lege wila paan, a wì suu tunmbyee Gehazi wi pye fɔ: «Sunɛmu ca fenne jo wi ɲa!»

26 Koni fe ma saa fili maa yewe ma yo fɔ: «Yingi kala yen wa? Ma pɔlɔ wo naa ma pyɔ wi ni pe yen ngbaanla le?» » (A Gehazi wì si saa jele wi yewe).

A jele wì si Gehazi wi yon sogo ma yo fɔ: «Ee, pe yen wa ngbaanla.»

²⁷ Naa jele wila ka saa gbɔn wa Yenɲele lere wi tanla wa Karimeli yanwiga ki na, a wi si tigi ma Yenɲele lere wi tɔɔɔ ti yigi. A Gehazi wi si fulo wi tanla na jaa mboo wɔnɔɔ mboo laga wa. Eɛn fɔ, a Yenɲele lere wi sho fɔ: «Wi yaga yew, katugu wi nawa pi yen ma tanga wi na, ma si yala Yawe Yenɲele ligi wogo ki lara na na, li sigi naga na na.»

²⁸ Kona, a jele wi sho fɔ: «Na tafɔ, mila yo mi yen na pinambyo jaa ma yeri le? Mi sila ki yo ma kan ma yo maga kanla fanla le?»

²⁹ A Elize wi si Gehazi wi pye fɔ: «Ma kurusijara wi pɔ wa ma sɛnne, mala kanɲgala li le ma keɛ, ma kari wa Sunemu ca. Na maga fili lere ni wa kono, maga kaa shari. Lere wa ka sɔɔn shari fun, maga ka sho wi yeri. Na maga sa gbɔn wa, mala kanɲgala li taga wa pinambyo wi yege ki na.»

³⁰ A pyo wi nɔ wi sho fɔ: «Yawe Yenɲele na yinwege wolo li mege ki na konaa mboro jate mbɔɔn ta go na, mi se kari mbɔɔn yaga.» Kona, a Elize wi si yiri ma pinle wi ni ma kari.

³¹ Kila yala Gehazi wila keli pe yege ma saa gbɔn wa. A wi si kanɲgala li taga wa pinambyo wi yege ki na. Eɛn fɔ yaraga ko ka kpɛ sila pye. Pe sila magala logo. Pyo wi sila si tigile. A wi si songoro ma pan ma Elize wi fili, mɛɛ ki yo maa kan ma yo pyo wii yen mbe yiri.

³² Naa Elize wila ka saa gbɔn wa go sanga ɲa ni, pyo wi gboo wila pye sinlesaga wa wi sinleyaraga ki na.

³³ Wi yengolo wa go, a wi si koro ki tɔn pe yɛɛ na poro leele shyen, mɛɛ Yawe Yenɲele li yenri.

³⁴ A wi si lugu wa sinleyaraga ki na ma sinle pyo wi na, maa yon ki taga pyo wi yon ki na, maa yengele ke taga pyo wi yengele ke na, konaa maa keyen yi taga pyo wi keyen yi na. Maa ta wila pye ma foli wa pyo wi go na, a pyo wi wire ti sigi le na weri.

³⁵ Ko pungo na, a Elize wi si yiri na yanriyanri wa go nawa, mɛɛ songoro ma saa sinle pyo wi na naa. Kona, a pyo wi si jiri ma saa ta jirisaga koloshyen, mɛɛ wi yengele ke yenge.

³⁶ A Elize wi si Gehazi wi yeri maa pye fɔ: «Kari ma sa Sunemu ca fenne jo wi yeri wa na kan.» A Gehazi wi si saa wi yeri. A jele wi si pan le Elize wi tanla. A Elize wi suu pye fɔ: «Ma pinambyo wi le!»

³⁷ A jele wi si saa to Elize wi jegele, maa yege ki jiile wa tara maa gbogo, mɛɛ jɛn ma yiri maa pyo wi le ma yiri wi ni.

Elize wila yaakara nda ti woro kaworo ta pye a ti tanla

³⁸ Kona, a Elize wi si songoro ma kari wa Giligali ca. Kila yala ki wagati wi ni, fungo ki yen wa tara ti ni. A Yenɲele yon sɛnre yofenne pe fɔɔɔɔfenne pɛ si pan ma gbogolo wa Elize wi yege sɔɔwɔ. A wi suu tunmbye lefɔnɲo wi pye fɔ: «Yiri ma nɛgedaga gbenɛ wi taga ma yaakara sɔɔ Yenɲele yon sɛnre yofenne pe fɔɔɔɔfenne pe kan.»

³⁹ Kona, pe ni, a nunɲba si yiri ma kari wa wasege ki ni mbe sa segewere lagaja. A wi si saa yantirige ka yan, mɛɛ ki pire ta cɔ maa derege ki yin. Naa wila kaa songoro ma pan ca, a pɛ siri kɔɔnɔ kporo kporo mari le wa nɛgedaga wi ni yaakara sɔɔworo ti na. Eɛn fɔ, lere kpɛ sila ki yaara ti cɛnle li jɛn.

⁴⁰ Ti pengolo, a pɛ siri ko mari kan leele pe yeri pe ka. Naa paa kaa ti nene sanga ɲa ni, a pɛ si jɔɔɔɔ ma yo fɔ: «E, Yenɲele lere, legboyaraga ki yen wa nɛgedaga wi ni.» Ki pye ma, pe sila ya mberi ka.

⁴¹ Kona, a Elize wì sho fò: «Ye pan muwe ni na kan.» Pè kaa pan pi ni, a wì si pa ko ma le wa negedaga wi ni, mæe yo fò: «Yaa yaakara ti kaan leele pe yeri paa kaa.» Ki pye ma, yaakara nda tila pye wa negedaga wi ni, yaripege sila pye wa ti ni naa.

*Elize wila yaakara kan
lere cænme yeri*

⁴² Pilige ka, a nanja wà si yiri wa Baali Shalisha ca ma pan yarilire fônndo kongbannda ni Yennele lere wi kan. Tila pye buru pyo nafa, na pè gbegele orizhi muwe ni, naa bile fônno ni wa wi kasha ki ni. A Elize wì suu tunmbyee lefônno wi pye fò: «Ki yaakara nda ti yæle leele pe na peri ka.»

⁴³ Eæn fò, a wì tunmbyee wì suu yon sogo ma yo fò: «Mi yaa ki yaakara nda ti yæle mele lere cænme na?»

Eæn fò, a Elize wì suu yon sogo ma yo fò: «Ti yæle ki leele mbele pe na peri ka; katugu Yawe Yennele li yo fò: «Leele pe yaa ka mbe tin, yaakara ta yaa si koro.» »

⁴⁴ A tunmbyee wì si yaakara ti tæge leele pe yæge sôgowo. A pè ka ma tin, a tà koro paa yæge nga na Yawe Yennele lãa ki yo we.

5

*Elize wila Siri tara fenne nana
Naama wi sagala*

¹ Siri† tara wunlunana wi malingboonlo to paa pye naa yinri Naama. Naama wi tafo, wunlunana we, wila pye naa jate konaa naa gbogo fò jenge; katugu Naama wo Yawe Yennele lãa tæge ma Siri tara fenne pe sho. Eæn fò, ki nanja na wila pye malingboon kotogofò, yayenwe la pye wi na.

² Ma si yala, wagati wa ni, Siri tara fenne pèle la yiri ma saa to Izirayeli woolo pe na, mæe sumborombyo wa yigi kasopyo ma kari wi ni. A pè si saa ki sumborombyo wi kan Naama wi jo wi yeri wi tunmbyee.

³ Pilige ka, a wì suu tafo jële wi pye fò: «E! Ndæe ki pye na tafo Naama wi mbe ja ya kari wa Yennele yon senre yofò na wa Samari ca wi yeri, wi mbe ja ya mboo yayenwe pi ko wi na.»

⁴ A Naama wì si saa ki senre ti yæge yo wi tafo wunlunana wi kan ma yo fò: «Sumborombyo na wì yiri wa Izirayeli tara, senre nda naa senre nda to wì yo na kan.»

⁵ Kona, a Siri tara wunlunana wì suu yon sogo ma yo fò: «Yiri ma kari wa Samari ca. Mi yaa sewe wa torogo Izirayeli tara wunlunana wi kan (mboon senre yo wi kan).»

Ki pye ma, a Naama wì si le ma kari warifuwe culo cænme taanri naa nafa shyen ma yiri ke (350) ni, naa te culo nafa taanri ma yiri ke ni, konaa bunduye ke ni.

⁶ A Naama wì si kari ki sewe wi ni ma saa wi kan Izirayeli tara wunlunana wi yeri. Kila pye ma yonlogo wa ki sewe wi ni ma yo fò: «Na ki sewe na maga wi ta, maga jen ma yo fò muwi milan tunmbyee Naama wi torogo wa ma yeri, jango maa yayenwe pi ko wi na.»

⁷ Naa Izirayeli tara wunlunana wila kaa sewe wi kara ma ko, a wì suu yæera yariporo ti yigi mari walagi jatere piri ndorogo ki na, ma sho fò: «Muwi mi yen Yennele le le? Mi mbe ya ti lere mbe ku nakoma mbe

† 5:1 5.1: Eburiye senre ti ni Siri tara to nungba to paa pye na yinri Aramu tara.

yinwege kan lere yeri le, fɔ a wì tun na yeri ma yo mbege nana na wi yayenwɛ pi kɔ wi na? Yege kala na li wele, yege jen ye yo fɔ wi yen nala yɔn jaa, mbe malaga gbɔn na ni win.»

⁸ Naa Yɛnnɛlɛ lere Elize wila kaa ki logo ma yo fɔ Izirayeli tara wunlunana wila wi yɛɛra yaripɔrɔ ti walagi, a wì si tun wa wunlunana wi yeri ma yo pe saa yewe fɔ: «Yingi na, a mà sɔɔn yaripɔrɔ ti walagi? Yege nana wi torogo laga na kan. Pa wi yaa ki jen fɔ Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɔ yen laga Izirayeli tara.»

⁹ Kona, a Naama wì si pan wi shɔnye naa wi wotoro na shɔn maa tilele wi ni, ma pan ma yere wa Elize wi go yɔn ki na.

¹⁰ A Elize wì si lere tun ma yo wi saga yo wi kan fɔ wi kari wi sa woli wa Zhuriden gbaan wi ni wolisaga kolɔshyen, pa wi yaa sagala mbe pye kpoyi.

¹¹ Naa paa kaa ki yo Naama wi kan, a wì si nawa ngban, mɛɛ lɛ na kee wi tara, na yuun fɔ: «Mì jaga yan ndɛɛ ki nana na wo jate wi yaa yiri mbe pan na korɔɔ, mbe yere na na tanla, mbe Yawe Yɛnnɛlɛ, wi Yɛnnɛlɛ li yenri na kan, mboo kee ki tagataga wa na yama lara ti na mbanla yayenwɛ pi kɔ na na.

¹² Naga yen ma, Damasi gbaanla wele, Amana gbaan naa Paripari gbaan, poro si mɔnɔrɔ Izirayeli tara gbaanla pe ni fuun pe na wi le? Ki cɛn mi se jen na ya sa woli wo wa ni mbe sagala kɛ?» A wì si songɔrɔ ma kari nangbanwa ni.

¹³ Ɛɛn fɔ, a wi tunmbyeelɛ pɛ si fulo wi tanla ma para wi ni, ma yo fɔ: «Na to, ndɛɛ ki pye Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɔ wi yo ma sa kangbanga ka pye, ma se jen naga pye le? Pee ka logo wì yo fɔ na maga sa woli ma yaa pye kpoyi.»

¹⁴ Kona, a Naama wì si songɔrɔ ma kari wa Zhuriden gbaan wi yɔn na, ma saa woli wa wi ni wolisaga kolɔshyen paa yege nga na Yɛnnɛlɛ lere wila ki yo wi kan we. A wi wire ti si kannga ma pye paa lefɔnmɔnɔn wire yen. A wì si sagala ma pye kpoyi†.

¹⁵ Kì pye ma, a wì si songɔrɔ ma pan wa Yɛnnɛlɛ lere wi yeri wo naa mbele fuun paa pinle wi ni pe ni. Naa wila ka saa gbɔn wa, a wì si saa yere Yɛnnɛlɛ lere wi yege sɔɔwɔ ma yo fɔ: «Wele, koni mīgi jen ma yo Yɛnnɛlɛ la yege woro laga dunruya wi laga ka kpe ni na Izirayeli Yɛnnɛlɛ lo ma. Koni mi na ma kulonana, mi yen naga yarikanra nda ti kaan ma yeri, mɔɔ yɛɛ yaga mari shɔ.»

¹⁶ Ɛɛn fɔ, a Elize wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Yawe Yɛnnɛlɛ na yinwege wolo, lo na mi yen na tunngo piin li kan li mɛge ki na, mi se yaraga ko ka kpe shɔ ma yeri.»

A Naama wì suu yenri ngbanga ma yo wi yenle ti na. Ɛɛn fɔ, a Elize wì si je.

¹⁷ Kona, a Naama wì sho fɔ: «Kì kaa pye ma se yenle mbe yaraga ka kpe shɔ na yeri, ki yaga pe ye tara ti taambugɔ ka kɔlì mi na ma kulonana na kan, ki sofilele worosoye shyen tuguro bɔ; katugu mi na ma kulonana, mi woro na jaa mbe saraga sogowogo nakoma nayinme saraga wo yarisunndo ta yege yeri, kaawɔ Yawe Yɛnnɛlɛ lo cɛ yeri.

¹⁸ Ɛɛn fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ li mi na ma kulonana na kala yaga ki kala na li ni: «Na na tafɔ, wunlunana we, wi kaa yiin wa wi yarisunngo Irimo ki gbɔɔɔgo ki ni mbe fɔlì ki yege sɔɔwɔ mbege gbɔɔɔ, na kee ko wi ma jiige ki na; kona mi fun mi ma fɔlì wa yarisunngo Irimo ki gbɔɔɔgo ki ni.

† 5:14 5.1-14: Luki 4.27

Yawe Yennɛle li mi ɲa ma kulonɲa na kala yaga, na mi ka ka sa foli wa yarisunngo Irimo ki gbogogo ki ni we.» »

¹⁹ A Elize wi suu pye fo: «Ta kee yeyinnye na.»

Kapege ɲga Gehazi wila pye

Naa Naama wila kaa yiri le Elize wi tanla ma kari, ma lali jenri,

²⁰ a Yennɛle li lere Elize wi tunmbyee lefonɲo Gehazi wi suu yee pye fo: «Wele, ki Siri tara fenne ɲa Naama wi pan yaara nda ni, na tafo wii yenle mbe yaraga ko ka kpe sho wi yeri, wi ti ni fuun ti yaga wi kan. Yawe Yennɛle na yinwege wolo li mege ki na, mi yaa yiri mbe fe ki ɲa ɲa wi pungo na mbe sa yaraga ka sho wi yeri.»

²¹ Kona, a Gehazi wi si le ma taga Naama wi pungo na. Naa Naama wila kaa wi yan wila fee na paan wi korogo, a wi si fyeele ma yiri wa wi wotoro ɲa shon maa tilele wi ni ma tigi ma saa wi fili, mee Gehazi wi yewe ma yo fo: «Ki yen wa yinnye le?»

²² A Gehazi wi suu yon sogo ma yo fo: «Ee, ki yen wa yinnye. Na tafo wo wilan tun ma yo mbe pan mbege yo ma kan, fo Yennɛle yon senre yofenne pe forogofenne lefonmbolo shyen yiri wa Efirayimu yanwiga tara ti ni ma pan wa wi yeri fonfon ɲga na, fo ma warifuwe culo nafa ma yiri ke ma yiri kangurugo naa bunduye shyen kan wi yeri.»

²³ A Naama wi sho fo: «Ma yee yaga ma warifuwe culo nafa taanri ma yiri ke sho.» Naama wila wi yenri ngbanga ma yo wi yenle wiri sho. A wi si warifuwe culo nafa taanri ma yiri ke wi le yere kasha shyen ni mari kan wi yeri konaa bunduye shyen pe ni. Wila ti kan wi tunmbyeele shyen yeri, a peri tugo ma keli Gehazi wi yee.

²⁴ Naa Gehazi wila ka saa gbɔn wa yanwiga ki na, a wi si yaara ti sho pe yeri mari tege wa go, mee ki tunmbyeele pe songoro ma yo paa kee.

²⁵ Ko pungo na, a wo jate wi si kari wa wi tafo Elize wi yeri. A Elize wi suu yewe ma yo fo: «Gehazi, ma yiri se yeri?»

A Gehazi wi suu yon sogo ma yo fo: «Mi ɲa ma tunmbyee, mii kari laga ka kpe ni.»

²⁶ Eɛn fo, a Elize wi suu yon sogo ma yo fo: «Sanga ɲa ni ki ɲa wi yiri wa wi wotoro wi ni ma tigi ma pan moɔ fili, na yinne li pye na ye yaan na. Ma yee na penjara jasanga, naa yariporo, naa oliviye tire kere, naa ezeɛn keere, naa simbaala, naa nere, naa kulonambala konaa kulojaala jasanga wo wi gbɔn ke?»

²⁷ ɲga ma pye yeen ki kala na, Naama wi yayenwe pi yaa songoro mbe mara mboro naa ma setirige piile ye na fo sanga pyew.»

A Gehazi wi si yiri le Elize wi tanla, yayenwe pi ni puu filige lagapyew paa para yen.

6

Elize wila ti a gbɔnlimbo wi yiri tonmo pi go na

¹ Pilige ka, Yennɛle yon senre yofenne pe forogofenne pe si Elize wi pye fo: «Wele, laga ɲga we maa we yee gbogolo ma yee sogowo, ki kologo we na koni.

² Ki yaga we kari wa Zhuriden gbaan wi yon na, we ni fuun nungba nungba we sa tire nungba nungba kon, we laga ka kan wa, we cen wa ki ni.»

A Elize wì si pe yon sogo ma yo fò: «Yaa kee.»

³ Eɛn fò pe ni, a nunɗba si Elize wi yenri ma yo fò: «Ki yaga ma pinle woro mbele ma tunmbyeele we ni.»

⁴ A Elize wì si pe yon sogo ma yo fò: «Mi yaa pinle ye ni mbe kari.» A wì si pinle pe ni ma kari. Naa pàa ka saa gbòn wa Zhuriden gbaan wi yon na, a pè si tire ti kon.

⁵ Maga ta nunɗba la pye naa tige ki koon, a wi gbɔnlimbyo wì si fori ma to wa tɔnmɔ pi ni. A wì si gbele ma yo fò: «E, na tafɔ, migi gbɔnlogo nga ki yenri lere wa yeri.»

⁶ A Yɛnnɛle lere wì suu yewe ma yo fò: «Gbɔnlimbyo wi to se yeri?»

A naɲa wì suu tosaɲa ki naga wi na. Kona, a Elize wì si kanɲgaga kon maga wa le ki laga nunɗba ki na. A gbɔnlimbyo wì si yiri tɔnmɔ pi go na teere.

⁷ Ko punɲo na, a Elize wì si naɲa wi pye fò: «Gbɔnlimbyo wi lɛ.» A naɲa wì suu kee ki sanga maa lɛ.

Elize wila Siri tara malingboonlo

pe yigi kasopiile

⁸ Ki wagati wi ni, Siri tara wunlunaɲa wila pye malaga na Izirayeli woolo pe ni. A wì si para wi tunmbyeele pe ni ma yo fò: «Pa mi yaa na malingboonlo cɛnsaga ki kan wa laga nga nakoma wa laga nga ko ni.»

⁹ Eɛn fò, a Yɛnnɛle lere wì si tun wa Izirayeli tara wunlunaɲa wi yeri ma yo fò: «Ma yɛɛ yingiwe jɛn, maga ka toro wa laga nga ko na, katugu Siri tara fɛnnɛ pe yɛn na kee wa.»

¹⁰ Kona, a Izirayeli tara wunlunaɲa wì si leele torogo ma yo pe sa laga nga Yɛnnɛle lere wila naga ki korosi. Yɛnnɛle lere wila Izirayeli tara wunlunaɲa wi yeri, a ki pyesaga dama ko ta.

¹¹ A ki wogo ki saa Siri tara fɛnnɛ wunlunaɲa wi nawa pi wo wi na fò jɛnɲɛ. A wì suu tunmbyeele pe yeri ma pe yewe, ma yo fò: «Kopiire fò yɛn laga we ni, ɲa wi yɛn Izirayeli tara wunlunaɲa wi punɲo na. Ye woro na jaa mboo naga na na wi le?»

¹² A wi tunmbyeele nunɗba suu yon sogo ma yo fò: «Wunlunaɲa, na tafɔ, lere kpe ma we ni. Eɛn fò, Yɛnnɛle yon sɛnrɛ yofɔ Elize ɲa wa Izirayeli tara, wo wi ma sɛnrɛ nda fuun ma ma yo wa ma wonlogo ki ni ti yo Izirayeli tara wunlunaɲa wi kan.»

¹³ A wunlunaɲa wì sho fò: «Ye kari, wi yɛn laga nga na ye saga wele ye jɛn. Pa mi yaa leele torogo pe saa yigi.»

A ki leele pè si kari, mɛɛ pan maa pye fò: «Elize wi yɛn wa Dotan ca.»

¹⁴ Ki pye ma, a wunlunaɲa wì si shɔnye, naa malaga gbɔnwotoroye konaa malingboonlo legɛrɛ torogo wa. Poro la saa gbɔn wa ca ki ni yɛmbine li ni, mɛɛ wa ma ca ki maga.

¹⁵ Ki goto pinliwe pi ni, yirifaga ki na, a Yɛnnɛle lere wi tunmbyee wì si yiri laga funwa na. Wi mbe wele, mɛɛ malingboonlo legɛrɛ pele yɛn, naa shɔnye konaa malaga gbɔnwotoroye ni, pè ca ki maga. A tunmbyee lefɔnnɔ wì si gbele ma Yɛnnɛle lere wi pye fò: «E, na tafɔ, we yaa ki pye mɛle?»

¹⁶ A Elize wì suu yon sogo ma yo fò: «Maga ka fyɛ, katugu leele mbele pe yɛn we ni pè legɛ ma wɛ pe woolo pe na.»

¹⁷ A Elize wì si Yɛnnɛle yenri ma yo fò: «Yawe Yɛnnɛle, ki yaga mala tunmbyee wi yɛngɛle ke yɛnɲɛ, jɛnɲo wila yaan.» A Yawe Yɛnnɛle li si tunmbyee lefɔnnɔ wì si yɛngɛle ke yɛnɲɛ wi na. Wi mbe wele, mɛɛ yanwiga

ki yan kì yin lagapyew shonye, naa malaga gbɔnwotoroye kasɔn woolo pe ni ma Elize wi maga.

¹⁸ A Siri tara fenne pè si tigi na paan wa Elize wi yeri. A Elize wì si Yawe Yennele li yenri ma yo fɔ: «Yawe Yennele, ki yaga ma yenfyɔnrɔ wa ki malingbɔɔnlɔ ngbelege nga ki na.» A Yawe Yennele li si yenfyɔnrɔ wa ki leele pe na, ma yala Elize wì senyoro ti ni.

¹⁹ A Elize wì si pe pye fɔ: «Kono li woro lagame, ca nga yaa lagajaa ko ma nga lagame. Ye taga na na, mi yaa sa ye torogo wa nana nga yaa lagajaa wi yeri.» A Elize wì si kari pe ni wa Samari ca.

²⁰ Naa paa ka saa ye wa Samari ca, a Elize wì sho fɔ: «Yawe Yennele, ki leele mbele pe yengele ke yenge, jango paa yaan.» A Yawe Yennele li si pe yengele ke yenge, a pè si pe yee yan wa Samari ca ki nandogomo.

²¹ Naa Izirayeli tara wunlunana wila kaa pe yan, a wì si Elize wi yewe ma yo fɔ: «Na to, mi daga mbe pe gbo le? Mi daga mbe pe gbo le?»

²² A Elize wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Maga ka pe gbo. Na maga kari malaga na ma tokobi nakoma ma sandiga ki ni mbe sa leele mbele yigi kasopiile, ma ma poro gbo le? Koni yaakara naa tɔnmɔ kan pe yeri pe ka pe wo; ko pungo na, ma pe yaga pe songoro pe kari pe tafo wi kɔrogo.»

²³ A Izirayeli tara wunlunana wì si sɔgolo gbolo sogo pe kan, a pè li ma wo. Ko pungo na, a wì si pe yaga ma yo paa kee. A pè si songoro ma kari pe tafo wi kɔrogo. Maga le le kona, Siri tara fenne malingbɔɔnlɔ pe sila pye na paan naa wa Izirayeli tara.

Fungo la to wa Samari ca ki na

²⁴ Wagati wa ni naa, a Siri tara wunlunana Beni Hadadi wì suu malingbɔɔnlɔ pe ni fuun pe gbogolo, mee kari ma saa malingbɔɔnlɔ censaga kan wa Samari ca ki tanla maga yɔn tɔn.

²⁵ A fungo kà si to wa Samari ca ki ni. Malingbɔɔnlɔ censaga woolo paa mɔ le ca ki tanla fɔ maga kan sofile wi go[†] nungba jate paa pye naga pere warifuwe pyo nafa tijere. Ketene fire[†] ti kee yenle nungba laa pye warifuwe pyo kangurugo.

²⁶ Pilige ka, Izirayeli tara wunlunana wila pye na toro wa ca ki mbogo ki go na, a jele wà si gbele ma yo fɔ: «Wunlunana, na tafo, na sho.»

²⁷ A wunlunana wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Na Yawe Yennele lo sɔɔn sho, mi wo yaa ma sho yingi ni? Yarilire ti yen na yeri wa yarilire sunsaga nakoma ɛɛzen tɔnmɔ pi yen na yeri wa ɛɛzen tɔnmɔ wɔsaga mbe kan ma yeri le?»

²⁸ A wunlunana wì suu pye naa fɔ: «Yingi kɔɔn ta?»

A jele wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Wele, ki jele nga wilan pye fɔ: «Ma pinambyo wi kan woo ka nala, goto mbee na woo wi kan woo ka.»

²⁹ Ki kaa pye ma, a mì silan pinambyo wi sogo, a wòo ka. Ki goto, a mì suu pye fɔ: «Pan ma pinambyo wi ni woo ka[†].» Ɛɛn fɔ, a wì suu pinambyo wi lara.»

³⁰ Naa wunlunana wila kaa ki senre ti logo jele wi yeri, a wì suu yɛɛra yariporo ti walagi[†], ma si yala wila pye na toro wa mbogo ki go na. A leele

[†] 6:25 6.25: Sofile wila pye fyongo yaraga Yennele li yegɛ na (Levi 11.2-8; Dete 14.4-8); pe sila daga mbaa wi kara ti kaa. Fungo nga kila to ki kala na, pe sila pye na tanri ki kondɛngɛle ke na naa. Pe yere la pye na sofile go nga kila pye kara ni ki pere sonnɔgbanga na. [†] 6:25 6.25: **Ketene fire, yaakara ta lari pe yeri, nda ti sila leele pe ndanla.** [†] 6:29 6.29: Dete 28.57 [†] 6:30 6.30: Wunlunana wila wi yɛɛra yariporo ti walagi mbege naga fɔ wi nawa pi tanga wi na.

pè suu kòròsi maga yan fò jatere piriwen yaripòrò wila le wa wi wunluwo yaripòrò ti nògona.

³¹ A wunlunaṇa wì sho fò: «Na mi si Shafati pinambyo Elize wi go ki kòw nala, Yènṇele li jòlògò gbògò wa na na.»

³² Ki wagati wì ni, kila yala Elize wì yèn ma cèn wa wì go, ca lelele pe ni pe yèn ma cèn wa wì tanla. A wunlunaṇa wì si leele tun wa wì yeri. Eèn fò, sanni pitunṇo wi sa gbòn wa pe na, a Elize wì si lelele pe pye fò: «Ye wele, ki legbolere ṇa wì lere tun wi pan wilan go ki kòw. Yaa kòròsiri piin, na ki pitunṇo wiga pan mbe gbòn na, ye kòrò ki tòn, yaga kaa yaga wi ye laga go. Mi yèn naa tafo wi tangala tinme pi nuru wila paan wa wi punṇo na mako.»

³³ Ma Elize wì ta wila pye na para bere, a wunlunaṇa wì si gbòn wa pe na†; ma sho fò: «Na ki ka pye ki jòlògò kala na pa li yiri wa Yawe Yènṇele li yeri, mbe ya mbanla jigì wi taga Yawe Yènṇele li na mele naa?»

7

Elize wila yo funṇo ki yaa kò

¹ A Elize wì si wunlunaṇa wì yòn sogo ma yo fò: «Ye Yawe Yènṇele li senyoro ti logo. Pa Yawe Yènṇele li yo yèen fò: «Goto anme yege, wa Samari ca mbogo yeyòngò ki na, muwe mba pì jèle pe yaa pì culo kè wi pèrè warifuwe pyò nunṅba na, mbe orizhi culo nafa wi pèrè warifuwe pyò nunṅba na fun.» »

² Wunlunaṇa wì kòròsifo ṇa wi maa pinlele wi ni, a wo si Yènṇele lere wi yòn sogo ma yo fò: «Ali Yawe Yènṇele li ka wegele yenge wa naayeri mbe yarilire tirige, ki kala cènle na li mbe ya pye mele?»

A Elize wì suu yòn sogo ma yo fò: «Ma yaa ki yan yènle ni, èen fò, ma sege yaara ta ka win.»

Siri tara fenne pàa fe

ma pe malingbòonlò censaga ki yaga

³ Ki wagati wì ni, yayenwe fenne tijere la pye wa ca ki mbogo yeyòngò ki tanla. A poro si pe yèe pye fò: «Yingì na wee koro laga yèen fò we sa ku?»

⁴ Na waga yo we ye wa ca nawa, we yaa sa ku wa, katugu funṇo ki yèn wa ca. Na waga si koro lagame, we yaa ku fun. Ki kala na, ye pan we sa we yèe le Siri tara fenne pe kèe teere. Na paga we yaga koyi. Na paga si we gbo fun kì kò.»

⁵ A pè si yiri yònlò ki tosanga wi ni mbe kari wa Siri tara fenne pe malingbòonlò censaga ki ni. Naa pàa ka saa gbòn wa Siri tara fenne malingbòonlò censaga ki na, pe mbe wele, ali lere nunṅba wo sila pye wa.

⁶ We Fò wila ti a Siri tara fenne pè malaga gbònwotoroye tinme logo, naa shònye tinme konaa malingbòonlò legere tinme ni wa pe malingbòonlò censaga ki ni. Kì pye ma, a Siri tara fenne pè si pe yèe pye fò: «Ye wele, Izirayeli tara wunlunaṇa wo wì saa Heti cènle woolo pe wunlunaṇa naa Ezhipiti tara wunlunaṇa konaa pe malingbòonlò pe le, ma pe sara pe pan pe to we na.»

† 6:33 6:33: Nga kì yo fò: *Wunlunaṇa wì si gbòn wa pe na, seweèle pele ni kì yònlògò wa ma yo fò: A pitunṇo wì si gbòn wa pe na.*

⁷ A pè si yiri ma fe yonlo ki tosanga wi ni, ma pe paara yinre, naa pe shonye konaa pe sofilele pe yaga wa censaga ki ni ce, paa yege nga na kila pye, mbe ta mbe pe ye go sho.

⁸ Naa yayenwe fenne paa ka saa gbɔn wa malingbɔonlo censaga ki yon na, a pè si ye paraga go ka ni ma ka ma wo. A pè si warifuwe, naa te konaa yariporo le ma kari ti ni ma saa ti lara. A pè si songoro naa ma pan, ma ye paraga go ka yege ni ma yaara ta le wa, ma saa ti lara.

Yayenwe fenne paa saa ki yo

Izirayeli tara wunlunaja wi kan

fɔ Siri tara fenne pè fe

⁹ Ko pungo na, a yayenwe fenne pè si pe ye pye fɔ: «Kala na we yen na piin, li woro ma yon. Sentanra ti yen we yeri mbe yo ki nala pilige nga ki na. Na waga pyeri, na wee ki yo fɔ sa gbɔn goto lalaaga na, jologo yaa to we na. Koni yoo kari we saga yege yo wunlunaja wi go woolo pe kan.»

¹⁰ A pè si kari ma saa ca ki yeyongo korosifo wa yeri maga kagala ke yege yo wi kan ma yo fɔ: «Wè kari wa Siri tara fenne pe malingbɔonlo censaga ki ni, ma saa ki yan lere kpɛ wo woro wa. Wee lere magala logo, shonye poro naa sofilele poro ce pe yen wa posara, konaa paara yinre ti ni wa ti yongolo ke ni.»

¹¹ A ca ki yeyongo korosifenne pè si lere wa yeri wa ca nawa ma yo wi saga kagala ke yege yo wunlunaja wi go woolo pe kan.

¹² Naa wunlunaja wila kaa ki logo, a wi si yiri yembinɛ li ni maga yo wi legbɔolo pe kan fɔ: «Siri tara fenne pe yen na nga piin we na, mi yaa ki yege yo ye kan. Naa pège jen ma yo fungo to we na, ko pè yiri wa pe malingbɔonlo censaga ki ni ma saa lara wa yan na singi, ma pe ye pye fɔ: «Na paga ka yiri wa ca ki ni, we yaa pe yigi weele mbe ye pe ni wa ca.»

¹³ A wi legbɔolo nungba suu yon sogo ma yo fɔ: «Shonye mbele pè koro go na, ye ti we kangurugo le pe ni, we leele pele tun wa ca. Pe kari o, pee kari o, ki ni fuun ki yen ja, katugu pe yen paa Izirayeli woolo mbele pe yen go na pe yen. Pe yen kunwo pi yon na paa ca woolo pe ni fuun pe yen. Ye ti we leele pele tun ki shonye pe na, pe sa nga ki yen wa ki wele.»

¹⁴ Ki pye ma, a pè si malaga gbɔnwotoroye shyen gbɛgele naa pe shonye pe ni. A wunlunaja wi si leele pele tun pe sa Siri tara fenne pe malingbɔonlo censaga ki wele. Wila pe pye fɔ: «Ye kari ye saga kala li wele.»

¹⁵ A pè si taga Siri tara malingbɔonlo pe na, fɔ ma saa gbɔn wa Zhuriden gbaan wi na. Pe mbe wele, mɛɛ konɔ li yan li yin yariporo naa yaara nda Siri tara fenne paa fyeele ma fe ma wa ti ni. Ki pye ma, a pitunmbolo pè si songoro ma saa ki yege yo wunlunaja wi kan.

¹⁶ Kona, a leele pè si yiri ma kari wa Siri tara fenne pe censaga ki ni ma saa ki san ma yaara ti koli. Ki pye ma, muwe mba pi jele pi culo ke paa pye naa pere warifuwe pyo nungba na, na orizhi culo nafa wi pere fun warifuwe pyo nungba na, ma yala Yawe Yenjele li senyoro ti ni.

¹⁷ Wunlunaja wi korosifo na wi maa pinlele wi ni, wo wunlunaja wila tege wila ca ki yeyongo ki korosi. Eɛn fɔ, naa leele paa kaa na gbinri wa yeyongo ki na, a pè suu tangala maa gbo, ma yala Yenjele lere wila senre nda yo ti ni, naa wunlunaja wila kari wa wi yeri we.

¹⁸ Ki sanga wi ni, Yenjele lere wila wunlunaja wi pye fɔ: «Goto anme yege, muwe mba pi jele pe yaa pi culo ke wi pere warifuwe pyo nungba

na, mbe orizhi culo nafa wi pere warifuwe pyo nungba na fun, wa Samari ca ki mbogo yeyongo ki na.»

¹⁹ Ma si yala wunlunana wi korosifo wila Yenjele lere wi yon sogo ma yo fo: «Ali Yawe Yenjele li ka wegele yenge wa naayeri mbe yarilire tirige, ko kala cenle na lo mbe ya pye mele?» Koyi Elize wila wi yon sogo ma yo fo: «Ma yaa ki yan yenle ni, een fo ma sege yaara ta ka.»

²⁰ Ko kala lo laa pan ma nana wi ta kaselege, katugu ca woolo paa wi tangala wa ca ki yeyongo ki na maa gbo.

8

Sunemu ca fenne jo wi yaara tila songoro ma kan wi yeri

¹ Kona, Elize wila jele na pinambyo yen maa yirige wa kunwo pi ni†, a Elize wi si para wi ni maa pye fo: «Yiri mboro naa ma go woolo pe ni, ye kari ye sa cen laga nga ka ye ndanla; katugu Yawe Yenjele li yaa fungo wa laga tara ti ni. Fungo ki yaa to laga tara ti ni fo sa gbɔn yeƣ koloshyen.»

² Ki kaa pye ma, a jele wi si yiri maga pye ma yala Yenjele lere wi senyoro ti ni. Wila yiri ma kari wo naa wi go woolo pe ni ma saa cen wa Filisiti tara fenne pe tara, ma saa gbɔn fo yeƣ koloshyen.

³ Yegele koloshyen ke torongolo, a jele wi si yiri wa Filisiti tara fenne pe tara ma pan wa pe tara. A wi si kari ma saa wunlunana wi yenri wuu saga, jango poo go konaa wi kere ti songoro wi na.

⁴ Kila yala wunlunana wila pye na para Yenjele lere wi tunmbyee lefonjo Gehazi wi ni na yuun fo: «Kagbɔgolo ngele fuun Elize wi pye ke yege yo na kan.»

⁵ Ma Gehazi wi ta wila pye naga yege yuun wunlunana wi kan yege nga na Elize wila gboo wi yen maa yirige wa kunwo pi ni, le ki yongolo nungba ke ni, jele na Elize wila wi pinambyo wi yen maa yirige wa kunwo pi ni, a wi si pan ma wunlunana wi yenri wuu saga, jango poo go naa wi kere ti songoro wi na. A Gehazi wi sho fo: «Wunlunana, na tafo, jele wowi na yeen. Wi pinambyo na Elize wila wi yen maa yirige wa kunwo pi ni wowi na yeen fun.»

⁶ A wunlunana wi si jele wi yewe, a jele wi sigi kagala ke yege yo wi kan. A wunlunana wi suu tunmbyee wa pinle jele wi ni, maa pye fo: «Kari, ma ti yaraga nga fuun ki yen ki jele na wi wogo ki songoro wi na, konaa tonli na fuun wi yiri wa kere ti ni, maga le pillige nga ni wi yiri laga tara ti ni fo ma pan ma gbɔn nala na.»

Hazayeli wila pye Siri tara ti wunlunana

⁷ Ko pungo na, a Elize wi si kari wa Damasi ca. Kila yala Siri tara wunlunana Beni Hadadi wi yen na yaa. A pe si saa ki yo wi kan fo: «Yenjele lere wi pan laga.»

⁸ A Siri tara wunlunana wi si Hazayeli wi pye fo: «Yarikanga le ma kari wa Yenjele lere wi yeri, ma saa pye wi Yawe Yenjele li yewe na kan na kaa pye mi yaa yiri ki yama mba pi na.»

⁹ Ki kaa pye ma, a Hazayeli wi si yiri ma kari wa Elize wi yeri. Wila Damasi ca yarijende ta le mbe sa kan Elize wi yeri. Wila ti taga yongomeye

† 8:1 8.1: 2 Wunlu 4.8-37

nafa shyen na ma kari ti ni. Naa wila ka saa gbɔn wa Elize wi yege sɔgɔwɔ, a wi sho fɔ: «Ma tunmbyee Beni Hadadi, Siri tara wunlunana wo wilan tun laga ma yeri, fɔ mbe pan mboɔn yewe na kaa pye wi yaa yiri wi yama mba pi na.»

¹⁰ A Elize wi suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Kari ma saga yo wi kan fɔ ki woro nala kɔɔn shyen, wi yaa sagala. Eɛn fɔ kaselege ko na, Yawe Yennɛle ligi naga na na fɔ wi yaa ku.»

¹¹ Ko pɔngo na, a Yennɛle lere wi suu yengɛle ke kan Hazayeli wi na maa wele ma mɔ, fɔ a ki fere wa Hazayeli wi na; kona, a Yennɛle lere wi nɛɛ gbele.

¹² A Hazayeli wi suu yewe ma yo fɔ: «Yingi na, na tafo ma nɛɛ gbele?»

A Elize wi suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Mi yen na gbele, katugu kapege nga ma yaa ka pye Izirayeli woolo pe na migi jen. Ma yaa ka kason le pe cagboro nda pɛ malaga sigemboro kan mari maga ti ni, mbe pe lefonmbolo pe gbo tokobi ni, mbe pe piile tumombolo pe tongo konaa mbe pe kugboro fenne pe lara ti walagi pe na†.»

¹³ A Hazayeli wi sho fɔ: «Mi na ma tunmbyee, mi yen ambɔ fɔ mbe sigi kagbɔlo na li pye? Mi na mi woro yaraga ka, ndɛɛ pyɔn boko.»

A Elize wi suu pye fɔ: «Yawe Yennɛle ligi naga na na fɔ ma yaa ka pye Siri tara ti wunlunana†.»

¹⁴ Kona, a Hazayeli wi si yiri le Elize wi tanla ma songoro wa wi tafo wi yeri. A wi tafo wi suu yewe ma yo fɔ: «Yingi Elize wi yo ma kan?»

A Hazayeli wi suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Wi yo fɔ ma yaa yiri ma yama pi na.»

¹⁵ Ki goto, a Hazayeli wi si paritonngo le maga le tonmɔ, mɛɛ wunlunana wi yege ki ton ki ni maa wonwon pi kon wi na, a wi si ku. Ki pye ma, a Hazayeli wi si cɛn wunluwo wa wi yonlo.

Zhuda tara wunlunana Yoram

wi sanga

(2 Kuro 21.1-20)

¹⁶ Izirayeli tara wunlunana Ashabu wi pinambyo Yoram wi wunluwo pi yele kangurugo wolo li ni, a Zhuda tara wunlunana Zhozafati wi pinambyo Yoram wi si cɛn wunluwo pi na wa Zhuda tara.

¹⁷ Wila ta yeke nafa ma yiri ke ma yiri shyen, mɛɛ cɛn wunluwo pi na. Yeke kolotaanri wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca.

¹⁸ Izirayeli tara wunlumbolo paa tanga konɔ na na, lo wila tanga li na, paa yege nga na Ashabu go woolo paa ki pye we, katugu Ashabu sumborombyo wo wawi wila pori wi jo. Nga ki yen kapege Yawe Yennɛle li yege na, ko wila pye.

¹⁹ Eɛn fɔ, Yawe Yennɛle li sila pye na jaa mbe Zhuda tara ti tongo wi tunmbyee Davidi wi kala na, katugu laa yɔn folo kon wi yeri mbe ti wi setirige piile wa mbaa taa pe ni mbaa cɛn wunluwo pi na sanga pyew†.

²⁰ Yoram wi wunluwo sanga wi ni, a Edomu cɛnle woolo pɛ si yiri ma je Zhuda tara fannga ki na, ma wunluwo wa tɛge pe yege go na†.

²¹ A Yoram wi si yiri ma kari wi malaga gbɔnwotoroye pe ni fuun pe ni wa Zayiri ca. Ki yembine li ni, a wi si saa to Edomu cɛnle woolo pe na ma malaga gbɔn pe ni. Eɛn fɔ, a poro si pan ma wa maa maga, wo naa wi

† 8:12 8.12: 2 Wunlu 10.32-33; 13.3-7,22-23 † 8:13 8.13: 1 Wunlu 19.15 † 8:19 8.19: 1 Wunlu 11.36 † 8:20 8.20: Zhene 27.40

malaga gbɔnwotoroye teele pe ni. Kona, a Yoramuwɔ wi malingbɔɔnɔlɔ pɛ si fe ma kari pe tara.

²² Maga lɛ le ko na, Edomu cɛnlɛ woolo pɛ si yiri ma je Zhuda tara woolo pe fanɔga ki na, ali ma pan ma gbɔn nala. Ki wagati nunɔgba wi ni, Libina ca woolo paa yiri ma je fun.

²³ Yoramuwɔ wi kapyegele sanɔgala konaa kagala ngele fuun wila pye, ke yen ma yɔnɔlɔgɔ wa Zhuda tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sɛwɛ wi ni.

²⁴ Ko punɔgo na, a Yoramuwɔ wi si ku ma taga wa wi teleye pe na, a pɛ suu le wa wi teleye pe fanga ki ni wa Davidi ca. A wi pinambyɔ Ahaziya wi si cɛn wunluwɔ pi na wa wi yɔnɔlɔ.

*Zhuda tara wunlunana Ahaziya
wi sanga*

(2 Kuro 22.1-6)

²⁵ Izirayeli tara wunlunana Ashabu wi pinambyɔ Yoramuwɔ wi wunluwɔ pi yele ke ma yiri shyen wolo li ni, a Yoramuwɔ pinambyɔ Ahaziya wi si cɛn wunluwɔ pi na Zhuda tara ti go na.

²⁶ Ahaziya wila ta yele nafa ma yiri shyen mɛɛ cɛn wunluwɔ pi na wa Zhuda tara ti go na. Yele nunɔgba wila pye wunluwɔ pi na wa Zheruzalemɔ ca. Wi nɔ paa pye naa yinri Atali. Atali wila pye Izirayeli tara wunlunana Omiri wo pishyenwoo.

²⁷ Ashabu go woolo paa tanga kono na na, lo wila tanga li na, ma nga ki yen kapege Yawe Yenɔle li yege na ki pye paa Ashabu go woolo pe yen; katugu wila yɔn finliwɛ le Ashabu wi ni maa go woo wa pɔri.

²⁸ Ahaziya wila pinle ma kari Ashabu pinambyɔ Yoramuwɔ wi ni ma saa malaga gbɔn Siri tara wunlunana Hazayeli wi ni, wa Aramoti ca, wa Galaadi tara. A Siri tara fenne pɛ si Yoramuwɔ wi weleɛ.

²⁹ Siri tara fenne paa Yoramuwɔ wi weleɛ lara nda na, naa wila pye na malaga ki gbɔɔn Siri tara wunlunana Hazayeli wi ni wa Arama ca, a Yoramuwɔ wi si songɔɔ wa Zhizireyeli ca ma saa ti fɔfɔ. Kona, a Zhuda tara wunlunana Yoramuwɔ wi pinambyɔ Ahaziya wi si kari ma saa Ashabu pinambyɔ Yoramuwɔ wi wele wa Zhizireyeli ca, katugu wila pye na jolo fɔ jɛnɛ.

9

*Paa sinme kpoyi wo Yehu wi na
maa tege Izirayeli tara
ti wunlunana*

¹ Yenɔle yɔn sɛnre yofɔ Elize wila Yenɔle yɔn sɛnre yofenne pe fɔɔgɔfenne wa yeri maa pye fɔ: «Yiri ma yaripɔɔ le mɔɔ kurusijara wi pɔ†, maga sinme kugbolo na li lɛ, ma kari wa Aramoti ca, wa Galaadi tara.

² Na maga sa gbɔn wa, ma kari wa Nimishi pinambyɔ Zhozafati wi pinambyɔ Yehu wi yeri, ma saa yeri ma yiri wi ni wa wi nimbiile pe sɔgɔwɔ, ma kari wi ni yumbyɔ wa ni ye ye.

³ Kona, ma sinme kugbolo li lɛ maa wo wa wi go ki na, ma sho fɔ: <Yawe Yenɔle li yo li yen naga sinme mba pi wuun ma go ki na mbɔɔn tege Izirayeli tara ti wunluwɔ. Ko punɔgo na, ma kɔɔ ki yenge ma fe ma yiri, maga ka mɔ wa.> »

† 9:1 9.1: Yiri ma yaripɔɔ le mɔɔ kurusijara wi pɔ: Ko kɔɔ wo yen mɔɔ yɛ gbɛɛle mbe nga ma daga mbe pye ki pye.

⁴ A lefonŋo Yenŋele yon senre yofɔ wì si yiri ma kari wa Aramoti ca, wa Galaadi tara.

⁵ Naa wila ka saa gbɔn wa, wi mbe wele mɛɛ malingbɔɔnlo teele pe yan pɛ gbogolo na finliwe piin. A wì sho fɔ: «Na to, senre yen na yeri mbe yo ma kan.»

A Yehu wì sho fɔ: «We ni ambɔ maa piin?»

A wì sho fɔ: «Mboro mi yen na piin na to.»

⁶ A Yehu wì si yiri ma ye wi ni wa go. A lefonŋo wì si sinme pi wo wa wi go ki na, mɛɛ wi pye fɔ: «Pa Yawe Yenŋele, Izirayeli woolo Yenŋele li yo yɛɛn fɔ: «Mi yen naga sinme mba pi wuun ma go ki na mbɔɔn tɛgɛ Izirayeli woolo pe wunluwɔ, mi ŋa Yawe Yenŋele, na woolo pe wunluwɔ†.

⁷ Ma yaa kɔɔn tafo Ashabu wi go woolo pe gbo. Ki ka pye ma, mi ŋa Yawe Yenŋele, na yon senre yofenne naa na tunmbyeale sanmbala mbele fuun Yezabeli wila gbo, mi yaa pe gbokala li kayanga ki wo pe ni.

⁸ Ashabu wi go woolo pe ni fuun pe yaa ku mbe wo wa. Nambala mbele fuun pe yen Ashabu wi go woolo, lesele naa kulolo, mi yaa pe ni fuun pe tongo mbe pe wo laga Izirayeli tara.

⁹ Mi yaa Ashabu go woolo pe pye paa Nebati pinambyo Yerobowamu wi go woolo pe yen, konaa paa Ahiya pinambyo Bayesha wi go woolo pe yen†.

¹⁰ Pyɔɔnlo pe yaa ka Yezabeli gboo wi ka wa Zhizireyeli ca kɛɛ ti ni. Lere se ka ta mboo gboo wi le.» Ko punŋo na, a lefonŋo wì si koro ki yenge, mɛɛ fe ma kari†.

¹¹ Naa Yehu wila kaa songoro ma saa gbɔn wa wi tafo wi malingbɔɔnlo teele pe na, a pɛ suu yewe ma yo fɔ: «Yinŋi wa? Ki yarafo ŋa wì pan laga ma yeri yinŋi wogo na?»

A Yehu wì si pe yon sogo ma yo fɔ: «Yoro yere yɛgɛ lere cɛnle ŋa wi jen naa wi senyoro ti ni.»

¹² Eɛn fɔ, a pɛ si Yehu wi pye naa fɔ: «Kaselege ma. Ŋa ki yen wa, ki yo we kan!»

Kona, a Yehu wì sho fɔ: «Senre nda naa nda to ki lefonŋo wì yo na kan. Wilan pye ma yo fɔ: Yawe Yenŋele li yen naga yuun na kan fɔ: «Mi yen naga sinme mba pi wuun wa ma go ki na mbɔɔn tɛgɛ Izirayeli tara ti wunluwɔ.» »

¹³ Ki senre ti logonŋolo, a malingbɔɔnlo teele pɛ si pe derigboro ti wɔwɔ mari jan Yehu wi jegele wa yeyongo ki lugusara ti na, a wì si lugu ma yere ti na. Ko punŋo na, a pɛ si mbanlaga ki win mɛɛ jorogo ma yo fɔ: «Wunlunaŋa Yehu.»

Yehu wila yiri Yoramu naa Ahaziya pe korogo

¹⁴ Kona, a Zhozafati pinambyo Yehu ŋa wila pye Nimishi wi pishyenwoo wì si yon le Yoramu wi na. Ki wagati wi ni, kila yala Yoramu wo naa Izirayeli tara malingbɔɔnlo pe ni fuun paa pye na Aramoti ca ŋga wa Galaadi tara ki korosi Siri tara wunlunaŋa Hazayeli wi kala na.

¹⁵ Eɛn fɔ wunlunaŋa Yoramu wo la songoro ma kari wa Zhizireyeli ca mbe saa welegesara ti fɔ, to nda Siri tara fenne paa wi welege, naa wila pye na malaga ki gboon Siri tara wunlunaŋa Hazayeli wi ni we.

† 9:6 9.6: 1 Wunlu 19.6 † 9:9 9.9: 1 Wunlu 15.29; 16.11-12 † 9:10 9.10: 1 Wunlu 21.23

Ko Yehu wila ki yo wi malingboonlo teele yeenle pe kan fo: «Na ki ka pye yaa jaa mbe pye wunluwo, lere wa kpe ka ka yiri laga ca mbe saga senre nda ti yari wa Zhizireyeli ca.»

¹⁶ Ko pungo na, a Yehu wi si yiri ma lugu wi wotoro na shon maa tilele wi na, ma kari wa Zhizireyeli ca, katugu Yoram wila pye wa yaja. Zhuda tara wunlunana Ahaziya wila kari wa sa Yoram wi wele.

¹⁷ Ca ki korosifo na wila pye wa Zhizireyeli ca sangazo wi go na na laga ki korosi, naa wila kaa wele, mee janwa wa yan wila paan wa Yehu wi ni. A wi sho fo: «Na yege yen janwa wa na wila paan.» A Yoram wi sho fo: «Ye shon fevo wa tun wi sa pe fili wi pe yewe fo: <Ye yen na paan yeyinngge panga le?> »

¹⁸ Ki pye ma, a shon fevo wi si kari ma saa Yehu wi fili, mee wi pye fo: «Wunlunana wi yo fo ma yen na paan yeyinngge panga le?»

A Yehu wi suu yon sogo ma yo fo: «Yeyinngge ko yaa yingi yon mboro kan? Toro ma taga na pungo na.»

A ca ki korosifo wi sigi yo wunlunana wi kan fo: «Shon fevo wi kari ma saa gbɔn wa pe na, een fo wii songoro mbaa paan.»

¹⁹ A Yoram wi si shon fevo wa yege tun wa pe yeri naa. A wo si kari ma saa gbɔn wa pe na, ma sho fo: «Wunlunana wi yo fo ye yen na paan yeyinngge panga le?»

A Yehu wi suu yon sogo ma yo fo: «Yeyinngge ko yaa yingi yon mboro kan? Toro ma taga na pungo na waa kee.»

²⁰ A ca ki korosifo wi sho naa fo: «Wi kari ma saa gbɔn wa pe na. Een fo wii songoro mbaa paan. Janwa wi yege sinfo wi wotoro felomo pi yiri Nimishi pishyenwoo Yehu wi wotoro felomo pi korogo; katugu wi yen naa fee paa go yirifo yen.»

²¹ Kona, a Yoram wi sho fo: «Yanla malaga gbɔnwotoro na shon maa tilele wi gbegele na kan.» A pe suu gbegele wi kan. A Izirayeli tara wunlunana Yoram, naa Zhuda tara wunlunana Ahaziya wi ni, pe ni fuun nungba nungba pe si yiri ma lugu wa wotoroye mbele shonye maa tilele pe ni ma kari sa Yehu wi fili. A pe si saa wi ta wa Zhizireyeli ca fenne nana Naboti wi kere†.

²² Naa Yoram wila kaa Yehu wi yan sanga na ni, a wi sho fo: «Yehu, maa paan yeyinngge panga gbari?»

A Yehu wi suu yon sogo ma yo fo: «Yeyinngge le? Yingi yeyinngge yi ko? Ko ka woro wa, mbege ta ma no Yezabeli wi yen na yarisunndo gbogo konaa na lekara kapyere ti piin bere we?»

²³ Kona, a Yoram wi suu wotoro wi yege kaw na fee, mee Ahaziya wi pye fo: «Ma yee yigi Ahaziya, pe we fanla.»

²⁴ Een fo, a Yehu wi suu sandiga ki le ma Yoram wi won wa wi pungo na, wa wi pajoro ti filisaga ki na. A wanla li suu sunndo wi furu ma yiri. A Yoram wi si wo ma to wa wi wotoro wi ni.

²⁵ A Yehu wi suu tunmbyee Bidikari wi pye fo: «Wi gboo wi wo maa wa wa Zhizireyeli ca fenne nana Naboti wi kere ti ni, mee ma yee nawa to ki na, wagati na ni mi naa mboro waa pye we yee ni wa wotoro na shon maa tilele wi ni wi to Ashabu wi pungo na, ki jologo senre nda to Yawe Yennele laa yo ma wa wi na, fo:

²⁶ <Yunmbaan mila Naboti naa wi pinambiile pe kasanwa pi yan. Mi yaa ki kala cenle nungba li pye ma na wa ki kere nungba ti ni. Mi na Yawe

Yenñele, muwi mi yo ma[†].» Ki kala na, wi le maa wa wa kere nawa mbe yala Yawe Yenñele li senyoro ti ni.»

²⁷ Naa Zhuda tara wunlunaja Ahaziya wila kaa ki yan ma, a wi si Beti Hagani laga kono li le ma fe ma kari. A Yehu wi si taga wi na naa puro, mee ki yo wi woolo pe kan ma yo poo won wa wi wotoro na shon maa tilele wi ni. A pe suu won maga ta wi yen wa Guri laga ki na, wa Yibileyamu ca ki tanla. A wi si fe ma kari wa Megido ca ma saa ku wa.

²⁸ A wi tunmbyeele pe suu gboo wi le maa le wotoro na shon maa tilele wa ni, ma kari wi ni wa Zheruzalemu ca. Paa saa wi le wa wi fanga ki ni, ma pinle wi teleye pe ni, wa Davidi ca.

²⁹ Ashabu pinambyo Yoram wi wunluwo pi ye le ke ma yiri nungba wolo li ni, a Ahaziya wi si cen wunluwo pi na wa Zhuda tara.

Yehu wila Yezabeli wi gbo

³⁰ Kona, a Yehu wi si saa ye wa Zhizireyeli ca. Naa Yezabeli wila kaa ki wogo ki logo, a wi si yiri ma kale le, maa go ki gbegele, mee saa yere wa wi sanngazo fenetiri wi tanla na wele.

³¹ Naa Yehu wila ka saa gbɔn wa ca ki yeyongo ki na, a Yezabeli wi suu pye fo: «Ma yen na paan yeyinñe na gbari, mboro Zimiri fonño na we? Mboro na mbo tafo wi gbo we.»

³² A Yehu wi suu ye ge ki yirige ma wele wa fenetiri wi yeri, mee yo fo: «Ambo wi yen wa naayeri ma pye na ni? Ambo fo?» Kona, a wunluwo go tunmbyeele shyen nakoma taanri si pan ma felege ma Yehu wi wele wa fenetiri wi ni laga tara.

³³ A Yehu wi si pe pye fo: «Yoo wonrogo yoo jan wa fenetiri wi ni.» A pe si Yezabeli wi wonrogo maa jan laga tara na. A wi kasanwa pi si janri ma wo ca mbogo ki na konaa shonye pe na. A Yehu wi si lugu wi na wotoro wi ni, maa tangala ma toro.

³⁴ Kona, a Yehu wi si ye wa ca ma saa li ma wo. Ko pungo na, a wi suu woolo pe pye fo: «Ye kari ye sa ki jele danga fo na wi kala li ye ge wo, yoo le, katugu wi yen wunlunaja wo sumborombyo[†].»

³⁵ A pe si yiri ma kari saa le. Een fo, pe sila sa yaraga ka yan wa, kaawo wi yungorogo, naa wi tooro konaa wi kendagala koro paa yan.

³⁶ A pe si songoro ma saa ki yo Yehu wi kan. A Yehu wi sho fo: «Ko senre to Yawe Yenñele laa yo li tunmbyee Tishibe ca fenne naja Eli wi kan ma yo fo: «Pyoonlo pe yaa ka Yezabeli wi wire kara ti ka wa Zhizireyeli ca kere ti ni[†].»

³⁷ Yezabeli gboo wi yaa ka pye paa fyongo yen wa tara ti na, wa Zhizireyeli ca kere ti ni, fo yere leele pe se ka ya mbaa ki yuun fo: Yezabeli wi na. »

10

Yehu wila Ashabu go woolo pe gbo

¹ Ashabu wi setirige pinambiile nafa taanri ma yiri ke la pye ma cen wa Samari ca. A Yehu wi si seweele yonlogo ma pele torogo wa Samari ca, ma pele torogo wa Zhizireyeli ca teele pe yeri, ma pele torogo wa ca lelelele pe yeri konaa ma pele torogo wa Ashabu wi setirige piile pe gbegelefenne pe yeri. Kila pye ma yonlogo wa seweele pe ni ma yo fo:

² «Koni ye tafo wunlunana wi pinambiile pe yen wa ye ni, naa wotoroye poro naa shonye pe ni, malaga sigemboro yen ma ye ca ki maga, malingbonyaara yen wa ye yeri fun. Ki kala na, na ki sewe na wi ka gbon wa ye na sanga na ni,

³ ye ye tafo wi setirige pinambiile pe wele, yaga na yan jenne konaa ma kala jen pe ni fuun na, yoo tege wunluwo pi na wi to wi yonlo. Kona ye sila malaga gbon ye tafo wi go woolo pe kan.»

⁴ Ki sewe wi karangolo, a pe si fye fo jenne mee yo fo: «Ye wele, wunlumbolo shyen† poro si ya yere mboo sige, woro wo mbe ya yere mboo sige mele?»

⁵ Kona na wi yen ma cen wunlunana wi go ki go na, naa cafo wi ni, naa ca lelele pe ni konaa wunlunana wi piile pe gbegelefenne pe ni, pe si tunngo torogo wa Yehu wi yeri ma yo fo: «We yen ma tunmbyeele, maga senre nda fuun yo we kan, to we yaa tanga ti na. We se lere wa tege wunluwo, nga koon ndanla ma ko pye.»

⁶ A Yehu wi si sewe shyen woo torogo wa pe yeri ma yo fo: «Na kaa pye ye yen na ni, na kaa pye yaa jaa mbe tanga na senre ti na, ye ye tafo wi setirige pinambiile pe ni fuun pe yinre ti kologi ye pan ti ni na kan laga Zhizireyeli ca goto anme yega.»

Ma si yala wunlunana wi setirige pinambiile nafa taanri ma yiri ke paa pye wa ca ki legboolo pe sogowo, a paa pe koro.

⁷ Naa sewe wila kaa gbon wa pe na, a pe si wunlunana wi pinambiile nafa taanri ma yiri ke pe yigi ma pe konlogi, mee pe yinre ti kologi mari le kanjara ni, ma kari ti ni wa Yehu wi yeri wa Zhizireyeli ca.

⁸ A pitunjo wi si pan maga yega yo Yehu wi kan fo pe pan wunlunana wi setirige pinambiile pe yinre ti ni. Kona, a Yehu wi sho fo: «Ye sa pe yinre ti tege tegesaga shyen wa ca ki mbogo yeyongo ki na fo sa gbon goto pinliwe ni.»

⁹ Ki goto pinliwe pi ni, a Yehu wi si yiri ma yere janwa wi yega sogowo ma yo fo: «Yoro wo na, ye yen lesinmbele. Mi wo na, mi yon le na tafo wi na maa gbo. Een fo ambo wi mbele poro pe ni fuun poro gbo?»

¹⁰ Koni ye daga mbege jen fo senre nda fuun Yawe Yennele laa yo ma wa Ashabu wi go woolo pe na, ta se koro na ti siri yee yon fili. Yawe Yennele laa senre nda yo li tunmbyee Eli wi kan, a wiri yo, tiri yee yon fili†.»

¹¹ Ashabu wi go woolo mbele fuun paa koro wa Zhizireyeli ca, Yehu wila pe ni fuun pe gbo, naa wi legboolo pe ni, naa wi jenfenne konaa wi saraga wofenne pe ni. Ali lere nungba wi sila wo yaga†.

¹² Ko punjo na, a Yehu wi si yiri ma kari wa Samari ca. Maa ta wa kono, a wi si saa gbon wa Beti Ekedi ca, ko nga ki yen yaayoro konrifenne pe finliwe pyesaga ye.

¹³ A Yehu wi si saa Zhuda tara wunlunana Ahaziya wi go woolo pele yan wa; a wi si pe yewe ma yo fo: «Ambene wele yoro?» A pe suu yon sogo ma yo fo: «We yen Ahaziya wo go woolo. We pan mbe wunlunana wo naa wunlunjo† wi ni pe pinambiile pe shari.»

¹⁴ A Yehu wi sho fo: «Ye pe yigi weele na kan!» A pe si pe yigi weele ma pe konlogi, mee saa pe wa wa Beti Ekedi ca tonmo wege ki ni. Paa pye lere nafa shyen ma yiri shyen, ali nungba Yehu wi sila wo yaga wi sho.

† **10:4 10:4:** Wunlumbolo shyen mbele paa piin Yoramua naa Ahaziya poro la wele (2 Wunlu 9.22-28). † **10:10 10:10:** 1 Wunlu 21.20-24,29 † **10:11 10:11:** Oze 1.4 † **10:13 10:13:** Wunlunjo na senre ti yo wo wi yen Yezabeli we.

¹⁵ Kona, a Yehu wì si yiri le ma kari, mæe saa fili Erehabu pinambyo Yonadabu wi ni wila paan wi korogo. A Yehu wì suu shari maa yewe ma yo fɔ: «Na nawa pi yen ma filige ma ni yege nga na pa ma nawa pi yen ma filige na ni ma le?»

A Yonadabu wì suu yon sogo ma yo fɔ: «Ee, na nawa pi yen ma filige ma ni.»

A Yehu wì sho naa fɔ: «Na kaa pye pa ki yen ma, ma kɛɛ ki le na kɛɛ.» A Yonadabu wì suu kɛɛ ki le Yehu wi kɛɛ. Kona, a Yehu wì si ti a wì lugu ma yere le wi tanla wa wi malaga gbɔnwotoŋo wi ni†.

¹⁶ A wì si Yonadabu wi pye fɔ: «Pan we kari, m̀ bala Yawe Yenɲele li wogo ki na yege nga na, ma yaa ki yan.» A Yehu wì si kari wi ni wa wi malaga gbɔnwotoŋo wi ni.

¹⁷ Naa wila ka saa gbɔn wa Samari ca, a wì si Ashabu go woolo sanmbala mbele fuun paa pye wa pe gbo ma pe kɔ pew, ma yala senre nda Yawe Yenɲele laa yo Eli wi kan ti ni.

*Yehu wila yarisunngo Baali
ki yon senre yofenne pe ni fuun
pe gbo*

¹⁸ Ko pungo na, a Yehu wì si leele pe ni fuun pe gbogolo ma pe pye fɔ: «Ashabu wo la yarisunngo Baali ki gbogo jenri, ɛɛn fɔ, mi wo na, mi yaa ki gbogo fɔ jɛnɲe.

¹⁹ Koni ye yarisunngo Baali ki yon senre yofenne pe ni fuun, naa mbele fuun pe maa tunngo piin ki kan konaa ki saraga wofenne pe ni fuun pe yeri pe gbogolo laga na tanla. Lere kpe ka ka la wa pe ni, katugu mi yen na jaa mbe saraga gbogo wo Baali wi yeri. Lere ɲa fuun ka la wa saraga ki wosaga, wo se koro yinwege na.» Yehu wila pye naga wogo ki piin tijinliwe pee ni, jango mbe mbele pe maa tunngo piin yarisunngo Baali ki kan pe gbo.

²⁰ A Yehu wì sho fɔ: «Ye leele pe yeri pe pan pe finliwe gbɔ pye yarisunngo Baali ki mege ni mbege gbogo.» A pè sigi yari leele pe kan.

²¹ A Yehu wì si pitunmbolo torogo wa Izirayeli tara ti lagapyew ki ni. A Baali tunmbyeele pe ni fuun pè si pan, ali nunɲba wo sila koro. A pè si ye wa Baali gbogogo ki ni maga yin, maga le yenle na na fɔ ma saa ki wa yenle sanna li na.

²² Naɲa ɲa wila pye na Baali sunvenne pe yariporo kala li yege woo, a Yehu wì suu pye fɔ: «Yariporo ta le ma kan mbele fuun pe maa tunngo piin Baali wi kan pe yeri.» A naɲa wì si yariporo ta le ma kan pe yeri.

²³ Kona, a Yehu wì si saa ye wa Baali gbogogo ki ni wo naa Erehabu pinambyo Yonadabu wi ni. A wì si mbele paa tunngo piin Baali wi kan pe pye fɔ: «Ye wele laga go ki lagapyew ki ni, yege jen na kiga pye Yawe Yenɲele li gbogofenne pele woro laga, ɛɛn fɔ yoro mbele yaa tunngo piin Baali wi kan yoro ɛɛ ye yen laga.»

²⁴ Ko pungo na, a pè si ye wa saraga ki wosaga mbe nayinme saara naa saara sogoworo ti wo. Ma si yala Yehu wila nambala nafa tijere yerege wa

† 10:15 10:15: Erehabu setirige piile pe tele wo lawi ɲa Erehabu. Erehabu setirige piile pèle la pye wa bere Yenɲele yon senre yofɔ Zheremi wi sanga wi na (Zhere 35.6,8). Paa pye na yanri na ɛɛn na toro paa yaayoro korofenne yen; pe sila pye na sinme welewe woo. Pa paa yiri wa Keni setirige ki ni, ko nga Moyisi wi nafa Zhetiro wila yiri wa ki ni we (Kiti 4.11; 1 Kuro 2.55).

funwa na, ma pe pye fɔ: «Leele mbele mila nii ye kɛɛ, na lere ɲa fuun ka wa yaga wiga fe mbe sho wi yeri, ko fɔ wo yaa gbo ɲa wi sho wi yonlo.»

²⁵ Naa paa kaa kɔ saraga sogowogo ki womo pi na, a Yehu wi si yiri ma saa ki yo pingbaanla poro naa pingbaanla teele pe kan fɔ: «Ye ye wa pe korogo ye pe gbo, ali lere nungba wo ka ka fe mbe sho ye yeri.» A pɛ si ye wa pe korogo ma pe gbo tokobi ni, mɛɛ pe gboolo pe lɛ ma pe wa laga funwa na. Ko punjo na, a pɛ si ye wa Baali wi gbogogo yumbyo jate wi ni.

²⁶ Sinndeere titɔonro nda paa yerege yerege Baali wi mɛge ni, a pɛ siri lɛ wa Baali gbogogo ki ni ma yiri ti ni mari sogo.

²⁷ Baali yanlɛɛ paa wi gbegele sinndeɛge ɲa na, a pɛ sigi yaari, ma Baali gbogogo ki jaanri, maga pye kongaraga pyesaga fɔ ma pan ma gbɔn nala.

²⁸ Pa Yehu wila yarisunngo Baali ki gbogowo tunngo ki kɔ wa Izirayeli tara yɛɛn.

Yehu wi wunluwo sanga

²⁹ Konaɔ ki ni fuun, Nebati pinambyo Yerobowamu wila ti a Izirayeli woolo pe kapere nda pye, Yehu wi sila ya mberi yaga. Yerobowamu wila napire yanlere gbegele tɛ ni ma ka tege wa Beteli ca, ma saa ka tege wa Dan ca, ma ti a Izirayeli woolo pe saa nari gbogo†.

³⁰ A Yawe Yɛnɲele li si Yehu wi pye fɔ: «Ki kaa pye ɲga ki yɛn ma sin na yɛge na maga pye, ma ɲga fuun mila pye na jaa mbe pye Ashabu go woolo pe na ki pye, mi yaa ti ma setirige pille paa cɛɛn Izirayeli tara wunluwo pi na fɔ sa gbɔn pe yirisaga tijere wogo ki na.»

³¹ Konaɔ ki ni fuun, Yehu wi sila tanga Yawe Yɛnɲele, Izirayeli woolo Yɛnɲele li lasiri konɔ li na wi kotogo ki ni fuun ni. Yerobowamu wila ti a Izirayeli woolo pe kapere nda pye, wi sila laga ti na.

³² Ki wagati wi ni, ko Yawe Yɛnɲele laa ki lɛ na ka kɔɔn Izirayeli tara ti na. A Siri tara wunlunaɲa Hazayeli wi si pan ma Izirayeli woolo pe gbɔn ma pe puro ma pe yirige wa pe tara kongolo ke ni fuun ke na.

³³ Wila Zhuriden gbaan yonlo yirisaga tara ti sho, maga lɛ wa Aroyeri ca ɲga wa Arino lafogo ki yon na, fɔ ma saa gbɔn wa Galaadi tara naa Bazan tara ti na; ko koro wo yɛn Gadi cenle woolo, naa Uruben cenle woolo konaɔ Manase cenle woolo pe tara ti ni fuun.

³⁴ Yehu wi kapyegele sanɲgala, naa kagala ɲgele fuun wila pye konaɔ wi kotogo kagala ke ni fuun ke yɛn ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

³⁵ Ko punjo na, a Yehu wi si ku ma taga wa wi teleye pe na. A pɛ suu lɛ wa Samari ca. A wi pinambyo Yowahazi wi si cɛn wunluwo pi na wa wi yonlo.

³⁶ Yehu wila pye yeɛ nafa ma yiri kolotaanri wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na wa Samari ca.

11

*Atali wila cɛn wunluwo pi na
wa Zhuda tara*

(2 Kuro 22.2-3,10-12; 24.7)

¹ Naa Ahaziya wi nɔ Atali wila kaa ki yan pɔo pinambyo wi gbo, a wi si yiri ma Zhuda tara wunlunaɲa wi setirige pille pe ni fuun pe gbo.

† 10:29 10:29: 1 Wunlu 12.28-30

² Eɛn fɔ, pe gɔsanga wi ni, wunlunaŋa Yoramu wi sumboromboɔ Yehosheba ŋa wila pye Ahaziya wi nosepyɔ sumboro wila Ahaziya wi pinambyɔ Zhouwasi wi lɛ larawa wa wunlunaŋa wi pinambiile mbele paa pye na kuun pe sɔgɔwɔ, ma saa wo naa jele ŋa wila pye wi gbegelefo pe tege wa sherigo gbɔgo ki yumboɔ ŋa pe maa wonlo wa wi ni. Pa paa wi lara yɛɛn Atali wi na, pe suu ta mboɔ gbo.

³ Wila koro wa larasaga wa ki jele wi ni, wa Yawe Yɛnɲele li sherigo gbɔgo ki ni, fɔ ma saa gbɔn ye le kɔgɔloni. Kila yala Atali wi yɛn wunluwɔ pi na wa tara ti ni.

Paa Zhouwasi wi tege

wunluwɔ pi na

(2 Kuro 23)

⁴ Ki ye le kolɔshyɛn wolo li ni, a saraga wɔfo Yehoyada wɔ si tun, a pɛ saa Kari tara[†] malingbɔɔnlo cɛnme cɛnme teele naa pingbaanla sanmbala pe yeri. A wɔ si ti a pɛ pan wa wi yeri wa Yawe Yɛnɲele li go ki ni. A wɔ si yɔn finliwe le pe ni, ma ti a pɛ wugu wi kan wa Yawe Yɛnɲele li go ki ni. Ko punɔ na, a wɔ si wunlunaŋa wi pinambyɔ wi naga pe na.

⁵ Kona, a wɔ si pe pye fɔ: «Ŋga ye yaa pye ki ŋga: «Cɛnpilige ni, yoro mbele ye yaa tunngo ki le, ye yɛɛ wali ngbeleye taanri. Ngbelege nungba yaa la wunluwɔ go ki kɔrosi.

⁶ Ngbelege shyɛn wogo ki yaa sa yere wa go ki yeyɔngo ŋga pe yinri Suri ki na mbaa ki kɔrosi. Ngbelege taanri wogo ko yaa sa yere wa yeyɔngo ŋga wa pingbaanla pe punɔ na ki na. Ki ngbeleye taanri leele pe yaa la sherigo gbɔgo ki kɔrosi laga waa la pe yɛɛ kaan.

⁷ Ye malingbɔɔnlo ngbeleye shyɛn sannya yan yi woolo pe ni fuun pe se tunngo pye cɛnpilige ki na, poro yaa kari saa Yawe Yɛnɲele li go ki kɔrosi mbaa wunlunaŋa wi go singi.

⁸ Ye yaa wunlunaŋa wi maga lagapyew ye malingbɔnyaara ti ni ye kɛɛ. Lere ŋa fuun ka yo wi yaa toro mbe ye wa ye sɔgɔwɔ, yoo gbo. Wunlunaŋa wi kaa kee laga ŋga fuun na, ye pye wi tanla, mbaa wi kɔrosi.»

⁹ Saraga wɔfo Yehoyada wila senre nda yo, malingbɔɔnlo teele mbele paa pye leele cɛnme cɛnme go na pɛ si tanga ti ni fuun ti na. Pe ni fuun nungba nungba paa pe malingbɔɔnlo pe lele. Mbele pe mbaa tunngo ki le cɛnpilige ki ni konaa mbele paa tigi tunngo ki na pɛ si kari wa saraga wɔfo Yehoyada wi yeri.

¹⁰ Kona, wunlunaŋa Davidi wi njaanra naa wi tuguron sigeyaara nda tila pye tegesaga wa Yawe Yɛnɲele li go ki ni, a saraga wɔfo wi siri kan malingbɔɔnlo cɛnme cɛnme teele pe yeri.

¹¹ Pingbaanla paa yere ma wunlunaŋa wi maga, pe ni fuun nungba nungba pe malingbɔnyaara ti ni pe kɛɛ, wa saraga wɔsaga konaa sherigo gbɔgo ki tanla, maga lɛ wa go ki kalige kɛɛ ki na ma saa ki wa wa ki kameŋge kɛɛ ki na.

¹² Kona, a saraga wɔfo Yehoyada wɔ si pan wunlunaŋa Ahaziya wi pinambyɔ wi ni, ma wunluwɔ njala li kan wi kan; yɔn finliwe senre ti yɛn sewe ŋa ni, a wɔ suu le wi kɛɛ. A pɛ si sinme kpoyi wo wi na maa tege wunluwɔ. A leele pe nɛɛ kɛɛ gbɔɔn na jɔrogɔ na yuun fɔ: «Yɛnɲele sa yinwege kan wunlunaŋa wi yeri!»

[†] 11:4 11:4: Kari tara fenne paa pye tara ta yege malingbɔɔnlo mbele pe ma le sara na poro pele. Pe tara tila pye Azi tara ti laga ko ka. Paa pye malingbɔɔnlo mbele pe ma le sara na poro pele paa Kereti cenle woolo pe yɛn wunlunaŋa Davidi wi sanga wi na (2 Sami 8.18).

¹³ Naa Atali wila kaa pingbaanla poro naa leele pe tinme ta, a wi si pan wa janwa wi tanla wa Yawe Yenjele li go ki ni ma pan ma wele.

¹⁴ Wi mbe wele, mee wunlunana Zhouasi wi yan yeresaga wa Yenjele go ki ndogoro ti ni, ma yala pe kalege ki ni. Malingboonlo teele poro naa mbaanra winfenne paa pye wa wi tanla. Tara woolo pe ni fuun paa pye na yogori, na mbaanra ti wiin. Naa Atali wila kaa ki yan ma, a wi suu yariporo ti walagi nangbanwa pi kala na, mee yo fo: «Pè yon le na na! Pè yon le na na!»

¹⁵ Malingboonlo teele mbele paa pye leele cenme cenme go na, na malingboonlo pe yege sinni, a saraga wofa Yehoyada wi si pe pye fo: «Yoo yigi ye yiri wi ni wa funwa na ngbeleye yi sogowa. Na lere na fuun ka taga wi na, yoo gbo tokobi ni.» Katugu saraga wofa wila yo fo kii daga poo gbo wa Yawe Yenjele li sherigo gbogo ki ni.

¹⁶ A pe si kono li wa wi kan, yeyongo nga shonye pe maa yiin wa ki ni, mee toro ma saa gbon wi ni wa ki na, wa wunluwo go ki ni, mee wi gbo le ki laga ki na.

¹⁷ A Yehoyada wi si ti a yon finliwe ye Yawe Yenjele lo naa wunlunana wi ni konaa leele pe sogowa; ki yon finliwe pila pye naga nari ma yo leele pe daga mbe pye Yawe Yenjele li woolo. A wi si ti a yon finliwe ye wunlunana wo naa Izirayeli woolo pe sogowa fun.

¹⁸ Kona, a tara woolo pe ni fuun pe si kari ma saa to yarisunngo Baali ki gbogogo ki na maga jaanri. A pe sigi saraga wosara to naa ki yaara yanlere ti ni fuun ti yaari, ma Baali saraga wofa Matan wi gbo wa saara wosara ti tanla. A saraga wofa Yehoyada wi si leele pele tege wa Yawe Yenjele li sherigo gbogo ki ni paa ki korosi.

¹⁹ Ko punjo na, malingboonlo teele mbele paa pye leele cenme cenme go na, a wi si pe yeri, naa Kari tara fenne pe ni, naa pingbaanla konaa tara woolo pe ni fuun pe ni. A pe si yiri wunlunana wi ni wa Yawe Yenjele li sherigo gbogo ki ni, ma toro wa pingbaanla pe yeyongo ki ni, ma kari wa wunluwo go ki ni. Kona, a Zhouasi wi si saa cen wunluwo jongo ki na.

²⁰ Tara woolo pe ni fuun paa pye na yogori; ca fun kila pye yeyinge na, katugu paa Atali wi gbo tokobi ni wa wunluwo go ki nawa.

12

*Zhuda tara wunlunana Zhouasi
wi sanga*

(2 Kuro 24.1-16)

¹ Zhouasi wila ta yeke koloshyen mee cen wunluwo pi na.

² Yehu wi wunluwo pi yeke koloshyen wolo li ni, a Zhouasi wi si cen wunluwo pi na. Yeke nafa shyen wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Paa pye naa no wi yinri Zibiya, ma yiri wa Berisheba ca.

³ Nga ki yen ma sin Yawe Yenjele li yege na, ko Zhouasi wila pye na piin wagati wi ni fuun ni, mbege ta wila pye na saraga wofa Yehoyada wi nagawa senre ti nuru we.

⁴ Konaa ki ni fuun, sunzara nda tila pye wa tinndiye pe na, wi sila ti wo wa tara ti ni. Leele paa pye na kee bere ma saa na saara woo konaa na wusuna nuwo taan sori wa sunzara nda tila pye wa tinndiye pe na ti na.

*Zhowasi wila sherigo gbogo
ki jogosara ti gbegele
(2 Kuro 24.1-16)*

⁵ Pilige ka, a Zhowasi wi si saraga wofenne pe pye fo: «Leele pe maa paan penjara nda ni, ko koro wo yen pe yee go shogo penjara† re, mbe yala yon nga ki naga ki ni, naa pe yon folo ton penjara ti ni, konaa pe nayinme saraga penjara nda pe ma pan ma kan saraga wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, yaa ki penjara ti gbogolo ti yee na.

⁶ «Penjara shofenne paa ti shoo paa ti kaan saraga wofenne pe yeri; peri le, na paga sherigo gbogo ki lara nda yan ti jogo, paa ti gbegele.»

⁷ Een fo maga le fo ma saa gbɔn wunlunaŋa Zhowasi wi wunluwo pi yele nafa ma yiri taanri wolo li na, saraga wofenne pe sila sherigo gbogo ki jogosara ka gbegele.

⁸ A wunlunaŋa Zhowasi wi si saraga wofɔ Yehoyada wi yeri naa saraga wofenne sanmbala pe ni, mee pe yewe ma yo fo: «Yingi na ye fa si sherigo gbogo ki lara nda ti jogo ti gbegele? Koni penjara shofenne pe maa penjara nda kaan ye yeri, yaga kaa ti teri naa; een fo yaa ti kaan paa sherigo gbogo ki gbegele ti ni.»

⁹ A saraga wofenne pe si yenle ki na ma yo pe saa penjara ti shoo naa leele pe yeri; pe se sila sherigo gbogo ki jogosara ti gbegele fun.

¹⁰ A saraga wofɔ Yehoyada wi si kesu wa le maa katɔnngo ki furu, mee saa wi tege wa saraga wosaga ki tanla, wa kalige kee ki na, wa laga nga leele pe maa toro na yin wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni. Saraga wofenne mbele paa pye na yeyongo ki korosi, penjara nda fuun leele paa pye na paan wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, paa pye nari nii wa kesu wi ni.

¹¹ Na paga kaga yan penjara nda ti yen wa kesu wi ni ti lege sanga na ni, wunlunaŋa wi sewe yonlogofɔ wo naa saraga wofenne to wi ni pe mee kari wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, ma saa ti jiri mbe siri le kasha ka ni.

¹² Ko pungo na, penjara nda pe jiri pe mee saa ti kan mbele pe yen sherigo gbogo ki tunndo pyefenne pe go na pe yeri. Pe mee ki penjara ti tege na tire tefenne naa mbele paa pye na tunngo piin Yawe Yennele li sherigo gbogo ki na pe sara ti ni,

¹³ naa go wafenne poro naa sinndeere tefenne pe ni; konaa mbe ta tege mbaa tire loo naa sinndeere tugbooro ni, nda tila daga mbe le mbaa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki jogosara ti gbegele, konaa yaraga nga fuun kila daga mbe lo go ki jogosara gbegele pi mege ni.

¹⁴ Een fo penjara nda leele paa pye na paan wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, pe sila ta tege mbe warifuwe tasaala gbegele, nakoma gbengele, nakoma wojengele, nakoma mbaanra, nakoma mbe yaraga ka yege gbegele te ni nakoma warifuwe ni.

¹⁵ Paa pye naga penjara ti kaan mbele paa pye na tunngo ki piin poro yeri, jango peri le paa Yawe Yennele li go ki gbegele ti ni†.

¹⁶ Paa pye na penjara ti kaan leele mbele yeri paa tunmbyeele pe sara, pe sila pye na pe yewe mbe yo paa penjara ti yelomo wogo ki yege yuun, katugu paa taga ki leele pe na.

† 12:5 12:5: Izirayeli tara pinambiile kongbanmbala paa daga mbe penjara yon ka kan Yennele li yeri mbe pe yee go sho; Eki 30.11-16; Levi 27.1-8. † 12:15 12:15: 2 Wunlu 22.7

¹⁷ Ɛɛn ƒo penjara nda leele pàa pye na woo kajɔɔgo gbegewe saraga konaa kapere ti kala yagawa jasaraga, pe sila pye na paan to ni wa Yawe Yennɛle li sherigo gbogo kɛsu wi ni. To la pye saraga wɔfɛnne poro woro.

Zhowasi wi wunluwo pi kɔwo

¹⁸ Ki wagati wi ni, a Siri tara wunlunana Hazayeli wì si pan ma to Gati ca ki na maga sho; ko pungo na, a wi nɛɛ jaa sa to Zheruzalemu ca ki na.

¹⁹ Kona, yaara nda fuun pàa tɛɛ ti yɛ Yennɛle li kan, a Zhuda tara wunlunana Zhowasi wì siri lɛ; wi tɛɛye, Zhozafati, naa Yoram konaa Ahaziya, poro mbele pàa pye Zhuda tara wunlumbolo pàa nda tɛɛ ti yɛ Yennɛle kan, naa nda fuun wo jate wila tɛɛ ti yɛ, wila to ti ni fuun to lɛ, naa te ɲa fuun wila pye ma tɛɛ wa Yawe Yennɛle li sherigo gbogo ki yarijende tɛgesaga ki ni wi ni, konaa te ɲa wila pye wa wunlunana jate wi go ki ni wi ni. Wila ti ni fuun ti lɛ mari torogo Siri tara wunlunana Hazayeli wi kan. Kì kaa pye ma, a Hazayeli wì si kari ma laga Zheruzalemu ca ki na.

²⁰ Zhowasi wi kapyegele sanngala konaa kagala ngele fuun wila pye, ke yɛn ma yɔnlogo wa Zhuda tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sɛwe wi ni.

²¹ Wi legbɔɔlo pàa yiri ma je wi na, ma yɔn le wi na. Pàa saa wi gbo wa Beti Milo laga ki na, wa konɔ na li maa kee wa Sila laga tigiwen pi yeri.

²² Wi legbɔɔlo wele, Shimeyati pinambyo Yozabadi, naa Shomeri pinambyo Yozabadi poro pàa wi gbɔn maa gbo. A pɛ suu le wa wi tɛɛye pe tanla, wa Davidi ca ki ni. A wi pinambyo Amaziya wì si cɛn wunluwo pi na wa wi yɔnlo.

13

Izirayeli tara wunlunana Yowahazi wi wunluwo sanga

¹ Zhuda tara wunlunana Ahaziya wi pinambyo Zhowasi wi wunluwo pi yɛlɛ nafa ma yiri taanri wolo li ni, a Yehu pinambyo Yowahazi wì si cɛn wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na, wa Samari ca. Yɛlɛ kɛ ma yiri koloshyen wila pye wunluwo pi na.

² Nga ki yɛn kapege Yawe Yennɛle li yɛɛ na ko wila pye. Nebati pinambyo Yerobowamu wila ti a Izirayeli woolo pɛ kapere nda pye, ko kapere nungba to wila pye na piin. Wi sila laga ti na fyew.

³ Ki pye ma, a Yawe Yennɛle li si nawa ngban Izirayeli woolo pe ni ƒo jɛngɛ. A li si pe le Siri tara wunlunana Hazayeli wi kɛɛ, ko pungo na, ma pe le Hazayeli wi pinambyo Beni Hadadi wi kɛɛ pe wunluwo sanga wi ni fuun wi ni.

⁴ Ɛɛn ƒo, a Yowahazi wì si Yawe Yennɛle li yɛnri lili yɛɛ yaga. A li suu yɛnrɛwe pi logo, katugu Siri tara wunlunana wila pye na Izirayeli woolo pe jolo yɛɛ nga na làa ki yan.

⁵ Kona, a Yawe Yennɛle li si lere wa kan Izirayeli woolo pe yeri, a wì pye pe shɔfo. A pɛ si ta ma sho Siri tara fɛnnɛ pe kɛɛ. Kì pye ma, a Izirayeli woolo pɛ si yeyinngɛ ta ma cɛn wa pe paara yinɛ ti ni paa yɛɛ nga na kila pye faa we.

⁶ Ɛɛn ƒo konaa ki ni fuun, Yerobowamu go woolo pàa ti a Izirayeli woolo pɛ kapere nda pye, pe sila ti yaga. Ko konɔ nungba lo pàa pye na tanri li

na naga kapere cenle nungba ti piin. Yarisunngo Ashera ki tiyala laa pye kansaga bere wa Samari ca.

⁷ Lere sila koro Yowahazi wi yeri wa wi malingboonlo pe ni, kaawo shon lugufenne nafa shyen ma yiri ke, naa malaga gbɔnwotoroye ke konaa malingboonlo mbele pe yen tooɔ na poro waga ke (10 000); katugu Siri tara wunlunana wila wi malingboonlo sanmbala pe tongo ma pe pye paa yarilire sugo gbannghan yen.

⁸ Yowahazi wi kapyegele sanngala, naa kagala ngele fuun wila pye konaa wi kotogo kagala ke ni ke yen ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

⁹ A Yowahazi wi si kaa ku ma taga wa wi telɛye pe na; a pɛ suu le wa Samari ca. A wi pinambyo Zhouwasi wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

Izirayeli tara wunlunana

Zhowasi wi sanga

¹⁰ Zhuda tara wunlunana Zhouwasi wi wunluwo pi yeɛ nafa ma yiri ke ma yiri koloshyen wolo li ni, a Yowahazi pinambyo Zhouwasi wi si cen wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na, wa Samari ca. Yeɛ ke ma yiri kogolonɔ wila pye wunluwo pi na.

¹¹ Nga ki yen kapege Yawe Yennele li yege na, ko wila pye na piin. Nebati pinambyo Yerobowamu wila ti a Izirayeli woolo pɛ kapere nda pye, wi sila laga ti na, ko konɔ nungba lo wila pye na tanri li na.

¹² Zhouwasi wi kapyegele sanngala, naa kagala ngele fuun wila pye, naa wi kotogo kagala konaa malaga nga wila gbɔn Zhuda tara wunlunana Amaziya wi ni, ki kagala ke yen ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

¹³ A Zhouwasi wi si kaa ku ma taga wa wi telɛye pe na. A Yerobowamu wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo. A pɛ si Zhouwasi wi le wa Samari ca, wa Izirayeli tara wunlumbolo pe tanla.

Yennele yon senre yofɔ Elize

wi kunwo wogo

¹⁴ Yama mba pila Elize wi gbo, naa pila kaa to wi na, a Izirayeli tara wunlunana Zhouwasi wi si kari wa wi yeri, mɛɛ saa foli ma gbele wa wi yege sogowo ma yo fɔ: «Na to, na to, mboro nga ma yen fannga ni paa Izirayeli tara malaga gbɔnwotoroye naa pe shon lugufenne pe yen†.»

¹⁵ A Elize wi suu pye fɔ: «Kari ma sa sandiga le naa wangala ni.» A Zhouwasi wi si saa sandiga naa wangala le.

¹⁶ Kona, a Elize wi si wunlunana wi pye fɔ: «Ma sandiga ki tile.» Naa wila kaa ki tile, a Elize wi suu keyen yi taga wunlunana wi keyen yi na,

¹⁷ ma sho fɔ: «Fenetiri na wa yonlo yirisaga keɛ yeri wi yenge.» A Zhouwasi wi suu yenge. A Elize wi suu pye fɔ: «Wanla li won.» A wi sili won. A Elize wi sho fɔ: «Yawe Yennele li yawa tawa wanla loli yɛn, wanla na li yaa ka ya Siri tara fenne pe ni we. Ma yaa ka ya Siri tara fenne pe ni wa Afeki ca fɔ mbe pe tongo mbe pe ko pew.»

¹⁸ A Elize wi suu pye naa fɔ: «Wangala ke le!» A wunlunana wi si ke le. A Elize wi suu pye fɔ: «Tara ti won.» A wunlunana wi si tara ti won wonsaga taanri mɛɛ yere.

¹⁹ A Yennele lere wi si nawa ngban wi ni ma suu pye fɔ: «Ma daga na mberi won wonsaga kangurugo nakoma kogolonɔ. Kona ma jen na ya Siri

† 13:14 13:14: 2 Wunlu 2.12

tara fenne pe ni fo mbe pe tongo mbe pe ko pew. Een fo koni, ma yaa ya pe ni yasaga taanri ko ce.»

²⁰ A Elize wi si ku, a poo le. Ki yelapanna, a Mowabu tara benjanri pyefenne pe si pan ma to Izirayeli tara ti na.

²¹ Pilige ka, leele paa pye na nana wa gboo nii, pe mbe ka wele, mee ki benjanri pyefenne ngbelege ka yan kila paan. Ki pye ma, paa Elize wi le fanga nga ni, a pe sigi gboo wi wa wa ki ni fyeele na mee fe. Naa gboo wila ka saa jiri Elize wi kajeere ti na, a wi si yen ma yiri wa kunwo pi ni, mee yiri ma yere wi tooo ti na.

Wunlunana Zhouwasi wila ya

Siri tara fenne pe ni

²² Yowahazi wi wunluwo sanga wi ni fuun wi ni, Siri tara wunlunana Hazayeli wila Izirayeli woolo pe jolo.

²³ Een fo, a Yawe Yennele li si kaa pe yinriwe ta, a pe yungbogo li ta. A li jateri pye pe na yon finliwe mba laa le Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakobu† ni pi kala na. Ki wagati wi ni, li sila yenle mbe pe tongo pew; li sila si pe puru pe kari taleere ta ni pe lali li ni.

²⁴ Siri tara wunlunana Hazayeli wi si kaa ku, a wi pinambyo Beni Hadadi wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

²⁵ Cara nda Hazayeli wila sho Zhouwasi to Yowahazi wi yeri, a Zhouwasi wi siri sho Hazayeli wi pinambyo Beni Hadadi wi yeri. Zhouwasi wila malaga gbon Beni Hadadi wi ni ma ya wi ni fo yasaga taanri, ma Izirayeli tara cara ti sho wi yeri.

14

Zhuda tara wunlunana Amaziya

wi sanga

¹ Izirayeli tara wunlunana Yowahazi wi pinambyo Zhouwasi† wi wunluwo pi yele shyen wolo li ni, a Zhouwasi pinambyo Amaziya wi si cen wunluwo pi na wa Zhuda tara.

² Wila ta yele nafa ma yiri kangurugo mee cen wunluwo pi na. Yele nafa ma yiri kolojere wila pye wunluwo pi na; wila pye ma cen wa Zheruzalemu ca. Wi no paa pye naa yinri Yehowadan, ma yiri wa Zheruzalemu ca.

³ Nga ki yen ma sin Yawe Yennele li yegge na, ko wila pye. Een fo konaa ki ni fuun, wi sila ki pye mbege yon fili paa wi tele Davidi wi yen. Wila tanga wa wi to Zhouwasi wi tulugo ki ni wa wi kapyegele ke ni fuun ke ni.

⁴ Konaa ki ni fuun, sunzara nda tila pye wa tinndiye pe na, wi sila ti wo wa tara ti ni. Leele paa pye na kee bere ma saa na saara woo wa ti na konaa na wusuna nuwo taan sori wa ti na.

⁵ Naa Amaziya wi wunluwo pila kaa yeresaga ta wi kee sanga na ni, legboolo mbele paa wi to, na wila pye wunlunana wi gbo, a wi si pe gbo.

⁶ Een fo, wi sila ki legbolele pe pinambiile poro gbo paa yegge nga na ki yen ma yonlogo wa Moyisi lasiri sewe wi ni we. Yawe Yennele ligi ngasele na li kan wa, ma yo fo: «Pe se ka teelee gbo pe pinambiile kala na. Pe se si ka pinambiile gbo pe teelee kala na. Een fo lere nungba nungba pyew wi daga mbe gbo wi yera kapere to kala na†.»

† 13:23 13:23: Eki 2.24; Levi 26.42; 1 Wunlu 18.36 † 14:1 14:1: Zhouwasi na mege ki yeri lagame Zhouwasi wa yegge wi wo. † 14:6 14:6: Dete 24.16

⁷ Amaziya wila saa malaga gbɔn Edomu cɛnlɛ woolo pe ni ma lere waga kɛ (10 000) wo gbo pe ni wa Kɔ gbunlundɛgɛ ki ni. Malaga ki gbɔnsanga wi ni, wila Sela ca ki sho pe yeri maga mɛgɛ taga naga yinri Yokiteyeli. Ko mɛgɛ ko ki koro ki na fɔ ma pan ma gbɔn nala.

⁸ Ko punɔ na, a Amaziya wi si pitunmbolo torogo wa Izirayeli tara wunlunana Zhouasi wi yeri; wo na wila pye Yowahazi pinambyɔ naa Yehu wi pishyenwoo. Wila wi pye fɔ: «Pan we fili we malaga gbɔn we yɛɛ ni.»

⁹ Kɔ pye ma, a Izirayeli tara wunlunana Zhouasi wi si tun ma yo pe saga yo Zhuda tara wunlunana Amaziya wi kan fɔ: «Pilige ka, Liban tara wuuro tipile la si tun ma yo pe saga yo Liban tara sɛdiri tigbogo ka kan, ma yo fɔ: «Ma sumborombyɔ wi kan na pinambyɔ wi yeri wuu pɔri wi jɔ.» Ɛɛn fɔ, a Liban tara wongbɔ wɔ si pan ma wuuro tipile li tangala ma toro.»

¹⁰ A Zhouasi wi sho naa fɔ: «Ki yɛn kaselege fɔ mɔ ya Edomu cɛnlɛ woolo pe ni, a ko ma kan ma yɛn nɔɔ yɛɛ gbogo. Ta yagɔri wa ma gbogowɔ pi ni, ma koro wa ma tara. Yingi na, a ma nɛɛ jaa mbe go le ki jɔlɔgɔ kala na li ni, lo na ma yaa kɔ wa li ni, Zhuda tara woolo fun pe yaa kɔ wa li ni we?»

¹¹ Ɛɛn fɔ, Amaziya wi sila yɛnlɛ mbe logo wi yeri. Kona, a Izirayeli wunlunana Zhouasi wi si kari sa malaga ki gbɔn. Wo naa Zhuda tara wunlunana Amaziya wi ni, pɛ si saa fili wa Beti Shemeshi ca, wa Zhuda tara ma to yɛɛ na.

¹² A Izirayeli woolo pɛ si ya Zhuda tara woolo pe ni. A Zhuda tara woolo pe ni fuun nunɔba nunɔba pɛ si fe ma kari wa pe yinɛ.

¹³ A Izirayeli tara wunlunana Zhouasi wi si Zhuda tara wunlunana wi yigi maa le kaso wa Beti Shemeshi ca. Amaziya wila pye Zhouasi wo pinambyɔ naa Ahaziya wo pishyenwoo. Ko punɔ na, a wi si kari wa Zheruzalemu ca ma saa ki mbogo laga ka ya nga ki titɔnlɔwɔ pila pye mɛtɛrɛ cɛnmɛ shyɛn (200), maga lɛ wa Efirayimu yeyɔngɔ ki na, fɔ ma saa gbɔn wa yeyɔngɔ nga wa mbogo ki yɛnlɛ li na ki na.

¹⁴ Wila tɛ wi ni fuun lɛ, naa warifuwe wi ni fuun, naa yarijɛndɛ nda fuun tila pye wa Yawe Yɛnɔlɛ li sherigo gbogɔ ki ni konaa wa wunluwɔ go ki yarijɛndɛ tɛgesaga ki ni. Wila leele pele yigi fun ma sɔngɔrɔ pe ni wa Samari ca.

¹⁵ Zhouasi wi kapyegele sanɔgala, naa kagala ngele wila pye, naa wi kotogo kagala ke ni konaa malaga nga wila gbɔn Zhuda tara wunlunana Amaziya wi ni, ki kagala ke yɛn ma yɔnlɔgɔ wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sɛwɛ wi ni.

¹⁶ A Zhouasi wi si kaa ku ma taga wa wi tɛleye pe na. A pɛ suu le wa Samari ca, wa Izirayeli tara wunlumbolo pe tanla. A wi pinambyɔ Yerobowamu wi si cɛn wunluwɔ pi na wa wi yɔnlɔ.

¹⁷ Yowahazi pinambyɔ Zhouasi na wila pye Izirayeli tara wunlunana wi kunɔlɔ, a Zhouasi pinambyɔ Amaziya na wila pye Zhuda tara wunlunana wi si yɛlɛ kɛ ma yiri kanɔurugo pye naa yinwege ki na.

¹⁸ Amaziya wi kapyegele sanɔgala ke yɛn ma yɔnlɔgɔ wa Zhuda tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sɛwɛ wi ni.

¹⁹ Pɔa yɔn le Amaziya wi na wa Zheruzalemu ca, a wi si fe ma kari wa Lakishi ca. Ɛɛn fɔ, a pɛ si taga wi na maa purɔ ma saa wi gbo wa Lakishi ca.

²⁰ A pɛ suu gboo wi lɛ shɔnye na ma saa wi le wa Zheruzalemu ca, wa wi tɛleye pe tanla, wa Davidi ca.

²¹ Kona, a Zhuda tara woolo pe ni fuun pè si Amaziya wi pinambyo Azariya wi le maa tege wunluwo pi na, wa wi to wi yonlo. Kila yala Azariya wi ta ye le ke ma yiri kogoloni.

²² Wo wila Eyilati ca ki sho naa maga pye Zhuda tara wogo, mee ki kan naa fonngo, wi to, wo na wila pye wunlunana wi kunngolo.

Izirayeli tara wunlunana

Yerobowamu shyenwoo wi sanga

²³ Zhuda tara wunlunana Zhouasi wi pinambyo Amaziya wi ye le ke ma yiri kangurugo wolo li ni wa wunluwo pi na, a Zhouasi pinambyo Yerobowamu† wi si cen wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na, wa Samari ca. Ye le nafa shyen ma yiri nunnga wila pye wunluwo pi na.

²⁴ Nga ki yen kapege Yawe Yenjele li ye ge na, ko wila pye. Nebati pinambyo Yerobowamu wila ti a Izirayeli woolo pe kapere nda pye, wi sila laga ki kapere ta ke na.

²⁵ Izirayeli tara lara nda leele paa sho, wila ti sho, ma tara ti kongolo ke wo naa fonngo, maga le wa Hamati ca yesaga ki na, fo ma saa gbon wa Kogaje kuwo wi na. Ko la pye ma yala senre nda Yawe Yenjele, Izirayeli woolo Yenjele laa yo li tunmbyee wi kan, a wiri yo ti ni; wo wila pye Amitayi pinambyo Zhonasi, Yenjele yon senre yofa we†, ma yiri wa Gati Eferi ca.

²⁶ Katugu jologo ndorogo nga Izirayeli woolo paa pye na jolo, Yawe Yenjele laa ki yan. Lesele poro naa kulolo pe ni, pe ni fuun paa pye ja. Lere ke wo sila pan mbe Izirayeli woolo pe saga.

²⁷ Ma si yala, Yawe Yenjele li sila ki kon mbege tege mbe Izirayeli woolo pe mege ki ko mbege wo laga tara ti na. Ki kala na, a li si Zhouasi pinambyo Yerobowamu wi tege ma pe sho.

²⁸ Yerobowamu wi kapyegele sanngala, naa kagala ngele fuun wila pye, naa wi kotogo kagala wa malaga nga wila gbon ki ni, konaa ye ge nga na wila Damasi naa Hamati cara ti sho mari pye Izirayeli tara woro, ma sigi ta ki cara shyen tila pye Zhuda tara woro, ki kagala ke yen ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

²⁹ Ko pungo na, a Yerobowamu wi si ku ma taga wa wi teleye pe na, poro mbele paa pye Izirayeli tara wunlumbolo wele. A wi pinambyo Zakari wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

15

Zhuda tara wunlunana Azariya wi sanga

¹ Izirayeli tara wunlunana Yerobowamu wi wunluwo pi ye le nafa ma yiri koloshyen wolo li ni, a Amaziya pinambyo Azariya† wi si cen wunluwo pi na wa Zhuda tara.

² Wila ta ye le ke ma yiri kogoloni, mee cen wunluwo pi na. Ye le nafa shyen ma yiri ke ma yiri shyen wila pye wunluwo pi na. Wila pye ma cen wa Zheruzalemu ca. Wi no paa pye naa yinri Yekoliya ma yiri wa Zheruzalemu ca.

³ Nga ki yen ma sin Yawe Yenjele li ye ge na, ko wila pye kala li ni fuun ni paa ye ge nga na wi to Amaziya wila ki pye we.

† 14:23 14:23: Yerobowamu na mege ki yeri lagame wi yen Yerobowamu wa ye ge. † 14:25 14:25: Zhona 1.1 † 15:1 15:1: Paa pye na Azariya wi yinri fun Oziyasi (2 Wunlu 15.13).

⁴ Konaa ki ni fuun, wi sila sunzara nda wa tinndiye pe na ti wo wa tara ti ni. Leele paa pye na kee bere ma saa na saara woo wa ti na konaa na wusuna nuwo taan sori wa ti na.

⁵ A Yawe Yenɲele li si kaa yayenwe wa wunlunaɲa wi na, a pi koro wi na fo ma saa gbɔn wi kupilige ki na. Wila pye ma cɛn go ka ni wi ye. Wi pinambyo Yotamu wo wila cɛn wunluwo go ki go na, na tara woolo pe kagala ke yege woo.

⁶ Azariya wi kapyegele sanngala konaa kagala ngele fuun wila pye, ke yen ma yɔnlogo wa Zhuda tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

⁷ A Azariya wi si kaa ku ma taga wa wi teleye pe na. A pe suu le wa wi teleye pe tanla wa Davidi ca ki ni. A wi pinambyo Yotamu wi si cɛn wunluwo pi na wa wi yɔnlo†.

Izirayeli tara wunlunaɲa Zakari wi sanga

⁸ Zhuda tara wunlunaɲa Azariya wi wunluwo pi ye le nafa ma yiri ke ma yiri kolotaanri wolo li ni, a Yerobowamu pinambyo Zakari wi si cɛn wunluwo pi na, ma yenge kogolɔni pye pi na Izirayeli tara ti go na; pa wila pye ma cɛn wa Samari ca.

⁹ Nga ki yen kapege Yawe Yenɲele li yege na, ko wila pye paa yege nga na wi teleye paa ki pye we. Nebati pinambyo Yerobowamu wila ti a Izirayeli woolo pe kapere nda pye wi sila laga ti na.

¹⁰ A Yabeshi pinambyo Shalumu wi si yɔn le wi na maa gbɔn maa gbo leele pe yege sogowo, mee cɛn wunluwo pi na wa wi yɔnlo.

¹¹ Zakari wi kapyegele sanngala ke yen ma yɔnlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

¹² Ki kala laa pye ma yala senre nda Yawe Yenɲele laa yo Yehu wi kan ti ni, ma yo fo: «Ma setirige piile pe yaa la cɛn Izirayeli tara wunluwo pi na, fo sa gbɔn ma setirige piile yirisaga tijere wogo ki na.» Pa kila si pye ma†.

Izirayeli tara wunlunaɲa Shalumu wi sanga

¹³ Zhuda tara wunlunaɲa Oziyasi wi wunluwo pi ye le nafa ma yiri ke ma yiri kolɔjere wolo li ni, a Yabeshi pinambyo Shalumu wi si cɛn wunluwo pi na. Yen ge nungba ko wila pye wunluwo pi na; pa wila pye ma cɛn wa Samari ca.

¹⁴ A Gadi pinambyo Menahemu wi si yiri wa Tiriza ca ma pan wa Samari ca, ma to Yabeshi pinambyo Shalumu wi na maa gbɔn maa gbo, mee cɛn wunluwo pi na wa wi yɔnlo.

¹⁵ Shalumu wi kapyegele sanngala konaa wi yɔn leme kagala ke yen ma yɔnlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

¹⁶ Ki wagati wi ni, ko Menahemu wila yiri wa Tiriza ca ma saa to Tifisa ca ki na ma leele mbele fuun paa pye wa pe tongo ma pinle ki kanngara na cara ti ni, fo ma saa gbɔn wa Tiriza ca ki na. Wila to ca ki na, katugu ca woolo pe sila yenle mbe ca ki yeyongo ki yenge wi kan wi ye. Wila ti a pe jele mbele paa pye kugboro ni pe lara ti walagi.

Izirayeli tara wunlunaɲa Menahemu wi sanga

¹⁷ Zhuda tara wunlunana Azariya wi wunluwo pi yeŋe nafa ma yiri ke ma yiri kolojere wolo li ni, a Gadi pinambyo Menahemu wi si cen wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na. Wila yeŋe ke pye wa wunluwo pi na, wila pye ma cen wa Samari ca.

¹⁸ Nga ki yen kapege Yawe Yenŋele li yeŋe na ko wila pye. Nebati pinambyo Yerobowamu wila ti a Izirayeli woolo pe kapere nda pye, Menahemu wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni wi sila laga ti na.

¹⁹ Ki wagati wi ni, a Asiri tara wunlunana Puli† wi si pan wa Izirayeli tara mberi sho. A Menahemu wi si warifuwe toni nafa ma yiri ke kan Puli wi yeri, jango wuu saga wi wunluwo pi yeresaga ta.

²⁰ Menahemu wila ki penjara ti sho Izirayeli tara penjagboro fenne poro yeri mari kan Asiri tara wunlunana wi yeri. Warifuwe pyo nafa shyen ma yiri ke ke wila shoshu pe ni fuun nungba nungba pe yeri. Ki kaa pye ma, a Asiri tara wunlunana wi si songoro ma kari, wii koro wa tara ti ni.

²¹ Menahemu wi kapyegele sanngala konaa kagala ngele fuun wila pye ke yen ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

²² A Menahemu wi si kaa ku ma taga wa wi teleye pe na. A wi pinambyo Pekaya wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

Izirayeli tara wunlunana Pekaya wi sanga

²³ Zhuda tara wunlunana Azariya wi wunluwo pi yeŋe nafa shyen ma yiri ke wolo li ni, a Menahemu pinambyo Pekaya wi si cen wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na, wa Samari ca. Yeŋe shyen wila pye wa wunluwo pi na.

²⁴ Nga ki yen kapege Yawe Yenŋele li yeŋe na, ko wila pye. Nebati pinambyo Yerobowamu wila ti a Izirayeli woolo pe kapere nda pye, wi sila laga ti na.

²⁵ Eremaliya pinambyo Peka na wila pye wi korosifo, wi si kaa yon le wi na, ma to wi na maa gbon maa gbo wa wunluwo go ki yumbyo wa ni, wa Samari ca, ma pinle Arigobu naa Ariye pe ni fun. Galaadi tara nambala nafa shyen ma yiri ke wila le ma pan ma to pe na. Pa wila Pekaya wi gbo yeŋe, mee cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

²⁶ Pekaya wi kapyegele sanngala konaa kagala ngele fuun wila pye ke yen ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

Izirayeli tara wunlunana Peka wi sanga

²⁷ Zhuda tara wunlunana Azariya wi wunluwo pi yeŋe nafa shyen ma yiri ke ma yiri shyen wolo li ni, a Eremaliya pinambyo Peka wi si cen wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na, wa Samari ca. Yeŋe nafa wila pye wa wunluwo pi na.

²⁸ Nga ki yen kapege Yawe Yenŋele li yeŋe na, ko wila pye. Nebati pinambyo Yerobowamu wila ti a Izirayeli woolo pe kapere nda pye, wi sila laga ti na.

²⁹ Izirayeli tara wunlunana Peka wi sanga wi na, a Asiri tara wunlunana Tigilati Pilezeri wi si pan ma to Izirayeli tara ti na ma Iyon ca ki sho, naa Abeli Beti Maaka ca ki ni, naa Yanowa ca, naa Kedeshi ca, naa Hazori ca,

† 15:19 15:19: Asiri tara wunlunana Puli wo nungba wo pa pye na yinri fun Tigilati Pilezeri (2 Wunlu 15.29).

naa Galaadi tara, naa Galile tara konaa Nefitali tara ti ni fuun ti ni. Wila ki lara ti leele pe koli ma kari pe ni wa Asiri tara.

³⁰ A Ela pinambyo Oze wi si yon le Eremaliya pinambyo Peka wi na maa gbon maa gbo, mee cen wunluwo pi na wa wi yonlo, Oziyasi pinambyo Yotamu wi wunluwo pi yele nafa wolo li ni.

³¹ Peka wi kapyegele sanngala konaa kagala ngele fuun wila pye, ke yen ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

*Zhuda tara wunlunanya Yotamu
wi sanga*

³² Eremaliya pinambyo Peka na wila pye Izirayeli tara wunlunanya wi wunluwo pi yele shyen wolo li ni, a Oziyasi pinambyo Yotamu wi si cen wunluwo pi na wa Zhuda tara.

³³ Wila ta yele nafa ma yiri kangurugo mee cen wunluwo pi na. Yele ke ma yiri kogoloni wila pye wunluwo pi na, wa Zheruzalemu ca. Wi no paa pye naa yinri Yerusha; Zadoki sumborombyo lawi.

³⁴ Kala na li yen ma sin Yawe Yenjele li yegge na lo wila pye. Wila tanga wa wi to Oziyasi wi tulugo ki ni kala li ni fuun ni.

³⁵ Konaa ki ni fuun, wi sila sunzara nda wa tinndiye pe na ti wo wa tara ti ni. Leele paa pye na kee bere ma saa na saara woo wa ti na konaa na wusuna nuwo taan sori wa ti na. Yotamu wo wila Yawe Yenjele li sherigo gbogo ki yeyongo nga wa gona ki wa.

³⁶ Yotamu wi kapyegele sanngala konaa kagala ngele fuun wila pye, ke yen ma yonlogo wa Zhuda tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

³⁷ Ki wagati wi ni, a Yawe Yenjele li sigi le na Siri tara wunlunanya Erezan, naa Eremaliya pinambyo Peka pe yinrigi na pe waa Zhuda tara woolo pe na.

³⁸ A Yotamu wi si kaa ku ma taga wa wi teleye pe na. A pe suu le wa wi teleye pe tanla, wa wi tele Davidi wa ca ki ni. A wi pinambyo Ahazi wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

16

*Zhuda tara wunlunanya Ahazi
wi sanga*

(2 Kuro 28.1-27)

¹ Eremaliya pinambyo Peka wi wunluwo pi yele ke ma yiri koloshyen wolo li ni, a Yotamu pinambyo Ahazi wi si cen wunluwo pi na wa Zhuda tara.

² Wila ta yele nafa mee cen wunluwo pi na. Yele ke ma yiri kogoloni wila pye wunluwo pi na, wa Zheruzalemu ca. Nga ki yen ma sin Yawe Yenjele, wi Yenjele li yegge na, wi tele Davidi wila ki pye yegge nga na, wo sila ki pye ma.

³ Een fo wila tanga wa Izirayeli tara wunlumbolo pe tulugo ki ni, fo yere ma saa wi pinambyo wi sogo maa pye saraga yarisunngo yeri[†], ma yala katijangara nda cengele sanngala ke maa piin ti ni, koro ngele Yawe Yenjele laa ke puro ma ke yirige wa Izirayeli woolo pe yegge we.

⁴ Wila pye na yaayoro saara naa wusuna nuwo taan saara woo wa sunzara nda wa tinndiye pe na ti na, naa tinndiye pe na konaa wa tire tipiire nda fuun ti yen were ni ti nogo.

[†] 16:3 16:3: Levi 20.2-5; Dete 12.31; 18.10

*Ahazi wo naa Siri tara
wunlunaja wi ni pe kala*

⁵ Kona, a Siri tara wunlunaja Erozen naa Izirayeli tara wunlunaja Peka na wila pye Eremaliya pinambyo wi ni, pe si kari mbe sa to Zheruzalemu ca ki na malaga ni. Paa saa malingboonlo censaga kan ca ki tanla ma Ahazi wi yon ton wa ca ki ni. Een fo pe sila ya wi ni[†].

⁶ Ki sanga nungba wi ni, ko Siri tara wunlunaja Erozen wila Eyilati ca ki sho maga pye Siri tara fenne wogo, ma Zhuda tara fenne pe puro ma pe yirige wa ki ni. A Edomu cenle woolo pe si pan ma cen wa fo ma pan ma gbon nala.

⁷ A Ahazi wi si pitunmbolo torogo wa Asiri tara wunlunaja Tigilati Pilezeri wi yeri maa pye fo: «Mi yen ma tunmbyee konaa ma pinambyo. Ki yaga ma pan mala sho Siri tara wunlunaja wo naa Izirayeli tara wunlunaja wi ni pe kee, pe pan mbe to na na.»

⁸ Penjara naa te na wila pye wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni konaa wa wunluwo go ki yarijende tegesaga ki ni, a Ahazi wi siri le mari torogo Asiri tara wunlunaja wi kan yarikanga.

⁹ A Asiri tara wunlunaja wi si yenle Ahazi wi senre ti na. A wi si yiri ma saa to Damasi ca ki na maga sho, ma ca woolo pe koli kulolo ma kari pe ni wa Kiri ca, mee Erozen wi gbo.

¹⁰ Ko pungo na, a Ahazi wi si kari wa Damasi ca mbe sa Asiri tara wunlunaja Tigilati Pilezeri wi fili. Saraga wosaga nga ki yen wa Damasi ca, naa Ahazi wila ka saa ki yan, a wi si tunngo torogo wa saraga wofa Uri wi yeri wa Zheruzalemu ca, maga cenlomo naa ki kanlomo pi kan wi yeri konaa maga gbegelelomo pi ni fuun pi yege yo wi kan, jango wi ka gbegele paa ki yen.

¹¹ Wunlunaja Ahazi wila cenlomo mba naga ma yiri wa Damasi ca, a saraga wofa Uri wi si saraga wosaga ka kan ma yala ki cenlomo pi ni ce. Wila ki kan maga ko maga ta wunlunaja wi fa yiri wa Damasi ca mbe pan.

¹² Naa wunlunaja wila kaa yiri wa Damasi ca ma songoro ma pan, a wi si saraga wosaga ki yan, mee fulo wa ki tanla ma lugu ki na.

¹³ A wi suu saraga sogowogo ki sogo wa ki na, maa muwe saraga ki wo wa ki na konaa duven saraga nga pe ma wo ki ni. A wi suu nayinme saraga yaayoro ti kasanwa pi wo wa saraga wosaga ki na.

¹⁴ Tuguyenre saraga wosaga nga kila pye wa Yawe Yennele li yege sogowo wa sherigo gbogo ki yege, a wi sigi wo wa ki tegesaga, wa sherigo gbogo konaa saraga wosaga fonngo ki ni ti sogowo pi ni; a wi si saa ki tege wa saraga wosaga ki kanngaga na, wa yonloparawa kamenge kee yeri[†].

¹⁵ Ko pungo na, a wunlunaja Ahazi wi si kono kan saraga wofa Uri wi yeri ma yo fo: «Koni, pa ma yaa la pinliwe saraga sogowogo naa yonlokogo muwe saraga ki woo wa saraga wosaga gbogo ki na, naa wunlunaja wi saraga sogowogo naa wi muwe saraga ki ni, naa tara woolo pe ni fuun pe saara sogoworo naa pe muwe saara ti ni. Maa pe duven saara ti woo wa ki na. Maa pe saara sogoworo ti kasanwa po naa pe saraga yaayoro sannda ti kasanwa pi ni fuun pi yanragi wa ki na. Yawe Yennele li tuguyenre saraga wosaga ko na, mi yaa ko kala lo yege wo na ye[†].»

[†] 16:5 16:5: Eza 7.1-17; 2 Kuro 28.16-21 [†] 16:14 16:14: 1 Wunlu 8.64; 2 Kuro 4.1 [†] 16:15 16:15: Nga ki yo fo: *Mi yaa ko kala lo yege wo na ye, seweele pele ni, pege kannga ma yo fo mi yaa ki pye na kagala yewesaga.*

¹⁶ A saraga wofɔ Uri wì si tanga ma yala senre nda fuun wunlunana Ahazi wila yo ti ni.

¹⁷ A wunlunana Ahazi wì si nuru naa ma sherigo gbɔgo wotoroye pe kanɔgara na tuguyenre papara papara ti kɔɔnlo mari lagala, ma yaara kiiri kiiri nda tila pye pe na ti lagala pe na. Jogoyaraga gbegebenge kiiri nga kila pye ma taga tuguyenre napene pe na, a wì sigi laga pe na, maga tege sinndeere nda pàa tege ma yon yala ta na le tara†.

¹⁸ Ko punɔgo na, Asiri tara wunlunana wi kala na, mbogo nga pàa kan gbata wa Yawe Yenɔele li sherigo gbɔgo ki ni, naga yinri cenpilige gbata, a wì sigi jan maga wo wa konaa wunlumbolo pàa pye na yiin yeyongo nga ni wa sherigo gbɔgo longo ki ni maga ton.

¹⁹ Ahazi wi kapyegele sanɔgala konaa kagala ngele fuun wila pye, ke yen ma yonlogo wa Zhuda tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

²⁰ A Ahazi wì si kaa ku ma taga wa wi teleye pe na, a pè suu le wa wi teleye pe tanla wa Davidi ca. A wi pinambyo Ezekiyasi wì si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

17

Izirayeli tara wunlunana punɔgo woo Oze wi sanga

¹ Zhuda tara wunlunana Ahazi wi wunluwo pi yeɛ ke ma yiri shyen wolo li ni, a Ela pinambyo Oze wì si cen wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na. Wila pye ma cen wa Samari ca. Yeɛ kolojere wila pye wunluwo pi na.

² Nga ki yen kapege Yawe Yenɔele li yege na, ko wila pye. Een fo, konaa ki ni fuun wi kapege ki sila Izirayeli tara wunlumbolo mbele pàa keli ma toro wi na pe kapere ti bo.

³ A Asiri tara wunlunana Salimanazari wì si pan ma to Oze wi na ma malaga gbɔn wi ni. A Oze wì si go sogo maa kan, na nizara woo wi yeri.

⁴ Een fo, a Asiri tara wunlunana wì si kaa ki yan fo Oze wì yon le wi na ma pitunmbolo torogo wa Ezhipiti tara wunlunana So wi yeri ma yo wuu sanga; katugu wila je wi sila kaa na nizara wi woo naa Asiri tara wunlunana wi yeri yeɛ pyew. Naa Asiri tara wunlunana wila kaa ki wogo ki jen ma, a wì si Oze wi yigi maa le kaso.

⁵ Ko punɔgo na, a Asiri tara wunlunana wì si pan ma Izirayeli tara ti ni fuun ti yanri, mee kari ma saa malingbɔonlo censaga kan wa Samari ca ki tanla maga yon ton, fo ma saa gbɔn yeɛ taanri, mbe malaga gbɔn ki ni.

⁶ Oze wi wunluwo pi yeɛ kolojere wolo li ni, a Asiri tara wunlunana wì si Samari ca ki sho maga ta, mee Izirayeli woolo pe koli ma kari pe ni wa Asiri tara. A wì si ti a pèle saa cen wa Hala ca, a pèle saa cen wa Habori gbaan wi yon na, wa Gozan tara, konaa wa Medi tara cara ti ni.

Izirayeli woolo pe kapyere tijangara

⁷ Ki jologo kagala ngele kaa gbɔn Izirayeli woolo pe na, katugu pàa kapege pye Yawe Yenɔele, pe Yenɔele li na, lo na làa pe yirige wa Ezhipiti tara ti ni, ma pe sho Ezhipiti tara wunlunana Farawon wi jologo ki kee. Mbe taga wa ko na, pàa pye na yarisunndo gbogo fun.

† 16:17 16:17: 1 Wunlu 7.27-39; 2 Kuro 4.2-6

⁸ Cengele ngele Yawe Yennele làa ke puro ma ke yirige wa Izirayeli woolo pe yege, ke kengele koro paa pye na tanri ke na konaa kongolo ngele Izirayeli wunlumbolo paa tege ke ni.

⁹ Izirayeli woolo paa kagala kele pye larawa Yawe Yennele li na, ngele ke sila daga pyewe ni. Paa sunzara kan wa tinndiye pe na pe cara ti ni fuun ti ni, maga le kapire ti na fo ma saa ki wa pe cara nda paa malaga sigemboro kan mari maga ti na.

¹⁰ Paa sinndeere titoonro yerege yerege, ma tiyagala kankan tinndiye pe ni fuun pe go na konaa tire tipiire ti ni fuun ti nogo yarisunngo jele Ashera ki kan†.

¹¹ Sunzara nda tila pye wa tinndiye pe na, paa wusuna nuwo taan sogo wa ti ni fuun ti na paa cengele ngele Yawe Yennele làa ke puro ma ke yirige wa pe yege ke yen. Paa kafaara pye fo ma Yawe Yennele li nawa pi ngban.

¹² Paa pye na yarisunndo gbogo, ma si yala Yawe Yennele làa ki yo pe kan ma yo paga kaa ki piin.

¹³ Yawe Yennele làa Izirayeli woolo naa Zhuda tara fenne pe yeri ngbanga li yon senre yofenne pe ni fuun naa yariyanra yanfenne pe ni fuun pe yon, ma yo fo: «Ye ye kongolo tipegele ke wa, yaa tanri na ngasegele naa na kondengenle ke na, ki lasiri senre nda fuun mi kan ye teleye pe yeri konaa mari yo na tunmbyeele Yennele yon senre yofenne pe kan, a peri yo ye kan we.»

¹⁴ Een fo pe sila logo li yeri, paa pe nungbogolo ke ngban paa pe teleye pe yen, poro mbele pe sila taga Yawe Yennele, pe Yennele li na we.

¹⁵ Paa je Yennele li kondengenle ke na. Yon finliwe mba làa le pe ni, paa pi jogo. Yerwe senre nda làa yo ma ngban pe ni, pe sila ti le. Paa taga yarisunndo nda ti yen kayongo fu to na, fo a poro yere jate pe kannga ma pye kayongo fu. Cengele ngele ke yen ma pe maga ke kengele koro paa pye na tanri ke na, ma si yala Yawe Yennele làa ki yo pe kan ma yo paga kaa ki cengele ke kapyere ti forogi.

¹⁶ Paa je Yawe Yennele, pe Yennele li ngasegele ke na. Paa tuguron yan ma napire yanlere shyen gbegele pe yee kan nari gbogo. Paa tiyagala kan yarisunngo jele Ashera ki mege ni naga gbogo. Paa pye na foli yanwa yirigeyaara nda fuun ti yen wa yennele na ti yege sogowo nari gbogo, konaa na yarisunngo Baali ki gbogo†.

¹⁷ Paa pe pinambiile naa pe sumborombiile pe kan a pe pe sogo ma pe pye saraga yarisunndo yeri†. Paa pye na jeere piin konaa na lekara piin, ma pe yee kan kapege pyewe pi yeri Yawe Yennele li yege na, jango mbeli nawa pi ngban.

¹⁸ Ko ki ti Yawe Yennele li nawa ngban Izirayeli woolo pe ni fo jenge, ma pe puro ma pe yirige wa li yee yege sogowo, kaawo Zhuda cenle woolo poro ce paa koro wa pe tara†.

¹⁹ Een fo ali Zhuda tara woolo poro fun pe sila Yawe Yennele, pe Yennele li ngasegele ke le mbaa tanri ke na. Izirayeli woolo pe kondengenle koro Zhuda tara woolo paa pye na tanri ke na fun.

²⁰ Ko kala ki ti Yawe Yennele li je Izirayeli setirige piile pe ni fuun pe na, ma pe tifaga, ma pe le benjanri pyefenne pe kee, fo ma pe puro ma pe yirige li yee yege sogowo ma pe wa lege.

† 17:10 17:9-10: 1 Wunlu 14.23 † 17:16 17:16: 1 Wunlu 12.28 † 17:17 17:17: Levi 18.21; Dete 18.10 † 17:18 17:18: 1 Wunlu 11.31-32

²¹ Yawe Yennɛle làa Izirayeli woolo pe laga Davidi go woolo pe na sanga ɲa ni, Nebati pinambyo Yerobowamu wo Izirayeli woolo pàa wɔ maa tɛge wunluwɔ pe yɛɛ go na. Wo wila Izirayeli woolo pe pungo ma pe laga Yawe Yennɛle li na, ma ti a pɛ kapegbɔgo pye†.

²² Kapere nda fuun Yerobowamu wila pye, Izirayeli woolo pàa pe yɛɛ kan ki kapere cɛnle nungba ti yeri nari piin. Pe sila laga ti na,

²³ fɔ a Yawe Yennɛle li kaa Izirayeli woolo pe purɔ ma pe yirige wa li yɛɛ yɛge sɔgowɔ ma pe wa lege, paa yɛge nga na làa ki yo li tunmbyeele mbele pe yen li yon sɛnrɛ yofɛnnɛ pe kan, a pɛri yo we. Pàa Izirayeli woolo pe koli wa pe tara ma kari pe ni lege kulowo ni wa Asiri tara. Pe yen wa fɔ ma pan ma gbɔn nala.

Cɛngele kɛle la pan

ma cɛn wa Samari tara

²⁴ Kona, a Asiri tara wunlunaɲa wì si ti a leele pɛle yiri wa Babiloni ca, naa Kuta ca, naa Ava ca, naa Hamati ca konaa wa Sefarivayimu ca ki ni, ma pan ma cɛn wa Samari tara cara ti ni, wa Izirayeli woolo pe yonlo. Pàa Samari tara ti sho mari ta mɛɛ cɛn wa cara ti ni.

²⁵ Naa pàa kaa ki le na cɛn wa ki cara ti ni, pe sila pye na fyɛ Yawe Yennɛle li yɛge. A Yawe Yennɛle li si jaraye yirige ma pe wa pe na, a poro na pe kuun.

²⁶ A pɛ si saa ki yo Asiri tara wunlunaɲa wi kan fɔ: «Leele mbele ma koli maa saa pe tɛge wa Samari tara cara ti ni, pee ki tara ti yennɛle na pe maa gbogo li gbɔgolomo pi jɛn. Ki kala na, ki tara ti yennɛle li jaraye yirige ma pe wa pe na, a paa pe kuun, katugu leele pee ki tara ti yennɛle na pe maa gbogo li gbɔgolomo pi jɛn.»

²⁷ Ki sɛnrɛ ti logonɔɔ, a Asiri tara wunlunaɲa wì sigi konɔ kan ma yo fɔ: «Leele mbele yɛ koli ma yiri wa ki tara ti ni, ye ti ki saraga wɔfɔ wa mbe songɔɔ wi kari wi sa cɛn wa, wila leele pe nari tara ti yennɛle na pe maa gbogo li gbɔgolomo pi ni.»

²⁸ Ki kaa pye ma, saraga wɔfɛnnɛ mbele pàa koli ma yiri wa Samari tara, a nungba si songɔɔ ma saa cɛn wa Beteli ca na leele pe nari yɛge nga na pe daga mbaa Yawe Yennɛle li gbogo.

²⁹ Ɛn fɔ ki cɛngele ke ni fuun nungba nungba, a kɛ si ke tara yarisunndo gbegɛle ke yɛɛ kan. Ki cɛngele kàa pye ma cɛn ca nungba nungba nga fuun ni, yinɛ nda Samari tara fɛnnɛ pàa kankan wa sunzara nda tila pye wa tinndiye pe na ti na, a pɛ sigi yarisunndo ti tɛgetɛge wa ki yinɛ ti ni.

³⁰ Mbele pàa yiri wa Babiloni ca poro la yarisunngo nga pe yinri Sukoti Benoti ki gbegɛle. Mbele pàa yiri wa Kutu ca, poro la yarisunngo nga pe yinri Nɛrigali ki gbegɛle. Mbele pàa yiri wa Hamati ca, poro la yarisunngo nga pe yinri Ashima ki gbegɛle.

³¹ Mbele pàa yiri wa Ava ca poro la yarisunndo nda pe yinri Nibihazi naa Taritaki ti gbegɛle. Mbele pàa yiri wa Sefarivayimu ca poro la pye na pe pinambiile pe sori na pe woo saraga pe yarisunndo Adirameleki naa Anameleki ti yeri nari gbogo. To tila pye Sefarivayimu ca fɛnnɛ pe yarisunndo re.

³² Pàa pye na Yawe Yennɛle li gbogo fun. Konaa ki ni fuun, poro jate pàa saraga wɔfɛnnɛ pele wɔ tara ti lagapyew ma pe tɛge pe yɛɛ kan, a paa saara woo pe yɛɛ kan wa sunzara nda tila pye wa tinndiye pe na ti na.

† 17:21 17:21: 1 Wunlu 12

Ki saraga wofenne paa pye na saraga wogotunnngo ki piin wa sunzara nda tila pye wa tinndiye pe na ti yinre ti ni.

³³ Ki pye ma, paa pye na Yawe Yennele li gbogo konaa na pe yeera yarisunndo ti gbogo fun, ma yala paa pe koli ma yiri tara nda ni ti kalegele ke ni.

³⁴ Ki cengele ke yen na tanri bere pe kalegele ke na, ali ma pan ma gbon nala. Ke woro na fye Yawe Yennele li yege. Ke woro na tanri koro jate ke kondegeengele naa ke kakonndengeengele ke na. Yawe Yennele laa lasiri naa ngasegele konaa senre nda fuun yo Zhakobu setirige piile pe kan, wo na laa wi mege taga naa yinri Izirayeli, ki cengele ke sila pye naga kongolo ke tanri†.

³⁵ Yawe Yennele laa yon finliwe le Izirayeli woolo pe ni ma yo fo: «Yaga kaa yarisunndo gbogo, yaga kaa foli ti yege sogowa mbaa ti gbogo, yaga kaa tunngo piin ti kan, yaga si kaa saara woo ti yeri†.

³⁶ Een fo yaa fye mi na Yawe Yennele na yege. Mi na mi ye yirige wa Ezhipiti tara yawa gbogoo naa fannga gbogo ni. Mi nungba ye daga mbaa foli na yege sogowa mbaa na gbogo konaa mbaa saara woo na yeri†.

³⁷ Kondegeengele, naa kakonndengeengele, naa lasiri kongolo konaa ngasegele ngele mi yonlogo ye kan, ye ke yigi yaa tanri ke na pilige pyew. Yaga kaa yarisunndo ta yege gbogo.

³⁸ Yon finliwe mba mi le ye ni, yaga ka fege pi na. Yaga kaa yarisunndo ta yege gbogo.

³⁹ Een fo yaa fye mi na Yawe Yennele, ye Yennele na yege, pa kona mi yaa ye sho ye juguye pe ni fuun pe kee.»

⁴⁰ Een fo ki cengele ke sila yenle mbe logo. Pe kalegele koro paa koro ma mara ke na.

⁴¹ Ki cengele kaa pye na Yawe Yennele li gbogo konaa na pe yarisunndo ti gbogo fun. Pe pinambiile poro naa pe pishyenwoolo pe ni, pa pe yen na tanri ma ali ma pan ma gbon nala, paa yege nga na pe teleye paa pye na tanri we.

ZHUDA TARA WUNLUMBOLO PUNGO WOULO PE KALA

18

18-25

Zhuda tara wunlunaja Ezekiyasi

wi sanga

(2 Kuro 29.1-2)

¹ Ela pinambyo Oze wi wunluwo pi yeke taanri wolo li ni Izirayeli tara ti go na, a Ahazi pinambyo Ezekiyasi wi si cen wunluwo pi na Zhuda tara ti go na.

² Wila ta yeke nafa ma yiri kangurugo mee cen wunluwo pi na. Yeke nafa ma yiri kolajere wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Paa pye naa no wi yinri Abi; Zakari sumborombyo lawi.

³ Nga ki yen ma sin Yawe Yennele li yege na, ko wila pye paa yege nga na wi tele Davidi wila ki pye we.

⁴ Sunzara nda tila pye wa tinndiye pe na wila ti jogo mari wo wa, ma sinndeere titoonro titoonro ti yaari, ma yarisunngo Ashera ki tiyagala ke

† 17:34 17:34: Zhene 32; 35.10 † 17:35 17:35: Eki 20.5; Dete 5.9 † 17:36 17:36: Dete 6.13

koonlo. Moyisi wila tuguyenre woggo nga gbegele wila ki gbɔn maga kaari kaari, katugu maga le wa, fo ma pan ma gbɔn ki wagati wi na, Izirayeli woolo paa pye na wusuna nuwo taan sori wa ki yege sogowo. Paa pye naga yinri Nehushitan†.

⁵ Ezekiyasi wila wi jigi wi taga Yawe Yenɲele, Izirayeli woolo Yenɲele li na. Zhuda tara wunlumbolo mbele paa yiri wi punjo na konaa mbele paa keli ma yiri wi na, wa kpe sila pye jenɲe pe ni paa wi yen.

⁶ Wila koro ma mara Yawe Yenɲele li na. Wi sila laga li na. Ngasegele ngele Yawe Yenɲele laa kan Moyisi wi yeri, wila ke le na tanri ke na.

⁷ Ki pye ma, Yawe Yenɲele laa pye wi ni, a wi kagala ke ni fuun kaa yongo wi kan. Wila yiri ma je Asiri tara wunlunana wi na, wi sila go sogo wi kan naa.

⁸ Wila malaga gbɔn ma ya Filisiti tara fenne pe ni, ma pe puro fo ma saa gbɔn wa Gaza ca, ma ca ki tongo naa ki kanɲara na cara ti ni, maga le pe cara nda paa malaga sigemboro kan mari maga ti na, fo ma saa ki wa malingboonlo pe kapire ti na.

Asiri tara fenne paa Samari ca ki sho

⁹ Ezekiyasi wi wunluwo pi ye le tijere wolo li ni, kila yala Ela pinambyo Oze wi ta ye le koloshyen wa wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na, a Asiri tara wunlunana Salimanazari wi si pan ma malingboonlo censaga kan wa Samari ca ki tanla maga yon ton.

¹⁰ Sanni sa gbɔn ye le taanri, a wi si ca ki sho maga ta. Ko la saa yala Ezekiyasi wi wunluwo pi ye le kogoloni wolo li ni. Izirayeli tara wunlunana Oze wi wunluwo pi ye le kolojere wolo li ni, ko paa Samari ca ki sho.

¹¹ A Asiri tara wunlunana wi si Izirayeli woolo pe koli ma kari pe ni wa Asiri tara. Wila saa pele tege wa Hala ca, ma saa pele tege wa Habori gbaan yon ki na, wa Gozan tara konaa wa Medi tara fenne pe cara ti ni.

¹² Ki kagala kaa pye pe na, katugu pe sila Yawe Yenɲele, pe Yenɲele li senre ti logo. Paa li yon finliwe pi jogo. Yawe Yenɲele li tunmbyee Moyisi wila senre nda fuun yo pe kan pe sila ti logo, pe sila si tanga ti na.

Asiri tara fenne paa pan ma Zhuda tara ti yin mbe malaga gbɔn pe ni

¹³ Wunlunana Ezekiyasi wi wunluwo pi ye le ke ma yiri tijere wolo li ni, a Asiri tara wunlunana Senakeribu wi si pan ma to Zhuda tara cara nda fuun pe malaga sigemboro kan mari maga ti na mari sho.

¹⁴ Kona, a Zhuda tara wunlunana wi si tunjo torogo, a pe saa ki yo Asiri tara wunlunana wi kan wa Lakishi ca ma yo fo: «Mi wa ma la. Maga ka malaga gbɔn na ni naa. Maga penjara yon nga wa na na, mi yaa laga kaan ma yeri.»

Ki pye ma, a Asiri tara wunlunana wi sigi yo ma yo ki daga Ezekiyasi wila warifuwe toni ke naa te toni nunɲa kaan wi yeri.

¹⁵ A Ezekiyasi wi si warifuwe na fuun wila pye wa Yawe Yenɲele li sherigo gbogo ki ni konaa wa wunluwo go ki yarijende tegesaga ki ni wi le ma saa wi kan wi yeri.

† 18:4 18.4: Nehushitan mege ki koro wowi na tuguyenre; Nombu 21.8-9.

¹⁶ Ki wagati wi ni, te ɲa pàa wo Yawe Yennɛle li sherigo gbogo kɔɔɔ naa yeyongo ki naayeri tire ti na mari tɔn, Zhuda tara wunlunaɲa Ezekiyasi wila wi ni fuun wi lagala fun maa kan Asiri tara wunlunaɲa wi yeri.

*Asiri tara fenne pàa pan
ma Zheruzalemu ca ki maga
mbege sho*

¹⁷ Kona, a Asiri tara wunlunaɲa wi suu malingboonlo ngbeleye togboɔ, naa wi malingboonlo togboɔ konaa wi laga kɔɔsifenne to wi ni pe tun wa wunlunaɲa Ezekiyasi wi yeri wa Zheruzalemu ca, ma yiri wa Lakishi ca, ma malingboonlo legere pinle pe ni. Naa pàa ka saa gbon wa Zheruzalemu ca, tɔnmɔ wege ɲga wa gona kɛɛ yeri, a pɛ si saa yere wa ki lafongologo ki tanla, wa Jogofenne kɛɛngonɔ li ni.

¹⁸ Kona, a pɛ si yeri ngbanga mbe para wunlunaɲa wi ni. A Hilikiya pinambyo Eliyakimu ɲa wila pye wunluwo go ki kagala ke yege wɔfɔ wi si yiri ma kari wa pe tanla, wo naa sɛwe yɔnlogɔfɔ Shebina wi ni konaa Asafu pinambyo Yowa ɲa wila pye sɛweɛɛ tegefɔ wi ni.

¹⁹ A Asiri tara wunlunaɲa wi laga kɔɔsifenne to wi si pe pye fɔ: «Ye saga senre nda ti yo Ezekiyasi wi kan fɔ wunlunaɲa gbɔɔ, Asiri tara wunlunaɲa we, pa wi yo yɛɛn fɔ: <Mɔɔ jigi wi taga yingɪ na ma?»

²⁰ Mɔ yo fɔ na lere kaa jaa mbe malaga gbɔn, ki daga malaga gbongo tijinliwe naa fanɲa mbe pye wi ni. Eɛn fɔ to ti ni fuun yɛn go fu senre. Ma jigi wi yɛn ambo na ma, fɔ a ma saa yiri ma je na na?

²¹ Wele, migi jɛn ma yo mɔɔ jigi wi taga Ezhipiti tara to na, to nda ti yɛn paa gbagara kanɲaga yɛn, ɲga ki kaw we. Lere ɲa fuun wi maa jigi wi taga ki na ma jiige ki na, ki maa kɛɛ ki sun maga furu. Pa Ezhipiti tara wunlunaɲa Farawɔn wi yɛn ma. Leele mbele fuun pe ma pe jigi wi taga wi na, pa wi yɛn ma pe kanɲɔɔ.»

²² «Kana ye yaa na pye mbe yo fɔ ye ye jigi wi taga Yawe Yennɛle, ye Yennɛle lo na. Eɛn fɔ mɔ yo ko Yennɛle lo Ezekiyasi wila li gbogɔsara nda wa tinndiye pe na to naa li saara wɔsara ti ko mari wɔ wa tara ti ni, maga yo Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo pe kan, ma yo fɔ saraga wɔsaga ɲga wa Zheruzalemu ca, pe pan paa foli ki yege sogowo paa li gbogo wa.

²³ Koni, yɔn kan na tafɔ wi yeri, Asiri tara wunlunaɲa we. Ki ka pye ma, pa mi yaa shɔnye waga shyɛn (2 000) kan ma yeri, na kaa pye ma mbe shɔn lugufenne pele ta paa nuru pe na we.

²⁴ Ma yaa ki pye mele mbe si ya mbanla tafɔ wi malingboonlo teelee wa nungba kan wi fe, ali na kaa pye wo wi yɛn pe pe ni fuun jɛɛ we? Mɔɔ jigi wi taga Ezhipiti tara to na, ma yo fɔ pe yaa malaga gbɔnwotoroye naa shɔn lugufenne kan ye yeri.

²⁵ Koni maa ki jate ndɛɛ ki pye Yennɛle li nandanwa kala lo ja ma, mbe ja ya pan mbe to ki tara nda ti na mberi tongo wi le? Yawe Yennɛle lo lilan pye fɔ: <Yiri ma sa to ki tara nda ti na mari tongo.> »

²⁶ Kona, a Hilikiya pinambyo Eliyakimu, naa Shebina konaa Yowa wi ni, pɛ sigi yo Asiri tara wunlunaɲa wi laga kɔɔsifenne to wi kan fɔ: «Ki yaga maa para we ni Aramuye senre ni, katugu we maa ti nuru. Maga kaa para we ni Eburuye senre ni, mbe ti leelee mbele pe yɛn ma cɛn wa ca ki mbogo ki na paa nuru we yeri.»

27 A Asiri tara wunlunana wi laga korosifenne to wi si pe yon sogo ma yo fo: «Yaa ki jate ndee na tafa wilan tun mbe pan mbege senre nda ti yo mboro naa ma tafa wi ni, yoro ee kan wi le? Ki senre ti yen ki leele mbele fuun pe yen ma cen wa ca ki mbogo ki na pe woro, poro mbele pe yaa ka jori mbaa pe kongaraga ki kaa konaa mbaa pe finriwe pi woo mbe pinle ye ni we.»

28 Kona, a Asiri tara wunlunana wi laga korosifenne to wi si yiri ma yere, mee para ngbanga wi fannga ki ni fuun ki ni Eburuye senre ni ma yo fo: «Ye wunlunana gbao wi senyoro ti logo, Asiri tara wunlunana we.

29 Pa wunlunana wi yo yeen fo: «Yaga ka ye yee yaga Ezekiyasi wi ye fanla, katugu wi se ya mbe ye sho na kee.

30 Yaga ka ye yee yaga Ezekiyasi wi ye pungo mbe ye kan ye ye jigi wi taga Yawe Yennele li na, mbe yo fo: Kaselege ko na Yawe Yennele li yaa we sho, ki ca nga ki se le Asiri tara fenne wunlunana wi kee.

31 Yaga ka logo Ezekiyasi wi yeri, katugu pa Asiri tara wunlunana wi yo yeen fo: Ye yeyingge le na ni, ye ye yee kan na yeri, kona ye ni fuun nungba nungba ye yaa la ye ezezen naa ye figiye tire pire ti kaa konaa mbaa ye koloye tonmo pi woo;

32 fo mbe ka sa pan mbe ye le mbe kari ye ni tara ta ni paa ye woro ti yen, tara nda bile naa duven yen wa ti ni, tara nda yaakara naa ezezen keere yen wa ti ni, tara nda oliviye tire yen wa ti ni mbaa ti pire ti sinme pi woo konaa senrege ni. Kona ye yaa koro wa yinwege na, ye se ku. Ki kala na, yaga ka logo Ezekiyasi wi yeri, katugu wi mbe ya ye fanla mbe yo fo: Yawe Yennele li yaa we sho.

33 Cengele sanngala ke yarisunndo ti ni fuun nungba nungba ti ya ma ke sho Asiri tara wunlunana wi kee le?

34 Hamati ca naa Aripadi ca yarisunndo ti ya ma yingi pye? Sefarivayimu ca, naa Hena ca konaa Iva ca yarisunndo tila koro se yeri? Ki yarisunndo tila ya ma Samari ca ki sho na kee le?

35 Ki tara nda ti yarisunndo ti ni fuun ti ni, titiin tila ya ma ti tara woolo pe sho na kee? Ko Yawe Yennele lo yaa ka Zheruzalemu ca ko sho na kee.»

36 A leele pe ni fuun pe si pyeri dinw, pe sila wi yon sogo senpyo nungba ni, katugu wunlunana Ezekiyasi wila konon kan ma yo paga kaa yon sogo.

37 Ko pungo na, Hilikiya pinambyo Eliyakimu na wila pye wunluwo go ki kagala yee wafa, naa sewe yonlogofa Shebina konaa Asafu pinambyo Yowa na wila pye seweere tegafa wi ni, pe si songoro ma kari wa wunlunana Ezekiyasi wi tanla. Paa pe yeera yariporo ti walagi jatere piriwen pi kala na. Asiri tara wunlunana wi laga korosifenne to wila senre nda yo, a pe siri yee yo Ezekiyasi wi kan.

19

Ezekiyasi wila saa

*Yennele yon senre yofa Ezayi
wi yewe wi tijinliwe kan wi yeri
(Eza 37.1-7)*

1 Naa wunlunana Ezekiyasi wila kaa ki senre ti logo sanga na ni, a wi suu yeera yariporo ti walagi ma jatere piriwen yariporo le ma le, mee yiri ma kari wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni.

² Ko pun̄go na, a wì si Eliyakimu ña wila pye wunluwò go ki kagala yeg̃e wòfò, naa sɛwɛ yonlogòfò Shebina konaa saraga wòfennɛ lɛɛlɛ pe tun wa Am̄zi pinambyò Ezayi ña wila pye Yenn̄ɛlɛ yon sɛnrɛ yofò wi yeri. Jatere piriwɛn yariporò la pye pe ni fuun pe na.

³ Pàa Ezayi wi pye fò: «Ezekiyasi wì yo wege yo ma kan fò: «Ki nala pilige ñga ki yɛn jatere pirindorogo pilige, naa jològò konaa fɛrɛ pilige. We yɛn paa kugborò fennɛ yɛn, mbele pe selara ti yiri pe ni, ɛɛn fò fan̄nga woro pe ni pe ya pe se.

⁴ Asiri tara wunlunaña wùu laga kòròsifennɛ to wi tun, a wì pan ma wi tafò wunlunaña wi sɛnrɛ nda fuun yo ma Yenn̄ɛlɛ na yinwege wolo li tɛgɛlɛ, kana Yawe Yenn̄ɛlɛ, ma Yenn̄ɛlɛ li yaa ki tɛgɛlɛ sɛnrɛ ti logo mberi fògò tòn wi na. Ki kala na, woro mbele wè koro yinwege na, ma Yenn̄ɛlɛ yɛnrɛ we kan.» »

⁵ Kona, a wunlunaña Ezekiyasi wi tunmbyeele pè si saa gbɔn wa Ezayi wi na,

⁶ A Ezayi wila pe yon sogo ma yo fò: «Yɛ saga yo ye tafò wi kan fò, pa Yawe Yenn̄ɛlɛ li yo yɛɛn fò: «Sɛnrɛ nda mà logo, Asiri tara wunlunaña wi tunmbyeele lefɔnm̄bolo pè pan mala tɛgɛlɛ sɛnrɛ nda ni we, maga ka fye ti yeg̃e.

⁷ Wele, wi yaa ka sɛnrɛ ta logo. Ti logonḡolo mi yaa wi jatere wi kan̄nga mbe ti wi songorò wa wi tara. Pa kona mi yaa ti poo gbo tokobi ni wa wi tara.» »

Senakeribu wila sɛwɛ wa torogo

Ezekiyasi wi kan

(Eza 37.8-13)

⁸ Kona, a Asiri tara wunlunaña wi laga kòròsifennɛ to wì sigi logo ma yo fò wunlunaña wi yiri wa Lakishi ca ma saa to Libina ca ki na. Ki pye ma, a wì si songorò ma kari wi kòrògò wa.

⁹ A Asiri tara wunlunaña wì si kaa sɛnrɛ ta logo Etiyopi[†] tara wunlunaña Tiraka wi kan̄gòlo ma yo fò wi yɛn na paan mbe to wi na malaga ni. Kona, a wì si pitunmbolo torogo naa fɔnn̄gò wa Ezekiyasi wi yeri maa pye fò:

¹⁰ «Yɛ saga yo Zhuda tara wunlunaña Ezekiyasi wi kan fò: «Mòò jigi wi taga Yenn̄ɛlɛ na na, maga koon yɛɛ yaga loon fanla mbe yo fò Asiri tara wunlunaña wi se ya mbe Zheruzalemu ca ki sho.

¹¹ Asiri tara wunlumbolo pè ñga pye tara sannda pyew ti na, mboro jate màga logo. Pèri tongo pew, a mboro nɛɛ ki jate ndɛɛ ma yaa sho na yeri?

¹² Na tɛleye pàa cengele n̄gele tongo, ke yarisun̄ndo tila ya ma ke sho le? Koro n̄gele kàa pye wa Gozan ca, naa Haran ca, naa Erezefu ca konaa Eɛn setirige piile mbele pàa pye ma cɛn wa Telasari ca ki ni wɛ[†].

¹³ Hamati ca, naa Aripadi ca, naa Sefarivayimu ca, naa Hena ca konaa Iva ca ki ni, ti wunlumbolo pe pye mɛlɛ?» »

Ezekiyasi wi Yenn̄ɛlɛ yɛnrɛwɛ

(Eza 37.14-20)

¹⁴ Kona, a Ezekiyasi wì si sɛwɛ wi sho Asiri tara pitunmbolo pe yeri maa kara. Ko pun̄go na, a wì si kari wa Yawe Yenn̄ɛlɛ li sherigo gbògò ki ni, ma saa wi yengɛ Yawe Yenn̄ɛlɛ li yeg̃e sogowò.

[†] 19:9 19:9: Ñga ki yo fò: *Etiyopi tara re*, Eburuye sɛnrɛ ti ni ko tara to pe yinri Kushi tara re. Kushi tara lewòolo tara laga ko kayi. Kila Ezhipiti tara laga ka le ma saa pinle Sudan tara laga ka ni. [†] 19:12 19:12: Zhene 11.31; 12.5; 2 Wunlu 17.6,24; 18.11,34

¹⁵ A Ezekiyasi wì si Yawe Yennɛle li yenri ma yo fɔ: «Yawe Yennɛle, Izirayeli woolo Yennɛle, mboro ɲa ma yen ma cɛn wa Sherubenye pɛ go na, mboro nunɗba ma yen Yennɛle dunruya wunluwo pi ni fuun pi go na. Mboro mà naayeri wo naa tara ti da*.

¹⁶ Yawe Yennɛle, nunɗbolo jan ma logo! Yawe Yennɛle, ma yengɛle ke yenge ma wele! Senakeribu wi senyoro ti logo, wo ɲa wuu laga korosifenne to wi torogo, a wi pan ma mboro ɲa Yennɛle na yinwege wolo ma tegɛle we.

¹⁷ Ee, Yawe Yennɛle, ki yen kaselege fɔ Asiri tara wunlumbolo pɛ cengɛle sanɗgala koro naa ke tara ti tongo,

¹⁸ ma ke yarisunndo ti wa kason mari sogo. Eɛn fɔ ko yarisunndo to sila pye Yennɛle jenne le. Senwee keɛ tunndo lari, nda paa tire naa sinndeɛɛ tege mari gbegele. Ki kala na, paa ya mari jɔgo.

¹⁹ Koni, Yawe Yennɛle, we Yennɛle, we sho Senakeribu wi keɛ, janɗo tara na wunluwo pi ni fuun pigi jen fɔ Yawe Yennɛle, mboro nunɗba ma yen Yennɛle le.»

*Yennɛle làa Ezekiyasi wi yenɛwe
pi logo*

(Eza 37.21-38)

²⁰ Kona, a Amɔzi pinambyo Ezayi wì si leele tun ma yo pe saga yo Ezekiyasi wi kan fɔ: «Pa Yawe Yennɛle, Izirayeli woolo Yennɛle li yo yɛn fɔ: «Yenrege ɲa mà yenri na yeri Asiri tara wunlunaɲa Senakeribu wi wogo na, miɗi logo.»

²¹ Senre nda Yawe Yennɛle li yo ma wa wi na, ti nda fɔ: Siyon ca ɲa ki yen paa sumboro naɲa mbajeɛn yen, ki yen nɔɔ tifaga, ki yen na tege ma na; Zheruzalemu ca ɲa ki yen paa sumboro yen, ki yen na go yangara na tege ma kala na.

²² Ambo ma tegɛle ma?

Ambo ma senjagara yo wi na ma?

Muwi ma soro na para na ni ma?

Mi ɲa Izirayeli woolo Yennɛle kpoyi le, muwi ma yege le na ni na para ma?

²³ Mɔɔ pitunmbolo pe tun, a pɛ pan ma mi ɲa ye Fɔ na tegɛle.

A mà sho fɔ: «Mi Senakeribu, na malaga gbɔnwotoroye pe legewe pi kala na,

mi yaa lugu wa yanwira ti go na,

mbe sa gbɔn fɔ wa Liban tara ti nandogomo,

mbe sa Liban tara sɛdiri tire nda ti tonlonɗonlo ma we ti ni fuun na ti kɔonlo

naa sipiresi tire nda ti yon ma we ti ni fuun na ti ni.

Mi yaa sa gbɔn wa yanwiga punɗo wogo ki go na fun,

mbe sa gbɔn wa ki kowogo ki nawa.»

²⁴ A mà yo fɔ mà kolɔye wo tara ta yege ni, ma ki tara woolo pe tonmo pi wo,

fɔ ma yaa Ezhipiti tara Nili gbaan njere tonmo pi ni fuun pi waga ma tondanra ti ni.

²⁵ «Eɛn fɔ Senakeribu, ma faga logo fɔ muwi miɗi kagala ɲgele ke gbegɛle maga le wa faa,

† 19:15 19:15: Eki 25.22

fɔ mīgi kagala ke kɔn ma ke tɛgɛ maga lɛ wa wagati ŋa wì toro wì nì?
 Koni ŋga kì kɔn ma tɛgɛ, ko mi yɛn na piin na yɔn finli.
 Mila kì kɔn maga tɛgɛ fɔ cagboroŋ nda malaga sigemboro yɛn mari maga,
 mboro ma yaa kari tɔngɔ mberi pye katara.

²⁶ Ki cara ti woolo pe fanŋga kì kɔ pe nì,
 paa fyɛ, fɛrɛ pe yigi.
 Pe yɛn paa kɛrɛ yɛn yɛn,
 paa yanmoli yɛn,
 paa yan ŋga kì ma fi wa go kì go na kì yɛn,
 paa bile ŋa wì fi ma waga, na wì fa tinne wɔ wì yɛn.

²⁷ Mòò kapyɛge kì nì fuun kì jɛn.
 Mòò cɛnsanga wì jɛn naa ma yirisanga wì nì,
 naa ma yesanga wì nì konaa ma ma yiri na kɔrɔgo sanga ŋa nì.

²⁸ Ee, mà yiri na kɔrɔgo,
 ma yɛɛ gbɔgɔwɔ sɛnrɛ nda mà yo, mìri logo.
 Kì kala na, mì yaa ma numala lì furu mbe kannjine lɛ wa,
 mbanla karafe wì lɛ wa ma yɔn mbe ta mbaa ma yɛgɛ sinni,
 mbɔɔn pye ma songɔrɔ ma toro wa konɔ na mà lɛ ma pan lì nì†.
²⁹ «Ezekiyasi, mboro wo na, kacɛn ŋa wì yaa kì naga fɔ na sɛnrɛ ti yɛn
 kaselege wì ŋa:

‹Yarilire pire nda tì to ma fi ti yɛ, ko yarilire to ye yaa ka yɛlɛ na.
 Yelapanna nda ti yaa ka fi ti yɛ, to ye yaa ka ka.

Ɛɛn fɔ yɛlɛ taanri wolo lo nì,
 yoro jate ye ye yariluguro ti lugu, ye kari kɔn yaa ti kaa.
 Ye ye ɛrɛzɛn tiire sanri, ye kaa ti pire ti kaa.›

³⁰ Kì ka pye ma, Zhuda cɛnle woolo mbele pe yaa ka koro go na,
 pe yaa ka pye paa tige yɛn,
 ŋga kì yɛn na ninde fɔnndɔ kanni na yiin wa tara, ma sɛ wa naayeri.

³¹ Ee, leelee pele yɛgɛ yaa ka yiri bere wa Zheruzalemu ca;
 leelee pele yaa ka sho mbe koro wa Siyɔn yanwiga kì na.
 Yawe Yɛnɲɛlɛ na yawa pi nì fuun fɔ, kala na lì yaa ka pye ye kan mbe yiri
 wa lì ndanlawa gbɔɔ pi nì, loli yɛɛn†.

³² «Kì kala na, sɛnrɛ nda Yawe Yɛnɲɛlɛ lì yo Asiri tara wunlunaŋa wì
 wogo na, ti nda:

‹Asiri tara wunlunaŋa wì se ye wa ca kì nì.
 Wì se ka lere won wanla nì wa ca kì nì;
 wì se ka tugurɔn sigeyaraga lɛ mbe to ca kì na,
 wì se ka lugusaga gbegele ca kì mɛgɛ nì mbe ye wa kì nì mbe to kì na.

³³ Konɔ na wì lɛ ma pan lo wì yaa ka lɛ mbe songɔrɔ.
 Wì se ka ye laga kì ca ŋga kì nì.›

Mì ŋa Yawe Yɛnɲɛlɛ, muwì mì yo ma.

³⁴ «Mì yaa la kì ca ŋga kì go singi, mbege sho wì kɛɛ
 na yɛɛra mɛgɛ kì gbɔgɔwɔ pi kala na konaa na tunmbyee Davidi wì kala
 na.› »

*Yɛnɲɛlɛ làa Zhuda tara woolo
 pe sho*

³⁵ Kì pilige nunŋba kì yembine lì nì, a Yawe Yɛnɲɛlɛ lì mɛrɛgɛ wì si pan
 wa Asiri tara fɛnne pe malingbɔɔnlo cɛnsaga kì nì, ma lere waga cɛnne

naa nafa tijere ma yiri kangurugo (185 000) wo gbo pe ni. Ki goto pinliwe pi ni, naa paa kaa yiri, pe mbe wele, mee pe ni fuun pe yan pe pye gbolo.

³⁶ Ki pye ma, a Asiri tara wunlunana Senakeribu wi suu malingboonlo censaga ki yirige, mee songoro ma kari ma saa cen wa Ninive ca.

³⁷ Pilige ka, maa ta wa wi yarisunngo Nisiraki ki gbogogo ki ni wila ki gbogo, a wi pinambiile shyen, Adirameleki naa Sarezeri pe suu gbom maa gbo tokobi ni, mee fe ma kari wa Ararati tara. A wi pinambyo Azari Hadon wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

20

Ezekiyasi wi yama naa wi sagalama senre (Eza 38.1-8,21-22)

¹ Ki wagati wi ni, a Ezekiyasi wi si to na yaa fo na kee mbe ku. A Amosi pinambyo Ezayi na wila pye Yennele yon senre yofa wi si pan wa wi yeri ma suu pye fo: «Pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Senre nda ma yaa yo ma go woolo pe kan ti yo pe kan, katugu ma yaa ku, ma se yiri ki yama mba pi na.» »

² Kona, a Ezekiyasi wi si kannga ma yeye wa mbogo ki yeri ma Yawe Yennele li yenri, ma yo fo:

³ «E, Yawe Yennele, ki yaga ma nawa to ki na fo mi tanga ma yeye sogowo tagawa ni konaa na kotogo ki ni fuun ni. Kala na lon ndanla, lo mi pye.» Kona, a Ezekiyasi wi si gbele fo jenge.

⁴ Kila Ezayi wi ta wi yiri wa go ki ni, een fo wi fa ta mbe yiri wa longo ki nawa ghen. A Yawe Yennele li si para wi ni maa pye fo:

⁵ «Songoro ma saga yo Ezekiyasi, na woolo pe yeye sinvo wi kan fo: «Mi na Yawe Yennele, wi tele Davidi wi Yennele le, pa mi yo yeen fo: Mo yenrewa pi logo, mo yentunwo pi yan. Wele, mi yaa ma sagala. Pilige taanri wogo ki na, ma yaa yiri mbe kari wa mi na Yawe Yennele na sherigo gbogo ki ni.

⁶ Mi yaa yele ke ma yiri kangurugo taga wa ma yinwege ki na. Mi yaa mboro naa ki ca nga ki ni ye sho Asiri tara wunlunana wi kee. Mi yaa la ki ca nga ki go singi na mege ko kala na konaa na tunmbyee Davidi wo kala na.» »

⁷ Kona, a Ezayi wi sho fo pe pan figiye tige pire shashaga nungba ni. A pe si pan ki ni maga pire ti tire mari taga wa Ezekiyasi wi nangbanga ki na. A Ezekiyasi wi si sagala.

⁸ Ezekiyasi wila Ezayi wi yewe ma yo fo: «Kacen wiwiin wi yaa ki naga na na fo Yawe Yennele li yaa na sagala konaa mbe ti pilige taanri wogo ki na mbe kari wa li sherigo gbogo ki ni?»

⁹ Kona, a Ezayi wi suu yon sogo ma yo fo: «Kacen na Yawe Yennele li yaa ka pye mbege naga fo li yaa li senyoro ti tanga mberi yon fili, wi na. Wa go ki yeyongo lugusaga ki na, maa jaa yinme pi kari yeye sa gbom tooo tagasaga ke na lee nakoma pi songoro pungo na sa gbom tooo tagasaga ke na?»

¹⁰ A Ezekiyasi wi sho fo: «Yinme pi kari yeye sa gbom tooo tagasaga ke na, ko pyewe yaa pye mbe tanla. Ki kala na, mila jaa pi songoro pungo na sa gbom tooo tagasaga ke na.»

11 Kona, a Yenñele yon senre yofɔ Ezayi wì si Yawe Yenñele li yenri, a li si ti a yinme pì songoro pungo na, fɔ ma saa gbɔn tooro tagasaga ke na, wa Ahazi go ki lugusaga ki na†, ko nga yinme pila tigi wa ki na makɔ we.

*Babiloni tara fenne pitunmbolo
pèle la pan wa Ezekiyasi wi yeri
(Eza 39.1-8)*

12 Ki wagati nunɔba wi ni, Baladan pinambyɔ Berodaki Baladan ɔa wila pye Babiloni tara wunlunana, wi si pitunmbolo torogo sewe naa yarikanra ni wa Ezekiyasi wi yeri, katugu wila ki logo ma yo Ezekiyasi wi woro nɔbaan.

13 A Ezekiyasi wì si wagati kan, a wo naa pitunmbolo pe ni pè cɛn ma para. Yaara nda fuun tila pye wa wi yarijende sɔnnɔbanga woro ti tegesaga ki ni, a wì siri naga pe na: Warifuwe naa tɛ, naa nuwo taanyaara konaa sinme sɔnnɔbanga woo, naa wi malingbɔnyaara konaa yaara nda fuun tila pye wa wi yarijende tegesaga ti ni. Yaraga ko ka sila koro nga Ezekiyasi wi sila naga pe na wa wi wunluwo go ki ni konaa wa wi wunluwo tara ti ni.

14 Kona, a Yenñele yon senre yofɔ Ezayi wì si kari wa wunlunana Ezekiyasi wi yeri ma saa wi yewe, ma yo fɔ: «Ki leele mbele pe pan ma yo mele ma kan? Pe yiri se ma pan laga ma yeri?»

A Ezekiyasi wì suu yon sogo ma yo fɔ: «Pè yiri taleere ta ni, fɔ wa Babiloni tara ma pan.»

15 Kona, a Ezayi wì sho naa fɔ: «Yingi naa yingi pe yan laga ma go?»

A Ezekiyasi wì suu yon sogo ma yo fɔ: «Yaraga o yaraga ki yen laga na go, pège yan. Yaraga ko ka si koro wa na yarijende tegesaga ki ni, na mi si nga naga pe na.»

16 Kona, a Ezayi wì si Ezekiyasi wi pye fɔ: «Yawe Yenñele li senyoro ti logo.

17 Wele, piliye ya wa na paan, yaara nda fuun ti yen laga ma go konaa yaara nda fuun ma teleye paa tege wa, fɔ ma pan ma gbɔn nala, pe yaa kari koli mbe kari ti ni wa Babiloni tara. Ka kpe se ka koro wa. Yawe Yenñele lo li yo ma†.

18 Pe yaa koon setirige piile pele koli, mboro jate piseele, mbe kari pe ni, mbe sa pe san, mbe pe pye Babiloni tara wunlunana wi tunmbyeele wa wunluwo go ki ni†.»

19 A Ezekiyasi wì si Ezayi wi yon sogo ma yo fɔ: «Yawe Yenñele li senre nda mà yo na kan, ti yen senjende.» A wì sho naa fɔ: «Eɛn fɔ mbanla ta go na, mi yo yeyinɔge ki yaa pye laga tara ti ni konaa we yaa pye mbe cɛn pow!»

20 Ezekiyasi wi kapyegele sanngala, naa wi kotogo kagala ke ni fuun, naa tɔnmɔ wege nga wila wo konaa ma tɔnmɔ fɔngologo nga wo wa tara ti nɔgo, ma tɔnmɔ pi tile ma pan pi ni wa Zheruzalemu ca, ki kagala ke yen ma yonlogo wa Zhuda tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

21 A Ezekiyasi wì si kaa ku ma taga wa wi teleye pe na. A wi pinambyɔ Manase wì si cɛn wunluwo pi na wa wi yonlo.

† 20:11 20:11: Pa leele paa pye na yinme pi cɛnlɔmɔ pi wele wa go ki lugusaga ki na, jango mbe sɔnlɔ ki gbɔn yege nga na ki jen. † 20:17 20:17: 2 Wunlu 24.13; 2 Kuro 36.10 † 20:18 20:18: 2 Wunlu 24.14; Dani 1.1-7

21

*Zhuda tara wunlunana Manase**wi sanga**(2 Kuro 33.1-25)*

¹ Manase wila ta yeŋe ke ma yiri shyen mɛɛ cɛn wunluwo pi na. Yeŋe nafa shyen ma yiri ke ma yiri kanɗurugo wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Paa pye naa no wi yinri Hefiziba.

² Nga ki yen kapege Yawe Yenɗele li yege na, ko wila pye. Yawe Yenɗele laa cengele ngele puro ma ke yirige wa Izirayeli woolo pe yege kaa pye na katijangara nda piin, to wila pye na piin.

³ Wi to Ezekiyasi wila sunzara nda jaanri wa tinndiye pe na mari wo wa tara ti ni, Manase wila ti kan naa fonggo. Wila saraga wosara kan yarisunngo Baali ki mege ni, ma tiyala kan yarisunngo jele Ashera ki mege ni, paa yege nga na Izirayeli tara wunlunana Ashabu wila ki pye we. Wila pye na foli naayeri yanwa yirigeyaara ti ni fuun ti yege sogowo konaa nari gbogo.

⁴ Wila saara wosara ta yege kan wa Yawe Yenɗele li sherigo gbogo ki ni, ma si yala Yawe Yenɗele laa yo fo pa li yaa la li yee nari wa ki laga ki ni, wa Zheruzalemu ca.

⁵ Wila saara wosara ta kan yanwa yirigeyaara nda wa naayeri ti ni fuun ti mege ni, wa Yawe Yenɗele li sherigo gbogo ki londo shyen ti ni.

⁶ Wi pinambyo wi wo saraga maa sogo. Wila pye na jeere piin konaa na kajenme kagala piin. Wila leele pele tege, a paa kuulo pe yinri na pe yewe, na kagala ngele kaa paan wa yege ke yuun. Nga ki yen kapege Yawe Yenɗele li yege na, ko wila pye na piin na kee yege suyi, jango mbeli nawa pi ngban.

⁷ Wila yarisunngo jele Ashera ki yanlee gbegede ma saa ki tege wa sherigo gbogo ki ni. Ma si yala, Yawe Yenɗele laa ki yo Davidi wi kan, ma kaa ki yo wi pinambyo Salomo wi kan ma yo fo: «Ki sherigo gbogo nga konaa ki Zheruzalemu ca nga ki ni, to mi wo laga Izirayeli cengele ke ni fuun ke sogowo mbaa na yee nari laga ti ni sanga pyew.

⁸ Ngasegele naa lasiri senre nda fuun mi yo Izirayeli woolo pe kan, na paga ti ni fuun ti logo mberi le, konaa mbaa tanri na tunmbyee Moyisi wila lasiri senre nda kan pe yeri ti ni fuun ti na, kona mi se ti pe yiri laga tara nda mila kan pe teleye pe yeri ti ni mbaa yanri mbaa toro†.»

⁹ Een fo Izirayeli woolo pe sila logo Yenɗele li yeri. Manase wila pe pungo maga kan, a pe kapege pye ma we cengele ngele Yawe Yenɗele laa tongo ma ke ko wa pe yege ke na.

¹⁰ Kona, a Yawe Yenɗele li si para li tunmbyeele Yenɗele yon senre yofenne pe yon, ma yo fo:

¹¹ «Ki kaa pye Zhuda tara wunlunana Manase wigi katijangara nda ti pye, ki kaa pye kapere nda wi pye ti tijanga ma we Amori cenle woolo mbele paa pye ma cen laga tara ti ni faa pe woro ti na, ma ti a Zhuda tara woolo pe kapege pye wi yarisunndo gbogowo pi kala na,

¹² ki kala na, pa Yawe Yenɗele, Izirayeli woolo Yenɗele li yo yeen fo: «Mi yaa jologo wa Zheruzalemu ca konaa Zhuda tara ti na, fo lere na fuun kaga wogo ki logo, ki yaa to wi yon na.

† 21:8 21.8: 1 Wunlu 9.3-5; 2 Kuro 7.12-18

¹³ Mi yaa ti kala na làa pye Samari ca ki na konaa kala na mila pye Ashabu go woolo pe na, ki kala nungba la mbe pye Zheruzalemu ca ki na. Mi yaa Zheruzalemu ca ki pe, mbe ca woolo pe yirige pew paa yege nga na pe ma tasa nawa sulu mbe suu jiile wi jogongolo we.

¹⁴ Na woolo mbele pe yaa ka koro, mi yaa kee laga pe na, mbe pe le pe juguye pe kee. Pe juguye pe ni fuun pe yaa kaa tuun pe na mbaa pe kee yaara ti shoo, mbaa ti koli pe yeri;

¹⁵ katugu nga ki yen kapege na yege na, ko paa piin ma koro nala nawa pi ngbanni, maga le wa pilige nga ni mi pe teleye pe yirige wa Ezhipiti tara fo ma pan ma gbón nala.» »

¹⁶ Manase wila Zhuda tara woolo pe le kapege pyewe pi ni, ma ti a pe kapege pye Yawe Yennele li yege sogowo. Mbe taga wa ko na, wila lelegere gbo, mbele paa pye jeregisaga fu, fo a pe kasanwa pi wo ma Zheruzalemu ca ki yin, maga le go nga na ma saa ki wa go nga na.

¹⁷ Manase wi kapyegele sanngala, naa kagala ngele fuun wila pye konaa kapege nga wila pye, ki kagala ke yen ma yonlogo wa Zhuda tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

¹⁸ A Manase wi si kaa ku ma taga wa wi teleye pe na. A pe suu le wa wi wunluwo go laga ki nango kologo ki ni, ko nga paa pye na yinri Uza nango kologo. A wi pinambyo Amo wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

Zhuda tara wunlunaja

Amo wi sanga

¹⁹ Amo wila ta ye le nafa ma yiri shyen mee cen wunluwo pi na. Ye le shyen wila pye wunluwo pi na, wila pye ma cen wa Zheruzalemu ca. Paa pye naa no wi yinri Meshulemeti. Naja na paa pye na yinri Haruzi wo sumborombyo lawi, ma yiri wa Yotiba ca.

²⁰ Nga ki yen kapege Yawe Yennele li yege na, ko wila pye paa yege nga na wi to Manase wila ki pye we.

²¹ Wila tanga wa wi to wi tulugo ki ni fuun ki ni. Yarisunndo nda wi to wila gbogo to wo fun wila gbogo konaa ma foli ti yege sogowo mari gbogo.

²² Wila laga Yawe Yennele, wi teleye Yennele li na. Wi sila tanga Yawe Yennele li kono li na.

²³ A Amo wi legboolo pe si kaa yon le wi na, mee wi gbo wa wi wunluwo go ki ni.

²⁴ Een fo, a ki tara woolo pe si yiri ma legboolo mbele paa yon le wunlunaja Amo wi na pe tongo. A pe suu pinambyo Zhoziyasi wi tegu wunluwo pi na wa wi yonlo.

²⁵ Amo wi kapyegele sanngala konaa kagala ngele fuun wila pye ke yen ma yonlogo wa Zhuda tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

²⁶ A pe suu le wa wi fanga ki ni, wa naja na paa pye na yinri Uza wi nango kologo ki ni. A wi pinambyo Zhoziyasi wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

22

Zhuda tara wunlunaja Zhoziyasi

wi sanga

(2 Kuro 34.1-2)

¹ Zhoziyasi wila ta ye le kolotaanri, mee cen wunluwo pi na. Ye le nafa ma yiri ke ma yiri nungba wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca.

Wi nɔ pàa pye naa yinri Yedida. Yedida to wo lawi ɲa Adaya, ma yiri wa Bozikati ca†.

² ɲga ki yen ma sin Yawe Yɛnɲɛle li yege na ko wila pye. Wila tanga wa wi tele Davidi wi tulugo ki ni fuun ki ni. Wi sila ke mbe kari kalige na nakoma kameɲge na.

*Pàa lasiri sɛwe wi yan
wa sherigo gbɔgo ki ni
(2 Kuro 34.8-28)*

³ Zhoziyasi wi yeɛ ke ma yiri kolotaanri wolo li ni wa wunluwo pi na, pilige ka, a wi si sɛwe yonlogɔfo Shafan wi yeri maa tun wa Yawe Yɛnɲɛle li sherigo gbɔgo ki ni. Shafan wi to wo lawi ɲa Azaliya. Azaliya to wo lawi ɲa Meshulam. Zhoziyasi wila wi tun ma yo fo:

⁴ «Yiri ma kari wa saraga wɔfenne to Hilikiya wi yeri, ma saga yo wi kan fo leele pɛ pan penjara nda ni wa Yawe Yɛnɲɛle li sherigo gbɔgo ki ni, to nda yeyongo korosifenne pɛ sho pe keɛ, wiri jiri.

⁵ Pege penjara ti kan Yawe Yɛnɲɛle li sherigo gbɔgo jɔgosara gbegɛɛfenne teele pe yeri. Poro mbaa ti kaan tunmbyeele mbele pe yen na sherigo gbɔgo ki jɔgosara ti gbegɛle pe yeri.

⁶ Pe yaa la tire tɛfenne, naa go ki tunɲgo pyɛfenne konaa go wafenne pe sara ti ni, mbe tire naa sinndeɛre tugbooro nda pɛ tete mbe go ki gbegɛle ti lo ta ni.

⁷ ɛn fo penjara nda fuun pe yaa kan pe yeri, pe se ka pe yewe ti yelomo pi ni, katugu pe yen leele mbele pɛ taga pe na.»

⁸ Kona, a saraga wɔfenne to Hilikiya wi si sɛwe yonlogɔfo Shafan wi pye fo: «Mi lasiri sɛwe wi yan wa Yawe Yɛnɲɛle li sherigo gbɔgo ki ni.» A Hilikiya wi suu kan Shafan wi yeri. A wi suu kara.

⁹ Ko punɲo na, a sɛwe yonlogɔfo Shafan wi si kari wa wunlunaɲa wi yeri ma saa wi pye fo: «Penjara nda ti yen wa Yawe Yɛnɲɛle li sherigo gbɔgo ki ni, ma tunmbyeele pɛri kan sherigo gbɔgo jɔgosara gbegɛɛfenne teele pe yeri.»

¹⁰ A sɛwe yonlogɔfo Shafan wi sigi senre nda ti yo naa wunlunaɲa wi kan fo: «Saraga wɔfenne to Hilikiya wi sɛwe wa kan na yeri.» A wi suu kara wunlunaɲa wi yege na.

¹¹ Naa wunlunaɲa wila kaa lasiri sɛwe senre ti logo sanga ɲa ni, a wi suu yeera yariporo ti walagi laworo ti kala na.

¹² Ko punɲo na, a wunlunaɲa wi si saraga wɔfo Hilikiya wi yeri, naa Shafan pinambyo Ahikamu, naa Mishe pinambyo Akibori, naa sɛwe yonlogɔfo Shafan konaa wunlunaɲa wi tunmbyee Asaya wi ni ma pe pye fo:

¹³ «Ye kari ye sa Yawe Yɛnɲɛle li yewe na kan, naa leele pe kan konaa Zhuda tara woolo pe ni fuun pe kan ki sɛwe ɲa wɛ yan wi nawa senre ti wogo na; katugu Yawe Yɛnɲɛle li nanɲbanwa pi gbɔgo. Li nawa ɲɲban we ni fo jenge; katugu we teleye pe sila tanga ki sɛwe ɲa wi senre ti na. Kagara ɲgele ke yen ma yonlogo wa wi ni, pe sila tanga mbe yala ke ni.»

*Wunlunaɲa wila leele tun,
a pɛ saa Yɛnɲɛle yon senre yofɔ
jele Hulida wi yewe*

† 22:1 22.1: Zhere 3.6

¹⁴ Kona, a saraga wɔfo Hilikiya, naa Ahikamu, naa Akibori, naa Shafan konaa Asaya wi ni, pɛ si kari wa Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ yɔfo jɛlɛ Hulida wi yeri. Hulida wila pye Tikiva pinambyɔ Shalumu wo jɔ konaa ma pye Harikasi pishyɛnwoo. Shalumu wila pye sherigo gbɔgo yaripɔrɔ ti tɛgefɔ. Hulida wila pye ma cɛn wa Zheruzalemu ca laga fɔnnɔgo ko ni. A pɛ si para wi ni.

¹⁵ A Hulida wi si pe yɔn sogo ma yo fɔ: «Pa Yawe Yɛnnɛlɛ, Izirayeli woolo Yɛnnɛlɛ li yo yɛɛn fɔ: <Ye saga yo lere ɲa wi ye tun laga na yeri wi kan fɔ:

¹⁶ Pa Yawe Yɛnnɛlɛ li yo yɛɛn fɔ: Mi yaa jɔlɔgo gbɔgo wa ki ca ɲga konaa ca woolo pe na, mbe yala sɛnrɛ nda fuun ti yɛn ma yɔnlɔgo wa ki sɛwɛ ɲa Zhuda tara wunlunaɲa wi kara ti ni.

¹⁷ Ki kaa pye pɛ laga na na ma saa na wusuna nuwɔ taan sori yarisunndo ta yɛgɛ kan, janɔgo mbanla nawa pi ɲgban pe kapyere ti ni, ki kala na, mi nawa ɲgban ki ca ɲga ki ni fɔ jɛnɔgɛ; ki nanɲgbanwa pi se kɔ.»

¹⁸ Ɛɛn fɔ ye saga yo Zhuda tara wunlunaɲa wi kan, wo ɲa wi ye tun ye pan ye Yawe Yɛnnɛlɛ li yewe, yoo pye fɔ: <Sɛnrɛ nda mɔ logo, Yawe Yɛnnɛlɛ, Izirayeli woolo Yɛnnɛlɛ, pa li yo yɛɛn ti wogo na, fɔ:

¹⁹ Jɔlɔgo naa danɲa kala na mi yo mi yaa wa ki ca ɲga konaa ca woolo pe na mbe pe pye fyɔnwɔ fɛnnɛ, ki kaa pye ki sɛnrɛ nda mɔ logo tɔɔn jɔlɔ wa ma kotogo ki na, a mɔdo yɛɛ go sogo mi ɲa Yawe Yɛnnɛlɛ na yɛgɛ sɔgɔwɔ, a mɔdo yɛɛra yaripɔrɔ ti walagi mbege naga fɔ mɔdo yɛɛ tirige konaa ma gbɛle na yɛgɛ sɔgɔwɔ, mi fun, mɔdo yɛnrɛwɛ pi logo.» Mi ɲa Yawe Yɛnnɛlɛ muwi mi yo ma.

²⁰ Ki kala na, mi yaa ka ti ma ku ma kari ma tɛlɛye pe kɔrɔgo. Pe yaa kɔɔn le yeyinnɔgɛ na wa ma fanga ka ni. Jɔlɔgo ɲga fuun mi yaa wa ki laga ɲga ki na, ma sege yan yɛnlɛ ni.»

A pitunmbolo pɛ si saa ki sɛnrɛ ti yɛgɛ yo wunlunaɲa wi kan.

23

*Zhoziyasi wila yɔn finliwɛ le naa
Yɛnnɛlɛ li ni*

(2 Kuro 34.29-32)

¹ Kona, a wunlunaɲa Zhoziyasi wi si Zhuda tara leleɛle konaa Zheruzalemu ca leleɛle pe ni fuun pe yeri ma pe gbogolo wa wi yɛɛ tanla.

² Ko punɔgo na, a wunlunaɲa wi si kari wa Yawe Yɛnnɛlɛ li sherigo gbɔgo ki ni, naa Zhuda tara woolo pe ni fuun pe ni, naa Zheruzalemu ca woolo pe ni fuun pe ni, naa saraga wɔfɛnnɛ pe ni, naa Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ yɔfɛnnɛ pe ni konaa leele pe ni fuun pe ni, maga lɛ piile pe na fɔ ma saa ki wa leleɛle pe na. Kona, yɔn finliwɛ sɛnrɛ sɛwɛ ɲa paa yan wa Yawe Yɛnnɛlɛ li sherigo gbɔgo ki ni, a wi suu sɛnrɛ ti ni fuun ti kara janwa wi ni fuun wi kan.

³ Wunlunaɲa wila pye ma yere wa ndɔgorɔ ti ni, a wi si yɔn finliwɛ le naa Yawe Yɛnnɛlɛ li ni, maga kɔn maga tɛgɛ mbe taga Yawe Yɛnnɛlɛ li na mbaa tanri li ɲgasegele, naa li kondɛgɛnɔgɛle konaa li kakɔnnɛdɛgɛnɔgɛle ke na wi kotogo ki ni fuun ni, naa wi jatere wi ni fuun ni; janɔgo yɔn finliwɛ sɛnrɛ nda ti yɛn ma yɔnlɔgo wa ki sɛwɛ wi ni, mberi lɛ mbaa tanri ti na. A leele pe ni fuun pɛ si yɛnlɛ ki yɔn finliwɛ pi na.

*Zhoziyasi wila sherege
kono li gbegele mali tege
naa fonggo wa Zhuda tara
(2 Kuro 34.3-5,33)*

⁴ Kona, a wunlunana wi si kono kan saraga wofenne to Hilikiya wi yeri, naa saraga wofenne sanmbala poro naa sherigo gbogo ki yeyongo korosifenne pe yeri ma yo fo yaara nda fuun tila gbegele yarisunngo Baali ki kan, naa yarisunngo Ashera ki kan konaa yanwa yirige yaara nda wa naayeri ti kan, peri wo wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni. A pe siri le ma yiri ti ni, ma saa ti sogo wa Zheruzalemu ca ki pungo na, wa Sediron lara ti na, mee ki conro ti le ma kari ti ni wa Beteli ca.

⁵ Zhuda tara wunlumbolo paa saraga wofenne mbele tege faa, a paa wusuna nuwo taan wi sori wa sunzara nda wa tinndiye pe na ti na, wa Zhuda tara cara ti ni, naa wa Zheruzalemu ca ki kanngara na cara ti ni, konaa mbele paa pye na wusuna nuwo taan wi sori yarisunngo Baali ki kan, naa yonlo, naa yenge, naa wonngolo konaa naayeri yanwa yirige yaara ti ni fuun ti kan, Zhoziyasi wila pe ni fuun pe puro ma pe wo wa.

⁶ Yarisunngo jele Ashera ki tiyala na laa pye wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, a wi sili kow ma kari li ni wa Zheruzalemu ca ki pungo na, wa Sediron gbunlundege ki yeri, ma saa li sogo wa Sediron gbunlundege ki ni mali pye conro. A pe sigi conro ti koli ma saa ti wo wa gboolo lesaga nga ki yen lere pyew wogo ki ni[†].

⁷ Jajaala mbele pe yinre tila pye wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, Zhoziyasi wila ti jaanri, to nda jele paa pye na yariporo tiin wa ti ni yarisunngo jele Ashera ki kan naga gbogo we.

⁸ Ko pungo na, a Zhoziyasi wi si Zhuda tara saraga wofenne pe ni fuun pe yeri ma pe gbogolo. Saraga wofenne paa pye na wusuna nuwo taan wi sori sunzara nda na wa tinndiye pe na, a wi si ti ni fuun ti jogo mari tege fyongo ni, maga le wa Geba ca fo ma saa gbon wa Berisheba ca ki na[†]. Sunzara nda tila pye wa ca ki yeyonro ti tanla, wila ti jogo. Nga kila pye wa cafo Zhozuwe jate wi yeyongo ki tanla, ma wa ca ki yeyongo ki kameenge kee yeri, wila ki jogo fun.

⁹ Sunzara nda tila pye wa tinndiye pe na, saraga wofenne mbele paa pye na saara ti woo wa ti na, pe sila yenle ki na poro mbaa saraga wogotunngo ki piin naa wa Yawe Yennele li saraga wasaga ki na, wa Zheruzalemu ca. Een fo paa pye na leve fu buru wo kaa ja pe sefenne saraga wofenne sanmbala pe ni.

¹⁰ Sunzaga nga paa pye na piile woo saraga na pe sori wa ki na, ko nga paa pye na yinri Tofeti, wa Beni Hinomu gbunlundege ki ni, Zhoziyasi wila ki jogo maga tege fyongo ni, jango lere kpe ka ka pan mboo pinambyo nakoma wi sumborombyo wo saraga mboo sogo wa ki na yarisunngo Moloki ki kan[†].

¹¹ Zhuda tara wunlumbolo paa shonye mbele tege pe ye wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki yeyongo ki tanla, mbaa yonlo ki gbogo pe ni, Zhoziyasi wila pe wo wa. Ki shonye paa pye wa ca ki yekelewe Netan Meleki wi wonlogo ki tanla, wa sherigo gbogo laga nawa ki kanngara na yinre ti ni.

[†] 23:6 23:6: 2 Wunlu 21.3; 2 Kuro 33.3 [†] 23:8 23:8: Maga le wa Geba ca fo ma saa gbon wa Berisheba ca ki na, ko koro wo yen fo tara ti lagapyew. [†] 23:10 23:10: Levi 18.21; Zhere 7.31; 19.1-6; 32.35

Malaga gbɔnwotoroye mbele pàa tɛgɛ na yɔnɔ ki gbogo pe ni, wila pe sogo fun.

¹² Zhuda tara wunlumbolo pàa saraga wɔsara nda kan wa Ahazi wi go ki biri wi go na konaa saraga wɔsara nda Manase wila kan wa Yawe Yɛnnɛlɛ li sherigo gbɔgɔ londo shyen ti ni, wunlunana wila ti jaanri. Naa wila kaa ti yaari maga tara ti koli ma kɔ, a wi si saa ti wa wa Sediron gbunlundegɛ ki ni†.

¹³ Izirayeli tara wunlunana Salomo wila sunzara nda kankan wa tinndiye pe na wa yanwiga nga pe yinri jɔgɔwɔ yanwiga ki kalige kɛɛ ki na, wa Zheruzalemu ca ki yesinme na, Zhoziyasi wila ki sunzara ti jɔgɔ mari tɛgɛ fyɔngɔ ni. Ki sunzara nda wa tinndiye pe na tila kan Sidon ca fɛnnɛ pe yarisunngo tijaanga jɛlɛ Asitarite ko kan, naa Mowabu cɛnlɛ woolo pe yarisunngo tijaanga Kemoshi ko kan konaa Amo cɛnlɛ woolo pe yarisunngo fyɛrɛ wogo Milikomu ko kan†.

¹⁴ Sinndɛɛrɛ titɔɔnɔ nda pàa yerege yerege na sunnu ti na, Zhoziyasi wila ti gbɔn mari yaari, ma yarisunngo Ashera ki tiyagala ngele pàa kan naga sunnu ke kɔɔnɔ; tila pye lara nda na, a wi si leele kajeere wa wa mari tɔn mari tɛgɛ fyɔngɔ ni.

*Zhoziyasi wila shɛrɛgɛ
konɔ li gbɛgɛle mali tɛgɛ
naa fɔnnɔgɔ wa Izirayeli tara
(1 Wunlu 13.1-2,29-32; Yuuro 69.10)*

¹⁵ Mbe taga wa kona, Nebati pinambyɔ Yerobowamu wila saraga wɔsaga nga kan wa Beteli ca konaa ma sunzaga nga kan wa tinndi wi na ma ti a Izirayeli woolo pɛ kapege pye, Zhoziyasi wila ti jaanri, ma sunzaga konaa yarisunngo Ashera ki tiyala li ni ti sogo mari pye conɔ†.

¹⁶ A Zhoziyasi wi si kaa welewele mɛɛ fanra nda tila pye wa yanwiga ki na ti yan. A wi si leele tun, a pɛ saa gbɔolo kajeere ta wɔ wa ki fanra ti ni, a wi pan mari sogo wa saraga wɔsaga ki na maga tɛgɛ fyɔngɔ ni. Yawe Yɛnnɛlɛ lɔa sɛnrɛ nda yo li yon sɛnrɛ yofɔ wa kan, a wiri yo ki kagala ke wogo na, kila pye ma yala ko sɛnrɛ to ni†.

¹⁷ A Zhoziyasi wi si yewe ma yo fɔ: «Nadowo sinndɛlɛgɛ kikiin mi yɛn na yaan wame?» A ca woolo pɛ suu yon sogo ma yo fɔ: «Kagala ngele mà pye ki Beteli ca saraga wɔsaga nga ki na, Yɛnnɛlɛ lere na wila yiri wa Zhuda tara ma pan maga sɛnrɛ ti yo ma wa ki na wi fanga koyi†.»

¹⁸ Kona, a Zhoziyasi wi sho fɔ: «Ye ko fanga ko yaga wa. Lere kpe ka ka jiri wi kajeere ti na.» Ki pye ma, ki Yɛnnɛlɛ yon sɛnrɛ yofɔ wɔ naa na wila yiri wa Samari tara ma pan†, a pɛ si poro kajeere to yaga wa.

¹⁹ Yinrɛ nda fuun Izirayeli tara wunlumbolo pàa kan wa sunzara nda tila pye wa tinndiye pe na ti na, wa Samari tara cara ti ni na sunnu wa ti ni, ma Yawe Yɛnnɛlɛ li nawa pi ngban, Zhoziyasi wila ti jaanri mari wɔ wa. Nga wila pye Beteli ca woro ti na ko nungba ko wila pye Samari ca woro ti na.

²⁰ Sunzara nda tila pye wa tinndiye pe na, saraga wɔfɛnnɛ mbele pàa pye na tunngo piin wa ti na, a wi si pe ni fuun pe kɔnlogi wa saraga wɔsara ti na, ma leele kajeere sogo wa ti na mari tɛgɛ fyɔngɔ ni. Ko punngo na, a wi si songoro wa Zheruzalemu ca.

† 23:12 23:12: 2 Wunlu 21.5; 2 Kuro 33.5 † 23:13 23:13: 1 Wunlu 11.7 † 23:15 23:15: 1 Wunlu 12.33 † 23:16 23:16: 1 Wunlu 13.2 † 23:17 23:17: 1 Wunlu 13.30-32 † 23:18 23:18: 1 Wunlu 13.29-31

Paki fēti wi pyewe
(2 Kuro 35.1-19)

²¹ Kona, a wunlunana wi sigi yo leele pe ni fuun pe kan ma yo fō: «Ye Paki fēti wi pye Yawe Yennele, ye Yennele li mege ni paa yege nga na ki yen ma yonlogo wa yon finliwe senre sewe wi ni[†].»

²² Ki Paki fēti na paa pye, pe fa wa pye paa wi yen, maga le wa sanga na ni kiti konfenne paa pye na Izirayeli tara ti yege sinni konaa sanga na fuun wunlumbolo paa pye Izirayeli tara naa Zhuda tara ti go na wi ni.

²³ Een fō Zhoziyasi wi wunluwo pi yeke ke ma yiri kolotaanri wolo li ni, ko a pē sigi Paki fēti wi pye Yawe Yennele li mege ni wa Zheruzalemu ca.

²⁴ Mbe taga wa ko na, leele mbele paa pye na kuulo pe yewe konaa jelefenne pe ni, Zhoziyasi wila pe ni fuun pe purō. Go nawa yarisunndo, naa yarisunndo ta yege ni konaa yaara tijangara nda fuun paa pye na yaan wa Zhuda tara naa Zheruzalemu ca ki ni, wila ti ni fuun ti wo wa tara ti ni; jango mbe ti lasiri sewe na saraga wofō Hilikiya wila yan wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, senre nda ti yen ma yonlogo wa wi ni, leele paa tanri ti na.

²⁵ Wunlumbolo mbele paa keli ma yiri Zhoziyasi wi yege wa kpe sila songoro mbe pan Yawe Yennele li korogo wi kotogo ki ni fuun ni, naa wi nawa pi ni fuun ni konaa wi fannga ki ni fuun ni paa Zhoziyasi wi yen, mbe tanga mbe yala Moyisi lasiri senre ti ni fuun ti ni. Wo pungo na, wunlunana wa kpe sila si yiri paa wi yen.

²⁶ Konaa ki ni fuun, Yawe Yennele li nangbanwa gbōo mba pila pye Zhuda tara woolo pe ni, ki nangbanwa pi sila sogo li na, kagala ngele fuun Manase wila pye mali nawa pi ngban ke kala na.

²⁷ Ki kala na, Yawe Yennele li yo fō: «Mi yaa Zhuda tara woolo pe purō mbe pe wo wa na yee yege sogowo paa yege nga na mila Izirayeli woolo pe purō ma pe wo wa na yee yege sogowo. Mi yaa je ki ca nga ki na, ki Zheruzalemu ca nga mila wo we, konaa mbe je sherigo gbogo ki na, ko nga mila yo mi yaa nala yee nari wa ki ni we[†].»

²⁸ Zhoziyasi wi kapyegele sanngala konaa kagala ngele fuun wila pye, ke yen ma yonlogo wa Zhuda tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

Zhoziyasi wi kunwo
(2 Kuro 35.20-27)

²⁹ Zhoziyasi wi wunluwo sanga wi ni, a Ezhipiti tara wunlunana Farawon Neko wi si kaa yiri ma kari sa malaga gbōn Asiri tara wunlunana wi ni wa Efirati gbaan wi yon na. Kona, a wunlunana Zhoziyasi wi si yiri ma saa Farawon wi fili mbe malaga gbōn wi ni. Een fō naa Farawon wila kaa wi yan, a wi suu gbo wa Megido ca[†].

³⁰ A wi legboolo pē suu gbo wi le malaga gbōnwotooro wa ni ma yiri wi ni wa Megido ca ma kari wi ni wa Zheruzalemu ca, ma saa wi le wa wi fanga ki ni. A Zhuda tara woolo pē si sinme kpoyi wo Zhoziyasi wi pinambyo Yowahazi wi na maa tege wunluwo pi na wa wi to wi yonlo.

[†] 23:21 23:21: Dete 16.1-8 [†] 23:27 23:27: 1 Wunlu 8.29 [†] 23:29 23:29: Wunlunana Zhoziyasi wila yiri ma saa Farawon wi fili mbe malaga gbōn wi ni mboo yege kon, jango wiga ka sa malaga gbōn Babiloni tara fenne pe ni mbe ya pe ni, ko pungo na mbe pan mbe to Zhuda tara ti na mbe ya ti ni; 2 Kuro 35.20-24.

Zhuda tara wunlunana
Yowahazi wi sanga
(2 Kuro 36.2-4)

³¹ Yowahazi wila ta yeŋe nafa ma yiri taanri meɛ cɛn wunluwo pi na. Yeŋe taanri wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Paa pye naa nɔ wi yinri Hamutali. Zheremi ŋa wila yiri wa Libina ca wo sumboromboɔ lawi†.

³² Nga ki yen kapege Yawe Yenŋele li yege na, ko Yowahazi wila pye kala li ni fuun ni paa wi teleye pe yen.

³³ Farawɔn Neko wila wi po yongowo ni wa Iribila ca, wa Hamati tara, jango wiga kaa wunluwo pi piin wa Zheruzalemu ca naa. A Neko wi si lambo wa Zhuda tara woolo pe na ma yo paa warifuwe tɔni taanri naa culo cɛnme tijere konaa te culo nafa ma yiri ke ma yiri tijere kaan wi yeri.

³⁴ A Farawɔn Neko wi si Zhoziyasi pinambyo Eliyakimu wi tege wunluwo pi na wa wi to wi yonlo. A wi suu mege ki kanŋga naa yinri Yehoyakimu. A wi si Yowahazi wi yigi ma kari wi ni wa Ezhipiti tara. Pa wila saa ku wa†.

³⁵ Farawɔn wila warifuwe naa te ŋa senre yo, Yehoyakimu wila ti kan wi yeri. Eɛn fo mbe ta mbege penjara ti kan Farawɔn wi yeri, wila tara woolo pe ni fuun nunŋba nunŋba pe penjatara ti jate, ma warifuwe naa te yon ka sho pe ni fuun nunŋba nunŋba pe yeri ma yala pe penjatara ti ni. Ko wila pye meɛ ta ma Farawɔn Neko wi penjara ti ta mari kan wi yeri.

Zhuda tara wunlunana
Yehoyakimu wi sanga
(2 Kuro 36.5-8)

³⁶ Yehoyakimu wila ta yeŋe nafa ma yiri kanŋgurugo, meɛ cɛn wunluwo pi na. Yeŋe ke ma yiri nunŋba wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Wi nɔ paa pye naa yinri Zebuda. Uruma ca fenne nana Pedaya wo sumboromboɔ lawi†.

³⁷ Nga ki yen kapege Yawe Yenŋele li yege na, ko wila pye paa wi teleye pe yen kala li ni fuun ni.

24

¹ Yehoyakimu wi wunluwo sanga wi ni, a Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi si pan ma to Zhuda tara ti na. A Yehoyakimu wi si go sogo maa kan ma saa gbɔn fo yeŋe taanri. Eɛn fo ko punŋo na, a wi si yiri ma je Babiloni tara wunlunana wi na naa fonŋgo†.

² Kona, a Yawe Yenŋele li si ti a benŋanri pyefenne peŋe yiri wa Kalide tara, naa wa Siri tara, naa wa Mowabu cenle li ni konaa wa Amo cenle li ni ma pan mbe to Yehoyakimu wi na. Yenŋele laa pe yirige ma pe wa Zhuda tara ti na, jango mbe pe tongo pew mbe yala senre nda laa yo li tunmbyeele, Yenŋele yon senre yofenne pe kan ti ni.

³ Yawe Yenŋele lo laa ti, a ki jologo kagala ke gbɔn pe na, katugu laa pye na jaa mbe Zhuda tara woolo pe puro mbe pe wo li yeŋe yege sogowo kapere nda fuun Manase wila pye ti kala na.

† **23:31 23:31:** 2 Wunlu 23:31; 2 Kuro 36.2 † **23:34 23:34:** Zhere 22.10-12 † **23:36 23:36:** Zhere 22.18-19; 26.1-6; 35.1-19 † **24:1 24:1:** Zhere 25.1-38; Dani 1.1-2

⁴ Mbe taga wa ko na naa, Manase wila lelegere gbo mbele paa pye jeregisaga fu, a pe kasanwa pi wo ma Zheruzalemu ca ki yin lagapyew. Ki kala na Yawe Yenjele li sila pye na jaa mbe pe kala yaga†.

⁵ Yehoyakimu wi kapyegele sanngala, naa kagala ngele fuun wila pye ke yen ma yonlogo wa Zhuda tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

⁶ A Yehoyakimu wi si kaa ku ma taga wa wi teleye pe na. A wi pinambyo Yehoyakini wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

⁷ Ki wagati wi ni, Ezhipiti tara wunlunaja wi sila pye na yinrigi wa wi tara mbe saa malaga gboon pe ni, katugu tara nda fuun wila sho ma ta, Babiloni tara wunlunaja wila ti ni fuun ti sho, maga le wa Ezhipiti tara lafogo ki na, fo ma saa gbon wa Efirati gbaan wi na.

Zhuda tara wunlunaja

Yehoyakini wi sanga

(2 Kuro 36.9-10)

⁸ Yehoyakini wila ta yeke ke ma yiri kolotaanri mee cen wunluwo pi na. Yenge taanri wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Paa pye naa no wi yinri Nehushita. Wila pye Elinatan sumborombyo, ma yiri wa Zheruzalemu ca.

⁹ Nga ki yen kapege Yawe Yenjele li yege na ko wila pye kala li ni fuun ni paa wi to wi yen.

Paa malingboonlo censaga kan

Zheruzalemu ca ki tanla

maga yon ton

ma ca woolo pe koli

¹⁰ Yehoyakini sanga wi ni, Babiloni tara wunlunaja Nebukanezari wi malingboonlo teelee naa wi malingboonlo pe ni pe si pan mbe to Zheruzalemu ca ki na, mee malingboonlo censaga kan ca ki tanla maga yon ton.

¹¹ Ma malingboonlo teelee pe ta wa malingboonlo censaga ki ni wa ca ki tanla, a Babiloni tara wunlunaja Nebukanezari wo jate wi si pan wa ca ki yesinne na.

¹² Kona, a Zhuda tara wunlunaja Yehoyakini wi si yiri wa ca ki ni, ma saa wi yee kan Babiloni tara wunlunaja wi yeri, wo naa wi no, naa wi malingboonlo teelee, naa wi tara teelee konaa wi legboolo pe ni. A Babiloni tara wunlunaja wi si pe yigi kasopiile. Ko la yala wunlunaja Nebukanezari wi yeke kolotaanri wolo li ni wa wunluwo pi na†.

¹³ A wi si Yawe Yenjele li sherigo gbogo yarijende ti ni fuun naa wunluwo go yarijende ti ni fuun ti koli. Izirayeli tara wunlunaja Salomo wila yaapire nda fuun gbegele te ni ma tege wa Yawe Yenjele li sherigo gbogo ki ni, wila ti ni fuun ti gbon mari yaari paa yege nga na Yawe Yenjele laa ki yo we†.

¹⁴ Wila Zheruzalemu ca woolo pe ni fuun pe koli naa tara teelee pe ni, naa malingboonlo teelee, naa kapyo jenfenne konaa fenne pe ni fuun pe ni. Pe ni fuun paa pye lere waga ke (10 000); kaawo ca ki fyonwo fenne poro ce paa koro wa ca ki ni.

† 24:4 24.4: 2 Wunlu 21.10-16 † 24:12 24.12: Zhere 22.24-30; 24.1-10; 29.1-2 † 24:13 24.13: 2 Wunlu 20.17

¹⁵ Wila Yehoyakini wi yigi ma kari wi ni wa Babiloni tara. Wila wunlunana wi no, naa wi jeele, naa wi legboolo konaa tara ti fanninga fenne pe yigi wa Zheruzalemu ma kari pe ni wa Babiloni tara[†].

¹⁶ Babiloni tara wunlunana wila malingboonlo waga koloshyen (7 000) pe ni fuun pe yigi ma kari pe ni wa Babiloni, naa kapyo jenfenne naa feenle poro waga kele (1 000) ni, konaa nambala kotogofenne mbele pe mbaa ya malaga gbɔn pe ni fuun pe ni.

¹⁷ Kona, a Babiloni tara wunlunana wi si Mataniya wi le maa tege wunluwo wa Yehoyakini wi yonlo; Mataniya wila pye Yehoyakini wi to jee. A wi suu mege ki kannga naa yinri Sedesiyasi[†].

Zhuda tara wunlunana

Sedesiyasi wi sanga

(Zhere 52.1-3)

¹⁸ Sedesiyasi wila ta ye le nafa ma yiri nungba mee cen wunluwo pi na. Ye le ke ma yiri nungba wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Wi no paa pye naa yinri Hamutali. Libina ca fenne nana Zheremi wo sumborombyo lawi[†].

¹⁹ Nga ki yen kapege Yawe Yenhele li ye ge na, ko wila pye kala li ni fuun ni paa Yehoyakimu wi yen.

²⁰ Ki kagala ke ni fuun kaa pye, katugu Yawe Yenhele laa nawa ngban Zheruzalemu ca woolo naa Zhuda tara woolo pe ni, fo a li saa pe purɔ ma pe lali li ye ni. Ko pungo na, a Sedesiyasi wi si kaa yiri ma je Babiloni tara wunlunana wi na.

25

Babiloni tara fenne paa pan

ma Sedesiyasi wi yigi

wa Zheruzalemu ca

ma kari wi ni

(Zhere 52.3-11)

¹ Sedesiyasi wi wunluwo pi ye le kolojere wolo li ni, yenge ke wogo ki pilige ke wogo ki na, a Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi si pan wi malingboonlo pe ni fuun pe ni mbe pan mbe to Zheruzalemu ca ki na. A wi si malingboonlo censaga kan wa ca ki tanla, ma mboro ta wa lugusara ma ca ki maga[†].

² Malingboonlo censaga kila koro wa Zheruzalemu ca ki tanla maga yon ton, fo ma saa gbɔn Sedesiyasi wi wunluwo pi ye le ke ma yiri nungba wolo li na.

³ Ki ye le li yenge tijere wogo ki pilige kolojere wogo ki na, ma yala fungo ki ngban wa ca ki ni, yaakara woro leele pe yeri wa tara ti ni,

⁴ a Babiloni tara fenne pe si ca ki mbogo ki furu ma torosaga wo wa ki ni. A Zhuda tara wunlunana wi si yiri ki yembine li ni wo naa malingboonlo pe ni fuun pe ni, ma toro wa yeyongo nga ki yen wa mboro shyen ti sogowo pi ni ki ni, wa wunlunana wi nangɔ kologo ki tanla, mee Zhuriden gbaan funwa laga falafala kono li le ma kari. Ma si yala Kalide tara fenne^{††} poro la pye ma ca ki maga.

[†] 24:15 24:15: Zhere 22.24-30; 24.1-10; 29.1-2; Eze 17.12 [†] 24:17 24:17: Zhere 37.1; Eze 17.13

[†] 24:18 24:18: Zhere 27.1-22; 28.1-17 [†] 25:1 25:1: Zhere 21.1-10; 34.1-5; Eze 24.2 [†] 25:4 25:4:

Kalide tara fenne poro nungba poro paa pye na yinri Babiloni tara fenne. [†] 25:4 25:4: Eze 33.21

⁵ Eɛn fɔ, a Kalide tara malingbɔɔnɔlɔ pɛ si taga wunlunaŋa wi na maa purɔ ma saa wi yigi wa Zheriko funwa laga falafala ki ni. A wi malingbɔɔnɔlɔ pe ni fuun pɛ si fe ma jaraga.

⁶ A pɛ si wunlunaŋa wi yigi ma kari wi ni, ma saa wi kan Babilɔni tara wunlunaŋa wi yeri wa Iribila ca. A pɛ si kiti kɔn wi na.

⁷ Sedesiyasi wi pinambiile poro na, paa pe kɔnlogi wi yegɛ na, ma wo jate wi yengele ke yaari wi na, mɛɛ wi pɔ tuguyenre yɔngɔwɔ ni maa le ma kari wi ni wa Babilɔni ca†.

Babilɔni tara fenne

paa Zhuda tara woolo sanmbala

pe koli ma kari pe ni

(Zhere 52.12-33)

⁸ Babilɔni tara wunlunaŋa Nebukanezari wi wunluwɔ pi yeɛ ke ma yiri kɔlojere wolo li ni, yenge kangurugo wogo, ki pilige kɔloshyen wogo ki na, Nebuzaradan ŋa wila pye wunlunaŋa wi laga kɔrɔsifenne to ma pye wi tara ti legbɔɔ wa, wi si pan wa Zheruzalemu ca.

⁹ A wi si Yawe Yɛnnɛle li sherigo gbɔgo ki sogo, naa wunluwɔ go ki ni, naa Zheruzalemu ca yinre ti ni fuun ti ni. Go ŋga fuun kila pye go jɛnge wila ki sogo†.

¹⁰ Kalide tara malingbɔɔnɔlɔ mbele paa pye wunlunaŋa wi laga kɔrɔsifenne to wi ni, a pɛ si Zheruzalemu ca mbogo ki jaanri.

¹¹ Leele sanmbala mbele paa koro wa ca ki ni, naa mbele paa keli ma pe yeɛ kan Babilɔni tara wunlunaŋa wi yeri, konaa leele sanmbala pe ni fuun pe ni, Nebuzaradan ŋa wila pye wunlunaŋa wi laga kɔrɔsifenne to wi si pe koli ma kari pe ni.

¹² Konaa ki ni fuun, wunlunaŋa wi laga kɔrɔsifenne to wila ti a Zhuda tara ti fyɔnwɔ fenne pɛle koro wa tara ti ni, jango paa ɛɛzen kɛɛɛ ti fali paa kɛɛɛ kɔɔn.

¹³ Tuguyenre tiyagala ngele kaa pye wa Yawe Yɛnnɛle li sherigo gbɔgo ki ni, naa tuguyenre wotoroye pe ni konaa tuguyenre jogoyaraga gbegebe ŋga kila pye wa Yawe Yɛnnɛle li sherigo gbɔgo ki ni, Kalide tara fenne paa ti gbɔn mari yaari, mɛɛ ki tuguyenre ti le ma kari ti ni wa Babilɔni ca†.

¹⁴ Tuguyenre negedagala, naa cɔnrɔ koliyaara, naa gbengele, naa wɔjengele konaa tuguyenre yaara nda fuun paa pye na gbegele ti ni wa Yawe Yɛnnɛle li sherigo gbɔgo ki ni, paa ti le ma kari ti ni fun†.

¹⁵ Nanjanra leyaara to naa tɔnmɔ mba pe maa yanragi yanragi pi leyaara ti ni, wunlunaŋa wi laga kɔrɔsifenne to wila ti le fun ma kari ti ni, yaraga ŋga fuun kila pye tɛ wogo konaa yaraga ŋga fuun kila pye warifuwe wogo wila ki le†.

¹⁶ Tuguyenre tiyagala shyen, naa jogoyaraga gbegebe konaa wotoroye mbele Salomo wila gbegele ma tɛge wa Yawe Yɛnnɛle li sherigo gbɔgo ki ni, lere saa ya mbege tuguyenre ti nuguwɔ pi jɛn mbɔo kɔ.

¹⁷ Ki tiyagala ke ni fuun nungba nungba ke titɔnlɔwɔ pila pye metere kɔlojere kɔlojere. Paa gona tɔnyaara gbegele ke na tuguyenre ni. Ti nungba nungba pyew ti yagawa pila pye metere nungba nungba naa kɔngo. Paa tuguyenre mere naa girenadi tige pire yanlere gbegele mari

† 25:7 25:7: Eze 12.13 † 25:9 25:9: 1 Wunlu 9.8 † 25:13 25:13: 1 Wunlu 7.15-26; 2 Kuro 3.15-17; 4.2-5 † 25:14 25:14: 1 Wunlu 7.45; 2 Kuro 4.16 † 25:15 25:15: 1 Wunlu 7.45-51

le gona tonyaara ti na mari fere ti ni. Ti ti ni fuun tila pye tuguyenre. Tiyagala ke shyen kaa pye cenlomo nungba ma pinle ke mere ti ni.

¹⁸ Wunlunana wi laga korosifenne to wila saraga wofenne to Seraya wi yigi, naa saraga wofa Sofoni na wila pye wi kee yigifo wi ni konaa saraga wofenne taanri mbele paa pye na Yawe Yennele li sherigo gbogo yeyongo ki korosi pe ni.

¹⁹ Wila ca ki legboo wa yigi wa ca ki ni, wo la pye malingboonlo pe go na, naa Zhuda tara wunlunana wi yerifenne kangurugo mbele paa koro wa ca ki ni pe ni, naa malingboonlo ngbelele to wi sewe yonlogofa na wila pye na leele pe lee na pe nii malingboonlo pe ni wi ni, konaa Zhuda tara nambala nafa taanri mbele paa koro wa ca ki ni pe ni.

²⁰ Wunlunana wi laga korosifenne to Nebuzaradan wila pe yigi ma kari pe ni, ma saa pe kan Babiloni tara wunlunana wi yeri wa Iribila ca.

²¹ A Babiloni tara wunlunana wi si ti a pe pe gbɔn ma pe gbo wa Iribila ca, wa Hamati tara. Pa Zhuda tara woolo paa pe koli ma yiri pe ni, wa pe tara ma kari pe ni wa kulowo pi ni yeen.

*Nebukanezari wila Gedaliya
wi tɛgɛ Zhuda tara ti go na
(Zhere 40.7-9; 41.1-3)*

²² Kona, Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wila leele mbele yaga wa Zhuda tara, a wi si Ahikamu pinambyo Gedaliya wi tɛgɛ pe go na. Gedaliya wila pye Shafan wi pishyenwoo.

²³ Naa Zhuda tara malingboonlo teele poro naa pe malingboonlo pe ni paa kaa ki logo ma yo Babiloni tara wunlunana wila Gedaliya wi tɛgɛ Zhuda tara ti go na, a pe si kari wa Gedaliya wi yeri wa Mizipa ca. Poro la wele Netaniya pinambyo Ishimayeli, naa Kareya pinambyo Yohana, naa Tanihumeti pinambyo Seraya na wila yiri wa Netofa ca wi ni, naa Maaka setirige pyo Yaazaniya wi ni konaa nambala mbele paa pinle pe ni.

²⁴ A Gedaliya wi si wugu ma ki malingboonlo teele poro naa pe woolo pe kan ma yo fo: «Yaga kaa fye Kalide tara teele pe yege mbe yo pe yaa kala la pye ye na. Ye koro laga tara ti ni, yaa tunngo piin Babiloni tara wunlunana wi kan, kona ye yaa yeyingge ta†.»

²⁵ Een fo, ye le li yenge koloshyen wogo ki na, Zhuda tara wunlunana wi setirige piile pe ni, Netaniya pinambyo Ishimayeli na wila pye Elishama pishyenwoo, wi si lere ke le ma taga wi yee na, mee pan ma to Gedaliya wi na maa gbɔn maa gbo, wo naa Zhufuye naa Kalide tara fenne mbele fuun paa pye wi ni wa Mizipa ca pe ni†.

²⁶ Kona, Zhuda tara fenne pe ni fuun, maga le lepigile ke na fo ma saa ki wa legboolo pe na, konaa malingboonlo teele pe ni, a pe si yiri ma fe ma kari wa Ezhipiti tara, katugu paa pye na fye Kalide tara fenne pe yege†.

*Babiloni tara wunlunana
wila Yehoyakini wi wo
wa kaso wi ni*

(Zhere 52.31-34)

²⁷ Zhuda tara wunlunana Yehoyakini wi yigingolo ma kari wi ni wa kulowo pi ni, ki ye le nafa ma yiri ke ma yiri koloshyen wolo li yenge ke ma yiri shyen wogo, ki pilige nafa ma yiri koloshyen wogo ki na, Babiloni

tara wunlunaŋa Evili Merodaki wi wunluwo pi yeŋe kongbanna li ni, a wi si kagbaraga pye Zhuda tara wunlunaŋa Yehoyakini wi kan maa wo wa kaso wi ni.

²⁸ A wi si sentanra yo wi ni. Wunlumbolo sanmbala mbele fuun paa yigi, a pe saa koro wa Babiloni tara wunlunaŋa wi ni wa Babiloni, wila Yehoyakini wi tege poro pe ni fuun go na.

²⁹ Wila ti a pe Yehoyakini wi kaso yariporo ti wo wi na. Yehoyakini wila pye na nii wi ni suyi wi yinwege piliye sannya yi ni fuun yi ni.

³⁰ Babiloni tara wunlunaŋa wila pye na Yehoyakini wi kala li yongo wi kan pilige pyew wi yinwege piliye sannya yi ni fuun yi ni.

Wunlumbolo pe kagala sɛwɛ kɔŋgbannɔ ɲa pe yinri

KURONIKI

Sɛwɛ wi nawa sɛnrɛ

Kuroniki sɛwɛ kɔŋgbannɔ wo naa Kuroniki sɛwɛ shyen woo wi ni paa pye sɛwɛ lombonɔ nungba. Ki sɛwɛ paa wi kɔn, a wi yiri shyen, katugu wi kɔnrɔ shyen ti sila ya kɔ selegɛ sɛwɛ ɲa pe ma migi wi nungba ni. Kagala ɲgele ke yen ma yɔnlogɔ wa Samiyeli sɛwɛle naa wunlumbolo sɛwɛle pe ni, Kuroniki sɛwɛ kɔŋgbannɔ wo naa Kuroniki sɛwɛ shyen woo wi ni pe yen na para ki kagala ke gbɔwɔ na. Eɛn fɔ Zhufuye mbele paa yiri wa kulowo pi ni ma songɔrɔ wa Zheruzalemu ca, Kuroniki sɛwɛ wi yɔnlogɔ ma kan poro yeri. Wi sɛnrɛ ti gbɔwɔ yen na para Zhuda tara wunluwɔ po wogo na.

Kuroniki sɛwɛ wi kɔnsaga kɔŋgbannɔ (1-9) ki yen na setirige piile yirisaga ɲga ki yiri ma toro ko mɛrɛ to nari, mbege lɛ Adama wi na fɔ sa gbɔn wunlunannɔ Sawuli wi na. Sɛwɛ wi go kɛwogo (10) ki yen na para Sawuli wi kunwɔ wogo ko na. Sɛwɛ wi sɛnrɛ sannɔda to yen na para Davidi sɛnrɛ na, wo kala lo sɛwɛ wi para li na ma wɛ. Davidi wila pye wunluwɔ, mɛɛ Zheruzalemu ca ki gbɛgele maga tɛgɛ wi wunluwɔ ca gbɔgɔ (11-12). Wila ti a pɛ pan yɔn finliwɛ kɛsu wi ni wa Zheruzalemu ca (13-16). Wi wunluwɔ kapyegɛle pɛ ke yɔnlogɔ (17-20), ma pinlɛ wila wi yɛɛ gbɛgele mbe sherigo gbɔgɔ ki kan yɛgɛ ɲga na ki ni (21-29). Wi pinambyɔ Salomɔ wo wila kaa ki kan wi kunɔgɔ (2 Kuroniki).

Wa Kuroniki sɛwɛ kɔŋgbannɔ wi ni, wunlunannɔ Davidi wi kala li yen yɛgɛ nagawa. Wila pye lere wa, ɲa wila taga Yɛnɲɛle li na nali gbɔgɔ paa yɛgɛ ɲga na ki daga wɛ. Wila ki jɛn ma yo Yɛnɲɛle lo li yen wunluwɔ jɛnɲɛ wɛ. Wila yo fɔ:

Yawe Yɛnɲɛle, gbɔgɔwɔ, naa yawa, naa tiyɔnwɔ, naa gbɔgɔwɔ yanwa kɔnaa tegere ti yen ma woro;
katugu yaara nda fuun ti yen wa naayeri kɔnaa nda fuun ti yen laga tara na, ti yen ma woro.

Wunluwɔ pɛ yen ma woo Yawe Yɛnɲɛle.

Mboro ma yen yaraga pyew ki go na (1 Kuro 29.11).

Sɛwɛ wi yen ma kɔɔnɔ yɛgɛ ɲga na

Adama wi setirige piile fɔ sa gbɔn wunlunannɔ Sawuli wi na 1-9

Davidi wi wunluwɔ sanga 10-29

Sawuli naa wi pinambiile pe kunwɔ 10.1-14

Davidi wila pye wunluwɔ 11.1-12

Davidi wila pan yɔn finliwɛ kɛsu wi ni wa Zheruzalemu ca 13-16

Salomɔ wi yaa ka sherigo gbɔgɔ ki kan 17.1-27

Davidi wila yawa ta 18-20

Davidi wila sherigo gbɔgɔ ki kanga ki gbɛgele 21-28

Leele paa yarikanra kan 29.1-20

Paa Salomɔ wi tɛgɛ wunluwɔ 29.21-25

Davidi wi kunwɔ 29.26-30

ADAMA WI SETIRIGE PIILE Fɔ SA GBɔN SAWULI WI NA

*Mbege le Adama na
fo sa gbɔn Abirahamu na
(Zhenɛ 5.1-32; 10.1-32; 11.10-26)*

¹ Adama wo wila Seti se. A Seti wo Enɔsi se.

² A Enɔsi wo Kena se. A Kena wo Mahalaleyɛli se. A Mahalaleyɛli wo Yerɛdi se.

³ A Yerɛdi wo Enɔki se. A Enɔki wo Matusalemu se. A Matusalemu wo Lemeki se.

⁴ A Lemeki wo Nowe se.

A Nowe wo Semu se, naa Kamu, naa Zhafeti.

⁵ Zhafeti pinambiile pe mɛɛ ti nda: Gomeri, naa Magogi, naa Madayi, naa Yavan, naa Tubali, naa Meshɛki konaa Tirasi.

⁶ Gomeri pinambiile pe mɛɛ ti nda: Ashikenazi, naa Difati konaa Togarima.

⁷ Yavan pinambiile pe mɛɛ ti nda: Elisha, naa Tarisisi, naa Kitimu konaa Orodanimu.

⁸ Kamu pinambiile pe mɛɛ ti nda: Kushi, naa Mizirayimu, naa Puti konaa Kana.

⁹ Kushi pinambiile pe mɛɛ ti nda: Seba, naa Havila, naa Sabita, naa Arayema konaa Sabiteka. Arayema pinambiile pe mɛɛ ti nda: Saba konaa Dedan.

¹⁰ Kushi wo wila Nimirodi se. Nimirodi wo wila keli ma cɛn fanɲga ki na laga tara ti na.

¹¹ Mizirayimu wo wila pye Ludi cɛnle woolo pe tele, naa Anemu cɛnle woolo, naa Leyabi cɛnle woolo, naa Nafitu cɛnle woolo,

¹² naa Paturusi cɛnle woolo, naa Kasiluhi cɛnle woolo konaa Kafitori cɛnle woolo pe tele we. Pa Filisiti tara fenne paa yiri wa Kasiluhi cɛnle li ni.

¹³ Kana wo wila Sidon se, wi pinambyo konɲbanɲa we, mɛɛ Heti taga.

¹⁴ Kana wo wila pye Zhebusi cɛnle woolo pe tele, naa Amori cɛnle woolo, naa Girigasi cɛnle woolo,

¹⁵ naa Hevi cɛnle woolo, naa Ariki cɛnle woolo, naa Sini cɛnle woolo,

¹⁶ naa Arivadi cɛnle woolo, naa Zemari cɛnle woolo konaa Hamati cɛnle woolo pe tele we.

¹⁷ Semu pinambiile pe mɛɛ ti nda: Elamu, naa Asuri, naa Aripakisadi, naa Ludi, naa Aramu, naa Uzi, naa Huli, naa Geteri konaa Meshɛki.

¹⁸ Aripakisadi wo wila Shela se. A Shela wo Heberi se.

¹⁹ Pinambiile shyen Heberi wila se. Paa pye na nungba yinri Pelegi, ko koro wo ɲa mbe kon yɛɛ na, katugu wi sanga wi ni ko tara woolo paa kon pe yɛɛ na. Paa pye naa pinambyo sanɲa wi yinri Yokitan.

²⁰ Yokitan wi pinambiile pe mɛɛ ti nda: Alimodadi, naa Shelefufu, naa Hazarimaveti, naa Yera,

²¹ naa Hadoramu, naa Uzali, naa Dikila,

²² naa Ebali, naa Abimayeli, naa Saba,

²³ naa Ofiri, naa Havila konaa Yobabu. Poro pe ni fuun mbele poro la pye Yokitan wi pinambiile.

²⁴ Semu wo wila Aripakisadi se. A Aripakisadi wo Shela se.

²⁵ A Shela wo Heberi se. A Heberi wo Pelegi se. A Pelegi wo Erewu se.

²⁶ A Erewu wo Serugi se. A Serugi wo Nahori se. A Nahori wo Tera se.

²⁷ A Tera wo Abiramu se, wo ɲa paa kaa na yinri Abirahamu.

Abirahamu pinambiile pe mɛɛ

*Ishimayeli setirige piile pe mɛɛ**(Zhene 25.12-16)*²⁸ Abirahamu pinambiile pe mɛɛ ti nda: Izaki wo naa Ishimayeli.²⁹ Pe setirige piile pe mɛɛ ti nda: Ishimayeli pinambyɔ kongbanna paa pye naa yinri Nebayɔti, mɛɛ Kedari taga, naa Adibeyeli, naa Mibisamu,³⁰ naa Mishima, naa Duma, naa Masa, naa Hadadi, naa Tema,³¹ naa Yeturi, naa Nafishi konaa Kedima. Poro pe ni fuun mbele poro paa pye Ishimayeli wi setirige piile wele.*Abirahamu wi cɛnfɔ Ketura**wi pinambiile pe mɛɛ*³² Abirahamu wi cɛnfɔ Ketura wila pinambiile mbele se pe mɛɛ ti nda: Zimiran, naa Yokishan, naa Medan, naa Madiyan, naa Ishibaki konaa Shuwa. Yokishan pinambiile pe mɛɛ ti nda: Saba konaa Dedan.³³ Madiyan pinambiile pe mɛɛ ti nda: Efa, naa Eferi, naa Hanoki, naa Abida konaa Elidaa. Poro pe ni fuun mbele poro paa pye Ketura wi setirige piile wele.*Izaki pinambiile pe mɛɛ**(Zhene 36.1-19)*³⁴ Abirahamu wo wila Izaki se. A Izaki wo Ezawu naa Zhakɔbu se.³⁵ Ezawu pinambiile pe mɛɛ ti nda: Elifazi, naa Erewuweli, naa Yehushi, naa Yalamu konaa Kora.³⁶ Elifazi pinambiile pe mɛɛ ti nda: Tema, naa Omari, naa Zefi, naa Gatamu, naa Kenazi, naa Timina konaa Amaleki.³⁷ Erewuweli pinambiile pe mɛɛ ti nda: Nahati, naa Zera, naa Shama konaa Miza.*Edomu tara fenne**Seyiri setirige piile pe mɛɛ**(Zhene 36.20-30)*³⁸ Seyiri[†] pinambiile pe mɛɛ ti nda: Lotan, naa Shobali, naa Zibewɔn, naa Ana, naa Dishon, naa Ezeri konaa Dishan.³⁹ Lotan pinambiile pe mɛɛ ti nda: Hɔri konaa Homamu. Lotan wi nɔsepyɔ sumboro la pye wa paa pye naa yinri Timina.⁴⁰ Shobali pinambiile pe mɛɛ ti nda: Aliyan naa Manahati, naa Ebali, naa Shefi konaa Onamu. Zibewɔn pinambiile pe mɛɛ ti nda: Aya konaa Ana.⁴¹ Ana wi pinambyɔ paa pye naa yinri Dishon. Dishon pinambiile pe mɛɛ ti nda: Hamiran, naa Eshiban, naa Yitiran konaa Keran.⁴² Ezeri pinambiile pe mɛɛ ti nda: Bilihan, naa Zaaavan konaa Yaakan. Dishan pinambiile poro la wele Uzi konaa Aran.*Edomu tara wunlumbolo**(Zhene 36.31-43)*⁴³ Wunlumbolo mbele paa cɛn wunluwɔ pi na Edomu tara ti go na maga ta wunluwɔ fa cɛn Izirayeli tara ti go na gben pe mɛɛ ti nda: Bewɔri pinambyɔ Bela. Wi ca paa pye naga yinri Dinaba.⁴⁴ Bela wi kungɔlɔ, a Bozira ca fenne nana Zera wi pinambyɔ Yobabu wi si cɛn wunluwɔ pi na wa wi yɔnlɔ.⁴⁵ Yobabu wi kungɔlɔ, Hushamu na wila yiri wa Tema setirige piile pe tara, a wi si cɛn wunluwɔ pi na wa wi yɔnlɔ.

[†] 1:38 1:38: Seyiri wo naa wi pinambiile pe ni paa pye Edomu cɛnlɛ woolo pe cɛnyɛɛnlɛ; Zhene 36.20.

⁴⁶ Hushamu wi kung'olo, a Bedadi pinambyo Hadadi wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo. Wo wila malaga gbon Madiyan cenle woolo pe ni, ma ya pe ni wa Mowabu tara wasege ki ni. Wi ca paa pye naga yinri Aviti.

⁴⁷ Hadadi wi kung'olo, a Masireka ca fenne naja Samila wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

⁴⁸ Samila wi kung'olo, Sawuli na wila yiri wa Erehaboti gbaan yon tara ti ni, wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

⁴⁹ Sawuli wi kung'olo, a Akibori pinambyo Baali Hana wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

⁵⁰ Baali Hana wi kung'olo, a Hadadi wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo. Wi ca paa pye naga yinri Payi. Paa pye naa jo wi yinri Metabeyeli. Mezahabu sumborombyo Matiredi wo sumborombyo lawi.

⁵¹ Hadadi wi kung'olo, seye teelee paa pye na cen Edomu tara ti go na, pe mere ti nda: Sege to Timina, naa sege to Aliva, naa sege to Yeteti,

⁵² naa sege to Oholibama, naa sege to Ela, naa sege to Pino,

⁵³ naa sege to Kenazi, naa sege to Tema, naa sege to Mibizari,

⁵⁴ naa sege to Magidiyeli konaa sege to Iramu. Poro mbele poro paa pye Edomu tara teelee wele.

2

Zhakobu pinambiile pe mere konaa Zhuda setirige piile

¹ Izirayeli[†] pinambiile pe mere ti nda: Uruben, naa Simeyon, naa Levi, naa Zhuda, naa Isakari, naa Zabulon,

² naa Dan, naa Zhozefu, naa Benzhamε, naa Nεfitali, naa Gadi konaa Aseri.

Zhuda wi setirige piile wele

³ Zhuda pinambiile pe mere ti nda: Eri, naa Ona konaa Shela[†]. Wila ki pinambiile taanri pe se Kana tara fenne jo Shuwa wo sumborombyo na. Zhuda wi pinambyo kongbanja Eri wila pe Yawe Yennele li yege na. A li si ti a wi ku.

⁴ Zhuda wi pijo Tamari wila Perezi naa Zera poro se Zhuda wi na[†]. Zhuda wi pinambiile pe ni fuun paa pye kangurugo.

⁵ Perezi pinambiile poro la wele Heziron konaa Hamuli.

⁶ Zera pinambiile pe mere ti nda: Zimiri, naa Etan, naa Hema, naa Kalikoli konaa Dara. Pe ni fuun paa pye kangurugo.

⁷ Karimi pinambyo wo lawi na Akari[†]. Yaara nda tila tege ti ye pew Yennele li kan, wo wila ta le, ma ti a jologo to Izirayeli woolo pe na.

⁸ Etan pinambyo wo lawi na Azariya.

Heziron pinambiile wele

⁹ Heziron pinambiile pe mere ti nda: Yerameyeli, naa Aramu konaa Kelubayi[†].

¹⁰ Aramu wo wila Aminadabu se. A Aminadabu wo Naashon se. Naashon wo wila pye Zhuda cenle woolo pe go na.

¹¹ A Naashon wo Salima se. A Salima wo Bowazi se.

[†] **2:1 2.1:** Izirayeli wo nungba wo pe maa yinri fun Zhakobu (Zhene 35.22-26; Eki 1.1-6). [†] **2:3 2.3:** Zhene 38.2-7; 46.12; Nombu 26.19 [†] **2:4 2.4:** Zhene 38.24-30 [†] **2:7 2.7:** Akari wo nungba wo paa pye na yinri Akan (Zhozu 7.1-25). [†] **2:9 2.9:** Kelubayi wo paa pye na yinri fun Kalebu.

¹² A Bowazi wo Obedi se. A Obedi wo Zhese se.

¹³ A Zhese wi suu pinambyo kongbanna Eliyabu wi se, naa wi shyenwoo Abinadabu wi ni, naa wi taanri woo Shimeya wi ni,

¹⁴ naa wi tijere woo Netaneyeli wi ni, naa wi kanjurugo woo Aradayi wi ni,

¹⁵ naa wi kogoloni woo Ozemu wi ni, mee Davidi taga koloshyen woo.

¹⁶ Pe nosepiile sumbono poro la wele Zeruya naa Abigayili. Zeruya pinambiile pe mere ti nda: Abishayi, naa Zhouabu konaa Azayeli. Pe ni fuun paa pye lere taanri.

¹⁷ A Abigayili wo si Amasa se. Amasa to wo lawi na Yeteri. Yeteri wila pye Ishimayeli setirige pyo.

Hezirōn pinambyo Kalebu

wi setirige piile wele

(Eki 31.1-5; Nombu 32.39-42)

¹⁸ Hezirōn wi pinambyo Kalebu wila piile se wi jo Azuba wi na konaa Yeriyo wi na. Pinambiile mbele wila se Azuba wi na pe mere ti nda: Yesheri, naa Shobabu konaa Aridōn.

¹⁹ Naa Azuba wila kaa ku, a Kalebu wi si Efirata le wi jo. A Efirata wi si Huri se wi kan.

²⁰ A Huri wo Uri se. A Uri wo Bezaleyeli se.

²¹ Ko pungo na, a Hezirōn wi si saa Galaadi to Makiri wi sumborombyo wi le wi jo. Hezirōn wila wi le maga ta wo jate wi ta ye le nafa taanri. A wi si Segubu wi se wi kan.

²² A Segubu wo si Yayiiri se. Ca nafa ma yiri taanri tila pye Yayiiri wi yeri wa Galaadi tara*.

²³ Een fo, a Geshuri tara fenne naa Siri tara fenne pe si kaa Yayiiri kapire ti sho wi setirige piile pe yeri mari ta, naa Kenati ca konaa ki kangara na kapire ti ni. Ti ni fuun tila pye ca nafa taanri. Leele mbele fuun paa pye ma cen wa ki cara ti ni paa pye Galaadi to Makiri wo setirige piile.

²⁴ Hezirōn wi kungolo wa Kalebu Efirata ca, a wi jo Abiya wi si pinambyo se wi kan, a paa wi yinri Ashihuri, wo wila pye Tekowa ca ki kanfo we.

Hezirōn pinambyo Yerameyeli

wi setirige piile wele

²⁵ Hezirōn pinambyo kongbanna Yerameyeli wi pinambiile pe mere ti nda: Wi pinambyo kongbanna wo lawi na Aramu, mee Buna taga, naa Oreni, naa Ozemu konaa Ahiya.

²⁶ Jele wa yegē la pye Yerameyeli wi yeri, paa pye naa yinri Atara; wo wila pye Onamu wi no we.

²⁷ Yerameyeli wi pinambyo kongbanna Aramu wi pinambiile pe mere ti nda: Maazi, naa Yamini konaa Ekeri.

²⁸ Onamu pinambiile pe mere ti nda: Shamayi konaa Yada. Shamayi pinambiile pe mere ti nda: Nadabu konaa Abishuri.

²⁹ Abishuri wi jo paa pye naa yinri Abihayili. Wila Ahiban naa Molidi pe se wi kan.

³⁰ Nadabu pinambiile pe mere ti nda: Seledi konaa Apayimu. Seledi wo sila pinambyo se mee ku.

³¹ Apayimu wo wila Yisheyi se. A Yisheyi wo Sheshan se. A Sheshan wo Alayi se.

† 2:22 2.22: Nombu 32.41; Dete 3.13-14; Zhouzu 13.30; Kiti 10.4; 1 Wunlu 4.13

³² Shamayi wi nɔsepɔ Yoda wi pinambiile pe mɛɛ ti nda: Yeteri konaa Zhonatan. Yeteri wila ku wi sila pyɔ se.

³³ Zhonatan wi pinambiile pe mɛɛ ti nda: Peleti konaa Zaza. Poro mbele poro paa pye Yerameyeli wi setirige piile wele.

³⁴ Sheshan wo sila pinambyɔ se, ɛɛn fɔ sumborombiile wila se. Ezhipiti tara fenne nana wa la pye Sheshan wi yeri kulo, paa pye naa yinri Yariha.

³⁵ A Sheshan wi suu sumborombyɔ wa kan wi kulonana Yariha wi yeri wi jo. A wo si pinambyɔ se wi kan, a paa wi yinri Atayi.

³⁶ A Atayi wo Natan se. A Natan wo Zabadi se.

³⁷ A Zabadi wo Efilali se. A Efilali wo Obedi se.

³⁸ A Obedi wo Yehu se. A Yehu wo Azariya se.

³⁹ A Azariya wo Helezi se. A Helezi wo Elasa se.

⁴⁰ A Elasa wo Sisimayi se. A Sisimayi wo Shalumu se.

⁴¹ A Shalumu wo Yekamiya se. A Yekamiya wo Elishama se.

Hezirɔn pinambyɔ Kalebu

wi setiriye ye

⁴² Yerameyeli wi nɔsepɔ Kalebu wi pinambiile pe mɛɛ ti nda: Wi pinambyɔ kongbanna wo lawi na Meshah; wo wila pye Zifu to we, mɛɛ Maresha taga. Wo wila pye Eburɔn to we.

⁴³ Eburɔn pinambiile pe mɛɛ ti nda: Kora, naa Tapuwa, naa Erekeɛmu konaa Shema.

⁴⁴ A Shema wo Yorikeyamu to Arahamu wi se. A Erekeɛmu wo Shamayi se.

⁴⁵ Shamayi pinambyɔ wo lawi na Mawɔn. Mawɔn wo wila pye Beti Zuri to we.

⁴⁶ Kalebu wi cɛnfɔ Efa wila pinambiile mbele se wi kan pe mɛɛ ti nda: Haran, naa Moza konaa Gazezi. A Haran wo Gazezi se.

⁴⁷ Yadayi pinambiile pe mɛɛ ti nda: Eregemu, naa Yotamu, naa Geshan, naa Peleti, naa Efa konaa Shaafu.

⁴⁸ Kalebu wi cɛnfɔ Maaka wi pinambiile pe mɛɛ ti nda: Sheberi konaa Tirihana.

⁴⁹ Ko pungo na, a wi si Madimana to Shaafu wi se konaa Makibena naa Gibeya pe to Sheva wi ni. Kalebu wi sumborombyɔ paa pye naa yinri Akisa.

⁵⁰ Kalebu wi setirige piile pele yegɛ mbele: Kalebu wi jo Efirata wi pinambyɔ kongbanna wo lawi na Huri. Huri pinambyɔ wo lawi na Shobali. Shobali wo wila pye Kiriyaɛti Yeyarimu to we,

⁵¹ naa Salima na wila pye Betileɛmu ca ki kanfɔ, konaa Harefu na wila pye Beti Gaderi ca ki kanfɔ we.

⁵² Kiriyaɛti Yeyarimu to Shobali wi setirige piile pe mɛɛ ti nda: Haroye konaa Hazi Menuhoti.

⁵³ Kiriyaɛti Yeyarimu seye yoyi yan: Yeteri sege woolo, naa Puti sege woolo, naa Shumati sege woolo konaa Mishirayi sege woolo pe ni. Zoreya sege woolo naa Eshitawoli sege woolo pa pɛ yiri wa ki seye yan yi ni.

⁵⁴ Salima setirige piile poro paa pye Betileɛmu ca woolo, naa Netofa ca woolo, naa Atiroti Beti Zhouabu ca woolo, naa Hazi Manati tara woolo, naa Zoreya ca woolo pe ni,

⁵⁵ naa sɛwɛ yɔnlogofenne pe seye yan yila pye ma cɛn wa Yabezi ca yi ni, naa Tireyati sege woolo, naa Shimeyati sege woolo konaa Sukati ca woolo pe ni. Poro mbele poro paa pye Keni cɛnle woolo wele, ma yiri wa Hamati setirige ki ni. Hamati wo wila pye Erekaɛbu setirige piile pe telɛ we.

3

Wunlunana Davidi
wi setirige piile wele
(2 Sami 3.2-5)

¹ Davidi wi pinambiile mbele wila se maa ta wa Eburon ca pe mere ti nda: Wi pinambyo kongbanja wo lawi na Aminu. Wi jo Ahinowamu na wila yiri wa Zhizireyeli ca wo wila wi se. Wi pinambyo shyenwoo wo lawi na Daniyeli. Wi jo Abigayili na wila yiri wa Karimeli ca wo wila wi se.

² Wi pinambyo taanri woo wo lawi na Abisalomu. Wi jo Maaka na wila pye Geshuri ca wunlunana Talimayi wi sumborombyo wo wila wi se. Wi pinambyo tijere woo wo lawi na Adoniya. Wi jo Hagiti wo wila wi se.

³ Wi pinambyo kangurugo woo wo lawi na Shefatiya. Wi jo Abitali wo wila wi se. Wi pinambyo kogoloni woo wo lawi na Yitireyamu. Wi jo Egila wo wila wi se.

⁴ Ki pinambiile kogoloni mbele Davidi wila pe se maa ta wa Eburon ca. Yele koloshyen naa yenge kogoloni wila pye wunluwo pi na wa Eburon ca, ko punjo na, a wi si saa yele nafa ma yiri ke ma yiri taanri pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca[†].

⁵ Pinambiile mbele Davidi wila se maa ta wa Zheruzalemu ca pe mere ti nda: Shimaya, naa Shobabu, naa Natan konaa Salomu. Amiyeli sumborombyo Bati Shuwa wo wila ki pinambiile tijere pe se[†].

⁶ Wila pinambiile pele yege se naa, poro la wele Yibari, naa Elishama, naa Elifeleti,

⁷ naa Noga, naa Nefegi, naa Yafiya,

⁸ naa Elishama, naa Eliyada konaa Elifeleti. Paa pye kolojere.

⁹ Poro pe ni fuun mbele poro paa pye Davidi wi pinambiile wele. Pe nasepyo sumboro wo lawi na Tamari. Davidi wi cenfenne paa pinambiile pele se wi kan fun.

Zhuda wunlumbolo pe mere

¹⁰ Salomu wi setirige piile pe mere ti nda: Wi pinambyo Orobowamu wo pinambyo lawi na Abiya. Abiya pinambyo wo lawi na Asa. Asa pinambyo wo lawi na Zhozafati.

¹¹ Zhozafati pinambyo wo lawi na Yoram. Yoram pinambyo wo lawi na Ahaziya. Ahaziya pinambyo wo lawi na Zhouasi.

¹² Zhouasi pinambyo wo lawi na Amaziya. Amaziya pinambyo wo lawi na Azariya. Azariya pinambyo wo lawi na Yotamu.

¹³ Yotamu pinambyo wo lawi na Ahazi. Ahazi pinambyo wo lawi na Ezekiyasi. Ezekiyasi pinambyo wo lawi na Manase.

¹⁴ Manase pinambyo wo lawi na Amu. Amu pinambyo wo lawi na Zhouiyasi.

¹⁵ Zhouiyasi pinambiile pe mere ti nda: Wi pinambyo kongbanja paa pye naa yinri Yohana, na shyen woo wi yinri Yehoyakimu, na taanri woo wi yinri Sedesiyasi, na tijere woo wi yinri Shalumu.

¹⁶ Yehoyakimu wi pinambiile pe mere ti nda: Yekoniya konaa Sedesiyasi.

Yekoniya wi setirige piile wele

¹⁷ Yekoniya na paa yigi kasopyo wi pinambiile pe mere ti nda: Sheyalitiyeli,

[†] 3:4 3:4: 2 Sami 5.4-5; 1 Wunlu 2.11; 1 Kuro 29.27 [†] 3:5 3:5: 2 Sami 11.3

¹⁸ naa Malikiramu, naa Pedaya, naa Shenazari, naa Yekamiya, naa Hoshama konaa Nedabiya.

¹⁹ Pedaya pinambiile pe mɛɛ ti nda: Zorobabeli konaa Shimeyi. Zorobabeli pinambiile pe mɛɛ ti nda: Meshulam konaa Hananiya; pe nɔsepɔ sumboro wo lawi ɲa Shelomiti.

²⁰ Pinambiile pɛle yɛɛ la pye wa naa kangurugo, pe mɛɛ ti nda: Hashuba, naa Oheli, naa Berekiya, naa Hasadiya, naa Yushabu konaa Hesedi.

²¹ Hananiya setirige piile pe mɛɛ ti nda: Pelatiya konaa Ezayi, naa Erefaya pinambiile pe ni, naa Arina pinambiile, naa Abidiyasi pinambiile konaa Shekaniya pinambiile pe ni.

²² Shekaniya pinambyo wo lawi ɲa Shemaya. Shemaya pinambiile pe mɛɛ ti nda: Hatushi, naa Igali, naa Bariya, naa Neyariya konaa Shafati. Paa pye kogoloni.

²³ Neyariya pinambiile paa pye taanri. Pe mɛɛ ti nda: Eliyohenayi, naa Ezekiyasi konaa Azirikamu.

²⁴ Eliyohenayi pinambiile paa pye koloshyen. Pe mɛɛ ti nda: Hodaviya, naa Eliyashibu, naa Pelaya, naa Akubu, naa Yohana, naa Delaya konaa Anani.

4

Zhuda setirige piile pele yɛɛ

¹ Zhuda pinambiile pe mɛɛ ti nda: Perɛzi, naa Heziron, naa Karimi†, naa Huri konaa Shobali.

² Shobali pinambyo Erewaya wo wila Yahati se. A Yahati wo Ahumayi konaa Lahadi se. Poro mbele poro paa pye Zoreya seye woolo pe teleye wele.

³ Etamu to wi setirige piile pe mɛɛ ti nda: Zhizireyeli, naa Yishima konaa Yidiba. Pe nɔsepɔ sumboro paa pye naa yinri Hazelɛliponi.

⁴ Gedori to wo lawi ɲa Penuweli. Husha to wo lawi ɲa Ezeri. Poro mbele poro paa pye Efirata pinambyo kongbanna Huri wi pinambiile wele. Huri wo wila pye Betilɛmu ca ki kanfo we.

⁵ Ashihuri ɲa wila pye Tekowa ca ki kanfo, jɛɛɛ shyen paa pye wi yeri. Paa pye na nungba yinri Heleya nɛɛ sanɲa wi yinri Naara.

⁶ Naara wila pinambiile mbele se wi kan, pe mɛɛ ti nda: Ahuzamu, naa Eferi, naa Temeni konaa Ahashitari. Poro mbele poro paa pye Naara wi pinambiile wele.

⁷ Heleya pinambiile pe mɛɛ ti nda: Zereti, naa Zohari konaa Etina.

⁸ Kozi wo wila Anubu konaa Hazobeda pe se. Wo wila pye Haramu pinambyo Ahareyeli wi seye woolo pe tele we.

⁹ Paa pye na Yabezi wi jate ma we wi nɔsepɔ sanmbala pe na. Wi nɔ wila wi mɛɛ taga naa yinri Yabezi, katugu wila wi yɛɛ pye fo: «Mi jolo mɛɛ wi se.»

¹⁰ A Yabezi wi si kaa Izirayeli Yɛnɲɛɛ li yenri ma yo fo: «E Yɛnɲɛɛ, ki yaga ma duwaw na na, ma ka taga na tara ti gbeme pi na, ma pye na ni, ma kapege ki lali na ni, mala sho jologo ki ni.» A Yɛnɲɛɛ li si ɲga wila yenri ki pye wi kan.

Setiriye ya yɛɛ woolo

† 4:1 4.1: Naɲa ɲa paa pye na yinri Kalebu wo nungba wo paa pye na Karimi fun (1 Kuro 2.9,18).

¹¹ Shuha wi nɔsepyɔ lenaŋa Kelubu wo wila Mehiri se. Mehiri wo wila pye Eshitɔn to we.

¹² Eshitɔn wo wila Bɛti Arafa se, naa Paseya konaa Tehina. Tehina wo wila pye Nahashi ca ki kanfɔ we. Poro mbele poro paa pye Ereka ca fenne wele.

¹³ Kenazi pinambiile pe mɛrɛ ti nda: Otiniyɛli konaa Seraya. Otiniyɛli pinambiile pe mɛrɛ ti nda: Hatali,

¹⁴ konaa Mewonotayi. A Mewonotayi wo Ofira se. A Seraya wo Zhouabu se. Zhouabu wo wila pye kapyɔ jɛnfɛnnɛ pe gbunlundɛgɛ laga ki kanfɔ we, katugu paa pye kapyɔ jɛnfɛnnɛ.

¹⁵ Yefune pinambyɔ Kalebu wi pinambiile pe mɛrɛ ti nda: Iru, naa Ela konaa Naamu. Ela wo wila pye Kenazi wi to we.

¹⁶ Yehaleleyɛli pinambiile pe mɛrɛ ti nda: Zifu, naa Zifa, naa Tiriya konaa Asareyɛli.

¹⁷ Esidirasi pinambiile pe mɛrɛ ti nda: Yɛtɛri, naa Mɛrɛdi, naa Efɛri konaa Yalɔn. Mɛrɛdi wi jɔ nungba pinambiile la pye Miriyamu, naa Shamayi, konaa Yishiba. Yishiba wo wila pye Eshitemowa ca ki kanfɔ we.

¹⁸ Farawɔn wi sumborombyɔ Bitiya ŋa Mɛrɛdi wila pɔri wi pinambiile poro la wele yɛɛn. Mɛrɛdi wila Zhuda tara jɛlɛ ŋa pɔri wi pinambiile pe mɛrɛ ti nda: Yɛrɛdi, wo wila pye Gedɔri ca ki kanfɔ we, naa Heberi, wo wila pye Soko ca ki kanfɔ we, konaa Yekutiyɛli, wo wila pye Zanova ca ki kanfɔ we.

¹⁹ Hodiya jɔ wi pinambiile pe mɛrɛ ti nda: Garini, wo wila pye Keyila ca ki kanfɔ we, konaa Maaka, wo wila pye Eshitemowa ca ki kanfɔ we. Hodiya jɔ wi nɔsepyɔ sumboro lawi ŋa Nahamu.

²⁰ Simɔ pinambiile pe mɛrɛ ti nda: Amino, naa Irina, naa Bɛni Hana konaa Tilon. Yisheyi pinambiile pe mɛrɛ ti nda: Zoheti konaa Beni Zoheti.

Shela setirige piile wele

²¹ Zhuda pinambyɔ Shela wi setirige piile pe mɛrɛ ti nda: Eri, wo wila pye Leka ca ki kanfɔ we, naa Layeda, wo wila pye Maresha ca ki kanfɔ we, konaa seye yan yi woolo paa pye na lɛn jese paara ti tiin wa Bɛti Ashibeya ca pe ni.

²² Shela wila pye fun Yokimu naa Kozeba ca fenne pe tele, naa Zhouasi konaa Sarafu pe tele. Poro mbele poro paa pye ma cɛn Mowabu cɛnlɛ woolo pe go na konaa Yashubi Lehɛmu ca woolo pe go na. Ki kagala ke yɛn kalegɛlɛ.

²³ Ki leele paa pye cɔrɔ fanrifɛnnɛ, ma cɛn wa Netayimu ca ki ni konaa wa Gɛdera ca, wa wunlunana wi tanla, jango mbaa tunŋgo piin wi kan.

Simeyɔn setirige piile wele

²⁴ Simeyɔn pinambiile pe mɛrɛ ti nda: Nemuwɛli, naa Yamini, naa Yaribu, naa Zera konaa Sawuli.

²⁵ Sawuli pinambyɔ wo lawi ŋa Shalumu. Shalumu pinambyɔ wo lawi ŋa Mibisamu. Mibisamu pinambyɔ wo lawi ŋa Mishima.

²⁶ Mishima pinambyɔ wo lawi ŋa Hamuwɛli. Hamuwɛli pinambyɔ wo lawi ŋa Zakuri. Zakuri pinambyɔ wo lawi ŋa Shimeyi.

²⁷ Shimeyi wi pinambiile paa pye kɛ ma yiri kɔgɔloni konaa sumborom-biile kɔgɔloni. Wi nɔsepiile nambala poro sila pinambiile legɛrɛ se. Ki kala na, pe seye woolo pe sila se mbe legɛ paa Zhuda setirige piile pe yɛn.

²⁸ Simeyɔn setirige piile pàa pye ma cɛn wa Bɛrisheba ca, naa Molada ca, naa Hazari Shuwali ca,

²⁹ naa Biliha ca, naa Azemu ca, naa Tola ca,

³⁰ naa Betuweli ca, naa ɔrɪma ca, naa Zikilagi ca,

³¹ naa Bɛti Marikabɔti ca, naa Hazari Susimu ca, naa Bɛti Bireyi ca, konaa wa Shaarayimu ca. Pe cagboro to lari yɛɛn fɔ ma saa gbɔn Davidi wi wunluwɔ sanga wi na.

³² Pe Kapire to lari nda Etamu, naa Ayini, naa Irimɔ, naa Token konaa Ashan; tila pye ca kangurugo,

³³ naa ki cara ti kanngara na kapire ti ni fuun ti ni fɔ saa gbɔn wa Baali ca ki na. Pe censara naa pe setirige piile poro la wele yɛɛn.

³⁴ Simeyɔn setirige piile pe seye teelee pe mɛrɛ ti nda: Meshobadi, naa Yamileki, naa Amaziya pinambyɔ Yasha,

³⁵ naa Zhoueli, naa Yehu. Yehu to wo lawi ɲa Yoshibiya. Yoshibiya to wo lawi ɲa Seraya. Seraya to wo lawi ɲa Aziyeli;

³⁶ mɛɛ Eliyohenayi taga, naa Yaakoba, naa Yeshohaya, naa Asaya, naa Adiyeli, naa Yesimiyeli, naa Benaya,

³⁷ naa Shifeyi pinambyɔ Ziza wi ni. Shifeyi to wo lawi ɲa Alɔn. Alɔn to wo lawi ɲa Yedaya. Yedaya to wo lawi ɲa Shimiri. Shimiri to wo lawi ɲa Shemaya.

³⁸ Ki leele mbele pe mɛrɛ ti yeri yɛɛn, pàa pye seye teelee. A pe seye woolo pɛ lɛgɛ fɔ jɛngɛ.

³⁹ Pàa cɛn ma jaraga ma kari wa Gedɔri ca ki yeri, fɔ ma saa gbɔn ki laga ki gbunlundɛgɛ ki yɔnlo yirisaga kɛɛ yeri, jango mbe yaayoro kasara lagaja pe simbaala naa pe sikaala pe kan.

⁴⁰ Pàa saa laga ka ta yaayoro kasaga tiyongo, ɲa yan legɛrɛ la pye wa ki ni. Ki tara tila pye ma gbɔgɔ, a ti cɛnwɛ tanla, ma pye yeyinngɛ laga. Kamu setirige piile poro pele pàa pye ma cɛn wa faa.

⁴¹ Leele mbele pe mɛrɛ ti yonlogo yɛɛn, pàa pan wa ki tara ti ni Zhuda tara wunlunaɲa Ezekiyasi wi wunluwɔ sanga wo ni, ma mbele pàa pye wa pe paara yinɛ naa pe censara ti jaanri, ma leele pe tongo ma pe ko pew, fɔ ma pan ma gbɔn nala. A pɛ si cɛn wa tara ti ni pe yonlo, katugu yaayoro kasara la pye wa pe simbaala naa sikaala pe kan.

⁴² Simeyɔn setirige piile pɛle la kari fun ma saa cɛn wa Seyiri yanwira tara ti ni. Pàa pye lere cɛnmɛ kangurugo (500). Mbele pàa pye pe go na, pe mɛrɛ ti nda: Pelatiya, naa Neyariya, naa Erefaya konaa Uziyeli. Yisheyi pinambiile la wele.

⁴³ Pàa Amaleki setirige piile sanmbala mbele pàa koro pee ta mbe ku pe gbo, mɛɛ cɛn wa tara ti ni fɔ ma pan ma gbɔn nala.

5

Uruben setirige piile pe mɛrɛ

¹ Izirayeli pinambyɔ kongbanɲa wo lawi ɲa Uruben. Eɛn fɔ wila wi to fuuro ti tanga†. Ki kala na, lelewɛ tonli wila sho wi yeri ma kan Izirayeli pinambyɔ Zhozufu wi pinambiile pe yeri. Ki pye ma, pe sila Uruben wi mɛgɛ ki yonlogo paa pinambyɔ kongbanɲa yɛn.

² Zhuda wo la fanngɛ ta kaselege ko na wi nɔsepiile pe sɔgowɔ. Ki pye ma, wunluwɔ la kaa yiri wa wi setirige ki ni. Eɛn fɔ lelewɛ tonli wo la kan Zhozufu sege ko yeri†.

† 5:1 5.1: Zhenɛ 35.22; 49.4 † 5:2 5.2: Zhenɛ 49.5-6

³ Izirayeli pinambyo kongbanja Uruben† wi pinambiile pe mere ti nda: Hanoki, naa Palu, naa Heziron konaa Karimi.

⁴ Zhoueli pinambyo wo lawi na Shemaya. Shemaya pinambyo wo lawi na Gogi. Gogi pinambyo wo lawi na Shimeyi.

⁵ A Shimeyi wo Mika se. A Mika wo Erewaya se. A Erewaya wo Baali se.

⁶ A Baali wo Beera se. Beera wila pye Uruben setirige piile pe to. Asiri tara wunlunaja Tigilati Pilinezeri wila wi yigi kasopyo ma kari wi ni.

⁷ Beera wi nosepiile pe mere ti nda, mbe yala pe seye yi ni, paa yege nga na pe setirige piile pe mere ti yen ma yonlogo we. Kongbanja wo lawi na Yeyiyeli, a Zakari si taga,

⁸ konaa Azazi pinambyo Bela. Azazi to wo lawi na Shema. Shema to wo lawi na Zhoueli. Paa pye ma cen wa Aroyeri ca, ma kari ma saa gbɔn fo wa Nebo yanwiga ki na konaa wa Baali Meyon ca ki na.

⁹ Wa yonlo yirisaga kee yeri, paa pye ma cen maga le wa gbinri wi yon na, fo ma saa gbɔn wa Efirati gbaan wi yon na, katugu yaayoro legera la pye pe yeri wa Galaadi tara ti ni.

¹⁰ Sawuli wagati wi ni, paa malaga gbɔn Hagari cenle woolo pe ni, ma ya pe ni, mee saa cen wa pe paara yinre ti ni wa Galaadi tara ti yonlo yirisaga kee ki ni fuun ki na.

Gadi setirige piile pe mere

¹¹ Gadi setirige piile† paa pye ma cen Uruben woolo pe yesinme na, wa Bazan tara fo ma saa gbɔn wa Salika ca, wa yonlo yirisaga kee yeri.

¹² Zhoueli sege ko kila gbɔgo ma we yi ni fuun yi na, mee Shafamu sege ki taga, naa Yanayi sege ki ni, konaa Shafati sege ki ni; pa paa pye wa Bazan tara ti ni.

¹³ Pe nosepiile pe mere ti nda mbe yala pe seye yi ni: Mikayeli, naa Meshulamu, naa Sheba, naa Yorayi, naa Yakan, naa Ziya konaa Heberi. Paa pye koloshyen.

¹⁴ Poro mbele poro paa pye Abihayili pinambiile wele. Abihayili to wo lawi na Huri. Huri to wo lawi na Yarowa. Yarowa to wo lawi na Galaadi. Galaadi to wo lawi na Mikayeli. Mikayeli to wo lawi na Yeshishayi. Yeshishayi to wo lawi na Yado. Yado to wo lawi na Buzi.

¹⁵ Abidiyeli pinambyo Ahi na wila pye Guni pishyenwoo wo wila pye ki seye yi to we.

¹⁶ Gadi setirige piile paa pye ma cen wa Galaadi tara, naa wa Bazan tara konaa ti kanngara na cara ti ni konaa wa Saron laga yaayoro kasaga ki ni fo ma saa gbɔn wa ki tara ti konlo li na.

¹⁷ Paa ki cenle woolo pe ni fuun pe mere ti yonlogo wa setirige piile pe mere yonlogosewe wi ni, Zhuda tara wunlunaja Yotamu wo naa Izirayeli tara wunlunaja Yerobowamu† pe wunluwo wagati wi ni.

¹⁸ Uruben cenle woolo, naa Gadi cenle woolo konaa Manase cenle li walaga woolo pe ni, nambala kotogofenne la pye pe ni, mbele pe mbaa ya malaga gbɔn tuguron sigeyara ni, naa tokobi ni konaa mbe sandiga won. Poro mbele paa malaga gbɔgo ki yege jen paa pye lere waga nafa shyen ma yiri tijere, naa cenme koloshyen naa nafa taanri (44 760). Poro pe ni fuun mbaa ya sa malaga gbɔn.

† 5:3 5:3: Zhene 46.9; Nombu 26.5-6 † 5:11 5:11: Nombu 26.15-17 † 5:17 5:17: 2 Wunlu 14.23-29, Yerobowamu shyen woo na wila pye Izirayeli tara ti wunlunaja wo senre ti yen na yuun laga ki laga nga ki ni.

19 Pàa malaga gbɔn Hagari cɛnlɛ woolo pe ni, naa Yeturi setirige piile, naa Nafishi setirige piile konaa Nodabu setirige piile pe ni.

20 Yɛnɛɛlɛ lɛa pe saga, ma ti a pɛ ya Hagari cɛnlɛ woolo poro naa pe pinlɛyɛnlɛ pe ni fuun pe ni, katugu ki malaga ki nɔgɔ, pàa gbele ma Yɛnɛɛlɛ li yɛnri ma yo li pe saga. A li si pe yɛnrɛwɛ pi logo, katugu pàa pe jigi wi taga li na.

21 Pàa pe yaayoro ti ni fuun ti shɔ pe yeri. Tila pye yɔngɔmɛye waga nafa shyen ma yiri kɛ (50 000), naa simbaala konaa sikaala waga cɛnmɛ shyen naa nafa shyen ma yiri kɛ (250 000) konaa sofilele waga shyen (2 000) ni. Mbe taga wa ko na, pàa lere waga cɛnmɛ (100 000) yigi fun kasopiile.

22 Pàa lelegɛrɛ gbo fɔ jɛngɛ, katugu Yɛnɛɛlɛ lo lɛa pye ki malaga ki gbɔn fɔ we. Kona, a pɛ si cɛn wa pe yɔnlɔ, fɔ ma pan ma gbɔn wagati ɲa pàa leele pe koli ma kari pe ni wa kulowo pi ni wi na.

*Manase cɛnlɛ li walaga woolo
pe setirige piile mbele wa
Zhuriden gbaan wi yɔnlɔ
yirisaga kɛ yeri*

23 Manase cɛnlɛ li walaga woolo pàa pye ma cɛn tara nda ni, tila lɛ wa Bazan tara ti na fɔ ma saa gbɔn wa Baali Ɛrimɔ ca ki na, naa Seniri† yanwiga konaa Ɛrimɔ yanwiga ki na. Pàa pye ma lɛgɛ fɔ jɛngɛ.

24 Mbele pàa pye seye teeɛle pe mɛrɛ ti nda: Ɛferi, naa Yisheyi, naa Eliyeli, naa Aziriyeli, naa Zheremi, naa Hodaviya konaa Yadiyeli. Pàa pye nambala malingbɔɔnlɔ welimbele, a pe mɛrɛ ti yiri fɔ jɛngɛ; poro pàa pye teeɛle wa pe seye yi ni.

25 Ɛɛn fɔ punɔgɔ na, ki cɛngɛlɛ kàa kaa songɔrɔ ma pye mbasinmbele pe teeɛle Yɛnɛɛlɛ li ni; katugu cɛngɛlɛ ɲgele Yɛnɛɛlɛ lɛa tongo ma wɔ wa tara ti ni pe yeɛgɛ, koro yarisunndo to pàa pye na fɔli ti yeɛgɛ sɔgɔwɔ nari gbogo.

26 Ki pye ma, a Iziriyeli Yɛnɛɛlɛ li si Asiri tara wunlunana Puli ɲa pàa pye na yinri fun Tigilati Pilinezɛri wi sun maa wa Uruben cɛnlɛ woolo pe na, naa Gadi cɛnlɛ woolo konaa Manase cɛnlɛ li walaga woolo pe na. A Tigilati Pilinezɛri wi si pe koli ma kari pe ni wa Hala tara, naa wa Habori gbaan wi yɔn na, naa wa Hara tara ti ni konaa wa Gozan ca gbaan yɔn tara ti ni†. Pa pàa koro ma cɛn wa fɔ ma pan ma gbɔn nala.

Levi setirige piile pe mɛrɛ

27 Levi pinambiile pe mɛrɛ ti nda: Ɛrishiɔn, naa Kehati konaa Merari.

28 Kehati pinambiile pe mɛrɛ ti nda: Amiramu, naa Yizehari, naa Eburɔn konaa Uziyeli.

29 Amiramu pinambiile pe mɛrɛ ti nda: Arɔn konaa Moyisi, naa wi sumborombyɔ Miriyamu. Arɔn pinambiile pe mɛrɛ ti nda: Nadabu, naa Abiyu, naa Eleyazari konaa Itamari.

30 Eleyazari wo la Fineyasi se. A Fineyasi wo Abishuwa se.

31 A Abishuwa wo Buki se. A Buki wo Uzi se.

32 A Uzi wo Zeraya se. A Zeraya wo Merayɔti se.

33 A Merayɔti wo Amariya se. A Amariya wo Ahitubu se.

34 A Ahitubu wo Zadɔki se. A Zadɔki wo Ahimaazi se.

35 A Ahimaazi wo Azariya se. A Azariya wo Yohana se.

³⁶ A Yohana wo Azariya se. Ko Azariya wo wila saraga wogotunngo ki pye wa sherigo gbogo nga Salomo wila kan wa Zheruzalemu ca ki ni.

³⁷ A Azariya wo Amariya se. A Amariya wo Ahitubu se.

³⁸ A Ahitubu wo Zadoki se. A Zadoki wo Shalumu se.

³⁹ A Shalumu wo Hilikiya se. A Hilikiya wo Azariya se.

⁴⁰ A Azariya wo Seraya se. A Seraya wo Yehozadaki se.

⁴¹ Wagati na Yawe Yennele laa ti a Nebukanezari wi Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo pe koli ma kari pe ni kulowo, pa a Yehozadaki wi yigi ma kari wi ni fun.

6

Levi setirige piile sanmbala

¹ Levi pinambiile pe mere to lari nda: Gerishomu, naa Kehati konaa Merari.

² Gerishomu pinambiile pe mere ti nda: Libini konaa Shimeyi.

³ Kehati pinambiile pe mere ti nda: Amiramu, naa Yizehari, naa Eburon konaa Uziyeli.

⁴ Merari pinambiile pe mere ti nda: Mahali konaa Mushi. Levi setirige piile pe seye yi yan mbe yala pe teleye pe mere ti ni.

⁵ Gerishomu setirige piile pe mere ti nda: Gerishomu wo pinambyo lawi na Libini. Libini wo pinambyo lawi na Yahati. Yahati pinambyo wo lawi na Zima.

⁶ Zima pinambyo wo lawi na Yowa. Yowa pinambyo wo lawi na Ido. Ido pinambyo wo lawi na Zera. Zera pinambyo wo lawi na Yeyatirayi.

⁷ Keyati setirige piile pe mere ti nda. Kehati pinambyo wo lawi na Aminadabu. Aminadabu pinambyo wo lawi na Kore. Kore pinambyo wo lawi na Asiri.

⁸ Asiri pinambyo wo lawi na Elikana. Elikana pinambyo wo lawi na Ebiyasafu. Ebiyasafu pinambyo wo lawi na Asiri.

⁹ Asiri pinambyo wo lawi na Tahati. Tahati pinambyo wo lawi na Uriyeli. Uriyeli pinambyo wo lawi na Uziya. Uziya pinambyo wo lawi na Sawuli.

¹⁰ Elikana pinambiile pe mere ti nda: Amasayi konaa Ahimoti.

¹¹ Elikana wi setirige piile pe mere ti nda: Elikana pinambyo wo lawi na Zofayi. Zofayi pinambyo wo lawi na Nahati.

¹² Nahati pinambyo wo lawi na Eliyabu. Eliyabu pinambyo wo lawi na Yerohamu. Yerohamu pinambyo wo lawi na Elikana.

¹³ Samiyeli wi pinambiile pe mere ti nda: Wi pinambyo kongbanna wo lawi na Zhoueli†, mee Abiya taga.

¹⁴ Merari setirige piile pe mere ti nda: Merari pinambyo wo lawi na Mahali. Mahali pinambyo wo lawi na Libini. Libini pinambyo wo lawi na Shimeyi. Shimeyi pinambyo wo lawi na Uza.

¹⁵ Uza pinambyo wo lawi na Shimeya. Shimeya pinambyo wo lawi na Hagiya. Hagiya pinambyo wo lawi na Asaya.

Levi setirige piile pa pye yurukoolo wa sherigo gbogo ki ni

¹⁶ Paa yon finliwe kesu wi tege wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni sanga na ni, Davidi wila Levi setirige piile mbele tege yurukogo ki go na, pe mere ti nda.

† 6:13 6:13: Zhoueli mege ki woro wa Eburuye senre sewe lee wi ni (1 Sami 8.2; 1 Kuro 6.18).

¹⁷ Pàa pye na yurukogo tunngo ki piin wa Yennele censaga paraga go konaa filisaga paraga go ki yege, sanni Salomo wi sa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki kan wa Zheruzalemu ca. Pàa pye na tunngo piin ma yala kondengengele ngele pàa kan pe yeri koro ni.

¹⁸ Mbele pàa pye naga tunngo ki piin mbe pinle pe pinambiile pe ni, pe mere ti nda: Kehati setirige piile poro la wele yurukoo Hema. Hema to wo lawi na Zhoueli. Zhoueli to wo lawi na Samiyeli.

¹⁹ Samiyeli to wo lawi na Elikana. Elikana to wo lawi na Yerohamu. Yerohamu to wo lawi na Eliyeli. Eliyeli to wo lawi na Towa.

²⁰ Towa to wo lawi na Zufu. Zufu to wo lawi na Elikana. Elikana to wo lawi na Mahati. Mahati to wo lawi na Amasayi.

²¹ Amasayi to wo lawi na Elikana. Elikana to wo lawi na Zhoueli. Zhoueli to wo lawi na Azariya. Azariya to wo lawi na Sofoni.

²² Sofoni to wo lawi na Tahati. Tahati to wo lawi na Asiri. Asiri to wo lawi na Ebiyasafu. Ebiyasafu to wo lawi na Kore.

²³ Kore to wo lawi na Yizehari. Yizehari to wo lawi na Keyati. Kehati to wo lawi na Levi. Levi to wo lawi na Izirayeli.

²⁴ Hema wi nasepyo lena Asafu wila pye na yeregi wa Hema wi kalige kee ki na. Asafu to wo lawi na Berekiya. Berekiya to wo lawi na Shimeya.

²⁵ Shimeya to wo lawi na Mikayeli. Mikayeli to wo lawi na Baazeya. Baazeya to wo lawi na Malikiya.

²⁶ Malikiya to wo lawi na Etini. Etini to wo lawi na Zera. Zera to wo lawi na Adaya.

²⁷ Adaya to wo lawi na Etan. Etan to wo lawi na Zima. Zima to wo lawi Shimeyi.

²⁸ Shimeyi to wo lawi na Yahati. Yahati to wo lawi na Gerishomu. Gerishomu to wo lawi na Levi.

²⁹ Pe nasepiile mbele pàa pye Merari setirige piile pe ni, Etan wo wila pye na yeregi wa Hema wi kamege kee ki na. Etan to wo lawi na Kishi. Kishi to wo lawi na Abidi. Abidi to wo lawi na Maluki.

³⁰ Maluki to wo lawi na Hashabiya. Hashabiya to wo lawi na Amaziya. Amaziya to wo lawi na Hilikiya.

³¹ Hilikiya to wo lawi na Amizi. Amizi to wo lawi na Bani. Bani to wo lawi na Shemeri.

³² Shemeri to wo lawi na Mahali. Mahali to wo lawi na Mushi. Mushi to wo lawi na Merari. Merari to wo lawi na Levi.

³³ Pe nasepiile, Levi setirige piile sanmbala wele, poro la pye na tunndo ti ni fuun ti piin wa Yennele censaga paraga go ki ni.

Aron wi setirige piile wele

³⁴ Aron wo naa wi pinambiile pe ni poro pàa pye na saara ti woo wa saara sogoworo ti ma sogo saraga wosaga nga na ki na, na wusuna nuwo taan saara ti woo wa wusuna nuwo taan wi ma sogo saraga wosaga nga na ki na. Poro pàa pye na lajenge kpoyi ki tunngo ki ni fuun ki piin, na kapere ti kala yagawa ja kapyege ki piin Izirayeli woolo pe kan, ma yala nga fuun Yennele li tunmbyee Moyisi wila yo ki ni.

³⁵ Aron setirige piile pe mere ti nda: Aron pinambyo wo lawi na Eleyazari. Eleyazari pinambyo wo lawi na Fineyasi. Fineyasi pinambyo wo lawi na Abishuwa.

³⁶ Abishuwa pinambyo wo lawi na Buki. Buki pinambyo wo lawi na Uzi. Uzi pinambyo wo lawi na Zeraya.

³⁷ Zeraya pinambyo wo lawi na Merayoti. Merayoti pinambyo wo lawi na Amariya. Amariya pinambyo wo lawi na Ahitubu.

³⁸ Ahitubu pinambyo wo lawi na Zadoki. Zadoki pinambyo wo lawi na Ahimaazi.

Cara nda tila kan

Levi setirige piile pe yeri

³⁹ Tara lara nda paa kan Aron setirige piile pe yeri, mbe yala pe censara, naa ti kanngara na lara ti ni konaa ti kongolo ke ni ti nda. Aron setirige pyo Kehati wi sege woolo poro wele pete gbongo kila keli ma wo, a pe pe kan.

⁴⁰ Eburon ca ko naa ki kanngara na lara to paa kan pe yeri, wa Zhuda tara ti ni.

⁴¹ Een fo ca ki keere lara to naa ti kanngara na kapire ti ni, paa to kan Yefune pinambyo Kalebu wo yeri†.

⁴² Eburon ca, ko nga kila pye karafari ca†, paa ki kan Aron setirige piile pe yeri konaa ki kanngara na lara ti ni, naa Libina ca ko naa ki kanngara na lara ti ni, naa Yatiri ca, naa Eshitemowa ca konaa ti kanngara na lara ti ni.

⁴³ naa Hilan ca konaa ki kanngara na lara ti ni, naa Debiri ca konaa ki kanngara na lara ti ni,

⁴⁴ naa Ashan ca konaa ki kanngara na lara ti ni, naa Beti Shemeshi ca konaa ki kanngara na lara ti ni.

⁴⁵ Wa Benzhamē cenle woolo pe tara ti ni, paa Geba ca naa ki kanngara na lara ti kan pe yeri, naa Alemeti ca naa ki kanngara na lara ti ni, naa Anatoti ca konaa ki kanngara na lara ti ni. Pe cara ti ni fuun tila pye ca ke ma yiri taanri ma yala pe seye yi ni†.

⁴⁶ Paa pete wi gbon ma ca ke kan Kehati setirige piile sanmbala pe yeri. Ki cara tila pye wa Efrayimu cenle woolo pe tara, naa wa Dan cenle woolo pe tara, konaa wa Manase cenle li walaga woolo pe tara.

⁴⁷ Gerishomu setirige piile paa cara nda ta ma yala pe seye yi ni, tila pye ca ke ma yiri taanri. Ki cara tila pye wa Isakari cenle woolo pe tara, naa wa Aseri cenle woolo pe tara, naa wa Nefitali cenle woolo pe tara konaa wa Manase cenle walaga woolo pe tara ti ni, wa Bazan tara.

⁴⁸ Paa pete wi gbon ma ca ke ma yiri shyen kan Merari setirige piile pe yeri ma yala pe seye yi ni. Ki cara tila pye wa Uruben cenle woolo pe tara, naa wa Gadi cenle woolo pe tara konaa wa Zabulon cenle woolo pe tara†.

⁴⁹ Izirayeli woolo paa ki cara to naa ti kanngara na lara ti kan Levi setirige piile pe yeri.

⁵⁰ Cara nda ti mere ti keli ma yeri wa Zhuda cenle woolo pe tara, naa wa Simeyon cenle woolo pe tara konaa wa Benzhamē cenle woolo pe tara, paa pete gbon mari kan pe yeri.

⁵¹ Kehati setirige piile pe seye woolo sanmbala paa cara nda ta wa Efrayimu cenle woolo pe tara ti nda:

⁵² Sishemu ca nga kila pye karafari ca, paa ki kan pe yeri naa ki kanngara na lara ti ni, wa Efrayimu yanwira tara ti ni, naa Gezeri ca konaa ki kanngara na lara ti ni,

⁵³ naa Yokineyamu ca konaa ki kanngara na lara ti ni, naa Beti Horon ca konaa ki kanngara na lara ti ni,

† 6:41 6:41: Zhouzu 14.13-14 † 6:42 6:42: Kila pye, na lere ka lere gbo, na wi sigi siligi wi ma ya ma fe ma saa lara wa karafari ca ki ni (Nombu 35.9-34; Zhouzu 21.5-39). † 6:45 6:45: Zhouzu 21.10-19 † 6:48 6:48: Zhouzu 21.5-8

⁵⁴ naa Ayalon ca konaa ki kanngara lara ti ni, naa Gati Irimo ca konaa ki kanngara na lara ti ni.

⁵⁵ Wa Manase cenle li walaga woolo pe tara, cara nda paa kan pe yeri ti nda: Aneri ca konaa ki kanngara na lara ti ni, naa Bileyamu ca konaa ki kanngara na lara ti ni. Ki cara nda to paa kan Kehati setirige piile pe seye woolo sanmbala pe yeri.

⁵⁶ Paa cara ta kan Gerishomu setirige piile pe yeri, wa Manase cenle li walaga woolo pe tara ti ni, tori nda: Golan ca nga wa Bazan tara konaa ki kanngara na lara ti ni, naa Ashitaroti ca konaa ki kanngara na lara ti ni.

⁵⁷ Wa Isakari cenle woolo pe tara, cara nda paa ta ti nda: Kedeshi ca konaa ki kanngara na lara ti ni, naa Dabirati ca konaa ki kanngara na lara ti ni,

⁵⁸ naa Aramoti ca konaa ki kanngara na lara ti ni, naa Anemu ca naa ki kanngara na lara ti ni.

⁵⁹ Wa Aseri cenle woolo pe tara, cara nda paa ta ti nda: Mashali ca konaa ki kanngara na lara ti ni, naa Abidon ca konaa ki kanngara na lara ti ni,

⁶⁰ naa Hukoki ca konaa ki kanngara na lara ti ni, naa Erehobu ca konaa ki kanngara na lara ti ni.

⁶¹ Wa Nefitali cenle woolo pe tara, cara nda paa ta ti nda: Kedeshi ca nga wa Galile tara konaa ki kanngara na lara ti ni, naa Hamo ca konaa ki kanngara na lara ti ni, naa Kiriayatayimu ca konaa ki kanngara na lara ti ni.

⁶² Levi setirige piile mbele paa koro, poro mbele paa pye Merari wi setirige piile, cara nda paa kan pe yeri ti nda: Wa Zabulon cenle woolo pe tara, paa Irimono ca ki kan pe yeri konaa ki kanngara na lara ti ni, naa Tabori ca konaa ki kanngara na lara ti ni.

⁶³ Wa Uruben cenle woolo pe tara, wa Zhuriden gbaan wi pungo na, Zheriko ca ki yesinme na, wa Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga kee yeri, paa cara ta kan pe yeri fun. Ti mere to lari nda: Bezari ca nga wa gbinri wi ni konaa ki kanngara na lara ti ni, naa Yaza ca konaa ki kanngara na lara ti ni,

⁶⁴ naa Kedemoti ca konaa ki kanngara na lara ti ni, naa Mefaati ca konaa ki kanngara na lara ti ni.

⁶⁵ Wa Gadi cenle woolo pe tara, cara nda paa ta ti nda: Aramoti ca nga wa Galaadi tara konaa ki kanngara na lara ti ni, naa Mahanayimu ca konaa ki kanngara na lara ti ni,

⁶⁶ naa Eshibon ca konaa ki kanngara na lara ti ni, naa Yayezari ca konaa ki kanngara na lara ti ni†.

7

Isakari setirige piile pe mere

¹ Isakari pinambiile pe mere ti nda: Tola, naa Puwa, naa Yashubu konaa Shimiron. Paa pye pinambiile tijere.

² Tola pinambiile pe mere ti nda: Uzi, naa Erefaya, naa Yeriyele, naa Yamayi, naa Yibisamu konaa Samiyeli. Poro mbele poro paa pye seye teele, ma yiri wa Tola setirige ki ni. Paa pye malingboonlo welimbele wa pe seye yi ni. Davidi sanga wi ni, paa pye nambala waga nafa ma yiri shyen naa cenme kogoloni (22 600).

† 6:66 6.51-66: Zhozu 21.20-29

³ Uzi pinambyo wo lawi na Yiziraya. Yiziraya pinambiile pe mere ti nda: Mikayeli, naa Abidiyasi, naa Zhoueli konaa Yishiya. Pe ni fuun paa pye seye teele kangurugo.

⁴ Mbe yala pe setirige ki ni konaa pe seye yi ni, nambala mbele paa pye malingboonlo, paa pye lere waga nafa ma yiri ke ma yiri kogoloni (36 000); katugu pe jele naa piile paa lege fo jenge.

⁵ Isakari seye woolo sanmbala pe ni fuun mbele paa jiri, paa pye malingboonlo welimbele waga nafa tijere ma yiri koloshyen (87 000)[†].

Benzhame setirige piile pe mere

⁶ Benzhame pinambiile pe mere ti nda: Bela, naa Bekeri konaa Yediyayeli. Paa pye pinambiile taanri.

⁷ Bela pinambiile pe mere ti nda: Ezibon, naa Uzi, naa Uziyeli, naa Yerimoti konaa Iri. Paa pye seye teele kangurugo, ma pye malingboonlo welimbele. Paa pe seye woolo pe jiri ma pe mere ti yonlogo wa setirige piile sewe wi ni, paa pye lere waga nafa ma yiri shyen naa nafa ma yiri ke ma yiri tijere (22 034).

⁸ Bekeri pinambiile pe mere ti nda: Zemira, naa Yowashi, naa Eliyezeri, naa Eliyohenayi, naa Omiri, naa Yeremoti, naa Abiya, naa Anatoti konaa Alemeti. Poro pe ni fuun mbele poro la pye Bekeri wi pinambiile.

⁹ Ki seye teele pe seye woolo paa pe jiri ma pe mere ti yonlogo wa setirige piile sewe wi ni, paa pye malingboonlo welimbele waga nafa naa cenme shyen (2 200).

¹⁰ Yediyayeli pinambyo wo lawi na Bilihan. Bilihan pinambiile pe mere ti nda: Yehushi, naa Benzhame, naa Ehudi, naa Kenaana, naa Zetan, naa Tarisisi konaa Ahishahari.

¹¹ Poro pe ni fuun mbele paa pye Yediyayeli wi pinambiile ma pye seye teele; pe seye woolo pe ni, nambala kotogofenne waga ke ma yiri koloshyen naa cenme shyen (17 200) la pye pe ni, mbele pe mbaa ya sa malaga gbom.

¹² Shupimu naa Hupimu poro la pye Iri pinambiile. Hushimu wo la pye Aheri pinambyo[†].

Nefitali setirige piile pe mere

¹³ Nefitali pinambiile pe mere ti nda: Yaziyeli, naa Guni, naa Yezeri, konaa Shalumu; paa pye Biliha wi setirige piile[†].

Manase setirige piile pe mere

¹⁴ Manase pinambiile pe mere ti nda: Asiriyeli, Siri tara fenne jo na wila pye wi cenfo wo wila wi se wi kan konaa Galaadi to Makiri wi ni.

¹⁵ Makiri wila jele pori maa kan Hupimu wi yeri konaa ma wa pori maa kan Shupimu wi yeri. Wi nosepyo sumboro la pye wa, paa pye naa yinri Maaka. Makiri wi pinambyo shyen woo paa pye naa yinri Zelofadi. Sumborombiile Zelofadi wo la se.

¹⁶ Makiri wi jo Maaka wila pinambyo wa se wi kan maa mege taga naa yinri Pereshi. Pereshi wi jonlo paa pye naa yinri Shereshi. Shereshi pinambiile pe mere ti nda: Ulamu, naa Erekenmu.

¹⁷ Ulamu pinambyo wo lawi na Bedan. Poro mbele poro paa pye Galaadi setirige piile wele. Galaadi to wo lawi na Makiri. Makiri to wo lawi na Manase.

[†] 7:5 7.1-5: Zhene 46.13; Nombu 1.28; 26.23-25 † 7:12 7.12: Zhene 46.2; Nombu 26.38-39; 1 Kuro 8.1-2 † 7:13 7.13: Zhene 46.24

¹⁸ Galaadi wi nɔsepyɔ sumboro Hamoleketi wila piile mbele se, pe mɛrɛ ti nda: Ishodi, naa Abiyezɛri konaa Mala.

¹⁹ Shemida pinambiile pe mɛrɛ ti nda: Ahiyan, naa Sishɛmu, naa Likihi konaa Aniyamu†.

Efrayimu setirige piile pe mɛrɛ

²⁰ Efrayimu pinambyɔ wo lawi ɲa Shutela. Shutela pinambyɔ wo lawi ɲa Berɛdi. Berɛdi pinambyɔ wo lawi ɲa Tahati. Tahati pinambyɔ wo lawi ɲa Eleyada. Eleyada pinambyɔ wo lawi ɲa Tahati.

²¹ Tahati pinambyɔ wo lawi ɲa Zabadi. Zabadi pinambyɔ wo lawi ɲa Shutela. Efrayimu wi pinambiile sanmbala Ezɛri naa Eleyadi poro na, Gati ca woolo mbele paa pye ki tara ti piseele, paa yiri ma pe shyen pe gbo, katugu paa kari sa ca woolo pe yaayoro ti sho pe yeri fannɲa na.

²² Pe to Efrayimu wila pe kunwo pi gbele ma mo. A wi nɔsepiile pɛ si pan maa kotogo ki sogo wi na.

²³ Ko punɲo na, a wi si saa sinle wi jo wi ni. A jele wi si kugbo le ma pinambyɔ se wi kan. A wi suu mege taga naa yinri Beriya; katugu wila yo fo joloɲo to wa wi go ki ni.

²⁴ Efrayimu wi sumborombyɔ wo lawi ɲa Sheera. Sheera wo wila Bɛti Horɔn ca ɲga wa nɔɲɔna, naa Bɛti Horɔn ca ɲga wa gona ki kan konaa Uzen Sheera ca ki ni.

²⁵ Beriya pinambyɔ wo lawi ɲa Erefa. Erefa pinambyɔ wo lawi ɲa Ereshɛfu. Ereshɛfu pinambyɔ wo lawi ɲa Tela. Tela pinambyɔ wo lawi ɲa Tahan.

²⁶ Tahan pinambyɔ wo lawi ɲa Layedani. Layedani pinambyɔ wo lawi ɲa Amihudi. Amihudi pinambyɔ wo lawi ɲa Elishama.

²⁷ Elishama pinambyɔ wo lawi ɲa Nuni. Nuni pinambyɔ wo lawi ɲa Zhozuwe.

²⁸ Lara nda tila kan Efrayimu cɛnle woolo pe yeri, a ti pye pe woro naa pe censaga, to lari nda: Bɛteli ca konaa ki kanɲgara na kapire ti ni, naa Naaran ca ɲga wa yɔnlo yirisaga kɛɛ yeri, naa Gezɛri ca konaa ki kanɲgara na kapire ti ni, naa Sishɛmu ca konaa ki kanɲgara na kapire ti ni, wa yɔnlo tosaga kɛɛ yeri, fo ma saa gbɔn wa Aya ca konaa ki kanɲgara na kapire ti na.

²⁹ Manase setirige piile pe cara to lari nda: Bɛti Sheyan ca konaa ki kanɲgara na kapire ti ni, naa Taanaki ca konaa ki kanɲgara kapire ti ni, naa Megido ca konaa ki kanɲgara na kapire ti ni, naa Dɔri ca konaa ki kanɲgara na kapire ti ni. Izirayeli pinambyɔ Zhozufu wi setirige piile, pa paa pye ma cɛn wa ki cara nda ti ni†.

Aseri setirige piile pe mɛrɛ

³⁰ Aseri pinambiile pe mɛrɛ ti nda: Yimina, naa Yishiva, naa Yishivi konaa Beriya. Pe nɔsepyɔ sumboro wo lawi ɲa Sera.

³¹ Beriya pinambiile pe mɛrɛ ti nda: Heberɛ konaa Malikiyeli. Malikiyeli wo wila pye Barizaviti to we.

³² Heberɛ wo la Yafileti se, naa Shomerɛ, naa Hotamu konaa pe nɔsepyɔ sumboro Shuwa wi ni.

³³ Yafileti pinambiile pe mɛrɛ ti nda: Pasaki, naa Bimali konaa Ashivati, poro mbele poro paa pye Yafileti wi pinambiile wele.

† 7:19 7.14-19: Nɔmbu 26.29-34; Zhozu 17.1-18 † 7:29 7.20-29: Nɔmbu 26.35; Zhozu 16-17

³⁴ Shomeri pinambiile pe mēre ti nda: Ahi, naa Orohega naa Uba konaa Aramu

³⁵ Shomeri wi nōsepyō lenaŋa Helemu wi pinambiile pe mēre ti nda: Zofa, naa Yimina, naa Sheleshi konaa Amali.

³⁶ Zofa pinambiile pe mēre ti nda: Suwa, naa Harineferi, naa Shuwali, naa Beri, naa Yimira,

³⁷ naa Bezēri, naa Hodi, naa Shama, naa Shilisha, naa Yitiran konaa Beera.

³⁸ Yetēri pinambiile pe mēre ti nda: Yefune, naa Pisipa konaa Ara.

³⁹ Ula pinambiile pe mēre ti nda: Ara, naa Haniyeli konaa Iriziya.

⁴⁰ Ki leele mbele pe ni fuun pāa pye Aseri setirige piile. Poro pāa pye pe seye teelee wele. Pāa pye nambala fanŋga fenne naa kotogofenne. Pāa pye seye teelee pe go na. Nambala mbele pāa jiri wa pe setirige ki ni, mbele pe mbāa ya sa malaga gbōn pāa pye lere waga nafa ma yiri kōgōlōni (26 000)[†].

8

Benzhame setirige piile

sanmbala mbele pāa pye ma cēn wa Zheruzalemu ca

¹ Benzhame pinambyō kongbanŋa wo lawi ŋa Bela, wi shyen woo wo lawi ŋa Ashibeli, wi taanri woo wo lawi ŋa Ahira,

² wi tijere woo wo lawi ŋa Noha, wi kangurugo woo wo lawi ŋa Arafa.

³ Bela pinambiile pe mēre ti nda: Adari, naa Gera, naa Abihudi,

⁴ naa Abishuwa, naa Naama, naa Ahowa,

⁵ naa Gera, naa Shefufan konaa Huramu[†].

⁶ Ehudi pinambiile mbele pāa pye seye teelee wa Geba ca woolo pe sōgōwo poro wele yēen. Pāa pe koli ma kari pe ni wa Manahati ca.

⁷ Poro la wele Naama, naa Ahiya konaa Gera. Gera wo wila pe koli ma kari pe ni. Wi pinambiile pe mēre to lari nda: Uza konaa Ayihudi.

⁸ Shaharayimu wila pinambiile pele yege se, maa ta wa Mowabu tara wasege ki ni, wi jeele shyen Hushimu naa Baara pe wangōlo.

⁹ Wila jele wa yege le, ŋa pāa pye na yinri Hodeshi, mēe Yobabu, naa Zibiya, naa Mesha, naa Malikamu,

¹⁰ naa Yehuzi, naa Sakiya konaa Mirima pe se wi na. Wi pinambiile poro la wele yēen. Pāa pye seye teelee.

¹¹ Wi pinambiile mbele wila se wi jo Hushimu wi na, pe mēre ti nda: Abitubu konaa Elipaali.

¹² Elipaali pinambiile pe mēre ti nda: Heberī, naa Misheyamu, naa Shemerī. Shemerī wo wila Ono ca, naa Lōdi ca konaa ti kanŋgara na kapire ti kan.

¹³ Beriya naa Shema poro pāa pye sege teelee wa Ayalon ca woolo pe sōgōwo. Poro pāa Gati ca woolo pe puro.

¹⁴⁻¹⁶ Beriya pinambiile poro la wele Ayo, naa Shashaki, naa Yeremōti, naa Zebadiya, naa Aradi, naa Ederi, naa Mikayeli, naa Yishifa konaa Yoha.

¹⁷⁻¹⁸ Elipaali pinambiile pe mēre ti nda: Zebadiya, naa Meshulam, naa Hiziki, naa Heberī, naa Yishimerayi konaa Yobabu.

[†] 7:40 7.30-40: Zhene 46.17; Nombu 26.44-46 [†] 8:5 8.1-5: 1 Kuro 7.2-12; Zhene 46.21-22; Nombu 26.38-41

19-21 Shimeyi pinambiile pe mære ti nda: Yakimu, naa Zikiri, naa Zabidi, naa Eliyenayi, naa Zilitayi, naa Eliyeli, naa Adaya, naa Beraya konaa Shimirati.

22-25 Shashaki pinambiile pe mære ti nda: Yishipan, naa Heberi, naa Eliyeli, naa Abidon, naa Zikiri, naa Hana, naa Hananiya, naa Elamu, naa Antotiya, naa Yifideya konaa Penuweli.

26-27 Yerohamu pinambiile pe mære ti nda: Shamisherayi, naa Shehariya, naa Ataliya, naa Yaareshiya, naa Eliya konaa Zikiri.

28 Ki nambala mbele pe ni fuun paa pye seye teelee ma yala pe setiriye yi ni. Paa pye ma cen wa Zheruzalemu ca.

Sawuli setirige piile pe mære

29 Gabawon ca ki kanfo[†] wila pye ma cen wa Gabawon ca ki ni; paa pye naa jo wi yinri Maaka.

30 Wi pinambyo kongbanna paa pye naa yinri Abidon, mæe Zuri taga, naa Kishi, naa Baali, naa Nadabu,

31 naa Gedori, naa Ayo konaa Zekeri.

32 Mikiloti wo la Shimeya se. Poro fun paa pye ma cen wa Zheruzalemu ca, ma pinle pe sege woolo pe ni.

33 Neri wo la Kishi se. A Kishi wo Sawuli se. A Sawuli wo Zhonatan se, naa Malikishuwa, naa Abinadabu konaa Eshibaali.

34 Zhonatan pinambyo wo lawi na Meribu Baali. A Meribu Baali wo Mishe se.

35 Mishe pinambiile pe mære ti nda: Piton, naa Meleki, naa Tayereya konaa Ahazi.

36 Ahazi wo la Yehowada se. A Yehowada wo Alemeti se, naa Azimaveti konaa Zimiri. A Zimiri wo Moza se.

37 A Moza wo Bineya se. Bineya pinambyo wo lawi na Arafa. Arafa pinambyo wo lawi na Elasa. Elasa pinambyo wo lawi na Azeli.

38 Azeli pinambiile paa pye kogoloni, pe mære ti nda: Azirikamu, naa Bokiru, naa Ishimayeli, naa Sheyariya, naa Abidiyasi konaa Hana. Poro pe ni fuun mbele poro la pye Azeli wi pinambiile.

39 Azeli wi nasepyo lenana Esheki wi pinambiile pe mære ti nda: Wi pinambyo kongbanna wo lawi na Ulamu, wi shyenwoo wo lawi na Yehushi, wi taanri woo wo lawi na Elifeleti.

40 Ulamu pinambiile paa pye nambala malingboonlo welimbele konaa sandiga wonfenne. Paa pinambiile naa pishyenwoolo nambala legere ta. Paa pye lere cenme naa nafa shyen ma yiri ke (150).

Poro pe ni fuun mbele poro paa pye Benzhamæ wi setirige piile wele.

9

Leele mbele paa yiri wa kulowo

*pi ni ma songoro ma pan
ma cen wa Zheruzalemu ca*

1 Paa Izirayeli woolo pe ni fuun pe jiri ma pe mære ti yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe sewe wi ni[†]. Zhuda tara woolo paa pe koli ma kari pe ni kulowo wa Babiloni tara pe mbasinme pi kala na.

2 Pe songorosaga ma yiri wa kulowo pi ni, leele mbele paa keli ma songoro ma pan ma cen wa pe tara lara ti ni, wa pe cara ti ni, poro paa

[†] 8:29 8:29: Yenqelee senre sewelee pele ni, ki yo wa ma wali fo Gabawon ca ki kanfo paa pye naa yinri Yeyiyeli (1 Kuro 9:35). [†] 9:1 9:1: 2 Sami 24.2 konaa mbe kari yege.

pye Izirayeli woolo wele, naa saraga wofenne pe ni, naa Levi setirige piile poro naa Netiniyenye† paa pye tunmbyeele wa sherigo gbogo ki ni pe ni.

3 Mbe taga wa ko na, Zhuda cenle woolo pele la pan ma cen wa Zheruzalemu ca, naa Benzhamε cenle woolo pele ni, naa Efrayimu cenle woolo konaa Manase cenle woolo pele ni†.

4 Wa Zhuda cenle li ni, mbele paa yiri wa Perεzi sege ki ni poro la wele Utayi. Utayi to wo lawi ηa Amihudi. Amihudi to wo lawi ηa Omiri. Omiri to wo lawi ηa Imiri. Imiri to wo lawi ηa Bani.

5 Wa Silo sege ki ni, Asaya wo naa wi pinambiile pe ni poro paa pye wa. Asaya wo wila pye wi to wi pinambyo kongbanna we.

6 Wa Zera setirige ki ni, Yewuweli wo wila yiri wa naa wi sefenne sanmbala pe ni. Paa pye lere cenme kogoloni naa nafa tijere ma yiri ke (690).

7 Wa Benzhamε cenle woolo pe ni, Meshulamu pinambyo Salu wila pye wa. Meshulamu to wo lawi ηa Hodaviya. Hodaviya to wo lawi ηa Hasenuwa.

8 Yerohamu pinambyo wo lawi ηa Yibineya. Uzi pinambyo wo lawi ηa Ela. Uzi to wo lawi ηa Mikiri. Shefatiya pinambyo wo lawi ηa Meshulamu. Shefatiya to wo lawi ηa Erewuweli. Erewuweli to wo lawi ηa Yibiniya.

9 Benzhamε cenle woolo mbele paa songoro ma pan ma cen wa Zheruzalemu ca, ma yala pe setirige yi ni, paa pye nambala cenme koljere naa nafa shyen ma yiri ke ma yiri kogoloni (956). Pe ni fuun paa pye seye teele wa pe seye yi ni.

*Saraga wofenne mbele
paa songoro ma pan
ma cen wa Zheruzalemu ca*

10 Saraga wofenne mbele paa songoro ma pan wa Zheruzalemu ca, poro la wele Yedaya, naa Yehoyaribu, naa Yakini,

11 konaa Hilikiya pinambyo Azariya. Hilikiya to wo lawi ηa Meshulamu. Meshulamu to wo lawi ηa Zadoki. Zadoki to wo lawi ηa Merayoti. Merayoti to wo lawi ηa Ahitubu. Azariya wo wila pye Yenεele li sherigo gbogo ki kagala ke yege sinvo.

12 Adaya wila pye pe ni fun. Adaya to wo lawi ηa Yerohamu. Yerohamu to wo lawi ηa Pashuri. Pashuri to wo lawi ηa Malikiya; mee Masayi taga. Masayi to wo lawi ηa Adiyeli. Adiyeli to wo lawi ηa Yazera. Yazera to wo lawi ηa Meshulamu. Meshulamu to wo lawi ηa Meshilemiti. Meshilemiti to wo lawi ηa Imeri.

13 Mbe pinle pe sefenne saraga wofenne sanmbala pe ni, paa pye lere waga kele naa cenme kolshyen naa nafa taanri (1 760). Pe ni fuun paa pye seye teele, ma pye fannga fenne, na tunngo piin wa Yenεele li sherigo gbogo ki ni.

*Levi setirige piile mbele
paa songoro ma pan
ma cen wa Zheruzalemu ca*

14 Levi setirige piile mbele paa songoro ma pan wa Zheruzalemu ca, poro la wele Shemaya. Shemaya to wo lawi ηa Hashubu. Hashubu to wo lawi

† 9:2 9:2: *Netiniyenye*: Poro paa pye na tnmko kori konaa na kanngire jaa na paan ti ni wa Yawe Yenεele li sherigo gbogo ki ni. Paa pye kulolo ma yiri cengele kele yege ni (Esidi 2.43,70; Nehe 7.72). † 9:3 9:3: Esidi 2.27; Nehe 7.72

ɲa Azirikamu. Azirikamu to wo lawi ɲa Hashabiya. Pàa pye Merari wi setirige piile.

¹⁵ Bakibakari la pye pe ni fun, naa Hereshi, naa Galali, naa Mataniya. Mataniya to wo lawi ɲa Mishe. Mishe to wo lawi ɲa Zikiri. Zikiri to wo lawi ɲa Asafu;

¹⁶ mɛɛ Abidiyasi taga. Abidiyasi to wo lawi ɲa Shemaya. Shemaya to wo lawi ɲa Galali. Galali to wo lawi ɲa Yedutun; mɛɛ Berekiya taga. Berekiya to wo lawi ɲa Asa. Asa to wo lawi ɲa Elikana. Elikana wila pye ma cɛn wa Netofa ca woolo pe tara ti ni.

*Sherigo gbɔgo
yeyongo kɔrɔsifenne
mbele pàa songoro ma pan
ma cɛn wa Zheruzalemu ca*

¹⁷ Sherigo gbɔgo ki yeyongo kɔrɔsifenne mbele pàa songoro ma pan ma cɛn wa Zheruzalemu ca, poro la wele Shalumu, naa Akubu, naa Talimo, naa Ahima konaa pe sefenne sanmbala pe ni. Shalumu wo wila pye pe yege sinvo.

¹⁸ Ali ma pan ma gbɔn nala, wi setirige piile poro pe maa sherigo gbɔgo ki yeyongo ɲga wa yɔnlo yirisaga kɛɛ yeri ki kɔrɔsi, ko ɲga pe maa yinri Wunlunaŋa yeyongo. Poro mbele poro pàa pye yeyongo kɔrɔsifenne Levi setirige piile pe ni.

¹⁹ Shalumu to wo lawi ɲa Kore. Kore to wo lawi ɲa Ebiyasafu. Ebiyasafu to wo lawi ɲa Kore wa yege. Shalumu naa wi sefenne sanmbala pe ni, poro mbele pàa pye Kore wi setirige piile wele, poro pàa pye filisaga paraga go yeyongo ki kɔrɔsifenne wele, paa yege ɲga na pe telɛye pàa pye na Yawe Yɛnɲɛle li woolo pe paara yinre censaga ki yeyongo ki kɔrɔsi we.

²⁰ Faa Eleyazari pinambyo Fineyasi wo wila pye pe yege sinvo we, katugu Yawe Yɛnɲɛle làa pye wi ni†.

²¹ Meshelemiya pinambyo Zakari wila pye filisaga paraga go ki yeyongo kɔrɔsifo wa fun.

²² Leele mbele pàa wo, a pè pye yeyongo kɔrɔsifenne, pàa pye lere cɛnmɛ shyen naa kɛ ma yiri shyen (212). Pàa pe jiri ma pe mɛrɛ ti yɔnlogɔ wa setirige piile sewe wi ni ma yala pe cara ti ni. Davidi wo naa Samiyeli ɲa wila pye yariyanra yanfo wi ni, poro pàa pe tege pe tunngo ki na. Pe tagawa pi kala na.

²³ Poro naa pe setirige piile pe ni, pe tunngo ko layi ɲga, mbaa Yawe Yɛnɲɛle li censaga paraga go ki kɔrɔsi, ko ɲga ki yen filisaga paraga go ye.

²⁴ Yeyongo kɔrɔsifenne pàa pye filisaga paraga go ki kanngoloyo tijere yi ni fuun yi na. Pèle la pye wa yɔnlo yirisaga kɛɛ yeri, pèle la pye wa yɔnlo tosaga kɛɛ yeri, pèle la pye wa yɔnloparawa kamɛnɲɛ kɛɛ yeri, pèle la pye wa yɔnloparawa kalige kɛɛ yeri.

²⁵ Pe sefenne sanmbala mbele pàa pye ma cɛn wa pe cara ti ni, pàa pye na paan pe kɔrɔgo wagati wagati na tunngo piin pe ni yapelege nungba nungba.

²⁶ Katugu yeyongo kɔrɔsifenne mbele pàa pye yekeele, pàa pye tijere wa Levi setirige piile pe ni. Pàa pye na tunngo piin sanga pyew. Poro pàa pye na Yɛnɲɛle li sherigo gbɔgo ki yumbiile sanmbala poro naa ki yarijende tegesara ti kɔrɔsi.

† 9:20 9:20: Eki 6.25; Nombu 25.7

²⁷ Poro pàa pye na wónlò wa Yennéle li sherigo gbògò ki kanngara na lara ti ni, katugu poro pàa daga mbaa ki kòròsi konaa mbaa ki kòrò ti yengéle pinliwé pyew.

*Levi setirige piile sanmbala
pe kala*

²⁸ Sherigo gbògò yaapire pàa ti le Levi setirige piile pele kée paa ti kòròsi. Kila pye, pe kaa yinrigi ti ni, pe mari jiri, pe ka sila songorò ti ni, pe mari jiri.

²⁹ Pèle yége la pye na lajenge kpoyi ki yaapire naa ki tunngo pyeyara ti kòròsi, naa muwe tiyoon pi ni, naa duven na pe ma wò saraga ma wo wi ni, naa sinne mba pe ma wò saraga pi ni, naa wusuna nuwò taan konaa nuwò taanyaara ti ni.

³⁰ Een fò saraga wofenne poro pele wele pàa pye na nuwò taanyaara nda ti ma pinle ti yee ni ti gbegele pe ye.

³¹ Wón na pàa pye na waa tuguron sikalaga ni, Shalumu pinambyo kongbanja Matitiya na wila pye Levi setirige pyo, ma yiri wa Kore sege ki ni, wo wila pye na wo gbegele†.

³² Levi setirige piile pe sefenne mbele pàa pye Keyati sege woolo, pèle la pye na buru na pe ma kan Yennéle yeri wi gbegele cenpilige pyew†.

³³ Levi setirige piile mbele pàa pye seye teelee, a pè pe pye yurukoolo, pàa yinre ta kan pe yeri, ma pe kée laga tunndo sannda ti na, katugu pàa pye na pe yurukogo tunngo ki piin yonlo naa yembine.

³⁴ Poro mbele poro pàa pye Levi setirige piile pe seye teelee ma yala pe setiriye yi ni. Pàa pye ma cen wa Zheruzalemu ca.

*Wunlunaja Sawuli wi teléye
naa wi setirige piile kala
(1 Kuro 8.29-38)*

³⁵ Gabawon ca ki kanfò pàa pye naa yinri Yeyiyeli, pa wila pye ma cen wa Gabawon ca. Wi jo pàa pye naa yinri Maaka.

³⁶ Wi pinambyo kongbanja pàa pye naa yinri Abidon, mée Zuri taga, naa Kishi, naa Baali, naa Neri, naa Nadabu,

³⁷ naa Gedori, naa Ayo, naa Zakari konaa Mikiloti.

³⁸ Mikiloti wo la Shimeyamu se. Poro fun pàa pye ma cen wa pe sefenne pe tanla. Pàa pye ma cen wa Zheruzalemu ca, ma pinle pe sefenne sanmbala pe ni.

³⁹ Neri wo la Kishi se. A Kishi wo Sawuli se. A Sawuli wo Zhonatan se, naa Malikishuwa, naa Abinadabu konaa Eshibaali.

⁴⁰ Zhonatan pinambyo wo lawi na Meribu Baali. A Meribu Baali wo Mishe se.

⁴¹ Mishe pinambiile pe mere ti nda: Piton, naa Meleki konaa Tareya.

⁴² Ahazi wo la Yayera se. A Yayera wo Alemeti se, naa Azimaveti konaa Zimiri. A Zimiri wo Moza se.

⁴³ A Moza wo Bineya se. Bineya pinambyo wo lawi na Erefaya. Erefaya pinambyo wo lawi na Elasa. Elasa pinambyo wo lawi na Azeli.

⁴⁴ Azeli pinambiile pàa pye kogoloni, pe mere ti nda: Azirikamu, naa Bokiru, naa Ishimayeli, naa Sheziriya, naa Abidiyasi konaa Hana. Poro mbele poro pàa pye Azeli wi pinambiile wele.

DAVIDI WI WUNLUWO SANGA

10

10-29

*Sawuli wi kunwo
(1 Sami 31.1-13)*

¹ Pilige ka, Filisiti tara fenne paa saa to Izirayeli woolo pe na malaga ni wa Gilibowa yanwiga ki na. A Izirayeli woolo pè si fe pe yege. Paa Izirayeli woolo pe legere gbo wa.

² A Filisiti tara fenne pè si taga Sawuli wo naa wi pinambiile pe na na pe puro, mee saa Zhonatan naa Abinadabu konaa Malikishuwa pe gbo, Sawuli wi pinambiile wele.

³ Kona, a malaga ki si ngban Sawuli wo na koni†. A sandiga wɔnfenne pè si saa wi yan, a wi si fyɛ jɛnge, fɔ na seri pe yege sɔgɔwɔ.

⁴ Kona, a Sawuli wi suu malingbɔnyaara lefo wi pye fɔ: «Ma tokobi wi kɔw wa wi wofogo ki ni mala gbo, jango ki leele mbele pee kenrekenre paga ka pan mbaa na jolo mbaa tege na na.» Eɛn fɔ, a wi malingbɔnyaara lefo wi si je, katugu wila pye na fyɛ fɔ jenge. Kona Sawuli wo jate wi suu tokobi wi le wi ye, mee yew ma kan wi na, maa ye gbo.

⁵ Naa Sawuli wi malingbɔnyaara lefo wila kaa ki yan Sawuli wi ku, a wi si yew ma kan wi yeera tokobi wi na fun, mee ku.

⁶ Sawuli wo naa wi pinambiile taanri pe ni, naa wi go woolo pe ni fuun pe ni, pa paa ku yeɛn wagati nungba wi ni.

⁷ Ki kaa pye ma, Izirayeli woolo mbele fuun paa pye ma cɛn wa gbunlundege laga ki ni, naa paa kaa ki yan leele paa fee konaa maga yan fɔ Sawuli naa wi pinambiile pe ni pè ku, a pè si yiri wa pe cara ti ni ma fe. A filisiti tara fenne pè si pan ma cɛn wa ki cara ti ni.

⁸ Ki goto, Filisiti tara fenne pè si kari mbe sa gboolo pe san. A pè si saa Sawuli wo naa wi pinambiile taanri pe yan pè toori ma ku wa Gilibowa yanwiga ki na.

⁹ A pè si Sawuli wi san, mee wi go ki kɔw ma kari ki ni konaa wi malingbɔnyaara ti ni. Ko pungo na, a pè si tun, a pè saa ki sentanra ti yari wa Filisiti tara fenne pe tara ti lagapyew ki ni, konaa maga yari pe yarisunndo ti kan naa tara woolo pe kan.

¹⁰ A pè si saa Sawuli wi malingbɔnyaara ti tege wa pe yarisunngo go ki ni, mee Sawuli wi go ki yannga wa pe yarisunngo Dagon ki gbɔgɔgo ki ni.

¹¹ Yabeshi ca nga wa Galaadi tara, naa ki ca woolo paa kaa nga fuun Filisiti tara fenne paa pye Sawuli wi na ki logo,

¹² a nambala kotogofenne pe ni fuun pè si yiri ma saa Sawuli gboo wo naa wi pinambiile pe gboolo pe le, ma kari pe ni wa Yabeshi ca. A pè si saa pe kajeere ti le wa terebenti tige ki nɔgo, wa Yabeshi ca. A pè si yenge le piliye koloshyen ni.

¹³ Sawuli wila ku wi mbasinme kagala ngele wila pye Yawe Yenɲele li na ke kala na. Wi sila yenle mbe Yawe Yenɲele li senre ti le. Eɛn fɔ leele mbele pe maa kuulo pe yewe, poro wila saa jele pe yeri.

¹⁴ Wi sila yenle mbe Yawe Yenɲele li yewe li nandanwa kala li ni. Ki pye ma, Yawe Yenɲele laa ti, a pòo gbo, mee wunluwo pi kan Zhese pinambyo Davidi wi yeri.

† 10:3 10:3: Nga ki yo fɔ: *A malaga ki si ngban Sawuli wo na koni*, Yenɲele senre seweele pele ni, ki yen ma yonlogo wa ma yo fɔ Sawuli wila welege.

11

*Davidi wila pye Izirayeli tara
ti wunlunana*

(2 Sami 5.1-5)

¹ Kona, a Izirayeli woolo pe ni fuun pè si saa gbogolo wa Davidi wi tanla wa Eburon ca, ma suu pye fɔ: «Wele, we yen ma cənle woolo ma pye kasanwa nungba ma ni.

² Wagati ɲa wi toro wi ni, sanga ɲa ni Sawuli wila pye wunluwo, mboro maa pye na Izirayeli woolo pe yege sinni wa malaga na kee na paan pe ni. Yawe Yennɛle, ma Yennɛle laa ma pye fɔ: «Ma yaa kaa Izirayeli, na woolo wele, pe yege sinni, mbe cən pe go na.» »

³ Kona, a Izirayeli lelele pe ni fuun pè si pan wa Davidi wi yeri wa Eburon ca. A Davidi wi si yon finliwe le pe ni Yawe Yennɛle li yege sɔgɔwo. A pè si sinme kpoyi wo Davidi wi na maa tege wunluwo Izirayeli tara ti go na, paa yege ɲga na Samiyeli wila ki yo, ma yala Yawe Yennɛle li senyoro ti ni.

*Davidi wila Zheruzalemu
ca ki sho maga ta*

(2 Sami 5.6-10)

⁴ Kona, Davidi wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ni, pè si yiri sa to Zheruzalemu ca ki na, ko ɲga paa pye na yinri fun Zhebusi ca. Zhebusi cənle woolo mbele paa pye wa tara ti ni, pa paa pye ma cən wa†.

⁵ A Zhebusi ca woolo pè si Davidi wi pye fɔ: «Ma se ye laga we ca.» Eɛn fɔ, a Davidi wi si malaga sigeca ɲga wa Siyon yanwiga ki na ki sho maga ta, ko pe yinri Davidi ca ye.

⁶ Davidi wila ki yo wi malingboonlo pe kan ma yo fɔ: «Lere ɲa ka keli mbe sa to Zhebusi cənle woolo pe na mbe ya pe ni, ko fɔ wo yaa pye to naa malingboonlo pe to.» Kì pye ma, a Zeruya pinambyo Zhouabu wi si keli ma yiri ma saa to pe na. A pè suu tege malingboonlo pe to.

⁷ A Davidi wi si saa cən wa ki malaga sigeca ki ni. Ko kala na, paa ki mege taga naga yinri Davidi ca.

⁸ A Davidi wi si yinre kan ma ca ki maga, maga le wa Milo laga ki na fɔ ma saa gbɔn wa ca ki mbogo ki na. A Zhouabu wo si ca ki lara sannda ti gbegele.

⁹ Davidi wila pye na fanɲga taa na kee yege suyi. Yawe Yennɛle na yawa pi ni fuun fɔ laa pye wi ni.

*Davidi wi malingboonlo
welimbele pe mɛɛ*

(2 Sami 23.8-39)

¹⁰ Davidi wi malingboonlo welimbele mbele paa pye teelee, pe mɛɛ ti nda. Poro naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ni, poro paa Davidi wi saga maa tege fanɲga ki na, ma yeresaga kan wi wunluwo pi yeri, ma yala senre nda Yawe Yennɛle laa yo Izirayeli woolo pe wogo na ti ni.

¹¹ Kì malingboonlo welimbele poro la wele yɛɛn, mbe yala pe yon ki ni: Hakimoni setirige pyo Yashobeyamu† wila pye malingboonlo kotogofenne

taanri† wo wa. Wo wila lere cenme taanri (300) gbo wi njanraga ki ni malaga gbonsaga nungba na.

¹² Na wila taga wo na, wo lawi na Eleyazari. Ahohi pinambyo Dodo wo pinambyo lawi. Eleyazari wila pye malingboonlo welimbele taanri wo wa.

¹³ Wo wila pye Davidi wi ni wa Pasi Damimu laga ki ni, sanga na Filisiti tara fenne paa pe yee gbogolo malaga ki na we. Kere ta la pye wa ki laga ki na, orizhi legere la pye wa ti ni. A Izirayeli woolo pe nee fee Filisiti tara fenne pe yee.

¹⁴ Poro paa saa yere wa kere ti nandogomo nari go singi, mari sho, mee Filisiti tara fenne pe gbo. Yawe Yennele laa ti, a Izirayeli woolo pe Filisiti tara fenne pe ya gbolo ya.

¹⁵ Pilige ka, wa malingboonlo teele nafa ma yiri ke pe ni, a taanri si yiri ma kari Davidi wi korogo wa Adulamu ca waliwege ki ni. Kila yala Filisiti tara fenne paa pan ma pe malingboonlo censaga ki kan wa Erefayi gbunlundege ki ni.

¹⁶ Ki sanga wi ni, Davidi wila pye wa wi larasaga ki ni, wa waliwege ki ni. Filisiti tara fenne pe malingboonlo pele la pan ma cen wa Betileemu ca.

¹⁷ A wogo si kaa Davidi wi yigi fo jenge. A wi sho fo: «Kolo na wi yen wa Betileemu ca yesaga ki na, ambo wi mbe ya saa tonmo pa ko na kan mboo wo?»

¹⁸ Kona, a ki malingboonlo teele taanri pe si saa Filisiti tara fenne pe malingboonlo censaga ki pari ma saa Betileemu ca yesaga kolo tonmo pa ko ma pan maa kan Davidi wi yeri. Een fo, Davidi wi sila yenle mboo wo. A wi suu wo tara maa pye saraga Yawe Yennele li yee sogowo,

¹⁹ ma sho fo: «Yawe Yennele lilan sho ki kala na li pyewe ni! Na mi kaga pye, kona ki cen ndee ki nambala mbele pe pe yee go ki pere ma kari ma saa tonmo pi ko pe kasanwa po mi wo, katugu pe pe yee go ki pere mee pan ki tonmo pi ni.» Ki pye ma, Davidi wi sila yenle mboo wo. Ki nambala kotogofenne taanri, nga paa pye koi yeen.

²⁰ Zhouabu wi jonlo lenana Abishayi wo wila pye ki nambala taanri pe go na. Wo wila lere cenme taanri (300) gbo wi njanraga ki ni. Wi mege kila yiri ki nambala taanri pe sogowo.

²¹ Ngbelege shyen wogo ki nambala taanri pe ni, wo paa pye na jate ma we. Wo wila pye pe go na. Een fo wi sila yala nambala kongbanmbala taanri poro ni.

²² Kabiseyeli ca fenne nana Yehoyada wi pinambyo Benaya wo wila taga wo na. Wila pye malingboon kotogofa. Wila kagbogolo legere pye. Wila Mowabu cenle woolo nambala shyen gbo mbele paa pye kotogofenne paa jara yen. Nezhi wopilige ka ni, ma yala were tila pye na kuun jenge, wo wila tigi tonmo wege ka ni, jara la pye wa, maa gbon maa gbo.

²³ Wo wila si Ezhipiti tara fenne nana wa gbo, na wi titonlowo pila pye metere shyen naa kongo. Njanraga la pye ki nana wi kee, nga ki kanngaga ki gbeme pila pye paa ghere bangoloma yen. Een fo, a Benaya wi si saa to ki nana wi na kanngaga ni, ma njanraga ki sho wi yeri, mee wi gbo ki ni.

† 11:11 11:11: Mbe yala Yennele senre sewe lee na wi yen Gireki senre ni wi ni, naa sewe na pe yinri Siriyaki konaa na pe yinri vuligati wi ni, nga ki yo fo: *Wila pye malingboonlo welimbele taanri wo wa, ki yen ma yonlogo wa pe ni ma yo fo: Wila pye malingboonlo welimbele nafa ma yiri ke wo wa.*

²⁴ Kagala ngele Yehoyada pinambyo Benaya wila pye koro wele yeen. Wila mege ta jenge nambala kotogofenne taanri pe sogowa.

²⁵ Wila mege ta ma we nambala nafa ma yiri ke sanmbala pe na. Een fo wi sila yala nambala kotogofenne kongbanmbala taanri poro ni. A Davidi wi suu tege malingboonlo mbele paa pye na wo jate wi korosi pe go na.

²⁶ Malingboonlo welimbele sanmbala pe mere ti nda: Zhouabu wi jonlo lenaŋa Azayeli, naa Betileemu ca fenne naŋa Dodo wi pinambyo Elihana,

²⁷ naa Shamoti ŋa wila pye Harori ca fenne woo wi ni, naa Helezi ŋa wila pye Pelon ca fenne woo wi ni;

²⁸ naa Tekowa ca fenne naŋa Ikeshi wi pinambyo Ira wi ni, naa Anatoti ca fenne naŋa Abiyezeri wi ni;

²⁹ naa Husha ca fenne naŋa Sibekayi wi ni, naa Ahohi ca fenne naŋa Ilayi wi ni;

³⁰ naa Netofa ca fenne naŋa Maharayi wi ni, naa Netofa ca fenne naŋa Baana wi pinambyo Heledi wi ni;

³¹ naa Iribayi pinambyo Itayi wi ni, ma yiri wa Gibeya ca, Benzhame cenle woolo pe ca ye, naa Piraton ca fenne naŋa Benaya wi ni;

³² naa Nahale Gaashi ca fenne naŋa Hurayi wi ni, naa Beti Araba ca fenne naŋa Abiyeli wi ni;

³³ naa Bahurimu ca fenne naŋa Azimaveti wi ni, naa Shaalibon ca fenne naŋa Eliyaba wi ni;

³⁴ naa Gizon ca fenne naŋa Bene Hashumu wi ni, naa Harari ca fenne naŋa Shage wi pinambyo Zhonatan wi ni;

³⁵ naa Harari ca fenne naŋa Sakari wi pinambyo Ahiyamu wi ni, naa Uri pinambyo Elifali wi ni;

³⁶ naa Mekera ca fenne naŋa Eferi wi ni, naa Pelon ca fenne naŋa Ahiya wi ni;

³⁷ naa Karimeli ca fenne naŋa Heziro wi ni, naa Ezibayi pinambyo Naarayi wi ni;

³⁸ naa Natan wi nosepyo lenaŋa Zhoueli wi ni, naa Hagari pinambyo Mibihari wi ni;

³⁹ naa Amo cenle woolo naŋa Zeleki wi ni, naa Beroti ca fenne naŋa Naharayi wi ni, wo wila pye na Zeruya pinambyo Zhouabu wi malingbonyaara ti lee;

⁴⁰ naa Yeteri ca fenne naŋa Ira wi ni, naa Yeteri ca fenne naŋa Garebu wi ni;

⁴¹ naa Heti cenle woolo naŋa Uri wi ni, naa Alayi pinambyo Zabadi wi ni;

⁴² naa Uruben cenle woolo naŋa Shiza wi pinambyo Adina wi ni. Wo wila pye Uruben cenle woolo pe go na, Malingboonlo nafa ma yiri ke la pye wi ni;

⁴³ naa Maaka pinambyo Hana wi ni, naa Mitini ca fenne naŋa Zhouafati wi ni;

⁴⁴ naa Ashitaroti ca fenne naŋa Uziya wi ni, naa Aroyeri ca fenne naŋa Hotamu wi pinambiile Shama konaa Yeyiyeli pe ni;

⁴⁵ naa Shimiri pinambyo Yediyayeli wi ni, naa wi nosepyo lenaŋa Yoha wi ni ma yiri wa Tizi ca;

⁴⁶ naa Mahavimu ca fenne naŋa Eliyeli wi ni, naa Elinaamu pinambiile Yeribayi konaa Yoshaviya pe ni, naa Mowabu cenle woolo naŋa Yitima wi ni;

⁴⁷ naa Eliyeli, naa Obedi konaa Yaasiyeli Mezobaya.

12

*Malingboonlo mbele
pàa pye Davidi wi ni
Sawuli wagati wi ni*

¹ Wagati ña ni Davidi wila pye na lara Kishi pinambyo Sawuli wi na wa Zikilagi ca, nambala mbele pàa yiri ma saa taga wi na, pe mēre tori nda yeen, malingboonlo welimbele mbele pàa Davidi wi saga wa malaga, poro pele la wele.

² Pàa pye sandiga wɔnfenne. Kila pye pe ma ya ma sinndelege wa gbafurugo ni pe kalige naa pe kameŋge ki ni, konaa ma ya ma sandiga ki wɔn fun. Poro naa Sawuli wi ni pàa pye sege nunŋba woolo, ma pye Benzhamē cenle woolo.

³ Ña wila pye pe go na, wo lawi ña Ayezeri. A Shemaa pinambyo Zhouwasi wi si taga ma yiri wa Gibeya ca, naa Azimaveti pinambiile Yeziyeli konaa Peleti, naa Beraka, naa Anatoti ca fenne naŋa Yehu;

⁴ naa Gabawon ca fenne naŋa Yishimayeya. Wila pye malingboonlo welimbele nafa ma yiri ke pe ni ma pye pe to wa;

⁵ naa Zheremi, naa Yahazyeli, naa Yohana, naa Gedera ca fenne naŋa Yozabadi;

⁶ naa Eluzayi, naa Yerimoti, naa Beyaliya, naa Shemariya, naa Harofu ca fenne naŋa Shefatiya;

⁷ naa Elikana, naa Yishiya, naa Azareyeli, naa Yoyezeri konaa Yashobeyamu, poro la yiri wa Kore setirige ki ni;

⁸ naa Gedori ca fenne naŋa Yerohamu wi pinambiile Yohela konaa Zebadiya.

*Nambala mbele pàa yiri
wa Gadi cenle li ni
ma saa taga Davidi wi na*

⁹ Gadi cenle li ni, malingboonlo welimbele pèle la laga Sawuli wi na, ma saa taga Davidi wi na wa wi larasaga ki ni, wa gbinri wi ni. Pàa malaga gbongo ki jen jenge tuguron sigeyaara naa njaanra ni. Pàa ngban paa jaraye yen, mee sagala paa lufaala yen wa yanwira ti na.

¹⁰ Ezeri wo wila pye pe go na, a Abidiyasi wo pye shyen woo. A Eliyabu wo pye taanri woo.

¹¹ A Mishamana wo pye tijere woo. A Zheremi wo pye kangurugo woo.

¹² A Atayi wo pye kogoloni woo. A Eliyeli wo pye koloshyen woo.

¹³ A Yohana wo pye kolotaanri woo. A Elizabadi wo pye kolojere woo.

¹⁴ A Zheremi wo pye ke woo. A Makibanayi wo pye ke ma yiri nunŋba woo.

¹⁵ Ki Gadi cenle woolo mbele pe ni fuun pàa pye malingboonlo teelee. Ña wi fanŋga kila kologo pe ni fuun na, wi mbaa ya malaga gbɔn nambala cenme ni; ña wi fanŋga kila gbɔgo pe ni fuun na, wi mbaa ya malaga gbɔn nambala waga kele (1 000) ni.

¹⁶ Poro mbele poro pàa Zhuriden gbaan wi kon ma yiri yelee li yenge kongbanŋga ki ni; kila yala gbaan wi yin ma jaraga kee ki ni fuun ki na. Leele mbele pàa pye ma cen wa ki gbunlundege lara ti ni, wa yonlo yirisaga yeri konaa yonlo tosaga yeri, poro mbele poro pàa saa pe puro ma pe yirige wa.

*Nambala mbele pàa yiri
wa Benzhamé cénle
naa Zhuda cénle li ni
ma saa taga Davidi wi na*

¹⁷ Benzhamé cénle woolo konaa Zhuda cénle woolo pèle la kari wa Davidi wi yeri wa wi larasaga ki ni.

¹⁸ A Davidi wi si yiri ma pan ma yere pe yegé sògowa, mée para pe ni ma yo fò: «Na kaa pye yè pan na korògo yeyinngé ni konaa mbanla saga, pa mi yaa gbogolo ye ni nungba. Eén fò na kaa pye yè pan mbanla fanla mbanla le na juguye pe kée, mbe sigi ta mi woro na kapege jate lere ni, pa kona we teleye pe Yennéle li pye serefo we sògowa, ligi kiti wi kon.»

¹⁹ Kona, a Yennéle li yinne li si ye Amasayi wi ni, wo ña wila pye malingboonlo nafa ma yiri ke go na. A wi sho fò:

«We yen ma ni Davidi,

we yen ma ni Zhese pinambyo.

Yeyinngé, ee, yeyinngé mbe pye ma wogo!

Mbele pe yen nòò sari yeyinngé mbe pye pe wogo,

katugu Yawe Yennéle lo lòn saga!»

Ki pye ma, a Davidi wi si yenle pe na, mée pe tégé teelee wa wi malingboonlo ngbelege ki ni.

*Nambala mbele pàa yiri
wa Manase cénle li ni
ma saa taga Davidi wi na*

²⁰ Sanga ña ni Davidi wila saa pinle Filisiti tara fenne pe ni mbe sa malaga gbón Sawuli wi ni, Manase cénle woolo pèle la saa taga wi na. Eén fò Davidi wo naa wi woolo pe ni, pe sila ta mbe pinle Filisiti tara fenne pe ni mbe malaga ki gbón; katugu Filisiti tara teelee pàa kaa pe yé yan, ma Davidi wi songoro ma yo wila kee. Pàa yo fò: «Davidi wi yaa ka sa kannga mbe taga wi tafa Sawuli wi na mbe yiri we korògo mbe we gbo†.»

²¹ Naa wila kaa songoro ma kari wa Zikilagi ca, Manase cénle woolo mbele pàa taga wi na, pe méré ti nda: Adina, naa Yozabadi, naa Yediyayeli, naa Mikayeli, naa Yozabadi, naa Elihu konaa Zilitayi. Pe ni fuun nungba nungba pàa pye teelee malingboonlo waga kelengele (1 000) go na, wa Manase cénle li ni.

²² Pe ni fuun pàa pye malingboonlo welimbele, pàa Davidi naa wi malingboonlo pe saga. Pàa pe tégé malingboonlo teelee wa Davidi wi malingboonlo ngbelege ki ni.

²³ Pilige pyew leele pèle la pye na paan na tari Davidi wi na, naa sari. Ki kala na, wi malingboonlo pàa kaa lege paa Yennéle li malingboonlo janwa gbolo li yen.

*Izirayeli woolo mbele pàa kari
Davidi wi korògo wa Eburon ca*

²⁴ Nambala mbele pe mbaa ya malaga gbón, poro mbele pàa kari wa Eburon ca mbe sa Sawuli wi wunluwo pi sho mboò kan Davidi wi yeri, ma yala Yawe Yennéle làa senre nda yo ti ni, pe yon koyi nga yeen.

²⁵ Zhuda cénle woolo pàa pye nambala waga kogoloni naa cenme kolotaanri (6 800). Tuguron sigeyaara naa njaanra la pye pe yeri, pàa gbegéle mbe malaga gbón.

† 12:20 12.20: 1 Sami 29.1-5

²⁶ Simeyɔn cɛnlɛ woolo pàa pye malingbɔɔnlo welimbele waga kolɔshyen naa cɛnmɛ (7 100), ma gbɛgele mbe malaga gbɔn.

²⁷ Levi setirige piile pàa pye nambala waga tijere naa cɛnmɛ kɔgɔloni (4 600);

²⁸ naa Yehoyada ni, wo la pye Arɔn setirige piile pe go na. Nambala waga taanri naa cɛnmɛ kolɔshyen (3 700) pàa pye wo pungo na;

²⁹ naa Zadoki ni, wila pye lefɔnnɔ malingbɔɔn kotogofɔ, naa malingbɔɔnlo teele nafa ma yiri shyen ni, ma yiri wa wi sege ki ni.

³⁰ Benzhamɛ cɛnlɛ woolo pe ni, poro mbele pàa pye Sawuli wi sefenne, pàa pye nambala waga taanri (3 000); katugu maga le wa fɔ ma pan ma gbɔn ki sanga wi na, ki cɛnlɛ woolo pe legere la koro ma mara Sawuli wi go woolo pe na.

³¹ Efrayimu cɛnlɛ woolo pàa pye nambala kotogofenne waga nafa naa cɛnmɛ kolɔtaanri (20 800). Pe ni fuun pe mere tila yiri pe setiriye yi ni.

³² Manase cɛnlɛ li walaga woolo mbele pàa pye wa yɔnlo tosaga keɛ yeri, nambala mbele pàa pe mere ti yeri, ma pe wo ma pe torogo pe sa Davidi wi tege wunluwo, pàa pye lere waga ke ma yiri kolɔtaanri (18 000).

³³ Isakari cɛnlɛ woolo pàa pye malingbɔɔnlo teele cɛnmɛ shyen (200) naa pe sefenne sanmbala pe ni, pàa pye na poro yege sinni. Pàa pye tijinliwe fenne, na kagala ngele Izirayeli woolo paa daga mbaa piin konaa ke pyesanga wi jenni naa yege nari.

³⁴ Zabulon cɛnlɛ woolo pàa pye nambala waga nafa shyen ma yiri ke (50 000). Pàa malaga gbongo ki forogo maga jen. Malingbɔnyaara cɛnlɛ pyew tà la pye pe yeri. Pàa gbɛgele mbe malaga gbɔn jatere nungba ni.

³⁵ Nefitali cɛnlɛ woolo pàa pye malingbɔɔnlo teele waga kele (1 000) naa malingbɔɔnlo waga nafa ma yiri ke ma yiri kolɔshyen (37 000) ni pe pungo na. Pàa pye tugurɔn sigeyaara konaa njaanra ni.

³⁶ Dan cɛnlɛ woolo mbele pàa gbɛgele mbe malaga gbɔn, pàa pye nambala waga nafa ma yiri kolɔtaanri naa cɛnmɛ kɔgɔloni (28 600).

³⁷ Aseri cɛnlɛ woolo mbele pàa malaga gbongo ki forogo maga jen, ma gbɛgele mbe malaga gbɔn, pàa pye nambala waga nafa shyen (40 000).

³⁸ Wa Zhuriden gbaan wi yɔnlo yirisaga keɛ yeri, Uruben cɛnlɛ woolo mbele pàa pye wa, naa Gadi cɛnlɛ woolo konaa Manase cɛnlɛ li walaga woolo pe ni, pàa pye nambala waga cɛnmɛ naa nafa (120 000). Malingbɔnyaara cɛnlɛ pyew tà la pye pe yeri.

³⁹ Ki nambala mbele pe ni fuun pàa pye malingbɔɔnlo, ma gbɛgele mbe malaga gbɔn. Pàa pan wa Eburɔn ca ma tagala pe yeɛ na, kotojenge ni mbe Davidi wi tege wunluwo Izirayeli tara ti ni fuun ti go na. Izirayeli woolo sanmbala pe ni fuun pàa yɔn wa nungba mbe wunluwo pi kan Davidi wi yeri.

⁴⁰ Pàa piliye taanri yo pye wa Davidi wi ni, na nii na woo, katugu pe sefenne pàa yaakara gbɛgele pe kan.

⁴¹ Tara woolo mbele pàa pye ma cɛn wa pe tanla, ali Isakari cɛnlɛ woolo wele, naa Zabulon cɛnlɛ woolo konaa Nefitali cɛnlɛ woolo pe ni, pàa pye na paan yaakara ni sofilele na, naa yongomeye na, naa sofilele worosoye na konaa nere na, nari kaan. Pàa pan muwe ni, naa figiye pire wara shashara ni, naa ɛɛɛɛn pire wara ni, naa duven ni, naa sinme ni, naa nere konaa simbaala naa sikaala legere ni, katugu yɔgorimo pila pye wa Izirayeli tara ti ni.

13

*Davidi wila kari yon finliwε kesu
wi ni wa Zheruzalemu ca
(2 Sami 6.1-11)*

¹ Kona, a Davidi wì suu malingbɔɔnlo teele mbele pàa pye lere waga kelengele (1 000) go na, naa lere cɛnme cɛnme go na pɛ yeri konaa kagala yegε wofenne pɛ ni fuun pɛ ni ma para pɛ ni.

² Ko pungo na, a wì si para Izirayeli gbogolomo woolo pɛ ni fuun pɛ ni, ma yo fɔ: «Na kaa pye ki kala na li yɛn ma yon ye yegε na, na kaa si pye ki yɛn Yawε Yɛnnεle li nandanwa kala, ye ti we tunngo torogo Izirayeli tara ti lagapyew ki ni we sefenne mbele pɛ koro wa pɛ yeri, naa saraga wofenne poro naa levi setirige piile pɛ yeri wa pɛ cara ti ni konaa ti kanngara na lara ti ni, janngo pɛ pan pɛ taga we na.

³ Kona we yaa sa we Yɛnnεle li yon finliwε kesu wi lε mbe pan wi ni laga we yεε tanla, katugu Sawuli wì wunluwo wagati wi ni, we sila ki kala li jate saa lε.»

⁴ A janwa wi ni fuun wì sigi senre ti yan fɔ ti yɛn ma yon, a pɛ ni fuun pɛ si yɛnle ti na.

⁵ Kona, a Davidi wì si Izirayeli woolo pɛ ni fuun pɛ gbogolo, maga lε wa Ezhipiti tara lafogo yon woolo pɛ na, fɔ ma saa gbɔn wa Lebo Hamati ca yesaga woolo pɛ na, fɔ pɛ sa Yɛnnεle li yon finliwε kesu wi lε wa Kiriyati Yeyarimu ca pɛ pan wi ni†.

⁶ Kì pye ma, a Davidi wo naa Izirayeli woolo pɛ ni fuun pɛ ni, pɛ si kari wa Baala ca, ko nungba ko pɛ yinri Kiriyati Yeyarimu ca ye, wa Zhuda tara, mbe sa Yɛnnεle li yon finliwε kesu wi lε, wo ɲa Yawε Yɛnnεle li yɛn ma cɛn wa sherubenye pɛ sogowo, a li mege ki yɛn na yinri wi na we†.

⁷ A pɛ si Yɛnnεle li yon finliwε kesu wi lε wa Abinadabu wi go maa le wotoro fɔnngo ni, ɲa nɛrε maa tilele. Uza naa Ayo poro pàa pye na wotoro wi yegε sinni.

⁸ Davidi wo naa Izirayeli woolo pɛ ni fuun pɛ ni, pàa pye na ngɔniye gbɔɔn, naa juruye ni, naa pimbigile ni, naa weere† ni konaa na mbaanra wiin Yawε Yɛnnεle li yegε sogowo pɛ fannga ki ni fuun ni, na yuuro koo.

⁹ Naa pàa ka saa gbɔn wa Kidon yarilire sunsaga ki na, a Uza wì suu keε ki sanga ma yon finliwε kesu wi yigi, katugu nɛrε tila wɔnri wi ni.

¹⁰ Kona, a Yawε Yɛnnεle li si nawa ngban Uza wi ni fɔ jengε. A Yawε Yɛnnεle li suu gbɔn maa gbo, katugu wila wi keε ki sanga ma jiri yon finliwε kesu wi na. Uza wila ku le Yɛnnεle li yegε sogowo.

¹¹ A Davidi wì si nawa ngban fɔ jengε, katugu Yawε Yɛnnεle làa nawa ngban Uza wi ni maa gbo. A pɛ sigi laga ki mege taga naga yinri Perezì Uza† ali ma pan ma gbɔn nala.

¹² A Davidi wì si fye Yɛnnεle li yegε ki pilige ki ni, mεε yo fɔ: «Mele mbee kari Yɛnnεle li yon finliwε kesu wi ni wa na go?»

¹³ Kì pye ma, wi sila yɛnle mbe kari yon finliwε kesu wi ni wa wi go, wa Davidi ca ki ni. Eɛn fɔ, a wì si ti a pɛ kari ma saa wi tεge wa Gati ca fenne nana Obedi Edomu wi go.

† 13:5 13.5: 1 Sami 7.1-2 † 13:6 13.6: Eki 25.22 † 13:8 13.8: 1 Sami 18.6; 2 Sami 6.5; 1 Kuro 15.16; 16.5; 25.1,6; 2 Kuro 5.12; 29.25; Esidi 3.10; Nehe 12.27; Yuuro 150.5 † 13:11 13.11: Maga logo Eburuye senre ti ni Perezì Uza ko koro wo yɛn fɔ: Gbɔnɔ nda tila Uza gbɔn.

¹⁴ Yennɛlɛ li yɔn finliwɛ kɛsu wɪla yɛngɛ taanri ko pye wa Gati ca fɛnnɛ nanɔ Obɛdi Edomu wi go. A Yawɛ Yennɛlɛ li si duwaw Obɛdi Edomu naa wi go woolo pe na konaa wi kɛɛ yaara ti ni fuun ti na.

14

*Yennɛlɛ lɔa Davidi wunluwɔ
pi kan yeresaga ni*

(2 Sami 5.11-16)

¹ Kona, a Tiri ca wunlunana Hiram wi si leele torogo wa Davidi wi yeri sɛdiri tire ni, naa sinndɛɛɛɛ tɛfɛnnɛ konaa tire tɛfɛnnɛ ni, pe sa wunluwɔ go ki kan Davidi wi kan.

² Ki pye ma, a Davidi wi sigi jɛn ma yo Yawɛ Yennɛlɛ lɔa wi gbɛgɛlɛ maa tɛgɛ wunluwɔ Izirayeli tara ti go na, konaa maa wunluwɔ pi mɛgɛ ki yirige Izirayeli, li woolo pe kala na.

³ Davidi wɪla jɛɛlɛ peɛlɛ yɛgɛ lɛ naa wa Zheruzalɛmu ca ma pinambiile konaa sumborombiile peɛlɛ yɛgɛ sɛ.

⁴ Piile mɛɛlɛ wɪla sɛ wa Zheruzalɛmu ca pe mɛɛɛ ti nda: Shamuwa, naa Shobabu, naa Natan, naa Salomo,

⁵ naa Yibari, naa Elishuwa, naa Elifeleti,

⁶ naa Noga, naa Nɛfɛgi, naa Yafiya,

⁷ naa Elishama, naa Beeliyada konaa Elifeleti.

*Davidi wɪla malaga gbɔn ma ya
Filisiti tara fɛnnɛ pe ni*
(2 Sami 5.17-25)

⁸ Naa Filisiti tara fɛnnɛ pɔa kaa ki logo ma yo pɛ sinmɛ kpoyi wo Davidi wi na maa tɛgɛ wunluwɔ Izirayeli tara ti ni fuun ti go na, a pe ni fuun pɛ si yiri wi kɔrɔgo malaga ni. Naa Davidi wɪla kaa ki wogo ki logo, a wɪ si yiri mɛɛ sa pe fili.

⁹ A Filisiti tara fɛnnɛ pɛ si pan ma jaraga wa Erefayi gbunlundɛgɛ laga ki ni.

¹⁰ Kona, a Davidi wɪ si Yawɛ Yennɛlɛ li yewɛ ma yo fɔ: «Mɛɛ ya kari sa to Filisiti tara fɛnnɛ pe na lɛ? Ma yaa pe lɛ na kɛɛ lɛ?»

A Yawɛ Yennɛlɛ li si Davidi wi yɔn sogo ma yo fɔ: «Ta kee ma sa to pe na, mi yaa pe lɛ ma kɛɛ.»

¹¹ A Filisiti tara fɛnnɛ pɛ si kari ma saa gbɔn fɔ wa Baali Perazimu laga ki na; a Davidi wɪ si malaga gbɔn ma ya pe ni wa ki laga ki na. Kona, a wɪ sho fɔ: «Yawɛ Yennɛlɛ li tulugo wɔ wa na juguye pe ngɛɛɛɛɛɛ yi ni na kɛɛ ki fannɔ na, paa yɛgɛ nɔga na tɔnmɔ ma kaa tɔnmɔ fɔngɔlogo wɔ wɛ.» Ki kala na, pɛgɛ laga ki mɛgɛ taga naga yinri Baali Perazimu.

¹² A Filisiti tara fɛnnɛ pɛ si fɛ ma kari ma pe yarisunndo ti yaga lɛ ki laga ki na. A Davidi wɪ si kono kan ma yo peri sogo.

¹³ Pilige ka naa, a Filisiti tara fɛnnɛ pɛ si kari ma saa jaraga wa Erefayi gbunlundɛgɛ ki ni.

¹⁴ A Davidi wɪ si Yennɛlɛ li yewɛ naa nɔga wɪla daga mɛɛ pye ki ni. A Yennɛlɛ li suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Maga ka taga pe punɔgo na mɛɛ sa to pe na. ɛɛn fɔ ma surugu ma toro ma lali pe ni, ma sa yiri pe na wa pe yɛgɛ, wa muriyɛ tire ti yesinmɛ na.

¹⁵ Na maga kaa tangala nuru wa muriyɛ tire ti go na sanga nɔ ni, pa kona ma yiri ma sa to pe na, kona mɔ jɛn mi nɔ Yennɛlɛ, muwi mi yɛn

na tanri ma yege mbe sa malaga gbɔn Filisiti tara fenne malingboonlo censaga woolo pe ni.»

¹⁶ Nga Yenɲele laa yo Davidi wi kan, a wi sigi pye ma. A wi malingboonlo ngbeleye yi si to Filisiti tara fenne pe na malaga ni, ma ya pe ni, maga le wa Gabawɔn ca fo ma saa gbɔn wa Gezeri ca ki na.

¹⁷ Davidi wi mege kila yiri tara ti ni fuun ti ni. A Yawe Yenɲele li si ti, a cengele ke ni fuun kaa fye Davidi wi yege.

15

Pàa Yawe Yenɲele

li yɔn finliwe kesu wi le

ma kari wi ni wa Zheruzalemu

(2 Sami 6.12-23)

¹ Kona, a Davidi wi si ti, a pè yinre kan wi kan wa Davidi ca ki ni. A wi si laga ka gbegede ma paraga go kan wa Yenɲele li yɔn finliwe kesu wi kan.

² Ko pungo na, a Davidi wi sho fo: «Levi setirige piile poro ce pe daga mbaa Yenɲele li yɔn finliwe kesu wi tungu, katugu poro wele Yawe Yenɲele laa wo paa wi tungu konaa mbege pye pe tunngo fo sanga pyew.»

³ A Davidi wi si Izirayeli woolo pe ni fuun pe gbogolo wa Zheruzalemu ca, jango mbe kari Yawe Yenɲele li yɔn finliwe kesu wi ni wa laga nga wila gbegede wi kan ki ni.

⁴ A wi si Arɔn pinambiile poro naa Levi setirige piile pe yeri ma pe gbogolo.

⁵ Kehati setirige piile pe ni, Uriyeli wo wila pye to; wi sefenne nambala cenme naa nafa (120) la pye wi ni.

⁶ Merari setirige piile pe ni, Asaya wo wila pye pe to; wi sefenne nambala cenme shyen naa nafa (220) la pye wi ni.

⁷ Gerishomu setirige piile pe ni, Zhoueli wo wila pye pe to; wi sefenne nambala cenme naa nafa ma yiri ke (130) la pye wi ni.

⁸ Elizafan setirige piile pe ni, Shemaya wo wila pye pe to; wi sefenne nambala cenme shyen (200) la pye wi ni.

⁹ Eburɔn setirige piile pe ni, Eliyeli wo wila pye pe to; wi sefenne nambala nafa tijere la pye wi ni.

¹⁰ Uziyeli setirige piile pe ni, Aminadabu wo wila pye pe to; wi sefenne nambala cenme naa ke ma yiri shyen (112) la pye wi ni.

¹¹ Davidi wila saraga wofenne Zadoki konaa Abiyatari pe yeri, naa Levi setirige piile Uriyeli, naa Asaya, naa Zhoueli, naa Shemaya, naa Eliyeli konaa Aminadabu pe ni.

¹² A wi si pe pye fo: «Yoro ye yen Levi setirige piile pe seye teele wele. Ye ye yee pye kpoyi, yoro naa ye sefenne pe ni, jango ye Yawe Yenɲele, Izirayeli woolo Yenɲele li yɔn finliwe kesu wi le, ye kari wi ni wa laga nga mɛ gbegede wi kan ki ni.

¹³ Ma jen yonlo kongbanna li na, ye sila pye wa we ni. Ki kala na, Yawe Yenɲele, we Yenɲele laa nawa ngban jenge ma wa gbo we ni, katugu we sila sa yɔn finliwe kesu wi le mbe yala ki kakondɛngɛngɛle ke ni.»

¹⁴ Ki pye ma, a saraga wofenne poro naa Levi setirige piile pe ni pè si pe yee pye kpoyi mbe kari sa Yawe Yenɲele, Izirayeli woolo Yenɲele li yɔn finliwe kesu wi le.

¹⁵ Levi setirige piile pàa saa Yennɛle li yon finliwɛ kɛsu wi lɛ pe pajoro ti na wi lekannɔgagala ke ni, paa yegɛ nɔa na Moyisi wila ki yo ma yala Yawe Yennɛle li senrɛ ti ni†.

¹⁶ A Davidi wi sigi yo fun Levi setirige piile pe yɛkeele pe kan ma yo fɔ pe sefenne mbele pe yen yurukɔɔlɔ pe pele wɔ pe ni, pe pe yarigbɔnrɔ ti lɛ; to ti yen juruye, naa nɔɔniye konaa weere ni†, paa ti gbɔɔn jɛngɛ mbege naga fɔ paa yɔɔɔri.

¹⁷ Ki pye ma, a Levi setirige piile pɛ si yurukɔɔlɔ pe wɔ. Poro la wɛlɛ Zhouwɛli pinambyɔ Hema, naa wi nɔsɛpyɔ Berekiya wi pinambyɔ Asafu wi ni, konaa Kushaya pinambyɔ Etan wi ni, ma yiri wa Merari sege ki ni.

¹⁸ Pàa Levi setirige piile mbele pàa pye yeyɔngɔ kɔɔsifenne pe wɔ ma pe taga pe na paa pe sari. Pe mɛrɛ ti nda: Zakari, naa Beni, naa Yaaziyeli, naa Shemiramoti, naa Yehiyeli, naa Uni, naa Eliyabu, naa Benaya, naa Maaseya, naa Matitiya, naa Elifelehu, naa Mikineya, naa Obɛdi Edomu konaa Yeyiyeli.

¹⁹ Yurukɔɔlɔ Hema, naa Asafu konaa Etan poro pàa pye na tuguyenrɛ weere ti gbɔɔn.

²⁰ Zakari, naa Aziyeli, naa Shemiramoti, naa Yehiyeli, naa Uni, naa Eliyabu, naa Maaseya konaa Benaya poro la pye na juruye gbɔɔn, mbele pàa pye maganɔbanla ni.

²¹ Matitiya, naa Elifelehu, naa Mikineya, naa Obɛdi Edomu, naa Yeyiyeli konaa Azaziya poro pàa pye na nɔɔniye mbele pàa pye mangala kolɔtaanri kolɔtaanri ni pe gbɔɔn na yurukɔɔlɔ pe yegɛ sinni.

²² Kenaniya nɔa wila pye Levi setirige piile pe to, wo wila pye na yurukɔɔlɔ ki yegɛ sinni, katugu wila ki tunngo ki yegɛ jɛn fɔ jɛngɛ.

²³ Berekiya konaa Elikana poro pàa pye na yon finliwɛ kɛsu wi kɔɔsi.

²⁴ Saraga wofenne Shebaniya, naa Zhouzafati, naa Netaneyeli, naa Amasayi, naa Zakari, naa Benaya konaa Eliyezɛri poro pàa pye na mbaanra ti wiin wa Yennɛle li yon finliwɛ kɛsu wi yegɛ. Obɛdi Edomu konaa Yehiya poro la pye fun yon finliwɛ kɛsu wi kɔɔsifenne.

*Pàa ye Yennɛle li yon finliwɛ
kɛsu wi ni wa Zheruzalemu ca*

(2 Sami 6.12-19)

²⁵ Kona, a Davidi wo naa Izirayeli tara lelɛɛlɛpe ni, naa malingbɔɔnɔlɔ teele mbele pàa pye lere waga kelengele (1 000) go na pe ni, pɛ si yiri ma kari sa Yawe Yennɛle li yon finliwɛ kɛsu wi lɛ wa Obɛdi Edomu go mbe yiri wi ni. Pàa pye na yɔɔɔri fɔ jɛngɛ.

²⁶ Yennɛle li fanɔga na, Levi setirige piile pàa ya ma Yawe Yennɛle li yon finliwɛ kɛsu wi tugo. A pɛ si napɛnɛ kolɔshyɛn naa simbapɛnɛ kolɔshyɛn wɔ saraga li yeri.

²⁷ Davidi wila lɛn jɛsɛ derigbɔɔgo lɛ. Levi setirige piile mbele pàa yon finliwɛ kɛsu wi tugo to tari pàa lɛ fun, naa yurukɔɔlɔ pe ni konaa Kenaniya nɔa wila pye yurukɔɔlɔ pe to wi ni. Mbe taga wa ko na, efodi lɛ jɛsɛ woo la pye Davidi wi na fun.

²⁸ Izirayeli woolo pe ni fuun pàa kari ma saa Yawe Yennɛle li yon finliwɛ kɛsu wi lɛ na yɔɔɔri fɔ jɛngɛ, konaa na simbaala yɛnɛrɛ mbaanra naa tuguyenrɛ mbaanra wiin, na weere, naa nɔɔniye konaa juruye gbɔɔn.

† 15:15 15.15 ɛki 25.14 † 15:16 15.16: 1 Sami 18.6; 2 Sami 6.5; 1 Kuro 13.8; 16.5; 25.1,6; 2 Kuro 5.12; 29.25; Esidi 3.10; Nehe 12.27; Yuuro 150.5

²⁹ Naa Yawe Yennele li yon finliwe kesu wila kaa na yiin wa Davidi ca ki ni sanga na ni, a Sawuli sumborombyo Mikali wi si wele wa fenetiri wi ni, mæe wunlunaŋa Davidi wi yan wila yoo na yen nayinme pi kala na. Kona, a Mikali wi si Davidi wi tifaga wa wi kotogo ki na.

16

¹ Naa paa kaa kari Yennele li yon finliwe kesu wi ni, a pe si saa wi tege wa paraga go nga Davidi wila kan wi kan ki nandogomo. A pe si saara sogoworo naa nayinme saara wo Yennele li yeri.

² Naa Davidi wila kaa saara sogoworo, naa nayinme saara ti wo mako, a wi si duwaw pye leele pe kan Yawe Yennele li mege na.

³ Ko pungo na, a wi si buru nungba nungba, naa kaforo konaa erezen piwara shashara nungba nungba kankan Izirayeli woolo pe ni fuun pe yeri, ki nambala naa ki jele.

⁴ A wi si Levi setirige piile pele wo ma pe tege Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi tunngo ki na, paa Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li yenri, paa li gbogo konaa paa li sonni.

⁵ Asafu wo wila pye pe to, a Zakari si taga, naa Yeyiyeli, naa Shemiramoti, naa Yehiyeli, naa Matitiya, naa Eliyabu, naa Benaya, naa Obedi Edomu konaa Yeyiyeli. Yarigbonro la pye pe yeri, to ti yen juruye naa ngoniye. Asafu wo wila pye na weere[†] ti gboun.

⁶ Saraga wofenne Benaya konaa Yahaziyeli poro la pye na mbaanra ti wiin suyi Yennele li yon finliwe kesu wi yege sogowo.

⁷ Ko pilige koyi Davidi wila ki peli ma Asafu naa wi sefenne pe tege paa yuuro koo paa Yawe Yennele li sonni.

Yurugo nga paa ko (Yuuro 105.1-15)

⁸ Yaa Yawe Yennele li sonni, yaa li mege ki yinri. Yaa li kagbogolo pyewe pi senre yuun cengele sanngala ke sogowo.

⁹ Yaa yuuro koo li kan, yaa sonmo yuuro koo yaa li gbogo. Yaa li kagbogolo ke yari.

¹⁰ Yaa ye ye gbogo li mege kpoyi ki kala na. Mbele fuun pe yen na Yawe Yennele li lagajaa, paa yogori.

¹¹ Yaa wele Yawe Yennele lo yeri, yaa li fannga ki lagajaa. Yaa li lagajaa sanga pyew.

¹² Yaa ye ye nawa tuun kajenge kagbogolo ngele li pye ke na. Yaa ye ye nawa tuun li kafonngolo naa li kiti konkagala ke na,

¹³ yoro Izirayeli setirige piile, yoro mbele li tunmbyeele wele, yoro Zhakobu pinambiile, yoro mbele li wo we.

¹⁴ Lo li yen Yawe Yennele, we Yennele le. Lo li yen fannga ki na tara ti lagapyew ki ni.

¹⁵ Yaa nawa tuun li yon finliwe pi na sanga pyew, li senre nda li kan setirige piile yirisaga legere yeri ti na.

¹⁶ Laa ki yon finliwe pi le Abirhamu wi ni, ma wugu pi wogo na ma Izaki wi kan.

¹⁷ Laa ki yon finliwe pi gbegele maa le naa Zhakobu wi ni, maa pye kondegele wi kan,

[†] 16:5 16.5: 1 Sami 18.6; 2 Sami 6.5; 1 Kuro 13.8; 15.16; 25.1,6; 2 Kuro 5.12; 29.25; Esidi 3.10; Nehe 12.27; Yuuro 150.5

maa pye yon finliwe mbakoo, wo na Izirayeli wi kan†.

18 Laa yo fo: «Mi yaa Kana tara ti kan ye yeri,
ti yaa pye ye korogo, nga ki kan ye yeri†.»

19 Ki wagati wi ni, paa pye jegele, pe sila lege.
Paa pye nambanmbala ma cen wa ki tara ti ni.

20 Paa pye na yanri cengele ke sogowo na toro,
pe ma yiri wunluwo tara ta ni mbe kari ta ni.

21 Een fo Yennele li sila yere ki na lere wa mbege kan pe na mbe pe jolo.
Laa para wunlumbolo pele na pe kala na,

22 ma yo fo: «Mbele mi wo na yee kan,
yaga ka jiri pe na.

Yaga ka kapege pye na yon senre yofenne pe na†.»

23 Yoro dunruya woolo ye ni fuun,
yaa yuuro koo Yawe Yennele li kan.

Yaa ki yari pilige pyew, fo lo li yen shofa we.

24 Yaa li gbogowo pi senre ti yega yuun cengele ke sogowo.

Yaa li kajege kagbogolo ke senre yuun leele pe ni fuun pe sogowo.

25 Katugu Yawe Yennele li gbogo,
li daga paa li sonni.

Ki daga paa fye li yega mbe we yarisunndo ti ni fuun ti na;

26 katugu yarisunndo nda cengele sanngala ke maa gbogo, ti woro yaraga
ka,

ma sigi ta Yawe Yennele lo li naayeri wi da.

27 Gbogowo yanwa naa wunluwo pi yen li woo.

Fannga naa yogorimo maa taa wa li censaga ki ni.

28 Cengele ngele laga tara na, yaa Yawe Yennele li gbogo.

Yaa li gbogowo yanwa naa li fannga ki senre yuun.

29 Yaa Yawe Yennele li mege ki gbogo,
li daga ki wogo ki ni.

Yaa paan ye yarikanra ti ni li yega sogowo.

Ye ye yee pye kpoyi, yaa foli li yega sogowo yaa li gbogo.

30 Dunruya woolo ye ni fuun yaa fye yaa seri Yawe Yennele li yega.

Tara ti yen yeresaga wa ti yongolo ke ni, ti se wo wa ti yongolo ke ni fyew.

31 Naayeri yaara yaa yogori, tara na yaara ti pye nayinme ni.

Paa ki yuun cengele ke sogowo fo: «Yawe Yennele li yen wunluwo.»

32 Kogaje wo naa wi nawa yaara ti ni fuun tila tinme gbao yinrigi!

Yan nawa naa yanyaara ti ni fuun tila yogori!

33 Kologo tire tila joggi nayinme ni Yawe Yennele li yega sogowo,
katugu wila paan mbe kiti sinne kon laga tara ti na†.

34 Yaa Yawe Yennele li sonni,

katugu li yen jenne, katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu†.

35 Yaa ki yuun fo: «E, Yennele, we shofa, we sho.

Ma we gbogolo, ma we sho cengele sanngala ke sogowo,

† 16:17 16:17: Zhehe 12.7; 26.3; 28.13; Yuuro 105.10 † 16:18 16:17-18: Yuuro 105.11 † 16:22
16.21-22: Zhehe 20.3-7; Yuuro 105.15 † 16:33 16:33: Yuuro 96 † 16:34 16:34: 2 Kuro 5.13;
Esidi 3.11; Yuuro 100.5; 107.1; 118.1,29; 136.1; Zhere 33.11

janngo waa ma mege nga ki yen kpoyi ki sonni.

Waa yogori waa ma gbogo.

³⁶ Sonmo yen Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li woo sanga wi ni fuun fo tetetel!»

Kona, a leele pe ni fuun pe sigi sho ma yo fo: «Anmiina, sonmo yen Yawe Yennele li woo†.»

Sherege ki pyelomo

³⁷ Kona, a Davidi wi si Asafu naa wi sefenne pe yaga wa Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi yege sogowo, janngo paa pe tunngo ki piin yon finliwe kesu wi yege sogowo sanga pyew, mbe yala ki daga mbaa piin yege nga na pilige pyew ki ni.

³⁸ Wila Yedutun pinambyo Obadi Edomu, naa Hosa naa pe sefenne nafa taanri ma yiri kolotaanri poro wo, ma pe tege yeyongo korosifenne.

³⁹ Yennele gbogosa nga kila pye wa Gabawon ca, wila saraga wofa Zadoki naa wi sefenne sanmbala pe tege paa tunngo piin wa Yawe Yennele li censaga paraga go nga kila pye wa ki ni,

⁴⁰ Janngo paa saara sogoworo woo wa saara sogoworo ti ma sogo saraga wosaga nga na ki na suyi, pinliwe naa yonloggo, nga fuun ki yen ma yonloggo wa lasiri na Yawe Yennele laa kan Izirayeli woolo pe yeri mbaa ki yon finli.

⁴¹ Hema naa Yedutun poro la pye pe ni, konaa leele mbele fuun paa wo pe ni. Paa pe mere ti yeri, janngo poro mbaa Yawe Yennele li gbogo, katugu li yinriwe tawa pi yen kosaga fu.

⁴² Hema naa Yedutun poro paa pye na mbaanra ti wiin, na weere ti gboon, konaa na yarighonro sannda ti gboon na yala yuuro nda paa pye na koo na Yennele gbogo ti ni. Yedutun wi pinambiile poro paa pye yeyongo korosifenne wele.

⁴³ Ko pungo na, a leele pe ni fuun nungba nungba pe si kari pe yinre. A Davidi wi si songoro ma kari wi go mbe sa duwaw pye wi go woolo pe kan†.

17

*Yennele laa yon folo kon
mbe duwaw Davidi
wo naa wi setirige piile pe na
(2 Sami 7.1-17)*

¹ Naa Davidi wila ka saa cen wa wi wunluwo go ki ni sanga na ni, pilige ka, a wi si Yennele yon senre yofa Natan wi pye fo: «Wele, mi yen ma cen wunluwo go tiyongo ni, nga pe kan sediri tire ni, ma si yala Yawe Yennele li yon finliwe kesu wo yen ma tege paraga go ni.»

² A Natan wi suu yon sogo ma yo fo: «Ŋga fuun maa jate wa ma nawa ki pye, katugu Yawe Yennele li yen ma ni.»

³ Een fo, ki yembine li ni, a Yennele li si para Natan wi ni ma yo fo:

⁴ «Kari ma saga yo na tunmbyee Davidi wi kan fo mi na Yawe Yennele, pa mi yo yeen fo: «Mboro ma, ma daga mbe go kan mi kan mbe cen wa ki ni.

⁵ Mā jēn maga lē mī Izirayeli woolo pe yirige wa Ezhipiti tara fō ma pan ma gbōn nala, mī fa cēn go nī gbēn. Eēn fō, mīla pye na cēēn paraga go na toro, mbe yiri cēsaga ka nī mbe kari ka nī.

⁶ Mbanla ta wa Izirayeli woolo pe nī fuun pe sōgōwō pē tanga ma toro laga ŋa fuun na, Izirayeli woolo teelee mbele mīla wō paa Izirayeli, na woolo pe yēge sinni, wiwiin mīla ki yo wi kan fō wi go kan na kan sēdiri tire nī paa na gbogo wa ki nī? »

⁷ Koni, kari ma saga yo na tunmbyee Davidi wi kan, fō Yawe Yēnḡēlē na yawa pi nī fuun fō, pa lī yo yēēn fō: «Muwi mī saa ma lē wa yaayoro kōnrisaga ki nī wa simbaala pe pūngo na, jango ma pye Izirayeli, na woolo wele, pe yēge sinwō†.

⁸ Laga o laga maa kari, mīla pye ma nī ma kapyegele ke nī fuun ke na. Mōo juguye pe nī fuun pe purō ma pe yirige wa ma yēge. Mī yaa ma mēge ki gbōgo paa yēge ŋga na mēgbōgōfēnnē mbele laga tara na pe woro ti yēn.

⁹ Mī yaa tara kan Izirayeli na woolo pe yeri. Mī yaa pe gbēgele mbe pe tēge, jango pe cēn wa ti nī. Yaraga ka kpē se ka fyere wa pe na naa. Lepeele pe se ka pe jolo naa, paa yēge ŋga na paa pye naga piin faa we,

¹⁰ paa yēge ŋga na wagati ŋa wī toro faa kīla pye we, a mī kiti kōnfēnnē tēge Izirayeli, na woolo wele, pe go na. Mī yaa ma juguye pe go sogo ma kan. Mī ŋa Yawe Yēnḡēlē, mī yaa setirige piile kan ma yeri.

¹¹ Na ma kusanga wiga ka gbōn, a ma ku ma taga wa ma tēleye pe na sanga ŋa nī, mī yaa mboro jate ma setirige pyō wa wō mboo tēge wunluwō pi na ma yōnlo, wī yaa pye mboro yēera pinambyō. Mī yaa wī wunluwō pi kan yeresaga nī†.

¹² Wō wī yaa ka go kan na kan. Mī yaa kaa wunluwō pi kan yeresaga nī fō sanga pyew†.

¹³ Mī jate mī yaa ka pye wī to, wī yaa ka pye na pinambyō. Mī se kanla kagbaraga ki yaga wī kanngōlo, paa yēge ŋga na ŋa wī keli ma cēn wunluwō pi na ma yēge mīla ki yaga wī kanngōlo wē†.

¹⁴ Mī yaa kaa tēge na go woolo poro naa na wunluwō tara ti go na fō sanga pyew. Wī wunluwō pi yaa yeresaga ta fō sanga pyew. »

¹⁵ A Natan wī si saa ki sēnre ti nī fuun konaa ki yariyanra ti nī fuun ti yēge yo Davidi wi kan.

Davidi wī yēnḡēwē sēnre

(2 Sami 7.18-29)

¹⁶ Kona, a wunlunāna Davidi wī si kari wa Yawe Yēnḡēlē lī yēge sōgōwō, ma yo fō: «E, Yawe Yēnḡēlē, Yēnḡēlē mī yēn ambo fō? Na go woolo pe woro yaraga ka, maga cēsaga ŋga ki kan na yeri.

¹⁷ E, Yēnḡēlē, ki cēn ŋga mā pye makō ko sōon yēge tin bere, fō a ma yēn na para mī ŋa ma tunmbyee, na go woolo pe wagati ŋa wīla paan wa lege wī sēnre na? E, Yawe Yēnḡēlē, Yēnḡēlē ma yēn mala yigi paa mēgbōgōfō yēn.

¹⁸ Mī yaa yīngi sēnre yo ma kan naa, mī Davidi, mbe sa wē gbōgōwō mba mā kan mī ŋa ma tunmbyee na yeri po na? Mboro jate mā mī ŋa ma tunmbyee na jēn.

† 17:7 17:7: 1 Sami 16.11 † 17:11 17:11: 2 Sami 7.12; 1 Kuro 22.9 † 17:12 17:12: 2 Sami 7.13

† 17:13 17:13: 2 Sami 7.14-15; 2 Koren 6.18; Ebu 1.5

¹⁹ Yawe Yennēle, mi ḡa ma tunmbyee, mi yen mōo ndanla ko kala na māga kagbōgolo ḡgele ke ni fuun ke pye, ma yala ma nandanwa kala li ni, jango mboon gbōgōwō pi naga.

²⁰ Yawe Yennēle, lere wo wa woro wa paa ma yen. Yennēle lo la yege woro wa mboro punḡo na, mbe yala ḡga wē yiri na nuru ki ni.

²¹ Cenle liliin li yen laga tara na paa Izirayeli, ma woolo pe yen, Yennēle, a mà kari ma saa pe go sho mbe pe pye ma woolo? Mà kagbōgolo naa kafōḡgolo fyere wogolo pye, mōo yēe mege ki yirige; mōo woolo pe go sho ma pe yirige wa Ezhipiti tara, ma cengele kele yege puro ma ke yirige wa pe yege.

²² Izirayeli, ma woolo wele, mà pe pye ma woolo fō sanga pyew. Mboro jate Yawe Yennēle, a mà pye pe Yennēle.

²³ «E, Yawe Yennēle, koni senre nda mà yo mi ḡa ma tunmbyee na kanḡgolo konaa na go woolo pe kanḡgolo, ma ti ki senre ti pye kaselege woro, fō sanga pyew. Maga pye ma yala ma senyoro ti ni.

²⁴ Ki yon fōlo na mà le, ma ti li pye kaselege wolo, jango gbōgōwō mbe pye ma woo fō sanga pyew, konaa leele paa ki yuun fō: «Yawe Yennēle na yawa pi ni fuun fō, Izirayeli woolo Yennēle le, lo li yen Izirayeli woolo pe Yennēle le kaselege.» Ma ti mi Davidi ḡa ma tunmbyee, na setirige ki yeresaga ta ma yege sōgōwō.

²⁵ E, na Yennēle, mboro jate mboro māga naga mi ḡa ma tunmbyee na na, fō ma yaa setirige kan na yeri. Ko ki ti mi ḡa ma tunmbyee mi kotogo ta naga yenrege ḡga ki yenri ma yege sōgōwō.

²⁶ Koni Yawe Yennēle, mboro ma yen Yennēle le. Mboro mà yon fōlo kon mbege kajenge ki pye mi ḡa ma tunmbyee na kan.

²⁷ Koni mà yenle ki na mbe duwaw mi ḡa ma tunmbyee na setirige ki na, jango ki koro wa sanga pyew ma yege sōgōwō; katugu Yawe Yennēle, na mboro ka duwaw yaraga ḡga na, ko ma duwaw ta fō sanga pyew.»

18

*Davidi wila ya tara nda ti woolo
pàa pye maa maga pe ni
(2 Sami 8.1-14)*

¹ Ko punḡo na, a Davidi wì si malaga gbōn ma ya Filisiti tara fenne pe ni, a pē go sogo maa kan. Wila Gati ca konaa ki kanḡgara na kapire ti sho pe yeri.

² Wila malaga gbōn ma ya Mowabu cenle woolo pe ni, a pē si go sogo maa kan, na nizara woo wi yeri.

³ Davidi wila malaga gbōn ma ya Zoba ca wunlunaḡa Hadadezeri wi ni, wa Hamati ca ki yeri. Ki sanga wi ni Hadadezeri wila pye na kee sa Efirati gbaan yon tara ti sho mbe cen ti go na.

⁴ Davidi wila Hadadezeri wi malaga gbōnwotoroye waga kele (1 000) yigi, naa shōn lugufenne waga koloshyen (7 000) konaa malingbōonlo mbele tōoro fenne pe waga nafa (20 000) ni. Wila shōnye mbele pe maa wotoroye tilele pe cenme tege wi yēe kan, mee sanmbala pe ni fuun pe pannda ti kōonlo pe na.

⁵ Kona Siri tara fenne mbele pàa pye wa Damasi ca, pē si kari ma saa saga Zoba ca wunlunaḡa Hadadezeri wi na. A Davidi wì si ya pe ni, ma lere waga nafa ma yiri shyen (22 000) wo gbo pe ni.

⁶ Ko pun̄go na, a Davidi wì si malingb̄oonl̄o ngbeleye tegeteḡe wa Damasi ca waseḡe ki lagapyew ki ni, wa Siri tara. A Siri tara fenne p̄e si go sogo maa kan, na nizara woo wi yeri. Laga o laga Davidi wila malaga gb̄on ma toro, Yawe Yen̄ḡele làa cew kan wi yeri ki lara ti woolo pe na.

⁷ Davidi wila te tuguron sigeyaara nda tila pye Hadadezeri wi malingb̄oonl̄o pe yeri ti sh̄o pe yeri ma saa ti teḡe wa Zheruzalemu ca.

⁸ Davidi wila tuguyen̄re legere le wa Tibati ca naa Kuni ca ki ni. Ki cara tila pye Hadadezeri wo woro. Wunlun̄aḡa Salom̄o wila kaa ki tuguyen̄re ti le ma sherigo gb̄ogo ki jogoyaraga gbeḡbenḡe ki gbeḡele, naa tiyagala ke ni konaa tuguyen̄re tun̄ḡo pyeyaara sannda ti ni†.

⁹ Naa Hamati ca wunlun̄aḡa Tohu wila kaa ki logo ma yo Davidi wila ya Zoba ca wunlun̄aḡa Hadadezeri wi malingb̄oonl̄o pe ni fuun pe ni,

¹⁰ a wì suu pinambyo Hadoramu wi torogo wa wunlun̄aḡa Davidi wi yeri ma yo wi saa shari wuu s̄on malaga n̄ga wila gb̄on ma ya Hadadezeri wi ni ki kala na. Tohu wila ko pye ma, katugu wo naa Hadadezeri wi ni p̄aa pye malaga na. Hadoramu wila kari te yaara, naa warifuwe yaara konaa tuguyen̄re yaara ti cen̄le pyew ta ni Davidi wi kan.

¹¹ A wunlun̄aḡa Davidi wì sigi yaara ti kan Yawe Yen̄ḡele li yeri, ma pin̄le warifuwe naa te n̄a wila sh̄o cen̄ḡele n̄ḡele fuun wila ya ke ni ke yeri; koro ke yen Ed̄omu cen̄le woolo naa Mowabu cen̄le woolo, naa Am̄o cen̄le woolo, naa Filisiti tara fenne konaa Amaleki setirige piile wele.

¹² Zeruya pinambyo Abishayi wila ya Ed̄omu cen̄le woolo pe ni ma lere waga ke ma yiri kolotaanri (18 000) gbo pe ni wa K̄o gbunlundeḡe ki ni†.

¹³ A wì si malingb̄oonl̄o ngbeleye tegeteḡe wa Ed̄omu tara. A Ed̄omu cen̄le woolo pe ni fuun p̄e si go sogo ma Davidi wi kan. Laga o laga Davidi wila malaga gb̄on ma toro, Yawe Yen̄ḡele làa cew kan wi yeri ki lara ti woolo pe na.

Davidi wi legb̄ool̄o pe mere

(2 Sami 8.15-18)

¹⁴ Davidi wila cen̄ wunluwo pi na Izirayeli woolo pe ni fuun pe go na. Wila pye na kasin̄ḡe piin konaa na tanri kaseḡe na wi woolo pe ni fuun pe go na.

¹⁵ Zeruya pinambyo Zhouabu wo wila pye wi malingb̄oonl̄o pe to. Ahiludi pinambyo Zhouafati wo wila pye wunluwo kagala ke seweere teḡefo.

¹⁶ Ahitubu pinambyo Zad̄oki wo naa Abiyatari pinambyo Abimeleki poro p̄aa pye saraga wofenne wele. Shavoha wo wila pye sewe yon̄loḡo we.

¹⁷ Yehoyada pinambyo Benaya wo wila pye Kereti† cen̄le woolo naa Peleti† cen̄le woolo pe go na. Davidi wi pinambiile poro p̄aa pye wunluwo kagala ke yeḡe wofenne wele.

19

Am̄o cen̄le woolo p̄aa fere wa

Davidi wi pitunmbolo pe na

(2 Sami 10.1-5)

† 18:8 18:8: 1 Wunlu 7.40-47; 2 Kuro 4.11-18 † 18:12 18:12: Yuuro 60.2 † 18:17 18:17: Kereti cen̄le woolo naa Peleti cen̄le woolo p̄aa pye tara ta yeḡe malingb̄oonl̄o, mbele pe ma le sara na. Poro p̄aa pye na wunluwo wi korosi.

¹ Ko punḡo na, a Amō cenle woolo pe wunlunaṇa Nahashi wi si ku, a wi pinambyo wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

² A Davidi wi sho fɔ: «Mi yaa kajenge pye Nahashi pinambyo Hanuni wi kan, katugu wi to wila kajenge pye na kan.» A Davidi wi si pitunmbolo torogo pe sa Hanuni wi to kunwo pi shari poo kotogo ki sogo wi na. A Davidi wi tunmbyeele pɛ si saa gbɔn wa Hanuni wi na, wa Amō cenle woolo pe tara, mboo to wi kunwo pi shari.

³ Eɛn fɔ, a Amō cenle woolo teelee pɛ si pe tafɔ Hanuni wi pye fɔ: «Maa ki jate ndɛɛ Davidi wila jaa mbɔɔn to wi gbɔgo ko ki ti wi leelee torogo pe pan pɔɔn to wi kunwo pi shari wi le? Ma sigi jɛn mbe yo wi tunmbyeele pɛ pan mbe tara ti yanri mberi wele, mberi kagala ke yewe mbe ke jɛn, jango mberi tongo wi le?»

⁴ Kona, a Hanuni wi si Davidi wi tunmbyeele pe yigi, ma ti a pɛ pe siyɔlo pe kulu pe na, ma pe yaripɔɔ ti kɔɔnlo pe na wa nandogomo fɔ ma pan ma gbɔn wa pe nanjegele ke na. Ko punḡo na, a wi si pe wa, a pɛ kari.

⁵ Nga kila pye ki nambala pe na, a leelee pɛle si saa ki yege yo Davidi wi kan. A wi si leelee torogo ma yo pe sa ki nambala pe fili wa kono, katugu kila fɛrɛ gbɔɔ wa pe na. Wunlunaṇa wila yo pe sa pe pye fɔ: «Ye koro wa Zheriko ca fɔ ye siyo sire ti sa yiri, ko punḡo na, ye si songɔɔ ye pan ca.»

*Davidi wila malaga gbɔn
ma ya Amō cenle woolo
naa Siri tara fenne pe ni
(2 Sami 10.6-19)*

⁶ Naa Amō cenle woolo paa kaa ki jɛn ma yo paa Davidi wi kambenge pye, a Hanuni wo naa Amō cenle woolo pe ni, pɛ si warifuwe tɔni nafa ma yiri ke wo ma torogo Siri tara fenne mbele wa Mezopotami tara pe yeri, naa mbele wa Maaka† ca konaa wa Zoba ca pe yeri, jango mbe pe malaga gbɔnwotoroye naa shɔn lugufenne pele sara mbe taga pe yɛɛ na.

⁷ Paa malaga gbɔnwotoroye waga nafa ma yiri ke ma yiri shyen (32 000) lɛ sara na, naa Maaka ca wunlunaṇa wo naa wi malingbɔɔnlo pe ni. A pɛ si kari ma saa pe malingbɔɔnlo censaga ki kan wa Medeba ca ki tanla. A Amō cenle woolo pɛ si yiri wa pe cara ti ni, ma saa pe yɛɛ gbogolo ma kari sa malaga ki gbɔn.

⁸ Naa Davidi wila kaa ki wogo ki logo, a wi si Zhouabu wo naa wi malingbɔɔnlo welimbele pe ni fuun pe torogo pe sa malaga gbɔn pe ni.

⁹ A Amō cenle woolo pɛ si yiri ma saa yere malinje wi na wa ca ki mbogo yeyongo ki na. Wunlumbolo mbele paa pan mbe pe saga, a poro si saa yere malinje wi na pe ye wa wasege ki ni.

¹⁰ Naa Zhouabu wila kaa ki yan wi yaa malaga ki gbɔn kannḡolɔyo shyen ni, wi juguye pele yɛn wa wi yege, pele yɛn wa wi punḡo na, a wi si Izirayeli malingbɔɔnlo mbele pe yɛn kotogofenne ma wɛ pele wo, mɛɛ yere malinje wi na pe ni, ma yege wa Siri tara fenne pe yeri.

¹¹ A wi suu nɔsepɔ lenaṇa Abishayi wi tɛge malingbɔɔnlo sanmbala pe go na. A poro si yere malinje wi na mbe to Amō cenle woolo poro na.

¹² A Zhouabu wi si Abishayi wi pye fɔ: «Na maga kaga yan Siri tara fenne paa fannḡa taa na na, kona ma pan ma saga na na. Na mi ka sigi yan Amō cenle woolo paa fannḡa taa ma na, pa mi yaa sa saga ma na.

† 19:6 19.6: 2 Sami 10.6

¹³ Fannga le ma yee ni, we kotogo ta, we malaga ki gbɔn we tara woolo pe kala na konaa Yawe Yennjele li cara ti kala na. Yawe Yennjele lili nandanwa kala lo pye we kan!»

¹⁴ Kona, a Zhouabu wo naa malingbɔɔnlo mbele paa pinle wi ni, pe si kari sa to Siri tara fenne pe na. A poro si fe pe yege.

¹⁵ Naa Amo cenle woolo paa kaa ki yan Siri tara fenne paa fee, a poro fun pe si fe Zhouabu wi nɔsepɔ lena Abishayi wi yege ma ye wa pe ca ki ni. A Zhouabu wi si songoro wa Zheruzalemu ca.

¹⁶ Naa Siri tara fenne paa kaa ki yan Izirayeli woolo pe ya pe ni, a pe si pitunbɔlo torogo wa Siri tara fenne mbele paa pye ma cen wa Efirati gbaan wi kee sannga ki na pe yeri, pe sa pe gbogolo. Wunlunana Hadadezeri wi malingbɔɔnlo to Shofaki wo wila pye pe go na.

¹⁷ A leele pele si saa ki senre ti yege yo Davidi wi kan. A wi si Izirayeli woolo pe ni fuun pe gbogolo, ma Zhuriden gbaan wi kon ma yiri, ma saa gbɔn wa pe tanla, mee yere malinje wi na mbe malaga gbɔn pe ni. Wila wi malingbɔɔnlo pe yerege malinje wi na mbe to Siri tara fenne pe na. A Siri tara fenne pe si to pe na.

¹⁸ Een fo pe sila ya Izirayeli woolo pe ni, mee fe pe yege. Davidi wila malaga gbɔnwoto fevenne waga koloshyen (7 000) gbo pe ni konaa malingbɔɔnlo mbele pe yen tooro na pe waga nafa shyen (40 000) ni. Wila pe malingbɔɔnlo to Shofaki wi gbo fun.

¹⁹ Wunlumbɔlo mbele paa go sogo Hadadezeri wi kan, naa paa kaa ki yan Izirayeli woolo pe ya pe ni, a pe si kari ma saa yeyinje lagaja Davidi wi yeri, ma go sogo maa kan. Ko pungo na, Siri tara fenne pe sila yenle mbe sa Amo cenle woolo pe saga naa malaga na.

20

*Zhouabu wila Araba ca ki sho
maga ta*

(2 Sami 11:1; 12:26-31)

¹ Ki yelapanna, wunlumbɔlo pe maa kee malaga na sanga na ni, naa wila kaa gbɔn, a Zhouabu wi si keli malingbɔɔnlo legere pele yege ma saa Amo cenle woolo pe tara ti tongo, mee kari ma saa malingbɔɔnlo censaga kan wa Araba† ca ki tanla maga yon ton. Een fo Davidi wo la koro wa Zheruzalemu ca. A Zhouabu wi si malaga ki gbɔn ma ya Araba ca woolo pe ni, mee ca ki tongo.

² A Davidi wi si kari ma saa Amo cenle woolo pe wunlunana wi wunluwo njala li kow wa wi go na, ma sigi yan fo li yen te njala. Li nuguwo pila pye culo nafa ma yiri ke. Paa sinndere songbanga woro maramara li na. A pe sili kan Davidi wi kan. Davidi wila yarilegere koli wa ca ki ni ma kari ti ni.

³ Ca woolo poro na, Davidi wila pe koli ma kari pe ni ma saa pe wa kulowo tunndo na. Pele la pye na tire walagi, a pele na sinndere teni, a pele na kon gbɔnro ni. Pa wila Amo cenle woolo pe cara sannda pyew ti pye ma fun. Ko pungo na, a Davidi wi si songoro wo naa wi malingbɔɔnlo pe ni fuun pe ni wa Zheruzalemu ca.

† 20:1 20:1: 2 Sami 12:26-29; Araba ca ko kila pye Amo cenle woolo pe cagbogo ye

*Izirayeli woolo pàa ya
Filisiti tara fenne pe ni
(2 Sami 21.15-22)*

⁴ Ko pungo na, a malaga kà si yiri naa wa Gezeri ca Filisiti tara fenne pe ni. Kona, Sibekayi na wila yiri wa Husha ca wì si Erefayi setirige pyo Sipayi wi gbo. A Filisiti tara fenne pè si go sogo.

⁵ A malaga kì si kaa yiri naa Filisiti tara fenne pe ni. Kona, a Yayiiri pinambyo Elihana wì si Goliyati wi nōsepyo Lami na wila yiri wa Gati ca wi gbo. Njanraga nga kila pye wi yeri ki gbeme pila pye paa gbere bangoloma yen†.

⁶ A malaga kà si kaa yiri naa wa Gati ca. Filisiti tara fenne nanja wà la pye wa titonlɔwɔ. Wi keyen naa wi tɔɔɔ yombegɛɛ kaa pye kɔgɔloni kɔgɔloni. Ke ni fuun kàa pye nafa ma yiri tijere. Wo fun wila pye Arafa setirige pyo wo wa.

⁷ Wila Izirayeli woolo pe tifaga, na pe yinri mbe malaga gbɔn pe ni. Eɛn fɔ, a Davidi wi nōsepyo lenana Shimaya wi pinambyo Zhonatan wì suu gbo.

⁸ Ki nambala pàa pye Arafa setirige piile, ma yiri wa Gati ca. Davidi naa wi tunmbyeele pe ni pàa pe gbo.

21

*Davidi wila ti
a pè Izirayeli woolo pe jiri
(2 Sami 24.1-9)*

¹ Pilige ka, a Sotanla wì si yiri Izirayeli woolo pe kɔɔɔɔ. A wì sigi le wa Davidi wi nawa ma yo fɔ wi Izirayeli woolo pe jiri.

² Kona, a Davidi wì sigi yo Zhouabu wo naa Izirayeli tara teelee pe kan fɔ: «Ye yiri ye sa Izirayeli woolo pe jiri, mbege le wa Berisheba ca fɔ sa gbɔn wa Dan ca ki na. Ye songɔɔ ye pan yege yege yo na kan, jango mbe ta mbe pe yɔn ki jɛn.»

³ A Zhouabu wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Yawe Yennɛɛ li ti li woolo pe leɛɛ pe sa wɛ leɛɛsaga cɛnɛɛ na. E, wunlunana, na tafa, ki leelee mbele pe ni fuun pe woro ma tunmbyeele wi le? Eɛn fɔ, na tafa, yingɛ na ma nɛɛ jaa mbege kala cɛnɛɛ na li pye, mbe ti Izirayeli woolo pe kapege pye?»

⁴ Eɛn fɔ, wunlunana wì sɛnɛ tila fannga ta Zhouabu wi woro ti na. Ki pye ma, a Zhouabu wì si yiri ma saa Izirayeli tara ti ni fuun ti yanri ma leelee pe jiri, maa songɔɔ ma pan wa Zheruzalemu ca.

⁵ A Zhouabu wì si pan ma leelee mbele pàa jiri pe yɔn ki naga Davidi wi na. Izirayeli woolo nambala mbele pe mbaa ya malaga gbɔn tokobi ni, pàa pye lere miliyɔn nungba naa waga cɛnɛɛ (1 100 000). Zhuda tara woolo poro la pye lere waga cɛnɛɛ tijere na nafa taanri ma yiri ke (470 000).

⁶ Zhouabu wì sila Levi setirige piile naa Benzhamɛ cɛnɛɛ woolo poro jiri mbe pe pinle wa, katugu wunlunana wi tunngo kila Zhouabu wì mbɛn.

*Yennɛɛ làa jɔɔɔɔ wa
Izirayeli woolo pe na
Davidi wi kajɔɔɔ ki kala na
(2 Sami 24.10-17)*

† 20:5 20.5: 1 Sami 17

⁷ Tunngo nga Davidi wila pye, kila Yennele li mben. A li si jologo wa Izirayeli woolo pe na.

⁸ A Davidi wi si Yennele li pye fo: «Kala na mi pye yeen, kapegbogo mi pye. Koni Yennele, ki yaga ma mi na ma tunmbyee na kajoggo ki kala yaga na na, katugu mi tijinliwe fu kala pye.»

⁹ Kona, a Yawe Yennele li si para li yon senre yofa Gadi wi ni, wo na wila pye na yariyanra yaan Davidi wi kan, maa pye fo:

¹⁰ «Kari ma saga yo Davidi wi kan, fo mi na Yawe Yennele, pa mi yo yeen fo: «Mi yen na jologo kagala taanri nari ma na, ma nungba wele ma wo, mi yaa li wa ma na.» »

¹¹ Kona, a Gadi wi si kari wa Davidi wi yeri ma saa wi pye fo: «Pa Yawe Yennele li yo yeen fo:

¹² «Ki kagala taanri ngele, la wele ma wo: Maa jaa fungo mbe to wa ma tara fo sa gbon yele taanri ni lee, nakoma ma juguye pe ya ma ni, pe pele gbo ye ni tokobi ni fo sa gbon yenge taanri, nakosima Yawe Yennele li ye gbon li tokobi wi ni, li tifelege yama wa wa tara ti ni piliye taanri ni? Ki piliye taanri yi ni Yawe Yennele li merege wi yaa jogowo pye Izirayeli tara ti lagapyew ki ni.» Koni jatere pye, ma ka yo na kan, mbe saga yo na wilan tun wi kan.»

¹³ A Davidi wi si Gadi wi yon sogo ma yo fo: «Na nawa pi piri na na fo jenge. Mbanla yee le Yawe Yennele lo kee lilan jolo ko mbonro na yeri, katugu li yinriwe taga ki yen ma gbogo. Een fo, kii daga mbanla yee le leele poro kee.»

¹⁴ Kona, a Yawe Yennele li si tifelege yama wa wa Izirayeli tara, ma lere waga nafa taanri ma yiri ke (70 000) gbo pe ni.

¹⁵ A Yennele li si merege wa torogo wi sa Zheruzalemu ca ki tongo. Naa merege wila kaa na ki tonri sanga na ni, a Yawe Yennele li sigi yan, mee li jatere wi kannga jologo nga kila to ca ki na ki wogo na. A li sigi yo merege na wila pye na jogowo pi piin wi kan fo: «Yere ma. Jogowo pi yerege ma!» Kila yala Yawe Yennele li merege wila pye wa Zhebusi cenle woolo nanja Orina wi yarilire sunsaga ki tanla.

¹⁶ Naa Davidi wila kaa wi yegge ki yirige ma wele, a wi si Yawe Yennele li merege wi yan wi yere tara to naa naayeri wi sogowo pi ni, wi tokobi wi ni wi kee, wuu kow wa wi wofogo ki ni, maa yirige maa yegge ki sin wa Zheruzalemu ca ki yeri. A Davidi wo naa Izirayeli tara lelele pe ni, pe si to ma pe yere ti jiile wa tara; paa jatere piriwen yariporo le.

¹⁷ A Davidi wi si Yawe Yennele li pye fo: «Muwi mi yo pe leele pe jiri. Mi nungba mi kapege ki pye konaa ma jogowo pi pye. Een fo ki leele mbele yingi pe pye? Yawe Yennele, na Yennele, ma kee ki yirige ma jologo wa mi naa na go woolo woro na. Een fo maga ka jologo wa ma woolo poro na.»

*Davidi wila saraga wosaga kan
Yennele li kan*

(2 Sami 24.18-25)

¹⁸ Yawe Yennele li merege wila ki yo Gadi wi kan ma yo wi sa para Davidi wi ni, fo wi kari wa Zhebusi cenle woolo nanja Orina wi yarilire sunsaga ki ni, wi sa saraga wosaga kan wa Yawe Yennele li kan.

¹⁹ Ki pye ma, a Davidi wi si yiri ma kari, ma yala Yawe Yennele laa senre nda yo Gadi wi kan, a wiri yo wi kan ti ni.

²⁰ Naa Ɔrina wila kaa kannŋa ma wele, mɛɛ mɛrɛgɛ wi yan. A wo naa wi pinambiile tijɛrɛ mbele paa pye wa wi ni, pɛ si lara. Kila yala wila pye na bile suun.

²¹ Naa Davidi wila ka saa gbɔn wa Ɔrina wi tanla, a Ɔrina wi suu yɛgɛ ki yirige ma wele, mɛɛ Davidi wi yan. A wi si yiri wa yarilire sunsaga ki na, ma saa sogo maa yɛgɛ ki jiile tara Davidi wi yɛgɛ sogowo maa gbɔgɔ.

²² A Davidi wi si Ɔrina wi pye fɔ: «Ma yarilire sunsaga ki pɛrɛ na yeri, jango mbe saraga wɔsaga kan wa Yawe Yɛnnɛlɛ li kan, jango tifelegɛ yama mba pi yɛn leele pe na, pi ko pi laga pe na. Ki pɛrɛ na yeri ma yala ki penjara yɔn ki ni.»

²³ A Ɔrina wi si Davidi wi yɔn sogo ma yo fɔ: «Laga ki lɛ. Wunlunana, na tafo, yaraga nga kɔɔn ndanla, ma ko pye. Wele, mi yɛn na tunngɔ pyɛnɛrɛ ti kaan ma yeri ti pye saraga sogowogo, naa yarilire sunkannɔgaga† ki ni, ki pye saraga ki sogokannɔgɛrɛ konaa bile wi ni, wi pye muwɛ saraga. Mi yɛn na ki yaara ti ni fuun ti kaan ma yeri.»

²⁴ Ɛɛn fɔ, a wunlunana Davidi wi si Ɔrina wi yɔn sogo ma yo fɔ: «Ayoo, mila jaa mberɛ lo ma yeri ti sɔnnɔgɔ ki na win, mbege penjara ti kan; katugu mi se yaraga nga ki yɛn ma wogo ka lɛ mbege wɔ saraga Yawe Yɛnnɛlɛ li yeri. Mii penjara wɔ yaraga nga na, mi se yɛnlɛ mbege wɔ saraga sogowogo li yeri.»

²⁵ A Davidi wi si yarilire sunsaga ki lo Ɔrina wi yeri tɛ pyɔ cɛnɛmɛ kogolɔni (600) na.

²⁶ A Davidi wi si saraga wɔsaga kan wa ki laga ki na Yawe Yɛnnɛlɛ li kan, mɛɛ saara sogoworo naa nayinɛ saara wɔ wa ki na li yeri. A wi si Yawe Yɛnnɛlɛ li yɛnri, a Yawe Yɛnnɛlɛ li suu yɔn sogo kason ni. Kason kila yiri wa yɛnnɛlɛ na, ma pan ma to saara sogoworo ti ma sogo saraga wɔsaga nga na ki na.

²⁷ Kona, a Yawe Yɛnnɛlɛ li si para mɛrɛgɛ wi ni, a wi suu tokobi wi le wa wi wofogo ki ni.

²⁸ Ki wagati wi ni, naa Davidi wila kaa ki yan Yawe Yɛnnɛlɛ li u yɛnrɛwɛ pi logo wa Zhebusi cɛnlɛ woolo nana Ɔrina wi yarilire sunsaga ki na, a wi nɛɛ saara woo wa ki laga ki na.

²⁹ Ki wagati wi ni, Yawe Yɛnnɛlɛ li censaga paraga go nga Moyisi wila gbɛgɛle konaa saara sogoworo ti ma sogo saraga wɔsaga nga na, tila pye wa Gabawɔn ca Yɛnnɛlɛ gbɔgɔsaga ki ni.

³⁰ Ɛɛn fɔ, Davidi wi saa ya kari wa ki saraga wɔsaga ki na mbe sa Yɛnnɛlɛ li yewɛ, katugu wila fyɛ Yawe Yɛnnɛlɛ li mɛrɛgɛ wi tokobi wi yɛgɛ.

22

¹ Kona, a Davidi wi sho fɔ: «Yawe Yɛnnɛlɛ, Yɛnnɛlɛ le, pa li shɛrigo ki yaa ka pye lagamɛ. Izirayɛli woolo pe saara sogoworo ti ma sogo saraga wɔsaga nga na, pa ki yaa ka pye lagamɛ.»

*Davidi wila shɛrigo gbɔgɔ
ki kanyaara ti gbɛgɛlɛ*

(1 Kuro 29.1-5)

² Davidi wila yo fɔ nambanmbala mbele fuun paa pye ma cɛn wa Izirayɛli tara, pe pe ni fuun pe yeri, pe pe gbogolo. A wi si sinndɛɛrɛ

† **21:23 21:23:** Yarilire sunkannɔgaga ki ma pye papagapa, pe maga tɛ maga pye ngundo ngundo, mbe sigi pɔ nɛrɛ shyen na, ti maa ki tilele wa yarilire ti ni, nari suun, nari pire ti woo.

tefenne wo pe ni, jango sinndεere nda ti yaa ka tege mbe Yennele li sherigo gbogo ki kan peri te.

³ Wila tuguron legere lagaja fun ma tege, nda pe yaa ka pye pɔndiile mbe yeyonro korɔpille pe kan pe ni, konaa mbe ta pye korɔ ti gbaseere. Wila tuguyenre lagaja fun legere, a ti lege fo pe saa ya mberi taanla mberi nuguwo pi jen,

⁴ konaa sediri tire legere ni, nda ti yon ki sila jen; katugu Sidon ca fenne naa Tiri ca fenne paa pan sediri tire legere ni mari kan Davidi wi yeri.

⁵ Davidi wila pye na yaun fo: «Na pinambyo Salomo wi yen pyo jeε bere, wii tara ki tunngo nga ki pyewe ni. Ma si yala go nga ki yaa kan Yawe Yennele li kan, ki daga mbe pye go tiyongo jenge, mbe pye gbogowo ni, ki mege ki yiri tara ti ni fuun ti ni. Ki kala na, mi yaa yaara ta gbegεle mbe tege wi kan.» Ki pye ma, a Davidi wi si yarilegere gbegεle ma tege sanni wi sa ku.

*Davidi wila para Salomo wi ni
sherigo gbogo ki kanga
wogo ki na*

⁶ Kona, a Davidi wi suu pinambyo Salomo wi yeri maga yo wi kan, fo wi sherigo gbogo kan Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li kan.

⁷ Wila Salomo wi pye fo: «Na pinambyo, kila pye na nawa mbe sherigo gbogo kan Yawe Yennele, na Yennele li kan.

⁸ Eεn fo, a Yawe Yennele li si para na ni ma yo fo: «Mà malaga tugbooro legere gbon, mà lelegere gbo. Mà lelegere gbo na yege sogowo laga tara na, ki kala na, mboro ma ma yaa sherigo gbogo kan na kan.

⁹ Wele, ma yaa ka pinambyo se, wi yaa ka pye yeyinningεfo. Mi yaa ka yeyinningε kan wi yeri, mboo sho wi juguye mbele pe yen maa maga pe yeri. Ki kala na, pe yaa kaa wi yinri Salomo†. Wi yinwege sanga wi ni, mi yaa yeyinningε kan Izirayeli woolo pe yeri mbe ti kangbanga ka ka gbon pe na.

¹⁰ Wo wi yaa ka go kan na kan. Wi yaa ka pye na pinambyo, mi yaa ka pye wi to. Mi yaa ka yeresaga kan wi wunluwo pi yeri wa Izirayeli tara fo sanga pyew†.»

¹¹ A Davidi wi sho naa fo: «Koni na pinambyo, Yawe Yennele li pye ma ni, jango ma kapyegele ke yon ma kan, ma ya ma Yawe Yennele, ma Yennele li go ki kan paa yege nga na laa ki yo ma kanggolo we.

¹² Yawe Yennele li kagala koro jenme naa tijinliwe kan ma yeri, jango na liga koon tege wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na, ma ya maa tanri Yawe Yennele, ma Yennele li lasiri kono li na.

¹³ Kondegeengele naa kakonndegeengele ngele Yawe Yennele laa kan Moyisi wi yeri Izirayeli woolo pe kan, na maga ke yigi mbaa tanri ke na, pa ma kagala ke yaa la yongo. Fanninga le ma yeε ni, ma kotogo ta, maga ka fye, ma sunndo wiga si ka kon ma na†.

¹⁴ Migi ngbanga ma yaara nda gbegεle Yawe Yennele li sherigo gbogo ki kanga wogo ki na ti nda: Te toni waga taanri (3 000), naa warifuwe toni waga nafa ma yiri ke (30 000), naa tuguyenre konaa tuguron legere ni, nda ti se ya jiri mbe jen. Mi tire naa sinndεere gbegεle fun. Ma mbe ka ya mbe ta taga ti na.

† 22:9 22:9: Salomo mege yerege ki yiri senpyo na pe ma yo yeyinningε Eburuye senre ti ni wi korogo. † 22:10 22:7-10: 2 Sami 7.1-16; 1 Kuro 17.1-14 † 22:13 22:13: Dete 31.7-8; Zhozu 1.6-9

¹⁵ Tunmbyeele legere yen ma ni, poro yen sinndæere tefenne, naa mbele pe maa yaara yanlere keregi keregi sinndæere naa tire na, konaa kapyo tunngo cenle pyew ki pyefenne pe ni.

¹⁶ Te, naa warifuwe, naa tuguyenre konaa tuguron nda ti gbegele, ti se ya jiri mberi yon jen. Yiri ma fo tunngo ki na, Yawe Yennele li pye ma ni.»

¹⁷ Ko pungo na, a Davidi wi si konoo kan Izirayeli tara teepe pe yeri ma yo fo poo pinambyo Salomo wi saga.

¹⁸ Wila pe pye fo: «Yawe Yennele, ye Yennele li yen ye ni. Lo li yeyingge kan ye yeri ye tara ti kee ki ni fuun ki na. Ma jen leelee mbele paa pye ma cen laga tara ti ni faa, li pe le na kee. Koni tara woolo sanmbala pe yen ma go sogo Yawe Yennele lo naa li woolo pe kan.

¹⁹ Koni, yaa Yawe Yennele, ye Yennele li lagajaa ye kotogo naa ye nawa pi ni fuun pi ni. Ye yiri ye Yawe Yennele, ye Yennele li laga kpoyi ki kan, jango ye Yawe Yennele li yon finliwe kesu wo naa yaara nda ti yen ma tege ti ye Yennele li kan ti le ye pan ti ni wa sherigo gbogo nga ki yaa kan Yawe Yennele li kan ki ni.»

23

Levi setirige piile pe jinriwe naa pe tunndo

¹ Davidi wila le fo ma yinwetonlogo ta. A wi suu pinambyo Salomo wi tege wunluwo Izirayeli tara ti go na[†].

² Ko pungo na, a wi si Izirayeli tara teepe pe ni fuun, naa saraga wofenne konaa Levi setirige piile pe gbogolo.

³ A pe si Levi setirige piile pe jiri nungba nungba, maga le mbele paa ta yele nafa ma yiri ke ke pe na konaa pe yegefenne pe ni. Paa pye lere waga nafa ma yiri ke ma yiri kolotaanri (38 000).

⁴ A Davidi wi sho fo lere waga nafa ma yiri tijere (24 000) mbe yiri wa pe ni, mbaa Yawe Yennele li sherigo gbogo tunndo ti piin, lere waga kogoloni (6 000) poro mbe pye kagala yege wofenne naa kiti konfenne, lere waga tijere (4 000) poro mbe pye yeyongo korosifenne,

⁵ konaa lere waga tijere (4 000) ni poro mbaa Yawe Yennele li sonni yarigbonro nda mi gbegele mbaa li sonni ti ni.

⁶ A Davidi wi si pe walagi ngbeleye ngbeleye, ma yala Levi wi pinambiile taanri pe ni, Gerishon sege woolo, naa Kehati sege woolo konaa Merari sege woolo.

⁷ Gerishon pinambiile pe mere ti nda: Layedan konaa Shimeyi.

⁸ Layedan pinambiile paa pye taanri. Wi pinambyo kongbanja wo lawi na Yehiyeli, mee Zetamu taga konaa Zhoueli ni.

⁹ Shimeyi pinambiile paa pye taanri: Shelomiti, naa Haziyeli konaa Aran. Poro mbele poro paa pye Layedan seye teepe wele.

¹⁰ Shimeyi wi pinambiile tijere pele yege la wele Yahati, naa Ziza, naa Yehushi konaa Beriya.

¹¹ Yahati wo wila pye pinambyo kongbanja, a Ziza wo pye shyenwoo. Yehushi naa Beriya poro sila pinambiile legere se. Ki kala na, paa pe gbogolo ma pe jiri paa sege nungba yen.

¹² Kehati pinambiile paa pye tijere, poro la wele Amiramu, naa Yizehari, naa Eburon konaa Uziyeli.

[†] 23:1 23.1: 1 Wunlu 1.1-40

¹³ Amiramu pinambiile poro la wele Aron konaa Moyisi. Pàa Aron wo naa wi pinambiile poro tege pe ye Yennele kan mbe pye kpoyi fo sanga pyew, jango paa tunngo piin wa lajenge kpoyi ki ni, paa wusuna nuwo taan wi sori Yawe Yennele li yege sogowo, mbaa tunngo piin li kan konaa mbaa duwaw piin leele pe kan li mege ki na fo sanga pyew†.

¹⁴ Moyisi wo na, wila pye Yennele li lere. Pàa wi pinambiile pe jiri ma pe pinle Levi cenle woolo pe ni.

¹⁵ Moyisi pinambiile poro la wele Gerishomu konaa Eliyezeri.

¹⁶ Gerishomu pinambyo kongbanja wo lawi na Shebuweli.

¹⁷ Eliyezeri wila se pinambyo nungba, wo lawi na Erehabiya. Wi sila pinambiile pele yege se naa. Een fo Erehabiya wo pinambiile poro la lege fo jenge.

¹⁸ Yizehari pinambyo kongbanja wo lawi na Shelomiti.

¹⁹ Eburon pinambyo kongbanja wo lawi na Yeriya, wi shyen woo wo lawi na Amariya, wi taanri woo wo lawi na Yahaziyeli, wi tijere woo wo lawi na Yekameyamu.

²⁰ Uziyeli pinambyo kongbanja wo lawi na Mishe, a Yishiya pye shyen woo.

²¹ Merari pinambiile poro la wele Mahali konaa Mushi. Mahali pinambiile poro la wele Eleyazari konaa Kishi.

²² Eleyazari wo la ku wi sila pinambiile se. Een fo sumborombiile wila se pe yee na. A pe sefenne, Kishi pinambiile wele, pe si pe pori pe jele.

²³ Mushi pinambiile paa pye taanri, poro la wele Mahali, naa Ederi konaa Yeremoti.

²⁴ Poro mbele poro paa pye Levi setirige piile wele, ma yala pe seye yi ni konaa pe seye teele pe ni. Paa pe ni fuun nungba nungba pe jiri ma pe mere ti yonlogo leele pe jirisanga wi ni. Paa pe tege paa Yawe Yennele li sherigo gbogo tunngo ki piin, maga le mbele paa ta ye le nafa nafa konaa pe yegefenne pe ni.

²⁵ Katugu Davidi wila yo fo: «Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li yeyinje kan li woolo pe yeri; lo jate li yaa cen wa Zheruzalemu ca fo sanga pyew.

²⁶ Kona Levi setirige piile pe se kaa yon finliwe kesu wo naa wi tunngo pyeyaara ti tungu la yanri ti ni naa.»

²⁷ Levi setirige piile mbele paa ta ye le nafa nafa konaa pe yegefenne pe ni, paa pe jiri ma yala Davidi wi senre pungo woro ti ni.

²⁸ Pe tunngo ko layi nga mbaa Aron setirige piile pe sari Yawe Yennele li sherigo gbogo tunndo ti na. Poro paa pye na londo to naa yumbiile pe korosi, yaara nda fuun ti tege ti ye Yennele kan, nari piin kpoyi konaa na Yennele li sherigo gbogo tunndo sannda pyew ti piin†.

²⁹ Buru na pe ma kan Yennele yeri, poro paa pye naa gbegle, naa muwe tiyon mba pe ma pye muwe saraga pi ni, naa leve fu won wi ni, naa gato na pe ma wa tuguron sikalaga ni wi ni konaa na pe ma fo wi ni. Poro paa pye naa tiwiyaara naa titonlowo taanlayaara ti korosi†.

³⁰ Mbe taga wa ko na, pinliwe pyew naa yonlokogo pyew, paa daga mbaa kee wa Yawe Yennele li yege sogowo mbe saa yuuro koo mbaa li sonni.

³¹ Paa daga mbaa saara sogoworo ti sori Yawe Yennele li yege sogowo cenpiliye yi ni, naa yevonndo fetiye pe na konaa feti piliye yi na; lere yon

† 23:13 23:13: Eki 28.1 † 23:28 23:28: Nombu 3.5-9 † 23:29 23:29: Levi 24.5-9; Nombu 3.5-9

nga kila naga pe na, ma yala lasiri kono li ni, ko kila daga mbaa ki tunngo ki piin.

³² Poro paa pye na filisaga paraga go konaa laga kpoyi ki ni ti korosi; pe sefenne Aron setirige piile wele, na pe ka senre nda fuun yo pe kan Yawe Yennele li sherigo gbogo tunngo wogo ki na, ko pe ma pye.

24

*Paa saraga wofenne pe walagi
ngbeleye ngbeleye*

¹ Paa Aron wi setirige piile pe walagi ngbeleye ngbeleye. Aron wi pinambiile poro la wele Nadabu, naa Abiyu, naa Eleyazari konaa Itamari.

² Nadabu naa Abiyu poro la keli ma ku pe to wi na maga ta pe fa pinambiile se. Eleyazari naa Itamari poro paa pye na saraga wogotunngo ki piin†.

³ Pungo na, Davidi wo naa Zadoki na wila pye Eleyazari setirige pyo wi ni, naa Ahimeleki na wila pye Itamari setirige pyo wi ni, pe si Aron setirige piile pe walagi ngbeleye ngbeleye ma yala pe tunndo ti ni.

⁴ Paa kaa ki yan fo sege teelee legera la pye Eleyazari setirige piile pe ni ma we Itamari setirige piile pe na. Ki pye ma, a pe si Eleyazari setirige piile pe walagi, a pe yiri seye teelee ke ma yiri kogoloni, ma Itamari setirige piile pe walagi, a pe yiri seye teelee kolotaanri†.

⁵ Paa pete gbon ma ki setiriye shyen piile pe walagi, katugu mbele paa daga mbe pye teelee wa laga kpoyi ki ni konaa mbele paa daga mbe pye Yennele go ki tunngo teelee, pe la yiri wa Eleyazari setirige piile pe ni, a pe la yiri wa Itamari setirige piile pe ni.

⁶ Levi setirige pyo Netaneyeli wi pinambyo Shemaya wo wila pye sewe yonlogofa we. Wila pe mere ti yonlogo wunlunana wi yege na, naa tara ti legboolo, naa saraga wofa Zadoki, naa Abiyatari pinambyo Ahimeleki, naa saraga wofenne poro naa Levi setirige piile pe seye teelee pe ni fuun pe yege na. Kila pye, na paga Eleyazari setirige pyo wa wo, pe ma Itamari setirige pyo wa wo.

⁷ Lere kongbanja na pete gbongo kila wo wo lawi na Yehoyaribu; wi shyen woo wo lawi na Yedaya;

⁸ taanri woo wo lawi na Harimu; tijere woo wo lawi na Seworimu;

⁹ kangurugo woo wo lawi na Malikiya; kogoloni woo wo lawi na Miyamini;

¹⁰ koloshyen woo wo lawi na Hakazi; kolotaanri woo wo lawi na Abiya;

¹¹ koljere woo wo lawi na Zhouwe; ke woo wo lawi na Shekaniya;

¹² ke ma yiri nungba woo wo lawi na Eliyashibu; ke ma yiri shyen woo wo lawi na Yakimu;

¹³ ke ma yiri taanri woo wo lawi na Hupa; ke ma yiri tijere woo wo lawi na Yeshebeyamu;

¹⁴ ke ma yiri kangurugo woo wo lawi na Biliga; ke ma yiri kogoloni woo wo lawi na Imeri;

¹⁵ ke ma yiri koloshyen woo wo lawi na Heziri; ke ma yiri kolotaanri woo wo lawi na Hapizezi;

† 24:2 24.2: Levi 10.1-2 † 24.4 24.4: Davidi wila saraga wofenne pe walagi, a pe yiri ngbeleye nafa ma yiri tijere paa Levi setirige piile pe yen. Kila pye, ngbelege nungba nungba pyew kila pye na paan na tunngo piin wa sherigo gbogo ki ni yapeleye shyenzyen pyew naga waa na pe yee kaan.

¹⁶ ke ma yiri kolojere woo wo lawi na Petaya; nafa woo wo lawi na Ezekeyeli;

¹⁷ nafa ma yiri nunjba woo wo lawi na Yakini; nafa ma yiri shyen woo wo lawi na Gamuli;

¹⁸ nafa ma yiri taanri woo wo lawi na Delaya; nafa ma yiri tijere woo wo lawi na Maaziya.

¹⁹ Pa paa pe walagi walagi yeen ma yo paa tunngo piin, jango paa yiin wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni mbaa pe tunngo ki piin, ma yala pe tele Aron wi kakonndegede li ni, paa yege nga na Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele laa ki yo wi kan we.

Levi setirige piile sanmbala

pe mere

²⁰ Levi setirige piile seye teele sanmbala pe mere ti nda. Wa Amiramu sege woolo pe ni Shubayeli wo wila pye to. Wa Shubayeli sege woolo pe ni Yedeya wo wila pye to.

²¹ Wa Erehabiya sege woolo pe ni, Yishiya wo wila pye to.

²² Wa Yizehari setirige piile pe ni, Shelomoti wo wila pye to. Shelomoti sege woolo pe ni, Yahati wo wila pye to.

²³ Eburon pinambiile pe mere ti nda: Yeriya wo wila pye pinambyo kongbanja; Amariya wo wila pye shyen woo; Yahazyeli wo wila pye taanri woo; Yekameyamu wo wila pye tijere woo.

²⁴ Uziyeli pinambyo Mishe wi sege woolo pe ni, Shamiri wo wila pye to.

²⁵ Mishe wi nasepyo lenana Yishiya wi sege woolo pe ni, Zakari wo wila pye to.

²⁶ Merari wi pinambiile poro la wele Mahali, naa Mushi konaa wi pinambyo Yaaziya wi pinambiile pe ni.

²⁷ Merari wi pinambyo Yaaziya wi setirige piile pe mere ti nda: Shohamu, naa Zakari konaa Ibiri.

²⁸ Mahali setirige ki ni, Eleyazari wo wila pye to, wi sila pinambyo se.

²⁹ Kishi setirige ki ni, wi pinambyo Yerameyeli wo wila pye to.

³⁰ Mushi pinambiile pe mere to lari nda: Mahali, naa Ederi konaa Yerimoti. Poro mbele poro paa pye Levi setirige piile wele, ma yala pe teleye seye yi ni.

³¹ Poro fun paa pete gbɔn ma pe wo paa pe sefenne mbele paa pye Aron setirige piile pe yen. Kila pye wunlunana Davidi wo naa Zadoki pe yege na, naa Ahimeleki, naa saraga wofenne pe seye teele konaa Levi setirige piile pe seye teele pe yege na. Ki pye ma, kala nunjba lo laa pye seye yi ni fuun nunjba nunjba yi kan, ndɔfo wi sege o, jonlofo wi sege o.

25

Yurukɔɔɔ pe gbogolomo

¹ Davidi wo naa sherigo gbogo tunmbyeele teele pele ni, paa Asafu setirige piile, naa Hema setirige piile, konaa Yedutun setirige piile pele wo ma pe tege pe ye, a paa Yennele li yon senre yuun nari koo yuuro, na juruye, na ngoniye konaa weere[†] gbɔn. Ki tunngo paa ki le mbele kee pe mere ti nda:

[†] 25:1 25.1: 1 Sami 18.6; 2 Sami 6.5; 1 Kuro 13.8; 15.16; 16.5; 25.1,6; 2 Kuro 5.12; 29.25; Esidi 3.10; Nehe 12.27; Yuuro 150.5

² Asafu pinambiile pe ni, mbele paa wo poro la wele Zakuri, naa Zhozufu, naa Netaniya konaa Asarela. Paa pye Asafu wo pinambiile. Asafu wo wila pye pe yege sinvo. Wila pye na Yennele li yon senre yuun nari koo yuuro, ma yala wunlunana wi senyoro ti ni.

³ Yedutun pinambiile pe ni, mbele paa wo poro la wele Gedaliya, naa Zeri, naa Ezayi, naa Hashabiya, naa Matitiya konaa Shimeyi. Paa pye lere kogoloni. Pe to Yedutun wo wila pye pe yege sinvo. Wila pye na Yennele li yon senre yuun nari koo yuuro, na ngonni gboon na Yawe Yennele li gbogo nali sonni.

⁴ Hema pinambiile pe ni, mbele paa wo poro la wele Bukiya, naa Mataniya, naa Uziyeli, naa Shebuweli, naa Yerimoti, naa Hananiya, naa Hanani, naa Eliyata, naa Gidaliti, naa Oromamiti Ezeri, naa Yoshibekasha, naa Maloti, naa Hotiri konaa Mahaziyo.

⁵ Poro pe ni fuun mbele poro la pye Hema wi pinambiile. Hema wila pye wunlunana wi yariyanra yanfo. Wila pye na Yennele li senyoro ti taa nari yuun wunlunana wi kan, jango mbaa li yawa pi gbogo. Pinambiile ke ma yiri tijere Yennele laa kan Hema wi yeri konaa sumborombiile taanri ni.

⁶ Ki leele mbele pe ni fuun pe to wo wila pye na pe yege sinni yurukogo ki na, wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni. Weere, naa juruye konaa ngonnye la pye pe yeri mbaa pe gboon, a paa pe tunngo ki piin wa sherigo gbogo ki ni. Wunlunana wo wila pye na Asafu, naa Yedutun konaa Hema poro yege sinni.

⁷ Ki yurukoolo poro naa pe sefenne sanmbala pe ni, paa Yawe Yennele li gbogoyuuro ti kara mari jen jenge nari koo, pe ni fuun paa pye lere cenme shyen naa nafa tijere ma yiri kolotaanri (288).

⁸ Paa pete gbon ma pe tunndo ti yege naganaga pe na, lepigile naa legboolo, nagafenne naa forogofenne, pe sila lere wo lere ni.

⁹ Lere kongbanja na pete gbongo kila wo, wo lawi na Zhozufu ma yiri wa Asafu sege ki ni. Wi shyen woo wo lawi na Gedaliya, naa wi sefenne nambala konaa wi pinambiile pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

¹⁰ Lere taanri woo wo lawi na Zakuri, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

¹¹ Lere tijere woo wo lawi na Yizeri, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

¹² Lere kangurugo woo wo lawi na Netaniya, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

¹³ Lere kogoloni woo wo lawi na Bukiya, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

¹⁴ Lere koloshyen woo wo lawi na Yeshareyela, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

¹⁵ Lere kolotaanri woo wo lawi na Ezayi, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

¹⁶ Lere kolojere woo wo lawi na Mataniya, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

¹⁷ Lere ke woo wo lawi na Shimeyi, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

¹⁸ Lere ke ma yiri nungba woo wo lawi na Azareyeli, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

¹⁹ Lere ke ma yiri shyen woo wo lawi na Hashabiya, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

²⁰ Lere ke ma yiri taanri woo wo lawi na Shubayeli, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

²¹ Lere ke ma yiri tijere woo wo lawi na Matitiya, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

²² Lere ke ma yiri kangurugo woo wo lawi na Yeremoti, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

²³ Lere ke ma yiri kogoloni woo wo lawi na Hananiya, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

²⁴ Lere ke ma yiri koloshyen woo wo lawi na Yoshibekasha, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

²⁵ Lere ke ma yiri kolotaanri woo wo lawi na Hanani, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

²⁶ Lere ke ma yiri kolojere woo wo lawi na Maloti, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

²⁷ Lere nafa woo wo lawi na Eliyata, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

²⁸ Lere nafa ma yiri nungba woo wo lawi na Hotiri, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

²⁹ Lere nafa ma yiri shyen woo wo lawi na Gidaliti, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

³⁰ Lere nafa ma yiri taanri woo wo lawi na Mahazyoti, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

³¹ Lere nafa ma yiri tijere woo wo lawi na Oromati Ezeri, naa wi pinambiile konaa wi sefenne nambala pe ni. Paa pye lere ke ma yiri shyen.

26

Sherigo gbogo yeyongo korosifenne

¹ Paa sherigo gbogo yeyongo korosifenne pe walagi ngbeleye ngbeleye yeye nga na ki nga. Wa Kore wi setirige piile pe ni, Kore wi pinambyo Meshelemya wila pye wa, ma yiri wa Asafu[†] sege ki ni.

² Meshelemya pinambiile pe mere to lari nda: Wi pinambyo kongbanja wo lawi na Zakari, wi shyen woo wo lawi na Yediayeli, taanri woo wo lawi na Zebadiya, tijere woo wo lawi na Yatiniyeli,

³ kangurugo woo wo lawi na Elamu, kogoloni woo wo lawi na Yohana, koloshyen woo wo lawi na Eliyohenayi.

⁴ Obedi Edomu pinambiile pe mere to lari nda: Wi pinambyo kongbanja wo lawi na Shemaya, wi shyen woo wo lawi na Yozabadi, taanri woo wo lawi na Yowa, tijere woo wo lawi na Sakari, kangurugo woo wo lawi na Netaneyeli,

⁵ kogoloni woo wo lawi na Amiyeli, koloshyen woo wo lawi na Isakari, kolotaanri woo wo lawi na Pewulitayi; katugu Yennele laa duwaw Obedi Edomu wi na maga pinambiile pe kan wi yeri[†].

⁶ Obedi Edomu wi pinambyo Shemaya wila pinambiile pele se; poro paa pye pe sege ki teele wele, katugu paa pye nambala kotogofenne.

[†] 26:1 26:1: Asafu na wi mege ki yeri laga ki laga nga ki ni, wi yen wi ye Asafu na wila pye yurukoo wa sherigo gbogo ki ni wi ni. [†] 26:5 26:4-5: 2 Sami 6.11; 1 Kuro 13.14

⁷ Shemaya pinambiile pe mēre to lari nda: Otini, naa Erefayeli, naa Obēdi, naa Elizabadi konaa pe sefenne nambala sanmbala mbele paa pye kotogofenne pe ni, Elihu naa Samakiya.

⁸ Poro pe ni fuun mbele poro la pye Obēdi Edomu wi setirige piile, poro naa pe pinambiile konaa pe sefenne pe ni. Paa pye nambala kotogofenne, na pe tunngo ki piin fannga ni. Paa pye nambala nafa taanri ma yiri shyen.

⁹ Meshelemya wi pinambiile naa wi sefenne pe ni, paa pye nambala kotogofenne ke ma yiri kolotaanri.

¹⁰ Hosa ŋa wila pye Merari setirige pyo wila pinambiile se. Pe ni Shimiri wo wila pye to, ali mbege ta wo ma wila pye pinambyo kongbanna we. Wi to wila wi tege sanmbala pe go na.

¹¹ Wi pinambyo shyen woo wo lawi ŋa Hilikiya, taanri woo wo lawi ŋa Tebaliya, tijere woo wo lawi ŋa Zakari. Hosa pinambiile konaa wi sefenne pe ni fuun paa pye lere ke ma yiri taanri.

¹² Sherigo gbogo yeyongo korosifenne ngbeleye, naa ki ngbeleye yi teele pe ni, konaa leele sanmbala pe ni paa pye na pe tunngo ki piin wa Yawwe Yennele li sherigo gbogo ki ni.

¹³ Paa pete gbɔn ma yeyonro nda pe yaa la korosi ti naganaga pe na ma yala pe seye yi ni, sege ki kologo o, ki gbogo o, pe sila lere wo lere ni.

¹⁴ Pete gbongo kila Shelemya wi wo, jango wo mbaa yonlo yirisaga kee yeyongo ki korosi. A pete gbongo ki suu pinambyo Zakari ŋa wila pye wunlunana wi yerifo jenne wi wo, jango wo mbaa yonloparawa kameŋge kee yeyongo ki korosi.

¹⁵ Pete gbongo kila yonloparawa kalige kee yeyongo ki wo Obēdi Edomu wo kan wila ki korosi. A pe si pete gbɔn ma yaara tegesaga yinre ti kan wi pinambiile poro yeri paa ti korosi.

¹⁶ Pete gbongo kila yonlo tosaga yeyongo ŋga pe yinri Shaleki ki wo Shupimu naa Hosa poro kan paa ki korosi. Shaleki yeyongo kila pye wa tinndi kono li yesinne na. Yeyongo korosifenne pe censara tila pye ma yee wa ti yee yeri.

¹⁷ Wa yonlo yirisaga kee yeyongo ki na, Levi setirige piile kogoloni paa pye na cēn wa naga korosi pilige nungba nungba pyew. Leele tijere la pye na yonloparawa kameŋge kee yeyongo ki korosi pilige nungba nungba pyew. A leele tijere na yonloparawa kalige kee yeyongo ki korosi pilige nungba nungba pyew. A leele tijere na yaara tegesaga yinre ti korosi, paa pe walagi shyenzhyen ma pe tege censara shyen ni.

¹⁸ Laga nawa yinre to na, wa yonlo tosaga kee yeri, leele tijere paa pye na yeyongo ŋga wa kongbogo kee yeri ki korosi, a leele shyen na laga nawa yinre ti korosi.

¹⁹ Sherigo gbogo yeyonro korosifenne ngbeleye yo layi yeen. Paa pe wowa wa Kore naa Merari setirige piile pe ni.

Levi setirige piile pe tunndo sannda

²⁰ Levi setirige piile poro pele wele paa pye na Yennele li sherigo gbogo yarijende tegesaga ki korosi konaa yaara nda tila tege ti ye Yennele kan ti tegesaga ki ni. Ahiya wila pye wo wa.

²¹ Poro paa pye Layedani wi setirige piile, ma yiri wa Gerishon setirige ki ni. Paa pye pe teleye seye yi teele. Poro la wele Yehiyeli,

²² naa wi pinambiile Zetamu naa wi nōsepyo lenaŋa Zhoueli wi ni. Pa paa Yawe Yenŋele li sherigo gbogo ki yarijende tegesaga ki le poro kee paa ki korosi.

²³ Amiramu sege woolo, naa Yizehari sege woolo, naa Eburon sege woolo konaa Uziyeli sege woolo poro na,

²⁴ Moyisi wi pinambyo Gerishomu wi setirige pyo Shebuweli wo wila pye yarijende tegesaga ki korosifenne pe to.

²⁵ Wi sefenne poro la wele Eliyezeri sege woolo wele. Eliyezeri pinambyo wo lawi ŋa Erehabiya, Erehabiya pinambyo wo lawi ŋa Ezayi, Ezayi pinambyo wo lawi ŋa Yoram, Yoram pinambyo wo lawi ŋa Zikiri, Zikiri pinambyo wo lawi ŋa Shelomiti.

²⁶ Wunlunaŋa Davidi wo naa seye teele pe ni, naa malingboonlo teele mbele paa pye lere waga kelengele (1 000) go na, naa mbele paa pye lere cenme cenme go na konaa malingboonlo teele paa yaara nda tege ti ye Yenŋele li kan, Shelomiti wo naa wi sefenne pe ni, poro paa pye nari korosi.

²⁷ Paa malaga gbōn pe juguye pe ni ma yaara nda koli, paa ta wo wa ti ni mari tege ti ye Yenŋele li kan mbaa Yawe Yenŋele li sherigo gbogo ki gbegele ti ni.

²⁸ Samiyeli ŋa wila pye na yariyanra yaan, naa Kishi pinambyo Sawuli wi ni, naa Neri pinambyo Abineri konaa Zeruya pinambyo Zhouabu wi ni, paa yaara nda fuun tege ti ye Yenŋele li kan konaa mbele fuun paa yaara ta tege ti ye Yenŋele li kan, Shelomiti naa wi sefenne pe ni poro paa pye nari korosi.

²⁹ Wa Yizehari sege ki ni, Kenaniya naa wi pinambiile poro paa pye Izirayeli tara ti kagala yege wofenne. Poro paa pye fanŋa fenne konaa kiti konfenne.

³⁰ Wa Eburon sege ki ni, Hashabiya naa wi sefenne pe ni, poro mbele paa pye nambala kotogofenne waga kele naa cenme koloshyen (1 700), poro paa pye na Izirayeli woolo pe tara nda wa yonlo tosaga kee yeri ti korosi, ma wa Zhuriden gbaan wi kee yeri, na Yawe Yenŋele li tunndo to naa wunlunaŋa wi tunndo ti yege woo.

³¹ Eburon sege woolo pe ni, Yeriya wo wila pye pe go na ma yala pe teleye seye yi ni. Davidi wi wunluwo pi yeŋe nafa shyen wolo li ni, a pe si yewe yewe ki sege woolo konaa pe setirige piile pe wogo ki na; a pe sigi yan fo nambala kotogofenne peŋe la pye pe ni wa Yazezeri ca, wa Galaadi tara.

³² Yeriya wi sefenne paa pye nambala kotogofenne waga shyen naa cenme koloshyen (2 700). Paa pye seye teele. Wunlunaŋa Davidi wila pe tegetege Uruben cenle woolo, naa Gadi cenle woolo konaa Manase cenle li walaga woolo pe go na, janŋo paa Yenŋele li tunndo to naa wunlunaŋa wi tunndo ti yege woo.

27

Izirayeli tara malingboonlo teele pe gbegelelomo

¹ Izirayeli woolo mbele paa pye seye teele, naa mbele paa pye teele malingboonlo waga kelengele (1 000) go na, naa malingboonlo cenme cenme go na konaa tara ti yekele mbele paa pye na wunlunaŋa wi sari malingboonlo ngbeleye yi kagala ke yege womo pi ni, pe mere ti nda. Ki ngbeleye yi ni fuun nunŋba nunŋba yila pye na tunŋgo piin yenŋe

nunġba nunġba pyew naga waa na pe yeε kaan yeε li ni. Ngbelege nunġba nunġba pyew kila pye nambala waga nafa ma yiri tijere (24 000).

² Zabidiyeli pinambyo Yashobeyamu wo wila pye ngbelege konġbanġga ki go na yenġe konġbanġga ki ni. Nambala waga nafa ma yiri tijere (24 000) paa pye wa wi ngbelege ki ni.

³ Yashobeyamu wila pye Perezi setirige pyo. Wo wila pye malingboonlo teele pe ni fuun pe go na yenġe konġbanġga ki ni.

⁴ Dodayi na wila pye Ahohi ca fenne woo, wo wila pye ngbelege shyen wogo ki go na, yenġe shyen wogo ki ni. Mikiloti wo wila pye ki ngbelege ki yege sinvo. Nambala waga nafa ma yiri tijere (24 000) paa pye wa wi ngbelege ki ni.

⁵ Malingboonlo to na wila pye ngbelege taanri wogo ki go na yenġe taanri wogo ki ni, wo lawi na saraga wofenne to Yehoyada wi pinambyo Benaya we. Nambala waga nafa ma yiri tijere (24 000) paa pye wa wi ngbelege ki ni.

⁶ Ki Benaya wila pye malingboonlo welimbele nafa ma yiri ke poro wa nunġba. Wo wila pye ki malingboonlo nafa ma yiri ke pe go na. Wi pinambyo Amizadabu wila pye wi malingboonlo to wo wa.

⁷ Malingboonlo to tijere woo na wila pye yenġe tijere wogo ki ngbelege ki go na, wo lawi na Zhouabu wi nosepyo lenana Azayeli. Wi pinambyo Zebadiya wo wila taga wi na. Nambala waga nafa ma yiri tijere (24 000) paa pye wa wi ngbelege ki ni.

⁸ Malingboonlo to kanġurugo woo na wila pye yenġe kanġurugo wogo ki ngbelege ki go na, wo lawi na Shamehuti na wila yiri wa Yizira ca. Nambala waga nafa ma yiri tijere (24 000) paa pye wa wi ngbelege ki ni.

⁹ Malingboonlo to kogoloni woo na wila pye yenġe kogoloni wogo ki ngbelege ki go na, wo lawi na Ikeshi pinambyo Ira na wila yiri wa Tekowa ca. Nambala waga nafa ma yiri tijere (24 000) paa pye wa wi ngbelege ki ni.

¹⁰ Malingboonlo to koloshyen woo na wila pye yenġe koloshyen wogo ki ngbelege ki go na wo, lawi na Pelon ca fenne nana Helezi, ma yiri wa Efrayimu setirige piile pe ni. Nambala waga nafa ma yiri tijere (24 000) paa pye wa wi ngbelege ki ni.

¹¹ Malingboonlo to kolotaanri woo na wila pye yenġe kolotaanri wogo ki ngbelege ki go na, wo lawi na Husha ca fenne nana Sibekayi, ma yiri wa Zera sege ki ni. Nambala waga nafa ma yiri tijere (24 000) paa pye wa wi ngbelege ki ni.

¹² Malingboonlo to kolojere woo na wila pye yenġe kolojere wogo ki ngbelege ki go na, wo lawi na Benzham cenle woolo nana Abiyezeri, ma yiri wa Anatoti ca. Nambala waga nafa ma yiri tijere (24 000) paa pye wa wi ngbelege ki ni.

¹³ Malingboonlo to ke woo na wila pye yenġe ke wogo ki ngbelege ki go na, wo lawi na Netofa ca fenne nana Maharayi, ma yiri wa Zera sege ki ni. Nambala waga nafa ma yiri tijere (24 000) paa pye wa wi ngbelege ki ni.

¹⁴ Malingboonlo to ke ma yiri nunġba woo na wila pye yenġe ke ma yiri nunġba wogo ki ngbelege ki go na, wo lawi na Piraton ca fenne nana Benaya, ma yiri wa Efrayimu setirige piile pe ni. Nambala waga nafa ma yiri tijere (24 000) paa pye wa wi ngbelege ki ni.

¹⁵ Malingboonlo to ke ma yiri shyen woo na wila pye yenje ke ma yiri shyen wogo ki ngbelege ki go na, wo lawi na Netofa ca fenne nana Helidayi, ma yiri wa Otiniyeli sege ki ni. Nambala waga nafa ma yiri tijere (24 000) paa pye wa wi ngbelege ki ni.

Cengele teelee pe mere

¹⁶ Izirayeli cengele teelee pe mere ti nda: Zikiri pinambyo Eliyezeri wo wila pye Uruben cenle woolo pe to. Maaka pinambyo Shefatiya wo wila pye Simeyon cenle woolo pe to.

¹⁷ Kemuweli pinambyo Hashabiya wo wila pye Levi setirige piile pe to. Zadoki wo wila pye Aron setirige piile pe to.

¹⁸ Elihu wo wila pye Zhuda cenle woolo pe to, wila pye Davidi wi nasepiile nambala wo wa nungba. Mikayeli pinambyo Omiri wo wila pye Isakari cenle woolo pe to.

¹⁹ Abidiyasi pinambyo Yishimayeya wo wila pye Zabulon cenle woolo pe to. Aziriyeli pinambyo Yerimoti wo wila pye Nefitali cenle woolo pe to.

²⁰ Azaziya pinambyo Oze wo wila pye Efirayimu cenle woolo pe to. Pedaya pinambyo Zhoueli wo wila pye Manase cenle li walaga woolo mbele paa pye wa yonlo tosaga kee yeri pe to.

²¹ Zakari pinambyo Yido wo wila pye Manase cenle li walaga woolo mbele paa pye wa yonlo yirisaga kee yeri pe to, wa Galaadi tara. Abineri pinambyo Yaasiyeli wo wila pye Benzham cenle woolo pe to.

²² Yerohamu pinambyo Azareyeli wo wila pye Dan cenle woolo pe to. Poro mbele poro paa pye Izirayeli cengele ke teelee wele.

²³ Mbege le leelee mbele paa ta yelee nafa nafa pe na konaa pe pungofenne pe ni, Davidi wi sila poro jiri, katugu Yawe Yenjele laa ki yo ma yo fo li yaa ti Izirayeli woolo pe lege paa naayeri wonngolo ke yen[†].

²⁴ Zeruya pinambyo Zhouabu wila Izirayeli woolo pe jirige ki le naga piin, een fo wi sila ko ki tunngo ki na, katugu Yawe Yenjele laa nawa ngban Izirayeli woolo pe ni. Ki kala na, leelee pe jinriwe yon ki sila yonlogo wa wunlunana Davidi wi wagati kapyegele sewe wi ni[†].

Wunlunana Davidi wi yarijende

ti yegge wofenne

²⁵ Adiyeli pinambyo Azimaveti wo wila pye wunlunana wi yarijende tegesara ti go na. Yarijende nda paa tegetege wa tara ti ni, naa wa cagboro to naa kapire ti ni konaa wa malaga sigecara ti ni, Oziyasi pinambyo Zhonatan wo wila pye ti go na.

²⁶ Kere konfenne mbele paa pye na fali wa tara ti ni, Kelubu pinambyo Eziri wo wila pye pe go na.

²⁷ Shimeyi na wila yiri wa Arama ca wo wila pye ezen keere ti go na. Duvan tegesara nda tila pye wa ezen keere ti ni, Zabidi na wila yiri wa Shefamu ca wo wila pye ti go na.

²⁸ Oliviye tire keere, naa sikomori tire keere nda tila pye wa yanwira tigiwen tara ti ni, Gederi ca fenne nana Baali Hana wo wila pye ti go na. Yowashi wo wila pye sinne tegesara ti go na.

²⁹ Nere nda tila pye wa Saron ca yaayoro konrisara ti ni, Saron ca fenne nana Shitirayi wo wila pye ti go na. Adilayi pinambyo Shafati wo wila pye nere nda paa pye na konri wa Saron ca funwa lara falafala ti ni ti go na.

[†] 27:23 27:23: Zhene 15.5; 22.17; 26.4 [†] 27:24 27:24: 2 Sami 24.1-5; 1 Kuro 21.1-14

³⁰ Ishimayeli setirige pyo Obili wo wila pye yongomeye pe go na. Meronoti ca fenne nana Yedeya wo wila pye sofilele pe go na.

³¹ Yazizi na wila yiri wa Hagari setirige ki ni, wo wila pye simbaala naa sikaala pe go na. Poro pe ni fuun mbele yeen poro paa pye wunlunana Davidi wi yarijende ti yege wofenne wele.

Wunlunana Davidi wi yerifenne wele

³² Zhonatan na wila pye Davidi to wi nasepyo lenana, wila pye wunlunana Davidi wi yerifo. Wila pye ma jilige fo jenge konaa ma pye sewe jenfo. Hakimoni pinambyo Yehiyeli wo wila pye wunlunana wi pinambiile pe nagafo.

³³ Ahitofeli wila pye wunlunana wi yerifo. Ariki cenle woolo nana Hushayi wo la pye wunlunana wi wonlo.

³⁴ Benaya pinambyo Yehoyada wo wila kaa cen wa Ahitofeli wi yonlo wo naa Abiyatari. Zhouabu wo wila pye wunlunana wi malingboonlo pe go na.

28

Yewe senre na Davidi wila yo wi pinambyo Salomo wi kan

sherigo gbogo

ki kanga wogo ki na

¹ Kona, a Davidi wi si Izirayeli tara teele pe ni fuun pe gbogolo wa Zheruzalemu ca, naa cengele teele pe ni, naa wunlunana wi tunmbyeele ngbeleye teele pe ni, naa malingboonlo teele mbele paa pye malingboonlo waga kelengele (1 000) go na, naa mbele paa pye malingboonlo cenme cenme go na pe ni, naa teele mbele paa pye wunlunana wi yarijende konaa wo naa wi pinambiile pe yaayoro ti go na pe ni, naa wunlunana wi go legboolo pe ni, naa malingboonlo kotogofenne konaa leele mbele fuun paa pye mege fenne pe ni.

² Ko pungo na, a wunlunana Davidi wi si yiri ma yere mee para pe ni, ma yo fo: «Na sefenne, naa na woolo, ye logo na yeri. Kila pye na nawa mbe go kan mbe Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi tege wa ki ni, ki pye we Yennele li toooro tagasaga. Mila pye nala yee gbegele mbege go ki kan.

³ Een fo, a Yennele li silan pye fo: «Mboro ma, ma yaa go kan na kan, katugu ma yen malingboon, ma leele gbo.»

⁴ Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele lilan wo na to go woolo pe ni fuun pe sogowo, jango mbe pye Izirayeli tara ti wunluwo fo sanga pyew; katugu Zhuda cenle lo laa wo ma yekeere ti kan pe yeri. Wa ki cenle li ni, a li silan to sege ki wo, ko pungo na, a ki sili ndanla, a lilan wo na to wi pinambiile pe sogowo mala tege wunluwo Izirayeli tara ti ni fuun ti go na.

⁵ Yawe Yennele li pinambiile legere kan na yeri, een fo, na pinambiile pe ni fuun pe ni, na pinambyo Salomo wo li wo mboo tege wunluwo pi na Yawe Yennele li woolo pe go na, Izirayeli tara re.

⁶ «Laa na pye fo: «Ma pinambyo Salomo wo wi yaa kanla go ki kan konaa ki londo ti ni; katugu muu wo wi pye na pinambyo, mi jate mi yaa pye wi to.

⁷ Na wiga bala mbanla ngasegele koro naa na kakonndegele ke le mbaa tanri ke na, paa yege nga na wila ki piin nala, pa kona mi yaa yeresaga kan wi wunluwo pi yeri fo sanga pyew.» »

⁸ A Davidi wi sho naa fɔ: «Koni, yoro Izirayeli woolo ye ni fuun ye yege na, yoro mbele Yawe Yennele li gbogolomo woolo ye ni fuun, konaa we Yennele na li yen na nuru we yeri li yege na, mi yen na ye yenri ngbanga, fɔ yaa tanri Yawe Yennele, ye Yennele li ngasegele ke na ye ke yon fili, jango ki tara tiyonɔ nda ti pye ye woro, yoro punɔ na yeri yaga korɔgo ye setirige piile pe kan fɔ sanga pyew.

⁹ «Mboro wo na, na pinambyɔ Salomo, mi ɲa ma to, bala mala Yennele li jen maa li gbogo ma kotogo ki ni fuun ki ni konaa jatere jɛɛ ni. Mɔ jen Yawe Yennele li maa senwee wi nawa kagala ke cancan. Li yen ma kala na fuun li yen wa senwee wi jatere wi na li jen. Na ma kaa li lagajaa, li mali yɛɛ naga ma na. Ɛɛn fɔ, na maga laga li na, lo fun li yaa je ma na fɔ sanga pyew.

¹⁰ Koni, ki daga maga jen fɔ Yawe Yennele lɔɔn wɔ, jango ma go kan li kan, ki pye li gbogɔsaga. Ki kala na, fanɲga le ma yɛɛ ni, ma tunɲgo pye.»

*Davidi wila sherigo gbɔgo
ki kanlomo pi naga Salomo wi na*

¹¹ Davidi wila sherigo gbɔgo ndɔgoro ti kanlomo po naa ki kanɲgara na yinre ti kanlomo pi naga Salomo wi na, naa yarijende tegesaga yumbiile pe ni, naa ki sanɲgazo yumbiile pe ni, naa go nawa yumbiile pe ni, konaa yon finliwe kesu wi yaritonɲgo ɲga ki yen kapere ti kasulugo pyesaga ki yumbyɔ wi ni.

¹² Yaraga ɲga fuun kila pye wa wi jatere wi ni Yawe Yennele li sherigo gbɔgo londo ti wogo na, naa ki kanɲgara na yinre ti ni fuun ti ni, naa sherigo gbɔgo ki yarijende tegesara ti ni, konaa yarijende kpoyi ti tegesara ti ni, wila ti ni fuun ti kanlomo pi kan Salomo wi yeri.

¹³ Wila saraga wofenne naa Levi setirige piile pe ngbeleye yi naga wi na, naa tunɲgo ɲga fuun kila daga mbe pye wa Yawe Yennele li go ki ni, konaa Yawe Yennele li go tunɲgo pyeyaara ti ni fuun ti ni.

¹⁴ Yaraga o yaraga ki mbaa gbegele tɛ ni mbe pye tunɲgo ɲga fuun pyeyaraga, wila ki tɛ wi nuguwɔ pi naga wi na; yaraga o yaraga ki mbaa gbegele warifuwe ni mbe pye tunɲgo ɲga fuun pyeyaraga, wila ki warifuwe wi nuguwɔ pi naga wi na.

¹⁵ Wila fitanladagaye poro naa pe fitanlaye pe tɛ wi nuguwɔ pi naga, konaa ma fitanladaga nunɲba nunɲba pyew naa wi fitanlaye pe warifuwe wi nuguwɔ pi naga, ma yala fitanladagaye pe ni fuun pe tunɲgo ki ni.

¹⁶ Buru ɲa pe ma kan Yennele yeri, pe maa wi teri tabaliye mbele na, tɛ ɲa wila daga mbe tege mbe pe gbegele wila wi nuguwɔ pi naga wi na, ma warifuwe ɲa wila daga mbe tege mbe warifuwe tabaliye pe gbegele wi nuguwɔ pi naga†.

¹⁷ Kara wowangala, naa tasaala, naa copigile ngele kaa daga mbe gbegele tɛ piiri ni, wila ti gbegelelomo pi naga wi na, naa tɛ wɔɲɲengele ke ni fuun nunɲba nunɲba ke tɛ nuguwɔ pi ni, konaa warifuwe wɔɲɲengele ke ni fuun nunɲba nunɲba ke warifuwe nuguwɔ pi ni†.

¹⁸ Wusuna nuwɔ taan pe maa wi sori saraga wɔsaga ɲga na wila ki gbegelelomo pi naga, naa tɛ piiri ɲa wi mbaa tege mbege gbegele wi nuguwɔ pi ni. Wila wotoro wi gbegelelomo pi naga wi na fun, ko ki yen tɛ sherubenye yanlɛɛ mbele pe kanwira tila pye ma sanga ma Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi ton we.

¹⁹ A Davidi wì sho fò: «Yawe Yennɛle lo jate ligi kagala ngele ke ni fuun ke yonlɔgo ma ke kan na yeri, jango tunngo nga fuun ki daga mbe pye mbe yala ki yaara nda ti cɛnlɔmɔ pì ni, mberi koro jɛn.»

²⁰ Kona, a Davidi wì suu pinambyɔ Salomɔ wi pye fò: «Fannga le ma yɛɛ ni, ma kotogo ta, ma tunngo ki pye. Maga ka fyɛ, ma sunndo wiga si ka kɔn ma na, katugu Yawe Yennɛle na li yɛn Yennɛle, na Yennɛle le, li yaa pye ma ni. Li se laga ma na, li se si je ma na fò ma sa Yawe Yennɛle li sherigo gbɔgo ki tunngo ki ni fuun ki pye ki sa kɔ†.

²¹ Wele, saraga wɔfenne naa Levi setirige piile pe ngbeleye yi yɛn laga ma ni. Pe yɛn ma gbɛgele mbe Yennɛle li sherigo gbɔgo tunndo ti ni fuun ti pye. Leele pe ni fuun pe yɛn laga ma ni fun, mbele pe yaa ki wɔ pe yɛɛ nawa mbe tunndo ti ni fuun ti pye, poro mbele pe yɛn kapyɔ jɛnfenne mbe ya mbe tunngo cɛnlɛ pyew ki pye. Tara teelee konaa leele pe ni fuun pe yɛn laga, maga nga yo, pe yaa ki pye.»

29

*Yarikanra nda leele pàa kan
mbe sherigo gbɔgo ki kan*

¹ Kona, a wunlunaja Davidi wì sigi yo janwa wi ni fuun wi kan, ma yo fò: «Na pinambyɔ Salomɔ wo nunɔba Yennɛle li wɔ, wi si yɛn pyɔ jɛɛ bere, wii tara ki tunngo nga ki pyewe ni. Ma si yala tunngo ki yɛn ma gbɔgo, katugu ki go nga ki woro na kanni lere kan, ɛɛn fò Yawe Yennɛle na li yɛn Yennɛle lo go yi.

² Migi ngbanga na fannga ki ni fuun ki ni, mala Yennɛle li sherigo gbɔgo ki kanyaara ti gbɛgele; tunngo nga ki daga mbe pye tɛ ni ko mbe pye tɛ ni, nga ki daga mbe pye warifuwe ni ko mbe pye warifuwe ni, nga ki daga mbe pye tuguyɛnɛ ni ko mbe pye tuguyɛnɛ ni, nga ki daga mbe pye tugurɔn ni ko mbe pye tugurɔn ni, nga ki daga mbe pye tire ni ko mbe pye tire ni; ɔnikisi sinndɛɛre sɔnɔgbanga woro ti yɛn wa fun, naa sinndɛɛre sɔnɔgbanga woro nda pe ma maramara ma yaraga fere ti ni, naa sinndɛɛre nda ti maa yɛngele, a ti yɛge cɛnwɛ pì lege ta ni, naa sinndɛɛre sɔnɔgbanga woro ti cɛnlɛ pyew ta ni, konaa maribiri sinndɛɛre fire fire legɛɛ ni†.

³ Mbe taga wa ko na, yarijɛnde nda ti yɛn mi jate woro, na tɛ wo naa na warifuwe wi ni, mi yɛn nari kaan na Yennɛle li sherigo gbɔgo ki kanwa wogo ki na, mbe taga nda mɔ gbɛgele mako Yennɛle li go kpoyi ki kanwa wogo ki mege ni, katugu na Yennɛle li go ki kala li yɛn mala ndanla fò jɛnge.

⁴ Mi yɛn na Ofiri tara tɛ toni cɛnmɛ kaan, naa warifuwe piiri toni cɛnmɛ shyɛn naa nafa shyɛn ma yiri kɛ ni (250) mboo wo sherigo gbɔgo mboro ti na mberi tɔn.

⁵ Tunngo nga ki daga mbe pye tɛ ni ko mbe pye tɛ ni, nga ki daga mbe pye warifuwe ni ko mbe pye warifuwe ni konaa tunndo nda fuun kapyɔ jɛnfenne pe daga mbe pye ti ni. Koni, ye ni, ambo wila jaa mboo kɛɛ yaraga kan mbe yala wi yɛɛra nandanwa kala li ni konaa wi kotogo ki ni fuun ni Yawe Yennɛle li tunngo wogo ki na?»

⁶ Kona, a seye teelee, naa Izirayɛli cɛngele teelee, naa teelee mbele pàa pye malingbɔɔnlɔ waga kelɛngele (1 000) go na, naa mbele pàa pye

† 28:20 28:20: 1 Kuro 22:13; Dete 31:7-8; Zhozu 1:6-9 † 29:2 29:2: 1 Kuro 22:5

malingboonlo cenme cenme go na, konaa wunlunaja wi tunndo teelee pe ni, pe si yarikanra kan ma yala pe nandanwa kala li ni.

⁷ Paa te toni cenme naa nafa taanri ma yiri ke (170) kan Yennele li sherigo gbogo ki kanga wogo ki na, naa te pyo waga ke (10 000) ni, naa warifuwe toni cenme taanri (300) naa ki pungo ni, naa tuguyenre toni cenme kogoloni (600) si ni, konaa tuguron toni waga taanri (3 000) naa ki pungo ni.

⁸ Sinndere sonnngbanga woro la pye mbele yeri, a pe si pan mari kan Gerishon setirige pyo Yehiyeli wi yeri, mberi tege wa Yawe Yennele li go ki yarijende tegesaga ki ni.

⁹ Leele paa pye na yogori yarikanra nda paa kan ma yala pe nandanwa kala li ni ti wogo ki kala na, katugu paa ti kan Yawe Yennele li yeri pe kotogo ki ni fuun ni, ma yala pe nandanwa kala li ni. Wunlunaja Davidi wi nawa pila yinggi fun fo jenge.

Davidi wi Yennele yenrewe

¹⁰ Kona, a Davidi wi si Yawe Yennele li shari janwa wi ni fuun wi yege na, ma yo fo:

«Sonno yen Yawe Yennele, we tele Izirayeli wi Yennele li woo sanga pyew fo tetete.

¹¹ Yawe Yennele, gbogowo, naa yawa, naa tiyowo, naa gbogowo yanwa konaa tegere ti yen ma woro;

katugu yaara nda fuun ti yen wa naayeri konaa nda fuun ti yen laga tara na, ti yen ma woro.

Wunluwo pi yen ma woo Yawe Yennele. Mboro ma yen yaraga pyew ki go na[†].

¹² Yarijende tawa naa gbogowo, pa pi maa yinrigi wa ma yeri.

Mboro ma yen yaraga pyew ki go na. Fannga naa yawa pi yen mboro yeri. Fannga yen ma ni mbe lere wi yirige mbe yeresaga kan wi yeri.

¹³ Koni we Yennele, we yen noo sonni noo mege ki tiyowo pi gbogo.

¹⁴ Mi yen ambo fo, na woolo pe yen ambene, we si ya wege wo we yee nawa wege yarikanra nda ti cenle kan ma yeri?

Ti ti ni fuun pa ti yiri wa ma yeri.

Yaara nda we kan ma yeri, mboro mari kan we yeri.

¹⁵ We yen nambanmbala naa torofenne ma yege sogowo, paa yege nga na we teleye paa pye.

We yinwege piliye laga tara ti na, yi yaa toro paa yege nga na yinne ma kaa toro we, jigi tagasaga woro wa.

¹⁶ Yawe Yennele, we Yennele, ki yarijende legere nda fuun we gbegele mbe go kan ma kan, ki pye ma wogo, ma mege kpoyi ki mege ni, pa ti yiri wa ma yeri.

Yaara ti ni fuun ti yen ma woro.

¹⁷ E, na Yennele, migi jen fo ma maa senwee wi nawa jatere wi cancan.

Kasinngge ko ki yen moo ndanla.

Ki kala na, migi yarikanra nda ti ni fuun ti kan ma yeri nawa jatere jenne ni, ma yala na nandanwa kala li ni.

Koni migi yan fun fo ma woolo mbele pe yen laga, pe yen na pe yarikanra ti kaan ma yeri yogorim ni.

¹⁸ Yawe Yennele, we teleye Abirahamu, naa Izaki konaa Izirayeli pe Yennele, ma ti ki kapyege nga konaa ki jatere jenne na wi koro wa ma woolo pe kotogo na sanga pyew,

[†] 29:11 29:11: Mati 6.13

ma ti pe jatere wi pye ma na.

¹⁹ Sunndo jenne kan na pinambyo Salomo wi yeri, jango woon ngasegele, naa ma kondegeengele konaa ma kakonndengeengele ke yigi wila tanri ke na, jango go kpoyi nga migi kanyaara ti gbegele, wigi kan.»

Paa Salomo wi tege wunluwo

²⁰ Kona, a Davidi wi si janwa wi ni fuun wi pye fo: «Yaa Yawe Yennele, ye Yennele li sonni!» A janwa wi ni fuun wi si Yawe Yennele, pe teleye Yennele li son. A pe si foli ma pe yere ti jiile wa tara Yawe Yennele li yegge sogowo mali gbogo konaa wunlunana wi yegge sogowo maa gbogo.

²¹ Ki goto pinliwe pi ni, a pe si saara, naa saara sogoworo wo Yawe Yennele li yeri. Paa napene waga keke (1 000) wo saraga, naa simbapene waga keke (1 000) ni, naa simbapene yirifonmbolo waga keke (1 000) ni, ma pinle duven saara nda pe ma wo ti ni. Paa saara legere ta yegge wo nda ti mbaa ya Izirayeli woolo pe kan pe ka pe tin.

²² Ki pilige ki ni, a pe si li ma wo Yawe Yennele li yegge sogowo nayinme gboo ni.

A pe si Davidi wi pinambyo Salomo wi tege wunluwo pi na naa ki yonlo shyen wogo na. Paa sinme kpoyi wo wi na maa wo Yawe Yennele li yegge sogowo, wi pye pe yegge sinwo, ma sinme kpoyi wo Zadoki wi na maa wo maa tege fun saraga wofa†.

²³ A Salomo wi si cen wa Yawe Yennele li wunluwo jongo ki na, ma pye wunluwo wi to Davidi wi yonlo. Wila ya wi wunluwo pi ni, fo a Izirayeli woolo pe ni fuun paa nuru wi yeri†.

²⁴ Tara teele pe ni fuun, naa malingbocoonlo pe ni fuun konaa yere Davidi wi pinambiile sanmbala pe ni fuun pe ni, paa go sogo wunlunana Salomo wi kan.

²⁵ A Yawe Yennele li si Salomo wi yirige maa gbogo Izirayeli woolo pe ni fuun pe yegge sogowo. Laa wi wunluwo pi kan gbogowo ni jenge. Wunlunana wo wa sila cen Izirayeli tara ti go na wi yegge, na wi wunluwo pila pye gbogowo ni maa woo pi bo.

Wunlunana Davidi wi kunwo

²⁶ Zheshe pinambyo Davidi wila cen wunluwo pi na Izirayeli tara ti ni fuun ti go na.

²⁷ Yele nafa shyen wila pye wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na. Wila yele koloshyen pye wa Eburon ca, mee yele nafa ma yiri ke ma yiri taanri pye wa Zheruzalemu ca.

²⁸ Wi lelewe pila yon, a wi tin yinwege ki na, ma yarijende legere ta naa gbogowo ni. A wi si ku. A wi pinambyo Salomo wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

²⁹ Wunlunana Davidi wi kapyegele wele, mbege le ke kongbanngala ke na, mbe saga wa pungo wogolo ke na, ke yen ma yonlogo wa yariyanra yanfo Samiyeli wi sewe wi ni, naa wa Yennele yon senre yofa Natan wi sewe wi ni konaa wa yariyanra yanfo Gadi wi sewe wi ni.

³⁰ Wi wunluwo wagati kagala ke ni fuun, naa wi kotogo kagala ke ni fuun, naa kagala ngele ke pye wa wo jate wi yinwege ki ni, naa wa Izirayeli tara nakoma wa wunluwo tara sannda pyew ti ni, ke yen ma yonlogo wa ki sewe ele pe ni.

† 29:22 29:22: 1 Wunlu 1; 1 Kuro 23.1. † 29:23 29:23: 1 Wunlu 2.12

Wunlumbolo pe kagala sɛwɛ shyɛn woo ɲa pe yinri

KURONIKI

Sɛwɛ wi nawa sɛnrɛ

Kuroniki sɛwɛ shyɛn woo wi yɛn na para na kee yɛgɛ Izirayeli tara sɛnlɛrɛ to ni, to nda ti peli wa Kuroniki sɛwɛ konɣbanɲa wi ni we. Kagala ɲgele ke yɛn wa wunlumbolo sɛwɛ konɣbanɲa naa shyɛn woo wi ni koro legɛrɛ Kuroniki sɛwɛ shyɛn woo wi yɛn na songorɔ na yuun naa. Ɛɛn fɔ, sɛwɛ wila yonlɔgɔ ma kan Zhufuye mbele paa yiri wa kulowo pi ni, ma songorɔ wa Zheruzalemu ca poro yeri, ki kala na wi sɛnrɛ ti gbɔwɔ yɛn na para Zhuda tara wunluwɔ po wogo na.

Kuroniki sɛwɛ shyɛn woo wi sɛnrɛ tigi peli Salomɔ wi wunluwɔ po na fɔ ma saa gbɔn wi kunwɔ pi na (1-9). Salomɔ wo pe naga wa wi ni, paa yɛgɛ ɲga na wunluwɔ daga mbe pye. Wila sherigo gbɔgɔ kan wa Zheruzalemu ca, ma ti a paa Yɛnɲɛle li gbogo wa ki laga ki ni.

Wa sɛwɛ wi konsaga shyɛn wogo ki ni (10-36), cɛngɛle ɲgele kaa pye wa tara ti yonlɔparawa kamɛnɲɛ kɛɛ yeri kaa yiri ma je, a wunluwɔ pi kon shyɛn. Izirayeli tara wunluwɔ po la pye wa tara ti yonlɔparawa kamɛnɲɛ kɛɛ yeri, Zhuda tara wunluwɔ po la pye wa tara ti yonlɔparawa kalige kɛɛ yeri. Izirayeli tara wunluwɔ woolo paa punɲo le Yawe Yɛnɲɛle li ni. Ki pye ma, pe woro na para poro sɛnrɛ na naa. Ma si yala pɛ para Zhuda tara wunluwɔ kagala ke sɛnrɛ na ma ke wɔ ke yɛɛ ni. Ezekiyasi naa Zhoziyasi paa pye leele mbele paa taga Yawe Yɛnɲɛle li na, na leele pe yɛgɛ sinni, a paa Yɛnɲɛle li gbogo. Wa sɛwɛ wi konsaga yeri, paa Zheruzalemu ca ki tongo, ma Zhuda tara woolo pe koli ma kari pe ni kulowo; ko la pye, a yɛle cɛnɛmɛ kanɲurugo naa nafa tijɛrɛ ma yiri kogolɔni (586) toro na Zhezu wi fa se. Kona ki ni fuun, jigi tagasaga jɛnri la koro bere. Wa sɛnrɛ ti konsaga, a wunlunaɲa Sirusi wi sigi yo maga naga fɔ Zhuda tara woolo pe mbe ya songorɔ mbe kari wa Zheruzalemu ca. Wo wila Babilɔni tara ti sho mari ta; kila pye, a yɛle cɛnɛmɛ kanɲurugo naa nafa ma yiri ke ma yiri kolɔjɛrɛ (539) toro na Zhezu wi fa se.

Sɛwɛ wi yɛn ma kɔɔnɔ yɛgɛ ɲga na

Salomɔ wi wunluwɔ sanga 1-10

Salomɔ wi wunluwɔ pi lesaga 1.1-17

Wunlunaɲa Salomɔ wila sherigo gbɔgɔ ki kan 2.1-7.10

Wunlunaɲa Salomɔ wi wunluwɔ pi koyɛgɛ sɛnrɛ 7.11-9.31

Zhuda tara wunlumbolo pe kagala 10-36

Izirayeli tara ti yonlɔparawa kamɛnɲɛ kɛɛ wunluwɔ pila yiri ma je 10.1-19

Zhuda tara wunlumbolo pe kapyɛgele ma tagala pe yɛɛ na 11.1-36.10

Zhuda tara wunluwɔ pi kɔwɔ 36.11-21

Sirusi wila Zhufuye pe yaga pɛ songorɔ ma kari pe tara 36.22-23

SALOMɔ WI WUNLUWɔ SANGA

1-9

*Wunlunaɲa Salomɔ
wila Yɛnɲɛle li yɛnri tijinliwɛ ni,*

mbe ya mbaa wi woolo

pe yege sinni

(1 Wunlu 3.1-15)

¹ Davidi wi pinambyo Salomo wi wunluwo pila yeresaga ta. Yawe Yennele, wi Yennele le, laa pye wi ni maa mege ki yirige fo jenge.

² A Salomo wi si kaa Izirayeli woolo pe ni fuun pe yeri. Poro la wele malingboonlo teele mbele fuun paa pye lere waga kelengele (1 000) go na, naa mbele paa pye lere cenme cenme go na, naa kiti konfenne, konaa Izirayeli tara teele pe ni, poro mbele paa pye seye teele wele.

³ A Salomo wi si kari janwa wi ni fuun wi ni wa Yennele gbogosaga nga kila pye wa Gabawon ca ki ni, katugu Yennele li filisaga paraga go nga Yawe Yennele li tunmbyee Moyisi wila gbegele wa gbinri wi ni pa kila pye wa Gabawon ca[†].

⁴ Een fo Davidi wila Yennele li yon finliwe kesu wi le wa Kiriyaati Yeyarimu ca ma kari wi ni wa Zheruzalemu ca, ma saa wi tege wa laga nga wila gbegele wi kan ki ni, katugu wila paraga go gbegele wi kan wa Zheruzalemu ca[†].

⁵ Tuguyenre saraga wosaga nga Bezaleyeli wila gbegele kila pye wa Yennele censaga paraga go ki yege sogowo fun. Bezaleyeli to wo lawi na Uri, Uri to wo lawi na Huri. Salomo wo naa janwa wi ni pa paa Yawe Yennele li yewe wa ki laga ki na[†].

⁶ A Salomo wi si lugu wa tuguyenre saraga wosaga ki na Yawe Yennele li yege sogowo, wa filisaga paraga go ki ni, ma saara sogoworo waga kele (1 000) wo wa ki na Yennele li yeri.

⁷ Ki pilige ki yembine li ni, a Yennele li sili yee naga Salomo wi na, maa pye fo: «Yaraga nga maa jaa, ki yenri na yeri, pa mi yaa ki kan ma yeri.»

⁸ A Salomo wi si Yennele li yon sogo ma yo fo: «Ma kajenge gbogo pye na to Davidi wi kan, konaa mala tege wunluwo pi na wa wi yonlo.

⁹ Koni Yawe Yennele mboro na ma yen Yennele, senre nda ma yo na to Davidi wi kan, ma ti tiri yee yon fili. Ma jen mala tege wunluwo cenle la go na, na li leele pe lege paa taambugo ki yen[†].

¹⁰ Ki kala na, ki yaga ma tijinliwe naa kagala koro jenme kan na yeri, jango mi yaa la tanri yege nga na mbanla ta ki leele mbele pe go na mbege jen, nakoma ambo wi mbe ya mbaa ma woolo mbele pe lege yeen pe yege sinni?»

¹¹ Kona, a Yennele li si Salomo wi yon sogo ma yo fo: «Ki kaa pye ko ki yen wa ma kotogo na, ki kaa pye mee penjagboro yenri na yeri, mee yarijende yenri na yeri, mee gbogowo yenri ma yee kan, mee yenri ma panrafenne poro mbe ku, ma yere si yenri mbe yinwetonlogo ta, een fo, ki kaa pye tijinliwe naa kagala koro jenme ma yenri ma yee kan, jango na woolo mbele mdo tege wunluwo pe go na, mbe ya mbaa pe yege sinni,

¹² wele, tijinliwe po naa kagala koro jenme pi ni miri kan ma yeri. Mbe taga wa ko na, mi yaa penjagboro, naa yarijende konaa gbogowo pi kan ma yeri. Wunlumbolo mbele pe keli ma yiri ma na wa fa ti cenle ta ta, mbele pe yaa ka yiri ma pungo na, wa se ka ti cenle ta ta.»

¹³ Ko pungo na, a Salomo wi si yiri wa Yennele gbogosaga nga kila pye wa Gabawon ca ki ni, ko nga filisaga paraga go kila pye wa we, mee

[†] 1:3 1.3: Eki 36.8-38 [†] 1:4 1.4: 2 Sami 6.1-17; 1 Kuro 13.5-14; 15.25-16.1 [†] 1:5 1.5: Eki 38.1-7

[†] 1:9 1.9: Zhené 13.16; 28.14

songoro wa Zheruzalemu ca, ma saa naa wunluwo pi piin Izirayeli woolo pe go na.

*Salomo wi penjagboro tawa
naa wi gbogwo*

(1 Wunlu 10.26-29; 2 Kuro 9.25-28)

¹⁴ Salomo wila malaga gbonwotoroye naa shon lugufenne gbogolo wi yee kan. Malaga gbonwotoroye waga kele naa cenme tijere (1 400) konaa shon lugufenne waga ke ma yiri shyen (12 000) paa pye wi yeri. Wila pele tegetege wa cara nda malaga gbonwotoroye paa pye ti ni konaa ma pele tege wo wunlunaja wi yee tanla wa Zheruzalemu†.

¹⁵ Wunlunaja wila ti, a warifuwe wo naa te wi ni ti lege wa Zheruzalemu ca paa sinndeere ti yen†, ma ti a sediri tire ti lege wa fun paa yege nga na sikomori tire ti yen ma lege wa yanwira tigiwen tara ti ni we.

¹⁶ Salomo wi shonye paa pye na yinrigi pe ni wa Ezhipiti tara na paan pe ni†. Wunlunaja wi safari wafenne poro pele wele paa pye na kee ma saa na pe loo ngbeleye ngbeleye na paan pe ni. Pe songoro kila pye ma jan ma tege†.

¹⁷ Paa pye na kee ma saa na malaga gbonwotoroye mbele loo wa Ezhipiti tara na paan pe ni, wi nungba nungba pyew wi songoro kila pye warifuwe pyo cenme kogoloni (600), shon nungba nungba pyew wi songoro kila pye warifuwe pyo cenme naa nafa shyen ma yiri ke (150). Safari wafenne paa pye na paan pele ni fun na pe pere Hetai cenle woolo konaa Siri tara wunlumbolo pe yeri.

*Salomo wila wi yee gbegele
mbe sherigo gbogo ki kan*

(1 Wunlu 5.15-30; 7.13-14)

¹⁸ Salomo wila ki kon maga tege mbe sherigo gbogo kan Yawe Yennele li mege ni konaa mbe wunluwo go kan wi yee kan.

2

¹ Salomo wila nambala waga nafa taanri ma yiri ke (70 000) wo poro mbe pye tuguro lefenne naa nambala waga nafa tijere (80 000) ni, poro mbaa sinndeere teni wa yanwiga ki na, konaa nambala waga taanri naa cenme kogoloni (3 600) ni poro mbe pye tunmbyeele pe korosifenne.

² A Salomo wi si pitunmbolo torogo wa Tiri ca wunlunaja Huramu† wi yeri ma yo fo: «Ngga maa pye na to Davidi wi kan ma sediri tire kan wi yeri, jango wi ta wi wunluwo go kan wi yee kan, mi yen noo yenri maga nungba ki pye na kan fun.

³ Wele, mila jaa mbe go kan Yawe Yennele, na Yennele li kan, mbege kan li yeri, mbaa wusuna nuwo taan sori wa ki ni li yege sogowo, mbaa buru nga pe ma kan li yeri wi teri wa sanga pyew, mbaa saara sogoworo woo wa ki ni pinliwe naa yonlokogo, naa cenpiliye yi ni, naa yevonndo feti piliye yi na konaa Yawe Yennele, we Yennele li feti piliye sannya yi na; ki ngasegele ke yen ma tege Izirayeli woolo pe kan fo sanga pyew.

⁴ Sherigo nga mila jaa mbe kan ki daga mbe gbogo, katugu we Yennele li gbogo ma we yarisunndo ti ni fuun ti na.

† 1:14 1:14: 1 Wunlu 5.6; 10.26-29 † 1:15 1:15: Dete 17.17; 1 Wunlu 10.27 † 1:16 1:16: Dete 17.16 † 1:16 1:16: Pa paa pye na yinrigi shonye pe ni wa Ezhipiti tara naa Silisi tara ti ni na paan pe ni Salomo wi kan; 1 Wunlu 10.28. † 2:2 2:2: 1 Kuro 14.1. Wa 1 Kuro 14.1konaa 1 Wunlu 5.15Huramu mege pege yonlogo Hiram.

⁵ Eɛn fɔ, ambo wi mbe ya mbe go kan li kan? Kì kaa pye naayeri wo naa wi gbeme pi ni fuun ni, wi yen ma kologo li na we. Mi yen ambo fɔ mbe si ya mbe go kan li kan? Eɛn fɔ nga mbe ya pye koyi nga, mbe laga ka kan li kan, paa li gbogo wa ki ni, mbaa wusuna nuwɔ taan sori wa ki ni li yegɛ sɔgɔwɔ.

⁶ Koni, mi yen nɔɔ yenri, ma kapyɔ jɛnfɔ wa torogo laga na kan, ɲa wi ma ya na tɛ tunɲgo ki piin jɛngɛ, naa warifuwe, naa tuguyɛnrɛ, naa tugurɔn, naa pariyeɛnrɛ, naa ɲganra paara, naa kondoro paara tunɲgo ki ni, konaa yaara yanlere keregime tunɲgo pyew ki ni, janɲo wila tunɲgo piin ja na kapyɔ jɛnfɛnnɛ mbele laga na yeri laga Zhuda tara konaa laga Zheruzalemu ca pe ni, poro mbele na to Davidi wila wɔ we.

⁷ Ki yaga ma sɛdiri tire, naa sipiresi tire konaa santali† tire torogo na kan mbe yiri wa Liban tara, katugu migi jɛn ma yo fɔ ma tunmbyeele pɛ Liban tara tire ti kongo ki jɛn. Wele, na tunmbyeele pe yaa la tunɲgo piin ma woolo pe ni ja.

⁸ Mila jaa pe tire legɛrɛ gbɛgɛlɛ na kan, katugu shɛrigo ɲga mi yaa kan, ki yaa pye mbe gbɔgo konaa mbe yɔn.

⁹ Ma tunmbyeele mbele pe yaa tire ti kɔɔnɔ mberi jaanri, mi yaa ka pe kan bile tɔni waga kɔgɔlɔni (6 000) ni, naa ɔrizhi tɔni waga tijɛrɛ (4 000) ni, naa duvɛn litiri waga cɛnmɛ kɔlɔjɛrɛ (900 000) ni konaa sinmɛ litiri waga cɛnmɛ kɔlɔjɛrɛ (900 000) ni.»

¹⁰ Kì kaa pye ma, a Tiri ca wunlunaɲa Huramu wì si sɛwɛ torogo ma Salomɔ wi yɔn sogo ma yo fɔ: «Yawe Yɛnɲɛlɛ li woolo pɛli ndanla, ko kala ki ti lɔɔn tɛgɛ wunluwɔ pe go na.»

¹¹ A Huramu wì sho naa fɔ: «Sɔnmɔ yɛn Yawe Yɛnɲɛlɛ, Izirayɛli woolo Yɛnɲɛlɛ li woo, lo na li naayeri wo naa tara ti da; katugu li pinambyɔ kan Davidi wi yeri, ɲa wi yɛn kajɛnɲɛ, naa jatɛrɛ jɛnɲɛ fɔ konaa tijinliwɛ fɔ, wo wi yaa shɛrigo gbɔgo kan Yawe Yɛnɲɛlɛ li kan konaa mbe wunluwɔ go kan wi yɛɛ kan.

¹² Koni mi yaa naja kapyɔ jɛnfɔ naa tijinliwɛ gbɔɔ fɔ wa torogo ma kan, ɲa pe maa yinri Huramu Abi.

¹³ Wi yɛn Dan cɛnlɛ woolo jɔ wo wa pinambyɔ. Wi to wo yɛn Tiri ca fɛnnɛ woo. Wi yɛn ma tɛ, naa warifuwe, naa tuguyɛnrɛ, naa tugurɔn, naa sinndɛɛrɛ konaa tire ti tunɲgo ki jɛn fɔ jɛngɛ. Wì pariyeɛnrɛ, naa kondoro paara, naa ɲganra paara konaa lɛn jɛsɛ paara ti gbɛgɛwɛ jɛn. Wì yaara yanlere keregime tunɲgo pyew ki jɛn. Na paga tunɲgo o tunɲgo kan wi yeri, wi mbe ya mbe ki ni fuun ki pye. Wi yaa ka saa tunɲgo piin ma yɛɛra kapyɔ jɛnfɛnnɛ, konaa na tafɔ Davidi wi kapyɔ jɛnfɛnnɛ pe ni ja.

¹⁴ Koni na tafɔ, bile naa ɔrizhi, naa sinmɛ konaa duvɛn ɲa maa sɛnrɛ yo, ti torogo woro mbele ma tunmbyeele we kan.

¹⁵ Woro wo na, we yaa tire nda fuun mà jori ti kala ti kɔn wa Liban tara, mberi pɔpɔ pɔgɔlɔ pɔgɔlɔ, mberi torogo ma kan kɔgojɛ wi na, fɔ sa gbɔn wa Zhafa ca. Kona mɛɛ pan mari lɛ lema ma kari ti ni wa Zheruzalemu ca.»

¹⁶ Salomɔ wila nambanmbala mbele fuun pàa pye wa Izirayɛli tara pe jiri, poro mbele fuun wi to Davidi wila keli ma pe jiri faa we. Pàa pye lɛrɛ waga cɛnmɛ naa nafa ma yiri kɛ ma yiri taanri naa cɛnmɛ kɔgɔlɔni (153 600).

† 2:7 2:7: Sipiresi tige naa santali tire tila pye tire jɛndɛ nda pàa pye na kapyɔ tunndo legɛrɛ gbɛgɛlɛ ti ni. Pa santali tire tila pye na yinrigi wa ɛndi tara.

¹⁷ A wì si lere waga nafa taanri ma yiri ke (70 000) wò ma poro pye tuguro lefenne, ma lere waga nafa tijere (80 000) wò ma poro pye sinndeere tefenne wa yanwira ti na, mæ lere waga taanri naa cenne kogoloni (3 600) wò ma poro pye tunmbyeele pe ni fuun pe korosifenne, mbe ti paa pe tunngo ki piin.

3

Sherigo gbogo ki kanwa senre (1 Wunlu 6.1-38)

¹ Kona, a Salomo wì sigi le na Yawe Yennele li sherigo gbogo ki kanni wa Zheruzalemu ca, wa Moriya† yanwiga ki na, wa laga nga Yawe Yennele laa li yee naga wi to Davidi wi na we, wa laga nga Davidi wila gbegele wa Zhebusi cenle woolo naja Orina wi yarlire sunsaga ki na we.

² Wila sherigo gbogo kanwa pi le wi wunluwo pi yele tijere wolo li yenge shyen wogo ki pilige shyen wogo ko na.

³ Salomo wila Yennele li go ki kan yee nga na ki nga: Ki titonlwo pila pye metere nafa ma yiri ke, ma yala paa pye na titonlwo pi taanla faa yee nga na ki ni; ki gbeme pila pye metere ke.

⁴ Ndogoro nda tila pye wa go ki yee ke yeri ti titonlwo pila pye metere ke, ma yala sherigo gbogo ki gbeme pi ni. Ki yagawa pila pye metere ke. Salomo wila te piiri wo go ki nawa pi ni fuun pi na maa ton.

⁵ Wila sipiresi tire tege ma yungbogo ki nawa mboro ti ton, ma te piiri wo ti na mari ton, mæ sengembanra naa yongowo yanlere keregi keregi wa mboro ti na.

⁶ A wì si sinndeere sonnɔgbanga woro maramara go ki na maga fere. Parivayimu laga ki te piiri wo wawi paa tege maga fere.

⁷ Wila te wo go ki lagapyew ki na maga ton, ko yen fo go ki nawa, naa ki tiyagala, naa yeyonro shonye, naa ki mboro konaa yeyonro ti koro piile pe ni. A Salomo wì si ti, a pe sherubenye yanlele keregi keregi wa mboro ti na.

Lajenge kpoyi ki gbegeme

⁸ Kona, a Salomo wì si lajenge kpoyi ki yumbyo wi kan wa sherigo gbogo ki nawa. Wi titonlwo pila pye metere ke, ma yala sherigo gbogo ki gbeme pi ni. Wi gbeme pila pye metere ke. Te piiri toni nafa wila wo yumbyo wi nawa mboro ti na mari ton†.

⁹ Te pondiile mbele paa gbegele, pe nuguwo pila pye giramu cenne kogoloni (600). Wila te wo sanngazo go lara ti na mari ton fun.

¹⁰ A wì si sherubenye yanlele shyen gbegele wa lajenge kpoyi ki yumbyo wi ni, ma te wo pe lagapyew ki na ma pe ton.

¹¹ Ma sherubenye pe kanwira ti ta ti sanga ma kan ti yee na, ti titonlwo pila pye metere ke. Sheruben nunɔgba wi kanwiga nunɔgba ki titonlwo pila pye metere shyen naa kongɔ, ma sanga na gbɔɔn go mbogo ki kee nunɔgba na. Wi kanwiga sannga kila pye metere shyen naa kongɔ, ma sanga na gbɔɔn sheruben shyen woo wi kanwiga ki numaga ki na.

† 3:1 3.1: Moriya yanwiga ko nunɔgba ko ki yen Siyon yanwiga ye, pa Abirahamu wila kari wa mbe saa pinambyo Izaki wi wo saraga Yennele li yeri; Zhene 22.2. Pa Yawe Yennele laa li yee naga fun wa Davidi wi na; 2 Sami 24.16-17; 1 Kuro 21.15-22.1. † 3:8 3.8: Eki 29.37; 1 Wunlu 6.16,20. Sherigo gbogo ki lajenge kpoyi kila pye ma gbogo ma we Yennele li censaga paraga go wogo ki na.

¹² Sheruben shyen woo fun wi kanwiga nungba kila pye metere shyen naa kongo, ma sanga na gboon wa go mbogo ki kee sannga ki na. Wi kanwiga sannga fun kila pye metere shyen naa kongo, ma sanga na gboon wa sheruben kongbanna wi kanwiga ki numaga ki na.

¹³ Ki sherubenye pe kanwira mari ta ti sanga ma kan ti yee na, ti titonlowo pila pye metere ke. Paa pye ma yere pe tooo ti na ma yege wa wa go nawa pi yeri.

¹⁴ A Salomo wi si paraga nga ki yaa po mbe sherigo gbogo ki nawa pi kon shyen ki ti nganra jese ni, naa kondoro jese, naa jese yeen kpanyi konaa len jese ni, mee sherubenye yanleele gbegbele wa ki na†.

*Tuguyenre tiyagala koro
naa saraga wosaga ki ni
ti gbegeleme
(1 Wunlu 7.15-22)*

¹⁵ Kona, a Salomo wi si ti, a pe tiyagala shyen gbegbele wa sherigo gbogo ki yege kee ki na. Ke yagawa pila pye metere ke ma yiri koloshyen. Ke gona tonyaara ti ni fuun nungba nungba ti yagawa pila pye metere shyen naa kongo.

¹⁶ A wi si ti a pe yongowo gbegbele maa taga wa tiyagala ke go na, paa Yennele li yungbogo woo pi yen, ma ti a pe girenadi tige pire yanlere cenme gbegbele mari tondo wa yongowo pi na.

¹⁷ Wila tiyagala ke kan wa sherigo gbogo ki yege kee ki na, nungba la pye kalige na, sanna li yen kamenge na. A wi si kalige wolo li mege taga nali yinri Yakini†, ma kamenge wolo li mege taga nali yinri Bowazi.

4

*Tuguyenre saraga wosaga
konaa jogoyaraga gbebenge
ti gbegeleme
(1 Wunlu 7.23-51)*

¹ Kona, a Salomo wi si tuguyenre saraga wosaga ki gbegbele. Ki titonlowo pila pye metere ke, ki gbeme pila pye metere ke, ki yagawa pila pye metere kangurugo†.

² A wi si tuguyenre yan ma jogoyaraga gbebenge ki gbegbele. Ki yege pyelewe pila pye metere kangurugo. Ki cenlomo pila pye kiiri. Ki yagawa pila pye metere shyen naa kongo. Mbege yon ki maga mbege fili, ki mana li titonlowo pila pye metere ke ma yiri kangurugo.

³ Wa jogoyaraga gbebenge ki yon keere ki ngona, paa napene yanleele gbegbele kongolo shyen maga maga, maga fili. Paa pe pinle ma pe gbegbele nungba jogoyaraga gbebenge ki ni. Metere kongo nungba nungba pyew napene ke pe ma pye le ki fogo ki ni†.

⁴ Jogoyaraga gbebenge kila pye ma tge tuguyenre napene yanleele ke ma yiri shyen na. Taanri la pye ma yege wa wa yonloparawa kamenge kee yeri, a taanri yege wa wa yonlo tosaaga kee yeri, a taanri yege wa wa

† 3:14 3:14: Eki 25.23-30 † 3:17 3:17: Yakini mege ki koro wowi na fo wi yeresaga ta. Bowazi mege ki koro wowi na fo fannga yen wi ni. † 4:1 4:1: Eki 27.1-2. Ki saraga wosaga kila gbogo ma we Yennele li censaga paraga go wogo ki na. † 4:3 4:3: Wa 1 Wunlu 7.24laga ki ni, pe yen na para kolokenti tirige pire yanlere senre na, ma si yala laga ki laga nga ki ni, pe yen na para napene yanleele senre na.

yonloparawa kalige kee yeri, a taanri yege wa wa yonlo yirisaga kee yeri. Pe ni fuun paa pye ma pungo wa pe yee yeri.

⁵ Ki jogoyaraga ki liriwen pila pye paa kendala yen. Ki yon keere paa ki gbegele paa wojenne wogo yen, ma yiri masho polo yarifyeenre korogo. Litiri na wi mbaa ya ye wa ki ni wi mbaa waga nafa shyen (40 000) yon ko tin.

⁶ Wila jogoyaara ke gbegele naa, ma kangurugo tege sherigo gbogo ki kalige kee ki na, ma kangurugo tege ki kamege kee ki na, jango paa jogo wa ti ni. Yaapire nda paa pye na saara sogoworo ti womo tunngo ki piin wa ti ni, paa pye nari jori wa ti ni. Jogoyaraga gbebenge ko la tege saraga wofenne poro mbaa pe yee jogo wa ki ni[†].

Sherigo gbogo ki tunngo pyeyaara
(1 Wunlu 7:40-51)

⁷ Kona, a wi si ti a pe te fitanladagaye ke gbegele ma yala gbegelelomo mba pila yonlago ma naga pi ni, mee pe tege wa sherigo gbogo ki ni. Paa kangurugo tege kalige kee ki na, ma kangurugo sanmbala pe tege kamege kee ki na[†].

⁸ A wi si tabaliye ke gbegele ma pe tege wa sherigo gbogo ki ni. Wila kangurugo tege kalige kee ki na, ma kangurugo tege kamege kee ki na. Tonmo mba pe maa yanragi yanragi wila pi leyaara cenme gbegele te ni[†].

⁹ A wi si saraga wofenne pe longo ki gbegele konaa longo gbogo ki ni. Wila ki koroo ti gbegele ma tuguyenre yan ma wo koroo piile pe na ma pe ton.

¹⁰ A wi si jogoyaraga gbebenge ki tege wa sherigo gbogo ki kalige kee ki na, wa yonloparawa kalige kee naa yonlo yirisaga kee yeri.

¹¹ A Huramu wi si conro koliyaara, naa nanjanra woyaara konaa tonmo mba pe maa yanragi yanragi pi leyaara ti gbegele. Ki pye ma, tunngo nga wunlunana Salomo wila kan Huramu wi yeri wi pye wa Yenjele li sherigo ki ni, a wi si ko ki na.

¹² Ki yaara to lari nda: Tiyagala shyen naa ke gona tonyaara shyen nda ti mbaa jiile wa ke na ti ni, naa mere shyen nda ti mbaa gona tonyaara ti ton wa tiyagala ke go na ti ni,

¹³ naa girenadi tige pire yanlere cenme tijere (400) nda pe mbaa tondo mere shyen ti na ti ni. Mere ti nungba nungba pyew girenadi tige pire yanlere kongolo shyen kaa pye ti na, mbe tiyagala ke gona tonyaara ti ton wa tiyagala ke go na,

¹⁴ naa wotoroye ke pe ni konaa jogoyaara ke nda paa le wa wotoroye pe nawa ti ni,

¹⁵ naa jogoyaraga gbebenge ki ni, ko nga ki cenle laa pye li ye we, naa napene yanlele ke ma yiri shyen mbele kila pye ma tege pe na pe ni,

¹⁶ naa conro koliyaara ti ni, naa nanjanra woyaara ti ni konaa kara wawangala ke ni. Ki yaara nda fuun Huramu Abi wila gbegele Yawe Yenjele li sherigo gbogo ki kan, ma yala wunlunana Salomo wi senyoro ti ni, wila ti gbegele tuguyenre nda ti woloo to ta ni.

¹⁷ Wunlunana wila ti a pege tuguyenre ti yan wa joro laga ki ni, wa Zhuriden gbaan wi funwa laga falafala ki ni, wa Sukoti naa Zereda cara ti sogowo pi ni.

[†] 4:6 4:6: Eki 30.17-21 [†] 4:7 4:7: Eki 25.31-40. Wa Yenjele li censaga paraga go ki ni, fitanladaga nungba wila pye wa njegele koloshyen ni, een fo lagame fitanladagaye ke senre ti yo. [†] 4:8 4:8: Eki 25.23-30

¹⁸ Salomɔ wila ki yaara ti gbegele, a ti lɛge fɔ jɛngɛ, fɔ pe sila ya mbege tuguyɛnrɛ ti culo yɔn ki jate.

¹⁹ Salomɔ wila ti a pɛ Yɛnnɛlɛ li sherigo gbɔgo yaara sannda ti gbegele. To tila pye wusuna nuwɔ taan saraga wɔsaga nga kila gbegele tɛ ni, naa buru ɲa pe ma kan Yɛnnɛlɛ yeri wi ma tɛge tabaliye mbele na pe ni,

²⁰ naa tɛ piiri fitanladagaye poro naa pe fitanlaye pe ni, poro mbele paa daga mbaa muni wa lajɛngɛ kpoyi ki yɛgɛ, mbe yala lasiri kono lɛa ki naga yɛgɛ nga na ki ni we,

²¹ naa pe yarifyɛnrɛ ti ni, naa pe fitanlaye, naa pe yɔn yirigeyaara ti ni, tila gbegele tɛ piiri ni;

²² naa gbengele ke ni, naa leyaara ti ni, naa tasaala pe ni, naa tɛ piiri nanganra wɔyaara ti ni, naa sherigo gbɔgo ki nawa yeyongo kɔrɔ piile pe ni, poro mbele pe yɛn wa lajɛngɛ kpoyi ki yeyongo ki na we, konaa sherigo gbɔgo ki yeyongo kɔrɔ piile pe ni. Paa pe gbegele tɛ ni.

5

¹ Tunngo nga fuun Salomɔ wila pye wa Yawe Yɛnnɛlɛ li sherigo gbɔgo ki ni pa kila kɔ yɛn. Ko pungo na, wi to Davidi wila yaara nda tɛge ti yɛ Yɛnnɛlɛ li kan, warifuwe, naa tɛ konaa yaapire ti ni fuun ti ni, a wi siri lɛ ma saa ti tɛge wa Yɛnnɛlɛ li sherigo gbɔgo ki yarijɛnde tegesaga ki ni†.

*Pàa kari yɔn finliwɛ kɛsu wi ni
wa sherigo gbɔgo ki ni
(1 Wunlu 8.1-9)*

² Kona, a Salomɔ wì si Izirayeli tara lelɛlɛ, naa cɛngɛlɛ teele pe ni fuun konaa Izirayeli seye teele pe gbogolo wa Zheruzalɛmu ca, jɛngo pe kari wa Davidi ca, ko ɲga pe yinri Siyɔn ca ye, pe sa Yawe Yɛnnɛlɛ li yɔn finliwɛ kɛsu wi lɛ†.

³ A Izirayeli tara woolo pe ni fuun pɛ si saa pe yɛgɛ gbogolo wa wunlunɛna wi tanla mbe shɛrɛgɛ feti wi pye, wo ɲa wi ma pye yɛlɛ li yɛngɛ kɔlɔshyɛn wogo ki ni wɛ†.

⁴ A Izirayeli tara lelɛlɛ pe ni fuun pɛ si pan. A Levi setirige piile pɛ si yɔn finliwɛ kɛsu wi lɛ.

⁵ Pàa yɔn finliwɛ kɛsu wi lɛ, naa filisaga paraga go ki ni konaa yaara nda fuun tila tɛgɛ ti yɛ Yɛnnɛlɛ kan wa ki ni ti ni. Saraga wɔfɛnnɛ poro naa Levi setirige piile pe ni, poro pàa ti lɛ ma kari ti ni.

⁶ Wunlunɛna Salomɔ wo naa Izirayeli woolo mbele fuun pàa gbogolo wa wi tanla pɛ si yere yɔn finliwɛ kɛsu wi yɛgɛ sɔgowɔ. Pàa simbaala naa nɛrɛ legɛrɛ wo saraga. Tila lɛgɛ fɔ lere saa ya mberi jiri mberi yɔn jɛn.

⁷ Kona, a saraga wɔfɛnnɛ pɛ si kari Yawe Yɛnnɛlɛ li yɔn finliwɛ kɛsu wi ni ma saa wi tɛgɛ wa wi tegesaga, wa sherigo gbɔgo ki nawa, wa lajɛngɛ kpoyi ki ni, fɔ wa sherubenye pe kanwira ti nɔgo.

⁸ Sherubenye pe kanwira tila pye ma jaraga wa yɔn finliwɛ kɛsu wi tegesaga ki go na; tila pye ma yɔn finliwɛ kɛsu wo naa wi lɛkanɲagala ke tɔn.

⁹ Pàa wi lɛkanɲagala ke pye, a kɛ tɔnlɔndɔnlɔ fɔ lere ma ya ma koro lege yɔn finliwɛ kɛsu wi ni na ke numagala ke yaan wa laga kpoyi ki yɛgɛ

† 5:1 5.1: 2 Sami 8.11; 1 Kuro 19.11 † 5:2 5.2: 2 Sami 6.12-15; 1 Kuro 15.25-28 † 5:3 5.3: Feti ɲa wi sɛnrɛ ti yo laga ki laga ɲga ki ni, wo wi yɛn Gbataala nɔgo feti wɛ (Levi 23.33-43; Nambu 29.12-38; 1 Wunlu 8.2).

sogowɔ. Eɛn fɔ lere saa ya koro wa funwa na mbe ke yan. Yɔn finliwɛ kɛsu wila koro ma tɛgɛ wa ki laga ki na fɔ ma pan ma gbɔn nala.

¹⁰ Yaraga ka kpɛ sila pye wa yɔn finliwɛ kɛsu wi ni kaawɔ sinndɛɛre papara papara shyen to cɛ. Moyisi wo wila ti le wa wi ni wa Horebu yanwiga[†] ki na, sanga ŋa ni Yawe Yɛnnɛlɛ lɛ yɔn finliwɛ le Izirayeli woolo pe ni, pe yiringɔlɔ wa Ezhipiti tara we.

¹¹ Ki pye ma, a saraga wɔfɛnnɛ pɛ si yiri wa laga kpoyi ki ni, katugu poro saraga wɔfɛnnɛ mbele fuun pɛa pye le, pɛa pe yɛɛ pye kpoyi Yɛnnɛlɛ li yɛgɛ na, ali ŋgbelewe yan saraga wɔgɔtunŋo ki pyewagati wi sila gbɔn yi na o.

¹² Levi setirige piile mbele fuun pɛa pye yurukɔlɔ, Asafu, naa Hema, naa Yedutun, naa pe pinambiile konaa pe sefɛnnɛ pe ni, pɛa pye ma yere wa saraga wɔsaga ki yɔnlɔ yirisaga kɛɛ yeri lɛn yaripɔrɔ ni pe na, naa weere[†], naa juruye konaa ŋgɔniye ni pe kɛɛ. Saraga wɔfɛnnɛ cɛnnɛ naa nafa (120) la pye le pe tanla na mbaanra wiin.

¹³ Mbaanra winfɛnnɛ, naa yurukɔlɔ pe ni, pɛa gbogolo ja ma pe magala li wa nungba, na Yawe Yɛnnɛlɛ li gbogo nali sɔnni. Pɛa pye na mbaanra ti wiin, na weere ti gbɔɔn konaa yarigbɔnrɔ sannda ti ni, na Yawe Yɛnnɛlɛ li sɔnni na yuun fɔ:

«Katugu li yɛn jɛnnɛ,

li kagbaraga ki yɛn wa fɔ sanga pyew.»

Ki wagati nungba wi ni, a kambaaga kɔ si pan ma sherigo gbogo ki yin, Yawe Yɛnnɛlɛ li sherigo gbogo ye.

¹⁴ Saraga wɔfɛnnɛ pe sila ya mbe koro wa go ki ni mbe pe saraga wɔgɔtunŋo ki pye kambaaga ki kala na; katugu Yawe Yɛnnɛlɛ li gbogowɔ yanwa pila pye na Yɛnnɛlɛ li go ki yinni.

6

¹ Kona, a Salomɔ wi sho fɔ: «Yawe Yɛnnɛlɛ lɛa yo fɔ li yaa cɛn wa diwi gbolo li ni[†].

² Mi wo na, mi go kan ma kan ki pye ma censaga, laga ŋga ma yaa cɛn wa ki ni fɔ sanga pyew.»

Salomɔ wila Yɛnnɛlɛ li sɔn

³ Ko punɔ na, a wunlunɔŋa wi si kanŋga ma yɛgɛ wa wa Izirayeli woolo janwa wi ni fuun wi yeri, ma duwaw pye pe kan. Janwa wi ni fuun wila yiri ma yere.

⁴ A wi sho fɔ: «Sɔnmɔ yɛn Yawe Yɛnnɛlɛ, Izirayeli woolo Yɛnnɛlɛ li woo. Lo jate lɛa sɛnrɛ nda yo ma yɔn fɔlɔ na lɛ na to Davidi wi yeri, lili yɔn fili li yawa pi fanŋga na. Lɛa yo fɔ:

⁵ «Maga lɛ pilige ŋga ni mila na woolo pe yirige wa Ezhipiti tara ti ni, mi fa ca ka kpɛ wɔ Izirayeli cɛngɛlɛ la kpɛ ni, janɔ pe sherigo gbogo kan wa ki ni panla mɛgɛ ki taga ki na. Mi fa si lere wa kpɛ wɔ mbe yo wi pye Izirayeli, na woolo pe yɛgɛ sinvo.

⁶ Eɛn fɔ mila Zheruzalɛmu ca ki wɔ mbaa na yɛɛ nari wa ki ni, ma Davidi wi wɔ wi pye Izirayeli, na woolo pe go na.»

[†] **5:10 5:10:** Horebu yanwiga ko nungba ko pɛa pye na yinri Sinayi yanwiga. [†] **5:12 5:12:** 1 Sami 18:6; 2 Sami 6:5; 1 Kuro 13:8; 15:16; 16:5; 25:1.6; 2 Kuro 29:25; Esidi 3:10; Nehe 12:27; Yuuro 150.5 [†] **6:1 6:1:** Fenetiri sila pye lajɛngɛ kpoyi ki na yanwa mbaa yiin wa ki ni (Eki 19.9; 20.21; 1 Wunlu 8.12).

⁷ «Ma si yala, na to Davidi wila ki kɔn maga tege wa wi nawa mbe go kan Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li kan.

⁸ Eɛn fɔ, a Yawe Yennele li silan to Davidi wi pye fɔ: «Ki kaa pye mɔga jate wa ma nawa mbe go kan na kan, ki jaterɛ wi yɛn ma yɔn.

⁹ Eɛn fɔ mboro ma, ma yaa go ki kan na kan. Ma pinambyɔ, wo ɲa wi yɛn ma yɛɛra pisee, wo wi yaa ka go ki kan na kan†.»

¹⁰ «Ki pye ma, Yawe Yennele lɔa yɔn fɔlɔ na kɔn, lili pye mali yɔn fili. A mi kaa yiri ma cɛn wa na to Davidi wi yɔnlɔ, ma cɛn wunluwɔ pi na Izirayeli woolo pe go na, paa yege ɲga na Yawe Yennele lɔa ki yo we. Miɲi go ki kan Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li kan.

¹¹ Yɔn finliwɛ kesu, wo ɲa Yawe Yennele li yɔn finliwɛ sɛnrɛ ti yɛn ma tege wa wi ni, mɔu tege wa ki ni; ko yɔn finliwɛ po lɔa le Izirayeli woolo pe ni.»

Wunlunɔna Salomɔ

wi yɛnrɛwɛ sɛnrɛ

(1 Wunlu 8.22-53)

¹² Ko punɲo na, a wunlunɔna Salomɔ wi si yiri ma yere wa Yawe Yennele li saraga wɔsaga ki yege, ma yege wa Izirayeli woolo janwa wi yeri, maa keyɛn yi yirige wa naayeri mbe Yennele yɛnri.

¹³ Katugu Salomɔ wila yeresaga ka gbɛgele maga yagara tuguyɛnrɛ ni, maga tege wa sherigo gbɔgo lonɲo ki nandogomɔ. Ki titɔnlɔwɔ pila pye mɛtɛrɛ shyɛn naa kɔngɔ, ki yagawa pila pye mɛtɛrɛ nunɲba naa kɔngɔ. A wi si saa lugu wa ki na ma kanɲguuro kan, ma yege wa Izirayeli woolo janwa wi yeri, maa keyɛn yi yirige wa naayeri

¹⁴ ma yo fɔ: «E, Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele, Yennele la yege woro wa yɛnrɛle na, nakoma laga tara na paa ma yɛn. Ma tunmbyeele mbele pe maa tanri na yala ma nandanwa kala li ni pe kotogo ki ni fuun ni, ma ma koro yɔn finliwɛ na pe ni konaa na kajeɲɛ piin pe kan.

¹⁵ Ki pye ma, yɔn fɔlɔ na mɔa le ma tunmbyee, na to Davidi wi yeri, mɔga kala li pye. Sɛnrɛ nda mboro jate mɔa yo, mɔri tanga mari yɔn fili nala ma yawa pi fanɲga na.

¹⁶ «Koni Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele, yɔn fɔlɔ sanna na mɔa le ma tunmbyee, na to Davidi wi yeri, li pye mali yɔn fili. Mɔa wi pye fɔ: «Ma setirige piile wa yaa kaa taa wa pe ni mbaa cɛɛn wunluwɔ pi na na yege sɔgowɔ sanga pyew Izirayeli woolo pe go na. Ko yaa pye ma, na pe kaa pe tangalomɔ pi kɔrɔsi, mbaa tanri la yala na lasiri wi ni, paa yege ɲga na mboro jate mɔo yinwege ki pye na yege sɔgowɔ we†.»

¹⁷ «Ki kala na, koni Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele, yɔn fɔlɔ na mɔa le ma tunmbyee, na to Davidi wi yeri, li pye mali yɔn fili.

¹⁸ «Eɛn fɔ kaselege ko na, Yennele li mbe pan mbe cɛn laga tara ti na sɛnwɛe wi ni okɛ? Wele ali yɛrɛ naayeri wo naa wi gbɛmɛ pi ni fuun pi kologo ma na, si ka logo go ɲga mi kan ma kan ko.

¹⁹ Konaa ki ni fuun, Yawe Yennele, na Yennele, nunɲbolo jan ma mi ɲa ma tunmbyee na yɛnrɛwɛ pi logo, mala yɛnrɛwɛ gbɔɔ pi logo. Mi ɲa ma tunmbyee, gbɛlege ɲga mɔla gbɛle nɔɔ yɛnri, maga logo.

²⁰ Ki yaga maa ki go ɲga ki kɔrɔsi yɔnlɔ naa yɛmbine, katugu mboro jate mɔa ki yo ki laga ɲga ki wogo na ma yo fɔ: «Pa mi yaa lanla yɛɛ nari laga ki laga ɲga ki ni.» Mi ɲa ma tunmbyee, yɛnrɛwɛ mba mɔla yɛnri laga ki laga ɲga ki ni, pi logo†.

²¹ Mi ɲa ma tunmbyee konaa Izirayeli, ma woolo pe ni, na waga pan mbe yege wa laga ki laga ɲga ki yeri mboon yenri, maga yaga ma we yenrewe pi logo. Ee, mboon ta wa ma censaga ki ni wa naayeri, ma we yenrewe pi logo, ma we kapere ti kala yaga we na.

²² «Na lere wa ka kapege pye wi leweye yenle wa na, na paga wi ɲgbanga mbe yo wi pan wi wugu ki wogo ki na wa ma saraga wosaga ki yege sogowo, laga ki go ɲga ki ni,

²³ mboon ta wa yenjele na, maga kala li logo, mali yege wo, mboon tunmbyeele pe kiti wi kon, ma kapere pyefo wi le jologo mbe yala wi kapege ki ni, mbe tanga kan ɲa wi sin wi yeri mbe yala wi yen ma sin yege ɲga na ki ni[†].

²⁴ «Na ma woolo, Izirayeli woolo wele, paga kari malaga na, a pe juguye pe ya pe ni, katugu pe kapege pye ma na, na paga songoro mbe pan ma korogo, mbe pan mboon gbogo, mboon yenri, na paga ma yenrewe gbog yeri laga ki go ɲga ki ni,

²⁵ mboon ta wa yenjele na, ma logo pe yeri, mboon woolo, Izirayeli woolo pe kapere ti kala yaga pe na. Tara nda ma kan pe yeri konaa pe teleye pe yeri, ma songoro ma pan pe ni wa ti ni.

²⁶ «Na tisaga wegele ke ka ka ton wa naayeri mbe ti tisaga ki ka kaa paan naa, katugu ma woolo pe kapege pye ma na, na paga ma yenri laga ki laga ɲga ki ni, mboon gbogo konaa mbe pe kapere ti yaga, mbe pan ma korogo, katugu ma pe jolo ma ko,

²⁷ kona mboon ta wa yenjele na, ma logo pe yeri, mboon tunmbyeele, Izirayeli woolo pe kapere ti kala yaga pe na. Pe daga mbaa tanri konon jenne na na, mali naga pe na. Ma tisaga ki yaga ki pan laga tara ti ni, to nda ma kan ma woolo pe yeri we.

²⁸ «Na fungo ka ka to wa tara ti ni, na tifelege yama ka ka to wa tara ti ni, na yarilire tiga kaa waga mbaa fonri yere na, na gbato wo naa kambeere ti ni tiga ka pan mbe yarilire ti jogo, na juguye paga ka pan mbe malingbocoolo censaga kan wa ma woolo pe tara, wa pe cara nda pe malaga sigemboro kan mari maga ti tanla mbe pe yon ton, na jologo cenle pyew konaa yama cenle pyew ka ka to pe na,

²⁹ na lere o lere ka kon yenri, mboon yenrewe gbog yenri, nakoma na ma woolo, Izirayeli woolo wele, pe ni fuun nungba nungba paga ɲga ki pe nawa pi tanga konaa pe tege ki ni ti jen mberi yaga, na paga pe keyen yi yirige mbe wa wa ki go ɲga ki yeri mboon yenri,

³⁰ mboon ta wa yenjele na wa ma censaga ki ni, ma logo pe yeri, ma pe kapere ti kala yaga pe na, ma lere nungba nungba pyew wi sara ma yala wi kapege ki ni, katugu ma lere nungba nungba pyew wi nawa kala li jen; katugu mboro ma senwee wi nawa kala li jen.

³¹ Ki ka pye ma, pe yaa la fye ma yege konaa mbaa tanri ma kongolo ke na wagati ɲa fuun pe yaa pye laga tara ti ni wi ni, to nda ma kan we teleye pe yeri we.

³² «Ki pyelomo nungba pi na, nambanɲa ɲa wi woro Izirayeli tara woo, ma woolo wo wa, na wiga ka yiri taleere ta ni mbe pan ma megbogo ki kala na, naa ma fannga konaa ma yawa pi kala na, na wiga ka pan mboon yenri laga ki go ɲga ki ni,

[†] 6:23 6.23: Kila pye, pe ka бага lere wa na mbe yo wi kapege, na yaraga ka si ta wa mbege naga fo ki fo wi yen kapege pyefo nakoma wi yen ma sin, pe ma ti ki fo wi ma pan wa Yenjele li go ki ni, mbe pan mbe wugu mbe danga senre yo mbe wa wi yee na ki wogo ki na. Salomo wi yen na Yenjele li yenri, laa piin laa yala ki wogo ki ni (1 Wunlu 8.31-32).

³³ mbɔɔn ta wa yennɛle na, wa ma cɛnsaga ki ni, ma logo ki nambanɲa wi yeri, ma nga fuun wi yenri ma yeri ki pye wi kan, jango dunruya woolo pe ni fuun pɔɔn mɛgɛ ki jɛn paa fye ma yɛgɛ, paa yɛgɛ nga na Izirayeli, ma woolo pe yɛn. Ko pe yaa ki jɛn mbe yo go nga mi kan ki yɛn mboro wogo.

³⁴ «Na ma woolo paga ka yiri mbe sa malaga gbɔn pe juguye pe ni, mbe yala kono na ma yaa ka kan pe yeri li ni, na paga yɛgɛ wa wa ca nga mɔ wɔ konaa go nga mi kan ma mɛgɛ ni ki yeri mbɔɔn yenri,

³⁵ mbɔɔn ta wa yennɛle na, wa ma cɛnsaga ki ni, ma pe yenrɛwɛ naa pe yenrɛwɛ gbɔɔ pi logo, ma yere pe kala li na.

³⁶ «Na Izirayeli woolo paga kapege pye ma na, katugu lere wo wa woro wa na wila kapege pye. Na maga nawa ngban pe ni, mbe pe le pe juguye pe kɛɛ, na pe juguye paga pe koli mbe kari pe ni kulowo ni tara ta ni, taleere nakoma tara nda ti yɛn tɔɔn ta ni,

³⁷ pɛ pe koli ma kari pe ni tara nda ni, mbe pe ta wa ti ni, na paga pe jatere wi kanɲa mbe songoro mbe pan ma korogo, na paga ma yenrɛwɛ gbɔɔ yenri wa tara nda pɛ pe koli ma kari wa ti ni, mbe yo fɔ: <Wɛ kapege pye, ma jogowɔ pye, ma kambasinɲge pye,>

³⁸ mbe pe ta wa tara nda pe yɛn wa kulowo pi ni ti ni, to nda pɛ pe koli ma kari pe ni wa, na paga songoro mbe pan ma korogo pe kotogo ki ni fuun ki ni konaa pe nawa pi ni fuun pi ni, mbe yɛgɛ wa wa tara nda mɔa kan pe tɛlɛye pe yeri ti yeri, naa wa ca nga mɔ wɔ ki yeri konaa go nga mi kan ma mɛgɛ ni ki yeri,

³⁹ kona mbɔɔn ta wa yennɛle na, wa ma cɛnsaga ki ni, ma pe yenrɛwɛ naa pe yenrɛwɛ gbɔɔ pi logo, ma yere pe kala li ni. Mɔɔ woolo pɛ kapere nda pɛ pye ma na ti kala yaga pe na.

⁴⁰ «Koni, na Yenɲɛle, ma yɛngɛle ke yɛngɛ ma nunɲbolo jan, yenrɛwɛ mba mɔɔ yenri laga ki laga nga ki ni, maa logo!

⁴¹ Koni Yawe Yenɲɛle, mboro ɲa Yenɲɛle, yiri ma pan ma cɛn laga laga nga ki yɛn ma wogosaga ki ni.

Ta paan mboro naa ma yɔn finliwɛ kɛsu wi ni, wo ɲa ma yawa pi maa pi yɛɛ nari wa wɛ.

Yawe Yenɲɛle, mboro ɲa Yenɲɛle, ki yaga ma saraga wofɛnnɛ pe showɔ pi ta, paa yɛgɛ nga na lere ma kaa wi yɛɛ fere wɛ.

Mbele pɛ taga ma na, paa yɔgɔri nayinmɛ gbɔɔ ni.

⁴² Yawe Yenɲɛle, mboro ɲa Yenɲɛle, wunluwɔ ɲa mɔ sinmɛ kpoyi wo wi na maa wɔ, maga kaa wa.

Yinmɛ kagala ɲɛle mɔ pye ma tunmbyee Davidi wi kan, ki yaga ma jatere pye ke na†.»

7

Yennɛle li gbɔgɔwɔ yanwa

pila sherigo gbɔgɔ ki yin

(1 Wunlu 8.62-66; Esidi 6.15-18)

¹ Naa Salomo wila kaa kɔ wi yenrɛwɛ pi na, a kason si yiri wa yennɛle na ma to wa saraga sogowogo ki na, maga sogo pew konaa saara sannda ti ni. Kona, a Yawe Yenɲɛle li gbɔgɔwɔ yanwa pi si pan ma sherigo gbɔgɔ ki yin†.

† 6:42 6.41-42: Yuuro 132.8-10 † 7:1 7.1: Levi 9.23-24

² Saraga wofenne pe sila ya ye wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, katugu Yawe Yennele li gbogowo yanwa pila sherigo gbogo ki yin.

³ Izirayeli woolo pe ni fuun paa kason ki yan ki yiri wa naayeri konaa Yawe Yennele li gbogowo yanwa pi ni na tinri wa sherigo gbogo ki na. Kona, a pe si foli ma pe yere ti jiile wa tara, wa laga nawa mba pe wologo ki na, ma Yawe Yennele li gbogo mali son ma yo fo:

«Ee, li yen jenne,

Ee, li kagbaraga ki yen kosaga fu.»

⁴ Kona, wunlunaja wo naa leele pe ni fuun pe ni, pe si saara wo Yawe Yennele li yeri.

⁵ Wunlunaja Salomo wila nere waga nafa ma yiri shyen (22 000) konaa simbaala naa sikaala waga cenme naa nafa (120 000) wo saraga. Pa wunlunaja wo naa leele pe ni fuun pe ni, paa Yennele li sherigo gbogo ki yon yeenge feti wi pye yen.

⁶ Saraga wofenne paa pye wa pe tunngo ki na. Levi setirige piile paa pye na Yawe Yennele li yarigbonro ti gboon, to nda wunlunaja Davidi wila gbegele paa Yawe Yennele li sonni yuuro ni paa yuun fo: «Ee, li kagbaraga ki yen kosaga fu.» Davidi wo wila ki kono kan pe yeri ma yo paa ki yarigbonro ti gboon, paa Yawe Yennele li sonni. Saraga wofenne paa pye na mbaanra ti wiin pe yesinne na. Izirayeli woolo pe ni fuun paa pye ma yere wa.

⁷ Kona, a Salomo wi si sherigo gbogo longo ki nandogomo pi pye kpoyi, ko nga ki yen wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki yege kee yeri we. A wi si saara sogoworo to naa nayinne saara ti yanlaga ki wo mari sogo wa ki laga ki na, katugu tuguyenre saraga wosaga nga Salomo wila gbegele kila kologo ki saara ti na, saara sogoworo, naa muwe saara konaa nayinne saara ti yanlaga ki ni, ti saa kun wa ki na.

⁸ Ki wagati wi ni, Salomo wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ni paa feti wi pye fo ma saa gbɔn pilige koloshyen. Janwa gbɔlo laa yiri tara ti lagapyew ki ni ma pan, maga le wa Hamati ca wasege ki na fo ma saa gbɔn wa Ezhipiti tara lafogo ki yon na†.

⁹ Pilige kolotaanri wogo ki na, a pe si gbogolo ma sheri, katugu paa saraga wosaga ki yon yeenge feti wi pye ma saa gbɔn pilige koloshyen, mee feti wi pye naa piliye koloshyen ya yege ni.

¹⁰ Yele li yenge koloshyen wogo ki pilige nafa ma yiri taanri wogo ki na, a Salomo wi si leele pe yaga ma yo paa kee wa pe paara yinre. Paa kari yogorimo naa nayinne ni wa pe kotogo na, kajeenge nga Yawe Yennele laa pye Davidi wi kan, naa Salomo konaa Izirayeli, li woolo pe kan ki kala na.

Yennele laa li ye naga

Salomo wi na ki shyen wogo na

(1 Wunlu 9.1-9)

¹¹ Kona, a Salomo wi si ko Yawe Yennele li sherigo gbogo kanga konaa wunluwo go kanga ki na. Ki pye ma, tunngo nga fuun wila pye na jaa mbe pye Yawe Yennele li sherigo gbogo ki kanga naa wunluwo go ki kanga wogo ki na ki si ko.

† 7:8 7:8: *Maga le wa Hamati ca wasege ki na fo ma saa gbɔn wa Ezhipiti tara lafogo ki yon na, ko koro wo yen maga le tara ti go nga na wa yonloparawa kalige kee yeri ma saa ki wa tara ti go nga na wa yonloparawa kamege kee yeri.*

¹² Kona, a Yawe Yenñele li sili yee naga Salomo wi na yembine la ni, ma yo fo: «Moo yenñewe pi logo. Migi laga nga ki wo ki pye go nga pe yaa la saara woo wa ki ni na yeri.

¹³ Na mi ka ka tisaga wegele ke ton wa naayeri mbe ti tisaga ki ka kaa paan naa, na mi ka ka kono kan kambeere ti yeri mbe yo ti yaara ti ka laga tara ti ni, na mi ka ka tifelege yama wa na woolo pe na,

¹⁴ kona na woolo poro mbele na mege ki yen na yinri pe na, na paga pe yee tirige, mbanla yenri, mbanla lagaja, na paga pungo wa pe kombegele ke ni, mbanla ta wa yenñele na, mi yaa logo pe yeri, mbe pe kapere ti kala yaga pe na, mbe pe tara ti jologo ki ko.

¹⁵ Koni na yege yaa pye pe na, mi yaa nungbolo jan mbaa yenñewe mba pila piin laga ki laga nga ki ni pi nuru.

¹⁶ Koni migi go nga ki wo maga pye kpoyi, jango mbaa na yee nari wa ki ni sanga pyew. Mi yaa la wele ki na konaa na jatere wi yaa pye ki na sanga pyew.

¹⁷ Mboro wo na, na ma kaa tanri na yege sogowo paa yege nga na ma to Davidi wi tanga na yege sogowo, mbaa nga fuun mi yo ma kan ki piin, mbanla kondengenñele naa na kakonndengenñele ke le mbaa tanri ke na,

¹⁸ pa kona mi yaa yeresaga kan ma wunluwo pi yeri mbe yala yon finliwe mba mila le ma to Davidi wi ni pi ni; mila wi pye fo: «Leele yaa kaa taa ma setirige piile pe ni mbaa ceen wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na†.»

¹⁹ Een fo na yaga pungo wa na yeri, mbe je na kondengenñele konaa na ngasegele ngele mi kan ye yeri ke na, na yaga kari mbe saa tunngo piin yarisunndo ta yege kan konaa mbaa foli ti yege sogowo mbaa ti gbogo,

²⁰ kona tara nda mi kan ye yeri, mi yaa ye yirige mbe ye wo wa ti ni. Ki sherigo gbogo nga mi pye kpoyi, mbaa na yee nari wa ki ni, mi yaa je ki na mbege lali na yee ni. Pa mi yaa ti cengele ke ni fuun kaa ki la koo ye na, kaa tege ye na ki wogo ki na.

²¹ «Ali mbege ta ki sherigo gbogo nga ki yaa pye gbogowo ni yege o yege, leele mbele fuun pe yaa kaa tooro le ki tanla, ki yaa ka to pe yon na, paa pe yee yewe mbaa yuun fo: «Ki pye mele, a Yawe Yenñele li sigi tara nda to naa ki sherigo gbogo nga ki ni ti tege tegelomo mba pi na ma†?»

²² Pa kona leele pe yaa ka pe yon sogo mbe yo fo: «Ko pye ma, katugu pe laga Yawe Yenñele, pe teleye Yenñele li na, lo na laa pe yirige wa Ezhipiti tara we. Pe taga yarisunndo ta yege na, na foli ti yege sogowo nari gbogo konaa na tunngo piin ti kan. Ko ki ti ligi jologo nga ki ni fuun ki wa pe na.» »

8

Salomo wila cara ta yege kan

(1 Wunlu 9.10-28)

¹ Ye le nafa Salomo wila pye ma Yawe Yenñele li sherigo gbogo konaa wi yeera go ki ni ti kan.

² Kona, Tiri ka wunlunanja Huramu wila cara nda kan wi yeri, a wi si songoro mari kan naa fonngo, mee Izirayeli woolo pele pye, a pe saa cen wa ti ni.

³ Ko pungo na, a Salomo wi si yiri ma saa to Hamati Zoba ca ki na maga sho maga ta.

⁴ A wì si Tadiṃòrì ca ki kan naa fònnḡo wa gbinri wi ni konaa cara nda fuun wila kan wa Hamati tara mbaa wi yarilire ti teri wa ti ni.

⁵ A wì si Beti Horòn ca nga wa gona konaa Beti Horòn ca nga wa nḡgona ti kan. Malaga sigecara lari, pàa malaga sigemboro kan mari maga, kòòrò la pye ti na naa sḡḡyaara ni mari tònndò.

⁶ Baalati ca naa cara nda fuun tila pye Salomò wi woro, naa cara nda fuun wila pye naa malaga gbònworoye pe teri konaa cara nda fuun wila pye naa shonye pe teri, wila ti kan. Yaraga nga fuun wila pye na jaa mbe kan wa Zheruzalemu ca, naa wa Liban tara konaa wi fanḡga kila pye tara ti laga nga fuun go na, wila ki kan.

⁷ Leele pèlè la pye wa tara ti ni, poro sila pye Izirayeli woolo, poro la wele Hèti cènlè woolo, naa Amòrì cènlè woolo, naa Pèrèzi cènlè woolo, naa Hevi cènlè woolo konaa Zhebusi cènlè woolo.

⁸ Ki cengele ke setirige piile mbele pàa koro wa tara ti ni, poro mbele Izirayeli woolo pe sila pe tḡngò mbe pe kò, poro wele Salomò wila lè ma wa poròtɔya tunndò ti na; pe yen ki wogo ki na ali ma pan ma gbòn nala.

⁹ Èn fò Salomò wi sila Izirayeli woo wo wa pye kulo wa tunndò ti ni, katugu poro la pye wi malingbòònlò. Wila pele pye malingbòònlò teelee, naa wi malaga gbònworoye teelee konaa wi shòn lugufenne teelee.

¹⁰ Teelee cènme shyen naa nafa shyen ma yiri kè (250) wunlunaṇa Salomò wila wò ma tège tunmbyeele pe go na paa pe kòròsi.

¹¹ Salomò wila ti a Farawòn wi sumborombyò wi yiri wa Davidi ca ki ni, ma kanḡga wa go nga wila kan wi kan ki ni; katugu wila wi yèe pye fò: «Kii daga na jò wi cèn wa Davidi wi wunluwò go ki ni, Izirayeli tara wunlunaṇa we; katugu Yawe Yènḡelè li yòn finliwè kesu pòò tège laga nga na, ki yen kpoyi.»

Sherigo gbòḡo tunḡḡo ki yèḡe wòmò

¹² Kona Salomò wi nèe saara sḡḡworò woo Yawe Yènḡelè li yeri wa li saraga wosaga ki na, ko nga wila kan li kan wa sherigo gbòḡo ki ndòḡòrò ti yèḡe we.

¹³ Wila pye na saara ti woo ki na ma yala Moyisi wila nga yo pilige nunḡba nunḡba pyew saraga wòḡo wogo ki na ki ni, naa cènpiliye woro ti ni, naa yevòndò woro ti ni konaa shèrèḡe fetiye taanri mbele pe maa piin yelee li ni pe woro ti ni, poro la wele leve fu buru feti, naa Pantikòti feti konaa Gbataala nḡḡo feti wi ni†.

¹⁴ Wila saraga wòfenne ngbeleye yi tège pe tunndò ti na, ma yala wi to Davidi wila ki kòn maga tège yèḡe nga na ki ni. Wila Levi setirige piile pe tège pe tunḡḡo ki na. Ko la pye mbaa Yawe Yènḡelè li sonni konaa mbaa tunḡḡo piin saraga wòfenne pe yèḡe sḡḡwò, mbe yala pilige nunḡba nunḡba pyew tunḡḡo pyelòmò pi ni. Wila yeyòḡo kòròsifenne ngbeleye yi tègeṭège yeyònrò ti na; katugu Yènḡelè li lere Davidi pa wila ki yo ma†.

¹⁵ Ngasele na wunlunaṇa wila kan saraga wòfenne naa Levi setirige piile pe wogo na konaa yarijènde tegesaga ki wogo na, pe sila li kè.

¹⁶ Pa Salomò wi tunndò ti ni fuun tila kò yèen, maga lè Yawe Yènḡelè li go nḡḡo lepiliḡe ki na fò ma saa gbòn ki kòpiliḡe ki na. Kona, a Yawe Yènḡelè li go ki kanga ki si kò.

¹⁷ Kona, a Salomò wì si yiri ma kari wa Eziyòn Geberi ca konaa wa Eyilati ca, wa Edòmù tara.

† 8:13 8:13: Èki 23.14-17; 34.22-23; Levi 23; Nòmù 28.17-31; 29.12-39; Dete 16.16 † 8:14 8:14: 1 Kuro 26

¹⁸ Wunlunana Huramu wila tɔnmɔkɔɔɔɔ torogo, mari le wi yɛɛra tunmbyeele poro naa tunmbyeele mbele pe kɔgoje wi jɛn pe kɛɛ, pe sari kan Salomɔ wi yeri. A pɛ si saa gbɔn wa Ofiri tara poro naa Salomɔ wi tunmbyeele pe ni, mɛɛ sɔngɔɔ ma pan tɛ tɔni kɛ ma yiri kanɗurugo si ni wunlunana Salomɔ wi kan.

9

*Seba tara wunlunjo wila kari
ma saa wunlunana Salomɔ
wi shari*

(1 Wunlu 10.1-13)

¹ Saba tara wunlunjo wila ki logo ma yo Salomɔ wi mɛɛɛ ki yiri, a wi si pan wa Zheruzalemu ca, mbe pan mboo wa mbe wele nandalengele ni. Wila pan lelegere ni wi punjo na, naa yongomɛye ni mbele tuguro la pye pe na, to la pye nuwɔ taanyaara, naa tɛ legere konaa sinndɛɛɛ sɔnɗgbanga woro. Wila pan wa Salomɔ wi yeri, ma pan ma senre nda fuun tila pye wa wi nawa ti yo maa kan.

² Yewige nga fuun wila yewe, Salomɔ wila wi yɔn sogo ki ni fuun ki na. Yewige ka kpe sila pye ma nɗban Salomɔ wi yeri, nga wi saa ya mboo yɔn sogo ki na.

³ Kona, a Saba tara wunlunjo wi sigi wele maga yan fɔ tijinliwɛ gbɔɔ la pye Salomɔ wi yeri. Salomɔ wila go nga kan wila ki yan fun,

⁴ naa yaakara nda paa pye na kaa wa wi go ti ni, naa wi legbɔɔɔ pe yinre ti ni, naa wi tunmbyeele pe tunɗgo pyelomɔ konaa pe yaripɔɔ ti ni, naa tunmbyeele mbele paa pye yaara nda pe maa woo ti yege wofenne konaa pe yaripɔɔ ti ni, konaa saara sogoworo nda wila pye na woo wa Yawe Yɛnɗɛle li sherigo gbɔgo ki ni ti ni. A ki si to wi yɔn na fɔ jɛnɗɛ.

⁵ Kona, a wi si wunlunana wi pye fɔ: «Mala ta wa na tara, senre nda mi logo ma kapyegele ke wogo na konaa ma tijinliwɛ pi wogo na, jaga ti yɛn kaselege.

⁶ Sanga na ni mi fa pan mbege yan na yɛ, senre nda fuun paa pye na yuun, mi sila taga ti na. Wele, ma tijinliwɛ gbɔɔ pe sila pi walaga senre yo na kan yɛɛ. Ma mɛɛɛ ki yiri yege nga na, a mi logo, mɔ wɛ ko na.

⁷ Fɛɛwɛ yɛn ma go woolo pe woo! Fɛɛwɛ yɛn ma tunmbyeele pe woo, poro mbele pe yɛn ma ni nɔɔ tijinliwɛ senre ti nuru wɛ!

⁸ Sɔnmɔ yɛn Yawe Yɛnɗɛle, ma Yɛnɗɛle li woo, lo na li kajɛnɗɛ pye ma kan mɔɔ tɛɛ wa li wunluwɔ jɔngo ki na, jango ma pye wunluwɔ Yawe Yɛnɗɛle, ma Yɛnɗɛle li mɛɛɛ ki na! Mɔ jɛn Izirayeli woolo pɔɔn Yɛnɗɛle li ndanla, a laa jaa pe koro wa fɔ sanga pyew. Ko ki ti lɔɔn tɛɛ pe wunlunana, jango maa pe kagala ke yege woo kasinɗɛ naa kaselege ni.»

⁹ Ko punjo na, a Saba tara wunlunjo wi si tɛ tɔni taanri naa kɔngo kan wunlunana Salomɔ wi yeri, naa nuwɔ taanyaara legere ni konaa sinndɛɛɛ sɔnɗgbanga woro ni. Saba tara wunlunjo wila pan ma nuwɔ taanyaara nda kan wunlunana Salomɔ wi yeri, lere fa pan mbe nuwɔ taanyaara ta kan wa Izirayeli tara mbe wɛ to na†.

¹⁰ Huramu wi tunmbyeele naa Salomɔ wi tunmbyeele mbele paa pan tɛ wi ni ma yiri wa Ofiri tara, paa pan fun santali tire ni konaa sinndɛɛɛ sɔnɗgbanga woro ni†.

¹¹ Wunlunana wila santali tire ta tege ma lugusaga gbegele, mbaa yiin wa Yawe Yenhele li sherigo gbogo ki ni konaa wa wunluwo go ki ni, ma ta tege ma ngoniye naa juruye gbegele yurukoolo pe kan. Pe fa ki tire cenle ta yan wa Zhuda tara faa.

¹² Kona, yaraga nga fuun Saba tara wunlunjo wila pye na jaa konaa nga fuun wila yenri, Salomo wila ki ni fuun ki kan wi yeri. Wila yarilegere kan wunlunjo wi yeri ma we nda wila pan ma kan wunlunana Salomo wi yeri ti na. Ko punjo na, a Saba tara wunlunjo wo naa wi tunmbyeele pe ni pe si songoro ma kari pe tara.

Wunlunana Salomo

wila pye penjagboro fo

(1 Wunlu 10.14-25; 1 Kuro 1.14-17)

¹³ Yele wunlunana nungba pyew te toni nafa paa pye na paan na kaan Salomo wi yeri.

¹⁴ Mbe taga wa ko na, safari wafenne, naa perefenne konaa Larabu tara wunlumbolo paa pye na lambo sara wi yeri; tara ti janmaratigiye paa pye na nizara woo wi yeri, na paan te naa warifuwe ni wi kan.

¹⁵ Wunlunana Salomo wila tuguron sigeyaara tugboro cenme shyen (200) gbegele te na pe gbɔn wa ni. Te culo kogoloni kogoloni paa tege ma ti ni fuun nungba nungba ti gbegele.

¹⁶ A wi tuguron sigeyaara jегele jегele cenme taanri (300) gbegele te na pe gbɔn wa ni. Te culo taanrindaanri paa tege ma ti ni fuun nungba nungba ti gbegele. A wunlunana wi si saa ti tege wa wunluwo go nga paa pye na yinri Liban kologo go ki ni†.

¹⁷ A wunlunana wi si wunluwo jongo gbengebenge ka gbegele solo ngangala ni, mee te piiri wo ki na maga ton.

¹⁸ Paa lugusara kogoloni gbegele ki wunluwo jongo ki na, naa toooro tagasaga te wogo nungba ni ki na. Keyen tagasaga la pye jongo ki kanngoloyo shyen yi na. Paa jara yanlele shyen te ma pe yerege yerege keyen tagasara ti nungba nungba ti tanla.

¹⁹ Paa jara yanlele ke ma yiri shyen gbegele ma pe yerege yerege jongo ki lugusara kogoloni ti kanngoloyo shyen yi na. Ki jongo cenle ka fa gbegele wunluwo pa yege ni gben.

²⁰ Wunlunana Salomo wi wojengele ke ni fuun kaa pye te wogolo. Wi wunluwo go nga paa pye na yinri Liban kologo go ki yaapire ti ni fuun tila pye te piiri woro. Yaraga ko ka sila pye wa warifuwe wogo, katugu Salomo wagati wi na, pe sila pye na warifuwe wi jate.

²¹ Katugu tonmokooro tugboro la pye wunlunana Salomo wi yeri, nda tila pye na kee wa Taxisisi ca; Huramu woolo poro paa pye ti tunmbyeele. Yele taanrindaanri pyew tila pye na paan te, naa warifuwe, naa solo ngangala, naa kana konaa sannjere nda pe yinri pan ti ni.

²² Wunlunana Salomo wi mege kila yiri ma we dunruya wunlumbolo pe ni fuun pe na wi yarijende tawa po naa wi tijinliwe pi kala na.

²³ Dunruya wunlumbolo pe ni fuun paa pye naga lagajaa mbe wunlunana Salomo wi yan, jango mbe tijinliwe mba Yenhele li kan wi yeri pi senre ta logo.

²⁴ Pe ni fuun nungba nungba paa pye na paan pe yarikanra ni wi kan, to lari nda warifuwe yaara, naa te yaara, naa yariporo, naa malingbonyaara,

† 9:16 9.16: 1 Wunlu 7.2

naa nuwo taanyaara, naa shɔnye konaa sofilele worosoye ni. Ko la pye na piin ma yeŋe pyew.

²⁵ Shɔnye naa malaga gbɔn wotoroye tɛgesara waga tijerɛ (4 000) tila pye Salomɔ wi yeri, naa shɔn lugufennɛ waga kɛ ma yiri shyen (12 000) ni. Wi malaga gbɔn wotoroye paa pye cara nda ni, wila pele tɛgetɛge wa ti ni konaa ma pele tɛge wa wo wunlunaŋa wi yɛɛ tanla wa Zheruzalemu.

²⁶ Maga lɛ wa Efirati gbaan wi yɔn na fɔ ma saa gbɔn wa Filisiti tara fennɛ pe tara ti na konaa ma kari ma saa gbɔn fɔ wa Ezhipiti tara konlo li na, Salomɔ wila pye ko wunlumbolo poro pe ni fuun go na[†].

²⁷ Wunlunaŋa wila ti, a warifuwe wi lɛge wa Zheruzalemu ca paa sinndeere yen, ma ti a sɛdiri tire ti lɛge wa fun paa yege nga na sikomɔri tire ti yen ma lɛge wa yanwira tigiwen tara ti ni we[†].

²⁸ Paa pye na yinrigi shɔnye pe ni wa Ezhipiti tara konaa tara sannda ti ni na paan pe ni Salomɔ wi kan[†].

Salomɔ wi kunwo

(1 Wunlu 11.41-43)

²⁹ Salomɔ wi kapyegele sanngala, kongbanngala koro naa pungo wogolo ke ni, ke yen ma yɔnlogɔ wa Yɛnɛle yɔn sɛnrɛ yofɔ Natan wi kapyegele sɛwe wi ni, naa wa Yɛnɛle yɔn sɛnrɛ yofɔ Ahiya ŋa wila yiri wa Silo ca wi Yɛnɛle yɔn sɛnyoro ti ni, konaa wa yariyanra yanfɔ Yedo wi yariyanra sɛwe wi ni, wo ŋa wila yɔnlogɔ ma para Nebati pinambyɔ Yerobowamu wi wogo na we.

³⁰ Salomɔ wila yegele ngele pye wunluwo pi na Izirayeli tara ti ni fuun ti go na wa Zheruzalemu ca kaa pye nafa shyen.

³¹ Ko pungo na, a Salomɔ wi si ku ma taga wa wi tɛleye pe na. A pɛ suu le wa wi to Davidi wi ca. A wi pinambyɔ Orobowamu wi si cɛn wunluwo pi na wa wi yɔnlo.

ZHUDA TARA WUNLUMBOLO PE KAGALA

10

10-36

Orobowamu wila je

mbe logo Izirayeli woolo pe yeri

(1 Wunlu 12.1-15)

¹ Kona, a Orobowamu wi si yiri ma kari wa Sishemu[†] ca, katugu Izirayeli woolo pe ni fuun paa gbogolo wa mboo tɛge wunluwo.

² A Nebati pinambyɔ Yerobowamu wi sigi wogo ki logo maga ta wila pye bere wa Ezhipiti tara, to nda wila fe wunlunaŋa Salomɔ wi yege ma saa lara wa we. A wi si yiri wa Ezhipiti tara ma songɔrɔ wa Izirayeli tara.

³ A pɛ si leele tun, a pɛ saa wi yeri ma pan wi ni. Kona, a wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ni pɛ si kari ma saa para Orobowamu wi ni, ma yo fɔ:

⁴ «Ma to wila tugugbɔrɔ taga we go na. Koni, na maga porɔtoya tunndo naa tugugbɔrɔ nda ma to wila taga we go na ti tifaga we na, pa we yaa la tunngo piin ma kan.»

⁵ A Orobowamu wi si pe pye fɔ: «Ye songɔrɔ gben, mi yaa jatere pye. Piliye taanri torongɔlo ye pan laga na yeri.» A leele pɛ si songɔrɔ ma kari.

[†] 9:26 9.26: Zhene 15.18; 1 Wunlu 4.20 [†] 9:27 9.27: Dete 17.17; 1 Wunlu 10.27; 1 Kuro 1.15

[†] 9:28 9.28: Dete 17.17 [†] 10:1 10.1: 1 Wunlu 12.1

⁶ Kona lelele mbele pàa pye na tunngo piin wunlunaŋa Orobowamu wi to Salomo wi ni wi yinwege sanga wi ni, a wi si saa pe gbogolo ma pe yewe ma yo fɔ: «Yoro naga jaa mbe ki leele mbele pe yon sogo mbe yo mele?»

⁷ A lelele pè suu yon sogo ma yo fɔ: «Na maga pye jɛnɛ ki leele mbele pe ni, na maga kajɛnɛ pye pe kan mbe pe yon sogo senjende ni, pa pe yaa pye ma tunmbyeele sanga pyew.»

⁸ Eɛn fɔ Orobowamu wi sila lelele pe yerewe senre ti le. Wo naa lefonmbolo mbele pàa yiri ma le ja, poro mbele pàa pye le wi tanla, a wi si poro yewe.

⁹ Wila pe pye fɔ: «Ki leele mbele pè pan mala pye ma yo tugugboro nda na to wila taga pe go na, mberi tifaga pe na, yaa jaa mbe pe yon sogo mbe yo mele?»

¹⁰ A wi yenlezaga lefonmbolo pè suu yon sogo ma yo fɔ: «Ki leele mbele pè pan ma senre nda yo ma kan ma yo fɔ ma to wila tugugboro taga pe go na, mari tifaga pe na, pa ma yaa pe yon sogo mbe yo yeen fɔ: «Na yombenjo wi gbogo ma we na to wi senne li na†.»

¹¹ Koni yè yo fɔ na to wila tugugboro taga ye go na, nda mi wo yaa taga ye go na, to yaa nugu na to wo woro to na. Na to wila pye na ye gbɔɔn na ye yeregi gbatorogo ni, mi wo yaa la ye yeregi naala ni†.»

¹² Pilige taanri wogo ki na, a Yerobowamu wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ni pè si songoro ma pan wa wunlunaŋa Orobowamu wi yeri, paa yege nga na wila ki yo pe kan fɔ: «Ye songoro ye pan laga na yeri pilige taanri wogo ki na.»

¹³ A wunlunaŋa wi si pe yon sogo senngbanra ni. Wi sila lelele pe yerewe senre ti le.

¹⁴ Wila pe yon sogo ma yala lefonmbolo pàa yerewe senre nda yo to ni. Wila pe pye fɔ: «Na to wila tugugboro taga ye go na; eɛn mi fun, mi yaa ka taga ki tugugboro ti na naa ye go na. Na to wila pye na ye gbɔɔn na ye yeregi gbatorogo ni, mi wo yaa la ye gbɔɔn mbaa ye yeregi naala ni.»

¹⁵ Ki pye ma, wunlunaŋa wi sila logo leele pe yeri, katugu Yawe Yenɛle lo làa ko pye ma, jango li yon senre yofɔ Ahiya ŋa wila yiri wa Silo ca, senre nda làa yo wi kan, a wiri yo Nebati pinambyo Yerobowamu wi kan, ti ta tiri yee yon fili†.

Izirayeli tara wunluwo

pila kɔn shyen

(1 Wunlu 12.16-20)

¹⁶ Naa Izirayeli woolo pe ni fuun pàa kaa ki yan wunlunaŋa Orobowamu wii yenle mbe logo pe yeri, a pè suu pye fɔ:

† **10:10 10:10:** Nga ki yo: *Na yombenjo wi gbogo ma we na to wi senne li na*, ko koro wo yen fɔ: Fannga yen na yeri ma we na to wi fannga ki na. Faa Izirayeli woolo pàa pye na senne li jate paa senwee wi fannga ki go yen, yombenjo wo la pye na senwee wi fanngogo ko nari. Ki cen ndee Orobowamu wila ki naga ma yo wo fanngogo ye, ko yen fannga ni ma we wi to wi fannga ki na.

† **10:11 10:11:** Nga ki yo fɔ: *Na to wila pye na ye gbɔɔn na ye yeregi gbatooro ni, mi wo yaa la ye yeregi naala ni*, ko yen naga nari ma yo tege nga Orobowamu wi yaa taga Izirayeli woolo pe na, ko yaa we nga wi to wila taga pe na ko na. Naala mbele pe senre ti yo, tuguron kandogongolo jেকে jেকে ke la wele. Kila pye pe ma ke popo wa gbatorogo ki numaga ki na; na paga lere gbɔn ki ni pe maga tile, kandogongolo ke mee ye wi ni maa koonlo poyi poyi. † **10:15 10:15:** 1 Wunlu 11.29-39, Yawe Yenɛle làa ki kɔn maga tege mbe jologo wa Salomo wi go woolo pe na wi kapege ko kala na.

«We kala woro Davidi wi ni.

Woro naa Zheshe pinambyo wi ni, korogo liwen woro we sogowo.

Izirayeli woolo ye yiri yaa kee ye yinre.

Koni, mboro Davidi setirige pyo, ta jaan ma go woolo pe ni.»

Ki pye ma, a Izirayeli woolo pe ni fuun pè si yiri ma kari pe yinre.

¹⁷ Izirayeli woolo mbele paa pye ma cen wa Zhuda tara cara ti ni, poro wele Orobowamu wila pye wunluwo pe go na.

¹⁸ Kona, a wunlunana Orobowamu wi si Hadoramu na wila pye porotoya tunndo pyefenne pe go na wi tun wa Izirayeli woolo pe yeri. Een fo, a Izirayeli woolo pè suu wa sinndæere ni maa gbo. A Orobowamu wo si bala ma ye wa wi wotoro na shon maa tile wi ni ma fe ma kari wa Zheruzalemu ca.

¹⁹ Ki pye ma, Izirayeli woolo mbele wa tara ti yonloparawa kameŋge kee yeri, pè si yiri ma je Davidi wi wunluwo go woolo pe na fo ma pan ma gbon nala.

11

Yenŋele li sila yenle

Izirayeli woolo pe malaga gbon

pe ye ni

(1 Wunlu 12.21-24)

¹ Naa Orobowamu wila kaa songoro ma ye wa Zheruzalemu ca, a wi si Zhuda cenle woolo naa Benzhamē cenle woolo pe gbogolo. Paa pye nambala malingboonlo welimbele waga cenme naa nafa tijere (180 000), jango mbe sa malaga gbon Izirayeli woolo sanmbala pe ni, mbe ta mbe Izirayeli tara wunluwo pi songoro mboo kan Orobowamu wi yeri.

² Een fo, a Yawe Yenŋele li si para Yenŋele yon senre yofa Shemaya wi ni, ma yo fo:

³ «Ki yo Salomo wi pinambyo Orobowamu wi kan, wo na wi yen Zhuda tara wunlunana we, naa Izirayeli woolo mbele fuun pe yen Zhuda cenle woolo naa Benzhamē cenle woolo pe kan ma yo fo:

⁴ «Pa Yawe Yenŋele li yo yeen fo: Yaga ka yiri mbe sa to ye sefenne pe na malaga ni. Ye ni fuun nungba nungba ye songoro yaa kee ye yinre, katugu ki kala na pa li yiri mi yeri.» » A leele pè si logo Yawe Yenŋele li yeri, mee songoro ma kari, ma malaga ki yaga Yerobowamu wi ni.

Orobowamu wila malaga

sigemboro kan ma cara ta maga

⁵ Kona, a Orobowamu wi si cen wa Zheruzalemu ca. A wi si malaga sigemboro kan ma cara ta maga wa Zhuda tara ti ni.

⁶ Ki cara to lari nda Betilemu ca, naa Etamu ca naa Tekowa ca,

⁷ naa Beti Zuri ca, naa Soko ca, naa Adulamu ca,

⁸ naa Gati ca, naa Maresha ca, naa Zifu ca,

⁹ naa Adorayimu ca, naa Lakishi ca, naa Azeka ca,

¹⁰ naa Zoreya ca, naa Ayalon ca konaa Eburon ca ki ni. Ki cara nda ti ni fuun pa tila pye wa Zhuda tara konaa wa Benzhamē tara ti ni. Wila malaga sigemboro kan ma ki cara ti maga.

¹¹ Wila ki malaga sigemboro ti gbegele mari kan jenge. Kona, a wi si teelee tegetege wa ti ni, ma yarilire tegesara gbegele wa, naa sinme konaa duven tegesara ni.

¹² Tuguron sigeyaara tugbooro naa njaanra la pye wa ki cara ti ni fuun nungba nungba ti ni. Wila ti a ki cara ti fannga ta fo jenge. Zhuda tara naa Benzhamε cenle woolo pe tara tila pye wo keε na.

*Saraga wofenne
naa Levi setirige piile paa pan
ma taga Orobowamu wi na*

¹³ Kona, a saraga wofenne poro naa Levi setirige piile mbele paa pye wa Izirayeli tara ti lagapyew ki ni, pe si yiri wa pe tara ti ni fuun ti ni ma pan ma taga Orobowamu wi na.

¹⁴ Levi setirige piile paa yiri wa pe cara ti ni konaa ti kanningara na lara nda paa ta pe woro ti ni, ma pan wa Zhuda tara konaa wa Zheruzalemu ca, katugu Yerobowamu naa wi pinambiile pe ni paa pe yege kon Yawε Yennele li saraga wogotunnngo ki na.

¹⁵ Yerobowamu wila leele pele wo wi ye ma pe tege saraga wofenne wa sunzara nda wa tinndiye pe na ti go na, a poro na sikapene yanleεle konaa napene mbele wila gbegεle pe gbogo†.

¹⁶ Kona, Izirayeli cengele woolo mbele fuun paa pye na jaa mbaa Yawε Yennele, Izirayeli woolo Yennele li gbogo pe kotogo ki ni fuun ni, pe si taga Levi setirige piile pe na ma kari wa Zheruzalemu, mbe saa saara woo Yawε Yennele, pe teleye Yennele li yeri.

¹⁷ Ki pye ma, paa yeresaga kan Zhuda tara wunluwo pi yeri konaa ma fannga kan Salomo pinambyo Orobowamu wi yeri fo ma saa gbɔn yeε taanri; katugu wila tanga wa Davidi naa Salomo pe tulugo ki ni yeε taanri ni.

Orobowamu wi go woolo

¹⁸ Orobowamu wila Yerimoti sumborombyo Mahalati wi pori wi jo. Yerimoti wila pye Davidi pinambyo. Mahalati no wo lawi na Abihayili. Abihayili to wo lawi na Eliyabu. Eliyabu wila pye Zhese pinambyo.

¹⁹ Orobowamu wi jo wila pinambiile se wi kan, poro la wele Yehushi, naa Shemariya konaa Zahamu.

²⁰ Ko pungo na, a wi si Abisalomu† sumborombyo Maaka wi le wi jo. A Maaka wi si piile pele se wi kan, poro la wele Abiya, naa Atayi, naa Ziza konaa Shelomiti.

²¹ Abisalomu sumborombyo Maaka wila Orobowamu wi ndanla ma we wi jeεle sanmbala naa wi cenfenne pe ni fuun pe na. Wi japɔrimbɔlo paa pye ke ma yiri koltaanri. Wi cenfenne poro la pye nafa taanri. Wi pinambiile paa pye nafa ma yiri koltaanri, wi sumborombiile paa pye nafa taanri.

²² Kona, a Orobowamu wi si yekeere ti kan Maaka pinambyo Abiya wi yeri, maa tege wi to seyεenle pe go na, katugu wila pye na jaa wo mbe ka pye wunluwo.

²³ Wila tijinliwe ta maa pinambiile pe ni fuun pe jaraga wa Zhuda tara naa Benzhamε cenle woolo pe tara cagboro ti ni, to nda paa malaga sigemboro kan mari maga we. Wila yarilire legerε kan pe yeri konaa ma jeεle legerε lagaja pe kan fo jenge.

† 11:15 11:15: Levi 17.7 † 11:20 11:20: 2 Sami 3.3; 1 Kuro 3.2

12

*Ezhipiti tara wunlunaja
Shishaki wila pan
ma to Zhuda tara ti na
(1 Wunlu 14.25-28)*

¹ Naa Orobowamu wi wunluwo pila kaa yeresaga ta, a wo jate wi fannga ta wa wunluwo pi na, a wi si je Yawe Yenjele li lasiri wi na. A Izirayeli woolo pe ni fuun pe si taga wi na.

² Orobowamu wi wunluwo pi yele kangurugo wolo li ni, a Ezhipiti tara wunlunaja Shishaki wi si pan ma to Zheruzalemu ca ki na malaga ni, katugu paa pye mbasinmbele Yawe Yenjele li ni.

³ Malaga gbɔnwotoroye waga kele naa cenme shyen (1 200) paa pye wi yeri konaa shon lugufenne waga nafa taanri (60 000) ni. Wila yiri wa Ezhipiti tara ma pan malingbɔɔnlo legerɛ ni, mbele pe yon ki saa ya jen mbe jiri. Poro la wele Libi tara fenne, naa Suki cenle woolo konaa Kushi tara fenne pe ni†.

⁴ A wi si Zhuda tara cara nda paa malaga sigemboro kan mari maga ti sho fo ma saa gbɔn wa Zheruzalemu ca.

⁵ Kona, a Yenjele yon senre yofɔ Shemaya wi si kari wa Orobowamu wo naa Zhuda tara teepe pe yeri wa Zheruzalemu ca, poro mbele paa saa gbogolo wa, naa Shishaki wila kaa na yongo pe ni we. A wi si pe pye fo: Pa Yawe Yenjele li yo yeen fo: «Yɛ je na na, ki kala na mi fun mi je ye na mbe ye le Shishaki wi keɛ.»

⁶ Ki pye ma, a Izirayeli tara teepe poro naa wunlunaja wi ni pe si pe yee tirige Yenjele li yee sogowo ma yo fo: «Yawe Yenjele li yen ma sin!»

⁷ Naa Yawe Yenjele laa kaa ki yan pe pe yee tirige, a li si para Shemaya wi ni naa ma yo fo: «Ki kaa pye pe pe yee tirige, mi se pe tongo. Sanni jenri mi yaa pe sho. Mi se ti Shishaki wilan nangbanwa gbɔɔ pi kayanga wo Zheruzalemu ca ki ni.

⁸ Konaa ki ni fuun, pe yaa la tunngo piin wi kan. Ki ka pye ma, mbaa tunngo piin mi kan nakoma mbaa tunngo piin tara sannda ti wunlumbolo pe kan ki yen yee nga na, pa pe yaa ki jen.»

⁹ Kona, a Ezhipiti tara wunlunaja Shishaki wi si saa to Zheruzalemu ca ki na, ma Yawe Yenjele li sherigo gbɔɔ yarijende to naa wunluwo go yarijende ti koli. Wila ti ni fuun ti koli. Salomo wila tuguron sigeyaara nda gbegele te ni, wila ti le ma kari ti ni†.

¹⁰ A wunlunaja Orobowamu wi si tuguyenre woro gbegele mari tege wa nda ti yonlo. Wila ti kan wunluwo go yeyongo korosifenne pe yeri.

¹¹ Sanga o sanga wunlunaja wi kaa kee wa Yawe Yenjele li sherigo gbɔɔ ki ni, laga korosifenne pe ma pan mari le ma kari ti ni; ko pungo na pe mee songoro ma pan mari tege wa korosifenne pe go ki ni.

¹² Naa Orobowamu wila kaa wi yee tirige, a Yawe Yenjele li nangbanwa pi si sogo li na wi kanngolo, ki pye ma, li sila wi tongo pew. Ma jen yarijende la pye wa Zhuda tara ti ni bere.

*Wunlunaja Orobowamu
wi kunwo
(1 Wunlu 14.21-24,29-31)*

† 12:3 12:3: Kushi tara, Lewoolo tara laga ko kayi. Kila Ezhipiti tara laga ka le ma saa pinle Sudan tara laga ka ni. † 12:9 12:9: 1 Wunlu 10.16-17; 2 Kuro 9.15-16

¹³ Wunlunaŋa Orobowamu wila yeresaga kan wi wunluwo pi yeri wa Zheruzalemu ca, a wila wi wunluwo pi piin na kee yege. Wila ta yeŋe nafa shyen ma yiri nunŋba mee cɛn wunluwo pi na. Yeŋe ke ma yiri koloshyen wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca, ko ŋga Yawe Yenŋele lāa wo† Izirayeli cengele ke ni fuun ke sɔgowo mbaa li yeŋe nari wa we. Orobowamu no paa pye naa yinri Naama, ma yiri wa Amo cenle li ni.

¹⁴ Ŋga ki yen kapege ko Orobowamu wila pye, katugu wi sila yenle mbaa Yawe Yenŋele li lagajaa wi kotogo ki ni fuun ni.

¹⁵ Orobowamu wi kapyegele konŋbanŋgala koro naa punŋo wogolo ke ni, ke yen ma yonlogo wa Yenŋele yon senre yofɔ Shemaya wo naa yariyanra yanfo Ido pe kapyegele sewe wi ni, wo ŋa setirige piile pe mere ti yen ma yonlogo wa wi ni we. Malaga la pye Orobowamu wo naa Yerobowamu pe sɔgowo sanga pyew.

¹⁶ A Orobowamu wi si kaa ku ma taga wa wi teleye pe na. A pɛ suu le wa Davidi ca ki ni†. A wi pinambyo Abiya wi si cɛn wunluwo pi na wa wi yonlo.

13

Zhuda tara wunlunaŋa Abiya

wi sanga

(1 Wunlu 15.1-8)

¹ Yerobowamu wi wunluwo pi yeŋe ke ma yiri kolotaanri wolo li ni, a Abiya wi si cɛn wunluwo pi na Zhuda tara ti go na.

² Wila yeŋe taanri pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Wi no paa pye naa yinri Mikaya. Mikaya wila pye Uriyeli sumborombyo ma yiri wa Gibeya ca.

Malaga la pye Abiya naa Yerobowamu pe sɔgowo.

³ Abiya wila saa to malaga ki na malingboonlo welimbele waga cenme tijere (400 000) ni, mbele pe malaga gbongo ki jen. A Yerobowamu wi saa yere malinje wi na mbe to wi na malingboonlo welimbele waga cenme kolotaanri (800 000) ni, mbele pe malaga gbongo ki jen.

⁴ A Abiya wi si yiri ma yere wa Zemarayimu yanwiga ki na, ko ŋga ki yen Efrayimu tara yanwiga ka, mee yo fo: «Yerobowamu naa Izirayeli woolo pe ni fuun ye logo na yeri.

⁵ Ye mbe ya mbe yo ye sigi jen mbe yo fo Yawe Yenŋele, Izirayeli woolo Yenŋele lāa wunluwo pi kan Davidi naa wi setirige piile pe yeri fo sanga pyew wi le? Lāa yon finliwe le ki wogo ki na, mba pi se ya kanŋga.

⁶ Eɛn fo Nebati pinambyo Yerobowamu ŋa wila pye Davidi wi pinambyo Salomo wi tunmbyee, a wi si yiri ma je wi tafa wi na.

⁷ Leele mbele pe yen kayongo fu ma pye lejagala, a poro pɛle si saa taga Yerobowamu wi na, mee je Salomo wi pinambyo Orobowamu wi na. Orobowamu wila pye lefonmbyo, wi kotogo ki sila pye ma yere wi na, wi sila ya mbe yere mbe pe sige.

⁸ Koni ye yen naga yaan ndɛɛ ye yaa ya Yawe Yenŋele li wunluwo pi ni wi le, po mba li kan Davidi wi setirige piile pe yeri we? Ye yen ma lege jenge, Yerobowamu wila napire yanlere nda gbegele te ni ye kan, to ti yen ye yeri ye yarisunndo†.

† 12:13 12:13: Dete 12.5; 1 Wunlu 11.36; 2 Kuro 6.6 † 12:16 12:16: 2 Sami 7.5 † 13:8 13:8: 1 Wunlu 12.28

⁹ Aron setirige piile mbele pe yen Yawe Yennele li saraga wofenne poro naa Levi setirige piile pe ni, a ye pe puro, mee saraga wofenne pele yege wo ma pe tege ye ye paa yege nga na cengele ke maa ki piin tara sannda ti ni. Lere na fuun ka ya pan napolo yirifonho nungha naa simbapene koloshyen ni, jango poo le saraga wogotunngo ki ni, ye ma ko fo wo pye saraga wofa, wila tunngo piin ye yarisunndo nda ti woro Yennele ti kan.

¹⁰ «Woro wo na, Yawe Yennele lo li yen we Yennele le. Wee je li na. Saraga wofenne mbele paa tunngo piin li kan poro pe yen Aron setirige piile wele†. Levi setirige piile poro pe yen pe sagafenne tunngo ki na.

¹¹ We maa saara sogoworo woo Yawe Yennele li yeri pilige pyew pinliwe naa yonlokogo, na wusuna nuwo taan wi sori li kan. Buru na pe ma kan Yennele yeri, we maa wi teri li kan wa tabali kpoyi wi na†. Yonlokogo pyew we ma te fitanladaga wi fitanlaye pe mu; katugu we yen na tanri Yawe Yennele, we Yennele li senyoro ti na, ma si yala yoro wo je ti na.

¹² Ye wele, Yennele li yen we ni ma pye we go na. Mbaanra nda ti maa magala yinrigi† ti yen laga li saraga wofenne pe yeri, pe yen ma gbegele mberi win mbe malaga konno li wa ye mege ni. Izirayeli woolo, yaga ka malaga gbon Yawe Yennele, ye teleye Yennele li ni, katugu ye se cew ta wa ki kala na li ni.»

¹³ Ki sanga wi ni, a Yerobowamu wi suu malingboonlo pele torogo, a pe saa lara wa Zhuda tara malingboonlo pe punngo na, a sanmbala poro si koro ma yege wa pe yeri, ma Zhuda tara woolo pe wa nandogomo.

¹⁴ Kona, a Zhuda tara malingboonlo pe si pe yee yan pe pe wa njolo, na malaga gbon pe ni, pele yen pe yege, pele yen pe punngo na. Ki kaa pye ma, a pe si gbele ma Yawe Yennele li yeri. A saraga wofenne pe si mbaanra ti win.

¹⁵ A Zhuda tara malingboonlo pe si koro le ma malaga konno li wa. Ma pe ta paa jorogi, a Yawe Yennele li si Yerobowamu wo naa Izirayeli tara malingboonlo pe ni fuun pe gbon wa Abiya naa Zhuda tara woolo pe yege.

¹⁶ A Izirayeli woolo pe si fe Zhuda tara woolo pe yege. A Yawe Yennele li si Izirayeli woolo pe le Zhuda tara woolo pe kee.

¹⁷ Abiya naa wi malingboonlo pe ni, paa Izirayeli woolo pe ya fo jenge. Paa Izirayeli malingboonlo welimbele waga cenme kangurugo (500 000) poro gbo pe ni.

¹⁸ Ki wagati wi ni, Izirayeli woolo poro la go sogo, a Zhuda tara woolo poro fannja ta, katugu paa pe jigi wi taga Yawe Yennele, pe teleye Yennele li na.

¹⁹ Abiya wila taga Yerobowamu wi na maa puro, ma cara ta sho wi yeri. To ti yen Beteli ca naa ki kanggara na kapire ti ni, naa Yeshana ca naa ki kanggara na kapire ti ni konaa Efirin ca naa ki kanggara na kapire ti ni.

²⁰ Abiya wi wunluwo sanga wi ni fuun wi ni, Yerobowamu wi sila fannja ta naa. Ko punngo na, a Yawe Yennele li suu gbon, a wi si ku.

²¹ Een fo, a Abiya wi wunluwo pi si yeresaga ta. Wila pori jele ke ma yiri tijere, mee se pinambiile nafa ma yiri shyen naa sumborombiile ke ma yiri kogoloni.

²² Abiya wi kapyegele sanngala, naa kagala ngele wila pye konaa senre nda wila yo ti yen ma yonlogo wa Yennele yon senre yofa Ido wi nandowo senre sewe wi ni.

† 13:10 13:10: Eki 28.1; Levi 8 † 13:11 13:11: Levi 24.5-9 † 13:12 13:12: Nambu 10.9

²³ A Abiya wì si kaa ku ma taga wa wi teleye pe na. A pè suu le wa Davidi ca ki ni. A wi pinambyo Asa wì si cèn wunluwo pi na wa wi yonlo.

*Zhuda tara wunlunaja Asa
wi wunluwo sanga
(1 Wunlu 15.9-12)*

Asa wi wunluwo sanga wi ni tara tila pye yeyinngge na.

14

¹ Nga ki yen ma yon konaa ma sin ko Asa wila pye Yawe Yennele, wi Yennele li yege na.

² Wila yarisunndo nda tila pye cengele kele yege woro ti saraga wosara ti ko mari wo wa tara ti ni konaa sunzara nda wa tinndiye pe na ti ni. Wila sinndæere titoonro nda paa yerege yerege ti gbɔn mari yaari konaa ma yarisunngo Ashera ki tiyagala ke koonlo[†].

³ Wila ki yo Zhuda tara woolo pe kan ma yo fo pe mara Yawe Yennele, pe teleye Yennele li na, konaa paa tanri li lasiri naa li ngasegele ke na.

⁴ Wila sunzara nda wa tinndiye pe na to naa wusuna nuwo taan saara wosara[†] ti jogo mari wo wa Zhuda tara cara ti ni fuun ti ni. A tara ti si yeyinngge ta wi wunluwo sanga wi na.

⁵ Ma tara ti ta ki yeyinngge sanga wi na, a wì si malaga sigecara kan wa Zhuda tara. Malaga kpe sila to pe na ki sanga wi ni, katugu Yawe Yennele laa wogosaga kan wi yeri.

⁶ Asa wila Zhuda tara woolo pe pye fo: «Ye pan wege cara nda ti kan, we malaga sigemboro kan weri maga, naa sanngazoye ni mbaa ti korosi, we korosi lele yeyonro ti na tuguron sogoyaara ni ti na. Tara ti nda we yege sogowo ma kari, katugu we Yawe Yennele, we Yennele li lagaja. A li yeyinngge kan we yeri kee ki ni fuun ki na.»

Ki pye ma, a pè si to tunngo ki na, ma ya ma cara ti kan cew ni.

Asa wila ya Kushi tara fenne pe ni

⁷ Asa malingboonlo mbele paa pye Zhuda tara nambala paa pye waga cenme taanri (300 000). Pe ni fuun paa pye tuguron sigeyaara tugbooro konaa njaanra ni. Wi malingboonlo mbele paa pye Benzham cenle woolo paa pye nambala waga cenme shyen naa nafa tijere (280 000). Tuguron sigeyaara jегele jегele la pye pe yeri. Pe ni fuun paa pye sandiga wonfenne konaa malingboonlo welimbele.

⁸ Kona, a Kushi tara[†] fenne naja Zera[†] wì si yiri mbe sa to pe na malingboonlo miliyon nungba (1 000 000) ni, naa malaga gbɔnwotoroye cenme taanri (300) ni. Wila kari fo ma saa gbɔn wa Maresha ca ki na.

⁹ A Asa wì si yiri maa fili mbe to wi na. A ki malingboonlo ngbeleye shyen yì si saa yere malinje wi na wa Zefata gbunlundage ki ni, wa Maresha ca ki tanla.

¹⁰ Kona, a Asa wì si Yawe Yennele, wi Yennele li yenri ma yo fo: «Yawe Yennele, lere wo wa kpe se ya mbe lere na wi fannga ki kologo wi sho fannga fo wi yeri na mboro ma. Ki kala na, pan ma we saga we Yennele, na Yennele, katugu mboro ma yen we keendagaserege. Ma mege ko fannga

[†] 14:2 14.2: 1 Wunlu 15.13 [†] 14:4 14.4: Levi 26.30 [†] 14:8 14.8: Kushi tara, Lewoolo tara laga ko kayi. Kila Ezhipiti tara laga ka le ma saa pinle Sudan tara laga ka ni. [†] 14:8 14.8: Ki yaa pye Zera wila pye Ezhipiti tara malingboonlo pe togboo wo wa.

na wè pan mbe to ki malingboonlo janwa gbolo na li na. Yawe Yennele, mboro ma yen we Yennele. Maga ka ti senwee mbe fannga ta ma na.»

¹¹ Kona, a Yawe Yennele li si Kushi tara fenne pe gbón wa Asa naa Zhuda tara fenne pe yegé. A Kushi tara fenne pè si fé.

¹² Asa naa wi woolo pe ni pàa taga pe na ma pe puro fò wa Gerari ca. Kushi tara fenne pe legere la toori ma ku, wa kpe sila sho mbe koro yinwege na, katugu Yawe Yennele lo naa li malingboonlo pe ni pàa pe tongo. Asa naa wi woolo pe ni pàa yarilegere koli ma kari ti ni.

¹³ Pàa ya Gerari ca ki kanngara na cara ti ni fuun ti ni, katugu Yawe Yennele làa fyere gbóro wa ki cara ti woolo pe na. A pè sigi cara ti ni fuun ti san maga yaara ti koli. Mà jen yarilegere la pye wa ti ni nda pe mbaa ya koli.

¹⁴ Pàa yaayoro ngbeleye yi paara yinre ti jaanri fun, ma simbaala naa sikaala legere koli konaa yongomeye legere ni. Ko pungo na, a pè si songoro ma kari wa Zheruzalemu ca.

15

*Asa wila sherege konò li gbegele
mali tege naa fonggo
(1 Wunlu 15.13-15)*

¹ Kona, a Yennele li yinne li si tigi ma ye Obedi pinambyo Azariya wi ni.

² A wì si yiri ma kari wa Asa wi yeri ma saa wi pye fò: «Asa, naa Zhuda tara woolo pe ni fuun konaa Benzhamè cenle woolo, ye logo na yeri. Na yaga pye Yawe Yennele li ni, li yaa pye ye ni. Na yaga li lagaja, ye yaa li yan. Een fò, na yaga je li na, li yaa je ye na.

³ Maga le wa wagati titonlowo ni, Yennele jenne sila pye Izirayeli woolo pe yeri. Saraga wofò sila pye pe yeri mbaa pe kara, lasiri sila pye pe yeri†.

⁴ Een fò ma pe ta wa pe jologo ki ni, pè songoro ma pan Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li korogo. Pèli lagaja, a li ti pèli yan.

⁵ Ki wagati wi ni, mbele fuun pàa pye na kee lara na, na songoro na paan, pe sila pye yeyinngé kpe na, katugu jologo la pye tara woolo pe ni fuun pe na.

⁶ Malaga kila pye na gbóon lagapyew. Cenle la ma cenle la tongo, ca ka ma ca ka tongo, katugu Yennele làa pye na pe jolo jologo cenle legere ni.

⁷ Een fò yoro wo na, ye gbegele ye yere jenge, yaga ka ti ye wire ti fanla ye na, katugu kapyere nda yaa piin ti tonli wi yaa ka kan ye yeri.»

⁸ Naa wunlunanya Asa wila kaa ki senre ti logo, ma Yennele yon senre yofò Azariya na wila pye Obedi pinambyo wi Yennele yon senyoro ti logo, a wì si kotogo ta. A wì si yarisunndo tjangara ti wo wa Zhuda tara ti ni fuun ti ni naa Benzhamè tara ti ni, konaa wa cara nda wila malaga gbón mari sho wa Efirayimu tara yanwira ti na ti ni. Yawe Yennele li saraga wosaga nga kila pye wa li sherigo gbogo ki ndogoro ti yegé, a wì sigi gbegele naa fonggo.

⁹ Kona, a wì si Zhuda cenle woolo nambala pe ni fuun naa Benzhamè cenle woolo nambala pe gbogolo, naa Efirayimu cenle woolo nambala pe ni, naa Manase cenle woolo nambala konaa Simeyon cenle woolo nambala mbele pàa yiri wa Izirayeli woolo pe ni ma pan pe ni. Poro pe ni fuun

† 15:3 15:3. Ki yaa pye ki laga nga ki yen na para kiti konfenne pe wagati wo senre na (Kiti 2.10-23).

mbele poro la saa taga wi na, katugu pàa ki yan fò Yawe Yennèlè, wi Yennèlè li yen wi ni.

¹⁰ Pàa pe yee gbogolo wa Zheruzalemu ca wunlunana Asa wi wunluwo pi yele ke ma yiri kangurugo wolo li yenge taanri wogo ki ni.

¹¹ Ki pilige ki ni, a pè si saara wò Yawe Yennèlè li yeri ma yiri wa yaara nda pàa koli ti ni. To la pye nere cenme koloshyen (700), naa simbaala konaa sikaala waga koloshyen (7 000).

¹² Kona, a pè sigi yon fòlo kon mbaa Yawe Yennèlè, pe teleye Yennèlè li lagajaa pe kotogo ki ni fuun ni konaa pe jatere wi ni fuun ni†.

¹³ Pàa yo fò: Na lere na fuun woro na Yawe Yennèlè, Izirayeli woolo Yennèlè li lagajaa, wi yen pyo nakoma lelee o, wi yen nanja nakoma jele o, wi daga poo gbo.

¹⁴ A pè si wugu ki na Yawe Yennèlè li kan magangbòlo ni, ma jorogo, konaa ma mbaanra naa simbapene yeenre mbaanra ti win.

¹⁵ Zhuda tara woolo pe ni fuun pàa pye na yogori ki wuguro ti kala na, katugu pàa ki wuguro ti pye pe kotogo ki ni fuun ni. Pàa Yawe Yennèlè li lagaja nandanwa ni, a li ti a pèli yan. A li si wogosaga kan pe yeri kee ki ni fuun na.

¹⁶ Wunlunana Asa wila wi mama Maaka wi laga yere wa wunlunjo censaga ki na, katugu wo la yarisunngo Ashera ka gbegele wi yee kan. Asa wila ki yarisunngo ki gbòn maga jaanri maga pye muwe, maa le ma saa pi sogo wa Sediron lafogo gbunlundege ki ni.

¹⁷ Een fò, ali mbege ta Asa wila wi kotogo ki ni fuun ki kan Yawe Yennèlè li yeri wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni, yarisunndo sunzara nda tila pye wa tinndiye pe na, ti sila ko mbe wo wa Izirayeli tara ti ni.

¹⁸ Wi to wila yaara nda tege ti ye Yennèlè li kan konaa wo jate wila yaara nda tege ti ye li kan, warifuwe, naa te konaa yaara ta yegè ni, wila ti le ma saa ti tege wa Yennèlè li sherigo gbogo ki ni.

¹⁹ Malaga kpe sila pye naa wa tara ti ni fò ma saa gbòn Asa wi wunluwo pi yele nafa ma yiri ke ma yiri kangurugo wolo li ni.

16

Asa wila yiri mbe malaga gbòn

Izirayeli tara wunlunana

Bayesha wi ni

(1 Wunlu 15.17-22)

¹ Asa wi wunluwo pi yele nafa ma yiri ke ma yiri kogoloni wolo li ni, a Izirayeli tara wunlunana Bayesha wi si saa to Zhuda tara ti na malaga ni. Wila malaga sigembogo kan ma Arama ca ki maga, jango leele paga ka ya mbaa yinrigi nakoma mbaa yiin wa Zhuda tara wunlunana wi tara.

² Ki pye ma, a Asa wi si warifuwe naa te wa wo wa Yawe Yennèlè li sherigo gbogo ki yarijende tegesaga konaa wa wunluwo go ki yarijende tegesaga ki ni, maa torogo Siri tara wunlunana Beni Hadadi wi kan, wo na wila pye ma cen wa Damasi ca, maga yo wi kan fò:

³ «Ki yaga mi naa mboro we yon finliwe le we yee sogowo, paa yegè nga na ma to wo naa na to wi ni pàa ki pye we. Wele, mi yen naga warifuwe naa ki te na wi torogi ma kan yarikanga. Yon finliwe mba pi yen mboro naa Izirayeli tara wunlunana Bayesha wi ni ye sogowo, ma kari ma saa jogo, jango wi kari wi laga na na.»

† 15:12 15.12: Dete 4.29

⁴ A Beni Hadadi wì si yenle wunlunana Asa wi senre ti na, mee wi malingboonlo teelee pele torogo, a pè saa to Izirayeli tara cara ti na. Pàa ya Iyon ca ki ni, naa Dan ca ki ni, naa Abeli Mayimu ca ki ni konaa Nefitali tara cara nda tila pye yarilire tegesara ti ni.

⁵ Naa Bayesha wila kaa ki senre ti logo, a wì si Arama ca mbogo ki yaga maa tunndo ti yerege.

⁶ Kona Bayesha wila pye na Arama ca mbogo ki kanni sinndeere naa tire nda ni, a wunlunana Asa wì si Zhuda tara woolo pe ni fuun pe gbogolo ma yo pe sari koli pe pan ti ni. A wì siri tege ma Geba naa Mizipa cara ti kan ti ni.

⁷ Ki wagati wi ni, a yariyanra yanfo Hanani wì si kari wa Zhuda tara wunlunana Asa wi yeri, ma saa wi pye fo: «Ki kaa pye Siri tara wunlunana wo mà pye ma keendagaserege, mee Yawe Yenjele, ma Yenjele lo pye ma keendagaserege, ki kala na, Siri tara malingboonlo pè sho ma yeri.

⁸ Ma yee nawa to ki na fo Kushi tara fenne naa Libi tara fenne pàa malingboonlo ngbelege fannga wogo gbegele, naa malaga gbɔnwotoroye konaa shon lugufenne legere ni. Ma si yala Yawe Yenjele làa pe le ma kee, katugu màa li pye ma keendagaserege.

⁹ Mà jen Yawe Yenjele li maa tara ti lagapyew ki wele na toro; mbele fuun pè pe yee kan li yeri pe kotogo ki ni fuun ni, li maa yeresaga kaan pe yeri. Mà tijinliwe fu kala pye wa ki kala na li ni. Ki kala na mbege le yingo wo ni, malaga ki se ko ma na.»

¹⁰ A wunlunana Asa wì si nawa ngban yariyanra yanfo wi ni jenge, a wì si ti a pòo yigi maa le kaso, wi tɔɔɔ ti ni ngbeere na, katugu senre nda wila yo wi na, tila konro lenge wi ni. Ki wagati wi ni, a wunlunana Asa wì sigi kan tara woolo pele na, na pe jolo.

Wunlunana Asa wi kunwo

(1 Wunlu 15.23-24)

¹¹ Asa wi kapyegele, ke kongbanngala naa pungo wogolo, ke yen ma yonloɔ wa Zhuda tara naa Izirayeli tara wunlumbolo pe sewe wi ni.

¹² Asa wi wunluwo pi yele nafa ma yiri ke ma yiri kolɔjere wolo li ni, a yambewe pà si to wi tɔɔɔ ti na. Tila pye naa yaa fo jenge. Konaa ki ni fuun, ali mboo ta ki yama pi na, wi sila Yawe Yenjele li lagaja, een fo were pyefenne poro wila pye na yewe.

¹³ A Asa wì si kaa ku ma taga wa wi teleye pe na. Wi wunluwo pi yele nafa shyen ma yiri nungba wolo li ni ko wila ku.

¹⁴ A pè suu le fanra nda wila wo ka nungba ni† wa Davidi ca ki ni†. Pàa wì sinngɛ sinleyaraga ka na, nga pàa latikɔɔ nuwo taan naa sinme nuwo taanyaara legere wo wa ki na. Tila gbegele ma yala nuwo taanyaara gbegelefenne pe gbegelelomo pi ni. A pè si kason gbogo gberi wi mege ni maa gbogo.

17

Zhuda tara wunlunana Zhofafati wi sanga

¹ Kona, a Asa wi pinambyo Zhofafati wì si cɛn wunluwo pi na wa wi yonlo. Wila fannga kan wi wunluwo pi yeri Izirayeli woolo pe mege ni.

† 16:14 16:14: Kila pye faa wunlunana ka ku wa Izirayeli tara, pe ma kason gbogo gberi wi mege ni maa gbogo. † 16:14 16:14: 2 Sami 5.7

² Zhuda tara cara nda fuun paa malaga sigemboro kan mari maga, wila malingboonlo ngbeleye tegetege wa ti ni, ma malingboonlo tegetege wa Zhuda tara ti lagapew ki ni konaa wa cara nda wi to Asa wila sho wa Efrayimu tara ti ni†.

³ Yawe Yennele laa pye Zhofafati wi ni, katugu wila tanga ma yala wi tele Davidi wi tangalomo pi ni wa wi wunluwo pi lesanga wi ni. Wi sila yenle mbe mara yarisunndo Baali ti na.

⁴ Een fo wila pye ma mara wi tele wi Yennele li na, na tanri na yala li ngasegele ke ni. Wi sila ki pye paa yegge nga na Izirayeli woolo paa pye naga piin.

⁵ Ki pye ma, a Yawe Yennele li suu wunluwo pi kan yeresaga ni. Zhuda tara woolo pe ni fuun paa pye na kee yarikanra ni Zhofafati wi kan. Wila yarijende legere ta konaa ma megboro ta jenge.

⁶ Wila kotogo le wi yee ni mbaa tanri Yawe Yennele li kongolo ke na. Ki pye ma, a wi si sunzara nda wa tinndiye pe na to naa yarisunngo Ashera ki tiyagala ke wo wa Zhuda tara ti ni.

⁷ Zhofafati wi wunluwo pi yele taanri wolo li ni, a wi suu legboolo pele torogo wa Zhuda tara cara ti ni pe saa leele pe kara; poro la wele Beni Hayili, naa Abidiyasi, naa Zakari, naa Netaneyeli konaa Mikaya.

⁸ Wila Levi setirige piile pele pinle pe ni, poro la wele Shemaya, naa Netaniya, naa Zebadiya, naa Azayeli, naa Shemiramoti, naa Zhonatan, naa Adoniya, naa Tobiya, konaa Tobu Adoniya. Saraga wofenne Elishama naa Yoram paa pinle pe ni fun.

⁹ Paa saa na leele pe kara wa Zhuda tara ti ni, Yawe Yennele li lasiri sewe wo wila pye pe yeri. Paa Zhuda tara cara ti ni fuun ti yanri na leele pe kara.

Zhofafati wila fannga ta

¹⁰ Wunluwo tara nda fuun tila pye ma Zhuda tara ti maga ti woolo paa pye na fye Yawe Yennele li yegge. Ki kala na, pe sila yenle mbe malaga gbon Zhofafati wi ni.

¹¹ Filisiti tara fenne pe le la pye na paan yarikanra ni Zhofafati wi kan konaa na lambo sara wi yeri penjara ni. Larabuye paa pye na paan simbaala naa sikaala ni wi kan, simbapene waga koloshyen naa cenme koloshyen (7 700) konaa sikapene waga koloshyen naa cenme koloshyen (7 700).

¹² Zhofafati wila pye na fannga taa na kee yegge. A wi si wunluwo yinre kan wa Zhuda tara cara ti ni konaa ma cara kan mbaa wi kee yaara ti teri wa ti ni.

¹³ Wila tunngo gbogo pye wa Zhuda tara cara ti ni†. Malingboonlo welimbele la pye wi yeri ma cen wa Zheruzalemu ca.

¹⁴ Ki malingboonlo pe yon ko layi nga, ma yala pe setiriye yi ni. Wa Zhuda cenle li ni, mbele paa pye teele malingboonlo waga kelengele (1 000) go na poro la wele yeen: Malingboonlo to Adina. Wila pye malingboonlo welimbele waga cenme taanri (300 000) go na.

¹⁵ A malingboonlo to Yohana wi si taga wo na. Wila pye nambala waga cenme shyen naa nafa tijere (280 000) go na.

† 17:2 17:2: 2 Kuro 15:8 † 17:13 17:13: Eburuye senre ti ni, nga ki yo fo: *Wila tunngo gbogo pye wa Zhuda tara cara ti ni* ki mbe ya logo fun fo yarilire legere la pye wi yeri wa Zhuda tara cara ti ni.

¹⁶ A Zikiri pinambyo Amaziya wi si taga wo na. Kila wi ndanla, a wùu yee kan Yawe Yennele li tunngo ki yeri. Wila pye nambala kotogofenne waga cenme shyen (200 000) go na.

¹⁷ Wa Benzhamē cenle li ni, Eliyada wila pye malingboon kotogofō. Nambala waga cenme shyen (200 000) paa pye wi ni sandira naa tuguron sigeyaara ni pe yeri.

¹⁸ A Yehozabadi si taga wo na. Nambala waga cenme naa nafa tijere (180 000) paa pye wi ni, ma gbegele mbe malaga gbōn.

¹⁹ Poro mbele poro paa pye na tunngo piin wunlunana wi kan. Poro la pye pe ye mbele wunlunana wila tegetege wa Zhuda tara cara nda fuun malaga sigemboro la pye mari maga ti woolo pe ni.

18

*Zhuda tara wunlunana Zhozafati
wila yon finliwe le Izirayeli
tara wunlunana Ashabu wi ni
(1 Wunlu 22.1-28)*

¹ Zhozafati wila yarijende legere naa gbogowo gbembe ta. Wila porogo pye ma yon finliwe le Ashabu wi go woolo pe ni†.

² Yegele kele torongolo, a Zhozafati wi si kari wa Ashabu wi yeri wa Samari ca. A Ashabu wi si simbaala legere naa nere legere gbo Zhozafati wo naa wi pinleyeenle pe kan. Ko pungo na, a wi suu sun ma yo wi pinle wi ni pe sa to Aramoti ca nga wa Galaadi tara ki na†.

³ A Izirayeli tara wunlunana Ashabu wi si Zhuda tara wunlunana Zhozafati wi yewe ma yo fo: «Ma mbe yenle mbe pinle na ni we sa malaga gbōn Aramoti ca nga wa Galaadi tara ki na le?»

A Zhozafati wi suu yon sogo ma yo fo: «Mi yaa pinle ma ni mbe kari, na woolo pe yaa pinle ma woolo pe ni mbe kari. We yaa kari ma ni ja sa malaga ki gbōn.»

*Yennele yon senre yofō Mishe
wila Ashabu wi yeri*

⁴ Ko pungo na, a Zhozafati wi si Izirayeli tara wunlunana wi pye fo: «Koni, ki yaga ma Yawe Yennele li yewe gbēn.»

⁵ Kona, a Izirayeli tara wunlunana wi si Yennele yon senre yofenne pe yeri ma pe gbogolo. Paa pye na kee lere cenme tijere (400) wo yeri. A wi si pe yewe ma yo fo: «We daga mbe kari sa malaga gbōn Aramoti ca nga wa Galaadi tara ki ni lee nakoma mii daga mbe kari?»

A pe suu yon sogo ma yo fo: «Ma mbe ya mbe kari. Yennele li yaa pe le wunlunana ma kee.»

⁶ Een fo, a Zhozafati wi si yewe ma yo fo: «Naga yen ma, Yawe Yennele li yon senre yofō wa yege woro laga naa, na we mbe ya sa Yawe Yennele li yewe wa wi yeri?»

⁷ A Izirayeli tara wunlunana wi si Zhozafati wi yon sogo ma yo fo: «Nana nungba yen wa, na we mbe ya sa Yawe Yennele li yewe wa wi yeri. Een fo wi kala li silan ndanla, katugu wila Yennele yon senre yo mbe sentanra yo na kanngolo, na senpere ma. Yimila pinambyo Mishe wowi.»

A Zhozafati wi sho fo: «Wunlunana, maga ka yo ma.»

† 18:1 18.1: Zhozafati wi pinambyo wila Ashabu sumborombyo Atali wi pori wi jo. † 18:2 18.2: 1 Wunlu 22.3

⁸ Kona, a Izirayeli tara wunlunana wi suu go tunmbyeele pe yegəfo wa yeri maa pye fo: «Kari ma sa Yimila pinambyo Mishe wi yeri wi pan laga fyaw.»

⁹ Kila yala Izirayeli tara wunlunana wo naa Zhuda tara wunlunana Zhazafati wi ni pè pe wunluwo yariporo ti lele ma cencen wa pe wunluwo jonro ti na, wa finliwe pyesaga ki ni, wa Samari ca mbogo yeyongo ki tanla. Yennele yon senre yofenne pe ni fuun paa pye na Yennele yon senre yuun wa pe yegə sogowo.

¹⁰ Kenaana pinambyo Sedesiyasi wila yennele gbegele tuguron ni wi yee kan, ma sho fo: «Pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Ma yaa Siri tara fenne pe gbɔn ki yennele ngele ke ni fo mbe sa pe tongo mbe pe ko yeen pew.» »

¹¹ Yennele yon senre yofenne pe ni fuun paa pye naga senre nunɔba ti yuun fun fo: «Yiri ma kari Aramoti ca nga wa Galaadi tara ki korogo. Ma yaa ya ki ni. Yawe Yennele li yaa ca ki le mboro wunlunana ma kee.»

¹² Pitunjo na wila kari sa Mishe wi yeri, a wo si Mishe wi pye fo: «Mishe, Yennele yon senre yofenne pè yon wa nunɔba na senjende yuun wunlunana wi kan. Ma ti ma senyoro ti pye nunɔba pe woro ti ni. Ma senjende yo wi kan.»

¹³ Een fo, a Mishe wi suu yon sogo ma yo fo: «Yawe Yennele na yinwege wolo li mege ki na, na Yennele liga senre nda yo na kan to mi yaa yari leele pe kan.»

¹⁴ Naa Mishe wila ka saa gbɔn wa wunlunana wi na, a wunlunana wi suu yewe ma yo fo: «Mishe, we daga mbe kari sa malaga gbɔn Aramoti ca nga wa Galaadi tara ki ni lee nakoma we daga mbege yaga?»

A Mishe wi suu yon sogo ma yo fo: «Ta kee fasi! Ma yaa cew ta. Ca woolo pe yaa le ye kee.»

¹⁵ Een fo, a wunlunana wi suu pye fo: «Mi daga mbege yo ma kan sa gbɔn yosaga jori fo ma wugu, maga ka yaraga ka kpe yo na kan, na kaselege ko ce ma, Yawe Yennele li mege ki na?»

¹⁶ A Mishe wi suu yon sogo ma yo fo: «Mi Izirayeli woolo pe ni fuun pe yan pè jaraga wa yanwira ti na paa simbaala yen, mbele konrifot[†] woro pe na. Ki kala na, Yawe Yennele li yo fo: «Ki leele mbele, to woro pe na. Pe ni fuun nunɔba nunɔba pe songoro yeyinɔge na wa pe yinre.» »

¹⁷ A Izirayeli tara wunlunana wi si Zhazafati wi pye fo: «Mi sigi yo na ma kan? Wila Yennele li yon senre yo na kanngolo ti pye senjende, kaawo tipere to ce wi ma yo.»

¹⁸ Kona, a Mishe wi sho naa fo: «Wele, ye Yawe Yennele li senre ti logo: «Mi Yawe Yennele li yan li cen wa li wunluwo jongo ki na, naayeri malingboonlo pe ni fuun pe yen ma yere li tanla, li kalige kee naa li kameɔge kee ki na.»

¹⁹ A Yawe Yennele li sho fo: «Ambo wi yaa kari sa Izirayeli tara wunlunana Ashabu wi fanla mbe ti wi sa to Aramoti ca nga wa Galaadi tara ki na, wi ko wa malaga ki ni?» A naayeri malingboonlo pè si pe woyoro yo, a ti yiri ti ye ti ye.

²⁰ Kona, a yinne la si pan ma yere Yawe Yennele li yegə sogowo, ma yo fo: «Mi yaa saa fanla.» A Yawe Yennele li sili yewe ma yo fo: «Ma yaa ki pye mele?»

[†] 18:16 18:16: Nombu 27:17; 1 Wunlu 22:17; Eze 34:5; Mati 9:36; Maki 6:34

²¹ A yinne li sho fɔ: «Mi yaa yiri sa yagbogowo senre le wi Yenɲele yon senre yofenne pe ni fuun pe yon.» A Yawe Yenɲele li sho fɔ: «A, mboro wo na, ma mbe ya mboo fanla mboo punɔ. Yiri ma saga pye ma.» »

²² A Mishe wi sho naa fɔ: «Wele, koni Yawe Yenɲele li yagbogolo yinne le ma Yenɲele yon senre yofenne mbele fuun pe yen laga pe ni; katugu Yawe Yenɲele ligi kon maga tege mbe jologo wa ma na.»

²³ Kona, a Kenaana pinambyo Sedesiyasi wi si yiri ma fulo wa Mishe wi tanla maa nungbolo li gbɔn, mɛɛ yo fɔ: «Yawe Yenɲele li yinne li wɔmɔ wɔ mi ni mele mɛɛ saa ye mboro ni na para?»

²⁴ A Mishe wi suu yon sogo ma yo fɔ: «Pilige nga ni maga kaa yiin yumbiile pe ni mbaa lara la toro, kona ma yaa ki jen.»

²⁵ Kona, a Izirayeli tara wunlunana wi sho fɔ: «Ye Mishe wi le ye kari wi ni wa cafo Amo wi yeri konaa wa na pinambyo Zhouwasi wi yeri.

²⁶ Yege yo pe kan fɔ: «Wunlunana wi yo yege nana na wi le kaso, yaa yaakara jenri naa tonmo jenri kaan wi yeri ko ɛɛ, fɔ mbe ka sa yiri wa malaga ki na mbe songoro yeyinɲe na.» »

²⁷ A Mishe wi suu yon sogo ma yo fɔ: «Na maga songoro mbe pan yeyinɲe na, kona Yawe Yenɲele lo ma li para na ni, a miɲi yo.» A wi sho naa fɔ: «Yoro sanmbala pyew, yege senre nda ti logo.»

Pàa Ashabu wi gbo malaga na (1 Wunlu 22.29-35)

²⁸ Kona, a Izirayeli tara wunlunana wo naa Zhuda tara wunlunana Zhouzafati wi ni pɛ si yiri ma kari sa to Aramoti ca nga wa Galaadi tara ki na.

²⁹ A Izirayeli tara wunlunana wi si Zhouzafati wi pye fɔ: «Mi yaa yariporo ta yege le, mbanla ɛɛlɔmo pi kanɲa mbe kari wa malaga. Eɛn fɔ mboro wo na, mɔɔ wunluwo yariporo ti yaga ma ye na.» Kona, a Izirayeli tara wunlunana wi suu ye ɛɛlɔmo pi kanɲa ma kari wa malaga.

³⁰ Ma si yala, Siri tara wunlunana wila kono kan wi malaga gbɔnwoto fevenne tee pe yeri, ma yo fɔ: «Yaga ka to lepila nakoma legboɔ na, eɛn fɔ ye sa to Izirayeli tara wunlunana wo nungba na.»

³¹ Naa malaga gbɔnwoto fevenne tee paa kaa Zhouzafati wi yan, a pɛ sho fɔ: «Izirayeli tara wunlunana wo wi na we.» A wi si gbele ngbanga na sagafo jaa. A Yawe Yenɲele li suu saga. Yenɲele laa Siri tara fenne pe laga wi na.

³² Naa malaga gbɔnwoto fevenne tee paa kaa ki yan Izirayeli tara wunlunana wo ma, a pɛ si songoro wi punɔ na.

³³ Kona, a nana wa si kaa wanla la won jaga ma wele. A wanla li si saa Izirayeli tara wunlunana wi sun wa wi malaga gbɔnderege ki yonro ti filisaga ka na. A wunlunana wi suu malaga gbɔnwoto fevɔ wi pye fɔ: «Woto wi yege kaw ma wo na ni laga malaga gbɔnsaga ki ni, katugu mi weleɛ.»

³⁴ Eɛn fɔ, malaga kila ngban ki pilige ki ni fɔ jenge. Paa Izirayeli tara wunlunana wi yigi maa yerege wa wi malaga gbɔnwoto wi ni, maa yege wa wa Siri tara fenne pe yeri, fɔ ma saa gbɔn yonlokogo ki na. A wi si ku ki yonlokogo yege ki ni.

19

*Yennɛle yon senre yofɔ Yehu
wila senngbanra yo Zhozafati
wi na*

¹ Kona, a Zhuda tara wunlunanja Zhozafati wì si songoro ma kari wi go yeyinnge na, wa Zheruzalemu ca.

² A Hanani pinambyo Yehu ɲa wila pye yariyanra yanfo wì si saa wunlunanja Zhozafati wi fili maa pye fo: «Maga yan ki daga pe lepee wi saga le? Nakoma mbele pe Yawe Yennɛle li panra pe kala li daga mbɔɔn ndanla le? Ki wogo ɲga mà pye ki kala na, Yawe Yennɛle li nawa ngban ma ni fo jɛnge.

³ Konaa ki ni fuun, li kajɛnge yan wa ma ni bere, katugu yarisunnɔ Ashera mà ki tiyagala ke ni fuun ke sogo ma ke wo laga tara ti ni, mà Yennɛle li lagaja ma kotogo ki ni fuun ni.»

*Zhozafati wila kannguwa le
wa kiti konlomo pi ni*

⁴ Zhozafati wila koro ma cen wa Zheruzalemu ca. Ko punɔ na, a wì si kaa yiri ma tara ti yanri, maga le wa Berisheba ca ki na, wa yonloparawa kalige kee ki na fo ma saa gbɔn wa Efrayimu yanwira tara ti na, wa yonloparawa kameɲge kee ki na, jango mbe Izirayeli woolo pe pye pe songoro pe pan Yawe Yennɛle, pe teleye Yennɛle li korogo.

⁵ A wì si kiti konfenne tegetege Zhuda tara cara nda fuun paa malaga sigemboro kan mari maga ti ni.

⁶ A wì sigi kiti konfenne pe pye fo: «Yaa korosiri piin ɲga ye yaa kaa piin ki ni, katugu ye se kaa kiti kongo ki piin leele mege na, ɛɛn fo ye yaa kaa ki piin Yawe Yennɛle lo mege na. Li yaa ka pye ye ni mbaa ye sari na ye kaa kiti wi koon we.

⁷ Ki kala na, koni, yaa Yawe Yennɛle li jate jɛnge, ye ye yee yingiwe jɛn wa ye kapyere ti ni fuun ti ni, katugu Yawe Yennɛle laa mbasinme pi kala yaga, laa si yenle yarikanra na mbe ton kaselege na.»

⁸ Ki pyelomo nunɔba pi ni, Zhozafati wila Levi setirige piile, naa saraga wofenne konaa Izirayeli seye teele pele tegetege wa Zheruzalemu ca paa kasinɲge kono li tanri Yawe Yennɛle li yege sogowo, konaa mbaa ca woolo pe kiti konkagala ke yege woo pe sogowo.

⁹ Senre nda wila yo ma ngban pe ni tori nda fo: «Yaa ye kiti kongo ki piin, yaa fye Yawe Yennɛle li yege. Yaa ki piin jatere jɛnɲe ni konaa ye kotogo ki ni fuun ki ni.

¹⁰ Ye sefenne mbele pe yen ma cen wa pe cara ti ni, na paga pan kiti konkala la ni ye korogo, li yen lere gbokala o, nakoma lasiri jogokala o, nakoma ngasele jogokala o, nakoma kondɛgele jogokala o, nakoma kakonndɛgele jogokala o, ye pe yeri, jango paga ka pye jogofenne Yawe Yennɛle li yege sogowo, mbe ti Yawe Yennɛle li nawa ngban ye ni konaa ye sefenne pe ni. Yaa ye tunngo ki piin ki pyelomo pi na ma, pa ye yaa pye jeregisaga fu.

¹¹ Ye wele, saraga wofenne to Amariya wo wi yaa pye ye go na mbaa Yawe Yennɛle li kapyegele ke ni fuun ke yege woo. Ishimayeli pinambyo Zebadiya na wi yen Zhuda cenle woolo pe go na, wo wi yaa pye ye go na mbaa wunluwo kagala ke ni fuun ke yege woo. Levi setirige piile pele yaa pye laga ye ni paa kagala yege wofenne yen. Ye kotogo le ye yee ni, yaa ki kagala ke piin. ɲa kaa kajɛnge piin, Yawe Yennɛle li pye wi ni!»

20

*Mowabu naa Amo cengele
 woolo pàa yiri mbe sa to
 Zhuda tara ti na;
 Zhazafati wila Yenhele li yenri*

¹ Ko pungo na, Mowabu cenle woolo, naa Amo cenle woolo, mbe pinle Mawon cenle woolo pele ni, pè si kari mbe sa malaga gbòn Zhazafati wi ni.

² A lere wà si pan maga senre ti yo Zhazafati wi kan, ma yo fò: «Malingbòonlo janwa gbolo la na paan mbe to ma na, ma yiri wa kògòje kuwo wi kèe nga na, wa Edomu tara. Pè yere gbòn le Hazazòn Tamari ca, ko kòrò wo yen Eni Gedi ca ye.»

³ Ki pye ma, a Zhazafati wì si fye, mée ki kòn maga tège mbe Yawe Yenhele li yewe. A wì sigi yari Zhuda tara woolo pe ni fuun pe kan ma yo pe yenge le.

⁴ A Zhuda tara woolo pe ni fuun pè si gbogolo mbe Yawe Yenhele li yenri, li pe saga. Leele pàa yiri Zhuda tara cara ti ni fuun ti ni ma pan mbe Yawe Yenhele li yenri li pe saga.

⁵ Kona, a Zhazafati wì si yiri ma yere wo naa Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo gbogolomò pi ni, wa Yawe Yenhele li sherigo gbògo ki ni, ma yège wa wa longo fònnògo ki yeri.

⁶ A wì si yenri ma yo fò: «Yawe Yenhele, we teléye pe Yenhele, mboro ma ma yen Yenhele wa naayeri wi le? Mboro ma ma yen tara na cengele ke wunluwo pi go na wi le? Fannnga naa yawa woro ma ni wi le? Lere kpè se ya yere mboon sige.

⁷ E, we Yenhele, mbele pàa pye ma cèn laga ki tara nda ti ni faa, mì yo mboro màa pe purò Izirayeli, ma woolo pe yège, mée ti kan poro mbele pe yen Abirahamu na màa pye maa ndanla wi setirige piile pe yeri ti pye pe woro fò sanga pyew?

⁸ A pè si cèn laga ti ni, mée laga kpoyi kan laga ti ni ma mège ki na, ma sho fò:

⁹ «Na jòlògo ka to we na, nakoma malaga, nakoma kangbanga, nakoma tifelege yambewe, nakoma fungo, pa we yaa pan mbe yere laga ki go nga ki yège sògòwò konaa ma yège sògòwò, katugu ma maa ma yèe nari laga ki laga kpoyi nga ki ni. Mbe we ta wa we jòlògo gbògo ki ni, we yaa gbele mboon yenri ma we saga. Pa kona ma yaa logo we yeri mbe we sho.»

¹⁰ Koni, wele, Amo cenle woolo, naa Mowabu cenle woolo konaa mbele pe yen ma cèn wa Seyiri yanwira tara ti ni, pè pan mbe to we na. Naa Izirayeli woolo pàa yiri wa Eshipiti tara na paan sanga na ni, ma sila yenle ki na pe ki leele pe tara ti pari pe toro; èn fò pàa ti sòlògo ma toro, pe sila ti tongo†.

¹¹ Wele, yège nga na pe yen na we sara we! Tasaga nga mà kan we yeri, pè pan mbe we purò wa ki ni.

¹² E, we Yenhele, ma sòon kiti sinnè wi kòn pe na wi le? Katugu we yen fannnga fu ki malingbòonlo janwa gbolo na laa paan mbe to we na li yège sògòwò. We yaa ki pye yège nga na wee jèn. Èn fò mboro we yen na wele ma we saga.»

*Yenhele làa cew kan
 Zhuda tara woolo pe yeri*

† 20:10 20:10: Nambu 20.14-21; Dete 2.1-9

¹³ Zhuda tara woolo pe ni fuun pàa yiri ma yere Yawe Yennele li yege sogowo, poro naa pe piile tunmombolo, naa pe jele konaa pe pinambiile pe ni.

¹⁴ Kona, a Yawe Yennele li yinne li si ye Yahaziyeli wi ni. Yahaziyeli wila pye Levi setirige pyo ma yiri wa Asafu sege ki ni†. Wila pye Zakari pinambyo. Zakari to wo lawi na Benaya. Benaya to wo lawi na Yeyiyeli. Yeyiyeli to wo lawi na Mataniya.

¹⁵ A Yahaziyeli wi sho fo: «Zhuda tara woolo, naa Zheruzalemu ca woolo konaa mboro wunlunana Zhofafati ma ni, ye nungbolo jan ye logo! Yawe Yennele pa li yo yeen fo: «Yaga ka fye, ye sunndo wiga si ka kon ye na ki malingbocoolo janwa gbolo na li kala na, katugu ki malaga nga yoro ma ye yaa ki gbon, een fo mi na Yawe Yennele mi na wogo yi.

¹⁶ Goto, ye yiri ye sa to pe na. Pe yaa ka lugu wa Zizi tinndi wi na mbe pan. Ye yaa ka sa pe yan wa yanwira ti sogowo tonmo fongologo ki kosaga ki na, wa Yeruweli gbinri wi yesinne na.

¹⁷ Yoro se ka malaga ko ka gbon yere. Ye kari ye sa yere wa ko ce. Ye koro le ye yere yew. Mi na Yawe Yennele, mi yaa ye sho yege nga na, pa ye yaa ki yan†. Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo, yaga ka fye, ye sunndo wiga si ka kon ye na. Goto ye yiri ye sa to pe na, mi na Yawe Yennele, mi yaa pye ye ni.» »

¹⁸ A Zhofafati wi si sogo maa yege ki jiile wa tara Yawe Yennele li yege sogowo mali gbogo. A Zhuda tara woolo pe ni fuun naa Zheruzalemu ca woolo pe ni, pe si to ma pe yee go sogo Yawe Yennele li yege sogowo mali gbogo.

¹⁹ Kona, Levi setirige piile mbele paa pye Kehati sege woolo konaa mbele paa pye Kore sege woolo†, pe si yiri ma Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li son magangbolo ni.

²⁰ Ki goto, a pe si yiri faa, mee le na kee wa Tekowa ca gbinri wi ni. Naa paa kaa na kee, a Zhofafati wi si yiri ma yere, ma sho fo: «Ye logo na yeri Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo: «Ye taga Yawe Yennele li na, pa ye yaa fannga ta. Ye taga li yon senre yofenne pe na, pa ye yaa yawa ta.» »

²¹ Ko pungo na, a pe si yo ma yan pe yee yeri wo naa leele pe ni. Kona, a wi si yurukoolo pele wo. Poro la fereyaara nda tila tege ti ye Yennele kan ta lele†, nee tanri malingbocoolo pe yege, na yuuro koo na Yawe Yennele li sonni na yuun fo: «Yaa Yawe Yennele li sonni, katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu.»

²² Naa leele paa kaa ki le na yuuro koo na Yennele li sonni, Amo cenle woolo, naa Mowabu cenle woolo konaa Seyiri yanwira tara woolo mbele paa pan mbe to Zhuda tara woolo pe na, a Yawe Yennele li si pe kala li gbon mali piri, fo a Zhuda tara woolo pe ya pe ni.

²³ Amo cenle woolo poro naa Mowabu cenle woolo paa yiri ma to Seyiri yanwira tara woolo pe na ma pe tongo ma pe ko pew. Naa paa kaa Seyiri yanwira tara woolo pe tongo ma pe ko, a pe si to pe yee na, na pe yee kuun.

† 20:14 20:14: Asafu sege woolo paa pye yurukoolo wa sherigo gbogo ki ni (1 Kuro 9.15-16; 15.17; 16.37,41-42). † 20:17 20:17: Eki 14.13; Dete 20.1-4; 1 Sami 12.16 † 20:19 20:19: 1 Kuro 6.16-23

† 20:21 20:21: Nga ki yo fo: Poro la fereyaara nda tila tege ti ye Yennele kan ta lele, Yennele senre seweele pele ni pege yonlogo wa ma yo fo: Yennele li yen kpoyi yege nga na, poro la pye naga gbogo.

²⁴ Naa Zhuda tara woolo pàa ka saa gbòn wa laga nga lere ma ya ma wele mbe yan wa gbínri wí nì, a pè si kánnga ma wele wa pe juguye pe kée yeri; pe mbe wele, mée gboolo pe yan pè toori tara ti na, ali lere nungba wo sila sho.

²⁵ A Zhozafati naa wi woolo pe ni pè si pan ma gboolo pe san. Pàa yarijende legere ta wa ki gboolo pe sògòwò, naa yariporò† ni konaa yarijende sònngbanga woro ni. Pàa yaara legere koli fò pee ya mbe ti ni fuun ti lè mbe kari ti ni. Pàa yaara ti koli fò ma saa gbòn piliye taanri ti legewe pi na.

²⁶ Ki pilige tijere wogo ki na, a pè si saa pe yée gbogolo wa Beraka† gbunlundege ki ni ma Yawe Yènñele li sòn. Ko kala na pe maa ki laga ki yinri Beraka gbunlundege ali ma pan ma gbòn nala.

²⁷ Ko pungo na, Zhuda tara woolo pe ni fuun naa Zheruzalemu ca woolo pe ni fuun pe ni, pè si sòngòrò ma kari wa Zheruzalemu ca yògòrimò ni. Zhozafati wo wila pye pe yège. Pàa pye nayinme gbòò ni, katugu Yawe Yènñele làa pe sho pe juguye pe kée.

²⁸ Pàa juruye naa ngòniye gbòn konaa ma mbaanra win ma ye wa Zheruzalemu ca, wa Yawe Yènñele li sherigo gbògò ki ni.

²⁹ Naa tara sannda pyew ti wunluwò woolo pàa kaa ki logo ma yo Yawe Yènñele làa malaga gbòn Izirayeli woolo pe juguye pe ni, a fyere gbòrò si pe yigi.

³⁰ Ki pye ma, a Zhozafati wi wunluwò pì si yeyinngè ta. A wi Yènñele li si wogosaga kan wi yeri kée ki ni fuun ki na.

Zhozafati wi wunluwò pi kòwò (1 Wunlu 22.41-51)

³¹ Zhozafati wila pye wunluwò Zhuda tara ti go na. Wila ta yele nafa ma yiri kè ma yiri kangurugo mée cèn wunluwò pi na. A wì si yele nafa ma yiri kangurugo pye wunluwò pi na wa Zheruzalemu ca. Pàa pye naa nò wi yinri Azuba, naa nò wì to wì yinri Shilishi.

³² Wì to Asa wila tanga kono na na, lo wila tanga li na, wì sila kè mbe wò wa li nì. Kala na li yèn ma sin Yawe Yènñele li yège na, lo wila pye na piin.

³³ Konaa ki ni fuun sunzara nda wa tinndiye pe na ti sila kò wa tara ti ni. Tara woolo pe sila mara bere pe teleye Yènñele li na pe kotogo ki ni fuun ni.

³⁴ Zhozafati wi kapyegele sanngala, ke kongbannngala naa ke pungo wogolo ke yèn ma yònlògò wa Hanani pinambyò Yehu wi kapyegele sèwe wì ni. Ke si yèn ma yònlògò fun wa Izirayeli woolo pe wunlumbolo sèwe wì ni.

³⁵ Ko pungo na, a Zhuda tara wunlunana Zhozafati wì si saa yòn finliwe le Izirayeli tara wunlunana Ahaziya wì nì, wò nà wì tangalomò pi sila yòn we.

³⁶ A pè si gbogolo ma tòn mòkòòrò tugbòòrò gbegèle mbaa kee ti ni wa Tarisisi ca. Pa pàa saa ki tòn mòkòòrò tugbòòrò ti gbegèle wa Eziyòn Geberi ca.

³⁷ Kona, a Dodava pinambyò Eliyezèrì nà wila yiri wa Maresha ca wì si Yènñele yòn senrè yo ma wa Zhozafati wì na, ma yo fò: «Kì kaa pye mà

† 20:25 20:25: Nga ki yo fò: *Naa yariporò ni*, Yènñele senrè sèweele mbele pe yèn Eburuye senrè ni pele yège ni, ki yèn ma yònlògò wa ma yo fò: *Naa gboolo ni*. Yarijende nda ti naganaga, gboolo pe se ya pye ki yarijende to ta mbe yala yarijende sannda ti ni. † 20:26 20:26: Eburuye senrè ti ni, maga logo Beraka ko kòrò wo nà fò sònmo.

gbogolo Ahaziya wi ni ja, Yawe Yennele li yaa ma tunngo ki jogo.» Kì pye ma, tonmòkòrò tila jogo ti sila ya mbe kari Tarisisi naa†.

21

¹ A Zhozafati wì si kaa ku ma taga wa wi teleye pe na, a pè suu le wa pe tanla, wa Davidi ca ki ni. A wi pinambyo Yoramù wì si cèn wunluwo pi na wa wi yonlo.

*Zhuda tara wunlunanya Yoramù
wi sanga*

(2 Wunlu 8.16-24)

² Nòsepiile nambala la pye Yoramù wi yeri. Poro la wele Azariya, naa Yehiyeli, naa Zakari, naa Azariya, naa Mikayeli konaa Shefatiya. Pe ni fuun pàa pye Izirayeli tara wunlunanya Zhozafati wo pinambiile†.

³ Pe to wila yarikanra legere kan pe yeri, to lari nda warifuwe, naa te konaa yaara songbanga woro ni. Mbe taga wa to na, Zhuda tara cara nda pàa malaga sigemboro kan mari maga, wila ta kan pe yeri. Eèn fò wila wunluwo po kan Yoramù wo yeri, katugu wo wila pye pinambyo kongbanja we.

⁴ Naa Yoramù wila kaa cèn wunluwo pi na wa wi to wi yonlo sanga ña ni, ma kaa yeresaga ta, a wì suu nòsepiile nambala pe ni fuun pe gbo tokobi ni, ma pinle Izirayeli tara teele pe ni.

⁵ Yoramù wila ta ye le nafa ma yiri ke ma yiri shyen, mée cèn wunluwo pi na. Ye le kolotaanri wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca†.

⁶ Izirayeli tara wunlumbolo pàa tanga kono na na, lo wila tanga li na, paa yege ñga na Ashabu go woolo pàa ki pye we, katugu Ashabu wi sumborombyo wo wa wila pori wi jo. Nga ki yen kapege Yawe Yennele li yege na, ko wila pye†.

⁷ Konaa ki ni fuun, Yawe Yennele li sila pye na jaa mbe Davidi wi go woolo pe tongo mbe pe ko yon finliwe mba làa le Davidi wi ni pi kala na, katugu làa ki yon fòlò kòn ma yo fò li yaa ti pele mbaa taa wa wi setirige piile pe ni, mbaa cèn wunluwo pi na fò sanga pyew†.

⁸ Yoramù wi wunluwo sanga wi ni, a Edomu cènle woolo pè si yiri ma je Zhuda tara fannga ki na, mée wunluwo wa tege pe ye go na†.

⁹ Kona, a Yoramù wì si yiri ma kari wi malingbòonlo teele konaa wi malaga gbónwotoroye pe ni fuun pe ni. Ki yembine li ni, a wì si saa to Edomu cènle woolo pe na. Kila yala poro wa maa maga makò. A Yoramù wì si ya pe ni wo naa wì malaga gbónwotoroye teele pe ni.

¹⁰ Maga le le ko na, a Edomu cènle woolo pè si yiri ma je Zhuda tara woolo pe fannga ki na fò ma pan ma gbón nala. Ki wagati nungba wi ni, Libina ca fenne fun pè si yiri ma je Yoramù wi fannga ki na, katugu wila je Yawe Yennele, pe teleye Yennele li na†.

¹¹ Yoramù wila sunzara kankan ye re wa Zhuda tara yanwira ti na. Ki pyelomo pi na, wila ti Zheruzalemu ca woolo pè yege wali ma yiri yarisunndo ti kòrògò, nari gbogo konaa ma ti a Zhuda tara woolo pè pungo.

¹² Kì kaa pye ma, a pè si pan ma Yennele yon senre yofòEli wì sewe wi kan Yoramù wi yeri, ma yo fò: «Pa Yawe Yennele, ma tele Davidi wi

† 20:37 20:37: 1 Wunlu 10.22 † 21:2 21.2: 2 Kuro 11.18-22; 1 Kuro 25.5 † 21:5 21.5: 2 Wunlu 1.17; 3.1 † 21:6 21.6: 1 Wunlu 12.26-28 † 21:7 21.7: 1 Wunlu 11.36; 1 Kuro 17.10-14; 2 Kuro 6.16; 7.18 † 21:8 21.8: Zhene 27.40 † 21:10 21.10: 2 Wunlu 8.22; 2 Kuro 12.2

Yennɛle li yo yɛɛn fɔ: <Kì kaa pye mɛɛ tanga wa ma to Zhofafati wi tulugo ki ni, mɛɛ si tanga wa ma tele Asa ɲa wila pye Zhuda tara wunlunana wi tulugo ki ni,

¹³ ɛɛn fɔ pa mà tanga wa Izirayeli wunlumbolo pe tulugo ki ni ma ti a Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo pɛ yɛɛ wali ma yiri yarisunndo ti korɔɔ nari gbogo, paa yɛɛ ɲga na Ashabu go woolo paa ki pye†. Mbe taga wa ko na, ma to seyɛɛnle mbele pe yɛn ma to go woolo, mà yɛɛ pe gbo, poro mbele paa mbonro ma na we.

¹⁴ Ki kala na, Yawe Yennɛle li yaa yambewe wa ma tara woolo pe na, naa ma pinambiile, naa ma jɛɛɛ, konaa ma yarijende ti ni fuun ti na.

¹⁵ Mboro wo na, li yaa yambewe wa ma na, ki yama pi yaa pye lara yama. Pi yaa kaa seregi ma na pilige pyew, fɔ ma latiire ti sa yiri funwa na yama pi kayanga ki kala na.> »

¹⁶ Kona, Filisiti tara fenne naa Larabuye mbele paa pye ma cɛn wa Kushi tara fenne pe tanla, a Yawe Yennɛle li si pe yirige ma pe wa Yoram wi na, jango pe malaga gbon wi ni.

¹⁷ A pɛ si pan ma to Zhuda tara woolo pe na. Paa ye wa tara ti ni, ma yarijende nda tila pye wa wunluwo go ki ni ti koli, ma pinle wunlunana wi pinambiile konaa wi jɛɛɛ pe ni ma kari pe ni kasopiile. Kaawo wi pinambyo pungofɔ Yowahazi wo nungba wila koro wi yeri.

¹⁸ Ko kagala koro ke ni fuun pungo na, a Yawe Yennɛle li si lara yama wa Yoram wi na, mba pi saa ya mbe ko.

¹⁹ A yama pi nɛɛ seregi na kee yɛɛ pilige pyew. Wi yama pi yeɛ shyen wolo li kosaga, a Yoram wi latiire ti si yiri funwa na yama pi kayanga ki kala na. A yama pi jolɔɔ ndorogo ki suu gbo. Wi tara woolo pɛ si kason gbɔɔ gberi wi mɛɛ ni maa gbɔɔ paa yɛɛ ɲga na paa ki pye wi teleye pe kan we†.

²⁰ Yoram wila ta yeɛ nafa ma yiri ke ma yiri shyen, mɛɛ cɛn wunluwo pi na. Yeɛ kolotaanri wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Wi kunwo pi sila lere kpe wo jori. A pɛ suu le wa Davidi ca. ɛɛn fɔ pe sila wi le wa wunlumbolo pe fanra ti ni.

22

*Zhuda tara wunlunana Ahaziya
wi sanga*

(2 Wunlu 8.25-29; 9.27-29)

¹ Kona, a Zheruzalemu ca woolo pɛ si Yoram wi pinambyo pungofɔ Ahaziya wi tege wunluwo pi na wa wi to wi yonlo, katugu malingbɔonlo ɲgbelege kà la pan wa Zhuda tara woolo pe malingbɔonlo censaga ki ni Larabuye ni, ma wi pinambiile lerefenne pe ni fuun pe gbo. Kì pye ma, a Zhuda tara wunlunana wi pinambyo Ahaziya wi si cɛn wunluwo pi na.

² Ahaziya wila ta yeɛ nafa ma yiri shyen mɛɛ cɛn wunluwo pi na. Yeɛ nungba wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Wi no paa pye naa yinri Atali. Atali wo wila pye Omiri wi pishyenwoo.

³ Ashabu go woolo paa tanga konɔ na na, lo Ahaziya wila tanga li na fun, katugu wi no wila pye naa yeregi wila tipege piin.

† 21:13 21:13: 1 Wunlu 16.30-33; 2 Wunlu 8.18,27 † 21:19 21:19: 2 Kuro 16.14; Zhere 34.5

⁴ Nga ki yen kapege Yawe Yenɲele li yege na, ko wila pye paa Ashabu go woolo pe yen. Wi to wi kungolo, ki woolo poro paa pye Ahaziya wi yerifenne maa punɲo.

⁵ Pe yerewe senɛ ti kala na, a wi pinle Izirayeli tara wunlunana Ashabu wi pinambyo Yoram wi ni, ma saa malaga gbɔn Siri tara wunlunana Hazayeli wi ni wa Aramoti ca, wa Galaadi tara. A Siri tara fenne pe si Yoram wi welege.

⁶ Siri tara fenne paa Yoram wi welege lara nda na, naa wila pye na malaga ki gbɔn Siri tara wunlunana Hazayeli wi ni wa Arama ca, a wi si songoro wa Zhizireyeli ca mbe sari fofo. Kona, a Zhuda tara wunlunana Yoram wi pinambyo Ahaziya wi si kari ma saa Ashabu pinambyo Yoram wi shari wa Zhizireyeli ca, katugu wila pye na jolo fo jenge.

⁷ Yenɲele laa ti, a Ahaziya wi kari wa Yoram wi yeri wi sharisaga, jango mbe Ahaziya wi gbo. Naa wila ka saa gbɔn wa, a wo naa Yoram wi ni pe si yiri ma kari wa Nimishi pinambyo Yehu wi yege sogowo, wo na Yawe Yenɲele laa sinme kpoyi wo wi na maa wo wi Ashabu go woolo pe tongo we.

⁸ Maga ta Yehu wila pye na Yenɲele li kiti konkala li piin Ashabu go woolo pe na, a Yehu wi si saa Zhuda tara teele pe yan konaa Ahaziya wi sefenne pele ni. Poro la pye na tunngo piin Ahaziya wi kan. Kona, a wi si pe gbo†.

⁹ Ko punɲo na, a wi neɛ Ahaziya wi lagajaa. A pe si saa wi yigi wa Samari ca, wa laga nga wila pye ma lara we. A pe si pan wi ni wa Yehu wi yeri, a Yehu wi suu gbo. A pe suu gboo wi le wi tele Zhazafati wo kala na, katugu wo la pye ma mara Yawe Yenɲele li na wi kotogo ki ni fuun ki ni. Ko pyengolo, lere kpe sila koro wa Ahaziya wi go woolo pe ni, na wi mbaa ya cen wunluwo pi na.

*Atali wila cen wunluwo pi na
wa Zhuda tara
(2 Wunlu 11.1-3)*

¹⁰ Naa Ahaziya wi no Atali wila kaa ki yan pɔo pinambyo wi gbo, a wi si yiri ma saa Zhuda tara wunlunana wi setirige piile pe ni fuun pe gbo.

¹¹ Eɛn fo pe gbosanga wi ni, wunlunana wi sumborombyo Yehoshabeyati na wila pye Ahaziya wi nɔsepyo sumboro, wi si Ahaziya wi pinambyo Zhouasi wi le larawa, wa wunlunana wi pinambiile mbele paa pye na kuun pe sogowo, ma saa wo naa jele na wila pye wi gbegelefo pe tege wa sherigo gbogo ki yumbyo na pe maa wonlo wa ni. Wunlunana Yoram wi sumborombyo Yehoshabeyati na wila pye saraga wɔfo Yehoyada wi jo pa wila Zhouasi wi lara yeen Atali wi na, wi suu ta mboo gbo.

¹² Wila koro pe ni wa larasaga wa Yawe Yenɲele li sherigo gbogo ki ni fo ma saa gbɔn ye le kogoloni. Kila yala Atali wi yen wunluwo pi na wa tara ti ni.

23

*Paa Zhouasi wi tege
wunluwo pi na
(2 Wunlu 11.4-16)*

¹ Ki ye le koloshyen wolo li ni, a saraga wɔfo Yehoyada wi si kotogo le wi yee ni, mee yon finliwe le malingbɔonlo cenme cenme teele pe ni. Poro

† 22:8 22.8: 2 Wunlu 10.13-14

la wele Yerohamu pinambyo Azariya, naa Yohana pinambyo Ishimayeli, naa Obedi pinambyo Azariya, naa Adaya pinambyo Maaseya konaa Zikiri pinambyo Elishafati.

² Kona, a poro si yiri ma Zhuda tara ti yanri ma Levi setirige piile mbele pe yen Zhuda tara cara ti ni fuun ti ni pe yeri ma pe gbogolo konaa Izirayeli woolo seye teele pe ni. A pè si saa gbɔn wa Zheruzalema ca.

³ A ki janwa wi ni fuun wi si yon finliwe le wunlunana wi ni wa Yenɲele li go ki ni. Yehoyada wila pe pye fo: «Ye wele, wunlunana wi pinambyo wi na. Wo wi yaa cɛn wunluwo pi na, mbe yala yon folo na Yawe Yenɲele laa kon Davidi wi setirige piile pe wogo na li ni†.

⁴ Nga ye yaa pye ki nga: «Cɛnpilige nga kila paan ki ni, yoro mbele ye yaa tunngo ki le, saraga wofenne naa Levi setirige piile pe ni, ye yee walagi ngbeleye taanri. Ngbelege nungba yaa la yeyonro ti korosi,

⁵ ngbelege shyen wogo ki sa yere kila wunluwo go ki korosi. Ngbelege taanri wogo ki sa yere wa Yesodi† yeyongo ki na mbaa ki korosi. Leele sanmbala pe ni fuun pe yaa pye wa Yawe Yenɲele li sherigo gbogo laga nawa pi ni.

⁶ Lere kpe si daga mbe ye wa Yawe Yenɲele li sherigo gbogo ki ni, kaawo saraga wofenne naa Levi setirige piile mbele pe yaa pye tunngo ki na poro cɛ. Poro wo na, pe mbe ya mbaa yiin wa, katugu pe yen kpoyi. Eɛn fo leele sanmbala poro yaa pye mbe yere wa sherigo gbogo laga nawa pi ni.

⁷ Levi setirige piile pe yaa wunlunana wi maga keɛ ki ni fuun ki na, pe ni fuun nungba nungba pe malingbonyaara ti ni pe keɛ. Lere na fuun kaa jaa mbe ye wa sherigo gbogo ki ni, poo gbo. Wunlunana wi kaa kee laga nga fuun na, ye pye wi ni mbaa wi korosi.»

⁸ Saraga wofɔ Yehoyada wila senre nda fuun yo, a Levi setirige piile naa Zhuda tara woolo pè si tanga ti ni fuun ti na. Teele pe ni fuun nungba nungba paa pe malingbonlo pe lele, mbele pe mbaa tunngo ki le cɛnpilige ki na konaa mbele pe mbaa tigi tunngo ki na pe ni; katugu saraga wofɔ Yehoyada wi sila ngbelege ka kpe yaga ki kari†.

⁹ Kona wunlunana Davidi wi njaanra naa wi tuguron sigeyaara tugbooro naa jegele jegele ngele wila tege wa Yenɲele li sherigo gbogo ki ni, a saraga wofɔ Yehoyada wi siri kan teele mbele paa pye malingbonlo cɛnme cɛnme go na pe yeri†.

¹⁰ Ko pungo na, a wi si leele pe yerege yerege ma wunlunana wi maga, pe ni fuun nungba nungba pe malingbonyaara ti ni pe keɛ, wa saraga wosaga konaa sherigo gbogo ki ni ti tanla, maga le wa sherigo gbogo ki kalige keɛ ki na fo ma saa gbɔn wa ki kamenge keɛ ki na.

¹¹ Kona, a pè si yiri wunlunana wi pinambyo wi ni, ma wunluwo njala li kan wi kan, mɛɛ yon finliwe senre sewe wi le wi keɛ. A Yehoyada naa wi pinambiile pe ni pè si sinme kpoyi wo wi na maa tege wunluwo. A leele pè si jorogo ma yo fo: «Yenɲele sa yinwetɔnlogo kan wunlunana wi yeri!»

¹² Kona, a Atali wi si leele pe tinme ta paa fee na toro, na wunlunana wi sonni. A wi si pan wa janwa wi tanla, wa Yawe Yenɲele li sherigo gbogo ki tanla.

† 23:3 23:3: 1 Kuro 17.10-14; 2 Kuro 6.16; 7.18; 2 Kuro 21.7; 2 Sami 7.12-16 † 23:5 23:5: 2 Wunlu 11.6 † 23:8 23:8: Paa saraga wofenne naa Levi setirige piile pe walagi ngbeleye ngbeleye, a ki ngbeleye yila tunngo ki piin naga waa na yi yee kaan (1 Kuro 24.19; 25.8; 26.1). † 23:9 23:9: 2 Sami 8.7-12

¹³ Wi mbe wele, mɛɛ wunlunana wi yan yeresaga wa ndɔgɔrɔ† ti ni, wa yeyɔngɔ ki na. Malingbɔɔnɔ teelee poro naa mbaanra winfenne pe ni, paa pye wa wi tanla. Tara woolo pe ni fuun paa pye na yɔgɔri na mbaanra ti wiin; a yurukɔɔlo paa pe yarigbɔnrɔ ti gbɔɔn na yuuro ti yege sinni. Naa Atali wila kaa ko yan ma, a wi suu yaripɔrɔ ti walagi nanɗbanwa pi kala na, mɛɛ yo fɔ: «Pɛ yɔn le na na! Pɛ yɔn le na na!»

¹⁴ Kona malingbɔɔnɔ teelee mbele paa pye leelee cɛnmɛ go na, na malingbɔɔnɔ pe yege sinni, a saraga wɔfɔ Yehoyada wi si pe pye fɔ: «Yoo yigi ye yiri wi ni wa funwa na ngbeleye yi sɔgɔwɔ. Lere na fuun ka taga wi na, yoo gbo tokobi ni.» Katugu saraga wɔfɔ wila yo fɔ kii daga poo gbo wa Yawe Yennɛle li sherigo gbɔgɔ ki ni†.

¹⁵ A pɛ si kono li wa wi kan, yeyɔngɔ nga shɔnye pe maa yiin wa ki ni†, mɛɛ toro ma saa gbɔn wi ni wa ki na, mɛɛ kari wa wunluwɔ go ki ni, ma suu gbo le ki laga ki na.

*Yehoyada wila kannguwa fɔnmbo le
wa Yennɛle li tunngo ki ni
(2 Wunlu 11.17-20)*

¹⁶ Kona, a saraga wɔfɔ Yehoyada wi si yɔn finliwɛ le wo naa leelee pe ni konna wunlunana wi ni. Ki yɔn finliwɛ pila pye naga nari ma yo fɔ leelee pe daga mbe pye Yawe Yennɛle li woolo.

¹⁷ Kona, a leelee pe ni fuun pɛ si kari ma saa ye wa yarisunngo Baali ki gbɔgɔgo ki ni maga jaanri. A pɛ sigi saara wɔsara to naa ki yaara yanlere ti yaari, ma Baali saraga wɔfɔ Matan wi gbo wa saara wɔsara ti tanla.

¹⁸ Kona, a Yehoyada wi si Yawe Yennɛle li sherigo gbɔgɔ ki le Levi setirige piile mbele saraga wɔfenne pe kɛɛ paa ki kɔrɔsi. Poro wele Davidi wila walagi ngbeleye ngbeleye paa tunngo piin wa Yawe Yennɛle li sherigo gbɔgɔ ki ni, janngo paa saara sogoworo ti woo li yeri, mbe yala nga ki yɛn ma yɔnlogɔ wa Moyisi lasiri sewe wi ni ki ni. Paa ki piin nayinmɛ ni, Davidi wila yuuro nda gbɛgele, paa ti koo.

¹⁹ A wi si yeyɔngɔ kɔrɔsifenne pe tegetege wa Yawe Yennɛle li sherigo gbɔgɔ yeyɔnrɔ ti na, janngo lere na fuun wi yɛn fyɔngɔ ni Yennɛle yege na, ki fyɔngɔ ki yɛn yege o yege, wo wa kpɛ ka ka ye wa sherigo gbɔgɔ ki ni.

²⁰ Kona, malingbɔɔnɔ teelee mbele paa pye leelee cɛnmɛ cɛnmɛ go na, poro naa legbɔɔlo pe ni, naa tara woolo pe ni fuun, a Yehoyada wi si pe yeri ma pe gbogolo. A wi si ti a pɛ yiri wunlunana wi ni wa Yawe Yennɛle li sherigo gbɔgɔ ki ni, ma toro wa yeyɔngɔ gbɔgɔ ki ni, ma saa ye wa wunluwɔ go ki ni. A pɛ si wunlunana Zhouwasi wi tenge wa wunluwɔ jongo ki na.

²¹ Tara woolo pe ni fuun paa pye na yɔgɔri. Ca fun kila pye yeyinngɛ na, katugu paa Atali wi gbo tokobi ni.

24

*Zhuda tara wunlunana Zhouwasi
wi sanga
(2 Wunlu 12.1-4)*

† **23:13 23:13:** Nga ki yo fɔ: *Wa ndɔgɔrɔ ti ni*, Eburuye sɛnrɛ ti ni, ki mbe ya logo fun fɔ: *Wa tiyala li tanla* (2 Wunlu 11.14). † **23:14 23:14:** Nɛɛɛ paa Atali wi gbo wa sherigo gbɔgɔ ki ni, pe mbaa ki tege fyɔngɔ ni (Nɔmbu 19.11-16; 2 Wunlu 23.14). † **23:15 23:15:** 2 Wunlu 11.16

¹ Zhouwasi wila ta yeŋe koloshyen mæe cæn wunluwo pi na. Yeŋe nafa shyen wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Paa pye naa nɔ wi yinri Zibiya ma yiri wa Berisheba ca.

² Nga ki yen ma sin Yawe Yennele li yege na, ko Zhouwasi wila pye na piin saraga wofo Yehoyada wi yinwege sanga wi ni fuun wi ni.

³ Yehoyada wila jele shyen pori Zhouwasi wi kan, a Zhouwasi wi si pinambiile naa sumborombiile se.

Zhowasi wila sherigo gbogo

ki jogosara ti gbegele

(2 Wunlu 12.5-17)

⁴ Ko pungo na, a Zhouwasi wi sigi kon maga tege mbe Yawe Yennele li sherigo gbogo ki jogosara ti gbegele.

⁵ A wi si saraga wofenne naa Levi setirige piile pe gbogolo, ma pe pye fo: «Ye kari wa Zhuda tara cara ti ni, ye saa penjara shoo Izirayeli tara woolo pe ni fuun pe yeri yeŋe pyew, jango mbaa Yennele li sherigo gbogo ki jogosara ti gbegele. Yege kala li pye fyelæge na.» Een fo Levi setirige piile pe sila ki kala li pye fyaw.

⁶ A wunlunaja wi si saraga wofenne to Yehoyada wi yeri maa yewe, ma yo fo: «Lambo na Yawe Yennele li tunmbyee Moyisi wila yo Izirayeli woolo pe daga mbaa woo Yennele li censaga paraga go ki wogo na, ko nga yon finliwe senre ti yen ma yonlogo ma tege wa ki ni, yingi na mæe sigi yo Levi setirige piile pe kan paa ki lambo wi shoo Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo pe yeri?»

⁷ Katugu kafaara pyefo Atali wo naa wi woolo pe ni pe Yennele li sherigo gbogo ki jogo, ma yaara nda ti tege ti ye wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni ti le ma saa na tunngo piin ti ni yarisunnngo Baali ki kan.

⁸ Kona, a wunlunaja wi si ti, a pe kesu wa gbegele ma saa wi tege wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki yeyongo ki na, wa funwa na.

⁹ Kona, a pe sigi yari Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo pe kan ma yo fo lambo na Yawe Yennele li tunmbyee Moyisi wila yo Izirayeli woolo pe daga mbaa woo ma pe ta wa gbinri wi ni, paa wi woo paa paan wi ni.

¹⁰ A teele pe ni fuun naa tara woolo pe ni fuun pe si yogori ki wogo ki na. A pe nee paan lambo penjara ti ni nari nii wa kesu wi ni, fo a wi saa yin.

¹¹ Levi setirige piile pe ma kari kesu wi ni wunlunaja wi saa wele sanga na ni, na wi ka gbon, na pe kaa wele mboo yan penjalegere yen wa wi ni, wunlunaja wi sewe yonlogofa wo naa saraga wofenne to wi kagala yege wofo wi ni, pe mæe penjara ti wo wa kesu wi ni. Ko pungo na, Levi setirige piile pe mæe kesu wi le ma songoro ma saa wi tege wa wi tegesaga. Paa pye naga piin ma pilige pyew fo ma saa penjara legeræ gbogolo ti yeŋe na.

¹² Kona wunlunaja wo naa Yehoyada wi ni, pe mæe ti kan mbele pe yen Yawe Yennele li sherigo gbogo tunndo pyefenne pe go na pe yeri paa ki jogosara ti gbegele. A pe nee sinndæere tefenne naa tire tefenne pe lee sara na, jango pe Yawe Yennele li sherigo gbogo ki jogosara ti gbegele; konaa, a pe ta tege na tuguron tunngo pyefenne naa tuguyenre tunngo pyefenne pe sara mbaa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki jogosara ti gbegele.

¹³ A tunmbyeele pè si to tunngo ki na naga piin. A go ki jogosara ti nɛɛ gbegele na kee yege pe tunngo pyewe pi fannga na. Paa Yennɛle li sherigo gbogo ki gbegele maga ko maga kan fannga ni.

¹⁴ Naa paa kaa ko tunngo ki na, a pè si saa penjara sannda ti kan wunlunana wo naa Yehoyada pe yeri. A pè siri tege ma yaapire gbegele ti ni tunngo nga ki yaa la piin wa sherigo gbogo ki ni ki mege ni, ki yaapire ta la pye sherege pye woro, ta la pye saara sogoworo ti woro, naa wojenggele ni, naa yaapire ta yege ni nda ti yen te woro konaa warifuwe woro. Yehoyada wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni paa pye na saara sogoworo woo wa Yawe Yennɛle li sherigo gbogo ki ni suyi.

Yehoyada wi kunwo

¹⁵ Yehoyada wila le fo jenge ma tin yinwege ki na, mɛɛ jɛn ma ku. Wi kusanga wi ni, wila ta yeɛ cɛnmɛ naa nafa ma yiri ke (130).

¹⁶ Paa wi le wa Davidi ca, wa wunlumbolo pe tanla, katugu wila kajenge pye Izirayeli woolo pe kan, ma kajenge pye Yennɛle li kanngolo konaa li sherigo gbogo ki kanngolo fun.

Zhowasi wila laga Yennɛle li na na yarisunndo gbogo

¹⁷ Yehoyada wi kanngolo, a Zhuda tara teele pè si pan ma foli wunlunana Zhowasi wi yege sogowa maa gbogo. A wunlunana wi si logo pe yeri.

¹⁸ Ki pye ma, a Izirayeli woolo pè si je Yawe Yennɛle, pe teleye Yennɛle li sherigo gbogo ki na, ma saa na tunngo piin yarisunngo Ashera konaa yarisunndo ta yege kan. Kona, a Yawe Yennɛle li si nawa ngban fo jenge Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo pe ni pe kajogo ki kala na.

¹⁹ A Yawe Yennɛle li sili yon senre yofenne pele torogo wa pe yeri, jango mbe pe pye pe songoro pe pan li korogo. A poro pe yeri, ɛɛn fo pee yenle mbe logo pe yeri.

²⁰ Kona, a Yennɛle li yinne li si ye saraga wofa Yehoyada wi pinambyo Zakari wi ni. A wi si kari wa leele pe yege sogowa mɛɛ pe pye fo: «Pa Yennɛle li yo yeɛn fo: <Yingi na, a ye nɛɛ Yawe Yennɛle li ngasegele ke jogo? Ye kapyege ka kpe se yon ye kan, katugu ye laga Yawe Yennɛle li na. Lo fun li yaa laga ye na.> »

²¹ ɛɛn fo, a leele pè si yon le Zakari wi na paa yege nga na wunlunana wila ki yo pe kan we, mɛɛ wi wa sinndeere ni maa gbo wa Yawe Yennɛle li sherigo gbogo longo ki ni†.

²² Kajenge nga Zakari wi to Yehoyada wila pye wunlunana Zhowasi wi kan, Zhowasi wila fege ki na, ma Yehoyada pinambyo wi gbo. ɛɛn fo naa Zakari wila kaa na kuun sanga na ni, a wi sho fo: «Yawe Yennɛle li nga ki yen na piin ki wele, ligi fogo yewe ma na.»

Zhowasi wi wunluwo pi kowo

(2 Wunlu 12.18-22)

²³ Yeɛ le filisaga, a Siri tara fenne malingboonlo pè si pan ma to Zhowasi wi na. Paa pan ma Zhuda tara ti sho konaa Zheruzalemu ca ki ni. Paa tara teele pe ni fuun pe tongo, mɛɛ yaara nda fuun paa koli ti torogo wa Damasi ca pe wunlunana wi kan.

²⁴ Siri tara malingboonlo mbele paa pan pe sila lege. Kona ki ni fuun, Yawe Yennɛle laa Zhuda tara malingboonlo legerɛ pe le pe keɛ, katugu paa

† 24:21 24:21: Mati 23.35; Luki 11.51

laga Yawe Yenn̄ele, pe teleye Yenn̄ele li na. Kì pye ma, Siri tara fenne poro paa jologo wa Zhouasi wi na†.

²⁵ Naa Siri tara fenne paa kaa kari ma laga wi na, maa ta wila pye na jogo fo jenge, a wi legboolo pe si yon le wi na saraga wofa Yehoyada pinambyo na wila gbo wi kunwo pi kala na†. A pe suu gbɔn maa gbo wa wi sinleyaraga ki na. Wila ku, a pɔo le wa Davidi ca ki ni. Een fo pe sila wi le wa wunlumbolo pe fanra ti ni.

²⁶ Mbele paa yon ki le wi na maa gbo, poro la wele Zabadi naa Yozabadi. Zabadi wila pye Amɔ cenle woolo jo Shimeyati wo pinambyo. Yozabadi wo la pye Mowabu cenle woolo jo Shimiriti wo pinambyo.

²⁷ Zhouasi wi pinambiile pe mere to na, naa Yenn̄ele yon senre legere nda tila yo ma wa wi na, konaa wila sherigo gbogo ki jogosara ti gbegele yegɛ nga na, ki senre ti ni fuun ti yen ma yonlogo wa sewe na wi maa wunlumbolo pe kagala ke yegɛ yuun wi ni. A wi pinambyo Amaziya wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

25

*Zhuda tara wunlunaja Amaziya
wi sanga*

(2 Wunlu 14.1-7)

¹ Amaziya wila ta ye le nafa ma yiri kanjurugo, mee cen wunluwo pi na. Ye le nafa ma yiri kolɔjere wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Wi no paa pye naa yinri Yehowadan, ma yiri wa Zheruzalemu ca.

² Nga ki yen ma sin Yawe Yenn̄ele li yegɛ na, ko wila pye. Een fo wi sila ki pye wi kotogo ki ni fuun ni.

³ Naa wunluwo pila kaa yeresaga ta Amaziya wi kee na sanga na ni, legboolo mbele paa wi to, wunlunaja we wi gbo, a wi si pe gbo.

⁴ Een fo wi sila pe pinambiile poro gbo. Wila ko pye ma, ma yala nga ki yen ma yonlogo wa lasiri wi ni, wa Moyisi sewe wi ni ki ni. Yawe Yenn̄ele ligi ngasele na li kan ma yo fo: «Pe se ka tee le gbo pe pinambiile kala na. Pe se ka pinambiile gbo pe tee le kala na. Een fo lere nungba pyew wi daga mbe gbo wi yeera kapere to kala na†.»

⁵ Kona, a Amaziya wi si Zhuda tara nambala pe yeri ma pe gbogolo laga nungba, ma pele tege tee le lere waga kelengele (1 000) go na, ma pele tege lere cenme cenme go na ma yala pe teleye setiriye yi ni, ko yen fo Zhuda cenle woolo naa Benzhamɛ cenle woolo pe ni fuun. A wi si leele pe jiri, maga le mbele paa ta ye le nafa nafa pe na konaa pe yegɛ fenne pe ni. A wi sigi yan fo paa pye nambala waga cenme taanri (300 000) mbele pe mbaa ya sa malaga gbɔn njanraga naa tuguron sigeyaraga ni.

⁶ A wi si Izirayeli tara malingboonlo welimbele waga cenme (100 000) sara warifuwe toni taanri naa kongo ni ma taga wa mbele pe na.

⁷ Een fo, a Yenn̄ele lere wa si pan maa pye fo: «E, wunlunaja, maga ka ti Izirayeli tara malingboonlo pele mbe pinle ma ni mbe sa malaga gbɔn, katugu Yawe Yenn̄ele li woro Izirayeli woolo pe ni, poro mbele pe yen Efirayimu cenle woolo wele.

† 24:24 24:24: Eki 12.12; Dete 28.25; Eze 5.10,15; 11.19 † 24:25 24:25: 2 Wunlu 12.21; wa Yenn̄ele senre sewe na wi yen Eburuye senre ni wi ni, ki yen ma yonlogo wa ma yo fo Yehoyada pinambiile; een fo wa Yenn̄ele senre sewe na wi yen Gireki senre ni wi ni, ki yen ma yonlogo wa ma yo fo Yehoyada pinambyo. † 25:4 25:4: Dete 24.16; 2 Wunlu 14.6

⁸ Ali na maga si kari pe ni, mbe sa malaga ki gbɔn ma fannɔa ki ni fuun ki ni yege o yege, Yawe Yenɔɔle li yaa ma le ma juguye pe kee, katugu yawa yen Yenɔɔle li ni mbe lere saga nakoma mboo jan.»

⁹ A Amaziya wi si Yenɔɔle lere wi pye fo: «Warifuwe toni taanri naa kɔngɔ nga mi kan Izirayeli tara malingbɔɔnlo pe yeri, ko wogo ko yaa pye mele?»

A Yenɔɔle lere wi suu yɔn sogo ma yo fo: «Yawe Yenɔɔle li yaa to legere kan ma yeri naa mbe we ko na.»

¹⁰ Ki pye ma, a Amaziya wi si laga malingbɔɔnlo mbele paa yiri wa Efirayimu cenle li ni pe na. A wi si pe yaga ma yo paa kee pe yeri. Een fo, a pɛ si nawa ngban Zhuda tara woolo pe ni fo jenge, mee songoro ma kari pe yeri nangbanwa gbɔo ni.

¹¹ Kona, a Amaziya wi si kotogo le wi yee ni, mee keli wi malingbɔɔnlo pe yege ma kari pe ni wa Ko gbunlundegɛ ki ni, ma saa malaga gbɔn Seyiri tara fenne pe ni ma lere waga ke (10 000) gbo pe ni.

¹² Zhuda tara woolo paa lere waga ke (10 000) yigi pe ni weele, ma lugu ma kari pe ni walaga ka namunjo na, mee saa pe wonrogo ma pe jaanri wa titege ki ni ma pe ni fuun pe gbo.

¹³ Een fo ki sanga wi ni, Izirayeli tara malingbɔɔnlo mbele Amaziya wila songoro ma yo paga ka pinle wi ni mbe kari wa malaga, a poro si saa to Zhuda tara cara ti na, maga le wa Samari ca ki na fo ma saa gbɔn wa Beti Horon ca ki na. Paa lere waga taanri (3 000) wo gbo ki cara woolo pe ni, ma yarilegere koli ma kari ti ni.

*Izirayeli tara wunlunana
wila malaga gbɔn ma ya
Amaziya wi ni
(2 Wunlu 14.8-14)*

¹⁴ Naa Amaziya wila kaa ya Edomu cenle woolo pe ni ma songoro ma pan, wila pan Seyiri setirige piile pe yarisunndo ti ni, ma pan mari pye wi yeera yarisunndo. Wila pye na foli ti yege sogowo nari gbogo, na wusuna nuwo taan sori ti kan.

¹⁵ Kona, a Yawe Yenɔɔle li si nawa ngban Amaziya wi ni, mee Yenɔɔle yɔn senre yofɔ wa torogo wa wi yeri ma saa wi pye fo: «Yingi na, a ma si saa ki cenle na li yarisunndo ti lagaja, to nda ti ya mberi woolo pe sho ma kee we?»

¹⁶ Maga ta Yenɔɔle yɔn senre yofɔ wila pye na para bere, a Amaziya wi si senre ti kɔn wi yɔn na, ma suu pye fo: «Moo tege ma pye wunlunana wi yerifo le? Yiri na ki laga nga ki ni. Maga ka ti mbɔɔn gbo de!»

A Yenɔɔle yɔn senre yofɔ wi si senre ti kɔn, ma sho fo: «Migi jen ma yo Yenɔɔle ligi kɔn maga tege mbɔɔn tongo, katugu maga kala na li pye, ma je mbanla yerewe senre ti logo.»

¹⁷ Kona, a Zhuda tara wunlunana Amaziya wi suu yerifenne poro yerewe senre to logo. A wi si pitunmbolo torogo wa Izirayeli tara wunlunana Zhouasi wi yeri, wo na wila pye Yowahazi wi pinambyo konaa Yehu pishyenwoo, ma yo pe saa pye fo: «Pan we fili we malaga gbɔn we yee ni.»

¹⁸ Ki pye ma, a Izirayeli tara wunlunana Zhouasi wi si Zhuda tara wunlunana Amaziya wi yɔn sogo ma yo fo: «Pilige ka, a Liban tara wuuro tipile la si tun ma yo pe saga yo Liban tara sediri tigbogo ka kan ma yo fo:

«Ma sumborombyo wi kan na pinambyo wi yeri wuu pori wi jo.» Een fo, a Liban tara wongbo wa si pan ma wuuro tipile li tangala ma toro.»

¹⁹ A Zhouwasi wi sho naa fo: «Maa ki yuun wa ma nawa fo ma ya Edomu cenle woolo pe ni, a ko ma kan maa ma yee nari, nno yee gbogo. Koni koro wa ma tara. Yingi na ma nne jaa mbe go le ki jologo kala na li ni, lo na ma yaa ko wa li ni, Zhuda tara woolo pe ko wa li ni we?»

²⁰ Een fo, Amaziya wi sila yenle mbe logo wi yeri, katugu ki kala pa laa yiri wa Yenjele li yeri, laa pye na jaa mbe pe le pe juguye pe kee, katugu paa kannga ma taga Edomu tara yarisunndo ti na.

²¹ Kona, a Izirayeli tara wunlunana Zhouwasi wi si yiri ma kari sa malaga ki gbón. A wo naa Zhuda tara wunlunana Amaziya wi ni, pe si saa fili wa Beti Shemeshi ca, wa Zhuda tara, ma to pe yee na.

²² A Izirayeli woolo pe si ya Zhuda tara woolo pe ni. A Zhuda tara woolo pe ni fuun nungba nungba pe si fe ma kari pe paara yinre.

²³ A Izirayeli tara wunlunana Zhouwasi wi si Zhuda tara wunlunana Amaziya wi yigi maa le kaso wa Beti Shemeshi ca. Amaziya wila pye Zhouwasi pinambyo konaa ma pye Yowahazi pishyenwoo. A wunlunana Zhouwasi wi si kari wi ni wa Zheruzalemu ca ma saa ca ki mbogo laga ka ya, ki titonlowo pila pye metere cenme shyen (200), maga le wa Efrayimu yeyongo ki na fo ma saa gbón wa yeyongo nga wa mbogo ki yenle li na ki na[†].

²⁴ Wila te wi ni fuun wo naa warifuwe wi le, yarijende nda fuun tila pye wa Yenjele li sherigo gbogo ki ni Obedi Edomu wi kee na, wila ti le, ma pinle nda tila pye wa wunluwo go ki yarijende tegesaga ki ni ti ni. Wila leele pele yigi fun, mee songoro ma kari wa Samari ca.

Paa yon le ma Amaziya wi gbo (2 Wunlu 14.15-20)

²⁵ Yowahazi pinambyo Zhouwasi na wila pye Izirayeli tara wunlunana wi kungolo, a Zhouwasi pinambyo Amaziya na wila pye Zhuda tara wunlunana wi si ye le ke ma yiri kangurugo pye yinwege ki na naa.

²⁶ Amaziya wi kapyegele, ke kongbanngala naa pungo wogolo ke yen ma yonlogo wa Zhuda tara wunlumbolo naa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

²⁷ Naa Amaziya wila kaa laga Yawe Yenjele li na, a pe si yon le wi na wa Zheruzalemu ca. A wi si fe ma kari wa Lakishi ca. Een fo, a pe si taga wi na, maa puro ma saa wi gbo wa Lakishi ca.

²⁸ Ko pungo na, a pe suu gboo wi le shon na ma kari wi ni wa Zheruzalemu ca, ko nga ki yen Zhuda cenle woolo pe ca ye, ma saa wi le wa wi teleye pe tanla.

26

Zhuda tara wunlunana Oziyasi *wi sanga*

(2 Wunlu 14.21-22; 15.1-3)

¹ Kona, a Zhuda tara woolo pe ni fuun pe si Oziyasi[†] wi le maa tege wunluwo wi to Amaziya wi yonlo. Kila yala wi ta ye le ke ma yiri kogoloni.

[†] 25:23 25.23: 2 Wunlu 14.13

[†] 26:1 26.1: Oziyasi wo nungba wo paa pye na yiri Azariya (2 Wunlu 14.21-22; 15.1-7).

² Wo wila Eyiloti ca ki kan naa fɔnngo, maga songoro maga kan Zhuda tara woolo pe yeri wunlunana Amaziya wi kungolo ma taga wa wi teleye pe na.

³ Oziyasi wila ta yeɛ ke ma yiri kogoloni sanga na ni wila cɛn wunluwo pi na. Yeɛ nafa shyen ma yiri ke ma yiri shyen wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Wi no paa pye naa yinri Yekoliya ma yiri wa Zheruzalemu ca.

⁴ Nga ki yen ma sin Yawe Yenɲele li yeɛ na, ko wila pye kala li ni fuun ni paa yeɛ nga na wi to Amaziya wila ki pye we.

⁵ Zakari† na wila pye na leele pe nari paa fye Yenɲele li yeɛ, wi yinwege sanga wi ni, Oziyasi wila koro ma mara Yenɲele li na. Ma Oziyasi wi ta wila koro ma mara Yawe Yenɲele li na, Yenɲele laa pye naa kagala ke yongo wi kan.

⁶ A Oziyasi wi si yiri ma saa to Filisiti tara fenne pe na, ma Gati ca malaga sigembogo ki jaanri, naa Yabine ca malaga sigembogo konaa Asidodi ca malaga sigembogo ki ni. A wi si cara ta kan wa Asidodi ca wasege ki ni konaa wa Filisiti tara fenne sanmbala pe sogowo.

⁷ Yenɲele laa wi saga, a wi malaga gbɔn Filisiti tara fenne pe ni, ma malaga gbɔn Larabuye mbele paa pye ma cɛn wa Guri Baali ca konaa wa Mawon ca pe ni.

⁸ Amo cɛnle woolo paa pye na nizara woo Oziyasi wi yeri. Wi meɛ kila yiri fo ma saa gbɔn wa Ezhipiti tara konlo li na, katugu wila fannga ta fo jenge.

⁹ A Oziyasi wi si sanngazoye titonlombolo kan wa Zheruzalemu ca, wa yeyongo nga wa ca ki yenle na ki na, naa wa gbunlundege konɔ yeyongo ki na, konaa wa ca mbogo ki yenle li na. Wila sanngazoye pe kan, a pe pye fannga ni.

¹⁰ Wila sanngazoye titonlombolo kan korosiri pyewoolo wa gbinri wi ni, ma tonno were legere wo wa, katugu yaayoro ngbeleɛ legere la pye wi yeri wa yanwira tigiwen tara ti ni konaa wa funwa lara falafala ti ni. Kere konfenne naa erezen kere konfenne la pye wi yeri wa yanwira ti na konaa wa Karimeli yanwiga ki na, katugu kere tunngo kila pye maa ndanla fo jenge.

¹¹ Malingboonlo ngbeleɛ la pye Oziyasi wi yeri mbele pe mbaa ya malaga gbɔn. Sewe yonlogɔfo Yeyiyeli wo naa fanngafɔ Maaseya poro paa pye na pe jinri, na pe mere ti yonlogi, na pe walagi ngbeleɛ ngbeleɛ paa kee wa malaga. Hananiya na wila pye wunlunana wi malingboonlo teeɛ wo wa, wo wila pye na pe yeɛ sinni.

¹² Seye teeɛ waga shyen naa cɛnme kogoloni (2 600) paa pye ki malingboonlo welimbele pe go na.

¹³ Ki seye teeɛ paa pye malingboonlo mbele go na, paa pye lere waga cɛnme taanri ma yiri koloshyen naa cɛnme kangurugo (307 500). Paa pye malingboonlo welimbele, ma pye fannga ni. Paa pye na wunlunana wi sari na malaga gbɔn wi juguye pe ni.

¹⁴ Oziyasi wila tuguron sigeyaara, naa njaanra, naa tuguron njagala, naa malaga gbondeere, naa sandira konaa gbafuuro sinndeere kankan malingboonlo pe ni fuun pe yeri.

† 26:5 26:5: Zakari na wi senre ti yo lagame wi yen wi ye Yehoyada setirige pyo Zakari wi ni. Ki yaa pye ndee wo wila pye Oziyasi wi yerifo we.

¹⁵ Wila ti a kapyo jenfo wa malingbonyaara ta gbegele wa Zheruzalemu ca, mari tegetege wa sanngazoye pe go na konaa ca ki mbogo yengele ke na, janngo mbaa wangala wonni ti ni konaa mbaa sinndelingboro waa ti ni. Ki pye ma, a wi mege ki si yiri ma kari fo lege, katugu Yennele laa wi saga ma fannga gbogo kan wi yeri, a ki pye kafonno sagawa.

Yennele laa yayenwe wa Oziyasi wi na

¹⁶ Een fo, naa Oziyasi wila kaa fannga ta sanga na ni, a wi nee wi yee gbogo fo ma saa kapege pye. Wila kaa pye mbasinje Yawe Yennele, wi Yennele li ni. Wila ye wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, saraga wosaga nga pe maa wusuna nuwo taan wi sori ki na, mbe sa wusuna nuwo taan sogo wa ki na[†].

¹⁷ A saraga wofa Azariya wi si ye wa wi korogo wo naa Yawe Yennele li saraga wofenne nafa tijere ni, mbele paa pye kotogo ni.

¹⁸ A pe si yiri wunlunana Oziyasi wi korogo maa pye fo: «Oziyasi, mboro ma, ma daga mbe wusuna nuwo taan wi sogo Yawe Yennele li kan. Een fo ki tunngo ki kan saraga wofenne mbele Aron setirige piile poro yeri. Pe tege pe ye mbaa ki tunngo ki piin. Toro ma yiri wa laga kpoyi ki ni, katugu ma kambasinje pye. Ki kapyege ki se gbogowo kan ma yeri Yawe Yennele, Yennele le, li yege sogowa.»

¹⁹ Koni wusuna nuwo taan leyaraga kila pye Oziyasi wi kee, a wi si nawa ngban saraga wofenne pe ni. Le ki yongolo nungba ke ni, a yayenwe pi si to wi na wa wi walege ki na le saraga wofenne pe yege sogowa, wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, wa wusuna nuwo taan pe maa wi sori saraga wosaga nga na ki tanla[†].

²⁰ A saraga wofenne to Azariya wo naa saraga wofenne sanmbala pe ni pe suu wele, mee yayenwe pi yan pi to wa wi walege ki na. A pe suu yirige wa funwa na fyeele na. A wo jate wi si fyeele ma yiri, katugu Yawe Yennele laa wi gbon.

Oziyasi wi wunluwo pi kowa (2 Wunlu 15.5-7)

²¹ Wunlunana Oziyasi wila koro yayenwe fo, fo ma saa gbon wi kupilige ki na. Wi yayenwe pi kala na, wila pye go ka ni wi ye; katugu wi saa ya mbe ye naa wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni. Wi pinambyo Yotamu na wila pye wunluwo go ki kagala yege wofa wo wila pye na tara woolo pe yege sinni.

²² Oziyasi wi kapyegele sanngala, ke kongbanngala naa ke pungo wogolo, Amosi pinambyo Ezayi na wila pye Yennele yon senre yofa wila ke yonlogo.

²³ A Oziyasi wi si kaa ku ma taga wa wi teleye pe na. A pe suu le wa wi teleye pe tanla, wa wunlumbolo pe gboolo lesaga ki ni, naa wila pye yayenwe fo ki kala na, pe sila wi le wa wunlunana wi fanga ko ni. A wi pinambyo Yotamu wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

[†] **26:16 26:16:** Kila pye saraga wofenne poro ce paa daga mbaa wusuna nuwo taan wi sori Yennele li kan (Nambu 3.10; 17.5; 18.7; 1 Kuro 23.13). [†] **26:19 26:19:** Levi 13.14; Nambu 5.2

27

*Zhuda tara wunlunana Yotamu**wi sanga**(2 Wunlu 15.32-38)*

¹ Yotamu wila ta yeŋe nafa ma yiri kanŋurugo, mee cen wunluwo pi na. Yeŋe ke ma yiri kogoloni wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Wi no paa pye naa yinri Yerusha. Zadaki sumborombyo lawi.

² Nga ki yen ma sin Yawe Yenŋele li yege na ko wila pye, ma tanga paa yege nga na wi to Oziyasi wila ki pye kala li ni fuun ni. Konaa ki ni fuun, wi sila ye wa Yawe Yenŋele li sherigo gbogo ki ni ki pye kapege wi go na. Een fo leele poro la koro na kapege ki piin.

³ Yotamu wo wila Yawe Yenŋele li sherigo gbogo ki yeyongo nga wa gona ki wa. Wila Ofeli laga mbogo ki tunndo ti legere pye.

⁴ Wila cara kan wa Zhuda yanwira tara ti ni, ma malaga sigecara naa sanngazoye kankan wa koro ti ni.

⁵ Wila malaga gbon Amo cenle woolo pe wunlunana wi ni ma ya pe ni. Ki pye ma, ki yeŋe li ni, Amo cenle woolo paa lambo sara wi yeri maa kan warifuwe toni taanri naa kongo, naa bile toni tijere naa kongo konaa orizhi toni tijere naa kongo. Ko yaara to yongo Amo cenle woolo paa kan wi yeri yeŋe shyen wolo naa taanri wolo li ni.

⁶ Yotamu wila fannga ta fo jenge, katugu wila pye naa yinwege ki piin sinŋe Yawe Yenŋele, wi Yenŋele li yege sogowo.

⁷ Yotamu wi kapyegele sanngala, malaga nga fuun wila gbon konaa tunndo nda fuun wila pye, ki kagala ke yen ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo naa Zhuda tara wunlumbolo pe sewe wi ni.

⁸ Wila ta yeŋe nafa ma yiri kanŋurugo, mee cen wunluwo pi na. Yeŋe ke ma yiri kogoloni wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca.

⁹ A Yotamu wi si ku ma taga wa wi teleye pe na. A pe suu le wa Davidi ca. A wi pinambyo Ahazi wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

28

*Zhuda tara wunlunana Ahazi**wi sanga**(2 Wunlu 16.1-20)*

¹ Ahazi wila ta yeŋe nafa, mee cen wunluwo pi na. Yeŋe ke ma yiri kogoloni wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Nga ki yen ma sin Yawe Yenŋele li yege na, wi tele Davidi wila ki pye yege nga na, wo sila ki pye ma.

² Een fo wila tanga wa Izirayeli tara wunlumbolo pe tulugo ki ni. Wi yere la ti, a pe tuguron yan ma yaara yanlere gbegele yarisunndo Baali ti gbogowo pi mege ni.

³ Wila pye na wusuna nuwo taan sori wa Beni Hinomu gbunlundege ki ni. Wila wi yera pinambiile pe sogo ma pe pye saraga yarisunndo yeri, ma yala katjangara nda cengele sanngala ke maa piin ti ni, koro ngele Yawe Yenŋele laa ke puru ma ke yirige wa Izirayeli woolo pe yege we.

⁴ Wila pye na yaayoro saara naa wusuna nuwo taan saara woo wa sunzara nda wa tinndiye pe na ti na, naa tinndiye pe na konaa wa tire tipiire nda fuun ti yen were ni ti nogo†.

† 28:4 28.4: Dete 12.2

⁵ Kona, a Yawe Yennɛle, wi Yennɛle le, li suu le Siri tara wunlunaŋa wi keɛ. A Siri tara fenne pɛ si malaga gbɔn wi ni ma ya wi ni, ma lelegere yigi kasopiile ma kari pe ni wa Damasi ca. A li suu le fun Izirayeli tara wunlunaŋa wi keɛ, a wi malaga gbɔn wi ni ma ya wi ni fɔ jenge.

⁶ Pilige nunɗba ka ni, a Eremaliya pinambyɔ Peka wi si Zhuda tara nambala waga cenme naa nafa (120 000) gbo pe ni, pe ni fuun nambala kotogofenne, katugu paa laga Yawe Yennɛle, pe teleye Yennɛle li na.

⁷ Malingbɔɔn kotogofɔ ŋa paa pye na yinri Zikiri, ma yiri wa Efirayimu tara, wila wunlunaŋa wi pinambyɔ Maaseya wi gbo, naa Azirikamu ŋa wila pye wunluwɔ go ki kagala yegɛ wɔfɔ wi ni, konaa Elikana ŋa wila pye megbɔgɔ fɔ ma taga wunlunaŋa wi na wi ni.

⁸ Izirayeli woolo paa lere waga cenme shyen (200 000) yigi pe sefenne Zhuda tara woolo pe ni kasopiile, poro la wele jɛle, naa pinambiile konaa sumborombiile; paa yarilegere koli wa pe yeri ma kari ti ni wa Samari ca.

*Yennɛle yɔn senre yofɔ
wà la yerɛwe senre kan
Izirayeli woolo pe yeri*

⁹ Wa Samari ca, Yawe Yennɛle li yɔn senre yofɔ wà la pye wa, paa pye naa yinri Obadi. A wi si yiri ma saa Izirayeli malingbɔɔnlo pe fili pe pansaga wa Samari ca, mɛɛ pe pye fɔ: «Ye wele, Yawe Yennɛle, ye teleye Yennɛle laa nawa ngban Zhuda tara woolo pe ni, ma pe le ye keɛ. A yɛ pe tongo nangbanwa ni fɔ a ki tinme pi gbɔn wa yennɛle na.

¹⁰ Koni ye yen naga yuun ma yo fɔ ki Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo mbele yɛn, poro ye yaa sa pye ye kulonambala naa ye kulojaala. Eɛn fɔ yoro jate, ye woro kajɔgɔ pyefenne Yawe Yennɛle, ye Yennɛle li yegɛ sɔgɔwɔ wi le?

¹¹ Koni ye logo na yeri. Ye sefenne mbele yɛ yigi kasopiile, ye pe wa paa kee, katugu Yawe Yennɛle li nawa ngban ye ni fɔ jenge.»

¹² Ki pye ma, malingbɔɔnlo mbele paa Zhuda tara woolo pe yigi, a Efirayimu cenle woolo teele pɛle si yiri pe korɔgɔ, poro la wele Yohana pinambyɔ Azariya, naa Meshilemɔti pinambyɔ Berekiya, naa Shalumu pinambyɔ Ezekiyasi konaa Hadilayi pinambyɔ Amasa wi ni.

¹³ Paa malingbɔɔnlo pe pye fɔ: «Ki leele mbele yɛ yigi kasopiile yɛn, yaga ka ye laga pe ni, katugu yaa jaa mbe we pye kajɔgɔ pyefenne Yawe Yennɛle li yegɛ sɔgɔwɔ. Yaa jaa mbe ka taga we punɗuwa naa we kapere ti ni. Ma si yala we yen kajɔgɔ pyefenne mako. Yawe Yennɛle li nangbanwa gbɔɔ pi yen woro Izirayeli woolo we ni mako.»

¹⁴ Kona, a malingbɔɔnlo pɛ si leele mbele paa yigi kasopiile pe yaga konaa yaara nda paa koli ti ni le teele poro naa janwa wi ni fuun wi yegɛ sɔgɔwɔ.

¹⁵ Ki nambala mbele pɛ pe mɛɛ ti yeriye, a poro si kasopiile pe kala li yɔn pe kan. Paa yaripɔɔ ta lagala wa yaara nda tila koli ti na mari kankan pe yeri konaa sawira ni, a pɛri le. A pɛ pe kan, a pɛ li ma wɔ. A pɛ si mbele paa weleɛ pe fɔfɔ, ma sinme fafa pe weleɛsara ti na mari pɔpɔ†. Mbele pe saa ya tanga, a pɛ si pe ni fuun pe luguro sofilele na ma sɔngɔɔ pe ni wa Zheriko ca, ko ŋga ki yen sengendire ca ye, ma kari pe ni wa pe sefenne pe tanla. Ko pyenɗɔlɔ, a pɛ si sɔngɔɔ wa Samari ca.

† 28:15 28.14-15: Luki 10.25-37

*Wunlunana Ahazi
wila Asiri tara wunlunana
wi yenri wuu saga
(2 Wunlu 16.7-20)*

¹⁶ Ki wagati wi ni, a wunlunana Ahazi wi si tunngo torogo wa Asiri tara wunlunana wi yeri ma yo wuu saga.

¹⁷ Katugu Edomu cenle woolo paa pan naa, ma malaga gbɔn Zhuda tara woolo pe ni ma ya pe ni, ma pele yigi kasopiile ma kari pe ni.

¹⁸ Ki wagati nungba wi ni, Filisiti tara fenne paa saa Zhuda tara cara nda wa yanwira tigiwen tara ti ni ti sho konaa nda wa Negevu tara ti ni. To tila pye Beti Shemeshi ca, naa Ayalon ca, naa Gederoti ca, naa Soko ca konaa ki kanngara na kapire ti ni, naa Timina ca konaa ki kanngara na kapire ti ni, naa Gimizo ca konaa ki kanngara na kapire ti ni. A pe si cen wa ki cara ti ni.

¹⁹ Ko la pye ma, katugu Yawe Yenjele laa Zhuda tara woolo pe go sogo Izirayeli tara wunlunana Ahazi wi kala na. Ma jen Ahazi wila Zhuda tara woolo pe le kapege pyege ki ni konaa ma kambasingge pye Yenjele li na.

²⁰ A Asiri tara wunlunana Tigilati Pilinezeri wi si pan ma to Ahazi wi na malaga ni, maa pye paa wi maliwee yen, wi sila wi saga.

²¹ Ahazi wila Yawe Yenjele li sherigo gbɔgo yarijende ti le, naa wunluwo go yarijende ti ni konaa wi legboolo pe yinre yarijende ta ni, mari pye yarikanra Asiri tara wunlunana wi yeri. Een fo ki wogo ki sila sagawa kpe kan wi yeri.

Wunlunana Ahazi wi kunwo

²² Ma wunlunana Ahazi wi ta wila pye wa ki jolɔgo gbɔgo ki ni, wila koro na kambasingge piin Yawe Yenjele li na.

²³ Wila yaayoro wo saraga Damasi ca yarisunndo ti yeri, a to si ya wi ni. Wila wi yee pye fo: «Ki kaa pye Siri tara wunlumbolo pe yarisunndo ti pe saga, mi fun mi yaa saara wo ti yeri ti ta tilan saga.» Een fo ti sila yaraga ka kpe yon wi kan, kaawo maa jan wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ni.

²⁴ A Ahazi wi si Yenjele li sherigo gbɔgo yaapire ti ni fuun ti gbogolo, mari gbɔn mari yaari. Wila Yawe Yenjele li sherigo gbɔgo kɔɔro ti tonndo, ma ti a pe saara wosara kankan wi kan wa Zheruzalemu ca yengele ke ni fuun ke na.

²⁵ Wila sunzara kankan wa tinndiye pe na wa Zhuda tara cara ti ni fuun nungba nungba ti ni, mbe ta mbaa wusuna nuwo taan sori wa ti na yarisunndo ta yegɛ kan. Ki pye ma, wila Yawe Yenjele, wi teleye Yenjele li nawa pi ngban fo jenge.

²⁶ Ahazi wi kapyegele sanngala, naa tunndo nda fuun wila pye, kongbanngala naa pungo wogolo, ke yen ma yonlogo wa Zhuda tara naa Izirayeli tara wunlumbolo pe sewɛ wi ni.

²⁷ A Ahazi wi si kaa ku ma taga wa wi teleye pe na, a pe suu le wa Zheruzalemu ca. Een fo pe sila wi le wa Izirayeli tara wunlumbolo pe fanra ti ni. A wi pinambyo Ezekiyasi wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

29

*Wunlunana Ezekiyasi
wila sherigo gbogo ki pye kpoyi
(2 Wunlu 18.1-3)*

¹ Ezekiyasi wila ta yeŋe nafa ma yiri kangurugo, mɛɛ cɛn wunluwo pi na. Yeŋe nafa ma yiri kolojere wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Paa pye naa no wi yinri Abiya; Zakari sumborombyo lawi.

² Nga ki yen ma sin Yawe Yennele li yege na, ko wila pye kala li ni fuun ni paa wi tele Davidi wi yen.

³ Wi wunluwo pi yeŋe kongbanna li yenge kongbannga ki na, a wi si Yawe Yennele li sherigo gbogo kooɔo ti yengele mari gbegele.

⁴ A wi si saraga wofenne naa Levi setirige piile pe yeri, ma pe gbogolo wa laga nawa pi yonlo yirisaga keɛ yeri.

⁵ A wi si pe pye fo: «Yoro Levi setirige piile, ye logo na yeri. Ye ye yeɛ pye kpoyi, ye Yawe Yennele, ye teleye Yennele li sherigo gbogo ki pye kpoyi. Yaara nda fuun ti yen fyongo ni wa laga kpoyi ki ni, yeri wo wa.

⁶ Katugu we teleye paa kambasinngɛ pye, ma nga ki yen kapege Yawe Yennele, we Yennele li yege na ki pye. Pɛ laga li na, ma Yawe Yennele li censaga ki yaga, ma pungo le li ni.

⁷ Pɛ yere la sherigo gbogo ndogoro kooɔo ti tonndo, ma fitanlaye pe figi. Pe sila wusuna nuwo taan wo saraga konaa mbe saraga sogowogo wo Izirayeli woolo Yennele li yeri wa laga kpoyi ki ni.

⁸ Ki pye ma, a Yawe Yennele li si nawa ngban Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo pe ni. A li si jatere piriwen wa pe na, naa jologo ni konaa ma pe pye titegere yaraga paa yege nga na yaa ki yaan yenle ni we.

⁹ Ye wele, paa we teleye pe gbo tokobi ni, ma we pinambiile, naa we sumborombiile konaa we jelele pe yigi ma kari pe ni kulolo ki wogo nga ki kala na.

¹⁰ «Koni migi kon maga tege wa na nawa mbe yon finliwe le Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li ni, jango li nangbanwa gbogɔ pi ko we ni.

¹¹ Koni na pinambiile, yaga ka pye sambalawa ni, katugu yoro wele Yawe Yennele li wo yaa yeregi li yege sogowo mbaa tunngo piin li kan, konaa mbe pye li tunmbyeele mbaa wusuna nuwo taan sori li kan.»

¹² Kona, a Levi setirige piile pɛ si yiri ma yere; poro la wele Amasayi pinambyo Mahati, konaa Azariya pinambyo Zhoueli ma yiri wa Kehati setirige piile pe ni; naa Abidi pinambyo Kishi konaa Yehaleleyeli pinambyo Azariya ma yiri wa Merari setirige piile pe ni; naa Zima pinambyo Yowa, konaa Yowa pinambyo Eden ma yiri wa Gerishon setirige piile pe ni;

¹³ naa Shimiri konaa Yeyiyeli ma yiri wa Elizafan setirige piile pe ni; naa Zakari konaa Mataniya ma yiri wa Asafu setirige piile pe ni;

¹⁴ naa Yehiyeli konaa Shimeyi ma yiri wa Hema setirige piile pe ni; naa Shemaya konaa Uzuiyeli ma yiri wa Yedutun setirige piile pe ni.

¹⁵ A pɛ si pe sefenne sanmbala pe gbogolo ma pe yeɛ pye kpoyi. Ko pungo na, a pɛ si pan mbe Yawe Yennele li sherigo gbogo ki pye kpoyi paa yege nga na wunlunana wila ki yo pe kan, ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni.

¹⁶ A saraga wofenne pɛ si ye wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki nawa mbege pye kpoyi. Yaara nda fuun paa yan fyongo woro wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, paa ti ni fuun ti le ma yiri ti ni, mari tege wa laga

nawa. A Levi setirige piile poro siri le ma yiri ti ni wa funwa na, ma saa ti wa wa Sedirɔn lafogo gbunlundege ki ni.

¹⁷ Yele li yenge kongbannga ki pilige kongbannga ki na, a pè sigi le na sherigo gbogo ki piin kpoyi. Yenge ki pilige kolotaanri wogo ki na, a pè si ye wa Yawe Yenjele li go ki ndogoro ti ni. Piliye kolotaanri paa pye ma Yawe Yenjele li go ki pye kpoyi. Yenge kongbannga ki pilige ke ma yiri kogoloni wogo ki na, a pè si ko ki tunngo ki na.

¹⁸ Kona, a pè si kari wa wunlunana Ezekiyasi wi yeri, ma saa wi pye fo: «Wè saa Yawe Yenjele li sherigo gbogo ki ni fuun ki pye kpoyi, naa saara sogoworo ti ma sogo saraga wosaga nga na ki ni konaa ki yaapire ti ni fuun ti ni, naa buru na pe ma kan Yenjele yeri wi ma tege tabali na na wi ni, konaa wi yaapire ti ni fuun ti ni.

¹⁹ Wunlunana Ahazi wi wunluwo sanga wi ni, wila yaapire nda fuun tege fyongo ni wi mbasinme sanga wi ni, wè ti ni fuun ti gbegele mari pye kpoyi. Ti yen ma tege wa Yawe Yenjele li saraga wosaga ki yegε.»

*Ezekiyasi wila sherege konɔ lo
naa saraga womo tunngo
ki gbegele maga tege*

²⁰ Ki goto yirifaga ki na, a wunlunana Ezekiyasi wì si yiri ma ca ki teelee pe yeri ma pe gbogolo, mεε kari wa Yawe Yenjele li sherigo gbogo ki ni.

²¹ A pè si kari napene koloshyen ni, naa simbapene koloshyen, naa simbapene yirifonmbolo koloshyen konaa sikapene koloshyen ni mberi pye kapere kala yagawa jasaara wunluwo tara ti kan, naa laga jenge kpoyi ki kan konaa Zhuda tara woolo pe kan. A wunlunana wi si konɔ kan saraga wofenne mbele paa pye Aron setirige piile pe yeri, ma yo peri wo saraga wa Yawe Yenjele li saraga wosaga ki na.

²² A saraga wofenne pè si napene pe konlogi ma kasanwa pi togo maa yanragi yanragi saraga wosaga ki na, ma simbapene pe konlogi ma kasanwa pi togo maa yanragi yanragi saraga wosaga ki na, ma simbapene yirifonmbolo pe konlogi ma kasanwa pi togo maa yanragi yanragi saraga wosaga ki na.

²³ Ko pungo na, pe yaa kapere ti kala yagawa ja sikapene mbele ni, a pè si pan pe ni wa wunlunana wo naa janwa wi yegε sogowo. A wunlunana wo naa janwa wi ni pè si pe keyen yi taga sikapene pe na.

²⁴ A saraga wofenne pè si sikapene pe konlogi ma pe kasanwa pi togo, maa yanragi yanragi saraga wosaga ki na, maa pye kapere ti kala yagawa jasaraga, mbe ta mbe kapere ti kala yagawa ja kapyeye ki pye Izirayeli woolo pe kan; katugu wunlunana wila ki yo ma yo fo saraga sogowogo konaa kapere kala yagawa jasaraga ki ni, ti yaa wo Izirayeli woolo pe ni fuun pe kan.

²⁵ A wè si Levi setirige piile pe tegetegε wa Yawe Yenjele li sherigo gbogo ki ni weere† ni pe yeri, naa juruye konaa ngoniyε ni, ma yala Davidi naa Gadi na wila pye wunlunana wi yariyanra yanfo konaa Yenjele yon senre yofɔ Natan paa ngasele na tege li ni. Mā jen Yawe Yenjele lo ngasele lali, lāa li kan li yon senre yofenne pe yeri, a pèli yo.

²⁶ A Levi setirige piile pè si toro ma yere yarigonro nda Davidi la gbegele ti ni pe keε, konaa saraga wofenne pe ni fun pe mbaanra ti ni pe keε.

† 29:25 29:25: 1 Sami 18.6; 2 Sami 6.5; 1 Kuro 13.8; 15.16; 16.5; 25.1.6; 2 Kuro 5.12; Esidi 3.10; Nehe 12.27; Yuuro 150.5

²⁷ A Ezekiyasi wì si kono kan ma yo pe saraga sogowogo ki wò wa saraga wosaga ki na. Naa pàa kaa ki lè na saraga ki woo sanga ña ni, ki sanga nungha wi ni, a pè sigi lè fun na yuuro koo, na mbaanra ti wiin, na Izirayeli tara wunlunana Davidi wi yarigbonro ti gbòon, na Yawe Yennèlè li gbogo.

²⁸ Kona, a janwa wi ni fuun wì si fòli, a pe nɛɛ yuuro ti koo na mbaanra ti wiin, fò a saraga sogowogo ki saa wò ma kò.

²⁹ Naa pàa kaa saraga sogowogo ki wò ma kò, a wunlunana wo naa mbele fuun pàa pye wi ni pè si fòli ma kannguuro kan ma pe yere ti jiile wa tara ma Yennèlè li gbogo.

³⁰ Ko pungo na, a wunlunana Ezekiyasi wo naa wi legboolo pe ni, pè sigi yo Levi setirige piile pe kan ma yo fò yuuro nda Davidi wila wò wo naa yariyanra yanfo Asafu wi ni, paa ti koo paa Yawe Yennèlè li sonni ti ni. A pè sili sòn nayinme gbòo ni, ma fòli ma pe yere ti jiile wa tara mali gbogo.

³¹ Kona, a Ezekiyasi wì sho naa fò: «Koni yè kaa ye yɛɛ le Yawe Yennèlè li kɛɛ, ye fulo laga yaa paan saraga yaayoro naa nayinme saara ti ni wa Yawe Yennèlè li sherigo gbogo ki ni.» A janwa wì si pan saraga yaayoro naa nayinme saara ni. Mbele fuun pàa pye nandanwa ni pàa saara sogoworo wò Yennèlè li yeri fun.

³² Saara sogoworo nda janwa wila wò Yawe Yennèlè li yeri, tila pye napene nafa taanri ma yiri kɛ, naa simbapene cɛnme konaa simbapene yirifonmbolo cɛnme shyen (200). Pàa ki yaayoro ti ni fuun ti wò saara sogoworo Yawe Yennèlè li yeri.

³³ Mbe taga wa to na, pàa nɛɛ cɛnme kogoloni (600) naa simbaala waga taanri (3 000) tɛgɛ ti yɛ saraga Yennèlè li kan.

³⁴ Ɛɛn fò saraga wofenne pe sila lɛgɛ, ki kala na, pe sila ya mbe yaayoro nda tila pye saara sogoworo ti ni fuun ti seere wò. Pe sefenne Levi setirige piile pè si pan ma pe saga fò ma saa tunngo ki kò, fò saraga wofenne sanmbala pe sa pe yɛɛ pye kpoyi; katugu kila pye Levi setirige piile pe kotogo na pe pe yɛɛ pye kpoyi mbe wɛ saraga wofenne pe na.

³⁵ Mbe taga wa saara sogoworo lɛgɛɛ ti na, nayinme saara ti yanlaga kila pye wa, ma pinlɛ duvɛn saraga nga ki ma taga saraga sogowogo ki na ti ni.

Pa pàa shɛɛgɛ kono tunngo ki gbɛgele maga tɛgɛ naa fɔnnɔgɔ yɛɛn, wa Yawe Yennèlè li sherigo gbogo ki ni.

³⁶ A Ezekiyasi wo naa leele pe ni fuun pe ni pè si yɔgɔri Yennèlè làa ki kala li yɛgɛ sin yɛgɛ nga na ki kala na, katugu ki kala li sila mɔ pyewe ni.

30

Wunlunana Ezekiyasi wila Paki feti wi gbɛgele

¹ Kona, a Ezekiyasi wì si pitunmbolo torogo Izirayeli tara ti lagapyew konaa Zhuda tara ti ni, ma sɛwɛɛlɛ yɔnlɔgɔ fun ma pe torogo Efirayimu cɛnlɛ woolo naa Manase cɛnlɛ woolo pe yeri, jango pe pan wa Zheruzalemu ca, wa Yawe Yennèlè li sherigo gbogo ki ni, mbe pan mbe Paki feti wi pye Yawe Yennèlè, Izirayeli woolo Yennèlè li mɛgɛ ni.

² Wunlunana wo naa wi legboolo pe ni, naa janwa wi ni fuun wi ni, pàa gbogolo wa Zheruzalemu ca ma yo ma yan pe yɛɛ yeri, maga kon maga tɛgɛ mbe Paki feti wi pye yɛlɛ li yɛngɛ shyen wogo ki na†.

† 30:2 30:2. Ɛki 12.1-12; Nɔmbu 9.2-3,10-11

³ Pe sila ya mbe Paki feti wi pye wi wagati wi na, katugu saraga wofenne pe legere sila pe yee pye kpoyi, mbe taga wa ko na, leele pe sila pe yee gbogolo fun wa Zheruzalemu ca.

⁴ Ki Paki feti wi pyekala laa wunlunana wo naa janwa wi ni fuun wi ndanla.

⁵ A pe sigi kon maga tege mbege wogo ki yari wa Izirayeli tara ti ni fuun ti ni, mbege le wa Berisheba ca, wa yonloparawa kalige kee ki na fo sa gbɔn wa Dan ca, wa yonloparawa kamenge kee ki na, jango leele pe pan wa Zheruzalemu ca pe pan pe Paki feti wi pye Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li mege ni; katugu lelegere sila kaa na Paki feti wi piin naa, paa yege nga na ki yen ma yonlogo we.

⁶ Wunlunana wo naa wi legboolo pe ni paa seweele mbele pye, a pitunmbolo pe si kari pe ni wa Izirayeli tara ti lagapyew konaa Zhuda tara ti ni. Mbe yala wunlunana wi tunngo ki ni, paa pye na yuun fo: «Yoro Izirayeli woolo wele, yoro mbele ye koro ma ta ma sho Asiri tara wunlumbolo pe kee†, ye songoro ye pan Yawe Yennele, Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakobu pe Yennele li korogo, jango li songoro li pan ye korogo fun.

⁷ Yaga ka pye paa ye teleye naa ye sefenne pe yen, poro mbele paa kambasinnye pye Yawe Yennele, pe teleye Yennele li na we. Ko kala ki ti Yawe Yennele li jologo gbogo wa pe na laga tara ti ni paa yege nga na yaa ki yaan we.

⁸ Koni, yaga ka pye nungbongbanla fenne paa ye teleye pe yen. Ye ye yee tirige Yawe Yennele li kan. Yaa paan wa li laga kpoyi ki ni, ko nga li pye kpoyi fo sanga pyew. Yaa tunngo piin Yawe Yennele, ye Yennele li kan, jango lili nangbanwa gbog pi ko ye ni.

⁹ Na yaga songoro mbe pan Yawe Yennele li korogo, pa kona mbele paa ye sefenne naa ye pinambiile pe yigi ma kari pe ni kulowo, pe yaa pe yinriwe ta mbe pe yaga pe songoro laga ki tara nda ti ni naa, katugu Yawe Yennele li yen yinne kanfo konaa yinriwe tafa†. Na yaga songoro mbe pan li korogo, li se pungo wa ye ni fyew.»

¹⁰ Kona, a pitunmbolo pe si saa na yanri na toro cara ti ni fuun nungba nungba ti ni, wa Efrayimu cenle woolo pe tara konaa Manase cenle woolo pe tara, fo ma saa gbɔn wa Zabulon cenle woolo pe tara naga senre ti yuun. Een fo leele paa pye na pe tifaga, na tege pe na.

¹¹ Konaa ki ni fuun, Aseri cenle woolo, naa Manase cenle woolo konaa Zabulon cenle woolo pe le la pe yee go sogo, ma kari wa Zheruzalemu ca.

¹² Wa Zhuda tara, Yawe Yennele laa tunngo pye leele pe ni, ma ti a pe pe jatere wi wa nungba, ma tanga wunlunana wo naa wi legboolo pe tunngo ki na, ma yala Yawe Yennele li senyoro ti ni.

Wunlunana Ezekiyasi wila Paki feti wi pye

¹³ Kona, a janwa gbolo la si gbogolo wa Zheruzalemu ca mbe leve fu buru feti wi pye ye le li yenge shyen wogo ki ni. Ki janwa wila gbogo fo jenge.

¹⁴ Saara wosara nda tila pye wa Zheruzalemu ca konaa wusuna nuwo taan paa pye naa sori saara wosara nda na, a pe siri jaanri mari wo wa ca ki ni ma saa ti wa wa Sediron lafago ki ni.

¹⁵ Ko pun̄go na, a pè si Paki feti yaayoro ti gbo yele li yen̄ge shyen wogo ki pilige kè ma yiri tijerè wogo ki na. Fere la saraga wofenne naa Levi setirige piile pe ta, naa pe sila pe yee pye kpoyi ki kala na. A pè si pe yee pye kpoyi, mee saara sogoworo wo wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni.

¹⁶ A pè si pe censara ti lele ma yala Yennele lere Moyisi wi lasiri kono li ni†. Levi setirige piile paa pye na saraga yaayoro ti kasanwa pi kaan saraga wofenne pe yeri, a paa pi yanragi yanragi saraga wosaga ki na.

¹⁷ Wa janwa wi ni, lelegere la pye wa, mbele pe sila pe yee pye kpoyi. Ki pye ma, a Levi setirige piile pè si Paki feti saraga yaayoro ti gbo mbele fuun pe sila pye kpoyi pe kan, jango mbe pe le Yawe Yennele li kee.

¹⁸ Lelegere la pye wa janwa wi ni, mbele pe sila pe yee pye kpoyi, ma yiri wa Efirayimu cenle li ni, naa Manase cenle, naa Isakari cenle konaa Zabulon cenle li ni. Poro la Paki feti yaakara ti ka ma sigi ta pe sila ki pye mbe yala nga ki yen ma yonlogo ki wogo na ki ni. Ki pye ma, a Ezekiyasi wi si yenri pe kan ma yo fo: «E, Yawe Yennele, mboro na ma yen jenne, ma pe kala yagi;

¹⁹ mbele fuun pège ngbanga pe kotogo ki ni fuun ni ma mboro na Yennele, Yawe Yennele, we teleye Yennele, moo lagaja, ki yaga ma pe kapere ti kala yaga pe na; ali mbege ta pee pe yee pye kpoyi, mbe yala kapyege nga ki ma pye mbe si pye kpoyi ki ni.»

²⁰ A Yawe Yennele li si Ezekiyasi wi yenrewe pi logo ma leele pe yaga mbajolowo.

²¹ Ki pye ma, Izirayeli woolo mbele paa pye wa Zheruzalemu ca, pè si leve fu buru feti wi pye fo ma saa gbòn piliye koloshyen, yogorimo gbò ni. Pilige nungba nungba pyew Levi setirige piile poro naa saraga wofenne pe ni, paa pye na yuuro koo na yarigbonro ti gbòn ngbanga na Yawe Yennele li sonni.

²² Levi setirige piile mbele paa Yawe Yennele li jate, Ezekiyasi wila para pe ni ma pe kotogo ki kan pe na. Paa feti yaakara ti ka ma saa gbòn piliye koloshyen, ma nayinme saara wo ma Yawe Yennele, pe teleye Yennele li son.

²³ A janwa wi ni fuun wi si yere ki yerewe mbe piliye koloshyen ya yegè taga wa Paki feti piliye yi na. A pè sigi piliye yi pye yogorimo ni,

²⁴ katugu Zhuda tara wunlunana Ezekiyasi wila napene waga kele (1 000) wo naa simbaala konaa sikaala waga koloshyen (7 000) ni ma kan janwa wi yeri. A wi legboolo poro napene waga kele (1 000) wo, naa simbaala konaa sikaala waga ke (10 000) ni ma kan janwa wi yeri. Saraga wofenne pe legerè la pe yee pye kpoyi.

²⁵ Zhuda tara woolo janwa wi ni fuun, naa saraga wofenne pe ni, naa Levi setirige piile pe ni, naa leele mbele fuun paa yiri wa Izirayeli wunluwo tara ti ni ma pan, naa nambannjeenle mbele paa yiri wa Izirayeli wunluwo tara ti ni ma pan, nakoma ma pye cenfenne wa Zhuda tara ti ni, paa pye na yogori.

²⁶ Yogorimo gbò la pye wa Zheruzalemu ca ki ni. Maga le wa Izirayeli tara wunlunana Davidi wi pinambyo Salomo wi sanga wi na ki yogorimo cenle pa fa pye wa Zheruzalemu ca.

²⁷ Ki kosaga, a saraga wofenne poro naa Levi setirige piile pe ni, pè si yiri ma duwaw pye leele pe kan. A pe yenrewe pi si gbòn wa Yennele li

† 30:16 30:16: Zhou 8.31; 1 Wunlu 2.3; 2 Wunlu 14.6; Esidi 3.2

na wa li censaga kpoyi ki ni, wa yennele na. A li suu logo.

31

*Ezekiyasi wila sherigo
gbogo tunngo ki gbegele
maga tege naa fonggo*

¹ Naa paa kaa ko feti wi na, Izirayeli woolo mbele fuun paa pye wa, pe si yiri ma kari wa Zhuda tara cara ti ni, ma saa sinndere titoonro titoonro nda paa yerege yerege ti gbom mari yaari, ma yarisunngo Ashera ki tiyagala ke koonlo, ma sunzara nda wa tinndiye pe na ti jaanri konaa saara wosara ti ni wa Zhuda tara ti ni fuun ti ni, naa wa Benzhamen cenle woolo, naa Efrayimu cenle woolo konaa Manase cenle woolo pe tara ti ni. Ko pungo na, a Izirayeli woolo pe ni fuun pe si songoro ma kari pe cara, pe ni fuun nungba nungba ma kari wa pe yinre ti ni.

² A Ezekiyasi wi si saraga wofenne naa Levi setirige piile pe tegetege naa ngbeleye ngbeleye, ma yala pe ngbeleye yi ni. Wila tunndo kankan pe ni fuun nungba nungba pe yeri. Saraga wofenne poro naa Levi setirige piile pe ni, poro paa pye na saara sogoworo naa nayinme saara ti woo, na sherege tunngo ki piin, na yuuro koo na Yennele li gbogo konaa nali sonni wa Yawe Yennele li sherigo gbogo yeyonro ti na.

³ A wunlunana wo fun wi suu yarijende ta kan, a peri pye saara sogoworo, pinliwe naa yonlokogo saara sogoworo, naa cenpiliye saara sogoworo, naa yevonngo saara sogoworo konaa sherege fetiye sanmbala pe saara sogoworo, ma yala nga ki yen ma yonlogo wa Yawe Yennele li lasiri wi ni ki ni†.

⁴ A wunlunana wi sigi yo Zheruzalemu ca woolo pe kan ma yo fo yaara nda ti daga mbaa kaan saraga wofenne poro naa Levi setirige piile pe yeri, paa ti kaan pe yeri, jango pe pe yee kan pew Yawe Yennele li tunngo ki yeri.

⁵ Naa ki senre paa kaa ti yari sanga na ni, a Izirayeli woolo pe si pan pe yarilire fonndo kongbannda ti legere ni ma yiri wa pe bile, naa pe duven, naa sinme, naa senrege konaa pe keere yaara ti ni fuun ti ni ma pan mari kan. Paa pan pe yarilire ti ni fuun ti yaga wi ni; tila pye ma lege†.

⁶ Ki pyelomo nungba pi na fun, Izirayeli tara woolo naa Zhuda tara woolo mbele paa pye ma cen wa Zhuda tara cara ti ni, a pe si pan pe nere, naa simbaala konaa sikaala yaga wi ni, naa yarikanra nda tila tege ti ye Yawe Yennele, pe Yennele li kan ti yaga wi ni. Paa ki yaara ti gbogolo gbogolo ti yee na.

⁷ Paa ki le na yaara ti gbogolo ti yee na yele li yenge taanri wogo ki ni, ma saa ti gbogolomo pi ko yele li yenge koloshyen wogo ki ni.

⁸ A Ezekiyasi wo naa wi legboolo pe ni pe si pan ma yaara nda paa gbogolo ti wele. A pe si Yawe Yennele li shari konaa li woolo pe ni, Izirayeli woolo wele.

⁹ A Ezekiyasi wi si saraga wofenne poro naa Levi setirige piile pe yewe yaara nda tila gbogolo gbogolo ti wogo na.

¹⁰ Kona, a saraga wofenne to Azariya na wila yiri wa Zadoki sege ki ni, wi suu yon sogo ma yo fo: «Maga le leelee pege le na paan yarikanra ti ni laga Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, waa taa na kaa na tinni, fo a ta

yen na korogi legere fo jenge, katugu Yawe Yennele li duwaw li woolo pe na. Wele, nda ti koro to ti gbogolo na yeen.»

¹¹ A Ezekiyasi wi si konɔ kan ma yo pe yumbiile pele gbegele wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni. A pɛ si pe gbegele.

¹² A pɛ si pan yarikanra to naa yaga wi ni konaa yarikanra nda ti yen kpoyi ti ni, mari tege wa tagawa ni. Levi setirige pyo Konaniya wo wila pye ki wogo ki yege wɔfo, a wi nɔsepyo lenaɲa Shimeyi wi pye wi sagafɔ.

¹³ Yehiyeli, naa Azariya, naa Nahati, naa Azayeli, naa Yerimoti, naa Yozabadi, naa Eliyeli, naa Yisimakiya, naa Mahati konaa Benaya poro paa pye Konaniya naa wi nɔsepyo Shimeyi pe sagafenne, ma yala wunlunaɲa Ezekiyasi wo naa saraga wofenne to Azariya ɲa wila pye Yennele li sherigo gbogo ki go na paa ɲa kon ma tege ki ni.

¹⁴ Levi setirige pyo Yimina wi pinambyo Kore, ɲa wila pye yonlo yirisaga kee yeyongo ki korosifo, wo paa tege nayinme yarikanra nda paa pye na kaan Yennele yeri ti go na, jango yarikanra nda paa kaan Yawe Yennele li yeri wila ti yeɛle konaa yarikanra nda ti yen jende kpoyi ti ni.

¹⁵ Wa saraga wofenne pe cara ti ni, wila pye leele mbele go na poro la wele Eden, naa Miniyamini, naa Zhozuwe, naa Shemaya, naa Amariya konaa Shekaniya. Poro paa tege paa yaakara ti yeɛle pe sefenne sanmbala pe na tagawa ni, legboolo naa lepigile ke na mbe yala pe ngbeleye yi ni.

¹⁶ Nambala mbele fuun paa jiri ma pe mere ti yonlogo wa saraga wofenne pe jirige sewe wi ni, maga le mbele paa ta yeɛle taanrindaanri konaa pe yege fenne pe ni, poro ce ma paa pye na yaakara ti yeɛle pe na; een fo mbele fuun paa pye na paan pilige nungba nungba pyew wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni na tunngo piin ma yala pe tunndo naa pe ngbeleye yi ni, paa pye nari yeɛle pe na fun.

¹⁷ Paa saraga wofenne pe mere ti yonlogo ma yala pe setiriye yo ni, ma Levi setirige piile mbele paa ta yeɛle nafa nafa naa ki pungo pe mere ti yonlogo ma yala pe tunndo naa pe ngbeleye yi ni.

¹⁸ Paa ki janwa wi leele pe ni fuun pe mere ti yonlogo ma pinle pe go woolo pe mere ti ni, pe jeɛle, naa pe pinambiile konaa pe sumborombiile pe ni. Ki wogo kila pye ma fun saraga wofenne naa Levi setirige piile pe ni fuun pe kan, katugu kapyere nda ti maa piin mbe ta mbe pye fyongo fu paa pye nari piin tagawa ni mbe ta mbe pye kpoyi.

¹⁹ Aron setirige piile mbele saraga wofenne paa pye ma cen wa saraga wofenne pe cagboro ti kanngara na lara nda ni, paa nambala pele mere yeriye wa ki cara ti nungba nungba pyew ti ni, jango poro mbaa yaakara ti yeɛle saraga wofenne nambala pe ni fuun pe na konaa Levi setirige piile mbele fuun paa pe mere ti yonlogo pe na.

²⁰ Pa wunlunaɲa Ezekiyasi wila ki pye ma wa Zhuda tara ti ni fuun ti ni. Wila kajenge naa kasinnye pye konaa ma tanga kaselege na Yawe Yennele, wi Yennele li yege sogowo.

²¹ Kala o kala wila pye wa Yawe Yennele li sherigo gbogo tunngo ki ni, naa lasiri wi wogo na konaa ngasegele ke wogo na, wila ki lagaja na Yennele li nandanwa kala lo piin. Wila ki kagala ke pye wi kotogo ki ni fuun ki ni, a ke si yon maa kan†.

† 31:21 31:21: 2 Wunlu 18:5-7

32

*Asiri tara fenne paa pan
ma Zhuda tara ti ton munja
mbe malaga gbɔn ti ni
(2 Wunlu 18.13; Eza 36.1)*

¹ Kagala ngele Ezekiyasi wila pye maa tagawa pi naga Yenhele li na ke punjo na, a Asiri tara wunlunaja Senakeribu wi si pan ma ye wa Zhuda tara ti ni. Cara nda paa malaga sigemboro kan mari maga, a wi si malingbɔɔnlo censara kan ti tanla, jango mbe ye wa ti ni mberi sho fanja na.

² Naa Ezekiyasi wila kaa ki yan Senakeribu wila pye na jaa mbe to Zheruzalemu ca ki na,

³ a wo naa wi legbɔɔlo poro naa wi malingbɔɔnlo welimbele pe ni pe si pe yee yan, jango mbe puluyo yan wa ca ki punjo na yi tonndo. A pe suu saga ki wogo ki na.

⁴ Kona, a lelegere si gbogolo mboo saga; a pe si puluyo yi ni fuun yi tonndo ma pinle lafogo nga ki maa fuun wa tonmo fongologo nga wa tara ti nɔgona ki ni†. Paa pe yee pye fo: «Kii daga Asiri tara wunlumbolo pe pan pe tonmo legere ta laga.»

⁵ Ko punjo na, a Ezekiyasi wi si kotogo le wi yee ni ma ca ki mbogo ki jogosara ti wa naa fonngo, ma mbogo ki yagara fo ma saa gbɔn sanngazoye pe na. A wi si mbogo ka yege kan wa nga ki punjo na, ma Milo laga ki wa naa fonngo wa Davidi ca ki ni. A wi si malingbɔnyaara legere gbegele konaa tuguron sigeyaara ni.

⁶ A wi si malingbɔɔnlo teele tegetege malingbɔɔnlo pe go na, mee pe gbogolo wa wi yee tanla wa ca ki mbogo yeyongo ki na, ma para ma kotogo le pe ni, ma yo fo:

⁷ «Ye fanja le ye yee ni, ye kotogo ta. Yaga ka fye, ye sunndo wiga si ka kon ye na† Asiri tara wunlunaja wo naa malingbɔɔnlo legere mbele pe yen wi ni pe yege; katugu na wi yen we ni wi yen fanja ni ma we wi wogo ki na.

⁸ Senweele malingbɔɔnlo pe yen wo yeri, een fo woro wo na, Yawe Yenhele, we Yenhele le, lo li yen we ni. Li yaa pan mbe we saga mbe malaga ki gbɔn we kan.» Kona, a leele pe si taga Zhuda tara wunlunaja Ezekiyasi wi senyoro ti na.

*Senre nda Senakeribu wila yo
Zheruzalemu ca woolo pe na
(2 Wunlu 18.17-37; Eza 36.2-22)*

⁹ Ko punjo na, kila yala Asiri tara wunlunaja Senakeribu wila pye wa Lakishi ca ki tanla wo naa wi malingbɔɔnlo pe ni fuun pe ni, a wi si leele tun wa Zhuda tara wunlunaja Ezekiyasi wi yeri konaa Zhuda tara woolo mbele fuun paa pye ma cen wa Zheruzalemu ca pe yeri, ma pe pye fo:

¹⁰ «Pa Asiri tara wunlunaja Senakeribu wi yo yeen fo: «Ye ye jigi wi taga ambo na ma, ma si koro laga Zheruzalemu ca ki jologo gbogo nga ki ni?†

† 32:4 32.4: 1 Wunlu 1.33; 2 Wunlu 20.20 † 32:7 32.7: Dete 31.6-8; Zhozu 1.6-9; 1 Kuro 22.13; 28.20; Zhan 14.1 † 32:10 32.10: Nga ki yo fo: Ma si koro laga Zheruzalemu ca ki jologo gbogo nga ki ni, saweele pele ni pege kanja ma yo fo: Ma si koro laga Zheruzalemu ca nga pe malingbɔɔnlo censaga kan ki tanla mbege yon ton ki ni.

¹¹ Ye sigi jen mbe yo fo Ezekiyasi wi yen na ye fanla mbe ti ye ku fungo konaa wogo ki kee, naa wi yo fo: Yawe Yennele, we Yennele li yaa we sho Asiri tara wunlunana wi kee we?

¹² Naga yen ma ko Ezekiyasi wo ma wila Yawe Yennele li gbogosa nda wa tindiye pe na to naa saara wosara ti ko mari wo wa tara ti ni, maga yo Zhuda tara woolo, naa Zheruzalemu ca woolo pe kan fo pe pan paa foli saraga wosaga nungba yege sogowo paa wusuna nuwo taan sori wa ki na?

¹³ Mi naa na teleye pe ni nga we pye tara sannda ti woolo pe na ye sigi jen wi le? Ki tara ti woolo pe yarisunndo tila ya ma pe tara ti sho na kee le?

¹⁴ Ki cengele ngele na teleye pe tongo ke yarisunndo ti ni fuun ti ni, kikiin ki ya ma ki woolo pe sho pe kee? Ye Yennele li mbe ya ye sho na kee mele?

¹⁵ Koni, yaga ka ti Ezekiyasi wi ye fanla, wi ye pungo ki pyelomo mba pi na. Yaga ka ye jigi wi taga wi na, katugu cenle la kpe yarisunngo nakoma wunluwo pa kpe yarisunngo si ya mbe ki woolo pe sho na kee nakoma na teleye pe kee. Ki pyelomo nungba pi na, ye Yennele li se ya mbe ye sho na kee. »

¹⁶ Senakeribu wi pitunmbolo paa pye na senpere yuun Yawe Yennele, lo na li yen Yennele li na konaa li tunmbyee Ezekiyasi wi na.

Senakeribu wila Yennele li tegele

(2 Wunlu 19.14-19; Eza 37.14-20)

¹⁷ Asiri tara wunlunana Senakeribu wila sawe yonlogo fun ma Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li tegele wa ma yo fo: «Yege nga na tara sannda ti woolo pe yarisunndo ti sila ya mberi woolo pe sho na kee, ki pyelomo nungba pi na fun, Ezekiyasi wi Yennele li se ya mbeli woolo pe sho na kee.»

¹⁸ A Senakeribu wi pitunmbolo pe si para ngbanga Eburuye senre ni, mbe ta mbe fyere naa sunndo kongo wa Zheruzalemu ca woolo pe na, poro mbele paa pye wa ca ki mbogo ki go na we, janjo mbe ta mbe ca ki sho.

¹⁹ Paa para Zheruzalemu ca Yennele li wogo na paa tara na cengele sanngala ke yarisunndo ti yen, to nda senwee kee kiri gbegele we[†].

Asiri tara fenne paa fe;

Senakeribu wi kunwo

(2 Wunlu 19.15,35-37; Eza 37.15,36-38)

²⁰ Kona, a wunlunana Ezekiyasi wo naa Amosi pinambyo Ezayi na wila pye Yennele yon senre yoyo wi ni pe sigi le na yenri ki wogo ki na, ma gbele ma Yennele li yeri li pe saga[†].

²¹ Kona, a Yawe Yennele li si merege wa torogo, a wi pan wa Asiri tara wunlunana wi malingboonlo censaga ki ni ma saa malingboonlo welimbele pe ni fuun, naa tara teele konaa malingboonlo teele pe gbo. Kona, a Asiri tara wunlunana wi si songoro wa wi tara fere ti ni wi yege na. Pilige ka, a wi si saa ye wa wi yarisunngo ki gbogogo ki ni mbege gbogo, a wi yeera pinambiile pe si saa wi gbon wa, maa gbo tokobi ni[†].

²² Pa Yawe Yennele laa Ezekiyasi wo naa Zheruzalemu ca woolo pe sho yeen Asiri tara wunlunana Senakeribu wi kee konaa leele sanmbala pe ni fuun pe kee. Laa yeyinngan kan pe yeri pe tara ti kee ki ni fuun ki na.

[†] 32:19 32:19: 2 Wunlu 18.35 [†] 32:20 32:20: 2 Wunlu 19.15-34; Eza 37.15-35 [†] 32:21 32:21: 2 Wunlu 19.35-37; Eza 37.36-38

²³ Lelɛgere la pye na paan wa Zheruzalemu ca yarikanra ni nari kaan Yawe Yennɛle li yeri konaa na yarikanra sonnɔgbanga woro kaan Zhuda tara wunlunana Ezekiyasi wi yeri. Maga ɛ le ko sanga wo na, a cengele sanngala ke nɛɛ wi jate fo jɛnge.

Ezekiyasi wi wunluwo pi kɔwo

(2 Wunlu 20.1-11; Eza 38.1-22)

²⁴ Ki wagati wi ni, a Ezekiyasi wɛ si to na yaa fo na kee kusaga. A wɛ si Yawe Yennɛle li yenri. A li suu yɔn sogo ma kacɛn wa naga wi na fo wi yaa sagala.

²⁵ Ɛɛn fo kajenge nga Yennɛle laa pye Ezekiyasi wi kan wi sila ki jɛn li na; katugu wila wi yɛɛ gbɔgo, fo a Yawe Yennɛle li nawa ngban wi ni, naa Zhuda tara woolo poro naa Zheruzalemu ca woolo pe ni.

²⁶ Kona, ma Ezekiyasi wi ta wa wi yɛɛ gbɔgowo pi ni, a wɛ suu yɛɛ tirige ma pinle Zheruzalemu ca woolo pe ni. Ki pye ma, Yawe Yennɛle li sila li nangbanwa kala li wa pe na Ezekiyasi wi yinwege sanga wi ni.

²⁷ Ezekiyasi wila yarijende legere ta konaa gbɔgowo ni. A wɛ si yarijende tegesara gbegele wi yɛɛ kan mboo penjara, naa tɛ, naa sinndeere sonnɔgbanga woro, naa nuwo taanyaara, naa tuguron sigeyaara† konaa yaara sonnɔgbanga woro ti cenle pyew ti tɛge wa ti ni.

²⁸ Wila yinre ta kan wi yɛɛ kan yarilire tegesara mbaa wi bile, naa wi duven konaa wi sinme pi teri wa. Wila yaayoro tegesaga gbegele wi yaayoro ti cenle pyew ti kan ma nangbondo kan wi yaayoro ngbeleye yi kan.

²⁹ Wila cagboro gboro kan wi yɛɛ kan, ma sikaala naa simbaala konaa nere ngbeleye legere ta wi yɛɛ kan; katugu Yawe Yennɛle laa yarijende legere kan wi yeri.

³⁰ Ezekiyasi wo wila Giyon pulugo ki ton wa naayeri ma tonmo fonɔgologo ki ke, ma ti a pila fuun na kee nɔgona wa Davidi ca ki yonlo tosaɔa kee yeri. Tunndo nda fuun Ezekiyasi wila ɛ tila yon wi kan.

³¹ Kafonno kala na laa pye wa tara ti ni, Babiloni tara teele paa leele torogo pe sa Ezekiyasi wi yewe li wogo ki ni, mbe ta mbeli jɛn†. A Yennɛle li si laga wi na maa yaga wi yɛ wa ki kala li ni, mbe ta mboo wa mbe wele.

³² Ezekiyasi wi kapyegele sanngala koro naa kagala ngele wila pye tagawa ni ke yen ma yonlogo wa Amozɛ pinambyo Ezayi na wila pye Yennɛle yon senre yofɔ wi yariyanra sewe wi ni† konaa wa Zhuda tara naa Izirayeli tara wunlumbolo pe sewe wi ni.

³³ A Ezekiyasi wi si kaa ku ma taga wa wi teleye pe na, a pɛ suu le wa Davidi setirige piile pe fanwege nga wa gona kee yeri ki ni. A Zhuda tara woolo pe ni fuun naa Zheruzalemu ca woolo pɛ si pan maa gbɔgo jenge wi kunwo pi nɔgo. A wi pinambyo Manase wɛ si cɛn wunluwo pi na wa wi yonlo.

33

Zhuda tara wunlunana Manase

wi sanga

(2 Wunlu 21.1-18)

† 32:27 32:27: 1 Wunlu 10.16-17 † 32:31 32:31: 2 Wunlu 20.12-19 † 32:32 32:32: Ezayi go 36 mbe sa gbon go 39

¹ Manase wila ta yeŋe ke ma yiri shyen mee cɛn wunluwo pi na. Yeŋe nafa shyen ma yiri ke ma yiri kanɗurugo wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca.

² Nga ki yen kapege Yawe Yennele li yege na ko wila pye. Yawe Yennele laa cengele ngele puro ma ke yirige wa Izirayeli woolo pe yege paa pye na katijangara nda piin, to wila pye na piin.

³ Manase wi to Ezekiyasi wila sunzara nda wa tinndiye pe na ti jaanri mari wo wa tara ti ni, Manase wila ti kan naa fonngo. Wila saara wosara kan yarisunngo Baali ki mege ni, ma tiyagala kan yarisunngo Ashera ki gbogowo pi mege ni. Wila pye na foli naayeri yanwa yirigeyaara ti ni fuun ti yege sogowo konaa nari gbogo†.

⁴ Wila saara wosara ta yege kan wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, ma si yala Yawe Yennele laa ki senre nda ti yo ma yo fo: «Pa mi yaa lanla yeŋe nari laga ki laga nga ki ni, laga Zheruzalemu ca fo sanga pyew†.»

⁵ Wila saara wosara kan yanwa yirigeyaara nda wa naayeri ti gbogowo pi mege ni, wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki londo shyen ti ni.

⁶ Wila wi pinambiile pe wo saraga ma pe sogo wa Beni Hinomu gbunlundege ki ni. Wila pye na jeere piin, na kajenme kagala piin konaa na lekara piin. Wila leele tege, a paa kuulo pe yinrigi na pe yewe, ma pele tege, a paa kagala ngele kaa paan wa yege ke yuun. Nga ki yen kapege Yawe Yennele li yege na, ko wila pye na piin na kee yege suyi, jango mbeli nawa pi ngban.

⁷ Wila yarisunngo yanlege ka te ma saa ki tege wa sherigo gbogo ki ni. Ma si yala, Yennele laa ki yo Davidi wi kan, ma kaa ki yo wi pinambyo Salomo wi kan ma yo fo: «Ki sherigo gbogo nga konaa ki Zheruzalemu ca nga ko mi wo laga Izirayeli cengele ke ni fuun ke sogowo mbaa na yeŋe nari laga sanga pyew.

⁸ Ngasegele ke ni fuun, naa lasiri senre ti ni fuun, naa kondengengele konaa kakondengengele ngele mila yo Moyisi wi kan, a wi kan Izirayeli woolo pe yeri, na paga ke yigi mbaa tanri ke na, pa kona tara nda mila kan pe teleye pe yeri, mi se ti pe yiri laga ti ni mbe kari lege†»

⁹ Een fo Manase wila Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo pe pungo, ma ti a pe kapege pye ma we cengele ngele Yawe Yennele laa tongo ma ke wo wa Izirayeli woolo pe yege ke na.

¹⁰ Yawe Yennele laa para Manase naa wi woolo pe ni, een fo pe sila pe yeŋe yingiwe jen.

¹¹ Kona, a Yawe Yennele li si Asiri tara wunlunana wi malingboonlo teele pe yirige ma pe wa pe na. A pe si pan ma Manase wi yigi maa le tuguron ngbeere na, mee wi po tuguyenre yongowo ni ma kari wi ni wa Babiloni ca.

¹² Maa ta wa jologo ki ni, a wi si Yawe Yennele, wi Yennele li yenri, maa yeŋe tirige lo na li yen wi teleye pe Yennele li yege sogowo.

¹³ Wila Yennele li yenri, a Yawe Yennele li suu yinriwe ta, mee wi yenrege ki logo, ma ti a wi songoro wa Zheruzalemu ca, wa wi wunluwo tara ti ni. Kona, a Manase wi sigi jen ma yo Yawe Yennele lo li yen Yennele jenne le.

¹⁴ Ko kagala koro pungo na, a Manase wi si mbogo ka kan wa Davidi ca ki pungo na, ma toro ki ni wa Giyon puluyo yi yonlo tosaga kee yeri. Kila toro wa Sediron gbunlundege ki ni, fo ma saa gbɔn wa Mbengele yeyongo

† 33:3 33:3: 1 Sami 9.12; 1 Wunlu 3.2; 1 Wunlu 14.15; 2 Wunlu 21.3 † 33:4 33:4: Dete 12.5,11; 2 Sami 7-13; 1 Wunlu 11.13; 2 Kuro 5.13-14; 7.16 † 33:8 33:7-8: 1 Wunlu 9.3-5; 2 Kuro 7.12-18

ki na, ma Ofeli laga ki maga. Wila mbogo ki kan maga yagara fo jenge. Zhuda tara cara nda fuun paa malaga sigemboro kan mari maga, wila malingboonlo teele tegetege wa ti ni.

¹⁵ Tara sannda ti yarisunndo to naa yarisunngo yanlege nga kila pye wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, wila ti wo wa. Yawe Yennele li sherigo gbogo ki yen yanwiga nga na, saara wosara nda wila kankan wa ki na konaa wa Zheruzalemu ca ki ni, wila ti jaanri mari wo wa fun, mee ti koli ma saa ti wa wa ca ki pungo na.

¹⁶ A wi si Yawe Yennele li saraga wosaga ki kan naa fonngo, ma nayinme saara wo wa ki na li yeri konaa saara ta yege ni mali shari. A wi sigi yo Zhuda tara woolo pe kan ma yo fo paa tunngo piin Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li kan†.

¹⁷ Konaa ki ni fuun leele paa pye na saara ti woo bere wa Yennele gbogosa nda wa tinndiye pe na ti na, een fo paa pye nari woo Yawe Yennele, pe Yennele lo nungba yeri.

¹⁸ Manase wi kapyegele sannkala, naa yenrege nga wila yenri wi Yennele li yeri konaa senre nda Yennele yon senre yofenne paa yo wi kan ma yiri wa Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li yeri, ti yen ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe sewe wi ni.

¹⁹ Manase wi yenrewe konaa yege nga na Yennele laa wi yenrewe pi logo, naa wi kapere konaa wi kambasinnde nda wila pye Yennele li na, naa lara nda wila sunzara nda wa tinndiye pe na ti kankan wa ti na, naa lara nda wila yarisunngo Ashera ki tiyagala ke kankan wa ti na konaa ma yarisunndo yanlere ti tege wa ti na, mee kaa jen maa yee tirige Yennele li kan, ki kagala ke yen ma yonlogo wa Hozayi sewe wi ni.

²⁰ A Manase wi si kaa ku ma taga wa wi teleye pe na. A pe suu le wa wi wunluwo go ki ni. A wi pinambyo Amo wi si een wunluwo pi na wa wi yonlo.

*Zhuda tara wunlunaja Amo
wi sanga*

(2 Wunlu 21.19-26)

²¹ Amo wila ta yeke nafa ma yiri shyen mee een wunluwo pi na. Yeke shyen wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca.

²² Nga ki yen kapege Yawe Yennele li yege na, ko wila pye paa yege nga na wi to Manase wila ki pye we. Wi to Manase wila yaara yanlere nda gbegele, wila saara wo ti yeri mari gbogo.

²³ Wi sila wi yee tirige Yawe Yennele li yege sogowo paa yege nga na wi to Manase wila ki pye we. Een fo Amo wila pye na kapere ti piin na kee yege.

²⁴ A Amo wi legboolo pe si kaa yon le wi na mee wi gbo wa wi wunluwo go ki ni.

²⁵ Een fo, mbele fuun paa yon le wunlunaja Amo wi na, a tara woolo pe si yiri pe korogo ma pe gbo. A pe suu pinambyo Zhoziyasi wi tege wunluwo pi na wa wi yonlo.

34

*Zhuda tara wunlunaja Zhoziyasi
wi sanga*

(2 Wunlu 22.1-2; 23.4-20)

† 33:16 33.15-16: 2 Wunlu 23.4-12

¹ Zhoziyasi wila ta yeŋe kolotaanri, mee cen wunluwo pi na. Yeŋe nafa ma yiri ke ma yiri nunŋba wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca.

² Nga ki yen ma sin Yawe Yenŋele li yege na ko wila pye. Wila tanga wa wi tele Davidi wi tulugo ki ni, wi sila ke mbe kari kalige na nakoma kameŋge na.

³ Wi yeŋe kolotaanri wolo li ni wa wunluwo pi na, maga ta wila pye pyo bere, a wi sigi le na wi tele Davidi wi Yenŋele li lagajaa. Wi yeŋe ke ma yiri shyen wolo li ni wa wunluwo pi na, a wi sigi le na Zhuda tara naa Zheruzalemu ca ki piin kpoyi, na sunzara nda wa tinndiye pe na ti woo wa tara ti ni, naa yarisunngo Ashera ki tiyagala ke ni, naa yarisunndo yanlere nda paa te konaa yarisunndo nda paa tuguron yan mari gbegele ti ni.

⁴ Paa yarisunngo Baali ki saara wosara ti jaanri wi yege na. Wusuna nuwo taan sogosara nda tila pye wa Baali saara wosara ti go na, a wi siri gbɔn mari jaanri. Wila yarisunngo Ashera ki tiyagala ke koonlo, ma yarisunndo yanlere nda paa te to naa nda paa tuguron yan mari gbegele† ti gbɔn mari yaari, mari pye muwe, mee pi koli ma saa pi wo wa mbele paa saara ti wo yarisunndo ti yeri pe fanra ti ni.

⁵ Wila yarisunndo ti saraga wofenne pe kajeere ti sogo wa pe saara wosara ti na mari tege fyongo ni. Pa wila Zhuda tara to naa Zheruzalemu ca ki ni ti pye kpoyi yeen†.

⁶ Ko punŋo na, a wi si kari wa Manase cenle, naa Efrayimu cenle, naa Simeyon cenle woolo pe tara cara ti ni, fo ma saa gbɔn wa Nefitali cenle woolo pe cara ti na, maga kala nunŋba li pye wa ti ni konaa wa katara nda tila pe maga ti ni fun†.

⁷ Wila saara wosara ti gbɔn mari jaanri naa yarisunngo Ashera ki tiyagala ke ni, ma yarisunndo yanlere ti gbɔn mari yaari mari pye muwe. Wila wusuna nuwo taan sogosara ti ni fuun ti jaanri mari wo wa Izirayeli tara ti ni. Ko punŋo na, a wi si songoro wa Zheruzalemu ca ki ni.

*Saraga wofenne to wila Yenŋele
li lasiri sewe wi yan naa
(2 Wunlu 22.3-10)*

⁸ Zhoziyasi wi wunluwo pi yeŋe ke ma yiri kolotaanri wolo li ni, maga ta wila pye na tara to naa Zheruzalemu ca ki piin kpoyi, pilige ka, a wi si Azaliya pinambyo Shafan wi tun, naa cafo Maaseya wi ni konaa Yowahazi pinambyo Yowa na wila pye seweere tegefɔ wi ni ma yo pe sa Yawe Yenŋele, wi Yenŋele li sherigo gbɔgo ki jogosara ti gbegele.

⁹ A ki nambala taanri pe si kari wa saraga wofenne to Hilikiya wi yeri, ma saa penjara nda leele paa pan wa Yenŋele li sherigo gbɔgo ki ni ti kan wi yeri. Ko penjara to Levi setirige piile mbele paa pye yeyongo korosifenne paa sho Manase cenle woolo pe yeri, naa Efrayimu cenle woolo, naa Izirayeli woolo sanmbala pe ni fuun pe yeri, naa Zhuda tara woolo pe ni fuun, naa Benzhamē cenle woolo konaa Zheruzalemu ca woolo pe yeri.

¹⁰ A pe sigi penjara ti kan Yawe Yenŋele li sherigo gbɔgo ki jogosara ti gbegelefenne tee pe yeri. A poro siri kan tunmbyeele mbele paa pye na sherigo gbɔgo tunndo ti piin naga jogosara ti gbegele pe yeri.

† 34:4 34.4: 2 Kuro 33.3-7; 2 Wunlu 21.3-7 † 34:5 34.5: 1 Wunlu 13.2 † 34:6 34.6: Izirayeli tara ti yonloparawa kameŋge kee wunluwo, Asiri tara fenne paa pan mari tongo, a ti pye katara, ki yeŋe cenne torongolo, a Zhoziyasi wi si cen wunluwo pi na.

¹¹ Pàa pye naga penjara ti kaan tire tefenne, naa go wafenne pe yeri, konaa mbaa sinndeere tugbooro nda pè tete ta loo ti ni, naa go kantire konaa tiyapaara ni, janngo yinre nda Zhuda tara wunlumbolo pàa yaga ti jogo mberi gbegele.

¹² Ki leele pàa pye na pe tunngo ki piin nawa sinmbe ni. Mbele pàa pye pe go na poro la wele Levi setirige piile Yahati, naa Abidiyasi ma yiri wa Merari sege ki ni, naa Zakari konaa Meshulamu ma yiri wa Kehati sege ki ni. Poro pàa pye na tunndo ti korosi. Ki Levi setirige piile pe ni fuun pàa yarigbonro gbonwo pi yege jen fo jenge.

¹³ Pàa pye tuguro lefenne pe go na. Tunmbyeele pàa pye na tunndo cenle nda fuun piin poro pàa pye na pe yege sinni wa ti ni. Levi setirige piile pèle yege la pye sewe yonlogofenne, naa teele konaa yeyongo korosifenne.

¹⁴ Leele pàa kari penjara nda ni wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, naa pàa kaa ti wo wa kesu wi ni ma yiri ti ni sanga na ni, a saraga wofa Hilikiya wi si Yawe Yennele li lasiri sewe† wi yan wa, wo na laa kan Moyisi wi yeri we.

¹⁵ Kona, a Hilikiya wi si sewe yonlogofa Shafan wi pye fo: «Mì lasiri sewe wi yan wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni.» A Hilikiya wi si sewe wi kan Shafan wi yeri.

¹⁶ A Shafan wi si kari ma saa sewe wi kan wunlunana wi yeri, mee tunngo nga ki pye ki yege yo wi kan fun, ma yo fo: «Woro mbele ma tunmbyeele tunngo nga fuun maa kan we yeri, wege pye.

¹⁷ Penjara nda tila ta wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni pè saa ti kan leele mbele pe yen tunmbyeele pe go na pe yeri konaa mbele pe yen na tunndo ti piin pe yeri.»

¹⁸ A sewe yonlogofa Shafan wi si wunlunana wi pye naa fo: «Saraga wofa Hilikiya wi sewe wa kan na yeri.» Kona, a Shafan wi sigi le naa kara wunlunana wi kan.

*Zhoziyasi wila ti a pè saa
Yennele yon senre yofa jele
Hulida wi yewe wi kan
(2 Wunlu 22.11-20)*

¹⁹ Naa wunlunana wila kaa lasiri sewe senre ti logo sanga na ni, a wi suu yeera yariporo ti walagi laworo ti kala na†.

²⁰ Ko pungo na, a wunlunana wi si Hilikiya, naa Shafan pinambyo Ahikamu, naa Mishe pinambyo Abidon, naa sewe yonlogofa Shafan konaa wunlunana wi tunmbyee Asaya wi ni pe pye fo:

²¹ «Ye kari ye sa Yawe Yennele li yewe na kan, naa leele mbele pè koro laga Izirayeli tara konaa Zhuda tara ti ni pe kan ki sewe na wi yan wi nawa senre ti wogo na; katugu Yawe Yennele li nangbanwa pi gbogo we ni. Li nangbanwa pi yen we ni, katugu we teleye pe sila tanga Yawe Yennele li senre ti na. Nga fuun ki yen ma yonlogo wa ki sewe na wi ni, pe sila tanga mbe yala ki ni.»

²² Hilikiya wo naa leele mbele wunlunana wila wo ma tun, pè si kari wa Yennele yon senre yofa jele Hulida wi yeri. Hulida wila pye Tokehata pinambyo Shalumu wo jo konaa ma pye Hasira pishyenwoo. Shalumu wila pye sherigo gbogo yariporo ti tegfo. Hulida wila pye ma cen wa

† 34:14 34:14: 2 Wunlu 22.8 † 34:19 34:19: Zhene 37.34

Zheruzalemu ca laga fɔnɔŋgo ki ni. A pɛ si para wi ni paa yɛgɛ nɔga na paa yo ma yan pe yɛɛ yeri we.

²³ A Hulida wɛ si pe pye fɔ: «Pa Yawe Yɛnnɛlɛ, Izirayeli woolo Yɛnnɛlɛ li yo yɛɛn fɔ: <Ye kari ye saga yo lere nɔ wɛ ye tun na yeri wi kan fɔ:

²⁴ Pa Yawe Yɛnnɛlɛ li yo yɛɛn fɔ: Wele, mi yaa jɔlɔgo gbɔgo wa wa ki laga nɔga ki ni konaa ki laga woolo pe na. Danga kagala nɔgɛlɛ ke yɛn wa sɛwɛ nɔ pɛ kara Zhuda tara wunlunaɔa wi yɛgɛ na, mi yaa ke wa pe na[†].

²⁵ Ki kaa pye pɛ laga na na ma saa na wusuna nuwo taan sori yarisunndo ta yɛgɛ kan, ma ta mala nawa pi nɔgban pe kapyere ti ni fuun ti ni, ki kala na, mi nawa nɔgban ki laga nɔga ki woolo pe ni fɔ jɛnɔgɛ; ki nanɔgbanwa pi se si kɔ[†].

²⁶ Ɛɛn fɔ, ye saga yo Zhuda tara wunlunaɔa wi kan, wo nɔ wɛ ye tun ye pan ye Yawe Yɛnnɛlɛ li yewe. Yoo pye fɔ: Yawe Yɛnnɛlɛ, Izirayeli woolo Yɛnnɛlɛ pa li yo yɛɛn sɛnre nda ma logo ti wogo na fɔ:

²⁷ Sɛnre nda ti yo ki laga nɔga konaa ki woolo pe wogo na, ki kaa pye tɔɔn jɔlɔ wa ma kotogo na, a mɔɔ yɛɛ go sogo mi nɔ Yawe Yɛnnɛlɛ na yɛgɛ sɔgɔwo, ki kaa pye mɔɔ yaripɔɔ ti walagi ma yɛɛ na mbege naga fɔ mɔɔ yɛɛ tirige konaa ma gbele na yɛgɛ sɔgɔwo, mi fun mɔɔ yɛnɛwɛ pi logo. Mi nɔ Yawe Yɛnnɛlɛ, muwi mi yo ma.

²⁸ Ki kala na, mi yaa ka ti ma ku ma kari ma tɛlɛye pe kɔɔgo. Pe yaa kɔɔn le yeyinɔgɛ na wa ma fanga ki ni. Jɔlɔgo nɔga fuun mi yaa ka wa ki laga nɔga konaa ki woolo pe na, ma sege yan yɛnɛ ni[†].> »

A pitunmbolo pɛ si saa ki sɛnre ti yɛgɛ yo wunlunaɔa wi kan.

*Zhoziyasi wila yɔn finliwɛ le
naa fɔnɔŋgo Yɛnnɛlɛ li ni
(2 Wunlu 23.1-3)*

²⁹ Kona, a wunlunaɔa Zhoziyasi wɛ si Zhuda tara lelɛɛlɛ konaa Zheruzalemu ca lelɛɛlɛ pe ni fuun pe yeri ma pe gbogolo wa wi yɛɛ tanla.

³⁰ Ko pɔnɔgo na, a wunlunaɔa wɛ si kari wa Yawe Yɛnnɛlɛ li sherigo gbɔgo ki ni, wo naa Zhuda tara woolo pe ni fuun, naa Zheruzalemu ca woolo, naa saraga wɔfɛnnɛ, naa Levi sɛtirige piile konaa leele pe ni fuun pe ni, maga le lelɛɛlɛ pe na fɔ ma saa ki wa piile pe na. Kona yɔn finliwɛ sɛnre sɛwɛ nɔ paa yan wa sherigo gbɔgo ki ni, a wɛ suu sɛnre ti ni fuun ti kara janwa wi ni fuun wi kan.

³¹ Wunlunaɔa wila pye ma yere wa ndɔgɔɔ ti ni Yawe Yɛnnɛlɛ li yɛgɛ sɔgɔwo, a wɛ si yɔn finliwɛ le naa Yawe Yɛnnɛlɛ li ni, maga kɔn maga tɛgɛ mbe taga Yawe Yɛnnɛlɛ li na, mbaa tanri li nɔgasegele, naa li kakɔndɛgɛnɔgɛlɛ konaa li kɔndɛgɛnɔgɛlɛ ke na wi kotogo ki ni fuun konaa wi jatere wi ni fuun ni[†], jango sɛnre nda fuun ti yɛn ma yɔnɔgo wa yɔn finliwɛ sɛnre sɛwɛ wi ni, mberi le mbaa tanri ti na.

³² Leele mbele fuun paa pye wa Zheruzalemu ca konaa wa Benzhamɛ cɛnlɛ woolo pe tara, a wunlunaɔa wɛ si ti, a pɛgɛ yɔn finliwɛ nungba pi le fun. Kona, a Zheruzalemu ca woolo pɛ si tanga ma yala Yɛnnɛlɛ, pe tɛlɛye Yɛnnɛlɛ li yɔn finliwɛ sɛnre ti ni.

³³ Ko pɔnɔgo na, a Zhoziyasi wɛ si yarisunndo tijangara ti ni fuun ti wo wa Izirayeli woolo pe tara ti lagapyew ki ni. Leele mbele fuun paa pye wa Izirayeli tara, a wɛ si pe nɔgbanga, a paa tunɔgo piin Yawe Yɛnnɛlɛ, pe

[†] 34:24 34.24: Dete 27.15-26; 28.15-68 [†] 34:25 34.25: 2 Wunlu 22.17 [†] 34:28 34.28: 2 Wunlu 22.20; 2 Kuro 35.24-25 [†] 34:31 34.31: Dete 4.29; 1 Kuro 22.19

Yenn̄ele li kan. Zhoziyasi wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni, leele pe sila laga Yawe Yenn̄ele, pe teleye Yenn̄ele li na.

35

Wunlunana Zhoziyasi wila Paki feti wi pye (2 Wunlu 23.21-23)

¹ Wunlunana Zhoziyasi wila Paki feti wi pye Yawe Yenn̄ele li m̄ege ni wa Zheruzalemu ca. Paa Paki feti yaayoro ti gbo yeŋe li yen̄ge kon̄gbann̄ga ki pilige ke ma yiri tijere wogo ko ni†.

² Wila saraga wofenne pe tege wa pe tunngo ki na, ma kotogo le pe ni Yawe Yenn̄ele li sherigo gbogo ki tunngo wogo ki na.

³ Levi setirige piile, poro mbele paa pye ma tege pe ye Yawe Yenn̄ele li kan konaa na Izirayeli woolo pe ni fuun pe nari, a wi si para pe ni ma pe pye fo: «Davidi wi pinambyo Salomo ŋa wila pye Izirayeli tara wunlunana, wila sherigo gbogo ŋga kan, ye sa yon finliwe kesu wi tege wa ki ni. Koni ye se kaa wi tungu naa wa ye pajoro ti na. Yaa tunngo piin Yawe Yenn̄ele, ye Yenn̄ele li kan konaa Izirayeli, li woolo wele, pe kan.

⁴ Ye ye yeŋe gbegele ye ye yeŋe walagi mbe yala ye setirige naa ye ngbeleye yi ni, paa yege ŋga na Izirayeli tara wunlunana Davidi wo naa wi pinambyo Salomo wi ni paa ki yonlogo we†.

⁵ Ye sa yere wa laga kpoyi ki ni mbe yala ye sefenne sanmbala mbele pe yen Izirayeli woolo pe setiriye yi ni konaa mbe yala Levi setirige piile pe seye yi ngbeleye yi ni.

⁶ Ye Paki feti yaayoro ti gbo. Ye ye yeŋe pye kpoyi, ye Paki feti wi gbegele ye sefenne, Izirayeli woolo pe kan, mbe yala senre nda Yawe Yenn̄ele laa yo Moyisi wi kan, a wiri yo ti ni.»

⁷ A Zhoziyasi wi si simbapene yirifonmbolo naa sikapene yirifonmbolo waga nafa ma yiri ke (30 000) kan Izirayeli woolo sanmbala pe yeri, jango pe Paki feti wi pye, ma pinle napene waga taanri (3 000) ni. Ki yaara pa tila yiri wa wunlunana wi yarijende ti ni.

⁸ Wi legboolo paa nandanwa yarikanra kan tara woolo pe yeri, naa saraga wofenne konaa Levi setirige piile pe yeri. Hilikiya naa Zakari konaa Yehiyeli, poro mbele paa pye Yenn̄ele li sherigo gbogo tunngo ki teele, pe si simbaala waga shyen naa cenme kogoloni (2 600) kan saraga wofenne pe yeri, jango pe Paki feti wi pye, ma pinle nere cenme taanri (300) ni.

⁹ Konaniya, naa wi n̄sepiile nambala Shemaya konaa Netaneyeli, naa Hashabiya, naa Yeyiyeli konaa Yozabadi poro paa pye Levi setirige piile pe teele wele. Paa simbapene yirifonmbolo naa sikapene yirifonmbolo waga kanjurugo (5 000) kan Levi setirige piile pe yeri, jango pe Paki feti wi pye, ma pinle nere cenme kanjurugo (500) ni.

¹⁰ Paa tunngo ki pyelomo pi gbegele. A saraga wofenne pe si saa yere wa pe tunngo pyesara ti ni. A Levi setirige piile pe pe yeŋe walagi fun ma yala pe ngbeleye yi ni, paa yege ŋga na wunlunana wila ki yo we.

¹¹ Ko pun̄go na, a pe si Paki feti yaayoro ti gbo. A Levi setirige piile pe nee kasanwa pi kaan saraga wofenne pe yeri, a paa pi yanragi saraga wosaga ki na. A Levi setirige piile pe sigi yaayoro ti kon̄lo.

† 35:1 35.1: Eki 12.1-28; Levi 23.5 † 35:4 35.4: 2 Kuro 8.14

¹² A pè si yaayoro nda tila daga mbe pye saara sogoworo ti tɛgɛ ti yɛ mbe kari kan Izirayeli woolo setiriyɛ ngbeleye yi yeri, jango peri wɔ saraga Yawe Yennɛle li yeri, paa yɛgɛ nɔa na ki yɛn ma yɔnɔlɔgɔ wa Moyisi lasiri sɛwɛ wi ni we. Ko nungba ko paa pye nɛrɛ ti wogo ki na fun.

¹³ A pè si Paki fɛti yaayoro ti fɔ kason na, ma yala ki kakɔnnɛdegɛle li ni, mɛɛ yariknra nda ti yɛn kpoyi to sɔgɔ nɛgɛdagala ni, naa cɔrɔ ni konaa tuguron sikaara ni. Kona, a pè si fyɛle ma kara ti wowɔ mari yɛlele Izirayeli woolo pe ni fuun pe na†.

¹⁴ Ko pungo na, a Levi setirige piile pè si Paki fɛti yaakara pe yɛɛra woro sɔgɔ konaa saraga wɔfɛnnɛ pe woro ti ni, katugu saraga wɔfɛnnɛ, Arɔn setirige piile wele, pe kɛɛ la pye ma yanra saara sogoworo to naa yanlaga lara ti womɔ pi na fɔ ma saa gbɔn ki yɛmbine li ni. Ko kɪ ti Levi setirige piile paa Paki fɛti yaakara pe woro sɔgɔ konaa ma saraga wɔfɛnnɛ, Arɔn setirige piile wele, pe woro sɔgɔ.

¹⁵ Yurukɔɔɔ, Asafu setirige piile wele, paa koro yeresaga wa pe tunngo ki na ma yala Davidi, naa Asafu, naa Hema konaa wunlunana wi yariyanra yanfo Yedutun pe senyoro ti ni. Yeyonrɔ korɔsifɛnnɛ paa pye ma yere yeyɔngɔ nungba nungba pyew ki na. Pe sila pe tunngo ki yerege, katugu pe sɛfɛnnɛ, Levi setirige piile wele, paa pe Paki fɛti yaakara ti sɔgɔ pe kan†.

¹⁶ Ki pilige ki ni, pa paa Yawe Yennɛle li tunngo ki ni fuun ki yɛgɛ wo yɛɛn, mbe Paki fɛti wi pye konaa mbe saara sogoworo ti wɔ Yawe Yennɛle li yeri wa saraga wosaga ki na, ma yala wunlunana Zhoziyasi wi senyoro ti ni.

¹⁷ Izirayeli woolo mbele paa pye wa, paa Paki fɛti wi pye ki sanga wi ni konaa Leve fu buru fɛti wi ni fɔ ma saa gbɔn piliye kolɔshyɛn†.

¹⁸ Maga lɛ Yennɛle yɔn senrɛ yofɔ Samiyeli wi sanga wi na, pe faga Paki fɛti nɔa wa pye gbɛn wa Izirayeli tara. Paki fɛti nɔa Zhoziyasi wila pye wo naa saraga wɔfɛnnɛ pe ni, naa Levi setirige piile pe ni, naa Zhuda tara woolo pe ni fuun, naa Izirayeli woolo mbele paa pye wa fɛti wi na pe ni konaa Zheruzalemu ca woolo pe ni, Izirayeli tara wunlumbolo wa kpɛ fa ki fɛti nɔa wa pye paa wo yɛn.

¹⁹ Zhoziyasi wi wunluwɔ pi yɛle kɛ ma yiri kolotaanri wolo li ni, a pè sigi Paki fɛti wi pye.

Zhoziyasi wi kunwɔ

(2 Wunlu 23.28-30)

²⁰ Ki kagala ke pungo na, maga ta Zhoziyasi wila Yawe Yennɛle li sherigo gbɔgɔ ki jɔgosara ti gbegele mako, pilige ka, a Ezhipiti tara wunlunana Neko wɪ si kaa yiri ma kari sa malaga gbɔn wa Karikemishi ca, wa Efirati gbaan wi yɔn na. A Zhoziyasi wɪ si yiri ma saa wi fili mbe malaga gbɔn wi ni.

²¹ Ɛɛn fɔ, a Neko wɪ si pitunmbolo torogo wa Zhoziyasi wi yeri maa pye fɔ: «Zhuda tara wunlunana, yingɪ ki yɛn mi naa mboro we sɔgowɔ? Mi woro na paan mboro korɔgɔ nala malaga ni. Ɛɛn fɔ go ka yɛgɛ woolo mi yɛn na paan pe korɔgɔ malaga ni. Yennɛle ligi yo na kan ma yo mbege pye fyaw. Maga ka yiri mbe je Yennɛle li na, katugu li yɛn na ni, nakoma li yaa ma tɔngɔ.»

²² Ɛɛn fɔ Zhoziyasi wi sila yɛnlɛ mbe songoro mbe kari mboo yaga. A wɪ suu yɛɛ cɛnlɔmɔ pi kanngɛ mbe sa malaga gbɔn Neko wi ni. Wɪ sila

yenle mbe Neko wi senyoro ti logo, ma si yala Yenñele lo làa ki senre ti le Neko wi yon. A Zhoziyasi wi si pan mbe malaga gbɔn wi ni wa Megido ca gbunlundɛge ki ni.

²³ Kona, a sandiga wɔnfenne pe si wunlunana Zhoziyasi wi wɔn. A wunlunana wi suu tunmbyeele pe pye fɔ: «Yanla le ye kari na ni, katugu mi welege fɔ jenge.»

²⁴ A wi tunmbyeele pɛ suu wɔ wa wi malaga gbɔnwotoro wi ni, maa le wi magala gbɔnwotoro wa yege ni, mɛɛ kari wi ni wa Zheruzalemu ca. A wi si ku, a pɛ suu le wa wi telɛye pe fanga ki ni. A Zhuda tara woolo poro naa Zheruzalemu ca woolo pe ni fuun pɛ si Zhoziyasi wi kunwɔ pi gbele.

²⁵ Yenñele yon senre yofɔ Zheremi wila kunwɔ yurugo kɔ Zhoziyasi wi kunwɔ pi na†. Maga le le ko na, yurukɔɔɔ, nambala naa jɛɛle pe ni fuun pɛ para Zhoziyasi wi senre na wa pe kunwɔ yuuro ti ni fɔ ma pan ma gbɔn nala. Ki wogo ki pye kalege wa Izirayeli tara. Ki yuuro ti yen ma yɔnlogɔ wa kunwɔ yuuro sɛwe wi ni.

²⁶ Zhoziyasi wi kapyegele sanngala naa kagala ngele wɔ pye tagawa ni, ma yala nga ki yen ma yɔnlogɔ wa Yawe Yenñele li lasiri sɛwe wi ni,

²⁷ wi kapyegele ke kongbanngala naa ke pungo wogolo, ke yen ma yɔnlogɔ wa Izirayeli tara wunlumbolo konaa Zhuda tara wunlumbolo pe sɛwe wi ni.

36

Zhuda tara wunlunana

Yowahazi wi sanga

(2 Wunlu 23.30-34)

¹ Kona, a Zhuda tara woolo pɛ si Zhoziyasi wi pinambyɔ Yowahazi wi le maa tege wunluwɔ pi na wa wi to wi yɔnlo, wa Zheruzalemu ca.

² Yowahazi wila ta yeɛle nafa ma yiri taanri, mɛɛ cɛn wunluwɔ pi na. Yenge taanri wila pye wunluwɔ pi na wa Zheruzalemu ca.

³ Katugu Ezhipiti tara wunlunana Neko wila wi laga wa wunluwɔ pi na wa Zheruzalemu ca, mɛɛ lambo wɔgɔ wa tara woolo pe na ma yo paa warifuwe culo waga taanri naa cɛnme tijere (3 400) konaa te culo nafa ma yiri ke kaan wi yeri.

⁴ Ko pungo na, a Ezhipiti tara wunlunana wɔ si Yowahazi wi nɔsepyɔ lenana Eliyakimu wi tege wunluwɔ pi na Zhuda tara naa Zheruzalemu ca woolo pe go na. A wɔ si Eliyakimu wi mege ki kannga naa yinri Yehoyakimu. A wunlunana Neko wɔ si Eliyakimu wi nɔsepyɔ lenana Yowahazi wi yigi ma kari wi ni wa Ezhipiti tara†.

Zhuda tara wunlunana

Yehoyakimu wi sanga

(2 Wunlu 23.36-37)

⁵ Yehoyakimu wila ta yeɛle nafa ma yiri kangurugo mɛɛ cɛn wunluwɔ pi na. Yeɛle ke ma yiri nungba wila pye wunluwɔ pi na wa Zheruzalemu ca. Nga ki yen kapege Yawe Yenñele, wi Yenñele li yege na ko wila pye†.

⁶ Kona, a Babiloni ca wunlunana Nebukanezari wɔ si yiri ma saa to wi na malaga ni, maa yigi maa po tuguyenre yongowɔ ni, mɛɛ kari wi ni wa Babiloni ca†.

† 35:25 35:25: Zhere 22.15-16 † 36:4 36:4: Zhere 22.11-12 † 36:5 36:5: 2 Wunlu 23.36-24.7; Zhere 22.18-19; 26.1-6; 35.1-19; 36 † 36:6 36:6: 2 Wunlu 24.1; Zhere 25.1-38; 36.1-32; 45.1-5; Dani 1.1-2

⁷ Nebukanezari wila kari fun Yawe Yennele li sherigo gbogo yaapire ta ni ma saa ti tege wa wi wunluwo go ki ni, wa Babiloni ca.

⁸ Yehoyakimu wi kapyegele sanngala, katijangara nda wila pye konaa nga kila pye wi na, ki kagala ke yen ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo konaa Zhuda tara wunlumbolo pe sewe wi ni. A wi pinambyo Yehoyakini wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

Zhuda tara wunlunaja

Yehoyakini wi sanga
(2 Wunlu 24.8-17)

⁹ Yehoyakini wila ta ye le kolotaanri[†], mee cen wunluwo pi na. Yenge taanri naa pilige ke wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Nga ki yen kapege Yawe Yennele li yege na ko wila pye.

¹⁰ Ki yelapanna, a wunlunaja Nebukanezari wi si ti, a pe Yehoyakini wi le ma kari wi ni wa Babiloni ca, ma pinle Yawe Yennele li sherigo gbogo yarijende songbanga woro ti ni. A wi si Yehoyakini wi nospyo lenaja Sedesiyasi wi tege wunluwo Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo pe go na[†].

Sedesiyasi wi wunluwo sanga
(2 Wunlu 24.18-20; Zhere 52.1-3)

¹¹ Sedesiyasi wila ta ye le nafa ma yiri nungba, mee cen wunluwo pi na. Ye le ke ma yiri nungba wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca[†].

¹² Nga ki yen kapege Yawe Yennele, wi Yennele li yege na ko wila pye. Wi sila wi yee go sogo Yennele yon senre yofa Zheremi wi kan, wo na wila pye na para wi ni Yawe Yennele li mege na we.

¹³ Mbe taga wa ko na, wila yiri ma je yere wunlunaja Nebukanezari wi na. A wo si ti a wi wugu Yennele li mege ki na mbe pye sinne wi kan. Een fo, a wi si kaa je pew, maa yee pye nungbongbanla fo. Wii yenle mbe songoro mbe pan Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li korogo[†].

¹⁴ Saraga wofenne teele pe ni fuun naa leele pe ni fuun paa koro na kambasinnde ti piin na kee yege, na katijangara nda fuun cengele sanngala kaa pye na piin ti piin. Yawe Yennele li sherigo gbogo nga laa pye kpoyi li yee kan wa Zheruzalemu ca, a pe sigi tege fyongo ni.

¹⁵ Yawe Yennele, pe teleye Yennele laa pitunmbolo torogo pe yeri ma pe yeri yerisaga legera na, katugu poro mbele li woolo pe yinriwe la pye li na, ma pinle li censaga ki ni.

¹⁶ Een fo paa pye na tege Yennele li pitunmbolo pe na, nali senyoro ti tifaga konaa na tege li yon senre yofenne pe na[†], fo a Yawe Yennele li nanngbanwa pi saa toro li woolo pe ni, yaraga kpe saa ya mboo sogo.

Zhuda tara wunluwo pila ko
(2 Wunlu 25.1-21; Zhere 52.3b-11)

¹⁷ Kona, a Yawe Yennele li si Kalide[†] tara fenne wunlunaja wi yirige maa wa Zhuda tara fenne pe na. A wi pe lefonmbolo pe gbo tokobi ni fo wa

[†] **36:9 36:9:** Nga ki yo fo: *Wila ta ye le kolotaanri* wa Yennele senre sewe leele mbele pe yen Gireki senre ni pe ni, pege yonlogo wa ma yo fo: *Wila ta ye le ke ma yiri kolotaanri*; ki yen ma yonlogo wa 2 Wunlu 24.8 laga ki ni. [†] **36:10 36:10:** Zhere 22.24-30; 24.1-10; 29.1-2; 37.1; Eze 17.13 [†] **36:11 36:11:** Zhere 27.1-22; 28.1-17 [†] **36:13 36:13:** Eze 17.15 [†] **36:16 36:16:** Zhuda tara fenne paa Yennele yon senre yofa Zheremi wi yerewe senre ti tifaga, fo wila pe yeri kagala ngele wogo na, a ke kaa pan ma pe ta. [†] **36:17 36:17:** Kalide tara to nungba to pe maa yinri Babiloni tara.

laga kpoyi ki ni. Wi sila lefɔnɔ, nakoma sumboro, nakoma leleɛ nakoma yinzifire fɔ wa kpe yaga yinwege na[†].

¹⁸ Nebukanezari wila Yɛnnɛle li sherigo gbɔgo yaara, tugboɔɔ to naa tumboɔɔ ti ni fuun ti le ma kari ti ni wa Babiloni tara, naa Yawe Yɛnnɛle li sherigo gbɔgo yarijende ti ni konaa wunlunana wo naa wi legboɔlo pe yarijende ti ni.

¹⁹ A Kalide tara fenne pɛ si Yɛnnɛle li sherigo gbɔgo ki sogo konaa ma Zheruzalemu ca mbogo ki jan. Paa kasɔn le wunluwo yinre ti ni fuun ti ni mari sogo konaa ma yaara sɔnnɔgbanga woro ti ni fuun ti tɔngo[†].

²⁰ Ko pyɛngɔlo, mbele paa sho tokobi wi keɛ, a Nebukanezari wɛ si pe koli ma kari pe ni wa Babiloni ca, ma saa pe pye wo naa wi pinambiile pe kulolo fɔ ma saa gbɔn sanga ɲa Perisi tara fenne paa kaa wunluwo pi sho wi yeri wi na.

²¹ Ki pyelomo pi na ma, senre nda Yawe Yɛnnɛle lɔa yo wa li yɔn senre yofɔ Zheremi wi yɔn, a ti siri yɛɛ yɔn fili. Wila yo fɔ: «Tara ti yaa koro waga fɔ sa gbɔn yele nafa taanri ma yiri ke, ti yaa wogo wagati ɲa ni fɔ wi sa ko, ki wogowo wagati ɲa wila toro pe sila ti yaga ti wogo we.»

Sirusi wila kono kan ma yo

Zhufuye pe sɔngoro wa pe tara

(Esidi 1.1-3)

²² Perisi tara wunlunana Sirusi wi wunluwo pi yele kongbanna li ni, a Yawe Yɛnnɛle li si jatere jenne tirige wi kotogo na, janngo Yawe Yɛnnɛle lɔa senre nda le li yɔn senre yofɔ Zheremi wi yɔn, a wiri yo ti ta tiri yɛɛ yɔn fili. A Sirusi wɛ si ti, a pɛge senre nda ti yari yɔn ni konaa mari yɔnlogo sewe na wa wi wunluwo tara ti ni fuun ti ni, ma yo fɔ:

²³ «Pa Perisi tara wunlunana Sirusi wɛ yo yɛɛn fɔ: <Yawe Yɛnnɛle, Yɛnnɛle na wa naayeri, li tara na wunluwo pi ni fuun pi kan na yeri. Lilan pye ma yo mbe sa go kan li kan wa Zheruzalemu ca, wa Zhuda tara. Ye ni, yoro mbele fuun ye yɛn li woolo, ye sɔngoro ye kari wa Zheruzalemu ca. Yawe Yɛnnɛle li pye ye ni!» »

[†] 36:17 36:17: Zhere 21.1-10; 34.1-5 [†] 36:19 36:19: 1 Wunlu 9.8

ESIDIRASI SEWE

SEWE WI NAWA SENRE

Wa Kuroniki sewe shyen woo wi kosaga yeri, Zhufuye mbele paa koli ma kari pe ni kulowo wa Babiloni tara, ki yo wa fo Perisi tara wunlunana Sirusi wi yaa pe yaga pe songoro wa pe tara, mbe kono kan pe yeri pe sa Yenjele li sherigo gbogo ki kan naa wa Zheruzalemu ca.

Esidirasi sewe wi konsaga kongbanna (1-6) ki songoro ma para ki senre ti na konaa Zhufuye paa songoro yege nga na maga yege yo. Ali maga ta kangbangala legere la Zhufuye pe ta, sherigo gbogo kila kan ma ko; ko la pye yege cenme kangurugo naa ke ma yiri kangurugo (515) wolo li ni na Zhezu Kirisi wi fa se.

Sewe wi konsaga shyen wogo (7-10) ko yen na para nga kila kaa pye pungo na wunlunana Aritaserisesi wi wunluwo sanga wi ni ko na. Ki wunlunana wo wila Zhufuye saraga wofo wa yeri, na paa pye na yinri Esidirasi, maa pye fo: «Mi wunlunana, mi naa na yerifenne pe ni wodon tun ma sa Zhuda tara to naa Zheruzalemu ca kala li wele, na kaa pye pe yen na tanri ma Yenjele li lasiri wi na, wo na wi sewe wi yen ma kee, a maa jen we» (Esidi 7.14). Saraga wofenne legere la pinle ma kari Esidirasi wi ni wa Zheruzalemu ca. Ko la pye yege cenme naa nafa shyen ma yiri ke ma yiri kolotaanri (450) wolo li ni na Zhezu Kirisi wi fa se. Wila para leele pe na, katugu pe sila pye na tanri Yenjele li lasiri wi na. Leele paa pe kapere ti jen mari yaga, a Esidirasi wi si Yenjele yenri pe kan. Ki pye ma, a kono fonno si tege naa kagala ke yege womo pi na Yenjele li woolo pe sogowo.

Esidirasi sewe wi senre sannda ti yen wa Nehemi sewe wi ni.

SEWE WI YEN MA KONO YEGE NGA NA

Izirayeli woolo mbele paa yiri wa kulowo pi ni ma songoro Zorobabeli wi ni 1-6

Zhufuye pe songorokala ma yiri wa kulowo pi ni 1-2

Paa sherigo gbogo ki kan naa fonngo 3-6

Esidirasi wi kapyegele 7-10

Esidirasi wila songoro ma kari Zhufuye pe ni wa Zheruzalemu ca 7-8

Esidirasi wila ki yo maga ngban fo jele mbele Zhufuye pe le cengele ke yege ni pe wa 9-10

IZIRAYELI WOULO MBELE PAA YIRI WA KULOWO PI NI MA SONGORO ZOROBABELI WI NI

1-6

*Sirusi wila kologo kan ma yo
pe sherigo gbogo ki kan naa
(2 Kuro 36.22-23)*

¹ Perisi tara wunlunana Sirusi wi wunluwo pi yege kongbanna li ni, a Yawe Yenjele li si jatere jenne tirige wa wi kotogo na, jango Yawe Yenjele laa senre nda le wa li yon senre yofa Zheremi[†] wi yon, a wiri yo, ti ta tiri yee yon fili. A Sirusi wi si ti, a pege senre nda ti yari yon ni konaa mari yonlogo sewe na wa wi wunluwo tara ti ni fuun ti ni, ma yo fo:

[†] 1:1 1.1: Zhere 25.11; 29.10

² «Perisi tara wunlunana Sirusi pa wi yo yeen fo: <Yawe Yennele, Yennele na wa naayeri, li tara na wunluwo pi ni fuun pi kan na yeri. Lilan pye ma yo mbe sa sherigo gbogo kan li kan wa Zheruzalemu ca, wa Zhuda tara†.

³ Ye ni, yoro mbele fuun ye yen li woolo, ye songoro ye kari wa Zheruzalemu ca, wa Zhuda tara. Ye sa Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li sherigo gbogo ki kan naa. Lo li yen Yennele na li yen wa Zheruzalemu ca we. Ye Yennele li pye ye ni!

⁴ Izirayeli woolo mbele pe koro go na, pe yen ma cen laga o laga nga na, ki laga woolo pe daga mbe warifuwe, naa te, naa yarijende, naa yaayoro kan pe yeri, konaa mbe nayinme yarikanra kan pe yeri Yennele li sherigo gbogo ki kanwa wogo ki na, ko nga ki yen wa Zheruzalemu ca we.»

⁵ Ki pye ma, Zhuda cenle naa Benzham cenle seye teele, naa saraga wofenne konaa Levi setirige piile pe ni, poro mbele fuun Yennele laa ki jatare wi tirige wa pe koto ro na, pe si yiri mbe kari sa Yawe Yennele li go ki kan naa, ko nga ki yen wa Zheruzalemu ca.

⁶ Mbele fuun paa pye ma pe maga, pe si pe saga ma warifuwe yaara, naa te yaara, naa yarijende, naa yaayoro konaa yaara songbanga woro kan pe yeri, to la pye ti ye nayinme yarikanra sannda pyew to ni.

⁷ Yawe Yennele li go yaapire nda wunlunana Nebukanezari wila le wa Zheruzalemu ca ma saa ti tege wa wi yarisunngo gbogogo ki ni, a Perisi tara wunlunana Sirusi wi siri songoro pe na†.

⁸ Perisi tara wunlunana Sirusi wila ki yo wi yarijende tegefo Mitiredati wi kan ma yo wigi yaapire ti yirige, wiri jiri, wiri kan Zhuda tara to Sheshibazari wi yeri.

⁹ Ki yaapire ti yon ki nga: warifuwe tasaala waga keke (1 000), naa gbengele nafa ma yiri kolojere†,

¹⁰ naa te wojengele nafa ma yiri ke, naa warifuwe wojengele ngele pe ma wa kee na ke cenme tijere naa ke (410) ni, konaa yaapire ta yeye ni waga keke (1 000)†.

¹¹ Te yaapire to naa warifuwe yaapire ti ni fuun tila pye waga kangurugo naa cenme tijere (5 400). Sanga na ni leele mbele paa koli paa yiri wa Babiloni tara ma songoro wa Zheruzalemu ca, a Sheshibazari wi si ti, a pe songoro ma kari ti ni fuun ti ni.

2

*Zhuda tara woolo mbele
paa songoro ma pan
wa pe tara paa pe jiri
(Nehe 7.6-72)*

¹ Zhuda tara woolo mbele Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wila koli ma kari pe ni wa Babiloni tara, poro mbele paa yiri wa kulowo pi ni ma songoro ma pan wa Zheruzalemu ca, wa Zhuda tara, pe ni fuun nungba nungba, a pe si saa cen wa pe cara, poro la wele yeen.

² Paa songoro ma pinle ma pan Zorobabeli ni, naa Zhozuwe, naa Nehemi, naa Seraya, naa Erelaya, naa Maridoshe, naa Bilishan, naa Misipari, naa Bigivayi, naa Erehumu konaa Baana ni, poro paa pye na pe yeye sinni.

† 1:2 1.2: Eza 44.28 † 1:7 1.7: 2 Wunlu 25.13-15; Dani 1.2; 5.2 † 1:9 1.9: Nga ki yo fo: *Gbengele nafa ma yiri kolojere*, ki senre ti woro ma filige Eburuye senre ti ni. † 1:10 1.10: Nga ki yo fo: *Warifuwe wojengele ngele pe ma wa kee na ke cenme tijere naa ke (410) ni*, ki senre ti woro ma filige Eburuye senre ti ni.

Izirayeli woolo nambala pe yon ko layi yeen:

³ Parewoshi setirige piile paa pye lere waga shyen naa cenme naa nafa taanri ma yiri ke ma yiri shyen (2 172).

⁴ Shefatiya setirige piile paa pye lere cenme taanri naa nafa taanri ma yiri ke ma yiri shyen (372).

⁵ Ara setirige piile paa pye lere cenme koloshyen naa nafa taanri ma yiri ke ma yiri kangurugo (775).

⁶ Pahati Mowabu setirige piile mbele paa pye Zhouwe naa Zhouabu pe setirige piile paa pye lere waga shyen naa cenme kolotaanri naa ke ma yiri shyen (2 812).

⁷ Elamu setirige piile paa pye lere waga kele naa cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke ma yiri tijere (1 254).

⁸ Zatu setirige piile paa pye lere cenme kolojere naa nafa shyen ma yiri kangurugo (945).

⁹ Zakayi setirige piile paa pye lere cenme koloshyen naa nafa taanri (760).

¹⁰ Bani setirige piile paa pye lere cenme kogoloni naa nafa shyen ma yiri shyen (642).

¹¹ Bebayi setirige piile paa pye lere cenme kogoloni naa nafa ma yiri taanri (623).

¹² Azigadi setirige piile paa pye lere waga kele naa cenme shyen naa nafa ma yiri shyen (1 222).

¹³ Adonikamu setirige piile paa pye lere cenme kogoloni naa nafa taanri ma yiri kogoloni (666).

¹⁴ Bigivayi setirige piile paa pye lere waga shyen naa nafa shyen ma yiri ke ma yiri kogoloni (2 056).

¹⁵ Adini setirige piile paa pye lere cenme tijere naa nafa shyen ma yiri ke ma yiri tijere (454).

¹⁶ Ateri setirige piile mbele paa pye Ezekiyasi sege woolo paa pye lere nafa tijere ma yiri ke ma yiri kolotaanri.

¹⁷ Bezayi setirige piile paa pye lere cenme taanri naa nafa ma yiri taanri (323).

¹⁸ Yora setirige piile paa pye lere cenme naa ke ma yiri shyen (112).

¹⁹ Hashumu setirige piile paa pye lere cenme shyen naa nafa ma yiri taanri (223).

²⁰ Gibari setirige piile paa pye lere nafa tijere ma yiri ke ma yiri kangurugo.

²¹ Betileemu ca fenne paa pye lere cenme naa nafa ma yiri taanri (123).

²² Netofa ca fenne paa pye lere nafa shyen ma yiri ke ma yiri kogoloni.

²³ Anatoti ca fenne paa pye lere cenme naa nafa ma yiri kolotaanri (128).

²⁴ Azimaveti ca fenne paa pye lere nafa shyen ma yiri shyen.

²⁵ Kiriyati Arimu ca fenne, naa Kefira ca fenne konaa Beeroti ca fenne paa pye lere cenme koloshyen naa nafa shyen ma yiri taanri (743).

²⁶ Arama ca naa Geba ca fenne paa pye lere cenme kogoloni naa nafa ma yiri nungba (621).

²⁷ Mikimashi ca fenne paa pye lere cenme naa nafa ma yiri shyen (122).

²⁸ Beteli ca naa Ayi ca fenne paa pye lere cenme shyen naa nafa ma yiri taanri (223).

²⁹ Nebo ca fenne paa pye lere nafa shyen ma yiri ke ma yiri shyen.

³⁰ Magibishi setirige piile paa pye lere cenme naa nafa shyen ma yiri ke ma yiri kogoloni (156).

³¹ Elamu sanja wi setirige piile paa pye lere waga kele naa cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke ma yiri tijere (1 254).

³² Harimu setirige piile paa pye lere cenme taanri naa nafa (320).

³³ Lodi ca fenne, naa Hadidi ca fenne konaa Ono ca fenne paa pye lere cenme koloshyen naa nafa ma yiri kangurugo (725).

³⁴ Zheriko ca fenne paa pye lere cenme taanri naa nafa shyen ma yiri kangurugo (345).

³⁵ Senaa ca fenne paa pye lere waga taanri naa cenme kogoloni naa nafa ma yiri ke (3 630).

³⁶ Saraga wofenne poro na, Yedaya setirige piile mbele paa pye Zhuzuwe wi go woolo paa pye lere cenme kolojere naa nafa taanri ma yiri ke ma yiri taanri (973).

³⁷ Imeri setirige piile paa pye lere waga kele naa nafa shyen ma yiri ke ma yiri shyen (1 052).

³⁸ Pashuri setirige piile paa pye lere waga kele naa cenme shyen naa nafa shyen ma yiri koloshyen (1 247).

³⁹ Harimu setirige piile paa pye lere waga kele naa ke ma yiri koloshyen (1 017).

⁴⁰ Levi setirige piile poro na, Zhuzuwe naa Kadimiyeli pe setirige piile wele, poro mbele paa pye Hodaviya sege woolo paa pye lere nafa taanri ma yiri ke ma yiri tijere.

⁴¹ Yurukolo poro na, Asafu setirige piile wele, paa pye lere cenme naa nafa ma yiri kolotaanri (128).

⁴² Yeyongo korosifenne pe setirige piile poro na, Shalumu setirige piile, naa Ateri setirige piile, naa Talimo setirige piile, naa Akubu setirige piile, naa Hatita setirige piile, konaa Shobayi setirige piile pe ni, pe ni fuun paa pye lere cenme naa nafa ma yiri ke ma yiri kolojere (139).

⁴³ Netiniyenye† mbele paa pye tunmbyeele wa sherigo gbogo ki ni poro paa pye Ziha setirige piile wele, naa Hasufa setirige piile, naa Tabawoti setirige piile,

⁴⁴ naa Kerosi setirige piile, naa Siyaha setirige piile, naa Padon setirige piile,

⁴⁵ naa Lebana setirige piile, naa Hagaba setirige piile, naa Akubu setirige piile,

⁴⁶ naa Hagabu setirige piile, naa Shamilayi setirige piile, naa Hana setirige piile,

⁴⁷ naa Gideli setirige piile, naa Gahari setirige piile, naa Erewaya setirige piile,

⁴⁸ naa Ezen setirige piile, naa Nekoda setirige piile, naa Gazamu setirige piile,

⁴⁹ naa Uza setirige piile, naa Paseya setirige piile, naa Besayi setirige piile,

⁵⁰ naa Asina setirige piile, naa Mewunimu setirige piile, naa Nefusimu setirige piile,

† 2:43 2:43: *Netiniyenye*: Poro paa pye na tonmo kori konaa na kanggire jaa na paan ti ni wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni. Paa pye kulolo ma yiri cengele kele yeye ni.

⁵¹ naa Bakibuki setirige piile, naa Hakufa setirige piile, naa Harihuri setirige piile,

⁵² naa Baziluti setirige piile, naa Mehida setirige piile, naa Harisha setirige piile,

⁵³ naa Barikosi setirige piile, naa Sisera setirige piile, naa Tama setirige piile,

⁵⁴ naa Neziya setirige piile konaa Hatifa setirige piile.

⁵⁵ Salomō[†] tunmbyeele pe setirige piile poro la pye Sotayi setirige piile wele, naa Sofereti setirige piile, naa Peruda setirige piile,

⁵⁶ naa Yaala setirige piile, naa Darikon setirige piile, naa Gideli setirige piile,

⁵⁷ naa Shefatiya setirige piile, naa Hatili setirige piile, naa Pokereti Hazebayimu setirige piile konaa Ami setirige piile.

⁵⁸ Netiniyenye poro naa Salomō tunmbyeele pe ni, pe ni fuun paa pye lere cenme taanri naa nafa tijere ma yiri ke ma yiri shyen (392).

⁵⁹ Leele mbele paa yiri wa Teli Mela ca, naa Teli Harisha ca, naa Kerubu Adan ca konaa wa Imeri ca ma songoro ma pan, pe sila ya mbe pe seye, naa pe cengele ke jen mbe wali ke na, mbege naga fo pe yen Izirayeli woolo poro pele, poro la wele yeen:

⁶⁰ Delaya setirige piile, naa Tobiya setirige piile, konaa Nekoda setirige piile; paa pye lere cenme kogoloni naa nafa shyen ma yiri ke ma yiri shyen (652).

⁶¹ Saraga wofenne pe ni, mbele paa pye ki cenlomo nungba pi na, poro la pye Hobaya setirige piile wele, naa Hakozi setirige piile, naa Barizilayi[†] setirige piile. Ko Barizilayi wo la Galaadi tara fenne nanja Barizilayi wi sumborombo poro wi jo, a pe sigi mege ki taga wi na.

⁶² Paa pe mere ti lagaja wa pe teleye setirige sawe wi ni, een fo pe sila ti yan. A pe nee pe jate leele mbele pe yen fyongo ni, a pe pe wo saraga wogotunngo ki ni.

⁶³ A gboforoneri wi si pe pye ma yo paga kaa yaara nda ti yen ma tege ti ye pew Yennele kan[†] ti kaa, fo saraga wofa wa mbe ka sa Yennele li yewe yaara nda pe yinri Urimu naa Tumimu[†] ti ni pe wogo na.

⁶⁴ Leele pe gbogolomo pi ni fuun pi yon kila pye lere waga nafa shyen ma yiri shyen naa cenme taanri naa nafa taanri (42 360).

⁶⁵ Pe kulonambala naa pe kulojaala pe sila poro jiri mbe pe taga wa, poro la pye lere waga koloshyen naa cenme taanri naa nafa ma yiri ke ma yiri koloshyen (7 337). Nambala yurukoolo naa jeele yurukoolo cenme shyen (200) la pye pe ni.

⁶⁶ Pe shonye paa pye cenme koloshyen naa nafa ma yiri ke ma yiri kogoloni (736). Pe sofilele worosoye paa pye cenme shyen naa nafa shyen ma yiri kanjurugo (245).

⁶⁷ Pe yongomeye paa pye cenme tijere naa nafa ma yiri ke ma yiri kanjurugo (435). Pe sofilele paa pye waga kogoloni naa cenme koloshyen naa nafa (6 720).

[†] 2:55 2:55: Nehe 7.57,60; 11.3 [†] 2:61 2:61: 2 Sami 17.27; 19.32-35 [†] 2:63 2:63: Levi 6.22; 7.1; Nombu 27.21 [†] 2:63 2:63: Urimu naa Tumimu tila pye yaara shyen ta, nda wee jen nala. Kana kanngagala la wele nakoma yaanngumbigile. Paa ti tege na we Fo wi yewe ke ni, mbe ta mbaa wi nawa kagala ke jenni. Ye wele wa (Nombu 27.21; Nehe 7.65) lara ti ni!

⁶⁸ Naa pàa kaa saa gbòn wa Yawe Yènñele li go ki na wa Zheruzalemu ca, a seye teelee pe lègere si nayinme yarikanra kan Yènñele li yeri sherigo gbògo ki wogo na, jàngo pege kan naa wa ki titelège ki ni.

⁶⁹ Pàa tɛ pyɔ waga nafa taanri ma yiri nunɔba (61 000) kan tunndo ti mege ni, naa warifuwe pyɔ waga kanɔgurugo (5 000) ni, konaa saraga wɔmɔ tunngo yaripɔɔ cɛnne ni, ma yala pe mbaa ya kan yege nga na ki ni.

⁷⁰ A saraga wofenne, naa Levi setirige piile, naa tara woolo sanmbala pele ni, naa yurukɔɔɔ, naa yeyongo kɔɔsifenne, konaa Netiniyɛnye pe ni pɛ si saa cɛn wa pe cara ti ni. A Izirayeli woolo pe ni fuun pɛ saa cɛn wa pe cara ti ni.

3

*Pàa saraga wɔsaga ki kan naa
konaa ma sherege ki lɛ naa
naga piin*

¹ Naa yelee li yenge kolɔshyɛn† wogo kila kaa pan ma gbòn, Izirayeli woolo pàa pye ma cɛn wa pe cara ti ni. Kona, a leele pɛ si pe ye gbogolo wa Zheruzalemu ca ma yɔn wa nunɔba.

² Kona Yozadaki pinambyɔ Zhozuwe wo naa wi sefenne pe ni, poro mbele pàa pye saraga wofenne wele, naa Sheyalitiyeli pinambyɔ Zorobabeli† wo naa wi sefenne pe ni, pɛ si yiri ma Izirayeli woolo Yènñele li saraga wɔsaga ki kan mbaa saara sogoworo woo wa ki na, paa yege nga na ki yɛn ma yɔnɔgo wa Yènñele lere Moyisi wi lasiri wi ni we†.

³ Ali mbege ta pàa pye na fyɛ ki tara woolo pe yege, pàa saraga wɔsaga ki kan wa ki titelège ki ni. A pɛ si saara sogoworo wɔ wa ki na Yawe Yènñele li kan, pinliwe saara sogoworo to naa yɔnɔkɔgo saara sogoworo ti ni.

⁴ Kona, a pɛ si Gbataala nɔgo feti wi pye paa yege nga na ki yɛn ma yɔnɔgo we, mɛɛ pilige pyew saara sogoworo ti wɔ ma yala yɔn nga kɔ tɛge mbaa woo pilige pyew ki ni†.

⁵ Ko pungo na, a pe nɛɛ pilige pyew saraga sogoworo ki woo, naa yevɔnndo saara sogoworo ti ni, naa sheripiliye yan yɔ tɛge yi ye Yawe Yènñele li kan yi saara ti ni, konaa nayinme yarikanra nda lere ɲa fuun la pye na paan na kaan Yawe Yènñele li yeri ti ni†.

⁶ Mbege lɛ yelee li yenge kolɔshyɛn wogo ki pilige kongbannga ki na, a pɛ sigi lɛ na saara sogoworo ti woo Yawe Yènñele li yeri, ma sigi ta pe fa Yawe Yènñele li sherigo gbògo ki nɔgo le gben.

⁷ A pɛ si penjara kan sinndeere tefenne konaa tire tefenne pe yeri, ma yarilire, naa yaara nda pe maa woo konaa sinne torogo Sidon ca fenne pe kan konaa Tiri ca fenne pe kan, jango pe pan Liban tara sediri tire ta ni kɔgoje wi na fɔ wa Zhafa ca, mbe yala Perisi tara wunlunana Sirusi wila senre nda yo pe kan ti ni.

⁸ Naa pàa ka saa gbòn wa Yènñele li go ki na wa Zheruzalemu ca, ki yelee shyen wolo li yenge shyen wogo ki na, Sheyalitiyeli pinambyɔ Zorobabeli, naa Yozadaki pinambyɔ Zhozuwe, konaa pe sefenne sanmbala pe ni, naa saraga wofenne, naa Levi setirige piile pe ni konaa mbele fuun pàa yiri wa

† 3:1 3.1: Kila pye yelee li yenge kolɔshyɛn wogo ki ma saa to ma yala sepitamburu yenge naa okitɔburu yenge ko ni. Sherege fetiye la pye na piin ki yenge sanga wi ni (Levi 23.23-43). † 3:2 3.2: Zorobabeli wila pye wunlunana Davidi wi setirige pyɔ (Mati 1.12-13; Luki 3.27). † 3:2 3.2: Eki 27.1 † 3:4 3.4: Eki 23.16; Numbu 29.12-38 † 3:5 3.5: Numbu 28.11-29.39

kulowo pi ni ma pan wa Zheruzalemu ca, a pè sigi lè na tunngo ki piin, ma Levi setirige piile pe tegeteḡe, maga lè mbele pè ta yeḡe nafa nafa konaa pe yeḡe fenne pe ni, paa Yawe Yennele li go ki kanwa kagala ke yeḡe woo.

⁹ Zhozuwe, naa wi pinambiile pe ni konaa wi sefenne pe ni, naa Kadimiyeli konaa wi pinambiile pe ni, poro mbele paa pye Zhuda cenle woolo wele, naa Henadadi pinambiile poro naa pe pinambiile pe ni konaa pe sefenne mbele Levi setirige piile pe ni, pe ni fuun pè si pe yeḡe gbegele ja mbaa mbele paa pye na tunngo piin wa Yawe Yennele li go ki ni pe korosi.

¹⁰ Naa tunmbyeele paa kaa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ngo le sanga ḡa ni, a pè si saraga wofenne pe yerege wa ki laga ki ni pe mbaanra ti ni pe kee. Pe saraga wogo yariporo tila pye pe na. Levi setirige piile mbele paa pye Asafu wi setirige piile, paa pye ma yere wa fun tuguyenre weere† ni, jaḡgo mbaa Yawe Yennele li sonni mbe yala kondagele na Izirayeli tara wunlunana Davidi wila teḡe li ni†.

¹¹ Paa pye na yuuro koo nari shoo pe yeḡe yon na, na Yawe Yennele li sonni, nali shari na yuun fo:

«Katugu li yen jenne,

Li kagaraga ki yaa koro Izirayeli woolo pe ni fo sanga pyew.»

A leele pe ni fuun pe nee jorogi ngbanga yogorimo ni na Yawe Yennele li sonni, katugu paa pye nali sherigo gbogo ki ngo nii†.

¹² Een fo saraga wofenne, naa Levi setirige piile, naa seye teele mbele paa pye pe ni leleḡbaara, poro mbele paa sherigo gbogo kongbanḡa ki yan, a poro nee gbele ngbanga sanga ḡa ni paa pye na go ki ngo ki nii naa fonḡgo pe yeḡe na we. Ma si yala leleḡere la pye na jorogi ngbanga nayinne ni,

¹³ fo lere saa ya mbe yogorimo tinme naa gbeere tinme pi jen mboo wo pi yeḡe ni, ma jen leele paa pye na jorogi ngbanga, fo a paa ki tinme pi nuru lege.

4

*Zhufuye pe juguye paa yiri ma je
ma yo pe sherigo gbogo
ki kanga ki yerege*

¹ Kona, Zhuda cenle woolo naa Benzhamē cenle woolo pe juguye, a pè sigi logo ma yo mbele paa koli ma kari wa kulowo pi ni pè pan na sherigo gbogo kanni Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li kan.

² Ki pye ma, a pè si pan Zorobabeli naa seye teele pe korogo, mee pe pye fo: «Waa jaa mbe ye saga sherigo gbogo ki kanga ki na. Ma jen woro fun, ye Yennele lo we maa yenri paa yeḡe ḡa na ye maa ki piin we. We maa saara woo li yeri maga lè wa Asiri tara wunlunana Azari Hadon wi wagati wi na, wo ḡa wila pan we ni lagame we†.»

³ Een fo, a Zorobabeli, naa Zhozuwe konaa Izirayeli tara seye teele pe ni, pè si pe yon sogo ma yo fo: «Kii daga woro naa yoro we pinle we we Yennele li go ki kan; woro ce we yaa ki kan Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li kan, paa yeḡe ḡa na Perisi tara wunlunana Sirusi wigi yo maga ḡban we ni we.»

† 3:10 3:10: 1 Sami 18.6; 2 Sami 6.5; 1 Kuro 13.8; 15.16; 16.5; 25.1.6; 2 Kuro 5.12; 29.25; Nehe 12.27; Yuuro 150.5 † 3:10 3:10: 1 Kuro 25.1 † 3:11 3:11: 1 Kuro 16.34; 2 Kuro 5.13; 17.3; Yuuro 100.5; 106.1; 107.1; 118.1; 136.1; Zhere 33.11 † 4:2 4:2: 2 Wunlu 17.24-41

⁴ Kona, a ki tara woolo pè si Zhuda tara woolo pe wire ti fanla pe na, ma pe figiri pe ta pe go ki kanga ki yerege.

⁵ A pè si yerifenne pele le sara na, jango pe go ki kanga ki yerege. A pè ya maga pye ma Perisi tara wunlunana Sirusi wi wagati wi ni fuun wi na, fo ma saa gbɔn Perisi tara wunlunana Dariyusi wi wagati wi na.

⁶ Wunlunana Serisesi[†] wi wagati wi na, wi wunluwo pi lesaga, a pè si sewe wa yɔnlɔgo ma Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca fenne pe le kee.

⁷ Ko punɔgo na, Aritaserisesi[†] wi wunluwo wagati wi ni, a Bishilamu, naa Mitiredati, naa Tabeyeli konaa pe pinleyeenle sanmbala pe ni pè si sewe wa pye maa torogo Perisi tara wunlunana Aritaserisesi wi kan. Ki sewe paa wi yɔnlɔgo Aramuye senre yɔnlɔgolomo na, Aramuye senre ni.

⁸ Tara ti gboforoneri Erehumu wo naa sewe yɔnlɔgofo Shimishayi wi ni, poro paa ki sewe na wi pye maa torogo wunlunana Aritaserisesi wi kan Zheruzalemu ca ki mege ni, ma yo fo:

⁹ «Sewe pyefenne poro wele tara ti gboforoneri Erehumu, naa sewe yɔnlɔgofo Shimishayi, naa pe pinleyeenle sanmbala mbele pè yiri wa Den ca, naa Afarisataki cenle woolo, naa Taripeli cenle woolo, naa Afarasi cenle woolo, naa Ereki ca fenne, naa Babiloni tara fenne, naa Suzi ca fenne, naa Deha cenle woolo, naa Elamu tara fenne,

¹⁰ naa cengele sanngala ke ni, koro ngele Osinapari na wi yen megbɔgofo naa fannga fo wila pan ke ni ma pan ma ke tege wa Samari ca konaa lara ta yege ni, wa Efirati gbaan wi yɔnlɔ tosaɔga kee yeri we.»

¹¹ Sewe na paa yɔnlɔgo ma torogo wunlunana Aritaserisesi wi kan wi nawa senre to lari yeen: «Ma tunmbyeele wele, poro mbele ma woolo mbele pe yen ma cen wa gbaan wi kee nga na, pɔɔn shari.

¹² Wunlunana, ki jen ma yo fo Zhufuye mbele pè yiri wa ma yeri, pè gbɔn laga we na laga Zheruzalemu ca. Pe yen na ki ca pege nga ki yiri ma je ki kanni naa fɔnngo. Pe yen na mbogo nga ki yen maga maga ki kanni[†] naa fɔnngo, naga nogo nga kila le ki gbegele.

¹³ Wunlunana, ki jen ma yo fo na ki ca nga ki ka kan naa fɔnngo, na ki mbogo kiga kan mbe yirige, pe saa lambo wi sara, mbaa nizara wi woo konaa mbaa tara konlo konsaga penjara ti sara wunlunana wi yeri. Ki konsaga ki yaa pye kala na wunlunana wi yaa to li ni.

¹⁴ Ki kala na, maga we yen na tunngo piin ma kan konaa a wège yan fo ki woro yalaga pɔɔn tifaga wunlunana, ki pye ma, we yen na ki kagala ke torogi ma kan wunlunana, ma ta ma ke jen,

¹⁵ jango ma ti pege lagaja wa ma teleye pe nandowo kagala sewe wi ni, ma yaa ki yan wa wi ni mbege jen fo ki ca nga ki yen ca nga ki maa yinrigi na jege, fo kila pye na wunlumbolo poro naa tara ti kindaye kagala ke jogo. Maga le wa wagati na wi toro faa wi ni, ki ca woolo pe maa yinrigi na jege suyi. Ko ki ti ki ca nga paa ki ya.

[†] **4:6 4.6:** Wunlunana Aritaserisesi wo nungba wo paa pye na yinri Serisesi; Aritaserisesi mege ko yen Eburuye senre ni. Serisesi mege ko yen Gireki senre ni. Ki yaa pye ndee Aritaserisesi wo wila pye wunlunana Seriseri Kongbanja we. Ki yen ndee wo wila pye Perisi tara ti wunlunana maga le yele cenme tijere naa nafa tijere ma kogoloni (486) wolo li na ma saa gbɔn yele cenme tijere naa nafa taanri ma yiri tijere (464) wolo li na, na Zhezu wi fa se (Esite 1.1). [†] **4:7 4.7:** Aritaserisesi wila pye Perisi tara ti wunlunana maga le yele cenme tijere naa nafa taanri ma yiri tijere (464) wolo li na ma saa gbɔn yele cenme tijere naa nafa ma yiri tijere (424) wolo li na, na Zhezu Kirisi wi fa se. [†] **4:12 4.12:** Eza 58.12-14

¹⁶ We yen naga yuun wunlunana ma kan fo na ki ca nga ki ka kan naa fonngo, mbogo nga kigi maga na ki ka kan mbe yiri, kona ma se tasaga ta naa wa Efirati gbaan wi yonlo tosaga kee yeri.»

*Yon sogomo senre nda
wunlunana Aritaserisesi wila yo*

¹⁷ Kona, a wunlunana wi sigi yon sogomo senre nda ti yonlogo mari torogo tara ti gboforoneri Erehumu wi kan, naa sewe yonlogofo Shimishayi konaa pe pinleyeenle mbele paa pye ma cen wa Samari ca pe kan konaa lara ta yege ni wa gbaan wi yonlo tosaga kee yeri, ma yo fo: «Mi ye shari.

¹⁸ Sewe na ye torogo we kan pòo kara na kan maa filige.

¹⁹ Mi konò kan ma yo pege lagaja; a pege yan fo maga le wa faa, ki ca nga ki maa yinrigi na jege wunlumbolo pe na, fo ki maa yinrigi na jege na malaga yinrigi sanga pyew.

²⁰ Wunlumbolo fannga fenne la yiri wa Zheruzalemu ca, mbele paa cen tegere ti na tara nda fuun ti yen wa gbaan wi pungo na wa yonlo tosaga kee yeri ti go na. Paa pye na lambo wi sara pe yeri, na nizara wi woo pe yeri konaa na tara konlo konsaga penjara ti sara pe yeri.

²¹ Ki kala na, yege konò kan fo ki leele pe pe tunndo ti yerege, jango ki ca ki ka ka kan naa, fo mbe ka saga konò kan pe yeri.

²² Ye ye yingiwe jen, yaga ka yaraga ka pye sambalawa ni wa ki kala na li ni, jango kapege naa jogowo ka ka wunlumbolo pe ta.»

²³ Naa paa kaa wunlunana Aritaserisesi wi sewe wi kara Erehumu, naa sewe yonlogofo Shimishayi naa pe pinleyeenle pe yege na, a pe si kari fyeege na wa Zhufuye pe yeri wa Zheruzalemu ca, ma saa pe ngbanga ma pe tunndo ti yerege ngbanga konaa fannga na.

²⁴ Kona, a Yennele li go tunngo ki si yere wa Zheruzalemu ca. Kila yere fo ma saa gbon Perisi tara wunlunana Dariyusi wi wunluwo pi ye le shyen wolo li na.

5

*Paa ki le na Yennele li
sherigo gbogo ki kanni
naa fonngo*

¹ Pilige ka, Yennele yon senre yofò Azhe wo naa Yennele yon senre yofò Zakari na wila pye Ido wi pishyenwoo pe si Yennele li yon senre yo Zhufuye mbele paa pye ma cen wa Zhuda tara konaa wa Zheruzalemu ca pe kan Izirayeli woolo Yennele li mege ni†.

² Ki pye ma, a Sheyalitiyeli pinambyo Zorobabeli naa Yozadaki pinambyo Zhouwe† wi ni pe si yiri ma to Yennele li sherigo gbogo ki na naga kanni naa wa Zheruzalemu. Yennele li yon senre yofenne paa pye wa pe ni na pe sari.

³ Ki wagati nungba wi ni, tara nda tila pye wa Efirati gbaan wi yonlo tosaga kee yeri, Tatinayi na wila pye ti janmaratigi wo naa Shetari Bozinayi konaa pe pinleyeenle pe ni pe si pan wa Zhufuye pe korogo, mee pe yewe ma yo fo: «Ambo wi konò kan ye yeri yege go nga ki kan naa konaa mbege mboro nda ti kan mberi yirige?»

† 5:1 5.1: Ki Yennele yon senre yofenne shyen paa para Zhuda tara woolo pe ni ma pe kotogo ki kan pe na, ma yo pe songoro pege le paa sherigo gbogo ki kanni naa. † 5:2 5.2: Azhe 1:12; Zaka 3:4; 4:6-9

⁴ A pè si yewe naa ma yo fò: «Mbele pe yèn naga go nga ki kanni, pe maa pe yinri mèlè?»

⁵ Èn fò Yènnele làa pye na Zhufuye lelelele pe kòròsi na pe sari. Pe sila pe yègè kòn mbe pe tunngo ki yerege sannì pe sa keli pe sèwè torogo wa Dariyusi wi yeri ki wogo na, wo mbe pe yòn sogo ki kala li na.

⁶ Kona tara nda tila pye wa Efirati gbaan wi yònlo tosaga kèè yeri ti janmaratigi Tatinayi, naa Shetari Bozinayi, konaa pe pinlèyèenlè pe ni, poro mbele pàa pye tara nda tila pye wa Efirati gbaan wi yònlo tosaga kèè yeri ti teele, pàa sèwè na pye ma torogo wunlunana Dariyusi wi kan, wowi na yèen.

⁷ Pa pàa sèwè wi torogo wi kan yèen ma yo fò:

«Wunlunana Dariyusi, yeyinngè jèngè mbe pye ma wogo!

⁸ «Waa jaa wunlunana maga jèn fò wàa kari wa Zhuda kinda wi ni, ma saa gbòn fò wa Yènnele ngbògò ki sherigo gbògò ki na. Pe yèn naga kanni sinndèèrè nda pè tɛ ta ni, na tire ti tari mboro ti na makò†. Tunngo ki yèn na piin tiyongò, ki nèè kèè yègè pe kèè.

⁹ Kì pye ma, a wè si lelelele pe yewe, ma para pe ni ma yo fò: «Ambò wi kònò kan ye yeri ma yo yègè go nga ki kan naa konaa yègè mboro ti gbègè yeri yirigè?»

¹⁰ A wè si pe yewe fun pe mèrè ti ni, jàngo mbe mbele pe yèn teele pe mèrè ti yònlogò mberi torogo ma kan mbe pe naga ma na.

¹¹ «Kì leele pè we yòn sogo sènre nda ni tori nda yèen. Pàa yo fò: «Yènnele na wa naayeri konaa laga tara ti na, we yèn lo tunmbyeele. Sherigo nga kila kan faa ko we yèn na kanni naa. Kì yègèlè lègèrè yòn ka tin, Izirayeli tara wunlunana gbòò wà laga kan maga kò†.

¹² Èn fò, a we tɛlɛyè pè si kaa Yènnele na wa naayeri li nawa pi ngban, a li si pe le Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi kèè, wo na wila pye Kalide tara fènnè woo. A wo sigi sherigo gbògò nga ki jan, mèè leele pe koli ma kari pe ni kulowo wa Babiloni tara†.

¹³ Konaa ki ni fuun, Babiloni tara wunlunana Sirusi wi wunluwo pi yèlè kòngbanna li ni, a wì si kònò kan ma yo pe Yènnele li sherigo gbògò nga ki kan naa.

¹⁴ Wunlunana Nebukanezari wila tɛ yaapire naa warifuwe yaapire nda lè ma yiri ti ni wa sherigo gbògò ki ni, wa Zheruzalemu ca ma saa ti tɛgè wa Babiloni ca sherigo gbògò ki ni, wunlunana Sirusi wila ti lè ma yiri ti ni yèrè wa ki sherigo gbògò ki ni, mari le Sheshibazari wi kèè, wo na wila tɛgè wi pye tara ti janmaratigi.

¹⁵ A wì sigi yo wi kan ma yo wigi yaapire ti lè wi kari wi sari tɛgè wa Yènnele li sherigo gbògò ki ni wa Zheruzalemu ca, ma nuru ma yo fò pe sherigo gbògò ki kan wa ki titelegè ki ni.

¹⁶ Kì pye ma, a Sheshibazari wì si pan laga, ma pan ma Yènnele li sherigo gbògò ki ngò le laga Zheruzalemu ca. Maga lè wa ko wagati wo na fò ma pan ma gbòn nala, ki sherigo gbògò nga ki yèn na kanni, ki fa ko gbèn.»

¹⁷ «Koni, wunlunana na maga ki yan ki yèn ma yòn, ma ti pege saga ja wunluwo kapyègèlè sèwèlè pe ni wa Babiloni ca, jàngo mbege jèn na kaa pye wunlunana Sirusi wila ki kònò kan ma yo pe Yènnele li sherigo gbògò nga ki kan laga Zheruzalemu ca. Ko punngo na, wunlunana, mòò nandanwa kala li yo we kan wa ki kala na li ni.»

† 5:8 5:8: 1 Wunlu 6.14-18,36; 7.12 † 5:11 5:11: 1 Wunlu 6 † 5:12 5:12: 2 Wunlu 25.8-12; 2 Kuro 36.17-20; Zhere 52.12-16

6

*Wunlunana Dariyusi**wila yon sogomo senre nda yo*

¹ Kona, a wunlunana Dariyusi wi si kono kan ma yo pe wunluwo kapyegele seweere pe saga ja wa seweere tegesaga ki ni, wa laga nga paa pye na yarijende ti teri, wa Babiloni ca.

² A pe si saa selege sewe nga pe ma migi wa yan wa Medi kinda wi ni, wa cagbogo Akibatani ki ni. Ki nandowo senre nda to tila pye ma yonlogo wa wi ni ma yo fo:

³ «Wunlunana Sirusi wi wunluwo pi ye le kongbanna li ni, a wi si kono kan Yenjele li sherigo gbogo nga wa Zheruzalemu ca ki wogo na ma yo fo: <Ki daga pe sherigo gbogo ki kan naa fonngo, ki pye laga nga pe yaa la saara woo wa. Ki nogo pege le ki liri. Ki yagawa pi yaa pye metere nafa ma yiri ke. Ki gbeme pi yaa pye metere nafa ma yiri ke.

⁴ Pe yaa sinndeere nda pe te ti kolooyo taanri pye ki na, naa tire nda pe walagi ti kologo nungha ni*. Penjara nda ti yaa tege mbege kan, pa ti yaa yiri wa wunlunana wi go penjara ti ni.

⁵ Mbe taga wa ko na, Yenjele li sherigo gbogo ki te yaapire naa warifuwe yaapire nda Nebukanezari wila le ma yiri ti ni wa sherigo gbogo ki ni wa Zheruzalemu ca ma kari ti ni wa Babiloni ca, ti daga mbe songoro sa tege wa sherigo gbogo ki ni, wa tegesaga nga tila pye we, wa Zheruzalemu ca. Peri tege wa Yenjele li sherigo gbogo ki ni.>

⁶ «Een koni, mboro Tatinayi, mboro nga ma yen tara nda wa Efirati gbaan wi yonlo tosaga kee yeri ti janmaratigi, naa Shetari Bozinayi konaa ye pinleyeene pe ni, yoro mbele ye yen tara nda wa Efirati gbaan wi yonlo tosaga kee yeri ti teele wele, ye kee wo ki kala li ni.

⁷ Ye Yenjele li go ki kanga tunngo ki yaga kila piin kila kee yegge. Zhufuye janmaratigi wo naa pe lelele pe ni pe sherigo gbogo ki kan wa ki titelege ki ni.

⁸ Kono na mi yen na kaan ye yeri nga ye yaa pye mbe Zhufuye lelele pe saga sherigo gbogo ki kanga wogo ki na, loli na fo: Ki leele, penjara nda ti yaa pe kala li yon, ti daga mbaa woo wa wunlunana wi yarijende ti ni mbaa kaan pe yeri suyi, to nda ti maa taa wa nizara nga pe maa shoo tara nda wa Efirati gbaan wi yonlo tosaga kee yeri ti woolo pe yeri we.

⁹ Pe jorowo yen yaraga o yaraga na mbege pye saraga sogowogo Yenjele na wa naayeri li yeri, yaa ki kaan pe yeri pilige pyew, ki ka ka pye sambalawa ni, mbe yala Zheruzalemu ca saraga wofenne pe senyoro ti ni, to ti yen napene yirifonmbolo, naa simbapene, naa simbapene yirifonmbolo, naa yarilire nda pe yinri furoma, naa ko naa duven konaa sinne ni;

¹⁰ jango paa nuwo taan saara woo Yenjele na wa naayeri li yeri konaa paa Yenjele li yenri wunlunana wo naa wi pinambiile pe kan pe yinwege ta.

¹¹ Ki senre nda, lere o lere kari ke, mila ki kono na li kaan wi wogo na fo: Pe tige ka tile pe wo wa wi go ki ni, pege numaga ki filige, pege kan poo nori wa ki na. Poo go ki pye kayege.

¹² Wunluwo o wunluwo, naa cenle o cenle li mbe kee yirige mbe yo li yaa ki senre nda ti kannga mbe Yenjele li sherigo gbogo nga wa Zheruzalemu ca ki jan, ko nga Yenjele li yen nali yee nari wa ki ni we, Yenjele li ki

fenne pe tongo. Mi Dariyusi, muwi mīgi kono na li kan. Peli senre ti tanga ti kologo ki na ce.»

¹³ Ki pye ma, tara nda wa Efirati gbaan wi yonlo tosaga kee yeri ti janmaratigi Tatinayi, naa Shetari Bozinayi konaa pe pinleyeenle pe ni, pè si wunlunaŋa Dariyusi wi senyoro ti tanga ti kologo ki na ce, to nda wila torogo pe kan we.

Pàa sherigo gbogo ki kan

maga ko konaa

maga yon yeenge feti wi pye

¹⁴ Kona, a Zhufuye lelele pe nêe sherigo gbogo ki kanni na kee ki ni yege, a tunngo ki saa pye ma yon, ma yala Yenŋele yon senre yofa Azhe wo naa Ido pinambyo Zakari pe Yenŋele yon senyoro ti ni. A pè go ki kan maga ko ma yala kono na Izirayeli woolo Yenŋele laa kan li ni, konaa ma yala kono na Sirusi, naa Dariyusi konaa Perisi tara wunlunaŋa Aritaserisesi wi ni paa kan li ni.

¹⁵ Go ki kanga kila ko Adari[†] yenge ki pilige taanri wogo ko ni, wunlunaŋa Dariyusi wi wunluwo pi yele kogoloni wolo li ni.

¹⁶ Izirayeli woolo, naa saraga wofenne, naa Levi setirige piile konaa mbele paa yiri wa kulowo pi ni ma pan pè si Yenŋele li sherigo gbogo ki yon yeenge feti wi pye nayinme ni[†].

¹⁷ Mbe Yenŋele li sherigo gbogo ki yon yeenge feti wi pye, paa napene cenme wo saraga, naa simbapene cenme shyen (200) konaa simbapene yirifonmbolo cenme tijere (400) ni; mee sikapene ke ma yiri shyen pye Izirayeli woolo pe ni fuun pe kapere ti kala yagawa jasaraga, ma yala Izirayeli woolo pe cengele ke yon ki ni[†].

¹⁸ A pè si saraga wofenne pe tegetege ma yala pe ngbeleye yi ni, ma Levi setirige piile pe tegetege ma yala pe ngbeleye yi ni Yenŋele li tunngo pyege ki na wa Zheruzalemu ca, paa yege nga na ki yen ma yonlogo wa Moyisi sewe wi ni[†].

Zhufuye paa Paki feti wi pye

¹⁹ Kona, mbele paa yiri wa kulowo pi ni, pè si Paki feti wi pye yele li yenge kongbannga ki pilige ke ma yiri tijere wogo ki na[†].

²⁰ Saraga wofenne poro naa Levi setirige piile pe ni paa pinle ma pe yee pye fyongo fu, a pe ni fuun pè pye fyongo fu. A pè si Paki feti yaayoro ti konlogi mbele paa yiri wa kulowo pi ni pe mege ni, naa pe sefenne saraga wofenne pe mege ni konaa pe yee mege ni.

²¹ Izirayeli woolo mbele paa yiri wa kulowo pi ni ma pan, pè si Paki feti yaakara ti ka ma pinle leele mbele paa pe yee pye fyongo fu ma laga cengele sannkala ke fyongo kapyere ti na pe ni, poro mbele paa taga pe na, na Yawe Yenŋele, Izirayeli woolo Yenŋele li lagajaa we.

²² A pè si leve fu buru feti wi pye nayinme ni piliye koloshyen ni, katugu Yawe Yenŋele laa yogorimo kan pe yeri, ma Asiri[†] tara wunlunaŋa

[†] **6:15 6.15:** Adari yenge ki ma saa to ma yala feviriyen yenge naa marisi yenge ki ni. Yele cenme naa ke ma yiri tijere (514) wolo li ni maga ta Zhezu Kirisi wi fa se, kila yala Izirayeli woolo pe juguye paa pan ma sherigo gbogo ki tongo mako; ko pungo na, yele nafa taanri ma yiri ke torongolo sherigo gbogo ki tongongolo, Adari yenge ki ni, a pè si nuru maga kan naa fonngo. [†] **6:16 6.16:** 1 Wunlu 8.63 [†] **6:17 6.17:** 2 Sami 6.13; 2 Kuro 29.21; 30.24 [†] **6:18 6.18:** Nambu 3.6-9; 18.1-7; 1 Kuro 24.1-19 [†] **6:19 6.19:** Elki 12.1-20 [†] **6:22 6.22:** Asiri tara wunlunaŋa ŋa wi senre ti yo lagame wo nungba wo wi yen Perisi tara wunlunaŋa ŋa paa pye na yinri Dariyusi.

wi jatere wi kannga pe kanngolo, a wi pe saga Yennele, Izirayeli woolo Yennele li sherigo gbogo ki kanga tunngo ki na.

ESIDIRASI WI KAPYEGELE

7

7-10

*Esidirasi wila kari
wa Zheruzalemu ca*

¹ Ki kagala ke pungo na, Perisi tara wunlunana Aritaserisesi wi wunluwo sanga wi ni, nana na paa pye na yinri Esidirasi wi si pan wa Zheruzalemu ca. Esidirasi wila pye Seraya pinambyo. Seraya to wo lawi na Azariya. Azariya to wo lawi na Hilikiya.

² Hilikiya to wo lawi na Shalumu. Shalumu to wo lawi na Zadoki. Zadoki to wo lawi na Ahitubu.

³ Ahitubu to wo lawi na Amariya. Amariya to wo lawi na Azariya. Azariya to wo lawi na Merayoti.

⁴ Merayoti to wo lawi na Zeraya. Zeraya to wo lawi na Uzi. Uzi to wo lawi na Buki.

⁵ Buki to wo lawi na Abishuwa. Abishuwa to wo lawi na Fineyasi. Fineyasi to wo lawi na Eleyazari. Eleyazari to wo lawi na saraga wofenne to Aron we.

⁶ Ki Esidirasi wi si yiri wa Babiloni ca ma pan wa Zheruzalemu ca. Wila pye lasiri sewe jefo, ma Moyisi lasiri wi koro wi jen fo jenge; ko lasiri wo Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele laa kan li woolo pe yeri. Yaraga nga fuun wila pye na jaa, wunlunana wila ki ni fuun ki kan wi yeri, katugu Yawe Yennele, wi Yennele laa pye wi ni.

⁷ Wunlunana Aritaserisesi wi wunluwo pi yele koloshyen wolo li ni, Izirayeli woolo pele la pan fun wa Zheruzalemu ca, paa pye saraga wofenne poro pele, naa Levi setirige piile pele ni, naa yurukolo pele ni, naa yeyongo korosifenne pele ni, konaa Netiniyenye pele ni.

⁸ Esidirasi wila pan ma gbɔn wa Zheruzalemu ca pe ni, wunlunana wi wunluwo pi yele koloshyen wolo li yenge kangurugo wogo ki na.

⁹ Wila tangala li le ma yiri wa Babiloni ca yele li yenge kongbanna ki pilige kongbanna ki na ma saa gbɔn wa Zheruzalemu ca yenge kangurugo wogo ki pilige kongbanna ki na, katugu wi Yennele laa pye wi ni na wele wi na tiyongo.

¹⁰ Katugu Esidirasi wila wi jatere wi ni fuun wi tɛge na Yawe Yennele li lasiri senre ti kara na tanri ti na, na Izirayeli woolo pe nari lasiri wi kondegeengele naa wi kakondegeengele ke ni.

*Wunlunana Aritaserisesi
wila sewe kan Esidirasi wi yeri*

¹¹ Sewe na wunlunana Aritaserisesi wila kan saraga wofɔ naa lasiri sewe jefo Esidirasi wi yeri, wo na wila Yawe Yennele li ngasegele naa li kondegeengele ngele laa kan Izirayeli woolo pe yeri ke kara ma ke jen ma wali ke na, ki sewe wi nawa senre tori nda yɛɛn:

¹² «Aritaserisesi na wi yen wunlumbolo pe wunluwo, wo wila ki sewe na wi kaan saraga wofɔ naa lasiri sewe jefo Esidirasi wi yeri, Yennele na wa naayeri, wo na wali lasiri wi jen ma wali wi na we.

¹³ «Izirayeli woolo pe ni fuun, naa saraga wofenne konaa Levi setirige piile mbele pe yen ma cɛn laga na wunluwo tara ti ni, nɛɛ ki jaa mbe kari

wa Zheruzalemu ca, mi kono kan ma yo pe pe yaga pe pinle ma ni paa kee.

¹⁴ Ki kala na, mi wunlunana, mi naa na yerifenne koloshyen pe ni, wòon tun ma sa Zhuda tara to naa Zheruzalemu ca kala li welewele na kaa pye pe yen na tanri ma Yenjele li lasiri wi na, wo na wi sewe wi yen ma kee, a maa jen we.

¹⁵ Maa kee warifuwe naa te na mi naa na yerifenne pe ni wè kan nandanwa ni Izirayeli woolo Yenjele li yeri wi ni, lo na li censaga ki yen wa Zheruzalemu ca we.

¹⁶ Warifuwe naa te na fuun ma yaa ta laga Babiloni kinda wi ni fuun wi ni, konaa nandanwa yarikanra nda leele poro naa saraga wofenne pe yaa kan pe Yenjele li sherigo gbogo ki mege ni wa Zheruzalemu, yaa kee ti ni fun.

¹⁷ Ki kala na, ma sa ki penjara ti tege ma napene lo ti ni yetogowo ni, naa simbapene konaa simbapene yirifonmbolo ni, naa muwe ni mba pi yaa wo saraga, konaa duven na pe ma wo saraga, ma sari wo saraga wa saraga wosaga nga wa ye Yenjele li go ki ni ki na, wa Zheruzalemu ca.

¹⁸ Warifuwe naa te na wi yaa koro, yaraga o yaraga ki yen ma yon mboro naa ma sefenne pe ni ye yege na, yoo tege yege pye wi ni mbe yala ye Yenjele li nandanwa kala li ni.

¹⁹ Yaapire nda ti kan ma yeri ma Yenjele li go tunngo ki kala na, ma sari tege ma Yenjele li yege sogowo wa Zheruzalemu ca.

²⁰ Ma jorowo ka pye mbe yaara ta yege lo ma Yenjele li go ki mege ni, maga penjara ti wo wa wunlunana wi go ki yarijende tegesaga ki ni.

²¹ «Mi wunlunana Aritaserisesi, penjara tegefenne mbele pe yen wa tara nda wa Efirati gbaan wi yonlo tosaga kee yeri ti ni, mi yen na kono kaan ye ni fuun ye yeri fo saraga wofa naa lasiri sewe jenfo Esidirasi na wi Yenjele na wa naayeri li lasiri wi jen ma wali wi na, na wi kaa yaraga o yaraga jaa yege kan wi yeri.

²² Yoo kan ye sa gbon fo warifuwe culo waga taanri naa cenme kangurugo (3 500), naa bile culo waga nafa ma yiri ke (30 000), naa duven litiri waga tijere naa cenme kangurugo (4 500) konaa ko ni nandanwa ni.

²³ Yenjele na wa naayeri li kono kan nga fuun wogo na li go ki wogo na, ki daga ki wogo ki gbegele ki yala cecere, jango liga ka nawa ngban na wunluwo po naa na setirige pinambiile pe ni.

²⁴ Ki kala na, we yen naga yuun ye kan fo lambo, naa nizara konaa tara konlo konsaga penjara si daga mbaa shoo saraga wofenne, naa Levi setirige piile, naa yurukoolo, naa yeyongo korosifenne konaa Netiniyenye naa sherigo gbogo tunmbyeele pe yeri.

²⁵ «Mboro wo na Esidirasi, mbe yala Yenjele li tijinliwe mba ma ta pi ni, ma kundigile naa kiti konfenne tegetege, paa kiti sinje koon mbele fuun pe yen wa tara nda wa Efirati gbaan wi yonlo tosaga kee yeri pe kan, poro mbele poon Yenjele li lasiri kongolo ke jen we, konaa ma ti paa lasiri kongolo ke nari mbele pee ke jen pe na.

²⁶ Na lere na fuun woro na tanri ma Yenjele li lasiri wi na konaa wunlunana wi lasiri kono li na, wo daga pe kiti kon wi na poo gbo, nakoma poo puro poo wo pe yee sogowo, nakoma pe yigile wa wi na, nakosima poo le kaso.»

²⁷ Kona, a Esidirasi wi sho fo: «Sonmo yen Yawe Yennele, we teleye Yennele li woo, lo na ligi le wa wunlunana wi kotogo na wi Yawe Yennele li go ki gbogo ki gbogolomo mba pi na wa Zheruzalemu ca we.

²⁸ Li kajege pye na kan, ma ti a na kala li wunlunana wi ndanla, naa wi yerifenne, konaa wi legboolo mbele fannga fenne pe ni. Ki pye ma, a mi si fannga ta, katugu Yawe Yennele, na Yennele laa pye na ni nala korosi. A mi si Izirayeli woolo teelee pe gbogolo, jango pe pinle na ni pe kari.»

8

*Izirayeli woolo mbele
paa pinle Esidirasi wi ni
ma songoro wa Zheruzalemu ca*

¹ Wunlunana Aritaserisesi wi wunluwo sanga wi ni, seye teelee mbele paa yiri wa Babiloni ca ma pinle na ni ma kari wa Zheruzalemu ca, pe mere tori yeen ma yala pe setiriye yi ni;

² Gerishomu ma yiri wa Fineyasi setirige piile pe ni; naa Daniyeli ma yiri wa Itamari setirige piile pe ni; naa Hatushi ma yiri wa Davidi setirige piile pe ni;

³ naa Zakari ma yiri wa Shekaniya setirige piile naa Parewoshi setirige piile pe ni, nambala cenme naa nafa shyen ma yiri ke (150) la pinle wi ni, mbele paa pe mere ti yonlogo;

⁴ naa Zeraya pinambyo Eliyohenayi ma yiri wa Pahati Mowabu setirige piile pe ni, nambala cenme shyen (200) la pinle wi ni;

⁵ naa Mahaziyele pinambyo wi ni ma yiri wa Shekaniya setirige piile pe ni, nambala cenme taanri (300) la pinle wi ni;

⁶ naa Zhonatan pinambyo Ebedi wi ni ma yiri wa Adini setirige piile pe ni, nambala nafa shyen ma yiri ke la pinle wi ni;

⁷ naa Ataliya pinambyo Ezayi ma yiri wa Elamu setirige piile pe ni, nambala nafa taanri ma yiri ke la pinle wi ni;

⁸ naa Mikayeli pinambyo Zebadiya ma yiri wa Shefatiya setirige piile pe ni, nambala nafa tijere la pinle wi ni;

⁹ naa Yehiyeli pinambyo Abidiyasi ma yiri wa Zhouabu setirige piile pe ni, nambala cenme shyen ma yiri ke ma yiri kolotaanri (218) la pinle wi ni;

¹⁰ naa Yosifiya pinambyo wi ni ma yiri wa Shelomiti setirige piile pe ni, nambala cenme naa nafa taanri (160) la pinle wi ni;

¹¹ naa Bebayi pinambyo Zakari ma yiri wa Bebayi setirige piile pe ni, nambala nafa ma yiri kolotaanri la pinle wi ni;

¹² naa Hakatan pinambyo Yohana ma yiri wa Azigadi setirige piile pe ni, nambala cenme ma yiri ke (110) la pinle wi ni;

¹³ Adonikamu setirige piile, poro mbele pe yen pungo woolo wele, pe mere tori nda yeen: Elifeleti, naa Yeyiyeli, konaa Shemaya, nambala nafa taanri la pinle pe ni;

¹⁴ naa Utayi konaa Zakuri ma yiri wa Bigivayi setirige piile pe ni, nambala nafa taanri ma yiri ke la pinle pe ni*.

¹⁵ Kona, a mi si pe gbogolo wa gbaan na wi maa fuun na kee wa Ahava ca ki yeri wi yon na. A we si paara yinre kan ma cen le piliye taanri. A mi

† 8:14 8.1-14: Nambala mbele paa jiri laga ki laga nga ki ni, pe ni fuun paa pye lere waga kele naa cenme koloshyen naa ke ma yiri shyen (1 712); jele naa piile pe sila poro jiri mbe pe pinle wa.

si leele poro naa saraga wofenne pe welewele, mii Levi setirige pyo yan wa pe ni.

¹⁶ Ki pye ma, a mi si tun, a pe saa kundigile pe yeri, Eliyezari, naa Ariyeli, naa Shemaya, naa Elinatan, naa Yaribu, naa Elinatan, naa Natan, naa Zakari konaa Meshulamu, ma taga lasiri nagafenne Yoyaribu konaa Elinatan pe ni.

¹⁷ A mi si kono kan pe yeri ma yo pe kari wa kundigi Ido wi yeri, wo na wila pye ma cen wa Kasifiya ca we, ma senre le pe yon pe sari yo Ido wo naa wi sefenne mbele paa pye Netiniyenye pe kan, poro mbele paa pye wa Kasifiya ca we, jango paa paan tunmbyeele ni we kan we Yennele li go tunjgo ki mege ni.

¹⁸ Maga ta Yawe Yennele laa pye na we korosi ki kala na, a pe si pan Sherebiya ni we kan, wila pye nana tinliwe fo ma yiri wa Mahali setirige piile pe ni. Mahali wila pye Levi wi pinambyo konaa ma pye Izirayeli wi pishyenwoo. Sherebiya wila pan wo naa wi pinambiile konaa wi sefenne pe ni, paa pye lere ke ma yiri kolotaanri;

¹⁹ konaa Hashabiya, naa Ezayi ma yiri wa Merari setirige piile pe ni, naa wi sefenne konaa wi pinambiile pe ni, paa pye lere nafa;

²⁰ paa pan fun Netiniyenye cenme shyen naa nafa (220) ni. Davidi wo naa kundigile pe ni paa Netiniyenye mbele kan, jango paa Levi setirige piile pe sari, paa pye poro setirige piile. Paa pe ni fuun nungba nungba pe mere ti yeri.

²¹ Kona, a mi sigi yari wa Ahava gbaan yon tara ti ni, ma yo we yenge le we we yee tirige we Yennele li yegge sogowo, jango mbeli yenri li ti we tanga yinnye, woro naa we piile konaa we kee yaara ti ni fuun ti ni.

²² Ki mbaa pye na yeri fere ni mbe malingboonlo ngbelege konaa shon lugufenne yenri wunlunana wi yeri paa we go singi we juguye pe na kondangala li na; katugu waa wunlunana wi pye ma yo fo we Yennele li maa mbele fuun pe maa li lagajaa pe go singi, na kajenge piin pe kan, een fo mbele pe ma je li na, li ma nawa ngban pe ni fo tipege.

²³ Ki pye ma, a we si yenge le ma we Yennele li yenri ki wogo ki na. A li si logo we yeri.

²⁴ Kona, a mi si kundigile ke ma yiri shyen wo saraga wofenne teele pe ni, poro la wele Sherebiya, naa Hashabiya konaa pe sefenne leele ke ni.

²⁵ A mi si warifuwe, naa te konaa yarijende nda paa kan ti taanla mari kan pe yeri, to nda wunlunana wo naa wi yerifenne, naa wi kundigile, konaa Izirayeli woolo mbele fuun paa pye wa tara ti ni paa kan we Yennele li go ki mege ni we.

²⁶ Ki pye ma, a mi si warifuwe toni nafa kan pe yeri, naa warifuwe yaara toni taanri, naa te toni taanri,

²⁷ naa te wojengele nafa ni ngele kaa te pyo waga kele (1 000) yon tin konaa tuguyenre coro tiyonro shyen ni, nda tila pye ma yon paa te yen.

²⁸ Kona, a mi si pe pye fo: «Ye yen ma tege ye ye Yawe Yennele li kan, ki yaara nda fun ti yen ma tege ti ye li kan. Ki warifuwe na naa ki te na wi yen nandanwa yarikanra nda ti kan Yawe Yennele, ye teleye Yennele li yeri.

²⁹ Yaa ki yaara nda ti korosi, yeri yingiwe jen jenge fo ye ka sari taanla saraga wofenne teele pe yegge na, naa Levi setirige piile konaa Izirayeli tara teele pe yegge na wa Zheruzalemu ca, wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki kanngaga na yinre ti ni.»

³⁰ Warifuwe, naa tɛ konaa yaara nda pàa taanla, a saraga wɔfenne poro naa Levi setirige piile pɛ siri shɔ mbe kari ti ni wa Zheruzalemu ca, wa we Yɛnnɛlɛ li go ki ni.

³¹ Yɛlɛ li yɛngɛ konɔbannga ki pilige kɛ ma yiri shyen wogo ki na, a wɛ si yiri wa Ahava gbaan wi yɔn na mbe kari wa Zheruzalemu ca. We Yɛnnɛlɛ lɔa pye we ni na we kɔrɔsi, ma we go sige we juguye poro naa benɔanri pyefenne pe na we kondangala li na.

³² Naa wàa ka saa gbɔn wa Zheruzalemu ca, a wɛ si wogo piliye taanri ni.

³³ Pilige tijerɛ wogo ki na, a wɛ si warifuwe, naa tɛ konaa yaapire ti taanla wa we Yɛnnɛlɛ li go ki ni, mari le Uri pinambyɔ Meremɔti ɲa wila pye saraga wɔfɔ wi kɛɛ. Fineyasi pinambyɔ Eleyazari wila pye wa wi ni. Levi setirige piile pàa pye wa pe ni, naa Zhozuwe pinambyɔ Yozabadi konaa Binuyi pinambyɔ Nowadiya.

³⁴ Naa pàa kaa ti ni fuun ti jiri mari taanla, a pɛ si ti nuguwɔ pi yɔn ki yɔnlɔgo ki wagati jate wi ni.

³⁵ Kulolo mbele pàa yiri wa kulowo pi ni ma pan, a pɛ si saara sogoworo wɔ Izirayeli woolo Yɛnnɛlɛ li yeri Izirayeli woolo pe ni fuun pe kala na. To la pye napenɛ kɛ ma yiri shyen, naa simbapenɛ nafa tijerɛ ma yiri kɛ ma yiri kɔgɔloni, naa simbapenɛ yirifɔnmɔlɔ nafa taanri ma yiri kɛ ma yiri kɔlɔshyen, konaa sikapenɛ kɛ ma yiri shyen ma poro pye kapere ti kala yagawa jasaraga. Pàa ti ni fuun ti wɔ saara sogoworo Yawe Yɛnnɛlɛ li yeri.

³⁶ A pɛ si wunlunanɲa wi ɲgasegele ke kan wunlunanɲa wi kundigile pe yeri konaa wi gbɔforɔneriye mbele pe yen wa tara nda wa Efrati gbaan wi yɔnlɔ tosaɲa kɛɛ yeri pe yeri. A poro si leele pe saga Yɛnnɛlɛ li go ki kanga wogo ki na.

9

Zhufuye pàa cɛngɛlɛ kele yeɣɛ jɛɛlɛ pɔri

¹ Ki kagala ke ni fuun ke torɔngɔlɔ, a kundigile pɛlɛ si fulɔ na tanla mala pye fɔ: «Izirayeli woolo, naa saraga wɔfenne konaa Levi setirige piile pee yenlɛ mbe laga ki tara nda ti woolo poro naa pe katijangara ti na, to nda Kana tara fenne pe maa piin, naa Heti cɛnlɛ woolo pe ni, naa Perezi cɛnlɛ woolo, naa Mowabu cɛnlɛ woolo, naa Amɔ cɛnlɛ woolo, naa Zhebusi cɛnlɛ woolo, naa Ezhipiti tara fenne konaa Amɔri cɛnlɛ woolo pe ni.

² Katugu pɛ ki cɛngɛlɛ ke sumborombiile pele pɔri pe jɛɛlɛ konaa pe pinambiile pe jɛɛlɛ. Ki pyelɔmɔ pi na ma, poro mbele cɛnlɛ na li yen kpoyi pɛ pe yeɛ pinlɛ tara ti cɛngɛlɛ ke ni. Kundigile poro naa yekeelee pe ni, poro pàa pye konɔbanmbala maga kapege ki pye.»

³ Naa mila kaa ki logo sanga ɲa ni, a mɪ silan yaripɔrɔ to naa na derigbɔgo ki ni ti tilele mari walagi, mala yinzire to naa na siyɔ sire ti tilele mari kɔlɔgi jatere pirindorogo ki na mɛɛ cɛn.

⁴ Kì pye ma, mbele fuun pàa pye na fyɛ Izirayeli woolo Yɛnnɛlɛ li senre ti yeɣɛ, mbele pàa yiri wa kulowo pi ni pe mbasinmɛ pi kala na, a pɛ si pe yeɛ gbogolo wa na tanla. Mila koro ma cɛn le yesanga ni fɔ ma saa gbɔn yɔnlɔkɔgo yeɣɛ saraga wɔsanga wi na.

Esidirasi wila yenri mbele pe sila pye ma sin pe kan

⁵ Yonlokogo yege saraga wosanga wi ni, mila pye ma cen yesanga ni laga nga na, a mi si yiri le na yariporo to naa na derigbogo ki ni ti walagi na na. A mi si kannguuro kan, mala keyen yi yirige ma wa wa Yawe Yenñele, na Yenñele li yeri,

⁶ ma yo fo: «Na Yenñele, na jatere wi piri na na, a fere na ta, mi se ya mbanla yege ki yirige mboon wele, e, na Yenñele. We kambasinnde ti lege fo ma we ton, a we kajogoro ti tanli ti yee na fo ma saa gbon wa yenñele na.

⁷ Maga le wa we teleye pe sanga wi na fo ma pan ma gbon nala, we yen kajogoro pyefenne fo jenge. We kambasinnde ti kala na, woro naa we wunlumbolo konaa we saraga wofenne pe ni paa we le tara woolo pe wunlumbolo pe kee pe we gbo tokobi ni, pe we koli pe kari we ni kulowo, pe we kee yaara ti koli we yeri konaa fere mbe we ta paa yege nga na ki yen nala we.

⁸ Een fo koni, ki fa mo, Yawe Yenñele, we Yenñele, maa yon we na ma we pele yaga we koro yinwege na, ma larasaga kan we yeri we cen wa ma tara nda ti yen kpoyi ti ni; ki pye ma, we Yenñele ma yanwa yirige we kan konaa ma yinwege jenri kan we yeri wa we kulowo pi ni.

⁹ Katugu we yen kulolo, een fo we Yenñele lii we yaga wa we kulowo pi ni. Li ti a Perisi tara wunlumbolo pe kajenge pye we kan ma we yaga, a waa we yinwege ki piin naa, jango we we Yenñele li go ki kan naa, wege jogosara ti gbegele konaa mbe larasaga kan we yeri wa Zhuda tara konaa wa Zheruzalemu ca.

¹⁰ «E, we Yenñele, koni yingi we yaa yo nga ki pye yeen ko pungo na? Ma jen we je ma ngasegele ke na,

¹¹ koro ngele maa yo ma tunmbyeele Yenñele yon senre yofenne pe kan, a pe ke kan we yeri we, ma yo fo: «Tara nda ye yaa sa ye wa ti ni mberi sho mberi ta ti pye ye woro, ki tara ti yen fyongo ni tara woolo pe fyongo kapyere ti kala na; peri yin pe katijangara ti ni, maga le ti go nga na fo ma saa ki wa ti go nga na[†].

¹² Ki kala na, yaga kaa ye sumborombiile pe kaan pe pinambiile pe yeri pe jele, yaga si kaa pe sumborombiile pe kaan ye pinambiile pe yeri pe jele. Yaga kaa ki jaa pe yeyinge ta nakoma mbaa pe yonwo jaa. Ki ka pye ma, pa ye yaa fannga ta, mbaa tara ti yarilire tiyonro ti kaa konaa mberi yaga ti pye korogo sanga pyew ye piile pe kan[†].

¹³ We Yenñele, nga fuun ki we ta ko yiri we kapyere tijangara naa we kajogoro gboro ko yeri, ali konaa ki ni fuun, mee we le jologo mbe yala we kapere ti ni, a ma pele jenri yaga pe koro go na we ni.

¹⁴ Mele wee nuru naa waa ma ngasegele ke jogo la porogo piin ki cengele ngele ke maa katijangara piin ke ni? Ki ka pye ma, mee yaa nawa ngban we ni jenge fo mbe we tongo mbe we ko ali pele se koro go na we ni, pele se si sho we ni?

¹⁵ Yawe Yenñele, Izirayeli woolo Yenñele, ma yen sinne, katugu woro we yen leele jenri mbele pe koro go na, ma sho nala. Wele, we mbele ma yege sogowo we kajogoro ki ni, mbe sigi ta, wa ko cenlomo mba po ni, we se ya koro go na ma yege sogowo.» »

[†] 9:11 9.11: Ki laga nga ki yen na para na kee Kana tara fenne pe yarisunndo gbogowo po yeri, konaa keenne lime kapyere nda paa pye na piin na tari wa ti ni (Levi 18.3; 2 Kuro 29.5; Eze 7.20; 36.18). [†] 9:12 9.12: Eki 34.11-16; Dete 7.1-5; 11.8; 23.7

10

*Zhufuye pàa jéele mbele pòri
cengele kele yegε ni pàa pe wa*

¹ Ma Esidirasi wi ta wila pye na gbele ma kannguuro kan wa Yennele li sherigo gbogo ki yegε, naga yenrεwe mba pi yenri naga nari ma yo pε kapege pye, a Izirayeli woolo janwa gbolo là si gbogolo wa wi tanla, nambala, naa jéele konaa piile pe ni. Leele pàa gbele ma yentunwo legere wo.

² Kona, Yehiyeli pinambyo Shekaniya na wila pye Elamu setirige pyo wi si senre ti le, mεε Esidirasi wi pye fɔ: «Wε kapege pye we Yennele li na ma cengele kele yegε jéele pòri. Eεn fɔ konaa ki ni fuun, jigi tagasaga yen Izirayeli woolo pe yeri wa ki kala li ni.

³ Mbege le yingɔ wo ni, ye ti we yon finliwε le we Yennele li ni mbege naga fɔ we yaa ki jéele mbele pe ni fuun poro naa pe piile pe ni pe yaga paa kee, mbe yala na tafɔ Esidirasi wi senyoro ti ni konaa mbele pe maa fye we Yennele li ngasegele ke yegε pe senyoro ti ni. Ki pye ki yala ngasegele ke ni.

⁴ Yiri, katugu mboro ma mbe ya mbege kala na li yegε wo. We yaa pye ma ni. Fannga le ma yεε ni, maga kala li yegε wo.»

⁵ Ki pye ma, a Esidirasi wi si yiri, mεε ki ngban saraga wofenne teele pe na, naa Levi setirige piile konaa Izirayeli woolo pe ni fuun pe na ma yo pe wugu pege naga fɔ nga ki yo pe yaa ki pye. A pε si wugu ki na.

⁶ Ko pungo na, a Esidirasi wi si yiri le Yennele li sherigo gbogo ki yegε, mεε kari ma saa ye wa Eliyashibu pinambyo Yohana wi yumbyo wi ni. Naa wila ka saa ye wa, wii li, wii si wo, katugu kila pye kunwo kayanga wi yeri mbele pàa yiri wa kulowo pi ni pe kapege ki kala na.

⁷ Kona, a pε sigi yari wa Zhuda tara konaa wa Zheruzalemu ca ma yo fɔ mbele pε yiri wa kulowo pi ni, pe ni fuun pe pe yεε gbogolo wa Zheruzalemu ca.

⁸ Mbege le sa gbɔn piliye taanri, lere na fuun si pan mbe yala kundigile poro naa lelεεle pe senyoro ti ni, pe yaa ki fɔ wi kεε yaara ti sho wi yeri mboo purɔ mboo wo wa mbele pe yiri wa kulowo pi ni pe gbogolomo woolo pe sogɔwo.

⁹ Ki pye ma, a Zhuda tara naa Benzhamε tara nambala pe ni fuun pε si pe yεε gbogolo wa Zheruzalemu ca piliye taanri fogo ni. Ko la pye yεε li yenge kolɔjere wogo ki pilige nafa wogo ki na. Janwa wi ni fuun wila saa yere wa Yennele li sherigo gbogo longo ki nawa pi ni. Pàa pye na seri ki kala li kala na, konaa katugu tisaga la pye na paan fun.

¹⁰ Ko pungo na, a saraga wɔfɔ Esidirasi wi si yiri ma yere, mεε leele pe pye fɔ: «Yε kapege pye ma tara ta yegε jéele pòri, ma ti a kà taga Izirayeli woolo pe kajɔɔgo ki na.

¹¹ Koni, yege yo fɔ yε kapege pye Yawe Yennele, ye teleye Yennele li yegε na, ye sila pye na li nandanwa kala li piin. Ye ye yεε laga tara ti cengele ke na konaa jéele mbele yε le cengele kele yegε ni pe na.»

¹² A gbogolomo woolo pe ni fuun pε suu yon sogo magangbɔlo ni ma yo fɔ: «Eε, we yaa ki pye paa yegε nga na maga yo we.»

¹³ «Eεn fɔ leele pε legε, tisaga wagati si wi, we se ya koro funwa na. Mbe si taga wa ko na, ki kala na li se ya yegε wo pilige nungba, nakoma piliye shyen, katugu we legere wε kapege pye wa ki kala na li ni.

¹⁴ Ki kala na, ki daga we kundigile poro mbe koro laga gbogolomo woolo pe yonlo. We cara ti ni, mbele fuun pè tara ta yege jeele pori, poro naa pe lelele pe ni, naa pe kiti konfenne pe ni, paa yinrigi ca nungba nungba pyew ki ni paa paan pe korogo wagati na wi yaa kon mbe tege pe kan wi ni, jango we sho we Yenjele li nanngbanwa gbao pi ni wa ki kala na li ni we kanngolo.»

¹⁵ Azayeli pinambyo Zhonatan wo naa Tikiva pinambyo Yaziya poro ce paa je ki senre ti na. A Meshulamu naa Levi setirige pyo Shabetayi poro pe saga.

¹⁶ Een fo mbele paa yiri wa kulowo pi ni, a pè si nga kila yo ki pye. A pè si saraga wofa Esidirasi wo naa seye teele pele wo ma yala pe setiriye yi ni. Paa pe ni fuun pe mere ti yeriye. A ki leele pè si gbogolo yelee li yenje ke wogo ki pilige kongbannga ki na mbege kala li yege wo.

¹⁷ Yefonno li yenje kongbannga ki pilige kongbannga ki na, nambala mbele fuun paa tara ta yege jeele pori, a pè si ko ki woolo pe kala li yege womo pi ni.

*Zhufuye mbele paa tara ta yege
jeele pori pe mere re*

¹⁸ Wa saraga wofenne pe ni, mbele paa tara ta yege jeele pori poro wele yeen. Yozadaki pinambyo Zhouwe wi setirige piile pe ni konaa wi sefenne nambala pe ni, poro la wele Maaseya, naa Eliyezeri, naa Yaribu konaa Gedaliya.

¹⁹ A pè si yere ki yerewe mbe pe jeele pe wa konaa mbe simbapolo wo saraga mbe pe kajogo ki gbegele.

²⁰ Wa Imeri setirige piile pe ni, poro la wele Hanani konaa Zebadiya.

²¹ Wa Harimu setirige piile pe ni, poro la wele Maaseya, naa Eliya, naa Shemaya, naa Yehiyeli konaa Oziyasi.

²² Wa Pashuri setirige piile pe ni, poro la wele Eliyohenayi, naa Maaseya, naa Ishimayeli, naa Netaneyeli, naa Yozabadi konaa Eleyasa.

²³ Levi setirige piile pe ni, poro la wele Yozabadi, naa Shimeyi, naa Kelaya, wo na paa pye na yinri fun Kelita, naa Petaya, naa Zhuda, konaa Eliyezeri.

²⁴ Wa yurukoolo pe ni, wo lawi na Eliyashibu. Wa yeyonro korosifenne pe ni, poro la wele Shalumu, naa Telemu konaa Uri.

²⁵ Izirayeli woolo sanmbala pe ni, wa Parewoshi setirige piile pe ni, poro la wele Aramiya, naa Yiziya, naa Makiya, naa Miyamini, naa Eleyazari, naa Malikiya konaa Benaya.

²⁶ Wa Elamu setirige piile pe ni, poro la wele Mataniya, naa Zakari, naa Yehiyeli, naa Abidi, naa Yeremoti konaa Eliya.

²⁷ Wa Zatu setirige piile pe ni, poro la wele Eliyohenayi, naa Eliyashibu, naa Mataniya, naa Yeremoti, naa Zabadi konaa Aziza.

²⁸ Wa Bebayi setirige piile pe ni, poro la wele Yohana, naa Hananiya, naa Zabayi konaa Atilayi.

²⁹ Wa Bani setirige piile pe ni, poro la wele Meshulamu, naa Maluki, naa Adaya, naa Yashubu, naa Sheyali konaa Yeremoti.

³⁰ Wa Pahati Mowabu setirige piile pe ni, poro la wele Adina, naa Kelali, naa Benaya, naa Maaseya, naa Mataniya, naa Bezaleyeli, naa Binuyi konaa Manase.

³¹ Wa Harimu setirige piile pe ni, poro la wele Eliyezeri, naa Yishiya, naa Malikiya, naa Shemaya, naa Simeyon,

³² naa Benzame, naa Maluki konaa Shemariya.

³³ Wa Hashumu setirige piile pe ni, poro la wele Matinayi, naa Matata, naa Zabadi, naa Elifeleti, naa Yeremayi, naa Manase konaa Shimeyi.

³⁴ Wa Bani setirige piile pe ni, poro la wele Maadayi, naa Amiramu, naa Uweli,

³⁵ naa Benaya, naa Bediya, naa Keluhi,

³⁶ naa Vaniya, naa Meremoti, naa Eliyashibu,

³⁷ naa Mataniya, naa Matinayi, naa Yaasayi,

³⁸ naa Bani, naa Binuyi, naa Shimeyi,

³⁹ naa Shelemiya, naa Natan, naa Adaya,

⁴⁰ naa Makinadibayi, naa Shashayi, naa Sharayi,

⁴¹ naa Azareyeli, naa Shelemiya, naa Shemariya,

⁴² naa Shalumu, naa Amariya konaa Zhozufu.

⁴³ Wa Nebo setirige piile pe ni, poro la wele Yeyiyeli, naa Matitiya, naa Zabadi, naa Zebina, naa Yadayi, naa Zhoueli konaa Benaya.

⁴⁴ Poro pe ni fuun mbele poro la tara ta yege jele pori. Pe legere la piile se ki jele pe na.

NEHEMI SEWE SEWE wi nawa senre

Nehemi sewe wi yen na para na kee yege senlere nda ti peli wa Esidirasi sewe wi ni to na. Nehemi wila pye Zhufuye mbele paa koli ma kari pe ni wa kulowo pi ni wo wa. Wila pye na tunngo piin Perisi tara wunlunana Aritaserisesi wo kan. Naa Nehemi wila kaa ki logo ma yo Zheruzalemu ca mbogo ki jögo, a wi si saa wunlunana wi yenri wuu yaga wi songoro wa Zheruzalemu ca. A wunlunana wi suu tege Zhuda tara ti gboforoneri. A wi si kari ma saa ca ki mbogo waga tunngo ki yege sin.

Sewe wi konsaga kongbannga ki yen na para Nehemi wi songoromo wa Zhuda tara ko senre na. Wi konsaga shyen wogo ko yen naga nari yege nga na leele paa ya ma ca ki mbogo ki wa naa fonngo. Ali maga ta wagati legere na, leele pele la yiri pe korogo, mbe pe yege kon mbogo ki waga wogo ki na, konaa ki fuun, paa ya maga wa, a ki ko. Ko la pye yece cenme tijere naa nafa shyen ma yiri kangurugo (445) wolo li ni na Zhezu Kirisi wi fa se. Wa sewe wi konsaga taanri wogo ki ni, ca woolo paa gbogolo mbe logo saraga wofa Esidirasi wi yeri wi Yennele li lasiri sewe wi kara pe kan. Ki senre tila leele pe sun wa pe kotogo na. A pe si pe kapere ti jen mari yaga, mee Yennele li yenri. Paa yere ki yerewe mbaa tanri Yennele li lasiri wi na. Wa sewe wi konsaga, Nehemi wila leele pe kajogoro ta gbegele konaa ma tara nawa kagala ke gbegele ma ke tege naa fonngo.

Laga ki sewe na wi ni, Nehemi wuu yee naga fo wila pye lere wa, na wila pye tagawa ni. Een fo wila pye fun lere wa, na wila pye gbegelefo. Paa yiri wi korogo pyelomo cenle legere ni, een fo wila po ki na ma fannga ta ma kalegere pye mari yon fili Yennele li woolo pe sogowa.

SEWE wi yen ma konlo yege nga na

Nehemi wila songoro wa Zheruzalemu ca 1-2

Paa Zheruzalemu ca mboro ti wa naa fonngo 3-7

Esidirasi wila Yennele li lasiri wi kara 8.1-18

Leele paa pe kapere ti yo mari filige 9.1-37

Leele paa yon finliwe le naa fonngo Yennele li ni 9.37-10.40

Nehemi wila tara nawa kagala ke legere gbegele naa fonngo 11-13

Paa Zheruzalemu ca ki senre yo Nehemi wi kan

¹ Hakaliya pinambyo Nehemi wi senyoro ti nda.

Wunlunana Aritaserisesi[†] wi wunluwo pi yece nafa wolo li ni, Kisilevu[†] yenge ki ni, mi Nehemi mala ta wa wunluwo ca Suzi ki ni,

² Hanani na wila pye na nsepiile wo wa, a wo naa leele pele ni pe si yiri wa Zhuda tara ma pan wa Suzi ca. A mi si pe yewe Zhufuye mbele paa koro go na pe wogo na, poro mbele paa yiri wa kulowo pi ni wa Babiloni

[†] **1:1 1.1:** Aritaserisesi: Ki yaa pye ndee Aritaserisesi Kongbannga wo lawi, wila wi wunluwo pi pye maga le yece cenme tijere naa nafa taanri ma yiri tijere (464) wolo li na ma saa gbon yece cenme tijere naa nafa ma yiri tijere (424) wolo li na, na Zhezu Kirisi wi fa se.

[†] **1:1 1.1:** Kisilevu yenge ki ma saa to ma yala novamburu yenge naa desamburu yenge ki ni.

tara ma songoro wa Zhuda tara ti ni we, konaa ma yewe Zheruzalemu ca ki wogo na.

³ A pè silan yon sogo ma yo fo mbele paa koro go na ma yiri wa kulowo pi ni, pe yen wa Zhuda kinda wi ni, wa jologo gbogo konaa fere ti ni. Zheruzalemu ca mbogo ki toori fun, a ki yeyonro kororo ti sogo†.

*Nehemi wila Yenjele li yenri
Zhufuye pe kan*

⁴ Naa mila kaa ki senre ti logo sanga na ni, a mi si cen ma gbele. Na nawa pila tanga na na ma piliye legere ta. A mi si yenjele ma Yenjele na wa naayeri li yenri ma yo fo:

⁵ «E, Yawe Yenjele, Yenjele na wa naayeri, Yenjele ma yen ma gbogo, ma yen fyere ni. Ma yen ma mbele ndanla, a pɔɔn ngasegele ke le na tanri ke na, ma ma koro ma yon finliwe pi na pe ni, konaa ma koro sinne pe ni.

⁶ Mi yen noo yenri, ma yege wa na yeri, ma nungbolo jan, mi na ma tunmbyee yenrewe mba mila yenri ma yeri, maa logo. Mi yen noo yenri sonlo naa yembine, ma tunmbyeele, Izirayeli woolo pe kan. Mi yere woro Izirayeli woolo we kapere ti wogo ki na, to nda we pye ma na we. Mi naa na go woolo pe ni we kapere pye ma na.

⁷ We kapegbogo pye ma na, katugu wee ma ngasegele, naa ma kondegegele konaa ma kakondegegele ke yigi mbaa tanri ke na, koro ngele maa kan ma tunmbyee Moyisi wi yeri we.

⁸ Senre nda maa yo ma tunmbyee Moyisi wi kan, a wiri yo, mila ma yenri ma jatere pye ti na; maa yo fo: «Na yaga ka pye mbasinmbele na ni, mi yaa ye puru mbe ye jaraga cengele sanngala ke sogowa†.

⁹ Eɛn fo na yaga songoro mbe pan na korogo, mbanla ngasegele ke yigi mbaa tanri ke na, kona ali na kaa pye ye jaraga ma kari wa dunruya wi kosaga ki na, mi yaa sa ye gbogolo wa ki laga ki na, laga nga mi wo mbaa na ye nari wa ki ni, mi yaa ye le mbe pan ye ni wa ki ni†.» »

¹⁰ «Pe yen ma tunmbyeele na pye ma woolo. Mboro ma pe sho ma yawa gbogo po naa ma fannga ki ni.

¹¹ Ee, Yawe Yenjele, mi yen noo yenri, maga yaga ma nungbolo jan ma mi na ma tunmbyee na yenrewe pi logo. Ma tunmbyeele mbele pe yenle na fyere ma yege, ma pe yenrewe pi logo fun. Kala na mila jaa mbe pye nala, ki yaga, ma ti li yon na kan, jango wunlunana wi kajege pye na kan.»

Ma si yala, ki sanga wi ni, wunlunana wila pye na yaara nda woo, muwi mila pye ti kanfo wi yeri.

2

*Wunlunana wila konɔ kan
Nehemi wi yeri, a wi songoro
wa Zheruzalemu ca*

¹ Wunlunana Aritaserisesi wi wunluwo pi ye le nafa wolo li ni, nisan† yenge ki ni, pilige ka, a mi si duven na paa pan wunlunana wi kan wi le maa kan wi yeri. Maga le wa mi fa yege san wi yege na gben, na ko pilige ko ma.

† 1:3 1:3: 2 Wunlu 25.8-10; 2 Kuro 36.19; Zhere 52.12-14 † 1:8 1:8: Levi 26.33; Dete 4.27; 28.64; 30.1-4 † 1:9 1:9: Dete 30.2,4,8; 1 Sami 7.3; 1 Wunlu 8.47 † 2:1 2:1: Nisan yenge ki ma saa to ma yala marisi yenge naa avirili yenge ki ni.

² A wunlunana wi silan yewe ma yo fo: «Yingi na, a mà si yege san, ma si yala ma woro na yaa? Yaraga ka kpe ma, ma nawa po pi piri ma na.»

Kona, a mi si fye fo jenge.

³ A mi si wunlunana wi yon sogo ma yo fo: «Wunlunana, Yenhele sa yinwetonlogo kan ma yeri! Ki yaa pye mele mi se si yege san? Na teleye pe fanra ti yen ca nga ni ki tongo, a kason ki yeyonro koro ti sogo†.»

⁴ Kona, a wunlunana wi silan yewe ma yo fo: «Yingi maa jaa mbe pye ma kan?»

A mi si Yenhele na wa naayeri li yenri,

⁵ mee wunlunana wi yon sogo ma yo fo: «Na kaa pye kon ndanla wunlunana, na kaa pye mi na ma tunmbyee na kala lon ndanla, kon kan na yeri mbe kari wa Zhuda kindi wi ni, wa ca nga na teleye pe fanra ti yen we, jango mbe saga kan naa fonngo.»

⁶ Ma wunlunjo wi ta wila pye ma cen le wunlunana wi tanla, a wunlunana wi silan yewe ma yo fo: «Wagati jori ma yaa pye wa ki kondangala li na? Ma yaa songoro mbe pan sanga wiwiin ni?» A ki si wunlunana wi ndanla, a wi si kon kan na yeri. A mi silan pansanga wi naga wi na.

⁷ Ko pungo na, a mi si wunlunana wi pye fo: «Na kaa pye kon ndanla wunlunana, tara nda wa Efirati gbaan wi yonlo tosaga kee yeri, ki yaga ma seweele kan na yeri mbe sa pe kan ti gboforoneriye pe yeri, jango panla yaga mbe toro fo sa gbom wa Zhuda tara.

⁸ Ma sewe wa kan na yeri fun mbe saa kan Asafu wi yeri, wo na wi yen wunlunana wi kologo ki welefo, jango wi tire kan na yeri. Mi yaa ti tege mbe malaga sigogo nga wa sherigo gbogo ki tanla ki koro ti gbegele ti ni, naa ca ki mbogo yeyongo koro ti ni, konaa mi jate na wonlogo ki ni.» A wunlunana wi sigi seweele pe kan na yeri, katugu Yenhele laa pye nala go singi.

⁹ Kona gboforoneriye mbele paa pye wa tara nda wa Efirati gbaan wi yonlo tosaga kee yeri, a mi si saa wunlunana wi seweele pe kan pe yeri. Wunlunana wila malingbocoonlo tee, naa shon lugufenne pinle na ni pe sanla torogo†.

¹⁰ Sanbala na wila yiri wa Horon ca wo naa Amos cenle woolo nana Tobiya na wila pye wunlunana wi kagala yege wofa, naa paa kaa ki logo ma yo fo lere wa pan mbe kajeenge pye Izirayeli woolo pe kan, a ki si pe mben fo jenge.

Nehemi wila Zheruzalemu ca mbogo ki cenlomo pi wele

¹¹ Naa mila kaa gbom wa Zheruzalemu ca, a mi si wogo piliye taanri.

¹² Ko pungo na, a mi si yiri yembine la ni mi naa leele pele ni jenri. Een fo nga na Yenhele laa le wa na nawa mbe pye wa Zheruzalemu ca, mi sila ki yo lere kpe kan. Yaayogo ka yege sila pye wa na yeri kaawo sofile na mi maa nuru wi na wo ce.

¹³ Mila yiri yembine li ni ma toro wa Gbunlundage kon yeyongo ki ni, mee kari wa Yarifelege gbegebe pulugo ki yeri, konaa ma kari wa Kayege yeyongo ki yeri, ma Zheruzalemu ca mbogo ki wele jenge ma toro. Mbogo ki lara ta la toori lagapyew, a ki yeyonro koro ti sogo.

¹⁴ Kona, a mì si kari yege naa, ma saa Pulugo yeyongo ki wele konaa wunlunana wi tonmo wege ki ni. Een fo mila pye sofile na na, wi sila torosaga ta wa ki laga ki na.

¹⁵ Ki yembine nungba li ni, a mì si saa toro wa Sediron lafongologo ki ni ma mbogo ki wele. Ko pungo na, a mì si songoro ma saa ye wa Gbunlundege konɔ yeyongo ki ni ma kari na go.

¹⁶ Ca ki teele pe sila na karisaga ki jen konaa nga mila pye na piin ki ni, katugu ali ma pan ma gbɔn ki wagati wi na, mì sila yaraga ka kpe yo Zhufuye pe ni, nakoma saraga wofenne, nakoma legboɔɔ, nakoma ca ki teele, nakoma leele mbele fuun paa pye na tunngo ka yege piin pe ni.

¹⁷ Kona, a mì si pe pye fo: «Jologo nga we na, yege wele! Zheruzalemu ca ki tongo, a kason kigi yeyongo kooɔ ti sogo. Ye yiri we Zheruzalemu ca mbogo ki kan naa fonggo, jango mbege fere kala li laga we ye na.»

¹⁸ Na Yenjele laa ton na na yege nga na konaa wunlunana wila senre nda yo na kan, a mì siri yege yo pe kan. Kona, a pè sho fo: «Ye yiri wege kan!» Ki pye ma, a pè si kotogo le pe ye ni mbege tunngo jenge ki pye.

¹⁹ Een fo, Sanbala na wila yiri wa Horon ca, wo naa Amo cenle woolo nana Tobiya na wila pye wunlunana wi kagala yege wofa, konaa Larabuye nana Geshemu wi ni, naa paa kaa ki wogo ki logo, a pe nee tege we na, na we tifaga, ma sho fo: «Yingi yaa piin yeen? Yaa jaa mbe yiri mbe je wunlunana wi na wi le?»

²⁰ A mì si pe yon sogo ma yo fo: «Yenjele na wa naayeri, li yaa we saga mbe we tunngo ki yon. Woro mbele li tunmbyeele, we yaa yiri mbe to mbogo ki na mbege kan. Yoro wo na, ye tasaga woro wa Zheruzalemu ca ki ni, fanga kpe woro ye ni ki ca nga ki go na, pe se ka nawa to ye na laga ki ni fyew.»

3

Zhufuye paa Zheruzalemu ca mbogo ki kan naa

¹ Kona, a saraga wofenne to Eliyashibu wo naa wi sefenne saraga wofenne sanmbala pe ni, pè si yiri ma Simbaala yeyongo mbogo ki kan, maga le Yenjele kee, mee ki koro piile pe le. A pè si mbogo ki kan naa fo ma saa gbɔn Meya sanngazo titonlowo wi na, maga le Yenjele kee fun, fo ma saa gbɔn Hananeyeli sanngazo titonlowo wi na.

² A Zheriko ca fenne pè si mbogo laga ka kan ma taga Eliyashibu wi na. A Imiri pinambyo Zakuri wi si mbogo laga ka kan ma taga poro na.

³ A Senaa setirige piile poro si Mbengele yeyongo mbogo ki kan, maga gona wi biri, ma kooɔ le ki na, mee sogyaara naa gbaseere le ki na.

⁴ Uri pinambyo Meremoti na wila pye Hakozi pishyenwoo, a wi si mbogo laga ka kan ma taga poro na.

Berekiya pinambyo Meshulamu na wila pye Meshezabeyeli pishyenwoo, a wi si mbogo laga ka kan ma taga wo na.

A Baana pinambyo Zadoki wi si mbogo laga ka kan ma taga poro na.

⁵ A Tekowa ca fenne pè si mbogo laga ka kan ma taga wo na. Een fo Tekowa ca fenne pe yeele pe sila yenle mbe pe ye tirige tunngo teele pe kan mbe tunngo ki pye.

⁶ Paseya pinambyo Yoyada, naa Besodiya pinambyo Meshulamu, a poro si Yeyongo lege ki gbegele, maga gona wi biri, ma kooɔ le ki na, naa ki sogyaara konaa ki gbaseere ti ni.

⁷ Gabawon ca fenne nana Melatiya, naa Meronoti ca fenne nana Yadon, naa Gabawon ca fenne poro naa Mizipa ca fenne pe ni, a poro si mbogo laga ka kan ma taga poro na. Gboforoneri na wila pye wa Efirati gbaan wi yonlo tosaga kee yeri, pa ki woolo paa pye wa wi kinda wi ni.

⁸ Haraya pinambyo Uziyeli na wila pye te gbolfenne pe ni, a wi si mbogo laga ka kan ma taga poro na.

Hananiya na wila pye nuwo taanyaara gbegelefo, a wi si mbogo laga ka kan ma taga le wo na. Paa tunngo ki pye fo ma saa gbɔn wa laga nga Zheruzalemu ca mbogo kila pye ma liri ki na.

⁹ A Huri pinambyo Erefaya wi si kan ma taga le wo na. Wila pye Zheruzalemu ca kinda wi walaga nungba yegefo.

¹⁰ A Harumafu pinambyo Yedaya wi si mbogo laga ka kan ma taga wo na, le wi yera go ki yesinme pi na. A Hashabiniya pinambyo Hatushi wi si kan ma taga le wo na.

¹¹ Harimu pinambyo Malikiya naa Pahati Mowabu pinambyo Hashubu poro la mbogo ki laga ka kan ma pinle Yira sanngazo laga ki ni.

¹² Haloheshi pinambyo Shalumu na wila pye Zheruzalemu ca kinda wi walaga nungba yegefo, a wo naa wi sumborombiile pe ni pe si mbogo laga ka kan ma taga poro na.

¹³ Hanuni naa Zanowa ca woolo pe si Gbunlundegɛ konɔ yeyongo ki gbegele. Paa ki kan maga kooro ti le, ma sogoyaara konaa gbaseere le ki na. Mbe taga wa ko na, paa mbogo ka kan meterɛ cenme kanjurugo (500) fo ma saa gbɔn wa Kayege yeyongo ki na.

¹⁴ Erekabu pinambyo Malikiya na wila pye Beti Hakeremu ca kinda wi yegefo, a wi si Kayege yeyongo ki gbegele. Wila ki kan maga kooro ti le, ma sogoyaara konaa gbaseere le ki na.

¹⁵ Koli Hozɛ pinambyo Shalumu na wila pye Mizipa ca kinda wi yegefo, a wi si Pulugo yeyongo ki gbegele. Wila ki kan maga gona wi biri, maga kooro ti le, ma sogoyaara konaa gbaseere le ki na. Kona mbogo nga kila pye na kee wa Silowe pulugo ki yeri, wa wunluna na wi nanngo kologo ki tanla, a wi sigi kan fo ma saa gbɔn wa lugusara nda ti maa tinri na yiin wa Davidi ca ki ni ti na.

¹⁶ Na wila tunngo pye ma taga wo na, wo lawi na Azibuki pinambyo Nehemi. Wila pye Beti Zuri ca kinda walaga ki yegefo. Wila mbogo ki gbegele fo ma saa gbɔn wa Davidi wi gbɔlo lesaga ki yesinme na, fo ma saa gbɔn wa tonmo wege ki na konaa wa malingboonlo kotogofenne pe go ki na.

¹⁷ A Levi setirige piile pe le si mbogo laga ka kan ma taga wo na. Poro la wele Bani pinambyo Erehumu; a Hashabiya si tunngo pye ma taga wo na. Wo wila pye Keyila ca kinda wi walaga nungba yegefo.

¹⁸ Wa wo punngo na, Henadadi pinambyo Bavayi na wila pye pe sefo wi si kan ma taga wi na. Wila pye Keyila ca kinda wi walaga nungba yegefo.

¹⁹ A Zhouwe pinambyo Ezeri wi si tunngo pye ma taga le wo na. Wila pye Mizipa cafo. Wila mbogo ki laga ka yegɛ kan. Kila pye wa malingbonyaara tegesaga ki yesinme na fo ma saa gbɔn wa mbogo ki yenle li na.

²⁰ Wa wo punngo na, a Zabayi pinambyo Baruki wi si bala ma mbogo laga ka kan ma taga le wo na, maga le le mbogo ki yenle li na fo ma saa gbɔn wa saraga wofenne to Eliyashibu wi go yeyongo ki na.

²¹ Wa wo pungo na, Uri pinambyo Meremoti na wila pye Haközi pishyenwoo wi si mbogo laga ka kan ma taga le wo na, maga le le Eliyashibu go yeyongo ki na fo ma saa gbön wa wi go ki kosaga ki na.

²² Saraga wofenne mbele paa pye ma cén wa Zheruzalemu ca ki kanngara na lara ti ni, a poro si kan ma taga le wo na.

²³ Wa poro pungo na, a Benzhame naa Hashubu pe si kan pe yeera yinre ti yesinme na ma taga le pe na. A Maaseya pinambyo Azariya na wila pye Ananiya pishyenwoo wi si kan ma taga le pe na wa wi go ki yesinme na.

²⁴ Wa wo pungo na, a Henadadi pinambyo Binuyi wi si mbogo laga ka kan ma taga le wi na, maga le le Azariya go ki na fo ma saa gbön wa mbogo ki yenle li na, wa logologo wi ni.

²⁵ A Uzayi pinambyo Palali wi si kan wa mbogo ki yenle lo naa sanngazo titonlowo wi yesinme na, ma yege wa wunlunana go ki yeri, wa kaso go ki tanla. A Parewoshi pinambyo Pedaya wi si mbogo laga ka kan ma taga le wo na.

²⁶ Netiniyenye[†] poro mbele paa pye tunmbyeele wa sherigo gbogo ki ni paa pye ma cén wa Ofeli tinndi wi na, a poro si mbogo ki kan fo ma saa gbön wa Tonmo yeyongo ki yesinme na, ma wa yonlo yirisaga kee yeri konaa sanngazo titonlowo wi yesinme na.

²⁷ A Tekowa ca fenne pe si mbogo laga ka kan ma taga le poro na, maga le le sanngazo gbogo titonlowo wi yesinme pi na fo ma saa gbön wa Ofeli tinndi mbogo ki na.

²⁸ Maga le le Shonye yeyongo ki na, a saraga wofenne pe si mbogo laga ka kan ma kari, pe ni fuun nungba nungba paa kan pe yinre ti yesinme na.

²⁹ Wa poro pungo na, a Imeri pinambyo Zadoki wi si mbogo laga ka kan ma taga poro na le wi yeera go ki yesinme na. Shekaniya pinambyo Shemaya na wila pye yonlo yirisaga kee yeyongo ki korosifo, a wi si mbogo laga ka kan ma taga wo na.

³⁰ Wa poro pungo na, Shelemiya pinambyo Hananiya naa Zalafu pinambyo kogoloni woo Hanuni wi ni, pe si mbogo laga ka kan ma taga poro na. A Berekiya pinambyo Meshulamu wi si mbogo laga ka kan ma taga le poro na, wa wi go ki yesinme na.

³¹ Wa wo pungo na, Malikiya na wila pye te gbönfenne wo wa, a wi si mbogo laga ka kan ma taga wo na, fo ma saa gbön wa Netiniyenye naa perefenne pe yinre ti na, wa Mifikadi yeyongo ki yesinme pi na, fo ma saa gbön wa sanngazo na wa mbogo ki yenle li na wi na.

³² Mbogo nga kila pye sanngazo na wa mbogo ki yenle li na wo naa Simbaala yeyongo ki sogowo pi ni, a te gbönfenne poro naa perefenne pe ni, pe sigi mbogo ki kan.

*Zhufuye pe juguye paa pye
naga jaa mbe pe tunngo
ki yerege*

³³ Naa Sanbala wila kaa ki logo ma yo fo we yen na Zheruzalemu ca mbogo ki kanni sanga na ni, a ki suu mben, a wi si nawa ngban fo jenge. Kona, a wi nee tege Zhufuye pe na[†].

[†] 3:26 3:26: *Netiniyenye*: Poro paa pye na tonmo kori konaa na kanngire jaa na paan ti ni wa Yawe Yenjele li sherigo gbogo ki ni. Paa pye kulolo ma yiri cengele kele yege ni (Esidi 2.43).

[†] 3:33 3:33: Yenjele senre seweele pele ni, ki sewe na wi go tijere wogo pa ki ma le le kono nafa ma yiri ke ma yiri taanri wolo li lesaga.

³⁴ Wila ki yo wi ca woolo poro naa Samari ca malingbɔɔnɔ pe kan, ma yo fɔ: «Ki Zhufuye fannɔɔɔ fenne mbele yeen, yingi tunngo paa piin yeen? Paa ki yaan ndee we yaa pe yaga pe pe tunngo ki ko konaa mbe saraga wo pe Yennele li yeri wi le? Pe mbe ya mbe mbogo ki kan mbege ko pilige nungba wi le? Sinndee nda kason kiri sogo, a ti ton wa taambugo ki ni, poro mbe ya mberi yirige funwa na naa, mbe mbogo ki kan ti ni naa ke?»

³⁵ Amo cenle woolo nana Tobiya wila pye le wi tanla, a wo sho fɔ: «Ye pe yaga pege kan san! Ali na tafoloyan ka yew mbe to pe sinndee mbogo nga ki na, ki yaa toori.»

³⁶ Kona, a mi sho fɔ: «E, we Yennele, nungbolo jan ma logo we yeri, katugu pe yen na we tifaga. Pe yen na we tifaga yege nga na, ki yaga ki tifagawa kala li songoro poro yere jate pe na. Ma pe le tara ta yege woolo kee, pe pe koli pe kari pe ni kulolo tara ta yege ni.

³⁷ Maga ka pe kajooɔ ki kala yaga pe na. Maga ka pe kapere ti ko mberi wo wa ma yege sogowo, katugu woro mbele we yen na mbogo ki kanni pe we tegele.»

³⁸ Ki pye ma, a we si mbogo ki kan maga fili. Waa ki wa maga yirige ma gbɔn fɔ wa ki yagawa pi nandogomo, katugu leele pe ni fuun nungba nungba paa tunngo ki le pe kotogo ki ni fuun ki ni.

4

¹ Een fɔ, naa Sanbala, naa Tobiya, naa Larabuye, naa Amo cenle woolo poro naa Asidodi ca fenne pe ni paa kaa ki logo sanga na ni ma yo fɔ Zheruzalemu ca mbogo ki kanga ki yen na kee yege, mbogo ki lara nda ti toori, a ti yen na tonni na kee, a pe si nawa ngban fɔ jenge.

² A pe ni fuun pe si yon le mbe kari sa to Zheruzalemu ca ki na, jango mbege gbɔn mbege piri.

³ Ki pye ma, a we si we Yennele li yenri, mee korosiri pyefenne tegetege paa laga ki koro si sɔnɔ naa yembine mbaa we go singi pe na.

⁴ Konaa ki ni fuun, Zhuda tara woolo paa pye na yuun fɔ: «Mbele paa tunngo ki piin, pe fannga kila koo, ma si yala sinndee gbogolosara ti yen ma lege bere. We se ya mbege mbogo nga ki kan.»

⁵ We juguye poro na, paa pye naga yuun ma yo fɔ pe yaa ka pan mbe gbɔn laga we sogowo, we se ka pye ki jenme, we se ka yaraga ka yan, fɔ pe yaa ka pan mbe gbɔn laga mbe we gbo mbe tunngo ki yerege.

Nehemi wila malingbɔnyaara kan tunmbyeele pe yeri

⁶ Ma si yala Zhufuye mbele paa pye ma cen wa we juguye pe ni, paa pan pansaga ke ma pan ma we kogori fɔ: «Yaga kannga kee nga fuun na, pe yaa pan mbe to ye na.»

⁷ Ki kala na, mbogo kila pye ma were lara nda na, a mi si leele pele tegetege wa ti pungo na, ma pinle ti lara nda tila pye kpengele ti ni. Mila pe tegetege seye seye, tokobiye, naa njaanra konaa sandira ni pe kee.

⁸ Naa mila kaa pe wele ma toro ma ko, a mi si legboolo, naa tara teele konaa leele sanmbala pe pye fɔ: «Yaga ka fye pe yege. Ye nawa to we Fɔ wi na, wo na wi gbogo ma pye fyere ni. Ye malaga ki gbɔn ye sefenne, naa ye pinambiile, naa ye sumborombiile, naa ye jele konaa ye yinre ti kan.»

⁹ Naa we juguye pàa kaa ki logo ma yo fɔ pè we kɔgɔri, a Yɛnnɛlɛ lì nga pàa kɔn mbe pye ki jɔgɔ, kona, a wè si sɔngɔrɔ ma saa na mbogo ki kanni, we ni fuun nungba nungba naa we tunngo.

¹⁰ Maga lɛ le ko pilige ko na, we woolo pe walaga la pye na tunngo piin, walaga sannga ko la pye ma gbɛgɛlɛ njaanra ni pe kɛɛ, naa tugurɔn sigɛyaara ni, naa sandira ni konaa malaga gbɔndeere ni pe na. Mbele pàa pye teele pàa pye ma yere wa Zhuda tara woolo pe ni fuun pe punngo na.

¹¹ Mbele pàa pye na mbogo ki waa konaa mbele pàa pye na tuguro ti lee nakoma nari tungu, pàa pye na tunngo ki piin kɛɛ nungba ni, ma malingbɔnyaara ti yigi kɛɛ sannga ki ni.

¹² Mbogo wafenne pe ni fuun nungba nungba pàa pye pe tokobiye pe ni pè pɔpɔ wa pe sɛnnɛlɛ ke na nɛɛ tunngo ki piin. Mbanlaga winfɔ wila pye ma yere le na tanla.

¹³ A mì sigi yo legbɔɔlɔ, naa teele konaa leele sanmbala pe kan fɔ: «Tunngo ki yɛn ma gbɔgɔ, ki fogo ki yɛn ma tɔnlɔ, we si yɛn ma yere mbogo ki tanla ma lalilali we yɛɛ ni.

¹⁴ Ki kala na, na yaga ka mbanlaga winmɛ pi logo mbe ye ta laga nga fuun ni, ye pan ye gbogolo laga we tanla. We Yɛnnɛlɛ li yaa malaga ki gbɔn we kan†.»

¹⁵ Pa wàa pye na tunngo ki piin ki pyelɔmɔ mba pi na ma. We ni, walaga nungba la pye na tunngo piin njaanra ti ni pe kɛɛ, mbege lɛ lalaaga ki na fɔ sa gbɔn wɔnnɔgɔlɔ ke sa yiri yembine.

¹⁶ Ki wagati wi ni, mila ki yo leele pe kan naa ma yo fɔ pe ni fuun nungba nungba pɛ saa wɔnlɔ wa Zheruzalɛmu ca poro naa pe tunngo pyeyɛɛnlɛ pe ni, jango yembine waa ca ki go singi, sɔnlɔ na we sila tunngo ki piin.

¹⁷ Mi naa na sɛfenne nambala pe ni, naa na tunmbyeele konaa laga kɔrɔsifenne mbele pàa pye na ni, we sila we yaripɔrɔ ti wɔ we yɛɛ na. We ni fuun nungba nungba we malingbɔnyaara to naa we tɔnmɔ pɔ cɛ pila pye we yeri†.

5

Nehemi wila Zhufuye pe kambasinnde ti yɛgɛ wɔ

¹ Ki wagati wi ni, a nambala pèlɛ si yiri wa janwa wi ni poro naa pe jɛɛlɛ, nɛɛ para pe sɛfenne Zhufuye pe na.

² Pèlɛ la pye na yuun fɔ: «Woro naa we pinambiile naa we sumborombiile wè lɛgɛ. Waa jaa pe bile wa kan we yeri, jango waa kaa we ta we pɔgɔ.»

³ A pele nɛɛ yuun fɔ: «Fungo sanga ni, we ma we kɛɛrɛ, naa we ɛɛɛɛn kɛɛrɛ konaa we yinrɛ ti kan yɛrɛ jorowo na mbe bile ta mbaa kaa, punngo na mbe tɔnli taga wa peri sɔngɔrɔ we na.»

⁴ Pèlɛ yɛgɛ la pye na yuun fɔ: «We daga mbe we kɛɛrɛ konaa we ɛɛɛɛn kɛɛrɛ ti kan mbe penjara jin, punngo na mbe tɔnli taga wa peri sɔngɔrɔ we na, jango mbe ta mbe wunlunana wi lambo wi sara.

⁵ Ma si yala woro naa we tara woolo pe ni we yɛn cɛnlɛ nungba woolo. We piile poro naa pe piile pe ni pe yɛn nungba. Konaa ki ni fuun, wè jori fɔ na we pinambiile poro naa we sumborombiile pe kaan kulolo. We

† 4:14 4:14: ɛki 14:14; 2 Sami 5:24; 2 Kuro 13:15 † 4:17 4:17: Yɛnnɛlɛ sɛnrɛ sɛwɛɛlɛ pele ni, pɛgɛ yo wa ma yo fɔ: We ni fuun nungba nungba we malingbɔnyaara tila pye we kɛɛ fɔ ndɛɛ na we kaa kee sa woli ko we mari tɛgɛ.

sumborombiile pèle pye kulolo makɔ. Fann̄ga si koro we ni naa, katugu we kɛɛrɛ naa we ɛɛɛɛn kɛɛrɛ tì pye pele woro.»

⁶ Naa m̄la kaa pe jɔlɔgɔ kala lo naa ki sɛnrɛ ti logo sanga ŋa ni, a na nawa pì si ŋgban fɔ jɛŋgɛ.

⁷ A m̄ si s̄gi kɔn maga tɛgɛ mbe sɛnngbanra yo legbɔɔlo poro naa tara teelee pe na. M̄la pe pye fɔ: «Mɛɛ, a ye nɛɛ ye sɛfɛnnɛ pe jinni yaara ni nɛɛ tɔnli jaa pe go na†?» Ki pye ma, a m̄ si finliwɛ gbɔɔ pa pye mbege kala li yɛgɛ wɔ.

⁸ A m̄ si pe pye fɔ: «We mbe ya ŋga pye, wɛgɛ pye ma we sɛfɛnnɛ Zhufuye mbele p̄aa pe yɛɛ pɛrɛ kulolo cɛngɛɛ kelee yɛgɛ yeri pe go shɔ. Koni yoro yɛrɛ ye yɛn na ye sɛfɛnnɛ pe pɛrɛ. Ye si yɛn na pe pɛrɛ yɛrɛ we tara woolo poro yeri.» Ɛɛn fɔ, a pɛ si pyeri, pe sila na yɔn sogo?

⁹ Ko pun̄go na, a m̄ shɔ naa fɔ: «Ŋga ye yɛn na piin ki woro ma yɔn. Ye ja daga mb̄aa tanri mb̄aa fyɛ we Yɛnnɛɛ li yɛgɛ, jango we juguye, poro mbele pe yɛn cɛngɛɛ kelee yɛgɛ woolo paga ka fɛrɛ wa we na.

¹⁰ M̄i fun, m̄i naa na sɛfɛnnɛ pe ni, naa na tunmbyeele pe ni, wɛ pele jin penjara naa yarilire ni. Koni ye ti wege fɔgɔ ki kala yaga pe na†.

¹¹ M̄la ye yɛnri fɔ ye pe kɛɛrɛ, naa pe ɛɛɛɛn kɛɛrɛ, naa pe oliviye tire konaa pe yinrɛ ti songɔrɔ pe na nala. Penjara, naa bile, naa duvɛn fɔn̄gɔ konaa sinmɛ mba yɛ shɔ pe yeri ye tɔnli, yeri songɔrɔ pe na fun.»

¹² A pɛ silan yɔn sogo ma yo fɔ: «Ŋga m̄a yo, we yaa ki pye. We yaa ti ni fuun ti songɔrɔ pe na. We se yaraga ka kpɛ shɔ pe yeri naa.» Kona, a m̄ si saraga wɔfɛnnɛ pe yeri, ma ti a leele pɛ si tanga ma yala pe sɛnyoro na mbe tanga sɛnrɛ nda p̄aa yo ti na.

¹³ Ko pun̄go na, a m̄ silan derigbɔgɔ jufa wi yangara ma shɔ fɔ: «Na lere ŋa fuun si tanga wi sɛnyoro ti na, Yɛnnɛɛ ligi fɔ wi yangara ki yangaralɔmɔ mba pì na fun, m̄boo wɔ wa wi go woolo pe sɔgɔwɔ, wuu kɛɛ yaara ti la, wi kɛwaga mbe yiri.» A janwa wi ni fuun wì shɔ fɔ: «Anmiina.» A pɛ si Yawɛ Yɛnnɛɛ li sɔn. A leele pɛ si tanga ma yala pe sɛnyoro ti ni.

¹⁴ Maga lɛ pilige ŋga ni wunlunana wila na tɛgɛ Zhuda kinda wi go na, ko kɔrɔ wo yɛn maga lɛ wunlunana Aritaserisesi wi wunluwɔ pì yɛlɛ nafa wolo li na fɔ ma saa gbɔn pì yɛlɛ nafa ma yiri kɛ ma yiri shyen wolo li na, ki yɛgɛɛ kɛ ma yiri shyen kɛ ni, nizara ŋa wi maa woo wunlunana wi yeri, m̄i naa na sɛfɛnnɛ pe ni we sila wa kpɛ shɔ leele pe yeri wi pye we yɔn suro.

¹⁵ Teelee mbele pɛ keli ma cɛn na yɛgɛ, p̄aa pye na leele pe tege, na yaakara naa duvɛn shoo pe yeri konaa warifuwe pyɔ nafa shyɛnzhyɛn ni. Ki teelee pe tunmbyeele p̄aa pe tegere ti ŋgban leele pe na. Ɛɛn fɔ, m̄i wo na, Yɛnnɛɛ li yɛgɛ fyɛrɛ ti kala na, m̄i s̄gi wogo ŋga ka pye.

¹⁶ Ɛɛn fɔ, m̄i jate m̄i mbogo ki kanga tun̄gɔ ki pye. Na tunmbyeele pe ni fuun p̄aa tun̄gɔ ki pye. Wee kɛrɛ kpɛ lɔ lere yeri.

¹⁷ Mbe taga wa ko na, Zhufuye poro naa legbɔɔlo mbele p̄aa pye na nii wa na tabali wi na, p̄aa pye lere cɛnnɛ naa nafa shyen ma yiri kɛ (150);

† 5:7 5:7: Ɛki 22.25; Levi 25.35-37; Dete 23.19-20 † 5:10 5:10: Moyisi lasiri wila ki naga ma yo lere si daga mb̄aa nii wi tara woo wa go na, mb̄aa wi yɛɛ yɔngɔ fyɔn̄wɔ mba pì to wi tara woo wi na po kala na (Yuuro 119.36; Eza 56.9-12; 57.17; Zhɛrɛ 6.13; 8.10; 22.13-17; Eze 22.12-13; 33.31). Naa Nehemi wila kaa ki wogo ki yan ma tara woolo pe na, a wì shɔ fɔ pe fyɔn̄wɔ fɛnnɛ pe fɔrɔ ti kala yaga pe na.

poro la pye pe ye mbele pàa pye na yinrigi we kanngara na cengele ke ni na paan we korogo pe ni.

¹⁸ Pilige nungba nungba pyew, napolo nungba wi ma yiri wa na yeri mbe gbo mbe sogo, naa simbaala jembele kogoloni konaa sannjere legere ni. Piliye ke ke pyew, pàa pye na duven cenle legere gbegele na kan ma yala na wila daga wi ni. Konaa ki ni fuun, tasaga nga kila daga mbaa kaan tara ti to wi yeri, mi sila pye naga shoo leele pe yeri, katugu mbogo tunngo kila pye ma gbogo leele pe go na ma toro.

¹⁹ E, na Yennele, jatere pye na na, ma kajenge pye na kan, nga fuun mi pye ki leele mbele pe kan ki kala na.

6

*Zhufuye pe juguye
pàa yiri pe korogo naa*

¹ Kona, Sanbala, naa Tobiya, naa Larabuye naja Geshemu konaa we juguye sanmbala pe ni pe sigi logo ma yo fo mi mbogo ki kan mako, fo ki lara nda tila toori ka sila koro wa naa. Ki sanga wi ni, yeyonro kororo to ce tila koro mi sila le.

² Kona, a Sanbala naa Geshemu ni pe si tunngo torogo wa na yeri mala pye ma yo fo mbe kari wa, mi naa poro ni, we sa we yee yan wa Kefirimu ca, wa Ono gbunlundege ki ni. Pàa pye naga jate mbe kapege pye na na.

³ Een fo, a mi si pitunmbolo torogo wa pe yeri pe sa pe yon sogo pe yo fo: «Tunngo gbogo yen na na mbe pye, ki kala na, mi se ya kari wa ye yerege ki na. Na mi ka yiri mbe kari wa ye yeri, pa tunngo ki yaa yere.»

⁴ Een fo, a pe sigi tunngo nungba ki tun na yeri fo ma saa gbom tunsaga tijere. A mi fun mi si pe yon sogo ki senre nungba nda ti ni.

⁵ Ki yonlo kangurugo wolo li na, a Sanbala wi suu tunmbyee lefonjo wi torogo wa na yeri ki senre nungba ti ni, sewe wa la pye wi kee na wila pye yenlege.

⁶ Kila pye ma yonlogo wa ki sewe wi ni fo: «Pe yen naga yuun wa cengele ngele ke ye maga ke sogowa, fo mboro naa Zhufuye pe ni yaa jaa mbe yiri mbe je wunlunaja wi na. A Geshemu fun wigi wogo nungba ki yo maga filige na kan. Fo ko ki ti ma mbogo ki kan naa fonngo. Pe yere naga yuun fun fo maa jaa mbe pye pe wunlunaja.

⁷ Fo ma yere Yennele yon senre yofenne pele wo pege yari wa Zheruzalemu ca ma wogo na, fo wunlunaja yen laga Zhuda tara. Koni ki senre cenle nda ti se koro na tii gbom wa wunlunaja wi na. Ki kala na, ma pan we yee yan.»

⁸ Kona, a mi suu yon sogo ma yo fo: «Senre nda maa yuun ta kpe woro wa kaselege. Mboro mari jate mari yo ma ye.»

⁹ Ki leele mbele pe ni fuun pàa pye na jaa mbe we kan waa fyee. Pàa pye naga jate fo ki senre ti yaa we wire ti fanla we na, mbe ti we tunngo ki yerege.

E, Yennele, ki yaga ma fannga le na ni koni mbe tunngo pye!

¹⁰ Ko punjo na, pilige ka, Delaya pinambyo Shemaya na wila pye Metabeyeli pishyenwoo, a mi si kari wi korogo wa wi go. Mila saa wi ta wi go ki ton wi yee na. A wi silan pye fo: «Pan we kari wa Yennele li go ki ni, wa sherigo gbogo ki laga kpoyi ki ni we sa we yee yan. We kororo ti ton we yee na, katugu leele pele yen na jaa mbe pan mboon gbo. Pe yaa si pan mboon gbo yembine.»

¹¹ Eɛn fɔ, a mɪ suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Mi woro ko lere wo wa, ɲa wi ma fe. Lere wiwiin wi yɛn paa mɪ yɛn wi sa ye wa sherigo gbɔgɔ ki ni, poo yaga yinwege na? Mi se ye wa fyew.»

¹² A mɪ sigi wele maga yɛn fɔ Yɛnɲɛle lo ma lɔa wi tun na yeri, eɛn fɔ Sanbala naa Tobiya poro paa wi kan penjara ni, a wi si pan maga Yɛnɲɛle yɔn sɛnrɛ ti yo na wogo na.

¹³ Paa ki penjara ti kan wi yeri, jango wi pan wilan pye mbe fye, mbe ta mbe yɛnlɛ wi sɛnyoro ti na, mbe kapege ka pye. Kona wi mbaa ko kala lo le mbanla mɛgɛ ki jɔgɔ, mbe fɛrɛ wa na na†.

¹⁴ E, na Yɛnɲɛle, jatere pye Tobiya naa Sanbala pe na, ma pe sara ma yala pe kapyegele ke ni, ma jatere pye fun Yɛnɲɛle yɔn sɛnrɛ yofɔ jɛle Nowadiya wi na konaa Yɛnɲɛle yɔn sɛnrɛ yofennɛ sanmbala pe na, poro mbele paa pye na jaa mbanla pye mbaa fye we.

¹⁵ Ki pye ma, mbogo ki kanga kila ko Eluli† yɛngɛ ki pilige nafa ma yiri kangurugo wogo ki na. Paa ki tunɲgo ki pye piliye nafa shyen ma yiri ke ma yiri shyen ni.

¹⁶ Naa we juguye pe ni fuun konaa cɛngɛle ɲgele ke yɛn ma we maga, paa kaa ki wogo ki logo, a pɛ si fye, ma fɛrɛ shɔ fɔ jɛngɛ, katugu paa ki jɛn ma yo fɔ ki tunɲgo kila pye ma yala Yɛnɲɛle li nandanwa kala lo ni.

¹⁷ Ki wagati wi ni, Zhuda tara legbɔɔlo pɛle la pye na sɛwɛɛle torogi Tobiya wi kan, a wo fun wila pele torogi pe kan.

¹⁸ Ko la pye ma, katugu Zhuda tara woolo pe lɛgɛrɛ la wugu ma yɔn kan Tobiya wi yeri mbe pye wi ni, mɔ jɛn wila pye Zhufuye naɲa Ara wi pinambyɔ Shekaniya wi nafa. Tobiya wi yɛɛra pinambyɔ Yohana wila Berekiya pinambyɔ Meshulamɔ wi sumborombyɔ wi pɔri wi jɔ.

¹⁹ Pɛ yɛrɛ la pye na Tobiya wi metanga yinri na yɛgɛ sɔgɔwɔ konaa na kee ma saa nala sɛnrɛ yuun wi kan fun. Tobiya wila pye na sɛwɛɛle torogi na kan, jango mbanla kan mbaa fye.

7

Paa pye na Zheruzalemu ca ki go singi

¹ Naa mbogo kila kaa kan ma ko, a mɪ sigi yeyɔnrɔ kɔɔrɔ ti lele. A wɛ si yeyɔnrɔ kɔɔsɛfennɛ, naa yurukɔɔlo konaa Levi setirige piile pe tɛgetɛgɛ wa pe tunndo ti na.

² A mɪ si Zheruzalemu ca kagala ke go le na nɔsɛpyɔ Hanani wo naa Hananiya pe kɛɛ, wo ɲa wila pye malaga sigɛgo ki go na we, katugu wila pye lesɛnɲɛ, na fye Yɛnɲɛle li yɛgɛ ma wɛ lɛlɛgɛrɛ na.

³ A mɪ sigi yo pe kan fɔ Zheruzalemu ca kɔɔrɔ ti daga mbaa yɛngɛle fɔ sa gbɔn yɔnlɔ ki sa ɲgbɛn. Yɔnlɔkɔgɔ kɔɔrɔ ti daga mbe tɔnndo mbe sɔgɔsɔgɔ sanni yeyɔnrɔ kɔɔsɛfennɛ pe sa tigi tunɲgo ki na paa kee. Zheruzalemu ca woolo paa ca ki kɔɔsi paa ki waa paa pe yɛ kaan. Pele mbe yere wa ca ki kɔɔsirɪ pyesara ti ni. Pele mbe yereyere wa pe yinrɛ ti yɛsinmɛ na.

† 6:13 6.12-13: Nga lasiri wi yo lere si daga mbe pye, naa Shemaya wila pye na jaa Nehemi wigi pye, ko ki yɛn naga nari ma yo Shemaya wi yɛn Yɛnɲɛle yɔn sɛnrɛ yofɔ yagboyoo (Dete 13.3; 18.20; Eza 8.19-20). † 6:15 6.15: Eluli yɛngɛ ki ma saa to ma yala uti yɛngɛ naa sepitamburu yɛngɛ ko ni. Mbogo ki kanga kila ko yɛle cɛnmɛ tijɛrɛ naa nafa shyen ma yiri kangurugo (445) wolo lo ni, eluli yɛngɛ ki ni, na Zhezu Kiriwi wi fa se.

⁴ Zheruzalemu ca nawa pila pye ma pyeele konaa ma gbogo. Een fo leele pe sila pye ma lege wa ki ni, ki yinre ti sila si ta mbe kan naa fonngo.

*Zhufuye konqbanmbala mbele
paa yiri wa kulowo pi ni
ma songoro ma pan pe tara
(Esidi 2.1-70)*

⁵ Kona, a na Yenjele li sigi le wa na nawa fo mbe legbocolo, naa tara teele konaa leele sanmbala pe yeri mbe pe gbogolo mbe pe jiri. Leele mbele paa keli ma yiri wa kulowo pi ni ma pan, paa pe jiri ma pe mere ti yonlogo sewe na ni, a mi suu yan. A mi si wele wa wi ni, maga yan wa fo:

⁶ Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wila Zhuda kinda woolo mbele koli ma kari pe ni wa kulowo pi ni, mbele paa kaa songoro ma yiri wa kulowo pi ni ma pan wa Zheruzalemu ca, wa Zhuda kinda wi ni, pe ni fuun nungba nungba wa pe cara ti ni, pe mere ti nda:

⁷ Zorobabeli, naa Zhouwe, naa Nehemi, naa Azariya, naa Araamiya, naa Nahamani, naa Maridoshe, naa Bilishan, naa Misipereti, naa Bigivayi, naa Nehumu konaa Baana poro paa pe yeye sin ma pan pe ni.

Izirayeli woolo nambala pe yon koyi nga yeen:

⁸ Parewoshi setirige piile paa pye lere waga shyen naa cenme naa nafa taanri ma yiri ke ma yiri shyen (2 172).

⁹ Shefatiya setirige piile paa pye lere cenme taanri naa nafa taanri ma yiri ke ma yiri shyen (372).

¹⁰ Ara setirige piile paa pye lere cenme kogoloni naa nafa shyen ma yiri ke ma yiri shyen (652).

¹¹ Pahati Mowabu setirige piile, poro mbele paa yiri wa Zhouwe naa Zhouabu seye yi ni, paa pye lere waga shyen naa cenme kolotaanri naa lere ke ma yiri kolotaanri (2 818).

¹² Elamu setirige piile paa pye lere waga kele naa cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke ma yiri shyen (1 254).

¹³ Zatu setirige piile paa pye lere cenme kolotaanri naa nafa shyen ma yiri kangurugo (845).

¹⁴ Zakayi setirige piile paa pye lere cenme koloshyen naa nafa taanri (760).

¹⁵ Binuyi setirige piile paa pye lere cenme kogoloni naa nafa shyen ma yiri kolotaanri (648).

¹⁶ Bebayi setirige piile paa pye lere cenme kogoloni naa nafa ma yiri kolotaanri (628).

¹⁷ Azigadi setirige piile paa pye lere waga shyen naa cenme taanri naa nafa ma yiri shyen (2 322).

¹⁸ Adonikamu setirige piile paa pye lere cenme kogoloni naa nafa taanri ma yiri koloshyen (667).

¹⁹ Bigivayi setirige piile paa pye lere waga shyen naa nafa taanri ma yiri koloshyen (2 067).

²⁰ Adini setirige piile paa pye lere cenme kogoloni naa nafa shyen ma yiri ke ma yiri kangurugo (655).

²¹ Ateri setirige piile mbele paa yiri wa Ezekiyasi sege ki ni, paa pye lere nafa tijere ma yiri ke ma yiri kolotaanri.

²² Hashumu setirige piile paa pye lere cenme taanri naa nafa ma yiri kolotaanri (328).

²³ Bezayi setirige piile paa pye lere cenme taanri naa nafa ma yiri tijere (324).

²⁴ Harifu setirige piile pàa pye lere cənme naa ke ma yiri shyen (112).

²⁵ Gabawon ca woolo pàa pye lere nafa tijere ma yiri ke ma yiri kangurugo.

²⁶ Betilemu ca woolo, naa Netofa ca woolo pàa pye lere cənme naa nafa tijere ma yiri kolotaanri (188).

²⁷ Anatoti ca woolo pàa pye lere cənme naa nafa ma yiri kolotaanri (128).

²⁸ Beti Azimaveti ca woolo pàa pye lere nafa shyen ma yiri shyen.

²⁹ Kiriya Yeyarimu ca woolo, naa Kefira ca woolo konaa Beeroti ca woolo pàa pye lere cənme koloshyen naa nafa shyen ma yiri taanri (743).

³⁰ Arama ca woolo konaa Geba ca woolo pàa pye lere cənme kogoloni naa nafa ma yiri nungba (621).

³¹ Mikimashi ca woolo pàa pye lere cənme naa nafa ma yiri shyen (122).

³² Beteli ca woolo konaa Ayi ca woolo pàa pye lere cənme naa nafa ma yiri taanri (123).

³³ Nebo ca sannga ki woolo pàa pye lere nafa shyen ma yiri ke ma yiri shyen.

³⁴ Elamu sanja wi setirige piile pàa pye lere waga kele naa cənme shyen naa nafa shyen ma yiri ke ma yiri tijere (1 254).

³⁵ Harimu setirige piile pàa pye lere cənme taanri naa nafa (320).

³⁶ Zheriko ca woolo pàa pye lere cənme taanri naa nafa shyen ma yiri kangurugo (345).

³⁷ Lodi ca, naa Hadidi ca konaa Ono ca woolo pàa pye lere cənme koloshyen naa nafa ma yiri nungba (721).

³⁸ Senaa ca woolo pàa pye lere waga taanri naa cənme kolojere naa nafa ma yiri ke (3 930).

³⁹ Saraga wofenne mbele pàa pye Yedaya setirige piile, ma yiri wa Zhozuwe sege ki ni, pàa pye lere cənme kolojere naa nafa taanri ma yiri ke ma yiri taanri (973).

⁴⁰ Imeri setirige piile pàa pye lere waga kele naa nafa shyen ma yiri ke ma yiri shyen (1 052).

⁴¹ Pashuri setirige piile pàa pye lere waga kele naa cənme shyen naa nafa shyen ma yiri koloshyen (1 247).

⁴² Harimu setirige piile pàa pye lere waga kele naa ke ma yiri koloshyen (1 017).

⁴³ Levi setirige piile mbele pàa pye Zhozuwe, naa Kadimiyeli pe seye woolo ma yiri wa Hodiva setirige ki ni, pàa pye lere nafa taanri ma yiri ke ma yiri tijere.

⁴⁴ Yurukoolo mbele pàa pye Asafu setirige piile, pàa pye lere cənme naa nafa shyen ma yiri kolotaanri (148).

⁴⁵ Yeyonro korosifenne mbele pàa pye Shalumu setirige piile, naa Ateri setirige piile, naa Talimo setirige piile, naa Akubu setirige piile, naa Hatita setirige piile konaa Shobayi setirige piile, pàa pye lere cənme na nafa ma yiri ke ma yiri kolotaanri (138).

⁴⁶ Netiniyenye poro la wele Ziha setirige piile, naa Hasufa setirige piile, naa Tabahoti setirige piile,

⁴⁷ naa Kerosi setirige piile, naa Siya setirige piile, naa Padon setirige piile,

⁴⁸ naa Lebana setirige piile, naa Hagaba setirige piile, naa Salimayi setirige piile,

⁴⁹ naa Hana setirige piile, naa Gideli setirige piile, naa Gahari setirige piile,

⁵⁰ naa Erewaya setirige piile, naa Erezan setirige piile, naa Nekoda setirige piile,

⁵¹ naa Gazamu setirige piile, naa Uza setirige piile, naa Paseya setirige piile,

⁵² naa Besayi setirige piile, naa Mewunimu setirige piile, naa Nefsimu setirige piile,

⁵³ naa Bakibuki setirige piile, naa Hakufa setirige piile, naa Harihuri setirige piile,

⁵⁴ naa Baziliti setirige piile, naa Mehida setirige piile, naa Harisha setirige piile,

⁵⁵ naa Barikosi setirige piile, naa Sisera setirige piile, naa Tama setirige piile,

⁵⁶ naa Neziya setirige piile konaa Hatifa setirige piile pe ni.

⁵⁷ Salomo tunmbyeele pe setiriye piile poro la wele Sotayi setirige piile, naa Sofereti setirige piile, naa Perida setirige piile,

⁵⁸ naa Yaala setirige piile, naa Darikon setirige piile, naa Gideli setirige piile,

⁵⁹ naa Shefatiya setirige piile, naa Hatili setirige piile, naa Pokereti Hazebayimu setirige piile konaa Amo setirige piile pe ni.

⁶⁰ Netiniyenye poro naa Salomo tunmbyeele pe setiriye piile pe ni fuun paa pye lere cenme taanri naa nafa tijere ma yiri ke ma yiri shyen (392).

⁶¹ Leele mbele paa yiri wa Teli Mela ca, naa Teli Harisha ca, naa Kerubu Adon ca konaa wa Imeri ca, poro mbele pe sila pe teleye setiriye yi jen konaa pe cengele ke ni, mbege naga fo pe yen Izirayeli woolo poro pele, pe mere tori yeen:

⁶² Delaya setirige piile, naa Tobiya setirige piile konaa Nekoda setirige piile. Paa pye lere cenme kogoloni naa nafa shyen ma yiri shyen (642).

⁶³ Saraga wofenne pele la pye ki cenlomo nungba pi na fun. Poro la wele Hobaya setirige piile, naa Hakozi setirige piile konaa Barizilayi setirige piile. Ki Barizilayi wila Galaadi tara fenne naja Barizilayi wi sumborombiile wa pori wi jo, ki pye ma, a pe sigi mege ki taga wi na.

⁶⁴ Paa pe teleye setirige mere sewe wi lagaja, pe sila wi yan. Ki pye ma, a pe nee pe jate fo pe yen fyongo ni; a pe si pe wo wa saraga wogotunnngo ki ni.

⁶⁵ A gboforoneri wi si pe pye ma yo fo paga kaa yaara nda ti yen kpoyi ti kaa, fo saraga wofa wa mbe ka sa ta wi Yennele li yewe Urimu naa Tumimu wi ni ghen, mbege kala li yege jen[†].

⁶⁶ Izirayeli woolo mbele fuun paa yiri wa kulowo pi ni ma pan, paa pye lere waga nafa shyen ma yiri shyen naa cenme taanri naa nafa taanri (42 360).

⁶⁷ Pe sila pe kulonambala naa pe kulojaala poro jiri mbe pe pinle wa. Poro la pye lere waga koloshyen naa cenme taanri naa nafa ma yiri ke ma yiri koloshyen (7 337). Yurukoolo nambala naa jele la pye pe ni, paa pye lere cenme shyen naa nafa shyen ma yiri kangurugo (245). Shonye cenme koloshyen naa nafa ma yiri ke ma yiri kogoloni (736) naa sofile worosoye cenme shyen naa nafa shyen ma yiri kangurugo (245) la pye pe yeri,

[†] 7:65 7.65: Eki 28.30; Dete 33.8

⁶⁸ naa yongomeye cenme tijere naa nafa ma yiri ke ma yiri kangurugo (435) ni konaa sofilele waga kogoloni naa cenme koloshyen naa nafa (6 720) ni.

⁶⁹ Seye teele legere la yarikanra kan mbogo ki kanga wogo ki na. Gboforoneri wila te pyo waga kele (1 000) kan, naa wojengele nafa shyen ma yiri ke konaa saraga womo tunngo yariporo cenme kangurugo naa nafa ma yiri ke (530) ni.

⁷⁰ Seye teele paa yarikanra nda kan tunngo ki wogo ki na, tila pye te pyo waga nafa (20 000) konaa warifuwe culo waga kele naa cenme (1 100) ni.

⁷¹ Izirayeli woolo sanmbala poro la te pyo waga nafa (20 000) kan, naa warifuwe culo waga kele (1 000) konaa saraga wofenne yariporo nafa taanri ma yiri koloshyen ni.

⁷² Kona saraga wofenne, naa Levi setirige piile, naa yeyonro korosifenne, naa yurukolo, naa leele sanmbala pe ni, naa Netiniyenye konaa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ni, pe si saa cen wa pe cara ti ni.

Esidirasi wila Yennele li lasiri

sewe wi kara janwa wi kan

Yele li yenge koloshyen wogo kila gbɔn maga ta Izirayeli woolo pe cen wa pe cara ti ni mako.

8

¹ Kona, laga nga ki yen wa Tonmo yeyongo ki yeye, a janwa wi ni fuun wi si yon wa nungba ma saa pe yee gbogolo wa ki na. A pe sigi yo lasiri sewe jenfo Esidirasi wi kan ma yo wi pan Moyisi lasiri sewe wi ni, wo na Yawe Yennele laa kan Izirayeli woolo pe yeri we.

² Kona, yele li yenge koloshyen wogo ki pilige kongbannga ki na†, Esidirasi we, wo na wila pye fun saraga wofa wi si pan sewe wi ni janwa wi yeye sogowo, nambala naa jele, konaa mbele fuun pe mbaa ya mbe senre ti logo mberi koro jen.

³ A wi si sewe wi kara pe kan maga le pinliwe pi ni fo ma saa gbɔn yonlofugo ki na. Wila pye ma yere wa laga nga kila pye wa Tonmo yeyongo ki yeye ki na, wa nambala, naa jele konaa mbele fuun pe mbaa ya mbe senre logo mberi koro jen pe yeye sogowo nari kara.

⁴ Paa yeresaga ka gbegele tire ni ki kala li mege na. Pa lasiri sewe jenfo Esidirasi wila pye ma lugu ma yere ki na. Matitiya, naa Shema, naa Anaya, naa Uri, naa Hilikiya konaa Maaseya poro la pye ma yere wi tanla wa wi kalige kee ki na; Pedaya, naa Mishayeli, naa Malikiya, naa Hashumu, naa Hashabadana, naa Zakari konaa Meshulamu poro la pye ma yere wa wi kamege kee ki na.

⁵ A Esidirasi wi si sewe wi yenge janwa wi ni fuun wi yeye na, katugu wila pye ma yere yeresaga ki na leele pe ni fuun pe go na. Naa wila kaa sewe wi yenge sanga na ni, a leele pe ni fuun pe si yiri ma yere.

⁶ A Esidirasi wi si Yawe Yennele li son, Yennele ngbogo ye. Kona, a leele pe ni fuun pe sigi sho mee pe keyen yi yirige wa naayeri ma yo fo:

† 8:2 8.2: Yele li yenge koloshyen wogo ki pilige kongbannga ki na, ko yenge ko ki ma saa yala okitoburu yenge ki ni. Wagati na wi naga laga ki laga nga ki ni wi torongolo, ki yele cenme tijere naa nafa shyen ma yiri kangurugo (445) wolo li ni, a pe si jen ma Zhezu Kirisi wi se. Nala ko pilige ko ki na ma pye Zhufuye pe yeri yele li yenge ki pilige kongbannga ye. Ki feti pilige ki ka gbɔn pe ma mbaanra win ki ngo (Levi 23.24).

«Anmiina, anmiina!» Ko punḡo na, a pè si fòli ma pe yere ti jiile wa tara Yawe Yennɛle li yege sɔgowo mali gbɔgo.

⁷ Kona Zhozuwe, naa Bani, naa Sherebiya, naa Yamini, naa Akubu, naa Shabetayi, naa Hodiya, naa Maaseya, naa Kelita, naa Azariya, naa Yozabadi, naa Hana, naa Pelaya konaa Levi setirige piile sanmbala pe ni, pe nɛe lasiri senre ti koro wi yuun leele pe kan, ma pe ta wa pe yeresara ti na.

⁸ Paa pye na Yennɛle li lasiri sewe senre ti kara nari finligi na kee, nari koro wi yuun, jango nda pè kara leele peri logo pe wali ti na.

⁹ Naa janwa wi ni fuun wila kaa lasiri sewe senre ti logo paa ti kara, a pe ni fuun pe nɛe gbele. Kona Nehemi na wila pye gboforoneri wo naa Esidirasi na wila pye saraga wɔfo naa lasiri sewe jenfo konaa Levi setirige piile mbele paa pye na leele pe nari pe ni, pè si leele pe pye fo: «Ki nala pilige nga ki yen ma tege ki ye Yawe Yennɛle, we Yennɛle li kan. Ki kala na yaga ka yege san mbaa gbele.»

¹⁰ Ko punḡo na, a Esidirasi wi si pe pye naa fo: «Yaa kee ye yinre ye sa yaakara jende ka, ye sinme taan wo. Yaakara woro mbele yeri ma gbegele, ye ta kan pe yeri, katugu ki pilige nga ki yen ma tege ki ye we Fo wo kan. Yaga ka pye yesanga ni, mà jen Yawe Yennɛle li nayinme mba kan po pi yen ye fannga ye.»

¹¹ Levi setirige piile paa pye na leele pe kotogo ki sogo pe na na yuun fo: «Ye pyeri, yaga ka yege san, katugu ki pilige nga ki yen ma tege ki ye Yennɛle li kan.»

¹² Kona, a leele pe ni fuun pè si kari pe yinre mbe sa li mbe wo, mbe yaakara kan fyɔnwɔ fenne pe yeri konaa mbe yɔgorimo gbɔo pye, katugu senre nda paa kara mari yege yo pe kan, paa ti logo.

Paa Gbataala nɔgo feti wi pye

¹³ Pilige shyen wogo ki na, a Izirayeli woolo seye teelee pe ni fuun, naa saraga wɔfenne pe ni konaa Levi setirige piile pe ni, pè si saa pe ye gbogolo wa lasiri sewe jenfo Esidirasi wi tanla, jango mbe lasiri sewe senre ti cancan jenge.

¹⁴ Ki lasiri sewe na Yawe Yennɛle laa kan Moyisi wi yeri, a wuu kan Izirayeli woolo pe yeri, a pè sigi yan ki yen ma yɔnlogo wa wi ni fo feti na wi maa piin yelee li yenge koloshyen wogo ki ni wi nogo, Izirayeli woolo pe daga mbaa cɛen gbataala nogo†.

¹⁵ Fo ki daga pege wogo ki yari cara ti ni fuun nunḡba nunḡba ti ni konaa wa Zheruzalemu ca mbe yo fo: «Ye yiri ye kari wa yanwira ti na, ye sa oliviye tire nda pè sanri ti njere ta kɔn ye pan ti ni, naa yan oliviye tire njere ta ni, naa miriti tipire njere ta ni, naa sengembanra ni konaa tire nda ti fun ti njere ta ni, ye pan ye gbataala kan ti ni mbe yala ki yen ma yɔnlogo yege nga na ki ni†.»

¹⁶ Kona, a leele pè si yiri ma kari ma saa tire njere ti kɔn ma pan ti ni, mɛɛ gbataala kankan wa pe biriyyinre ti go na, naa wa pe lara nawa, naa wa Yennɛle li sherigo gbɔgo londono ti ni, naa wa Tɔnmɔ yeyongo laga ki na konaa wa Efirayimu yeyongo laga ki na.

¹⁷ Leele mbele fuun paa yiri wa kulowo pi ni ma pan, paa gbataala kan ma cɛn wa ti ni. Maga le wa Nuni pinambyo Zhozuwe wi wagati wi na fo ma pan ma gbɔn ki pilige ki na, Izirayeli woolo pe sila ki feti cɛnle wa pye mbe yan gben. Paa yɔgori fo jenge.

† 8:14 8:14: Nombu 29.12-39 † 8:15 8:15: Levi 23.37-40

¹⁸ Pàa pye na Yennɛle li lasiri sɛwɛ sɛnrɛ ti kara pilige nunɔba nunɔba pyew, maga lɛ fɛti wi pilige kongbannɔga ki na fɔ ma saa gbɔn pilige punɔgo wogo ki na. Pàa fɛti wi pye fɔ ma saa gbɔn piliye kɔlɔshyɛn. Pilige kɔlɔtaanri wogo ki na, a pɛ si gbogolo ma Yennɛle gbɔgo ma yala ki lasiri kono li ni†.

9

Izirayeli woolo

*pàa yere pe kapere ti na
mari yo Yennɛle li kan*

¹ Kona ki yenge nunɔba ki ni, ki pilige nafa ma yiri tijerɛ wogo ki na, a Izirayeli woolo pɛ si gbogolo ma yenge le. Pàa jatere piriwen yaripɔro le konaa ma tara wo pe yɛɛ na mbege naga fɔ pɛ pe yɛɛ tirige.

² Leele mbele pàa pye Izirayeli woolo piseele pɛ si laga mbele fuun pàa pye nambanmbala pe na ma cɛn pe yɛ. A pɛ sigi yo maga naga fɔ pɛ kapere pye poro naa pe tɛleye pe ni.

³ A pɛ si yiri ma yere ma koro wa pe yeresara, a pɛ Yawe Yennɛle, pe Yennɛle li lasiri sɛwɛ wi kara pe kan fɔ ma saa gbɔn lɛri taanri. Ko punɔgo na, a pɛ si lɛri taanri pye naa ma pe kapere ti yo, konaa ma fɔli Yawe Yennɛle, pe Yennɛle li yɛge sɔgowɔ mali gbɔgo.

⁴ Kona, a Zhouwe, naa Bani, naa Kadimiyeli, naa Shebaniya, naa Buni, naa Sherebiya, naa Bani konaa Kenani pɛ si lugu ma yere wa yeresaga nɔga pàa gbegele Levi setirige piile pe kan ki na, ma gbele nɔgbanga ma Yawe Yennɛle, pe Yennɛle li yenri.

⁵ Ko punɔgo na, Levi setirige piile wele, Zhouwe, naa Kadimiyeli, naa Bani, naa Hashabiniya, naa Sherebiya, naa Hodiya, naa Shebaniya konaa Petaya pɛ sho fɔ: «Ye yiri ye yere, yaa Yawe Yennɛle, ye Yennɛle li sɔnni wagati wi ni fuun konaa sanga pyew.»

Levi setirige piile

pàa Yennɛle li yenri

Yawe Yennɛle, ti leele paa ma mɛge nɔga kɔ gbɔgo ki sɔnni, ko nɔga kɔ gbɔgo ma wɛ duwaw wi ni fuun naa sɔnmɔ pi ni fuun pi na we.

⁶ Mboro nunɔba ma yen Yawe Yennɛle le.

Mboro mà naayeri wo naa wi gbemɛ pi ni fuun pi da, ma wɔnnɔgo ke da. Mà tara to naa yaara nda fuun ti yen laga ti ni ti da, naa kɔgoje wo naa wi nawa yaara ti ni fuun ti ni.

Mboro ma maa yinwege ki kaan ki yaara ti ni fuun ti yeri. Naayeri fanɔga yaara ti maa fɔli ma yɛge sɔgowɔ nɔɔ gbɔgo.

⁷ Yawe Yennɛle, mboro màa Abiramu wi wɔ.

Mboro màa wi yirige wa Uri ca, wa Kalide tara, màa wi mɛge ki taga naa yinri Abirahamu†.

⁸ Màa ki yan fɔ wi yen ma sin wa wi kotogo ki na ma ni;

kɔ pye ma, a mà si yɔn finliwɛ le wi ni

mbe Kana tara fɛnnɛ, naa Heti cɛnlɛ woolo, naa Amɔri cɛnlɛ woolo, naa Pɛrɛzi cɛnlɛ woolo, naa Zhebusi cɛnlɛ woolo konaa Girigasi cɛnlɛ woolo pe tara ti kan wi setirige piile pe yeri†.

A mòɔ sɛnyoro ti tanga mari yɔn fili, katugu ma yen sinɔge.

† 8:18 8:18: Dete 31.10-11 † 9:7 9:7: Zhene 11.31-32; 12.1; 17.5 † 9:8 9:8: Zhene 15.18-21

9 Maa we teleye pe jologo ki yan wa Ezhipiti tara.

Maa pe gbeere ti logo wa Kogojе yeen wi yon na†.

10 Maa kacen kagala naa kagbogolo pye Farawon wi na,

naa wi legboolo pe ni fuun pe na

konaa wi tara woolo pe ni fuun pe na,

katugu wa pe yee gbogowo pi ni paa we teleye pe jolo yee nga na maga jen.

Kona, a ma si ti a ma mege ki yiri jenge fo ma pan ma gbɔn nala†.

11 Maa kogojе tonmo pi kon shyen wa we teleye pe yee,

a pe tanga ma toro tawara na wa wi nandogomo.

Een fo mbele paa taga pe na na pe puro,

maa pe jaanri wa kogojе wi latijugo ki ni

paa yee nga na sinndelege ma kaa tigi tonngbooo nogo we†.

12 Yonlo na, maa pye na pe yee sinni kambaaga titonlogo yerege ka ni,

yembine na pe yee sinni kason titonlogo yerege ka ni

na yanwa yinrigi pe kan wa kon na pe mbaa le li ni†.

13 Maa tigi wa Sinayi yanwiga ki na.

Maa koro wa naayeri ma para pe ni.

Maa kakonndegengele sinngele kan pe yeri,

naa lasiri senre nda ti yen kaselege woro,

naa kondegengele ni konaa ngasegele tiyongolo ni.

14 Maa pe naga ma cenpiligekpoyi ki wogo ki ni.

Maa ngasegele, naa kondegengele konaa lasiri kan pe yeri ma tunmbyee Moysi wi yon†.

15 Sanga na ni fungo kila pe yigi,

maa yaakara kan pe yeri ma yiri wa yenjele na ma pe fungo ki ko.

Sanga na ni wogo kila pe yigi,

maa ti a tonmo janri ma yiri wa walaga ki ni ma pe wogo ki ko.

Tara nda maa wugu pe kan ti wogo na, mbe kan pe yeri,

maa ki yo pe kan fo pe sa ye wa peri sho peri ta†.

16 Een fo poro wele, we teleye wele,

paa pe yee gbogo, ma pe yee pye nungbongbanla fenne.

Pe sila tanga ma ngasegele ke na.

17 Paa je mbe logo ma yeri, ma fegе kagbogolo ngele maa pye pe kan ke na.

Paa pe yee pye nungbongbanla fenne,

ma yiri ma je fo pe yen na to wa jaa mbe tege pe yee go na, mbe songoro wa pe kulowo pi ni wa Ezhipiti tara.

Een fo mboro wo na, ma yen Yenjele na li maa leele kala yari.

Ma yen yinriwe tafo ma pye yungbogoro tafo.

Maa nawa ngban jaga jaga, ma kagbaraga ki gbogo.

Ki kala na, ma sila je pe na†.

18 Ali sanga na ni paa tuguron ti yan ma napige yanlege ki gbegele pe yee kan,

ma yo fo: «We Yenjele li na,

lo na li we yirige wa Ezhipiti tara!»

Paa ki pye ma, ma kapegoro pye ma na†.

† 9:9 9:9: Eki 3.7; 14.10-12 † 9:10 9:10: Eki 7.3-12.32 † 9:11 9:11: Eki 14.21-29; 15.4-5 † 9:12

9:12: Eki 13.21; 14.19 † 9:14 9:13-14: Eki 19-23 † 9:15 9:15: Eki 16.14-15; 17.1-7; Dete 1.21

† 9:17 9:16-17: Nombu 14.1-14; Dete 1.26-33 † 9:18 9:18: Eki 32.1-6

19 Mboro wo na, wa ma yinriwe tawa gbɔɔ pi ni,
ma sila laga pe na wa gbinri wi ni.

Kambaaga titonlogo yerege kila pye na pe yege sinni na kono li nari pe na
yonlo na,

ki sila pe yege sinme pi yaga.

Yembine, kason titonlogo yerege kila koro na yanwa yinrigi pe kan
wa kono na pe mbaa le li ni†.

20 Maa ma yinne jenne li kan pe yeri,

jango paa kagala koro jenni.

Ma sila je mbaa mane wi kaan pe yeri paa kaa.

Maa tonmo kan pe yeri ma pe wogo ki ko.

21 Yele nafa shyen na paa pye wa gbinri wi ni li ni, maa pe kala li yon pe
kan.

Pe sila yaraga ka kpe la.

Pe yariporo ti sila le mbe koonlo, pe tooro ti sila tinndi pe na†.

22 Maa ti a pe ya wunluwo tara legere naa cengele ni.

A ma si ki woolo pe tara ti kan pe yeri peri ye ele pe ye na,

fo ma saa gbɔn wa ti kongolo ke na.

Paa Eshibon ca wunlunaŋa Sihon wi tara

to naa Bazan tara wunlunaŋa ŋgi wi tara ti sho mari ta†.

23 Maa setirige piile legere kan pe yeri paa naayeri wonngolo ke yen.

Tara nda maa yo pe teleye pe sari sho peri ta,

maa kari pe ni wa ti ni†.

24 Pe setirige piile paa saa ye wa ti ni mari sho mari ta.

Kona mbele paa pye ma cen wa tara ti ni, Kana tara fenne wele,

a ma si ki Kana tara fenne pe go sogo pe kan,

ma pe le pe kee,

ma pinle ki tara ti wunlumbolo konaa ki tara woolo pe ni,

jango ki ka pe ndanla pe pe yigi yege nga na, pe pe yigi ma†.

25 Cara nda pe malaga sigemboro kan mari maga,

paa ti sho mari ta konaa tara nda ti yen tanra ti ni.

Yinre nda tila pye ma yin yarijende cenle pyew ta ni,

paa ti sho mari ta,

naa tonmo were ni nda paa wo mako,

naa ezen keere ni, naa oliviye tire keere ni

konaa tire nda ti maa seni ti legere ni.

Ma kajenge gbogo ki kala na, pe li ma tin, fo ma tugbolo;

paa pye na pe yinwege ki piin wa tanwa pi ni†.

26 Een fo pe sila logo ma yeri, paa yiri ma je ma na.

Paa pungo le ma lasiri wi ni.

Ma yon senre yofenne mbele paa pye na pe ngbanga ma yo pe songoro

ma korogo paa pe gbo.

Paa kapegboro pye ma na.

27 Ki pye ma, a ma si pe le pe juguye pe kee,

a pe pe jolo jenge.

Een fo ma pe ta wa pe jologo ki ni,

paa gbele mo yeri ma pe saga.

† 9:19 9:19: Nambu 9.15-23; Dete 8.2-4 † 9:21 9:21: Dete 2.7; 8.4; 29.5 † 9:22 9:22: Nambu
21.21-35 † 9:23 9:23: Zhene 15.5; 22.17; Zhouzu 3.14-17 † 9:24 9:24: Zhouzu 11.23 † 9:25 9:25:
Dete 6.10-12; 8.7; Zhouzu 24.13

Mboro wo na, mɔɔ ta wa naayeri, wa yenɲele na, maa pe gbelege ki logo.
 Wa ma yinriwe tawa gbɔɔ pi ni, a maa si shɔfenne torogo,
 a pɛ pan ma pe sho pe juguye pe kee.

28 Eɛn fɔ naa paa kaa wogosaga ta,
 a pɛ sigi le naa na kapege piin ma yege sɔgowɔ.
 Kona, a maa si pe le naa pe juguye pe kee,
 a pɛ pe jolo.

Eɛn fɔ, a pɛ si gbele mɔɔ yeri naa fɔnɲɔ ma pe saga.
 Mboro wo na, mɔɔ ta wa naayeri, wa yenɲele na,
 a maa si pe gbelege ki logo.

Wa ma yinriwe tawa gbɔɔ pi ni, maa pe sho shɔsaga legere na†.

29 A maa si pe ngbanga ma yo pe sɔngoro pe pan
 paa tanri ma lasiri wi na.

Eɛn fɔ paa pe ye gbɔɔ, pe sila yenle mbɔɔn ngasegele senre ti logo.
 Paa ma kakɔnnɔdegengele ke jɔɔ,
 ma sigi ta koro ke ma yinwege kan mbele pe maa tanri ke na pe yeri.
 Paa yiri ma je ma pe ye pye nungbongbanla fenne,
 pe sila yenle mbe logo†.

30 Maa pe kala li kun ma ye ni yegele legere ni.
 Maa ma yinne li le ma yon senre yofenne pe ni,
 a poro pe yeri.

Eɛn fɔ pe sila nungbolo jan mbe logo.

Kona, a maa si pe le cengele kele yege kee†.

31 Eɛn fɔ, konaa ki ni fuun, wa ma yinriwe tawa gbɔɔ pi ni,
 ma sila pe tongo mbe pe ko pew,
 ma sila si je pe na,

katugu ma yen Yenɲele na li maa yinne kaan konaa na leele yinriwe taa.

32 Koni, we Yenɲele, Yenɲele ngbɔɔ, yawa yen ma ni,
 a maa pye fyereyaraga.

Maa koro sinɲe wa ma yon finliwe pi ni konaa ma koro na kajenge piin we
 kan;

jɔɔɔɔ nga ki we ta,

woro naa we wunlumbolo, naa we tara teelee,
 naa we saraga wofenne, naa we Yenɲele yon senre yofenne,

naa we teleye konaa tara woolo pe ni fuun pe ni,
 maga le wa Asiri tara wunlumbolo pe wagati wi na fɔ ma pan ma gbɔn
 nala,

maga ka ki jɔɔɔɔ ki jate kala jele†.

33 Kala na fuun maa ti, a li we ta,
 tanga yen ma yeri ki wogo ki ni fuun ki ni,
 katugu ma yen senre nungba yofɔ.

Eɛn fɔ woro wo na, wɛ kapege pye.

34 We wunlumbolo, naa we tara teelee,
 naa we saraga wofenne konaa we teleye pe ni,
 pe sila tanga ma lasiri wi na;
 pe sila ma ngasegele ke yigi,

yerewe senre nda maa yo pe kan pe sila ti logo.

35 Sanga na ni paa pye wa pe wunluwa tara ti ni,

† 9:28 9.26-28: Kiti 6.3-6 † 9:29 9.29: Levi 18.5 † 9:30 9.30: 2 Wunlu 17.13-18; 2 Kuro 36.15-21

† 9:32 9.32: 2 Wunlu 15.19,29; 17.3-6; 18.9,13; 24.10-17; 25.1-22; Esidi 4.1-7

màa kajenge gbogo pye pe kan,
 ma pe ta paa pye na yogori wa ki kajenge ki ni,
 konaa tara gbende tanra nda màa kan pe yeri,
 ma pe ta wa ki tara ti ni,
 pe sila ma gbogo,
 pe sila si laga pe kapyere tijangara ti na.

³⁶ Nala, we mbele wè pye kulolo.

Tara nda màa kan we teleye pe yeri,
 jango paa ti kere yarilire naa ti yarijende ti kaa,
 wè pye kulolo laga ti ni.

³⁷ Wunlumbolo mbele mà we le pe kee,
 we kapere ti kala na,
 poro pe yen na ki tara ti yarilire legere ti tonli wi nii.
 Pe yen na we piin yegge nga na ki pe ndanla,
 ma pinle we yaayoro ti ni.
 We yen jologo na.

10

Leele paa yere ki yerewe

mbaa tanri lasiri wi na

¹ Kagala ngele fuun kè we ta ke kala na, wège kon maga tège maga ngban, maga senre ti yonlogo sewe na. We tara teele, poro naa Levi setirige piile mbele laga we sogowo konaa we saraga wofenne pe ni fuun pe pe kee yonlo taga ki sewe wi na.

² Leele mbele paa pe kee yonlo li taga ki sewe wi na, pe mere to lari nda: Hakaliya pinambyo Nehemi na wila pye gboforoneri, naa Sedesiyasi,

³ naa Seraya, naa Azariya, naa Zheremi,

⁴ naa Pashuri, naa Amariya, naa Malikiya,

⁵ naa Hatushi, naa Shebaniya, naa Maluki,

⁶ naa Harimu, naa Meremoti, naa Abidiyasi,

⁷ naa Daniyeli, naa Gineton, naa Baruki,

⁸ naa Meshulamu, naa Abiya, naa Miyamini,

⁹ naa Maaziya, naa Biligayi konaa Shemaya. Poro paa pye saraga wofenne wele.

¹⁰ Mbele paa pye Levi setirige piile poro wele Azaniya pinambyo Zhozuwe, naa Binuyi ma yiri wa Henadadi setirige ki ni, naa Kadimiyeli,

¹¹ naa pe sefenne Shebaniya, naa Hodiya, naa Kelita, naa Pelaya, naa Hana,

¹² naa Mika, naa Erehobu, naa Hashabiya,

¹³ naa Zakuri, naa Sherebiya, naa Shebaniya,

¹⁴ naa Hodiya, naa Bani konaa Beninu.

¹⁵ Tara teele mbele paa pe kee yonlo li taga sewe wi na poro la wele Parewoshi, naa Pahati Mowabu, naa Elamu, naa Zatu, naa Bani,

¹⁶ naa Buni, naa Azigadi, naa Bebayi,

¹⁷ naa Adoniya, naa Bigivayi, naa Adini,

¹⁸ naa Ateri, naa Ezekiyasi, naa Azuri,

¹⁹ naa Hodiya, naa Hashumu, naa Bezayi,

²⁰ naa Harifu, naa Anatoti, naa Nebayi,

²¹ naa Magipiyashi, naa Meshulamu, naa Heziri,

²² naa Meshezabeyeli, naa Zadoki, naa Yaduwa,

²³ naa Pelatiya, naa Hana, naa Anaya,

²⁴ naa Oze, naa Hananiya, naa Hashubu,

²⁵ naa Haloheshi, naa Piliha, naa Shobeki,

²⁶ naa Erehumu, naa Hashabina, naa Maaseya,

²⁷ naa Ahiya, naa Hana, naa Ana,

²⁸ naa Maluki, naa Harimu konaa Baana.

²⁹ Mbe taga wa poro na, Izirayeli woolo sanmbala, naa saraga wofenne pele ni, naa Levi setirige piile pele ni, naa yeyonro korosifenne, naa yurukoolo, naa Netiniyeny konaa leele mbele fuun paa laga tara sannda ti cengele ke na ma mara Yennele li lasiri wi na, naa pe jeele, naa pe pinambiile, naa pe sumborombiile, mbele fuun paa jilige konaa ma kala jen,

³⁰ paa taga pe sefenne mbele paa pye na jate pe ni ma we pe na. Paa yon folo le ma wugu ma taga wa mbaa tanri Yennele li lasiri wi na, wo na laa kan li tunmbyee Moyisi wi yeri, a wuu kan pe yeri we; konaa paa yo fun fo pe yaa Yawe Yennele, we fo we, wi ngasegele ke ni fuun ke yigi mbaa tanri ke na, naa wi kakondengenle konaa wi kondengenle ke ni.

³¹ Paa yo naa fo: «Wè yon folo le fo we saa we sumborombiile pe kaan cengele kele yegé woolo yeri paa pe pori, we se sila pe sumborombiile pele kaan we pinambiile pe yeri paa pe pori pe jeele†.

³² «Na ki cengele woolo paga pan pe yaripeere ti ni, nakoma yarilire cenle nda fuun ni mbe pan mberi pere cenpilige ni nakoma sherege feti pilige ni†, we se lo pe yeri. Yele koloshyen koloshyen pyew, we yaa tara ti yaga ti wogo yele koloshyen wolo li ni†.

³³ «Wège ngban we ye na ma ngasele tège fo we yaa la warifuwe giramu tijere tijere kaan yele nungba nungba pyew we Yennele li sherigo gbogo tunndo ti wogo na†;

³⁴ jango mbaa buru na wi ma kan Yennele yeri wi gbegale, naa muwe saraga konaa saraga sogowogo nga ki maa woo pilige pyew ki ni, naa saraga nga ki maa woo cenpilige ki na, naa yevonndo feti piliye yi na, naa feti piliye sannya yi na, naa yarikanra nda ti tège ti ye Yennele kan ti ni, naa saara nda ti ma wo mbe Izirayeli woolo pe kapere ti kala yagawa ja ti ni konaa tunngo nga fuun ki maa piin wa we Yennele li sherigo gbogo ki ni, we yaa la ki warifuwe wi kaan ko kala na.

³⁵ Woro saraga wofenne, naa Levi setirige piile konaa leele sanmbala pe ni, waa pete gbón mbe ta mbege jen wagati na ni we seye yi nungba nungba pyew yi daga mbaa paan yele pyew kanngire ni yarikanra wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, mbaa ti sori wa Yawe Yennele, we Yennele li saraga wosaga ki na, paa yegé nga na ki yen ma yonlogo wa lasiri sewe wi ni we.

³⁶ «Wège yon folo le mbaa paan we keere yarilire fonndo kongbannda ti ni konaa we tige pire kongbannda ti ni fuun ti ni wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni†.

³⁷ «We yaa la paan we pinambiile kongbanmbala pe ni wa we Yennele li sherigo gbogo ki ni konaa we yaayoro ti pinambire kongbannda ti ni, paa yegé nga na ki yen ma yonlogo wa lasiri sewe wi ni we; konaa mbaa paan we nere, naa simbaala konaa sikaala pe pinambire kongbannda ti

† **10:31 10:31:** Eki 34.15-16; Dete 7.3 † **10:32 10:32:** Yaripeere nda ti senre ti yo to wogo ko na, ye wele wa Eki 20.8-11; Dete 5.12-15lara ti ni. † **10:32 10:32:** Wogoyele senre yeri wele wa Eki 23.10-11; Levi 25.1-7; Dete 15.1-2. † **10:33 10:33:** Eki 30.11-16 † **10:36 10:36:** Eki 23.19; 34.26; Dete 26.2

ni saraga wofenne pe kan, poro mbele pe yen na tunngo piin wa sherigo gbogo ki ni we†.

³⁸ «We yaa la paan we yarilire fonndo kongbannda ti muwe pi ni, naa yarikanra nda we ma lagala we yarilire ti na, naa we tige pire ti ni fuun ta ni, naa we duven fonngo konaa we sinne pi ni saraga wofenne pe kan wa we Yenjele li sherigo gbogo ki yumbiile pe ni.

«We yaa la we keere yarilire ti yaga wi kaan Levi setirige piile pe yeri. We yen ma cen cara nda fuun ni na fali, Levi setirige piile poro jate poro pe yaa la kee saa ki yaga wi shoo we yeri wa ki cara ti ni†.

³⁹ Na Levi setirige piile pe kaa kee saa yaga wi shoo sanga na ni, saraga wofa na wi yen Aron setirige pyo wa daga mbe pinle pe ni. Na paga yaga wi sho, Levi setirige piile pe daga mbe yaga wi yaga wo mbe kari wi ni wa we Yenjele li sherigo gbogo ki ni, wa yarijende tegesara ti ni†.

⁴⁰ Katugu Izirayeli woolo naa Levi setirige piile pe ni, pe daga mbaa paan pe bile yarikanra, naa pe duven fonngo yarikanga konaa pe sinne yarikanra ti ni wa ki yarijende tegesara ti ni. Laga kpoyi ki yaapire ti yen ma tge wa ki yumbiile pe ni fun. Saraga wofenne mbele pe maa saraga wogotunngo ki piin, naa yeyongo korosifenne konaa yurukoolo pe ni pa pe maa cen wa ki yumbiile pe ni.

«Ki pyelomo pi na ma, we se we Yenjele li sherigo gbogo ki yigi sambalawa ni.»

11

*Zhufuye mbele paa pan ma cen
wa Zheruzalemu ca
(1 Kuro 9.3-17)*

¹ Kona, a tara ti teele pe si saa cen wa Zheruzalemu ca. Leele sanmbala, a poro si pete gbon ma leele nungba nungba wowo leele ke ke tegesaga nungba nungba pyew ki ni, poro mbe sa cen wa Zheruzalemu ca, ko nga ki yen kpoyi we. Leele kolojere kolojere sanmbala poro mbe sa cen wa cara sannda ti ni.

² Leele mbele paa ki wo pe ye nawa mbe sa cen wa Zheruzalemu ca, a janwa wi si duwaw pye pe kan.

³ Izirayeli woolo, naa saraga wofenne, naa Levi setirige piile, naa Netiniyene, konaa Salomo tunmbyeele pe setirige piile pe ni, pe si saa cen wa Zhuda tara cara ti ni. Pe ni fuun nungba nungba paa saa cen wa tara lara nda paa ta korogo ti ni, wa pe yeera cara ti ni. Kinda teele mbele paa saa cen wa Zheruzalemu ca poro la wele yen†.

⁴ Zhuda cenle woolo naa Benzham cenle woolo pele la saa cen wa Zheruzalemu ca. Zhuda cenle woolo mbele paa saa cen wa pe mere ti nda: Oziyasi pinambyo Ataya. Ataya to wo lawi na Zakari. Zakari to wo lawi na Amariya. Amariya to wo lawi na Shefatiya. Shefatiya to wo lawi na Mahalaleyli, ma yiri wa Perezi sege ki ni;

⁵ naa Baruki pinambyo Maaseya. Baruki to wo lawi na Koli Hoze. Koli Hoze to wo lawi na Hazaya. Hazaya to wo lawi na Adaya. Adaya to wo lawi na Yoyaribu. Yoyaribu to wo lawi na Zakari. Zakari to wo lawi na Shiloni.

⁶ Perezi setirige piile mbele paa saa cen wa Zheruzalemu ca pe ni fuun paa pye nambala kotogofenne cenme.

⁷ Benzhamē cēnlē woolo pe mērē ti nda: Meshulamu pinambyo Salu. Meshulamu to wo lawi ɲa Yowēdi. Yowēdi to wo lawi ɲa Pedaya. Pedeya to wo lawi ɲa Kolaya. Kolaya to wo lawi ɲa Maaseya. Maaseya to wo lawi ɲa Itiyeli. Itiyeli to wo lawi ɲa Ezayi.

⁸ Salu wo punjo na, a Gabayi si taga, naa Salayi; pe ni fuun pàa pye lere cēnmē kolojere naa nafa ma yiri kolotaanri (928).

⁹ Zikiri pinambyo Zhouweli wo wila pye pe go na. Hasenuwa pinambyo Zhuda wo wila pye ca ki to shyen woo.

¹⁰ Saraga wofenne mbele pàa saa cēn wa Zheruzalemu pe mērē ti nda: Yoyaribu pinambyo Yedaya, naa Yakini,

¹¹ naa Hilikiya pinambyo Seraya. Hilikiya to wo lawi ɲa Meshulamu. Meshulamu to wo lawi ɲa Zadoki. Zadoki to wo lawi ɲa Merayoti. Merayoti to wo lawi ɲa Ahitubu. Ahitubu wo wila pye Yēnɲelē li sherigo gbogo ki go na,

¹² poro naa pe sefenne mbele pàa pye na sherigo gbogo tunndo ti piin; pàa pye lere cēnmē kolotaanri naa nafa ma yiri shyen (822); naa Adaya, Adaya to wo lawi ɲa Yerohamu. Yerohamu to wo lawi ɲa Pelaliya. Pelaliya to wo lawi ɲa Amizi. Amizi to wo lawi ɲa Zakari. Zakari to wo lawi ɲa Pashuri. Pashuri to wo lawi ɲa Malikiya,

¹³ naa wi sefenne mbele pàa pye seye teelee poro cēnmē shyen naa nafa shyen ma yiri shyen (242) ni, naa Azareyeli pinambyo Amashisayi wi ni. Azareyeli to wo lawi ɲa Ahizayi. Ahizayi to wo lawi ɲa Meshilemoti. Meshilemoti to wo lawi ɲa Imēri;

¹⁴ naa wi sefenne nambala kotogofenne welimbele pele ni, pàa pye nambala cēnmē naa nafa ma yiri kolotaanri (128). Gedolimu pinambyo Zabidiyeli wo wila pye pe go na.

¹⁵ Levi setirige piile mbele pàa saa cēn wa Zheruzalemu ca pe mērē ti nda: Hashubu pinambyo Shemaya. Hashubu to wo lawi ɲa Azirikamu. Azirikamu to wo lawi ɲa Hashabiya. Hashabiya to wo lawi ɲa Buni;

¹⁶ naa Shabetayi konaa Yozabadi, poro la pye Yēnɲelē li sherigo gbogo laga nawa tunndo ti yege wofenne. Pàa pye Levi setirige piile poro pele;

¹⁷ naa Mataniya, Mataniya to wo lawi ɲa Mishe. Mishe to wo lawi ɲa Zabidi. Zabidi to wo lawi ɲa Asafu. Asafu wo wila pye na Yēnɲelē li sonmo yuuro ti yege sinni Yēnɲelē yēnrisanga wi ni; a Bakibukiya si taga wo na ma yiri wa wi sefenne pe ni, naa Shamuwa pinambyo Abida wi ni. Shamuwa to wo lawi ɲa Galali. Galali to wo lawi ɲa Yedutun.

¹⁸ Levi setirige piile mbele pàa pye ma cēn wa ca kpoyi ki ni, pàa pye lere cēnmē shyen naa nafa tijere ma yiri tijere (284).

¹⁹ Yeyonro korosifenne Akubu, naa Talimo konaa pe sefenne mbele pàa pye na yeyonro ti korosi, pàa pye lere cēnmē naa nafa taanri ma yiri ke ma yiri shyen (172).

²⁰ Izirayeli woolo sanmbala, naa saraga wofenne, naa Levi setirige piile sanmbala pe ni pàa pye ma cēn wa Zhuda tara cara ti ni fuun ti ni, pe ni fuun nungba nungba wa tara lara nda pàa ta ta korogo ti ni.

²¹ Netiniyenye poro la saa cēn wa Zheruzalemu ca laga ɲga pe yinri Ofeli† ki ni. Ziha naa Gishipa poro pàa pye pe go na.

²² Levi setirige piile mbele pàa pye wa Zheruzalemu ca, pe yege sinvo wo lawi ɲa Uzi. Uzi to wo lawi ɲa Bani. Bani to wo lawi ɲa Hashabiya. Hashabiya to wo lawi ɲa Mataniya. Mataniya to wo lawi ɲa Mishe, ma

† 11:21 11:21: Nehe 3.26

yiri wa Asafu sege ki ni†. Poro pàa pye yurukoolo wa Yennele li sherigo gbogo ki ni.

²³ Wunlunana wila kala la kon ma tēge yurukoolo pe wogo na, na pe pilige nungba nungba pyew kala li yege woo.

²⁴ Meshezabeyeli pinambyo Petaya wo wila pye na wunlunana wi sari leele pe kagala ke yege womo pi na. Wila pye Zhuda pinambyo Zera wo setirige pyo.

Zhufuye mbele pàa saa cēn

cara ta yege ni

²⁵ Zhuda cenle woolo pèle la saa cēn wa kapire to naa ti kanngara na lara ti ni; to tila pye Kiriyati Ariba ca† konaa ki kanngara na kapire ti ni, naa Dibon ca konaa ki kanngara na kapire ti ni, naa Yekabizeyeli ca konaa ki kanngara na kapire ti ni,

²⁶ naa Yeshuwa ca, naa Molada ca, naa Beti Paleti ca,

²⁷ naa Hazari Shuwali ca, naa Berisheba ca konaa ki kanngara na kapire ti ni,

²⁸ naa Zikilagi ca, naa Mekona ca konaa ki kanngara na kapire ti ni,

²⁹ naa Eni Irimo ca, naa Zoreya ca, naa Yarimuti ca,

³⁰ naa Zanova ca, naa Adulamu ca konaa ki kanngara na kapire ti ni, naa Lakishi ca konaa ki kēere lara ti ni, naa Azeka ca konaa ki kanngara na kapire ti ni. Pàa cēn maga le wa Berisheba ca ki na fo ma saa gbōn wa Hinomu gbunlundēge ki na†.

³¹ Benzhamē cenle woolo poro la cēn maga le wa Geba ca, naa Mikimashi ca ki ni, naa Aya ca, naa Beteli ca konaa ki kanngara na kapire ti ni;

³² naa Anatoti ca, naa Nobu ca, naa Ananiya ca,

³³ naa Hazori ca, naa Arama ca, naa Gitayimu ca,

³⁴ naa Hadidi ca, naa Zeboyimu ca, naa Nebalati ca,

³⁵ naa Lodi ca konaa Ono ca ki ni, ko laga ko pe yinri kapyo jenfenne gbunlundēge.

³⁶ Levi setirige piile gbogolomo pà la yiri wa Zhuda cenle woolo pe sogowo ma saa cēn wa Benzhamē cenle woolo pe ni.

12

Saraga wofenne

naa Levi setirige piile mbele

pàa yiri wa kulowo pi ni ma pan

wa Izirayeli tara

(Esidi 2.36-42)

¹ Saraga wofenne naa Levi setirige piile mbele pàa pinle Sheyalitiyeli pinambyo Zorobabeli wo naa Zhozuwe wi ni ma pan pe mere ti nda: Seraya, naa Zheremi, naa Esidirasi,

² naa Amariya, naa Maluki, naa Hatushi,

³ naa Shekaniya, naa Erehumu, naa Meremoti,

⁴ naa Ido, naa Ginetoyi, naa Abiya,

⁵ naa Miyamini, naa Maadiya, naa Biliga,

⁶ naa Shemaya, naa Yoyaribu, naa Yedaya,

† 11:22 11:22: 1 Kuro 9.15-16; 15.17; 16.37,41-42 † 11:25 11:25: Zhene 23.2; Zhozu 15.54 † 11:30 11:28-30: Zhozu 15.31,33,35,39

⁷ naa Salu, naa Amoki, naa Hilikiya konaa Yedaya. Poro mbele poro paa pye saraga wofenne teelee, poro naa pe sefenne saraga wofenne sanmbala pe ni, Zhozuwe wagati wi na[†].

⁸ Levi setirige piile mbele paa pan pe mere ti nda: Zhozuwe, naa Binuyi, naa Kadimiyeli, naa Sherebiya, naa Zhuda konaa Mataniya na wila pye na Yennele li sonno yuuro ti yege sinni, ma pinle wi sefenne pe ni.

⁹ Pe sefenne sanmbala Bakibukiya, naa Uni poro la pye na yeregi pe yesinme na, na yuuro ti shoo pe yon na.

¹⁰ Zhozuwe wo wila Yoyakimu se. A Yoyakimu wo Eliyashibu se. A Eliyashibu wo Yoyada se.

¹¹ A Yoyada wo Zhonatan se. A Zhonatan wo Yaduwa se.

¹² Yoyakimu wagati wi na, saraga wofenne mbele paa pye seye teelee pe mere ti nda: Wa Seraya sege ki ni, Meraya wila pye sege to. Wa Zheremi sege ki ni, Hananiya wila pye sege to.

¹³ Wa Esidirasi sege ki ni, Meshulamu wila pye sege to. Wa Amariya sege ki ni, Yohana wila pye sege to.

¹⁴ Wa Meluki sege ki ni, Zhonatan wila pye sege to. Wa Shebaniya sege ki ni, Zhozefu wila pye sege to.

¹⁵ Wa Harimu sege ki ni, Adina wila pye sege to. Wa Merayoti sege ki ni, Helikayi wila pye sege to.

¹⁶ Wa Ido sege ki ni, Zakari wila pye sege to. Wa Gineton sege ki ni, Meshulamu wila pye sege to.

¹⁷ Wa Abiya sege ki ni, Zikiri wila pye sege to. Wa Miniyamini naa Mowadiya sege ki ni, Pilitayi wila pye sege to.

¹⁸ Wa Biliga sege ki ni, Shamuwa wila pye sege to. Wa Shemaya sege ki ni, Zhonatan wila pye sege to.

¹⁹ Wa Yoyaribu sege ki ni, Matinayi wila pye sege to. Wa Yedaya sege ki ni, Uzi wila pye sege to.

²⁰ Wa Salayi sege ki ni, Kalayi wila pye sege to. Wa Amoki sege ki ni, Heberi wila pye sege to.

²¹ Wa Hilikiya sege ki ni, Hashabiya wila pye sege to. Wa Yedaya sege ki ni, Netaneyeli wila pye sege to.

²² Saraga wofenne Eliyashibu, naa Yoyada, naa Yohana konaa Yaduwa pe wagati wi na, paa Levi setirige piile pe seye teelee poro naa saraga wofenne pe seye teelee pe mere ti yonlogo. Paa pe mere ti yonlogo fo ma saa gbɔn Perisi tara wunlunaŋa Dariyusi wi wagati wi na.

²³ Levi setirige piile pe seye teelee pe mere paa ti yonlogo wa wagati kapyegele sewe wi ni fo ma pan ma gbɔn Eliyashibu pishyenwoo Yohana wi wagati wi na.

²⁴ Hashabiya, naa Sherebiya, naa Kadimiyeli pinambyo Yeshuwa wi ni, poro mbele paa pye Levi setirige piile pe seye teelee, poro naa pe sefenne sanmbala pe ni, paa pye na yeregi na yege waa pe yee yeri, na Yawe Yennele li sonno yuuro naa li gbɔgo yuuro ti koo naga waa pe yee kan gbogolomo gbogolomo, ma yala Yennele lere Davidi wi senyoro ti ni[†].

²⁵ Mataniya, naa Bakibukiya, naa Abidiyasi[†], naa Meshulamu, naa Talimo konaa Akubu paa pye yeyongo korosifenne. Paa pye na yaara tegesara ti korosi wa sherigo gbogo yeyonro ti tanla.

[†] 12:7 12.1-7: 1 Kuro 24.1-19 [†] 12:24 12.24: Eki 15.20-21; 1 Sami 18.7; Esidi 3.11 [†] 12:25 12.25: Mbe yala Nehe 11.17; 12.8-9lara ti ni, Mataniya, naa Bakibukiya, naa Abidiyasi paa pye yurukoolo.

²⁶ Poro pàa pye tunngo ki na Zhozuwe pinambyo Yoyakimu ña wila pye Yozadaki pishyenwoo wi wagati wi na, naa Nehemi ña wila pye gboforoneri konaa Esidirasi ña wila pye saraga wofa naa lasiri sewe jenfo pe wagati wi na.

*Zheruzalemu ca mbogo ki kanga
ki punjo na feti ña pàa pye*

²⁷ Zheruzalemu ca mbogo ki kanga ki punjo na, naa ki yon yeenge feti wila kaa gbon, a pè si ti, a Levi setirige piile pè yiri wa lara nda fuun pàa pye ma cen, ma pan wa Zheruzalemu ca; janjo pe pan pe mbogo ki yon yeenge feti wi pye yogorimo ni, pe yuuro ko pe Yenñele li son weere[†] ni, naa juruye konaa ngoniye ni.

²⁸ Yurukoalo pàa pe yee gbogolo ma yiri wa Zheruzalemu ca kanngara na kapire ti ni, naa Netofa ca ki kanngara na kapire ti ni,

²⁹ naa wa Beti Giligali ca, naa wa Geba ca konaa wa Azimaveti ca tara ti ni; katugu yurukoalo pàa kapire ta kan pe yee kan wa Zheruzalemu ca ki kanngara lara ti ni.

³⁰ Saraga wofenne poro naa Levi setirige piile pe ni, pàa pe yee pye fyongo fu, ma tara woolo pe pye fyongo fu, ma yeyonro to naa mbogo ki ni ti pye fyongo fu.

³¹ Kona, a mi si ti, a Zhuda tara teele pè lugu wa mbogo ki go na. A mi si yurukoalo ngbelege tugboloy shyen gbegele. Ngbelege kongbannga kila pye na tanri na toro wa mbogo ki na, wa ki kalige kee yeri, ma wa wa Kayege yeyongo ki yeri.

³² Hoshaya naa Zhuda tara teele pe walaga la taga pe punjo na na tanri,

³³ naa Azariya, naa Esidirasi, naa Meshulam,

³⁴ naa Zhuda, naa Benzhamé, naa Shemaya konaa Zheremi.

³⁵ Kona, a saraga wofenne pè si taga pe na mbaanra ni pe kee. Poro la wele Zakari, Zakari to wo lawi ña Zhonatan, Zhonatan to wo lawi ña Shemaya, Shemaya to wo lawi ña Mataniya, Mataniya to wo lawi ña Mikaya, Mikaya to wo lawi ña Zakuri, Zakuri to wo lawi ña Asafu;

³⁶ naa Zakari wi tunmbyee yeenle Shemaya, naa Azareyeli, naa Milalayi, naa Gilalayi, naa Maayi, naa Netaneyeli, naa Zhuda konaa Hanani; Yenñele li lere Davidi wi yarigbonro tila pye pe yeri paa ti gboon. Lasiri sewe jenfo Esidirasi wo wila pye pe yee.

³⁷ Kona, a pè si saa gbon wa Pulugo yeyongo ki na, mee kari yesinme na ma saa gbon konon na li ma lugu ma kari wa Davidi ca ki yeri li na. A pè si lugu lugusara nda ti yen mbogo ki na ma kari wa ki go na, ma saa gbon wa Davidi wunluwo go ki go na. Ko punjo na, a pè si saa gbon Tonmo yeyongo ki na, wa ca ki yonlo yirisaga kee yeri.

³⁸ Yurukoalo ngbelege shyen wogo ko la kari mbogo ki kamenge kee yeri. Mi Nehemi, a mi si taga pe punjo na na tanri, mi naa leele pe walaga sanngaza ki ni wa mbogo ki go na. Waa saa toro wa Yira sanngazo wi tanla mee saa gbon wa laga nga mbogo ki liri ki na.

³⁹ A wè si saa toro wa Efirayimu yeyongo ki go na, naa wa ca ki yeyongo lege ki go na, naa wa Mbengele yeyongo ki go na, ma saa toro Hananeyeli sanngazo wi tanla konaa Meya sanngazo wi tanla, mee saa gbon wa Simbaala yeyongo ki na. Kona, wè si saa yere wa kaso go yeyongo ki na.

[†] 12:27 12:27: 2 Sami 6.5; 1 Kuro 13.8; 15.16; 16.5; 25.1.6; 2 Kuro 5.12; 29.25; Esidi 3.10; Yuuro 150.5

⁴⁰ A yurukɔɔlo pe ngbeleye shyen yi si saa yere wa Yenɲele li go ki ni. A mi naa tara teelee mbele paa pye na ni wɛ si ye ma yere fun,

⁴¹ naa saraga wofenne Eliyakimu, naa Maaseya, naa Miniyamini, naa Mikaya, naa Eliyohenayi, naa Zakari, naa Hananiya, pe mbaanra tɪla pye pe keɛ,

⁴² naa Maaseya, naa Shemaya, naa Eleyazari, naa Uzi, naa Yohana, naa Malikiya, naa Elamu konaa Ezɛri. Yurukɔɔlo paa pye na yuuro ti koo ngbanga, Yizirahiya wila pye na pe yege sinni.

⁴³ Ki pilige ki ni, leele paa saara legerɛ wɔ, ma yɔgɔri jɛnge, katugu Yenɲele lɔa nayinme gbɔɔ kan li woolo pe yeri. Jeele poro naa piile pe ni paa yɔgɔri fun. Paa pye na Zheruzalemu ca woolo pe nayinme tinme pi taa fɔ lege.

*Paa yaga wo naa yarikanra
ti wɔlɔmɔ pi gbegele maa tɛge*

⁴⁴ Ki wagati wi ni, yarikanra nda pe ma lagala yarilire ti na, naa yarilire fɔnndo nda pe ma pye yarikanra to naa yaga wi ni, pe maa ti teri yinre nda ni, paa nambala pele wɔ ma pe tɛge paa ti kɔrɔsi. Mbe yala lasiri wi ni, tasaga nga kila daga mbaa kaan saraga wofenne poro naa Levi setirige piile pe yeri, mbaa yinrigi wa keɛre nda ti cara ti maga ti yarilire ti ni, ki nambala poro paa tɛge fun paa ki yaara ti shoo. Zhuda tara woolo paa pye na yɔgɔri maga yan fɔ saraga wofenne naa Levi setirige piile pe ni, paa pye na pe tunngo ki piin.

⁴⁵ Paa pye na pe Yenɲele li tunngo ki piin konaa na kagala ngele ke ma lere pye fyongo fu ke piin. Yurukɔɔlo naa yeyongo kɔrɔsifenne paa pye na pe tunngo ki piin, ma yala Davidi naa wi pinambyɔ Salomɔ paa ki kɔn maga tɛge yege nga na ki ni[†];

⁴⁶ katugu faa Davidi naa Asafu pe wagati wi na, yurukɔɔlo teelee la pye wa. Paa pye na yuuro koo na Yenɲele li sonni konaa nali shari.

⁴⁷ Zorobabeli wagati wi na konaa Nehemi wagati wi na, Izirayeli tara woolo paa pye na yurukɔɔlo naa yeyongo kɔrɔsifenne pe tasaga ki kaan pe yeri pilige nungba nungba pyew. Paa pye na yaara nda ti yen kpoyi ti kaan Levi setirige piile pe yeri. Levi setirige piile poro mɛɛ tasaga nga ki daga mbe kan Arɔn setirige piile pe yeri ki kan pe yeri.

13

*Izirayeli woolo paa pe yeɛ laga
cengele sanngala ke woolo pe na*

¹ Ki wagati wi ni, paa pye na Moyisi lasiri sewɛ wi kara leele pe yege na. Pilige ka, a pɛ sigi yan ki yen ma yɔnlɔgɔ wa wi ni ma yo fɔ Amɔ cenle woolo poro naa Mowabu cenle woolo pee daga mbe pinle Yenɲele li gbogolomɔ woolo pe ni[†];

² katugu faa, pe sila pan yaakara naa tɔnmɔ ni mbe Izirayeli woolo pe fili. Eɛn fɔ paa Balaamu wi sun maa wa pe na ma yo wi pe dangɔ. Eɛn fɔ, we Yenɲele lɔa ki dangɔ ki kannga maga pye duwaw[†].

³ Naa leele paa kaa lasiri sewɛ wi senre ti logo, a pɛ si nambanmbala pe ni fuun pe wɔ wa Izirayeli gbogolomɔ woolo pe ni.

[†] 12:45 12:45: 1 Kuro 25.1-8; 26.1-12 [†] 13:1 13:1: Dete 23.4-6 [†] 13:2 13:2: Nɔmbu 22.1-6; Dete 23.6

⁴ Sanni ko mbe sa pye, saraga wɔfo Eliyashibu paa wo tɛɛ wila we Yɛnnɛlɛ li sherigo gbɔgo yumbiile pe kɔrosi. Eliyashibu wila pye Tobiya† wi sege woo wo wa.

⁵ Ki kala na, wila sherigo gbɔgo yumbyo gbenɛ wa kan Tobiya wi yeri. Faa yarilire nda paa pye na woo yarikanra, paa pye nari teri wa wi ni, naa wusuna nuwo taan wi ni, naa sherigo gbɔgo tunngo pyeyaara ti ni, naa bile wi yaga, naa duven fɔnnɔ wi yaga konaa sinme pi yaga wi ni; ki yaara tila daga mbaa kaan Levi setirige piile, naa yurukɔɔlɔ konaa yeyongo kɔrosifenne pe yeri, konaa ta la daga mbaa kaan saraga wɔfenne pe yeri.

⁶ Wagati na ni ko ki ni fuun ko la pye na piin, mi sila pye wa Zheruzalemu ca, katugu mila songoro wa Babiloni tara wunlunaɲa Aritaserisesi† wi tanla wi wunluwo pi yeɛ nafa ma yiri ke ma yiri shyen wolo li ni. La kee wa yeɛ li kosaga ki yeri, a mi si wagati wa yenri naa wunlunaɲa wi yeri,

⁷ ma songoro wa Zheruzalemu ca. Kona, kajooɔo nga Eliyashibu wila pye ma yumbyo wa kan Tobiya wi yeri wa Yɛnnɛlɛ li sherigo gbɔgo ki ni, a mi sigi yan.

⁸ A ki silan mben fo jenge. A mi si Tobiya wi yaara ti ni fuun ti yirige mari wa wa funwa na.

⁹ Ko punɔo na, a mi si ti a pɛ yumbiile pe pye fyongo fu. A mi si ti a pɛ Yɛnnɛlɛ li sherigo gbɔgo tunngo pyeyaara ti songoro mari tɛɛ wa, naa yarikanra ti ni konaa wusuna nuwo taan wi ni.

Sherigo gbɔgo tunmbyeele pe yaakara wogo ki yeɛ wɔmɔ

¹⁰ Mila ki logo fun fo Levi setirige piile pe tasaga ki sila kaa na kaan pe yeri. Ki kala na, Levi setirige piile naa yurukɔɔlɔ mbele paa pye na tunngo piin wa Yɛnnɛlɛ li sherigo gbɔgo ki ni, pe ni fuun nungba nungba paa fe ma saa cɛn wa pe tara lara ti ni.

¹¹ Kona, a mi si sennɔbanra yo tara teeɛ pe na ki wogo ki na, ma pe pye fo: «Yingi na, a yɛ si yon wo Yɛnnɛlɛ li sherigo gbɔgo ki ni.» A mi si Levi setirige piile naa yurukɔɔlɔ pe gbogolo, mɛɛ pe tɛɛtɛɛ pe tunndo ti na naa.

¹² Ki pye ma, a Zhuda tara woolo pe ni fuun pɛ si pan pe bile yaga, naa pe duven yaga konaa pe sinme yaga wi ni wa yarilire tɛɛsara ti ni†.

¹³ A mi si saraga wɔfo Shelemiya, naa sɛwɛ yonlogɔfo Zadoki konaa Levi setirige pyo Pedaya pe tɛɛ paa yarilire tɛɛsara yumbiile pe kɔrosi; Zakuri pinambyo Hana na wila pye Mataniya wi pishyenwoo mila wi taga pe na wila pe sari, katugu paa pye leeɛ mbele pɛ taga pe na. Poro paa tɛɛ paa yaakara ti yeɛ pe sefenne pe na.

¹⁴ E, na Yɛnnɛlɛ, jatere pye na na wa ki kala na li ni. Kagala ngele mi pye tagawa ni na Yɛnnɛlɛ ma sherigo gbɔgo wogo ki na konaa ma tunngo wogo ki na, maga ka fɛɛ ki na.

Nehemi wila para Zhuda tara woolo pe ni cɛnpilige ki wogo na

¹⁵ Ki wagati wi ni, a mi sigi wele maga yan, fo wa Zhuda tara leeɛ pele na ɛɛzen pire ti tonmo woo wa ti tonmo wɔsara ti ni cɛnpilige ki na. Pɛle

† 13:4 13:4: Tobiya wila pye Amo cɛnlɛ woolo wo wa. † 13:6 13:6: Aritaserisesi: Ye wele wa Nehe 1.1laga ki ni konaa ki senre ti koro wi ni wa ki sɛwɛ pyo wi nogo. † 13:12 13:12: Mishe 3.10

la pye na pe bile wi tungu sofilele na, naa pe duven wi ni, naa pe ɛɛzen pire ti ni, naa pe figiye pire konaa tuguro cɛnlɛ pyew ta ni na paan ti ni wa Zheruzalemu ca cɛnpilige ki ni†. Pilige nga ni paa pye na pe yaripeɛɛɛ ti pɛɛ, mila para pe ni ma pe yeri ngbanga ki wogo ki na.

16 Tiri ca fɛnnɛ pɛlɛ la pye ma cɛn fun wa Zheruzalemu ca. Paa pye na paan ngbanra ni, konaa yaripeɛɛɛ cɛnlɛ pyew ta ni nari pɛɛ Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo pe yeri cɛnpilige ki na.

17 Mila sɛnngbanra yo Zhuda tara teele pe na, ma pe pye fɔ: «Ki kapege nga yaa piin yɛɛn na cɛnpilige ki jogo, ki go ko yɛn kikiin?»

18 Pa ye telɛye pe sila ki pye yɛɛn, ma ti a Yɛnnɛlɛ ligi jɔlɔgo kagala ngele ke ni fuun ke wa we na, konaa ki ca nga ki na? Ko yoro pan nali cɛnpilige ki jogo naa, na ka tari wa li nangbanwa pi na Izirayeli woolo pe ni.»

19 Maga lɛ le ko na, a mɪ si kono kan ma yo fɔ yembinɛ li kaa woo pe Zheruzalemu ca kɔɔɔ ti tɔnnɔ cɛnpilige ki yɛgɛ. Paga si kari yɛngɛlɛ na cɛnpilige ki fa toro. A mɪ silan tunmbyeele pele tɛgɛtɛgɛ yeyonɔ ti tanla paa ti kɔɔsi, jango tuguro kpɛ ka ka toro mbe ye wa cɛnpilige ki ni.

20 Kona, a safari wafɛnnɛ naa yaara cɛnlɛ pyew ti pɛɛfɛnnɛ pɛ si pan ma wonɔsaga nungba naa wonɔsaga shyen si wonɔ wa Zheruzalemu ca mbogo ki pungo na.

21 A mɪ si pe yeri ki sɛnrɛ nda ti ni, ma yo fɔ: «Yingi na, a yɛ si pan na wonɔ laga ka ki mbogo ki tanla? Na yaga nyuru mbe ka pye naa, mɪ yaa ti pe ye yigi.» Maga lɛ le ko pilige ko na, pe sila pan le naa cɛnpilige ka ni.

22 Kona, a mɪ sigi yo Levi setirige piile pe kan ma yo pe pe yɛɛ pye kpoyi, pe pan paa yeyonɔ ti kɔɔsi, jango cɛnpilige ki ta kila jate kpoyi.

«E, na Yɛnnɛlɛ, jaterɛ pye na na ki kagala ngele ke kala na! Na yinriwe ta ma kajeŋgɛ pyewe gbɔɔ pi kala na.»

Nehemi wila Zhufuye pe jɛɛgi

jɛɛlɛ mbele paa pɔri ma yiri

tara ta yɛgɛ ni pe wogo na

23 Ki wagati nungba wi ni, a mɪ sigi wele maga yan fɔ Zhuda tara fɛnnɛ pɛlɛ la Asidodi ca jɛɛlɛ, naa Amɔ cɛnlɛ woolo jɛɛlɛ konaa Mowabu cɛnlɛ woolo jɛɛlɛ pele pɔri pe jɛɛlɛ.

24 Pe piile pe walaga la pye na Asidodi ca fɛnnɛ sɛnrɛ yuun, pe sila Zhufuye sɛnrɛ ti jɛn. Cɛngɛlɛ keke sɛnrɛ paa jɛn na yuun.

25 A mɪ si para ki Zhuda tara fɛnnɛ pe na, ma pe dangɛ. Mɪ yɛɛ la nambala pele gbɔn pe ni, ma pe yinzire ta kɔlɔgi pe na. Ko pungo na, a mɪ si ti, a pɛ wugu Yɛnnɛlɛ li mɛgɛ ki na, ma yo fɔ: «Ye se kaa ye sumborombiile pe kaan cɛngɛlɛ keke yɛgɛ pinambiile yeri paa pe pɔri, nakoma mbaa ke sumborombiile pe kaan ye pinambiile pe yeri paa pe pɔri†.»

26 A mɪ si pe pye fɔ: «Ki pɔɔɔgo cɛnlɛ nga ko ka ma ki ti Izirayeli tara wunlunaja Salomo wila kapege pye? Cɛngɛlɛ lɛgɛɛ ke ni fuun ke wunlumbolo pe ni, wi yongo sila pye wa. Wila pye maa Yɛnnɛlɛ li ndanla, a li suu tɛgɛ wunluwo Izirayeli tara ti ni fuun ti go na. Konaa ki ni fuun, cɛngɛlɛ keke yɛgɛ jɛɛlɛ la ti, a wi kapege pye†.

27 We woro na jaa mbege logo ye kanngɔlɔ fɔ ye yɛn naga kapegbɔgo nga ka piin, ma cɛngɛlɛ keke yɛgɛ jɛɛlɛ pɔri ma pye mbasinmbele we Yɛnnɛlɛ li ni.»

† 13:15 13:15: ɛki 20.8-11; Dete 5.12-14; Zhɛɛ 17.21-22; Nehe 10.32 † 13:25 13:23-25: ɛki 34.11-16; Dete 7.3 † 13:26 13:26: 2 Sami 12.24-25; 1 Wunlu 11.1-8; 2 Kuro 1.11-12

²⁸ Saraga wofenne to Eliyashibu wi pinambyo Yehoyada wi pinambiile pe ni, wà la Horon ca fenne nana Sanbala wi sumborombyo pori wi jo. Ki pye ma, a mi si wo puro maa lali na ye ni.

²⁹ «E, na Yenhele, jatare pye ki nambala pe na, katugu pe saraga wogotunngo ki tege fyongo ni, ma yon finliwe mba ma le saraga wofenne poro naa Levi setirige piile pe ni, po jojo.»

³⁰ Ki pye ma, mi pe pye kpoyi ma nambanmbala pe ni fuun pe wo wa pe sogowo, ma saraga wofenne naa Levi setirige piile pe tunngo wogo ki yege wo, jango pe ni fuun nungba nungba paa pe tunngo ki pin.

³¹ Kanngire nda ti yaa la woo yarikanra, miri wogo ki yege wo fun, jango tila kaan mbe yala wagati na wi kon ma tege wi ni, konaa yarilire fonndo kongbannda nda ti yaa la kaan yarikanra ti ni.

«E, na Yenhele, jatare pye na na, ma kajenge pye na kan.»

Sewê na wi yen na para ESITERI wi senre na Sewê wi nawa senre

Esiteri sewê wi yen na para jasumboro wa senre na, na wila wi yee go ki pere, jango mboo woolo pe sho.

Ki kagala kaa pye Perisi tara wunlunana Serisesi wi wunluwo sanga wi ni. Zhufuye pe gbowa la songoro ma kari pe tara. Een fo pele la koro wa Perisi tara bere. Ki Perisi tara wunluwo po pila saa Babiloni tara wunluwo pi jan. Wunlunana Serisesi wila wi jo wi wa, mee Esiteri wi pori wi jo. Esiteri wila pye Zhufuye jo na wila pye ma yon fo jenge. Ki sanga wi ni, tara ti togbo shyen woo na paa pye na yinri Hama, a wi si yon le Zhufuye pe na mbe pe tongo mbe pe ko pew. A Esiteri wi ndoje Maridoshe wi si yiri ki yon leme pi koro na. Kona, a Esiteri wo naa Maridoshe wi ni pe si gbogolo, ma ngbeli, ma pe woolo pe sho.

Yenyele li mege kii yeri wa sewê wi ni, een fo Yenyele lili woolo pe sho yenge nga na, sewê wi yen na para ko na. Esiteri wi ndoje wila wi pye fo: Ambo ki jen na kaa pye ki wagati na wi kala lo ma li ti ma pye wunlunjo (Esite 4.14b).

Zhufuye pe feti na pe yinri «Purimu», ki sewê na wi yen na wi yirisaga konaa wi koro wi yenge yuun we kan fun.

Sewê wi yen ma koonlo yenge nga na

Esiteri wila pye wunlunjo 1-2

Hama wila pye na jaa mbe Zhufuye pe gbo 3.1-15

Maridoshe wila Esiteri wi yenri wi pe saga 4.1-17

Wunlunana wila Maridoshe wi gbogo 5-6

Paa Hama wi gbo 7.1-10

Zhufuye paa pe juguye pe gbo 8.1-9.19

Paa Purimu feti wi pye 9.20-32

Seriseri naa Maridoshe paa fannga ta fo jenge 10.1-3

Wunlunana Serisesi wila sogolo gbolo sogo wi tara woolo pe kan

¹ Ki kagala ngele laga, ke pye wunlunana Serisesi[†] wi sanga wo ni. Serisesi wila pye naa wunluwo pi piin kinda cenme naa nafa ma yiri koloshyen (127) go na, maga le wa Endi tara ti na fo ma saa ki wa Kushi[†] tara ti na.

² Ki wagati wi ni, wunlunana Serisesi wila pye ma cen wa wi wunluwo jongo ki na, wa wi wunluwo ca Suzi[†] ki ni.

[†] 1:1 1.1: Wunlunana Aritaserisesi wo nungha wo paa pye na yinri Serisesi; Aritaserisesi mege ko yen Eburuye senre ni. Serisesi mege ko yen Gireki senre ni. Ki yaa pye ndee Serisesi wo wila pye wunlunana Seriseri Kongbanja we. Ki yen ndee wo wila pye Perisi tara ti wunlunana maga le yele cenme tijere naa nafa tijere ma yiri kogoloni (486) wolo li na ma saa gbon yele cenme tijere naa nafa taanri ma yiri tijere (464) wolo li na, na Zhezu wi fa se (Esidi 4.6). [†] 1:1 1.1: Kushi tara, Lewoolo tara laga ko kayi. Kila Ezhipiti tara laga ka le ma saa pinle Sudan tara laga ka ni. [†] 1:2 1.2: Nala wo ni Suzi ca pa ki yen wa Iran tara.

³ Wi wunluwo pi yeŋe taanri wolo li ni, a wi si sogolo gbolo sogo wi tara teeŋe pe ni fuun poro naa wi legboolo pe kan. Perisi tara naa Medi tara malingboonlo teeŋe, naa legboolo konaa tara teeŋe paa pye wa wi ni.

⁴ A wi suu wunluwo pi yarijende tawa pi gbogowo po naa wi wunluwo pi gbogowo pi naga pe na piliye legere ni, ko yen fo piliye cenme naa nafa tijere (180) ni.

⁵ Ko piliye yo kongolo, a wunlunana wi si sogolo gbolo sogo piliye koloshyen ni wi wunluwo ca Suzi woolo pe ni fuun pe kan, legboolo ma pinle lepigile ke ni, wa wi wunluwo go laga nanjo kologo ki ni.

⁶ Len jese paritiyonro fire fire naa nganra woro la pye ma po, ma yannga yannga wa. Paa ti popo maribiri sinndeere tiyagala na len mangala figile figile naa yengele yengele ni, ngele paa lele warifuwe vegembeŋe ni. A pe si te naa warifuwe sinleyaara[†] tegetege tara laga nga paa wologo ki na; ko la pye porifiri sinndeere yenre ni, naa maribiri sinndeere fire, naa nakiri sinndeere konaa maribiri sinndeere woro ni.

⁷ Paa pye na leele pe kaan paa woo te wojengele cenle legere ni. Paa pye na paan wunlunana wi duven wi ni legere legere, ma yala wila wi kee ki sanga yege nga na ko ni.

⁸ Jorowo sila pye wa, ma daga mbe wo mbe gbon yege nga na ki wogo na; katugu wunlunana wila ki yo wi go tunmbyeele pe ni fuun pe kan ma yo paa lere nungba nungba pyew wi kaan, mbe yala nga wila jaa ko ni.

⁹ Wunlunjo Vasiti wila sogolo gbolo sogo fun jele pe kan wa wunlunana Serisesi wi wunluwo go ki ni.

Wunlunjo wi sila logo wunlunana wi yeri, a wunlunana wuu wa

¹⁰ Pilige koloshyen wogo ki na, ma wunlunana Serisesi wi ta wi nawa pi yinggi wi na duven na wila wo wi kala na, nambala koloshyen mbele paa san, a pe pye wi yeera tunmbyeele: Mehuma, naa Bizita, naa Haribona, naa Bigita, naa Abagita, naa Zetari konaa Karikasi, a wi si tunngo yo pe kan,

¹¹ ma yo pe sa wunlunjo Vasiti wi pye wi pan wi yere wunlunana wi yege sogo wi wunluwo njala li ni wa wi go na, jango mboo tiyonwo pi naga janwa wo naa legboolo pe na, katugu wila pye ma yon jate.

¹² Een fo, a wunlunjo Vasiti wi si je, wii yenle mbe pan mbe yala wunlunana wi senre ti ni, to nda wila yo nambala mbele paa san, a pe pye wi yeera tunmbyeele pe kan, a pe saa ti yo wi kan we. Ki pye ma, a ki si wunlunana wi ya fo jenge, maa nawa pi ngban wi na fo jenge.

¹³ Kona, a wunlunana wi si para tijinliwe fenne mbele paa wagati wi jen pe ni, katugu kila pye wi ma wunluwo kala li yege wo, wo naa ngasegele jenfenne konaa kiti kongo jenfenne pe ni,

¹⁴ poro mbele paa pye wi tanla we. Poro la wele Karishena, naa Shetari, naa Adimata, naa Tirisisi, naa Meresi, naa Marisena konaa Memukan. Ki nambala koloshyen poro paa pye Perisi tara naa Medi tara teeŋe wele, ma yongo wunlunana wi ni. Poro paa pye wunluwo pi censara kongbannda ti na.

[†] 1:6 1:6: Kila pye faa, liwen gbo na, leele mbele pe yeri pe ma sinle ma sangasanga sinleyaara na sila kaa (Amo 6.4).

¹⁵ Wila pe pye fɔ: «Yingi we daga mbe pye wunlunjo Vasiti wi na mbe yala lasiri kongolo ke ni? M̃a j̃en mi wunlunaja Serisesi, tunngo nga mi yo na tunmbyeele pe kan, a p̃e saa yo wi kan, wii yenle mbege pye.»

¹⁶ A Memukan wi sigi yo wunlunaja wo naa tara teele pe yege na ma yo fɔ: «Wunlunjo Vasiti wi kajooɔo pye, ɛɛn fɔ wi sigi pye wunlunaja wo nunɔba na, wigi pye tara teele pe ni fuun pe na, naa leele mbele fuun pe yen wa wunlunaja Serisesi wi wunluwo tara kindaye pe ni fuun pe ni pe na.

¹⁷ M̃a j̃en wunlunjo wi nga pye, pe yaa ki yo j̃eele pe ni fuun pe kan. Kona pe yaa la pe peñe pe tifaga, mbaa yuun fɔ: «Wunlunaja Serisesi wila tunngo kan ma yo wunlunjo Vasiti wi pan wi yere wi yege soɔwo, ɛɛn fɔ wi sila yenle mbe pan.»

¹⁸ Mbege le nala wo na, Perisi tara teele naa Medi tara teele pe j̃eele pe ni fuun pe yaa nga wunlunjo Vasiti wi pye ki logo mbaa ki senre nunɔba ti yuun wunlunaja wi tara teele pe na. Pa pe yaa la pe peñe pe tifaga mbaa kayanga nii pe ni.

¹⁹ Na kaa pye ki wunlunaja wi ndanla, wi kondegele la tege, peli yonlogo wa Perisi tara naa Medi tara feñe pe lasiri sewe wi ni, janɔo liga ka ya mbe kannga, mbege naga fɔ Vasiti wii daga mbe pan mbe yere wunlunaja Serisesi wi yege soɔwo naa. Wunlunaja wi wunlunjo censaga ki sho wi yeri wigi kan j̃ele wa yege yeri, ɲa wi mbonro Vasiti wi na.

²⁰ Wunlunaja, na ma kondegele li senre tiga ka gbɔn ma wunluwo tara ti laga ki ni fuun ki ni, pa j̃eele pe yaa la pe peñe pe gbogo, legboolo mbe pinle lepigile ke ni.»

²¹ A ki senre ti si wunlunaja wo naa wi tara teele pe ndanla. A wunlunaja wi si tanga Memukan wi yerewe senre ti na.

²² A wi si sewe torogo wi wunluwo tara lagapyew ki ni. Wila lara pyew ti seweele pe yonlogo ma yala pe senre yonlogolomo po ni konaa cengele ngele fuun ke yen wa ke senre to ni. Kila yo wa ki seweele pe ni fɔ nambala pe ni fuun pe daga mbe pye pe yinre ti go na, paa pe cengele ke senre to yuun.

2

P̃aa Esiteri wi wo maa pye wunlunjo

¹ Ki kagala ke punɔo na, a wunlunaja Serisesi wi nanɔbanwa pi si sogo wi na. A wi si nawa to Vasiti wi na, naa nga wila pye wi na ki na, konaa nga kila kon ma tege wi kanngolo ki na.

² Ki pye ma, nambala mbele p̃aa pye na tunngo piin wunlunaja wi kan p̃e sho fɔ: «Ye ti we sa sumbono nana mbajeenle mbele pe yonyon j̃enɔge pele lagaja wunlunaja wi kan.

³ Wunlunaja wi teele pele tegetege wi wunluwo tara ti lagapyew ki ni, poro mbe sumbono nana mbajeenle mbele p̃e yonyon pe ni fuun pe gbogolo laga nunɔba wa wunluwo ca Suzi ki ni, wa j̃eele go ki ni. Pe pe le wunlunaja wi go tunmbyee Hegayi ɲa p̃e san wi kee wila wele pe na, wo ɲa p̃e tege wila j̃eele pe korosi we. Wila pe wire gbegelesinme yaara ti kaan pe yeri.

⁴ Sumboro ɲa kala ka ka wunlunaja wi ndanla, wo yaa pye wunlunjo Vasiti wi yonlo.»

A ki wogo ki si wunlunaja wi ndanla, a wi sigi pye ma.

⁵ Zhufuye naŋa wà la pye wa wunluwo ca Suzi ki ni, pàa pye naa yinri Maridoshe. Pàa pye naa to wi yinri Yayiiri, na Yayiiri to wi yinri Shimeyi, nɛɛ Shimeyi to wi yinri Kishi ma yiri wa Benzhamɛ cɛnlɛ li ni.

⁶ Babiloni tara wunlunaŋa Nebukanezari wila leele mbele koli wa Zheruzalemu ca ma kari pe ni wa kulowo pi ni, ma pinle Zhuda tara wunlunaŋa Yekoniya wi ni, Maridoshe wila pye pe ni†.

⁷ Wo wila Hadasa† ŋa pe yinri Esiteri wi gbegele. Ki sumboro wila pye Maridoshe wi to wi nɔsepɔ lenaŋa wo pyɔ. Wi to naa wi nɔ pàa ku. Sumboro wila yɔn fɔ jɛnge. Esiteri wi to naa wi nɔ pe kungɔlɔ, a Maridoshe wi suu lɛ maa gbegele paa wi yɛɛra sumborombyɔ yɛn.

⁸ Kì pye ma, naa pàa kaa wunlunaŋa wi kono kanga naa wi kondagele li senre ti yari, a pè si sumbono legerɛ gbogolo wa wunluwo ca Suzi ki ni, ma pe le Hegayi wi kɛɛ wila wele pe na. Pàa kari Esiteri wi ni fun wa wunlunaŋa wi go ma saa wi le jɛɛle pe korɔsifo Hegayi wi kɛɛ.

⁹ A sumboro wi kala li si Hegayi wi ndanla, a wila kajenge piin wi kan. A wi si fyɛɛle ma wi wire gbegelesinmɛ yaara ti kan wi yeri, naa yaakara nda ti daga mbe kan wi yeri ti ni, konaa sumbono tunmbyeele kolɔshyɛn mbele pàa wo wa wunlunaŋa wi go mbe kan wi yeri pe ni. A wi si censaga ŋga ki yɔn ma wɛ ki ni fuun na wa jɛɛle pe go ki ni ko kan Esiteri wo naa wi sumbono tunmbyeele pe yeri.

¹⁰ Esiteri wi sila wi cɛnlɛ naa wi go woolo pe naga lere na, katugu Maridoshe wila ki yo wi kan ma yo wiga kaga yo lere kan.

¹¹ Pilige pyew Maridoshe wila pye na yanri na torotoro le jɛɛle pe go yeyongo ki na, jango mbege jɛn na kaa pye Esiteri wi yɛn ŋgbaan konaa paa wi piin yɛge ŋga na.

¹² Sumbono pe ni fuun paa daga mbe pe yɛɛ gbegele yɛnge kɛ ma yiri shyen ni, mbe yala ŋga kila tege jɛɛle pe yɛɛ gbegele mbe yɔn ki wogo ki ni, katugu ko wagati wo wila kɔn ma tege pe yɛɛ gbegele pi mege ni. Yeyɛn kogoloni yo pe ma pye ma pe yɛɛ gbegele sinmɛ mba pe yinri miiri pa ni, mbe si yeyɛn kogoloni sannya yi pye mbe pe yɛɛ gbegele nuwo taanyaara naa jɛɛle wire yɔnsinmɛ yaara ni. Ko punjo na, ki mɛɛ gbɔn sumboro nungba nungba pyew wi na wi ye wa wunlunaŋa Serisesi wi korogo.

¹³ Na sumboro wi kaa kee wa wunlunaŋa wi korogo sanga ŋa ni, yaraga ŋga fuun wila jaa, pe maga kan wi yeri, jango wi yiri ki ni wa jɛɛle pe go ki ni mbe kari wa wunlunaŋa wi go ki ni.

¹⁴ Wi ma ye wa yɔnlɔkogo mbe si yiri wa ki goto pinliwɛ ni, mbe si sa ye wa jɛɛle go shyen wogo ki ni, mbe pye Shaashigazi wi kɛɛ na, wunlunaŋa wi go tunmbyee ŋa wila pye wunlunaŋa wi cɛnfennɛ pe korɔsifo we. Ko sumboro wo na songoro wa wunlunaŋa wi yeri naa, kaawo wi kala mbe pye wunlunaŋa wi na konaa wuu mege yeri.

¹⁵ Maridoshe wi to wi nɔsepɔ lenaŋa Abihayili wi sumborombyɔ Esiteri ŋa Maridoshe wila lɛ ma gbegele, naa kila kaa gbɔn wi na wi ye wa wunlunaŋa wi go ki ni, wi sila yaraga ko ka kpɛ yɛnri mbe taga wa nda Hegayi wila ti senre yo wi kan ti na, wo ŋa wila pye wunlunaŋa wi go tunmbyee konaa ma pye jɛɛle pe korɔsifo. Esiteri wi kala làa mbele fuun pàa wi yan pe ndanla.

† 2:6 2:6: 2 Wunlu 24.10-16; 2 Kuro 36.10 † 2:7 2:7: Eburuye senre ti ni, Esiteri mege koyi ŋga Hadasa. Esiteri mege ko yɛn Babiloni tara fenne senre ni, ŋga pàa taga sumboro wi na.

¹⁶ Pàa kari Esiteri wi ni wa wunlunana Serisesi wi yeri wa wunluwo go ki ni, yeŋe li yenŋe ke wogo ki ni, ko nga pe yinri Tebeti† yenŋe ye; ko la pye wi wunluwo pi yeŋe koloshyen wolo li ni.

¹⁷ A Esiteri wi si wunlunana wi ndanla ma we jeŋe sanmbala pe ni fuun pe na. A wi kajenŋe naa kagbaraga pye wi kan ma we sumbono nana mbajeŋle pe ni fuun pe na. A wi si wunluwo njala li kan Esiteri wi kan, maa teŋe wunlunjo Vasiti wi yonlo.

¹⁸ Ki pye ma, a wunlunana wi si sogolo gbolo sogo wi legbocolo naa wi tunmbyeele pe ni fuun pe kan Esiteri wi gbogowo pi kala na, ma kon lambo wi na wa wi wunluwo fara kindaye pe ni, ma yarikanra leŋere torogo leele pe kan, ma yala wi keŋ ki mbe ya sanga yeŋe na nga ni ki ni.

Maridoshe wila wunlunana Serisesi wi sho pe suu gbo

¹⁹ Naa paa kaa sumbono nana mbajeŋle pe gbogolo ki shyen wogo ki na†, Maridoshe wila pye ma cen wa wunlunana wi yeyongo ki na.

²⁰ Esiteri wo na, wi sila wi go woolo naa wi cenle woolo pe naga wunlunana wi na, ma yala yeŋe nga na Maridoshe wila ki yo maga ngban wi ni ki ni. Esiteri wila pye na nuru Maridoshe wi yeri paa yeŋe nga na wila pye na nuru wi yeri sanga na ni wila wi le naa gbegele we.

²¹ Ki piliye yi ni, ma Maridoshe wi ta wila pye na cen le wunlunana wi yeyongo ki na, a wunlunana wi yeyongo korosifenne shyen, Bigitan naa Tereshi, pe si nawa ngban wunlunana Serisesi wi kala na, neŋ pyelomo jaa mboo gbo.

²² A Maridoshe wi sigi wogo ki logo. A wi sigi yo maga naga wunlunjo Esiteri wi na. A Esiteri wi si saa ki yo wunlunana wi kan Maridoshe wi meŋe na.

²³ A pe sigi kala li cancan ma wele, maga jen ma yo li yen kaseleŋe. Ki pye ma, a pe si ki nambala shyen pe to tige na. A pe sigi wogo ki yonlogo wa wagati kapyegele sewe wi ni wunlunana wi yeŋe na.

3

Maridoshe wila Hama wi nawa pi ngban

¹ Ko kagala koro punjo na, a wunlunana Serisesi wi si Agagi† setirige pyo Hamedata wi pinambyo Hama wi gbogo. Wila wi yirige maa teŋe censagbogo na ma we tara teeŋe sanmbala mbele paa pye wi tanla pe na.

² Wunlunana wi tunmbyeele mbele fuun paa pye na cen le wunluwo go ki yeyongo ki na, paa pye na kanngguuro kanni na go sogo Hama wi nogo naa gbogo, katugu wunlunana wo wila ki kono kan ma yo kila piin ma wi kan. Eŋe fo, Maridoshe wi sila yenle mbaa kanngguuro kanni konaa mbaa go sogo Hama wi nogo mbaa wi gbogo.

† 2:16 2:16: Tebeti yenŋe ki ma saa yala desamburu yenŋe naa zhanviye yenŋe ki ni. † 2:19 2:19: Nga ki yo fo: Naa paa sumbono nana mbajeŋle pe gbogolo ki shyen wogo ki na: Ki mbe ya logo fo: Naa paa kaa sumbono nana mbajeŋle pe gbogolo wa jeŋe pe go shyen wogo ki ni. † 3:1 3:1: Amaleki setirige piile pe wunlunana Agagi wila pye Izirayeli woolo pe wunlunana Sawuli wi jugu (1 Sami 15).

³ Wunlunana wi tunmbyeele mbele paa pye na cɛn le wunluwo go ki yeyongo ki na, a pɛ si Maridoshe wi yewe ma yo fɔ: «Kono na wunlunana wi kan, yingi na, a ma si je li na?»

⁴ Paa pye naga wogo ki yuun wi ni pilige pyew. Eɛn fɔ wii logo pe yeri. Pungo na, a pɛ si kaa ki wogo ki yo Hama wi kan, jango mbege jɛn na kaa pye Maridoshe, wo ɲa wila pe pye ma yo wi yɛn Zhufuye woo, wi yaa koro mbaa ki piin ma.

⁵ A Hama wi sigi wele maga yan fɔ Maridoshe wii yɛnle mbaa kannguuro kanni konaa mbaa go sogo wi nogo, mbaa wi gbogo, a ki suu ya fɔ jɛnge.

⁶ Mbe Maridoshe wo nungba gbo Hama wila ki jate fɔ ko suu yɛnle tin. Ma jɛn Maridoshe wila pye cɛnle ɲa woo, paa ki yo wi kan. Ki pye ma, Zhufuye mbele fuun paa pye wa wunlunana Serisesi wi wunluwo tara ti lagapyew ki ni, a Hama wi nɛɛ jaa mbe pe gbo, katugu Maridoshe wila pye ki cɛnle woolo wo wa.

⁷ Yɛle li yɛnge kongbannga ki na, ko ɲa ki yɛn Nisan yɛnge ye, wunlunana Serisesi wi wunluwo pi yɛle ke ma yiri shyɛn wolo li ni, a pɛ si Puri† wi wa, ko koro wo yɛn fɔ a pɛ si pɛte gbɔn Hama wi yɛge sogowo, piliye yo naa yɛle li yeyɛn yi ni fuun yi wogo na. A pɛte gbongo ki si yɛnge kɛ ma yiri shyɛn wogo ko wo, ko ɲa ki yɛn Adari† yɛnge ye.

Hama wila pye na jaa mbe Zhufuye pe ni fuun pe gbo

⁸ Kona, a Hama wi sigi yo wunlunana Serisesi wi kan fɔ: «Cɛnle la woolo yɛn ma jaraga laga ma wunluwo tara ti lagapyew ki ni, cɛngele ke ni fuun ke sogowo. Pe yɛn pe yɛ. Pe lasiri kongolo ke yɛn ke yɛ cɛngele sanngala ke wogolo ke ni. Pe woro na tanri wunlunana wi lasiri wi na. Mbe ki leele pe yaga yeyinnge na, wunlunana wi tonli kpe woro wa ki ni.

⁹ Na kaa pye ki wunlunana wi ndanla, we sɛwe wa yɔnlogo fɔ pe daga mbe tongo. Kona mi yaa warifuwe toni cɛnme taanri naa nafa taanri ma yiri kɛ ma yiri kanjurugo (375) taanla mboo kan wunluwo kagala yɛge wɔfɛnnɛ pe yeri pe saa le wa wunlunana wi yarijɛnde tɛgesaga ki ni.»

¹⁰ Ki pye ma, a wunlunana wi suu vɛgenɛ wi wo wa wi yɛɛra yombeɛle li na maa kan Zhufuye pe winfo Hama wi yeri, Agagi setirige pyo Hamedata wi pinambyo we.

¹¹ Ko pungo na, a wunlunana wi sigi yo Hama wi kan fɔ: «Migi warifuwe wi yaga ma kan konaa ki leele pe ni, ɲa kɔɔn ndanla, ma ko pye pe na.»

¹² Kona, a pɛ si wunlunana wi sɛwe yɔnlogofɛnnɛ pe yeri yɛle li yɛnge kongbannga, ki pilige kɛ ma yiri taanri wogo ki na. Sɛnrɛ nda fuun Hama wila yo, a pɛ siri yɔnlogo mari torogo wunluwo tara teele pe yeri, naa kindaye teele konaa cɛngele teele pe yeri. Wunluwo tara ti lara nungba nungba pyew pe sɛwe wila yɔnlogo ma yala pe sɛnrɛ yɔnlogolomo po ni. Cɛngele ke ni fuun nungba nungba ke woro tila yɔnlogo ma yala ke sɛnrɛ to ni. Paa sɛwɛɛle pe yɔnlogo wunlunana Serisesi wo mɛge na, mɛɛ tɛgere tɛge pe na wunlunana wi yombeɛle vɛgenɛ† wi ni.

† 3:7 3:7: Puri ko koro wo yɛn mbe pɛte gbɔn. Kila pye faa pe ma pɛte gbɔn kala la na. † 3:7 3:7: Adari yɛnge ki ma saa yala feviriyɛ naa marisi yɛnge ko ni. † 3:12 3:12: Ki yombeɛle vɛgenɛ wila pye na wunlunana wi yawa po nari. Wunlunana wi yɛɛra tɛgere to tila pye wa vɛgenɛ wi na. Kila pye pe maa tɛge ma wunlunana wi tɛgere ti tɛge sɛwɛɛle pe na. Kila pye, ki vɛgenɛ wi ka pye lere ɲa yeri, wi ma ya na gbɛgele wunlunana wi mɛge na.

¹³ Pàa ki sɛwɛɛɛ pe kan pitunmbolo mbele pɛ wege poro yeri pe sa pe kan wunlunaŋa wi tara ti kinda nungba nungba pyew wi ni, ma yo pe Zhufuye pe ni fuun pe gbo, pe pe tongo pe pe ko pe pe wo wa pilige nungba ki ni, piile naa leleɛɛ, naa jɛɛɛ konaa piyengeɛ ke ni. Pege wogo ki pye yeɛ li yenge ke ma yiri shyen wogo, ki pilige kɛ ma yiri taanri wogo ko ni; ko ki yen Adari yenge ye. Fɔ pe pe kɛɛ yaara ti koli fun.

¹⁴ Pàa sɛwɛ wi sɛnrɛ nungba ti yɔnlɔgo mari torogo tara ti kinda nungba nungba pyew wi ni, maga kala li yari leele pe ni fuun pe kan, jango pe pe yeɛ gbɛɛɛ ki pilige ki mɛge ni.

¹⁵ Pitunmbolo mbele pɛ wege, a pɛ si yiri ma fyɛɛɛ ma kari ma yala wunlunaŋa wi senyoro ti ni. A pɛ sigi kondegeɛ li yari fun wa wunluwo ca Suzi ki ni. A wunlunaŋa wo naa Hama wi ni pɛ si cɛn na woo. Ma si yala Suzi ca woolo poro la pye na gbele.

4

Maridoshe wila Esiteri wi yenri sagawa ni

¹ Naa Maridoshe wila kaa nga fuun kila pye ki wogo ki jen, a wi suu yaripɔɔ ti walagi, ma jatere piriwen yaripɔɔ lɛ ma le, mɛɛ conɔ wo wi yeɛ na. A wi si kari wa ca ki nandogomo, wi nawa pila pye ma tanga wi na, a wila konɔgolo waa.

² A wi si kari ma saa yere fɔ wa wunlunaŋa wi yeyongo ki na, katugu ki sila daga lere mbe ye wa wunlunaŋa wi laga nawa jatere piriwen yaripɔɔ ni wi na.

³ Wunlunaŋa wi senyoro to naa wi sɛwɛ wi ni tila gbɔn kinda ŋa fuun ni, kila pye kunwo kayanga Zhufuye pe yeri. A pe nɛɛ yenge nii, na yanli, na gbele. Pe legere la pye na sinleɛ jatere piriwen yaripɔɔ na konaa wa conɔ ti ni.

⁴ Kala na lɛa pye, a Esiteri wi tunmbyeele jɛɛɛ naa wi go tunmbyeele nambala pɛ si pan mali yege yo Esiteri wi kan. A ki si wunlunɔ wi jatere wi piri wi na fɔ jenge. A wi si yaripɔɔ torogo wa Maridoshe wi yeri ma yo wi jatere piriwen yaripɔɔ ti wo wi yeɛ na, wi ko yaripɔɔ to le. Eɛn fɔ, a Maridoshe wi si je.

⁵ Ki pye ma, a Esiteri wi si tunmbyeele mbele wunlunaŋa wila kan wi yeri paa tunngo piin wi kan nungba yeri, pàa pye naa yinri Hataki. A wi suu fun ma yo wi sa Maridoshe wi yewe ki wogo ki go ki ni.

⁶ A Hataki wi si yiri ma kari wa Maridoshe wi yeri wa katogo, wa wunlunaŋa wi go yeyongo yesinne pi na.

⁷ A Maridoshe wi si kagala ŋgele fuun kàa pye wi na ke yege yo wi kan konaa penjara yon nga Hama wila yo wi yaa le wa wunluwo go yarijende tegesaga ki ni ti ni, jango mbe Zhufuye pe ni fuun pe gbo.

⁸ Wunlunaŋa wi kondegeɛ na pàa yari Zhufuye pe tongowo wogo ki na wa wunluwo ca Suzi ki ni, a Maridoshe wi sigi kondegeɛ li sɛnrɛ ti sɛwɛ wa kan Hataki wi yeri fɔ wi saa naga Esiteri wi na, wiri yege yo wiri filige wi kan, fɔ wi kari wa wunlunaŋa wi yeri wi saa yenri ngbanga fɔ wi yon wi woolo pe na.

⁹ Ki pye ma, a Hataki wi si songɔɔ ma saa Maridoshe wi sɛnrɛ ti yege yo Esiteri wi kan.

¹⁰ Eɛn fɔ, a Esiteri wi si tunngo kan Hataki wi yeri ma yo wi saga yege yo Maridoshe wi kan fɔ:

¹¹ «Wunlunana wi tunmbyeele pe ni fuun, naa wi wunluwo tara ti kindaye woolo pe ni fuun pège jen ma yo nana nakoma jele na fuun ka ye wa wunlunana wi korogo wa wi laga nawa, na pe suu yeri, lasiri kono nungba yen wa, na ligi naga ma yo ki lerefo wi daga poo gbo, ki lasiri kono li yen lere pyew wolo; kaawo wunlunana wi kaa te gbotangala li sanga mbeli kan na yeri wo wi ma koro mbagbowo. Ma si yala, mi wo na, nala yen ki pilige nafa ma yiri ke, na pe fanla yeri mbe kari wa wunlunana wi yeri.»

¹² A pe si saa Esiteri wi senre ti yo Maridoshe wi kan.

¹³ Kona, a Maridoshe wi si ti, a pe saa Esiteri wi yon sogo ma yo fo: «Maga kaa ki jate ndee naa ma kaa pye wa wunluwo go ki ni, mboro nungba ma yaa sho Zhufuye pe ni fuun pe sogowo.»

¹⁴ Katugu nala, na maga pyeri wa ki kala na li ni, Zhufuye pe yaa sagawa naa showo ta mbe yiri laga ka yege ni[†], een fo mboro naa ma to go woolo pe ni, pe yaa ye tongo. Ambo ki jen na kaa pye ki wagati na wi kala lo ma li ti ma pye wunlunjo?»

¹⁵ Kona, a Esiteri wi si ti, a pe saa Maridoshe wi yon sogo ma yo fo:

¹⁶ «Kari ma sa Zhufuye mbele fuun pe yen wa wunluwo ca Suzi ki ni pe gbogolo ye yenge le na kan. Yaga ka li, yaga si ka wo fo sa gbɔn pilige taanri, ki sonlo naa ki yembine. Mi jate, mi naa na tunmbyeele jele pe ni we yaa yenge le fun. Ko pungo na, mi yaa ye wa wunlunana wi korogo, ali mbege ta ki yen lasiri kono li jogowo. Na kiga yere mbe ku wi yo, pa mi yaa ku.»

¹⁷ Ki pye ma, a Maridoshe wi si kari ma saa nga fuun Esiteri wila yo ki pye.

5

Esiteri wila sogolo gbolo sogo wunlunana wo naa Hama pe kan

¹ Naa pilige taanri wogo kila kaa gbɔn, a Esiteri wi suu wunluwo yariporo ti le, ma saa ye ma yere wa wunlunana wi laga nawa, wa wunlunana wi go ki yesinme na. Wunlunana wila pye ma cen wa wi wunluwo jongo ki na, wa wunluwo go ki ni, ma yege wa wa yeyongo ki yeri.

² Naa wunlunana wila kaa wunlunjo Esiteri wi yan yeresaga wa laga nawa sanga na ni, a wi si kajenge pye Esiteri wi kan. A wi suu te gbotangala na laa pye wi kee li sanga mali kan Esiteri wi yeri. A Esiteri wi si fulo wa, mee jiri te gbotangala li numala li na.

³ A wunlunana wi suu pye fo: «Yingi maa jaa, wunlunjo Esiteri? Yingi maa jaa mbe yenri? Ali na ma kaa wunluwo pi walaga nungba jaa, mi yaa pi kan ma yeri.»

⁴ A Esiteri wi suu yon sogo ma yo fo: «Na kaa pye koon ndanla wunlunana, mi sogolo gbolo sogo ma yo mboro naa Hama ye sa li wa na yeri nala.»

⁵ A wunlunana wi si tunngo torogo ma yo pe sa Hama wi pye wi pan fyaw, jango pe kari Esiteri wi yerege ki na.

Ki pye ma, sogolo gbolo na Esiteri wila sogo, a wunlunana wo naa Hama wi ni pe si kari wa ki liwen pi na.

[†] 4:14 4:14: Nga ki yo fo Zhufuye pe yaa sagawa naa showo ta mbe yiri laga ka yege ni ki yen na jate ma yo sagawa naa showo pi yaa yiri wa Yennele lo yeri.

⁶ Ma pe ta pàa pye na duven wi woo, a wunlunana wi si Esiteri wi pye fɔ: «Maga yaraga nga fuun yenri, ki yaa kan ma yeri. Yingi maa jaa? Ali na kaa pye wunluwo po walaga yi, pi yaa kan ma yeri.»

⁷ A Esiteri wi suu yon sogo ma yo fɔ: «Yaraga nga mila yenri, yaraga nga mila jaa we?»

⁸ Na kaa pye na kala loon ndanla wunlunana, na kaa pye ma mbe yenle mbe nga mila yenri ma yeri ki kan na yeri, mbe nga mila jaa ki pye, mi yaa sogolo gbolo la sogo naa goto, wunlunana, mboro naa Hama wi ni, ye pan ye li naa. Kona wunlunana, mi yaa ma yon sogo mbe yala ma senre ti ni.»

Hama wila pye na jaa mbe Maridoshe wi gbo

⁹ Ki pilige ki ni, a Hama wi si yiri wa wunlunjo wi yeri nayinme naa yɔɔrimo ni. Een fɔ, a wi si saa Maridoshe wi yan wi yen ma cen le wunluwo go ki yeyongo ki na. Maridoshe wii yenle mbe yiri wi yege sogowo mboo gbogo, wii si seri wi kala na. A wi si nawa ngban Maridoshe wi ni fɔ jenge.

¹⁰ Kona ki ni fuun, a wi sigi kun wi yee ni, mee kari wi go. Wi ka saa gbon, a wi si ti, a pè saa wi wenne poro naa wi jo Zereshi wi ni pe yeri wi kan.

¹¹ Kona, a wi suu penjagboro tawa pi senre yo pe kan, naa wi piile pe legewe wogo ki ni konaa yege nga na wunlunana wuu yirige maa gbogo ma we wi tara teele naa wi wunluwo go tunmbyeele pe na ki wogo ki ni fuun ki ni.

¹² A wi si pe pye naa fɔ: «Mbe taga wa ko na, wunlunjo Esiteri wi sogolo gbolo na sogo, wii lere wa yeri wi pinle wunlunana wi ni li na, kaawo mi nungba. Wi yere mi naa wunlunana wi ni we yeri naa goto wa wi yee yeri.

¹³ Een fɔ ko ka woro na yege na yaraga ka, na mi ka Zhufuye nana Maridoshe wi yan censaga sanga o sanga le wunlunana wi yeyongo ki na we.»

¹⁴ Kona, a wi jo Zereshi wo naa wi wenne pe ni fuun pè suu pye fɔ: «Ti pe tige titonlogo ka gbegele, pege kan ki titonlowo pi metere nafa ma yiri kangurugo bo. Goto pinliwe ni, ma saga yenri wunlunana wi yeri fɔ wigi yaga pe Maridoshe wi nori wa ki na. Ko pungo na, ma yaa pinle mbe kari wunlunana wi ni nayinme coli wa liwen gbɔɔ pi na.»

A ki senre ti si tanla Hama wi ni. A wi si ti, a pè tige titonlogo ki gbegele maga kan.

6

Hama wila go sogo Maridoshe wi yege sogowo

¹ Ki pilige ki yembine li ni, wunlunana wi sila ya mbe wonlo. A wi sho fɔ pe pan wagati kapyegele sewe wi ni, wo na pàa pye na wunluwo tara ti kapyegele ke yonlogi wa wi ni we. A pè pan maa kara wunlunana wi kan.

² A pè sigi yan wa wi ni fɔ wunlunana wi yeyongo korosifenne shyen, Bigitan naa Tereshi, pàa yon le wunlunana Serisesi wi na mboo gbo, fɔ a Maridoshe wigi wogo ki logo maga yo†.

† 6:2 6.2: Esite 2.21-22

³ Kì pye ma, a wunlunana wi si yewe ma yo fɔ: «Gbɔgɔwɔ pipiin wɛ Maridoshe wi gbɔgɔ konaa ma tɔnli wiwiin kan wi yeri ki wogo ki na?»

A wunlunana wi tunmbyeele pɛ suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Yaraga ka si pye wi kan.»

⁴ A wunlunana wi si yewe ma yo fɔ: «Ambo wi yen wa laga nawa?» Ko la yala Hama wi pan le wunluwo go yeyɔngɔ ki na mbe pan mbege yenri wunlunana wi yeri fɔ pe Maridoshe wi yigi poo nɔri wa tige titɔnlogɔ nga wila gbɛgɛle wi mɛgɛ ni ki na.

⁵ Wunlunana wi tunmbyeele nambala pɛ suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Hama wi yen wa laga nawa.»

A wunlunana wi sho fɔ: «Ye ti wi ye laga.»

⁶ Kona, a Hama wi si ye. A wunlunana wi suu yewe ma yo fɔ: «Wunlunana wila jaa mbe nana na gbɔgɔ, yingɔ ki daga mbe pye wi kan?»

A Hama wi suu yɛɛ pye fɔ: «Wunlunana wila jaa mbe ambo gbɔgɔ, na mi ma?»

⁷ A Hama wi si wunlunana wi yɔn sogo ma yo fɔ: «Wunlunana wila jaa mbe nana na gbɔgɔ,

⁸ ki daga pe pan derigbɔgɔ nga wunlunana wi le ka ni, naa wunlunana wi lugu shɔnye mbele na wa ni pe wunluwo njala kan ki shɔn wi kan.

⁹ Pe derigbɔgɔ konaa shɔn wi kan wunlunana wi legbɔɔlɔ wa yeri, na wi yen mɛgɛfɔ. Wo mbe derigbɔgɔ ki le wunlunana wila jaa mbe nana na gbɔgɔ wi na, wuu luguro wa shɔn wi na, wi fefe wi ni wa ca ki katogo ki ni, mbaa jɔrɔgi ngbanga wi yɛgɛ, mbaa yuun fɔ: «Wunlunana wila jaa mbe nana na gbɔgɔ, pa ki yen na piin wi kan yɛɛn.»

¹⁰ A wunlunana wi si Hama wi pye fɔ: «Fyɛɛle ma ki derigbɔgɔ konaa ki shɔn wi ni ti le paa yɛgɛ nga na mɛga yo we. Zhufuye nana Maridoshe na wi yen ma cɛn le wunluwo go yeyɔngɔ ki na, maga pye ma wi kan cɛ. Nga fuun mɛ yo, maga ka ka yaga mbapyewe.»

¹¹ Kì pye ma, a Hama wi si saa derigbɔgɔ ki le naa shɔn wi ni, ma derigbɔgɔ ki le Maridoshe wi kan, maa luguro shɔn wi na, ma fefe wi ni wa ca ki katogo ki ni, na jɔrɔgi ngbanga wi yɛgɛ, na yuun fɔ: «Wunlunana wila jaa mbe nana na gbɔgɔ, pa ki yen na piin wi kan yɛɛn.»

¹² Ko punɔ na, a Maridoshe wi si songɔrɔ ma kari wa wunlunana wi yeyɔngɔ ki na, ɛɛn fɔ, a Hama wi si fyɛɛle ma kari wi go yesanga ni, maa go ki tɔn fɛrɛ ti kala na.

¹³ Nga fuun kila pye Hama wi na, a wi sigi yɛgɛ yo wi jɔ Zereshi konaa wi wɛnnɛ pe ni fuun pe kan. A wi yerifenne poro naa wi jɔ wi ni pɛ suu pye fɔ: «Kì Maridoshe na wi yen Zhufuye woo, kì kaa pye ma tolo lì le wi yɛgɛ sɔgɔwɔ, ma se ya fannɔga ta wi na. Tolo lo na, ma yaa to pew wi yɛgɛ sɔgɔwɔ.»

¹⁴ Ma pe ta pàa pye na para Hama wi ni bere, a wunlunana wi tunmbyeele pɛ si gbɔn wa, mɛɛ kari Hama wi ni fyɛlɛgɛ na wa ɛsiteri wila sɔgɔlɔ gbɔlɔ na sɔgɔ li laga ki na.

7

Hama wi gbokala

¹ Kì pye ma, a wunlunana wo naa Hama wi ni pɛ si kari wa wunlunɔ ɛsiteri wi go sa liwen gbɔɔ pi li.

² Kì pilige shyen wogo ki na, ma pe ta pàa pye na duven wi woo, a wunlunana wi si nuru naa ma ɛsiteri wi yewe ma yo fɔ: «Yingɔ maa jaa

mbe yenri wunlunjo Esiteri? Ki yaa kan ma yeri. Yingi maa jaa? Ali na kaa pye wunluwo pi walaga yi, pi yaa kan ma yeri.»

³ Kona, a wunlunjo Esiteri wi suu yon sogo ma yo fo: «E, wunlunaja, na kaa pye na kala loon ndanla, na kaa pye koon ndanla, nga mila yenri, ko yen mala yaga yinwege na, nga mila jaa koyi nga fo na woolo pe koro go na;

⁴ katugu mi naa na woolo pe ni pe we pere, jango pe we tongo, pe we gbo pe we ko. Ndeɛ pe we pere we pye kulonambala naa kulojaala, mi se jen na para ki na; katugu go se jen na pye ki na, mbaa wunlunaja ma tege ki kala na li ni†.»

⁵ Ki pye ma, a wunlunaja Serisesi wi si senre ti le, mee wunlunjo Esiteri wi yewe ma yo fo: «Ambo fo wi? Lere na wi kotogo ta maga kala cenle na li jate, wi yen se yeri?»

⁶ A Esiteri wi suu yon sogo ma yo fo: «We winfo naa we jugu wo wi yen ki lepee Hama na we.»

Ki pye ma, a Hama wi sunndo wi si kon wi na fo jengge wunlunaja wo naa wunlunjo wi ni pe yege sogowo.

⁷ A wunlunaja wi si yiri le liwen lisaga nangbanwa gbɔɔ ni, mee kari wa wunluwo go laga nawa nanggo kologo ki ni. Een fo, a Hama wi si koro wa na wunlunjo Esiteri wi yenri, jango wuu go sho, katugu wila ki yan fo wunlunaja wi yaa kapege pye wi na.

⁸ A wunlunaja wi si songoro ma yiri wa wunluwo go laga nawa nanggo kologo ki ni ma pan wa lisaga ki ni. Esiteri wila pye sinleyaraga nga na ma sinle ma sanga, a wi si pan ma Hama wi ta wi to wa ki na.

Kona, a wunlunaja wi si gbele ngbanga ma yo fo: «Wi yere to wunlunjo wi na naa lagajaa jele na yege sogowo laga na go ki ni yere?» Naa wunlunaja wila kaa ko senre to yo laga nga na, a pe si Hama wi yege ki ton†.

⁹ Haribona na wila pye wunlunaja wi go tunmbyeele wa, a wo si wunlunaja wi pye fo: «Wele, Hama wo jate wi tige titonlogo ka gbegele mbe Maridoshe wi nɔri wa ki na, wo na wi senyoro tila yon wunlunaja wi na we. Ki tige ki yen kansaga wa Hama wi go yon ki na, ki titonlwo pi yen metere nafa ma yiri kanggurugo.»

Kona, a wunlunaja wi sho fo: «Ye sa Hama wi nɔri wa ki na.»

¹⁰ Ki pye ma, tige titonlogo nga Hama wila gbegele Maridoshe wi mege ni, a pe si saa Hama wi nɔri wa ki na. Ko pungo na, a wunlunaja wi nangbanwa pi si sogo wi na.

8

*Wunlunaja wila cɛnsagbɔɔ kan
Maridoshe wi yeri
konaa ma kondegele tege
mbe yon Zhufuye pe na*

¹ Ki pilige nungba ki ni, a wunlunaja Serisesi wi si Zhufuye pe winfo Hama wi go ki kan wunlunjo Esiteri wi yeri. Ko pyengolo, a Maridoshe

† 7:4 7.4: Nga ki yo fo: *Katugu go se jen na pye ki na, mbaa wunlunaja ma tege ki kala na li ni*, ki senre ti koro wi woro ma jen ma flige Eburuye senre ti ni. Seweele pele ni ki yonlogo wa ma yo fo: Een fo, we jugu wi tonli na kan, wunlunaja wi yaa bonlo yaraga nga na, ki tonli wi se ya mbege yongo songoro wi na. † 7:8 7.8: Paa Hama wi yege ki ton mbege naga fo wila daga poo gbo.

wi si kari wa wunlunana wi yeri, katugu Esiteri wila ki yo wi kan ma yo Maridoshe wi yen wi go lere.

² Kona, a wunlunana wi suu vegenɛ wi wo maa kan Maridoshe wi yeri, katugu wila wi sho Hama wi yeri. A Esiteri wi si Maridoshe wi tege Hama wi go ki go na.

³ Esiteri wi sila ki yaga ko na. A wi si saa para naa wunlunana wi ni, ma to wi jegele sogowo, maa yenri na gbele wuu yinriwe ta, jango Agagi setirige pyo Hama wila kapege naa kala na kon ma tege Zhufuye pe mege ni, wunlunana wigi sa.

⁴ A wunlunana wi suu te gbotangala li sanga mali kan Esiteri wi yeri. A Esiteri wi si yiri ma yere wunlunana wi yega sogowo,

⁵ mee yo fo: «Wunlunana, na kaa pye koon ndanla, na kaa pye ma mbe kajenge pye na kan, na kaa pye ki yala wunlunana ma yega na, a na kala loon ndanla, seweele mbele Hamedata pinambyo Hama, na wi yen Agagi setirige pyo, wila yonlogo ma torogo wunlunana wi tara kindaye pe ni fuun pe ni, ma yo pe Zhufuye mbele pe yen wa pe gbo, wunlunana wigi yaga wi seweele pele yega yonlogo wigi katenge ki sa.

⁶ Katugu jologo nga ki yaa to na woolo pe na, mi yaa ki yan mbe si ya mbege kun na yee ni mele? Mbe ya mbe pye na woolo pe gbowo pi sere mbe sigi kun na yee ni mele?»

⁷ Kona, a wunlunana Serisesi wi sigi yo wunlunjo Esiteri wo naa Zhufuye nana Maridoshe wi kan fo: «Wele, mi Hama wi go ki kan Esiteri wi yeri. A pe Hama wi nari wa tige titonlogo ki na, katugu wila yiri Zhufuye pe korogo.

⁸ Yoro wo na, koni, yaraga o yaraga ki ye ndanla Zhufuye pe yonwo pi kala na, yega yonlogo wunlunana wi mege na. Ye wunlunana wi vegenɛ tegere ti taga wi na. Katugu katenge sewe na pe ma yonlogo wunlunana wi mege na, mboo tegere ti taga wi na, wi senre ti se ya kannga.»

⁹ Le ki yongolo nungba ke ni, yele li yenge taanri wogo ki pilige nafa ma yiri taanri wogo ki na, ko nga pe yinri Sivan yenge ye, a pe si wunlunana wi sewe yonlogofenne pe ni fuun pe yeri. A pe si seweele pele yonlogo ma yala Maridoshe wila senre nda yo ti ni, ma pe torogo Zhufuye, naa tara teelee, naa fannga fenne, naa kindaye cenne naa nafa ma yiri koloshyen (127) teelee pe kan, maga le wa Endi tara fo ma pan ma gbɔn wa Kushi tara. Tara nungba nungba pyew ti seweele paa pe yonlogo ma yala pe senre yonlogolomo pi ni. Cenle nungba nungba pyew li seweele paa pe yonlogo ma yala pe senre to ni. Zhufuye pe seweele paa pe yonlogo ma yala pe senre yonlogolomo pi ni konaa pe senre ti ni.

¹⁰ Paa seweele pe yonlogo wunlunana Serisesi wi mege ki na, maa tegere ti taga pe na, mee pe kan pitunmbolo mbele pe maa shonye fee pele yeri, a poro kari pe ni wunlunana wi shonye pele na, mbele pe wege.

¹¹ Wunlunana wila kono kan wa ki seweele pe ni ma yo Zhufuye pe yen ca nga fuun ni, pe pe yee gbogolo laga nungba wa ki laga ki na, paa pe yee go singi. Wunluwo tara ti ni cenle na fuun woolo konaa kinda na fuun woolo ka yiri mbe to Zhufuye pe na malingbonyaara ni, Zhufuye pe pe tongo, pe pe gbo pe pe ko, mbe pinle pe piile naa pe jeele pe ni, pe pe yaara ti koli.

¹² Pege wogo ki pye pilige nungba ki ni wunlunana Serisesi wi tara lagapyew ki ni, yele li yenge ke ma yiri shyen wogo, ki pilige ke ma yiri

taanri wogo ki na, ko nga ki yen Adari yenge ye†.

¹³ Paa ki sewe cenle nungba wi yonlogo maa torogo cengele ke ni fuun ke kan kinda wi ni fuun wi ni, a ki pye kondengele jango Zhufuye pe pe yee gbengele ki pilige ki na mbe pe kayanga wo pe juguye pe ni.

¹⁴ Pitunmbolo paa lugu wunlunana wi shonye mbele pe wege pe na, ma fyeele ma kari fyelege na wunlunana wi tunngo ki ni. Ki kondengele li senre paa ti yari fun wa wunluwo ca Suzi ki ni.

¹⁵ A Maridoshe wi si yiri wa wunlunana wi yeri wunluwo yariporo ni wi na, nda tila pye nganra woro konaa ma filige, naa te wunluwo njala ni, konaa derigbogo ni nga ki yen fige naa yenge ni. Suzi ca woolo paa pye na tinni konaa na yogori nayinme ni.

¹⁶ Zhufuye pe yee welewe pila tanla, a ki pye yogorimo, naa nayinme konaa cew tawa.

¹⁷ Kinda o kinda, naa ca o ca konaa laga o laga wunlunana wi senyoro naa wi kondengele li ni ti senre tila gbɔn wa, kila pye Zhufuye pe yeri nayinme, naa yogorimo, naa liwen gbɔɔ konaa feti pilige. Tara woolo pe legere la taga Zhufuye pe na, katugu paa pye na fye Zhufuye pe yee.

9

Zhufuye paa pe juguye pe gbo

¹ Yele li yenge ke ma yiri shyen wogo, ko nga ki yen Adari yenge ye, ki pilige ke ma yiri taanri wogo ki na, a wunlunana wi senyoro naa wi kondengele li pyesanga wi si gbɔn. Zhufuye pe juguye paa pye naga jate pe yaa fannga ta Zhufuye pe na. Een fo, a kala li si wa ma kannga, a Zhufuye poro si fannga ta pe winfenne pe na.

² Zhufuye paa pe yee gbogolo wa pe cagboro ti ni, wunlunana Serisesi wi wunluwo tara kindaye pe ni fuun pe ni, jango mbele paa pye naga jaa mbe kapege pye pe na, pe malaga gbɔn pe ni. Lere kpe wo sila ya yere mbe pe sige, katugu leele pe ni fuun paa fye pe yee.

³ Tara teele pe ni fuun, naa tara ti legboolo, naa kindaye teele konaa legboolo mbele pe ma pye le wunlunana wi tanla, paa Zhufuye pe saga, katugu paa pye na fye Maridoshe wi yee.

⁴ Ma jen Maridoshe wila kaa pye legboɔ wa wunluwo go ki ni. Wi mege kila yiri tara ti lagapyew ki ni. Wila pye na fannga taa na kee yee.

⁵ Ki pye ma, Zhufuye paa pe juguye pe gbɔɔ gbɔn tokobi ni, ma pe gbo, ma pe tongo, ma nga ki pe ndanla ki pye poro mbele pe winfenne pe na.

⁶ Zhufuye paa lere cenme kanjurugo (500) wo gbo wa wunluwo ca Suzi ki ni,

⁷ ma pinle Parishandata ni, naa Dalifon, naa Asipata,

⁸ naa Porata, naa Adaliya, naa Aridata,

⁹ naa Parimashita, naa Arizayi, naa Aridayi konaa Vayezata.

¹⁰ Ki leele ke poro paa pye Hamedata pinambyo Hama na wila pye Zhufuye pe winfo wi pinambiile wele. Een fo Zhufuye pe sila pe kee yaara ti koli.

¹¹ Leele mbele paa gbo wa wunluwo ca Suzi ki ni, paa pe yon ki naga wunlunana wi na ki pilige nungba ki ni.

¹² A wunlunana wi si wunlunjo Esiteri wi pye fo: «Zhufuye pe lere cenme kanjurugo (500) wo gbo laga wunluwo ca Suzi ki ni konaa Hama

† 8:12 8.12: Ki pilige ko Hama wila ki kono kan, maga naga ma yo pe Zhufuye pe tongo; Esite 3.13.

wi pinambiile ke pe ni. Yingi pe pye wunluwo tara ti lara sannda ti ni? Een fo yingi maa jaa mbe yenri naa? Mi yaa ki pye ma kan. Yingi maa jaa ki pye ma kan naa? Ki yaa kan ma yeri.»

¹³ A Esiteri wi suu yon sogo ma yo fo: «Na kaa pye koon ndanla wunlunaja, Zhufuye mbele pe yen laga wunluwo ca Suzi ki ni, nga pe pye nala pege yongo pye naa goto, pe Hama wi pinambiile ke pe gboolo pe norogi tiye titonloyo ya na.»

¹⁴ A wunlunaja wi si konon kan ma yo ki pye ma. A pe sigi kondagele li yari wa wunluwo ca Suzi ki lagapyew ki ni. A pe si Hama wi pinambiile ke pe norogi tiye titonloyo ya na.

¹⁵ Zhufuye mbele paa pye wa Suzi ca ki ni, pe si pe yee gbogolo naa fonngo Adari yenge ki pilige ke ma yiri tijere wogo ki na, mee lere cenme taanri (300) wo gbo wa Suzi ca ki ni; een fo pe sila pe kee yaara to ta kpe koli.

¹⁶ Zhufuye sanmbala mbele paa pye wunluwo tara ti lara sannda ti ni, a pe si pe yee gbogolo, jango mbe malaga gbom mbe pe yee go sho konaa mbe pe yee tanga pe juguye pe na. Paa pe juguye lere waga nafa taanri ma yiri ke ma yiri kangurugo (75 000) gbo pe ni, een fo pe sila pe kee yaara to koli.

¹⁷ Ko la pye Adari yenge ki pilige ke ma yiri taanri wogo ki na. Ki pilige ke ma yiri tijere wogo ki na, a pe si cen ma wogo, mee ki pilige ki pye liwen gbom naa nayinme pilige.

¹⁸ Zhufuye mbele paa pye wa Suzi ca poro na, paa pe yee gbogolo yenge ki pilige ke ma yiri taanri wogo naa tijere wogo ki na, mee cen ma wogo pilige ke ma yiri kangurugo wogo ki na ma ko pye liwen gbom naa nayinme pilige.

¹⁹ Ko ki ti Zhufuye mbele pe yen ma cen wa yan nawa cara ti ni, pe Adari yenge ki pilige ke ma yiri tijere wogo ki tege, a ki pye nayinme, naa liwen gbom, konaa feti pilige, nga ni pe maa yaakara torogi pe yee kan.

Nadowo feti na pe yinri Purimu wi lesaga

²⁰ Kona, a Maridoshe wi sigi kagala ke ni fuun ke yonlogo seweele na, mee pe torogo Zhufuye mbele fuun paa pye wa wunlunaja Serisesi wi wunluwo tara kindaye pe ni fuun pe ni pe yeri, mbele pe yongo konaa mbele pe lali pe yeri,

²¹ maga yo pe kan fo pe Adari yenge ki pilige ke ma yiri tijere wogo naa pilige ke ma yiri kangurugo wogo ki tege, yi pye feti piliye ye le nungba nungba pyew.

²² Katugu Zhufuye paa ya pe juguye pe ni ma wogosaga ta ko piliye yo ni. Ki yenge ki ni, a pe jologo ki kannga ma pye nayinme; a pe kunwo kayanga ki kannga ma pye yagorimo. Ki pye ma, a wi sho fo pege piliye yi tege yi pye liwen gbom naa nayinme piliye, paa yaakara torogi pe yee kan konaa paa yarikanra kaan fyonwo fenne pe yeri.

²³ Ki feti na Zhufuye paa ngo le ma pye konaa kagala ngele Maridoshe wila yonlogo, paa ke tege kalege.

²⁴ Katugu Agagi setirige pyo Hamedata wi pinambyo Hama na wila pye Zhufuye pe winfo, wila ki kon maga tege mbe Zhufuye pe tongo. Wila Puri wi wa, ko koro wo yen fo wila pete gbom mbe pe jolo konaa mbe pe tongo.

²⁵ Een fo, naa Esiteri wila kaa kari wa wunlunaja wi yeri, a wi si konon kan maga yonlogo ma yo fo kapege nga Hama wila jate mbe pye Zhufuye

pe na, ki songoro ki to wo jate wi na. Poo nōri wa tige titōnlogō ki na wo naa wi pinambiile pe ni.

²⁶ Ko ki ti pe maa ki fēti piliye yi yinri Purimu† ma yala Puri mege ki ni. Ki pye ma, kagala ngele fuun kaa pye ma yōnlogō wa sewe na Maridoshe wila torogo wi ni, konaa poro jate nga paa yan yenle ni naa nga kila pye pe na ki ni,

²⁷ a Zhufuye pē si ko pye kalege maga tege pe yee kan, naa pe setirige piile pe kan konaa mbele fuun ka mara pe na pe kan, fō pe yaa la ki piliye shyen fēti wi piin yeḷe pyew, mbe yala nga ki yōnlogō ki ni konaa wagati na wī tege wi ni.

²⁸ Fō pe setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri pungo na, paa nawa tuun ki piliye shyen fēti wi na paa wi piin go pyew ki ni, naa kinda pyew wi ni konaa ca pyew ki ni. Ki Purimu fēti piliye yiga ka sa Zhufuye pe yeri, pe setirige piile paga ka fege yi na.

²⁹ Wunlunjo Esiteri, Abihayili sumborombo we, a wī si sewe wa yōnlogō ma pinle Zhufuye nana Maridoshe wi ni, pe fannga ki ni fuun ni, jango mbe Purimu sewe shyenwoo wi kala li yo mbeli filige.

³⁰ Kona, a pē si seweḷe torogo Zhufuye pe ni fuun pe yeri Serisesi wi wunluwo tara kindaye cenme naa nafa ma yiri koloshyen (127) pe ni. Yeyinḡe naa kaselege senre tila pye ma yōnlogō wa pe ni.

³¹ A pē si Purimu fēti piliye wogo ki yo maga filige pe kan fō paa wi piin wagati na wī tege wi ni, paa yege nga na Zhufuye nana Maridoshe wo naa wunlunjo Esiteri wi ni paa ki kon maga tege we; konaa yege nga na kila kon ma tege Zhufuye poro naa pe setirige piile pe kan, ma yala pe yenḡe lege wogo naa pe kunwo gbelege wogo ki ni we.

³² Ki pye ma, Esiteri wi senyoro tila yeresaga kan Purimu fēti wogo ki yeri; ki woro ti yen ma yōnlogō wa sewe wi ni.

10

Wunlunana Serisesi wo naa Maridoshe pe gbogwo kala

¹ Wunlunana Serisesi wila nizara wogo wa wi wunluwo tara woolo pe na, naa leele mbele paa pye logō furo nda wa kogoje wi nandogomo pe na.

² Wila yawa ta ma kagala ngele pye, naa wi kotogo kagala ke ni konaa wila Maridoshe wi yirige maa tege censagbogo na yege nga na, ki kagala ke ni fuun ke yen ma yōnlogō wa Medi tara naa Perisi tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

³ Ma jen Zhufuye nana Maridoshe wo wila pye fannga fō ma taga wunlunana Serisesi wi na. Wila pye legboḡ Zhufuye pe sogowo. Wi kala laa pye maa sefenne pe ndanla. Wila pye naa woolo pe yonwo pi jaa konaa na para poro mbele wi cenle woolo pe yeyinḡe wogo ki na.

† 9:26 9:26: Esite 3.7

Sewe ɲa wi yen na para

ZHOBU

wi senre

Sewe wi nawa senre

Zhobu sewe wi yen na para naja wa senre na, ɲa paa pye na yinri Zhobu. Wila pye ma sin konaa a wi nawa pì filige wi na. Ali mbege ta kangbanra legere la gbɔn wi na, wila koro ma taga Yenɲele li na.

Pilige ka, a Sotanla wi si kari wa Yenɲele li yeri ma saa na бага Zhobu wi na, ma yo fɔ wi taga Yenɲele li na tɔnli ɲa wila taa wo kala na. Sotanla wila ki naga ma yo fɔ Zhobu wi taga Yenɲele li na katugu li duwaw wi na. Kona, a Yenɲele li si ti, a Sotanla wi Zhobu wi wa ma wele, maa kee yaara ti ni fuun ti jɔgɔ. Wi piile paa ku konaa wi yaayoro ti ni; wi yarijende ti ni fuun tila kɔ. A yambewe pà si kaa to Zhobu wi na. Eɛn fɔ wa ki jɔlɔgɔ kagala ke ni fuun ke ni, Zhobu wi sila wi jɔlɔgɔ ki go jɛn. Kala na lãa kon ma tege wa Yenɲele li laga ki na, wi sila li jɛn.

Wenne taanri la pye Zhobu wi yeri; a poro si pan wa wi yeri, mbe pan mbe yerewe kan wi yeri. Ki sanga wi ni, leele paa pye naga jate ma yo mbele pe maa kajenge piin, Yenɲele li ma duwaw pe na sanga pyew; mbele pe maa kapege piin, li ma jɔlɔgɔ wa pe na sanga pyew. Ki pye ma, mbe yala Zhobu wi wenne taanri pe jatere wi ni, Zhobu wi jɔlɔgɔ kila pye naga nari ma yo wi kapege pye. Eɛn fɔ mbe yala Zhobu jatere wo ni, ki kala li yege yowo pì yen le kpegeri ma toro. Ki jɔlɔgɔ cenle na lo si daga wi ni, katugu wi tangalomo pila pye sinmbe Yenɲele li yege na. Wii jɛn yingɪ na, a Yenɲele li si ti, a ki jɔlɔgɔ gbɔgɔ ɲga ki si to wi na. A wi sigi yenri Yenɲele li yeri ma yo ligi yo ligi filige fɔ wi yen sinɲe.

Yewige ɲga Zhobu wila yewe, Yenɲele li sila yɔn sogomo kan wi yeri le teere, eɛn fɔ lãa li yee naga wi na. Yenɲele lãa kaa ki naga Zhobu wi na senyoro fanɲga woro ni, fɔ lo na Yenɲele li maa ɲga piin, senwee piile pe se ya mbege pye. Pe se si ya mbege koro jɛn fyew yingɪ na Yenɲele li mee kala na lo pye nakoma mbe na lo pye. Kona ma Zhobu wi ta wa wi dafɔ Yenɲele li yege sogowo, wila wi yee tirige ma yere ki na fɔ Yenɲele lo nungba li yen ma gbɔgɔ konaa ma kala jɛn. Kila pye naa koon shyen Yenɲele li wogo ki na yege ɲga na, a wi sigi kapege ki jɛn maga yaga.

Wa sewe wi go kaaga senre ti ni, Yenɲele lãa songoro ma Zhobu wi tege wa wi yon lele li ni. Yaara nda tila jɔgɔ wi yeri, lãa ti yongo shyenzyhen kan wi yeri. Zhobu wi wenne pe sila tanga ta. Zhobu wi sila wi jɔlɔgɔ ki koro jɛn fyew, eɛn fɔ wila koro ma taga Yenɲele li na ma yo fɔ: Eɛn fɔ, mi wo na, migi jɛn ma yo na go shɔfɔ wi yen yinwege na, wo wi yaa ka pye pungofɔ mbe yiri mboo yee naga laga tara ti na. Ali na na wire ti ka jɔgɔ sa kɔ, mi jate mi yaa ka Yenɲele li yan yenle ni (19.25-26).

Zhobu sewe wi lesaga senre (1-2) konaa wi go kaaga senre ti ni (42.7-17), to ti yen wa sewe wi nawa senre ti nandogomo. Senre nda Zhobu wo naa wi wenne pe ni paa pye na waa na pe yee kaan, konaa nda Zhobu wo naa Yenɲele li ni paa pye na waa na pe yee kaan, ti yen ma yonlogɔ ma yala yuuro kolomo ni.

Sewe wi yen ma koonlo yege ɲga na

Sewe wi lesaga senre1-3

Zhöbu wi kēe yaara ti ni fuun tila jōgo 1-2
 Zhöbu wila wi jōlōgo ki sēnre yo 3.1-26
 Zhöbu wi wēnne taanri pe yerewe sēnre 4-26
 Sēnre kongbannda 4-14
 Sēnre shyen woro 15-21
 Sēnre taanri woro 22-26
 Zhöbu wi sēnyoro pungo woro 27-31
 Zhöbu wila wugu maga naga fō wi yēn jeregisaga fu 31.1-40
 Elihu wila para Zhöbu wi ni 32-37
 Yēnnele lāa Zhöbu wi yōn sogo 38.1-42.6
 Sēwe wi kōsaga sēnre: Yēnnele lāa duwaw Zhöbu wi na 42.7-17

SEWE WI LESAGA SĒNRE

1-3

*Nanja ŋa paa pye na yinri Zhöbu
 wila pye ma sin,
 a wi nawa pi filige wi na*

¹ Nanja wā la pye wa Uzi† tara, paa pye naa yinri Zhöbu. Ki nanja wi nawa pila pye ma filige wi na konaa ma pye lesinnē. Wila pye na fyē Yēnnele li yēge, maa yēe laga kapege pyege ki na.

² Pinambiile kōlōshyēn naa sumborombiile taanri wila se.

³ Simbaala waga kōlōshyēn (7 000) paa pye wi yeri, naa yōngōmēye waga taanri (3 000) ni, naa nērē nda ti maa fali ti shyēnzhyēn tēgesaga cēnmē kanggurugo (500) ni, naa sofilele nēele cēnmē kanggurugo (500) ni konaa tunmbyeele legerē ni. Ki nanja paa pye naa jate ma wē yōnlō yirisaga kēe tara woolo pe ni fuun pe na.

⁴ Zhöbu wi pinambiile paa koro na tooro pe yēe yinre ti ni na sōgolo gbolo sori na nii. Paa pye na pe nōsepiile sumbono pe yinri fun na nii na woo ja pe ni.

⁵ Eēn fō na ki liwēn piliye yi ka toro sanga ŋa ni, Zhöbu wi maa piile pe yeri mbe pan mbe pe pye kpoyi. Wi ma yiri faa pinliwē ni mbe saraga sogowogo wō pe ni fuun nungba nungba pe mēge ni; katugu wila pye naa yēe piin fō: «Kana ki mbe ya pye na piile pē kapege pye, kana pē Yēnnele li mēge ki jōgo wa pe kotogo na.» Pa Zhöbu wila pye naga piin ma sanga pyew.

Zhöbu wi jōlōgo kongbannga

⁶ Ma si yala, pilige ka, a Yēnnele li mēregeye pē si kari wa Yawe Yēnnele li yēge sōgowo; a Sotanla† fun wī si pan ma yere wa pe sōgowo.

⁷ A Yawe Yēnnele li si Sotanla wi yewe ma yo fō: «Ma yiri se yeri?» A Sotanla wī si Yawe Yēnnele li yōn sogo ma yo fō: «Mi saa tara ti maga, mari yanriyanri ma toro.»

⁸ A Yawe Yēnnele li si Sotanla wi yewe ma yo fō: «Naga yēn ma, mala tunmbyee Zhöbu wi kala li kōrōsi mali yan? Lere kpē woro wa tara na paa wi yēn. Wi yēn lere ŋa wi nawa pi yēn ma filige wi na konaa ma pye

† 1:1 1.1: Uzi tara tila pye wa Izirayeli tara ti yōnlōparawa kalige kēe konaa yōnlō yirisaga kēe yeri, wa Edomu tara wasege ki ni, wa Larabuye tara ti ni (Zhēnē 36.28; Zhēre 25.20; Yungbo 4.21).

† 1:6 1.6: Sotanla mēge ki kōrō wowi ŋa fō: Nja wi maa бага leele na, nakoma ŋa wi maa leele waa na wele, nakoma leele winfo.

lesinɲɛ. Wi maa fye mi ɲa Yenɲele na yege, maa yee laga lali kapege pyege ki ni?»

⁹ A Sotanla wì si Yawe Yenɲele li yon sogo ma yo fɔ: «Naga yen ma, ma yo fɔ Zhobu wi yen na fye mboro Yenɲele ma yege jaga wi le?»

¹⁰ Mboro ma ma yen naa go singi, wo naa wi go woolo konaa wi kee yaara ti ni fuun ti ni wi le? Maa kee tunɲgo ki ni fuun ki yon, wi yaayoro ti jaraga laga tara ti lagapyew ki ni.

¹¹ Een fɔ ma kee ki yirige wi kee yaara to naa wi go woolo pe na ma wele; mi taga ki na ma yo wi yaa ma mege ki jogo kpenɲbelenɲbe.»

¹² Kona, a Yawe Yenɲele li si Sotanla wi pye fɔ: «Wele, mùu kee yaara ti ni fuun ti yaga ma kee na. Een fɔ maga ka jiri wo na.» Kona, a Sotanla wì si yiri le Yawe Yenɲele li yege sogowo ma kari.

¹³ Pilige ka, maga ta Zhobu wi pinambiile poro naa wi sumborombiile pe ni paa pye na nii na duven woo wa pe ndo lerefɔ wi go ki ni,

¹⁴ a pitunɲɔ wà si pan ma gbɔn wa Zhobu wi na, mee wi pye fɔ: «Falinere ti pye na tunɲgo piin wa kere, a sofile neele paa nii le pe tanla.

¹⁵ A Sabe tara fenne† pèle si pan ma to we na fyelege na, ma yaayoro ti yigi ma kari ti ni, mɔɔ tunmbyelee pe ni fuun pe gbo tokobi ni. Mi nunɲba mi fe ma sho mbe pan mbege yo ma kan.»

¹⁶ Maa ta wila pye na para bere, a pitunɲɔ wà yege si pan naa, ma yo fɔ: «Yenɲele gbanlaga kason ki yiri wa naayeri ma to ma simbaala naa sikaala konaa tunmbyelee pe na, ma pe sogo ma pe ko pew. Mi nunɲba mi fe ma sho mbe pan mbege yo ma kan.»

¹⁷ Maa ta wila pye na para bere, a pitunɲɔ wà yege si pan naa, ma yo fɔ: «Kalide tara fenne† pèle pe yee kon ma yiri gbogolomo taanri, ma pan ma to yongomeye pe na, ma pe yigi ma kari pe ni, ma tunmbyelee pe ni fuun pe gbo tokobi ni. Mi nunɲba mi fe ma sho mbe pan mbege yo ma kan.»

¹⁸ Maa ta wila pye na para bere, a pitunɲɔ wà yege si pan naa, ma yo fɔ: «Ma pinambiile poro naa ma sumborombiile pe ni, pè pye na nii na duven woo wa pe ndo lerefɔ wi go ki ni,

¹⁹ le ki yongolo nunɲba ke ni, a tifelingbogo kà si yiri wa gbinri kee ki yeri, ma pan ma go ki yengele tijere ke gbɔn nɲbanga ma ke jaanri. Go ki toori ma piile pe na, a pè ku. Mi nunɲba mi fe ma sho mbe pan mbege yo ma kan.»

²⁰ Kona, a Zhobu wì si yiri ma yere, maa derigbogo ki yigi maga wali, maa go ki kulu mbege naga fɔ kunwo kayanga gbɔn wi na; a wì si to tara maa yege ki jiile wa tara ma Yenɲele li gbogo.

²¹ A wì sho fɔ:

Mila yiri wa na no wi lara ma pan kewara,
mi yaa si ka songoro mbe kari kewara.

Yawe Yenɲele lo liɲi kan,

Yawe Yenɲele lo li sigi sho.

Waa Yawe Yenɲele lo mege ko sonni!

²² Wa ki kagala ngele ke ni fuun ke ni, Zhobu wi sila kapege pye. Wi sila yo mbe ye Yenɲele li ni.

† **1:15 1:15:** Sabe tara fenne paa pye benganri pyefenne pele, mbele paa pye na yinrigi wa Larabu tara ti yonloparawa kalige kee yeri ma pan na tuun leele pe na wa gbinri wi ni. † **1:17 1:17:** Kalide tara fenne paa pye leele pele, mbele paa pye na yanri na een na toro wa gbinri wi ni, mbele paa pye na yinrigi wa Larabu tara ti yonloparawa kameɲge kee yeri.

2

Zhóbu wi jòlògo shyen wogo

¹ Pilige ka naa, a Yennele li mérégeye pè si pan ma yere Yawe Yennele li yege sògòwò. A Sotanla fun wi pan ma yere wa pe nandogomò Yawe Yennele li yege sògòwò.

² Kona, a Yawe Yennele li si Sotanla wi yewe ma yo fò: «Ma yiri se yeri?»

A Sotanla wi si Yawe Yennele li yon sogo ma yo fò: «Mì saa tara ti maga mari yanriyanri ma toro.»

³ A Yawe Yennele li suu pye fò: «Mala tunmbyee Zhóbu wi kala li kòròsi mali yan kè? Lere wo wa woro wa tara na paa wi yen. Wi yen lere ña wi nawa pi yen ma filige wi na, ma pye sinje. Wi maa fye mi ña Yennele na yege. Wúu yee laga lali kapege pyege ki ni. Wì yere ñgbanga ma koro wi nawa pi ni pi filige wi na. Een fò, a mboro nēē na sunnu nala waa wi na mboo jògo go fu.»

⁴ A Sotanla wi si Yawe Yennele li yon sogo ma yo fò: «Senwee wi wire to ti ma tege ma senwee wi wire ti sara† senwee wi mbe ya mboo kēē yaara ti ni fuun ti kan, jango mboo yee go sho.»

⁵ Een fò ma kēē ki taga wi na maa wire ti jòlò jenri ma wele, ki woro na lere koon shyen, wi yaa ma mege ki jògo kpengbelengbe.»

⁶ A Yawe Yennele li si Sotanla wi pye fò: «Wele, wi wire m̀̀ri le ma kēē, een fò maga kaa gbo.»

⁷ Kona, a Sotanla wi si yiri le Yawe Yennele li yege sògòwò, mēē kari. A wì si saa sagbanra tipere wa Zhóbu wi na lagapyew, maga le wa wi tondagala ke na fò ma saa gbòn wa wi go ki na.

⁸ A Zhóbu wì si tiselege le naa yee gbori ki ni, mēē koro ma cèn cònrò ni.

⁹ A wì jo wì suu pye ma yo fò: «Ma yen ma pò ki na bere ma nawa pi koro pi filige ma na! Yennele li mege ki jògo ma ku ye!»

¹⁰ A Zhóbu wì suu jo wì yon sogo ma yo fò: «Ma yen na para paa jele lembige yen. Naga yen ma, kajenge we yaa la taa Yennele li yeri, we se ka tipege ta li yeri wi le?»

Wa ki kagala ke ni fuun ke ni, Zhóbu wi sila senre ta kpe yo mbe kapege pye Yennele li na.

*Zhóbu wi wenne taanri**la saa wi kòn ma wele*

¹¹ Wònlò nambala taanri la pye Zhóbu wi yeri. Pàa pye na nungba yinri Elifazi ma yiri wa Tema† ca, na wa yinri Bilidadi ma yiri wa Shuwa tara, na wa yinri Zofari ma yiri wa Naama tara ti ni. A pè si kaa jòlògo kagala ñgele fuun kàa Zhóbu wi ta ke logo. A pe ni fuun nungba nungba pè si yiri wa pe tara ti ni, ma yon wa nungba ma pinle mbe sa para Zhóbu wì ni mboo kotogo ki sogo wi na.

¹² Ma pe ta wa lege, a pè si pe yere ti yirige ma Zhóbu wi yan, pe suu jen, mēē pe magangala ke yirige ma gbele ñgbanga. A pè si pe derighòrò ti walagi, na taambugo koli naga waa wa naayeri, naga wuun wa pe yinre ti na jatere pirindorogo ki na.

† 2:4 2:4: Senwee wi wire to ti ma tege ma senwee wi wire ti sara, ki yaa pye ki senre nda, yomiyele lali, na li kòrò wi mbe ya pye fò senwee wi ma kala li ni fuun li pye, jango mboo yee go sho. Nakosima, na senwee wi wire ti ka jòlògo ta, wi mbe ya senpere yo Yennele li na. † 2:11 2:11: Tema ca pàa pye naga yinri tijnliwē fenne ca (Zhere 49.7). Shuwa naa Naama, ki yaa pye cara lari nakoma tara lari; lere sigi cara ti saga jen.

¹³ Kona, a pè si saa cèn le tara wi tanla piliye koloshyen naa yembine koloshyen; lere kpe sila ya mbe senpyo yo wi ni, katugu paa wi jologo ki yan ki gbogo wi na ma toro.

3

Zhobu wila wi sepilige ki dangga

¹ Ko pungo na, a Zhobu wi si senre ti le ma para maa sepilige ki dangga†.

² Wila para ma yo fo:

³ Yenñele sa ti na sepilige ki ko ki wo wa, konaa yembine na ni pège yo ma yo fo pè pinambyo wa kugbo le, Yenñele sa ti ki yembine li ko li wo wa!

⁴ Ki pilige ye, Yenñele sa ti ki kannga diwi, mbe Yenñele li ta wa naayeri, liga ka jatere tège ki pilige ki na naa fyew. Yanwa ka ka yiri ki pilige ki ni!

⁵ Diwi gbolo mbe ye ki pilige ki ni konaa kunwo pi diwi wi ton ki na, kambaara woro mbe ton ki na, diwi fyere woo mbe ye ki yonlo ki na!

⁶ Diwi gbolo mbe ye mbege pilige ki ton pew, yogorimo kpe ka ka pye ki yembine li ni ye le li piliye sannya yi sogowo, ki yembine paga kali jiri mbeli pinle yende piliye sannya yi ni!

⁷ Ee, ki yembine li ni, jele ka ka ya yere kugbo ni, yogorimo tinme kpe ka ka logo ki yembine li ni!

⁸ Yenñele sa ti mbele pe maa piliye yi dangi pege yembine li dangga, poro mbele pe ma ya ma yarifelege Leviyatan ki pye mbege yirige we!

⁹ Ki yembine li yindogo yon wonngolo ke pye diwi, li lalaaga yanwa pi sige sa te, piga ka pan, liga ka lalaaga yon yanwa pi yan!

¹⁰ Katugu lara nda tila na kugbo ki le, ki yembine li sila kala la pye mbe ti paga kanla se, mbe ti mi ka kaa ki jologo nga ki yaan yenle ni.

¹¹ Yingi na mi sila si ku wa na no wi lara na sesaga?

Yingi na na sesaga ma yiri wa na no wi lara, wonwon pi sila si sho na yeri?

¹² Yingi na lere la si ta mala tenge wa wi tooro ti na?

Yingi na yinne la si ta ma kan na yeri, a mi wonri?

¹³ Ndee ko sila pye, anme mi yen ma sinle ma pye yeyinnge na wa fanga ki ni,

anme mi yen wa kunwo pi wonlowo pi ni na wonlo, anme mi yen na wogo.

¹⁴ Mi jen na pye wa wunlumbolo poro naa tara ti legbolo pe ni, poro mbele pe maa wunlumbolo yinne kanni pe yee kan we.

¹⁵ Mi jen na pye wa wunlumbolo piile pe ni, poro mbele te la pye pe yeri, a pe pe yinne ti yinyin warifuwe ni.

¹⁶ Nakoma mi se jen na pye laga, mi jen na pye paa pyo na wi ku wa wi no lara, a pe suu se wi yen, paa pipigile yen, ngele ke ku ke sila yonlo yanwa pi yan.

¹⁷ Wa ko laga ko ni, lepeepe pe se ya mbe kapege pye lere na,

† 3:1 3.1-19: Zhere 20.14-18

mbele pe yen tege na ma pye fannnga fu fenne, pe yen na wogo wa ki laga ki ni.

¹⁸ Kasopiile pe yen wa yeyinnge na,
pe woro na pe jolofenne pe magala li nuru naa.

¹⁹ Lepigile naa legboolo pe yen ja,
kulo wi sho wi tafa wi fannnga ki kee.

²⁰ Yingi na Yennele li mee mbele pe yen na jolo pe yaga pe ma yanwa pi yan?

Yingi na mbele pe nawa pi tanga pe na, li mee pe yaga yinwege na?

²¹ Pe maa kunwo pi singi, een fo pila pan mbe pe le,
pe maa kunwo pi lagajaa ma we penjagboro jawa na†.

²² Ndee ki pye pe fanra ti ta, a pe pe le,
pe jen na yin nayinme ni mbaa yogori jenge.

²³ Mi yen lere wa, na wi suu karisaga ki jen,
na Yennele luu yon ton kee ki ni fuun ki na,
yingi na Yennele li silan yaga yinwege na naa?

²⁴ Katugu jenge nga mila jeen ko ki pye na yaakara re,
na kayanga gbelege ki yen na yinrigi konlo fu.

²⁵ Nga mi yen na fye ki yege, ko ki mala ta,
nga kila na sunndo wi koon na na, ko ki gbón na na.

²⁶ Mi woro na yee kan, yeyinnge woro na na, wogosaga si woro na na;
een fo yewerege ko ki yen na na.

ZHOBU NAA WI WENNE TAANRI PE SENYORO

4

4-26

Elifazi wi senyoro konghannda:

Wi yo Yennele li daga

mbe senwee wi koro

¹ Kona, Elifazi na wila yiri wa Tema ca wi si senre ti le ma Zhubu wi pye fo:

² Na lere wa ka yo wi yaa para ma ni, ki yaa pye ma yeri tege le?
Een fo ambo wi mbe si ya pyeri mboo senre ti yaga mbayoro?

³ Wele, mboro ma nagawa kan lelegere yeri,
mbele pe fannnga ki ko pe ni, a ma fannnga kan pe yeri.

⁴ Kila pye, lere na ka kurugo mbe to, ma yon senre ti ma ki fo wi kan wi ma yiri,

mbele paa pye tege ni, maa pe saga ma pe kan fannnga ni.

⁵ Koni jologo ki to mboro jate na, a ma wire ti si fanla ma na!
Koni ki gbón mboro na, ma sunndo wila koon na na.

⁶ Ma Yennele yege fyere to ma ti daga mbe pye ma kee kansaga wi le?
Ma nawa mba pi filige ma na, po ma pi daga mbe pye ma jigi tagasaga wi le?

⁷ Jatere pye ki wogo nga ki na, lere na wi yen jeregisaga fu, wiwiin ma yan wi tongo ma wo wa?

Lesinmbele wiwiin ma yan wi ko ma wo wa?

⁸ Mi wo na, migi wele maga yan fo mbele pe maa kambasinnde ti piin,
konaa na tipege ki sanri paa yariluguro yen, pe yaa kaga tonli wi ta.

† 3:21 3.21: Naga 9.6

⁹ Yennele li ma pe fe li yon tifelege ki ni ma pe tongo,
li nangbanwa tifelege ki ma pe ko ma pe wo wa.

¹⁰ Kunruwo mba pe yen na kuunru paa jaraye yen, konaa na jengeri paa
cenre yen, Yennele li maga ko,
li ma ki jara yirifonmbolo pe ngangala ke kaari.

¹¹ Jara wi ma ku kara lawa kala na,
jara piile pe ma gbon ma jaraga.

¹² Senlaara tari ti ye na nunghbolo,
ki kalegere senre, na nunghogolo keri logo.

¹³ Yembine, sanga na ni senwee wi jatere wi ma gbon ma piri woonro na,
sanga na ni senwee wi ma wonlo ma ku,

¹⁴ ki wagati wi ni, a fyere naa sunndo kongo silan yigi;
fo a na wire ti ni fuun tila seri na na.

¹⁵ A tife ne yinne la silan fe wa na yegge sogowo,
a na wire ti ni fuun ti si to na na suu.

¹⁶ Yaraga ka la pye ma yere le ki laga ki na, een fo mi saa ya mbege cenlomo
pi jen mbe wali pi na;
yaraga ka cenlomo la pye ma yere na yegge sogowo.

A mi si magala jele la logo ma yo fo:

¹⁷ «Naga yen ma, senwee na wi yen kufa, wo mbe ya mbe pye sinne mele
Yennele li yegge na?

Naga yen ma, senwee wi mbe ya pye fyongo fu mele wi dafa wi yegge na?

¹⁸ Ki kaa pye Yennele lii taga li tunmbyeele pe na,
ki kaa pye poro mbele li merageye li pungsara yan pe na,

¹⁹ li yaa taga senwee piile mbele pe wire ti yen joro poro na mele?

Poro mbele pe taambugo teger ma pe gbegele,
poro mbele pe mbe ya mbe pe purugu wa tara paa fyenge yen we.

²⁰ Mbege le pinliwe ni sa gbon yonlokogo, pe ma tongo ma wo wa,
pe ma ko ma wo wa, lere kpe na la jatere piin pe na naa.

²¹ Pe yinwege mana li ma kon[†],
pe ma ku mbege ta pe fa kaje nme ta gben.»

5

Elifazi wi yo Zhubu wi jologo

ki yiri wo jate yeri

¹ Koni yeri ma wele! Amba wi yaa ta mbaon yon sogo?
Meragekpoyi wiwiin ma yaa yeri wi pan woon saga?

² Nangbanwa pi ma lembige ki gbo,
konro tendorogo ki ma kambajenne wi gbo.

³ Mila lembige ki yan kila jiti na kee yegge,
le ki yongolo nungha ke ni, a mi sigi sege woolo pe danga ma yo fo:

⁴ Yennele sa ti sagafa ka ka ta ki piile pe na,
kiti mbe to pe na, lere ka ka ta mbe yere pe ni mbe pe sho!

⁵ Yarilire nda pe kon, Yennele sa ti fungo yen mbele na, pe pan peri ka
pew!

Ali yarilire nda wa wuuro ti sogowo, pe ti ni fuun ti koli!

[†] 4:21 4:21: Nga ki yo fo: *Pe yinwege mana li ma kon*, Yennele senre seweele pele ni, ki yen ma yonlogo fo pe paraga go ki mangala pe ke konlo.

Yegε mbatinwε fεnnε poo kεε yaara ti koli!

⁶ Jologo kila fi mbe yiri wa tara paa tige yen,
tege nga senwee wi na, kila fi wa tara paa yan yen.

⁷ Eεn fε senwee wi ma se mbaa jolo,
paa yegε nga na kason ma fugu kparira ma yiri wa naayeri.

⁸ Mi wo na, ndεε mi ja pye mboro, mi jεn nala kala li le Yenηele lo kεε;
mi jεn nala kala li yegε yo lo kan.

⁹ Yenηele li maa kagbɔgolo piin, ηgele kε toro senwee wi jatere pyege na;
li maa kafonngolo ηgele piin ke se ya jεn mbe kɔ.

¹⁰ Lo li ma ti tisaga ki ma pan laga tara ti na,
lo li ma ti tonmo pi ma pan mbe wasege ki yinngi.

¹¹ Li ma mbele pε pe yεε tirige pe yirige naayeri,
li ma mbele yesanga gbɔn pe na pe yirige mbe pe sho.

¹² Tijinliwε pee fεnnε pε kagala ηgele kɔn mbe pye, li ma ke jogo;
nga fuun pε yon kɔn na piin ki ma jogo pe kεε.

¹³ Li ma kajεnmbele pe yigi pe yεεra tijinliwε pee pi ni,
mbe nambara fεnnε pe kakonndεgεngεle ke jogo fyeleεε na†.

¹⁴ Diwi wi ma ye pe na yonlo na;
yonlo ηgbanga na, pe maa talitali na toro ma mbe yo yεmbine li.

¹⁵ Eεn fε Yenηele li ma fyonwo fε wi sho ki leele pe yon senpere ti kεε,
mbe pe sho mbe pe wo wa fannga fεnnε pe kεε.

¹⁶ Li ma jigi tagasaga kan ηa wi fannga ki kɔ wi yeri,
εεn fε li ma tipere pyefεnnε pe yonro ti ton pe na.

¹⁷ Ki kala na, Yenηele li ka lere ηa jεregi mboo le kono, fεrεwε yen ki fε
wi woo;

Yenηele na yawa pi ni fuun fε maga ka je li yerεwε senre ti na†.

¹⁸ Katugu lo li ma senwee wi wεleεε, lo li mεε wi sagbanra ti fε;
lo li maa pye wi maa yaa, lo li mεε wi sagala.

¹⁹ Jorowo kagala kogoloni mbe gbɔn ma na, εεn fε Yenηele li yaa ma sho
ke ni fuun ke ni;

ali na li koloshyen wolo ka pan, la mbe taga lo na, jologo se gbɔn ma na.

²⁰ Fungo sanga ni, li yaa ma sho kunwo pi kεε,
malaga sanga ni, li yaa ma sho tokobi wi kεε.

²¹ Yenηele li yaa ma sho lepeele pe lesangara senre ti kεε,
na jogowo ka pan sanga ηa ni, ma se ka fye.

²² Ma yaa kaa tege jogowo sanga naa fungo sanga ni, mbege yan fε ki woro
yaraga ka,

ma se kaa fye yan wongaala pe yegε;

²³ katugu sinndεεre se ka pye wa ma kεere ti ni,
yan wongaala pe yaa ka pye yeyinngε na ma ni.

²⁴ Ma yaa kaga yan fε yeyinngε ki yen wa ma go,
na maga ka sa ma yaayoro ti wele wa ti kasaga, ma yaa ki yan fε ka kpe
si la wa ti ni.

²⁵ Ma yaa kaga yan fε ma setirige piile pe yen na lege,
fε ma sege woolo pe yen na lege paa yan nga wa wasege ki yen.

26 Ma yaa ka le mbe tin yinwege ki na si jen mbe ku poon le wa fanga ki ni,
paa yee nga na pe ma kaa yarilire pogolo gbogolo yarilire konsanga ni.

27 Wele, we ki kala li cancan jenge mali wele, pa li si yen ma.
Mboro ma daga mbege logo, mboon yee kala yon li ni.

6

Zhobu wila yon sogomo kan

maa wenne pe jeregi

1 Kona, a Zhobu wi si Elifazi wi yon sogo ma yo fo:

2 E, ndee ki pye pe mbe ja ya mbanla jologo ki taanla culo na mbege jen!
Ndee ki pye pe mbe ja ya mbanla tege kagala ke ni fuun ke taga taanlayaraga na mbe ke jen!

3 Kaselege ko na, na jologo ki jen na nugu mbe we kogoje yon taambugo ki na,
ko ki ti mi yen na para nala yee tooro.

4 Katugu Yennele na yawa pi ni fuun fo lilan won li jologo wangala ke ni,
ke shonro pere ti ye na wire ti lagapyew ki ni.
Sunndo kongo kagala ngele Yennele li maa waa senweele pe na, ke yere malinje wi na na mege ni.

5 Naga yen ma, yan sofile wi mbe ya mbaa gbele yan wogo na mboo ta wi yen ma yere le yan tipirige ki tanla le?
Naga yen ma, nege ki mbe ya mbaa gbele mbege ta ki yen ma yere le ki yaakara ti tanla le?

6 Naga yen ma, tanwa woro yaakara nda ni, lere mbe ya mberi ka ko fu le?

Naga yen ma, ngojene tipinne tanwa ma pye wa li nawa lafige ki ni le?

7 Ki yaakara nda mi sila pye na jaa mbe jiri ti na,
to ti pan ma pye na yaakara re, ali mbege ta ti yen mala mben.

8 E, nga mi yen na yenri Yennele li yeri, ndee ki pye ki mbe ja ya pye na kan!

Na jigi wi yen yaraga nga na, ndee Yennele li mbe jaga kan na yeri!

9 Mila jaa Yennele li yenle ki na lilan tongolo,
lili kee nga kila na go singi ki laga na na, lilan laba teere!

10 Pa kona, na kotogo ki jen na sogo na na,
mi jen naa yeni mbaa kanni nayinne ni, ali wa ki jologo gbogo nga ki ni,
katugu mii je Yennele na li yen kpoyi li senre ti na.

11 Een fo fannga si koro na ni naa mbaa ki kosaga tanga singi,
mi yaa ko kowo mba na po yen yingi mbe sigi kun na yee ni?

12 Naga yen ma, na fannga ki yen paa sinndelege fannga yen wi le?
Na witige ki yen paa tuguyenre yen wi le?

13 Sagafo kpe woro na na naa,
ali yere yirisaga jeele lo si koro na yeri naa.

14 Lere na wi yen na jolo, wi daga wi wenne pe kagbaraga ki ni,
ali na kaa pye wigi yaga, wi woro na fye naa Yafa Yennele li yee.

15 Na wenne panla java paa lafogo ma kaa lere java we,

pànla java paa yanwira lafogo ka yen, nga ki lapyo wi waga pew.

¹⁶ Were sanga wi kosaga, tònmo mba pi simbi po naa nezhi wi ni ti kaa yanni,

ti tònmo pi maga yin ma gbòn ma piri.

¹⁷ Een fò kanga na, ki ma waga,

kafugo sanga ni, tònmo na pye wa ki ni.

¹⁸ Yóngomé fenne mbele pe maa tooro wa gbinri wi ni, pe ma koro na tònmo lagajaa fò ma pe kono li wa,

pe ma ye ma kari wa gbinri wi ni ma saa kò wa.

¹⁹ Tema ca tangafenne mbele pe maa tooro yóngómeye na wa gbinri wi ni, pe ma pe yere ti yirige na ki tònmo pi lagajaa,

Saba tara tangafenne pe ma pe jigi wi taga ki tònmo pi na.

²⁰ Een fò pe jigi na pàa taga pi na, a wi kannga ma pye fere pe yeri, katugu naa pàa ka saa gbòn wa, a pe jigi wi si kòn pe na.

²¹ Koni, yoro fun pa ye wogo ki yen ma na yeri.

Naa yànla jòlògò ki yan, a yè si fye.

²² Naga yen ma, mi ye yenri ma yo ye yaraga ka kan na yeri le?

Mi ye pye ma yo ye yarikanra ta lagala wa ye yarijende ti na mberi kan na kala na le?

²³ Mi ye pye ma yo yanla sho na jugu wi kɛɛ le?

Nakoma yanla sho lewɛlewɛ wi kɛɛ le?

²⁴ Yege naga na na, pa kona mi yaa pyeri, na pungosaga yege naga na na!

²⁵ Kaselege senre ti maa yaa,

een fò ye senngbanra yogo ki yaa yingi yon na kan?

²⁶ Naga yen ma, yaa jaa mbanla jerɛgi na senyoro ti kala na wi le?

Mbe lere na wi jigi wi kòn wi na wi senre ti jate go fu senre wi le?

²⁷ Ye mbe yenle mbe pete gbòn pijiriwe go na mbe ta mboo tafo wi jen le? Ye mbe yenle mbe ye wonlonanja wi pere ke?

²⁸ Koni ye ye yengele ke kan na na yaa na wele, yege yan mi yen na finlele ye yege sogowo wi le?

²⁹ Ye ye jatere wi kannga, yaga ka kambasinnye pye;

ye ye jatere wi kannga, yege jen ye yo fò na kala li yen ma sin.

³⁰ Naga yen ma, ye senre mbasinnde logo na yon le?

Naga yen ma, na yon ki se ya mbe kapege senre ti jen mberi wo ti yee ni wi le?

7

Zhobu wi yon sogomo sanmba:

Wi yen naa kayanga

ki yege yuun Yenhele li kan

¹ Senwee wi yinwege laga tara ti na, ki yen ma ngban paa sorodashe tunngo yen;

wi yinwege piliye yi yen jòlògò ni paa tunmbyee na pe maa sara wi woyo yi yen.

² Wi yen paa kulo yen wa yonlo ki na, na wi yen na yinne jenri lagajaa, wi yen paa tunmbyee yen, na wi jori wi sara wi na naa singi.

3 Ki pyelomo nungba pi na, na tasaga ki pye jologo maga le yeyen legere ni,

yembine o yembine tege ki yen na na.

4 Na mi ka sinle yembine, mi mala yee yewe fo: «Mi yaa yiri wagati wiwiin?»

Yembine li ma tonlo na yeye na,

mi ma koro na waa na kanngi wa na sinlesaga fo mbe sa laga ki laga.

5 Fyenre ye na wire ti lagapyew ki ni, mari kurukuru paa fenrege waga yen,

na witige kila koonlo sagbanra na finriwe yinrigi.

6 Na yinwege ki yen na koo fyelege na paa yeye nga na gbera tifo wi lola wi maa tooro we,

ki yen na koo, jigi tagasaga fun ki yen na koo!

7 E, Yenhele, ma jatere wi tege ki na fo na yinwege ki yen paa tifelege yen; mi se ferewe po yan yenle ni naa fyew.

8 Mboro na maa na wele, ma yengele ke se kanla yan naa;

ma yaa kaa na lagajaa ma yengele ke ni, een fo ma se kanla yan.

9 Yeye nga na kambaaga ki ma toro ma ko saw,

ki pyelomo nungba pi na, lere na kari wa kuulo tara mbe songoro naa.

10 Wi se ka songoro mbe pan wa wi go naa, wila pye ma cen mbele ni, pe ma fege wi na.

11 Ki kala na, mi se ya mbanla yon ki ton;

mbanla ta na jatere wi piri na na, mi daga mbe para,

mbanla ta na nawa pi tanga na na, mi yaa na kayanga ki senre yo.

12 Naga yen ma, muwi mi yen kogoje we lee nakoma kogoje wi yarifelege ye†,

fo a ma nee na korosi ma saa gbom ma?

13 Na mi ka sinle mi maa ki sonri wonlowo po yaa na kotogo ki sogo na na, fo wa na sinlesaga, na kayanga ki mbe mbonro na na.

14 Kona, ma ma fyere wa na na woonro tijangara ni, mbe yariyanra naga na na, nda ti maa na sunndo wi koon.

15 Ki kala na, ndee mala sere wa na yologo ma wonwon pi kon na na, mala gbo ko mbe ja mbonro na na,

kunwo po mbonro na na, na kajeere ti ni fuun ti yiri funwa na yeen ko na.

16 Yinwege ki la ki ko na na ma, mi se koro yinwege na fo sanga pyew!

Na yaga yeyingge na ma, katugu na yinwege piliye yi woro yaraga ka.

17 Senwee wi yen yingi, a wi kala li si gbogo ma yeri ma, yingi na, a ma nee jatere piin wi wogo na ma†?

18 Fo pinliwe pyew ma ma pan mboo kon mbe wele, konaa wagati pyew ma maa wa ma wele mboo kala li jen.

19 Ma yaa ma yeye ki laga na na wagati wiwiin?

Ma yaa na yaga mbe wogosaga jenri ta mbe cenre yoli wagati wiwiin?

20 Na kaa pye mi kapege pye, yingi mi pye ma na, senwee piile welefo?

Yingi na, a ma nee na gbom?

Na kala li yen tuguro ma go na wi le?

† 7:12 7:12: Ki wagati wi ni, leele pele la pye naga jate ma yo fo kogoje wo naa wi yarifelege ki ni, tila pye yaara nda pe maa gbogo to ta; fo pe yarisunngo kila ya ma malaga gbom ma ya kogoje wo naa wi yarifelege ki ni, mari po mari wa. Ye Eza 27.1naa Yuuro 74.13lara ti kara ye wele. † 7:17 7.17: Yuuro 8.5; 144.5

21 Yिंगi na ma se si ya mbanla kapere ti kun ma yee ni,
 konaa mbanla kajoggo ki kala yaga na na?
 Sanni jenri mi yaa ku mbe sinle wa taambugo ki ni,
 ma yaa kanla lagaja, een fo mi se pye wa naa.

8

Bilidadi wi senyoro kongbannda:

*Wi yo ki mɔnɔ o mɔnɔ,
 kajoggo ti fɔgo ki ma tɔn*

1 Kona, Bilidadi na wila yiri wa Shuwa tara wi si senre ti le mee Zhobu wi pye fo:

2 Ma yaa koro mbaa ki senre cenle nda ti yuun fo sa gbɔn wagati wiwiin?
 Ma yon senyoro wara nda ti yen paa tifelingbogo yen, ti yaa ko wagati wiwiin?

3 Naga yen ma, Yenɲele li yaa nga ki sin ki kannga wi le?
 Naga yen ma, Yenɲele na yawa pi ni fuun fo li yaa kaselege kono li kannga wi le?

4 Kana ki mbe ya pye fo ma pinambiile pe kapege pye ma ye Yenɲele li ni,
 ko a li si pe kapere ti go kala li wa pe na.

5 Een fo mboro wo na, na ma kaa Yenɲele li lagajaa,
 na ma kaa Yenɲele na yawa pi ni fuun fo li yenri loon yinriwe ta,

6 na ma ka pye jeregisaga fu konaa mbe pye sinɲe,
 kona li se mo li yaa la wele ma na,
 mbe yeyingge le wa ma go ki ni naa, mbe yala ma yen sinɲe yeye nga na ki ni.

7 Pa kona ma cenlomo kongbanmba, ma se po jate naa yaraga ka,
 een fo ma cenlomo fonmbo, po yaa yon mbe we faa woo po na.

8 Faafenɲe pe yewe ma wele,
 nga pe teleye paa cancan ma jen, moɔ jatere wi tɛge ki na.

9 Katugu pe woro se yunmbaan, wee yaraga ka jen,
 laga dunruya wi ni, we yinwege piliye yi ma toro paa tige yinme yen.

10 Faafenɲe poro pe yaa ma naga, poro pe yaa ka yo ma kan;
 nga ki yen wa pe nawa, pe yaa ki wogo ka yo ma kan fo:

11 «Gbagara wi mbe ya mbe yiri, na wi woro logo yon na le?
 Logo yon yan ki mbe ya mbe fi, na ki woro tonmo laga na le?»

12 Na tonmo woro ki ngo, ki tipirige ki ma waga fyaw ma yan sannga ki yaga,
 mbege ta ki fyenɲe yiri, na pe faga kon gben.»

13 Mbele pe ma fage Yenɲele li na, pa pe kala li ma pye ma;
 pa lepee wi jigi tagasaga ki yaa ka ko ma.

14 Wi keendagaserege ki ma jogo ma wo wa,
 wi jigi tagasaga ki ma tifaga paa sipee mere yen.

15 Wi yo wi yaa jiige wi go ki na, een fo, a go ki si to;
 wi yo wi yaa ki yigi mbe mara ki na, een fo kii ya yere.

16 Wi yen paa tige yen, nga kigi yee ta wa yonlo ki na;
 ki njere ti jaraga ma nanjo kologo tire sannda ti ton.

17 Ki ma ki ninde ti migili ti yee ni ma ye fo wa sinndeere ti sogowa;
ki ma yesaga lagaja ma kari fo wa waara ti nogo.

18 Een fo pilige nga ni paga ki kow mbege wo wa laga nga kila pye,
ki censaga ki ma je ki na, maga pye fo: «Mi soon jen fyew.»

19 Wele, nayinme mba ki lerefo wi ma ta laga dunruya wi ni, pi ko pow
yee!

Tige ka yee mee fi ma yiri naa wa titege lege ki ni.

20 Lere na wi nawa pi yen ma filige wi na, Yennele laa je wo na fyew,
laa si kee le kapere pyefenne pe ni mbe pe saga.

21 Li yaa ka ti ma tege naa wa ma yon,
mbe ti maa yogorimo yuuro koo wa ma yon.

22 Mbele fuun pдон panra, pe yaa ka fere sho;
lepeepe pe yinre ti yaa ka jogo mbe wo wa.

9

Zhobu wila Bilidadi wi yon sogo:

Wi yo Yennele lo li yen

fanninga ni ma we

1 Kona, a Zhobu wi si Bilidadi wi yon sogo ma yo fo:

2 Kaselege ko na, migi jen ma yo nga ma yo, pa ki yen ma;
een fo senwee wi mbe ya mbe sin mele Yennele lo yee na?

3 Na maga yo ma yaa kendige wo Yennele li ni,
na li ka yewige waga keke (1 000) yewe, lere se ya mbe yon sogomo nungha
kan yere.

4 Kajenme pi yen Yennele lo woo, yawa si yen li ni fo jenge;
ambo wi mbe ya yere mbeli sige mbe koro mbajolowa?

5 Lo li ma yanwira ti kologi wa ti yongolo ke ni, ti yere naga jen,
na li ka nawa ngban, li mari jaanri.

6 Li ma tara ti tigile mari yirige wa ti nogo ki na,
li mari nogona canyaara ti yegeyege.

7 Li ma para yonlo ki ni mbe yo kiga ka yiri, yonlo kila yiri;
li ma wonngolo ke yon ton kaa ya yiri.

8 Lo nungha li ma naayeri fowaga ki sanga maga jaraga;
li maa tanri kogoje wi tonmo mba pi maa yinrigi na tuun pi go na.

9 Lo li wonngolo ke cenle pyew ke da;
yonloparawa kamege kee wonngolo, naa wonndaanla pe ni,
naa Ngono gbogo pire konaa yonloparawa kalige kee wonngolo ke ni.

10 Li maa kagbologo piin, ngele senwee jateri se ya jen;
li maa kafonngolo piin, ngele ke se ya jiri mbe ko.

11 Wele, li ma toro na tanla, een fo mi seli yan,
li ma yiri le na tanla ma kari, mila pye ki jenme.

12 Li ka yaraga nga yigi fanninga na, ambo wi mbe ya mbege sho?
Ambo wi mbe ya mbeli pye fo: «Yingi maa piin yee?»

13 Na Yennele li ka nawa ngban, lere se ya mbeli nangbanwa pi sogo;

kogoje nawa yaripere[†] to naa ti pinleyeenle sanmbala pe ni, ti maa ti yee go sogo li yee sogowo.

¹⁴ Mi wo na, mbe ya mbeli yon sogo mbe yo mele?

Senre titiin mi yaa ta mbe yo li ni?

¹⁵ Ali na mi ka pye sinne, mi se ya mbeli yon sogo;

lo na li yen na kiti konfo, mbe ya mbeli yenri lilan yinriwe ta ko ce.

¹⁶ Na mi kali yeri, ali na li kanla yon sogo, mi se ya taga ki na yere mbe yo li nungbolo jan ma logo na yeri.

¹⁷ Li yen nala tongolo li tifelingbogo ki ni,

li yen na jologo legere waa na na go fu.

¹⁸ Li woro nala yari mbe won mbe tigi;

li yen nala nawa pi tanga na na fo jenge.

¹⁹ Na mi ka yo mi yaa ki pye fanninga kala, lo fanninga ko ki yen ma gbogo; na mi ka yo mi yaa kari li ni kiti konsaga, ambo wi yaa we yeri ki kiti wi na?

²⁰ Ali na kaa pye mi yen ma sin, na yon ko ki yaa kiti wi jan na na;

ali na kaa pye na nawa pi yen ma filige na na, na yon senre ti yaa na jeregi.

²¹ Naga yen ma, na nawa pi yen ma filige na na kaselege le? Mi si jen yere. Na yinwege ki la ki ko na na.

²² Ki ni fuun ki yen na yee na nungba, ki kala na mi yo fo:

«Yennele li ma lere na wi nawa pi yen ma filige wi na wo naa lepee wi ni pe tongo tongolomo nungba na.»

²³ Na kapege ka ka fo mbe to lere na wi yen jeregisaga fu wa na mboo gbo, Yennele li maa tege wi yesanga kala li na.

²⁴ Na tara ta ka ye lepee wa kee wi cen ti go na, Yennele lo li ma ti kiti konfenne pe ma pe yengele ke ton kaselege ki na. Na lo ma, ambo mbe ya mbe ko pye?

²⁵ Na yinwege piliye yi yen na tooro na fyeele ma we fevo na wi wege wi na,

na yinwege ki yen na koo, na mi fa ferewe pi yan yenle ni.

²⁶ Na yinwege piliye yi yen na tooro fyaw fyaw paa gbegewe tonmokoro yen, nga ki tifaga,

paa yon yen, na wi ma tigi fyelege na yaraga nga wi yaa le ki na.

²⁷ Ali na mi ka yo fo mi yaa fege na kayanga ki na,

mbanla yesanga ki yaga, mbaa yogori,

²⁸ na jologo ki maa fyere waa na na;

katugu migi jen ma yo Yennele li sege jate mbe yo mi yen jeregisaga fu.

²⁹ Muwi mi yaa pye jogofa we;

yingi na mbe sila na yee tege jaga?

³⁰ Ali na mi ka woli nezhi na wi yan wi tonmo pa ni,

mbanla keyen yi jogo tafilan ni yi laga,

³¹ konaa ki ni fuun, ma yaa kanla piligi naa wa fenrege ki ni, mi yaa pye mbe tijanga na yariporo ti yeri.

[†] 9:13 9:13: Nga ki yo fo kogoje nawa yaripere, Eburuye senre ti ni ki yen ma yonlogo ma yo fo Arahavu. Wa Izirayeli tara kee ki na, leele paa pye naga jate ma yo Arahavu, yarifelege kayi, nga paa pye na gbogo; ye wele wa Zhubu 7.12 laga ki ni.

³² Yennεε li woro senwee paa mi yen,
jango mbeli yon sogo,
mi se ya mbeli yeri kiti konsaga.

³³ Kasuluwo woro mi naa lo ni we sogowa,
na wi yaa keε taga we nii shyen we na mbe we kala li yεge wa.

³⁴ Yennεε ligi yaga lilan gbonro ti yaga ma li kanngala li ni,
fyere kagala ngele li yen na waa na na, ke ka kaa na sunndo wi koon naa.

³⁵ Kona mi jen na ya mbaa para li ni, mi se jen naa fyε li yεge;
εen fo ki woro ma, mi koro na ye.

10

Zhobu wi yon sogomo sanmba:

Wi yo Yennεε laa wi da mboo tongo

¹ Yinwege ki la ki ko na na!

Koni mi yaa na kayanga ki yεge yo,
mi yaa para mbe yala na nawa pi tanga yεge nga na ki ni.

² Mi yaa ki yo Yennεε li kan fo maga ka kiti kon na na mbanla le jologo,
εen fo maa na jeregi go nga na ki yo na kan!

³ Naga yen ma, mbaa na jolo ko ki yen moo ndanla wi le?

Mbe je yaraga nga ma gbegele ma keε ki ni,
konaa mbe ti lepeepe pe keε tunndo tila yongo pe kan, ko ki yen moo
ndanla.

⁴ Naga yen ma, senwee yennεε ke yen ma na wi le?

Naga yen ma, ma yaara yanlomo po naa senwee yanlomo pi ni, pi yen ja
wi le?

⁵ Naga yen ma, ma yinwege piliye yi were paa senwee woyo yi yen wi le?

Ma yεgele yon ki were paa senwee wogo ki yen wi le?

⁶ Yingi na, a ma neε na pungosaga ki jaa mbege jen?

Yingi na, a ma neε na kapege ki segesεge mbege jen?

⁷ Ma si yala maga jen mako ma yo fo mi woro jogofa,
fo lere kpe se ya mbanla sho ma keε.

⁸ Yennεε, mboro mala da, ma keyen yo yilan wire lombondo ti fanri;
εen fo koni ma yen na jaa mbanla tongo!

⁹ Ki yaga moo jatere wi tege ki na fo mala fanri paa pe ma kaa yaraga ka
fanri joro ni we;
naga yen ma, ma yen na jaa mbanla tongo mbanla songoro wa taambugo
ki ni wi le?

¹⁰ Maa na fyenli paa nono yen mala gbegele,
a ma ti mi simbi paa nono nara yen.

¹¹ Kona, a ma si selege naa wire kara le na ni,
mee na sogolo yeε na kajeere naa kapannda ni.

¹² Ma yinwege kan na yeri, ma kagharaga pye na kan,
moo jatere wi tege na na, nala yinwege ki go singi.

¹³ Ma si yala, ma yen na larawa kala la lara wa ma kotogo na,
εen fo nga ki yen wa ma nawa, migi jen.

¹⁴ Maa pye na jaa mbaa na korosi mbe ta mbanla yigi kapege pyege ka go
na;
kona ma se yenle mbanla punguwo pi kala yaga na na.

¹⁵ Na kaa pye mi yen jógófo, jógófo yen na wogo!
Na kaa si pye mi yen sinne, mi se ya mbanla go ki yirige,
fere tilan yigi matoro, na fyónwó pí kée toro.

¹⁶ Na mi ka yo mi yaa na go ki yirige, ma maa na puro paa jara yen;
ma maga ngban na na jenne ma fannga fyere wogo ki ni.

¹⁷ Ma yen na yinrigi na kórógó naga tagala ki yee na,
ma nangbanwa pi yen na seregi na ni;
ma malingbóónló pe yen na tuun na na naga waa na pe yee kaan.

¹⁸ Yिंगi na màa si ti, a mì yiri wa na nò wi lara?
Ndee mila ku, lere kpe se jen nala yan yenle ni.

¹⁹ Mì jen na pye paa lere ña wi sila yiri laga dunruya wi ni;
na nò wi mbaa na se mì ku, pe sila kee na ni teere wa fanga ki ni.

²⁰ Na yinwege piliye yi koro jenri.
Koni Yennele lilan yaga ma.

Li laga na na, mbe ta mbe wón mbe tigi jenri;

²¹ sanni mbe sa kari wa laga nga mi se songoro mbe pan naa,
wa tara nda diwi gbolo lo naa kunwó pí diwi wi yen.

²² Diwi gbolo tara ri, ki laga ki wó conjonjo paa yembine wolo yen;
kunwó pí diwi wowi, laga nga kala pyew li gbón ma piri wa;
ki laga ki yónló yanwa pi yen paa yembine wolo yen.

11

Zofari wi senyoro kongbannda:

*Wì yo Zhóbu wì songoro
wì pan Yennele li kórógó*

¹ Kona, Zofari ña wila yiri wa Naama tara wì si senre ti le, mee Zhóbu
wì pye fo:

² Naga yen ma, yón sogomó si daga mbe kan ki senlegere nda tì yo ti na
wi le?

Naga yen ma, yón tangawa po mbe ya mbe tanga kan lere yeri wi le?

³ Naga yen ma, ma senlegere to kala na leele pe daga mbe pyeri wi le?
Ma yen naga lakoo leele sanmbala poro na, ko lere ka ka mboro tifaga wi
le?

⁴ Mà yere ki yo maga filige ma yo ma nagawa senre ti yen ma sin,
fo ma yen fyongo fu Yennele li yege na.

⁵ E! Ndee Yennele li mbe ja yenle mbe para,
ndee li mbe ja yenle mbeli yón ki yenge mbóón yón sogo,

⁶ ndee li mbe ja li kajenme larawa kagala ke naga ma na,
koro ngele kè wé senwee tijinliwé pi na,
pa ma jen naga jen fo Yennele loón kajógoro ta yan, mari kala yaga ma na.

⁷ Naga yen ma, ma mbe ya mbe Yennele li larawa kagala ke segesege mbe
ke jen wi le?

Ma mbe ya mbe lo na yawa pi ni fuun fo li kagala ke ni fuun ke jen mbe
ke kó wi le?

⁸ Ke yen ma yagara ma wé naayeri wi na, yingí ma mbe ya pye?

Ke yen ma jugo ma we kuulo tara ti tijuguwo pi na, yingi ma mbe ya jen wa ko ni?

⁹ Ke titonlowo pi we tara ti titonlowo pi na, ke gbeme pi we kogoje wi gbeme pi na.

¹⁰ Na Yennele li kaa tooro, mbe si lere wa yigi mbeli le kaso, na li ka lere wa yeri kiti konsaga, ambo wi mbe ya mbeli yegge kon?

¹¹ Katugu li leele fanlafenne pe jen, li ma kambasinnye ki yan, laa cen laga saga jaa tetete.

¹² Een fo lembige ki se ya mbe kajenne ta fyew, fo ndee pilige nga ni yan sofile wi ka ca sofile se ko lembige ki yaa kajenne ta[†].

¹³ Mboro wo na, na maga ma jatere wi kannga mboo wa Yennele li na, na maga ma keyen yi yirige wa naayeri mbeli yenri,

¹⁴ na maga ma kee ki wo kapege pyege ki ni, na mee yere ki na kambasinnye ki koro wa ma go,

¹⁵ pa kona ma yaa ma yologo ki yirige caw, jeregisaga se pye ma na; ma yaa yeresaga ta, ma saa fye yaraga ka na.

¹⁶ Pa ma yaa fegge ma tege ki na;

ma yaa la nawa tuun ki na paa yegge nga na tonmo ma kaa fo ma kari we.

¹⁷ Ma yinwege ki yaa ka yanwa ta mbe laga mbe we yonlofunngbanga yanwa pi na;

diwi wi yaa pye paa lalaaga yanwa yen ma kan.

¹⁸ Pa ma yaa taga ma yee na, katugu jigi tagasaga yaa pye ma yeri; kala li ni fuun li yaa yon ma kan, ma yaa la sinlele yeyinnye na pow.

¹⁹ Ma yaa ka sinle mbaa wogo, lere kpe se pan mboon jolo; lelegere yaa kaa paan mbaa ma yenri ma pe saga.

²⁰ Een fo lepeepe pe yaa ka wele mbe te, yengelle ke sa wo sagawa wogo na; larasaga kpe se ka ta pe na, jigi tagasaga nungba nga ki yaa ka koro pe yeri, ko ki yaa pye kunwo we.

12

Zhobu wi yon sogo:

Nga ka Yennele li ndanla

ko li ma pye

¹ Kona, a Zhobu wi si Zofari wi yon sogo ma yo fo:

² Kaselege ko na, senwee piile pe jenne pi ni fuun pi yen yoro yeri, na yoro ka ku, kona kajenne po pi ku.

³ Kona ni ni fuun, mi fun tijinliwe yen na ni paa ye yen, ye woro ma mbonro na na, nda ye yo, lere pyew ti jen.

⁴ Mi pye titegere yaraga na wenne pe yeri, mi na mi ma Yennele li yenri, jango lilan yon sogo, mi na mi yen lesinnye, a na nawa pi yen ma filige na na,

[†] 11:12 11:12: Nga ki yo fo: Fo ndee pilige nga ni yan sofile wi ka ca sofile se ko lembige ki yaa kajenne ta, ki senre ti woro ma filige Eburuye senre ti ni. Ki senre ti mbe ya logo fun fo: Lere na kajenne woro wa wi go ki ni, wi se ya pye kajenne paa yegge nga na yan sofile se ya mbe senwee se we.

mì pye pe yeri titegere yaraga.

⁵ Lere ña wi yen tege na, wo wi ma tifagawa ta,
ko ki yen lere ña wi yen ferewe na wi sonrimo we.
Lere ña ka kurugo mbe to, ko fo wo daga mbe tifagawa ta.

⁶ Ma si yala benganri pyefenne poro yen yeyinngwe na wa pe yinre ti ni;
mbele pe maa Yenñele li yinjere jaa, poro yen ma cen yeyinngwe na pow,
poro mbele pe ma pe yera fannga ki pye pe yenñele le.

⁷ Een fo yaayoro ti yewe, ti yaa ma naga;
naayeri sannjegele ke yewe, ke yaa ka yo ma kan.

⁸ Para tara na yaara ti ni, ti yaa ma kara,
kogoje ngbanra ti yaa ki yeye yo ma kan.

⁹ Ki yaara nda ti ni fuun ti ni, kikiin ki sigi jen
mbe yo fo Yawe Yenñele lo ligi kagala ngele ke pye?

¹⁰ Yaara yenwere ti ni fuun ti yinwege ki yen lo kee,
senwee wi yinwege wonwon pi yen lo kee.

¹¹ Pe maa ki senre nda ti yuun ma yo fo:
«Nungbolo li ma senre ti logo ma wali ti na,
paa yeye nga na yon ki ma suro ti tanwa pi jen maa wo pi yee ni we.

¹² Kajenme yen lelngbaara ti yeri,
kagala koro jenme yen yinwetonlogo fenne pe yeri.»

¹³ Een fo kajenme naa fannga to yen Yenñele lo woro,
mbe kala kon mbeli tege mbeli yon konaa tijinliwe, to yen li woro.

¹⁴ Yenñele li ka yaraga nga jogo, lere se ya mbege gbegele naa,
na li ka koro ki ton lere ña na, lere se ya mbege koro ki yenge wi na.

¹⁵ Na li ka tisaga ki yerege, yaraga pyew ki ma waga,
na li ka tonmo pi yaga pila paan, pi ma tara ti joga.

¹⁶ Fannga naa kapyo jenme pi yen lo ni;
lere ña wi pungo konaa lere ña wi pele pungo, pe ni fuun pe yen li woolo.

¹⁷ Li ma ti tara ti yegfenne pe maa tanri toooro wara†,
li ma tara teepe pe jatere wi joga pe na.

¹⁸ Li ma wunlumbolo pe kurusijaraye mbele megbogo woolo pe sangala
pe na,
mbe si pe po kulowo mangala ni wa pe senngwele ke na†.

¹⁹ Li ma ti saraga wofenne pe maa tanri toooro wara,
mbele pe fannga ki gbegele ma cen, li ma pe fannga ki jan le yonlo nungba
li ni.

²⁰ Leele pe jigi wi yen leele mbele na, li ma senre ti ko wa pe yon,
mbe kagala yeye jenme pi sho lelngbaara ti yeri.

²¹ Li ma tifagawa kan megbogo fenne pe yeri,
mbe fannga fenne pe fannga ki ko le yonlo nungba li ni.

²² Li ma diwi kagala ngele ke yen ma lara ke yirige funwa na,
mbe kunwo pi diwi wi yirige funwa na.

²³ Li ma cengele ke jiti, kona mbe si ke tongo,

† 12:17 12:17: Ki senre nda ti koro wi mbe ya pye fo: Li ma tara ti yegfenne pe kajenme pi sho pe yeri, nakoma li ma tara ti yeye fenne pe le kulowo ni. † 12:18 12:18: Ki verise ña wi koro wowi na fo: Li ma wunlumbolo pe fannga ki sho pe yeri, mbe si pe le kulowo ni.

li ma ti cengele ke ma lege, ko pungo na, li mee ke jaraga.

²⁴ Li ma tijinliwe pi sho tara woolo pe teelee pe yeri, mbe pe yaga paa yanri paa toro faa wa gbinri wi ni, wo na konɔ woro wa.

²⁵ Pe maa talitali na tooro wa diwi wi ni yanwa fu; li ma pe yaga pe maa gbali na tooro paa sinndire fenne yen.

13

Zhobu wi yon sogomo

mbe kari yegɛ:

Wila jaa wo naa Yennele li ni

pe para pe yee ni

¹ Ee, kaselege yi, ki kagala mi ke ni fuun ke yan yenle ni, mi ke logo ma wali ke na wa na nungbogolo ke ni.

² Nga ye jen, mi fun migi jen; ye woro ma mbonro na na.

³ Een fo mila jaa mbe para yawa pi ni fuun fo wo ni, mila jaa mbe para mbanla yee sho Yennele lo yegɛ na.

⁴ Yoro wo na, ye yen na finlele na tonni kaselege ki na; ye yen were pyefenne mbele pe se ya yaraga ka yon.

⁵ Ndee ki pye ye ja pyeri yee para, ko jen na pye ye yeri kajenne.

⁶ Ye logo na yeri, mi yaa para mbanla yee sho, senre nda mi yaa yo wa na yon, ye nungbolo jan yeri logo!

⁷ Naga yen ma, ye mbe yenle mbe senre mbasinnde yo Yennele li mege ni wi le?

Naga yen ma, ye mbe ya mbaa yagbogolo finlele mbe si yo Yennele lo yaa sari wi le?

⁸ Yaa ki jate mbe gbogolo Yennele li ni wi le?

Yaa ki jaa mbe para mbeli sho wi le?

⁹ Na Yennele li ka ye segesege mbe wele, ki mbe yon ye na?

Ye se ya mbe Yennele li fanla paa yegɛ nga na pe ma lere fanla.

¹⁰ Ki woro na lere kon shyen, pa li yaa ye jeregi, na kaa pye ye yen na leele pele mbonrogi leele pele na larawa we.

¹¹ Naga yen ma, li gbogwo pi se ka fyere wa ye na wi le?

Naga yen ma, ye se kaa fyere li yegɛ wi le?

¹² Ye lelele senyoro nda ye yo, ti yen kayongo fu paa conro yen; yàna yon sogo senre nda ni ti yen fannga fu paa joro yen.

¹³ Ye pyeri wa, yanla yaga mi yaa para!

Nga ki yaa pye na na, ko mbe pye.

¹⁴ Mi cen kala li ni fuun li cenwe, ali mbanla go ki pere.

¹⁵ Ki ka Yennele li ndanla lilan gbo, jigi tagasaga ka yegɛ woro na yeri naa. Een fo mi yaa para mbanla yee sho li yegɛ na, fo na tangalomo pi yen jeregisaga fu.

¹⁶ Na mi ka ko pye ma, ko mbe ya mbanla sho; katugu lere na wila la fyere Yennele li yegɛ, wi se yenle mbe yere li yegɛ sogowo.

17 Ye logo na yeri, yanla senre ti logo jenge!

Ye nungbolo jan ye nda mi yaa yo ti logo!

18 Ye wele, mi gbegele mbege yeye naga fo mi yen kaselege ko na;
migi jen ma yo tanga yen na yeri.

19 Ambo wila jaa mbe бага na na?

Na ko ka pye, pa mi yaa pyeri mbe ku.

20 Een fo, Yenjele, mila ma yenri, maga kagala shyen ngele ke pye na kan,
kona mi se lara ma na naa.

21 Ma kee nga kila na tege, ki laga na na,
maga ka ti ma fyere kagala kaa na sunndo wi koon naa.

22 Ko pungo na, ma para, pa mi yaa ma yon sogo,
nakosima mi ka para, mboro mbanla yon sogo.

23 Kambasinnde naa punguwo jori mi pye?
Na pungosara naa na kapere ti naga na na!

24 Yingi na, a ma nee ma yee lara na na,
nala jate paa ma jugu yen?

25 Naga yen ma, wewaga nga tifelege kigi le na kee ki ni, ko ma mbe yenle
mbaa wiin ki ni wi le?

Ma mbe yenle mbe taga yan waga na mbaa ki puro le?

26 Ma yen na jologo kangbangala yonlogi na mege ni;
kajogoro nda mi pye na lefonro sanga wi ni, mari go kala li wa na.

27 Mala toro ti le tuguron ngbeere na,
ma yen nala kapyegele ke ni fuun ke korosi;
ma kongolo gbɔn na torosara ti na.

28 Ma si yala na yinwege ki yen na jogo
paa yeye nga na kambuguwo ma kaa ye tige ni maga fongo we,
paa yeye nga na yaawere ma kaa ye paara ni mari jogo we.

14

Zhɔbu wi yon sogomo pungo woo:

Wi yo senwee wi yinwege

ki yen tege ni

1 Senwee, wo ɲa jele wi se,
wi yinwege ki yen ma were, ma yin jologo ni yeye ki ni fuun ni.

2 Wi yen paa yarifyeenre yen, ti ma pelegi, sanni jenri mbe si fanla;
wi ma toro paa tige yinne yen, pila mo.

3 Yenjele, ko lere wo ma yengele ke yen wi na naa korosi,
mala yigi na kee na ni sa kiti kon na ni win!

4 Ambo wi mbe ya mbe yaraga nga ki yen fyongo fu ka wo wa yaraga nga
ki yen fyongo ni ki ni?

Ko lere woro wa.

5 Ki kaa pye ma senwee wi yinwege piliye yon ki kon maga tege,
ki kaa pye ma yinwege yeyen yon ki tege,
ki kaa pye ma konlo gbɔn wi yinwege ki kan, nga wi se ya toro ki na,

6 ki kala na, ma yeye ki laga wi na, jango wi wogosaga ta jenri,
jango wi nawa pi yinni paa yeye nga na tunmbyee ɲa pe maa sara,
yonlokogo wi kaa sara wi ta wi nawa pi ma yinni we.

7 Jigi tagasaga yere yen tige ki yeri,

na paga ki kɔn, ki ma fun naa,
ki ma koro na njere fɔnndo yinrigi.

⁸ Ali ki ninde ti ka le wa tara ti ni,
ali na ki yunngɔngɔ ki ka cɛn ndɛɛ ki ku wa tara ti ni,

⁹ na tɔnmɔ ka gbɔn ki na ma kɔ, ki ma fun naa,
ki ma njere yirige naa paa tige yirifɔnngɔ yɛn.

¹⁰ Ɛɛn fɔ na lere wi ka ku, wi fannga ki ma kɔ pew;
na sɛnwɛe wi yinwege wɔnwɔn pi ka kɔ wi ni, wi ma pye yingɔ?

¹¹ Logbɔgɔ tɔnmɔ pi mbe ya waga,
gbaanla tɔnmɔ pi mbe ya kɔ mbe waga,

¹² ki pyelɔmɔ nunɔba pi na, na sɛnwɛe wi ka sinle wa kunwɔ pi wɔnlɔwɔ
pi ni, wi se yiri naa;

wi se yɛn mbe yiri, fɔ naayeri wi ka sa kɔ wi wɔ wa,
wi se yɛn mbe yiri wɔnlɔwɔ pi na.

¹³ E, Yɛnnɛɛ, ndɛɛ ki pye ma mbe ja yɛnlɛ mbanla lara wa kuulo tara,
mbanla yaga wa larasaga fɔ ma nangbanwa pi sa sogo na ni,
mbe wagati wa kɔn mbe tege na kan, ɲa ni ma yaa kɔɔn jatere wi tege na
na, ki jɛn nala ndanla!

¹⁴ Naga yɛn ma, na sɛnwɛe wi ka ku, wi mbe ya yiri mbe pye yinwege na
naa wi le?

Ndɛɛ ki mbe ja ya pye, mi jɛn naga kun na yɛɛ ni, mbaa singi na tege
tunngɔ wagati wi ni fuun wi ni,

fɔ na wagati wi ka sa gbɔn, wa mbe cɛn wa na yɔnlɔ.

¹⁵ Kona ma jɛn nala yeri, pa mi jɛn nɔɔ yɔn sogo;
mi ɲa mɔla da, na la ki jɛn nɔɔ yigi maa ki jaa mbanla yan.

¹⁶ Ma si yala koni, ma yɛn nala yɔngɔlɔ ke jinri,
ma se jɛn naa na kapege ki wele naa.

¹⁷ Ma jɛn nala kapere ti le kasha ka ni, mberi lara, mbege yɔn ki pɔ ti na,
ma jɛn nala kajɔgɔrɔ ti tɔn.

¹⁸ Konaa ki ni fuun, yanwiga ki ma to ma jaraga,
walaga ki ma jɛɛnri ma wɔ wa ki yɔnlɔ li ni.

¹⁹ Tɔnmɔ pi maa fuun sinndeɛɛge ki na naga mugu,
pi maa fuun na kee tara ti ni yɛge ɲga na,

mboro fun pa ma ma sɛnwɛe wi jigi tagasaga ki jɔgɔ ma.

²⁰ Ma ma to wi na yɔnlɔ nunɔba, ma ya wi ni, wi ma toro;
ma maa yɛge cɛnwɛ pi kannga, ko punɔgo na, ma maa puro.

²¹ Wi pinambiile pe yaa ka gbɔgɔwɔ ta laga wi punɔgo na o, wi se ko jɛn;
pe yaa kaa pe tifaga wi yo, wi se pye ko jɛnme.

²² Tege ɲga ki ma pye wa wi yɛɛra wire ti ni ko wi ma jɛn,
wi yinne li ma pye kunwɔ kayanɔa na wi yɛɛ wogo na.

15

Elifazi wi senyoro shyen woro:

Wi yo lepee wi yaa jɔlɔgɔ ta

¹ Kona Elifazi ɲa wila yiri wa Tema ca, wi si sɛnrɛ ti le ma Zhɔbu wi pye
fɔ:

² Naga yɛn ma, ki yɛn ma yala kajɛnnɛ wi lere yɔn sogo jɛnme ni, mba pi
yɛn go fu paa tifeɛge yɛn le?

Naga yen ma, wi maa fungbolo li yin yonlo yirisaga tifelege werege ko ni,
mbe sila para wi le†?

³ Naga yen ma, wi maa para mboo yee sho tonli fu senre ni wi le,
nakoma senwara ni wi le?

⁴ Mboro wo na, mbaa fye Yenhele li yeege, ko mboro yen na jogo,
leele paa jatere piin Yenhele wogo ki na yenrewa ni, ko ma yen na jogo.

⁵ Ma kajogoro to ton yon ki le ki senre nda ti yowo pi ni;
tijinliwe pee fenne pe senre yolomo po ma forogo mbaa para.

⁶ Ma yera yon ko kila ma jeregi, mi ma!
Ma yera yon senre to ti senre ti jan ma na.

⁷ Naga yen ma, mboro pe keli ma se senwee piile pe ni fuun pe na wi le?
Pe keli ma mboro se, mee kaa jen ma tinndiye poro da wi le?

⁸ Naga yen ma, maa pye Yenhele li ni wa li gbogolomo pi ni, mali ngundo
kagala ke logo wi le?

Ma kajenne pi ni fuun pi sho maa ta ma yee nungba woo wi le?

⁹ Yingi ma jen, na woro sigi jen?
Kagala yeege jenne pipiin pi yen ma yeri, na pi woro we yeri?

¹⁰ Yinzifire fenne yen we ni, lelengbaara yen we ni,
mbele pe le jenge ma to wi na.

¹¹ Kotogo sogowo mba Yenhele li kan ma yeri,
konaa senjende nda fuun ti yo ma kan, to soon yenle ti bere!

¹² Yingi na, a ma si nawa ngban ma?
Yingi na, a ma nee we kanli ma?

¹³ Ma konro ta Yenhele li ni,
fo maga senre cenle nda ti yirige wa ma yon!

¹⁴ Senwee pyo wi yen yingi, mbe suu yee pye mbe yo wi yen kpoyi?
Wo na jele wi se, wi mbe ya pye sinne mele?

¹⁵ Wele, Yenhele lii taga li merageye kpoyi pe na yere,
ali naayeri wi woro kpoyi li yeege na yere,

¹⁶ pee ka logo senwee pyo, na wi yen yaritijaanga, ma jogo,
wo na wi maa kambasinngge ki piin maga pye paa wi tonwo yon.

¹⁷ Koni logo na yeri, mi yaa ta yeege yo ma kan!
Nga mi jen, mi yaa ki senre yo ma kan.

¹⁸ Nga kajenmbele pe yo,
ko nga pe logo pe teleye pe yeri, pee ka lara wa ki ni.

¹⁹ Ki sanga wi ni Yenhele laa tara ti kan poro nungba yeri;
nambanja kpe sila pan mbe pinle pe ni ghen, mbe pe go jogo.

²⁰ Lepee wi maa yinwege ki ni fuun ki pye wa jologo ki ni;
yegele ngele ke kan lepee welawa wi yeri, ke yon ki yen ma jiri ma jen.

²¹ Magangala ngele ke maa fyere waa, koro ke maa yiin wa wi nungbogolo
ke ni;

yeyinngge sanga ni, jogowo pyefo wa yaa to wi na.

† 15:2 15.2: Ki verise na wi koro wo wi na fo: Ki woro ma yala kajenne wila go fu senre naa senwara yuun.

22 Wi se taga ki na mbe yo fɔ wi mbe ya sho, mbe wo wa ki diwi wi ni, tokobi wi yen naa peele mboo gbo.

23 Wi maa yanri na toro faa, naa yaakara ti lagajaa†, wigi jen ma yo pilige ka yen ma tege naa singi.

24 Jologo naa jatere piriwen yen na sunndo kongo waa wi na, ti yen na fanninga taa wi na, paa yege nga na wunlunaŋa wa naa wi malingboonlo ma gbegele mbe sa to malaga na;

25 katugu wuu kee ki yirige Yenjele li na, wi soro ma yere ma Yenjele na yawa pi ni fuun fɔ li sige.

26 Wuu go ki liri ma yiri na kee sa to Yenjele li na, naa yee go singi wi tuguron sigeyaraga lirige ki ni.

27 Wila toro, fɔ a wi yege kila yengele, wila gbogo fɔ ma liri.

28 Een fɔ cara nda ti jogo, pa wi yaa ka sa cen wa ti ni, mbaa wonlo wa yinre nda lere woro wa ti ni, nda tila tuunri we.

29 Ki lerefɔ wi se koro mbe pye penjagboro fɔ fyew, wi yarijende legerɛ ti se yere; wi kee yaara ti se lege mbe jaraga mbe gbɔn tara ti lagapyew.

30 Wi se ka sho mbe wo wa kunwo pi diwi wi ni; wi yaa pye paa tige yen, nga kason yinne ki njere tunmooɔɔ ti waga, Yenjele li yon tifelege ki yaa wi le mbe kari wi ni lege.

31 Wiga kaa jigi wi taga nambara wi na mboo yee pungo; katugu nambara wo wi yaa ka songoro wi na, mbe pye wi tonli.

32 Ki kagala ke yaa pye mbe yon fili sanni wi kupilige ki sa gbɔn; wi yaa pye paa tige njege yen, nga ki se fun naa fyew.

33 Wi yaa pye paa erezen tirige pire mbalende yen, nda tila koon na tuun; nakoma paa oliviye tige yen, nga ki fyeenre tila kaanla na tuun.

34 Lere ŋa wila la fye Yenjele li yege, wi go ki yaa koro waga piile fu; leele mbele pe maa yarikanra shoo leele pe yeri na nii, kason ki yaa ka pe yinre ti sogo.

35 Pe ma tipege ki jate wa pe nawa, mbe kambasinŋe pye, ko maga kan pe ma pe yee pungo.

16

Zhobu wi yon sogomo:

*Wi yo ŋa wi yen wi serefɔ
wi yen wa yenjele na*

¹ Kona, a Zhobu wi si Elifazi wi pye fɔ:

² Migi senre cenle nda ti legerɛ logo faa; yoro ye ni fuun yen yerifenne mbele pe yen leele tefenne.

³ Ye yaa ki go fu senre ti yowo pi yaga sanga wiwiin?
Yingi koon nawa pi tanga ma na, a ma silan yon sogo yeen?

† 15:23 15:23: Nga ki yo fɔ: Wi maa yanri na toro faa naa yaakara ti lagajaa, wa Yenjele senre sewe ŋa wi yen gireki senre ni wi ni, ki yo wa ma yo fɔ: Petele pe yaa wi wire kara ti yoli.

⁴ Nga kì gbón na na, ndée ko ki ja gbón ye na,
 mi jén na ya mbe para paa yéé nga na ye yén na para we.
 Mi jén na senré ta gbogolo mbe yo ye na,
 mi jén na go yangara ye na yinriwé tawa ni.
⁵ Na yón senré ti jén na fannga kan ye yeri,
 senjende nda mi jén na yo, ti jén na ye koto ti sogo ye na.

⁶ Koni, na mi ka para, ki se ka kón na jòlògò ki na,
 na mi ka si pyeri, ko mbe ya mbanla jòlògò ko laga na na wi le?
⁷ Koni wo na, Yénjéle lilan fannga ki kò na ni pew!
 Yénjéle, màla go woolo pe ni fuun pe tongo.
⁸ Màla yigi kala li tijanga, a ko pye sereya naga nari fò tanga woro na yeri;
 na cògòrò ti yén naga nari fò mi pye jògòfò.
⁹ Wa li nanngbanwa pi ni, Yénjéle lilan kòonlò paa yéé nga na cenge ma
 ki kagboro pye we, ma to na na,
 li yén nala puro nali ngangala ke kaa na mège ni;
 na jugu wi yén nala wele yénpele ni.
¹⁰ Leele pè pe yónrò ti yenge na mège ni mbanla figiri,
 pe yén nala feele nala tifaga.
 Pe ni fuun pè gbogolo ma yiri na kòrògò.
¹¹ Yénjéle lilan le lembasinmbele pe kée,
 lilan wónrògò mala wa wa lepeele pe kée.

¹² Mìla pye yeyinnge na, éen fò Yénjéle li pan mala yangara, mala gbón
 mala piri,
 lilan yigi wa na kòon li na mala wónrògò, mala jan, mala kaari kaari;
 lili wangala ke yéé sin na na mala wón.
¹³ Li wangala ke yén na yinrigi kée ki ni fuun ki na, nala sugulo;
 lilan wón na senne li na mali furugu, ali yere lii yinriwe ta,
 lilan tisooolo li furu mali wo tara.
¹⁴ Li yén na gbinri na tuun na na paa malingbòon yén,
 mala welege lagapyew.

¹⁵ Kunwo kayanga yaripòrò mì yòli na nii nala wire ti tónni,
 milan go ki piligi wa tara ti ni.
¹⁶ Na yengele kè yanlaga gbelege ki kala na,
 kunwo pi diwi wi yén wa na yengele ke ni.
¹⁷ Ma sigi ta, mi si kapege pye,
 na nawa pi yén ma filige na na wa na Yénjéle yénrèwé pi ni.

¹⁸ E, mboro tara, maga kanla kasanwa mba pi wo pi tón,
 jango na gbelege ki logo lagapyew†.
¹⁹ Koni na serefo wi yén wa yénjéle na mako,
 ña wi yén na para na yónlò, wi yén wa naayeri lara ti ni.

²⁰ Na wenne pe yén naga lakoo na na,
 éen fò mi yén na Yénjéle li yénri yéntunwò ni.

† 16:18 16:18: Leele pàa pye naga jate ma yo na pe ka lere wa gbo, na pe suu kasanwa pi ton tara ni, ki kasanwa pi gbelege ki ma gbón wa Yénjéle li na, naga yénri ligi kayanga wò legbolere wi ni; Zhené 4.10; Eze 24.7-8.

- ²¹ Ki yen ma yala na serefo wi pye kala li yege wofa leele poro naa Yenhele
li sogowa,
wili yege wo senwee wo naa wi senwee yenle pe sogowa.
²² Katugu na yinwege piliye yi yen na kee kosaga;
mi yaa kono na le mbe kari, lere na kari wa mbe songoro mbe pan.

17

Zhobu wi yon sogomo

mbe kari yege:

Wi yo wi wenne

poo jigi wi kon wi na

¹ Na wonwon pi yen na koo na kee,
na yinwege ki gbön ki kosaga,
fanga ko ki yen nala singi.

² Mbele pe maa kala lakoo leele na, poro pe yen mala maga;
mila ya mbanla yengele ke ton mbe wonlo, tegele na paa tegele li kala na.

³ E, Yenhele, yere na kala li ni le ma ye tanla;
na mboro ma, ambo wi yaa ta mbe yere na kala li ni?

⁴ Katugu ma pe jatere wi sho pe yeri, jango paga ka tijinliwe ta,
ki kala na, ma se pe yaga pe cew ta.

⁵ Pe yen paa lere wa yen, na wuu wenne yeri lige na†,
ma si yala, fungo ki yen na wo jate wi piile pe gbönlo fo jenge.

⁶ Leele panla le yurugo ni,
mi yen lere na pe yen na cenre sunrugu wa wi yege ki na.

⁷ Na yengele ke wo na na, na nawa mba pi tanga na na pi kala na;
na wire ti waga na na ma pye paa yaraga ka yinme yen.

⁸ Lesinmbele paga na kala li wele, ki ma to pe yon na;
mbele pe yen jeregisaga fu, pe ma yiri mbele paa la fye Yenhele yege pe
korogo.

⁹ Konaa ki ni fuun, lesinhe wi maa ki piin papaga ni, ma koro wa wi kono
li ni;
leele mbele pe kapyere ti yen ma filige, ka maa tari pe fannga ki na na
kee yege.

¹⁰ Yoro wo na, ye ni fuun ye songoro ye senyoro ti na naa ye!
Mi si kajenne nungba yan wa ye sogowa.

¹¹ Na yinwege piliye yi ko, kagala ngele mi kon ma tege, ke jago,
konaa kagala ngele kanla ndanla wa na kotogo na ke ni.

¹² Pe ma yembine li le nali jate ma yo yonlo yi,
pe ma yo yanwa pi laga si lali, mbe sigi ta diwi wo wi yen na paan.

¹³ Censaga nga mi yen na singi, ko ki yen kuulo tara re;
mi yaa sanla sinlesaga ki gbegele wa ki laga ki diwi wi ni.

¹⁴ Mi yen na jorogi na fanga ki yinri na yuun fo: «Mboro ma yen na to
wel»

Mi yen naga yuun fyenre ti kan fo: «Yoro ye yen na no konaa na nosepiile
jele wele.»

† 17:5 17:5: Nga ki yo fo pe yen paa lere wa yen, na wuu wenne yeri lige na, Yenhele senre seweele
pele ni, ki yen ma yonlogo ma yo fo: Pe yen paa lere wa yen, na wuu wenne fanla tonli kala na.

¹⁵ Na jigi tagasaga ko yen se san?

Ambō wi yen nala jigi tagasaga ki yaan naa?

¹⁶ Ki yaa pinle mbe tigi na ni, mbe kari wa kuulo tara, na waga ka pinle mbe ye wa tara ti ni, mbe saa wogo we.

18

Bilidadi wi senyoro shyen woro:

Wi yo lepee wi kōwō pi ma tijanga

¹ Kona, Bilidadi ŋa wila yiri wa Shuwa tara wì si senre ti le, mēe zhōbu wi pye fō:

² Ye yaa ki senlēgere nda ti yowo pi yaga sanga wiwiin?

Ye jatere ta, ko pungo na, wee jen we para.

³ Yīngi na we sila we yēe piin paa yaayoro yen?

Yīngi na ye sila ki yaan ndēe we yen lembire?

⁴ Zhōbu, mboro ŋa mā nawa ŋgbān, fō a ki nanḡbanwa pila ma jōlo, naga yen ma, mboro yen naga jaa dunruya wo mbe koro waga mboro kala na wi le?

Konaa walaga ki yiri wa ki yongolo nunḡba ke ni wi le?

⁵ Ee, lepee wi fitanla yanwa pi yaa ka figi,

wi gbongolo kason yinne li yaa figi.

⁶ Yanwa pi yaa ko wa wi go ki ni,

wi fitanla ŋa wi maa yanwa yinrigi wi kan, wi yaa figi.

⁷ Wila pye na tanri fanḡga ni, koni wi tangala li yaa yinḡgi;

kagala ŋgele wì kon ma tēge mbe pye, koro ke yaa wi jan.

⁸ Katugu mēre yaa wi tōoro ti yigi,

wi yen na kee saa yēe le wa mēre ti ni tuu yigi.

⁹ Pene yaa wi yigi wi yengbele li na, mana yaa wi tōlogo ki yigi mbege gberē.

¹⁰ Wi yigimana li yen ma peri ma lara wa tara ti ni,

pene yen ma peri wa wi kono li ni.

¹¹ Fyere kagala yaa kaa sunndo kongo waa wi na kee ki ni fuun ki na, koro ke yen naa tuuro tonri.

¹² Funḡo ki yaa wi fanḡga ki ko,

jōlogo ki yen le wi tanla.

¹³ Yama pi yen naa selege ki nii na kee;

yambewe yen naa wire ti ni fuun ti nii na kee.

¹⁴ Wi yen ma cen wi paraga go ŋa ni yeyinḡge na, pe yaa kaa tilele mboo
wo wa ki ni,

pe yaa kaa tilele mbe kari wi ni wa wunluwo ŋa wi maa fyere waa† wi yeri.

¹⁵ Wi paraga go ki yaa koro waga, lere wa yēge wi yaa ye wa ki ni,

pe yaa kiribi wo wi censaga ki na.

¹⁶ Kona wi yaa pye paa tige yen, ŋga ki ku, a ki ninde ti waga wa tara,

† 18:14 18:14: Ŋga ki yo fō: *Wunluwo ŋa wi maa fyere waa*, ko yen na para kunwo po senre na. Kunwo po pi yen kuulo pe go na.

a njere ti waga wa naayeri.

¹⁷ Lere se ka nawa to wi na naa laga tara ti ni,
wi mege ki se ka yeri laga ka kpe ni naa.

¹⁸ Pe yaa wi wonrogo mboo wo wa yanwa pi ni, mboo wa wa diwi ni,
pe yaa wi puro mboo wo laga dunruya wi ni.

¹⁹ Pyo nakoma pishyenwoo se ka koro wi pungo na, wa wi woolo pe
sogowo,
wi lere wa kpe se ka koro yinwege na wa wi go ki ni.

²⁰ Yonlo tosaaga kee woolo pe yaa kaa kawa wi tongokala li wogo na,
yonlo yirisaga kee woolo pe yaa kaa fye mbaa seri.

²¹ Pa lepee wi go ki ma ko yeen;
lere na wii Yennele jen, pa wi laga ki ma cen yeen.

19

Zhobu wi yon sogoma:

Wi yo Yennele lo li yaa kaa go sho

¹ Kona, a Zhobu wi si Bilidadi wi yon sogo ma yo fo:

² Ye yen nala nawa pi tanga na na yeye nga na,
konaa nala sugulo ye senre ti ni yeye nga na, ye yaa koro mbaa ki piin ma
fo sa gbɔn wagati wiwiin?

³ Wele, yɔnla tegele yonlo legere na!
Naa yaa na jolo yeen, ki fere woro ye na wi le?

⁴ Ali na kaa pye kaselege yi mi pungo,
ki punguwo pi yen mi nungba go kala.

⁵ Een fo na kaa pye yaa jaa mbege naga fo ye mbonro na na,
mbe koro mbaa na jeregi na tifagawa kala li wogo na,

⁶ kona ye daga mbege jen fo Yennele lo jate lilan wogo ki pen,
lo lilan yigi wa li mere ti ni.

⁷ Ali na mi ka jorogo mbe yo fo: «Pe yen nala jolo,»
lere woro wa mbanla yon sogo.
Na mi ka yeri mbe yo panla sho,
lere na ta mbanla tanga ki yo.

⁸ Yennele li kono li ton na na, mi se ya toro,
li diwi le wa na torokono li ni.

⁹ Lilan gbogowo pi sho na yeri,
mala wunluwo njala li kow wa na go na.

¹⁰ Lilan jogo kee ki ni fuun ki na, mbanla wogo ki ko;
lilan jigi tagasaga ki ko na yeri paa pe ma kaa tige kow we.

¹¹ Li nawa ngban na ni fo jenge,
mala pye paa li jugu wa yen.

¹² Li malingbɔonlo ngbelele yi pinle na paan,
pe kono yenge fo ma pan ma gbɔn laga na na;
pe pe censaga ki kan mala paraga go ki maga.

¹³ Lilan sefenne pe laga lali na ni,

na jenfenne pè laga na na.

¹⁴ Mbele pè yongo na ni, pè laga na na,
na wonlongbaala pè fège na na.

¹⁵ Na laga woolo poro naa na tunmbyeele jeele pe ni, paa na piin paa
nambanña yen;

mì pye pe yeri paa letelewe yen.

¹⁶ Mì mala tunmbyee wi yeri, wila sho na yeri;
ali na mi kaa yenri ngbanga o.

¹⁷ Na nuwo pì la kò na jò wi na,
na la kì kò na piile pe na.

¹⁸ Ali yere piile pe yen nala tifaga,
na mi ka yiri, pe maa tege na na.

¹⁹ Mbele mla pye na wonlongbaala, mì pye pe yeri yaritijaanga;
mbele pe kala lãa na ndanla, pè yiri na korogo.

²⁰ Mì cogo fò a na kajeere ti yiri funwa na;
kì koro jenri mi se jen naga go li.

²¹ Yanla yinriwe ta, na wenne, yanla yinriwe ta,
katugu Yenhele li kee kì gbón na na!

²² Yingi na yoro fun ye nee na jolo paa Yenhele li yen?
Na jologo nga yaa jolo kì fa ye yenle tin bere?

²³ E, ndee na senre peri yonlogo, kì jen na tanla na ni!
Ndee pe mbe ja ya mberi yonlogo sewe wa ni!

²⁴ Ndee kì pye pe mbe ja ya mberi keregi keregi walaga kì na
tuguron wanga konaa sunmu ni,
jango ti koro wa fò sanga pyew!

²⁵ Een fò, mi wo na, mligi jen ma yo na go shofò wi yen yinwege na,
wo wi yaa ka pye pungofò mbe yiri mboo yee naga laga tara ti na.

²⁶ Ali na na wire ti ka jogo sa kò,
mì jate mi yaa ka Yenhele li yan yenle ni.

²⁷ Mì jate mi yaa ka li yan,
na yengele ke yaa ka li yan, kì se ka pye lere wa yegé yengele ni;
mì yen naga wagati wi singi ma saa jori wi kala.

²⁸ Yoro mbele ye yen naga yuun fò: «We yaa taga wi na mbaa wi puro
mele san?

Yingi kala we yaa yan wi na, mbe ta mboo kiti?»

²⁹ Yaa fye tokobi wi yegé, wiga ka gbón ye na,
katugu yegé ngban na na yegé nga na, kì mbe ya mbe tokobi kunwo kan
ye yeri,

kona ye yaa kì jen fò kiti kongo yen na ye singi.

20

Zofari wi senyoro shyen woro:

Wì yo lepee wì kee yaara

tila mɔ wì kee

¹ Kona, Zofari ña wila yiri wa Naama tara wì si senre ti le, mee Zhóbu
wì pye fò:

² Koni jatere ña wì yen na ni, wì yen nala wonrogi mbe yon sogomo kan,

na nawa mba pì tanga na na mi se ya mbege kun na yee ni.

³ Mi jeregi senre ta logo, nda ti yen nala tifaga,
een fo tijinliwe jatere na wi yen na yeri, mi yaa yon sogomo kan ma yeri
wo ni.

⁴ Ki daga maga jen fo maga le wa fafafa,
maga le Yennele li senwee wi da laga tara ti na,

⁵ lepeepe pe cew tawa pila mo,
lere na wila la fye Yennele yeye wi nayinme pi ma pye wagati jenri ni.

⁶ Ali na wi ka tonlo fo sa gbɔn wa Yennele na,
ali na wi go ki kaa jirinri wa kambaara ti na,

⁷ wi yaa ka ko mbe wo wa paa wi yera kongaraga ki yen,
kona mbele paa pye naa yaan, pe yaa kaa yuun fo: «Wi yen se yeri?»

⁸ Wi yaa ka toro paa wɔnro yen, wi se ka yan naa,
wi yaa ka ko mbe wo wa, paa yeye nga na lere ma kaa yariyanra yan
yembine we.

⁹ Mbele paa pye naa yaan, pe se kaa yan naa,
wi censaga woolo pe se kaa yan naa.

¹⁰ Wi pinambiile, ki pe ndanla ma pe mben, pe yaa fyonwo fenne pe kee
yaara ti songoro pe na;

yarijende nda wila ta, wo jate wi kee ki yaa ti songoro pe na.

¹¹ Wi kajeere tila pye fannga ni paa wi lefonro sanga wi yen,
konaa ki ni fuun, ti yaa ka pinle mbe ye wi ni wa fanga, wa tara ti ni.

¹² Tipege kila tanla wa wi yon,
fo wi maga tege wa wi ngayinne li nogo.

¹³ Wi maga tege ki ma mo, wila yenle mbege yaga,
wi maga yigi maga yaga wa wi yon.

¹⁴ Een fo ki yaakara ti yaa kannga, mbe fongo wa wi lara ti ni;
ti yaa kannga mbe pye wogo shonro wa wi nawa.

¹⁵ Yarijende legere nda wi li leele pe yeri, wi yaa kari tuguru;
Yennele li yaa ka ti ni fuun ti yirige mberi wo wa wi lara.

¹⁶ Wogo shonro wila pye na mugu,
ki kala na, merage ki yaa kaa no mboo gbo.

¹⁷ Wi se ka senrege naa nono legere yan tila fuun naa,
paa gbaan tonmo nakoma lafogo tonmo yen.

¹⁸ Yaraga o yaraga wi ta, wi yaa kaga songoro mbege kan, wi se kaga li;
safari na wila waa, wi se ka ki tonli wi tanwa pi li.

¹⁹ Katugu wila fyonwo fenne pe tonyogo, fo ma pe keyen yi yaga waga,
wila pe yinre ti sho pe yeri fannga, wii ka kan nungba.

²⁰ Kila pye yaraga naa yenle tin,
een fo wi se ya yaraga nga ki wogo ki gbogo wi yeri ki sho jogowo pi yeri.

²¹ Wi yegembatinwe pi kala na, wi sila yaraga ka kpe yaga kuu toro;
ki kala na, wi ferewe pi se mo.

²² Ali mbege ta yarijende legere yen wi yeri, nandangawa yaa gbɔn wi na; jɔlɔgɔ ki cɛnle pyew ka yaa to wi na.

²³ Na wi kaa wi fungbolo li yinni sanga ŋa ni, ko sanga wo ni, Yenŋele li yaa pye nanɗbanwa gbɔɔ ni wi ni, pi yaa to wi na paa tisaga yen, mbe pye wi yaakara.

²⁴ Na wi ka fe mbe sho tugurɔn malingbɔnyaara ti keɛ, sandiga tuguyɛnrɛ wanla yaa wi sun mboo furu.

²⁵ Na wi ka ki wanla li tile mbeli kow wa wi pɔgɔlo, na wi ka ki wanla numala pyembye wolo li tile mbeli kow wa wi lara ti na, kona sunndo kɔngɔ kunwo wogo yaa to wi na.

²⁶ Diwi gbolo li yen ma tege wi kan, mboo yarijende ti jɔgɔ; kason yaa wi sogo, ŋga senwee ma wigi gberi. Yaraga o yaraga ki koro wa wi go ki ni, kason yaa ki ni fuun ki sogo.

²⁷ Wi kolomo pi yaa jɛn wa yenŋele na, tara ti yaa yiri wi kɔrɔgɔ mbe yo wi yen jɔgɔfo.

²⁸ Wi go yarijende ti yaa ka pe mbe wo wa, Yenŋele li nanɗbanwa pilige ki na, pe yaa kari koli mbe kari ti ni.

²⁹ Ko ki yen tasaga ŋga Yenŋele li yen na kaan lepee wi yeri, ko kɔrɔgɔ ko Yenŋele li wo ma tege wi kan.

21

Zhobu wi yɔn sogomo:

*Wi yo lepee wi kala li maa yongo
na kee yɛge*

¹ Kona, a Zhobu wi si Zofari wi yɔn sogo ma yo fo:

² Ye nungbolo jan, yanla senre ti logo jenge, yege yaga ye ko kala nungba lo pye yanla kotogo ki sogo na na!

³ Yanla kala li kun ye yee ni, jango mbe para, na mi ka para mbe ko, yaa ki lakoo na na.

⁴ Naga yen ma, na kanyaga ki yen senwee wo ni wi le? Yingi na mi se si konro ta?

⁵ Ye kannga yanla kala li wele, ki yaa to ye yɔn na, fo ye yaa keɛ taga yɔn na mbe pyeri.

⁶ Na mi kaa sonri na yee kala li na, na sunndo wi maa kɔɔn na na, fo na wire ti maa seri na na fo jenge.

⁷ Yingi na lepee pe si yen yinwege na? Yingi na pe mee le fo ma fannga ta?

⁸ Pe setirige piile pe ma yiri ma fannga ta pe yee na, ma pye le pe ni; pe pishyenwoolo pe ma yiri ma le pe yee na.

⁹ Yeyinŋe ki yen wa pe yinre ti ni, fyere kpe woro pe na; Yenŋele li leele gbongbege kila gbɔn pe na.

¹⁰ Pe napene pe ma pye fannga ni, na siin naneele pe na; pe naneele pe maa siin, wa kugbo na jɔgɔ.

11 Pe ma pe piile tumombolo pe yaga pe maa fee na mari paa sim-bangbelege yen;
pe piile pe maa jinrigi na yeni na kanni.

12 Pe maa yuuro koo na pimbigile naa juruye gboon,
na yogori wegele winme ni.

13 Pe ma pe yinwege ki pye wa ferewe pi ni,
ko pungo na, pe ma tigi ma kari yew wa kuulo tara.

14 Ma sigi ta, poro paa pye naga yuun Yennele li kan fo: «Ma yee laga lali
we ni,

we woro na jaa mboon kongolo ke jen.

15 Amba wi yen yawa pi ni fuun fo wo, we sila wi gbogo?
Na we kaa li yenri, yingi we yaa ta wa ki ni?»

16 Mbe sigi ta, ki leele pe ferewe pi woro poro jate kee.

Yennele sanla sho mbe taga ki lepeele pe kagala ngele pe kon mbe pye ke
na!

17 Naga yen ma, ki yen kaselege fo lepeele pe yinwege fitanla wi ma figi
fyaw le?

Naga yen ma, jogwo maa tuun pe na wi le?

Naga yen ma, Yennele li nangbanwa kala li yaa to pe na wi le?

18 Leele pe maa ki yuun ma yo fo ki daga pe pye paa yan waga yen, nga
tifelege ki maga le,

nakoma paa yan sigire yen, nda tisaga tifelingbogo ki mari le mbe kari ti
ni.

19 Ye maa ki yuun ma yo fo Yennele li yaa ka lepee wi kapere ti fogo ton
wi piile pe na;

een fo ki ja daga Yennele ligi fogo ton wo yere jate wi na, jango wigi jen
ki yen yee nga na.

20 Ki ja daga lepee wuu yera jologo kagala ke yan yenle ni,
Yawa pi ni fuun fo wi nangbanwa kala li daga mbe to wo na.

21 Na wi yinwege kiga ka ko mbe wo wa,
wi kala la na pye wi go woolo pe ni naa wi pungo na.

22 Lere se ya mbe jenme naga Yennele li na,
lo na li maa merageye pe kiti wi kon we.

23 Lere wa ma ku mboo ta wi witige fannga ki ni bere,
wi ma ku yeyinge na konaa jateri wi ni wi yen ma cen wi na.

24 Wi ma gbogo ma liri wi kanngaya yi na,
wi kajeere ti ma pye ma yinyin sombe ni.

25 Lere wa yee ma ku wi nawa pi ni pi tanga wi na,
wila ferewe kpe ta.

26 Een fo ki leele shyen pe ni fuun pe ma ye wa fanga ki ni,
fyenre ma ye pe ni fuun shyen pe ni.

27 Ye wele, mi ye nawa jateri wi jen,
ye yen na tipege nga sonri na ni, migi jen.

28 Ye maa ki yuun ma yo fo: «Ki nana fannga fo wi go ki yen se yeri yingo?
Ki lepee wila pye ma cen paraga go nga ni, ki yen se yeri?»

29 Naga yen ma, ye sila kondorowolo pe yewe wi le?

Nga paa yan ma yo ye kan, ye woro na jaa mbe yenle ki na wi le?

³⁰ Jòlògò ki panmbilige, lepee wi ma sho ki kée,
Yènñele li nanngbanwa pilige ki na, yaraga ka na pye wi na.

³¹ Ambò wi mbe ya yere wi yegé sògòwò mboo jeregi?
Ambò wi yaa ta mboo kapege ki fògò tòn wi na?

³² Na wi ka ku, pe maa gboo wi le ma kari wi ni wa fanra ti ni,
pe maa wele wi fanga ki na.

³³ Leele pe ni fuun pe ma taga wi gboo wi pùngò na,
janwa gbòlò ma keli wa gboo wi yegé na tanri,
fanga ki kanimboro ti ma tifaga wi na.

³⁴ Naga yèn ma, ye mbe ya mbanla kotogo ki sogo mele ye senwara ti ni?
Senre nda fuun yè yo mala yòn sogo, ti yèn leele fanlasenre.

22

Elifazi wi senyoro taanri woro:

Wì yo Zhòbu wì yèn

kaselege ko na jògòfò

¹ Kona, Elifazi ña wila yiri wa Tema ca wì si Zhòbu wì yòn sogo ma yo
fò:

² Senwee wi mbe ya mbe yingi yòn Yènñele li kan?
Kajenñe wi kayongò ki ma pye wi yee wogo.

³ Na ma ka pye mbe sin ko yaa yingi yòn Yawa pi ni fuun fò wi kan?
Na ma nawa pi ka pye mbe filige ma na, yingi tònli wì yaa ta wa ko ni?

⁴ Ma nawa po ni, Yènñele li yèn na jòlògò waa ma na konaa na kiti koon
ma na,

naa ma yèn na fyè li yegé ko kala na le?

⁵ Ma tipere legere to kala li,
ma kajogoro ti se ya mbe jiri mbe ko.

⁶ Maa pye na yaara shoo ma sefenne pe yeri go fu nari teri fògò yòn na,
maa pye na pe yariporo ti shoo pe yeri na pe yari witiwaga.

⁷ Mbele wògò la pye pe na, ma sila wòtònmo kan pe yeri,
mbele fungo la pye pe na, maa je mbe yaakara kan pe yeri.

⁸ Maa tara ti yaga, a lewelimbele pèri sho,
ma mbele pe yèn yee gbogowò ni pe tege ti go na.

⁹ Maa pye na nangunjaala pe yari paa kee kée wara,
na pijiriwele pe fannga ki koo pe ni.

¹⁰ Ko ki ti ki pengele ngele kè le moo maga kée ki ni fuun ki na;
fyere gboro to ma na go nungba nòò sunndo wi koon.

¹¹ Diwi wì ye ma na fò ma se ya yan naa,
tòngbòò pòon li.

¹² Naga yèn ma, Yènñele li woro wa naayeri, wa yènñele na wi le?
Wòngòlò ke wele wa naayeri, paa yegé nga na ke yèn ma lali we!

¹³ A mbòro sho fò: «Yènñele lo yingi jèn?
Naga yèn ma, li mbe ya koro wa kambaara diwi wi ni mbe kiti kòn lere
na wi le?

¹⁴ Kambaara tili tòn, li woro na yaraga ka yaan,

li maa yanri na mari naayeri wi go na.»

¹⁵ Naga yen ma, kolele lo maa jaa mbaa tanri li na wi le,
kapege pyefenne paa tanga konɔ na na we?

¹⁶ Paa kari ma wo wa, na pe wagati wi fa gbɔn,
paa yege nga na logbɔgo tɔnmɔ ma kaa fo ma kari mbogo ni.

¹⁷ Ki leele paa pye naga yuun Yenɲele li kan fo: «Ma yeɛ laga lali we ni.
Yenɲele na yawa pi ni fuun fo li mbe ya mbe yingi pye we kan?»

¹⁸ Ma sigi ta Yenɲele lo laa pe yinre ti yinyin yarijende ti ni;
Yenɲele sanla sho mbe taga ki lepeele pe kagala ngele pe kon mbe pye ke
na!

¹⁹ Lesinmbele pe yaa ka pe tongokala li yan, mbaa yogori,
mbele pe yen jeregisaga fu pe yaa kaa ki lakoo pe na, mbaa yuun fo:

²⁰ «We winfenne pe mbele pe tongo ma wo wa,
kason ki pe keɛ yaara ti sogo wele wele wele.»

²¹ Ki kala na, ki yaga ma yon wa nungba Yenɲele li ni, pa ma yaa yeyinngɛ
ta;

ki ka pye ma, ma wogo ki yaa yon.

²² Nagawa senre nda li yen na kaan, yenle ti na,
li senyoro ti tege wa ma kotogo na.

²³ Na ma ka songoro mbe pan Yawa pi ni fuun fo wi korogo, wi yaa ma
tege wa ma yonlele li ni;
ma yeɛ laga lali kambasinngɛ ki ni.

²⁴ Ma te wi wa wa taambugo ki ni,
mɔɔ Ofiri tara te† wi wa wa yanwira laforo sinndeere ti sogowo.

²⁵ Kona Yawa pi ni fuun fo wo wi yaa pye ma te we,
mbe pye ma yeri ma warifuwe legewe.

²⁶ Kona Yawa pi ni fuun fo wo wi yaa pye ma nayinme kala le,
ma mbe ya mboon yege ki yirige mbaa Yenɲele li wele.

²⁷ Maga li yenri, li yaa ma yon sogo;
pa ma yaa yon fogolo ngele ma le li yeri ke yon fili.

²⁸ Maga kala o kala na kon mbe pye, li yaa yon mbe ma kan;
yanwa yaa yiri ma kan wa ma kongolo ke ni.

²⁹ Na lere wa ka go sogo, mboro ma yaa kaa yirige;
katugu lere na wuu yeɛ go sogo, Yenɲele li maa saga.

³⁰ Ali yere na wi yen jogofɔ, li yaa wi sho tipege ki keɛ;
li yaa ma sho ma keyen yan fyongo fu yi kapyere ti kala na.

23

Zhobu wi yon sogomo:

Wi yo Yenɲele li je mbe para wi ni

¹ Kona, a Zhobu wi si Elifazi wi yon sogo ma yo fo:

² Ali ma pan ma gbɔn, na kаяanga ki yen na seregi na kee yege,
jologo nga Yenɲele li taga na na, ki we jenge nga mila jeen ki na.

³ Enhen! Ndeɛ ki pye Yenɲele li yen laga nga na migi jen,

† 22:24 22.24: Ofiri tara te wo wila pye ma yon te wi ni fuun wi na (1 Wunlu 9.28).

mi jen na kari fɔ wa li censaga!

⁴ Mi jen na kari sanla kala li yegɛ yo, mbanla tanga ki naga, mi jen na sa senlegere yo na tanga ki wogo na.

⁵ Senre nda li jen na yo mbanla yon sogo, mi jen nari jen; mi jen nali woyoro ti koro jen.

⁶ Naga yen ma, li yaa li fannga ki ni fuun ki tegɛ mbe win na ni wi le? Ayoo de! Een fɔ lo na, li yaa nungbolo jan mbe logo na yeri.

⁷ Li jen naga jen fɔ lesinɛ wawi wi yen na para li ni; lo na li yen na kiti konfo, li jen na tanga ki kan na yeri sanga pyew.

⁸ Een fɔ na mi ka kari wa yonlo yirisaga keɛ yeri, li woro wa ma, na mi ka kari wa yonlo tosaga keɛ yeri, mi seli yan wa ma.

⁹ Naga yen ma, li keɛ yen ma yanra tunngo ka na wa yonloparawa kameɛ keɛ yeri wi le? Ayoo mi seli yan wa ma. Li saa lara wa yonloparawa kalige keɛ yeri wi le? Na yenle li se taga li na?

¹⁰ Konaa ki ni fuun, mi yen na tanri konɔ na na, lili jen; na li kanla wa mbe wele, pa mi yaa yiri kpoyi paa te yen.

¹¹ Katugu mi yen na tanri wa li tulugo ki ni suyi; mi yen na tanri li konɔ li na, mii ke mbe wo wa li ni.

¹² Mii je mbaa tanri li ngasegele ke na; milan nandanwa kala li yaga wa, ma tanga ma yala li yon senyoro ti ni.

¹³ Een fɔ na li ka kala na kon mbe tegɛ, ambo wi mbe ya mbeli kannga. Kala na kali ndanla, lo li ma pye.

¹⁴ Nga li kon ma tegɛ na kanngolo, ko li yaa pye, li ko kagala koro cenle legere gbegele ma tegɛ na kan.

¹⁵ Ki kala na, na sunndo wi yen na kon na na wa li yegɛ sogowo; na mi kaa sonri li wogo ki na, mi maa fyɛ.

¹⁶ Yenɛle lo lilan fannga ki ko na ni, Yenɛle na yawa pi ni fuun fɔ lilan sunndo wi kon na na.

¹⁷ Konaa ki ni fuun, ali mbege ta diwi ye na na, kii na yon ki ton na na; ali mbege ta diwi gbolo na ton.

24

Zhobu wi yon sogomo sanmba:

Wi yo Yenɛle li ma kapege pyefɔ

wi yaga wi yegɛ na

¹ Yingi na Yenɛle na yawa pi ni fuun fɔ lili si piliye ya tegɛ mbaa kiti kon yi ni;

yingi na mbele pɛli jen, pe si woro nali yaan laa kala la piin?

² Leele pe ma pe kere ngongolo ke ke ma ye pe lewee yeenle pe ni, mbe ka taga pe yera keere ti na†;

pe ma saa yaayoro yu ma saa nari konri nari kaan tila kaa.

³ Pe ma pijiriwe wi sofile wi sho wi yeri ma kari wi ni,

† 24:2 24:2: Mbe yala Izirayeli woolo pe lasiri wi ni, kongolo ngele kaa gbon keere ti sogowo, lere kpe sila daga mbe ki kongolo ke kannga jango mbe ka taga wi yera kere ti na; Dete 19:14; Oze 5:10; Yomi 22:28.

pe ma nangunjo wi nege ki sho wi yeri mbege tege fogo nga pe le wi na ki yonlo.

⁴ Pe maga pye, ma mbele pe yen tege ni pe wo wa kono li ni, pe maga ngban tara ti fyonwo fenne pe ni fuun pe na, fo pe maa lara.

⁵ Fyonwo fenne pe yen paa yan sofilele yen wa gbinri wi ni; pe ma yiri pinliwe ni faa, ma kari pe tunngo ki na, mbe sa yaakara lagaja; pa pe ma yaakara ta wa funwa laga falafala ki ni mbe kan pe piile pe yeri.

⁶ Pe ma saa yaayoro yan kon wa yan, mbe sa lepee wi ezenen pire ti co wi kan.

⁷ Pe ma sinle witiwaga yembine, paraga lama pi kala na, paritonngo woro pe yeri mbe pe yee ton were ti na.

⁸ Tisara tugboro nda ti maa paan wa yanwira ti na, ti ma pe gbom, pe ma telege yanwira sinndeere ta na, naa larasaga woro pe yeri ki kala na.

⁹ Lepeepe pe ma pijiriwe wi tile maa sho wi no wi yeri fannga na, pe ma yaraga ka sho na wi yen yungbogo ni wi yeri, mbege tege fogo nga pe le wi na ki yonlo.

¹⁰ Pe maga ngban pe na, pe maa yanri na toro witiwaga. Pe ma pe yaga fungo ki ni, mbe pe ngbanga mbe yo paa yarilire pogolo ke tungu wa kere.

¹¹ Pe maa oliviye tire pire sinme pi woo wa ti wosara ti ni pe tafenne pe kan; pe maa ezenen pire ti tangala nari tonmo pi woo wa ti wosara pe kan, mbe sigi ta wogo yen poro yere jate pe na.

¹² Leele mbele pe yen na kuun jologo ki kee, pe gbelege ki yen na yinrigi wa ca nawa, mbele pe welege pe yen na gbele na sagawa jaa; een fo ki kambapyere nda tila piin pe na, Yennele li woro nari jate.

¹³ Lepeepe pe ma yiri ma je yanwa pi na, yanwa yen kongolo ngele ni, paa koro le, paa la tanri wa ko kongolo koro ni.

¹⁴ Legbolere wi ma yiri yirifaga na, wi ma fyonwo fo na wi yen tege na wi gbo; na yembine li ka wo, wi ma kannga ma pye yoo.

¹⁵ Nana jataa wi maa yonlo ki singi ki ko; wi ma yo fo: «Lere kpe sanla yan!» Wi maa yee go ki ton paraga ni.

¹⁶ Yembine, wa wowo pi ni, yoolo pe ma koro ki kaw ma ye; een fo yonlo na, pe ma pe yee ton wa pe yinre ti ni ma koro wa, paa yonlo yanwa pi jen.

¹⁷ Pinliwe pi ma pye ki leele pe yee na paa kunwo pi diwi wi yen, katugu kunwo pi diwi wi maa sunndo kongongo nga kaan, pege jen.

¹⁸ Een fo ye maa yuun fo: «Lepee wi yen ma tifaga, na paga wi wa tonmo go na, pi yaa kari wi ni fyaw! Wi tasaga ki yen ma dangwa wa tara ti ni.

Wi soo erezen tiire kere konɔ li le naa.

¹⁹ Wawa po naa yonlo tufunwo pi ni, ti ma nezhi wi yan maa ko yege nga na,

ki pyelomo nungba pi na fun, kuulo tara diwi wi ma kapere pyefenne pe ton saw.

²⁰ Pe nsee wi ma fage pe na,

pe ma pye fanga fyenre ti yaakara tanra;

lere na la nawa tuun pe na naa,

kambasinnye ki yaa ka tongo, paa yege nga na pe ma kaa tige kon maga jan we.»

²¹ Ki leele poro paa pye na jambasee, jele na pyo woro wi yeri, wi kee yaara ti shoo wi yeri;

pe sila nanngunjo wi yigi kala li yon.

²² Een fo Yennele li ma lewelimbele pe purɔ li yawa pi fannga na[†]; na li ka yiri pe korogo, paa taga ki na mbe yo pe yaa koro go na.

²³ Yennele li ma pe yaga, pe maga yan ndee pe yen ma cen yeyingge na po,

een fo li yege yen pe tangalomo pi na.

²⁴ Pe ma yiri wagati jenri ni, ko pungo na mbe si ko mbe wo wa;

pe ma to paa yege nga na yarifyeenre ma kaanla ma toori we,

pe ma kon ma to, paa yege nga na pe ma yarilire sheshegele kon we.

²⁵ Ambɔ wi mbe ya mbanla yon kannga mbe yo nda mi yo ti yen yagbolo, kaselege ma?

Ambɔ wi yaa ta mbanla senre ti kannga senwara?

25

Bilidadi wi senyoro taanri woro:

Wi yo senwee wi se ya pye kpoyi

Yennele li yege na

¹ Kona, Bilidadi na wila yiri wa Shuwa tara, wi si senre ti le, mee Zhobu wi pye fo:

² «Tegere ti yen Yennele lo woro, a li yen sunndo kongo yaraga;

li ma ti yeyingge ma pye wa naayeri lara ti ni.

³ Naga yen ma, ambɔ wi mbe ya mbeli malingboonlo ngbeleye yi jiri?

Ambɔ wi yen laga, na li yanwa pi woro na gbɔon wi na?

⁴ Senwee pyo wo mbe ya mbe sin mele Yennele li yege na?

Senwee na jele wi se, wo mbe ya pye kpoyi mele?

⁵ Wele, yenge ki yere woro ma filige Yennele li yege na,

wonngolo ke yere woro fyongo fu li yege na;

⁶ pee ka logo senwee pyo, wo na wi yen paa fyenge yen,

senwee wi woro yaraga ka, na ndongo ma.»

[†] 24:22 24:22: Nga ki yo fo: Yennele li ma lewelimbele pe purɔ li yawa pi fannga na, Yennele senre seweele pele ni, pege yonlogo ma yo fo: Yennele li ma lewelimbele pe yinwege piliye yi lege li yawa pi fannga na.

26

*Zhobu wi yon sogomo:
Wi yo lere se ya mbe Yenñele
li kapyegele ke koro jen*

¹ Kona, a Zhobu wi si Bilidadi wi yon sogo ma yo fo:
² E, lere ña fannga woro wi ni, maa sagalomo pi jen fasi!
Lere ña wi yen fannga fu fo, maa sholomo pi jen de!
³ Ma kambajenne wi yerilomo pi jen de!
Ma yen noo jenne pi nari gbogo de!
⁴ Maa ki senre nda ti yuun ambo fo kan ma?
Ambo wigi senre nda ti le ma yon ma?

⁵ Kuulo pe yen na seri
wa kogoje wo naa wi nawa yaara ti nogo.
⁶ Kuulo tara ti yen ma yenge kpengbelengbe Yenñele li yeye na,
wege tijugo ki woro ma lara li na.

⁷ Yenñele lo li naayeri wi yonloparawa kamenge kee ki tege wa fowaga ki
go na,
li tara ti yerege, ma sigi ta li siri yerege yaraga na.
⁸ Li ma tonmo pi gbogolo pi yee na wa li kambaara ti ni,
een fo kambaara tila si walagi tonmo pi nuguwo pi kala na.
⁹ Li ma li wunluwo jongo ki yeye ton,
li ma kambaara ti tege mali wunluwo jongo ki ton.

¹⁰ Li perege kacen wogo kon wa kogoje wi na,
ma ko pye yanwa po naa diwi wi ni ti filisaga.
¹¹ Na li ka gbanla,
naayeri wi nogona canyaara ti ma tigile fo ma yegeyege.

¹² Li ma kogoje tonmo pi tigile li yawa pi fannga na,
li ma kogoje yarifelege Arahavu† ki tongo li kajenne pi fannga na.
¹³ Li yon tifelege ki ma yenñele li pe mali sulu coyi,
li kee ki ma wogo pepege† nga kila fee ki furugu.
¹⁴ Ma si yala, ko wogo nga ko yen Yenñele li kapyegele ke ke ni fuun jeele
le.
Tinme jenri we logo ce wa ki kagala ke ni;
na liga ka li yawa pi naga paa yenñele gbaanra yen, ambo wi mbe ya mberi
jen mbe wali ti na?

ZHOBU WI SENYORO PUNGO WORO

27

27-31

*Zhobu wi yon sogomo sanmba:
Wi yo wi yen jeregisaga fu*

† 26:12 26:12: Senre nda ti yo kogoje yarifelege Arahavu ki wogo na, yeye senre ti wele wa Zhobu 7.12; 9.13lara ti ni. † 26:13 26:13: Ki wogo pepege ki senre ti yo fun wa Eza 27.1laga ki ni.

¹ Kona, a Zhubu wi si ka taga wi lelele senyogo ki na, ma yo fo:
² Yennele na yinwege wolo, mi wugu li mege ki na, lo na li je mbanla tanga ki yo,
 lo na yawa pi ni fuun fo na wilan nawa pi tanga na na,
³ mbanla ta yinwege na sanga na fuun ni,
 mbege ta Yennele li wonwon tifelege ki yen na yinrigi wa na numawegele ke ni sanga na fuun ni,
⁴ mi se senre mbasinnde yo,
 mi se si java senre yo wa na yon.
⁵ Mi konli se tanga kan ye yeri fyew!
 Fo sa gbɔn na kunwo pi na, mi yen jeregisaga fu, mi se je ki na.
⁶ Mi taga ki na ma yo mi yen sinne, mi se ki wogo ki yaga;
 na nawa pii na jeregi kala la kpe na, na yinwege ki ni.

⁷ Nga ki ma pye lepee wi na, ko mbe pye na jugu wi na,
 lere na wi woro ma sin, nga ki ma pye wi na, ko mbe pye na winfo wi na.
⁸ Jigi tasaga kikiin ki yaa koro na wi woro na fyɛ Yennele yegɛ wi kan naa,
 na wi yinwege ki ka ka ko,
 a Yennele lɔu ni wi wo we?
⁹ Naga yen ma, na jologo ki ka gbɔn wi na sanga na ni,
 Yennele li maa wi gbelege ki nuru wi le?
¹⁰ Naga yen ma, wi mbe yɔgorimo ta yawa pi ni fuun fo wi yeri naa wi le?
 Naga yen ma, wi mbe koro mbaa Yennele li yenri sanga wi ni fuun wi le?

¹¹ Koni, mi yaa ye naga Yennele li yawa kapyegele ke ni,
 mi se yawa pi ni fuun fo wi nawa kagala ke lara ye na.
¹² Ye ni fuun yegɛ yan yenle ni;
 naga yen ma, yingi ki yen na ye nii ki jatere fu senre nda ti yowo pi ni?

¹³ Wele, tasaga nga li tɛge lepee wi kan koyi yɛɛn;
 korogo nga yawa pi ni fuun fo wila kaan lepee welewe wi yeri koyi we†.
¹⁴ Na wi ka piile legerɛ ta, tokobi wi yaa pe gbo,
 wi setirige piile pe se kaa yaakara taa mbaa tinni.
¹⁵ Mbele ka sho mbe koro go na, tifelege yama yaa ka poro gbo,
 pe nanjunjaala pe se ka ya mbe pe kunwo pi gbele.
¹⁶ Ali na paga warifuwe legerɛ gbogolo pe yɛɛ kan paa taambugo yen,
 ali na paga yariporo legerɛ gbogolo ti yɛɛ na paa joro yen,
¹⁷ ye pe yaga paa ti gbogolo, ɛɛn fo lesinne wa wi yaa kaa ti nii;
 ki warifuwe wi yaa ka pye lere na wi yen jeregisaga fu wo wa woo.

¹⁸ Lepee wi ma go nga kan, ki ma tifaga paa fyenge forogo yen;
 ki maa yegɛ paa kɛrɛ welefenne gbata yen.
¹⁹ Wi ma sinle na wonlo paa penjagboro fo yen, ɛɛn fo ki mee pye ko ki yen wi kosaga ye;
 na wi ka ka yengele ke yenge, yaraga kpe na koro wi kɛɛ naa.
²⁰ Fyere gboro ma fo maa yigi paa yegɛ nga na tonngbɔɔ ma kaa fo ma yaraga le;

† 27:13 27:13: Mbege le kono 13 sa gbɔn 23, senre nda ti yo le ki laga ki ni, ti yiri Zhubu wi wenne pe senyoro ti korogo. Ki kala na, pele yen naga jate ndɛɛ Zofari wi yerewe senre taanri woro tori.

tifelinjolo maa le ma kari wi ni yembine.

²¹ Yonlo yirisaga tifelege wewege ki maa le ma kari wi ni lege, ki maa le fannga na maa wo wa wi censaga ki ni.

²² Yennele li maa won wangala ke ni, laa wi yinriwe ta, wo wi ma bala ma fe, jango mboo yee sho ke kee.

²³ Pe maa kendagala gbcon wi tolo li kala na, wila pye ma cen laga nga na, pe maa ki wele na kawa, fo na wofegele wiin.

28

Kajenme pi ma ta se yeri

¹ Warifuwe wi wosaga yen wa, te wi ma jogo ma conri laga nga na ki yen wa.

² Pe maa tuguron ti woo wa tara ti ni, pe ma yaannguro ti yan ma tuguyenre ti wo.

³ Leele pe ma ye kason yanwa ni wa tara ti nogo, ma diwi wi ko maa wo wa,

pe maa tara ti tunru nari, sanni ma tigi fo wa nagona, pe ma saa na sinndeere woro ti lagajaa wa diwi wi ni, wa diwi wolo li ni.

⁴ Pe ma were ti wo mari jugo, mari laga lali leele pe censara ti ni, lara nda senwee se ya yere wa tooro na; pe ma manda po mari yigi na yolo ti na wa ki were ti ni, to nda ti ma pye ma lali leele pe ni.

⁵ Senwee wi yaakara ti maa taa na yinrigi tara nda ni, pe ma ki tara ti nagona wi tugu, mari pagala, mari wa mari kannga, maga tege ndee kason yaraga sogo.

⁶ Pa pe maa safiri sinndeere sonngbanga woro ti taa wa ki yaannguro ti ni, pa pe maa te muwe pi taa wa fun.

⁷ Kara kasannjere ti sigi kono li saga jen, peteele pe faga kono li yan yenle ni.

⁸ Yan yaara ti wunluwo wi fa gbcon wa gben; jara wi fa gbcon wa ki laga ki na gben.

⁹ Senwee piile pe ma saa to walaga ki na mbege ya, pe ma yanwiga ki pagala fo wa ki nogo ki na.

¹⁰ Pe ma walaga ki ya ma torosaga wo wa ki nawa; pe ma tara ti nagona yarijende ti ni fuun ti yan yenle ni.

¹¹ Pe ma tonmo wegele ke ton ma ke fanri, ma yarijende nda ti yen ma lara wa ti le ma yiri ti ni funwa na.

¹² Een fo kajenme pi maa taa se yeri? Tijinliwe pi tasaga ki yen se yeri?

¹³ Senwee wi se ya mboo sonngo ki jen, katugu pila la taa mbele pe yen yinwege na laga tara na poro sogowo.

¹⁴ Tonngboc tijuguwo pi yo fo: «Pi woro laga mi ni!» Kogaje wi yo fo: «Pi woro laga mi yeri!»

15 Lere se ya mbe kajenme pi suru te piiri na,
lere se ya mboo lo warifuwe ni.

16 Ofiri tara te na wi yon ma we, wi se ya taanla pi ni,
onikisi sinndelege songgbanga wogo nakoma safiri sinndelege
songgbanga wogo ki se ya taanla pi ni.

17 Te nakoma duwale songgbanga woo† wi se ya taanla pi ni,
pe se ya mboo suru te piiri colo yenle na.

18 Sinndeere songgbanga woro nda pe yinri Korayi† nakoma Kirisitali ti
woro yaraga le pi tanla;

kajenme pi mbonro somu songgbanga woo na.

19 Etiyopi tara topazi sinndelege songgbanga wogo ki se ya taanla pi ni,
te piiri wi se ya taanla pi ni.

20 Een fo kajenme pi maa yinrigi se yeri?
Tijinliwe pi tasaga ki yen se yeri?

21 Pi yen ma lara yaraga yenwege pyew ki na,
pi yen ma lara naayeri sannjere ti na.

22 Kuulo tara to naa kunwo pi ni, ti yo fo:
«We nungbogolo kaa pi senre logo jate.»

23 Yenjele lo li pi kono li saga jen,
lo nungba li pi laga ki saga jen;

24 katugu lo li maa wele na gboon fo wa tara ti kosaga ki na,
yaraga o yaraga ki yen laga tara na, li yege yen ki ni fuun ki na.

25 Sanga na ni laa tifelege ki nuguwo pi kon maa tege,
sanga na ni laa tonmo pi legewe pi jate maa tege,

26 sanga na ni laa ngasele kon ma tege tisaga ki kan,
ma kongolo wo yenjele yengeleme naa yenjele gbaanra ti kan,

27 ko sanga wowi laa kajenme pi yan, ma para pi wogo na,
maa gbegele maa tege, maa cancan jenge ma pi lomo pi naga.

28 Ko pungo na, a li si senwee wi pye fo:
«Wele, mbaa fye we Fo wi yege, ko ki yen kajenme we!
Mboon yee laga kapege ki na, ko ki yen tijinliwe we!»

29

*Zhobu wila para
wi faa yinwege ki senre na*

1 Kona, a Zhobu wi si ka taga wi lelele senyogo ki na naa, ma yo fo:

2 E, ndee ki pye mbe ja ya songoro mbe pye paa wagati na wi toro faa wi
yen,

mbe pye paa wagati na Yenjele laa pye na wele na na wi yen!

3 Wagati na ni li fitanla wila pye na yiin na go na,
a li yanwa pila na yege sinni wa diwi wi ni.

4 E, ndee ki pye mbe ja ya pye paa yege nga na mila pye wa na lefonro
sanga wi ni;

ki wagati wi ni, Yenjele laa pye weenre na na ni, na wele na go ki go na.

† 28:17 28:17: Kila pye faa, duwale wi tawa sila tanla, ki kala na wila pye yaraga songgbanga
wogo. † 28:18 28:18: *Korayi, sinndelege songgbanga wogo kayi, nga ki yege cenwe pi yen
yeen nakoma fuwe?*

⁵ Ki wagati wi ni, Yawa pi ni fuun fo wila pye na ni,
na piile pe ma cen mala maga.

⁶ Ki wagati wi ni, kila pye ma tanla, a mila na tɔɔɔ ti jogo wa nɔɔɔ wi ni,
oliviye tige pire sinme legere la pye na fuun na yinrigi wa walaga ki ni na
kan*.

⁷ Kila pye, na mi kaa kee wa lelele pe gbogolosaga wa ca ki mbogo yeyongo
ki na,

mbe sa cen wa finliwe pyesaga, wa katogo,

⁸ na lefɔnmbɔlo pe kanla yan mila paan, pe ma yiri wa, ma laga ki kan na
yeri,

leleŋgbaara ti ma yiri ma yere mbanla gbogo.

⁹ Ca ki fanŋga fenne pe ma pe senre ti yerege,
mbe kee taga yon na, mbe pyeri mbanla gbogo.

¹⁰ Ca ki teepe pe ma pe maganŋala ke sogo,
pe ngayinŋgele ke ma mara wa pe yonro ti naayeri.

¹¹ Lere ŋa wila pye na nuru na yeri, wo la pye na yuun fo ferewe yen na
woo;

lere ŋa wila pye nala yaan, wo la pye nala metanga yinri;

¹² katugu kila pye, mi ma fyɔnwɔ fo ŋa wila pye na sagawa jaa wi sho,
sagafo sila pye pijiriwe ŋa na, mi maa saga.

¹³ Kila pye, lere ŋa kaa jaa mbe ku wi ma duwaw pye na kan;
mila pye na nanŋunjaala pe nawa pi yinŋgi pe na.

¹⁴ Mbe pye mbe sin kila pye na yeri paa yaripɔɔ yen na na,
na kaselege ko kila pye paa derigbogo yen na yeri konaa paa gbogowɔ
njala yen.

¹⁵ Muwi mila pye fyɔɔn wi yengele wele, mbaa wi yege sinni,
konaa jeɔɔɔlo fo wi jegele wele mbaa wi sari.

¹⁶ Muwi mila pye fyɔnwɔ fenne pe to we, na pe go sinni,
kila pye mi ma nambanmbala pe kala li cancan jenge mbe yere pe ni.

¹⁷ Een fo kila pye mi ma lembasinmbele pe tugbilala pe kaari pe na,
mbe yaara nda pe sho ti tile mberi wo wa pe yon.

¹⁸ Ki wagati wi ni, mila pye nala yee piin fo mi yaa ka ku yeyinŋge na wa
na go,

fo na yinwege piliye yi yaa lege paa kogoje yon taambugo ki yen.

¹⁹ Mi yen paa tige yen, ŋa ki ninŋe ki ye ma gbɔn wa tɔnmɔ pi na,
yembine fɔɔngɔ ki ma wo na njere tunmɔɔɔ ti na.

²⁰ Kona mi yaa koro mbaa gbogowɔ fɔnmbo taa suyi,
na sandiga ki yaa koro mbaa fanŋga taa na kee sanga pyew.

²¹ Ki wagati wi ni, paa pye na nuru na yeri, nala singi,
pe ma pyeri mbe ta mbanla yerewe senre ti logo.

²² Na mi ka para mbe ko, lere nala senre ti ke;
na senre tila pye na yiin pe ni, na taan pe ni paa yege ŋa na fɔɔngɔ ma
kaa na wuun we.

* 29:6 29:6: Mbe tɔɔɔ ti jogo wa nɔɔɔ wi ni, ko koro wo yen fo nere legere la pye wi yeri; oliviye
tige pire sinme legere la pye na fuun na yinrigi wa walaga ki ni, ko koro wo yen fo wi keere tila
pye na yongo fo jenge.

²³ Leele pàa pye nala singi, paa yege nga na pàa pye na tisaga ki singi, paa pe yon ki yenge na singi, paa yege nga na pe ma kaa na tisaga kongbannga singi.

²⁴ Na pe kee ka kon pe na sanga na ni, mi maa tege pe ni fuwee mbe nayinme kan pe yeri, yaraga ka nala yege kon mbe kajenge pye pe kan.

²⁵ Mila pye na kon na pe yaa le li nari pe na, mila pye pe yege sinvo; mila pye pe sogowa paa yege nga na wunluwa ma pye wi malingboonlo sogowa,

paa lere na wi maa mbele pe jatere wi piri pe na pe kotogo ki sogo pe na.

30

*Zhobu wi senre
pungo woro sannda:*

*Wi yen na para wi nala yinwege
ki senre na*

¹ Een fo koni, mbele pe yen na korogo jeenle, poro pe yen na tege na na, poro mbele pe teele mi sila pye na pe jate yaraga ka, mi sila yenle yere mbe pe pinle na pyoonlo pe ni pe taga na yaayoro ti pungo na, mbaa ti korosi.

² Naga yen ma yere, yingi ki leele pe fannga kee ki mbe ya yon na kan san?

Poro mbele pe fannga kila ko pe ni mako we.

³ Fyonwo po naa fungo ki ni, tila pe fannga ki ko pe ni, paa pye na yanri na yaakara jaa wa lawaga ki ni, wa tara nda tonmo woro wa, konaa laga nga ki yen ma tijanga.

⁴ Paa pye na yanwere ti kologi wa tipire ti nogo, tipigile ninde to tila pye pe yaakara re.

⁵ Paa pe puro ma pe yirige wa pe woolo pe sogowa, paa pye na jorogi pe na, paa yege nga na pe maa jorogi yoo na.

⁶ Kila pye, pe ma saa koro yanwira were ta ni, naa waliwere konaa tara were ta ni.

⁷ Leele paa pye na pe gheere ti nuru wa tipire ti sogowa, pe ma saa gbogolo pe yee na wa wuuro ti sogowa.

⁸ Paa pye lejagala naa lewee cenleye, mbele paa gbon, ma pe puro, ma pe yirige wa tara ti ni.

⁹ Koni, muwi paa na mege ki koo wa pe yuuro ti ni, pe yen nala senre yuun wa pe baro pyege ki ni.

¹⁰ Mi la ko pe na, fo a pe pe yee laga na na, pe yere na singi mbe cenre surugu wa na yege sogowa.

¹¹ Katugu Yennele lilan sandiga manga ki sanga mala go sogo; leele pee pe yee yigi na ni naa.

¹² Lejagala pele yiri na korogo mbe ta mbe бага na na, pe yen nala jele li lee mbe ta mbanla jan, pe yen na tuun na na mbe ta mbanla tongo.

¹³ Pe kon na pyew li ton na na, pe yen nala tongosaga jaa, pe ni wa kpe woro na sagawa jaa.

14 Mbogo nga kila pye mala maga nala go singi, pège furu,
pè toro wa ki wege ki ni mbogo sinndεεε nda ti toori ti na, na paan na
korogo.

15 Fyεε gboro yen nala yinri;
na gbogowo pi ko paa yεε nga na tifeleεε ma kaa kari yaraga ni we,
na ferewe pi kari ma wo wa paa kambaara yen.

16 Koni, mila kee kusaga,
jologo piliye gbɔn na na.

17 Yembine, yama pi maa na kaa fo wa na kajeere ti na,
yama pila na kaa win, pila ya sinle.

18 Yenεεε lilan yigi na yaripogo ki na li fannga ki ni fuun ki ni,
lilan yologo ki fyenri na na paa derege nga ki yologo ma lere yigi ki yen.

19 Lilan jan wa fenreεε ki ni,
mi pye paa gbanngban naa conro yen.

20 E Yenεεε, mi maa gbele noo yinri mala saga, εεε fo maa na yon sogo;
mi ma yere ma yεεε sogowo mbɔon yenri, εεε fo maa yenle mbanla wele.

21 Ma pe na ni fo tipege,
ma to na na ma fannga ki ni fuun ki ni.

22 Ma ti a tifeleεε kilan le ma kari na ni,
a tisaga tifeleεε kilan le na mari na ni kee ki ni fuun ki na.

23 Migi jen ma yo ma yen na kee na ni wa kunwo pi ni,
wa lere pyew wi karisaga ki ni.

24 Eεε fo lere na wila kee kuwele, wii daga mboo kee ki yirige mbɔon yenri
wi le?

Naga yen ma, lere na jologo gbɔn wi na, wo si daga mbɔon yeri maa saga
wi le?

25 Naga yen ma, mi sila pye na gbele ja mbele paa pye na jolo pe ni wi le?
Naga yen ma, na nawa pi sila pye ma tanga na na fyonwo fenne pe kala
na wi le?

26 Mila pye na ferewe singi, εεε fo, a kapege si pan;
mila pye naga singi yanwa mbe yiri na na, εεε fo, a diwi si ton na na.

27 Na nawa pi wo na na konlo fu,
maga le ki jologo nga ki to na na.

28 Mi yen na tanri na nawa pi ni pi tanga na na, yonlo yanwa woro wa
mbe nayinme kan na yeri;
mi ma kaa yiri ma yere wa janwa wi sogowo, mbe gbele ngbanga mbe yo
panla saga.

29 Na jatere piriwen gbeere ti kala na, mi pye paa dabaala pe sefo yen,
konaa ma pye paa konrosogolo wi pinleyenle yen†.

30 Na wire ti wo na na tititi fo na fogolo,
witiwerewe pilan kajeere ti gbo na na.

31 Na ngoni wi koro koni na gbɔon kunwo yuuro na,
na wele li koro na wiin kunwo gbelefenne yuuro na.

† 30:29 30:29: Dabaala konaa konrosogolo wi ni, ti maa gbele ti ye yεεε nga na wa wasege ki ni,
pa Zhubu wi wogo ki pan ma pye ma.

31

*Zhōbu wi sēnre
pungo woro sannda:*

Wi yen na tanga kaan wi yee yeri

1 Mīla yōn fōlo kōn na yenmbigile ke kan,
ma yo fō mi se sumboro wele mbe yege yirige wi na.

2 Na ki yen yēen, tasaga kikiin Yēnnele li tēge na kan wa yēnnele na?
Kōrōgo kikiin Yawa pi ni fuun fō wi yaa kan na yeri wa yēnnele na?

3 Naga yen ma, jōgōwō pi woro ma gbegēle ma tēge lepee wi kan wi le?
Naga yen ma, jōlōgo ki woro ma gbegēle ma tēge kapere pyefenne poro
kan wi le?

4 Naga yen ma, Yēnnele li woro nala tangalōmō pi yaan wi le?
Naga yen ma, li woro nala yōngōlo ke yaan wi le?

5 Naga yen ma, mī tanga yagbogolo na wi le?
Naga yen ma, mīla jele li le nambara kapyere ni wi le?

6 Ki yen ma yala Yēnnele lilan taanla wa li culo ŋa wi yala wi na!
Kona li yaa ki jēn fō mī yen jeregisaga fu.

7 Na kaa pye mī ke ma wō wa kozinne li ni,
na kaa pye na yengele ke yen na ŋga yaan pa na jatere wi yen ki na,
na kaa pye mī kala la pye na keyen yi ni, na lilan tēge fyōngō ni,

8 kona yariluguro nda mī lugu, lere wa yege mbe ki yarilire ti kōlogi wiri
li,
na yariluguro nda ti fi, peri kōlogi peri wa.

9 Na kaa pye jele wa na nege, a mī yege yirige wi na,
na kaa pye mī saa lara na cēnyenle wa yeyōngō na naa jō wi singi,
10 kona Yēnnele li ti na jō wi saa muwe tire nanja wa yege kan†,
nambala pele yege mbe sinle wi ni.

11 Katugu ki jēn na pye kapegbōgo,
kambasinŋge yi ŋga ki daga kiti konfenne pe kiti kōn ki pyefō wi na.

12 Kason kayi ŋga ki jēn na jōgōwō pye mbe tigi fō wa kuulo tara,
ki mbe ya ti na kee yaara ti ni fuun ti jōgo na yeri.

13 Na kaa pye kiti kōnkala la ye mī naa na tunmbyee nanja nakoma
tunmbyee jele wa sōgōwō, a mūu tanga ki tifaga,

14 kona na Yēnnele li ka ka yiri ki sēnre ti ni, yingi mī yaa pye?
Na li ka kanla yewe ki kala li ni, mī yaa li yōn sogo mbe yo mele?

15 Yēnnele na lilan gbegēle wa na nō wi lara, lo ma lilan tunmbyee wi
gbegēle fun wi le?

Yēnnele nūngba lo ma li we ni fuun shyen we fanri wa we neele pe lara
wi le?

16 Naga yen ma, fyōnwō fenne panla yenri yaraga ni, a mī je le?
Naga yen ma, nanŋunjo wilan wele ma te mī suu saga wi le?

17 Naga yen ma, mīla yaakara ti ka na ye wi le?
Mi si pijiriwe wi tasaga kan wi yeri wi le?

18 Katugu maga le wa na lefōnrō sanga wi ni, mī pijiriwe wi gbegēle ma
pye paa wi to yen;

† 31:10 31:10: Na jō wi saa muwe tire nanja wa yege kan, ko koro wo yen fō Yēnnele li ti na jō wi
pye nanja wa yege tunmbyee.

maga le pànla se, mi yen nangunjo wi yege sinvo.

¹⁹ Naga yen ma, lere ña wi yen tege ni, mi wa yan yariporo fu, konaa ma fyonwo fo wa yan paritonngo fu,

²⁰ na mi silan simbaala pe sire nda pe ti yariporo ta kan ki fo wi yeri wuu yege ton were ti na,

mbe ti wila duwaw piin na kan wi le?

²¹ Na kaa pye mi pijiriwe wa figiri kiti konsaga na, katugu kiti konfenne pe mbe ya mbanla saga,

²² kona na keyen yi koonlo yi laga wa na pajoro ti na, na keyen yi koonlo wa na kanmishoolo pe na yi toori.

²³ Katugu mila pye na fye Yenñele li jologo wa na na, mi saa ya mbe yaraga ka pye li gbogowo gbembe pi yege sogowo.

²⁴ Naga yen ma, mila na jigi wi taga te na wi le?

Naga yen ma, mila ki yo te piiri wi kan ma yo fo: «Pa na jigi wi yen mboro na wi le?»

²⁵ Na kaa pye mi yen na yogori na penjagboro tawa pi wogo na, konaa na yarijende ti legewe pi kala na,

²⁶ na kaa pye mi yonlo ki yan kila yinrigi ngbanga, nakoma ma yenge ki yan ki pan na finri,

²⁷ na kaa pye na jatere wilan fanla mala pungo larawa, na kaa pye milan kee ki taga wa na yon ki na ki yaara ti mege ni mari gbo,

²⁸ ki pyewe pi na ma, ki jen na pye kapege na na, nga kiti daga mbe kon ki na,

kona mi jen na Yenñele na wa naayeri li java.

²⁹ Naga yen ma, mila pye na yogori na jugu wi jologo ki wogo na wi le?

Naga yen ma, mila pye na yeni nayinme ni kapege nga kuu ta ki kala na wi le?

³⁰ Mi sila yenle yere na yon ki para ki wa ki la, mbe danga senre yo mbe wa wi na, mbaa ki jaa wi ku.

³¹ Leele mbele paa pye wa na go ki ni, paa pye na yuun fo: «Ambo wi fa kara ka wa wi yeri mbe tin?»

³² Nambanja na wonlo na yeri laga funwa na; na go kila pye ma yenge ma nambanmbala pe kan.

³³ Naga yen ma, mila kapere ti lara paa senwee piile sanmbala pe yen wi le?

Mila kambasinnde ti ton wa na nawa pi ni wi le?

³⁴ Mi sila pye na fye janwa wi senyoro ti yege, leele paa na tifaga ki sila pye na sunndo kongo waa na na, mbanla kan mbe pyeri mbe koro wa na go.

³⁵ Enhen, mi yaa ambo fo ta wi logo na yeri?

Na senre pungo woro tori yeen.

Ki yen ma yala Yenñele na yawa pi ni fuun fo lilan yon sogo! Sewe ña na winfo wi yonlogo na бага na na,

³⁶ mi yaa wi le wa na pajoro ti na, mboo pye paa wunluwo njala yen, mbeli kan wa na go ki na.

³⁷ Mi yaa na yongolo yon ki ni fuun ki yege yo Yenñele li kan; mi yaa fulo li tanla paa wunluwo pyo yen.

³⁸ Na kaa pye na kēere ti yen na gbele na baga na na ma yo mīri yu,
 na kaa pye na kēere palaye pe yen na yanli nala jeregi,
³⁹ na kaa pye mī kēere ti yarilire ti li mī siri sara,
 na kaa pye mī ti jōlōgo to ti tunmbyeele pe na mbaa pe kuun,
⁴⁰ kona wuuro mbe fi wa kēere ti ni bile wi yōnlo,
 yanpege mbe fi wa orizhi wi yōnlo.

Zhōbu wi senre pa ti kō namēna.

ELIHU WI SENYORO

32

32-37

*Elihu wi yen naga yegē yuun
 kōrō ŋa wī ti wī daga mbe para*

¹ Kona, a ki nambala taanri pē si Zhōbu wi yōn sogomō pi yaga, katugu Zhōbu wīla pye naa yē jate lesinṅe.

² A ko si Barakeli pinambyo Elihu wi ya fō jenge. Elihu wīla pye Buzi cēnle woo, ma yiri wa Aramu setirige ki ni. Wīla nawa ṅgbān Zhōbu wi nī fō jenge, katugu wīla pye naa yē piin ma yo wī yen ma sin Yēnṅele li yegē na.

³ Wīla nawa ṅgbān fun Zhōbu wi wēnne taanri pe ni, katugu pe sila senre ta mbe Zhōbu wi yōn sogo, ēn fō pāa pye naa jeregi.

⁴ Maga ta leele sanmbala pāa pye ma lē Elihu wi na, kī pye ma Elihu wīla sige gbēn, mēē kaa jēn ma para Zhōbu wi ni.

⁵ Naa Elihu wīla kaa ki yan senre sila ta ki nambala taanri pe yeri mbe Zhōbu wi yōn sogo, a wī si nawa ṅgbān fō jenge.

⁶ Kona, Barakeli pinambyo Elihu ŋa wīla pye Buzi cēnle woo, wī si senre ti lē ma yo fō:

Muu yen pyō jēē, yoro wo yen lelēngbaara,
 ki kala na, mī yen na fyē, a kila na kōon shyen mbanla nawa jatere wi yegē yo ye kan.

⁷ Mila pye nala yē piin ma yo fō yoro mbele yē lē, yoro ye daga mbe para, yoro mbele yē yēle yōn ka ta, yoro ye yaa kajenmē pi yegē naga.

⁸ Eēn fō kaselege ko na, Yēnṅele li yinne lo li ma tijinliwē kan senwee wi yeri,

Yawa pi ni fuun fō wī yōn tifelege ko ki ma jēnmē kan wī yeri.

⁹ Yegēle yōn legerē ko ma ki ma senwee wī pye kajenṅe,
 lelēwē po ma pi ma kaselege ki kōrō jēnmē pi kan senwee wī yeri.

¹⁰ Ki kala na, mī yo ye logo na yeri,
 mī fun mī yaa ṅga mī jēn ki yegē yo.

¹¹ Ye wele, mīla sige mbe ye woyoro ti logo,
 mīla nūngbolo jan ma ye senre yōlōmō pi logo,
 ma ye yaga, a yēri cancan fō ma saa gbōn wa ye senre ti kōsaga ki na.

¹² Mila na jatere wī tēge laga nūngba, ma logo ye yeri jenge,
 ye ni, wa kpē si ya yo mbe senre ti kō wa Zhōbu wi yōn;
 wa kpē si ya mbe yōn sogomō kan wī senyoro ti na.

¹³ Kōnaa ki ni fuun, yaga ka yo fō we pye tijinliwē fenne,
 Yēnṅele lo nūngba li mbe ya mbe tanga ta Zhōbu wi na, ēn fō senwee se ya.

¹⁴ Ma si yala Zhobu wi suu senre ti yo mberi sin mi na, ki kala na, mi se ye senyoro lomo po le mboo yon sogo.

¹⁵ Wele, ki to pe yon na, pee ya yon sogomo kan naa, senre ti ko wa pe yon.

¹⁶ Mila pe sige pe para, en fo ki kaa pye pe woro na para naa, ki kaa pye pe senre ti yerege, pe woro na yon sogomo kaan naa,

¹⁷ ki pye ma, mi fun mi yaa na yon sogomo kan; mi fun mi yaa nga mi jen ki yege naga.

¹⁸ Katugu senlegere yen na yeri mbe yo, na nawa jatere wi yen nala wonrogi mbe para.

¹⁹ Ki yen paa duven yen, na wi yen na kanni wa na nawa, paa selege kashara fonndo yen, nda duven wi yen na jaa mberi walagi.

²⁰ Ki kala na, mi yaa para mbe ta mbanla yee ta, mi yaa na yon ki yenge mbe yon sogomo kan.

²¹ Mi se para mbe lere wo lere ni, mi se para mbe lere fanla.

²² Katugu mi si lefanlaga jen, na mi kaga pye, na Dafo wi yaa na wo laga fyeege na.

33

Elihu wi yo Yennele

li maa senwee

wi nari jologo sanga ni

¹ Koni Zhobu, na senre ti logo na yeri!

Nungbolo jan mala senre ti ni fuun ti logo!

² Wele, mi yaa na yon ki yenge mbe para, mi yaa na yon senre ti yo.

³ Kaselege nga ki yen wa na kotogo na, ko mi yaa yo, jenme mba pi yen na ni, po senre mi yaa yo wa na yon mboo filige.

⁴ Yennele li yinne lo lilan gbegele, Yawa pi ni fuun fo wi yon tifelege ko kigi kan mi yen yinwege na.

⁵ Na kaa pye ma mbe ya mbanla yon sogo, ma yee gbegele ma yere na yege sogowo, mo wo yoro ti yo!

⁶ Wele, mi naa mboro ni we yen ja Yennele li yege na, katugu mi fun joro pe tege mala fanri.

⁷ Ki kala na, kii daga ma sunndo wila koon maa seri na yege sogowo, mi se ya mbanla fannga ki taga ma na.

⁸ Ma para, na nungbogolo yen ki senre ti na, ma senyoro miri logo.

⁹ Ma yo fo: «Mi yen kpoyi ma pye kapege fu, mi yen ma yala, kajogo kpe woro na na.

¹⁰ Konaa ki ni fuun, Yennele li yen nala jeregisaga jaa, li yen nala jate paa li jugu yen.

¹¹ Lilan tooro ti le ngbeere na, li yen nala torosaga pyew ki korosi.»

12 Mi yen nɔɔ yɔn sogo Zhobu naga yuun ma kan fɔ tanga woro ma yeri
wa ki kala na li ni,
katugu Yenɲele li gbɔɔ ma wɛ senwee wi na.

13 Yɲi na ma nɛɛ kendige woo li ni,
fɔ li woro na li kapyegele ke pyego ki yuun lere kan?

14 Yenɲele li ma para yɛɛ ka na wagati wa ni,
mbe ka para yɛɛ ka yɛɛ na wagati wa ni, ɛɛn fɔ senwee wo wila laga
kɔɔsi.

15 Li ma para senwee wi ni wɔɔnɔ na, naa yariyanra ni yembine,
sanga ɲa ni senwee wi ma wɔnɔ ma ku we,
sanga ɲa ni wi ma pye ma sinle na wɔnɔ wa wi sinleyaraga ki na we.

16 Ko sanga wowi li ma senɛ le senwee piile pe nungbolo,
mbe nagawa kan pe yeri jɛɲɛ;

17 jango mbe senwee wi laga wi kapyere tijangara ti na,
mboo sho yɛɛ gbɔɔwɔ pi kɛɛ.

18 Ki ka pye ma, wi yaa wi yɛɛ sho fanga ki kɛɛ,
konaa mboo yɛɛ sho sɔgbɔ kunwɔ pi kɛɛ.

19 Mbe taga wa ko na, Yenɲele li ma yama tɛɛ ma lere wa koro, mboo ta
sinlesaga wa wi fuuro ti na;
kona wi wire ti maa seri wi na wɛɛwɛ pi kala na.

20 Yaakara tila tanla wi yɔn naa,
ali yaakara tanra ti la ma kɔ wi na.

21 Wi ma cɔɔ ma cɛn kekeleke,
wi kajeere nda ti sila pye na yaan, koni wi ma koro kajeere.

22 Ko sanga wo ni, wi ma yongo fanga ki ni,
wi yinwege ki ma pye kunwɔ mɛɛɛ wi kɛɛ na.

23 ɛɛn fɔ, na ki ka pye mɛɛɛ wa yen le ki naɲa wi tanla,
na mɛɛɛ nungba pe ka yiri wa Yenɲele li mɛɛɛɛɛ mbele kasulumbolo
pe waga kele (1 000) sɔɔwɔ,
mbe kaseleɛ kono li naga ki naɲa wi na,

24 na ko mɛɛɛ wo kaa yinriwɛ ta, mbe Yenɲele li pye fɔ:
«Wi sho wiga ka ta mbe tigi wa fanga ki ni,
katugu mɔu go shɔɔ sara wi ta.»

25 Kona wi wire ti ma kanɲa ma pye paa wi punwɛ sanga wire ti yen,
wi ma songɔɔ ma pye paa wi lefɔnɔ sanga wi yen.

26 Wi ma Yenɲele li yenri, li maa yenɛwɛ pi logo;
wi ma kari wa li yɛɛ sɔɔwɔ yɔɔrimɔ ni,
katugu Yenɲele lo li ma songɔɔ na senwee wi jate naa lesinɲɛ.

27 Ki lerefɔ wi maa yuuro koo leele pe yɛɛ na na yuun fɔ:

«Mila kapeɛ pye, mi sila tanga kasinɲɛ ki na,
ɛɛn fɔ nga kila daga mbe pye na na, Yenɲele lii ko pye na na.

28 Yenɲele lilan sho, jango mi ka ka tigi wa fanga ki ni,
ki pye ma, mi yen yinwege na, mi yen na yanwa pi yaan.»

29 Wele, Yenɲele lo li maa ko ki ni fuun nga ko piin senwee wi kan,
li maga pye pyesaga shyɛn, maga pye pyesaga taanri,

30 jango mbe senwee wi yinwege ki sho mbeɛ wɔ wa fanga ki ni,
jango mbe weele pe yanwa pi yirige wi kan.

31 Koni Zhobu, nungbolo jan ma logo na yeri,

pyeri maga yaga mi yaa para.

³² Na kaa pye senre yen ma yeri mbanla yon sogo, ti yo!
Ma para, katugu ki yen mala ndanla mbege yan ma tanga ta.

³³ Na kaa si pye senre si woro ma yeri, ma logo na yeri!
Ma pyeri mi yaa ma naga kajenme pi ni.

34

Elihu wi yo Yenjele li yen ma sin

¹ Kona, a Elihu wi si senre ti le ma yo fo:

² Yoro kajenmbele, yanla senre ti logo!
Yoro mbele jenme pi yen ye yeri, ye nungbogolo jan ye logo na yeri!

³ Katugu nungbolo li ma senre ti segesege mari jen yeye nga na,
pa yon ki ma yaakara ti nene mari tanwa pi jen ma fun.

⁴ Koni nga ki yen ma sin, we ko wo,
nga ki yen ma yon, waa ko jaa we yee sogowo.

⁵ Zhöbu wigi yo ma yo fo: «Mi yen sinje,
een fo Yenjele li je mbe tanga ki kan na yeri.

⁶ Ali mbege ta mi yen sinje, pe yen nala jate yagbogolo fo,
na welegesaga yama pi woro na koo, ma sigi ta mii kapege pye.»

⁷ Lere wiwiin wi yen wa paa Zhöbu wi yen,
wo na wi maa yee nagawa senre yuun paa lere ma kaa na tonmo woo we?

⁸ Wo na wi kapere pyefenne pe pye wi tangayeenle,
ma lepeepe pe pye wi pinleyeenle.

⁹ Katugu wi ma yo fo: «Na lere kaa ki jaa wi kala li Yenjele li ndanla,
tonli woro ki ni.»

¹⁰ Ki kala na, ye logo na yeri, yoro kajenmbele wele,
tipewe pi laga yen ma lali Yenjele li ni,
kambasinje ki laga yen ma lali Yenjele na yawa pi ni fuun fo li ni.

¹¹ Li ma senwee wi sara mbe yala wi kapyegele ke ni,
li ma lere nungba nungba pyew wi sara mbe yala wi tangalomö pi ni.

¹² Kaselege ko na, Yenjele laa tipege pye,
Yenjele na yawa pi ni fuun fo laa kiti kon mbe kasinje ki ke.

¹³ Ambö wi tara ti tegere ti kan li yeri?
Ambö wi dunruya wi ni fuun wi le li kee?

¹⁴ Na kaa pye Yenjele laa pye na jatere piin li yera wogo ko ce na,
ndee ki pye lili yinne lo naa li yinwege wonwon pi songoro maa wo we ni,

¹⁵ yaara yenwere pyew ti jen na ku mbe wo wa yonlo nungba,
senwee pyo wi jen na songoro wa taambugo ki ni.

¹⁶ Zhöbu, na kaa pye ma jilige, ma logo na yeri,
ma nungbolo jan mala senre ti logo!

¹⁷ Naga yen ma, Yenjele li mbe ya cen dunruya wi go na mbege ta li yen
ma kasinje ko panra wi le?

Naga yen ma, Yenjele na sinne naa fannga fo, mboro mbe ya kiti kon wi
to li na wi le?

¹⁸ Lo li maga yo wunluwo wa kan fo: «Ma woro yaraga ka,»
mbege yo fannga fenne pe kan fo: «Ye yen lepeepe!»

¹⁹ Yenjele laa fannga fenne pe wo pe ye leele sanmbala pe ni,

laa si yarijende tafo wi mbonro fyonwo fo wi na,
katugu lo li pe ni fuun shyen pe gbegele li kee ki ni.

²⁰ Pe ma ku le yonlo nungba li ni,
tara woolo pe ma yiri ma je yindege na, kundigile pe ma tongo ma wo wa,
fannga fenne pe ma ko ma wo wa, mbe sigi ta lere kee na gbɔn pe na.

²¹ Katugu Yenɲele li yege yen senwee wi tangalomo pi na,
li yen na senwee wi yongolo ke ni fuun ke yaan.

²² Diwi wo wa woro wa nakoma kunwo pi diwi wo wa woro wa,
ɲa tipege pyefenne pe mbe ya lara wa wi ni.

²³ Yenɲele lii jori mbe lere kala wele mbe mo,
mbe si ka jen mbe kiti kon wi na wa li yee yege sogowo.

²⁴ Li ma fannga fenne pe jan laa cen mbaa yewe pe wogo na,
mbe si pele yege tege wa pe yonlo;

²⁵ katugu li pe kapyegele ke jen,
li ma pe jan yembine ma pe tongolo.

²⁶ Li ma pe gbɔn lere pyew wi yege na,
paa lepeele yen.

²⁷ Katugu paa pe yee laga Yenɲele li na,
pe sila yenle mbe tanga li kongolo ke ni fuun ke na.

²⁸ Paa ti a fyonwo fenne pe gbelege mbe sagawa ja ki gbɔn wa li na,
a li mbele pe yen tege ni pe gbelege ki logo.

²⁹ Na Yenɲele li ka pyeri lii yaraga ka pye, ambo wi mbe ya mbeli jeregi?
Na li ka li yege ki lara, ambo wi mbe ya mbeli yan?

Konaa ki ni fuun, li maa cengele ke korosi yege ɲga na, pa li maa senwee
piile pe korosi ma;

³⁰ jango mbele pe woro na fye Yenɲele li yege, mbe pe yege kon wa ka ka
cen fannga ki na,
konaa paga ka pye paa penɛ yen tara woolo pe na.

³¹ Ndeɛ ki pye lere wa mbe ja ya mbege yo Yenɲele li kan mbe yo fo:
«Milan kapege ki jologo ki jolo mako, mi se kapege pye naa.

³² Yaraga ɲga mi woro na yaan, ki naga na na,
na kaa pye mi kambasinɲge pye, mi se ka pye naa.»

³³ Naga yen ma, mboro ɲa ma je Yenɲele li kapyegele ke na,
mbe yala ma jatere wi ni, li daga mbe ki lerefo wi le jologo wi le?
Mboro ma daga mbe ka yo, mi ma.

ɲga ma jen ki yo na kan!

³⁴ Leele mbele pe jilige,
mbe pinle kajenmbele mbele pe yen na nuru na yon na pe ni, pe yaa kanla
pye fo:

³⁵ «Zhɔbu wi yen na para jenme fu,
tijinliwe woro wa wi senre ti ni.

³⁶ Ki kala na, ki daga Zhɔbu wi wamawelewe pi pye wi na fo sa gbɔn wa
pi kosaga ki na,

katugu wuu yon sogomo pi kan paa lepee yen.

³⁷ Katugu wi yen na yinrigi na jege, na ka tari wa wi kapege ki na,
wi yen na senlegere yuun Yenɲele li na, maga kan we jatere wi yen na
kon shyen we na.»

35

Elihu wì yo go fu senre
Zhobu wi yen na yuun

- ¹ Kona, a Elihu wì si ka taga wa wi senre ti na, ma yo fò:
² Naga yen ma, maa ki sonri tanga yen ma yeri wi le?
 Naa mà yo fò: «Mi yen ma sin Yenñele li yege na we!»
³ Mà yo naa fò: «Na mii kapege pye, yingi tonli mi yaa ta wa ki ni? Yingi
 ki yaa yon na kan[†]?»
⁴ Muwi mi yaa ma yon sogo,
 mboro naa ma wenne pe ni.
⁵ Ma yengele ke kan ma naayeri wi wele jenge,
 kambaara ti wele wa naayeri fò wa lege!
⁶ Na maga kapege pye, ko yaa yingi jògò Yenñele li na?
 Na ma kapere ti ka lege, ko yaa yingi pye Yenñele na?
⁷ Na maga pye mbe sin, ma yaa yingi kan Yenñele li yeri?
 Yingi li yaa ta ma yeri?
⁸ Ma lewee yeenle poro wele ma tipewe pi yaa la jòlò;
 maga pye mbe sin, ki yaa la ma lewee yeenle poro kala yongò.

- ⁹ Leele pe maa gbele, na pe jòlòfenne paga jòlògò taga pe na sa toro;
 pe maa gbele na sagafo jaa wi pe sho fannga fenne pe kee.
¹⁰ Een fò lere kpe na ta mbe yo fò: «Na Dafa Yenñele li yen se yeri,
 lo na li ma ti senwee wi maa sonmo yuuro koo yembine,
¹¹ lo na li ma we naga ma we pye tijinliwe fenne ma we yan wongaala pe
 na,
 ma we pye tijinliwe fenne ma we naayeri sannjere ti na.»

- ¹² Leele pe maa gbele na sagafo jaa, een fò Yenñele laa pe yon sogo,
 lepeepe pe yee gbogowo pi kala na.
¹³ Kaselege ko na, pe yen na gbele wagafe; Yenñele li woro na nuru pe
 yeri,
 Yawa pi ni fuun fò wi suu jatere wi tege pe na.

- ¹⁴ Een fò Yenñele li yaa ma yon sogo mele, mboro ña mà yo ma woro nali
 yaan,
 fò mòò kala li le li kee, mali sige ma saa te.
¹⁵ Heen koni, mbege ta li nangbanwa pi woro na yaraga ka piin lere na,
 a ki cen ndee naa senwee wi ma yiri ma je li woro naga jate;
¹⁶ ki pye ma, Zhobu wùu yon ki yenge na senwara yuun,
 wi yen na senlegere yuun, nda ti yen jenme fu.

36

Elihu wì yo Yenñele
li ma lere wi koro jòlògò ni

- ¹ Kona, a Elihu wì si para Zhobu wi ni naa, ma yo fò:
² Na sige naa jenri, mi yaa ma yege naga,
 katugu senre yen na yeri bere mbe yo ma kan Yenñele li wogo na.

[†] 35:3 35:3: Nga ki yo fò: *Yingi ki yaa yon na kan*, ki mbe ya logo fò: *Yingi ki yaa yon ma kan*.

3 Mi yaa na jenne pi lagaja mbe yiri fo lege,
mi yaa para mbe tanga kan na Dafa wi yeri.

4 Kaselege ko na, na senre ti woro yagbogowo senre;
lere na wi jenne pi yen jembe ma yon fili, wo wi yen na ma yegge sogowo
yenn.

5 Wele, Yennele li yen yafa, laa lere tifaga;
li yawa pi gbogo li tijinliwe gbogo pi fannga na.

6 Laa yere ki na lepee wi yinwege ta;
een fo mbele pe yen tege ni, li ma pe tanga ki kan pe yeri.

7 Laa li yegge ki laga lesinmbele pe na mbe pungo le pe ni,
li ma pe tenge wunluwo jongo na paa wunlumbolo yen;
li ma pe tegge wunluwo pi na fo sanga pyew,
jongo mbe pe yirige.

8 Na paga yongowo le pe na,
nakoma na jologo ka to pe na,

9 kona Yennele li ma pe kapyere ti yirige funwa na mari naga pe na,
mbe taga wa ko na, naa pe yiri ma je pe yee gbogowo pi kala na we.

10 Li ma ti pe ma nungbolo jan nali yerewe senre ti nuru,
li maga yo pe kan fo pe kambasinnde ti yaga.

11 Na paga logo li yeri mbe yere li wogo ki na,
pa pe yaa pe yinwege ki pye ki sa ko wa ferewe pi ni,
pe yegge yon ki yaa sa ko wa yogorimo pi ni.

12 Een fo na pee logo li yeri, li yaa ti pe pe gbo sogbo ni,
pe yaa ku wa pe kambajenne pi ni.

13 Mbele pe woro na fyee Yennele li yegge, pe ma nawa ngban li ni,
ali na Yennele li ka pe po li yongowo pi ni, paa gbele mbeli yeri li pe saga.

14 Ki kala na, pe ma ku wa pe lefonro sanga wi ni,
pe ma ku paa nambala jajara pyefenne yen†.

15 Een fo Yennele li ma na wi yen tege ni wi tege ki tegge mboo sho,
li ma jologo ki tegge mboo yeri.

16 Mboro fun, li yaa ma tile mboon wo wa jologo ki ni,
mboon kee yaara ti lege, yaraga ka soon yanra,
mbe ti yaakara tanra ti lege le ma tanla.

17 Een fo koni, jologo nga ki daga mbe to lepeepe pe na, ko ki to ma na;
kiti wo naa jologo ki ni, ti to ma na.

18 Een fo maga ka ti nangbanwa poon kan ma yiri ma je;
maga kaa ma yee fanla mbaa ki sonri ndee ma yaa Yennele li go jogo
yarikanra legere ni.

19 Naga yen ma, gbelege nga maa gbele na sagafo jaa ki mbe ya mboon
sho jologo ki ni wi le?

Ma yera fannga ki ni fuun ki se ya mboon sho ki ni†.

20 Ma kaa ki yegeri yembine li wo,
ki yembine na cengele ke yaa ka yiri wa ke censara ti ni.

† 36:14 36:14: Nambala jajara pyefenne pa paa pye na ki jajara ti piin wa pe yarisunndo gbogoyinne ti ni. Pa jeele paa pye na kee ki nambala pe korogo wa, ki wogo kila pye yarisunndo ti ngasele la (Dete 23:18; 1 Wunlu 14:24). † 36:19 36:19: Yennele senre seweele pele ni, ki verise na wi yen ma yonlogo ma yo fo: Naga yen ma, yarijende ti mbe ya mboon sho jologo ki ni wi le? Ma te wo naa ma fannga ki ni fuun ki se ya mboon sho ki ni.

²¹ Ma yee yingiwe jen, maga koon yee kan kapege pyege ki yeri; katugu ko ki ti ma yen na jolo.

²² Wele, Yennele li yen fannga fo li yawa pi fannga na; ambo wi mbe ya mbe lere naga paa lo yen?

²³ Ambo wi mbe ya mbe kono na li daga mbe tanga li naga li na? Ambo wi mbe ya mbege yo li kan fo li kambasinnye pye?

²⁴ Ma jatere wi tege ki na, maa Yennele li gbogo li kapyege ki kala na, ko nga senwee piile pe maa ki sonni yuuro ni.

²⁵ Senwee pyo pyew wi yen naga yaan, lere pyew wi ma koro lege naga wele jenne.

²⁶ Yennele li yen ma gbogo, li gbeme pi toro we jatere wi kosaga ki na; lere se ya mbeli yegede yon ki jiri mbege jen.

²⁷ Li ma tonmo pi tile jennnenri ma kari pi ni wa naayeri, mbe suu kannga mboo pye tisaga wa kambaara ti ni.

²⁸ Kona kambaara ti mee tisaga ki yaga ki ma tigi, ki ma to senwee piile janwa legele li na.

²⁹ Ambo wi mbe ya mbe kambaara ti torolomo pi jen konaa yennele gbanlaga ki ma tin yegede nga na wa yennele na ki ni?

³⁰ Wele, Yennele li ma yennele yengeleme pye li kee ki ni fuun ki na wa naayeri, mbe koge wi latijuro ti ton diwi ni.

³¹ Li ma ki kagala ke tege ma kiti kon cengele ke na, li ma yaakara legele kan ke yeri.

³² Li ma yennele yengeleme pi yigi wa li keyen yi ni, mbe suu torogo wa pi karisaga.

³³ Li ma li yee naga wa yennele gbaanra ti ni, yaayoro ti ma pye li panga ki jenne.

37

Yennele li kapyege ki yen ma gbogo

¹ A Elihu wi sho naa fo:

Na sunndo wi yen na koon na na ki kagala ngele ke kala na, fo a wila suun na jaa mbe wo wa wi yonlo li ni.

² Ye pyeri ye logo, ye Yennele li gbanlaga magala li logo, konaa gbaanra nda ti yen na yinrigi wa li yon ti ni!

³ Li yen na yennele yengeleme piin naayeri wi lagapyew, li yennele yengeleme pi ma gbon fo wa tara ti kosaga ki na.

⁴ Ko pungo na, pe ma Yennele li magala gbolo li logo, li ma yennele tinme yirige ngbanga, ko sanga wo ni li ma yennele yengeleme pi torogo kee ki ni fuun ki na.

⁵ Yennele li ma tin ngbanga fo ki ma pye kafonno, li maa kagbogo piin, ngele we se ya ke koro jen.

⁶ Li maga yo sinndere tisaga ki kan ma yo fo ki to laga tara ti na, li ma tisaga ki pye ki ma pan, mbe tisagbogo ki pye ki ma pan.

⁷ Ki pyewe pi na ma, li ma senwee pyo pyew wi tunngo ki yerege, jango pe ni fuun pege jen fo lo kee tunngo yi.

⁸ Yan yaara ti ma ye wa ti were ti ni,
ti ma koro wa ti sinlesara ti ni.

⁹ Tisaga tifelege ki maa paan na yinrigi wa yonloparawa kalige kee yeri,
yonloparawa kamenge kee tifelege ko maa paan were ni.

¹⁰ Yenjele li yon tifelege ki ma tonmo pi simbi,
tonmo pi gona wi ma simbi paa sinndelege yen.

¹¹ Li ma kambaara ti yin tonmo pi ni;

yenjele yengeme maa piin kambaara ti sogowa kee ki ni fuun ki na.

¹² Li ma ti ti maa kee na mari na yala li nandanwa kala li ni,
jango nga fuun li yen na jaa, paa ki piin laga tara ti na.

¹³ Na li ka yo li yaa tara ti gbon li gbege ki ni,
nakoma na li ka yo li yaa kagbaraga pye,
ko yaara to li ma torogo†.

¹⁴ Zhöbu, nungbogolo jan ki kagala ke yeri ma ke logo!

Ma yere jenri, ma sonri Yenjele li kagbogolo ke na.

¹⁵ Yenjele li maa ki yaara ti yege sinni yege nga na,
konaa li maa yenjele yengeme pi piin yege nga na wa kambaara ti
sogowa, maga jen le?

¹⁶ Kambaara ti ma yere yege nga na wa naayeri fowaga ki ni, maga jen le?
Na wi jenme pi yen ma yon fili wo wi ma ko kafonno tunngo ko pye.

¹⁷ Na yonloparawa kalige kee tifelege ki kaa gboon mbe tara ti weri,
mboro na ma yariporo ti maa kafugo waa ma na,

¹⁸ naga yen ma, mboro mbaa ya mbe Yenjele li saga mbe naayeri wi
gbegele mboo jaraga le,

nakoma mboo pye wi sheli paa duwale na pe tuguron tege maa gbegele
wi yen le?

¹⁹ Nga we daga mbe yo Yenjele li kan ki naga we na,
woro se ka jen mbe yo, we yen wa wowo pi ni.

²⁰ Naga yen ma, sanni mbe sa para, ki daga pege yo li kan wi le?

Naga yen ma, lere daga mbe Yenjele li kogori kala la na, jango li ta li ki
kala li jen wi le†?

²¹ Yongolo ke ni, kambaara ti ma kaa yonlo yanwa pi ton lere naa yan,
een fo tifelege ka mee kaa pan mari pe mari laga wa.

²² Yanwa pa na yinrigi wa yonloparawa kamenge kee yeri, na yengele paa
te yen;

Yenjele li gbogowo yanwa pi yen fyere ni de.

²³ Yenjele li yen yawa pi ni fuun fo, we se ya gbon li na,
li gbogo li yawa pi fannga na naa li kasinnye ki fannga na,
laa jologo wa lesinnye wi na.

²⁴ Ki kala na senwee piile pe daga mbaa fye li yege;

een fo mbele pe maa pe yee jate kajenmbele laa la pe jate.

YENJELE LAA ZHÖBU WI YON SOGO

† 37:13 37.13 Ki verise na, Yenjele senre seweele pele ni, ki yen ma yonlogo ma yo fo: Na li ka yo
li yaa jologo wa tara ti na, nakoma mberi suguru tonmo ni, nakoma mbe duwaw ti na, ko yaara to
li ma torogo. † 37:20 37.20: Nga ki yo fo: Naga yen ma, lere daga mbe Yenjele li kogori kala la
na, jango li ta li ki kala li jen wi le? Yenjele senre seweele pele ni, ki yen ma yonlogo ma yo fo:
Ambo wila jaa poo tongo?

38

38.1–42.6

*Yenɲele làa naayeri wo naa tara
ti dakala li yege yo Zhobu
wi kan*

¹ Kona, a Yawe Yenɲele li si yon sogomo kan Zhobu wi yeri, mali ta wa tisaga tifelege ki nandogomo, ma yo fo:

² Ambo wi mboro, mboro ɲa maa na kagala ɲgele mi kon mbe pye ke tonni

ma kambajenme senre ti ni we?

³ Ma kurusijara wi po wa ma senne paa lenaɲa kotogofa yen;
mi yaa ma yewe, mala naga.

⁴ Sanga ɲa ni mila pye na tara ti ngo nii, maa pye se yeri?

Ki yo na kan na kaa pye tijinliwe yen ma ni.

⁵ Ambo wila tara ti gbeme naa ti titonlowo pi kon maa tege, maa jen le?

Ambo wila mana li sanga mari taanla?

⁶ Tara ti ngo ki yen ma tenge yingi na?

Ambo wila ti yenle sinndelege kongbanɲa ki tege;

⁷ sanga ɲa lalaaga wonngolo kaa pinle na yogorimo yuuro koo,
a Yenɲele li merageye paa yogori na jorogi we?

⁸ Sanga ɲa ni kogoje wila janri ma yiri ndee po se,
ambo wila saa koro le wi na, maa yon ton maa yerege?

⁹ Sanga ɲa ni mila kambaara ti pye wi yariporo maa ton,
ma diwi gbolo lo pye wi paara maa maga we?

¹⁰ Sanga ɲa ni mila ngasegele tege wi na,
ma koro le wi na maa yon ton, ma sogoyaara le wi na we?

¹¹ A mi suu pye ma yo fo:

«Ma yaa pan mbe gbɔn fo namena, een fo mee daga mbe ko laga ɲa ko kaanla,

katugu ma tonngbo mba pi maa kon na tuun, pa pi yee gbogowo pi yaa yere namena!»

¹² Maga le ma yen yinwege na, maa ki yo lalaaga ki kan ma yo ki laga le?
Maa lalaaga ki lagasanga wi naga ki na le,

¹³ jango ki yanwa pi tara ti lagapyew ki laga,
mbe lepeepe pe puro le?

¹⁴ Ko wagati wo ni, tara ti yege cenwe pi ma kanɲa paa joro yen, nda pe mege tegere tegeyaraga taga ti na,
ti ma pye ndee tiri yee fere yariporo ni.

¹⁵ Een fo lepeepe pe yanwa pi ma sho pe yeri;
kee ɲa paa yirige mbe gbɔnro pye, ki ma kaari.

¹⁶ Naga yen ma, ma ye ma gbɔn wa kogoje wi tonmo pi yirisaga ki na le?
Ma ye maa latijuro ti yanri mari yan le?

¹⁷ Pe kunwo pi yeyongo koro ti yengele mari naga ma na le?
Naga yen ma, ma kunwo pi diwi yeyongo ki yan le?

¹⁸ Naga yen ma, ma tara ti gbeme pi yan maa jen ma ko le?
Na kaa pye ma ki kagala ke ni fuun ke jen, ki yo!

19 Yanwa pi ca kono li yen se yeri?

Diwi wi censaga ki yen se yeri?

20 Ma mbe ya yanri mberi wele fo wa ti censaga,
na kaa pye pe ma gbon wa ti na yege nga na maga jen we?

21 Māga jen jate, katugu kila yala pōon se mako,
ma yegele yon ki lege fo jenge!

22 Maa gbon wa nezhi wi tegesaga ki na wi le?

Maa sinndeere tisaga ki tegesaga ki yan wi le?

23 Mi ki yaara ti tege wa pilipeye yo kala na,
malaga gbōnpilige naa malaga ko kala na.

24 Yanwa pi ma toro kono liliin ni mbe si gbon lagapyew ki ni?

Yonlo yirisaga tifelege ki ma yiri se yeri mee tara ti ton?

25 Ambō wi ma kono yenge tisaga ki kan?

Ambō wi ma kono wō yennele yengeleme naa yennele gbaanra ti kan?

26 Tara nda lere woro ma cēn wa ti ni, ambō wi ma ti tisaga ki ma to wa ti
ni,

mbe ti ki ma to wa gbinri ŋa lere woro wa wi ni,

27 jango mbe tara nda ti waga ma jōgo ti kan tōnmō ni,

mbe ti yan mbe fi wa ki yiri?

28 Naga yen ma, to yen tisaga ki yeri le?

Ambō wi fōongo ŋga ki maa wuun ki sōolosaga nungba nungba pyew ki
da?

29 Tōnmō mba pi ma simbi pi ma yiri se yeri?

Ambō wi tisaga yaanngumbire ti da?

30 Ko sanga wo ni, tōnmō pi ma simbi ma sheli paa sinndelege yen,
pi gona wi ma pinle ma sheli ma pye nungba.

31 Wōnggolo ke wele, mboro mbe ya mbe Ngono gbogo pire ti pō ti yee na,
nakoma mbe wōnndaanla pe sangala mbe pe lagala pe yee na?

32 Ma mbe ya ti yonloparawa kalige kee wōnggolo kaa yinrigi ke yirisanga
wi ni le?

Ma mbe ya mbe kono wō yonloparawa kamenge kee wōnggolo naa ke
wōnmbigile ke kan le?

33 Naga yen ma, ma naayeri kondengengele ke jen wi le,

ke maa ŋga piin laga tara ti ni mboro ma maa ki yege nari ke na wi le?

34 Naga yen ma, mboro mbe ya para ngbanga kambaara ti ni,

mbe ti ti pan tisagbogo ni ma na wi le?

35 Mboro ma ma ti yennele yengeleme pi maa yinrigi na kee wa pi karisaga
wi le?

Naga yen ma, na maga pi yeri pi mōo pye mbe yo fo: «Mi ŋa» wi le?

36 Ambō wila kajenme pi le wa senwee wi kotogo na,

ambō wila kagala koro jenme pi le wa wi tijinliwe pi ni*?

37 Ambō wi mbe ya wi kajenme pi ni mbe kambaara ti jiri?

Ambō mbe ya mbe naayeri tōnmō kugboro ti go sogo mbe ti tisara ti pan,

38 mbe taambugo ki yinngi mbege pye fenrege,

mbe tara ti kanimboro ti mara ti yee na?

† 38:36 38:36: Ki verise ŋa, Yennele senre seweele pele ni, ki yen ma yonlogo ma yo fo: Ambō wi kajenme pi kan tōnmō sannjege ki yeri, konaa ma tijinliwe pi kan ngopolo wi yeri, a wi sigi jen ma yo gbaan wi yaa yin?

39 Mboro ma ma kara lagaja mberi kan jara no wi yeri wi le?
 Mboro ma ma yaakara kan jara piile pe yeri mbe pe fungo ki ko wi le,
 40 sanga na ni ti ma pye ma sinle wa ti were ti ni,
 nakoma sanga na ni ti ma pye ma lara wa kologo ki ni na kara singi mbe
 to ti na we?
 41 Na kaankaan pire ti kaa gbele mbaa Yennele li yinri liri saga sanga na
 ni,
 mbaa yanri la toro yaakara lama pi kala na,
 ambo wi ma ti yaakara ti kan ti yeri?

39

Yennele li yen wongaala pe tafa

Likatolo

1 Likatoloye pe ma pe piile pe se sanga na ni, maa jen le?
 Lufaneele pe kaa siin sanga na ni, ma maa pe yaan le?
 2 Pe ma yeyen yon nga pye kugbo ki ni mbe si jen mbe se, ma maga jen
 le?
 Pe ma kaa pe piile pe se sanga na ni, maa jen le?
 3 Pe ma sugulo, mee pe piile pe se;
 kona pe mee sho pe sege jologo ki kee.
 4 Pe piile pe ma fannga ta, ma le wa yan,
 pe ma kaa lagala pe neele pe na, paa songoro mbe pan pe korogo naa.

Yan sofile

5 Ambo wi yan sofile wi yaga wi yee kan wila kee?
 Ambo wi mana li sangala wi na maa wa?
 6 Tara nda ti yen ma waga, miri pye wi laga,
 ma tara laga falafala nga ki yen ko ni ki pye wi censaga.
 7 Wi kala woro wa ca nawa tinne pi ni,
 wotoroye mbele sofilele maa tilele, wila la pe fevenne pe jorogomo mba
 pe maa jorogi pe na pi nuru.
 8 Wi maa yanri na toro wa yanwira ti na naa yaakara ti lagajaa,
 wi maa yan tipirige cenle pyew ki lagajaa.

Yanno

9 Naga yen ma, yanno wi mbe yenle mbaa tunngo piin ma kan le?
 Wi mbe yenle mbe sinle wa nanngbonjo ki ni le?
 10 Ma mbe ya mboo le manga na mbe yo wila fali ma kan le?
 Wi mbe yenle mbaa falinere capire ti tile ma punjo na, mboon kere laga
 ki yon yala wa gbunlundage ki ni le?
 11 Naga yen ma, mboro mbe yenle mboon jigi wi taga wi na, fo wi yen
 fannga ni,
 ki kala na ma yaa ma kere tunndo ti ni fuun ti le wi kee le?
 12 Ma mbe yenle mbe taga ki na fo wi yaa ma yarilire ti shiye ma kan,
 mbe kari sari gbogolo wa ma yarilire sunsaga ki na le?

Konrosogolo

13 Konrosogolo wi maa wi kanwira ti gboon yogorimo ni,
 een fo wi se ya yiri sire na paa jagapan yen.
 14 Wi maa jenrewa pi se le tara, mbe kari mboo toro le,
 mbe ti taambugo ki tufunwo pi maa weri.

- ¹⁵ Wi ma fεge ki na fɔ yaraga ka mbe ya mboo tangala mboo yaari tologo ni,
 wi ma fεge ki na fɔ wonɔgbɔ wa mbe ya mboo tangala mboo purugu.
¹⁶ Wi yen ma weli wi piile pe ni, ndεε wo yεera piile ma,
 wila la wi pisege tege ko jate.
¹⁷ Katugu Yεnɔle lii kajenmε kan wi yeri,
 lii si tijinliwε kan wi yeri.
¹⁸ Eεn fɔ na wi ka yiri mbe yere mbaa fee,
 wi ma fe ma saa shɔn naa wi fevɔ pe toro pew.

Shɔn

- ¹⁹ Naga yen ma, mboro ma fanɔga kan shɔn wi yeri wi le?
 Mboro ma mbelewe kan wi yeri maa yɔlogo ki fere wi le?
²⁰ Mboro ma ti wi ma ya na yen paa gbato yen wi le?
 Wi yεε gbɔgowɔ gbelege ki maa fyere waa lere na.
²¹ Wi maa gbunlundege tara ti gbɔɔn wi yenjoro ti ni, na yɔgɔri wi fanɔga
 ki kala na,
 wi ma fe mbe sa malingbɔɔnlo pe fili.
²² Wila la fyere ti jate yaraga ka, yaraga ko ka kpε na sunndo kɔngɔ wa wi
 na,
 wila tokobi fɔ yan mbe songɔro punɔgo na.
²³ Sanɔgbɔ nɔ wi yen ma yanɔga wi kanɔgaga ki na, wi maa tinni wangala
 ke ni,
 naa njanraga nɔga ki maa yεngele ki ni konaa sɔgbɔ wi ni.
²⁴ Wi maa wire mbaa fee mbaa kee lagapyew,
 na pe ka mbanlaga ki win, wi se ya yere laga nunɔba naa.
²⁵ Na paga mbanlaga ki win, wi ma gbele maga sho hanhan,
 wi ma koro lege na malaga ki nuwɔ taa,
 wi maa malingbɔɔnlo teelee pe jɔrɔgɔmɔ pi nuru,
 na malingbɔɔnlo pe tinme taa.

Gbinle naa yɔn

- ²⁶ Naga yen ma, mboro ma ma tijinliwε pi kan gbinle wi yeri, wi mεε ya
 ma yiri sire na wi le?
 Mboro ma ma, ti wi mεε kanwira ti jaraga ma kari wa yɔnloparawa kalige
 kee yeri wi le?
²⁷ Naga yen ma mboro ma ma kono kan yɔn wi yeri wi mεε yiri wa naayeri
 wi le?
 Mboro ma maga yo wi kan fɔ wi sa sere ti po lege wa naayeri wi le?
²⁸ Pa wi censaga ki ma pye wa waara ti sɔgowɔ, pa wi maa wonlo wa,
 yanwiga titɔnlogo ki namunjo wo wi ma pye wi larasaga ye.
²⁹ Wi ma koro wa ki laga ki na, na wi kagboro ti pεele,
 wi ma koro wa lege nari yaan.
³⁰ Wi piile pe ma kasanwa pi wɔ,
 yarikugo ka pye laga nɔga na, pa wi ma pye wa†.

40

Yεnɔle li yo Zhɔbu wili yɔn sogo

- ¹ Kona, a Yawe Yεnɔle li si Zhɔbu wi pye fɔ:

† 39:30 39:30: Ki senre nda ti yo fun wa (Mati 24.28; Luki 17.37).

² «Mboro ɲa ma yen na kendige woo mi ɲa Yenɲele na yawa pi ni fuun fo na ni, naga yen ma, maa jaa mbe kiti kɔn na ni wi le?
Mboro ɲa maa mi ɲa Yenɲele na jeregi, ma mbe ya mbe yɔn sogomo kan yewige ɲga mi yewe ki na le?»

³ Kona, a Zhubu wi si Yawe Yenɲele li yɔn sogo ma yo fo:

⁴ «Wele, mi woro yaraga ka, mi yaa ma yɔn sogo mbe yo mɛɛ?
Mi yaa na kɛɛ ki taga wa na yɔn ki na mbe pyeri.

⁵ Mi para parasaga kongbanɲga na mako, mi se yɔn sogomo kan naa, ma nuru ma para parasaga shyen wogo na, mi se ta taga to na naa.»

Yenɲele li yo

fanɲga woro Zhubu wi ni

⁶ Yawe Yenɲele lɛa koro wa tisaga tifelingbogo ki nandogomo ma Zhubu wi yɔn sogo ma yo fo:

⁷ Kurusijara le maa po wa ma sɛnne paa lenaɲa kotogofɔ yen, mi yaa ma yewe, ma nagawa kan na yeri.

⁸ Naga yen ma, maa jaa na kiti kongo kila lere koon shyen wi le?

Naga yen ma, ma yen na jaa mbanla jeregi mbe tanga kan ma yɛɛ yeri wi le?

⁹ Naga yen ma, ma fanɲga kɛɛ ki yen paa mi ɲa Yenɲele na wogo ki yen wi le?

Naga yen ma, ma magala li maa yenɲele gbaanra yinrigi paa mi ɲa Yenɲele na woro ti yen wi le?

¹⁰ Na kaa pye pa ki yen ma, ma yɛɛ fere wunluwo naa gbeme ni; ma gbogowo naa tiyɔnwo kan ma yɛɛ yeri!

¹¹ Ma nangbanwa gbɔɔ kala li wa leele pe na paa tɔnɲgbɔɔ yen, mbele fuun pe maa pe yɛɛ gbogo, pe wele ma pe tirige!

¹² Mbele fuun pe maa pe yɛɛ gbogo, pe wele ma pe go sogo!
Lepee le pe purugu yɔnlo nungba!

¹³ Ki yaga pe ni fuun pe pinle pe tigi wa tara ti nogo yɔnlo nungba, ma pe yɔn tɔn wa kunwo pi kaso wi ni.

¹⁴ Pa kona mi jate mi yaa ma shari mbɔɔn sɔn, katugu ma yɛɛra fanɲga ko ki cew kan ma yeri.

Yenɲele lɛa tɔnmɔ yaara

ta sɛnre yo Zhubu wi ni

Ngunduro

¹⁵ Ngunduro wi wele, mɔu da paa yɛɛ ɲga na mɔɔ da we; wi maa yan ki kaa paa nɛɛ yen.

¹⁶ Ɛɛn fo wi wele, fanɲga yen wa wi sɛnne li ni, fanɲga yen wa wi lara kafyoolo pe ni.

¹⁷ Wi maa naga ki yirige maga sheli paa sɛdiri tige yen, kapannɛnda nda ti yen ma ti yɛɛ faara wa wi jegbɔgolo ke ni, ti yen fanɲga ni.

¹⁸ Wi kajeere ti sheli paa tuguyenre tugumbogongolo yen, wi kendingaanra ti yen paa tugumbiile yen.

¹⁹ Wi yen kafonno yaraga yaara nda mi ɲa Yenɲele mɔ da ti ni, mi ɲa wi dafɔ mi nungba mbe ya fanɲga ta wi na.

²⁰ Wi maa wi yaakara ti taa wa yanwira ti na, wa laga ɲga wonɲaala pe ni fuun pe maa fee na jinrigi.

²¹ Wi ma saa sinle wa logo yon tire ti nogo,
wi ma lara wa gbagara wi sogowa, wa ngborogo tonmo pi ni.

²² Logo yon tire ti yinme pi ma ton wi na,
yanwira laforo yon soli tire ti ma pye maa maga.

²³ Ali na gbaan wi ka yin yege o yege, wila la fye wi yege,
ali na Zhuriden gbaan wi ka yin mbe gbon wa wi konggo ki na, wi ma cen
yeyinnge na pow.

²⁴ Mboo yengale ke ta ke yen ma yenge, ambo wi mbe ya mboo yigi?
Ambo wi mbe ya mboo yigi pene ni mboo numaga ki furu wanga ni?

Yarifelege Leviyatan ki senre

²⁵ Naga yen ma, ma mbe ya mbe yarifelege Leviyatan ki yigi njegene ni le?
Ma mbe ya mbege ngayinne li po mana ni le?

²⁶ Naga yen ma, ma mbe ya mbe mana le ki numaga ki na le?
Ma mbe ya mbege tugbila wi furu wanga ni le?

²⁷ Maa ki jate ki yaa ma yenri ngbanga mbe yo maga yaga wi le?
Nakoma maa ki jate ki yaa sentanra yo ma ni wi le?

²⁸ Ma nawa po ni ki yaa tanwa le ma ni,
mbege yee pye ma kulo fo sanga pyew wi le?

²⁹ Naga yen ma, ma yaa la jinrigi ki ni paa sannjele yen wi le,
nakoma ma yaa ki po mana ni ma sumborombiile paa jinrigi ki ni wi le?

³⁰ Naga yen ma, ngbanra wofenne gbogolomo pi mbe ya mbege yigi mbaa
ki pere wi le?

Pe mbe yenle mbege koonlo mbege yeale jawo pyefenne pe na wi le?

³¹ Ma mbe ya mbege won wangala ni mbege selege ki furugu lagapyew wi
le,

nakoma ma mbe ya mbege go ki furu laje ni wi le?

³² Ma kee ki taga ki na ma wele, na ma kaa ki jate malaga ni,
nga ki yaa yiri wa, ma se ka ki shyen wogo pye naa.

41

¹ Wele, na maga ma jigi wi taga ki na mbe yo fo ma yaa ya yarifelege
Leviyatan ki ni, maa ma yee fanla wi;

na maga kaga yan le teere, ma mee laga ma to sunndo konggo ki kala na.

² Lere se ya soro mbe yere mbege yon ja.

Ko mi na Yennele, ambo wi mbe ya yere mbanla sige?

³ Ambo wi fogo taga na na, jango mbege ton wi yeri?

Yaraga nga fuun ki yen laga dunruya wi ni, ki yen na wogo.

⁴ Koni mi se ya pyeri na mi si para yarifelege Leviyatan ki witige ki senre
na,

naa ki fannga konaa ki witige cenlomo pi tiyonwo pi senre na.

⁵ Ambo wi mbe ya mbege selege ki wo?

Ambo wi mbe ya ye wa ki ngangala kongolo shyen sogowa pi ni?

⁶ Ambo wi ya maga yon ki yenge ma wele?

Ki ngangala ke maa sunndo konggo waa lere na.

⁷ Ki pogolo selege ki yen kooro ni, ma tanli paa tuguron sigeyaara yen naga go singi†.

Ti maramara ma ye ti yee ni paa tegere tegeyaraga yen.

⁸ Ti maramara ti yee na jenge,
ali yere tifelege se ya toro wa ti sogowo pi ni.

⁹ Ti ni fuun nungba nungba ti yen ma po ti yee na, ma ti yee yigi,
ti yen mari yee yigi, ti se ya laga ti yee na.

¹⁰ Na ki ka jiri, yanwa pi ma janri ma yiri;
ki yengele ke maa yengele paa lalaaga yonlo yanwa pi yen.

¹¹ Kason yinngede maa janri na yinrigi wa ki yon,
kason njaanra maa yinrigi wa ki yon.

¹² Wirige maa yinrigi wa ki numawegele ke ni,
paa yege nga na negedaga nakoma cogo gbenge ma kaa na kanni kason
na, na tufunwo yinrigi.

¹³ Ki yon tifelege ki yen ma weri fo ki mbe ya mbe kason nanjanra fe
mberi yigi,

kason nanjanra maa janri na yinrigi wa ki yon.

¹⁴ Ki fannga ki yen wa surugubari wo ni,
ki maa sunndo kongo waa mbele fuun kaga yan pe na.

¹⁵ Ki witige lara pyew ti yen ma sogolo ma pye ti yee ni,
ti fanri ma ye ti yee ni, ma sheli paa tira pyo yen.

¹⁶ Ki sunndo wi sheli paa sinndelege yen,
wi sheli paa tira pyo yen.

¹⁷ Na ki ka yiri mbe yere, nambala mbele kotogofenne jembele pe maa seri
fyere ti kala na;

sunndo kongo ki kala na, pe maa fee.

¹⁸ Ma kaga gbɔn tokobi ni, kila ya yaraga ka kpe pye ki na,
njanraaga nakoma wangala nakoma sogbo, tila ya mbe yaraga ka kpe pye.

¹⁹ Tuguron ti yen ki yege na paa yan waga yen,
tuguyenre ti yen ki yege na paa tige fɔngɔ yen.

²⁰ Sandiga wanla lo se ya ti ki fe,
gbafurugo sinndelege ki yen ki yege na paa yan waga yen.

²¹ Ngbogo ki yen ki yege na paa yan waga yan;
njanraaga ki kaa tinni la toro, ki kala na pye wa.

²² Kooro nda ti yen wa ki fungbogo ki na, ti yonro ti wowo ma tanla;
ki ka toro wa fenrege ki ni, ki ma pye ndee falinere capire ki fulo ma toro.

²³ Na ki ka tigile wa tonmo pi nogo, ki ma latijugo tonmo pi yirige paa yege
nga cogo tonmo ma kaa na kanni kason na we;

ki ma gbaan tonmo pi tongolo maa tege paa sinne nuwo taan cogo yen.

²⁴ Ki torosaga tulugo tonmo pi maa ngborogo koon na yengele ki pungo
na;

latijugo tonmo pi yege ki ma filige paa yinzifire yen.

²⁵ Yaraga ko ka woro wa nga ki yen ki to laga tara ti na;
pege da ki ka ka fyɛ yaraga ko ka kpe na.

²⁶ Yaara tugboroo nda fuun ti da, ki maa ti tifaga;
ko ki yen wongaala mbele fuun pe yen yee gbogowo ni pe wunluwo.

† 41:7 41:7. Nga ki yo fo: Ki pogolo selege ki yen kooro ni, ma tanli paa tuguron sigeyaara yen naga go singi, ki koro wi mbe ya pye fun fo: Ki pogolo selege ki yen kooro ni, ma tanli paa tuguron sigeyaara yen; to ti maa ki yee gbogowo pi nari.

42

*Zhöbu wigi jen ma yo
wi yen kambajenje*

¹ Kona, a Zhöbu wi si Yawe Yenñele li yon sogo ma yo fə:

² Migi jen ma yo fə ma mbe ya kala pyew li pye,
yaraga ko ka kpe se ya mboon kakonndegele li sa.

³ Maa ki yo na kan ma yo fə mi yen nōo kakonndegengele ke gbōon na ke
pinri na kambajenme senyoro ti ni.
Kaselege yi, kagala ngele mii ke koro jen, koro senre mi yen na yuun,
kafonngolo ngele kē toro na jenme pi na, koro senre mi para ke na†.

⁴ Maa na pye fə: «Ki yaga ma logo na yeri, mi yaa para ma ni;
mi yaa ma yewe, mala naga†.»

⁵ Na nungbolo lāa ma senre logo,
een fə koni mi yen nōo yaan yenle ni.

⁶ Ki kala na, mi yen nala yee jeregi; milan kapere ti jen mari yaga,
mala yee tirige ma cən wa taambugo konaa cōnro ti ni.

SEWE WI KOSAGA SENRE

42.7-17

*Yenñele lāa songoro
ma Zhöbu wi wogo ki yon naa*

⁷ Naa Yawe Yenñele lāa kaa para Zhöbu wi ni ma saa kə, a li si para
Elifazi ŋa wila yiri wa Tema ca ki ni, maa pye fə: «Mi nawa ngban mboro
naa ma wenne shyen pe ni fə jenge, katugu yee para na senre na kaselege
ni paa yege ŋa na na tunmbyee Zhöbu wigi pye we.

⁸ Ki kala na, ye sa napene koloshyen naa simbapene koloshyen lagaja,
ye kari pe ni na tunmbyee Zhöbu wi korogo; yeri wə saraga sogoworo ye
kajogoro ti kala na. Pa wi yaa na yenri ye kan. Kona mi yaa wi yenrewe
pi logo, pa mi se ye yigi mbe yala ye kambajenme pi ni, katugu yee para
na senre na kaselege ni paa yege ŋa na na tunmbyee Zhöbu wigi pye.»

⁹ Kona, Elifazi ŋa wila yiri wa Tema ca, naa Bilidadi ŋa wila yiri wa
Shuwa tara konaa Zofari ŋa wila yiri wa Naama tara, pē si kari ma saa ki
pye paa yege ŋa na Yawe Yenñele lāa ki yo pe kan we. A Yawe Yenñele
li si Zhöbu wi yenrewe pi logo.

¹⁰ Naa Zhöbu wila kaa yenri wi wenne pe kan ma kə, a Yawe Yenñele li
si Zhöbu wi songoro maa tege wa wi faa cənloṃo pi ni. Yaara nda fuun
tila pye wi yeri faa, a li siri yongo shyenzhyen kan wi yeri.

¹¹ Kona, Zhöbu wi sefenne nambala naa jele konaa mbele fuun paa wi
jen faa, pē si pan maa shari. A pē pinle ma li wi ni wa wi go. Jologo
kagala ngele fuun Yawe Yenñele lāa ti, a kē gbōn wi na, a pē si para wi ni
maa kotogo ki sogo wi na ke wogo na. Ko pungo na, a pe ni fuun nungba
nungba pē si warifuwe pyo nungba nungba naa te kannjingele nungba
nungba kan wi yeri yarikanra.

¹² A Yawe Yenñele li si duwaw Zhöbu wi yinwege pungo wogo ki na ma
we ŋa wila pye faa ki na. Wila simbaala waga kē ma yiri tijere (14 000)
ta naa, naa yongomeye waga kogoloni (6 000) ni, naa falinere waga shyen
(2 000) konaa sofile jele waga kele (1 000) ni.

† 42:3 42.3: Zhöbu 38.2 † 42:4 42.4: Zhöbu 38.3

¹³ Wila pinambiile koloshyen naa sumborombiile taanri se naa.

¹⁴ Wila wi sumborombyo kongbanja wi mege taga naa yinri Yemima, na shyen woo wi yinri Keziya, nee taanri woo wi yinri Kereni Hapuki[†].

¹⁵ Tara ti ni fuun ti ni, jele sila pye wa tiyoon paa Zhobu sumborombiile pe yen. Wila pe tasaga kan pe yeri wa wi korogo ki ni ma yala pe nosepiile nambala pe ni.

¹⁶ Ko pungo na, a Zhobu wi si yele cenme naa nafa shyen (140) pye naa. Wila wi piile naa wi pishyenwoolo pe yan fo ma saa gbɔn wi setirige piile yirisaga tijere wogo ki na.

¹⁷ Zhobu wila le ma tin yinwege ki na, mee jen ma ku.

[†] **42:14 42:14:** Yemima mege ki koro wo yen fo jendetuwa, Keziya mege ki koro wo yen fo yarifyeenre, Kereni Hapuki mege ki koro wo yen fo yengele kale.

Yenñele gbogo YUURO SEWE SEWE wi nawa senre

Yuuro sewe wi yen Zhufuye poro Yenñele gbogoyuuro naa pe Yenñele yenrewe sewe. Ki yuuro ti yen cenme naa nafa shyen ma yiri ke (150), ti wofenne pe yen pe ye pe ye; ti womo pòo pye yegele legere ni. Ko pungo na, a pè si kaa ti gbogolo ti yee na mari le sewe kangurugo ni.

Ki yuuro ti yen na para senre yinre legere na nda ti yen ti ye ti ye: Yenñele li gbogoyuuro naa li sonmo woro wa. Mbeli yenri loon saga ko yuuro yen wa, laa ma go singi ko woro yen wa, loon sho nakoma loon kala yaga ko woro yen wa. Yenñele li sharaga yuuro yen wa li kajenge pyege ki kala na, konaa mbeli yenri li jologo wa juguye pe na ko woro yen wa. Ki yenrewe yuuro ta yen na leele nungba nungba jatere nari, ta yen na gbogolomo woolo pe jatere wo nari, ma si yala, ta yen wa, to yen na Yenñele woolo pe ni fuun pe jorowo kagala koro nari konaa nga ki yen wa pe nawa ki ni.

Leele mbele pège yuuro nda ti wo, wee ka jen jenge pe wogo na. Wagati legere ni, wee jen yingi na ki yurugo nga nakoma yurugo nga ko yen sewe na nakoma sewe na wo ni. Wagati wa ni, senre go jeele la ma pye yurugo ka lesaga na, na kala la yege nari we na ki wogo na. Wa sewe kongbanja naa shyen woo wi ni, yuuro legere yen wa, pe yen na to kaan wunlunana Davidi wo yeri (Yuuro 52-65; 67-71). Wa sewe taanri woo wi ni, yuuro ta yen wa to yen Kore go gbogolomo woolo poro woro (Yuuro 42-49; 84-88) konaa Asafu woro (Yuuro 73-83). Wa sewe tijere woo wi ni, yuuro nda ti yen na para wunluwo wi senre na pa ti yen wa (Yuuro 93-99) ti ni. Wa sewe kangurugo woo wi ni, yuuro nda tila pye na shoo tangala gbogolo ke na mbe kari wa Zheruzalemu ca sa Yenñele gbogo, to ti yen wa (Yuuro 120-134) ti ni. Sewe wi nungba nungba pyew wi ma saa ko Yenñele li sonmo yuuro ni.

Sewe wi yen ma koonlo yegé nga na

Sewe kongbanja wi yuuro 1-41

Sewe shyen woo wi yuuro 42-72

Sewe taanri woo wi yuuro 73-89

Sewe tijere woo wi yuuro 90-106

Sewe kangurugo woo wi yuuro 107-150

SEWE KONGBANJA

1

Yuuro 1-41

Kono sinne na li maa ferewe kaan

¹ Lere na wi woro na tanri lepeepe pe yerewe senre ti na, wii si kapere pyefenne pe kono li le, wi si woro na cen mbele pe maa tege Yenñele na pe ni, ferewe yen ki lerefo wi woo!

² Yawe Yenñele li lasiri senre to ti yen maa ndanla, wi maa jatere piin ki lasiri senre ti na sonlo naa yembine.

³ Ki lerefo wi yen paa tige yen, nga pè sanri lafogo yon na,

ki maa seni ki sesanga wi na,
 ki were tila fanla.
 Kala o kala ki lerefo wi ma pye li ma yon wi kan†.

4 Eɛn fo lepeelee poro wogo ko woro ma.
 Pe yen paa yan sigire yen, nga tifelege ki maga le ma kari ki ni.
 5 Ki kala na, lepeelee pe se ka yeresaga ta kiti konpilige;
 poro mbele kapere pyefenne pe se ka censaga ta wa lesinmbele pe
 gbogolomo pi ni.

6 Katugu Yawe Yennele li maa wele lesinmbele pe kono li na,
 eɛn fo lepeelee pe kono li yaa pe jogo mbe pe wo wa.

2

Wunluwo ɲa Yennele li wo ma tege

- 1 Yingi na cengele ke si yiri ma je ma?
 Yingi na tara woolo pe neɛ yon nii wagafe ma?
 2 Tara na wunlumbolo pe yen na pe yee gbegede mbe malaga gbɔn,
 tara teele pe yen na pe yee gbogolo mbe yiri Yawe Yennele li korogo,
 konaa wunlunana ɲa li sinme kpoyi wo wi na maa wo wi korogo†.
 3 Pe yo fo: «Ye pan we pe manda ti koonlo we yee na,
 yongowo mba pe le we na, woo koonlo kporo kporo kporo†.»
- 4 Eɛn fo ɲa wi yen ma cen wi wunluwo jongo ki na wa yennele na, wi neɛ
 tege pe na,
 we fo wi yen naga la koo pe na.
 5 Kona, wi neɛ para pe ni nanɗbanwa ni,
 a wi nanɗbanwa ndorogo ki neɛ pe sunndo wi koon pe na.
 6 A wi sho fo: «Muwi milan wunlunana wi tege
 wa Siyon yanwiga ki na, na yanwiga kpoyi ye.»
- 7 (A wunlunana wi sho fo):
 «Mi yaa Yawe Yennele li kakonndegede li yari ye kan.
 Lilan pye fo: «Ma yen na pinambyo,
 a mi pye ma to nala†.
 8 Na yenri, pa mi yaa cengele ke ni fuun ke kan ma yeri korogo,
 pa dunruya wi ni fuun wi yaa pye ma woo.
 9 Ma yaa ka ya pe ni tuguron kannɗala ni,
 ma yaa ka pe tongolo paa yege ɲa na cogo ma kaa yaari we†.» »

10 Koni yoro wunlumbolo wele, ye tijinliwe ta!
 Ye yenle ki na paa ye yeragi, yoro mbele tara ti teele wele!

† 1:3 1.3: Zhere 17.8 † 2:2 2.1-2: Ki laga ɲa ki yen na para Izirayeli tara wunlunana wo senre na, kana ɲa paa pye na yinri Davidi; punɗo na tagafenne pe kaa naga laga ɲa ki jate ma yo ki yen na para shofa Zhezu ɲa Yennele li wo wo senre na (Kapye 4.25-26). Kila pye, pe kaa jaa mbe lere tege wunluwo, pe ma sinme kpoyi wo wa wi go ki na mbege naga fo pòo tege wunluwo. † 2:3 2.3: ɲa ki yo fo: Ye pan we pe manda ti koonlo we yee na, yongowo mba pe le we na woo koonlo kporo kporo kporo ko koro wo yen fo ye pan we je pe fanɗa ki na, we pe tegere ti laga we yee go na. † 2:7 2.7: Kapye 13.33; Ebu 1.5; 5.5 † 2:9 2.9: Naga 2.26-27; 12.5; 19.15

11 Ye go sogo yaa tunngo piin Yawe Yennɛle li kan, yaa fye li yegɛ!
Yaa yɔgɔri yaa seri li yegɛ!

12 Yeli pinambyɔ wi kannguuro ti yigi yoo gbɔgo,
janngo liga ka nawa ngban ye ni,
ye ko wa konɔ na yɛ lɛ li ni;
katugu li mbe ya mbe nawa ngban yɔnlɔ nungba!

Mbele fuun pe mali pye pe larasaga, fɛrɛwɛ yɛn pe woo!

3

*Juguye pe yɛn mala maga,
Yennɛle na sho*

1 Davidi Yennɛle gbɔgɔyurugo, sanga ɲa ni wila pye na fee mbe sho wi
pinambyɔ Abisalomu wi kɛɛ†.

2 Yawe Yennɛle, na juguye pɛ lɛgɛ dɛ!
Lelegɛrɛ yiri na kɔrɔgo.

3 Lelegɛrɛ pe yɛn naga yuun na kannɔlɔ fɔ:
«Yennɛle li soo sho.»

Wɔnmatigiwɛn laga.

†

4 Ɛɛn fɔ mboro wo na Yawe Yennɛle, ma yɛn paa na tugurɔn sigeyaraga
yɛn nala go singi.

Mboro ma yɛn na gbɔgɔwɔ pi tago ye,
màla yɔlɔgo ki yirige caw.

5 Mi ka gbele ngbanga mbe Yawe Yennɛle li yeri lilan saga,
mbeli ta wa li yanwiga kpoyi ki na, li mala yɔn sogo.

Wɔnmatigiwɛn laga.

6 Mi ma sinle ma wɔnlɔ;
mi ma yɛn ma yiri, katugu Yawe Yennɛle li tɔgo na ni.

7 Janwa gbɔlɔ na li gbogolo mala maga lagapyew mbe to na na,
mi woro na fye li yegɛ.

8 Yawe Yennɛle, yiri!
Na Yennɛle, na sho!

Katugu màla juguye pe ni fuun pe feele pe mbateere ti na,
mà poro mbele lepeelee pe ngangala ke kaari.

9 Yawe Yennɛle, mboro ma maa leele pe shoo;
ki yaga ma duwaw ma woolo pe na!

Wɔnmatigiwɛn laga.

† 3:1 3.1: 2 Sami 15.13-17.23 † 3:3 3.3: Ɓga ki yo fɔ wɔnmatigiwɛn laga, Eburuye senre ti ni, ki
senpyɔ wowi ɲa: Sela. Ki senpyɔ wi kɔrɔ wi woro ma jɛn ma filige; ɛɛn fɔ ki kɔrɔ wi mbe ya pye
fɔ mbe yarigbɔnrɔ ti yerege jɛnri mbege yaga yurugo kɔgo ko na, nakoma mbe yurugo ki yerege
jɛnri mbege yaga yarigbɔnrɔ ti gbɔngɔ ko na.

4

Yenɲele lo li maa yeyinɲge kaan

¹ Yurukoolo to wi sɛwɛ yurugo, ɲga pe maa koo na ɲɔɔni gbɔɔn. Davidi yurugo.

² E Yenɲele, mboro ɲa mɔla pye sinɲɛ,
na mi koon yeri mbe yo mala saga, mala yon sogo!
Wa na jatere pirindorogo ki ni, ma mala sho.
Na yinriwe ta, mala yenɲewe pi logo!

³ Yoro senwee piile wele, ye yaa lanla gbogowɔ pi tifaga fo sa gbɔn wagati wiwiin?

Ki yen ma ye ndanla mbaa na jeregi jaga konaa mbaa yagbogolo finlele
mbaa tari na na fo sa gbɔn wagati wiwiin?

Wonmatigiwen laga.

⁴ Yege jen ye yo fo ɲa wi maa yɛɛ kan, Yawe Yenɲele li maa wo li yɛɛ kan.
Na mi ka Yawe Yenɲele li yenri, li ma logo na yeri.

⁵ Na yaga nawa ɲgbɔn, yaga ka kapege pye;
ɛɛn fo mbe ye ta wa ye sinlesaga yembine,
ye jatere pye, ye cɛn yɛw.

⁶ Saara nda ti yala yaa to woo,
ye ye jigi wi taga Yawe Yenɲele li na.

⁷ Lelegɛɛ maa yuun fo:

«Ambo wi yaa ti we fɛɛwɛ ta?»

E, Yawe Yenɲele, ki yaga ma kajɛɲge pye we kan!

⁸ Pe yarilire to naa pe duven wi ni, na tiga lege pe yeri sanga ɲa ni,
pe ma nayinme ta yege ɲga na,
ma ma nayinme kan na yeri ma we ko na.

⁹ Kona, mi ka sinle le teere, mi ma wonlo yeyinɲge na;
katugu Yawe Yenɲele, mboro nunɲba ma ma ti mi ma pye yeyinɲge na
pow wa na cɛnsaga.

5

*Yenɲele li yenle lere ɲa na,
wi yenɲewe*

¹ Yurukoolo to wi sɛwɛ yurugo, ɲga pe maa koo na wegele wiin. Davidi yurugo.

² Yawe Yenɲele, nunɲbolo jan mala senyoro ti logo,
mi yen na jɛɛn yege ɲga na maga logo!

³ Mboro ɲa na wunluwo naa na Yenɲele,
gbelege ɲga mila gbele na sagawa jaa ki logo!
Katugu mboro mi yen na yenri ma yeri.

⁴ Yawe Yenɲele, pinliwe ni, ma mala yenɲewe magala li logo;
pinliwe ni, mi mala yɛɛ gbɛgele mbe kari wa ma yege sogowɔ, mbaa ma
singi.

⁵ Katugu ma yen Yenɲele na tipege ki woro mali ndanla;
lepee wi se ya cɛnsaga ta wa ma tanla.

⁶ Mbele pe maa pe yɛɛ gbogo, pe se ya yere ma yege sogowɔ;

tipege pyefenne pe kala li yen moo mben.

⁷ Ma ma yagboyoolo pe tongo ma pe wo wa;
legbolele poro naa nambara pyefenne pe kala li yen ma tijanga Yawe
Yennele ma yege na.

⁸ Een fo mi wo na, ma kagbaraga gbogo ki kala na, mbe ya ye wa ma go ki
ni;
mi yaa foli mboon gbogo wa ma sherigo gbogokpoyi ki yege sogowo, mbaa
fye ma yege.

⁹ Yawe Yennele, mboro na ma yen sinne, ki yaga maa na yege sinni, mbele
pe yen nala peele pe kala na;
ma yen na jaa mbe konon na le, li gbegele na kan!

¹⁰ Katugu lere se ya taga pe yon senre ti na;
nga pe maa jate ko yen mbe jogowo pye,
senre nda ti maa yinrigi wa pe yagbotiire ti ni, ti yen ma tisaw paa fanga
yen, nga ki yen ma yenge,
pe ma pe ngayinngela ke tege na leele lele†.

¹¹ E, Yawe Yennele, ki naga pe na fo pe yen kajogo pyefenne!
Kagala ngele paa konon mbe pye, ki yaga ke songoro pe na, ke pe jan!
Pe puro pe kapere legeri ti kala na,
katugu pe yiri ma je ma na!

¹² Een fo, mbele fuun pe pe yee karafa ma na, pe yaa kaa yogori,
pe yaa kaa jogori nayinne ni sanga pyew,
katugu ma yen na pe go singi.
Ma mege ki yen ma mbele ndanla, pe yaa kaa yogori ma kala na.

¹³ Katugu Yawe Yennele, mboro ma ma duwaw lesinne wi na;
ma kagbaraga pyege ki ma ton wi na naa go singi, paa tuguron sigeyaraga
yen.

6

Yawe Yennele na saga

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo, nga pe maa koo na ngoni mangala
kolotaanri woo gboun. Davidi Yennele gbogoyurugo.

² Yawe Yennele maga kanla jeregi nangbanwa ni!
Maga kanla le jogogo nangbanwa gboun ni†!

³ Yawe Yennele, na yinriwe ta, katugu fannga si koro na ni!
Na sagala, katugu na wire lombondo tila seri na na!

⁴ Na jatere wi piri na na fo ma saa toro;
een fo Yawe Yennele, ko yaa pye ma fo sa gbon wagati wiwiin?

⁵ Yawe Yennele, songoro ma pan mala sho;
mala go yirige ma kagbaraga ki kala na!

⁶ Katugu mbele pe ku, pe se ya mbaa jatere piin ma na naa;
wa kuulo tara ambo wi yaa loon sonni?

⁷ Na fannga ki saa ko, naa mi koro na jeen we;
yembine pyew mi ma gbele fo mala sinleyaraga ki yinngi potoo,

† 5:10 5:10: Orumu 3.13 † 6:2 6.2: Yuuro 38.2

na yentunwo pi mala sinlesaga ki yinni poti.

⁸ Na yegε ki tiletile jatere pirindorogo ki na,
na yengele ke woro na yaan naa jenge na winfenne pe ni fuun pe kala na.

⁹ Ye laga na na tanla, yoro kapere pyefenne ye ni fuun,
katugu Yawe Yennele lilan gbelege ki logo[†].

¹⁰ Yawe Yennele lilan yenrewe gbɔɔ pi logo,
li yenle na yenrewe pi na.

¹¹ Na juguye pe ni fuun pe yaa fere sho mbaa fye fo jenge,
fere ti yaa pe go sogo, pe songoro fyaw.

7

Yawe Yennele, tanga kan na yeri

¹ Davidi yungbɔgoro yurugo. Wila ki ko Yawe Yennele li kan Benzhamε
cεnle woolo nana Kushi[†] wi wogo na.

² Yawe Yennele, na Yennele, mila yεε karafa ma na;
na sho mbele fuun paa na jolo pe keε,
mala go yirige!

³ Nakoma pe yaa na kɔɔnlo yuroyuroyuro, paa yegε nga na jara ma kaa
ki pye,
lere se ta mbanla sho pe keε.

⁴ Yawe Yennele, na Yennele, na kaa pye nga pε yo pa migi pye ma,
na kaa pye mi kambasinnye pye,

⁵ na kaa pye mi naa lere na yeyinne yen we sɔgowo, mi kapege pye wa
na,
na kaa pye mila winfenne wa yaara koli go fu,

⁶ pa kona ma ti na jugu wa mbanla puro wi sanla yigi,
wilan jan wilan tangala mbanla purugu wee le tara,
wilan gbɔgowo pi jan wuu piligi wa fenrege ki ni!

Wɔnmatigiwen laga.

⁷ Yawe Yennele, yiri nangbanwa ni!

Yiri na winfenne pe korogo, poro mbele pe yen ma yin nangbanwa gbɔɔ
ni we!

Yen ma yiri ma yere na ni, mboro na ma ma kasinne ki kon mbege tege
we!

⁸ Ki yaga cengele gbogolomo woolo pe pan pe gbogolo pɔɔn maga,
ma cεn pe go na, mboon ta wa ma wunluwo jongo ki na, wa naayeri!

⁹ Yawe Yennele lo li maa kiti kɔɔn cengele ke na;
Yawe Yennele, kiti kon na na mbe yala mi yen ma sin yegε nga na konaa
na nawa pi yen ma filige yegε nga na ki ni.

¹⁰ Ma ti lepeelee pe pe tipewe kapyere ti yaga;
ma yeresaga kan lesinmbele pe yeri,
mboro na ma yen Yennele na li yen ma sin, ma maa senweele pe jatere
naa pe nawa kagala ke cancan[†]!

[†] 6:9 6:9: Mati 7.23; Luki 13.27 [†] 7:1 7.1: Ki Benzhamε cεnle woolo nana Kushi wi woro ma jen.
Ki yaa pye ndεε wila pye Davidi wi jugu wa, na wila pye na tunngo piin wa wunlunana Sawuli wi
laga nawa. [†] 7:10 7.10: Naga 2.23

¹¹ Na tuguron sigeyaraga nga ki yen nala go singi, ko ki yen Yenñele le, lo li maa lesinmbele pe shoo.

¹² Yenñele li yen kiti konfo sinñe,
 een fo li yen pilige pyew Yenñele na li mbe ya nawa ngban.

¹³ Na lepee wii kannga,
 wi maa tokobi wi yo,
 wi maa sandiga wanla li taga mbe taanla.

¹⁴ Wi ma mara yaara nda ti ma lere gbo ta gbegele wi yee kan;
 wi ma wangala kason wogolo gbegele.

¹⁵ Ye wele, lepee wi maa tipere gbegele,
 wi maa kapege jate wa wi nawa mbe pye, mbe sila kafaara piin.

¹⁶ Wi ma titege wo maga jugo,
 een fo wo jate wi ma to wa ki penne na wi peri li ni.

¹⁷ Tipege nga wi gbegele, ki yaa songoro mbe to wi na,
 wi lewelewe kapyere wi yaa ti go kala li le.

¹⁸ Mi yaa Yawe Yenñele li son, naa li yen ma sin ki kala na;
 mi yaa Yawe Yenñele na yaara ti ni fuun ti go na li mege ki son yurugo ni.

8

Yenñele li gbogwo yanwa konaa

senwee wi gbogwo yeye nga na

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo, nga pe maa koo na Gati ca ngoni gboon.
 Davidi Yenñele gbogyurugo.

² Yawe Yenñele, we Fo,
 ma mege ki gbogwo laga tara ti lagapyew ki ni.

Ma gbogwo yanwa pi gbogwo ma we naayeri wi gbeme pi na.

³ Maga pye, a piile poro naa piyengele ke ni pe yen noo sonni wa pe yon†,
 mboon yawa pi naga ma winfenne pe yeye na,
 mbe senre ti ko wa ma juguye tipeele pe yon.

⁴ Na mi ka naayeri wi wele, wo na wi yen ma kee yonlo tunngo,
 naa yenge konaa wonngolo ke ni, to nda ma gbegele ma tege we,

⁵ mi maa na yee yewe fo:
 «Senwee wi yen yingi, fo a maa jatere piin wi wogo na?
 Senwee pyo wi yen yingi, fo a maa wi korosi†?»

⁶ Ma si yala, maa da maa tirige jenri ma we mboro Yenñele ma yee na†;
 ma gbogwo naa sonmo kan wi yeri paa wunluwo njala yen.

⁷ Maa tege yaara nda ma da ti go na;
 ma yaara ti ni fuun ti tirige mari tege wi ngo†:

⁸ simbaala naa sikaala konaa nere ti ni,
 ali yere yan wongaala pe ni,

⁹ naa naayeri sannjere to naa kogoje ngbanra ti ni,

† **8:3 8:3:** Mati 21.16 † **8:5 8:5:** Zhobu 7.17-18; Yuuro 144.3; Ebu 2.6-8 † **8:6 8:6:** Nga ki yo fo:
Maa da maa tirige jenri ma we mboro Yenñele ma yee na, ki mbe ya logo fun fo: *Maa da maa tirige
 jenri ma we meregeye pe na.* † **8:7 8:7:** Zhene 1.28; 1 Koren 15.27; Efe 1.22; Ebu 2.8

konaa yaara nda fuun ti maa yanri na toro wa tɔnmɔ ti ni.

¹⁰ Yawe Yɛnnɛlɛ, we Fɔ,
ma mɛgɛ kɪ gbɔgɔ laga tara ti lagapyew ki ni.

9

*Yɛnnɛlɛ lo li yɛn fyonwɔ fɛnnɛ
naa mbele pe yɛn yungbɔgɔrɔ ni
pe shɔfɔ*

¹ Yurukɔɔlɔ to wi sɛwɛ yurugo. Pe maa ki koo yurugo nga kɔlɔmɔ na, pe maa ki yinri pinambyɔ kunwɔ. Davidi Yɛnnɛlɛ gbɔgɔyurugo.

² Yawe Yɛnnɛlɛ, mi yaa lɔɔn sɔnni na kotogo ki ni fuun ki ni,
mi yaa lɔɔn kafɔnnɔgɔlɔ ke ni fuun ke sɛnrɛ yuun†.

³ Yɛnnɛlɛ, mboro ɲa yaara ti ni fuun ti go na, mi yaa yin nayinmɛ ni mbaa
yɔgɔri ma kala na,
mi yaa lɔɔn mɛgɛ ki sɔnni yuuro ni.

⁴ Na na juguye paga punɔo kannɔa mbaa fee,
pe ma kurugo ma toori ma ku ma yɛgɛ sɔgɔwɔ.

⁵ Mɔ tanga ki kan na yeri, ma yere na ni;
ma yɛn ma cɛn wa ma wunluwɔ jɔngɔ ki na, mboro ɲa ma yɛn kiti kɔnfɔ
sinɛ.

⁶ Ma ma cɛngɛlɛ sannɔgala ke jɔlɔ, mbe lepeelee pe tɔngɔ;
ma ma pe mɛgɛ ki kɔ mbege wɔ wa sanga pyew fɔ tetete.

⁷ Juguye pɛ kɔ ma wɔ wa,
pɛ tɔngɔ ma kɔ pew fɔ sanga pyew.
Pe cara nda mɔ tɔngɔ, lere se ka nawa to ti na naa.

⁸ Yawe Yɛnnɛlɛ li yɛn wunluwɔ fɔ sanga pyew;
lili wunluwɔ jɔngɔ ki gbɛgele maga tɛgɛ mbe kiti kɔn.

⁹ Lo li yɛn na dunruya woolo pe yɛgɛ sinni kasinnɔgɛ ni,
na kiti kɔɔn cɛngɛlɛ ke na kaseleɛ ni.

¹⁰ Yawe Yɛnnɛlɛ li yɛn larasaga lere ɲa wi yɛn tege na wi kan,
li yɛn larasaga jɔlɔgɔ sanga ni.

¹¹ Ki kala na, mbele pɔɔn jɛn, pɛ pe jigi wi taga ma na,
katugu mbele paa ma lagajaa Yawe Yɛnnɛlɛ, ma se pe wa.

¹² Yaa sɔnmɔ yuuro koo Yawe Yɛnnɛlɛ li kan,
lo na li yɛn ma cɛn wa Siyɔn ca ki ni we!
Yaa li kagbɔgɔlɔ ke yari wa cɛngɛlɛ ke sɔgɔwɔ!

¹³ Katugu li yaa legbolelee pe yewe pe yɔn sɛnrɛ ni, pe legbogo ki wogo
na,

li maa jatere piin piile mbele pɛ gbo pe na,
li se fɛgɛ jɔlɔgɔ fɛnnɛ pe gbɛleɛ ki na.

† 9:2 9.2: Ki yurugo nga ki verise nungba nungba pyew wi le Eburuye sɛnrɛ ti sɛnpiile mbele pe ma tege nari yɔnlɔgi wo wa ni, maga le wi sɛnpyɔ kongbanɲa wi na, wo ɲa pe yinri alefu fɔ ma saa gbɔn wi punɔo woo wi na, wo ɲa pe yinri tavu, mbege le go 9 ki na sa gbɔn go 10 ki na.

14 Yawe Yenhele, na yinriwe ta,
na panrafenne pe jologo nga wa na na, ki wele!
Na sho kunwo pi ni,

15 jango mbaa ma sonni, mbaa ma sonmo pi senre yuun leele pe kan wa
Siyon ca mbogo yeyonro ti na[†].

Mi yaa kaa yogori, naa mala sho ki kala na.

16 Cengele sangala ke titege nga wo, ke toori wa ki ni,
mere nda pe jan wa larawa, ti pe yigi pe tooro ti na!

17 Yawe Yenhele lili yee naga, li yen na kasinhe piin;
lepee wi yera pene li songoro maa yigi.

Wonmatigiwen laga.

18 Lepee pe songoro paa kee wa kuulo tara,
ki cengele ngele fuun ke ma fege Yenhele li na we!
19 Een fo Yenhele li se fege fyonwo fenne pe na tatata,
mbele pe yen tege na, pe yigi tagasaga ki se ko fo sanga pyew.

20 Yiri Yawe Yenhele, maga ka ti senwee pyo mbe cew ta ma na!
Ki yaga kiti mbe kon cengele sanngala ke na ma yege sogowo!

21 Yawe Yenhele, fyere gboro wa ke na!
Ki yaga cengele sanngala kon jen fo ke yen senwee piile ko ce!

10

*Yenhele li ma na wi yen tege na
wi sho*

1 Yawe Yenhele, yingi na, a ma soon yee laga lali na ni?
Yingi na jologo sanga ni, ma mee ma yee lara?

2 Lepee, wa pe yee gbogowo pi ni,
pe ma taga jologo fenne pe na na pe tege.
Yon leme mba pe le, pe ma pe yigi wa pi ni

3 Lepee wi maa wi yee gbogo wa wi jogopere ti ni,
lere na wi maa tonli pee jaa fannaga na, wi maa Yawe Yenhele li tegele nali
tifaga.

4 Lepee, wa wi yee gbogowo pi ni, wi maa yuun fo:
«Yenhele woro wa. Li se lere le jologo.»
Wi jatere wi ko wowi yeen.

5 Wi kapyegele ke ni fuun ke maa yongo wi kan sanga pyew,
Yenhele li kiti kongo kila gbon wi na;
wi ma wi juguye pe pe ma pe wo wa.

6 Wi maa wi yee piin fo: «Yaraga ko ka kpe silan ta,
jologo ko ka kpe se gbon na na fo sanga pyew.»

7 Dangja senre, naa lefanlaga senre konaa lewelewe senre ti yen wa wi yon,

[†] 9:15 9.15: Wa Izirayeli tara, kila pye pe cagbogo pyew, pe ma mbogo kan maga maga, maga fili,
jango mbe ta mbaa ca ki go singi pe juguye pe na. Kila pye, ki mbogo ki ma liri ma yagara. Pa
lelelele paa pye na ceen wa ca ki mbogo yeyongo ki na, na kagala ke yege woo; Zhene 19.1.

tipege naa mbasinme senre ti maa yinrigi wa wi yon ki ni†.

⁸ Wi ma saa lara na singi le cara ti tanla,
wi ma lere na wi yen jeregisaga fu wi gbo larawa;
wi maa fannga fu fo wi wele tipege ni.

⁹ Wi ma lara na singi wa wi larasaga paa jara ma kaa pye wa wi wege,
wi ma lara na singi mbe to fyonwo fo wi na,
wi maa nege mboo le wa wi mere ti ni, mbe suu yigi.

¹⁰ Wi ma gbaw, ma sogo,
na wi yen tege na, wi mee to wa ki lepee wi fannga ki nogo.

¹¹ Lepee wi mee wi yee pye fo: «Yennele li yon woro wa,
li woro na jaa mbe ka jen wa,
li woro na yaraga ka kpe yaan.»

¹² Yawe Yennele, yiri! Yennele, kala la pye!

Maga ka fegge fyonwo fenne pe na!

¹³ Yingi na lepee wi nee teger ma na Yennele,
nee ki yuun wa wi nawa fo ma se kaa yewe wi yon senre?

¹⁴ Yennele, na wi yen tege na, mboro maa wi jologo naa wi tege ki yaan;
maa wi wele mboo kala li le.

Na wi yen tege na, wi maa kala li le mboro kee,
mboro ma yen pijiriwe wi sagafo we.

¹⁵ Lepee tipeg we, maa fannga ki jogo!

Maa yewe tipeg nga wi pye, wigi yeger naga,
jango ki tulugo kpe ka ka yan naa!

¹⁶ Yawe Yennele li yen wunluwo sanga pyew fo tetete;
cengele sannjala ke ko ma wo wa li tara.

¹⁷ Yawe Yennele, mbele pe yen tege na, nga paa jaa, ma maga logo,
ma ma kotogo kan pe yeri,
ma ma nungbolo jan ma logo pe yeri,

¹⁸ mbe ta mbe tanga kan pijiriwe wi yeri konaa na paa jolo wi yeri.
Kona senwee pyo na laga tara na, wo wa se lere kan wi sunndo wila koon
wi na naa.

11

Yennele lo li yen larasaga jenge ye

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo. Davidi Yennele gbogoyurugo.

Pa milan yee karafa Yawe Yennele lo na.

Mele, a ye nee ki yuun na kan fo:

«Yiri ma fe paa sannjele yen, ma kari wa yanwira ti na (mbe sa lara)?»

² Wele, lepee pe yen na pe sandira ti tilele,
pe pe wangala ke taga sandira ti na na taanla,
jango mbe leele mbele pe yen sinmbele wa pe kotogo na pe won wa wowo
pi ni.

³ Na kagala ke nogo lesara to ka piri,
yingi lesinje wo mbe ya pye naa?

† 10:7 10:7: Orumu 3.14

4 Yawe Yennele li yen wa li sherigo gbogokpoyi ki ni,
li wunluwo jongo ki yen wa yennele na;
li yeye yen senwee piile pe na,
li maa pe kagala ke cancan.

5 Yawe Yennele li maa lesinnye wo naa lepee wi ni pe kagala ke cancan,
een fo lewelewe kapyere ti yen ma lere na ndanla, wi kala li yen mali
mben.

6 Li yaa kason nanjanra konaa kiribi kason wo lepeepe pe na,
tifelege nga ki ma weri, ka yaa gbɔn pe na;
ko ki yen pe tasaga ye.

7 Ee, Yawe Yennele li yen ma sin, kasinnye ko ki yen mali ndanla;
lesinmbele poro pe yaa kali yan gbogoyi.

12

Mbe Yennele li yenri loon saga

1 Yurukoolo to wi sewe yurugo, nga pe maa koo na ngoni mangala
kolotaanri woo gbɔn. Davidi Yennele gbogoyurugo.

2 Yawe Yennele, ki yaga ma we sho,
katugu leele mbele pe maa fye Yennele yeye pe ko!
Leele mbele pe yen tagawa ni pe yen na koo senwee piile pe sogowo.

3 Pe ni fuun nungba nungba pe maa yagbogolo finlele na pe yee kaan,
pe maa yon tangawa senre yuun na yee fanla,
paa pe nawa pi filige pe yee kan.

4 Yawe Yennele, mbele fuun pe maa yon tangawa senre yuun na leele fanla,
pe tongo ma pe wo wa;

mbele fuun pe maa yee gbogowo senre yuun, pe tongo ma pe wo wa,
5 konaa mbele pe yen na yuun fo:

«Wè yawa ta we yon senre to fannga na,
wè senre jen,
ambo wi mbe ya cen we go na?»

6 Een fo Yawe Yennele li yo fo:

«Ki kaa pye pe yen na fyonwo fenne pe jolo,
mbele pe yen yungbogoro ni pe yen na jeen,
koni mi yaa yiri mbe pe sho, poro mbele pe yen na jolo we.»

7 Yawe Yennele li senre ti yen ma filige,
ti yen paa warifuwe yen, na pe yan fugufugu kason ni maa pye kpoyi fo
ma saa ta yansaga koloshyen.

8 Mboro wo na, Yawe Yennele, ta we go singi!
Maa we korosi ki leele cenle pe na fo sanga pyew!

9 Lepeepe pe yen na yanri na mari lagapyew;
jogowo pi yen na kee yeye senwee piile pe sogowo.

13

*We Fo ma yaa koro
mbaa fegge na na fo sa gbɔn
wagati wiwiin?*

1 Yurukoolo to wi sewe yurugo. Davidi Yennele gbogoyurugo.

² Yawe Yennele, ma yaa koro mbaa fegɛ na na fɔ sa gbɔn wagati wiwiin?
Ma yaa ma yɛɛ lara na na fɔ sa gbɔn wagati wiwiin?

³ Na jatere wi yaa pye mbe piri na na fɔ sa gbɔn wagati wiwiin?
Na nawa pi yaa pye mbe tanga na na pilige pyew fɔ sa gbɔn wagati wiwiin?
Na jugu wi yaa koro mbe fannga ta na na fɔ sa gbɔn wagati wiwiin?

⁴ Yawe Yennele, na Yennele, na wele mala yɔn sogo!
Fannga le na ni, nakoma mi yaa ku!

⁵ Na ko ka si pye, pa na juguye pe yaa yo pe ya na ni,
pa na winfenne pe yaa la yɔgori na tolo li kala na.

⁶ Ɛɛn fɔ mi wo na, milan jigi wi taga ma kagbaraga ki na,
mi yen na yɔgori wa na nawa, naa mɔla sho we.
Mi yaa la yurugo koo mbaa Yawe Yennele li sonni,
katugu li kajenge pye na kan.

14

*Lesinmbele poro naa pe Yennele
laga dunruya ɲa wi jɔɔ wi ni
(Yuuro 53)*

¹ Yurukɔɔɔ to wi sɛwe yurugo. Davidi Yennele gbɔɔyurugo.
Tijinliwe fu fɔ wi maga yo wa wi nawa fɔ:
«Yennele woro wa.»

Pɛ pe yɛɛ jɔɔ,
pe yen na katijangara piin;
kajenge pyefɔ kpɛ woro wa.

² Ma Yawe Yennele li ta wa naayeri, lili yɛɛ ki sogo na senwee piile pe
wele,
jango mbege jɛn na kaa pye tijinliwe fɔ yen pe ni, ɲa wi yen na Yennele li
lagajaa.

³ Pe ni fuun pɛ pungo,
pe ni fuun pɛ pinle ma jɔɔ;
kajenge pyefɔ kpɛ woro pe ni, ali nungba san†.

⁴ Yawe Yennele li yo fɔ:
«Naga yen ma, mbele fuun pe yen na kapere ti piin, pee kala jɛn wi le?
Pe yen nala woolo pe nii, paa yɛɛ ɲa na pe maa suro nii we;
paa sila yenri mi ɲa Yawe Yennele na yeri.»

⁵ Koonga fyere gbɔɔ yaa ka pe yigi fɔ paa seri,
katugu Yennele li ma pye wa lesinmbele poro sɔɔwɔ na pe sari.

⁶ Yaa jaa mbe fyɔnwɔ fɔ wi kagala ngele wi kɔn mbe pye ke jɔɔ;
ɛɛn fɔ, Yawe Yennele lo li yen wi larasaga ye.

⁷ Ambo wi yaa yiri wa Siyɔn ca mbe pan mbe Izirayeli woolo pe sho, na lo
ma?
Na Yawe Yennele liga kali woolo pe cɛnɔmɔ pi kannga,
poro mbele Zhakɔbu setirige piile pe yaa la yɔgori,

† 14:3 14.1-3: Ɔromu 3.10-12

poro Izirayeli woolo pe yaa yin nayinme ni.

15

*Nga Yennɛle li yen na jaa
mbele pɛ taga li na pe yeri*

¹ Davidi Yennɛle gbɔɔyurugo.

Yawe Yennɛle, ambo wi yaa ka sa cɛn wa ma sherigo gbɔɔ ki ni?
Ambo wi yaa ka sa cɛn wa ma yanwiga kpoyi ki na mboon gbɔɔ?

² Ko fɔ wo wi yen lere ɲa wi tangala li yen jeregisaga fu,
a wila kasinɲe piin,

na kaselege yuun wi nawa pi ni fuun pi ni.

³ Wila lere mepege yeri wa wi yon,
wila tipege pye wi lewee yenle na,
wila sila wi cɛnyɛɛnle pe tegele.

⁴ Mbele pɛ je Yennɛle li na, pe yen maa mben;

ɛɛn fɔ mbele pe maa fye Yawe Yennɛle li yege, wi maa pe gbogo.

Wi ka wugu mbe yo wi yaa kala na pye, wi mali pye, ali na li ka pye mbe
ɲgban o.

⁵ Wi ka lere jin penjara ni, wila la tonli jaa ti go na;

wila yenle mbe yarikanga sho mbe lere ɲa wi yen jeregisaga fu wa le keɛ.

Lere ɲa kaa tanri ma, wi se to fyew.

16

*Lesinɲe wi yaa tasaga ɲa ta
Yennɛle li yeri*

¹ Davidi yurugo.

Yennɛle, ki yaga maa na go singi, katugu pa milan yeɛ karafa ma na.

² Migi yo Yawe Yennɛle li kan fɔ: «Mboro ma yen na Fɔ we.

Pa na ferɛwe pi yen na taa mboro nunɲba yeri.»

³ Mbele pe yen Yennɛle li leele kpoyi laga tara ti ni,

poro wo na, pe yen legboolo mbele pe kala li yen mala ndanla fɔ jɛɲge.

⁴ Mbele pe yen na fee yarisunndo ta yege punɲo na nari gbogo,

poro yen na ka tari pe jɔlɔɔ ki na na kee yege.

Mi se ka saraga yaayoro wo mberi kasanwa pi wo ti kan,

mi se ka ti ti mege mbe yiri wa na yon.

⁵ Yawe Yennɛle, mboro ma yen na kala li ni fuun, ma pye na tasaga ye,
na goto kala li yen mboro keɛ.

⁶ Na tasaga ki yen ma yon jɛɲge,

ɲga ki kan na yeri korɔɔ, ki yen ma yon fɔ jɛɲge.

⁷ Mi yen na Yawe Yennɛle li sonni, lo na li maa na yerɛgi;

ali yembine, na nawa jatere wi mala yeri.

⁸ Na yege yen Yawe Yennɛle li na na yege sɔɔwo sanga pyew,

ki kaa pye li yen na kalige keɛ ki na, mi se wo mbe to†.

† 16:8 16:8: Kapye 2.25-28

⁹ Ki kala na, na nawa pì yinngi na na, a mila yɔgɔri wa na nawa, mi yen yeyinngi na pɔw.

¹⁰ Katugu ma sanla yinne li yaga kuulo tara ti kan, ma se yenle ki na ma woo kpoyi wi fongo†.

¹¹ Ma yaa ka yinwege kono li naga na na; mi yen ma yin nayinme gbɔɔ ni wa ma yege sɔgɔwɔ, ferewe mbakɔɔ maa taa wa ma tanla†!

17

Lesinɛ ɲa wì Yɛnɲɛle li yeri

luu sho wi juguye pe kɛɛ

¹ Davidi wi Yɛnɲɛle yenrewe.

Yawe Yɛnɲɛle, na yenrewe sinmbe pi logo!

Nunɣbolo jan gbelege ɲa mila gbele nɔɔ yenri ki yeri!

Nunɣbolo jan yenrewe mba mila yenri nawa jembe ni maa logo!

² Kiti kɔn na na, mala tanga ki yo!

Ki yaga ma ɲa ki yen ma sin ki yan!

³ Ma mala nawa pi cancan,

mala wa ma wele yembinɛ.

Màla wa ma wele, ɛɛn fɔ mɛɛ jɛrɛgisaga kpe yan na na.

Na jatere wo naa na yɔn senre ti ni, ti yen nunɣba.

⁴ Na mi ka senweele pe kapyere ti wele, ma senre ti mala kan mi mala yeɛ yigi lewelimbɛle pe kongolo ke ni.

⁵ Mi yeresaga ta wa ma kono li ni,

mii kɛ mbe wɔ wa li ni.

⁶ E, Yɛnɲɛle, mi yen nɔɔ yinri, katugu ma mala yɔn sogo;

nunɣbolo jan na yeri mala senre ti logo!

⁷ Ma kagbaraga kafɔnnɔ wogo ki naga na na!

Mbele pe ma pe yeɛ karafa ma na,

mboro ma ma pe sho pe juguye pe kɛɛ.

⁸ Tanla go singi, paa yege ɲa na lere maa wi yenmbyɔ wi go singi!

Na lara wa ma kanwira ti nɔgɔ,

⁹ mala sho lepeele mbele pe yen nala jɔɔ pe yeri,

kona na juguye tipeele mbele pe yiri mala maga pe yeri!

¹⁰ Paa lere yinriwe ta fyew,

yeɛ gbɔgɔwɔ senre to pe maa yuun wa pe yɔn.

¹¹ Pe yen nala tuuro tɔnri, pɛ yɛrɛ wa mala maga mako;

pe yen na pɛɛle naga jaa mbanla jan.

¹² Pe yen paa jara yen, ɲa wila jaa mbe kara ka,

paa cenge yen, ɲa ki lara na singi.

¹³ Yiri Yawe Yɛnɲɛle,

ma to na juguye pe na, ma pe go sogo;

mala sho lepeele pe yeri ma tokobi wi ni!

† 16:10 16:10: Kapye 13.35 † 16:11 16.8-11: Kapye 2.25-28

14 Yawe Yenɲele, na sho ki leele mbele pe yeri ma yawa pi ni,
mala sho ki fɔnmɔ woolo pe yeri!
Ki dunruya yinwege nga ko mbe pye pe tasaga ye!
Pe kan pe ka ngbanga ngbanga, pe tin nga mà tɛɛ pe kan ki ni,
pe piile pe ka pe tin pe sannga yaga pe pishyenwoolo pe kan!

15 Mi wo na, naa mi yen ma sin ki kala na, mi yaa koon yan gbogoyi.
Na mi ka ka yen mbe yiri, mbaa ma wele, ko yaa na bo.

18

*Wunlunana wa cew tanɲolo,
wi nɛɛ Yenɲele li shari
(2 Sami 22.1-51)*

1 Yurukoolo to wi sewe yurugo. Yawe Yenɲele li tunmbyee Davidi wi yurugo. Davidi wila ki yurugo nga ki ko ma Yawe Yenɲele li son sanga na ni laa wi sho wi juguye pe ni fuun pe kee konaa sawuli wi kee.

2 Wila yo fo:

Yawe Yenɲele, mboro na ma yen na fannga ye,
ma yen mala ndanla.

3 Yawe Yenɲele li yen paa na walaga yen, naa na malaga sigeca konaa na go shofɔ;
na Yenɲele li yen paa na walaga nga ki yen na larasaga,
li yen paa na tuguron sigeyaraga yen nala go singi konaa fannga gbogo nga ki yen nala shoo,
li yen na malaga sigembogo mala maga.

4 Mi yen na jorɔgi na yuun fo: Sonmɔ yen Yawe Yenɲele li woo!
Mili yeri lilan saga,
a lilan sho na juguye pe kee.

5 Kunwo pila gbɔn na na, mala sere pi mana li ni,
na fyere waa na na paa lafogo nga ki maa jogowo piin ki yen.

6 Kuulo tara ti mangala kaa migili na ni mako,
a kunwo pi mere tilan yigi.

7 Mala ta wa na jologo ki ni, mila gbele ma Yawe Yenɲele li yeri,
na Yenɲele mila li yeri lilan saga.
Mali ta wa li sherigo gbogo ki ni, laa na magala li logo,
li nungbolo la pye na gbelege ki na.

8 Kona, a tara ti si tigile, ma yegyege,
yanwira ti yen ma cen yaara nda na, tila yegyege;
tila tigile, katugu Yenɲele li nawa pila ngban.

9 Wirige la pye na yinrigi wa li numawegele ke ni na kee wa naayeri,
kason la pye na yinrigi wa li yon na sori,
a kason nanjanra na janri na yinrigi wa ki ni.

10 Laa naayeri wi tirige toon, mee tigi ma pan,
kambaaga wogo ka la pye wa li tooo ti nogo.

11 Laa pye ma lugu sherubenye wa na, ma yiri sire na,
laa pan tifelege ki na.

12 Låa wowa pi tege mali yee fo, ma lara wa ki yinme pi ni,
lää pye ma tön kambaaga wogo ni, nga kila pye ma yin tönmo legere ni.

13 Yanwa mba pila pye li yege,
kambaara, naa sinndeere tisaga konaa kason nannganra la pye na yinrigi
wa pi ni.

14 Yawe Yennele li gbanla ngbanga wa naayeri,
Yennele na yaara ti ni fuun ti go na lili magala li yirige ma gbanla;
a sinndeere tisaga naa kason nannganra tigi.

15 Lää wangala won, a na juguye pe gbön ma jaraga,
ma yennele yengeme pye, a pe fe ma jaraga.

16 Ee, Yawe Yennele, naa mōo juguye pe figiri,
naa mōo nanngbanwa tifelege ki won, a pe kogoje wi nogona tara ti yan,
a dunruya wi nogona cēnyaara ti yiri funwa na.

17 Yennele lää koro wa naayeri mali kee ki sanga mala yigi,
mala tile mala wo wa tönngbōo pi ni.

18 Lää na sho na mbenfo na wi yen fannga ni wi kee,
mala sho na panrafenne pe kee, poro mbele pe ngban ma we na na we.

19 Na jologo pilige ki ni, paa pan ma to na na;
een fo Yawe Yennele lo lää pye na kee kansaga ye.

20 Lää na yirige wa jorowo laga ki ni, ma wogosaga kan na yeri;
lää na sho, katugu na kala li yen mali ndanla.

21 Yawe Yennele lilan yigi ma yala mi yen ma sin yege nga na ko ni;
lilan sara ma yala na keyen yi yen fyongo fu yege nga na ki ni;

22 katugu mi Yawe Yennele li kongolo ke yigi jenge na tanri ke na;
mi fa nambewe pye mbe laga na Yennele li na.

23 Li kondegengele ke ni fuun ke yen na yege sogowo, a mila tanri ke na,
mi fa ke mbe laga li ngasegele ke na.

24 Mi yen jeregisaga fu li yege sogowo,
milan yee yingiwe jen, jango mi ka ka kapege pye.

25 Ki pye ma, Yawe Yennele lilan sara ma yala mi yen ma sin yege nga na
ki ni,
konaa mi yen fyongo fu yege nga na li yege sogowo ki ni.

26 Yawe Yennele, lere na ka pye sinne ma ni, ma ma pye sinne wi ni;
lere na ka pye jeregisaga fu ma ni, ma mōo yee naga jeregisaga fu wi na.

27 Lere na ka pye fyongo fu, ma mōo yee naga fyongo fu wi na;
een fo ma ma lembasinne wi sara mbe yala wi mbasinme pi ni.

28 Leele mbele pe yen fyönwo ni, ma ma pe sho;
een fo, mbele pe maa pe yee gbogo, ma ma pe tirige.

29 Ee, mboro ma yen na yanwa mba pi yen na yinrigi;
Yawe Yennele, na Yennele, ma mōo yanwa pi yirige, ma wowa mba pi yen
na ni pi ko.

30 Mboro fannga na, mi ma fyeele ma saa to malingbōonlo ngbelege na;
na Yennele li fannga na, mi ma ya ma malaga sigembogo kaanla.

31 Yennele li kongolo ke yen ma yon fili,

Yawe Yennele li senre ti yen kaselege.

Mbele fuun pe ma pe yee karafa li na, li maa pe go singi paa tuguron sigeyaraga yen.

³² Ambo wi yen Yennele lo, na Yawe Yennele lo ma?

Ambo wi yen paa walaga yen na we go singi, na we Yennele lo ma?

³³ Yennele lo li maa fannga nii na ni;

lo li maa na yege sinni wa kozinne li ni.

³⁴ Li ti, a mi fenge jen paa lufaa yen;

li mala lurugo mala sho wa tinndiye mbele pe yagara pe go na†.

³⁵ Li maa na nari malaga gbongo ki ni,

fo na kee ki ma ya na tuguyenre sandiga ki waa.

³⁶ Ma tuguron sigeyaraga nga ki ma lere sho, maga kan na yeri;

ma fannga kee ki mala togo.

Ma kajenge nga ma pye na kan, ki gbogwo kan na yeri.

³⁷ Ma fannga ki na, mi maa fee fyeege na,

na yongolo ke se wa mbe la fyew.

³⁸ Mi mala juguye pe puro mbe sa pe yigi;

mila songoro mbe pan, na mi fa pe tongo mbe pe ko.

³⁹ Mi ma pe tongo, paa ya mbe yiri naa;

pe ma toori na jegele sogwo.

⁴⁰ Ma ma fannga le na ni malaga gbongo ki na,

ma mala winfenne pe kunnu na ngo.

⁴¹ Ma ma ti na juguye pe maa fee na yege,

mi yaa na panrafenne pe tongo.

⁴² Pe maa gbele na sagawa jaa, een fo sagafu na yiri pe na;

pe ma gbele ma Yawe Yennele li yeri li pe saga, een fo laa pe yon sogo.

⁴³ Mi ma pe tire paa taambugo yen, nga tifelege ki maga le ma kari ki ni;

mi ma pe pe ma pe wo wa paa konu fenrege yen.

⁴⁴ Mala sho tara woolo mbele pe yiri ma je pe kee,

mala tege cengele ke go na;

leele mbele mi sila jen, poro yen na tunngo piin na kan.

⁴⁵ Mi ka ya para mbe senre nda yo, pe mari le.

Tara ta yege woolo ma pan ma go sogo na kan.

⁴⁶ Tara ta yege woolo kee kansaga na koo pe yeri na kee,

pe yen na seri na yinrigi wa pe malaga sigeca ki ni, fyere ti kala na.

⁴⁷ Yawe Yennele li yen yinwege wolo.

Lo na li yen paa na walaga yen nala go singi, sonmo yen li woo!

Lo na li yen nala shoo, gbogwo yen li woo!

⁴⁸ Lo li yen Yennele na li maa na kayanga ki woo na juguye pe ni,

lo li maa cengele ke go sogo na kan.

⁴⁹ Lo li mala sho na juguye pe kee;

ee, Yennele, mala yirige na winfenne pe go na,

mala sho lewelimbele pe kee.

⁵⁰ Ki kala na, Yawe Yennele, mi yaa kaa ma gbogo cengele ke sogwo;

† 18:34 18:34: Aba 3.19

mi yaa kaa yuuro koo mbaa ma mege ki sonni†.

⁵¹ Yennele li maa kagbogolo piin na wunlunana na li wo wi sari.

Na li sinme kpoyi wo wi na maa tege wunluwo pi na, li maa kagbaraga piin wi kan;

li maa ko piin mi Davidi na kan, konaa na setirige piile mbele pe yaa ka yiri punjo na pe kan, fo sanga pyew.

19

Yennele li gbogowo pi ma yan

wa yaara nda li da ti ni

konaa wa li lasiri senre ti ni

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo. Davidi Yennele gbogoyurugo.

² Naayeri wi ni fuun wi maa Yennele li gbogowo pi nari,

naayeri wi fowaga ki maa Yennele li ke tunngo ki nari.

³ Pilige ka ma ki yee wogo yari pilige ka yee kan, yembine la ma li yee wogo yee yo yembine la yee kan.

⁴ Ki woro na piin senyoro ni, nakoma senre ni, magala si ma li ma logo.

⁵ Konaa ki ni fuun, nga ti yen na yuun,

ki yen na gboon fo wa dunruya wi kosara ti na.

Yennele li paraga go ka kan wa naayeri yonlo ki kan†.

⁶ Pinliwe ni, yonlo ki ma yiri na paan wa paa japolo yen, na wi yiri wa wi wonlogo ki ni;

ki ma ki kono li le na kee yogorimo ni paa malingboon kotogofa yen.

⁷ Ki ma yiri tara ti go nga na, mbe toro sa to wa ti go nga na;

yaraga ko ka na sho ki tufunwo pi yeri.

⁸ Yawe Yennele li lasiri wi yen ma yon fili, wi maa yinwege kaan.

Yawe Yennele li kondegengele ke yen kaselege, ke maa tijinliwe kaan kambajenne wi yeri.

⁹ Yawe Yennele li katengenle ke yen ma sin, ke maa yogorimo kaan senwee wi yeri.

Yawe Yennele li ngasegele ke yen ma filige, ke ma senwee wi yengele ke yenge.

¹⁰ Mbaa fye Yawe Yennele li yee ki yen ma yon, ki wogo ki yaa koro wa fo sanga pyew.

Yawe Yennele li kakondengenle ke yen kaselege, ke ni fuun ke yen ma sin.

¹¹ Ke yen ma yon ma we te na, ma we yere te piiri legera na.

Ke yen ma tanla ma we senrege na, ma we yere senrege tunwo mba pi ma pye wa fanvan file pe ni ki na.

¹² Mi na ma tunmbyee, mi maa yerewe taa wa ke ni fun;

lere na ka ke yigi mbaa tanri ke na, wi ma tonli ta wa ke ni.

¹³ Lere wiwiin wi yen wa na wi maa pungosara ti jen mberi ko?

Punguro nda mi pye kambajenne na, mari kala yaga na na!

14 Mi ɲa ma tunmbyee, ki yaga mala sho mbele pe maa pe yee gbogo pe
 kee;
 maga ka ti pe cen na go na!
 Pa kona mi yaa pye sinne konaa jeregisaga fu kapegbogo pyewe kanngolo.

15 Ki yaga ma yenle na yon senre to naa na nawa jatere wi na,
 Yawe Yenhele, mboro ɲa ma yen paa na walaga yen konaa na go shofa!

20

Yenhele yenrewe

wunlunana wi kan

janjo wi cew ta wa malaga ki ni

1 Yurukoolo to wi sewe yurugo. Davidi Yenhele gbogoyurugo.

2 Yawe Yenhele loon yon sogo wunlunana, ma nandangawa pilige ki na!
 Zhakobu Yenhele† lo jate laa ma go singi!

3 Mbeli ta wa li censaga kpoyi ki ni, li pan loon saga!
 Li pan loon togo, mbeli ta wa Siyon yanwira ti na we!

4 Li jatere wi koro ma yarikanra ti ni fuun ti na,
 li yenle ma saraga sogoworo ti na!

Wonmatigiwen laga.

5 Nga maa jaa wa ma kotogo na, ligi kan ma yeri!
 Kagala ngele fuun ma kon ma tege mbe pye, li ke yon ma kan!

6 Kona we yaa yogori ma cew tawa pi wogo na,
 we yaa we dirapo wi yirige wa naayeri mbe we Yenhele li mege ki gbogo.
 Nga fuun maa yenri Yawe Yenhele li yeri, ligi pye ma kan!

7 Migi jen koni ma yo lere ɲa Yawe Yenhele li sinne kpoyi wo wi na maa
 wo, li maa sho;
 mbeli ta wa li censaga kpoyi ki ni wa yenhele na, li ma wi yenrewe pi logo,
 li yaa wi sho li yawa gboo pi fannga na.

8 Pele ma pe jigi wi taga pe malaga gbɔnwotoroye poro na,
 pele ma pe jigi wi taga pe malaga gbɔnshonye poro na;
 een fo woro wo na, we we jigi wi taga Yawe Yenhele, we Yenhele li mege
 ko na.

9 Poro wo na, pe yen na gbali na woo na tuun;
 een fo woro wo na, we yen yeresaga ma koro ma yere kpanw.

10 Yawe Yenhele, cew kan wunlunana wi yeri!
 Na waga wi yeri wi we saga sanga ɲa ni, wi we yon sogo!

21

Wunlunana wi jigi wi yen

Yenhele lo na

1 Yurukoolo to wi sewe yurugo. Davidi Yenhele gbogoyurugo.

† 20:2 20.2: *Zhakobu Yenhele: Ko koro wo yen fo Izirayeli woolo pe Yenhele le.*

² Yawe Yenñele, wunlunaña wi yen na yōgōri ma fannga ko kala na.
Naa maa sho ki kala na, wi yen ma yin nayinme ni.

³ Nga wila pye na jaa wa wi nawa, mąga kan wi yeri,
nga wila pye na yenri ma yeri, ma sila je ki na.

Wōnmatigiwēn laga.

⁴ Maa pan wi kōrōgo mbe duwaw jēññe legere tirige wi na;
mā te piiri wunluwō njala kan wi kan.

⁵ Wila ma yenri yinwege ki ni, a mąga kan wi yeri,
mā yinwetōnlogō kan wi yeri sanga pyew fō tetete.

⁶ Naa maa sho ki kala na, wi gbōgōwō gbembe ta;
maa fere gbōgōwō naa tiyōnwō pi ni.

⁷ Maa pye duwaw pyō fō sanga pyew;
mā nayinme kan wi yeri ma yēe yēge sōgōwō.

⁸ Ee, wunlunaña wūu jigi wi taga Yawe Yenñele li na;
Yenñele na yaara ti ni fuun ti go na li kagbaraga ki kala na, yaraga ko ka
se wunlunaña wi ta.

⁹ E, wunlunaña, ma yaa kōon juguye pe ni fuun pe yigi ma kēe ki ni;
ma fannga kēe ki yaa kōon panrafenne pe yigi.

¹⁰ Na maga kōon yēe naga, ma yaa ka pe sogo kason ni paa yira kason yen.
Wa Yawe Yenñele li nanḡbanwa gbōo pi ni, li yaa ka pe jōgō,
kason ki yaa ka pe sogo mbe pe kō.

¹¹ Ma yaa ka pe setirige piile pe kō mbe pe wō laga tara ti ni,
ma yaa ka pe cēñle li kō mbeli wō sēñwee piile pe sōgōwō.

¹² Na paga tipege jate ma ni,
na paga yōn le ma na,
pe se ya yaraga ko ka kpē pye ma na,

¹³ katugu ma yaa ka pe wōn ma wangala ke ni,
pe yaa ka fe ma yēge.

¹⁴ Yawe Yenñele, yiri mōo fannga ki naga!
Woro wo na, we yaa kaa yuuro koo mbaa ma sōnni ma yawa pi kala na.

22

*Na Yenñele, yingī na,
a ma si je na na?*

¹ Yurukōolo to wi sēwe yurugo. Pe maa ki koo yurugo nga kōlōmō na, pe
maa ki yinri: «Pinliwe yōn safuwe». Davidi Yenñele gbōgōyurugo.

² Na Yenñele, na Yenñele, yingī na, a ma si je na na?
Yingī na, a ma sōon yēe laga lali na ni?

Ma yen nala yunḡbōgōrō gbelege ki nuru, ma si woro nala shoo†.

³ Na Yenñele, yōñlō na mi ma gbele mbōon yeri mala saga,
ēēñ fō maa na yōn sogo;
yembine fun, mila wogosaga ta.

† 22:2 22.2: Mati 27.46; Maki 15.34

4 Ma si yala mboro ɲa ma yen Yenɲele kpoyi, ma yen ma cɛn wa ma
wunluwo jongo ki na;

a Izirayeli woolo paa ma sɔnni yuuro ni suyi.

5 We tɛɛye pa paa pe jigi wi taga mboro na;

paa pe jigi wi taga ma na, a maa pe sho.

6 Paa gbele mɔɔ yeri ma pe saga, a maa pe sho;

paa pe jigi wi taga ma na, pe sila fɛrɛ sho.

7 Mi wo na, mi yen paa fyenge yen,

mi si senwee wo wa bo naa yɛrɛ.

Leele paa na tegele,

tara woolo paa na tifaga.

8 Mbele fuun paa na yaan, pe yen na tɛgɛ na na;

pe maa ki yɔgɔri na na, na go yangara na na†.

9 Pe maa yuun fɔ: «Wuu jigi wi taga Yawe Yenɲele li na,

ɛɛn, luu sho ye!

Wi yen ma Yawe Yenɲele li ndanla,

ɛɛn luu sho ye wege yan†!»

10 Ee, Yawe Yenɲele, mboro mala yirige wa na no wi lara,

maa jigi kan na yeri mala ta na no wilan lɛ wa wi kotogo ki na.

11 Maga lɛ pànla se, a pè silan karafa ma na;

mala ta wa na no wi lara, maa pye na Yenɲele.

12 Jɔlɔgɔ ki kaa yongo na ni sanga ɲa ni, maga koon yɛɛ laga lali na ni,
sagafo wa yɛgɛ woro na na naa!

13 Na winfenne pe yen mala maga paa napenɛ lɛgɛmbele yen,

pè perege kɔn mala maga paa Bazan tara napenɛ ɲgbaanla pe yen.

14 Pe yen paa jaraye yen, mbele pe yen na kuunru,

mbele pè pe yonro ti yenge mbe noori mbe koonlo.

15 Na fanɲga ki yen na koo na kee paa yɛgɛ ɲga na tonmo ma kaa na fuun,
mi se ya yere na tooɔ ti na.

Kotogo ɲga ki yen na ni, ki yen paa senringuro yen na yanni wa na lara.

16 Na fanɲga ki kɔ na ni mala waga paa fenrege yen,

na ɲgayinne li mara wa na yon ki naayeri.

Mà ti kunwo pi wirige ki yen na tonni na na.

17 Kapege pyefenne ɲgbelege na maga mala fili,

ki pyoonlo wele, pee yirisaga yaga na kan;

pànla keyen yo naa na tooɔ ti po†.

18 Mi cogo fɔ na kajeere ti yiri funwa na, mbe ya mberi jiri.

Na winfenne pè pe yengɛɛ ke kan na na nala wele.

19 Pànla yariporo ti yɛɛɛ pe yɛɛ na,

pè pete gbɔn na derigbogo ki wogo na†.

† 22:8 22:8: Mati 27.39; Maki 15.29; Luki 23.35 † 22:9 22:9: Mati 27.43 † 22:17 22:17: Nga ki
yo fɔ: *Pànla keyen yo naa na tooɔ ti po*, wa Yenɲele senre sɛwe lɛɛ ɲa wi yen Girekiye senre ni
wi ni, ki yen ma yonlogo ma yo fɔ: *Pànla keyen yo naa na tooɔ ti furugu*. † 22:19 22:19: Mati
27.35; Maki 15.24; Luki 23.34; Zhan 19.24

20 Mboro wo na, Yawe Yenɲele, maga ka lali na ni!
Mboro ɲa ma yen na fanɲga ye, fyeele ma pan mala saga!

21 Na sho tokobi kunwo pi kee!
Na sho ki pyɔɔnlo tipegale pe ɲgangala ke kee!

22 Na sho jaraye pe yon nonɔ ki kee,
mala sho yanno wi yenɲele ke kee!

Ee, mɔla yon sogo.

23 Mi yaa kaa ma senre yuun na sefenne pe kan,
mi yaa kaa ma sonni wa janwa wi sogowo†.

24 Yoro mbele ye maa fye Yawe Yenɲele li yege, yaa li sonni!
Yoro Zhakɔbu setirige piile ye ni fuun yaa li gbogo!

Yoro Izirayeli woolo, yaa seri fyere ti na li yege sogowo!

25 Katugu ɲa wi yen na jolo, li soo tifaga, li se je wi na jologɔ sanga ni.

Lii pungo wa wi yeri;

een fo, na wi ka gbele mbeli yeri luu saga sanga ɲa ni, li ma logo wi yeri.

26 Yawe Yenɲele, ma fanɲga na, mi yaa loon sonni wa janwa gbolo li
sogowo;

yon fogolo ɲgele mi kon ma yeri, mi yaa ka ke ton mbe ke yon fili mbele
pe maa fye ma yege pe yege sogowo.

27 Fyonwo fenne pe yaa kaa kaa mbaa tinni.

Mbele pe yen na Yawe Yenɲele li lagajaa, paa li sonni!

Yenɲele sa ti pe yinwetɔnlogɔ ta!

28 Mbele fuun pe yen wa tara ti kosaga kee ki na, pe yaa ka nawa to Yawe
Yenɲele li na, mbe songoro mbe pan li korogo;

cengele ke seye woolo pe ni fuun pe yaa kaa foli mbaa pe yere ti jiile wa
tara li yege sogowo.

29 Katugu wunluwo pi yen Yawe Yenɲele lo woo,
li yen ma cen cengele ke go na.

30 Fanɲga fenne mbele fuun laga tara na, paa nii paa foli li yege sogowo
fun, paa li gbogo!

Mbele fuun pe yen kufenne mbe songoro wa taambugo ki ni, pe yaa
kanɲguuro kan li yege sogowo,
poro mbele pe se ya koro yinwege na we.

31 Pe setirige piile pe yaa kaa tunɲgo piin Yawe Yenɲele li kan,
pe yaa kaa li senre yuun mbele pe yaa ka yiri poro pungo na pe kan.

32 Pe yaa kaa li kasinɲge wogo ki yuun mbele pe yaa ka se pungo na pe
kan,

mbaa ɲga li pye mali woolo pe sho ki yari.

23

*Yenɲele li yen na go sigefo
paa yaayoro konrifo yen*

1 Davidi Yenɲele gbogoyurugo.

Yawe Yenɲele li yen na konrifo,
mi se yaraga ko ka kpe la.

2 Li ma ti mi ma sinle na wogo yantipirige laga na,

† 22:23 22:23: Ebu 2.12

li ma kari na ni tɔnmɔ yɔn na, mba pi yen yinmbe pow†.

³ Li maa fannga fɔnnɔ kaan na yeri;
li maa na yege sinni wa kozinne li ni li mege gbogowo pi kala na.

⁴ Ali na mi kaa tanri la toro wa kunwo pi gbunlundege ki diwi wi ni,
mi se ka fye yaraga ko ka kpe na,
katugu ma yen na ni.
Ma maa na yege sinni ma yaayoro konrikanngala li ni,
na kotogo nui na ni ma gbotangala li ni.

⁵ Ma ma yaakara tiyɔnrɔ tege na yege sogowo na winfenne pe yege na;
ma mala yigi tiyongo, ma sinme nuwo taan wo na go ki na†
Ma mala wojenne li yin fo li maa wuun.

⁶ Ee, ma kajeŋge naa ma kagbaraga pyege
ki yaa pye na ni na yinwege piliye yi ni fuun yi ni;
mi yaa kaa songoro mbaa paan wa Yawe Yenŋele li sherigo gbogo ki ni
na yinwege sanga wi ni fuun wi ni.

24

*Yenŋele li yaa ye
wa li sherigo gbogo ki ni*

¹ Davidi Yenŋele gbogoyurugo.
Tara to naa ti nawa yaara ti ni fuun ti yen Yawe Yenŋele lo woro;
dunruya wo naa wi nawa yaara ti ni fuun ti yen lo woro†.

² Lo li tara ti tenge wa kogojeye pe na,
ma ti a ti yere jenge wa gbaanla pe na.

³ Ambɔ wi mbe ya lugu wa Yawe Yenŋele li yanwiga ki na?
Ambɔ wi yaa ka sa yere wa li censaga kpoyi ki ni?

⁴ Wo wi yen lere ŋa wi yen jeregisaga fu, a wi nawa pi filige wi na†,
wi suu yee kan yagbogowo pi yeri,
wila wugu yagbolo na.

⁵ Ko lerefo wo yaa duwaw ta Yawe Yenŋele li yeri,
wi shɔfo Yenŋele li yaa laa jate lesinne.

⁶ Ko woolo poro pe yen na Yenŋele li lagajaa jenge;
poro pe maa Zhakobu wi Yenŋele li lagajaa.

Wonmatigiwen laga.

⁷ Yoro yeyonro kooro, ye yengele!
Yeyonro kooro nda wa maga le wa fafafa, ye yengele tiyongo,
janjo wunlunana ŋa wi yen gbogowo fo wi ye!

⁸ Ambɔ wi yen ki wunlunana ŋa wi yen gbogowo fo wo?
Wo wi yen Yawe Yenŋele na fannga fo naa yafɔ,
Yawe Yenŋele na li yen yafɔ wa malaga ki ni.

† 23:2 23.2: Naga 7.17 † 23:5 23.5: Kila pye, Zhufuye pe ka lere yeri liwen gbɔɔ na, pe ma sinme nuwo taan wo wi go ki na maa gbogo (2 Sami 12.20; Dani 10.3). † 24:1 24.1: 1 Koren 10.26

† 24:4 24.4: Mati 5.8

⁹ Yoro yeyonro kooro, ye yengele!

Yoro yeyonro kooro nda wa maga le wa fafafa, ye yengele tiyongo,
jango wunlunana na wi yen gbogowo fo wi ye!

¹⁰ Ambo wi yen ki wunlunana na wi yen gbogowo fo wo?

Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo loli.

Lo li yen wunlunana na wi yen gbogowo fo we.

Wonmatigiwen laga.

25

*Yennele, kono na maa jaa mbe le,
li naga na na*

¹ Davidi Yennele gbogoyurugo.

Yawe Yennele, mi yen na wele mboro yeri†.

² Na Yennele, milan jigi wi taga mboro na,
maga ka ti mbe fere sho,
maga ka ti na juguye paa yogori na na!

³ Mbele pe pe jigi wi taga ma na, wo wa se fere sho;
een fo, mbele pe yiri ma je ma na go fu, poro yaa ka fere sho.

⁴ Yawe Yennele, ma kongolo ke naga na na,
mala kara ma kondengele ke ni!

⁵ Tanla yegge sinni wa ma kaselege kono li ni, maa na nari;
katugu mboro ma yen na shofa Yennele le.
Na jigi wi yen mboro na pilige pyew.

⁶ Yawe Yennele, jatere pye ma yinriwe tawa naa ma kagbaraga ki na,
katugu maga le wa, ti yen kosaga fu.

⁷ Maga kaa jatere piin na lefonro sanga kajogoro to naa na kapere ti na!
Ma kagbaraga ki kala na, ta nawa tuun na na Yawe Yennele, mboro na ma
yen ma yon!

⁸ Yawe Yennele li yen ma yon, ma pye sinne;
ko kala na li ma kono na li daga mbe le li naga kapere pyefenne pe na.

⁹ Leele mbele pe pe yee go sogo, li maa pe yegge sinni wa kasinnye ki ni,
na pe kara li kono li ni.

¹⁰ Yawe Yennele li kongolo ke maa li kagbaraga naa kasinnye ki nari
mbele pe mali yon finliwe naa li kondengele ke le na tanri ke na pe na.

¹¹ Yawe Yennele, ma mege gbogowo pi kala na, na kapere ti kala yaga na
na,
katugu ti yen ma lege.

¹² Lere na wi maa fye Yawe Yennele li yegge,
kono na ki lerefo wi daga mbe le, li mali naga wi na.

¹³ Ki fo wi yaa wi yinwege ki pye wa ferewe pi ni,
wi setirige piile pe yaa tara ti ta pe korogo.

¹⁴ Leele mbele pe maa fye Yawe Yennele li yegge, li ma li ngundo kagala ke
telege pe na,

† 25:1 25:1: Ki yurugo nga ki verise nungba nungba pyew wi le Eburuye senre ti senpiile mbele
pe ma tege nari yonlogi wo wa ni, maga le wi senpyo kongbanja wi na, wo na pe yinri alefu fo ma
saa gbon wi pungo woo wi na, wo na pe yinri tavu.

ma li yon finliwe pi naga pe na.

¹⁵ Yawe Yennele lo mi yen na wele suyi,
katugu li yaa na tooo ti wo wa na yigimere ti ni.

¹⁶ We Fo, ki yaga ma yege wa na yeri, mala yinriwe ta,
katugu mi koro na ye, ma pye fyonwo fo!

¹⁷ Na nawa pi tanga na na fo jenge.
Ki yaga mala sho na jaterere piriwen pi ni!

¹⁸ Na tege naa na jologo ki wele,
mala kapere ti ni fuun ti kala yaga na na!

¹⁹ Ki wele, yege nga na na juguye pe yen ma lege we,
a panla panra fo tipege.

²⁰ Tanla go singi mala sho!
Mboro milan ye karafa ma na, maga ka ti mbe fere sho!

²¹ Ki yaga maa na go singi nawa jembe naa kasinnye ki kala na,
katugu milan jigi wi taga ma na.

²² E, Yennele, Izirayeli woolo pe sho pe jologo ki ni fuun ki ni!

26

*Lere na wi yen jeregisaga fu
wi Yennele yenrewe*

¹ Davidi Yennele gbogoyurugo.
Yawe Yennele, tanga kan na yeri,
katugu mi yen jeregisaga fu wa na tangalomo pi ni!
Milan jigi wi taga Yawe Yennele li na,
mi se to fyew.

² Yawe Yennele, na segesege mala wa ma wele!
Na jaterere naa na nawa kagala ke cancan ma wele!

³ Ma kagbaraga ki yen na yege sogowo,
mi yen na tanri fun ma kaselege ki na.

⁴ Mila la een nambara fenne pe ni,
mila sila pinlele kopiire fenne pe ni.

⁵ Kapere pyefenne gbogolomo pi yen mala mben;
mila la een lepeepele pe ni ja.

⁶ Mi yaa na keyen yi jogo mbege naga fo mi yen jeregisaga fu,
Yawe Yennele, mi yaa yere wa ma saraga wosaga ki yege sogowo;

⁷ jango mbe ta mboon son sharaga ni,
konaa mbaa ma kafonngolo ke ni fuun ke yege yuun.

⁸ Yawe Yennele, ki yen mala ndanla mbe sa koro wa ma go,
wa laga nga ma gbogowo pi yen we.

⁹ Maga kanla yigi paa kapere pyefenne pe yen!
Maga kanla gbo mbe pinle legbolele pe ni!

¹⁰ Poro mbele pe keyen yi yen wa katijangara ti ni;
pe kalire ti yen ma yin yarikanra ni mbaa leele yinre jogo.

¹¹ Mi wo na, na yinwege ki yen jeregisaga fu;
na yinriwe ta mala sho!

¹² Mi yen na tanri wa kozinne li ni.
Mi yaa Yawe Yenɲele li sɔn wa janwa wi sɔgowɔ.

27

*Mi yen we Fɔ wi ni,
tipege se ya gbɔn na na*

¹ Davidi Yenɲele gbɔgoyurugo.
Yawe Yenɲele li yen na yanwa konaa nala shoo,
mi yaa la fye ambo fɔ yegɛ?
Yawe Yenɲele li yen na go sigefɔ,
na sunndo wi yaa la kɔɔn ambo fɔ yegɛ?

² Na lepeelee pe kaa fulo na tanla mbe yo pe yaa na kɔɔnlo yuroyuroyuro
paa cɛnɛ yen,
poro mbele na winfenne naa na juguye, poro pe yaa kurugo mbe toori.

³ Na malingbɔɔnlo ngbelege ka pan mbe malingbɔɔnlo censaga kan
mɔnla yɔn tɔn,
na sunndo wi se kɔn na na.
Ali na paga yiri malaga ni na kɔrɔgo,
konaa ki ni fuun, na jigi wi yaa pye mbe cɛn.

⁴ Yaraga nungba mi yen na yenri Yawe Yenɲele li yeri,
ko mi yen na jaa fɔ jɛngɛ.
Ko yen fɔ mila jaa mbe cɛn wa Yawe Yenɲele li go ki ni na yinwege piliye
yi ni fuun yi ni,
jango mbaa li tiyɔnwɔ pi wele
konaa mbaa li nandanwa kala li jaa wa li sherigo gbɔgo ki ni.

⁵ Katugu li yaa lanla go singi wa li paraga go ki ni jɔlɔgo pilige ki na,
mɔnla lara wa li censaga paraga go ki logologo wi ni.
Li yaa kanla yerege walaga ka go na, nga tipege se ya gbɔn na na.

⁶ Koni mbe ya mɔnla yɔlɔgo ki yirige caw na juguye mbele pɔnla maga
pe go na;
mi yaa kaa yɔgɔrimɔ saara woo Yawe Yenɲele li yeri wa li go ki ni;
mi yaa kaa yuuro koo mbaa sɔnmɔ yuuro koo Yawe Yenɲele li kan.

⁷ Yawe Yenɲele, mi yen nɔɔ yenri, logo na yeri!
Ki yaga mala yinriwe ta, mala yɔn sogo!

⁸ Senɛ nda mɔ yo, mi yen na jatere piin ti na, fɔ: «Yaa na lagajaa!»
E, Yawe Yenɲele, mi yen nɔɔ lagajaa!

⁹ Maga ka pɔngɔ wa na yeri,
maga ka je mi ɲa ma tunmbyee na na nanɲbanwa ni!
Mboro ma yen na sagafɔ,
maga kanla wa, maga ka je na na, na shɔfɔ Yenɲele!

¹⁰ Ali na to wo naa na nɔ wi ni paga je na na,
Yawe Yenɲele, mboro yaa na yigi.

¹¹ Yawe Yenɲele, ma kɔnɔ li naga na na,
na yegɛ sin wa kozinne li ni mbele paa na pɛɛle pe kala na!

¹² Na winfenne paa nga jaa, maga kanla le ki kee,
katugu yagbogolo sereya yofenne naa lewelimbele yiri na korogo.

¹³ Ndee na jigi wi sila pye ki na mbe Yawe Yenhele li kajenge pyege ki yan,
mbe we ta yinwege na laga ki dunruya nga wi ni, mbe ja pye mele?

¹⁴ Ma jigi wi taga Yawe Yenhele li na!
Fangga le ma yee ni, ma kotogo ta!
Ma jigi wi taga Yawe Yenhele li na!

28

Lere nga wi yongo kunwo pi ni
wi Yenhele yenrewe

¹ Davidi Yenhele gbogoyurugo.

Yawe Yenhele, mboro mi yen na yinri mala saga!
Mboro nga ma yen paa na walaga yen nala go singi,
maga koon nungbogolo ke ton na yenrewe pi na!
Na maga pyeri, mee na yon sogo,
pa mi yaa pye paa lere wa yen, nga wi wogo ki ko.

² Na mi koon yeri mbe yo mala saga,
na mi kanla keyen yi yirige mbe wa wa ma censaga ki lajenge kpoyi ki
yeri mboon yenri,
maga yaga mala yenrewe gbao pi logo!

³ Maga ka mi naa lepeele naa kapere pyefenne we le kasha nungba ni;
poro mbele pe maa yeyinge senre yuun pe lewee yeenle pe kan,
mbe sigi ta kapege ko ki yen wa pe kotogo na.

⁴ Ma pe sara wi kan pe yeri mbe yala pe kapyere ti ni,
mbe yala pe tipewe pi ni!
Ma pe sara wi kan pe yeri mbe yala pe kee tunngo ki ni;
nga pe pye, maga yongo songoro pe na[†]!

⁵ Katugu pe woro na Yawe Yenhele li kapyegele ke jate konaa li kee tunndo
ti ni.

Yawe Yenhele li pe tongo paga ka ya yiri naa!

⁶ Sonmo yen Yawe Yenhele li woo!

Katugu lilan yenrewe gbao pi logo.

⁷ Yawe Yenhele lo li yen na fanga naa na tuguron sigeyaraga ye.

Milan jigi wi taga li na na kotogo ki ni fuun ni.
Nayinme gbao yen na yeri wa na kotogo na;
mi yaa yuuro ko mbeli son.

⁸ Yawe Yenhele lo li yen li woolo pe fanga ye;
li yen paa malaga sigego yen mbe wunluwo nga li sinme kpoyi wo wi na
maa wo wi sho.

⁹ We Fo, ma woolo pe sho, poro mbele pe yen ma korogo ye, duwaw pe
na!

Ki yaga ma pye pe yegge sinvo konaa pe sagafu sanga pyew!

[†] 28:4 28.4: Naga 22.12

29

Yenñele li senyoro

¹ Davidi Yenñele gbogoyurugo.

Yoro naayeri fannga fenne†, yaa Yawe Yenñele li gbogo!

Yaa li gbogo yaa li fannga ki sonni!

² Ye Yawe Yenñele li mæge ki gbogo!

Ye foli ye ye yere ti jiile wa tara Yawe Yenñele li yege sogowa yeli gbogo,
li yen kpoyi yege nga na ki kala†!

³ Yawe Yenñele li magala li yen na yinrigi wa tonmo pi go na,

Yenñele na gbogowa wolo li yen na yenñele gbaanra piin;

Yawe Yenñele li yen tonngbo pi go na.

⁴ Yawe Yenñele li magala li yen fannga ni,

Yawe Yenñele li magala li yen fannga gbogo ni.

⁵ Yawe Yenñele li magala li ma sediri tire ti walagi,

Yawe Yenñele li ma Liban tara sediri tire ti walagi mari jaanri.

⁶ Li ma ti Liban tara yanwira ti maa yeni na kanni paa napene yirifonmbolo
yen;

li ma ti Erimo yanwira ti maa yeni na kanni paa yanno yirifonmbolo yen.

⁷ Yawe Yenñele li magala li maa kason ngbanli janri na yinrigi.

⁸ Yawe Yenñele li magala li maa gbinri wi tigile,

Yawe Yenñele li maa Kadeshi gbinri wi tigile.

⁹ Yawe Yenñele li magala li ma safuwe wi ngbanga wi ma se†;

li magala li ma ti koro ti ma koro waga.

Wa li gbogwo ki ni, pe ni fuun pe yen na yuun fo: «Gbogowa yen Yenñele
li wool!»

¹⁰ Yawe Yenñele laa pye wunluwo tonngbo pi pansanga wi ni,

Yawe Yenñele li yen wunluwo fo sanga pyew.

¹¹ Yawe Yenñele li fannga kan li woolo pe yeri;

li duwaw pe na, li yeyingge kan pe yeri!

30

*Yenñele, mboro mala kan**yinwege ni*

¹ Yurugo nga kila ko ma sherigo gbogo ki le Yenñele kee. Davidi Yenñele
gbogoyurugo.

² Yawe Yenñele, mi yaa ma son,

katugu mala yirige mala wo wa wetijugo† ki ni.

Mæ yere ki na na juguye paa yogori na kala na.

³ Yawe Yenñele, na Yenñele,

mila gbele mo yeri mala saga, a mala sho.

⁴ Yawe Yenñele, mala wo wa kuulo tara ti ni;

na jele nungha la pye wa fanga ki ni,

† 29:1 29.1: Naayeri fannga fenne poro pe yen Yenñele li meregeye wele; Eburuye senre ti ni, ki yen na yonlogo ma yo fo: Yenñele li pinambiile. † 29:2 29.1-2: Yuuro 96.7-9 † 29:9 29.9: Nga ki yo fo: Yawe Yenñele li magala li ma safuwe wi ngbanga wi ma se, Yenñele senre seweale pele ni, ki yo fo: Yawe Yenñele li magala li ma tigboro gbogo ti tigile. † 30:2 30.2: Wetijugo nga ki senre ti yo laga ki laga nga ki ni, ki yen na para kuulo tara to senre na.

ɛɛn fɔ m̀ala yinwege ki songoro maga kan na yeri.

⁵ Yoro mbele ye yɛn sinmbele Yawe Yɛnɲɛlɛ li ni,
yaa li sɔnni yuuro ni!

Li yɛn kpoyi yɛgɛ ɲga na, yaa ki sɔnni!

⁶ Katugu li nangbanwa pi ma mɔ wagati jɛnri ni mbe si kɔ,
ɛɛn fɔ li kagbaraga pyewe po yɛn wa fɔ sanga pyew.
Ali na kaa pye yɛmbinɛ, gbelege ma pye wa,
pinliwɛ ni, yɔgorimo ma pan.

⁷ Mi wo na, mala ta mila pye ma ɛɛn pow, mila pye na yuun fɔ:
«Kangbanga kpɛ se ya gbɔn na na.»

⁸ Yawe Yɛnɲɛlɛ, ma kagbaraga pyege ki kala na, mi yɛn yanwiga ɲga na,
m̀aa fannɲga kan ki yeri.

ɛɛn fɔ m̀aa punɲo le na ni, a na jatere wɪ piri na na.

⁹ Yawe Yɛnɲɛlɛ, mila gbele mɔɔ yeri mala saga;
na fɔ mborɔ mila yɛnri mala yinriwɛ ta.

¹⁰ Na mi ka ku, na mi ka tigi wa fanga ki ni,
yingi ma yaa ta san?

Lɛrɛ ɲa wɪ yɛn gbanɲban ko ɛɛ, wo mbe ya mbaa ma sɔnni mɛlɛ?
Ma yɛn sɛnrɛ nungba yofɔ yɛgɛ ɲga na, wo mbe ya mbege yari mɛlɛ?

¹¹ Yawe Yɛnɲɛlɛ, logo na yeri mala yinriwɛ ta!
Yawe Yɛnɲɛlɛ, pan mala saga!

¹² Na nawa mba pi tanga na na, m̀aa kanɲga maa pye yɔgorimo kala;
jatere piriwɛn yariporo nda na na, m̀ari wo na na, ma feti yariporo le na
kan;

¹³ jango mbaa ma sɔnni yuuro ni wa na kotogo na, mi ka ka pyeri mbege
yaga.

Yawe Yɛnɲɛlɛ, na Yɛnɲɛlɛ, mi yaa lɔɔn sɔnni fɔ sanga pyew.

31

Yɛnɲɛlɛ mborɔ ma yɛn

na go sigɛfɔ wɛ

¹ Yurukɔɔlɔ to wɪ sɛwɛ yurugo. Davidi Yɛnɲɛlɛ gbɔgɔyurugo.

² Yawe Yɛnɲɛlɛ, pa milan yɛɛ karafa mborɔ na;
maga ka ti mbe fɛrɛ sho fyew!

Na sho, naa ma yɛn ma sin ko kala na!

³ Nungbolo jan ma logo na yeri, fyɛɛlɛ ma pan mala sho!

Ki yaga ma pye walaga ɲga ki yɛn na larasaga,
konaa malaga sigɛca ɲga ki yɛn nala shoo!

⁴ Eɛ, mborɔ ma yɛn na walaga ɲga ki yɛn na larasaga, naa na malaga
sigɛca nala shoo.

Ma mɛgɛ ko kala na, ki yaga maa na kɔnri konaa maa na yɛgɛ sinni!

⁵ Na wo wa mɛrɛ nda pɛ jan na na ti ni,
katugu mborɔ ma yɛn na go sigɛfɔ wɛ.

⁶ Mi yɛn nala yinnɛ li nii ma kɛɛ,
Yawe Yɛnɲɛlɛ, mborɔ ɲa Yɛnɲɛlɛ na kaselege wolo, na go sho†!

† 31:6 31:6: Luki 23.46

⁷ Mbele pe maa yarisunndo gbogo, pe kala li yen mala mben;
mi wo na, milan jigi wi taga Yawe Yenñele lo na.

⁸ Mila jaa mbaa yɔgɔri jɛnɔge konaa mbaa nayinme nii ma kagbaraga ki
kala na;

katugu ma yege yen na tege ki na,
na nawa pì tanga yege nga na màga jɛn.

⁹ Mɛɛ na le jugu wi kɛɛ,
ɛɛn fɔ màla yirige mala yerege na tɔɔɔ ti na, ma ti a mì koro na yeɛ kan.

¹⁰ Yawe Yenñele, na yinriwe ta,
katugu na nawa pì tanga na na;
lawɔɔ ti na, na yengele kè jɔgɔ na na,
na wire ti wɔ ti yeɛ yɔnɔ, a na jatere wì piri na na.

¹¹ Mi yen nala yinwege ki piin nandangawa ni,
mi yen na jɛɛn wa jɔɔgɔ ki ni na yinwege piliye yi ni fuun ni.
Na fannga ki yen na koo na ni na kajɔgɔɔ ti kala na,
na kajeere ti yen na kuun na na.

¹² Na juguye pe ni fuun pe yen nala tegele lagapyew,
mì pye titegere yaraga na ɛɛnyeɛnɛ pe yeri fun;
mì pye fyere yaraga na wɛnnɛ pe yeri,
leele mbele ka fili na ni wa konɔ, poro ma fe ma laga na na.

¹³ Pè fɛge na na, paa yege nga na pe ma kaa fɛge lere ɲa wì ku wi na we;
mi yen paa yaapige ɲa ki jɔgɔ ki yen.

¹⁴ Senpere nda lelegere yen na yuun na na, mi yen nari nuru;
fyere kapyere to ti yen mala maga lagapyew.
Pe yen na pe yeɛ yaan na mɛge ni,
pe yen na yɔn nii na na mbanla gbo.

¹⁵ ɛɛn fɔ mi wo na, milan jigi wi taga ma na Yawe Yenñele;
mi yen na yuun fɔ: «Mboro ma yen na Yenñele le!»

¹⁶ Na yinwege ki yen ma kɛɛ,
na sho na juguye poro naa na jɔɔfɛnnɛ pe kɛɛ!

¹⁷ Mi ɲa ma tunmbyee, ki yaga mala wele kajɛnɔge ni!
Na sho ma kagbaraga ki kala na!

¹⁸ Yawe Yenñele, na mi kɔɔn yenri sanga ɲa ni, maga ka ti mbe fere sho;
lepeele poro mbe fere sho,
pe tigi yɔnmboro wa kuulo tara!

¹⁹ Yagbogolo yofɛnnɛ pe yɔnɔ ti tɔn pe na,
poro mbele pe maa yɔn gbɔgɔwɔ sɛnre yuun lesinɲe wi na, naga piin yeɛ
gbɔgɔwɔ ni konaa leele tifagawa ni!

²⁰ Ma kajɛnɔge pyege kì gbɔgɔ,
ma maa ki piin mbele pe maa fyɛ ma yege pe kan,
naga piin mbele pe ma pe yeɛ karafa ma na pe kan sɛnwee piile pe yege
na.

²¹ Ma ma pe lara ma yeɛ yege sɔgɔwɔ mbele pe maa pe jɔɔ pe na.
Ma ma pe lara wa ma paraga go ki ni, sɛnɲagara nda ti maa yuun ti na.

22 Sɔnmɔ yɛn Yawe Yɛnnɛlɛ li woo!

Katugu lili kagbaraga ŋga ki yɛn kafɔnnɔ wogo ki naga na na,
mi ŋa mɪla pye ndɛɛ ca yi, ŋga pɛ malingboɔnɔ cɛnsaga kan ki tanla maga
yɔn tɔn we.

23 Na jatere wɪla piri na na, fɔ a mɪ yo fɔ:

«Pɔnla purɔ mala wɔ wa ma yɛɛ sɔgɔwɔ.»

Eɛn fɔ, naa mɪla kaa ma yɛnrɛwɛ gbɔɔ yɛnri,
màa na yɛnrɛwɛ pi logo.

24 Yoro mbele fuun ye yɛn Yawe Yɛnnɛlɛ li lesinmbele,
ye ti li ye ndanla!

Yawe Yɛnnɛlɛ li maa mbele pɛ taga li na pe go singi,
ɛɛn fɔ mbele pe maa pe yɛɛ gbogo, li ma jɔlogo gbogo wa poro na.

25 Yoro mbele fuun yɛ ye jigi wi taga Yawe Yɛnnɛlɛ li na,
ye fanŋga le ye yɛɛ ni, ye kotogo ta!

32

*Lere ŋa wi kapere ti kala yaga
wi na, wi yɛn fɛrɛwɛ na*

1 Davidi yurugo. Nagawa yurugo.

Lere ŋa wi kajɔɔgo kɪ kɔ ma wɔ wa,
a wi kapere ti kala yaga wi na,
fɛrɛwɛ yɛn wi woo!

2 Lere ŋa Yawe Yɛnnɛlɛ li woro naa kajɔɔgo ki jate wi go na naa,
wo ŋa nambara woro wa wi jatere wi ni,
fɛrɛwɛ yɛn wi woo†!

3 Sanga ŋa ni mɪla na yɔn ki tɔn na kapere ti na,
na fanŋga kɪla pye na koo, a mɪla jɛɛn sanga pyew;

4 katugu màa pye nala jɔlɔ sɔnɔ naa yɛmbɛnɛ.

Na fanŋga kɪla pye na koo paa tipile ma kaa na yangara kanga na we.

Wɔnmɔtiɣiwen laga.

5 Eɛn fɔ punɔgo na, mɪla na kapege ki yo ma kan,
mɪ sila na kajɔɔgo ki lara ma na.

Mɪla yo fɔ: «Mɪ yere na kolomɔ pi na Yawe Yɛnnɛlɛ li yɛɛ na.»

Mboro wo na, a mà silan kajɔɔgo ki kala yaga na na†.

Wɔnmɔtiɣiwen laga.

6 Ki kala na, mbele pe yɛn sinmbele ma ni, pe daga mbaa ma yɛnri wagati
jɛnnɛ wi na;

kona, ali na kanɔbanga kaa jaa mbe pe ta, ki se gbɔn pe na.

7 Mboro ma yɛn na larasaga ye,
ma maa na shoo jɔlogo gbogo ki kɛɛ;

màla maga nala shoo,
ki kala na, mɪ yɛn na yɔgɔrimɔ yuuro koo.

Wɔnmɔtiɣiwen laga.

† 32:2 32.1-2: Ɔrɔmu 4.7-8 † 32:5 32.5: 2 Sami 12.13

8 We Fɔ wi yɔ fɔ:

«Mi yaa ma kara mbɔɔn naga konɔ na ma daga mbe lɛ li ni;
mi yaa yerɛwe kan ma yeri, na yege yaa pye ma na.

9 Maga ka pye tijinliwe fu fɔ paa shɔn nakoma sofile woroso yen;
poro mbele pe ma karafe naa mana le wa pe yɔnrɔ ti na, na pe yeregi
konaa na pe yege sinni,
janggo paa ma senre ti nuru†.»

10 Jɔlɔgo legere yen ma gbegɛle lepee wi kan,
ɛɛn fɔ lere ɲa wuu jigi wi taga Yawe Yɛnɲɛle li na, li yinriwe tawa pi ma
tɔn wi na.

11 Yoro lesinmbele, yaa yɔgori Yawe Yɛnɲɛle li mɛge ni!
Ye yin nayinme ni, yaa yɔgorimɔ yuuro koo, yoro mbele fuun ye nawa pi
yen ma sin we!

33

*Yɛnɲɛle na li yen dafɔ konaa shɔfɔ,
sɔnmɔ yen li woo*

1 Yoro mbele ye yen lesinmbele, yaa jɔrɔgi yaa yɔgori Yawe Yɛnɲɛle li mɛge
ni;

ki yen ma yala mbele pe nawa pi yen ma filige paa li sɔnni.

2 Yaa Yawe Yɛnɲɛle li shari ɲɔɔni ni,
yaa juru mangala kɛ woo wi gbɔɔn yaa li sɔnni!

3 Ye yurugo fɔnɲɔ wɔ yege kɔ li mɛge ni,
ye ye yarigbɔnrɔ ti gbɔn yeri kenlegi, ye ti magala li yirige yeli sɔn!

4 Yawe Yɛnɲɛle li senre ti yen ma sin,
lere mbe ya taga li kapyegele ke ni fuun ke na.

5 Kasinɲɛ naa kaseleke ko ki yen mali ndanla;
Yawe Yɛnɲɛle li kagbaraga ki dunruya wi lagapyew ki yin.

6 Yawe Yɛnɲɛle li naayeri wi da li senre to fanɲga na;
naayeri wi nawa yaara ti da li yɔn tifeleɛge ko fanɲga na.

7 Li ma kɔgɔje tɔnmɔ pi ni fuun pi gbogolo laga nunɲba,
li ma tɔnɲgbɔɔ pi gbogolo maa tege wa titegbɔrɔ ti ni.

8 Tara woolo, ye ni fuun yaa fyɛ Yawe Yɛnɲɛle li yege!
Dunruya woolo, yaa seri fyere ti na li yege!

9 Katugu li ka senre nda yo, ki kala li ma pye;
li ka yo yaraga nga mbe pye, ko ki ma pye.

10 Yawe Yɛnɲɛle lo li ma cɛngele kɛ kagala ɲgele kɔn mbe pye ke sa;
lo li ma kagala ɲgele leele pe yen na jate mbe pye ke jɔgɔ.

11 ɛɛn fɔ Yawe Yɛnɲɛle li kagala ɲgele kɔn mbe pye ke yaa koro wa ke
yɔnlɔ li ni suyi;

li nawa kagala ɲgele li kɔn ma tege, ke yaa koro wa ke yɔnlɔ li ni sanga
pyew fɔ tetete.

12 Yawe Yɛnɲɛle li yen cɛnle na woolo Yɛnɲɛle, ferɛwe yen pe woo;
leele mbele li wɔ li woolo, ferɛwe yen pe woo!

† 32:9 32.9: Nɲa ki yo fɔ: Janggo paa ma senre ti nuru, Eburuye senre ti ni, ki mbe ya logo fun fɔ:
Janggo yaraga ka kpe ka kɔɔn ta.

13 Yawe Yennɛle li ma koro wa naayeri na wele,
li yege yen senwee piile pe ni fuun pe na.

14 Mbeli ta wa li cɛnsaga ki ni, li yen na tara woolo pe ni fuun pe wele.

15 Lo li jatere pyelomo le senwee pyew wi ni;
li yen na pe kapyegele ke ni fuun ke kɔɔsi.

16 Malingboɔnlo pe legewe po ma pi ma wunlunana wi sho wa malaga,
malingboɔn kotogofɔ wi fannɔga gbɔgo ko ma ki maa sho.

17 Mbɔɔn jigi wi taga malaga gbɔnshɔn na mbe yo wɔɔn sho wa malaga,
ko yen wagafe,

shɔn wo naa wi fannɔga ki ni fuun ni, wi se ya lere sho.

18 Eɛn fɔ mbele pe maa fye Yawe Yennɛle li yege, li maa wele pe na,
poro mbele pe ma pe jigi wi taga li kagbaraga ki na we;

19 jango mbe pe sho kunwo pi keɛ,
mbe pe kala li yɔn pe kan fungo sanga ni.

20 Woro wo na, we jigi wi yen Yawe Yennɛle lo na;
lo li yen we sagafo konaa we tugurɔn sigeyaraga na we go singi.

21 Ee, we yen na yɔgɔri wa we nawa lo kala na,
wɛ we jigi wi taga lo na, Yennɛle kpoyi lo na.

22 E, Yawe Yennɛle, ki yaga ma kagbaraga pye we kan,
katugu we jigi wi yen mboro na!

34

Yennɛle lilan sho na fyere kagala

ke ni fuun ke ni

1 Davidi Yennɛle gbɔgoyurugo. Davidi wila wi yɛɛ pye paa yarafo yen
wunlunana Abimeleki wi yege sɔgɔwɔ. Naa wo la kaa wi puro maa yirige
wa wi yɛɛ yeri, a Davidi wi sigi yurugo nga ki yɔnlogo†.

2 Mi yaa la Yawe Yennɛle li shari wagati wi ni fuun ni,
mi yaa la li sonni sanga wi ni fuun ni wa na yɔn†.

3 Na nayinme pi go koyi nga Yawe Yennɛle le;
yoro mbele yɛ ye yɛɛ tirige, ye logo na yeri, ye ta yaa yɔgɔri!

4 Ye pan we pinle waa ki yari fɔ Yawe Yennɛle li gbɔgo,
we pinle waa li mege ki gbogo!

5 Mila Yawe Yennɛle li yeri, a lilan yɔn sogo,
laa na sho na fyere kagala ke ni fuun ke ni.

6 Mbele pe maa wele li yeri, nayinme maa yaan wa pe yege ki na;
fɛɛ se ka pe yigi.

7 Na fyɔnwɔ fɔ wi kaa gbele mbaa sagawa jaa, Yawe Yennɛle li maga logo;
li maa sho wi jologo kagala ke ni fuun ke keɛ.

† 34:1 34.1: Ki kagala ngele pa ke yen wa 1 Sami 21.11-16laga ki ni. Wunlunana Abimeleki wo nungba wo paa pye na yinri Akishi, Filisiti tara fenne wunlunana we. Ki yaa pye pe sege kila pye wunluwo tulugo. † 34:2 34.2: Ki yurugo nga ki verise nungba nungba pyew wi le Eburuye senre ti senpiile mbele pe ma tege nari yɔnlogi wo wa ni, maga le wi senpyo kongbanna wi na, wo na pe yinri alefu fɔ ma saa gbɔn wi punɔgo woo wi na, wo na pe yinri tavu.

⁸ Mbele pe maa fye Yennɛle li yege, Yawe Yennɛle li mɛrege† wi maa wele pe na,
ma pe sho kanɓaŋa ki ni.

⁹ Ye pan yege nɛnɛ ye wele, yege jɛn yege ŋga na Yawe Yennɛle li yɛn ma yɔn;

lere ŋa wi maa yɛɛ karafa li na, fɛrɛwɛ yɛn wi woo!

¹⁰ Yoro mbele ye yɛn Yawe Yennɛle li leele kpoyi, yaa fye li yege;

katugu mbele pe maa fye li yege, yaraga ko ka se pe la.

¹¹ Ali yɛrɛ jara yirifɔnmbɔlo pe ma kaa na jɔlo yaakara lama konaa funɗo ki kɛɛ;

ɛɛn fɔ mbele pe maa Yawe Yennɛle li lagajaa, poro na jori yarijɛŋge ko ka kpɛ na.

¹² Yaa paan na piile, ye pan ye logo na yeri;

mi yaa ye naga yege ŋga na ye daga mbaa fye Yawe Yennɛle li yege.

¹³ Yinwege ki yɛn ma ambo ndanla?

Ambo wila jaa mbe pye fɛrɛwɛ na wi yinwege ki ni?

¹⁴ Ki fɔ wuu yɛɛ yigi sɛnpere yogo ki ni;

wuu yɔn ki yigi yaɓɓogowo sɛnyogo ki ni.

¹⁵ Ki fɔ wuu yɛɛ laga lali kapege ki ni, wila kajɛŋge piin,

wila yeyinŋge ki lagajaa wi mara ki na.

¹⁶ Yawe Yennɛle li yege yɛn lesinmbele pe na,

li nuɗɓolo yɛn pe gbeere ti na.

¹⁷ Yawe Yennɛle li ma yiri kapege pyefenne pe kɔrɔgo,

jango mbe pe tongo mbe pe mɛge ki ko mbege wo laga tara ti ni.

¹⁸ Na lesinmbele pe kaa gbele mbaa sagafo jaa, Yawe Yennɛle li maga logo, mbe pe sho mbe pe wo wa pe jɔlogo ki ni.

¹⁹ Yawe Yennɛle li ma pye mbele pe nawa pi tanga pe na pe tanla,

li ma mbele pe jatere wi piri pe na pe sho.

²⁰ Jɔlogo legɛrɛ mbe ya gbɔn lesinŋe wi na,

ɛɛn fɔ Yawe Yennɛle li maa wi shoo ki ni fuun ki ni.

²¹ Li maa wi witige lara ti ni fuun ti kɔrɔsi,

pe se ka wi kajelege ka kpɛ kaw†.

²² Tipewe po pi ma kaa lepee wi gbo,

mbele pe ma lesinŋe wi panra, pe yaa ka pe le jɔlogo.

²³ Yawe Yennɛle li maa li tunmbyeele pe go shoo,

mbele pe ma pe yɛɛ karafa li na, wo wa kpɛ se ka ye jɔlogo.

35

*Lesinŋe ŋa wi yɛn na jɔlo
wi Yennɛle yɛnrɛwɛ*

¹ Davidi Yennɛle gbɔgoyurugo.

† **34:8 34:8:** Nga ki yo fɔ: *Yawe Yennɛle li mɛrege*, Yennɛle lo jate lo laa li yɛɛ naga paa mɛrege yɛn (Zhene 16.7). † **34:21 34:21:** Ki sɛnrɛ nda ti yo Zhezu Kirisi wi wogo na wa (ɛki 12.46; Nambu 9.12; Zhan 19.36) lara ti ni.

Yawe Yenñele, ma pye na winfenne pe winfo,
mbele pe yen na malaga gbɔɔn na ni, maa malaga gbɔɔn pe ni!

² Ma tugurɔn sigeyaraga jɛgɛ ki lɛ konaa ma tugurɔn sigeyaraga gbeɓbenge
ki ni,

ma yiri ma pan mala saga malaga ki na!

³ Sɔgbɔ wo naa njanraga ki ni, ti yirige na jɔɓfenne pe na;
maga yo na kan fɔ mboro ma yen na shofo we!

⁴ Mbele paa jaa mbanla gbo, ma ti pe fɛrɛ sho konaa pe go sogo!

Mbele paa kapege jate na ni, ma ti pe songɔɔɔ pɔnɔ, fɛrɛ mbe pe yigi!

⁵ Pe pye paa yan waga yen, nga tifeleɛge ki maga lɛ ma kari ki ni;

Yawe Yenñele li mɛrɛgɛ wi taga pe na wila pe puro!

⁶ Diwi mbe ye wa pe kono li ni konaa laa wɔnri;

Yawe Yenñele li mɛrɛgɛ wila pe puro!

⁷ Pɛ бага na na go fu, ma titege kɔn, ma mɛrɛ jan ki na, na mɛgɛ ni;
pɛ titege wɔ go fu, janɔ mbe to wa ki ni.

⁸ Ki daga jɔɓɔgɔ mbe fɔ ki to pe na, nga pee cɛn ki cɛnwɛ;
ki mɛrɛ ti pe yigi mbe pe tɔngɔ!

⁹ Mi wo na, mi yaa kaa yɔgɔri Yawe Yenñele li fannga na;
mi yaa kaa nayinmɛ nii li showɔ mba lilan sho pi kala.

¹⁰ Mi yaa kaa ki yuun na nawa pi ni fuun ni fɔ:

«Yawe Yenñele, ambo wi yen fannga ni paa ma yen?

Mboro ma ma fyɔnwɔ fɔ wi sho wi winfenne mbele pe fannga ki we wi
na pe kɛɛ;

ma ma fyɔnwɔ fɔ wo naa ɲa wi yen tege na pe sho mbele pe yen na nii pe
go na pe kɛɛ.»

¹¹ Sɛrɛfenne yagboyoolo pɛle yiri na kɔrɔgɔ;
pe yen nala yewe kagala ngele mii jɛn ke wogo na.

¹² Kajenge nga mi pye, pe maga fɔgɔ tɔn kapege ni;
leele pe je na na.

¹³ Ma si yala, mi wo na, sanga ɲa ni paa pye na yaa, mi ma jatere piriwen
yaripɔɔ le pe wogo na;

mi mala yɛɛ tirige ma yenge le,

mi ma koro na yenri pe kan suyi.

¹⁴ Mila pye naga piin, paa yege ɲa na ma wɔnɔ nakoma ma nɔsepyɔ kala
ma pye;

na jatere wila piri na na, a mi yege san na toro shoɔn, paa yege ɲa na
lere nɔ ma kaa ku we.

¹⁵ Ɛɛn fɔ na jɔɓɔgɔ ka to na na, pe ma saa pe yɛɛ gbogolo na yɔgɔri;
pe ma saa pe yɛɛ gbogolo mbe yiri na kɔrɔgɔ, mila pye ki jenmɛ;
pe maa gbele na na sanga pyew.

¹⁶ Na pe kanla yan mi kurugo, pe maa tege na na fɔ jenge,
fɔ na pe ngangala ke kaa nala fingiri.

¹⁷ E, Yawe Yenñele, ma yaa pyeri laga kala li wele fɔ sa gbɔn wagati wi
wiin?

Na go sho ki jogowo pyefenne pe kee;
na sho ki jaraye pe kee!

¹⁸ Kona, mi yaa kaa sharaga kaan ma yeri wa janwa gbolo li sogowo;
mi yaa kaa ma sonni wa lelegere ti sogowo.

¹⁹ Mbele pe yen nala wiin go fu, maga ka ti paa tege na na!
Mbele panla panra go fu, maga ka ti paa yengele koon na na mbaa na tegele!

²⁰ Katugu paa la yeyingge senre yuun fyew,
mbele pe yen ma cen pow laga tara ti ni, pe yen na lesangara senre yuun pe mege ni.

²¹ Pe yen na yongbogo yuun na na, na yuun fo:
«Enheen co, wòo yan gbogoyi we yengele ke ni.»

²² Ee, Yawe Yennele, nga ki pye maga yan, maga ka pyeri pe na;
maga ka ma yee laga lali na ni Yawe Yennele!

²³ Yen ma yiri, yiri ma pan mala tanga ki kan na yeri,
na Yennele, na Tafu, yere na kala li ni!

²⁴ Yawe Yennele, na Yennele, na kiti wi kon ma yala ma yen sinne yegge nga na ki ni,
jango paga kaa yogori na kala na!

²⁵ Paga kaa ki yuun mbe yo fo: «Enheen, nga waa pye na jaa koyi nga yeen.»

Paga kaa ki yuun mbe yo fo: «Wòo jogo pew!»

²⁶ Mbele fuun pe yen na yogori na jologo ki kala na, fere mbe pe yigi, pe go sogo;
mbele pe yiri na korogo, pe fere sho, pe go sogo!

²⁷ Een fo mbele paa ki jaa mbege yan fo mi yen jeregisaga fu,
poro mbaa jorogi nayinne ni paa yogori;
pe yaa koro mbaa ki yuun suyi fo:
«Yawe Yennele, Yennele le, li yen ma gbogo,
lo na li maa ki jaa li tunmbyee wi pye yeyingge na we!»

²⁸ Kona Yawe Yennele, ma yen sinne yegge nga na, mi yaa la ki wogo ki yegge yuun,
mbaa ma sonni sanga pyew.

36

*Lere na lepeelee paa puro
wi Yennele yenrewa,
jango laa wi go singi*

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo. Yawe Yennele li tunmbyee Davidi wi Yennele gbogoyurugo.

² Lepee wo na wi yiri ma je Yennele li na, wi maa senre nda yuun ti yen wa na nawa;

wi ma yo fo go woro ki na lere mbaa fye Yennele li yegge.

³ Katugu wi maa wi yee yaan ndee wi si woro,
ki kala na, wila yere wi kapege ki ni, mboo kapege ki panra.

⁴ Wi yon senre ti yen mbasinnde ma pye nambara ni;
mbaa kajege piin ki yen go fu kala wi yegge na.

⁵ Mboo ta wa wi sinleyaraga ki na yembine, kapege ko wi maa sonri mbe pye;
kono na li woro ma yon lo wi ma le, wila yenle mbe je kapege pyege ki na.

⁶ E, Yawe Yenjele, ma kagbaraga ki gbogo maga le laga tara na fo wa yenjele na;

ma yen senre nungba yofa fo sa gbom wa kambaara ti na.

⁷ Ma yen sinje yeye nga na, ki we yanwira nda ti yagara ti ni fuun ti na; kagala ngele ma kon mbe pye, ke yen ma jugo paa tonngboɔ tijuguwo pi yen.

Yawe Yenjele, mboro ma maa senwee piile pe shoo, naa yanyaara konaa yaayoro ti ni.

⁸ Ee, Yawe Yenjele ma kagbaraga ki yen ma gbogo fo jenge!
Senwee piile pe maa pe yee lara wa ma kanwira ti nogo.

⁹ Ma moɔ go yarijende ti kan pe yeri fo ti ma pe yenle tin;
ma maa ma kajenge ki piin pe kan paa lafogo tonmo ma kaa na fuun we.

¹⁰ Katugu yinwege pulugo ko yi mboro we,
ma yanwa po pi ma ti we maa yanwa pi yaan.

¹¹ Mbele pɔɔn jen, ma koro maa ma kagbaraga ki piin pe kan,
mbele pe nawa pi yen ma sin pe na, ma koro sinje pe ni!

¹² Mbele pe maa pe yee gbogo, maga ka ti pe gbom laga na na;
maga ka ti lepeelee pe ya panla puro!

¹³ Lepeelee poro wele pe yen na tuun yeen,
pe to, pe se ya yiri naa.

37

Maga ka nawa ngban

lepee wi yaritara ti kala na

¹ Davidi Yenjele gbogoyurugo.

Maga ka nawa ngban lepeelee pe kala na,
maga kaa yeye yinrigi mbele pe yen na kapere piin pe na[†]!

² Pe yaa ka fanla fyaw paa yan yen,
pe yaa ka waga paa yantipirige ma kaa ku we.

³ Ma jigi wi taga Yawe Yenjele li na, maa kajenge piin,
kona ma yaa cen laga tara ti ni, mbaa ma yinwege ki piin yeyinje na.

⁴ Ma ti Yawe Yenjele li kala loon ndanla jenge mbe we yaraga ki ni fuun na,

pa kona li yaa yaraga nga maa jaa wa ma kotogo na ki kan ma yeri.

⁵ Ma kala li le Yawe Yenjele li kee,
moɔ jigi wi taga li na, lo li yaa ma kala li yeye wo.

⁶ Ma yen ma sin yeye nga na, li yaa ki yirige funwa na paa yanwa yen,
mboon tanga ki yirige funwa na paa yonlofunngbanga yen.

⁷ Pyeri maa Yawe Yenjele lo wele, maga kun ma yee ni maa li singi,

[†] 37:1 37.1-39: Ki yurugo nga ki veriseye peɛle le Eburuye senre ti senpiile mbele pe ma tege nari yonlogi wo wa ni, maga le wi senpyo konngbanja wi na, wo na pe yinri alefu fo ma saa gbom wi pungo woo wi na, wo na pe yinri tavu.

leele mbele pe kagala kaa yongo na kee yege, maga ka nawa ngban pe
 kala na,
 maga ka konro ta katijangara pyefenne pe kala na!
⁸ Maga ka nawa ngban, nangbanwa ndorogo ki yaga;
 maga ka nawa ngban, nakoma ki yaa ma le kapege.
⁹ Katugu kapere pyefenne pe yaa ka ko mbe wo wa,
 een fo mbele pe pe jigi wi taga Yawe Yennele li na, pe yaa ka tara ti ta pe
 woro.

¹⁰ Sanni wagati jenri ni, lepee wi se yan naa,
 ma yaa ka wele wa wi censaga ki ni, ma soo yan naa.
¹¹ Een fo, leele mbele pe pe ye tirige, poro pe yaa tara ti ta pe woro;
 pe yaa ka yeyinnye gbogo ta mbaa yogori.

¹² Lepee wi ma yon le lesinnye wi na,
 wi maa wi ngangala ke kaa naa fingiri ke ni.
¹³ Een fo, Yawe Yennele li yen na tege kapege pyefo wi na,
 katugu li yege yen wi jologo pilige ki na kila paan toon.

¹⁴ Lepee pe yen na pe tokobiye pe kologi wa pe woforo ti ni,
 pe pe sandira ti taga,
 jango mbe lere na wi yen tege ni konaa fyonwo fo wi ni pe won mbe pe
 gbo,
 mbe ta mbe mbele pe yen na tanri kozinne li na pe konlogi.
¹⁵ Een fo, pe tokobiye pe yaa ka poro yere jate pe sugulo wa pe sunndoolo
 pe na,
 pe sandira ti yaa ka kaari.

¹⁶ Lesinnye wi yarijende jenri ta
 ko mbonro lepee pe yarijende tawa po na;
¹⁷ katugu lepee wi fannga ki yaa ka to,
 een fo, Yawe Yennele li ma lesinmbele pe togo.

¹⁸ Leele mbele pe nawa pi yen ma filige pe na, Yawe Yennele li maa jatere
 piin pe wogo na;
 tara nda pe ta korogo ti yaa ka koro pe kan fo sanga pyew.
¹⁹ Jologo sanga ni, pe se ka fere sho;
 fungo gbogo sanga ni, pe yaa kaa yaakara taa mbaa kaa mbaa tinni.

²⁰ Ee, lepee pe yaa ka tongo mbe wo wa,
 Yawe Yennele li juguye pe yaa ka ko mbe wo wa paa yarifyenne yen,
 pe yaa ka ko saw, pe yaa ka ko saw paa wirige yen.

²¹ Lepee wi ma saa jin, een fo wila ti songoro mberi kan;
 een fo, lesinnye wo maa leele yinriwe taa, nee kaan.
²² Katugu Yawe Yennele li ka duwaw leele mbele na, poro yaa ka tara ti ta
 pe woro;
 een fo li ka leele mbele danga, poro yaa ka ko mbe wo wa.

²³ Lere na wi tangalomo pi yen ma Yawe Yennele li ndanla,
 li ma yeresaga kan ki fo wi yinwege ki yeri.

24 Na wi ka kurugo, wila to,
katugu Yawe Yennɛle li maa yigi kɛɛ na.

25 Mila pye pyɔ jɛɛ, koni mɪ lɛ ma pye leleɲɲabaraga,
mi faga yan gbɛn fɔ Yennɛle li je lesinɲɛ wi na,
nakoma wi setirige piile pe yɛn na yaakara yɛnri.

26 Lesinɲɛ wi maa sɛnwɛe yinriwɛ taa pilige pyew, na fɔrɔ tari leele pe na;
wi setirige piile pe yaa duwaw ta.

27 Ma yɛɛ laga lali tipege ki ni, maa kajɛɲɲɛ piin,
pa ma yaa koro wa tara ti ni fɔ sanga pyew!

28 Katugu ɲga kɪ sin ko ki yɛn ma Yawe Yennɛle li ndanla;
laa li lesinmbele pe wa.

Li maa pe kɔrɔsi sanga pyew,
ɛɛn fɔ lepeepe pe setirige piile pe yaa ka tɔngɔ mbe wɔ wa.

29 Lesinmbele pe yaa ka tara ti ta pe woro,
pe yaa ka cɛn wa tara ti ni fɔ sanga pyew.

30 Kajɛnɲɛ sɛnrɛ ti maa yinrigi wa lesinɲɛ wi yɔn,
ɲga kɪ sin ko wi maa yuun.

31 Wi Yennɛle li lasiri wi yɛn wa wi kotogo na,
wa wi tangala li ni, wi se kurugo mbe to.

32 Lepee wi ma pɛri na lesinɲɛ wi wele,
wi maa ki lagajaa mboo gbo.

33 ɛɛn fɔ Yawe Yennɛle laa wi le wi kɛɛ;
na paga kari wi ni sa kiti kɔn wi na, laa ti kiti wi to wi na mboo le jɔlogo.

34 Ma jigi wi taga Yawe Yennɛle li na, maa tanri li kono li na,
li yaa kɔɔn yirige mbe tara ti kan ma yeri ti pye ma woro;
ma yaa ka lepeepe pe yan pe yɛn na koo na woo wa.

35 Mɪ lepee wi yan wa wi lewelewe kapyere ti ni,
wi fanɲga kila pye na gbogo na kee yɛɛ paa tigbɔgɔ yɛn, ɲga kɪ fun.

36 ɛɛn fɔ wi toro, wii yan naa,
mùu lagaja, ɛɛn fɔ mɪ suu yan naa.

37 Lere ɲa wi nawa pi yɛn ma filige wi na, taa kɔrɔsi, ɲa wi yɛn ma sin
maa wi wele;

ma yaa ki yan fɔ lere ɲa wi yɛn yeyinɲɲɛfɔ, wi yaa yinwetɔnlogɔ ta!

38 ɛɛn fɔ mbele pe ma yiri ma je, pe ni fuun pe yaa ka tɔngɔ mbe wɔ wa,
lepee wi goto kala li yaa ka pye jɔgɔwɔ.

39 Yawe Yennɛle li ma lesinmbele pe sho,
lo li ma pye pe larasaga jɔlogo sanga ni.

40 Yawe Yennɛle li ma pe kɛɛ tɔgɔ, mbe pe sho;
li ma pe wɔ wa lepeepe pe kɛɛ, mbe pe sho,
katugu pɛ pe yɛɛ karafa li na.

38

*Lere ɲa wi yen na jɔɔ,
wa yen na Yenɲele li yenri,
jango luu kala yaga*

¹ Davidi Yenɲele gbɔɔyurugo. Nandowo yurugo.

² Yawe Yenɲele, mà nawa ɲgban na ni, ɛɛn fɔ maga kanla jɛɛgi;
ma yen nanɲbanwa gbɔɔ ni na ni, ɛɛn fɔ maga ka jɔɔɔ wa na na.

³ Katugu ma wangala kàla sugulo,
ma kɛɛ ki gbɔn na na.

⁴ Na wire ti ni fuun ti yen nala yaa ma nanɲbanwa gbɔɔ pi kala na,
yaraga ko ka kpe woro ma yɔn wa na kajeere ti ni, na kapege ki kala na.

⁵ Katugu na kambasinnde ti lɛɛ ma gbogolo na go na,
ti yen paa tugugbɔɔ yen na yiin na ni.

⁶ Na sagbanra ti fɔngo ma finriwe le,
ko pye ma, na lembigewe pi kala na.

⁷ Mi te, na fannga ki ko na ni pew fɔ mala kuru,
pilige nunɲba nunɲba pyew na jatere wi yen ma piri na na.

⁸ Na sɛnne li yen nala sorogi fɔ jɛnge,
na wire ti ni fuun ti yen nala yaa.

⁹ Fannga si koro na ni naa, na wire ti ni fuun ti ku na na pew,
mi koro na jɛɛn, katugu mi yen na jɔɔ wa na kotogo na.

¹⁰ Yawe Yenɲele, ɲga mi yen na jaa, maga jɛn;
ɲga ki yen mala nawa pi tanga na na, ki woro ma lara ma na.

¹¹ Na sunndo wi yen na kɔɔn na na ɲgbanga, na fannga ki yen na koo,
na yengele ke woro na yiin naa.

¹² Na wɛnne naa na pinleyɛɛnle pɛ laga na na, na jɔɔɔ ki kala na;
na sɛfɛnne pɛ pe yɛɛ laga lali na ni.

¹³ Mbele pe yen naga jaa mbanla gbo, pe yen na pɛɲgele nii na na,
mbele pe yen na jaa kapege mbanla ta, pe yen nala jɔɔsɛnre yuun,
pilige ki lombongo ki ni, pe ma koro na yɔn nii na na.

¹⁴ ɛɛn fɔ mi wo na, mi yen paa nunɲbojili yen, mila logo;
mi yen paa bombo yen, mi sanla yɔn ki yenge mbe sɛnpyɔ kpe yo.

¹⁵ Mi yen paa lere ɲa wi woro na nuru,
ɲa wila lere yɔn sogo sɛnpyɔ ni.

¹⁶ Yawe Yenɲele, mboro milan jigi wi taga ma na,
mboro ma yaa na yɔn sogo Yawe Yenɲele, na Yenɲele.

¹⁷ Ko mi yo fɔ: «Maga ka ti paa tɛge mbaa yɔɔɔri, naa mi wɔnri ki kala
na;
maga ka ti paa pe yɛɛ gbogo na na, na mi ka kurugo mbe to we.»

¹⁸ Katugu ki koro jɛnri, mi yaa to,
na jɔɔɔ ki si ɲga na na bere.

¹⁹ Ee, mi yere na kajɔɔɔɔ ti ni,
na kapege kilan jatere wi piri na na.

²⁰ Na juguye pe yen ɲgbaanla, ma pye fannga ni,
mbele pàna panra go fu, pe yen ma lɛɛ.

²¹ Pe mala kajɛnge ki fɔgo tɔn kapege ni,

pe maa na jeregi, katugu mi yen naga lagajaa mbaa kajenge piin.

²² E, Yawe Yenhele, maga kanla wa!

Na Yenhele, maga koon yee laga lali na ni!

²³ We Fo, na shofa, fyeele ma pan mala saga!

39

Senwee wi yinwege

ki woro yaraga ka

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo, Yedutun† yurugo. Davidi Yenhele gbogoyurugo.

² Mila pye na yuun fo: «Mi yaa lanla tangalomo pi korosi, jango mi ka ka kapege pye wa na senyoro ti ni; na lepee wi ka pye na tanla sanga na ni, mi yaa na yon ki ton.»

³ Ki pye ma, a mi si pyeri, mi sila para, mila pyeri, mi si senpyo wo yo; een fo, a na jologo ki nee gbogo na seregi.

⁴ Na kotogo kila pye nala sorogi, na mi ka jater pye, ki ma pye ndee kason ki yen wa na nawa; a kigi kan milan yon ki yenge na para.

⁵ E, Yawe Yenhele, na yinwege kosanga wi naga na na; na yinwege piliye yi koro jori; jango mbege jen fo na yinwege ki woro yaraga ka.

⁶ Wele, mala yinwege ki titonlowo pi were paa kendala gbeme yen, na yinwege piliye yi woro yaraga ka ma yee sogowo; ee, senwee na fuun wi yiri laga, wi yinwege ki yen paa yon tifelege yen. Wɔnmatigiwen laga.

⁷ Ee, senwee wi maa kee na paan paa tige yinme yen, wi maa yee yee ki weri, een fo wi ma kaa toro paa tifelege yen; wi maa yarijende gbogolo wi yee kan, een fo wila ki jen ti yaa ka pye ambo woro wi punjo na.

⁸ Koni, we Fo, mi yaa na jigi wi taga yingi na san? Pa na jigi wi yen mboro na.

⁹ Na sho na kajogoro ti ni fuun ti kee, maga ka ti kambajenne wila na tifaga.

¹⁰ Mi yaa pyeri, mi sanla yon ki yenge naa; katugu mboro ma yen ki kagala ke pyefo we.

¹¹ Na gborno ti yaga ma, gborno nda maa na gborno ti we na fannga ki na.

¹² Ma ma senwee wi koro mbe jologo wa wi na wi kajoggo ki kala na; yaraga nga ki yen kagbogo yon wi yeri, ma maga jogo paa yee nga na fyenre ma kaa yaraga jogo we.

Ee, senwee pyo wi woro yaraga ka, kaawo tifelege.

Wɔnmatigiwen laga.

¹³ Yawe Yenhele, na yenrege ki logo, nungbolo jan, mala yerege ki logo;

† 39:1 39.1: Yedutun wila pye yurukoolo to wo wa wunlunana Davidi wi wagati wi ni (1 Kuro 25.1,3,6).

maga koon yengɛɛ ke tɔn na gbelege ki na,
katugu mi yen nambanna wa ma yeri, mi yen nambanndorowo paa na
teleye pe yen.

¹⁴ Ma yegɛ ki laga na na, jango na yegɛ welewe pi ta pi tanla,
sanni mbe sa kari mbe wo wa pew.

40

Yurugo mbe Yenɲele li kagbaraga

ki yegɛ yo

¹ Yurukoolo to wi sewɛ yurugo, Davidi Yenɲele gbogoyurugo.

² Mila na jigi wi ni fuun wi taga Yawe Yenɲele li na,
a li nungbolo jan, mala yerege ki logo.

³ Lilan tile mala wo wa jogowo wegbogo ki ni,
mala wo wa fenrege ki ni, wa wetijugo ki ni;
lilan yerege na tooo ti na wa walaga ki na, mala jegele ke yeregelomo pi
yon.

⁴ Li yurugo fonngo le wa na yon, a migi ko,
a ki pye sonmo yurugo, mbege ko we Yenɲele li mege ni.

Lelegere yaa ki wogo ki yan mbaa fye li yegɛ,
mbe pe jigi wi taga Yawe Yenɲele li na.

⁵ Lere na kaa jigi wi taga Yawe Yenɲele li na, ferewe yen wi woo!
Wila yenle mbe yegɛ wa mbele pe maa pe yee gbogo pe yeri konaa
yagbogolo yofenne pe yeri.

⁶ E, Yawe Yenɲele, na Yenɲele,
kagbogolo ngele ma pye we kan, konaa kajege nga fuun ma kon ma tege
mbe pye we kan, ke lege;
yaraga ko ka kpe woro wa ma yala ma ni.
Na mi ka yo fo mi yaa ke ni fuun ke yo, mbe ke yari,
mi se ya mbege pye, katugu ke lege ma toro.

⁷ Saara to naa yarikanra to ma ti yen moo ndanla,
ma ko senre to yo mari filige na kan jenge.
Ma woro na saara sogoworo naa kapere kala yagawa jasaara jaa na yeri.

⁸ Kona, a mi sho fo: «Mi na mi yen na paan ma korogo,
mi na kala li yen ma yonlogo wa selege sewe na pe ma migi wi ni†.»

⁹ Na Yenɲele, mila jaa mbaa ma nandanwa kala li piin;
ma lasiri senre miri tege wa na nawa.

¹⁰ Ma yen sinne yegɛ nga na mi yen naga sentanra ti yari wa ma janwa
gbolo woolo pe sogowo.

Wele, mii na yon ki ton ki wogo ki na;
Yawe Yenɲele, mboro jate maga jen.

¹¹ Mi woro noo kasinnye ki lara wa na kotogo na;
ma yen senre nungba yofa yegɛ nga na konaa ma showo pi ni, mi yen
naga wogo ki yari;

† 40:8 40:7-8: Ki senre nda ti yen na para Zhezu Kiriisi wo senre na wa Eburuye sewe wi ni (Ebu 10.5-7).

mi woro nɔɔ kagbaraga konaa ma kaselege ki lara wa ma janwa gbolo woolo pe sɔgɔwɔ.

¹² Mboro wo na Yawe Yenɲele, ma se je mbanla yinriwe ta; ma kagbaraga konaa ma yen senre nunɲba yofɔ yege nga na, ki yaa lanla go singi sanga pyew.

¹³ Jɔlɔgo legere to na na mala maga, yɔn woro ki jɔlɔgo ki na. Na kambasinnde ti go kala li to na na, mi se ya mbege kun na yee ni mbaa ti yaan. Ti lege ma we na yinzire ti na, na jigi wi kon na na pew.

¹⁴ Yawe Yenɲele, ki yaga mala sho, Yawe Yenɲele, fyeele ma pan mala saga!

¹⁵ Mbele fuun paa ki jaa mbanla gbo, fere mbe pe ta, pe go sogo! Mbele paa ki jaa jɔlɔgo mbe to na na, poro mbe gbɔgɔwɔ la fo mbaa songoro punɲo na!

¹⁶ Mbele pe yen na tege na na kiyakiya kiyakiya, fere gbɔro mbe pe yigi fo mbe pe yon ki ton pe na!

¹⁷ Een fo mbele fuun pe yen nɔɔ lagajaa, poro mbaa nayinme nii paa yɔgori ma kala na! Mboro na ma yen shɔfo, ma yen ma mbele ndanla, poro mbaa ki yuun suyi fo: «Yawe Yenɲele li gbɔgo!»

¹⁸ Mi wo na, mi yen tege na ma pye fyɔnwɔ fo, een fo we Fo wi yen na jatere piin na na. Mboro ma yen na sagafo konaa na shɔfo; na Yenɲele, maga ka mo na sagawa pi ni!

41

Yanɲa wa Yenɲele yenrewe senre

¹ Yurukɔɔɔ to wi sewe yurugo. Davidi Yenɲele gbɔgɔyurugo.

² Lere na wi maa fyɔnwɔ fo wi jate, ferewe yen wi woo!

Jɔlɔgo sanga ni, Yawe Yenɲele li maa sho.

³ Yawe Yenɲele li maa wi go singi, mboo yaga yinwege na, li ma ferewe kan wi yeri laga tara ti na. Laa wi le wi juguye pe kee.

⁴ Mboo ta wa wi yama fuuro ti na wila jolo, Yawe Yenɲele li maa saga; li maa wi kala yongo wi yama sanga ni.

⁵ Mi wo na, mi yo fo: «Yawe Yenɲele, ki yaga mala yinriwe ta! Na sagala, katugu mi kapege pye ma na!»

⁶ Na juguye pe yen na senpere yuun na na fo: «Wi yaa ku wagati wiwiin mbe wo wa, janɲo wi mege ki ta ki ko ki wo wa?»

⁷ Na wa ka pan mbanla wele, wi maa tuun na tanla wa wi senyoro ti ni, wi ma jatere pere ti gbogolo wa wi nawa, na wi ka ka yiri mbe kari, wi ma saa nari yuun.

⁸ Mi yen ma mbele fuun mben, pe maa kalegere senre yuun pe yee kan na
kannɔɔɔ,
pe maa tipege jate na ni.

⁹ Pe ma yo fo: «Jɔɔɔɔ gbɔɔɔ ki to wi na yeen!

Wi ɲa wa wi sinle, wi se ya yiri naa.»

¹⁰ Ali na wonlo jenne, wo ɲa mila na jigi wi taga wi na,
wo ɲa wila pye na nii ja na ni,
wi yiri na korɔɔɔ†.

¹¹ Een fo mboro wo na, Yawe Yennele, na yinriwe ta, mala yirige,
janɔɔ mbanla kayanga ki wo pe ni.

¹² Na na jugu wii cew ta na na,
pa kona mi yaa ki jen mbe yo fo na kala li yen moɔ ndanla.

¹³ Mi wo na, ma yen mala toɔɔ, naa na nawa pi yen ma filige na na ki kala
na;
mala tege ma yee yege soɔɔwo na wele na na fo sanga pyew.

¹⁴ Sonmo yen Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li woo, sanga pyew fo
tetete!

Anmiina! Anmiina!

SƆWE SHYEN WOO

42

Yuuro 42-72

*Lere ɲa wila Yennele li jaa,
wi jigi tagasaga ko ki yen
Yennele le*

¹ Yurukɔɔɔ to wi sɛwe yurugo. Kore pinambiile pe nagawa yurugo†.

² Safuwe ɲa wɔɔɔ wi yigi wi maa lafogo tɔnmɔ pi lagajaa yege ɲa na,
ee, na Yennele, pa mi yen nɔɔ lagajaa ma.

³ Yennele li la ki yen na na paa tɔnmɔ wɔɔɔ ma kaa lere yigi we, Yennele
na yinwege wolo le.

Mi yaa ka ye wa li sherigo gbɔɔɔ ki ni wagati wiwiin mbe sa yere li yege
soɔɔwo?

⁴ Yɔnlɔ naa yembine, yentunwɔ po mi yen pi na suyi paa na suro yen;
ma si yala, pe maa ki yuun na na sanga pyew fo: «Ma Yennele lo yen na
yingi piin?»

⁵ Ma si yala, na mi ka nawa to ki kagala ngele ke na,
ke mala jatere wi lege na na, fo:

Faa, mila pye na tanri wa janwa gbɔɔ li soɔɔwo;
mi ma keli pe yege na tanri na kee wa Yennele li go ki yeri,
wa yɔɔrimɔ yuuro naa Yennele li sonmo yuuro ti soɔɔwo;
maga ta janwa wila pye na yɔɔri feti wi na fo jenge.

⁶ E, mi we, yingi na mbe silan wire ti fanla na yee na?
Yingi na mbe sila yogo mbaa na yee tooro na cenlomo pi kala na?

† 41:10 41:10: Ki verise ɲa wi senre ti yo Zhezu Kirisi wo naa Zhudasi pe wogo na (Zhan 13.18).

† 42:1 42.1: Kore naa wi setirige woolo poro fun paa pye yurukɔɔɔ wa sherigo gbɔɔɔ ki ni (1 Kuro 6.17-22).

Mbanla jigi wi taga Yenñele li na ko mbônro, katugu mi yaa li shari mbeli
son naa,
lo li yen na shofô konaa na Yenñele.

7 Na Yenñele, na nawa pî wô na na;
ki kala na, mbanla ta wa Zhuriden gbaan yon tara ti ni, naa wa Erimo
yanwira lara ti na, konaa wa Mizeyari yanwira lara ti na,
na jatere wi yen ma na.

8 Ma ma tönngbôo pi pye pi maa tinme gbôo yinrigi,
tönngbôo pa ma taga tönngbôo pa yege na, na fuun na tinni ngbanga;
ma tönmo mba pila fuun konaa mba pila yinrigi na tuun ngbanga, mà ti
a pî toro na go na, mala li pew.

9 Yonlo na, Yawe Yenñele li ma li kagbaraga ki pye na kan,
yembine mi yaa yurugo ko li mege ni;
Yenñele na li ti mi yen yinwege na, mi yaa lali yenri.

10 Mi yen na jaa mbege yo Yenñele li kan, lo na li yen na walaga, nala go
singi fô:

«Yingi na, a ma si fege na na?
Yingi na, mbe sila tanri mbaa tooro nandangawa ni,
jôlogô nga na juguye paa na jôlo ki kala na?»

11 Na winfenne pe yen nala tifaga
fô mala wire ti gbo na na;
pe yen naga yuun na na sanga pyew fô:
«Ma Yenñele li yen se yeri?»

12 E, mi we, yingi na, mbe silan wire ti fanla na yee na?
Yingi na mbe sila yogo mbaa na yee tooro na cenlomo pi kala na?
Mbanla jigi wi taga Yenñele li na ko mbônro, katugu mi yaa li shari mbeli
son naa;
lo li yen na shofô konaa na Yenñele.

43

1 E, Yenñele, na kiti wi kôn, mala tanga ki kan na yeri,
yere na kala li ni mbele pe woro na fyê Yenñele yege pe kanngolo;
na sho leele fanlafenne naa katijangara pyefenne pe kee.

2 Mboro ma yen Yenñele konaa na go sigefô.
Yingi na, a ma silan wa?
Yingi na mbe sila tanri mbaa tooro nandangawa ni,
jôlogô nga na juguye paa na jôlo ki kala na?

3 Ma yanwa pi naga na na konaa ma kaselege ki ni,
ti ta tila na yege sinni mbe kari na ni wa ma yanwiga kpoyi ki na, wa ma
censaga ki ni.

4 Kona, Yenñele, mi yaa kari wa ma saraga wôsaga ki tanla, wa Yenñele
ma yeri,
mboro na ma yen na nayinme po naa na yôgorimo pi go ye;
mi yaa ka ngoni gbôn mboôn son, mboro na ma yen Yenñele, na Yenñele
le!

5 E, mi we, yingi na mbe silan wire ti fanla na yee na?
Yingi na mbe sila yogo mbaa na yee tooro na cenlomo pi kala na?

Mbanla jigi wi taga Yenɲele li na ko mbonro, katugu mi yaa li shari mbeli
son naa;
lo li yen na shofa konaa na Yenɲele.

44

Mbaa yenri Yenɲele laa ma go singi

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo. Kore pinambiile pe nagawa yurugo.

² E, Yenɲele, kagala ngele ma pye we teleye pe sanga wi na,
maga le wa fafafa,

wè ke logo we nungbogolo ke ni;

we teleye pè ke yegɛ yo we kan.

³ Maa ma fanɲga ki tɛɛ ma cɛngele kele puro, ma cɛnsaga kan we teleye
pe yeri laga tara ti ni;

maa cɛngele kele tongo,

janjo we teleye pe tara gbende ta pe cɛn.

⁴ We teleye pe sila malaga gbɔn mbe tara ti sho pe tokobiye poro ni,

pe yɛera fanɲga ko ma kila cew kan pe yeri,

ɛɛn fo, ma fanɲga, naa ma yawa konaa ma kagbaraga pyege ko fanɲga
na kila pye,

katugu pe kala laa ma ndanla.

⁵ E, Yenɲele, mboro ma yen na wunlunaɲa we,

mboro maga kɔn maga tɛɛ mbe woro Zhakobu setirige piile we sho we
juguye pe kɛɛ.

⁶ Mboro fanɲga na, we ma we juguye pe puro,

ma mɛɛ ki fanɲga na, we ma we winfenne pe tongo.

⁷ Katugu na jigi wi woro na sandiga ko na,

na tokobi wo ma wi yaa na sho.

⁸ ɛɛn fo, mboro ma ma we sho we juguye pe kɛɛ,

we yen ma mbele mbɛn, ma ma fɛrɛ wa pe na.

⁹ Yenɲele, we maa ma gbogo pilige pyew,

we maa ma mɛɛ ki sonni sanga pyew.

Wonmatigiwen laga.

¹⁰ Konaa ki ni fuun ni, ma we wa, ma fɛrɛ wa we na,

ma woro na pinlele na kee we malingboonlo pe ni naa wa malaga
gbɔnsaga.

¹¹ Ma ti, a waa fee we juguye pe yegɛ,

we yen ma mbele mbɛn, pe yen na we yaara ti koli paa yegɛ nga na ki yen
ma pe ndanla.

¹² Ma wè le pe kɛɛ paa simbaala yen, mbele pe yen na kee pe ni wa pe
gbosaga;

ma we jaraga wa cɛngele sanɲgala ke sogowo.

¹³ Mɔɔ cɛnle woolo pe pɛrɛ sonndanga na,

ali yɛrɛ mɛɛ ya mbe pe sonɲgo ki ngban jenri.

¹⁴ Ma ti we cɛnyɛɛnle pe yen na we tifaga,

mbele pe yen na we maga, pe yen na tɛɛ naga lakoo we na.

¹⁵ Ma ti a cɛngele sanɲgala ke yen na yomiyegɛle waa we mɛɛ ni;

tara woolo pe yen na go yangara na tɛɛ we na.

16 Fere ti yen na na sanga pyew,
fere tilan go ki sogo na na;

17 katugu mi yen nala tegele senre naa na mejoggo senre ti nuru,
na yege yen na jugu wi na, wi yen na jaa mboo kayanga ki wo na ni.

18 Ki kagala ngele ke ni fuun ke yen na gboon we na, konaa ki ni fuun ni,
wee si fage ma na;
wee soon yon finliwe pi jogo.

19 Wee we jatere wi laga ma na,
wee soon kono li wa.

20 Ma si yala, ma we tongo ma we censaga ki pye dabaala censaga[†];
ma we ton kunwo pi diwi wi ni.

21 Ndee ki pye we fage ma na, we Yennele,
ndee ki pye we we keyen yi yirige ma yarisunndo ta yege yenri,

22 Yennele, ma se jen naga jen wi le?

Katugu ma senwee wi ngundo kagala ke ni fuun ke jen.

23 Een fo ma kala na, pe yen na we kuun pilige pyew,
pe yen na we jate paa simbaala mbele pe yen pe gbosaga.

24 We Fo, yiri! Yingi na, a ma nee wonlo?

Yen ma yiri! Maga ka we wa fo sanga pyew.

25 Yingi na, a ma soon yee lara we na?

Yingi na, a ma si fage we tege naa we jogogo ki na?

26 Ma si yala, we to wa taambugo ki ni ndee kunwo kayanga to we na;
we to ma mara tara ti na kpanngbanngban.

27 Yiri ma pan ma we saga;
we sho ma kagbaraga ki kala na!

45

Wunlunana wa jayire yurugo

1 Yurukoolo to wi sewe yurugo. Pe maa ki koo yurugo nga kolomo na
pe maa ki yinri «Masho polo yarifyeenre.» Kore pinambiile pe nagawa
yurugo. Ndanlawa yurugo yi.

2 Na nawa pi yen ma yin sentanra ti ni fo nala wire;
ko mi yo mi yaa na yurugo ki ko mbe wunlunana wi tanga.

Mila jaa na yon ki pye paa sewe yonlogofa jenne wi sewe yonlogo kanngala
yen.

3 Ma yen ma yon ma we senwee piile pe ni fuun pe na;
ma yon senre ti yen ma tanla,
ki kala na, Yennele li duwaw ma na fo sanga pyew.

4 Mboro na malingboon kotogofa, ma tokobi wi po wa ma senne;
wi yen ma dange konaa ma gbogowo!

5 Wa ma gbogowo pi ni, ye wa ma malaga gbongworo wi ni,
ma sa malaga gbong ma jugu wi ni ma cew ta;
malaga ki gbong kaselege, naa nandanwa konaa kasinnge ki kala na.
Ma fannga kee ki ya ki malingbongo kagbogolo pye ma kan!

[†] 44:20 44:20: Ko koro wo yen fo pe censaga ki jogo ma pye kataga.

⁶ Ma wangala ke yonro ti tanla;
ke yaa wunlunana ma juguye pe koto ti furugu,
tara woolo pe yen na tuun ma fanna ki ngo.

⁷ E, Yenhele, ma wunluwo pi yaa koro wa sanga pyew fo tetete;
ma yen nwo wunluwo pi yeg sinni kasinhe ni.

⁸ Kasinhe ki yen mwo ndanla, a tipewe pɔɔn mben,
Ko kala ki ti, Yenhele, ma Yenhele loon wo,
ma sinne kpoyi wo wa ma go ki na, mba pi yen yogorimo woo, mwo kala
li mbonro ma we ma pinleyenle pe na[†].

⁹ Sinne nuwo taan mba pe yinri miiri, naa alowesi konaa kasi ti nuwo
taan pi yen ma yariporo ti na;
ma wunluwo go nga pe gbegele ma fere solo ngangala ni,
yarigbonro magangala tangala na yinrigi wa ki ni, na nayinme kaan ma
yeri.

¹⁰ Wunlunana sumborombiile yen wa jele mbele pɔɔn ndanla pe ni;
wunlunjo wi yen ma yere wa ma kalige kee ki na, wi yen maa yee fere
Ofiri tara te piiri ni.

¹¹ Na sumborombyo, logo na yeri! Wele, ma nungbogolo ke jan ma logo
na yeri;

maga kaa jatere piin ma cenle woolo naa ma to go woolo pe na!

¹² Wunlunana wi yeg yiri ma na ma tiyowo pi kala na;
wo wi yen ma tafe we, kannguuro kan wi ngo maa gbogo.

¹³ Kona, Tiri cafenne wele,
poro mbele leele mbele pe yen penjagboro fenne ma we,
pe yaa kaa paan yarikanra ni ma kan,
jango mbe ti pe kala loon ndanla.

¹⁴ Wunlunana sumborombyo wi yen wa wunluwo go ki ni, wi yen gbogowo
ni lagapyew;

wi yariporo peri sogo te ni.

¹⁵ Pe kari wi ni wa wunlunana wi yeri, wi yariporo nda pe sogo ti ni wi
yee na.

Sumbono pele yen wi punjo na, wi wonlonjaala wele, pe yen na kee pe ni
wa wunlunana ma tanla.

¹⁶ Pe yen na kee pe ni wa yogorimo naa nayinme pi sogowo,
pe ye wa wunlunana wi go ki ni.

¹⁷ Wunlunana, pilige ka, ma pinambiile pe yaa ka cen wa ma teleye pe
yonlo,

ma yaa ka pe pye kundigile tara ti lagapyew ki ni.

¹⁸ Mi wo na, mi yaa kaa ma mege ki yari setirige piile mbele fuun pe yaa
ka yiri punjo na pe kan;

kona cengele ke yaa loon gbogo sanga pyew fo tetete.

[†] 45:8 45.7-8: Ki senre kongolo shyen ngele ke senre ti yen wa Ebu 1.8-9laga ki ni. Ki senre ti yo
Zhezu Kirisi wo senre na.

46

Yenñele li yen we ni

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo, Kore pinambiile pe Yenñele gbogoyurugo, nga pe maa koo magambile ni.

² Yenñele li yen we larasaga konaa we keendagaserege; li yen ma gbegele mbe we saga wa we jologo ki ni.

³ Ki kala na, we woro na fye, ali na tara ti kaa yege, ali na yanwira ti ka kologi mbe sa toori wa kogojе wi latijugo ki ni,

⁴ ali na kogojе wi tonmo mba pi maa yinrigi na tuun pi kaa tinni ngbanga mbaa ngborogo koon,

konaa mbaa yinrigi wa naayeri fo mbaa yanwira ti yegeyege.

Wonmatigiwen laga.

⁵ Gbaan wa yen wa, na wi njere ti maa fuun na nayinme kaan Yenñele li ca woolo pe yeri,

ki ca nga ki yen Yenñele na yaara ti ni fuun ti go na li censaga kpoyi ye.

⁶ Yenñele li yen wa ki ca ki ni, yaraga ko ka kpe sege jan; pa laga kila lari, Yenñele li mee pan mbe pe saga.

⁷ Cengele sanngala ke yen na tinni, wunluwo pi yen na yege; Yenñele li ka li magala li yirige, tara ti ma yan ma ko saw.

⁸ Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fo li yen we ni, Zhakobu Yenñele le, li yen we larasaga.

Wonmatigiwen laga.

⁹ Ye pan ye Yawe Yenñele li kapyegele ke wele,

li jogowo gbao mba pye laga tara ti na, ye pan yoo wele!

¹⁰ Lo li ma maara ti ko fo mbe sa gbom wa tara ti go nga na,

li ma sandira ti kaari, mbe njaanra ti kaari,

li ma kason le malaga gbomwotoroye pe ni mbe pe sogo.

¹¹ We Fo wi yo fo: «Yege yerege ma, yege jen ye yo fo muwi mi yen Yenñele le;

muwi mi yen cengele ke go na,

muwi mi yen tara ti go na.»

¹² Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fo li yen we ni,

Zhakobu Yenñele le, li yen we larasaga.

Wonmatigiwen laga.

47

*Yenñele li yen wunluwo dunruya**wi ni fuun wi go na*

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo. Kore pinambiile pe Yenñele gbogoyurugo.

² Yoro cengele woolo yaa kendagala gbom, yaa yogori yaa jorogi yaa Yenñele li sonni!

³ Katugu Yawe Yenñele, Yenñele na yaara ti ni fuun ti go na, li yen fyereyaraga gbogo;

li yen wunluwo gbao tara ti ni fuun ti go na.

⁴ Li ma tara woolo pe go sogo ma we kan, li ma tara na cengele ke tirige we jegele.

⁵ Lì we tara ti wə we kan kōrogo,
ki yen we gbogowo pi go, woro mbele Zhakobu woolo mbele we yen mali
ndanla we.

⁶ Yenñele li yen na nuru na kee wa li sherigo gbogo ki ni, wa li woolo pe
yogorimo jorogomo pi sogowa,
Yawe Yenñele li yen na nuru na kee wa mbaanra winme magangala ke
sogowa.

⁷ Ye yuuro ko ye Yenñele li son, ye yuuro ko yeli son!
Ee, ye yuuro ko ye we wunlunaja wi son, ye yuuro ko yoo son!

⁸ Katugu Yenñele lo li yen tara ti ni fuun ti wunluwo we;
ye yurutanga sho yeli son!

⁹ Yenñele li yen wunluwo cengele ke go na,
Yenñele li yen ma cen wa li wunluwo jongo kpoyi ki na.

¹⁰ Cengele teepe pe yen na pe yee gbogolo
na pinlele Abirahamu Yenñele li woolo pe ni,
katugu dunruya wunlumbolo pe yen ma cen ma Yenñele lo kan.
Li yen yaara ti ni fuun ti go na.

48

*Zheruzalemu,
wunlungbo wi ca ye*

¹ Yurugo. Kore pinambiile pe Yenñele gbogoyurugo.

² Yawe Yenñele li yen ma gbogo, ki daga paa li sonni jenge,
paa li sonni wa li ca ki ni, wa li yanwiga kpoyi ki na.

³ Ki yanwiga ki cenlomo pi yen ma yon;
ki yen na yogorimo kaan dunruya woolo pe ni fuun pe yeri.
Ko ki yen Siyon yanwiga ye, Yenñele li censaga ye;
wunlungbo wi ca koyi.

⁴ Yenñele li yen wa Siyon ca wunluwo yinre tugbooro ti ni,
pege jen ma yo lo li yen larasaga jenge ye.

⁵ Wele, wunlumbolo paa saa pe yee gbogolo,
ma pinle ma yiri ca ki korogo.

⁶ Een fo, naa paa yege taga we fo wi na sanga na ni, ki si to pe yon na,
a pe sunndo wi si kon pe na, a pe si fe.

⁷ Le ki yongolo nungba ke ni, a pe nee seri le teere fyere ti na,
paa yege nga na jele selara ma kaa yiri wi ni we;

⁸ paa yege nga na yonlo yirisaga tifelege ki ma kaa na gboon
mbaa Tarisisi ca tonmokooro tugbooro† ti kaari we.

⁹ Nga waa logo, ko we yan
wa Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fo li ca ki ni,
wa we Yenñele li ca ki ni;
Yenñele li yaa yeresaga kan ca ki yeri fo sanga pyew.

¹⁰ E Yenñele, mbe we ta wa ma sherigo gbogo ki ni,
we yen na jatere piin ma kagbaraga ki na.

† 48:8 48:8: *Tarisisi ca tonmokooro tugbooro, ko koro wo yen tonmokooro nda ti maa kee
lege.*

¹¹ E, Yenñele, pe yen nɔɔ sɔnni fɔ wa dunruya wi kɔsaga ki na,
ma mege ki yiri dunruya wi kee ki ni fuun ki na.
Kasinñge ko ma maa piin ma fannga kee ki ni.

¹² Yaa yɔgɔri wa Siyon yanwiga ki na,
Zhuda tara cara woolo ye yin nayinme ni,
kiti ña mà kɔn wi kala na!

¹³ Ye yiri ye Siyon ca ki maga,
ye ki sanngazoye pe jiri!

¹⁴ Ye mbogo ñga ki ca ki maga ki wele,
ye wunluwo yinre tugboɔro ti wele jɛnɛ,
jango ye kaga yege yege yo setirige piile mbele pe yaa ka yiri punjo na pe
kan;

¹⁵ fɔ Yenñele lo li yen we Yenñele sanga pyew fɔ tetete;
lo li yaa la we yege sinni fɔ sa gbɔn kunwo pi na.

49

*Senwee wi ka ku,
wila kari yaraga ka kpe ni*

¹ Yurukɔɔlo to wi sewe yurugo. Kore pinambiile pe Yenñele gbogoyurugo.

² Yoro tara woolo ye ni fuun yege wogo ñga ki logo,
dunruya woolo ye ni fuun ye nungbolo jan ye logo,

³ yoro lepigile naa legboɔlo pe ni,
penjagboɔro fenne naa fyɔnwɔ fenne pe ni.

⁴ Mi yaa kajenme senre yo wa na yon,
katugu tijinliwe senre ti yen wa na kotogo na.

⁵ Mi ma nungbolo jan na kajenmbele pe yomiyegale ke nuru;
mi yaa la ke koro wi yuun ñgoni gbongo ni.

⁶ Ali na tipege ka gbɔn na na,
na na winfenne paga na maga pe kambasinnde ti ni sanga ña ni,
yingi na mbe sila fyɛ pe yege?

⁷ Pe jigi wi yen pe yarijende to na,
pe maa pe yee gbogo pe penjagboɔro legere to kala na.

⁸ Ma si yala, lere wa kpe se ya mboo lewee yenle wa go sho,
nakoma mboo yera go shogo sara wi kan Yenñele li yeri.

⁹ Pe go shogo sara wi sɔnngo ki ngban ma toro,
lere se ya mbege sara fyew.

¹⁰ Pe yen naga yaan ndee pe yaa koro yinwege na suyi,
pe se ka ye wa fanga ki ni wi le?

¹¹ We yen naga yaan fɔ kajenñe wi ma ku,
lembige ko naa tijinliwe fu fɔ wi ni pe ma ku,
pe ma kari ma pe yarijende ti yaga pele yege kan.

¹² Pe maa ki sɔnri pe yinre ti yaa koro wa sanga pyew,
pe censara ti yaa koro wa sanga pyew fɔ tetete,
fɔ pe mere ti yaa tagataga pe tara lara ti na.

¹³ Een fɔ senwee mboo ta wa wi ferewe pi ni, wila ki jen mbe yo fɔ wi se
mo,
wi yen paa yaayoro yen, nda ti ma ku.

14 Mbele pe ma pe jigi wi taga pe yee na, pa pe kowa pi yaa ka pye ma, mbele pe maa jaa mbaa para paa nuru pe yeri, pa pe kowa pi yaa ka pye ma.

Wɔnmatigiwen laga.

15 Pe maa pe konri paa simbanjbelege yen na kee pe ni wa kuulo tara, kunwo po pi yen pe konrifo we.

Pinliwe yege ni, lesinmbele pe yaa cen pe go na, pe tiyonwo pi yaa ka ko saw, kuulo tara to ti yen pe censaga ye.

16 Een fo Yennele li yaa na go sho, mbanla wo wa kuulo tara ti ni, ee, li yaa na sho.

Wɔnmatigiwen laga.

17 Na lere wa ka pye penjagboro fo, kiga ka ma jatere wi piri ma na, na wi go woolo pe yarijende ti kaa lege la kee yege, kiga ka ma jatere wi piri ma na;

18 katugu na wiga ka ku, wi se ka kari yaraga ka kpe ni, wi yarijende ti se taga wi na wa fanga ki ni.

19 Mboo ta yinwege na sanga na ni, wi mbe ya mbe yo fo wi yen ferewe na,

katugu na dunruya wi ka tanla ma na, leele pe maa ma sonni.

20 Konaa ki ni fuun ni, wi yaa ka ku mbe taga wa wi teleye pe na wa pe karisaga,

poro mbele pe se ka songoro mbe pan mbe yanwa pi yan naa fyew.

21 Een fo senwee mboo ta wa wi ferewe pi ni, wila ki jen mbe filige ki na, fo wi yen paa yaayoro yen, nda ti ma ku.

50

Yennele li gbogolomo jembe

1 Asafu† Yennele gbogoyurugo.

Yennele na yawa pi ni fuun fo, Yawe Yennele le, li para.

Li tara woolo pe ni fuun pe yeri, maga le wa yonlo yirisaga fo ma saa gbɔn wa yonlo tosaga ki na.

2 Wa Siyon ca, ko nga ki tiyonwo pi yen ma pi yee yon fili, Yennele li li yee naga wa li gbogowo yanwa pi ni.

3 Yawe Yennele li yen na paan, li se pyeri; kason ki yen na yaraga pyew ki sori wa li yege, tifelingbogo ki yen na gbɔn mali maga.

4 Yennele li yen na naayeri wi yinri wa go na, konaa na tara ti yinri ti pye serefo mbe kiti kon li woolo pe na.

5 Li yo fo: «Yanla lesinmbele pe gbogolo na yege sogowo, poro mbele pe saraga wo na yeri ma yon finliwe le na ni we.»

6 Naayeri wi yen naga yari fo Yennele li yen ma sin, Yennele lo jate, lo li yen kiti konfo we.

Wɔnmatigiwen laga.

7 «Na woolo, ye logo na yeri, senre yen na yeri mbe yo ye kan;

† 50:1 50:1: Asafu wila pye yurukolo to wo wa wunlunaja Davidi wi wagati wi ni (1 Kuro 6.16-17,24; 25.1; 2 Kuro 35.15), ma taga nana na paa pye na yinri Hema wi ni (Yuuro 88.1); konaa Yedutun ni (Yuuro 39.1).

Izirayeli woolo, mi yaa ye jeregi!
Muwi mi yen Yenhele, ye Yenhele le.

⁸ Mi woro na ye jeregi ye saara nda ye maa woo to kala na,
ye maa saara sogoworo woo na yeri suyi.

⁹ Mi se napene sho mbe yiri wa ye go ki ni,
mi se ka sikapene yigi mbe yiri wa ye sikaala jasaala pe ni fun.

¹⁰ Katugu yan wongaala pe ni fuun pe yen na woolo,
yaayoro waga legere nda wa yanwira ti na, ti yen na woro.

¹¹ Sannjere nda fuun ti yen wa naayeri, miri jen,
yanyaara nda fuun ti yen wa yan, ti yen na woro.

¹² Ndee ki pye fungo yen na na, mi se jen naga yo ye kan,
katugu dunruya wo naa wi nawa yaara ti ni fuun ti yen na woro.

¹³ Naga yen ma, mi maa napene kara kaa wi le?
Naga yen ma, mi maa sikapene kasanwa woo wi le?

¹⁴ Nga kilan ndanla, ko yen fo ma sharaga kan mi na Yenhele na yeri paa
saraga yen,

mi na Yenhele na yaara ti ni fuun ti go na, yon fogolo ngele ma le na yeri,
ma ke ton ma ke yon fili!

¹⁵ Kona ma jologo pilige ki na, mala yeri mboon saga,
pa mi yaa ma sho, ma sila na gbogo.»

¹⁶ Een fo Yenhele li yen naga yuun lepee wi kan fo:
«Ki tonli wo yen se? Mboro na ma maa na kondengengele ke kara,
ma koro naga yuun wa ma yon ko ni ma yo ma yon finliwe le na ni.

¹⁷ Mbe sigi ta, na yerewe senre to yen moo mben;
a ma je na senre ti na.

¹⁸ Na maga yoo yan, ma maa pye ma pinleyenle,
jataala poro pe yen ma cenyeele wele.

¹⁹ Senpere to ti yen wa ma yon ki ni,
lefanlaga senre to ti maa yinrigi wa ma yon.

²⁰ Na maga sa cen pele ni, ma maa ma sefo wi sanga;
ma maa ma nasepyo na wi yen no yinne nungba ma ni wi mege ki jogo.

²¹ Ko kapyere nda to maa piin, mi si para ma ni,
ki pye ma, maa ki jate ndee mi yen paa ma yen.

Een fo koni, mi yaa ma jeregi, mboon kolomo kapyere ti tanli ti yee na ma
yege sogowa.»

²² «Yoro mbele ye yen na fage mi na Yenhele na na, yanla senre nda ti logo
ye wali ti na,

nakoma mi yaa ye koonlo curo curo curo, lere kpe se ya mbe ye sho.

²³ Lere na wi ma sharaga kan na yeri, ko ki yen saraga nga ki maa na
gbogo,

lere na wi maa wi tangalomo pi korosi, mi yaa ki naga wi na fo mi na
Yenhele mi yen wi shofa.»

51

*Yenñele yenñewe
mbe kapere kala yagawa ja*

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo. Davidi Yenñele gbogoyurugo.

² Naa Davidi wila sinle Uri jo Batisheba wi ni, ko pungo na, a Yenñele yon senre yofa Natan wi si kari wa wi yeri ma saa para wi ni ki kala li wogo na. A Davidi wi sigi yenrege nga ki yenri†.

³ E, Yenñele, na yinriwe ta ma kagbaraga ko kala na; ma yinriwe tawa gbog pi kala na, na kambasinnde ti ko mari wo wa.

⁴ Na woli mala kajoggo ki laga na na pew, mala kapege ki ko mala pye fyongo fu.

⁵ Katugu na kambasinnde miri jen; mi yen nala kapere ti yaan na yee yege sogowa sanga pyew.

⁶ Mboro nungba pe, mboro mi kapege pye ma na, nga ki yen tipege ma yege na, ko mi pye.

Ki kala na, tanga yen ma yeri, na maga nga fuun kon mbe tege na mege ni;
ma yen jeregisaga fu wa ma kiti konggo ki ni na na†.

⁷ Wele, panla se wa kambasinngge ki ni.

Maga le na no wlan kugbo ki le, mi yen wa kapege ki ni.

⁸ Een fo ma maa ki jaa kaselege mbe pye wa senwee wi kotogo na. Ki yaga ma kajenme kan na yeri wa na nawa pi ni fuun pi ni!

⁹ Na kapere ti laga na na yizopi† were ni, pa mi yaa pye fyongo fu. Na woli pa mi yaa laga mbe filige yege yege yege.

¹⁰ Ki yaga mbe nayinme naa yogorimo senre logo, jango mi na ma kaari, mbe yogorimo ta naa!

¹¹ Maga kanla kapere ti wele, na kambasinngge ki ko maga wo wa!

¹² E, Yenñele, kotogo kpoyi kan na yeri, jatere jenne fonjo le na ni, na wi yaa koro ma na!

¹³ Maga kanla wa lege mbanla lali ma yee ni! Maga kon yinne na li yen kpoyi li wo na ni!

¹⁴ Showo mba mala sho ki yogorimo pi kan na yeri naa fonngo, ma kajenge pyege jatere le wa na nawa!

¹⁵ Kona, mi yaa kaa leele mbele pe yiri ma je ma na pe nari ma kongolo ke ni,
pa kona kapere pyefenne pe yaa songoro mbe pan ma korogo.

¹⁶ E, Yenñele, na shofa Yenñele, na sho kasanwa mba mi wo ki kapege ki kee,

pa kona ma yen ma sin yege nga na, mi yaa laga yari nayinme ni!

¹⁷ Na Fo, na yon ki yenge,

† 51:2 51:2: 2 Sami 11.1–12.15 † 51:6 51:6: Oromu 3.4 † 51:9 51:9: Yizopi tipile lali. Kila pye pe mali were ta kon ma tonno nakoma kasanwa mba pi ma yaraga nakoma lere pye fyongo fu pi yanragi yanragi ti ni.

janngo mbe ya mbaa ma sonni!

¹⁸ Saara ma ti yen moo ndanla mbe wo ma yeri,
nakoma mi jen na ta wo ma yeri;
Saara sogoworo ma ti yen moo ndanla.

¹⁹ Saraga nga ki yen moo ndanla Yennele,
ko ki yen lere na wi kapege ki ye wi go na.
Lere na wi kapege ki ye wi go na, maa nawa pi tanga wi na,
Yennele, maa je ko fo wo na.

²⁰ Wa ma kagbaraga pyege ki ni, kajenge pye Siyon ca ki kan;
ko nga ki yen Zheruzalemu ca ye, ma ti pege malaga sigembogo ki kan
naa fonngo mbege maga!

²¹ Kona saara nda ti maa woo na yala kasinngi ki ni ti yaa pye mboon
ndanla,

to ti yen saara sogoworo to naa yarikanra nda pe ma sogo pew ti ni.
Kona pe yaa kaa napene woo saraga wa ma saraga wosaga ki na.

52

*Yennele li yaa lere na
wi maa wi yee gbogo
na kapege piin wi tongo*

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo. Davidi nagawa yurugo.

² Wila ki yurugo ki ko, naa Edomu cenle woolo nana Dowegi wila kari ma
saa ki yo Saruli wi kan ma yo Davidi wila kari wa saraga wofa Ahimeleki
wi yeri we†.

³ Mboro na fannga fo, yingi na, a ma nee ma yee gbogo ma kapege pyege
ki kala na?

Ma si yala Yennele li kagbaraga ki yen wa fo sanga pyew.

⁴ Ma moo yon senre ti le na legbogo kagala gbegele mbe pye,
ma yon ki tanla paa yunguluwo yen,
ma yen nambara fo.

⁵ Kapege koon ndanla ma we kajenge ki na,
yagbogowo poon ndanla ma we kaselege ki na.

Wonmatigiwen laga.

⁶ Lere jogosenre to ti moo ndanla;
mboro na ma maa lere fanla ma yon ki ni we.

⁷ Ki kala na, Yennele li yaa koon jogo mboon wo wa fo sanga pyew,
li yaa ma yigi mboon tile mboon wo wa ma paraga go ki ni,
li yaa koon kologi mboon wo laga leweele pe tara ti ni.

Wonmatigiwen laga.

⁸ Kona lesinmbele pe yaa kaga wogo ki yan mbaa fye,
pe yaa kaa teger wi na, mbaa yuun fo:

⁹ Ki nana fannga fo na, yoo wele! Wo na wi sila Yennele li pye wi go sigefo.
Wila wi jigi wi taga wi penjagboro to na.

† 52:2 52.2: Ki laga nga ki yen na para nga Dowegi wila pye ko senre na. Wila Davidi wi fanla
ma saraga wofa Ahimeleki wi gbo (1 Sami 21-22.1-23).

Wila pye naa yee jate fannnga fo wi kapyere tijangara ti kala na†.

¹⁰ Een fo mi wo na, mi yen paa oliviye tige yen, nga ki fun ma were ta wa
Yennele li go ki ni;
milan jigi wi taga Yennele li kagbaraga ki na sanga pyew fo tetete.

¹¹ Mi yaa loon sonni sanga pyew nga ma pye ki kala na;
mi yaa na jigi wi taga ma na, mbele pe taga ma na pe yee sogowo,
katugu ma yen jenne.

53

*Leele mbele
pe woro na fye Yennele yee,
pe yaa ka ko yee nga na
(Yuuro 14)*

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo, pe maa ki koo na wegele† wiin. Davidi nagawa yurugo.

² Lembige ki maga yo wa ki nawa fo:
«Yennele woro wa.»

Pè pe yee jogo.
Pe yen na katijangara piin.
Kajenge pyefo kpe woro wa.

³ Ma Yennele li ta wa naayeri, lili yee ki sogo na senwee piile pe wele,
jango mbege jen na kaa pye tijinliwe fo yen pe ni, nga wi yen na Yennele li lagajaa.

⁴ Pe ni fuun pe laga Yennele li na,
pe ni fuun pe pinle ma jogo.
Kajenge pyefo kpe woro pe ni, ali nungba san†.

⁵ Yennele li yo fo:
«Naga yen ma, mbele fuun pe yen na kapere ti piin, pee kala jen wi le?
Pe yen nala woolo pe nii, paa yee nga na pe ma kaa na suro nii we.
Pe woro na yenri mi nga Yennele na yeri.»

⁶ Koonga fyere gboro yaa ka pe yigi fo paa seri,
mbe sigi ta fyere kala woro wa;
ee, Yennele li yaa ka li woolo pe juguye pe tongo mbe pe kajeere ti jaraga lagapyew.
Fere yaa ka pe yigi, katugu Yennele li je pe na.

⁷ Ambo wi yaa yiri wa Siyon ca mbe pan mbe Izirayeli woolo pe sho, na lo ma?
Na Yennele liga ka li woolo pe cenlomo pi kannga,
poro mbele Zhakobu setirige piile pe yaa kaa yogori,
poro mbele Izirayeli woolo pe yaa ka yin nayinme ni.

† 52:9 52.9: Nga ki yo fo: *Wila pye naa yee jate fannnga fo wi kapyere tijangara ti kala na*, Yennele senre sewele pele ni pege yonlogo ma yo fo: *Naa wila pye penjagboro fo, wila pye naa yee jate fannnga fo.* † 53:1 53.1: Nga ki yo fo, wegele ki senpyo wi woro ma filige Eburuye senre ti ni.

† 53:4 53.2-4: Orumu 3.10-12

54

*Yenñele yenñewe**lɔɔn sho juguyi pe kɛɛ*

¹ Yurukɔɔlɔ to wi sewe yurugo, nga pe maa koo na ngɔni gbɔɔn. Davidi nagawa yurugo.

² Naa Zifu ca woolo pàa saa ki yo wunlunanya Sawuli wi kan ma yo fɔ Davidi wi yen ma lara wa pe yeri, a Davidi wì sigi yurugo ki kɔ ma yo fɔ†:

³ E, Yenñele, na sho ma meɛ ko kala na, na kiti kala li yeɛ wɔ, ma tanga kan na yeri ma yawa gbɔɔ pi fannga na!

⁴ E, Yenñele, na yenñewe pi logo! Nungbolo jan mala yɔn senre ti logo!

⁵ Katugu nambanmbala† pèle yiri na kɔrɔɔ, lewelimbele pèle yiri nala lagajaa mbanla gbo. Ki leele pe woro na Yenñele li jate.

Wɔnmatigiwen laga.

⁶ Eɛn fɔ, wele, Yenñele lo li yen na sagafo we, We Fɔ wo wi yen na kɛɛndagaserege ye.

⁷ Yenñele sa ti jɔlogo ki sɔngɔɔ ki to na juguye pe na! Ma yen senre nungba yofɔ yeɛ nga na, ki naga na na ma pe tɔngɔ ma pe wɔ wa!

⁸ Mi yaa ka saara wɔ ma yeri nandanwa ni. Yawe Yenñele, mi yaa lɔɔn meɛ ki sɔnni yuuro ni, katugu ma yen ma yɔn.

⁹ Màla sho na jɔlogo kagala ke ni fuun ke ni. Koni mi yen naga yaan nayinme ni fɔ yawa ta na juguye pe na.

55

*Lere ña pòo java**wi Yenñele yenñewe*

¹ Yurukɔɔlɔ to wi sewe yurugo, nga pe maa koo na ngɔni gbɔɔn. Davidi nagawa yurugo.

² E, Yenñele, nungbolo jan mala yenñewe pi logo, na mi kaa ma yenringbanga yenri sanga ña ni, maga ka ma yeɛ lara na na!

³ Logo na yeri mala yɔn sogo! Na jatere wì piri na na, na nandangawa pi kala na. Mi yen na jɛɛn,

⁴ na juguye pe sɛnyoro ti kala na, konaa jɔlogo nga lepeele pe yen na tari na na ki kala na. Pe yen na tipege piin na na, pè yiri na kɔrɔɔ nanngbanwa ni.

⁵ Na sunndo wila kɔɔn na na, kunwɔ pi fyere tilan yigi.

⁶ Fyere gbɔɔ na yigi, a mila seri; sunndo kongo gbɔɔ to na na.

† 54:2 54.2: 1 Sami 23.15-28; 26.1 † 54:5 54.5: Pele naga jate ma yo nambanmbala mbele pe senre ti yo laga ki laga nga ki ni, Zifu ca woolo poro la wele. Pàa Davidi wi fanla.

⁷ Kona, a mi sho fo: «Ndee ki pye mi kanwira ta paa jendetuwa woro yen, mi jen na yiri sire na mbe sa cen laga ka yege ni.

⁸ Pa kona mbe ja fe mbe kari fo lege, mbe ja kari sa cen wa gbinri wi ni.

Wɔnmatigiwen laga.

⁹ Mi jen na fyeele mbe sa larasaga lagaja, mbe fyeele mbe lara tifeleingbogo konaa tisaga tifelege ki na.»

¹⁰ E we Fo, na juguye pe yon senre ti gbɔn mari piri, ma ti pe yon ki yiri ki ye ki ye;
katugu lewelewe kapyere naa maara to mila yaan laga ca ki ni.

¹¹ Sonlo naa yembine ko kapyere to ti yen na piin wa ca ki malaga sigembogo ki go na, naga mari;
jologo naa tege ko ki yen laga ca ki ni.

¹² Legbogo ko ce ki yen na piin wa ca nawa pi ni;
wa katoro ti ni, lejologo kapyere naa nambara wo paa piin pe lewee yeenle pe na.

¹³ Ndee ki pye na jugu wo wa wila na tegele, pa mbe ja ya mbege kun na yee ni;
ndee ki pye na wilan panra wo wa wi yiri na korogo, pa mbe ja ya mbe lara wi na.

¹⁴ Een fo mboro wi, mboro na mi naa mboro we yen ja, ma yen na wonlo konaa na pinleyenle.

¹⁵ Waa tanla fo na ngundo senre yuun we yee kan;
kila pye mi naa mboro we ma pinle janwa wi ni mbe kari wa Yennele li sherigo gbogo ki ni.

¹⁶ Yennele sa ti kunwo pilan juguye pe fo pi to pe na,
pe tigi weele wa kuulo tara ti ni,
katugu tipewe po pi yen wa pe yinre ti ni, po pi yen wa pe koto na!

¹⁷ Mi wo na, Yennele lo mi yen na yinri lilan saga,
Yawe Yennele li yaa na sho.

¹⁸ Pinliwe, naa yonlofugo konaa yonlokogo, mi maa yungbogoro senre yuun na jeen,
een fo li nungbolo yen na magala li na.

¹⁹ Malaga nga pe yiri ki ni na korogo, li yaa na sho ki kee, mbe yeyinnye kan na yeri;

katugu mbele pe yiri na korogo, pe lege.

²⁰ Yennele li yaa na yenrewe pi logo mbe pe go sogo,
lo na li yen wunluwo fo sanga pyew.

Wɔnmatigiwen laga.

Pe se kannga fyew,
pe si woro na fyee Yennele li yege.

²¹ Na pinleyenle lee wi yiri wi wenne pe korogo,
ma yon finliwe mba wila le pe ni pi jogo.

²² Wi yon senre ti tanla ma we senrege na,
een fo malaga ko ki yen wa wi kotogo na.
Wi senre ti tanla ma cen pow ma we sinme liwoo na,
een fo ti yen paa tokobi yen, na pe kow mbe jogowo pye.

²³ Ma jatere legere ti ni fuun ti le Yawe Yennele li kee, pa li yaa ma togo; li se yenle mbe lesinje wi yaga wi to.

²⁴ Mboro wo na, Yennele, ma yaa ti ki leele pe ku pe tigi wa fanga ki ni. Poro mbele pe yen legholeele naa nambara fenne, pe se pe yinwege ki walaga pye.

Een fo mi wo na, milan jigi wi taga ma na.

56

*Milan jigi wi taga Yennele li na,
mi woro na fye*

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo. Pe maa ki koo yurugo nga kolomo na, pe maa ki yinri: «Tigboro nda wa lege ti jendetuwa.» Davidi yurugo yi, wila ki ko sanga na ni Filisiti tara fenne paa pan maa yigi wa Gati ca†.

² E, Yennele, na yinriwe ta, katugu leele pe yen nala puro nala tege; pe yen na wiin na ni pilige pyew, nala jolo.

³ Pilige pyew na juguye pe yen nala puro nala tege, pe yen ma lege, poro mbele paa wiin na ni yee gbogowo ni.

⁴ Een fo fyere ti kanla yigi sanga na ni, pa mi mala jigi wi taga mboro na.

⁵ Mi yen na Yennele li sonni li senre ti kala na, milan jigi wi taga Yennele lo na, mi woro na fye; yingi senwee mbe ya pye na na?

⁶ Pilige pyew pe maa na jolo pe senre ti ni, kapege ko ce pe maa jate na ni.

⁷ Pe ma yon le na na, pe maa na torosara ti korosi, katugu paa jaa mbanla gbo.

⁸ Naga yen ma, pe mbe sho mbege ta paa ki kambasinnde nda ti piin le? E, Yennele, wa ma nangbanwa pi ni, ki leele pe tongo!

⁹ Mala yongolo kansara ti jen, sanga na ni mila pye na fee nala yee go jaa we,

ta nawa tuun na yentunwo pi na suyi;

naga yen ma, pi womo kala li woro ma yonlogo wa ma sewe wi ni wi le?

¹⁰ Na mi koon yeri pilige nga ni mala saga, ko pilige ko ni, na juguye pe yaa songoro punjo na. Migi jen fo mboro na Yennele ma yen na ni.

¹¹ Mi yen na Yennele li sonni li senre ti kala na, mi yen na Yawe Yennele li sonni li senre ti kala na.

¹² Milan jigi wi taga Yennele li na, mi woro na fye, yingi senwee mbe ya pye na na?

¹³ E, Yennele, yon fogolo ngele mi kon ma yeri, mi yen na jaa mbe ke ton mbe ke yon fili,

mi yaa ka nayinne saara wo ma yeri mboon shari,

¹⁴ katugu mala sho kunwo pi kee, ma ti mii kurugo mbe to,

† 56:1 56.1: 1 Sami 21.11-16

jango mbaa tanri Yenñele ma yege sɔgɔwɔ mbaa na yinwege ki piin wa yanwa pi ni.

57

Yenñele yenrewe loon saga

¹ Yurukɔɔɔ to wi sɛwe yurugo. Pe maa ki koo yurugo nga kɔlɔmɔ na, pe maa ki yinri: «Maga kaga tɔngɔ.» Davidi yurugo yi, wila ki kɔ sanga ŋa ni wila fe wunlunaŋa Sawuli wi yege ma saa lara wa waliwege ki ni[†].

² Na yinriwe ta, e Yenñele, na yinriwe ta!

Katugu mboro milan yeɛ karafa ma na.

Mi lara wa ma kanwira ti nɔɔ, fɔ jɔɔɔ sanga wi sa toro.

³ Mi yen na gbele na Yenñele na yaara ti ni fuun ti go na li yinri, Yenñele na li ma kala li ni fuun li pye na kan mbeli yon fili we.

⁴ Mbeli ta wa naayeri, li yaa na sho,

li yaa fere wa mbele pe yen nala jɔɔ pe na.

Wɔnmatigiwen laga.

Yenñele li yaa li kagbaraga konaa li yen senre nunɔba yofɔ yege ŋga na, ki pye mbege naga na na.

⁵ Mi yen jaraye sɔgɔwɔ,

mi yen ma sinle lewelimbele sɔgɔwɔ;

pe ngangala ke yen pyombyo paa njaanra naa sandiga wangala yen.

Pe yonro ti yen ma pe paa shorina taan yen.

⁶ E, Yenñele, ma gbeme po mba pi we naayeri wi ni fuun wi na, pi naga; ki yaga ma gbɔgɔwɔ pi pye tara ti lagapyew ki ni!

⁷ Paa mere jan wa na yege mbe ta mbanla jan,

na jatere wila piri na na fɔ jɛŋɛ;

paa titege kon wa na yege,

ɛɛn fɔ poro yere pɛ kaa to wa ki titege ki ni.

⁸ Na jatere wi yen ma cen na na, e Yenñele, na jatere wi yen ma cen na na; mi yaa yurugo sho, mi yaa yurugo sho mbe Yenñele li son yarigbonro ni.

⁹ Na jatere, yen ma yiri!

Na juru naa na ŋɔni, ye yen ye yiri;

mi yaa keli mbe yen lalaaga ki yege, mbe leele pe yen.

¹⁰ We Fɔ, mi yaa ma son tara woolo pe sɔgɔwɔ,

mi yaa yurugo kɔ mboon son cengele ke sɔgɔwɔ;

¹¹ katugu ma kagbaraga ki gbɔgɔ ma gbɔn fɔ wa yenñele na,

ma yen senre nunɔba yofɔ yege ŋga na, ki yagara ma we kambaara ti na.

¹² E, Yenñele, ma gbeme po mba pi we naayeri wi ni fuun wi na, pi naga; ki yaga ma gbɔgɔwɔ pi pye tara ti lagapyew ki ni!

[†] 57:1 57.1: Waliwege ŋga ki senre ti yo, ki mbe ya pye Adulamu ca waliwege koyi, 1 Sami 22.1-2; nakoma Eni Gedi ca waliwege koyi, 1 Sami 24.1-23.

58

*Yenñele lo nungba
li yen tara woolo
pe kiti konfo*

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo. Pe maa ki koo yurugo nga kolomo na, pe maa ki yinri: «Maga kaga tongo.» Davidi yurugo.

² Yoro fannga fenne wele, naga yen ma, lere mbe ya mboo jigi taga ye na kiti konkala ni oke?

Naga yen ma, ye kaa senwee piile pe kiti wi koon, ye maa kon kasinnye ni oke?

³ Ayoo, ye maga siligi na kambasinnye ki piin, lewelewe kapyere to ye yen na piin laga tara ti ni.

⁴ Lepee wi ma kombele li le, mbege le le wi sepilige ki na, yagboyoo wi maa ye pungo mbege le le wi sepilige ki na.

⁵ Shonro nda ti yen pe ni, ti pe paa wonggo shonro yen, pe yen paa merege yen, nga ki woro na nuru, nga kigi nungbogolo ke ton;

⁶ jango ki ka ka ta mbe wonggo yigifenne pe magala li logo, ali kajenne pyefo na wi jilige ma we, kiga ka ta mboo magala li logo[†].

⁷ E Yenñele, ki lepee pe ngangala ke kaari wa pe yon, Yawe Yenñele, poro mbele pe yen paa jara yirifonmbolo yen, pe tugbilala pe kaari pe na.

⁸ Ki yaga pe ko pe wo wa paa yegge nga na tonmo ma kaa fo ma kari we, na paga pe sandira ti won, pe wangala ke ka ka yaraga ka yon!

⁹ Ki yaga pe pye paa ndonggo yen, nga ki maa tanri na kee mbe sa koro wa mbe waga,

pe pye paa pyo yen, na wi kugbo si le, a pe suu se, na wii sonlo ki yan.

¹⁰ Sanni pe wuuro ti sa yiri ti pye yuguyugu, ti yen tipire o, nakoma ti waga o, ko yaa yala tifejinjolo li pan ma poro mbele lepee pe pe ma kari pe ni.

¹¹ Lesinnye wi yaa yogori, katugu wi yaa kaga yan fo Yenñele li kayanga wo lepee pe ni;

wi yaa kaa tooro ti jogo wa lepee pe kasanwa pi ni.

¹² Kona, leele pe yaa kaa yuun fo: «Kaselege ko na, tonli yen lesinnye wi woo.

Kaselege ko na, Yenñele li yen wa, lo li yen na kiti wi koon laga dunruya wi ni.»

59

Yenñele, na sho na juguye pe kee

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo. Pe maa ki koo yurugo nga kolomo na, pe maa ki yinri: «Maga kaga tongo.» Davidi yurugo yi, wila ki ko sanga na ni wunlunana Sawuli wila leele torogo, a pe saa Davidi wi go ki maga, mbe ta mboo yigi mboo gbo[†].

[†] 58:6 58:6: Mbele pe maa taluguya piin mbe ta mbaa wonggo ti piin, paa yegge nga na ki pe ndanla, ki laga nga ki yen na para ki leele poro senre na, een fo ko kayi ki ma kaa wa no maa gbo pe ni.

[†] 59:1 59:1: 1 Sami 19.11-17

² E, Yennɛle, na sho na juguye pe keɛ,
mbele pɛ yiri na kɔɔɔgo, na go yirige mala sho pe keɛ!

³ Na sho kambasinɛ pyefenne pe keɛ,
na sho legbolele pe keɛ!

⁴ Wele, pe saa lara nala singi mbanla gbo,
lewɛlimbele pɛ gbogolo mbe to na na;
ma sigi ta, Yawe Yennɛle, mi si kajɔɔgo kpɛ pye,
mi si kapege pye.

⁵ Mi si kapege kpɛ pye,
ɛɛn fɔ pe yɛn na fee na pe yɛɛ gbɛgele mbe to na na.

Yɛn ma yiri, ma pan na kɔɔɔgo, mala saga!

⁶ E, Yawe Yennɛle, mboro ɲa Yennɛle na yawa pi ni fuun fɔ, Izirayeli woolo
Yennɛle,

yiri ma win cɛngele ke ni fuun ke ni,
maga ka ki javafenne naa ki lembasinmbele wa kpɛ yinriwɛ ta.

Wɔnmatigiwɛn laga.

⁷ Yɔnlɔkɔgo, pe ma songoro ma pan,
pe maa weli paa pyɔɔnlɔ yɛn,
na ca ki mari na toro.

⁸ Wele, sɛnpere to ti maa yinrigi wa pe yɔn,
pe yɔn sɛnre ti maa sugulo paa shɔrinaye yɛn,
pe maa yuun fɔ: «Ambo wi yɛn na we magala li nuru?»

⁹ Ɛɛn fɔ mboro wo na, Yawe Yennɛle, ma yɛn na tɛge pe na?
Ma yɛn naga lakoo cɛngele ke ni fuun ke na.

¹⁰ Mboro ɲa ma yɛn na fanɲga ye, mboro mi yɛn na wele,
katugu Yennɛle, mboro ma yɛn na go sigɛfɔ we.

¹¹ Yennɛle, lo na li yɛn na kagbaraga pyefɔ, li yaa pan na kɔɔɔgo mbanla
saga,
li yaa ti mbaa na juguye pe tolo li wele nayinmɛ ni.

¹² Maga ka pe gbo fɔɔnfɔɔn ɲa na, jango cew ɲa mà ta, na woolo paga
ka fɛge wi na;

ɛɛn fɔ ma yawa pi tɛge ma pe jaraga ma pe tongo,
konaa ma pe jaanri;
we fɔ, mboro ma yɛn we tugurɔn sigeyaraga na we go singi.

¹³ Sɛnre nda ti maa yinrigi wa pe yɔn ki ni, ti yɛn kapege,
ki yaga pe yɛɛ gbɔgɔwo pi pye paa pɛnɛ yɛn mbe pe yigi,
katugu danga sɛnre naa yagbogowo sɛnre to pe maa yuun!

¹⁴ Wa ma naɲbanwa gbɔɔ pi ni, pe tongo,
pe tongo pe kɔ pe wɔ wa!

Jango pege jɛn fɔ sa gbɔn wa dunrɔya wi kɔsaga, fɔ mboro Yennɛle, mboro
ma yɛn wunluwo Zhakɔbu setirige piile† pe go na.

¹⁵ Yɔnlɔkɔgo pe ma songoro ma pan,
pe maa weli paa pyɔɔnlɔ yɛn,
na ca ki mari na toro.

¹⁶ Pe maa yanri na toro na pe yaakara jaa,

† 59:14 59:14: *Zhakɔbu setirige piile* poro nungba poro pe yɛn Izirayeli woolo wele.

na pee ka mbe tin, pe ma yembine li pye na kongori.

¹⁷ Mi wo na, mi yaa yurugo ko mboon fannga ki wogo yo, pinliwe ni, mi yaa ma kagbaraga wogo ki yari. Katugu ma yen paa na malaga sigeca yen, jologo sanga ni, mi ma karafa ma na.

¹⁸ Mboro na ma yen na fannga ye, mi yaa yurugo ko mboon son, katugu ma yen paa na malaga sigeca yen, Yenjele, ma yen kajege pyefo na kan.

60

Yenjele li mali woolo

pe yenrewe pi logo

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo, pe maa ki koo yurugo nga kolomo na, pe maa ki yinri: «Sereya masho polo yarifyeenre wogo na.» Davidi yurugo.

² Wila ki yurugo ki ko sanga na ni, ko kila yala wila saa malaga ki gbón Siri tara fenne mbele paa pye wa Mezopotami tara konaa wa Zoba tara pe ni. Ko pungo na, wi malingboonlo togboo Zhouabu wi si songoro ma pan na Edomu tara fenne malingboonlo waga ke ma yiri shyen (12 000) gbo pe ni wa Ko gbunlundege ki ni[†].

³ E, Yenjele, mà we wa, mà ti a wè gbón ma jaraga.

Mà nawa ngban we ni, èn fò ki yaga ma yenle we na naa!

⁴ Mà tara ti yege, ma ti a ti jèenri, ki yaga mari jèenrisara ti gbegele, katugu ti yen na tigile!

⁵ Woro mbele ma woolo, mà ti a kangbanga we ta, a ki cèn ndeè mà we ngbanga ma duven na wi maa yege kanngi wa kan we yeri wè wò.

⁶ Mbele paa fyè ma yege, mà dirapo kan pe yeri paa kacèn yen, mbe pe yeri, jango paa fee pe sho pe juguye pe wangala ke yeri. Wónmatigiwen laga.

⁷ We yon sogo, ma we sho ma fannga keè ki ni, jango woro mbele we kala li yen moo ndanla, we ta we sho[†]!

⁸ Yenjele li para wa li censaga kpoyi ki ni, ma yo fò: «Mi yaa cew ta. Mi yaa Sishemu ca ki yeèle, mbe Sukoti gbunlundege ki taanla mana ni mbege koonlo koonlo.

⁹ Galaadi tara ti yen na woro, Manase tara ti yen na woro;

Efrayimu tara ti yen paa na tuguron njala yen mala go ki ton; Zhuda tara to yen paa na wunluwo kanngala yen.

¹⁰ Mowabu tara to yen paa na woliyaraga yen, nga mi maa wunru wa ki ni, Edomu tara tegere ti yen na yeri, mi mala sawira ti wo mberi wa wa; mi yen na cew tawa konno waa Filisiti tara ti mege ni.»

¹¹ Yenjele, ambò wi yaa kari na ni wa ca nga pè malaga sigembogo kan maga maga ki ni? Ambò wi yaa sanla torogo fò wa Edomu tara?

[†] 60:2 60.2: 2 Sami 8.3-14; 1 Kuro 18.12 [†] 60:7 60.7: Yuuro 108.7-14

¹² Kaawo Yennele mboro ma mbe ya mbege pye, mboro na maa we wa we.

E, Yennele, mboro na ma sila pye na pinlele we malingboonlo pe ni mbaa kee wa malaga.

¹³ Pan ma we saga, ma we sho we winfenne pe kee, katugu senwee piile pe sagawa pi woro yaraga ka!

¹⁴ Na Yennele li ka pye we ni, we yaa kagbogo pye, lo li yaa we winfenne pe tongo.

61

Mila jaa mbe koro

wa Yennele li go ki ni suyi

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo, nga pe maa koo na ngoni gboon. Davidi Yennele gbogoyurugo.

² E, Yennele, na gbelege ki logo, nungbolo jan mala yenrege ki logo!

³ Mbanla ta wa tara ti kosaga ki na, mi yen na gbele noo yinri, katugu na jigi wi kon na na.

Walaga nga ki yen ma yagara ma pye mi se ya gbun ki na, na luguro wa ki na, maa wele na na;

⁴ katugu mboro ma yen na larasaga ye, ma yen paa malaga sigesanngazo yen mbanla sho na juguye pe yeri!

⁵ Mila jaa mbe koro wa ma go ki ni fo sanga pyew, mbanla yee lara wa ma kanwira ti ngo.

Wonmatigiwen laga.

⁶ Katugu Yennele, yon fogolo ngele mi le ma yeri kagala ngele fuun na, ma ke pye ma ke yon fili; mbele pe maa fye ma yee, korogo nga ma tege pe kan, ma yaa ki kan na yeri.

⁷ Ki yaga ma ka taga wunlunana wi yinwege piliye yi na, wi yinwetonlogo ta fo jenge!

⁸ Ki yaga wi koro wa wunluwo pi na mboro na Yennele ma yee sogowo fo sanga pyew!

Ma ti ma kagbaraga konaa ma yen sinne yee nga na tila wi korosi!

⁹ Pa kona mi yaa la yuuro koo mbaa ma sonni sanga pyew, yon fogolo ngele mi kon ma yeri, mi yaa la ke tonni mbaa ke yon fili pilige pyew.

62

Le Yennele li tanla,

mbe ya pyeyinge na

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo, mbe yala Yedutun[†] wi yurugo kolomo pi ni. Davidi Yennele gbogoyurugo.

² Pa mi ma yeyinge ta le Yennele lo nungba tanla, mi maa showo pi taa lo nungba yeri.

³ Lo nungba li yen walaga nala go singi naa na shofa, li yen paa na malaga sigeca yen, yaraga ko ka kpe sanla kan mbe to.

[†] 62:1 62.1: Yuuro 39.1

4 Ye yaa koro mbaa gbogolo mbe to lere na fo sa gbɔn wagati wiwiin?
Ye maa wi jaa mboo gbo, paa yege nga na mbogo nga ki yeri pe ma gbogolo
ki na mbege jan we,
nakoma paa yege nga na lere ma jasa mbogo nga ki jogo ki jan we.

5 Ye ma yɔn wa nungba mbe ki lerefo wi jan mboo laga wa wi censagbogo
ki na,
yagbogolo koro ke yen ma pe ndanla.
Pe maa duwaw piin wa pe yɔn ko ni,
een fo wa pe nawa po ni, pe maa na dangi.

Wɔnmatigiwen laga.

6 Pa mi yaa yeyinnge ta le Yenɲele lo nungba tanla,
katugu lo li yaa jigi tagasaga kan na yeri.

7 Lo nungba li yen walaga nala go singi naa na shɔfo,
li yen paa na malaga sigeca yen, yaraga ka kpe sanla kan mbe to.

8 Pa na showo po naa na gbogowo pi ni, ti maa yinrigi wa Yenɲele li yeri;
Yenɲele lo li yen walaga nga ki yen fannga ni nala go singi konaa na
larasaga.

9 Yoro senwee piile wele, ye ye jigi wi taga li na sanga pyew;
yaa ye nawa kagala ke yege yuun, yaa ke tanli li yege sogowo;
katugu Yenɲele lo li yen we larasaga ye.

Wɔnmatigiwen laga.

10 Ee, senwee piile pe ma toro paa tifelege yen,
senweele pe woro yaraga ka ndee yagboyoolo.
Ali na ma ka pe ni fuun pe pinle mbe pe taga culo na,
pe ni fuun pe yaa tifaga mbe we tifelege ki na.

11 Yaga ka ye jigi wi taga lewelewe kapyere ti na,
yaga ka ye jigi wi taga yaara nda ye sho fannga na ti na.
Na ye yarijende ti kaa lege la kee yege,
yaga ka ye jigi wi taga ti na.

12 Yenɲele li keli ma para ki kongbannga na,
ma nuru ma para ki shyen wogo na maga ngban, a migi logo;
li yo fo: «Mi na Yenɲele, muwi mi yen yawa pi ni fuun fo we.»

13 We Fo, mboro ma yen fun kagbaraga fo we;
katugu ma yaa ka senwee nungba nungba pyew wi sara mbe yala wi
kapyegele ke ni†.

63

*Yenɲele, ma kagbaraga ki tawa
pi mbɔnrɔ yaraga pyew ki na*

1 Davidi Yenɲele gbogoyurugo. Wila ki ko sanga na ni, wila pye wa Zhuda
tara gbinri wi ni†.

2 E, Yenɲele, mboro ma yen na Yenɲele le,
mi yen nɔo lagajaa, ma la ki yen na na paa tɔnmɔ wogo yen;
na wire ti lombondo ti yen na tile nɔo lagajaa
paa yege nga na tara nda ti waga ma jɛnri, ma pye tɔnmɔ woro ti ni,
tɔnmɔ kala li ma pye ti na we.

† 62:13 62:13: Zhɔbu 34.11; Zhere 17.10; Mati 16.27; Orɔmu 2.6; Naga 2.23 † 63:1 63.1: 1 Sami
23.14

³ Ki kala na, mbanla ta wa ma laga kpoyi ki ni, mi yen nɔɔ wele jenge, mbe ta mboon yawa po naa ma gbogwo pi yan.

⁴ Katugu ma kagbaraga ki tawa pi mbonro yinwege ki na, ki kala na, mi yaa la yuuro koo mbaa ma sonni.

⁵ Ki pye ma, mi yaa loon shari na yinwege piliye yi ni fuun ni, mi yaa lanla keyen yi yinrigi wa naayeri ma mege ni mbaa ma yenri.

⁶ Ki yaa na yenle ti, paa yegɛ nga na lere ma kaa yaakara tanra ka, nda ti yen yanlaga naa sombe ni; mi yaa kaa ma sonni yogorimo gbɔɔ ni.

⁷ Na mi ka pye wa na sinlesaga, na jatere wi ma tigi ma na, mi ma koro na jatere piin ma wogo ki na yembine li ni fuun ni,

⁸ katugu mboro ma yen na sagafɔ we.

Mbanla ta larasaga wa ma kanwira ti nɔɔ, mi yen na jorɔgi nayinme ni.

⁹ Mi mara ma na na kotogo ki ni fuun ni, ma kalige kɛɛ ki yen mala togo.

¹⁰ Eɛn fɔ, mbele paa ki jaa mbanla gbo, ki yaga pe tigi wa tara ti nɔɔ, wa ti latijugo ki ni!

¹¹ Ki yaga pe pe gbo tokobi ni, pe pye dabaala pe yaakara!

¹² Eɛn fɔ wunlunana wi yaa yogorimo ta Yenɲele li kala na; lere o lere wi ma wugu Yenɲele li mege ki na, wo yaa ka gbogwo ta, katugu yagboyoolo pe yon ki yaa ka ton pe na.

64

Yenɲele li yaa ka jɔɔgo wa

senpere yofenne pe na

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo. Davidi Yenɲele gbogoyurugo.

² E, Yenɲele, mila jɛɛn na gbelege nga gbele, ki logo; na go sho na juguye pe yeri, poro mbele mila fye pe yegɛ we!

³ Na sho lepeepe pe yon leme pi na, konaa mala sho kapege pyefenne pe du leme pi na!

⁴ Pe yonro ti tanla paa tokobi yen na pe yɔ; pe senre ti pe na sugulo, paa wangala yen ngele pe gbegɛɛ.

⁵ Pe ma lara mbe lere na wi yen jeregisaga fu wi won ke ni; pe ma fo maa won, pe yere na fye.

⁶ Pe maa fannga nii pe yee ni kapege pyewe pi na, pe maa para pengɛɛ ngele pe yaa sa le larawa ke wogo na, pe maa yuun fɔ: «Lere kpe se kala la jen wa ki wogo ki ni.»

⁷ Kapege ko pe maa jate mbe pye, pe ma yo fɔ: «We yon leme pi gbegɛɛ ma yala de!» Kaselege kona, senwee wi nawa kagala naa kagala ngele ke yen wa wi kotogo na, ke yen paa wetijugo yen, nga ki tijuguwo pi se jen.

⁸ Eɛn fɔ, Yenɲele li yaa pe won wangala ni, ke yaa pe ta, mbe pe fo, mbe pe jaanri.

⁹ Pe yɛɛra yon senre to ti yaa pe yigi mbe pe jan,

lere o lere ka pe yan, wi yaa la go fingi mbaa tɛɛ pe na.

¹⁰ Lere pyew wi yaa ka fyɛ,
pe yaa kaa Yɛnnɛle li kapyegele ke yɛɛ yuun,
mbe kagala ngele li pye ke kɔɔ jɛn.

¹¹ Lesinmbele pe yaa kaa yɔgɔri Yawe Yɛnnɛle li kapyege ki kala na,
mbe pe yɛ karafa li na;
leele mbele fuun pe nawa pi yɛn ma filige pe na, pe yaa kaa yɔgɔri ki kala na.

65

*Yɛnnɛle li daga waa li sɔnni
yarijɛnde nda li yɛn na kaan
we yeri ti kala na*

¹ Yurukɔɔ to wi sewe yurugo. Davidi Yɛnnɛle gbɔgɔyurugo. Yurugo.

² E, Yɛnnɛle, ma daga paa ma sɔnni wa Siyɔn ca,
leele pɛ yɔn fɔgɔɔ ngele kɔn ma yeri, pe yaa ka ke yɔn fili.

³ Mboro ɲa ma maa yɛnrɛwɛ pi nuru,
leele pe ni fuun pe yaa la paan ma kɔɔgɔ mbaa ma gbogo.

⁴ We kajɔgɔɔ ti go kala li wɛ we na,
ɛɛn fɔ mboro mbe ya mbe we kapere ti kala yaga we na.

⁵ Yɛnnɛle, lere ɲa ma ma wɔ, mboo fulo ma yɛ tanla,
mbe ti wi koro wi cɛn wa ma go ki ni, fɛrɛwɛ yɛn ki fɔ wi woo!
Yaritiyɔnrɔ nda ti yɛn wa ma go ki ni, ki yɛn ma we ndanla waa ti tanwa
pi nii,
ma shɛrigo gbɔgɔkpoyi ki tanwa we.

⁶ We shɔfɔ Yɛnnɛle, ki yaga ma kafɔnnɔgɔɔ pye ma we yɔn sogɔ, wa ma
kasinnɛge ki ni,

leele pe ni fuun pe jigi wi yɛn ma na, mbe sa gbɔn fɔ wa tara ti kɔsaga ki
na,

fɔ sa gbɔn wa kɔgɔje wi kɔsaga ki na!

⁷ Yɛnnɛle lo li yanwira ti tɛnɛge li fannɛga ki ni,
yawa yɛn li ni.

⁸ Li ma kɔgɔjɛye pe tinmɛ pi yerege,
mbe kɔgɔje tɔnmɔ mba pi maa yinrigi na tuun pi tinmɛ pi yerege,
mbe cɛngele ke tinmɛ gbɔɔ pi yerege.

⁹ Leele mbele pe yɛn ma cɛn fɔ wa dunrɛya wi kɔsaga ki na, ma kafɔnnɔgɔɔ
ke yɛn na pe sunndo wi kɔɔn pe na,
ma ma ti yɔnlɔ yirisaga kɛɛ woolo naa yɔnlɔ tosaga kɛɛ woolo pe ma yin
nayinmɛ ni.

¹⁰ Ma maa jatere piin tara ti wogo na, na tisaga kaan ti yeri;
ma ma tara ti pye ti ma tanla;

Yɛnnɛle ma mɔɔ lafɔgo ki yin tɔnmɔ pi ni;
ma maa yarilire ti yɔngɔ sɛnwɛɛle pe kan,
katugu mɔ tara ti gbɛgele ko kala na.

¹¹ Ma ma kɛɛɛ ti sɔnyɔ yi suguru tɔnmɔ ni jɛnɛ,
mbe ti kanimboro ti ma pe ma yɔn yala;
ma ma ti tisara ti ma tara ti pe pugɔ,
ma ma fannɛga kan yariluguro ti yeri ti ma fi.

¹² Ma yarijɛnde ti kala na, ma ma ti yɛle li lombɔnɔ li ma kɔ tanga,
maga toro laga o laga, ko yaara to ma yɔn.

¹³ Naniwe mba wa gbinri wi ni, pi maa yongo na kee yege,
yogorimo gbeere yen na yinrigi wa tinndiye pe na lagapyew.

¹⁴ Simbaala naa sikaala pe naniwe pi yin lagapyew,
keere nda wa gbunlundera ti ni ti yin yarilire ti ni,
ti ni fuun ti yen na yogori na yuuro koo paa senwee yen.

66

Ye we shofa Yenjele li son

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo. Yurugo. Yenjele gbogoyurugo.
Yaa Yenjele li sonni yogorimo gbog ni, yoro dunruya woolo wele!

² Yaa yuuro koo yaa li mege ki gbogowa pi yari,
yaa li sonni yaa li gbogo!

³ Yege yo Yenjele li kan fo: «Ma kapyegele ke yen fyere gbora ni,
ma yawa gbog pi kala na, ma juguye pe yen na kannguuro kanni ma yege
sogowa.

⁴ Dunruya woolo pe ni fuun pe yen na foli ma yege sogowa nzo gbogo,
na yuuro koo nzo gbogo,
na yuuro koo nzo mege ki gbogo.»

Wonmatigiwen laga.

⁵ Ye pan ye Yenjele li kapyegele ke wele,
kagala ngele li yen na piin senwee piile pe kan ke yen fannga ni!

⁶ Li kogoje wi waga ma tawara yirige,
ma ti a leele pe tanga tooro na maa kon ma yiri.
Ki kala na, we yen na yogori li kapyegele ke kala na†.

⁷ Li yen tegere ti na yaraga pyew ki go na fo sanga pyew, li yawa pi fannga
na;

li yege yen cengele ke na, na ke korosi,
janggo mbele pe yiri ma je, paga ka pe yee yirige.

Wonmatigiwen laga.

⁸ Yoro cengele woolo, yaa Yawe Yenjele li shari!
Ye ye magangala ke yirige yaa li sonni!

⁹ Lo fannga na we yen yinwege na,
lil yere ki na we to.

¹⁰ E, Yenjele, ma we wa ma wele,
ma we wa ma wele, paa yege nga na pe ma warifuwe wa mbe wele kason
mboo pye kpoyi.

¹¹ Ma we le mere ni,
ma jologo gbogo wa we na.

¹² Ma ti we juguye pe pe shonye pe fe ma lugu we yinre ti na ma toro;
a we jolo ndee we kason naa tonmo kon ma yiri,
een fo ma we tile ma we wo wa ki kagala ke ni ma we kan wogosaga ni.

¹³ Mi yaa kari wa ma sherigo gbogo ki ni mbe sa saara sogoworo wo ma
yeri,

mi yaa yon fogolo ngele mila kon ma yeri ke ton.

¹⁴ Ki yon fogolo koro wele mila kon na yon senre ti ni,
sanga na ni mila pye na jolo we.

¹⁵ Mi yaa yaayoro nda ti toro ta wo ma yeri saara sogoworo,

† 66:6 66:6: Eki 14.21-22; Zhozu 3.14-17

naa simbapene konaa wusuna nuwo taan saara ni;
mi yaa napene konaa sikapene wo ma yeri saraga.

Wonmatigiwen laga.

¹⁶ Yoro mbele fuun ye maa fye Yenhele li yege, ye pan ye logo,
nga Yenhele li pye na kan, mi yaa ki yege yo ye kan!

¹⁷ Mi gbele mali yeri lilan saga,
a mi ya mali son wa na yon.

¹⁸ Ndee ki pye mi kapege yaga wa na nawa,
Yawe Yenhele li se jen na logo na yeri.

¹⁹ Een fo, ye wele, Yawe Yenhele li logo na yeri,
li nungbolo jan mala yenrewe pi logo.

²⁰ Sonmo yen Yenhele li woo,
katugu lii je na yenrewe pi na;
lii si je mbeli kagbaraga ki pye na kan!

67

Cengele ke ni fuun kaa Yenhele

li sonni

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo, nga pe maa koo na ngoni gboon. Yenhele
gbogoyurugo. Yurugo.

² Yenhele sa we yinriwe ta, li duwaw we na!
Laa we wele kajege ni!

Wonmatigiwen laga.

³ Jango laga tara na, leele poon kapyege ki jen,
cengele ke ni fuun kege jen fo mboro ma yen shofa we!

⁴ E, Yenhele, ki yaga cengele kaa ma sonni!
Ki yaga cengele ke ni fuun kaa ma sonni!

⁵ Tara woolo paa yogori paa nayinme yuuro koo;
katugu ma maa kiti wi koon cengele ke na kasinje ni.
Ma maa tara woolo pe yege sinni laga tara na.

Wonmatigiwen laga.

⁶ E, Yenhele, ki yaga cengele kaa ma sonni!
Ki yaga cengele ke ni fuun kaa ma sonni!

⁷ Tara na yarilire ti maa yongo.
Yenhele, we Yenhele, ma maa duwaw we na.

⁸ Ee, Yenhele sa duwaw we na!
Leele pe ni fuun paa fye li yege fo sa gbom wa dunruya wi kosaga ki na!

68

Mbe yurugo ko

mbe Yenhele na cew tafa li son

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo. Davidi Yenhele gbogoyurugo. Yurugo.

² Yenhele li yiri, a li juguye pe gbom ma jaraga,
mbele peli panra, pe fe li yege.

³ Yege nga na wirige ki ma jaraga ma ko saw, pa li ma pe jaraga pe ma ko
ma;
yege nga na kason ma senringuro yan,
pa lepeepe pe yaa ka tongo mbe wo wa Yenhele li yege sogowo ma.

⁴ Ëen fò, lesinmbele pe yaa kaa yɔgɔri,
pe yaa kaa nayinme nii jɛnge Yɛnɛɛle li yɛge sɔgɔwɔ,
pe yaa ka yin nayinme ni fɔ jɛnge.

⁵ Yaa yuuro koo Yɛnɛɛle li kan, yaa Yɛnɛɛle gbɔgɔyuuro koo, yeli mɛge ki gbɔgɔ;

yeli fili yeli gbɔgɔ, lo na li ma kambaara ti pye paa li malaga gbɔnwotoɔ
yɛn na paan ti na!

Li mɛge koyi ŋga Yawe Yɛnɛɛle, yaa yɔgɔri li yɛge sɔgɔwɔ!

⁶ Lo li yɛn pijiriwele pe to we, konaa li ma yere nangunjaala pe ni kiti kɔngɔ na.

Yɛnɛɛle pa li yɛn ma, mbeli ta wa li cɛnsaga kpoyi ki ni.

⁷ Leele mbele pɛ koro pe nunɔba nunɔba, Yɛnɛɛle li pe pye leele fɛnnɛ,
lo li ma kasopiile pe yirige, mbe pe yaga yeyinɔge na, mbe nayinme kan pe yeri.

Ëen fɔ mbele pɛ yiri ma je li na, poro pe yaa ka cɛn wa tara lara nda ti waga ti ni.

⁸ E, Yɛnɛɛle, naa maa yiri ma keli ma woolo pe yɛge sanga ŋa ni,
naa maa kari wa gbɛnri wi ni sanga ŋa ni,

Wɔnmatigiwen laga

⁹ tara tila yɛge, a naayeri wì tisaga ki yaga kì pan;

ko la pye Yɛnɛɛle li yɛge sɔgɔwɔ, Yɛnɛɛle na lili yɛɛ naga wa Sinayi
yanwiga ki na we;

ko la pye Yɛnɛɛle li yɛge sɔgɔwɔ, Izirayeli woolo Yɛnɛɛle le†.

¹⁰ E, Yɛnɛɛle, mà tisagbaraga ki kan we yeri jɛnge,
ma tara tila waga, a mà yinme tirige ti na.

¹¹ Pa ma woolo pɛ cɛn wa ki laga ki na.

E, Yɛnɛɛle, ma kajɛnge ki kala na, màga laga ki gbɛgele mbele pe yɛn tege
na pe kan.

¹² We Fɔ wì para,

jɛle mbele ki sentanra ti yarifennɛ, pɛ pan ma pye janwa gbɔlo.

¹³ Juguye pe malingbɔɔnlo ŋgbɛleye naa pe wunlumbolo pe yɛn na fee,
pe yɔngɔlo kɛ wege;

jɛle mbele pɛ koro wa yinɛ ti ni, pe yɛn na juguye pe kɛɛ yaara ti yɛɛle
pe yɛɛ na.

¹⁴ Ali ye ni, yoro mbele yɛ koro ma sinle wa simbangbondo ti sɔgɔwɔ,
jɛndetuwaye yanlele yɛn wa, mbele pɛ warifuwe wo pe kanwira ti na
mari tɔn,

ma tɛ piiri wo pe kanwira sire ti na mari tɔn†.

¹⁵ Sanga ŋa ni Yɛnɛɛle na yawa pi ni fuun fɔ làa wunlumbolo pe gbɔn ma
pe jaraga,

kila cɛn ndɛɛ fɔɔngɔ kila wuun wa Zalimɔ yanwiga ki na.

¹⁶ Yɛnɛɛle li yanwiga ye, Bazan tara yanwiga ye,
yanwiga ŋga ki yinɛ ti yɛn ma lɛge, Basan tara yanwiga ye.

† 68:9 68:9: Ëki 19.18 † 68:14 68:14: Ki jɛndetuwaye yanlele pe mbe ya pye Izirayeli woolo pe
juguye pe kɛɛ yaara nda pɛ sho pe yeri to ta. Ki yaa pye ndɛɛ ki laga ŋga ki yɛn na para malaga ka
sɛnrɛ na, ŋga Yɛnɛɛle làa cew kan li woolo pe yeri pe juguye pe na, a jɛle pɛ juguye pe kɛɛ yaara
ti yɛle pe yɛɛ na. Ki malaga ki sɛnrɛ ti woro ma yɔnlogo wa Bibulu wi ni.

17 Yɛnnɛlɛ li yanwiga ŋga wɔ mbege pye li cɛnsaga,
yingi na yoro yanwira nda ye yinɛ ti yɛn ma lɛgɛ, kɪ si yɛnjaga yirige ye
ni?
Yawe Yɛnnɛlɛ li yaa ki pye li cɛnsaga fɔ sanga pyew.

18 Yɛnnɛlɛ li malaga gbɔnwotoroye pe yɛn wagaye yɔn lɛgɛɛ,
pe yɛn wagaye yɔn lɛgɛɛ lɛgɛɛ.
Yawe Yɛnnɛlɛ li pan pe ni, ma yiri wa Sinayi yanwiga ki na, ma ye wa li
lajɛŋgɛ kpoyi kɪ ni.

19 Mɔ lugu ma kari wa naayeri,
mɔ pele yigi kasopiile ma kari pe ni.
Mɔ yarikanra shɔ leele pe yeri, ali leele mbele pɛ yiri ma je pe yeri†;
jango mboro ŋa Yawe Yɛnnɛlɛ, ma kɪ Siyɔn yanwiga ki pye ma cɛnsaga.

20 Kɪ daga waa Yawe Yɛnnɛlɛ li shari pilige pyew!
Lo li yɛn ma yere we go kala li ni,
we shɔfɔ Yɛnnɛlɛ loli.

Wɔnnatigiwɛn laga.

21 Ko Yɛnnɛlɛ lo li yɛn we Yɛnnɛlɛ, na we shoo;
Yawe Yɛnnɛlɛ, we fɔ we, pyɛlɔmɔ yɛn wi yeri mbe we shɔ kunwɔ pi kɛɛ.

22 Ɛɛn fɔ Yɛnnɛlɛ li yaa kali juguye pe yinɛ ti yaari;
mbele pɛ koro na kapere ti piin na kee yɛgɛ, li yaa ka pe yinɛ ti yaari mbe
pinlɛ pe yinzire ti ni.

23 We fɔ wi yo fɔ: «Mi yaa sɔngɔrɔ mbe pan ye juguye pe ni, mbe yiri wa
Bazan yanwiga kɪ na;

mi yaa sɔngɔrɔ mbe pan pe ni, mbe yiri fɔ wa kɔgɔje wi nɔgɔ;

24 jango ye ye tɔɔrɔ ti jogo wa pe kasanwa pi ni,
ye pyɔɔnlo pe pe tasaga ta wa ye juguye pe kasanwa pi ni poo laala.»

25 E, Yɛnnɛlɛ, pɔɔn cew tawa tangala li yan ma woolo pe ni,
ma tangala lɔmɔ pɔɔ yan ma ye wa laga kpoyi kɪ ni, mboro ŋa na Yɛnnɛlɛ
naa na wunluwɔ.

26 Yurukɔɔlo poro pɔa keli yɛgɛ, a yarigbɔnrɔ fɛnnɛ pɛ si taga pe na;
sumborombiile poro la pye wa nandogomɔ na pimbigile gbɔɔn.

27 Yaa Yɛnnɛlɛ li shari wa janwa wi gbogolosara ti ni!

Yaa Yawe Yɛnnɛlɛ li shari, yoro mbele yɛ yiri wa Izirayeli setirige kɪ ni.

28 Benzhamɛ ŋa wi yɛn pe pe ni fuun jɔnlo, wi cɛnlɛ woolo poro pe yɛn
kɔŋgbanmbala wele;

a Zhuda cɛnlɛ woolo teelee pɛ si taga, naa pe malingbɔɔnlo ŋgbelege kɪ ni,
naa Zabulon cɛnlɛ woolo teelee pe ni konaa Nɛfitali cɛnlɛ woolo teelee pe ni.

29 Ma Yɛnnɛlɛ ligi kono kan ma yo ma fanŋga ta†.

E, Yɛnnɛlɛ ŋga mɔ pye we kan, yeresaga kan kɪ yeri!

30 Mbɔɔn ta wa ma sherigo gbɔgɔ kɪ ni, ko ŋga kɪ yiri Zheruzalɛmu ca kɪ
go na,
wunlumbolo pe yaa kaa paan yarikanra ni wa ma kan.

† 68:19 68:19: Efe 4.8 † 68:29 68:29: Ŋga kɪ yo fɔ: *Ma Yɛnnɛlɛ ligi kono kan ma yo ma fanŋga ta*, wa Yɛnnɛlɛ sɛnrɛ sɛwɛlɛlɛ mbele pe yɛn Gireki sɛnrɛ ni konaa ŋa pe yinri Siriyaki wi ni, kɪ yɛn ma yɔnlogɔ ma yo fɔ: *E, Yɛnnɛlɛ, ma yawa pi naga*.

³¹ Senngbanra yo Ezhipiti tara ti na, to nda ti yen paa wojon yen wa gbagara wi sɔgowo;
senngbanra yo cengele ke na, koro ngele ke yen paa napene ngbelele yen mbe pinle ki napire ti ni.

Poru mbele pe ma pan na kannguuro kanni na warifuwe kaan ma yeri; malaga ki yen ma cengele ngele ndanla, ma ke puru ma ke jaraga!

³² Legboolo† yiri wa Ezhipiti tara na paan;

Etiyopi tara fenne pe pe keyen yi yirige fyelele na wa Yennele li yeri mbeli yenri.

³³ Dunruya wunluwo pyew yaa yuuro koo Yawe Yennele li kan; yaa Yennele gbogoyuuro koo we Fo wi kan.

Wonmatigiwen laga.

³⁴ Li lugu naayeri wi na paa shon yen, naayeri na wi da maga le wa fafafa; ye wele, li yen nali magala li yinrigi, li yen nali magala na yawa wolo li yinrigi.

³⁵ Yege jen ye yo fo yawa pi yen Yennele lo yeri, li tegere ti yen Izirayeli woolo pe go na, li yawa pi yen naayeri wi lagapyew.

³⁶ E, Yennele, ma yen fyere ni, mboon ta wa ma censaga kpoyi ki ni! Izirayeli woolo Yennele lo li ma fannaga naa yawa kan poru mbele li woolo pe yeri.

Sonmo yen Yennele li woo!

69

Yennele lo li ma senwee wi sho

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo. Pe maa ki koo yurugo nga kolomo na, pe maa ki yinri «Masho polo yarifyenne.» Davidi Yennele gbogoyurugo.

² E, Yennele na sho, katugu tonmo pilan li ma gbon fo wa na yologo.

³ Mi tigi wa fenrege ki ni fo wa nogona, mi si yeresaga ta na yee na.

Mi tigi wa tonmo pi latijugo ki ni, tonmo mba pi yen na fuun pilan li.

⁴ Mi yen na gbele na sagawa jaa, fo a na magala li wo; mi yen na Yennele li wele kono, fo a na yengele ke saa te welege ki na.

⁵ Leele mbele panla panra go fu pe lege ma we na yinzire ti na, mbele paa ki jaa mbanla gbo, pe fannaga ki gbogo; pe yen na бага na na wi.

Mii yaraga nga le, pe ma yo mbe ko yongo kan.

⁶ E, Yennele, mala kambajenne pi jen, na kajogoro ti woro ma lara ma na.

⁷ We Fo, Yawe Yennele, mboro na yawa pi ni fuun fo, mbele pe pe jigi wi taga ma na, maga ka ti pe fere sho na kala na! Izirayeli woolo Yennele, mbele pe yen noo lagajaa, maga ka ti pe fere sho na kala na!

† 68:32 68:32: Nga ki yo fo legboolo, ki senre ti woro ma filige Eburuye senre ti ni.

8 Katugu mboro kala na, pe yen nala tegele, mīgi kun na yee ni;
mboro kala na, fere tilan go sogo.

9 Mi pye namban̄a na sefenne pe yeri,
mì pye cenle la yege woo na n̄osepiile pe yege na.

10 Ma go ki yen mala ndanla ndanlawa mba ni, pi yen paa kas̄on yen nala
sori wa na kotogo na†;
mbele pe yen n̄oo tegele, pe tegele li to na na†.

11 Mi mala yee tirige ma yen̄ge le,
ko maga kan pe maa na tegele.

12 Na mi ka jatere piriwen yariporo le,
pe mala mege ki le maga le yomiyele.

13 Mbele pe maa c̄een wa ca ki mbogo yeȳongo ki na, pe maa baro piin
nala sanga,
sinw̄oolo p̄anla mege ki le yurugo.

14 Ēen f̄o Yawe Yen̄jele, mboro mi yen na yenri;
wagati ̄a wo wi yala m̄oo kagbaraga ki pye.
E, Yen̄jele, ma kagbaraga ki gb̄ogo, ki kala na, na yon sogo;
na sho mbe yala ma yen sen̄re nungba yof̄o yege ̄nga na ki ni!

15 Na tile mala w̄o wa fen̄rege ki ni, jango mi ka ka liwi wa ki ni naa,
na sho na panrafenne pe kee;
na tile mala sho ton̄ngb̄oo pi yeri!

16 Maga ka ti ton̄mo mba pila fuun pi kari na ni,
maga ka ti ton̄mo pi latijugo kilan li,
maga ka ti fanga kilan yon ton.

17 Yawe Yen̄jele, na yon sogo, katugu ma kagbaraga ki yen ma yon;
ma yinriwe tawa gb̄oo pi kala na, ki yaga ma kan̄nga ma yege wa na yeri
mala saga!

18 Mi ̄a ma tunmbyee, maga ka pun̄go wa na yeri!
Tege yen na na, ki yaga mala yon sogo fyaw!

19 Fulo na tanla mala go sho,
pan mala sho na juguye pe kee!

20 P̄anla tifaga, ma fere ti wa na na konaa mala go sogo yege ̄nga na, m̄aga
jen;
ma yege yen na winfenne pe ni fuun pe na.

21 Tegele na paa na tegele, lilan nawa pi tanga na na f̄o mala pye yāa;
mila pye naga son̄ri nd̄ee lere wa yaa na yinriwe ta, ēen f̄o lere sila na
yinriwe ta;

mila pye naga son̄ri nd̄ee lere wa yaa ta mbanla kotogo ki sogo na na, ēen
f̄o lere sila ta.

22 P̄e shon̄ro le wa na yaakara ti ni,
wogo la pye na na, a p̄anla kan duven tangara ni mbe w̄o†.

23 Yen̄jele sa ti pe liwen pi pye paa pen̄e yen wa pe yege,
pe fer̄ewe pi pye paa mer̄e yen mbe pe yigi.

24 Pe yengele ke w̄o pe na binriw paga kaa yaan naa,
pe sen̄ngele ke kurukuru pe na f̄o sanga pyew!

25 Ma ti nangbanwa gb̄oo mbe pye ma ni pe ni,

† 69:10 69:10: Zhan 2.17 † 69:10 69:10: Or̄omu 15.3 † 69:22 69:22: Ki sen̄re nda tila yo Zhezu
wi wogo na (Mati 27.48; Maki 15.36; Luki 23.36; Zhan 19.28-29).

ma nanɗbanwa ndorogo ki gbɔn pe na!

²⁶ Ma ti pe censara ti jɔɔ ti wɔ wa pew,
lere kpɛ ka ka cɛn wa pe paara yinɛ ti ni naa†!

²⁷ Katugu mboro jate mɔ jɔɔɔ wa lere ɲa na mako, pe maa wi jɔɔɔ ki
seregi wi na naa;

lere ɲa ma kɛɛ ki gbɔn wi na, wi jɔɔɔ ko sɛnɛ pe maa yari na toro.

²⁸ Pe kajɔɔɔ ti ni fuun ti taga pe go na,
maga ka pe yigi paa lesinmbele yɛn!

²⁹ Pe mɛɛ ti gbo mari wɔ wa yinwege sɛwɛ wi ni,
maga kaa pe jate mbe pe pinlɛ lesinmbele pe ni†.

³⁰ Mi wo na, mi yɛn fyɔnwɔ fɔ na jɔɔ,
e, Yɛnɲɛlɛ, na sho mala yirige!

³¹ Mi yaa la yuuro koo mbaa Yɛnɲɛlɛ li sɔnni,
mi yaa la li gbogo mbaa li shari.

³² Paa ma sɔnni Yawe Yɛnɲɛlɛ, ko yɛn mɔɔ ndanla ma wɛ pe nɛɛ wɔ ma
yeri saraga ko na;

konaa ma wɛ napɔɔ ɲa wi yɛnɲɛlɛ yiri ma pye yɛnɲoro ni wi na.

³³ Leele mbele pɛ pe yɛɛ tirige, pe yaa ki wogo ki yan mbaa yɔɔɔri;
yoro mbele ye yɛn na Yɛnɲɛlɛ li lagajaa, Yɛnɲɛlɛ sa yinwetɔnɔɔ kan ye
yeri!

³⁴ Katugu Yawe Yɛnɲɛlɛ li maa nuru fyɔnwɔ fɛnnɛ pe yeri,
li woolo mbele kasopiile li se pe tifaga.

³⁵ Naayeri wo naa tara ti ni, ti daga mbaa li sɔnni,
kɔɔɔje wo naa wi nawa yaara ti ni fuun ti daga mbaa li sɔnni!

³⁶ Katugu Yɛnɲɛlɛ li yaa Siyɔn ca ki sho,
li yaa ti pe Zhuda tara cara ti kan naa fɔnɲɔ,
li woolo pe yaa ka cɛn wa ti ni naa, mberi pye pe woro.

³⁷ Li tunmbyeele pe setirige piile pe yaa ka ki tara ti ta pe kɔɔɔɔ,
li yɛn ma leele mbele ndanla, ti yaa ka pye pe censaga.

70

*Yawe Yɛnɲɛlɛ,
pan mala saga fyaw
(Yuuro 40.14-18)*

¹ Yurukɔɔɔ to wi sɛwɛ yurugo. Davidi Yɛnɲɛlɛ gbɔɔɔyurugo. Nandowo
yurugo.

² E, Yɛnɲɛlɛ na sho,
Yawe Yɛnɲɛlɛ, fyɛɛlɛ ma pan mala saga!

³ Mbele paa ki jaa mbanla gbo, Yɛnɲɛlɛ sa ti pe fɛɛ sho, pe go ki sogo pe
na!

Mbele paa ki jaa tipege mbanla ta, Yɛnɲɛlɛ sa ti pe tifaga fɔ paa songɔɔ
punɲo na!

⁴ Mbele paa tɛɛ na na kiyakiya kiyakiya,
paa songɔɔ punɲo na fɛɛ nda ti pe yigi ti kala na!

⁵ Mbele fuun pe yɛn nɔɔ lagajaa,
poro mbe yin nayinmɛ ni, paa yɔɔɔri ma kala na!
Mboro ɲa ma yɛn shɔfɔ, ma yɛn ma mbele ndanla,

† 69:26 69:26: Kapyɛ 1.20 † 69:29 69:29: ɛki 32.32; Naga 3.5; 13.8; 17.8

poro mbaa ki yuun suyi fɔ: «Yɛnnɛlɛ lɪ gbɔgɔ.»

⁶ Mi wo na, mi yɛn tege na, ma pye fyɔnwɔ fɔ.

E, Yɛnnɛlɛ, fyɛɛlɛ ma pan mala saga!

Mboro ma yɛn na sagaɔ konaa na shɔfɔ;

Yawe Yɛnnɛlɛ, maga ka mɔ na sagawa pi ni!

71

Leɛɛ wa Yɛnnɛlɛ yɛnrɛwɛ

¹ Yawe Yɛnnɛlɛ, mboro milan yɛɛ karafa ma na;
maga ka ti mbe fɛrɛ shɔ!

² Mboro ɲa ma yɛn sinnɛ, na shɔ, mala saga!
Nunɣbolo jan ma logo na yeri, mala shɔ!

³ Pye paa walaga yɛn na kan, ɲga ki yɛn na larasaga,
laga ɲga mbe ya sa lara wa sanga pyew mbe shɔ.

Ee, mɔga kɔn maga tɛgɛ mbanla shɔ,

katugu ma yɛn paa walaga yɛn na kan konaa malaga sigeca yɛn nala go
singi.

⁴ E, na Yɛnnɛlɛ, na shɔ lepeele pe kɛɛ,
na shɔ ki lembasinmbele naa lewelimbɛlɛ pe kɛɛ.

⁵ Katugu na Fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ, mboro ma yɛn na jigi tagasaga ye;
mboro milan jigi wi taga ma na maga lɛ wa na punwɛ pi ni.

⁶ Maga lɛ pɔnla se, mi yɛn ma kɛɛ kan mboro na,
maga lɛ wa na sepilige ki na, ma yɛn na wele na na.
Ki kala na, go yɛn ki na mbaa ma sɔnni suyi.

⁷ Mi pye paa kafɔnnɔ yaraga yɛn leɛgɛrɛ yeri,
ɛɛn fɔ mboro ma yɛn na larasaga jɛɲgɛ ye.

⁸ Ma sɔnmɔ yuuro ti se kɔ wa na yɔn,
mi yaa loɔn gbɔgɔwɔ pi sɛnrɛ yuun pilige pyew.

⁹ Na leɛwɛ sanga ni, maga kanla wa,
na na fanɲga ki ka kaa koo na ni sanga ɲa ni, maga ka je na na!

¹⁰ Katugu na juguye pe maa para na sɛnrɛ na,
mbele pe yɛn nala pɛɛlɛ, pe yɛn na yɔn nii na na.

¹¹ Pe yɛn na yuun fɔ: «Yɛnnɛlɛ lɪ laga wi na;
ye pan woo purɔ woo yigi,
lere woro wa mboo shɔ.»

¹² E, Yɛnnɛlɛ, maga kɔɔn yɛɛ laga lali na ni!
Mboro ɲa na Yɛnnɛlɛ, fyɛɛlɛ ma pan mala saga!

¹³ Mbele pe yɛn na бага na na, poro mbe fɛrɛ shɔ pe kɔ pe wɔ wa!
Mbele paa ki jaa mbe tipege pye na na, fɛrɛ mbe pe yigi, pe go ki sogo pe
na!

¹⁴ Mi wo na, na jigi wi yɛn ma na sanga pyew,
mi yaa koro mbaa ma sɔnni suyi.

¹⁵ Mi yaa laga yɛgɛ yuun yɛgɛ ɲga na ma yɛn sinnɛ,
mbaa ma showɔ pi sɛnrɛ yuun,
katugu ma kaɲɲgɛ pyege ki se ya jɛn mbe kɔ.

¹⁶ We Ɔɔ, Yawe Yenɲele, mi yaa kari wa ma yeri saa ma yawa kagbɔgɔlɔ ke senre yuun;
mi yaa loon kasinɲge ki senre yuun, mboro nungba wogo ye.

¹⁷ E, Yenɲele, mɔla naga maga le wa na punwe pi ni,
ali ma pan ma gbɔn nala, mi yen nɔɔ kagbɔgɔlɔ ke senre yuun.

¹⁸ E, Yenɲele, ali na mi ka ka le, na yinzire ti ka filige,
maga kanla wa,
pa kona mi yaa loon fanɲga ki senre yuun nala pilige woolo pe kan,
mbaa ma yawa pi senre yuun setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri pungo na pe kan!

¹⁹ E, Yenɲele, ma yen ma sin yege nga na, ki yiri ma gbɔn Ɔɔ wa naayeri,
katugu mɔ kagbɔgɔlɔ pye.
E, Yenɲele, ambo wi yen paa ma yen?

²⁰ Mboro kala na, tege legere naa jɔlɔgɔ legere gbɔn na na,
ɛɛn Ɔɔ, ma yaa pan mbe yinwege kan na yeri naa;
ma yaa kanla yirige mbanla wɔ wa wegbɔgɔ tijugo ki ni.

²¹ Ki yaga mala gbɔgɔwɔ pi kan na yeri naa fɔnɲgɔ,
mala kotogo ki sogo na na naa fɔnɲgɔ.

²² Kona mi wo na, mboro ɲa na Yenɲele, mi yaa loon sɔnni ɲgoni ni, ma
yen senre nungba yɔfɔ yege nga na ki kala na.
Mboro ɲa Izirayeli woolo Yenɲele kpoyi le, mi yaa la juru gbɔɔn mbaa ma gbogo.

²³ Na mi ka kaa yarigbɔnrɔ gbɔɔn mbaa ma gbogo, mi yaa la jɔrɔgi
nayinme ni;
mi yaa la yuuro koo mbaa ma sɔnni, katugu mɔla go sho.

²⁴ Ma yen sinɲe yege nga na, mi yaa laga senre yuun wa na yon pilige
pyew,
katugu mbele paa pye naga jaa tipege mbanla ta, pɛ fɛrɛ sho, a pe go ki
sogo pe na.

72

*Mbe Yenɲele li yenri
li duwaw wunlunaɲa wi na*

¹ Wunlunaɲa Salomo wi yurugo.

E, Yenɲele, wunlunaɲa wi naga ma kiti kɔnlɔmɔ pi ni,
ma kasinɲge jatere wi kan wunlunaɲa pinambyɔ wi yeri!

² Ki ka pye ma, wi yaa la kiti wi kɔɔn ma woolo pe na kasinɲge ni,
mbaa ma woolo mbele pe yen tege na pe kiti wi kɔɔn mbe yala kaselege
ki ni.

³ Yanwira ti yaa ka pan yeyinɲge ni leele pe kan,
tinndiye fun pe yaa ka pan yeyinɲge ni leele pe kan kasinɲge ki fanɲga
na.

⁴ Wi woolo pe ni, mbele pe yen fyɔnwɔ fɛnnɛ, wi yaa ka pe tanga ki kan
pe yeri,
mbe mbele pe yen tege na pe sho,
mbe mbele pe yen na pe jɔlɔ pe tɔngɔ.

⁵ Kona mbe yɔnlɔ konaa yenɲe ki ni ti ta ti yen na yinrigi Ɔɔ mbe sa
dunruya wi kɔ,

leele pe yaa la fye ma yege fo sanga pyew.

⁶ Wunlunana wi yaa pye paa tisaga yen, nga ki ma pan yariluguro yirifonndo na,

paa tisafongo yen, nga ki ma tara ti yinngi jenge.

⁷ Kasinngi ki yaa fannga ta wi wunluwo sanga wi ni, mbe yenge ki ta ki yen na yinrigi fo sa dunruya wi ko, yarijende ti yaa la lege mbaa kee yege.

⁸ Wi yaa ka cen tara ti ni fuun ti go na, mbege le Efirati gbaan wi na fo sa gbon wa tara ti kosaga ki na.

⁹ Mbele pe yen ma cen wa gbinri wi ni, pe yaa kaa kannguuro kanni wi yege sogowo mbaa wi gbogo,

wi juguye pe yaa kaa taambugo ki mugu (mbege naga fo wi ya pe ni).

¹⁰ Tarisisi tara wunlumbolo konaa logo furo nda wa kogoje wi ni wa lege, ti wunlumbolo pe yaa kaa paan mbaa boyan yaara kaan wi yeri; Saba tara wunlumbolo naa Seba tara wunlumbolo pe yaa kaa paan yarikanra ni wi kan†.

¹¹ Wunlumbolo pe ni fuun pe yaa ka pan mbaa foli wi yege sogowo mbaa wi gbogo,

cegele ke ni fuun ke yaa ka go sogo mboo kan.

¹² Katugu mbele pe yen tege na, na gbele naa yinri wi pe saga, wi yaa ka pe sho,

mbe fyonwo fenne mbele sagafu woro pe na pe sho.

¹³ Wi yaa ka fannngogo fenne poro naa mbele pe yen tege na pe yinriwe ta; wi yaa ka fyonwo fenne pe go sho.

¹⁴ Wi yaa ka pe sho pe jolofenne poro naa lewelimbele pe kee, katugu pe yinwege wogo ki yen ma gbogo wi yeri fo jenge.

¹⁵ Yennele sa yinwetonlogo kan wunlunana wi yeri!

Leele mbaa yinrigi te ni wa Saba tara, paa paan wi ni wi kan!

Leele mbaa Yennele li yenri wi kan sanga pyew,

mbaa duwaw piin wi kan pilige pyew!

¹⁶ Yennele sa ti yarilire tila yongo jenge wa tara ti ni,

yarilire sheshere mbe pye fo wa yanwira ti go na mbaa fige,

ti yon paa yege nga na tire ti ma kaa fyenwe wa Liban tara yanwira ti na we.

Leele pe lege wa cara ti ni, paa yege nga na yan ki yen wa wasege ki ni!

¹⁷ Yennele sa ti wi mege ki koro wa fo sanga pyew;

wi mege ki ka ka ko paa yege nga na yonlo ki yen wa suyi.

Leele paa duwaw piin pe yee kan wi mege ki ni;

cegele kaa ki yuun fo wi yen ferewe na!

¹⁸ Sonmo yen Yawe Yennele, Yennele le, Izirayeli woolo Yennele li woo, lo nungba pe, lo li maa kagbogolo piin!

¹⁹ Yennele na gbogowo wolo, sonmo yen li woo fo sanga pyew!

† 72:10 72:10: Ki woro na lere kon shyen, Saba tara ki yaa pye tila pye wa Larabu tara ti yonloparawa kalige kee yeri. Seba tara ki yaa pye to la pye wa lewawo tara nda pe yinri nala pilige ki na Sudan wa ti yonloparawa kamege kee yeri. Ki laga nga ki yen na para faa woolo paara tara ti kongolo ke jen ma gbon lara nda ni to senre na. Efirati gbaan wo la pye wa yonloparawa kamege kee ki na, Saba naa Seba tara to la pye wa yonloparawa kalige kee naa yonlo tosaga kee yeri, Tarisisi tara to la pye wa yonlo tosaga kee ki na.

Li gbogowo yanwa pi tara ti lagapyew ki yin!
Anmiina! Anmiina!

²⁰ Zhese pinambyo Davidi wi Yenñele yenñewe senñe pa ti ko lagame.

SEWE TAANRI WOO

73

73-89

Yenñele li maa kasinñge piin

¹ Asafu† Yenñele gbogoyurugo.

Kaselege ko na, Yenñele li yen jenne Izirayeli woolo pe ni,
li yen jenne mbele pe nawa pi yen ma filige pe na pe ni.

² Ma si yala, mi wo na, kila koro jenri na tooo ti mbaa wonri,
kila koro jenri anme mila wo ma to;

³ katugu mbele pe maa pe yee gbogo, yenjaga la pye na ni pe ni,
naa mila pye na poro kapere pyefenne pe yaan pe kagala kaa yongo na
kee yee we.

⁴ Ki leele kanñbanra kpe woro na gboon pe na fo sa gbón kunwo pi na,
pe yen ma yon wire na, ma tugbolo.

⁵ Joloo nga ki maa senweele pe taa ko ka na gbón pe na;
kapege na pe ta paa leele sanmbala pe yen.

⁶ Ki kala na, yee gbogowo pi yen pe yeri paa fereyaraga yen wa pe yoloo,
lewelwe kapyere ti yen pe yeri paa yariporo yen ma pe ton.

⁷ Pe tooo tooo fo a pe yengele kaa yengele pe na,
jatore pere nda ti yen wa pe kotogo na, ti yen konlo fu.

⁸ Pe maa kala lakoo leele na, na senñbanra yuun mbe kapege pye,
pe maa para na yee tungu leele na, mbaa pe jolo.

⁹ Pe maa para na ye Yenñele na wa naayeri li ni,
pe yon senñe ti maa jogowo piin tara ti lagapyew.

¹⁰ Ki kala na, Yenñele li woolo pe ma taga pe punjo na,
ma pe senñe ti le na tanri ti na, paa yee nga na pe maa tonmo woo we.

¹¹ Ki leele pe maa yuun fo: «Yenñele li mbe ya mbege jen mele?
Yenñele na yaara ti ni fuun ti go na, li mbe ya mbege jen mele?»

¹² Pa lepeelee pe kala li yen ma,
pe yen yeyinñge na, a pe koro na ka tari pe yarijende ti na na kee yee.

¹³ Kaselege ko na, ki cen ndee milan nawa pi yaga pi filige na na jaga win,
milan keyen yi jogo mbege naga fo mi yen jeregisaga fu jaga win.

¹⁴ Katugu tege ki yen na na pilige pyew,
pinliwe nunñba nunñba pyew joloo ki ma gbón na na.

¹⁵ Ndee mila yo mi yaa la para paa pe yen,
kona mi jen noo woolo pe fanla.

¹⁶ Ki pye ma, a mi si jatore pye ki kala li na, mbe ta mbeli koro jen,
a mi sigi yan fo li yen ma ngban.

¹⁷ Fo naa mila ka saa ye wa ma sherigo gbogo ki ni pilige nga ni,
lepeelee pe yaa ko yee nga na, a mi si jen maga koro jen.

¹⁸ Kaselege ko na, Yenñele, ma pe le konlo la ni, na li maa wonri,
jango mbe pe jan mbe pe tongo!

† 73:1 73:1: Yuuro 50.1

¹⁹ E, wele, pè tongo ma wɔ wa yɔnlɔ nunɔba!

Pè kɔ ma wɔ wa, fyere gbɔrɔ ti pe tongo pew.

²⁰ We Fɔ, na maga yiri pe kɔrɔgɔ, pe yaa kɔ saw,
paa yege nga na lere ka wɔɔnrɔ wɔnlɔ mbe yaara yan, wi ka yen mbe yiri,
ti ma kɔ wi yege na we.

²¹ Sanga ɲa ni na nawa pɪla tanga na na,
a kayanɔa kilan jatere wi piri na na fɔ ma saa toro,

²² mila pye lembige, mi sila kala jɛn,
mila pye tijinliwe fu fɔ paa yaayogo yen ma yege sɔgɔwɔ.

²³ Kona ki ni fuun, mi yen ma ni sanga pyew,
màla yigi na kalige kɛɛ ki na.

²⁴ Ma maa na yerɛgi nala yege sinni wa kono li ni,
ko punɔ na, ma yaa kanla lenge wa ma gbɔgɔwɔ yanwa pi ni.

²⁵ Ambo wi yen na yeri wa yenɲele na mbanla saga, na mboro ma?
Mi woro na yaraga ko ka jaa laga tara ti ni, na mboro ma.

²⁶ Na wire ti fanɲga ki mbe ya kɔ, na jatere wi kɔ na na,
ɛɛn fɔ Yenɲele lo li yen na kɛɛndagaserege, naa na tasaga fɔ sanga pyew!

²⁷ Wele, mbele pe ma pe yeɛ laga ma na, pe ma punɔ,
mbele pe woro sinmbele ma ni, ma ma pe tongo ma pe wɔ wa.

²⁸ Mɪ wo na, mbe koro mbe mara ma na Yenɲele, ko ki yen na fɛrɛwe we,
pa milan jigi wi taga mboro na we Fɔ, Yawe Yenɲele,
janɔ mbe ya mbaa ma kapyegele ke ni fuun ke yege yuun.

74

Yenɲele, yinɲi na, a mà si juguye

pe yaga pè sherigo gbɔgɔ ki tongo

¹ Asafu† nagawa yurugo.

E, Yenɲele, yinɲi na, a ma si we wa pew?

Woro mbele we yen ma simbanɲelege nga ma maa kɔnri,
yinɲi na, a ma si nawa ɲɔban we ni?

² Ki yaga ma jatere pye ma gbogolomɔ woolo pe na,
poro mbele màa wɔ ma yeɛ kan maga le wa fafa!
Ki cɛnle na li yen ma woolo, a mà pe go sho, jatere pye pe na;
jatere pye Siyɔn yanwiga nga ki yen ma cɛnsaga ki na!

³ Kari ma sa jɔgɔwɔ mba pɪ pye, a ki mɔ pi wele;
we juguye pè yaraga pyew ki jɔgɔ wa ma laga kpoyi ki ni.

⁴ Ma winfenne pè cew tawa kɔnnɔ wa wa laga nga leele pe maa finli ma
ni ki ni yere,

pè pe dirapoye pe pɔ wa, mbege naga fɔ pè cew ta.

⁵ Pè pe yeɛ naga paa tire janfenne yen,
mbele pè pe gbɔɔnrɔ ti yirige tire ti na wa kɔlɔgɔ ki ni.

⁶ Yaara yanlere nda tila pye ma sherigo gbɔgɔ ki nawa pi fere,
pèri gbɔn mari yaari gbɔɔnrɔ naa maritoye pe ni.

⁷ Pè kason le ma cɛnsaga kpoyi ki ni maga sogo;
ma mege ki yen go nga na, pège jan maga tege fyongo ni.

† 74:1 74.1: 50.1; 73.1

8 Pàa pye naga yuun wa pe yee nawa fò: «We yaa pe ni fuun pe pinle mbe pe tongo pew.»

Yenñele gbogósara nda fuun ti yen wa tara ti ni, pè ti ni fuun ti sogo.

9 We woro nòo kacén kagala ke yaan naa,

Yenñele yon senre yofò woro wa naa,

lere kpé woro we ni, ña wi yen ma ki kala na li kosanga wi jen.

10 E, Yenñele, we winfenne pe yaa loon tegele fò sa gbón wagati wiwiin?

Naga yen ma, pa we jugu wi yaa koro mbaa ma tifaga yeen wi le?

11 Yingi na, ma si woro na kala la piin mbe we saga?

Ma kée ki yirige ma pe tongo!

12 E, Yenñele, mboro ma yen na wunlunana maga le wa fafafa; mboro ma maa leele pe shoo tara ti lagapyew ki ni.

13 Mboro maa kogoje tonmo pi kon shyen ma yawa pi fannga na;

mboro maa yarifeleye yi yinre ti yaari wa tonmo pi ni.

14 Mboro maa yarifelege Leviyatan[†] ki yinre ti yaari,

mée ki kara ti kan yanyaara ti yeri yaakara wa gbinri wi ni.

15 Mboro mà puluyo naa laforo ti yon yenge, a tila fuun,

gbaanla mbele pe tonmo pila waga, mà ti a pè waga.

16 Yonlo ki yen ma wogo, yembine li yen ma wolo;

mboro mà yonlo naa yenge ki da.

17 Mboro mà tara ti kongolo ke ni fuun ke gbón,

mboro mà kanga naa yonro ti tege.

18 Ma jatere wi tege ki wogo nga ki na Yawe Yenñele, fò we juguye pe yen nòo tegele,

cenle na li woolo pe yen tijinliwé fu fenne pe yen nòo tifaga.

19 Ma woolo poro mbele pe yen kagbogo yon ma yeri, maga ka pe go pere yan cenre ti yeri[†];

ma woolo mbele pe yen tege na, maga ka fege pe na fò sanga pyew!

20 Ta jatere piin yon finliwé mba mà le pe ni pi na;

katugu lewelimbele pe yen na lewéléwé kapyere piin tara ti lologongolo ke ni fuun ke ni.

21 Maga ka ti lere ña wi yen tege na, wi songoro wi kari fere ni;

Ma ti mbele pe yen yungbogo ni konaa fyonwo fenne pe ni paa ma sonni!

22 E, Yenñele, yiri ma yere ma yee ni,

ma jatere wi tege ki na fò tijinliwé fu fenne pe yen nòo tegele pilige nungba nungba pyew.

23 Kongolo ngele ma winfenne paa waa, maga ka fege ke na;

mbele pè yiri ma koro go pe yen na tinme gbóo mba tinni suyi, maga ka fege pi na!

[†] 74:14 74.14: *Leviyatan, yarifelege tipege kayi, nga pàa pye na para ki senre na mungooro ni faa wa Izirayeli tara kée ki yeri. Kila pye ma taanla tipege fannga ko ni. Pàa pye naga jate yanyaraga cinjannji kayi, nga yinre koloshyen la pye ki na, nakoma naga jate paa wòogo nakoma wojon yen.* [†] 74:19 74.19: *Nga ki yo fò: Ma woolo mbele pe yen kagbogo yon ma yeri, Eburuye senre ti ni, ki yen ma yonlogo ma yo fò: Ma jendetuwa. Izirayeli woolo poro pe yen ma taanla jendetuwa wi ni, poro pe yen Yenñele li jendetuwa ña wi kala li yen ma ngban li ni.*

75

Yenɲele lo li yen kiti kɔnfɔ we

¹ Yurukɔɔlo to wi sewe yurugo. Pe maa ki koo yurugo nga kɔlomɔ na, pe maa ki yinri: «Maga kaga tɔngɔ.» Asafu Yenɲele gbɔgɔyurugo. Yurugo.

² We yen nɔɔ sɔnni, e, Yenɲele, we yen nɔɔ sɔnni;
ma yen yege nga na we yen naga senre yuun.
We yen nɔɔ kagbɔgɔlo ke yari.

³ Yenɲele li yo fɔ: «Wagati ɲa mi yaa ka kɔn mbe tɛge, na wiga ka gbɔn, mi jate mi yaa ka kiti wi kɔn kasinɲe ni.

⁴ Tara ti kaa yege to naa ti nawa woolo pe ni fuun pe ni,
muwi mi mari yerege ti nɔgɔna cɛnyaara ti na.»

Wɔnmatigiwen laga.

⁵ Mi yen naga yuun mbele pe maa pe yee gbogo pe kan fɔ: «Yaga kaa ye yee gbogo,»

naga yuun lepeelee pe kan fɔ: «Yaga kaa ye yee nari.»

⁶ «Yaga kaa ye yege ki tungu ma,
yaga ka ye yege ki waga mbaa yee gbɔgɔwɔ senre yuun.»

⁷ Katugu gbɔgɔwɔ tawa pila yiri wa yɔnlɔ yirisaga kee yeri,
pila yiri wa yɔnlɔ tosaga kee yeri,
pila si yiri wa gbinri wi ni.

⁸ Mɔ ɲen Yenɲele lo li ma kiti wi kɔn;
li ma lere wa tirige, mbe wa yirige.

⁹ Wɔjɛnnɛ la yen Yawe Yenɲele li kee,
na li yen ma yin duven welewe ni, ɲa wi yen ma pinle wi yee ni na
ɲgbɔrɔgɔ kɔɔn.

Li yen naa kanɲgi lepeelee mbele fuun pe yen laga tara na pe kan poo wɔ;
pe daga mboo wɔ fɔ mbe sa sinderɛ ti ni fuun ti pinle mberi wɔ.

¹⁰ Mi wo na, mi yaa laga wogo ki yari suyi;
mi yaa la yuuro koo mbaa Zhakɔbu Yenɲele li sɔnni.

¹¹ Mi yaa ka lepeelee pe yee gbɔgɔwɔ pi kɔ mboo wɔ wa;
ma si yala, lesinmbele poro yɔlɔgɔ kɔ yaa ka yiri caw.

76

Yenɲele lo li yen cew tɔfɔ

¹ Yurukɔɔlo to wi sewe yurugo, nga pe maa koo na ɲgɔni gbɔɔn. Asafu Yenɲele gbɔgɔyurugo. Yurugo.

² Zhuda tara woolo pɛ Yenɲele li ɲen,
li mege ki yen ma gbɔgɔ wa Izirayeli tara ti ni.

³ Li paraga go ki yen ma kan wa Salemu[†] ca;
li cɛnsaga ki yen wa Siyɔn ca.

⁴ Pa lɔa juguye pe sandiga wangala kason wogolo ke kaari wa ki laga ki
na,
naa pe tugurɔn sigɛyaara ti ni, naa tokobiye konaa malingbɔnyaara
sannda ti ni.

Wɔnmatigiwen laga.

⁵ E, Yenɲele, ma gbɔgɔwɔ yanwa naa ma tiyɔnwɔ pi ni,

[†] 76:3 76:3: Zheruzalemu ca ko nungba ko pe maa yinri Salemu.

tì wɛ yanwira tugboɔɔɔ nda tì da maga lɛ wa fafafa ti na†.

6 Yɛnnɛlɛ lì malingboɔɔnlo kotogofenne pe kɛɛ yaara ti koli pe yeri;
pe yɛn na wɔnlo, pe se ka yɛn naa.

Ki malingboɔɔnlo kotogofenne pe ni fuun wa kpɛ si ya mbe kɛɛ yirige mbe
kala la kpɛ pye.

7 Zhakobu Yɛnnɛlɛ, naa mà pe figiri,
shon lugufenne konaa shɔnye pɛ si toori, fɔ a pe yɛgɛ wɔ pe na.

8 Mboro Yɛnnɛlɛ, ma yɛn fyɛɛ yaraga gbogo,
na ma nawa piga ngban, ambo wi mbe ya yere ma yɛgɛ?

9 Mà koro wa yɛnnɛlɛ na ma kiti wi kɔn,
dunruya woolo pɛ fyɛ ma pyeri dinw;

10 naa mboro Yɛnnɛlɛ, mà yiri ma kiti wi kɔn,
mbe mbele fuun pe yɛn tege ni laga tara na pe sho we.

Wɔnmatigiwen laga.

11 Ali na senwee wi nawa pi ka ngban, ma ma ti wi maa ma gbogo;
mbele pɛ sho ma nangbanwa pi kɛɛ, ma ma pe mara ma yɛɛ na†.

12 Yaa yɔn fɔgɔlo kɔɔn Yawe Yɛnnɛlɛ, ye Yɛnnɛlɛ li yeri, yaa ke yɔn fili;
yoro mbele fuun ye yɛn ma cɛn mali maga, yaa paan yarikanra ni Yɛnnɛlɛ
na li yɛn fyɛɛ wolo li kan.

13 Li ma kundigile pe yɛɛ gbogɔwɔ pi kɔ pe ni,
li maa fyɛɛ gbɔɔ waa dunruya wunlumbolo pe na.

77

*Wa na jɔlɔgɔ ki ni, mi maa
Yɛnnɛlɛ ma kagbɔgɔlɔ
ke senre yuun*

1 Yurukɔɔlo to wi sɛwɛ yurugo, mbe yala Yedutun† yurugo kolomɔ pi ni.
Asafu Yɛnnɛlɛ gbogɔyurugo.

2 Mi yɛn nala magala li yinrigi na gbele na Yɛnnɛlɛ li yinri;
mi yɛn nala magala li yinrigi na Yɛnnɛlɛ li yinri, jango li nungbolo jan li
logo na yeri.

3 Sanga ɲa ni mɪla pye na jolo, mɪla Yawe Yɛnnɛlɛ li lagaja.
Yɛmbine li ni, mɪla na keyɛn yi yirige wa naayeri na yɛnri li yeri, mi sila
te;

mi sila yere ki na lere mbanla kotogo ki sogo na na.

4 Na mi kaa sɔnri Yɛnnɛlɛ li wogo ki na, mi maa jɛɛn;
na mi kaa jatere piin li wogo ki na, na nawa pi ma tanga na na.

Wɔnmatigiwen laga.

5 Yɛnnɛlɛ, mà ti a wɔnlowɔ pi gbaanri na na;
na jatere wi piri na na, mi se ya mbe para naa.

6 Mi yɛn na sɔnri piliye yan yi toro faa yi wogo na;
konaa wagati titɔnlowɔ ɲa wi toro wa fafafa wi wogo na.

7 Yuuro nda mɪla pye na koo, mi maa nawa tuun ti na yɛmbine;
mi maa jatere piin ki kagala ke na wa na nawa,
mi maa na yɛɛ yewe na yuun fɔ:

† 76:5 76:5: ɲga ki yo fɔ: Yanwira tugboɔɔɔ nda tì da maga lɛ wa fafafa, wa Yɛnnɛlɛ senre sewe
ɲa wi yɛn gireki senre ni wi ni, ki yɛn ma yɔnlogɔ ma yo fɔ: Yarijɛnde kolifenne yanwira. Eburuye
senre ti ni, ki senre ti woro ma filige. † 76:11 76:11: Ki verise ɲa wi senre ti woro ma filige kpayi
Eburuye senre ti ni. † 77:1 77:1: Yuuro 39.1

8 Naga yen ma, we Ɔ wì je we na Ɔ sanga pyew wi le?

Naga yen ma, we kala li soo ndanla naa Ɔnngɔ wi le?

9 Naga yen ma, wi kagbaraga ki kɔ we kan wi le?

Naga yen ma, senre woro wi yeri wi yo we kan naa, sanga pyew Ɔ tetete wi le?

10 Naga yen ma, Yenɲele li fɛge mbaa we yinriwe taa wi le?

Naga yen ma, wa li nangbanwa pi ni, li je mbaa we yinriwe taa wi le?

Wonmatigiwen laga.

11 Kona, a mì silan yɛe pye Ɔ: «Ŋga ki yen nala jɔɔ,

ko yen Ɔ Yenɲele na yaara ti ni fuun ti go na, li woro na yaraga ka kpe piin naa we kan.»

12 Mi yaa ka nawa to Yawe Yenɲele ma kagbɔgɔ ke na,

mì yaa kaa jatere piin ma kafonngɔ ngele màa pye maga le wa fafafa ke na.

13 Mi yaa ka ma kapyegele ke ni fuun ke jatere wi le,

mì yaa ka sonri ma kagbɔgɔ ke na.

14 E, Yenɲele, ma konngolo ke yen kpoyi;

Yenɲele liliin li yen ma gbɔgɔ paa mboro Yenɲele ma yen?

15 Mboro ma yen Yenɲele na li maa kafonngɔ piin.

Mòɔ yawa pi pye maa naga cengele sanngala pe na†.

16 Mòɔ woolo pe sho ma fannga ki ni,

poro mbele pe yen Zhakɔbu naa Zhoufɛu pe setirige piile wele.

Wonmatigiwen laga.

17 E, Yenɲele, tɔnmɔ pila ma yan.

Tɔnmɔ pila ma yan ma yiri ma tin;

latijugo tɔnmɔ pila yegɛyɛgɛ†.

18 Kambaara tila tisaga legere kan Ɔ jɛngɛ;

Yenɲele làa wɔ, a yenɲele gbaanra yiri,

ma yenɲele yengelemɛ pila pye na yengele na kee paa wangala yen kee ki ni fuun ki na.

19 Ma yenɲele gbaanra tila yiri wa tɛfelinjolo li sɔgɔwɔ,

yenɲele yengelemɛ pila dunrɛya wi filige lagapyew pow;

tara tila tigile Ɔ ma yɛgɛ.

20 Maa ma kono li wɔ wa kɔgɔje wi nandogomɔ,

màa ma torosaga ki wɔ wa tɔnngbɔɔ pi nandogomɔ;

ɛɛn Ɔ ma toronngɔ, ma tuuro si yan.

21 Maa keli ma woolo pe yɛgɛ na pe yɛgɛ sinni paa simbangebelege yen,

Moyisi naa Arɔn poro màa pye pe yɛkeele.

78

Yenɲele làa kagala ngele pye fafafa

Izirayeli woolo pe kan,

pee daga mbe fɛgɛ ke na

† Asafu nagawa yurugo.

Na woolo, yanla nagawa senre ti logo!

Ye nungbogolo ke jan yanla yɔn senre ti logo!

² Mi yaa na yon ki yenge mbe para ye ni yomiyegele ni;
larawa kagala ngele kè pye wa wagati na wì toro faa wi ni, mi yaa ke yegé
yo ye kan[†].

³ Kagala ngele wè logo konaa ngele wè jen,
koro ngele wè teleye pè ke yegé yo we kan,

⁴ we se ke lara we piile pe na,
ɛɛn fɔ we yaa kaa Yawe Yennele li kapyegele tugbonɔɔlo ke yuun setirige
piile mbele pe yaa ka yiri punɔɔ na pe kan;
we yaa kaa li yawa po naa kagbonɔɔlo ngele li pye ke senre yuun pe kan.

⁵ Yennele làa kondɛgele kan Zhakɔbu setirige piile pe yeri,
làa lasiri kan poro mbele Izirayeli woolo pe yeri.
Làa konɔ kan we teleye pe yeri ma yo paa wi nari pe piile pe na;

⁶ jango setirige piile mbele pe yaa ka yiri punɔɔ na,
piile mbele pe yaa ka se mbe yiri punɔɔ na,
poro fun pe kaa jen,

pe ka songoro poo yegé yo pe yera piile pe kan.

⁷ Na ki ka pye ma, pe yaa ka pe jigi wi taga Yennele li na,
pe se ka fɛge Yennele li kapyegele ke na;
pe yaa ka li ngasegele ke yigi mbaa tanri ke na.

⁸ Pa pe se ka pye paa pe teleye pe yen,
mbe pye nunɔɔnɔɔnla fenne konaa leele mbele pè yiri ma je,
mbe pye leele mbele pe jateri yì woro ma cɛn laga nunɔɔba konaa pe woro
tagawa ni Yennele li na.

⁹ Efrayimu cɛnle woolo malingbonɔɔlo mbele pàa pye sandira ti ni kɛɛ,
pàa fe ma songoro malaga gbɔnpilige ki na.

¹⁰ Yennele làa yon finliwe mba le pe ni, pe sila pi yigi mbaa tanri pi na,
pàa je mbe tanga li lasiri wi na.

¹¹ Paa fɛge Yennele li kagbonɔɔlo ke na,
kafonɔɔlo ngele làa pye, a pè yan, paa fɛge ke na.

¹² Làa kafonɔɔlo pye pe teleye pe yegé na[†],
wa Ezhipiti tara, wa Zowan ca[†] wasege ki ni.

¹³ Làa kɔgoje wi kɔn shyen, ma ti a pè toro wa wi nandogomo,
làa tɔnmo pi yerege maa gbogolo pi yɛɛ na paa mbogo yen[†].

¹⁴ Yonlo na, làa pye na pe yegé sinni kambaaga ni,
yembine na pe yegé sinni kason yanwa ni[†].

¹⁵ Làa walaga ka wali wa gbinri wi ni,
ma tɔnmo legere yirige wa ki ni pe kan, a pè wɔ, ma mbe yo pì yiri latijugo
ni.

¹⁶ Làa ti a tɔnmo janri ma yiri wa walaga ki ni na fuun,
pila pye na fuun paa gbaan yen[†].

¹⁷ ɛɛn fɔ pàa koro na kapere piin Yennele li na na kee yegé,

[†] 78:2 78.2: Mati 13.35 [†] 78:12 78.12: ɛki 7.8–12.32 [†] 78:12 78.12: Zowan ca ko nunɔɔba
ko pàa pye na yinri Aramisesi nakoma Tanisi. Kila pye pe ka yo Zowan fun, ki maga naga ma yo
Ezhipiti tara to paa piin. [†] 78:13 78.13: ɛki 14.21–22 [†] 78:14 78.14: ɛki 13.21–22 [†] 78:16
78.15–16: ɛki 17.1–7; Nombu 20.2–13

pàa yiri ma je Yenŋele na yaara ti ni fuun ti go na li na, wa tara nda ti yen ma waga ti ni.

18 Pàa Yenŋele li wa ma wele wa pe kotogo na, ma yaakara yenri li yeri ma yala nga paa jaa ki ni.

19 Pàa senpere yo Yenŋele li na ma yo fɔ:

«Naga yen ma, Yenŋele li mbe ya yaakara kan we yeri laga gbinri wi ni we ka?

20 Ki yen kaselege, làa walaga ko gbɔn, a tɔnmɔ janri ma yiri fɔ na fuun legere.

Ɛen fɔ naga yen ma, li mbe ya yaakara ta kan fun, konaa mbe kara kan woro mbele li woolo we yeri?»

21 Kona, a Yawe Yenŋele li sigi logo mɛɛ nawa ngban fɔ jenge; a li si kasɔn ka mu ma wa poro Zhakɔbu setirige piile pe na, li nanɗbanwa pila yiri poro Izirayeli woolo pe mege ni;

22 katugu pe sila taga Yenŋele li na, pe sila pe jigi wi taga li na fɔ li mbe ya mbe pe sho.

23 Konaa ki ni fuun, làa para kambaara ti ni wa naayeri, ma naayeri wegele ke yenge.

24 Làa mane wi tirige paa tisaga yen poo pye pe yaakara, làa naayeri yaakara kan pe yeri.

25 Pe ni fuun pàa merɛgeye yaakara ka, làa yaakara legere kan pe yeri, fɔ a pè ka ma tin.

26 Ko punɗo na, làa yɔnlɔ yirisaga tifelege ki yirige, a kila gbɔɔn wa naayeri;

li yawa pi fanɗga na, làa yɔnlɔparawa kalige kɛɛ tifelege ki yirige, a kila gbɔɔn.

27 Làa kara tirige pe kan legere paa gbanngban yen; sannjere legere naa ti mege, paa kɔgoje yɔn taambugo ki yen.

28 Làa ti tirige wa pe paara yinre cɛnsaga ki ni, ma pe paara yinre ti maga.

29 Pàa ti ka ma tin fɔ jenge, yaraga nga pàa pye na jaa, làa ki kan pe yeri.

30 Ɛen fɔ maga ta ti la sila kɔ pe na gbɛn, ma yaakara ti ta bere wa pe yɔn,

31 a Yenŋele li nanɗbanwa pì si yiri pe kɔrɔgo.

A li si mbele fuun pàa pye fanɗga ni pe gbo, làa Izirayeli woolo lefɔnmɔlo pe gbo ma pe jaanri tara†.

32 Konaa ki ni fuun, pàa koro na kapere ti piin, pe sila taga li kafɔnngɔlo ke na.

33 Ki kala na, làa ti a pe yinwege piliye yì pye tɔnli fu, ma sunndo kɔngo wa pe na wa pe yinwege ki kɔsaga yeri.

34 Na Yenŋele li ka pele gbo pe ni sanga ɗa ni, pe mɛɛ nali lagajaa, pe ma pe kapere ti jɛn mari yaga nɛɛ li lagajaa.

35 Kona pe mɛɛ nawa to ki na fɔ Yenŋele lo li yen pe walaga na pe go singi, fɔ Yenŋele na yaara ti ni fuun ti go na lo li yen pe go shɔfo we.

† 78:31 78.18-31: Ɛki 16.2-15; Nɔmbu 11.4-23,31-35

36 Eɛn fɔ pàa pye na ko ki ni fuun ko piin ma, na Yɛnnɛlɛ li fanla pe yɔn sɛnrɛ ti ni;

pàa pye na finlɛlɛ li kan pe sɛnyoro ti ni.

37 Pe sila pe yɛɛ kan Yɛnnɛlɛ li yeri pe kotogo ki ni fuun ni, pe sila pye tagawa ni li yɔn finliwɛ pi kanngɔlɔ.

38 Eɛn fɔ, lo na li yɛn yinriwɛ tafɔ, ki kala na, lãa pye na pe kapere ti kala yari pe na, li sila pye na pe tɔnri.

Wagati lɛgɛrɛ na, li ma li nangbanwa pi sogo pe ni, laa yɛnlɛ mbe li nangbanwa gbɔɔ kala li wa pe na.

39 Li jatere wila pye ki na fɔ pe yɛn sɛnweele ko cɛ, ma pye tifeɛɛgɛ nɔga ki ma toro, kila sɔngɔrɔ naa.

40 Pàa yiri ma je li na wagati lɛgɛrɛ ni wa gbinri wi ni, pàa li nawa pi tanga li na wa tara nda tɔnmɔ woro wa ti ni.

41 Pàa pye na Yɛnnɛlɛ li yɔn jaa sanga pyew, Izirayɛli woolo Yɛnnɛlɛ kpoyi pàa pye na li nawa pi tanga li na.

42 Pe sila nawa to li yawa pi na, konaa pilige nɔga ni lãa pe sho pe juguye pe kɛɛ ki na.

43 Pe sila nawa to kacɛn kagala nɔgele lãa pye wa Ezhipiti tara ke na, konaa kafɔnnɔgɔlɔ nɔgele lãa pye wa Zowan ca wasege ki ni ke na.

44 Lãa pe Nili gbaan wi njere ti tɔnmɔ pi kannga kasanwa, Ezhipiti tara fenne pe sila ya mbege tɔnmɔ pa wɔ naa†.

45 Lãa nakɔnnrɔ shɔnnrɔ woro yirige ma wa pe na, a ti pe nɔori, ma ngbeye yirige pe kɔrɔgɔ, a pɛ yaraga pyew ki jɔgɔ†.

46 Lãa pe yarilire ti kan kambɛɛrɛ ti yeri, a tiri ka, ma pe tunngo tɔnli wi kan gbato wi yeri†.

47 Lãa pe ɛrɛzɛn tiirɛ kɛɛrɛ ti jɔgɔ sinndɛɛrɛ tisaga ki ni, ma ti a were ti pan ma pe sikomori tire ti gbo.

48 Lãa ti a sinndɛɛrɛ tisaga kɔ pan ma pe simbaala naa sikaala pe gbo, ma ti a yɛnnɛlɛ gbaanra ti pe nɛrɛ ti gbo†.

49 Lãa li nangbanwa gbɔɔ pi naga pe na, naa li nangbanwa ndorogo ki ni, naa li kɔnnrɔ tandorogo ki ni, konaa jɔlɔgɔ gbɔgɔ ni;

lãa mɛrɛgɛyɛ mbeɛle pe maa jɔgɔwɔ piin pe lɛgɛrɛ torogo pe kɔrɔgɔ.

50 Lãa kologo yaga li nangbanwa pi kan;

li sila pe sho kunwɔ pi yeri, ɛɛn fɔ lãa yambewe wa pe na.

51 Lãa Ezhipiti tara pinambiile kɔngbanmbala pe ni fuun pe gbo, poro mbeɛle pàa pye Kamu wi setirige piile wele, mbeɛle pàa se pe fannga sanga wi ni†.

52 Kona, a li si li woolo pe yirige ma kari pe ni, lãa pe yɛgɛ sin wa gbinri wi ni, paa yɛgɛ nɔga na simbaala kɔnnrɔ maa wi simbaala kɔnnrɔ† we.

53 Lãa pe yɛgɛ sin ma kari pe ni yeyinnɔgɛ na pɔw, pe sila pye na fyɛ; ɛɛn fɔ kɔgɔje wila pe juguye pe li†.

† 78:44 78:44: ɛki 7.17-21 † 78:45 78:45: ɛki 8.20-24; 8.1-6 † 78:46 78:46: ɛki 10.12-15 † 78:48 78:47-48: ɛki 9.22-25 † 78:51 78:51: ɛki 12.29 † 78:52 78:52: ɛki 13.17-22 † 78:53 78:53: ɛki 14.26-28

54 Låa kari pe ni wa li tara kpoyi ti yon na,
ma saa gbɔn fɔ wa yanwiga ki na, ko nga låa sho li yawa pi ni we†.

55 Låa cengele kele purɔ ma ke yirige wa pe yegɛ,
ma pete gbɔn pe tara ti na, mari yeele pe na ti pye pe korogo;
låa Izirayeli woolo pe tegɛ wa ki cengele ke paara yinre ti ni†.

56 Eɛn fɔ konaa ki ni fuun, paa Yennele na yaara ti ni fuun ti go na li wa
ma wele;

paa yiri ma je li na, pe sila tanga li kondegeengele ke na.

57 Paa pe yee laga Yennele li na, ma pye javafenne paa pe teleye pe yen;
sandiga nga ki woro ma yon, ki wanla li ma fenge ma konɔ li wa yegɛ nga
na,

pa pe ke ma konɔ li wa ma.

58 Paa li nawa pi ngban pe yarisunndo sunzara nda tila pye wa tinndiye
pe na ti ni;

paa yenjaga yirige li ni pe yaara yanlere nda paa gbegele mbaa gbogo ti
kala na.

59 Naa Yennele låa kaa ki yan ma, a li si nawa ngban fɔ jenge,
mee je Izirayeli woolo pe na pew.

60 A li si censaga nga kila pye wa Silo ca ki yaga,
li censaga paraga go nga kila pye wa senweele pe sogowo, a li si je ki na†.

61 Li yon finliwe kesu na wi yen li yawa pi kacɛn, låa wi yaga, a pe juguye
poo le ma kari wi ni;

låa li gbogowo pi yaga juguye pe kee†.

62 Låa li woolo pe yaga, a pe pe gbo tokobi ni,
katugu låa nawa ngban pe ni.

63 Kason la pe lefonmbolo pe sogo,
jayire yuuro sila ya mbe ko pe sumbono pe kan.

64 Paa pe saraga wafenne pe gbo tokobi ni,
pe nanngunjaala pe sila ya mbe kunwo pi gbele.

65 Ko pungo na, a we Fɔ wi si yiri, ma mbe yo lere yen ma yiri wonlowo
na,

wila pye paa yegɛ nga na duven ma kaa malingboon yigi maa pye
lewelewe.

66 Wila wi juguye pe gbɔn, a pe fe ma songoro pungo na;
wila fere wa pe na, nda kosaga woro ti na.

67 Eɛn fɔ wila je Zhozufu setirige piile pe na,
wi sila yenle mbe poro mbele Efirayimu† cenle woolo pe wo naa.

68 Zhuda cenle woolo poro wila wo,
Siyon yanwiga nga wa, ko kila wi ndanla.

69 A wi suu censaga kpoyi ki kan wa, ma yeresaga kan ki yeri paa naayeri
wi yen,

maga nogo ki tenge paa tara ti yen, ki koro wa ki yonlo fɔ sanga pyew.

† 78:54 78:54: Eki 15:17; Zhozu 3.14-17 † 78:55 78:55: Zhozu 11.16-23 † 78:60 78:60: Zhozu 18.1; Zhere 7.12-14; 26.6 † 78:61 78:61: 1 Sami 4.4-22 † 78:67 78:67: Efirayimu mege na pe kaga yeri laga ka na, ki maga naga ma yo Zhozufu naa wi setirige piile poro wele paa piin. Efirayimu wi yen ma taanla cengele ngele ke yen wa Izirayeli tara ti yonloparawa kamege ki na koro ni (Zhene 48.1-20).

⁷⁰ A wi suu tunmbyee Davidi wi wɔ fun,
wila wi ɛ maa wɔ wa simbaala jasaala pe ni.

⁷¹ Wila saa wi ɛ maa wɔ wa simbaala mbele pe yen piile fenne pe pungo
na,

jango wi pan wi pye wi woolo mbele Zhakɔbu setirige piile pe konrifo,
poro mbele pe yen Izirayeli woolo mbele pe yen wi korogo ye†.

⁷² A Davidi wi si pe konri wi nawa pi ni pi filige wi na,
wila pe konri tijinliwe ni.

79

*Lere ŋa wi jigi wi kon wi na
wi Yenŋele yenrewe*

¹ Asafu Yenŋele gbogoyurugo.

E, Yenŋele, cengele kele yege pan ma tara nda ti yen ma woro ti ton munɔa,
pɔn censaga kpoyi ki tege fyongo ni,
pe Zheruzalemu ca ki ya maga pye kataga†.

² Pɔn tunmbyeele pe gbo ma pe gboolo pe kan naayeri sannjere ti yeri
yaakara.

Poro mbele pe maa ma gbogo, pe pe wire kara ti kan yan cenre ti yeri.

³ Pe pe kasanwa pi wo paa tonmo yen ma Zheruzalemu ca ki maga;
lere kpe sila ta mbe pe gboolo pe le fanra ni.

⁴ We cɛnyeɛnle pe yen na we tifaga,
cengele ngele ke yen ma we maga, ke yen na tege we na, naga lakoo we
na.

⁵ E, Yawe Yenŋele, ma yaa koro mbe nawa ngban we ni suyi fo sa gbɔn
wagati wiwiin?

Yenjaga ŋa ki yen ma ni we kala na paa kasɔn yen, ki yaa koro wa fo sa
gbɔn wagati wiwiin?

⁶ Ma konro tandomogo ki naga cengele sannɔala koro na, koro ngele kee
ma jen we;

maga naga wunluwo tara nda ti woolo pe woro nɔɔ gbogo poro na.

⁷ Katugu pe Zhakɔbu setirige piile pe tongo,
pe pe censaga ki jɔgo maga yaga waga.

⁸ Maga ka ma jatere wi tege we kajogoro nda we pye faa ti na,
ki yaga ma we yinriwe ta fyaw,
katugu we fannɔa ki ko fo ma toro!

⁹ We shɔfo Yenŋele, pan ma we saga, ma megbogo ko kala na;
we shɔfo, ma we kapere ti kala yaga we na ma mege ko kala na!

¹⁰ Yingi na ma yaa si ti cengele sannɔala kaa ki yuun we na fo:
«Pe Yenŋele li yen se yeri?»

Ma tunmbyeele mbele ki cengele ke gbo ma pe kasanwa pi wo, ki kayanga
ki wo pe ni;

jango woro yere wege yan yenle ni konaa cengele sannɔala kege jen.

¹¹ Nunɔbolo jan ma kasopiile pe gbelege ki logo,

† 78:71 78.70-71: 1 Sami 16.11-12; 2 Sami 7.8; 1 Kuro 17.7 † 79:1 79.1: 2 Wunlu 25.8-10; 2 Kuro 36.17-19; Zhere 52.12-14

pège kòn maga tège mbe mbele gbo, ki yaga ma pe sho ma yawa gbòò pi fannga na!

¹² We Fò, we cènyeenle pòòn tifaga yège nga na, ma ki tifagawa pi yongo kòlòshyen songorò pe na!

¹³ Èn fò, woro wo na, woro mbele ma woolo, konaa ma pye ma simbangbelege, we yaa lòn gbogo suyi, we yaa lòn sonni wagati wi ni fuun fò tetete.

80

Yènñele, mboro ña Izirayeli woolo

pe kònrifò, nungbolo jan ma logo

¹ Yurukòòlò to wi sèwè yurugo, ña pe maa yinri «Masho polo yarifyeenrè.» Sèrèya. Asafu Yènñele gbògòyurugo.

² Izirayeli woolo kònrifò, nungbolo jan!

Mboro ña ma maa Zhozufu setirige piile pe yège sinni paa simbangbelege yèn, nungbolo jan ma logo!

Mboro ña ma yèn ma cèn wunluwò pi na sherubenye pe sògòwò, ma gbògòwò yanwa pi naga†

³ Ma fannga ki pye maga naga Efrayimu cènle woolo, naa Benzhamè cènle woolo konaa Manase† cènle woolo pe na, ma pan ma we sho!

⁴ E, Yènñele, we pye we songorò ma kòrògò naa! Ki yaga ma we wele kajenje ni, pa we yaa sho!

⁵ E, Yawe Yènñele, yawa pi ni fuun fò, ma yaa koro mbe nawa ngban, ma se yènle mbòòn woolo pe yènrewè pi logo fò sa gbòn wagati wiwiin?

⁶ Mà ti pe yesanga yèntunwò pi kanna ma pye pe yaakara, mà yèntunwò lègèrè kan pe yeri pi pye pe tònwò.

⁷ Mà ti we cènyeenle pe yèn na kendige woo pe yèè ni we tara ti go na, we jùguyè pe yèn naga lakoo we na.

⁸ E, Yènñele na yawa pi ni fuun fò, we pye we songorò ma kòrògò naa! Ki yaga ma we wele kajenje ni, pa we yaa sho!

⁹ Yènñele, màa èrèzèn tirige† ka kow wa Ezhipiti tara ma pan ki ni; màa cèngèle kele purò ma ke yirige, mèè ki sanri wa ke tara ti ni.

¹⁰ Mà laga gbègèlè ki kan jenge wa ki yège, kì ndirè kan ma ye tara ti ni fò ma tara ti yin lagapyew.

¹¹ Ki yinmè pìla yanwira ti tòn, ki njere tila pye paa Yènñele li sèdiri tire tugbòòrò ti njere ti yèn.

¹² Ki njere tila tònlonndonlò ma saa gbòn fò wa kògòje wi na, a ki njere tunmòòrò ti saa gbòn fò wa Efirati gbaan wi na.

¹³ Yìngi na mbogo nga kigi maga, a ma sigi jan, maga kan torofenne pe ni fuun pe yèn naga pire ti yuun.

† **80:2 80:2:** Èki 25.22 † **80:3 80:3:** Efrayimu konaa Manase paa pye Zhozufu wi pinambiile (Zhèné 41.50-52; 48.1-22); a Benzhamè wo pye wi nòsepýò kpaw (Zhèné 30.22-24; 35.16-25). † **80:9 80:9:** Èrèzèn tirige nga senre ti yo ko yèn ma taanla Izirayeli woolo poro ni, Yènñele li woolo wele (Eza 3.14; 5.1-7; Zhèrè 2.21; 12.10; Eze 17.6-8; 19.10-14; Oze 10.1; 14.8; Mishe 7.1).

¹⁴ Yan cɛɛ wi yɛn naga kaa naga jogo,
wɔŋgaala pe yɛn na paan naga kaa.

¹⁵ Yɛnnɛɛ na yawa pi ni fuun fɔ, sɔŋɔrɔ ma pan we kɔrɔgɔ!
Mboon ta wa naayeri, ma yɛgɛ ki sogo ma wele, ma ki ɛrɛzɛn tirige ki sho!

¹⁶ Mboro jate ŋa mǎ sanri, taga go singi!
Ki pinambyɔ ŋa mǎ wɔ, ma fanŋga kan wi yeri!

¹⁷ Kasɔn ki ɛrɛzɛn tirige ki sogo, a pɛgɛ kɔɔnlo kɔɔnlo,
pe tɔŋgɔ ma pe wɔ wa ma kayanŋa gbɔgɔ ki ni!

¹⁸ Lere ŋa mǎ wɔ, wi yɛn wa ma kalige kɛɛ ki na,
kɛɛ taga wi na maa wele wi na;

ki lere ŋa mǎ fanŋga kan wi yeri,
kɛɛ taga wi na maa wele wi na.

¹⁹ Ki ka pye ma, we se laga ma na fyew,
fanŋga fɔŋŋgɔ le we ni, pa we yaa loon sɔnni!

²⁰ Yawe Yɛnnɛɛ, Yɛnnɛɛ na yawa pi ni fuun fɔ, we pye we sɔŋɔrɔ ma
kɔrɔgɔ naa!

Ta we wele kajɛŋgɛ ni, pa we yaa sho!

81

Senwee wi daga

mbaa nuru Yɛnnɛɛ li yeri

¹ Yurukɔɔlo to wi sɛwɛ yurugo, pe maa ki koo na Gati ca fɛnnɛ ŋgɔni
gbɔɔn. Asafu Yɛnnɛɛ gbɔgɔyurugo.

² Yaa yuuro koo Yɛnnɛɛ li kan yɔgɔrimɔ ni,
katugu lo li maa fanŋga kaan we yeri!

Yaa Zhakɔbu Yɛnnɛɛ li sɔnni maganŋgbɔlo ni!

³ Yaa yuuro koo, yaa pimbiligile gbɔɔn,
yaa ŋgɔni magandanla woo gbɔɔn konaa juru ni.

⁴ Yaa mbanlaga ki wiin yevɔŋŋgɔ feti wi na,
na yɛŋgɛ kiga ka wali, ye mbanlaga win we feti pilige ki na†.

⁵ Katugu ki yɛn kondɛgɛɛ ma Izirayeli woolo pe kan,
ki yɛn Zhakɔbu Yɛnnɛɛ lo kakɔnnɛgɛɛ.

⁶ Ki yɛn ŋgasele na lǎa kan Zhozɛfu setirige piile pe yeri,
sanga ŋa ni lǎa yiri Ezhipiti tara fɛnnɛ pe kɔrɔgɔ we.

Mila magala la logo, na mi sila jɛn, ma yo fɔ:

⁷ «Mi tuguro ti tugu mari laga wa ye pajoro ti na,
ma ye keyɛn yi wɔ tunŋgbanra ti kanjapige lɛmɛ pi ni.

⁸ Wagati ŋa ni yǎa ye wa jɔlogɔ ki ni, yǎa gbele mala yeri, a mǐ ye sho.

Mala ta wa yɛnnɛɛ gbaanra ti sɔgɔwɔ, mila ye yɔn sogo,
mila ye wa ma wele wa Meriba tɔnmɔ laga ki ni†.

Wɔnnatigiwɛn laga.

⁹ Na woolo, yaa nuru na yeri, mi yaa yɛrɛwɛ kan ye yeri!

E, Izirayeli woolo, ndɛɛ ki pye ye mbe ja yɛnlɛ mbaa nuru na yeri, ki mbe
jaga jɛn!

¹⁰ Yarisunŋgɔ ka yɛgɛ si daga mbe yan wa ye yeri,

† **81:4 81.4:** Zhufuye pǎa pye na yevɔŋŋgɔ fɛtiye piin, (ɛki 28.11-15; Amo 8.5). Na yɛŋgɛ kiga ka wali, pe ma gbogolo fun ma feti wa yɛgɛ pye (Levi 23.24,34; Nɔmbu 29.12-39). † **81:8 81.8:** ɛki 17.7; Nɔmbu 20.13

yaga ka kannguuro kan cenle la yege yarisunngo yege sogowa mbege gbogo†.

11 Muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le,
na li ye yirige ma ye wo wa Ezhipiti tara;
ye ye yon ki yenge jenge, mi yaa ye kan ye tin.

12 «Een fo, na woolo pee logo na yeri,
Izirayeli woolo pee yenle na na.

13 Kona, a mi si pe yaga wa pe nungbongbanla li ni,
a pe nee tanri pe yera nandanwa kongolo ke na.

14 «E, ndee ki pye na woolo pe mbe ja yenle mbaa nuru na yeri,
ndee Izirayeli woolo pe mbe ja yenle mbaa tanri na kongolo ke na,
15 mi jen na pe juguye pe go sogo pe kan le ki yongolo nungba ke ni,
mi jen nala kee ki yirige pe winfenne pe na.

16 Kona Yawe Yennele li yen ma mbele mben, pe jen naa foli li yege sogowa.
Pa ko ki jen na kon mbe tege pe kan fo sanga pyew†.

17 Yennele li jen naa pe baro bile wi ni fuun tiyoon wo ni,
mbe waliwege senrege kan pe yeri pe ka pe tin jenge.»

82

*Yennele li yen na kiti koon
dunruya kiti konfenne pe na*

1 Asafu Yennele gbogoyurugo.

Yennele li yen ma cen wa li kiti konfenne janwa wi sogowa,
li yen na kiti wi koon wa yengengele sanngala ke sogowa.

2 Li yo fo: «Naga yen ma, ye yaa koro mbaa kiti mbasinje koon,
mbaa tanga ki kaan lepeele pe yeri fo sa gbom wagati wiwiin?

Wonmatigiwen laga.

3 Yaa mbele pe yen tege ni poro naa pijiriwele pe tanga ki kaan pe yeri,
yaa fyonwo fenne poro naa yungbongoro fenne pe kiti wi koon kasinnye
ni.

4 Yaa mbele pe yen tege ni poro naa fyonwo fenne pe shoo,
yaa pe shoo lepeele pe kee.

5 «Een fo, pee yaraga ka kpe jen, pee kala la koro jen;
pe yen na tanri wa wowo pi ni,
katugu dunruya wi ni, kasinnye ki nogona canyaara ti yen na yeri na woo
wa ti yonlo li ni.

6 Mila ki yo ye kan fo ye yen yengengele kele,
ye ni fuun ye yen Yennele na yaara ti ni fuun ti go na li piile†.

7 Konaa ki ni fuun, ye yaa ka ku paa senwee piile pe yen,
ye yaa ka sinle paa dunruya teelee sanmbala pe yen.»

8 E, Yennele, yiri ma kiti kon dunruya woolo pe na,
katugu cengele ke ni fuun ke yen ma wogolo!

† 81:10 81:10: Eki 20.2-3; Dete 5.6-7 † 81:16 81:16: Nga ki yo fo: Pa ko ki jen na kon mbe tege
pe kan fo sanga pyew, Yennele senre seweele pele ni, ki yen ma yonlogo ma yo fo: Pa kona Izirayeli
woolo pe jen na ferewe ta fo sanga pyew. † 82:6 82:6: Zhan 10.34

83

*Izirayeli woolo pe yen
na Yenhele li yenri li yiri
pe juguye pe koroḡo*

¹ Yurugo. Asafu Yenhele gbogoyurugo.

² E, Yenhele, maga ka koro na mæ para,
maga ka pyeri,
maga ka koro kapyegele fu.

³ Wele, ma juguye pe yen na tinni mbe kala la pye,
ma yen ma mbele mben, pe yen na yege tungu.

⁴ Pe yen na yon leme tipee nii ma woolo pe na,
pe yen na pe ye gbogolo na pe ye yaan ma woolo mbele ma yen na pe
go singi pe na.

⁵ Pe yen na pe ye piin fo: «Ye pan we pe tongo we pe wo cengele sanngala
ke sogowo,
jango lere ka ka nawa to Izirayeli mæge ki na naa.»

⁶ Pe yen na yon nii jatere nunḡba ni,
na yon finliwe nii pe ye ni ma mæge ni.

⁷ Poro pe yen Edomu cenle woolo, naa Ishimayeli setirige piile pe ni,
naa Mowabu tara woolo, naa Hagari setirige piile pe ni,

⁸ naa Gebali cenle woolo, naa Amo cenle woolo, naa Amaleki setirige piile,
naa Filisiti tara fenne konaa Tiri ca fenne pe ni.

⁹ Asiri tara fenne pe taga wa pe na fun,
poro fun paa Loti setirige piile pe saga.

Wonmatigiwen laga.

¹⁰ Ki yaga ma pe pye paa yege nga na maa Madiyan tara fenne pe pye we,
paa yege nga na maa Sisera naa Yabini pe pye wa Kishon lafogo ki yon na
we†!

¹¹ Maa pe tongo wa Eni Dori wasege ki ni,
ma pe gboolo pe pye fyongwa tara ti na.

¹² Pe fannḡa fenne pe pye paa yege nga na maa Orebu naa Zeebu pe pye
we;
pe kundigile pe ni fuun pe pye paa yege nga na maa Zeba naa Salimuna
pe pye we†!

¹³ Poro wele paa pye na yuun fo: «We yaa Yenhele li tara laga ki sho
mbege pye we ye wogo!»

¹⁴ E, na Yenhele, pe pye paa tifelinjolo gbanḡban yen,
pe pye paa yan sigire yen, nda tifeleḡe ki mari le ma kari ti ni we!

¹⁵ Yege nga na kason ma kaa to kolḡo maga sogo,
yege nga na kason yinne maa yanwira lara sori,

¹⁶ tisaga tifeleḡe ki yirige ma pe puro ma,
ma tifelingbḡo yirige ma sunndo kongo wa pe na!

¹⁷ Yawe Yenhele, fere gboro wa pe na,
jango paa ma lagajaa!

¹⁸ Ti fere mbe pe yigi, pe sunndo wila koon pe na sanga pyew,
ti pe fere sho, pe tongo pe wo wa!

¹⁹ Pege jen fo ma mæge koyi nga Yawe Yenhele,

fɔ mboro nungba ma yen Yenɲele na yaara ti ni fuun ti go na tara ti laga
ki ni fuun ni.

84

*Yenɲele li laga kpoyi ki yen
mali woolo pe ndanla*

¹ Yurukɔɔlo to wi sewe yurugo, nga pe maa koo na Gati ca fenne ngɔni
gbɔɔn. Kore pinambiile pe Yenɲele gbɔgoyurugo.

² E, Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fɔ,
ma go ki yen mala ndanla!

³ Yawe Yenɲele, ma sherigo gbɔgo londo nawa pi la kilan yigi fɔ mala
fannɲa ki ko na ni,
mi yen na yogorimo kɔngɔlo waa na kotogo naa na wire ti ni fuun ni
Yenɲele na yinwege wolo li kala na.

⁴ Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fɔ, na wunluwo konaa na Yenɲele,
ali yere karikana le, li ma cɛnsaga ta,
ndine li ma sere pɔ mbeli piile pe tɛge wa, wa ma saraga wɔsara ti
kanɲgara na.

⁵ Mbele pe yen ma cɛn wa ma sherigo gbɔgo ki ni, fɛrɛwe yen pe woo!
Katugu pe yaa loon sonni suyi.

Wonmatigiwen laga.

⁶ Mbele pe maa pe fannɲa ki taa na yinrigi wa ma yeri,
fɛrɛwe yen pe woo!
Ma sherigo gbɔgo kono tangala li yen ma mbele ndanla mbaa kee wa,
fɛrɛwe yen pe woo!

⁷ Ali na pe kaa Baka gbunlundege[†] ki koon mbe yiri,
ki ma pye puluyo na tɔnmɔ yinrigi wa pe punɲo na,
kanga tisaga ki ma pan fun ma yinne tirige ki na.

⁸ Mbe pe ta paa kee, ka maa tari pe fannɲa ki na suyi,
fɔ sa gbɔn wa Yenɲele li yɛge sɔgowɔ wa Siyon ca.

⁹ Yawe Yenɲele, Yenɲele na yawa pi ni fuun fɔ, ki yaga mala yenrɛwe pi
logo,
Zhakɔbu Yenɲele, nungbolo jan ma logo na yeri!

Wonmatigiwen laga.

¹⁰ E, Yenɲele, wunlunɲa wi wele kajɛnge ni, wo ɲa wi yen paa we tuguron
sigeyaraga yen na we go singi;
wo ɲa mɔ wɔ ma sinme fa wi na, wi yigi jɛnge!

¹¹ Mbe pilige nungba pye wa ma sherigo gbɔgo londo ti nawa,
ko mbɔnrɔ mbe sa pilige wagakele (1 000) pye laga ka yɛge ni ko na;
mbe yere le na Yenɲele li go yeyongo shɔn wi na,
ko na ndanla ma wɛ mbe sa cɛn ja lepeelee pe ni wa pe paara yinne ti ni
ko na.

¹² Katugu Yawe Yenɲele, Yenɲele le, li yen paa yɔnlɔ yen, paa tuguron
sigeyaraga yen mbaa lere go singi.
Yawe Yenɲele li maa kagbaraga naa gbɔgowɔ kaan lere yeri;
mbele pe maa tanri pe nawa pi ni pi filige pe na,
laa je mbe kajɛnge pye pe kan.

[†] 84:7 84:7: Baka gbunlundege ki yen wasege ka, nga ki yen ma waga, tɔnmɔ na pye wa, mbe
tanga mbe toro wa ki ni, ki yen ma ngban fɔ jɛnge.

¹³ Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fɔ,
lere ɲa wi maa jigi wi taga ma na, fɛrɛwɛ yɛn wi woo!

85

Yenɲele li yɛn na yeyinɲge

sɛnrɛ yuun li woolo pe ni

¹ Yurukɔɔlo to wi sewe yurugo. Kore pinambiile pe Yenɲele gbɔgɔyurugo.

² Yawe Yenɲele, mǎ kajɛɲɲɛ pye ma tara woolo pe kan,
Zhakobu setirige piile mbele pǎa yigi kasopiile, mǎ songɔɔ ma pan pe ni.

³ Mǎo woolo pe kajɔgɔɔ ti laga pe go na,
mǎ pe kapere ti ni fuun ti kala yaga pe na.

Wɔnmatigiwɛn laga.

⁴ Mǎo nanɲbanwa gbɔɔ pi ni fuun pi sogo we ni,
mǎo konrɔ tendorogo ki kɔ we ni.

⁵ We shɔfɔ Yenɲele, songɔɔ ma we lɛ naa,
mǎo nanɲbanwa pi kɔ we kanɲɔɔlo!

⁶ Naga yɛn ma, ma yaa koro mbe nawa ɲɲban we ni suyi wi le?
Naga yɛn ma, ma yaa koro mbɔɔn nanɲbanwa pi tɛɛ we ni sanga pyew
fɔ tetete wi le?

⁷ Naga yɛn ma, mborɔ ma ma yaa songɔɔ mbe pan mbe fanɲga fɔɲɲɔ
le we ni,
jango woro mbele ma woolo, waa yɔgɔri ma ni wi le?

⁸ Yawe Yenɲele, ma kagbaraga ki pye we kan,
ma we shɔ!

⁹ Yenɲele li yɛn na ɲga yuun, Yawe Yenɲele li yɛn na ɲga yuun, mi yaa ki
logo;

li yɛn na yeyinɲge sɛnrɛ yuun li woolo pe ni, poro mbele pɛ pe yɛɛ kan li
yeri pe ni;

jango paga ka songɔɔ naa wa pe tijinliwɛ fu kapyere ti ni.

¹⁰ Kaseleɲge ko na, mbele pe maa fyɛ Yenɲele li yɛɛ, li showɔ pi yɛn ma
yɔɲɔ pe ni,

jango sanni jɛnrɪ, li gbɔgɔwɔ yanwa pi pan pi koro laga we tara ti ni.

¹¹ Kagbaraga konaa kaseleɲge ki ni, tiri yɛɛ fili,
kasinɲge konaa yeyinɲge ki ni tiri yɛɛ yigi.

¹² Kaseleɲge ki ma yiri laga tara ti ni paa yɛɛ ɲga na yariluguro ma fi;
kasinɲge ko ma yiri wa naayeri ma tigi laga tara na.

¹³ Yawe Yenɲele lo jate li yaa fɛrɛwɛ kan we yeri,
kona tara ti yarilire ti yaa la yɔɲɔ.

¹⁴ Kasinɲge ki yaa pye wa we Fɔ wi yɛɛ,
mbaa wi kono li gbɛɲɛ wi kan.

86

Yenɲele yɛnrɛwɛ

mɔa pi ma pye jɔɔɔ sanga

¹ Davidi wi Yenɲele yɛnrɛwɛ.

Yawe Yenɲele nunɲbolo jan na yeri, mala yɔn sogo,

katugu mi yen fyɔnwɔ ɔ, ma pye yungbɔgɔrɔ ni!

² Tanla go singi, katugu milan yɛɛ kan ma yeri!

Mboro ma yen na Yenɲele le,

mi ɲa ma tunmbyee, na sho, milan jigi wi taga ma na!

³ We ɔ, na yinriwe ta,

katugu mboro mi yen na gbele na yinri pilige pyew!

⁴ Ki yaga ma nayinme kan mi ɲa ma tunmbyee na yeri,
katugu na jatere wi yen ma tɛɛ mboro na we ɔ!

⁵ Ee, ma yen jenɲe we ɔ, ma maa kapere ti kala yari.

Ma kagbaraga ki yen ma gbɔɔ mbele fuun pe maa gbele nɔɔ yinri pe kan.

⁶ Yawe Yenɲele, nungbolo jan mala yenɛwe pi logo,
mala yenɛwe gbɔɔ pi logo!

⁷ Mi kaa jolo sanga ɲa ni, mi ma gbele mbɔɔn yeri mala saga,
katugu ma mala yɔn sogo.

⁸ We ɔ, yarisunndo ti ni, ka woro wa paa mboro yen,
yaraga ka kpɛ se ya mbe ɲa mɔ pye ki pye.

⁹ Cɛngele ɲgele fuun mɔ da,

ke yaa kaa paan mbaa kannɲguuro kanni ma yɛɛ sɔgɔwɔ, we ɔ,
mbaa ma mɛɛ ki gbɔɔ.

¹⁰ Katugu ma yen ma gbɔɔ, ma maa kagbɔgɔlo piin,
mboro nungba ma yen Yenɲele le.

¹¹ E, Yawe Yenɲele, na naga ma kono li ni!

Pa mi yaa la tanri ma kaseleɛ ki na;

na jatere wi pye nungba, mbaa fyɛ ma yɛɛ.

¹² We ɔ, na Yenɲele, mi yaa lɔɔn sɔnni na kotogo ki ni fuun ni,
mi yaa lɔɔn mɛɛ ki gbɔɔ wagati wi ni fuun ni.

¹³ Katugu ma kagbaraga ki gbɔɔ na kannɲgɔlo,
mɔla sho kunwɔ pi wetijugo ki kɛɛ.

¹⁴ E, Yenɲele, mbele pe maa pe yɛɛ gbɔɔ, pɛle yiri na kɔrɔgɔ,
lewɛlimbele pele yen naga jaa mbanla gbo,
pe woro na jatere piin ma wogo ki na.

¹⁵ Eɛn ɔ mboro wo na we ɔ, ma yen Yenɲele na li yen yinriwe taɔ konaa
yungbɔgɔrɔ taɔ,
maa la nawa ɲgbanni jaga jaga, ma kagbaraga ki gbɔɔ, a ma yen senre
nungba yɔɔ.

¹⁶ Ki yaga ma yɛɛ wa na yeri mala yinriwe ta,
ma fanɲa ki le mi ɲa ma tunmbyee na ni,
mi ɲa ma tunmbyee jɛle wi pinambyɔ, na sho!

¹⁷ Kacɛn wa pye maga naga na na ɔ ma yaa kajɛɲɛ pye na kan,
janɲo na juguye pe ki kacɛn wi yan, ki fɛɛ wa pe na;
katugu Yawe Yenɲele, mboro mɔla saga, mala kotogo ki sogo na na!

87

*Siyɔn ca ko ki yen cɛngele
ke ni fuun ke cagbɔgɔ ye*

¹ Kore pinambiile pe Yenɲele gbɔgɔyurugo. Yurugo.
Yenɲele li Zheruzalemu ca ki nɔgɔ le wa yanwira kpoyi ti go na.

² Siyon ca ki yen ma Yawe Yenŋele li ndanla ma we Zhakobu setirige piile pe cara sannda ti ni fuun ti na.

³ E, mboro Yenŋele ca ye,
ŋga ki yen na yuun ma wogo na, ki yen ma gbogowo kala.

Wɔnmatigiwen laga.

⁴ Na jenfenne pe ni, mi yen na Ezhipiti tara fenne pe mege yinri, naa Babiloni tara fenne,
ma pinle Filisiti tara fenne, naa Tiri ca fenne konaa Etiyopi tara fenne pe ni;

ki woolo pa pè se wa ki tara ti ni.

⁵ Siyon ca ko na, ki daga paa ki yuun ki wogo na ɔ:

«Pa pe ni fuun nunɓa nunɓa pè se laga ki ni.

Yenŋele na yaara ti ni fuun ti go na, lo li ca ki kan yeresaga ni.»

⁶ Yawe Yenŋele li yen na cengele ke jinri na ke mɛrɛ ti yonlogi,
naga yuun ke ni fuun nunɓa nunɓa ke wogo na ɔ: «Pa cɛnle na li se
laga Siyon ca ki ni.»

Wɔnmatigiwen laga.

⁷ Yurukoolo naa yɔfenne pe yen naga yuun Siyon ca ki wogo na ɔ:

«Pa na ferewe pyew pì yiri laga ma ni.»

88

Lere ŋa wi yen na kee kuwele

wi Yenŋele yenrewe

¹ Yurugo. Kore pinambiile pe Yenŋele gbogoyurugo. Yurukoolo to wi sɛwe yurugo, pe maa ki koo na wegele wiin. Ezirahi setirige pyo Hema wo nagawa yurugo yi.

² Yawe Yenŋele, na shɔfo Yenŋele,
mi yen na gbele ma yɛgɛ sɔgowo yonlo naa yembine ɔ mala saga.

³ Ki yaga na yenrewe pi gbɔn wa ma na,
nunɓbolo jan mala gbeleke ki logo!

⁴ Katugu jɔlogo kilan sɛn,
mì yongo kunwo pi ni tɔɔn.

⁵ Pe yen nala jate mako kufenne pe ni,
mi yen paa lere ŋa fanɓga ko wi ni.

⁶ Mi yen sinlesaga wa gbɔolo pe sɔgowo,
paa leele mbele pè ku mako, a pè pe sinɓge wa fanra ti ni pe yen,
poro mbele ma jatere wi woro pe na naa,
ma woro na yaraga ka kpe piin pe kan naa.

⁷ Mالا wa wetijugo ka ni,
mالا wa wa diwi gbolo li ni, wa wege ki nɔgona.

⁸ Ma nanɓbanwa gbɔo pì gbɔn na na,
ma pye paa kɔgoje tɔnmɔ mba pi maa yinrigi na tuun pi yen mala yon tɔn.
Wɔnmatigiwen laga.

⁹ Mالا jenfenne pe laga na na,
mala pye paa yaritijaanga yen pe yɛgɛ na.
Mالا yon tɔn jɔlogo ki ni, yirisaga woro na na.

¹⁰ Jɔlogo kilan yengele ke wo na na binriw.
E, Yawe Yenŋele, pilige nunɓa nunɓa pyew mi ma gbele mbɔɔn yeri
mala saga,
mi mala keyen yi yirige ma wa wa ma yeri nɔɔ yenri.

¹¹ Naga yen ma, ma yaa ma kafonngolo ke pye kuulo poro kan wi le?
Naga yen ma, kuulo pe mbe ya yiri naa mboon son wi le?

Wonmatigiwen laga.

¹² Naga yen ma, mbe pe ta wa fanra ti ni, pe yaa ma kagbaraga ki senre
yo wa wi le?

Naga yen ma, ma yen senre nungba yofa yega nga na, pe yaa ki yega yo
wa kuulo tara wi le?

¹³ Amba wi yaa ma kagbogolo koro jen wa kunwa pi diwi wi ni?

Ma yen sinre yega nga na, amba wi yaa ko jen wa fegere tara ti ni?

¹⁴ Een fo, mi wo na, Yawe Yenhele, mboro mi yen na gbele noo yinri mala
saga,

pinliwe ni mi mo yenri.

¹⁵ E, Yawe Yenhele, yingi na, a ma silan je?

Yingi na, a ma soon yee lara na na?

¹⁶ Maga le na puwen pi ni, mi yen na jolo, ma yongo kunwa pi ni toon,
ma fyere gboro wa na na fo mala jigi wi kon na na.

¹⁷ Ma nanbanwa kayanga ki to na na,
fyere kagbogolo ngele ma wa na na, kanla yinwege ki jago pew.

¹⁸ Ke yen mala maga pilige pyew paa tonngboo yen,
mala ton kee ki ni fuun na.

¹⁹ Mala wenne naa na cenyeele pe laga na na,
diwi wo ce wi koro na cenyeele we.

89

*We Fo, yon fogolo ngele ma kon
wunlunaja Davidi wi yeri,
ke koro se yeri?*

¹ Ezirahi setirige pyo Etan wi nagawa yurugo[†].

² Mi yaa la Yawe Yenhele li kagbaraga ki koo yurugo ni sanga pyew,
ma yen senre nungba yofa yega nga na, mi yaa laga yari sanga pyew fo
tetete.

³ Mi yen naga yuun fo ma kagbaraga ki yen wa fo sanga pyew,
ma yen senre nungba yofa yega nga na, ma yeresaga kan ki yeri wa
yenhele na.

⁴ We Fo, maa ki yo ma yo fo: «Mi yon finliwe le na tunmbyee Davidi na
mi wo wi ni,

mila wugu maa kan ma yo fo:

⁵ «Mi yaa yeresaga kan ma setirige piile pe yeri fo sanga pyew,
mi yaa yeresaga kan ma wunluwo pi yeri sanga pyew fo tetete[†].» »

Wonmatigiwen laga.

⁶ Yawe Yenhele, naayeri wo naa wi nawa yaara ti ni ti yen noo sonni ma
kagbogolo ke kala na,

ma yen senre nungba yofa yega nga na, mbele pe yen kpoyi[†] pe yaa laga
wogo ki yari.

[†] 89:1 89.1: 1 Wunlu 5.11 [†] 89:5 89.4-5: 2 Sami 7.12-16; 1 Kuro 17.11; Yuuro 132.11; Kapye 2.30

[†] 89:6 89.6: Nga ki yo fo mbele pe yen kpoyi ko yen na para meregeye poro senre na.

7 Yawe Yennεle, ambo wi yen wa naayeri, ηa wi mbe ya mboo yεε taanla ma ni?

Yengεngεle ke ni, liliin li yen wa paa mboro yen Yawe Yennεle?

8 Yennεle li yen fyere yaraga wa mbele pe yen kpoyi pe gbogolomo pi sogowa,

li yen fyere ni ma we mbele fuun pe yen mali maga pe na.

9 Yawe Yennεle, Yennεle na yawa pi ni fuun fo, yawa yen ambo ni paa mboro yen, Yawe Yennεle?

Ma yen senre nungba yofa moɔ yεε maga keε ki ni fuun na.

10 Kogɔje wi ka yiri mbaa tinni, mboro ma maa pye wi ma sinle, na wi tonmo pi kaa yinrigi mbaa tuun, mboro ma maa sinngε.

11 Mboro ma kogɔje yaripege Arahavu† ki purugu maga pye gboo, ma ma juguye pe gbɔn ma pe jaraga ma yawa gbɔɔ pi ni.

12 Naayeri wi yen ma woo, tara ti yen ma woro fun, mboro ma dunrɔya wo naa wi nawa yaara ti ni fuun ti da.

13 Mboro ma yɔnɔparawa kamεnge keε naa yɔnɔparawa kalige keε ki ni ti da,

Tabori yanwiga naa Erimo yanwiga ki ni, ti yen na jɔrɔgi na yɔgɔri ma mege ni.

14 Fannga yen ma keε ki ni fo jεnge,

yawa yen ma keε ki ni,

ma fannga keε ki yen ma yiri wa naayeri.

15 Kasinngε ko naa kaselege ki ni, to tɔɔn wunluwo pi tenge,

kagbaraga konaa mbe pye senre nungba yofa, to ti maa yaan wa ma yege sogowa.

16 Yawe Yennεle, mbaa ma sonni yuuro ni, cenle na li woolo pe yen maga jen, ferewe yen pe woo!

Pe yaa la tanri ma yege, wa ma yanwa pi ni.

17 Pe yaa la yɔgɔri suyi ma mege ki kala na, ma yen sinngε yege nga na, ki maa gbɔgowa kaan pe yeri.

18 Katugu mboro ma yen pe gbɔgowa naa pe fannga ye, ma kagbaraga ko fannga na we ma cew ta.

19 Kaselege ko na, we tuguron sigeyaraga ki yen Yawe Yennεle mboro keε na,

mboro Izirayeli woolo Yennεle kpoyi le, we wunlunana wi yen mboro keε.

20 Pilige ka, ma ma yεε naga yariyanga† ni, mbele pe pe yεε kan ma yeri, ma para pe ni, ma yo fo:

Mi malingboon kotogofa wa saga,
mi lefonjo wa wa janwa wi sogowa.

21 Milan tunmbyee Davidi wi ta,
mila sinme kpoyi pi wo wi na maa wo†.

22 Mi jate mi yaa keε le wi ni mboo tɔgɔ,
na yawa pi yaa fannga le wi ni.

23 Wi jugu wi se ya pan mboo fo,

† 89:11 89:11: Faa, Babiloni tara fenne pe mungooro nda ti maa para dunrɔya wi da yege nga na ki na, wa ti ni, yaripege nga pe yinri Arahavu ki yen ma taanla kogɔje wo ni. Laga ki laga nga ki ni, ki yaa pye Arahavu wi yen ma taanla Ezhipiti tara to ni. † 89:20 89:20: 2 Sami 7.4-17; 1 Kuro 17.1-15 † 89:21 89:21: 1 Sami 13.14; 16.12; Kapye 13.22

lepee wi se ya mbe fannnga ta wi na.

²⁴ Mi yaa kaa winfenne pe tɔngɔlɔ wa wi yege,
mbe win wi panrafenne pe ni.

²⁵ Mi yaa pye senre nungba yofɔ wi ni mbe kagbaraga pye wi kan,
wi wunluwɔ fannnga ki yaa la gbogo mbaa kee yege na mege ko kala na.

²⁶ Mi yaa kɔgoje wi le wi kee,
mboo tege gbaanla pe go na†.

²⁷ Wo na, wi yaa kaa na yenri mbaa yuun fɔ:
«Na to, na Yenɲele, mboro ma yen walaga nga kilan sho.»

²⁸ Mi wo na, mi yaa kaa pye na pinambyɔ konɣbanɲa,
mboo yirige mbe we dunruya wunlumbolo pe ni fuun pe na†.

²⁹ Mi yaa ti na kagbaraga ki koro wi ni fɔ sanga pyew,
mi yaa ti na yon finliwe mba mi le wi ni pi yeresaga ta wi ni.

³⁰ Mi yaa ti setirige piile mbaa yinrigi wi punɔ na suyi,
mbe ti wi wunluwɔ pi koro wa suyi paa yege nga na naayeri wi yen wa
we.

³¹ «Na wi setirige piile paga na lasiri wi wa,
na pe woro na tanri mbaa yala na kakɔndegɛnɲele ke ni,

³² na paga na kondɛgɛnɲele ke jɔgo,
na pee na ngasegele ke le mbaa tanri ke na,

³³ pa kona mi yaa yiri pe kɔrɔgo kanɲaga ni mbe pe jɔlɔ pe mbalogowo
pi kala na;

mbe yiri pe kɔrɔgo mbe pe gbɔn pe mbasinme pi kala na.

³⁴ Eɛn fɔ mi se na kagbaraga ki yaga wi kanɲɔlɔ,
mi yen senre nungba yofɔ yege nga na, mi sege wogo ki sa wi ni.

³⁵ Mi se na yon finliwe pi jɔgo wi ni,
mi se na yon senre ti kanɲga wi kanɲɔlɔ.

³⁶ Milla wugu wugusaga nungba ki wogo na, mi yen kpoyi yege nga na ki
na,

fɔ mi se Davidi wi fanla.

³⁷ Setirige piile yaa la yinrigi wi punɔ na suyi,
wi wunluwɔ pi yaa mɔ na yege sɔgowɔ paa yɔnlɔ ki yen.

³⁸ Pi yaa yeresaga ta fɔ sanga pyew paa yenɲe ki yen,
ko nga ki yen serefo ɲa wi yen kaseleɲe fɔ wa kambaara ti punɔ na.»

Wɔnmatigiwen laga.

³⁹ Eɛn fɔ, we Fɔ, konaa ki ni fuun, mà je wunluwɔ ɲa mà sinme kpoyi wo
wi na maa wɔ wi na, màa wa,
mà nawa nɣban wi ni.

⁴⁰ Yon finliwe mba màa le ma tunmbyee wi ni, màa jɔgo,
màa wunluwɔ njala li kow wa wi go na mali wa tara mali tege fyongo ni.

⁴¹ Màa malaga sigemboro ti ni fuun ti jaanri,
ma malaga sigecara ti tongo.

⁴² Torofenne pe ni fuun pòo yaara ti koli,
wi cɛnyɛɛnlɛ pe yen naa tifaga.

⁴³ Wi winfenne mà pe kotogo ki kan pe na,

† 89:26 89:26: Ki verise ɲa wi senre ti koro wo yen fɔ Yenɲele li yaa wi tege tara lombondo ti go
na. † 89:28 89:28: Naga 1.5

mà yǝgǝrimɔ kan wi juguye pe ni fuun pe yeri.

⁴⁴ Maa ti wi tokobi wii ya kala la yɔn,
ma suu saga malaga ki na.

⁴⁵ Wi wunluwɔ gbɔgɔwɔ maa kɔ,
maa wunluwɔ jɔngɔ ki jan tara.

⁴⁶ Maa wi lefɔnrɔ piliye yi were,
ma fɛrɛ gbɔrɔ wa wi na.

Wɔnmaticiwen laga.

⁴⁷ Yawe Yɛnnɛlɛ, ma yaa koro mbaa ma yɛɛ lara fɔ sa gbɔn wagati wiwiin?
Ma nangbanwa pi yaa koro mbaa yiin paa kason yɛn fɔ sa gbɔn wagati
wiwiin?

⁴⁸ Ma jatere wi tɛgɛ ki na fɔ na yinwege ki woro sa,
ma kaga wele, ma maga yan sɛnwee piile mà pe da pe kɔ pe wɔ wa.

⁴⁹ Lere wiwiin wi yɛn wa, wi yaa koro yinwege na wi se ka ku?
Ambɔ wi mbe ya mboo yɛɛ shɔ kunwɔ pi kɛɛ?

Wɔnmaticiwen laga.

⁵⁰ E, Yawe Yɛnnɛlɛ, kagbaraga nga maa pye na piin fafafa, ki kari se yeri?
Maa wugu mbe kagbaraga nga pye Davidi wi kan mbe yala ma yɛn sɛnrɛ
nunɔba yɔfɔ yɛgɛ nga na ki ni, ki koro se yeri?

⁵¹ E, we Fɔ, leele pe yɛn nɔɔ tunmbyeele pe tifaga yɛgɛ nga na, ma jatere
wi tɛgɛ ki na,
ma jatere wi tɛgɛ ki na fun fɔ ki janwa gbɔlɔ na, pa li go tuguro ti yɛn mi
go na.

⁵² E, Yawe Yɛnnɛlɛ, ma jatere wi tɛgɛ ki na fɔ ma juguye pe yɛn nala tifaga,
lere ɲa mà sinme pi wɔ wi na maa wɔ, ma juguye pe yɛn naa tuuro lee
naa tifaga.

⁵³ Sɔnmɔ mbe pye Yawe Yɛnnɛlɛ li woo fɔ sanga pyew!
Anmiina, anmiina.

SEWE TIJERE WOO

90

Yuuro 90-106

*Yɛnnɛlɛ li yɛn kɔsaga fu,
ɛɛn fɔ sɛnwee wi yɛn torofɔ*

¹ Yɛnnɛlɛ li lere Moyisi wi Yɛnnɛlɛ yɛnrɛwe.

We Fɔ, mboro ma yɛn we larasaga sanga wi ni fuun, fɔ tetete.

² Sanni ma sa yanwira ti da,
sanni ma sa dunruya wi da,
mboro ma yɛn Yɛnnɛlɛ sanga pyew fɔ tetete.

³ Mboro ma ma ti sɛnwee wi ma songɔrɔ wa taambugɔ ki ni,
ma maa pye fɔ: «Sɛnwee pyɔ, songɔrɔ wa tara ti ni†.»

⁴ Katugu yɛlɛ wagakele (1 000) li yɛn ma yɛgɛ na paa yunmbaan pilige nga
ki toro ki yɛn,
nakoma paa yɛmbine leri yɔn ka yɛn†.

⁵ Ma ma sɛnwee piile pe yinwege ki pɛ mbege wɔ wa,

† 90:3 90.3: Zhɛnɛ 3.19 † 90:4 90.4: 2 Pyɛ 3.8

ki ma kɔ paa wɔnlɔwɔ jɛnri ma kaa kɔ pinliwɛ yɔn na we,
ki ma kɔ paa yan yɛn.

⁶ Pinliwɛ ni, yan ki ma fyɛnwɛ, ma pɛlɛgi,
yɔnlɔkɔgɔ ki ma fanla, mɛɛ waga.

⁷ Ma nanɔbanwa pi we jɔgɔ,
ma nanɔbanwa gbɔɔ pi yɛn na we sunndo wi kɔɔn we na.

⁸ Ma yɛgɛ yɛn we kajɔgɔɔ ti na,
mà we kagala ngele ke yɛn ma lara ke yirige funwa na, ma ke tɛgɛ ma
yɛgɛ sɔgɔwɔ.

⁹ We yinwege ki yɛn na were na kee ma nanɔbanwa pi kala na,
we yɛgele yɔn ki ma kɔ paa yɔn tifeleɛgɛ wɔnsaga nunɔgba yɛn.

¹⁰ We yinwege piliye yi mbe ya yɛle nafa taanri ma yiri kɛ yɔn ko tin,
na leele mbele ka pye fanɔga ni, poro mbe ya mbe yɛle nafa tijɛɛ ta.
ɛn fɔ wa ko yinwege ko ni, tege naa jɔlɔgɔ ki yɛn wa;
dunruya yinwege ki ma kɔ fyaw, woro fun waa toro na kee win.

¹¹ Ambɔ wɔɔn nanɔbanwa pi kɔsaga jɛn?
Ma nanɔbanwa gbɔɔ mba pi ma ti leele pe maa ma fyɛ, ambɔ wuu kɔsaga
jɛn?

¹² We naga wege jɛn fɔ we yinwege piliye yi yɛn ma jiri,
janɔgo we ya we kajɛnmɛ ta wa we kotogo na!

¹³ Yawe Yɛnnɛle, ma yaa nawa nɔban we ni fɔ sa gbɔn wagati wiwiin?
Songɔɔ ma pan we kɔrɔgɔ,
ma we yinriwɛ ta!

¹⁴ Pinliwɛ ni, ma kagbaraga ki pye we kan ma we yɛgɛ tin,
pa we yaa la jɔrɔgi nayinmɛ ni we yinwege piliye yi ni fuun ni.

¹⁵ Mà fɛɛ ti wa we na ma saa gbɔn piliye yɔn nɔga na, nayinmɛ kan we
yeri mbe yala ki piliye yɔn ki ni;
wɛ jɔlɔ ma saa gbɔn yɛle yɔn nɔga na, yɔgɔrimɔ kan we yeri mbe yala ki
yɛle yɔn ki ni!

¹⁶ Ki yaga mɔɔ kapyegele ke naga woro mbele ma tunmbyeele we na,
mɔɔ gbɔgɔwɔ yanwa pi naga we setirige piile pe na!

¹⁷ We Fɔ, we Yɛnnɛle, ki yaga ma yinmɛ pi tɔn we na!
Ma ti we kɛɛ tunndo tila yɔngɔ tila kee yɛgɛ!
Ee, ma ti we kɛɛ tunndo tila yɔngɔ tila kee yɛgɛ!

91

*Yɛnnɛle li yɛn li woolo
pe larasaga*

¹ Lere nɔ fuun wi maa yɛɛ lara wa Yɛnnɛle na yaara ti ni fuun ti go na li
tanla,
wo ma wogɔsaga ta wa lo na yawa pi ni fuun fɔ li yinmɛ pi ni.

² Wi ma Yawe Yɛnnɛle li pye fɔ: «Ma yɛn na larasaga, ma pye na malaga
sigɛca,
ma yɛn Yɛnnɛle na milan jigi wi taga li na.»

³ Katugu lo li mɔɔ shɔ mɛɛ janfɔ wi mɛɛ ti kɛɛ,
mɔɔ shɔ yambewe mba pi maa jɔgɔwɔ piin pi kɛɛ.

⁴ Li yaa tɔn ma na paa yeɛ ɲa na ɲgolo ma kaa wi piile tɔn wi kanwira sire ti ɲɔɔ,
ma yaa ma yeɛ lara wa li yeri paa yeɛ ɲa na ɲgolo ma kaa wi piile lara wi kanwira ɲɔɔ.

Li yen senre nungba yofɔ yeɛ ɲa na, ki yen paa tugurɔn sigeyaraga yen nakoma paa malaga gbɔnderege yen ɲɔɔ go singi.

⁵ Kona yaara nda ti maa fyere waa lere na yembine, ma se ka fyɛ ko ka na,

nakoma wangala ngele pe mbe ya mbɔɔn wɔn ke ni yɔnlo na;

⁶ nakoma yambewe mba pi maa tooro wa diwi wi ni mbe sa to lere na, nakoma kapege ɲa ki ma to lere na mboo gbo yɔnlo ɲgbanga na, ma se ka fyɛ ko ka na.

⁷ Ali na lere wagakele (1 000) ka to mbe ku le ma tanla, lere wagake (10 000) mbe to wi ku wa ma kalige keɛ ki na, yaraga kpɛ se mboro ta.

⁸ Mboro wo na, ma yengele ke kan maa wele, ma yaa ki yan yeɛ ɲa na Yenɲele li yaa lepeelee pe sara.

⁹ Kaselege ko na, Yawe Yenɲele li yen laga ɲa ma saa karafa wa, Yenɲele na yaara ti ni fuun ti go na, mali pye ma larasaga.

¹⁰ Kapege kpɛ se gbɔn ma na, yambewe kpɛ se gbɔn ma go woolo pe na;

¹¹ katugu li yaa konɔ kan li merɛgeye pe yeri, mbe yo paa wele ma na wa ma konɔlo ke ni fuun ke ni†.

¹² Pe yaa ma tɔɔ wa pe keyen yi ni, jango maga kɔɔn tɔlɔɔ ki kurugo sinndelege ka na†.

¹³ Ma yaa ka jara wi tangala mbe toro, mbe merɛge ki tangala mbe toro, ma yaa ka jara yirifɔnɲɔ wi tangala mbe toro, mbe wɔɔɔgo pege ki tangala mbe toro, yaraga ka se pye ma na†.

¹⁴ We Fɔ wi yo fɔ: «Ki kaa pye mi yen maa ndanla, mi yaa wi sho ti yeri, mi yaa laa go singi, katugu wilan jen.

¹⁵ Na wi kanla yeri mboo saga, pa mi yaa wi saga; wi jɔlɔɔ sanga ni, mi jate mi yaa pye wi ni, mi yaa wi sho mbe gbɔɔwɔ kan wi yeri.

¹⁶ Mi yaa ka yinwetɔnɔlɔɔ kan wi yeri mboo yenle tin, mi yaa ki naga wi na fɔ muwi mi yen shofo we.»

92

Ki yen ma yɔn mbaa Yenɲele li sɔnni

¹ Yenɲele gbɔɔyurugo. Cɛnpilige yurugo.

² Ki yen ma yɔn mbaa Yawe Yenɲele li gbogo, mbaa yuuro koo mbaa lo na yaara ti ni fuun ti go na li mege ki sɔnni;

³ mbaa ma kagbaraga ki senre yuun pinliwe ni, ma yen senre nungba yofɔ yeɛ ɲa na, mbaa ki yari yembine;

⁴ mbaa ki piin ɲɔni mangala ke woo ni,

naa juru ni konaa ngoni gbongo ni.

⁵ E, Yawe Yennele, kapyegele ngele ma pye, ke yogorimo kan na yeri, mi yen na jorogi nayinme ni ma kee tunngo ki kala na.

⁶ E, Yawe Yennele, ma kapyegele ke tugbolo, ma jatere wi yen ma jugo.

⁷ Kambajenne wila kala lo la jen wa ki ni, lembige kila tijinliwe ta mbege koro jen.

⁸ Ali na lepeepe paga yiri mbe jiti paa yan yen, ali na kapere pyefenne pe kagala ke kaa yongo la kee yege, pe yaa ka tongo mbe wo wa pew.

⁹ Een fo, mboro wo na, Yawe Yennele, ma yen yaara ti ni fuun ti go na fo sanga pyew.

¹⁰ E, ma juguye pe wele Yawe Yennele, ma juguye pe wele pe yen na koo na woo wa, mbele fuun pe yen na kambasinnde ti piin, ma yaa pe gbɔn mbe pe jaraga.

¹¹ Ma ma fannga kan na yeri paa yanno wogo yen, ma sinme nuwo taan fonmbo wo na na mala nawa pi yinngi.

¹² Mi yen nala winfenne pe tolo li yaan, mbele pe yen na yinrigi na korogo mbe kapege pye na na, na nungbolo yen pe gbelege ki na.

¹³ Een fo lesinmbele pe kagala ke maa yongo na kee yege paa sengendige ma kaa na tonlo we, pe maa fannga taa na kee yege paa Liban tara sediri tire ti yen.

¹⁴ Pe yen paa tige yen nga pe sanri wa Yawe Yennele li go ki ni, pe ma yiri ma yon wa we Yennele li sherigo gbogo londo nawa pi ni.

¹⁵ Ali mbege ta pe le, pe maa siin, pe yen tonmo ni na funnu;

¹⁶ ki ka pye ma, ki maga naga fo Yawe Yennele li yen ma sin, lo li yen na walaga mbaa na go singi, kambasinngi kpe woro li ni.

93

Yawe Yennele li yen wunluwo

¹ Yawe Yennele li yen wunluwo, gbogowo pi yen mali fere paa yariporo yen, Yawe Yennele lili yee fere jate, fannga yen li ni mali maga paa kurusijara yen.

Ki kala na, dunruya wi yen ma gbegele ma cen, wi se ya wo wa wi yonlo.

² We Fo, ma wunluwo pi yen ma gbegele ma tege maga le wa fafafa, ma yen Yennele, maga le wa fafafa fo tetete.

³ Yawe Yennele, gbaanla tonmo pi yen na tinme yinrigi, gbaanla tonmo pi yen na tinni, gbaanla tonmo pi yen na kunlu ngbanga.

⁴ Een fo Yawe Yennele li yen yaara ti ni fuun ti go na wa naayeri lara ti ni. Li fannga ki gbogo ma we tonngbɔɔ tinme na,

kì gbogo ma wε kogoje tonmo mba pi maa yinrigi na tuun pi fannga ki na.

⁵ Yawe Yennele, ma kondεgengele ke yen kaselege piiri,
mbe dunruya wi ta wa sanga ɲa fuun ni, ma sherigo gbogo ki daga mbe
pye kpoyi.

94

*Leele pe kambasinnde
ti kayanga wɔ pe ni, Yennele*

¹ Yawe Yennele, kayanga wɔfo Yennele,
kayanga wɔfo Yennele, ma yεε naga!

² Mboro ɲa dunruya kiti kɔnfɔ, yiri ma yere,
mbele pe maa pe yεε gbogo, ma pe sara ma yala pe kapyegele ke ni!

³ Yawe Yennele, naga yen ma, lepeele pe yaa koro mbaa yogori fɔ sa gbɔn
wagati wiwiin?

Enhen, pe yaa koro mbaa yogori fɔ sa gbɔn wagati wiwiin?

⁴ Pe maa yongbɔgɔwɔ sɛnrɛ yuun na leele pe tifaga,
ki tipere pyefenne pe ni fuun pe maa pe yεε gbogo.

⁵ E, Yawe Yennele, pe yen nɔɔ woolo pe jolo,
poro mbele ma kɔrɔgɔ ye, pɛ pe yigilomɔ pi tisaw.

⁶ Pe yen na nanɲunjaala naa nambannjɛɛnle pe kuun,
na pijiriwele pe kuun.

⁷ Pe ma yo fɔ: «Yawe Yennele li woro na yaraga ka yaan.
Zhakɔbu Yennele lii kala la kpɛ jɛn wa ki ni.»

⁸ Ye ye yεε yingiwɛ jɛn, yoro lembire re,
yoro tijinliwɛ fu fenne, ye yaa tijinliwɛ ta wagati wiwiin?

⁹ Yennele na li nungbolo li kan sɛnwee wi yeri, naga yen ma, laa la nuru
wi le?

Yennele na li yenmbyɔ wi gbegele sɛnwee wi na, laa la yaan wi le?

¹⁰ Yennele na li maa cengele ke koro na ke nii kɔnɔ, naga yen ma, li se ka
ye le jɔlɔgɔ wi le?

Lo na li maa leele pe nari jɛnmɛ pi ni, li mbe ya pye tijinliwɛ fu fɔ wi le?

¹¹ Yawe Yennele li sɛnweele pe jatere wi jɛn,
ligi jɛn ma yo wi yen wagafe.

¹² Yawe Yennele, mboro ka lere ɲa koro mboo le kɔnɔ, fɛrɛwɛ yen ki fɔ wi
woo,

na maga ma lasiri wi naga lere ɲa na, fɛrɛwɛ yen ki fɔ wi woo!

¹³ Na jɔlɔgɔ sanga ka gbɔn wi na, ma maa kotogo ki sogo wi na,
ma si yala, wege ki yen na kɔɔn lepee wo mɛge ni.

¹⁴ Katugu Yawe Yennele laa li woolo pe wa,
poro mbele pe yen li kɔrɔgɔ ye, laa si je pe na.

¹⁵ Kiti wi yaa kaa kɔɔn naa kaselege ni,
mbele fuun pe nawa pi yen ma sin pe na, pe yaa yenle wi na.

¹⁶ Ambɔ wi yaa yere na kala li ni lepeele pe yɛge na, wa kiti konsaga?
Ambɔ wi yaa taga na punɲo na mbe yiri ki kapege pyefenne mbele pe
kɔrɔgɔ?

17 Ndeɛ Yawe Yenɲele li sila na saga,
anme mila ku mako.

18 Sanga o sanga mila yo fɔ: «Na tɔɔro ti yen na wɔnri;»
ko sanga wo ni, ma kagbaraga ki ma fanɲga le na ni Yawe Yenɲele.

19 Na na jatere wi ka lege na na sanga ɲa ni,
ma mala kotogo ki sogo na na, mbe nayinme kan na yeri.

20 Naga yen ma, mboro mbe yenle mbe gbogolo ki kiti konfenne legbolele
pe ni,
poro mbele pe ma Yenɲele li kondɛgenɲele ke wa, mbe si jɔlogɔ wa leele
pe na?

21 Pe ma pe yee gbogolo ma yiri lesinɲe wi korɔɔ,
pe ma kiti wi kon mboo jan lere ɲa wi yen jeregisaga fu wi na, mboo gbo
jaga.

22 Eɛn fɔ Yawe Yenɲele lo li yen paa na malaga sigeca yen nala go singi,
na Yenɲele li yen walaga ɲga ki yen na larasaga.

23 Li yaa ti pe kapere ti go kala li to pe na,
li yaa pe tongo pe tipewe pi kala na.
Ee, Yawe Yenɲele, we Yenɲele li yaa ka pe tongo.

95

*Leele pe daga mbaa Yenɲele
li gbogo konaa mbaa li sɔnni*

1 Ye pan waa jɔɔgi yɔɔrimɔ ni Yawe Yenɲele li mege ni;
waa yuuro koo nayinme ni, mbaa Yenɲele na li yen paa we walaga yen
konaa we shɔfo li sɔnni!

2 Ye pan we kari wa li yee sɔgowɔ, we sharaga kan li yeri,
waa yuuro koo nayinme ni waa li sɔnni!

3 Katugu Yawe Yenɲele lo li yen Yenɲele ɲgbɔgo ye,
li yen wunluwɔ gbɔɔ yarisunndo ti ni fuun ti go na.

4 Tara ti latijuguwo lara ti yen li kee,
yanwira titɔɔnɔ ti namunjoye pe yen li woolo.

5 Kɔɔje wi yen li woo, lo lùu da;
tara fun lo kee tunɲgo yi.

6 Ye pan we go sogo, we foli li yee sɔgowɔ weli gbɔgo,
Yawe Yenɲele na li we da, we kanɲguuro kan li nɔgo mbeli gbɔgo!

7 Katugu lo li yen we Yenɲele le,
we yen li woolo mbele li yen na korɔsi,
we yen paa simbanɲbelege yen, ɲga lo jate li yen na konri.

Ki kala na, na ye ka li magala li logo nala,

8 yaga ka ye kotoɔro ti ɲgban ye yee na, paa yee ɲga na kila pye wa Meriba
laga ki na,

paa yee ɲga na kila pye wa Masa[†] laga ki na, wa gbinri wi ni[†].

9 Wa ki laga ki na, ye teleye paa na wa ma wele,
paa na yon ja wa ki lara ti na, ali maga ta paa na kapyegele ke yan o[†].

[†] 95:8 95:8: Meriba naa Masa wogo ko na, ye wele wa Ekizodi 17:7; 20:13 lara ti ni ki lara shyen
ti wogo na. [†] 95:8 95:7-8: Ebu 3.15; 4.7 [†] 95:9 95:9: Eki 17.1-7; Nombu 20.2-13

¹⁰ Maga yigi fɔ ma saa gbɔn yeɛ nafa shyen, ki cɛnɛ woolo pe la kila kɔ na na;

a mi sho fɔ: «Pe yen cɛnɛ woolo mbele pɛ wa ma la wa pe kotogo na, pe fanla konɔgolo ke jɛn.»

¹¹ Ki kala na, wa na nanɔbanwa pi ni, mi wugu ma yo fɔ:

«Pe se ye wa na wogosaga ki ni fyew†.»

96

Ki daga dunruya woolo

paa yurugo koo

paa Yenɲɛɛ li gbogo

(1 Kuro 16.23-33)

¹ Ye yurugo fɔnnɔ kɔ ye Yawe Yenɲɛɛ li sɔn!

Dunruya woolo ye ni fuun yaa yuuro koo Yawe Yenɲɛɛ li kan!

² Yaa yuuro koo Yawe Yenɲɛɛ li kan, yaa li sɔnni,

yaa ki sentanra ti yari pilige nunɔba nunɔba pyew fɔ lo li yen shɔfo we.

³ Yaa li gbɔɔwɔ yanwa pi senre yuun dunruya cɛngeɛ ke sɔɔwɔ, yaa li kagbɔɔlo ke yege yuun tara nunɔba nunɔba pyew ti woolo pe kan.

⁴ Katugu Yawe Yenɲɛɛ li yen ma gbɔɔ, li daga paa li sɔnni fɔ jɛnge;

li yen fyere yaraga ma wɛ yarisunndo ti ni fuun ti na.

⁵ Katugu yarisunndo nda fuun cɛngeɛ sanɔgala ke maa gbogo ti woro yaraga ka,

ɛɛn fɔ Yawe Yenɲɛɛ lo li naayeri wi da.

⁶ Gbɔɔwɔ yanwa naa tiyɔnwɔ pi yen li woo,

fannɔga naa tiyɔnwɔ pi yen wa li censaga kpoyi ki ni.

⁷ Cɛngeɛ ngele laga tara na, yaa Yawe Yenɲɛɛ li gbogo,

yaa li gbɔɔwɔ yanwa naa li yawa pi senre yuun!

⁸ Yaa Yawe Yenɲɛɛ li mɛge ki gbogo,

yaa paan ye yarikanra ti ni yaa yiin wa li sherigo gbɔɔ londo ti ni.

⁹ Ye fɔli ye ye yere ti jiile wa tara Yawe Yenɲɛɛ li yege sɔɔwɔ yeli gbɔɔ, li yen kpoyi yege nɔga na ki kala na†!

Dunruya woolo ye ni fuun yaa fyɛ yaa seri li yege!

¹⁰ Yaa ki yuun wa cɛngeɛ ke sɔɔwɔ fɔ: «Yawe Yenɲɛɛ lo li yen wunluwo we!»

Ko ki ti tara ti yen wa ti yɔngɔlo ke ni, ti se yeri mbe wɔ wa ti yɔngɔlo ke ni.

Yawe Yenɲɛɛ li yaa ka kiti kɔn cɛngeɛ ke na kasinɔge ni.

¹¹ Naayeri yaara, yaa yɔgɔri, tara na yaara, ye yin nayinmɛ ni, kɔgoje wo naa wi nawa yaara ti ni fuun, yaa tinmɛ gbɔɔ yinrigi!

¹² Yan nawa naa yanyaara ti ni fuun yaa yɔgɔri!

Kɔɔɔ tire ti ni fuun yaa jɔɔgi nayinmɛ ni!

¹³ Yaa ki piin Yawe Yenɲɛɛ li yege sɔɔwɔ, katugu li yen na paan, li yen na paan mbe kiti sinɔge kɔn tara woolo pe na, li yaa kiti kɔn dunruya woolo pe na mbe yala kasinɔge ki ni, li yaa kiti kɔn cɛngeɛ ke na mbe yala li kaselege ki ni.

97

*Yenñele li yen wunluwo
dunruya wi go na*

¹ Yawe Yenñele lo li yen wunluwo we,
tara na woolo yaa yɔgɔri,
lɔgɔ furo janwa woolo† ye yin nayinme ni!

² Kambaaga naa diwi wɔlɔ yen mali maga,
kasinñge ko naa kaselege ki ni, to tɔɔn wunluwo pi tenge.

³ Kasɔn maa yiin wa li yege,
ɲga ki maa wi juguye pe sorogi kɛɛ ki ni fuun ki na.

⁴ Li yenñele yengɛɛme pi ma yanwa yirige dunruya wi kan,
tara woolo pe maga yan nɛɛ seri fyere ti kala na.

⁵ Yanwira ti yen na yanni Yawe Yenñele li yege sɔgɔwo paa senringuro yen
ti yen na yanni Yenñele na dunruya wi ni fuun tafa li yege sɔgɔwo.

⁶ Li yen ma sin yege ɲga na, naayeri wi yen naga wogo ki senre yuun,
dunruya woolo pe ni fuun paa li gbɔgɔwo yanwa pi yaan.

⁷ Mbele fuun pe maa yaara yanlere nda pɛ tɛ ti gbogo,
poro mbele pe maa pe yɛɛ gbogo yarisunndo ti kala na,
pe yaa ka fere sho;
yarisunndo sannda pyew yaa kannguuro kanni Yawe Yenñele li yege
sɔgɔwo mbaa li gbogo!

⁸ Siyon ca woolo pe yaa ki wogo ki logo mbe yin nayinme ni,
Zhuda tara cara ti woolo pe yen na yɔgɔri kiti ɲa ma kɔn wi kala na.

⁹ Katugu Yawe Yenñele, mboro ma yen Yenñele na yaara ti ni fuun ti go
na laga tara ti ni fuun ti ni,
ma yen yarisunndo sannda pyew ti go na pew.

¹⁰ Yoro mbele Yawe Yenñele li yen ma ye ndanla, ye ti kapege ki ye mben;
mbele pɛ pe yɛɛ kan li yeri li maa pe yinwege ki kɔrɔsi,
li ma pe sho lepee wi kɛɛ.

¹¹ Yenñele li ma li kajeñge yanwa pi yirige lesinñe wi kan,
mbele pe nawa pi yen ma filige pe na, li ma nayinme kan pe yeri.

¹² Yoro lesinmbele wele, yaa yɔgɔri Yawe Yenñele li kala na,
ye yuuro ko yeli sɔn li yen kpoyi yege ɲga na ki kala na!

98

Yenñele lo li yen dunruya wi go na

¹ Yenñele gbɔgɔyurugo.
Ye yurufɔnñgɔ ko ye Yawe Yenñele li sɔn,
katugu li kagbɔgɔlo pye!

Li cew ta li fannga kɛɛ ko naa li yawa kpoyi pi fannga na.

² Yawe Yenñele ligi naga dunruya woolo pe na fɔ lo li yen shɔfɔ we,
li yen ma sin yege ɲga na, ligi naga cengele ke na.

† 97:1 97.1: Lɔgɔ furo janwa woolo ko kɔrɔ wo yen fɔ cengele ɲgele ke yen fɔ wa lege.

³ Li jatere wi yen li kagbaraga ki na konaa li yen senre nungba yofɔ yege
nga na ki na Izirayeli woolo pe kanngɔlo;
dunruya wi kɛɛ ki ni fuun ki na, leele pɛge yan fɔ we Yenɲele lo li yen
shofɔ we.

⁴ Dunruya woolo ye ni fuun yaa jɔɔgi yɔɔɔrimɔ ni yaa Yawe Yenɲele li
sonni,

yaa jɔɔgi nayinme ni, yaa yuuro koo yaa li sonni!

⁵ Yaa yuuro koo ngɔni ni yaa Yawe Yenɲele li gbogo,
yaa li sonni ngɔni magala naa yuuro shɔɔ ni!

⁶ Yaa li sonni mbaanra winme konaa simbapene yeenre mbaanra winme
ni,

yaa jɔɔgi yɔɔɔrimɔ ni wunlunana wi yege sɔɔwɔ, Yawe Yenɲele le!

⁷ Kɔgoje wo naa wi nawa yaara ti ni fuun, tila tinme gbɔɔ yinrigi,
tara to naa ti nawa yaara ti ni fuun, tila tinme gbɔɔ yinrigi!

⁸ Ngbaanla tɔnmɔ pila kendagala gbɔɔn,
yanwira ti pinle pi ni tila jɔɔgi nayinme ni!

⁹ Tila ki piin Yawe Yenɲele li yege sɔɔwɔ, katugu li yen na paan mbe kiti
kon dunruya woolo pe na!

Li yaa kiti kon dunruya woolo pe na mbe yala kasinɲge ki ni,
li yaa kiti kon cengele ke na mbe yala kaselege ki ni.

99

Yawe Yenɲele li yen kpoyi

¹ Yawe Yenɲele li yen wunluwɔ, dunruya woolo pe yen na seri li yege
sɔɔwɔ fyere ti kala na;
li wunluwɔ jɔngɔ ki yen ma tege wa Sherubenye pe go na, tara ti yen na
yege li yege sɔɔwɔ.

² Yawe Yenɲele li yen ma gbɔɔ wa Siyɔn ca ki ni,
li yen wa naayeri dunruya woolo pe ni fuun pe go na.

³ Ki daga leele paa ma sonni, mboro ɲa ma mege ki gbɔɔ, a ma yen fyere
yaraga;
Yenɲele li yen kpoyi.

⁴ Mboro ma yen wunluwɔ, ki daga paa ma yawa pi sonni,
kaselege ki yen mɔɔ ndanla,
ma ma kasinɲge ki kan yeresaga ni,
mboro ma ma kaselege naa kasinɲge ki le wa Zhakɔbu setirige piile pe
sɔɔwɔ.

⁵ Yaa Yawe Yenɲele, we Yenɲele li gbogo,
ye foli ye ye yere ti jiile wa tara le li tɔɔro ti ngɔ!
Yenɲele li yen kpoyi.

⁶ Moyisi naa Arɔn paa pye li saraga wɔfenne poro pele,
Samiyeli wila pye li yenrifenne wo wa;
paa Yawe Yenɲele li yeri li pe saga, a li pe yɔn sogo.

⁷ Laa pye na para pe ni wa kambaaga titɔnlogɔ ki ni;
paa li kakɔndegengɛle ke yigi na tanri ke na,
ma li kondɛgɛngɛle ɲgele laa kan pe yeri ke tanga ma ke yɔn fili.

⁸ Yawe Yenɲele, we Yenɲele, mboro maa pe yɔn sogo;

màa pye pe Yennɛɛ, na làa pye na pe kala yari,
 ɛɛn fɔ màa pye na pe kambasinnde ti fɔgɔ tɔnni pe na.

⁹ Yaa Yawe Yennɛɛ, we Yennɛɛ li sɔnni,
 yaa fɔli yaa li gbogo wa li yanwiga kpoyi ki yɛgɛ sɔgɔwɔ,
 katugu Yawe Yennɛɛ, we Yennɛɛ li yɛn kpoyi!

100

*Leele pe ni fuun pe daga
 mbaa Yennɛɛ li gbogo*

¹ Yurugo mbe Yennɛɛ shari.

Dunruya woolo ye ni fuun yaa yɔgɔri yaa yuuro koo Yawe Yennɛɛ li mɛgɛ
 ni!

² Yaa tunngo piin Yawe Yennɛɛ li kan yɔgɔrimo ni!

Yaa paan li yɛgɛ sɔgɔwɔ nayinmɛ yuuro ni!

³ Yɛgɛ jɛn ye yɔ fɔ Yawe Yennɛɛ lo li yɛn Yennɛɛ le.

Lo li we da, we yɛn lo woolo.

We yɛn li woolo ma pye paa li simbangbelege yɛn nga li yɛn na kɔnni.

⁴ Yaa yiin wa li sherigo gbɔgɔ ki ni yaa li shari yuuro ni!

Yaa yiin wa li sherigo gbɔgɔ londo ti ni yaa li sɔnni yuuro ni!

Yaa li sɔnni yaa li mɛgɛ ki gbogo!

⁵ Ee, Yawe Yennɛɛ li yɛn ma yɔn,
 li kagbaraga ki yɛn kɔsaga fu.

Li yɛn sɛnrɛ nunɔgba yɔfɔ wagati wi ni fuun ni fɔ tetete.

101

*Wunlunana wi yere ki yerewe
 mbaa tanri kasinɔge ki na*

¹ Davidi Yennɛɛ gbɔgɔyurugo.

Mi yaa la yuuro koo mbaa Yennɛɛ li kagbaraga naa li kasinɔge ki wogo
 yuun;

Yawe Yennɛɛ, mi yaa la yuuro koo mbaa ma gbogo.

² Mbele pe nawa pi yɛn ma filige pe na, mi yaa bala mbaa tanri pe kono li
 na;

Yennɛɛ, ma yaa pan na kɔrɔgɔ wagati wiwiin ni?

Mi yaa la tanri nawa jɛmbɛ ni na go woolo pe sɔgɔwɔ.

³ Mi se yere ki na tipege mbaa piin na yɛgɛ sɔgɔwɔ;

mbele pee Yennɛɛ jɛn pe tangalomɔ pi yɛn mala mben,
 mi se gbogolo pe ni ki wogo ki na.

⁴ Mi yaa na yɛɛ laga lali nambewe fɔ wi ni,
 mi se kapege kpɛ pye.

⁵ Lere o lere wi maa wi lewee yɛnlɛ wi mɛgɛ jogo larawa, mi yaa wi tongo
 mboo wɔ wa;

mbele pe maa yɛgɛ tungu leele na konaa mbele pe maa pe yɛɛ gbogo, mi
 se pe kala li kun na yɛɛ ni.

⁶ Na yɛgɛ ki yaa pye lesinmbele mbele laga tara ti ni pe na,

mbe ti pe ka cən le na tanla.

Leele mbele pe nawa pi yen ma filige pe na, lere o lere kaa tanri pe kono
li na, wo yaa la tunngo piin na kan.

⁷ Lere o lere wi maa nambara piin,
wo wa se ka cən wa na go ki ni,
lere o lere wi maa finlele,
wo wa se ka yere na yege sogowa.

⁸ Pinliwe nungba nungba pyew,
mi yaa yiri mbe lepee mbele laga tara ti ni pe tongo mbe pe wo wa,
jango mbe kapege pyefenne pe ni fuun pe ko,
mbe pe wo laga Yawe Yennele li ca ki ni.

102

*Lere na wi yen na jolo
wa yen na Yennele li yenri
luu saga*

¹ Jolongofo wa Yennele yenrewe, mbege ta wi fannga kila ko wi ni, a wi si
yenri maa yungbogo senre ti yo Yawe Yennele li kan.

² Yawe Yennele, na yenrewe pi logo,
yerege nga mila ma yinri mala saga, ki yaga ki gbon wa ma na!

³ Na mi kaa jolo pilige nga ni, maga koon ye lara na na!
Nungbolo jan ma logo na yeri!

Na mi ka gbele mbon yeri mala saga, mala yon sogo fyaw!

⁴ Katugu na yinwege piliye yi yen na koo na kee paa wirige yen.
Na fannga ki ko paa yege nga na kason nanganra ma kaa sogo ma ko we.

⁵ Na jatere wi ko na yeri, ma koro paa yan yen nga pe kon kila waga.
Mi ma fege yere na yaakara ti na.

⁶ Mi koro na jeen,
fo mi saa cogo ma koro kajeere.

⁷ Mi yen paa logo sumbyo yen, na wi ma pye wa gbinri wi ni.
Mi yen paa kuwegbogo ma kaa pye ki ye yumbara na.

⁸ Wonlwo pi gbaanri na na.
Mi yen paa sannjele nungbanna yen, na li yen ma cən go go na.

⁹ Na juguye pe yen nala tifaga pilige pyew.
Poron mbele na winfenne pe yen na tēge na na,
na leele pe dangi pe cənlo mo pi pye paa na woo pi yen.

¹⁰ Conro to ti pye na yaakara wa suro ti yonlo.
Na yentunwo pi ma pinle na tonwo pi ni.

¹¹ Ko yen na piin ma, ma konro tendorogo naa ma nanganba gbo pi
kala na,
katugu mala le mala wa fo lege.

¹² Na yinwege piliye yi yen na tooro paa yonlokogo yinme yen.
Mi yen paa yan yen, nga ki yen ma waga.

¹³ Een fo, mboro wo na Yawe Yennele, ma yen wunluwo fo sanga pyew.
Wagati na fuun wila paan wi woolo pe yaa loon mege ki yinri fo ma yen
Yennele.

¹⁴ Ma yaa ka yiri mbe Siyon ca ki yinriwe ta;

katugu wagati wi gbɔn mbe yinme tirige ki na,
wagati na wi kɔn ma tege ki pyewe na wi gbɔn.

¹⁵ Woro mbele ma tunmbyeele, Siyon ca ki sinndɛɛɛɛ ti yen ma we ndanla.
Ki kataga ki yinriwe yen na we taa.

¹⁶ Pa kona cengele ke yaa la fye Yawe Yennele li yege.

Tara na wunlumbolo pe ni fuun pe yaa kɔɔn gbɔgɔwɔ yanwa pi jɛn.

¹⁷ Yawe Yennele li yaa ka Siyon ca ki kan naa fɔnnɔ,
li yaa kali yɛɛ naga wa li gbɔgɔwɔ yanwa pi ni.

¹⁸ Li ma mbele pe yen tege na pe yenrɛwɛ pi logo.

Li se je pe yenrɛwɛ pi na.

¹⁹ Ki wogo yege yɔnlɔgɔ yege tege mbele pe yaa ka yiri punɔ na pe kan.
Cɛnle fɔnnɔ na li yaa ka yiri punɔ na li ta laa Yawe Yennele li gbogo.

²⁰ Ma Yawe Yennele li ta wa yennele na, li go sogo na wele;
mali ta wa li laga kpoyi ki ni, li go sogo na wele laga tara na.

²¹ Li ko pye, jango kasopiile pe yen na jenge nga jɛn mbege logo,
konaa mbe mbele kunwɔ pi gbɛɛ gbɔn pe na pe sho;

²² jango paa Yawe Yennele li mege ki yari wa Siyon ca,
paa li sɔnni yuuro ni wa ko nga ki yen Zheruzalemu ca ki ni;

²³ ko sanga wo ni, cengele naa wunlumbolo pe yaa ka pe yɛɛ gbogolo,
mbaa Yawe Yennele li gbogo.

²⁴ Yennele lilan fannɔga ki ko mala yaga kɔɔ;
li ka kɔn na yinwege piliye yi na.

²⁵ Ki kala na, mi yo fɔ: «Na Yennele, mboro na ma yen wa fɔ sanga pyew,
maga kanla le mbanla yinwege ki kɔn shyen!»

²⁶ Maa tara ti da maga le wa fafafa.

Naayeri wi yen ma keɛ yɔnlɔ tunngo.

²⁷ Ti yaa ka kɔ, ɛɛn fɔ mboro yaa koro wa fɔ sanga pyew.

Ti ni fuun ti yaa ka le paa yaripɔɔ yen.

Ma yaa kari kannɔga paa yege nga na pe ma yaripɔɔ kannɔga we; pa ti yaa
si kannɔga.

²⁸ ɛɛn fɔ, mboro wo na, ma yaa koro wa ma cɛnlɔmɔ nungba pi na.

Ma yegele ke se kɔ†.

²⁹ Ma tunmbyeele pe piile pe yaa ka cɛnsaga ta.

Pe setirige piile pe yaa ka yeresaga ta ma yege sɔgɔwɔ.

103

Mila jaa mbaa Yennele

na li yen yinme kanfɔ li shari

¹ Davidi Yennele gbɔgɔyurugo.

Mi we, mi yen na Yawe Yennele li sɔnni,

mi yen na Yawe Yennele li mege kpoyi ki sɔnni na nawa pi ni fuun ni.

² Ee, mi yen na Yawe Yennele li sɔnni,

mi se fege li kajenge pyege ka kpe na.

³ Lo li mɔɔ kajɔgɔɔ ti ni fuun ti kala yaga ma na,

lo li mɔɔ sagala ma yama pi ni fuun pi ni.

⁴ Lo li mɔɔ go sho wetijugo ki ni,

mbe kagbaraga pye ma kan konaa mbɔɔn yinriwe ta fɔ jenge.

† 102:28 102:28: Ebu 1.10-12

⁵ Lo li ma ferewe kan ma yeri ma lelewe pi ni,
moo pye lefonno caricari, mbe fannga fonngo kan ma yeri paa yon yen.

⁶ Yawe Yennele li maa kasinngge piin,
pe yen na mbele fuun jolo, li ma tanga kan pe yeri.

⁷ Laa li kongolo ke naga Moyisi wi na,
mali kagbogolo ke pye ma ke naga Izirayeli woolo pe na.

⁸ Yawe Yennele li yen yinriwe tafa naa yungbogoro tafa,
laa la nawa ngbanni jaga jaga.
Li kagbaraga ki yen ma gbogo.

⁹ Li se koro mbaa leele jeregi sanga pyew,
Laa si gbu tēge lere ni kudēyi.

¹⁰ Laa we yigi mbe yala we kapere ti ni,
laa si we sara mbe yala we kajogoro ti ni.

¹¹ Tara to naa naayeri wi ni ti fogo ki yen ma gbogo yege nga na,
pa Yennele li kagbaraga ki yen ma gbogo ma mbele pe maa fye li yege pe
kan.

¹² Yege nga na yonlo yirisaga ki yen ma lali yonlo tosaga ki ni,
pa li ma we kajogoro ti laga lali we ni ma.

¹³ Yege nga na tofo maa wi piile yinriwe taa,
ki pyelomo nungba pi na fun, Yawe Yennele li maa mbele pe maa fye li
yege pe yinriwe taa.

¹⁴ Katugu yaraga nga li tēge ma we gbegele lo yere ligi jen.
Li jatere wi yen ki na fo we yen taambugo.

¹⁵ Senwee wi yinwege piliye yi yen paa yan yen;
ki ma gbogowo ta paa yan fyēnre yen.

¹⁶ Na tifelege jenri ka ka gbon ti na, ti ma waga saw, tila yan naa.
Tila pye laga nga na, ko na jen naa.

¹⁷ Eēn fo Yawe Yennele li kagbaraga ki yen kosaga fu mbele pe maa fye li
yege pe kan sanga pyew naa wagati wi ni fuun;

li yaa koro sinne pe piile poro naa pe piile pe ni,

¹⁸ naa mbele pe yaa koro mbeli yon finliwe pi yigi,
mbaa nawa tuun li kategegele ke na mbaa tanri ke na pe ni.

¹⁹ Yawe Yennele lili wunluwo jongo ki tēge wa yennele na,
li yen wunluwo pi na yaraga pyew ki go na.

²⁰ Yoro mbele Yawe Yennele li merēgeye, yaa li sonni!
Yoro mbele fannga gbogo yen ye ni,

a yaa tanri li senre ti na nari yon finli, na nuru li yeri.

²¹ Yoro mbele fuun ye yen Yawe Yennele li malingbōonlo, yaa li sonni!
Yoro mbele ye yen na tunngo piin li kan konaa nali nandanwa kala li piin
we.

²² Yoro mbele fuun Yawe Yennele li da,
li tegere ti gbon laga nga fuun ni,
yaa li sonni!

Mi we, mi yen na Yawe Yennele li sonni!

104

Ki daga yaara nda Yennele li da

tila li sonni

¹ E, mi we, mi yen na Yawe Yennele li sonni!

Yawe Yennele, na Yennele, ma yen ma gbogo fo jenge;
gbogowo naa tiyonwo pi yen mali fere paa yariporo yen.

² Ma yanwa pi tege mo yee fo paa derigbogo yen,
ma naayeri wi sanga maa jaraga paa paraga go yen.

³ Mo censaga ki gbegele maga tege wa naayeri tonmo pi go na,
kambaara to ti yen ma malaga gbônwotoro we,
ma maa tanri tifelege ko na.

⁴ Ma ma tifeere ti pye ma pitunmbolo,
mbe kason yinnegele ke pye ma tunmbyeele[†].

⁵ Ma tara ti tenge wa ti nagona canyaara ti na,
ti se ya yeri mbe wo wa ti yonlo fyew.

⁶ Ma tara ti ton tonngbo pi ni paa paraga yen,
tonmo pila yiri ma saa gbôn fo wa yanwira ti namunjoye pe na.

⁷ Een fo maa gbanla pi na, a pi fe ma tigi,
maa yennele gbaanra ti yirige sanga na ni, a pi si fyeele ma kari pew.

⁸ Pila lugu yanwira ti na ma kari, ma tigi wa yanwira gbunlundere ti ni,
ma saa koro wa pi yeresara nda maa gbegele pi kan ti ni.

⁹ Ma kongolo gbôn tonmo pi kan, pii daga mbe koro kaanla,
jango piga ka songoro mbe tara ti ton naa.

¹⁰ Ma ma ti puluyo yi ma pulo, na fuun, na yiin wa laforo ti ni,
yi maa fuun na toro wa yanwira ti sogowo pi ni.

¹¹ Yan wongaala pe ni fuun pe ma pan na woo wa yi ni,
yan sofilele pe ma pan na woo wa yi ni.

¹² Naayeri sannjere ti ma pan ma ti sere ti po wa ki tonmo pi yon na,
ti ma koro na gbele wa tire were ti sogowo.

¹³ Ma ma koro wa ma censaga ki ni wa yennele na, mbe ti tisaga ki ma
pan wa yanwira ti na,
ma kee yonlo tunngo tonli wi tara ti yin.

¹⁴ Ma ma ti yan ki ma fi yaayoro ti kan,
ma ma ti yaruluguro ti ma fi senweele pe kan,
jango paa pe yon suro ti taa paa yinrigi wa tara ti ni;

¹⁵ konaa duven ni, na wi ma nayinme kan senwee wi yeri,
naa sinme fawoo ni mba pi ma yee ki kan ki maa yengele,
konaa yaakara nda ti maa fannga kaan wi yeri.

¹⁶ Yawe Yennele li tigboro gboro ti ma tonmo ta fo ma tin pi na,
Liban tara sediri tire nda li sanri, ti ma tonmo ta.

¹⁷ Pa sannjere ti ma pan mari sere ti po wa,
jagapan wi maa sere ti po wa sipiresi tigboro ti ni.

¹⁸ Yanwira nda ti yagara to yen likatoloye poro censara,
waara to yen damaye[†] poro larasaga.

[†] 104:4 104.4: Ebu 1.7 [†] 104:18 104.18: Damaye pe yen ma yiri polo korogo.

19 Mboro mà yenge ki gbegele, jango mbaa wagati wi nari mbaa wi woo wi yee ni,

yonlo fun kigi tosaŋa wi jen.

20 Ma ma ti diwi wi ma ye, yembine li ma wo, ko wagati wo ni, kologo wongaala pe ma yiri na yanri.

21 Jara yirifonmbolo pe maa gbele pe yaakara ti punjo na, pe maa pe yaakara ti yenri Yenjele li yeri.

22 Een fo pa yonlo kila yinrigi, pe mee songoro ma saa sinle wa pe were ti ni.

23 Ko sanga wo ni, senwee wi mee yiri ma kari wi tunngo yeri, wi ma koro wa wi tunngo ki na fo sa gbɔn yonlokogo.

24 E, Yawe Yenjele, ma kapyegele kè lege fo jenge, mà ke ni fuun ke pye ma kajenme po ni; tara ti yen ma yin yaara nda mà da ti ni.

25 Kogje wi wele, pa wi gbogo ma jaraga ma kari pya! Yaara yenwere nda ti yen wa wi ni na yanri na mari, ti yon ki se jen mbe ko, ti tunmooɔɔ naa ti tugboɔɔɔ.

26 Tonmokooɔɔ gbende ti maa yanri wa wi ni, naa yarifelege Leviyatan ki ni, ko nga mà da jango kila jinrigi wa wi ni†.

27 Ki yaara ti ni fuun ti yen na wele mboro yeri, jango maa ti yaakara ti kaan ti yeri ti kasanga wi na.

28 Ma mari kan ti yeri, ti mari sho, ma moo kee ki sanga na kaan, ti moo yarijende ti ta fo ti mari yenle tin.

29 Een fo na ma koon yee lara ti na, ti sunndo wi ma kɔn ti na, na ma koon yinwege wonwon pi sho ti yeri, ti ma ku, ti ma songoro ma pye naa taambugo.

30 Een fo na ma koon yinwege wonwon pi kan ti yeri, ta ma se naa fonndo, kona yaraga pyew ki ma pye yarifonngo laga tara ti na.

31 Yawe Yenjele, ti ma gbogowo yanwa pi koro wa fo sanga pyew! Yawe Yenjele, ta yogori ma kapyegele ke kala na!

32 Na maga tara ti wele, ti maa seri; na maga jiri yanwira ti na, ti maa wirige yinrigi.

33 Mbanla ta yinwege na, mi yaa la yuuro koo Yawe Yenjele li kan, mbanla ta go na, mi yaa lanla Yenjele li sonni!

34 Ki yaga na sonrimo pɔɔn ndanla; mi wo na, mi yaa la yogori Yawe Yenjele li kala na!

35 Ki yaga kapere pyefenne pe ko pe wo laga tara ti ni, lepeelee paga ka pe yan naa!

Mi we, mi yen na Yawe Yenjele li sonni!
Yaa Yawe Yenjele li sonni!

† 104:26 104:26: Zhoɔu 40.25; Yuuro 74.14; Eza 27.1

105

*Yenŋele li yen senre nunŋba yofɔ
li yon finliwe pi kanŋgolo
(1 Kuro 16.8-22)*

¹ Yaa Yawe Yenŋele li sɔnni, yaa li meɛ ki yinri!
Yaa li kagbɔgolo pyewe pi senre yuun cengele sanŋgala ke sɔgowo!

² Yaa yuuro koo li kan, yaa sɔnmɔ yuuro koo yaa li gbogo;
yaa li kagbɔgolo ke ni fuun ke yari!

³ Yaa ye yɛɛ gbogo li meɛ kpoyi ki kala na,
mbele fuun pe yen na Yawe Yenŋele li lagajaa, paa yɔgɔri!

⁴ Yaa wele Yawe Yenŋele lo yeri, yaa li fanŋga ki lagajaa,
yaa li lagajaa sanga pyew!

⁵ Yaa ye yɛɛ nawa tuun kajenŋe kagbɔgolo ngele li pye ke na,
yaa ye yɛɛ nawa tuun li kafɔnŋgolo naa li kiti kɔnŋagala ke na,

⁶ yoro Abirahamu setirige piile, yoro mbele li tunmbyeele wele,
yoro Zhakobu setirige piile, yoro mbele li wo we!

⁷ Lo li yen Yawe Yenŋele, we Yenŋele le.
Lo li yen fanŋga ki na tara ti lagapyew ki ni.

⁸ Li jatere wi yen li yon finliwe pi na sanga pyew,
li senre nda li kan setirige piile yirisaga leɛɛɛ yeri we.

⁹ Laa ki yon finliwe pi le Abirahamu wi ni,
ma wugu pi wogo na ma Izaki wi kan†.

¹⁰ Laa ki yon finliwe pi gbegede maa le naa Zhakobu wi ni, maa pye
kondegele wi kan,
maa pye yon finliwe mbakoo wo na Izirayeli wi kan.

¹¹ Laa yo ɔ: «Mi yaa Kana tara ti kan ye yeri,
ti yaa pye ye kɔrɔgo naa ki kan ye yeri†.»

¹² Ki wagati wi ni, paa pye jɛgele, pe sila leɛɛ,
paa pye nambanmbala ma cɛn wa tara ti ni.

¹³ Paa pye na yanri cengele ke sɔgowo na toro,
pe ma yiri wunluwo tara ta ni mbe kari ta ni.

¹⁴ Eɛn ɔ Yenŋele li sila yere ki na lere wa mbege kan pe na mbe pe jolo,
laa para wunlumbolo pele na pe kala na.

¹⁵ Laa pe pye ɔ: «Mbele mi wo na yɛɛ kan, yaga ka jiri pe na,
yaga ka kapege pye na yon senre yofenne pe na†.»

¹⁶ Laa fungo wa wa tara ti ni,
a yarilire ti ko leele pe yeri pew†.

¹⁷ Laa lere wa torogo wa pe yɛɛɛ,
wo wi yen Zhozefu we, wo na paa pere, a wi pye kulo†.

¹⁸ Paa wi tɔɔɔ ti po yɔngowo ni,
ma tuguron nɔbɛɛɛ le wa wi yɔlogo,

† 105:9 105.9: Zhene 12.7; 17.8; 26.3 † 105:11 105.10-11: Zhene 28.13 † 105:15 105.15: Zhene 20.3-7 † 105:16 105.16: Zhene 41.53-57 † 105:17 105.17: Zhene 37.28; 45.5

¹⁹ ƒo ma saa gbɔn pilige nga ni senre nda wila yo, a ti saa ti yee yon fili;
a Yawe Yennele li senre ti tanga kan wi yeri†.

²⁰ Ki pye ma, a wunlunana wi si kono kan ma yo poo wa,
wo na tara ti kundigi wi sho ƒo poo wo wa kaso†.

²¹ A wunlunana wi suu tege to wi go ki go na,
maa tege wi kee yaara ti ni fuun ti go na†;

²² jango wila wunlunana wi legboolo pe nari, mbe yala wi yera nandanwa
kala li ni,
wila lelele pe nari kajenme ni.

²³ Ko pungo na, a Izirayeli wi si kari wa Ezhipiti tara,
wo na Zhakobu, a wi si saa cen wa to nda ti yen Kamu tara ti ni†.

²⁴ Yennele laa ti, a li woolo pe se ma lege ƒo jenge,
mee fannga kan pe yeri ma we pe juguye pe na.

²⁵ Pungo na, a li si kaa Ezhipiti tara fenne pe jatere wi kannga pe na,
ma ti a Yennele li woolo pe kala li pe mben;
a paa poro mbele Yennele li tunmbyeele pe java†.

²⁶ Kona, a li sili tunmbyee Moyisi wi tun wa pe yeri,
konaa Aron ni, wo na laa wo we†.

²⁷ Paa kacɛn kagbogolo pye Yennele li fannga na wa Ezhipiti tara fenne pe
sogowa,
ma kafonngolo pye wa to nda ti yen Kamu tara ti ni.

²⁸ Yennele laa diwi wi lenge wa tara ti ni, a diwi wi ye tara ti lagapyew ki
ni;
lere kpe sila je li senre ti na†.

²⁹ Laa pe lɔrɔ tonmo pi kannga kasanwa,
ma pe ngbanra ti gbo†.

³⁰ Pe tara tila yin ngbeye pe ni lagapyew,
ƒo ma saa ye wa pe wunlumbolo pe wonlo yinre ti ni†.

³¹ Yennele laa para, a nakoonro nda ti yen shonro ni to naa namara pan,
ma tara ti ton lagapyew†.

³² Laa ti, a sinndeere tisaga pan tisaga jenge ki yonlo,
ma ti a yennele gbanlaga kason ki to wa tara ti ni.

³³ Laa pe ɛezen tiire naa figiye tire ti jogo,
ma pe tara tire ti kaari kaari†.

³⁴ Laa para, a kambere pan,
a gbato legerɛ pan, na wi saa ya mbe jiri;

³⁵ tila pe tara yan ki ni fuun ki ka,
ma pe tara yarilire ti ka pew†.

³⁶ Laa pe pinambiile kongbanmbala pe ni fuun pe gbo,
poro mbele paa pye pe fannga ki ni fuun ki yaraga kongbannga ye†.

³⁷ Laa ti, a li woolo pe yiri wa Ezhipiti tara warifuwe naa te ni,
pe cengele ke ni, wa kpe sila te mbe koro pungo na.

† 105:19 105.18-19: Zhene 39.20-40.23 † 105:20 105.20: Zhene 41.14 † 105:21 105.21: Zhene 41.39-41 † 105:23 105.23: Zhene 46.6; 47.11. Ezhipiti tara to pe maa yinri fun Kamu tara.
† 105:25 105.25: Eki 1.7-14 † 105:26 105.26: Eki 3.1-4.17 † 105:28 105.28: Eki 10.21-23
† 105:29 105.29: Eki 7.17-21 † 105:30 105.30: Eki 7.26-8.1 † 105:31 105.31: Eki 8.12-13,16-20
† 105:33 105.32-33: Eki 9.22-25 † 105:35 105.34-35: Eki 10.12-15 † 105:36 105.36: Eki 12.29

³⁸ Pe yinriwe wa tara ti ni kila yōgorimo kan Ezhipiti tara fenne pe yeri, katugu pe kala lāa sunndo kōngo wa Ezhipiti tara fenne pe na†.

³⁹ Yennele lāa kambaaga yirige ma li woolo pe tōn, ma kason mu na yanwa yinrigi pe kan†.

⁴⁰ Pāa li yenri kara ni, a li si siringbangala torogo pe kan, ma yaakara kan pe yeri ma yiri wa yennele na, a pē ka ma tin†.

⁴¹ Lāa walaga ki yōn yenge, a tōnmō pī yiri na fuun, pīa yiri na fuun paa gbaan yen wa gbinri† wi ni.

⁴² Katugu li jatere wīla pye li senre kpoyi nda lāa yo ti na, konaa li tunmbyee Abirahamu wi na.

⁴³ Lāa li woolo pe yirige wa tara ti ni yōgorimo ni, poro mbele li woolo lāa pe yirige nayinme gbōō ni.

⁴⁴ Lāa cengele kele yēge tara kan pe yeri, ma leele pele yēge kēē tunngo tōnli kan pe yeri†,

⁴⁵ jango paa tanri li kondēgēngēle ke na konaa pe lasiri senre ti le paa tanri ti na.

Yaa Yawe Yennele li sonni!

106

*Izirayeli woolo
pe senre mbalogowo
konaa Yennele
li kagbaraga pyege*

¹ Yaa Yawe Yennele li shari yaa li sonni, katugu li yen ma yōn;

li kagbaraga ki yen wa fō sanga pyew†.

² Ambō wi mbe ya mbe Yawe Yennele li kagbōgōlō ke yēge yo?

Ambō wi mbe ya mbeli sōnmō kagala ke ni fuun ke yēge yo?

³ Mbele pe maa tanri kaselege ki na, konaa mbele pe maa kasinngē piin, fērewe yen pe woo!

⁴ Yawe Yennele, na ma kaa kagbaraga piin ma woolo pe kan sanga ŋa ni, ma jatere pye na na;

ma kaa pe shoo sanga ŋa ni, mala sho fun,

⁵ jango ma woolo mbele mā wō, mbe pe yan pe yen na fērewe taa, na yōlōgō ki yiri caw ma kōrōgō woolo pe sōgōwō.

⁶ Wē kapere pye paa we tēleye pe yen, we kajōgōrō pye, ma tipere pye.

⁷ Ma we tēleye pe ta wa Ezhipiti tara, pe sila ma kafōnngōlō ke kōrō jēn, kajēngē lēgere ŋga maa pye pe kan, pe sila nawa to ki na, paa yiri ma je wa kōgōje wi tanla, wa Kōgōje yēen wi tanla†.

⁸ Eēn fō lāa pe sho li yēera mēge ko kala na, mbe ta mbeli yawa pī naga.

† 105:38 105.37-38: Eki 12.33-36 † 105:39 105.39: Eki 13.21-22 † 105:40 105.40: Eki 16.2-15

† 105:41 105.41: Eki 17.1-7; Nōmbu 20.2-13 † 105:44 105.44: Zhou 11.16-23 † 106:1 106.1:

1 Kuro 16.34; 2 Kuro 5.13; Esidi 3.11; Yuuro 105; 107.1; 118.1; 136.1; Zhēre 33.11 † 106:7 106.7:

Eki 14.10-12

⁹ Låa para ngbanga Kogoje yeen wi na, a wi waga le ki yongolo nungha ke ni,

a li si ti li woolo pè tanga ma toro wa lawege ki ni ndee pe yen na tanri na toro wa gbinri wi ni[†].

¹⁰ Låa pe sho pe mbenfenne pe yeri, ma pe tile ma pe sho pe juguye pe kee.

¹¹ Tonmo pila pe winfenne pe li, ali lere nungha wo sila sho mbe to pe ni.

¹² Kona, a pè si taga Yenñele li senre ti na, ma yuuro ko mali son[†].

¹³ Een fo sanni jenri, a pè si fège li kapyegele ke na, pe sila ya mbege kun pe yee ni, mbe kagala ngele li kon mbe pye ke sige, mbe ke kosaga ki yan.

¹⁴ Ma pe ta wa gbinri wi ni, jogo pege la yiri pe ni, ma pe ta wa wasege nga tonmo woro wa ki ni, paa Yenñele li wa ma wele.

¹⁵ A Yenñele li si yaraga nga paa yenri ki kan pe yeri, een fo ko pungo na, a li si yambewe wa pe na[†].

¹⁶ Ma pe ta wa paara yinre censaga ki ni, paa pye na yenjaga piin Moyisi wi ni,

konaa Aron wi ni, wo na wila pye kpoyi Yawe Yenñele li kan we.

¹⁷ Kona, a tara ti si jenw ma Datani wi yoli, tila Abiramu naa wi pinleyeenle pe ton.

¹⁸ Kason kila pe gbogolomo woolo pe sogo, kason yinne låa poro kapere pyefenne pe sogo[†].

¹⁹ Paa napige yanlege gbegele pe yee kan wa Horebu yanwiga ki tanla, ki yarisunnngo nga paa tuguron yan maga gbegele, paa pye na foli ki yege sogowo naga gbogo.

²⁰ Paa nege yanlege gbegele, ko nga ki maa yan kaa, ma ko tege wa Yenñele na li yen pe gbogowo li yonlo.

²¹ Paa fège Yenñele li na, pe Shofa we,

lo na låa kagbogolo pye wa Ezhipiti tara we;

²² lo na låa kafonngolo pye wa to nda Kamu tara ti ni, konaa ma kagbogolo fyere wogolo pye wa Kogoje yeen wi ni we.

²³ Låa para ma yo li yaa pe tongo, kaawo Moyisi wo nungha, wo na låa wo we; wo wila yiri ma yere lo naa poro ni pe sogowo, jango mbeli nanghanwa gboc pi sogo li na, liga ka ta mbe pe tongo.

²⁴ Paa ki tara tiyonro ti kala li tifaga, katugu pe sila taga Yenñele li senre ti na.

²⁵ Paa pye na kongori wa pe paara yinre ti ni, pe sila logo Yawe Yenñele li yeri.

²⁶ Kona, a Yenñele li si kee yirige ma wugu pe kan, ma yo li yaa ti pe ku wa gbinri wi ni[†],

[†] 106:9 106:9-12: Eki 14.21-31 [†] 106:12 106:12: Eki 15.1-21 [†] 106:15 106:14-15: Nombu 11.4-34

[†] 106:18 106:16-18: Nombu 16.1-35 [†] 106:26 106:24-26: Nombu 14.1-35

27 mbe ti pe setirige piile pe jaraga pe kari tara sannda pyew ti ni,
mbe ti pe ku wa cengele sanngala ke sogowa†.

28 Ko pungo na, paa pe yee kan na yarisunngo Baali Pewori ki gbogo,
saara nda paa pye na woo kuulo yeri, paa pye nari kaa.

29 Paa Yennele li nawa ngban pe kapyere ti ni,
ki pye ma, a yambewe pa si to pe na.

30 Een fo Fineyasi wila pye wa, a wo si yiri maga kala li yee wo,
a yambewe pi si yere.

31 A Yennele li suu jate lesinne ki kapyere ki kala na,
sanga pyew fo tetete†.

32 Paa Yawe Yennele li nawa ngban fun wa Meriba tonmo lara ti ni,
ma ti a Moyisi wi jologo ta pe kala na;

33 katugu paa Moyisi wi jatere wi piri wi na,
maga kan a wi para wii jatere pye†.

34 Cengele ngele Yawe Yennele laa yo pe ke tongo,
pe sila ke tongo paa yee nga na laa ki yo we.

35 Paa pe yee pinle ki cengele sanngala ke ni,
ma pe kapyere ti forogo nari piin.

36 Paa pye na ki woolo pe yarisunndo ti gbogo,
a ti pye penne ma pe yigi†.

37 Paa pe pinambiile naa pe sumborombiile pe wo saraga
ma pe kan gboshugulo yeri†.

38 Paa leele mbele paa pye jeregisaga fu pe gbo,
ko koro wo yen paa pe pinambiile naa pe sumborombiile pe gbo,
ma pe wo saraga ma pe kan Kana tara yarisunndo ti yeri;
a ki legbogo ki tara ti tege fyongo ni†.

39 Pe kapyere tila pe tege fyongo ni,
pe kapyere ti kala na, pe pye kalikalawa pyefenne.

40 Kona, Yawe Yennele li nangbanwa pi si yiri li woolo pe korogo paa kason
yen,
poro mbele li woolo, a pe sili mben.

41 Laa pe le cengele kele yee kee,
pe mbenfenne paa cen pe go na.

42 Pe juguye paa pe jolo,
a pe go sogo pe juguye pe ngo.

43 Wagati legera na Yennele laa pe sho,
een fo paa pe yee pye leele mbele pe yiri ma je,
na ka tari pe kajogoro ti na, na kee yee.

44 Een fo paa pye na gbelege nga gbele nali yinri, naa laa kaa ki logo,
a li si pe jologo ki wele maga yan.

45 Laa li jatere wi tege li yon finliwe pi na pe kanngolo,
ma pe yinriwe ta li kagbaraga gbogo ki kala na.

† 106:27 106:27: Levi 26.33 † 106:31 106:28-31: Nambu 25.1-13 † 106:33 106:32-33: Nambu 20.2-13 † 106:36 106:36: Kiti 2.1-3; 3.5-6 † 106:37 106:37: 2 Wunlu 17.17 † 106:38 106:38: Nambu 35.33

⁴⁶ Mbele fuun paa pe yigi kulolo ma kari pe ni, làa ti, a pe yinriwe ki woolo pe ta[†].

⁴⁷ E, Yawe Yennele, we Yennele, we sho!
We yirige wa cengele sanngala ke sogowa ma we gbogolo,
janngo waa ma shari waa ma sonni ma mege kpoyi ki kala na;
konaa we yee gbogowa pi go ko mbe pye mbaa ma sonni.

⁴⁸ Sonno yen Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li woo sanga pyew fo tetete!

Leele pe ni fuun pege yo fo: «Anmiina[†].»

Yaa Yawe Yennele li sonni!

SEWE KANGURUGO WOO

107

107-150

Waa Yennele li shari li kajeŋge

ki kala na

¹ Yaa Yawe Yennele li shari katugu li yen jenne,
katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu[†].

² Leele mbele Yawe Yennele li pe go sho paa ki wogo ki yuun,
poro mbele li sho pe winfenne pe kee we;

³ poro mbele li pe gbogolo ma yiri tara pyew ti ni,
ma yiri wa yonlo yirisaga naa yonlo tosaga kee yeri,
naa yonloparawa kameŋge kee naa yonloparawa kalige kee ki yeri.

⁴ Pèle la pungo na yanri na toro wa gbinri wi ni,
pe sila konɔ ta mbe kari ca ka kpe ni, nga pe mbaa ya sa cen wa ki ni.

⁵ Funngo naa wogo ki ni tila pe yigi,
pe fannga kila pye na koo.

⁶ Ma pe ta wa pe jologo ki ni, a pè si gbele ma Yawe Yennele li yeri li pe saga,

a li si pe sho ma pe wo wa pe kangbanga ki ni.

⁷ Làa pe yee sin wa kozinne li ni,
mbe ta mbe kari ca ka ni, nga pe mbaa ya cen wa ki ni.

⁸ Ki daga leele paa Yawe Yennele li shari paa li sonni li kagbaraga ki kala na,

konaa kafonngolo ngele li pye senweele pe kan ke kala na!

⁹ Katugu wogo la pye mbele na, làa pe wogo ki ko,
funngo la pye mbele na, làa pe kan yarijende ni ma pe yenle tin.

¹⁰ Pèle la pye ma cen wa kunwo pi diwi wolo li ni,
paa pye wa kaso na jolo, a pè pe po yongowa ni,

¹¹ katugu paa yiri ma je Yennele li senyoro ti na,
ma lo na li yen yaara ti ni fuun ti go na li tifaga.

¹² Ko kala na làa tege wa pe na ma pe go sogo,

[†] 106:46 106.40-46: Kiti 2.14-18 [†] 106:48 106.47-48: 1 Kuro 16.35-36 [†] 107:1 107.1: 1 Kuro 16.34; 2 Kuro 5.13; 7.3; Esidi 3.11; Yuuro 100.5; 106.1; 118.1; 136.1; Zhere 33.11

pàa kurugo ma to, lere kpɛ sila ta mbe pe saga.

¹³ Ma pe ta wa pe jologo ki ni, a pè si gbele ma Yawe Yennɛlɛ li yeri li pe saga,
a li si pe sho ma pe wo wa pe kangbanga ki ni.

¹⁴ Laa pe yirige ma pe wo wa kunwo pi diwi wolo li ni,
ma manda nda tila pye ma pe po ti koonlo pe na.

¹⁵ Ki daga leele paa Yawe Yennɛlɛ li shari paa sonni li kagbaraga ki kala na,
konaa kafonngolo ngele li pye senweele pe kan ke kala na!

¹⁶ Katugu li tuguyenre kooro ti kaari,
ma ti sogyaara nda ti yen tuguron woro ti kaari mbeli woolo pe sho†.

¹⁷ Tijinliwe fu fenne pèle la pye na kapere piin,
fo a pe kajogoro ti tege wa pe na ma pe jogo.

¹⁸ Yaakara cenle pyew ti la kila ko pe na,
pàa pye ma yongo kunwo pi ni toon.

¹⁹ Ma pe ta wa pe jologo ki ni, a pè si gbele ma Yawe Yennɛlɛ li yeri li pe saga,
a li si pe sho ma pe wo wa pe kangbanga ki ni.

²⁰ Naa laa kaa para, a li senre ti si pe sagala,
a li si pe sho kunwo pi keɛ.

²¹ Ki daga leele paa Yawe Yennɛlɛ li shari paa sonni li kagbaraga ki kala na,
konaa kafonngolo ngele li pye senweele pe kan ke kala na!

²² Pe daga mbe nayinme saara wo Yennɛlɛ li yeri mbeli shari,
mbaa jorogi nayinme ni mbaa li kapyegele ke yege yuun.

²³ Pèle la pye na tangala piin wa kogoje wi na, ma ye tonmokooro tugbooro ni,
pàa pye na safari waa wa tonmo pi go na.

²⁴ Ki woolo pàa Yawe Yennɛlɛ li kapyegele ke yan,
ma li kagbogolo ngele li pye wa latijuguwo pi ni ke yan.

²⁵ Laa para, ma ti a tifelingbogo kà yiri na gboon,
kila ti, a kogoje tonmo pi yen na yinrigi na tuun.

²⁶ Pe tonmokooro tugbooro tila pye na yinrigi wa naayeri, na songoro na tinri wa tonmo pi ni,
pe sunndo wila kon pe na fo ma pe jatere wi piri pe na.

²⁷ Yekannguwa la pye pe na, a paa tanri na gbali ndɛɛ sinwoolo wele;
pe kajeinme pyew pila ko pe yeri.

²⁸ Wa pe jologo ki ni, a pè si gbele ma Yawe Yennɛlɛ li yeri li pe saga,
a li si pe wo wa pe kangbanga ki ni.

²⁹ Laa tifelingbogo ki yerege,
ma ti tonmo mba pi yen na yinrigi na tuun, a pi sinle.

³⁰ Naa laga kila kaa yere ma pyeri dinw, a ki si yogorimo kan pe yeri,
laa pe yege sin fo ma saa gbɔn wa pe yeresaga.

† 107:16 107.16: Eza 45.1-2

³¹ Ki daga leele paa Yawe Yenñele li shari paa li sonni li kagbaraga ki kala na,
 konaa kafonngolo ngele li pye senweele pe kan ke kala na!
³² Ki daga paa li gbogo wa li gbogolomo woolo pe sogowa,
 paa li sonni wa lelele pe finliwe pyesaga ki ni!

³³ Yawe Yenñele lo li ma gbaanla pe waga mbe pe kannga gbinri,
 mbe puluyo yi kannga mbeyi pye tawara.

³⁴ Li ma tara nda ti tanla ti kannga mberi pye gbannga tara,
 mbele pe yen ma cen wa tara ti ni pe tipewe pi kala na.

³⁵ Li ma gbinri wi kannga fun mboo pye lambaaga,
 mbe tawara laga ki kannga mbege pye puluyo laga.

³⁶ Li ma ti fungo yen mbele na pe ma cen wa,
 mbe ti pe ma ca kan mbe cen wa ki ni.

³⁷ Li ma ti pe ma keere kon ma yariluguro lugu,
 mbe erezen tiire sanri, nda ti maa pire legere seni.

³⁸ Li ma duwaw pe na, pe ma se ma lege fo jenge,
 ka na kon wa pe yaayoro legewe pi na.

³⁹ Een fo pele yon la pye na kologi na kee, fo a pe go ki sogo pe na,
 tege naa jologo nga paa taga pe na ki kala na.

⁴⁰ Yenñele li ti, a fannga fenne pe tifagawa ta,
 ma ti a paa yanri na toro faa wa gbinri wi ni yirisaga fu.

⁴¹ Li ma fyonwo fo wi sho mboo wo wa jologo ki ni,
 mbe pe seye woolo pe pye pe ma se ma lege paa yaayoro ngbeleye yen.

⁴² Lesinmbele pe ma ki kagala ke yan ma ke koron jen, nee yogori,
 een fo lepeepe pe ni fuun pe yon ki ma ton pe na.

⁴³ Lere na wi yen kajenje wila ki kagala ngele ke korosi,
 pa wi yaa Yawe Yenñele li kagbaraga ki jen.

108

Yenñele yenrewe mbe cew ta

¹ Yurugo. Davidi Yenñele gbogoyurugo.

² Na jatere wi yen ma cen na na, e, Yenñele;
 mi yaa yurugo sho, mi yaa yurugo sho mbe Yenñele li son yarigbonro ni.

³ Na juru naa na ngoni, ye yen ye yiri!

Mi yaa keli mbe yen lalaaga ki yege mbe leele pe yen.

⁴ Yawe Yenñele, mi yaa ma son tara woolo pe sogowa,
 mi yaa yurugo ko mboon son cengele sanngala ke sogowa;

⁵ katugu ma kagbaraga ki gbogo ma gbom fo wa yenñele na,
 ma yen senre nungba yofa yege nga na, ki yagara ma we kambaara ti na.

⁶ E, Yenñele, ma gbogowa po mba pi we naayeri wi ni fuun wi na, pi naga,
 ki yaga ma gbogowa yanwa pi pye tara ti lagapyew ki ni†!

⁷ Na yon sogo, ma we sho ma fannga ki ni,
 jango woro mbele we kala li yen moon danla we ta we sho!

† 108:6 108.2-6: Yuuro 57.8-12

⁸ Yennɛle li para wa li cɛnsaga kpoyi ki ni ma yo fɔ: «Mi yaa cew ta. Mi yaa Sishɛmu ca ki yɛɛɛ, mbe Sukoti gbunlundɛgɛ ki taanla mana ni, mbege kɔɔnlo kɔɔnlo.

⁹ Galaadi tara ti yɛn na woro, Manase tara ti yɛn na woro;

Efirayimu tara ti yɛn paa na tugurɔn njala yɛn mala go ki tɔn; Zhuda tara to yɛn paa na wunluwɔ kanngala yɛn.

¹⁰ Mowabu tara to yɛn paa na woliyaraga yɛn, nɔga mi maa wunru wa ki ni,

Edomu tara ti tegere ti yɛn na yeri, mi mala sawira ti wɔ mberi wa wa; mi yɛn na cew tawa kɔnnɔ waa Filisiti tara ti mɛgɛ ni.»

¹¹ Ambɔ wi yaa kari na ni wa ca nɔga pɛ malaga sigembogo kan maga maga ki ni?

Ambɔ wi yaa sanla torogo fɔ wa Edomu tara?

¹² Kaawɔ Yennɛle mboro ma mbe ya mbege pye, mboro nɔ maa we wa we.

E, Yennɛle, mboro nɔ ma sila pye na pinleɛ we malingbɔɔnlo pe ni mbaa kee wa malaga we.

¹³ Pan ma we saga, ma we sho we winfenne pe kɛɛ, katugu senweele pe sagawa pi woro yaraga ka!

¹⁴ Na Yennɛle li ka pye we ni, we yaa kagbɔgɔlo pye, lo li yaa we winfenne pe tɔngɔ†.

109

*Lere nɔ wi yɛn tege ni
wi Yennɛle yɛnɛwe*

¹ Yurukɔɔlo to wi sewɛ yurugo. Davidi Yennɛle gbɔgɔyurugo. E, Yennɛle, mboro mi maa sɔnni, maga ka pyeri na na!

² Katugu lepeelee naa nambara fenne pɛ pe yɔn ki yenge na na, na бага na na, pe yɛn na finleɛ na tari na na.

³ Mbenwe senre to pe maa yuun na na lagapyew, pe yɛn na wiin na ni go fu.

⁴ Ali mbege ta poro yɛn ma mi ndanla, pe yɛn mala panra, ɛɛn fɔ mi wo na, mi yɛn na yɛnri pe kan.

⁵ Pe mala kajeɔgɛ ki fɔgɔ tɔn kapege ni, mala ndanlawaa mba pi yɛn na ni pe kan pi fɔgɔ tɔn mbenwe ni.

⁶ Pe yɛn na yuun fɔ: «Ki daga lepee wa mbe yiri wi kɔrɔgɔ mboo le kɛɛ, nɔ wi yaa бага wi na, wa mbe yere wa wi kalige kɛɛ ki na.

⁷ Na pe ka kiti kɔn wi na, kiti wi to wi na, wi yɛnɛwe paa pi jate kapege wi go na.

⁸ «Ki daga wi yinwege piliye yi were, lere wa yɛgɛ mbe cɛn tunngo ki na wa wi yɔnlo†!

⁹ Ki daga wi piile pe pye pijiriwele, wi jo wi pye nanɔgunjo.

10 Ki daga wi piile pe pye lejagala paa yaara yenri,
pe yiri wa pe yumbara ti ni, pe saa yaakara yenri fɔ lalerege na!

11 Ki daga fɔrɔ fenne pe saa pe kɛɛ yaara ti ni fuun ti koli,
leele pele yɛɛ mboo kɛɛ tunngo tonli wi le!

12 Ki daga lere kpe ka ka kajenge pye wi kan,
lere kpe ka ka pijiriwele mbele wi yaa yaga wi yɛɛ punngo pe yinriwe ta!

13 Ki daga wi setirige piile pe tongo pe wo wa,
pe meɛ ki ko ki wo wa setirige piile mbele pe yaa ka yiri punngo na pe
sɔgɔwɔ!

14 Ki daga Yawe Yenɲele li jatere wi pye wi teleye pe kajogoro ti na,
wi no wi kapere tiga ka kala yaga wi na!

15 Ki daga pe kapere ti pye Yawe Yenɲele li yɛɛ sɔgɔwɔ sanga pyew,
li pe meɛ ki ko ligi wo laga tara ti ni!

16 «Ko yaa pye ma, katugu ki lerefɔ wi sila ki jate mbe kagbaraga pye lere
kan,

wila yiri fyɔnwɔ fɔ, naa yungbɔgoro fɔ konaa ŋa wi jatere wi piri wi na
pe korɔgo, ma pe jɔlo mbe pe gbo.

17 Mbaa leele dangi ko kila wi ndanla,

koni dangi mbe wo jate wi yigi!

Mbaa duwaw piin leele kan, ki sila wi ndanla,

koni duwaw wi laga mbe lali wo yere jate wi ni!

18 Wila pye na leele pe dangi suyi, koni ki daga dangi kuu le derege,

ki ye wa wi nawa paa tonmo yen,

ki ye wi kajeere ti ni paa sinme yen.

19 Danga ki pye paa yariporo yen mboo ton,

ki pye wi na suyi paa wi kurusijara yen.»

20 Mbele pe yen na бага na na konaa mbele pe yen na senpere yuun na
na,

ko kagala koro Yawe Yenɲele li yaa ka tɛge mbe pe sara ke ni.

21 Ǝen fɔ mboro wo na, Yawe Yenɲele, na Fɔ, na saga ma meɛ ko kala na,
na sho, katugu ma kagbaraga ki yon!

22 Mi yen yungbɔgoro fɔ naa fyɔnwɔ fɔ,

na nawa pi tanga na na.

23 Mi yen na koo na kee paa yɛɛ ŋa na yɔnlɔkɔgo yinme ma kaa ko ma
kari,

pe yen nala yangara nala puro paa gbato yen.

24 Na kannguuro ti yen na seri na na yenje leme pi kala na,

fɔ a mi cɔgo ma waga.

25 Ki leele pe yen nala tifaga,

na paga na yan pe maa pe yinre ti fingi na tɛge na na†.

26 Yawe Yenɲele, na Yenɲele, na saga!

Na sho ma kagbaraga ki kala na!

27 Na juguye pege jen fɔ ma yawa po pi ko pye ma,

pege jen fɔ Yawe Yenɲele, mboro jate maga pye.

28 Ali na poro kaa na dangi, mboro wo na, ma yaa duwaw na na,

na paga yiri na korɔgo, pe yaa fere sho;

† 109:25 109:25: Mati 27.39; Maki 15.29

kona mi ɲa ma tunmbyee, mi yaa la yɔgɔri.

²⁹ Mbele pe yen na бага na na, poro mbe tifaga,
fere mbe pe yigi mbe pe tɔn paa derigbɔgɔ yen!

³⁰ Mi yaa la Yawe Yɛnɲele li shari mbaa li sɔnni maganɲbɔlo ni,
mi yaa lali sɔnni wa li janwa woolo pe sɔgɔwɔ;

³¹ katugu li ma yere fyɔnwɔ fɔ wi tanla mboo saga,
mboo sho mbele pe yen na wi jeregi pe kɛɛ.

110

Na wi yen wunlunana

naa saraga wɔfɔ

¹ Davidi Yɛnɲele gbɔgɔyurugo.

Yawe Yɛnɲele ligi yo maga ɲgban na tafɔ wi ni, ma yo fɔ:

«Cɛn wa na kalige kɛɛ ki na

fɔ mbe sɔɔn mbenfenne pe ɲgbanga, mbe pe pye ma tɔɔro ti tegesaga†.»

² Yawe Yɛnɲele li yaa ti ma wunluwɔ fanɲga ki le le Siyɔn ca ki na, mbe
kari fɔ lege;

ma yaa cɛn ma juguye mbele pɔɔn maga pe go na.

³ Pilige ɲga ni ma kaa ma malingbɔɔnɔ pe gbogolo,
ma woolo pe yaa pan kotogo ni, mbe pinle ma ni.

Wa yanwira kpoyi ti na, ma lefɔnmbɔlo pe yen na paan ma kɔrɔgɔ,
paa pinliwe yɔn fɔɔngɔ yen.

⁴ Yawe Yɛnɲele li wugu ki na, li se yɔn sɔngɔro naa fyew, ma yo fɔ:

«Ma yen saraga wɔfɔ fɔ sanga pyew,
paa yege ɲga na Mɛlikisedeki wila pye†.»

⁵ Yawe Yɛnɲele li yen wa ma kalige kɛɛ ki na nɔɔ sari,
li yaa wunlumbolo pele tongolo li nanɲbanwa pilige ki na.

⁶ Li yen na kiti kɔɔn cengele sanɲgala ke na, gbɔolo pɛ wo pe yeɛ na
lagapyew.

Li yen na teele mbele pe yen laga tara ti lagapyew ki ni pe tongolo.

⁷ Mbe wunlunana wi ta wa kɔɔɔ, wi yaa wɔ wa lafɔgo ki ni,
kona wi yɔlogɔ ki yaa pye wi na caw.

111

Leele pe daga

mbaa Yɛnɲele li sɔnni

¹ Yaa Yawe Yɛnɲele li sɔnni!

Mi yaa la Yawe Yɛnɲele li shari mbaa li sɔnni na kotogo ki ni fuun ni,
wa lesinmbele pe finliwe pi na, wa janwa wi gbogolomo pi sɔgɔwɔ†.

² Yawe Yɛnɲele li kapyegele ke yen ma tugbɔlo,

† **110:1 110:1:** Ki verise ɲa wi senre ti yo wa Yɔn fɔlo fɔnnɔ sewe wi lara ti legere ni (Mati 22.44; Maki 12.36; Luki 20.42-43; Kapye 2.34-35; 1 Koren 15.25; Efe 1.20-22; Kolo 3.1; Ebu 1.13; 8.1; 10.12-13). † **110:4 110:4:** Zhene 14.18; Ebu 5.6; 6.20; 7.17,21 † **111:1 111:1:** Ki yurugo ɲga ki senyoro nungba nungba pyew ti le Eburuye senre ti senpiile mbele pe ma tege nari yɔnlogi wo wa ni, maga le ti senpyɔ kongbanɲa wi na, wo ɲa pe yinri alefu fɔ ma saa gbɔn wi pungo woo wi na, wo ɲa pe yinri tavu.

ke yen ma mbele ndanla pe maa sonri ke na.

³ Tiyonwo naa gbogwo yen wa li kapyegele ke ni,
li yen ma sin fo sanga pyew.

⁴ Li yen na jaa leele paa nawa tuun li kafonngolo ke na,
Yawe Yenjele li yen jenne konaa ma pye leele yinriwe tafo.

⁵ Mbele pe maa fye li yegɛ, li maa pe yon suro ti kaan pe yeri,
li jatere wi yen li yon finliwe pi na fo sanga pyew.

⁶ Lili fannga ki naga li woolo pe na wa li kapyegele ke ni,
ma cengele sanngala ke tara ti sho mari kan pe yeri.

⁷ Li kapyegele ke ni fuun ke yen naga nari fo li yen senre nungba yofɔ
konaa ma sin,

lere mbe ya taga li kakonndegengele ke ni fuun ke na.

⁸ Ke yen ma gbegele ma tɛgɛ mbe koro wa sanga pyew fo tetete,
ke ngo ki yen ma cɛn kaselege naa kasinngɛ ko na.

⁹ Lili woolo pe go sho,

ma yon finliwe mbakɔ le pe ni;

li yen Yenjele na li yen kpoyi, ma pye fyere yaraga.

¹⁰ Mbaa fye Yawe Yenjele li yegɛ ko ki yen kajenme pi lesaga ye,
mbele fuun pe maa yigi na tanri pi na, poro yen tijinliwe fenne.

We Fo wi daga paa wi sonni fo sanga pyew†!

112

Lere na wi maa Yenjele li gbogo,

ferewe yen wi woo

¹ Yaa Yawe Yenjele li sonni!

Lere na wi maa fye Yawe Yenjele li yegɛ,
ma li ngasegele ke yigi na tanri ke na nayinme ni,
ferewe yen ki fo wi woo†!

² Wi setirige piile pe yaa fannga ta laga tara ti ni,
Yenjele li yaa duwaw lesinmbele pe setirige piile pe na.

³ Ki lerefo wi ma yarijende legere naa penjagboro ta wa wi go,
Wi maa kasinngɛ piin sanga pyew.

⁴ Wa diwi wi ni, yanwa pi maa yinrigi lesinmbele pe kan,
lesinngɛ wi maa kajenngɛ piin, na leele yinriwe taa.

⁵ Lere na wi maa leele yinriwe taa, na forɔ tari pe na,
naa kapyegele ke piin na yala kaselege ki ni,
ki lerefo wi yen jenne.

⁶ Ki lerefo wi se fige mbe wo wa wi yonlo fyew,
leele pe yaa la nawa tuun lesinngɛ wi na fo sanga pyew.

⁷ Wila la fye mbe senpere logo,
wi jatere wi ma pye ma cɛn wi na,
wi maa jigi wi taga Yawe Yenjele li na.

⁸ Wi kotogo ki ma pye ma kan wi na, wila la fye,

† 111:10 111:10: Zhoɔu 28:28; Yomi 1:7; 9:10 † 112:1 112:1: Ki yurugo nga ki senyoro nungba nungba pyew ti le Eburuye senre ti senpiile mbele pe ma tɛgɛ nari yonlogi wo wa ni, maga le ti senpyo kongbanja wi na, wo na pe yinri alefu ma saa gbɔn wi pungo woo wi na, wo na pe yinri tavu.

ki kosaga wi yaa kaa yengele ke kan wi winfenne pe na, mbaa pe tolo li wele.

⁹ Wi kee ki yen ma sanga, wi maa fyonwo fenne pe kaan,
wi yaa koro sinne fo sanga pyew,
wi yaa la fannga taa gbogowo ni†.

¹⁰ Lepee wi maa yan, ki maa wi yaa,
wi maa wi ngangala ke kaa yenjaga ki na, fo mboo yee fannga ki ko;
lepee pe maa nga jaa mbe pye ki ma yiri waga.

113

Yawe Yenjele li yongo woro wa

¹ Yaa Yawe Yenjele li sonni†!

Yoro mbele Yawe Yenjele li tunmbyeele yaa li sonni,
yaa Yawe Yenjele li mege ki sonni!

² Ki daga paa Yawe Yenjele li mege ki sonni,
mbege le yingo fo sanga pyew!

³ Mbege le wa yonlo yirisaga kee yeri fo saga wa wa yonlo tosaga kee ki na,
ki daga paa Yawe Yenjele li mege ki sonni!

⁴ Yawe Yenjele li yen wa cengele ke ni fuun ke go na,
li gbogowo pi gbon fo wa naayeri wi go na.

⁵ Ambo wi yen paa Yawe Yenjele, we Yenjele li yen?
Lo na li yen ma cen wa naayeri wi go na.

⁶ Een fo li ma li yege ki sogo
ma naayeri wo naa tara ti wele.

⁷ Li ma nga wi yen tege ni wi yirige wa tara ti na mboo yerege,
mbe fyonwo fo wi yirige mboo wo wa fyongo ki ni;

⁸ mbe pe kan censaga ni wa legboolo pe sogowo,
wa li woolo pe legboolo pe sogowo.

⁹ Li ma go woolo kan jambasee wi yeri,
mboo pye nfo nga wi nawa pi yinni wi piile pe sogowo.

Yaa Yawe Yenjele li sonni!

114

*Yenjele laa kagbocob ngele pye
Izirayeli woolo pe yirisanga wi ni
wa Ezhipiti tara*

¹ Sanga nga ni Izirayeli woolo paa yiri wa Ezhipiti tara,
sanga nga ni poro Zhakobu setirige piile paa yiri wa ki cenle woolo mbele
nambanmbala pe sogowo†;

² Zhuda tara tila kannga ma pye we Fo wi censaga kpoyi,

† **112:9 112:9:** 2 Koren 9.9 † **113:1 113:1:** Mbege le go 113 ki na sa gbon go 118 ki na, pe maa ki yuuro ti yinri Ye Yawe Yenjele li son. Paa pye na ki yuuro ti koo Zhufuye Paki feti wo na. Kila pye go woolo pe ma keli mbe go 113 mbe sa gbon 114 ko yuuro to ko gben, mbe si jen mbe feti yaakara ti ka. Paga ka li mbe ko, pe mee go 115 mbe sa gbon 118 ki yuuro ti ko (Mati 26.30; Maki 14.26).

† **114:1 114:1:** Eki 12.51

a Izirayeli tara ti pye wi tara.

³ Naa kɔgoje wila Yennɛle li woolo pe yan sanga ŋa ni, a wi si fe ma wo wa,

a Zhuriden gbaan tɔnmɔ pi sɔngoro punɔ na†.

⁴ Yanwira tila pye na yeni na kanni paa simbapɛnɛ yɛn,
a tinndiye paa yeni na kanni paa simbapiile yɛn.

⁵ Kɔgoje, mboro wo fɛngala ma wo wa?

Zhuriden gbaan, mboro wo sɔngorɔkala punɔ na?

⁶ Yanwira, yoro yewile kala na kanni paa simbapɛnɛ yɛn?
Tinndiye, yoro yewile kala na kanni paa simbapiile yɛn?

⁷ Tara, mboro mbaa seri Yawe Yennɛle li yɛgɛ sɔgowɔ,
maa seri Zhakɔbu Yennɛle li yɛgɛ sɔgowɔ!

⁸ Lo na li ma walaga ki kanɲga mbege pye lambaaga,
mbe walingunɔ ki kanɲga mbege pye pulugo†.

115

Yennɛle lo nunɔba li daga

mbaa gbogo

¹ Woro ma we daga mbe gbɔgowɔ ta, Yawe Yennɛle, woro ma we daga mbe gbɔgowɔ ta,

ɛɛn fɔ gbɔgowɔ kan ma yɛɛ mɛgɛ ki yeri,

ma kagbaraga konaa ma yɛn sɛnre nunɔba yofɔ yɛgɛ ŋga na ki kala na.

² Yɛnɔ na cɛngɛle sanɲgala ke sila yuun fɔ:

«Pe Yennɛle li yɛn se yeri?»

³ We Yennɛle li yɛn wa yennɛle na,
kala o kala kali ndanla, lo li ma pye.

⁴ Pe yarisunndo ti yɛn warifuwe naa tɛ woro,
sɛnwee kɛɛ kiri gbegele.

⁵ Yɔn yɛn ti na, ɛɛn fɔ tila ya mbaa para,
yɛngɛle yɛn ti na, ɛɛn fɔ tila ya mbaa yaan.

⁶ Nunɔgbogolo yɛn ti na, ɛɛn fɔ tila ya mbaa nuru,
numagala yɛn ti na, ɛɛn fɔ tila la nuwo taa.

⁷ Keyɛn yɛn ti na, ɛɛn fɔ tila ya mbe yaraga yigi,
tɔɔro yɛn ti na, ɛɛn fɔ tila ya mbe tanga,
magala kpe na ya yiri wa ti yagbowegele ke ni.

⁸ Ti gbegelefenne poro naa mbele pe ma pe jigi wi taga ti na,
poro naa ki yarisunndo ti ni pɛ yala†.

⁹ Izirayeli woolo ye ye jigi wi taga Yawe Yennɛle lo na!

Lo li yɛn ye sagafɔ konaa ye tugurɔn sigɛyaraga na ye go singi.

¹⁰ Yoro Arɔn setirige piile ye ye jigi wi taga Yawe Yennɛle li na!

Lo li yɛn ye sagafɔ konaa ye tugurɔn sigɛyaraga na ye go singi.

¹¹ Yoro mbele ye maa fyɛ Yawe Yennɛle li yɛgɛ, ye ye jigi wi taga Yawe Yennɛle li na!

† 114:3 114.3: ɛki 14.21; Zhozu 3.16 † 114:8 114.8: ɛki 17.1-7; Nombu 20.2-13 † 115:8 115.4-8: Yuuro 135.15-18; Naga 9.20

Lo li yen ye sagafɔ konaa ye tugurɔn sigeyaraga na ye go singi.

¹² Yawe Yɛnɲɛlɛ li jatere wi yen we na, li yaa duwaw we na;
li yaa duwaw Izirayeli woolo pe na,
li yaa duwaw Arɔn setirige piile pe na.

¹³ Lo na Yawe Yɛnɲɛlɛ, mbele pe maa fye li yeɣe, li yaa duwaw pe na,
lepigile mbe pinle legboɔlo pe ni†.

¹⁴ Yawe Yɛnɲɛlɛ li ti ye seye woolo pe leɣe,
yoro naa ye piile pe ni ye leɣe!

¹⁵ Yawe Yɛnɲɛlɛ li duwaw ye na,
lo na li naayeri wo naa tara ti da we!

¹⁶ Naayeri wi yen Yawe Yɛnɲɛlɛ lo nunɗba woo,
ɛɛn fɔ li tara to kan sɛnwɛe piile poro yeri.

¹⁷ Kuulo poro ma pe maa Yawe Yɛnɲɛlɛ li sɔnni,
mbele pɛ tigi wa kuulo tara, poro ma pe maa li sɔnni.

¹⁸ Ɛɛn fɔ woro we yaa la Yawe Yɛnɲɛlɛ li sɔnni,
mbege le yinɗo fɔ sanga pyew.

Yaa Yawe Yɛnɲɛlɛ li sɔnni!

116

Lere ɲa wi sho kunwo pi keɛ

wi Yɛnɲɛlɛ sharaga

¹ Yawe Yɛnɲɛlɛ li yen mala ndanla,
katugu na mi ka gbele mbeli yeri, mbeli yenrɛwɛ gbɔɔ yenri, li ma logo na
yeri.

² Li ma nunɗbolo jan ma logo na yeri,
mi yaa la li yenri na yinwege piliye yi ni fuun yi ni.

³ Kunwo pila gbɔn na na, mala sere pi mana li ni,
kuulo tara ti jatere pirindorogo kila gbɔn na na,
jɔɔɔɔ naa lawɔɔɔ ndorogo gbɔn na na.

⁴ Ɛɛn fɔ, a mi si Yawe Yɛnɲɛlɛ li mɛɣe ki yeri, ma yo fɔ:
«E, Yawe Yɛnɲɛlɛ, na sho!»

⁵ Yawe Yɛnɲɛlɛ li maa yinme kaan, li yen ma sin;
we Yɛnɲɛlɛ li yen yinriwe tafo.

⁶ Yawe Yɛnɲɛlɛ li maa wele mbele pɛ pe yeɣe tirige pe na;
mila pye tege na, a lilan sho.

⁷ Na jatere, songɔɔ ma cɛn yɛw laga nunɗba,
katugu Yawe Yɛnɲɛlɛ li kaɲɲɛ pye na kan!

⁸ Kaseleɣe yi, mɔla sho kunwo pi keɛ,
ma yɛntunwo pi ko wa na yeɣe ki na,
mɔla sho mii kurugo mbe to.

⁹ Koni mi yaa la tanri Yawe Yɛnɲɛlɛ li yeɣe sɔɔɔɔ,
laga ki leweele tara nda ti ni.

† 115:13 115.13: Naga 11.18; 19.5

¹⁰ Mila taga Yenɲele li na, ali sanga ŋa ni mila pye na yuun fɔ:
«Mi yɛn tege na ma toro†.»

¹¹ Na jatere pirindorogo ki kala na, mila pye na yuun fɔ:
«Senweele pe ni fuun pe yɛn yagboyoolo.»

¹² Yinɲi mbe ya kan Yawe Yenɲele li yeri
kajenɲe ŋga fuun li pye mala kan ki kala na?

¹³ Mi yaa wɔjɛnnɛ li yirige li pye na showo pi kacɛn†,
mbe Yawe Yenɲele li meɲe ki yeri mbeli shari.

¹⁴ Mi yaa kanla yɔn fɔgolo ke tɔn Yawe Yenɲele li yeri,
li gbogolomɔ woolo pe ni fuun pe yeɲe na.

¹⁵ Mbele pɛ taga Yawe Yenɲele li na,
pe kunwɔ wogo ki yɛn ma ŋgbɛn li na.

¹⁶ E, Yawe Yenɲele, mi yɛn ma tunmbyee,
kaselege yi, mi yɛn ma tunmbyee, mi yɛn ma tunmbyee jele wo pinambyɔ.
Mboro mɔla pɔmanda ti sangala mala sho.

¹⁷ Ki kala na, mi yaa saraga wɔ ma yeri mbɔɔn shari,
mi yaa mboro ŋa Yawe Yenɲele ma meɲe ki yeri mbɔɔn shari.

¹⁸ Mi yaa kanla yɔn fɔgolo ke tɔn Yawe Yenɲele li yeri,
li gbogolomɔ woolo pe ni fuun pe yeɲe na.

¹⁹ Mi yaa ka ko pye wa Yawe Yenɲele li londo nawa pi ni,
wa mboro Zheruzalemu ca nandogomɔ pi ni.

Yaa Yawe Yenɲele li sonni!

117

*Leele pe ni fuun pe daga
mbaa Yenɲele li sonni*

¹ Cɛngele woolo ye ni fuun yaa Yawe Yenɲele li sonni!
Yoro dunrɛya woolo ye ni fuun yaa li gbogo!

² Katugu li kagbaraga pyeɲe we kan ki gbɔgo jɛnɲe,
Yawe Yenɲele li yɛn senɛ nungba yofɔ sanga pyew.

Yaa Yawe Yenɲele li sonni!

118

*Mi yaa lanla yinwege ki piin
mbaa Yenɲele li kapyegele
ke senɛ yuun*

¹ Yaa Yawe Yenɲele li shari yaa li sonni, katugu li yɛn jɛnnɛ,
katugu li kagbaraga ki yɛn kosaga fu†!

² Izirayeli woolo pe daga mbaa ki yuun fɔ:
«Li kagbaraga ki yɛn kosaga fu.»

³ Arɔn setirige piile pe daga mbaa ki yuun fɔ:

† 116:10 116:10: 2 Koren 4.13 † 116:13 116:13: Wɔjɛnnɛ na li senɛ ti yo lagame, lo yɛn wɔjɛnnɛ na kila pye pe ma duvn le wa li ni, mboɔ wɔ saraga Yenɲele li yeri, mbege naga fɔ pe yɛn nali shari li kajenɲe pyeɲe ki kala na. † 118:1 118:1: 1 Kuro 16.34; 2 Kuro 5.13; 7.3; Esidi 3.11; Yuuro 100.5; 106.1; 107.1; 136.1; Zhɛre 33.11

«Li kagbaraga ki yen kɔsaga fu.»

⁴ Mbele pe maa fye Yawe Yennele li yege pe daga mbaa ki yuun fo:

«Li kagbaraga ki yen kɔsaga fu.»

⁵ Mala ta wa na jologo ki ni, mila Yawe Yennele li yeri lilan saga, a Yawe Yennele lilan yon sogo, ma wogosaga kan na yeri.

⁶ Yawe Yennele li yen na ni, mi woro na fye yaraga ko ka yege. Yingi senwee mbe ya pye na na†?

⁷ Yawe Yennele li yen na ni, lo li yen na sagafɔ we; mi yaa kanla juguye pe tolo li yan.

⁸ Mɔɔ yee karafa Yawe Yennele li na, kɔ mbɔnrɔ mɔɔ jigi wi taga senwee na ko na.

⁹ Mɔɔ yee karafa Yawe Yennele li na, kɔ mbɔnrɔ mɔɔ jigi wi taga legboɔlo na ko na.

¹⁰ Cengele sanngala ke ni fuun kaa wa mala maga, een fo Yawe Yennele li mege ki fannga na, mila pe tongo.

¹¹ Paa wa mala maga, mala wa njolo, een fo, Yawe Yennele li mege ki fannga na, mila pe tongo.

¹² Paa wa mala maga paa senrege yen, een fo paa ku ma wo wa paa wuuro kason ma kaa figi we; Yawe Yennele li mege ki fannga na, mila pe tongo.

¹³ Paa na wɔnrɔgo ngbanga mbe ta mbe to, een fo, a Yawe Yennele lilan saga.

¹⁴ Yawe Yennele lo li yen na fannga ye, mi maa yuuro koo nali gbogo. Lo li yen na shɔfo we†.

¹⁵ Lesinmbele pe yen na jɔrɔgi nayinme ni, na cew tawa kɔngolo waa wa pe paara yinre ti ni. Yawe Yennele li fannga kee ki yen na kagbɔgolo piin.

¹⁶ Yawe Yennele lili fannga kee ki yirige mbe cew kan, Yawe Yennele li fannga kee ki yen na kagbɔgolo piin.

¹⁷ Mi se ku, een fo mi yaa koro go na, jango mbaa Yawe Yennele li kagala ke yege yuun.

¹⁸ Yawe Yennele li jologo wa na na fo jenje, een fo li silan yaga kunwo pi kan.

¹⁹ Ye kasinnye go kɔɔrɔ† ti yengele na kan, jango mbe ye mbe Yawe Yennele li shari mbeli son.

²⁰ Yawe Yennele li go yeyongo koyi nga yeen, pa lesinmbele pe maa yiin wa ki ni.

²¹ We Fo, mi yaa ma shari mbɔɔn son, katugu mɔla yon sogo, mboro ma yen na shɔfo we.

† 118:6 118:6: Ebu 13.6 † 118:14 118:14: Eki 15.2; Eza 12.2 † 118:19 118:19: Kasinnye go kɔɔrɔ to ti yen Zheruzalemu ca sherigo gbogo ki yeyonro re.

22 Go wafenne pè je sinndelege nga na, ko kì pye go yenle li sinndelege kongbannga ye†.

23 Pa ko wogo nga kò yiri wa Yawe Yenñele li yeri,
a kì pye kagbogo we yege na†.

24 Ko pilige nga yeen, ko Yawe Yenñele li kon ma tege,
ye pan waa yogori waa nayinme nii ki ni!

25 E, Yawe Yenñele, ki yaga ma we sho!
Yawe Yenñele, ki yaga we cew ta!

26 Na wila paan Yawe Yenñele li mege ki na, Yenñele sa duwaw wi na!
Mbe we ta wa Yawe Yenñele li sherigo gbogo ki ni, we yaa duwaw pye ye kan†!

27 Yawe Yenñele lo li yen Yenñele le,
li maa yanwa yinrigi we kan!
Ye pan wa gbogolomo pi ni feti wi na, tige njere ni wa ye keyen yi ni,
fo sa gbón wa saraga wosaga ki yenñele ke tanla!

28 Mboro ma yen na Yenñele le, mi yaa loon shari mbaa ma sonni,
na Yenñele, mi yaa loon sonni.

29 Yaa Yawe Yenñele li shari yaa li sonni, katugu li yen jenne,
li kagbaraga ki yen kosaga fu.

119

Yenñele li lasiri wi yen ma yon

1 Leele mbele pe tangalomo pi yen ma sin,
poro mbele pe maa tanri na yala Yawe Yenñele li lasiri wi ni,
ferewe yen pe woo†!

2 Leele mbele fuun pe ma li kondengenñele ke le na tanri ke na,
konaa naga lagajaa mbaa li nandanwa kala li piin pe kotogo ki ni fuun ni,
ferewe yen pe wool!

3 Poro na la kambasinñge piin,
Yenñele li kongolo koro pe maa tanri ke na.

4 We Fo, mbo katengenñele ke naga we na,
jango we ke yigi waa tanri ke na tiyongo.

5 Ki yaga na tangalomo pi pye pi sin,
jango mbe ya mboon katengenñele ke yigi mbaa tanri ke na!

6 Pa kona mi se ka fere sho,
na mi kaa ma ngasegele ke ni fuun ke jate we.

7 Mi yaa loon shari loon sonni kotogo sinñge ni,
mbe koro mbaa ma kakonndengenñele ke kara, koro ngele ke yen ma sin we.

8 Mi yaa ma kondengenñele ke yigi mbaa tanri ke na,
ki kala na, maga kanla wa pew!

† 118:22 118:22: Luki 20.17; Kapye 4.11; 1 Pye 2.7 † 118:23 118:22-23: Mati 21.42; Maki 12.10-11

† 118:26 118:25-26: Mati 21.39; Maki 11.9; Luki 13.5; 19.38; Zhan 12.13 † 119:1 119:1: Ki yurugo nga ki kongolo kolotaanri tegesaga nungba nungba pyew ki le Eburuye senre ti senpiile mbele pe ma tege nari yonlogi wo wa ni, maga le ti senpyo kongbanja wi na, wo ña pe yinri alefu fo ma saa gbón wi punjo woo wi na, wo ña pe yinri tavu. Ki kongolo ke ni fuun nungba nungba ke yen na Yenñele li lasiri wo mege yinri, ke ni fuun kè le Eburuye senre ti senpiile mbele pe ma tege nari yonlogi wo wa ni.

⁹ Lefonɔ wi mbe ya mboo tangalomo pi pye fyongo fu mele?
Kaaɔ wɔɔn sɛnre to yigi wila tanri ti na.

¹⁰ Mi yɛn nɔɔ lagajaa na kotogo ki ni fuun ni,
maga ka ti mbe wa mbe la ma ngasegele ke na!

¹¹ Mɔɔ senyoro ti tɛge wa na kotogo na,
jango mi ka ka kapege pye ma na.

¹² E, Yawe Yɛnɛle, mi yɛn nɔɔ sɔnni!
Na naga ma kondɛgɛngɛle ke ni!

¹³ Kakɔndɛgɛngɛle ngele fuun mà yo wa ma yɔn,
mi yɛn na ke ni fuun nunɔba nunɔba ke yɛge yuun.

¹⁴ Mbaa tanri ma kondɛgɛngɛle ke na, ki ma nayinme kan na yeri,
ma pye ndɛɛ mi yarijende lɛgere ta.

¹⁵ Mi yɛn na sɔnri ma katɛgɛngɛle ke na,
konaa mɔla jatere wi tɛge ma kɔngolo ke na.

¹⁶ Ma kondɛgɛngɛle ke yɛn mala ndanla,
mi se fɛge ma sɛnre ti na.

¹⁷ Kajenge pye mi ɲa ma tunmbyee na kan,
jango mbe koro yinwege na mɔɔn sɛnre ti yigi mbaa tanri ti na!

¹⁸ Na yengɛle ke yenge,
jango kagbɔgolo ngele wa ma lasiri wi ni, mbe ke yan!

¹⁹ Mi yɛn nambanɲa laga tara ti na,
maga kɔɔn ngasegele ke lara na na!

²⁰ Ma kakɔndɛgɛngɛle ke la yɛn na na sanga pyew,
fo a ke wogo ki ngban na ni wa na kotogo na.

²¹ Mbele pe maa pe yɛɛ gbogo, ma ma sɛnɔngbanra yo pe na,
poro mbele pe yɛn ma danɲa we,

poro mbele pɛ pe yɛɛ punɔ ma lali ma ngasegele ke ni we.

²² Na sho tɛgele na paa na tegele konaa tifagawa mba paa na tifaga pi kɛɛ,
katugu mi yɛn na tanri ma kondɛgɛngɛle ke na.

²³ Ali na kundigile paga cɛn mbe yɔn le na mɛge ni,
mi ɲa ma tunmbyee, mi wo yaa la jatere piin ma kondɛgɛngɛle koro na.

²⁴ Ma kondɛgɛngɛle ke yɛn mala ndanla,
koro ke yɛn na yerifo we.

²⁵ Mi ɲa mi sinle tara, wa taambugo ki ni,
yinwege kan na yeri naa, mbe yala ma sɛnre ti ni!

²⁶ Milan kagala ke yɛge yo ma kan, a mɔla yɔn sogo;
ki yaga mɔɔ kondɛgɛngɛle ke naga na na!

²⁷ Ma katɛgɛngɛle ke yɛn na kono na nari, ki yaga mbeli jɛn mbe wali li
na,

jango mbaa sɔnri ma kafɔnɔgolo ke na!

²⁸ Jatere pirindorogo kilan nawa pi tanga na na,
na yirige mala saga, mbe yala ma sɛnre ti ni!

²⁹ Yagbogolo kono li laga lali na ni;
ɛɛn fo ki yaga ma yɔn na na, ma ti mɔɔn lasiri kɔngolo ke jɛn mbaa tanri
ke na!

³⁰ Kaselege kono lo mi le,
mi yɛn na tanri na yala ma kakɔndɛgɛngɛle ke ni.

³¹ Mi yaa koro mbe mara ma kondɛgɛngɛle ke na,
Yawe Yɛnɛle, maga ka ti fɛre mbanla ta!

³² Mi yen na fogolo mbaa tanri wa ma ngasegele kono li ni,
katugu màla jatere wi yenge na kan.

³³ Yawe Yenñele, na naga ma kondengenñele ke ni,
janjo mbaa tanri ke na fo sa gbɔn wa ki kosaga!

³⁴ Tijinliwe kan na yeri, janjo mbe ya mbaa tanri ma lasiri wi na,
mboo yigi mbaa tanri wi na, na kotogo ki ni fuun ni!

³⁵ Na yege sin mbaa tanri wa ma ngasegele kono li ni,
katugu ki wogo ki yen mala ndanla!

³⁶ Ma ti na jatere wi pye ma kondengenñele koro na,
wiga ka kari na yeera tonli jawa po yeri!

³⁷ Ma ti na yege ki wo wa yaara nda ti yen go fu ti yeri,
ma ti mbaa tanri wa ma kono li ni!

³⁸ Yon folo na mà kon mbele pe maa fye ma yege pe yeri,
li yon fili mi na ma tunmbyee na kannɔɔlo!

³⁹ Mi yen na fye tifagawa senre nda yege, ti laga lali na ni,
katugu ma kakɔndengenñele ke yen ma yon!

⁴⁰ Wele, ma katengenñele ke la yen na na fo jenge,
yinwege kan na yeri ma kasinñe ki fannja na!

⁴¹ Yawe Yenñele, ki yaga moɔ kagbaraga ki pye na kan;
na sho, mbe yala ma yon folo na mà kon li ni!

⁴² Ki ka pye ma, mbele pe yen nala tegele, mbe ya mbe pe yon sogo,
katugu mi taga ma senre ti na.

⁴³ Maga ka ti kaselege senre ti ko wa na yon,
katugu na jigi wi yen ma kakɔndengenñele koro na.

⁴⁴ Mi yaa la tanri ma lasiri konɔɔlo ke na suyi,
mbe koro ki na fo tetete.

⁴⁵ Mi yaa la tanri yeyinñe na yinwege ki ni,
katugu mi yen naga lagajaa mbaa tanri ma katengenñele koro na.

⁴⁶ Mi yaa loon kondengenñele ke yege yuun wunlumbolo pe kan,
ki se pye na yeri fere ni.

⁴⁷ Ma ngasegele ke kala li yen mala ndanla,
ke yen mala ndanla.

⁴⁸ Milan keyen yi yirige ma ngasegele ke yeri noɔ yenri, katugu ke yen
mala ndanla;
mila jaa mbaa sonri ma kondengenñele ke na.

⁴⁹ Senre nda mà yo mi na ma tunmbyee na kannɔɔlo, ma jatere wi tege ti
na,
to ti yen na jigi tagasaga kaan na yeri.

⁵⁰ To ti maa na kotogo ki sogo na na joɔɔɔ sanga ni,
katugu yon folo na mà le na yeri, li yen na yinwege kaan na yeri.

⁵¹ Mbele pe maa pe ye gbogo, pe yen naga lakoo na na,
een fo mi se ke mbe wo wa ma lasiri kono li ni.

⁵² Yawe Yenñele, ma kakɔndengenñele ngele mà kan we yeri maga le wa
faa, na mi ka nawa to ke na,
ki mala kotogo ki sogo na na.

⁵³ Kayanga gbogo ma pye na ni,
na mi ka lepee pe yan pe je ma lasiri wi na we.

54 Mi yen nɔɔ kondɛgɛŋgɛlɛ ke koo yurugo,
mbanla ta laga ki tara nda ti ni paa nambanɲa yen.

55 E, Yawe Yenɲɛlɛ, mi maa jatere piin ma wogo ki na yembine,
mɔɔ lasiri konɔ li yigi na tanri li na.

56 Nɲa ki yen na tasaga ye,
ko yen fɔ mbɔɔn katɛgɛŋgɛlɛ ke yigi mbaa tanri ke na.

57 E, Yawe Yenɲɛlɛ, nɲa ki yen na tasaga ye, mi yaa songoro mbege yo,
ko ki yen mbɔɔn sɛnrɛ ti yigi mbaa tanri ti na.

58 Mi yen naga jaa na kotogo ki ni fuun ni, na kala lɔɔn ndanla,
yinme tirige na na, mbe yala ma senyoro ti ni!

59 Milan tangalɔmɔ pi cancan ma wele,
mila jaa mbe songoro mbaa tanri ma kondɛgɛŋgɛlɛ ke na.

60 Mi woro na mɔlɔ, mila fyɛlɛ,
mbɔɔn ɲgasegele ke yigi mbaa tanri ke na.

61 Lepeelee pànla yigi pe mɛrɛ ti ni,
ɛɛn fɔ, mii fɛgɛ ma lasiri wi na.

62 Mi ma yiri yindɛgɛ na mɔɔ sɔn,
ma kakɔndɛgɛŋgɛlɛ ke kala na, koro ɲgele ke yen ma sin we.

63 Mbele fuun pe maa fyɛ ma yɛgɛ,
konaa mbele pe maa tanri ma katɛgɛŋgɛlɛ ke na, mi yen pe wɔnɔ.

64 Yawe Yenɲɛlɛ, ma kagbaraga ki tara ti yin,
ma kondɛgɛŋgɛlɛ ke naga na na!

65 Yawe Yenɲɛlɛ, ma maa kajɛŋgɛ piin mi ɲa ma tunmbyee na kan,
ma yala ma sɛnrɛ ti ni.

66 Na naga mbaa kagala ke jenni mbaa ke woo ke yɛɛ ni konaa kajɛnme
ni,
katugu mɔ taga ma ɲgasegele ke na!

67 Sanni ma sanla le jɔlɔgɔ, mila pɔŋgo,
ɛɛn fɔ koni, mɔɔ senyoro ti yigi na tanri ti na.

68 Ma yen jɛnɲɛ, ma maa kajɛŋgɛ piin;
ma kondɛgɛŋgɛlɛ ke naga na na!

69 Mbele pe maa pe yɛɛ gbogo, pe yen na finlɛlɛ na tari na na;
ɛɛn fɔ mɔ wo na, mi yen na tanri ma katɛgɛŋgɛlɛ ke na, na kotogo ki ni
fuun ni.

70 Pe jatere wɔ tɔn pe na,
ɛɛn fɔ mi wo na, ma lasiri wi yen mala ndanla.

71 Naa mɔla le jɔlɔgɔ, ki pyɛ katiyɔngɔ na yeri,
katugu kilan kan mila ma kondɛgɛŋgɛlɛ ke kara.

72 Lasiri sɛnrɛ nda ti yiri wa ma yɔn, ti mbɔnrɔ na yeri
ma we tɛ naa warifuwe yaara waga lɛgɛrɛ na.

73 Ma keyɛn yo yilan fanri mala gbɛgele,
tijinliwɛ kan na yeri, jango mbɔɔn ɲgasegele ke kara mbe ke jɛn.

74 Mbele pe maa fyɛ ma yɛgɛ, pe yaa na yan mbaa yɔgɔri,
katugu pe yaa ki yan fɔ na jigi wi yen ma sɛnrɛ to na.

75 E, Yawe Yenɲɛlɛ, mɔgi jɛn ma yo ma kakɔndɛgɛŋgɛlɛ ke yen ma sin,
mɔ jɔlɔgɔ wa na na, ma yala ma kaselege ki ni.

76 Ma kagbaraga kilan kotogo ki sogo na na,

ma yala ma senyoro ti ni mi na tunmbyee na kan.

⁷⁷ Ki yaga mala yinriwe ta, jango mbe yinwege ta, katugu ma lasiri wi kala li yen mala ndanla!

⁷⁸ Mbele pe maa pe yee gbogo nala jolo go fu, fere mbe pe yigi! Mi wo na, mi yen na jatare piin ma katengenyele ke na.

⁷⁹ Mbele pe maa fye ma yee, poro mbe songoro pe pan na korogo, konaa mbele pòon kondengenyele ke jen pe ni.

⁸⁰ Ti mbaa tanri ma kondengenyele ke na nawa jembe ni, pa kona mi se fere sho.

⁸¹ Ma showo pi la yen na na fo ma saa toro, fo nala tege; een fo na jigi wi yen ma senre ti na.

⁸² Ma senyoro miri kapyege ki wele kono, fo a yengele kè saa te, ko mila na yee yewe fo: «Ma yaa na kotogo ki sogo na na wagati wiwiin ni?»

⁸³ Mi yen paa selege kasha yen wirige go na, nga ki se ya yaraga ka yon, een fo mii fege ma kondengenyele ke na.

⁸⁴ Mi na ma tunmbyee, na yinwege piliye yi koro jori? Mbele pe yen nala jolo, ma yaa kiti wi kon pe na wagati wiwiin ni mbe pe jolo?

⁸⁵ Mbele pe maa pe yee gbogo, pele yen na wege koon wa na yee mbanla yigi, mbe sigi ta ki woro ma yala ma lasiri kono li ni.

⁸⁶ Ma ngasegele ke ni fuun ke yen kaselege, pe yen nala jolo go fu, ki yaga mala saga!

⁸⁷ Kila koro jenri anme paa na gbo mala wo laga tara ti ni, een fo mi wo na, mii je ma katengenyele ke na.

⁸⁸ Ma kagbaraga ki kala na, yinwege kan na yeri, jango sereya senre nda ti yiri wa ma yon mbaa tanri ti na!

⁸⁹ E, Yawe Yennele, ma senre ti yen wa fo sanga pyew, ti yen kosaga fu wa yennele na.

⁹⁰ Ma yen senre nungba yofa sanga pyew fo tetete, ma tara ti gbegale mari tenge, ti yen wa ti yongolo ke ni.

⁹¹ Ma kakondengenyele koro fannga na yaara ti ni fuun ti yen wa nala, katugu yaraga pyew ki yen na tunngo piin mboro kan.

⁹² Ndee ki pye ma lasiri wi kala li sila na ndanla, anme mila ku wa na jologo ki ni.

⁹³ Mi se fege ma katengenyele ke na fyew, katugu koro fannga na, ma yinwege ki kan na yeri.

⁹⁴ Mi yen mboro woo, na sho, katugu mi yen na jaa mbaa tanri ma katengenyele koro na.

⁹⁵ Lepeelee pe yen nala singi mbanla gbo, een fo ma kondengenyele koro mi yen na nuru.

⁹⁶ Migi yan fo yaraga pyew kosaga yen ki na, een fo ma ngasegele ke yen konlo fu.

⁹⁷ Wele, ma lasiri wi yen mala ndanla fo jenge, mi maa sonri wi na pilige pyew.

⁹⁸ Ma ngasegele kanla kan kaje nme ni ma we na juguye pe na,

katugu ke yen na ni wagati wi ni fuun ni.

⁹⁹ Kagala koro jenme yen na yeri ma we na nagafenne pe na, katugu mi maa sonri jenge ma kondengegele ke na.

¹⁰⁰ Tijinliwe yen na yeri ma we leleŋgbaara ti na, katugu mɔo kategegele ke yigi na tanri ke na.

¹⁰¹ Mi mala jele li korosi kombele li ni, jango mbe ya mboon senre ti yigi mbaa tanri ti na.

¹⁰² Mi se laga ma kakonndengegele ke na fyew, katugu mboro mala naga ke ni.

¹⁰³ Ma senre ti yen ma tanla wa na yon, ti tanla na ni ma we senrege na.

¹⁰⁴ Ma kategegele ke tijinliwe kan na yeri, ki kala na, yagbogolo konjolo ke yen mala mben.

¹⁰⁵ Ma senre ti yen paa fitanla yen wa na tooro ti ngo, ti yen paa yanwa yen wa na kono li ni.

¹⁰⁶ Mi wugu ki na, mi yaa sigi pye mbege yon fili, fo mi yaa ma kakonndengegele ke yigi mbaa tanri ke na, koro ngele ke yen ma sin we.

¹⁰⁷ Mala le jologo mala go ki sogo na na fo jenge; Yawe Yenjele, yinwege kan na yeri mbe yala ma senre ti ni!

¹⁰⁸ E, Yawe Yenjele, yenrege nga mila yenri maga pye paa saraga yen ma yeri, yenle ki na!

Mala kara ma kakonndengegele ke ni!

¹⁰⁹ Na yinwege ki yen kunwo pi yon na sanga pyew, een fo mi se fage ma lasiri wi na.

¹¹⁰ Lepeelee pe pengele le na na, een fo, mi se ka laga ma kategegele ke na.

¹¹¹ Ma kondengegele ke yen na korogo tiyongo fo sanga pyew, ti maa yogorimo kaan na yeri wa na kotogo na.

¹¹² Migi kon wa na kotogo na mbaa tanri ma kondengegele ke na, wagati wi ni fuun ni, fo sa gbon wa ki kosaga.

¹¹³ Leele mbele pe nawa pi yen pe na shyenzhyen, pe kala lilan mben, ma lasiri wo wi yen mala ndanla.

¹¹⁴ Mboro ma yen na larasaga naa na tuguron sigeyaraga mbaa na go singi, na jigi wi yen ma senre to na.

¹¹⁵ Yoro lepeelee wele, ye ye yee laga lali na ni, jango mbaa tanri na Yenjele li ngasegele ke na!

¹¹⁶ Na togo ma yigi na ni, mbe yala ma senyoro ti ni, jango mbe go ta; maga ka ti mbe fere sho na jigi tagasaga wogo ki na!

¹¹⁷ Na togo ma yigi na ni, jango mbe ta mbe sho,

jango na yee ki koro ma kondengegele ke na fo sanga pyew!

¹¹⁸ Mbele fuun pe ma pe yee punjo ma laga ma kondengegele ke na, ma ma je poro na;

katugu pe nambara kapyere ti yen yagbogowo.

¹¹⁹ Lepeelee mbele fuun pe yen laga tara ti na, ma ma pe wa paa tuguron fire yen;

ki kala na, ma kondengegele ke yen mala ndanla.

¹²⁰ Mi yen na fye ma yee fo na seri,

mi yen na fyε ma kakɔnnɔdeɛɛɛle ke yeɛɛ.

121 Mi yen na tanri kaseleɛe konaa kasinɛɛe na,
maga kanla le na joɔofenne pe keɛ!

122 Mi ɲa ma tunmbyee, yere na ni mala wogo ki yɔn,
maga ka ti mbele pe maa pe yeɛ gbogo panla yigi tijaanga!

123 Ma sagawa po naa showo mba maa pi yɔn foɔ le mbanla sho,
mi wele ma saa te pi wogo na.

124 Mi ɲa ma tunmbyee, ki yaga mala yigi ma yala ma kagbaraga ki ni,
mala naga ma kondɛɛɛɛle ke ni!

125 Mi yen na tunmbyee, tijinliwe kan na yeri,
jango mbɔɔn kondɛɛɛɛle ke jen!

126 Yawe Yenɲele, wagati wi gbɔn ma kala la pye;
katugu leele pɔɔn lasiri wi joɔɔ.

127 Mi wo na, ma ɲgasegele ke yen mala ndanla,
ke yen mala ndanla ma we te na, ma we te piiiri na.

128 Ki kala na, ma katɛɛɛɛle ke ni fuun ke yen ma sin na yeɛɛ na,
yagbogolo kono pyew li yen mala mben.

129 Ma kondɛɛɛɛle ke yen yaritiyɔɔɔ,
ki kala na, mi yaa ti yigi mbaa tanri ti na.

130 Ma senre ti jenme pi ma yanwa yirige lere kan,
ti ma tijinliwe kan kambajenɲe wi yeri.

131 Ma senre ti la kilan yigi jenɲe,
ma ɲgasegele ke la yen na na fo jenɲe.

132 Surugu ma yeɛɛ wa na yeri, mala yinriwe ta,
paa yeɛɛ ɲga na ma yen ma mbele ndanla, maɲa kɔn maga tɛɛɛ pe kan
we!

133 Yeresaga kan na tangalɔɔɔ pi yeri, mbe yala ma senre ti ni,
maga ka ti tipege ka kpɛ mbe fanɲga ta na na!

134 Na sho leele pe joɔɔɔ ki keɛ,
jango mbɔɔn katɛɛɛɛle ke yigi mbaa tanri ke na!

135 Mi ɲa ma tunmbyee, ki yaga mala wele kajenɲe ni,
mala naga ma kondɛɛɛɛle ke ni!

136 Mi yen na gbele na yentunwo legere woo,
katugu leele pe woro na tanri ma lasiri kono li na.

137 E, Yawe Yenɲele, ma yen ma sin,
ma kakɔnnɔdeɛɛɛle ke yen ma sin.

138 Mɔɔ kondɛɛɛɛle ke kan kasinɛɛe ni,
konaa ma yen senre nunɲba yofɔ yeɛɛ ɲga na ki ni.

139 Kayanɲa gbɔɔɔ yen na ni fo jenɲe,
katugu na winfenne pe feɛɛ ma senre ti na.

140 Ma senyoro tiri yeɛɛ naga fo ti yen kaseleɛe fo jenɲe,
mi ɲa ma tunmbyee ti yen mala ndanla.

141 Mi kologo, leele pe woro nala jate,
ɛɛn fo mi se feɛɛ ma katɛɛɛɛle ke na.

142 Ma kasinɛɛe ki yen kasinɛɛe ɲga ki yen kosaga fu,
ma lasiri wi yen kaseleɛe.

143 Joɔɔɔ naa jatere piriwen yen na na,

konaa ki ni fuun, ma ngasegele ke maa nayinme kaan na yeri.

144 Ma kondegeengele ke yen ma sin fo sanga pyew,
tjinliwe kan na yeri, mberi jen mbe wali ti na, jango mbe go ta!

145 Yawe Yenhele, mi yen noo yenri na kotogo ki ni fuun ni mala saga, na
yon sogo,

jango mboon kondegeengele ke le mbaa tanri ke na!

146 Mi yen noo yinri fo mala sho,
jango mboon kondegeengele ke yigi mbaa tanri ke na.

147 Mi ma keli lalaaga ki yegε moo yeri mala saga,
katugu na jigi wi yen ma senre to na.

148 Yembine sanga wi ni fuun wi ni, mila la wonlo,
mi maa jatere piin ma senyoro ti na.

149 Yawe Yenhele, ki yaga mala yerge ki logo ma kagbaraga ki kala na,
ki yaga mbe koro go na, mbe yala ma kakondegeengele ke ni!

150 Mbele pe maa tipege gbegele mbe pye, pe yen na fulo na tanla,
pe yen na pe yεε laga lali ma lasiri wi ni.

151 Een fo Yawe Yenhele, ma yen ma yongo na ni,
ma ngasegele ke ni fuun ke yen kaselege.

152 Maga le wa wagati titonlowo ni, migi jen
ma yo ma kondegeengele maa ke kan ke koro wa fo sanga pyew.

153 Na jologo kagala ke wele, mala sho,
katugu mi se fεge ma lasiri wi na!

154 Yere na kala li ni, mala go sho,
na yaga go na, mbe yala ma senyoro ti ni!

155 Showo pi laga yen ma lali lepeepe pe ni,
katugu pe woro noo kondegeengele ke lagajaa.

156 Yawe Yenhele, ma yinriwe tawa pi yen ma gbogo,
na yaga go na ma kakondegeengele ke fannga na!

157 Na jolofenne naa na winfenne pe yen ma lege,
een fo mi se ke mbe laga ma kondegeengele ke na.

158 Mi leele javafenne pe yan, fo a pe la ki ko na na,
poro mbele pe soon senyoro ti yigi mbaa tanri ti na.

159 Yawe Yenhele, ki jen maga jen fo ma katengegele ke yen mala ndanla,
ki yaga mbe go ta ma kagbaraga ki kala na!

160 Ma senre ti go ko yen kaselege,
ma kakondegeengele ke yen ma sin fo sanga pyew.

161 Kundigile pele yiri nala jolo go fu,
een fo, ma senre to nungba ti maa fyere waa na na.

162 Mi yen na yogori ma senyoro ti kala na,
ma mbe yo fo lere na yarijende legerε ta.

163 Yagbogowo pi yen mala mben, pi yen ma tijanga na yeri,
een fo ma lasiri wi yen mala ndanla.

164 Mi moo son sonsaga koloshyen pilige nungba ki ni,
ma kakondegeengele ngele ke yen ma sin ke kala na.

165 Ma lasiri wi yen ma mbele ndanla, yeyingge gbogo yen pe wogo,
yaraga ka kpe se ya mbe pe kan pe kurugo pe to.

166 E, Yawe Yenhele, na jigi wi yen ma na mala sho,

ma ngasegele koro mi yen na tanri ke na.

¹⁶⁷ Mòò kondɛgɛngɛlɛ ke yigi na tanri ke na, na kotogo ki ni fuun ni, ti yen mala ndanla fɔ jɛngɛ.

¹⁶⁸ Mòò katɛgɛngɛlɛ koro naa ma kondɛgɛngɛlɛ ke yigi na tanri ke na, katugu ma yɛgɛ yen na kapyegele ke ni fuun ke na.

¹⁶⁹ Yawe Yɛnnɛlɛ, ki yaga na yɛnrɛgɛ gbelege ki gbɔn wa ma na, tijinliwɛ kan na yeri mbe yala ma sɛnrɛ ti ni.

¹⁷⁰ Ki yaga na yɛnrɛwɛ gbɔɔ pi gbɔn wa ma na, na sho mbe yala ma sɛnyoro ti ni!

¹⁷¹ Ki yaga mbaa ma sɔnni lɛgɛrɛ, katugu ma yen nala nari ma kondɛgɛngɛlɛ ke ni!

¹⁷² Ki yaga mbaa ma sɛnyoro ti koo yurugo wa na yɔn, katugu ma ngasegele ke yen ma sin!

¹⁷³ Na saga ma kɛɛ ki ni, katugu ma katɛgɛngɛlɛ koro mɪ wɔ mbaa piin!

¹⁷⁴ E, Yawe Yɛnnɛlɛ, ki la ki yen na na mala sho, ma lasiri wi yen mala ndanla.

¹⁷⁵ Ki yaga mbe koro go na mbaa ma sɔnni, ma kakɔndɛgɛngɛlɛ ke pye na sagawa!

¹⁷⁶ Mi yen na yanri na toro paa simbapɔ yɛn, ɲa wɪ pungo, yiri ma mi ɲa ma tunmbyee na lagaja;

katugu mii fɛgɛ ma ngasegele ke na!

120

Lere ɲa pɛ бага wi na

wi Yɛnnɛlɛ yɛnrɛwɛ

¹ Tangala yurugo mbe kari wa Zheruzalɛmu ca.

Mala ta wa na jɔlɔgɔ ki ni, mila gbele ma Yawe Yɛnnɛlɛ li yeri lilan saga, a lilan yɔn sogɔ.

² E, Yawe Yɛnnɛlɛ, na sho yagboyoolo pe kɛɛ, na sho leele fanlafɛnnɛ pe kɛɛ!

³ Yoro leele fanlafɛnnɛ, yingɪ ki yaa ka pye ye sara we? Yingɪ tɔnli wi yaa ka kan ye yeri?

⁴ Malaga gbɔnwangala ɲgele pɛ ke le naŋganra kasɔn ni ma ke yɔnrɔ ti wɔwɔ, koro ke yaa ka pye ye sara we.

⁵ Jɔlɔgɔ yen na wogo, katugu mɪ saa cɛn wa Meshɛki tara ti ni, katugu mɪ saa cɛn wa Kedari tara cɛnlɛ woolo pe sɔgɔwɔ†.

⁶ Ki leele mbele yeyinŋɛ ki yen ma pe mbɛn, mɪ cɛn ma mɔ wa pe sɔgɔwɔ matoro.

⁷ Yeyinŋɛ mi wo yen na jaa, ɛɛn fɔ na mɪ ka ya para ki wogo na, poro ma yo malaga.

† 120:5 120:5: Ki laga ɲga ki yen naga nari ma yo sɛnrɛ ti yɔfɔ wila pye ma cɛn laga ɲga na, ki leele paa pye paa Meshɛki tara naa Kedari tara fɛnnɛ pe yen. Ki leele paa pye kababaara pyɛfɛnnɛ konaa legbolele.

121

*Na go sigefo wo wi yen
Yawe Yennεle le*

¹ Tangala yurugo mbe kari wa Zheruzalemu ca.
Milan yege ki yirige ma wele wa yanwira ti keε yeri,
na sagawa pi yaa yiri se yeri?

² Na sagawa pa pi yaa yiri wa Yawe Yennεle li yeri,
lo na li naayeri wo naa tara ti da.

³ Li se ti ma tologo ki wonri.
Na wi yen nɔɔ go singi wi se wonlo.

⁴ Ye wele, Izirayeli woolo pe go sigefo wila wonlo mbe tigi,
wila si wonlo.

⁵ Yawe Yennεle lo li yen nɔɔ go singi,
Yawe Yennεle li yen yinne ma go na nɔɔ go singi, ma pye le ma tanla.

⁶ Yonlo na, yonlo ki soon ya,
yesogo ki se soon jolo yembinε.

⁷ Yawe Yennεle li yaa loon go singi kapege ki ni fuun ki na,
li yaa loon yinwege ki go singi.

⁸ Ma karisaga naa ma songɔɔsaga, Yawe Yennεle li yaa loon go singi,
mbege le yingo fo sanga pyew!

122

*Yaa yenri Zheruzalemu ca
ki yeyinne ta*

¹ Tangala yurugo mbe kari wa Zheruzalemu ca. Davidi Yennεle
gbɔɔyurugo.

Na paga na pye mbe yo fo:
«Yaa shokari wa Yawe Yennεle li go ki ni,»
ki ma pye na yeri yɔɔrimo ni!

² Zheruzalemu ca, wε pan ma yere koni na ma yeyonro ti na.

³ Zheruzalemu, ma yen ca nga ki yen ma kan ma yon,
malaga sigembogo yen ma kan moɔ maga.

⁴ Izirayeli cengele woolo pa pe maa kee wa,
Yawe Yennεle li cengele woolo wele,
janɔ mbe Yawe Yennεle li gbɔɔ,
paa yege nga na lāa ki kondεgele li kan Izirayeli woolo pe yeri paa ki piin
we.

⁵ Davidi naa wi setirige piile pa pe wunluwo jongo ki yen wa,
pa pe maa cεen wa mbaa leele pe kiti wi koon.

⁶ Yaa yenri Zheruzalemu ca ki yeyinne ta.
Zheruzalemu, ma yen ma mbele ndanla, Yennεle sa ti pe cεn pow!

⁷ Yeyinne mbe pye wa ca ki ni,
tanwa mbe pye wa wunluwo yinne ti ni!

⁸ Na sefenne naa na wenne pe kala na,
mi yen na jaa yeyinne mbe pye wa ma ni!

⁹ Yawe Yennɛle, we Yennɛle le, li go nga ki yen mala ndanla ki kala na, mi yen na jaa ferewe mbe pye ma woo!

123

Yawe Yennɛle, we yinriwe ta

¹ Tangala yurugo mbe kari wa Zheruzalemu ca.

Milan yege ki yirige na wele wa ma yeri,
mboro ɲa ma yen ma cɛn wunluwo pi na wa yennɛle na.

² Yege nga na kulonambala maa wele pe tafo ɲaɲa yeri, wi yere pe ni,
yege nga na kulojaala maa wele pe tafo jele yeri, wi yere pe ni,
ki pyelomo nunɲba pi na, woro fun we yen na wele wa Yawe Yennɛle li
yeri, fo li ka sa yinne kan we yeri.

³ Yinne kan we yeri Yawe Yennɛle, yinne kan we yeri;
katugu tifagawa mba pe we tifaga pi saa kee toro.

⁴ Leele mbele pe maa pe yee nari, pe tege we na ma ta ma,
mbele pe maa pe yee gbogo, pe we tifaga ma ta ma.

124

Yennɛle lo li yen Izirayeli woolo

pe shofo we

¹ Tangala yurugo mbe kari wa Zheruzalemu ca. Davidi Yennɛle
gbogoyurugo.

Ndee ki pye Yawe Yennɛle li sila pye we ni,
Izirayeli woolo pege yo fo:

² Ndee ki pye Yawe Yennɛle li sila pye we ni,
sanga ɲa ni leele paa yiri we korogo,

³ naa paa nawa ngban we ni,
pe mbaa we ko mbe we wo wa weele.

⁴ Pa kona tonmo pi mbaa we li,
lafogo tonmo pi mbaa fo mbe toro we go na.

⁵ Tonmo mba pi maa yinrigi na tuun ngbanga pi mbaa fo
mbe toro we go na.

⁶ Een fo sonmo yen Yawe Yennɛle li woo!

Lo na lii yenle ki na mbe we le we juguye pe kee, paa pe kagboro yen.

⁷ We sho pe kee, paa yege nga na sannjele ma fegele mali yee sho sannjegele
yigifo wi mere ti kee we;

mere tila koonlo, a we fe ma sho.

⁸ We sagawa pa pi ma yiri wa Yawe Yennɛle li yeri,
lo na li naayeri wo naa tara ti da we.

125

Mbele pe pe jigi wi taga

Yennɛle li na li maa pe korosi

¹ Tangala yurugo mbe kari wa Zheruzalemu ca.

Mbele pe pe jigi wi taga Yawe Yennɛle li na
pe yen paa Siyon yanwiga ki yen;

ki se yegyege fyew,

ki yen wa ki yonlo li ni fo sanga pyew.

² Yanwira ti yen ma Zheruzalemu ca ki maga yege nga na,
pa Yawe Yennele li yen mali woolo pe maga ma fun,
mbege le yingo fo sanga pyew.

³ Lepeepe pe se ka koro mbe cen fannga ki na lesinmbele pe tara ti go na,
janjo lesinmbele paga kaa tilele mbe saa kapege piin.

⁴ E, Yawe Yennele, kajenge pye lejembale pe kan,
konaa mbele pe nawa pi yen ma sin pe na pe ni!

⁵ Een fo mbele pe yen na tanri wa kongolo ngele ke koolo ke ni,
Yawe Yennele li yaa ka pe pe mbe pe wo wa,
mbe pinle kambasinnde pyefenne pe ni.

Yennele sa yeyinge kan Izirayeli woolo pe yeri!

126

Yennele sa ti li woolo

pe yesanga ki songoro

ki pye yogorimo

¹ Tangala yurugo mbe kari wa Zheruzalemu ca.

Yawe Yennele laa songoro ma pan mbele paa yigi kasopiile pe ni wa Siyon
ca sanga na ni,

kila pye we yeri paa woonro yen.

² Ki sanga wi ni, waa koro na tege fo jenge,
waa pye na jorogi nayinme ni.

Cengele sanngala kaa pye naga yuun fo:
«Yawe Yennele li kagbogolo pye pe kan haan!»

³ Ee, Yawe Yennele li kagbogolo pye we kan,
ki kala na, we yen na yogori.

⁴ Yawe Yennele, we wogo ki songoro maga yon naa,
paa yege nga na laforo nda ti waga wa Ngevu tara ti ni, ma ma ti ti maa
fuun!

⁵ Mbele pe maa yariluguro ti nuru yentunwo ni,
pe ma kaa yarilire ti kon yogorimo ni.

⁶ Mbele pe maa yanli yariluguro ni pe kee na kee sari lugu,
pe ma kaa songoro nayinme gboo ni yarilire pogolo ni pe kee ma pan.

127

Yennele lo li ma go pyew ki pye go

¹ Tangala yurugo mbe kari wa Zheruzalemu ca. Salomo Yennele
gbogoyurugo.

Na Yawe Yennele li woro na go nga kanni,
mbele pe yen naga kanni, poro yen na pe yee tege jaga.

Na Yawe Yennele li woro na ca nga korosi,
mbele pe yen naga korosi, poro yen na wonlowo gbaanri pe yee na jaga.

² Ye ma yen ma yiri faa, yaa si sinle faa,
na ye yee tege jaga na ye yon suro ti jaa;

ma si yala Yawe Yennɛɛ li maa ti nunɗba ti kaan li yen ma mbele ndanla pe yeri, ali mbe pe ta pe yen na wonlo.

³ Ye wele, piile pe yen Yawe Yennɛɛ lo yarikanga wa sege ki ni, pisege ki yen li duwaw.

⁴ Wangala ke ma pye yege nga na wa malingboon wi kee, piile mbele nana wi ma se wa wi lefonro sanga wi ni, pa pe ma pye ma wi kee.

⁵ Lere na wi ma ke ta maa sanngbo wi yin, ferewe yen wi woo!
Na wi kaa para wi juguye pe ni wa kiti konsaga wa ca ki mbogo yeyongo ki na, wi se fere sho.

128

*Mbele pe maa nuru Yennɛɛ li yeri,
pe yaa ferewe ta*

¹ Tangala yurugo mbe kari wa Zheruzalemu ca.

Lere o lere wi maa fye Yawe Yennɛɛ li yege konaa na tanri li kongolo ke na,
ferewe yen ki fo wi woo!

² Ma yaa koon kee tunngo tonli wi li,
ma yaa pye ferewe na, ma kapyere ti ni fuun ti yaa la yongo la kee yege.

³ Ma jo wi yaa pye wa ma go paa erenzen tirige yen,
nga ki maa pire legere seni;
ma piile pe yaa cen mboon maga wa lisaga
paa oliviye tire yirifonndo yen.

⁴ Lere na wi maa fye Yawe Yennɛɛ li yege,
pa li yaa duwaw wi na yeen.

⁵ Yawe Yennɛɛ li yaa koro wa Siyon ca mbe duwaw ma na,
kona mboon ta yinwege na sanga na fuun ni, ma yaa Zheruzalemu ca
ferewe pi yan.

⁶ Ma yaa koon piile pe piile pe yan yenle ni.

Yennɛɛ sa yeyinnge kan Izirayeli woolo pe yeri!

129

*Panla jolo,
een fo Yennɛɛ lilan sho*

¹ Tangala yurugo mbe kari wa Zheruzalemu ca.
Panla jolo jenge maga le wa na punwe sanga wi ni.
Izirayeli woolo pe daga mbege yo ma!

² Panla jolo jenge maga le wa na punwe sanga wi ni,
een fo pee cew ta na na.

³ Panla gbon ma sagbanra tuuro koonlo wa na pogolo,
paa yege nga na kekoonlo ma kaa palaye wari we.

⁴ Een fo Yawe Yennɛɛ li yen ma sin,
li lepeepe pe manda ti sangala na na.

⁵ Siyon ca ki yen ma mbele fuun mben,
fere mbe pe ta fo paa songoro pungo na.

6 Pe pye paa yan nga ki ma fi wa birigo ki go na ki yen,
 ko nga ki ma waga sanni ki sa yiri ki le.
 7 Kila ki kologifo wi kee ki yin,
 ki pofa wila ki polo ta mbege le mboo kanngaga ki yin ki ni.
 8 Torofenne pe se ka pe pye mbe yo fo:
 «Yawe Yennele li duwaw ye na!
 We yen na duwaw piin ye kan Yawe Yennele li mege na!»

130

*Wa jologo ki ni,
 Yennele li mali woolo pe saga*

1 Tangala yurugo mbe kari wa Zheruzalemu ca.
 Mbanla ta wa wegogo tjugo ki ni,
 Yawe Yennele, mi yen noo yinri mala saga!
 2 We Fo, na yerege ki logo,
 nungholo jan mala yenrewe ghoo pi logo!
 3 Yawe Yennele, ndee ki pye ma yen na we kajogoro ti jate,
 ambo wi jen na koro yinwege na?
 4 Een fo mboro wo na, ma maa kapere ti kala yari,
 ki kala na leele pe daga mbaa fye ma yenge!
 5 Milan kee ki kan Yawe Yennele lo na,
 milan kee ki kan lo na kaselege,
 na jigi wi yen li senre ti na.
 6 Yege nga na ca welefenne pe maa yindogo ki singi ki gbom,
 yege nga na pe maa lalaaga ki singi ki gbom,
 mi yen na Yawe Yennele li singi lilan saga ma we poro na.
 7 Yoro Izirayeli woolo, ye ye jigi wi taga Yawe Yennele li na,
 katugu kagbaraga ki ma ta lo yeri;
 li ma senwee wi go sho pyelomo legere ni.
 8 Lo li yaa Izirayeli woolo pe go sho
 pe kajogoro ti ni fuun ti ni†.

131

*Na jigi wi yen Yennele lo na,
 ki woro nala koon shyen*

1 Tangala yurugo mbe kari wa Zheruzalemu ca. Davidi Yennele
 ghogoyurugo.
 Yawe Yennele, yee ghogowo woro wa na kotogo na,
 mila la yee tungu leele na.
 Mila la sonri kagbologo pyewe na
 konaa kagala ngele ke we na na ke na.
 2 Een fo mi pyeri ma cen yew,
 paa pyo na wi wonri ma tin ma cen wi no tooo na wi yen,
 na jatere wi cen na na, paa pyo na wi wonri ma tin ma cen wi no tooo na
 wi yen.

† 130:8 130.8: Yuuro 25.22; 111.9; Mati 1.21; Tite 2.14; Mati 1.21

³ Izirayeli woolo, ye kee kan Yawe Yennele li na,
mbege le yingo fo sanga pyew!

132

Siyon ca ki yen Yennele li censaga

konaa Davidi wi ca

¹ Tangala yurugo mbe kari wa Zheruzalemu ca.
E, Yawe Yennele, ma jatere wi tege Davidi wi wogo ki na,
ma jatere wi tege jologo nga fuun wi jolo ki na.

² Wila ki wuguro nda ti wugu Yawe Yennele li kan,
ma ki yon folo na li le lo na li yen Zhakubu Yennele na fannga gbogfo li
yeri ma yo fo:

³ «Mi se ye wa na paraga go ki ni fyew,
mi se sinle na sinleyaraga ki na fyew,

⁴ mi se ti wonlowo mbanla yigi,
mi se ti wonlowo pilan yengele ke ton na na,

⁵ fo mbe ka sa laga ka ta Yawe Yennele li kan li wogo,
fo mbe ka sa censaga ta Zhakubu Yennele na fannga gbogfo li kan.»

⁶ Wele, we yon finliwe kesu wi senre logo wa Efirata ca,
waa saa wi yan wa Yahari† ca wasege ki ni.

⁷ Yoo kari wa li censaga ki ni,
we foli we we yere ti jiile wa tara li tooo ti ngo†.

⁸ Yiri Yawe Yennele, ma pan wa ma wogosaga ki ni,
ma pan mboro naa ma yon finliwe kesu wi ni, wo na wi yen noo yawa pi
nari we!

⁹ Ma saraga wofenne pe pye sinmbele, ki sinme pi pye paa derege yen pe
na,
mbele pe pe yee kan ma yeri, paa yogorimo kongolo waa!

¹⁰ Davidi na wila pye ma tunmbyee wi kala na,
wunlunana na ma wo, maga ka je wi na†!

¹¹ Yawe Yennele laa wugu Davidi wi kan kaselege ko na, li se yon songoro;
laa yo fo: «Ma setirige pyo wo wa mi yaa ka tege wunluwo pi na wa ma
yonlo†.

¹² Na ma piile paga na yon finliwe pi yigi konaa na sereya senre ti ni,
mbaa tanri ti na, to nda mi naga pe na we,
pa kona pe setirige piile fun,
pe yaa la een wunluwo pi na fo sanga pyew.»

¹³ Kaselege ko na, Yawe Yennele li Siyon ca ki wo,
ko laga ko ki li ndanla mbege pye li censaga.

¹⁴ Laa yo fo: «Ki laga nga ko ki yen na wogosaga ye, fo sanga pyew;
pa mi yaa een wa ki ni, katugu ki kala li yen mala ndanla.

¹⁵ Mi yaa duwaw pe yarilire ti na fo jenge,

† **132:6 132:6**: Nga ki yo fo *Yahari*, ki yaa pye Kiriyati Yeyarimu ca mege ko paa yeri maga were,
ki ca kila pye wa Zheruzalemu ca ki tanla. † **132:7 132:7**: Yuuro 99.5 † **132:10 132:8-10**: 2
Kuro 6.41-42 † **132:11 132:11**: 2 Sami 7.12-16; 1 Kuro 17.11-14; Yuuro 89.4-5; Kapye 2.30

mbe yaakara kan fyɔnwɔ fenne pe yeri pe ka pe tin.

¹⁶ Mi yaa ca ki sagara wofenne pe sho, ki showɔ pi pye paa derege yen pe na,

ca ki woolo mbele pè pe yee kan ma yeri, yaa yɔgorimo kongolo waa.

¹⁷ Ko laga koyi mi yaa ka Davidi fannga ki kan ki gbɔɔ, wunluwɔ na mi wo, wi yaa koro paa fitanla yen, na wi yen na yiin†.

¹⁸ Mi yaa ka fere wa wi juguye pe na, ti pye pe na paa derege yen, een fo mi yaa ka wunluwɔ njala kan wo kan, na li yen na yengɛɛ.»

133

Ki yen ma yɔn

sefenne pe pye laga nungba

¹ Tangala yurugo mbe kari wa Zheruzalemu ca. Davidi Yenɲele gbɔɔyurugo.

Kaselege ko na, sefenne paa ki taa pe yee yeri pe cɛn laga nungba, ki yen ma yɔn, ki si yen ma tanla.

² Ki yen paa sinme nuwɔ taan yen, mba pè wo wa Arɔn wi go ki na, a pì fo ma tigi wa wi siyɔ wi na,

ma fo ma tigi fo wa Arɔn wi siyɔ wi na, ma tigi ma gbɔn fo wa wi yaripɔrɔ ti yologo ki na†.

³ Ki yen paa Erimo yanwiga fɔɔngɔ nga ki maa tinri wa Siyɔn yanwira ti na ki yen; katugu pa Yawe Yenɲele li maa duwaw leele pe na wa ki laga ki na, konaa na yinwege ki kaan fo sanga pyew.

134

Yawe Yenɲele li tunmbyeele

pe daga mbaa li sɔnni

¹ Tangala yurugo mbe kari wa Zheruzalemu ca.

Yoro mbele fuun ye yen Yawe Yenɲele li tunmbyeele, yaa li sɔnni!

Yoro mbele fuun ye maa tunngo piin wa Yawe Yenɲele li go ki ni yembine li ni fuun ni, yaa li sɔnni!

² Ye ye keyen yi yirige ye wa wa li laga kpoyi ki yeri, yaa li sɔnni!

³ Yawe Yenɲele li koro wa Siyɔn ca li duwaw ma na, lo na li naayeri wo naa tara ti da we!

135

Yaa Yawe Yenɲele li sɔnni

li yawa pi kala na

¹ Yaa Yawe Yenɲele li sɔnni!

Yaa Yawe Yenɲele li mege ki sɔnni!

Yoro mbele Yawe Yenɲele li tunmbyeele, yaa li sɔnni,

² yoro mbele ye maa tunngo piin wa Yawe Yenɲele li go ki ni we, wa we Yenɲele li go londo ti ni we!

† 132:17 132:17: 1 Wunlu 11:36 † 133:2 133:2: Kila pye faa, pe ma sinme nuwɔ taan wo saraga wofɔ wi go ki na mboo pye kpoyi, mboo tege wi ye wila tunngo piin Yenɲele li kan.

³ Yaa Yawe Yennele li sonni, katugu li yen ma yon,
yaa yuuro koo yaa li mege ki sonni, katugu li yen nandanwa ni.

⁴ Yawe Yennele li Zhakobu setirige piile pe wo li yee kan,
li poro Izirayeli woolo pe wo ma pe pye li yee woolo.

⁵ Kaselege ko na, migi jen ma yo Yawe Yennele li yen ma gbogo,
fo we fo wi we yarisunndo ti ni fuun ti na.

⁶ Kala o kala li yen ma Yawe Yennele li ndanla, li mali pye,
wa yennele na konaa laga tara na,
wa kogojeye pe ni konaa wa pe wetijuro ti ni.

⁷ Li ma kambaara ti yirige mbege le fo wa tara ti kosaga ki na,
li ma yennele yengeleme yirige mbe ti tisaga ki ma pan;
li ma ti tifelege ki ma yiri wa ki censaga na funlu.

⁸ Laa Ezhipiti tara fenne pe pinambiile kongbanmbala pe gbo,
maga le senwee piile pe na fo ma saa ki wa yaayoro ti na.

⁹ Laa kacen kagala naa kafonngolo pye wa mboro Ezhipiti tara ma ni,
ma ke pye Farawon wo naa wi tunmbyeele pe ni fuun pe na.

¹⁰ Laa cengele legere tongo,
ma wunlumbolo fannga fenne gbo.

¹¹ Poro wele Amori cenle woolo pe wunlunana Sihon,
naa Bazan tara wunlunana Ogi,
konaa Kana tara wunlumbolo pe ni.

¹² Laa pe tara ti kan korogo li woolo pe yeri,
laa ti kan korogo Izirayeli, li woolo pe yeri.

¹³ Yawe Yennele, ma mege ki yaa koro wa fo sanga pyew,
Yawe Yennele, leele pe jatere wi yaa pye ma mege ki na sanga pyew fo
tetete.

¹⁴ Yawe Yennele li yaa kiti kon li woolo pe na, mbe tanga ki kan pe yeri,
li yaa li tunmbyeele pe yinriwe ta.

¹⁵ Cengele sanngala ke yarisunndo ti yen warifuwe naa te woro,
senwee kee kiri gbegele.

¹⁶ Yon yen ti na, een fo tila ya mbaa para,
yengele yen ti na, een fo tila ya mbaa yaan.

¹⁷ Nungbogolo yen ti na, een fo tila ya mbaa nuru,
yon tifelege kpe na la yinrigi wa ti yon.

¹⁸ Ti gbegelefenne poro naa mbele fuun pe ma pe jigi wi taga ti na,
poro naa ki yarisunndo ti ni pe yala[†].

¹⁹ Yoro Izirayeli cengele woolo, yaa Yawe Yennele li sonni!
Yoro Aron setirige piile, yaa Yawe Yennele li sonni!

²⁰ Yoro Levi setirige piile, yaa Yawe Yennele li sonni!

Yoro mbele ye maa fye Yawe Yennele li yage, yaa Yawe Yennele li sonni!

²¹ Ki daga paa Yawe Yennele li sonni wa Siyon yanwiga ki na,
lo na li Zheruzalemu ca ki pye li censaga!

[†] 135:18 135.15-18: Yuuro 115.4-8; Naga 9.20

Yaa Yawe Yenɲele li sɔnni!

136

*Yawe Yenɲele li kagbaraga
ki yen kɔsaga fu*

¹ Yaa Yawe Yenɲele li sɔnni,
katugu li yen ma yɔn,

katugu li kagbaraga ki yen kɔsaga fu[†]!

² Yenɲele na li we yarisunndo ti ni fuun ti na, yaa li sɔnni,
katugu li kagbaraga ki yen kɔsaga fu!

³ Lo na li yen tafenne pe ni fuun Fɔ, yaa li sɔnni,
katugu li kagbaraga ki yen kɔsaga fu!

⁴ Lo nungba lo li maa kafɔnnɔɔɔ tugbɔnnɔɔɔ piin,
katugu li kagbaraga ki yen kɔsaga fu!

⁵ Lo li naayeri wi gbegele tijinliwe ni,
katugu li kagbaraga ki yen kɔsaga fu[†]!

⁶ Lo li tara ti gbegele mari tɛɛ tɔnnɔɔɔ pi go na,
katugu li kagbaraga ki yen kɔsaga fu[†]!

⁷ Lo li yanwa yirigeyaara tugbɔɔɔɔ ti gbegele,
katugu li kagbaraga ki yen kɔsaga fu!

⁸ Lo li yɔnlo ki gbegele, janɔo ki cɛn pilige ki go na,
katugu li kagbaraga ki yen kɔsaga fu;

⁹ ma yenɲe ko naa wɔnnɔɔɔ ke gbegele, janɔo ke cɛn yembine li go na,
katugu li kagbaraga ki yen kɔsaga fu[†]!

¹⁰ Lo lɔa Ezhipiti tara fenne pe pinambiile kɔnnɔnnɔɔɔ pe gbo,
katugu li kagbaraga ki yen kɔsaga fu[†]!

¹¹ Lo lɔa Izirayeli woolo pe yirige ma pe wɔ wa Ezhipiti tara,
katugu li kagbaraga ki yen kɔsaga fu[†]!

¹² Lɔa ki pye li fanɲa ko naa li yawa po ni,
katugu li kagbaraga ki yen kɔsaga fu!

¹³ Lɔa Kɔɔɔɔ yɛn wi tɔnnɔ pi kɔn shyen,
katugu li kagbaraga ki yen kɔsaga fu;

¹⁴ ma ti a Izirayeli woolo pɛ tanga ma kɔɔɔɔ wi kɔn wa wi nandogomo
ma yiri,

katugu li kagbaraga ki yen kɔsaga fu!

¹⁵ ɛn fɔ lɔa Farawɔn wo naa wi malingbɔɔnlo pe jaanri wa Kɔɔɔɔ yɛn
wi ni,

katugu li kagbaraga ki yen kɔsaga fu[†]!

¹⁶ Lo lɔa li woolo pe yɛɛ sin wa gbinri wi ni,
katugu li kagbaraga ki yen kɔsaga fu!

¹⁷ Lo lɔa wunlumbolo tugbɔmbɔlo tɔnnɔ,
katugu li kagbaraga ki yen kɔsaga fu!

[†] 136:1 136.1: 1 Kuro 16.34; 2 Kuro 5.13; Esidi 3.11; Yuuro 100.5; 106.1; 107.1; 108.1; Zhere 33.11

[†] 136:5 136.5: Zhene 1.1 [†] 136:6 136.6: Zhene 1.2 [†] 136:9 136.7-9: Zhene 1.16 [†] 136:10

136.10: ɛki 12.29 [†] 136:11 136.11: ɛki 12.51 [†] 136:15 136.13-15: ɛki 14.21-29

¹⁸ Lo làa wunlumbolo fannga fenne gbo,
katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu!

¹⁹ Lo làa Amori cenle woolo pe wunlunana Sihon wi gbo,
katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu†.

²⁰ Lo làa Bazan tara wunlunana Ōgi wi gbo,
katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu†!

²¹ Làa pe tara ti sho mari kan li woolo pe yeri korogo,
katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu!

²² Làa ti kan Izirayeli woolo, li tunmbyeele pe yeri korogo,
katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu!

²³ Lo làa jatere pye we na sanga na ni waa pye wa we jologo ki ni,
katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu!

²⁴ Lo làa we sho we jolofenne pe kee,
katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu!

²⁵ Lo li maa yaakara kaan yaara nda fuun ti da ti yeri,
katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu!

²⁶ Yaa Yenjele na wa naayeri li sonni,
katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu!

137

*Izirayeli woolo pe jologo ma pe ta
pe yen ma cen wa Babiloni tara
gbaanla pe yon na*

¹ Ma we ta waa pye ma cen wa Babiloni tara gbaanla pe yon na,
wa ki laga ki na, a Siyon ca wogo ki si tigi wa we kotogo na,
a we nee gbele.

² Tipire nda tila pye wa ki laga ki na,
waa we ngonnye pe yannga yannga wa ti ni.

³ Ma we ta wa ki laga ki na, mbele paa we yigi kasopiile,
paa pye naga yuun we kan ma yo waa yuuro koo;
we jolofenne paa pye na we piin ma yo we yuuro ko we pe nawa pi yinni.
Paa yo fo: «Ye Siyon ca yuuro ta ko we kan ye!»

⁴ Naga yen ma, we mbe ya mbaa Yawe Yenjele li yuuro ti koo
tara ta yege ni mele san?

⁵ E, Zheruzalemu ca, na mi ka fege ma na,
pa kona, na kalige kee ki sho na na!

⁶ Na mi woro na nawa tuun ma na,
na mi woro na Zheruzalemu ca ki jate mbe we na yogorimo kagala ke ni
fuun ke na,
pa kona na ngayinne li mara wa na yon ki naayeri!

⁷ Yawe Yenjele, nga Edomu cenle woolo paa pye we na, ma jatere wi tege
ki na,
pilige nga ni Babiloni tara fenne paa Zheruzalemu ca ki sho we;
poro paa pye naga yuun fo: «Ye ca ki ya, ye ca ki ya,
fo sa gbon wa yinre ti noro nda pe le ti na†!»

† 136:19 136:19: Nombu 21.21-30 † 136:20 136:20: Nombu 21.31-35 † 137:7 137:7: Eza 63.1-4;
Zhere 49.7-22; Eze 25.8,12-14; 35; Abi 11-14

⁸ Mboro Babiloni tara, sanni jenri pe yaa ma tongo;
tipege nga mà pye we na, lere o lere wi yaa ki yongo pye ma na,
ferewe yen ki fo wi woo†!

⁹ Lere o lere wi yaa ma piile pe yigi, mbe pe gbɔn mbe pe tongolo wa
walaga ki na,
ferewe yen ki fo wi woo!

138

*Lere pyew wi daga
mbaa Yenɲele li sɔnni
wi nawa pi ni fuun pi ni*

¹ Davidi Yenɲele gbogoyurugo.

Yawe Yenɲele mi yen nɔɔ shari nɔɔ sɔnni na kotogo ki ni fuun ki ni,
mi yaa la yuuro koo mbaa ma sɔnni merɛgeye pe yɛge sɔgowɔ†.

² Mi yaa fɔli mbe yɛge wa wa ma sherigo gbogokpoyi ki yeri mbɔɔn gbogo,
mi yen nɔɔ shari nɔɔ sɔnni ma kagbaraga konaa ma yen senre nunɗba
yofɔ yɛge nga na ki kala na;

katugu nga mà pye, ki we nga mà yon fɔlo kɔn mbe pye ki na,
ma we nga waa singi ma yeri ki na.

³ Pilige nga ni mila ma yeri mala saga, màa na yon sogo;
màa kotogo le na ni, ma fanɲga kan na yeri.

⁴ Yawe Yenɲele, tara na wunlumbolo pe yaa lɔɔn sɔnni,
na paga ma yon senyoro ti logo we!

⁵ Pe yaa la Yawe Yenɲele li kapyegele ke koo yuuro,
katugu Yawe Yenɲele li gbogowɔ yanwa pi gbogo.

⁶ Yawe Yenɲele li yen wa naayeri, ɛɛn fɔ li yɛge yen leele mbele pè pe yɛɛ
tirige pe na;
leele mbele pe maa pe yɛɛ gbogo, li ma koro wa lege ma pe jen.

⁷ Ali na mi ka pye wa jɔlogɔ ki ni, ma mala sho,
ma mɔɔ kɛɛ ki sanga mbanla sho na juguye pe nanɗbanwa pi kɛɛ,
ma mala sho ma fanɲga kɛɛ ki ni.

⁸ Yawe Yenɲele, li yaa kala li ni fuun li pye mbeli yon fili na kan.

Yawe Yenɲele, ma kagbaraga ki yen kosaga fu!
Ma yɛɛra kɛɛ tunɲgo maga kaga wa!

139

*Yenɲele li senwee
wi nawa kala li ni fuun li jen*

¹ Yurukɔɔlo to wi sɛwe yurugo. Davidi Yenɲele gbogoyurugo.

Yawe Yenɲele, màla jatere wi cancan ma wele,
mala nawa kala li jen.

² Ma mala censanga naa na yirisanga wi jen,
mbɔɔn ta wa lege màla jatere wi jen.

³ Na mi kaa tanri konaa na mi ka sinle, ma maga jen,

† 137:8 137:8: Naga 18.6 † 138:1 138:1: Nga ki yo fɔ merɛgeye, pa ki yen wa Yenɲele senre sɛwe
ɲa wi yen Gireki senre ni wi ni, wa Yenɲele senre sɛwele sanmbala pe ni, ki yen ma yonlogɔ ma
yo fɔ tara na wunlumbolo nakoma kiti konfenne.

màla kala pyew li jèn.

⁴ Katugu Yawe Yenɲele, sanni senpyo mbe sa yiri wa na yon, ki ma yala senɲe nda mi yaa yo, mboro to ti ni fuun to jèn mako.

⁵ Ma yèn na punɲo na, ma yèn na yegɛ, mɔɔ kɛɛ ki taga na na nala go singi.

⁶ Ki jenne mba màla jèn pi yèn kagbɔgo ma toro na jatere wi na, pì toro na kagala koro jenne pi na pew.

⁷ Mbe ya kari se mbe lali ma ni?

Mbe ya fe mbe kari se, na ma woro nala yaan?

⁸ Na mi ka lugu mbe kari wa naayeri, ma yèn wa; na mi ka tigi mbe kari wa kuulo tara, ma yèn wa.

⁹ Na mi ka yiri sire na mbe kari fo wa yonlo yirisaga ki kosaga ki na, mbe sa cɛn fo wa kɔgoje wi kosaga ki na, wa yonlo tosaga kɛɛ yeri,

¹⁰ ali mbanla ta wa ki laga ki na, ma yaa nala yegɛ sinni ma kɛɛ ki ni, ma fanɲga kɛɛ ki sanla wa fyew.

¹¹ Na mi ka yo fo diwi wi ye wilan tɔn, kona yembine li ma kanɲga yere ma pye yonlo yanwa mala maga.

¹² Ali yere diwi wila ya pye diwi ma yegɛ na; yembine li maa yanwa yinrigi paa yonlo yèn, diwi wi yèn paa yanwa yèn ma yegɛ na.

¹³ Mboro màla nawa lagapyew ki da, mboro màla gbegele mala sogolo na yɛɛ na wa na no lara.

¹⁴ Mi yèn nɔɔ shari nɔɔ sɔnni, katugu màla da mala pye yarigbɔgo kafɔnnɔ wogo,

yaara nda fuun mà da ti yèn yarijende tiyɔnrɔ; mi jate migi jèn ma wali ki na.

¹⁵ Na witige laga ka kpe woro ma lara ma na, sanga ɲa ni màa pye nala wire ti gbegele wa larawa we, sanga ɲa ni màa na witige lara ti sogolo ti yɛɛ na wa na no lara we.

¹⁶ Ali sanga ɲa ni na wire ti fa gbegele mbe ko, màa pye nala yaan. Piliye yon ɲga kila kɔn ma tɛgɛ na kan, kila yonlogɔ mako wa ma sɛwɛ wi ni, ma si yala, ki piliye ka kpe fa gbɔn ghen.

¹⁷ E, Yenɲele, ma sɔnrimo kagala ke koro jenne pi yèn ma ɲgban na yeri, ke yon ki se ya jèn mbe ko.

¹⁸ Na mi ka yo mi yaa ke jiri, kè legɛ ma wɛ kɔgoje yon taambugo ki na. Na mi ka yèn sanga o sanga, mi naa mboro we ma pye we yɛɛ ni bere†.

¹⁹ E, Yenɲele, ndɛɛ ki pye ma mbe ja yɛnlɛ mbe lepee wi gbo, ki mbe jaga jèn!

Yoro legbolele, ye ye yɛɛ laga lali na ni!

²⁰ Pe maa para ma kanɲgolɔ tipege ni,

† 139:18 139:18: ɲga ki yo fo na mi ka yèn sanga o sanga, mi naa mboro we ma pye we yɛɛ ni bere, ki mbe ya logo fun fo: Ali ndɛɛ ki pye mi ya ma ke jiri ma ke yon jèn, mi se ya mboon koro jèn mbe sa yiri.

pe maa ma mege ki yinri mbe ta mbaa finlele, ma winfenne wele.

²¹ Yawe Yenhele, ma yen ma mbele mben pe yen mala mben; mbele pe yiri ma korogo, pe kala li yen mala mben.

²² Panla mben fo jenge,
pe pye mi jate na juguye.

²³ E, Yenhele, na cancan ma wele, mala jatere wi jen, mala wa ma wele mala nawa kagala ke jen.

²⁴ Ki wele, na kaa pye mi yen kombele ni, mala yegge sin wa ma kono na li yen kosaga fu li ni!

140

Yenhele li ma lere

na pe maa mege ki jogo wi sho

¹ Yurukoolo to wi sewe yurugo. Davidi Yenhele gbogoyurugo.

² Yawe Yenhele, na sho lepeele pe kee,
na go sige lewelimbele pe na.

³ Kapege ko ce pe maa jate wa pe kotogo na mbaa piin,
pe maa maara koon pilige pyew.

⁴ Pe maa pe ngayinhele ke yinrigi na ke piin pyembye paa woggo yen,
pe yon senre ti yen paa merege shonro yen.

Wonmatigiwen laga.

⁵ Yawe Yenhele, na sho lepeele pe kee,
na go sige lewelimbele pe na,
poro mbele pe yen naga jaa mbanla jan we.

⁶ Mbele pe maa pe yee gbogo, pe penle na na, ma mana yangga na na,
pe mere jan na na kono yon ki na;
pe leele lara paa na singi.

Wonmatigiwen laga.

⁷ Migi yo Yawe Yenhele li kan fo: «Mboro ma yen na Yenhele le.»
Yawe Yenhele, nungbolo jan mala yenrewe gbog pi logo!

⁸ Yawe Yenhele, we fo, mboro ma yen fangga fo na wilan sho,
mboro ma mala go sige malaga gbopilige ki na.

⁹ Yawe Yenhele, maga ka ti nga lepee wi yen na jaa ki pye!
Maga ka ti kagala ngele wi kon ma tegge mbe pye ke yon,
nakoma wi yaa la wi yee nari!

Wonmatigiwen laga.

¹⁰ Na juguye mbele panla maga,
tipege senre nda pe gbegede na mege ni,
ki tipege ki songoro ki to poro jate pe na.

¹¹ Kason nanjanra mbe wo pe na,
pe pe wa kason ka ni,
wetijuro ta ni, nda pe se ya yiri wa ti ni naa fyew!

¹² Lere na wi maa senpere yuun, wiga ka yeresaga ta laga tara ti ni,
jologo ki taga lewelewe wi pungo na sanga pyew!

¹³ Migi jen ma yo Yawe Yennɛle li yaa ka mbele pe yen tege na pe kiti wi
 kɔn, mbe nga ki sin ki yo;
 mbe tanga ki kan fyɔnwɔ fenne pe yeri.
¹⁴ Kaselege ko na, lesinmbele pe yaa lɔɔn shari mbaa ma sɔnni,
 leele mbele pe nawa pi filige pe na, pe yaa ka cɛn wa ma yɛge sɔgɔwɔ.

141

Yennɛle, tanla kɔɔsi

¹ Davidi Yennɛle gbɔgɔyurugo.

Yawe Yennɛle, mi yen nɔɔ yenri, ma fyɛle ma pan mala saga!
 Na mi kɔɔn yeri mala saga, ma nunɔgbolo jan ma logo na yeri!

² Ma ti na yenrɛwɛ pi tanla ma ni paa wusuna nuwɔ taan yen;
 na mi kanla keyen yi yirige wa ma yeri mbɔɔn yenri, ki tanla ma ni paa
 yɔnlɔkɔgɔ saraga yen.

³ Yawe Yennɛle, tanla yɔn ki kɔɔsi sɛnpere yogo ki na,
 na yɔn ki yingiwe jen sɛnpere yogo ki na!

⁴ Maga ka ti na jatere wila na tilele mbaa kee kapege pyege ki kɔɔgɔ,
 maga ka ti mbe keɛ le katijangara pyege ni,
 mbanla jele li migi kambasinɔge pyefenne pe ni,
 maga ka ti mbe pe liwen gbɔɔ suro ta li!

⁵ Lesinɔge wo mbanla gbɔn, ko yen kagbaraga na yeri;
 na wi kanla jɛrɛgi mbanla le kɔnɔ kona ki cɛn ndɛɛ wɔ sinme nuwɔ taan
 wo wa na go ki na;
 mi se je ki sinme pi wogo na wa na go ki na.
 Ɛɛn fɔ sanga pyew mi yen na Yennɛle li yenri lepeepe pe kapyere tijangara
 ti jɔgɔ.

⁶ Yennɛle sa ti pe pe kiti kɔnfenne pe wɔnrɔgɔ pe pe jaanri walaga ka na!
 Na ki ka pye ma, pa pe yaa na senyoro ti logo, mbege jen mbe yo ti yen
 ma tanla.

⁷ Yɛge nga na kɛrɛ kɔnfɔ wi kaa palaye pe wari wi ma tara ti walagi mberi
 jaraga,
 pa pe kajeere ti yaa ka jaraga ma wa fanga ki yɔn na wa kuulo tara[†].

⁸ Yawe Yennɛle, na Fɔ, mboro mi yen na wele,
 pa milan yɛɛ karafa mboro na; maga kanla yaga mbe ku!

⁹ Pɛnɛ na pɛ le na na, na sho li ni,
 mala sho kambasinnde pyefenne mbele pɛ lara nala singi pe keɛ!

¹⁰ Yennɛle sa ti lepeepe pe yɛɛra mɛrɛ ti pe yigi,
 ɛɛn fɔ, mi wo na, mbe sho pe yeri!

[†] **141:7 141:7:** Mbege le verise kanɔgurugo mbe pan mbe gbɔn kɔlɔshyen, ki laga ki senre ti woro
 ma filige Eburuye senre ti ni, ti kɔɔ wi logowo pi yen ma ngban.

142

*Lere ɲa paa jɔɔ,
Yɛɲɛɛ lo li yɛn wi larasaga ye*

¹ Davidi nagawa yurugo, sanga ɲa ni wila pye ma lara wa waliwege ki ni.
Yɛɲɛɛ yɛnɛwɛ†.

² Mi yɛn na gbele ɲgbanga na Yawe Yɛɲɛɛ li yinri lilan saga,
milan magala li yirige na Yawe Yɛɲɛɛ li yɛnɛwɛ gbɔɔ yɛnri.

³ Mi yɛn nala nawa kala li yɛɛ yuun li kan,
mi yɛn nala jɔɔgɔ kagala ke yɛɛ nari li na.

⁴ Na na jatere wi ka piri na na, mboro ma mala torosaga ki jɛn;
pɛ mɛɛ jan na na wa kono na mi lɛ na kee li ni.

⁵ Wele mala maga,
ma yaa ki yan fɔ lere woro wa, ɲa wi yɛn na nawa tuun na na;
larasaga si koro na yeri,
na kala lii lere kpɛ jori.

⁶ Yawe Yɛɲɛɛ, mboro mi yɛn na gbele na yinri, mi yo fɔ: «Mboro ma yɛn
na larasaga ye;
mboro ma yɛn na tasaga ye, laga ki dunruya ɲa sɛnwɛɛle pe yɛn laga wi
ni.»

⁷ Nɲɲgbolo jan mala yɛnɛwɛ gbeleɛge ki logo, katugu mi yɛn tege na fɔ
jɛɲɛɛ!

Na sho mbele paa na puro pe kɛɛ, katugu pe fanɲga ki wɛ na wogo ki na.

⁸ Na sho mala wo wa kaso wi ni, janɲo mbaa ma shari mbaa ma sɔnni!
Lesinmbele pe yaa ka pan mbanla maga, katugu ma kajɛɲɛɛ pye na kan.

143

Yɛɲɛɛ, maga ka kiti kɔn na na

¹ Davidi Yɛɲɛɛ gbɔɔyurugo.
Yawe Yɛɲɛɛ, na yɛnɛwɛ pi logo,
nɲɲgbolo jan mala yɛnɛwɛ gbɔɔ pi logo!

Na yɔn sogo, naa ma yɛn sɛnre nɲɲgba yofɔ konaa ma pye sinɲɛ ki kala
na!

² Mi ɲa ma tunmbyee, maga ka ti kiti kɔnkala mbe ye mi naa mboro we
sɔgɔwɔ,
katugu sɛnwɛ wo wa woro wa, ɲa wi yɛn sinɲɛ ma yɛɛ na†.

³ Na jugu wi taga na na nala jɔɔ,
wilan jan tara nala tunrugu mako,
wilan wa wa diwi gbɔɔ li ni,
paa yɛɛ ɲga na mbele pɛ ku maga lɛ wa faa pe yɛn.

⁴ Na jatere wi piri na na,
na jigi wi kɔn na na pew.

⁵ Mi yɛn na nawa tuun wagati ɲa wi toro wa faa wi na,
mi yɛn na jatere piin ma kapyegele ke ni fuun ke na,
mi yɛn na sɔnri ma kɛɛ tunndo ti na.

⁶ Milan keyɛn yi yirige ma wa wa ma yeri na yɛnri,

† 142:1 142.1: 1 Sami 22.1; 24.1-4 † 143:2 143.2: ɔromu 3.20; Gala 2.16

ma la kilan yigi paa yege nga na tonmo kala ma pye tawara na we.
Wɔnmatigiwen laga.

⁷ Yawe Yenɲele, fyeele mala yon sogo,
totoɔoto wo si koro na ni naa!
Maga koon yee lara na na,
nakoma mi yaa pye paa mbele pe ma tigi wa fanga pe yen.

⁸ Pinliwe ni, ma ti mboon kagbaraga ki yan,
katugu milan jigi wi taga ma na!
Konɔ na mi daga mbaa tanri li na, li naga na na,
katugu mboro mi yen na wele ma yeri!

⁹ Yawe Yenɲele, na sho mala wo wa na juguye pe kee!
Mi yen nala yee lara le ma tanla!

¹⁰ Na kara mbaa ma nandanwa kala li piin,
katugu mboro ma yen na Yenɲele le!
Ki yaga ma yinne jenne laa na yege sinni wa konɔ na li yen ma yon yala
li ni!

¹¹ Yawe Yenɲele, ki yaga ma yinwege kan na yeri ma mege ko kala na;
naa ma yen sinɲe ki kala na, na tile mala wo wa na jologo ki ni!

¹² Ma kagbaraga ki kala na, ma yaa na juguye pe ko mbe pe wo wa,
mbanla winfenne pe ni fuun pe tongo mbe pe wo wa,
katugu mi yen ma tunmbyee.

144

Wunlunanja wa na Yenɲele li shari

cew ɲa li kan wi yeri

wi juguye pe na wi wogo na

¹ Davidi wogo.

Yawe Yenɲele, mboro ɲa ma yen paa na walaga yen nala go singi, sonmo
yen ma wool!

Lo lilan keyen yi forogo malaga gbongo ki ni,
mala yombegede ke naga malaga gbɔnlomo pi ni.

² Lo li yen na kajeɲge pyefo konaa na go sigefo,
naa na malaga sigeca, nga ni milan yee karafa konaa na shɔfo;
lo li yen na tuguron sigeyaraga nala go singi konaa na larasaga,
lo li ti, a na woolo pe go sogo na kan.

³ Yawe Yenɲele, senwee wi yen yingi fo a maa jatere piin wi wogo na?
Lere wi yen yingi fo a maa sonri wi wogo na?

⁴ Senwee wi yen paa tifelege yen,
wi yinwege piliye yi yen paa yinme yen, mba pi ma toro ma ko.

⁵ Yawe Yenɲele, ki yaga moɔ naayeri wi tirige toon, ma tigi laga,
ma jiri yanwira ti na, jango tila wirige yinrigi!

⁶ Yenɲele yengeleme yirige mala juguye pe gbɔn ma pe jaraga,
pe won ma wangala ke ni ma pe jaraga!

⁷ Mboon ta wa naayeri, ma kee ki sanga mala sho,
mala tile mala sho wa tonngboɔ tijuguwo pi ni,
na sho cengele sanɲgala woolo pe kee!

⁸ Poro mbele pe maa finlele wa pe yon we,

pe ma pe kalige kɛɛ ki yirige, mbe wugu yagbolo li na.

⁹ E, Yɛnnɛlɛ, mi yaa yurugo fɔnnɔɔ sho ma kan mbɔɔn gbɔɔɔ, mi yaa yurugo ko mbɔɔn sɔn nɔɔni mangala kɛ woo ni.

¹⁰ Mboro ma maa wunlumbolo pe shoo, mboro mɔɔ tunmbyee Davidi wi sho tokobi na wi ma lere gbo wi kɛɛ.

¹¹ Na sho, mala wo wa cɛngɛlɛ sannɔɔɔa woolo pe kɛɛ, poro mbele pe maa finlɛlɛ wa pe yon we, pe ma pe kalige kɛɛ ki yirige, mbe wugu yagbolo li na.

¹² Yɛnnɛlɛ sa ti we pinambiile pe pye paa tire yɛn, nda ti yirilomɔ pi yon maga lɛ wa ti yirifɔnnɔ pi ni, we sumborombiile pe pye paa tiyagala yɛn, nɛɛlɛ pɛ tɛ ma yerege wa wunluwo go ki ni maga fere.

¹³ We bondoolo pe yinyin, pe yin yirilɛ cɛnlɛ pyew ta ni! We simbaala naa we sikaala pe lɛɛ pe pye wagaye lɛɛɛɛ, pe lɛɛ pe pye waga kɛ kɛ tɛɛsaga lɛɛɛɛ wa wasege ki ni!

¹⁴ We nɛɛ ti tugbɔlo ti tɔɔɔ! We juguye paga ka ya pan mbe to we na naa, mbe we yigi kasopiile mbe kari we ni naa; paga ka jɔlɔɔ gbelege logo wa we katoro ti ni naa!

¹⁵ Cɛnlɛ na ka pye ko cɛnlomɔ mba po na, fɛɛɛɛ yɛn li woo! Yawe Yɛnnɛlɛ li ka pye cɛnlɛ na woolo Yɛnnɛlɛ, fɛɛɛɛ yɛn pe woo!

145

Yɛnnɛlɛ li wunluwo

pi yɛn kɔsaga fu

¹ Yɛnnɛlɛ li sɔnmɔ yurugo. Davidi wogo. Na Yɛnnɛlɛ, mi yaa loon gbogo, mboro na na wunluwo, mi yaa loon sɔnni sanga pyew fɔ tetetɛ†.

² Mi yaa loon shari pilige nungba nungba pyew, mi yaa loon sɔnni sanga pyew fɔ tetetɛ.

³ Yawe Yɛnnɛlɛ li gbogo, li daga paa li sɔnni fɔ jɛnɛɛ, li gbogowo pi yɛn kɔnlɔ fu.

⁴ Sɛɛ nungba woolo yirisaga nɔɔ fuun ki yaa yiri, paa ma kapyegele kɛ sɛnɛ yuun pɔnnɔfɛnnɛ pe kan, paa ma kagbɔɔlo kɛ yɛɛ yuun pe kan;

⁵ paa ma gbogowo gbembe naa ma tiyɔnwɔ pi sɛnɛ yuun! Mi yaa la jatere piin ma kapyegele kafɔnnɔ wogolo kɛ na.

⁶ Pe yaa kaa para ma fannɔɔ gbogo ki sɛnɛ na, ko nɔɔ ki yɛn fyɛɛ ni we; mɔ gbogo yɛɛ nɔɔ na, mi yaa kaa ki yɛɛ yuun.

⁷ Pe yaa kaa nawa tuun ma kajɛnɛ gbogo ki na, mbaa ki sɛnɛ yuun, ma yɛn sinɛ yɛɛ nɔɔ na mbaa ki wogo ki yuun yɔɔɔrimɔ ni.

⁸ Yawe Yɛnnɛlɛ li yɛn yinriwɛ tafo naa yungbɔɔɔɔ tafo,

† **145:1 145:1:** Ki yurugo nɔɔ ki verise nungba nungba pyew wi lɛ Eburuye sɛnɛ ti sɛnpiile mbele pe ma tɛɛ nari yɔnlɔɔ wo wa ni, maga lɛ ti sɛnpyo kɔnnɔɔnɔ wi na, wo nɔɔ pe yinri alɛfu fɔ ma saa gbɔn wi pɔnnɔ woo wi na, wo nɔɔ pe yinri tavu.

laa la nawa ngbanni jaga jaga, li kagbaraga ki yen ma gbogo.

⁹ Yawe Yenɲele li yen jenne lere pyew wi ni,
li maa yaara nda fuun li da ti yinriwe taa.

¹⁰ Yawe Yenɲele yaara nda fuun mà da, ti yen nɔɔ shari nɔɔ sonni,
mbele pè pe yɛ kan ma yeri, pe yaa loon sonni.

¹¹ Pe yaa kaa ma wunluwo pi gbogowo pi senre yuun,
mbaa ma yawa pi senre yuun.

¹² Pe yaa ka ti leele pɔɔn kapyegele tugbongolo ke jen
konaa mbɔɔn wunluwo pi gbogowo yanwa pi jen.

¹³ Ma wunluwo pi yen wa fo sanga pyew,
ma fanɲa ki yen wa sanga pyew fo tetete.
Yawe Yenɲele li ma li yon senre ti tanga mari yon fili,
ɲga fuun li ma pye, ki maa li kajenge ki nari[†].

¹⁴ Yawe Yenɲele li ma mbele fuun pe yen na tuun pe togo,
li ma mbele pè kurukuru pe yirige mbe pe sin.

¹⁵ Lere pyew wi yen na wele mboro yeri,
mboro ma maa pe yaakara ti kaan pe yeri ti kansanga wi na.

¹⁶ Ma mɔɔ kɛ ki sanga mbe kan,
mbe yaraga ɲga fuun ki yen yinwege na ki kan mbege yenle tin.

¹⁷ Yawe Yenɲele li yen ma sin wa li kagala ke ni fuun ke ni,
li maa li kapyegele ke ni fuun ke piin kajenge ni.

¹⁸ Mbele fuun pe maa yenri Yawe Yenɲele li yeri, li ma pye pe tanla tɔɔn,
poro mbele fuun pe maa li mɛge ki yinri kaselege ni we.

¹⁹ Mbele pe maa fyɛ li yɛge, li maa pe kandanlangala ke piin pe kan,
li ma pe gbelege ki logo ma pe sho.

²⁰ Yawe Yenɲele li yen ma mbele fuun ndanla, li maa pe go singi,
ɛɛn fo li ma lepeepe pe ni fuun pe tongo.

²¹ Yawe Yenɲele li ti mbaa li sonni wa na yon,
yaraga ɲga fuun ki da, kila Yenɲele na li yen kpoyi li sonni sanga pyew fo
tetete!

146

*Mbele pe fanɲa ki kologo,
Yenɲele li yen pe sagafɔ*

¹ Yaa Yawe Yenɲele li sonni!
Mi yen na Yawe Yenɲele li sonni.

² Mi yaa la Yawe Yenɲele li sonni na yinwege sanga wi ni fuun wi ni,
mi yaa la yuuro koo mbaa na Yenɲele li gbogo, mbanla ta yinwege na
sanga ɲa ni.

³ Yaga ka ye jigi wi taga legboolo na,
yaga ka ye jigi wi taga senwee na, wo ɲa wi se ya mbe lere sho we.

[†] **145:13 145:13:** Ki verise ɲa wi senre punɲo woro ti woro Yenɲele senre seweele mbele pe yen
Eburuye senre ni pe ni fuun ni, ɛɛn fo pa ti yen wa Yenɲele senre seweele mbele pe yinri Sepitanti
naa Siriyaki poro ni.

4 Na wi yinwege wɔnwɔn piga yere pilige nga ni, wi ma songoro wa taambugo ki ni;
ki pilige nungba ki ni, nga fuun wila pye na jate, ko ma ko saw.

5 Lere ɲa ka Zhakobu Yenɲele li pye wi sagafɔ, fɛrɛwɛ yɛn wi woo;
lere ɲa ka wi jigi wi taga Yawe Yenɲele, wi Yenɲele li na, fɛrɛwɛ yɛn wi woo!

6 Lo li naayeri wo naa tara ti da,
naa kɔɔje wo naa wi nawa yaara ti ni fuun ti ni;
li yɛn sɛnrɛ nungba yofɔ fɔ sanga pyew.

7 Pe yɛn na mbele jɔlɔ, li ma pe tanga ki kan pe yeri,
funɔ yɛn mbele na, li ma yaakara kan pe yeri.
Yawe Yenɲele li ma kasopiile pe sho.

8 Yawe Yenɲele li ma fyɔɔnlo pe yɛngɛle ke yɛngɛ,
mbele pɛ kurukuru, Yawe Yenɲele li ma pe yirige mbe pe sin,
lesinmbele pe yɛn ma Yawe Yenɲele li ndanla.

9 Yawe Yenɲele li maa nambanmbala pe go singi,
li maa pijiriwele poro naa nangunjaala pe sari;
ɛɛn fɔ lepeelee pɛ kagala ɲgele kɔn mbe pye, li ma ke jɔɔ.

10 Yawe Yenɲele li yɛn wunluwo fɔ sanga pyew;
yoro Siyɔn ca woolo, lo li yɛn ye Yenɲele sanga pyew fɔ tetete.

Yaa Yawe Yenɲele li sɔnni!

147

*Yenɲele na yawa pi ni fuun fɔ
li daga paa li sɔnni*

1 Yaa Yawe Yenɲele li sɔnni!
Katugu ki yɛn ma yɔn waa yuuro koo waa we Yenɲele li gbogo,
ki yɛn ma yɔn waa li sɔnni, konaa ma yala!

2 Yawe Yenɲele li yɛn na Zheruzalemu ca ki kanni naa fɔnɲɔ;
Izirayeli woolo mbele paa koli ma kari pe ni tara ta yɛgɛ ni, li yaa pe
gbogolo.

3 Mbele pe nawa pɛ tanga pe na, li ma pe kotogo ki sogo pe na,
ma pe welegesara ti fɔfɔ pe na.

4 Li wɔnɲɔlɔ ke yɔn ki jɛn,
li mɛgɛ taga ke ni fuun nungba nungba ke na.

5 We Fɔ wi yɛn ma gbɔɔ, wi fanɲga ki yɛn ma gbɔɔ,
wi tijinliwe pi yɛn kɔnlo fu.

6 Yawe Yenɲele li ma mbele pe yɛn tege na pe tɔɔ;
ɛɛn fɔ li ma lepeelee pe go sogo fɔ wa tara.

7 Ye yuuro kɔ Yawe Yenɲele li kan yeli sɔn,
ye yuuro kɔ ɲɔni ni, ye we Yenɲele li sɔn!

8 Li ma kambaara ti yirige ma naayeri wi tɔn,
li ma tisaga ki gbɛgɛle, ki ma pan tara ti na,
li ma ti yan ki ma fi yanwira ti na.

⁹ Li maa yaakara kaan yaayoro ti yeri;
na kaankaanye pire ti kaa gbele fungo ki kee sanga na ni, li ma ti yaakara
ti kan ti yeri†.

¹⁰ Yenɲele lii jori malaga gbɔnshɔn fannɲa na,
senwee fannɲa ki woro yaraga li yege na.

¹¹ Een fo mbele pe maa fyɛ Yawe Yenɲele li yege, poro kala lo li yen mali
ndanla,
poro mbele pɛ pe jigi wi taga li kagbaraga ki na we.

¹² Yoro Zheruzalemu ca woolo, yaa Yawe Yenɲele li gbogo,
yoro Siyɔn ca woolo, yaa ye Yenɲele li sɔnni!

¹³ Katugu li ma mbogo nga ki ca ki maga ki yeyɔnrɔ kɔɔrɔ ti sogoyaara ti
kan fannɲa ni,
li duwaw ye piile pe na wa ki ni.

¹⁴ Li ma yeyinɲge le wa tara ti ni,
li ma yarilire ti ni fuun tiyɔnrɔ ti kan ye yeri, fo ye ma ka ma tin.

¹⁵ Li ma li yɔn senre ti torogo laga tara ti ni,
li senre ti ma kari lagapyew ki ni fyɛlege na.

¹⁶ Li ma nezhi wi tirige wi ma filige paa simbasire yen,
li ma ti fɔɔngo ki ma wo ma simbi lagapyew, ma cɛn paa cɔnrɔ yen.

¹⁷ Li ma ti sinndeere tisaga ki ma pan;
ambo wi mbe ya yere mbeli were ti sige?

¹⁸ Een fo na li ka para, ki yaara ti ma yan,
li ma li tifelege ki pye ki maa gbɔɔn, tɔnmɔ pi mɛɛ nɛɛ fuun.

¹⁹ Laa li senre ti yo Zhakɔbu setirige piile pe kan,
ma li kondɛɲɲele naa li kakɔndɛɲɲele ke naga poro Izirayeli woolo
pe na.

²⁰ Li sigi wogo ka pye cɛngele sanɲgala la kpe kan,
ke sili kakɔndɛɲɲele ke jɛn.

Yaa Yawe Yenɲele li sɔnni!

148

*Yaara nda fuun ti da
ti yen na Yenɲele li sɔnni*

¹ Yaa Yawe Yenɲele li sɔnni!

Yoro naayeri yaara, yaa Yawe Yenɲele li sɔnni,
yaa li sɔnni wa naayeri lara ti ni!

² Yoro mbele li mɛɛgeye, ye ni fuun yaa li sɔnni!

Yoro naayeri malingbɔɔnlo ɲgbeleye† ye ni fuun, yaa Yawe Yenɲele li
sɔnni!

³ Yɔnlo naa yenɲge, yaa li sɔnni!

Yoro wɔnɲgɔlo ɲgele fuun ke maa yiin, yaa li sɔnni!

† 147:9 147:9: Kaankaan, sannjege kayi, nga leele paa pye na jate ma yo kila ki jatere wi tege ki
pire ti na. † 148:2 148:2: Mɛɛgeye poro pe yen naayeri malingbɔɔnlo ɲgbeleye ye.

4 Naayeri lara to naayeri, yaa li sonni!
 Tonmo mba pi yen wa naayeri wi go na, pila li sonni!

5 Ki yaara ti ni fuun tila Yawe Yenjele li sonni!
 Katugu laa para ma konɔ kan, a ki yaara ti si da.

6 Liri tege ti tegeſaga, ti koro wa fo sanga pyew,
 li kondegele tege ti go na, na li se ya kannga.

7 Yoro tara na yaara, yaa Yawe Yenjele li sonni!

Kogɔje nawa yaritugboɔɔ, naa tonngboɔ tijuguwo pi ni, yaa li sonni,

8 Yenjele yengeleme naa sinndeere tisaga ki ni, naa nezhi wi ni, naa foongo
 ki ni,

konaa tisaga tifelege ki ni, ko nga ki maa tanri li senre ti na we!

9 Yaa li sonni, yoro yanwira konaa tinndiye pe ni fuun,
 naa tire nda ti maa pire seni konaa sediri tire ti ni fuun ti ni,

10 naa wongaala konaa yaayoro ti ni,
 naa yaara nda ti maa fulolo lara na konaa sannjere ti ni!

11 Yaa li sonni, yoro dunruya wunlumbolo naa cengele ke ni fuun,
 naa fannga fenne konaa dunruya kiti konfenne pe ni fuun,

12 naa lefonmbolo konaa sumbono pe ni,
 naa lelele konaa piile pe ni!

13 Pe ni fuun paa Yawe Yenjele li mege ki sonni,
 katugu lo nunnga mege ko ki yen ma gbogo,
 li yawa pi yen naayeri wo naa tara ti go na!

14 Li fannga le li woolo pe ni,
 jango mbele pe pe yee kan li yeri, paa li sonni,
 konaa Izirayeli woolo pe ni, poro mbele pe yen cenle na li wogo ki yen ma
 ngban li ni we.

Yaa Yawe Yenjele li sonni!

149

*Yenjele li yaa cew kan
 li woolo pe yeri*

1 Yaa Yawe Yenjele li sonni!

Ye yurugo fonngo ko Yawe Yenjele li kan,
 ye yurugo sho yeli son wa mbele pe pe yee kan li yeri pe gbogolomo woolo
 pe sogowo!

2 Izirayeli woolo, yaa yogori ye dafɔ wi kala na,
 Siyon ca woolo, ye yin yogorimo ni ye wunlunana wi kala na!

3 Yaa wi mege ki sonni yoro ni,
 yaa yuuro koo yaa wi sonni, yaa pimbigile naa juruye gbɔɔn!

4 Katugu Yawe Yenjele li woolo pe yen mali ndanla,
 li maa mbele pe pe yee tirige pe jate mbe pe sho.

5 Mbele pe pe yee kan Yawe Yenjele li yeri, paa yogori li gbogowo pi kala
 na;

paa jorogi yogorimo ni, ali mbe pe ta wa pe sinleyaara ti na!

6 Yenjele li sonmo yuuro to mbe pye wa pe yon,
 tokobi yon shyen taan woo mbe pye wa pe kee;

⁷ jango mbe kayanga wa cengele sanngala ke ni,
mbe jologo wa cengele ke na;

⁸ mbe pe wunlumbolo pe po yongowa ni,
mbe pe fannga fenne pe le tuguron ngbeere na!

⁹ Kiti kongo nga kila yonlogo pe mege ni, mbe ki kiti wi kon pe na mbe
yala ki ni!

Ko yaa gbogowa kan mbele fuun pe pe yee kan li yeri pe yeri.

Yaa Yawe Yenngale li sonni!

150

Yaa Yawe Yenngale li sonni

¹ Yaa Yawe Yenngale li sonni!

Yaa Yawe Yenngale li sonni wa li laga kpoyi ki ni!

Yaa Yawe Yenngale li sonni wa naayeri fowaga ki ni, wa laga nga li maa li
yawa pi nari we!

² Yaa li sonni li kagbogolo pyewe pi kala na!

Yaa li sonni mbe yala li gbogowa gbembe pi ni!

³ Yaa li sonni mbanlaga winme ni!

Yaa li sonni ngoni naa juru gbongo ni!

⁴ Yaa li sonni pimbile gbongo naa yoro ni!

Yaa li sonni ngoni gbongo naa wegele winme ni!

⁵ Yaa li sonni weere[†] magangbobo woro ni!

Yaa li sonni weere magangbanla woro ni!

⁶ Yaraga o yaraga ki maa woon, kila Yawe Yenngale li sonni!

Yaa Yawe Yenngale li sonni!

[†] **150:5 150:5:** 1 Sami 18.6; 2 Sami 6.5; 1 Kuro 13.8; 15.16; 16.5; 25.1,6; 2 Kuro 5.12; 29.25; Esidi 3.10; Nehe 12.27

YOMIYEĞELE

SƏWE

SƏWE wi nawa senre

Yomiyegēle səwe wi yen nagawa pa mba pi gbogolo pi yee na, ma pye yomiyegēle naa nandalenḡele. Ki yomiyegēle kē legere ta ma yiri wa wunlunaṇa Salomo wi yeri (1-29), a kēle ta ma yiri wa Aguri wi yeri (30), a kēle ta ma yiri wa wunlunaṇa Lemuweli wi yeri (31).

Ki yomiyegēle ke yen naga nari we na yegē ḡga na we daga mbaa we yinwege ki piin pilige nunḡba nunḡba pyew. Ki yomiyegēle ke ye na para seye woolo pe yee sogowa kagala koro na, ke ye na para jawo kapyere na. Tangalomo pi daga mbe pye yegē ḡga na cenwe pi ni, ke legere ye na ko nari fun, konaa ma daga mboon yee yingiwē jen yegē ḡga na ki ni. Senwee wi daga mboo yee go sogo yegē ḡga na, ke ye na para ki wogo ki na, naa mbaa kagala kunni yee ni, naa mbaa fyonwo fenne pe jate konaa tagawa mba pi daga mbe pye wenne sogowa pi wogo ki na. Yomiyegēle səwe wi yen naga nari fo senweele pe daga mbaa ḡga ki daga sanmbala pe ni ki jate, mbe pye mbe go sogo, mbaa kasinḡe ki lagajaa, naa kaselege ki ni, konaa kajenme pi ni. Səwe wi lesaga ki yen naga nari we na yegē ḡga na we daga mbege le mbaa jaa, fo:

Mbaa fye Yawe Yenḡele li yegē ko ki yen kajenme pi lesaga ye (Yomi 1.7).

Yomiyegēle ke gbōo yen senre kongolo shyenzhyen, ḡgele ke ma pye ma yala. Mbe ke kara go ni mbe ke jen ki yen ma tanla. Wagati wa ni, pe ma yomiyegēle ke legere wa na para senre go ka na paa kajenme konaa tijinliwe fu wogo yen (9.1-18), naa katiyongolo ḡgele ke ma pye jele jenḡe ni (31.1-31) konaa senre yinre ta yegē ni.

Səwe wi yen ma koonlo yegē ḡga na

Kajenme pi daga mbe lagaja 1-9

Wunlunaṇa Salomo wi yomiyegēle 10-29

Nana ḡa paa pye na yinri Aguri wo naa Lemuweli pe senyoro 30-31

Aguri wi yomiyegēle 30.1-33

Lemuweli wi no wila wi yeri kagala ḡgele ni 31.1-31

KAJENME PI DAGA

MBE LAGAJA

1-9

Səwe wi yonlogō go ḡga na

¹ Davidi wi pinambyo Salomo ḡa wila pye Izirayeli tara ti wunlunaṇa wi yomiyegēle wele†.

² Ki yomiyegēle ke go ko yen mbaa kajenme kaan senwee wi yeri, mbaa wi nari,

konaa mbaa tijinliwe senyoro ti koro jenni;

³ mbaa wi nari wila tanri tijinliwe ni,
mbe pye sinḡe, mbe pye mbe yala, mbaa tanri kaselege ki na;

⁴ mbe kambajenmbe le kan pe jilige,
mbe jenme naa jatere pyelomo jembe kan lefonmbolo pe yeri.

⁵ Kajenḡe wi kaa ke nuru, wi ma ka taga wi kajenme pi na;
lere ḡa wi yen ma jilige, ke ma yegē sinme kan wi yeri.

† 1:1 1.1: 1 Wunlu 5.9-14

⁶ Ke ma ti senwee wi maa yomiyegele naa nandalengele ke koro jenni, mbaa kajenmbele pe senre to naa pe ngundo senre ti koro jenni.

⁷ Mbaa fye Yawe Yenyele li yege ko ki yen kajenme pi lesaga ye, een fo lembire ti maa tijinliwe naa nagawa senre ti tifaga†.

Piile pe daga mbaa pe sevenne

pe yerewe senre ti nuru

⁸ Na pinambyo, toon to wi yerewe senre ti nuru, maga ka si je ma no wi nagawa senre ti na;

⁹ katugu ti yen paa wunluwo njala gbogowo wolo yen wa ma go ki na, ma pye paa fereyaara yen wa ma yologo.

¹⁰ Na pinambyo, na kapere pyefenne pe kaa jaa mboon fanla mboon pungo, maga ka yere ki na.

¹¹ Na paga ma pye mbe yo fo: «Shokari, we sa lara we lere wa sige, woo gbo;

we sa mere jan, we to lere na wi yen jeregisaga fu wa na go fu.

¹² We pe tongo weele mbe pe ko, paa yege nga na kunwo ma kaa leele ko ma kari pe ni kuulo tara,

mbe pe ko mbe pe wo wa, paa yege nga na pe ma kaa gboo le fanga we;

¹³ kona, pa we yaa yarijende ti cenle pyew ta ta, mberi koli mbe we yinre ti yinyin ti ni.

¹⁴ Mboro fun ma yaa ma tasaga ta wa ti ni we ni, ki penjara ti yaa pye we ni fuun woro.»

¹⁵ Na pinambyo, maga kaa tanri ki leele cenle pe ni, ma jele li wo wa pe kono li ni pew;

¹⁶ katugu pe yongolo ke wege kapege pyege ki na, pe wege legbogo ki na.

¹⁷ Mbe mere ti jan sannjele li na li yege na, ko mere to jan wagafe.

¹⁸ Een fo ki leele mbele pe yen na lara na leele singi mbe gbo, poro yere jate pe yaa pe gbo;

mere nda pe yen na jaan, ti yaa ka poro yere jate pe yigi.

¹⁹ Mbele fuun pe maa tonli pee jaa, pa pe wogo ki yaa ka ko yeen; tonli pee wi ma kaa wi tafa wi gbo.

Kajenme pi maa we yeregi

²⁰ Kajenme pi yen na jorogi ngbanga wa ca nawa kongolo ke ni, pi magala li yen na yinrigi ngbanga wa katoro ti ni.

²¹ Pi yen na jorogi ngbanga wa janwa lara ti na, pi yen naga yuun leele pe kan wa ca ki mbogo yeyonro ti na fo†:

²² «Yoro kambajenmbele wele, kambajenme pi yaa ye ndanla fo sa gbɔn wagati wiwiin?

Yoro mbele ye maa tege leele na, ye yaa la yogori wa ki titegere ti ni fo sa gbɔn wagati wiwiin?

Yoro lembire re, kajenme pi yaa ye mben fo sa gbɔn wagati wiwiin?

²³ Ye songoro ye pan yanla yerewe senngbanra ti logo.

Ye wele, mi yaa na yinne li tirige ye na.

Mi yaa ti yanla senre ti jen.

- 24 Eɛn fɔ kɪ kaa pye mɪ ye yeri, a yè je,
a mɪlan kɛɛ ki sanga ye kan, lere kpe sigi jate;
25 kɪ kaa pye yè je na yerewe senre ti ni fuun ti na,
yee si yenle na korowo senre ti na;
26 kɪ kala na mi fun, mi yaa kaa tɛge ye na, na jologo ki ka ka to ye na
sanga na ni we,
mi yaa kaa kɪ la koo ye na, na fyere gbɔɔ ka ka ye yigi sanga na ni we.
27 Na fyere gbɔɔ ka ye yigi paa tɛfɛlɛngbɔɔ yɛn,
na jologo ka to ye na paa tɛfɛlinjolo yɛn,
na yesanga naa jatere piriwen ka ka to ye na,
pa mi yaa kaa kɪ la koo ye na fun.
28 Kona pe yaa kanla yeri mbe pe saga, eɛn fɔ mi se kaga sho;
pe yaa kaa na lagajaa, eɛn fɔ pe se kanla yan.
29 Katugu pè je kajenme pi na,
pee yenle mbaa fye Yawe Yenɲele li yege,
30 katugu pee yenle na yerewe senre ti ni fuun ti na,
pɔnla korowo senre ti tɛfaga.
31 Kɪ kala na, pe yaa ka pe kapyere ti tɔnli wi ta;
pe yeera yerewe senre ti tɔnli wo pe yaa ka li mbe tin wi na,
32 katugu lembire ti ka pungo le kajenme pi ni, kɪ ma kaa ti gbo,
kambajenmbele pe jatere mbatawa pi ma kaa pe tongo.
33 Eɛn fɔ lere na kaa nuru na yeri, wi yaa pye mbe cɛn yeyinɲge na pɔw;
wi yaa pye mbe cɛn pɔw, wi se fye tɛpege kpe yege.»

2

Kajenme pi ma lere sho

kapege ki ni

- 1 Na pinambyɔ, na maga yenle na senre ti na,
na maga na ngasegele ke yigi mbaa tanri ke na,
2 na maga nungbolo jan mbaa kajenme senre ti nuru,
na maga ma kotogo ki yaga kila jenme pi jaa,
3 na maga tijinliwe pi yeri pɔɔn saga,
na maga ma magala li yirige mbe kagala kɔɔ jenme pi lagaja pɔɔn saga,
4 na ma kaa pi lagajaa paa warifuwe yɛn,
na ma kaa pi lagajaa jɛnge paa yarijende nda ti yɛn ma lara ti yɛn,
5 kona, mbaa fye Yawe Yenɲele li yege pa ma yaa kɪ kɔɔ jen,
konaa mbe Yenɲele li jɛn.
6 Katugu Yawe Yenɲele lo li maa kajenme pi kaan,
kajenme naa jenme pa pi maa taa na yinrigi wa li yɔn senre ti ni.
7 Li ma showɔ kan lesinmbele pe yeri;
mbele pe tangalomo pi yɛn ma sin, li yɛn pe tugurɔn sigeyaraga na pe go
singi.
8 Mbele pe maa tanri kaselege kono li na, li maa wele pe na,
nali lesinmbele pe kono li kɔɔsi.
9 Kɪ ka pye ma, pa ma yaa kasinɲge kɪ kɔɔ jen, naa nga kɪ yala kɪ ni,
naa kaselege konaa kongolo ngele ke ma lere wogo yɔn ke ni.
10 Kona, kajenme pi yaa pan wa ma kotogo na,
jenme pi yaa ma ndanla wa ma kotogo na.

11 Kagala ke cancan jatere pyelomo jembe pi yaa koon sho punnguwo pi ni,

kagala koro jenme pi yaa loon go singi.

12 Pi yaa ma sho kombele li ni,

mboon sho senpere yofenne pe kee,

13 mboon sho mbele pe ma kaselege kono li wa pe kee,

naa mbele pe maa tanri wa diwi kono li ni pe kee.

14 Poro mbele pe maa kapege ki piin na yogori wa ki ni,

na kajagara ti piin na nayinme nii wa ti ni.

15 Ki leele wele, kongolo ngele ke ma lere pungo koro pe ma le,
pe maa tanri kongolo ngele na, ke yen ma koolo koolo.

16 Ki ka pye ma, pa ma yaa ma yee sho nanjaa wi kee,

ki jele nambanra na wi yon ki tanla wi kee.

17 Wo na wi je wi sumborowo sanga polo wi na,

ma fege yon finliwe mba wila le wi Yennele li ni pi na.

18 Wi go ki kono li yen na kee wa kunwo pi yeri;

kono na wi le, li yen na kee wi ni wa kuulo tara.

19 Mbele fuun pe maa yiin wi korogo, wo wa kpe na songoro mbe pan naa,

wo wa kpe se yinwege kono li ta naa.

20 Ki kala na, maa tanri wa lejembepe pe kologo ki ni,

ma koro wa lesinmbele pe kongolo ke ni.

21 Katugu lesinmbele poro pe yaa cen laga tara ti ni,

mbele pe nawa pi filige pe na, poro pe yaa ka koro wa ti ni.

22 Een fo lepeepe pe yaa ka pe mbe wo laga tara ti ni,

mbasinmbele pe yaa ka ko mbe wo laga ti ni.

3

Mbe kajenme ta

kona mbaa fye Yennele li yege

1 Na pinambyo, maga ka fege na nagawa senre ti na,
na ngasegele ke tege wa ma kotogo na maa tanri ke na;

2 katugu ki senre ti yaa yinwetonlogo kan ma yeri,
mbe ka taga ma yinwege piliye yi na, mbe yeyinngge kan ma yeri.

3 Maga ka ti kagbaraga pyege konaa mbe pye tagawa ni toon la,
mari pye fereyaara wa ma yologo,
ma ti ti censaga ta wa ma kotogo na.

4 Kona, ma kala li yaa Yennele li ndanla mbe senweele pe ndanla,
pe yaa loon jate tijinliwe fo[†].

5 Ma jigi wi taga Yawe Yennele li na ma kotogo ki ni fuun ni,
maga ka kee kan ma yera tijinliwe po na.

6 Ma li wogo ki tege wa ma jatere wi na ma kapyege ki ni fuun ni,
ki ka pye ma, li yaa ma kongolo ke yon yala ma kan.

7 Maga kaa ma yee jate kajenne,
een fo ta fye Yawe Yennele li yege,
mo yee laga kapege pyege ki na[†].

8 Ko ki yaa ma wire ti sagala,

mboon kajeere ti kan fannga ni.

⁹ Ta Yawe Yenhele li gbogo ma kee yaara ti ni,
maa li gbogo ma keere yarilire pyew ti kongbannda ti ni.

¹⁰ Pa kona ma bondoolo pe yaa yinyin yarilire ti ni fo mbaa wuun,
ma kopere ti yaa yinyin ezen pire tonmo pi ni fo mbaa wuun.

¹¹ Na pinambyo, maga ka Yawe Yenhele li korowo pi tifaga,
maga ka ti li yerewe senre ti pye tege ni ma yeri†;

¹² katugu na wi yen ma Yawe Yenhele li ndanla, li maa koro,
paa yeye nga na pyo na wi yen maa to ndanla wi maa wi koro we†.

Kajenme pi tonli wi yen ma gbogo

¹³ Lere na ka kajenme pi ta, ferewe yen wi woo,
lere na ka tijinliwe pi ta, ferewe yen wi woo!

¹⁴ Katugu pi tawa pi mbonro ma we warifuwe tawa na,
tonli na wi maa taa wa pi ni, wi we te na.

¹⁵ Kajenme pi sonngo ki ngban ma we somu sonngbanga woo na;
yaraga nga fuun ma yeye maa yinrigi ki na, ko ka kpe woro kayongo ni
mboo bo.

¹⁶ Yinwetonlogo maa taa wa pi kalige kee ki ni,
yarijende naa gbogowo maa taa wa pi kamenge kee ki ni.

¹⁷ Pi maa kee senwee wi ni kongolo ngele ni, ke tangala yen ma tanla;
yeyingge yen wa pi kombigile ke ni fuun ke ni.

¹⁸ Pi yen yinwege tige ma mbele kaa yigi pe kan,
mbele kaa yigi mbe koro pi na, ferewe yen pe woo.

¹⁹ Yawe Yenhele li tara ti ngo ki tenge kajenme po fannga na;
tijinliwe po fannga na, li naayeri wi gbegele maa tege.

²⁰ Li jenme po fannga na, tara ti ngona tonmo were ti yengele;
po fannga na kambaara ti maa fongo wuun.

Yenhele lo

li maa kajenye wi go singi

²¹ Na pinambyo, tijinliwe po naa jatere pyelomo jembe pi yigi ma mara pi
na,
maga ka ti pi lali ma ni.

²² Ti yaa yinwege kan ma yeri,
mbe pye fereyaara wa ma yologo.

²³ Pa kona ma yaa la tanri wa ma konɔ li ni yeyingge na pow,
ma se kurugo yaraga ka kpe na.

²⁴ Na maga sinle, ma se ka fye yaraga ka kpe na,
na maga sinle, ma yaa wonlo yingge.

²⁵ Fyere kala kon fo, maga ka fye;
nakoma na lepeelee paga yiri ma korogo, maga ka fye;

²⁶ katugu Yawe Yenhele li yaa pye ma jigi tagasaga,
mbaa ma tologo ki korosi kiga ka ye penɛ.

Ma lewee yenle

wi daga mboon ndanla

²⁷ Na kaa pye lere wa daga ma kajenge pye wi kan,

† 3:11 3:11: Zhubu 5.17 † 3:12 3.11-12: Ebu 12.5-6; Naga 3.19

na ki fannga ka pye ma ni, maga pye wi kan,
maga ka je mbege kajenge ki pye wi kan.

²⁸ Maga koon lewee yenle wi pye mbe yo fo:
«Kari ma songoro ma pan, goto mi yaa ki kan ma yeri,»
mbe sigi ta yaraga yen ma yeri maa kan.

²⁹ Maga ka kapege jate ma lewee yenle wi ni,
wo na wi yen ma cen le ma tanla, maa jigi wi taga ma na we.

³⁰ Maga ka win lere ni go fu,
na wii kapege kpe pye ma na.

³¹ Maga ka yegge yirige lewelewe wa na,
maga kaa tanri wi tangalomo pa kpe na.

³² Katugu lepeepe pe kala li yen ma tijanga Yawe Yenjele li yegge na;
een fo li ma weenre le lesinmbele poro ni.

³³ Yawe Yenjele li ma lepee wi go ki danja,
een fo li ma duwaw lesinje wi go ki na.

³⁴ Mbele pe maa tege li na, li maa tege pe na fun,
een fo mbele pe pe yee tirige, li yen na yinne kaan pe yeri†.

³⁵ Kajenmbele pe yaa gbogwo ta korogo,
een fo lembire to yaa fere gbora sho.

4

*Pinambyo wi ma kajenme ta
wi to wi yeri*

¹ Na pinambiile, yaa ye to wi nagawa senre ti nuru,
ye nungbologo jan yaa nuru, ye ta ye pye tijinliwe fenne;

² katugu mi yen na jenme jembe kaan ye yeri,
ki kala na, yaga ka je na nagawa senre ti na.

³ Mi fun, mlla pye pinambyo na to wi yeri,
na kala laa na no wi ndanla paa pinungbanna yen.

⁴ Na to wila pye nala nari na yuun fo:
«Na senre ti yigi mari tege wa ma kotogo na;
ta tanri na ngasegele ke na, pa ma yaa yinwege ta.

⁵ Kajenme pi lagaja, ma tijinliwe pi lagaja,
maga ka fege na yon senyoro ti na, maga si ka laga ti na.

⁶ Maga ka laga kajenme pi na, pa pi yaa la wele ma na;
pi yaga poon ndanla, pa pi yaa loon go singi.

⁷ Kajenme pi lesaga koyi nga fo ma bala ma kajenme pi lagaja;
ma yaritaga ki ni fuun ki ni, tijinliwe pi lagaja.

⁸ Ta kajenme pi jate kagbogo yon, pa pi yaa ma mege ki yirige;
na maga pi yigi keyen shyen, pa pi yaa gbogwo kan ma yeri.

⁹ Pi yaa pye paa fereyaraga tiyongo yen wa ma go ki na,
mbe pye paa wunluwo njala gbogwo wolo yen wa ma go ki na.»

*Kajenme pi yaa yinwetnlogo kan
ma yeri mbaa ma korosi*

¹⁰ Na pinambyo, nungbolo jan mala senre ti logo,
pa ma yaa yinwetnlogo ta.

¹¹ Mdo naga kajenme kono li ni,
mdo yegge sin wa kasinje kono li ni.

† 3:34 3.34: Zhaki 4.6; 1 Pye 5.5

¹² Na ma kaa tanri, yaraga ka sɔɔn yege kon;
na ma kaa fee, ma se kurugo mbe to.

¹³ Nagawa senre nda ti kan ma yeri, ti yigi jenge, maga ka ti ti sho ma yeri;
mari yigi tiyongo, katugu ma yaa yinwege ta to fannga na.

¹⁴ Maga kaa tanri wa lepeele pe kono li ni,
maga ka kapere pyefenne pe tulugo ki le.

¹⁵ Ki kono li yan mali yaga wa, maga ka toro wa li ni;
ke ma lali li ni, maa kee ma kono.

¹⁶ Katugu ki leele paa ya wonlo na pe fa kapege pye,
wonlowo na pe yigi na pe fa tipege pye lere wa na;

¹⁷ katugu tipewe pyewe po pi yen pe yaakara re,
lewelawe kapyere pyege ki maa yinrigi pe ni paa duven wogo yen.

¹⁸ Lesinmbele pe tangalomo pi yen paa lalaaga yanwa yen;
ki yanwa pi maa yinrigi na kee yege fo mbe sa gbɔn yonlofugo na.

¹⁹ Lepeele pe tangalomo pi yen paa diwi yen,
yaraga nga ki yaa pe kan pe kurugo pe to paa ki jen.

Ma tangalomo pi yaga pi koro jembe

²⁰ Na pinambyo, tanla senre ti nuru jenge,
nungbolo jan mala senyoro ti logo.

²¹ Maga ka ti ti fegge ma ni fyew,
ti tegge wa ma nawa pi ni;

²² katugu mbele fuun pe ma yenle ti na, ti ma yinwege kan pe yeri,
mbe ngbanwa kan pe yeri wa pe wire ti ni.

²³ Jatere na wa ma kotogo na, taa korosi ma we yaraga ki ni fuun ki na,
katugu pa ma yinwege kagala ke maa yinrigi wa ma kotogo ki ni.

²⁴ Ma yon ki yingiwe jen yagbogowo senre ti ni,
ma lefanlaga senre ti lali ma yon ki ni.

²⁵ Ta wele wa ma yee yege, maa kee,
ma yengele ke kan maa wele wa ma yee yege.

²⁶ Kono na ma yaa le, li gbegele mali yon yala,
pa kona ma kongolo ke ni fuun ke yaa pye mbe sin†.

²⁷ Maga ka ke mbe kari kalige na nakoma kamenge na,
ma yee laga lali kapege ki ni.

5

Mbaa ma yee korosi

jele kalikalifo wi ni

¹ Na pinambyo, na kajenme senre ti logo,
ma nungbolo jan mala tijinliwe senre ti logo;

² jango ma jatere pyelomo jembe ta,
kajenme senre mbaa yinrigi wa ma yon.

³ Katugu jele kalikalifo wi yon senre ti tanla ndee senrege yi;
ti ma wologo paa sinme fawoo yen.

⁴ Een fo wa kala li kosaga, ti ma sori paa kurugbege yen,
wi yon senre ti maa sugulo paa tokobi yon shyen fo yen.

⁵ Wi tangalomo pi maa kee wa kunwo pi yeri,
wi yongolo ke ma sin na kee wi ni wa kuulo tara.

⁶ Kono na li maa yinwege kaan, wila lo le,

† 4:26 4:26: Ebu 12.13

wi ma pungo wi kono li na, wila sigi jen.

⁷ Koni na pinambiile, yaa nuru na yeri,
yaga ka je na yon senre ti na.

⁸ Ma kono li laga lali ki jele cenle wi ni,
maga ka fulo wa wi go yeyongo ki tanla.

⁹ Jango maga koon gbogowo pi kan leele pele yeye yeri,
mbe ti nana yinriwe mbataa wa mboon yinwege ki jogo ma yeri;

¹⁰ jango cengele kele yeye woolo ka ka pan mbe tege nga ma te ki yarijende
ti koli mberi ta;

ma tunngo ki tonli wi kari pele yeye yinre ni.

¹¹ Jango wa ma yinwege ki kosaga maga kaa jeen,
na ma fannga kiga ka ko, a ma wire ti te ma na we.

¹² Jango maga ka yo fo: «Ki pye mele, a mi si je nagawa senre ti na?
Ki pye mele, a yerewe senre ti silan mben?

¹³ Ki pye mele mii si yenle mbanla nagafenne pe senre ti logo?

Mii si yenle mbe nungbolo jan, mbanla karafenne pe nagawa senre ti logo?

¹⁴ Ki koro jenri anme mi jogo ma ko ma wo wa pew,
wa na woolo pe gbogolomo woolo pe sogowo.»

Ma pye sinje ma jo wi ni konaa woon ndanla

¹⁵ Ma yera tonmo wege ta ko tonmo po woo,
tonmo mba pila pulo na yinrigi wa ma kolo wi ni, maa po woo†.

¹⁶ Yingi na mee ma pulugo tonmo pi yaga, pila wuun funwa na jaga?

Yingi na mee ma logo tonmo pi yaga pila fuun, mbaa kee wa katoro ti ni†?

¹⁷ Ki tonmo pi daga mbe pye mboro nungba woo,
pii daga mbe pye leele pele yeye woo.

¹⁸ Yenjele sa duwaw ma pulugo ki na,
jele na ma pori ma lefonro sanga wi ni, ta yogori wi ni!

¹⁹ Wi yen ma yon paa lufano yen, paa dagbe no tiyoon yen.

Wi tiyoonwo poon yenle tin fo sanga pyew,
wi ndanlawa pi nayinme kan ma yeri fo sanga pyew.

²⁰ Na pinambyo, yingi na mee sa yeye yirige jele kalikalifo wa na?
Yingi na mee sa jele wa yeye yinjele yigi?

²¹ Katugu Yawe Yenjele li yeye yen senwee wi kongolo ke na,
li maa wi kongolo ke ni fuun ke yaan.

²² Lepee wi yera kajogoro ti maa yigi paa penne yen,
wi yera kapere ti ma pye mangala maa po.

²³ Wi yaa ku wi mbakorowo pi kala na,
mbe ko mbe wo wa, naa wi yen lembige ma toro ki kala na.

6

Na maga yon folo kon mali ton

¹ Na pinambyo, na maga yere ma lewee yenle wa foggo kala ni, mbe yo ma
yaa ki ton,

† 5:15 5:15: Ki verise na wi yen na para nana naa wi japoroowo poro sinlesaga wogo na. † 5:16
5:16: Ki verise na wi yen naga nari ma yo lere na wi porogo pye, wii daga mbe kari jele nakoma
nana wa yeye korogo.

na maga kee le lere wa yege kee, mbe yon kan wi yeri, mbe yere wi fogo kala li ni;

² na ma yon senre tiga ma yigi wa ki kala li ni,
na ma senyoro tiga ma po;

³ na pinambyo, ma yaa ki pye yege nga na mboon yee wo wa ki kala li ni,
koyi nga yeen:

Ki kaa pye mbo yee le ma lewee yenle wi kee mako,
kari wi korogo, ma soon yee tirige wi nogo, maa yenri ngbanga.

⁴ Maga kaga yaga wonlowo mboon yigi,
maga kaga yaga wonlowo poon yengele ke ton, na ki kala li fa yege wo.

⁵ Ma yee sho wi yeri paa yege nga na lufaa ma kaa wi yee sho koniyeen yeri we,

paa yege nga na sannjele ma fegele mali yee sho li yigifo yeri we.

Ma yee yigi, maga ka pye tiyanja

⁶ Mboro tiyanja, kari ma sa mimbele pe wele;
ma pe tunmbyege ki wele, ma kajenme ta.

⁷ To woro pe go na,
tunngo welefo woro pe go na, yegefo woro pe yeri.

⁸ Een fo, pe ma pe yaakara ti wulo mari tegera kanga na;
pe ma pe yaakara ti gbogolo yarilire konsanga ni.

⁹ Mboro tiyanja, ma yaa koro mbe sinle fo sa gbom wagati wiwiin?
Ma yaa ka yen mbe yiri wa wonlowo pi na wagati wiwiin?

¹⁰ Mbe wonlo jenri, mbe wonlo mbe tigi jenri,
mboon keyen yi migi yi yee ni, mbe sinle jenri.

¹¹ Maga koro ko na, fyonwo pi yaa ka pan mboon fo paa yoo ma kaa lere fo we,

jologo ki yaa pan mboon fo paa malingboon benjanri pyefo ma kaa lere fo we†.

Lepee wi wogo ki se yon

¹² Lejaga ngbali, wo na wi woro ma sin,
wi maa yanri na toro yagbogowo senre ti ni wa wi yon.

¹³ Wi maa wi yengele ke gbomngbom na senre ta yuun,
na para tooro ni,

na kacen wa piin wi yombegede ke ni na senre ta yuun.

¹⁴ Nambara wi yen wa wi kotogo na,
kapege pyewe po wi maa jate sanga pyew,
na leele pe pinri.

¹⁵ Ki kala na, jologo ki yaa ka to wi na le yongolo nungba ke ni;
wi yaa ka tongo mbe wo wa yonlo nungba, were se ka pye ki na.

Kagala koloshyen

ngele kee Yenhele li ndanla

¹⁶ Kagala kogoloni yen wa, ngele ke yen ma Yawe Yenhele li mben;
ke yere mbe koloshyen bo, ngele ke yen ma tijanga li yege na:

¹⁷ Lere na wi maa yege tungu leele na, yon nga ki maa finlele,
na wi ma lere na wi yen jeregisaga fu wi gbo,

¹⁸ lere na wi kotogo ki maa kapege gbegede mbe pye,
lere na wi yonlo li wege kapege pyege ki pungo na,

¹⁹ serefo yagboyoo na wi maa yagbogolo finlele,

† 6:11 6.10-11: Yomi 24.33-34

konaa ŋa wi maa leele pinri pe yee ni.

Ma yee yigi kalikalawa pi ni

²⁰ Na pinambyo, toon to wi yerewe senre ti nuru, maga ka si je ma no wi nagawa senre ti na.

²¹ Ki senre ti gbegele mari tege wa ma kotogo na sanga pyew, mari pye fereyaara wa ma yologo.

²² Na ma kaa tanri, ti yaa loon yee sinni, na maga sinle, ti yaa loon go singi, na maga yen mbe yiri, ti yaa la para ma ni.

²³ Katugu ki yerewe senre ti yen paa fitanla yen, ki nagawa senre ti yen paa yanwa yen, yerewe mba pi maa taa wa ki korowo pi ni, pi yen yinwege konoo.

²⁴ To ti yaa ma sho jele kalikalifo wi yeri, mboon sho nambannjo yon tangafu wi yeri.

²⁵ Maga ka yee yirige wi na wa ma kotogo na wi tiyonwo po kala na, maga ka ti wi la mboon ta wi welelomo po kala na.

²⁶ Katugu nanjaa wi ma lere wi kee yaara ti li mberi ko pew, mboo yaga singbele nungba ni kee;

een fu japowoo ŋa wi yen nandaa, wo ma lere wi yinwege ŋa ki yen kagbogo yon ma we yaraga ki ni fuun na ki le jologo.

²⁷ Naga yen ma, lere mbe ya mbe kason le wa wi jufa wi ni, na wi yariporo tii sogo le?

²⁸ Naga yen ma, lere mbe ya tanga nanganra na, na ti suu tooro ti sogo le?

²⁹ Lere ŋa wi ma fili wi lewee yenle wi jo wi ni, pa ki yen ma fun; lere o lere ka jiri wi lewee yenle wi jo wi na, wi se koro mbajolowo.

³⁰ Yoo ŋa funjo wi yigi, a wi saa yu ma ka funjo ki kala na, pe se ya mboo tifaga.

³¹ Konaa ki ni fuun, na paga wi yigi, yaraga ŋa wi yu, wi yaa ki yongo koloshyen sara,

wi yaa wi go yaara ti ni fuun ti kan.

³² Lere ŋa ka wa yee jo ta, wi yen tijinliwe fu fu; lere ŋa wi maa ko piin, wo yen na wi yee jogo.

³³ Ki lerefo gbonoroo naa fere ti yen wi woro, ki fere ti se ko wi na fyew.

³⁴ Katugu yenjara ti ma japolu wi nangbanwa pi yirige fu ma toro; wi kaa jaa mboo kayanga ki wo pilige ŋa ni, wi se lere yinriwe ta.

³⁵ Ali maa kan yingi yarikanga ni, wi sege jate; ali ma yarikanra ti lege yee o yee, wi se yenle ti na.

7

*Jele keenre lifo wi ma lefonho
wi fanla mboo le kapege*

¹ Na pinambyo, na senre ti le, mala ngasegele ke tege wa ma kotogo na.

² Maa tanri na ngasegele ke na, pa ma yaa yinwege ta; maa na nagawa senre ti korosi jenge paa ma yenmbyo wi yen.

³ Mari le wa ma yombegele ke na paa vegenje yen, ma ti ti censaga ta wa ma kotogo na.

4 Maga yo kajenme pi kan fo ma yen na nosepyo sumboro,
ma tijinliwe pi pye ma wonlonjo;

5 jango pila ma go singi nanjaa wi na,
mboon sho nambannjo yon tangafu wi kee.

6 Pilige ka, mila pye wa na go ki fenetiri wi na,
mila pye na wele wa fenetiri wi tuguron nda ti paragi paragi ti wegele ke
ni.

7 A mi si lefonjo wa yan wa lembire ti sogowo,
ma lefonjo tijinliwe fu fo wa yan wa lefonmbolo pe sogowo.

8 Wila pye na tooro wa ca nawa kono li ni, le ki jele cenle wa laga tanla;
a wi sigi jele wi go kono li le na kee.

9 Kila pye yonlo tosanga wi ni, yonlokogo yege ni;
laga kila pye na woo mako, a diwi wila yiin.

10 Mbe ka wele, mee jele wa yan wi pan mboo fili;
wila wi yee po paa nanjaa yen, tijinliwe pee la pye wa wi kotogo na.

11 Wila pye werewerefo naa ferembandaa;
wi nanjegele kaa kan wa wi go.

12 Sanni jenri wi ma pye wa ca nawa kongolo ke ni, sanni jenri mbe pye
wa katoro ti ni;
wi maa yeregi kongegele ke ni fuun ke na, na nambala pe singi.

13 A ki jele wi si yiri ma lefonjo wi yigi, ma magala wi ni,
mee ki yo wi kan wii fere ta, ma yo fo:

14 «Mila daga mbe nayinme saraga[†] wo mbanla yon folo ton,
migi wo maga yon folo li ton nala.

15 Ko kala na mi yiri ma pan mboon fili,
mila pye naga jaa mboon yan, koonga mdo yan.

16 Mi yarisinleere ti jan mala sinlesaga ki gbegele maga yon mako;
mi Ezhipiti tara len jese yarisinleere tiyonro ta jan wa ti na.

17 Mi nuwo taanyaara wo wa na sinlesaga ki na,
nuwo taanyaara nda pe yinri miiri, naa alowesi konaa sinamomu.

18 Pan we sa ndanlawa kala li pye we tin li na, we yege kila kanngi fo sa
gbon goto pinliwe ni,
we we yee la ko jenge wa ndanlawa pi ni.

19 Katugu na polo wi woro ca,
wi kari ca na fo lege.

20 Wuu penjara botele li le mali yin penjara ni,
wi se songoro mbe pan fo sa gbon yevonngi ki nandogomo.»

21 A ki jele wi si lefonjo wi fanla, ma fannga ta wi na wi yon senre ti ni;
a wi suu tile wi yon tangawa senre ti ni ma kari wi ni.

22 Le ki yongolo nungba ke ni, lefonjo wi si yiri ma taga wi na,
paa no yen na wi yen na kee wa yaayoro gbosaga,
paa yarafo yen na pe po na kee wi ni mbe saa gbon;

23 fo wanla la mbe ka pan luu sunndo wi sun mboo furu,
paa sannjele yen na li gbinri ma saa ye mere ni,
katugu wi sigi jen mbe yo fo wi go ki yaa ko wa ki ni.

[†] 7:14 7:14: Kila pye, pe ka nayinme saraga yaayogo ki wo, pe maga kara ta sogu mbe ka. Jele wila yiri ma saa lefonjo wi fili mboo yeri ko yaakara to na. Mbe sigi ta wila pye na finlele win (Levi 7.11-21).

²⁴ Koni na pinambiile, yaa nuru na yeri,
ye nungbolo jan yanla senre ti logo!

²⁵ Maga ka ma jatere wi yaga woon tile mbe taga ki jele cenle na wa pungo
na,
maga kaa tulugo ki le mboon yee pungo.

²⁶ Katugu wi nambala legere jan ma pe gbo;
mbele fuun wi si gbo, paa pye fannga ni fun.

²⁷ Wi go ko ki yen kuulo tara konɔ le,
li ma tigi ma kari lere wi ni wa kunwo pi ca ki ni.

8

Kajenme pi yen na para we ni naa

¹ Kajenme po ma pi yen na leele pe yinri yeen?
Tijinliwe pi magala lo ma li yen na yinrigi yeen?

² Pi yen ma yere wa tinndiye pe na, wa konɔ li yon na,
pi yen ma yere wa kongolo ke filisara ti na.

³ Pi yen wa ca ki mbogo yeyonro ti tanla, wa ca ki yeyongo shon wi na;
pi yen wa yeyonro nda pe maa tooro na yin wa ti ni ti tanla, na jorogi na
yuun fo†:

⁴ «Yoro leele wele, yoro mi yen na jorogi na yinri;
yoro senweele wele, yoro mi yen na para ye ni!

⁵ Yoro lembire re, yaa kagala koro jenme pi jaa.
Yoro tijinliwe fu fenne wele, ye tijinliwe ta!

⁶ Yaa nuru, katugu kagala ngele ke yen kagbogo yon, mi yaa ke yo;
mi yaa na yon ki yenge mbe nagawa kan nga ki yen ma sin ki wogo na.

⁷ Katugu kaselege ko mi maa yuun wa na yon,
een fo senpere to yen mala mben wa na yon.

⁸ Na yon senre ti ni fuun ti yen ma sin,
yagbogolo nakoma nambara kpe woro wa na senre ti ni.

⁹ Ti ti ni fuun ti yen ma filige tijinliwe fo wi kan,
konaa ma sin kajenje wi kan.

¹⁰ Yanla nagawa senre ti le ye we penjara ti na,
kajenme pi mbonro ye yeri mbe we te piiri wi na.

¹¹ Katugu kajenme pi mbonro somu songgbanga woo na,
yaraga nga fuun lere yeye maa yinrigi ki na, ko ka woro kayongo ni mboo
bo.»

Kajenme pi yen na pye nari

¹² Mi na kajenme we, mi naa tijinliwe pi ni, woro we yen ma cen ja,
jenme po naa jatere pyelomo jembe pi yen na yeri.

¹³ Yawe Yenjele li yeye fyere ti yen lere na ni, kapege ki maa mben;
yee nagawa, naa yee gbogowo, naa tangalomo pee konaa yon nga ki maa
finlele ti yen mala mben.

¹⁴ Yerewe po naa jatere jenje wi ni, ti yen na yeri;
muwi mi yen tijinliwe we, fannga ki yen na yeri.

¹⁵ Wunlumbolo pe maa pe wunluwo pi piin mi fannga na,
tara teele pe maa kondengergele sinjele teri mi fannga na.

¹⁶ Kundigile, naa legbolo konaa kiti konfenne pe ni fuun pe maa pe tegere
ti piin mi fannga na.

† 8:3 8.1-3: Yomi 1.20-21

17 Mi we, mi yen ma mbele ndanla pe yen mala ndanla, mbele pe yen nala lagajaa poro mala yan.

18 Penjagboro tawa naa gbogowo pi maa taa mi yeri, yarijende nda ti ma mo konaa ferewe pi maa taa mi yeri.

19 Tonli na wi ma ta na ni, wi mbonro te wi na, ali te piiri wi na; tonli na wi ma ta na ni, wi mbonro warifuwe wi ni fuun tiyoon wi na.

20 Mi yen na tanri kono na li sin li na, mi yen na toro wa kaselege kono li ni.

21 Jango mbe yarijende wo mbele mi yen ma ndanla pe na, mbe pe yarijende tegesara ti yinyin.

22 Yawe Yenjele lilan gbegele li tunmbyege ki lesanga wi ni, li kee tunndo kongbannda ti yege†.

23 Panla tege maga le wa fafafa; maga le wa ki lesaga ki na, maga le wa tara ti dasanga wi yege.

24 Mila pan maga ta tonngboo tijuguwo pi woro wa gben, mila pan maga ta puluyo tonngboo pi woro wa gben.

25 Mila pan maga ta yanwira ti fa tege gben, mila pan maga ta tinndiye pe fa tege gben;

26 ko la yala Yawe Yenjele li fa tara to naa yan nawa pi da, li fa ali dunruya tambyo kongbanja wi da.

27 Sanga na ni Yenjele laa naayeri wi gbegele maa tege wa wi yonlo, mila pye wa;

sanga na ni laa tonngboo tijuguwo pi konggo ki wo,

28 sanga na ni laa kambaara ti tege wa naayeri, sanga na ni laa ti, a tonngboo tijuguwo pi janri ma yiri fannga ni, mila pye wa.

29 Sanga na ni laa kogoje konggo ki wo, jango wi tonmo piga ka toro wi konggo ki na, sanga na ni laa tara ti nogo ki tenge, mila pye wa.

30 Mila pye le li tanla wa li tunngo ki ni.

Mila pye nali kandanlaga ki piin pilige pyew, na yogori li yege sogowo sanga pyew.

31 Mila pye na yogori laga li tara ti na, ma pye nayinme ni senwee piile pe sogowo.

Lere na wi maa nuru kajenme

pi yeri, ferewe yen wi woo

32 Koni, na pinambiile, yaa nuru na yeri!

Mbele pe maa tanri na kongolo ke na, ferewe yen pe woo!

33 Yanla nagawa senre ti logo, ye ta ye pye kajenmbele, yaga kari yigi sambalawa ni.

34 Lere na wi maa nuru na yeri, na wi maa yeregi le na go yon ki na na nuru pilige pyew, na wi maa na yeyongo ki korosi, ferewe yen ki fo wi woo!

35 Katugu lere na ka mi ta ko fo wo yaa yinwege ta; ki fo wi kala li yaa Yawe Yenjele li ndanla.

† 8:22 8:22: Naga 3.14

36 Eɛn fɔ lere ɲa ka wa mbe la na na, ko fɔ wo kapege pye wi yɛɛ na; mbele fuun pɔnla panra, kunwɔ po pi yɛn ma poro ndanla.

9

*Kajenme pi yɛn
na leele pe yinri naa*

¹ Kajenme pi tiyagala kolɔshyɛn tɛ,
ma go kan pi yɛɛ kan.

² Pi yaayoro kɔnlogi sɔgɔlɔ gbɔlɔ mɛgɛ ni,
ma pi duvɛn taan wi gbɛgɛlɛ.

Pi pi lisaga ki gbɛgɛlɛ ma kɔ.

³ Pi pi tunmbyeelɛ jɛɛlɛ pe tun ma yo pe saga yerege ɲa ki yari.
Pe yɛn wa ca ki tinndiye pe namunjo wi na, naga yari fɔ:

⁴ «Lere o lere wi yɛn kambajɛnnɛ, wo mbe toro laga na yeri!»

Mbele tijinliwɛ woro pe ni, pi yɛn naga yuun pe kan fɔ:

⁵ «Ye pan yanla suro ti li,
yanla duvɛn taan ɲa mi gbɛgɛlɛ wi wɔ!

⁶ Ye kambajɛnnɛ kagala ke yaga wa, pa ye yaa yinwege ta;
yaa tanri wa kagala koro jɛnnɛ kono lo ni!»

*Kajɛnnɛ wo
naa yɛɛ gbɔgɔwɔ fɔ wi ni pɛ jɛn
ma wɔ pe yɛɛ ni yɛgɛ ɲa na*

⁷ Lere ɲa ka sɛnnɔgbanra yo yɛɛ gbɔgɔwɔ fɔ wi na mbe ta mboo le kono,
wi ma ti pe maa tifaga;

lere ɲa kaa lepee wi yɛrɛgi, wo ma kaa tɛgɛlɛ ta.

⁸ Maga ka lere ɲa wi maa kala lakoo wi yeri, nakoma wi yaa ma panra;
ɛɛn fɔ kajɛnnɛ wo yeri, pa ma yaa pye mboo ndanla.

⁹ Ta kajɛnnɛ wi nari, pa ka yaa taga wi kajɛnnɛ pi na;
lesinnɛ wi kara jɛnnɛ pi ni, pa wi yaa ka taga wi jɛnnɛ pi na.

¹⁰ Mbaa fye Yawe Yɛnnɛlɛ li yɛgɛ ko ki yɛn kajɛnnɛ pi lɛsaga ye;
mbe Yɛnnɛlɛ na kpoyi li jɛn ko ki yɛn tijinliwɛ wɛ†.

¹¹ Ee, mi ɲa kajɛnnɛ we, mi yaa ka taga ma yinwege piliye yi na;
ma yaa yinwetɔnlogɔ ta.

¹² Na maga pye kajɛnnɛ, mboro ma yaa ma kajɛnnɛ tɔnli wi li ma yɛ;
na maga sila kala lakoo, mboro ma yaa ki go kala li lɛ ma yɛ.

*Leele mbele pee jilige,
kambajɛnnɛ pi yɛn na pe yinri*

¹³ Kambajɛnnɛ pi yɛn paa jɛlɛ pyɛnpyɛnfɔ yɛn, ɲa wii kala jɛn;
ɲa wii kala la kpɛ koro jɛn.

¹⁴ Wi ma cɛn wa wi go yɔn ki na,
wi ma cɛn jɔngɔ na wa ca ki laga ɲa ki yaraga ki go na,

¹⁵ mbaa jɔrɔgi la torofennɛ pe yinri ngbanga,
poro mbele pe ma sin na kee pe kono li ni we.

¹⁶ Wi ma yo fɔ: «Lere o lere wi yɛn kambajɛnnɛ, wo mbe toro laga na
yeri;»

tijinliwɛ woro mbele ni wi yɛn na pe piin fɔ:

¹⁷ «Tɔnmɔ mba mɔ yu ma wɔ, pi ma tanla fɔ jɛngɛ,

† 9:10 9.10: Yuuro 111.10; Yomi 1.7

yaakara nda mà lara ma ka, ti ma tanla fɔ jɛŋɛ†.»

¹⁸ Eɛn fɔ ki leele pe sigi jɛn mbe yo fɔ pa kunwɔ pi yɛn wa ki laga ki ni, fɔ leele mbele ki jɛlɛ wɔ yeri, pe yɛn na kee wa kuulo tara ti gbunlundɛgɛ ki ni.

WUNLUNANJA SALOMɔ WI YOMIYEĞELE

10

10-29

Wunlunanja Salomɔ

wɔla yomiyɛgɛlɛ ŋgɛlɛ wa

¹ Wunlunanja Salomɔ wi yomiyɛgɛlɛ.

Pinambyɔ kajɛnɛ wi maa to wi nawa pi yɛnɛgi,
ɛɛn fɔ pinambyɔ ŋa wi yɛn lembigɛ wi maa nɔ wi nawa pi tanga wi na.

² Yarijɛndɛ nda ti ta nambara ni tila tɔnli kan lere yeri;
ɛɛn fɔ mbe pye sinɛ ki ma lere sho kunwɔ pi yeri.

³ Yawe Yɛnɛlɛ laa lesinɛ wi yaga funɔ mbe to wi na;
ɛɛn fɔ ŋga lepee pe maa tilele na jaa, li maga laga lali pe ni.

⁴ Tiyanra ti maa paan fyɔnwɔ ni;
ɛɛn fɔ keyɛn yɛn yi maa tunɔgo piin jɛnɛ, yi ma lere pye yarijɛndɛ lɛgɛrɛ tafa.

⁵ Lere ŋa wi maa yarilire ti kɔn yarilire kɔnsanga ni mari gbogolo, wo yɛn tijinliwɛ fɔ;
ɛɛn fɔ ŋa wi ma sinle na wonlo yarilire kɔnsanga ni, wo maa fɛrɛ waa lere na.

⁶ Duwaw ma tigi lesinɛ wi na;
ɛɛn fɔ lewɛlɛwɛ kapyɛrɛ to ti ma pye ma lara wa lepee wi yɔn sɛnrɛ ti ni.

⁷ Mbe nawa to lesinɛ wi kala li na, ki ma pye duwaw ni leele pe yeri,
ɛɛn fɔ pe ma fɛgɛ lepee wo mɛgɛ ko na pew.

⁸ Lere ŋa wi yɛn kajɛnɛ wa wi kotogo na, wi ma yɛnlɛ ŋgasegɛlɛ ke na;
ɛɛn fɔ lere ŋa wi maa para faa, wi ma wi yɛɛ jɔgɔ.

⁹ Lere ŋa wi maa tanri kɔnɔ sinɛ li na, wi maa tanri yɛyinɛgɛ na pɔw;
ɛɛn fɔ lere ŋa wi maa tanri kɔnɔgolo ŋgɛlɛ kɛ koolo ke na, wi kala li yaa ka yiri funwa na.

¹⁰ Lere ŋa wi maa yɛngɛlɛ ke gbɔnɔgbɔn mbe kaselegɛ ki lara, wi ma jɔlogɔ wa sanmbala pe na;
ɛɛn fɔ lere ŋa wi maa para faa, wi ma wi yɛɛ jɔgɔ.

† 9:17 9:17: Ki verise ŋa wi yɛn na para jɛlɛ kala naa nambala kala na li maa piin wa larawa, a Yɛnɛlɛ sɛnrɛ ti jɛ li na ko sɛnrɛ na.

11 Lesinɛ wi yon sɛnrɛ ti yɛn paa pulugo tɔnmɔ yɛn, mba pi maa yinwege
kaan;
ɛɛn fɔ lewelewe kapyere to ti ma pye ma lara wa lepee wi yon sɛnrɛ ti ni.

12 Lɛpanraga ki maa paan maara ni;
ɛɛn fɔ ndanlawɔ pi maa kajogoro ti ni fuun ti kala yari†.

13 Kajenme maa taa wa tijinliwe fɔ wi yon sɛnrɛ ti ni;
ɛɛn fɔ lere ɲa tijinliwe woro wi ni, sanwiga ki ma pye wi pogolo ke na
mboo koro.

14 Kajenmbele pe maa jɛnme pi taa na kee yege;
ɛɛn fɔ tijinliwe fu fɔ wi yon ko ki ma kaa wi jan fyaw.

15 Penjagboro fɔ wi yarijende ti maa wi go singi paa malaga sigembogo
yɛn;
ɛɛn fɔ fyɔnwɔ fɛnnɛ pe fyɔnwɔ po pi ma kaa pe jan.

16 Lesinɛ wi tunngo sara wi maa kan yinwege ni;
ɛɛn fɔ lepee wi tunngo tɔnli wi maa kan wi maa kapege piin.

17 Lere ɲa wi maa nagawa sɛnrɛ ti nuru, wi ma pye wa yinwege kono li
ni,
ɛɛn fɔ lere ɲa wi ma je yerewe sɛnrɛ ti na, wi maa yɛɛ pungo.

18 Lere ɲa wi maa lewee yɛnlɛ wi panra larawa, wi maa yagbogolo finlele,
lere ɲa wi maa leele mege jogo na toro, wi yɛn lembige.

19 Lere ɲa kaa para mbe sa toro, wi ma pungo fyaw;
ɛɛn fɔ lere ɲa wi maa yon ki yingiwe jɛn wo yɛn tijinliwe fɔ.

20 Lesinɛ wi yon sɛnrɛ ti yɛn paa warifuwe piiri yɛn;
ɛɛn fɔ lepee wi jatere wi woro kagboro yon.

21 Lesinɛ wi yon sɛnrɛ ti ma lelegere kala yon;
ɛɛn fɔ tijinliwe fu fɛnnɛ pe yaa ku pe tijinliwe lawa pi kala na.

22 Yawe Yɛnɲele li duwaw wo wi ma lere pye yarijende tafo,
lewee wi yɛɛra fannga ko se ya yaraga ka kpe taga wa.

23 Mbaa kapege ki piin ki yɛn paa jiire pyewe yɛn lembige ki yeri;
ɛɛn fɔ tijinliwe fɔ wi kandanlaga ko yɛn mbe yin kajenme ni.

24 Nga lepee wi maa fyɛ, ko ki maa ta;
ɲga lesinɛ wi maa jaa, ko ki ma pye wi kan.

25 Na kangbanga ka pan sanga ɲa ni, lepee wi ma tongo ma wo wa;
ɛɛn fɔ lesinɛ wo ma koro wa wi yonlo li ni sanga pyew.

† 10:12 10:12: Zhaki 5.20; 1 Pye 4.8

26 Tɔndangara ti ma ngangala ke tanga yegɛ nga na,
wirige ki maa yaa wa yengɛle ke ni yegɛ nga na,
ki pyelomo nungba pi na, pa tiyanɲa wi maa wi tafa wi jolo ma fun.

27 Mbaa fyɛ Yawe Yɛnɲɛle li yegɛ, ki ma yinwetɔnlogo kan lere yeri,
ɛɛn fɔ Yɛnɲɛle li ma lepee wi yinwege ki were.

28 Lesinmbele pe jigi tagasaga ki ma pe kan yɔgorimo ni;
ɛɛn fɔ lepeepe pe jigi wi ma kɔn pe na.

29 Mbaa tanri Yawe Yɛnɲɛle li kono li na, ki yɛn paa malaga sigeca yɛn lere
ɲa wi nawa pi yɛn ma filige wi kan;
ɛɛn fɔ li ma mbele pe maa tipege piin pe tongo.

30 Lesinɲɛ wo na fige mbe wo wa wi yɔnlo fyew;
ɛɛn fɔ lepeepe pe se koro mbe mo laga tara ti na.

31 Lesinɲɛ wi yɔn sɛnre ti maa kajɛnmɛ kaan,
ɛɛn fɔ yɔn ɲga ki maa finlele, ki ɲgayinne li daga mbe kɔn.

32 Lesinɲɛ wi yɔn ki ma sɛnyoro jɛn;
ɛɛn fɔ lepeepe wele, lefanlaga sɛnre pe maa yuun.

11

1 Culo ɲa wi yɛn ma gbɔn maa piri, wi kala li yɛn ma tijanga Yawe Yɛnɲɛle
li yegɛ na;
ɛɛn fɔ puwakuru ɲa wɪ yala, wo yɛn mali ndanla.

2 Mbaa ma yɛɛ nari ki maa lere tifaga,
ɛɛn fɔ mboɔn yɛɛ go sogo ki maa kajɛnmɛ kaan.

3 Lesinmbele pe nawa mba pi filige pe na, pi maa pe yegɛ sinni;
ɛɛn fɔ nambara fenne pe kambasinnde ti yaa ka pe jogo.

4 Kiti kɔnpilige, yarijende ti se yaraga ka yɔn;
ɛɛn fɔ tangalomo sinmbe po pi ma lere sho kunwo pi yeri.

5 Lere ɲa wi nawa pi filige wi na wi kasinɲge ki maa le kono jɛnɛ ni;
ɛɛn fɔ lepee wi tipewe pi maa jan.

6 Lesinɲɛ wi kasinɲge ki maa sho kɔngbanga ki ni;
ɛɛn fɔ nambara fenne pe yegɛmbatinwe pi ma pye paa penɛ yɛn mbe pe
yigi.

7 Na lepee wi ka ku, wi jigi tagasaga ki ma ko;
wila wi kɛɛ ki kan fanɲga ɲga na, ki ma ko ma wo wa.

8 Lesinɲɛ wi ma sho jolɔgo ki kɛɛ;
ɛɛn fɔ lepee wo ma ye wa jolɔgo ki ni wi yɔnlo.

⁹ Lere ɲa wii Yenɲele ɲen, wi maa jaa mboo lewee yenle wi tongo wi yon
senre ti ni;
ɛen fo lesinmbele pe yaa sho ɲenme po fannɲa na.

¹⁰ Na lesinmbele pe kala liga yon, ca woolo pe maa nayinme nii;
ɛen fo lepee wi ka ku, pe maa yɔgɔri.

¹¹ Lesinmbele pɛ duwaw ɲa ta wi fannɲa na, ca ki mege ki ma yiri;
ɛen fo lepee pe yon senre ti ma ca ki jɔgo.

¹² Lere ɲa wi maa wi lewee yenle wi tifaga wi yen tijinliwe fu fo;
ɛen fo lere ɲa wi jilige wo ma pyeri.

¹³ Lere ɲa wi maa leele sanga na toro, wi maa leele pe ɲgundo kagala ke
yinrigi funwa na;
ɛen fo lere ɲa pɛ taga wi na, wo ma ke tege wa wi nawa.

¹⁴ Na yege sinfo ɲenɲe woro cenle na go na, ki cenle woolo pe ma to;
ɛen fo na yerifenne paga lege, ki ma pan cew tawa ni.

¹⁵ Lere ɲa ka yon kan mbe yere wa fɔgo tonɲgo ni, wi yen na tege waa wi
yeɛ na;
ɛen fo lere ɲa si yenle mbe yon kan mbe yere wa fɔgo tonɲgo ni, wo yaa
koro wi yeɛ kan.

¹⁶ Jele ɲa wi nawa pi yen ɲembe, wo wi ma gbɔgowo ta;
ɛen fo fannɲa fo, yarijende legere wo ma ta ce.

¹⁷ Kagbaraga pyefo wi kagbaraga ki tonli wi ma pye wi woo;
ɛen fo, lewelewe wi maa tipege piin wi yeɛ na.

¹⁸ Lepee wi maa tonli lagajaa wi yeɛ kan, ɲa wi yen kayongo fu;
ɛen fo lere ɲa wi maa kasinɲge piin wo yaa tonli ɲenɲe ta.

¹⁹ Mbaa tanri kasinɲge na, ki ma yinwege kan lere yeri;
ɛen fo lere ɲa kaa yeɛ kan kapege pyewe pi yeri, wi ma kunwo ta.

²⁰ Mbele pe nawa pi woro ma filige pe na, pe kala li yen ma tijanga Yawe
Yenɲele li yege na;
ɛen fo mbele pe tangalomo pi yen ma sin, pe kala li yen mali ndanla.

²¹ Ki woro na lere koon shyen, lepee wi se ka koro mbajolowo;
ɛen fo lesinmbele pe setirige piile pe yaa ka sho jolɔgo ki keɛ.

²² Jele tiyoon tijinliwe fu fo
wi yen paa pe ma kaa te vegeɲe le cele numaga na we.

²³ Lesinmbele pe sonrimo pi punɲo kala lo yen kagbaraga;
ɛen fo lepee wi jigi wi yaa ka sa ko Yenɲele li nanɲbanwa gbɔo po ni.

24 Wa kee ma pye ma sanga wi na, een fo wo maa jiti na kee yege;
wa ma pye kengbanga ni fo ma saa toro ki da wi na, een fo wo maa piin
fyonwo fo na kee.

25 Lere na wi maa kaan nandanwa ni, wi yarijende ti ma jiti;
lere na wi maa tonmo kaan sanmbala pe yeri, wi wogo ki yaa ka ko.

26 Lere na wi ma je ma yo wi soo yarilire ti pere ti jasanga wi ni, leele pe
ma wo danga;
een fo na wi maa yarilire ti pere ti jasanga wi ni, wo ma duwaw ta.

27 Lere na kaa ki jaa mbaa kajenge piin, wi kala li ma Yenyele li ndanla;
een fo lere na kaa ki jaa mbe tipege pye, tipege ma kaa wi ta.

28 Lere na kaa jigi wi taga wi penjagboro ti na, wi ma kaa to;
een fo lesinmbele pe yaa la yongo mbaa kee yege, paa yege nga na tige ma
kaa fun ma were ta we.

29 Lere na wi ma jologo wa wi yera go ki na, wi kewaga yaa yiri;
tijinliwe fu fo wi ma pye kajenge wi kulo.

30 Lesinje wi kapyere ti yen paa tige yen, nga ki pire ti maa yinwege kaan;
lere na wi yen kajenge wi ma leele ta wi ye kan.

31 Ye wele, lesinje wi maa kapyere ti sara wi ta laga dunruya wi ni,
pee ka logo lepee poro naa kapere pyefenne poro[†].

12

1 Korowo pi yen ma lere na ndanla, jenme pi yen maa ndanla fun;
een fo yerewe senre ti yen ma lere na mben, wo yen lembige.

2 Kajenge pyefo wi kala li yen ma Yawe Yenyele li ndanla;
een fo na wi maa kapege jatere piin, li yaa ko fo wo jeregi.

3 Lere se ya yeresaga ta wi tipewe po fanna na;
een fo lesinje wi ndire ti se ya kologi wa ti yonlo.

4 Jele jenne wi yen paa wi polo wi wunluwo njala yen;
een fo na wi maa fere waa wi polo wi na, wo yen paa sagbanpanraga yen,
nga ki maa kajelege ki mugu.

5 Lesinje wi jatere wi ma pye kaselege ko na;
een fo lepee poro jatere wo ma pye nambara ce.

6 Lepee wi yon senre ti yen paa benganri pyefo ma kaa lara na singi mbe
legbogo pye;
een fo lesinje wi yon senre ti ma lere sho.

7 Na lepee wiga tongo mbe wo wa, yaraga kpe na koro wi pungo na;

[†] 11:31 11:31: 1 Pye 4.17-18

een fo lesinmbele pe yinre ti ma koro wa suyi.

8 Pe ma lere wi son wi tijinliwe po kala na;
een fo na wi nawa pi pe wi na leele pe maa wi tifaga.

9 Paa ma tifaga mbege ta tunmbyee nungba wi yen ma kee na,
ko mbonro maa ma yee gbogo mbe sigi ta yaakara woro ma yeri ko na.

10 Lesinhe wi maa wi yeera yaayoro ti kala yongo nari kaan yaakara ni;
een fo lepeelee wele, lewelewe kapyere pe maa piin.

11 Lere na wi maa wi kere ti tunngo ki piin, wi ma yaakara legere ta;
een fo na wi maa tonli fu kapyere piin, wo yen tijinliwe fu fo.

12 Yarijende nda ti ma ta nambara wi fannaga na, to lepeelee pe maa yeye
yinrigi ti na;
een fo lesinmbele pe ma ndire kan fo ma pye tonli ni.

13 Lepee wi yon senpere ti ma pye paa penen yen mboo yigi;
een fo, lesinhe wi ma sho ma wo wa kangbanga ki ni.

14 Yon senyogo jenge ki ma tonli kan lere yeri,
ki pyelomo nungba pi na, lere wi kee tunngo ki sara wo wi ma ta.

15 Tijinliwe fu fo wo yeye na, wi kono li yen ma sin;
een fo lere na wi ma yenle yerewe senre na, wo wi yen kajenne we.

16 Tijinliwe fu fo wi maa nangbanwa pi naga le yongolo nungba ke ni;
een fo lere na wi jilige wi ma tegere li kun wi yee ni.

17 Lere na wi maa kaselege yuun, wi ma nga ki yen ma sin ki yeye yo;
een fo serefo yagboyoo wo maa leele fanla.

18 Lere na wi maa para faa, wi senre ti maa sugulo paa tokobi yen;
een fo kajenmbele pe yon senre ti maa kotogo sogowo kaan.

19 Yon nga ki maa kaselege yuun, ki senre ti ma koro wa suyi;
een fo yon nga ki maa yagbogowo yuun, ki senre ti mono li yen mbe yenle
li gbon mbeli yenge.

20 Mbele pe maa kapege pyewe jatere piin, lefanlaga ko ki ma pye wa pe
kotogo na;
een fo mbele pe maa yerewe kaan yeyinngwe wogo na, pe ma nayinme ta.

21 Tipege kpe na lesinhe wi ta;
een fo jologo ki yen lepeelee pe wogo.

22 Yon nga ki maa finlele ki yen ma tijanga Yawe Yennele li yeye na;
een fo mbele pe maa tanri kaselege ki na, pe kala li yen mali ndanla.

²³ Lere ɲa wi jilige wi maa jenne pi lara;
een fo kambajenne wi maa wi kambajenne pi nari na toro.

²⁴ Lere ɲa wi keyen yi ngban tunngo ki na, wo wi ma cen tegere ti na;
een fo tiyanɲa wo ma kaa ye porotoya tunngo.

²⁵ Senwee wi jatere pirindorogo ki maa fanɲa ki ko;
een fo senjende ti ma nayinne kan senwee wi yeri.

²⁶ Lesinɲe wi maa wi lewee yenle wi nii kono jene;
lepee wi tangalomo pi maa pungo.

²⁷ Koniyeen tiyanɲa wi se ya kara gbo mbe ta fo;
een fo mbaa tunngo piin jenge, tonli gboɔ yen ki ni.

²⁸ Yinwege ki ma ta wa kasinɲe kono li ni,
kunwo woro wa ki kono li ni.

13

¹ Pyo kajenne wi ma wi to wi nagawa senre ti logo;
een fo pyo ɲa wi maa kala lakoo wila yerewe senre logo.

² Lejenɲe wi senyoro ti fanɲa na, wi ma yarijende ta tonli;
een fo lewelewe kapyere to javafenne pe maa jaa mbaa piin.

³ Lere ɲa wi maa yon ki yingiwe jen, wi maa yee sho;
een fo lere ɲa wi yen yongbogoɔ ni, wi maa yee jogo.

⁴ Tiyanɲa wi yege maa yinrigi yaara na, wi se siri ta;
een fo mbele pe maa tunngo piin jenge, poro ma yarilegere ta.

⁵ Yagbogowo senre ti ma pye ma lesinɲe wi mben;
een fo lepee wi maa sanmbala pe tifaga na fere waa pe na.

⁶ Lere ɲa wi tangalomo pi yen ma filige, kasinɲe ki maa sho;
een fo lepee wi kapege ki maa jogo pew.

⁷ Wa maa yee pye penjara fo, mbe sigi ta yaraga woro wi yeri;
wa yege maa yee pye fyonwo fo, mbe sigi ta penjagboro yen wi yeri.

⁸ Wagati wa ni, penjara fo wi ma kaa wi penjara ta kan maa yee go sho;
een fo fyonwo fo wo na la fye mbe yo pe yaa wi figiri.

⁹ Lesinmbele pe maa yengele paa yanwa yen;
lepee poro yen paa fitanla yen, ɲa wi yen na finri.

¹⁰ Yee gbogowo pi maa maara koon;
een fo mbele pe maa yerewe senre nuru, poro yen kajenmbele.

¹¹ Penjagboro nda ti ma ta fyaw, pa ti maa koo na kee fyaw ma;

een fo nda ti maa taa jennnenri ti ma kaa lege.

¹² Senwee wi jigi wi yen yaraga nga na, na ki ka mo mbe toro, wi nawa pi ma tanga wi na;
yaraga nga ki la yen ma na, ki ka kan ma yeri, ki ma yinwege kan ma yeri.

¹³ Lere na wi maa senre tifaga, ki fogo ki ma ton wi na;
lere na wi maa tanri ngasegele ke na, wo yaa tonli ta.

¹⁴ Kajenne wi nagawa senre ti maa yinwege kaan lere yeri,
ti ma lere sho kunwo pi yanwa pi kee.

¹⁵ Tijinliwe jembe pi ma ti lere kala ma leele pe ndanla;
een fo nambara fenne pe kono li yen ma ngban.

¹⁶ Leele mbele fuun pe jilige, pe maa pe kagala ke piin tijinliwe ni;
een fo kambajenne wi maa kambajenne pi naga lere pyew wi na.

¹⁷ Pitunjo tipee wi ma ti jologo ma pan;
een fo pitunjo na pe taga wi na, wi ma kotogo sogowo kan lere yeri.

¹⁸ Lere na wi ma je nagawa senre ti na, wi wogo ki yen fyonwo naa fere;
een fo na wi ma yenle ki na poo jeregi, wo yaa gbogwo ta.

¹⁹ Nga senwee wila jaa, wi kaga ta ki ma tanla wi ni;
Kambajennebele pe kapege ki yaga, ki ma pe mben.

²⁰ Lere na wi maa tanri kajennebele pe ni, wi ma kala jen;
een fo lere na wi ma lembire ti pye wi cenyenne, wi ma tege ta.

²¹ Jologo ko ki ma pye kapere pyefenne pe punjo na;
een fo kajenge ko ki yen lesinmbele pe tonli we.

²² Lere jenne wi ma korogo yaga wi pishyenwoolo pe kan;
een fo kapere pyefenne pe korogo ki yen ma tege lesinmbele poro kan.

²³ Kere nda fyonwo fo wi fali, ti yarilire ti ma yon jenge;
een fo lere wa woro ma jogo wi mbasinne pi kala na.

²⁴ Lere na wi ma korowo sanwiga ki wa, wi pinambyo wi suu ndanla;
een fo lere na wi pinambyo wi yen maa ndanla, wila la singi mboo koro.

²⁵ Lesinne wi ma li ma tin;
een fo lepee wi fungbolo li yaa koro waga.

14

¹ Jele kajenne wi maa go ki kan;
een fo jele na wi yen lembige, wi maa go ki ya wi yera keyen yi ni.

² Lere na wi maa tanri kozinne li na, wo maa fyee Yawe Yennele li yee;

een fo ɲa wi maa tanri konɲolo ɲgele kè koolo ke na, wo maa li tifaga.

³ Kambajenɲe wi yon senre ti yen paa gbegɛ yen, mboo gbɔn mboo yee
gbɔɔwɔ pi laga wi na;
een fo kajenmbele pe yon senre ti ma pe sho.

⁴ Na falinere woro wa, bondoolo pe ma koro waga;
een fo falinere ti fanɲga na, yarilire legere ma ta.

⁵ Serefo sinɲe na yagbolo finle;
een fo serefo tipee wo maa yagbogolo finlele.

⁶ ɲa wi maa tegɛ leele na, wi maa kajenme pi lagajaa, wi se suu ta;
een fo tijinliwe fo wi jenme taga si ɲgban.

⁷ Ma yee laga lali lembige ki ni,
katugu mɛɛ yaa jenme ta mbe yiri wa wi yon senre ti ni.

⁸ Lere ɲa wi jilige wi kajenme pi maa wi kologo ki yegɛ finligi wi kan;
een fo kambajenɲe wi kambajenme pi maa wi punɲgu.

⁹ Kambajenmbele pe ma yo go woro ki na mbe kajɔɔgo gbegele;
een fo wa lesinmbele pe sɔɔwɔ kajenɲe ko ki ma pye wa.

¹⁰ Lere wi nawa pi tanga yegɛ ɲga na, wo wi maga jen wa wi nawa;
na nayinme ka si pye wa, lere wa yegɛ se ya mbege tanwa pi jen.

¹¹ Lepee wi go ki yaa ka ya;
een fo lesinɲe wi go ki yaa la jiti mbaa kee yegɛ.

¹² Konɔ la ma pye ma sin lere wa yegɛ na,
ma si yala li punɲo kala lo yen kunwɔ konɔ.

¹³ Lere mbe ya mbaa tegɛ mbe sigi ta wi nawa pi yen ma tanga wi na;
nayinme pi kosaga ki mbe ya pye nandangawa.

¹⁴ Lere ɲa wi so wi yen ma tijanga, wi yaa kaa kapyere ti tɔnli wi ta;
lejɲɲe wi yaa kaa tɔnli wi ta mbe tin wi na.

¹⁵ Kambajenɲe wi ma taga senre nda fuun pe ma yo wi kan ti na;
een fo lere ɲa wi jilige, wi maa wi tangalɔmɔ pi korɔsi.

¹⁶ Kajenɲe wi maa fye kapege pyewe pi na, mboo yee laga lali ki ni;
een fo lembige kila ki yee yingiwe jen, katugu ki ma taga ki yee na.

¹⁷ Lere ɲa wi maa nawa ɲgbanni jaga jaga, wi maa kajagara piin;
lere ɲa wi maa tipege jaa mbe pye, leele pe maa panra.

¹⁸ Kambajenmbele pe korɔgo ko ki yen kambajenme we;
een fo jenme po pi yen mbele pɛ jilige pe gbɔɔwɔ we.

19 Lepee pe yaa ka kannguuro kan lejembeler pe nogo;
kapere pyefenne pe yaa ka kannguuro kan wa lesinmbele pe go yeyonro
ti na mbe pe yenri.

20 Fyonwo fo wi cenyenenle yere pe maa panra;
een fo penjagboro fo wi wenne pe ma pye ma lege.

21 Lere na wi maa cenyenenle wi tifaga, wi yen kapege pyefo;
een fo lere na wi maa lere na wi yen tege na wi yinriwe taa, ferewe yen
ki fo wi woo!

22 Mbele pe maa kapege ki jate mbege pye, naga yen ma, paa la pe yee
punngu wi le?
Mbele pe maa kajege ki jate mbege pye, pe maa tanri kagbaraga pyege
naa kaselege na.

23 Senwee wi ma te tunngo nga fuun ni, tonli ma ta ki ni;
een fo senwara yogo ki maa paan fyonwo ni.

24 Penjagboro tawa po pi yen kajeinmbele pe wunluwo njala le;
tijinliwe fu fo wi wogo ko ki yen tijinliwe fu kapyere re.

25 Serefo na wi maa kaselege yuun, wi ma lere sho;
een fo serefo na wi yen yagboyoo, wi maa nambara piin.

26 Lere na wi maa fye Yawe Yenjele li yege, jigi tagasaga gbogo yen wi
yeri;
katugu li maa wi pinambiile pe go singi.

27 Mbaa fye Yawe Yenjele li yege, ki ma yinwege kan lere yeri;
ki ma senwee wi sho kunwo pi yanwa pi kee.

28 Na tara ti woolo paga lege, ki ma gbogowo kan wunlunana wi yeri;
een fo na tara ti woolo paga pye mbe kologo, ki ma pye wunlunana pyo
wi towo.

29 Lere na wila la nawa ngbanni jaga jaga, tijinliwe gbogoo yen wi yeri;
een fo lere na wi maa nawa ngbanni jaga jaga, wo maa wi lembigewe pi
nari.

30 Kotoyinnye ki ma ngbanwa kan witige ki yeri;
een fo yenjaga ko yen paa sagbanpanraga yen, nga ki maa witige ki nii.

31 Lere na wi maa fyonwo fo wi jolo, wi maa na wuu da wi tifaga;
een fo lere na ka fyonwo fo wi yinriwe ta, wo ma na wuu da wi gbogo.

32 Lepee wi tipege ko ki maa jan;
een fo lesinnye wi jigi wi ma koro ma cen wi na, ali sa gbon wi kunwo pi
na.

33 Kajeinme pi ma pye wa tijinliwe fenne pe kotogo na;

een fo pi se ya jen wa lembire ti sogowo.

³⁴ Mbaa kasinnge piin wa tara ti ni, ki ma tara ti mege ki yirige;
een fo kapege pyege ko maa fere waa tara woolo pe na.

³⁵ Tunmbyee na wi jilige wi kala li ma wunlunana wi ndanla;
een fo tunmbyee na wi ma fere wa wi na, wi ma nawa ngban wo ni.

15

¹ Mbe lere wi yon sogo sentanra ni, ki ma nangbanwa gbao sinngge;
een fo senjagara ti ma lere nawa ngban.

² Kajennge wi yon senre ti maa jenne pi tanwa nii lere ni;
een fo tijinliwe fu fo, lembigewe senre ti maa yinrigi wa wi yon.

³ Yawe Yennele li maa yaan lagapyew;
li maa lepee na lejembele pe wele.

⁴ Senre nda ti maa fannga kaan, ti yen paa tige yen, nga ki maa yinwege
kaan;
een fo senpere to maa lere jolo wa wi kotogo na.

⁵ Kambajennge wila wi to wi yerewe senre ti le;
een fo na wi ma yenle yerewe senre ti na, wo yen tijinliwe fo.

⁶ Yarijende legera ma pye wa lesinnge wi go;
een fo lepee wi tawa pi ma jologo wa wi na.

⁷ Kajennge wi yon senre ti maa jenne kaan lere yeri;
een fo ko wogo nga ko ka se ya yiri wa lembige ki kotogo na.

⁸ Saraga nga lepee pe ma wo Yawe Yennele li yeri, ki ma pye ma tijanga
li yega na;
een fo li ma yenle lesinmbele pe yenrewe pi na.

⁹ Lepee wi tangalomo pi yen ma tijanga Yawe Yennele li yega na;
een fo mbele pe maa kasinnge piin, poro yen mali ndanla.

¹⁰ Lere na wi ma kozinne li wa, wo pe ma korowo gbega ki le wi na;
lere na pe kaa yeri senngbanra ni ki maa mben, wo yaa ku.

¹¹ Ki kaa pye kuulo tara to naa kuulo ca ki ni, ki kala la si fun Yawe Yennele
li na,
li senwee wi nawa kala li jen pyew.

¹² Lere na wi maa kala lakoo, kila wi ndanla poo jeregi,
wila kari mbe sa kajenmbele pe yewe poo yeri.

¹³ Nayinne ka pye lere na ni, wi yega welewe pi ma tanla;
een fo lere na nawa ka piri wi na, wi nawa pila tanla wi na.

14 Lere ɲa wì jilige, wi maa jɛnme pi lagajaa;
ɛɛn fɔ lembige, tijinliwe fu kapyere to ti maa nayinme kaan ki yeri.

15 Piliye yi ni fuun yi yɛn pilipeye lere ɲa wi yɛn tege na wi yeri;
ɛɛn fɔ lere ɲa wi yɛn fɛrɛwe na, wo maa nayinme nii pilige pyew.

16 Tawa jɛnri mbe pye ma yeri, ma sila fyɛ Yawe Yɛnɲɛle li yɛgɛ,
ko mbɔnrɔ penjagbɔrɔ mbe pye ma yeri, mɛɛ pye yɛwɛrɛgɛ na ko na.

17 Pe sɛgɛwɛrɛ sɔgɔ ma kan yaakara ndanlawa ni,
ko mbɔnrɔ pe nɔ kara tanra jɛndɛ sɔgɔ peri kan ma yeri mbɛnwɛ ni ko
na.

18 Lere ɲa wi maa nawa ɲgbanni jaga jaga, wi maa maara kɔɔn;
lere ɲa wi maa kala kunni wi yɛɛ ni, wi ma malaga kɔ.

19 Tiyanɲa wi kono li yɛn ma yin wuuro yuguyugu ni;
ɛɛn fɔ lesinmbele pe kono li yɛn ma laga kpoyi.

20 Pyɔ kajɛnɲɛ wi maa to wi nawa pi yinɲgi;
ɛɛn fɔ pyɔ tijinliwe fu fɔ wi maa wi nɔ wi tifaga.

21 Lembigewe kapyere ti maa nayinme kaan tijinliwe fu fɔ wi yeri;
ɛɛn fɔ lere ɲa wì jilige, wi ma sin wa wi tangalɔmɔ pi ni.

22 Na yɛrifɛnnɛ woro wa mbe yo mbe yan pe yɛɛ yeri, kagala ɲgele kɛ kɔn
ma tɛgɛ mbe pye, ke ma jɔgɔ;
na yɛrifɛnnɛ paga lɛgɛ, kagala ke maa yɔngɔ.

23 Lere ɲa wi ma lere yɔn sɔgɔ sɛnjɛndɛ ni, ki ma nayinme kan wi yeri;
na sɛnrɛ ti ka yo ti yosanga na, ki ma pye ma yɔn.

24 Lere ɲa wi yɛn tijinliwe fɔ, kono na li maa kee wa naayeri na yinwege
kaan lere yeri, lo wi ma lɛ;
ɛɛn fɔ kono na li maa tinrigi wa nɔgɔna wa kuulo tara, wi maa yɛɛ sho li
ni.

25 Mbele pe maa pe yɛɛ gbogo, Yawe Yɛnɲɛle li ma pe yinɛ ti tongɔ;
ɛɛn fɔ li maa wele nanɲunɲɔ wi laga ki na.

26 Jatere pere ti yɛn ma tijanga Yawe Yɛnɲɛle li yɛgɛ na;
ɛɛn fɔ sɛnjɛndɛ ti ma pye ma laga li yɛgɛ na.

27 Lere ɲa wi yɛnlɛ na tin tɔnli pee jawa na, wi ma jɔlɔgɔ wa wi go woolo
pe na;
ɛɛn fɔ lere ɲa yarikanra nambara woro ti yɛn maa mbɛn, wi yaa yinwege
ta.

28 Lesinɲɛ wi ma jatere pye jɛnɲgɛ gbɛn mbe si jɛn mbe yɔn sogomɔ kan
lere yeri;
ɛɛn fɔ sɛnpere to ti maa yinrigi wa lepee wi yɔn.

29 Yawe Yennele li yen ma lali lepeele pe ni;
een fo li ma lesinmbele pe yenrewa pi logo.

30 Welelomo jembu pi ma nayinme kan lere yeri wa wi kotogo na,
sentanra logowo pi ma fanna le lere ni.

31 Yerewa senre nda ti ma lere le kono jenne ni, lere na kaa ti nuru,
wi yaa ka cen wa kajenmbele pe sogowa.

32 Lere na wi ma je yerewa senre ti na, wi yera yinwege ki yen maa mben;
een fo lere na wi ma yenle yerewa senngbanra ti na, wo ma tijinliwe ta.

*Yawe Yennele li yen fanna fo
kala li ni fuun ni*

33 Mbaa fye Yawe Yennele li yega ki maa kajenme nari lere na;
gbogowa pi ma ta yee go sogowo po pungo na.

16

1 Senwee wi ma kagala kele kon ma tega wa wi nawa mbe pye;
een fo ke pyewe po yen Yawe Yennele lo wogo.

2 Senwee wi kapyegele ke ni fuun ke yen ma yon wi yee yega na;
een fo Yawe Yennele lo li senwee wi jatere pyelomo pi jen.

3 Ma kala li le Yawe Yennele li kee,
pa kagala ngele ma kon ma tega mbe pye ke yaa yon ma kan.

4 Yawe Yennele li yaara ti ni fuun ti da go ka na;
ali yere lepee luu da jologo pilige ko kala na.

5 Lere na fuun wi maa wi yee gbogo, wi kala li yen ma tijaŋa Yawe Yennele
li yega;
ki woro na lere kon shyen, ki lerefo Yennele li se kaa yaga mbajolowa.

6 Mbaa kajenge piin konaa mbe pye lere na pe taga wi na, ki ma ti ma
kajoggo ki ma kala yaga ma na;
lere na wi maa fye Yawe Yennele li yega, wi ma kapege pyege ki yaga.

7 Na lere na tangalomo ka Yawe Yennele li ndanla,
li ma tanwa le ki fo wo naa wi mbenfenne pe sogowa.

8 Ma yaara jenri ta kasinŋe ni,
ko mbonro ma yarilegere ta nambara ni ko na.

9 Senwee wi ma kagala kon ma tega mbe pye;
een fo Yawe Yennele lo li ma ti ke ma pye.

Wunlumbolo pe kala

10 Wunlunaŋa wi senyoro ti yen paa Yennele li senre yen;
wi kaa kiti wi kon wii daga mbe pungo.

11 Culo kanngaga woo naa culo ɲa wì yala poro pe yen ma Yawe Yennɛle li ndanla;
puwakuruye mbele pe ma pye wa kasha ki ni, lo kɛɛ tunngo yi.

12 Kapege pyewe pi yen ma tijanga wunlumbolo pe yɛɛ na,
katugu mbaa kasinɲe piin ko ki ma wunluwo pi kan yeresaga ni.

13 Mbele pe maa sensinnde yuun, pe kala li yen ma wunlumbolo pe ndanla;
lere ɲa wi maa kaseleɲe yuun, wì yen ma pe ndanla.

14 Wunlunana wi ka nawa ɲɲban, wi mbe ya ti pe lere gbo;
ɛɛn fɔ sɛnwee kajɛɲɛ wi maa nanɲbanwa pi sogo wi na.

15 Wunlunana wi yɛɛ welewe pi ka tanla, leele pe ma yinwege ta;
wi kagbaraga pyege ki yen paa yɔnrɔ tisaga konɲbanɲa yen.

Lerewe kapyere cacɛnwɛ pi ni

16 Mbe kajɛɲɛ ta kì mbɔnrɔ ma wɛ tɛ tawa na;
mbe tijinliwɛ ta kì mbɔnrɔ ma wɛ warifuwe tawa na.

17 Lesinmbele pe tangalɔmɔ po yen mbe yɛɛ laga kapege ki na;
lere ɲa wi maa wi tangalɔmɔ pi kɔrɔsi, wo maa wi yɛɛ yinwege ki kɔrɔsi.

18 Yɛɛ gbɔɔwɔ pi ma lere jɔɔ;
yɛɛ nagawa pi ma lere jan.

19 Mbɔɔn yɛɛ tirige mbe pinlɛ mbele pe yen tege na pe ni,
ko mbɔnrɔ ma wɛ ma sa pinlɛ mbele pe maa pe yɛɛ gbogo, na yaara nda
pɛ koli na yɛɛle pe yɛɛ na ko na.

20 Lere ɲa wi ma jatere pye kala na, wi wogo ki ma yɔn;
lere ɲa wi maa jigi wi taga Yawe Yennɛle li na, fɛrɛwe yen wi woo!

21 Lere ɲa wì jilige wa wi kotogo na, wo pe maa yinri tijinliwɛ fɔ;
sɛɲjɛɲɛ yogo ki ma fanɲga ta lere na.

22 Kagala kɔrɔ jɛɲɛ pi ma yinwege kan mbele pɛ kala jɛn pe yeri;
ɛɛn fɔ lembire ti kambajɛɲɛ pi ma jɔlɔɔ wa ti na.

23 Sɛnwee kajɛɲɛ wi ma jatere pye gbɛn mbe si jɛn mbe para;
ko ki ma fanɲga kan wi yɔn sɛnrɛ ti yeri.

24 Sɛɲjɛɲɛ ti yen paa sɛnrɛɲɛ yen,
ti ma kotoyinɲɛ kan sɛnwee wi yeri konaa maa wire ti pagala.

25 Konɔ la ma pye sinne lere wa yɛɛ na,
ɛɛn fɔ li kɔsaga ko ma pye kunwɔ.

26 Sɛnwee wi funɲɲbolo lo li maa le tunngo pyege ki ni;
wi yɔn suro jawa pi maa wa tunngo na.

27 Lejaga wi ma tipege ki gbegele,
wi yon senre ti yen ma pe paa kason ngbanli yen.

28 Tijinliwe pee fo wi maa maara koon;
leele sangafo wi ma wenne kon pe yee na.

29 Lewelewe wi maa lewee yenle wi fanla mboo pungo,
mboo le kombege.

30 Lere na wi maa yengele ke ton na tipege jatere piin mbe pye, konaa
mboo yongbaselege ki no ko jatere wo ni,
ki fo wi tipege pye mako.

31 Lelawe yinzifire ti yen gbogowo wunluwo njala,
mbele pe tangalomo pi sin poro pe mali ta.

32 Lere na wila la nawa ngbanni jaga jaga, wi mbonro malingbbon
kotogofa na;
lere na wi maa yee yingiwu jen, wi mbonro lere na wi ma malaga gbom
ma ca sho ma ta wi na.

33 Leele pe ma pete gbom mbe ta mbe kala la kon mbe tege;
een fo kala o kala li ma kon ma tege, li ma yiri wa Yawe Yennele lo yeri.

17

1 Ma yaakara wara jenri ta ma ka yeyinnye na,
ko mbonro go ki yin kara ni maa kaa, mbe sigi ta maara yen wa ki ni ko
na.

2 Kulo na wi yen tijinliwe fo wi yaa ka cen wi tafa wi pinambyo lejaga wi
go na;
wi yaa ka wi tasaga ta wa wi tafa wi pinambiile sanmbala pe korogo ki ni.

3 Pe ma warifuwe wi yan wa fugufugu kason ki ni, mbe te wi yan wa yira
kason ki ni mberi pye kpoyi,
ki pyelomo nungba fun, Yawe Yennele lo li ma senwee wi sunndo wi
cancan mbe wele, mboo tiyonwo pi jen.

4 Kapege pyefo wo wi maa nuru senpere yofa wi yeri;
yagbogolo fo wo wi ma nungbolo jan senjagara yofa wi yeri.

5 Lere na wi maa tege fyonwo fo wi na, wi dafa wo ki fo wi maa tifaga;
lere na wi maa yagori lere wa jologo wogo na, Yennele li se ka ki fo wi
yaga mbajolowo.

6 Pishyenwoolo pe yen paa wunluwo njagala yen lelengbangala ke kan;
piile pe gbogowo po pi yen pe sevenne wele.

7 Senjende ti woro ma yala wa lembige ki yon;
ki pyelomo nungba pi na fun, yagbolo mbe yiri wa yekelewe wi yon ki
tijanga ma we.

8 Yarikanra nda ti ma kan larawa, ti yen paa sinndelege sonngbanga wogo yen ti kanfenne pe yege na;
pe maa ki jate ma yo ti kanwa pi kala na, paga kee le kala o kala ni, li yaa yon.

9 Lere na wi ma kajogo nga ki pye wi na ki kala yaga, wi maa ki jaa ndanlawa mbe pye pe sogowa;
een fo, na wi ma koro na kajogo nga ki pye ki senre yuun suyi, wi ma wenne jembele kon pe yee na.

10 Lere na wi jilige mboo jeragi, ki ma ye wi ni,
ma we pe lembige gbɔn gbatorogo yenle cenme ni ki na.

11 Lepee wi maa nga jaa ko yen mbe yiri mbe je;
een fo pitunho na wila lere yinriwe ta, pe yaa ka wa torogo wa wi yeri.

12 Cenge urusi nga ki piile pe wo ki kee, a ki jangari, mbe sa fili ko ka ni,
ki mbonro ma sa fili lembige ka ni, nga ki yen naga lembigewe kapyere piin ko na.

13 Lere na wi ma kajenge ki fogo ton tipege ni,
tipege ki se ko wa ki fo wi go ki ni.

14 Mbe malaga kon ki yen paa yege nga na ma ma kaa lasulugo yenge we;
sanni maara ti sa yiri ti ngban, ma yee wo wa ti ni.

15 Lere na wi ma tanga kan lepee wi yeri, konaa na wi ma lesinhe wi le jologo,
pe ni fuun shyen pe kala li yen ma tijanga Yawe Yenhele li yege na.

16 Mbe penjara le lembige ki kee ki sa kajenme lo,
ko yaa yingyi yon ki kan? Ma jen tijinliwe woro ki ni.

17 Wenne pe ma pye ma pe yee ndanla wagati pyew,
nosepyo wo ma pye le mbon saga jorowo sanga ni.

18 Tijinliwe fu fo wo wi ma yon kan,
mbe yere wi lewee yenle wa fogo ni mbege ton.

19 Lere na maara yen maa ndanla, kapege ko ki yen maa ndanla;
lere na wi maa wi yee nari, wi maa wi yee jogosaga jaa.

20 Lere na wi nawa pi woro ma filige wi na, wi se ferewe ta;
lere na wi yon ki pe wi na, jologo yaa to wi na.

21 Lere na wi ma lembige ki se, wi wogo yen jatere piriwen;
kambajenne wi to wila ya mbaa yogori.

22 Nayinme pi maa yambagawa kaan;
een fo jatere piriwen pi ma lere fannga ko.

²³ Lepee wi ma yarikanra nambara woro sho larawa,
mbe kiti wi kon mbe ton nga ki yen ma sin ki na.

²⁴ Tijinliwe fo wila pungo kajenme po na;
een fo lembige ki yengele ke ma pye yaara nda ki se ya ta to na.

²⁵ Pyc na wi yen lembige, wi maa to wi nawa pi tanga wi na;
mboo no wi jatere wi piri wi na.

²⁶ Ki woro ma yon pe wono wa lesinje wa na;
ki woro ma yala fun pe fannga fo wi gbom wi kasinje pyewe pi kala na.

²⁷ Lere na wi maa wi senyoro ti korosi, wo yen ma kala jen;
lere na wuu yee yingiwu jen, wo yen tijinliwe fo.

²⁸ Ali yere tijinliwe fu fo, na wi ka pyeri, pe maa ki jate ndee wi yen kajenje;
na wi kaa yon ki ton, pe maga yan ndee wi yen tijinliwe fo.

18

¹ Lere na wi maa een wi ye, wi yera tonli wo wi maa jaa;
paga yo pe yaa wi saga jatere jenne ni, wi ma nawa ngban.

² Nga ki yen ma lembige ki ndanla ko ma ki yen tijinliwe we;
een fo mboo yera nawa kala li naga, ko ki yen maa ndanla.

³ Tipewe pi maa paan letifagawa ni;
mbe yee tifaga ki maa paan fere ni.

⁴ Senwee wi yon senre ti yen ma jugo paa kogoje yen;
ti yen paa lafogo yen nga ki yin ma jaraga, ti maa kajenme kaan.

⁵ Ki woro ma yon pe gbogolo lepee wi ni, pe tanga ki kan wi yeri;
mbe si kiti kon mbe tanga ki sho lesinje wi yeri, ki woro ma yon.

⁶ Lembige ki senyoro ti maa maara kon;
ki yon senre ti ma kaa wi kan pe maa gbom.

⁷ Lembige ki senyoro ti maga jogo,
ki yera yon senre ti maga yigi paa pene yen.

⁸ Leele sangafu wi senre ti yen paa sutanra yen,
ti ma ye ma gbom fo wa senwee wi sunndo wi na.

⁹ Lere na wi maa tiyanra piin wa wi tunngo ki ni,
wo naa jogowo pyefo wi ni pe ni fuun pe yen nungba.

¹⁰ Yawe Yennele li yen paa malaga sigesanngazo yen,
lesinje wi ma fe ma saa lara wa mbe sho.

¹¹ Penjagboro fo wi penjara ti yen wi yeri paa malaga sigeca yen;

wi maa ki jate ndeē malaga sigembogo yi, nga ki maa wi go singi yaraga pyew ki na.

¹² Yee gbogowo pi ka pan wa senwee wi kotogo na, ki pungo kala li yen jɔgowa;
een fo mbe yee tirige, ki pungo kala li yen gbogowo.

¹³ Lere na wi ma yon sogowo kan senre na, na wi fari logo mbe wali ti na,
ki fo wi yen tijinliwe fu fo,
fere ti yen wi woro.

¹⁴ Senwee wi jatere wi ka pye mbe cen wi na, ki maga kan wi ma ya yama pi ni;
een fo jatere wi ka piri wi na, ambo wi yaa fannga kan wi yeri?

¹⁵ Lere na wi jilige wi ma yenle mbe jenme ta,
kajenmbele pe maa nagawa senjende jaa mbe logo.

¹⁶ Yarikanra ti ma konɔ kan senwee wi yeri,
mbe ti wi ya wila gbɔn legboɔɔ pe na.

¹⁷ Lere na wi ma keli ma wi kiti konkala li yee yo, pe maga yan ndeē wo wogo ko ki tanla;
een fo na wi maliwee wi ka ka pan mboo woyoro ti yo, pe mee ti segesege mbe sa yiri wa.

¹⁸ Mbe pete gbɔn mbe kaselege ki jen, ki ma malaga ko,
mbe kala la kon mbe tege fannga fenne pe sogowo.

¹⁹ Sefo na pe ye wi tege, mbe fulo wi tanla ki ngban ma we, ma sa to malaga sigeca na maga sho ko na;
malaga ki kowa pi ngban ma we mbe wunluwo go ki sogoyaara ti kaari ko na.

²⁰ Senwee wi maa wi yon suro ti taa wi yon senre to fannga na;
wi yon senyoro ti fannga na, wi maa kaa na tinni.

²¹ Senwee wi senyoro ti mbe ya ti wi kunwo ta nakoma wi yinwege ta,
yogo ki ka lere na ndanla, wi ma kaa ki tonli wi ta.

²² Lere na wi jele ta ma pori, ferewe yen wi woo;
kagbaraga Yawe Yennele li pye ki fo wi kan.

²³ Fyonwo fo wi maa para go sogowo ni,
een fo penjagboro fo wi maa yon sogo senngbanra ni.

²⁴ Wenne legere ka pye lere na yeri, wi mbe ya jologo ta,
een fo wonlo ngbarawa wi ma mara ma na ma we nasepyo na.

19

¹ Fyonwo fo na wi nawa pi yen ma filige wi na,

wo mbɔnrɔ lembige ŋga ki maa finlele ko na.

² Mbe ye kala li ni li mbajenme, ko si yon;
mbe fyeele mbe toro, ki ma lere punjo.

³ Senwee wi lembigewe pi maa le kombege;
kona wi mee nawa ngban Yawe Yenyele lo ni.

⁴ Penjagboro tawa pi ma senwee wi wenne pe lege;
een fo fyɔnwɔ fo wi wenne pe ma laga wi na.

⁵ Serefo yagboyoo wi se ka koro mbajolowo;
lere ŋa wi maa yagbogolo finlele wi se ka sho jologo ki ni.

⁶ Lelegere pe maa ki jaa pe kala li legboɔ wi ndanla;
lere ŋa wi maa kaan, wi ma pye leele pe ni fuun pe wonlo.

⁷ Fyɔnwɔ fo wi nosepiile pe ni fuun pe maa panra;
wi wenne poro wogo ko we, pe ma laga wi na;
ali na wi kaa jaa mbe para pe ni, wila lere yan.

⁸ Lere ŋa wi maa ki jaa mbaa jatere piin, wi yeera kala li yen maa ndanla;
lere ŋa wi ma kagala koro jenme pi ta, ferewe yen wi wool!

⁹ Serefo yagboyoo wi se ka koro mbajolowo;
lere ŋa wi maa yagbogolo finlele wi yaa ka tongo mbe wo wa.

¹⁰ Mbaa ma yinwege ki piin paa legboɔ yen, kii daga lembige ni;
ki pyelomo nungba pi na fun, kulo wii daga mbe een wunluwo piile go na.

¹¹ Lere ŋa wi jilige wi maa kala kunni wi ye ni;
wi ma kajɔɔgo ŋga ki pye wi na ki kala yaga, ko ma pye wi gbɔgowɔ.

¹² Wunlunaŋa wi nangbanwa pi yen fyere ni paa jara gbelege yen;
een fo wi kagbaraga ki yen paa foɔngɔ yen, ŋga ki wo yan na.

¹³ Pyɔ ŋa wi yen lembige, wi ma jologo wa wi to wi na;
jele maara konfo wi ma pye paa tonmo solosaga yen, ŋga ki maa soolo
suyi.

¹⁴ Lere mbe ya mbe go naa penjagboro ta korɔgo wi teepe pe yeri;
een fo jele ŋa wi jilige, Yawe Yenyele lo li ma wo kan lere yeri.

¹⁵ Tiyanra ti ma wonlowo gbɔɔ wa lere na,
lere ŋa wi ma koro tunngo mbapyege, fungo ma to wi na.

¹⁶ Lere ŋa wi maa tanri ngasegele ke na, wi maa wi yeera yinwege ki
korosi;
een fo lere ŋa wi woro naa tangalomo pi korosi, wo yaa ku.

17 Lere ɲa ka kajenɲe pye fyɔnwɔ fɔ wi kan, ki fɔ wɔ fɔɔ taga Yawe Yɛnɲele
li na;
li yaa ka ki fɔ wi kajenɲe ki fɔɔ tɔn wi yeri.

18 Ma pyɔ wi koro sanga ɲa ni ma jigi wi yɛn ki na mboo saga;
ɛɛn fɔ maga ka nawa ɲɔɔn wi ni fɔ mbe saa wi gbosaga jaa.

19 Lere ɲa wɔ nawa ɲɔɔn na lewɛlewɛ kapyere piin, wi daga mbe
yariwɔndo wɔ;
nakoma ma kaa kala yaga, wi yaa nuru mbe ka pye naa.

20 Ta yerɛwɛ sɛnre ti nuru, ma yɛnle nagawa sɛnre ti na;
janɲo ko punɲo na, ma pye kajenɲe!

21 Kagala legɛre yɛn wa sɛnwɛe wi nawa mbe pye,
ɛɛn fɔ Yawe Yɛnɲele li ka ɲga kɔn mbe tɛɛ ko ki yaa pye.

22 ɲga pe maa jaa sɛnwɛe wi yeri ko yɛn fɔ wi pye lere ɲa pe taga wi na;
ma pye fyɔnwɔ fɔ ko mbɔnro ma pye yagbogolo fɔ ko na.

23 Mbaa fye Yawe Yɛnɲele li yɛɛ ki ma yinwege kan lere yeri;
wi ma tin wi yɛɛ ni, ma cɛn yɛyinɲɛ na, tipege kpɛ se ya gbɔn wi na.

24 Tiyanɲa wi maa kɛɛ ko le wa sogbolo lo ni,
ɛɛn fɔ wila ya mbege songɔro yerɛ mbe kari ki ni wa wi yɔn ko yeri.

25 Lere ɲa wi maa kala lakoo, na ma kaa gbɔn, kambajenɲɛ wi kaga yan,
wi ma tijinliwɛ ta;
na maga tijinliwɛ fɔ wi yeri, ki ma ka taga wi jɛnmɛ pi na.

26 Pyɔ ɲa wi maa to wi wogo ki jɔɔ, mboo nɔ wi puro,
wi yɛn pyɔ ɲa wi ma fɛrɛ wa lere na, ma letifagawa kala pye.

27 Na pinambyɔ, na mɛɛ yɛnle mbaa nagawa sɛnre ti nuru,
ma yaa ma yɛɛ laga lali jɛnmɛ pi ni.

28 Sɛrɛfɔ tipeɛ wi maa tɛɛ kaseleɛ ki na;
kapege pyeɛ ki yɛn ma lepee wi ndanla.

29 Jɔlɔɔ yɛn ma gbɛɛle na mbele pe maa kala lakoo pe singi;
gbɔnro yɛn ma gbɛɛle na lembige ki pɔɔlo ke singi.

20

1 Duven wi ma lere kan wi maa wi yɛɛ gbogo,
sinmɛ wɛlewɛ pi maa paan yogo legɛre ni;
lere o lere wi maa pi woo na tinni wo yɛn kambajenɲɛ.

2 Wunlunɲa wi nanɲbanwa pi yɛn fyɛrɛ ni paa jara yirifonɲo ma kaa na
gbele wɛ;
lere ɲa ka wi nawa pi ɲɔɔn, wi maa yɛɛ go ki pɛrɛ.

3 Mbɔɔn yɛɛ laga lali maara ti ni, ki ma gbɔgɔwɔ kan lere yeri;
ɛɛn fɔ kambajɛnnɛ wi maa maara kɔɔn.

4 Were ti kala na, tiyanɲa wila yɛnlɛ mbaa fali wa wi kɛrɛ,
na yarilire kɔnsanga wiga ka pan mbe gbɔn, wi maa ki jaa mbe yarilire
kɔn,
ɛɛn fɔ wila yaraga ka kpɛ ta.

5 Kagala ngele senwee wi ma kɔn ma tɛgɛ wa wi nawa ke yɛn ma lara paa
latijugo tɔnmɔ yɛn,
ɛɛn fɔ lere ɲa wi jilige, wo wi ma ke yirige funwa na.

6 Lelegɛrɛ pe maa ki yuun ma yo pe yɛn leele mbele pe mbe ya taga pe na;
ɛɛn fɔ lere ɲa pe mbe ya taga wi na wo tawa si tanla.

7 Lesinnɛ wi tangalɔmɔ pi yɛn ma filige,
wi punɲo na, fɛrɛwɛ yɛn wi piile pe woo!

8 Na wunlunanɲa wi ka cɛn kiti kɔngɔ ki na sanga ɲa ni,
ɲga fuun ki yɛn tipege, wi maga yan teere.

9 Ambɔ wi mbe ya mbege yo mbe yo fɔ: «Milan nawa pi pye pɪ filige,
na kapere pyew tɪ laga na na mala pye kpoyi?»

10 Mbaa pɛrɛgɛ naa lɔnɔ piin puwakuruye cɛnlɛ shyɛn nakoma tiwiyaara
cɛnlɛ shyɛn ni,
ki kagala shyɛn ke yɛn ma tijanga Yawe Yɛnnɛlɛ li yɛgɛ na.

11 Ali yɛrɛ pyɔ jɛɛ wi kapyegele ke maga naga,
na kaa pye wi tangalɔmɔ pi yaa ka pye jɛrɛgisaga fu konaa mbe sin.

12 Yawe Yɛnnɛlɛ lo li nuɲgbogolo ke da mbaa nuru ke ni,
konaa ma yɛngɛlɛ ke da mbaa yaan ke ni.

13 Maga ka ti wɔnlɔwɔ pɔɔn ndanla mbe sa toro, janɲo maga ka pye fyɔnwɔ
fɔ;
ɛɛn fɔ maa yinrigi faa, pa ma yaa la yaakara taa mbaa tinni.

14 Lɔfɔ wi maa gbele na yuun fɔ: «Ki woro ma yɔn! Ki woro ma yɔn!»
Na wiga ka lo mbaa kee, wi mɛɛ yo fɔ wi yɛrijɛgɛ ta.

15 Tɛ wi ma ta, somu sɔnnɲbanga woo wi legɛrɛ ma ta,
ɛɛn fɔ lere ɲa jɛnmɛ sɛnrɛ maa yinrigi wa wi yɔn, wo yɛn yaraga ɲga ki
yɛn sɔnnɲbanga wogo naa ma wɛ to na.

16 Na lere wa ka yere letelewe wa fɔgɔ go kala ni, ki fɔ wi derege ki sho
wi yeri maga tɛgɛ fɔgɔ ki yɔnlɔ;
na wi ka yere nambanɲa wa fɔgɔ go kala ni, yaraga ka sho wi yeri maga
tɛgɛ fɔgɔ ki yɔnlɔ.

17 Suro nda tɪ ta nambara ni, ti ma tanla wa senwee wi yɔn;

een fo punḡo na, ti ma pye paa yelege yen maa yon ki yin kanw.

¹⁸ Kagala ngele senwee wi kon ma tege mbe pye, ke ma pye ma yon fili yerewe po fanḡa na;
na ma kaa kee malaga, ma daga mbe jatere pye ma kagala ke na.

¹⁹ Lere na wi maa lesangara senre yuun, wi ma ngundo kagala ke yirige funwa na;
toon yee korosi lere na wi yon ki yen forifori wi ni.

²⁰ Lere na wi maa to naa wi no pe tifaga,
wi yaa wi yee yinwege ki yan kila koo paa fitanla yen, na wi yaa figi diwi wolo ni.

²¹ Penjagboro nda ti ta fyelenge na wa ki lesaga,
punḡo na duwaw na pye ti ni.

²² Maga ka yo fo: «Kapege nga ki pye na na, mi yaa ki fogo ton.»
Ma jigi wi taga Yawe Yenḡele li na, pa li yaa ma sho.

²³ Puwakuru na pe ma gbɔn ma piri, wi kala li yen ma tijanga Yawe Yenḡele li yee na;
mbe culo wi nambara ki woro ma yon.

²⁴ Senwee wi yinwege kala pyew li yen Yawe Yenḡele lo kee;
senwee yinwege ki yen na kee laga nga na, wi mbe ya mbege jen mele?

²⁵ Lere na wi ma yon folo kon fyelenge na mbe yo wi yaa yaraga ka kan Yawe Yenḡele li yeri,
ki yon folo li lenḡolo mbe si jen mbaa jatere piin, ki fo wi maa yee le penɛ.

²⁶ Wunlunana na wi yen kajenne, wi ma lepeelee pe pe ma pe wo wa;
wi ma pe le jologo, wila pe yinriwe ta.

²⁷ Senwee wi jatere wo wi yen fitanla yanwa mba Yawe Yenḡele li kan wi yeri,
jango mbaa wi nawa kagala ngele ke yen ma jugo ke cancan mbe ke jen.

²⁸ Kagbaraga konaa mbe pye tagawa ni, ko ki maa wunlunana wi go singi;
kagbaraga pyege ko ki maa wunluwo pi kan yeresaga ni.

²⁹ Lefonmbolo pe fanḡa ko ki yen paa pe fereyaraga yen;
lelele pe yinzifire to ti yen pe gbogowo we.

³⁰ Gbonro sagbanra to ti yen kapege pyefo wi kapege ki were re;
gbonro nda ti ma ye senwee wi ni, ti maa nawa jatere wi kanḡa maa pye kpoyi.

21

¹ Wunlunana wi jatere wi yen Yawe Yenḡele li kee, na wi yee sinni paa lafogo tonmo yen,
laga nga ka li ndanla li ma pi yee sin wa ma.

² Senwee wi kapyegele ke ni fuun ke yen ma yon wi yee yege na;
een fo Yawe Yenñele lo li ma senwee wi jatere pyelomo pi jen.

³ Mbaa nga ki yen ma yala konaa ma sin ki piin,
ko yen ma Yawe Yenñele li ndanla ma we saraga womo na li yeri ko na.

⁴ Mbaa yee tungu leele na konaa mbaa yee gbogo,
ki yen kagala ngele ke maa lepee wi kapege ki nari.

⁵ Lere na wi ma kagala kele konkon ma tegetege wi tunngo ki pyelomo pi
na, wi ma kaa yarijende legere ta;
een fo lere na wi ma fo ma kee le kala ni, ki kosaga wi ma pye fyonwo fo.

⁶ Mbele pe ma yarijende legere ta yagbogowo pi fannga na,
ki yen paa tifelege torowogo yen, nga ki ma kunwo kan lere yeri.

⁷ Lepee pe lewewe kapyere ti yaa ka pe jogo mbe pe wo wa,
katugu paa yenle mbaa kasinnye piin.

⁸ Kajogo pyefo wi tangalomo pi yen ma kolo,
een fo lere na wi nawa pi filige wi na, wi tangalomo pi ma pye ma sin.

⁹ Maa wonlo wa birigo ki go na logologo wa ni,
ko mbonro ma pye go nungba ni jele malinjagara winfo wi ni ko na.

¹⁰ Kapege pyege ki la ma pye lepee wi na,
wila wi wonlo jate wi yinriwe ta yere.

¹¹ Na wi maa kala lakoo, na paga wi le jologo, ki ma kajenme kan
kambajenne wi yeri;
na maga tijinliwe fo wi yege naga, wi ma jenme ta.

¹² Yenñele le, lo na li yen ma sin, li yege yen nga ki yen na piin wa lepee
wi go ki na;
li ma jologo wa lepee wi na fyaw.

¹³ Na wi yen tege na wi kaa gbele mbaa sagawa jaa, lere na wi maa
nungbogolo ke ton ki na,
wo fun wi yaa ka yeri mbe sagawa ja, een fo pe se kaa yon sogo.

¹⁴ Mbe yarikanga kan nangbanwa fo wi yeri larawa, ki maa nangbanwa
pi sogo wi na;
mbe yarikanga ki kan ngundo ni, ki maa nangbanwa gbao pi ko.

¹⁵ Mbaa tanri nga ki sin ki na, ki ma pye nayinme lesinnye wi yeri;
een fo ki ma pye fyere gboro ni kapege pyefo wi yeri.

¹⁶ Lere o lere kaa yee laga tijinliwe konlo li na,
sanni jenri wi yaa wi yee yan wa kuulo pe sogowo.

¹⁷ Katangala ke yen ma lere na ndanla, wi ma kaa pye tege na;

duven wo naa legboolo lige ki yen ma lere na ndanla, wo se pye penjagboro
fo fyew.

18 Lepee wo wi yaa ka pye lesinne wi go shogo sara;
leele fanlafa wo wi yaa ka pye lejenne wi go shogo sara we.

19 Lere mbe sa cen wa gbinri wi ni wi ye,
ko mbonro wi sa cen jele na wi yen malinjagara fo naa cennghanwa fo wi
ni ko na.

20 Yarijende tiyoro naa sinme liwoo ma pye wa kajenne wi go;
een fo lembige ko ma ki woro ti ni fuun ti li yon.

21 Lere na kaa kasinnge naa kajenge jaa mbaa piin, ko fo wo yaa yinwege
ta;
pe yaa wi yigi kasinnge ni mbaa wi gbogo.

22 Kajenne wi ma ya ma ye, ma malingboonlo welimbele ca sho maga ta;
pe jigi wi yen ca ki fannga laga nga na, wi maga tongo.

23 Lere na wi maa yon konaa wi senyoro ti yingiwe jen,
ko fo wo maa yee sho nandangawa kagala ke na.

24 Lere na wi maa wi yee nari naa yee gbogo, wo wi maa kala la koo leelee
na;
wi maa wi kagala ke ni fuun ke piin yee gbogowo ni.

25 Kagala ngele ke la yen tiyanna wi na, ke mbapyewe po pi yaa kaa gbo;
katugu wila yenle mbaa tunngo piin wi wire ti ni.

26 Pilige lombongo ki ni, wi yee maa yinrigi yaara ti na, tila wi yenle tin;
ma si yala lesinne wo maa kaan wila kee ngban.

27 Lepee wi saraga ki yen yaritijaanga,
pee ka logo wigi wo nawa jatere pee ni.

28 Yagbogolo sereya yofa wi yaa ka tongo mbe wo wa;
een fo lere na wi ma senre ti logo ma wali ti na, wo wi ma yosaga ta na
para suyi.

29 Lepee wi maa go ki sheli na kagala ke piin,
een fo lesinne wi maa wi tangalomo pi korosi.

30 Senwee wi kajenne, naa wi tijinliwe,
konaa wi jatere pyewe po pa se ya mbe Yawe Yennele li nandanwa kala li
kannga.

31 Senwee wi ma shon gbegele malaga gbompilige ki mege ni,
een fo cew tawa pa po ma yiri wa Yawe Yennele lo yeri.

22

¹ Metanga kɪ mbɔnrɔ yarijendɛ lɛgɛrɛ tawa na,
ma kala li ka leele pe ndanla ko mbɔnrɔ warifuwe naa tɛ na.

² Penjagbɔrɔ fɔ wo naa fyɔnwɔ fɔ wi ni pe yen ja,
Yawe Yɛnjɛlɛ lo li pe ni fuun shyen pe da.

³ Lere ɲa wi jilige, wi ka tipege ki yan kila paan, wi ma lara;
ɛɛn fɔ kambajɛnjɛ wo ma tipege ki yan, ma saa ye wa ki ni ma jɔlɔgɔ wa
wi yɛɛ na.

⁴ Mbɔɔn yɛɛ go sogo, konaa mbaa fyɛ Yawe Yɛnjɛlɛ li yɛgɛ,
ki tɔnli wo wi yen penjagbɔrɔ tawa, naa gbɔgɔwɔ konaa yinwetɔnɔgɔ.

⁵ Wuuro naa penjɛlɛ ma pye wa lembasinjɛ wi konɔ li ni,
ɛɛn fɔ lere ɲa wi maa wi yɛɛ yinwege ki jaa, wi maa yɛɛ laga lali li ni.

⁶ Konɔ jɛnnɛ na pyɔ wi daga mbaa tanri li na, wi naga li ni,
ali na wi ka ka yiri mbe lɛ, wi se wɔ wa li ni.

⁷ Penjagbɔrɔ fɔ wi ma ɛɛn fyɔnwɔ fɛnnɛ pe go na,
fɔgɔ konfɔ wi ma pye fɔgɔ tagafɔ wi kulo.

⁸ Lere ɲa kaa kambasinjɛ piin, tipege wi ma ta,
wi lewɛlewɛ kapyere wi maa ti piin fannga ɲa ni, ki yaa ka kɔ.

⁹ Lere ɲa wi maa kajɛnjɛ piin wi yaa duwaw ta,
katugu wi maa wi yaakara ta kaan fyɔnwɔ fɛnnɛ pe yeri.

¹⁰ Lere ɲa wi maa tɛgɛ leele na, wi purɔ, pa malaga ki yaa kɔ;
kendige wɔgɔ konaa mbaa ye yɛɛ tifaga ki yaa kɔ fun.

¹¹ Lere ɲa ki yen maa ndanla wi nawa pi filige wi na, a wila senjɛndɛ yuun,
wi mbe ya pye wunlunɔɲa wi wɔnɔ.

¹² Jɛnnɛ jɛmbɛ pi yen lere ɲa yeri, Yawe Yɛnjɛlɛ li maa wele wi na;
ɛɛn fɔ li ma nambara fɔ wi senrɛ to jɔgɔ.

¹³ Tiyanɲa wi ma yo fɔ: «Jara yen wa funwa na!
Na mi ka yiri, wi yaa na gbo wa konɔ!»

¹⁴ Jɛlɛ nandaala pe yɔn senrɛ ti yen paa wetijugo yen,
Yawe Yɛnjɛlɛ li ka nawa ɲgban ɲanɲa ɲa ni, wo wi ma to wa ki ni.

¹⁵ Tijinliwɛ fu kapyere to ti ma pye wa pyɔ wi kotogo na,
mboo gbɔn sanwiga ni mboo koro, ko ki maa wɔ ti ni.

¹⁶ Lere ɲa wi ma fyɔnwɔ fɔ wi jɔlɔ mbe ta mbe ka taga wi yarijɛndɛ ti na,
nakoma lere ɲa wi ma yarikanra kan penjagbɔrɔ fɔ wi yeri, ki lerefɔ wi
ma kaa pye fyɔnwɔ fɔ.

Υερεσε senre kagala kele na
ke γε ke γε

¹⁷ Nungbolo jan ma kajenmbele pe senre ti logo,
ma jatere wi tege jenme senre nda mila yuun ti na.

¹⁸ Katugu ki yaa nayinme kan ma yeri, na ma kari tege wa ma nawa we; ma gbegele maa ti yuun na senre ka pan.

19 Mila jaa mboon naga nala,
jango moo jigi wi taga Yawe Yennele li na.

²⁰ Mi yo mì yerewe senre nafa ma yiri ke yonlɔgɔ ma kan ma yeri, mbaa ma yeregi konaa mbaa jenme kaan ma yeri?

²¹ Jango mbe nga ki yen tagawa ni konaa kaselege ki ni, ti naga ma na; ki ka pye ma, lere na wòn tun ma sa kaselege ki lagaja, ma ta ma yon sogomo jembe kan wi yeri.

²² Maga ka fyonwo fo wi kee yaara ti sho wi yeri, katugu wi yen fyonwo fo:

lere na wi yen tege na ma pye lere si yere wi ni, maga kaa jolo wa kiti
konsaga;

²⁴ Maga ka wɛɛnrɛ le lere ɲa wi maa nawa ɲgbanni jaga jaga wi ni, maga kaa pinlɛlɛ lewɛlɛwɛ ni.

²⁵ Nakoma ma yaa kaa wi tangalomo pi forogi,
mbe ka sa ma yee le penē.

²⁶ Maga ka yere ki yerewe mbe yere lere wa go fɔgo ni, maga ka von kan mbe pye lere wa fɔgo serefo.

27 Na kaa pye yaraga woro ma yeri ma fɔgo ki tɔn,
yingi na ma yaa si ti pe pan pɔɔn sinleyaraga ki wɔ wa ma nɔgo, mbege
sho ma yeri?

²⁸ Ma teleye pàa sinndeeɗe nda yerege maga le wa fafafa, ma keere ti
kongolo ke gbon,
maga ka ka wo wa ki yongolo nunqba ke ni.

²⁹ Maga lere o lere yan wì yegε to naa tunngo ki piin jεnge,
ki kɔsaga wi ma ka saa na tunngo piin wunlumbolo kan;
wi se koro mbaa tunngo piin leele mbele pee pe megε jεn poro kan.

23

¹ Na ma ka sa cen lisaga legboo wa ni,
lere na wi yen ma cen ma yege sogowo, ta wi korosi.

² Na kaa pye ma yen mafe fo,
mo mafe suro lige ki yerege.

³ Ma yege ka ka yiri wi yaakara tanra ti na,
pe yen nari kaan ma yeri nɔɔ lɛlɛ.

⁴ Maga kaa ma yee tege mbaa penjagboro lagajaa, maga kaa ki wogo ki jate yere.

⁵ Ma yengēle kaa tuun penjagboro ti na, ti mæ ko le teere saw;

ki ma cɛn ndɛɛ ti kanwira kan ti yɛɛ na,
mbe yiri sire na paa yɔn yɛn, mbe kari lege wa naayeri.

⁶ Maga ka yɛnlɛ mbe sa lere ɲa wila ma wele tipege ni wi suro li;
ma yɛgɛ ka ka yiri wi yaakara tanra ti na;

⁷ katugu ɲga ki yɛn wa wi nawa konaa ɲga wi ma yo, ki woro nunɲba;
wi ma yo fɔ: «Ta nii, ta woo,» mbe sigi ta ki woro na yiin wa wi nawa.

⁸ Ko punɲo na, siɲgbele na mà li, ma yaa li tuguru;
sentanra nda mà yo wi ni, ti yaa yiri waga.

⁹ Maga ka sɛnrɛ yo lembige ki kan,
katugu ki yaa ma tijinliwɛ sɛnrɛ ti tifaga.

¹⁰ Sinndɛɛrɛ nda pɛ yerege maga lɛ wa fafafa, ma lara ti kongolo ke gbɔn,
maga kari wo wa ti yongolo ke ni,
mbe kɛrɛ kɔn mbe ye wa pijiriwele pe lara ti ni;

¹¹ katugu pe go shɔfɔ, fanɲga yɛn wi ni;
wi yaa ka yere pe go kala li ni mbe win ma ni.

¹² Kara ɲa paa kaan ma yeri, ma yɛɛ kan wi yeri ma kotogo ki ni fuun ni,
ma nunɲbolo jan ma jɛnmɛ sɛnrɛ ti logo!

¹³ Maga ka pyɔ wi yaga mbakorowo,
na ma kaa gbɔn sanwiga ni mboo koro, wi se ku.

¹⁴ Na ma kaa gbɔn sanwiga ni mboo koro,
ma yaa wi shɔ kunwo pi kɛɛ.

*Yɛrɛwɛ mba teelee pɛ kan
pe pinambiile pe yeri*

¹⁵ Na pinambyɔ, na kajɛnmɛ ka pye wa ma kotogo na,
pa mi fun mi yaa yɔɲorimo ta wa na kotogo na.

¹⁶ Na ma kaa kaselege sɛnrɛ yuun,
mi yaa la yɔɲori wa na nawa.

¹⁷ Maga kaa yɛgɛ yinrigi kapere pyefɛnnɛ pe na,
ɛɛn fɔ, maa fyɛ Yawe Yɛnnɛle li yɛgɛ wagati wi ni fuun ni.

¹⁸ Ki ka pye ma, pa ma goto wi yaa yɔn,
ma jigi tagasaga ki se kɔ.

¹⁹ Na pinambyɔ mboro wo na, logo na yeri, ma pye kajɛnnɛ,
mɔɔ jatere wi tɛgɛ kozinnɛ li na.

²⁰ Maga ka pye sinwoɔlo pe ni,
nakoma mbele pe wogo yɛn mbaa kara lɛgɛrɛ kaa pe ni;

²¹ katugu sinwoɔlo poro naa sugbɔrɔ lifɛnnɛ pe ni, ki kosaga pe ma kaa
pye fyɔnwɔ fɛnnɛ;
pe tiyanra ti kala na, pe yaa kaa yaripɔrɔ kɔnrɔkɔnrɔ nii.

²² Ta nuru ma to wi yeri, wo ɲa wɔɔn se we;
maga ka ma nɔ wi tifaga, ali na wi ka ka lɛ.

²³ Kaselege ki lagaja maga ta, maga ka ti ki shɔ ma yeri;
ma kajɛnmɛ naa nagawa konaa tijinliwɛ pi lagaja, maa ta fun!

²⁴ Yəgərımə yən lesinñe wi to wi woo,
lere ɲa ka pyə kajennɛ se, nayinmɛ yən wi woo!

²⁵ Ki yaga ma to naa ma nɔ wi ni paa yəgəri,
ki yaga ma nɔ ɲa wɔɔn se wi nayinmɛ ta!

²⁶ Na pinambyɔ, ma jigi wi taga na na,
maga yaga na tangalɔmɔ pɔɔn ndanla!

²⁷ Katugu nanjaa wi yən paa wetijugo yən,
jele kalikali fɔ wi yən paa kɔlɔ yən, ɲa wi wele li yən ma jori.

²⁸ Wi ma lara na singi paa benğanri pyefɔ yən;
wi ma nambala legere le kalikalawa pi ni.

Sinwɔɔlɔ pe kala

²⁹ Ambɔ wi ma yo fɔ: «How?» Ambɔ wi ma yo fɔ: «Ew?»
Ambɔ wi maa wiin suyi? Ambɔ wi nawa yən ma tanga wi na?

Ambɔ pe maa gbɔɔn go fu naa welegi sanga pyew?
Ambɔ yengele ke yən ma yanlaga wi na?

³⁰ Mbele pe maa cɛɛn na mɔni wa duven wɔgɔ ki na, poro wele;
mbele pe maa duven cengele ke pinlele ke yɛɛ ni naa woo poro wele.

³¹ Maga kaa duven wi yənwe tiyɔnwɔ po wele mbaa yegɛ yinrigi wi na,
maga kaa wi ɲgbɔrɔgɔ konaa wi yən sooro yegɛ ɲga na wa wɔjennɛ li ni
ki wele mbaa yegɛ yinrigi wi na.

Wi tigiwen po yən ma tanla wa senwee wi yagbolo lo ni,

³² ɛɛn fɔ ki kɔsaga, wi ma kaa ma nɔ paa wɔɔgɔ yən;
wi ma kaa ma nɔ paa firisho yən.

³³ Kona ma yegɛ ki yaa la kanɲgi maa yaara ta yegɛ yaan,
ma jatere wi yaa ma kan maa go fu senre yuun.

³⁴ Ma yaa pye paa lere wa yən, ɲa wi yən ma sinle wa kɔgoje wi
nandogomɔ,
paa lere wa yən, ɲa wi yən ma sinle wa tiyala na li ma pye tɔnmɔkɔrɔ
gbenge ki go na li naayeri, a laa fingi wi ni.

³⁵ Ma yaa yo fɔ: «Pànla gbɔn, ɛɛn fɔ kii na ya;
pànla faragi, ɛɛn fɔ mi sigi sanga jən;
na mi ka ka yən, mi yaa sa pa lagaja mbe wɔ naa.»

24

Yerewe senre nda ti kan kajennɛ wo naa lepee wi yeri

¹ Maga kaa yegɛ yinrigi lepeepe pe na,
maga kaa ki jaa mbe pye pe pinleyɛɛnle;

² katugu lewelewe kapyere to pe maa jate mbaa piin,
tipege ɲga pe yaa pye ko senre pe maa yuun.

³ Kajennɛ po fanɲga na lere ma ya ma go kan,
tijinliwe po fanɲga na ki ma yeresaga ta.

⁴ Jɛnnɛ pi fanɲga na, pe ma yumbiile pe yinyin
yarijende sɔɲɲgbanga woro ti cɛnle pyew naa ti tiyɔnrɔ ta ni.

⁵ Senwee kajennɛ wi ma pye fanɲga ni,
lere ɲa wi jennɛ ta wi maa ka tari wi fanɲga ki na.

⁶ Kagala pyelɔmɔ jatere jennɛ wi ma ti ma ma ya ma malaga gbɔn;

na yerifenne paga lege, ma ma cew ta.

⁷ Kajenme pi laga yen ma lali tijinliwe fu fo wi ni,
ki kala na wi se ya para wa kagala yege wosaga, wa ca ki mbogo yeyongo
ki na.

⁸ Lere na wi maa ki sonri mbe kapege pye,
pe maa ko fo wo yinri jogofa.

⁹ Tijinliwe fu fo, kapege ko wi maa jate mbaa piin,
lere na wi maa kala lakoo, wi kala li ma tijanga leele pe yege.

¹⁰ Na maga kotogo la kangbanga sanga ni,
kona ma fannga ki kologo fo jenge.

¹¹ Pe yen na kee mbele ni sa pe gbo, pe sho,
pe yen na mbele tilele na kee pe gbosaga, pe sho.

¹² Nakoma, na ma ka yo fo: «Mi sila ki jen!»
Kona na wi maa senwee wi nawa pi cancan na wele, wo sege yan wi le?
Na wi yen nɔɔ yinwege ki korosi, wo sege jen wi le?
Wi yaa ka senwee nungba nungba pyew wi sara mbe yala wi kapyege ki
ni.

¹³ Na pinambyɔ, senrege ki ka, katugu ki yen ma yon;
senrege sheshege ki ma tanla wa ma yon.

¹⁴ Ki pyelomo nungba pi na, ki jen ma yo fo kajenme pi yen ma yon fun
wa ma kotogo na,
na ma kaa ta, pi yaa ma wogo ki yon goto;
ma jigi wi se kon ma na.

¹⁵ Maga ka pye lepee mbe sa lara mbe lesinɛ wi sige wa wi go yon ki na;
maga si kaa censaga ki jogo wi yeri;

¹⁶ katugu lesinɛ wi mbe ya to sa gbɔn tosaga koloshyen, een fo wi yaa si
yiri ki ni fuun ki na,
een fo na jologo ka to lepee wi na, wi ma ko wa ki ni.

¹⁷ Na ma jugu wi ka to, maga kaa yɔgɔri wi na;
na wi ka si kurugo, ki ka koon nawa pi yinɔgi ma na.

¹⁸ Nakoma Yawe Yenɛle li kaga yan ma, ki yaa li mben;
pa kona, nanɔbanwa mba pila pye li ni ma jugu wi ni, li yaa pi ko.

¹⁹ Maga ka nawa nɔban kapege pyefo wi kala na,
maga kaa yege yinrigi lepee pe na;

²⁰ katugu lepee wi goto wi se yon,
lepee wi yinwege ki yen paa fitanla yen, na wi yaa ka figi.

²¹ Na pinambyɔ, ta fyɛ Yawe Yenɛle li yege konaa wunlunana wi yege,
maga ka pinle leele mbele pe yiri ma je pe ni;

²² katugu jogowa pi yaa fo mbe to pe na;
Yawe Yenɛle lo naa wunlunana wi ni pe yaa jologo nga wa ma na, ambo
wi mbe ya ko jen?

²³ Senre ta yege nda, ma yiri wa kajenmbele pe yeri.

Mbe lere wa mbonro wa na kiti kongó na,
ki woro ma yon.

²⁴ Lere na wi ma lepee wi pye fo: «Ma yen ma sin!»

Janwa wi yaa wi danga,
leele pe yaa wi mege ki pen.

²⁵ Een fo lere na wi ma kapege pyefo wi jeregi, ki fo wi wogo ki yaa yon,
wi yaa duwaw naa metanga ta leelee pe yeri.

²⁶ Mbe yon sogomo kan lere yeri nawa jembe ni,
ko ki maga naga ma yo ma yen weenre jende na ki fo wi ni.

²⁷ Ma tunndo ti gbegele mari yala wa funwa na,
moó keere tunndo ti gbegele mari yala,
ko punjo na, ma mbe ya mboon go ki kan.

²⁸ Maga ka sereya pee yo mbe taga ma lewee yenle wi na go fu,
maga ka lere fanla mboo punjo ma senre ti ni.

²⁹ Maga ka yo fo: «Iga wi pye na na, ko yongo mi yaa pye wi na fun;
mi yaa nga wi pye na na ki fogo ton wi na.»

Nga tiyanra ti maa piin

³⁰ Mila toro tiyanra wa kere tanla,
konaa tijinliwe fu fo wa ezen kere tanla.

³¹ Mbe ka wele, a mi si wuuro yan ti fi kere ti lagapyew ki ni,
yan pege la fi ma lagapyew ki ton;
sindeere mbogo nga paa kan mari maga, kila toori.

³² Nga mila yan, a mi si jatere pye ki na jenge,
a ki si nagawa kan na yeri.

³³ Mbe wonlo jenri, mbe wonlo mbe tigi jenri,
mbe sinle mboon keyen yi migi yi yee ni,

³⁴ na maga koro ko na, fyonwo pi yaa ka to ma na mboon fo paa yoo yen,
jologo ki yaa ka pan mboon fo paa benjanri pyefo yen.

25

Ki daga paa wunluwo wi gbogo

¹ Wunlunana Salomo wi yomiyegale kele yegge ngele; Zhuda tara
wunlunana Ezekiyasi wi sewe yonlogofenne poro paa ke gbogolo ma ke
yonlogo.

² Yennele li gbogowo po yen mbe kagala kele lara,
een fo mbaa kagala ke cancan, ko yen wunlunana wi gbogowo.

³ Naayeri wi yagawa pi se ya jen mbe ko,
tara ti tijuguwo pi se ya jen mbe ko;
ki pyelomo nungba pi na fun, wunlunana wi nawa jatere wi se ya cancan
mbe jen.

⁴ Na warifuwe wi fyongo ki ka jogo mbe wo wi ni,
kona warifuwe gbolfo wi ma ya ma leyaraga ka gbegele wi ni.

⁵ Na paga lepee wi puro mboo wo le wunlunana wi tanla,

wi wunluwo pi yaa yeresaga ta kasinngge pyege ki fannnga na.

⁶ Maga ka ma yee gbogo wunlunana wi yee sogowo,
maga ka ma yee tege legboolo censaga.

⁷ Poon yeri pe yo fo: «Yiri ma pan ma cen laga yee, laga censagbogo nga
ko ni,
ko mbonro poon tifaga fannnga fo wa yee na ko na.»

Pyelomo jembe

kona senre yolomo jembe

⁸ Nga ma yan ma yengele ke ni,
maga ka fogolo mbe saga yo kiti konsaga.
Na lere wa yee ka yiri mbege naga fo tanga woro ma yeri,
pa ma yaa ki pye mele san?

⁹ Na kala la ka ye mboro naa ma lewee yenle ye sogowo, mali yee wo
mboro naa wo sogowo;
een fo maga ka lere wa yee ngundo senre yo.

¹⁰ Nakoma na ki fo wi ka kaga logo, wi yaa ma tegele,
ma mepenge ki yaa koro mbaa yinri.

¹¹ Senre jende nda ti yo ti yosanga na,
ti yen kagbogo yon paa pomu tige pire yanlere yen, nda pe te tege mari
gbegele, mee ti fere warifuwe ni.

¹² Kajenje wi yerewe senre ti yen kagbogo yon wa ti logofa wi nungbolo
paa te nungbolo naa te fereyaara yen.

¹³ Yarilire konsanga ni, sanga na ni laga ki weri, tonyinme pi ma nayinme
kan yee nga na,
ki pyelomo nungba pi na fun, pitunjo na wuu tunjo ki pye ki kologo ki
na, pa wi ma pye ma wi tunjo wi kan,
wi ma nayinme kan wi kundigi wi yeri.

¹⁴ Lere na wi maa wi yee gbogo naga yuun fo wi maa yarikanra kaan leele
yeri, mbe sigi ta wi woro naga piin,
ko fo wo yen paa Yenjele wowo naa tifelege yen, nda tii pan tisaga ni.

¹⁵ Na ma kaa kagala kunni ma yee ni, ma mbe ya mbe fannnga fo wi jatere
wi kannga wi na;
sentanra ti ma ya ma lere na wuu kala li yerege laga nungba wi nawa pi
kannga.

¹⁶ Na maga senrege ta, nga ki yaa yala ma ni, ma ko ka;
nakoma, na maga ki ka mbe tin mbe toro, pa ma yaa ki tuguru.

¹⁷ Maga ka koro mbaa kee wa ma cenyenle wi go sanga pyew†,
nakoma wi yaa ka te ma ni, maa mben.

¹⁸ Lere na wi ma yagbogowo sereya yo ma taga wi lewee yenle na,

† 25:17 25:17: Wa Zhufuye pe yeri mbe koro mbaa kee wa ma cenyenle wi go sanga pyew ki woro
ma yon.

ki ma tipege pye paa simbine, nakoma tokobi, nakoma wanga yen, nga pege yon ki wo.

¹⁹ Mboon jigi wi taga nambara fo na kan gbanga sanga ni, ki yen tijinliwe fu kala paa yege nga lere ma kaa na kaa wi nganla na li yen na yegeyege li ni, nakoma wi ma jiige wi jele na wi yen na sege li na.

²⁰ Mbaa nayinme yuuro koo lere na wi nawa pi tanga wi na wi kan, ki yen tijinliwe fu kala paa yege nga na lere ma tondara wo wi yege na were sanga ni, nakoma mbe vinegiri wo sagbanga na†.

²¹ Na fungo ka pye ma jugu wi na, maa kan wi ka; na wogo ka pye wi na, maa kan wi wo.

²² Na ma kaa ki piin ma, kona ki cen ndee ma yen na kason nanjanra gbogolo wa wi go ki na†. Yawe Yenjele li yaa ka tonli kan ma yeri.

²³ Yonlo parawa kameenge kee tifelege ki ma pan tisaga ki ni fyeele na yege nga na†, yon nga ki maa finlele larawa, pa ki maa leele nawa ngbanni ma.

²⁴ Maa wonlo wa birigo ki go na logologo wa ni, ko mbonro ma pye go nungba ni jele malinjagara winfo wi ni ko na†.

²⁵ Tonyinme pi ma kajeenge pye lere na wogo wi yigi wi kan yege nga na, sentanra nda ti ma logo ma yiri taleere ni, pa ti ma pye ma.

²⁶ Lesinje na kaa yege yaga lepee wi fannga ta wi na, wi ma pye paa pulugo tonmo mba pi tongolo pi yen, nakoma kolo tonmo mba pi jogo pi yen.

²⁷ Mbe senrege ki ka mbe sa toro, ki woro ma yon; mbaa ki lagajaa paa ma gbogo, ki woro ma yon.

²⁸ Lere na wila ya mboo yege yigi, wi yen paa ca yen, nga ki yen yenlege, malaga sigembogo woro maga maga.

26

Lembigewe kala

¹ Were tii daga kafugo sanga ni, tisaga kii daga yarilire konsanga ni; ki pyelomo nungba pi na fun, gbogowo pii daga lembige ki ni paa ki gbogo.

² Karikana li ma yiri ma kari yege nga na,

† 25:20 25:20: Nga ki yo fo: *Mbe vinegiri wo sagbanga na*, Yenjele senre seweele pele ni, ki yen ma yonlogo fo: *Mbe vinegiri wo gbannga na*. † 25:22 25.21-22: Ko ki naga ma yo na ma kaa ki piin ma, ma yaa ka fere wa wi na (Oromu 12.20). † 25:23 25:23: Wa ki tara ti ni, tifelege ki ma kaa fo ma yiri wa yonloparawa kameenge kee yeri, ma pan tisaga ni, nga ki ma ya ma jogowo pye.

† 25:24 25:24: Yomi 21.9

nakoma ndine li ma yiri sire na na toro yege nga na,
ki pyelomo nungba pi na, maga lere danga go fu, ki ma toro kila wi yigi.

³ Sapige ki daga shon wi ni, karafe wi daga sofile wi ni,
gbonkanngala li daga lembige ki pogolo ke ni mbege koro.

⁴ Maga ka lembige ki yon sogo mbe yala ki lembigewe senyogo ki ni,
nakoma ma yaa ka pye mbe yala ki ni.

⁵ Lembige ki yon sogo mbe yala ki lembigewe pi ni,
nakoma ki yaa la ki yee jate kajenne.

⁶ Lere na ka tijinliwe fu fo tun tunngo ni,
ki fo wi lembigewe kala pye, paa yege nga lere ma kaa wi yeeera tologo ki
kon we,
katugu wi yen na kangbanra lagajaa wi yee kan.

⁷ Jejogolo fo wi jele li ma pye fannga fu yege nga na,
ki pyelomo nungba pi na, yomiyele li woro fannga ni wa lembige ki yon.

⁸ Mbe lembige ki gbogo,
ki yen paa yege nga na lere ma sinndelege po gbafurugo na mbe si yo wi
yaa ki wa.

⁹ Yomiyele li ma pye wa lembige ki yon
paa wuuro sanwiga ma kaa pye sinwao wi kee mbe gbom.

¹⁰ Lere na wi ma lembige ki le tunngo na,
nakoma mbe torofa wa le tunngo na,
wi yen paa sandiga fo yen, na wi yen na lere pyew wi welegi.

¹¹ Yege nga na pyon wi ma songoro wi tuguro ti korogo nari kaa[†],
ki pyelomo nungba pi na, lembige ki ma songoro mbaa ki lembigewe
kapyere ti piin.

¹² Na maga lere yan wi yen naa yee piin kajenne,
kona mao jigi wi taga lembige na ko mbonro ma we wo na.

Tiyanja kala

¹³ Tiyanja wi ma yo fo: «Cenge yen wa konol
Jara yen wa ca nawa kongolo ke ni!»

¹⁴ Yege nga na koru pyo wi maa sunrugu sunrugu wa sariyenye pe na,
pa tiyanja wi maa sunrugu sunrugu wa wi sinleyaraga ki na ma.

¹⁵ Tiyanja wi maa kee ki le wa sogbolo li ni,
een fo mbege songoro mbe kari ki ni wa yon ki yeri, wi maga yan ki yen
tege ni.

¹⁶ Tiyanja wi maa wi yee jate wi yen kajenne
ma we leele koloshyen na, mbele pe yon sogomo kanga jen tijinliwe ni.

[†] 26:11 26:11: 2 Pye 2.22

Maara kɔnfɔ wi kala

17 Torofɔ ɲa wi maa yɛɛ le malaga ka ni, ɲa ki woro wi wogo,
wi yɛn paa lere wa yɛn, ɲa wi ma pyɔn yan wila toro, mbe si yo wi yaa
wi yigi wi nunɗɓogolo ke na.

18 Yaraɓɔ wi maa kason sumboyuro ti waa,
na wangala ke wɔnni, na legbogo kagala piin yɛɛ ɲa na,

19 lere ɲa wi maa lewee yɛnlɛ wi fanla mboo punɗo,
mbe si songoro mbe yo fɔ: «Sagbasi mi pye na waa ma ni;» pa ki fɔ wi
yɛn ma.

20 Na kanɗgire ti ka kɔ wa kason ki ni, ki ma figi;
ki pyelomɔ nunɗba pi na fun, na lesangara fɔ woro wa, malaga ki ma kɔ.

21 Nanganra ti kaa yiin ti ma pye kason nanganra,
kanɗgire ti maa yiin ma pye kason;
ki pyelomɔ nunɗba pi na fun, maara kɔnfɔ wi maa malaga ki seregi.

22 Lesangara fɔ wi yɔn sɛnrɛ ti yɛn paa sutanra yɛn,
nda ti ma tigi ma ni fɔ ma gbɔn wa latiire ti na.

23 Yɔn sentanra yofɔ ɲa wi nawa pi yɛn ma pe wi na,
wi yɛn paa pe ma kaa warifuwe ɲa fire ni wa yan mboo fa joro cɔɔ ɲa.

24 Lere ɲa wi maa leele panra, wi maga lara wi yɔn sɛnrɛ ti ni,
mbe sigi ta tipewe po pi yɛn wa wi kotogo na.

25 Ali na wi kaa yɔn sɛnrɛ ti tanla yɛɛ o yɛɛ, maga ka taga wi na;
katugu jatere tijangara legere ti yɛn wa wi nawa.

26 Wi mbe ya mboo lepanraga ki lara wi tijinliwɛ pee pi ni;
ɛɛn fɔ wi tipewe pi yaa ka yiri funwa na janwa wi yɛɛ na.

27 Lere ɲa ka titɛɛ wo lere mɛɛ ni, wo jate wi ma kaa to wa ki ni;
lere ɲa kaa sinndeleɛ konɗi mbege wa lere na, ki ma kaa songoro ma to
wo yɛɛ jate na.

28 Yagboyoo wi ma finlele ma ye leele mbele ni, wi ma pe panra fun;
yɔn ɲa ki maa leele lele, ki maa jɔɔwo piin.

27*Yomiyegɛle kele yɛɛ*

1 ɲa ma yaa pye goto, maga kaa ma yɛɛ gbogo ki wogo na;
katugu ɲa ki yaa pye nala yere, ma sigi jɛn[†].

2 Ki yaga lere wa yɛɛ mbaa ma sɔnni, mboro yere ka kaa ma yɛɛ sɔnni;
lere wa yɛɛ mbege pye, ki ka ka yiri wa mboro yere jate ma yɔn.

3 Sinndeleɛ ki ma nugu, taambugo fun ki yɛn ma nugu;
ɛɛn fɔ tijinliwɛ fu fɔ wi ma gbu ɲa tɛɛ lere ni, wi ma nugu ma wɛ ki yaara
shyen ti na.

[†] 27:1 27.1: Zhaki 4.13-16

4 Konro tandorogo ki yen ma tijanga fo jenge, nangbanwa pi yen paa lafogo yen nga ki yin, ma jaraga; een fo ambo wi mbe ya yere mbe yenjaga winfo wi sige?

5 Lere mboon jeregi nawa jembe ni, ko mbonro weenre nda ti moo jeregisaga ki lara ma na to na.

6 Wonlo na wi moo jeregi kaselege na, ko maga naga fo wi yen sinne ma ni; een fo ma jugu wi kee wa ma yologo mboon shari, ko yen nambara wogo.

7 Lere na wi yen ma tin, wi ma je senrege na; een fo fungo fo wo na, yaraga pyew ki ma pye ma tanla, ali nga ki yen ma sori.

8 Lere na wi ma yiri na yanri, ma lali wi to ca ki ni, wi yen paa sannjele na li yiri ma kari lege, ma lali li sere ti ni li yen.

9 Sinme nuwo taan naa wusuna nuwo taan yaara ti ma nayinme kan senwee wi yeri; een fo weenre ti tanwa pi ma nayinme kan ma we ko na.

10 Maga ka ma wonlo wi wa, nakoma ma to wi wonlo we; kangbanga ka gbɔn ma na sanga na ni, maga ka kari ma nɔsepyo wi korogo wa wi go; katugu ma cɛnyenle na wi yongo ma ni, wi ma mbonro ma nɔsepyo na wi yen ma lali ma ni wi na.

11 Na pinambyo, pye kajenne mala nawa pi yinni na na; ki ka pye ma, lere na kaa na tifaga, pa mbe ya mboo yon sogo.

12 Lere na wi jilige, wi ka kapege ki yan kila paan, wi ma lara; een fo kambajenne wo ma kapege ki yan, ma saa ye wa ki ni, ma jologo ta.

13 Na lere wa ka yere letelewe wa fogo go kala ni, ki lerefo wi derege ki sho wi yeri maga tege fogo ki yonlo; na wi ka yere nambannjo wa fogo go kala ni, yaraga ka sho ki lerefo wi yeri maga tege fogo ki yonlo.

14 Na lere wa ka sa wi cɛnyenle shari magangbolo ni yirifaga na, ki ma jate ndee danga yi.

15 Jele malinjagara winfo wi yen paa go nga ki ma koro na soolo, na tisaga kaa paan we.

16 Na lere na kaa jaa mboo yerege wi malinjagara ti na, ki ma cen ndee tifelege ko wila jaa mbe yerege, nakoma wila jaa mbe sinme tonmo yigi wa wi kendala.

17 Tuguron to ti ma tuguron ti yo mberi yon ki tanla; ki pyelomo nungba pi na, senwee wi ma wi senwee yenle wi kan tijinliwe ni.

18 Lere ɲa kaa wi figiye tige ki gbegele, wi ma kaa ki pyɔ wa ka;
lere ɲa kaa wi tafo wi gbegele, pe ma kaa wi gbɔɔ.

19 Ma kaa wele tɔnmɔ, ma maa ma yɛɛ yɛɛ ki yaan wa cɛ;
ki pyelɔmɔ nungba pi na, na maga ma sɛnwɛe yɛnlɛ wa nawa jatere
cancan mbe wele, ma mɔɔ yɛɛra jɔɔ wi jɛn.

20 Yɛɛ ɲga na kuulo tara to naa wege tijugo ki ni, ti fa yin mbege yan,
ki pyelɔmɔ nungba pi na, sɛnwɛe wi yɛɛ na tin yaara welege na.

21 Pe ma warifuwe wo naa tɛ wi ni ti le kasɔn mberi yan mberi tiyɔnwɔ
pi jɛn;
ki pyelɔmɔ nungba pi na, sɔnmɔ mba pe maa sɛnwɛe wi sɔnni, po pi maga
naga wi yɛn yɛɛ ɲga na.

22 Ali na ma ka kambajɛnɲɛ wi le sugulo mboo sun paa yarilire ti yɛn,
wi kambajɛnmɛ pi se ya laga wi na.

23 Ma daga mbɔɔn yaayoro ti cɛnlɔmɔ pi jɛn jɛnɛ,
ma jatere wi pye ma yaayoro ɲgbeleye yi na jɛnɛ;
24 katugu penjagbɔɔ tila koro lere yeri fɔ sanga pyew,
wunluwɔ pila koro mbaa kaan setirige nungba piile yeri.

25 Yan ki kɔn maga wo, na yan fɔnɲɔ ki kaa yinrigi,
ma yaa yan waga ki koli wa yanwira ti na.

26 Ma mbe ya mbaa ma yaripɔɔ ti gbegele ma simbaala pe sire ti ni,
mbaa ma sikapɛnɛ poro pɛrɛ, mbe kɛrɛ fɔnndɔ lɔ.

27 Nɔnɔ lɛɣɛɛ ɲa wi maa taa wa ma sikanɛɛɛ pe ni, maa pye ma yaakara,
naa ma go woolo pe yaakara,
konaa maa ma tunmbyeelɛ jɛɛɛ pe kala yɔnɔ wi ni.

28

1 Lepee wi maa fee ali mbege ta lere woro naa puro;
ɛɛn fɔ, lesinɲɛ wi ma taga wi yɛɛ na paa jara yirifɔnɲɔ yɛn.

2 Na tara woolo paga yiri mbe je, teeɛ pe ma lɛɣɛ,
ɛɛn fɔ na tijinliwɛ fɔ naa kagala kɔɔ jɛnfɔ ka pye wa, tara ti ma yeresaga
ta ma mɔ.

3 Kundigi ɲa wi yɛn fyɔnwɔ fɔ, mɛɛ fyɔnwɔ fɔ wi yigi kala li tijanga,
wi yɛn paa tisagbɔɔ ɲga ki ma pan ma yarilire ti jɔɔ ki yɛn.

4 Leeɛ mbele pe ma je Yɛnɲɛɛ li lasiri wi na, poro maa lepeeɛ pe sɔnni;
ɛɛn fɔ mbele pe maa tanri lasiri wi na, poro maa wiin lepeeɛ pe ni.

5 Lepeeɛ paa kasinɲɛ ki kɔɔ jɛn;
ɛɛn fɔ mbele pe maa Yawe Yɛnɲɛɛ li lagajaa, poro ma ki ni fuun ki kɔɔ
jɛn.

6 Fyɔnwɔ fɔ ɲa wi nawa pi yɛn ma filige wi na, wi mbɔnɔ
penjagbɔɔ fɔ ɲa wi yɛn na tanri kɔnɔ na li kolo li na wi na.

7 Pyo ña wi maa tanri Yenñele li lasiri wi na, wo yen tijinliwe fo;
een fo pyo ña wi maa yee pinle kalikali pyefenne pe ni, wi maa fere waa
wi to wi na.

8 Lere ña wi maa leele jinni penjara ni na tonli gbɔɔ jaa ti go na, jango
mbe ka taga wi penjara ti legewe pi na,
wi maa ti gbogolo, ti ma kaa pye lere wa yee woro, ña wi maa fyonwo
fenne pe yinriwe taa.

9 Lere ña wi maa nungbogolo ke ton, jango wiga ka ta mbe lasiri wi senre
ti logo,
ki fo wi Yenñele yenrewe jate pi ma pye yaritjaanga.

10 Lere ña wi maa lesinmbele pe punngu na pe nii kombege,
ki fo wi yaa to wa wege nga wo jate wi kon ki ni;
een fo, lesinmbele poro yaa ka ferewe ta korogo.

11 Penjagboro fo wi maa wi yee jate wi yen kajenne,
een fo fyonwo fo tijinliwe fo wi mbe ya mboo fo furu.

12 Na lesinmbele paga cew ta, ki ma pye yogorimo gbɔɔ;
een fo na lepee poro ka fannga ki ta, lere pyew wi maa wi yee go jaa.

13 Lere ña wi maa wi kajogoro ti lara, wi kapyegele kaa la yongo;
een fo lere ña wi ma yere wi kajogoro ti na, mberi yo konaa mberi yaga,
Yenñele li ma ki fo wi yinriwe ta.

14 Lere ña wi maa fye mbe tipege pye, ferewe yen ki fo wi woo!
Een fo lere ña wi maa kotogo ki ngban wi yee na, jologo yaa to wi na.

15 Na lepee ka cen tegere ti na fyonwo fenne pe go na,
wi ma pye paa jara ña wi yen na kuunru wi yen, nakoma paa cenge urusi
nga fungo ki yigi ki yen.

16 Kundigi ña ka pye tijinliwe fu fo, wi kambasinnde to ti ma lege;
een fo tonli ña wi ma ta nambara ni, wi yen ma lere ña mben, wo yaa
yinwetonlogo ta.

17 Lere ña wi lere gbo, a kila wi jolo wa wi nawa,
wi maa fee mbe sa to wa wi yera fanga ki ni.
Lere kpe ka kaa yerege.

18 Lere ña kaa tanri wi nawa pi ni pi filige wi na, wi yaa sho;
een fo lere ña kaa kongolo shyen tanri, ngele ke koolo koolo, ki kosaga wi
yaa ka to nungba ni.

19 Lere ña wi maa wi kere ti fali, wi maa yaakara taa suyi;
een fo lere ña wi maa go fu kagala piin, fyonwo pi yaa to wo na suyi.

20 Lere ña pe taga wi na, wi yaa duwaw legere ta;

een fɔ lere ɲa wila ki jaa mbe pye penjagboro fɔ fyaw, wi se ka koro mbajolowo.

21 Mbe lere wa mbonro wa na kiti kongo na, ki woro ma yon;
ma si yala pele ma kapege pye ki wogo ki na singbele nungba kala na.

22 Yege mbatinwe fɔ wi maa gbinri penjara ti na,
een fɔ wila ki jen mbe yo fɔ fyonwo yaa ka to wi na.

23 Na lere wa kaa lewee yenle wa jeregi wi punnguwo na,
ki lerefɔ wi kala li ma kaa songoro maa ndanla ma we ɲa wi maa wi lele
naa fanla wi na.

24 Lere ɲa wi maa to nakoma wi no wi yu mbe sho fɔ kapege ma,
ki fɔ wi yen jogowo pyefɔ wi pinleyenle.

25 Lere ɲa wi maa yege tungu leele na, wi maa maara koon;
een fɔ lere ɲa kaa jigi wi taga Yawe Yenyele li na, wi yaa yarijende legere
ta.

26 Lere ɲa wi maa jigi wi taga wi yeera nawa jatere wi na, ki fɔ wi yen
lembige;
een fɔ ɲa wi maa tanri na yala kajenme pi ni, wo yaa ka sho.

27 Lere o lere wi maa fyonwo fenne pe kaan, wo se ka yaraga ka la;
een fɔ lere ɲa wi woro na jaa mbaa fyonwo fenne pe yaan, danga yaa wo
yigi.

28 Na lepeele paga fannga ki ta, lere pyew wi maa wi ye go jaa;
een fɔ, na paga laga wa fannga ki na, lesinmbele pe ma lege.

29

1 Lere ɲa pe yeri yerewe legere ni, a wuu nungbolo li ngban ma je pi na,
ki fɔ wi yaa ka tongo mbe wo wa yonlo nungba, were se ka ta wi kala li
na.

2 Na lesinmbele paga lege†, tara woolo pe maa yogori;
een fɔ na lepeele paga cen fannga ki na, tara woolo pe maa jeen jologo ki
kee.

3 Lere ɲa kajenme pi yen maa ndanla, wi maa to wi nawa pi yinggi;
een fɔ lere ɲa wi maa kee nanjaala korogo, wi maa yarijende ti jogo.

4 Wunlunana ɲa wi maa wi wunluwo pi piin na kasinnye piin, wi tara ti
ma yeresaga ta;
een fɔ ɲa wi ma nizara wogo ki ngban tara woolo pe na, wo ma tara ti
jogo.

5 Lere ɲa wi maa wi lewee yenle wi lele,

† 29:2 29.2: ɲga ki yo fɔ: *Na lesinmbele paga lege*, Eburuye senre ti ni ki mbe ya logo fun fɔ: *Na lesinmbele paga cen fannga ki na*.

ki fɔ wi yen na mere jaan wa wi yɛɛ yɛɛ.

⁶ Lepee wi kajogoro ti ma pye penɛ wi na,
ɛɛn fɔ lesinnɛ wo maa nayinme nii na yogori.

⁷ Lesinnɛ wi ma nga ki daga fyɔnwɔ fɔ wi ni ki jɛn;
ɛɛn fɔ lepee wila ko jɛnme po ta.

⁸ Mbele pe maa tɛɛ leele na, pe ma ca ki gbɔn mbege piri;
ɛɛn fɔ mbele pɛ kala jɛn, poro ma ca woolo pe nangbanwa pi sogo pe na.

⁹ Na kiti konkala ka ye kajennɛ wo naa kambajennɛ wi ni pe sogowɔ,
kambajennɛ wi mbe ya nawa ngban nakoma mbaa tɛɛ, ɛɛn fɔ wi se
yeyinnɛ ta wa ki kala li ni.

¹⁰ Lere na wi nawa pi yen ma filige wi na, legbolele pe maa panra;
ɛɛn fɔ lesinmbele poro maa pye pe cɛnyɛnɛ.

¹¹ Lembige ki maga nangbanwa kapyere ti ni fuun ti naga kpengbelengbe;
ɛɛn fɔ kajennɛ wo maa nangbanwa pi yingiwe jɛn mboo sogo.

¹² To na kaa yagbogolo sɛnre nuru,
wi tara legboɔɔ pe ni fuun pe ma pye lepeeɛ.

¹³ Fyɔnwɔ fɔ wo naa na wi maa nii fyɔnwɔ fɔ wi go na wi ni, kala nunɔba
li yen ma pe pinɛ, lo yen fɔ:
Yawe Yennɛle li yengɛle kan pe ni fuun shyen pe yeri mbaa yaan.

¹⁴ Wunlunana na wi maa fyɔnwɔ fɛnnɛ pe kiti wi kɔɔn na kasinnɛ piin,
wi wunluwɔ pi ma yeresaga ta fɔ sanga pyew.

¹⁵ Korowo gbɔnrɔ to naa yerɛwe sɛnre ti ni, ti ma kajɛnme kan lere yeri;
ɛɛn fɔ pyɔ na ka koro wi yɛɛ na, wi ma fɛrɛ wa wi nɔ wi na.

¹⁶ Na lepeeɛ paga lɛɛ, kapere pyege ki ma lɛɛ;
ɛɛn fɔ pilige ka, lesinmbele pe yaa ka lepeeɛ pe yan pe yen na tuun.

¹⁷ Ma pyɔ wi koro jɛngɛ, pa kona wi yaa ka yeyinnɛ kan ma yeri,
mbɔɔn nawa pi yinnɛ ma na.

¹⁸ Na Yennɛle li yɔn sɛnre ti kanagala woro wa (mbaa leele pe yerɛgi),
tara woolo pe tangalɔmɔ pi ma piri;
ɛɛn fɔ lere na wi maa tanri lasiri sɛnre ti na, fɛrɛwe yen wi woo!

¹⁹ Yɔn senyoro to cɛ ma ti ma tɛɛ ma kulo wi koro,
katugu, ali na wi kari logo mbe wali ti na, wila tanga ti na.

²⁰ Na maga lere yan, na wi ma para wila jatere pye,
kona mɔɔ jigi wi taga lembige na ko mbɔnrɔ ma wɛ wo na.

²¹ Lere ɲa kaga tanla wi kulo wi na mbe sa toro, mbege le wa wi punwe sanga wi ni,
ki kosaga, wi ma kaa yo wi yen wi tafo wo pyo.

²² Lere ɲa wi maa nawa ɲgbanni jaga jaga, wi maa maara koon;
lere ɲa wi kotogo ki yen ma gbogo wi na, wi maa kapere legere piin.

²³ Senwee wi ye gbogowo pi ma kaa wi tifaga;
een fo lere ɲa wi maa ye tirige, wi yaa ka gbogowo ta.

²⁴ Lere ɲa ka yon wa nungba yoo ni, wi ye yinwege ko wi panra;
wi maa danga ɲga ki yaa to wi na ki senre nuru, een fo wila yenle mbe yoo wi naga.

²⁵ Ma kaa fye senwee pe yege, ki ma pye penɛ wa ma tooro ti ngo;
een fo lere ɲa wi maa jigi wi taga Yawe Yenɲele li na, tipege se gbon wo na.

²⁶ Lelegere pe maa ki jaa pe kala li pe kundigi wi ndanla;
een fo Yawe Yenɲele lo li ma lere nungba nungba pyew wi kala li cancan kasinɲe ni.

²⁷ Leele mbele pee sin pe kala li yen ma tijanga lesinmbele pe yege na;
lesinmbele pe kala li yen ma tijanga lepeepe pe yege na.

AGURI WO NAA LEMUWELI PE SENYORO

30

30-31

Aguri wi senre

¹ Yake pinambyo Aguri wi senyoro ti nda. Senre nda to ki nanja wila yo Itiyeli wi kan. Wila ti yo Itiyeli wo naa Ukali pe kan.

² Ee, mi yen lembige ma we senwee pyew wi na;
senwee tijinliwe woro na yeri.

³ Mi si kajenme pi ta,
mba pi yaa ti mbe Yenɲele na li yen kpoyi li jen.

⁴ Ambo wi lugu ma kari wa yenɲele na, ma yiri wa ma tigi?
Ambo wila ya ma tifelege ki yigi maga kuru wa wi kendala li ni?
Ambo wila ya ma tonmo pi fo wa wi derigbogo ki ni?
Ambo wi tara ti kongolo ke gbon?
Ki fo wi mege ko yen kikiin? Wi pinambyo wi mege ko yen kikiin?
Na kaa pye maga jen, ki yo!

⁵ Yenɲele li senre ti ni fuun ti yen kaselege,
li yen paa tuguron sigeyaraga yen mbele fuun pe ma pe ye karafa li na pe kan.

⁶ Maga ka yaraga ka taga li senre ti na,
nakoma li yaa ma jeregi mbege naga fo ma yen yagboyoo.

⁷ Yenɲele, mi yen na kagala shyen yenri ma yeri,

maga ka je mbe ke pye na kan sanni mbe sa ku.

⁸ Nambara senre naa yagbogowo senre ti laga lali na ni;
maga kanla pye fyɔnwɔ fɔ mbe sa toro, maga si kanla pye penjagboro fɔ
mbe sa toro,
ɛɛn fɔ yɔn suro nda ti yala na ni mbaa na yinwege ki piin, ma to kan na
yeri.

⁹ Mɔ jɛn na mi ka pye penjagboro fɔ mbe sa toro mi yaa ka ya mbe je ma
na,
mbe yo fɔ: «Yawe Yɛnɛɛle lo yɛn ambɔ fɔ?»
Nakosima na mi ka pye fyɔnwɔ fɔ mbe sa toro, mi yaa ka ya mbaa yuun,
mbe mboro ŋa na Yɛnɛɛle ma meɛe ki jogɔ.

¹⁰ Maga ka sa tunmbyee wa mɛpege yeri wi tafo wi kan;
nakoma wi yaa ma danɔa, ma yaa soɔn kajɔɔɔ ki go kala li lɛ.

¹¹ Leele pele yɛn wa, pe ma pe teele pe danɔa,
paa si sentanra yo pe nɛɛle pe ni.

¹² Leele pele yɛn wa, pe maa pe yɛɛ jate pe yɛn fyɔngɔ fu,
mbe sigi ta pe fa pe kapere fyɔngɔ ki jogɔ mbege laga wa.

¹³ Leele pele yɛn wa, pe maa pe yɛɛ gbogɔ fɔ ma saa toro,
ali yɛɛ pe maa leele pe wele taw.

¹⁴ Leele pele yɛn wa, pe ŋgangala ke yɛn paa tokobiye yɛn,
pe tugbilala ŋgangala ke yɛn paa gbɛnɛɛle yɛn;
pe ma mbele pe yɛn tege na pe kɔ mbe pe wɔ wa tara ti ni,
mbe fyɔnwɔ fɛnnɛ pe kɔ mbe pe wɔ wa sɛnwee piile pe soɔɔwɔ.

*Yomiyegele ngele ke yɛn
na yaara yɔn nari*

¹⁵ Sumbono shyen yɛn kasanwa shɔnrindɔngɔ ki yeri,
mbele pe maa yuun fɔ: «Ki kan! Ki kan.»

Yaara taanri yɛn wa, nda ti yɛnlɛ na tin yaraga na,
ti yɛɛ yɛn fɔ yaara tijɛɛ, nda tila yo fɔ: «Ki yala ma!»

¹⁶ Kuulo tara re, naa jambasee,
naa tara nda tɔnmɔ nari labɔ,
konaa kason ki ni, ko ŋga kila yo fɔ: «Ki yala ma!»

¹⁷ Lere ŋa wi maa tege wi to na,
konaa mbe je mbaa nuru wi nɔ wi yeri,
yanwira laforo kaankaanye pe yaa kaa yɛngele ke sugulo mbe ke wɔwɔ,
yɔn piile pe yaa kaa yoli.

¹⁸ Yaara taanri wa, nda ti toro na jɛnmɛ pi na,
ti yɛɛ yɛn fɔ yaara tijɛɛ, nda mi siri kɔɔ jɛn.

¹⁹ Yɔn wi torokono wa naayeri,
naa wɔɔɔ ki torokono wa walaga ki na,
naa tɔnmɔkɔɔ ki torokono wa kɔɔɔje wi nandogomɔ,
konaa nana wi torokono mbe kari wa sumboro wi yeri†.

²⁰ Nandaa wi maa piin yɛge ŋga na koyi yɛɛn:

† 30:19 30:19: Ŋga kɔ yo fɔ: *Konaa nana wi torokono mbe kari wa sumboro wi yeri* pele maa ki jate
ma yo ki senre ti kɔɔ wi mbe ya logo fun fɔ nana naa jɛle pe ma pe yɛɛ ndanla yɛge ŋga na mbe
sa gbɔn pe yɛɛ na.

Wi ma li mboo yon ki turugo,
mbe sho fo: «Mii kapege pye†.»

²¹ Yaara taanri yen wa, nda ti ma ti tara ti ma yegeyege,
ti yere yen yaara tijere nda ti kala li se kun tara ti ni.

²² Kulonaja wi pye wunluwo,
tijinliwe fu fo wi yarijende legera ta wi tin,

²³ jele na wi jogo wii yon, wi naja ta wi pori wi yeri,
konaa kulojo wi cen wi tafo jele wi yonlo.

²⁴ Yaara yenwere tijere yen laga tara ti na, nda ti yen ma tunmolo fo jenge,
een fo kajenme gbɔɔ si yen ti yeri jenge.

²⁵ Mimbele pe yen yaara cenle na fannga woro li ni,
een fo pe ma pe yaakara ti wulo mari gbogolo yarilire konsanga ni.

²⁶ Yan yaara nda pe yinri damaye†, pe yen yaara cenle na fannga woro li
ni,

een fo pe ma saa pe sinlesara ti gbegele wa waliwere ti sogowo.

²⁷ Wunluwo woro kambere ti go na,
een fo ti maa yinrigi ngbeleye ngbeleye na kee na yala.

²⁸ Lere mbe ya faramandana li yigi kee,
een fo li ma ye wa wunlumbolo pe wunluwo yinre ti ni.

²⁹ Yaara yenwere taanri wa, nda ti tangala lomo pi yen ma yon,
ti yere yen yaara yenwere tijere, nda ti karilomo pi yen ma yon.

³⁰ Jara we, wo na wi yen kotogo ni ma we wongaala pe ni fuun pe na,
wila songoro pungo yaraga ka kpe yege.

³¹ Ngopolɔ we, wo na wi ma yiri ma yere wi tooro ti na konaa sikapolo†
wi ni;

naa wunlunaja na wi ma keli malingboonlo pe yege na tanri.

³² Na kaa pye kambajenme pi toro ma ni, fo a mɔɔ yee gbogo,
nakoma na kaa pye ma jatere pee pye,
koni ma daga mboon yon ki ton mbe pyeri;

³³ katugu na maga nono na wi tanga wi gbɔn, wi ma yiri nono nara;
na maga ma numala li tere, li ma kasanwa yiri;
na maga nanjbanwa kala pye, ma ma maara kon.

31

Yerewe senre nda wunlunaja

Lemuweli wi no wila kan wi yeri

¹ Wunlunaja Lemuweli wi senre ti nda, wi no wila wi naga ma yerewe
senre nda yo wi kan tori yeen.

² Na pinambyo, mbe yingi yo ma kan san?

Na latirige pyo, mbe yingi yo ma kan?

Mboro na mi yon folo kon mee ma se, mbe yingi yo ma kan?

³ Maga kon fannga ki ko jele wogo na,

† 30:20 30:20: *Wi ma li mboo yon ki turugo, ko koro wo yen fo na wi ka saa nangala li pye
mbe ko, wi ma saa woli jango lere ka kaga jen.* † 30:26 30:26: Dama wi yen ma yiri polo

korogo. † 30:31 30:31: Sikapolo na senre ti yo wi ma pye ma yagara ma tonlo, wi tangala lomo
pi si yen ma yon.

jēēle mbele pe maa wunlumbolo pe punngu, maga koon yēē le pe kēē!

⁴ Lemuweli, duven wii daga wunlumbolo pe ni,
fannga fenne pee daga mbaa sinme welewe lagajaa mbaa woo.
Wunluwo si daga mbaa ko piin.

⁵ Nakoma na wi ka wo mbe tin, wi yaa fēge kondēgengele ke na,
mbe mbele fuun pe yen tege na pe tanga ki sho pe yeri.

⁶ Ye sinme welewe pi kan lere ŋa wi yen na kee kusaga wo yeri,
ye duven wi kan lere ŋa wi nawa pi tanga wi na wo yeri.

⁷ Wi ta wuu wo wi fēge wi fyōnwō pi na,
wi ta wi nawa wo wi tege ki na pew!

⁸ Mbele senyogo ki yen ma ŋgbān pe yeri, ma daga mbe para mbe yere pe
ni,

pē je mbele na, ma daga mbe para mbe yere pe ni.

⁹ Ma daga mbaa para, mbaa kiti sinne koon,
mbe yere fyōnwō fenne naa yungbōgōrō fenne pe ni.

Jēle ŋa wi yen jenne

¹⁰ Ambō wi mbe ya mbe jēle jenne ta?

Wi sōngō ki wē lagba sōngbanga woo na[†].

¹¹ Wi pōlō wi ma taga wi na fō jenge,
yarijenge ko ka soo pōlō wi la wa go ki ni.

¹² Wi maa kajenge piin wi pōlō wi kan,
wila tipege kpe pye wi na wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni.

¹³ Wi ma simbasire naa lēn jese lagaja,
mberi tunngo pye wi yēera keyen yi ni nayinme ni.

¹⁴ Wi ma pye paa safari wafenne pe tōnmōkōrō tugbōrō ti yen,
wi maa yinrigi wi yaakara ti ni lege na paan ti ni.

¹⁵ Wi ma yiri faa na laga ki fa laga gben,
mbe yaakara gbegele wi go woolo pe kan,
mbe tunndo ti yēēle wi tunmbyeele jēēle pe na.

¹⁶ Wi ma jatere pye kere ta wogo na, mbe siri lo,
wi ka tōnli ŋa ta wa wi tunngo ki ni, wi maa le ma ērezen tiire sanri.

¹⁷ Wi maa kurujara wi pō mbe fannga le wi yēē ni,
mboo keyen yi ŋgbān tunngo ki na.

¹⁸ Wi maga yan fō wi yen na tōnli legerē taa wa wi safari waga ki ni,
wi fitanla wila figi yembine, (wi maa tunngo piin wi na).

¹⁹ Wi ma kaande wi yigi mbaa pinli,
mbaa vaan wi sunrugu wi yombēgele ke ni.

²⁰ Wi maa kēē ki sanga na fyōnwō fenne pe kaan;
wi maa kēē ki sanga na mbele pe yen tege na pe sari.

²¹ Wera sanga ni, wila la fyē mbe yo were yaa wi go woolo pe yigi,
katugu yaripōrō liire yen pe ni fuun pe yeri.

²² Wi ma danngoolo ti wi yēē kan;
lēn jese yaripōrō naa kondoro yaripōrō tiyōnrō yen wi yeri fun.

²³ Na wi pōlō wi ka sa cēn wa ca lēlēle pe ni, wa ca ki mbogo yeyōngō ki
na,

[†] 31:10 31:10: Mbege le verise ke woo wi na fō sa gbōn verise nafa ma yiri ke woo wi na, verise nungba nungba pyew wi le Eburu senre ti senpiile mbele pe ma tege nari yōnlōgi wo wa ni, maga le wi senpyō kongbannga wi na, wo ŋa pe yinri alefu fō ma saa gbōn wi pungo woo wi na, wo ŋa pe yinri tavu.

leele pe maa wi jate.

²⁴ Wi maa yariporo tiin nari pere,
na kurusijaraye gbegele na pe kaan safari wafenne pe yeri paa pe pere.

²⁵ Fannga konaa gbogowo pi ni, to ti yen wi fereyaara re;
wi maa sonri wi goto kala li na, na tēge.

²⁶ Wi maa para kajenne ni,
yerewe senre jende to ti maa yinrigi wa wi yon.

²⁷ Wi maa wi go kagala ke korosi,
wila la tiyanra piin mbaa wi yon suro ti taa.

²⁸ Wi piile pe ma yiri naa metanga yinri,
wi polo wi maa wi sonni na yuun fo:

²⁹ «Jeele legerē yen wa, mbele pe tangalomo pi yen ma yon,
een fo mboro wogo ko we pe ni fuun pe wogo ki na.»

³⁰ Wire ti ka pye sara ni ki maa lere fanla, tiyonwo pi ma kaa ko,
een fo jele na wi maa fye Yawe Yenjele li yēge, wo pe yaa ka son.

³¹ Wi tunngo ki tonli wi daga yoo kan wi yeri;
ca woolo pe daga mbaa wi gbogo wi tunngo ki kala na.

YENÑELE SENRE YOFO

Wİ SEWE

SEWE Wİ NAWA SENRE

Yenñele senre yofa wi sewe mege ki ta ma yiri wa Eburuye senre ti senpyo ña pe yinri «Kohéleti» wo ni. Maga logo Kohéleti ko koro wo yen fo: «Nagafo» nakoma «Leele gbogolofa.» Ki sewe ña wi yen na lere wa jatere yegé nari we na, ña wila jatere pye jenge yinwege ki koro wi na konaa tonli ña pe mbe ya ta wa ki ni wi na. Mbe yala jenme pi ni, ki kajenje wi yen na yinwege kagala ke ni fuun nungba nungba ke cancan na wele konaa na ke kayongo ki taanla taanla na wele. Koro ke yen mbaa jenme pi lagajaa, mbaa yarijende gbogolo yee kan, konaa ki dunruya ña wi katangala ke ni. Wigi senre ti go kaw ma yo fo to ti ni fuun to yen tifelege. Ki senpyo pe maa kannga ki gbo na mbe yala wi koro kongbanna pe maa logo logowo mba na po ni, ko yen fo: «Ki woro pyewe.» Wigi jen ma filige ki na ma yo yinwege ki yen ma were konaa kangbangala yen wa ki ni; koro ke yen mbe yesanga wa lere na, naa jologo konaa kambasinnde.

Ki kagala ngele ke jenne po naa ki ni fuun, kajenje wigi jen ma yo Yenñele li yen wa. Zhobu wila ki yo yegé nga na, wo fun wigi yan ma fo senwee wi se ya mbe nga Yenñele laa piin ki koro jen, nakoma mbeli jatere wi tijuguwo pi koro jen. Mbe kajenje wi ta wa ki kagala ke koro mbajenne pi ni, wi kala la wele ma yan, ma yo fo:

Migi jen fo senwee pyo wila yogori, wila kajenje piin wi yinwege piliye yi ni, yaraga ka woro wa ma yon wi yeri mbe sa we ko na. Lere o lere wi maa nii, na woo, na yogori wi tunndo ti ni fuun ti tonli wi kala na, ko yen Yenñele li yarikanga (3.12-13).

Nagafo wigi naga ma yo wo yere jate wi yen na para, een fo wagati wa ni, ki yen ma ngban mbe senre ti konsara ti jen mberi wowo ti yee ni wa sewe wi ni. Wo jate wi yen na para kagala ngele na, ke pinle yuuro jende tanra ta ni (1.3-11; 3.1-8), naa kagala jengele jengele keke ni (4.7-8) konaa yomiyegéle ni, ngele ke yen ma gbogolo ke yee na (7.1-14; 10.1-11.6). Maga le wa wagati ña wi toro wa fafafa wi ni, leele pe ki kajenje ña wi senre ti koro wi logo logolomo legeré na, mba pi yiri pi ye pi ye. Een fo we daga mbege jen fo ki nagafo wuu senre ti go kaw ma senre nda yo, ti yen lere sagaworo ma we ti se ya mbe lere saga ko na.

SEWE Wİ YEN MA KCONLO YEGE NGA NA

Kajenje wi senre 1.1-6.9

Go yen senwee wi yinwege ki na le? 1-2

Kala pyew naa li wagati 3.1-8

Nagafo wi yen na jatere piin yinwege kagala keke na 3.9-6.9

Nagafo wi Kajenne yerewe senre 6.10-12.14

Yinwege kagala ke yegé 6.10-8.15

Yeresaga yen kajenne pi na 8.16-9.10

Kajenne naa Yara kapyere 9.11-11.6

Yaa Yenñele li jate yaa tanri li senre ti na 11.7-12

KAJENNE Wİ SENRE

1.1-6.9

Yingi ki yen wa yinwege ki ni

¹ Yenñele senre yofɔ wi senyoro ti nda, Davidi wi pinambyo we, wo ɲa wila pye Zheruzalemu ca ki wunlunaɲa.

² Wagafe naa wagafe, Yenñele senre yofɔ wo wi yo ma, wagafe naa wagafe, yaara ti ni fuun ti yen wagafe.

³ Senwee pyo wi maa yee yege ki weri tunngo ɲga na laga dunruya wi ni, yingi tonli wi ma kaa ta wa ki ni?

⁴ Sere nungba woolo yirisaga ka ma yiri ma kari, sere nungba woolo yirisaga ka yege ma pan, een fo tara ti yen wa ti yongolo ke ni sanga pyew.

⁵ Yonlo ki ma yiri, yonlo ki ma saa to, ko pungo na, ki ma fyeele ma songoro wa ki yirisaga naa.

⁶ Tifelege ki ma gbɔn ma kari yonloparawa kalige kee yeri, mbe gbɔn mbe kari yonloparawa kameɲge kee yeri; ki maa gbɔn na sunrugu sunrugu, mbe si songoro wa ki torosaga lege ki ni naa.

⁷ Gbaanla pe ni fuun pe maa fuun ma saa na yiin wa kogoje wi ni, een fo kogoje wi fa yin gbɛn; ma sigi ta gbaanla pe maa fuun na kee kee ɲga na, pa pe koro na fuun na kee wa ki kee ki na suyi.

⁸ Yaara pyew ti yen tege na; lere se ya mbege wogo ki yo mbege ko, yenle laa te welege na, nungbolo laa te logowo na.

⁹ Kagala ɲgele kaa pye wa faa, ke yaa pan naa fonngo; kagala ɲgele kaa pye ma toro wa faa, ke yaa pye naa; yaraga ko ka kpe woro fonngo laga tara ti na.

¹⁰ Ali na lere wa ka yaraga ka yan mbege yo ki wogo na fo: «Ye wele, yaraga ɲga ko yen fonngo,» ma yaa saga yan fo ki kala laa pye na piin faa, wagati titonlowo ɲa wi toro wa fafafa we yege wi ni.

¹¹ Kagala ɲgele ke pye ma toro wa faa, lere se ya nawa to ke na naa, kagala ɲgele ke yaa pye pungo na, mbele pe yaa ka yiri pungo na, pe se ka nawa to ke na†.

Kajenme pi yen wagafe

¹² Mi Yenñele senre yofɔ mila pye Izirayeli tara ti wunlunaɲa, ma cɛn wa Zheruzalemu ca.

¹³ Kala o kala li yen na piin laga tara ti na, mila ki kɔn maga tege ma yewe jɛɲge ke ni fuun ke wogo na konna ma ke cancan ma wele, ma yala kajenme pi ni. Ke yen tege gbogo ka, ɲga Yenñele li wa senwee piile pe na paa tege.

¹⁴ Koni miɲi wele maga yan fo kala o kala li yen na piin laga tara ti na, koro ke ni fuun yen wagafe, paa yege ɲga na lere ma kaa na tifelege ki puro mbege yigi we.

¹⁵ Yaraga ɲga ki kuru ki se ya mbe sin, yaraga ɲga woro wa, pe se ya mbege jiri.

† **1:11 1.11:** Ki verise ɲa wi senre ti mbe ya logo naa fo: Faa woolo mbele pe toro, lere se ya nawa to pe kagala ke na naa; mbele pe yaa yiri pungo na, pe kagala wele, mbele pe yaa ka yiri poro pungo na, pe se ka nawa to ke na.

¹⁶ Mila na yee pye fo: «Wele, mi kari yee ma kajenme gbɔɔ ta ma we mbele fuun paa keli ma cen wunluwo pi na na yee wa Zheruzalemu ca pe na.» Mi kajenme gbɔɔ naa jenne me gbɔɔ ta†.

¹⁷ Mila ki kon maga tege wa na kotogo na mbege lagaja mbege jen yingi ki yen kajenme we, mbege jen yingi ki yen lembigewe konaa yara kapyere ti ni. Een fo migi wele maga yan fo ko fun ki yen paa lere ma kaa na tifelege ki puro mbege yigi we.

¹⁸ Katugu na maga kajenme gbɔɔ ta, jatare piriwen gbɔɔ yen ma woo; maga jenne me gbɔɔ ta, tege gbɔɔ ki yen ma wogo.

2

Dunruya katangala

naa yarijende ti ma yingi yon

¹ Mila na yee pye fo: «Koni, mi yaa yogorimo kapyere pye mbe wele, mbe katangala ke tanwa pi li mbe wele.»

Een fo ko ki ni fuun nga ko yen wagafe.

² A mi sho fo:

«Titegere ti yen lembigewe kala,
yogorimo pila si kala yon.»

³ Kona, a mi sigi kon maga tege wa na nawa fo mi yaa koro wa na tijinliwe konɔ li ni, mbanla yee kan duven wogo ki yeri, konaa mbanla yee le lembigewe pi ni. Mila pye na jaa mbege jen ki tunngo nga senwee piile paa piin laga tara ti na pe yinwege piliye yi ni, ki ma kajenge nga pye pe kan.

⁴ Mi tunngboro pye, ma yinre kan na yee kan, ma ezen tiire sanri na yee kan†.

⁵ Mi nangɔ kolɔyɔ kon, ma tire keere sanri na yee kan; mi tire nda ti maa seni ti cenle pyew ta sanri wa ti ni.

⁶ Mi tonmo were wo na yee kan, mbe ta mbaa tipire yirifonndo ti sugurun ti tonmo pi ni.

⁷ Mi kulonambala naa kulojaala lo na yee kan. A pe piile se wa na go ki ni. Mi nere naa simbaala konaa sikaala legere ta ma we mbele fuun paa keli ma cen na na wa Zheruzalemu ca pe na†.

⁸ Mi warifuwe, naa te gbogolo na yee kan fun, konaa wunlumbolo yarijende naa tara ta yee yarijende ni. Mi yurukoolo nambala naa jele lagaja yurukogo ki na na yee kan. Mi jele legere ta na yee kan fun, poro mbele pe yen nambala pe kandanlaga ye†.

⁹ Mila pye legboɔ ma we mbele fuun paa keli ma cen na na wa Zheruzalemu ca pe na. Kona ki ni fuun, na kajenme pila pye na ni†.

¹⁰ Yaraga nga fuun na yee la yiri ki na, mi sila na yee kun ko ka kpe ni. Mi sila na yee kun yogorimo kala la kpe ni; katugu mila pye na yogori na tunngo ki fannga na, ko kila pye na tunngo tege ki ni fuun ki tonli we.

¹¹ Ko pungo na, tunndo nda fuun mi pye konaa tege nga mi te mari pye, a mi si jatare pye ki na. A mi sigi yan fo ko ki ni fuun ko yen wagafe, paa yee nga na lere ma kaa na tifelege ki puro mbege yigi we. Tonli woro ko ka kpe ni laga tara ti na.

Lere pyew wi yen kufɔ

† **1:16 1:16:** 1 Wunlu 3.12; 5.9-14 † **2:4 2:4-8:** 1 Wunlu 10.23-27; 2 Kuro 9.22-27 † **2:7 2:7:** 2 Kuro 8.8-9 † **2:8 2:8:** 1 Wunlu 10.10,14-22 † **2:9 2:9:** 1 Kuro 29.25

¹² Kona, a m̀i sigi lagaja mbe kajenmɛ, naa kambajenmɛ konaa yara kapyere ti cancan mbe wele. A m̀i silan yɛɛ yewe fɔ lere ɲa wi yaa ka cɛn wunluwɔ pi na wunlunaɲa wi yonlɔ, yingɪ wi yaa ka pye fɔnɲɔ, ɲga ki fa pye faa gbɛn?

¹³ Kɪ pye ma, m̀igi wele maga yan fɔ kajenmɛ pɪ mbɔnrɔ ma wɛ lembigewe pi na, paa yɛɛ ɲga na yanwa pɪ mbɔnrɔ ma wɛ diwi wi na we.

¹⁴ Kajenɲɛ wi maa karisaga ki jɛn;

ɛɛn fɔ lembige ki maa tanri wa diwi wi ni.

Konaa ki ni fuun, m̀igi korɔsi maga yan, fɔ pe pe ni fuun shyen pe kolɔmɔ pi yɛn nunɲba.

¹⁵ A m̀i silan yɛɛ pye fɔ: «Lembige ki yaa ka kɔ yɛɛ ɲga na, pa mi yaa ka kɔ ma fun. Kɪ pye ma, na kajenmɛ pɪ tɔnli wo yɛn yingɪ?» A m̀i silan yɛɛ pye ma yo fɔ ko fun ko yɛn wagafe.

¹⁶ Katugu leele pe se koro mbaa nawa tuun kajenɲɛ wi kala li na mbe mɔ mbe sa wɛ lembige ki kala li na. Sanni la kee wa yɛɛ, leele pe ma fɛɛ pe ni fuun shyen pe kala li na. ɛnɛn, kajenɲɛ wi ma ku, lembige ki ma ku fun.

¹⁷ Kɪ pye ma, yinwege kilan mbɛn, katugu mi wo yeri, kagala ngele ke yɛn na piin laga tara ti na, ke yɛn jɔlɔɔ; ko ki ni fuun ko yɛn wagafe paa yɛɛ ɲga na lere ma kaa na tifeleɛ ki puro mbege yigi we.

Mbaa tunɲɔ piin la tege ki tɔnli wo yɛn yingɪ

¹⁸ Tunɲɔ ɲga fuun m̀i pye ma te laga tara ti na, ki ni fuun kilan mbɛn; katugu mi yaa ka kari mbege tɔnli wi yaga ɲa wi yaa ka pan na punɲɔ na wo kan.

¹⁹ Ambo ki jɛn na kaa pye wi yaa ka pye kajenɲɛ nakoma lembige? Ma si yala milan yɛɛ te ma tunɲɔ ɲga fuun pye na kajenmɛ pɪ ni laga tara ti na, ko fɔ wo wi yaa ka pye ki tɔnli wi tafɔ. Ko ki ni fuun ɲga ko yɛn wagafe.

²⁰ Kɪ pye ma, tunɲɔ ɲga fuun m̀i pye laga tara ti na, a kɪ silan jatere wi piri na na.

²¹ Lere wa maa tunɲɔ ki pye kajenmɛ ni, naa jɛnmɛ ni konaa mbe fanɲga ta ki ni. ɛɛn fɔ wi ma kaa ki tɔnli wi yaga wa yɛɛ kan, ɲa wi sigi tege ka te. Ko fun ko yɛn wagafe, ma pye kayanɲa gbɔɔ.

²² Tunɲɔ ɲga fuun sɛnwee wi maa piin na tege laga tara ti na, konaa tege ɲga fuun wi ma taga wi yɛɛ na wa ki ni, yingɪ tɔnli wi yaa ka ta wa ki ni?

²³ Wi yinwege piliye yi ni fuun yi ma pye tege ni, wi tunndo ti maa jatere wi piri wi na. Ali yɛɛ yɛmbine wila wogosaga ta. Ko fun ko yɛn wagafe†.

²⁴ Yaraga ko ka woro wa ma mbɔnrɔ sɛnwee wi yeri mbe pye, kaawɔ mbe li mbe wo konaa mbaa yɔɔri wi tunɲɔ tɔnli wi kala na. ɛɛn fɔ ko fun m̀igi wele maga yan fɔ Yenɲɛle lo li ma ko pye sɛnwee wi kan†.

²⁵ Ambo wi mbe ya mbaa nii mbaa yɔɔri, na Yenɲɛle li sigi kan wi yeri?

²⁶ Katugu lere ɲa kala ka Yenɲɛle li ndanla, li ma kajenmɛ, naa jɛnmɛ konaa yɔɔrimɔ kan wi yeri. ɛɛn fɔ li ma ti kapege pyefɔ wo maa tunɲɔ piin na yarijende gbogolo, mbe kari yaga ɲa wi kala li yɛn mali ndanla wo

† 2:23 2:23: Zhobu 5.7; 14.1 † 2:24 2:24: Yofɔ 3.13; 5.17; 9.7; Eza 56.12; Luki 12.19; 1 Koren 15.32

kan†. Ko fun ko yen wagafe, paa yege nga na lere ma kaa na tifelege ki puro mbege yigi we.

3

Kala li ni fuun naa li wagati

¹ Kala li ni fuun naa li wagati,
kala pyew naa li pyesanga laga tara ti na.

² Lere sesanga yen wa, kusanga yen wa.
Tire sanrisanga yen wa, ti kologisanga yen wa.

³ Lere gbosanga yen wa, wi sagalama sanga yen wa.
Go jansanga yen wa, ki kansanga yen wa.

⁴ Gbelesanga yen wa, titegere sanga yen wa.
Kunwo gbelesanga yen wa, yoro sanga yen wa.

⁵ Sinndeere wasanga yen wa, sinndeere gbogolosanga yen wa.
Mbe magala yee ni mbe shari ko sanga yen wa, yaga ka magala ye yee ni
mbe shari ko sanga yen wa.

⁶ Yaraga jasanga yen wa, yaraga pungosanga yen wa.
Yaraga tegesanga yen wa, yaraga wasanga yen wa.

⁷ Paraga ki walisanga yen wa, ki yolisanga yen wa.
Lere wi pyerisanga yen wa, wi parasanga yen wa.

⁸ Ndanlawa sanga yen wa, lere panrasanga yen wa.
Malaga gbonsanga yen wa, yeyinnye sanga yen wa.

⁹ Tunmbyee wi ma tege nga te, yingi tonli wi ma ta wa ki ni?

¹⁰ Tege nga Yenŋele li wa senwee piile pe na mbe pe kuru, migi wele
maga yan.

¹¹ Li kala pyew li pye ma li yon li sanga wi na. Li yere wagati kosaga fu
woo wi jatere wi le wa senwee wi kotogo na. Kona ki ni fuun, tunngo
nga Yenŋele li pye, mbege le wa ki lesaga fo sa gbɔn wa ki kosaga, senwee
wi se ya mbege koro wi jen mbe sa yiri wa.

¹² A mi sigi jen fo kala lo la woro ma mbonro senwee wi yeri mbe pye,
kaawo mbaa yogori kona mbaa katangala ke tanwa pi nii wi yinwege
piliye yi ni.

¹³ Na lere o lere kaa nii, mbaa woo, mbaa wi kee tunndo ti tonli wi nii,
wi daga mbege jen fo ko yen Yenŋele li yarikanga.

¹⁴ Migi korosi maga yan fo yaraga nga fuun Yenŋele li ma gbegele, ki
ma koro wa fo sanga pyew. Yaraga ka se ya taga ki na, yaraga ka se si ya
kon ki na. Yenŋele li ko pye ma, jango senwee wila fye li yege.

¹⁵ Kala o kala li yen wa nala, laa pye faa ma toro;
kala o kala li yaa ka pye pungo na, lo la pye faa mako.

Kagala ngele ke toro mako, Yenŋele li ma ti ke ma songoro ma pan.

Kala pyew li kosaga

ko ki yen kunwo we

¹⁶ Migi wele maga yan laga tara ti na naa, fo kaselege ki ja daga mbe
pye laga nga na, tipege ki maa piin wa ki yonlo; kasinnye ki ja daga mbaa
piin laga nga na, tipege ki maa piin wa ki yonlo.

¹⁷ Kona, a mi silan yee pye fo: «Yenŋele li yaa ka kiti kon lesinnye wo
naa lepee wi na, katugu kala pyew naa li pyesanga, kapyege pyew naa ki
pyesanga.»

¹⁸ A mi sigi yo na yee kan senwee piile pe wogo na, fo Yenñele li yen na pe waa na wele, jango mbege naga pe na fo poro naa yaayoro ti ni pe yen yaraga nungba.

¹⁹ Katugu senwee wi kolomo po naa yaayogo ki kolomo pi ni pi yen nungba. Senwee wi ma ku, yaayogo ki ma ku fun. Yinwege wonwon nungba po pi yen pe ni fuun shyen pe ni. Senwee wii mbonro yaayogo ki na kala la kpe ni, katugu kala pyew li yen wagafe.

²⁰ Pe ni fuun pe yen na kee wa laga nungba ki ni. Pa pe ni fuun pe yiri wa taambugo ki ni, pa pe ni fuun pe yaa ka songoro wa taambugo ki ni naa.

²¹ Ambo ki jen na kaa pye senwee ka ku wi yinne li ma kari naayeri wa yenñele na, yaayogo ka ku ko yinne lo ma tigi wa tara ti nagona.

²² Migi wele maga yan fo kala lo la woro ma mbonro senwee wi yeri mbe pye, kaaawo mbaa yogori wi tunngo tonli wi kala na. Ko ki yen wi tasaga ye, katugu nga ki yaa kaa piin laga wi punjo na wi kungolo, ambo wi yaa kaa songoro laga dunruya na wi pan wigi yan?

4

Senwee piile pe yee jolokala naa pe tege laga cenwe pi ni

¹ Ko punjo na, joloko nga fuun leele pe maa tari pe yee na laga tara ti na, a mi sigi wele maga yan fun.

Pe yen na mbele jolo, pe yen na gbele, een fo lere kpe woro wa mbe pe kotogo ki sogo pe na.

Fannga ki yen pe jolofenne pe yeri, een fo lere kpe woro wa mbe pe kotogo ki sogo pe na.

² Kona, a mi sigi yo ma yo fo mbele pe ku makɔ, poro wogo ko mbonro weele poro na, poro mbele pe yen yinwege na we.

³ Een fo lere na pe fa se, wo na wi fa tipere nda ti yen na piin laga tara na ti yan, wo mbonro poro pe ni fuun shyen poro na.

⁴ Migi wele maga yan fun fo senwee wi maa wi yee tege na wi tunngo ki piin kila yongo, katugu wi cenyeele pe yaritara ti ma yenjara yirige wi ni. Ko fun ki yen wagafe, paa yege nga na lere ma kaa na tifelege ki puro mbege yigi we.

⁵ Lembige ki maga keyen yi migi yi yee ni ma cen na wele, mbege yee jogo.

⁶ Ma kee yenle nungba ta konaa wogosaga jenri ni, ko mbonro ma kee yenle shyen ta konaa yewerege ni ko na. Ki yen paa yege nga na lere ma kaa na tifelege ki puro mbege yigi we.

⁷ Mi kala la wele ma yan, na li yen wagafe laga tara ti na.

⁸ Lere wa ma pye wa, wi yen wi nungba, lere wa yege woro wi ni. Pyo woro wi yeri, nosepyo woro wi yeri. Een fo wi maa tunngo piin sanga pyew. Wi yege na tin yarijende legere tawa na. Konaa ki ni fuun, wi maa yee pye fo: «Mi yen naga tunngbolo na li piin, mala yee kun katangala ke ni ambo fo kan?» Ko fun ko yen wagafe, ma pye nandangawa kala.

⁹ Leele shyen mbe pye pe yee ni ko mbonro lere nungba na, katugu leele shyen tunngo tonli wo ma pye ma gbogo.

¹⁰ Pe shyen pe ni, na nungba ka to, sanja wi maa yirige. Een fo lere na wi yen wi nungba, tege yen ki fo wi wogo, na wi ka to, lere woro wa mboo yirige.

¹¹ Ki pyelomɔ nunɔba pi na, na leele shyen ka sinle pe yee tanla, pe maa tufunwo nii pe yee ni. Een fo lere na wi maa sinle wi ye, wi yaa tufunwo po le wi yee ni mele?

¹² Lere nunɔba mbe ya nanɔ nunɔba ni, een fo nambala shyen poro mbe ya yere mboo sige. Mana na pe pili garipiile taanri ni, li konwo na tanla.

¹³ Lefonɔo fyɔnwo fo na wi yen kajenne, wi mbɔnro wunlunana lelee na wi yen lembige wi na, wo na wila yenle yerewe senre na we.

¹⁴ Ali na ki ka pye ki lefonɔo wi yiri wa kaso wi ni, mee cen wunluwo pi na, nakoma ki pye poo se wa fyɔnwo pi ni wa wunluwo tara ti ni, ko mbɔnro.

¹⁵ Migi wele maga yan fo senwee piile mbele fuun pe yen yinwege na laga tara ti na, ko lefonɔo cenle na wi yaa cen wunluwo pi na wa wunlunana lee wi yɔnlo, wo pe ma taga wi punɔo na.

¹⁶ Leele mbele paa taga ki wunlunana wi punɔo na, ki janwa wi yon ki saa jen. Ma si yala, setirige piile mbele pe yaa ka yiri punɔo na, wi kala li se ka yɔgorimo kan poro yeri. Ko fun ko yen wagafe, paa yege nga na lere ma kaa na tifelege ki puro mbege yigi we.

Senwee wi daga

mbaa wi senyoro ti korɔsi

¹⁷ Na ma kaa yiin wa Yenŋele li gbɔgogo ki ni, ma daga mbaa ma tangalomɔ pi korɔsi. Ma fulo wa maa nuru Yenŋele li yeri, ko mbɔnro ma sa saraga wo paa lembige saraga womɔ yen ko na; katugu lembire to naga jen mbe yo kapege ti yen na piin.

5

¹ Maga ka fyeele mbe senre ta yirige wa ma yon, maga ka fogolo mbe yon folo le Yenŋele li yeri; katugu Yenŋele lo yen wa yenŋele na, mboro wo yen laga tara ti na. Ki kala na, maga koon senyoro ti lege.

² Jatere legerɛ ti maa paan wɔonro ni, ki pyelomɔ nunɔba pi na, senlegerɛ maa yinrigi wa lembige ki yon.

³ Na maga yon folo kon Yenŋele li yeri, maga ka mo mbeli yon fili, katugu lembire ti kapyege ki woro ma Yenŋele li ndanla. Ki kala na, na maga yon folo kon, mali yon fili†.

⁴ Maga ka yon folo kon ko mbɔnro mali kon maga si kali ton ko na.

⁵ Maga ka ti ma yon koon le kapege. Maga kaga yo Yenŋele li pitunɔo† wi kan fo: «Mila wa ma la maga yon folo li kon win.» Ki ka pye ma, pa Yenŋele li yaa nawa ngban ma ni ma senyoro ti kala na, mbɔon kee tunɔo pyew ki jɔgo.

⁶ Yege nga na wɔonro ti ka lege mbe toro, ti ma pye go fu, ki pyelomɔ nunɔba pi na, senre ti ka lege mbe toro, ti ma pye go fu. Ki kala na, ma daga mbaa fyɛ Yenŋele li yege.

Fanɔga fenne pe lejɔlɔgo

⁷ Na maga ki yan tara ta ni pe yen na fyɔnwo fenne pe jolo, ma je kaselege konaa kasinɔge ki na, kiga ka to ma yon na; katugu fanɔga fo wa ma pye fanɔga fo wa go na, fanɔga fo wa yege yen poro pe ni fuun shyen poro go na.

† 5:3 5:3: Yuuro 66.13-14 † 5:5 5:5: Pitunɔo na senre ti yo wo wi yen Yenŋele li saraga wofɔ we.

⁸ Tara ti tönli wi ma pye lere pyew wi woo. Ali wunlunanja wo jate wi kala pyew pa li maa yinrigi wa keere ti ni[†].

Penjagboro ti yen toroyaraga

⁹ Lere o lere penjara ti yen maa ndanla, wi yenle na tin ti na. Lere o lere yarijende tawa pi yen maa ndanla, wi tawa pila wi yenle tin. Ko fun ko yen wagafe.

¹⁰ Na ma yarijende ti ka lege, ti lifenne pe ma lege fun. Naga yen ma, ti tafa wo tönli wo yen yingi? Kaawo naa wiri yan yenle ni ko ce.

¹¹ Tunmbyee wi yaakara jenri ta ma ka wi yo, nakoma wi yaakara legere ta ma ka wi yo, wi ma wonlondanwa ta yembine. Een fo penjagboro fo wi tawa gboo pi maga kan wila ya mbe wonlo.

¹² Mi kapege gboro ka yan laga tara ti na, ko yen fo: Penjagboro fo wi maa wi penjara ti gbogolo wi yeera jologo ki mege ni.

¹³ Ki penjagboro ti ma kaa jogo wi yeri kawaga ka ni. Ali na ki lerefo wi ka ka pyo se, ki pyo wila ka yaraga ka kpe ta wa ki penjara ti ni.

¹⁴ Ki nana wila yiri wa wi no wi lara ma pan kewara yege nga na, pa wi yaa ka songoro mbe kari kewara ma, wi se ka kari wi tunngo tönli wa kpe ni wi kee[†].

¹⁵ Ko fun ki yen kapege gboro ka. Senwee wila se ma pan waga yege nga na, pa wi yaa ka songoro mbe kari waga ma. Kona yingi tönli wi ta wa wi tunngo ki ni? Wi tunngo tönli wi yiri tifelege.

¹⁶ Mbe taga wa ko na, wuu yinwege ki ni fuun ki pye wa yesanga ki ni, naa jologo ki ni, naa nandangawa pi ni konaa kayanga ki ni.

¹⁷ Migi wele maga yan fo nga ki mbonro senwee wi yeri mbe pye, ko yen mbaa nii mbaa woo konaa mbaa yogori wi tunngo tönli wi kala na, wi yinwege piliye yan Yenñele li kan wi yeri yi ni. Ko ki yen wi tasaga ye.

¹⁸ Na Yenñele li ka penjagboro ti kan lere o lere yeri mboo pye yarijende tafa, mbe ti ki fo wila ti tanwa pi nii, mbaa yogori wi tunngo tönli wi kala na, ko yen Yenñele li yarikanga.

¹⁹ Ki lerefo wila la sonri wi yinwege ki were yege nga na ki na naa, katugu Yenñele lüu nawa pi yin yogorimo ni.

6

Mbe yarijende ta,

maga ka ya mberi tanwa pi li

¹ Mi kapege ka yege yan laga tara ti na, nga ki yen na senwee piile pe jolo fo jenge.

² Lere wa yen wa, Yenñele li ma penjagboro kan wi yeri, naa yarijende legere ni konaa gbogowo ni. Yaraga nga fuun ki la yen wi na, wi maga ta. Konaa ki ni fuun, Yenñele laa wi yaga wila ti tanwa pi nii, een fo lere wa yege wi ma kaa nari nii. Ko fun ki yen wagafe, ma pye jologo gboro.

³ Lere wa mbe ya mbe pyo cenme se, mbe yinwetonlogo ta. Ali na wi ka yinwetonlogo ta yege o yege, mbe sigi ta wii yogorimo kpe ta wi yarijende ti ni, fanga yere si ta mboo gboo wi le, kona, mi wo yeri, pyo na pe se, a wi toro, wi wogo ki mbonro wi na.

[†] 5:8 5:8: Eburuye senre ti ni, nga ki yo fo: Ali wunlunanja wo jate wi kala pyew pa li maa yinrigi wa keere ti ni ki senre ti koro wi logowo pi yen ma ngban. Pèle ki kannga ma yo fo: Wunlunanja na wi ma ti keere tunngo wogo ki ma pye kagboro yon, wo wi yen ma yon tara ti go na. [†] 5:14 5:14: Zhobu 1.21; Yuuro 49.18; 1 Timo 6.7

⁴ Katugu ki pyo pòo se wagafe, wi songoro ma kari wa diwi wi ni. Wi mege ki koro wa larawa.

⁵ Ki pyo wii funwa pi yan, wii si yinwege kala la kpe jen. Wo yen yeyingge na ma we na wi yinwetonlogo ta wi na.

⁶ Ali na lere wa ka yeŋe waga kelengele tegesaga shyen ta yinwege ki ni, mbe sigi ta wii ferewe ta, ko yaa yingi yon wi kan? Katugu pa pe ni fuun paa kee wa laga nungba ki ni.

Senwee wi yenŋe na tin yaraga na

⁷ Senwee wi maa tunngo piin na tege wi yon suro to kala na; konaa ki ni fuun, wi yege na tin yaraga na.

⁸ Yingi tonli kajenje wi ta ma saa we lembige ki na? Na fyonwo fo wi ka wi yee yingiwe jen senwee piile pe sogowo, ko yaa yingi yon wi kan?

⁹ Senwee wi kaa yaraga nga yaan yenŋe ni, ko mbonro ma we wi jatere wila wi tile wila kee wi yenŋe yaara ti korogo ko na. Ko fun ki yen wagafe paa yege nga na lere ma kaa na tifelege ki puro mbege yigi we.

NAGAFƆ WI KAJENME YEREWƆ SENRE

6.10-12.14

Kajenme yerewe

¹⁰ Yaraga o yaraga ki yen laga mako, ki mege ki jen maga le wa faa. Senwee wi yen yaraga nga cenŋe, ki yen ma jen. Wila ya mbe kendige wo lere na wi fannga ki we wi wogo ki na wi ni.

¹¹ Na senre ti ka lege, ti gbɔɔ ma pye wagafe. Lere na tonli kpe ta wa ti ni.

¹² Senwee wi yinwege piliye yi woro yaraga ka. Wi yinwege nga ki were, ki ma toro paa yinme yen. Yaraga nga ki yon senwee wi kan, ambo ki jen? Nga ki yaa ka pye laga tara na wi pungo na, ambo wi mbe ya mbege yo wi kan?

7

Nga ki yon senwee wi kan wi yinwege ki ni

¹ Metanga tawa pi mbonro sinme nuwo taan sonngbanga woo na, senwee wi kupilige ki mbonro wi sepilige ki na.

² Mbe kari kunwo go ni
ki mbonro mbe kari liwen gbɔɔ lisaga ko na;
katugu kunwo po pi yen lere pyew wi kosaga ye.
Senwee piile pe daga mbaa sonri ki wogo ki na jenge.

³ Yesanga ki mbonro titegere na,
katugu yesanga ki ma ti senwee wi ma jatere jenne ta.

⁴ Kajenje wi maa jatere piin kunwo go wogo ki na,
een fo lembige ko maa jatere piin katangala pyege go ko na.

⁵ Mbe kajenje wi yerewe senngbanra ti logo,
ko mbonro lembige ki yuuro logowo po na.

⁶ Wuuro ti maa fuunru wa kason ki ni cogo ki nogo yege nga na,

pa lembige ki titegere ti ma pye ma fun.
Ko fun ki yen wagafe.

⁷ Mbe jɔlogo ki taga kajenŋe wi na, ki maa pye lembige,
yarikanra ti ma senwee wi jatere jenŋe wi jɔgo wi na.

⁸ Kala li kosaga ki mbonro li lesaga ki na,
mbaa kala kunni yee ni ki mbonro yee gbogowo na.

⁹ Maga kaa konro taa jaga jaga,
katugu nangbanwa pi ma pye lembire to woo†.

¹⁰ Maga ka yewe mbe yo fo: «Yingi na faa wagati wo la si tanla nala wo
na?»
Katugu ki yewige ki woro kajenme wogo.

¹¹ Kajenme pi yen ma yon paa korogo yen,
mbele fuun pe yen yinwege na, pe maa tonli taa wa pi ni.

¹² Kajenme pi ma lere fere ton paa yege nga na penjara ti ma lere fere ton
we;
Een fo kajenme pi kayongo ko yen fo mbele kaa ta, pi ma yinwege kan pe
yeri.
Ki kala na, mboo jen ki yen tonli ni.

¹³ Yenŋele li kapyegele ke wele!
Yaraga nga ki kuru, ambo wi mbe ya mbege sin?

¹⁴ Ferewe pilige ka pan, maa yogori!
Een fo jologo pilige ka pan, maa sonri!
Katugu Yenŋele lo ligi kagala shyen ke pye ma ke yala,
jango nga ki yaa ka pye senwee wi punjo na, wiga kaga jen.

*Senwee wi daga
mbaa kasinŋe piin
konaa mbe kajenme ta*

¹⁵ Na yinwege jenri nga mi pye ki ni, ko nga ki woro yaraga ka, mi
kagala ngele ke ni fuun ke yan. Lesinŋe wa ma ku fyaw, ali mbege ta wi
yen ma sin; ma si yala lepee wa ma yinwetonlogo ta wi tipewe po naa ki
ni fuun ni.

¹⁶ Maga koon yee pye lesinŋe mbe sa toro, maga si koon yee pye kajenŋe
mbe sa toro. Yingi na mee ma yee jɔgo?

¹⁷ Maga ka pye lepee mbe sa toro, maga si ka pye lembige fun. Yingi na
ma yaa ti ma ku fyaw, na ma kusanga wi fa gbɔn gben?

¹⁸ Ki yen ma yon, maga yerewe senre shyen nda ti yigi, maga ka ti ta
mbe sho ma yeri ti shyen ti ni; katugu lere o lere wi maa fye Yenŋele li
yege, wi yaa yigilomo ta ki kagala shyen ngele ke na.

¹⁹ Kajenme pi ma fanŋga kan kajenŋe wi yeri mbe we ca ki fanŋga fenne
ke na.

²⁰ Lere wo wa woro sinŋe laga dunruya wi ni, ŋa wi maa kajenŋe piin,
wi fa wa mbe la mbe kapege pye.

† 7:9 7.9: Zhaki 1.19

²¹ Maga kaa senre nda fuun leele pe maa yuun ti nuru, nakoma ma yaa kaga logo fɔ ma tunmbyee wi yen na senpere yuun ma kanngɔlo;

²² katugu mboro yere jate maga jen ma yo wagati legerɛ na mɔ senpere yo pele yege na.

²³ Migi kagala ngele ke ni fuun ke cancan ma wele kajenme pi fannga na, a mɔ silan yee pye fɔ: «Mila jaa mbe kajenme ta.» Een fɔ kajenme pi laga la lali na ni.

²⁴ Yaraga nga ki yen wa, ki yen ma lali, ki kɔrɔ wi jugo fɔ ma jugo. Ambo wi mbe ya mbege jen mbe wali ki na?

²⁵ Kona, a mɔ silan yee kan na kotogo ki ni fuun ki ni, jango mbe kajenme po naa kagala ke pyego ki ni ti sagaja, mberi cancan mbe wele, mberi kɔrɔ jen; a mɔ sigi wele maga yan fɔ mbe pye lepee ki yen lembigewe, fɔ kambajenme pi yen yara kapyere.

²⁶ Mi kala la yege wele ma yan, na li pe ma we kunwo pi na. Lo yen fɔ jele na wi yen paa penɛ yen mbe lere yigi, wi nawa pi yen paa mere yen, wi keyen yi yen paa yongowo yen, mba pi ma lere po. Lere na wi kala li yen ma Yenjele li ndanla, wo ma sho wi yeri. Een fɔ wi ma kapege pyefo wo yigi.

²⁷ Yenjele senre yofɔ wi yo fɔ: «Mi kagala ke cancan nungba nungba mbe ke pyego ki jen, nga mɔ yan wa koyi nga.

²⁸ Mi yen na yaraga nungba ki lagajaa ali ma pan ma gbɔn yingɔ, mi fa yege ta ki na gbɛn. Mi nana nungba ta wa nambala wagakele (1 000) sɔgowɔ; na wi yen ki nana sinje we; een fɔ wa jele pe ni fuun pe sɔgowɔ, mɔ jele nungba yan wa, na wi yen ki jele.

²⁹ Kala nungba mɔ yan wa, loli na fɔ: «Yenjele li senwee wi da lesinje, een fɔ senwee wo wi kapyere ti lagaja mari ngban wi yee na.» »

8

Mbaa wunlunana wi gbogo,

ko ki naga fɔ ma yen kajenje

¹ Ambo wi yen kajenje jate wo?

Ambo wi mbe ya mbe kagala ke kɔrɔ jen?

Kajenme pi ma ti senwee wi yege welewe pi ma tanla, wi yesanga ki ma kɔ ma kannga yɔgɔrimo.

² Mi yo fɔ: «Ta tanri wunlunana wi senyoro ti na, wuguro nda mɔ wugu ki wogo ki na Yenjele li yege na ti kala na.»

³ Maga ka fyeele mbe yiri le wi yege sɔgowɔ (mbe je wi fannga ki na). Kapyere nga ki yen maa mben, maga ka koro mbaa ki piin kapɔrɔ ni, katugu kala o kala li wunlunana wi ndanla, lo wi ma pye.

⁴ Ma jen wunlunana wi senyoro ti ma pye fannga ni, ambo wi mbe ya mbo yon kannga, mbe yo fɔ: «Yingi maa piin yeen?»

⁵ Lere na kaa tanri wi senyoro ti na, kapege se gbɔn wo na; een fɔ kajenje wi maga jen fɔ kiti sinje konsanga yen wa.

⁶ Katugu kala pyew naa li pyesanga konaa li pyelomo wi; een fɔ kapegbɔgo kayi ki yen senwee pyo wi na.

⁷ Nga ki yaa ka pye pungo na, senwee se ya mbege jen.

Ki yaa ka pye yege nga na, ambo wi mbe ya mbege yo wi kan?

⁸ Senwee pyo wo wa kpe yinwege woro wi kee mbe yo wi se ku, lere se ya mbe fannga ta wi kupilige ki na; lere kpe se ya mbo yee sho ki malaga nga ki ni.

Lepee wi tipewe fun pi se ya mboo sho.

⁹ Migi kagala ngele ke ni fuun ke yan, ma jatere pye jenge nga fuun ki yen na piin laga tara ti ni ki na. Wagati wa ni, lere wa maa fannga ki taga wi lewee yenle wa na, mbe jologo wa wi na.

Lere na wi kapege

ki koro mbajolowo

ki ma pele kan pe ma pungo

¹⁰ Migi wele maga yan fun fo pe ma lepee pe gboolo pe gbegele ma pe le tiyongo. Leele paa pye na kee na paan na yinrigi wa Yenñele li laga kpoyi ki ni, na ki leele pe sonni wa ca ki ni, ki ca nga paa pe kapere ti pye wa ki ni we†. Ko fun ko yen wagafe.

¹¹ Ki kaa pye kapere nda ti pye ti fogo kila ton le teere ti pyefo wi na, ki kala na senwee pyo wi kotogo ki yen ma yin kapege pyela ki ni.

¹² Ali na kapege pyefo wiga kapege ki pye sa gbɔn fo kapege pyesaga cenme, mbe si yinwetɔnlogo ta, konaa ki ni fuun, migi jen ma yo mbele pe maa fye Yenñele li yege, pe yaa ka ferewe ta pe Yenñele yege fyere ti kala na.

¹³ Eɛn fo lepee wi se ferewe ta; wi se yinwetɔnlogo ta, wi yaa ka toro paa yinne yen, katugu wi woro na fye Yenñele li yege.

¹⁴ Kawaga ka yege yen na piin laga tara ti na. Wagati wa ni, ma maga yan fo nga ki daga mbe pye lepee pe na, ko ki ma pye lesinmbele pe na; nga ki daga lesinmbele pe ni, ko ki ma pye lepee pe kan. Mi yen naga yuun fo ki wogo fun ki yen wagafe.

¹⁵ Ki kala na, mi yen naga yuun fo mbaa yɔgɔri ko ki yen ma yon; katugu kala lo la si mbɔnrɔ senwee wi yeri mbe pye laga tara ti na, kaawo mbaa nii, mbaa woo konaa mbaa yɔgɔri ko ce. Ko wi daga mbaa piin mboo ta wa wi tunngo ki ni wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni, yo yan Yenñele li kan wi yeri wi pye laga tara ti na we.

Yeresaga yen senwee pyo

wi kajenme pi na

¹⁶ Naa mila ki kɔn maga tege wa na kotogo na mbege lagaja mbege jen yingi yi kajenme we, mbe jatere pye senwee piile pe kapyegele ke na laga tara ti na, maga wele maga yan fo pe se wonlo sonlo naa yembine;

¹⁷ kona, a mi si Yenñele li tunngo ki ni fuun ki wele maga yan; kagala ngele ke maa piin laga tara ti na, lere se ya mbe ke koro jen. Senwee wi maa wi yege tege na yaraga nga jaa mbe jen, wi se ya mbege jen. Ali na kajenje wa kaa ki jate mbe yo wigi jen, ma yaa saga yan fo wi se ya mbege koro jen mbe wali ki na.

9

Kunwo pi yaa gbɔn lere pyew wi na

¹ Kona, a mi si jatere pye ki kagala ngele ke ni fuun ke na. Migi cancan maga yan fo lesinmbele poro naa kajenmbele pe ni, konaa pe kapyegele

† 8:10 8.10: Nga ki yo fo: Leele paa pye na kee na paan na yinrigi wa Yenñele li laga kpoyi ki ni, na ki leele pe sonni wa ca ki ni, ki ca nga paa pe kapere ti pye wa ki ni we, Yenñele senre seweele pele ni, ki yen ma yonlogo ma yo fo: Leele paa pye na kee na paan na yinrigi wa Yenñele li laga kpoyi ki ni, na ki leele pe sonni wa ca ki ni, eɛn fo paa fɛge mbele paa pye na kasinje ki piin wa ca ki ni poro na.

ke ni fuun ke yen Yenñele lo kee. Senwee wi mbe ka sa fili ndanlawa ni wi yo, nakoma mbenwe ni wi yo, wi se ya mbe ko jen.

² Kala nungba lo li ma lere pyew wi ta. Kala na li ma lesinñe wi ta, lo nungba lo li ma lepee wi ta fun; li nungba lo li ma lejenñe wo naa ña wi yen fyongo fu konaa ña wi yen fyongo ni pe ta; li ma ña wi yen na saraga woo wi ta mbe ña wi woro na saraga woo wi ta; li ma lejenñe wo naa kapege pyefo wi ta; li ma lere ña wi ma wugu mbe yon kan Yenñele yeri konaa ña wi maa fyẽ mbe wugu mbe yon kan li yeri wi ta.

³ Kapyere nda fuun ti maa piin laga tara ti na, wa ti sogowo kapegbogo kayi nga yeen, fo kala nungba lo li ma senwee piile pe ni fuun pe ta. Mbe taga wa ko na, senwee wi kotogo ki yen ma yin tipewe pi ni. Yara kapyere to ti yen wa senwee wi kotogo na wi yinwege piliye yi ni. Ko punjo na, wi mee ku ma taga wa kuulo pe na.

⁴ Lere ña wi yen yinwege na leweele pe sogowo, jigi tagasaga yen wi yeri; pyon ña wi yen wee wo mbonro jara kugo na.

⁵ Leele mbele pe yen yinwege na, pege jen ma yo fo pe yaa ka ku. Een fo kuulo poro si yaraga ka jen naa. Tasaga si koro pe yeri naa, katugu lere woro na nawa tuun pe na naa.

⁶ Pe ndanlawa, naa pe mbenwe konaa pe yenjara ti ni ti ko ma wo wa. Nga fuun ki yen na piin laga tara ti na, tasaga ka kpe woro pe yeri naa fyew wa ki ni.

⁷ Kari ma saa ma suro ti nii yogorimo ni, maa ma duven wi woo nayinme ni, katugu Yenñele li yenle ma kapyegele ke na mako.

⁸ Maa yariporo fire nii sanga pyew, maga ka ti sinme nuwo taan pi ko wa ma go ki na.

⁹ Jeñe ña woon ndanla, ta yogori wi ni ma yinwege piliye jenri yi ni fuun yi ni, yo yan Yenñele li kan ma yeri laga tara ti na we; ko ki yen ma tasaga jenge ye laga dunruya wi ni, mboon ta wa tege nga fuun ma yen na tege laga tara ti na ki ni.

¹⁰ Tunngo o tunngo ma ta mbe pye, ki pye fannga nga ki yen ma ni ki ni; katugu ma yen na kee laga nga na, ko nga ki yen kuulo tara re, tunngo, naa jatere pyege, naa jenme konaa kajenme woro wa.

Kunwo pi ma pan pila sara lere na

¹¹ Migi wele maga yan naa laga tara ti na, fo mbele pe fenge ya poro ma pe ma fe ma yiri kongbanmbala kashara fene li na; malingboonlo kotogofenne poro ma pe ma cew ta wa malaga; kajenmbele poro ma pe ma yaakara ta; tijinliwe fenne poro ma pe ma penjagboro ta; jenme yen mbele yeri poro ma pe ma gbogwo ta; katugu yenlindanga konaa yewogo ki ni, ti maa gboon pe ni fuun pe na.

¹² Senwee pyo wi suu kusanga wi jen. Ki yen paa yege nga na ngbanra yigimere ma ngbanla yigi li gbowo pi mege ni, nakoma paa sannjegele yen, ngele pene ma ke yigi. Ki pyelomo nungba pi na, pa kapenle li ma fo mbe to senwee wi na ma, mboo yigi.

Kajenme pi mbonro fannga na

¹³ Migi wele maga yan naa kajenme pi wogo na laga tara ti na, fo pi yen kagbogo yon na yege na.

¹⁴ Capile la la pye wa, na li leele pe sila lege. A wunlunana fannga fo wa si pan ma to li na, ma malingboonlo censaga kan ma ca ki yon ton; mee lugusara gbegele ca ki mbogo ki na maga maga.

¹⁵ Naŋa fyonwɔ fɔ wà la pye wa ki ca ki ni, ŋa wila pye kajenje. Wila ki ca ki sho wi kajenme pi fanŋga na. Ma si yala, lere kpe sila pye na nawa tuun ki naŋa wi na naa.

¹⁶ Kona, a mi sho fɔ:

Kajenme pi mbɔnrɔ fanŋga na;

ɛɛn fɔ pe maa fyonwɔ fɔ wi kajenme pi tifaga,

lere na sila wi senyoro ti nuru.

¹⁷ Kajenje ŋa wi maa para pɔw, mbaa wi senre ti nuru,

ko mbɔnrɔ to ŋa wi maa jɔrɔgi ŋgbanga wa lembire ti sɔgɔwɔ wi senre to na.

¹⁸ Kajenme pi mbɔnrɔ ma we malingbɔnyaara na;

ɛɛn fɔ kapege pyefɔ wi kajɔɔgɔ nunŋba ki ma kajenje legere jɔgɔ.

10

Kajenme pi fanŋga

konaa senwee wi yara kapyere

ti ni

¹ Tishɔnrɔ ti ka ku wa sinme nuwɔ taan pi ni, ti maa jɔgɔ mboo nuwɔ pi ŋgbɔn yege ŋga na,
ki pyelɔmɔ nunŋba pi na, lembigewe jenri pi ma kajenme pi jɔgɔ mbe senwee wi gbɔgɔwɔ pi laga wi na.

² Kajenje wi jatere wi maa kee wi ni kalige na,

ɛɛn fɔ lembige ki jatere wo maa kee ki ni kamenje na.

³ Ali na lembige ki kaa tanri la kee wa kono, tijinliwe na pye ki ni,
ki maa ki nari lere pyew wi na ma yo ki yen lembige†.

⁴ Na kundigi wi ka nawa ŋgbɔn ma ni, ma koro le ma censaga,
katugu mbe pyeri yew, ki ma kajɔgɔrɔ legere kɔ.

⁵ Mi kapege ka yan laga tara ti na,
ko ki yen tara teelee pe punŋguwɔ we.

⁶ Lembige ka ma kaa censagbɔgɔ ta,
ma si yala, megbɔgɔ fenne† poro yen ma cɛn wa nɔgɔna.

⁷ Mi kulolo pele yan pɛ lugu shonye na,
ma si yala, wunluwɔ piile pele yen na tanri tara paa kulolo yen.

⁸ Lere ŋa wi yen na titege woo, ki fɔ wi mbe ya to wa ki ni;

lere ŋa wi yen na mbogo jaanri, ki fɔ wɔɔgɔ mbe ya mboo nɔ.

⁹ Lere ŋa wi yen na sinndeere woo, ki fɔ sinndelege mbe ya mboo welege;
lere ŋa wi yen na kanŋgire walagi, ki fɔ kanŋbanga mbe ya mboo ta.

¹⁰ Na gbɔnlogɔ ki yon kiga pen, na lere sigi yon ki yo,
kona tunmbyee ŋa wila koon ki ni, wo wi daga mbe ka taga wi fanŋga ki na;

ɛɛn fɔ kajenme pi maga kan tunŋgo ki ma pye ma yon.

¹¹ Sanni wɔɔrɔ yigifo wi saa jenme pi pye, na wɔɔgɔ ka lere wa nɔ,
kona go woro ki na wɔɔrɔ yigifo wuu jenme pi pye naa.

† **10:3 10:3:** Ŋga ki yo fɔ: *Ki maa ki nari lere pyew wi na ma yo ki yen lembige*, Eburuye senre ti ni, ki mbe ya logo fun fɔ: *Ki maa ki yuun lere pyew wi kan ma yo pe yen lembire*. † **10:6 10:6:** Ŋga ki yo fɔ megbɔgɔ fenne, ki mbe ya kanŋga fun fɔ penjagbɔrɔ fenne.

Maga kaa para mbe sa toro

¹² Kajenŋe wi yon senre ti ma ti leele pe ma yenle wi na;
 een fo lembige ki yon ki maga jɔgo.

¹³ Ki ma ki senre ti le lembigewe senre ni, mbe sari ko yara tijangara senre
 ni.

¹⁴ Lembige ki maa senre ti lege na kee.

Senwee se ya mbe kala na laa paan wa yege li jen.
 Nga ki yaa ka pye wi punngo na, ambo wi mbe ya mbege yo wi kan?

¹⁵ Lembige ki tunngo ki maga te jaga,
 ali yere ki ca konɔ kila li jen mbeli le.

¹⁶ Tara nda ti wunlunana wi yen pyo jeɛ,
 to nda ti teele pe maga le pinliwe ni na liwen gbɔɔ nii,
 jɔlogɔ yen ki tara ti wogo!

¹⁷ Een fo tara nda ti wunlunana wi sege ki yen megbɔgo fenne wogo,
 to nda ti legbɔɔlo pe maa nii na yala wagati na wi yala wi ni, jango mbe
 ta mbe fannga ta,
 paa si sinme wo mbe tin,
 ferewe yen ki tara ti wogo!

¹⁸ Tiyanra to ti ma ti senwee wi go ki naayeri wi ma kon ma to;
 na lere na woro na tunngo piin, tisaga ki maa yiin wa wi go.

¹⁹ Leele pe ma sɔgolo gbolo li sogo mbe nayinme li,
 duven wi ma yɔgorimo kan pe yeri,
 penjara ti ma kala pyew li yege wo.

²⁰ Maga ka senpere yo wunlunana wi na, ali yere wa ma kotogo na;
 maga ka senpere yo penjagboro fo wa na, ali yere wa ma yumbyo na ma
 maa wonlo wi ni;
 katugu sannjele la mbe ya mbɔɔn senyoro ti le mbe kari ti ni;
 kanwira fo wa mbe ya mbe kari saga senre ti yari lagapyew.

11*Mbɔɔn yeɛ yingiwe jen
 kangbangala ke ni*

¹ Ma yaakara ti wa wa logo tonmo pi go na,
 ki mono o mono, ma yaa kari ta pilige ka†.

² Ma keɛ yaara ta kan leele koloshyen, nakoma leele kolotaanri yeri yere,
 katugu jɔlogɔ nga ki yaa to tara ti na, lere si ko jen.

³ Na kambaara ti ka yin tonmo pi ni,
 ti ma ti tisaga ki ma pan.
 Na tige ki ka to mbe wa yonloparawa kalige keɛ yeri, nakoma mbe wa
 yonloparawa kameŋge keɛ yeri,
 ki to laga nga na, pa ki yaa koro le ki laga ki na.

⁴ Lere na kaa tifeleɛ ki gbɔnlomo po korosi, ko fo wo na yaruluguro lugu;

† 11:1 11.1: Ki verise na wi koro wo yen fo: Ma yeɛ le kapyege ka ni, ko pungo na, nga ki ma ta
 wa, ma yaa kaga ta.

lere ɲa ka koro mbaa tisaga kambaara to wele, ko fɔ wo na yarilire kɔn.

⁵ Yɛge ɲga na mɛɛ tifeleɛge ki torokono li jɛn,
yɛge ɲga na pyɔ wi wire ti ma gbegele wa wi nɔ lara, ma sigi jɛn,
ki pyelomo nunɗba pi na fun, Yenñele na li yɛn kagala ke ni fuun ke pyefɔ,
ma se ya mbeli kapyegele ke koro jɛn.

⁶ Tɔɔn yariluguro ti nuru pinliwɛ yɔn na,
maga ka wogosaga kan ma yɛɛ yeri yɔnlɔkɔgo yɔn na;
katugu nda ti yaa ka yɔn nakoma nda ti yaa ka jɔgo, ma sigi jɛn,
na kaa pye ti ni fuun ti yaa ka yɔn, ma sigi jɛn.

⁷ Yanwa pi yɛn ma yɔn,
sɛnwee wila yɔnlo yanwa pi yaan yɛngele ni, ko yɛn yaritanga.

⁸ Na lere ɲa ka yinwetɔnlɔgo ta, wi daga mbaa yɔgɔri ki yɛgele nunɗba
nunɗba ke ni fuun ke ni;

ɛɛn fɔ wi daga mbaa nawa tuun ki na fɔ piliye tipeye leɛgere yaa ka pan.
Ŋya fuun ki yaa ka pan mbe pye, ko yɛn wagafe.

*Ta yɔgɔri ma lefɔnrɔ sanga wi ni,
ɛɛn fɔ maga ka fɛge ma dafɔ wi na*

⁹ Mboro lefɔnrɔ, ta yɔgɔri ma lefɔnrɔ sanga wi ni,
maa nayinme nii wa ma kotogo na ma lefɔnrɔ piliye yi ni;
kala o kala kɔɔn ndanla, maa li piin,
ma yɛge ki ka yiri kala o kala na, maa li piin.

ɛɛn fɔ maga jɛn ma yo fɔ kiti kɔnpilige, Yenñele li yaa ka sɔɔn yewe ki
kagala ke ni fuun ke ni.

¹⁰ Ki kala na, yɛsanga kagala ke wo wa ma kotogo na,
kala na li yaa jɔlɔgo wa ma wire ti na, mali laga lali ma yɛɛ ni;
katugu lefɔnrɔ sanga wo naa wi fanɲga ki ni fuun ni, wi ma toro fyaw
paa lalaaga yɔn yɛn.

12

¹ Ta nawa tuun ma Dafɔ wi na ma lefɔnrɔ sanga wi ni,
sanni piliye tipeye yi sa gbɔn,
sanni yɛgele yɔn ki sa koro jɛnri,
yɛgele ɲgele ni mboro yɛɛ jate ma yaa kaa yuun fɔ: «Yaraga ko ka kpe
la woro na na naa.»

² Ta nawa tuun ma Dafɔ wi na sanni yɔnlo konaa yanwa pi ni ti sa pye
diwi,
sanni yɛsogo konaa wɔɲɲɔlo ke ni ti sa pye diwi,
sanni kambaara ta yɛge mbe sa yiri ti pan naa tisaga ki panɲɔlo[†].

³ Ko sanga wo ni, go ki kɔɔsifenne pe yaa la seri,
nambala fanɲga fenne pe yaa kurukuru,
muwe sunvenne pe yaa sugo ki yaga, katugu pɛle wo wa pe ni,
mbele pe maa wele wa fenetiri wi ni, pe yaa wo binriw[†].

⁴ Yeyongo koro piile shyen mbele pe yɛn yɛnlɛge ma wa wa kono li yeri,
pe yaa tɔn,

[†] 12:2 12.1-2: Ki verise ɲa wi senpiile pe yɛn na kunwo pi kacɛn wo nari. [†] 12:3 12.3: Go ki kɔɔsifenne poro pe yɛn sɛnwee wi keyɛn yɛ; na lelewɛ pi ka pan sɛnwee wi yeri, wi keyɛn yi maa seri. Nambala fanɲga fenne poro pe yɛn jɛgele wele. Muwe sunvenne poro pe yɛn ɲgangala wele. Mbele pɛ maa wele wa fenetiri wi ni poro pe yɛn yɛngele wele.

muwe sugu magala li yaa jerege,
senwee wi ma yen sannjele gbelesanga ni,
yurukoolo pe magala li yaa jerege†.

⁵ Ko sanga wo ni, senwee wi maa fye mbe lugu laga nga ki yagara ki na,
kondangala li sunndo kongo ma pye wi na;
amandi tige ki ma fyenwe ma filige pow,
kamberege kila ya mbaa yeni naa†,
yaraga ko ka kpe tanwa na koro wi ni naa;
katugu pilige ka senwee wi yen na kee wa wi censaga kosaga fu wogo ki
ni,

censaga nga wi yaa sa koro wa tetete fo sanga pyew;
kunwo gbelefenne pe yen na gbele mako wa ca nawa kongolo ke ni.

⁶ Ta nawa tuun ma Dafa wi na, sanni warifuwe mana li sa kon,
sanni te colo li sa ya,
sanni kojene li sa ya wa pulugo ki yon na,
sanni mana li ma po tuguron nda na, ti sa kaw ti to wa kolo wi ni†.

⁷ Ta nawa tuun ma Dafa wi na, sanni taambugo ki sa songoro wa tara ti
ni,

paa yege nga na kila yiri wa tara ti ni we,
sanni senwee wi yinwege wonwon pi sa songoro wa pi kanfo Yenŋele li
yeri.

⁸ Wagafe naa wagafe, Yenŋele senre yofɔ wi yo ma,
yaara ti ni fuun ti yen wagafe.

Senre puŋgo woro

⁹ Yenŋele senre yofɔ wi sila pye kajenŋe ko ce, een fo wila leele pe naga
jenne pi ni. Wila yomiyegale legere cancan ma wele, ma ke koro wi lagaja,
ma ke sogolo sogolo ke yee na ma ke yonlogo.

¹⁰ Yenŋele senre yofɔ wila ki ngbanga ma senjende yo, mari yonlogo
mari yon, ma yala kaselege ki ni.

¹¹ Kajenŋe wi senre ti yen paa yaayoro konrikanngagala yen, ngele pe
ke numara ti yon wowa. Wi yomiyegale ke yen paa wangala yen, ngele pe
kan wa tara, a ke yere kinw. Ki senre nda pa ti yiri wa Yenŋele nungba li
yeri, lo na li yen simbaala konrifo jenne we.

¹² Mbe taga wa ko na, na pinambyo, ma yee yingiwe jen, maga ka ka taga
ki senre nda ti na. Seweele mbele senwee pyo wi mbe ya wo, yon woro pe
na. Mbe kara wi pye mbe sa toro, ki ma senwee pyo wi fannga ki ko.

¹³ Senre nda fuun ti yo, ti go kaaga senre tori nda: Ta fye Yenŋele li yege,
maa tanri li ngasegele ke na. Ko senwee pyo wi daga mbaa piin.

¹⁴ Katugu Yenŋele li yaa ka kiti kon senwee piile pe kapyegele ke ni fuun
ke na, ali ngele ke yen ma lara o, kajenge konaa tipege ki ni.

† 12:4 12:4: Yeyongo koro piile shyen mbele pe yen yenlege, poro pe yen senwee wi nungbogolo
wele. Muwe sugu magala naa yurukoolo poro pe yen senwee wi magala le. † 12:5 12:5: Amandi
tige ki ma fyenwe, ko ki yen senwee wi lelewe yinzifire re. Kamberege kila ya mbaa yeni, ko yen
naga nari ma yo lere wi ka le wi kala pyew li ma yinngi. † 12:6 12:6: Ki senre nda ti yen na
para kunwo po senre na. Sanga o sanga wi ka kunwo pi ndanla, pi mbe ya pan. Ko ki ti senwee wi
daga mbe wo naa Yenŋele sogowo pi gbegele.

YUURO TI YURUTANGA

SEWE

SEWE wi nawa senre

Eburuye senre ti ni, ki sewe na pe maa wi yinri «Salomo yuuro ti yurugo,» ko koro wo yen fo «yurugo nga ki tanla ma we yuuro ti ni fuun na» nakoma «yuuro ti ni fuun tiyongo.» Yennele senre sewe pe ni, pe maa wi yinri «Salomo yurugo,» katugu Eburuye senre ti ni, sewe wi yen na para na kee Salomo wo kanngolo (1.1).

Ki sewe na, yuuro nakoma lelewe senyogo yuuro ti yen wa wi ni; ti yen na para ndanlawa mba pi yen lefonjo wa naa sumboro wa sogowa po senre na. Wagati wa ni, ki leele shyen mbele pe yen ma pe yee ndanla, pe maa para pe yee ni. Wagati wa ni, ki ma cen ndee pe ni fuun nungba nungba pe yen na para pe ye pe ye, nakoma pe yen na para gbogolomo woolo pe ni, pe ma yo fo: «Zheruzalemu ca sumbono.»

Zhufuye poro na, pe yen naga jate ma yo nungbanma mba pi yen Yennele lo naa li woolo pe sogowa, yuuro ti yen na ko wogo ko nari. Ma si yala, tagafenne poro yen naga jate ma yo ndanlawa mba pi yen Kirisi wo naa wi legilizi woolo pe sogowa, ti yen na ko wogo ko nari. Pele yee yen naga jate ma yo ndanlawa gbo mba pi ma pye nana naa jele sogowa, ti yen na ko wogo ko nari. Wa ki yuuro ti ni, wege yan fo ndanlawa senyogo yen na lara wa kacen yaara ta ni, to ti yen tige pire, naa yarifyeenre konaa naniwe. Wagati wa ni, ki ma pye ma ngban mbe ya mbe sewe wi konlo konsara konsara, nakoma mbe lere na wi yen na para sewe wi laga ka ni wi jen. Ko ki ti Yennele senre sewe pe legeri ni, lere na wi yen na para pe maa naga senre ti karafo wi na.

SEWE wi yen ma konlo yee nga na

Yurugo kongbannga 1.1-2.7

Yurugo shyen wogo 2.8-3.5

Yurugo taanri wogo 3.6-5.1

Yurugo tijere wogo 5.2-6.3

Yurugo kangurugo wogo 6.4-8.4

Yurugo kogoloni wogo 8.5-14

¹ Yurugo nga ki tanla ma we yuuro ti ni fuun na; Salomo wila ki yonlogo.

*Mbele pe pe yee ndanla
pe baro pyege*

(Sumboro wi senyoro)

² Tanla talitali, tanla talitali na witige ki lagapyew!

Katugu ma ndanlawa pi tanla ma we duven na.

³ Ma sinwawa pi nuwo pi tanla fo jenge!

Ma mege ki yen paa sinme nuwo taan yen, mba pi nuwo taan pi jaraga lagapyew.

Ko kala na ma yen ma sumbono pe ndanla.

⁴ Na yigi mala taga ma yee pungo na, we pinle waa fee!

Wunlunana, ye na ni wa ma go ki ni!

Ti waa nayinme nii waa yogori ma kala na!

Woon ndanlawa pi tanwa pi li fo mbe sa we duven wi na!

Sumbono pe tanga yi ma yen ma pe ndanla.

⁵ Zheruzalemu ca sumbono, na witige ki yen ma wo, een fo mi yen ma yon,
paa Kedari cenle woolo pe paara yinre ti yen,
paa Salomo wunluwo go ki yeyongo tonpaara tiyonro ti yen.

⁶ Yaga kaa na witige womo po wele,
yonlo ko kilan witige ki wo,
na nsepiile nambala pe nawa ngban na ni,
mala tege ma yo mbaa ezezen tiire keere singi.
Een fo na yeera ezezen tiire keere mi woro na to singi.

⁷ Enhen, mboro na ma yen mala ndanla, ki yo na kan san!
Ma ma saa noo yaayoro ti konri, nari kaan ti maa kaa se yeri?
Ma ma saa ti yerege se yeri, mari yaga ti ma wogo yonlofugo na?
Na mi kaga jen, mi se sa koro mbaa yanri la toro ma pinleyeenle yaayoro
konrifenne pe yaayoro ti pungo na.

(Simbaala konrifenne pe senyoro)

⁸ Mboro na ma yen ma yon ma we jeele pe ni fuun pe na, na ma sigi saga
jen,
ma yiri ma yaayoro ti tuuro tonri,
moo sikapigile ke konri ma kari ke ni ke saa nii wa yaayoro konrifenne pe
segbara ti tanla.

(Lefonjo wi senyoro)

⁹ E, na wonlonjo jenne, mi yen noo tiyonwo pi taanla
shonye mbele pe maa Farawon wi wunluwo wotoro wi tilele pe ni.

¹⁰ Ma yege ki yen ma yon wa nungbogolo ngele ma le ke sogowo,
ma yologo ki yen ma yon wa ma yologo somu wi ni.

(Simbaala konrifenne pe senyoro)

¹¹ We yaa te nungbogolo gbom ma kan,
mbe ke kenlegi kenlegi warifuwe ni.

(Sumboro wi senyoro)

¹² Mbanla wunlunaja wo naa wi cenyeele pe ta wa censaga,
a na sinme nuwo taan pi nuwo pi nee jaragi lagapyew.

¹³ Na ndanlafa wi yen na yeri paa nuwo taanyaara nda pe yinri miiri ti
wofolo yen,
wi yen na sinle wa na yinngede shyen ke sogowo pi ni.

¹⁴ Na ndanlafa wi yen na yeri paa jabi tire nuwo taan yarifyeenre shashaga
yen,
wa Eni Gedi tonmo lara ti ezezen keere ti sogowo.

(Lefonjo wi senyoro)

¹⁵ E, ma yen ma yon, na wonlonjo jenne, ma yen ma yon!
Ma yenmbigile ke yen ma yon paa jendetuwa yen.

(Sumboro wi senyoro)

¹⁶ Mboro fun na ndanlafa, ma yen ma yon, ma kala li yen mala ndanla fo
jenge.

We sinleyaraga ki gbegele ma yon, ki yege cenwe pi ni paa yantipirige yen.

¹⁷ We go ki tiyapaara ti yen Sediri tire tiyonro ni,
ki mbogo ki yen sipiresi tire tiyonro ni.

2

¹ Mi wo na, mi yen ma yon paa yarifyeenre yen wa Saron funwa laga
falafala ki ni,

mi yen paa masho polo yarifyeenre yen, nda ti ma fi wa yanwira gbunlundere ti ni.

(Lefonho wi senyoro)

² Yege nga na masho polo yarifyeenre tiyonro ma pye wuuro sogowa, pa na wonlonjo jenne wi yen ma wa sumbono sanmbala pe sogowa.

(Sumboro wi senyoro)

³ Yege nga na pomu tige ki ma pye wa kologo tire ti sogowa, pa na ndanlafa wi yen ma wa lefonmbolo sanmbala pe sogowa. Ki yen mala ndanla mbaa ceen wa wi yinne pi ni, wi tige pire ti yen ma tanla wa na yon.

⁴ Wi ye na ni wa nayinne go ki ni, wuu ndanlawa pi tege mala go ton.

⁵ Ye ezenre piwara shashara kan na yeri mbe ka mbe fannga ta, ye pomu tige pire kan na yeri mbe ka mbe fannga le na yee ni; katugu ndanlawa kala lilan tege yana.

⁶ Wi kamejje ko mbanla go ki togo, wi kalige ko mbaa na talitali.

(Lefonho wi senyoro)

⁷ Zheruzalemu ca sumbono, mi yen na ye yenri ngbanga, lufala naa safiile pe mege ni*, yaga kanla ndanlafa wi yirige, yaga kaa yen mboo yirige mbege ta wi faa ki jaa gben.

Lefonho wi yen na paan

(Sumboro wi senyoro)

⁸ Ye wele, na ndanlafa wi magala lo li.

Wi na wila paan!

Wi yen na yeni wa yanwira ti na, wi yen na yeni na kanni wa tinndiye pe na na paan!

⁹ Na ndanlafa wi yen ma yon paa lufaa yen, nakoma paa safuwe pyo yen.

Ye wele, wi yen ma yere wa funwa na, wa we go mbogo ki punjo na.

Wi yen na wele wa fenetiri wi ni,

wi yege le na wele wa fenetiri mere wegele ke ni.

¹⁰ Na ndanlafa wi para na ni ma yo fo:

«Yiri, na wonlonjo, na sumborinbarawa, ma pan laga!

¹¹ Wele, were sanga wi toro,

tisara ti yere, tisara ti kari.

¹² Yan yaara ti yen na fyenwe laga tara ti na;

yuuro kosanga wi gbon, ketengele ke magangala ke yen na yinrigi laga we tara ti ni.

¹³ Figiye tire pire kongbannda ti yen na yanlagi mako,

ezenre tiire ti fyenwe na nuwo taan yinrigi.

Yiri, na wonlonjo, na sumborinbarawa, ma pan laga!

¹⁴ E, na Jendetuwa, mboro na ma yen fo wa waliwere ti sogowa,

* 2:7 2.7: Eburiye senre ti ni, lufaa mege konaa Yennele na yaara ti ni fuun ti go na, ki mere shyen ti yerewe pi kari pi yee korogo; safuwe mege konaa Yennele na yawa pi ni fuun fo, ki mere shyen ti yerewe pi kari pi yee korogo. Wa Izirayeli tara kee ki yeri, kila pye faa, lufaa wo naa safuwe wi ni paa pye ndanlawa pi kacen.

ma yen ma lara wa yanwira were ti ni.

Ki yaga mboon yege ki yan,
ki yaga mboon magala li logo,
katugu ma magala li yen ma tanla, ma yege ki yen ma yon.»

(Sumboro wi nɔ wi senyoro)

¹⁵ Ye dabaala pe yigi we kan,
ki dabaala tunmombolo mbele pe yen na ɛɛzen tiire ti jogo we,
ma si yala, we ɛɛzen tiire ti fyenwe.

(Sumboro wi senyoro)

¹⁶ Na ndanlafa wi yen na woo, mi fun mi yen wi woo.

Wi maa wi yaayoro ti konri tila kaa wa masho polo yarifyeenre ti sogowo.

¹⁷ Sanni yonlo ki sa tigi wa,
sanni tire yinne pi sa to tara mbe kari yege,
ma songoro ma pan na ndanlafa;
maa fee maa paan paa lufaa yen,
nakoma paa safuwe pyo yen, ɲa wi yen wa Beteri† yanwira ti na.

3

*Sumboro wila wɔɔnɔ wɔnlo
lefɔnɔ wi ni*

(Sumboro wi senyoro)

¹ Mala ta wa na sinleyaraga ki na yembine li ni,
ɲa wi yen mala ndanla wa na kotogo na, mɔu lagaja,
maa lagaja ma saa te, mi suu yan.

² A mi si yiri ma ca ki yanri ma toro;
ɲa wi yen mala ndanla wa na kotogo na, a mɔu lagaja
wa ca nawa kongolo ke ni konaa wa katoro ti ni.
Mɔu lagaja ma saa te, mi suu yan.

³ Ca ki go sigefenne mbele pe yen na ca ki mari naga go singi,
a mi si saa fili pe ni.
A mi si pe yewe ma yo ɔ: «ɲa wi yen mala ndanla wa na kotogo na, yoo
yan laga le?»

⁴ Pa mila pe tooro,
a mi si ɲa wi yen mala ndanla wa na kotogo na wi yan le teere.
A mi suu yigi keɛ na, mi soo wa naa,
ɔ mbe ka sa ye wi ni wa na nɔ wi go,
wo ɲa wilan se, wa wi go†.

⁵ Zheruzalemu ca sumbonɔ, mi yen na ye yenri ngbanga,
lufaala naa safiile pe mege ni,
yaga kanla ndanlafa wi yirige,
yaga kaa yen mboo yirige,
mbege ta wi faa ki jaa gbɛn.

⁶ Ambo wi yen na yinrigi wa gbinri wi ni na paan ma,
paa wirige gbogo titonlogo yen?
Nuwo taanyaara nda pe yinri miiri, naa wusuna nuwo taan,

† 2:17 2:17: Beteri koro wi mbe ya pye ɔ yanwira nda ti lagala ti yee na nakoma yanwira nda ti tigitigi ma yiriyiri. † 3:4 3:4: ɲa ki yo ɔ: Wo ɲa wilan se, wa wi go, ki senre ti koro wi mbe ya pye ɔ wo ɲa wilan kugbo ki le, nakoma wa laga ɲa mbe ya mbe kugbo le.

konaa nuwo taanyaara gbegelefenne pe nuwo taanyaara ti ni fuun ti nuwo taan pa yen wi na.

⁷ Ye wele, wunlunana Salomo pe maa wi lee sinleyaraga nga na koyi.

Malingboonlo kotogofenne nafa taanri yen maa maga na tanri,

Izirayeli malingboonlo mbele pe yen pe pe ni fuun kotogofenne poro wele.

⁸ Pe ni fuun pe yen tokobiye ni,

pe malaga gbongo ki forogo maga jen jenge,

pe ni fuun nungba nungba pe tokobiye pe yen ma popo wa pe senngel ke na,

mbaa pe yee go singi kangbangala ke na yembine.

⁹ Wunlunana Salomo pe maa wi lee sinleyaraga nga na, wila ki gbegele Liban tara tire tiyonro ni.

¹⁰ Wila ki jegele ke gbegele warifuwe ni,

ma ki tegesaga ki gbegele te ni,

ma ki censaga ki gbegele kondoro paraga tiyongo ni.

Zheruzalemu ca sumbono, pege nawa pi gbegele, maa sogo, maa yon ndanlawa pi kala na.

¹¹ Siyon ca sumbono, ye yiri, ye pan ye wunlunana Salomo wi wele, wunluwo njala li ni wa wi go na!

Lo wi no wila kan wi kan wi jayire pilige ki na.

Ko pilige ko kila pye wi nayinme pilige ye.

4

(Lefonjo wi senyoro)

¹ E, ma yen ma yon, na wonlonjo, ma yen ma yon fo jenge!

Ma yengele ke yen ma yon paa jendetuwaye yen wa ma gbato wi ngo.

Ma yinzire ti yen ma tonlononlo ma wo paa sikanngbelege yen,

nga ki yen na tinri ma yiri wa Galaadi tara yanwira ti na.

² Ma ngangala ke filige pow paa simbafiile ngbelege yen,

mbele pe pe sire ti koonlo pe na, a pe yiri wa pe wolisaga na paan;

pe pe ni fuun naa pe waan yeenle,

wa kpe suu woo la.

³ Ma yongbasengele ke yanlaga ma yon paa mana yenle yen,

ma yon cenwe pi yen ma yon

ma kanngungolo ke ni fuun nungba nungba ke yanlaga ma yon paa girenadi tige pige walaga yen,

wa ma gbato wi ngo.

⁴ Ma yologo ki yen ma tonlo ma yon, paa wunlunana Davidi wi sanngazo kiiri tiyon wi yen,

wo na pe kan maa pye malingbonyaara tegesaga.

Tuguron sigeyaara waga kele (1 000) yen ma yannga wa wi nawa,

ti ni fuun ti yen malingboonlo kotogofenne woro.

⁵ Ma yingele shyen ke yen jegele jegele ma yon paa safuwe piile shyen yen,

ke yen paa lufano piile waanla yen,

mbele pe yen na nii wa masho polo yarifyeenre ti sogowo.

⁶ Sanni tifene li sa yinngi yonlokogo,

sanni yinne pi sa kari,

mi yaa lugu wa ki nuwo taanyaara nda pe yinri miiri ti yanwiga ki na,

mi yaa kari wa ki wusuna nuwo taan tipire yanwiga ki na.

7 Na wɔnlɔŋjo, ma yen ma yɔn fɔ jɛŋgɛ,
tegelesaga kpe woro ma na.

8 Yiri wa Liban tara yanwira ti na ma pan na kɔrɔgo, na katogo jo,
yiri wa Liban tara yanwira ti na ma pan na kɔrɔgo.
Tigi ma yiri wa Amana yanwira ti na, ma pan ma wele,
tigi ma yiri wa Erimo yanwira ti na, ma pan ma wele,
wa jaraye pe were ti yɔn na,
wa ki yanwira nda ti yen kamɛɛɛ pe larasaga ye.

9 E, na jɔnlo sumboro, na katogo jo, ma kala lilan kotogo ki yigi.
Naa mɔla wele welesaga nungba ko cɛ, ma kala lilan kotogo ki yigi.
Ma yɔlogo somu tinne nungba lo cɛ lilan kotogo ki yigi.

10 Na jɔnlo sumboro, na katogo jo, ma ndanlawa pɛ tanla na ni dɛ;
ma ndanlawa pɛ tanla ma wɛ duven na.
Ma sinne nuwo taan pi nuwo pɛ tanla ma wɛ nuwo taanyaara ti ni fuun
ti na.

11 Na katogo jo, senrege yen na soolo na yinrigi wa ma yongbasɛŋgele ke
ni,
senrege naa nono yen wa ma ngayinne li nogo.
Ma yaripɔrɔ ti nuwo pɛ tanla paa Liban tara tire ti nuwo pi yen.

12 Na jɔnlo sumboro, na katogo jo, ma yen paa nangɔ yen, ŋa pɛ jasa le wi
na na kan,
paa pulugo yen, ŋa pɛ jasa le ki na na kan,
paa kolo yen, ŋa pɔo yɔn ki sɔgo na kan.

13 Ma yen paa girenadi tire kɛɛ tiyɔnrɔ yen,
nda ti maa pire jɛnde seni, ti pire ti yen ma tanla;
jabi tire naa nari tire nuwo taan woro yen wa ti ni.

14 Nari tire, naa safiran tire nuwo taan woro yen wa ti ni,
naa gbagara kanngire, naa sinamomu tire
konaa tire nda fuun pe ma tege na wusuna nuwo taan wi gbegele ti ni,
miiri tire naa alowesi tire
konaa nuwo taanyaara nda fuun ti nuwo pɛ tanla ma wɛ ti ni†.

15 Ma yen paa pulugo yen wa nangɔ kɔlogo ki nawa,
paa logo yen, ŋa ki tɔnmɔ pi yen na fuun,
mba pi yen na yinrigi fɔ wa Liban tara yanwira ti na.

(Sumboro wi senyoro)

16 Yɔnlo parawa kamɛŋge kɛɛ tifeleɛge, yiri maa gbɔn!
Yɔnlo parawa kalige kɛɛ tifeleɛge, ta gbɔɔn maa paan!
Ta gbɔɔn wa na nangɔ kɔlogo ki ni,
jango mbege nuwo taan pi yirige mboo jaraga!
Mboro wo na, na ndanlafa, pan ma ye laga ma nangɔ kɔlogo ki ni,
maga pire tanra ta cɔ ma ka!

5

(Lefɔŋŋo wi senyoro)

1 Mi yen na paan wa na nangɔ kɔlogo ki ni, na jɔnlo sumboro, na katogo
jo.

Mi yaa na miiri tipire ta cɔ konaa na nuwo taanyaara sannda ta ni.

† 4:14 4.13-14: Tire nda fuun ti mege ki yeri laga ki veriseye shyen mbele pe ni, pe mari tege na
nuwo taanyaara muwe gbegele ti ni.

Mi yaa na senrege shashaga ki ka naa ki tunwo pi ni;
mi yaa na duven wo naa na nono wi wo.

(Wenne pe senyoro)

Na wenne, yaa nii yaa woo, yaa ndanlawa kala li piin fo li saa ye yege kanngi!

Sumboro wi sila yeyongo

ki yenge fyaw

(Sumboro wi senyoro)

² Mila pye na wonlo, een fo mi sila wonlo mbe fage.

Milan ndanlafo wi magala li logo, wi yen na koro ki gboon, ma yo fo:

(Lefonjo wi senyoro)

«Koro ki yenge na kan, na jonlo sumboro, na wonlonjo,

na jendetuwa tiyoon, na jo na wi yen maa yee yon fili.

Foongo ki wo mala go ki yinngi,

yembine foongo ki wo mala yinzire ti yinngi.»

(Sumboro wi senyoro)

³ Milan yariporo ti wo na yee na mako,

naga yen ma, mi yaa ti le naa wi le?

Milan tooro ti jogo mako,

naga yen ma, mi yaa ti tege fyongo ni naa wi le?

⁴ Na ndanlafo wuu kee ki le wa koro wele li ni,

a na jatere wi si piri na na wi kala na.

⁵ A mi si yiri mbe sa koro ki yenge na ndanlafo wi kan;

ma si yala miiri sinme nuwo taan pila pye na fuun na keyen yi na,

miiri sinme nuwo taan pila pye na yinrigi wa na yombegele ke na

na soolo koro ki sogoyaraga ki yigisaga ki na.

⁶ A mi si koro ki yenge na ndanlafo wi kan,

een fo, a ki si yala wi pungo le ma kari mako.

Mi sila na yee yege jen naa, wi karaga ki kala na.

A muu lagaja ma saa te, mi suu yan;

a muu yeri ma saa te, wii na yon sogo.

⁷ Ca ki go sigefenne mbele pe yen na ca ki mari, pe si saa fili na ni;

a pe silan gbou fo mala welege.

Poru mbele pe yen na ca ki mbogo ki go sigefenne, a pe silan langana li sho na yeri.

⁸ Zheruzalemu ca sumbono, mi yen na ye yenri ngbanga,

na ye kanla ndanlafo wi yan,

ye yaa yo mele wi kan san?

Yege yo wi kan fo wi ndanlawa pilan tege yana.

(Sumbono pe senyoro)

⁹ E, mboro na ma yen jeele pe ni fuun tiyoon,

yingi ki yen ma ndanlafo wi na ma saa we nambala sanmbala pe na ma?

Yingi ki yen ma ndanlafo wi na ma saa we nambala sanmbala pe na ma,

fo a maa we yenri ngbanga ma?

(Sumboro wi senyoro)

¹⁰ Na ndanlafo wi yanlaga ma yon, wi wire ti yen na yengele.

Wi yongo woro ali nambala waga ke (10 000) sogowo.

¹¹ Wi go ki yen paa te piiri yen,

wi yinzire ti yen milonli milonli ma tonlonlon na yolo,

ti yen ma wo binriw paa kaankaan sire yen.

¹² Wi yennbigile ke yen ma yon paa logo yon ketengele yen,
ngele kè woli nono ni ma filige, ke cenlomo pi yen ma yon.

¹³ Wi kannngungolo ke yen paa nanggo kologo laga nga ki yen yan were
nuwo taan woro ni ki yen,
nga wusuna nuwo taan tipire yen wa ki ni.

Wi yongbasengele ke yen ma yon paa masho polo yarifyeenre yen,
ngele miiri sinme nuwo taan yen na yinrigi wa ke ni.

¹⁴ Wi keyen yi yen paa te kannjingele ke wogolo yen,
ngele pe kenlegi kenlegi kirizoliti sinndelege sonnngbanga wogo ka ni.
Wi witige ki yen ma yon paa solo nganla yen, na li yen ma wologo,
na pe safiri sinndelege sonnngbanga wogo ka wo li na mali fo.

¹⁵ Wi jegele ke yen ma yon paa maribiri sinndeere sonnngbanga woro fire
fire ti yen,

nda pe yerege yerege te piiri na.

Wi yege yanwa pi yen ma yon paa Liban tara yanwira ti yen,
wi tiyonwo pi yen paa sediri tige yen, nga ki yongo woro tire sannda ti
sogowo.

¹⁶ Wi yon senre ti tanla,
wi lagapyew ki yen mala ndanla.

Pa na ndanlafa wi yen ma, pa na wonlo wi yen ma,
yoro Zheruzalemu ca sumbono wele.

6

(Sumbono pe senyoro)

¹ Mboro na ma yen jele pe ni fuun tiyoon,
ma ndanlafa wi kari se yeri?

Ma ndanlafa wi kari ke kikiin na? Ki yo we kan woon saga woo lagaja.

(Sumboro wi senyoro)

² Na ndanlafa wi kari wa wi nanggo kologo ki ni,
wa laga nga tipire nuwo taan woro ti yen;
jango mbe saa wi yaayoro ngbelege ki konri kila kaa wa,
mbe masho polo yarifyeenre ta kon wa.

³ Mi yen na ndanlafa wi woo,
na ndanlafa fun wi yen na woo;
wi yen naa yaayoro ti konri tila kaa wa masho polo yarifyeenre ti sogowo.

Sumboro wi tiyonwo senre

(Lefonjo wi senyoro)

⁴ E, na wonlonjo, ma yen ma yon de, paa Tiriza ca tiyongo ki yen,
ma yen letiyoon paa Zheruzalemu ca ki yen,
ma yen sunndo kongo ni paa malingboonlo ngbelege yen ki dirapoye pe
ni.

⁵ Ma yege ki laga na na,
katugu ma welege ki mala jatere wi piri na na.
Ma yinzire ti yen ma tonlondonlo ma wo paa sikanngbelege yen,
nga ki yen na tinri ma yiri wa Galaadi tara yanwira ti na.

⁶ Ma ngangala ke filige paa simbafiile ngbelege yen,
mbele pe yiri wa pe wolisaga na paan;
pe pe ni fuun naa pe waan yeenle,
wa kpe suu woo la.

⁷ Ma kannngungolo ke ni fuun nungba nungba ke yanlaga ma yon paa
girenadi tige pige walaga yen,

wa ma gbato wi nɔɔ.

⁸ Wunlunana jeele pe mbe ya pye nafa taanri,
wi cenfenne pe pye nafa tijere,
konaa wi sumbono pe yon kiga ka ya mbe jen.

⁹ Een fo mi wo yeri, jele nungba pe wi yen laga dunruya wi ni,
wo wi yen na jendetuwa tiyoon we, na jo na wi yen maa yee yon fili.
Wo nungba pe wi yen wi no wi yeri,
wi kala li yen ma gbogo wi nsee wi yeri.

Sumbono sanmbala pe kaa yan, pe maa ki yuun wi wogo na ma yo wi yen
ferewe na.

Wunlunana jeele poro naa wi cenfenne pe ni pe kaa yan, pe maa wi sonni.

¹⁰ Jele tiyoon wiwiin wi yen na paan wa yeen paa lalaaga yon yen?

Wi yen ma yon paa yenge ki yen,

wi yen na yengele paa yonlo ki yen;

wi yen sunndo kongo ni paa malingboonlo ngbelege yen ki dirapoye pe
ni.

¹¹ Mi tigi wa nango kologo ki ni, ko nga tire nda ti yen pire seworo ti yen
wa we,

mbe sa yaara ti finme pi wele wa gbunlundage ki ni,

mbege wele na kaa pye ezen tiire ti yen na funnu,

mbege wele na kaa pye girenadi tire ti yen na fyenwe.

¹² Mi woro na kala lo la jenni naa, nayinme pi kala na,
ma mbe yo fo lere na yen na malaga gbawototo fee megbogofa ni†.

7

(Jeele naa sumbono pe senyoro)

¹ Songoro maa paan, songoro maa paan, Sulamu ca sumboro!
Songoro maa paan, songoro maa paan, jango woon wele jenge!

(Sumboro wi senyoro)

Yingi na ye sila Sulamu ca sumboro wi wele jenge,
wo na poo forogo leele gbogolomo shyen yoro ni we†?

(Lefonjo wi senyoro)

² E, wunlunana sumborombo, ma tooro ti yon wa ma sawira ti ni de!

Ma senne li kon kiiri ma yon paa yologo somu yen,

na wi yen kapyo jenfɔ ke tunngo.

³ Ma fungbolo nogo ki kon kiiri ma yon paa wojenne yen,

na duven nuwo taan na ko wa li ni;

ma fungbolo li yen paa bile na wi yen ma gbogolo wi yen,

na masho polo yarifyenne yen maa maga.

⁴ Ma yingele shyen ke yen jeele jeele paa safuwe piile shyen yen,
ke yen paa lufaa piile waanla yen.

⁵ Ma yologo ki yen kiiri ma tonlo ma yon paa sanngazo yen,

na pe kan solo ngangala ni.

Ma yenmbigile ke yen na yengele paa Eshibon ca tonmo were ti yen,

wa ca ki yeyongbogo nga pe yinri Bati Arabimu ki tanla.

Ma numala li yen ma yon paa Liban tara sanngazo wi yen,

† **6:12 6:12:** Eburuye senre ti ni, ki verise na wi senre ti woro ma filige. † **7:1 7:1:** Nga ki yo fo:
Wo na poo forogo leele gbogolomo shyen yoro ni, ki senre ti woro ma filige Eburuye senre ti ni.

ɲa wi yen ma kan ma yege wa wa Damasi ca ki yeri.

⁶ Ma go ki yen caw ma yon ma na paa Karimeli yanwiga ki yen, ma go nga ki ti ki njegele ke yen ma yon paa kondoro pariyeege yen. Ma go njegele ke tiyonwo pi mbe ya mbe wunlunaɲa wi yigi mboo jan.

⁷ E, ma yen ma yon de, ma kala lilan ndanla jenge, na ndanlafo, na lendaɲawa.

⁸ Ma tonlo faraw ma yon paa sengendige yen, ma yinjegele ke yen paa sengezɲara yen.

⁹ A mi sho fo mi yaa lugu wa sengendige ki ni, mbe sa ki shashara ti yigi. Ki yen ma yala ma yinjegele ke pye legelege na yeri paa erezen shashaga yen.

Ki yen ma yala ma yon ki nuwo pi pye pi tanla paa pomu tige pire pende nuwo yen.

¹⁰ Ma yon ki pye ki tanla paa duven taan yen.

(Sumboro wi senyoro)

E, ki duven taan wi yen ma tege na ndanlafo wo kan, wi maa fuun wa we yongbasengele ke na fo we ma ka saa wonlo.

*Nayinme mba pi ma pye wa,
na yaga ye yee ndanla*

(Sumboro wi senyoro)

¹¹ Mi yen na ndanlafo wi woo, na la ki yen wi na fo jenge.

¹² Na ndanlafo, pan we kari wa keere ti ni, we yaa sa wonlo wa kere kapige ka ni.

¹³ Pinliwe ni yirifaga na, we yaa kari wa erezen keere ti ni mbe sari wele na kaa pye erezen tiire ti fun, na kaa pye ti fyenwe ma pelegi;

na kaa pye girenadi tire ti fyenwe.

Wa ki laga ki na, mi yaa ki naga ma na fo ma yen mala ndanla.

¹⁴ Yan were nda pe yinri madiragori† ti nuwo taan pi yiri ma jaraga lagapyew;

tige pire nda ti tanlandanla ti cenle pyew ta yen le we yeyongo ki na, tige pire fonndo nda ti co to naa lere ti ni.

Na ndanlafo, miri tege mboro kan.

8

¹ E, ndee ki pye ma yen na nosepyo lenaɲa, ɲa mi naa wo, we no yinne nungba li wonri ma we yee kan, mi jen na yiri mboon fili wa funwa na, mbe keyen wa ma yologo, lere kpe se jen naa na tifaga.

² Mi jen na kari ma ni, mbe sa ye ma ni wa na no wi go, ma jen nala naga ndanlawa kala li ni.

Mi jen na duven taan kan ma yeri maa wo, mbanla girenadi tige pire tonmo pa kan ma yeri.

³ Wi kameɲge ko mbanla go ki togo, wi kalige ko mbaa na talitali.

⁴ Zheruzalemu ca sumbono, mi yen na ye yenri ngbanga,

† 7:14 7:14: Leele paa pye naga jate ma yo yan were nda pe yinri madiragori ti pire ti ma ti jelle wi ma pye sevo (Zhene 30.13-14).

yaga kanla ndanlafo wi yirige,
yaga kaa yen mboo yirige
mbege ta wi faa ki jaa gben.

(Sumboro pe senyoro)

⁵ Ambo wi yen ki jele na wi yen na yinrigi wa gbinri wi ni na paan,
ma telege wi ndanlafo wi na?

Ndanlawa pi yen fannga ni

paa kunwo pi yen

(Sumboro wi senyoro)

Moo yen moo yirige wa pomu tige ki nogo,
wa laga nga ma no wila ma kugbo ki le,
wa laga nga wila ma se we.

⁶ Na kala li tege wa ma kotogo ki na paa tegere yen,
na tege ma ye tanla paa tegere tegayaraga yen wa ma kee ki na;
katugu ndanlawa pi yen fannga ni paa kunwo pi yen,
yenjaga ki pe paa kuulo tara ti yen.

Ndanlawa pi kason ki yen paa kason ngbanli yen,
paa yennele gbanlaga kason gbogo yen ma yiri wa Yawe Yennele li yeri.

⁷ Tonngbo pi ni fuun pi se ya mbe ndanlawa pi kason ki figi,
gbaanla tonmo pi se ya mbe ndanlawa pi ton.

Ali na lere wa ka wi go yarijende ti ni fuun ti kan mbe yo wi yaa ndanlawa
pi lo,

wi se yaraga ko ka ta, kaawo tifagawa.

*(Sumboro wi nsepiile nambala
pe senyoro)*

⁸ We jonlo sumboro wa yen wa,

wi fa yinnegele yiri gben.

Yingi we yaa ka pye mbe we jonlo sumboro wi saga,
na paga kaa ki jaa mboo pori pilige nga ni we?

⁹ Ndee ki pye we jonlo wi yen paa malaga sigembogo yen,
we jen na warifuwe sanngazo kan wa wi go na mbaa wi go singi.

Ndee ki pye wi yen paa yeyongo yen,
we jen naga ton mbege fere sediri tire papara papara fannga woro ni.

(Sumboro wi senyoro)

¹⁰ Mi yen paa malaga sigembogo yen,

een fo koni na yinnegele ke yen paa sanngazoye yen.

Ki pye ma, mi wo na, mi yen na ndanlafo wi yeri paa yeyinnege ki kanfo
yen wi yeri.

(Lefonjo wi senyoro)

¹¹ Eezen keere la pye Salomo wi yeri wa Baali Hamo laga ki na,

a wi siri telege kere welefenne pele na paa ti wele.

Pe ni fuun nungba nungba paa daga mbaa wi kaan warifuwe pyo waga
kele ngele (1 000) ni wi tige pire ti sonngo.

¹² Mi na ezen kere to yen laga na yege sogowa.

Salomo, mboro mbaa kee ma warifuwe pyo waga kele (1 000) wi ni,
warifuwe pyo cenme shyenzyen (200) wo mbe pye kere welefenne poro
woo.

¹³ Mboro sumboro na ma yen ma cen wa nanjo kologo ki ni,
na pinleyenne pele nungbogolo jan naga jaa mboon magala li logo.

Ki yaga mboon magala li logo san!

(Sumboro wi senyoro)

¹⁴ Ta fee maa paan, na ndanlafa,

paa lufaa yen, nakoma paa safuwe pyo yen,

na wi yen na yeni na kanni wa yanwira nda nuwo taan tipire ti yen wa ti
go na.

Yenñele yon senre yofɔ

EZAYI

wi sɛwɛ wɛ

Sɛwɛ wi nawa senre

Ezayi wila pye Yenñele yon senre yofɔ gbɔɔ wa, ɲa wila wi yinwege ki pye wa Zheruzalemu ca. Wi mɛgɛ ko pɛ taga ki sɛwɛ ɲa wi na. Wi mɛgɛ ki kɔrɔ wowi ɲa fɔ Yawe Yenñele li maa leele shoo. Yenñele lãa wi yeri wila li yon senre ti yuun, a ki yɛlɛ cɛnmɛ kɔlɔshyen naa nafa shyen (740) yon ko tin Zhezu Kirisi wi sege ki yɛgɛ. Wila wi Yenñele yon senre ti yo yɛlɛ nafa shyen ni. Eɛn fɔ kagala ɲgele ke yen ma yonlogo laga sɛwɛ wi ni, koro wagati wo tɔnlo ma wɛ, ke yen na kee yɛlɛ cɛnmɛ shyen (200) yeri. Sɛwɛ wi kɔonlo ma yiri kɔnsara tugbɔɔrɔ taanri. Ki kɔnsara ti ni fuun nunɲba nunɲba ti yen na para kagala ɲgele na, ke wagati wi yen wi yɛ wi yɛ.

Wa wi kɔnsaga kɔnɲbanɲga ki ni, mbege le go nunɲba sa gbɔn go nafa ma yiri ke ma yiri kolojɛrɛ (1-39), Ezayi wi yen naga yuun leele pe kan fɔ Yawe Yenñele li nawa ɲgban lewɛlewɛ kapyere, naa kambasinnde konaa java kapyere nda ti yen na piin wa tara ti ni ti kala na. Yenñele li yen kpoyi, li si yen tara lombondo ti wunluwɔ. Li se li woolo pe kapere to naa cɛngele sanɲgala ke kapere ti kala yaga, na lii pe jolo. Yenñele li yaa Asiri tara woolo naa Babiloni tara woolo pe yirige mbe pe wa li woolo pe na. Ali mbege ta Yenñele lãa ki sɛnɲgbanra ti yo, Yenñele li yo li woolo pe mbe ya songɔrɔ mbe pan li korɔgɔ. Wagati wa yen wa na paan, leele pe ni fuun pe yaa ka pye yeyinɲge na.

Sɛwɛ wi go nafa shyen mbe sa gbɔn nafa shyen ma yiri ke ma yiri kanɲurugɔ (40-55), ko yen na para wagati ɲa Zhuda tara woolo pãa pe gbɔɔ yigi kasopiile ma kari pe ni wa Babiloni tara. Pɛ jigi wila kɔn pe na, a pe fanɲga ki kɔ pe ni. A Yenñele yon senre yofɔ wi sigi yo pe kan ma yo Yenñele li yaa poro mbele li woolo pe sho mbe songɔrɔ pe ni wa Zheruzalemu ca. Kagala ɲgele kɛ pye ma toro faa konaa ɲgele ke yen na piin, Yenñele lo li yen ke fɔ wɛ. Li yaa Izirayeli woolo poro tɛgɛ mbe duwaw cɛngele sanɲgala ke na. Wa ki kɔnsaga shyen wogo ɲga ki ni, lara ta yen wa ti yen na para «Yawe Yenñele li tunmbyee» senre na. Ki lara ti yen ma jɛn jɛnɲge wa Yon folo lele sɛwɛ wi ni.

Sɛwɛ wi go nafa shyen ma yiri ke ma yiri kɔgolɔni mbe sa gbɔn nafa taanri ma yiri kɔgolɔni (56-66), ko yen na para mbele pãa yigi kasopiile ma kari tara ta yɛgɛ ni, wagati ɲa pe gbɔɔ la songɔrɔ ma pan wa pe tara wo senre na. Yenñele yon senre yofɔ wi yen naga nari ma yo mbaa cɛnpilige ki cɛɛn, naa saara womɔ konaa Yenñele yenrɛwɛ pi ni, ti yen kagbɔgɔ yon. Yenñele ligi yo maga filige li woolo pe kan ma yo fɔ na paga koro sinmbele li kan, li yaa duwaw pe na. Eɛn fɔ Yenñele yon senre yofɔ wi sila wi senre ti yo Zhuda tara to cɛ kan, wila ti yo fun cɛngele ɲgele fuun ke yen laga tara na ke kan. Koro fun ke yaa ka ke tasaga ta wa naayeri fɔnɲɔ wo naa tara fɔnɲɔ nda Yenñele li yaa ka da ti ni. Ki yen ma yonlogo fɔ:

Yawe Yenñele lo li yo ma fɔ:

Naayeri fɔnɲɔ naa tara fɔnɲɔ nda mi yaa ka da,
ti yaa mɔ na yɛgɛ sɔgɔwɔ yɛgɛ ɲga na,

pa ye setirige piile konaa ye mege ki ni, ti yaa koro mbe mo na yege sogowo ma fun.

Yevonngo o yevonngo, naa cenpilige o cenpilige, senwee piile pe ni fuun pe yaa kaa paan mbaa foli na yege sogowo mbaa na gbogo (Eza 66.22-23).

SEWE WI YEN MA KONLO YEGE NGA NA

SeWE wi konsaga kongbanna 1-39

Yenñele li yen na Zhuda tara woolo konaa Zheruzalemu ca woolo pe jeregi 1-5

Yenñele laa Ezayi wi yeri wi pye li yon senre yofa 6.1-13

Zhuda tara ti yaa ka tongo konaa pe yaa ka songoro mberi kan naa fonjo 7-12

Yenñele li yaa jologo wa cengele sanngala ke na 13-23

Yenñele li yaa ka cew ta 24-27

Yenñele li yaa ka kiti kon li woolo pe na 28-31

Yenñele li yaa Edomu cenle woolo pe le jologo, mbe duwaw Zheruzalemu ca woolo pe na 32-35

Paa Ezekiyasi wi tege wunluwo 36-39

SeWE wi konsaga shyen wogo 40-55

Yenñele li yaa li woolo pe sho 40-48

Yenñele li yaa tunmbyee wa kan 49-53

Yenñele li yon folo na le, li yaa li ton 54-55

SeWE wi konsaga taanri wogo 56-66

Cengele sanngala ke yaa ka pye Yenñele li woolo pele fun 56.1-8

Tara ti yekee pe yaa ka jologo ta 56.9-59.21

Zheruzalemu ca ki yaa ka gbogowo ta 60-62

Yenñele li yaa ka dunruya fonjo da 63-66

SEWE WI KONSAGA KONGBANNGA

1-39

¹ Yariyanra nda to Amosi pinambyo Ezayi wila yan Zhuda tara naa Zheruzalemu ca ki wogo na; kila pye Zhuda tara wunlumbolo Oziyasi, naa Yotamu, naa Ahazi, konaa Ezekiyasi pe wagati wi na ma tagala pe yee na[†].

Yenñele woolo pe kambajenme we

² Mboro naayeri, ta nuru. Mboro tara, nungbogolo jan ma logo[†]!

Katugu Yawe Yenñele li yen na para fo:

«Mi piile gbegele ma pe koro, een fo pe yiri ma je na na.

³ Nege kigi tafo wi jen,

sofile wuu kayaraga ki jen wa wi tafo wi laga.

Een fo Izirayeli woolo pee yaraga ka kpe jen,

na woolo pee kala la koro jen.»

Yarijenge ka si koro naa wa Zhuda tara

⁴ Yoro cenle woolo mbele kapere pyefenne, jologo yen ye wogo!

Ye kajogoro ti yen ma lege!

Yoro cenle woolo mbele tipeele!

[†] **1:1 1.1:** 2 Wunlu 15.1-7; 15.32-16.20; 18.1-20; 2 Kuro 26.1-3; 27.1-9; 28.1-27; 29.1-32.33 [†] **1:2 1.2:** Ki senre nda Yenñele li mari yo mbe naayeri wo naa tara ti pye paa serefenne shyen yen, mbeli woolo pe jeregi pe kapere ti wogo na. Ki senre ti yen fun wa Dete 4.26; 30.19; 31.28; 32.1lara ti ni.

Yoro pijogombolo wele!
 Yè je Yawe Yennèlè li na,
 yè Izirayeli Yennèlè kpoyi li tifaga,
 yè pungo le li ni.

⁵ Mi yaa ye gbòn laga kikiin ni naa?
 Naa ye koro na yinrigi na jege suyi we?
 Ye go ki yèn sagbanra ni lagapyew,
 ye nawa pi yèn ma tanga ye na.

⁶ Mbege lè wa ye tondanra ti na fò sa gbòn wa ye go ki na,
 ngbanwa laga ka kpè si koro;
 lagapyew welegesaga, naa gbònro tuuro, naa sagbanra nda tì koonlo poyi
 poyi;
 pee ti fò, sinmè si taga ti na, mberi popo.

⁷ Ye tara tì tongo ma koro waga,
 kason ye cara ti sogo;
 nambanmbala pele pè pan na ye tara ti tonli wi nii ye yegè sògowo.
 Tì tongo ma koro waga,
 paa nambanmbala ma kaa laga nga jògo we.

⁸ Siyon ca ki koro ki ye
 paa segbaga yèn ɛrɛzɛn kɛrɛ ta nawa,
 paa gbata yèn kɔnkɔnmɔburu kɛrɛ ta nawa,
 paa ca yèn nga pè malingbɔonlo censaga kan ki tanla maga yon ton.

⁹ Nɛɛ Yawe Yennèlè na yawa pi ni fuun fò li sila leele pele jènri yaga we
 ni yinwege na,
 anmè we tongo paa Sodomu ca ki yèn,
 anmè we pye paa Gomori ca ki yèn†.

Yennèlè li gbogolomo

mba pi sili ndanla

¹⁰ Yoro Sodomu ca teele ye Yawe Yennèlè li senrè ti logo!
 Yoro Gomori ca woolo†, ye nungbolo jan ye Yennèlè li lasiri senrè ti logo!

¹¹ Ye saara legere nda ye yèn na woo, ti yaa yingi yon na kan?

Yawe Yennèlè lo li yo ma.

Mi tin ye simbapene saara sogoworo ti na, naa ye napire saara yanlaga ki
 na.

Ye napene, naa ye simbapiile konaa ye sikapene pe kasanwa pì la kò na
 na.

¹² Ye ma pan ma yere na yegè sògowo,
 ambo wi maga kono kan ye yeri yaa tanri wa na sherigo gbogo laga nawa
 pi ni?

¹³ Ye kayongo fu yarikanra nda ye yèn na kaan na yeri, yegè yaga;
 ye wusuna nuwo taan wi yèn mala mbèn.

Ye yevonndo fetiye, naa ye cɛnpilige sherege konaa ye gbogolomo gbɔɔ
 mba ye ma pye mbanla gbogo, mi se yenlè ti na naa;
 ye sherege gbogolomo mba ye maa piin na pinlèlè ye kapere tugbooro ti
 ni, mi woro nari jaa.

† **1:9 1:9:** Sodomu ca fenne naa Gomori ca fenne paa kapere legere pye faa, ki kala na, Yennèlè
 làa ki cara ti tongo. Ki senrè ti yèn wa Zhèn 19.24-25laga ki ni. † **1:10 1:10:** Laga ki laga nga
 ki ni, Ezayi wila Zhuda tara naa Izirayeli tara teele pe taanla Sodomu naa Gomori cara teele pe ni;
 Sodomu naa Gomori tila pye cara shyen ta, nda tila tipege pye fò ma saa toro.

14 Ye yevonndo fetiye sanmbala pe yen mala mben.
Pe yen paa tugugboro yen na go na,
mi se ya mberi kun na yee ni naa.

15 Na yaga ye keyen yi yirige mbaa na yenri,
mi yaa na yee ki lara ye na, jango mi ka ka ye yan.
Ali na ye kaa yenri lari lege yee o yee,
mi se logo ye yeri,

katugu ye keyen yi yen ma fa legbogo kasanwa pi ni.

16 Ye ye yee woli ye pye fyongo fu,
ye ye kapyere tijangara ti ko yeri wo na yee sogowo,
ye kapere pyege ki yaga.

17 Yaa kajege pyege ki forogi,
yaa kasinnye ki lagajaa.
Pe yen na mbele jolo, yaa pe shoo,
yaa pijiriwele pe kiti wi kon kasinnye ni.
Ye yere nangunjaala pe ni.

18 Yawe Yenyele lo li yo ma fo:
«Koni, ye pan we yo we yan we yee yeri.
Ali na kaa pye ye kapere ti yanlaga kpanyi,
ti yaa filige pow paa nezhi yen.

Ali na kaa pye ti yanlaga fo ma saa na woo,
ti yaa filige pow paa simbasifire yen.

19 Na yaga yenle mbaa nuru na yeri,
tara ti yarilire ti ni fuun tiyoro to ye yaa la kaa.

20 Een fo na yaga je mbe yo ye se logo, na yaga yiri mbe je na na,
kona tokobi wo wi yaa ye tongo mbe ye ko,
katugu Yawe Yenyele lo li para wa li yon.»

Zheruzalemu ca ki kapere re

21 Ki cen mele? Ca nga kila pye ma sin,
ko ki songoro ma pye paa nanjaa yen.

Kila pye ma yin kaselege ki ni,
kasinnye la pye na piin wa ki ni.

Een fo koni, ki kannga ma pye legbolele censaga.

22 Zheruzalemu ca woolo, ye warifuwe wi kannga ma pye tuguron fire;
tonno ye wa ye duven taan wi ni maa pen.

23 Ye yekeele pe yen leele mbele pe yiri ma je;
yoolo poro pe yen pe pinleyeenle wele.

Yarikanra nda ti maa leele go jogo, to ti yen ma pe ni fuun pe ndanla,
boyan yaara to pe maa fee ti pungo na.

Paa kiti wi kon mbe pijiriwe wi tanga ki kan wi yeri;
nangunjo wi go kala lii pe jori.

24 Ki kala na, we Fo, Yawe Yenyele na yawa pi ni fuun fo,
Izirayeli woolo Yenyele na fannga gbogfo, lo li yo ma fo:

«E, mi yaa na kayanga ki fogo ton na winfenne pe na;
mi yaa na kayanga ki wo na juguye pe ni.

25 Mi yaa na kee ki yirige mboro Zheruzalemu ca ma na naa,
mi yaa kason tege mboon pye kpoyi, mboon tuguron ti yan mberi fire ti
wo wa ma ni,
paa yee nga na gbannga maga pye we;

mi yaa fyongo pyew ki wo ma ni, mboon pye kpoyi.

²⁶ Mi yaa kiti konfenne kan ma yeri naa, paa yegɛ nga na kila pye faa we, mbe yerifenne kan ma yeri naa, paa wagati ɲa wi toro faa wi yen. Ko punɔ na, pa pe yaa loon yinri <kasinɲe ca> konaa <ca ɲa ki yen sinɲe mi Yenɲele na ni.> »

²⁷ Siyon ca ki yaa go shosaga ta kaselege ko fanɲa na, ca woolo na paga pe kapere ti jen mberi yaga, pe yaa go shosaga ta kasinɲe ko fanɲa na.

²⁸ Eɛn fo mbele pe yiri ma je konaa kapere pyefenne pe ni, poro yaa ka tongo, mbele pe je Yawe Yenɲele li na, pe yaa ka ko mbe wo wa.

²⁹ Pa kona terebenti tire nda ti ye ndanla, a yaa sunnu wa ti ngo, ye yaa fere sho ti kala na; nanɔ koro nda ya wele ma wo na sunnu wa ti ngo, fere yaa ye ta ti kala na.

³⁰ Katugu ye yaa ka pye paa terebenti tige yen, nga ki were ti fanla; mbe pye paa nanɔ kologo yen, nga tonmo woro wa mbaa yaara ti suguru.

³¹ Naja ɲa wi yen ma ɲɔban, wi yaa ka pye paa kanɲgewaga fongo yen, wi kapyegele ke yaa ka pye paa kason njaanra yen. Pe ni fuun shyen pe yaa ka pinle mbe sogo, lere kpe se ka ta mbege kason ki figi.

2

*Cengele ke ni fuun ke yaa ka kari
wa Zheruzalemu*

¹ Kagala ngele koro Yenɲele laa naga Amazi pinambyo Ezayi wi na Zhuda tara naa Zheruzalemu ca ki wogo na.

² Wagati wa yen wa na paan, Yawe Yenɲele li sherigo gbogo ki yen ma kan yanwiga nga na,

ko ki yaa ka pye yanwira ti ni fuun ti go na;

ki yaa ka yagara tinndiye pe ni fuun pe na.

Cengele ke ni fuun ke yaa kaa gbinri mbaa paan wa ki na.

³ Tara legerɛ woolo yaa kaa paan wa, mbaa yuun fo:

«Ye pan we lugu we kari wa Yawe Yenɲele li yanwiga ki na,

wa lo na Zhakobu Yenɲele li sherigo gbogo ki ni,

jango li we naga li kongolo ke ni,

waa tanri li kongolo ke na.

Katugu pa lasiri senre ti yaa ka yiri wa Siyon ca ki ni,

pa Yawe Yenɲele li senre ti yaa ka yiri wa ko nga Zheruzalemu ca ki ni.»

⁴ Yenɲele li yaa kaa kiti wi koon cengele ke sogowo,

li yaa kaa cengele legerɛ woolo kagala yegɛ woo.

Kona pe yaa ka pe tokobiye pe gbɔn mbe pe pye falinere capire,

mbe pe njaanra ti gbɔn mberi pye mali kongbengele.

Cenle la se ka yiri cenle la yegɛ korogo malaga ni naa,

pe se kaa malaga gbongo ki forogi naa†.

⁵ Yoro Zhakobu setirige piile,
ye pan waa tanri wa Yawe Yenɲele li yanwa pi ni.

† 2:4 2.4: Zhoue 4.10

*Yenjele li kiti konpilige
ki yen na paan*

⁶ Kaselege ko na, Yawe Yenjele, mà je ma woolo, Zhakobu setirige piile pe na,

katugu pe tara ti yen ma yin yonlo yirisaga kɛɛ woolo pe kalɛgele ke ni;
pe maa jɛɛɛ kapyere piin paa Filisiti tara fenne pe yen;
pɛ pye tara ta yɛge woolo pinlɛyɛɛnɛ.

⁷ Pe tara ti yen ma yin warifuwe naa tɛ wi ni,
yon woro pe yarijendɛ tɛgesara yarijendɛ ti na.

Pe tara ti yen ma yin shɔnye pe ni,
yon woro pe malaga gbɔn wotoroye pe na.

⁸ Pe tara ti yen ma yin yarisunndo ti ni.

Pe maa foli yaara nda poro yɛɛ jate pɛ gbɛgele ti yɛge sɔgɔwɔ nari gbogo;
pe maa foli pe yɛɛra kɛɛ tunndo ti yɛge sɔgɔwɔ nari gbogo.

⁹ Ki kala na, senwee piile pe yaa ka go sogo,
senweele pe yaa ka fɛɛɛ shɔ.

Ɛɛn fɔ Yawe Yenjele, maga ka pe kala yaga!

¹⁰ Ye sa ye wa waliwere ti ni,

ye lara wa tara ti nɔgɔ†,

Yawe Yenjele li yen na sunndo kɔngɔ nga waa, ye lali ki ni,
konaa li gbɔgɔwɔ yanwa pi ni.

¹¹ Lere ɲa wi maa yɛge tungu leele na, wi yaa ka go sogo,
lere ɲa wi maa wi yɛɛ mbɔnrɔgi leele na, wi yaa ka fɛɛɛ shɔ;
Yawe Yenjele lo nunɲba pe lo li yaa ka gbɔgɔwɔ ta ko pilige ko ni.

¹² Kaselege ko na, Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fɔ, li pilige ka kɔn ma
tege,

mbe yiri mbele fuun pe maa yɛge tungu leele na konaa mbele pe maa pe
yɛɛ gbogo pe kɔrɔgɔ;
jango mbe pe tirige.

¹³ Li yaa ka yiri Liban tara sɛdiri tire nda ti tɔnlɔndɔnlɔ ma yagara ti ni
fuun ti kɔrɔgɔ,

naa Bazan tara tigbɔrɔ ti ni fuun ti kɔrɔgɔ.

¹⁴ Li yaa ka yiri yanwira titɔɔnrɔ ti ni fuun ti kɔrɔgɔ,
konaa tinndiye mbele fuun pɛ yagara pe kɔrɔgɔ;

¹⁵ mbe yiri malaga sigesanɲgazoye titɔnlɔmbɔlɔ pe kɔrɔgɔ,
konaa malaga sigɛmboro nda ti liri ti ni fuun ti kɔrɔgɔ;

¹⁶ mbe yiri Tarisisi tɔnmɔkɔɔrɔ tugbɔɔrɔ ti ni fuun ti kɔrɔgɔ,
konaa tɔnmɔkɔɔrɔ tiyɔnrɔ sɔnɲgbanga woro ti ni fuun ti kɔrɔgɔ.

¹⁷ Senwee pyɔ ɲa wi maa yɛge tungu leele na, wi yaa ka go sogo,
lere ɲa wi maa wi yɛɛ mbɔnrɔgi leele na, wi yaa ka fɛɛɛ shɔ.
Yawe Yenjele lo nunɲba pe lo li yaa ka gbɔgɔwɔ ta ko pilige ko ni.

¹⁸ Yarisunndo ti ni fuun ti yaa ka kɔ mbe wɔ wa.

¹⁹ Leele pe yaa ka ye wa waliwere ti ni,

mbe ye fɔ wa tara ti nɔgɔ,
mbe lara Yawe Yenjele li yen na sunndo kɔngɔ nga waa ki yɛge,
konaa li gbɔgɔwɔ yanwa pi yɛge,
na liga ka yiri mbe fyɛɛ wa tara woolo pe na sanga ɲa ni we.

† 2:10 2:10: 2 Tesa 1.9; Naga 6.15

²⁰ Ko pilige ko ni, warifuwe yarisunndo konaa te yarisunndo nda senwee piile pè gbegele,

na foli ti yege sɔgɔwɔ nari gbogo,
pe yaa kari wa ndagasene naa ndiire ti kan.

²¹ Leele pe yaa ka ye wa waliwere ti ni,

mbe ye fɔ wa yanwira were ti ni,
mbe lara Yawe Yenɲele li yen na sunndo kɔngo ɲa waa ki yege,
konaa li gbɔgɔwɔ yanwa pi yege,
na liga ka yiri mbe fyere wa tara woolo pe na sanga ɲa ni we.

²² Yaga ka ye jigi wi taga senwee pyɔ na,
katugu na wi yinwege wonwon pɔ ka ya yere, wi wogo ki ma kɔ.
Yingi wi mbe ya yɔn naa?

3

*Zhuda tara naa Zheruzalemu
ca kagala kè gbɔn ma piri*

¹ Ye wele, we Fɔ, Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fɔ,
li yaa Zheruzalemu ca woolo naa Zhuda tara woolo pe sagawa pi yirisaga
ki ni fuun ki sho pe yeri konaa pe kɛendagaserege ki ni fuun ki ni,
li yaa pe yaakara tasara ti ni fuun konaa pe tɔnmɔ tasara ti ni fuun ti kɔ
mberi wɔ wa;

² naa nambala kotogofenne konaa malingbɔɔnlo pe ni,
naa kiti kɔnfenne konaa Yenɲele yɔn senre yofenne pe ni,
naa jefenne konaa lelele pe ni;

³ naa malingbɔɔnlo teele mbele pe yen nambala nafa shyen ma yiri kɛ kɛ
go na

konaa legbɔɔlo pe ni,
naa yerifenne konaa kapyɔ jenfenne pe ni,
naa lekara jenfenne jembele pe ni.

⁴ Mi yaa lefɔnmɔlo kan pe yeri pe pye pe teele;
piile pe yaa ka cɛn pe go na.

⁵ Tara woolo pe yaa kaa pe ye jɔlo,
wa yaa yiri wa kɔrɔgɔ,
cɛnyɛnle wa yaa yiri wi cɛnyɛnle wa kɔrɔgɔ,
lefɔnɲɔ wi yaa yiri mbe je leleɔbaraga ki na,
lejaga wi yaa yiri mbe je legbɔɔ wi na.

⁶ Ko wagati wo ni, lere wa yaa ka saa nɔsepyɔ lenaɲa wa yigi
wa wi tosee wi go ki ni, mboɔ pye fɔ:
«Derigbɔgɔ nunɔba yen mboro yeri, pan ma pye we to!
Cɛn tegere ti na, maa ki katara nda ti yege sinni!»

⁷ Ɛɛn fɔ ko pilige ko ni, ki lerefɔ wi yaa kaa yɔn sogo mbe yo fɔ:
«Mi woro lɔgɔrɔ mbe ye yama pi gbara!
Yarikara kpe woro wa na go, yaripɔrɔ si woro wa;
yaga kanla tege tara woolo pe to!»

⁸ Ee, Zheruzalemu ca teele pè kurugo,
Zhuda tara teele pè toori,
katugu pè yiri ma je Yawe Yenɲele li na wa pe senyoro to naa pe kapyere
ti ni;

pè je li gbɔgɔwɔ pi na.

⁹ Poro jate pe yege cɛnwɛ pi yen na pe jɛregi,

pe yen na pe kapere ti piin kpengbelengbe paa Sodomu† ca ki yen,
 pe yere woro nari lara.
 Jologo yen pe wogo,
 katugu pe yen na jologo gbegele pe yee kan.

¹⁰ Ye mbe ya mbaa ki yuun fo lesinhe wi wogo ki yon,
 katugu wi yaa kaa kapyere jende ti tonli wi ta.

¹¹ Een fo lepee wo na, jologo ki yen wi wogo, kapege ki yaa kaa ta,
 katugu kapyere nda wi pye, ko sara wo wi yaa ta.

¹² Piile pe yen nala woolo pe jolo,
 jeele pe yen ma cen pe go na.
 Na woolo, ye yeekele pe yen na ye punngu,
 pe yen na ye nii kombele.

*Yennele li yaa kiti kon
 li woolo pe na*

¹³ Yawe Yennele li yiri mbe leele pe jeregi,
 li yiri ma yere mbe kiti kon li woolo pe na.

¹⁴ Yawe Yennele li yen na li woolo pe leelele poro naa teele pe yinri kiti na,
 li yo fo: «Yoro ye erezen kere† ti jogo;
 ye fyonwo fenne pe kee yaara ti sho ma ye yinre ti yin.

¹⁵ Yingi na, ye nee na woolo pe jolo?
 Yingi na, ye nee fyonwo fenne pe tege?
 We Fo, Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma.»

*Yennele laa yerewe kan
 Zheruzalemu ca jeele pe wogo na*

¹⁶ Yawe Yennele li yo fo:
 «Siyon ca jeele pe maa yegge tungu leele na,
 pe ma pe yologo ki yirige caw na tanri,
 na nambala pe negenege pe welelomo pi ni.
 Pe maa sumborowo tangala li tanri yoro,
 na pe tooro wenjanra ti tinni.

¹⁷ Ki kala na, we Fo wi yaa Siyon ca jeele pe yinre ti kulu;
 Yawe Yennele li yaa pe fere ti yirige funwa na.»

¹⁸ Ko pilige ko ni, we Fo wi yaa ka pe fereyaara ti ni fuun ti wo pe na, to
 ti yen pe tooro wenjanra, naa gbatoye, naa yologo somu kiiri kiiri wi ni,

¹⁹ naa nungbogolo, naa kee kannjingele, naa pe go tonmbogolo ke ni,

²⁰ naa wunluwo njagala ngele pe fere ke ni, naa pe tooro yongowo pi ni,
 naa kurusijaraye, naa latikoro nuwo taan kugbogolo ke ni, naa tafoolo pe
 ni,

²¹ naa vegembele, naa numala kannjingele,

²² naa feti yariporo, naa bunduye, naa derigboro, naa kee kashara,

²³ naa duwaleele, naa yariporo nda ti yen milenmilen, naa gbogowo
 njagala, konaa langanaye pe ni.

²⁴ Pe sinne nuwo taan pi yaa ka kannga mbe pye yarifongo nuwo,
 manda ti yaa ka pye pe na kurusijaraye pe yonlo,

† 3:9 3:9: Ye Sodomu ca woolo pe kala li wele wa Eza 1.9laga ki ni. † 3:14 3:14: Ezen kere nda
 ti senre ti yo, ti yen ma taanla Izirayeli tara to ni, Yawe Yennele li woolo wele; Eza 5.1-7.

go yinzire nda ti kɔlogi kɔlogi, to ti yaa ka pye pe na yinre nda ti ti ma yɔn
ti yɔnɔ,
kunwɔ yaripɔrɔ ti yaa ka pye pe na derigbɔrɔ tiyɔnrɔ ti yɔnɔ,
pe witire tiyɔnwɔ pi yaa kannga mbe tijanga.

Zheruzalemu ca jɛɛɛ pe kɔlɔmɔ

²⁵ Mboro Siyɔn ca, tokobi wi yaa ma malingbɔɔnɔ pe gbo,
ma malingbɔɔnɔ kotogofenne pe yaa ku malaga.

²⁶ Kona, ca woolo pe yaa kaa jɛɛn mbaa kunwɔ gbelege gbele,
pe yaa ka koro kewara mbe cɛn tara.

4

¹ Ko pilige ko ni, jɛɛɛ kɔlɔshyɛn yaa ka gbogolo nana nungba na mboo
pye fɔ:

«We yaa yere we yɔn suro ti ni, mbe yere we yaripɔrɔ wogo ki ni,
ɛɛn fɔ ki yaga ma we lɛ ma jɛɛɛ,
jango mbe we fɛrɛ ti laga we na.»

Yɛnɛɛ li yaa ka Zheruzalemu ca woolo pele yaga go na

² Ko wagati wo ni, Yawe Yɛnɛɛ li yaa ka vile na yirige wa tara ti ni, li
yaa ka pye tiyɔnwɔ naa gbɔgɔwɔ ni; li yaa ka tɔnli ɲa lenge wa tara ti ni,
wi yaa ka gbɔgɔwɔ naa fɛrɛwe kan Izirayeli woolo mbele pe yaa ka koro
yinwege na pe yeri.

³ Ko wagati wo ni, mbele pe yaa ka koro yinwege na wa Siyɔn ca ki ni,
poro mbele pe yaa ka koro go na wa ko ɲga Zheruzalemu ca ki ni, pe yaa
kaa pe yinri leele mbele pe yɛn kpoyi; poro pe ni fuun poro mɛrɛ to ti yaa
yɔnɔlɔgɔ, mbaa pe yinwege ki piin wa Zheruzalemu ca.

⁴ We Fɔ wi yaa ka Siyɔn ca jɛɛɛ pe fyɔngɔ ki jogo mbege laga pe na;
leele pɛ leele mbele gbo wa ki Zheruzalemu ca ki ni, mbe pe kasanwa pi
jogo mboo wɔ wa ki ni wi kiti sinɲɛ kɔngɔ konaa wi tifeɛɛgɛ kason ɲga ki
maa jɔgɔwɔ piin ki fannɲa na.

⁵ Ko sanga wo ni, Yawe Yɛnɛɛ li yaa ka kambaaga naa wirige yirige
wa Siyɔn yanwiga ki lagapyew ki ni, konaa janwa ɲa fuun wi ma gbogolo
wa ki na wi go na yɔnɔ na, mbe kason yinne gbɔlɔ yanwa yirige wa ki go
na yembine; li gbɔgɔwɔ yanwa po pi yaa ka tɔn yaara ti ni fuun ti na[†].

⁶ Ki yaa ka pye paa segbaga yɛn, mbaa yinmɛ kaan yɔnɔlɔ tufunwɔ sanga
ni, mbe pye larasaga naa gona tɔnyaraga tisaga tifeɛɛngbɔrɔ to naa tisara
ti na.

5

Yawe Yɛnɛɛ li ɛrɛzɛn kɛɛrɛ kala

¹ Yege yaga mbe yurugo ko na wonɔ wi kan,
mi yɛn na jaa mbege yurugo ki ko na ndanlaɔ wi kan wi ɛrɛzɛn kɛrɛ ti
wogo na.

ɛrɛzɛn kɛrɛ tɔ la pye na ndanlaɔ wi yeri yanwiga tigiwen pa na, tara tanra
ta na.

² A wi sigi laga ki tugu maga sinndɛɛrɛ ti wɔ,
mɛɛ ɛrɛzɛn tiire jɛndɛ sanri wa ki ni.

A wi si kɛrɛ sigewe gbata titɔnlɔwɔ wa kan wa kɛrɛ ti nandogomɔ,

[†] 4:5 4.5: ɛki 13.21-22; 16.10; 24.17; 40.34-35

ma wege wo ma erezen pire ti tonmo wosaga ki gbegele wa.
Wila pye naga sonri ndee kere ti yaa erezen pire jende se wi kan,
een fo, a ti si kaa erezen pire tijangara se†.

³ Koni, yoro Zheruzalemu ca woolo naa Zhuda tara woolo,
mi yen na ye yenri fo ye kiti wi kon mi naa na erezen kere ti ni we sogowo.

⁴ Yingi ki koro mbe pye na erezen kere ti kan,
nga mi si pye ti kan?
Mila pye naga sonri ma yo tila pire jende seni,
yingi na, a ti si pire tijangara se?

⁵ Koni nga mi yaa pye na erezen kere ti na,
mi yaa ki yo ye kan.
Jasa na mila le mari maga, mi yaa wi kologi,
jango yaayoro tiri ka.
Mbogo nga ki yen mari maga, mi yaa ki jan,
jango leele paa ti tangala.

⁶ Mi yaa ti jogo mberi yaga waga;
lere se ka ta mberi yaanla, mberi nogo ki fali naa.
Yantiire naa wuuro ti yaa fi wa ti ni.
Mi yaa kaga yo kambaara ti kan fo tiga ka ti tisaga mbe pan ti na.

⁷ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li erezen kere to ti yen Izirayeli woolo
wele;
Zhuda tara woolo poro pe yen erezen kere nda ti yen mali ndanla we.
Laa pye naga sonri pe yaa la tanri kaselege na,
een fo kambasinnde to paa pye na piin,
laa pye naga sonri pe yaa la tanri kasinnye na,
een fo pe yen na mbele tege, pe gbeere to ti yen na yinrigi wa†.

*Jologo yen kambasinnde pyefenne
pe wogo*

⁸ Jologo yen ye wogo, yoro mbele ye maa yinre kanni nari tagala yinre na,
na keere shoo nari tagala keere na,
fo laga ka kpe si koro naa,
mbe ti yoro ce mbe cen laga tara ti ni.

⁹ Wuguro senre nda to Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li le na
nungbolo ma yo fo:
«Ki woro nala kon shyen, ki yinre legere nda ti yaa ka tongo mbe wo wa,
ki yinre tugbooro tiyoro nda ti yaa ka koro waga,
lere se ka pye mbe cen wa ti ni.

¹⁰ Ezen kere ekitari taanri, ki erezen pire tonmo pe kaa wo, pi se toro
litiri nafa shyen ma yiri ke na,
yariluguro ti culo cenme pe kaa lugu, ki yarilire tiga ka kon, ti se toro culo
ke na.»

¹¹ Mbele pe ma yiri yirifaga na,
na fee sinme welewe pi pungo na,
jologo yen pe wogo;

† 5:2 5:2: Mati 21.33; Maki 12.1; Luki 10.9 † 5:7 5.1-7: Ezen kere senre nda ti yo ti yen na para
Yennele li woolo poro senre na; Eza 3.14; 27.2-7; Zhere 12.10; Eze 17.6; Oze 10.1; Yuuro 80.9-17;
Mati 20.1; 21.33; Zhan 15

poro mbele yige ki ma saa le mbe pe ta pe yen ma tin duven wi ni we.

¹² Pe maa pe sinndire ti piin na ngoni, naa juru konaa pimbigile gböön, na wegele wiin,

na duven wi woo wa pe liwen gböo lara ti ni.

Ɛen fo paa la Yawe Yennɛle li kapyegele ke jate,

paa la li kee yonlo tunngo ki yaan.

¹³ Ki kala na, pe yaa na woolo pe yigi mbe kari pe ni kulowo ni, pe kambajenme pi kala na.

Pe legböolo pe yaa kaa kuun fungo ki kee,

wögo ki yaa kaa pe janwa woolo pe kuun.

¹⁴ Ki kala na, kuulo tara tiri yon ki yenge gbegebenge,

tiri yon ki yenge maga piyeele konlo fu,

pe legböolo poro naa ca ki janwa woolo pe yaa tigi wa ti ni,

mbe pinle pe tinme gböo naa pe yögörimo pi ni.

¹⁵ Ki kala na, senwee pyo wi yaa ka go sogo,

senwee wi yaa ka tirige,

mbele pe maa yegɛ tungu leele na, pe yaa ka go sogo.

¹⁶ Yawe Yennɛle na yawa pi ni fuun fo li yaa ka gbögowo ta li kaselege ki fannga na,

Yennɛle na li yen kpoyi, li yaa kaga naga fo li yen kpoyi kasinnge ki fannga na.

¹⁷ Simbaala pele yaa ka saa kaa wa ca ki kataga ki ni paa yaayoro kasaga yen;

penjagboro fenne pe lara nda ti tongo, to ti yaa pye sikapire ti kasara.

¹⁸ Leele mbele fuun pe ma yagbogowo pi pye paa manga yen ma po kambasinngɛ ki na,

na kapege ki tile pe yee pungo na, paa pe ma kaa wotoro po shon na mangala ngbangala ni, jologo yen pe wogo.

¹⁹ Pe maa yuun fo: «Yennɛle ligi pye fyaw ye,

lili kapyegele ke pye fyaw, jango we ke yan.

Izirayeli Yennɛle kpoyi li kagala ngele kon ma tegɛ mbe pye,

li ke pye li ke yon fili fyaw,

jango wege jen.»

²⁰ Leele mbele pe maa kapege ki yinri kajenge,

na kajenge ki yinri kapege, jologo yen pe wogo!

Poro mbele pe ma yanwa pi pye diwi

mbe diwi wi pye yanwa,

mbe yaritorisoro ki pye mbe yo ki tanla,

mbe yaritanga ki pye mbe yo ki sori.

²¹ Leele mbele pe maa pe yee jate kajenmbele,

konaa na pe yee yaan tijinliwe fenne, jologo yen pe wogo!

²² Leele mbele pe maa pe yee jate pe yongo woro wa duven wögo ki na,

mbele pe maa sinme welewe pi pinlele pi yee ni, mbe pe yee weri, jologo yen pe wogo!

²³ Pe ma tanga ki kan jögöfo wi yeri yarikanga na,

mbe tanga ki sho lesinnge wi yeri.

²⁴ Ki kala na, kason yinne li ma yan waga ki sogo yegɛ nga na,

kasɔn yinne li ma yan sigire ti sogo mberi kɔ yegɛ nga na,
 ki pyelomɔ nungba pi na fun, pɛ ndire nda kan ti yaa ka fongo,
 tifelegɛ yaa ka pe yarifyɛnɛ ti lɛ mbe kari ti ni paa gbanngban yɛn;
 katugu pɛ je Yawe Yɛnnɛle na yawa pi ni fuun fɔ li lasiri wi na,
 pɛ Izirayeli Yɛnnɛle na kpoyi li sɛnɛ ti tifaga.

²⁵ Ki kala na, Yawe Yɛnnɛle li nawa ngban li woolo pe ni fɔ jɛngɛ,
 lili kɛɛ ki yirige pe na ma pe gbɔn.
 Yanwira ti tigile;
 pe gboolo pe yɛn na tuunri wa ca nawa kongolo ke ni paa kayangara yɛn.
 Konaa ki ni fuun, li nanngbanwa pi fa sogo li na gben,
 li kɛɛ ki yɛn ma yirige pe na bere.

Yɛnnɛle li cɛngɛle kele yegɛ yeri

ma wa Izirayeli woolo pe na

²⁶ Yawe Yɛnnɛle li yaa dirapo wa yirige mboo naga taleere woolo pele na;
 li yaa wofele win mbe pe yeri, mbe yiri fɔ wa dunruya wi go ka na.
 Pe mbele pe yɛn na fyɛle na paan.

²⁷ Pe ni, wa kpɛ si te, wa kpɛ si kurugo mbe to,
 wa kpɛ woro na wɔnlo na tingi, wa kpɛ woro na wɔnlo,
 wa kpɛ suu kurusijara wi sanga,
 wa kpɛ sawira manda si sangala.

²⁸ Pɛ pe wangala ke yɔnrɔ ti wɔwɔ,
 ma pe sandira ti ni fuun ti wangala ke taga mbe wɔn;
 pe shɔnye pe yɛnjoro ti sheli paa sinndɛɛɛ yɛn,
 pe malaga gbɔnwotoroye pe ngeere ti wege paa tifelinjolo yɛn.

²⁹ Ti yɛn na tinmɛ yinrigi paa jara nɔ ma kaa na kuunru we,
 pe yɛn na gbele paa jara yirifɔnmɔbɔlɔ yɛn;
 pe yɛn na jɛngɛri, ma pe kagboro ti yigi na kee ti ni,
 lere se ya mberi sho pɛ yeri.

³⁰ Ko pilige ko ni, tinmɛ gbɔɔ pa yaa yiri ki tara nda ti go na,
 paa kɔgɔje tinmɛ gbɔɔ pi yɛn.
 Na maga ka tara ti wele, diwi naa jɔlɔgɔ ma yaa yan;
 kambaara wɔrɔ ta yaa ka pan, mbe yanwa pi tɔn, mbe laga ki pye diwi.

6

Yɛnnɛle làa Ezayi wi yeri

¹ Wunlunaŋa Oziyasi wi kuyɛle li ni, a m̀ si we Fɔ wi yan wi yɛn ma cɛn
 wunluwɔ jɔngɔ ka na, nga kɔ yaraga wa naayeri fɔ jɛngɛ. Wi wunluwɔ
 derege yɔnrɔ tila sherigo gbɔgɔ ki yin†.

² Mɛrɛgɛye mbele pe yinri Serafɛnye pɛle la pye ma yere wa wi go na.
 Kanwira kɔgɔlɔni kɔgɔlɔni tila pye pe ni fuun nungba nungba pe na. Pe
 ma shyen tɛgɛ ma pe yɛre ti tɔn, mbe shyen tɛgɛ mbe pe tɔrɔ ti tɔn, mbe
 si shyen tɛgɛ mbaa yinrigi sire na.

³ Paa pye na para pe yɛɛ ni na yuun fɔ:
 «Yawe Yɛnnɛle na yawa pi ni fuun fɔ,
 li yɛn kpoyi, kpoyi, kpoyi;
 tara ti ni fuun ti yɛn ma yin li gbɔgɔwɔ yanwa pi ni.»

† 6:1 6.1: Oziyasi wo nungba wo paa pye na yinri fun Azariya; 2 Wunlu 15.7.

⁴ Pe jorogomo pi kala na, sherigo gbogo yeyonro ti nogo leyaara tila pye na tigile, a wirige si sherigo gbogo ki yin.

⁵ Kona, a mi sho fo: «E! Jologo yen na wogo, na wogo ki ko[†], katugu mi yen lere na wi yon senre ti yen fyongo ni. Mi yen ma cen leele mbele sogowo pe yon senre ti yen fyongo ni fun, ma si yala, mi wunlunana, Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li yan yenle ni.»

⁶ Een fo merageye mbele pe yinri Serafanye, a nungba si yiri sire na ma pan na korogo kason nanganga ni wi kee; wila ki wo wa saraga wosaga ki na kamilan ni.

⁷ A wi sigi jiri na yon ki na, mee yo fo:
«Koni naa nga ki jiri ma yongbaseere ti na,
ma kajogo ki laga ma na,
ma kapege ki kala yaga ma na.»

⁸ Ko pungo na, a mi si we Fo wi magala li logo ma yo fo:
«Ambo fo mi yaa tun?
Ambo wi yaa kari we tunngo ki na?»

A mi sigi sho ma yo fo: «Mi na, na tun!»
⁹ Kona, a wi sho fo:
«Kari ma saga yo ki leele mbele pe kan fo:
«Ye yaa kaa nuru jenge, een fo ye se kaa ti koro jenni,
ye yaa kaa wele jenge, een fo ye se kaa yaan!»

¹⁰ Ma ti ki leele mbele pe kotogo ki ngban pe na,
ma pe pye nungbongbanla fenne,
ma pe yengele ke ton pe na,
jango paga kaa yaan pe yengele ke ni,
paga kaa nuru pe nungbogolo ke ni,
paga kaa kagala koro jenni wa pe kotogo na,
jango paga ka kannga mbe pan mi Yennele na korogo mbe ta mbe sagala[†].»

¹¹ A mi si yewe ma yo fo: «Ko yaa pye ma fo sa gbom wagati wiwiin?» A wi sho fo: «Ki yaa pye ma fo cara ti sa tongo, lere ka ka pye wa ti ni naa, senwee pyo kpe ka ka pye go ka ni naa, fo pe tara ti sa tongo ti koro waga.

¹² «Yawe Yennele li yaa ka senwee piile pe puro mbe kari pe ni fo lege, lalagere yaa ka koro waga wa tara ti ni.

¹³ Ali na tara woolo pe konsaga kewogo ki leele paga koro wa tara ti ni, poro fun pe yaa ka tongo;
een fo yeye nga na pe ka terebanti tige kon nakoma pe ka tigbogo kon, ki yunngongo ki ma koro wa tara,
ki pyelomo nungba pi na, ki leele pe yunngongo ki yaa setirige piile yirige, mbele pe yaa pye kpoyi.»

7

*Yennele laa Ezayi wi tun
wa wunlunana Akazi wi yeri*

¹ Oziyasi pinambyo Yotamu wi pinambyo Ahazi wi wunluwo sanga wi ni wa Zhuda tara ti ni, a Siri tara wunlunana Ezezen wo naa Eremaliya

[†] 6:5 6:5: Yennele senre seweele pele yeye ni, nga ki yo fo: *Na wogo ki ko*, ki yen ma yonlogo wa ma yo fo: *Mi pungo*. [†] 6:10 6:10: Mbege le kono kolajere mbe gbom ke (9-10), ki senre ti yo wa Mati 13.14-15; Maki 4.12; Luki 8.10; Zhan 12.40; Kapye 28.26-27lara ti ni.

pinambyo Peka ŋa wila pye Izirayeli tara wunlunaŋa wi ni, pè si kari sa to Zheruzalemu ca ki na, mbe malaga gbɔn ki ni, ɛɛn fɔ pe sila ya mbe ca ki sho.

² A pè si saa ki senre ti yo Davidi wi go woolo pe kan, ma yo fɔ: «Siri tara fenne malingboɔnlo pè pan ma pe malingboɔnlo cɛnsaga ki kan wa Efrayimu tara†.» A wunlunaŋa Akazi wo naa wi woolo pe ni pe sunndo wi nɛɛ suun pe na fyere ti kala na, paa yegɛ ŋga na tifelegɛ ma kaa na kologo tire fingi we.

³ Kona, a Yawe Yɛnɛɛɛ li si Ezayi wi pye fɔ: «Yiri mboro naa ma pinambyo Sheyari Yashubu† wi ni, ma sa Ahazi wi fili wa tɔnmɔ fɔngologo ki kɔsaga ki na, ko ŋga ki ma saa ye wa tɔnmɔ wege ŋga wa ca ki go na ki ni we, wa konɔ na li maa kee wa paara jogofenne pe paara jogosaga ki ni.

⁴ Maga yo wi kan fɔ: «Ma jatere wi tɛgɛ laga nungba, maga ka fye. Ma sunndo wiga ka kɔn ma na, ma wire tiga ka fanla ma na Siri tara fenne nana Erezɛn wo naa Eremaliya pinambyo pe nangbanwa pi kala na, poro mbele pe yɛn paa sumboyuro shyen yɛn, nda ti yɛn na wirige yinrigi.

⁵ Ki yɛn kaselegɛ fɔ Siri tara fenne, naa Efrayimu tara fenne konaa Eremaliya pinambyo wi ni, pɛgɛ kɔn maga tɛgɛ mbe kapege pye ma na. Pe yɛn na yuun fɔ:

⁶ Yoo kari we sa to Zhuda tara ti na, we sunndo kɔngɔ wa ca woolo pe na, we pe tara ti sho, we Tabeyeli pinambyo wi tɛgɛ pe go na wunluwɔ.

⁷ ɛɛn fɔ, pa we Fɔ, Yawe Yɛnɛɛɛ li yo yɛɛn fɔ:

Ki kala li se yere,

li se si pye.

⁸ Katugu Damasi ca ko ki yɛn Siri tara ti cagbɔgɔ ye, a Erezɛn wo pye Damasi ca ki to we;

sanni sa gbɔn yɛɛ nafa taanri ma yiri kanjurugo Efrayimu cɛnɛ woolo pe yaa tɔngɔ,
pe se pye naa cɛnɛ.

⁹ Samari ca ko ki yɛn Efrayimu tara ti cagbɔgɔ ye, a Eremaliya pinambyo wo pye Samari ca ki to we.

Na yee yeresaga ta wa tagawa pi ni, pa ye se fanŋga ta mbe yere.» »

*Pyo ŋa pe yaa ka se
mboo meɛ taga Emanuweli*

¹⁰ A Yawe Yɛnɛɛɛ li si para naa Ahazi wi ni, maa pye fɔ:

¹¹ «Kacɛn wa yɛnri Yawe Yɛnɛɛɛ, ma Yɛnɛɛɛ li yeri luu naga ma na, mbe yiri wa tara ti nɔgɔna, wa kuulo tara, nakoma mbe yiri wa naayeri, wa yɛnɛɛɛ na.»

¹² A Ahazi wɔ sho fɔ: «Mi se yaraga ko ka kpe yɛnri, mi se si Yawe Yɛnɛɛɛ li wa mbe wele.»

¹³ Kona, a Ezayi wɔ sho fɔ: «Yaa nuru, yoro Davidi go woolo wele! Naa ye yɛn na leele pe tege, ko si ye bɔ bere, fɔ a yaa jaa mbaa na Yɛnɛɛɛ li tege!

† 7:2 7:2: Efrayimu tara tila pye Izirayeli tara ti laga ŋga wa yɔnɔparawa kameŋgɛ kee ki na; ki laga ki sila lali Zheruzalemu ca ki ni. † 7:3 7:3: *Sheyari Yashubu meɛ ki kɔrɔ wowi ŋa fɔ leele pele jɛnri yaa ka koro, mbe sɔngɔrɔ mbe pan (10.21). Pinambiile shyen Ezayi wila se. Ŋga ki mbaa pye Izirayeli woolo pe na, pe mɛrɛ tila pye na ko kɔrɔ wo nari.*

¹⁴ Ki kala na, we Fɔ wo jate wi yaa ka kacɛn wa naga ye na, wo yen fɔ sumboro ɲa wii naɲa kala jɛn, wi yaa ka kugbo lɛ mbe pinambyo se, mboo mege taga mbaa wi yinri Emanuweli†.

¹⁵ Nono nara naa senrege wi yaa kaa kaa, fɔ wi sa kala jɛn, mbe je kapege ki na, mbe kajenge ki jɛn mbaa ki piin.

¹⁶ Eɛn fɔ sanni pyo wi sa kapege ki jɛn mbe je ki na, mbe kajenge ki jɛn mbaa ki piin, ki wunlumbolo shyen mbele maa fyɛ pe yegɛ, pe tara ti yaa jɔgo mbe koro waga.

¹⁷ Eɛn fɔ Yawe Yɛnɲele li yaa ka ti jɔlogo wagati wa mbe gbɔn mboro naa ma tara woolo konaa ma go woolo ye na; ki wagati wi yongo fa pan gben, maga lɛ Efirayimu tara ti wali ma laga Zhuda tara ti na†. Ki senre ti yen na para Asiri tara wunlunana wi sanga wo na.»

Asiri tara fenne pe yaa ka ɲga pye Zhuda tara ti na

¹⁸ Ko pilige ko ni, Yawe Yɛnɲele li yaa ka tishonro nda wa Ezhipiti tara Nili gbaan wi lago ki na ti yeri wofele ni, mbe pan ti ni konaa senrimbire† nda wa Asiri tara ti ni.

¹⁹ Ti ni fuun ti yaa ka pan mbe cencɛn wa yanwira tigiwen lawere tijangara ti ni, naa wa waliwere ti ni, naa wa kombigile ke ni fuun ke ni, konaa wa tonmo lara ti ni fuun ti ni.

²⁰ Ko pilige ko ni, we Fɔ wi yaa ka yunnguluwo wa lɛ sara na mbe yiri wa Efirati gbaan wi keɛ sanɲga ki na. Wo wi yen Asiri tara wunlunana we. Wi yaa ka ye yinre ti kulu, naa ye tooro sire to naa ye siyoolo pe ni†.

²¹ Ko pilige ko ni, lere nungba nungba pyew wi yaa kaa nasumboro nungba naa simbaneele shyen koro.

²² Nono legere yaa kaa taa wa ki yaayoro ti ni, fɔ nono nara wo wi yaa ka pye leele pe yaakara. Mbele pe yaa ka koro go na wa tara ti ni, nono nara naa senrege ki yaa ka pye pe yaakara†.

²³ Ko pilige ko ni, ɛɛzen tiire wagakele (1 000) ka ka pye kere nda ni, kere nda ti sonngo ki mbe ya mbe warifuwe pyo wagakele (1 000) bo, ti yaa ka koro wa yantiire to naa wuuro ti sogowa.

²⁴ Leele pe yaa kaa kee mbe saa yanri wa sandira naa wangala ni, katugu tara ti lagapyew ki yaa ka pye yantiire naa wuuro ni.

²⁵ Yanwira tigiwen lara nda leele paa pye na fali ti na capire ni, leele pe se ka ya mbaa yiin wa ti ni, yantiire to naa wuuro ti fyere ti kala na. Pe yaa ka nere ti wa tila kaa wa, mbe simbaala naa sikaala pe yaga paa yanri wa.

8

Kapege ɲga Asiri tara fenne pe yaa ka pye

† 7:14 7:14: Emanuweli mege ki koro wowi ɲa fɔ Yɛnɲele li yen we ni. Ki senre ti yo wa Mati 1.23laga ki ni. † 7:17 7:17: Ki laga ɲga ki yen na para wagati ɲa senre na, ki kala laa pye yegele cenme shyen (200) koro la toro Ezayi sanga wi yegɛ. † 7:18 7:18: Tishonro to naa senrimbire kacɛn wi yen na para tara shyen nda tila pye fanɲga ni ki sanga wi ni to senre na; ki tara shyen, Yɛnɲele li yaa ti torogo ti sa to Zhuda tara ti na. † 7:20 7:20: Wi yaa ka ye yinre ti kulu, naa ye tooro sire to naa ye siyoolo pe ni: Ki kapyegɛ kila pye kacɛn wa, ɲa wila pye naga nari fɔ fere nakoma kunwo to leele mbele paa kulu pe na, naga nari fun fɔ pɛ pe yigi malaga kasopiile. † 7:22 7.21-22: Nono, naa nono nara konaa senrege ki ni, ti yen naga nari fɔ Yɛnɲele li woolo jɛnri mbele pe yaa ka koro, li yaa ka kagbaraga pye pe kan, mbe yaakara legere kan pe yeri.

¹ Yawe Yennēle lāa na pye fō: «Yiri ma walaga gbenje wa lagaja, ma yōōnro tugbōōro ta yōnlogō wi na, ma yo fō: «Maheri Shalali Hashi Bazi», ko koro wo ŋa fō: «Ye fyēle ye yaara ti koli, ye gbinri ye yarijende ti sho†!»

² A mī si leele pele le ma pe pye na serefenne jembele. Poro pāa pye saraga wōfō Uri konaa Yeberekiya pinambyō Zakari.

³ Ko pungo na, a mī si ye Yennēle yōn senre yofō jele wi kōrōgō, wo ŋa wi yen na jō we. A wī si kugbō le ma pinambyō se. A Yawe Yennēle lī silan pye fō: «Wī mege ki taga maa wī yinri: «Maheri Shalali Hashi Bazi», ko koro wo yen fō: «Ye fyēle ye yaara ti koli, ye gbinri ye yarijende ti sho!»

⁴ Katugu sanni pyō wī sa ya wī yo fō: «Baba» nakoma «Nō», Asiri tara wunlunaja wī yaa pan mbe Damasi ca yarijende naa Samari ca fenne pe kee yaara ti koli mbe kari ti ni.»

⁵ A Yawe Yennēle lī si para na ni naa, ma yo fō:

⁶ «Kī kaa pye ki tara nda ti woolo pē je Silowe lawege tōnmō pi na, po mba pi ma yege to na fuun yōōro, ma saa na yōgōri Ezenen wo naa Eremaliya pinambyō pe kala na†,

⁷ kī kala na, ye wele, we fō wī yaa Efirati gbaan tōnngbōō mba pi yen fannga ni pi yirige mboo wa pe na; po pi yen Asiri tara wunlunaja wo naa wī fannga ki ni fuun. Gbaan wī yaa yin fō mbe toro wī yōn kōngō ki na, mbe jaraga mboo kanngara lara ti ni fuun ti yin.

⁸ Wī yaa ka fō mbe ye wa Zhuda tara ti ni, wī yaa ka yin mbe fō mbe lagapyew kī sho, tōnmō pi yaa ka leele pe yigī yōlōgō†.

Pi yaa jaraga mbe kari fō lege, mboōn tara ti lagapyew kī yin, Emanuweli.»

Emanuweli wi cew tawa kacen

⁹ Yoro cengele woolo wele, yaa malaga kōngōlō waa; fyere gbōō yaa ka ye yigī.

Ye ni fuun ye nūngbogolo jan, yoro taleere fenne wele.

Ye ye yēē gbēgele malaga kī na;

fyere gbōō yaa ka ye yigī.

Ye ye yēē gbēgele malaga kī na;

fyere gbōō yaa ka ye yigī.

¹⁰ Ye kagala kele kōn ye tēge mbe pye; ke yaa ka jōgō.

Ye yo ye ye yōn kī wa nūngba;

kī kala lī se yōn,

katugu Yennēle lī yen we ni.

We daga mbaa fyē Yennēle lo yege

† **8:1 8.1:** Senre nda ti yo fō: Ye fyēle ye yaara ti koli, ye gbinri ye yarijende ti sho, kī senre ti yen na para Asiri tara fenne poro senre na. Pe yaa ka pan mbe to Izirayeli tara ti na mberi sho, mbe pe yarijende ti koli mbe kari ti ni. † **8:6 8.6:** Ezenen wila pye Siri tara to wunlunaja konaa ma pye Eremeliya wī pinambyō; Peka wila pye Izirayeli tara ti wunlunaja; Eza 7.1. † **8:8 8.8:** Tōnmō pi ka leele pe yigī yōlōgō, go ŋga kī koro, ko yen ma taanla Zheruzalemu ca kō ni, Zhuda tara cagbogo ye; kō nūngba kī yaa ka koro juguye pe se ya mbege sho. Kī kala lāa kaa pye kī ye le cenme koloshyen ma yiri nūngba (701), na Zhezu wī fa se. Ye sewe wī yinre 36-37 lara ti wele.

¹¹ Pa Yawe Yennēle ligi yo na kan yēen, sanga ŋa ni làa na yigi li kēē ki ni, mala yeri ma yo mi ka kaa tanri ki tara woolo pe tangalomo pi na.

¹² Li yo fɔ: «Yaraga ŋa ki leele mbele pe maa yinri yonleme, yaga kaa ki yinri yonleme.

Pe maa fye yaraga ŋa yēē, yaga kaa fye ki yēē;

ki ka kaa ye sunndo wi koon ye na fun.

¹³ Yawe Yennēle na yawa pi ni fuun fɔ lo ye daga mbaa jate Yennēle na li yen kpoyi,

lo ye daga mbaa gbogo,

lo ye daga mbaa fye li yēē.

¹⁴ Li yen larasaga ŋa ki yen kpoyi,

ēen fɔ li yaa ka pye sinndelegē ŋa leele pe yaa kaa kunrugu ki na;

li yaa ka pye walaga ŋa Izirayeli tara wunluwo shyen woolo pe yaa kaa kunrugu ki na mbaa tuunri,

mbe pye paa mēre naa pēne yen Zheruzalemu ca woolo pe na.

¹⁵ Lelegere yaa ka kurugo ki na,

pe yaa ka toori mbe pe yēē kaari;

pe yaa ka pe yigi pēne ni, na pe se ya wo wa li ni.»

Yennēle yon senre yofɔ wi daga mbaa Yennēle li singi

¹⁶ Ki sereya senre nda ti gbegele mari tege, ki nagawa senre nda ti ton ma tegere tege ti na, mari tege na forogofenne pe kan.

¹⁷ Mi yen na wele Yawe Yennēle lo yeri, lo na lili yēē lara Zhakobu setirige piile pe na we; milan jigi wi taga lo na.

¹⁸ Piile mbele Yawe Yennēle li kan na yeri, mi ŋa pe ni. We yen kagala ŋgele ke yen na paan ke kacēn konaa ma pye yaraga ŋa ki ma lere nungbolo kan laga Izirayeli tara ti ni; pa ki wogo kɪ yiri wa Yawe Yennēle na yawa pi ni fuun fɔ li yeri, lo na li cēnsaga ki yen wa Siyon yanwiga ki na we.

¹⁹ Na leele pele ka ye pye mbe yo fɔ leele mbele pe maa kuulo pe yewe, ye kari ye sa pe yewe konaa jefenne pe ni, poro mbele pe maa kalegere senre yuun, na kongori; na paga yo fɔ: «Naga yen ma, cengele kee daga mbaa ke yarisunndo ti gbogo wi le? Konaa mbaa kuulo pe yewe weele pe kan wi le?» Kona ye pe yon sogo fɔ:

²⁰ «Yennēle li lasiri naa li sereya senre to we daga mbaa tanri ti na.» Na lere ŋa si para mbe yala ko senre to ni, wo se ka lalaaga yanwa pi yan.

²¹ Pe yaa ka tara ti pari mbe toro, tege naa fungo ki ni; na fungo ki ka ka weri pe na, pe yaa ka nawa ngban mbaa pe wunlunaja wi dangi konaa mbaa pe yengengele ke dangi. Pe yaa ka pe yere ti yirige wa naayeri,

²² ko pungo na, mbe yere ti sogo mbaa tara ti wele. Pe se ka yaraga ko ka yan, kaawo jatere piriwen, naa diwi konaa laworo ndorogo. Pe Yaa ka pye wa diwi wolo li ni.

Pè pyo se we kan

²³ Eēn fɔ koni, laworo ti yen leele pe na laga tara nda ni, diwi wi se koro wa ki tara ti ni sanga pyew. Ali mbege ta Zabulon tara naa Nefitali tara tila tifagawa ta wagati ŋa wi toro faa wi ni, eēn fɔ wa wagati ŋa wila paan wi ni, gbogowo yaa ka pye ki kogojē konɔ yon tara ti na, Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga kēē tara ti na, konaa Galile tara nda ti yen cengele sanngala ke tara ti na.

9

¹ Leele mbele pe yen na tanri wa diwi wi ni,
pè yanwa gbɔɔ yan.

Mbele pàa pye ma cɛn wa kunwɔ ca ki diwi wi ni,
yanwa yiri pe kan[†].

² We Fɔ, mà nayinmɛ gbɔɔ kan cɛnlɛ woolo pe yeri,
ma yɔgorimɔ lɛgɛrɛ kan pe yeri.

Pe yen na yɔgori ma yɛgɛ sɔgɔwɔ

paa yɛgɛ nga na leele ma kaa na yɔgori yarilire konsanga ni we,
nakoma paa yɛgɛ nga na malingbɔɔnlɔ ma kaa na yɔgori yaara nda pè
koli ti yɛɛlesanga ni we.

³ Katugu nɛrɛ tunngo pyetige nga kila pye na yiin pe ni,
naa gbɔnrɔ kanngala na làa tɛgɛ na pe gbɔɔn wa pe pɔgɔlɔ,
naa pe jɔlɔfenne pàa pye na pe gbɔɔn sanwiga nga ni,
màri kaari

paa yɛgɛ nga na màa ki pye Madiyan tara fenne pe sɔnlɔ ki na, ma ya pe
ni[†].

⁴ Sawira nda fuun leele paa le ma kari wa malaga gbɔnsaga,
derigbɔrɔ nda fuun pè piligi wa kasanwa pi ni,
to ti ni fuun to yaa ka wa wa kason ki ni,
mbe sogo mbe kɔ.

⁵ Katugu pè pyɔ wa se we kan,
pinambyɔ kan we yeri.
Tegere ti yaa ka kan wi yeri,
pe yaa kaa mɛgɛ taga mbaa wi yinri
«Yerifo ɲa wi yen kafɔnnɔ pyefɔ,
Yɛnɲɛle na li yen yafɔ,

To Yɛnɲɛle na li yen kɔsaga fu, Yɛyinɲɛle wunluwɔ.»

⁶ Wi fanɲga ki yaa ka gbɔgɔ mbe kari yɛgɛ,
wi yaa ka yɛyinɲɛle mbakɔgɔ kan Davidi wunluwɔ pi yeri konaa wi
wunluwɔ tara ti yeri.

Wi yaa ka yeresaga kan pi yeri, mboo gbɛgele mboo tenge kaselege naa
kasinɲɛle ki fanɲga na,

mbege le yingɔ fɔ sanga pyew.

Yawe Yɛnɲɛle na yawa pi ni fuun fɔ li yaa ko kala lo pye li ndanlawa gbɔɔ
pi kala na.

*Yɛnɲɛle li yaa jɔlɔgɔ wa
Izirayɛli wunluwɔ pi na*

⁷ We Fɔ wì senrɛ ta yo Zhakɔbu setirige piile pe na,
ki senrɛ ti to Izirayɛli tara ti na.

⁸ Leele pe ni fuun pe yaa ka ki kala li jɛn,
Efirayimu tara woolo naa Samari ca fenne wele,
poro mbele pe maa pe yɛɛ gbɔgɔ na pe yɛɛ nari na yuun fɔ:

⁹ «Tofa mboro ti toori,
ɛɛn fɔ we yaa ti wa naa sinndɛɛrɛ nda pè tɛtɛ to ta ni.
Sikomɔri tire tiyapaara ti kaari,
ɛɛn fɔ sɛdiri tire tiyapaara we yaa tɛgɛ wa ti yɔnlɔ.»

[†] 9:1 9.1: Ki senrɛ nda ti yo Zhezu Kirisi wi wogo na wa Mati 4.16naa Luki 1.79lara ti ni. [†] 9:3
9.3: Yawe Yɛnɲɛle làa ti, a Zhedewɔn wì ya Madiyan tara fenne pe ni ko pillige ko ni (Kiti 6-7).

¹⁰ Yawe Yennjele li yaa cew kan Erezén wi juguye pe yeri mbe pe yirige mbe pe wa Izirayeli woolo pe na,
mbe poro mbele pe winfenne pe sun mbe pe wa pe na[†].

¹¹ Siri tara fenne mbe yiri wa yonlo yirisaga kee yeri,
Filisiti tara fenne mbe yiri wa yonlo tosaga kee yeri;
pe yaa pan mbe Izirayeli tara ti tongo.
Een fo konaa ki ni fuun, li nangbanwa pi woro na sogo li na,
li yen mali kee ki yirige pe na bere.

¹² Izirayeli woolo pee songoro mbe pan pe gbonfo wi korogo,
pee songoro mbe pan Yawe Yennjele na yawa pi ni fuun fo li korogo.

¹³ Ki kala na, Yawe Yennjele li yaa Izirayeli tara ti go naa ti naga ki kon mberi wo wa,
mbe sengembanra to naa gbagara wi ni, ti kon mberi wo wa pilige nungba ki ni[†].

¹⁴ Lelele poro naa megbogo fenne pe ni, poro pe yen go ye,
Yennjele yon senre yofenne yagboyoolo poro pe yen nogona we.

¹⁵ Ki leele mbele pe yekee pe yen na pe punngu,
mbele pe pe yee yaga pe yen na pe yee sinni, poro fun pe wa ma la.

¹⁶ Ki kala na, we Fo wi nawa pi woro ma yinggi pe lefonmbolo pe ni,
wi se pe pijiriwele poro naa pe nangunjaala pe yinriwe ta;
katugu pe ni fuun pe yen mbasinmbele ma pye lepeelee,
senfaara ti maa yinrigi wa pe ni fuun pe yon.

Een fo konaa ki ni fuun, wi nangbanwa pi woro na sogo wi na, wi yen maa kee ki yirige pe na bere.

¹⁷ Kaselege ko na, nambewe pi maa jogowo piin paa kason yen;
ki ma yantiire naa wuuro ti sogo mari ko,
ki ma wirige gbogo yirige ma kari wa naayeri pya.

¹⁸ Yawe Yennjele na yawa pi ni fuun fo li nangbanwa gbog pi kala na,
tara ti yen na sori.

Leele pe yen ndee kason yen na pe sori,
lere kpe woro naa nasepyo wi yinriwe taa.

¹⁹ Pe ma wa yigi pe kalige kee ki na mbe ka,
een fo konaa ki ni fuun, fungo yen pe na bere;
pe ma wa yigi pe kamenge kee ki na mbe ka,
een fo pe se si tin.

Pe ni fuun nungba nungba pe yen na pe lewee yeenle pe kaa.

²⁰ Manase cenle woolo pe yen na Efrayimu cenle woolo pe kaa,
Efrayimu cenle woolo pe yen na Manase cenle woolo pe kaa;
poro pe ni fuun shyen poro gbogolo ma saa to Zhuda cenle woolo pe na.
Een fo konaa ki ni fuun, li nangbanwa pi woro na sogo li na,
li yen mali kee ki yirige pe na bere.

[†] **9:10 9:10:** Wunlunaja Erezén wi juguye poro paa pye Asiri tara fenne wele (2 Wunlu 16.8-9; Eza 7.1). [†] **9:13 9:13:** Mbege le kono 13 mbe gbon 16, ki laga ki yen na para tara woolo pe yekeelee poro senre na. Sengembanra to naa gbagara wi ni, ti yen yaara ta nda ti yen ma taanla legboolo poro naa Yennjele yon senre yofenne pe ni (Eza 19.15; Dete 28.13,44).

10

*Zhuda tara yekele mbele
pe Yennele li nangbanwa pi yirige*

¹ Leele mbele pe ma kondegengele mbasinngengele tēgetēge,
poro mbele pe ma kakōndēgengele tēge ma ke yōnlogō,
jōlogō yēn pe wogō!

² Pe ma ko pye ma, jango mbe mbele pe yēn tege ni pe tanga ki sho pe
yeri,
na woolo mbele pe yēn fyōnwō fenne, mbe nga ki daga pe ni ki sho pe
yeri.

Pe ma nangunjaala pe pye paa yarijende nda pē koli ti yēn,
mbe pijiriwele pe san mbe pe kēe yaara ti sho pe yeri.

³ Na ye kapere ti fōgō tōnpilige ki ka ka gbōn, yingī ye yaa ka pye san?
Na jōlogō ki ka ka yiri wa lege mbe pan mbe to ye na pilige nga ni, yingī
ye yaa ka pye san?

Ye yaa ka fe mbe kari ambo fō kōrōgō mbe yo wi ye sho?
Ye yaa ka ye yarijende ti tēge se yeri?

⁴ Ye se ka ya mbe kala la yege pye, kaawo mbe gbōw wa kasopiile sanmbala
pe sōgōwō,
mbe to tara leele mbele pe yaa gbo pe ni.
Eēn fō konaa ki ni fuun, we fō wi nangbanwa pi woro na sogo wi na,
wi yēn maa kēe ki yirige pe na bere.

*Jōlogō yēn Asiri tara fenne
pe wogō*

⁵ We fō wī yo fō: «Jōlogō yēn Asiri tara fenne pe wogō,
poro mbele pe yēn paa na nangbanwa kanngaga yēn.
Ngbologo nga ki yēn pe kēe,
ko yēn nala kōnrō tendorogō ki nari.

⁶ Mi ma pe yirige mbe pe wa cēnle na li woro na fyē mi ŋa Yennele na
yege li na,
cēnle na kanla nawa pi ŋgbān, mi ma pe yeri mbe pe wa ki cēnle woolo
pe na,
jango pe sa pe kēe yaara ti koli, pe pe san pe pe yarijende ti sho pe yeri,
mbe pe tangala paa ca nawa kōngolo fēnrege yēn.

⁷ «Eēn fō Asiri tara fenne pe sigi jēn mbe wali ki na ma,
pee jatere pye ki na ma.
Eēn fō poro jatere wo yēn mbāa jōgōwō piin,
mbe cēngele legere tōngō.

⁸ Katugu pē yo fō: «Naga yēn ma, we kundigile pe ni fuun pe woro
wunlumbolo wi le?

⁹ Naga yēn ma, we sila Kalino ca ki pye paa yege nga na wāa Karikemishi
ca ki pye wi le?

Ma Hamati ca ki pye paa yege nga na wāa Aripadi ca ki pye wi le,
ma Samari ca ki pye paa yege nga na wāa Damasi ca ki pye wi le?

¹⁰ Ki kaa pye wē ya ma kēe taga wunluwō tara nda ti maa yarisunndo
gbogo ti na mari sho,
ma si yala, ki yarisunndo ti lege ma wē Zheruzalemu ca naa Samari ca
woro ti na,

† 10:9 10:9: Asiri tara fenne paa malaga gbōn ki cara ti ni, ma ya ti ni.

11 kona nga wè pye Samari ca naa ki yarisunndo ti na,
naga yèn ma, we se ya mbege nungba ki pye Zheruzalemu ca naa ki
yarisunndo yanlere ti na wi le?» »

12 Eén fò na we Fò wi ka ka wi kapyegele ke pye mbe ke yòn fili sanga
na ni wa Siyòn yanwiga ki na, konaa wa Zheruzalemu ca ki ni, wi yaa yo
fò: «Mi yaa yiri Asiri tara wunlunana wi kòrògo wi yee gbògòwò jatere
konaa wi yee nagawa mba wi maa piin na yee tungu pi kala na.

13 Katugu Asiri tara wunlunana wi yo fò:
«Mi ki ni fuun ki pye na yèera fannga ki ni,
konaa na yèera kajenme pi ni, katugu mi jilige;
mi cengele sannjala ke tara kongolo ke wò wa ke yongolo ke ni, ma ka
taga na tara ti na,
mi pe yarijende ti sho pe yeri.
Mi wunlumbolo tirige ma pe laga wa pe jònro ti na,
paa lenana kotogofò yèn.

14 Mi leele pe yarijende ti sho pe yeri na kée ki ni,
paa yee nga na lere ma kaa sannjesere laga we;
mi tara woolo pe ni fuun pe yarijende ti koli pe yeri,
paa yee nga na lere ma kaa sannjele jenrewe koli we.
Yaraga ka kpe si kanwiga gbòn,
nakoma mbe yòn yenge, nakoma mbe senpyo yo.» »

15 Naga yèn ma, gbònlogò ki maa ki yee gbogo na wila koon ki ni wi na wi
le?
Naga yèn ma, tire konsi wi maa yee mbònro na wila koon wi ni wi na wi
le?

Ki yèn ndée kanngaga ko ki yèn na ki yigifò wi kée ki yinrigi,
ki yèn ndée ngbologo ko ki yèn na ki yigifò wi kée ki yinrigi.

16 Ki kala na, we Fò, Yawe Yènnele na yawa pi ni fuun fò li yaa cògorò
yama wa Asiri tara malingbòonlo mbele pe yèn fannga ni pe na;
pe gbògòwò kala li yaa ka sogo paa yee nga na kason ma kaa na yiin ma
yaara sogo.

17 Yènnele na li yèn Izirayeli woolo pe yanwa, li yaa ka pye paa kason yèn;
Izirayeli woolo pe Yènnele kpoyi li yaa ka pye paa kason yinne yèn,
na li yaa yantiire naa wuuro pyew ti sogo,
mberi kò pilige nungba ki ni.

18 Li yaa ka pe kòoro tiyònro naa pe tire kèere tiyònro ti sogo mberi kò
pew,

ki yaa ka pye paa yaja yèn, na yama pùu fannga ki kò.

19 Pe kòoro tire nda ti yaa ka koro, ti yaa ka pye jègele,
fò pyò jee mbe ka ya mberi jiri mberi yòn jèn.

*Izirayeli woolo mbele
pe yaa ka koro go na pe kala*

20 Ko sanga wo ni, Izirayeli woolo sanmbala mbele pe yaa ka koro go na,
poro Zhakòbu setirige piile mbele pe yaa ka sho mbe koro yinwege na, pe
se ka kée kan mbele paa pe gbòon pe na naa. Eén fò pe yaa ka kée kan
Yawe Yènnele, Izirayeli woolo Yènnele kpoyi lo na kaselege ni.

21 Pe sanmbala mbele pe yaa ka koro, pe yaa ka songò mbe pan, poro
Zhakòbu setirige piile mbele pe yaa ka koro, pe yaa ka songò mbe pan
Yènnele na fannga fò li kòrògo.

²² E, Izirayeli woolo, ali na yaga lege paa kogoje yon taambugo ki yen, ye jenri ye yaa ka songoro mbe pan. Ye tongo kala li kon ma tege makɔ. Ko yaa ti kasinnye ki yaa la kee yege.

²³ We Fɔ, Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fɔ, li tongowo kala na kon ma tege, li yaa li pye mbeli yon fili tara ti lagapyew ki ni†.

Yenɲele li yaa jologo wa

Asiri tara fenne pe na

²⁴ Ki kala na, we Fɔ, Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fɔ, pa li yo yeen fɔ: «Na woolo, yoro mbele ye yen ma cen wa Siyon ca, yaga kaa fyɛ Asiri tara fenne pe yege. Pe yen na ye gbɔɔn kanngaga ni, ma pe ngbologo ki yirige ye na paa yege nga na Ezhipiti tara fenne paa pye naga piin we.

²⁵ Een fɔ sanni wagati jenri ni, na nanɣbanwa gbɔɔ pi yaa ko ye ni, een fɔ na konro tendorogo ki yaa pye poro Asiri tara fenne poro ni mbe pe tongo.»

²⁶ Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fɔ li yaa yiri pe korogo sapige ni, paa yege nga na laa ki pye Madiyan tara fenne pe na wa Orebu walaga ki tanla we. Li yaa ka li kanngala li yirige wa kogoje wi go na, paa yege nga laa li yirige Ezhipiti tara ti na we†.

²⁷ Ko pilige ko ni, Asiri tara fenne pe tugugboroɔ nda wa ye pajoro ti na, ti yaa laga wa ti na;

pe nɛrɛ tunngo pyetige nga pɛ taga wa ye yologo ki na kila yiin ye ni, ki yaa ka laga wa;

ye yaa ka tugbolo, fɔ mbege kaari mbege laga wa†.

Juguye pɛ yongo

Zheruzalemu ca ki ni

²⁸ Juguye pɛ gbɔn wa Ayati ca ki na,

pɛ Migiron ca ki kon ma yiri,

pɛ saa pe tuguro ti tege wa Mikimashi ca.

²⁹ Ye wele, pe yen na tooro wa yanwira ti sogowo kombile li ni.

Pɛ yo fɔ: «Ye pan we sa wonlo wa Geba ca!»

Arama ca woolo pe yen na seri fyɛrɛ ti kala na;

Gibeya ca woolo, ko nga ki yen Sawuli ca ye, pe yen na fee.

³⁰ Yoro Galimu ca woolo, yaa jorogi!

Yoro Layisha ca woolo, yaa ye yɛɛ korosi!

Yoro Anatoti ca woolo, jologo yen ye wogo!

³¹ Madimena ca woolo pɛ gbɔn ma jaraga,

Gebimu ca woolo pe yen na fee na larasaga jaa!

³² Nala yɛrɛ, juguye pe yaa sa yere wa Nobu ca;

pe yaa pe kɛɛ ki yirige Siyon ca woolo pe yanwiga ki mege ni, ko nga ki yen Zheruzalemu ca tinndi we.

³³ Ye wele, we Fɔ, Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fɔ,

li yen na tige njere ti yaanla fannga gbogo ni;

li yen na tire tugboroɔ ti koonlo,

na tire titoonro tugboroɔ ti koonlo nari jaanri.

³⁴ Li yen na kologo tire ti koonlo gbɔnlogo ni nari jaanri,

† 10:23 10:23: Ɔromu 9.27-28 † 10:26 10:26: Kiti 7.25; Ɛki 14.15-28 † 10:27 10:27: Nga ki yo fɔ: Ye yaa ka tugbolo, fɔ mbege kaari mbege laga wa, ki senre ti woro ma filige Eburuye senre ti ni.

paa yege nga na Liban tara sediri tire tiyonro ti yen na tuunri tara we†.

11

Zhese setirige pyo

wi wunluwo fonmbo

¹ Koni, tige njege fonngo yaa yiri wa Zhese wi tige yungongo ki na, vile fonno yaa ka fi mbe yiri wa wi ndire ti na†.

² Yawe Yenjele li yinne li yaa ka pye wi ni; li yen yinne na li yaa kajenme naa tijinliwe kan wi yeri, yinne na li yaa yerewe kajenme naa fannga kan wi yeri, yinne na li yaa Yenjele jenme naa li yege fyere ti kan wi yeri.

³ Mbaa fye Yawe Yenjele li yege ko ki yaa ka pye wi kandanlaga gbogo ye. Wi se kaa kiti wi koon mbaa leele yege wele; wi se kaa kagala ke yege woo, mbaa yala nungbolo li yen na nda nuru to ni.

⁴ Een fo wi yaa kaa fyonwo fenne pe kiti wi koon mbe yala kasinnye ko ni; wi yaa kaa tara woolo mbele pe yen tege ni pe kagala ke yege woo, mbaa yala kaselege ko ni.

Wi yon senre ti yaa kaa dunruya woolo pe gboon paa kanngaga yen, wi yon senyoro tifelege ki yaa la lepeelee pe kuun†.

⁵ Kasinnye ki yaa ka pye paa kurusijara yen wa wi senne; mbe pye senre nungba yofa ki yaa ka pye paa kurusijara yen wa wi nandogomo†.

⁶ Kona, kombokaga konaa simbapyo wi ni, ti yaa ka pinle mbe cen laga nungba,

kamolo wo naa sikapile li ni, pe yaa ka sinle pe yee tanla.

Napige ko naa jara yirifonno wi ni, naa yaayoro nda pe gbegale ti toro ti ni, ti yaa ka pye laga nungba; lenambile lali li yaa kaa ti konri.

⁷ Nana wo naa cenge urusi ki ni, pe yaa ka pinle mbaa kaa laga nungba, pe piile pe yaa kaa sinlele pe yee tanla; jara wi yaa kaa yan ki kaa paa nege yen.

⁸ Piyenle li yaa kaa jinrigi wa merege ki wege ki yon na, pyo na wi laga yinne na, wi yaa kaa kee ki le wa firisho wi wege ki ni kangbanga fu.

⁹ Pe se ka tipege nakoma jogowo pye wa Yenjele li yanwiga kpoyi ki na; katugu Yawe Yenjele li jenme pi yaa ka tara ti yin, paa yege nga na tonmo pi ma kogofe wi yin we†.

Yenjele li woolo

pe yaa ka yeresaga ta

¹⁰ Ko pilige ko ni, Zhese setirige pyo wi yaa ka yiri mbe yere, mbe pye paa kacen yaraga yen, nga pe yirige tara sannda ti woolo pe kan. Cengele ke yaa ka songoro mbe pan wi korogo. Wi yaa ka pye mbe cen laga nga na, Yenjele li gbogowo yanwa pi yaa kaa yiin wa†.

† 10:34 10:34: Eza 37.24; Nawu 1.1-4; Sofu 2.13-15 † 11:1 11.1: Zhese wila pye wunlunana Davidi wo to. Ki verise na wi koro wo yen fo Yenjele li yaa ka lere wa yirige wa pe setirige piile pe sogowo, mboo pye Yenjele lere. Ki Yenjele yon senre nda tila yo ma yege sin we Fo Zhezu wo senre na (1 Sami 16.18-19; Naga 5.5; 22.16). † 11:4 11.4: 2 Tesa 2.8 † 11:5 11.5: Efe 6.14 † 11:9 11.9: Aba 2.14 † 11:10 11.10: Oromu 15.12

¹¹ Ko pilige ko ni, we Fɔ wi yaa kaa kɛɛ ki sanga naa ki shyen wogo na, mboo woolo mbele pɛ koro yinwege na pe go sho, poro mbele pe yaa koro go na wa Asiri tara, naa wa Ezhipiti tara, naa wa Patiroosi tara, naa wa Etiyopi tara, naa wa Elamu tara, naa wa Sineyari tara, naa wa Hamati ca konaa wa logo furo nda wa kogoje wi ni ti ni.

¹² We Fɔ wi yaa kacɛn yaraga ka yirige wa naayeri cengele sanngala ke kan;
wi yaa ka Izirayeli woolo mbele pɛ yigi malaga kasopiile pe gbogolo naa, mbe Zhuda tara woolo mbele pɛ gbɔn ma jaraga tara ti go tijere ki na pe gbogolo pe yɛɛ na naa.

¹³ Efrayimu cɛnle woolo pe yenjaga ki yaa ka kɔ Zhuda tara woolo pe ni, Zhuda tara woolo pe yaa ka pe tipewe pi yaga Efrayimu cɛnle woolo pe ni.

¹⁴ Pe yaa ka gbogolo mbe gbinri sa to Filisiti tara fenne pe na wa yɔnlo tosaga kɛɛ yeri,
mbe gbogolo mbe sa yɔnlo yirisaga kɛɛ tara woolo pe kɛɛ yaara ti koli pe yeri.

Pe yaa ka Edomu tara naa Mowabu tara ti sho mberi ta;
Amo cɛnle woolo pe yaa ka go sogo pe kan.

¹⁵ Yawe Yɛnɛle li yaa ka Ezhipiti tara kogoje wi waga;
li yaa ka li kɛɛ ki yirige mbege fige Efirati gbaan wi go na,
mbe tifelingbogo ka yirige kila gbɔɔn wi na,
mboo gbɔn mboo kɔɔnlo wi yiri lopigile koloshyen,
ngele lere mbe ya mbe ke kɔn mbe yiri wi sawira ti ni wi tɔɔɔ na.

¹⁶ Li woolo sanmbala mbele pe yaa ka koro wa Asiri tara,
pe yaa ka kono ta mbe pan,
paa yɛge nga na fafafa Izirayeli woolo paa kono ta ma pan,
pilige nga ni paa yiri wa Ezhipiti tara we.

12

*Yurugo nga ki ko
mbe Yɛnɛle na shɔfo li sɔn*

¹ Ko pilige ko ni, ma yaa kaga yo fɔ:
«Yawe Yɛnɛle mi yen nɔɔ sɔnni;
katugu maa nawa ngban na ni.
Ɛɛn fɔ ma nangbanwa pɛ kɔ na ni,
a maa kotogo ki sogo na na.

² Ee, Yɛnɛle lo li yen na shɔfo we,
na jigi wi yen li na, mi woro na fye yaraga ko ka na;
katugu Yawe Yɛnɛle le, Yawe Yɛnɛle lo li yen na fannga ye,
mi yaa la yurugo koo mbaa li sɔnni;
lo li yen na shɔfo we†.

³ Ye yaa kaa yɔgori mbe saa kori wa showo pulugo ki ni.»

⁴ Ko pilige ko ni, ye yaa kaa yuun fɔ:
«Yaa Yawe Yɛnɛle li sɔnni, yaa li mege ki gbogo!
Yaa li kagbogo ke yari wa cengele ke sɔgowo,
yaa ke nawa tuun ki na fɔ li mege ki yen ma gbogo.

† 12:2 12.2: Ɛki 15.2; Yuuro 118.14

⁵ Yaa yuuro koo Yawe Yennɛle li kan,
katugu li katiyɔngɔlɔ tugbɔngɔlɔ pye.
Tara woolo pe ni fuun pe daga mbe ke jɛn.»

⁶ Yoro Siyɔn ca woolo, yaa yɔgɔrimɔ kɔngɔlɔ waa, yaa jɔrɔgi nayinmɛ ni,
katugu Izirayeli woolo Yennɛle kpoyi na wa ye sɔgɔwɔ, li yɛn ma gbɔgɔ.

13

Babilɔni tara ti tɔngɔkala

¹ Yennɛle yɔn sɛnrɛ nda Yennɛle làa naga Amɔzi pinambyɔ Ezayi wi na
Babilɔni tara ti wogo na.

² We Fɔ wi yo fɔ: «Ye kacɛn yaraga ka yirige wa naayeri yanwiga ka go
na, nɔa ki yɛn waga!

Ye ye magala li yirige ye leele pe yeri!

Ye kɛɛ wa pe yeri,

pe pan pe ye wa legbɔɔlɔ pe yeyɔngɔ ki ni.

³ Nambala mbele pɛ tɛgɛ pe ye na kan, mɪ kono kan pe yeri,

milan malingbɔɔnɔlɔ kotogofɛnnɛ pe yeri,

poro mbele mɪ yaa ti panla nangbanwa pi kayanga wɔ we;

poro mbele na gbɔgɔwɔ kala li yɛn ma pe ndanla we.»

⁴ Tinmɛ gbɔɔ pa yɛn na yinrigi wa yanwira ti go na,

paa janwa gbɔlɔ tinmɛ yɛn!

Wunluwɔ tara woolo poro tinmɛ gbɔɔ wi,

cɛngɛle nɔgele kɛ gbogolo koro tinmɛ gbɔɔ wi!

Yawe Yennɛle na yawa pi ni fuun fɔ li yɛn nali malingbɔɔnɔlɔ pe jinri
malaga ki mɛgɛ ni.

⁵ Pe yɛn na paan ma yiri taleere ta ni,

ma yiri fɔ wa dunruya wi kɔsaga ki na.

Yawe Yennɛle lo naa li nangbanwa pi kayanga wɔfɛnnɛ pe ni,

pe yaa ka ki tara nda ti ni fuun ti tɔngɔ.

⁶ Yaa kunwɔ gbelege gbele,

katugu Yawe Yennɛle li pilige ki yɔngɔ;

ki yɛn na paan, ko ki yɛn yawa pi ni fuun fɔ wi jɔgɔwɔ pyepilige gbɔgɔ
yɛ†.

⁷ Ki kala na, leele pe ni fuun pe kɛyɛn yɪ fanla pe na,

lere pyew wi sunndo wila kɔɔn wi na.

⁸ Fyɛrɛ gbɔrɔ pe yigi,

jɔlɔgɔ naa tege yɛn pe na.

Pe yɛn na nagala jɔlɔgɔ ki kala na paa jɛle selara ma kaa yiri wi ni we.

Pe ni fuun nungba nungba pe yɛn na pe yɛɛ wele lawɔrɔ ni;

pe yɛnlɛ li yanlaga pe na.

⁹ Ye wele, Yawe Yennɛle li pilige ki yɛn na paan,

ki yɛn pilipege, naa konrɔ tandorogo konaa nangbanwa gbɔɔ pilige.

Li yaa ka tara ti tɔngɔ ti koro waga,

mbe kapere pyɛfɛnnɛ pe kɔ mbe pe wɔ wa.

¹⁰ Naayeri wɔnnɔgɔlɔ koro naa ke wɔnnɔgɔlɔ gbogolomɔ pi ni, ke se kaa
yanwa yinrigi naa.

† 13:6 13.6: Zhoue 1.5

Yonlo ki yaa ka kannga diwi ki yirisanga wi ni,
yenge ki se ka ki yanwa pi yirige†.

11 We Fɔ wi yo fɔ: «Mi yaa ka jologo wa dunruya woolo pe na pe tipewe
pi kala na,

mbe lepeepe pe jolo pe kapere ti kala na.
Mi yaa ka mbele pe maa yege tungu leele na pe yeε gbogowo pi ko,
mbe lewelimbele pe yeε nagawa pi ko.

12 Mbe senwee yan, mi yaa ka ti ki ngban mbe we te piiri wi yanga na,
mbe ti senwee piile pe yanga ki ngban mbe we Ofiri tara te wi na.»

13 Ki kala na, mi yaa naayeri wi tigile,
mbe tara ti yege mberi fenge wa ti nogona cɛnyaara ti na.
Mi ɲa Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fɔ na nanɲbanwa gbɔɔ pi kala na,
pilige ɲa ni na konro tandorogo ki yaa yiri we.

14 Kona, pe yaa pye paa lufaa yen, ɲa pe yen na puro,
paa simbaala yen, mbele konrifɔ woro pe na mbe pe gbogolo.
Pe ni fuun nunɲba nunɲba pe yaa ka songoro wa pe cɛnle woolo pe yeri,
pe ni fuun nunɲba nunɲba pe yaa ka fe mbe kari pe tara.

15 Na paga ka mbele fuun yan, pe yaa ka pe furugu wangala ni;
na paga ka mbele fuun yigi, pe yaa ka poro gbo tokobi ni.

16 Pe yaa ka pe piile tunmombolo pe wa tara, mbe pe tongolo pe yege
sgowo;

pe yaa ka pe go nawa yaara ti koli,
mbe pe jeele pe yigi mbe sinle pe ni fanɲga na.

17 Wele, mi yaa Medi tara fenne pe sun mbe pe wa Babiloni tara fenne pe
na.

Poro woro na warifuwe wi jate,
pee si jori te kala.

18 Pe yaa ka pe lefonmbolo pe won pe wangala ke ni, mbe pe jaanri tara;
piile pe yunɲbɔgoro se ka pye pe na,
pe se ka piile tunmombolo pe yinriwe ta.

19 Kona, Babiloni ca ɲga kila pye wunluwo tara pyew ti ca tiyongo ye,
ko ɲga kila pye Babiloni tara fenne pe yeε fereyaraga konaa pe yeε
gbogowo pi go ye,

ki yaa pye paa Sodomu naa Gomori cara nda Yenɲele laa tongo ti yen†.

20 Lere se ka pye mbe cɛn wa ki ni,

ki yaa ka koro waga sanga pyew fɔ tetete.

Ali mbele pe maa yanri na cɛn pe yaayoro ti ni na toro, pe se ka pe paara
yinre ti kan wa,

yaayoro konrifenne pe se ka cɛn wa pe yaayoro ti ni tila wogo wa.

21 Eɛn fɔ yanyaara nda wa gbinri wi ni to ti yaa kaga pye ti sinlesaga,
kuwere to ti yaa ka ye wa pe yinre ti ni mberi yin.

Konrosogoloye pe yaa kaga pye pe cɛnsaga,
sikapene pe yaa kaa yeni mbaa kanni wa†.

22 Komboolo poro pe yaa kaa gbele wa pe wunluwo yinre ti ni,
dabaala poro pe yaa kaa gbele wa pe yunɲbɔro ɲgbɔro tiyɔnro ti ni.

Babiloni ca ki kosanga wi gbɔn,
ka se taga wa ki piliye yɔn ki na naa.

† 13:10 13:10: Eze 32.7; Mati 24.29; Maki 13.24-25; Luki 21.25; Naga 6.12-13; 8.12 † 13:19 13:19:
Zhene 19.24 † 13:21 13:21: Naga 18.2

14

*Izirayeli woolo pe yaa yiri
wa kulowo pi ni
mbe songoro wa pe tara*

¹ Ki yen ma filige fo Yawe Yennēle li yaa Zhakobu setirige piile pe yinriwe ta naa, li yaa ka poro Izirayeli woolo pe wo naa. Li yaa ka songoro pe ni wa pe tara ti ni naa. Nambanmbala yaa ka pan mbe taga pe na, pe yaa ka pinle mbe cen poro Zhakobu setirige piile pe ni.

² Cengele kele yege woolo yaa ka pe le mbe kari pe ni wa Izirayeli tara. Izirayeli woolo pe yaa ka ki cengele woolo pe pye pe kulonambala naa pe kulojaala wa Yawe Yennēle li tara ti ni. Cengele woolo mbele paa Izirayeli woolo pe yigi malaga kasopiile, Izirayeli woolo pe yaa ka poro fun pe yigi malaga kasopiile, mbele paa pye ma cen Izirayeli woolo pe go na, Izirayeli woolo poro pe yaa ka cen poro go na.

*Babiloni tara wunlunana
wi kunwo senre*

³ Na Yawe Yennēle liga ka wogosaga kan yoro Izirayeli woolo ye yeri sanga na ni, ye tege naa ye jologo ki pungo na, konaa kulowo tunngbanra nda tila taga ye na ti pungo na,

⁴ pa kona yege yurugo nga ki le Babiloni tara wunlunana wi na, ye yo fo:

E, ki pye mele, leele jolofa wi wogo ki si ko yeen?

Wi fannga nga wila taga leele pe na ki ko.

⁵ Yawe Yennēle li lepeele pe fannga kanngala li kaari, ma fannga fenne tipeele pe wunluwo kanngala li kaari.

⁶ Wo wila koro na tara sannda ti woolo pe kuun wa wi nanngbanwa gboo pi ni, na pe kuun konlo fu;

wa wi konro tendorogo ki ni, wila cengele sanngala ke go sogo fannga na, ma jologo gbogo wa pe na, nga kosaga woro ki na.

⁷ Koni tara ti ni fuun ti yen yeyinngge na na wogo; leele pe yen na yogorimo yuuro koo.

⁸ Ali yere sipiresi tire to naa Liban tara sediri tire ti yen na yogori ma tolo li kala na.

Ti yo fo: «Maga le ma to, tire konfenne pe woro na paan mbaa we koon.»

⁹ Kuulo tara ti yen na tinni wa nogona, noo panga ki singi mboon fili; ti yen na kuulo pe yenni ma kala na,

mbele fuun paa pye legboolo laga dunruya wi ni we.

Ti yen na cengele ke wunlumbolo pe ni fuun pe yinrigi wa pe wunluwo jonro ti na ma kala na.

¹⁰ Pe ni fuun pe yaa ka senre ti le mboon pye fo:

«Mboro fun ma pye fannga fu fo paa we yen, mboro fun ma pye paa we yen.»

¹¹ Ma yee gbogowo pi tigi wa kuulo tara ti ni, konaa ma juruye maganngala ke ni;

fanga fyenne to ti pye ma sinleyaraga ye, fyenne tunmoro to ti pye ma paritonggo ye.

¹² E, yindogo wonno, lalaaga wonno!

Mboro ma yiri wa yennēle na ma to yeen?

Pòon wa tara,
mboro na maa fannga ta cengele sanngala ke na we†.

13 Maa pye naga yuun wa ma nawa fo:

«Mi yaa lugu mbe kari fo wa yenjele na,
mi yaa sanla wunluwo jongo ki tege fo wa Yenjele li wonngolo ke go na;
mi yaa sa cen fo wa yanwiga nga yengengele ke maa ke yee gbogolo wa
ki na,

fo wa yonloparawa kamege kee ki punjo na†.

14 Mi yaa lugu mbe kari fo wa kambaara ti go na,
mi yaa pye paa Yenjele na yaara ti ni fuun ti go na li yen†.»

15 Een fo pòon wonrogo moo tirige wa kuulo tara ti ni,

fo wa wegboگو tijugo ki nogona.

16 Leele mbele koon yan, poro yaa pe yengele ke kan ma na loon wele,
pe yaa loon korosi jenge mbe yo fo:

«E, nana na wila pye na tara ti tigile, wowi yeen gbari?

Wo na wila pye na wunluwo tara sannda ti yegeyege we.

17 Wo na wila pye na tara ti kanngi nari piin gbinri na kee,
na cara ti tonri;

kila pye, mbele wi yigi malaga kasopiile, wila yenle mbe wa wa fyew.»

18 Cengele sanngala ke wunlumbolo pe ni fuun,

ee, pe ni fuun pe yen ma sinle na wogo wa pe fanra ti ni gbogowo ni.

19 Een fo mboro wo na, pòon wa wa funwa na, moo laga lali ma fanga ki
ni.

Mà pye paa pyo na wi ku wa wi no lara, a pe suu se;
na wi kala li lako leele pe na.

Pòon yon ton wa leele mbele pe gbo pe sogowo,

poro mbele pe pe gbo tokobi ni, ma pe gbolo pe wa waliwege ka ni wa
sinndee ti na.

Mà pye paa gboo yen, na leele pòo tangala.

20 Pe se koon le fanga ni paa wunlumbolo sanmbala pe yen,

katugu mòo tara ti jogo,

mòo tara woolo pe gbo.

Lepée wi cenle li mege ki se ka yeri naa fyew.

21 Ye pe piile pe gbo kala li gbegele,

pe teelee pe kambasinnde ti kala na,

jango paga ka yiri pilige ka mbe tara ti sho mberi ta,

mbe pe cara ti kan lagapew ki ni.

22 Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma fo: «Mi yaa ka yiri pe
korogo. Mi yaa ka Babiloni ca ki tongo mbege mege ki ko mbege wo wa,
naa leele jenri mbele pe yaa ka koro wa ki ni pe ni, naa ki piile konaa ki
setirige piile pe ni. Yawe Yenjele lo li yo ma.

23 Mi yaa kaga pye njuguniye pe censaga konaa mbege pye langorogo.
Mi yaa kaga pe kambere nda ti maa jogowo piin ta ni.» Yawe Yenjele na
yawa pi ni fuun fo lo li yo ma†.

† 14:12 14:12: Naga 8.10; 9.1 † 14:13 14:13: Fafafa Kana tara fenne paa pye naga sonri ndee
pe yengengele kaa pye na ke finliwe pi piin yanwiga ka na, fo wa yonloparawa kamege kee ki
punjo na, na dunruya kagala ke koon na ke teri. † 14:14 14:14: Mati 11.23; Luki 10.15 † 14:23
13.1-14.23: Eza 47.1-15; Zhere 50.1-51.64

Yenjele yon senre nda tila yo

Asiri tara ti wogo na

²⁴ Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo li wugu ma yo fo:

«Ŋga mi sonri mbe pye, ko ki yaa pye.

Ŋga mi kon ma tege mbe pye, ki yaa pye mbe yon fili!

²⁵ Mi yaa ka Asiri tara fenne pe tongo laga na tara ti ni,
mi yaa ka pe tangala wa na yanwira ti na.

Nere tunngo pyetige nga pe taga na woolo pe na na pe tege, mi yaa ki laga
pe na,

tuguro nda pe taga pe na, mi yaa ti laga wa pe pajoro ti na.»

²⁶ Kala na we Fo wi kon ma tege dunruya lomborjo wi wogo na, loli na;
lili kee ki yirige cengele ke ni fuun ke na, mbe kala na pye ke na, loli na.

²⁷ Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo lo ligi kala na li kon ma li tege;
ambo wi mbe ya mbeli sa?

Lili kee ki yirige mbeli pye,

ambo wi mbe ya mbege yerege†?

Yenjele yon senre nda tila yo

Filisiti tara ti wogo na

²⁸ Wunlunaja Ahazi wila ku yeke na ni ko ki Yenjele yon senre nda tila
yo, ma yo fo†:

²⁹ Yoro Filisiti tara lombondo, yaga kaa yogori
mbe yo fo ye gbokanngaga ki kaari;

katugu firisho yaa yiri wa woggo kugo ki ni,

ko yaa pyo na se, wo yaa pye woggo pege, nga ki yen kanwira wogo†.

³⁰ Pa kona, mbele pe yen tege na ma we pe ni fuun na, pe yaa la yaakara
taa mbaa kaa,

fyonwo fenne pe yaa wogosaga ta mbe pye yeyinngge na pow.

Een fo yoro Filisiti tara fenne, mi yaa ye setirige piile pe gbo fungo ni,
ye woolo mbele fuun pe yaa ka koro yinwege na, mi yaa ka pe gbo.

³¹ Mboro ca yeyongo, ta gbele!

Mboro cagbogo, ta jorogi;

yoro Filisiti tara lombondo, yaa seri fyere ti na,

katugu wirige ka yen na yinrigi wa yonloparawa kamenge kee yeri na
paan,

wa ki leele pe malingbocoonlo ngbelege ki ni, lere wa kpe si koro pungo
na†.

³² Ki cenle na li pitunmbolo, we yaa pe yon sogo yingi ni?

Fo Yawe Yenjele lo li Siyon ca ki kan,

fo wa li woolo pe ni, mbele pe yen fyonwo fenne pe yaa larasaga ta wa.

15

Yenjele yon senre nda tila yo

Mowabu tara fenne pe wogo na

† **14:27 14:27:** Eza 10.5-34; Nawu 1.1-13; Sofo 2.13-15 † **14:28 14:28:** 2 Wunlu 16.20; 2 Kuro 28.27 † **14:29 14:29:** Nga ki yo fo: *Ye gbokanngaga konaa woggo pege nga ki yen kanwira wogo,* ki senre ti yen na para Asiri tara to naa ti wunlunaja wo senre na, poro mbele pe yen juguye wele.

† **14:31 14:29-31:** Zhere 47.1-7; Eze 25.15-17; Zhoue 3.4-5; Amo 1.6-8; Sofo 2.4-7; Zaka 9.5-7

1 Sennngbanra nda tila yo Mowabu tara ti wogo na.

Ee, Ari ca nga wa Mowabu tara ki tongo yembine nungba li ni!

Ee, Kiri ca nga wa Mowabu tara ki tongo yembine nungba li ni*!

2 Dibon ca woolo pe kari wa pe yarisunngo gbogogo ki ni,
pe kari wa pe sunzara nda wa tinndiye pe na ti na, mbe sa gbele wa.
Mowabu cenle woolo pe yen na kunwo gbelege gbele Nebo ca naa Medeba
ca ki kala na.

Pe ni fuun pe pe yinre ti kulu, ma pe siyoolo pe kulu.

3 Pe jatere piriwen yariporo le pe yee na wa ca nawa kongolo ke ni;

pe ni fuun nungba nungba pe yen na gbele,

pe yen na yentunwo woo

wa pe biriyinre ti go na konaa wa pe katoro ti ni.

4 Eshibon ca woolo naa Eleyale ca woolo pe yen na jorogi na sagawa jaa.

Pe jorogomo pi yen na gbcon fo wa Yahazi ca.

Ki kala na, Mowabu cenle woolo pe malingbconlo pe yen na kongolo waa,
pe sunndo wila kcon pe na fo jenge.

5 Na nawa pi tanga na na Mowabu cenle woolo pe wogo na;

pe woolo mbele pe yen na fee malaga ki yee, pe saa gbcon wa Sowari ca,
fo ma saa gbcon wa Egilati Shelishiya ca.

Pe yen na gbele na nuru na kee wa Luhiti ca ki yeri;

ma pe ta wa Horonayimu ca kono li na paa kee, pe yen na kongolo waa
jogowo mba pi pye pe na pi kala na.

6 Nimirimu ca tonmo lara ti waga,

yan ki waga,

wasege yan ki ko,

yan tipirige woro laga ka kpe ni.

7 Ki kala na, pe kee yaara nda ti koro pe yeri,

konaa tegewe mba fuun paa ya ma tege,

soli tire ti yen yanwira lafogo nga ni, pe yen nari koli na kee ti ni wa ki
pungo na.

8 Katugu gbeere yen na yinrigi Mowabu tara ti kee ki ni fuun ki na,

pe gbelege ki yen na gbcon fo wa Egilayimu ca ki na,

na gbcon fo wa Beri Elimu ca ki na.

9 Dimo ca lora tonmo pi ni fuun pi kannga kasanwa;

een fo mi yaa ka jologo kagala kele yee taga Dimo ca wogolo ke na naa.

Mowabu cenle woolo mbele pe sho ma koro go na, mbele pe koro wa tara
ti ni,

mi yaa ti jara mbe yiri pe korogo mbe to pe na.

16

*Mowabu cenle woolo pe yen
na Zheruzalemu ca woolo pe yenri
pe pe saga*

1 Ye simbapolo yirifonno wa torogo tara ti wunlunana wi kan yarikanga,
mbe yiri wi ni wa Sela ca mbe toro wa gbinri kono li ni,

† 15:1 15.1-16.14: Eza 25.10-12; Zhere 48.1-47; Eze 25.8-11; Amo 2.1-3; Sofo 2.8-11

mbe saa kan wi yeri fɔ wa Siyon yanwiga ki na.

² Mowabu tara jeele pe yaa ka pye wa laga nga pe maa Arino lafogo ki koon tooro na we,
paa yege nga na pe ma kaa sannjele puro mali yirige li sere ni, li maa mari na toro faa.

³ Pe yen naga yuun Zheruzalemu ca woolo pe kan fɔ: «Yaa yerewe kaan we yeri,
ye kala la kon ye tege we wogo na;
ye pye yinne ye ton we na yonlo fungbanga na, paa yege nga na diwi ma kaa ye laga ni we.

We woolo mbele pe yen na fee mbe sho, ye pe lara;
mbele pe yen na fee malaga ki yege, yaga ka pe java.

⁴ Yege yaga Mowabu cenle woolo mbele pe puro, pe sa karafa wa ye yeri, ye pye pe larasaga mbe pe sho jogowa pyefo wi kee.»

Katugu pilige ka, lepee wi yaa ka ko mbe wo wa,
jologo ki yaa ka ko,
jogowa pyefo wi yaa ko mbe wo wa tara ti ni.

⁵ Ko punjo na, wunlunaja wa yaa ka yiri mbe cen wunluwo pi na Davidi wi yonlo.

Wi wunluwo pi yaa ka yeresaga ta,
katugu wi yaa kaa leele pe yege sinni kajenge ni konaa mbe pye senre nungba yofɔ;
wi yaa kaa kiti wi koon kaselege ni,
mbaa fyeele kasinnye pyege ki na.

*Zheruzalemu woolo pe se ya
mbe Mowabu cenle woolo pe saga*

⁶ We Mowabu cenle woolo pe yee gbogowa pi senre logo,
naa pe yee gbogowa ndorogo ki ni,
naa pe yee nagawa po naa pe yee gbogowa pi ni,
naa pe yon gbogowa senyoro ti ni konaa pe maa pe yee mbonrogi leele na,
na senwara nda yuun ti ni.

⁷ Ki kala na, Mowabu cenle woolo pe yen na gbele Mowabu tara ti wogo na,

pe ni fuun pe yen na gbele.
Yaa yungbogo gbelege gbele, ye jatere wi piri ye na,
katugu pe se ka ezezen gato gbelege wa Kiri Hareseti ca naa.

⁸ Eshibon ca keere ti waga,
naa Sibima ca ezezen keere ti ni.
Cengele sanngala ke teelee pe ki ezezen tiire njere ti kaari kaari,
to nda tila jaraga ma kari fɔ wa Yayezeri ca,
ma saa gbɔn fɔ wa gbinri wi ni.

Ti njere tila fun ma tonlonlon ma gbɔn fɔ wa Kogɔje kuwo wi punjo na.

⁹ Ki kala na, mi yen na gbele ja Yayezeri ca fenne pe ni
Sibima ezezen keere ti wogo na;
e, Eshibon ca woolo! E, Eleyale ca woolo!
Mi yen na yentunwo legere woo na ye yinngi;
katugu malaga kongolo kele yen na yinngi
ma ye yarilire kongɔ yogorimo po naa ye ezezen pire cogɔ yogorimo pi ko.

¹⁰ Yögörimö po naa nayinme pi ni, ti kò wa ye tire keere ti ni, nayinme yuuro woro na shoo wa erezen keere ti ni, yögörimö tinme woro wa naa. Lere kpe woro na erezen pire ti tangala mbaa ti tönmo pi woo wa ti pire tönmo wosaga ki ni naa, katugu mi ti, a pe nayinme gbeere ti kò.

¹¹ Ki kala na, na nawa pi tanga na na Mowabu cenle woolo pe wogo na, paa ngoni yen, na pe yen na gböön na yungbögoro yuuro koo wi ni; na jatere wi piri na na Kiri Hareseti ca ki wogo na.

¹² Mowabu cenle woolo pe yen na pe yee tege na kee wa pe sunzara nda wa tinndiye pe na ti na, pe yen na kee wa pe yarisunndo gbögyinre ti ni, ma saa nari yenri wa, een fö ko se ya yaraga ka kpe yon.

¹³ Senre nda to Yawe Yennele laa yo Mowabu cenle woolo pe wogo na, maga le wa wagati titonlowo ni.

¹⁴ Koni, Yawe Yennele li yo fö: «Sanni ye le taanri ni, mbe yala tunmbyee na pe maa sara wi maa ye le yon ki jinri ye ge nga na ki ni, Mowabu tara gbögowo pi yaa kò, ali mbege ta janwa gbolo yen wa tara ti ni; lee le jenri mbele pe yaa ka koro yinwege na, pe yaa ka kologo, pe se ka fannga ta.»

17

*Yennele yon senre nda tila yo
Damasi ca naa Izirayeli woolo
pe wogo na*

¹ Senngbanra nda tila yo Damasi ca ki wogo na. Wele, Damasi ca ki se ka pye ca naa; ki yaa ka tongo mbe pye kataga†.

² Aroyeri ca ki kanngara na cara ti yaa ka koro waga, ti yaa ka pye yaayoro ngbeleye yi censaga, ti yaa ka pye ti sinlesara, lere kpe se kaa ti maga wa.

³ Malaga sigecara ti yaa ka kò mbe wo wa Efrayimu tara ti ni, Damasi ca tara wunluwo pi yaa ka kò mbe wo wa, Siri tara fenne, jenri mbele pe yaa ka koro pe ni, pe yaa ka kò mbe wo wa, paa ye ge nga na Izirayeli tara woolo pe gbögowo pi kò ma wo wa we.

Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fö lo li yo ma.

⁴ Ko pilige ko ni, Zhaköbu setirige piile pe gbögowo pi yaa ka kologo; pe yaa ka cogo cogo, yanlaga ki kò ki wo wa pe witire ti ni.

⁵ Yarilire nda ti ma pye yere na, yarilire konfenne pe maa ti yinri keyen ni nari koon ye ge nga na, pa Izirayeli woolo pe yaa ka pye ma; pe yaa ka pye paa ye ge nga na pe maa yarilire sheshegele wulowulo wa Erefayi gbunlundege ki ni.

⁶ Izirayeli woolo jenri mbele pe yaa ka koro go na, pe yaa ka pye paa ye ge nga na pe ma oliviye tige yangara mbege pire ti wo tara;

† 17:1 17.1: Damasi ca ko kila pye Siri tara ti cagbogo ye (Eza 10.9). Damasi ca ki tongowo senre ti yo wa 2 Wunlu 16.9laga ki ni.

pe yaa ka pye paa tige pire shyen, nakoma taanri yen, nda ti koro wa tige
namunjo wi na,
nakoma paa tige pire tijere nakoma kanjurugo yen, nda ti koro wa njere
nda ti maa seni jenge ti na.
Yawe Yenjele, Izirayeli woolo Yenjele lo li yo ma.

⁷ Ko pilige ko ni, senwee piile pe yaa ka kannga mbe yege wa pe Dafu
wi yeri, pe yaa kaa wele Izirayeli woolo Yenjele kpoyi li yeri.

⁸ Pe se ka yege wa saara wosara nda pe gbegele pe keyen yi ni to yeri
naa; yaara nda pe gbegele pe yeera keyen yi ni, yarisunngo jelege Ashera
ki tiyagala koro naa saara wosara nda pe maa wusuna nuwo taan wi sori
ti na, pe se kaa to wele naa.

⁹ Ko pilige ko ni, Izirayeli woolo pe malaga sigecara ti yaa ka koro waga,
paa yege nga na cara nda tila pye katara wa koro ti sogowo konaa wa
yanwira ti go na† fafafa ti yen, to nda leele paa fe mari yaga waga, sanga
nga ni Izirayeli woolo paa pan ma to pe na mari sho we. Pa Izirayeli woolo
pe cara ti yaa ka koro waga ma.

¹⁰ Katugu yoro Izirayeli woolo, ye fege ye shofu Yenjele li na,
yee nawa to nga wi yen paa ye walaga yen na fannga kaan ye yeri wi na.
Ki kala na ye tire kere tiyoro kon,
ma ezenen njere luguworo ti lugu yarisunndo nambannda ta mege ni mbaa
ti gbogo.

¹¹ Pilige nga ni yeri lugu, ki pilige nungba ki ni, a ye siri yan ti fi ma yiri;
ki goto pinliwe pi ni, a ye siri yan ti fyenwe.
Een fo yarilire konsanga ni, yaraga ka kpe se ta wa,
were woro ki jologo nga ki na.

*Yenjele li yen ma yere
li woolo pe ni*

¹² E, cengele legere tinme yen na yinrigi!
Ki tinme pi yen paa kogoje tinme yen.
Cengele tugbongolo kunluwo yen na yinrigi,
ki kunluwo pi yen paa tongoobo ma kaa na kunlu.

¹³ Cengele tugbongolo kele yen na kunlu paa yege nga na tongoobo ma
kaa na kunlu we;
een fo Yenjele li yaa ka pe figiri,
pe yaa ka fe mbe kari fo lege.

Li yaa ka pe gbon mbe pe jaraga paa yege nga na tifelege ma kaa yiri
yanwira go na ma yan waga fe ma kari ki ni we;
paa yege nga na tisaga tifelege ma kaa gbanngban yirige tifejinjolo ni we.

¹⁴ Yonloko go yege ni, fyere gboro ma pe yigi,
een fo sanni lalaaga yege ni, pe ma ko saw ma wo wa.
Mbele pe yen na we kee yaara ti koli we yeri, ko ki yen pe tasaga ye;
mbele pe yen na we sanni na we yaara ti shoo, ko ki yen pe tasaga ye.

18

*Yenjele yon senre nda tila yo
Etiyopi tara ti wogo na*

† 17:9 17:9: Nga ki yo: Wa koro ti sogowo konaa wa yanwira ti go na, Yenjele senre seweele pele
ni, ki yen ma yonlogo ma yo fo: Hevi cenle woolo konaa Amori cenle woolo pe cara.

¹ E, jologo yaa to mboro tara nda ma na, tara nda kanwira tinme yen na yinrigi wa ti ni[†],
tara nda ti yen wa Kushi[†] tara gbaanla pe pungo na we.

² Mboro tara nda ma yen na pitunmbolo tugbambolo pe torogi tonngbo pi na,
poro mbele pe ma ye tonmokooro ni, nda pe gbegele gbagara kanngire ni we.

Yoro pitunmbolo mbele ye yen ma wege,
yaa kee ki cenle woolo mbele pe korogo,
poro mbele pe yen ma tonlonlonlo, a pe wire ti wologo pe na;
poro cenle woolo mbele pe maa fyere waa leele mbele pe yen toon konaa mbele pe yen wa lege pe na.
Cenle woolo mbele pe yen fannga ni,
poro mbele pe ma yaraga pyew ki tongolo tooro ni we.
Gbaanla pe pe tara ti pari ma yiri.

³ Yoro dunruya woolo ye ni fuun,
yoro mbele ye yen ma cen laga tara ti na,
na paga ka dirapo wi yirige wa yanwira ti na sanga na ni, yaa wi wele!
Na paga ka mbanlaga ki win sanga na ni, yege logo!

⁴ Katugu Yawe Yenhele ligi yo na kan ma yo fo:
«Mi yaa koro wa na censaga mbaa wele;
mi yaa cen yew
paa yege nga na kafugo ma kaa na wuun yonlofunngbanga na tinme fu,
paa yege nga na kambaaga ma kaa fongo wo yarilire konsanga ni kafugo wagati ni.»

⁵ Ma si yala, na ezen wi ka ka fyenwe mbe ko, ezen wi cosanga wi yege,
na wi fyenre tiga ka kannga mbe pye shashara nda ti pire ti le,
pe ma njere tunmoro fonndo ti yaanla mari wo wa mali kongbengele ni,
mbe njewara ti konlo mberi wo wa.

⁶ Pe yaa ka malingboonlo pe gboolo[†] pe ni fuun pe yaga wa,
pe yaa ka pye kara kasannjere nda ti ma pye wa yanwira ti na to woro,
mbe pye yan wongaala pe yaakara.
Kara kasannjere ti yaa ka kafugboogo sanga wi pye wa pe na,
yan wongaala pe ni fuun pe yaa ka weresanga wi pye wa pe na.

⁷ Ko wagati wo ni, leele pe yaa kaa paan yarikanra ni Yawe Yenhele na yawa pi ni fuun fo li kan, mbaa yinrigi wa cenle woolo mbele pe tonlonlonlo, a pe wire ti wologo pe na pe yeri. Cenle woolo mbele pe maa fyere waa leele mbele pe yen toon konaa leele mbele pe yen wa lege pe na. Cenle woolo mbele pe yen fannga ni, poro mbele pe ma yaraga pyew ki tongolo tooro ni we. Poro mbele gbaanla pe pe tara ti pari ma yiri we. Pe yaa kaa paan yarikanra ni Yawe Yenhele na yawa pi ni fuun fo li kan, wa laga nga li mege ki yen na yinri ki na, wa Siyon yanwiga ki na.

[†] 18:1 18.1: Tinme mba pi senre ti yen na yuun laga ki laga nga ki ni, pi mbe ya pye gbato tinme nakoma tonmokooro tugbooro nda parigboro ma pye ma po ti na to ta tinme. [†] 18:1 18.1: Kushi tara, Lewoolo tara laga ko kayi. Kila Ezhipiti tara laga ka le ma saa pinle Sudan tara laga ka ni.

[†] 18:6 18.6: Gboolo mbele pe senre ti yo laga ki laga ki ni, pe mbe ya pye Asiri tara malingboonlo pe gboolo poro pele.

19

*Yennɛle yɔn senre nda tila yo
Ezhipiti tara ti wogo na*

¹ Sennɔɔbanra nda tila yo Ezhipiti tara ti wogo na.
Ye wele, Yawe Yennɛle li lugu kambaaga nga ki wege ka na,
li yen na paan wa Ezhipiti tara.
Ezhipiti tara fenne pe yarisunndo ti yen na seri li yɛge sɔgɔwɔ fyere ti kala
na.

Ezhipiti tara fenne pe sunndo wi yen na kɔɔn pe na.

² We Fɔ wi yo fɔ:

«Mi yaa Ezhipiti tara fenne pe sun mbe pe wa pe yɛɛ na.
Nɔsepiile nambala pe yaa ka wiin pe yɛɛ ni,
wɛnnɛ pe yaa kaa wiin pe yɛɛ ni,
cara ti yaa kaa wiin ti yɛɛ ni, wunluwɔ tara ti yaa kaa wiin ti yɛɛ ni.

³ Ezhipiti tara fenne pe yaa ka kotogo la,
kagala ngele pɛ kɔn ma tɛge mbe pye mi yaa ka ke jɔgo.
Pa kona pe yaa ka saa jɛle pe yarisunndo fenne pe yeri, naa kajenmɛ
pyefenne pe yeri

naa kuulo yewefenne konaa jɛlefenne pe yeri.

⁴ Mi yaa Ezhipiti tara fenne pe le tafo welewe wa kɛɛ,
wunlunaja tipee welewe wa wi yaa ka cɛn pe go na.
We Fɔ, Yawe Yennɛle na yawa pi ni fuun fɔ lo li yo ma.»

⁵ Kɔgoje tɔnmɔ pi yaa ka waga,
Nili gbaan tɔnmɔ pi yaa ka kɔ.

⁶ Gbaanla tɔnmɔ pi yaa ka jɔgo,
Ezhipiti tara Nili gbaan njere tɔnmɔ pi yaa ka tigi mbe waga;
gbagara wo naa yan ki ni, ti yaa ka waga.

⁷ Yan nga fuun ki yen Nili gbaan wi yɔn ki na ma kari, konaa wa gbaan
wi yesaga wa kɔgoje wi ni,
yaraga o yaraga pe ma lugu Nili gbaan wi yɔn na, ki ni fuun ki yaa ka
waga,

tifeleɛ ki yaa kaga lɛ mbe kari ki ni, mbege kɔ pew.

⁸ Ngbanra wɔfenne pe yen na jɛɛn,
mbele pe maa njegengele ke waa wa Nili gbaan wi ni, pe yaa kaa kunwɔ
gbelege gbele,
mbele pe yen na mɛrɛ ti waa wa Nili gbaan wi ni, pe jigi wi yaa ka kɔn pe
na.

⁹ Mbele pe maa lɛn jese tiyɔɔn wi tunngo piin, pe jatere wi yaa piri pe na;
jɛɛle mbele pe maa jese wi cɔnri konaa nambala mbele pe maa
parisanyɛrɛ fire fire ti tiin, pe yaa ka fɛrɛ sho.

¹⁰ Pe gberɛ tifɛnɛ pe jigi wi yaa ka kɔn pe na,
mbele pe yen na tunngo piin sara na, pe jatere wi yaa ka piri pe na.

¹¹ Zowan* ca teele pe yen lembire,
Farawɔn wi kajenmbele mbele pe yen wi yerifenne, pe yen tijinliwɛ fu
fenne.

Ye mbe ya saga yo Farawɔn wi kan mɛle mbe yo fɔ:

† 19:11 19:11: Zowan ca kila pye Ezhipiti tara ca ko ka; kila pye wa Nili gbaan wi yonlo yirisaga
kɛɛ yeri. Paa pye naga ca ki yinri fun Tanisi.

«We yen kajenmbele piile,
we yen wunlumbolo leelee piile?»

¹² Ye kajenmbele pe yen se san?

Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fo li kagala ngele kon ma tege Ezhipiti
tara ti wogo na,
ye ti pe ke yo ye kan ye ke jen yingo ye!

¹³ Zowan ca teele pe jatere wi jogo pe na,

Mefisi† ca teele pe yen na pe yee fanla;

Ezhipiti tara cengele teele paa Ezhipiti tara fenne pe fanla na pe punngu.

¹⁴ Yawe Yenñele li yekannguwa yama wa pe na,

ma ti Ezhipiti tara fenne pe yen na punngu wa pe kapyere ti ni fuun ti ni,
paa yee nga na sinwo ma kaa gbali ma to wa wi yee tuguro ti ni we.

¹⁵ Lere kpe se ka ta wa Ezhipiti tara mbe kala la yon tara ti kan naa;

yekelewe se ka ya, pungofa se ka ya,

legbo se ka ya, lepila se ka ya†.

¹⁶ Ko pilige ko ni, Ezhipiti tara fenne pe yaa ka pye paa jelee yen. Yawe
Yenñele na yawa pi ni fuun fo, na liga kali kee ki yirige pe na mbege fige
pe go na, pe yaa kaa seri fyere ti kala na.

¹⁷ Zhuda tara ti yaa ka pye sunndo kongo yaraga Ezhipiti tara fenne pe
yeri. Na lere wa ka ka Zhuda tara mege ki yeri pe yee na sanga o sanga,
pe yaa la fye kagala ngele Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fo li kon ma
tege mbe pye pe na ke kala na.

¹⁸ Ko pilige ko ni, cara kangurugo yaa ka ta wa Ezhipiti tara, nda ti
woolo pe yaa kaa Eburuye senre ti yuun. Pe yaa kaa wungu Yawe Yenñele
na yawa pi ni fuun fo li mege ki na. Wa ki cara ti ni, pe yaa kaa nungba
yinri Yonlo ca†.

¹⁹ Ko pilige ko ni, saraga wosaga ka yaa ka pye wa Ezhipiti tara ti
nandogomo Yawe Yenñele li mege ni; pe yaa ka sinndelege titonlogo ka
yerege wa tara ti konlo li na Yawe Yenñele li mege ni, mbege pye nandowo
yaraga.

²⁰ Ki yaa ka pye kacen naa seraya yaraga Yawe Yenñele na yawa pi ni
fuun fo li wogo na, mbege naga fo li yen wa Ezhipiti tara ti ni; na paga
kaa gbele mbaa Yawe Yenñele li yinri pe jolofenne pe kee sanga na ni, pa
li yaa ka shofa torogo pe kan, na wi yaa ka yere pe go kala li ni, mbe pe
sho pe juguye pe kee.

²¹ Yawe Yenñele li yaa ka li yee naga Ezhipiti tara fenne pe na; Ezhipiti
tara fenne pe yaa ka Yawe Yenñele li jen pe Yenñele ko pilige ko ni. Pe yaa
kaa li gbogo saara wogo naa yarikanra ni. Pe yaa ka yon fogolo kon Yawe
Yenñele li yeri, mbe ke yon fili.

²² Yawe Yenñele li yaa ka Ezhipiti tara fenne pe jolo; li yaa ka pe jolo, een
fo li yaa ka pe sagala. Poro jate pe yaa ka sonrogo mbe pan Yawe Yenñele
li korogo. Li yaa ka yenle pe yenrewe pi na, mbe pe sagala.

²³ Ko pilige ko ni, kongbogo ka yaa ka yiri wa Ezhipiti tara mbe kari wa
Asiri tara. Asiri tara fenne pe yaa kaa kee wa Ezhipiti tara, Ezhipiti tara

† **19:13 19:13:** Mefisi ca kila pye Ezhipiti tara cagbogo ko ka; paa pye naga yinri fun Nofu. † **19:15**
19:15: Eburuye senre ti ni, yekelewe wo wi yen go ye, pungofa wo wi yen naga ye; legbo wo wi
yen sengembanra ye; lepila lo li yen gbagara we. † **19:18 19:18:** Yenñele senre seweele pele ni,
nga ki yo fo Yonlo ca, pege yonlogo ma yo fo: Tongowo ca.

fenne paa paan wa Asiri tara. Ezhipiti tara fenne poro naa Asiri tara fenne pe ni, pe yaa ka pinle mbaa tunngo piin Yawe Yennele li kan.

²⁴ Ko pilige ko ni, Izirayeli tara to ti yaa ka pye tara taanri woro mbe taga Ezhipiti tara naa Asiri tara ti na; ki tara taanri ti kala na, Yawe Yennele li yaa ka duwaw dunruya woolo pe na.

²⁵ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li yaa ka duwaw pe na, mbe yo fo: «Ferewe yen Ezhipiti tara fenne pe woo, poro mbele pe yen na woolo; ferewe yen Asiri tara fenne pe woo, poro mbele mi da na kee ki ni we; ferewe yen Izirayeli woolo pe woo, poro mbele pe yen na korogo ye.»

20

*Ezayi kala laa pye Ezhipiti
tara fenne naa Etiyopi tara fenne
pe tege ki kacen*

¹ Ye le na ni Asiri tara wunlunana Sarigon wila wi malingboonlo ngbeleye togboo wi torogo, a wi saa malaga gbɔn Asidodi ca ki ni maga sho,

² ki wagati wi ni, Yawe Yennele laa para Amozi pinambyo Ezayi wi ni ma yo fo: «Jatere piriwen yariporo nda ti yen ma na, kari ma sari wo mari tege, moo sawira ti wo wa ma tooro ti na.» A Ezayi wi sigi pye ma, nee yanri witiwaga naa towara[†].

³ Kona, a Yawe Yennele li sho fo: «Na tunmbyee Ezayi wi tanga witiwaga naa towara fo ma saa gbɔn ye le taanri, a ki pye kacen konaa na kagala ngele ke yen na paan ke ye ge nari Ezhipiti tara naa Etiyopi tara ti wogo na ye ge nga na,

⁴ ki pyelomo nungba pi na, Asiri tara wunlunana wi yaa Ezhipiti tara fenne pe yigi malaga kasopile, mbe Etiyopi tara fenne pe koli mbe kari pe ni kulowo ni. Wi yaa kari lefonmbolo naa leelele pe ni witiwaga naa towara, konaa nawewara; ko yaa pye fere gbɔro Ezhipiti tara fenne pe yeri.

⁵ «Kona, mbele paa pe jigi wi taga Etiyopi tara ti na, na pe ye gbogo Ezhipiti tara ti sagawa pi kala na, sunndo kongɔ naa fere yaa pe ta.

⁶ Ko pilige ko ni, ki kogoje yon tara fenne pe yaa kaa yuun fo: «Ye wele, waa we jigi wi taga leele mbele na, poro mbele waa pye we larasaga ma yo pe we saga, mbe we sho Asiri tara wunlunana wi kee, nga ki poro ta koyi yeen; woro wo yaa sho mele koni?» »

21

Babiloni tara ti tolo kala

¹ Sennghanra nda tila yo kogoje yon tara gbinri wi wogo na, fo: Ye ge nga na tifelingbogo ma yiri ma pan ma Negevu tara ti pari ma toro, pa juguye pe yen na paan ma, ma yiri wa gbinri wi ni, ma yiri wa tara nda ti yen fyere ni ti ni.

² Kanɓanga kayi ki naga na na yariyanga ni.

Leele javafo wi yen na java wi piin,
jogowo pyefo wi yen na jogowo pi piin.

Elamu tara malingboonlo, ye yiri ye sa to malaga ki na!

[†] 20:2 20:2: Kila pye pe ka lere wa yigi malaga kasopyo, wi maa yanri witiwaga naa towara; Eza 3.24; 2 Kuro 28.15.

Medi tara† malingboonlo ye sa malingboonlo censaga kan ye ca ki yon ton!
We Fɔ wi yo fɔ: «Leele pe yen na jenge nga jɛɛn, mi yaa ki ni fuun ki kɔ.»

³ Ki kala na, na sennɛ li yen nala yaa jenge,
lara ti yen nala yaa paa yege nga na jɛɛ selara ma kaa yiri wi ni.
Na jigi wi kɔn na na fɔ mi woro na nuru naa,
sunndo kongo ki kala na, mi woro na yaan naa.

⁴ Na jatere wi piri na na,
fyere gbɔɔ na yigi.
Mila pye na yembinɛ li singi, mbe ta mbe tifɛnɛ tanla ta,
ɛɛn fɔ li kannga ma pye fyere ni na yeri.

⁵ Pe yen na lisaga ki gbɛgeɛ, na paara ti jaan,
pe yen na nii, pe yen na woo.
Ɛɛn fɔ pe yaa ka fɔ mbege logo fɔ:
«Yoro malingboonlo teeɛle, ye yiri!
Ye sinmɛ fa ye tuguron sigeyaara ti na!»

⁶ Katugu we Fɔ wigi yo na kan fɔ:
«Kari ma sa kɔɔsiri pyefɔ wa tɛge wila laga ki kɔɔsi,
fɔ na wi ka yaraga nga yan wigi yo.»

⁷ Na wi ka malaga gbɔnwotoɔo yan shɔnye shyen na tilele,
na wi ka leele pele yan pɛ lugu sofilele na,
mbe pele yan pɛ lugu yongomɛye na,
wila kɔɔsiri piin jenge,
wila kɔɔsiri piin jenge tiyongo.

⁸ A kɔɔsiri pyefɔ wi si kaa gbele ngbanga paa jara yen, ma yo fɔ:
«Na tɔfɔ, sanngazo ɲa pe maa kɔɔsiri piin wi na mi yere wa wi go na,
na kɔɔsiri piin pilige lombongo ki ni;
mi koro ma yere wa na yeresaga na wele yembinɛ li ni fuun li ni.

⁹ Ye wele, naɲa wa yen na paan wa, malaga gbɔnwotoɔo na,
ɲa shɔnye shyen na tilele.

Wi sɛnɛ ti lɛ na yuun fɔ:

«Kɪ to, Babiloni ca kɪ to!

Pe yarisanndo yanlere ti toori tara, ma yaari.» »

¹⁰ E, na woolo, yoro mbele pɛ ye sun paa yarilire yen, wa na yarilire
sunsaga ki ni,
nga mi logo Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fɔ, Izirayeli woolo Yenɲele
li yeri,
koyi nga mi yo ye kan we.

Yenɲele yon sɛnɛ nda tila yo

Duma tara ti wogo na

¹¹ Sɛnɲbanra nda tila yo Duma† tara ti wogo na.

Lere wa koro wa Seyiri† tara ma gbele ngbanga mala yeri, ma yo fɔ:

† 21:2 21:2: Elamu tara fenne naa Medi tara fenne pe tara to tila pye nala pilige Iran tara re.

† 21:11 21:11: Duma tara ti yen wa Larabuye tara ti yonloparawa kameɲge kɛɛ yeri, wa Babiloni tara naa Siri tara ti shyen ti sogowo pi ni. Leele pele maa ki sɔnri ma yo Duma tara to ti yen Edomu tara re. Duma koro wowi ɲa fɔ «pyerege.» † 21:11 21:11: Seyiri tara to pe maa yinri fun Edomu.

«Korosiiri pyefo, yembine li yen mele?
Korosiiri pyefo, yembine li yen mele?»

¹² A korosiiri pyefo wi suu yon sogo ma yo fo:

«Lalaaga ki ma pan, yembine fun li ma wo.
Na kaa pye ye yen na jaa mbe yewe, ye yewe;
ko pungo na, ye songoro ye pan naa fonngɔ.»

Yenɲele yon senre nda tila yo

Larabu tara ti wogo na

¹³ Senngbanra nda tila yo Larabu tara ti wogo na.

Yoro Dedan ca yongome fenne mbele tangafenne,
ye yaa sa wonlo wa Larabu tara yan nawa pi ni.

¹⁴ Yoro Tema tara fenne,

ye sa mbele wogo yen pe na pe fili, ye tonmo kan pe yeri.
Ye sa yaakara kan mbele paa fee mbe sho pe yeri.

¹⁵ Katugu pe yen na fee tokobi wi yege,
tokobi ɲa pe kow wa wi wofogo ki ni, pe yen na fee wi yege,
naa sandiga ɲga pe yen na tile pe na ki yege,
naa malaga ki jologo ki yege.

¹⁶ Katugu pa we Fo wigi yo na kan yeen fo: «Sanni yeɲe nunɲba, mbe
yala tunmbye ɲa pe maa sara wi tunngo pyeyeɲe li ni, mi yaa Kedari tara
ti gbogowo pi ko pew.

¹⁷ Kedari tara malingboonlo mbele pe yen sandira wonfenne jembele,
pe yaa ka koro jeeɲe. Katugu Yawe Yenɲele, Izirayeli woolo Yenɲele lo li
yo ma.»

22

Yenɲele yon senre nda tila yo Zheruzalemu ca ki wogo na

¹ Senngbanra nda tila yo yariyanra gbunlundege ki wogo na.

Zheruzalemu ca, ki cen mele?

Yinɲi na, a ca woolo pe ni fuun pe si lugu wa biriyinre ti go na?

² Mboro ca ɲga tinme gbɔɔ maa yinrigi wa ma ni,
ca ɲga ki yen ma yin tinme legerɛ naa yogorimo ni we.

Ma woolo mbele pe ku, tokobi ma wi pe gbo,
pee pe gbo malaga gbonsaga na.

³ Ma malingboonlo teeɲe pe ni fuun pe pinle ma fe,
sandiga wonfenne pe pe yigi malaga kasopiile.
Poon ca woolo mbele fuun pe yan pe yigi malaga kasopiile,
ali mbele paa fe ma kari lege pe pe yigi malaga kasopiile.

⁴ Ki kala na, mi yen naga yuun ye kan fo:

«Ye ye yere ti laga na na,
yanla yaga mbe gbele jɛɲge.

Yaga kaa ye ye tege mbe yo fo ye yaa na kotogo ki sogo na na,
na woolo pe tongowo pi kala na.

⁵ Katugu ki nala pilige ɲga ki yen yewerege pilige,
naa jatere piriwen pilige konaa laworo pilige.»

We Fo, Yawe Yenɲele, Yenɲele na yawa pi ni fuun fo lo li ko wa we na wa
yariyanra gbunlundege ki ni.

Pe yen na ca ki malaga sigembogo ki jaanri,
jologo gbeere yen na yinrigi wa yanwira keɲ yeri na sagawa jaa.

⁶ Elamu tara malingboonlo pè pe sanngboye pe le;
malingboonlo yen wa pe malaga gbɔnwotoroye pe ni, a pèle lugu shonye
na.

Kiri ca malingboonlo pè pe tuguron sigeyaara ti yirige funwa na.

⁷ E, Zheruzalemu ca fenne, ye gbunlunderɛ nda ti yon ti ni fuun ti na, ti
yen ma yin malaga gbɔnwotoroye pe ni!

Malingboonlo mbele pe yen shon lugufenne, pè pan ma yere malinjɛ wi
na wa ye ca mbogo yeyongo ki na.

⁸ Pè Zhuda tara woolo pe go sigeyaara ti sho pe yeri.

Ko pilige ko ni, go nga paa pye na yinri Kologo go pa pe jigi wila pye ki
malingbonyaara ti na.

⁹ Mbogo nga ki yen ma Davidi ca ki maga, ki jɛɛnri sara legere yèri yan;
yaa tɔnmɔ yetegewe tɛge ye yɛɛ kan wa nɔgona tɔnmɔ wege ki ni.

¹⁰ Yaa Zheruzalemu ca yinre ti jiri mari yon jen,
ma yinre ta jaanri ti ni, mbe ta mbe ka taga ca ki malaga sigembogo ki
liriwen pi na.

¹¹ Yaa tɔnmɔ wege ka wɔ wa mboro shyen ti sɔgowɔ pi ni, janjo mbe
tɔnmɔ wege lege ki tɔnmɔ pi tile mboo le wa ki ni.

Ɛɛn fɔ ɲa wi yen ki kagala ngele ke pyefɔ, ye sila pye na wo wele.
Ɗa wigi kagala ke gbegɛle maga le wa fafafa, ye sila wi jate.

¹² Ko pilige ko ni, we Fɔ, Yawe Yɛnnɛle na yawa pi ni fuun fɔ làa ye yeri,
ma yo fɔ yaa gbele, yaa yungbɔgɔrɔ sɛnre yuun,
ye ye yinre ti kulu, ye jatere piriwen yariɔrɔ le ye yɛɛ na.

¹³ Ɛɛn fɔ, ye wele, ye yɛn nayinmɛ na, na yɔgɔri!

Ye yɛn na nɛre kuun, na simbaala kɔnlogi,
na kara ti kaa, na duven woo.

Ye yɛn na yuun fɔ: «Ye ti waa nii waa woo,
katugu goto we yaa ku†!»

¹⁴ Yawe Yɛnnɛle na yawa pi ni fuun fɔ ligi sɛnre nda ti le na nungbolo ma
yo fɔ:

«Ki kajɔɔgo nga ki se kala yaga ye na fɔ ye sa ku.»

We Fɔ, Yawe Yɛnnɛle na yawa pi ni fuun fɔ lo li yo ma.

Yɛnnɛle yon sɛnre nda tila yo

Shebina wi wogo na

¹⁵ We Fɔ, Yawe Yɛnnɛle na yawa pi ni fuun fɔ, pa li yo yɛɛn fɔ: «Yiri ma
kari wa Shebina wi yeri, wo ɲa wi yɛn ma cɛn wunluwɔ go ki go na, maga
yo wi kan fɔ:

¹⁶ <Yingi yaraga ki yɛn ma yeri lagame,
ma sege woo wiwiin wi yɛn ma yeri lagame,
fɔ a maa fanga woo ma yɛɛ kan lagame?

Ma yɛn na fanga woo ma yɛɛ kan wa yanwira ti go na,
nɔɔ gbɔo wi sinlesaga ki tɛni wa walaga ki ni mbege tɛge.

¹⁷ Wele, mboro ɲa nanja fannga fɔ, Yawe Yɛnnɛle li yaa ma yigi mbɔɔn
kunnu jɛnge,

mbɔɔn wa fannga ni fɔ lege.

¹⁸ Li yaa kɔɔn wa maa kɔngi, maa kɔngi paa funɔgɔrɔgo yɛn,
mbe kari tara ta ni, nda ti nawa pì gbɔgo.

† 22:13 22:13: Poli wila ki sɛnre nda ti yo wa 1 Koren 15.32laga ki ni.

Pa ma yaa ka sa ku wa, ma malaga gbonwotoroye mbele pe yen gbogowo ni, pa pe yaa ka koro wa,

mboro na maa fere wa ma tafa wi go woolo pe na we.

¹⁹ Mi yaa koon puru mboon laga wa ma tunngo ki na, we fo wo wi yo ma, fo mi yaa koon tile mboon laga wa ma censaga ki na.

²⁰ Ko pilige ko ni, mi yaa kanla tunmbyee wi yeri, Hilikiya pinambyo Eliyakimu we.

²¹ Mi yaa koon legboolo derigbozo ki le wi kan, mboon kurusijara wi po wa wi senne, mboon fannga ki le wi kee.

Wi yaa ka pye Zheruzalemu ca woolo pe to, mbe pye Zhuda tara wunluwo pi to.

²² Mi yaa ka Davidi wi wunluwo go lakile wi le wi kee. Wi ka go nga yenge, lere kpe se ya mbege ton.

Wi ka go nga ton, lere kpe se ya mbege yenge†.

²³ Mi yaa kaa kan mboo yerege wa tara ti na, paa tugumbolo yen lashelege ka na;

wi wunluwo jongo ki yaa ka gbogowo ta, mbe megbozo kan wi to go woolo pe yeri.»

²⁴ «Wi go woolo pe ni fuun pe yaa ka pye mbe yannga yannga wi na, legboolo mbe pinle lepigile ke ni, paa yege nga na pe ma kaa yaapire yannga tugumbolo na, mbege le wojengele ke na mbe saga wa cagboro ti na.»

²⁵ Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma fo: «Ko pilige ko ni, ki tugumbolo na paa kan mali yerege lashelege ka na, li yaa ka kow mbe wo wa. Pe yaa kali kaari mbeli jaanri. Tuguro nda fuun tila pye ma yannga yannga li na, ti yaa ka toori mbe jongo.» Yawe Yenjele lo li yo ma.

23

Yenjele yon senre nda tila yo

Tiri naa Sidon cara ti wogo na

¹ Senngbanra nda tila yo Tiri† ca ki wogo na.

Yoro Tarisisi ca tonmokoro tugboro, yaa yungbogo gbelege gbele, katugu Tiri ca ki tongo!

Yinre woro wa naa, tonmokoro yeresaga woro wa naa!

Pe yirisanga wi ni wa Shipiri logo fugo tara ti ni ma pan, paa ki senre ti yo pe kan.

² Yoro kogoje yon tara fenne, ye pyeri fyere ti kala na, yoro Sidon ca safari wafenne, ye pyeri, yoro mbele ye pitunmbolo pe maa yanri na kee na paan wa kogoje wi na.

³ Yariluguro nda paa pye na nuru wa Nili gbaan wi yon na, ki yarilire nda paa pye na koon wa gbaan wi yon na, to tila pye Sidon ca fenne pe yarijende tawa pi go ye. Pe ca ko kila pye cengele sanngala ke safari wasaga ye.

⁴ Mboro Sidon ca, ki yala fere mboon yigi, mboro na ma yen kogoje yon tara cagbozo nga ki yen fannga ni we;

† 22:22 22:22: Mati 16:19; Naga 1:18; 3:7 † 23:1 23:1: Tiri naa Sidon cara tila pye Fenesi tara ti cagboro shyen to ta. Ki cara tila pye wa kogoje wi yon na. Tonmokoro yeresara la pye wa ki cara ti ni fun. Lelegere tonmokoro tugboro la pye na paan wa yarilegere ni.

katugu pa kogoje wi yo yeen fo:

«Mi si selara yama jen, mi fa pyo se;
mi si pinambiile koro,
nakoma mbe sumborombiile gbegele†.»

⁵ Na Ezhipiti tara fenne paga ki senre ti logo,
na paga Tiri ca tolo wogo ki logo,
pe yaa la seri fyere ti kala na.

⁶ Ye kogoje wi kon ye kari wa Tarisisi ca,
yoro kogoje yon tara woolo, yaa yungbogo gbelege gbele!

⁷ Ye ca nga kila pye yogorimo ni, ko ki cen yeen gbari?
Ki ca nga ki kan maga le wa fafafa wa;
ca nga ki woolo paa pye na tanri na kee fo lege,
ma saa yinre kan ma cen wa cengele kele yeye go na fannga na.

⁸ Amba wigi kala na li kon mali teye Tiri ca ki mege ni ma?
Ca nga kila pye na wunluwo njagala ke kaan we,
ko nga ki safari wafenne paa pye na jate paa fannga fenne yen,
ko nga ki perefenne paa pye megbogo fenne laga dunruya wi ni we.

⁹ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lo ligi kala na li kon mali teye,
jango mbe leele mbele pe maa pe yee gbogo, mbe pe yee gbogowo pi ko,
mbe legboolo mbele fuun pe yen laga dunruya wi ni pe tirige.

¹⁰ Yoro Tarisisi ca fenne, ye yiri yaa ye tara ti fali,
paa yeye nga na Ezhipiti tara fenne pe maa Nili gbaan yon tara ti fali we;
katugu tonmokoro yeresaga woro wa ye yeri naa.

¹¹ Yawe Yennele li li kee ki yirige kogoje wi na,
li yen na wunluwo tara pyew ti tigile.
Li kono kan leele pele yeri ma yo pe Kana tara fenne† pe malaga sigeyinre
ti jaanri.

¹² Li yo fo: «Yoro Sidon ca woolo, ye se ka yogori naa,
yoro mbele ye yen paa sumboro nanambajeen yen, na pe sinle wi ni
fannga na.

Ye yiri ye kogoje wi kon ye kari wa Shipiri logo fugo tara ti ni, ye sa cen
wa,

een fo ali mbe ye ta wa ki laga ki na, ye se wogosaga ta.»

¹³ Ye Kalide tara fenne pe tara ti wele,
pe cenle li ko ma wo wa.

Asiri tara fenne pege laga ki sho maga pye yanyaara ti censaga.
Pe lugusara gbegele ma Babiloni ca mbogo ki maga,
ma pe wunluwo yinre ti jaanri, mari pye kataga.

¹⁴ Yoro Tarisisi ca tonmokoro tugboro, yaa yungbogo gbelege gbele,
katugu pe ye malaga sigeca ki jaanri.

¹⁵ Ko wagati wo ni, leele pe yaa ka feye Tiri ca ki na, fo sa gbom yele nafa
taanri ma yiri ke; ko yen wunlunana nungba yinwege yegele yon. Na ki

† 23:4 23:4: Ki senre nda ti koro wo yen fo Fenesi tara fenne pe se ka yarijende ta naa tunngo nga
paa piin wa kogoje wi ni ki fannga na. Lagame pe kogoje wi taanla jele na pe pori wa ni, katugu
ki leele paa pye naga sonri ndee kogoje wi yen pe cenle woolo pe jo. † 23:11 23:11: Fenesi tara
fenne paa pye Kana tara fenne poro pele (Zhen 10.15), wagati wa ni, paa pye na safari wafenne
pe yinri fun Kana tara fenne.

yegele nafa taanri ma yiri ke ke ka ka ke yee yon fili, Tiri ca kala li yaa ka pye paa nanjaa na wi senre ti yo wa yurugo ki ni, ma yo fo:

¹⁶ «Mboro nanjaa na leele pe fegere ma kala, ngoni wa le maa ca ki mari.

Maa ngoni wi gboon jenge, maa yuuro legere koo, jango nambala pe ta pe nawa to ma na naa.»

¹⁷ Na yegele nafa taanri ma yiri ke ke ka ka toro mbe ko, pa Yawe Yennele li yaa jatere pye Tiri ca ki na naa. Pa ca ki yaa songoro naa, mbaa ki penjara mbasinnde woro ti taa; ki yaa ka koro mbaa nanjara piin wunluwo tara ti ni fuun ti ni laga tara ti na.

¹⁸ Een fo ki tonli wo naa ki yaritara nda ti yen fyongo woro, ti yaa ka tege ti ye Yawe Yennele li kan. Pe se kari gbogolo ti yee na, pe se si kari tege naa. Mbele pe yen na tunjgo piin Yawe Yennele li yegere sogowo, ti yaa ka pye poro woro, jango paa yaakara taa paa tinni, konaa paa yariporo tiyonro taa paa nii.

24

Yennele li yaa ka tara ti tongo

¹ Wele, Yawe Yennele li yaa ka tara ti tongo mberi yaga waga; li yaa kari gbon mberi piri mbe leele pe jaraga.

² Nga ki yaa pye leele sanmbala pe na, ko nungba ko ki yaa pye saraga wofenne pe na,

nga ki yaa pye kulonana wi na, ko nungba ko ki yaa pye wi tafa wi na, nga ki yaa pye kulajo wi na, ko nungba ko ki yaa pye wi tafa jele wi na, nga ki yaa pye perefo wi na, ko nungba ko ki yaa pye lfo wi na, nga ki yaa pye leele jinfo wi na, ko nungba ko ki yaa pye na wi saa jin wi na,

nga ki yaa pye fogo konfo wi na, ko nungba ko ki yaa pye fogo tagafo wi na.

³ Tara ti yaa ka tongo pew mbe koro waga; katugu Yawe Yennele lo ligi senre nda ti yo.

⁴ Tara ti yen na kunwo gbelege gbele, ti fannga ki ko, tara woolo pe yen tege na, pe yen na cogo, dunruya legboolo pe yen na cogo.

⁵ Tara woolo pe tara ti tege fyongo ni, katugu pe Yennele li lasiri wi jogo, mali kondengegele ke kannga, mali yon finliwe mbakoo pi jogo.

⁶ Ki kala na danga tara ti yigi nari jogo, tara woolo pe kajogoro ti go kala li to pe na. Ki kala na tara woolo pe yen na koo na kee, leele jenri pe koro ko ce.

⁷ Duven fonjo wi ko pew, ezen tiire ti waga; leele mbele fuun paa pye nayinme na, pe yen na jeen.

⁸ Pimbigile gbongo yogorimo pi ko, leele pe yogorimo tinme pi yere, ngoni magala tanla li ko.

⁹ Lere woro na duven woo na yuuro koo naa;
sinme welewe pi sori wa pi wofenne pe yon.

¹⁰ Ca ki ya ma koro waga;
yinre ti ni fuun ti yen ma ton,
lere kpe woro na yiin wa ti ni naa.

¹¹ Leele pe yen na gbele wa ca nawa kongolo ke ni,
katugu duven wi jerege.

Yogorimo pi ko pew,
nayinme pi ko laga tara ti ni.

¹² Ca ki ni fuun ki tongo ma koro waga,
ca ki yeyonro kororo ti kaari ma jogo.

¹³ Nga ki yaa ka pye laga tara ti ni, konaa cengele ke sogowo,
ki yaa ka pye paa yeye nga na pe ma kaa oliviye tige ki yangara mbege
pire ti wo we,
konaa paa yeye nga na erezen pire ti congolo, pe ma kaa erezen kere ti
san we.

*Yennele li woolo pe yen na yogori,
na yogorimo wagati wi fa gbom*

¹⁴ Een fo mbele pe sho, pe pe magangala ke yirige na nayinme kongolo
waa;

pe yen na yogorimo kongolo waa, na Yawe Yennele li gbogo, ma yiri wa
yonlo tosaga kee yeri.

¹⁵ Ki kala na, yaa Yawe Yennele li gbogo wa yonlo yirisaga kee tara ti ni;
yaa Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li mege ki gbogo wa logo furo
tara nda wa kogoje wi ni ti ni.

¹⁶ We yen na yuuro shogo nuru na yinrigi wa dunruya wi kosaga ki na, na
yuun fo:

«Gbogowo yen Yennele na li yen sinne li woo!»

Een fo, a mi sho fo: «E, na wogo ki jogo! Na wogo ki jogo!
Jologo yen na wogo!»

Java pyefenne pe yen na java wi piin! Java wo wi!

Java pyefenne pe yen na java wi piin!

¹⁷ Sunndo kongolo, naa wetijugo konaa mere ti ni,
to ti yen wa ye yeye, yoro tara woolo wele.

¹⁸ Lere na kaa fee sunndo kongolo kagala ke yeye,
wo yaa sa to wa wetijugo ki ni,
lere na ka yiri wa wetijugo ki ni,
mere ti yaa wo yigi;

katugu naayeri wegele ke yenge,
tara ti ngona canyaara ti yen na yegeyeye.

¹⁹ Tara ti jeenri na lagala,
tara ti yaari fo na pagala,
tara ti yen na yegeyeye fo jenge.

²⁰ Tara ti yen na fingi paa sinndire fo yen;
ti yen na yeye paa segbaga yen.
Ti kapere ti yen ma nugu ti go na;
ti yaa to, ti se ya yiri naa.

*Yawe Yennele lo li yaa ka pye
wunluwo wa Zheruzalemu ca*

²¹ Ko pilige ko ni, Yawe Yennele li yaa ka naayeri fannnga yaara ti fogo ton ti na, mbe tara na wunlumbolo pe kapere ti fogo ton pe na.

²² Pe yaa ka pe gbogolo pe yee na paa kasopiile yen wege ka ni. Pe yaa ka kaso go ki yon ton pe na; na wagati titonlowo wa ka ka toro, pe yaa ka pe le jologo.

²³ Yenge ki yaa ka go sogo,

yonlo ki yaa ka fere sho;

katugu Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li yaa ka cen wunluwo pi na
wa Siyon yanwiga ki na konaa wa Zheruzalemu ca.

Li gbogowo yanwa pi yaa kaa yengele li tara lelele pe yee sogowo.

25

Yennele li woolo pe daga

mbaa li sonni

¹ Yawe Yennele, mboro ma yen na Yennele le.

Mi yaa loon sonni mbaa ma gbogo,

katugu ma kagbogolo pye.

Nga ma kon ma tege, maga le wa wagati titonlowo ni, ki yaa koro wa ki
yonlo li ni, ki se kannga.

² Ma ca ki tongo maga pye kataga,

ko nga malaga sigeca, maga jogo maga pye sinndere gbogolosaga,

ko nga nambanmbala pe wunluwo go gbogo ye, maga ya, pe se kaga kan
naa.

³ Ki kala na, cengele ngele ke yen fannnga ni ke yen noo gbogo;

cengele woolo mbele pe yen lewelimbele pe cara ti yen na fye ma yee.

⁴ Mboro ma yen fannnga fenne pe larasaga ye,

mboro ma yen fyonwo fenne pe larasaga pe jorowo sanga ni,

mboro ma yen pe larasaga ye tisagbogo wagati ni,

mboro ma yen paa pe yinne yen kafugo sanga ni,

katugu lewelimbele pe nangbanwa pi yen paa tisagbogo ma kaa na paan
na mbogo gboon we;

⁵ nakoma paa yee nga na yonlo tufunwo pi ma tawara ti weri we.

Mboro ma ma cengele ke yee gbogowo tinne pi ko;

yee nga na kambaara ti ma yonlo ki ton mbege tufunwo pi yerege,

mboro fun pa ma ma lewelimbele pe yurukogo ki ko ma.

Yennele li yen

na liwen gbao gbegede

cengele ke ni fuun ke kan

⁶ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li yen na liwen gbao gbegede cengele
ke ni fuun ke kan,

wa Siyon yanwiga ki na.

Yanlaga kara naa duven taan yen wa pi ni,

naa kara nda ti sogolo li yon konaa ti sinne pi ni,

konaa duven taan na pe fyenli tiyongo!

⁷ Wa ki yanwiga nungha ki na, yesanga mbogbogo nga ki yen ma tara na
leele pe ni fuun pe yee ki ton, li yaa kaga walagi;

paritōnngo nga ki yen ma cengele ke ni fuun ke yegε ki tōn, li yaa kaga walagi†.

⁸ Li yaa ka kunwo pi fannga ki kō pew,

we fō, Yawe Yennele li yaa ka yentunwo pi tulu wa pe ni fuun pe yere ti na†.

Tifagawa mba pila pye li woolo pe na, li yaa pi kō mboo laga pe na tara ti lagapyew ki nī.

Yawe Yennele lo li yo ma.

*Izirayeli woolo pe yaa yeyinngε ta,
Mowabu tara woolo
poro yaa jōlōgō ta*

⁹ Ko pilige ko ni, pe yaa ka yo fō:

«We Yennele loli na yeen,

wè we jigi wi taga lo na,

lo li we shō.

Lo li yen Yawe Yennele na wè we jigi wi taga li na;

ye ti waa yōgōri we yin nayinme ni,

katugu li we shō.

¹⁰ Yawe Yennele li yaa li kεε ki taga ki yanwiga nga ki na mbaa ki go singi.»

Een fō pe yaa ka Mowabu tara ti tangala mberi tōngōlō yōnlō nungba, paa yegε nga na pe ma kaa yan waga kaari mbege le titεge mbege fōngō mbege pye fyōngō.

¹¹ Mbe pe ta wa ki titεge ki ni, pe yaa kaa keyen yi yinrigi mbaa yi fingi,

paa yegε nga na lōgō gbōnfō maa wi keyen yi yinrigi na lōgō gbōon we;

een fō Yawe Yennele li yaa ka pe yεε gbōgōwō pi kō

kōnaa pe fannga kagala ke ni.

¹² Yoro Mowabu tara fenne, ye malaga sigemboro nda ti yagara ma pye fannga ni,

Yawe Yennele li yaa kari yaari mberi jaanri,

mberi sinngε tara wa taambugō ki ni.

26

*Cagbōgō nga ki yen fannga ni
ki cew tawa yurugo*

¹ Ko pilige ko ni, pe yaa kaga yurugo nga ki shō wa Zhuda tara mbe yo fō:

«Malaga sigeca yen we yeri;

Yawe Yennele lo jate li nawa mboro naa pungo mboro wa maga maga, jango mbe we shō.

² Ye ca ki yeyōnrō ti yengele,

ye cēnlē na li woolo pe yen ma sin pe yaga pe ye,

ki cēnlē na li woolo pe yen tagawa ni we.

³ Lere ḡa wi jatere wi yen ma cēn wi na laga nungba,

ma ma yeyinngε jεngε kan wi yeri,

katugu wūu jigi wi taga ma na.

⁴ Ye ye jigi wi taga Yawe Yennele li na fō sanga pyew,

† 25:7 25:7: 1 Wunlu 19.13; Eza 29.10-12; 2 Koren 3.13-18 † 25:8 25.8: 1 Koren 15.54; Naga 7.17; 21.4

katugu Yawe Yennɛle li yen paa walaga yen na we go singi wagati wi ni fuun.

⁵ Leele mbele pàa pye ma cɛn wa yanwira ti go na yɛɛ gbɔgɔwɔ ni, li pe tirige,

li cagbɔgɔ nga kila pye fannga ni ki jan tara, maga jan maga sinnge wa taambugɔ ki ni.

⁶ Leele pe yen naga tangala tɔɔɔ ni, fyonwɔ fenne pe yen naga tangala, mbele pe yen tege na, pe yen naga tangala.»

Yennɛle jafenne pe Yennɛle yenrewe

⁷ Lesinɛ wi kono li yen sinne; we fɔ, mboro na ma yen sinne, ma ma lesinɛ wi kono li yon yala wi kan.

⁸ Kaselege ko na, Yawe Yennɛle, ma kakɔndɛgenɛle ke yen na kono na nari, we yaa koro wa li ni;

we yen na wele mboro yeri.

We nandanwa kala lo yen mbaa ma mege ki yinri konaa mbaa ma gbogo.

⁹ Yembine ma wogo ki ma pye wa na jatere wi na;

mi maa ma lagajaa na kotogo ki ni fuun ki ni.

Na ma kiti kɔnkala li ka to dunruya woolo pe na sanga na ni, ko senwee piile pe maa kasinɛge kono li lagajaa.

¹⁰ Ali na pe ka lepee wi yinriwe ta,

wila kasinɛge kono li lagaja.

Wi ma koro na kapege ki piin wa lesinmbele pe tara ti ni;

wila la Yawe Yennɛle li gbɔgɔwɔ pi jate.

¹¹ Yawe Yennɛle, mɔɔ kɛɛ ki yirige lepeepe pe na,

ɛɛn fɔ pe woro naga yaan.

Nga ma yaa pye ma woolo pe kan ma ndanlawa gbɔɔ pi fannga na, pe yaa ki yan fɔ mbe fere sho.

Kason nga ki gbɛgele ma juguye pe mege ni, ko ki yaa ka lepeepe pe sogo pew.

¹² Yawe Yennɛle, ma maa yeyinɛge kaan we yeri;

katugu kala o kala we ka li nɔgo le, mboro ma mali pye mbeli yon fili.

¹³ Yawe Yennɛle, we Yennɛle, tafenne pɛle yɛge cɛn we go na, mbele pe yen pe yɛ mboro ni,

ɛɛn fɔ, ma fannga na, mboro nunɔba pe, mboro mege ko we yen na gbogo.

¹⁴ Mbele pɛ ku mako, pe se ka yiri mbaa pe yinwege ki piin naa; kuulo pe se ka yiri naa.

Ki pye ma, mɔ yiri pe kɔɔgo ma pe tongo, ma pe mege ki ko maga wɔ wa leele pe jatere wi ni.

¹⁵ Yawe Yennɛle, we cɛnle woolo pe pye pe lege,

we cɛnle li pye li lege, mɔɔ gbɔgɔwɔ pi naga;

ma we tara ti kɔngolo ke kannga ma ka taga we tara ti gbeme pi na.

¹⁶ Yawe Yennɛle, sanga na ni waa pye wa jologo ki ni, waa ma lagaja;

sanga na ni maa we le jologo, waa ma yenri jenge ma yo ma we saga.

¹⁷ Yawe Yennɛle, waa pye ma yɛge sɔgɔwɔ paa yɛge nga na jele selara ma kaa yiri wi ni,

na wi yen na gbele na nagala lara yama pi kɛɛ.

¹⁸ Waa kugbo le, ma selara yama pi jen,

ɛɛn fɔ tifelege waa kaa se.

Wee ya mbe kala la pye mbe tara woolo pe sho,
wee ya mbe piile se mbe taga wa dunruya woolo pe na.

*Kuulo pe yaa ka yen
mbe yiri wa kunwo pi ni*

¹⁹ Na woolo, ye woolo mbele pè ku pe yaa ka yen mbe pye yinwege na,
ye kuulo pe yaa ka yen mbe yiri wa kunwo pi ni.
Yoro mbele ye yen ma sinle wa tara ti nɔgɔna,
ye yen ye yiri wa kunwo pi ni, yaa jɔrɔgi nayinme ni;
katugu Yɛnnɛle li yaa li fɔɔngɔ nɔga ki maa yanwa kaan ki tirige tara ti na,
pa kona tara ti yaa ti leele mbele pè ku pe sɔngɔrɔ pe yen pe yiri.

²⁰ Na woolo, ye kari ye sa ye wa ye yinre ti ni,
ye kɔɔrɔ ti tɔn ye yɛɛ na,
ye lara wa wagati jɛnri ni,
sanni we Fɔ wi nanɔɔbanwa wagati wi sa kɔ.

²¹ Katugu, ye wele, Yawe Yɛnnɛle li yen na yinrigi wa li censaga ki ni,
jango mbe tara na woolo pe kapere ti fɔɔɔ tɔn pe na.
Leele mbele pè gbo, tara ti yaa ka pe kasanwa pi yirige funwa na;
leele mbele pè gbo, ti se ka pe lara naa.

27

*Pè cew ta
yarifɛlɛgɛ Leviyatan ki na*

¹ Ko pilige ko ni, Yawe Yɛnnɛle li yaa ka li tokobi pee, ɔa wi yen gbegbenɛ,
ma pye fanɔga ni wi le yarifɛlɛgɛ Leviyatan ki na, mbege le jɔɔɔɔ; ko nɔga
ki yen wɔɔɔɔ nɔga ki yen na fee we; yarifɛlɛgɛ Leviyatan, ko nɔga ki yen
wɔɔɔɔ nɔga ki kuuro kuuro we! Li yaa ka ki yarifɛlɛgɛ nɔga wa kɔɔɔɔ wi
ni ki gbo.

Yawe Yɛnnɛle li ɛrɛzɛn kɛrɛ kala

² Ko pilige ko ni, ye yurugo sho
ye ɛrɛzɛn kɛrɛ nda ti maa duven taan kaan ti son!

³ Mi Yawe Yɛnnɛle, muwi mi yen ti welefo;
mi yaa lari suguru tɔnmɔ ni sanga pyew.
Mi yaa lari go singi sɔnlɔ naa yɛmbine,
jango yaraga kpɛ ka ka pan mberi jɔɔɔ.

⁴ Nanɔɔbanwa kpɛ woro na ni naa;
ɛɛn fɔ, na mi ka wuuro naa yantiire wuuro yan wa ti ni,
kona mi yaa yiri ti kɔrɔɔ mbe malaga gbɔn ti ni,
mbe ti ni fuun ti pinle mberi sogo.

⁵ Kaawɔ panla pye pe larasaga,
pe yeyinɔge le mi naa poro sɔɔɔwɔ,
ee, pe yeyinɔge le mi naa poro sɔɔɔwɔ.

*Izirayeli woolo pe kapere
ti yaa ka kala yaga pe na*

⁶ Wagati wa yen wa na paan, Zhakɔbu setirige piile pe yaa ka ndire kan,
poro Izirayeli woolo pe yaa ka njere fɔnnɔ yirige, mbe fyɛnwɛ,
fɔ mbe dunruya wi yin pe pire ti ni.

⁷ Naga yen ma, Yawe Yɛnnɛle li pe gbɔn paa yɛgɛ nɔga na làa pe gbɔnfenne
pe gbɔn wi le?

Naga yen ma, làa pe gbo paa yege nga làa pe gbofenne pe gbo wi le?

⁸ Ayoo, li pe kiti wi kon maa yala:

Li pe puro ma kari pe ni kulowo ni tara ta yege ni;

li pe fe li yon tifelege ngbanga ki ni ma kari pe ni,

paa yonlo yirisaga tifeleingbogo ki yiripilige ka yen.

⁹ Ki pyewe pi na ma, pa Zhakobu setirige piile pe kajogoro ti kasulugo ki yaa ka pye yeen,

pe kapere ti ka kala yaga pe na ki pungo kala lo li na:

Pe yaa ka pe yarisunndo saara wosara sinndeere ti ni fuun ti yaari mberi pye muwe

paa pe ma kaa supugu purugu maa pye muwe we.

Yarisunngo jelege Ashera ki tiyagala ngele pe ma kan naga gbogo konaa wusuna nuwo taan saara wosara ta se ka pye wa naa.

¹⁰ Ee, malaga sigeca gbogo ki pye kataga;

leele pe ni fuun pe kari maga yaga waga, a ki pye paa gbinri yen.

Napire to ti maa nii na sinlele wa,

na tipire ti were ti kaa.

¹¹ Na ti njere tiga ka waga, pe mari kaari kaari,

jelele pe ma saa ti le mbe sa kason gberi ti ni.

Ki cenle woolo pe yen tijinliwe fu fenne,

ki kala na, pe dafu wi sila pe yinriwe ta,

na wila pe fanri pe yungbogoro woro wi na.

Izirayeli woolo mbele paa yigi

malaga kasopiile

pe yaa ka songoro mbe pan

¹² Ko pilige ko ni, Yawe Yennele li yaa yarlire tiire ti yangara, mbege le Efirati gbaan wi na fo saga wa Ezhipiti tara lafogo ki na.

Een fo yoro Izirayeli woolo wele, li yaa ka ye wulowulo nungba nungba.

¹³ Ko pilige ko ni, pe yaa ka mbanlaga gbegebenge ki win;

kona mbele paa pungo wa Asiri tara ti ni,

mbele paa puro ma kari pe ni wa Ezhipiti tara,

pe yaa ka songoro mbe pan.

Pe yaa ka pan mbaa foli Yawe Yennele li yege sogowo, mbaa li gbogo, wa li yanwiga kpoyi ki na wa Zheruzalemu ca.

28

Efrayimu tara ti yaa ka tongo

¹ Jologo yen Samari† ca ki wogo,

ki ca nga ki yen paa wunluwo njala yen,

ko nga ki yen ma cen wa gbunlundege tara tanra ti sogowo.

Ko Efrayimu tara sinwoolo pe maa pe yee gbogo ki kala na.

Pe fereyaara ti yen yarifyeenre nda ti fanla ko ce wa pe sinwoolo pe go na.

² Ye wele, nana wa yiri wa we Fo wi yeri,

nana na wi yen fannga ni ma pye kotogofa†;

wi yen na paan paa sinndeere tisaga yen,

† 28:1 28.1: Samari ca ko kila pye Izirayeli wunluwo tara nda wa yonloparawa kamenge kee yeri ti cagbogo ye. † 28:2 28.2: Nana na wi yen fannga ni ma pye kotogofa wo wi yen Asiri tara wunlunana we.

paa tisaga tifelingbogo nga ki maa jogowo piin ki yen,
 paa tisagbogo yen, nga ki ma pan ma loro ti fo.
 Wi lewewewe kapyere ti yaa yaraga pyew ki jan tara.

³ Ki wunluwo njala na li ti a Efirayimu tara sinwawo pe nee pe yee gbogo, leele pe yaa kali tangala tooo ni.

⁴ Ki yarifyeenre nda ti fanla, a peri pye pe fereyaara, to nda ti yen wa pe gbunlundege tara tanra ti go na, ti yaa ka pye paa figiye pige yen, nga ki keli ma pe sannda ti na ti cosanga wi yege. Lere na kaga yan, wi maga co, mbe sigi ka le teere.

⁵ Ko pilige ko ni, Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, li woolo sanmbala mbele pe koro go na, li yaa ka pye paa pe wunluwo njala gbogowo wolo yen, konaa mbe pye paa pe fereyaraga tiyongo yen.

⁶ Mbele pe yaa ka cen mbaa kiti wi koon, li yaa ka kasinnge jatare kan pe yeri; mbele pe ma malaga ki gbom juguye pe ni, mbe pe wonrogo fo wa ca ki yeyongo ki na, li yaa kotogo le pe ni.

Sinwawo pe yen na tege

Yenjele yon senre yofenne pe na

⁷ Zhuda tara woolo poro fun pe yen na gbali duven wi kala na, sinme welewe pi pe pungo. Saraga wofenne poro naa Yenjele yon senre yofenne pe yen na gbali sinme welewe pi kala na, pe tin duven wi ni; sinme welewe pi pe pungo, pe kaa pe yariyanra ti senre yuun pe maa gbali, pe maa fingi nee kiti wi koon.

⁸ Pe tabaliye pe ni fuun pe yen ma yin pe tuguro naa pe fyongo yaara ti ni, laga ka si koro naa kpoyi wa tabaliye pe na.

⁹ Pe yen na yuun fo: «Ambo Ezayi wila jaa mbaa nari kajenme ni oke? Wila jaa mbaa kagala koro jenme kaan ambo yeri yere? Wi yen naga sonri ndee piile mbele pe laga yinne na fonngo poro pele wele woro wi le?»

Piile mbele pe wo yinne ni fonfon nga, we yen poro pele wi le?

¹⁰ Katugu wi yen na yuun fo: «Ye toro lagame, ye ye lagame, yege pye yeen, ye kari yeen, ye jenri pye lagame, ye jenri pye wame†.» »

¹¹ Ki kala na, pe woro na leele mbele senre nuru, to nda ti yen cenle la yege woolo senre, ko senre to Yawe Yenjele li yaa ka tege mbaa para pe ni.

¹² Laa ki yo pe kan fo: «Lagame wi yen wogosaga ye, ye leele mbele pe te pe yaga pe cen pe wogo. Wogosaga koyi yeen.»

Een fo pe sila yenle mbe logo na yeri†.

¹³ Ki kala na, poro wo yeri, Yawe Yenjele li senre ti yaa pye fo:

† 28:10 28:10: Ki senre cenle nda leele paa pye nari yuun mbege naga fo pe woro piile mbele pe yen na kara poro pele, jango mbaa tege konaa mbaa ki lakoo Yenjele yon senre yofa wi na.

† 28:12 28:12: Ki senre nda ti yo wa 1 Koren 14.21laga ki ni.

«Ye toro lagame, ye ye lagame,
yege pye yeen, ye kari yeen,
ye jenri pye lagame, ye jenri pye wame.»
Kona, pe yaa gbali mbe to mbe jali pe senne li na, mbeli kon,
pe yaa ka ye penne ni, li pe yigi.

Go yenle sinndelege

¹⁴ Ki kala na, yoro mbele ye maa kala lakoo leele na,
ma pye ma cen Zheruzalemu ca woolo pe go na,
ye Yawe Yenjele li senre ti logo!

¹⁵ Ye maa yuun fo: «We yon finliwe le kunwo pi ni,
ma yon folo le kuulo tara ti yeri.
Ali na jologo jogowo pyewogo ka pan, ki se gbon we na;
katugu we nambara wi pye we larasaga,
ma yagbolo li tege na we yee tonni.»

¹⁶ Ki kala na, pa we Fo, Yawe Yenjele li yo yeen fo:
«Ye wele, mi yen na sinndelege ka teri mbege pye gonogo lege sinndelege
wa Siyon ca;
Ki yen sinndelege jenge,
go yenle sinndelege kongbannga yi, sinndelege songbanga wogo yi, go
nogo lege sinndelege jenge yi.

Lere na kaga pye wi kee ndagaserege, wi se ka fye mbe fe†.

¹⁷ Mi yaa kaselege ki pye na taanlamana,
mbe kasinnye ki pye na mbogo sinmana.
Ye larasaga nga ki yen yagbogowo we, sinndeere tisaga ki yaa ki pe mbege
wo wa;
tonghoo pa yaa pan mbe ye yagbogowo mba pi yen ye larasaga pi ko
mboo wo wa.»

¹⁸ Kona, yon finliwe mba ye le kunwo pi ni, pi yaa ka jogo mbe wo wa,
yon folo na ye kon kuulo tara ti yeri, li se ka koro wa naa.
Jologo nga ki maa jogowo piin, na ka ka pan,
ki yaa ka ye purugu mbe toro.

¹⁹ Na jologo ki kaa toro sanga o sanga, ki yaa gbon ye na;
katugu ki yaa kaa tooro pinliwe pyew, naa yonlo pyew konaa yembine
pyew;
ki senre ti logowo po ce ko yaa sunndo kongwa ye na.

²⁰ Sinleyaraga ki yaa ka pye mbe were, fo lere se ka ya mbe sinle ki na
mbe sanga,
paritonngo ki yaa ka pye mbe kologo, fo lere se ka ya mboo yee ton ki ni†.

Nga Yenjele li yaa ka pye lepee pe na

²¹ Yawe Yenjele li yaa ka yiri paa yege nga na laa yiri wa Perazimu
yanwiga ki na we†;
li yaa ka nawa ngban paa yege nga na laa nawa ngban wa Gabawon† ca
gbunlundege ki ni we.

Li yaa ka li kapyege ki pye, kapyege nga ki cenle la fa pye;

† 28:16 28:16 Ki senre nda ti yo wa Yuuro 118.22-23; Oromu 9.33; 10.11; 1 Pye 2.6. † 28:20
28:20: Sinleyaraga naa paritonngo nga ki senre ti yo, to yen ma taanla senwe piile pe yaara na
ki mbatagambala pe pe jigi wi taga ti na to senre na. Yenjele yon senre yofa wi yen na tege ko
yaara to na. † 28:21 28:21: 2 Sami 5.20 † 28:21 28:21: Zhou 10.10-11; 1 Kuro 14.16

li yaa kali tunngo ki pye, kafonno tunngo nga ki cenle la fa pye.

²² Ki kala na koni, yaga ka koro mbaa kala lakoo leele na, janngo ye pomangala kaga ka ye sere mbe ngban ye na; katugu migi logo we Fo, Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li yeri fo tara ti ni fuun ti tongokala li kon ma tege.

Kere falifo wi tijinliwe

konaa Yennele li kajenme kala

²³ Koni ye nungbolo jan ye logo na yeri, yanla senre ti logo ye wali ti na.

²⁴ Naga yen ma, lere na kaa laga fali mbe yariluguro lugu, wi ma koro na fali suyi wi le?

Naga yen ma, wi ma koro na palaye wari, nakoma na tara ti yon yala sanga pyew wi le?

²⁵ Na wi ka laga ki yon yala mbe ko, ko pungo na, wi mee jen ma sere yaara nda pe yinri nizheli ti pire ta yanragi wa, konaa mbe nda pe yinri kume ti pire ta lugu wa;

ko pungo na, wi mee jen ma bile wi lugu koloyo koloyo, mbe si orizhi wi lugu kere ti laga ka yege ni, mbe si jen mbe shogolo ke lugu mbe kere ti maga.

²⁶ Ma si yala, Yennele lo lüu naga ki pyelomo pi ni, ma ki nagawa pi kan wi yeri.

²⁷ Paa yarilire sunkanngaga po nege na mbaa sere yaara nizheli ti suun mbaa ti pire ti woo;

paa lugu sere yaara kume ti na wotoro ngerege ni mbaa ti pire ti woo.

Een fo pe ma nizheli wi sun simbine ni mboo pire ti wo, mbe kume wi gbön kanngagala ni mboo pire ti wo.

²⁸ Pe ma bile wi sun mboo muwe wo mboo pye buru,

een fo paa koro mbaa wi suun mbaa wi pyo wi woo.

Pe ma lugu yarilire ti na wotoro ngeere naa nere ni, nari tangala nari pire ti woo,

een fo paa ti tangala mberi purugu†.

²⁹ Ko wogo nga fun pa ko yiri wa Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li yeri,

kagala ngele li kon ma tege mbe pye ke yen kafonno wogolo, li kajenme pi gbogo.

29

Jologo yen Zheruzalemu ca ki wogo

¹ Jologo yen Ariyeli† laga ki wogo, jologo yen Ariyeli laga ki wogo! Davidi wila saa malingboonlo censaga kan ma ca nga yon ton we.

YeLe o yeLe, ye maa ye sherege fetiye pe piin.

² Konaa ki ni fuun, mi yaa Ariyeli laga ki jori; gbeere naa yentunwo pi yaa ka pye wa.

† 28:24 28:24: Yege nga na falifo wila koro mbaa fali suyi, ki pyelomo nungba pi na fun Yennele li kiti konsanga wi yen ma tege wa wagati wi ni. † 28:28 28:28: Yege nga na paa yarilire pire ti

tangala mberi purugu, ki pyelomo nungba pi na fun, pe se ka Yennele li woolo pe tongo mbe pe ko pew. † 29:1 29:1: Maga logo lagame Ariyeli, Zheruzalemu ca ko pe yen na piin. Ariyeli mege

ki koro wowi na fo saraga wasaga ki gbongolo; ko laga koyi paa pye na saara yaayoro ti sori wa ki na; 2 Sami 5.6-7.

Mi yaa ka ca ki tege paa saara sogoworo ti maa woo saraga wosaga nga na ki yen.

³ Mi yaa ka malingboonlo censaga kan mbe ye yon ton kee ki ni fuun na; mi yaa malingboonlo ngbeleye tegetege mbe ye maga, mi yaa lugusara gbegele ca ki mbogo ki na mberi yagara ye mege ni.

⁴ Ye yaa ka to bugu bugu bugu, ye senpaara ti yaa kaa yinrigi ndee ye yen tara; ye senyoro ti yaa kaa tigi ndee ti yen na yinrigi wa taambugo ki ni; ye magala li yaa kaa yinrigi wa tara ti nogona paa gboo yinne wolo yen, ye senyoro ti yaa kaa yinrigi wa tara ti nogona paa kalegere senre yen.

⁵ Ye juguye janwa wi yaa ka pye paa gbanngban yen; ki lewelimbele janwa wi yaa ka pye paa yan waga yen, nga tifelege ki maga le.

Ki kagala ke yaa ka fo mbe pye yonlo nungba li ni[†].

⁶ Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo li yaa ka ye saga; li yaa ka yenjele gbaanra pye, naa tara tigileme ni, naa tinme gboo ni, naa tisagbogo konaa tifelingbogo ni, konaa kason yinne ni, na li yen na sorogi.

⁷ Cengele woolo legerere mbele paa pye na malaga gboon Ariyeli laga woolo pe ni,

poro mbele fuun paa yiri ma to pe na, ma to poro naa pe malaga sigeyinre ti na ma pe jori, pe yaa ka ko mbe wo wa paa woonro yen, paa yariyanra yen yembinet[†].

⁸ Ki yaa ka pye paa fungo fo wa yen, na wi yen na woonro wonlo maga yan ndee wi yen na nii,

een fo na wi ka ka yen, wi mee ki yan fo wi lara ti yen waga.

Nakoma ki yaa ka pye paa lere wa yen, na wogo wi yigi, a wi nee woonro wonlo maga yan ndee wi yen na woo,

een fo na wi ka ka yen, wi mee wi yee yan wi yen ma te wogo ki kee, yagbolo li waga wi na.

Ki pyelomo nungba pi na fun, cengele woolo legerere mbele pe yen na malaga gboon Siyon yanwiga ki ni, pa pe yaa ka pye ma.

Yenjele woolo

pe kagala korɔ mbajenme

⁹ Yaa kawa, ki to ye yon na;

ye pye fyoonlo, yaga kaa yaan.

Pe yere tila kanngi pe na, ma si yala duven ma pe wo;

pe yen na tanri na gbali, ma si yala sinme welewe ma pe wo.

¹⁰ Katugu Yawe Yenjele li ye jatere wi ton ye na;

li yoro Yenjele yon senre yofenne ye yengele ke ton ye na,

li yoro yariyanra yanfenne ye yere ti ton paraga ni.

¹¹ Koni, kagala ngele fuun ke naga ye na, ke yen ye yeri paa selege sewe wa nawa senre yen, nda pe selege sewe wi migili ti na, maa yon ton maa mara tegere ni. Na ma kaa kan sewe jenfo wa yeri mbe yo wuu kara, wi

[†] 29:5 29:5: Ki laga nga ki yen na para Asiri tara fenne poro senre na, pe yaa ka pan mbe malingboonlo censaga kan mbe Zheruzalemu ca ki yon ton. [†] 29:7 29:6-7: Eza 36-37

yaa ma yon sogo mbe yo fo: «Mi se ya mboo kara, katugu wi yon ki yen ma ton, ma mara tegerē ni.»

¹² Nakoma, na pe ka ki selege sewe wi kan sewe mbajeen wa yeri mbe yo fo: «Ki yaga maga sewe na wi kara.» Wi yaa ki fo wi yon sogo mbe yo fo: «Mi si sewe jen.»

¹³ We Fo wi yo fo: «Ki leele mbele pe maa fulo na tanla nala gbogo pe yon ko ni win,

pe maa na gbogo pe yon senre to ni win,
een fo wa pe nawa jatere wo ni, pe yen ma lali na ni.

Na yege fyere nda ti yen pe ni, to ti yen ngasegele ngele pe ma forogo ma jen senwe piile pe yeri koro ce†.

¹⁴ Ki kala na, ye wele, mi yaa koro mbaa kafonngolo naa kagbogolo piin, mbe ti kaa tuun ki leele mbele pe yon na;
kajenmbele pe kajenme pi yaa ko,
tjinliwe fenne pe tjinliwe pi yaa yiri waga†.»

¹⁵ Jologo yen pe wogo,
leele mbele pe maa pe kagala ngele pe kon ma tege mbe pye ke lara fo
lege Yawe Yennele li na,
poro mbele pe maa pe kapyegele ke piin wa diwi wi ni,
na yuun fo: «Ambo wi yen na we yaan? Ambo wi we jen?»

¹⁶ Ye ta ma pye kagala pirifenne!
Naga yen ma, ki daga paa cogo fanrifo wi jate paa joro ti yen wi le?
Naga yen ma, yaraga nga pe gbeghele, ki daga mbege gbeghelefo wi pye mbe
yo fo: «Mboro ma mala gbeghele wi le?»
Nakoma cogo ki daga mbege yo ki gbeghelefo wi kan mbe yo fo: «Tjinliwe
woro ma ni wi le?»

*Yennele li yaa ka li woolo pe jatere
wi kannga pe na*

¹⁷ Naga yen ma, ye sigi jen wi le?
Sanni wagati jenri ni, Liban tara ti yaa kannga mbe pye tire kere,
ki tire kere ti yaa kannga mbe pye kologo.

¹⁸ Ko pilige ko ni, nunghojiile pe yaa kaa sewe wi senre ti nuru.
Fyonlo pe yaa ka yiri wa wowo pi ni, wa diwi wolo li ni; pe yaa kaa yaan
pe yengele ke ni.

¹⁹ Mbele pe pe yee tirige, ka yaa ka koro mbaa tari pe yogorimo pi na Yawe
Yennele li fannga na;

senwe piile pe sogowa, mbele pe yen fyonwo fenne ma we, pe yaa kaa
nayinme nii izirayeli woolo Yennele kpoyi li kala na.

²⁰ Katugu lewelimbele se ka pye wa naa,
mbele pe maa tege Yennele na pe yaa ka ko;
mbele paa pye na leele pe peele mbe kapege pye pe na, pe yaa ka ko mbe
wo wa;

²¹ poro mbele paa pye na бага leele pe na ma yo pe kapege pye wa kiti
konsaga,

na pengele nii ca ki kiti konfenne pe na, na pe punngu wa ca ki mbogo
yeyongo ki na,
na lesinmbele pe tanga ki shoo pe yeri go fu.

²² Ki kala na, Yawe Yennɛle na làa Abirahamu wi go sho,
 pa li yo yɛɛ Zhakobu setirige woolo pe kan fɔ:
 «Koni, Zhakobu setirige piile pe se ka fɛrɛ sho naa,
 pe se ka go sogo naa.»

²³ Katugu na pe piile paga kanla kɛɛ yonlo tunngo ki yan wa pe yɛɛ sogowo
 sanga ɲa ni,
 pa pe yaa lanla meɛ ki jate fɔ ki yɛn kpoyi,
 mi ɲa Zhakobu Yennɛle na li yɛn kpoyi pe yaa lanla jate,
 mbaa mi ɲa Izirayeli woolo Yennɛle na gbogo.
²⁴ Mbele pe jatere wila pye na pe punngu, pe yaa tijinliwɛ ta;
 mbele paa pye na kongori, pe yaa nagawa ta.

30

Ezhipiti tara sagawa pi se yaraga ka yon

¹ Yawe Yennɛle li yo fɔ:
 «Piile mbele pɛ yiri ma je, jologo yɛn pe wogo,
 pe ma pe kagala ke kon ma ke tɛɛ, ma si yala kee yiri mi yeri.
 Pe ma saa yon finliwɛ le, mba pi woro na nandanwa kala,
 ma koro na kapere ta tari kapere ta na.
² Pe ma kono li lɛ ma kari wa Ezhipiti tara,
 ma si yala paa na yewe,
 pe ma saa pe yɛɛ karafa wa Farawon wi fannga ki ngo,
 mbe sa larasaga ja wa Ezhipiti tara yinme pi ni.
³ Ye larasaga wa Farawon wi yeri, ki yaa ka songoro mbe pye fɛrɛ kala ye
 yeri;
 ye larasaga wa Ezhipiti tara, ki yaa ka songoro mbe pye go sogowo kala ye
 yeri.
⁴ Ye yɛkeele pɛ ye wa Zowan ca mako,
 ye pitunmbolo gbɔɔlo pɛ gbɔn wa Hanɛsi ca mako.
⁵ ɛɛn fɔ pe ni fuun pe yaa ka fɛrɛ sho Ezhipiti tara woolo pe wogo na,
 katugu pe yɛn cɛnlɛ woolo mbele pe se ya yaraga ka yon lɛrɛ kan,
 pe se ka ya mbe pe saga,
 nakoma mbe pe wogo ki yon;
 ɛɛn fɔ Ezhipiti tara woolo pe kala li yaa ka pye pe yeri fɛrɛ naa tifagawa
 kala.»

⁶ Sɛnrɛ nda ti yo Nɛɛvu tara yaayoro ti wogo na ti nda fɔ:
 «Tara nda jologo naa laworo yɛn wa ti ni,
 jara nɛɛle naa jara pɛnɛ pe yɛn wa ti ni,
 mɛɛrɛ naa wɔɔgo pege ɲa ki maa yinrigi sire na ti yɛn wa ti ni,
 pe ma pe yarijɛndɛ tuguro ti taga sofilele pe na,
 ma pe yarijɛndɛ sonngbanga woro ti taga yongomɛye pe na, ma ki tara ti
 kon ma yiri,
 mbe sa ki yarijɛndɛ ti kan cɛnlɛ la yɛɛ yeri, cɛnlɛ na li se ya yaraga ka
 yon pe kan.

⁷ Ezhipiti tara sagawa pi yɛn wagafe, pi se ya yaraga ka yon.
 Ki kala na, mi yɛn naga yuun ki tara ti wogo na fɔ:
 «Tinme gbɔɔ yirigefɔ, mba pi se ya yaraga ka pye.» »

Yennɛle li woolo pɛ yiri ma je

⁸ Koni, yiri ma sa ki kagala ke yonlogo pe yegε na sinndelege paparapa ka na;

ma ke yonlogo selege sewε ηa pe ma migi wa na,
janjo ke koro wa wagati ηa wila paan wa yegε wi kala na,
mbe pye paa serεfo yen sanga pyew fo tetete.

⁹ Katugu pe yen cenle na li yiri ma je,
pe yen piile mbele pe maa yagbogolo finlele,
pe yen piile mbele pe woro na jaa mbaa Yawe Yennele li lasiri senre ti nuru.

¹⁰ Pe maa ki yuun Yennele yon senre yofenne pe kan fo:

«Yaga kaa Yennele yon senre yuun naa.»

Pe maa ki yuun yariyanra yanfenne pe kan fo:

«Yaga kaa yariyanra kaselege woro yuun we kan!

Yaa sentanra to ce yuun we kan,

yaa lefanlaga senre yuun we kan.

¹¹ Ye keε wo wa kono jene li ni,

ye ke ye kozinne li wa!

Yaga kaa Izirayeli woolo Yennele kpoyi li senre yuun we yegε sogowo naa.»

¹² Ki kala na, pa Izirayeli woolo Yennele kpoyi li yo yeen fo:

«Ki kaa pye ye je ki senre nda ti na,
ma ye jigi wi taga lewelewe kapyere naa nambara wo na,
mari pye ye keendagaserege,

¹³ ki kala na, ki kambasinnde ti yaa pye ye yeri

paa jenwsaga ma kaa pye mbogo nga ki yaraga ki na, ma yeri we,
ki mbogo ki ma kaa fo ma to yonlo nungba.

¹⁴ Ki yaa ka to mbe yaari paa yegε nga na joro cogo ma to ma yaari we,
mbe yaari wongowongo fo yaraga se koro wa ki ni,
tisege se ta wa ki ni nga pe mbe ya tege mbaa kason woo ki ni,
nakoma mbaa tonmo kori ki ni tonmo wege ni.»

Ye koro yew ye taga Yennele li na

¹⁵ Kona, a we fo, Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele kpoyi li sho fo:

«Na yaga songoro mbe pan mi ηa Yennele na korogo, mbe ye jatere wi
tege laga nungba, pa ye yaa sho.

Na yaga yegε to, mbe ye jigi wi taga na na, pa ye yaa fannga ta.

Een fo yee si yenle ki na.

¹⁶ A ye sho fo: «Ayoo, we yaa lugu shonye na mbe fe!»

Een koni, yaa fee fasi!

A ye sho fo: «We yaa lugu shonye na, mbele pe wege!»

Ki kala na, mbele pe yaa taga ye na mbaa ye puro, pe yaa wege mbe we
ye na.

¹⁷ Ye ni, nambala wagakele (1 000) yaa ka fe ye juguye nungba yegε;

ye juguye kangurugo yaa ti ye ni fuun ye fe,

fo mbe ti ye sanmbala ye koro nungba nungba paa pe ma kaa tiyala kan
yanwira go na,

paa dirapoye yen tinndi wa go na.»

Yennele li yinriwe taga ki gbogo

¹⁸ Kona ki ni fuun, Yawe Yennele li yen na jaa mbe ye yinriwe ta,

ye yungbogoro yen na jaa mbe pye li na,

katugu Yawe Yennele li yen Yennele na li yen ma sin.

Mbele fuun pe maa wele li yeri, fereƵe yen pe woo.

¹⁹ Yoro Siyon ca fenne, yoro mbele ye yen ma cen wa Zheruzalemu ca, ye se kaa gbele naa.

Na yaga ka gbele mbe YenƵele li yeri, a ligi logo, li yaa ye yinriƵe ta.

Na liga ka ye gbelege ki logo, li yaa ye yon sogo.

²⁰ We Ɔo wi yaa yaakara kan ye yeri ye jorisanga wi ni, mbe ye kan tonmo ni ye jologo sanga wi ni.

Ye nagafenne pe se ka lara ye na naa;

Ƶen Ɔo ye yaa kaa pe yaan gbogoyi.

²¹ Na ye kaa kee kalige kee yeri, nakoma kameƵge kee yeri,

ye yaa kaa ki senre nda ti nuru ye pungo na Ɔo:

«Kono li na, yaa tanri li na!»

²² Kona, warifuƵe Ƶa ye maramara ye yaara yanlere nda ye te ti na, konaa te Ƶa ye gbɔn ma mara ye yarisunndo nda ye gbegele tuguron ni ti na,

ye daga mbaa ti jate fyongo ni.

Ye yaa ka ki yaara ti koli mbe sari wa paa fyongo yaara yen,

mbe sigi yo ti kan Ɔo: «Ye kari ye Ƶo laga!»

²³ Pa ko na, yariluguro nda ye lugu wa tara ti ni,

YenƵele li yaa tisaga ki yaga ki pan ti na.

Yarilire nda ti yaa ka yiri wa tara ti ni, ti yaa pye mbe yon, mbaa fannga nii lere ni.

Ko wagati Ƶo ni, ye yaayoro kasara ti yaa ka pye mbe yon mbe tugbolo.

²⁴ Nere to naa sofilele mbele pe maa fali wa kere ti ni,

pe yaakara ti yaa ka pye ko ni, mbe tanla;

yan nga pe maa kaa, pe yaa kaga fe mbege conri yarilire fekanngaga naa teli ni.

²⁵ Ye juguye pe gbopilige ki na,

ki pilige nga sanngazoye titonlombolo pe yaa ka toori,

tonmo yaa kaa fuun legere mbaa yinrigi wa yanwira nda ti yagara ti ni fuun na ti go na,

konaa tinndiye mbele fuun pe yagara pe go na.

²⁶ Yawe YenƵele li ka kaa li woolo pe sagbanra ti foo pilige nga ni,

mbaa pe welegesara ti sagala pilige nga ni,

pa yenge ki yanwa pi yaa ka gbogo paa yonlo ki yanwa pi yen.

Yonlo ko yanwa po yaa ka gbogo gbogosa ga koloshyen,

mbe pye paa piliye koloshyen yonlo yanwa yen, mba pi gbogolo pi yee na.

YenƵele li yaa malaga gbɔn

Asiri tara fenne pe ni

²⁷ Ye wele, Yawe YenƵele lo yere jate li yiri taleere ta ni na paan,

li nangbanwa pi yen na sorogi ma weli paa kason yen.

Li yen na paan paa kambaaga Ƶogo gbenge yen;

li senpaara ti yen na fyere gboro waa,

li yon senre ti yen paa kason yen, nga ki yen na sorogi.

²⁸ Li yon tifelege ki yen paa lafogo yen nga ki yin ma jaraga,

nga ki tonmo pi ma lere yigi Ɔo wa wi yologo;

li yaa ka cengele ke jele mbe ke yuguyugu wa li jogowo pye kenme wi ni.

Li yaa ka karafe le wa cengele woolo pe yonro ti na, mbe kari pe ni wa laga nga pe woro na jaa.

²⁹ Yoro Zheruzalemu ca woolo, yoro wo na, ye yaa kaa yuuro koo, paa yege nga na ye maa ki piin yembine ye fetiye piliye yi na we. Ye nawa pi yaa ka yinni, paa yege nga na pe ma kaa na wegele wiin leele mbele kan, pe yen na tanri na kee wa Yawe Yennele li yanwiga ki na, wa Izirayeli woolo pe go sigefo na wi yen paa walaga yen wi yeri.

³⁰ Yawe Yennele li yaa li wunluwo magala li yirige mbe para, leele pe yaa kali fannnga kee ki yan ki yen na tinrigi pe na, mbe pe gbɔn wa li nangbanwa gbɔɔ pi ni, naa li kason yinne na li yen na sorogi li ni, naa tisagbɔgo ni, naa tisaga tifelege ni, konaa sinndeere tisaga ni.

³¹ Kona, na Asiri tara fenne paga ka Yawe Yennele li magala li logo, pa pe yaa la seri fyere ti kala na; li yaa ka pe gbɔn li gbege ki ni.

³² Gbege gbɔnsaga nungba nungba nga fuun Yawe Yennele li yaa pe gbɔn mbe pe koro, pe yaa pimbigile naa ngɔni magala logo li woolo pe yeri. Yawe Yennele lo jate li yaa ka malaga ki gbɔn pe ni li fannnga kee ki ni.

³³ Maga le wa wagati titonlwo ni, kason gbɔgo ka yen ma gbegele mako, ki yen ma gbegele Asiri tara wunlunana wo mege ni. Ki yen ma jugo, ma pyeele, kason gbɔlo li, naa kanngire legere ni; Yawe Yennele li yon tifelege ko ki yaa ki mu mbege pye paa kiribi kason yinne gbɔlo yen.

31

Mbele pe pe jigi wi taga

Ezhipiti tara ti na,

jologo yen pe wogo

¹ Leele mbele pe yen na kee wa Ezhipiti tara, mbe sa sagawa lagaja wa, jologo yen pe wogo!

Poron mbele pe ma pe kee ki kan ma sere Ezhipiti tara shɔnye pe na, ma pe jigi wi taga malaga gbɔnwotoroye pe legewe pi na, konaa ma pe jigi wi taga shɔn lugufenne pe fannnga ki na; een fo paa la wele Izirayeli woolo Yennele kpoyi lo yeri, paa sila Yawe Yennele li lagajaa.

² Ma si yala lo fun, li yen ma jilige, li ma jologo wa lere na, laa li yon senre ti kannnga.

Li ma yiri lepeelee pe gbogolomo pi korogo, li ma kambasinnde pyefenne pe sagawa pi jogo.

³ Ezhipiti tara fenne pe yen senwee piile, pe woro Yennele; pe shɔnye pe yen yaayoro ko ce, pe woro Yennele yinne. Na Yawe Yennele li kali kee ki yirige, na wila sagawa piin, wi yaa kurugo, na pe yen na sari wi yaa to.

Pe ni fuun shyen pe yaa pinle mbe tongo mbe ko ja.

Yennele lo nungba li yen

Zheruzalemu ca ki shofa

⁴ Yawe Yennele ligi yo na kan fo:

«Jara nakoma jara yirifonjo wi maa kuunru wi kagboro ti go na yege nga na,

ali na paga yaayoro konrifenne legere yeri wi na,
 pe tinme pila fyere wa wi na,
 pe legewe pila wi sunndo wi kon wi na,
 ki pyelomo nungba pi na fun, Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, li yaa
 ka tigi
 mbe pan mbe malaga gbɔn wa Siyon yanwiga ki na, konaa wa ki tinndi
 wi na.

⁵ Yegɛ nga na sannjele li ma li kanwira ti sanga mari jaraga mali piile pe
 ton,
 ki pyelomo nungba pi na fun, Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li yaa
 kaa Zheruzalemu ca ki go singi mbege sho,
 li yaa kaga go yirige mbege wo kala.»

⁶ Koni, yoro Izirayeli woolo wele, Yennele na yɛ yiri ma je li na pew, ye
 songoro ye pan li korogo.

⁷ Ko pilige ko ni, ye warifuwe yarisunndo, naa ye tɛ yarisunndo nda yɛ
 gbegɛle ye kapere keyen yi ni, ye ni fuun nungba nungba ye yaa kari wa.

⁸ «Tokobi wa yaa ka Asiri tara fenne pe gbo, ɲa wi woro lere woo;
 tokobi ɲa wi woro senwee pyo woo, wo wi yaa ka pe tongo.

Pe yaa ka fe ki tokobi wi yegɛ mbe ta mbe sho.

Pe juguye pe yaa ka pe lefonmbolo pe yigi mbe kari pe ni kulowo tunndo
 ni.

⁹ ɲa wi yen pe lenana fannga fo jenne, wi yaa ka fe fyere ti kala na;
 pe malingboonlo teele pe yaa ka fye mbe fe mbe pe dirapo wi yaga.»

Yawe Yennele lo li yo ma,
 lo na li kasɔn ki yen na yiin wa Siyon ca,
 lo na li kasɔn gbogo ki yen wa Zheruzalemu ca.

32

Wunlunana ɲa wi yen ma sin wi kala

¹ Ye wele, wunlunana wa yaa ka cɛn mbaa wi wunluwo pi piin kasingge
 ni†;

wi tara teele pe yaa kaa tara ti yegɛ sinni kaselege ni.

² Pe ni fuun nungba nungba pe yaa ka pye paa larasaga yen, mbaa lere
 go singi tifelege ki na,

mbe pye paa go yen, nga ki ma lere go ton tisaga tifelege ki na,

mbe pye paa lafogo yen, nga ki yen na fuun wa lawaga ki ni,

paa walingungo gbenje ka yen, nga ki yen na yinme waa lawaga tara ta
 na.

³ Leele mbele pe yen na yaan, pe yengele ke se ka wo pe na;

mbele pe yen na nuru, pe yaa ka nungbolo jan jenge.

⁴ Leele mbele jatere woro pe ni, pe yaa ka tijinliwe ta mbaa kagala koro
 jenni;

mbele pe yen dagbara fenne, pe yaa kaa para pe senre ti laga.

⁵ Pe se ka lembige ki tɛge megboɔ na,
 nakoma mbe nambara fo wi pye legboɔ.

⁶ Lembige ki maa lembigewe senre yuun,
 kapege ko wi maa sonri wa wi kotogo na mbe pye;
 wi maa Yawe Yennele li tifaga,

† 32:1 32.1: Wunlunana wa yaa ka cɛn mbaa wi wunluwo pi piin kasingge ni: Ki yaa pye ki
 wunlunana wo wila pye Ezekiyasi we.

na para nali mege jogo.

Wi ma lere na fungo yen wi na, wi yaga lawara ni,
mbe lere na wogo yen wi na, wi kun tonno pi ni.

⁷ Nambara fo wi kapyere ti ma pye ma tisaw;
wi ma kapege ki gbegele wa wi nawa,
jango mbaa mbele pe yen tege na pe jolo wi yagbogowo senre ti ni,
ali mbege ta fyonwo fo wi yen wi tanga na wa nga wila yuun ki ni.

⁸ Een fo lejenne we, kajeenge ko wi maa sonri,
wi ma koro na kajeenge piin.

Yerewe mba pila kan

Zheruzalemu ca jeele pe yeri

⁹ Yoro jeele mbele ye yen na ye yinwege ki piin yeyingge na,
ye yiri ye logo na yeri!

Yoro sumbono mbele ye yen ma taga ye yee na,
ye nungbolo jan yanla senre ti logo!

¹⁰ Na yele nungba naa piliye jenri ka toro mbe ko,
yoro mbele ye yen ma taga ye yee na, ye yaa kaa seri;
katugu erezen pire se ka ta mbe co,
yarilire kongso se ka pye wa naa.

¹¹ Yoro jeele mbele ye yen na ye yinwege ki piin yeyingge na, ye sunndo
wi yaa kaa koon ye na!

Yoro mbele ye yen ma taga ye yee na, yaa seri fyere ti kala na!

Ye ye yariporo ti wo ye yee na, ye koro waga,
ye jatere piriwen yariporo le ye yee na.

¹² Yaa ye koto ro ti gboon kayanga ki kala na,
yaa gbele ye keere tiyonro ti kala na,
konaa ye erezen keere nda ti maa seni jenge ti jogowo pi kala na.

¹³ Yaa gbele na woolo pe tara ti kala na,
to nda wuuro naa yantiire wuuro yiri wa ti ni mari ton,
ali ma yiri fun wa pe yinre ti ni fuun ti ni, to nda nayinme la pye wa ti ni
konaa ma yiri wa ki ca nga kila pye ma yin yogorimo ni ki ni.

¹⁴ Katugu wunluwo go ki koro waga,
ca nga kila pye na tinne gbao yinrigi pege yaga waga.
Ofeli laga tinndi wo naa malaga sigesannagazo titonlowo wi ni, ti yaa ka
pye kataga fo sanga pyew;

ti yaa ka pye yan sofilele pe yanrisaga konaa mbe pye yaayoro ti kasaga.

Kasingge ki tonli

wi yaa pye yeyingge

¹⁵ Ki yaa pye ma fo sa gbou pilige nga ni Yennele li yinne li yaa ka yiri wa
naayeri mbe tigi we na;

kona gbinri wi yaa ka kannga mbe pye tire kere,
mbe tire kere ti kannga mberi pye kologo.

¹⁶ Ko sanga wo ni, pe yaa kaa tanri kasingge na wa gbinri wi ni,
kasingge yaa ka pye wa tire kere ti yen tara nda ni ti ni.

¹⁷ Kasingge ki tonli wi yaa ka pye yeyingge,
kasingge ki pungo kala li yaa ka pye mbe koro ma yee kan
konaa mbe pye yeyingge na pow fo sanga pyew.

¹⁸ Na woolo pe yaa ka pye mbe cen yeyingge laga na,
wa yinre nda kangbanga se ya gbou pe na we,
wa wogosara nda ti yen pow.

¹⁹ Sinndæere tisaga ki yaa ka kologo tire ti tongo,
mbe ca ki ya pew.

²⁰ Een fo yoro wo na, ferewe yen ye woo,
yoro mbele ye maa yariluguro nuru loro yonro ti lagapyew ki na,
mbe ye nere naa ye sofilele pe sanga mbe pe wa paa yanri pe ye.

33

Jogowo pyefo wi jogogo kala

¹ Mboro na ma yen na jogowo pi piin, mbe sigi ta pe foon jogo ghen,
mboro na ma yen na java wi piin, mbe sigi ta pe foon java ghen,
jogogo yen ma wogo!

Na maga ka jogowo pi pye mbe ko sanga na ni,
pe yaa koon jogo fun;
na maga ka java wi pye mbe sa ko sanga na ni,
pe yaa koon java fun.

² E, Yawe Yennele, we yinriwe ta,
we jigi wi yen mboro na.
Ki yaga maa fannga kaan we yeri pilige pyew,
konaa maa we shoo we jogogo sanga ni.

³ Na ma ka tinme gbao yirige, leele pe maa fee;
na ma ka yiri mbe yere, cengele ke ma gbao na jaraga.

⁴ Juguye pe yen na pe kee yaara ti koli pe yeri paa yege nga na gbato ma
kaa yarilire ka we,
pe yen na gbinri ti na paa kambæere legere yen.

⁵ Yawe Yennele li yen yaraga pyew ki go na,
katugu li yen ma cen wa naayeri,
li kaselege konaa kasinnge ki ni ti lenge wa Siyon ca lagapyew ki ni.

⁶ Yoro mbele ye yen we Fo wi woolo, ye yinwege piliye yi ni fuun yi ni, wi
yaa la ye go singi;
tijinliwe po naa kajeenme pi ni, ti yen yarijende nda ti ma showo kan lere
yeri;
mbaa fyæ Yawe Yennele li yege ko ki yen ye yarijende sonnngbanga woro
re.

Yawe Yennele li yaa li woolo pe saga

⁷ Ye wele, nambala kotogofenne pe yen na jorogi wa ca nawa kongolo ke
ni,
pitunmbolo mbele paa kari sa yeyinnge ki lagaja pe yen na paan na gbele
ngbanga†.

⁸ Kongboro ti koro waga,
lere kpe woro na toro wa kongolo ke ni naa.
Jogowo pyefo wi yon finliwe pi jogo,
wi serefenne pe tifaga,
wii lere wo wa kpe jate.

⁹ Kunwo kayanga to wa tara ti ni, ti tongo.
Liban tara ti fere sho, tire ti yen na waga,

† 33:7 33.7: 2 Wunlu 18.13-37

Saron tara ti pye paa gbinri yen,
Bazan tara tire naa Karimeli yanwira tire ti ni ti yangara ma wo.

¹⁰ Yawe Yenn̄ele li yo fɔ: «Koni mi yaa yiri mbe kala la pye,
koni mi yaa yiri mbe yere,
ee, koni mi yaa na gbogowo pi naga.

¹¹ Kagala n̄gele yè kon ma tege mbe pye, ke yen paa yan waga yen,
na kaga ka pye sanga ɲa ni, ke yaa pye paa yan sigire yen;
ye yon tifelege ki yaa pye paa kason yen mbe ye sogo.

¹² Cengele woolo pe yaa ka sogo, mbe pye paa cɔnɔ fire yen,
nakoma paa wuuro yen nda pè kon ma wa kason, ti yen na sori.»

¹³ Yoro mbele ye yen wa lege, ye nungbolo jan ye kapyegele n̄gele mi pye
ke senre logo,
yoro mbele ye yen na tɔɔn, yawa mba pi yen na ni ye daga mboo jen.

¹⁴ Kapere pyefenne pe sunndo wi yen na kɔɔn pe na wa Siyon ca,
mbele pe woro na fye Yenn̄ele li yegɛ pe yen na seri fyere ti kala na.
Pe yen na pe yee piin fɔ: «We ni, ambo wi mbe ya koro le ki kason n̄gbanli
ɲga ki se figi ki tanla?»

¹⁵ Lere ɲa wi maa tanri kasin̄ge ki na,
lere ɲa wi maa kaselege senre yuun,
lere ɲa wi ma je tɔnli pee na,
lere ɲa wi ma je yarikanra nda pe ma sho mbe tɔn kaselege ki na ti na,
lere ɲa wi maa nungbogolo ke tɔn, jango wiga ka ta mbaa legbogo senre
nuru,

lere ɲa wi maa yengele ke tɔn, jango wiga ka ta mbaa kapege pyewe pi
yaan yenle ni,

¹⁶ ko lerefo wo wi yaa ka cɛn wa naayeri lara ti ni,
waara lara nda ti yen fan̄ga ni, to ti yaa pye wi larasaga ye;
yaakara ti yaa la kaan wi yeri,
tɔnmɔ fun pi se ko wi yeri.

Zheruzalemu ca ki yaa ka sho

¹⁷ Ye yaa ka wunlunaɲa wo naa wi tiyonwo pi yan yengele ni,
ye yaa ka tara ti yan naa ti gbeme pi ni fuun pi ni.

¹⁸ Ye yaa ka nawa to ye fyere kagala n̄gele kè toro faa ke na.
Ye yaa kaa yewe mbaa yuun fɔ: «Sewe yonlogɔfo ɲa wi maa nizara penjara
ti jinri wi yen se yeri?

Nizara shɔfo wi yen se yeri?
San̄gazoye titɔnlɔmbɔlo kɔɔsifo wi yen se yeri?»

¹⁹ Ye se ka ki leele mbele pe yen yee nagawa ni pe yan naa;
ki leele mbele pe senre ti logowo pi yen ma n̄gban, ye se ya mberi jen;
ki leele mbele pe senre ti yen ma piri, ye se ya mberi logo mbe wali ti na.

²⁰ Ye Siyon ca ki wele, we maa we sherege fetiye pe piin ca ɲga ni koyi;
ye yaa ka Zheruzalemu ca ki yan, ki ca ɲga ki yen pow we;
ki paara yinre ti se ka kologi mbe wo wa ti yongolo ke ni,
paara yinre ti kankan̄gagala ke se ka kologi naa,
ti pɔmanda ti se ka kɔɔnlo naa.

²¹ Pa Yawe Yenn̄ele li yaa li gbogowo pi naga we na wa ki laga ki na;
ki yaa pye laga ɲga gbaanla tugbɔmbɔlo yen wa konaa laforo tugbɔɔro ni.
Malingbɔɔnlo tɔnmɔkɔɔro se kaa tooro wa,

tɔnmɔkɔrɔ tugbɔrɔ ti se kaa tooro wa fun.

²² Katugu Yawe Yennɛle lo li yen we yegɛ sinvo we,
Yawe Yennɛle lo li yen we yɛkelewe we,
Yawe Yennɛle lo li yen we wunluwo we,
lo li yaa we sho.

²³ Yoro Asiri tara fenne wele, ye tɔnmɔkɔrɔ gbenge ki manda ti yɔgɔrɔ,
tɔnmɔkɔrɔ ki parigbɔgɔ ki ma pɔ tiyala titɔɔnlo na na, manda ti woro ma
pɔ ma ngban li na,
tii ya mbaa tɔnmɔkɔrɔ ki parigbɔgɔ ki tile naa, mbege kan ki yenge tifelegɛ
ki na.

Ki pye ma, pe yaa ka pe kɛɛ yaara ti legɛɛ koli mberi yɛɛɛ pe yɛɛ na;
ali jeɔgɔlɔ fenne pe yaa ka sa yaara ta koli fun.

²⁴ Zheruzalemu ca woolo wa kpɛ se ka yo fɔ: «Mi woro ngbaan.»
Leele mbele pe yen ma cɛn wa Zheruzalemu ca, pe kambasinnde ti yaa ka
kala yaga pe na.

34

*Yennɛle li yaa ka kiti kɔn
Edomu tara woolo pe na*

¹ Cɛngɛle woolo ye fulo laga ye logo!
Tara nungba nungba pyew woolo, ye nungbolo jan ye logo!
Tara to naa ti nawa yaara ti ni fuun, yaa nuru,
konnaa dunruya wo naa wi nawa yaara ti ni fuun ti ni.

² Katugu Yawe Yennɛle li nawa ngban cɛngɛle ke ni fuun ke ni,
li kɔnrɔ tendorogo ki yen ke malingbɔɔnlo ngbeleye yi ni fuun yi ni.
Li yaa ke tɔngɔ mbe ke wo wa,
li yaa ke kan pe ke gbogbɔlɔ gbo.

³ Pe woolo mbele pɛ gbo, pe yaa ka pe wa wa tara ti na,
gboolo pe yaa kaa lugo, pe kasanwa pi yaa kaa fuun wa yanwira ti na.

⁴ Yaara nda fuun ti yen wa yennɛle na, ti yaa ka yan,
naayeri wi yaa ka migili paa yegɛ nga na pe ma sɛlegɛ sɛwɛ migili we;
naayeri yaara ti ni fuun ti yaa ka toori
paa yegɛ nga na ɛɛɛɛn tirige wɛɛɛ ma kaa fanla ma kaanla ma toori,
paa yegɛ nga na figiye tige wɛɛɛ ma kaa fanla ma kaanla ma toori wɛ†.

⁵ Yennɛle li yo fɔ: Na tokobi wì tin kasanwa pi ni wa naayeri, fɔ a wi yegɛ
kila kanngi;
koni wi yen na tinrigi Edomu cɛnle woolo pe na,
ki leele mbele mìgi kɔn maga tɛgɛ mbe pe tɔngɔ mbe pe kɔ pew we.

⁶ Yawe Yennɛle li tokobi wi yen ma fa kasanwa pi ni lagapyew,
yanlaga ki yen ma fa wi na.
To ti yen simbapiile naa sikapɛnɛ kasanwa we,
naa simbapɛnɛ pe jinngɛle yanlaga ki ni;

† 34:4 34.4: Naga 6.13-14

katugu pe yaa saraga ka wɔ Yawe Yennɛle li yeri wa Bozira[†] ca,
pe yaa leele pe gbogbolo gbo wa Edomu tara.

⁷ Ki wagati nungba wi ni, yannɛɛ ti yaa ka toori,
naa napɛnɛ konaa nanɛɛle pe ni;
pe tara ti yaa ka kasanwa pi wɔ mbe tin,
taambugo ki yaa kaa yanni yanlaga ki ni[†].

⁸ Katugu ki pilige ki yɛn kayanga wɔpilige Yawe Yennɛle li yeri,
konaa ma pye kapere ti fɔgo tɔn yɛle, mbe Siyɔn ca ki kayanga wɔ.

⁹ Edomu tara laforo tɔnmɔ pi yaa ka kannga mbe pye nguro wɔrɔ tɔnmɔ;
ti taambugo ki yaa kannga mbe pye paa kiribi yɛn,
tara ti yaa ka pye paa nguro wɔrɔ tɔnmɔ yɛn, mba pi yɛn na sori.

¹⁰ Ki kason ki se figi yɔnlɔ na, ki se si figi yɛmbinɛ;
ki wirige ki yaa la yinrigi sanga pyew.
Edomu tara ti yaa ka koro kataga sanga pyew fɔ tetete,
lere kpe se ka toro wa ti ni naa fyew.

¹¹ Logo simbaala naa njuguniye poro pe yaa kari sho mberi ta;
gbinnɔgbiinle naa kaankaanye poro pe yaa kari pye pe censaga.
Yennɛle li yaa ka jɔgowɔ pyemana tɛgɛ mbe tara ti taanla mberi tongo,
mbe mbogo sinmana tɛgɛ mberi taanla mberi jɔgo.

¹² Legbolo se ka pye wa pe ni mbe wunluwɔ wa yɛgɛ tɛgɛ,
tara teelee pe yaa ka kɔ mbe wɔ wa.

¹³ Wuuro yuguyugu wi yaa ka fi wa pe wunluwɔ yinnɛ ti ni,
yanpege naa wurufire yaa ka fi wa pe malaga sigeyinnɛ ti ni.
Ti yaa ka pye kombokara ti censara
konaa konɔsogoloye pe larasaga.

¹⁴ Cenɛ to naa komboolo pe ni, pe yaa kaa pe yɛɛ finli wa;
likatoloye pe yaa kaa pe yɛɛ yinri wa,
gbinnɔgbiinle[†] pe yaa kari pye pe censaga,
katugu pe yaa ka wogosaga ta wa ti ni.

¹⁵ Wɔɔgo ki yaa titegɛ kɔn wa mbege jenrɛwe pi se wa,
mboo tɔn fɔ pi sa jiri, mbe sigi pire ti gbogolo wa ki yɛɛ nɔgo.
Petɛɛle pe yaa kaa pe yɛɛ gbogolo wa,
pe ni fuun nungba nungba naa pe pinleyɛnle.

¹⁶ Ye Yawe Yennɛle li senɛ sɛwɛ wi segɛsɛgɛ, yoo kara, ye yaa ki yan wa
fɔ:

Ki yanyaara nda ka kpe se la wa ti ni,
ka kpe se kaga pinleyɛnle wi la;
katugu Yawe Yennɛle lo jate ligi yo wa li yɔn ki ni,
li yinne lo li ki yaara ti gbogolo.

¹⁷ Yennɛle lo jate li pete gbɔn ma ti ni fuun nungba nungba ti tasaga kan
ti yeri,

lo jate lo li tara ti taanla mana ni mari yɛɛle ti na.
Ti yaa ka pye ti woro fɔ sanga pyew,

[†] **34:6 34:6:** Bozira ca kila pye Edomu tara ca ko ka, nga yaayoro korowo pila pye ma gbogo wa ki ni. Kila pye wa Kogje kuwo wi yonlo yirisaga kɛɛ ki na mbe kari yonloparawa kamenge kɛɛ yeri; ti sɔgowɔ pi mbaa culo nafa ma yiri kɛ ma yiri kangurugo yɔn ko tin. [†] **34:7 34:5-7:** Eza 63:2-6; Zhere 49:7-22; Eze 25:12-14; 35:1-15; Amɔ 1:11-12; Abi 1:14; Mala 1:2-5 [†] **34:14 34:14:** Nga ki yo fɔ *Gbinnɔgbiinle*: Eburuye senɛ ti ni pɛge yo ma yo fɔ Liliti. Pele yɛn naga sɔnri ma yo fɔ wa Babiloni tara fenne pe yeri, ki mege kila pye gbosho nɔ wo wa mege.

ti yaa ka cən wa ti ni sanga pyew fə tetete.

35

*Yenñele woolo pe songorokala
ma yiri wa kulowo pi ni*

¹ Gbinri wo naa tara nda ti waga ti ni, ti yaa kaa yəgəri, funwa laga falafala tara nda ti waga ti yaa kaa yəgorimo kəngolo waa, tire yaa fi wa mbe yarifyeənre yirige mbe yon, paa wasege yan yen.

² Funwa laga falafala ki yaa ka yarifyeənre yirige lagapyew, lagapyew ki yaa kaa nayinme nii, mbaa yəgorimo yuuro koo. Liban tara yanwira ti gbəgəwə po cənle li yaa kan ti yeri, Karimeli yanwira to naa Sarən laga falafala ki ni, ti tiyənwo po cənle li yaa kan ki yeri.

Leele pe yaa ka Yawe Yenñele li gbəgəwə yanwa pi yan, pe yaa kali tiyənwo pi yan.

³ Leele mbele pè te, a pe keyen yi fanla pe na, ye fannga le pe ni; mbele pe kannguuro tila seri pe na, ye fannga le pe ni.

⁴ Mbele pe sunndo wila kəon pe na, yege yo pe kan fə: «Ye kotogo le ye yee ni, yaga ka fyə. Ye wele, ye Yenñele li na li yen na paan mbe ye kayanga ki wə ye kan, mbe kapege nga ye juguye pè pye ye na ki fəgə tən pe na ye kan. Yenñele lo jate li yaa pan mbe ye sho.»

⁵ Ko wagati wo ni, fyəonlo pe yaa kaa yaan, nunğbojiile pe yaa kaa nuru.

⁶ Jejəgolo fenne pe yaa kaa yeni mbaa kanni paa wolowo yen, bomboolo pe yaa kaa yəgorimo yuuro koo wa pe yon. Katugu tənmo yaa ka janri mbe yiri wa gbinri wi ni mbaa fuun, laforo yaa kaa fuun wa lawaga tara ti ni†.

⁷ Lawaga tara nda ti maa sorogi, ti yaa ka kannga mbe pye lambaaga, tara nda tənmo woro wa ti yaa kannga mbe pye puluyo ni. Kombokara tila pye na sinlele lara nda na, gbagara naa logə yon yan yaa ka fi wa ti ni.

⁸ Kono la yaa ka pye wa ki laga ki ni, pe yaa kaa li yinri Kono kpoyi. Lere ɲa wi yen fyəngə ni wa kpə se ka toro wa li ni, kaawə Yenñele li woolo poro cə pe yaa ka toro wa li ni, ali mbele pe yen lembire wa se sa punğə wa li ni.

⁹ Jara se ka pye wa ki kono li ni, cenge nga ki pe ka se ka yan wa ki kono li ni; pe se ka fili ki cənre nda ka kpə ni wa ki kono li ni. Yenñele li leele mbele go sho, poro pe yaa kaa tanri wa li ni.

¹⁰ Ki pyewe pi na ma, leele mbele Yawe Yenñele li pe go sho, pe yaa ka songoro mbe pan, mbe pan mbe ye wa Siyən ca ki ni yəgorimo yuuro ni paa koo. Nayinme mba pi yen kəsagafu, pa yaa ka pye wa pe go ki na paa wunlunjala yen.

Nayinme naa yəgorimo yaa ka pye pe yeri, yesanga konaa mbaa jee, ti yaa ka kə mbe wə wa.

† 35:6 35:6: Mati 11:5; Luki 7:22

36

*Asiri tara wunlunaṇa wila pan
mbe to Zheruzalemu ca ki na
(2 Wunlu 18.13,17-37)*

¹ Wunlunaṇa Ezekiyasi wi wunluwo pi yele ke ma yiri tijere wolo li ni, a Asiri tara wunlunaṇa Senakeribu wi si pan ma to Zhuda tara cara nda fuun pe malaga sigemboro kan mari maga ti na mari sho.

² Kona, a Asiri tara wunlunaṇa wi suu laga korosifenne to wi tun wa wunlunaṇa Ezekiyasi wi yeri wa Zheruzalemu ca, ma yiri wa Lakishi ca, ma malingboonlo legere pinle wi ni. A laga korosifenne to wi si saa yere wa tonmo wege nga wa gona kee yeri ki lafonogologo ki tanla, wa Jogofenne kere ngonon li ni[†].

³ Kona, a Hilikiya pinambyo Eliyakimu na wila pye wunluwo go ki kagala yegewofo wi si yiri ma kari wa wi tanla, wo naa sewe yonlogofo Shebina wi ni, konaa Asafu pinambyo Yowa na wila pye seweere tegewo wi ni.

⁴ A Asiri tara wunlunaṇa wi laga korosifenne to wi si pe pye fo: «Ye saga senre nda ti yo Ezekiyasi wi kan fo wunlunaṇa gboo, Asiri tara wunlunaṇa we, pa wi yo yeen fo: «Moo jigi wi taga yingi na ma?»

⁵ Mi yen naga yuun ma kan fo, na kaa pye ma yen naga yuun ma yo fo malaga gbongo tijinliwe, naa malaga gbongo fannga yen ma ni, to yen go fun senre. Koni moo jigi wi taga yingi na ma, mee yiri ma je na na?

⁶ Wele, moo jigi wi taga Ezhipiti tara to na, to nda ti yen paa gbagara kannagaga yen, nga ki kaw we. Lere na fuun wi maa jigi wi taga ki na ma jiige ki na, ki maa kee ki sun maga furu. Pa Ezhipiti tara wunlunaṇa Farawon wi yen ma. Leele mbele fuun pe ma pe jigi wi taga wi na, pa wi yen ma pe kanngolo.»

⁷ «Kana ma yaa na pye mbe yo fo ye ye jigi wi taga Yawe Yenṇele, ye Yenṇele lo na. Een fo, mi yo ko Yenṇele lo Ezekiyasi wila li gbogosa nda wa tinndiye pe na to naa li saara wosara ti ko mari wo wa tara ti ni, mee ki yo Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo pe kan ma yo fo saraga wosaga nga wa Zheruzalemu ca, pe pan paa foli ki yegge sogowo paa li gbogo wa!

⁸ Koni, yon kan na tafo wi yeri, Asiri tara wunlunaṇa we. Ki ka pye ma, pa mi yaa shonye waga shyen (2 000) kan ma yeri, na kaa pye ma mbe shon lugufenne pele ta paa nuru pe na we.

⁹ Ma yaa ki pye mele mbe si ya mbanla tafo wi malingboonlo teele wa nungba kan wi fe, ali na kaa pye wo wi yen pe pe ni fuun jee we? Moo jigi wi taga Ezhipiti tara to na, ma yo fo pe yaa malaga gbongwotoroye naa shon lugufenne kan ma yeri.

¹⁰ Koni maa ki jate ndee ki pye Yawe Yenṇele li nandanwa kala lo ja ma, mbe ja ya pan mbe to ki tara nda ti na mberi tongo wi le? Yawe Yenṇele lo lilan pye fo: «Yiri ma sa to ki tara nda ti na, mari tongo.» »

¹¹ Kona, a Hilikiya pinambyo Eliyakimu, naa Shebina konaa Yowa wi ni, pe sigi yo Asiri tara wunlunaṇa wi laga korosifenne to wi kan fo: «Ki yaga maa para we ni Aramuye senre ni, katugu we maa ti nuru. Maga kaa para we ni Eburuye senre ni, mbe ti leele mbele pe yen ma cen wa ca ki mbogo ki na, paa nuru we yeri.»

[†] 36:2 36.2: Eza 7.3; 2 Wunlu 18.17

¹² A Asiri tara wunlunana wi laga korosifenne to wi si pe yon sogo ma yo fo: «Yaa ki jate ndee na tafo wilan tun mbe pan mbege senre nda ti yo mboro naa ma tafo wi ni, yoro ce kan wi le? Ki senre nda ti yen ki leele mbele fuun pe yen ma cen wa ca ki mbogo ki na pe woro, poro mbele pe yaa ka jori mbaa pe kongaraga ki kaa konaa mbaa pe finriwe pi woo mbe pinle ye ni we.»

¹³ Kona, a Asiri tara wunlunana wi laga korosifenne to wi si yiri ma yere, mee para ngbanga wi fannga ki ni fuun ni Eburuye senre ni, ma yo fo: «Ye wunlunana gbogwi wiyoro ti logo, Asiri tara wunlunana we.

¹⁴ Pa wunlunana wi yo yeen fo: «Yaga ka ye yee yaga Ezekiyasi wi ye fanla, katugu wi se ya mbe ye sho.

¹⁵ Yaga ka ye yee yaga Ezekiyasi wi ye pungo mbe ye kan ye ye jigi wi taga Yawe Yenjele li na, mbe yo fo: Kaselege ko na, Yawe Yenjele li yaa we sho, ki ca nga ki se le Asiri tara wunlunana wi kee.

¹⁶ Yaga ka logo Ezekiyasi wi yeri, katugu pa Asiri tara wunlunana wi yo yeen fo: Ye yeyingge le na ni, ye ye yee kan na yeri, kona ye ni fuun nungba nungba ye yaa la ye ezezen naa ye figiye tire pire ti kaa konaa mbaa ye koloye tonmo pi woo;

¹⁷ fo mbe ka sa pan mbe ye le mbe kari ye ni tara ta ni, paa ye woro ti yen, tara nda bile naa duven yen wa ti ni, tara nda yaakara naa ezezen keere yen wa ti ni.

¹⁸ Ki kala na, yaga ka ti Ezekiyasi wi ye pungo, mbe yo fo: Yawe Yenjele li yaa we sho. Cengele sanngala ke yarisunndo ti ni fuun nungba nungba ti ya ma ke sho Asiri tara wunlunana wi kee le?

¹⁹ Hamati ca naa Aripadi ca yarisunndo ti ya ma yingi pye? Sefarivayimu ca yarisunndo tila koro se yeri? Ki yarisunndo tila ya ma Samari ca ki sho na kee le?

²⁰ Ki tara nda ti yarisunndo ti ni fuun ti ni, kikiin kila ya ma ki tara woolo pe sho na kee? Ko Yawe Yenjele lo yaa ka Zheruzalemu ca ko sho na kee! »

²¹ A leele pe si pyeri dinw, pe sila wi yon sogo senpyo nungba ni, katugu wunlunana Ezekiyasi wila konon kan ma yo paga kaa yon sogo.

²² Ko pungo na, Hilikiya pinambyo Eliyakimu na wila pye wunluwo go ki kagala yeye wofa, naa sewe yonlogofa Shebina konaa Asafu pinambyo Yowa na wila pye sewere tegefo wi ni, pe si songoro ma kari wa wunlunana Ezekiyasi wi tanla. Paa pe yera yariporo ti walagi jatere piriwen pi kala na. Asiri tara wunlunana wi laga korosifenne to wila senre nda yo, a pe siri yo Ezekiyasi wi kan.

37

*Ezekiyasi wila saa Yenjele
yon senre yofa Ezayi wi yewe
wi tijinliwe kan wi yeri
(2 Wunlu 19.1-7)*

¹ Naa wunlunana Ezekiyasi wila kaa ki senre ti logo sanga na ni, a wi suu yera yariporo ti walagi ma jatere piriwen yariporo le ma le, mee yiri ma kari wa Yawe Yenjele li sherigo gbogo ki ni.

² Ko pungo na, a wi si Eliyakimu na wila pye wunluwo go ki kagala yeye wofa, naa sewe yonlogofa Shebina konaa saraga wofenne leele pe tun wa

Amozi pinambyo Ezayi na wila pye Yennele yon senre yofu wi yeri. Jatere piriwen yariporo tila pye pe ni fuun pe na.

³ Paa Ezayi wi pye fu: «Ezekiyasi wi yo wege yo ma kan fu: «Ki nala pilige nga ki yen jatere pirindorogo, naa jologo konaa fere pilige. We yen paa kugboro fenne yen, mbele pe selara yiri pe ni, een fu fannga woro pe ni pe ya pe se.

⁴ Asiri tara wunlunana wuu laga korosifenne to wi tun, a wi pan ma wi tafo wunlunana wi senre nda yo ma Yennele na yinwege wolo li tegele, kana Yawe Yennele, ma Yennele li yaa ki tegele senre ti logo mberi fogo ton wi na. Ki kala na, woro mbele we koro yinwege na, ma Yennele yenri we kan.» »

⁵ Kona, a wunlunana Ezekiyasi wi tunmbyeele pe si saa gbɔn wa Ezayi wi na.

⁶ A Ezayi wi si pe yon sogo ma yo fu: «Ye saga yo ye tafo wi kan fu pa Yawe Yennele li yo yeen fu: «Senre nda ma logo, Asiri tara wunlunana wi tunmbyeele lefonmbolo pe pan mala tegele senre nda ni we, maga ka fye ti yegɛ.

⁷ Wele, wi yaa ka senre ta logo. Ti logongolo mi yaa wi jatere wi kanna, mbe ti wi songoro wa wi tara. Pa kona mi yaa ti poo gbo tokobi ni wa wi tara.» »

Senakeribu wila sewe wa torogo

Ezekiyasi wi kan

(2 Wunlu 19.8-13)

⁸ Kona, a Asiri tara wunlunana wi laga korosifenne to wi sigi logo ma yo fu wunlunana wi yiri wa Lakishi ca ma saa to Libina ca ki na. Ki pye ma, a wi si songoro ma kari wi korogo wa.

⁹ A Asiri tara wunlunana wi si kaa senre ta logo Etiyopi tara wunlunana Tiraka wi kanna, ma yo fu wi yen na paan mbe to wi na malaga ni. Naa wila kaa ki senre ti logo, a wi si pitunmbolo torogo wa Ezekiyasi wi yeri, maa pye fu:

¹⁰ «Ye saga yo Zhuda tara wunlunana Ezekiyasi wi kan fu: «Mo ji gi wi taga Yennele na na, maga kon yee yaga lon fanla mbe yo fu Asiri tara wunlunana wi se ya mbe Zheruzalemu ca ki sho.

¹¹ Asiri tara wunlumbolo pe nga pye tara sannda pyew ti na, mboro jate maga logo. Peri tongo pew, a mboro nee ki jate ndee ma yaa sho na yeri?

¹² Na teleye paa cengele ngele tongo, ke yarisunndo tila ya ma ke sho le? Koro ngele kaa pye wa Gozan ca, naa Haran ca, naa Erefu ca konaa Eden setirige piile mbele paa pye ma cen wa Telesari ca ki ni we.

¹³ Hamati ca, naa Aripadi ca, naa Sefarivayimu ca, naa Hena ca konaa Iva ca ki ni, ti wunlumbolo pe pye mele?» »

Ezekiyasi wi Yennele yenrewe

(2 Wunlu 19.14-19)

¹⁴ Kona, a Ezekiyasi wi si sewe wi sho Asiri tara pitunmbolo pe yeri maa kara. Ko pungo na, a wi si kari wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, ma saa wi yenge Yawe Yennele li yegɛ sogowa.

¹⁵ A Ezekiyasi wi si Yawe Yennele li yenri ma yo fu:

¹⁶ «Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fu, Izirayeli woolo Yennele, mboro na ma yen ma cen wa Sherubenyte pe go na, mboro nungba ma yen

Yenñele dunruya wunluwo pi ni fuun pi go na. Mboro mà naayeri wo naa tara ti da†.

¹⁷ Yawe Yenñele, nungbolo jan ma logo! Yawe Yenñele, ma yengele ke yenge ma wele! Senakeribu wi senyoro ti ni fuun ti logo, wo ña wi lere torogo, a wi pan ma mboro ña Yenñele na yinwege wolo ma tegele we.

¹⁸ Ee, Yawe Yenñele, ki yen kaselege fo Asiri tara wunlumbolo pe cengele sangala ke ni fuun koro naa ke tara ti tongo,

¹⁹ ma ke yarisunndo ti wa wa kason mari sogo. Een fo ko yarisunndo to sila pye Yenñele jenne le. Senwee kee tunndo lari, nda paa tire naa sinndeere tege mari gbegele. Ki kala na, paa ya mari jogo.

²⁰ Koni, Yawe Yenñele, we Yenñele, we sho Senakeribu wi kee, jango tara na wunluwo pi ni fuun pigi jen fo mboro nungba mboro ma yen Yawe Yenñele le.»

Yawe Yenñele làa Ezekiyasi wi yenñewe pi logo

²¹ Kona, a Amazi pinambyo Ezayi wi si leele tun ma yo pe saga yo Ezekiyasi wi kan fo: «Yawe Yenñele, Izirayeli woolo Yenñele le, lo na mali yenri Asiri tara wunlunaña Senakeribu wi wogo na, pa li yo yeen.

²² Senre nda Yawe Yenñele li yo ma wa wi na ti nda fo:
«Siyon ca nga ki yen paa sumboro naña mbajeen yen, ki yen nɔɔ tifaga, ki yen na tege ma na;
Zheruzalemu ca nga ki yen paa sumboro yen, ki yen na go yangara na tege ma kala na.

²³ Ambo ma tegele ma?

Ambo ma senjagara yo wi na ma?

Muwi ma soro na para na ni ma?

Mi ña Izirayeli woolo Yenñele kpoyi le, muwi ma yege le na ni na para ma?

²⁴ Ma pitunmbolo mà pe tun, a pè pan ma mi ña ye Fo na tegele.

A mà sho fo: Mi Senakeribu, na malaga gbɔnwotoroye pe legewe pi kala na,

mi yaa lugu wa yanwira ti go na,

mbe sa gbɔn fo wa Liban tara ti nandogomo,

mbe sa Liban tara sediri tire nda ti tɔnlɔndɔnlɔ ma we ti ni fuun na ti kɔɔnlɔ

naa sipiresi tire nda ti yɔn ma we ti ni fuun na ti ni.

Mi yaa sa gbɔn wa yanwiga pungo wogo ki go na fun,

mbe sa gbɔn wa ki kɔwogo ki nawa.»

²⁵ A mà yo fo mà kɔloye wo tara ta yege ni, ma ki tara woolo pe tɔnmɔ pi wo,

fo ma yaa Ezhipiti tara Nili gbaan njege tɔnmɔ pi ni fuun pi waga ma tɔndanra ti ni.»

²⁶ Een fo Senakeribu, ma faga logo fo muwi migi kagala ngele ke gbegele maga le wa faa,

fo migi kagala ke kɔn ma ke tege maga le wa wagati ña wi toro wi ni?

Koni ñga ki kɔn ma tege, ko mi yen na piin na yɔn finli.

Mila ki kɔn maga tege fo cagboro nda malaga sigemboro yen mari maga, mboro ma yaa kari tongo mberi pye katara.

²⁷ Ki cara ti woolo pe fannga ki kɔ pe ni,

† 37:16 37:16: Eki 25.22

paa fyɛ, fɛrɛ pɛ yigi.
 Pɛ yɛn paa kɛrɛ yɛn yɛn, paa yɛnmɔli yɛn,
 paa yɛn ŋga ki ma fi wa go ki gona ki yɛn,
 ko ŋga ki ma waga na ki fa tinne wɔ.

²⁸ Ɛɛn fɔ mɔɔ cɛnsanga wi jɛn,
 naa ma yirisanga wi ni, naa ma yesanga wi ni,
 konaa ma ma yiri na kɔrɔgo sanga ŋa ni wi ni.

²⁹ Ee, mɔ yiri na kɔrɔgo,
 ma yɛɛ gbɔgɔwɔ sɛnrɛ nda mɔ yo, mɔri logo.
 Ki kala na, mi yaa ma numala li furu mbe kannjine le wa,
 mbanla karafe wi le wa ma yɔn, mbe ta mbaa ma yɛge sinni,
 mbɔɔn pye ma songɔrɔ ma toro wa kono na mɔ lɛ ma pan li ni.

³⁰ «Ezekiyasi, mboro wo na, kacɛn ŋa wi yaa ki naga fɔ na sɛnrɛ ti yɛn
 kaselege wi ŋa:

‹Yariluguro nda ti to ma fi ti yɛ, ko yarilire to yɛ yaa ka yɛlɛ na.
 Yelapanna nda ti yaa ka fi ti yɛ, to yɛ yaa ka ka.

Ɛɛn fɔ yɛlɛ taanri wolo lo ni,
 yoro jate yɛ yɛ yariluguro ti lugu, yɛ kari kɔn yaa ti kaa.
 Yɛ yɛ ɛrɛzɛn tiirɛ ti sanri, yɛ kaa ti pire ti kaa.›

³¹ Na ki ka pye ma, Zhuda cɛnlɛ woolo mbele pɛ yaa ka koro go na, pɛ yaa
 ka pye paa tige yɛn,
 ŋga ki yɛn na ninde fɔnndɔ kanni na yiin wa tara, ma sɛ wa naayeri.

³² Ee, leelee pelee yɛge yaa ka yiri bere wa Zheruzalemu ca;
 leelee pelee yaa ka sho mbe koro wa Siyɔn yanwiga ki na.
 Yawe Yɛnɛlɛ na yawa pi ni fuun fɔ, kala na li yaa ka pye yɛ kan mbe yiri
 wa li ndanlawa gbɔɔ pi ni, loli yɛɛn.

³³ «Ki kala na, sɛnrɛ nda Yawe Yɛnɛlɛ li yo Asiri tara wunlunana wi
 wogo na ti nda:

‹Asiri tara wunlunana wi se yɛ wa ca ki ni.
 Wi se ka lere won wanla ni wa ca ki ni,
 wi se ka tugurɔn sigɛyaraga lɛ mbe to ca ki na,
 wi se ka lugusaga gbɛgele ca ki mɛge ni, mbe yɛ wa ki ni, mbe to ki na.

³⁴ Kono na wi lɛ ma pan, lo wi yaa ka lɛ mbe songɔrɔ,
 wi se ka yɛ laga ki ca ŋga ki ni.›

Mi ŋa Yawe Yɛnɛlɛ, muwi mɔ yo ma.

³⁵ «Mi yaa la ki ca ŋga ki go singi, mbege sho wi kɛɛ,
 na yɛɛra mɛge ki gbɔgɔwɔ pi kala na konaa na tunmbyee Davidi wi kala
 na.› »

Yawe Yɛnɛlɛ

lɔa Zhuda tara woolo pɛ sho
(2 Wunlu 19.35-37)

³⁶ Ki pye ma, a Yawe Yɛnɛlɛ li mɛrɛge wi si pan wa Asiri tara fɛnnɛ pɛ
 malingbɔɔnɔ cɛnsaga ki ni, ma lere waga cɛnnɛ naa nafa tijɛrɛ ma yiri
 kangurugo (185 000) wo gbo pɛ ni. Ki goto pinliwɛ pi ni, naa paa kaa yiri,
 pɛ mbe wele, mɛɛ pɛ ni fuun pɛ yɛn pɛ pye gbɔolo.

³⁷ Ki pye ma, a Asiri tara wunlunana Senakeribu wi suu malingbɔɔnɔ
 cɛnsaga ki yirige, mɛɛ songɔrɔ ma kari ma saa cɛn wa Ninive ca.

³⁸ Pilige ka, maa ta wa wi yarisunngo Nisiroki ki gbɔgɔgo ki ni wila ki
 gbogo, a wi pinambiile shyɛn, Adirameleki naa Sarezɛri pɛ suu gbɔn maa

gbo tokobi ni, mæe fe ma kari wa Ararati tara. A wi pinambyo Azari Hadon wi si cæn wunluwo pi na wa wi yonlo.

38

Ezekiyasi wi yama naa wi sagalama senre (2 Wunlu 20.1-11)

¹ Ki wagati wi ni, a Ezekiyasi wi si to na yaa fo na kee mbe ku. A Amozu pinambyo Ezayi na wila pye Yenñele yon senre yofa, wi si pan wa wi yeri ma suu pye fo: «Pa Yawe Yenñele li yo yeen fo: «Senre nda ma yaa yo ma go woolo pe kan, ti yo pe kan, katugu ma yaa ku, ma se yiri ki yama mba pi na.» »

² Kona, a Ezekiyasi wi si kannga ma yege wa mbogo ki yeri, ma Yawe Yenñele li yenri.

³ Wila pye na yuun fo: «E, Yawe Yenñele, ki yaga ma nawa to ki na fo mi tanga ma yege sogowo tagawa ni konaa na kotogo ki ni fuun ni. Kala na loon ndanla, lo mi pye.» Kona, a Ezekiyasi wi si gbele fo jenge.

⁴ Kona, a Yawe Yenñele li si para Amozu pinambyo Ezayi wi ni, ma yo fo:

⁵ «Kari ma saga yo Ezekiyasi wi kan fo Yawe Yenñele le, wi tele Davidi wi Yenñele le, pa li yo yeen fo: «Mò yenrewa pi logo, mò yentunwo pi yan. Wele, mi yaa yele ke ma yiri kangurugo taga wa ma yinwege ki na.

⁶ Mi yaa mboro naa ki ca nga ki ni ye sho Asiri tara wunlunana wi kee. Mi yaa la ki ca nga ki go singi.

⁷ Kacen na Yawe Yenñele li yaa ka pye ma kan, mbege naga fo li yaa li senyoro ti tanga mberi yon fili, wi na.

⁸ Wele, Ahazi go yeyongo lugusaga nga yonlo ki pye ki na, yinme mba pi tigi ki na, mi yaa ti pi songoro punjo na, mbe sa gbón fo tooro tagasaga ke na.» » Ki pye ma, yinme pila pye yeyongo lugusaga nga na, a yonlo ki si songoro ki na naa, ma saa gbón fo tooro tagasaga ke na.

Ezekiyasi wi Yenñele gbogoyurugo wi sagalama pi punjo na

⁹ Zhuda tara wunlunana Ezekiyasi wila yurugo nga yonlogo wi yama po naa wi sagalama pi wogo na koi nga fo:

¹⁰ «Mila pye nala yee piin fo, mbanla ta mila na yinwege ki piin yeyinnye na,

mi daga mbe ku mako mbe kari wa kuulo tara,
mbe sanla yinwege sannga ki pye wama.

¹¹ Mila pye na yuun fo mi se ka Yawe Yenñele li yan naa,
mi se ka Yawe Yenñele li yan senwee piile mbele pe yen yinwege na laga dunruiya wi ni pe sogowo naa,
mi se ka senwee pyo kpe yan laga dunruiya woolo pe sogowo naa.

¹² Mila yo fo na yinwege ki wo na ni, ma kari lege, ma lali na ni,
paa yege nga na simbaala konrifo wi paraga go ki ma pye ma lali wi ni we.

Mila yo fo na yinwege ki kon, paa yege nga na gbera tifo ma kaa pariyege miki banjoloma na, mbe si jen mbege kon jese piile pe na.

Mila yo fo sanni yonlo ki sa ko mbe sa gbón yembine li na, Yawe Yenñele, ma yaa ko na ni!

¹³ Milan jologo ki kun na yee ni ma saa gbón lalaaga ki na.
Yenñele laa na kajeere ti yaari na na paa jara yen.

Mila yo fɔ sanni yɔnlɔ ki sa kɔ mbe sa gbɔn yembinɛ li na, Yawe Yɛnnɛlɛ,
ma yaa kɔ na ni.

¹⁴ Mila pye na gbele paa yɛgɛ nɔga na ndinɛ maa gbele na toro wa naayeri
we;

mila pye na jɛɛn paa jɛndɛtuwa yɛn.

Mila pye na wele wa naayeri, fɔ a na yɛngɛlɛ ke saa wɔ binriw.

E, we Fɔ, mi yɛn na jɔlɔ; pan mala saga!

¹⁵ «Yingi mbe ya yo koni?

Lilan yɔn sogo, lo jate lo ligi kagala ke pye.

Mi yaa la tanri go sogowo ni† na yinwege piliye yi ni fuun yi ni na nawa
mba pi tanga na na pi kala na.

¹⁶ E, we Fɔ, sɛnwɛe wi ma yinwege ta ma kajɛngɛ kagala koro fanɔga na,
koro kala na mi yɛn yinwege na bere;

ma yɛn nala sagala, na yinwege kaan na yeri.

¹⁷ Wele, na nandangawa pi kanɔga ma pye yɛyingɛ;

mboro wo na, ma ndanlawa pi kala na, mɔla tile mala wɔ wa wegbɔgo
tijugo ki ni,

mɔla kapere ti wa wa ma yɛɛ punɔgo na.

¹⁸ Katugu kuulo tara fɛnnɛ poro ma pe yaa kaa ma shari mbaa ma gbogo,
kuulo poro ma pe yaa kaa ma sɔnni;

ma yɛn sɛnrɛ nunɔba yofɔ yɛgɛ nɔga na,

mbele pɛ tigi wa kuulo tara, pe jigi wi woro ki na naa.

¹⁹ Leele mbele pe yɛn yinwege na, poro cɛ pe maa ma shari nɔɔ gbogo,
paa yɛgɛ nɔga na mi yɛn naga piin nala we.

Ma yɛn sɛnrɛ nunɔba yofɔ yɛgɛ nɔga na,

teele pe ma pe piile pe kara, pe ta pege jɛn.

²⁰ Yawe Yɛnnɛlɛ lilan shɔ!

We yaa la sɔnmɔ yuuro koo li kan we yarigbɔnrɔ ti ni we yinwege piliye
yi ni fuun ni,

wa li sherigo gbɔgo ki ni.»

²¹ Kona, a Ezayi wi sho fɔ pe pan figiye tige pire shashaga nunɔba ni,
peri tire peri taga wa nanɔgbanga ki na, pa Ezekiyasi wi yaa sagala.

²² A Ezekiyasi wi si Ezayi wi yewe ma yo fɔ: «Kacɛn wiwiin wi yaa ki
naga na na fɔ mi yaa ka kari wa Yawe Yɛnnɛlɛ li sherigo gbɔgo ki ni naa?»

39

Babilɔni tara pitunmbolo

pɛlɛ la pan wa Ezekiyasi wi yeri

(2 Wunlu 20.12-19)

¹ Ki wagati nunɔba wi ni, Baladan pinambyɔ Berodaki Baladan nɔ wila
pye Babilɔni tara wunlunaja, wi si pitunmbolo torogo sɛwɛ naa yarikanra
ni wa Ezekiyasi wi yeri, katugu wila Ezekiyasi wi yama naa wi sagalama
wogo ki logo.

² A kɔ si tanla Ezekiyasi wi ni fɔ jɛngɛ. Kɔ pye ma, yaara nda fuun tila
pye wa wi yarijɛndɛ sɔnnɔgbanga woro ti tegesaga ki ni, a wɔ siri naga
pitunmbolo pe na: Warifuwe, naa tɛ, naa nuwɔ taanyaara, naa sinme
sɔnnɔgbanga woo, naa wi malingbɔnyaara konaa yaara nda fuun tila pye

† 38:15 38:15: Nɔga kɔ yo fɔ: Mi yaa la tanri go sogowo ni, Yɛnnɛlɛ sɛnrɛ sɛwɛle pele ni ki yɛn ma
yɔnlɔgo ma yo fɔ: Mi se ya mbe wonlɔ.

wa wi yarijende tegesaga ki ni ti ni. Yaraga ko ka sila koro, nga Ezekiyasi wi sila naga pe na wa wi wunluwo go ki ni konaa wa wi wunluwo tara ti ni.

³ Kona, a Yenñele yon senre yofɔ Ezayi wi si kari wa wunlunana Ezekiyasi wi yeri, ma saa yewe ma yo fɔ: «Ki leele mbele pè pan ma yo mèle ma kan? Pè yiri se ma pan laga ma yeri?»

A Ezekiyasi wi suu yon sogo ma yo fɔ: «Pè yiri taleere ta ni, fɔ wa Babiloni tara, ma pan mbanla yan.»

⁴ Kona, a Ezayi wi sho naa fɔ: «Yingi naa yingi pè yan laga ma go?»

A Ezekiyasi wi suu yon sogo ma yo fɔ: «Yaraga o yaraga ki yen laga na go, pège yan. Yaraga ko ka si koro wa na yarijende tegesaga ki ni, na mi si nga naga pe na.»

⁵ Kona, a Ezayi wi si Ezekiyasi wi pye fɔ: «Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fɔ li senyoro ti logo!

⁶ Wele, piliye ya wa na paan, yaara nda fuun ti yen laga ma go konaa yaara nda fuun ma teleye paa tege wa, fɔ ma pan ma gbɔn nala, pe yaa kari koli mbe kari ti ni wa Babiloni tara. Ka kpɛ se ka koro wa. Yawe Yenñele lo li yo ma.

⁷ Pe yaa kɔɔn setirige piile pele koli, mboro jate piseele, mbe kari pe ni, mbe sa pe san mbe pe pye Babiloni tara wunlunana wi tunmbyeele wa wunluwo go ki ni.»

⁸ A Ezekiyasi wi si Ezayi wi yon sogo ma yo fɔ: «Yawe Yenñele li senre nda ma yo na kan ti yen senjende.» A wi sigi senre nda ti taga wa naa fɔ: «Eɛn fɔ mbanla ta go na, mi yo yeyinɛge ki yaa pye laga tara ti ni, konaa we yaa pye mbe cɛn pɔw!»

SEWE WI KONSAGA SHYEN WOGO

40

40-55

Yenñele làa Zheruzalemu ca woolo

pe kotogo ki sogo pe na

¹ Ye pe kotogo ki sogo pe na, yanla woolo pe kotogo ki sogo pe na, ye Yenñele lo li yo ma.

² Ye para Zheruzalemu ca ki ni, yege kotogo ki sogo ki na, yege yari ki kan fɔ pe jologo tunngbanra ti kɔ,

fɔ pe kajogɔɔ ti kala yaga pe na,

fɔ Yawe Yenñele li ki kapere ti ni fuun ti fɔgo ki tɔn ki na fɔ tɔnsaga shyen.

³ Lere wa magala yen na yinrigi na yuun fɔ:

«Ye kono li gbegele Yawe Yenñele li kan wa gbinri wi ni, ye kongbogo wo, yege yala we Yenñele li kan wa ki tara nda ti waga ti ni†.

⁴ Ye yanwira gbunlunderɛ ti ni fuun ti yinyin,

ye yanwira to naa tinndiye pe ni ti yaari yeri yon yala,

ye mbogolo ke jaraga ye ke pye falafala,

ye tigiwen lara nda ti tijanga ti yon yala.

⁵ Kona, Yawe Yenñele li gbogowo yanwa pi yaa pi yɛɛ naga, senwee pyo pyew wi yaa kaa yan; katugu Yawe Yenñele lo li yo ma†.»

† 40:3 40:3: Mati 3.3; Maki 1.3; Zhan 1.23 † 40:5 40:5: Luki 3.4-6

6 Magala la yen na yuun fo: «Ta jorogi!»
 A mi sho fo: «Mi yaa la jorogi mbaa yuun mele?»
 A magala li sho fo: «Senwee pyo pyew wi yen paa yan yen,
 pe tiyonwo pi yen paa yanfyenre yen wa wasege.
 7 Na Yawe Yennele li yon tifelege ki ka yan ki fe,
 ki ma waga, ki fyenre ti ma fanla.
 Kaselege ko na, senwee piile pe yen paa yan yen.
 8 Yan ki ma waga, ki fyenre ti ma fanla,
 een fo we Yennele li senre ti yaa koro wa ti yonlo fo sanga pyew†.»

Sentanra nda ti daga mbe yari

9 Mboro Siyon ca, lugu yanwiga titonlogo ka go na,
 mboro ca nga ma maa sentanra ti yari we.
 Mboro Zheruzalemu ca, ma magala li yirige ngbanga,
 mboro ca nga ma maa sentanra ti yari we.
 Maga ka fye, maga yo Zhuda tara cara ti kan fo:
 «Ye Yennele li na!»
 10 Wele, we Fo, Yawe Yennele li yen na paan fannga gbogo ni,
 li yen nali tegere ti piin li fannga kee ki ni.
 Li yen na paan li sara wi ni li kee,
 li tunngo tonli wi keli li yege†.
 11 Li yaa kaa li woolo pe korosi paa simbaala konrifo yen;
 wi yaa ka simbapiile pe gbogolo wi kee ki ni,
 mbe pe le mbe pe taga kotogo na.
 Li yaa kaa simbaneele mbele piile na wonri pe na pe konri yooro†.

*Yennele li gbogowo
 po naa li tijinliwe gbog*

12 Ambo wila kogojе tonmo pi taanla wi kendala li ni?
 Ambo wila naayeri wi taanla wi kendala gbeme pi ni?
 Ambo wila tara ti gbanngban wi ni fuun wi le tiwiyaraga ni maa taanla?
 Ambo wila yanwira to naa tinndiye pe nuguwo pi taanla culo na?
 13 Ambo wi Yawe Yennele li nawa jatere gbeme pi jen?
 Ambo wi yen li yerifo mali naga†?
 14 Laa yerewe pi lagaja ambo yeri, jango mbe kagala koro jenme pi ta?
 Ambo wi kasingge kono tangala li naga wi na?
 Ambo wili naga jenme pi ni,
 ma kajenme kono li naga li na?

15 Wele, cengele ke yen li yege na paa tonmo solosaga nungba yen, ma yiri
 kpongbo ni,
 ke yen paa tambyo nungba yen culo na;
 logofuro tara ti yen li yege na paa gbanngban yen wa naayeri.
 16 Liban tara tire ti ni fuun ti se ya mbeli saraga sogowo kanngire ti bo,
 ti yaayoro ti se ka bo mbe pye li saara sogoworo.
 17 Cengele ke ni fuun ke woro yaraga ka li yege na,
 li yen na ke jate kayongo fu yaara, ma pye wagafe.

† 40:8 40:6-8: Zhaki 1.10-11; 1 Pye 1.24-25 † 40:10 40:10: Nga ki yo fo li sara naa li tunngo
 tonli, ki mbe ya mbe pye Izirayeli tara woolo poro, poro mbele Yennele laa pe yirige ma pe wo wa
 Babiloni tara fannga ki nogo, ma songoro pe ni wa pe tara ti ni. † 40:11 40:11: Yuuro 23.1; 80.2;
 Zhan 10.11 † 40:13 40:13: Oromu 11.34; 1 Koren 2.16

Yennɛle li yongo woro wa

18 Ye yen na jaa mbe Yennɛle li taanla yingi yaraga ni?

Yaraga yanleɛ kikiin ye mbe gbegele ki yiri li korogo?

19 Kapyo jenfɔ wi ma tuguron ti yan ma yaraga yanleɛ ka gbegele,
te gbɔnfɔ wi ma te wi yan mboo wo ki na,
mbe si warifuwe yongowo yangala kele teɛ mbege fere.

20 Lere ɲa ka pye fyonwo fɔ mbe sa toro, mbe pye wi se ya ko wogo ɲga
ko ka ta,

ko fɔ wo ma saa tige ka lagaja, ɲga kambuguwo se ya mbege jɔɔ.

Wi mɛɛ saa kapyo jenfɔ wa lagaja,

wo mbe yaraga yanleɛ ka gbegele yarisunɲgo, ɲga wi mbe ya yerege, ki
yere tiyongo.

21 Ye sigi jen wi le? Ye faga logo wi le?

Pe faga yo ye kan maga le wa fafafa wi le?

Pe tara ti ngo ki tenge yeɛ ɲga na, ye sigi wogo ki jen mbe wali ki na wi
le?

22 Yawe Yennɛle lo li yen ma cɛn wa tara ti go na, to nda ti yen kiiri,
tara na woolo pe yen li yeɛ na paa kambɛɛɛ yen.

Lo li naayeri wi jaraga paa parigbogo fegefege yen,
ma naayeri wi pye paa paraga go yen, mbe cɛn wa ki nawa.

23 Li ma tara ti fanɲga fenne pe pye yarijagara,
mbe dunruya kiti konfenne pe pye leele mbele pe woro yaraga ka.

24 Na pɛ pe teɛ, pa paa cɛn,
pe yeɛ fa ta mbe ndire kan wa tara,
a Yennɛle li si pe fe li yon tifeleɛ ki ni, a pɛ si waga.

A tisaga tifeleɛ ki si pe le paa yan waga yen.

25 Yennɛle na kpoyi li yo fɔ:

«Ye yen na jaa mbanla taanla ambo fɔ ni?

Mi naa ambo we yala?»

26 Ye ye yeɛ ti yirige ye wele wa naayeri!

Ambo wigi yaara nda ti da?

Wo wi yen ɲa wi ma wonɲgolo ke yirige ma ke tanli ke yeɛ na paa
malingboonlo yen,

wi maa ke ni fuun nunɲba nunɲba ke yinri ke mɛɛ ti na.

Wi fanɲga gbogo ko naa wi yawa gbɔ pi kala na, ali nunɲba lo na la wa
ke ni.

Yennɛle li yaa ka fanɲga fɔnɲgo le

fanɲga fu fenne pe ni

27 Yoro Zhakɔbu setirige piile, yingi na, a ye nɛɛ ki sɛnɛ nda ti yuun?

Yoro Izirayeli woolo wele, yingi na, a ye nɛɛ ki sɛnɛ nda ti yuun nari
tagala ti yeɛ na fɔ:

«We yinwege kala li yen ma lara Yawe Yennɛle li na,
we daga mbe tanga ta laga ɲga na, li woro naga jate.»

28 Ye sigi jen wi le?

Ye faga logo wi le?

Yawe Yennɛle lo li yen Yennɛle na li yen kosaga fu,

lo li tara ti da ma gbɔn fɔ wa ti kosaga ki na.

Li fanɲga ki se ko, li se te,

li tijinliwe pi se ya jen mbe ko.

²⁹ Li ma fannnga kan na wi te wi yeri,
mbe fannnga le na wi fannnga ki ko wi ni.

³⁰ Lefonmbolo yirifonmbolo pe ma te, pe fannnga ki ma ko pe ni;
ali lefonmbolo tugbambolo pe ma kurugo ma to.

³¹ Een fo mbele pe maa wele Yawe Yenhele li yeri,
pe maa fannnga taa.

Pe maa yinrigi sire na paa yon yen,
pe maa fee, paa te,
pe maa tanri, pe fannnga kila ko.

41

Shofo na Yawe Yenhele li torogo

¹ Yoro logo furo tara woolo, ye pyeri ye logo na yeri!

Cengele woolo, ye fannnga le ye yee ni;
ye fulo laga na tanla ye para,
ye pan we pinle we sa we kiti konkala li yee wo.

² Amba wigi cew tafa na wi yeri ma yiri wa yonlo yirisaga kee yeri,
wo na wi kasinge ki le naga piin lagapyew?

Amba wi cengele ke le wi kee,
ma wunlumbolo pe go sogo wi nogo?
Wi tokobi wi yaa ka pe tongo, mbe pe tege paa taambugo yen,
wi wangala ke yaa ka pe gbon mbe pe jaraga, paa yee nga na tifelege ma
kaa yan waga jaraga we†.

³ Wi ma taga pe na ma pe puro, ma toro na kee, yaraga naa ta,
wa konko na wi fa yonlo kan wa li ni faa.

⁴ Amba wigi kagala ngele ke pye ma ke yon fili?

Na wi wagati wi ni fuun woolo pe yeri maga le wa fafafa, wowi.
Mi na Yawe Yenhele, mi na mi yen kongbanna konaa mi na mi yen
punogofo, muwi.

⁵ Logo furo tara woolo paa ki wogo ki yan ma fye fo jenge;
mbele pe yen wa tara ti kosaga ki na, pe yen na seri fyere ti kala na,
pe yen na fulo na paan.

⁶ Pe yen na pe yee sari,
pe ni fuun nunnga nunnga pe yen naga yuun pe yee kan fo: «Ye kotogo
le ye yee ni.»

⁷ Kapyo jenfo wi maa kotogo nii te gbonfo wi ni,
na wi ma tuguron ti wologo marito wi ni, wi maa kotogo nii na wi maa
tunngo piin feenle sinndelege na wi ni;

wi ma yo fo: «Tuguron ti maralomo pi yon!»
Pe ma yarisunngo ki gbegele, mbege kan pondiile ni, mbege yerege, jango
ki ka kaa yegeyege.

Yaga kaa fye koni

† **41:2 41:2:** Yenhele yon senre yofa wi yen na para lere na senre na wo wi yen Perisi tara wunlunana Sirusi we. Wo wi mbaa ka malaga gbon Babiloni tara fenne pe ni mbe pe fannnga ki sho pe yeri. Wo wila Izirayeli woolo pe yaga, a pe songoro wa pe tara, ma pan ma Zheruzalemu ca ko naa sherigo gbogo ki ni ti le nari kanni (Esidi 1.2; Eza 41.25; 44.28; 45.1).

⁸ Eɛn fɔ yoro Izirayeli woolo, yoro mbele na tunmbyeele,
yoro Zhakɔbu setirige piile, yoro mbele mi wɔ,
yoro Abirahamu setirige piile mbele na wɛnnɛ,

⁹ yoro mbele mi saa yigi kɛɛ na ma yiri ye ni fɔ wa tara ti kɔsaga ki na,
mi saa ye yeri ma yiri fɔ wa tara ti lologɔngolo ke ni.

Migi yo ye kan, ma yo fɔ yoro ye yɛn na tunmbyeele wele,
mi ye wɔ, mi se je ye na.

¹⁰ Yaga kaa fyɛ, katugu mi yɛn ye ni,
ye jatere wiga ka piri ye na, katugu muwi mi yɛn ye Yɛnnɛle le.

Mi yaa fannga le ye ni mbe ye saga,
mi yaa la ye tɔgɔlɔ na yawa gbɔɔ mba pi ma cew ta pi ni.

¹¹ Ye wele, mbele fuun paa nawa ngban ye ni,
pe yaa ka fɛrɛ shɔ mbe go sogo;
mbele pe yɛn na wiin ye ni,
pe yaa ka tɔngɔ mbe wɔ wa pew.

¹² Mbele pɛ yiri ye kɔrɔgɔ,
ye yaa ka pe lagaja, eɛn fɔ ye se ka pe yan naa;
mbele pe yɛn na malaga gbɔɔn ye ni,
pe yaa ka kɔ mbe wɔ wa.

¹³ Katugu muwi mi yɛn Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle le;
muwi mi ye yigi kɛɛ na, mɛɛ ye pye ma yo fɔ:
«Yaga ka fyɛ, mi yaa ye saga.»

¹⁴ Yaga ka fyɛ, yoro Zhakɔbu setirige piile wele, fannga fu fɛnnɛ paa fyɛnge
yɛn,
yoro Izirayeli woolo mbele fanngɔgɔ fɛnnɛ,
mi jate mi yaa ye saga.

Yawe Yɛnnɛle, ye go shɔfɔ we, Izirayeli woolo Yɛnnɛle kpoyi le, lo li yo ma.

¹⁵ Ye wele, mi yɛn na ye piin paa yarilire sunkanngaga yɛn, nga ki maa
yarilire ti suun nari pire ti woo,
nga ki yɛn fɔngɔ, ma pye ngangala ni, ngele ke yɔnrɔ ti yɛn ma tanla.
Ye yaa ka yanwira ti walagi mberi yaari,
mbe tinndiye pe jaraga mbe pe pye paa yan waga yɛn†.

¹⁶ Ye yaa kari fɛ paa yarilire yɛn, tifeleɛge ki yaa kari le mbe kari ti ni,
tisaga tifeleɛge ki yaa kari jaraga.

Eɛn fɔ yoro wo na, ye yaa ka yɔgɔrimɔ ta Yawe Yɛnnɛle li yeri,
ye yaa kaa ye yɛɛ gbogo Izirayeli woolo Yɛnnɛle kpoyi li fannga na.

Yɛnnɛle li yaa ka gbinri

*ɲa wi waga wi kannga
mboo pye tɔnmɔ tara*

¹⁷ Fyonwɔ fɛnnɛ poro naa fanngɔgɔ fɛnnɛ pe yɛn na tɔnmɔ lagajaa,
eɛn fɔ pe woro na tɔnmɔ taa,
pe yagbogolo kɛ waga pe na wɔgɔ ki kala na.

Mi ɲa Yawe Yɛnnɛle, mi yaa ka pe yɔn sogo,
mi ɲa Izirayeli woolo Yɛnnɛle le, mi se je pe na.

¹⁸ Yanwira nda tire woro wa ti go na, mi yaa ti gbaanla mbe janri mbe yiri
wa ti go na mbaa fuun,

† 41:15 41:15: Yege nga na yarilire sunkanngaga ma yarilire sun mari pire ti wɔ, pa Izirayeli woolo pe yaa ka pe juguye pe tɔngɔlɔ ma; Eza 28.27.

mbe ti puluyo yila fuun wa yanwira gbunlundere ti ni;
mi yaa gbinri wi kannga mboo pye lambaaga,
mbe tara nda ti waga ti pye tonmo mbaa fuun wa ti ni.

¹⁹ Mi yaa ti sediri tire mbe fi wa gbinri wi ni, naa akasiya tire ni, naa miriti
tire ni konaa oliviye tire ni,

mi yaa ti sipiresi tire mbe fi wa tara nda ti waga ti ni, naa pen tire ni konaa
buyisi tire ni, ti ni fuun ti yaa fi wa ja;

²⁰ jango leele pege yan pege jen,
pe jatere pye ki na, pege koro jen,
fo Yawe Yennele li kee ko kigi kagala ngele ke pye,
fo Izirayeli woolo Yennele kpoyi lo liri da.

Yarisunndo ti se ya yaraga ka yon

²¹ Yawe Yennele lo li yo ma fo: «Yoro yarisunndo re, ye pan ye ye yee go
senre ti yo!»

Zhakobu setirige piile pe wunlunana wo wi yo ma fo: «Ŋga ki yen ye yeri,
yege yo!»

²² Kala na li yen na paan wa yee, ye pan yeli yee yo we kan.

Kagala ngele ke pye ma toro faa, ye ke naga we na;
pa kona we yaa jatere pye ke na, mbe nga ki yaa pye pungo na ki jen,
nakosima kagala ngele ke yen na paan goto, ye ke yo we kan.

²³ Kagala ngele ke yen na paan wa pungo na, ye ke yari we kan,
pa kona we yaa ki jen mbe yo fo kaselege ko na, ye yen yengengele kele.
Ye kajenge nakoma kapege ka pye,
jango wege yan, ki ta ki to we yon na.

²⁴ Ye wele, ye woro yaraga ka.

Ye kapyegele ke yen wagafe!

Ki yen katijaanga lere wa mbe ye wo paa wi yennele yen.

²⁵ Mi lere wa yirige wa yonloparawa kamenge kee yeri,
wi pan ma yiri wa yonlo yirisaga kee yeri;
na mege ko wi yen na yinri.

Wi yen na tara teepe tangala toro ni paa joro yen,
paa yee nga na coro fanrifo wi maa joro ti tangala we.

²⁶ Ambo wigi kagala ke yan ma ke yo maga le wa faa, jango we ke jen?

Ambo wila keli ma ke senre yo we kan, jango we yo fo kaselege yi?

Lere kpe sila ki wogo ki yo, lere kpe sila ki yari,
lere kpe sila yaraga ka logo ye yeri ki wogo na.

²⁷ Een fo muwi mi pye kongbanna maga yo Siyon ca ki kan fo:

«Wele, pe mbele paa paan!»

Mi sentanra yofa wa torogo wa Zheruzalemu.

²⁸ Ma si yala, na mi ka wele, mila lere kpe yan;

yerifo kpe woro wa ki yarisunndo ti sogowo.

Na mi ka yewe, ka woro wa mbe ya mbanla yon sogo.

²⁹ Ye wele, ti ti ni fuun ti woro yaraga ka,

ti kapyegele ke yen wagafe.

Pe tuguron yarisunndo ti yen tifelege ma pye yarijagara.

Yurugo konḡbanḡga

¹ We Fɔ wi yo fɔ: «Na tunmbyee wi ḡa,
wo ḡa mi yen ma tɔḡo we;
wo wi yen ḡa mi wɔ,
wi kala li yen mala ndanla fɔ jɛḡḡe.

Milan yinne li le wi ni,
wi yaa kaa kasinḡḡe ki nari cɛḡḡe woolo pe na.

² Wi se ka jɔḡḡo, wi se kaa magala li yirige ḡḡbanga;
pe se kaa yogo logo wa ca nawa konḡolo ke ni.

³ Wi se ka ḡbagara kanḡgala na li kunnu li kaari,
wi se ka fitanla ḡa wi yen na finri wi figi;
wi yaa kaa kiti wi koon mbaa yala kaseleḡe ki ni.

⁴ Wi fanḡḡa ki se ka kɔ wi ni, wi wire ti se ka fanla wi na,
fɔ wi ka sa kasinḡḡe ki kan ki yeresaga ta laga tara ti na.

Lɔḡo furo tara fenne pe yaa ka pe jigi wi taga wi lasiri wi na†.»

*Yanwa mba pi yiri
cɛḡḡe woolo pe kan*

⁵ Yenḡḡe le, Yawe Yenḡḡe le, lo li naayeri wi da maa sanga ma kari,
ma tara ti jaraga lagapyew, ma yaara nda ti ma fi ti yirige wa ti na,
ma yinwege kan tara woolo pe yeri,
ma yinwege wonwon pi le mbele pe maa yanri tara ti na pe ni†; li yo fɔ:

⁶ «Mi Yawe Yenḡḡe, muwi mɔɔ yeri, ma ta maa kasinḡḡe ki nari;
mi yaa koon yigi kee na, mbaa wele ma na.

Mi yaa koon teḡe mbaan pye na yon finliwe pi lefɔ mi naa leele pe sɔḡḡo,
mbaon pye paa yanwa yen cɛḡḡe ke kan†,

⁷ jango mbe fyoonlo pe yɛḡḡe ke yɛḡḡe,
mbe kasopiile pe wɔ wa kaso wi ni,
mbe mbele pe yen ma tɔn wa diwi ni pe tile mbe pe wɔ wa wi ni†.

⁸ «Muwi mi yen Yawe Yenḡḡe le, ko ki yen na meḡe ye;
mi se na ḡḡḡḡo pi kan wa yeḡe yeri,
sonmɔ mba pi daga paa na sonni, mi se ti poo kan yarisunndo tige woro
yeri.

⁹ Ye wele, kagala ḡḡe kaa keli ma yo faa, kɛ pye ma yon fili;
koni mi yen na kagala fɔḡḡḡo yeḡe yuun ye kan,
sanni ke sa pye, mi yaa ti yeḡe jɛn.»

*Dunruya woolo pe ni fuun
pe yaa kaa Yenḡḡe li cew tawa
pi sonni*

¹⁰ Ye yurugo fɔḡḡḡo sho ye Yawe Yenḡḡe li ḡḡḡo,
yaa li sonni fɔ wa tara ti kosaga ki na,
yoro mbele ye maa tangangala piin tɔnmokɔɔɔ ti ni wa kɔḡḡe wi na,
naa kɔḡḡe nawa yaara ti ni fuun,
naa loḡo furo tara to naa ti nawa fenne pe ni.

¹¹ ḡbinri wo naa cara nda wa ḡbinri wi ni tiri maganḡgala ke yirige mbeli
son,
konaa Kedari cɛnle woolo pe kapire ti ni.
Yoro Sela waara lara woolo yaa yɔḡḡrimo yuuro koo;

† 42:4 42:4: Mati 12.18-21 † 42:5 42:5: Kapye 17.24-25 † 42:6 42:6: Eza 49.6; Luki 2.32; Kapye 13.47; 26.25 † 42:7 42:7: Luki 4.18

ye koro wa yanwira ti go na yaa yɔgɔrimo kɔngɔlo waa.

¹² Yaa Yawe Yennɛle li gbogo,
yoro lɔgɔ furo tara woolo yaa li sɔnni.

¹³ Yawe Yennɛle li yen na yinrigi paa malingboɔn kotogofɔ yen,
li yen nali kayanɔa ki yinrigi li yee ni paa malingboɔn yen;
li yen na malaga kɔngɔlo waa, na maganɔbɔlo yinrigi,
li yen na cew taa li juguye pe na.

Yawe Yennɛle li yaa kali tunngo

ki yɔn fili

¹⁴ We Fɔ wi yo fɔ: «Mila pyeri ma mɔ;
mi sila para, mila na yee yingiwɛ jɛn.
Ɛɛn fɔ koni, mi yen na jɛɛn paa kugbofɔ selara ma kaa yiri wi ni we,
ɲa wi wɔnwɔn pɪ gbɔn ma piri wi na, a wila wɔɔn na kologi.

¹⁵ Mi yaa ka yanwira naa tinndiye pe tongo,
mbe yan tipirige naa tige tipirige pyew ki waga;
mi yaa ka gbaanla pe kanɔga mbe pe pye lawaga tara,
mbe lambaara ti waga.

¹⁶ Mi yaa ka ti fyɔɔnɔ paa tanri konɔ la ni,
konɔ na pee jɛn;
konɔ na pee jɛn, pa mi yaa pe yegɛ le wa li ni.
Mi yaa ka diwi wi kanɔga mboɔ pye yanwa wa pe yegɛ,
mbe lara nda ti yagara yagara ti yɔn yala.
Ko kagala ngele koro mi yaa pye;
mi se ka ke yaga mbapyewe.

¹⁷ «Mbele pe ma pe jigi wi taga yarisunndo yanlere nda pɛ tɛ ti na,
pe yaa ka sɔngɔɔ pɔngo ni, mbe fere sho fɔ jɛngɛ;
poro mbele pe maa ki yuun tugurɔn yarisunndo ti kan fɔ:
<Yoro ye yen we yarisunndo re!> »

Izirayeli woolo pe yen nunɔbojiile

naa fyɔɔnɔ

¹⁸ Yennɛle li yo fɔ: «Yoro nunɔbojiile, yaa nuru!
Yoro fyɔɔnɔ, yaa wele, yaa yaan!

¹⁹ Ambɔ wi yen fyɔɔn wo, na na tunmbyee wo ma?
Ambɔ wi yen nunɔbojiile wo paa na yɛɛra pitunɔ ɲa mɪ tun wi yen?
Ambɔ wi yen fyɔɔn wo paa ɲa wi yeyinɔge ta wi yen?
Ambɔ wi yen fyɔɔn wo paa Yawe Yennɛle li tunmbyee wi yen?

²⁰ Yɛ yarilegere yan, ɛɛn fɔ ye siri jate;
ye nunɔbogolo ke yen ma yenge ye na, ɛɛn fɔ yee yaraga ko ka logo.»

²¹ Yawe Yennɛle li yen ma sin, ki kala na,
lɔa pye na jaa mbe gbɔgɔwɔ kan li lasiri wi yeri, mboɔ tiyɔnwɔ pi naga.

²² Ɛɛn fɔ Izirayeli woolo pe mbele, leele pɛle pan ma to pe na,
ma pe kɛɛ yaara ti koli, ma pe san mari sho pe yeri.
Pe ni fuun pɛ toori wegboɔ ka ni, a ki pye penɛ ma pe yigi;
paa pe yigi ma pe tɔn kaso.
Paa pe kɛɛ yaara ti koli, lere kpɛ sila ta mbe pe sho.
Paa pe san ma pe yarijɛnde ti sho pe yeri, ɛɛn fɔ lere kpɛ sila ta mbe yo
fɔ yeri sɔngɔɔ pe na.

²³ Eɛn fɔ ye ni, ambo wi yaa nungbolo jan ki kagala ke yeri, mbe ke tɛge wi nawa?

Ambo wi yaa nungbolo jan, mbe kagala ngele ke yen na paan wa yɛge ke logo?

²⁴ Naga yen ma, ambo wi Zhakobu setirige piile pe kɛɛ yaara ti le mbele pɛ pe san mari sho pe yeri pe kɛɛ?

Ambo wi pe yarijende ti le mbele pɛri koli pe kɛɛ?

Naga yen ma, Yawe Yɛnnɛle lo ma wi le? Lo na wɛ kapege pye li na we.

Wee yenle mbe tanga li kono li na,
wee yenle mbeli lasiri sɛnre ti logo.

²⁵ Ki kala na, nanɗbanwa gbɔɔ yen li ni Izirayeli woolo pe ni,
a li malaga wa pe na fɔ tiɛge.

Ki malaga kason kila pye na sori kɛɛ ki ni fuun ki na, eɛn fɔ pe sila kala la koro jen;

ki kason kila pe sogo, eɛn fɔ pe sila ki kala li yigi kala.

43

Yawe Yɛnnɛle lo nunɗba li yen

Izirayeli woolo pe shɔfo we

¹ Koni, Zhakobu setirige piile, Yawe Yɛnnɛle na li ye da,
lo na li ye gbegele yoro Izirayeli woolo wele,
pa li yo yɛɛn fɔ: «Yaga ka fye, katugu mi ye go sho;
muwi mi ye yeri ye mɛge ki na, ye yen na woolo.

² Ali na ye kaa tonngbɔɔ koon mbe yiri, mi yaa pye ye ni,
ali na yaga gbaan wi pari mboo kon mbe yiri, wi se ye li;
ali na ye kaa tanri wa kason ki nandogomo, ki se ye sogo,
kason yinne li se ye sogo.

³ «Katugu muwi mi yen Yawe Yɛnnɛle, ye Yɛnnɛle le;
muwi mi yen yoro Izirayeli woolo Yɛnnɛle kpoyi le, ye shɔfo we.
Mi yaa Ezhipiti tara ti kan, ti pye ye go shogo sara,
mbe Etiyopi tara naa Seba tara ti kan ye yonlo, mbe ye sho.

⁴ Ki kaa pye ye kala li yen ma ngban na ni,
ye kala li yen ma gbogo na yeri, ye si yen mala ndanla,
ki kala na, leele pele yɛge mi yaa kan ye yonlo,
mbe cɛngele kele yɛge kan mbe ye go sho.

⁵ «Ki kala na, yaga ka fye, katugu mi yen ye ni.
Mi yaa ka ye setirige piile pe yirige wa yonlo yirisaga kɛɛ yeri, mbe pan pe ni,
mbe ye yirige wa yonlo tosaga kɛɛ yeri, mbe pan mbe ye gbogolo.

⁶ Mi yaa kaga yo yonloparawa kamɛnge kɛɛ tara ti kan fɔ: «Ye pe kan na yeri,»
mbege yo yonloparawa kalige kɛɛ tara ti kan fɔ: «Yaga ka pe yaga wa ye yɛɛ yeri naa.»

Yanla pinambiile pe yirige wa taleere ti ni, pe pan,
yanla sumborombiile pe yirige fɔ wa tara ti kosaga ki na, pe pan.

⁷ Poro mbele fuun na mɛge ki yen na yinri pe na,
poro mbele fuun mi da paa na gbogo,
poro mbele fuun mi fanri ma pe gbegele we.»

*Izirayeli woolo poro pe yen
Yenñele li serefenne wele*

⁸ Ye ki leele mbele pe yaga paa paan,
poro mbele pe woro na yaan, ma si yala yengele yen pe na;
poro mbele pe woro na nuru, ma si yala nungbogolo yen pe na.
⁹ Cengele ke ni fuun ke daga mbe gbogolo,
leele pe ni fuun pe daga mbe pile pe yee na.
Pe ni ambo wila ki kagala ke yan ma ke yo?
Ambo wila kagala ngele kè pye ma toro faa ke senre yo we kan?
Pe pan pe serefenne pe ni, pege naga fo tanga yen pe yeri;
ki serefenne pe logo pe yeri, pege yo pege filige fo: «Kaselege yi.»

¹⁰ Yawe Yenñele lo li yo ma fo: Yoro Izirayeli woolo, yoro ye yen na
serefenne wele;
yoro ye yen na tunmbyeele mbele mi wo,
janjo yege jen; ye taga na na,
ki filige ye kan fo muwi mi yen Yenñele le.
Yenñele la yee sila pye wa na yee,
la yee se si pan mi punjo na.
¹¹ Muwi mi yen Yawe Yenñele le,
mbe wo mi wo ni, shofa wa yee woro wa naa.
¹² Muwi mila ki kagala ke yo, muwi mi ye sho, muwi mila ke yo ma ke
naga;
yarisunndo nambannda nda wa ye sogowa ko ka ma.
Yoro ye yen na serefenne wele,
Yawe Yenñele lo li yo ma.
Muwi mi yen Yenñele le.
¹³ Mi yen Yenñele wagati wi ni fuun ni,
lere se ya yaraga ka sho na kee.
Mi ka kala na pye, ambo wi mbe ya mbeli kannga?

*Yawe Yenñele li yaa sagafa
torogo Izirayeli woolo pe yeri*

¹⁴ Yawe Yenñele na li yen ye go shofa we, Izirayeli woolo Yenñele kpoyi le,
pa li yo yeen fo:
«Yoro kala na, mi yaa lere wa torogo wa Babiloni tara malaga ni,
wi sa Babiloni tara fenne pe tirige wi pe jan;
pe yaa ka ye wa pe tonmokoro ti ni mbe fe,
to nda paa pye na jorogi wa ti ni nayinne ni.
¹⁵ Muwi mi yen Yawe Yenñele, ye Yenñele kpoyi le,
yoro Izirayeli woolo dafa we, ye wunlunana we.»
¹⁶ Faa Yawe Yenñele lo laa kologo wo wa kogaje wi ni,
ma torosaga wo wa tonngbo mba pi yen fannga ni pi ni.
¹⁷ Lo laa malaga gbontworoye poro naa shonye pe yirige, ma pe torogo
malaga ki na,
konaa malingboonlo ngbelege naa malingboonlo kotogofenne pe ni.
Pe toori ma sinle sinle, pe se ka yiri naa,

pè figi paa fitanla manja yen†.

¹⁸ Pa li yo yeen fɔ: «Yaga kaa nawa tuun kagala ngele kè pye ma toro faa ke na naa,

yaga kaa jatere piin faa kagala ke na naa.

¹⁹ Ye wele, mi yaa kala fɔnnɔ la pye,
li yere le na piin makɔ, ye woro na li yaan wi le?

Mi yaa konɔ wɔ wa gbinri wi ni,
mbe ti gbaanla mbaa fuun wa lawaga tara ti ni.

²⁰ Yan wongaala pe yaa kaa na gbogo,
poro pe yen dabaala poro naa konɔsogolo ye wele;
katugu mi yaa ka tɔnmɔ yirige wa gbinri wi ni,
mbe ti gbaanla mbaa fuun wa lawaga tara ti ni,
mbe ta mbe tɔnmɔ kan na woolo pe yeri poo wɔ, poro mbele mɔ wɔ we.

²¹ Leele mbele mɔ gbegɛle na yee kan,
pe yaa kaa na gbɔgɔwɔ wogo ki yari.»

Yawe Yennele li yen

na li woolo pe jeregi

²² «Kona ki ni fuun, yoro Zhakɔbu setirige piile, ye sila na mege ki yeri mbanla gbɔgɔ,

yoro Izirayeli woolo yè te na ni.

²³ Ye sila ye simbapiile pe wɔ na yeri saraga sogowogo,
ye sila pye na ye saara ti woo mbaa mi gbogo;
mi sila ye ngbanga mbe yo fɔ yaa yarikanra kaan na yeri,
nakoma mbe ye te wusuna nuwɔ taan saara wɔgɔ ni.

²⁴ Ye sila penjara wɔ mbe gbagara kanngire nuwɔ taan woro lɔ na kan,
ye sila na nawa pi yinnɔ ye yaayoro saara yanlaga lara ti ni;
een fɔ yaa ye kapere tuguro ti taga na go na,
yaa na te ye kambasinnde ti ni.

²⁵ Kona ki ni fuun, mi jate, muwi mi yen na ye kapere ti kala yari ye na,
na yera gbɔgɔwɔ pi kala na;
mi se jatere pye ye kapere ti na naa.

²⁶ «Yanla nawa to nga mɔ pye ki na, we yo we yan we yee yeri;
yoro jate ye para yege naga fɔ ye tanga ta.

²⁷ Ye tele kongbanna wila kapege pye,
a ye senre yofenne pè yiri ma je na na.

²⁸ Ki kala na, mɔla sherigo gbɔgɔ kpoyi ki yekee pe tifaga,
ma Zhakɔbu setirige piile pe tɔngɔ, ma poro Izirayeli woolo pe kan paa tege pe na.»

44

Yennele lo nungba li yen Yennele

na li yaa li woolo pe saga

¹ Koni, yoro Zhakɔbu† setirige piile, yoro mbele na tunmbyeele,
yoro Izirayeli woolo, yoro mbele mɔ wɔ, yaa nuru!

† 43:17 43:17: Ki laga nga ki yen na nandowo kaan Moyisi sanga wo na, paa yege nga na Yennele lãa Izirayeli woolo pe sho Farawon wi kee, ma ti a pè Kogoje yeen wi kon ma yiri we (Eki 14.1-31).

† 44:1 44:1: Zhakɔbu mege ki koro wowi na fɔ lere na wi maa leele fanla; Zhenɛ 27:36; Eza 41:8; 42:23.

2 Yawe Yennjele na li ye da, lo na li ye gbegele wa ye no wi lara sannu ye
sa se,

lo na li yen ye sagafo we, pa li yo yeen fo:

«Yaga kaa fye, Zhakobu setirige piile yoro mbele na tunmbyeele,
yoro Yeshuruni[†] woolo, yoro mbele mi wo we.

3 Mi yaa tonmo yirige pila fuun wa tara nda tonmo woro wa ti ni,
mbe laforo yirige tila fuun wa lawaga tara ti ni.

Mi yaa kanla yinne li tirige ye setirige piile pe na,
mbe duwaw ye piile pe na.

4 Pe yaa ka yiri mbe jiti paa logo yon yan yen,
paa laforo yon soli tire yen.

5 Lere wa yaa ka yo fo: «Mi yen Yawe Yennjele li woo!»

Wa yaa ka yo fo mi yen Zhakobu setirige pyo.

Wa yege yaa kaga yonlogo wa wi kee ki na mbe yo fo: «Mi yen Yawe
Yennjele li woo!»

Pe yaa kaa pe yee gbogo Izirayeli mege ki kala na.»

Yennjele la yege woro wa

Yawe Yennjele lo pungo na

6 Yawe Yennjele, Izirayeli woolo wunlunana we, lo na li yen na pe go shoo,
Yawe Yennjele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo:

«Muwi mi yen kongbanna, muwi mi yen pungofa,
mbe wo mi wo ni, Yennjele la yege woro wa[†].

7 Amba wi yen paa na yen, ki fo wi yiri wigi yo!

Ki fo wi para wigi filige, wigi yege naga na na,

kagala ngele ke pye maga le na woolo mi pe tege wa fafafa;

kagala ngele ke yen na paan konaa ngele ke yaa ka pye koro pungo na,
wi ke yo!

8 «Yoro mbele na woolo, yaga ka fye, yaga kaa seri fyere ti kala na;

naga yen ma, mi sila ki kagala ke yo ma ke naga ye na maga le wa faa wi
le?

Yoro ye yen na serafenne wele:

Naga yen ma, Yennjele la yege yen wa mi pungo na le?

Walaga ka yege woro wa, mi si ka yege jen[†].»

Yarisunndo gbegefenne pe kala

9 Leele mbele pe maa yaara yanlere ti gbegele yarisunndo, pe woro yaraga
ka;

pe yarisunndo nda pe gbegele, wa ti ni, nga ki yon ma we ti ni fuun na, ki
yen wagafe.

Mbele pe yen ki yarisunndo ti serafenne pe woro na yaan, pee yaraga ko
ka jen,

ki kala na, pe yaa ka fere sho.

10 Mbe yarisunngo gbegele ma yee kan nakoma mbe tuguron yan mbe
yaraga yanlege ka gbegele,

ko yaa yingi yon lere kan, mbe sigi ta tonli woro ki ni?

11 Wele, mbele fuun pe maa ki yarisunndo ti gbogo, pe yaa ka fere sho;
yarisunndo gbegefenne pe yen senwee piile ko ee.

[†] 44:2 44.2: Izirayeli woolo poro pe maa yinri fun Yeshuruni. Ki mege ki koro wowi na fo mbe
pye mbe sin, mbe pye tagawa ni; Dete 32.15; 33.5,26. [†] 44:6 44.6: Eza 48.12; Naga 1.17; 22.13

[†] 44:8 44.8: Eza 17.10

Ki daga pe ni fuun pe pan pe gbogolo, pe ni fuun pe pan pe yere lagame!
Pe ni fuun pe sunndo wi yaa ka kɔn pe na, pe yaa fere sho.

¹² Fɛnlɛnɛna wi ma tugurɔn ti kɔn mberi le wa kason ki ni,
mbe siri gbɔn marito ni, mbe yarisunngo gbegele.
Wi maa ki tunngo ki piin wi kɛɛ fannga ki ni fuun ki ni.
Ɛɛn fɔ na fungo kaa yigi wi fannga ki ma kɔ,
na wii tɔnmɔ ta mbe wɔ, wi ma te.

¹³ Tire tefɔ wi ma mana li sanga mbe tige ki taanla,
mbe sigi tuuro ti kerikeri nannganga ni,
ko pungo na, wi mɛɛ kotɛnɛ li lɛ mbege tɛ,
wi maa ki taanla taanlayaraga ki ni, naga tɛni naga yɔn yala.
Wi maga tɛ maga pye paa lere yɛn,
mbege pye ki ma yiri sɛnwɛɛ kɔrɔgɔ, ma yɔn,
mbe saga yerege go ka ni.

¹⁴ Wi ma sɛdiri tire ta kɔn,
nakoma wi ma sipiresi tire naa shɛni tire ta cɔnri, mbe to yaga ti tugbɔlɔ
wa kɔlɔgɔ tire ti sɔgɔwɔ;
nakosima wi ma pɛn tire ta sanri wi yɛ,
tisara ti mɛɛ pan ti na mberi le.

¹⁵ Ko tire nungba to tari sɛnwɛɛ wi ma pye kanngirɛ mbaa gberi,
wi ma ta le wa kason ki ni mbaa ki waga,
mbe ta lɛ mbe kason gberi, mbe yaakara ti sɔgɔ ki na.
Wi ma ka gbegele mbege pye yɛnnɛlɛ, mbaa ki gbogo,
mbe ka gbegele yarisunngo, mbaa fɔli ki yɛgɛ sɔgɔwɔ mbaa ki gbogo.

¹⁶ Wi ma tige ki walaga pye kanngirɛ, mberi le kason, mbe kara sɔgɔ ki
na;
wi ma kara ta fɔ ki na mbe ka mbe tin.
Wi maa ki kason ki waga fun mbe sho fɔ:
«E, mi yɛn na waga jɛngɛ, kason yinnɛ li wele!»
¹⁷ Wi mɛɛ tige walaga sannga ki lɛ mbege gbegele yɛnnɛlɛ la, mbege pye
wi yarisunngo;
wi maa fɔli ki yɛgɛ sɔgɔwɔ, naga gbogo.
Wi maa ki yɛnri na yuun fɔ:
«Na sho, katugu mboro ma yɛn na yɛnnɛlɛ le!»

¹⁸ Ki leele pee kala jɛn, pee kala kɔrɔ jɛn;
pe yɛngɛlɛ ke yɛn ma tɔn pe na, jango paga kaa yaan,
pe jatere wi yɛn ma tɔn pe na, jango paga kaa kagala kɔrɔ jenni.

¹⁹ Lere kpɛ woro na jatere piin wa wi nawa,
nakoma mbe kajɛnmɛ ta, nakoma mbe tijinliwɛ ta mbe yo fɔ:
«Mi tige ki walaga pye kanngirɛ mari le wa kason,
ma yaakara sɔgɔ ki nannganra ti na,
ma kara fɔ mari ka.
Yingɛ na mi nɛɛ yarisunngo tijaanga gbegele ki tige sannga ki ni?
Yingɛ na mbe sila fɔli ki tikɔngɔ ki yɛgɛ sɔgɔwɔ mbaa ki gbogo?»

²⁰ Lere ɲa wi maa ki piin, wi yɛn paa lere ɲa wi maa fee cɔnrɔ pungo na,
wi jatere ɲa wi jɔgɔ wi na, wi maa pungo.
Wi se ya mboo yɛɛ sho, wi se suu yɛɛ pye fɔ:
«Yaraga ɲga ki yɛn na kɛɛ, ki yɛn lere fanlayaraga.»

*Yenñele lo li yen Izirayeli woolo
pe go shəfə we*

²¹ Yoro Zhakəbu setirige piile, yaa nawa tuun ki na;
yoro Izirayeli woolo, yoro ye yen na tunmbyeele wele.
Muwi mi ye gbegele, jango ye pye na tunmbyeele;
yoro Izirayeli woolo, mi se fəge ye na.

²² Mi ye kapere ti jogo mari wə wa, paa yəge nga na kambaaga wəgo ma
kaa kə ma wə wa,
mì ye kajəgəɔ ti jogo mari wə wa, paa yəge nga na kambaaga ma kaa
kari ma wə wa.
Ye songəɔ ye pan na kəɔgəɔ,
katugu mi ye go shə.

²³ Mboro naayeri, ta yəgəri maa jəɔgi,
katugu Yawe Yenñele lo ligi kala na li pye!
Tara ti nəgəna latijuro, yaa nayinme yuuro koo!
Yoro yanwira, yaa yəgərimə kəngəɔ waa,
Yoro fun kəɔyə konaa tire ti ni fuun, yaa yəgərimə kəngəɔ waa,
katugu Yawe Yenñele li Zhakəbu setirige piile pe go shə,
mali gbəgəwə pi naga poro Izirayeli woolo pe na.

²⁴ Yawe Yenñele na li yen ye go shəfə,
lo na ləa ye gbegele wa ye nə wi lara sanni ye sa se, li yo fə:
«Mi Yawe Yenñele, muwi mi yen na ki kagala ngele ke ni fuun ke piin;
mi nunğba muwi mi naayeri wi sanga maa jaraga,
mi nunğba muwi mi tara ti jaraga lagapyew.

²⁵ Mi ma Yenñele yən senre yofenne yagboyoolo pe kacən kagala ke jəgə,
mbe yara senyogo le jelefenne pe yən;
mi ma kajənmbəle pe songəɔ punğə na,
mbe pe kajənme pi kanğga lembigewe.

²⁶ Eən fə mi yen naga yuun naga finligi, fə na tunmbyee wi senre ti yen
kaselege,
mi yen nala yən senre yofenne pe Yenñele yən senyoro ti piin nari yən
finli.

Mi yen naga yuun Zheruzalemu ca ki wogo na fə: «Leele yaa ka cən wa ki
ni naa,»

naga yuun Zhuda tara woolo pe cara ti wogo na fə:

«Pe yaa kari kan naa fənnəgə,
mi yaa ka pe katara ti kan mberi yirige naa fənnəgə.»

²⁷ Mi maga yo kəgəje wi latijugo ki kan fə: «Waga!

Mi yaa ma tənmo pi ni fuun pi waga!»

²⁸ Mi maga yo Sirusi wi kan fə: «Wi yen na woolo pe kənrifo.

Wi yaa kanla nandanwa kagala ke ni fuun ke pye.

Wi yaa ka yo fə pe Zheruzalemu ca ki kan naa fənnəgə,
mbe yo fə pe sherigo gbəgə ki nəgə le naa fənnəgə†.» »

45

*Yawe Yenñele ləa Sirusi wi wə
ma tunğgo kan wi yeri*

† 44:28 44:28: 2 Kuro 36:23; Esidi 1.2; Eza 41.2

¹ Pa Yawe Yennɛle li yo yɛɛn Sirusi wi kan, wo ɲa wi yɛn lere ɲa li wo we; wo ɲa li yigi kɛɛ na ma fanɲga le wi ni, janɲo mbe cɛngɛle sanɲgala ke go sogo wi fanɲga ki nɔɔgo, mbe wunlumbolo pe fanɲga ki sho pe yeri, mbe cara ti kɔɔɔɔ ti yengɛle wi kan, tiga ka ya mbe tɔn naa[†]. Li yo fɔ:

² «Mi jate mi yaa keli ma yegɛ mbaa tanri, mbe tinndiye pe yɔn yala mbe pe pye falafala, mbe tuguyɛnrɛ kɔɔɔɔ ti kaari, mbe tugurɔn sɔɔɔyaara ti kaari kaari.

³ Mi yaa ka yarijɛnde nda ti yɛn ma lara ti kan ma yeri, mbe yarijɛnde sonɲɲbanga woro nda ti yɛn wa larasaga ti kan ma yeri, janɲo maga jɛn fɔ mi Yawe Yennɛle, muwi mɔɔ yeri ma mɛgɛ ki na, muwi mi yɛn Izirayeli woolo Yennɛle le.

⁴ «Na tunmbyeele, Zhakɔbu setirige piile pe kala na, poro Izirayeli woolo mbele mi wo pe kala na, mɔɔ yeri ma mɛgɛ ki na, ma mɛgbɔgo kan ma yeri, ma sigi ta ma silan jɛn.

⁵ Muwi mi yɛn Yawe Yennɛle le, Yennɛle la yegɛ woro wa, Yennɛle la yegɛ woro wa mi punɲo na.

Mi fanɲga kan ma yeri, ma sigi ta ma silan jɛn.

⁶ Ko pye ma, janɲo mbege le wa yɔnlɔ yirisaga kɛɛ ki na mbe saga wa wa yɔnlɔ tosaga kɛɛ ki na,

leele pege jɛn fɔ mbe wo mi wo ni, Yennɛle la yegɛ woro wa; muwi mi yɛn Yawe Yennɛle le, Yennɛle la yegɛ woro wa mi punɲo na.

⁷ Muwi mi ma yanwa pi pye pi ma yiri, mbe diwi wi pye wi ma ye; muwi mi ma yeyinɲge ki pye ki ma pan, mbe jɔlɔgo ki pye ki ma pan.

Mi ɲa Yawe Yennɛle, muwi mi yɛn na ki kagala ke ni fuun ke piin.

⁸ «Naayeri wi ti kasinɲge ki tigi ki pan paa fɔɔɔɔ yɛn, kambaara ti ti kasinɲge ki pan paa tisaga yɛn; tara tiri yɔn ki yenge, janɲo showo pi pan fun, kasinɲge ki fi ki pan.

Mi ɲa Yawe Yennɛle, muwi mi yɛn na ki kagala ke ni fuun ke piin.»

Yaara nda ti da to naa ti dafɔ

⁹ Lere ɲa wi maa kendige woo wi dafɔ wi ni, danga yɛn wi wogo, ma sigi ta mboro jate ma yɛn joro cɔgo wa cɔɔɔ sannda ti sɔgɔwo.

Naga yɛn ma, joro ti mbe ya mbege yo cɔgo fanrifɔ wi kan fɔ: «Yinɲi maa piin yɛɛn?»

Nakoma «Ma tunɲgo kii pye mbe yɔn[†].»

¹⁰ Lere ɲa wi maga yo wi to wi kan fɔ: «Yinɲi na ma sanla se?»

Nakoma mbege yo wi nɔ wi kan fɔ: «Yinɲi pyɔ ma se?»

Jɔlɔgo yɛn wi wogo.

¹¹ Yawe Yennɛle, Izirayeli woolo Yennɛle kpoyi le, lo na li yɛn pe dafɔ li yo fɔ:

[†] 45:1 45:1: Eza 41.1-4 [†] 45:9 45:9: ɔromu 9.20

«Naga yen ma, na piile pe yaa ka pye yege nga na, yoro ye daga mbanla
yewe ko ni wi le?

Yoro ye daga mbanla kapyegele ke naga na na wi le?

¹² Muwi mi tara ti da,

ma senwee piile pe da, ma pe tege wa ti ni.

Mi jate muwi mi naayeri wi sanga maa jaraga na keyen yi ni,
muwi mi yen naayeri wi yanwa yirigeyaara ti go na.»

¹³ Yawe Yenhele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma fo:

«Muwi mi Sirusi wi sun maa yirige na kasinhe pyege ki kala na;
mi yaa wi kongolo ke ni fuun ke yon yala wi kan.

Wi yaa kanla Zheruzalemu ca ki kan naa fonngo,

mbanla woolo mbele paa yigi ma kari pe ni pe yaga, pe songoro pe pan,
wi se ka go shogo sara sho pe yeri nakoma yarikanra.»

Yenhele li yen

Izirayeli woolo pe ni

¹⁴ Pa Yawe Yenhele li yo yen fo:

Ezhipiti tara fenne pe yaritara, naa Etiyopi tara fenne pe tonli wi ni,
naa Seba tara fenne mbele letitoworo pe ni,

to ti ni fuun to yaa ka pan wa ye yeri, mbe pye ye woro.

Ki cengele woolo pe yaa ka taga ye pungo na, mbe pye mbe po yongowo
ni.

Pe yaa kaa foli ye yege songowo mbaa ye gbogo,

mbaa ye yenri mbaa yuun fo:

«Yenhele li yen laga yoro ce yeri, Yenhele la yege woro wa naa.

Yarisunndo ti yen wagafe.»

¹⁵ Kaselege ko na, mboro ma yen Yenhele na li yen ma lara;

Izirayeli woolo Yenhele, mboro ma yen shofa Yenhele le.

¹⁶ Yarisunndo gbegelefenne pe fere sho, a pe go ki sogo pe na;

pe ni fuun pe yen na songoro na kee fere ti kala na.

¹⁷ Een fo Izirayeli woolo poro na, pe showo mbakoo ta Yawe Yenhele lo
fannga na.

Ye se ka fere sho,

ye se ka go sogo fo sanga pyew.

¹⁸ Yawe Yenhele lo li naayeri wi da,

lo nungba lo li yen Yenhele na li tara ti gbegele,

mari gbegele, mari kan yeresaga ni.

Li siri da mberi yaga waga,

een fo liri da, jango leele mbe cen wa ti ni,

pa li yo yen fo: «Muwi mi yen Yawe Yenhele le,

Yenhele la yege woro wa mi pungo na.

¹⁹ Mi sila para larawa,

mi sila para tara ti diwi laga ka ni,

mi sila ki yo Zhakobu setirige piile pe kan fo:

«Yaa na lagajaa wagafe!»

Mi Yawe Yenhele, nga ki yen ma sin ko mi maa yuun,

nga ki yen kaselege ko mi maa yari.»

*Cengele sanngala
ke yaa ka Yenjele li jen*

²⁰ Yoro cengele sanngala ngele ye koro yinwege na, ye gbogolo ye pan, ye pinle ye fulo laga!
Mbele pe ma pe yarisunndo tire woro ti tugo na yanri ti ni, pee kala la jen; pe maa yenri yenjele la yeri, na li se ya mbe pe sho.

²¹ Ye ye woyoro ti yo, ye kagala ngele ke yen ye yeri ke yege naga.
Ye cen ye yo ye logo ye yee yeri!

Ambo wigi kagala ngele ke yo maga le wa wagati titonlowo ni?

Ambo wi ke yege yo maga le wa faa?

Naga yen ma, mi Yawe Yenjele mi ma wi le?

Mbe wo mi ni, yenjele la yege woro wa naa;

Yenjele la yege woro wa, na li yen ma sin, na li ma lere sho;

mbe wo mi ni, la yege woro wa naa.

²² Ye kannga ye yege wa na yeri, jango ye ta ye sho,

yoro mbele ye yen fo wa dunruya wi kosaga ki na;

katugu muwi mi yen Yenjele le,

la yege woro wa mi punjo na.

²³ Mi wugu na yera mege ki na,
sensinnde ti maa yinrigi wa na yon,

senre nda ti se ya mbe kannga, fo:

«Senwee piile pe ni fuun pe yaa ka kannguuro kan na yege sogowo,

leele pe ni fuun pe yaa kaa wungu na mege ki na†.

²⁴ Pe yaa kaa ki yuun na wogo na fo:

«Kasinje naa fannga ki maa taa Yawe Yenjele lo nungba yeri.» »

Mbele fuun paa nawa ngban li ni,

pe yaa ka songoro mbe pan li korogo fere ni pe na.

²⁵ Yawe Yenjele lo fannga na, Izirayeli setirige piile pe ni fuun pe yaa ka kasinje ta,

kona mbaa pe yee tanga.

46

*Babiloni tara yarisunndo kala
to naa Yenjele jenne li ni*

¹ Yarisunngo Beli ki kannguuro kan, yarisunngo Nebo† ki fannga ki ko;

pe ki yaara yanlere ti po mari taga yaayoro nda ti maa tuguro lee ta na.

Yaa pye na ki yarisunndo ti tungu faa na kee ti ni,

ti pye tuguro nda ti yen ma nugu wa yaayoro ti pogolo ke na, nari tege.

² Ki yarisunndo ti fannga ki ko, ti kannguuro kan,

ti se ya mberi yee sho;

pe to jate ti yigi kasopiile na kee ti ni tara ta yege ni.

³ Yoro Zhakobu setirige piile, ye logo na yeri,

yoro Izirayeli woolo sanmbala mbele fuun ye koro go na, ye logo na yeri.

Yoro mbele mi yere ye go kala li ni maga le wa ye sesanga wi ni,

ma ye kala li le maga le wa ye sepilige ki na.

⁴ Mi yaa koro ma ye ni fo sa gbon ye lelewe sanga wi na;

† 45:23 45:23: Orumu 14.11; Fili 2.10-11 † 46:1 46:1: Beli naa Nebo paa pye Babiloni tara fenne poro yarisunndo.

mi yaa la ye sari fo ye yinzire ti ka sa flige.
Muwi mi yere ye ni, mi yaa si yere ye ni bere;
mi yaa ye go kala li le mbe ye sho.

⁵ Ye yen na jaa mbanla taanla ambo ni,
mbe yo fo mi naa ki fo wi ni we yen ja?

Ye yen na jaa mbanla yala ambo ni,
mbe yo fo mi naa ki fo wi ni we yen nunqba?

⁶ Leele pele ma te na wa pe bote pile li ni wi wo,
mbe pe warifuwe wi taanla taanlayaraga ni,
pe mee te gbonfo wa sara mberi kan wi yeri, mbe yo wiri gbegele pe kan
yarisunqgo,

kona pe mee la foli ki yegge sogowo naga gbogo.

⁷ Pe maga le pe pajogo ki na, mbe kari ki ni,
mbe saga tegge ki tegesaga, ki ma koro wa;
kila ya yiri wa ki yonlo li ni.

Ali na lere wa kaga yeri ngbanga, kila ya mbege sho;
kila ya mbe lere sho mboo wo wa jologo ki ni.

⁸ Ye ye yee nawa to ki wogo nga ki na, ye pye lenambala!
Yoro mbele ye yiri ma je, ye jatere pye jengge!

⁹ Ye ye yee nawa to kagala ngele ke pye ma toro faa ke na,
katugu muwi mi yen Yenngele le, Yenngele la yegge woro wa mi punqo na;
muwi mi yen Yenngele le, la yegge woro wa paa mi yen.

¹⁰ Kala na li yaa ka pye, mi mali yo wa li lesaga
kagala ngele ke fa pye ghen, mi ke yo maga le wa fafafa.

Mi yo fo: «Kagala ngele mi kon ma tegge mbe pye, ke yaa yeresaga ta,
mi yaa na nandanwa kala li ni fuun li pye mbeli yon fili.»

¹¹ Mi yaa kara kasannjenge[†] ka yeri mbe yiri wa yonlo yirisaga kee yeri,
nana wa wi, na mi yaa yeri mbe yiri fo taleere ta ni,
wi yaa kagala ngele mi kon ma tegge mbe pye ke yon fili;
nga mi yo, mi yaa ti ki pye,
nga mi kon ma tegge mbe pye, mi yaa ki pye mbege yon fili.

¹² Yoro kotongbanga fenne, ye logo na yeri,
yoro mbele ye yen ma lali kasinnge ki ni we.

¹³ Mi yen na paan na kasinnge ki ni,
ki laga woro ma lali naa;
mi se mo ye showo pi ni naa.

Mi yaa Siyon ca ki sho,
mbanla gbogowo yanwa pi kan Izirayeli woolo pe yeri.

47

Babiloni ca ki yaa to

¹ We Fo wi yo fo: «Yoro Babiloni ca woolo, ye tigi ye cen wa taambugo ki
ni!

[†] 46:11 46:11: *Kara kasannjenge: Yon wila pye wunlunana Sirusi wi kacen yaraga. Mbe to
tara na malaga ni mberi sho, Sirusi wila pye ma wege ki pyewe pi na paa yegge nga na yon
yen ma wege (Eza 8.8; Zhere 49.22).*

Ye tigi ye cɛn tara, katugu wunluwɔ jɔngɔ woro ye yeri naa, yoro Kalide
tara fenne† wele.

Lere se kaa ye ca ki yinri naa fɔ: <Ca tiyɔngɔ, ca nga ki yɛn fɛrɛwɛ na!>

² Ye yiri ye tirara shyɛn lɛ, ye muwɛ pi tire.

Ye ye gbato wi laga wa ye go ki na,

ye ye deritɔnlogɔ ki yirige, ye ye saanra ti yirige funwa na, ye gbaan wi
kɔn ye yiri.

³ Pe yaa ka ye witiwaga ki yan,

ye fɛrɛ laga ki yaa ka yiri funwa na.

Mi yaa kanla kayanga ki wɔ ye ni,

lere kpɛ se kanla yɛgɛ kɔn mbege pye†.»

⁴ We go shɔfɔ pe maa wi yinri Yawe Yɛnnɛlɛ na yawa pi ni fuun fɔ,
Izirayɛli woolo Yɛnnɛlɛ kpoyi lɛ.

⁵ «Babilɔni ca woolo, ye cɛn ye koro ye pyeri,

ye ye wa diwi wi ni ye lara;

pe se kaa ye yinri naa cɛngɛlɛ ke wunluwɔ ca.

⁶ Mila nawa ngban na woolo pe ni fɔ jɛngɛ,

poro mbele pe yɛn na kɔrɔgɔ ye, mila pe tifaga,
ma pe lɛ ye kɛɛ.

Ɛɛn fɔ ye sila pe yinriwɛ ta,

yàa jɔlogɔ gbɔgɔ taga lelɛlɛ pe na.

⁷ Yàa pye na yuun fɔ: <We ca ki yaa koro wunluwɔ ca fɔ sanga pyew.>

Ye sila ki kagala ke yigi kala,

ki yaa ka sa kɔ yɛgɛ nga na, ye sila sɔnri ki na.

⁸ «Koni yaa nuru na yeri, yoro mbele katangala ke yɛn ma ye ndanla.

Yoro mbele ye yɛn ma cɛn yeyinngɛ na pɔw, naga yuun wa ye yɛɛ nawa
fɔ:

<Woro wo na, we yɔngɔ woro wa!

We se ka pye nanɔgunjaala fyew,

we se ka we piile pe la fyew!>

⁹ Ki jɔlogɔ kagala shyɛn ke yaa gbɔn ye na yɔnlɔ nungba ni, pilige nungba
ki ni;

ye yaa ka ye piile pe la, mbe pye nanɔgunjaala.

Ki kagala ke yaa gbɔn ye na fɔ mbe tijanga,

ye lekara kapyere to naa ki ni fuun ni, konaa ye dobodobo kapyere legɛrɛ
to naa ki ni fuun ni.

¹⁰ «Yàa ye jigi wi taga ye kapere pyege ko na;

yàa pye na yuun fɔ: <Lere kpɛ woro na we yaan!>

Ye tijinliwɛ po naa ye kajɛnmɛ pi ye punɔgɔ.

Yàa pye na ye yɛɛ piin fɔ: <Woro wo na, we yɔngɔ woro wa.>

¹¹ Jɔlogɔ ka yaa to ye na,

ye se kaga yigilɔmɔ pi jɛn;

jɔgɔwɔ pa yaa gbɔn ye na,

ye se ka ya shɔ pi kɛɛ.

† 47:1 47:1: Kalide tara fenne poro nungba poro pe yɛn Babilɔni woolo wele. † 47:3 47:3:
Tunndo nda Babilɔni tara fenne pe yaa la piin konaa tifagawa mba pe yaa ta, ti yaa pye kulolo
woro.

Kapege ka yaa fo mbe to ye na,
sanni ye saga jen.

¹² «Ye koro yaa ye dobodobo kapyere ti piin san, konaa lekara kapyere ti
ni,

to nda yè ye yee kan ti tunngo ki yeri, maga le wa ye punwe pi ni we.
Kana ye yaa ka tonli ta wa ti ni,
kana ti yaa ti paa fyè ye yegè.

¹³ Yè ye yee te wa jeeere kapyere ti ni san!

Koni mbele pe naayeri kacén kagala ke koro jen, mbele pe maa jeeere piin
wongolo ke kacén wi ni,
mbele pe maa yevonndo kacén wi wele na kagala ngele kaa paan wa yegè
ke yuun ye kan,
poro mbe yiri pe ye sho san!

¹⁴ «Wele, pe ni fuun pe yaa ka pye paa yan waga yen,
nga kason yaa ki sogo.

Pe se ya mbe pe yee sho ki kason yinne li yeri.
Nanjanra kason nga lere ma yaakara sogo ki na, ko ka ma,
lere ma cen kason nga tanla na waga ko ka ma.

¹⁵ Ye wele, yaa pye na ye yee tege mbele kala na, na kanungbanga piin pe
ni,

poro mbele yaa pye na yewe, maga le wa ye punwe pi ni,
pe yaa ka pye yegè nga na, koyi nga yeen;
pe ni fuun nungba nungba pe yaa ka gbon mbe jaraga, mbe kari pe ye pe
ye.

Lere kpe se ka ye sho.»

48

*We Fo wi yen na kagala fongolo
kele senre yuun*

¹ Yaa nuru, yoro Zhakobu setirige piile wele,
yoro mbele Izirayeli mege ki yen ye na we,
yoro mbele yè yiri wa Zhuda sege ki ni we,
yoro mbele ye maa wungu Yawe Yennele li mege ki na we,
yoro mbele ye maa Izirayeli woolo Yennele li yenri;
een fo ye woro naga piin kaselege naa kasinnye ni.

² Ma sigi ta ye maa ye yee gbogo na ye yee yinri ca kpoyi ki woolo,
ma ye kee ki kan Izirayeli woolo Yennele lo na,
lo na pe maa yinri Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo.

³ Kagala ngele kè pye ma toro,
mila ke senre yo ma ke naga, maga le wa wagati titonlowo ni.
Ki senre tila yiri wa na yon, a miri yo ye kan.
A mi si kaa ki pye le ki yongolo nungba ke ni,
a ki pye ma ki yee yon fili.

⁴ Katugu migi jen ma yo yoro Izirayeli woolo, ye yen nungbongbangala
fenne,
ye yologo ki sheli ye na paa tuguron yen,
ye go ki liri ye na paa tuguron yen.

⁵ Mila ki kagala ke yo ye kan maga le wa faa,

mila ke senre yo ye kan sanni ke sa gbon ye na,
jango yaga kaa ki yuun mbe yo fo ye yarisunndo to tigi kagala ke pye,
fo ye yaara yanlere tire woro nakoma tuguyenre woro to tigi kagala ke
kon ma ke tege.

⁶ Nda mi yo yeri logo, yoro jate yege yan fo ti ni fuun tiri yee yon fili,
naga yen ma, ye se ki wogo ki yari fun wi le?

Koni mi yaa ti ye kagala fonngolo senre logo,
kagala ngele ke yen ma lara,
ngele ye sila ke jen faa.

⁷ Yinga ko ke yaa pye, ke woro kagala ngele ke toro wa faa;
fo ma pan ma gbon yingwa, ye fa ke senre logo gben;
jango yaga kaa ki yuun mbe yo fo yaa ke jen faa!

⁸ Ye sila ki kagala ke senre logo, ye sila kala la jen ke wogo na,
maga le wa wagati titonlowa ni, ye sila yenle mbe logo.

Migi jen ma yo ye yen leele fanlafenne ko ce,
maga le wa ye sesanga wi na, pe maa ye yinri leele mbele pe yiri ma je.

⁹ Een fo na mege ki kala na, mila nangbanwa gbwa pi sogo,
na gbogowa pi kala na, milan yee yigi
jango mi ka ka ye tonga.

¹⁰ Ye wele, mi ye wa ma wele, ma ye pye fyongwa fu,
een fo kii pye paa yege nga na pe ma warifuwe wi wa maa wele kason ni;
mi ye wa ma wele wa jologo ki kason ki ni.

¹¹ Mi yaa ko pye ma, na mege ko kala na, na yera mege ko kala na,
katugu mi se yere ki na panla mege ki joga.
Mi sanla gbogowa pi kan lere wa yege yeri.

Yenyele laa tunngo kan wunlunana Sirusi wi yeri

¹² Yoro Zhakubu setirige piile, ye logo na yeri,
yoro Izirayeli woolo, yoro mbele mi yeri, ye logo na yeri!
Muwi mi yen kongbanja, muwi mi yen pungofa†.

¹³ Na yera kee ko ki tara ti nogo ki tenge,
na kalige kee ko ki naayeri wi jaraga ma kari lagapyew;
na mi kari yeri, ti ma pinle ma pan.

¹⁴ Ye ni fuun ye pan ye gbogolo, ye logo na yeri!
Ye ni ambo wi keli ma ki kagala ke yo?

Lere na wi yen ma Yawe Yenyele li ndanla, wi yaa li nandanwa kala li pye
Babiloni tara ti na,
wi yaa wi kee ki yirige poro Kalide tara fenne pe na.

¹⁵ Mi kpaw, muwi mi para, muwi muu yeri;
muwi muu pye wi pan, wi kagala ke yaa si yon.

¹⁶ Ye fulo laga na tanla, yege senre nda ti logo!
Maga le wa ki lesaga ki na, mii para larawa.
Maga le wa ki kagala ke lesaga ki na, mila pye wa.

Koni we Fo, Yawe Yenyele lilan tun mali yinne li tirige na na.

† 48:12 48:12: Eza 41.4; 44.6; Naga 1.17; 2.8; 22.13

¹⁷ Yawe Yenn̄ɛle na li yen ye go shofo, Izirayeli woolo Yenn̄ɛle kpoyi le, pa li yo yeen fo:

«Muwi mi yen Yawe Yenn̄ɛle, ye Yenn̄ɛle le,
na li yen na ye nari ye tonli wo kala na,
na ye yege sinni wa konɔ na ye daga mbaa tanri li ni.

¹⁸ Nd̄ɛ ki pye yaa yenle ma ye jatere wi tege na ngasegele ke na,
ye mbe ja yeyin̄ge ta ki pye paa gbaan yen mbaa fuun,
kasin̄ge ki jen na lege ye sogowo paa kogojɛ tonmo mba pi maa yinrigi
na tuun pi yen.

¹⁹ Ye setirige piile pe jen na lege paa taambugo ki yen,
ye piile pe jen na lege paa taayenge ki yen.
Pe mege ki se jen na ko nakoma mbe tongo mbe ko mbe wo wa na yege
sogowo.»

Yenn̄ɛle li woolo pe yaa ka yiri

wa Babiloni ca

²⁰ Ye yiri wa Babiloni ca ki ni, ye fe ye yiri wa poro Kalide tara fenne pe
sogowo.

Yaa yogorimo kongolo waa, yaa ki wogo nga ki yari, mbe ti lere pyew wigi
logo;

yege senre ti jaraga fo wa dunruya wi kosaga ki na,
yege yo fo Yawe Yenn̄ɛle li li tunmbyeele Zhakobu setirige piile pe go sho.

²¹ Li pe yege sin wa gbinri na wi waga wi ni, wogo si pe yigi;
li ti tonmo janri ma yiri wa walaga ki ni,
li walaga ki jenw, a tonmo janri ma yiri wa ki ni†.

²² Een fo lepeepe pe se yeyin̄ge ta fyew.
Yawe Yenn̄ɛle lo li yo ma.

49

Yurugo shyen wogo:

Yawe Yenn̄ɛle li tunmbyee

¹ Yoro logo furo tara fenne, ye logo na yeri!
Yoro taleere fenne, ye nungbolo jan na yeri!
Yawe Yenn̄ɛle lilan yeri mala ta wa na no wi lara,
laa na mege ki taga maga le wa na sesanga wi ni†.

² Lilan yon ki pye ki tanla, paa tokobi yon tanga woo yen,
lilan lara wa li kee ki nogo.

Lilan pye paa wanla yen, na peli yon ki wo,
lilan lara wa li sanngbo wi ni.

³ Ligi yo na kan fo: «Mboro Izirayeli tara, mboro ma yen na tunmbyee
we,
mboro mi yaa tege mbanla gbogowo pi naga.»

⁴ Mi wo na, a mi silan yee pye fo: «Milan yee te jaga,
milan fannga ki ko wagafe, tonli fu kala na.
Een fo nga ki daga na ni, ki yen Yawe Yenn̄ɛle lo yeri,
na sara wi yen wa Yenn̄ɛle lo yeri.»

⁵ Koni, Yawe Yennɛlɛ li para,
lo lilan fanri maga lɛ wa na no wi lara, mala pye li tunmbyee,
jango mbe ti Zhakobu setirige piile pe songoro li korogo,
mbe poro Izirayeli woolo pe gbogolo wa li tanla.
Mi gbogowo ta Yawe Yennɛlɛ li yeri,
na Yennɛlɛ lo li yen na fannga ye.

⁶ Laa na pye fo: «Mbɔɔn pye na tunmbyee,
mbe ta mbe Zhakobu setirige piile pe cɛnlɛ li yirige,
mbe ta mbe poro Izirayeli woolo sanmbala mbele pɛ koro go na pe pye pe
songoro pe pan,
ki ko wo ma.

Ɛɛn fo mi yaa ma pye paa yanwa yen cɛngɛlɛ sanngala ke kan,
jango na showo kala li gbɔn fo wa tara ti kosaga ki na.»

Yennɛlɛ li yaa ka pan

Izirayeli woolo pe ni

⁷ Yawe Yennɛlɛ lo li yen Izirayeli woolo pe go shɔfo, ma pye pe Yennɛlɛ
kpoyi le;

lere na pe yen na tifaga,
a wi pye yaritijaanga cɛngɛlɛ sanngala ke yege na,
ma pye fannga fenne pe kulo,
Yawe Yennɛlɛ na Izirayeli woolo pe go shɔfo, ma pye pe Yennɛlɛ kpoyi le,
pa li yo yɛɛn wi wogo na fo:
«Na wunlumbolo paga kɔɔn yan, pe yaa yiri mbe yere;
na tara teelee paga kɔɔn yan, pe yaa foli ma yege sogowo mbɔɔn gbogo,
Yawe Yennɛlɛ na li yen sɛnrɛ nungba yofɔ li kala na,
lo na li yen Izirayeli woolo Yennɛlɛ kpoyi na lɔɔn wo we.»

⁸ Yawe Yennɛlɛ li yo fo: «Mɔɔ yɛnrɛwe pi logo na wagati jɛnnɛ wi ni,
mɛɛ ma saga showo pilige ki ni.

Mi yaa lɔɔn go singi, mbɔɔn tege ma pye yɔn finliwe pi lefo mi naa leelee
pe sogowo,

mbe tara ti yirige naa fɔnnɔgo,
mbe korogo tara nda ti jɔgo ma koro waga ti yeɛle pe na naa;

⁹ mbege yo kasopiile pe kan fo: «Ye yiri wa kaso,»

mbege yo mbele pe yen wa diwi wi ni pe kan fo: «Ye yiri wa diwi wi ni!»
Pa kona, pe yaa kaa taa mbaa nii kongolo ke yɔn na,
mbaa yaakara taa mbaa kaa wa tinndiye pe ni fuun pe na, paa yaayoro
ngbelege yen.

¹⁰ Fungo se ka pe yigi naa, wogo se ka pe yigi naa,
gbinri tifelege tufunwo naa yɔnlo se ka pe ya naa;
katugu na wi yen na pe yinriwe taa, wi yaa pe yege sin,
mbe kari pe ni puluyo tɔnmɔ tanla.

¹¹ Mi yaa kongolo wo wa na yanwira ti ni fuun ti go na,
mbanla kongboro ti yɔn yala.

¹² Na woolo pe mbele paa paan ma yiri fo lege,
pele mbele pɛ yiri wa yɔnloparawa kamenge keɛ yeri, konaa ma yiri wa
yɔnlo tosaga keɛ yeri;

pele mbele pe yen na paan ma yiri wa Sinimu tara.»

¹³ Mboro naayeri, ta nayinme kongolo waa!
Mboro tara, ta yɔgori!

Yoro yanwira, yaa nayinme yuuro koo!
 Katugu Yawe Yennεle li yen nali woolo pe kotogo ki sogo pe na,
 li yen na li woolo mbele pe yen tege na pe yinriwe taa.

Yennεle li se fεge li woolo pe na

14 Siyon ca woolo paa pye na yuun fo: «Yawe Yennεle li we wa,
 we Fo wi fεge we na.»

15 Naga yen ma, jεle wi mbe ya mbe fεge wi pyo ηa wi yen na wonri wi
 na, wi na le?

Naga yen ma, wi soo yeera pisee wi yinriwe ta wi le?

Ali na wi ka fεge wi na, mi wo se fεge ye na fyew.

16 Wele, mboro Siyon ca, mɔɔ kerikeri wa na kendala paa tegerε yen,
 mbogo ηga ki yen mɔɔ maga, ki yen na yege sɔgowɔ sanga pyew.

17 Ma piile pe yen na fee na paan,

ma si yala, mbele pɔɔn tongo konaa mɔɔ jɔgo mɔɔ pye kataga, pe yaa kari
 mbe laga ma na.

18 Ma yege ki yirige ma wele mɔɔ yeε maga,
 ma piile pe ni fuun pe yen na pe yeε gbogolo na paan ma korɔgo.

Mbege ta mi yen Yennεle na yinwege wolo,
 mi wugu fo ma yaa ka pe po ma yeε na paa fereyaara yen,
 mbɔɔn yeε fere pe ni paa piɔ fɔnɔ yen.

Yawe Yennεle lo li yo ma.

19 Ma ca ηga ki pye kataga, naa ma lara nda ti koro waga,
 konaa ma tara nda ti jɔgo ti ni,
 ti yaa ka kologo ma woolo pe na.

Mbele paa pye nɔɔ jogo, pe yaa ka fe mbe kari mbe laga ma na.

20 Maa pye naga sonri ma la ma piile mbele ni,
 pe yaa kaa ki yuun wa ma nungbolo fo:

«Laga ki kologo we na, laga ka kan we yeri we ta we cen wa ki ni.»

21 Kona, ma yaa kaa ma yeε piin fo:

«Ambo wigi piile mbele pe se na kan?

Katugu mila pye piile fu, ma pye jambasee.

Paa na yigi ma kari na ni kasopyo,

mala puro ma kari na ni tara ta yege ni.

Naga yen ma, ambo wigi piile mbele pe gbegεle?

Mi koro na ye, mbele yeεn poro la pye se yeri?»

22 Pa we Fo, Yawe Yennεle li yo yeεn fo:

«Mi yaa na keε ki yirige mbe wa cεgele sannɔgala ke yeri,
 mbanla dirapo wi yirige tara woolo pe kan.

Kona, pe yaa ma pinambiile pe le keyen na, mbe pan pe ni,
 mbɔɔn sumborombiile pe le pajoro na mbe pan pe ni.

23 Wunlumbolo poro pe yaa ka pye teeε mbele pe yen ma piile pe
 nagafenne,

wunlunjaala poro pe yaa ka pye neεle mbele pe yen ma piile pe
 gbegεlefenne;

pe yaa kaa foli ma yege sɔgowɔ, mbaa pe yeε ti jiile wa tara, mbaa ma
 gbogo,

mbaa ma tɔɔɔ gbanɔɔban wi laala.

Pa kona, ma yaa ki jen mbe yo fo muwi mi yen Yawe Yennεle le,
 fo mbele pe pe jigi wi taga na na, pe se ka fere sho.»

²⁴ Naga yen ma, malingboon kotogofɔ wi yaara nda koli wa malaga, ti mbe ya sho wi yeri le?

Naga yen ma, lewelewe wi lere na yigi kasopyɔ, wi mbe ya sho wi yeri wi le?

²⁵ Ee, Yawe Yennele lo li yo ma fo:

«Malingboon kotogofɔ wi yaara nda koli wa malaga ki na, ti yaa ka sho wi yeri,

lewelewe wi kasopyɔ na yigi wa malaga, wi yaa ka sho wi yeri.

Mi yaa ka malaga gbɔn ma winfenne pe ni,

mboon piile pe sho.

²⁶ Mi yaa ka ti mbele pe yen noo jolo, pe pe yera wire kara ti ka;

pe yaa ka pe yera kasanwa pi wo paa duven fonjo yen, fo wila pe yege ki kanngi.

Pa kona lere pyew wi yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele na li yen ma shɔfo we,

naa ma go shɔfo, konaa Zhakobu Yennele na fannga gbogofɔ.»

50

Yennele lii je li woolo pe na

¹ Pa Yawe Yennele li yo yen fo:

«Porogo jogosewe na mi kan ye no na wi yen Zheruzalemu ca ki yeri, ma wi porogo ki sa, wi yen se yeri?

Ambo fogo kila pye na na, fo a mi ye pere ki fo wi yeri kulolo mala fogo ki ton?

Een fo yege jen ye yo fo pe ye pere ye kajogoro to kala na;

ye no wi porogo ki jogo, naa ye yiri ma je ki kala na.

² Naa mila pan, yingi na mi sila si lere yan?

Mila ye yeri, een fo lere kpe sigi sho.

Naga yen ma, na kee ki were ma toro mbe ye sho wi le?

Naga yen ma, fannga woro na ni mbe ya mbe ye sho wi le?

Ma si yala, na mi ka gbanla nungba kogoje wi na, wi ma waga,

mi ma gbaanla pe kanngga ma pe pye lawaga;

ngbanra ti ma fongo tonmo lama pi kala na,

katugu wogo ki mari gbo.

³ Mi ma diwi wi le wa naayeri maa fo paa paraga yen,

mbe naayeri lara ti ton paa lere ma kaa jatere piriwen yariporo le wi yee na we.»

Yurugo taanri wogo:

Yennele li tunmbyee wi kala

⁴ We Fo, Yawe Yennele lilan naga senre yolomo pi ni,

jango lere na wi yen tege na, mbe ya mboo saga na senyoro ti ni.

Pinliwe nungba nungba pyew li mala yen,

li mala yen, jango mbe nungbolo jan mbaa nuru paa forogofenne yen.

⁵ Ee, we Fo, Yawe Yennele lilan nungbogolo ke yenge;

mii yiri mbe je, mii si songoro pungo na.

⁶ Mila na pogolo ke kan na gbɔnfenne pe yeri,

mala mbatelege ki jan mbele paa pye nala siyo wi kologi pe kan;

mbele paa pye nala tegele konaa na cenre ti surugun na na,

mi sila na yege ki lara pe na.

7 Eɛn fɔ we Fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ lilan saga,
 ki kala na, mi sila go sogo,
 ki kala na, mɪla na go ki sheli paa sinndeleɛɛ yɛn;
 katugu mɪla ki jɛn ma yo mi se fɛrɛ sho.
 8 Na wi yɛn na tanga ki kaan na yeri, wi yɛn na tanla tɔɔn;
 ambo wila jaa mbe kiti kɔn na na?
 Ki lerefɔ wi pan we kari wa kiti kɔnsaga.
 Ambo wi yɛn na winfo wo?
 Ki lerefɔ wi yiri wi pan na mɛɛɛ ni.
 9 Ee, we Fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ lilan saga,
 ambo wi mbe ya mbe kiti kɔn mboo jan na na?
 Na winfenne pe ni fuun pe yaa kɔn mbe toori paa parisankɔnrɔ kɔnrɔ
 yɛn,
 fyɛnrɛ yaa ka ye pe ni mbe pe ka mbe pe kɔ.

10 Ye ni, ambo wi maa fyɛ Yawe Yɛnnɛlɛ li yɛɛɛ
 nali tunmbyee wi sɛnrɛ ti nuru?
 Lere o lere wi yɛn na tanri wa wɔwɔ pi ni;
 yanwa kpe si woro wi yeri wa wi kɔnɔ li ni,
 wo mboo jigi wi taga Yawe Yɛnnɛlɛ li na,
 wuu kɛɛ ki kan wi Yɛnnɛlɛ lo na.
 11 Eɛn fɔ yoro mbele fuun ye yɛn na kason ki muni,
 ma ye yɛɛ maga wangala kason wogolo ni,
 yaa kee ye sa ye wa kason nga yɛ mu ye yɛ ki ni,
 konaa wa ye wangala kason wogolo ke sɔgɔwɔ.
 Muwi mi yaa ti ki wogo nga ki gbɔn ye na,
 ye yaa ka sinle mbe ku wa jɔlɔgɔ ki ni.

51

Yɛnnɛlɛ li shɔwɔ pi yɛn kɔsaga fu

1 Yɛnnɛlɛ li yo fɔ: «Yoro mbele yɛ taga kasinnɛɛ ki na naga jaa, yoro mbele
 ye yɛn na Yawe Yɛnnɛlɛ li laga jaa,
 ye logo na yeri!
 Pɛ ye tɛ ma ye wɔ walaga nga ni, yege walaga ki wele,
 pɛ ye tile ma ye wɔ waliwege nga ni, yege wele!
 2 Ye ye tɛlɛ Abirahamu wi wele
 konaa Sara na wi ye se wi ni;
 mɪla Abirahamu wi yeri sanga na ni, kila yala pyɔ woro wi yeri,
 eɛn fɔ, a mi si duwaw wi na ma setirige piile kan wi yeri†.»
 3 Yawe Yɛnnɛlɛ li yaa ka Siyon ca woolo pe kotogo ki sogo pe na,
 mbe lara nda ti jɔgɔ ma koro waga ti kotoɔrɔ ti sogo ti na.
 Li yaa ka gbinri wi kannɛɛ mboo pye paa Eden nango kɔlɔgɔ ki yɛn.
 Nayinme naa yɔgɔrimɔ yaa ka pye wa ki ni,
 naa Yɛnnɛlɛ li sɔnmɔ yuuro konaa yuuro shɔgɔ ni.

4 «Yoro mbele na woolo, ye logo na yeri,
 yoro mbele cɛnlɛ na li yɛn na woolo, ye nungbolo jan na yeri!
 Katugu pa lasiri sɛnrɛ ti yaa yiri laga na yeri mbe kan ye yeri;
 mi yaa kakɔnnɛɛɛɛɛɛɛ tɛɛɛ, mbe ta mbe yanwa yirige cɛngɛɛ ke kan.
 5 Na kasinnɛɛ wagati wi yongɔ,

† 51:2 51.2: Zhene 12.2; Dete 7.12-14

na showo wagati wi gbon mako;
 mi jate mi yaa kiti kon cengele sannkala ke na,
 logo furo tara woolo pe yaa ka pe jigi wi taga na na,
 mbe pe jigi wi taga na fannga ki na.
⁶ Ye ye yere ti yirige ye naayeri wi wele,
 ye ye yere ti sogo ye tara ti wele;
 katugu naayeri wi yaa ka ko saw paa wirige yen,
 tara ti yaa ka le mbe wo ti yee ni paa parisankonro konro yen,
 tara woolo pe yaa ka ku paa tishonro yen.
 Een fo showo mba mi yen na kaan, pi yaa koro wa fo sanga pyew,
 na kasinnye ki se ko fyew.

⁷ «Yoro mbele ye yen ma kasinnye ki jen, ye logo na yeri,
 yoro mbele na lasiri senre ti yen wa ye kotogo na we!
 Yaga ka fye senwee piile pe tifagawa senre ti yeye,
 ye sunndo wiga ka kon ye na pe tegere li kala na.
⁸ Yaawere yaa ka ye pe ni, mbe pe ka paa paraga yen,
 fyenre yaa ka pe ka paa simbasire yariporo yen.
 Een fo na kasinnye ki yaa koro wa fo sanga pyew;
 na showo mba mi yen na kaan, pi yaa koro wa sanga pyew fo tetete.»

Yennele li woolo pe yennewe

pi pe saga

⁹ Yen ma yiri, Yawe Yennele, yen ma yiri, moa fannga ki le ma yee ni!
 Yen ma yiri paa yeye nga na maa pye naga piin fafafa we,
 wa wagati na wi toro faa wi ni.
 Naga yen ma, mboro ma maa yaripege Arahavu ki tongo wi le?
 Mboro ma maa kogoje yarifelege ki gbo wi le?
¹⁰ Naga yen ma, mboro ma maa kogoje wi waga,
 ma latijugo tonngbo pi waga wi le?
 Naga yen ma, mboro ma maa torosaga wo wa kogoje wi nandogomo,
 ma woolo mbele ma pe go sho, ma ti a pe toro wi le?

¹¹ Yawe Yennele li woolo mbele li pe go sho, pa pe yaa ka songoro ma;
 pe yaa ka pan mbe ye wa Siyon ca yogorimo yuuro ni,
 nayinme mbakoo yaa ka pye pe yeri paa wunluwo njala yen pe go na.
 Yogorimo naa nayinme yaa ka pye pe yeri,
 yesanga naa jenge ki ni, ti laga yaa ka lali pe ni.

Yennele li woolo pe daga mbaa fye

¹² Yennele li yo fo: «Mi we, muwi mi yaa ye kotogo ki sogo ye na;
 yingi na ye sila fye senwee yeye, wo na wi yen kufu we?
 Yingi na ye sila fye senwee pyo yeye, wo na wi yen paa yan yen we?
¹³ Ye pye mele mee fege Yawe Yennele li na, lo na li yen ye dafu we?
 Lo li naayeri wi jaraga ma kari, ma tara ti ngo ki tenge.
 Ye yen na fye suyi ye jolofu wi yeye pilige pyew,
 fo wi gbegere mbe pan mbe ye tongo.
 Een fo ye jolofu wi nanngbanwa pi yen se koni?
¹⁴ Sanni jenni, mbele pe po ma le wa kaso, pe yaa pe wa pe koro pe yee
 kan;
 pe se koro wa kaso go ki ni mbe ku,

pe se ka pe yonsuro ti la fun.

¹⁵ Muwi mi yen Yawe Yenñele, ye Yenñele le;
muwi mi ma ti kogoje wi maa tinme yinrigi,
mbe ti wi tonmo mba pi maa yinrigi na tuun, pi maa kunlu ngbanga.
Na mege koyi nga Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fo.

¹⁶ Milan senre ti le ma yon,
mala kee yinme pi tege moɔ ton.
Muwi mi naayeri wi jaraga ma kari lagapyew, ma tara ti nogo ki tenge,
maga yo Siyon ca fenne pe kan fo: «Yoro ye yen na woolo wele.» »

Zheruzalemu ca, yen ma yiri

¹⁷ Yen ma yiri, Zheruzalemu ca, yen ma yiri,
ma yiri ma yere.

Yoro mbele yaa Yawe Yenñele li nangbanwa wojenne li sho li kee ma li
wo we.

Yaa li wo mali ko pew, fo ma saa gbɔn sinndere ti na, fo a ye yegɛ kila
kanngi.

¹⁸ Paa piile mbele fuun se,
ali lere nungba wo sila ta wa pe ni mbe pe yegɛ sin;
paa piile mbele fuun gbegele,
ali lere nungba wo sila ta wa pe ni mbe pe yigi kee na.

¹⁹ Jolɔgo kagala shyenzhyen gbɔn ye na,
koro ke yen tongowo naa jogowo, naa fungo konaa tokobi wi ni.
Ambo fo wi yaa gbele mbe ye kan?

Ambo fo wi yaa ye kotogo ki sogo ye na?

²⁰ Ye piile pe fannga ki ko pe ni,
pe toori, ma sinle wa ca nawa kongolo ke ni fuun ke yon na,
paa pe ma kaa wongoli yigi mere ni we.
Ko pye ma, Yawe Yenñele li nangbanwa gbɔɔ mba pi yen li ni pe ni pi kala
na,

konaa naa Yenñele li yiri pe korogo we.

²¹ Ki kala na, ye logo na yeri, yoro Zheruzalemu ca woolo mbele
yungbɔgoro ni,

yoro mbele ye yegɛ ki yen na kanngi, ma si yala duven ma ye wo.

²² Ye Fo, Yawe Yenñele, ye Yenñele le,
lo na li yen ma yere yoro mbele li woolo ye go kala li ni, pa li yo yeen fo:
«Ye wele, wojenne na li yen ye kee,
lo na li duven wi maa lere yegɛ kanngi,
mi yaa li sho ye yeri.

Na nangbanwa wojenne ye se wo wa li ni naa.

²³ Mi yaa li le ye jolofenne pe kee;
poro mbele paa pye na ye piin fo:
«Ye sinle, we yaa lugu ye na, mbe ye tangala mbe toro!»
Ko sanga wo ni, yaa ye pogolo ke pye paa tara ti yen,
paa torokono yen torofenne pe kan.»

Siyon ca, yiri ma fannnga le ma yee ni!
Mboro Zheruzalemu ca nga ki yen kpoyi, ma yariporo tiyonro ti le ma yee na!

Katugu leele mbele pee kenrekenre konaa leele mbele pe yen fyongo ni,
wo wa kpe se ka ye wa ma ni naa.

² Yiri ma gbanngban wi yangara, maa lagala ma yee na,
ma pan ma cen wa ma censaga, mboro Zheruzalemu ca ye!

Kulowo manga nga pe le wa ma yologo, ki sanga,
mboro Siyon ca nga paa sumboro yen.

³ Katugu pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Ki kaa pye paa ye pere sonngo
fu na, penjara se ka sara fun mbe ye go sho.»

⁴ Katugu pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Maga le wa faa, na
woolo paa kari wa Ezhipiti tara ma saa cen wa; ko punngo na, a Asiri tara
fenne pe si pan ma бага pe na ma pe jolo go fu.»

⁵ Yawe Yennele lo li yo ma fo: «Koni yingi mi daga mbe pye? Katugu
panla woolo pe yigi ma kari pe ni kulowo ni wagafe. Mbele pe cen pe go
na fannnga, pe yen na cew tawa yogorimo kongolo waa. Pe yen nala mege
ki jogo pilige pyew. Yawe Yennele lo li yo ma.

⁶ Ki kala na, pilige ka, na woolo pe yaa kanla mege ki jen. Ko pilige ko
ni, pe yaa kaga jen fo muwi mi para. Mi kpaw muwi!»

*Yennele li yaa songoro
mbe pan wa Zheruzalemu ca*

⁷ Mbele pe yen na paan sentanra ti ni mberi yo,
pe panlomo pi yen ma yon wa yanwira ti na,
poro mbele pe yen na yeyingge senre ti yari,
na yarijende sentanra ti yuun,
na showo pi senre ti yari,
naga yuun Siyon ca ki kan fo: «Ye Yennele lo li yen wunluwo we†!»

⁸ Ye ca korosifenne pe magangala ke yen na yinrigi,
pe pinle na cew tawa yogorimo kongolo waa;
katugu poro jate pe yen naga yaan yenle ni
fo Yawe Yennele li songoro na paan wa Siyon ca.

⁹ Zheruzalemu katara woolo, ye pinle yaa jorogi nayinme ni;
katugu Yawe Yennele li yen na Zheruzalemu ca woolo pe koto ro ti sogo pe
na,
li yaa Zheruzalemu ca ki go sho.

¹⁰ Yawe Yennele lili yawa po naa li yen kpoyi yee nga na ki naga cengele
sangala ke yee na;
leele pe ni fuun pe yaa ka we Yennele li showo pi yan sa gbon fo wa tara
ti kosaga ki na.

*Yennele li yaa kali woolo pe yirige
wa Babiloni tara*

¹¹ Yaa kee, yaa kee ye yiri laga ki laga nga ki ni!
Yaga ka jiri fyongo yaraga ka kpe na.
Ye yiri wa Babiloni ca ki ni, ye ye yee pye kpoyi,
yoro mbele ye maa Yawe Yennele li gbogoyaara ti lee we†.

¹² Yaga ka yiri wa fyelege na,
yaga ka fe mbe yiri,

† 52:7 52.7: Ki senre nda ti yo wa Oromu 10.15laga ki ni. † 52:11 52.11: 2 Wunlu 24.13; 25.13-14

katugu Yawe Yennele li yaa ka keli ye yegɛ,
lo na Izirayeli woolo Yennele le, li yaa ka pye ye punɔ na.

Yurugo tijere wogo:

Yennele li tunmbyee wi jologo kala

¹³ Yennele li yo fɔ: «Wele, na tunmbyee wi kagala ke yaa kaa yongo mbaa kee yegɛ,

wi jologo ki yaa ka yiri caw,

wi yaa ka gbogowo ta,

wi yaa ka yiri naayeri fɔ jenge.

¹⁴ Wila pye fyere yaraga lelegere yeri,

katugu wi yegɛ cenwe pila jɔgo ma piri, pi sila yiri senwee woo korogo,

wi cenlomo pi sila senwee pyo woo le.

¹⁵ Ki kala na, wi kala li to cengele legere yon na fun,

wunlumbolo pele yaa ka pyeri dinw wi yegɛ sogowo,

katugu kala na pe fa li yegɛ yo pe kan faa, lo pe yaa yan.

Kala na pe fa logo faa, pe yaa li koro jen.»

53

¹ Senre nda ti yo we kan, ambo wi taga ti na?

Ambo wi Yawe Yennele li fannga ki jen†?

² Wila yiri ma le Yawe Yennele li yegɛ sogowo paa tipile yirifonno yen,

paa tige ninge yen, nga ki fi ma yiri tawara na.

Tiyonwo kpe sila pye wi na, wi sila pye sara ni, jango leele paa wi wele;
gbogowo kpe sila pye wi na mbe ti lere mbaa yegɛ yinrigi wi na.

³ Leele paa wi tifaga ma je wi na,

wila pye tege na, ma tara wa jologo ki ni.

Wila pye lere na lere kpe sila pye na jaa mbaa wi wele;

waa wi tifaga, we sila pye naa jate.

⁴ Ma si yala, wila we jologo kagala ke le we yonlo,

ma we tege ki go tugo.

A woro nee ki jate ma yo Yennele lo li jologo wa wi na,

maa gbɔn maa tifaga.

⁵ Een fɔ paa wi furugu we kapere to kala na,

paa wi gbɔn maa tongolo we kajogoro to kala na;

jologo nga ki mbaa yeyinnye ki kan we yeri, ki to wo na,

wi welegesara to fannga na we sagala.

⁶ We ni fuun waa punɔ na yanri faa paa simbaala yen,

we ni fuun nunɔba nunɔba waa pye na kee we yera konɔlo koro ni;

een fɔ Yawe Yennele laa we ni fuun we kajogoro tuguro ti taga wi go na†.

⁷ Paa wi jolo fɔ tipege, a wuu yee tirige pe kan,

wi suu yon ki yenge.

Wila pye paa simbapɔ yen, na pe yigi na kee wi ni wa wi gbosaga,

paa sumɔyo yen, na wi pyeri wi sire konfenne pe kee,

wi suu yon ki yenge.

⁸ Paa wi yigi fannga ma kiti kon wi na, maa yigi ma kari wi ni.

Wi wagati woolo wi kala li sila wa kpe jori,

† 53:1 53.1: Zhan 12.38; Jromu 10.16 † 53:6 53.6: 1 Pye 2.24-25

naa pàa wi yinwege ki kòn, maa wò laga dunruya wi ni weele pe sògòwò we.

Pàa wi gbo na woolo pe kapere to kala na[†].

⁹ Pàa wi le wa lepeelee pe sògòwò,

wi kungòlò, pàa saa wi gboo wi le wa penjagbòrò fènnè pe gbòoolo pe lesaga ki ni;

ma si yala, wi sila lewelewe kapyeye kpè pye,

lefanlaga senrè kpè sila yiri wa wi yòn.

¹⁰ Ἐν φόβῳ κυρίου ἡμεῖς ἐκτίσαμεν τὴν πόλιν, ὥστε οὐκ ἔσται ἡμεῖς ἐν ὀργῇ τοῦ κυρίου.

Wùu yèè kan ma pye kapere ti kala yagawa jasaraga.

Wi yaa ka setirige piile ta,

mbe yinwetònlògò ta;

wi yaa ka Yawe Yènnèlè li nandanwa kala li pye mbeli yòn fili.

¹¹ Wi jòlògò gbògò kò pùngò na, wi yaa yinwetanga ta fò kuu yenlè tin.

Naa lelegèrè yaa kaa jèn,

ki kala na, na tunmbyee sinrè wi yaa ka ki leele pe jate lesinmbele,

wi yaa ka yere pe kapere ti go kala li ni.

¹² Ki kala na, mi yaa ka wi tasaga ki kan wi yeri wa legbòolò pe sògòwò, wo naa megbògò fènnè pe ni, pe yaa ka yarijèndè nda ti kòlì ti yèèlè pe yèè na;

katugu wì yere ki na maa yèè kan ma ku.

Pòò jate kapere pyefènnè wo wa;

ma si yala, wi lelegèrè kapere tuguro lè,

ma yènri kajògòrò pyefènnè pe kan[†].

54

Zheruzalemu ca ki yaa ka gbògòwò ta naa

¹ «Mboro ña jambasee, ta yògòrì!

Mboro ña ma fa pyò se mbe yan, ta nayinme nii, maa yògòrimò kòngòlò waa!

Katugu jèlè ña pè wa,

wi piile pe yaa ka lègè mbe wè jèlè ña wì pòrì nàña yeri wi woolo pe na.

Yawe Yènnèlè lo lè yò ma[†].»

² Ka taga ma paraga go ki gbemè pi na,

ma paraga go ki tònpaara ti sangala jèngè maga gbògò,

maga kaa ki sònngò kò jate.

Ma ka taga ki pòmànda ti titònlòwò pi na,

ma ki kankanngagala ke kan ke yere tiyòngò.

³ Katugu ma piile pe yaa ka lègè mbe jaraga mbe kari kèè ki ni fuun ki na.

Ma setirige piile pe yaa ka cèngèlè sanngala ke tara ti shò ke yeri mberì ta,

mbe cèn wa ma cara nda ti kòrò waga ti ni, mberì yin leele pe ni naa.

⁴ Maga ka fyè, katugu ma se ka fèrè shò naa;

ma jatere wiga ka piri ma na, katugu pe se kòòn tifaga.

Fèrè nda tila ma ta ma sumborowò sanga wi ni, ma yaa ka fègè ti na;

[†] 53:8 53:8: Kapyè 8.32-33 [†] 53:12 53:12: Maki 15.28; Luki 22.37 [†] 54:1 54:1: Ki senrè nda ti yò fun wa Galasi sèwè wi ni (Gala 4.27).

tifagawa mba màa ta ma nanġunġagara sanga wi ni, ma se ka nawa to pi na naa.

⁵ Katugu ma Dafo wo wi yaa pye ma namborowo we; wi mege koyi nga «Yawe Yenhele na yawa pi ni fuun fo.» Ma go shofa wo wi yen Izirayeli woolo Yenhele kpoyi le; li mege koyi nga Tara ti ni fuun Yenhele.

⁶ Yawe Yenhele li yen nao yinri naa, paa jele yen na wi polo wi wa, a wi jatere wi piri wi na. Yenhele li yo fo: «Ma lefonro sanga japorowo ma mbe ya mboo je mele?

⁷ Mila ma je wagati jenri ni ko ce; een fo na yinriwe tawa gbao pi kala na, mi yaa ma le naa.

⁸ Wa na nanġbanwa gbao pi ni ma ni, mila na yegge ki lara ma na wagati jenri ni; een fo wa na ndanlawe mba pi yen kosaga fu pi ni, mi yaa koon yinriwe ta naa.» Ma go shofa, Yawe Yenhele le, lo li yo ma.

⁹ «Mi yaa ki pye paa yegge nga na mila ki pye Nowe† sanga wi ni. Mila wugu ma yo fo tonngbwo po pa se pan mbe tara ti li naa, paa Nowe sanga woo pi yen.

Ki pyelomo nunġba pi na, mi wugu ki na fo mi se ka nawa nġban ma ni naa,

mi se ka yiri ma korogo naa.

¹⁰ Ali na yanwira ti ka yiri wa ti yongolo ke ni, ali na tinndiye paga tigile, na kagbaraga pyege ma kan ki se wo wa ki yonlo li ni; na yeyinŋge yon finliwe mba mi le ma ni, pi se kannga. Yawe Yenhele na li yen nao yinriwe taa lo li yo ma.»

Zheruzalemu ca ki yaa ka kannga fonngo

¹¹ E, mboro ca nga ki yen na jolo, a tisaga tifelege koon fige moo jan, lere kpe wo sila ta mboon kotogo ki sogo ma na.

«Wele, sinndere sonngbanga woro mi yaa tegge mboon kan, mboon ngo ki le safiri sinndere ni.

¹² Mi yaa ma naayeri mboro ti wa mberi yirige urubisi sinndere sonngbanga woro ni, mbe ca ki mbogo yeyonro ti gbegele esikaribukili sinndere sonngbanga woro ni, mbe mboro nda ti ca ki maga maga fili ti wa sinndere sonngbanga woro ni†.

¹³ «Yawe Yenhele lo li yaa ka pye ma piile pe ni fuun pe nagafa, ma piile pe yaa ka ferewe gbao ta.

¹⁴ Ma yaa ka yeresaga ta yeyinŋge ki fanga na, ma yaa ka sho leele pe jologo ki kee; ma se kaa fye yaraga ko ka kpe yegge, ma yaa ka sho sunndo kongo kagala ke kee, sunndo kongo se ka gbom ma na naa.

¹⁵ Na lere wa ka yiri mbe to ma na malaga ni,
ko se ka yiri mi yeri;
lere o lere wi yaa ka yiri mbe yo wi yaa to ma na,
ki fo wi yaa to ma yegε sɔgɔwɔ.

¹⁶ Wele, fɛnlɛnaŋa wi ma nanŋanra kasɔn ki fε
mbe malingbɔnyaraga ka gbegεle kala la mεge ni,
muwi m̀ wo da.

Ɛɛn fo jɔgɔwɔ pyefo ŋa wi ma ki malingbɔnyaraga ki jɔgɔ, muwi m̀ wo
fun wi da.

¹⁷ Malingbɔnyaraga ŋa fuun pε gbegεle ma mεge ni,
ko ka se ka ya yaraga ka kpε yɔn;
lere o lere ka yiri ma kɔrɔgɔ, mbe yo wi yaa kiti kɔn mboo jan ma na kiti
konsaga,

kiti wi yaa to ko fo wo na.»

Ko ki yaa pye Yawe Yɛnɛle li tunmbyeele pe tasaga ye,
pa mi yaa tanga ki kan pe yeri yɛɛn;
Yawe Yɛnɛle lo li yo ma.

55

*Yɛnɛle li ma li kajɛnge ki pye
we kan waga*

¹ Yoro mbele fuun wɔgɔ yɛn ye na,
ye pan tɔnmɔ pi kɔrɔgɔ ye wɔ!
Ali yoro mbele penjara woro ye yeri,
ye pan ye lo ye ka.

Ye pan ye duvɛn naa nɔnɔ lo penjara fu, penjara womɔ woro wa.

² «Yaraga ŋa ki se ya mbe ye baro, yingɪ na, a ye nɛɛ ye penjara ti nii wa
ko ni?

Yaraga ŋa ki se ya lere tin, yingɪ na, a ye nɛɛ ye yɛɛ tege ko kala na?
Yaa nuru na yeri jɛngε, pa kona ye yaa la yaakara jɛndε kaa,
ye yaa la yaakara tanra kaa.

³ Ye nunɔgbolo jan na yeri, ye pan na kɔrɔgɔ!

Yaa nuru na yeri, pa ye yaa yinwege ta.

Mi yaa yɔn finliwε mbakɔɔ le ye ni.

Kajɛnge ŋa mila ki yɔn fɔlo lε mbe pye Davidi wi kan, mi yaa ki pye ye
kan kasinɛge ni†.

⁴ Wele, mila wi pye na kapyegεle ke sɛrɛfo wa cɛngɛle ke sɔgɔwɔ,
maa pye cɛngɛle ke yegε sɪnfɔ konaa ke fanɛŋga fo.

⁵ Wele, cɛnle na yee jɛn, ye yaa ka ki cɛnle woolo pe yeri pe pan ye kɔrɔgɔ;
cɛnle na lii ye jɛn, ki cɛnle woolo pe yaa ka fe mbe pan ye kɔrɔgɔ,
Yawe Yɛnɛle, ye Yɛnɛle li kala na, Izirayeli woolo Yɛnɛle kpoyi li kala
na,

lo na li gbɔgɔwɔ kan ye yeri we.»

*Yɛnɛle li ka yɔn fɔlo na lε,
li ma li yɔn fili*

⁶ «Yaa Yawe Yɛnɛle li lagajaa, sanga ŋa ni ye mbe ya mbeli yan we,
yaa li yinri, sanga ŋa ni li yɛn ma yongo ye ni we.

⁷ Lepee wi wɔ wa wi kombele li ni,

† 55:3 55.3: Kapyε 13.34

kapege pyefo wuu jatere pere ti yaga;
wi songoro wi pan Yawe Yennele, we Yennele li korogo,
pa li yaa wi yinriwe ta;
katugu li maa kapere ti kala yari legere legere.

⁸ «Katugu na jatere wi woro paa ye woo wi yen,
na kongolo ke woro paa ye wogolo ke yen.
Yawe Yennele lo li yo ma.

⁹ Naayeri wi yen ma lali tara ti ni yege nga na,
pa na kongolo ke yen ma lali ye wogolo ke ni ma,
ki pyelomo nungba pi na, pa na jatere wi yen ma lali ye woo wi ni ma.

¹⁰ «Yege nga na tisaga konaa nezhi wi ni ti ma yiri wa naayeri ma pan,
een fo tila songoro mbe kari, na tii tara ti yinni mberi pe,
mbe ti yariluguro ti fi ti yiri,
mbe yariluguro kan kere konfo wi yeri,
konaa mbe ti ti fenne pe ma pe yon suro ti ta,

¹¹ ki pyelomo nungba pi na, senre nda ti ma yiri wa na yon pa ti yen ma.
Tila songoro mbe pan na korogo wagafe,
na tii nga mila jaa ki pye mbege yon fili,
na tii nga mila kon ma tegere ki pye.

¹² «Ee, ye yaa ka yiri wa Babiloni tara yogorimo ni mbe kari,
pe yaa ka keli ye yege mbe kari ye ni yeyinnye na;
yanwira to naa tinndiye pe ni, ti yaa kaa yogorimo kongolo waa wa ye
yege,

yan nawa tire ti ni fuun ti yaa kaa kendagala gboon ye kan[†].

¹³ Sipiresi tire tiyonro yaa ka fi wa wuuro yuguyugu wi yonlo,
miriti tire wetipiire woro yaa ka fi wa yanpege ki yonlo;
ki yaa ka gbogwo kan Yawe Yennele li yeri,
mbe pye kacen na wi yen kosaga fu, na wi se wo wa wi yonlo.»

SEWE WI KONSAGA TAANRI WOGO

56

56-66

*Yennele li sherigo gbogo ki yaa
ka pye cengele ke ni fuun wogo*

¹ Pa Yawe Yennele li yo yeen fo:

«Yaa tanri kaselege ki na,
nga ki sin yaa ko piin;
katugu showo mba mi yaa ye sho pi ghere pan,
na kasinnye ki yaa ki yee naga wagati na ni wi yongo.

² Lere na kaa tanri nga mila yuun ki na,
senwee pyo na kaga yigi jenne, mbe koro mbaa tanri ki na,
mbaa cenpilige ki ceen, wiga kaa ki jogo,
mbe kee wo kapege pyege cenle pyew ki ni,
ferewe yen ki fo wi woo!»

[†] 55:12 55:12: Ko koro wo yen fo Yennele li woolo pe yaa ka yiri wa Baboloni tara, to nda ti yen pe juguye pe tara re, mbe songoro wa pe yera tara ti ni. Ki yaa ka pye nayinme konaa yogorimo legere ni.

³ Nambanña ɲa fuun ka mara Yawe Yennɛle li na, wiga kaa ki jate mbe yo fɔ:

«Ki woro nala koon shyen, Yawe Yennɛle li yaa na laga li woolo pe na!»
Nanɲa ɲa pɛ san wiga ka yo fɔ: «E, mi wo yen paa tiwaga yen!»

⁴ Katugu Yawe Yennɛle li yo fɔ:

«Ki nambala mbele pɛ san, na pe kaa na cɛnpilige ki cɛɛn,
mbaa na nandanwa kala li piin,
mbe koro mbe mara na yon finliwɛ pi na,

⁵ pa mi yaa nadowo yaraga ka gbegele pe mɛgɛ ni,
mbe mɛgbogo kan pe yeri wa na shɛrigo gbogo ki ni, wa na go ki nawa,
mɛgɛ ɲga ki mbonro ma wɛ pinambiile konaa sumborombiile na.

Mi yaa mɛgɛ kan pe yeri, ɲga ki yen kosaga fu,
mɛgɛ ɲga ki se ka ko mbe wo wa.»

⁶ Nambanmbala mbele pe yaa ka mara Yawe Yennɛle li na,
mbaa tunngo piin li kan, Yawe Yennɛle li mɛgɛ ki pe ndanla,
mbe pye li tunmbyeele,

mbele fuun pe yaa kaa cɛnpilige ki cɛɛn, pe se kaga jogo,
mbe koro mbe mara na yon finliwɛ pi na,

⁷ pa mi yaa kari pe ni wa na yanwiga kpoyi ki na,
mbe yogrimo kan pe yeri wa na yenrigo ki ni.

Pe saara sogoworo to naa pe yaayoro saara nda pe maa woo na yeri wa
saraga wosaga ki na,

pa mi yaa yenlɛ ti na;

katugu na go pe yaa kaa ki yinri cengele ke ni fuun ke Yennɛle yenrigo†.

⁸ We Fɔ, Yawe Yennɛle na li Izirayeli woolo mbele paa jaraga pe gbogolo,
lo li yo ma fɔ: «Na woolo mbele mi gbogolo mako, mi yaa pele yɛgɛ gbogolo
mbe taga wa pe na.»

Yennɛle lɛa Izirayeli tara teele

pe jɛrɛgi

⁹ Yoro yan wongaala ye ni fuun yaa paan,
yoro yanyaara nda fuun ti yen wa kologo ki ni, yaa paan ye ka!

¹⁰ Izirayeli tara korosifenne pe ni fuun pɛ pye fyoonlo,
pee kala la kpe jen;

pe yen paa pyoonlo bomboolo yen,
mbele pe se ya mbaa weli.

Pe ma sinle na wonlo, na woonro wonlo;
wonlowo po pi yen ma pe ndanla.

¹¹ Pe yen paa pyoonlo yen, mbele pe yen mafe ni, paa ka mbe tin;
pe yen simbaala konrifenne mbele pee kala la koro jen.

Pe pe ni fuun pe yen na tanri pe yɛɛra kongolo koro na,
pe pe ni fuun pe yɛɛra tonli wo pe yen na lagajaa†.

¹² Pe ma yo fɔ:

«Ye pan we sa duven lagaja we wo,
we sinme welɛwɛ wo we tin, pila we yɛɛɛ ti kanngi;
goto we nuru wege pye ma naa,
katugu pi legɛɛ pi yen wa mbe wo.»

† 56:7 56:7: We Fɔ Zhezu wila ki sɛnre ti yo wa (Mati 21.13; Maki 11.17) konaa (Luki 19.46) lara ti ni. † 56:11 56:11: Simbaala konrifenne poro pe yen Izirayeli tara teele wele.

57

*Yenhele làa li woolo pe jerengi
yarisunndo ta yege wogo na*

¹ Lesinhe wi ma ku,
een fo lere kpe na laga wogo ki jate;
lejenhe wi ma ku ma wo wa,
een fo lere kpe naga koro jen,
mbe yo fo lesinhe wi ma ku mbe ta mbe sho jologo ko kee†.
² Yeyinhe ki yaa ka songoro mbe pan,
mbele pe yen na tanri wa kozinne li ni,
pe yaa ka sinle mbaa wogo yeyinhe na.

³ Een fo yoro wo na, ye fulo laga,
yoro lekaajo piile wele,
yoro cenle woolo mbele keenre piile konaa nanjara piile.

⁴ Ye yen naga lakoo ambo na ma?
Ye yen na tege ambo na ma, fo na ye ngayinne li yinrigi nali waa?
Naga yen ma, ye woro leele mbele pe yiri ma je konaa yagboyoolo wi le?
⁵ Nanjara la ki ma yiri ye ni wa terebenti tire ti nogo
konaa wa tire nda fuun ti yen wetipiire ni ti nogo;
ye maa ye piile pe konlogi na pe piin saraga,
wa yanwira laforo ti ni konaa wa waliwere ti ni.

⁶ Yanwira laforo sinndengele ngele ke wologo, koro ye pye yarisunndo
nda ye maa gbogo;
koro ye pye ye yaritara re.
Duven saraga nga pe ma wo, pa ye maa ki woo ki sinndengele ke yeri,
na ye yarilire saraga sogoworo ti woo ke yeri.
Naga yen ma, mi na Yenhele, mbaa yarisunndo ti gbogo ki mbe ya mbanla
kotogo ki sogo mele na na?

⁷ Ye ma saa ye sinleyaraga ki gbeghele yanwiga nga ki yaraga ka go na
kalikalawa pi mege ni†;
ye ma lugu wa ti go na, ma saa na ye saara ti woo wa fun.

⁸ Ye ma ye yarisunndo nadowo woro ti yannga wa koro ti punjo na,
konaa wa yeyonro koro tire ti na.
Ye lara na na, ma ye yee pagala,
ma lugu wa ye sinleyaraga ki na,
ma ye yarisinhe ki pyeele.
Ye yen na keenle jaa ye yee kan,
poro mbele ki yen ma ye ndanla yaa sinlele pe ni,
yaa pe witiwaga ki wele.

⁹ Ye ma tangala tanga ma kari wa wunlungbo† wi yeri;
ye ma saa wi gbogo sinme nuwo taan ni.

† 57:1 57.1: Nga ki yo fo: Lesinhe wi ma ku mbe ta mbe sho jologo ko kee, Yenhele senre seweele
pele ni ki yen ma yonlogo wa ma yo fo: Lesinhe wi ma ku lepeele pe tipewe po kala na. † 57:7
57.7: Pe ma saa pe sinleyaraga ki gbeghele nanjara ti mege ni. Kila pye faa, pe kaa yarisunndo
ti gbogo, pe maa nanjara ti piin wa fun. Mbaa yarisunndo ti gbogo kila pye katijangara Yenhele
li yege na konaa ma pye paa nanjara yen. † 57:9 57.9: Nga ki yo fo wunlungbo, ki yaa pye
yarisunngo Moloki ko paa pye na yinri ma.

Yè pitunmbolo torogo fɔ wa lege,
yègè pye ma, ma tigi ma kari fɔ wa kuulo tara.

¹⁰ Yè tanga fɔ ma saa te,
ɛɛn fɔ ye fa sho fɔ: «Ki yɛn go fu kala.»
Yè fanŋga le ye yɛɛ ni naa,
kì pye ma, ye fanŋga kii kɔ.

¹¹ «Kì pye ma, yaa fyɛ ambo yɛgɛ?
Ambo wila fyɛɛ waa ye na, fɔ a yànlà java,
ma ye jatere wi laga na na,
mala kala li wɔ wa ye kotogo na?
Naga yɛn ma, naa mɪ pyeri maga lɛ wa wagati titonlowɔ ni, ko kɪ ti wi le?
Naga yɛn ma, ko kɪ ti ye woro na fyɛ na yɛgɛ wi le?
¹² Koni, mɪ yaa ye kasinŋge konaa ye kapyegele ke yirige funwa na;
ɛɛn fɔ ki kagala ke se yaraga ka yɔn ye kan.
¹³ Na yaga kaa gbele mbaa sagafo jaa sanga ŋa ni,
kona ye yarisunndo legɛɛ ti yiri ti ye sho!
Tifelegɛ kayi kɪ yaa ka ti ni fuun ti lɛ mbe kari ti ni,
tifelegɛ kayi kɪ yaa kari pɛ mbe kari ti ni.
ɛɛn fɔ lere ŋa kaa yɛɛ karafa na na,
wo yaa tara ti ta kɔrɔgɔ,
na yanwiga kpoyi kɪ yaa ka pye wi wogo.»

*Yɛnŋɛlɛ li yaa kali woolo
pe yinriwɛ ta*

¹⁴ We Fɔ wì yo fɔ:
«Ye kono li wɔ, ye kono li wɔ, yeli yɛngɛ,
ye kurugosara ti ni fuun ti wɔ wa na woolo pe kono li ni.»
¹⁵ Katugu Yɛnŋɛlɛ na yaara ti ni fuun ti go na,
lo na li cɛnsaga kɪ yɛn kɔsaga fu wogo,
lo na li mɛgɛ kɪ yɛn kpoyi, li yo fɔ:
«Mɪ yɛn ma cɛn wa naayeri lara to naa laga kpoyi kɪ ni;
ɛɛn fɔ mɪ yɛn mbele pe yɛn tege na pe ni konaa mbele pɛ pe yɛɛ go sogo
pe ni,
jango mbe mbele pɛ pe yɛɛ go sogo pe yirige,
mbe mbele pe yɛn tege na pe yirige.
¹⁶ Mɪ se koro mbaa leele pe jɛrɛgi sanga pyew;
nakoma mbe nawa ngban pe ni sanga wì ni fuun ni;
na ko ka pye, sɛnwɛɛ piile mbele mɪ da,
pe jɛn na pe yinwɛgɛ wɔnwɔn pi la, mbe ku mbe wɔ wa na yɛgɛ sɔgɔwɔ.

¹⁷ «Izirayeli woolo pe yɛgɛ mbatinwɛ tipewɛ pi kala na,
mɪla nawa ngban pe ni, ma jɔlɔgɔ wa pe na;
na nanngbanwa gbɔɔ pi na, mɪla na yɛɛ lara pe na.
Konaa kɪ ni fuun, pàa koro mbalogombolo, na kee wa pe yɛɛra nawa jatere
kongolo koro ni.

¹⁸ Mɪ pe tangalomɔ pi yan,
ɛɛn fɔ konaa kɪ ni fuun, mɪ yaa ka pe sagala;
mɪ yaa ka keli pe yɛgɛ
mbe pe kotogo kɪ sogo pe na;
mbe pinlɛ pe woolo mbele pe yɛn yɛsanga ni pe ni.

¹⁹ Mi yaa ka sonmo yuuro le wa pe yon paa koo.
 Yeyinngge naa yeyinngge mbe pye na wi yen wa lege wi wogo, konaa na wi
 yen toon wi wogo!
 Mi yaa ka pe sagala.
 Yawe Yenngel le lo li yo ma.»

²⁰ Een fo lepeele poro yen paa kogoje tonmo mba pi maa yinrigi na tuun
 pi yen,
 mba pi se ya sinle yew.
 Pi maa fenrege konaa kayangara ti yinrigi.

²¹ «Lepeele pe se yeyinngge ta fyew.»
 Na Yenngel le lo li yo ma.

58

Yenge lege nga

ki yen ma Yenngel li ndanla

¹ We Fo wi yo fo: «Ta jorogi ngbanga ma yagbotirige ki ni fuun ki ni,
 maga ka pyeri;
 ma magala li yirige paa mbanlaga magala yen,
 mala woolo pe kambasinnde ti naga pe na,
 ma poro Zhakobu setirige piile pe kapere ti yo pe kan.

² Pe yen nala lagajaa pilige pyew,
 pe yen naga jaa mbanla kongolo ke jen;
 pe pe yee pye paa cenle la yen, na li yen na tanri kasinngge ki na,
 na lii je li Yenngel li kakonndegele na li yen ma sin li na.
 Pe maa jaa mbaa pe kiti wi koon mbaa yala kasinngge ki ni,
 pe maa jaa mi na Yenngel mbe fulo pe tanla.

³ «Een fo, pe maa yuun fo:
 <We yenge lege ki go ko yen kikiin,
 mbege ta ma woro na we yaan we!
 We yee tigiwen pi go ko yen kikiin,
 mbege ta ma woro naga jate we?»
 Kona, a mi si pe yon sogo ma yo fo:
 Ye yenge lepilige ki na, ye nandanwa kagala koro ye maa piin,
 ye maga ngban ye tunmbyeele pe ni fuun pe na.
⁴ Wele, na yaga yenge ki le,
 kendige ye maa woo ye yee ni na maara wiin,
 na leele pe gboun ye kengungolo ke ni tipewe pi kala na;
 yenge lege cenle nga yaa piin nala, ye woro naga piin na yala ki lelomo
 pi ni,

jango ye yenrewa pi logo wa yenngel na.

⁵ Naga yen ma, yenge lege cenle nga ki yen mala ndanla pa ki yen yeen
 le?

Senwee wi daga mboo yee tirige yee nga na koyi yeen wi le?
 Na senwee wi kaa go ki sogo paa gbagara kanngaga yen,
 mbe jatere piriwen yariporo le wi yee na,
 mbe sa sinle wa conro ti ni,
 naga yen ma, ko ye maa yinri yenge lege wi le?
 Ko pilige ko mbe ya ti ye kala li Yawe Yenngel li ndanla mele?

⁶ «Yenge lege nga ki yen mala ndanla koyi nga fo:

«Yè yongowo pi le leele mbele na ye tipewe pi kala, yoo sangala pe na, fannnga nga yè taga leele pe na kila dingi pe na, yege laga pe na, leele mbele pe yen na jolo, ye pe wa paa kee, ye kulowo cenle pyew pi laga leele pe go na.
 7 Funjo yen mbele na, ye yaakara kan pe yeri, fyonwo fenne mbele sinlesaga woro pe yeri, ye pe lenge wa ye yinre ti ni. Ye yariporo le lere na wi yen witiwaga wi na, yaga ka punjo le ye lewee yenle wi ni†.»

8 «Pa kona ki yaa pye yanwa, mbaa yinrigi ye kan paa pinliwe yon yonlo yen,
 pa mi yaa ye yama pi ko le ki yongolo nungba ke ni;
 ye kasinnye ki yaa ka pye paa ye yekewe yen,
 Yawe Yenjele li gbogowo pi yaa pye ye punjo na, mbaa ye korosi.
 9 Pa kona yaga yeri, Yawe Yenjele li yaa ye yon sogo,
 na yaga gbele mbeli yenri sagawa ni, pa li yaa yo fo: «Mi na!»

«Na yaga jologo nga ye yen na tari leele pe na ki yaga,
 na yaga yombe na ye maa nari pe na konaa mbe senpere nda ye maa yuun pe na ti yaga.

10 Na ye kaa ye yeera yaakara ta kaan mbele funjo yen pe na pe yeri,
 na ye kaa mbele pe yen tege na pe kala li yongo,
 pa kona yanwa yaa yiri ye kan wa diwi wi ni;
 ye yembine li yaa kannga mbe pye paa yonlo fungbanga yanwa yen.

11 Yawe Yenjele li yaa la ye yege sinni sanga pyew,
 li yaa la ye kala li yongo ali wa lawaga tara ti ni,
 mbe fannnga le ye ni.

Ye yaa ka pye paa nanjo kere yen, nda ti yen tonmo legere laga na,
 paa pulugo yen, nga ki tonmo pila waga fyew.

12 Pa ye woolo pe yaa ka ye katara lere ti gbegele mberi kan naa fonjo,
 yinre lere nda ti ngo kila le maga le wa faa, ye yaa ka ki mboro ti kan mberi yirige naa.

Pe yaa ka ye mege taga mbaa ye yinri: «Mbogo nga ki jenenri ki gbegelefenne»

kona «kongolo gbegelefenne jango tara ti pye leele censaga naa.» »

Cenpilige nga ki yen ma Yenjele li ndanla

13 «Na ye kaa cenpilige ki cen ye woro naga jogo,
 na ye woro na kee mbe saa ye nandanwa kagala piin na pilige kpoyi ki ni,
 na yaga cenpilige ki pye ye nandanwa pilige,
 na yaga gbogowo taga Yawe Yenjele li cenpilige kpoyi ki na,
 na ye kaa ki gbogo mbe ye yeera kongolo ke yaga wa, ye woro na tanri ye yeera nandanwa kagala ke na,
 nakoma mbaa senwara yuun,

14 pa kona Yawe Yenjele li wogo ki yaa yogorimo kan ye yeri,
 mi yaa ka ye tara ti yirige tara sannda pyew ti go na.
 Ye tele Zhakobu wila tara nda ta korogo, mi yaa ti yeri tanwa pi li.
 Yawe Yenjele lo li yo ma.»

† 58:7 58:7: Mati 25.35

59

*Leele pe kapere ti fogo le
poro naa Yenŋele li sɔgɔwɔ pi ni*

¹ Ayoo, Yawe Yenŋele li kɛɛ kii were mbege kan liga ka ya mbe ye sho; li woro nunŋbojili mbege kan liga ka ya mbe logo ye yeri.

² Eɛn fɔ ye kambasinnde to ti fogo le yoro naa ye Yenŋele li sɔgɔwɔ pi ni; ye kapere to tili yɛgɛ ki lara ye na, maga kan li se yenle mbe logo ye yeri.

³ Leele mbele yɛ gbo pe kasanwa pɪ ye keyen yi tɛgɛ fyongo ni, ye kapere ti ye yombegɛle ke tɛgɛ fyongo ni; ye maa yagbogolo finlele wa ye yon ki ni, ye ŋgayinŋele ke maa sɛnrɛ mbasinnde yuun kalɛgɛrɛ ni.

⁴ Lere kpɛ woro na kiti wi koon kasinŋge ni, lere kpɛ woro na kiti kongo ki piin kaselege ni. Pe ma kɛɛ kan yagbogowo sɛrɛya na, na go fu sɛnrɛ yuun; pe ma tipege ki sɔnri wa pe nawa, mɛɛ kapege ki pye.

⁵ Pe ma sinle firisho jɛnrɛwɛ pi na maa jiri, mbe mɛrɛ wa paa sipee mɛrɛ yɛn. Lere ŋa ka ki wɔɔgɔ jɛnɛ la ka, wo yaa ku; lere ŋa ka ki wɔɔgɔ jɛnɛ la jiri, mɛrɛgɛ ki ma yiri wa li ni.

⁶ Mɛrɛ nda pe ma wa paa sipee mɛrɛ yɛn, pe se ya mberi ti paraga, pe se ya mbege tɛgɛ mbe pe yɛɛ tɔn ki ni; pe kapyegele ke yɛn kapyegele tipegele, lewɛlewɛ kapyere to cɛ pe maa piin pe keyen yi ni.

⁷ Pe maa fee kapege pyege ki punŋo na, pe maa fyɛle mbe lere ŋa wi yɛn jɛrɛgisaga fu wi gbo. Pe sɔnrɛmɔ po yɛn mbaa kapege piin, jɔgɔwɔ naa tɔngɔwɔ po pi yɛn wa pe torosara ti ni.

⁸ Pee yeyinŋge kono li jɛn, kasinŋge woro wa pe torosara ti ni; kongolo ngele kɛ koolo koro pe maa tanri ke na, lere o lere ka ki kono li lɛ, wo se yeyinŋge ki yan yenle ni.

*Yenŋele li woolo paa pe kapere
ti jɛn ma yere ti na*

⁹ Ko ki ti kasinŋge ki laga yɛn ma lali we ni, showɔ pi se gbɔn we na.

Waa pye na yanwa pi singi, eɛn fɔ diwi wo cɛ wi ye.

Waa pye na lalaaga ki singi ki pan, eɛn fɔ we yɛn na tanri wa wɔwɔ pi ni.

¹⁰ We yɛn na talitali paa fyoon ma kaa na talitali na mbogo ka sɔlogi na kee;

we yɛn na talitali paa leele mbele yɛngɛle woro pe na pe yɛn.

We yɛn na kunrugu yonlofunŋgbanga na ma mbe yo fɔ yembine wɔ; we yɛn ŋgbaanla, eɛn fɔ konaa ki ni fuun, we yɛn paa gboolo yɛn.

¹¹ We ni fuun we yɛn na kuunru paa cɛnrɛ urusiye pe yɛn; we yɛn na kongori paa ketɛnŋele yɛn.

Waa pye naga sɔnri Yenŋele li yaa pan mbe we sho, eɛn fɔ lii we sho. Waa pye naga sɔnri mbe showɔ pi ta, eɛn fɔ pi laga lali we ni.

¹² Katugu we lasiri jəgəwə pi ləge ma yege səgəwə we Fə,
we kapere ti yen na we jərəgi,
we kajəgəwə ti yen we na;
wə we kambasinnde ti jən.

¹³ Wə pye mbalogombolo ma Yawe Yənnəle li fanla,
wə punjo le we Yənnəle li ni.
We yen na lewələwə kapyere sənre yuun, ma yiri ma je li na,
we yen na yəgbəgowo sənre sənri wa we nawa nari yuun.

¹⁴ Ki pye ma, ŋga ki yen ma yala ki punjo le we ni,
a kasinŋge ki laga lali we ni;
kaselege kii yeresaga ta wa we katoro ti ni,
ŋga ki yen ma sin kii yeresaga ta wa.

¹⁵ Kaselege ki kə ma wə wa;
lere ŋa kaa yege laga kapege ki na, pe ma wo kəe yaara to koli wi yeri.

Yənnəle li yaa kali woolo pe sho

Ŋga ki yen ma yala ki woro na piin,
ki wogo ki Yawe Yənnəle li mbən.

¹⁶ Ligi wele maga yan, fə ali lere kpe wo woro wa,
ki to li yon na fə lere kpe woro wa na kasulugo piin.
Ki pye ma, a li yera kəe ki pye li sagawa,
a li kasinŋge ki pye li kəendagaserege†.

¹⁷ Li kasinŋge ki le li yege na paa malaga gbənderege yen,
ma showə pi pye paa tugurən njala yen, mali kan wa li go ki na.
Li li kayanga wəmo pi pye paa derege yen, maga le li yege na,
ma li lewələwə kapyere ti pye paa derigbogo yen, maga le†.

¹⁸ Li yaa ka lere nungba nungba pyew wi sara mbe yala wi kapyegele ke
ni,
mbe pye nangbanwa gbəo ni li winfenne pe ni.
Li yaa ka li juguye pe sara, mbe yala ŋga ki daga pe ni ki ni,
mbe logo fugo tara fenne mbele wa lege pe le jəlogo, mbe yala ŋga ki daga
pe ni ki ni.

¹⁹ Ki ka pye ma, mbege le wa yonlo tosaga kəe yeri, pe yaa la fyə Yawe
Yənnəle li mege ki yege,
mbe sa gbən wa yonlo yirisaga kəe yeri, pe yaa la fyə li gbəgowə yanwa
pi yege.

Li yaa ka pan paa tənngbəo yen, mba pi yen na fuun ŋgbanga,
mba Yawe Yənnəle li yon tifelege kuu wənrəgo.

²⁰ Go shəfo wa yaa pan wa Siyon ca;
Zhakəbu setirige piile mbele ka pe kapere ti jən mberi yaga, wi yaa ka
poro go sho.

Yawe Yənnəle lo li yo ma.

²¹ Yawe Yənnəle li yo fə: «Mi wo na, yon finliwə mba mi yaa le pe ni,
powi mba: «Na yinne li yaa pye pe ni, na sənre nda mi le pe yon, ti se ka
sho pe yeri, ti se ka sho pe piile pe yeri, ti se ka sho pe piile poro piile pe
yeri, mbege le yingə fə sanga pyew†.» Yawe Yənnəle lo li yo ma.»

† 59:16 59:16: Eza 63.5 † 59:17 59:17: Efe 6.14-17; 1 Tesa 5.8 † 59:21 59:21: Ezayi wi yen na
Yənnəle li yon finliwə pi sənre yari naa fənngə, paa yege ŋga na Zheremi naa Ezekiyele paa keli
maga pye we (Zhere 31.31-34; Eze 36.26-27).

60

Zheruzalemu ca ki yaa gbogowo ta

¹ «Zheruzalemu ca, yiri maa yengele, katugu ma yanwa pi pan. Yawe Yenjele li gbogowo yanwa pi yen na yinrigi ma kan.

² Wele, diwi wi tara ti ton munga, diwi wolo li ye ma cengele ke yon ton; een fo mboro wo na, Yawe Yenjele li yaa yanwa yirige ma kan, li gbogowo yanwa pi yaa la yinrigi ma kan.

³ Cengele kele yege yaa kaa tanri mbaa paan ma yanwa pi na, yanwa mba pila yinrigi ma kan, wunlumbolo pele yaa kaa tanri, mbaa paan wa pi na.

⁴ «Ma yege ki yirige ma wele moɔ yee maga; pe pe ni fuun pe yen na pe yee gbogolo, mbe pan ma korogo. Ma pinambiile pe yiri fo lege na paan, pɔɔn sumborombiile pe le pajoro na na paan pe ni.

⁵ Na maga ka pe yan, ma nawa pi yaa yinrigi, ma yaa la yɔgori fo sa toro ki da wi na; katugu pe yaa ka pan kogoje wi nawa yarijende ti ni ma korogo, cengele sanngala ke yarijende ti yaa ka pan ma korogo.

⁶ «Yongomeye legere yaa ka pan mboon tara ti yin, Madiyan tara naa Efa tara yongomeye wele. Pe ni fuun pe yaa ka yiri wa Saba tara mbe pan; pe yaa ka pan te naa wusuna nuwo taan ni, pe yaa kaa Yawe Yenjele li sonmo kagala ke yari yuuro ni.

⁷ Kedari tara yaayoro ngbelewe yi ni fuun yi yaa ka yi yee gbogolo wa ma tanla, Nebayoti cenle woolo pe simbapene pe yaa ka pye ma kee na. Pe yaa ka pye saraga sogoworo wa na saraga wosaga ki na, saraga nga ki yen mala ndanla. Mi yaa na gbogowo yanwa pi tege mbe gbogowo taga na sherigo gbogo ki na†.

⁸ «Ambene pe yiri na toro wa naayeri paa kambaara yen, paa jendetuwaye yen, mbele pe yen na kee pe sinlesaga?

⁹ Logo furo tara fenne mbele wa kogoje wi pungo na, pe jigi wi yen mi na, Tarisisi tara tonmokooro tugbooro to ti yaa keli yege, ti yaa koon piile pe le fo wa taleere ti ni, mbe pan pe ni; ti yaa pan pe warifuwe naa pe te wi ni, pe yaa pan mbe gbogowo taga Yawe Yenjele, ma Yenjele li mege ki na, Izirayeli woolo Yenjele kpoyi na li gbogowo kan ma yeri we.

¹⁰ «Cenle la yege woolo yaa ka pan mboon ca mboro ti kan, pe wunlumbolo pe yaa kaa tunngo piin ma kan; na nangbanwa pi kala na mila ma gbɔn, een fo koni, na kajenge pyege ki kala na, mi yaa ma yinriwe ta.

¹¹ Ma ca mboro yeyonro ti yaa koro yelende sanga pyew, ti se ka ton yonlo na, ti se si ka ton yembine,

† 60:7 60.6-7: Cara nda fuun ti mere ti yeri laga ki laga ki ni, tila pye Larabu tara cara to ta.

jango cengele sanngala ke yarijende ti pan ti ye laga ma ni,
pe wunlumbolo fun pe tanli pe yee na, pe pan pe ye laga ma ni.

12 «Katugu cenle nakoma wunluwo tara nda ti woolo pee yenle mbaa
tunngo piin ma kan, poro yaa ko mbe wo wa,
ki cengele ke yaa tongo pew.

13 «Liban tara gbogowo pi yaa ka pan mbe pye ma woo,
mi yaa ti sipiresi tire, naa pen tire konaa buyisi tire mbe pan wa ma ni,
jango mberi tege mbanla laga kpoyi ki gbegele mbege fere ti ni,
mbe gbogowo kan na censaga ki yeri.

14 Ma jolofenne pe pinambiile pe yaa ka pan, mbaa pe yee tinrigi ma yegge
sogowo;
mbele paa pye nwo tifaga pe yaa ka pan, mbaa foli ma jegele.
Pe yaa kaa ma yinri fo: «Yawe Yennele li ca»,
konaa «Izirayeli woolo Yennele kpoyi li ca Siyon.»

15 «Leele paa je ma na, mwo panra,
lere kpe sila pye na paan wa ma yeri naa;
een fo mi yaa ma yologo ki yirige caw fo sanga pyew,
mbe ti setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri pungo na, paa yogori ma
kala na.

16 Ma yaa kaa cengele sanngala ke nono wi woo,
wunlumbolo pe yaa kaa ma yon suro ti woo, paa yegge nga na jele maa pyo
kaan wi maa wonri we.
Pa kona ma yaa ki jen mbe yo fo muwi mi yen Yawe Yennele, ma shofa
we,
konaa ma go shofa, Zhakobu Yennele na fannga gbogofa we.

17 «Mi yaa ka pan te ni ma kan tuguyenre ti yonlo,
mbe pan warifuwe ni ma kan tuguron ti yonlo,
mbe pan tuguyenre ni ma kan tire ti yonlo,
mbe pan tuguron ni ma kan sinndeere ti yonlo.
Mi yaa ka yeyinnye ki kan kila ye go singi,
mbe kasinnye ki pye ye kagala yegge wofa.

18 Pe se kaa benjanri kapyere senre nuru wa ma tara naa,
jogowo nakoma tongowo senre se ka logo fo sa gbon wa ma tara kongolo
ke na.
Een fo ma yaa koon ca mboro ti mege taga mbaa ti yinri Showa,
mbe yeyonro ti mege taga mbaa ti yinri Yennele li Sonmo.

19 «Yonlo na, yonlo ko ma ki yaa kaa yanwa yinrigi ma kan,
yembine, yenge ko ma ki yaa kaa yanwa yinrigi ma kan;
een fo Yawe Yennele lo li yaa ka pye yanwa ma kan fo sanga pyew,
ma Yennele lo li yaa ka pye ma gbogowo yanwa we†.

20 Ma yonlo ki se ka to naa,
ma yenge ki se ka ye diwi naa;
katugu Yawe Yennele lo li yaa pye ma yanwa fo sanga pyew,
ma kunwo gbelege ki yaa ka ko.

21 «Ma woolo pe ni fuun pe yaa ka pye lesinmbele,

† 60:19 60:19: Naga 21.23; 22.5

pe yaa ka tara ti ta ti pye pe woro fɔ sanga pyew;
katugu pe yen paa tige vige yen, nga mi sanri na ye,
na keyen yo yigi tunngo ki pye, jango mbe gbogowo taga na yee na.
²² Ma woolo pe ni, sege nga ki kologo, poro yaa ka lege mbe pye lere waga
kele (1' 000),
cenle na li kologo ma we ke ni fuun na, lo yaa ka pye cenle gbene fannga
wolo.
Mi na Yawe Yenjele, mi yaa fyeele mbe ki kagala ke pye mbe ke yon fili
ke wagati wi na.»

61

*Yawe Yenjele li pitunjo
wi tunngo konaa wi senyoro*

¹ We Fɔ, Yawe Yenjele li yinne li yen na ni,
katugu li sinme kpoyi wo na na mala wo.
Lilan tun mbe saa sentanra ti yuun fyonwo fenne pe kan,
mbaa jigi kaan mbele pe jigi wi kon pe na pe yeri,
mbaa ki yari mbele pe yigi kulolo pe kan fɔ pe yaa ka koro pe yee kan,
mbaa ki yari kasopiile pe kan fɔ pe yaa ka pe wa,
² mbaa Yawe Yenjele li kajege pyeyele li wogo ki yari,
we Yenjele li yaa ka li kayanga ki wo li juguye pe ni pilige nga ni, mbaa
ki wogo ki yari fun.
Lilan tun mbaa mbele fuun kunwo kayanga gbɔn pe na pe kotogo ki sogo
pe na†.
³ Siyon ca woolo mbele kunwo kayanga gbɔn pe na, lilan tun mbe pe pye
pe pyeri,
mbe wunluwo njala kan pe yeri conro ti yonlo†,
mbe nayinne sinme nuwo taan wo pe yinre ti na kunwo gbelege ki yonlo,
mbe sonmo yariporo le pe kan yesanga ki yonlo.
Pa kona leele pe yaa kaa pe yinri kasinje ki terebenti tire,
ki tire nda Yawe Yenjele li sanri mbaa li gbogowo pi nari.
⁴ Pe yaa ka katara lere ti kan mberi yirige naa fonngo;
yinre nda tila toori maga le wa faa, pe yaa kari kan naa fonngo,
cara nda tila tongo ma koro waga maga le wa wagati titonlowo ni,
pe yaa kari kan naa fonngo.
⁵ Nambanmbala pele yaa ka pan mbaa ye simbaala naa sikaala pe konri,
cengele kele yee woolo pe yaa ka pan mbaa ye keere ti kon ye kan konaa
mbaa ye ezen tiire keere ti fali ye kan.
⁶ Een fɔ yoro wo na, pe yaa kaa ye yinri: «Yawe Yenjele li saraga wafenne,»
leele pe yaa kaa ye yinri: «We Yenjele li tunmbyeele.»
Ye yaa kaa cengele sanngala ke yarijende ti tanwa pi nii,
mbe pe gbogowo pi le, mbe ye yee fere pi ni.
⁷ Ye yaa gbogowo shyen ta fere nda tila ye ta ti yonlo;
ye yaa yogorimo ta tifagawa mba pila gbɔn ye na pi yonlo.
Ye yaa ka ye tara ti gbeme pi yongo shyenzhyen ta wa pe tara ti ni;
ye nayinne pi se ka ko fyew.

† 61:2 61.1-2: Eza 63.4; Luki 4.18-19 † 61:3 61.3: Kila pye faa, na jologo gbogo nakoma yesanga
kala ka gbɔn lere wa na, wi ma conro wo wa wi yeera go ki na mbege naga fɔ yesanga gbɔn wi na.

⁸ «Katugu mi ña Yawe Yennjele, kaselege ko ki yen mala ndanla, ñen fo benganri kapyere to naa nambara wi ni ti yen mala mben; mi yaa ka pe kajeñge ki sara wi kan pe yeri, mbe yala mi yen senre nungha yofa yege nga na ki ni, mi yaa ka yon finliwe mbakoo le pe ni.»

⁹ Pe yaa ka ye setirige piile pe jen mbe pe wo pe ye wa cengele sanngala ke sogowa, mbe ye piile pe jen mbe pe wo pe ye wa tara sannda ti ni. Leele mbele fuun ka ka pe yan, pe yaa ki jen mbe yo fo Yawe Yennjele li duwaw cenle na na lo li.

*Zheruzalemu ca woolo
pe yaa ka Yennjele li shari
yurugo ni*

¹⁰ Zheruzalemu ca ki yo fo:
«Mi yaa la nayinme nii jenge Yawe Yennjele li kala na, mi yaa la yogori wa na nawa na Yennjele li kala na; katugu li showo pi le na na paa yariporo yen, ma kasinngi ki le na na paa derigbogo yen, paa yege nga na japolo ma kaa noromiri wi migi wa wi yee go na, maa yee fere we, paa yege nga na pijo ma kaa wi fereyaara le wi yee na we†.»
¹¹ Tara ti ma ti yariluguro ti ma fi ma yiri yege nga na, nanngo kere ti ma ti sege yaara ti ma fi ma yiri yege nga na, pa we fo, Yawe Yennjele li yaa ka kasinngi konaa li sonmo pi ni ti pye mberi yirige cengele ke ni fuun ke yege na ma.

62

*Yennjele li yaa ka Zheruzalemu ca
ki sho*

¹ Siyon ca ki yen mala ndanla yege nga na ki kala na, mi se ya mbe pyeri; Zheruzalemu ca nga kilan ndanla ki kala na, mi se wogosaga kan na yee yeri,

fo Yennjele li ka sa pe kasinngi ki naga paa pinliwe yonlo yanwa yen, mbe pe showo kala li filige paa yangambolo kason yanwa yen.

² Pa kona cengele ke yaa ma kasinngi ki yan, wunlumbolo pe ni fuun pe yaa ma gbogowo pi yan.

Pe yaa ka mege fonngi taga ma na, Yawe Yennjele lo jate li yaa kaga mege ki yeri wa li yon.

³ Ma yaa ka pye paa wunluwo njala gbogowo wolo yen wa Yawe Yennjele li kee,

mbe pye paa gbogowo njala yen wa ma Yennjele li kee.

⁴ Pe se kaa ma yinri naa fo: «Ca nga pe fe ma yaga.»

Pe se kaa ma tara ti yinri naa fo: «Tara nda ti koro waga.»

Ñen fo pe yaa kaa ma yiri fo: «Yawe Yennjele li nandanwa laga,» katugu ma kala li yaa ka Yawe Yennjele li ndanla, li yaa koon tara ti le mberi pye li woro.

⁵ Lefonngi ma sumboro nana mbajeen pori yege nga na, pa ma piile pe yaa koon le mboon tege ma; pijo wi ma japolo wi nawa pi yinngi yege nga na,

† 61:10 61:10: Naga 21.2

pa ma yaa koon Yennɛle li nawa pi yinngi ma.

⁶ Zheruzalemu ca, mi korosiri pyefenne tege wa mbogo nga koon maga ki go na;
pe se ka pyeri yonlo naa yembine.
Yoro mbele ye maa Yawe Yennɛle li mege ki yinri, nali nawa tuun
Zheruzalemu ca ki wogo na,
yaga ka wogosaga kan ye yee yeri.
⁷ Yaga ka wogosaga yaga li kan, fo li sa Zheruzalemu ca ki kan naa fonngo,
mbe ti dunruya woolo pe ni fuun paa ki gbogo.

⁸ Yawe Yennɛle lili kalige kee ki yirige,
lili fannga kee ki yirige ma wugu ma yo fo:
«Mi se koon bile wi kan ma juguye pe yeri yaakara naa,
tara ta yegɛ woolo se koon ɛzen pire tonmo pa wo naa,
po mba ma te pi tunngo ki na we.
⁹ ɛen fo mbele pe yaa ka yarilire ti lugu mbe kari kon,
poro pe yaa kaa ti kaa mbaa Yawe Yennɛle li sonni;
mbele pe yaa ka ɛzen tiire sanri mbe kari pire ti co,
poro pe yaa kaa ti tonmo pi woo wa na laga kpoyi ki laga nawa pi ni.»

¹⁰ Zheruzalemu ca woolo, ye yiri, ye yiri fyaw wa ca ki mbogo yeyonro ti ni!
Ye kono yenge na woolo mbele paa songoro na paan pe kan!
Ye kono wo, ye kono wo yeli yon yala!
Ye sinndeere ti wo wa kono li ni!
Ye kacɛn yaraga ka yirige wa naayeri cengele ke kan!
¹¹ Yawe Yennɛle li magala li yen na yinrigi na gboon wa dunruya wi kosaga ki na, na yuun fo:
«Ye saga yo Siyon ca woolo pe kan fo:
«Ye Shofɔ wi yen na paan;
wi yen na paan wi sara wi ni wi kee,
wi yen na paan wi tunngo tonli wi ni wi yegɛ†.» »
¹² Pe yaa kaa ki leele pe yinri «Cɛnle na li yen kpoyi,
leele mbele Yawe Yennɛle li pe go sho.»
Mboro Zheruzalemu ca, mboro wo na, pe yaa kaa ma yinri fo:
«Ca nga ki mege ki tanla, ca nga kii koro waga.»

63

*Yennɛle li yaa kali woolo
pe kayannga ki wo*

¹ Ambo fo wi yiri wa Edomu tara na paan yeen?
Ambo fo wi yiri wa ti cagbogo Bozira ki ni yariporo yenre ni wi na?
Ambo fo wi yariporo gbogwo woro le,
na tanri na paan wi yologo ki ni caw, wi fannga ki ni fuun ki ni?

«Mi Yawe Yennɛle muwi, mi na mi yen na para na yala kasinnye ki ni,
mi na ki fannga yen na yeri mbanla woolo pe sho!»
² Yinngi na, a ma deere ti si yanlaga,

† 62:11 62.11: Eza 40.10; Naga 22.12

a ma yariporo ti cen paa lere na wi yen na erezen pire tangala wa erezen
pire tonmo wosaga wi woro ti yen?

³ «Ee, mi nungba mi erezen pire ti tangala wa erezen pire tonmo wosaga
ki ni;

ceengele ke ni, lere wa kpe sila pye wa na ni.
Wa na nanngbanwa pi ni, mila leele pe tangala,
wa na konro tendorogo ki ni, mila pe tongolo;
pe kasanwa pila janri ma wo na yariporo ti na,
mala deere ti ni fuun ti tongitongi†.

⁴ Katugu mila ki kon maga tege wa na kotogo na, mbanla kayanga ki wo
nala;

mi yaa na woolo pe go sho yeke na ni lo li gbon.

⁵ Mila welewele, een fo mi sila sagafu yan;
kila to na yon na maga yan fo lere sila pye wa mbe saga na na.
Ki pye ma, a na yera kee ki silan saga,
a na nanngbanwa gboo pi togo na ni†.

⁶ Wa na nanngbanwa pi ni, mila leele pele tangala;
wa na konro tendorogo ki ni, mila pe kan pe wo, fo a pe yege kila kanngi,
mila pe kasanwa pi wo tara, fo a pila fuun†.»

Yennele li kajeenge pyege

li woolo pe kan

⁷ Mila jaa mbaa Yawe Yennele li kajeenge pyege ki yari,
konaa li kapyegele ngele ke daga sonmo ni ke ni,
mbe yala kajeenge nga fuun Yawe Yennele li pye we kan ki ni,
naa kajeenge gbogo nga li pye woro Izirayeli woolo we kan ki ni,
ligi pye ma yala li yinriwe tawa
konaa li kagbaraga pyege ki ni.

⁸ Laa ki yo Izirayeli woolo pe wogo na ma yo fo: «Kaselege ko na, pe yen
na woolo,

pe yen na piile mbele pe se kanla fanla.»

Ki pye ma, a li si pye pe shofo.

⁹ Wa pe jorowo sanga wi ni fuun wi ni, jorowo la gbon lo jate li na.

Li merege na wi yen le li tanla, wo wila pe sho;
lo yere laa pe go sho li ndanlawa po naa li yinriwe tawa pi kala na;
laa pe kala li le ma yere pe go kala li ni, wagati na wi toro maga le wa faa
wi ni fuun wi ni.

¹⁰ Een fo paa yiri ma je,
ma yesanga wa Yennele li yinne kpoyi li na;
a Yennele li kannga ma pye pe jugu,
a lo jate li yen na malaga gboon pe ni.

¹¹ Kona, a li woolo pe si nawa to fafafa wagati na wi toro wi na,
wagati na ni Moyisi wila pye pe ni we.

A pe sho fo: «Yennele na laa ti, a li woolo pe kogeje wi kon ma yiri,
ma ti a simbaala konrifenne poro naa simbangbelege ki ni poo kon ma
yiri, li yen se yeri?

† 63:3 63.3: Naga 14.20; 19.13.15 † 63:5 63.5: Eza 59.16 † 63:6 63.1-6: Eza 34.5-17; Zhere
49.7-22; Eze 25.12-14; 35.1-15; Amo 1.11-12; Abi 1.1-14; Mala 1.2-5

Yenn̄ele na lāa li yinne kpoyi li tirige wa pe sɔgɔwɔ li yen se yeri?

¹² Yenn̄ele lāa pye Moyisi wi tanla,
naa sari li fannga kɛɛ nga ki yen gbɔgɔwɔ ni ki ni;
lāa kɔgoje wi kɔn shyen wa pe yɛɛ,
ma mɛgbɔgɔ kan li yɛɛ yeri, nga ki yen kɔsaga fu†.

¹³ Lāa toro pe ni wa tɔnn̄gbɔɔ pi latijugo ki ni,
paa yɛɛ nga na shɔn ma kaa gbini kɔn ma yiri we, pe sila kurugo mbe to.

¹⁴ Yawe Yenn̄ele li yinne lāa kari pe ni wogosaga na,
paa yɛɛ nga na simbangbelege maa nii ma tigi gbunlundɛɛ ni we.»
Pa maa keli ma woolo pe yɛɛ yɛɛn we,
ma gbɔgɔwɔ gbembe kan ma yɛɛra mɛɛ ki yeri.

Yenn̄ele li woolo pe yenrɛwe

¹⁵ Yawe Yenn̄ele, mboon ta wa yenn̄ele na, wa ma censaga kpoyi nga ki
yen gbɔgɔwɔ ni ki ni,
ma yɛɛ ki sogo ma wele!
Ma ndanlawa gbɔɔ po naa ma yawa gbɔɔ pi kari se yeri?
Ma yinrindawa gbɔɔ po naa ma yun̄gbɔgɔɔ tawa gbɔɔ pi ni, ti ti yɛɛ laga lali we ni.

¹⁶ Konaa ki ni fuun, mboro ma yen we to we,
Abirahamu wi sila we jɛn,
Izirayeli wi jatere wi sila pye we na.
Yawe Yenn̄ele, mboro ma yen we to we;
maga lɛ wa fafa mboro we maa yinri we go shɔfɔ.

¹⁷ E, Yawe Yenn̄ele, yingi na, a ma si we yaga we pun̄go ma lali ma kɔngolo ke ni?

Yingi na, a ma si ti we kotoɔ ti ngban we na, we woro na fyɛ ma yɛɛ?
Ma yɛɛ yaga, ma songɔɔ ma pan woro mbele ma tun̄mbyeelɛ we kala na,
ma tara woolo pe kala na.

¹⁸ Woro mbele ma woolo kpoyi, tara tila koro we kɛɛ na wagati jɛnri ni;
ko pun̄go na, a we juguye pɛ si pan mɔɔ laga kpoyi ki tangala.

¹⁹ Maga lɛ wa wagati titɔnlɔwɔ ni, wɛ pye paa leele mbele ma woro pe go na,
paa leele mbele ma mɛɛ ki woro na yinri pe na.

E, ndɛɛ ki pye ma mbe ja yenlɛ mbe naayeri wi jɛnw mbe tigi,
yanwira ti jɛn na tigile ma yɛɛ sɔgɔwɔ.

64

¹ Kasɔn ki ma yimbiwara ti sogo yɛɛ nga na,
kasɔn ki ma ti tɔnmɔ mba pɛ taga pi maa kanni yɛɛ nga na,
pa ma juguye pe yaa ma mɛɛ ki jɛn ma,
mbe ti cɛngɛlɛ kaa fyɛ fɔ mbaa seri ma yɛɛ.

² Sanga ɲa ni maa kagbɔgɔlɔ fyɛɛ wogolo ke pye ma we fo,
naa maa tigi, a yanwira ti si yɛɛyɛɛ.

³ Lere kpɛ faga logo,
lere kpɛ nun̄gbolo faga logo,
lere faga yan yenlɛ ni,

† 63:12 63:12: ɛki 14.21

mbe yo fɔ yarisunngo ka yegɛ yɛn wa,
kaawɔ Yɛnnɛlɛ mboro ŋa ma maa kagbɔgɔlɔ piin mbele pe maa wele ma
yeri pe kan,
mboro nunɔba kɔ cɛ.

⁴ Leele mbele pe maa kasinɔge ki piin nayinmɛ ni,
mbele pe maa tanri ma kɔngolo kɛ na, na jatere piin ma wogo ki na,
ma ma poro fili.

Ɛɛn fɔ maa nawa ŋɔban we ni,
katugu waa kapege pye.

We yaa sho, na we kaa tanri ki faa kɔngolo ke na we.

⁵ We ni fuun we yɛn leele mbele pe yɛn fyɔngo ni;
we kasinɔge ŋa fuun wɛ pye, kɔ kanɔga ma pye paa yaripɔro yɛn, nda
ti yɛn fyɔngo ni.

We ni fuun wɛ pye paa werɛ yɛn nda ti fanla,
we kambasinnde ti yaa kari we ni paa tifelegɛ yɛn.

⁶ Lere kpɛ woro nɔɔ mɛgɛ ki yinri naa,
lere kpɛ si yiri mbe yere, mbe mara ma na;
katugu mɔɔ yegɛ ki lara we na,
mà we yaga, a pɛ we tɔngo we kajɔgɔro ti kala na.

⁷ Konaa ki ni fuun, Yawe Yɛnnɛlɛ, mboro ma yɛn we To we;
woro we yɛn joro re, mboro ma yɛn we fanrifɔ we.
We ni fuun we yɛn mboro kɛɛ yɔnlo tunngo.

⁸ E, Yawe Yɛnnɛlɛ, maga ka nawa ŋɔban we ni mbe sa toro,
maga ka ma jatere wi tɛgɛ we kajɔgɔro ti na fɔ sanga pyew;
ki yaga maa wele we na, we ni fuun we yɛn ma woolo.

⁹ Ma cara kpoyi ti koro waga;
Siyon ca ki kanɔga ma pye gbinri,
Zheruzalemu ca kɔ kanɔga ma pye kataga.

¹⁰ We sherigo gbɔgo kpoyi ŋa kila pye gbɔgɔwo ni,
ko ŋa we telɛye paa pye nɔɔ sɔnni wa ki ni,
kason yinɔgele kɛ ki sogo.

Ki laga ŋa fuun kila pye kagbɔgo yɔn we yeri,
ki ni fuun kɔ kanɔga ma pye kataga.

¹¹ E, Yawe Yɛnnɛlɛ, ki kagala ngele koro ke ni fuun punɔgo na,
ma yaa pyeri ma se kala la pye we kan wi le?
Ma yaa pyeri mbe we yaga wa jɔlogo ki ni,
fɔ sa toro ki da wi na wi le?

65

Kiti kɔngo ŋa ki yɛn na paan

¹ Yawe Yɛnnɛlɛ lɔ yo fɔ:
Leele mbele pe sila pye na yaraga ka yewe na wogo na,
mila na yɛɛ naga pe na.
Leele mbele pe sila pye nala lagajaa, mila ti a pɔro na yan.
Cɛnlɛ na li sila pye nala mɛgɛ ki yinri,
mila ki yo li kan ma yo fɔ: «Mi ŋa, mi ŋa lagame!»

² Mila na keyen yi sanga pilige lombɔngo ki ni cɛnlɛ la woolo kan, mbele
pɛ yiri ma je,

mbele pe yen na tanri kombele na,
mbele pe yen na tanri na yala pe yɛɛra nawa jatere wo ni†.

3 Pe yen cɛnlɛ na ligi siligi nala nangbanwa kagala ke piin na yɛgɛ sɔgɔwɔ suyi;

pe ma saa na saara woo wa pe nangɔ tire kɔlɔyɔ yi nawa,
na wusuna nuwɔ taan wi sori sinndɛɛɛ tofa wi na.

4 Pe ma saa na cɛɛn wa fanra ti sɔgɔwɔ,
ma saa na wonlɔ wa waliwere ti ni.

Pe maa cɛɛ kara ti kaa;
yaakara nda ti yen fyɔngɔ ni, to ti yen ma pe leyaara ti yinyin.

5 Pe maa sanmbala pe piin fɔ: «Ye fulɔ wa, yaga ka yɔngɔ we ni, mbe jiri we na,

nakoma we yen kpoyi yɛgɛ ŋga na, ki yaa ye gbo!»

Mi ka ki kagala ke yan, ke mala nawa pi ŋgban, ma pye paa wirige yen
na yiin wa na numawegele ke ni,

ma pye paa kason yen, ŋga ki yen na sori suyi.

6 Ye wele, ye kapyegele ke ni fuun ke yen ma yɔnlɔgɔ na yɛgɛ sɔgɔwɔ;

mi se pyeri mbege yaga ma, fɔ mbege fɔgɔ ki tɔn ye na.

Kaselege ko na, mi yaa pe kapere ti sara wi kan pe yeri mboo yɔn fili.

7 Yawe Yɛnnɛɛ lo li yo ma fɔ:

«Mi yaa pe kajɔgɔrɔ to naa pe teleye pe kajɔgɔrɔ ti fɔgɔ tɔn pe na,
katugu paa pye na wusuna nuwɔ taan sori yarisunndo kan wa yanwira ti na,

paa pye nala tifaga wa tinndiye pe na.

Pe kapyere nda pɛ pye maga ɛ wa faa, mi yaa ti fɔgɔ tɔn pe na,
mbege yɔn fili.»

8 Pa Yawe Yɛnnɛɛ li yo yɛɛn fɔ:

Na lere wa ka ɛɛɛɛn shashaga ka yan ki pire ti yen tɔnmɔ ni wa ɛɛɛɛn
tirige ki na,

wi ma yo fɔ: «Yaga kaga jɔgɔ, katugu duvɛn tiyɔɔn yaa yiri wa ki ni.»

Ko nungba ko mi yaa pye na tunmbyeele pe wogo na,

jango mi ka ka pe ni fuun pe tongo.

9 Mi yaa ka setirige piile kan Zhakɔbu wi yeri,

mbe piile yirige wa Zhuda cɛnlɛ li ni, mbele pe yaa kanla yanwira ti ta ti
pye pe woro;

leele mbele mi wɔ ti yaa ka pye pe woro,

poro mbele na tunmbyeele, pe yaa ka cɛn wa ti na.

10 Saron laga falafala ki yaa ka pye simbaala naa sikaala pe kasaga,

Akɔri gbunlundege ki yaa ka pye nɛɛ ti sinlesaga,

na woolo mbele paa na lagajaa, poro pe yaa kaga laga ki ta†.

11 ɛɛn fɔ yoro mbele yɛ je mi ŋa Yawe Yɛnnɛɛ na na,

ma fɛgɛ na yanwiga kpoyi ki na,

ma saa na yaakara kaan yarisunŋgo Gadi ki yeri saraga,

na duvɛn ŋa pɛ pinlɛ wi yɛɛ ni wi kaan saraga yarisunŋgo Meni† ki yeri,

12 mi yaa ti tokobi mbe ye gbo.

† 65:2 65.1-2: Ɔrɔmu 10.20-21 † 65:10 65.10: Zhouz 7.24-26 † 65:11 65.11: Faa wa Izirayeli tara kɛɛ yeri, leele paa pye naga jate ma yo, yarisunŋgo Gadi kila pye na yerijɛgɛ kaan leele pe yeri, yarisunŋgo Meni ko ma yeresaga kan senwee wi yinwege kala li yeri.

Ye ni fuun ye yaa ka kannguuro kan pe ye konlogi;
katugu mila ye yeri, een fo yee na yon sogo,
mila para ye ni, een fo ye sila logo na yeri.
Nga ki yen mala mben, ko paa pye,
nga ki woro mala ndanla, ko paa wele ma wo na piin.

¹³ Ki kala na, we Fo, Yawe Yennele pa li yo yeen fo:
«Ye wele, na tunmbyeele pe yaa ka yaakara ta mbe ka,
een fo yoro wo na, fungo yaa ka pye ye na.
Ye wele, na tunmbyeele pe yaa ka tonmo ta mbe wo,
een fo yoro wo na, wago yaa ka pye ye na.
Ye wele, na tunmbyeele pe yaa kaa yogori,
een fo yoro wo na, ye yaa ka fere sho.
¹⁴ Ye wele, na tunmbyeele pe yaa kaa jorogi yogorimo ni, mbe pye nayinme
ni wa pe kotogo na,

een fo yoro wo na, ye yaa kaa gbele nandangawa ni,
ye yaa kaa jorogi yesanga ki kala na.

¹⁵ Na woolo mbele mi wo, pe yaa kaa ye mege ki yinri mbaa leele dangi
ki ni,

mbaa yuun fo: «We Fo, Yawe Yennele li ti ye ku paa lere tisilan wi yen!» »
Een fo na tunmbyeele poro na, mege fonggo ki yaa ka taga poro na.

¹⁶ Lere o lere kaa jaa mbe duwaw pye lere wa kan laga tara ti na,
ki fo wi yaa ka ki duwaw wi pye Yennele na li yen kaselege wolo li mege
ko na.

Lere o lere kaa jaa mbe wugu laga tara ti ni,
ki fo wi yaa ka wugu Yennele na li yen kaselege wolo li mege ko na;
katugu jologo nga ki pan ma toro faa, pe yaa ka fage ki na,
ki kagala ke yaa ka ko mbe wo wa na yeye sogowo.

Naayeri fonggo naa tara fonndo

¹⁷ Ye wele, mi yaa naayeri fonggo naa tara fonndo da;
lere se ka nawa to kagala ngele ke pye ma toro faa ke na,
lere jatere se ka pye ke na naa[†].

¹⁸ Ki daga yaa yogori, yaa nayinme nii sanga pyew,
yaara nda mi yaa da ti kala na;
katugu mi yaa ka Zheruzalemu ca ki kan naa fonggo, mbege kan yogorimo
ni,

mbe ca woolo pe pye pe yin nayinme ni.

¹⁹ Mi yaa kaa yogori Zheruzalemu ca ki kala na,
mbaa nayinme nii na woolo pe kala na;
pe se kaa gbelege nakoma kongolo nuru wa ki ni naa[†].

²⁰ Piyenle se ka pye wa, na li yaa piliye jenri pye mbe si ku;
lele se ka pye wa, na wi suu yinwege piliye yi pye mbeyi yon fili;
katugu lere na ka ka ku mbege ta wi ta yele cenme, pe yaa ka yo fo wi ku
wa wi punwe pi ni.

Kapege pyefo na ka ku mbege ta wi fa yele cenme ta, pe yaa la ko fo wo
jate wi danga.

²¹ Pe yaa ka yinre kan mbe cen wa ti ni,
mbe ezen kere kon mbaa ti pire ti kaa.

[†] 65:17 65:17: Eza 66:22; 2 Pye 3:13; Naga 21.1 [†] 65:19 65:19: Naga 21.4

²² Pe se ka yinre kan, lere wa yege mbe cen wa ti ni,
 pe se ka erenzen tiire kere kon, lere wa yege mbe kaa ki pire ti kaa;
 katugu na woolo pe yaa ka yinwetonlogo ta paa tige yen;
 poro mbele mi wo, pe yaa kaa pe tunngo tonli wi nii.

²³ Pe se kaa tege jaga naa,
 pe se kaa piile siin mbaa pe yaan paa kuun;
 katugu pe yaa ka pye cenle na li woolo pe yen Yawe Yenhele li duwaw
 piile,
 poro naa pe setirige piile pe ni.

²⁴ Kona, sanni pe sanla yenri, pa mi yaa pe yon sogo,
 sanni pe sa yo pe para mako, pa mi yaa logo pe yeri.

²⁵ Kombokaga konaa simbapyo wi ni, pe yaa ka pinle mbaa kaa,
 jara wi yaa kaa yan kaa paa negge yen;
 woggo ko na, gbanngban wo wi yaa pye ki yaakara re.
 Kapege kpe nakoma jogowo kpe se ka pye wa na yanwiga kpoyi ki laga ka
 kpe ni.

Yawe Yenhele lo li yo ma[†].

66

*Yenhele li woolo pe kannga
 ma pye fannbalo*

Yenhele li gbogolmo jembe

¹ Pa Yawe Yenhele li yo yen fo:
 «Naayeri wi yen na wunluwo jongo,
 tara ti yen na tooo tegesaga;
 Yingi go ye mbe ya kan na kan naa?
 Laga kikiin ki yen wa mbe pye na wogosaga[†].

² Ki yaara nda ti ni fuun, miri gbegele na kee ki ni,
 ki yaara ti yen wa mi fannga na.
 Yawe Yenhele lo li yo ma.
 Wele, lere na wi kala li yen ma gbogo na yeri,
 wo wi yen fyonwo fo na wuu ye go sogo, wi nawa pi yen ma tanga wi na,
 na wi maa fye na senre ti yege[†].

³ «Lere na wi ma negge wo saraga,
 wo nungba wo wi ma lere gbo fun.
 Lere na wi ma sumbyo wo saraga,
 wo nungba wo wi ma pyon wi go ki ya.
 Lere na wi ma muwe saraga ki wo,
 wo nungba wo wi ma cele gbo mboo kasanwa pi wo saraga.
 Lere na wi ma wusuna nuwo taan wi sogo saraga,
 wo nungba wo wi maa yarisunndo ti sunnu.
 Ki leelee mbele pe ni fuun pe yeera nandanwa kongolo koro wele pe wele
 ma wo,
 pe katijangara to ti yen ma pe ndanla.

⁴ Ki kala na, mi fun ki yaa na ndanla mbe jologo wa pe na,
 jologo kagala ngele ke yen na fyere waa pe na, koro mi yaa wa pe na;
 katugu mi pe yeri, een fo lere kpe si sho na yeri,

[†] 65:25 65.25: Eza 11.6-9 [†] 66:1 66.1: Mati 5.34-35; 23.22 [†] 66:2 66.2: Kapye 7.49-50

mì para pe ni, ƎƎ ƒo pee logo na yeri.
 ƎƎ ƒo nga kilan mbɛn, ko pɛ pye,
 nga ki woro mala ndanla, ko pɛ wele ma wɔ.»

Yɛnɛɛ li yaa kali woolo pe saga

⁵ Yoro mbele ye maa fyɛ na seri Yawe Yɛnɛɛ li sɛnrɛ ti yɛgɛ,
 yeli sɛnrɛ ti logo.

Ye sɛfɛnnɛ mbele pɛ ye panra,
 poro mbele pɛ je ye na na mɛgɛ ki kala na,
 pe yɛn naga yuun ye kannɔɔlɔ ƒo: «Yawe Yɛnɛɛ lili gbɔɔwɔ pi naga,
 jango we ye yɔɔɔrimɔ pi yan ye!»
 ƎƎ ƒo poro yɛrɛ jate fɛrɛ yaa ka pe yigi.

⁶ Tinmɛ gbɔɔ pa yɛn na yinrigi wa ca nawa,
 magala gbɔlɔ la yɛn na yinrigi wa sherigo gbɔɔ ki ni.
 Yawe Yɛnɛɛ li magala loli,
 li yɛn nali juguye pe kapere ti ƒɔɔ ki tɔnni pe na.

Pe yaa ka Zheruzalemu ca ki tɛgɛ

wa ki yɔnlɔ li ni

⁷ Sanni Siyɔn ca ki selara ti sa yiri ki ni, a ki si se!
 Sanni selara yama pi sa yiri ki ni, a ki si pinambyɔ se!

⁸ Ambo wila ki wogo cɛnlɛ nga ka logo?
 Ambo wila ki wogo cɛnlɛ nga ka yan?
 Naga yɛn ma, pe mbe ya mbe tara lombondo se pilige nungba ki ni le?
 Naga yɛn ma, pe mbe ya mbe cɛnlɛ nungba se yɔnlɔ nungba ni le?
 Ma si yala, pa selara ti yɛn na yinrigi Siyɔn ca ki ni,
 le ki yɔngɔlɔ nungba ke ni, a ki si piile se.

⁹ Mi ɲa mi ma ti jele wi kugbɔ ki ma gbɔn ki sesanga wi na,
 naga yɛn ma, muwi mi yaa ki yɛgɛ kɔn mbe yo wiga ka se le?
 Yawe Yɛnɛɛ lo li yo ma.
 Mi ɲa mi ma ti lere mɛɛ pyɔ se,
 naga yɛn ma, muwi mi yaa sege ki yɛgɛ kɔn le?
 Ma Yɛnɛɛ lo li yo ma.

¹⁰ Yoro mbele fuun Zheruzalemu ca ki yɛn ma ye ndanla,
 yaa nayinmɛ nii ki kala na,
 yɛgɛ pye ye yɔɔɔrimɔ pi go.
 Yoro mbele fuun yaa pye na gbele Zheruzalemu ca ki kala na,
 yaa yɔɔɔri.

¹¹ Katugu ki yaa ka kotogo sogowo kan ye yeri, mbe ye yɛnlɛ tin
 paa yɛgɛ nga na piyɛnlɛ ma yinne wɔnri ma tin we,
 jango ki gbɔɔwɔ mba pi yɛn wa pi pi yɛɛ yɔn fili,
 yoo tanwa pi jɛn ye wali pi na.

¹² Katugu pa Yawe Yɛnɛɛ li yo yɛɛn ƒo:
 «Mi yaa yeyinnɛ kan Zheruzalemu ca ki yeri paa gbaan tɔnmɔ yɛn,
 mbe cɛngɛ ke yarijɛndɛ ti kan ki yeri lɛgɛrɛ paa yɛgɛ nga na lafogo ma
 kaa yin ma jaraga.

Pa kona pe yaa ka ye lɛ mbaa yinriwɛ kaan ye yeri,
 mbe ye taga tɔɔɔ na mbaa ye talitali.

¹³ Pyɔ nɔ wi ma wi pyɔ wi kotogo ki sogo wi na yɛgɛ nga na,
 pa mi yaa ka ye kotogo ki sogo ye na ma fun;

mi yaa ka ye kotogo ki sogo ye na wa Zheruzalemu ca.

¹⁴ Ye yaa kaga yan, ye nawa pi yaa yinni ye na;

ye wire ti yaa ka pagala paa yan tipirige yen.

Yawe Yennεle li yaa kali fannga ki naga li tunmbyeele pe na,
εen fo li yaa ka pye nangbanwa ni li juguye pe ni.»

Yennεle li kiti kɔnkala

¹⁵ Wele, Yawe Yennεle li yen na paan wa kason ki nandogomo,
li malaga gbɔnwotoroye mbele shɔnye maa tilele pε wege paa tifelinjolo
yen.

Li yen na paan mbeli juguye pe sara wa li nangbanwa gbɔɔ pi ni,
mbe leele pe kambasinnde ti fɔgo tɔn pe na kason yinnεle ni.

¹⁶ Yawe Yennεle li yaa ka kiti kɔn leele pe ni fuun pe na kason ni;
li yaa ka kiti kɔn sɛnwεe piile pe ni fuun pe na tokobi ni.

Yawe Yennεle li yaa ka mbele gbo, pe yaa ka lege.

¹⁷ Yawe Yennεle li yo fɔ:

«Mbele pe ma pe yεε pye fyɔngɔ fu konaa mbe pe yεε pye kpoyi mbe kari
wa nangɔ kolɔgo ki ni mbe saa sunnu,
pe ma tagala pe yεε na, ma saa yereyere ma lere nungba wa nandogomo;
pe ma saa na cεle kara ti kaa, naa yaritijangara to naa sacuulo pe ni.
Ki leele pe ni fuun pe yaa ka tɔngɔ.»

Yennεle li yaa kali yεε naga cεngεle woolo pe na

¹⁸ Yawe Yennεle li yo fɔ: «Mi pe kapyegele koro naa pe nawa jatere wi
jen. Wagati wi gbɔn mi yaa cεngεle ke ni fuun ke gbogolo naa, naa sɛnre
pyew ti woolo pe ni. Pe yaa ka pan mbanla gbɔgowɔ pi yan.

¹⁹ Mi yaa ka kacɛn wa pye wa pe sɔgowɔ. Pe woolo mbele pe yaa ka
shɔ na kiti kɔngɔ ki kεε mbe koro go na, mi yaa ka poro pele tun cεngεle
ke yeri wa Tarisisi tara, naa wa Puli konaa Ludi tara. Ko leele poro pe
sandiga wɔnmɔ pi jen jεnge. Mi yaa ka pele tun wa Tubali tara naa Yavan
tara konaa wa logo fugo tara nda wa lege ti ni, poro mbele pe fanla sɛnre ti
logo faa fyew, pe fa silan gbɔgowɔ pi yan yenle ni. Pe yaa kaa na gbɔgowɔ
pi sɛnre yuun ki cεngεle ke kan*.

²⁰ Pe yaa ka ye sɛfɛnnε pe ni fuun pe lε wa cεngεle ke ni fuun ke sɔgowɔ,
mbe pan pe ni Yawe Yennεle li kan paa saraga yen. Pe yaa ka pele lε
shɔnye na, mbe pele lε wotoroye mbele shɔnye maa tilele pele na, mbe
pele lε mεre ni, mbe pele lε sofilele worosoye na, mbe pele lε yɔngɔmεye
na, mbe pan pe ni wa na yanwiga kpoyi ki na, wa Zheruzalemu ca. Yawe
Yennεle lo li yo ma. Pe yaa ka pan paa yεge nga na Izirayeli woolo pe maa
paan yarikanra ni, leyaara nda ti yen fyɔngɔ fu ta ni, wa Yawe Yennεle li
sherigo gbɔgo ki ni we.

²¹ Mi yaa ka pele wɔ wa ki leele pe ni, mbe poro pye saraga wɔfenne
naa Levi setirige piile. Yawe Yennεle lo li yo ma.»

²² Yawe Yennεle lo li yo ma fɔ:

«Naayeri fɔnnɔ naa tara fɔnnɔ nda mi yaa ka da,
ti yaa koro mbe mɔ na yεge sɔgowɔ yεge nga na,

* 66:19 66:19: Tarisisi tara pa ti mbaa pye wa Esipayin tara ti yɔnlɔparawa kalige kεε yeri; Puli
tara naa Ludi tara to yen Lewɔɔɔlɔ tara lara to ta, ma mara wa Somali tara naa Libi tara ti na; Tubali
tara to yen nala pillige Turiki tara laga ko ka; Yavan tara to ti yen Giresi tara naa ti logo furo tara
re.

pa ye setirige piile konaa ye mege ki ni, ti yaa koro mbe mo na yege sogowo
ma fun[†].»

²³ Yawe Yenhele li yo fo:

«Yevonngo o yevonngo, naa cenpilige o cenpilige,
senwee piile pe ni fuun pe yaa kaa paan mbaa foli na yege sogowo mbaa
na gbogo.

²⁴ Na leele paga ka yiri wa ca ki ni,

pe yaa leele mbele paa yiri ma je na na pe gboolo pe yan.

Fyenre nda ti yaa kaa pe kaa, ti se ka ku fyew;

kason nga ki yaa kaa pe sori, ki se ka figi.

Pe yaa ka pye yaritijaanga leele pe ni fuun pe yeri[†].»

[†] **66:22 66:22:** Eza 65.17; 2 Pye 3.13; Naga 21.1 [†] **66:24 66:24:** Maki 9.48

Yenñele yon senre yofa ZHEREMI

wi sɛwɛ

Sɛwɛ wi nawa senre

Yenñele yon senre yofa Zheremi wila ki yari fun paa Yenñele yon senre yofenne sanmbala pe yen, fo Yenñele li yaa jologo wa Zhuda tara woolo pe na pe kapere naa pe yarisunndo gbogwo pi kala na. Eɛn fo Zheremi wi Yenñele yon senre yolomo pila pye pi ye sanmbala pe woo pi ni, katugu wo la pye na leele pe yeregi ma yo pe pe yee go sogo pe juguye pe kan. Ki kala na, tara woolo paa pye na Zheremi wi jate paa leele fanlafo yen. Ki pye ma, paa wi jolo fo jenge. Eɛn fo Yenñele yon senre nda fuun Zheremi wila yo, ti kagala kaa kaa pye wi yee na konaa tara woolo pe yee na. Wunlunaɲa Nebukanezari wi malingboonlo ngbeleye yila pan ma to Zheruzalemu ca ki na, ma sherigo gbogo ki tongo. Paa Zhuda tara wunlunaɲa wo naa tara woolo pe legerɛ yigi kasopiile, ma kari pe ni tara ta yee ni.

Zheremi wila pye lere wa, ɲa kala maa jori. Yenñele laa kiti kongo ɲa senre yo tara woolo pe kanngolo ma yo wiri yo pe kan, ki senre tila wi jatere wi piri wi na. Yawe Yenñele li senre tila pye paa kason yinne yen, na sori wa wi kotogo ki na, wi saa ya mbe pyeri na wi woro nari yuun. ɲa kila pye sagawa po ni, ko yen fo Zheremi wi sila pye na jologo senre to ce yuun. Wila pye naga yari fun fo Zhuda tara woolo mbele paa yigi kasopiile, ma kari pe ni tara ta yee ni, pe yaa ka songoro mbe pan, mbe cen wa Zhuda tara naa fonngo. Wila pye na para fun pilige ka wogo na, ɲa ni Yenñele li yaa ka yon finliwe fonmbo le lo naa senwee wi ni pe sogowo. Ki senre ti nda fo:

Yawe Yenñele lo li yo ma fo:

«Yon finliwe mba mi yaa ka le Izirayeli woolo pe ni, pow mba fo:

«Mi yaa kanla lasiri senre ti le wa pe nawa,

mberi yonlogo wa pe kotoɲo ti na.

Mi yaa ka pye pe Yenñele, pe yaa ka pye na woolo» » (Zhere 31.33).

Sɛwɛ wi yen ma koonlo yee ɲa na

Yenñele li yaa jologo wa Zhuda tara woolo konaa Zheruzalemu ca woolo pe na 1-26

Yenñele li yaa jologo wa Zhuda tara ti na 1-12

Zheremi wila yo pe yaa Izirayeli woolo pe yigi kulolo mbe kari pe ni 13-20

Zhuda tara woolo poro naa Zheruzalemu ca woolo pe jologo kagala 21-26

Zheremi wila yiri Yenñele yon senre yofenne yagboyoolo pe koroɲo 27-29

Yenñele li yaa ka songoro li woolo pe ni wa pe tara 30-33

Senre nda Zheremi wila yo Sedesiyasi wo naa Erekaɲu setirige piile pe kan 34-35

Zheremi wila jolo maga ta wi yen Yenñele yon senre yofa 36-45

Paa Zheruzalemu ca ki tongo 36-42

Zheremi wi karaga wa Ezhipiti tara 43-44

Yenñele laa para Baruki wi ni 451.1-5

Yenñele li yaa ka jologo wa cengele sanngala ke na 46-51

Zheruzalemu ca ki tongowo senre ti yen na yuun naa 52.1-34

YENŊELE LI YAA JOLŊO WA ZHUDA TARA TI NA

1.1-12.17

Yenŋele lāa Zheremi wi yeri

¹ Naŋa ŋa pāa pye na yinri Hilikiya wi pinambyo Zheremi wo senre ri nda. Hilikiya wila pye Anatoti† ca saraga wofenne wo wa, ma yiri wa Benzhamē cenle woolo pe tara ti ni.

² Yawe Yenŋele lāa li senre ti yo Zheremi wi kan Zhuda tara wunlunaŋa Zhoziyasi wi wunluwo pi yeŋe ke ma yiri taanri wolo li ni. Zhoziyasi wila pye Amo pinambyo.

³ Lāa para wi ni naa Zhoziyasi wi pinambyo Yehoyakimu wi wunluwo sanga wi na Zhuda tara ti go na, ma saa gbōn Zhoziyasi wi pinambyo Sedesiyasi wi wunluwo pi yeŋe ke ma yiri nungba wolo li na Zhuda tara ti go na, fo ma saa gbōn ki yeŋe li yenŋe kangurugo wogo ki na, sanga ŋa ni pāa Zheruzalemu ca woolo pe koli ma kari pe ni kulowo ni we.

⁴ Kona, a Yawe Yenŋele li si para na ni ma yo fo:

⁵ «Sanni mbe soōn gbegele wa ma nō wi lara, mila ma jen; sanni pe soōn se, mila ma wo mōo tēge ma ye na yēe kan, mōo pye Yenŋele yōn senre yofō cengele ke kan.»

⁶ A mi sili yōn sogo ma yo fo: «E, na Fō, Yawe Yenŋele, mi si senre jen, katugu mi yen pyo jēe.»

⁷ A Yawe Yenŋele li silan pye fo:

«Maga ka yo ma yen pyo jēe; katugu mi yaa ma tun leele mbele fuun yeri, ma yaa kari pe kōrogo, nda fuun mi yaa yo ma kan, ma sari yo pe kan.

⁸ Maga ka fyē pe yēge, katugu mi yaa pye ma ni, mbaa ma shoo. Yawe Yenŋele lo li yo ma.»

⁹ Ko punŋo na, a Yawe Yenŋele li si li kēe ki sanga ma jiri na yōn ki na, mēe na pye fo:

«Wele, milan senre ti le ma yōn.

¹⁰ Wele, mi yen nōo teri nala cengele koro naa wunluwo tara pyew ti go na, jango ma pe kōlogi ma pe jaanri, ma pe jōgo ma pe tōngo, ma pe yerege ma pe sanri.»

Amandi tige konaa negeɗaga

ŋa wi yen na kanni kasōn na pe kala.

¹¹ Kona, a Yawe Yenŋele li si para na ni ma yo fo: «Zheremi, yinŋi ma yen na yaan?»

A mi sili yōn sogo ma yo fo: «Na yēge yen amandi tige njege na†.»

¹² A Yawe Yenŋele li silan pye fo: «Māga yan ma wali ki na jate, katugu na jatere wi yen na senyoro ti na mberi yōn fili.»

† 1:1 1.1: Anatoti ca kila pye saraga wofenne poro ca. Kila pye wa Zheruzalemu ca ki yōnloparawa kameŋge kēe yeri; culo kangurugo wila pye ti sōgo wo pi ni. † 1:11 1.11-12: Eburuye senre ti ni, amandi tige mege yerege ki yiri senpyo ŋa wi ma yo mbaa ki kōrosi wi kōrogo. Ki kologo ko na, kanga na, ki tige ki ma cen ndēe ki yen na kōrosiri piin, katugu ko ki ma keli ma fyenwe.

¹³ Kona, a Yawe Yenñele li si para na ni ki shyen wogo na, mala pye fɔ: «Yingi ma yen na yaan?»

A mi sili yon sogo ma yo fɔ: «Na yege yen negedaga wa na, ɲa wi yen na kanni, ma wa wa yonloparawa kameɲge kee yeri.»

¹⁴ A Yawe Yenñele li silan pye fɔ:

«Pa jɔlogo ki yaa ka yiri wa yonloparawa kameɲge kee yeri, mbe pan mbe to tara woolo pe ni fuun pe na.

¹⁵ Katugu mi yaa ka cengele ke ni fuun ke yeri, mbe yiri wa yonloparawa kameɲge kee wunluwo tara pyew ti ni. Yawe Yenñele lo li yo ma.

Ke ni fuun nunɓa nunɓa ke yaa ka pan, mbe ke wunluwo jɔnro ti tegetege wa Zheruzalemu ca yeyonro ti tanla, mbe ca ki mbogo ki maga, konaa mbe cen Zhuda tara cara ti ni fuun ti tanla mbe to ti na.

¹⁶ Mi yaa na kiti wi kon mboo jan pe na pe tipere ti ni fuun ti kala na, katugu pe je na na.

Pe saa na wusuna nuwo taan sori yarisunndo ta yege kan nari gbogo, ki yarisunndo nda pe yeera keyen yiri gbegele, to pe maa foli ti yege sogowo nari gbogo.

¹⁷ «Mboro wo na Zheremi, yiri moo kurusijara wi po, ma gbegele; senre nda fuun mi yaa yo ma kan, ma yiri ma sari yo pe kan.

Maga kaa fye pe yege, nakoma pa mi jate mi yaa sunndo kongo wa ma na, maa seri pe yege sogowo.

¹⁸ Wele, mi wo na, mbege le nala wo na, mi fannja kan ma yeri, paa ca nga malaga sigembogo yen maga maga ki yen, moo pye paa tuguron tiyala yen, moo pye paa tuguyenre mbogo yen, mbe yiri Zhuda tara ti ni fuun ti korogo, mbe yiri ti wunlumbolo naa ti legboolo pe korogo, naa ti saraga wofenne konaa tara woolo pe korogo.

¹⁹ Pe yaa ka malaga gbɔn ma ni, een fɔ pe se ka ya ma ni, katugu mi yen ma ni mboon sho.» Yawe Yenñele lo li yo ma.

2

*Yawe Yenñele laa pye
na Izirayeli woolo pe kala yongo*

¹ Kona, a Yawe Yenñele li si para na ni, ma yo fɔ:

² «Yiri ma saga yari ngbanga Zheruzalemu ca woolo pe kan fɔ: «Pa Yawe Yenñele li yo yeen fɔ:

Yaa pye ma mara na na ye punwe sanga wi ni yege nga na, na jatere wi yen ki na,

sanga ɲa ni mila pye ma ye ndanla, paa yege nga na pijo fɔnɲo wi polo wi maa ndanla we,

sanga ɲa ni yaa taga na punɓo na wa gbinri wi ni, wa tara nda yaraga se ya lugu wa.

³ Ko sanga wo ni, Izirayeli woolo yàa pye ma tɛgɛ ye yɛ mi ɲa Yawe Yɛnnɛlɛ na kan,
paa yɛgɛ ɲa na pe ma yarilire fɔnnɔ kɔngbannda tɛgɛ ti yɛ na kan we.
Lere o lere ka ta ka, wi ma pye kajɔɔgo pyefɔ;
jɔlogo ma to wi na.» »
Yawe Yɛnnɛlɛ lo lì yo ma.

*Izirayeli woolo pe tɛleye
pàa kapere nda pye*

⁴ «Yoro Zhakɔbu setirige piile, ye Yawe Yɛnnɛlɛ li sɛnrɛ ti logo, konaa yoro mbele fuun ye yɛn Izirayeli seye woolo ye ni fuun.

⁵ Pa Yawe Yɛnnɛlɛ lì yo yɛɛn fɔ:
«Naga yɛn ma, yingɪ kambasinɲge ye tɛleye pe yan na na,
ɲga kigi kan, a pɛ si laga na na,
ma saa taga go fu yaara na,
fɔ a poro jate pɛ kanɲga ma pye go fu yaara?»

⁶ «Pe sila yewe mbe yo fɔ: «Yawe Yɛnnɛlɛ li yɛn se yeri?

Lo na làa we yirige wa Ezhipiti tara ti ni,
lo na làa keli we yɛgɛ wa gbinri wi ni,
wa tara nda ti yɛn ma waga naa titɛrɛ lara ti ni,
wa ki lawaga tara ti ni, ki tara tipere ti ni,
wa tara nda lere kpɛ na toro wa ti ni,
wa laga ɲga sɛnwee pyɔ kpɛ woro ma cɛn wa.»

⁷ Ma si yala, mi pan ye ni laga tara nda ti tanla ti ni,
janɲo yaa ti yarilire ti kaa, yaa yɔgɔri ti yarijɛndɛ ti kala na.
Ɛɛn fɔ naa yɛ pan ma ye wa, yànlà tara ti tɛgɛ fyɔngɔ ni,
mala kɔrɔgo tara ti pye yaritjaanga.

⁸ Saraga wɔfɛnnɛ pe sila yewe mbe yo fɔ: «Yawe Yɛnnɛlɛ li yɛn se yeri,
lasiri sɛwɛ jɛnfɛnnɛ pe sila na jɛn.
Kundigile pàa yiri ma je na na, Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ yɔfɛnnɛ pàa pye na para
yarisunɲgo Baali ko mɛgɛ na,
yaara nda ti se ya mbe pe kala yɔn, to pɛ taga ti punɲo na.» »

*Yawe Yɛnnɛlɛ li yɛn
na Izirayeli woolo pe jɛrɛgi*

⁹ «Ki kala na, mi yɛn na ye jɛrɛgi naa,
Yawe Yɛnnɛlɛ lo lì yo ma.
Mi yɛn na ye piile pe piile pe jɛrɛgi.

¹⁰ Ye kɔgoje wi kɔn ye kari fɔ wa lege, wa yɔnlɔ yirisaga kɛɛ yeri, wa logo
fugo ɲga pe yinri Kitimu ki na ye sa wele wa,
ye leele torogo pe sa yewe jɛɲge wa yɔnlɔ tosaɲa kɛɛ yeri, wa Kedari tara
ti ni,
na kaa pye ɲga ye yɛn na piin laga ko nɲɲɲa ko pe yɛn na piin wa.

¹¹ Naga yɛn ma, cɛnlɛ liliin li yɛn wa li mbe yɛnlɛ mbeli yarisunndo ti suru
yarisunndo ta yɛgɛ na,
ali na kaa pye li yarisunndo ti woro yarisunndo jɛndɛ?
Ma sigi ta, mi ɲa Yɛnnɛlɛ na li yɛn na woolo pe gbɔgɔwɔ, pànlà suru yaraga
ɲga ki yɛn tɔnli fu ka na.

¹² Yoro naayeri yaara, ye ti ki to ye yɔn na,
ye wire ti fanla ye na yaa seri fyɛrɛ ti kala na fɔ jɛɲgɛ!
Yawe Yɛnnɛlɛ lo lì yo ma.

¹³ Kapere shyen na woolo pè pye:
Pè je na na, mi ña mi yen paa yinwege pulugo tònmo yen we,
ma saa tònmo were wo pe yee kan, nda ti jeenri jeenri,
nda tònmo se ya yere wa ti ni.»

Na ma ka je Yenñele li na

ki yen ma tisaw

¹⁴ «Naga yen ma, Izirayeli woolo pe yen kulolo mbele pè lo poro pele lee,
nakoma mbele pè se wa kulowo pi ni go ka ni poro pele?
Een fo (na kaa pye pe woro kulolo) yingji na, a pe juguye pe nɛɛ pe kɛɛ
yaara ti koli pè yeri?

¹⁵ Pe yen na kuunru pe na paa jara yirifonmbolo yen,
na gbele pe na ngbanga,
pè pe tara ti jogɔ mari yaga waga,
pè pe cara ti sogo, lere woro ma cɛn wa ti ni.

¹⁶ Ali yere Mefisi ca woolo konaa Tapanesi ca woolo pe ni,
pe yaa ka pan mbe ye yinre ti kulu ye na†.

¹⁷ Ko kagala koro yen na piin ye na ma,
katugu yè je Yawe Yenñele, ye Yenñele li na,
sanga ña ni làa pye na ye yegɛ sinni wa konɔ jɛnɛ li ni we.

¹⁸ Koni, ki yaa yingji kan ye yeri, na yaga kari wa Ezhipiti tara,
mbe saa Nili gbaan tònmo pi woo?
Yingji tɔnli ye yaa ta, na yaga kari wa Asiri tara,
mbe saa Efirati gbaan tònmo pi woo we?

¹⁹ Ye tipewe pi sara wi yaa kan ye yeri,
ye mbasinme pi sara wi yaa jolɔgo wa ye na.
Kona ye yaa ki yan mbege jɛn fo ki yen nandangawa kala, ma pye ma
tisaw,

na yaga je mi ña Yawe Yenñele, ye Yenñele na na,
na ye woro na fyɛ na yegɛ we.
We Fo, Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma.»

Izirayeli woolo pàa je

mbe Yenñele li gbɔgo

²⁰ We Fo wi yo fo: «Izirayeli woolo, maga le wa wagati titonlowo ni, yè yiri
ma je na na,
ma we sɔgɔwo pi jogɔ.

Ye yen na yuun fo: «We woro na jaa mbe pye lere wa kulo naa.»
Ki kala na, ye yen na sinlele paa nanjaala yen na nanjara piin wa tinndiye
mbele pè yagara pe go na,

konaa wa tigboro nda fuun ti yen wetipiire ni ti nɔgo†.

²¹ Ma si yala, mila ye sanri paa ɛɛzen tirige jɛngɛ yen,
nga ki yen ɛɛzen tirige tiyongo jɛngɛ ko ka.

Ki pye meɛ, a yè si wa ma kannga ma pye paa ɛɛzen tirige tijaanga yen?

²² Ali na ye ka woli gbannga tònmo ni,

† 2:16 2:16: Mefisi naa Tapanesi cara tila pye Ezhipiti tara cara to ta. Kila pye paga leele mbele yigi wa malaga kasopiile, pe ma pe yinre ti kulu; Eza 7.20. † 2:20 2:20: Ki verise ña wi yen naga nari ma yo Izirayeli woolo pàa yiri ma je Yenñele li na, na yarisunndo ta yegɛ gbogo. Ko yen paa nanjara yen Yenñele li yegɛ na; Oze 4.12-14. Ki yarisunndo tila pye Kana tara fenne poro woro. Ki yarisunndo ti gbogɔsara pa tila pye wa tinndiye naa yanwira ti na, konaa tigboro nda fuun ti yen wetipiire ni ti nɔgo.

mbe ye yee jogo tafilan legere ni,
ye kajogoro ti yaa koro ye na paa tuuro yen na yee sogowo.»
We Fɔ, Yawe Yennele lo li yo ma.

²³ «Ye mbe ya mbege yo mele mbe yo fɔ ye woro fyongo ni,
fo yee taga yarisunngo Baali ki na mbaa ki gbogo?
Ye sa ye yongolo ke wele wa gbunlundege† ki ni yee nga na yege pye we!
Nga ye pye, yege jen ye wali ki na.
Ye yen paa yongome no yen,
ɲa wi yen na fee na jiire lagapyew.

²⁴ Ye yen paa yan sofile yen, ɲa wi yen ma tara wa gbinri wi ni.
Na wi lugusanga wi ka gbɔn, wi maa sofile penɛ pe nuwo pi lee tifelege
na.

Nambala kala li maa ta, ambɔ wi mbe ya mbeli wogo ki sa wi yeri?
Nambala mbele pe maa wi jaa mbe lugu wi na, paa la pe yee tege yere,
katugu pe maa ta yeen fyaw, wi lugusanga wi ni.»

²⁵ We Fɔ wi yo fɔ: «Izirayeli woolo, ye ye yee yingiwe jen!
Yaga ka ti ye tooro ti koro waga sawira fu mbe ye yee welege.
Tonmo wogo kiga ka ye yagbolo li waga ye na, ye yarisunndo gbogowo pi
kala ni!
Een fɔ, a ye sho fɔ: «Yennele, ma kaa ma yee tege.
Yarisunndo nambannda to ti yen ma we ndanla,
to waa jaa mbe taga ti na.» »

Izirayeli woolo pe daga jologo mbe to pe na

²⁶ «Pe ka yoo yigi, fere ti maa yigi yee nga na,
pa fere ti yaa Izirayeli woolo pe yigi ma,
poro naa pe wunlumbolo pe ni, naa pe tara teele pe ni,
naa pe saraga wofenne konaa pe Yennele yon senre yofenne pe ni.
²⁷ Poro mbele pe maga yo tikongo ki kan fɔ: «Mboro ma yen na to we!»
Mbege yo sinndelege ki kan fɔ: «Mboro ma yen na no ɲa wilan se!»
Katugu pe pungo le na ni,
pee yee wa na yeri.

Een fɔ na jologo ka to pe na sanga ɲa ni,
pe mee na yeri mbe yo fɔ: «Yiri ma pan ma we sho!»
²⁸ Naga yen ma, ye yarisunndo nda ye gbegele ye yee kan, to kari se yeri?
Na kaa pye ti mbe ya, ti yiri ti ye sho ye jologo sanga wi ni!
Katugu yoro Zhuda tara woolo, ye cara ti lege yee nga na,
pa ye yarisunndo ti lege ma fun.

²⁹ «Yingi na ye neɛ na jeregi,
ma si yala, ye ni fuun ye yiri ma je na na?
Yawe Yennele lo li yo ma.
³⁰ Mi ye piile pe gbɔn ma saa te, kii yaraga ka yon.
Pee yenle na yerewe senre ti na.
Yaa ye Yennele yon senre yofenne pe gbo tokobi ni,

† 2:23 2.23: Gbunlundege nga ki senre ti yo, ki yaa pye Hinomu gbunlundege ko layi; pa kila pye wa Zheruzalemu ca ki yonloparawa kalige keɛ yeri. Leele paa pye na pe piile pe woo wa saraga na pe sori kason ni, konaa na katijangara ta yee piin. To ti ni fuun nda to la pye Yennele li kambenge, Zhere 7.31-32; 19.2-6; 32.35; 2 Wunlu 23.10.

paa jara yen, na wi maa jogowo piin.

³¹ Yoro nala pilige woolo, Yawe Yenɲele li yen na nga yuun, yege logo.

Naga yen ma, mi pye paa gbinri yen, nakoma paa diwi tara yen Izirayeli woolo pe yeri wi le?

Yingi na, a na woolo pe sho fo: «Wè koro we yee woolo, we se songoro li korogo naa?»

³² Naga yen ma, sumborombyo wi mbe fege wi fereyaara ti na le?

Nakoma pijo wi mbe ya fege wi pijo paraga ki na le?

Ma sigi ta, na woolo poro na, pe fege na na, maga le wa wagati titonlowo ni.

³³ «Haan! Ye ma ye yee gbegele tiyongo na ye ndanlafenne pe lagajaa de! Wa ye tangalomo pi ni, ye mbe ya yere mbaa jele na wi pe ma we jele pe ni fuun na wi nari.

³⁴ Fyonwo fenne mbele jeregisaga fu, ye бага pe na ma pe gbo go fu, pe kasanwa pi yen bere wa ye yariporo ti yonro ti na, ma si yala, ye sila pe yigi pe yen na ye koro ki kaari mbe yu.

³⁵ Konaa ki ni fuun, ye ma yo fo: «We yen jeregisaga fu! Yenɲele li yaa li nangbanwa pi laga lali we ni.»

Ki kala na, mi yaa kiti kon ye na, katugu ye yo fo yee kapege pye.

³⁶ Yingi na, a ye nee fogolo na ye kono li kanngi?

Ye yaa ka sa fere sho wa Ezhipiti tara, paa yege nga na ya fere sho wa Asiri tara we.

³⁷ Ye yaa ka keyen taga wa ye yinre ti na fere ti kala na, mbe yiri wa ki laga ki ni;

katugu poro mbele ye ye jigi wi taga pe na, Yawe Yenɲele li je pe na; ye kala la kpe se yon wa pe yeri.»

3

Izirayeli woolo

paa je Yenɲele li na

¹ Yawe Yenɲele li yo fo: «Na nanja wa kaa jo je, na ki jele wi ka sa nanja wa yege tege, naga yen ma, wi polo lee wi mbe yenle mbege jele wi le naa le? Ayoo, na ki ka pye ma, ki yaa ki tara ti ni fuun ti tege fyongo ni†. Yoro fun ye yiri ma saa nanjara pye nambala legerɛ ni; meɛ, a ye sho fo ye yaa songoro mbe pan na korogo?» Yawe Yenɲele lo li yo ma.

² Ye ye yere ti yirige ye wele wa tinndiye pe na, laga kikiin ki koro yee nanjara pye wa ki na?

Ye ma saa cen wa kongolo ke yon na, na ye nanjara pyeyeenle pe singi, paa yege nga na benjanri pyefo ma lara na singi wa gbinri wi ni. Ye tara ti tege fyongo ni ye nanjara naa tipege nga ye pye ki ni.

³ Ko kala na tisara ti yere, tisara punjo woro ti pan.

Konaa ki ni fuun, ye ye yinre ti liri na ye nanjara ti piin, yee yere ki na mbe yo fo ye fere sho.

† 3:1 3.1: Ye wele wa Dete 24.1-4laga ki ni.

⁴ Koni ko yège jen na gbele nala yinri, na yuun fɔ: «We to! Mboro ma yen we wɔnɔ, maga ɛ wa we punwe sanga wi ni!»

⁵ Ye yen na yewe na yuun fɔ:

«Naga yen ma, li yaa nawa ngban we ni sanga pyew wi le?

Naga yen ma, li yaa gbu tɛge we ni sanga pyew wi le?»

Ko sɛnre to ye yen na yuun,

ɛɛn fɔ, a yè si koro na kapege ki piin fannga ni na kee yege.

*Izirayeli tara woolo naa Zhuda
tara woolo pe yen ma taanla
nɔsepiile sumbonɔ shyen ni,
mbele pe woro ma sin*

⁶ Kona, wunlunaja Zhoziyasi wi wagati wi na, a Yawe Yɛnnɛɛ lɛ si para na ni ma yo fɔ: «Izirayeli† woolo mbasinmbele pɛ kala na pye, mali yan kɛ? Pɛ kari wa yanwira titɔɔnɔ ti ni fuun ti go na, konaa ma kari wa tigboroɔ nda fuun ti yen wetipiire ni ti nɔgo, ma saa na nanjara piin wa.»

⁷ Mila na yɛɛ pye fɔ: «Ko kagala ngele koro ke ni fuun pyengɔɔ, pe yaa songoro mbe pan na kɔɔgo. Ɛɛn fɔ pee songoro mbe pan na kɔɔgo. Pe nɔsepyo Zhuda tara woolo javapyefenne paa pye ki kagala ke sɛɛfenne fun.

⁸ Mɛ Izirayeli woolo mbasinmbele pe wa, ma porogo jɔgo sɛwe kon ma kan pe yeri pe nandara ti kala na. Konaa ki ni fuun, migi wele maga yan fɔ ko ka si fyere wa pe nɔsepyo Zhuda tara woolo javapyefenne pe na. Ɛɛn fɔ poro fun paa saa na nanjara piin.

⁹ Izirayeli woolo pɛ tara ti tɛge fyongo ni pe nanjara tipere ti ni; pɛ kalikalawa pye yarisunndo sinndɛɛɛ woro konaa tire woro ti ni.

¹⁰ «Konaa ki ni fuun, pe nɔsepyo Zhuda tara woolo javapyefenne pe sila songoro mbe pan na kɔɔgo pe kotogo ki ni fuun ni. Ɛɛn fɔ paa pye naga piin kopiire ni.» Yawe Yɛnnɛɛ lo li yo ma.

¹¹ A Yawe Yɛnnɛɛ lɛ silan pye naa fɔ: «Izirayeli woolo mbasinmbele poro pe yɛɛ naga ndɛɛ pɛ sin ma wɛ Zhuda tara woolo java pyefenne poro na.

¹² Yiri ma saga sɛnre nda ti yari wa yonɔparawa kamenge kɛɛ tara ti yeri fɔ:

«Yoro Izirayeli woolo mbasinmbele, ye songoro ye pan!»

Yawe Yɛnnɛɛ lo li yo ma.

«Mi se yege san ye ni naa,
katugu mi yen kagbaraga pyefɔ.»

Yawe Yɛnnɛɛ lo li yo ma.

«Mila gbu tɛge lere ni sanga pyew.

¹³ Ye ye kajogo ki jen ye yere ki na ko cɛ,

yege jen ye yo fɔ yè yiri ma je mi na Yawe Yɛnnɛɛ, ye Yɛnnɛɛ na na.

Ye saa na yanri na toro yarisunndo nambannda pungo na,

wa tigboroɔ nda fuun ti yen wetipiire ni ti nɔgo;

yee yenle mbe logo na yeri.» »

Yawe Yɛnnɛɛ lo li yo ma†.

† 3:6 3.6: Naa Izirayeli tara wunluwo pila kon shyen, lagame Izirayeli mege nga ki yeri, ko yen na para yonɔparawa kamenge kɛɛ wunluwo tara to sɛnre na. Asiri tara woolo paa pan ma pe koli ma kari pe ni kulolo wa Asiri tara; 2 Wunlu 17. † 3:13 3.13: Ye wele wa Zhere 2.20laga ki ni.

*Yenñele li yen na li woolo pe yinri
pe songoro pe pan li korogo*

¹⁴ Yawe Yenñele lo li yo ma fo:

«Ye songoro ye pan na korogo, yoro piile mbele ye yiri ma je, katugu muwi mi yen ye tafa we.

Mi yaa ka nungba nungba le ye ni, mbe yiri cara ti ni, mbe shyenzyen le ye ni, mbe yiri seye yi ni, mbe songoro ye ni wa Siyon ca.

¹⁵ «Mi yaa ka kundigile tēge ye go na mbe yala na nandanwa kala li ni. Pe yaa kaa ye yege sinni kajenme naa tijinliwe ni.

¹⁶ Na yaga ka lege wa tara ti ni, mbe piile legerē se sanga ŋa ni, ki wagati wi ni, pe se kaa para mi ŋa Yawe Yenñele na yon finliwe kesu wi wogo na naa. Yawe Yenñele lo li yo ma. Wi wogo ki se ka tigi lere nawa naa, pe se ka nawa to wi na naa, pe se si ka wa yege gbegele naa.

¹⁷ Ko wagati wo ni, pe yaa kaa Zheruzalemu ca ki yinri «Yawe Yenñele li wunluwo jongo». Cengele ke ni fuun ke yaa ka sa ke yee gbogolo wa, wa Zheruzalemu ca mbaa Yawe Yenñele li gbogo. Pe se koro mbaa tanri mbaa yala pe yera nawa jatere pere to ni.

¹⁸ Ki wagati wi ni, Zhuda tara woolo pe yaa ka pan mbe taga Izirayeli woolo pe na. Pe yaa ka pinle mbe yiri wa yonloparawa kameŋge kee tara ti yeri, mbe songoro wa pe tara ti ni, tara nda mila kan pe teleye pe yeri ti pye pe korogo ye.»

*Izirayeli tara woolo
pe songorokala Yenñele li korogo*

¹⁹ We Fo wi yo fo:

«Mila pye nala yee piin ma yo mila jaa mbaa ye jate paa na piile yen, mila pye naga jaa mbe tara nda ti tanla ti kan ye yeri; mbe tara laga tiyongo kan ye yeri, ŋga ki yongo woro cengele sanngala ke sogowo.

Mila pye naga yuun fun fo ye yaa kaa na yinri we to, fo ye se ka laga na na fyew.

²⁰ Een fo, jele ŋa wii sin wi maa polo wi java yege ŋga na, pa yoro Izirayeli woolo yanla java ma. Yawe Yenñele lo li yo ma.

²¹ «Magangala yen na yinrigi wa tinndiye pe na, Izirayeli woolo pe gbeere naa pe yenringbanga ŋga pe yen na yenri koyi, katugu pe kombele le; pe fage mi ŋa Yawe Yenñele, pe Yenñele na na.

²² Yoro piile mbele ye yiri ma je, ye songoro ye pan na korogo! Pa mi yaa ye sagala, mbe ye sho ye kambasinnde ti ni.»

Kona, a leele pe sho fo: «We mbele, we songoro na paan ma korogo, katugu mboro ma yen Yawe Yenñele, we Yenñele le.

²³ Kaselege ko na, yarisunndo gbogowo mba pi yen na piin wa tinndiye pe na,

ki tinme mba fuun pi yen na yinrigi wa yanwira ti na, pe yen na we fanla wi wagafe.

Ɛɛn fɔ kaselege ko na, pa Izirayeli woolo pe yaa showɔ pi ta Yawe Yɛnnɛlɛ,
we Yɛnnɛlɛ lo yeri.»

²⁴ «Maga lɛ wa we punwɛ sanga wi ni,
yarisunndo fɛrɛ woro nda we tɛlɛyɛ paa pye na gbogo, ti pe tunngo tɔnli
wi li,

pe simbaala naa sikaala konaa pe nɛrɛ ti ni,
naa pe pinambiile konaa pe sumborombiile pe ni.

²⁵ We daga mbe sinlɛ fɛrɛ ti ni,
we tifagawa pɪ pye paa we tɔnparaga yɛn;
katugu wɛ kapere pye Yawe Yɛnnɛlɛ, we Yɛnnɛlɛ li na, woro naa we tɛlɛyɛ
pe ni,

maga lɛ wa we punwɛ sanga wi ni fɔ ma pan ma gbɔn nala.
Wee yɛnlɛ mbe logo Yawe Yɛnnɛlɛ, we Yɛnnɛlɛ li yeri.»

4

*Yɛnnɛlɛ li yo Izirayeli woolo
pe pe kapere ti jɛn peri yaga*

¹ Yawe Yɛnnɛlɛ lo li yo ma fɔ:

«Izirayeli woolo, na yaga songɔɔ mbe pan,
na yaga songɔɔ mbe pan na kɔɔɔɔ,
na yaga ye yarisunndo tijangara ti kɔ mberi wɔ wa na yɛgɛ sɔɔɔɔ,
na yɛɛ koro mbaa janri la kee kɛɛ ki ni fuun ki na,

² na yaga wugu mi ɲa Yawe Yɛnnɛlɛ na yinwege wolo na mɛgɛ ki na,
na yaga ki pye kaselege ni, naa nawa lagawa ni konaa kasinɲɛ ni,
pa kona cɛngɛlɛ sanɲgala ke yaa nala yɛnri mbe duwaw ke na,
pa ke yaa gbɔɔɔɔ ta na fanɲga na.»

³ Katugu Yawe Yɛnnɛlɛ li yɛn naga yuun Zhuda tara woolo naa
Zheruzalɛmu ca woolo pe kan fɔ:

«Ye kɛrɛ fɔnndo kɔn ye yɛɛ kan,
yaga ka yariluguro lugu wa wuuro ti sɔɔɔɔ naa.

⁴ Yoro Zhuda tara woolo naa Zheruzalɛmu ca woolo,
ye ye yɛɛ kɛnɛkɛnɛ mbege naga fɔ yɛ pye mi ɲa Yawe Yɛnnɛlɛ na woolo,
ye ye kotoɔ ti pye kpoyi.
Nakoma na nanɲbanwa pi yaa yiri ye kɔɔɔɔ paa kasɔn yɛn,
mbaa sori ɲga lere se ya figi,
ye kapyere tijangara ti kala na.»

*Ɔɔɔɔ ɲga ki yaa to
Zhuda tara woolo pe na*

⁵ «Ye saga wogo ɲga ki yari Zhuda tara woolo pe kan,
ye ti Zheruzalɛmu ca woolo pege wogo ki jɛn!
Ye mbanlaga win wa tara ti ni ye leele pe yeri,
ye ye maganɲala ke yirige yege yo fɔ leele pe pe yɛɛ gbogolo wa cara nda
pɛ malaga sigemboɔ kan mari maga ti ni.

⁶ Ye kacɛn yaraga ka pye yege yirige wa naayeri mbaa Siyɔn ca kɛɛ ki nari!
Yaa fee, yaga ka yere!
Katugu mi yaa ti Ɔɔɔɔ mbe yiri wa yɔnɔɔparawa kamɛɲgɛ kɛɛ yeri mbe
pan,
ki yaa ka pye Ɔɔɔɔ gbɔɔ.

7 Jara† wì yew ma yiri wa wi larasaga;
 cengele ke tongofo wi yen wa konò na paan.
 Wi yiri wa wi censaga ki ni,
 mbe pan mbe ye tara ti jògò mberi yaga waga;
 ye cara ti yaa ka tongo mbe pye katara,
 lere se ka pye wa ti ni.

8 Ki kala na, ye jatere piriwen yariporò le ye yee na;
 yaa kunwò gbele, yaa yungbògòrò senre yuun,
 katugu Yawe Yenñele li nanjbanwa gbòò pi se kò ye ni.»

9 Yawe Yenñele lo li yo ma fò:
 «Ko pilige ko ni, wunlumbolo naa kundigile pe ni, pe yaa ka kotogo la.
 Saraga wofenne pe jigi wi yaa ka kòn pe na,
 Yenñele yòn senre yofenne pe nawa pi yaa ka wò pe na.»

10 Kona, a mì sho fò: «E, we Fò, Yawe Yenñele,
 ki cèn mà ki cènle woolo mbele poro naa Zheruzalemu ca woolo pe fanla
 wi,
 maga yo pe kan fò: <Ye yaa ka yeyinñe ta>,
 ma si yala, tokobi wi yen wa pe yòlògò ki na makò!»

11 Ko sanga wo ni, pe yaa kaga yo ki cènle woolo poro naa Zheruzalemu
 ca woolo pe kan fò:
 «Tifelege wèrègè ka yen na gbòòn na yinrigi wa gbinri wi ni, wa tinndiye
 pe na.
 Ki yen na gbòòn na paan na woolo pe kòrògò.
 Ki woro na paan mbe yarilire sigire fè, nakoma mbe yarilire pyo fè.

12 Tifelingbògò kayi,
 nga kì yiri wa na paan, mbe pan mbanla nandanwa kala li pye.
 Koni mì jate mì yaa kiti wi kòn pe na.»

13 Leele pe yen na yuun fò: «Wele, juguye pe yen na paan paa kambaara
 yen.
 Pe malaga gbónwotoroye pe yen paa tifelinjolo yen;
 pe shonye pè wege ma wè yonye na.
 Jòlògò yen we wogo, katugu pè we tongo pew.»

14 «Zheruzalemu ca woolo, ye ye kotofo ti pye kpoyi, ye tipere pyew ti wò
 wa,
 jango ye ta ye sho.

Ye yaa jatere pere ti yaga wa ye kotofo na
 sa gbòn fò wagati wiwiin?

15 Pe yen na senre ta nuru na yinrigi wa Dan tara ti ni, wa yonlòparawa
 kameñgè kèe yeri,
 ti yen na jòlògò panga wogo yari na yinrigi wa Efrayimu tara yanwira ti
 na.

16 Yege senre nda ti yo ye cengele sanngala ke kan,
 ye ti Zheruzalemu ca woolo peri logo fò:
 Malingbòonlò mbele pe ma pan ma ca ki yòn tòn mbege sho, pele yen na
 paan, ma yiri taleere ta ni.

† 4:7 4.7: Jara ña senre ti yo, wo wi yen Babiloni tara re, to ti yen cengele ke tongofo we.

Pe yen na malaga kɔŋɔlɔ waa na paan Zhuda tara cara ti meɛ ni.

¹⁷ Pe yaa pan mbe Zheruzalemu ca ki maga mbege fili paa yeɛe nga na
kere sigefenne maa ki piin we,
katugu pɛ yiri ma je na na.

Yawe Yenɲele lo li yo ma.

¹⁸ Ye tangalɔmɔ pee po naa ye kapere tijangara to ti ti

ki wogo nga ki gbɔn ye na.

Ye tipere ti tɔnli wowi,

kaselege yi, ki ye nawa pi tanga ye na,

ki yen na ye jɔlɔ fɔ wa ye sunndo wi na.»

Tara woolo pe kala

lɔa Zheremi wi nawa pi tanga wi na

¹⁹ E, na nawa, na nawa!

Kayaŋa yen wa na kotogo na fɔ jɛɲɛ.

Na kotogo ki yen ma wɛri na na;

mi se ya mbe pyeri,

katugu mi mbanlaga winmɛ pi logo,

ma malaga kɔŋɔlɔ ke logo.

²⁰ Tɔŋɔwɔ naa tɔŋɔwɔ sɛnre pe yen na yari,

pɛ tara ti ni fuun ti tɔŋɔ.

Pɔnla paara yinre ti jaanri yɔnɔ nungba,

mala wɔnɔsara ti jɔɔ go nungba.

²¹ Mi yaa koro mbaa ki malaga gbɔnkacɛn ɲa wi yaan fɔ sa gbɔn wagati
wiwiin?

Mi yaa koro mbaa ki mbanlaga magala li nuru fɔ sa gbɔn wagati wiwiin?

²² «Kaselege ko na, na woolo pe yen kambajɛnmbeɛ,
pee na jɛn;

pe yen piile mbele pe yen lembire,

tijinliwɛ woro pe ni.

Kapege pyege ko cɛ pɛ jɛn,

ɛɛn fɔ kaɲɲɛ pyege pee ko jɛn.»

Jɔɔwɔ gbɔɔ pyesanga

²³ Mi tara ti wele, mari yan ti woro ma yala, ti yen waga!

Mi naayeri wi wele, mi si yanwa kpɛ yan.

²⁴ Mi yanwira ti wele, mɛɛ ti yan ti yen na yeɛyeɛe!

Tinndiye pe ni fuun pe yen na tigile tigile.

²⁵ Mi wele, mi si sɛnwee pyɔ kpɛ yan naa!

Naayeri sannjɛɛ ti ni fuun ti fe ma kari.

²⁶ Mi wele, mɛɛ tara ti kɛɛ konsara tiyɔnɔ ti yan ti kanɲga ma pye gbinri
ɲa wi waga!

Ki cara ti ni fuun tila kanɲga ma pye katara,

Yawe Yenɲele li yeɛe sɔɔwɔ, li nanɲbanwa gbɔɔ pi kala na.

²⁷ Katugu pa Yawe Yenɲele li yo yeɛn fɔ:

«Tara ti ni fuun ti yaa ka koro waga,
ɛɛn fɔ mi se ka ti ti ni fuun ti tɔŋɔ pew.

²⁸ Ki kala na, tara ti yaa ka kunwɔ gbele.

Wa naayeri, wa yenɲele na, diwi wi yaa ye;

katugu mîgi yo, maga kôn maga tɛgɛ.
 Ki kala li se ye na go na,
 mi se si yôn kannga.»

Siyon ca ki tongo kala

29 Shôn lugufenne naa sandira wɔnfenne pe tinme pi kala na,
 ca woolo pe ni fuun pɛ fe.
 Pe yɛn na lara wa kɔɔɔ ti ni.
 Pɛ fe ma lugu wa waara ti na.
 Cara ti ni fuun ti koro waga,
 lere kpɛ si koro wa ca ki ni naa.
 30 Mboro Zheruzalemu ca nga pɛ tongo makɔ, yingi ma yaa pye san?
 Ali na ma kaa pariyeɛnɛ sɔɔɔgbanga woro nii,
 mbaa tɛ fereyaara nii,
 mbaa kale nii wa ma yengele ke ni,
 maa ko piin nɔɔ yɛɛ gbegele wagafe.
 Ma kɛɛnɛ pɛ je ma na,
 pe yɛn naga jaa ma ku.

31 Mi yɛn na jɔɔɔgɔmɔ pa nuru paa jele ɲa wi selara yiri wi ni wi jɔɔɔgɔmɔ
 pi yɛn,
 na jɔɔɔgɔ jenge ka nuru paa jele ɲa wi yɛn na wi pyo kɔɔɔɔɔɔɔɔ siin wi
 yɛn.
 Siyon ca woolo pe jɔɔɔgɔmɔ powi;
 pe yɛn na jɛɛn, na pe kɛyɛn yi yinrigi wa naayeri na yuun fo:
 «Ow! We wogo kɔ jɔɔɔ!
 We yɛn na kuun legbolele pe gbɔnɔɔ ti kɛɛ.»

5

Zheruzalemu ca woolo pe kapere

tɔ saa toro ti da wi na

1 Ye Zheruzalemu ca ki yanri ye toro wa ki nawa kɔɔɔgolo ke ni,
 ye wele jɛɔɔɔ, ye ca kagala ke yewe ye ke jɛn;
 ye wele wa katoro ti ni yege jɛn,
 na kaa pye mbe lere nɔɔɔɔɔ ta wa,
 lere nɔɔɔɔɔ pe, ɲa wi yɛn na kasinɔɔɔ ki piin,
 ɲa wi yɛn naga jaa mbaa tanri kaseleɔɔ na;
 pa kona mi yaa Zheruzalemu ca ki kala yaga.

2 Ali na paga ki yo mbe yo fo: «Mɔ wugu ki na Yawe Yɛɔɔɔɔɔ na yinwege
 wolo li mɛɔɔ ki na,»
 yagbogowo wuguro pe ma wugu.

3 E, Yawe Yɛɔɔɔɔɔ, naga yɛn ma, kaseleɔɔ ko ma ma yɛn na lagajaa wi le?
 Mɔ pe gbɔn, ɛɛn fo kii pe ya.
 Mɔ pe tongo, ɛɛn fo pee yɛnɛ ma yɛɛɛɛ sɛnɛ ti na.
 Pɛ pe yɛɛ ti waga ma wɛ walaga na,
 pee yɛnɛ mbe sɔɔɔɔɔ mbe pan ma kɔɔɔɔ.

4 Mɔla pye nala yɛɛ piin fo: «Ki leele mbele pe yɛn fyɔɔɔɔɔ fɛnnɛ,
 tijinliwɛ woro pe ni;
 katugu pee Yawe Yɛɔɔɔɔɔ li kono li jɛn,
 pee pe Yɛɔɔɔɔɔ li kakɔɔɔɔɔɔɔ li jɛn.

5 Ki kala na, mi yaa kari wa pe legbɔɔɔ pe yeri,

mbe sa para pe ni;
 ki woro nala koon shyen, poro wo na, pe Yawe Yenjele li kono li jen,
 pe pe Yenjele li kakonnedegele li jen.»
 Een fo poro fun, pe yiri ma je paa yege nga na falinere ma kaa ti tunngo
 pyetige ki kaw maga laga ti yee na,
 ma pe manda nda tila pye ma pe po pe Yenjele li na ti sangala†.
 6 Ki kala na, jara yaa yiri wa kologo ki ni mbe to pe na,
 dabaaga yaa yiri wa funwa lara falafala ti ni, mbe pan mbe pe koonlo,
 kamolo yaa pan mbe lara wa pe cara ti tanla, mbaa pe singi.
 Lere o lere ka yiri wa ca, wi yaa to wo na mboo koonlo yuroyuroyuro;
 katugu pe kajogoro ti lege,
 pe mbasinme pi gbogo.

7 Zheruzalemu ca woolo, mi yaa ye kapere ti kala yaga ye na mele?
 Ye piile pe je na na;
 yaara nda ti woro Yenjele,
 to pe yen na wungu ti mege ki na.
 Mila pe kala yon yaara ti ni fuun ti kan pe yeri,
 konaa ki ni fuun, pe yen na jatara naa nandara piin.
 Pe ma kari legere ma saa nanjaa wi go ki yin kanw.
 8 Pe yen paa shonye nambala yen, mbele pe tin pe yee ni pe lugusanga ni,
 pe ni fuun nungba nungba pe yen na gbele pe nambala yeenle pe jele pe
 punjo na.
 9 Naga yen ma, mii daga mbe jologo wa pe na ki kagala ke mege ni wi le?
 Yawe Yenjele lo li yo ma.
 Naga yen ma, mii daga mbanla kayanga ki wo ki cenle woolo mbele pe
 cenle li ni wi le?

10 Mbogo nga ki pe ezen keere ti maga, yege kaanla ye ye wa ti ni yeri
 jogo,
 een fo yaga kari tongo pew.
 Ye ezen tiire njere ti koonlo,
 katugu ti woro mi na Yawe Yenjele na woro.

11 Kaselege ko na, Izirayeli tara woolo naa Zhuda tara woolo
 panla java wi;
 Yawe Yenjele lo li yo ma.

Yawe Yenjele li woolo pe kiti kala

12 Zhuda tara woolo pe finle Yawe Yenjele li wogo na, ma yo fo:
 «Li se ya yaraga ka pye we na!
 Jologo kpe se gbom we na!
 Malaga se gbom we na, funjo se si to we na.
 13 Yenjele yon senre yofenne pe woro yaraga ka naa, kaawo tifelege ko ce;
 pe Yenjele yon senre ti yen wagafe.
 Jologo kagala ngele pe yen na yari, ke songoro ke to pe na!»

14 Ki kala na, Yawe Yenjele, Yenjele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen
 fo:
 «Ki kaa pye ko senre nda to ye yo,
 wele, mi yaa ti na senre ti pye paa kason yen wa mboro Zheremi ma yon;

† 5:5 5.5: Ko koro wo yen fo pe yiri ma je Yenjele li na, ma poro naa Yenjele sogowo pi joga.

ki leele mbele pe yaa pye paa kanngire yen, nda ki kason ki yaa sogo.

¹⁵ Wele, yoro Izirayeli woolo wele,
mi yaa cenle la yirige mbe wa ye na, mbe yiri fo wa lege;
Yawe Yenhele lo li yo ma.
Cenle lali na li yen fannga ni,
cenle na li yen wa maga le wa fafafa;
cenle na ye sili senre ti jen,
ye woro nali senre ti nuru.

¹⁶ Pe sanngbo wi yen paa fanga yen, nga ki yon ki yen ma yenge;
pe ni fuun pe yen malingboonlo kotogofenne.

¹⁷ Pe yaa ka ye yarilire naa ye yaakara ti ka,
mbe ye pinambiile naa ye sumborombiile pe tongo,
mbe ye simbaala naa ye nere ti ka,
mbe ye erizen tiire naa ye figiye tire ti jogo;
ye malaga sigecara nda ye ye jigi wi taga ti na,
pe yaa kari tongo tokobi ni.»

¹⁸ «Een fo konaa ki ni fuun, ko wagati wo ni, mi se ka ye tongo mbe ye ko pew. Yawe Yenhele lo li yo ma.

¹⁹ Na paga ka yewe mbe yo fo: <Yingi na, Yawe Yenhele, we Yenhele li si ki wogo nga ki ni fuun ki pye we na?> Kona ma pe yon sogo, fo mi yo fo: <Ki kaa pye ye je na na, na yarisunndo ta yege gbogo laga ye tara, ki kala na, ye yaa ka saa tunngo piin cenle la yege woolo kan tara ta yege ni, nda ti woro ye tara.> »

*Yenhele laa li woolo pe yeri
ma yo li yaa jologo wa pe na*

²⁰ «Yege senre nda ti yari Zhakobu setirige piile pe kan,
ye ti Zhuda tara woolo peri logo, fo:

²¹ <Yege senre nda ti logo,
yoro cenle woolo mbele tijinliwe fufenne naa kambajenmbele!
Yengele yen ye na, een fo ye woro na yaan;
nungbogolo yen ye na, een fo ye woro na nuru†.

²² Ye woro na fye na yege wi le?

Yawe Yenhele lo li yo ma.

Ye woro na seri fyere ti na na yege sogowo wi le?

Muwi mi taambugo ki tege ma konlo gbom kogojje wi kan,
maga pye konlo na li yen kosagafu, na wi se ya kaanla.

Kogojje wi tonmo mba pi maa yinrigi na tuun, pi maa tinni ngbanga, een fo pi se ya mbeli kaanla;

pi maa tinme gbom yinrigi, een fo pi se ya toro konlo lo na.»

²³ Een fo ki cenle na li woolo pe yen kotongbanga fenne, ma pye leele mbele pe yiri ma je;

pe je na konlo li na ma kari pe yee kon.

²⁴ Pe yere woro naga yuun wa pe yee nawa mbe yo fo:

<Ye ti waa fye Yawe Yenhele, we Yenhele li yege,
lo na li ma tisara ti kan we yeri ti wagati wi na we,
tisara kongbannda naa pungo woro ti ni,
mbe yapeleye ya kan we yeri yarilire konyapeleye.>

† 5:21 5.21: Ye ki verise na wi senre ti taanla Eza 6.9-10naa Maki 8.18lara ti ni.

25 Ye kajogoro to ti ti ki kagala kè gbòn ma piri;
ye kapere to ti ti yè ki yarijendè ti la.

26 «Katugu lepeele yèn wa na woolo pe sògowa.
Pe ma lara na leele pe singi, paa sannjegele yigifo yèn;
pe ma mèrè jan wa leele pe yègè na pe yinri.

27 Sannjegele yigifo wi maa ngonjogo ki yin sannjegele ke ni yègè nga na,
pa pè pe yinrè ti yin ma, yaara nda pè ja nambara ni ti ni.
Pa pègè pye ma, ma fannga ta konaa ma yarijendè legèrè ta.

28 Pè tugbolo ma toro na yengele;

pe kapege pyewe pì kèè toro.

Paa kiti wi kòn kaselege na, mbe pijiriwe wi tanga ki kan wi yeri,
èèn fò poro wogo ko yèn na yongo na kee yègè.

Paa yènle mbe fyonwo fò wi tanga ki kan wi yeri.

29 Naga yèn ma, mii daga mbe ki kagala ke fògò tòn pe na wi le?

Yawe Yènnele lo li yo ma.

Naga yèn ma, mii daga mbanla kayanga ki wò ki cènle woolo mbele pe
cènle li ni wi le?

30 Kapegbogo naa katijangara yèn na piin wa tara ti ni.

31 Yènnele yòn senrè yofenne pe yèn na yagbogowo senrè yuun,
saraga wofenne pe yèèra tònli wo cè pe yèn na jaa.

Ki kagala koro ke yèn mala woolo pe ndanla!

Èèn fò wa ki kagala ke kosaga, ye yaa ki pye mèlè san?»

6

Zheruzalemu ca juguye pe pan

maga maga, maga fili

1 «Yoro Benzhamè cènle woolo, ye fe ye yiri wa Zheruzalemu ca ki ni.

Ye mbanlaga ki win wa Tekowa ca.

Ye wirige ka yirige paa kacèn yèn wa Beti Hakeremu ca;

katugu jologo naa jogowa gbòò pà yiri wa yonloparawa kamenge kèè yeri
na paan.

2 Siyon ca tiyongo naa ki mègè, ko nga ki yèn denge ni,
mi yaa ki tongo yèèn pew.

3 Leele pele yèn na paan ca ki mègè ni paa simbaala konrifenne yèn, naa
pe simbangbeleye ni.

Pè pe malingboonlo paara yinrè ti kan maga maga;

pe ni fuun nungba nungba pe simbaala pe yèn na pe tasaga yan ki kaa†.

4 Pe yèn na yuun fò: «Ye ye yèè gbègele ye sa to ca ki na!

Ye yiri we sa to ki na yonlo fungbanga na!

E, jologo yèn we wogo, katugu yonlo kila tuun mako,
yinmè pila tuun tara.

5 Ye yiri we sa to pe na yembine,
we pe wunluwo yinrè ti jaanri.» »

6 Yawe Yènnele na yawa pi ni fuun fò, pa li yo yèèn fò:

«Ye tire kòn ye lugusara gbègele Zheruzalemu ca ki na.

Ca kayi nga ki daga jologo mbe to ki na;

† 6:3 6:3: Nga ki yo fò: *Simbaala konrifenne naa pe simbangbeleye ko yèn na para wunlumbolo*
pele naa pe malingboonlo senrè na, mbele pe yaa pan mbe to Zheruzalemu ca ki na.

lewelēwē kapyere to ti yēn na piin wa ki ni.

⁷ Pulugo tōnmō maa pulo na yinrigi yēge ŋga na,
pa ki ca ki tipere ti maa pulo ma.

Lewelēwē kapyere naa jōgōwō kapyere to cē ti yēn na piin wa ki ni.
Jōlogō naa tege ki yēn na yēge sōgōwō sanga pyew.

⁸ «Zheruzalemu ca woolo, ye yēnlē na yērēwē sēnrē ti na,
nakoma mi yaa na yēē laga ye na,
mi yaa Zheruzalemu ca ki kanŋga mbege pye laga ŋga ki yēn waga,
laga ŋga lere se ya cēn wa ki ni.»

*Izirayeli woolo pē je
mbe logo Yēnŋelē li yeri*

⁹ Yawe Yēnŋelē na yawa pi ni fuun fō, pa li yo yēēn fō:

«Izirayeli woolo sanmbala mbele pē koro go na,
ye pe wulowulo pyew paa yēge ŋga na pe ma kaa ērēzen pire cō pew we;
ko punŋo na, ye sōngōrō yeri san paa yēge ŋga na ērēzen pire cōfō wi ma
kaa ērēzen tiire ti san we.»

¹⁰ Mi yaa para ambo ni?

Ambo mi yaa yērēwē kan wi yeri wi logo na yeri?

Wele, pe nunŋbogolo kē jili pe na,

pe se ya jatere tēge na sēnrē ti yeri.

Yawe Yēnŋelē li sēnrē ti pye pe yeri tifagawa yaraga,

pe woro na tanwa kpe yaan wa ti ni.

¹¹ Na nawa pī yin na na Yawe Yēnŋelē li nanŋbanwa pi ni,
mi se ya mboō kun na yēē ni naa.

Yēnŋelē, ma nanŋbanwa kala li wa piile pe na wa ca nawa konŋolo ke ni,
konaa lefōnmbōlo mbele pē gbogolo pe na.

Pe yaa ka ki nanŋbanwa kala li wa nana wo naa jēle wi na,

naa lelēle poro naa lelēnŋbanŋala ke na.

¹² Pe yinrē ti yaa ka pye leele pele yēge woro,

naa pe kēerē konaa pē jēle pe ni;

katugu mi yaa kēē wa ki tara nda ti woolo pe na.

Yawe Yēnŋelē lo li yo ma.

¹³ Mbege le piile pe na mbe saga wa lelēle pe na,

pe ni fuun pe yēera tōnli wo pe yēn na jaa;

mbege le Yēnŋelē yōn sēnrē yōfēnnē pe na mbe saga wa saraga wōfēnnē
pe na,

pe ni fuun pe yēn yagbogolo yōfēnnē.

¹⁴ Pe woro na yēge teri na woolo pe yama wogo ki yeri,

mbe pe wērē pye tiyōngō.

Pe yēn naga yuun wi cē fō: «Yeyinŋge pan, yeyinŋge pan!»

Ma si yala, yeyinŋge woro wa.

¹⁵ Naga yēn ma, fērē pe yigi pe katijangara nda pē pye ti kala na wi le?

Ayoo, ali yērē fērē yana lo si pe yigi,

pee fērē jēn naa.

Ki kala na, pe yaa ka to mbe tōngō,

mbe pinlē mbele pe yaa ka to mbe tōngō pe ni.

Na mi ka ka jōlogō wa pe na sanga ŋa ni,

pe yaa ka kurugo mbe to.

Yawe Yennɛle lo li yo ma.

¹⁶ Pa Yawe Yennɛle li yo yɛn fɔ: «Ye sa yere wa kɔngolo ke na, ye welewele!

Ye yewe kolɛɛle ke wogo na,
ye kono jenne li lagaja yaa tanri li na.

Pa kona ye yaa yeyinngɛ ta.»

Ɛɛn fɔ, a yɛ sho fɔ: «We se tanga ki kono li na.»

¹⁷ «Kona, a mi si kɔrɔsiri pyefenne tɛɛ wa ye sɔgowɔ paa ye yerɛgi,
yaa nunɔgbolo jaan mbanlaga magala li yeri.

Ɛɛn fɔ, a yɛ sho fɔ: «We se logo li yeri!»

¹⁸ «Ki kala na, cɛngɛle woolo, ye nunɔgbolo jan ye logo!

Yoro janwa woolo, yege jɛn ye wali ki na, kala na li yaa ka pe ta we.

¹⁹ Tara woolo, yege sɛnrɛ nda ti logo!

Mi yaa jɔlɔgɔ gbɔgɔ wa ki leele mbele pe na;

ko ki yɛn pɛ jatere pere tɔnli we;

katugu pee yɛnle mbanla sɛnrɛ ti jate,

pɛ je na lasiri sɛnrɛ ti na.

²⁰ Wusuna nuwɔ taan ɲa wì yiri wa Saba tara, mi yaa yingi pye wo ni?

Gbagara kannɔgɛ nuwɔ taan woro nda ti yiri wa taleere ti ni, mi yaa yingi pye to ni?

Ye saara sogoworo ti silan ndanla;

ye yaayoro saara ti la woro na na.» »

²¹ Ki kala na, pa Yawe Yennɛle li yo yɛn fɔ:

«Ye wele, mi yaa kurugo yaraga tɛɛ wa kono, wa ki leele mbele pe yege
pe kurugo ki na;

teele naa piile pe yaa kurugo ki na,

pe cɛnyɛnle naa pe wɛnnɛ pe yaa kurugo ki na,

pe ni fuun pe yaa ka tɔngɔ.»

Izirayeli woolo pe juguye

pe yɛn na paan

²² Pa Yawe Yennɛle li yo yɛn fɔ: «Ye wele, cɛnle là yiri wa yonlɔparawa
kamenɔge kɛɛ tara ti yeri na paan,

cɛnle gbene la na yinrigi fɔ wa tara ti kɔsaga ki na na paan.

²³ Sandira naa njaanra yɛn pe kɛɛ, pɛri yirige.

Pe yɛn lewelimbɛle, paa lere yinriwe ta.

Pe tinme pi yɛn paa kɔgoje tinme yɛn,

pe yɛn ma lugu shɔnye na.

Pɛ gbɛɛle malaga ki na paa lere nunɔgba yɛn,

mbe pan mbe malaga gbɔn mboro Siyon ca ma ni.»

²⁴ «Naa wɛge sɛnrɛ ti logo,

a we wire ti si fanla we na;

we sunndo wì kɔn we na,

a waa jɔlɔ paa jɛle selara ma kaa yiri wi ni we.

²⁵ Yaga ka yiri mbe kari wa wasege ki ni dɛ,

yaga ka kari wa kɔngolo ke ni dɛ;

katugu juguye pe yɛn wa, tokobiye pe yɛn pe kɛɛ,

sunndo kongo ki yɛn kɛɛ ki ni fuun ki na.»

²⁶ «Na woolo, ye jatere piriwen yaripɔrɔ le ye yɛɛ na,

yaa kongi wa conro ti ni yesanga ki kala na.
 Yaa gbele paa yege nga na lere ma kaa na wi pinambyo nungba kunwo
 gbele we;
 yaa gbele yaa yungbogoro senlegere yuun,
 katugu jogowo pyefo wi yaa ka pan mbe fo mbe to ye na.»

Izirayeli woolo

pe jatere wi se ya kannga

²⁷ «Zheremi, mbo tege wa na woolo pe sogowo paa fenle yen, na wi ma
 tuguron ti segesege ma wele;

jango ma pe segesege ma pe tangalomo pi jen.

²⁸ Pe ni fuun pe yen leele mbele pe yiri ma je konaa nungbongbanla fenne,
 pe yen leele mege jogofenne;

pe koto ro ti ngban pe na paa tuguyenre naa tuguworo yen,

pe ni fuun pe yen jogowo pyefenne.

²⁹ Fenlenaja wi fugufugu wi ma kason ki fe jenge,

kason ki ma sunmu wi sogo mboo yan;

een fo wi maa wi yee tege jaga, ma yo fo wi yaa tuguron ti yan mberi fire
 ti wo ti ni,

katugu fire ti se ya wo ti ni.

³⁰ Pe yaa kaa ki leele pe yinri warifuwe na wi yen tonli fu,

katugu Yawe Yenjele li je pe na.»

7

Zheremi wila Yenjele senre yo

wa sherigo gbogo ki yon na

¹ Yawe Yenjele laa ki senre nda ti yo Zheremi wi kan ma yo fo:

² «Kari ma sa yere wa sherigo gbogo ki yon na, maga senre nda ti yo,
 ma yo fo: <Yoro Zhuda tara woolo mbele fuun ye maa yin laga ki yeyonro
 nda ti ni, ma saa na foli Yawe Yenjele li yege sogowo nali gbogo, ye Yawe
 Yenjele li senre ti logo.>

³ Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yenjele le, pa li
 yo yeen fo: <Ye ye tangalomo naa ye kapyere ti kannga. Na ki ka pye ma,
 pa mi yaa ye yaga ye cen laga ki tara nda ti ni.

⁴ Yaga ka ye jigi wi taga ki yagbogowo senre nda ti na, mbe koro mbaa
 ki yuun fo: Yawe Yenjele li sherigo gbogo ki yen namena! Yawe Yenjele
 li sherigo gbogo ki yen namena! Ee, lagame Yawe Yenjele li sherigo gbogo
 ki yen!

⁵ Na yaga ye tangalomo naa ye kapyere ti kannga kaselege na, na ye kaa
 leele pe kiti konkagala ke yege woo kasinnge ni,

⁶ na ye woro na nambannjeenle, naa pijiriwele konaa nangunjaala pe
 jolo, na ye woro na leele mbele jeregisaga fu pe kuun laga tara ti ni, na
 yee taga yarisunndo ta yege pungo na mbe jologo wa ye yee na,

⁷ pa kona mi yaa ye yaga ye cen laga ki laga nga ki ni, ki tara nda mi
 kan ye teleye pe yeri, ti pye pe woro sanga pyew fo tetete.>

⁸ «Een fo ye wele, ye ye jigi wi taga yagbogowo senre na, nda ti se ya
 mbe yaraga ka yon ye kan.

⁹ Yingi! Ye maa yuun, na leele kuun, na nandara naa jatara piin, na
 wungu yagbolo na; ye maa wusuna nuwo taan sori yarisunngo Baali ki
 kan, ye taga yarisunndo ta yege na, nda yee jen;

¹⁰ ko pungo na, ye mɛɛ pan ma yere na yɛɛ sɔgɔwɔ laga ki go nga ki ni, ko nga na mɛɛ ki yɛn na yinri ki na, mbe sho fɔ yɛ sho, mbe si yala ye yɛn naga katijangara nda ti ni fuun ti piin bere.

¹¹ Naga yɛn ma, ki go nga na mɛɛ ki yɛn na yinri ki na, yaa ki jate ki yɛn benjanri pyefenne larasaga wi le†? Ma si yala, mi wo yɛn naga yaan ma. Yawe Yɛnnɛle lo li yo ma.

¹² «Ye kari wa Silo ca, wa laga nga na censaga kpoyi kila pye we, ko nga mila keli mala mɛɛ ki taga ki na we. Nga mi pye ki laga ki na, Izirayeli woolo mbele na woolo pe kapere ti kala na, ye saga wele†.

¹³ Koni, Yawe Yɛnnɛle lo li yo ma fɔ: Ki kaa pye yɛ ki kagala ngele ke ni fuun ke pye, ki kaa pye mi para ye ni pilige pyew, ɛɛn fɔ yee yɛnle mbe logo na yeri; ki kaa pye mi ye yeri, ɛɛn fɔ yee sho na yeri,

¹⁴ ki kala na, ki go nga na mɛɛ ki yɛn na yinri ki na, ko nga yɛ ye jigi wi taga ki na, ki laga nga mila kan ye teleye pe yeri, mi yaa ki go nga ki pye paa yɛɛ nga na mila Silo ca wogo ki pye we.

¹⁵ Mi yaa ye purɔ na yɛɛ yɛɛ sɔgɔwɔ, mbe ye lali na yɛɛ ni, paa yɛɛ nga na mila ye sefenne, Efrayimu setirige piile pe purɔ na yɛɛ yɛɛ sɔgɔwɔ we.»

Yɛnnɛle li yo li se logo

Izirayeli woolo pe yeri naa

¹⁶ «Mboro wo na Zheremi, maga ka yɛnri ki leele mbele pe kan, maga ka gbele mbanla yɛnri pe kan, maga kanla yɛnringbanga yɛnri pe kan, katugu mi se logo ma yeri.

¹⁷ Nga pe yɛn na piin wa Zhuda tara cara ti ni konaa wa Zheruzalemu ca nawa kongolo ke ni, ma woro naga yaan wi le?

¹⁸ Piile pe yɛn na kanngire jaa, teelee pe yɛn na kason gberi, jɛɛle pe yɛn na muwe gbɔɔn mbe won wa mboo kan pe yarisunngo nga pe yinri «naayeri wunlunjo»† ki yeri. Pe yɛn na duven ɲa pe ma wo saraga wa kaan yarisunndo ta yɛɛ yeri mala nanngbanwa pi yirige na ni.

¹⁹ Naga yɛn ma, mi na nawa po pe yɛn na ngbanni wi le? Yawe Yɛnnɛle lo li yo ma. Ayoo dɛ, pe yɛn naga piin pe yɛɛ na, mbe fɛɛ wa pe yɛɛ na.»

²⁰ Ki kala na, pa we Fɔ, Yawe Yɛnnɛle li yo yɛɛn fɔ: «Wele, na nanngbanwa naa na nanngbanwa gbɔɔ kala li yaa to ki laga nga ki na, naa senweele poro naa yaayoro ti na, naa yan nawa tire to naa kɛɛ yarilire ti na. Pi yaa jogɔwɔ pye paa kason yɛn, nga ki se figi.»

Izirayeli woolo pɛ je

mbe logo Yɛnnɛle li yeri

²¹ Yawe Yɛnnɛle na yawa pi ni fuun fɔ, Izirayeli woolo Yɛnnɛle le, pa li yo yɛɛn fɔ: «Ye ye saara sogoworo to naa ye yaayoro saara sannda ti taga ti yɛɛ na, yeri kara ti ka!

²² Katugu sanga ɲa ni mila ye teleye pe yirige wa Ezhipiti tara, mi sila yaraga ka yo pe kan. Mi sila kono kan pe yeri saara sogoworo naa saara sannda ti womo wogo na.

† 7:11 7:11: Zhezu Kirisi wila ki sɛnre nda ti yo fun; Mati 21.13; Maki 11.17. † 7:12 7:12: Silo ca ko kila pye faa ca kpoyi ye, Zhou 18.1; 1 Sami 1.3; 3.21; 4.3; Yuuro 78.60; Zhɛre 26.6. ɛɛn fɔ leele pe kapere ti kala na, Yɛnnɛle lɛa yere ki na, a pɛge tongo. † 7:18 7:18: Naayeri wunlunjo, Babiloni tara fenne pe yarisunngo jelege Ishitari ko paa yɛn na yinri ma. Kila pye pe kagbɔgo yon fɔ jenge, paa yɛɛ nga na Kana tara fenne pe yarisunngo Asitarite kila pye; 1 Sami 7.3.

²³ Eén fō sennē nda mila yo pe kan ti nda fō: «Yaa nuru na yeri, pa kona mi yaa pye ye Yennēle, yoro fun ye yaa pye na woolo. Kono na fuun mi kan ye yeri, yaa tanri li na, kona ye yaa ferewe ta.»

²⁴ Eén fō pe sila logo na yeri, pe sila si nungbolo jan na sennē ti yeri. Pè tanga ma yala pe yēera nandanwa kala lo ni, pe yēera jatere pere to ni. Ki pye ma, pee kari yēge, pè songoro pungo na wi.

²⁵ «Maga le pilige nga ni ye teleye pè yiri wa Ezhipiti tara fō ma pan ma gbōn nala, milan tunmbyeele, Yennēle yon sennē yofenne pe ni fuun pe torogo wa ye yeri. Mila koro na pe tunnu ye yeri suyi pilige pyew.

²⁶ Eén fō ye sila logo na yeri, ye sila nungbolo jan na sennē ti yeri. Yaa ye nungbolo li ngban, ma kapere pye ma we ye teleye pe na.

²⁷ «Mboro Zheremi, na maga ka saga sennē nda ti ni fuun ti yo pe kan, pe se logo ma yeri. Na maga pe yeri, pe se ma yon sogo.

²⁸ Kona, maga yo pe kan, ma pe pye fō: «Ye yen cēnle woolo mbele pe woro na nuru Yawe Yennēle, pe Yennēle li yeri, pee si yenle yerewe sennē na. Kaselege ki kō ma wō wa pew, kaselege sennē woro wa pe yon naa.» »

Kapegbogo wagati

²⁹ We Fō wī yo fō: «Yoro Zhuda tara woolo, ye yinzire titōnro nda ti yen naga nari ma yo yē ye yē kan na yeri, yeri kōonlo yeri wa†.

Ye kari wa tinndiye pe go na ye saa kunwō yuuro koo, katugu mi ŋa Yawe Yennēle, mī je ki leele mbele pe na, mī pe wa, naa pānla nanḡbanwa pī yirige na ni we.»

³⁰ «Zhuda tara woolo pè kapege pye na yēge sōgōwō, Yawe Yennēle lo li yo ma. Go ŋga na mēge ki yen na yinri ki na, pè pe yarisunndo tijangara ti tege wa ki ni maga tege fyōngō ni.

³¹ Wa Benī Hinōmu gbunlundēge ki ni, pè sunzaga kan wa, ŋga pe yinri Tofeti, jango mbaa pe pinambiile naa pe sumborombiile pe piin saraga, mbaa pe sori kasōn ni wa ki na. Ma si yala, mī sila ki wogo ŋga ki kono kan pe yeri, mī sila si sōnri ki na yere.»

³² Ki kala na, pa Yawe Yennēle li yo yēen fō: «Pilige ka yen wa na paan, pe se kaa yuun naa fō Tofeti, nakoma Benī Hinōmu gbunlundēge; een fō pe yaa kaa ki yinri fō: «Legbogo gbunlundēge.» Pe yaa kaa gboolo pe nii wa Tofeti laga ki ni, laga lama pī kala na†.

³³ Ki leele mbele pe gboolo pe yaa ka pye naayeri sannjere to naa yanyaara ti yaakara; lere se ka tā mberi puro.

³⁴ Mi yaa ti nayinme yuuro, naa yōgōrimō yuuro, naa japene yuuro naa pijaala yuuro ti kō ti wō wa Zhuda tara cara ti ni konaa wa Zheruzalemu ca nawa kongolo ke ni; katugu tara ti yaa ka koro kataga.»

8

¹ Yawe Yennēle lo li yo ma fō: «Ko sanga wo ni, pe yaa ka Zhuda tara wunlumbolo pe kajeere ti wō wa fanra ti ni, naa tara teele pe woro ti ni, naa saraga wōfenne pe woro ti ni, naa Yennēle yon sennē yofenne pe woro ti ni konaa Zheruzalemu ca woolo pe woro ti ni.

† 7:29 7.29: Kila pye Izirayeli woolo pele ma pe yinzire ti yaga ti ma tōnlōndōnlo, mbege naga fō pe yen ma tege pe ye Yennēle li kan; Nombu 6.5,9; Kiti 13.5,7; 16.17; 1 Sami 1.11. † 7:32 7.32: Mbege ta Tofeti laga kō kila pye pe sunzaga, pe sila daga mbaa gboolo pe nii wa kō laga kō ni, katugu ki wogo ki mbaa sunzaga ki jōgō pe yeri.

² Pe yaa ka ki kajeere ti jaraga yonlo naa yenge konaa wonngolo ke ni fuun ke yegɛ sɔgɔwɔ; katugu ko yaara to tila pe ndanla, a paa saara woo ti yeri, ma taga ti na, na jɛlɛ ti yeri konaa nari gbogo. Lere se ka ta mbe ki kajeere ti wɔ mberi le fanga ni naa; ti yaa ka pye fyongɔ wa tara ti na.

³ Mi yaa ka ki lepeelee mbele pe purɔ mbe kari pe ni laga o laga nga ni, sannbala mbele fuun pe yaa ka koro go na pe ni, kunwɔ po yaa ka mbɔnrɔ pe yeri mbe wɛ yinwege ko na. Yawe Yɛnnɛlɛ na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma.»

*Yɛnnɛlɛ li yaa ka jɔlɔgɔ wa
li woolo pe na pe kapere ti kala na*

⁴ «Ki yo ki leele mbele pe kan fɔ Yawe Yɛnnɛlɛ pa li yo yɛɛn fɔ:

«Naga yɛn ma, na lere ka to wila yiri naa wi le?

Naga yɛn ma, na lere ka punɔ mbe konɔ li wa, wila songɔrɔ wa li ni naa wi le?

⁵ Yɛngi na Zheruzalemu ca woolo pɛ si yiri ma je, ma koro wa pe mbasinmɛ pi ni sanga pyew?

Yɛngi na pɛ si koro na kee yegɛ wa pe kombele li ni, ma je mbe songɔrɔ mbe pan mi ɲa pe Yɛnnɛlɛ na kɔrɔgɔ?»

⁶ Mi nungbolo jan ma logo pe yeri, pe woro na sensinnde yuun.

Wa kpɛ suu tipere ti yaga mbe yo fɔ:

«Yɛngi mi pye yɛɛn?»

Pe ni fuun pe yɛn na fee na kee yegɛ go fu, paa yegɛ ɲa na shɔn ma kaa na gbɪnri na kee malaga na we.

⁷ Ali yɛrɛ jagapan mbɔo ta wa naayeri, wuu pansanga wi jɛn; ketɛnɛ, naa ndinɛ konaa kunaagbe wi ni, pɛ pe songɔrɔsanga wi jɛn.

Ɛɛn fɔ na woolo poro na, pee mi ɲa Yawe Yɛnnɛlɛ na kakɔndɛgɛngɛlɛ ke jɛn.»

⁸ «Mɛlɛ ye ma sila ye yɛɛ piin ma yo fɔ:

«We yɛn kajɛnmɛlɛ, Yawe Yɛnnɛlɛ li lasiri wi yɛn we yeri?

Ma si yala, kaselege ko na, lasiri sɛwɛ jɛnfɛnnɛ pe sɛwɛ yɔnlɔgɔ kannɔgagala, yagbogowo sɛnrɛ ke maa yɔnlɔgi;

pɛ lasiri sɛnrɛ ti kannɔgala mari pye yagbogowo sɛnrɛ.

⁹ Kajɛnmɛlɛ pɛ fɛrɛ shɔ,

pe sunndo wila kɔɔn pe na, pɛnɛ pe yigi,

katugu pɛ Yawe Yɛnnɛlɛ li sɛnrɛ ti tifaga.

Naga yɛn ma, pe kajɛnmɛ pi yɛn se yeri?» »

¹⁰ We Fɔ wi yo fɔ: «Mi yaa pe jɛlɛ pe kan nambala pele yegɛ yeri,

mbe pe kɛɛrɛ ti kan ti shɔfɛnnɛ pe yeri;

katugu mbegɛ lɛ piilɛ jɛlɛ jɛlɛ pe na mbe saga wa lelɛlɛ pe na,

pe ni fuun pe yɛɛra tɔnli wo pe yɛn na jaa;

mbegɛ lɛ Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ yɔfɛnnɛ pe na mbe saga wa saraga wɔfɛnnɛ pe na,

pe ni fuun pe yɛn yagbogolo yɔfɛnnɛ.

¹¹ Pe woro na yegɛ teri na woolo pe yama wogo ki yeri

mbe pe wɛrɛ pye tiyongɔ.

Pe maa ki yuun wi cɛ ma yo fɔ: «Yɛyinɲge pan! Yɛyinɲge pan!»

Ma si yala yɛyinɲge woro wa.

12 Naga yen ma, fere pe yigi pe katijangara nda pè pye ti kala na wi le?
 Ayoo, ali yere fere yanna lo si pe yigi,
 pee fere jen naa.
 Ki kala na, pe yaa ka to mbe tongo
 mbe pinle mbele pe yaa ka to mbe tongo pe ni,
 na mi ka ka jologo wa pe na sanga nga ni,
 pe yaa ka kurugo mbe to.
 Yawe Yenjele lo li yo ma.»

13 Yawe Yenjele lo li yo ma fo:
 «Mi yen na jaa mbe ko pe ni pew.
 Ezezen pire kpe se ka yan ezezen tiire na naa,
 figiye tige pire kpe se ka yan figiye tire na naa.
 Ti were ti yaa ka fanla;
 yaraga nga mila kan pe yeri, mi yaa kaga sho pe yeri.»

14 «Yingi na we si koro we cen laga nungba?
 Ye pan we gbogolo we kari malaga sigecara ta ni we sa ku wa,
 katugu Yawe Yenjele li yen na jaa mbe we gbo;
 li shonro tonmo kan we yeri ma yo woo wo,
 katugu we kapege pye Yawe Yenjele li na.

15 We jigi wila pye mbe yeyinnye ta, een fo we si yaraga kpe yan;
 we jigi wila pye we jologo ki kowo po na, een fo sunndo kongo ki yen we
 na.

16 Pe yen na juguye pe shonye pe tinme pi nuru na yinrigi wa Dan tara ti
 kee yeri,
 pe shonye nambala pe gbelege ki yen na tara ti ni fuun ti tigile.
 Pe yen na paan na tara to naa ti nawa yaara ti ni fuun ti nii,
 konaa cara to naa mbele pe yen ma cen wa ti ni pe ni.»

17 Yawe Yenjele lo li yo ma fo: «Ye wele, mi yaa wooro pere yirige mbe
 wa ye na,
 nda lere se ya mbe jenme pye mberi yigi;
 ti yaa kaa ye noori.»

*Yenjele li woolo pe kapyere
 tila Zheremi wi nawa pi tanga
 wi na*

18 E, na nawa mba pi tanga, were se ta mbege ko,
 na jatere wi piri na na fo jenge.

19 Ye wele, mi yen nala woolo pe gbeere ti nuru
 na yinrigi taleere ta ni na sagafo jaa.
 Naga yen ma, Yawe Yenjele li woro wa Siyon ca ki ni naa wi le?
 Siyon ca ki wunlunana wi woro wa ca ki ni wi le?

Yenjele li yo fo: «Yingi na, a pè silan nawa pi ngban pe yaara yanlere nda
 paa gbogo ti ni,
 ki yarisunndo go fu woro nda ti yen cengele kele yegge woro ti ni?»

20 Zheremi wi yo fo: «Yarilire konsanga wi toro mako, yonro ti ko,
 een fo ali ma pan ma gbɔn, we fa sho gben!»

²¹ Jòlògò nga kì to na woolo pe na, ki yen nala jòlò wa na kotogo na fò
jèngè;

yésanga gbòn na na, sunndo kòngò na ta.

²² Naga yen ma, wéré faworo woro wa Galaadi tara ti ni wi le?

Wéré pyefò woro wa naa wi le?

Yingi na, na woolo pe yama pi si woro na koo?

²³ E, ndéé ki pye na go ki ja kannga ma pye lógò,
ndéé ki pye na yèngèlè ke ja kannga ma pye pulugo ma yin yèntunwò ni,
mi jèn naa gbèlè yònlò naa yèmbine,
na woolo pe gbogò ki kala na.

9

Yagbogowo pì tara ti yin

¹ E, ndéé ki pye mi jèn na saga ta wa gbinri wi ni paa canakarifènnè pe
yèn,

mi jèn na laga na woolo pe na, mbe kari fò lege;

katugu pe ni fuun pe yèn jataala naa nandaala,

pe yèn javapyèfènnè.

² Pè pe ngayinngèlè ke yirige ma ke gbègèlè mbaa finlèlè
paa pe ma kaa sandiga marga tile maga ngban mbe wòn.

Pè fannga ta wa tara ti ni, èn fò kii pye kaselege ko ni;

pe yèn na kapege ki piin na ka tari ki na suyi,

pe silan jèn naa.

Yawe Yènnèlè lo lì yo ma.

³ Pe ni fuun nungba nungba pè pe yèé yingiwè jèn pe wènnè pe ni,
lere kpè ka ka taga wi nòsepyò wi na;

katugu nòsepiilè pe ni fuun pe maa pe yèé fanla,

wènnè pe ni fuun pe yèn leele mègè jògòfènnè.

⁴ Pe yèn na pe lewee yèenlè pe fanla,

pe woro na kaselege yuun.

Pè pe yòn ki tara yagbogolo yomò pi ni,

pè bala na kapege ki piin fò ma pe yèé fannga ki kò.

⁵ Pe yèn ma cèn wa yagbogowo pi sògòwò;

pe yagbogowo pi kala na, pè je mbanla jèn pe Yènnèlè.

Yawe Yènnèlè lo lì yo ma.

⁶ Ki kala na, Yawe Yènnèlè na yawa pi ni fuun fò, pa lì yo yèen fò:

«Ye wele, mi yaa pe yan paa warifuwe yèn, mbe pe sègèsègè mbe wele.

Nakoma yingi kala mi yaa pye na woolo pe kapere ti wogo na naa?

⁷ Pe ngayinngèlè ke yèn paa lere gbowangala yèn, ngele pè ke yònrò ti
wò;

yagbogowo sènre to cè ti maa yinrigi wa pe yòn.

Pe maa yeyinngè sènre yuun wa pe yòn pe lewee yèenlè pe ni,

ma si yala wa pe nawa po ni, pe maa pèngèlè nii pe na.

⁸ Naga yèn ma, mi si daga mbe pe le jòlògò pe kapere ti kala na wi le?

Yawe Yènnèlè lo lì yo ma.

Naga yèn ma, mii daga mbanla kayanga ki wò ki cènle woolo mbele pe
cènle li ni wi le?»

Yennɛlɛ lɪ yo Zheruzalɛmu ca
ki yaa ka pye kataga

9 Mi yaa la gbele mbaa jɛɛn yanwira ti wogo na;
mi yaa la kunwo yuuro koo wa gbinri wi ni yaayoro kasara ti wogo na,
katugu ti sogo, lere woro na toro wa ki lara ti ni naa.
Pe woro na yaayoro gbelege nuru wa naa;
mbege ɛ sannjɛrɛ ti na saga wa yan wongaala pe na, ti ni fuun ti fe ma
kari.

10 We Fə wì yo fə: «Mi yaa Zheruzalemu ca ki pye kataga,
mbege pye kombokara ti larasaga.
Mi yaa Zhuda tara cara ti jɔɔ mberi yaga waga,
laga nga lere se ka cən wa ki ni naa.

11 Lere wiwiin wi yen kajenne,
 ɲa wi mbe ya mbege kagala ke koro jen?
 Yawe Yennele ligi kagala ke yege yo ambo fo kan?
 Ki lerefo wigi yo we kan.
 Yingi na, a tara ti si jogɔ,
 ma sogo ma cen paa gbinri yen,
 ɲa lere woro na toro wa wi ni naa.»

¹² Yawe Yenngels li yo fo: «Ko pye ma, katugu lasiri na mila kan pe yeri pè je wi na. Pee yenle mbe logo na yeri, pee tanga na senyoro ti na.

¹³ Eɛn fɔ pɛ tanga ma yala pɛ yɛɛra kotɔŋgbanga jaterɛ wo ni, ma taga yarisunngo Baali ki punɔgo na, paa yɛgɛ nga na pɛ telɛye paa pɛ naga ki ni we.

¹⁴ Ki kala na, Yawe Yenṅeḷe na yawa pi ni fuun fə, Izirayeli woolo Yenṅeḷe le, pa li yo yeen fə: ‹Mi yaa yaritorisorogo kan ki cenle woolo mbele pe yeri pe ka, mbe shonro tonmo kan pe yeri poo wə.

15 Mi yaa pe jaraga wa cengɛle ke sɔgɔwɔ, ngele poro naa pe telɛye pe
ni pee ke jɛn. Mi yaa taga pe na tokobi ni, fɔ mbe sa pe tongɔ mbe pe kɔ.»

16 Yawe Yenhele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yen fo:
«Ye jatere pye! Ye sa jele mbele pe maa kunwo gbele pe yeri pe pan.
Jele mbele pe kunwo gbelege ki yegɛ jɛn, ye sa pele lagaja ye pan.

¹⁷ Pe fyεεle pe pan pe kunwɔ yuuro kɔ we kala na,
fɔ we yεngele ke yin yɛntunwɔ ni,
yɛntunwɔ mbaa fuun pilla yinrigi wa we yεngele ke ni.»

18 Zheremi wì yò fò:
«Katugu kunwò gbelege yèn na yinrigi wa Siyon ca na yuun fò:
«Ow! We wogo kì jògò pew.
Fèrè gbòrò to we na.
We daga mbe yiri laga we tara ti ni,
pè we yinrè ti jaanri.» »

19 Yoro jeele wele, ye Yawe Yennele li senre ti logo!
Ye ye nungbogolo ke yenge ye nga li yo wa li yon ki logo.
Ye ye sumborombiile pe naga kunwa gbelege ki ni,
yaa ye yee nari kunwa yuuro shogo ki ni.

20 Katugu kunwo pi lugu ma ye wa we fenetiriye pe ni,
pi ye wa wunluwo yinre ti ni;
pi yen na piile pe kuun wa ca nawa kongolo ke yon na,

na lefonmbolo pe kuun wa katoro ti ni.

²¹ Zheremi, ki yo pe kan fɔ pa Yawe Yennɛle li yo yɛɛn fɔ:

«Senwee piile pe gboolo pe yaa ka jaraga tara ti na,
paa pe ma kaa fyongo le kɛrɛ we,
paa yɛgɛ nɔa na yarilire sheshegele ma kaa toori yarilire kɔnfenne pungo
na, lere na ta mbe ke wulo.»

Mbe Yennɛle li jɛn

ko ki yɛn kajɛnmɛ jɛmbɛ wɛ

²² Pa Yawe Yennɛle li yo yɛɛn fɔ:

«Kajɛnmɛ wiga kaa wi yɛɛ gbogo wi kajɛnmɛ pi kala na,
nɔa wi yɛn fanɔŋga ni wiga kaa wi yɛɛ gbogo wi fanɔŋga ki kala na,
penjagboro fɔ wiga kaa wi yɛɛ gbogo wi penjagboro ti kala na.

²³ Ɛɛn fɔ lere nɔa kaa jaa mbaa wi yɛɛ gbogo,
wila wi yɛɛ gbogo, katugu wi tijinliwɛ ta mala jɛn,
maga jɛn fɔ muwi mi yɛn Yawe Yennɛle le,

fɔ mi maa kagbaraga piin,
na tanri kaselege naa kasinɔŋge na laga tara ti na;
katugu ko ki yɛn mala ndanla.»

Yawe Yennɛle lo li yo ma.

Cɛnle na lii yɛnle

mbeli jogo wi kanɔŋga

²⁴ Yawe Yennɛle lo li yo ma fɔ: «Wele, pilige ka yɛn wa na paan, mbele
pɛ kɛnrɛkɛnrɛ wire ti kanɔŋgolo mbe sigi ta pe nawa po si kanɔŋga, mi yaa
ka yiri pe korogo.

²⁵ Poro wele Ezhipiti tara fenne naa Zhuda tara fenne, naa Edomu tara
woolo, naa Amɔ cɛnle woolo naa Mowabu cɛnle woolo konaa leele mbele
pe yɛn ma cɛn wa gbinri wi ni, poro mbele pe maa pe siyo wi kanɔŋgara
ti kunlu[†]; katugu ki cɛngele ke ni fuun kee kɛnrɛkɛnrɛ mbe ke jogo wi
kanɔŋga, Izirayeli tara woolo pee kɛnrɛkɛnrɛ mbe pe jogo wi kanɔŋga.»

10

Yarisunndo ti se ya taanla

Yennɛle jennɛ li ni

¹ Yoro Izirayeli woolo, Yawe Yennɛle li yɛn na senrɛ nda yuun na waa
ye na, yeri logo.

² Yawe Yennɛle li yo fɔ:

«Yaga kaa cɛngele sanɔŋgala ke kapyere ti forogi;
kacɛn kagala ngele wa yennɛle na, yaga kaa fyɛ ke yɛgɛ,
ali na kaa pyɛ cɛngele sanɔŋgala ke maa fyɛ ke yɛgɛ o.

³ Katugu cɛngele sanɔŋgala ke kalegele ke yɛn wagafe.
Pe ma saa tige ki kɔn wa kologo ki ni,
kapyo jɛnfɔ wi maga tɛ kotɛnɛ ni yarisunɔŋgo.

⁴ Pe maga fere warifuwe naa tɛ ni,
pe ma marito tɛgɛ maga kan pɔndiile ni,
janɔŋgo ki ta ki yere.

⁵ Ki yarisunndo ti yɛn paa kɛrɛ sigewe yɛn, nɔa wi maa fingifingi na
sannjɛrɛ ti puro wa kɛrɛ nawa,

[†] 9:25 9.25 Cɛngele kɛle la pyɛ na pe siyo wi kanɔŋgara ti kunlu ma yala pe yarisunndo ti kalegele
ke ni. Ɛɛn fɔ Yennɛle li sila yɛnle ki na li woolo paa ki kalegele ke forogi.

ti se ya para.
 Lere wi mari le,
 katugu ti se ya mbe tanga.
 Yaga kaa fye ti yege,
 katugu ti se ya kapege pye,
 ti se si ya fun mbe kajenge pye.»

⁶ E, Yawe Yenhele ma yongo woro wa!
 Ma yen ma gbogo, ma mege ki gbogo ma yawa pi fannga na!
⁷ Amba wi se fye ma yege, mboro na cengele ke wunluwo?
 Ki daga paa fye ma yege,
 katugu wa cengele ke kajenmbele pe ni fuun pe ni, wa pe wunluwo tara ti
 ni fuun ti ni,
 ma yongo woro wa.

⁸ Pe ni fuun pe yen tijinliwe fu fenne naa lembire.
 Pe yarisunndo ti se ya lere naga yaraga ko ka kpe ni, katugu ti yen tire ko
 ce.

⁹ Pe maa paan warifuwe na pe gbon papara papara wi ni na yinrigi wa
 Tarisisi ca,
 na paan te ni fun na yinrigi wa Ufazi† tara.
 Kapyo jenfo wi mari tunngo pye,
 te gbongo wi mari gbegele.
 Ki yarisunndo pe mari fere nganra yariporo tiyoro konaa kondoro
 yariporo ni.
 Ti ni fuun ti yen kapyo jenfenne poro kee yonlo tunngo.

¹⁰ Een fo kaselege ko na, Yawe Yenhele lo li yen Yenhele le;
 li yen Yenhele na yinwege wolo konaa wunluwo fo sanga pyew.
 Na li ka nawa ngban, tara ti maa yegeyege,
 cengele ke se ya yere mbeli konro tendorogo ki sige.

¹¹ Ye yaa ki yo pe kan fo yarisunndo nda ti sila naayeri wo naa tara ti da,
 ti yaa ka ko mbe wo wa laga tara ti ni, ti yaa ka ko mbe wo laga dunruya
 wi ni.

¹² Yawe Yenhele li tara ti da li yawa pi fannga na,
 ma dunruya wi da li kajenme pi fannga na,
 ma naayeri wi gbegele li tijinliwe pi fannga na.

¹³ Na li ka gbanla, tonmo pi ma gbogolo pi yee na wa yenhele na,
 li ma ti kambaara ti ma yiri fo wa tara ti kosaga ma pan;
 li ma yenhele yengeleme pye mbe ti tisaga ki ma pan,
 li ma ti tifelege ki ma yiri wa ki censaga na gboon.

¹⁴ Senwee piile pe ni fuun pe yen tijinliwe fu fenne, wa kpe si kala jen;
 te gbonfenne pe ma yarisunndo nda gbegele, fere ma kaa pe yigi ti kala
 na;

katugu ki yaara yanlere nda pe ma gbegele, ti maa leele fanla,
 yinwege wonwon kpe woro ti ni.

¹⁵ Ki yaara ti yen wagafe, ma pye titegere yaara;

† 10:9 10:9: Pa Tarisisi ca kila pye wa Esipayin tara, tonmokoro yeresagbogo la pye wa ki ca ki
 ni. Ufazi tara paa to jen ti te piiri wogo ki na.

na pe kiti kɔnwagati wiga ka gbɔn, ti yaa ka kɔ mbe wɔ wa.

¹⁶ Eɛn fɔ Zhakɔbu setirige piile pe Yɛnnɛlɛ li woro paa ki yarisunndo ti yɛn;

katugu lo li yaara ti ni fuun ti da.

Izirayeli woolo poro pe yɛn cɛnlɛ na li yɛn li kɔrɔgɔ ye.

Li mɛgɛ koyi nga Yawe Yɛnnɛlɛ na yawa pi ni fuun fɔ.

*Jɔgɔwɔ pɛ yɔngɔ Zheruzalemu ca
ki ni tɔɔn*

Zheremi wi sɛnyoro

¹⁷ Zheruzalemu ca woolo, yoro mbele pɛ malingbɔɔnlo censaga kan ma ye yɔn tɔn,

ye yiri ye ye tuguro ti koli wa tara ti na.

¹⁸ Katugu pa Yawe Yɛnnɛlɛ li yo yɛɛn fɔ:

«Wele, yingɔ wo ni, mi yaa tara ti woolo pe purɔ mbe pe wa fɔ lege paa gbafurugo funɔrɔgɔ yɛn;

mi yaa jɔlɔgɔ wa pe na mbe pe jori, jango pe juguye pe pe yigi.»

Zheruzalemu ca woolo pe sɛnyoro

¹⁹ E, jɔlɔgɔ to na na, pànlà tɔngɔ;

na sagbanga kɔsaga woro ki na!

Mila pye naga yuun ma yo fɔ: «Tege gbɔn na na, eɛn fɔ mi yaa ki kun na yɛɛ ni.

²⁰ Na paraga go ki jɔgɔ, ki pɔmànda ti ni fuun ti kɔɔnlo.

Na piile pe ni fuun pɛ kari mala yaga, wa kpe woro wa naa.

Lere woro na yeri mbanla paraga go ki kan naa fɔnnɔgɔ,

mbanla wɔnlɔgɔ ki yirige naa.»

Zheremi wi sɛnyoro

²¹ Simbaala kɔnrifenne† pɛ pye tijinliwɛ fu fɛnnɛ,

pee Yawe Yɛnnɛlɛ li lagaja;

ki kala na, pe tunɔgɔ kii yɔn,

pe simbaala pe ni fuun pɛ gbɔn ma jaraga.

²² Ye tinmɛ pa logo! Pi yɛn na yinrigi na yɔngɔ we ni!

Tinmɛ gbɔɔ pa yɛn na yinrigi wa yɔnlɔparaga kameɔgɛ kɛɛ tara ti ni.

Pe yaa Zhuda tara cara ti tɔngɔ mberi pye tara nda ti yɛn waga,

mberi pye kombokara ti censaga.

Zheremi wila yɛnri wi cɛnlɛ woolo

pe kan

²³ E, Yawe Yɛnnɛlɛ, mɔgi jɛn ma yo sɛnwee pyɔ wi yinwege kala li woro wi yɛɛ kɛɛ,

sɛnwee wi se ya mbaa wi tangalɔmɔ pi yɛgɛ sinni wa kɔnɔ sinnɛ li ni.

²⁴ E, Yawe Yɛnnɛlɛ, na gbɔn mala le kɔnɔ, eɛn fɔ maga pye maga yala;

maga kaga pye nanɔgbanwa ni, nakoma ma yaa na tɔngɔ pew.

²⁵ Ma nanɔgbanwa pi yirige cɛngɛlɛ sanngala ngele kee ma jɛn koro ni,

ki leele mbele pe woro nɔɔ mɛgɛ ki gbɔgɔ we.

Katugu poro pe yɛn na Zhakɔbu setirige piile pe tɔnri,

pe yɛn na pe tɔnri mbe pe kɔ, mbe pe wɔ wa;

pɛ pe tara ti jɔgɔ mari yaga waga.

† 10:21 10:21: *Simbaala kɔnrifenne*: Ko kɔrɔ wo yɛn fɔ tara ti yɛkeele wele, pee ya mbe tara ti yɛgɛ si tiyɔngɔ.

11

*Yenñele làa yon finliwe mba le
Izirayeli woolo pe ni
pàa pi jògò*

¹ Yawe Yenñele làa ki senre nda ti yo Zheremi wi kan ma yo fò:

² «Ye ki yon finliwe senre nda ti logo. Mari yo Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo pe kan.

³ Ki yo pe kan fò: «Yawe Yenñele, Izirayeli woolo Yenñele, pa li yo yeen fò: Lere o lere wii yenle mbe yon finliwe senre ti yigi mbaa tanri ti na, ko fò wo mbe danja.

⁴ Ki yon finliwe senre mila ti kan ye teleye pe yeri, sanga na ni mila pe yirige wa Ezhipiti tara, wa yira kason ki ni; mila pe pye fò: Yaa nuru na yeri, nga fuun mi yo ma ye kan, yaa ki ni fuun ki piin, kona ye yaa pye na woolo, mi fun mi yaa pye ye Yenñele.

⁵ Kona mila wuguro nda wugu ye teleye pe kan ma yo mi yaa tara kan pe yeri, nda nono naa senrege maa fuun wa ti ni, mi yaa ki kala li pye mbeli yon fili; ki tara to ye yen laga ti ni nala we.» »

Kona, a mi sigi sho ma yo fò: «Anmiina, Yawe Yenñele!»

⁶ A Yawe Yenñele li silan pye naa fò: «Kari ma saga senre nda ti ni fuun ti yari wa Zhuda tara cara to naa Zheruzalemu ca nawa kongolo ke ni, ma pe pye fò: «Ye ki yon finliwe senre nda ti logo, yeri le yaa tanri ti na.

⁷ Katugu maga le pilige nga ni mi ye teleye pe yirige wa Ezhipiti tara fò ma pan ma gbón nala, mi pe yeri yerisaga legeré na ma yo fò: Yaa nuru na yeri.

⁸ Een fò pe sila logo na yeri, pe sila nungbolo jan na yeri; pe ni fuun nungba nungba pè koro na tanri na yala pe nawa jatere pere to ni pe kotongbanga ki kala na. Ki pye ma, yon finliwe mba mila le pe ni ma yo paa tanri pi senre ti na, een fò pee si tanga ti na, mi pi jòlogo kagala ke ni fuun ke wa pe na.» »

⁹ A Yawe Yenñele li silan pye naa fò: «Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo pe yen na yon leme piin.

¹⁰ Pe teleye kongbanmbala pàa kajogoro nda pye, to pè songoro na piin, poro mbele pàa je mbanla senre ti logo we. Pàa taga yarisunndo ta yegé na nari gbogo. Yon finliwe mba mila le pe teleye pe ni, Izirayeli tara woolo naa Zhuda tara woolo pòo jògò.

¹¹ «Ki kala na, pa Yawe Yenñele li yo yeen fò: «Wele, mi yaa jòlogo ka wa pe na, nga pe se ya mbe pe yee sho ki ni. Pe yaa ka gbele mbanla yeri mbe pe saga, een fò mi se ka logo pe yeri.

¹² Kona, Zhuda tara cara sannda woolo konaa Zheruzalemu ca woolo pe ni, pàa pye na wusuna nuwo taan wi sori yarisunndo nda kan, pe yaa kaa gbele mbaa ti yinri ti pe saga, een fò ti se ka ya mbe pe sho wa pe jòlogo sanga wi ni.

¹³ Katugu yoro Zhuda tara woolo, ye cara ti lege yegé nga na pa ye yarisunndo ti lege ma fun. Yoro Zheruzalemu ca fenne, ye ca nawa kongolo kè lege yegé nga na, pa yè ye saara wosara nda ti yen fere woro ti kan mari lege ma fun, ki saara wosara nda yè kan mbaa wusuna nuwo taan sori wa ti na yarisunngo Baali ki kan we.»

¹⁴ «Mboro Zheremi, maga ka yenri ki leele mbele pe kan naa; maga koon magala li yirige mbe gbele mbanla yenri pe kan, katugu na paga gbele mbanla yenri pe jologo ki kala na, mi se logo pe yeri.»

*Yenjele li yaa li woolo pe tongo
poro mbele pe yen
paa oliviye tige yen*

¹⁵ We Fɔ wi yo fɔ:
«Na lenda lambala pe yen na yingi piin naa laga na go ki ni,
ma si yala pe yen na nambara kapyere legerɛ piin?
Yaa ki jate ndɛɛ yon fɔgolo ngele yaa koon konaa saara nda yaa woo, ti
mbe ya mbe ye sho jologo ki kɛɛ wi le?
Naga yen ma, ko mbe ya mbe yirisaga kan ye yeri wi le?»
¹⁶ Mi ɲa Yawe Yenjele, mila ye mege taga na ye yinri:
Oliviye tige ɲa wetipiire ni, pire tiyonro sɛfo!
Ɛɛn fɔ tinme gbɔɔ pa yaa yiri,
mi yaa kason le tige ki ni mbege njere ti ni fuun ti jɔgɔ.

¹⁷ Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fɔ lo laa ye sanri, ligi kon maga tɛge mbe jologo wa ye na, yoro Izirayeli tara woolo naa Zhuda tara woolo, kapere nda ye pye ti kala na; katugu yeli nawa pi ngban, naa ye saa na wusuna nuwo taan sori yarisunngo Baali ki kan we.

Zheremi wi woolo paa yon le wi na

¹⁸ Yawe Yenjele laa ki naga na na, a migi jen. Koni ma ti, a mi pe kapyere tijangara ti yan.

¹⁹ Mila pye paa simbapɔ yen, ɲa wi yen pow, a pɔo yigi na kee wi ni wa yaayoro gbosaga. Mi sila ki jen mbe yo fɔ ye yen na yon nii na na, ma yo fɔ: «Ye pan we tige ki tongo konaa ki pire ti ni. Wege kow wege wo laga senweele pe dunruya wi ni. Lere kpe ka ka nawa to ki mege ki na naa.»

²⁰ Ɛɛn fɔ Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fɔ li yen kiti konfo sinɲɛ,
li ma senwee wi nawa kagala naa wi jatere wi cancan mboo jen.
Yenjele, ma yaa ma kayanɲa ki wo pe ni yege ɲa na, ti mbege yan yenle
ni;

katugu pa milan kala li le mboro kɛɛ.

²¹ Ki kala na, senre nda to Yawe Yenjele li yo Anatoti ca fenne pe na, poro mbele pe yen nɔɔ gbosaga jaa, na yuun fɔ: «Maga kaa Yenjele yon senre yuun Yawe Yenjele li mege ki na nakoma we yaa ma gbo.»

²² Ki pye ma, Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fɔ, pa li yo yeɛn fɔ: «Mi yaa yiri pe korɔgɔ. Pe juguye pe yaa pe lefonmbolo pe gbo tokobi ni, fungo ki yaa ka pe pinambiile naa pe sumborombiile pe gbo.

²³ Wa se sho mbe to pe ni. Yeɛ na ni mi yaa Anatoti ca fenne pe kapere ti fɔgɔ ki ton pe na, mi yaa ka jologo gbɔgɔ wa pe na.»

12

*Zheremi wila Yenjele li yewe
kagala kele wogo na*

¹ Yawe Yenjele, ma yen sinɲɛ wagati wi ni fuun ni,
mbe ya mbe kendige wo ma ni mele?

Konaa ki ni fuun, mila jaa mboon yewe kiti konkagala wogo na.
Yingi na lepeele pe kapyegele ke ma sila yongo pe kan?

Yingi na java pyefenne pe si yen yeyinɲɛ na?

² Ma pe sanri paa tige yen, fɔ a pe ndire kan;

pe yen na gbogo fɔ na pire seni.

Ma meɛ ki yen wa pe yon wagati pyew,
ma si yala, pe nawa jatere wi yen ma lali ma ni.

³ Eɛn fɔ mboro wo na, Yawe Yenɲele, mɔla jen, ma yeɛ yen na na;
mɔla nawa jatere wi cancan ma wele, maga jen ma yo na jatere wi yen
mboro na.

Lepeepe pe yigi paa simbaala yen, mbele pe yen na kee pe ni wa yaayoro
gbosaga;
pe teɛ pe ye pe gbopilige ki kan!

⁴ Tara woolo pe yaa koro mbaa kunwo gbelege gbele fɔ sa gbɔn wagati
wiwiin?

Yan ki yaa koro mbe waga wa wasege ki ni fɔ sa gbɔn wagati wiwiin?
Tara woolo pe tipewe pi kala na, wongaala naa sannjere ti yen na kuun;
katugu pe yen na yuun fɔ: «Yenɲele lii we goto kala li jen.»

Yawe Yenɲele làa yon sogomɔ kan

⁵ Ki kaa pye mbaa fee tɔɔɔ fenne pe ni kɔn te,
ma yaa pye mele mbe si ya mbaa fee shɔn lugufenne poro ni?
Ki kaa pye tara ti ka yinne ta ko mboro ma pye yeyinɲe na pɔw,
koni na maga ka sa cɛn wa Zhuriden gbaan tɔnmɔ tinme gbɔɔ pi sɔgɔwɔ,
ma yaa ki pye mele?

⁶ Katugu ali yere ma nɔsepiile naa ma go woolo pe ni, pe yen nɔɔ java;
pe yen na pe maganɲala ke yinrigi na senpere yuun ma na.
Ki kala na, maga ka taga pe na,
ali na pe kaa sentanra yuun ma ni o!

Yenɲele li je li sherigo gbɔgɔ

kona li woolo pe na

⁷ Mi je na gbɔgɔgɔ ki na,
milan woolo pe wa;
poro mbele paa pye mala ndanla we,
mi pe le na juguye pe keɛ.

⁸ Na woolo pɛ kanɲga ma pye na yeri paa jara yen wa kolɔgɔ ki ni,
pe yen na kuunru na na;
ki kala na, pe yen mala mben.

⁹ Ma yo mele hen? Na woolo pɛ kanɲga ma pye na yeri paa sannjere
tiyɔngɔ yen, nga kasanwa yen ki na,
kara kasannjere ti pan maga maga keɛ ki ni fuun na.
Ye sa wongaala pe ni fuun pe gbogolo,
pe pan liwen gbɔɔ pi na.

¹⁰ Yaayoro konrifenne legerɛ pan mala ɛɛzen kere ti jɔgɔ,
pɔnla kere ti tangala ma toro;
pɔnla kere tiyɔnɔ ti jɔgɔ mari pye laga nga ki yen waga, laga nga ki tongo.

¹¹ Pɛri jɔgɔ mari yaga waga;
ti koro yesanga ni,
pɛri tongo mari yaga waga na yeɛ sɔgɔwɔ.

«Tara ti ni fuun ti jɔgɔ ma koro waga,
katugu lere kpe suu jatere wi teɛ ti na.

¹² Jɔgɔwɔ pyefenne pe yen na paan,
na yinrigi wa gbinri wi yanwira nda fuun ti yen waga ti go na;
katugu Yawe Yenɲele li tokobi wi yen na jɔgɔwɔ piin,

maga le tara ti go nga na mbe saga wa ti go nga na.
Lere kpe se yeyinnye ta.

¹³ Pè yariluguro lugu, ma kaa pan ma wuuro kɔn wa yarilire ti yɔnɔ;
pè pe yɛɛ te pee tɔnli ta wa.
Ye yarilire kɔngɔ kɔn pye fɛɛ ni ye yeri,
katugu Yawe Yɛnnɛle li nawa ngban ye ni fɔ jɛngɛ.»

*Yɛnnɛle li yaa yiri Izirayeli woolo
pe cɛnyɛɛnle pe kɔrɔgɔ*

¹⁴ Pa Yawe Yɛnnɛle li yo yɛɛn fɔ: «Tara nda mi kan Izirayeli woolo, na woolo pe yeri ti pye pe woro, na cɛnyɛɛnle tipeele mbele fuun ka kɛɛ taga ti na, mi yaa ka pe ni fuun pe purɔ mbe pe yirige wa pe tara ti ni, mbe Zhuda tara woolo pe yirige mbe pe wɔ wa pe sɔgɔwɔ fun.

¹⁵ Ɛɛn fɔ na mi ka ka pe purɔ mbe pe yirige mbe kɔ, mi yaa ka sɔngɔrɔ pe ni fuun nungba nungba pe ni wa pe tara ti ni.

¹⁶ Na paga ka yɛnle mbanla woolo pe tangalɔmɔ pi fɔrɔgɔ, mbaa tanri pi ni, na pe kaa wungu na mɛgɛ ki na mbaa yuun fɔ: «Yawe Yɛnnɛle na yinwege wolo li mɛgɛ ki na» paa yɛgɛ nga na pàa na woolo pe naga ma yo paa wungu yarisunngo Baali ki mɛgɛ ki na, pa kona pe yaa censaga ta wa na woolo pe sɔgɔwɔ.

¹⁷ Ɛɛn fɔ na cɛnle na si yɛnle mbe logo na yeri, mi yaa ki cɛnle li tongo mbeli kɔ pew. Yawe Yɛnnɛle lo li yo ma.»

13

*Izirayeli woolo pe yɛn
paa kurusijara yɛn ɲa wi fɔngɔ*

¹ Yawe Yɛnnɛle làa para na ni ma yo fɔ: «Kari ma sa kurusijara lɔ, ɲa pè gbɛgele lɛn jɛsɛ ni, maa pɔ wa ma sɛnnɛ. Ɛɛn fɔ maga kaa le tɔnmɔ mboɔ jɔgɔ.»

² Kona, a mi si saa kurusijara wa lɔ ma yala Yawe Yɛnnɛle li senyoro ti ni na kan, maa pɔ wa na sɛnnɛ.

³ A Yawe Yɛnnɛle li si para na ni naa ki shyen wogo na, ma yo fɔ:

⁴ «Kurusijara ɲa mà lɔ maa pɔ wa ma sɛnnɛ, wi lɛ ma kari wi ni wa Efirati gbaan wi kɛɛ yeri, ma saa lara wa waliwege ka ni.»

⁵ A mi si kari ma saa wi lara wa Efirati gbaan wi tanla, paa yɛgɛ nga na Yawe Yɛnnɛle làa ki yo na kan we.

⁶ Naa wagati titɔnlɔwɔ wà la kaa toro, a Yawe Yɛnnɛle li si para na ni ma yo fɔ: «Yiri ma kari wa Efirati gbaan wi yeri, kurusijara ɲa mla yo ma sa lara, ma saa lɛ.»

⁷ A mi si yiri ma kari wa Efirati gbaan wii tanla, mla kurusijara wi lara laga nga na, a mi saa ki jɛrɛgi maa wɔ. Ɛɛn fɔ, a mi sigi yan fɔ kurusijara wi fɔngɔ, wi saa ya yaraga ka yɔn naa.

⁸ A Yawe Yɛnnɛle li si para na ni naa, ma yo fɔ:

⁹ «Mi ɲa Yawe Yɛnnɛle, pa mi yo yɛɛn fɔ: «Ki pyɛlɔmɔ nungba pi na, pa mi yaa Zhuda tara woolo pe yɛɛ gbɔgɔwɔ pi kɔ yɛɛn, konaa Zheruzalemu ca woolo pe yɛɛ gbɔgɔwɔ ndorogo ki ni.

¹⁰ Ki cɛnle woolo tipeele pè je mbanla sɛnre ti logo, poro mbele pe yɛn na tanri pe yɛɛra nawa jatere wi na nungbongbanla ni, ma taga yarisunndo ta yɛgɛ na na tunngo piin ti kan, konaa na foli ti yɛgɛ sɔgɔwɔ nari gbogo. Ki leele pe yaa pye paa ki kurusijara ɲa wi se ya yaraga ka yɔn wi yɛn.

11 Katugu yēge n̄ga na lere maa yēe pō kurusijara ni wa wi senn̄e, pa m̄la Izirayeli tara woolo naa Zhuda tara woolo pe ni fuun pe pō na yēe na ma. Yawe Yenn̄ele lo li yo ma; jango pe pye na woolo, mbe ti na mēge ki yiri, mbe pye na s̄onm̄o pi go konaa na gb̄oḡow̄o yanwa. Ēen f̄o pee logo na yeri.»

Yenn̄ele li nan̄gbanwa Izirayeli woolo pe ni

12 Maga senn̄e nda ti yo pe kan, f̄o Yawe Yenn̄ele, Izirayeli woolo Yenn̄ele le, pa li yo yēen f̄o: «Duv̄en c̄oḡolo ke ni fuun ke daga mbe yin duven ni.» Kona pe yaa ma yon sogo mbe yo f̄o: «Naga yēn ma, we sigi jēn mbe yo f̄o duven c̄oḡolo ke daga mbe yin duven ni wi le?»

13 Kona ma pe pye ma yo f̄o, pa Yawe Yenn̄ele li yo yēen f̄o: «Mi yaa ki tara nda ti woolo pe ni fuun pe kan pe w̄o pe tin; wunlunana n̄a wi yēn ma c̄en wunluw̄o pi na Davidi wi yonlo, naa saraga wofenn̄e pe ni, naa Yenn̄ele yon senn̄e yofenn̄e pe ni, konaa Zheruzalemu ca woolo pe ni fuun pe ni, mi yaa pe ni fuun pe kan pe w̄o pe tin f̄o pe yēge kila kan̄gi.

14 Mi yaa pe gb̄on pe yēe na mbe pe purugu, teelee poro naa piile pe ni. Yawe Yenn̄ele lo li yo ma. Mi se ka wa kp̄e yaga, mi se ka pe yinriwe ta, wa yun̄gboḡoro se kanla ta. Yaraga ka se kanla yēge kon mbe pe tongo.»

Yerewe senn̄e sann̄i ki kala li sa gb̄on

15 Yaa nuru, ye nun̄gbogolo jan ye logo jēnge, yaga kaa ye yēe nari, katugu Yawe Yenn̄ele lo li yēn na para.

16 Yaa Yawe Yenn̄ele, ye Yenn̄ele li shari, sann̄i li sa diwi wi tirige ye na, sann̄i ye ka sa kurugo yanwira ti na yonlo tosanga diwi wi ni. Ye yaa kaa yanwa pi yinri pi pan, ēen f̄o li yaa kaa kan̄ga kunw̄o diwi, li yaa kaa pye diwi wolo con̄jonjo.

17 Na yee ki senn̄e nda ti logo, pa mi yaa sa lara mbe gbele ye yēe gb̄oḡow̄o pi kala na; mi yaa yanli mbe yentunw̄o leger̄e w̄o, katugu pe yaa ka Yawe Yenn̄ele li simbaala ngbelege† ki yigi mbe kari ki ni.

Senn̄e nda Yenn̄ele l̄aa yo wunlunana wi go woolo pe kan

18 Maga yo wunlunana wo naa wunlunana n̄o wi kan f̄o: «Ye tigi ye c̄en tara, katugu wunluw̄o njala gb̄oḡow̄o wolo na l̄aa pye wa ye go na, li k̄ow ma to.

19 Neḡevu tara cara ti yeyon̄ro ti ton, lere woro wa mbe ya mberi yenge. P̄e Zhuda tara woolo pe ni fuun pe koli ma kari pe ni kulowo ni, p̄e pe ni fuun pe koli ma kari pe ni kulolo.»

F̄ere yaa Zheruzalemu ca woolo pe ta

20 «Zheruzalemu ca, ma yēge ki yirige ma wele,

† 13:17 13:17 Simbaala ngbelege, ko k̄oro wo yēn Zheruzalemu ca fenne wele, pe juguye pe yaa ka pan mbe pe koli mbe kari pe ni kulowo ni.

ma juguye mbele pè yiri wa yonloparawa kamenge kɛɛ yeri na paan pe wele!

Simbanjbelege nga kila kan ma yeri, ki yen se yeri?

Ki simbanjbelege nga kila pye na gbogowo kaan ma yeri we.

²¹ Leele mbele mboro yere jate mà pe kara ma pe pye teelee,

na paga ka yiri mbe cɛn ma go na, ma yaa yo mele san?

Naga yen ma, kayanga ma ki yaa ka to ma na,

paa yege nga na jele selara ma kaa yiri wi ni wi le?

²² Na maga koon yee yewe mbe yo fɔ:

«Yingi na ki kagala ngele ke nɛɛ gbɔɔn na na?»

Ma kapere legerɛ to kala na,

pɔɔn paraga ki yirige ma na ma kari naayeri,

a pè to ma na fannga na.

²³ «Naga yen ma, Etiyopi tara fenne woo mbe ya mboo witige cɛnlomo pi kannga wi le?

Nakoma kamolo wi mbe ya mboo witige yoonro ti kannga wi le?

Ayoo. Ki pyelomo nungba pi na, yoro mbele yè tara kapege pyege ki na, ye mbe ya mbaa kajenge ko piin mele?

²⁴ Mi yaa ka ye jaraga

paa yege nga na gbinri tifelege ki ma yan waga ki le maga jaraga we.

²⁵ «Ko ki yen ma tasaga ye,

nga mi kɔn ma tege ma kan we.

Yawe Yenjele lo li yo ma;

katugu mà fege na na,

mà saa ma jigi wi taga yarisunndo yagbogolo woro na.

²⁶ Mi yaa ma paraga ki yirige ma na, mbe sa gbɔn fɔ wa ma yege sogowo, jango pɔɔn fere ti yan.

²⁷ Mɔɔ nandara kapyere ti yan, naa ma nangala gbelege ki ni,

naa ma nanjara fere woro nda maa piin wa tinndiye pe na konaa wa wasege ki ni ti ni.

Mɔɔ yarisunndo tijangara ti yan.

E, Zheruzalemu, jologo yen ma wogo!

Mboro na mɛɛ ma yee pye kpoyi, ma yaa koro ma fɔ sa gbɔn wagati wi wiin?»

14

*Zheremi wila Yenjele li yenri
tisaga wogo na wawa pa kala na*

¹ Yawe Yenjele làa senre nda yo Zheremi wi kan wawa mba pila to pi wogo na, ti nda:

² «Zhuda tara woolo pe yen kunwo kayanga na,

pe cara ti yen na tuun na kee,

yesanga gbɔn leele pe na, pe yen ma cɛn tara;

Zheruzalemu ca woolo pe gbelege ki yen na yinrigi na sagawa jaa.

³ Legboolo pe ma pe tunmbyeele pe tun pe sa tɔnmɔ ko pe kan,

pe ma le ma kari wa tɔnmɔ were ti yɔn na, ɛɛn fɔ paa sa tɔnmɔ yan wa.

Pe ma songoro ma pan pe koyaara ti ni waga.

Pe jigi na wi kɔn pe na konaa jatere piriwen pi kala na, pe ma pe yere ti tɔn fere ti na.

⁴ Tara ti waga fo ma jeenri,
katugu tisaga woro na paan wa tara ti ni.
Ki kala na, kere konfenne pe jigi wi kon pe na, fo a pe pe yere ti ton fere
ti na.

⁵ Ali yere safuwe na wa wasege ki ni, wi ma se ma kari maa pyo wi toro,
katugu yan woro wa.

⁶ Yan sofilele pe ma saa na yeregi wa tinndiye pe go na,
na tifelege ki shoo paa dabaala yen;
pe yengele ke saa na woo pe na, katugu yan woro wa pe ka.»

Tara woolo pe senyoro re

⁷ «E, Yawe Yennele, ali na kaa pye we kajogoro ti yen na we jeregi,
kala la pye ma we saga ma mege ko kala na!
Katugu we kambasinnde ti lege,
we kapege pye ma na.

⁸ Mboro na ma yen Izirayeli woolo pe jigi tagasaga ye,
mboro na pe shofa jologo sanga ni,
yingi na mee ma yee pye paa nambanna yen laga tara ti ni?
Nakoma paa canakarifo yen, na wi yaa pan mbe wonlosaga nungba wonlo
mbe si kari?

⁹ Yingi na mee ma yee pye paa lere wa yen, na wi fanninga ki ko,
paa malingboon kotogofa yen, na wi se ya mbe lere sho?
Ma si yala, Yawe Yennele, ma yen laga we sogowo,
ma mege ki yen we na;
maga ka we wa!»

¹⁰ Yawe Yennele li yen na senre nda yuun ki leele mbele pe wogo na ti
nda: «Kaselege ko na, mbaa yanri faa la toro ko ki yen ma pe ndanla.
Paa ya cen laga nungba. Ki kala na, pe kala li woro ma Yawe Yennele li
ndanla. Koni li yaa li jatere wi tege pe kajogoro ti na, mbe pe kapere ti
foga ton pe na.»

¹¹ A Yawe Yennele li silan pye naa fo: «Maga kanla yenri mbe yo mbe
kajenge pye ki leele mbele pe kan.

¹² Ali na pe ka yenge le mbanla yenri, mi se pe sagawa jagbelele ki logo.
Na pe ka saara sogoworo naa muwe saara wo na yeri, mi se yenle ti na.
Katugu mi yaa pe tongo tokobi, naa fungo konaa yambewe ni.»

¹³ A mi sho fo: «E, we Fo Yawe Yennele, Yennele yon senre yofenne pe
yen naga yuun pe kan fo: «Tokobi kpe se gbom ye na, fungo se to ye na.
Een fo Yennele li yaa yeyingge jenge kan ye yeri laga ki laga nga ki ni.» »

¹⁴ A Yawe Yennele li silan pye naa fo: «Ki Yennele yon senre yofenne,
yagbogolo senre pe yen na yuun na mege ki na. Mi si pe tun, mi sigi
kono kan pe yeri, mi si senre kpe le pe yon. Yariyanra yagbogolo woro,
naa jere kapyere konaa lefanlaga senre nda ti yen na yinrigi wa pe yera
nawa jatere wi ni, to pe yen na yuun ye kan ma yo Yennele yon senre ri.»

¹⁵ Ki kala na, Yawe Yennele ligi yo ma yo fo: «Ki Yennele yon senre
yofenne pe yen na para na mege ni, naga yuun ma yo fo malaga naa fungo
se to laga tara ti ni, ma si yala, mi ma mi pe tun. Ki Yennele yon senre
yofenne wele, tokobi naa fungo ki yaa pe gbo.

¹⁶ Pe yen na ki Yennele yon senre ti yuun leele mbele kan, tokobi naa
fungo ki yaa pe gbo fun mbe pe jaanri wa Zheruzalemu ca nawa kongolo
ke ni. Lere se ka ta mbe poro naa pe jele, naa pe pinambiile konaa pe
sumborombiile pe gboolo pe le. Mi yaa pe kapege ki yaga ki songoro ki to
pe na.»

Zheremi wi yen na Yenhele li yenri

li leele pe kapere

ti kala yaga pe na

¹⁷ Ki senre nda ti yo leele pe kan fo:

«Na yentunwo pi yen na fuun yonlo naa yembine,
pi woro mbe yere,
katugu jologo to na woolo mbele na lendanlambala pe na,
pe welege fo jenge.

¹⁸ Na mi ka kari wa wasege ki ni,

tokobi wi leele mbele gbo, poro mi ma yan wa;

na mi ka ye wa ca nawa,

funjo ki yen na leele mbele jolo, poro mi ma yan wa.

Yenhele yon senre yofenne poro naa saraga wofenne pe ni, pe yen na tara
ti yanri na toro,

een fo pe woro na kala la koro jenni.»

Tara woolo pe senyoro re

¹⁹ «Yenhele, naga yen ma, ma Zhuda tara woolo pe wa pew wi le?

Naga yen ma, Siyon ca woolo pe lako ma na wi le?

Yingi na, a ma si jologo wa we na,

nga were woro ki na?

Waa pye naga singi mbe yeyinge ta,

een fo wee yaraga ka kpe yan;

waa pye na we jologo ki mbonrosanga wi singi,

een fo ki pan ma pye we yeri sunndo kongo gbogo.

²⁰ Yawe Yenhele, we yenle we kapere ti na,

we teleye pe kajogo wege jen;

katugu we kapege pye ma na.

²¹ Ma mege ki kala na, maga ka we tifaga,

maga koon wunluwo jongo nga gbogowo ni ki tifaga!

Yon finliwe mba ma le we ni, ma jatere wi tge pi na.

Maga kaa jogo.

²² Cengele sanngala ke yarisunndo nda ti woro yaraga ka, ti ni fuun ti ni,
kikiin ki mbe ya mbe tisaga ki pye ki pan?

Naga yen ma, naayeri wo ce wi ma ti tisaga ki maa paan wi le?

Yawe Yenhele, we Yenhele, mboro ma, ma ma ti tisaga ki ma pan wi le?

We jigi wi yen ma na,

katugu mboro ma yen ki kagala ke ni fuun ke pyefo we.»

15

Jologo yaa to

Yenhele li woolo pe na

¹ Kona, a Yawe Yenhele li silan pye fo: «Ali Moyisi naa Samiyeli pe ka
pan mbe yere na yegge sogowo, mbanla yenri ki leele mbele pe kan, mi se
yenle pe na naa. Pe puro ma pe wo na yegge sogowo, pe yaga paa kee!

² Na pe koon yewe mbe yo fo: «We yaa kari se yeri?» Ma pe yon sogo
ma yo fo, pa Yawe Yenhele li yo yeen fo:

«Mbele pe daga mbe ku, poro mbe ku;

mbele pe daga tokobi mbe gbo, tokobi mbe poro gbo;

mbele pe daga funjo mbe to pe na, funjo mbe to poro na;

mbele pe daga mbe yigi mbe kari pe ni kulowo ni, pe poro yigi pe kari pe ni kulowo ni.» »

³ Yawe Yennēle lo li yo ma fɔ: «Jɔlɔgɔ cɛnɛ tijerɛ mi yaa wa pe na. Pe yaa ka pe gbo tokobi ni, pyɔɔnɔ pe yaa kaa pe wire kara ti tilele mbaa ti kɔɔnɔ, sannjerɛ ti yaa ka pe wire kara ti yɔli, cɛnɛ ti yaa ka pe ka mbe pe jɔgɔ.

⁴ Mi yaa ti pe kala laa fyere gbɔɔ waa dunruya wunluwɔ pyew pi na; mi yaa ko pye ma Ezekiyasi pinambyɔ Manase ɲa wila pye Zhuda tara wunlunana wi kapere to kala na, to nda fuun wila pye wa Zheruzalemu we^f.»

*Zheruzalemu ca woolo,
Yennēle li se ye yinriwe ta*

⁵ «E, Zheruzalemu, ambɔ wi yaa ma yinriwe ta san?

Ambɔ wi yaa ma kotogo ki sogo ma na?

Ambɔ wi yaa laa yee tege mbe pan mbaa ma kala yewe?

⁶ Yawe Yennēle lo li yo ma fɔ:

«Mboro mà je mi na,

mà punɔ le na ni;

ki kala na, milan kɛɛ ki yirige ma na mbɔɔn tɔngɔ,

mì te ma yinriwe tawa pi ni.

⁷ Mi yaa na woolo pe fɛ mbe pe yirige wa tara ti ni yarilire fɛkannɔgaga ni, mbe pe jaraga;

mi yaa ti pe pe piile pe la.

Mi yaa pe tɔngɔ,

katugu pee pe tangalɔmɔ pi kannɔga.

⁸ Muwi mi ti, a pe nanɔgunjaala pɛ si lɛgɛ ma wɛ kɔgɔje yɔn taambugɔ ki na.

Mi yaa jɔgɔwɔ pyefɔ wi torogo yɔnɔ funɔgbanga na malingbɔɔn lefɔnɔgɔ wi nɔ wi kɔɔgɔ,

mi yaa fɔ mbe fyere naa sunndo kɔngɔ wa ye na.

⁹ Jɛle ɲa wi pinambiile kɔlɔshyɛn se, wi fannɔga ki kɔ wi ni,

wi yinwege wonwɔn pì sho wi yeri.

Yembine li wɔ wi na ma yɔnɔ ki yaga go na;

fɛrɛ tɔuu yigi fɔ maa go sogo.

Mbele ka koro yinwege na, mi yaa pe le juguye pe kɛɛ,

pe pe gbo tokobi ni.

Yawe Yennēle lo li yo ma.» »

*Yennēle li yaa fannɔga le
Zheremi wi tunɔgo ki ni*

¹⁰ «E, na nɔ, jɔlɔgɔ yɛn na wogo, katugu màla se!

Muwi mi pye kendige wɔfɔ naa maara kɔnfɔ tara woolo pe ni fuun pe yeri.

Mi si fɔgɔ kɔn lere yeri, mi si fɔgɔ taga lere na,

ma si yala lere pyew wi yɛn nala danɔi.»

¹¹ Kona, a Yawe Yennēle li silan yɔn sogo ma yo fɔ:

«Kaselege ko na, mi yaa ma sho ma jɔlɔgɔ sanga naa ma jorowo sanga wi ni;

ma juguye poro pe yaa ka pan mbaa ma yɛnri.

^f 15:4 15:4: Manase kagala ke yɛn ma yɔnɔgɔ lara nda na, tori nda yɛɛn: 2 Wunlu 21.1-16; 2 Kuro 33.1-20.

¹² Naga yen ma, lere mbe ya mbe tuguron kaw le,
tuguron nda ti yiri wa yonloparawa kameŋge kee tara ti ni, nakoma
tuguyenre le?»

We fo wi senyoro

¹³ «Mi yaa ti leele pe pan pe ye kee yaara naa ye yarijende ti ni fuun ti
koli, pe se yaraga ka sara ye yeri;
ko yaa pye ma, ye kapere nda fuun ye pye to kala na, to nda ye pye laga
tara ti lagapyew ki ni.

¹⁴ Mi yaa ti ye sa pye ye juguye pe kulolo, tara ta yege ni, nda yee jen;
katugu na nanjbanwa pi yiri na ni paa kason yen,
nga ki yen na sori ye mege ni.»

Zheremi wi senyoro

¹⁵ «E, Yawe Yenjele, ma kala pyew li jen,
ma jatere wi tege na na, ma yere na kala li ni,
mala kayanga ki wo na jolofenne pe ni;
maga kaa pe kala li kunni ma yee ni mbe ti panla gbo.
Ki jen ma yo fo mboro kala na, pe yen nala tifaga, a migi kun na yee ni.
¹⁶ Ma senre ti ka gbon na na sanga na ni, mi mari yigi mari tege wa na
nawa;

ma senre tilan nawa pi yinngi, ma yogorimo kan na yeri,
katugu ma mege ko ki yen na yinri na na.

Yawe Yenjele, Yenjele na yawa pi ni fuun fo.

¹⁷ Mi fa sa cen mbele pe maa kala lakoo leele na pe ni, mbaa tege pe ni ja;
ma fannga kee kilan jori, a mi koro na ye,
katugu mala nawa pi ngban na na jenge leele pe ni.

¹⁸ Yingi na, a na jologo ki nee seregi na kee yege?

Yingi na, na yama pi si panra na na, pi si woro na koo?

Naga yen ma, ma yen na jaa mbe pye na yeri kaselege ko na paa pulugo
yen, nga ki maa lere fanla wi le,
pulugo nga lere se ya mboo jigi wi taga ki tonmo pi na wi le?»

¹⁹ Ki kala na, pa Yawe Yenjele li yo yeen fo:

«Na ma ka songoro mbe pan na korogo,
mi yaa ma le naa mboon pye na tunmbyee.

Na ma ka yarijende ti wo ti ye nda ti yen kayongo fu ti ni,
pa kona ma yaa pye na yon senre yofa.

Een fo leele poro pe daga mbe songoro mbe pan ma korogo,
mboro ma ma daga mbe songoro mbe kari poro korogo.

²⁰ Mi yaa ma tege ki leele mbele pe yege sogowa paa tuguyenre malaga
sigembogo yen;

pe yaa malaga gbon ma ni,

een fo pe se ya ma ni,

katugu mi yaa pye ma ni, jango mboon sho mboon go yirige.»

Yawe Yenjele lo li yo ma.

²¹ «Mi yaa ma sho lepeepe pe yeri,
mboon go sho lewelimbele pe kee.»

1 Yawe Yennɛle lāa para na ni ma yo fɔ:

2 «Maga ka jele pɔri, maga ka pinambiile nakoma sumborombiile se laga ki laga nga ki ni.

3 Katugu pinambiile, naa sumborombiile mbele pe yaa se laga ki laga ki ni, naa pe nɛɛle poro naa pe teele mbele pe yaa ka pe se pe ni, Yawe Yennɛle pa li yo yɛɛn pe wogo na fɔ:

4 «Yambewe pi yaa ka pe gbo, lere se ka ta mbe pe kunwɔ pi gbele, pe se ka pe gboolo pe le. Pe gboolo pe yaa ka pye fyongɔ wa tara ti na. Tokobi naa fungo ko ki yaa ka pe tongo mbe pe ko. Pe gboolo pe yaa pye naayeri sannjɛrɛ to naa cɛnrɛ ti yaakara.»

5 Yawe Yennɛle lāa na pye naa fɔ: «Maga ka ye kunwɔ go ni, maga ka kari kunwɔ na, maga ka lere kunwɔ gbele, katugu mila yeyinɛge, naa na yinriwe tawa konaa na kagbaraga pyege ki ni ti kɔ mari wɔ wa ki leele pe sɔgɔwɔ. Yawe Yennɛle lo li yo ma.

6 Legbɔɔlɔ naa fyɔnwɔ fɛnnɛ pe yaa ka ku laga ki tara nda ti ni. Lere se ka ta mbe pe gboolo pe le, lere se ka pe kunwɔ pi gbele. Lere kpɛ se ka wi witige jɛɛnri jɛɛnri nakoma mboo go ki kulu mbege naga fɔ yesanga to wi na pe kala na.

7 Lere se ka sɔgɔlɔ sɔgɔ mbe suro kan kunwɔ fɔ wi yeri, mbe ta mboo kotogo ki sogo wi na. Lere se ka tɔnmɔ jɛnɛ ko kunwɔ fɔ wi kan, mbe ta mboo kotogo ki sogo wi na wi to nakoma wi nɔ kunwɔ pi wogo na.

8 «Maga ka sa ye liwen gbɔɔ go ka ni, mbe sa cɛn mbaa nii mbaa woo lifenne pe ni.

9 Katugu Yawe Yennɛle na yawa pi ni fuun fɔ, Izirayeli woolo Yennɛle le, pa li yo yɛɛn fɔ: «Mi yaa nayinmɛ yuuro, naa yɔgɔrimɔ yuuro, naa japɛnɛ yuuro konaa pijaala yuuro ti shɔgɔ ki kɔ laga ki laga nga ki ni ye yɛge sɔgɔwɔ, ye wagati wi na.»

10 «Na maga saga sɛnrɛ nda ti ni fuun ti yo ki leele mbele pe kan, na paga ma yewe mbe yo fɔ: «Yingi na Yawe Yennɛle li sigi kɔn maga tɛge mbe jɔlɔgɔ gbɔgɔ nga ki ni fuun ki wa we na? Yingi kapege we pye ma? Yingi kajɔgɔ we pye Yawe Yennɛle, we Yennɛle li na ma?»

11 Kona ma pe yɔn sogo ma yo fɔ, pa Yawe Yennɛle li yo yɛɛn fɔ: «Ko pye ma, katugu ye teleye pāa je na na, ma saa taga yarisunndo ta yɛge na, na tunɛgo piin ti kan, na foli ti yɛge sɔgɔwɔ nari gbogo. Mi wo na, pɛ je na na, pe woro na tanri na lasiri sɛnrɛ ti na.

12 Yoro wo na, yɛ tipege pye ma wɛ ye teleye pe na; ye ni fuun nunɔgba nunɔgba ye yɛn na tanri ye nawa jatere pere to na, ye woro na nuru na yeri.

13 Ki kala na, mi yaa ye purɔ mbe ye yirige laga ki tara nda ti ni, mbe sa ye wa tara ta yɛge ni, nda yoro naa ye teleye pe ni ye siri jɛn. Mbe ye ta wa ki tara ti ni, ye yaa kaa yarisunndo ta yɛge gbogo sɔnlɔ naa yɛmbine, katugu mi se ka ye yinriwe ta naa.»

*Yennɛle li yaa ka ti li woolo
pe sɔngɔrɔ wa pe tara*

14 Ki kala na, Yawe Yennɛle lo li yo ma fɔ: «Piliye ya yɛn wa na paan, pe se kaa ki yuun naa fɔ: «Mi wugu Yawe Yennɛle na yinwege wolo li mɛge ki na, lo na lāa Izirayeli woolo pe yirige ma pe wɔ wa Ezhipiti tara we.»

15 Ɛɛn fɔ pe yaa kaa yuun fɔ: «Mi wugu Yawe Yennɛle na yinwege wolo li mɛge ki na, lo na li sɔngɔrɔ ma Izirayeli woolo pe yirige ma pe wɔ wa yɔnlɔparawa kamɛɛge kɛɛ tara ti ni, konaa tara sannda nda fuun lāa pe

puro ma kari pe ni wa we.» Mi yaa ka songoro mbe pan pe ni wa pe tara, to nda mila kan pe teleye pe yeri we.»

¹⁶ Yawe Yenɲele lo li yo ma fo: «Wele, mi yaa ka ngbanra wofenne legere torogo, poro yaa ka kari sa pe yigi; ko punɲo na, mi yaa ka koniyeenle legere torogo, poro yaa ka sa pe puro wa yanwira ti ni fuun ti na konaa tinndiye pe ni fuun pe na, fo mbe sa ye wa waliwere ti ni.

¹⁷ Katugu na yege yen pe kapyegele ke ni fuun ke na, pe kala la kpe woro ma lara na na, pe kajogoro ti se ya lara na na.

¹⁸ Mi yaa keli mbe pe kajogoro to naa pe kapere ti fogo ton pe na gben fo tonsaga shyen, katugu panla tara ti tege fyongo ni pe yarisunndo yinwege fu woro ti ni, mala laga ki yin pe yarisunndo tijangara ti ni.»

¹⁹ Yawe Yenɲele, mboro ma yen na fanɲga, ma pye paa na malaga sigeca yen konaa na larasaga jologo sanga ni.

Cengele ke yaa kaa yinrigi fo wa dunruya wi kosaga ki na mbaa paan ma korogo,

mbaa yuun fo: «We teleye pe yengengele ke sila pye Yenɲele jenne; kaa pye yarisunndo nda ti yen wagafe, nda ti se ya yaraga ka yon.

²⁰ Naga yen ma, senwee pyo mbe ya mbe yengengele gbegele wi yee kan le?

Ayoo, ki yaara nda wi ma gbegele, ti se ya pye yengengele!»

²¹ Ki kala na, Yenɲele li yo fo:

«Yonlo na lo na, mi yaa na fanɲga naa na yawa pi naga pe na, pa kona pe yaa ki jen fo na mege koyi nga Yawe Yenɲele.»

17

*Yenɲele li yen na para
Zhuda tara woolo pe na
pe kapere ti wogo na*

¹ «Zhuda tara woolo pe kapere ti yen paa yoonro yen, nda pe yonlogo tuguron yonlogokanɲgala ni,

nda pe yonlogo lulu ponde ni;

ti yen ma yonlogo wa pe koto ro ti na,

konaa wa pe saara wosara ti yenɲele ke na[†].

² Ki pyelomo pi na ma, pe pinambiile pe yaa la nawa tuun pe saara wosara ti na,

naa pe yarisunngo jelege Ashera ki tiyagala ngele pe kan na sunnu ke na, koro ngele pe kan wa tigboro nda ti yen wetipiire ni ti nogo na, naa tinndiye mbele pe yagara pe go na,

³ naa yanwira ti na, konaa wa wasege ki ni.

Yoro Zhuda tara woolo, mi yaa ye yarijende naa ye kee yaara ti ni fuun ti le leele pe kee, peri koli pe kari ti ni,

mbe pinle ye yarisunndo sunzara ti ni!

Mi yaa ko pye, ye kapere nda ye pye wa tara ti lagapyew ki ni, to kala na.

⁴ Tara nda mila kan ye yeri, yoro jate ye yaa ka ti peri sho ye yeri.

Mi yaa ka ti ye pye ye juguye pe kulolo tara ta yege ni, nda yee jen;

[†] 17:1 17.1: Nga ki yo fo: *Pe kapere ti yen paa yoonro yen nda pe yonlogo tuguron yonlogokanɲgala ni, nda pe yonlogo lulu ponde ni,* ko koro wo yen fo ki sewe yoonro ti se jago mbe wo wa.

katugu yànlà nàngbanwa pi yirige na ni paa kason yen,
nga ki yen na sori fò sanga pyew.»

*Yenñele lo li yen
jigi tagasaga jenge ye*

⁵ Pa Yawe Yenñele li yo yeen fò:

«Lere ña wi maa jigi wi taga senwee pyo na,
mbe senwee wi pye wi keendagaserege,
mbe laga mi ña Yawe Yenñele na na,
ki fò wi yen ma dangà.

⁶ Ki lerefò wi yen paa tipile yen wa gbinri ña wi waga wi ni,
wi se ferewe ta.
Wi yaa koro mbe cèn wa tara nda ti waga ti ni,
tara nda ti yen ko ni, lere woro wa ti ni.

⁷ «Een fò lere ña wi maa jigi wi taga Yawe Yenñele li na,
mboo kala pyew li le li kee,
ferewe yen ki fò wi woo!

⁸ Wi yen paa tige yen, nga ki yen ma sanri logò yon na,
ki ndire ti ma ye ma kari wa tónmò pi yeri;
na kafugo sanga wi ka gbòn, kila yaraga ka kpe pye ki na,
ki were ti ma koro tipiire sanga pyew.
Ali na wawa pi ka yere yele na ni, kila yaraga ka kpe pye ki na,
ki maa seni sanga pyew.»

⁹ «Senwee wi nawa jatere wi tisaw ma we yaraga ki ni fuun ki na,
were woro wa mboo sagala.
Ambò wi mbe ya mboo nawa pi jen?

¹⁰ Yawe Yenñele lo li ma senwee wi nawa jatere wi cancan mbe wele,
mboo nawa kagala ke segesege mbe ke jen,
jango mbe lere nungba nungba pyew wi sara mbe yala wi tangalomò pi
ni,
konaa mbe yala wi kapyere ti ni.

¹¹ «Lere ña wi ma penjagboro ti ta kambasinnde ti fannga na,
wi yen paa sico yen, ña wi sinle jenrewe pa na, mba wo ma wuu se.
Wi yinwege ki ka na gbòn nandogomò sanga ña ni, wi penjagboro ti mee
fe maa wa,
wa wi kala li kosanga wi ni, wi ma kaa pye lembige.

¹² «We sherigo gbogokpoyi ki yen wunluwo jongo gbogowo wogo,
nga ki yen ma yagara maga le wa dunruya wi dasanga wi ni.

¹³ E, Yawe Yenñele, mboro ña ma yen Izirayeli woolo pe jigi tagasaga,
lere o lere ka je ma na, ko fò wo yaa fere sho.
Mbele ka laga ma na, poro go ko yaa ko wa taambugo ki ni;
katugu pe je yinwege pulugo tónmò pi na, po mba pi yen Yawe Yenñele
le.»

Zheremi wi Yenñele yenrewe

¹⁴ «E, Yawe Yenñele, na sagala, pa kona mi yaa sagala;
na sho, pa kona mi yaa sho.
Mboro mi maa sonni.

¹⁵ Wele, leele pe yen nala piin fò:

«Yawe Yennɛle li yo li yaa nga pye, ki koro se yeri?

Ligi pye ke!»

¹⁶ Eɛn fɔ, mi wo na, mi se je mbe taga ma na, mbe pye simbaala kɔnrifo ma kan.

Mi sila pye na jaa jɔlogo mbe gbɔn pe na; mboro jate mà ko jen.

Sɛnrɛ nda fuun ti yiri wa na yɔn, màri jen,

ta si fun ma na.

¹⁷ Maga ka pye fyɛɛyaraga na yeri, katugu jɔlogo sanga ni, mboro ma yɛn na larasaga ye.

¹⁸ Ki yaga na jɔlofenne pe fɛrɛ sho,

ɛɛn fɔ, mi wo ka ka fɛrɛ sho;

ki yaga pe sunndo wi kɔn pe na,

ɛɛn fɔ na sunndo wi ka ka kɔn na na.

Jɔlogo wa pe na,

ma pe tongo tɔngosaga shyen.»

Yennɛle li yo

paa li cɛnpilige ki jate

¹⁹ Pa Yawe Yennɛle làa para na ni yɛɛn, ma yo fɔ: «Kari ma sa yere wa ca ki mbogo yeyongo nga pe yinri Tara woolo pe yeyongo ki na, Zhuda tara wunlumbolo pe maa yiin na yinrigi yeyongo nga ni we, konaa ma sa yere fun Zheruzalemu ca yeyonro sannda ti ni fuun ti na.

²⁰ Maga yo leele pe kan fɔ: «Ye Yawe Yennɛle li sɛnrɛ ti logo, yoro Zhuda tara wunlumbolo, naa Zhuda tara woolo ye ni fuun konaa yoro Zheruzalemu ca woolo ye ni fuun, yoro mbele ye maa yiin na yinrigi wa ki yeyonro nda ti ni we.

²¹ Yawe Yennɛle li yo fɔ: Ye ye yɛɛ yingiwɛ jen, yaga kaa tuguro tungu cɛnpilige ki na, yaga kaa yiin tuguro ni laga Zheruzalemu ca ki ni.

²² Yaga ka tuguro lɛ mbe yiri ti ni wa ye yinrɛ ti ni cɛnpilige ki na. Yaga ka tunngo kpɛ pye, ɛɛn fɔ ye cɛnpilige ki tɛgɛ ki ye na kan, paa yɛgɛ nga na mila ki yo ye tɛleye pe kan we.»

²³ «Eɛn fɔ pee yɛnlɛ mbe logo na yeri, pee nungbolo jan na yeri. Paa pe nungbogolo ke ngban ma je mbe logo na yeri, pe sila yɛnlɛ na yɛrɛwɛ sɛnrɛ ti na.»

²⁴ Yawe Yennɛle li yo fɔ: «Na yaga yɛnlɛ mbaa nuru na yeri jɛngɛ, na ye woro na tuguro tungu mbaa yiin ti ni laga ki ca nga ki yeyonro ti ni cɛnpilige ki na, na yaga cɛnpilige ki tɛgɛ ki ye na kan, na ye woro na tunngo ka kpɛ piin ki pilige ki na,

²⁵ pa kona wunlumbolo mbele pe yaa kaa cɛɛn wunlunaɲa Davidi wi wunluwo jongo ki na wi yonlo, poro naa pe legboolo pe ni, pe yaa kaa tooro mbaa yiin laga ki ca nga ki yeyonro ti ni. Pe yaa ka pye pe wotoroye mbele shonye maa tilele pe na, konaa shonye na, poro naa pe legboolo pe ni, naa Zhuda tara woolo pe ni konaa Zheruzalemu ca woolo pe ni. Leele yaa ka pye mbe cɛn laga ki ca nga ki ni sanga pyew.

²⁶ Pa kona leele pe yaa kaa yinrigi wa Zhuda tara cara ti ni, naa wa Zheruzalemu kanɲara na cara ti ni, naa wa Benzhamɛ tara ti ni, naa wa yanwira tigiwen tara ti ni, naa wa yanwira tara ti ni konaa wa Negevu tara ti ni, mbe pan mbaa saara sogoworo woo, naa saara ta yɛgɛ ni, naa muwɛ saara ni, naa wusuna nuwo taan ni konaa nayinmɛ saara ni wa mi ɲa Yawe Yennɛle na sherigo gbogo ki ni.

²⁷ Eɛn fɔ na yee yɛnlɛ mbe logo na yeri, na yee cɛnpilige ki tɛgɛ ki ye na kan, na ye kaa tuguro tungu mbaa yiin wa Zheruzalemu ca yeyonro ti

ni cɛnpilige ki na, pa kona mi yaa kason le ca ki yeyonro ti ni; ki kason ki yaa Zheruzalemu ca wunluwo yinre ti sogo, ki kason ki se si figi.»

18

Zheremi wila kari cogo fanrifo

wa yeri

¹ Yawe Yenɲele làa li senre ti kan Zheremi wi yeri, ma yo fo:

² «Yiri ma kari wa cogo fanrifo wi go, na maga sa gbɔn wa, senre nda ti yen na yeri, mi yaa ti yo ma kan.»

³ Kona, a mi si kari wa cogo fanrifo wi go, mee saa wi yan wila cogo ka fanri wa cogo fanripele li ni.

⁴ Cogo nga wila pye na fanri joro ti ni, a ki si jogo wi kee. A wi si cogo ka yege fanri ki joro nungba ti ni, paa yege nga kuu ndanla we.

⁵ Kona, a Yawe Yenɲele li sili senre ti kan na yeri ma yo fo:

⁶ «Yoro Izirayeli woolo, naga yen ma, nga ki cogo fanrifo na wi pye, mi se ya mbege kala nungba li pye ye na wi le?» Yawe Yenɲele lo li yo ma fo: «Joro ti yen wa cogo fanrifo wi kee yege nga na, yoro Izirayeli woolo, pa ye yen na kee ma.

⁷ Sanga wa ni, mi ma para cenle la wogo na, nakoma wunluwo tara ta wogo na mbe yo fo mi yaa pe yirige wa pe yonlo, mbe pe gbɔn, mbe pe tongo.

⁸ Een fo ki cenle na mi ma para li wogo na, na li woolo paga pe kapege ki jen mbege yaga, pa kona jologo nga mila pye na jaa mbe wa pe na, mi maga yaga.

⁹ Sanga wa ni fun, mi ma para cenle la wogo na, nakoma wunluwo tara ta wogo na mbe yo fo mi yaa ti gbegele mbe yeresaga kan ti yeri.

¹⁰ Een fo na ki cenle woolo pe kaa nga ki yen mala mben ki piin, na pe woro na nuru na yeri, pa kona kajenge nga mila pye na jate mbe pye pe kan, mi maga yaga.

¹¹ «Koni, ki yo Zhuda tara woolo pe kan konaa Zheruzalemu ca woolo pe kan fo, pa Yawe Yenɲele li yo yeen fo: «Mi yen na jologo ka gbegele ye mege ni, mi yen na kala la koon na teri ye mege ni. Ki kala na, ye ni fuun nungba nungba, ye songoro ye yiri wa ye kombegede ke ni, ye ye tangalomo naa ye kapyere ti kannga.»

¹² Een fo pe yaa ma yon sogo mbe yo fo: «Maga kaa ma yee tege! Nga we yen na sonri, ko we yaa pye; we ni fuun nungba nungba we yaa la tanri mbaa yala we nawa jatere pere to ni.» »

Izirayeli woolo pe fege

Yawe Yenɲele li na

¹³ Ki kala na, pa Yawe Yenɲele li yo yeen fo:

«Ye kari ye sa cengele sannkala ke yewe; ambo wila ki kala cenle na la logo faa?

Izirayeli woolo pe kapegbogo pye fo ma toro.

¹⁴ Naga yen ma, yaa nezhi wi yan wi ko wa Liban tara yanwira ti go na, wa wasege ki ni wi le?

Naga yen ma, tonyinme baa pi maa yinrigi fo wa lege na fuun na tinri, pi mbe ya waga wi le?

¹⁵ Ma si yala na woolo pe fege na na,

pe saa na wusuna nuwo taan sori yarisunndo nda ti yen wagafe ti kan.

Ti pe kan pe yen na kunrugu wa pe kondangala li ni;
 pe ke ma wo wa pe kolele li na,
 ma kongolo kele yegge le, ngele ke woro ma yon.

¹⁶ Pège pye, a pe tara ti jògò ma koro waga,
 ma pye titegere yaraga fo sanga pyew.

Ki to torofenne pe ni fuun pe yon na,
 fo pe maa go fingi ti na.

¹⁷ Mi yaa ka pe gbòn mbe pe jaraga wa pe juguye pe yegge,
 paa yegge nga na yonlo yirisaga tifelege ki ma yaara ti gbòn mberi jaraga
 we.

Pe jologò sanga ni, mi yaa pungo wa pe yeri,
 mi se yegge wa pe yeri mbe pe saga.»

*Leele pàa yon le Zheremi wi na,
 konaa Zheremi wi Yenjele yenrewe*

¹⁸ Leele pàa yo fo: «Ye pan we yon le Zheremi wi na. We se saraga wofò
 la, mbaa we nari Yenjele li lasiri wi ni, kajenje se la we yeri, mbaa yerewe
 jembe kaan we yeri, we se Yenjele yon senre yofò la, mbaa Yenjele senre
 yuun we kan. Ye pan woo mege ki jògò we yon senre ti ni; waga kaa wi
 senre ti jate.»

¹⁹ «Yawe Yenjele, logo na yeri;
 na winfenne pe yen na senre nda yuun, ti logo!

²⁰ Naga yen ma, ki daga pe kajenge ki fògò tòn kapege ni le?
 Ma si yala, pè titege wo wa na yegge, jango mbe to wa ki ni.
 Yenjele, ma jatere wi tege ki na fo mila yere ma yegge sògòwò,
 maa yenri ma kajenge pye na kan,
 jango mboon nangbanwa pi laga lali pe ni.

²¹ Ki kala na, ma ti fungo mbe to pe piile pe na;
 pe pe gbo tokobi ni.

Pe jele pe pe piile pe la, pe pye nangunjaala;
 ma ti yambewe mbe pe penne pe gbo,
 tokobi mbe pe lefonmbolo pe gbo malaga na.

²² Na maga ka pe fo mbe benjanri pyefenne torogo pe yeri sanga na ni,
 ma ti gbeere mbaa yinrigi wa pe yinre ti ni,
 katugu pè titege wo wa na yegge mbanla yigi.
 Pè mere jan na na mbanla yigi.

²³ «Een fo, mboro wo na Yawe Yenjele, yon leme mba fuun pè le na na
 mbe ta mbanla gbo,

màa jen.

Maga ka pe kajogò ki kala yaga pe na,
 maga ka pe kapere ti kò mberi wo wa ma yee yegge sògòwò.
 Ma ti pe toori ma yegge sògòwò,
 na ma nangbanwa sanga wi ka gbòn, ma yiri pe kòrògò.»

19

*Yenjele làa ki yo Zheremi wi kan
 ma yo wi cogo le wigi ya*

¹ Yawe Yenjele làa para na ni ma yo fo: «Kari ma sa cogo ka lo cogo
 fanrifò wa yeri, kona mee sa ca lelele poro naa saraga wofenne lelele
 pele yeri ma pinle ma yee ni.

² Ye yiri ye kari wa Beni Hinomu gbunlundegɛ ki ni, wa Coyaara yeyongo † ki yon na. Na yaga sa gbɔn wa, senre nda mi yaa yo ma kan, mari yari ngbanga.

³ Ma pe pye fɔ: <Yoro Zhuda tara wunlumbolo konaa Zheruzalemu ca woolo, ye Yawe Yenɲele li senre ti logo! Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fɔ, Izirayeli woolo Yenɲele le, pa li yo yeen fɔ: Mi yaa jɔlogo gbɔgo ka wa ki laga nga ki na, lere o lere wi yaa ki senre ti logo, ti yaa to wi yon na mboo yon ton.

⁴ Katugu pɛ je na na, maga laga nga ki kannga maga tege tegelomo pa na, nga lere sege yan mbege jen. Pɛ wusuna nuwo taan sogo yarisunndo ta yegɛ kan, nda poro yere jate, naa pe teleye pe ni, konaa Zhuda tara wunlumbolo pe ni, pe sila ti jen. Leele mbele pe yen jeregisaga fu, pɛ бага pe legerɛ na ma pe gbo laga ki laga nga ki ni.

⁵ Pɛ sunzara kan yarisunngo Baali ki kan, mbaa pe pinambiile pe sori kason ni, mbaa pe piin saara sogoworo yarisunngo Baali ki yeri; ma si yala, mi sila ki wogo ki kono kan pe yeri, mi sila para ki wogo na, mi sila si sonri ki na yere.> »

⁶ «Ki kala na, ye wele, pa Yawe Yenɲele li yo yeen fɔ: <Pilige ka yen wa na paan, pe se kaa ki laga nga ki yinri naa Tofeti, nakoma Beni Hinomu gbunlundegɛ. Eɛn fɔ pe yaa kaa ki yinri Legbogo gbunlundegɛ.

⁷ Mi yaa ka Zhuda tara woolo poro naa Zheruzalemu ca woolo pe kakɔndegengɛle ke jɔgo laga ki laga nga ki ni. Mi yaa ti pe juguye pe pe gbo tokobi ni, mi yaa pe le mbele pe yen na pe gbosaga jaa pe keɛ. Mi yaa pe gboolo pe kan naayeri sannjere naa yan cenre ti yeri ti yaakara.

⁸ Mi yaa ti ki ca nga ki jɔgo ki koro waga, ki pye titegere yaraga. Torofenne mbele ka gbɔn le ki tanla, ki yaa to pe yon na, pe yaa la tege ki na ki jɔlogo ki ni fuun ki kala na.

⁹ Mi yaa ka ti paa pe pinambiile naa pe sumborombiile pe wire kara ti kaa. Pe yaa kaa pe yee wire kara ti kaa; ko yaa ka yala pɛ juguye mbele pe yen na pe gbosaga jaa, pɛ malingboonlo censaga kan ma pe yon ton konaa ma pe jori fɔ jengɛ.>

¹⁰ «Ko punjo na, lelele mbele pɛ pinle ma kari ma ni, ma yaa cɔgo ki ya pe yegɛ na, mbe si pe pye fɔ:

¹¹ <Pa Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fɔ li yo yeen fɔ: Pa mi yaa ki leelee mbele poro naa ki ca nga ki ni ti tongo yeen, paa yegɛ nga na pe ma cɔgo yaari, nga ki se ya gbegele naa. Pe yaa kaa gboolo pe nii wa Tofeti laga ki na, gboolo lesaga lama pi kala na†.

¹² Yawe Yenɲele lo li yo ma fɔ: Ki wogo nga ko mi yaa pye ki laga nga konaa ki woolo pe na. Mi yaa ki ca nga ki pye paa Tofeti laga ki yen.

¹³ Paa pye na wusuna nuwo taan wi sori saara Zheruzalemu ca yinre nda ni, konaa Zhuda tara wunluwo yinre nda fuun go na, na naayeri yaara ti gbogo, konaa na duven saara nda pe ma wo ti woo yarisunndo nda yeri, mi yaa ka ki yinre ti tege fyongo ni paa Tofeti laga ki yen.> »

¹⁴ Ko punjo na, a Zheremi wi si yiri wa Tofeti laga ki na ma songoro, ko laga koyi Yenɲele laa wi tun wa, wi sa li yon senre ti yo we. A wi si pan ma yere wa Yawe Yenɲele li sherigo gbɔgo longo ki nawa, maga yo leelee pe ni fuun pe kan fɔ:

† 19:2 19.2: Pa paa pye na kayangara ti waa wa Coyaara yeyongo ki tanla. † 19:11 19.11: Mbege ta Tofeti laga ko kila pye pe sunsaga, pe sila daga mbaa gboolo nii wa ko ni, katugu ki wogo ki mbaa sunzaga ki jɔgo pe yeri.

¹⁵ «Yawe Yennɛle na yawa pi ni fuun fɔ, Izirayeli woolo Yennɛle le, pa li yo yeen fɔ: «Jɔlɔgɔ nɔga fuun mila ki senre yo ma yo mi yaa ki wa ki ca nɔga konaa ki kanngaga na cara ti na, mi yaa ki wa ti na, katugu pɛ pe nunɔgbogolo ke nɔgbɛn, pee yenle mbanla senre ti logo.» »

20

Pàa Zheremi wi le kaso

¹ Zheremi wila pye na Yennɛle li yon senre nda yuun, Imeri pinambyɔ Pashuri nɔ wila pye saraga wɔfɔ konaa ma pye Yawe Yennɛle li sherigo gbɔgɔ welefenne to, wila ki senre ti logo.

² Kona, a Pashuri wi si Yennɛle yon senre yɔfɔ Zheremi wi gbɔn, ma saa wi le nɔgbɛɛɛ na, maa le kaso wa Yawe Yennɛle li sherigo gbɔgɔ yeyɔngɔ nɔga wa gona ki tanla, ko nɔga pe maa yinri Benzhamɛ yeyɔngɔ.

³ Ki goto pinliwe pi ni, a Pashuri wi si Zheremi wi wɔ wa nɔgbɛɛɛ ti na, maa yirige wa kaso wi ni. A Zheremi wi suu pye fɔ: «Yawe Yennɛle li saa ma yinri naa Pashuri, ɛɛn fɔ li yaa lɔɔn yinri Magori Misabibu, ko koro wo yen fɔ «Sunndo kɔngɔ ki yen kɛɛ ki ni fuun ki na.»

⁴ Katugu pa Yawe Yennɛle li yo yeen fɔ: «Wele, mi yaa fyɛɛ gbɔɔɔ wa ma na, mboro naa ma wenne pe ni fuun pe ni. Pe juguye pe yaa pe gbo tokobi ni ma yege sɔgɔwɔ. Mi yen na Zhuda tara ti ni fuun ti nii Babiloni tara wunlunana wi kɛɛ. Wi yaa pe koli mbe kari pe ni wa Babiloni tara, mbe sa pe gbo tokobi ni.

⁵ Ki ca nɔga ki yarijɛnde ti ni fuun, naa ki tunɔgo tɔnli wi ni fuun, naa yaara sɔnɔgbanga woro ti ni fuun konaa Zhuda tara wunlumbolo pe yarijɛnde ti ni fuun, mi yaa ti le pe juguye pe kɛɛ. Pe yaa ti koli, mberi le, mbe kari ti ni wa Babiloni tara.

⁶ Mboro Pashuri, mboro wo na, pe yaa mboro naa ma go woolo ye ni fuun ye yigi kulolo mbe kari ye ni. Ma yaa kari wa Babiloni tara. Pa ma yaa ka ku wa, pɔɔn le wa, mboro naa ma wenne pe ni fuun pe ni, poro mbele maa ma yagbogowo Yennɛle yon senre ti yo pe kan we.» »

Jɔlɔgɔ nɔga ki taga Zheremi wi na mbege ta wi yen Yennɛle yon senre yɔfɔ

⁷ E, Yawe Yennɛle, mɔla nege mala fanla,
a milan yee yaga mɔla nege mala fanla.
Mɔla yigi fanɔga, mɔ cew ta na na.
Pilige pyew, leele pe yen na tɛge na na;
leele pe ni fuun pe yen naga lakoo na na.

⁸ Katugu sanga o sanga mi kaa para, mi ma daga mbaa gbele nɔgbanga;
mi maa para nɔgbanga na leele pe lewɛlewe kapyere to naa jɔgɔwɔ mba
paa piin pi senre yuun.
Yawe Yennɛle li yon senre nda mila yuun ti kala na, pe yen nala tifaga
konaa na tɛge na na.

⁹ Na mi ka yo fɔ mi se para li senre na naa,
fɔ mi se para li mege ki na naa,
kona li senre ti ma pye paa kason yen nala sori wa na nawa,
ki ma pye ndɛɛ kason ki ye na kajeere ti ni nari sori;
mi maga nɔgbanga mbege kun na yee ni,
ɛɛn fɔ mila ya.

10 Janwa wi yen na senpere nda yuun na na, mi yen nari nuru.
 Pànla mege taga nala yinri «Fyere gboro ti yen kee ki ni fuun ki na!»
 Pe yen na yuun fo: «Yoo senre yo! Ee, ye ti woo senre yo fannga fenne pe
 kan!»
 Na wenne pe ni fuun pe yen nala peele na wele, na kaa pye mi yaa to.
 Paa yuun fo: «Kana wi yaa wi yee yaga poo nege poo fanla,
 pa kona we yaa cew ta wi na,
 mbe we kayanga ki wo wi ni.»

11 Een fo Yawe Yenjele li yen na ni paa malingboon kotogofa yen;
 ki kala na, na jolofenne pe yaa ka kurugo mbe to,
 pe se cew ta.
 Pe yaa ka fere sho jenge mbege yan fo pee cew ta;
 ki fere ti yaa koro pe na fo sanga pyew,
 lere se ka fage ki fere ti na fyew.

12 Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, li ma lesinje wi kala li cancan ma
 wele,
 li ma senwee wi jatere naa wi nawa kagala ke jen.
 Yenjele, na kayanga ki wo na juguye pe ni, ma ti mbege yan,
 katugu mboro milan kala li le ma kee.

13 Yaa yuuro koo Yawe Yenjele li kan, yaa li sonni,
 katugu li ma fyonwo fo wi go sho,
 maa wo wa lepeepe pe kee.

14 Yenjele sa ti na se pilige ki danga!
 Na no wilan se pilige nga ni, Yenjele ka ka duwaw ki na!

15 Lere na wila saa na sege ki senre yo na to wi kan maa nawa pi yinngi,
 ma yo fo: «Mà pinambyo se!»
 Yenjele sa ki lerefo wi danga.

16 Ki lerefo wi pye paa Yawe Yenjele laa cara nda tongo pew ti yen,
 nda li sila ti yinriwe ta.
 Pinliwe ni, wila gbeere nuru,
 yonlo ngbanga na, wila malingboonlo kongolo nuru!

17 Yinngi na Yenjele li sila si ti mbe ku wa na no wi lara?
 Kona na no wi lara to ti jen na pye na fanga ye,
 mi jen na koro wa wi nawa fo sanga pyew.

18 Yinngi na, mila si yiri wa na no wi lara ti ni,
 ma pan naga jologo naa ki tege nga ki yaan,
 konaa mbanla yinwege piliye yi pye mbeyi ko wa fere ti ni?

21

Yenjele laa wunlunana Sedesiyasi
wi yon sogo

1 Senre nda to Yawe Yenjele laa yo Zheremi wi kan wunlunana
 Sedesiyasi† wi woro. Ki sanga wi ni, Wunlunana wila Malikiya pinambyo

† 21:1 21.1: Sedesiyasi wila pye Zhoziyasi wi pinambyo taanri woo. Wo wila pye Zhuda tara ti
 wunlunana pungo woo wa Zheruzalemu ca; 2 Wunlu 24.17-25.7.

Pashuri wo naa saraga wɔfo Sofoni ɲa wila pye Maaseya pinambyɔ pe torogo wa Zheremi wi yeri, ma yo pe saa pye ɔ:

² «Ki yaga ma Yawe Yɛnɲɛle li yewe we kan, katugu Babiloni tara wunlunanya Nebukanezari wi yɛn na malaga gbɔɔn we ni. Kana Yawe Yɛnɲɛle li yaa li kafɔnnɔɔlo la pye we kannɔɔlo, jango wi kari wi laga we na[†].»

³ Kona, a Zheremi wi si pitunmbolo pe yɔn sogo ma yo ɔ: «Ye kari ye saga yo Sedesiyasi wi kan ɔ:

⁴ «Yawe Yɛnɲɛle, Izirayeli woolo Yɛnɲɛle le, pa li yo yɛn ɔ: Ye yɛn na malaga gbɔɔn Babiloni tara wunlunanya wo naa Kalide tara fenne pe ni ye malingbɔnyaara ti ni ye kɛɛ, wa ca ki malaga sigemboro ti punɔ na, katugu pɛ pan ma malingbɔɔnɔ cɛnsaga kan ma ca ki yɔn tɔn; ɛn ɔ ye malingbɔɔnɔ mbele pe yɛn na malaga ki gbɔɔn wa ca ki mboro ti punɔ na, mi yaa pe ɲgbanga pe wa pe kannɔɔ pe yɛɛ kan wa ca nawa pi yeri.

⁵ Mi jate mi yaa malaga gbɔn ye ni na yawa naa na fannɔ ki ni, naa na nanɲbanwa pi ni, naa na kɔnrɔ tandorogo konaa na nanɲbanwa gbɔɔ pi ni.

⁶ Mi yaa ca ɲga ki nawa yaara ti ni fuun ti tɔngɔ, senweele mbe pinle yaayoro ti ni; tifeleɛ yambewe pa yaa pe gbo.

⁷ Yawe Yɛnɲɛle lo li yo ma. Ko punɔ na, Zhuda tara wunlunanya Sedesiyasi wo naa wi legbɔɔlo pe ni, naa tara woolo poro naa mbele fuun pe yaa ka sho laga ki ca ɲga ki ni tifeleɛ yambewe pi kɛɛ, naa tokobi wo naa funɔ ki kɛɛ, mi yaa ka pe le Babiloni tara wunlunanya Nebukanezari wi kɛɛ. Mi yaa pe le pe juguye pe kɛɛ, poro mbele pe yɛn na pe gbosaga jaa we. Nebukanezari wi yaa ka pe gbo tokobi ni; wi se ka pe yinriwe ta, wi se ka wa kpe yaga, pe yunɲɔɔrɔ se ka pye wi na.»

⁸ Ki leele mbele poro na, ki yo pe kan naa ɔ: «Pa Yawe Yɛnɲɛle li yo yɛn ɔ: «Ye wele, mi yinwege kɔnɔ lo naa kunwɔ kɔnɔ li ni ke tɛɛ ye yɛɛ sɔɔwɔ.

⁹ Lere o lere ka ka koro laga ki ca ɲga ki ni, tokobi naa funɔ ki yaa wo gbo, nakoma tifeleɛ yambewe. ɛn ɔ lere ɲa fuun ka yiri mbe saa yɛn kan Kalide tara fenne pe yeri, poro mbele pɛ malingbɔɔnɔ cɛnsaga kan ma ca ki yɔn tɔn, wo yaa sho, wi yinwege ko ki yaa pye wi tɔnli we.

¹⁰ Katugu mi yɛɛ wali ma yiri ki ca ɲga ki kɔrɔɔ, jango mbe kapege pye ki na, kajɛɛ ma mi yaa pye ki kan. Yawe Yɛnɲɛle lo li yo ma. Mi yaa ki ca ɲga ki le Babiloni tara wunlunanya wi kɛɛ wigi sogo kason ni.»

*Yɛnɲɛle li yaa ka jɔɔɔ wa
wunlunanya wo naa wi go woolo
pe na*

¹¹ Zhuda tara wunlunanya wi go woolo,
ye Yawe Yɛnɲɛle li sɛnrɛ ti logo!

¹² Yoro Davidi setirige piile, pa Yawe Yɛnɲɛle li yo yɛn ɔ:

«Yaa kiti wi kɔɔn yaa yala kasiɲɲɛ ki ni pilige pyew.

Pe yɛn na mbele jɔɔ, ye pe sho pe jɔɔfenne pe kɛɛ.

Jango na nanɲbanwa piga ka yiri ye kɔrɔɔ paa kason yɛn, mbaa sori,
ɲga lere se ya figi.

Ko yaa pye ye kapyere tijangara ti kala na.»

[†] 21:2 21:2: Zhuda tara woolo poro naa Babiloni tara fenne pe ni, pe malaga sɛnrɛ ti yo wa 2 Wunlu 25.1-11; 2 Kuro 36.17-21lara ti ni.

¹³ Yawe Yennɛle li yo fɔ:

«Mi naa yoro ni we yen we yɛɛ na, yoro mbele ye yen ma cɛn wa gbunlundɛge ki go na we, yoro mbele ye yen ma cɛn wa walaga ki na, wa funwa laga falafala ki ni we.

Yoro mbele ye yen na yuun fɔ: «Ambɔ wi mbe ya tigi mbe pan mbe to we na?»

Ambɔ wi mbe ya ye fɔ laga we larasaga ki ni, mbe to we na?»

¹⁴ Mi yaa ye sara mbe yala ye kapyegele ke ni.

Mi yaa kason le wa ye tire kologo ki ni, mbe ye kanngara lara ti ni fuun ti sogo†.

Yawe Yennɛle lo li yo ma.»

22

*Yennɛle làa Zheremi wi tun
wa Zhuda tara wunlunaja
wi go woolo pe yeri*

¹ Yawe Yennɛle làa para Zheremi wi ni ma yo fɔ: «Kari wa Zhuda tara wunlunaja wi go, ma saga senre nda ti yo wi kan.

² Maa pye fɔ: «Yawe Yennɛle li yen na senre nda yuun ti logo, mboro Zhuda tara wunlunaja, mboro na mà cɛn wa Davidi wunluwo jongo ki na wi yonlo, mboro naa ma legboolo pe ni, konaa ma woolo sanmbala pe ni, poro mbele pe maa yiin laga ki yeyonro nda ti ni we.»

³ Pa Yawe Yennɛle li yo yɛɛn fɔ: «Yaa tanri kaselege naa kasinnge na. Pe yen na mbele jolo, ye pe sho pe jolofenne pe kɛɛ. Yaga kaa nambannjɛɛn wo naa pijiriwe konaa nangunjo wi ni pe jolo. Yaga kaa lewelewe kapyere piin pe na. Yaga ka lere na wi yen jeregisaga fu wa gbo laga ki laga nga ki ni.

⁴ Katugu kaselege ko na, na ye kaa tanri ki senre nda ti na, pa kona wunlumbolo yaa la taa mbaa cɛɛn wa Davidi wunluwo jongo ki na wi yonlo; pe yaa ka lugu wa wotoroye mbele shonye maa tilele pe ni konaa pe shonye pe na mbaa yiin laga ki go nga ki yeyonro ti ni, poro naa pe legboolo konaa pe tara woolo pe ni.

⁵ Ɛɛn fɔ, na yee na senre ti logo, mi wugu na yɛɛra mege ki na, Yawe Yennɛle lo li yo ma, fɔ ki laga nga ki yaa ka pye kataga.»

⁶ Katugu pa Yawe Yennɛle li yo yɛɛn Zhuda tara wunlunaja wi wunluwo go ki wogo na fɔ:

«Ma yen ma yon na yɛge na, paa Galaadi tara ti yen, paa Liban tara yanwira ti go na wi yen; konaa ki ni fuun, mi yaa koon pye paa gbinri yen, mboon pye paa ca yen, nga lere woro wa ki ni.

⁷ Mi yen na jogowo pyefenne gbegɛle ma mege ni, pe ni fuun nungba nungba pe malingbonyaara ti yen pe kɛɛ. Pe yaa koon wunluwo go ki sɛdiri tire tiyonro ti koonlo mberi wa wa kason.

⁸ «Cengele legere woolo yaa kaa tooro laga ki ca nga ki yon na; pe yaa kaa pe yɛɛ yewe mbaa yuun fɔ: «Yingi na, a Yawe Yennɛle li sigi cagbogo nga ki tɛge ki tɛgelomo mba pi na ma?»

† 21:14 21:14: Wunluwo go nga kila pye wa Zheruzalemu ca, a paa ki yinri Liban kologo go, ki yaa pye ki laga nga ki yen na para ko senre na; 1 Wunlu 7.2.

⁹ Pa kona pe yaa pe yon sogo mbe yo fɔ: «Katugu pè je Yawe Yennele, pe Yennele li yon finliwe pi na, ma saa na fɔli yarisunndo ta yege sogowo nari gbogo.» »

*Senre nda tila yo wunlunaja
Shalumu wi wogo na*

¹⁰ Yaga kaa gbele ɲa wi ku wo kala na,
yaga kaa wi kunwo pi gbele.
Ɛen fɔ ɲa pè yigi ma kari wi ni, yaa gbele wo kala na,
katugu wi se songoro naa,
pòò se tara nda ni, wi seri yan yenle ni naa.

¹¹ Ki senre nda to Yawe Yennele li yo Zhuda tara wunlunaja Zhoziyasi wi pinambyo Shalumu wi wogo na, wo ɲa wila cɛn wunluwo pi na wi to Zhoziyasi wi yonlo. A pè si kaa wi yigi ma kari wi ni, ma yiri laga ki tara nda ti ni; ligi yo ma yo wi se songoro laga naa fyew.

¹² Pòò yigi ma kari wi ni tara nda ni, pa wi yaa ku wa ti ni, wi sege tara nda ti yan naa.

*Senre nda tila yo wunlunaja
Yehoyakimu wi wogo na*

¹³ Lere ɲa wi maa go ki kan kambasinɲge ki fanɲga na,
mboo sanɲgazo yumbiile pe wa, wila sila tanri kaselege na,
wi lewee yenle wi maa tunɲgo piin wi kan, wila suu sara,
danga yen ki fɔ wi wogo!

¹⁴ Wo ɲa wi maa yee pye fɔ: «Mi yaa yunɲbogo ka kan na yee kan,
mbe ki naayeri yumbiile pe tugbolo,
mbe ki fenetiriye pe wo mbe pe yon,
mbe sediri tire papara papara maramara ki nawa mbogo ki na mbege ton,
mbege fa penduru yeen ni!

¹⁵ Naga yen ma, maa ki jate ndee na maga ma wunluwo go ki kan sediri tire legerɛ ni

ko ki yaa yeresaga kan ma wunluwo pi yeri wi le?

Naga yen ma, ma to wi sila pye na nii na woo paa leele sanmbala pe yen wi le?

Konaa ki ni fuun, wila pye na tanri kaselege naa kasinɲge kono li na;
ki kala na, wi kagala kaa pye na yongo wi kan.

¹⁶ Wila pye na fyonwo fenne poro naa mbele pe yen tege na pe kiti wi koon naa yongo,

ki kala na, wi kagala kaa pye na yongo wi kan.

Ko kapyege ɲga ko ki maa ki nari ma yo ki lerefɔ wi mi ɲa Yennele na jen. Yawe Yennele lo li yo ma.»

¹⁷ Ɛen fɔ mboro wo na, ma yege woro yaraga ka kpe na, ma woro na yaraga ka kpe jate,

kaawo ma yera tonli wo cɛ,
konaa mbaa бага leele mbele pe yen jeregisaga fu pe na mbaa pe kuun,
mbaa leele pe jolo mbe pe yigilomo pi tisaw.

¹⁸ Ki kala na, Zhoziyasi pinambyo Yehoyakimu ɲa wi yen Zhuda tara ti wunlunaja, pa Yawe Yennele li yo yeen wi wogo na fɔ:

«Lere se ka wi kunwo pi gbele paa yege ɲga na ki maa piin, mbe yo fɔ:
«E, na nosepyo lenaja!» Nakoma «E, na nosepyo sumboro!»

Lere se ka wi kunwo pi gbele paa yege ɲga na ki maa piin, mbe yo fɔ:

«E, we tafa!» Nakoma «E, we wunluwo!»

¹⁹ Pe yaa kaa gboo wi le paa yege nga na pe ma kaa sofile gboo le we; pe yaa kaa fulolo mbe saa wa wa Zheruzalemu ca ki pungo na.»

Jologo yaa to Zheruzalemu ca ki na

²⁰ Lugu wa Liban tara yanwiga ki na ma jorogo!

Lugu wa Bazan tara yanwiga ki go na moo magala li yirige ngbanga!

Lugu wa Abarimu yanwira ti go na ma jorogo!

Katugu ma ndanlafenne pe tongo ma wo wa.

²¹ Sanga na ni maa pye kangbanga se gbɔn ma na, mila ma yeri;

een fo maa pye na yuun fo: «Mi se logo!»

Pa ma yen na tanri ma, maga le wa ma punwe sanga wi ni;

mee logo na yeri.

²² Tifelege yaa ka kari ma simbaala konrifenne pe ni fuun pe ni,

pe yaa koon ndanlafenne pe koli mbe kari pe ni tara ta yege ni;

ko sanga wo ni, fere ti yaa ma yigi fo mboon go ki sogo ma na,

ma kapere ti ni fuun ti kala na.

²³ Mboro na ma yen ma cen wa Liban tara†,

moo censaga ki gbegele sediri tire tiyonro ti ni we.

Na jologo ka ka gbɔn ma na sanga na ni,

jologo nga ki yen paa yege nga na jele selara ma kaa yiri wi ni,

ma yaa kaa jeen fo jenge.

Yennele li yaa jologo wa

Yehoyakimu pinambyo Koniya wi na

²⁴ Yawe Yennele li yo fo: «Mi wugu mi na Yennele na yinwege wolo na yee mege ki na, fo ali ndee ki pye Yehoyakimu pinambyo Koniya† na wi yen Zhuda tara ti wunlunana wi ja pye paa vegenje yen wa na kalige kee ki na, mi jen naa tile mboo wo wa.

²⁵ Mi yaa ma le mbele pe yen moo gbosaga jaa pe kee, poro mbele ma yen na fye pe yege we, Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wo naa Kalide tara fenne wele.

²⁶ Mi yaa ka mboro naa ma nsee wi ni ye puro mbe kari ye ni tara ta yege ni, nda pe sila ye se wa ti ni. Pa ye yaa ka sa ku wa ma.

²⁷ Ye tara ti la yaa ka ye ta fo yaa ki jaa mbe songoro wa ti ni, een fo ye se ka songoro wa ti ni naa fyew.»

²⁸ Leele pe yaa kaa yuun fo: «Naga yen ma, Koniya wi yen paa cogo nga ki ya ka yen, nga lere woro naga jate wi le? Wi yen paa leyaraga yen, nga lere woro ki korogo naa wi le? Yingi na, a pe si wo naa wi piile pe puro ma saa pe wa tara ta yege ni, nda pee jen?»

²⁹ E, na tara, na tara, na tara, Yawe Yennele li senre ti logo!

³⁰ Pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Ye ki nana na wi mege ki yonlogo ndee lere na pyo woro wi yeri, ndee lere na wi wogo ki jogo wi yinwege piliye yi ni; katugu wi setirige pyo wa se ka ta mbe cen wi yonlo, wa Davidi wunluwo jongo ki na, mbe cen Zhuda tara ti go na.»

† 22:23 22:23: Nga ki yo fo Liban tara, wunluwo go nga kila pye wa Zheruzalemu ca, a paa ki yinri Liban kologo go ko senre ti yen na yuun laga ki laga nga ki na; 1 Wunlu 7.2. † 22:24 22:24: Koniya wo nungba wo wila pye Yekoniya we. Ki mege nga kila pye wunlunana Yehoyakini wi mege ko ka. Wi wunluwo pi yele tijere wolo li ni, ko paa Zhuda tara woolo pe koli ma kari pe ni wa Babiloni tara; 2 Wunlu 24.8-16; 2 Kuro 36.8-10.

23

*Simbaala kɔnrifennɛ tipeele
konaa simbaala kɔnrifennɛ
jembele kala*

¹ Yawe Yɛnnɛle lo li yo ma fɔ: «Simbaala kɔnrifennɛ† mbele pe yɛn nala simbaŋgebelege ki punŋgu, nala simbaala pe jaragi, jologo yɛn pe wogo!»

² Ki kala na, Yawe Yɛnnɛle, Izirayeli woolo Yɛnnɛle le, senre nda to li yo simbaala kɔnrifennɛ mbele pe yɛn nali woolo pe kɔɔsi pe wogo na, ma yo fɔ: «Yoro yànlà simbaala pe purɔ ma pe jaraga. Yee ye jatere wi tege pe na. Ki kala na, mi yaa ye sara ye kapyere tijangara ti kala na.» Yawe Yɛnnɛle lo li yo ma.

³ «Na simbaala mi pe purɔ ma kari pe ni tara nda fuun ni, mbele pɛ koro go na, mi jate mi yaa ka pe gbogolo laga nungba. Mi yaa ka songoro pe ni wa pe laga ki na, pe yaa ka se mbe lege jɛnge.

⁴ Mi yaa ka simbaala kɔnrifennɛ tege na woolo pe go na, mbele pe yaa la pe kɔɔsi. Pe se kaa fye naa, pe sunndo wi se kaa koon pe na naa; wa kpe se ka pungo pe ni naa.» Yawe Yɛnnɛle lo li yo ma.

⁵ Yawe Yɛnnɛle li yo fɔ:

«Wele, piliye ya yɛn wa na paan,
mi yaa ka lesinɛ wa yirige wa Davidi setirige ki ni,
ɲa wi yaa ka cɛn wunluwo pi na mbaa wi wunluwo pi piin tijinliwe ni.
Wi yaa kaa tanri kasinɛge naa kaselege na laga tara ti ni.

⁶ Wi wunluwo sanga wi na, Zhuda tara woolo pe yaa ka sho,
Izirayeli woolo pe yaa ka cɛn yeyinɛge na pɔw;
pe yaa kaa mege taga mbaa wi yinri: <Yawe Yɛnnɛle lo li yɛn we kasinɛge fɔ.> »

⁷ Yawe Yɛnnɛle lo li yo ma fɔ: «Ki kala na, piliye ya yɛn wa na paan, leele pe se kaa ki yuun naa fɔ: <Mi wugu Yawe Yɛnnɛle na yinwege wolo li mege ki na, lo na lãa Izirayeli woolo pe yirige ma pe wɔ wa Ezhipiti tara we.>

⁸ Eɛn fɔ pe yaa kaa yuun fɔ: <Mi wugu Yawe Yɛnnɛle na yinwege wolo li mege ki na, lo na li songoro ma Izirayeli setirige piile pe yirige ma pe wɔ wa yonloparawa kameɛge keɛ tara† ti ni, konaa tara sannda nda fuun lãa pe purɔ ma kari pe ni wa ti ni.> Pe yaa ka songoro mbe cɛn wa pe tara ti ni naa.»

*Senre nda Zheremi wila yo
Yɛnnɛle yɔn senre yofenne
tipeele pe wogo na*

⁹ Senre da to ti yo Yɛnnɛle yɔn senre yofenne pe wogo na ma yo fɔ:

«Na nawa pi tanga na na,
fɔ a na wire ti ni fuun tila seri na na.
Mi cɛn paa lere ɲa sinme wɔ ma tin,
paa lere ɲa sinme wɔ pila wi yegɛ kanɛgi,
Yawe Yɛnnɛle lo naa li senre nda ti yɛn kpoyi ti kala na.

¹⁰ Katugu tara ti yin nandara naa jatara ti ni,
tara ti yɛn na kunwo gbelege gbele, danga ɲga ki to ti na ki kala na.
Yaayoro kasara nda wa gbinri wi ni, ti waga.

† 23:1 23:1: Simbaala kɔnrifennɛ mbele pe senre ti yo, poro pe yɛn Izirayeli tara wunlumbolo wele, simbaŋgebelege ko ki yɛn tara woolo wele. † 23:8 23:8: Yonlo parawa kameɛge keɛ tara to ti yɛn Babiloni tara re.

Leele pe yen na fee kapege ki pungo na,
pe ma kotogo le pe yee ni na kambasinngɛ ki piin.

¹¹ Yɛnnɛle yɔn senre yofenne naa saraga wɔfenne pe woro na fyɛ Yɛnnɛle
li yɛgɛ;

ali wa na shɛrigo gbɔgɔ ki ni, mi pe tipere ti yan wa.

Yawe Yɛnnɛle lo li yo ma.

¹² Ki kala na, pe kono li yaa kaa wɔnri mbe pye diwi ni pe na.

Pe yaa ka pe wɔnrɔgɔ, pe yaa wɔ mbe toori;

katugu mi yaa ka yiri pe kɔrɔgɔ sanga ŋa ni,

mi yaa ka jɔlogɔ wa pe na.

Yawe Yɛnnɛle lo li yo ma.»

¹³ «Mi kambapyere yan wa Samari tara Yɛnnɛle yɔn senre yofenne pe yeri,
pe yen na Yɛnnɛle yɔn senre yuun yarisunngɔ Baali ki mege ni,
pɔnla woolo, Izirayeli woolo pe pungo.

¹⁴ Eɛn fɔ, Zheruzalemu ca Yɛnnɛle yɔn senre yofenne poro na, mi
katijangara yan wa pe yeri;

pe yen na jatara naa nandara piin, na tanri yagbolo na.

Pe yen na kotogo nii kapere pyefenne pe ni,

janɔ wa kpe ka kaa tipege pyege ki yaga.

Pe ni fuun pe yen na yɛgɛ sɔgɔwɔ paa Sodɔmu ca woolo pe yen,

Zheruzalemu ca woolo pe yen na yeri paa Gomori ca woolo pe yen†.»

¹⁵ Ki kala na, Yawe Yɛnnɛle na yawa pi ni fuun fɔ, pa li yo yɛɛn Yɛnnɛle
yɔn senre yofenne pe wogo na fɔ:

«Wele, mi yaa pe kan yaritorisoroɔ ni pe ka,

mbe tɔnmɔ mba pi yen shɔnrɔ ni pa kan pe yeri poo wɔ;

katugu Zheruzalemu ca Yɛnnɛle yɔn senre yofenne poro pɛ ti

leele pe woro na fyɛ Yɛnnɛle li yɛgɛ tara ti lagapyew ki ni.»

Yɛnnɛle yɔn senre yofenne

yagboyoolo

¹⁶ Yawe Yɛnnɛle na yawa pi ni fuun fɔ li yo fɔ:

«Yɛnnɛle yɔn senre yofenne pe yen na senre nda yuun ye kan, yaga kaa ti
nuru,

katugu pe yen na ye nege ki senwara ti ni.

Pe yen na yariyanra nda senre yuun ye kan, ti yen poro yɛɛra nawa jatere,

ki senre ti yiri mi ŋa Yawe Yɛnnɛle mi yɔn.

¹⁷ Pe ma soro naga yuun mbele pe maa na tifaga pe kan fɔ:

«Yawe Yɛnnɛle li yo fɔ ye yaa yɛyinngɛ ta.»

Pe maa ki yuun mbele fuun pe yen na tanri pe yɛɛra nawa jatere wi na
pe kan fɔ:

«Jɔlogɔ kpe se gbɔn ye na!»

¹⁸ Naga yen ma, ambo wila pye wa Yawe Yɛnnɛle li ni wa ŋga làa kɔn ma
tege ki konsaga?

Ambo wila li yan mali senre ti logo?

Ambo wila nungbolo jan li senre ti yeri ma ta mari logo?»

Zheremi wi woyoro

¹⁹ «Wele, Yawe Yɛnnɛle li tisaga tifelegɛ ki yirige,

† 23:14 23:14: Gomori naa Sodɔmu tila pye fafafa cara ta, nda leele paa kapere legere pye wa ti
ni; Zhene 19:1-29.

li nangbanwa po pì yiri;
pi yen paa tifelingbogo yen na gboon na sunrugu,
na funlu wa lepeepe pe go na.

²⁰ Yawe Yenñele li nangbanwa pi se sogo li na,
fo li ka sa nga li kon ma tege wa li nawa ki pye mbege yon fili.
Wagati ña wila paan wa pungo na wi ni, ye yaa ka ki kagala ke koro jen.»
Yenñele li woyoro

²¹ «Ki Yenñele yon senre yofenne, mi ma mi pe tun,
een fo, a pè si fe ma kari mbe sa tunngo yo;
mi sila senre le pe yon,
een fo, a pe saa nala yon senre yuun.

²² Ndee ki pye paa pye na ni wa nga mila kon ma tege ki konsaga,
pe jen nala senre ti yo na woolo pe kan,
mbe ti pe songoro pe wo wa pe kombele li ni,
mbe pe katijangara pyege ki yaga.»

Yawe Yenñele li yen lagapyew

²³ Yawe Yenñele lo li yo ma fo:
«Naga yen ma, mi yen Yenñele na li yen toon ko ce wi le?
Naga yen ma, mi woro Yenñele na li yen wa lege fun wi le?

²⁴ Naga yen ma, lere wa mbe ya sa lara larasaga ka ni, nga mi soo yan le?
Yawe Yenñele lo li yo ma.
Naga yen ma, mi woro ma naayeri wo naa tara ti yin lagapyew wi le?
Yawe Yenñele lo li yo ma.»

Yarilire sigire to naa ti pyo wi ni

ti ma jen ma wo ti yee ni

²⁵ «Yenñele yon senre yofenne pe yen na senre nda yuun, miri logo, poro
mbele pe yen na Yenñele yon senre yuun na mege ki na, na finlele na yuun
fo: «Mi woonro wonlo, ee, mi woonro wonlo.»

²⁶ Ki Yenñele yon senre yofenne pe yen na yagbogowo Yenñele yon senre
nda yuun, na lefanlaga senre nda yuun na yala pe yera nawa jatere wi
ni, pe yaa koro mbaa ti yuun fo sa gbón wagati wiwiin ni?

²⁷ Pè koro na pe woonro ti yege yuun pe yee kan, pe yen naga sonri ndee
ko yaa ti na woolo pe fege na mege ki na, paa yege nga na pe teleye paa
fege na na yarisunnngo Baali ki kala na we.

²⁸ Yenñele yon senre yofe ña ka woonro wonlo, wo mbaa wi woonro ti
yege yuun; een fo na senre ti ka gbón lere ña na, wo mbaa na senre ti
yuun kaselege ni.

Yinggi na yarilire sigire ti sila jate ti yen ja yarilire pyo† wi ni?

Yawe Yenñele lo li yo ma.

²⁹ Naga yen ma, na senre ti woro paa kason yen wi le?
Naga yen ma, ti woro paa marito yen, ña wi ma walaga ki ya wi le?
Yawe Yenñele lo li yo ma.

³⁰ «Ki kala na, Yawe Yenñele lo li yo ma fo: «Yenñele yon senre yofenne
mbele pe mala senre ti yu pe yee yeri nari yege yuun, mi yaa yiri pe
korogo.»

† 23:28 23:28: Yarilire sigire to yen ma taanla yagbogowo Yenñele yon senre to ni, yarilire pyo wo
yen ma taanla Yenñele li yen senre jate to ni.

³¹ Ki kala na, Yawe Yennjele lo li yo ma fo: «Yennjele yon senre yofenne mbele pe maa yon tangawa piin, na pe yeera senre yuun ma yo fo: Yawe Yennjele li yo, mi yaa yiri pe korogo.»

³² Yawe Yennjele lo li yo ma fo: «Mbele pe maa Yennjele yon senre yuun na yagbogowo woonro yege yuun, mi yaa yiri pe korogo. Poro mbele pe yen na pe woonro ti yege yuun, nala woolo pe punngu pe yagbogowo senre naa pe yee gbogowo senre ti ni. Ma si yala, mi si pe tun, mi sigi kono kan pe yeri. Pe se yaraga ka yon na woolo pe kan.» Yawe Yennjele lo li yo ma.»

*Yennjele li senre ti yaa kiti kon
li woolo pe na*

³³ Na ki leele mbele, nakoma Yennjele yon senre yofa wa, nakosima saraga wofa wa koon yewe mbe yo fo: «Yennjele li senre to yen titiin? Yingi tuguro li taga we go na?» Pa kona ma pe yon sogo ma yo fo: «Yoro jate yoro ye yen tuguro re, mi yaa ki tuguro ti laga na yee go na.» Yawe Yennjele lo li yo ma.

³⁴ Na Yennjele yon senre yofa, nakoma saraga wofa wa, nakosima tara woolo wa ka yo fo: «Yawe Yennjele li tuguro tori nda we go na!» Pa kona mi yaa yiri ki fo wo naa wi go woolo pe korogo, mbe jologo wa pe na.

³⁵ Ki daga yaa ye cennyenle nakoma ye nosepiile pe yewe fo: «Yawe Yennjele li we yon sogo ma yo mele? Yawe Yennjele li yo mele?»

³⁶ Een fo yaga kaa ki yuun naa fo: «Yawe Yennjele li tuguro tori nda we go na! Naga yen ma, Yawe Yennjele li senre ti yen tuguro senwee wi go na wi le? Ayoo! Na ye kaa ki yuun ma, kona ye yen na Yennjele na yinwege wolo li senre ti waa nari kanngi, Yawe Yennjele na yawa pi ni fuun fo, we Yennjele le.»

³⁷ Ye daga mbe Yennjele yon senre yofa wi yewe mbe yo fo: «Yawe Yennjele loon yon sogo ma yo mele?» Nakoma: «Yawe Yennjele li yo mele?»

³⁸ Een fo na yaga koro mbaa ki yuun fo: «Yawe Yennjele li tuguro tori nda we go na!» Kona pa Yawe Yennjele li yo yeen fo: «Ki kaa pye ye yen naga senre nda ti yuun fo: «Yawe Yennjele li tuguro tori nda we go na,» ma si yala, mi yerewe kan ye yeri ma yo yaga kaa ki yuun ma,

³⁹ ki pye ma, mi yaa je ye na pew. Mi yaa yoro naa ye ca ki ni ye wa fo lege, mbe ye puro mbe ye laga na yee yege sogowo, ki ca nga mi kan ye yeri we, ko nga mila kan yoro naa ye teleye pe yeri we.

⁴⁰ Mi yaa fere wa ye na, nda ti yen kosaga fu; fere gboro nda ti yaa ye go ki sogo ye na. Lere se ka fage ti na fyew.»

24

*Kanja pire shyen nda tila pye
ma yin figiye pire ni*

¹ Kona, a Yawe Yennjele li si kanja pire shyen naga na na, nda tila pye ma yin figiye pire ni. Ki kanja pire tila pye ma tege wa Yawe Yennjele li sherigo gbogo ki yege sogowo. Kila pye ma yala Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wila pan ma Yehoyakimu pinambyo Yekoniya na wila pye Zhuda tara wunlunana wi yigi wa Zheruzalemu ca, ma kari wi ni wa Babiloni tara, naa Zhuda tara teele pe ni, naa kapyo jenfenne konaa tuguron tunngo pyefenne pe ni[†].

[†] 24:1 24.1: 2 Wunlu 24.12-16

² Kanja pige nungba figiye pire la pye ma yon fɔ jɛngɛ, paa figiye pire konɔɔbannda nda pe ma ɔ ti yɛn. Kanja pige sannga ki figiye pire to la pye ma tisaw, tila tisaw fɔ lere saa ya mberi ka.

³ A Yawe Yɛnnɛlɛ li silan yewe ma yo fɔ: «Zheremi, yingi maa yaan?»

A mi sili yon sogo ma yo fɔ: «Mi yɛn na figiye pire yaan. Ti tiyɔnrɔ ti yon fɔ jɛngɛ, ɛɛn fɔ ti tisawira ti tisaw fɔ jɛngɛ, pe se ya mberi ka ti tisawima pi kala na.»

⁴ Kona, a Yawe Yɛnnɛlɛ li sigi sɛnrɛ nda ti yo na kan ma yo fɔ:

⁵ «Mi ɲa Yawe Yɛnnɛlɛ, Izirayeli woolo Yɛnnɛlɛ le, pa mi yo yɛɛn fɔ: «Yɛgɛ ɲga na ki ma tanla ma ni mbaa figiye pire tiyɔnrɔ ti wele, ki pyɛlɔmɔ nungba pi na fun, mi yɛn na Zhuda tara woolo pe wele kajɛngɛ ni, poro mbele paa pe koli ma kari pe ni, poro mbele mɪla pe purɔ ma pe wɔ laga ki laga ɲga ki ni, ma kari pe ni wa Kalide tara we.

⁶ Mi yaa kaa pe wele kajɛngɛ ni, mbe ti pe songɔrɔ laga ki tara nda ti ni naa. Mi yaa ka pe kan pe yeresaga ta, mi se ka pe tongo naa; mi yaa ka pe yerege mbe pe sanri, mi se ka pe kɔlɔgi naa.

⁷ Mi yaa ka ti pege jɛn wa pe kotogo na fɔ muwi mi yɛn Yawe Yɛnnɛlɛ le. Pe yaa ka pye na woolo, mi yaa ka pye pe Yɛnnɛlɛ, katugu pe yaa ka songɔrɔ mbe pan na kɔrɔgɔ pe kotogo ki ni fuun ki ni.»

⁸ «ɛɛn fɔ figiye pire nda ti tisaw fɔ jɛngɛ, to nda pe se ya mberi pire ti ka ti tisawima pi kala na, pa Yawe Yɛnnɛlɛ li yo yɛɛn ti wogo na fɔ: «Pa mi yaa Zhuda tara wunlunana Sedesiyasi wi pye ma, wo naa wi legbɔɔlɔ pe ni, naa Zheruzalemu ca woolo sanmbala mbele pe yaa ka koro go na pe ni, poro mbele pe yaa ka pye laga ki tara nda ti ni konaa mbele pe yaa ka pye mbe cɛn wa Ezhipiti tara ti ni.

⁹ Mi yaa ka ti pe pye sunndo kɔngɔ yaraga dunruya wunluwɔ pyew pi yeri, mbe jɔlɔgɔ wa pe na. Mi yaa ka pe purɔ mbe kari pe ni tara nda fuun ni, ki lara woolo pe yaa kaa pe tifaga, mbaa pe mɛrɛ ti nii wa pe yomiyegɛlɛ ke ni, mbaa ki lakoo pe na konaa mbaa pe dangi.

¹⁰ Mi yaa ka malaga, naa funɔgo konaa yambewe wa pe na, fɔ pe sa tongo pe kɔ pe wɔ wa tara nda mɪla kan poro naa pe telɛye pe yeri ti ni.» »

25

Zheremi wila Yɛnnɛlɛ

li yon sɛnrɛ yo

leele pe kan ma saa gbɔn

yɛlɛ nafa ma yiri taanri

¹ Sɛnrɛ nda to Yawe Yɛnnɛlɛ lɔa kan Zheremi wi yeri Zhuda tara woolo pe ni fuun pe wogo na, Zhoziyasi pinambyɔ Yehoyakimu ɲa wila pye Zhuda tara wunlunana wi wunluwɔ pi yɛlɛ tijɛrɛ wolo li ni; ko la yala Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi wunluwɔ pi yɛlɛ konɔɔbanna li ni.

² Yɛnnɛlɛ yon sɛnrɛ yofɔ Zheremi wila ki sɛnrɛ ti yo Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo pe ni fuun pe yɛgɛ na, ma yo fɔ:

³ «Maga lɛ wa Amɔ pinambyɔ Zhoziyasi ɲa wila pye Zhuda tara ti wunlunana wi wunluwɔ pi yɛlɛ ke ma yiri taanri wolo li ni fɔ ma pan ma gbɔn nala, ki yɛlɛ nafa ma yiri taanri wolo loli na, Yawe Yɛnnɛlɛ li li sɛnrɛ ti kan na yeri. A mi koro nari yuun ye kan pilige pyew, ɛɛn fɔ yee logo na yeri.

⁴ Yawe Yennele lili tunmbyeele pe ni fuun pe torogo ye yeri, li yon senre yofenne wele. Laa pye na pe tunnu ye yeri suyi, een fo ye sila logo pe yeri, ye sila nungbolo jan mbe logo pe yeri.

⁵ Paa pye naga yuun ye kan fo: <Ye ni fuun nungba nungba ye wo wa ye kombegele ke ni, ye ye kapyere tijangara ti yaga, pa kona tara nda Yawe Yennele laa kan yoro naa ye teleye pe yeri, ye yaa koro mbe cen wa ti ni sanga pyew fo tetete.

⁶ Yaga ka taga yarisunndo ta yegge na mbaa tunngo piin ti kan, mbaa foli ti yegge sogowo mbaa ti gbogo. Yaga kanla nawa pi ngban ye yarisunndo nda ye gbegede ye yera keyen yi ni ti ni, pa kona mi se kapege kpe pye ye na.

⁷ Een fo yee yenle mbe logo na yeri; Yawe Yennele lo li yo ma. Yaa na nawa pi ngban ye yarisunndo nda ye gbegede ye yera keyen yi ni ti ni, ma jologo wa ye yee na.

⁸ Ki kala na, Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo: <Ki kaa pye yee na senre ti logo,

⁹ ye wele, mi yaa ka tun pe sa yonloparawa kamenge kee tara woolo pe yeri, Yawe Yennele lo li yo ma, mbe pinle Babiloni tara wunlunaja Nebukanezari na wi yen na tunmbyee wi ni. Mi yaa ti pe pan ki tara nda to naa tara woolo pe korogo, konaa cengele ngele fuun ke yen ma pe maga ke korogo, jango mbe pe tongo pew, mbe pe kala li pye sunndo kongu kala konaa paa ki lakoo pe na, mbe ti pe tara ti koro kataga fo sanga pyew.

¹⁰ Mi yaa ti pe yogorimo yuuro, naa pe nayinme yuuro, naa japene yuuro, naa pijaala yuuro konaa muwe tire tinme pi ko wa pe sogowo, mbe pe fitanlaye yanwa pi figi†.

¹¹ Ki tara nda ti ni fuun ti yaa ka pye kataga mbe koro waga. Ki cengele ngele ke ni fuun ke yaa ka go sogo Babiloni tara wunlunaja wi kan fo sa gbon yele nafa taanri ma yiri ke.

¹² «Een fo na ki yele nafa taanri ma yiri ke liga kali yee yon fili, mi yaa yiri Babiloni tara wunlunaja wo naa wi tara woolo pe korogo pe kambasinnde ti kala na. Yawe Yennele lo li yo ma; mi yaa jologo wa poro Kalide tara fenne pe na, mbe pe tara ti pye kataga fo sanga pyew.

¹³ Jologo kagala ngele fuun mila ke senre yo ki tara nda ti wogo na, mi yaa ti ke to ti na; ki senre nda ti yen ma yonlogo laga ki sewe na wi ni we, to nda Yennele yon senre yofa Zheremi wila yo cengele ke ni fuun ke na we.

¹⁴ Katugu cengele ngele ke yen fannga ni, koro naa wunlumbolo tugbambolo pele yaa ka yiri mbe Babiloni tara fenne poro fun pe go sogo pe yee kan. Mi yaa ka pe sara mbe yala pe kapyere to naa tipege nga fuun pe pye ki ni.»

Yennele li yaa ka jologo wa cengele ke na

¹⁵ Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeen fo: «Ki wojenne na li sho na kee, li yen ma yin duven na ni, na nangbanwa pow. Mi yen noo tunnu cengele ngele fuun yeri, maa kan ki woolo pe yeri pe pa wo.

¹⁶ Pe yaa kaa wo mbe tin, mbaa gbali, mbe pye ndee yarafenne wele, tokobi na mi yaa torogo wa pe sogowo wi yanga ki kala na.»

¹⁷ Kona, a mi si wojenne li sho Yawe Yennele li yeri; laa na tun cengele ngele fuun yeri, a mi saa li kan ke yeri koo wo.

† 25:10 25:10: Zhere 7:34; 16:9; Naga 18.22-23

¹⁸ Mila ki le Zheruzalemu ca ki na, naa Zhuda tara cara ti ni, naa wunlumbolo poro naa legboolo pe ni, ma pe kan pe wo, jango mbe pe tongo mbe pe tara ti pye katara, mberi yaga waga, mberi pye titegere yaraga, konaa mbe pe danga paa yege nga na ki yen nala we.

¹⁹ Mila Ezhipiti tara wunlunana Farawon wi kan, a wi wo, wo naa wi tunmbyeele pe ni, naa wi legboolo konaa wi tara woolo pe ni fuun pe ni;

²⁰ naa cengele ngele fuun ke yen ma cen wa pe ni ke ni, naa Uzi tara wunlumbolo pe ni fuun pe ni, naa Filisiti tara fenne pe wunlumbolo pe ni fuun pe ni, poro mbele pe yen wa Asikalon ca, naa wa Gaza ca, naa Ekiron ca, naa Asidodi ca woolo sanmbala mbele pe koro pe ni;

²¹ naa Edomu cenle woolo pe ni, naa Mowabu tara woolo pe ni, naa Amocenle woolo pe ni;

²² naa Tiri ca wunlumbolo pe ni fuun pe ni, naa Sidon ca wunlumbolo pe ni fuun pe ni, naa wunlumbolo mbele fuun pe yen ma cen wa logo furo ti ni wa kogoje wi pungo na pe ni;

²³ naa Dedan ca woolo pe ni, naa Tema ca woolo pe ni, naa Buzi ca woolo pe ni, naa mbele fuun pe maa pe siyo wi kanngara na lara ti kunlu pe ni[†];

²⁴ naa Larabu tara wunlumbolo pe ni fuun pe ni, naa cengele ngele ke yen ma cen wa gbinri wi ni ke wunlumbolo pe ni;

²⁵ naa Zimiri tara wunlumbolo pe ni fuun pe ni, naa Elamu tara wunlumbolo pe ni fuun pe ni, naa Medi tara wunlumbolo pe ni fuun pe ni;

²⁶ naa yonloparawa kamege kee tara wunlumbolo pe ni fuun pe ni, mbele pe yen ma yongo pe yee ni konaa mbele pe yen ma lali pe yee ni konaa wunluwo mba fuun pi yen laga dunruya wi ni pi ni. Sheshaki[†] tara wunlunana wo wi yaa ka wo pe ni fuun pe pungo na.

²⁷ Maga yo pe kan fo: «Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeen fo: «Yege duven wi wo, ye tin, yaa tunguru, ye to tara yaga ka ya mbe yiri naa, tokobi na mi yaa torogo wa ye sogowo wi yanga ki kala na.»

²⁸ «Na paga je mbe yo pe se wojenne li sho ma kee mbe pa wo, pa kona maga yo pe kan fo: «Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo: Ye yaa pi wo kpa!

²⁹ Ye wele, na mege ki yen na yinri laga ki ca nga ni, pa mi yaa ki le le ki na mbaa jogowo pi piin. Naga yen ma, yoro wo na, yaa ki jate mi yaa ye yaga mbajolowo wi le? Mi se ye yaga mbajolowo de! Katugu mi yaa malaga yirige mbe wa dunruya woolo pe ni fuun pe na. Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma.» »

³⁰ Mboro wo na Zheremi, Yennele li yon senre ti yo ki kagala ke ni fuun ke wogo na, ma pe pye fo:

«Ma Yawe Yennele li ta wa naayeri, li yen na gbanla paa cenge yen, mali ta wa li censaga kpoyi ki ni, lili magala li yirige; li yen na gbanla li censaga woolo pe na paa cenge yen; li yen na jorogi paa mbele pe ma pye wa ezen pire tonmo wosaga pe yen,

li yen na jorogi dunruya woolo pe ni fuun pe na.

³¹ Ki tinme pi yen na gboon fo wa tara ti kosaga ki na, katugu Yawe Yennele li yen kiti na cengele ke ni,

[†] 25:23 25:23: Mbele pe maa pe siyo wi kanngara na lara ti kunlu, ki senre ti wele wa Zhere 9.25laga ki ni. [†] 25:26 25:26: Sheshaki, ko koro wo yen Babiloni tara re.

li yen na kiti koon senweele pe ni fuun pe na.
 Li yaa lepeele pe ni fuun pe gbo tokobi ni.
 Yawe Yenjele lo li yo ma.»

³² Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo:
 «Ye wele, jologo ka yen na paan,
 ki yaa to cenle la na, mbe yiri le ma mbe to cenle la yegē na.
 Tifelingbogo kà yiri fo wa dunruya wi kosaga na paan.»

³³ Yawe Yenjele li yaa ka mbele gbo ki pilige ki ni, pe gboolo pe yaa ka jaraga mbege le tara ti go ka na mbe saga wa tara ti go ka na. Lere se ka ta mbe pe kunwo pi gbele; lere se ka ta mbe pe gboolo pe le, pe se ka pe le. Pe yaa ka tongo mbe pye paa fyongo yen wa tara ti na.

³⁴ Yaa gbele, yoro simbaala konrifenne† wele, yaa jorogi!
 Ye to yaa kongi tara ti na, yoro simbangbeleye teelee wele;
 katugu pe yaa ye konlogi pilige nga ni ki gbɔn.
 Ye yaa ka toori mbe yaari paa yegē nga na yaapige sonngbanga wogo ma to ma yaari we.

³⁵ Larasaga se ka ta simbaala konrifenne pe na naa,
 shosaga se ka pye simbangbeleye teelee pe na.

³⁶ Yaa simbaala konrifenne pe gbelege ki nuru!
 Yaa simbangbeleye teelee pe jorogimo pi nuru,
 katugu Yawe Yenjele li yen na pe yaayoro konrisara ti tonri!

³⁷ Pe yaayoro konrisara nda tila pye yeyinge na, ti jogo ma koro waga,
 Yawe Yenjele li nangbanwa ndorogo ki fannga na.

³⁸ Li yiri wa li censaga ki ni paa yegē nga na jara yirifonho ma kaa yiri wi larasaga we;
 katugu pe tara ti jogo ma koro waga,
 jogowo pyefo wi nangbanwa gbo pi kala na,
 konaa we Fo wi nangbanwa ndorogo ki kala na.

26

*Zheremi wi juguye paa pye
 na jaa mboo gbo*

¹ Zhoziyasi pinambyo Yehoyakimu na wila pye Zhuda tara wunlunana wi wunluwo pi lesanga wi ni, a Yawe Yenjele li sigi senre nda ti yo Zheremi wi kan ma yo fo:

² «Yawe Yenjele pa li yo yeen fo: <Yiri ma sa yere wa Yawe Yenjele li sherigo gbogo longo nawa pi ni; leelee mbele pe yen na yinrigi wa Zhuda tara cara ti ni fuun ti ni, na paan nali gbogo laga li go ki ni, ma senre nda fuun mi le ma yon ti yo pe kan, maga ka senpyo nungba wo wa ti ni.

³ Kana pe yaa ma senre ti logo, pe ni fuun nungba nungba pe yaa songoro mbe wo wa pe kombele li ni; pa kona kapege nga mila kon ma tege mbe pye pe na pe kapyere tjangara ti kala na, pa mi yaa ki yaga.»

⁴ Maga yo pe kan fo pa Yawe Yenjele li yo yeen fo: <Na ye woro na nuru na yeri, mbaa tanri mbaa yala na lasiri na mi kan ye yeri wi ni,

† 25:34 25:34: Simbaala konrifenne poro pe yen janwa wi yegē sinvenne wele.

⁵ na yee na tunmbyeele mbele Yennjele yon senre yofenne pe senre ti logo, poro mbele mila pye na tunnu ye yeri pilige pyew, a yè je mbe logo pe yeri,

⁶ pa kona mi yaa ki go nga ki pye paa yege nga na mila Silo ca ki pye we†, mbege Zheruzalemu ca nga ki pye ca nga pe yaa laga mege yinri mbaa leele dangi dunruya cengele ke ni fuun ke yege na.» »

⁷ Ki pye ma, saraga wofenne, naa Yennjele yon senre yofenne konaa tara woolo pe ni fuun pe ni, paa ki senre ti logo Zheremi wi yeri wila ti yuun wa Yawe Yennjele li sherigo gbogo ki ni.

⁸ Senre nda fuun Yawe Yennjele laa le Zheremi wi yon ma yo wiri yo leele pe kan, naa wila kaa ti yo ma ko ti na, a saraga wofenne, naa Yennjele yon senre yofenne konaa leele pe ni fuun pe ni, pe suu yigi ma yo fo: «Ki daga poon gbo.

⁹ Yिंगi na ma nee Yennjele li yon senre yuun Yawe Yennjele li mege ni, ma yo fo ki sherigo gbogo nga ki yaa ka pye paa yege nga na Silo ca kila pye, fo ki ca nga ki yaa ka tongo mbe koro waga, leele se ka pye mbe cen laga ki ni?» Kona, a leele pe ni fuun pe si gbogolo ma Zheremi wi maga wa Yawe Yennjele li sherigo gbogo ki ni.

¹⁰ Naa Zhuda tara teelee paa kaa ki kagala ke logo, a pe si yiri wa wunlunaja wi go ki ni ma kari wa Yawe Yennjele li sherigo gbogo ki ni, ma saa cen wa Yawe Yennjele li sherigo gbogo ki yeyongo ki na.

¹¹ Kona, a saraga wofenne poro naa Yennjele yon senre yofenne pe ni, pe sigi yo tara teelee poro naa leele pe ni fuun pe kan fo: «Ki naja na ki daga poo gbo, katugu wi Yennjele yon senre yo ma wa ki ca nga ki na. Yoro jate yege senre ti logo wa ye nungbogolo ke ni.»

¹² Kona, a Zheremi wi sigi yo tara teelee pe ni fuun poro naa leele pe ni fuun pe kan fo: «Senre nda fuun ye logo, Yawe Yennjele lo lilan tun ma yo mbe pan mbege Yennjele yon senre ti yo mbe wa ki go nga konaa ki ca nga ki na.

¹³ Koni ye ye tangalomo po naa ye kapyere ti kannga, yaa nuru Yawe Yennjele, ye Yennjele li yeri; pa kona kapege nga Yawe Yennjele laa kon ma tege mbe pye ye na, li yaa li jatere wi kannga mbege wogo ki yaga.

¹⁴ Mi wo na, mi yen ye kee, nga ka ye ndanla, mbe pye sinngye ye yege na, ye ko pye na na.

¹⁵ Een fo yege jen ye yo fo na yaga na gbo, kona ye lere na wi yen jeregisaga fu wa gbo ma ki kapege ki go kala li le, yoro naa ki ca nga konaa ca woolo pe ni; katugu kaselege ko na, Yawe Yennjele lo lilan tun ye yeri mbe pan mbege senre nda ti ni fuun ti yo ye kan.»

¹⁶ Kona tara teelee poro naa leele pe ni fuun pe ni, pe si saraga wofenne poro naa Yennjele yon senre yofenne pe pye fo: «Ki naja na kii daga poo gbo, katugu wi para we ni Yawe Yennjele, we Yennjele lo mege ni.»

¹⁷ A tara ti lelele pele si yiri maga yo janwa wi ni fuun wi kan fo:

¹⁸ «Mishe na wila yiri wa Moresheti ca, wila pye na Yennjele li yon senre yuun Zhuda tara wunlunaja Ezekiyasi wi wagati wi na. Wila pye naga yuun Zhuda tara woolo pe ni fuun pe kan fo:

«Yawe Yennjele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo:
Pe yaa ka Siyon ca ki wari paa kere yen,
Zheruzalemu ca ki yaa ka pye kataga.
Sherigo gbogo ki yen yanwiga nga na,

tire yaa ka fi wa mbe pye kòlògò†.>

¹⁹ «Naga yen ma, Zhuda tara wunlunana Ezekiyasi wo naa Zhuda tara woolo pe ni fuun pe ni, paa Mishe wi gbo wi le? Naga yen ma, Ezekiyasi wi sila pye na fyε Yawε Yennεle li yεge, mbeli yenri wi le? Ki kala na, Yawε Yennεle lāa ki kōn maga tεge mbe jòlògò nga wa pe na, a li sili jatere wi kannga maga yaga. Na waga ki nana na wi gbo, we yaa kapegbògò pye we yεε na.»

*Wunlunana Yehoyakimu
wila Yennεle yōn senre yofò Uriya
wi gbo*

²⁰ Nana wa yεge la pye wa, wo fun wila pye na Yennεle li yōn senre yuun Yawε Yennεle li mεge ni. Paa pye naa yinri Uriya, Shemaya pinambyò lawi, ma yiri wa Kiriyaṭi Yeyarimu ca. Wila pye na Yennεle li yōn senre yuun na waa Zheruzalemu ca ki na konaa Zhuda tara ti na, paa yεge nga na Zheremi wila ki pye we.

²¹ Wunlunana Yehoyakimu, wo naa wi malingbòonlò kotogofenne pe ni fuun pe ni konaa wi tara teele pe ni paa ki senre ti logo. A wunlunana wi nεε ki lagajaa mboo gbo. Naa Uriya wila kaa ki senre ti logo, a wi si fyε, mεε fe ma kari wa Ezhipiti tara.

²² Kona, a wunlunana Yehoyakimu wi si nambala pele pinle Akibōri pinambyò Elinatan wi ni, ma pe tun wa Ezhipiti tara.

²³ A pε saa Uriya wi yigi wa Ezhipiti tara ma yiri wi ni, ma pan maa kan wunlunana Yehoyakimu wi yeri. A wunlunana wi si ti, a pe Uriya wi gbo tokobi ni, ma saa wi gboo wi wa wa lere pyew gboolo lesaga ki ni.

²⁴ Eεn fò Shafan pinambyò Ahikamu wila Zheremi wi go sige, jango paga kaa le leelee pe kεε poo gbo.

ZHEREMI WILA YIRI YENNELE YON SENRE YOFENNE YAGBOYOLO PE KOROGG

27

27-29

*Cεngele sanngala
ke yaa ka go sogo
mbe Babiloni tara wunlunana
wi kan*

¹ Zhuda tara wunlunana Zhoziyasi wi pinambyò Yehoyakimu wi wunluwo pi lesanga wi ni, a Yawε Yennεle li sigi senre nda ti yo Zheremi wi kan;

² pa Yawε Yennεle lāa para na ni yεεn, ma yo fò: «Mangala pili konaa ma nεre tunngo pyetire gbεgele ma yεε kan, mari pò wa ma yòlògò ki na†.

³ Ko pungo na, ma tunngo torogo wa Edōmu cεnle wunlunana wi yeri, naa Mowabu tara wunlunana wi yeri, naa Amò cεnle wunlunana wi yeri, naa Tiri ca wunlunana wi yeri konaa Sidon ca wunlunana wi yeri. Ki

† 26:18 26:18: Ki senre nda ti yo wa Mishe sewε wi ni; Mishe 3.12. † 27:2 27.2: Nεre tunngo pyetige, ki yen kanngaga ka nga pe ma tε ki ma pye ma nugu, pe maga pò nεre shyen yòrò na, ma cafalaga nakoma wotoro pò ti na ma ta nari kōnri. Lagame tunngo pyetire ti yen paa kacεn yen na para Babiloni tara fannga ko senre na.

wunlumbolo pe pitunmbolo gbɔɔlo mbele pè pan wa Zheruzalemu ca, wa Zhuda tara wunlunana Sedesiyasi wi yeri, maga tunngo ki le poro kɛɛ†.

4 Maga yo pe kan fɔ tunngo nga mi yen na kaan, pe saga yo pe tafenne pe kan cɛ, fɔ Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fɔ, Izirayeli woolo Yenɲele le, li yo pe saga yo pe tafenne pe kan pe yo fɔ:

5 «Muwi mɔ tara ti da, ma sɛnwee piile poro naa yaayoro nda ti yen laga tara ti ni ti da. Mɔri da na yawa gbɔɔ po naa na fannga gbɔɔ ki ni. Lere ɲa kala kanla ndanla, mi ma tara ti kan wo yeri.

6 Koni mi yen naga tara nda ti ni fuun ti nii na tunmbyee Nebukanezari ɲa wi yen Babiloni tara wunlunana wi kɛɛ. Mɔ yan wongaala pe le wi kɛɛ fun, janɲo pe go sogo wi kan.

7 Cengele ke ni fuun ke yaa ka go sogo mboo kan, mbe ka go sogo wi pinambyo wi kan, mbe ka go sogo wi pishyenwoo wi kan, fɔ wo jate wi tara ti wagati wi ka sa gbɔn fun, wagati ɲa ni cengele legere konaa wunlumbolo fannga fenne yaa ka yiri mboo go sogo fun.»

8 «Cɛnle o cɛnle, nakoma wunluwo tara o wunluwo tara ti woolo pee yenle mbe go sogo Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi kan, na pee yenle wuu tunngo pyetige ki taga pe na, mi yaa yiri ko cɛnle lo kɔrɔgo mbeli gbo tokobi ni, naa funɲo ni konaa yambewe ni, fɔ mbe ti Nebukanezari wigi cɛnle li tongo wili ko pew. Yawe Yenɲele lo li yo ma.

9 Yoro wo na, yaga kaa nuru ye Yenɲele yɔn sɛnre yofenne pe yeri, naa ye jefɛfenne pe yeri, naa ye wɔɔnrɔ kɔrɔ yofenne pe yeri, naa ye kuulo yewe fenne konaa taluguya pyefenne pe yeri, poro mbele pe yen naga yuun ye kan ma yo fɔ ye se ka go sogo Babiloni tara wunlunana wi kan we.

10 Katugu pe Yenɲele yɔn sɛnyoro ti yen yagbogowo sɛnre, ti yaa ye kan pe ye purɔ mbe ye lali ye tara ti ni, mbe kari ye ni lege mbe ye tongo pew.

11 Ɛɛn fɔ na cɛnle na ka yenle Babiloni tara wunlunana wuu tunngo pyetige ki taga li na, mbe go sogo mboo kan, pa mi yaa yeyinɲe kan ki cɛnle woolo pe yeri wa pe tara ti ni, mbe ti pe cɛn wa ti ni paa ti fali. Yawe Yenɲele lo li yo ma.»

12 Kɔ pye ma, ko sɛnre nungba to mɔla yo Zhuda tara wunlunana Sedesiyasi wi kan, ma yo fɔ: «Ye yenle ki na Babiloni tara wunlunana wuu tunngo pyetige ki taga ye na, ye go sogo wo naa wi tara woolo pe kan, pa kona ye yaa koro yinwege na.

13 Yinɲi na mboro naa ma woolo pe ni ye yaa si ti tokobi, naa funɲo konaa yambewe pi ni, ti ye gbo, paa yege nga na Yawe Yenɲele ligi yo cɛnle o cɛnle na li se yenle mbe go sogo Babiloni tara wunlunana wi kan li wogo na we?

14 Yenɲele yɔn sɛnre yofenne mbele pe yen naga yuun ye kan ma yo fɔ: «Ye se ka go sogo mbe Babiloni tara wunlunana wi kan,» yaga kaa poro sɛnre to nuru. Katugu pe Yenɲele yɔn sɛnre ti yen yagbogowo.»

15 Yawe Yenɲele lo li yo ma fɔ: «Mi ma mi pe tun. Yenɲele yɔn sɛnre nda pe yen na yuun na mege ni, ti yen yagbogowo. Na ye kaa nuru pe yeri, mi yaa ye purɔ laga, ye yaa tongo mbe ko pew, yoro naa ki Yenɲele

† 27:3 27:3: Mbe yala Eburuye sɛnre ti ni, pele yen naga jate ma yo tunngo pyetire to Zheremi wila torogo wa ki wunlumbolo pe yeri, ɛɛn fɔ pele yen naga jate ma yo sɛnre nda Yenɲele lɔa yo, to Zheremi wila yo pitunmbolo gbɔɔlo pe kan ma yo pe sari yo wunlumbolo pe kan. Ki yaa pye ndɛɛ ki pitunmbolo gbɔɔlo paa pan ma yɛɛ yan mbe yɔn le Babiloni tara wunlunana wo na; ɛɛn fɔ, a Yenɲele li si li yɔn sɛnre yofɔ wi torogo wa pe yeri ma yo paga kaga pye.

yɔn sɛnrɛ yofɛnnɛ mbele pe yɛn naga Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ ti yuun ye kan pe ni.»

¹⁶ Ko pɔngɔ na, mi Zheremi, a mi sigi sɛnrɛ nda ti yo saraga wofɛnnɛ poro naa ki leele mbele pe ni fuun pe kan fun ma yo fɔ, pa Yawe Yɛnnɛlɛ li yo yɛɛn fɔ: «Ye Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɛnnɛ pe yɛn na sɛnrɛ nda yuun ye kan, ma yo fɔ: <Ye wele, sannɪ jɛnri pe yaa yiri Yawe Yɛnnɛlɛ li sherigo gbɔgɔ yaapire ti ni wa Babilɔni tara mbe songoro mbe pan ti ni!» Yaga kaa ki sɛnrɛ ti nuru, katugu pe Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ nda pe yɛn na yuun ti yɛn yagbogowo.

¹⁷ Yaga kaa nuru pe yeri, ɛɛn fɔ ye go sogo ye Babilɔni tara wunlunaŋa wi kan, pa kona ye yaa koro yinwege na. Yɛngi na, ye yaa si ti ki ca ŋga ki pye kataga?»

¹⁸ «Na kaa pye pe yɛn kaselege Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɛnnɛ, na kaa pye Yawe Yɛnnɛlɛ lo jate li yɛn na para pe ni, pa kona pe Yawe Yɛnnɛlɛ na yawa pi ni fuun fɔ li yɛnri, jango yaapire sannda nda ti koro wa Yawe Yɛnnɛlɛ li sherigo gbɔgɔ ki ni, naa nda ti koro wa Zhuda tara wunlunaŋa wi go ki ni, konaa wa Zheruzalemu ca ki ni, Babilɔni tara fɛnnɛ paga ka pan mberi koli mbe kari ti ni wa Babilɔni tara.

¹⁹ Katugu pa Yawe Yɛnnɛlɛ na yawa pi ni fuun fɔ li yo yɛɛn ki sherigo gbɔgɔ ŋga ki tiyagala ke wogo na, naa jogoyaraga gbegbɛnge, naa nɔgɔna cɛnyaara to naa yaapire sannda nda fuun ti koro laga ki ca ŋga ki ni ti wogo na;

²⁰ ko yaara nda to Babilɔni tara wunlunaŋa Nebukanezari wi sila ta mbe koli mbe kari ti ni, sanga ŋa ni wila Yehoyakimu pinambyɔ Yekoniya ŋa wila pye Zhuda tara wunlunaŋa wi yigi wa Zheruzalemu ca, ma kari wi ni wa Babilɔni tara, wo naa Zhuda tara naa Zheruzalemu ca legboolo pe ni fuun pe ni.

²¹ Yaapire nda ti koro wa sherigo gbɔgɔ ki ni, naa wa Zhuda tara wunlunaŋa wi go ki ni konaa wa Zheruzalemu ca ki ni, Yawe Yɛnnɛlɛ na yawa pi ni fuun fɔ, Izirayeli woolo Yɛnnɛlɛ le, pa li yo yɛɛn ti wogo na fɔ:

²² «Pe yaa ka ki yaara nda ti koli mbe kari ti ni wa Babilɔni tara; ti yaa sa koro wa fɔ sa gbɔn pilige ŋga ni mi yaa ka yiri ti lɛmɛ pi mɛge ni. Yawe Yɛnnɛlɛ lo li yo ma. Ko pilige ko ni, mi yaa ti lɛ mbe songoro mbe pan ti ni laga ki laga ŋga ki ni.» »

28

Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɔ Hananiya wila yiri Zheremi wi korɔgɔ

¹ Ki yɛlɛ nungba li ni, ko yɛlɛ lo lɛa pye Zhuda tara wunlunaŋa Sedesiyasi wi wunluwo pi yɛlɛ tijɛrɛ wolo lɛ, wi wunluwo pi lɛsanga wi ni, ki yɛlɛ li yɛngɛ kangurugo wogo ki ni, pilige ka, a Azuri pinambyɔ Hananiya ŋa wila pye Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɔ, ma yiri wa Gabawɔn ca, wi sigi yo na kan wa Yawe Yɛnnɛlɛ li sherigo gbɔgɔ ki ni, saraga wofɛnnɛ poro naa leele pe ni fuun pe yɛgɛ na ma yo fɔ:

² «Yawe Yɛnnɛlɛ na yawa pi ni fuun fɔ, Izirayeli woolo Yɛnnɛlɛ le, pa li yo yɛɛn fɔ: <Babilɔni tara wunlunaŋa wi nɛrɛ tunngɔ pyetige ŋga taga ye na, mi yaa ki kaari mbege laga wa ye yɔlogɔ ki na!

³ Sanni yele shyen ni, Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wila Yawe Yennele li sherigo gbogo yaapire nda le laga ki laga nga ki ni ma kari ti ni wa Babiloni tara, mi yaa songoro mbe pan ti ni laga ki laga nga ki ni naa.

⁴ Mi yaa songoro mbe pan Yehoyakimu pinambyo Yekoniya na wi yen Zhuda tara wunlunana wi ni laga ki laga nga ki ni, konaa Zhuda tara woolo mbele fuun paa yigi ma kari pe ni kasopiile wa Babiloni tara pe ni, katugu Babiloni tara wunlunana wi nere tunngo pyetige nga taga ye na, mi yaa ki kaari mbege laga wa ye yologo ki na.» » Yawe Yennele lo li yo ma.

⁵ Kona, a Yennele yon senre yofa Zheremi wi si Yennele yon senre yofa Hananiya wi yon sogo saraga wofenne pe yege na konaa leele mbele fuun paa pye ma yere wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni pe yege na.

⁶ Yennele yon senre yofa Zheremi wila wi yon sogo ma yo fa: «Anmiina! Yawe Yennele li ti ki pye ma! Yennele yon senre nda ma yo, Yawe Yennele li ti tiri yee yon fili, li ti li sherigo gbogo yaapire konaa leele mbele fuun paa yigi ma kari pe ni kasopiile, pe yiri wa Babiloni tara pe songoro pe pan laga ki laga nga ki ni!

⁷ Een fa konaa ki ni fuun, senre nda mi yaa le wa ma nungbolo konaa leele pe ni fuun pe nungbolo, ki senre ti logo.

⁸ Yennele yon senre yofenne mbele pe keli ma toro wa fafafa mi naa mboro we yege, paa Yennele yon senre yo ma wa tara legere na konaa wunluwa tara tugboro na ma yo malaga, naa jologo konaa yambewe yaa ka to pe na.

⁹ Een fa na Yennele yon senre yofa wa ka para yeyingge wogo na, senre nda wi yo, na tiga ka ti yee yon fili, ko leele pe maga jen mbe yo kaselege wi yen Yawe Yennele li pitunjo.»

¹⁰ Kona, nere tunngo pyetige nga kila pye wa Yennele yon senre yofa Zheremi wi yologo ki na, a Yennele yon senre yofa Hananiya wi sigi laga wa maga kaari.

¹¹ Kona, a Hananiya wi sigi yo leele pe ni fuun pe yege na ma yo fa, pa Yawe Yennele li yo yeen fa: «Sanni yele shyen nere tunngo pyetige nga Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi taga wa cengele ke ni fuun ke yologo ki na, pa mi yaa ki kaari yeen mbege laga wa ki na.»

Kona, a Yennele yon senre yofa Zheremi wi si toro maa konjo le ma kari.

¹² Naa Yennele yon senre yofa Hananiya wila kaa nere tunngo pyetige ki laga wa Yennele yon senre yofa Zheremi wi yologo ki na, maga kaari sanga na ni, a Yawe Yennele li si para Zheremi wi ni ma yo fa:

¹³ «Kari ma saga yo Hananiya wi kan fa, pa Yawe Yennele li yo yeen fa: «Ma ya ma nere tunngo pyetige ko kaari, een fa nere tunngo pyetige tuguron wogo ma yaa tege wa ki yonlo.

¹⁴ Katugu Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fa, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeen fa: Mi nere tunngo pyetige tuguron wogo taga wa ki cengele ke ni fuun ke yologo ki na, jango ke go sogo Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi kan. Ke yaa si go sogo mbaa tunngo piin wi kan. Mi yen na yan wongaala pe nii wi kee fun.» »

¹⁵ Kona, a Yennele yon senre yofa Zheremi wi si Yennele yon senre yofa Hananiya wi pye ma yo fa: «Hananiya, logo na yeri! Yawe Yennele li soon tun. Konaa ki ni fuun, ma ti a ki leele mbele pe pe jigi wi taga yagbogowo senre na.

¹⁶ Ki kala na, pa Yawe Yennele li yo yeen fo: <Wele, mi yaa ma yirige mboon wo laga tara ti ni, ma yaa ku yele na li ni; katugu ma yiri ma je Yennele li na wa ma senyoro ti ni.> »

¹⁷ A Yennele yon senre yofa Hananiya wi si ku ki yele nungba li yenge koloshyen wogo ki ni.

29

*Zheremi wila sewe wa yonlogo
ma torogo Zhufuye mbele
paa pye wa Babiloni tara pe yeri*

¹ Nebukanezari wila leele mbele fuun yigi kasopiile wa Zheruzalemu ca ma kari pe ni wa Babiloni tara, leele mbele paa koro yinwege na pe ni, poro naa saraga wofenne pe ni, naa Yennele yon senre yofenne konaa leele pe ni fuun pe ni, Yennele yon senre yofa Zheremi wila koro wa Zheruzalemu ma sewe wa yonlogo maa torogo pe kan. Ki sewe wi senre tori nda yeen.

² Wila ki sewe wi torogo maga ta wunlunana Yekoniya wo naa wi na, naa wunluwo go legboolo pe ni, naa Zhuda tara konaa Zheruzalemu ca teele pe ni, naa kapyo jenfenne konaa tuguron tunngo pyefenne pe ni paa pe yigi kasopiile mako ma yiri pe ni wa Zheruzalemu ca.

³ Zheremi wila ki sewe wi kan Shafan pinambyo Eleyasa wo naa Hilikiya pinambyo Gemariya poro yeri, katugu Zhuda tara wunlunana Sedesiyasi wila pe tun wa Babiloni tara, wa Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi yeri. Kila yo wa sewe wi ni ma yo fo:

⁴ «Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeen fo: <Yoro mbele fuun mi ti pe ye yigi kasopiile ma kari ye ni, yoro mbele fuun mi yirige laga Zheruzalemu ca ma kari wa Babiloni tara,

⁵ ye yinre kan ye cen wa ti ni, ye nango keere kon yaa ki nango keere yaara ti kaa.

⁶ Yaa jele pori yaa pinambiile naa sumborombiile siin. Yaa jele kaan ye pinambiile pe yeri, yaa ye sumborombiile pe kaan nambala yeri, jango pe pinambiile naa sumborombiile se. Ye ta yaa lege yaa kee yege wa ki laga ki ni, yaga kaa kologi.

⁷ Mi ti pe ye yigi kasopiile ma kari ca nga ni, yaa yeyingge jaa ki ca ki kan. Yaa mi na Yawe Yennele na yenri ki kan, katugu ki ka yeyingge ta, yoro fun ye yaa yeyingge ta.>

⁸ «Katugu Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeen fo: <Yaga ka ti ye Yennele yon senre yofenne poro naa ye jefenne mbele pe yen wa ye sogowo pe ye fanla pe ye punngo. Yaga kaa woonro nda ye maa wonlo ti jate.

⁹ Yennele yon senre nda pe maa yuun ye kan na mege ni, ti ni fuun ti yen yagbogowo. Mi ma mi pe tun.> » Yawe Yennele lo li yo ma.

¹⁰ «Een fo pa Yawe Yennele li yo yeen fo: <Na Babiloni tara wunluwo piga ka ta ye nafa taanri ma yiri ke sanga na ni, pa kona mi yaa ye saga, senjende nda mila yo ye wogo na, mi yaa ki kala li pye mbeli yon fili, mbe songoro mbe pan ye ni naa laga ki tara nda ti ni.

¹¹ Katugu kagala ngele mi kon ma tege mbe pye ye kan, mi jate migi jen. Yawe Yennele lo li yo ma. Yeyingge mi yaa kan ye yeri, jologo kala ma, jango mbe ye goto kala li yon, mbe jigi jenne kan ye yeri.

¹² Pa kona, yaga na mege ki yeri, mbanla yenri, pa mi yaa logo ye yeri.

¹³ Ye yaa kaa na lagajaa, pa ye yaa na yan, katugu ye yaa kaa na lagajaa ye kotogo ki ni fuun ni.

¹⁴ Mi yaa ka ti yanla yan. Yawe Yennele lo li yo ma. Ye woolo mbele paa yigi kasopiile ma kari pe ni, mi yaa songoro mbe pan pe ni. Mila ye puro ma kari ye ni cengele ngele fuun songoro konaa laga nga fuun ni, mi yaa ka ye yirige wa ki lara ti ni, mbe pan mbe ye gbogolo laga naa; Yawe Yennele lo li yo ma. Mila ye puro ma ye yirige tara nda ni, mi yaa ka songoro mbe pan ye ni wa ti ni naa.»

¹⁵ «Ma si yala, ye yen na yuun fo: «Yawe Yennele li Yennele yon senre yofenne pele yirige we kan wa Babiloni tara.»

¹⁶ «Koni, wunlunana na wi yen ma cen wa wunlunana Davidi wi wunluwo jongo ki na wa wi yonlo, naa leele mbele fuun pe yen ma cen laga ki na nga ki ni, konaa ye sefenne mbele pe sila pe yigi kasopiile mbe kari pe ni wa Babiloni tara, pa Yawe Yennele li yo yen pe wogo na;

¹⁷ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yen fo: «Ye wele, mi yaa pe gbo tokobi ni, mbe fungo konaa yambewe wa pe na, mbe pe pye paa figiye tige pire fonro yen, nda ti se ya ka, naa ti jongo ki kala na.

¹⁸ Mi yaa taga pe pungo na tokobi, naa fungo konaa yambewe ni. Mi yaa ti pe pye fyere yaraga tara na wunluwo pyew pi yeri. Mi yaa ka pe puro mbe pe jaraga cengele ngele fuun songoro, mi yaa ka pe pye danga yaraga, naa sunndo kongo yaraga, naa langogo yaraga konaa tifagawa yaraga wa ke yege na,

¹⁹ katugu pee na senre ti logo; Yawe Yennele lo li yo ma. Ma si yala, mila na tunmbyeele mbele Yennele yon senre yofenne pe tun wa pe yeri. Mila pye na pe tunnu wa pe yeri pilige pyew, een fo pee yenle mbe logo na yeri.» Yawe Yennele lo li yo ma.

²⁰ «Koni, ye Yawe Yennele li senre ti logo, yoro mbele fuun pe ye yigi kasopiile ma kari ye ni, yoro mbele mila ye yirige laga Zheruzalemu ca ma kari ye ni wa Babiloni tara we.

²¹ «Kolaya pinambyo Ashabu wo naa Maaseya pinambyo Sedesiyasi wi ni, poro mbele pe yen na yagbogowo Yennele yon senre yuun Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yennele li mege ni, pa li yo yen pe wogo na fo: «Ye wele, mi yaa pe le Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi kee, wi yaa pe gbo ye yege na.»

²² Zhuda tara woolo mbele fuun paa yigi kasopiile ma kari wa Babiloni tara, pe yaa ki nambala shyen pe kala li le, na pe kaa jaa mbe lere wa danga, mbaa pe mege yinri mbaa yuun fo: «Yawe Yennele loon pye paa yege nga na Babiloni tara wunlunana wila Sedesiyasi naa Ashabu pe sogo weele we.»

²³ Katugu pe kapege tijaanga pye laga Izirayeli tara, ma jatara pye na sinlele pe senwee yenle pe jele pe ni, na yagbogowo senre yuun na mege ni, ma si yala mi sigi kono kan pe yeri. Mi jate mi pe kapyege ki jen, ma pye ki serefo. Yawe Yennele lo li yo ma.»

*Yennele yon senre yofe Shemaya
wila sewe na torogo Sofoni
wi kan*

²⁴ Maga yo Shemaya na wi yiri wa Nehelamu ca wi kan fo:

²⁵ «Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yen fo: «Ma seweele pele torogo ma yee mege ki na wa Zheruzalemu

ca woolo pe ni fuun pe yeri, naa saraga wɔfo Maaseya wi pinambyɔ Sofoni wi yeri konaa wa saraga wɔfenne sanmbala pe ni fuun pe yeri, ma yo fɔ:

²⁶ Mboro Sofoni, mboro Yawe Yennɛle li tɛge saraga wɔfo wa saraga wɔfo Yehoyada wi yonlo, jango maa Yawe Yennɛle li sherigo ki kɔrosi; jango lere o lere ka yara lenge wi yɛɛ ni mboo yɛɛ pye Yennɛle yon sɛnre yɔfo, maa le ngbɛɛre na, maa le kaso.

²⁷ Koni yingɪ na mɛɛ si yaraga ka pye Anatoti ca fenne nanɔ Zheremi wo na, wo ɲa wuu yɛɛ pye Yennɛle yon sɛnre yɔfo wa ye sɔgowɔ we?

²⁸ Wi yere sewe torogo we yeri laga Babiloni tara ma yo fɔ: Ye yaa cɛn mbe mo wa Babiloni tara ti ni, ki kala na, ye yinre kan ye cɛn wa ti ni, ye nangɔ kɛere kon yaa ki nangɔ kɛere yaara ti kaa.» »

²⁹ Kona, a saraga wɔfo Sofoni wɔ sigi sewe wi kara Yennɛle yon sɛnre yɔfo Zheremi wi yɛge na.

³⁰ A Yawe Yennɛle li si para Zheremi wi ni ma yo fɔ:

³¹ «Tunɲgo torogo wa leele mbele pɛ yigi kasopiile ma kari pe ni pe yeri, fɔ pa Yawe Yennɛle li yo yɛɛn Nehelamu ca fenne nanɔ Shemaya wi wogo na fɔ: «Ki kaa pye Shemaya wi yen na Yennɛle yon sɛnre yuun wa ye sɔgowɔ, ma si yala, mi ma muu tun, ma ti a yɛ ye jigi wi taga yagbogowo sɛnre na,

³² ki kala na, pa Yawe Yennɛle li yo yɛɛn fɔ: Mi yaa yiri Nehelamu ca fenne nanɔ Shemaya wo naa wi setirige piile pe kɔrogɔ. Wi lere wa kpe se ka koro go na wa ki leele mbele pe sɔgowɔ. Kajɛngɛ nga mi yaa ka pye na woolo pe kan, wi lere wa kpe se kaga yan yenle ni; Katugu wi sɛnre ti ti, a leele pɛ yiri ma je na na. Yawe Yennɛle lo li yo ma.» »

YENNɛLE LI YAA KA SONGORO IZIRAYELI WOULO PE NI WA PE TARA

30

30-33

*Yennɛle li yaa kali woolo pe sho
li juguye pe kɛɛ*

¹ Sɛnre nda to Yawe Yennɛle lɔa yo Zheremi wi kan; lɔa yo fɔ:

² «Yawe Yennɛle, Izirayeli woolo Yennɛle, pa li yo yɛɛn fɔ: «Sɛnre nda fuun mi yo ma kan, ti yonlogɔ sewe wa na.

³ Yawe Yennɛle lo li yo ma fɔ: Piliye ya yen wa na paan, na woolo, Izirayeli woolo naa Zhuda tara woolo wele, mi yaa ka songoro pe ni mbe yiri wa kulowo pi ni. Yawe Yennɛle lo li yo ma fɔ: Mi yaa songoro pe ni wa tara nda mila kan pe tɛleye pe yeri ti ni, peri le ti pye pe woro.» »

⁴ Sɛnre nda Yawe Yennɛle lɔa yo Izirayeli tara naa Zhuda tara ti wogo na tori nda.

⁵ Pa Yawe Yennɛle li yo yɛɛn fɔ:

«We yen na sunndo kɔngɔ magala nuru; fyere kala li, yeyinɲge kala ma.

⁶ Ye yewe jɛnge yege jɛn, na kaa pye nanɔ ma kugbo le ma pyo se!

Yingɪ na mi nɛɛ nambala pe ni fuun pe yaan pe pe sɛnngɛle ke togotogo paa yɛge nga na jele selara ma kaa yiri wi ni we?

Yingɪ na pe ni fuun pe si yɛge san?

⁷ ɔlogɔ ko kala li! Katugu ki pilige ki yen pilipege!

Ki pilige ki yongo woro wa.

Ki yen ɔlogɔ wagati Zhakɔbu setirige piile pe yeri.

Ɛɛn fɔ pe yaa ka sho mbe wo wa ki ni.»

⁸ Yawe Yɛnnɛle na yawa pi ni fuun fɔ lo li yo ma fɔ: «Ko pilige ko ni, mi yaa nɛrɛ tunngo pyetige nga ki yɛn wa pe yɔlogo ki na ki kaari mbege wo wa, mbe pe pɔmanda ti kɔɔnlo; nambanmbala se ka pe pye kulolo naa.

⁹ Pe yaa kaa tunngo piin mi Yawe Yɛnnɛle, pe Yɛnnɛle na kan konaa pe wunlunana Davidi wi setirige pyo na mi yaa ka tɛge pe go na wi kan.»

¹⁰ «Yoro Zhakɔbu setirige piile, yoro mbele na tunmbyeele, yaga ka fye!

Yawe Yɛnnɛle lo li yo ma.

Yoro Izirayeli woolo, ye sunndo wiga ka kɔn ye na;

katugu mi yaa ka ye sho mbe ye wo wa taleere ti ni,

mbe ye setirige piile pe sho, mbe pe wo wa tara nda paa pe yigi kasopiile ma kari wa pe ni ti ni.

Zhakɔbu setirige piile ye yaa ka songoro mbe pan,

ye yaa kaa yɔgori wogosaga naa yeyinnge nga ye yaa ta ki kala na,

lere kpɛ se ka pan mbaa ye jolo naa.

¹¹ Katugu mi yɛn ye ni, mbe ye sho.

Yawe Yɛnnɛle lo li yo ma.

Mila ye jaraga ma kari ye ni cɛngele ngele fuun sogowo,

mi yaa ka ke ni fuun ke tongo pew;

Ɛɛn fɔ yoro wo na, mi se ka ye tongo pew.

Mi yaa ka ye jolo mbe yala kaselege ki ni,

mi se ka ye yaga jɛrɛgisaga fu.»

Yɛnnɛle li yaa kali woolo

pe sagala

¹² Pa Yawe Yɛnnɛle li yo yɛɛn fɔ: «Ye yama pi yɛn ma tijanga, ye jɔlogo ki kayanga ki gbɔgo.

¹³ Lere kpɛ se ta mbe yere ye kala li ni, mbe ye sagbanra ti fɔ; wɛrɛ tanra woro wa mbe ye yama pi kɔ.

¹⁴ Yaa pye ma mbele fuun ndanla, pɛ fɛge ye na.

Pe woro na sonri ye wogo na naa;

katugu mi ye gbɔn paa yɛge nga na lere ma kaa wi jugu gbɔn we;

mi ye jolo ngbanga ye kajogoro nda ti se jɛn mbe kɔ ti kala na, ye kapere lɛgɛrɛ ti kala na.

¹⁵ Yinji na ye nɛɛ gbele ye yama pi kala na?

Ye kayanga ki woro kowogo.

Ye kajogoro nda ti se jɛn mbe kɔ to naa ye kapere lɛgɛrɛ to kala na,

migi jɔlogo nga ki wa ye na.

¹⁶ Ɛɛn fɔ konaa ki ni fuun, mbele fuun pe yɛn na ye tonri, mi yaa ka pe tongo;

mbele fuun pe yɛn na ye jolo, pe yaa ka pe yigi kasopiile mbe kari pe ni.

Mbele pe yɛn na ye kɛɛ yaara ti shoo ye yeri, pe yaa ka poro fun pe kɛɛ yaara ti sho pe yeri;

mbele fuun pe yɛn na ye kɛɛ yaara ti koli, mi yaa ka ti pe pe kɛɛ yaara ti koli fun.

¹⁷ Katugu mi yaa ka ye sagala,

mbe ye yama pi kɔ.

Yawe Yɛnnɛle lo li yo ma;

katugu leele pe yɛn na ye yinri na yuun fɔ: «Leele mbele pɛ puro,

Siyɔn ca woolo, poro mbele lere kpɛ woro na pe lagajaa.» »

¹⁸ Yawe Yɛnnɛle pa li yo yɛɛn fɔ:

«Ye wele, Zhakɔbu setirige piile mbele paa yigi kasopiile ma kari pe ni, mi yaa ka songoro mbe pan pe ni,
mi yaa ka pe yinɛ ti yinriwe ta naa.

Cara ti yaa ka songoro mbe kan naa wa ti katara ti ni.
Wunluwo go ki yaa songoro mbe kan naa wa ki yonlo lele li ni.

¹⁹ Yenɲele li sonmo yuuro naa yɔgɔrimo tinme yaa kaa yinrigi wa pe sɔgɔwo.

Mi yaa ka ti pe lege, ka se ka kon pe legewe pi na;
mi yaa ka gbɔgɔwo kan pe yeri,
mi se ka pe tifaga.

²⁰ Pe piile pe yaa ka songoro mbe pye paa yege nga na paa pye faa we,
pe gbogolomo woolo pe yaa ka yeresaga ta na yege sɔgɔwo.

Mi yaa ka yiri mbele fuun pe yen na pe jolo pe kɔrɔgo.

²¹ Pe yɛkelewe wi yaa ka yiri wa poro yere jate pe ni,
pe kundigi wi yaa ka yiri wa poro yere jate pe sɔgɔwo.

Mi yaa kaa fulo na yee tanla,
wo fun wi yaa pan na kɔrɔgo.

Nakoma ambo wi yaa soro mbe yo wi yaa fulo na tanla wi yee fannga?

Yawe Yenɲele lo li yo ma.

²² Ye yaa ka pye na woolo,
mi fun mi yaa ka pye ye Yenɲele.»

Yawe Yenɲele li tifelingbɔgo ye

²³ Ye wele, Yawe Yenɲele li tifelingbɔgo kila paan,
li nanɲbanwa po pi yiri;
pi yen paa tisaga tifelingbɔgo yen na gbɔɔn na sunrugu,
ki yen na funlu wa lepeepe pe go na.

²⁴ Yawe Yenɲele li nanɲbanwa gbɔɔ pi se sogo li na,
fo li ka sa nga li kon ma tege wa li nawa ki pye mbege yon fili.
Wagati ɲa wila paan wa punɲo na wi ni, ye yaa ka ki kagala ke koro jen.

31

*Izirayeli woolo pe yaa ka songoro
wa pe tara ti ni*

¹ Yawe Yenɲele li yo fo: «Ko sanga wo ni, mi yaa ka pye Izirayeli seye woolo pe ni fuun pe Yenɲele, poro fun pe yaa ka pye na woolo.»

² Pa Yawe Yenɲele li yo yeen fo:

«Leele mbele pe sho tokobi wi kee,
poro wele pe kala li yen ma mi ɲa Yenɲele na ndanla wa gbinri wi ni.
Izirayeli woolo pe yen na kee wa pe wogosaga kee ki yeri.»

³ Yawe Yenɲele lili yee naga we na maga le wa faa, ma yo fo:

«Ye yen mala ndanla ndanlawo mbakɔɔ ni,
ko kala ki ti mi koro ma mara ye na wa na kagbaraga pyege ki ni.

⁴ Mi yaa ye tege naa fonɲgo wa ye censaga lege ki ni, ye yaa si koro mbe yeresaga ta,
yoro Izirayeli woolo mbele na lendanlambala!

Ye yaa ka ye pimbigile ke le naa paa ye yee fereyaara yen,
ye yaa ka yiri mbe pinle mbaa yoo yofenne mbele paa yɔgɔri pe ni.

⁵ Ye yaa ka erezen tiire sanri naa wa Samari yanwira ti na,
mbele pe yaa ti sanri pe yaa kaa ki pire ti kaa.

⁶ Pilige ka yen wa na paan,
 ca ki korosifenne pe yaa kaa kongolo waa wa Efirayimu yanwira ti na,
 mbe yo fo:
 <Ye yiri we kari wa Siyon ca,
 wa Yawe Yennele, we Yennele li yeri!> »

⁷ Katugu pa Yawe Yennele li yo yeen fo:
 «Yaa jorogi nayinme ni Zhakobu setirige piile pe kala na;
 yaa yogori nayinme gbao ni pe cenle li kan,
 lo na li yen cengele ke ni fuun ke yegge we.
 Ye ye magangala ke yirige yaa Yennele li sonni yaa yuun fo:
 <Yawe Yennele, ma woolo pe sho, Izirayeli woolo sanmbala mbele pe koro
 go na we.>

⁸ Ye wele, mi yaa ka pe yirige wa yonloparawa kameenge kee tara ti ni mbe
 songoro pe ni;
 mi yaa ka pe gbogolo mbe yiri fo wa tara ti kosaga ki na.
 Fyoonlo na jeogolo fenne yaa ka pye pe ni,
 naa kugboro fenne konaa jele mbele pe selara yiri pe ni;
 janwa gbolo li yaa ka songoro mbe pan laga ki laga nga ki ni.

⁹ Pe yaa kaa paan mbaa gbele.
 Mi yaa ka keli pe yegge mbe songoro pe ni, mbe pe ta pe yen nala
 yenringbanga yenri we.
 Mi yaa ka kari pe ni laforo yon na,
 mi yaa ka toro pe ni kon na li yen ma yala la ni,
 na pe se kurugo wa li ni;
 katugu muwi mi yen Izirayeli woolo pe to we,
 Efirayimu wo wi yen na pinambyo kongbanja we.»

¹⁰ Yoro cengele woolo wele, ye Yawe Yennele li senre ti logo,
 ye kari ye saga senre ti yari wa lege, wa logo furo tara ti ni.
 Yege yo fo: «Ija wila Izirayeli woolo pe gbom ma pe jaraga, wo wi yaa ka
 pe gbogolo naa;
 wi yaa kaa pe korosi paa yegge nga na simbaala konriffo ma kaa naa
 simbangbelege korosi we.

¹¹ Katugu Yawe Yennele lo li yen na Zhakobu setirige piile pe go shoo;
 nga wi yen fannga ni ma we pe na, li yen na pe shoo wi kee.

¹² Pe yaa ka pan mbaa yogorimo kongolo waa wa Siyon yanwira ti na;
 pe yaa kaa gbinri mbaa paan Yawe Yennele li yarijende ti korogo:
 Bile, naa erenzen tonmo, naa sinme liwoo,
 naa simbaala, naa sikaala konaa nere ni.
 Pe yaa ka pye paa nanggo kere yen, nda pe yen na suguru tonmo ni jenge,
 pe jaterere wi se ka piri pe na naa.

¹³ Ko sanga wo ni, sumboro nana mbajeen wi yaa kaa yoo yogorimo ni,
 lefonmbolo naa lelangbaara ti ni, pe yaa kaa yogori ja.

Mi yaa ka pe kunwo gbeleke ki kannga mbege pye yogorimo kala,
 mbe pe kotogo ki sogo pe na;

mi yaa pe nandangawa pi ko mbe yogorimo kan pe yeri.

¹⁴ Mi yaa saraga wofenne pe kan saraga kara yanlaga woro ni pe tin;
 mi yaa na woolo pe kan pe tin na yarijende ti ni.

Yawe Yennele lo li yo ma.»

*Yenɲele li yaa Izirayeli woolo
pe yinriwe ta*

¹⁵ Pa Yawe Yenɲele li yo yɛɛn fɔ:

«Paa gbeere nuru wa Arama ca,
nandangawa gbeere ri.
Arasheli[†] wo wila wi piile pe kunwo pi gbele,
wi woro na jaa poo kotogo ki sogo wi na,
katugu pè ku.»

¹⁶ Pa Yawe Yenɲele li yo yɛɛn fɔ:

«Ye ye gbelege ki yaga, ye ye yɛntunwo pi tulu;
katugu ye yaa ye tunɲo ki sara wi ta.

Yawe Yenɲele lo li yo ma.

Ye piile pe yaa ka songoro mbe yiri wa pe juguye pe tara.

¹⁷ Ye setirige piile pe yaa ka jigi tagasaga ta.

Yawe Yenɲele lo li yo ma.

Ye piile pe yaa ka songoro mbe pan laga pe yɛɛra tara ti ni.

¹⁸ «Mi Efrayimu[†] cɛnle woolo pe yunɲɔɲɔɲɔ sɛnre ti logo, pe yɛn na yuun
fɔ:

«Mà we koro, a wè koro

paa napige yɛn, nga ki fa koro gbɛn.

Songoro ma pan we ni ma yɛɛ koroɲɔ, pa we yaa songoro mbe pan ma
koroɲɔ,

katugu mboro ma yɛn Yawe Yenɲele, we Yenɲele le.

¹⁹ Waa laga ma na, ɛɛn fɔ koni wè we kapere ti jɛn mari yaga;

naa wè kaa ki wogo ki jɛn sanga ɲa ni,
ndajɛn we yigi, fɔ a waa we kotogo ki gbɔɔn.

Fɛrɛ ti we yigi, a wè go sogo;

katugu kapyere nda wè pye we punwɛ sanga wi ni, ki fɛrɛ ti yɛn we na.»

²⁰ Efrayimu wi yɛn na pinambyɔ ɲa wi kala li yɛn ma gbɔɲɔ na yeri,
pyɔ ɲa wi kala li yɛn mala ndanla fɔ jɛɲɛ.

Sanga o sanga mi kaa para wi sɛnre na,

mi maa jatere piin wi wogo na naa.

Ki kala na, wi wogo ki yɛn ma gbɔɲɔ wa na kotogo ki na.

Mi yaa ka pe yinriwe ta naa fɔ jɛɲɛ.

Yawe Yenɲele lo li yo ma.»

Izirayeli woolo ye songoro ye pan

²¹ «Ye tɛgere yaara tɛge ye torokono li yɔn na,

ye tire kankan tila konɔ li nari;

konɔ na yè le yaa li koroɲɔ jɛɲɛ.

Ye songoro ye pan, Izirayeli woolo, yoro mbele ye yɛn na lendanlambala,
ye songoro ye pan wa ye ca ki ni.

²² Ye yaa koro mbaa mari la toro fɔ sa gbɔn wagati wiwiin,

yoro mbele ye yɛn paa sumboro ɲa wi yiri ma je we?

Yawe Yenɲele li yaa kala fɔnnɔ pye laga tara ti ni.

Jɛle wo wi yaa kaa nana wi lagajaa[†].»

[†] **31:15 31:15:** Lagame Arasheli wi yɛn ma taanla Izirayeli tara ti ni fuun ti ni. Ki sɛnre nda ti yo
fun wa Matiyɛ sɛwɛ wi ni, wa go 2.18 laga ki ni. [†] **31:18 31:18:** Laga ki laga ɲga ki ni, Efrayimu
mɛge ɲga ki yeri ko koro wo yɛn Izirayeli tara woolo wele. [†] **31:22 31:22:** Ki sɛnre nda ti koro
wi mbe ya pye fun fɔ: Jɛle wo wi yaa kaa nana wi go singi.

*Zhuda tara woolo
pe yaa ka songoro
mbe cen wa pe yonlo li ni*

²³ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeen fo: «Zhuda tara woolo mbele paa yigi kasopiile, na mi ka ka songoro mbe pan pe ni sanga na ni, kona wa Zhuda tara konaa ti cara ti ni, leele pe yaa kaa ki yuun fo:

«Yawe Yennele li duwaw ma na,
mboro Siyon yanwiga kpoyi ye,
mboro na kasinnye ki censaga ye.»

²⁴ «Kona Zhuda tara woolo poro naa Zhuda cara woolo pe ni fuun pe yaa ka cen wa ki laga ki ni, naa kere konfenne poro naa mbele pe maa yanri na toro pe yaayoro ngbeleye yi ni.

²⁵ Katugu mi yaa ka fannga kan mbele pe te pe yeri, mbe fannga gbogo le mbele fuun pe fannga ki ko pe ni.

²⁶ Ko sanga wo ni, a mi si yen ma yiri wa na wonlowo pi na, a mi sigi yan fo na wonlowo pi tanla.»

²⁷ Yawe Yennele lo li yo ma fo: «Piliye ya yen wa na paan, mi yaa ka Izirayeli tara naa Zhuda tara ti yin senwee piile naa yaayoro ti ni, paa yege nga na pe ma kaa yariluguro yanragi kere we.

²⁸ Mila yege kan pe na ma pe kologi, ma pe jan, ma pe jogo, ma pe tongo ma pe ko konaa ma kapege pye pe na yege nga na, ki pyelomo nungba pi na fun, mi yaa yege kan pe na mbe pe gbegele mbe pe tege konaa mbe yeresaga kan pe yeri. Yawe Yennele lo li yo ma.

²⁹ Ko piliye yo ni, pe se kaa ki yuun fo:

«Teele pe ezen pire tugbooro ti ka,
a piile pe ngangala ke tanga pe na.»

³⁰ «Een fo lere nungba nungba pyew wi yaa ka ku wi yera kajogoro to kala na. Lere o lere ka ezen pire tugbooro ka, ko fo wo ngangala koro ke yaa tanga wi na.»

³¹ Yawe Yennele lo li yo ma fo: «Wele, piliye ya yen wa na paan, mi yaa ka yon finliwe fonmbo le Izirayeli woolo poro naa Zhuda tara woolo pe ni.

³² Ki yon finliwe pi se ka pye paa yon finliwe mba mila le pe teleye pe ni pi yen, pilige nga ni mila pe yigi ke na ma yiri pe ni wa Ezhipiti tara ti ni we; ki yon finliwe mba paa jogo we, ma sigi ta muwi mila pye pe fo we. Yawe Yennele lo li yo ma.

³³ Een fo ko piliye yan yo pungo na, yon finliwe mba mi yaa ka le Izirayeli woolo pe ni pow mba yeen. Yawe Yennele lo li yo ma fo: Mi yaa kanla lasiri senre ti le wa pe nawa, mberi yonlogo wa pe koto ti na. Mi yaa ka pye pe Yennele, pe yaa ka pye na woolo.

³⁴ Lere se kaa wi lewee yenle wi kara naa, nakoma mbaa wi sefo wi kara naa, mbaa yuun fo: «Ki daga ma Yawe Yennele li jen.» Katugu leele pe ni fuun pe yaa kanla jen, mbege le lepigile ke na mbe sa gbom legboolo pe na. Yawe Yennele lo li yo ma. Mi yaa ka pe kajogoro ti kala yaga pe na, mi se kanla jatere wi tege pe kapere ti na naa.»

³⁵ Yawe Yennele na li yonlo ki tege, jango kila yanwa yinrigi yonlo na, lo na ligi kon maga tege yenge konaa wonngolo ke kan, jango kaa yanwa yinrigi yembine,
lo na li ma kogoje wi yirige mbe ti wi tonmo mba pi maa yinrigi na tuun pila tinme yinrigi,

lo na pe maa li yinri Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo:
³⁶ «Ki kagala ngele ke kon ma tēge, na koro ka ya ko mbe wo wa na yēge
 sōgōwo,

pa kona Izirayeli setirige piile pe mbe ya ko mbe wo wa na yēge sōgōwo,
 pa pe se pye naa cenle na yēge sōgōwo. Yawe Yennele lo li yo ma.»

³⁷ Pa Yawe Yennele li yo yeen fo:

«Ndeē ki pye lere mbe ya mbe naayeri wi yagawa pi taanla,
 ndeē ki pye lere mbe ya mbe tara ti tijuguwo pi taanla mbe gbōn fo wa ti
 nōgona cēnyaara ti na,

pa kona mi jēn na je Izirayeli setirige piile pe ni fuun pe na,
 kapyere nda fuun pē pye ti kala na.

Yawe Yennele lo li yo ma.»

³⁸ Yawe Yennele lo li yo ma fo: «Ye wele, piliye ya yēn wa na paan, pe
 yaa ka Zheruzalemu ca ki kan naa fōnngō Yawe Yennele li kan, mbege le
 le Hananeyeli sanngazō wi na fo sa gbōn wa ca ki mbogo ki yēnle yeyongō
 ki na.

³⁹ Pe yaa ka taanlamana li wa mbeli sin naa perew, mbe ca ki kōngolo ke
 gbōn mbe kari sa gbōn fo wa Garebu tinndi wi na, kona mbe sili kē mbe
 taanla mbe kari wa Gowati laga kēē ki yeri.

⁴⁰ Pe maa gboolo pe nii konaa na cōrō ti waa gbunlundege nga ni ki ni
 fuun, naa kēere lara ti ni fuun fo mbe sa gbōn Sedirōn lafogo ki na, mbe
 sa gbōn fo wa Shōnye yeyongō ki yēnle li na, wa yōnlō yirisaga kēē yeri,
 ko lara to ti ni fuun to yaa tēge ti yē mbe kan Yawe Yennele li yeri. Ki lara
 ta kpe se ka jaanri naa, nakoma mbe tongō naa†.»

32

Zheremi wila kere ta lo

¹ Yawe Yennele lāa para Zheremi wi ni Zhuda tara wunlunaja Sedesiyasi
 wi wunluwo pi yele ke wolo li ni. Kila pye Babiloni tara wunlunaja
 Nebukanezari wi wunluwo pi yele ke ma yiri kolotaanri wolo li ni.

² Ki wagati wi ni, Babiloni tara wunlunaja wi malingbōonlō pāa
 malingbōonlō cēsaga kan ma Zheruzalemu ca ki yōn tōn. Yennele yōn
 senre yofō Zheremi pāa wi yigi maa le kaso wa Zhuda tara wunlunaja wi
 go welefenne pe laga nawa.

³ Zhuda tara wunlunaja Sedesiyasi wo wila wi le kaso, ma yo yingī na
 Zheremi wi yēn na Yennele li yōn senre yuun, ma yo fo Yawe Yennele li
 yo fo: «Ye wele, mi yaa ki ca nga ki le Babiloni tara wunlunaja wi kēē, wi
 yaa sigi sho.

⁴ Zhuda tara wunlunaja Sedesiyasi wi se sho mbe to Kalide† tara fenne
 pe kēē, ēēn fo mi yaa kaa le Babiloni tara wunlunaja wi kēē. Wi yaa kaa
 yan gbogoyi mbe para wi ni yōn naa yōn.

⁵ Pe yaa ka Sedesiyasi wi yigi mbe kari wi ni wa Babiloni tara. Wi yaa
 ka sa koro wa fo sa gbōn pilige nga ni mi yaa yere wi kala li ni. Mi ŋa
 Yawe Yennele, muwi mi yo ma. Na ye kaa malaga gbōon Kalide tara fenne
 pe ni, ye se ya pe ni.»

⁶ Zheremi wila yo fo: «Yawe Yennele lāa para na ni ma yo fo:

† **31:40 31:40:** Ko senre nda to yēn naga nari ma yo fo ka yaa ka taga ca ki gbeme pi na, konaa ki
 yaa ka pye kpoyi Yennele kan. † **32:4 32:4:** Kalide tara to pe maa yinri fun Babiloni tara.

⁷ «Wele, ma tojɛɛ Shalumu wi pinambyo Hanameyeli wi yaa pan laga ma kɔrɔgo, mbe pan mboon pye mbe yo fɔ wi kɛrɛ nda wa Anatɔti ca, mari lo; katugu ti go shɔgo kologo ki yen ma yeri mberi lo, mberi pye ma woro[†].»

⁸ Kona, a na tojɛɛ wi pinambyo Hanameyeli wi si pan na kɔrɔgo wa wunlunana wi go welefenne pe laga nawa pi ni, ma yala Yawe Yɛnɛɛ li sɛnrɛ ti ni. A wi silan pye fɔ: «Na kɛrɛ nda wa Anatɔti ca, wa Benzhamɛ tara, mi yen nɔɔ yɛnri mari lo, katugu ti go shɔgo kologo ki yen ma yeri mberi lo, mberi pye ma woro.»

Kona, a mi sigi jɛn ma filige ki na ma yo Yawe Yɛnɛɛ lo jate sɛnrɛ ti yo na kan.

⁹ Ki pye ma, a mi sigi kɛrɛ nda wa Anatɔti ca ti lo na tojɛɛ wi pinambyo Hanameyeli wi yeri. A mi si warifuwe pyo kɛ ma yiri koloshyɛn jiri ma kan wi yeri kɛrɛ ti sɔnnɔgo.

¹⁰ A mi si kɛrɛ ti lɔsɛwɛ wi gbɛgele ma pe pye shyɛn, mɛɛ nungba tɔn mala tɛgɛrɛ ti tɛgɛ wi na. Mila sɛrɛfɛnnɛ yeri, a kɔ pye pe yɛgɛ na, a mi si warifuwe wi taanla culo na maa nuguwo pi jɛn.

¹¹ Ko punɔgo na, kɛrɛ ti lɔsɛwɛ ɲa wila pye ma tɔn, tɛgɛrɛ ti yen wi na, wo ɲa kɛrɛ ti lokala naa ti lo magala na ni, tila pye ma yɔnlogo wa wi ni, a mi suu lɛ, konaa sɛwɛ sanɲa ɲa wila pye ma yɛngɛ wi ni.

¹² A mi sigi kɛrɛ lɔsɛwɛ wi kan Neriya pinambyo Baruki wi yeri; Neriya to wo lawi ɲa Maseya. Mila wi kan wi yeri na tojɛɛ wi pinambyo Hanameyeli wi yɛgɛ na, naa sɛrɛfɛnnɛ mbele paa pe kɛɛ yɔnlo li taga kɛrɛ lɔsɛwɛ wi na pe yɛgɛ na, konaa Zhuda tara woolo mbele fuun paa pye wa wunlunana wi go welefenne pe laga nawa pi ni pe yɛgɛ na.

¹³ A mi sigi kono na li kan Baruki wi yeri pe yɛgɛ na, ma yo fɔ:

¹⁴ «Yawe Yɛnɛɛ na yawa pi ni fuun fɔ, Izirayeli woolo Yɛnɛɛ lɛ, pa li yo yɛɛn fɔ: «Kɛrɛ ti lɔsɛwɛɛ mbele pe lɛ, ɲa tɛgɛrɛ ti yen ma tɛgɛ wi na kona ɲa wi yen ma yɛngɛ wi ni, ma sa pe lɛ cɔgo ɲga pɛ fanri ka ni, janɔgo pe koro wa tɛgɛsaga mbe mo wa.»

¹⁵ Katugu Yawe Yɛnɛɛ na yawa pi ni fuun fɔ, Izirayeli woolo Yɛnɛɛ lɛ, pa li yo yɛɛn fɔ: «Pe yaa ka yinrɛ, naa kɛɛrɛ konaa ɛrɛzɛn kɛɛrɛ lo laga ki tara nda ti ni naa.» »

Zheremi wi Yɛnɛɛ yɛnrɛwɛ

¹⁶ Naa mila kaa kɛɛrɛ ti lɔsɛwɛ wi kan Neriya pinambyo Baruki wi yeri sanga ɲa ni, a mi sigi yɛnrɛgɛ ɲga ki yɛnri Yawe Yɛnɛɛ li yeri ma yo fɔ:

¹⁷ «E, na Fɔ, Yawe Yɛnɛɛ, wele, mboro mɔ naayeri wo naa tara ti da ma yawa gbɔɔ po naa ma fanɲga gbɔgo ki ni. Yaraga ko ka woro wa ma ɲgban ma yɛgɛ na.

¹⁸ Ma moɔ kagbaraga ki pye sɛnwɛɛ wi kan fɔ mbe sa gbɔn wi setirige piile pe yirisaga waga lɛgɛrɛ na. ɛɛn fɔ ma ma teeɛ pe kajɔgoɔ ti fɔgo tɔn pe piile pe na, poro punɔgo na. Ma yɛn Yɛnɛɛ ɲgbɔgo konaa fanɲga fɔ, ma mɛgɛ koyi ɲga Yawe Yɛnɛɛ na yawa pi ni fuun fɔ.

¹⁹ Ma kakɔnnɛgɛngɛɛ ke yɛn ma tugbɔlo, ma maa ma kapyɛgele ke piin yawa ni. Ma yɛgɛ yɛn sɛnwɛɛ piile pe tangalomo pi ni fuun pi na. Ma ma lere nungba nungba pyew wi sara mbe yala wi tangalomo pi ni konaa mbe yala wi kapyɛgele ke ni.

[†] 32:7 32:7: Kila pye, na nana wa ka ku, na wi go lere ka pye wa lenana, a ki yala kufɔ wila wi yaraga ka kan fɔgo yon paa laga yɛn, ko nana wo ma ya maga lo naa mbege go sho, mbege yaga sege woolo pe kan; Levi 25.25-28.

²⁰ «Màa kacɛn kagala naa kafonngolo pye wa Ezhipiti tara; ali ma pan ma gbɔn nala, ma yɛn na ke piin Izirayeli woolo poro naa senwee piile pe kan. Mɔɔ yɛɛ meɛge ki gbɔgo fɔ ma pan ma gbɔn nala.

²¹ Ma woolo, Izirayeli woolo wele, màa pe yirige wa Ezhipiti tara kacɛn kagala ni, naa kafonngolo, naa fannga gbɔgo, naa yawa gbɔɔ ni, konaa ma fyere gbɔɔ wa leele pe na.

²² Màa wugu pe teleye pe kan mbege tara nda ti kan pe yeri, a mà pan mari kan pe yeri; to nda nono wo naa senrege ki ni, ti yɛn na fuun wa ti ni we.

²³ A pɛ sɛ pi pan maga tara nda ti sho mari ta. Eɛn fɔ pe sila logo ma yeri, pe sila tanga ma lasiri wi na, nga fuun màa yo pe kan ma yo pe pye, pe sila ka kpe pye. Ko kala ki ti mà ki jologo nga ki ni fuun ki wa pe na.

²⁴ «Wele, Kalide tara fenne pe yɛn na lugusara kanni na ca ki mbogo ki mari, mbe ca ki sho. Pɛ yiri ca ki korogo, ki yaa ye pe kɛɛ tokobi naa fungo konaa yambewe pi fannga na. Nga màa yo, koyi nga ki gbɔn yɛɛn, ma yɛn naga yaan.

²⁵ Konaa ki ni fuun, we Fɔ, Yawe Yɛnɛɛle, màa ki yo na kan ma yo fɔ mbe sa kere ta lo penjara na, mberi sara serefenne yege na, ma si yala, ca ki ye Kalide tara fenne pe kɛɛ.»

Yɛnɛɛle làa Zheremi wi yɔn sogo

²⁶ Yawe Yɛnɛɛle làa li senre ti kan Zheremi wi yeri ma yo fɔ:

²⁷ «Muwi mi yɛn Yawe Yɛnɛɛle, senwee piile pe ni fuun pe Yɛnɛɛle le. Naga yɛn ma, yaraga ka yɛn wa mala pari le?»

²⁸ Ki kala na, pa Yawe Yɛnɛɛle li yo yɛɛn fɔ: «Wele, mi yɛn naga ca nga ki nii Kalide tara fenne pe kɛɛ, naga nii Babiloni tara wunlunaŋa Nebukanezari wi kɛɛ. Wi yaa ki sho.

²⁹ Kalide tara fenne mbele pɛ pan ma to ki ca nga ki na, pe yaa ye wa ki ni, mbe kasɔn le ki ni, mbege sogo. Biriynre nda pàa pye na wusuna nuwo taan wi sori yarisunngo Baali ki kan wa ti go na, na duven saara ti woo yarisunndo ta yege yeri wa ti go na, jango mbanla nawa pi ngban, pe yaa ka ki yinre ti sogo.»

³⁰ Yawe Yɛnɛɛle lo li yo ma fɔ: «Katugu maga le wa pe punwe pi ni, Izirayeli woolo naa Zhuda tara woolo, na kambenge ko cɛ pɛ koro na piin na yege sogowo. Izirayeli woolo pɛ koro nala nawa pi ngbanni pe kapyere ti ni.

³¹ Katugu maga le wa ki ca nga ki kanpilige ki na fɔ ma pan ma gbɔn nala, ki yɛn na nangbanwa po naa na konro tendorogo ki go. Ki kala na, mi yaa ki jogo mbege wo wa na yege sogowo.

³² Izirayeli woolo naa Zhuda tara woolo pɛ kapere pye na na mala nawa pi ngban, poro naa pe wunlumbolo pe ni, naa pe yekee le pe ni, naa pe saraga wofenne pe ni, naa pe Yɛnɛɛle yɔn senre yofenne pe ni, naa Zhuda tara woolo konaa Zheruzalemu ca woolo pe ni.

³³ Pe punjo wa na yeri, pee yege wa na yeri; ma si yala mi yɛn na pe nari pilige pyew, eɛn fɔ pee yɛnle mbe logo na yeri, pee silan yerewe senre ti le.

³⁴ Go nga na mege ki yɛn na yinri ki na, pàa pe yarisunndo tijangara ti tege wa ki ni maga tege fyongo ni.

³⁵ Pàa sunzara kan yarisunngo Baali ki kan wa Bɛni Hinomu gbunlundege ki ni, jango mbaa pe pinambiile naa pe sumborombiile pe woo saraga, mbaa pe sori kasɔn ni yarisunngo Moleki ki kan. Ma si yala, mi

sila ki wogo nga ki konɔ kan pe yeri, mi sila si sonri ki na yere, mbe yo fɔ pege katijangara cɛnlɛ li pye, mbe ti Zhuda tara fɛnnɛ pe pye kapere pyefɛnnɛ.»

³⁶ «Ɛɛn fɔ konaa ki ni fuun, ye yɛn naga yuun ki ca nga ki wogo na ma yo fɔ ki yaa ka le Babiloni tara wunlunana wi kɛɛ tokobi, naa fungo konaa yambewe po fannga na. Ɛɛn fɔ koni Yawe Yɛnnɛlɛ, Izirayeli woolo Yɛnnɛlɛ li yɛn naga sɛnrɛ nda ti yuun ki ca nga ki wogo na, ma yo fɔ:

³⁷ <Wele, mila na woolo pe purɔ ma kari pe ni tara nda fuun ni na nanɗbanwa, naa na kayanga konaa na konrɔ tandoɗo ki kala na, mi yaa ka pe gbogolo mbe yiri wa pe ni, mbe pan pe ni laga ki laga nga ki ni, mbe ti pe cɛn laga yeyinɗge na pɔw.

³⁸ Pe yaa ka pye na woolo, mi yaa ka pye pe Yɛnnɛlɛ.

³⁹ Mi yaa ka pe jatere wi pye nungba, mbe pe tangalɔmɔ pi pye nungba, mbe ti paa fyɛ na yegɛ sanga pyew, jango pe wogo ki yɔn, poro naa pe piile mbele pe yaa ka yiri punɗo na pe ni.

⁴⁰ Mi yaa ka yɔn finliwɛ mbakɔ le pe ni. Mi se ka punɗo wa pe yeri naa, mi yaa la kajɛnɗge piin pe kan. Mi yaa kanla yegɛ fyɛrɛ ti le wa pe kotogo na, jango paga ka pe yɛɛ laga na na.

⁴¹ Mi yaa kaa kajɛnɗge piin pe kan nayinmɛ ni; mi yaa yeresaga kan pe yeri jɛnɗge laga ki tara nda ti ni, na kotogo ki ni fuun ni konaa na nawa pi ni fuun ni.»

⁴² «Katugu pa Yawe Yɛnnɛlɛ li yo yɛɛn fɔ: <Yegɛ nga na mila ti, a ki jɔlɔgɔ gbɔgɔ nga ki gbɔn ki leele mbele pe na, ki pyelɔmɔ nungba pi na fun, kajɛnɗge nga fuun migi sɛnrɛ yo, mi yaa ki ni fuun ki pye pe kan.

⁴³ Ye yɛn naga yuun ki tara nda ti wogo na ma yo fɔ ti jɔgɔ ma koro waga, sɛnwɛe pyɔ woro wa ti ni, yaayoro woro wa ti ni, fɔ ti ye Kalide tara fɛnnɛ pe kɛɛ. Pe yaa ka kɛɛrɛ ta lo laga tara nda ti ni naa.

⁴⁴ Pe yaa ka kɛɛrɛ lo penjara na, mbe kɛrɛ lɔsɛwɛɛlɛ pye, mbe tɛgɛrɛ tɛgɛ pe na, mbe sɛrɛfɛnnɛ lɛ ki pye pe yegɛ na. Ki yaa ka pye wa Benzhamɛ tara ti ni, naa wa Zheruzalɛmu kanɗgara na lara ti ni, naa wa Zhuda tara cara ti ni, naa cara nda wa yanwira ti na ti ni, naa cara nda wa yanwira tigiwen tara ti ni konaa cara nda wa Negɛvu tara ti ni; katugu leele mbele paa yigi kasopiile ma kari pe ni, mi yaa ka songɔrɔ mbe pan pe ni. Yawe Yɛnnɛlɛ lo li yo ma.»

33

Izirayeli tara cara ti yaa ka kan naa fɔnnɗo

¹ Yawe Yɛnnɛlɛ lɔa li sɛnrɛ ti kan Zheremi wi yeri naa ki shyɛn wogo na, maa ta wi yɛn ma tɔn bere wa kaso wi ni, wa wunlunana wi go welefɛnnɛ pe laga nawa, ma yo fɔ:

² «Yawe Yɛnnɛlɛ na li tara ti da, Yawe Yɛnnɛlɛ na liri gbɛgele mari yerege, lo na pe maa yinri Yawe Yɛnnɛlɛ, pa li yo yɛɛn fɔ:

³ <Na yɛnri, mi yaa ma yɔn sogo. Mi yaa kagbɔgɔlɔ sɛnrɛ yo ma kan, kagala ngele ke yɛn ma lara, ngele mɛɛ ke jɛn.»

⁴ Katugu Yawe Yɛnnɛlɛ, Izirayeli woolo Yɛnnɛlɛ le, pa li yo yɛɛn ki ca nga ki yinrɛ ti wogo na konaa Zhuda tara wunlumbolo pe yinrɛ ti wogo na. To nda pe yaa ka jaanri mbege sinndɛrɛ ti tɛgɛ mbe ca ki mbogo ki gbɛgele ti ni, jango pe juguye mbele pɛ pan ma ca ki maga, paga ka lugusara ta mbe ye wa ca ki ni, mbe pe gbo tokobi ni.

⁵ Ki yaa pye mbege ta wagati ŋa ni poro naa Kalide tara fenne pe ni, pe yen malaga na. Ki yinre ti yaa ka yin gboolo pe ni, poro mbele mi yaa ka gbo na nanjbanwa naa na konro tandorogo ki kala we. Mi yaa na yege ki lara ki ca ŋa ki na pe tipere nda pe pye ti kala na.

⁶ «Een fo konaa ki ni fuun, mi yaa ka pe were pye, mbe pe sagala; mi yaa yeyinŋe gbogo kan pe yeri, pe koro pe ye kan kanjganga fu.

⁷ Zhuda tara woolo mbele paa yigi kasopiile konaa Izirayeli tara woolo mbele paa yigi kasopiile, mi yaa ka songoro mbe pan pe ni naa, mbe ti pe pan pe cen laga pe tara ti ni, paa yege ŋa na paa pye faa we.

⁸ Kajogoro nda fuun pe pye ma kapege pye na na, mi yaa pe pye kpoyi mberi laga pe na. Kajogoro nda fuun pe pye ma yiri ma je na na, mi yaa ti ni fuun ti kala yaga pe na.

⁹ Ki Zheruzalemu ca ŋa ki yaa kanla mege ki yirige, mbe pye na nayinme pi go, naa na sonmo pi go konaa na gbogowo pi go tara na cengele sanngala ke sogowo; katugu mi yaa kajenge ŋa fuun pye pe kan, tara na cengele ke ni fuun ke yaa kaga logo; kajenge naa yeyinŋe ŋa fuun mi yaa ka kan pe yeri, cengele sanngala ke yaa kaga yan, mbaa fye fo mbaa seri.»

¹⁰ Pa Yawe Yenŋele li yo yeen fo: «Ye yen naga yuun ki laga ŋa ki wogo na ma yo ki pye kataga, fo leele woro wa ki ni, fo yaayoro woro wa ki ni, fo Zhuda tara cara naa Zheruzalemu ca nawa kongolo ke koro waga, fo lere woro wa ti ni, yaayoro si woro wa ti ni.

¹¹ Een fo pe yaa kaa yogorimo tinme taa, mbaa nayinme yuuro nuru wa naa, naa japene yuuro, naa pijaala yuuro ni, konaa mbele pe yaa kaa nayinme saara woo wa Yawe Yenŋele li sherigo gbogo ki ni, mbaa yuuro koo mbaa yuun fo:

«Yaa Yawe Yenŋele na yawa pi ni fuun fo li shari yaa li sonni, katugu Yawe Yenŋele li yen ma yon, katugu li kagbaraga ki yen kosaga fu.»

Katugu tara ti woolo mbele paa yigi kasopiile, mi yaa songoro mbe pan pe ni, mbe pan mbe pe tege wa, paa yege ŋa na paa pye faa we. Yawe Yenŋele lo li yo ma.»

¹² Yawe Yenŋele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo: «Ki laga ŋa ki koro waga yeen, senwee pyo woro wa ki ni, yaayoro woro wa ki ni, yaayoro konrisara yaa ka pye wa naa fonngo yaayoro konrifenne pe kan, wa ki cara ti ni fuun ti ni; pe yaa kaa pe simbaala naa sikaala pe konri wa naa yembine.

¹³ Cara nda ti yen wa yanwira ti na, naa cara nda ti yen wa yanwira tigiwen tara ti ni, naa cara nda ti yen wa Negevu tara ti ni, naa nda ti yen wa Benzame tara ti ni, naa nda ti yen wa Zheruzalemu kanngara na lara ti ni konaa Zhuda tara cara sannda ti ni, leele pe yaa kaa pe simbaala naa pe sikaala pe jinri naa fonngo wa ti ni. Yawe Yenŋele lo li yo ma.»

*Yenŋele li ka yon folo na kon,
li ma li yon fili*

¹⁴ Yawe Yenŋele lo li yo ma fo: «Wele, piliye ya yen wa na paan, kajenge senre nda mila yo Izirayeli tara woolo naa Zhuda tara woolo pe wogo na, mi yaa ki pye mbege yon fili.

¹⁵ Ko piliye yo ni, naa ki wagati wi ni, mi yaa lesinŋe wa yirige wa Davidi setirige ki ni, ŋa wi yaa ka ti paa tanri kaselege konaa kasinŋe na wa tara ti ni.

¹⁶ Ko piliye yo ni, Zhuda tara woolo pe yaa ka sho, Zheruzalemu ca woolo pe yaa ka pye yeyinngge na pɔw. Pe yaa kaa Zheruzalemu ca ki yinri yege nga na ki nga fɔ: <Yawe Yennele lo li yen we kasinngge fɔ.> »

¹⁷ Katugu pa Yawe Yennele li yo yeen fɔ: «Wa Davidi setirige ki ni, lere yaa la taa mbaa cɛɛn wunluwo pi na Izirayeli woolo pe go na.

¹⁸ Saraga wɔfenne, Levi setirige piile wele, pele yaa la taa sanga pyew mbaa yeregi na yege sogowo, mbaa saara sogoworo woo, mbaa muwe saara woo mbaa ti sori, konaa mbaa saara woo na yeri pilige pyew.»

¹⁹ Yawe Yennele lãa li senre ti kan Zheremi wi yeri naa ma yo fɔ:

²⁰ «Pa Yawe Yennele li yo yeen fɔ: <Na kaa pye ye mbe ya mbe yɔn finliwe mba pi yen mi naa yɔnlo ki ni pi jɔgo, mbe yɔn finliwe mba pi yen mi naa yembine li ni pi jɔgo, mbe ti yɔnlo ki ka ka yiri ki yirisanga wi ni, mbe ti yembine li ka ka wɔ li wɔsanga wi ni,

²¹ pa kona yɔn finliwe mba mi le na tunmbyee Davidi wi ni, po fun pi mbe ya jɔgo; pinambyɔ se ta wa wi setirige ki ni mbe cɛn wunluwo pi na wa wi yɔnlo. Kona yɔn finliwe mba mi le saraga wɔfenne pe ni, poro Levi setirige piile mbele pe yen na tunngo piin na kan, pa pi yaa jɔgo fun.

²² Yege nga na lere se ya mbe wɔnngɔlo ke jiri mbe ke yɔn jɛn, yege nga na lere se ya mbe kɔgoje yɔn taambugo ki jiri, ki pyelɔmɔ nungba pi na fun, mi yaa na tunmbyee Davidi wi setirige piile pe lege konaa Levi setirige piile mbele pe yen na tunngo piin na kan pe ni.> »

²³ Yawe Yennele lãa li senre ti kan Zheremi wi yeri naa ma yo fɔ:

²⁴ «Ki leele mbele pe yen na senre nda yuun, ma woro nari nuru wi le? Pe yen na yuun fɔ: <Yawe Yennele lãa seye shyen yan wɔ, li je yi na.> Pe yen naga piin ma, nala woolo pe tifaga. Pe woro nala woolo pe jate naa paa cɛnle yen naa.»

²⁵ Pa Yawe Yennele li yo yeen fɔ: «Nɔɔɛ mi sila na yɔn finliwe pi le yɔnlo ki ni, mboo le yembine li ni, nɔɔɛ mi sila ngasegele tege naayeri wo naa tara ti na,

²⁶ kona mi jɛn na je Zhakɔbu setirige piile pe na konaa na tunmbyee Davidi wi setirige piile pe na; mi se jɛn na wi setirige pyɔ wa wɔ wa pe ni, mboo tege tegere ti na Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakɔbu setirige piile pe go na. Ki kala na, pe woolo mbele paa yigi kasopiile ma kari pe ni, mi yaa ka songoro mbe pan pe ni, mbe pe yinriwe ta.»

SENRE NDA ZHEREMI WILA YO SEDESIYASI WO NAA EREKABU SETIRIGE PIILE PE KAN

34

34-35

*Senre nda Zheremi wila yo
Sedesiyasi wi wogo na*

¹ Babiloni tara wunlunaɲa Nebukanezari wo naa wi malingbɔɔnlo pe ni fuun pe ni, naa wunluwo tara nda fuun tila pye wa wi fannga ki nɔgo, naa cengele ngele fuun kaa pye wa wi fannga ki nɔgo, paa pye na malaga gbɔɔn Zheruzalemu ca konaa ki kanngara na cara ti ni sanga ɲa ni, a Yawe Yennele li sili senre ti kan Zheremi wi yeri ma yo fɔ:

² «Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele pa li yo yeen fɔ: <Kari ma saga yo Zhuda tara wunlunaɲa Sedesiyasi wi kan, maa pye fɔ Yawe Yennele pa

lì yo yeen fò: Wele, mi yen naga ca nga ki nii Babiloni tara wunlunana wi kee, wi yaa ka kason le ki ni mbege sogo.

³ Mboro jate ma se ka sho wi yeri; pe yaa koon yigi fannga mboon le wi kee. Mboro naa Babiloni tara wunlunana wi ni, ye yaa ka ye yee yan gbogoyi, mbe para ye yee ni yon naa yon. Pe yaa ka kari ma ni wa Babiloni.»

⁴ «Een fò mboro wo na, Zhuda tara wunlunana Sedesiyasi, Yawe Yennele li senre ti logo. Yawe Yennele pa lì yo yeen ma wogo na fò: <Pe se koon gbo tokobi ni>

⁵ Ma yaa ka ku yeyinnye na. Wunlumbolo leele mbele pè keli ma toro ma na, poro mbele ma teleye wele, paa wusuna nuwo taan sogo pe gboolo pe kan yege nga na, ki pyelomo nungba pi na, mboro fun pe yaa ka wusuna nuwo taan wa sogo ma kan. Pe yaa koon kunwo pi pye mbaa yuun fò: <E, we tafo wi ku.> Muwi migi senre nda ti yo. Yawe Yennele lo lì yo ma.»

⁶ Yennele yon senre yofò Zheremi wila saa ki senre nda ti ni fuun ti yo Zhuda tara wunlunana Sedesiyasi wi kan wa Zheruzalemu ca.

⁷ Ki wagati wi ni, Babiloni tara wunlunana wi malingboonlo paa pye na malaga gboon Zheruzalemu ca ki ni, naa Zhuda tara cara sannda ti ni, Lakishi ca naa Azeka ca ye; katugu ko cara shyen to tila koro malaga sigecara wa Zhuda tara cara ti ni.

*Kulolo pe tafenne paa pe kulolo
pe wo wa kulowo pi ni, ma songoro
ma pe le naa wa pi ni*

⁸ Yawe Yennele laa li senre ti kan Zheremi wi yeri naa; ki wagati wi ni, wunlunana Sedesiyasi wila yon finliwe le Zheruzalemu ca woolo pe ni, ma yo ki daga pege yari lagapyew fò pe kulolo pe wo wa kulowo pi ni.

⁹ Leele pe ni fuun nungba nungba paa daga mbe pe kulonambala nakoma kulojaala mbele Eburuye woolo pe wo wa kulowo pi ni. Lere kpe sila daga mboo sefo Eburuye woo wa yaga wa wi yee yeri wa kulowo pi ni naa.

¹⁰ Tara ti teele poro naa leele sanmbala pe ni fuun mbele paa ki yon finliwe pi le, pe ni fuun nungba nungba paa yere ki na mbe pe kulonambala naa kulojaala pe wo wa kulowo pi ni, jango paga ka koro wa kulowo pi ni wa pe yee yeri. Paa tanga ki senre ti na ma pe kulolo pe wo wa kulowo pi ni.

¹¹ Een fò pungo na, a pè si kaa pe jatere wi kannga, paa pe kulonambala naa kulojaala mbele wo wa kulowo pi ni, a pè si saa pe yigi naa, ma pan ma pe le naa wa kulowo pi ni.

¹² Ki kaa pye ma, a Yawe Yennele li sili senre ti kan naa Zheremi wi yeri, ma yo fò:

¹³ «Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele le, pa lì yo yeen fò: <Pilige nga ni mila ye teleye pe yirige wa Ezhipiti tara, wa kulowo tara ti ni, mila yon finliwe le pe ni ma pe pye fò:

¹⁴ Ye sefenne Eburuye mbele ka pe yee pere ye yeri, mbe pye ye kulolo, pe kulowo pi yele koloshyen wolo li ni, ye daga mbe pe wo wa kulowo pi ni. Pe daga mbe tunngo pye ye kan sa gbón yeke kogoloni, ko pungo na, pe pe wo wa kulowo pi ni paa kee pe yinre.> Een fò ye teleye pe sila logo na yeri, pe sila nungbolo jan na senre ti yeri.

¹⁵ Yoro wo na, nala na wi na, yaa ye tangalomo pi kannga, ma nga ki yen ma sin na yege na ki pye. Ye cenyeele mbele pe yen kulolo wa ye yeri,

ye ni fuun nunḡba nunḡba yàa ki yari ma yo ye yaa pe wɔ wa kulowo pi ni. Yoro jate yàa yon finliwe le na yege sɔḡowɔ, wa go nḡa na meḡe ki yen na yinri ki na ki ni.

¹⁶ Eɛn fɔ yè sɔḡoro ma ye jatere wi kanḡa, mala meḡe ki jɔḡo. Ye kulonambala naa ye kulojaala mbele yàa wɔ wa kulowo pi ni ma yo pè koro pe yèe kan, yè sɔḡoro ma saa pe yigi ma pe nḡbanga pe pye naa ye kulonambala naa ye kulojaala.»

¹⁷ Ki kala na, Yawe Yènḡele pa li yo yèen fɔ: «Ki kaa pye yee yenle mbe logo na yeri, ye sefenne naa ye cɛnyɛnle mbele pe yen kulolo, yee yenle mbe pe wɔ wa kulowo pi ni, mi fun mi yaa ye le tokobi, naa yambewe konaa funḡo ki kɛɛ. Mi yaa ti ye kala laa fyere ḡboro waa dunruya wunluwɔ pi ni fuun pi na. Yawe Yènḡele lo li yo ma.

¹⁸ Ki leele mbele pàa yon fɔlo na kon na yeri ma sɔḡoro mali jɔḡo, poro mbele pàa yon fɔlo li kon na yege sɔḡowɔ, ma napige wɔ saraga maga kon shyen, ma toro wa ki konro shyen ti sɔḡowɔ pi ni[†], eɛn fɔ pee si ka ki yon finliwe pi kala li pye mbeli yon fili, mi yaa ki leele pe le pe juguye pe kɛɛ.

¹⁹ Zhuda tara teele, naa Zheruzalemu ca teele, naa wunluwɔ go tunmbyeetele teele pe ni, naa saraga wofenne konaa tara woolo mbele fuun pè toro wa napige ki konrokonro shyen ti sɔḡowɔ pi ni,

²⁰ mi yaa pè le pe juguye pe kɛɛ, poro mbele pe yen na pe ḡbosaga jaa pe kɛɛ. Pe ḡboolo pe yaa ka pye sannjere to naa cɛnre ti yaakara.

²¹ Mi yaa Zhuda tara wunlunana Sedesiyasi naa wi tara teele pe le pe juguye pe kɛɛ, mi yaa pe le mbele pe yen na pe ḡbosaga jaa pe kɛɛ. Mi yaa pe le Babiloni tara wunlunana wi malingḡoonlo pe kɛɛ, poro mbele pè kari ma laga ye na we.»

²² Yawe Yènḡele lo li yo ma fɔ: «Wele, mi yaa konɔ kan pe yeri pe sɔḡoro pe pan ki ca nḡa ki meḡe ni naa. Pe yaa ka malaga ḡbon ca ki ni mbeḡe shɔ, mbe kason le ki ni mbeḡe sogo. Mi yaa ka Zhuda tara cara ti pye katara, lere se ka pye wa ti ni.»

35

Zheremi naa Erekaḡu setirige piile pe kala

¹ Yawe Yènḡele lāa li sɛnre ti kan Zheremi wi yeri, Zhoziyasi pinambyɔ Yehoyakimu nḡa wila pye Zhuda tara wunlunana wi wagati wi ni, ma yo fɔ:

² «Kari wa Erekaḡu setirige piile pe yeri ma sa para pe ni, ma pan pe ni wa Yawe Yènḡele li sherigo ḡḡoḡo ki ni, ma duven kan pe yeri poo wɔ.»

³ Kona, Zheremi[†] pinambyɔ Yaazaniya nḡa wila pye Habaziniya pishyenwoo, a wi si saa wi le wo naa wi sefenne nambala, naa wi pinambiile pe ni fuun pe ni, konaa Erekaḡu setirige piile sanmbala pe ni fuun pe ni.

⁴ A mi si kari pe ni wa Yawe Yènḡele li sherigo ḡḡoḡo ki ni, wa Igidali pinambyɔ Hana wi forɔḡofenne pe go ki ni, Hana wila pye Yènḡele yon sɛnre yofɔ. Ki go kila pye wa sherigo ḡḡoḡo teele pe go ki tanla; kila pye

[†] **34:18 34:18:** Kila pye faa, na leele pe ka yon finliwe le pe yèe sɔḡowɔ, pe ma ki saraga cɛnle nḡa ki wɔ mbeḡe naga fɔ pè yon finliwe le pe yèe ni, ma yere kagala kele na mbaa ke piin. Ko koro wo yen fɔ na lere nḡa si yon fɔlo na wi le li yon fili, pe mbaa ya mbe ki fɔ wi ḡbo mboo pye yeḡe nḡa pàa yaayogo ki ḡbo maga kon shyen we (Zhene 15.10). [†] **35:3 35:3:** Zheremi nḡa sɛnre ti yo, Zheremi na yeḡe lawi wo.

wa Shalumu pinambyo Maaseya wi yumbyo wi go na. Shalumu wila pye sherigo gbogo yeyongo ki korosifo.

⁵ A mi si pan cogolo kele ni, ngele ke yin duven ni konaa wojenggele ni, ma ke tege le Ereka bu setirige piile pe yeye sogowa, mee pe pye fo: «Ye duven wa wo!»

⁶ Een fo, a pe silan yon sogo ma yo fo: «We se duven wo, katugu we tele Yonadabu na wila pye Ereka bu wi pinambyo wila ki yo we kan ma yo fo: <Yoro naa ye piile pe ni, yaga ka duven wo fyew.

⁷ Yaga ka yinre kan, yaga ka kere kon mbe yariluguro lugu, yaga ka ezen tiire sanri, ki yaara ta si daga mbe pye ye yeri yere. Een fo ye yinwege piliye yi ni fuun yi ni, ye yaa la een paara yinre ni; pa kona ki tara nda ye yen ma een wa ti ni paa nambanmbala yen, ye yaa yinwetonlogo ta wa ti ni.»

⁸ «We tele Yonadabu na wila pye Ereka bu wi pinambyo wila senre nda fuun yo we kan, to we yen na tanri ti na. We yinwege piliye yi ni fuun yi ni, we woro na duven woo, woro naa we jele, naa we pinambiile konaa we sumborombiile pe ni.

⁹ We se yinre kan mbe een wa ti ni, ezen keere woro we yeri, kere woro we yeri, tara woro we yeri we yariluguro lugu wa.

¹⁰ We maa een paara yinre nogo; senre nda fuun we tele Yonadabu wila yo we kan, to we yen na tanri ti na ti yeye ki na.

¹¹ Wagati na ni Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wila pan ma to ki tara nda ti na malaga ni, a we sho fo: «Ye pan we kari wa Zheruzalemu ca, we fe Kalide tara fenne naa Siri tara fenne pe malingboonlo ngbeleye yi yeye.» Ko ki ti we yen ma een laga Zheruzalemu ca.»

¹² Kona, a Yawe Yenjele li sili senre ti kan Zheremi wi yeri ma yo fo:

¹³ «Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yenjele le, pa li yo yeen fo: «Kari na saga yo Zhuda tara woolo konaa Zheruzalemu ca woolo pe kan fo: Naga yen ma, ye sanla senre ti logo mbaa tanri ti na wi le? Yawe Yenjele lo li yo ma.

¹⁴ Ereka bu pinambyo Yonadabu wila ki yo wi piile pe kan ma yo paga ka duven wo, a pege senre ti le na tanri ti na fo ma pan ma gbon nala, paa duven wo, katugu pe yen na tanri na yala pe tele wi senre to ni. Een fo mi wo na, mi yee na para ye ni maga le wa, mi yen na para ye ni pilige pyew, een fo yee yenle mbe logo na yeri.

¹⁵ Mila na tunmbyeele Yenjele yon senre yofenne pe ni fuun pe tun wa ye yeri. Mila pye na pe tunnu wa ye yeri sanga pyew, a pe saa naga yuun ye kan fo: Ye ni fuun nungba nungba, ye songoro ye yiri wa ye kombegele ke ni, ye ye tangalomo pi kannga, yaga ka taga yarisunndo ta yeye na mbaa ti gbogo. Pa kona tara nda mi kan ye yeri, yoro naa ye teleye ye yeri, ye yaa koro wa ti ni. Een fo ye sila nungbolo jan na yeri, ye sila yenle mbe logo na yeri.

¹⁶ Ereka bu pinambyo Yonadabu wi setirige piile pe yen na tanri na yala pe tele wi senre ti ni, een fo ki eenle woolo mbele poro woro na nuru na yeri.» »

¹⁷ Kona, a Zheremi wi sho naa fo: «Ki kala na, Yawe Yenjele, Yenjele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yenjele le, pa li yo yeen fo: «Wele, jologo nga fuun migi senre yo ma yo mi yaa wa Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo pe ni fuun pe na, mi yaa ki ni fuun ki wa pe na, katugu mi para pe ni, pee logo na yeri; mi pe yeri, pee sho na yeri.» »

¹⁸ Kona, a Zheremi wi sigi yo Ereka bu setirige piile pe kan fɔ: «Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fɔ, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeen fɔ: «Ki kaa pye ye ye tele Yonadabu wi senre ti le, ma tanga ma yala wi senyoro ti ni fuun ti ni, ma nga fuun wi yo ye kan ki pye,

¹⁹ ki kala na, Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fɔ, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeen fɔ: Lere yaa la taa wa Ereka bu pinambyo Yonadabu wi setirige piile pe ni sanga pyew, mbaa tunngo piin na yegɛ sɔgɔwɔ.» »

ZHEREMI WILA JOLɔ MAGA TA WI YEN YENNELE YON SENRE YOFɔ

36

36-45

Wunlunaŋa Yehoyakimu

wila Zheremi wi Yennele yon senre

sewe wi sogo

¹ Zhuda tara wunlunaŋa Yehoyakimu ŋa wila pye Zhoziyasi pinambyo wi wunluwɔ pi yeɛ tijɛɛ wolo li ni, a Yawe Yennele li siri senre ti kan Zheremi wi yeri, ma yo fɔ:

² «Selege sewe ŋa pe ma migi wa le, senre nda fuun mi yo ma kan Izirayeli tara, naa Zhuda tara, konaa cengele sanngala ke ni fuun ke wogo na, maga le wa wunlunaŋa Zhoziyasi wi wagati wi na fɔ ma pan ma gbon nala, ma ki senre ti ni fuun ti yonlogo wa ki sewe wi ni†.

³ Kana kapege ŋa fuun mila sonri mbe pye Zhuda tara woolo pe na, na pe kaga senre ti logo, pe ni fuun nunɗa nunɗa pe yaa songoro mbe yiri wa pe kombegele ke ni; pa kona mi yaa pe kajogoro to naa pe kapere ti kala yaga pe na.»

⁴ Ki pye ma, a Zheremi wi si Neriya pinambyo Baruki wi yeri. Senre nda fuun Yawe Yennele laa yo Zheremi wi kan, a wi si ti ni fuun ti yo Baruki wi kan, a Baruki wi siri yonlogo wa ki selege sewe ŋa pe ma migi wi ni.

⁵ Ko punɗo na, a Zheremi wi sigi konɔ na li kan Baruki wi yeri ma yo fɔ: «Paŋla yigi mala jori lagame, mi se ya kari wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni.

⁶ Ki kala na, mboro jate ma kari wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, Yawe Yennele li senre nda mi yo ma kan, a mari yonlogo wa selege sewe ŋa pe ma migi wi ni, ma sari kara leele pe yegɛ na yenge lege pilige ka ni. Mari kara fun Zhuda tara woolo mbele fuun pe yaa ka yiri wa pe cara ti ni mbe pan wa pe yegɛ na.

⁷ Kana ko yaa ki kan pe Yawe Yennele li yenringbanga yenri, pe ni fuun nunɗa nunɗa pe songoro pe yiri wa pe kombegele ke ni; katugu Yawe Yennele li nanɗbanwa naa li konro tandorogo ŋa ki senre ti yo ki leele mbele pe mege ni, ki gbogo fɔ jenge.»

⁸ Kala na fuun Yennele yon senre yofɔ Zheremi wila yo Neriya pinambyo Baruki wi kan, wila li pye. Yawe Yennele li senre nda tila pye ma yonlogo wa sewe ŋa pe ma migi wi ni, wila ti kara wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni.

† 36:2 36:2: Ki wagati wi ni, paa pye na yonlogi selege na, ŋga pe ma migi maga po. Ko paa pye na yinri selege sewe ŋa pe ma migi.

⁹ Zhuda tara wunlunana Yehoyakimu na wila pye Zhoziyasi pinambyo wi wunluwo pi yeŋe kangurugo wolo li yenŋe kolɔjere wogo ki na, a pɛ si yenŋe lege pilige ka yari Zheruzalemu ca woolo pe ni fuun pe kan, konaa Zhuda tara cara woolo mbele fuun paa pan wa Zheruzalemu ca pe kan, wa Yawe Yenŋele li yeŋe sogowo.

¹⁰ Ki sanga wi ni, a Baruki wi si Zheremi wi senre ti kara ma yiri wa sewe wi ni, wa Yawe Yenŋele li sherigo gbogo ki ni leele pe ni fuun pe yeŋe na. Pa wila pye wa Shafan pinambyo Gemariya wi go ki ni, Gemariya wila pye sewe yonlogofɔ; ki go kila pye wa sherigo gbogo lonŋo ki naayeri, wa sherigo gbogo Yeyongo fonŋo ki tanla.

¹¹ Yawe Yenŋele li senre nda fuun tila kara wa sewe wi ni, Gemariya pinambyo Mishe na wila pye Shafan pishyenwoo wila ki senre ti ni fuun ti logo.

¹² A wi si tigi ma kari wa wunluwo go ki ni, ma saa ye wa sewe yonlogofɔ wi go ki ni. Tara ti teele pe ni fuun paa pye wa na finliwe piin. Elishama na wila pye sewe yonlogofɔ wila pye wa, naa Shemaya pinambyo Delaya, naa Akibori pinambyo Elinatan, naa Shafan pinambyo Gemariya, naa Hananiya pinambyo Sedesiyasi konaa tara teele sanmbala pe ni fuun pe ni.

¹³ Sanga na ni Baruki wila pye na sewe wi kara leele pe yeŋe na, senre nda fuun Mishe wila logo, a wi si ti ni fuun ti yeŋe yo pe kan.

¹⁴ Kona, a tara teele pe ni fuun pɛ si Yehudi wi tun wa Baruki wi yeri, Yehudi to wo lawi na Netaniya, Netaniya to wo lawi na Shelemiya, Shelemiya to wo lawi na Kushi; paa wi pye ma yo wi saga yo Baruki wi kan fɔ selege sewe na pe ma migi, wo na wi kara leele pe kan, wi pan wi ni. A Neriya pinambyo Baruki wi si saa selege sewe na pe ma migi wi sho ma kari wi ni pe korogo.

¹⁵ A pɛ suu pye fɔ: «Cɛn ma sewe wi kara we kan.» A Baruki wi si cɛn maa kara pe kan.

¹⁶ Naa paa kaa ki senre ti ni fuun ti logo sanga na ni, a pɛ si fye fɔ jɛnŋe, mɛɛ pe yeɛ welewele, ma si Baruki wi pye fɔ: «We yaa ki senre nda ti ni fuun ti yeŋe yo wunlunana wi kan.»

¹⁷ Kona, a pɛ si Baruki wi yewe naa ma yo fɔ: «Maga senre nda ti ni fuun ti yonlogo yeŋe nga na, ki yo we kan. Zheremi wo wiri yo ma kan wi le?»

¹⁸ A Baruki wi si pe yon sogo ma yo fɔ: «Wila pye naga senre ti ni fuun ti yuun yon ni na kan, a mi nɛɛ ti yonlogi laga ki sewe na wi ni lankiri tonno ni.»

¹⁹ A tara teele pɛ si Baruki wi pye fɔ: «Mboro naa Zheremi wi ni ye kari ye sa lara. Yaga ka ti lere mbe ye saga jɛn.»

²⁰ Ko punŋo na, a tara teele pɛ si kari wa wunlunana wi laga. Paa sewe wi yaga wa sewe yonlogofɔ Elishama wi go, mɛɛ saa wi senre ti ni fuun ti yeŋe yo wunlunana wi kan.

²¹ Kona, a wunlunana wi si Yehudi wi tun ma yo wi sa selege sewe na pe ma migi wi le. A Yehudi wi si kari ma saa wi le wa sewe yonlogofɔ Elishama wi go, ma pan maa kara wunlunana wi yeŋe na konaa tara teele mbele fuun paa pye wa wunlunana wi tanla pe yeŋe na.

²² Ki wagati wi ni, kila yala wunlunana wila pye ma cɛn wa wi were sanga go ki ni; yeŋe li yenŋe kolɔjere wogo ko layi. Kasɔn la pye furune wa ni le wunlunana wi tanla.

²³ Kila pye, na Yehudi wi ka selege sewe na pe ma migi wi go taanri nakoma go tijere kara, wunlunana wi ma ki kee nga ki sanga ma tigi ki koonlo sewe yonlogofa wi yunnguluwo wi ni, maga wa wa furune kason ki ni. Wila ki pye ma fo ma saa selege sewe na pe ma migi wi ni fuun wi sogo maa ko pew.

²⁴ Ki pye ma, wunlunana wo naa wi tara teelee mbele fuun paa ki senre ti ni fuun ti logo pe sila fye, pe sila si pe yariporo ti walagi mbege naga fo yesanga pe ta†.

²⁵ Konaa ki ni fuun, Elinatan, naa Delaya konaa Gemariya poro la wunlunana wi yenri ngbanga ma yo paga ka sewe wi sogo; een fo wi sila logo pe yeri.

²⁶ Ko punjo na, a wunlunana wi si konko kan wi pinambyo Yerameyeli, naa Aziriyeli pinambyo Seraya konaa Abideyeli pinambyo Shelemiya pe yeri ma yo pe sa sewe yonlogofa Baruki wo naa Yenhele yon senre yofa Zheremi pe yigi pe pan pe ni. Een fo Yawe Yenhele laa pe lara.

Jologo senre nda tila yo wunlunana wi kanngolo

²⁷ Senre nda fuun Zheremi wila yo Baruki wi kan, a wiri yonlogo, naa wunlunana wila kaa ki selege sewe senre ti sogo sanga na ni, a Yawe Yenhele li sili senre ti kan Zheremi wi yeri ma yo fo:

²⁸ «Selege sewe na pe ma migi wa yege le naa; senre nda fuun tila pye wa selege sewe kongbanna wi ni, mari yonlogo wa wi ni, wo na Zhuda tara wunlunana Yehoyakimu wila sogo we.»

²⁹ Ki yo Zhuda tara wunlunana Yehoyakimu wi kan fo, pa Yawe Yenhele li yo yen fo: «Mboro ma ki selege sewe na wi sogo, ma yo fo: <Yingi na, a ma sigi senre nda ti yonlogo? Ma nuru ma yo fo Babiloni tara wunlunana wi yaa pan kaselege, mbe pan mbege tara nda ti tongo, mbe senwee piile poro naa yaayoro ti tongo mberi wo wa!»

³⁰ «Ki kala na, nga ko Yawe Yenhele li yo Zhuda tara wunlunana Yehoyakimu wi mege ni, fo wi setirige piile wa kpe se ka cen wa Davidi wunluwo jongo ki na fyew; yonlo na, wi gboo wi yaa ka pye mbe wa wa yonlo ki na; yembine wi yaa pye wa were ti ni.

³¹ Mi yaa ka yiri wo naa wi setirige piile pe korogo konaa wi tara teelee pe korogo, mbe pe sara pe kajogoro ti kala na. Mila para pe ni, ma jologo nga fuun senre yo pe kan, a pe je mbe logo na yeri, mi yaa ka ki jologo ki ni fuun ki wa poro naa Zheruzalemu ca woolo konaa Zhuda tara woolo pe na.»

³² Kona, a Zheremi wi si selege sewe na pe ma migi wa yege le maa kan Neriya pinambyo Baruki wi yeri; wo na wila pye sewe yonlogofa we. Zhuda tara wunlunana Yehoyakimu wila selege sewe na sogo, a Zheremi wi sigi selege sewe wi nawa senre ti ni fuun ti yo yon ni Baruki wi kan, a wiri yonlogo. Wila senre ta yege yo naa legere ma taga wa, paa ki woro cenle nda ti yen.

37

Wunlunana Sedesiyasi wila leele tun pe sa Zheremi wi yewe

† 36:24 36:24: 1 Wunlu 22.11

¹ Kona, wunlunaŋa Sedesiyasi ŋa wila pye Zhoziyasi pinambyo wì si cɛn wunluwo pi na wa Yehoyakimu pinambyo Koniya† wi yɔnlɔ. Babiloni tara wunlunaŋa Nebukanezari wo wila wi tɛgɛ wunluwo pi na Zhuda tara ti go na.

² Yawe Yɛnɛlɛ lɔa sɛnrɛ nda le Yɛnɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɔ Zheremi wi yɔn, a wì yo, Sedesiyasi wo naa wi tunmbyeele pe ni, konaa wi tara woolo pe ni pe sila yɛnlɛ mbege sɛnrɛ ti logo.

³ Konaa ki ni fuun, wunlunaŋa Sedesiyasi wila Shelemiya pinambyo Yehukali naa saraga wofo Maaseya wi pinambyo Sofoni pe tun wa Yɛnɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɔ Zheremi wi yeri ma yo pe saga yo wi kan fo: «Ki yaga ma Yawe Yɛnɛlɛ, we Yɛnɛlɛ lɛ yɛnri we kan.»

⁴ Kila yala pe fa Zheremi wi le wa kaso wi ni gben. Wila pye na yanri na kee na paan tara woolo pe sɔgowɔ.

⁵ Ki wagati wi ni, Ezhipiti tara wunlunaŋa Farawɔn wi malingboɔnlɔ paa yiri wa Ezhipiti tara na paan. Kalide tara fɛnnɛ mbele paa pan ma malingboɔnlɔ cɛnsaga kan le Zheruzalemu ca ki tanla maga yɔn tɔn, naa paa kaa ki finlɛwɛ kɔn, a pɛ si laga le Zheruzalemu ca ki tanla.

⁶ Kona, a Yawe Yɛnɛlɛ lɛ sili sɛnrɛ ti kan Yɛnɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɔ Zheremi wi yeri ma yo fo:

⁷ «Yawe Yɛnɛlɛ, Izirayeli woolo Yɛnɛlɛ, pa lɛ yo yɛɛn fo: <Ye saga yo Zhuda tara wunlunaŋa wi kan, wo ŋa wi ye tun ma yo ye pan yanla yewe wi kan fo: Ye wele, Farawɔn wi malingboɔnlɔ ngbelege ŋa kila yiri mbe pan mbe ye saga, ko ki yɛn na songori wa ki tara, wa Ezhipiti.

⁸ Kalide tara fɛnnɛ pe yaa songoro mbe pan naa, pe yaa pan mbe to ki ca ŋga ki na, mbe kason le ki ni mbege sogo.>

⁹ Yawe Yɛnɛlɛ lɛ yo fo: <Yaga kaa ye yɛɛ fanla mbaa yuun fo Kalide tara fɛnnɛ pe yaa kari lege mbe laga we na; katugu pe se kari mbe laga ye na.

¹⁰ Kalide tara fɛnnɛ mbele pe yɛn na malaga ki gbɔɔn ye ni, ali na ye ka ya pe malingboɔnlɔ ngbelege ki ni, ali na paga sa koro mbele pɛ wɛlɛgɛ poro cɛ, pe ni fuun nungba nungba pe yaa ka yiri wa pe paara yinre ti ni mbe pan mbe kason le ki ca ŋga ki ni mbege sogo.> »

Paa Zheremi wi le kaso

¹¹ Sanga ŋa ni Kalide tara malingboɔnlɔ ngbelege kila kari ma laga Zheruzalemu ca ki na Farawɔn wi malingboɔnlɔ ngbelege ki kala na,

¹² a Zheremi wi nɛɛ ki jaa mbe yiri wa Zheruzalemu ca mbe kari wa Benzhamɛ tara, mbe sa tara wi tasaga ta wa wi woolo pe sɔgowɔ.

¹³ Naa wila ka saa gbɔn wa Benzhamɛ yeyɔngɔ ki na, kila yala yeyɔngɔ korɔsifenne to ŋa paa pye na yinri Yiriya wi yɛn le. Hananiya pinambyo Shelemiya wo pinambyo lawi. A wì si Yɛnɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɔ Zheremi wi yigi ma suu pye fo: «Ma yɛn na kee sa taga Kalide tara fɛnnɛ pe na win!»

¹⁴ A Zheremi wì suu yɔn sogo ma yo fo: «Kaselege ma! Mi woro na kee sa taga Kalide tara fɛnnɛ pe na.» Ɛɛn fo Yiriya wi sila yɛnlɛ mbe logo Zheremi wi yeri. A wì suu yigi ma saa wi kan tara teelee pe yeri.

¹⁵ A tara teelee pɛ si nawa ngban Zheremi wi ni, mɛɛ wi yigi maa gbɔn, ma saa wi le kaso, wa sɛwɛ yɔnlɔgɔfo Zhonatan wi go, katugu paa ki go ki kannga maga pye kaso go.

¹⁶ Kì pye ma, paa saa Zheremi wi le kaso, wa yumbyo ŋa wi yɛn wa tara ti nɔgɔ wa ni. Wila koro wa ma mo.

† 37:1 37.1: Koniya wo nungba wo wi yɛn Yehoyakini we.

*Wunlunaŋa wila saa Zheremi
wi yewe senre ta ni larawa*

¹⁷ Ko punŋo na, a wunlunaŋa Sedesiyasi wi si lere tun ma yo pe sa Zheremi wi yirige pe pan wi ni, wa wi wunluwo go ki ni. A wunlunaŋa wi suu yewe larawa ma yo fo: «Naga yen ma, Yawe Yenŋele li senre ta yo ma kan we wogo na le?» A Zheremi wi suu yon sogo ma yo fo: «Ee.» Kona, a wi sigi yo maga taga wa ma yo fo: «Pe yaa koon le Babiloni tara wunlunaŋa wi kee.»

¹⁸ A Zheremi wi si wunlunaŋa Sedesiyasi wi pye naa fo: «Yinggi kapege mi pye ma na, naa tara teelee konaa tara woolo pe na, fo a yànla yigi ma pan mala le kaso?»

¹⁹ Ye Yenŋele yon senre yofenne mbele paa pye na Yenŋele li yon senre ti yuun ye kan ma yo fo Babiloni tara wunlunaŋa wi se ka pan mbe to ye na, konaa mbe to ki tara nda ti na, pe yen se yeri?

²⁰ Koni, wunlunaŋa, na tafo, mi yen nɔɔ yenri, ma logo na yeri. Mi yen nɔɔ yenringbanga nga yenri, ki yaga maga logo! Maga ka ti mbe songoro naa wa sewe yonlogofa Zhonatan wi go ki ni, janggo mi ka ka ku wa!»

²¹ Ki pye ma, a wunlunaŋa Sedesiyasi wi si kono kan ma yo pe Zheremi wi tege wa wunluwo go korosifenne pe laga nawa pi ni, paa buru nunŋba nunŋba kaan wi yeri pilige nunŋba nunŋba pyew, mbaa yinrigi wa buru fofenne pe yeri, fo yaakara ti sa ko wa ca ki ni. Ki pye ma, a Zheremi wi si koro wa wunluwo go korosifenne pe laga nawa pi ni.

38

*Paa Zheremi wi wa tonmo wege
ka ni na jaa mboo gbo*

¹ Matan pinambyo Shefatiya, naa Pashuri pinambyo Gedaliya, naa Shelemiya pinambyo Yukali konaa Malikiya pinambyo Pashuri wi ni, paa senre nda Zheremi wila yo tara woolo pe ni fuun pe kan ti logo; wila pye na yuun fo:

² «Yawe Yenŋele pa li yo yeen fo: «Lere o lere ka koro laga ki ca nga ki ni, tokobi, nakoma fungo, nakoma yambewe pi yaa wo gbo. Een fo lere o lere ka yiri mbe saa yee le Kalide tara fenne pe kee, wo yaa sho; wi yinwege ko ki yaa pye wi yaritaga ye. Wi yaa koro yinwege na.» »

³ Yawe Yenŋele pa li yo yeen fo: «Kaselege ko na, ki ca nga ki yaa le Babiloni tara wunlunaŋa wi malingboonlo ngbelege ki kee; ki yaa ka ca ki sho.»

⁴ Kona, a tara teelee pe si wunlunaŋa wi pye fo: «Ki nana na ki daga poo gbo! Katugu malingboonlo mbele pe koro laga ki ca nga ki ni konaa leele pe ni fuun pe ni, wo wi yen na pe wire ti fanla pe na ki senre nda wila yuun ti ni. Ki nana na wi woro na tara woolo pe yonwo po jaa, een fo pe jolgo ko wi yen na jaa.»

⁵ Kona, a wunlunaŋa Sedesiyasi wi si pe yon sogo ma yo fo: «Wi na, wi yen ye kee, mi yen wunluwo konaa ki ni fuun, mi se ya yaraga ka pye ye na.»

⁶ Ki pye ma, a pe si Zheremi wi yigi ma saa wi wa wunlunaŋa wi pinambyo Malikiya wi tonmo wege ki ni; ki tonmo wege kila pye wa wunluwo go korosifenne pe laga nawa pi ni. Paa Zheremi wi tirige wa tonmo wege ki ni manjala ni. Tonmo sila pye wa ki ni, een fo fenrege la pye wa ki ni. Zheremi wila tigi wa fenrege ki ni.

⁷ Ma si yala, Etiyopi tara fenne nana wa la pye wa, na paa pye na yinri Ebēdi Meleki. Wila pye wunluwo go ki yekelēwe wa; a wī sigi logo ma yo paa Zheremi wī yigī maa tirige wa tōnmō wege ki ni. Wunlunana wila pye ma cēn wa Benzhamē yeyōngō ki na.

⁸ A Ebēdi Meleki wī si yiri wa wunluwo go ki ni, mēē saa para wunlunana wī ni ma yo fō:

⁹ «E, wunlunana, na tafo, kagala ngele fuun ki leele mbele pē pye Yēnḡele yōn sēnrē yofō Zheremi wī na, ki yēn kapege. Pē saa wī wa wa tōnmō wege ki ni. Funḡo ko ki yaa wī gbo wa, katugu yaakara ti ko laga ca ki ni.»

¹⁰ A wunlunana wī sigi kono na li kan Etiyopi tara fenne nana Ebēdi Meleki wī yeri, ma yo fō: «Nambala nafa ma yiri kē le laga, ma kari pe ni ye sa Yēnḡele yōn sēnrē yofō Zheremi wī wō wa tōnmō wege ki ni, sanni wī sa ku.»

¹¹ A Ebēdi Meleki wī sigi nambala pe le ma kari pe ni wa wunluwo go ki ni, ma ye yumbyō wa ni wa yarijendē tegesaga go ki nōḡona. A pē si parisankōnrō naa yariporō lēlērē ta le, mari tirige wa Zheremi wī kōrōḡo wa tōnmō wege ki ni mangala ni.

¹² A Etiyopi tara fenne nana Ebēdi Meleki wī si Zheremi wī pye fō: «Ki parisankōnrō naa yariporō lēlērē nda ti le wa ma yanfōforo ti ni mangala ke na.» A Zheremi wī sigi pye ma.

¹³ A pē si Zheremi wī tile mangala ke ni, maa wō wa tōnmō wege ki ni. A Zheremi wī si koro wa wunluwo go kōrōsifenne pe laga nawa pi ni.

Wunlunana Sedesiyasi wila saa Zheremi wī yewe ki purḡo wogo na

¹⁴ Kona, a wunlunana Sedesiyasi wī si tun, a pē saa Yēnḡele yōn sēnrē yofō Zheremi wī yeri wī kan. A wī si kari wī ni kanḡaga na wa Yawe Yēnḡele li sherigo gbōḡo ki yeyōngō taanri wogo ki yōn na. A wunlunana wī suu yewe ma yo fō: «Mila jaa mboon yewe kala la ni, ēēn fō maga ka yaraga ka lara na na.»

¹⁵ A Zheremi wī si Sedesiyasi wī yōn sogo ma yo fō: «Na mi ka kaselege ki yo ma kan, ma se na gbo wī le? Ali na mi ka yerēwē kan ma yeri, ma se yēnlē mbe logo na yeri.»

¹⁶ A wunlunana Sedesiyasi wī si wugu larawa Zheremi wī kan ma yo fō: «Yawe Yēnḡele na yinwege wolo, lo na li maa yinwege ki kaan we yeri li meḡe ki na, mi soon gbo, mi se soon le mbele paa jaa mboon gbo pe kēē.»

¹⁷ Kona, a Zheremi wī si Sedesiyasi wī pye fō: «Yawe Yēnḡele, Yēnḡele na yawa pi ni fuun fō, Izirayeli woolo Yēnḡele le, pa li yo yēēn fō: «Na maga yiri mbe soon yēē kan Babilōni tara wunlunana wī tara teelee pe yeri, pa ma yaa sho, ki ca nḡa fun pe sege sogo kason ni, mboro naa ma go woolo pe ni ye yaa koro yinwege na.

¹⁸ «Eēn fō na mēē yiri mbe soon yēē kan Babilōni tara wunlunana wī tara teelee pe yeri, pa kona ki ca nḡa ki yaa le Kalide tara fenne pe kēē, pe yaa ki sogo kason ni, mboro fun ma se sho pe kēē.» »

¹⁹ A wunlunana Sedesiyasi wī si Zheremi wī pye fō: «Na jatere wī piri na na Zhuda tara fenne mbele pē saa pe yēē kan Kalide tara fenne pe yeri pe wogo na. Mi yēn na fyē paga kanla le pe kēē panla jolo.»

²⁰ A Zheremi wi suu yon sogo ma yo fo: «Babiloni tara fenne pe soon le pe kee, een fo Yawe Yenhele li senre ti logo, to nda mila yuun ma kan we. Pa ma wogo ki yaa yon, ma yinwege ki yaa sho fun.

²¹ Een fo, na ma ka je, mee yiri mbe soon yee kan pe yeri, ki senre nda to Yawe Yenhele li yo ma naga na na fo:

²² «Jeele mbele fuun pe yaa ka koro wa Zhuda tara wunlunana wi go ki ni, pe yaa ka pe ni fuun pe yirige mbe kari pe ni wa Babiloni tara wunlunana wi tara teepe pe yeri. Ki jeele pe yaa kaa yuun fo:

Ma wenne mbele paa pye na yeyingge senre yuun ma ni, poon fanla ma ya ma ni!

Naa ma tooo ti kaa yanra wa fenrege ki ni, a pe si pungo le ma ni ma kari moo toro le!»

²³ «Pe yaa koon jeele pe ni fuun konaa ma piile pe le mbe kari pe ni wa Kalide tara fenne pe yeri; mboro fun ma se ka sho pe kee, katugu Babiloni tara wunlunana wi yaa koon yigi, pe yaa ka kason le ca ki ni mbege sogo.»

²⁴ Kona, a Sedesiyasi wi si Zheremi wi pye fo: «Maga ka ti lere mbege senre nda ti logo, pa kona ma se ku.

²⁵ Na tara teepe paga ki logo mbe yo fo mi para ma ni, na paga pan mboon yewe mbe yo fo: «Senre nda ma yo wunlunana wi kan konaa wunlunana wi nda yo ma kan, ti yo we kan, maga ka yaraga ka kpe lara we na, pa kona we soon gbo.»

²⁶ Kona, ma pe yeri fo: «Mi pye na wunlunana wi yeningbanga yenri, jango wiga ka ti mbe songoro naa wa Zhonatan wi go ki ni, nakoma mi yaa ku wa.» »

²⁷ Ki pye ma, a tara teepe pe ni fuun pe si pan wa Zheremi wi yeri, ma pan maa yewe. A wi si pe yon sogo ma yala wunlunana wila ki yo wi kan yee nga na ki ni. Kona, a pe si kari maa yaga yew, katugu senre nda wunlunana wo naa Zheremi paa yo pe yee kan, lere kpe sila ka jen wa ti ni.

²⁸ Ki pye ma, Zheremi wila koro wa wunluwo go korosifenne pe laga nawa pi ni, fo ma saa gbon pilige nga ni paa kaa Zheruzalemu ca ki sho ki na.

39

*Babiloni tara fenne paa pan
ma Zheruzalemu ca ki sho*

(2 Wunlu 25.1-12; 2 Kuro 36.15-19; Zhere 52.4-16)

¹ Zhuda tara wunlunana Sedesiyasi wi wunluwo pi yele kolojere wolo li yenge ke wogo ki na, a Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi si pan wi malingboonlo ngbeleke ki ni fuun ki ni, ma pan ma malingboonlo censaga kan Zheruzalemu ca ki tanla maga yon ton.

² Sedesiyasi wi wunluwo pi yele ke ma yiri nungba wolo li yenge tijere wogo ki pilige kolojere wogo ki na, a Babiloni tara fenne pe si ca ki malaga sigembogo ki furu ma torosaga wo wa ki ni.

³ Kona, Babiloni tara wunlunana wi tara teepe pe ni fuun pe si ye wa ca ki ni, ma saa cen wa ca ki mbogo Nandogomo yeyongo ki na. Poro la wele Nerigali Sarezari, naa Samugari Nebu, naa Sarisekimu na wila pye wunlunana wi laga korosifenne to, naa Nerigali Sarezari na wila pye malingboonlo togbo, konaa Babiloni tara wunlunana wi tara teepe sanmbala pe ni fuun pe ni.

⁴ Naa Zhuda tara wunlunana Sedesiyasi wo naa malingboonlo pe ni fuun paa kaa pe yan sanga ni, a pe si fe ma yiri wa ca ki ni yembine li ni. Wunlunana wi nangɔ kɔlɔgɔ kono lo paa le; yeyongo nga ki yen wa mboro shyen ti sogowo pi ni, a pe si saa toro ma yiri wa ki ni, mee kono na li maa kee wa Zhuriden gbaan funwa laga falafala ki ni li le na kee.

⁵ Een fo, a Kalide tara malingboonlo pe si taga pe na, na pe puro, mee saa Sedesiyasi wi yigi wa Zheriko funwa laga falafala ki ni. A pe suu le ma kari wi ni wa Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi yeri, wa Iribila ca, wa Hamati tara. A Nebukanezari wi si kiti kon wi na wa.

⁶ Babiloni tara wunlunana wi si ti, a pe Sedesiyasi wi pinambiile pe konlogi le wi yeye sogowo, wa Iribila ca. Wila ti, a pe Zhuda tara teele pe ni fuun pe konlogi fun.

⁷ A wi si ti, a pe Sedesiyasi wi yengele ke yaari wi na, maa le tuguyenre ngbeere na, mee kari wi ni wa Babiloni tara.

⁸ Kalide tara fenne paa wunlunana wi go ki sogo konaa ma leele pe yinre ti sogo, mee Zheruzalemu ca mbogo ki jaanri.

⁹ Ko pungo na, leele sanmbala mbele paa koro wa ca ki ni, naa leele mbele paa yiri ma saa pe yee kan Nebukanezari wi yeri, konaa tara woolo sanmbala mbele paa koro, wunlunana laga ki korosifenne to Nebuzaradan wila ki woolo pe yigi kasopiile ma kari pe ni wa Babiloni tara.

¹⁰ Een fo mbele paa pye fanngogo fenne wa leele pe sogowo, mbele yaraga sila pye pe yeri, wunlunana laga korosifenne to Nebuzaradan wila poro yaga wa Zhuda tara. A wi si ezen keere naa keere kankan pe yeri ki wagati nunjba wi ni.

Paa Zheremi wi wo wa kaso

¹¹ Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wila kono kan wunlunana laga korosifenne to Nebuzaradan wi yeri Zheremi wi wogo na ma yo fo:

¹² «Kari ma saa le maa wele wi na, maga ka kapege kpe pye wi na. Wi ka yaraga nga fuun yenri ma yeri, maga pye wi kan.»

¹³ Kona, wunlunana laga korosifenne to Nebuzaradan, naa go nawa tunmbyeele to Nebushaziban, naa Norigali Sarezari na wila pye malingboonlo togbo konaa Babiloni tara wunlunana wi tara teele pe ni fuun,

¹⁴ pe si pitunmbolo torogo, a pe saa Zheremi wi le ma yiri wi ni wa wunlunana laga korosifenne pe laga nawa pi ni, ma saa wi karafa Shafan pinambyo Ahikamu wi pinambyo Gedaliya wi na, ma yo wi kari wi ni wa wi go. Ki pye ma, a Zheremi wi si koro wa leele pe ni.

Yenjele laa ki yon folo le mbaa Ebedi Meleki wi go singi

¹⁵ Sanga na ni Zheremi wila pye wa kaso wi ni, wa wunlunana laga korosifenne pe laga nawa pi ni, Yawe Yenjele laa li senre ti kan wi yeri ma yo fo:

¹⁶ «Kari ma saga yo Etiyopi tara fenne nana Ebedi Meleki wi kan fo: <Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yenjele le, pa li yo yeen fo: Wele, senre nda mila yo ki ca nga ki wogo na, mi yaa ti ki kala li pye ca ki na; ki yaa pye jologo kala, ki se pye kajenge. Ki kala li yaa pye ki wagati wi ni ma yeye na.»

¹⁷ Een fo ki pilige ki ni, mi yaa ma sho; Yawe Yenjele lo li yo ma. Ma yen na fye leele mbele yeye, ma se ka ye pe kee.

¹⁸ Mi yaa ti ma sho pe yeri, pe soon gbo tokobi ni. Ma yinwege ko ki yaa pye ma tasaga ye, katugu ma taga na na. Yawe Yenyele lo li yo ma.» »

40

Zheremi wila saa koro wa Gedaliya wi ni

¹ Wunlunanya laga korosifenne to Nebuzaradan wila Zheremi wi wo wa kaso maa yirige wa Arama ca sanga na ni, a Yawe Yenyele li sili senre ti kan Zheremi wi yeri. Pilige nga ni wila kari ma saa wi wo wa kaso wi ni, wila saa Zheremi wi ta po'o po' yongwo ni wa Zheruzalemu woolo naa Zhuda tara woolo mbele pa'a yigi kasopiile mbe kari pe ni wa Babiloni tara pe sogwo.

² A wunlunanya wi laga korosifenne to wi si ti, a pe Zheremi wi le ma yiri wi ni wa leele pe sogwo, ma suu pye fo: «Yawe Yenyele, ma Yenyele le, laa ki jologo nga ki wogo ki yari ki laga nga ki wogo na.

³ Yawe Yenyele laa nga yo, koyi nga ki gb'on, a ligi kala li pye mali yon fili; katugu ye kapege pye Yawe Yenyele li na. Ye sila logo li yeri. Ki kala na, nga laa yo, ki ye ta.

⁴ Koni, wele, yongwo mba wa ma kee ki na, mi yaa pi sangala ma na nala, mboon yaga. Na kaa pye ma yen na jaa mbe pinle na ni mbe kari wa Babiloni tara, ma pan we kari, mi yaa saa ma korosi. Een fo na ma si woro na jaa mbe pinle na ni mbe kari wa Babiloni tara, ma koro laga. Tara ti ni fuun ti nda ma yeg'e sogwo, laga nga koon ndanla, mbe pye mbe yala ma yeg'e na, ma kari wa ma.»

⁵ Naa Zheremi wila kaa na moni mboo yon sogo, a Nebuzaradan wi suu pye fo: «Songoro ma kari wa Gedaliya wi yeri, Shafan pinambyo Ahikamu wi pinambyo we; wo na Babiloni tara wunlunanya wi tege Zhuda tara cara ti go na we. Kari ma sa koro wa wi ni, wa leele sanmbala pe sogwo; nakosima laga nga fuun koon ndanla, maa kee wa ma.» A wunlunanya wi laga korosifenne to wi si yarilire naa yarikanra kan Zheremi wi yeri, mee wi yaga wila kee.

⁶ A Zheremi wi si kari wa Ahikamu pinambyo Gedaliya wi yeri wa Mizipa ca, ma saa koro wa wi ni wa leele sanmbala mbele pa'a koro wa tara ti ni pe sogwo.

Zhuda tara woolo pa'a saa gbogolo wa Gedaliya wi tanla (2 Wunlu 25.22-26)

⁷ Zhuda tara malingboonlo tee le mbele fuun pa'a pye wa wasege ki ni, poro naa nambala pe ni, a pe sigi logo ma yo fo Babiloni tara wunlunanya wila Ahikamu pinambyo Gedaliya wi tege tara ti go na, ma tara ti fyonwo fenne pe le wi kee wila pe korosi, ki nambala naa ki jele konaa piile pe ni, poro mbele pe sila yigi kasopiile mbe kari pe ni wa Babiloni tara we.

⁸ Ki pye ma, a pe si kari Gedaliya wi korogo wa Mizipa ca. Poro la wele Netaniya pinambyo Ishimayeli, naa Kareya pinambiile Yohana naa Zhonatan, naa Tanihumeti pinambyo Seraya, naa Efayi pinambiile pe ni ma yiri wa Netofa ca, naa Maaka setirige pyo Yezaniya konaa poro naa pe lenambala pe ni.

⁹ Gedaliya na wila pye Shafan pinambyo Ahikamu wi pinambyo, a wi si wugu ma poro naa pe lenambala pe kan ma yo fo: «Yaga kaa fye mbe

ye yεε go sogo Kalide tara fenne pe kan; ye cεn laga tara ti ni, ye go sogo Babiloni tara wunlunaŋa wi kan, pa kona ye yaa fεrεwε ta.

¹⁰ Mi wo na, mi yaa koro laga Mizipa ca, Kalide tara fenne mbele ka pan laga we yeri, mi yaa yere ye yonlo pe yεge na. Eεn fε yoro wo na, yaa ye εrezen pire tonmo pi woo, yaa ye tige pire ti coo, yaa ye sinme liwoo pi woo, yaa ti nii leyaara ni yaa ti teri. Ye Yen ma cεn cara nda ni, ye koro wa ki cara ti ni.»

¹¹ Ki pyelomo nungba pi na fun, Zhuda tara fenne mbele fuun paa pye wa Mowabu tara, naa wa Amo cenle woolo pe tara, naa wa Edomu tara konaa wa tara sannda pyew ti ni, a pε sigi logo ma yo fε Babiloni tara wunlunaŋa wila leele pele yaga wa Zhuda tara, ma Shafan pinambyo Ahikamu wi pinambyo Gedaliya wi tεge pe go na.

¹² Ki Zhuda tara fenne paa jaraga ma kari lara nda fuun ni, a pe ni fuun pε si yiri wa ki lara ti ni ma songoro wa Zhuda tara, wa Gedaliya wi tanla, wa Mizipa ca. Paa keere kon ma εrezen pire tonmo legere ta konaa tige pire legere ni.

Paa Gedaliya wi gbo kala li yo

¹³ Pilige ka, a Kareya pinambyo Yohana wo naa malingboonlo teele mbele fuun paa pye wa wasege ki ni, pε si yiri wa ma pan wa Gedaliya wi yeri wa Mizipa ca.

¹⁴ A pε suu yewe ma yo fε: «Naga yen ma, ma sigi jen mbe yo fε Amo cenle woolo pe wunlunaŋa Baalisi wi Netaniya pinambyo Ishimayeli wi torogo wi pan woon gbo wi le?» Eεn fε Ahikamu pinambyo Gedaliya wi sila taga pe senre ti na.

¹⁵ Ko pungo na, a Kareya pinambyo Yohana wi sigi yo Gedaliya wi kan larawa, ma pe ta wa Mizipa ca ma yo fε: «Ki yaga ma konε kan na yeri mbe sa Netaniya pinambyo Ishimayeli wi gbo, lere kpe sege jen. Yingi na ma yaa si ti poon gbo? Yingi na ma yaa si ti Zhuda tara woolo mbele pε pan ma gbogolo laga ma tanla pe jaraga naa, konaa leele sanmbala mbele pε koro laga Zhuda tara pe tongo pe wo wa?»

¹⁶ Eεn fε, a Ahikamu pinambyo Gedaliya wi si Kareya pinambyo Yohana wi yon sogo ma yo fε: «Maga kaga pye, katugu senre nda ma yen na yuun Ishimayeli wi kanngolo, ti yen yagbolo.»

41

Ishimayeli wila Gedaliya wi gbo

¹ Yele li yenge koloshyen wogo ki na, Elishama pinambyo Netaniya wi pinambyo Ishimayeli ŋa wila pye wunluwo go setirige woo wa, wi si pan wunlunaŋa wi legboolo pele ni konaa nambala ke ni wa Ahikamu pinambyo Gedaliya wi yeri, wa Mizipa ca. A pε si pinle ma li ja wa Mizipa ca.

² Kona, a Netaniya pinambyo Ishimayeli wi si yiri wo naa nambala ke mbele paa pye wi ni pe ni, ma to Shafan pinambyo Ahikamu wi pinambyo Gedaliya wi na, maa gbɔn maa gbo tokobi ni. Naŋa ŋa Babiloni tara wunlunaŋa wila tεge Zhuda tara ti go na, pa Ishimayeli wila wi gbo yεn.

³ Ko pungo na, Zhufuye mbele fuun paa pye wa Gedaliya wi ni wa Mizipa ca, a Ishimayeli wi si pe gbo fun konaa Kalide tara malingboonlo mbele paa pye wa pe ni.

*Ishimayeli wila Yenñele gbogofenne
nafa tijere gbo*

⁴ Gedaliya wi gbongolo, ki pilige shyen wogo ki na, maga ta lere kpe fa ki kala li jen ghen,

⁵ a nambala nafa tijere si yiri wa Sishemu ca, naa Silo ca konaa wa Samari tara ma pan. Paa pe siyoolo pe kulu kulu, ma pe yariporo ti walagi pe yee na, ma pe yee wire ti koonlo koonlo jatere piriwen pi na; paa pan muwe saara, naa wusuna nuwo taan ni mbe pan mberi wo saraga wa Yawe Yenñele li sherigo gbogo ki ni.

⁶ A Netaniya pinambyo Ishimayeli wi si yiri wa Mizipa ca mbe sa pe fili. Wila pye na tanri na gbele na kee pe korogo. Naa wila ka saa gbón wa pe na, a wi si pe pye fo: «Ye pan we kari wa Ahikamu pinambyo Gedaliya wi yeri.»

⁷ Een fo naa paa ka saa gbón wa ca nawa sanga na ni, a Netaniya pinambyo Ishimayeli wo naa nambala mbele paa pye wi ni, pe si pe konlogi, mee pe gbóolo pe wa tonmo wege ka ni.

⁸ Een fo, wa ki leele pe ni, nambala ke la pye wa, a poro si Ishimayeli wi pye fo: «Maga ka we gbo, katugu we yen ma yarilire lara wa keere ti ni: Bile, naa orizhi, naa sinme liwoo, konaa senrege ni.» Ki pye ma, a wi si poro yaga, wii poro pinle mbe pe gbo pe sefenne sanmbala pe ni.

⁹ Ishimayeli wila leele mbele gbo ma pinle Gedaliya wi ni, wila pe gbóolo pe ni fuun pe wa tonmo wege nga ni, wunlunana Asa wila ki tonmo wege gbogo ki wo maga pye wi larasaga, sanga na ni wila pye na malaga gbóon Izirayeli tara wunlunana Bayesha wi ni. Ki tonmo wege ko Netaniya pinambyo Ishimayeli wila yin gbóolo pe ni.

¹⁰ Ko pungo na, leele sanmbala mbele paa koro wa Mizipa ca, Ishimayeli wila pe yigi kasopiile ma kari pe ni. Poro la wele wunlunana wi sumborombiile wele, konaa leele sanmbala mbele paa koro wa Mizipa ca pe ni, poro mbele wunlunana wi laga korosifenne to Nebuzaradan wila le Ahikamu pinambyo Gedaliya wi kee we. Netaniya pinambyo Ishimayeli wila kari pe ni kasopiile wa Amó cenle woolo pe tara.

*Yohana wila leele mbele
Ishimayeli wila yigi kasopiile
pe sho*

¹¹ Netaniya pinambyo Ishimayeli wila kapege nga fuun pye, Kareya pinambyo Yohana wo naa malingbóonlo teele mbele fuun paa pye wi ni, paa ki senre ti logo.

¹² A pe si pe malingbóonlo pe ni fuun pe le mbe kari sa to Netaniya pinambyo Ishimayeli wi na. Paa saa wi yigi wa Gabawon ca tonmo were tugbooro ti tanla.

¹³ Leele mbele fuun Ishimayeli wila yigi kasopiile ma pinle wi yee ni, naa paa kaa Kareya pinambyo Yohana wo naa malingbóonlo ngbelege teele pe ni fuun pe yan sanga na ni, a pe nawa pi si yinni pe na.

¹⁴ Ki pye ma, leele mbele fuun Ishimayeli wila yigi kasopiile wa Mizipa, pe si wa ma kannga, mee songoro ma saa taga Kareya pinambyo Yohana wi na.

¹⁵ Een fo Netaniya pinambyo Ishimayeli wo naa wi lenambala kolotaanri pe ni, pe si fe ma sho Yohana wi yeri, mee kari wa Amó cenle woolo pe yeri.

¹⁶ Ko pungo na, Netaniya pinambyo Ishimayeli wila leele mbele yigi kasopiile ma yiri wa Mizipa ca, Ahikamu pinambyo Gedaliya wi gbongolo, Kareya pinambyo Yohana wo naa malingboonlo teelee mbele fuun paa pye wi ni, pè si ki leele pe le ma pe taga pe yee na; wa pe ni, malingboonlo la yira wa, naa jeele, naa piile konaa wunluwo go legboolo pe ni. Yohana wila yiri pe ni wa Gabawon ca ma songoro pe ni.

¹⁷ A pè si konò li le na kee, mee saa yere wa Kimihamu nambanmbala tugugo laga ki ni, wa Betileemu ca ki tanla. Paa pye naga sonri mbe kari wa Ezhipiti tara,

¹⁸ jango paa pye na fye Kalide tara fenne mbele yee, mbe ta mbe lali pe ni, katugu Netaniya pinambyo Ishimayeli wila Ahikamu pinambyo Gedaliya wi gbo, wo na Babiloni tara wunlunana wila tege Zhuda tara ti go na we.

42

*Zheremi wila yo leele paga ka kari
wa Ezhipiti tara*

¹ Kona, malingboonlo teelee pe ni fuun, naa Kareya pinambyo Yohana, naa Hoshaya pinambyo Yezaniya konaa leele sanmbala pe ni fuun, maga le lepigile ke na ma saa ki wa legboolo pe na, pè si kari

² wa Yenyele yon senre yofò Zheremi wi yeri, ma saa wi pye fò: «Yenringbanga nga we yen nò yenri, ki yaga maga logo. Ma Yawe Yenyele, ma Yenyele li yenri woro sanmbala mbele wè koro we kan; katugu waa pye ma lege, koni wè koro jeele, paa yee nga na ma yen naga yaan we.

³ Konò na we daga mbe le konaa nga we daga mbe pye, ma Yawe Yenyele, ma Yenyele li yewe ligi naga we na.»

⁴ A Yenyele yon senre yofò Zheremi wi si pe yon sogo ma yo fò: «Migi logo, mi yaa Yawe Yenyele, ye Yenyele li yenri ye kan, mbe yala yee nga na yee yo ki ni. Yawe Yenyele liga ka senre nda fuun yo, mi yaa ti yo ye kan, mi se ta kpe lara ye na.»

⁵ A pè si Zheremi wi pye fò: «Yawe Yenyele, ma Yenyele li ka koon tun we yeri, mbe senre nda fuun yo ma kan, na wee tanga mbe yala ti ni ki yee ki na, pa kona Yawe Yenyele li yiri we korogo, mbe pye serefo jenne konaa kaselege yofò.

⁶ Ki tanla o, ki pen o, Yawe Yenyele, we Yenyele na we yen nò tunnu li yeri, li ka senre nda fuun yo, we yaa tanga ti na; katugu we yaa pye yeyinge na, na we kaa nuru Yawe Yenyele, we Yenyele li yeri we.»

⁷ Ki pye ma, piliye ke torongolo, a Yawe Yenyele li sili senre ti kan Zheremi wi yeri.

⁸ A Zheremi wi si Kareya pinambyo Yohana wi yeri, naa malingboonlo teelee mbele paa pye wi ni pe ni, konaa leele sanmbala pe ni fuun pe ni, maga le lepigile ke na ma saa ki wa legboolo pe na.

⁹ A wi si pe pye fò: «Yawe Yenyele, Izirayeli woolo Yenyele le, lo na yaa na tun li yeri ma yo mbe ti ye yenrege ki gbón wa li na, pa li yo yeen fò:

¹⁰ «Na yaga koro mbe cen laga ki tara nda ti ni, mi yaa yeresaga kan ye yeri, mi se ye tongo; mi yaa ye yerege mbe ye sanri, mi se ka ye kologi; katugu jologo nga mi wa ye na, mi yaa na jatere wi kannga mbege wogo ki yaga.

¹¹ Babiloni tara wunlunaŋa ŋa yaa fye wi yege, yaga kaa fye wi yege. Yawe Yennele lo li yo ma, katugu mi yen ye ni, mi yaa ye sho, mbe ye sho wi kee.

¹² Mi yaa ye yinriwe ta, mbe ti wi ye yinriwe ta, mbe ye yaga ye songoro, ye pan ye cen wa ye tara ti ni.» »

¹³ «Een fo na yaga yo fo: «We se cen laga ki tara nda ti ni,» na yee yenle mbe logo Yawe Yennele, ye Yennele li yeri,

¹⁴ na yaga yo fo: «We se yenle ki na, we yaa kari wa Ezhipiti tara, wa laga nga we se malaga yan, we se malingboonlo mbanlaga tinme logo wa, we se yaakara la wa, pa we yaa sa cen wa ki laga ki ni.»

¹⁵ Ko ka pye ma, yoro Zhuda tara woolo sanmbala mbele ye koro, ye Yawe Yennele li senre ti logo. Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeen fo: «Na yaga yere ki yerewe mbe kari wa Ezhipiti tara, na yaga kari mbe sa cen wa,

¹⁶ pa kona tokobi ŋa ye yen na fye wi yege, wi yaa ye ton wa Ezhipiti tara; ye jateri wi lege ye na fungo nga wogo na, ki yaa to ye na wa Ezhipiti tara. Pa ye yaa ku wa ki tara ti ni.

¹⁷ Leele mbele fuun pe yaa ki kon mbege tge, mbe kari wa Ezhipiti tara, mbe sa cen wa, tokobi, naa fungo konaa yambewe pi yaa poro pe ni fuun poro gbo. Pe ni, wa kpe se ka koro go na, jologo nga mi yaa wa pe na, wa kpe se ka sho ki kee.» »

¹⁸ «Katugu Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeen fo: «Yege nga na milan nangbanwa naa na konro tendorogo kala li wa Zheruzalemu ca woolo pe na, ki pyelomo nungba pi na fun, na yaga kari wa Ezhipiti tara, na nangbanwa kala li yaa to ye na. Ye yaa ka pye mejogo yaraga, naa sunndo kongo yaraga, naa danga yaraga konaa tifagawa yaraga leele pe yege na. Kona ye se ka ki tara nda ti yan yenle ni naa.» »

¹⁹ «Yoro Zhuda tara woolo sanmbala mbele ye koro, Yawe Yennele li yo fo: «Yaga ka kari wa Ezhipiti tara. Yege jen ye wali ki na fo mi yen na ye yeregi nala.»

²⁰ Yoro jate ye wa ma la, katugu yaa na tun Yawe Yennele, ye Yennele li yeri, ma yo fo: «Yawe Yennele, we Yennele li yenri we kan; na Yawe Yennele, we Yennele li ka senre nda fuun yo, mari yo we kan, we yaa ki kala li pye.»

²¹ Koni, migi yo ye kan nala, een fo yee yenle mbe logo Yawe Yennele, ye Yennele li yeri, senre nda fuun li yo na kan mbe yo ye kan, yee yenle mberi logo.

²² Yege jen ye filige ki na koni, fo yaa jaa mbe kari sa cen laga nga na, tokobi naa fungo konaa yambewe pi yaa ye gbo wa ki laga ki ni.»

43

*Paa Zheremi wi yigi ma kari wi ni
wa Ezhipiti tara*

¹ Yawe Yennele, pe Yennele laa senre nda fuun yo Zheremi wi kan ma yo wiri yo leele pe kan, naa wila kaa Yawe Yennele, pe Yennele li senre ti ni fuun ti yo pe kan makɔ sanga ŋa ni,

² kona, a Hoshaya pinambyo Azariya, naa Kareya pinambyo Yohana konaa ki leele mbele fuun paa pye yee gbogowo ni, pe si Zheremi wi pye

fɔ: «Sɛnrɛ nda mà yo, mà finlɛ; Yawe Yɛnɛɛlɛ, wɛ Yɛnɛɛlɛ lo ma lɔɔn tun ma pan maga yo wɛ kan, fɔ waga ka kari sa cɛn wa Ezhipiti tara.

³ Neriya pinambyɔ Baruki wo wi yɛn nɔɔ sunnu nɔɔ waa wɛ na, janɔo mbe wɛ le Kalide tara fɛnnɛ pɛ kɛɛ, pɛ ta pɛ wɛ gbo nakoma pɛ wɛ yigi kasopiile mbe kari wɛ ni wa Babilɔni tara.»

⁴ Kona, Kareya pinambyɔ Yohana wo naa malingbɔɔnɔ teeɛlɛ pɛ ni fuun pɛ ni, konaa leeɛlɛ mbeɛlɛ fuun pàa pye pɛ ni, pee yɛnlɛ mbe Yawe Yɛnɛɛlɛ làa sɛnrɛ nda yo ti logo, mbe koro mbe cɛn wa Zhuda tara ti ni.

⁵ Kona, a Kareya pinambyɔ Yohana wo naa malingbɔɔnɔ teeɛlɛ pɛ ni fuun pɛ si Zhuda tara woolo sanmbala pɛ ni fuun pɛ lɛ, poro mbeɛlɛ fuun pàa pɛ gbɔn ma pɛ jaraga wa cɛngɛɛ sanngala kɛ sɔgɔwɔ, a pɛ songoro ma pan ma cɛn wa Zhuda tara ti ni naa wɛ.

⁶ Pàa pye nambala, naa jɛɛɛ, naa piile, naa wunlunaɲa wi sumborombiile, konaa leeɛlɛ mbeɛlɛ fuun wunlunaɲa wi laga kɔrɔsifɛnnɛ to Nebuzaradan wilà le Shafan pinambyɔ Ahikamu wi pinambyɔ Gedaliya wi kɛɛ pɛ ni, naa Yɛnɛɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɔ Zheremi wi ni konaa Neriya pinambyɔ Baruki wi ni.

⁷ A pɛ si kari wa Ezhipiti tara, katugu pɛ sila logo Yawe Yɛnɛɛlɛ li yeri. A pɛ si saa gbɔn wa Tapanesi ca.

*Zheremi wì yo Babilɔni tara fɛnnɛ
pɛ yaa pan mbe to
Ezhipiti tara ti na*

⁸ Yawe Yɛnɛɛlɛ làa li sɛnrɛ ti kan Zheremi wi yeri wa Tapanesi ca, ma yo fɔ:

⁹ «Kari ma sa sinndɛɛrɛ tugbɔɔrɔ ta lɛ ma sari lara wa joro ti ni, wa tofa gbɔnsaga ki ni, wa wunlunaɲa Farawɔn wi go yɔn ki na, wa Tapanesi ca, Zhuda tara fɛnnɛ pɛ yɛɛ na.

¹⁰ Maga yo pɛ kan fɔ Yawe Yɛnɛɛlɛ na yawa pi ni fuun fɔ, Izirayeli woolo Yɛnɛɛlɛ lɛ, pa li yo yɛɛn fɔ: «Yɛ wele, mi yaa sa na tunmbyɛɛ Babilɔni tara wunlunaɲa Nebukanezari wi yeri wi pan. Mi yaa ka wi wunluwɔ jɔngɔ ki tɛɛ ki sinndɛɛrɛ nda ti na, to nda mi lara wa joro ti ni wɛ. Pa wi yaa ka wi wunluwɔ paraga go ki kan wa ti go na.

¹¹ Wi yaa ka pan mbe malaga gbɔn Ezhipiti tara ti ni. Mbeɛlɛ pɛ yaa ku, poro yaa ku; pɛ yaa mbeɛlɛ yigi kasopiile, pɛ yaa poro yigi kasopiile; pɛ yaa mbeɛlɛ gbo tokobi ni, pɛ yaa poro gbo tokobi ni.

¹² Mi yaa ti wi kason lɛ Ezhipiti tara yarisunndo gbɔgɔyinrɛ ti ni. Wi yaa ka yarisunndo ta sogo konaa mbe ta koli mbe kari ti ni wa Babilɔni tara. Yaayoro konrifɔ wi maa derigbɔgɔ ki migi wi yɛɛ na yɛɛ ɲga na, pa wi yaa ka Ezhipiti tara yarijɛndɛ ti koli mboɔ yɛɛ migi ti ni ma. Wi yaa ka yiri wa tara ti ni mbe kari yeyinɲɛ na.

¹³ Yarisunngo ɲga ki yɛn yɔnɔ ki kacɛn, ki sinndɛɛrɛ titɔɔnrɔ nda pɛ yerege yerege wa ki gbɔgɔgo ki ni wa Ezhipiti tara, wi yaa kari gbɔn mberi yaari, mbe kason lɛ Ezhipiti tara yarisunndo gbɔgɔyinrɛ ti ni, mberi sogo.»

»

44

*Zhuda tara fɛnnɛ mbeɛlɛ pàa kari
wa Ezhipiti tara,
Yɛnɛɛlɛ làa sɛnrɛ nda yo
pɛ wogo na*

¹ Zhuda tara fenne mbele fuun paa pye wa Ezhipiti tara ma cen wa Migidoli ca, naa wa Tapanesi ca, naa wa Mefisi ca konaa wa Patirosi tara, ki senre nda to we Fo wila kan Zheremi wi yeri pe wogo na, ma yo fo:

² «Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeen fo: «Jologo nga fuun mi wa Zheruzalemu ca konaa Zhuda tara cara sannda ti ni fuun ti na, yege yan. Ye wele, ti ni fuun ti pye katara nala wo ni, lere woro ma cen wa ti ni.

³ Ko pye ma, kapege nga ki leele pe pye ko kala na, katugu panla nawa pi ngban na na, naa paa saa na wusuna nuwo taansaara woo yarisunndo ta yege yeri nari gbogo, to nda poro jate pe sila ti jen, yoro naa ye teleye pe ni, ye sila ti jen.

⁴ Ma si yala, mila na tunmbyeele, Yennele yon senre yofenne pe ni fuun pe torogo wa ye yeri; mila koro na pe tunnu wa ye yeri suyi, ma yo pe saga yo ye kan fo yaga kaa ki katijangara nda ti piin, to nda ti yen mala mben we.

⁵ Een fo yee logo na yeri, yee nungbolo jan mbanla senre ti logo; yee yenle mbe ye tipere pyege ki yaga, yee yenle mbe wusuna nuwo taan saara wogo ki yaga yarisunndo ta yege yeri.

⁶ Ki pye ma, na konro tandorogo naa na nangbanwa pi si yiri na ni paa kason yen, ma Zhuda tara cara to naa Zheruzalemu ca nawa kongolo ke ni ti sogo mari tege katara, a ti koro waga.»

⁷ Kona, a Zheremi wi sho naa fo: «Koni Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeen fo: «Yingi na, a ye sigi kapege gbogo cenle nga ki pye ye yee na, mbe ti Zhuda tara woolo, nambala naa jeele, piile konaa piyengele ke tongo ke wo wa, ali lere kpe ka ka koro go na na ye ni?

⁸ Ye yen nala nawa pi ngbanni ye kapyere nda yaa piin ti ni, na wusuna nuwo taan saara woo yarisunndo ta yege yeri wa Ezhipiti tara, to nda ye yen ma cen wa ti ni we. Ye yaa ki kan pe ye tongo, mbe pye cenle na li danga konaa mbe pye tifagawa yaraga cengele sanngala ke ni fuun ke sogowo.

⁹ Naga yen ma, kapere nda ye teleye pe pye, naa nda Zhuda tara wunlumbolo pe pye, naa nda pe jeele pe pye, naa nda yoro jate ye pye konaa nda ye jeele pe pye wa Zhuda tara konaa wa Zheruzalemu ca nawa kongolo ke ni, ye fege ti na wi le?

¹⁰ Ali ma pan ma gbon nala, ki kala li fa ye lere kpe go na, lere kpe woro na fye na yege; na lasiri wo naa na kondengengele ngele mila kan yoro naa ye teleye pe yeri, yee yenle mbe tanga ki kono li na.»

¹¹ Kona, Zheremi wi sho naa fo: «Ki kala na, Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yeen fo: «Ye wele, mi yaa yiri ye korogo, mbe jologo wa ye na, mbe Zhuda tara woolo pe ni fuun pe tongo.

¹² Zhuda tara woolo sanmbala mbele pe yere ki yerewe mbe kari sa cen wa Ezhipiti tara, mi yaa yiri pe korogo; pe ni fuun pe yaa tongo mbe toori wa Ezhipiti tara ti ni. Tokobi naa fungo ki yaa pe gbo, mbege le piile pe na fo mbe saga wa leelele pe na. Pe yaa ka pye mejogo yaraga, naa sunndo kongo yaraga, naa danga yaraga konaa tifagawa yaraga.

¹³ Mbele pe saa cen wa Ezhipiti tara, mi yaa ka yiri pe korogo paa yege nga na mila yiri Zheruzalemu ca woolo pe korogo, ma pe gbo tokobi, naa fungo konaa yambewe ni.

¹⁴ Zhuda tara woolo sanmbala mbele pè pan ma cèn laga Ezhipiti tara ti ni, wa kpe se ka sho, wa kpe se ka koro go na. Poro mbele ki la yen pe na mbe songoro mbe sa cèn naa wa Zhuda tara ti ni, wo wa kpe se ka songoro wa ti ni naa; kaawo leele jenri pe yaa ka sho mbe songoro ko ce.» »

Yarisunndo ta yege senre

¹⁵ Kona, nambala mbele fuun paa ki jen ma yo pe jeele paa pye na wusuna nuwo taan sori yarisunndo ta yege kan, naa jeele mbele fuun paa pye wa na gbogolo ma pye janwa gbolo konaa leele mbele fuun paa pye ma cèn wa Ezhipiti tara, wa Patiroši ca, a pè si Zheremi wi yon sogo ma yo fo:

¹⁶ «Senre nda mà yo we kan Yawe Yennele li mege ni, we se yenle mberi logo, mbe tanga ti na.

¹⁷ Eèn fo senre nda wè yo wa we yon, to we yaa la tanri ti na, to yen fo we yaa la wusuna nuwo taan sori yarisunngo naayeri wunlunjo ki kan, mbaa duven saraga nga pe ma wo ki woo ki yeri, paa yege nga na woro naa we teleye, naa we wunlumbolo konaa we tara teelee pe ni, waa pye naga piin wa Zhuda tara cara ti ni konaa wa Zheruzalemu ca nawa kongolo ke ni. Ki wagati wi ni, waa pye na yaakara taa na kaa na tinni, ma pye ferewe na, jologo kpe sila pye we na.

¹⁸ Eèn fo maga le wè wusuna nuwo taan saraga womo naa duven saraga nga pe ma wo ki womo pi yaga yarisunngo naayeri wunlunjo ki yeri, a wè si yaraga pyew ki la, a tokobi naa fungo ki ni ti nee we kuun»

¹⁹ Kona, a jeele pè sho fo: «Na we kaa wusuna nuwo taan wi sori yarisunngo naayeri wunlunjo ki kan, mbaa duven saraga nga pe ma wo ki woo ki yeri, naga yen ma, we maa ki piin we penè pe fu na wi le? Poro jate pège jen ma yo we ma won wa, maa pye paa ki yanlee yen, mbe duven saraga nga pe ma wo ka wo ki yeri.»

²⁰ Kona, leele mbele fuun paa ki senre ti yo ma Zheremi wi yon sogo, nambala naa ki jeele, a Zheremi wi si pe pye fo:

²¹ «Wusuna nuwo taan na yaa pye na sori wa Zhuda tara cara ti ni konaa wa Zheruzalemu ca nawa kongolo ke ni, yoro naa ye teleye pe ni, naa ye wunlumbolo pe ni, naa ye tara teelee pe ni konaa leele pe ni fuun pe ni, naga yen ma Yawe Yennele li jatere wi woro ti na nari jate wi le?

²² Yawe Yennele li sila ka ya mbege wogo ki kun li yee ni mbe kari yege, ye kapyere tipere ti kala na konaa katijangara nda yè pye ti kala na. Ki kala na, ye tara ti pye kataga, ma pye laga nga lere woro ma cèn wa ki ni; ma pye danga yaraga paa yege nga na pe yen naga yaan nala we.

²³ Ki jologo nga ki to ye na, katugu yè wusuna nuwo taan sogo yarisunndo ta yege kan, ma kapege pye Yawe Yennele li na. Ye sila logo Yawe Yennele li yeri, ye sila tanga li lasiri, naa li kondengenle, konaa li seraya senre ti na. Ko kala ki ti ki jologo nga ki gbòn ye na, paa yege nga na ki yen nala we.»

²⁴ Kona, a Zheremi wi sigi yo naa leele pe ni fuun pe kan konaa jeele pe ni fuun pe kan fo: «Yoro Zhuda tara woolo mbele fuun ye yen laga Ezhipiti tara, ye Yawe Yennele li senre ti logo.

²⁵ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yennele le, pa li yo yen fo: «Yoro naa ye jeele pe ni, yaa senre nda yo wa ye yon ki ni, yè ki kala li pye mali yon fili ye keyen yi ni. Yaa ki yo ma yo fo: Waa yon folo le ma yo fo we yaa wusuna nuwo taan sogo konaa mbe duven saraga nga pe ma wo ka wo yarisunngo naayeri wunlunjo ki yeri, kaselege ko na, we

yaa ki yon fɔlo li yon fili.> Koni yon fɔlo na yaa le ye sali yon fili fasi, senre nda yaa yo wa ye yon, ye saga kala li pye fasi!

²⁶ Yoro Zhuda tara woolo mbele fuun ye yen ma cen laga Ezhipiti tara, ye Yawe Yenjele li senre ti logo! Yawe Yenjele li yo fɔ: Mi wugu na yɛɛra mege nga ki gbogo ki na, fɔ Zhuda tara woolo wa kpe se kanla mege ki yeri naa mbe yon fɔlo le. Wa Ezhipiti tara ti ni fuun ti ni, lere kpe se kaga yo naa mbe yo fɔ: <Mi wugu we Fɔ, Yawe Yenjele na yinwege wolo li mege ki na.>

²⁷ Wele, mi yaa la wele pe na mbe kapege pye pe na, mi se ka kajenge pye pe kan. Zhuda tara woolo mbele fuun pe yen ma cen laga Ezhipiti tara, tokobi naa fungo ki ni, to ti yaa ka pe tongo mbe pe ko pew.

²⁸ Leele jenri pe yaa ka sho tokobi wi kee mbe yiri wa Ezhipiti tara, mbe songoro wa Zhuda tara. Pa kona, leele jenri mbele pe yaa ka koro go na Zhuda tara woolo mbele pe pan ma cen laga Ezhipiti tara ti ni, pe yaa kaga jen, fɔ mi na senre to naa pe senre ti ni, titiin ti yaa ti yee yon fili.>

²⁹ Yawe Yenjele lo li yo ma fɔ: <Ye wele, kacɛn na wo wi yaa ki naga ye na fɔ mi yaa yiri ye korogo laga ki laga nga ki ni, jango yege jen fɔ jologo nga mila ki senre yo ye kan, ki kala li yaa pye ye na.>

³⁰ Mi Yawe Yenjele, pa mi yo yeen fɔ: <Ye wele, mi yaa Ezhipiti tara wunlunana Farawon Hofira wi le wi juguye pe kee, poro mbele pe yen naga jaa mboo gbo we, paa yege nga na mila Zhuda tara wunlunana Sedesiyasi wi le Babiloni tara wunlunana Nebukanezari na wila pye wi jugu wi kee, wo na wila pye naga jaa mboo gbo we.> »

45

Zheremi wila Baruki wi kotogo ki sogo wi na

¹ Zhoziyasi pinambyo Yehoyakimu na wila pye Zhuda tara wunlunana wi wunluwo pi ye le tijere wolo li ni, senre nda Yenjele yon senre yofɔ Zheremi wila yo Neriya pinambyo Baruki wi kan, a wiri yonlogo sewe wa ni tori nda. Wila yo fɔ:

² Yawe Yenjele, Izirayeli woolo Yenjele le, pa li yo yeen mboro Baruki ma wogo na fɔ:

³ <Ma yen naga yuun ma yo fɔ: <Jologo yen na wogo, katugu Yawe Yenjele li jatare piriwen taga wa na jologo ki na. Mi yen na jeen, fɔ a na fannga kila koo na ni. Mi woro na wogosaga taa.>

⁴ Een fɔ senre nda to ma yaa yo wi kan mbe yo fɔ Yawe Yenjele pa li yo yeen fɔ: <Yaraga nga mila kan, mi yaa ki jan; yaraga nga mila sanri, mi yaa ki kologi; mi yaa ko pye ma tara ti ni fuun ti na.>

⁵ Naga yen ma, mboro bere yen na kagbogo ka lagajaa ma yee kan wi le? Maga kaa ko ka lagajaa, katugu mi yaa jologo wa senwee piile pe ni fuun pe na. Een fɔ mboro wo na, maga kari laga o laga, mi yaa ma yinwege ki kan ma yeri ki pye ma yaritaga. Yawe Yenjele lo li yo ma.> »

**YENJELE LI YAA KA JOLOGO
WA CENGELE SANNGALA
KE NA**

46

46-51

*Babiloni tara fenne paa ya
Ezhipiti tara fenne pe ni
wa Karikemishi ca*

¹ Yawe Yennele laa senre nda kan Yennele yon senre yofa Zheremi wi yeri cengele sanngala ke wogo na, tori nda yeen:

² Senre nda to ti yo Ezhipiti tara ti wogo na konaa Ezhipiti tara wunlunana Farawon Neko wi malingboonlo ngbelege ki wogo na. Ma pe ta wa Efirati gbaan wi tanla, wa Karikemishi ca, Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wila malaga gbom ma ya Farawon wi ni; kila pye Yehoyakimu pinambyo Zhoziyasi na wila pye Zhuda tara wunlunana wi wunluwo pi yele tijere wolo lo ni. Ti yo fa:

³ «Ye tuguron sigeyaara jengele jengele naa tuguron sigeyaara tugbooro gbengele,
ye yiri ye kari malaga na!

⁴ Ye malaga gbomwotoroye pe pɔpɔ shonye pe na!
Yoro shon lugufenne, ye ye wa ye wotoroye pe ni!
Ye ye tuguron njagala ke kan ye yere!
Ye ye njaanra ti yonro ti wowo!
Ye ye malaga gbondeere ti lele!

⁵ «Yingi mi yen na yaan yeen?
Pe sunndo wi kon pe na, pe yen na songoro pungo na.
Pe malingboonlo kotogofenne, juguye pe ya pe ni.
Pe yen na fee, na fee pe yere woro na wele wa pe pungo na.
Fyere gboro yen kee ki ni fuun ki na!
Yawe Yennele lo li yo ma.

⁶ Na wi fenge ya ma we, wi se ya fe mboo yee sho!
Malingboon kotogofa wi se ya fe mboo yee sho!
Pe yen na kunrugu na tuun,
wa Efirati gbaan wi yon na, wa yonloparawa kamejge kee yeri.

⁷ «Ambo fa wi yen na yinrigi yeen paa Nili gbaan tonmo pi yen,
paa yeye nga na gbaan ma kaa yin ma jaraga we.

⁸ Ezhipiti tara to ti yen na yinrigi paa Nili gbaan wi yen,
paa gbaan na wi yin wi tonmo pi jaraga na fuun.
Ti yo fa: «Mi yaa yiri mbe fa mbe tara ti ton munga;
mi yaa cara to naa cara woolo pe tongo.»

⁹ «Shonye, yaa gbinri yaa kee,
malaga gbomwotoroye, yaa fee yaa kee!
Yoro malingboonlo ye yiri:
Etiyopi tara malingboonlo naa Puti tara malingboonlo,
yoro mbele ye maa tuguron sigeyaara lee;
naa Ludi tara malingboonlo ye ni,
yoro mbele ye sandiga wonmo pi jen!

¹⁰ «Een fa ko pilige ko yen we Fa, Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fa lo wogo,
li kayanga wɔpilige koyi,

pilige nga ni li yaa kali kayanga ki wo li juguye pe ni we.

Tokobi wi yaa ka jogowa pye fo mbe tin,

wi yaa ka kasanwa pi wo mbe tin.

Katugu ki yen saraga we Fo, Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li kan, wa yonloparawa kamejje kee tara ti ni, wa Efirati gbaan yon ki na.

11 «Yoro Ezhipiti tara fenne wele,

ye yiri ye kari wa Galaadi tara, ye sa were faworo lagaja!

Ye yen na were legere piin wagafe,

ti se ya mbe ye sagala.

12 Cengele sanngala ke ye fere kala li senre logo,

Ye gbeere ti gbon tara ti lagapyew ki ni;

katugu malingboon wa kurugo malingboon wa na,

a pe ni fuun shyen pe pinle ma toori.»

Babiloni tara fenne

pe yaa ka Ezhipiti tara ti sho

13 Senre nda Yawe Yennele laa yo Yennele yon senre yofa Zheremi wi kan Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi panga ki wogo na, wo na wila pye na paan mbe malaga gbon Ezhipiti tara ti ni, ki senre ti nda:

14 «Ye saga senre nda ti yari wa Ezhipiti tara,

yeri yo wa Migidoli ca,

yeri yo fun wa Mefisi naa Tapanesi cara ti ni!

Yege yo fo: «Ye yiri, ye ye yee gbegele,

katugu tokobi wi yen na jogowa piin na ye mari.

15 Yingi na, a ye yarisunngo Apisi[†] ki se fe?

Ye napolo wii ya koro yeresaga, katugu Yawe Yennele luu jan tara.»

16 Li yaa ti lelegere mbe kurugo,

pe yaa la tuunri pe yee na.

Pe yen naga yuun pe yee kan fo: «Ye ti we yiri we songoro we kari we woolo pe korogo,

wa tara nda pe we se ti ni,

mbe wo laga ki tokobiye legbogo ki sogowa.»

17 Na paga sa gbon wa, pe yaa la Farawon wi yinri mbaa yuun fo:

«Ezhipiti tara wunlunana wi woro yaraga ka, kaawo tinme wagafe yirigefo; wi wagati wi toro wi na mako.»

18 «Wunlunana na wi mege koyi nga Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, lo li yo ma fo:

«Mi na Yennele na yinwege wolo na mege ki na,

yege nga na Tabori yanwiga ki yen ma yagara wa yanwira sannda ti sogowa,

yege nga na Karimeli yanwiga ki yen ma yaraga kogoje wi go na,

pa jugu wi yaa pan ma fun.»

19 Ezhipiti tara fenne, ye ye tuguro ti gbegele,

pe yaa ye yigi kasopiile mbe kari ye ni.

Katugu Mefisi ca ki yaa ka jogo mbe koro waga,

[†] 46:15 46:15: Apisi wila pye Ezhipiti tara fenne pe yarisunngo ka. Pa kila pye wa Mefisi ca. Ki kacen na pa gbegele wo la pye napolo. Paa pye naga jate ma yo ko kila pye na pe go singi tipege ki na. Yennele senre seweele pele ni, nga ki yo fo Apisi, pege yonlogo ma yo fo malingboonlo pe toori.

pe yaa kaga sogo, lere se ka pye mbe cən wa ki ni naa.

²⁰ «Ezhipiti tara ti yən paa nasumboro tiyɔn yən,
 ɛɛn fɔ nakɔnɔ là yiri wa yɔnlɔparawa kamɛŋɛ kɛɛ ki yeri na paan wi
 kɔrɔɔ.

²¹ Malingbɔɔnɔ mbele pè lɛ sara na,
 pe yən ma tɔrɔ tɔrɔ wa tara ti ni paa napire yirifɔnndɔ yən wa nanɓɔngɔ.
 ɛɛn fɔ poro fun pe yaa ka pɔŋɔ le mbe fe,
 pe ni fuun pe yaa ka fe, pe se ka ya mbe yere naa mbe sigɛ;
 katugu pe tɔŋɔpilige kila paan mbe gbɔn pe na,
 pe jɔlɔɔ sanga wi gbɔn.

²² Ezhipiti tara fɛnnɛ pe yən na fee, ki tinmɛ pi yɛɛ si wɔɔɔɔ tinmɛ bɔ,
 katugu pe juguye pe yən na paan malingbɔɔnɔ ŋbelege ni pe kɔrɔɔ,
 pe yən na paan pe kɔrɔɔ gbɔɔnɔ ni
 paa tire janfɛnnɛ yən.

²³ Pe yən na paan mbe pe kɔlɔɔ ki jan,
 ali mbege ta ki yən kɔwɔɔ.
 Yawe Yɛnɲɛlɛ lo li yo ma;
 katugu pe juguye pè lɛɛ ma wɛ gbato wi na,
 lere se ya mbe pe jiri.

²⁴ Ezhipiti tara woolo pè fɛɛ sho,
 Yɛnɲɛlɛ li pe le yɔnlɔparawa kamɛŋɛ kɛɛ tara woolo pe kɛɛ!»

²⁵ Yawe Yɛnɲɛlɛ na yawa pi ni fuun fɔ, Izirayeli woolo Yɛnɲɛlɛ li yo fɔ:
 «Wele, mi yaa ka yiri pe yarisunɔŋɔ Amo ŋga wa Tebu ca ki kɔrɔɔ, mbe
 yiri Farawɔn wi kɔrɔɔ, naa Ezhipiti tara ti kɔrɔɔ, naa ti yarisunndɔ ti
 kɔrɔɔ konaa ti wunlumbolo pe kɔrɔɔ; mi yaa yiri Farawɔn wi kɔrɔɔ
 konaa mbele pè pe jigi wi taga wi na pe kɔrɔɔ.

²⁶ Mi yaa pe le mbele pe yən na pe gbosaga jaa pe kɛɛ, Babiloni tara
 wunlunana Nebukanezari wi kɛɛ konaa wi malingbɔɔnɔ pe kɛɛ. Ko
 pɔŋɔ na leele yaa ka songɔɔ mbe sa cən wa Ezhipiti tara naa, paa yɛɛɛ
 ŋga na kila pye faa wɛ. Yawe Yɛnɲɛlɛ lo li yo ma.»

Izirayeli woolo pe showo kala

²⁷ «Yoro Zhakɔbu setirige piile, na tunmbyeele wele, yaga ka fyɛ,
 yoro mbele na tunmbyeele wele!

Yoro Izirayeli woolo, ye sunndɔ wiga ka kɔn ye na!
 Katugu mi yaa ka ye sho mbe ye yirige wa taleere ti ni,
 mbe ye setirige piile pe sho mbe pe yirige wa ki tara ti ni,
 paa pe yigi kasopiile ma kari pe ni tara nda ni wɛ.
 Zhakɔbu setirige piile pe yaa ka songɔɔ mbe pan,
 pe yaa ka cən pɔw mbe pye yeyinɲɛ na;
 lere kpɛ se kaa pe jɔlɔ naa.

²⁸ Yoro Zhakɔbu setirige piile, na tunmbyeele wele, yaga ka fyɛ,
 katugu mi yən ye ni;

Yawe Yɛnɲɛlɛ lo li yo ma.
 Mila ye purɔ ma ye jaraga cɛŋɛlɛ ŋgele fuun sɔɔwɔ,
 mi yaa ka ke ni fuun ke tɔŋɔ mbe ke kɔ.
 ɛɛn fɔ yoro wo na, mi se ka ye tɔŋɔ mbe ye kɔ.
 Mi yaa ka ye koro mbe yala kasinɲɛ ki ni;
 katugu mi se ka ye yaga jɛɛgisaga fu.»

47

*Yenɲele yɔn senre nda tila yo
Filisiti tara ti wogo na*

¹ Senre nda Yawe Yenɲele làa yo Yenɲele yɔn senre yofɔ Zheremi wi kan Filisiti tara fenne pe wogo na, sanni Farawɔn wi sa pan wi to Gaza ca ki na ti nda.

² Yawe Yenɲele pa li yo yeen fɔ:

«Wele, tɔnɲgɔɔ pa yen na yinrigi wa yɔnlɔparawa kamɛnɲe kɛɛ ki yeri na paan,

pi kanɲga ma pye paa lafogo yen, nga kɔ yin ma jaraga na fuun.

Pi pan na tara ti nii konaa ti nawa yaara ti ni,

na cara to naa ti woolo pe ni fuun pe nii.

Leele pe yen na jɔrɔgi,

tara woolo pe ni fuun pe yen na yunɲgɔɲɔrɔ gbeere gbele.

³ Shɔnye fanɲga fenne, naa paa gbinri, pe yenjoro tinme pi kala na,

naa malaga gbɔnwotoroye tinme pi kala na,

naa malaga gbɔnwotoroye ngeere tinme pi kala na,

teele pe yere woro na kanɲgi na pe piile pe wele naa,

katugu pe wire ti fanɲga ki kɔ pe ni.

⁴ Filisiti tara ti tɔnɲɔpilige ki gbɔn,

mbele fuun paa koro go na mbe ya mbaa Tiri naa Sidɔn cara ti sari,

pe yaa ka pe ni fuun pe gbo;

katugu Yawe Yenɲele li yaa ka Filisiti tara ti jɔgo,

poro mbele pe yen Kafitori logɔ fugo tara fenne sanmbala wele.

⁵ Gaza ca woolo pɛ pye yumbere fenne jatere piriwen pi na,

Asikalɔn ca fenne pɛ pyeri dinw.

Yoro sanmbala mbele yɛ koro wa funwa laga falafala ki ni,

ye yaa koro mbaa njelewe gbɔɔn ye yɛ na[†] sa gbɔn fɔ wagati wiwiin?

⁶ «Ye yen na yuun fɔ: <E, Yawe Yenɲele tokobi,

ma yaa ma legbogo ki yerege mbe cɛn mbe wogo sanga wiwiin ni san?

Ye wa ma wofogo ki ni ma,

yere yew ma koro yeyinɲe na!»

⁷ «Ɛn fɔ tokobi wi yaa wogo mɛle san?

Yawe Yenɲele lo li kono kan wi yeri,

ma yo wi kari Asikalɔn ca naa kɔgoje yɔn tara ti mɛge ni.

Pa lɔu tun wa ki lara ti ni.»

48

*Yenɲele yɔn senre nda tila yo
Mowabu tara ti wogo na*

¹ Senre nda ti yo Mowabu tara ti wogo na.

Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fɔ, Izirayeli woolo Yenɲele le, pa li yo yeen fɔ:

«Jɔlogo yen Nebo ca woolo pe wogo, katugu pɛge tongo!

Kiriyatayimu ca kɔ fɛre sho, katugu juguye pɛge sho!

[†] 47:5 47:5: Ki laga nga ki koro wowi ɲa fɔ leele paa pe yinre ti kulu, ma njelewe gbɔn pe yɛ na ma yala pe kalege ko ni, mbege naga fɔ kapege gbogo pe ta.

Malaga sigego gbogo woolo pè fere sho, a pe sunndo wi kon pe na!

² Gbogowo mba pila pye Mowabu tara ti na pi ko!

Pe yen na kapege gbegede ki mege ni wa Eshibon ca.

Pè yo fo: <Ye pan we saga tongo wege mege ki ko wege wo wa cengele ke sogowo!>

Yoro Madimeni ca fenne, ye tinme pi se ka logo naa;
katugu tokobi wi yen ye pungo na.

³ Jorogomo pa yen na yinrigi wa Horonayimu ca,
jogowo naa jogowo, pe yen naga tonri!

⁴ Pè Mowabu tara ti tongo,
tara piile pe yen na gbele.

⁵ Pe yen na gbele suyi na nuru na kee wa Luhiti laga tinndi wi yeri;
jologo gbeere yen na yinrigi wa Horonayimu ca kono tigiwen pi ni,
jogowo pi kala na.

⁶ Yaa fee ye ye yee go sho,

ye sa koro wa gbinri wi ni paa yan sofile yen.

⁷ Ki kaa pye Mowabu tara fenne ye ye jigi wi taga ye kee tunndo to naa ye
yarijende to na,

ki kala na, pe yaa ka ye yigi fun.

Pe yaa ka ye yarisunnogo kemoshi ki yigi kasopyo mbe kari ki ni, naa ki
saraga wofenne poro naa ki yekele pe ni.

⁸ Jogowo pyefo wi yaa ka ye ca nungba nungba pyew ki ni,
ca ko ka kpe se ka sho mbe to.

Gbunlundege laga ki yaa ka jogo,
funwa laga falafala ki yaa ka tongo.

Ko senre to Yawe Yennele li yo.

⁹ Ye kanwira kan Mowabu tara fenne pe yeri,
jango pe yiri sire na pe kari lege†!

Katugu pe cara ti yaa tongo mbe koro waga.

Lere se ka pye mbe cen wa ti ni.

¹⁰ Lere na wi maa Yawe Yennele li tunngo ki piin sambalawa ni, danga
yen ki fo wi wogo!

Lere na wi woro na jaa mbe legbogo pye wi tokobi wi ni, danga yen ki fo
wi wogo!

¹¹ «Mowabu tara fenne paa pye ma cen pow maga le wa pe puwen sanga
wi ni,

pe fa pe yigi kasopiile mbe kari pe ni.

Pe yen paa duven yen, na wi yee ki sulu; wi sindere ti yen ma sinle wa
nogona;

na pe faa wo leyaraga ka ni mboo kannga ka yee ni.

Ki kala na, wi tanwa pi koro wi ni,

wi nuwo taan pii kannga.»

¹² Ki kala na, Yawe Yennele li yo fo: «Piliye ya yen wa na paan, mi yaa
ka leele pele torogo pe saa kannga poo wo leyaara ta ni mboo le ta yee
ni. Pe yaa kaa kannga mboo wo wa leyaara ti ni, mbe coro ti yaari.

† 48:9 48:9: Nga ki yo: *Ye kanwira kan Mowabu tara fenne pe yeri, jango pe yiri sire na pe kari lege*, ki senre ti woro ma filige Eburuye senre ti ni. Yennele senre seweele pele ni, ki yen ma yonlogo ma yo fo: *Ye ko wo Mowabu tara ti na, katugu ti yaa tongo mbe wo wa*. Nakoma: *Ye fanga gbegede Mowabu tara ti kan*.

¹³ Kona Mowabu cɛnlɛ woolo pe yaa fɛrɛ sho pe yarisunnɔgo Kemɔshi ki wogo na, paa yege nga na Izirayeli woolo paa fɛrɛ sho Beteli ca yarisunnɔgo ki wogo na, ko nga paa pe jigi wi taga ki na we.

¹⁴ «Mowabu cɛnlɛ woolo, naga yen ma, ye mbe ya mbege yo mɛlɛ mbe yo fɔ:

«We yen lenambala
ma pye malingbɔɔnlɔ kotogofennɛ?»

¹⁵ Mowabu tara ti jɔgo pew,
pe cara ti sogowo wirige ki yen na yinrigi wa naayeri.
Pe lefɔnmɔlɔ mbele pe yen fannɔga ni ma wɛ, pɛ pe yigi na kee pe ni wa
pe gbosaga.»

Wunlunaɲa ɲa wi mege ki yen Yawe Yennɛlɛ na yawa pi ni fuun fɔ,
wo wi yo ma.

¹⁶ Mowabu tara jɔgɔsanga wi gberɛ gbɔn,
ti jɔlɔgo ki yen na fyɛlɛ mbe pan mbe to ti na.

¹⁷ Yoro mbele fuun ye yen ma cɛn mari maga, yaa gbele ti wogo na,
Yoro mbele fuun yaa ti megbɔgo ki jen, yaa ki yuun fɔ:

«Ki wunluwo kanɲgala fannɔga wolo na li pye mɛlɛ mɛɛ kaari?
Lo na lɔa pye gbɔgɔwo ni we!»

¹⁸ Yoro Dibɔn ca fennɛ, ye tigi ye yiri wa ye cɛnsaga gbɔgɔwo wogo ki na,
ye pan ye cɛn wa tawara ti na†.

Katugu Mowabu tara tɔngɔfɔ wi yen na paan mbe to ye na,
wi yaa ye malaga sigɛcara ti tɔngo.

¹⁹ Yoro Aroyeri ca woolo, ye sa yere wa kono li yɔn na yaa korɔsiri piin;
naɲa ɲa wila fee konaa jɛlɛ ɲa wila fee mboo yɛɛ sho, ye pe yewe fɔ:
«Yiɲgi ki pye?»

²⁰ Mowabu cɛnlɛ woolo pɛ fɛrɛ sho, katugu pɛ sunndo wi kɔn pe na.
Yaa gbele ngbanga yaa jɔrɔgi!

Ye saga yari wa Arino lafogo ki yɔn na, fɔ Mowabu tara ti tɔngo.

²¹ Yennɛlɛ li kiti kɔngo ki to funwa laga falafala tara woolo pe na, naa
Holɔn ca, naa Yaza ca konaa Mefaati ca ki na,

²² naa Dibɔn ca, naa Nebo ca konaa Beti Dibilatayimu ca ki na,

²³ naa Kiriyaatayimu ca, naa Beti Gamuli ca konaa Beti Mewɔn ca ki na,

²⁴ naa Keriyɔti ca, naa Bozira ca konaa Mowabu tara cara ti ni fuun ti
na, nda ti yen wa lege konaa nda ti yen na tɔon.

²⁵ «Mowabu tara ti fannɔga ki to,
ti fannɔga kɛɛ ki kaw.

Yawe Yennɛlɛ lo li yo ma.»

²⁶ We Fɔ wi yo fɔ: «Ye Mowabu cɛnlɛ woolo pe kan pe wo pe tin pe yege
kila kanɲgi; katugu pɛ pe yɛɛ gbɔgo Yawe Yennɛlɛ li na. Ki yen ma yala pe
tuguru paa kɔngi wa pe tuguro ti ni. Pe pye titɛgɛrɛ yaraga leele pe yeri.

²⁷ Naga yen ma, ye sila Izirayeli woolo pe pye ye titɛgɛrɛ yaraga wi le?
Naga yen ma, paa pe yigi yuro go na wi le, fɔ na ye kaa para pe senrɛ na
sanga o sanga, ye maa go yangara na tɛge pe na?

²⁸ Yoro Mowabu cɛnlɛ woolo, ye yiri wa ye cara ti ni,

† 48:18 48:18: Nga ki yo fɔ: Ye pan ye cɛn wa tawara ti na, wa Yennɛlɛ senrɛ sewe ɲa wi yen gireki
senrɛ ni, ki yen ma yonlogo ma yo fɔ: Ye pan ye cɛn wa kayangara ti ni.

ye sa cɛn wa waara ti sɔgɔwɔ;

ye pye paa ketenɛ yɛn,

na li ma saa li sere ti pɔ wa waliwege ki yɔn na.

²⁹ Wɛ Mowabu cɛnlɛ woolo pe yɛɛ gbɔgɔwɔ pi sɛnrɛ logo,

pe yɛɛ gbɔgɔwɔ pi kɛɛ toro,

naa pe yɛɛ nagawa pi ni, naa pe yɛɛ gbɔgɔwɔ pi ni,

naa pɛ pe yɛɛ bɔ yɛgɛ nɔga na ki ni, konaa pe yɛɛ mbɔnrɔwɔ leele na pi ni.»

³⁰ Yawe Yɛnnɛlɛ lo li yo ma fɔ: «Mì pe yɛgɛ tuguwo kala li jɛn, ɛɛn fɔ ko yɛn wagafe; pe yɛɛ nagawa senyoro to naa pe kapyere ti yɛn wagafe.»

³¹ Ki kala na, na mi kaa jatere piin Mowabu tara ti wogo na, mi maa gbele, mi yɛn na gbele nɔgbanga Mowabu tara ti ni fuun ti wogo na, mi yɛn na jɛɛn Kiri Hareseti ca woolo pe kala na.

³² E, Sibima ca ɛɛɛɛn kɛɛ†, mi yɛn na gbele ma wogo na ma wɛ mi yɛn na gbele Yayezeri ca woolo pe wogo na yɛgɛ nɔga na ki na.

Ma njere tila tɔnlɔndɔnlɔ fɔ ma kari wa kɔgoje wi punɔgo na,

ma saa gbɔn fɔ wa Yayezeri ca ki na.

ɛɛn fɔ jɔgɔwɔ pyefɔ wì pan ma to ye tige pire to naa ye ɛɛɛɛn pire ti na mberì jɔgɔ.

³³ Nayinmɛ naa yɔgorimɔ pi kɔ wa Mowabu tara tige pire kɛɛɛɛ ti ni, konaa wa tara ti lara sannda ti ni.

Mì ti, a duvɛn wì waga wa wì leyaara ti ni.

Lere woro wa mbaa ɛɛɛɛn pire tɔnmɔ pi woo wa ti wɔsaga, mbaa jɔrɔgi nayinmɛ ni;

gbeere ta na yinrigi, ɛɛn fɔ to woro nayinmɛ gbeere.

³⁴ Pe yɛn na Eshibɔn ca fɛnnɛ pe gbeere ti nuru wa Eleyale ca, ti yɛn na gbɔɔn wa Yahazi ca. Pe yɛn nari nuru wa Sowari ca, fɔ ma saa gbɔn wa Horonayimu ca, fɔ ma saa gbɔn wa Egilati Shelishiya laga ki na; katugu ali yɛɛ Nimirimu laga tɔnmɔ pi waga fun.

³⁵ Yawe Yɛnnɛlɛ lo li yo ma fɔ: «Mbele pe maa saara sogoworo woo wa sunzara nda wa tinndiye pe na ti na, konaa mbele pe maa wusuna nuwo taan sori pe yarisunndo ti kan, mi yaa ka pe tɔngo pew wa Mowabu tara ti ni.»

³⁶ Ki kala na, na nawa pi tanga na na Mowabu cɛnlɛ woolo naa Kiri Hareseti ca fɛnnɛ pe wogo na, paa yɛgɛ nɔga na lere ma kaa wele win kunwɔ na, katugu yarijɛnde nda fuun pàa gbogolo pe yɛɛ kan, tì wɔ pe kɛɛ.

³⁷ Pe ni fuun pe yinrɛ tì kulu, pe siyɔɔlo pe ni fuun pɛ kulu, pɛ njɛlewe gbɔn pe keyɛn yi ni fuun yi na, ma jatere piriwɛn yariɔrɔ le pe yɛɛ na.

³⁸ Kunwɔ gbeere ti yɛn na yinrigi wa biriyinrɛ ti ni fuun ti go na, wa Mowabu tara konaa wa katoro ti ni; katugu mì Mowabu tara ti ya paa yɛgɛ nɔga na pe ma cɔgo yaari, nɔga lere woro na jaa ki na. Yawe Yɛnnɛlɛ lo li yo ma.

³⁹ E, Mowabu tara ti to! Yaa gbele! Mowabu cɛnlɛ woolo pɛ punɔgo le, fɛɛɛɛ nda tì pe yigi ti kala na. Mowabu cɛnlɛ woolo pe kala li pye titegere kala konaa sunndo kɔngɔ gbɔgɔ tara woolo mbele fuun pe yɛn ma pe maga pe yeri.

⁴⁰ Pa Yawe Yɛnnɛlɛ li yo yɛɛn fɔ: «Wele, ki yaa ka pye paa yɔn yɛn, nɔ wì yiri maa kanwira ti jaraga Mowabu tara ti go na.

† 48:32 48:32: Sibina ca ɛɛɛɛn kɛɛ, ko kɔrɔ wo yɛn Sibina ca fɛnnɛ.

⁴¹ Keriyoti ca pège sho, ma malaga sigeyinre ti sho;
ko pilige ko ni, Mowabu tara malingbɔɔnlo kotogofenne pe nawa pi yaa
ka tanga pe na,
paa jele ɲa wila jaa mbe se wi yen.

⁴² Mowabu cenle woolo pe yaa tongo pew, pe se pye naa cenle lo la,
katugu pè pe yee yirige ma we Yawe Yenɲele li yegɛ sɔgɔwo.

⁴³ Sunndo kongo, naa wegbɔgo tijugo konaa mere
to ti yen wa ye yegɛ, yoro Mowabu cenle woolo wele. Yawe Yenɲele lo li
yo ma.

⁴⁴ ɲa kaa fee sunndo kongo kagala ke yegɛ,
wo yaa sa to wegbɔgo tijugo ni,
ɲa ka yiri wa wegbɔgo tijugo ki ni,
mere yaa wo yigi;
katugu yele na ni mi yaa Mowabu cenle woolo pe kapere ti fɔgo ton pe na,
mi yaa yiri pe kɔɔgo.
Yawe Yenɲele lo li yo ma.

⁴⁵ Mbele paa fee, a pe fanɲga kɪ saa ko,
pè saa yere wa Eshibon ca yinne pi ni.
Een fɔ kason janri ma yiri wa Heshibon ca ki ni,
kason yinne yiri wa wunlunana Sihon wi wunluwo go ki ni,
ki yen na Mowabu tara kanɲgara na lara ti sori,
na tinne yirigefenne pe yunɲɔɔgo ki sori†.

⁴⁶ ɔɔɔgo yen ye wogo, yoro Mowabu cenle woolo wele!
yoro mbele cenle na li yen yarisunngo Kemoshi ki woolo, pè ye tongo;
katugu pè ye pinambiile naa ye sumborombiile pe yigi kasopiile,
ma kari pe ni tara ta yegɛ ni.

⁴⁷ Een fɔ wa wagati ɲa wila paan wa wi ni,
mi yaa ka kɔɔgo mbe Mowabu cenle woolo pe tegɛ wa pe censaga
kongbanɲga ki ni.
Yawe Yenɲele lo li yo ma.»

Kiti kongo senre nda tila yo ma wa Mowabu tara ti na, pa ti ko na ki
laga ɲga ki ni.

49

*Yenɲele yon senre nda tila yo
Amo cenle woolo pe wogo na*

¹ Senre nda tila yo Amo cenle woolo pe wogo na.

Pa Yawe Yenɲele li yo yeen fɔ:

«Naga yen ma, pinambyo woro Izirayeli wi yeri wi le?

Naga yen ma, kɔɔgo lifo woro wi yeri wi le?

Yinɲi na, a yarisunngo Milikomu ki gbogofenne pè si pan ma Gadi tara ti
sho?

Yinɲi na, a Amo cenle woolo pè si pan ma cen wa Gadi tara cara ti ni?»

² Yawe Yenɲele lo li yo ma fɔ: «Ki kala na, ye wele, piliye ya yen wa na
paan,

mi yaa ka ti paa malaga kongolo nuru Amo cenle woolo pe cagbogo Araba
ki mege ni.

Ki yaa ka pye kataga mbe koro waga,

† 48:45 48:45: Nga ki yo fɔ: Na tinne yirigefenne pe yunɲɔɔgo ki sori, ko koro wo yen mbe le wa
Mowabu tara ti kongolo ke na fɔ sa gbɔn wa ti nandogomo, wa yanwira lara ti na.

ki kanngaga na kapire ti yaa ka sogo kason ni.
Pa kona mbele paa Izirayeli woolo pe tara ti sho pe yeri,
Izirayeli woolo pe yaa sari sho pe yeri fun.»
Yawe Yenhele lo li yo ma.

3 «Eshibon ca woolo yaa gbele, katugu pe Ayi ca ki jogo!
Araba ca woolo, yaa jorogi,
ye jateri piriwen yariporo le;
yaa fee yaa tooro tooro yaa ca ki mbogo ki mari.
Katugu pe yaa ka yarisunngo Milikomu ki yigi mbe kari ki ni kulowo ni,
naa ki saraga wofenne konaa ki tara teele pe ni.
4 Yoro mbele ye yiri ma je, yingi na ye nee ye yee gbogo ye gbunlundere
ti kala na,
ye gbunlundere tara tanra ti kala na?
Ye ye jigi wi taga ye yarijende ti na ma yo fo:
«Ambo wi mbe ya pan mbe to we na?»
5 Ye wele, mi yaa sunndo kongwa wa ye na;
we fo, Yawe Yenhele na yawa pi ni fuun fo, lo li yo ma.
Ki sunndo kongwa ki yaa pan mbe yiri ye kee ki ni fuun ki na;
pe yaa ka ye ni fuun nungba nungba ye puru, ye yaa ka kari ye ye ye ye
ye karisara.
Lere kpe se ka ta mbe mbele paa fee pe gbogolo.
6 Een fo ko pungo na, mi yaa ka songoro mbe Amo cenle woolo pe tere wa
pe censaga kongbannga ki ni.» Yawe Yenhele lo li yo ma.

*Yenhele yon senre nda tila yo
Edomu cenle woolo pe wogo na*

7 Senre nda tila yo Edomu tara ti wogo na.
Yawe Yenhele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo:
«Naga yen ma, kajenne woro wa Tema tara ti ni naa wi le?
Naga yen ma, yerifenne pe yerewe jembe pi ko wi le?
Tijinliwe fenne pe tijinliwe pi ko wi le?
8 Yoro Dedan ca fenne, ye pungo le yaa fee,
ye kari ye sa lara fo wa yanwira were ti nawa!
Katugu mi yaa Ezawu setirige piile pe tongo,
ko wagati wo mi yaa pe kapere ti fogo ton pe na.
9 Na ezen pire cofenne pele ka pan wa ye yeri,
ali ezen pile nungba pe se ka lo toro pe yee pungo na.
Na yoolo paga pan wa ye yeri yembine,
yaraga nga fuun ka pe ndanla, ko pe yaa le.
10 Een fo mi wo na, mi yaa Ezawu setirige piile pe gbori mbe pe kee ki
yaga waga;
mi yaa pe lasara ti yirige funwa na,
pe se ka ya lara naa.
Pe setirige piile, naa pe sefenne konaa pe cenyenle pe ni, pe yaa ka tongo,
wa kpe se ka koro pe ni, na wi yaa yo fo:
11 «Yaga kaa ye pijiriwele poro wogo ko gbele,
muwi mi yaa la pe baro;
ye nannganjaala pe pe jigi wi taga na na!» »
12 Pa Yawe Yenhele li yo yeen fo: «Ye wele, mbele kiti wi sila to pe na
mbe pe kan pe wo wa na nannganwa wojenne li ni, poro yaa wo wa li

ni. Eɛn fɔ yoro wo na Edomu cɛnlɛ woolo, yɛ yɛn naga sɔnri yɛ yaa koro mbajolɔwɔ wi lɛ? Ayoo, yɛ sɛ koro mbajolɔwɔ. Yoro fun yɛ yaa wɔ wa ki wɔjɛnnɛ li ni.

¹³ Katugu mɪ wugu na yɛɛra mɛgɛ ki na, Yawe Yɛnnɛlɛ lo li yɔ ma, fɔ Bozira ca ki yaa pyɛ sunndo kɔngɔ laga, mbe pyɛ tifagawa yaraga, naa kataga konaa laga nɔa ki danga. Ki kanngara na cara ti ni fuun ti yaa ka pyɛ katara fɔ sanga pyew.»

¹⁴ Mɪ sɛnrɛ ta logo ma yiri wa Yawe Yɛnnɛlɛ li yeri, li pitunɔ wa torogo wa cɛngɛlɛ kɛ yeri wi saga yɔ kɛ kan fɔ: «Yɛ yɛ yɛɛ gbogolo yɛ yiri Edomu tara ti kɔrɔgɔ, yɛ yiri yɛ sa to ti na malaga ni!»

¹⁵ «Edomu cɛnlɛ woolo, mɪ yaa ti yɛ kologo cɛngɛlɛ kɛ ni fuun kɛ sɔgɔwɔ, mɪ yaa ti sɛnwɛɛ piilɛ paa yɛ tifaga.

¹⁶ Fyɛrɛ nda leelɛ paa fyɛ yɛ yɛgɛ konaa yɛ yɛɛ gbɔgɔwɔ pi ni ti yɛ punɔgɔ, yoro mbele yɛ yɛn ma cɛn wa waliwɛrɛ ti ni, yoro mbele yɛ yɛn ma cɛn wa tinndiyɛ pɛ go na.

Eɛn fɔ ali na yaga sa yɛ sɛrɛ ti pɔ fɔ wa lɛgɛ, wa naayeri mbe wɛ yɔn wi na,

mɪ yaa yɛ tirigɛ mbe yiri wa.»

Yawe Yɛnnɛlɛ lo li yɔ ma.

¹⁷ «Edomu tara ti yaa ka tɔngɔ mbe koro waga. Mbele fuun pɛ yaa kaa tooro wa ti tanla, pɛ yaa kaa kawa mbaa wofegɛlɛ wiin ti jɔlɔgɔ kagala kɛ ni fuun kɛ kala na.

¹⁸ Sodumu ca naa Gomɔri ca konaa ti kanngara na cara ti ni tila tɔngɔ yɛgɛ nɔa na, pa Edomu tara ti yaa ka pyɛ ma. Yawe Yɛnnɛlɛ lo li yɔ ma. Lɛrɛ kpɛ sɛ ka cɛn wa ti ni naa, sɛnwɛɛ pyɔ kpɛ sɛ ka tugu wa ti ni.»

¹⁹ Yawe Yɛnnɛlɛ li yɔ fɔ:

«Wele, yɛgɛ nɔa na jara wi ma yiri wa Zhuriden gbaan yɔn kɔlɔgɔ ki ni, mbe sa to yaayoro ti na wa nangbɔngɔ tiyɔngɔ ka ni, pa mɪ yaa ka Edomu cɛnlɛ woolo pɛ puro ma fun, mbe pɛ yirigɛ wa pɛ tara ti ni lɛ ki yɔngɔlɔ nungba kɛ ni. Mɪ jatɛ mɪ yaa ka lɛrɛ wa wɔ mboɔ tɛgɛ pɛ go na; naga yɛn ma, ambo wi mbe ya mboɔ yɛɛ taanla na ni? Ambo wi mbe ya mbanla yewɛ na yɔn sɛnrɛ ti ni? Yɛkɛlɛwɛ wiwiin wi mbe ya yɛrɛ mbanla sigɛ?»

²⁰ Ki kala na, Yawe Yɛnnɛlɛ li kagala nɛgɛlɛ kɔn ma tɛgɛ Edomu cɛnlɛ woolo pɛ wogo na,

konaa kagala nɛgɛlɛ li gbɛgɛlɛ mbe pyɛ Tema ca fɛnnɛ pɛ na, yɛ kɛ logo! Ki woro na lɛrɛ kɔɔn shyɛn, pɛ yaa ka pɛ yigi mbe pɛ tilele mbe kari pɛ ni paa simbapiilɛ yɛn, mbele fannga woro pɛ ni.

Ki woro na lɛrɛ kɔɔn shyɛn, pɛ yaa ka pɛ tara ti tɔngɔ mberɪ yaga waga.

²¹ Pɛ tolo li tinmɛ pi yaa ka ti tara ti yɛgɛyɛgɛ;

pɛ yaa kaa pɛ gbɛlɛgɛ ki nuru fɔ wa Kɔgɔjɛ yɛɛn wi na.

²² Yɛ wele, ki yɛn paa yɔn yɛn, nɔa wi yiri na toro wa naayeri,

wuu kanwira ti sanga mari jaraga wa Bozira ca ki go na.

Ko piligɛ ko ni, Edomu tara malingbɔɔnlɔ kotogofɛnnɛ pɛ nawa pi yaa ka tanga pɛ na,

paa jɛlɛ nɔa wila jaa mbe sɛ wi yɛn.

*Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ nda ti yɔ
Damasi ca ki wogo na*

²³ Senre nda tila yo Damasi ca ki wogo na.
 «Hamati ca naa Aripadi ca fenne pè fere sho,
 katugu pè senpere ta logo.
 Pe sunndo wila koon pe na,
 pe jatere wi piri pe na,
 paa kogoje tonmo mba pi maa yinrigi na tuun pila ya sinle pi yen.

²⁴ Damasi ca fenne pe fannga ki ko,
 pè pungo le na fee.
 Pe yen na seri fyere ti na,
 jatere piriwen naa jologo yen pe na,
 paa jele na wila jaa mbe se wi yen.

²⁵ Ki panwa pan mele, a pè sigi ca nga ki yaga,
 ki ca nga ki mege ki gbogo we,
 ko nga mila pye na yogori ki kala na we?

²⁶ Ki kala na, pe lefonmbolo pe yaa ka toori mbe ku wa pe katoro ti ni,
 ko pilige ko ni, pe malingboonlo pe ni fuun pe yaa ka ku.
 Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma.

²⁷ Mi yaa kason le Damasi ca mbogo ki ni mbege sogo;
 ki kason ki yaa Beni Hadadi wunluwo yinre ti sogo.»

*Yenjele yon senre nda tila yo
 Kedari cenle woolo naa Hazori ca
 tara woolo pe wogo na*

²⁸ Senre nda to tila yo Kedari cenle woolo pe wogo na konaa Hazori ca
 tara woolo pe wogo na, to nda Babiloni tara wunlunana Nebukanezari
 wila malaga gbon ma ya ti ni we.

Pa Yawe Yenjele li yo yen fo:
 «Ye yiri ye sa to Kedari cenle woolo pe na,
 ye sa tara ti yonlo yirisaga ke woolo pe tongo.

²⁹ Ki daga juguye pe pe paara yinre naa pe yaayoro ngbeleye yi koli,
 pe pe paara yinre ti tonpaara naa pe tuguro konaa pe yongomeye pe koli.
 Leele paa gbele pe na fo: «Fyere kagala ke yen ye kee ki ni fuun ki na!»

³⁰ Yaa fee, yoro Hazori ca fenne wele!

Yaa kee fyelege na!

Ye sa lara fo wa waliwere ti nogo!

Yawe Yenjele lo li yo ma.

Katugu Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi ka kon ma tge ye mege
 ni,
 wi kala la gbegele ye mege ni.

³¹ «Ye yiri ye sa to cenle la woolo na, mbele pe yen yeyinge na,
 cenle na li woolo pe yen ma cen pow kan gbanga fu pe na,
 Yawe Yenjele lo li yo ma.
 Koro woro pe ca mbogo yeyongo ki na, sogoyaraga woro ki na;
 pe yen ma cen wa pe ye.

³² Pe juguye pe yaa ka pe yongomeye pe koli
 mbe pe yaayoro ngbeleye lege yi koli mbe kari ti ni.
 Mi yaa ka pe fe mbe pe jaraga kee ki ni fuun ki na,
 ki leele mbele pe ma pe siyo wi kanagara ti kulu we.
 Mi yaa jologo wa pe na mbe yiri kee ki ni fuun ki na.
 Yawe Yenjele lo li yo ma.

³³ Hazori ca tara ti yaa ka pye dabaala larasaga,
mbe jɔɔ mbe koro waga fɔ sanga pyew.
Lere kpɛ se ka cɛn wa ti ni naa,
senwee pyo kpɛ se ka tugu wa ti ni naa.»

Yɛnɛɛlɛ yɔn sɛnrɛ nda tila yo

Elamu tara ti wogo na

³⁴ Zhuda tara wunlunaŋa Sedesiyasi wi wunluwɔ pi lesanga wi ni, sɛnrɛ
nda to Yawe Yɛnɛɛlɛ lɛa kan Yɛnɛɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɔ Zheremi wi yeri
Elamu tara ti wogo na, ma yo fɔ:

³⁵ Yawe Yɛnɛɛlɛ na yawa pi ni fuun fɔ, pa li yo yɛɛn fɔ:
«Wele, mi yaa Elamu tara woolo pe sandiga ki kaari,
ko ŋga ki yɛn pe fanŋga ye.

³⁶ Mi yaa tifeleyɛ tijɛrɛ yirige mbe wa Elamu tara ti na,
mbe yiri wa naayeri wi go tijɛrɛ ki ni fuun ki na.
Mi yaa Elamu tara woolo pe fɛ mbe pe jaraga kɛɛ ki ni fuun ki na,
tara to ta se ka koro, na pee Elamu tara woolo pe gbɔn mbe pe jaraga mbe
kari wa pe ni.

³⁷ Mi yaa ka sunndo kɔngɔ wa Elamu tara woolo pe na mbe ti paa seri pe
juguye pe yɛgɛ sɔɔwɔ,
poro mbele pe yɛn na pe gbosaga jaa we.

Mi yaa ka jɔlogo wa pe na, na nanɗbanwa gbɔɔ pi kala na.

Yawe Yɛnɛɛlɛ lo li yo ma.
Mi yaa ka pe purɔ tokobi ni,
mbe sa pe tɔngɔ mbe pe kɔ pew.

³⁸ Mi yaa ka Elamu tara wunlunaŋa wo naa wi legboɔlo pe tɔngɔ mbe pe
wɔ wa,
mbe silan wunluwɔ jɔngɔ ki tɛgɛ wa Elamu tara.

Yawe Yɛnɛɛlɛ lo li yo ma.

³⁹ Ɛɛn fɔ wa wagati ŋa wila paan wi ni,
mi yaa ka sɔngɔ mbe Elamu tara woolo pe tɛgɛ wa pe cɛnsaga
kɔnɗbanŋga ki ni;
Yawe Yɛnɛɛlɛ lo li yo ma.»

50

Babilɔni tara ti tɔngɔkala

kɔnaa Izirayeli woolo pe shɔkala

¹ Sɛnrɛ nda Yawe Yɛnɛɛlɛ lɛa kan Yɛnɛɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɔ Zheremi wi
yeri Babilɔni ca kɔnaa Babilɔni tara ti wogo na tori nda.

² «Ye saga sɛnrɛ nda ti yari wa cɛngɛɛ sanŋgala ke sɔɔwɔ,
ye ti keri logo!

Ye kacɛn wa yirige wa naayeri mbege yari!

Yaga kari lara, yeri yo fɔ:

«Babilɔni ca pɛgɛ shɔ,

ki yarisunŋgo Beli ki fɛrɛ shɔ,

ki yarisunŋgo Merodaki† ki sunndo wɔ kɔn ki na.

Pe yarisunndo ti fɛrɛ shɔ,

yaara yanlɛrɛ nda pe maa gbogo, ti sunndo wɔ kɔn ti na.

† 50:2 50.2: Babilɔni tara fɛnnɛ pe yarisunndo mere to ta lari nda Beli kɔnaa Merodaki; Eza 46.1.

3 Katugu cənle la woolo yən na yinrigi wa yonloparawa kameŋge kɛɛ yeri
na paan mbe to pe na,
mbe tara ti joŋo mberi yaga waga.
Lere kpɛ se ka pye wa ti ni naa,
senwee piile poro naa yaayoro ti ni, pe yaa ka fe mbe kari.» »

4 Yawe Yennɛle lo li yo ma fo:
«Ko piliye yo ni, konaa ki wagati wi ni,
Izirayeli woolo naa Zhuda tara woolo pe yaa ka pinle mbe songoro mbe
pan;
pe yaa kaa gbele mbaa tanri mbaa paan,
mbe pan mbe Yawe Yennɛle, pe Yennɛle li lagaja.
5 Pe yaa ka yewe Siyon ca konɔ li wogo na,
pe yaa ka kanŋa mbe yegɛ wa wa ki yeri.
Pe yaa ka yo fo ye pan we mara Yawe Yennɛle li na,
mbe yon finliwɛ mbakoo le li ni, mba lere se ka fɛgɛ pi na fyew.
6 Na woolo paa pye paa simbanŋbelege yən, nga ki punŋo,
pe konrifennɛ paa pe punŋo,
ma ti a paa yanri na toro wa yanwira ti na.
Pe ma yiri yanwira ta go na mbe kari tinndi wa go na,
ma fɛgɛ pe simbanŋbonŋo ki na.
7 Mbele fuun ka sa fili pe ni, pe ma to pe na na pe kaa;
pe juguye paa pye na yuun fo:
«We woro joŋofennɛ,
katugu poro pɛ kapege pye Yawe Yennɛle li yegɛ na,
lo na li yən pe censaga mbe yala kasinŋge ki ni,
konaa ma pye Yawe Yennɛle na pe teleye pe jigi wila pye li na we.»

8 «Ye fe ye yiri wa Babiloni ca ki ni,
ye yiri wa poro Kalide tara fennɛ pe tara ti ni,
ye fyɛɛle ye keli yegɛ, paa yegɛ nga na sikapennɛ ma kaa fyɛɛle ma keli
simbanŋbelege yegɛ we.

9 Katugu mi jate mi yaa ka cɛngɛle tugbonŋolo kele woolo sun mbe pe
yirige mbe pe gbogolo ke yɛɛ na,
mbe yiri wa yonloparawa kameŋge kɛɛ tara ti ni mbe pe wa Babiloni tara
ti na.

Pe yaa ka yere malinje wi na mbe to Babiloni tara ti na mberi sho.
Pe wangala ke yən paa malingboon welɛwɛ kɛɛ sinŋe fo wangala yən,
wila kari malaga na mbe songoro waga.

10 Pe yaa ka Babiloni tara yaara ti ni fuun ti koli mbe kari ti ni,
ti kolifennɛ pe yaa ti koli mbe sa tin ti na. Yawe Yennɛle lo li yo ma.

11 Ee, yaa yɔgori, yaa nayinmɛ nii,
yoro mbele yānla woolo pe san ma pe yaara ti koli we.
Ee, yaa yeni yaa kanni paa no yirifonŋo yən, ɲa wi yən naniwɛ pa ni,
yaa gbele paa sofile yən, ɲa wi yən fanŋa ni.

12 Ki kala na, fɛrɛ gbɔro ye no ca ki ta,
yɛ se tara nda ni, fɛrɛ ti yigi.
Ye wele, to ti yən cɛngɛle ke ni fuun punŋofɔ we,
ma pye gbinri, naa lawaga tara konaa tara nda ti yən waga.»

¹³ Yawe Yennεle li nangbanwa gbɔɔ pi kala na, lere se ka sa cɛn wa ti ni naa,
tara ti ni fuun ti yaa ka jɔɔ mbe koro waga.
Lere ɲa fuun wi yaa ka toro le Babiloni ca ki tanla, ki yaa to ki fɔ wi yɔn na,
fɔ wila wofegele wiin ki jɔɔɔ kagala ke kala na.

¹⁴ Yoro sandira wɔnfenne ye ni fuun,
ye yere malinje wi na ye Babiloni ca ki maga.
Yaa ki wɔnni ye wangala ke ni,
yaga ka la kpe yaga;

katugu pɛ kapege pye Yawe Yennεle li na.

¹⁵ Yaa malaga kɔɲɔɔ waa ca ki na kɛɛ ki ni fuun ki na!

Koni ca woolo pɛ pe yɛɛ le pe juguye pe kɛɛ.

Pe sanɲazoye pɛ toori,

pe ca ki malaga sigembogo kɔ toori,

katugu Yawe Yennεle lo li yen na kayanga woo pe ni.

Ye ye kayanga ki wɔ pe ni!

ɲga paa pye sanmbala pe na, yege yɔɲɔ pye pe na!

¹⁶ Ye yariluguro lugufenne pe wɔ wa Babiloni ca ki ni,

yarilire kɔnfenne mbele pe maa kɔɔn mali kɔɲbene li ni yarilire kɔnsanga ni, ye pe wɔ wa ki ni.

Jɔɔwɔ pyefɔ wi tokobi legbogo ki kala na, pe ni fuun nungba nungba paa kee pe woolo pe kɔɔɔ,

pe ni fuun nungba nungba paa fee paa kee wa pe tara.

¹⁷ Izirayeli woolo paa pye paa sumbyɔ yen, ɲa wɔ punɔ.

Jaraye paa pye naa puro.

ɲa wila keli maa yigi maa ka, wo wi yen Asiri tara wunlunana we. ɲa wila kaa wi kajeere ti yaari punɔ na, wo wi yen Babiloni tara wunlunana Nebukanezari we.

¹⁸ Ki kala na, Yawe Yennεle na yawa pi ni fuun fɔ, Izirayeli woolo Yennεle le, pa li yo yɛɛn fɔ: «Wele, mi yaa ka yiri Babiloni tara wunlunana wo naa wi tara ti kɔɔɔ, paa yege ɲga na mila yiri Asiri tara wunlunana wi kɔɔɔ we.

¹⁹ Mi yaa ka sɔɲɔɔ mbe kari Izirayeli woolo pe ni wa pe tara ti ni;

pe lisara ti yaa ka pye wa Karimeli yanwiga ki na konaa wa Bazan tara ti ni.

Pe yaa ka li mbe tin wa Efrayimu tara yanwira to naa Galaadi tara yanwira ti na.

²⁰ Yawe Yennεle lo li yo ma fɔ: «Ko piliye yo ni, ko wagati wo ni, pe yaa ka Izirayeli woolo pe kajoɔɔ ki lagaja,

ɛɛn fɔ pe se kaga yan naa;

pe yaa ka Zhuda tara woolo pe kapere ti lagaja,

ɛɛn fɔ pe se kari yan naa;

katugu mbele pe yaa ka koro go na, mi yaa ka pe kapere ti kala yaga pe na.» »

²¹ Yawe Yennεle lo li yo ma fɔ:

«Ye yiri ye sa to Meratayimu tara ti na!

Ye sa to Pekodi ca woolo pe na!

Ye taga pe punɔ na ye pe gbo,

ye pe tongo pew.

Nga fuun mi yo ye kan, ye ki ni fuun ki pye.

²² Malaga tinme yen na yinrigi wa tara ti ni, jɔgɔwɔ gbɔɔ wi.

²³ E, dunruya wi ni fuun marito gbɔgɔ ko kɪ kaari ma jɔgɔ yɛɛn; koni Babiloni tara ti jɔgɔ ma koro waga wa cengele sanngala ke sɔgɔwɔ.

²⁴ Babiloni tara, mi penɛ le ma na, a lɔɔn yigi, ma sigi kala jɛn.

Ma juguye pɔɔn yan mɔɔ yigi,

katugu ma yiri na wiin mi ɲa Yawe Yɛnnɛle na ni.»

²⁵ Yawe Yɛnnɛle lili malingbɔnyaara ti tɛgesaga ki yɔn yenge, li malingbɔnyaara nda ti yaa li nanɗbanwa kala li pye, liri yirige funwa na;

katugu we Fɔ, Yawe Yɛnnɛle na yawa pi ni fuun fɔ lo tunɲgo yi, ɲga li yaa pye Kalide tara ti na.

²⁶ Ye yiri tara ti kɛɛ ki ni fuun ki na, ye pan ye to ti na, ye pe bondoolo pe yɔnrɔ ti yengele, ye pe yarijɛnde ti koli yeri gbogolo ti yɛɛ na, paa pe ma kaa yarilire pɔgɔlo gbogolo we. Yeri tongo pew, yaraga kpe ka ka koro wa.

²⁷ Ye pe malingbɔɔnlo jembele pe ni fuun pe gbo, ki yen ma yala pe tigi wa yaayoro ghosaga, ye pe kɔnlogi. Jɔlogɔ yen pe wogo, katugu pe pilige kɪ gbɔn, pe kapere ti fɔgɔ tɔnsanga wi gbɔn pe na.

²⁸ Mbele pɛ fe ma sho ma yiri wa Babiloni tara ti ni, yaa pe magala li nuru.

Pɛ pan naga senre nda ti yuun wa Siyɔn ca ma yo fɔ: «Yawe Yɛnnɛle, we Yɛnnɛle lili kayanga ki wɔ Babiloni tara woolo pe ni, lili sherigo gbɔgɔ ɲga pɛ jɔgɔ ki kayanga ki wɔ pe ni.»

²⁹ Ye sandiga wɔnfenne pe yeri pe pan pe to Babiloni ca ki na, mbele fuun pe sandiga wɔnmɔ pi yɛge jɛn we!

Ye malingbɔɔnlo cɛnsaga kan yege yɔn tɔn;

lere kpe ka ka fe mbe sho!

Ye pe sara mbe yala pe kapyegele ke ni;

ɲga pɛ pye, yege yɔngɔ pye pe na ma cɛ!

Katugu pɛ yiri yɛɛ gbɔgɔwɔ ni Yawe Yɛnnɛle li kɔrɔgɔ, ma yiri yɛɛ gbɔgɔwɔ ni lo na li yen Izirayeli woolo Yɛnnɛle kpoyi li kɔrɔgɔ.

³⁰ Ki kala na, pe lefɔnmbɔlo pe yaa ka toori mbe kuku wa pe katoro ti ni, pe yaa ka pe malingbɔɔnlo pe ni fuun pe gbo ki pilige ki ni. Yawe Yɛnnɛle lo li yo ma.

³¹ «We Fɔ, Yawe Yɛnnɛle na yawa pi ni fuun fɔ lo li yo ma fɔ:

Ye wele, mi yaa yiri ye kɔrɔgɔ, yoro Babiloni ca fenne wele, yoro mbele ye yen yɛɛ nagawa ni we!

Katugu ye pilige kɪ gbɔn, ye kapere ti fɔgɔ tɔnsanga wi gbɔn.

³² Mboro tara nda ma yen yɛɛ nagawa ni, ma yaa kurugo mbe to, lere se ta mbɔɔn yirige.

Mi yaa kason le ma cara ti ni,

kason ki yaa ki kanɲgara na lara ti ni fuun ti sogo.»

*Yenɲele lo li yen Izirayeli woolo
pe shofo we*

³³ Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo:
«Pe yen na Izirayeli woolo naa Zhuda tara woolo pe jolo.
Mbele fuun paa pe yigi kasopiile ma kari pe ni,
pè pe yigi ma pe yaga wa,
pè je mbe pe yaga paa kee.

³⁴ Een fo pe go shofo wi yen fannɲa ni,
wo ɲa pe yinri Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fo.
Li yaa ka yere pe kala li ni,
jango mbe yeyinɲge le wa tara ti ni,
konaa mbe yewerege wa Babiloni tara woolo pe na.»

*Ŋa Yenɲele làa kɔn mbe pye
Babiloni tara woolo pe wogo na*

³⁵ Yawe Yenɲele lo li yo ma fo:
«Tokobi wi yiri Babiloni tara woolo pe koroɲo!
Tokobi wi yiri Babiloni ca fenne pe koroɲo,
naa pe fannɲa fenne konaa pe kaɲenmbele pe koroɲo!

³⁶ Tokobi wi yiri Yenɲele yon senre yofenne yagbogolo yofenne,
pe pye paa tijinliwe fu fenne yen!
Tokobi wi yiri malingboonlo kotogofenne pe koroɲo,
pe sunndo wi kɔn pe na.

³⁷ Tokobi wi yiri pe shɔnye naa pe malaga gbɔnwotoroye pe koroɲo!
Tokobi wi yiri cengele sanɲgala ɲgele fuun ke yen wa pe sogowa ke
koroɲo,
pe pye paa jeele yen!
Tokobi wi yiri pe yarijende tegesara ti koroɲo,
pe pe yarijende ti koli pe kari ti ni!

³⁸ Wawa mbe yere pe lɔro ti na,
jango ti ta ti waga!

Katugu yarisunndo tara ri,
pe yaara yanlere tijangara nda ti yen fyere ni, ti pe go ki jɔgo pe na.

³⁹ Ki kala na, dabaala pe yaa ka pe tara ti pye pe censaga, konaa komboolo
pe ni;

konrosogoloye pe yaa kari pye pe censaga.
Lere se ka cɛn wa Babiloni ca ki ni naa,
ki yaa ka koro waga sanga pyew fo tetete.

⁴⁰ Ki yaa ka pye paa yeye ɲga na Yenɲele làa Sodomu ca, naa Gomori ca
konaa ki kanɲgara na cara ti tongo we;

Yawe Yenɲele lo li yo ma.
Lere kpe se ka cɛn wa ki ni naa,
senwee pyo kpe se katugu wa ki ni.

⁴¹ Ye wele, cɛnle là yiri wa yonloparawa kameɲge keɛ tara ti yeri na paan,
cɛnle gbene lali,

wunlumbolo fannɲa fenne yiri fo wa tara ti kosaga ki na na paan.

⁴² Sandira naa njaanra yen pe keɛ pèri yirige;
pè pe fo jɛɲge, paa lere yinriwe ta;
pe tinme pi yen paa kɔgoje tinme pi yen;
pe yen ma lugu shɔnye na,
pè gbegɛle malaga ki na paa lere nunɲba yen,
mbe pan mbe malaga gbɔn mboro Babiloni ca ma ni.

43 Babiloni tara wunlunana wigi senre ti logo,
 a wi wire ti si fanla wi na,
 wi sunndo wi kon wi na,
 wila jolo paa yege nga na jele selara ma kaa yiri wi ni we
 44 Ye wele, yege nga na jara wi ma yiri wa Zhuriden gbaan yon kologo ki
 ni,
 mbe sa to yaayoro ti na wa nangbongo tiyongo ka ni,
 pa mi yaa ka Babiloni tara woolo pe puro ma fun,
 mbe pe yirige wa pe tara ti ni ki yongolo nungba ke ni.
 Mi jate mi yaa ka lere wa wo mboo tege pe go na;
 naga yen ma, ambo wi mbe ya mbanla yewe na yon senre ni?
 Yekelewe wiwiin wi mbe ya yere mbanla sige.»

45 Ki kala na, Yawe Yenjele li kagala ngele kon ma tege Babiloni tara woolo
 pe wogo na,
 konaa kagala ngele li gbegele mbe pye poro Kalide tara woolo pe na, ye
 ke logo!
 Ki woro na lere kon shyen, pe yaa ka pe yigi mbe pe tilele mbe kari pe
 ni paa simbapiile yen, mbele fannga woro pe ni.
 Ki woro na lere kon shyen, pe yaa ka pe tara ti tongo mberi yaga waga.
 46 Babiloni tara nda pe sho, ki tinme pi yaa ka ti tara ti yegeyege;
 pe yaa kaa pe gbelege ki nuru wa cengele sanngala ke sogowo.

51

Babiloni tara ti yaa jologo gbogo ta

1 Pa Yawe Yenjele li yo yeen fo:
 «Ye wele, mi yaa tifelingbogo nga ki maa jogowo piin ka yirige mbe wa
 Babiloni tara ti na,
 mbege wa Levu Kamayi† ca woolo pe na.
 2 Mi yaa yarilire fefenne pele torogo wa Babiloni tara ti ni,
 pe sa pe fe paa yarilire yen,
 mbe yaara ti koli mbe tara ti yaga waga.
 Na jologo pilige ki ka ka gbon,
 pe yaa ka yiri kee ki ni fuun ki na mbe pan mbe to ti na.»

3 Yaga ka ti sandira wonfenne peri taga peri tile,
 yaga ka ti pe pe malaga gbondeere ti lesaga ta!
 Yaga ka pe lefonmbolo wa kpe yaga,
 ye pe malingbodonlo ngbelege ki tongo pew!
 4 Pe yaa ka welage mbe toori, mbe kuku wa Babiloni tara ti ni,
 pe yaa ka pe sugulo, pe gboolo pe toori wa Babiloni ca nawa kongolo ke
 ni.
 5 Katugu Izirayeli tara woolo naa Zhuda tara woolo pe Yenjele le,
 Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, lii kari mbe pe yaga paa nangunjaala
 yen;
 ali mbege ta pe kapere pye tara ti lagapyew ki ni Izirayeli woolo Yenjele
 kpoyi li na o.

† 51:1 51:1: Levu Kamayi koro wo yen mbele pe yiri na korogo pe kotogo ki ni, ko leele poro pe
 yen Babiloni tara woolo wele.

6 «Ye fe ye yiri wa Babiloni ca,
ye ni fuun nungba nungba ye fe ye ta ye sho,
jango yaga ka pinle mbe tongo ki ni ki kapege ki kala na,
katugu ko ki yen Yawe Yennele li kayanga wosanga we.
Li yaa pe sara mbe yala nga ki daga pe ni ki ni.

7 Babiloni tara tila pye Yawe Yennele li kee paa te wojenne yen;
tara lombondo woolo pe ni fuun pe wo wa li ni, a pe yege kila kanngi,
cengele ke li duven wi wo, ki kala na, yara ye ke ni.

8 Een fo Babiloni tara ti to le yongolo nungba ke ni fo ma jogo.

Yaa yungbogo senre yuun ki na,
ye were faworo lagaja pe sagbanra ti na,
kana ko yaa pe sagala.

9 Waa ki ngbanga ma Babiloni tara ti were pye,
een fo tii ya mbe sagala.

Ye pan weri yaga wa,
we ni fuun nungba nungba we kari we tara;
katugu ti kiti konkala li yiri ma gbɔn fo wa yennele na,
ma gbɔn fo wa kambaara ti na.

10 We yen ma sin yege nga na, Yawe Yennele ligi yirige funwa na;
ye pan waa Yawe Yennele, we Yennele li kapyegele ke yari wa Siyon ca.»

11 «Ye ye sandira wangala ke yonro ti wowa,
ye ye sanngbo wi yin ke ni!
Yawe Yennele li Medi tara wunlumbolo pe sun ma pe yirige,
katugu ligi kon maga tege mbe Babiloni tara ti tongo.
Yawe Yennele li yen na jaa mbeli kayanga ki wo,
mbeli kayanga ki wo li sherigo gbogo ki wogo na.

12 Ye kacɛn yaraga ka yirige wa naayeri Babiloni ca mboro ti jaanrikala li
mege ni!

Ye leele pele taga ca ki welefenne pe na,
ye korosi pyefenne yerege yerege ca ki na,
ye malingboonlo pele lara paa juguye pe singi,
katugu nga Yawe Yennele li kon ma tege,
nga li yo Babiloni ca woolo pe wogo na, li yaa ki pye.

13 Mboro Babiloni ca ye, mboro na ma yen ma cɛn wa gbaan gbenɛ† wi
yon na,
mboro na yarijende legere yen ma yeri,
ma kosanga wi gbɔn
ma java wi kee toro.

14 Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li wugu li yeera mege ki na, ma yo
fo:

«Kaselege ko na, mi yaa ti lelegere mbe pan poon yin paa gbato yen,
pe yaa kaa cew tawa kongolo waa ma mege ni.» »

15 «Yawe Yennele li tara ti da li yawa pi fannga na,
ma dunruya wi da li kajenne pi fannga na,
ma naayeri wi gbegele maa jaraga li tijinliwe pi fannga na.

16 Na li ka gbanla, tonngbo pi ma gbogolo pi yee na wa yennele na;
li ma ti kambaara ti ma yiri fo wa tara ti kosaga ma pan.

† 51:13 51:13: Gbaan gbenɛ na wi senre ti yo wo wi yen Efirati gbaan we.

Li ma yennele yengeme pye mbe ti tisaga ki ma pan,
li ma ti tifelege ki ma yiri wa ki censaga na gbɔɔn.

¹⁷ Ki pye ma, senwee piile pe ni fuun pe yen tijinliwe fu fenne, wa kpe si
kala jen;

te gbɔɔnenne pe ma yarisunndo nda gbegele, fere ma kaa pe yigi ti kala
na;

katugu ki yaara yanlere nda pe ma gbegele, ti maa leele fanla,
yinwege wonwon kpe woro ti ni.

¹⁸ Ki yaara ti yen wagafe, ma pye titegere yaara;

na pe kiti konwagati wiga ka gbɔɔn, pe yaa ka ko mbe wo wa.

¹⁹ Een fo Zhakobu setirige piile pe Yennele li woro paa ki yarisunndo ti
yen;

katugu lo li yaara ti ni fuun ti da.

Izirayeli woolo poro pe yen cenle na li yen li korogo ye.

Li mege koyi nga Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo.»

Babiloni tara wunluwo

pi yaa ka ko yegge nga na

²⁰ We Fo wi yo fo:

«Babiloni tara, maa pye na yeri paa tugumbolo yen, paa malaga
gbonyaraga yen;

mɔɔ tege ma cengele ke gbɔɔn ma ke tongɔɔ,

mɔɔ tege ma wunluwo tara legere tongo.

²¹ Mɔɔ tege ma shɔn wo naa shɔn lugufɔ wi ni pe tongo,

mɔɔ tege ma malaga gbɔɔnwoto wo naa wi fevo wi ni pe tongo.

²² Mɔɔ tege ma nambala naa jele pe tongo,

mɔɔ tege ma leleŋgbaara naa piile pe tongo,

mɔɔ tege ma pinambiile naa sumborombiile pe tongo.

²³ Mɔɔ tege ma yaayoro konrifenne naa yaayoro ngbeleye yi tongo,

mɔɔ tege ma falifenne naa pe nere nda ti maa fali ti tongo,

mɔɔ tege ma tara teele naa fanŋga fenne pe tongo.»

²⁴ Yawe Yennele lo li yo ma fo:

«Babiloni ca woolo naa Babiloni tara fenne pe ni fuun pe kapege nga pye
Siyon ca ki na,

mi yaa ki fogɔ ki ton pe na ye yegge sogowo.

²⁵ Wele, mboro Babiloni tara, mi naa mboro we yen we yee na,

mboro na ma yen paa yanwiga nga ki maa jogowo piin we!

Yawe Yennele lo li yo ma.

Mboro na maa pye na tara ti ni fuun ti tonri,

mi yaa na kee ki yirige ma na,

mboon konko mbe yiri wa walaga ki go na mboon jan,

mboon pye yanwiga nga ki yen na sori.

²⁶ Pe se ka sinndelege ta wa ma ni naa, mbe pye go yenle sinndelege,

nakoma mbe pye go ngo lesinndelege;

katugu ma yaa jogɔ mbe pye kataga fo sanga pyew.»

Yawe Yennele lo li yo ma.

²⁷ «Ye kacɛn yaraga ka yirige wa naayeri laga tara ti ni malaga gbongo ki
mege ni,

ye mbanlaga ki win wa cengele ke sogowo malaga gbongo ki mege ni;

ye cengele ke gbegele ye ke wa Babiloni tara ti na.

Ye ki wunluwo tara nda ti yeri ti mege ni:

Ararati, naa Mini, konaa Ashikenazi.

Ye malingboonlo teele yeri ye wa ti na,
ye yiri ti korogo shonye legere ni paa gbato yen.

²⁸ Ye cengele ke gbegele ye ke wa ti na,

naa Medi tara wunlumbolo pe ni,

naa pe tara teele naa pe fannga fenne pe ni,

konaa pe yen ma cen tara nda fuun go na ti ni.

²⁹ Tara ti yegeyege, ma tigile,

katugu nga Yawe Yenjele laa kon ma tege Babiloni tara ti wogo na, ko li
yen na piin.

Li yaa Babiloni tara ti jogo mberi yaga waga,

lere se ka pye mbe cen wa ti ni naa.

³⁰ Babiloni tara malingboonlo pe malaga gbongo ki yaga;

pe koro wa malaga sigeyinre ti ni.

Pe fannga ki ko;

pe kannga ma pye paa jele yen.

Pe juguye pe kason le wa pe censara ti ni,

ma pe ca mboro yeyonro ti sogoyaara ti kaari kaari.

³¹ Mbele paa fee, paa fee na finli pe yee ni,

Pitunmbolo paa fee na finli pe yee ni,

jango mbe saga yo Babiloni tara wunlunana wi kan,

fo poo ca ki sho kee ki ni fuun ki na.

³² Pe torosara ti sho,

ma kason le lora yon yan ki ni,

malingboonlo pe sunndo wi kon pe na.

³³ Katugu Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, Izirayeli woolo Yenjele, pa
li yo yeen fo:

<Babiloni ca ki pye paa yarilire sunsaga yen,

wagati na ni pe maa ki tangala we.

Sanni jenri, yarilire sunsaga wi yaa gbom ki na, pe yaa ki tongo.> »

Yenjele li yaa li woolo

pe kayanga ki wo

³⁴ «Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi we ka ma we ko pew;

wi we pye paa leyaraga yen, nga ki koro waga.

Wi we yoli paa yarifelege ma kaa lere yoli we,

wuu fungbolo li yin we yarijende tiyonro ti ni,

kona mee we wa fo lege.

³⁵ Tege naa jogogo nga Babiloni tara woolo pe taga we na,

Yenjele sa ti ki foggo mbe ton pe na!

Siyon ca woolo poro pe yo ma.

Babiloni tara fenne pe we gbo ma we kasanwa mba wo,

Yenjele sa ti ki foggo mbe ton pe na!

Zheruzalemu ca woolo poro pe yo ma.»

³⁶ Ki kala na, pa Yawe Yenjele li yo yeen fo:

«Ye wele, mi yaa yere ye kala li ni,

mi yaa ye kayanga ki wo ye kan;

mi yaa Babiloni tara logbogo tonmo pi waga,

mbe pulugo ki waga.

³⁷ Babiloni ca ki yaa tongo mbe pye sinndeeɛ gbogolosaga, mbe pye kombokara ti cɛnsaga. Pe yaa kaa kawa ki na konaa mbaa tɛɛ ki na, lere kpe se ka cɛn wa ki ni naa.

³⁸ Ca woolo pe yɛn na kuunru ja paa jara yirifonmbolo yɛn, pe yɛn na gbele ja paa jara piile yɛn.

³⁹ Na pe jogo wiga ka yiri pe ni jɛnge sanga ɲa ni, pa kona mi yaa sɔgolo gbolo gbɛɛle pe kan; mi yaa pe kan pe wo pe tin fo pe yɛɛ kila kanngi, mbe ti paa yɔgɔri.

Ko pungo na, pe yaa wonlowo pa wonlo mba pe se yiri pi na naa fyew; Yawe Yɛnɲɛle lo li ma.

⁴⁰ Mi yaa pe yigi mbe tigi pe ni wa pe gbosaga, paa yɛɛ ɲga na pe ma kari simbapyo ni wa wi gbosaga we, paa yɛɛ ɲga na pe ma kari simbapɛnɛ naa sikapɛnɛ ni pe gbosaga we.»

*Babiloni tara woolo
pe yungbɔgɔɔ sɛnrɛ*

⁴¹ E, Sheshaki† ca ko pɛ sho ma!

Ko ɲga dunruya lombongo woolo paa pye naga sɔnni, ko ki kari yɛɛn gbari!

Ki pye mɛɛ, a Babiloni ca ki si pye laga ɲga pɛ tongo cɛngɛɛ ke sɔgowa?

⁴² Kɔgɔje wi yiri ma Babiloni ca ki li, wi tonmo mba pi maa yinrigi na tuun, pi ca ki ton pew.

⁴³ Babiloni tara cara ti jɔgɔ ma koro waga, tara ti pye lawaga, naa laga ɲga tonmo woro wa; ti yɛn tara nda lere se cɛn wa ti ni naa, sɛnwee pyo kpe se ka toro wa ti ni naa.

⁴⁴ We Fo wi yo fo:

«Mi yaa ka yiri Babiloni tara yarisunngo Beli† ki kɔrɔgɔ; yaara nda ki yoli, mi ya kari tile mberi wo wa ki yon. Cɛngɛɛ sanɲgala ke se kaa kee ki kɔrɔgɔ mbaa ki gbogo naa; Babiloni ca malaga sigembogo ki yaa ka toori.

⁴⁵ Na woolo, ye fe ye yiri wa Babiloni ca ki ni, ye ni fuun nungba nungba ye ye yɛɛ go sho, ye lali Yawe Yɛnɲɛle li nanɲbanwa kala li ni.

⁴⁶ «Sɛnrɛ nda ye yaa logo laga tara ti ni, yaga ka ti ti ye wire ti fanla ye na, nakoma mbe ye sunndo wi kon ye na; katugu yɛɛ la ni, tinme pa ma yiri, yɛɛ la yeɛ ni, tinme pa yeɛ ma yiri. Lewɛɛwe kapyere ti yaa ka lɛɛ laga tara ti ni, to wa yaa ka yiri to wa yeɛ kɔrɔgɔ.

⁴⁷ Ki kala na, piliye ya yɛn wa na paan, mi yaa ka yiri Babiloni tara yarisunndo ti kɔrɔgɔ; tara woolo pe ni fuun pe yaa ka fɛɛ sho, pe gbolo pe ni fuun pe yaa ka toori tara ti na wa ca ki ni.

⁴⁸ Naayeri wo naa tara ti ni konaa ti nawa yaara ti ni fuun ti ni, ti yaa kaa yɔgɔrimo konɲolo waa Babiloni ca ki wogo na; katugu jɔgowa pyefɛnne pe yaa ka yiri wa yonloparawa kamɛnɲɛ kɛɛ ki yeri mbe pan mbe to ki na.»

† 51:41 51:41: Sheshaki ca ko nungba ko pe yinri Babiloni ca ye. † 51:44 51:44: Beli wila pye Babiloni tara fenne poro yarisunngo; Eza 46.1; Zhere 50.2.

Yawe Yennɛle lo li yo ma.

Yennɛle yɔn sɛnrɛ yofɔ wi sɛnyoro

⁴⁹ Babiloni tara woolo pe daga mbe toori fun Izirayeli tara woolo mbele pɛ gbo ma jaanri pɛ kala na,

paa yɛgɛ ɲga na Babiloni tara woolo pɛ leele pe gbo ma pe jaanri tara lombondo ti ni we.

⁵⁰ Yoro mbele yɛ sho tokobi wi kɛɛ,

yaa kee yaga ka yere!

Mbe ye ta taleere wa lege, yaa sɔnri Yawe Yennɛle li na,
Zheruzalemu ca wogo ki pye wa ye kotogo na.

Yennɛle woolo pe sɛnyoro

⁵¹ Fɛrɛ la we yigi, naa waa pye na we tɛgɛle sɛnrɛ ti nuru we,

fɛrɛ tila we go ki sogo we na,

katugu tara ta yɛgɛ woolo pan ma ye wa Yawe Yennɛle li go ki lajɛndɛ kpoyi ti ni.

Yennɛle li sɛnyoro

⁵² «Ki kala na, piliye ya yɛn wa na paan,

mi yaa ka yiri pe yarisunndo ti kɔrɔgɔ,

leele mbele pɛ gbɔn ma wɛlɛgɛ,

pe yaa kaa jɛɛn wa tara ti ni lagapyew.

Yawe Yennɛle lo li yo ma.

⁵³ Ali na Babiloni ca ki ka lugu mbe kari fɔ wa yennɛle na,

ali na ki ka sa malaga sigeyinrɛ kan wa, nda lere se ya gbɔn ti na,

kona ki ni fuun, mi yaa jɔgɔwɔ pyɛfɛnnɛ pele yirige mbe wa ki na»;

Yawe Yennɛle lo li yo ma.

⁵⁴ Jɔrɔgɔmɔ pa yɛn na yinrigi wa Babiloni tara ti ni na sagawa jaa,

jɔgɔwɔ pyɛgɛ tinmɛ gbɔɔ yɛn na yinrigi wa ki Kalide tara fɛnnɛ pe tara ti ni.

⁵⁵ Katugu Yawe Yennɛle li yɛn na Babiloni tara ti tɔnri,

li yaa ti pe tinmɛ gbɔɔ pi kɔ.

Pe juguye pe yɛn na tinmɛ gbɔɔ yinrigi paa kɔgɔje tɔnmɔ mba pi maa yinrigi na tuun pi yɛn,

pe tinmɛ pi yɛn paa tɔnngbɔɔ mba pi yɛn na tinni ɲgbanga pi yɛn.

⁵⁶ Ee, jɔgɔwɔ pyɛfɔ wa yɛn na paan ca ki kɔrɔgɔ,

wi yɛn na paan Babiloni ca ki kɔrɔgɔ.

Wi ki malingbɔɔnlo kotogofɛnnɛ pe yigi,

pe sandira ti kaari,

katugu Yawe Yennɛle lo li yɛn Yennɛle na li maa leele pe sara,

li yaa ka lere nungba nungba pyew wi sara mbe yala ɲga ki daga wi ni ki ni.

⁵⁷ «Mi yaa ka ca ki fanɲga fɛnnɛ, naa kajɛnmbele, naa janmaratigiye, naa kiti kɔfɛnnɛ kona malingbɔɔnlo kotogofɛnnɛ pe kan pe wɔ pe tin, pe yɛgɛ kila kanɲgi. Pe yaa kaa wɔnlɔwɔ pa wɔnlɔ suyi, mba pe se ka yiri pi na naa. Wunlunana ɲa pe yinri Yawe Yennɛle na yawa pi ni fuun fɔ lo li yo ma.»

⁵⁸ Yawe Yennɛle na yawa pi ni fuun fɔ, pa li yo yɛɛn fɔ:

«Babiloni ca mboro tugbɔɔrɔ liire ti yaa ka tɔngɔ mbe wɔ wa pew,

ki yeyɔngɔ kɔɔrɔ nda ti yagara yagara ti yaa ka sogo.

Pe yɛn na tunɲgo piin jaga,

cɛngɛle ke yɛn na ke yɛɛ tege na ke tunɲgo ki piin kason ko kan.»

*Zheremi wila wi senre ti yonlogo
mari torogo wa Babiloni tara*

⁵⁹ Kona, a Yenŋele yon senre yofɔ Zheremi wɔ si tunŋgo kan Neriya pinambyɔ Seraya ŋa wila pye Maseya pishyenwoo wi yeri; ki wagati wi ni, Seraya wila pinle Zhuda tara wunlunaŋa Sedesiyasi wi ni na kee wa Babiloni tara. Kila pye Sedesiyasi wi wunluwo pi yele tijere wolo lo ni. Kila yala Seraya wi yen Zhuda tara wunlunaŋa wi tunmbyeele pe to.

⁶⁰ Jɔlogo kagala ŋgele fuun ke mbaa to Babiloni tara ti na, konaa kagala ŋgele fuun kaa pye ma yonlogo Babiloni tara ti wogo na, Zheremi wila ti yonlogo selege sewe wa na.

⁶¹ A Zheremi wi sigi yo Seraya wi kan fɔ: «Na maga ka sa gbɔn wa Babiloni ca, ma bala maga senre nda ti ni fuun ti kara ngbanga.

⁶² Kona, ma sigi yo ma yo fɔ: «Yawe Yenŋele, mboro jate mboro maa ki yo ki ca ŋga ki wogo na ma yo ma yaa ki tongo, janŋo lere ka ka cɛn wa ki ni nakoma yaayogo; ɛɛn fɔ ki koro waga fɔ sanga pyew.»

⁶³ Na maga ka ki sewe ŋa wi kara mbe kɔ sanga ŋa ni, maa pɔ sinndelege na, maa wa wa Efirati gbaan wi nandogomo.

⁶⁴ Kona, ma sho fɔ: «Pa Babiloni ca ki yaa ka kɔ mbe wɔ wa yɛɛn. Jɔlogo ŋga mi yen na waa ki na, ki se ka ya yiri mbe wɔ wa ki ni fyew. Ca woolo pe yen na tege.» »

Pa Zheremi wi senre ti kɔ namena.

ZHERUZALEMU CA KI TOLO LE

52

52.1-34

*Juguye paa Zheruzalemu ca ki sho
(2 Wunlu 24.18-25.1-7; 2 Kuro 36.11-13; Zhere 39.1-7)*

¹ Sedesiyasi wila ta yele nafa ma yiri nunŋba mɛɛ cɛn wunluwo pi na. Yele ke ma yiri nunŋba wila pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Paa pye naa no wi yinri Hamutali, Libina ca fenne naŋa ŋa paa pye na yinri Zheremi† wo sumborombyɔ lawi.

² Ŋga ki yen kapege Yawe Yenŋele li yege na, ko Sedesiyasi wila pye paa yege ŋga na Yehoyakimu wila ki pye we.

³ Ki kagala ke ni fuun kaa pye, katugu Yawe Yenŋele laa nawa ngban Zheruzalemu ca woolo konaa Zhuda tara woolo pe ni, fɔ a li saa pe purɔ ma pe lali li yɛɛ ni.

Ko punŋo na, a Sedesiyasi wɔ si kaa yiri ma je Babiloni tara wunlunaŋa wi na.

⁴ Sedesiyasi wi wunluwo pi yele kɔlojere wolo li ni, yenŋe ke wogo ki pilige ke wogo ki na, a Babiloni tara wunlunaŋa Nebukanezari wɔ si pan wi malingboonlo pe ni fuun pe ni, mbe pan mbe to Zheruzalemu ca ki na. A wɔ si malingboonlo censaga kan wa ca ki tanla, ma mboro ta wa lugusara ma ca ki maga.

⁵ Malingboonlo censaga kila koro wa Zheruzalemu ca ki tanla fɔ ma saa gbɔn Sedesiyasi wi wunluwo pi yele ke ma yiri nunŋba wolo li na.

⁶ Ki yele li yenŋe tijere wogo ki pilige kɔlojere wogo ki na, ma yala funŋo ki ngban wa ca ki ni, yaakara woro leepe pe yeri wa tara ti ni,

† 52:1 52.1: Zheremi ŋa wi senre ti yo na ki laga ŋga ki ni, wi yen wi ye Yenŋele yon senre yofɔ Zheremi wi ni.

⁷ a pè si ca ki mbogo ki furu ma torosaga wɔ wa ki ni. Kona, a Zhuda tara malingbɔɔnlo pe ni fuun pè si yiri wa ki ni ki yembinɛ li ni, ma toro wa yeyɔngɔ nga ki ma toro wa mboro shyen ti sɔgɔwɔ pi ni ki ni, wa wunlunana wi nanɔ kɔlɔgɔ ki tanla, mɛɛ Zhuriden gbaan funwa laga falafala kono li le ma kari. Ma si yala, Kalide tara fenne poro la pye ma ca ki maga.

⁸ Eɛn fɔ, a Kalide tara malingbɔɔnlo pè si taga wunlunana Sedesiyasi wi na maa purɔ ma saa wi yigi wa Zheriko funwa laga falafala ki ni. A wi malingbɔɔnlo pi ni fuun pè si fe ma jaraga ma kari lege maa yaga.

⁹ A pè si wunlunana wi yigi ma kari wi ni, ma saa wi kan Babiloni tara wunlunana wi yeri wa Iribila ca, wa Hamati tara. A pè si kiti kon wi na.

¹⁰ A Babiloni tara wunlunana wi si Sedesiyasi wi pinambiile pe kɔlɔgi wa wi yege na. A wi si ti, a pè Zhuda tara teelee pe ni fuun pe kɔlɔgi fun wa Iribila ca.

¹¹ Ko punɔ, a Babiloni tara wunlunana wi si Sedesiyasi wo jate wi yengele ke yaari wi na, mɛɛ wi pɔ tuguyenre yɔngɔwɔ ni; a wi suu le ma kari wi ni wa Babiloni tara, ma saa wi le kaso fɔ ma saa gbɔn wi kupilige ki na.

*Nebuzaradan wila Zheruzalemu
ca sanɔga ki tɔngɔ maga wɔ wa*

(2 Wunlu 25.8-21; Zhere 39.8-10)

¹² Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi wunluwɔ pi yelee ke ma yiri kɔlɔjere wolo, li yenɔ kangurugo wogo ki pilige ke wogo ki na, Nebuzaradan na wila pye wunlunana wi laga kɔrɔsifenne to, ma pye wi tara ti legbɔɔ wa, wi si pan wa Zheruzalemu ca.

¹³ A wi si Yawe Yenɔjele li sherigo gbɔgɔ ki sogo, naa wunluwɔ go ki ni, naa Zheruzalemu ca yinre ti ni fuun ti ni. Go nga fuun kila pye go jɛngɔ wila ki sogo.

¹⁴ Kalide tara malingbɔɔnlo mbele fuun paa pye wi ni, a pè si Zheruzalemu ca mbogo ki ni fuun ki jaanri.

¹⁵ Nebuzaradan na wila pye wunlunana wi laga kɔrɔsifenne to, wi si tara woolo mbele paa pye fyonwɔ fenne pele yigi ma kari pe ni, naa leele sanmbala mbele paa koro wa ca ki ni pe ni, naa mbele paa keli ma pe yee kan Babiloni tara wunlunana wi yeri pe ni, konaa kapyɔ jɛnfenne sanmbala mbele paa koro pe ni.

¹⁶ Konaa ki ni fuun, Nebuzaradan na wila pye wunlunana wi laga kɔrɔsifenne to, wila ti, a tara ti fyonwɔ fenne pele koro wa Zhuda tara ti ni, janɔ paa ɛɛzen keere ti fali paa keere koon.

¹⁷ Tuguyenre tiyagala ngele kaa pye wa Yawe Yenɔjele li sherigo gbɔgɔ ki ni, naa tuguyenre wotoroye pe ni konaa tuguyenre jogoyaraga gbegbenɔ nga kila pye wa Yawe Yenɔjele li sherigo gbɔgɔ ki ni, Kalide tara fenne paa ti gbɔn mari yaari, mɛɛ ki tuguyenre ti ni fuun ti le ma kari ti ni wa Babiloni ca.

¹⁸ Tuguyenre negedagala, naa conro koliyaara, naa gbengele, naa tonmo mba pe maa yanragi yanragi pi leyaara ti ni, naa wojengele konaa tuguyenre yaara nda fuun paa pye na gbegale ti ni wa Yawe Yenɔjele li sherigo gbɔgɔ ki ni, paa ti le ma kari ti ni.

¹⁹ Tasaala, naa nanganra woyaara, naa tonmo mba pe maa yanragi yanragi pi leyaara ti ni, naa negedagala, naa fitanladagaye, naa wojengele konaa pegale ke ni, wunlunana wi laga kɔrɔsifenne to wila ti le fun ma

kari ti ni; yaraga nga fuun kila pye te wogo konaa yaraga nga fuun kila pye warifuwe wogo wila ki le.

²⁰ Tuguyenre tiyagala shyen, naa jogoyaraga gbegebenge ki ni, naa tuguyenre napene ke ma yiri shyen mbele paa jogoyaraga gbegebenge ki taga pe na konaa wotoroye pe ni, to nda wunlunana Salomo wila gbegele ma tege wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, lere saa ya mbege tuguyenre ti nuguwo pi jen mboo ko.

²¹ Tiyagala koro na, ke ni fuun nungba nungba ke titonlowo pila pye metere kolojere kolojere. Mbe li nungba li maga mbeli fili, ki mana li titonlowo pila pye metere kogoloni. Wege la pye wa li nawa. Li tuguyenre liriwen pila pye paa yombegede tijere gbeme yen.

²² Paa gona tonyaara gbegele tuguyenre ni ke ni fuun nungba nungba ke na. Ti nungba nungba pyew ti yagawa pila pye metere shyenzyen naa kongo. Paa tuguyenre mere naa girenadi tige pire yanlere gbegele mari le gona tonyaara ti na, mari maga mari fere ti ni. Ti ni fuun tila pye tuguyenre. Tiyagala ke shyen kaa pye cenlomo nungba naa ke girenadi tige pire yanlere ti ni.

²³ Girenadi tige pire yanlere nafa tijere ma yiri ke ma yiri kogoloni tila pye ke kanngara ti na; mbe mere ti maga mberi fili, girenadi tige pire yanlere tila pye cenme.

²⁴ Wunlunana wi laga korosifenne to wila saraga wofenne to Seraya wi yigi, naa saraga wofa Sofoni na wila pye wi kee yigifo wi ni konaa saraga wofenne taanri mbele paa pye na Yawe Yennele li sherigo gbogo yeyongo ki korosi pe ni.

²⁵ Wila ca ki legboo wa yigi wa ca ki ni, wo la pye malingboonlo pe go na, naa Zhuda tara wunlunana wi yerifenne koloshyen mbele paa koro wa ca ki ni pe ni, naa malingboonlo ngbelege to wi sewe yonlogofa na wila pye na leele pe lee na pe nii malingboonlo pe ni wi ni, konaa Zhuda tara nambala nafa taanri mbele paa koro wa ca ki ni pe ni.

²⁶ Wunlunana wi laga korosifenne to Nebuzaradan wila pe yigi ma kari pe ni, ma saa pe kan Babiloni tara wunlunana wi yeri wa Iribila ca.

²⁷ A Babiloni tara wunlunana wi si ti, a pe pe gbon ma pe gbo wa Iribila ca, wa Hamati tara. Pa Zhuda tara woolo paa pe koli ma yiri pe ni wa pe tara, ma kari pe ni wa kulowo pi ni yeen.

²⁸ Nebukanezari wila leele mbele koli ma kari pe ni, poro wele yeen: Wi wunluwo pi yeke koloshyen wolo li na, wila Zhuda tara woolo lere waga taanri naa nafa ma yiri taanri (3 023) poro yigi ma kari pe ni.

²⁹ Wi wunluwo pi yeke ke ma yiri kolotaanri wolo li ni, a wi si lere cenme kolotaanri naa nafa ma yiri ke ma yiri shyen (832) yigi wa Zheruzalemu ca ma kari pe ni.

³⁰ Wi wunluwo pi yeke nafa ma yiri taanri wolo li ni, wunlunana wi laga korosifenne to Nebuzaradan wi si pan ma Zhuda tara woolo lere cenme koloshyen naa nafa shyen ma yiri kangurugo (745) yigi ma kari pe ni. Leele mbele fuun paa yigi ma kari pe ni, paa pye waga tijere naa cenme kogoloni (4 600).

*Babiloni tara wunlunana
wila Yehoyakini wi wo wa kaso
(2 Wunlu 25.27-30)*

³¹ Zhuda tara wunlunana Yehoyakini wi yigingolo ma kari wi ni wa kulowo pi ni, ki yeŋe nafa ma yiri ke ma yiri koloshyen wolo li yenge ke ma yiri shyen wogo, ki pilige nafa ma yiri kangurugo wogo ki na, Babiloni tara wunlunana Evili Merodaki wi wunluwo pi yeŋe kongbanna li ni, a wi si kagbaraga pye Zhuda tara wunlunana wi kan, maa wo wa kaso wi ni.

³² A wi si sentanra yo wi ni. Wunlumbolo mbele fuun paa yigi, a pe saa koro wa Babiloni tara wunlunana wi ni wa Babiloni, wila Yehoyakini wi tege poro pe ni fuun go na.

³³ Wila ti, a pe Yehoyakini wi kaso yariporo ti wo wi na. Yehoyakini wila pye na nii wi ni suyi wi yinwege piliye sannya yi ni fuun yi ni.

³⁴ Babiloni tara wunlunana wila pye na Yehoyakini wi kala li yongo wi kan pilige pyew, wi yinwege piliye sannya yi ni fuun yi ni, fo a wi saa ku.

YUNGBOGORO SENRE

SEWE

SEWE wi nawa senre

Zheremi yungbogoro senre sewe wi yen sewe wa, na yuuro tegesaga kangurugo yen wa wi ni. Ki yuuro ti yen na para Zheruzalemu ca ki tongowo po senre na, mba pi yen jatere piriwen ni. Ki yuuro ti ko ma yala Eburuye pe kunwo yuuro kolomo po ni. Sewe wi go nungba nungba pyew fo sa gbɔn wa ki go ki kosaga ki na, ki verise nungba nungba pyew wi le Eburuye senre ti senpiile mbele pe ma tege nari yonlogi wo wa ni, maga le ti senpyo kongbanja wi na, wo na pe yinri alefu fo ma saa gbɔn wi punjo woo wi na, wo na pe yinri tavu.

Yurukoo wi yen na wi nandangawa pi wogo ki yege nari kacɛn kagala legere ni, ngele ke yen fannga ni. Konaa ki ni fuun, wuu jigi wi taga Yenɲele li na, wi jigi wi yen li na sanga pyew. Wi yo fo:

«Yawe Yenɲele li kagbaraga kii ko,

li yinriwe tawa pi fa gbɔn wa pi kosaga ki na.

Li kagbaraga konaa li yinriwe tawa pi ni ti maa kanngi fonndo pilige nungba nungba pyew;

li yen senre nungba yofa yege nga na ki yen ma gbogo» (Yungbo 3.22-23).

Zhufuye cenle woolo pe maa yefiile sherege nga sheri na nawa tuun sherigo gbogo ki tongowo wogo ki na, na ki ka gbɔn, pe maa ki yuuro ta koo. Sherigo gbogo kila tongo ki ye le cenme kangurugo naa nafa tijere ma yiri kogoloni (586) Zhezu Kirisi wi sege ki yege.

SEWE wi yen ma koonlo yege nga na

Kunwo yurugo kongbanja: Yenɲele li je Zheruzalemu ca ki na 1

Kunwo yurugo shyen wogo: Yawe Yenɲele laa pye paa jugu yen 2

Kunwo yurugo taanri wogo: Jigi tasaga yen wa bere 3

Kunwo yurugo tijere wogo: Zheruzalemu ca ki tongo pew 4

Kunwo yurugo kangurugo wogo: Leele pe yen na Yawe Yenɲele li yinme pi lagajaa 5

Zheruzalemu ca ki yen

paa nangunjo yen,

na pe je wi na

¹ E, ki pye mele! Zheruzalemu ca ki koro waga,

ki cagbogo nga kila pye ma yin lelegere ni faa we!

Ki kannga ma pye paa nangunjo yen,

ko nga ki mege kila yiri wa cengele ke sogowo faa we!

Ki ca nga kila pye paa wunluwo sumborombyo yen, ma cen kindaye pe go na,

koni ki kannga na kulowo tunndo piin!

² Ca ki yen na gbele yembine li ni fuun li ni,

ki yentunwo pi yen na tinri na fuun wa ki mbateere ti na.

Kila pye ma mbele fuun ndanla,

wa kpe si ta wa pe ni mbege kotogo ki sogo ki na.

Ki wenne pe ni fuun pege java,

pe kannga ma pye ki juguye.

³ Pè Zhuda tara woolo pe koli ma kari pe ni;
 pe go kì sogo pe na, a paa kulowo tunndo ngbanra piin.
 Pe yèn ma cèn wa cengele sanngala ke sogowa,
 een fò pe woro na wogosaga taa.
 Pe purɔfenne pè pe purɔ ma saa pe yigi,
 ma pe jori jenge fò yirisaga si ta pe na.

⁴ Siyon ca kongolo kè pye kunwo gbelesara,
 katugu lere kpɛ woro na paan mbaa sherege fetiye pe piin wa.
 Ca ki mbogo yeyonro ti ni fuun ti jogo,
 ki saraga wɔfenne pe yèn na jɛen kayanga ki kala na;
 ca ki sumbono nanambajeenle pe yèn na jolo,
 kala pyew li yèn nandangawa kala Siyon ca ki kan.

⁵ Pe winfenne pè cew ta pe na,
 pe juguye pe yèn ma cèn yeyinngɛ na pe go na;
 katugu Yawe Yɛnɛle lo ligi jolɔgo ki wa pe na
 pe kapere legerɛ pyewe pi kala na.
 Pè pe piile pe yigi ma kari pe ni,
 pè pye pe juguye pe kasopiile.

⁶ Siyon ca ki gbogowa pì kɔ ma wɔ wa,
 ca ki legboɔlo pè pye paa wolowoye yèn,
 mbele kasaga woro pe yeri naa.
 Pe yèn na fee pe purɔfɔ wi yege,
 fannga kpɛ si koro pe ni.

⁷ Yarijende nda tila pye Zheruzalemu ca woolo pe yeri faa,
 koni wa pe jolɔgo wagati wi ni,
 ma pe ta pe yèn na yanri na toro,
 pe yèn na nawa tuun ki yarijende ti ni fuun ti na.
 Naa ca woolo pàa ye pe juguye pe kɛɛ,
 lere kpɛ sila ta mbe pe sho.
 Pe winfenne pàa pe tongowa pi yan,
 nɛɛ tege pe na.

⁸ Zheruzalemu ca ki kapere ti lege fò ma toro,
 ki kala na ki kannga ma pye fyongo yaraga.
 Mbele fuun pàa pye naga jate,
 pe yèn naga tifaga,
 katugu pège fere laga ki yan.
 Kò jate ki yèn na jɛen kayanga ki kala na,
 fò naga yege ki lara.

⁹ Ki fyongo ki yèn wa ki deritonlogo ki nɔgona yonro ti na.
 Ki sila jatere pye nga ki mbaa kaga ta ki na.
 Ki tolo li pye kaparaga,
 lere kpɛ si ta mbege kotogo ki sogo ki na.
 Kì yò fò: «E, Yawe Yɛnɛle, na jolɔgo ki wele,
 katugu na jugu wì cew ta na na.»

10 Juguye pè Zheruzalemu ca yarijendɛ sɔnɔgbanga woro ti ni fuun ti koli.
Kì cɛngɛɛ keɛ yege woolo yan paa yiin wa laga kpoyi ki ni,
ma si yala mboro Yɛnnɛɛ, maa ki cɛngɛɛ ke yege kɔn
ma yo kee daga mbe ye wa ma woolo pe gbogolomo pi ni.

11 Zheruzalemu ca woolo pe ni fuun pe yɛn na jɛɛn,
na pe yaakara ti lagajaa.
Pe yarijendɛ nda ti wogo kɔ ngban pe ni, pe yɛn nari kaan yaakara na,
janɔ mbe yaakara ta mbe ka mbe fanɔga jɛnri ta.
Zheruzalemu ca kɔ yo fɔ: «E, Yawe Yɛnnɛɛ, ma yege kɔ yirige ma wele,
yege nɔa na pe yɛn nala tifaga we!»

12 Yoro mbele fuun ye yɛn na tooro wa kono li ni,
we jɔlɔgɔ ki woro yaraga ka ye yege na wi le?
Yege wele yege yan,
na kaa pye we jɔlɔgɔ kɔ cɛnɛ lere wa ta?
Ko nɔa kɔ to we na we.
Yawe Yɛnnɛɛ ligi jɔlɔgɔ ki wa we na,
li nanɔbanwa gbɔɔ pilige ki na.

13 Lì kason tirige we na ma yiri wa naayeri,
a kɔ ye we ni na we sori fɔ wa kajeere ti na;
lì mɛɛ jan we na wa we tooro ti nɔgɔ,
lì we jan ma kari we ni pɔnɔ na.
Lì we yaga we yɛ pew,
we yɛn jɔlɔgɔ gbɔɔ na pilige pyew.

14 Lì yege yɛn we kambasinnde ti na,
liri pɔ ti yɛɛ na li keyen yi ni;
liri pɔ ti yɛɛ na mari taga wa we yɔlɔgɔ ki na,
fɔ ma we fanɔga kɔ kɔ we ni.
We fɔ wi we le leele pele kɛɛ,
mbele we fanɔga kɔ se ya pe ni.

15 Malingbɔɔnɔ kotogofenne mbele fuun paa pye we ni,
we fɔ wi pe purɔ;
wi malingbɔɔnɔ ngbelege ka yeri we na,
janɔ mbe we lefɔnmbɔɔ pe tɔngɔɔ;
we fɔ wi Zhuda ca tiyɔngɔ ki tɔngɔɔ,
paa yege nɔa na pe ma kaa ɛɛɛɛn pire tangala mari tɔngɔɔ wa ti tɔnmɔ
wosaga ki ni.

16 Poro kala na we yɛn na gbele,
we yɛngɛɛ kɛ yin yɛntunwɔ pi ni,
katugu nɔa wi yaa we kotogo kɔ sogo we na, wùu yɛɛ laga lali we ni,
wo nɔa wi mbe ja ya mbe kotogo le we ni we.
We piile pè tɔngɔ ma kɔ,
katugu we juguye pè fanɔga ta we na.

17 Siyɔn ca kigi keyen yi yirige na sagawa jaa,
ɛɛn fɔ lere kpe si ta mbege kotogo kɔ sogo ki na.

Yawe Yenhele li kono kan Zhakobu setirige piile pe juguye pe yeri,
fo pe pan pe pe maga kee ki ni fuun ki na.
Zheruzalemu ca ki pye fyongo yaraga wa pe sogowa.

18 Tanga yen Yawe Yenhele li yeri,
katugu muwi mi je li senre ti na.
Yoro cengele sanngala woolo, ye ni fuun ye logo na yeri!
Yanla jologo ki wele!
Na sumborombiile naa na lefonmbolo pe pe koli ma kari pe ni kulowo ni.

19 Mila pye ma mbele ndanla faa, mi pe yeri panla saga,
een fo panla fanla.
Na saraga wofenne naa na leelele pe ni,
pe ku wa ca nawa.
Paa pye na yaakara lagajaa mbe ka,
janggo mbe fannga le pe yee ni.

20 Yawe Yenhele, na yesanga kala li wele.
Na nawa pi wo na na fo ma toro;
na jatere wi piri na na,
katugu mi yiri ma je kaselege.
Wa funwa na, panla piile pe gbo tokobi ni,
wa go ki ni, kunwo po pi yen leele pe na.

21 Mila pye na jenge nga jeen, leele paa ki logo,
een fo lere kpe sila pan mbanla kotogo ki sogo na na.
Jologo nga kilan ta, na juguye pe ni fuun pege wogo ki logo;
mboro Yenhele naa ma yenle ma ko pye na na, pe nawa pi yinni pe na.
Pilige nga senre maa yo, ki yaga ki gbom,
ma ti na juguye pe kala li pye paa na wolo li yen.

22 Tipege nga pe pye na na, ki wele!
Nga ma pye na na, na kambasinnde ti kala na,
ma ko cenle pye pe na;
katugu mi yen na jenge leger jeen,
na jatere wi piri na na.

2

Yenhele lili yee pye

Zheruzalemu ca woolo pe jugu

1 E, ki pye mele! We Fo, wa wi nangbanwa gbao pi ni,
wi kambaara tege ma Siyon ca ki ton ti ni, ma diwi le wa ki ni!
Nga kila pye Izirayeli tara ti gbogowa, wi koro wa yenhele na maga ko
maga laga ti na,
maga wa tara.
Ki ca nga kila pye paa wi tooro tagasaga yen,
wi sila wi jatere wi tege ki na, wi nangbanwa pilige ki ni.

2 We Fo wi Zhakobu setirige piile pe yinre ti tongo pew,
wii pe yinriwe ta.

Wa wi kɔnrɔ tendorogo ki ni, wì Zhuda tara tiyɔnrɔ ti malaga sigecara ti
 jɔgɔ pew,
 mari jaanri tara.
 Wì wunluwɔ tara to naa fannga fenne pe jan ma fere wa pe na.

3 Wa wi nanɗbanwa gbɔɔ pi ni,
 wì Izirayeli woolo pe fannga ki jan maga jɔgɔ.
 Sanga ŋa ni juguye pè yiri wi woolo pe kɔrɔgɔ,
 wi sila wi fannga kɛɛ ki yirige mbe pe saga.
 Wila kason le wa poro mbele Zhakobu setirige piile pe yinre ti ni,
 a kila sori kɛɛ ki ni fuun ki na.

4 Wùu sandiga ki taga naga tile wi woolo pe mege ni,
 paa pe jugu yen.
 Wùu kalige kɛɛ ki gbegele mboo woolo pe wɔn,
 paa pe winfo yen.
 Leele paa pye na yege yinrigi mbele fuun na,
 wì pe ni fuun pe gbo.
 Wùu nanɗbanwa gbɔɔ kala li wa Siyɔn ca sherigo gbɔgɔ ki na,
 paa kason yen.

5 We Fɔ wì pye paa Izirayeli woolo pe jugu yen,
 wì pe tongo ma pe wɔ wa.
 Wì pe wunluwɔ yinre ti ni fuun ti tongo,
 ma pe malaga sigecara ti jɔgɔ.
 Wì yesanga naa jɔlogɔ wa Zhuda tara woolo pe na lagapyew.

6 Wùu yeera censaga ki jɔgɔ,
 paa yege ŋga na lere ma kaa nanɗo jasa jan we.
 Wi maa finli leele pe ni laga ŋga na, wigi jɔgɔ.
 Yawe Yenɗele li ti, a leele pè fege sherage fetiye naa cɛnpiliye yi na wa
 Siyɔn ca ki ni.
 Wa li nanɗbanwa gbɔɔ pi ni,
 li wunlunana wo naa saraga wɔfenne pe tifaga.

7 We Fɔ wì je wi saraga wɔsaga ki na;
 wi censaga kpoyi ki lako wi na.
 Wì Siyɔn ca wunluwɔ yinre ti le juguye pe kɛɛ.
 Pe tinme pì gbɔgɔ wa Yawe Yenɗele li sherigo gbɔgɔ ki ni,
 paa feti pilige tinme yen.

8 Yawe Yenɗele ligi kɔn maga tege,
 mbe Siyɔn ca malaga sigembogo ki jan.
 Ligi taanla mbogo sinmana li ni mbege jan,
 lii yenle mbege janga ki yaga fyew!
 Li ca ki malaga sigembogo ŋga wa punɗo na konaa ca ki malaga sigembogo
 ŋga wa nawa ti jɔgɔ
 mari tege ndɛɛ ti yen na kunwɔ gbele;
 ti yen na tuunri ti yeɛ na.

9 Ca ki mbogo yeyɔngɔ kɔɔrɔ ti kaari ma toori fɔ ma ye wa tara ti ni;

li kooro ti sogoyaara ti kaari mari jogo pew.
Ca ki wunlunana wo naa ki legboolo pe ni, pe ye cengele kele yee kee,
Yenhele li lasiri wi woro wa naa.
Ali yere ca ki Yenhele yon senre yofenne pe woro na yariyanra yaan,
mbaa yinrigi wa Yawe Yenhele li yeri.

10 Siyon ca lelele pe cen tara
ma pyeri dinw na wele.
Pe taambugo ki wo wa pe yee yinre ti na,
ma jatere piriwen yarioro le pe yee na.
Zheruzalemu ca sumbono nanambajeenle pe pe yinre ti sogo tara
nandangawa pi na.

11 Na yengele ke te na na gbelege ki kala na;
na nawa pi wo na na;
na jatere wi piri na na,
na woolo pe jologo ki kala na;
katugu pille tumombolo naa piyengele ke yen na kee kuwele wa katoro ti
ni fungo naa wogo ki na.

12 Pe yen naga yuun pe neele pe kan fo:
«We yaa yaakara naa ezen tonmo ta se mbe ka konaa mbe wo.»
Paa pye na kee kuwele wa katoro ti ni,
paa leele mbele pe welege pele yen.
Paa pye na kuun
ma pe ta wa pe neele pe keyen yi ni.

13 Zheruzalemu ca woolo yingi senre mi yaa yo ye kan naa?
Mi yaa ye taanla ambo ni?
Mi yaa ye kala li taanla ambo wolo ni,
mbe si ye kotogo ki sogo ye na, yoro Siyon ca woolo wele?
Katugu ye jologo ki gbogo paa kogoje yen,
ambo wi mbe ya mbe ye sho mbe ye wo wa ki kala li ni?

14 Ye Yenhele yon senre yofenne pe kagala ngele yan ma yo ye kan,
ke yen yagbogolo senre naa go fu senre.
Pe sila ye kajogoro ti naga mberi filige ye kan,
jango mbe ye sho, yaga ka ye kulowo ni.
Kagala ngele pe yan ma yo ye kan,
ke yen lefanlaga senre konaa punnguwo senre.

15 Kondorowolo pe ni fuun pe yen na kendagala gboon na kawa
ma tongowo pi kala na.
Pe yen na wofegele wiin, na go fingi naga lakoo
Zheruzalemu ca woolo pe na.
Pe yen na yuun fo:
«Ca nga paa pye naga yuun ki wogo na ma yo ki yen ma yon, ma ki yee
yon fili,
ko nga tara lombondo ti maa yogori ki kala na, ko ki cen yeen gbari?»

16 Ye juguye pe ni fuun pe pe yonro ti yenge

na para ye na.

Pe yen na wofegele wiin na pe ngangala ke kaa ye na,
na yuun fo: «Wè pe tongo pew.

Pilige nga wàa pye na singi,

koyi nga ki gbɔn yɛɛn, a wège yan yenle ni.»

17 Nga Yawe Yɛnɛɛlɛ lɛa kɔn mbe pye, ligi pye.

Senre nda lɛa yo maga lɛ wa faa, liri yɔn fili.

Lì jɔgɔwɔ pye,

ali yɛrɛ lili lere yinriwɛ ta.

Lì ti, a ye juguye paa tɛgɛ ye na;

lì fannga le ye juguye pe ni.

18 Siyɔn ca woolo, yaa gbele ye kotogo ki ni fuun ni,
ye Yawe Yɛnɛɛlɛ li yeri li ye shɔ.

Yaa gbele ye yɛntunwɔ pila fuun sɔnlo naa yembine
paa lafogo yɛn.

Yaga ka te gbelege ki ni,

yaga ka yɛntunwɔ wɔgɔ ki yaga.

19 Ye yiri yaa gbele yembine,

yaa gbele yembine wagati wi ni fuun wi ni.

Ye ye nawa senre ti yo yeri tanli Yawe Yɛnɛɛlɛ li yɛgɛ sɔgɔwɔ,

paa yɛgɛ nga na tɔnmɔ ma kaa wo na fuun we.

Ye ye keyɛn yi yirige wa naayeri ye wa wa Yɛnɛɛlɛ li yeri, yeli yɛnri,
jango ye piile pe yinwege ta;

katugu pe yen na kuun fungo ki kɛɛ wa ca nawa kongolo filisara pyew ti
ni.

20 E, Yawe Yɛnɛɛlɛ, ma yɛngɛɛlɛ ke kan we na ma wele,
ambene ma yen na jɔlɔ ki jɔlɔlɔmɔ mba pi na ma?

Naga yen ma, ki daga jɛɛlɛ wuu yɛɛra pisege ki ka wi le,
wo na wi ma pye maa ndanla we?

Naga yen ma, ki daga pe saraga wɔfɛnnɛ naa Yɛnɛɛlɛ yɔn senre yɔfɛnnɛ
pe gbo

wa mboro na Yawe Yɛnɛɛlɛ ma laga kpoyi ki ni wi le?

21 Piile naa leɛɛɛlɛ pe gbɔlo pe yen ma toori toori tara,
wa ca nawa kongolo ke ni.

Pànlà sɔmbɔnɔ nɔnɔmbajɛɛnɛ naa na lɛfɔnmbɔlɔ
pe gbo tokobi ni.

Yawe Yɛnɛɛlɛ, ma nangbanwa pilige ki ni, màa pe gbo;

màa pe kɔnlogi, ma sila lere yinriwɛ ta.

22 Màa mbele pe maa sunndo kongɔ waa we na pe yeri kɛɛ ki ni fuun ki
na we na,

paa yɛgɛ nga na pe ma kaa leele yeri shɛrɛgɛ fɛti pilige na we.

Yawe Yɛnɛɛlɛ li nangbanwa pilige ki ni, lere kpɛ sila shɔ mbe to,
lere kpɛ sila koro yinwege na.

Piile mbele wàa gbegele, a pe we ndanla,

we juguye pè pe tongo ma pe wɔ wa pew.

3

Jologo naa jigi tagasaga

¹ Mi yen lere na jologo gbɔn wi na,
Yawe Yenɲele li nangbanwa pi kala na, li jologo wa na na.

² Lilan yege sin ma kari na ni wa diwi wi ni;
lii kari na ni wa yanwa pi na.

³ Lili keɛ ki yirige mi nunɲba na,
nala gbɔɔn pilige pyew.

⁴ Li ti mi cɔgo, fo a na witige selege ki tiletile;
lilan kajeere ti kaari na ni.

⁵ Li nandangawa naa jologo ki tege
mala maga paa mbogo yen.

⁶ Lilan tege wa diwi wi ni,
paa mbele pe ku maga le wa fafafa pe yen.

⁷ Li mbogo wa mala maga, jango mi ka ka ta mbe yiri;
li tuguron yongowo le na na, mba pi nugu.

⁸ Mi gbele ngbanga, ma yeri na sagafɔ jaa,
ɛɛn fo lii na yenrewe pi logo.

⁹ Lilan konɔ li tɔn sinndeere tugbɔro nda pe tete ta ni,
lilan konɲolo ke gbɔn ma ke piri.

¹⁰ Li lara nala singi paa yege nga na cenge urusi ki ma lara na singi we,
li pye paa jara yen, na wi lara na singi.

¹¹ Lilan wo wa na konɔ li ni, mala kɔɔnlo yuroyuroyuro paa cenge yen;
lilan wa mala yaga na ye.

¹² Li li sandiga wanla li taga naga tile;
lilan taanla mbanla won.

¹³ Lilan won mala furugu
li sanngbo wangala ke ni fuun ke ni.

¹⁴ Mi pye titegere yaraga na woolo pe ni fuun pe yeri;
pe yen nala mege ki koo wa pe yuuro ti ni pilige pyew.

¹⁵ Lilan nawa pi tanga na na yaanga taanga ni,
lilan jatere wi piri na na fo nala yege ki kanngi.

¹⁶ Lilan yon ki kan wa yaanngumbire ti na mala ngangala ke kaari;
lilan jan wa conro ti ni mala go ki sogo na na.

¹⁷ Mala wa lege mala laga lali yeyinɲge ki ni,
yaraga nga pe maa yinri ferewe, mi si ko ka jen naa.

¹⁸ Ki kala na, mi yo fo: «Na goto wi jɔgo pew;
na jigi wi woro yaraga ko ka kpe na mbe yiri wa Yawe Yenɲele li yeri.»

¹⁹ Na mi kaa sonri na jologo naa na tege ki na,
ki ma pye na yeri paa yaritorisoro naa shonro yen.

²⁰ Mi yen na nawa tuun ki na suyi,
a kilan wire ti gbo na na.

²¹ Een fo kala na mi yen na sonri li na, loli na yen,

na jigi wi yen nga na, koyi nga yeen fo:

²² Yawe Yenñele li kagbaraga pyege kii ko,
li yinriwe tawa pi fa gbon wa pi kosaga ki na.

²³ Ti maa kanngi fonndo pinliwe nungba nungba pyew.
Li yen senre nungba yofa yega nga na, ki yen ma gbogo.

²⁴ Mi yen naga yuun wa na nawa fo: «Yawe Yenñele lo li yen na tasaga ye;
ko ki ti na jigi wi yen li na.»

²⁵ Lere na kaa jigi wi taga Yawe Yenñele li na,
lere na kaa li lagajaa,
li ma kajenge pye ko fo wo kan.

²⁶ Mbe pyeri mbaa Yawe Yenñele li singi loon sho,
ki yen ma yon senwee wi kan.

²⁷ Mbe jologo ki kun ma yee ni ma lefonro sanga wi ni,
ki yen ma yon senwee wi kan.

²⁸ Na Yenñele li ka wamawelewe wa wi na,
ki daga wi cen wi ye wi pyeri.

²⁹ Ki daga wi foli wuu yon ki kan wa taambugo ki ni,
kona wi mbe ya jigi tagasaga ta bere.

³⁰ Ki daga wuu mbatelege ki jan wi felefo wi kan,
wigi yaga poo tifaga jenge.

³¹ Katugu Yawe Yenñele laa senwee wi wa
fo sanga pyew.

³² Een fo ali na li koon le jologo, li maa yinriwe taa,
mbege ta li kagbaraga pyege ki yen ma gbogo we;

³³ katugu ki woro li nandanwa kala mbe jologo wa senwee wi na,
ki woro li nandanwa kala mbe senwee wi jolo.

³⁴ Een fo na ye kaa tara ti kasopiile pe ni fuun pe
tangala tooro ni la toro,

³⁵ na yaga senwee wi kaselege ki kannga mbe ton ki na,
Yenñele na yaara ti ni fuun ti go na li yega sogowa,

³⁶ na yaga lere wi kiti wi kon mboo kolo wa kiti konsaga,
naga yen ma, Yawe Yenñele laa ki wogo ki yan wi le?

³⁷ Ambo wi mbe ya para mbe ti kala la mbe pye,
na Yawe Yenñele lo ma ligi kon maga tege ma yo li pye?

³⁸ Naga yen ma, Yenñele na yaara ti ni fuun ti go na, lo ma li maga yo
tipege nakoma kajenge ki mee pye wi le?

³⁹ Yingi na senwee mboo ta yinwege na, wii je wila kongori?
Senwee nungba nungba pyew wi daga mbe бага wi yee na wi kapere to
kala na.

⁴⁰ We we tangalomo pi segesege, we sonri pi na jenge,
we songoro we pan Yawe Yenñele li korogo.

⁴¹ Ye pan we we keyen yi yirige we wa wa Yenñele na wa naayeri li yeri,
weli yenri we kotogo ki ni fuun ki ni.

⁴² Woro wo na, we kapere pye ma na, ma yiri ma je;

mboro fun, mɛɛ yɛnlɛ mbe we kala yaga.

⁴³ Mòɔ nanɔɔbanwa gbɔɔ pi lara, ma taga we na ma we purɔ;
mà we gbo mɛɛ we yinriwɛ ta.

⁴⁴ Maa ma yɛɛ fo kambaaga ka ni,
janɔɔ we yɛnrɛwɛ piga ka gbɔn wa ma na.

⁴⁵ Mà we pye paa kayangara nda pe ma pɛ ti yɛn,
paa yaraga lanɔɔɔɔ wogo yɛn cɛngɛlɛ sannɔɔala ke sɔɔɔwɔ.

⁴⁶ We juguye pe ni fuun pɛ pe yɔnrɔ ti yɛngɛ
na para we na.

⁴⁷ Sunndo kɔngɔ konaa mbe to wetijugo ni to ti yɛn we woro,
tɔngɔwɔ naa jɔɔɔwɔ pi ni, to ti yɛn we woro.

⁴⁸ Na yɛntunwɔ pila fuun paa lafogo yɛn,
na woolo mbele pɛ tongo ki kala na.

⁴⁹ Na yɛntunwɔ pi yɛn na tinri kɔnlɔ fu jatere piriwen pi kala na,
mi woro mbe gbelege ki yaga;

⁵⁰ fo Yawe Yɛnnɛlɛ mbeli ta wa naayeri,
li ka sa li yɛɛ ki sogo li wele, ligi yan.

⁵¹ Nga kɔ gbɔn na ca sumborombiile pe na,
na mi kaga wele, ki maa na jɔlɔ wa na kotogo ki na.

⁵² Mbele pɛ pye na juguye go fu,
pe yɛn nala puro paa yɛɛɛ nga na pe ma kaa na sannɛlɛ puro we.

⁵³ Paa na wa wege ka ni naga jaa mbanla gbo,
paa sinnɛdelege taga ki yɔn na maga tɔn na na.

⁵⁴ Tɔnmɔ pila toro na go na.
A mi sho fɔ: «E, na wogo kɔ kɔ.»

⁵⁵ A mi si koro wa wege ki nɔɔɔna,
ma mboro na Yawe Yɛnnɛlɛ na mɛɛɛ ki yeri mala saga.

⁵⁶ Maa magala li logo, ma yo fɔ:
«Maga kɔɔn nunɔɔɔɔgolo ke tɔn jɛngɛ nga mila jɛɛn ki na,
konaa na sagawa jagbelege ki na.»

⁵⁷ Mila ma yeri mala saga pilige nga ni, maa fulɔ na tanla;
maa na pye fɔ: «Maga ka fyɛ.»

⁵⁸ Yawe Yɛnnɛlɛ, mà yere na kala li ni ma para,
mala go ki sho.

⁵⁹ Yawe Yɛnnɛlɛ, kapere nda pɛ pye na na, màri yan,
na kiti wi kɔn mala tanga ki yo.

⁶⁰ Kayanga nga pɛ wɔ na ni, màga yan,
yɔn lemɛ mba fuun pɛ le na na, màa yan.

⁶¹ Yawe Yɛnnɛlɛ, tɛɛɛlɛ na fuun paa na tegele, màli logo,
yɔn lemɛ mba fuun paa nii na na, màa jɛn.

⁶² Pe yɛn na pe senre ti yuun na waa na na,
pe yɛn na sɔnrimbere piin na mɛɛɛ ni pilige pyew.

⁶³ Wele, pe yɛn ma cɛn o, pe yɛn ma yere o,
na mɛɛɛ ko pe maa koo wa pe lesangara yuuro ti ni.

64 E, Yawe Yenhele, nga pè pye na na,
ma pe sara ma yala ki kapyege nungba ki ni.

65 Pe kotogo ki ngban pe na,
moo danga ki wa pe na.

66 Yawe Yenhele, ma nangbanwa pi tege ma pe puro,
ma pe tongo ma pe wo laga tara ti yege ki na.

4

Zheruzalemu ca woolo

pe jologo kala

1 E, ki pye mele, a te wi yege ki si wo ma!

Ki pye mele, a te piiri wi yege cenwe pi si kannga ma!

Laga kpoyi ki sinndeere sonngbanga woro to ti jaraga wa kongolo ke yon
ki na lagapyew gbari?

2 Siyon ca pinambiile paa pye kagbogo yon,
paa pye kagbogo yon jenge paa te piiri yen;
ki pye mele pe nee pe jate koni paa joro cogo yen,
nga ki yen cogo fanrifo wi kee yonlo tunngo?

3 Ali kombokara re, ti maga jen fo ti daga mbe yinne kan ti pire ti yeri,
ti mari kan ti ma wonri.

Een fo na woolo pe kannga ma pye leele yinriwe mbataala,
paa konrosogolo† yen wa gbinri wi ni.

4 Piyengele ke yagbowegele ke waga pe na tonmo wogo ki kala na;
piile jele jele pe yen na gbele na yaakara lagajaa,
een fo lere kpe si yaraga ka kan pe yeri.

5 Mbele paa pye na yaakara tanra kaa,
poro yen na kuun funjo ki kee wa ca nawa kongolo ke ni.
Mbele paa pe koro wa paara sonngbanga woro ti sogowo,
poro pe yen na kayege ki jeregi na yaakara lagajaa.

6 Na woolo pe kajogo ki tijanga ma we
Sodomu ca woolo pe kapere ti na;
ko nga kila tongo le yongolo nungba ke ni,
lere kpe kee sila gbon ki na.

7 Siyon ca fannga fenne paa pye ma laga ma we nezhi wi na,
paa pye ma filige ma we nono na.
Pe wire tila pye ma yanlaga ma yon paa lagba pyo yeen yen;
pe wire tila wologo na yengele paa safiri sinndelege sonngbanga wogo
yen.

8 Een fo koni pe yege cenwe pi kannga ma wo paa nawirige yen,
pe woro na pe yaan na pe jenni naa wa ca nawa kongolo ke ni.
Pe cogo cogo fo a pe kajeere ti yiri funwa na;

† 4:3 4.3: Faa paa pye na konrosogolo no wi jate paa sannjege nga ki yen ma pe; katugu wi ma wi
jenrewe pi se mbe kari mboo toro, mboo yaga pi ye wa yonlo ki na.

pe witire ti wagawaga pe na paa tiwaga yen.

⁹ Mbele pè gbo tokobi ni, poro wogo ko mbonro
ma wè fungo kila mbele gbo poro wogo ko na;
fungo kila pe fannga ki ni fuun ki ko,
kèere yarilire ti mbatawa pi kala na.

¹⁰ Jeele mbele paa pye yinriwe tafenne gbolo,
poro yere paa pye na pe piile pe kuun na pe kara ti sori pe ye.
To tila pye pe yaakara re,
ko kagala koro la pye na woolo pe tongosanga wi ni.

¹¹ Yawe Yennele li nangbanwa pi gbom fo wa pi da wi na,
li li nangbanwa gbom kala li wa Siyon ca ki na.
Li kason le Siyon ca ki ni,
maga nogo nga ki le ki sogo.

¹² Dunruya wunlumbolo wa kpe saa ya taga ki na,
dunruya woolo pe ni fuun wa kpe saa ya taga ki na,
fo pilige ka Zheruzalemu ca winfenne naa pe juguye
pe mbaa ya ye wa Zheruzalemu ca yeyonro ti ni.

¹³ Ko jogowo po la pye Yennele yon senre yofenne pe kapere to kala na,
konaa saraga wofenne pe kajogoro ti kala na;
poro mbele paa lesinmbele pe gbo,
ma pe kasanwa pi wo wa ca nawa pi ni we.

¹⁴ Een fo koni, pe yen na talitali na toro wa ca nawa kongolo ke ni paa
fyoonlo yen;
pe legbogo ki pe tège fyongo ni,
fo maga kan lere yere na yenle mbe jiri,
ali pe yariporo ti na.

¹⁵ Na pe kaa paan, leele pe maa jorogi na yuun fo: «Ye yiri wa, yoro fyonro
fenne wele!
Ye yiri wa, yaga ka jiri we na.»
Maga ta paa pye na fee na jüre, na yanri faa,
cengele sannkala kaa pye naga yuun fo: «Kii daga pe cen laga we sogowo
naa!»

¹⁶ Yawe Yennele lo jate li pe gbom ma pe jaraga,
li woro na jaa mbaa pe yaan naa.
Leele pe sila saraga wofenne pe jate,
pe sila si lelele pe yinriwe ta.

¹⁷ Wè wele konon ma saa te,
wè sagafo ja we yee na, a ki saa we ya.
Wè wele konon ma mo, waa we jigi wi taga cenle na na,
ki cenle woolo pe sila pan mbe we sho.

¹⁸ We juguye paa pye na we tuuro tonri na we korosi,
jango mbe we yège kon waga ka ta mbaa kee wa we katoro ti ni!

We kosanga wi yongo, we yinwege piliye yi ko,
we kosanga wi gbɔn.

¹⁹ We purɔfenne pɛ wege ma we yɔn wi na wa naayeri;
pɛ taga we na na we puro wa yanwira ti na,
ma saa lara na we singi wa gbinri wi ni.

²⁰ We jigi wila pye na na, wo na wi yen lere na Yawe Yenɲele lãa wɔ†,
wãa pye naga yuun wi wogo na ma yo,
we yaa cɛn wa wi yinmɛ pi ni mbaa we yinwege ki piin wa cɛngele ke
sɔgɔwɔ;
koonga wo fun wi to wa juguye pe penɛ li ni.

²¹ Edɔmu tara woolo, yoro mbele ye yen ma cɛn wa Uzi tara,
yaa yɔgɔri yaa nayinmɛ ni!
ɛɛn fɔ yoro fun ye yaa ka wɔ wa jɔlɔgo wojenne li ni;
ye yaa ka wɔ mbe tin fɔ ye yɛgɛ kila kanngi ye na,
mbe ye yɛɛ pagala mbe koro witiwaga.

²² Siyɔn ca woolo ye kapere ti fɔgo kɪ tɔn ye na makɔ,
pe se ye koli mbe kari ye ni kulowo naa;
ɛɛn fɔ Edɔmu tara woolo yoro wo na, Yenɲele li yaa ye kajɔgoro ti fɔgo
tɔn ye na,
li yaa ka ye kapere ti yirige funwa na.

5

*Yenɲele, ki yaga we songoro
we pan ma kɔrɔgo*

¹ E, Yawe Yenɲele, ma jatere wi tɛgɛ nga kɪ pye we na ki na,
fɛrɛ nda ti we ta ti wele mari yan!

² We kɔrɔgo kɪ songoro ma pye cɛngele kele yɛgɛ wogo,
we yinre ti songoro ma pye letelewele pele yɛgɛ woro.

³ Wɛ pye pijiriwele, to woro we na;
we nɛɛle pɛ pye paa nanɲunjaala yen.

⁴ We yen na we tɔnwɔɔ pi loo penjara ni,
kanngirɛ nda we maa sori ti na, we maa ti loo.

⁵ We jɔlɔfenne pe yen we purgo na suyi,
wɛ te pe se wogosaga yaga we kan.

⁶ Ezhipiti tara fenne konaa Asiri tara fenne pe ni, poro we ma kɛɛ sanga
na tali pe yeri,
janɲo mbe wɛ yɔn suro ti ta mbe li mbe tin.

⁷ We tɛlɛye pãa kambasinnde pye, pe si woro wa nala;
pe kajɔgoro ti go kala li to woro na.

⁸ Kulolo poro pɛ cɛn we go na,
lere kpe woro wa mbe we sho pe kɛɛ.

⁹ We yen na we go ki pɛrɛ na we yɔn suro ti jaa,
katugu benɲanri pyefenne pe yen na tuun we na ti jasaga wa gbinri wi ni.

¹⁰ Funɲo kɪ ngban we na, ma we wire ti weri we na,

† 4:20 4.20: Lere na Yawe Yenɲele lãa wɔ wo wila pye wunlunɲa Sedesiyasi we.

ndee we yen yira kason ni.

¹¹ Pe yen na tuun Siyon ca jeele pe na na sinle pe ni fannga, na tuun Zhuda tara sumbono pe na, na sinle pe ni fannga.

¹² Paa we tara teelee pele to tire na ma pe gbo, pe sila lelembaara ti jate.

¹³ Lefonmbolo poro paa pye na tira sinndelege ki tungu, lenambiile poro paa pye na kanngepogolo ke tungu na tuunri ke ni.

¹⁴ Lelelele pe woro na gbogolo naa wa ca ki mbogo yeyongo ki na mbaa finliwe piin,

lefonmbolo pe woro na yuuro koo na yogori naa.

¹⁵ Yogorimo pi ko wa we koto ro ti na, we nayinme yoro ti kannga ma pye kunwo gbelege.

¹⁶ We wunluwo njala li kow wa we go na ma to, jologo yen we wogo, katugu we kapege pye.

¹⁷ Yaraga nga ki ti we nawa pi tanga we na, yaraga nga ki ti yentunwo pi si we yengele ke yin ma ke wo we na,

¹⁸ ko yen fo Siyon yanwiga ki jogo ma koro waga; ki pye dabaala pe yanrisaga.

¹⁹ Een fo mboro wo na, Yawe Yenjele, ma yen ma wunluwo pi na fo sanga pyew,

ma wunluwo pi yaa pye wa sanga pyew fo tetete.

²⁰ Yingi na ma yaa si ma jateri wi laga we na fo sanga pyew?

Naga yen ma, ma yaa si je we na we yinwege ki ni fuun ki ni wi le?

²¹ Yawe Yenjele, ki yaga ma we songoro ma pan we ni ma yee korogo, pa we yaa songoro mbe pan ma korogo.

We songoro ma we pye paa yee nga na waa pye faa we.

²² Naga yen ma, ma yaa je we na pew wi le?

Naga yen ma, ma yaa nawa ngban we ni fo sa toro ki da wi na wi le?

Yenñele yon senre yofɔ EZEKIYELI wi sɛwɛ we Sɛwɛ wi nawa senre

Ezekiyeli wila pye Yenñele yon senre yofɔ konaa saraga wɔfɔ. Zhufuye mbele wunlunaŋa Nebukanezari wila yigi malaga kasopiile ma kari pe ni wa Babiloni tara, Ezekiyeli wila pye wa pe ni. Wila pye naa Yenñele yon senre ti yuun mbele paa yigi malaga kasopiile poro kan; ɛɛn fɔ wila pye nari yuun maga ta pe fa Zheruzalemu ca ki tongo gben, wila kaa nari yuun fun Zheruzalemu ca ki tongogolo. Wi Yenñele yon senre tila pye na para kiti konsenre naa jigi tagasaga senre na.

Ezekiyeli sɛwɛ wi yɛn ma koonlo konsagbogo kanɗurugo.

Wa wi sɛwɛ wi konsaga konɗbanɗga ki ni (1-3), Ezekiyeli wila Yawe Yenñele li yan yariyanga ka ni konaa a lüu yeri ma yo wi pye Yenñele yon senre yofɔ.

Wa sɛwɛ wi konsaga shyen wogo ki ni (4-24), Ezekiyeli wila Yenñele yon senre leɗɛɗɛ yo ma wa Zhuda tara woolo pe na. Pe yaa ka jologo ta, katugu pe woro na nuru Yawe Yenñele li yeri.

Wa sɛwɛ wi konsaga taanri wogo ki ni (25-32), Ezekiyeli wila pye na para cengele ngele ke yɛn ma Zhuda tara ti maga ke wogo na konaa na Yenñele li kiti kongo ki senre yuun pe kan.

Wa sɛwɛ wi konsaga tijere wogo ki ni (33-39), Ezekiyeli wila ki logo mako fɔ juguye pɛ pan ma malingboonlo censaga kan Zheruzalemu ca ki tanla maga yon ton. Koni wogo ko na, Yenñele li yon senre tila pye na kotogo kaan leele pe yeri. Yenñele li yaa li woolo pe kala yaga mbe songoro pe ni wa pe tara ti ni.

Sɛwɛ wi konsaga kanɗurugo wogo (40-48) ki yɛn na para yariyanga nga Ezekiyeli wila yan sherigo gbogo fonngo ki wogo na ki senre na.

Ezekiyeli wila pye lere wa ŋa wi tagawa pila pye ma gbogo, a wi jatere wi tanla wi na. Wi Yenñele yon senre tila pye na paan wi yeri yariyanra ni konaa kacɛn kagala ni. Kila pye wa wi jatere wi na jenge wi kotogo ki kanɗga naa fonngo. Lere nunɗba nunɗba pyew wi yaa kaa kapere ti go kala li le; konaa ki ni fuun Yenñele li yaa ka yinwefonngo kan li woolo pe yeri. Laa Ezekiyeli wi pye ma yo Izirayeli woolo pe yɛn na yuun fɔ: «We yɛn paa ki gboolo kajeriwara nda ti yɛn, we jigi wi kon we na, we wogo ki jogo.» Ki kala na, Ezekiyeli wi daga mbe Yenñele li yon senre yo mbe pe pye fɔ pa we Fɔ, Yawe Yenñele li yo yɛɛn fɔ: «Yoro mbele na woolo, mi yaa ka ye fanra ti yengele, mbe ti ye yiri wa ti ni. Mi yaa ti ye songoro wa Izirayeli tara, ye tara ti ni naa» (Eze 37.11b-12).

Sɛwɛ wi yɛn ma koonlo yɛɗɛ nga na

Yenñele laa Ezekiyeli wi yeri 1-3

Zheruzalemu ca ki yaa ka tongo 4-24

Yenñele li yaa ka kiti kon cengele ke na 25-32

Yenñele li yaa Izirayeli woolo pe songoro mbe pe tɛɗɛ wa pe faa yonlo li ni 33-39

Yenñele laa yon fogolo kon li woolo pe yeri 33-37

Pe yaa ka ya Gogi wi ni 38-39

Sherigo gbogo fonngo konaa Izirayeli tara ti kala 40-48

YENÑELE LAA EZEKIYELI WI YERI

1-3

*Yenñele laa li yee naga Ezekiyeli
wi na yariyanga ka ni
maa yeri wi pye li tunmbyee*

¹ Yele nafa ma yiri ke† wolo li yenge tijere wogo ki pilige kangurugo wogo ki na, leele mbele paa yigi malaga kasopiile, mi Ezekiyeli mula pye wa pe sogowa, wa Kebari gbaan wi yon na. A mi si naayeri wi yan wi yenge; a Yenñele li si yariyanra ta naga na na†.

² Naa paa wunlunana Yehoyakini wi yigi malaga kasopyo ma kari wi ni, ki yele kangurugo wolo lo lali. Yenge ki pilige kangurugo wogo ki na†,

³ a Yawe Yenñele li sili senre ti kan mi na saraga wofa Buzi wi pinambyo Ezekiyeli na yeri. Pa kila pye wa Kalide tara† fenne pe tara, wa Kebari gbaan wi yon na. Pa Yawe Yenñele li yawa pila ye na ni wa ki laga ki na.

⁴ Mi kaa wele, a mi si tisaga tifelingbogo ka yan ki yiri wa yonloparawa kameŋge kee yeri na paan kambaaga gbogo ka ni, kason la pye na janri na yinrigi ki kee ki ni fuun ki na. Yanwa gbog la pye ma kambaaga ki maga. Ki kason yinne laa pye ndee yenñele yengeleme pi yen na yinrigi wa ki nandogomo, paa yee nga na pe ma kaa tuguyenre le kason, ti ma pe ma yanlaga we.

⁵ Yaara yenwere tijere cenlomo la pye wa ki nandogomo; ti cenlomo pila pye ma yiri senwee piile korogo†.

⁶ Yere tijere tijere tila pye ti ni fuun nungba nungba ti na konaa kanwira tijere tijere ni.

⁷ Ti jegele kaa pye ma sinzin. Ti tondanra tila pye paa napige yenjoro yen. Tila pye na yengele paa tuguyenre nda ti wologo ti yen.

⁸ Senwee keyen la pye wa ti kanwira ti nogo kanngoloyo tijere yi ni fuun yi na. Ki keyen tijere yi ni fuun yila pye ma surugu ma yee wa wa kanngoloyo tijere yi yeri. Yere tijere tijere naa kanwira tijere tijere tila pye yaara yenwere tijere ti nungba nungba pyew ti na.

⁹ Ti kanwira ti numara tila pye na jiinri ti yee na. Ti kaa kee tila kannga mbe wele; een fo ti ni fuun nungba nungba ti ma sin na kee wa ti yee yee.

¹⁰ Ti yere cenlomo po na, senwee yere tila pye ti ni fuun nungba nungba ti na wa yee kee yeri. Jara yee la pye ti ni fuun tijere ti na kalige kee ki na, nege yee la pye ti ni fuun tijere ti na kameŋge kee ki na; yon yee la pye ti ni fuun tijere ti na wa ti pungo kee yeri†.

¹¹ Pa yaara yenwere ti yere tila pye ma. Kanwira shyenzhyen tegesaga shyenzhyen la pye ti ni fuun nungba nungba ti na. Ki kanwira ti shyen la jaraga ma kari naayeri, na jiinri sannda ti woro ti na. Kanwira shyen sannda tila ti tege ma ti witige ki ton ti ni.

¹² Ti ni fuun nungba nungba tila sin perew na kee wa ti yee yee. Yenñele li yawa pila pye na jaa tila kee laga nga na, pa tila pye na kee wa. Na ti kaa kee tila wa mbe kannga.

† 1:1 1.1: Yele nafa ma yiri ke senre nda ti yo, ki yele li yen na para yaraga nga senre na, ko si jen.

† 1:1 1.1: Naga 19.11 † 1:2 1.2: 2 Wunlu 24.10-16; 2 Kuro 36.9-10 † 1:3 1.3: Kalide tara to nungba to tila pye Babiloni tara re. † 1:5 1.5: Naga 4.6 † 1:10 1.10: Eze 10.14; Naga 4.7

¹³ Yaara yɛnwɛrɛ ti cɛnlɔmɔ pɪla pyɛ ma yiri kason nanganra kɔrɔgɔ, nda tila pyɛ na yiin; kɪla pyɛ paa yangambɔlɔ kason yinne yɛn. Ki kason yanwa pɪla pyɛ ma gbɔgɔ. Yɛnnɛlɛ yɛngɛlɛmɛ la pyɛ na janri na yinrigi wa kason ki ni†.

¹⁴ Yaara yɛnwɛrɛ tila pyɛ na kee na paan fyeleɛgɛ na paa yɛnnɛlɛ yɛngɛlɛmɛ yɛn.

¹⁵ Mila pyɛ na yaara yɛnwɛrɛ ti wele, mɛɛ wotoro nɔgɛrɛgɛ yan ti tijɛrɛ ti ni fuun nungba nungba ti tanla le tara.

¹⁶ Ki wotoro nɔgɛrɛ ti yɛgɛ cɛnwɛ po naa ti gbɛgɛlɛlɔmɔ pi ni, tila pyɛ na yɛngɛlɛ paa Kirizoliti sinndɛleɛgɛ sɔnnɔgbanga wogo yɛn. Nɔgɛrɛ ti ni fuun tijɛrɛ ti cɛnlɔmɔ pɪla pyɛ nungba. Ti yɛgɛ cɛnwɛ po naa ti gbɛgɛlɛlɔmɔ pi ni tila pyɛ ndɛɛ pɛrɪ gbɛgɛlɛ ma nɔgɛrɛgɛ ka le ka nawa.

¹⁷ Na ki kaa kee, ti ma ya na kee kɛɛ tijɛrɛ ki ni fuun ki na, ɛɛn fɔ tila yɛgɛ wa mbe kanngɛ.

¹⁸ Nɔgɛrɛ ti nawa tugurɔn kiiri kiiri tila pyɛ ma yagara ma pyɛ fyɛrɛ ni. Yɛngɛlɛ la pyɛ ki nɔgɛrɛ tijɛrɛ ti na mari maga mari fili†.

¹⁹ Na yaara yɛnwɛrɛ ti kaa kee, nɔgɛrɛ ti maa kee fun ti kanngaga na. Na ti ka yiri tara ti na mbe kari naayeri, nɔgɛrɛ fun ti ma pinlɛ ma yiri ti ni mbe kari naayeri.

²⁰ Yɛnnɛlɛ li yawa pi kaa kee laga nɔgɛ fuun na, pa ti ma kari wa ki laga ki na. Wotoro nɔgɛrɛ ti ma pinlɛ ma yiri ti ni, katugu yaara yɛnwɛrɛ ti yinne lɔa pyɛ nɔgɛrɛ ti ni.

²¹ Na yaara yɛnwɛrɛ ti kaa kee, nɔgɛrɛ ti maa kee fun, na yaara yɛnwɛrɛ ti ka yere, nɔgɛrɛ ti ma yere fun. Na ti ka yiri tara ti na mbe kari naayeri, nɔgɛrɛ ti ma yiri tara ti na fun mbe kari naayeri ti ni ja; katugu yaara yɛnwɛrɛ ti yinne lɔa pyɛ nɔgɛrɛ ti ni†.

²² Wa yaara yɛnwɛrɛ ti yinnɛ ti go na, fowaga kiiri kà la pyɛ wa paa duwale gbɛɛ yɛn, nɔ wila yɛngɛlɛ. Kɪla pyɛ kafɔnnɔ yaraga†.

²³ Wa ki fowaga kiiri ki nɔgɔ, yaara yɛnwɛrɛ ti ni fuun nungba nungba tila ti kanwira shyɛnzhyɛn yirige mari sin wa naayeri, a tila jiinri sannda ti woro ti na. A ti si kanwira shyɛnzhyɛn sannda ti tɛgɛ ma ti yɛɛ witige ki tɔn ti ni.

²⁴ Naa tila pyɛ na kee, a mi siri kanwira ti tinmɛ pi logo paa tɔnnɔgbɔɔ tinmɛ yɛn, paa Yɛnnɛlɛ na yawa pi ni fuun fɔ li magala li yɛn. Ki tinmɛ pɪla pyɛ paa malingbɔɔnɔlɔ ngbɛleɛgɛ gbɔgɔ tinmɛ yɛn. Na ti ka sa yere, ti mari kanwira ti tirige†.

²⁵ Fowaga kiiri nɔgɛ kɪla pyɛ wa pɛ yinnɛ ti go na, magala lɔa la pyɛ na yinrigi wa ki ni.

²⁶ Fowaga kiiri nɔgɛ kɪla pyɛ wa yaara yɛnwɛrɛ ti yinnɛ ti go na, yaraga kà la pyɛ wa, nɔgɛ ki yɛgɛ cɛnwɛ pɪla pyɛ paa safiri sinndɛleɛgɛ sɔnnɔgbanga wogo yɛn, paa wunluwɔ jɔngɔ yɛn. Wa ki wunluwɔ jɔngɔ yanleɛgɛ ki go na, wa naayeri, yaraga yanleɛgɛ kà la pyɛ wa paa sɛnwɛe pyɔ cɛnlɔmɔ yɛn†.

²⁷ A mi si ko yan kɪla yɛngɛlɛ paa tuguyɛnrɛ yɛn, nda pɛ le kason mari wɔlɔgɔ, ma pyɛ paa kason yanwa yɛn maga maga. Mbege lɛ le laga nɔgɛ kɪla pyɛ paa ki sɛnnɛ yɛn mbe kari naayeri, kɪla pyɛ na yiin paa kason yinne yɛn. Mbege lɛ le ki nandogomɔ mbe tigi nɔgɔna, kɪla pyɛ paa kason yɛn, na yiin maga maga†.

† 1:13 1:13: Naga 4.5 † 1:18 1:18: Naga 4.8 † 1:21 1:15-21: Eze 10.9-13 † 1:22 1:22: Naga 4.6 † 1:24 1:24: Naga 1.15; 19.6 † 1:26 1:26: Eze 10.1; Naga 4.2-3 † 1:27 1:27: Eze 8.2

²⁸ Tisaga panmbilige, yaanngondi ɲa wi ma yiri wa naayeri wa kambaara ti ni, wi maa yengele yege ɲga na, yanwa mba pila pye maga maga, pa pila pye ma. Pi cenlomo pila pye paa Yawe Yennele li gbogowo yanwa pi yen. Naa mila kaa ki yan ma, a mi si to mala yege ki jiile wa tara, mee lere wa magala logo, wi yen na para na ni.

2

*Yennele laa Ezekiyeli wi tun
Izirayeli woolo pe yeri*

¹ A magala li silan pye fo: «Senwee pyo, yiri ma yere ma tooo ti na, mi yaa para ma ni.»

² Naa laa kaa para na ni mako, a Yennele li yinne li si ye na ni, ma ti a mi yiri ma yere na tooo ti na; kona, ɲa wila pye na para na ni, a mi suu magala li logo.

³ Wila na pye ma yo fo: «Senwee pyo, mi yen noo tunnu wa Izirayeli woolo pe yeri. Ki cenle na li yiri ma je we, ki leele mbele pe yiri ma je na na we. Poro naa pe teleye pe ni, pe kapege pye na na fo ma pan ma gbɔn nala.

⁴ Mi yen noo tunnu ki leele mbele yewaga fenne konaa nungbongbanla fenne poro yeri, ma sa pe pye fo: «We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.»

⁵ Pe yen leele mbele pe yiri ma je; ki kala na, pe logo ma yeri o, pee yenle mbe logo ma yeri o, pe yaa ki jen mbe yo fo Yennele yon senre yofa wa yen wa pe sogowo.

⁶ Mboro wo na, senwee pyo, maga ka fye pe yege, maga ka fye pe senyoro ti na. Pe yaa kaa kendige woo ma ni, ki yaa ka pye ma yeri ndee ma yen yanpege naa wuuro sogowo konaa ma cen naala sogowo. Pe yen leele mbele pe yiri ma je, een fo maga ka fye pe senyoro ti na, ma sunndo wiga si ka kon pe yege sogowo.

⁷ Pe yen leele mbele pe yiri ma je, ki kala na, pe logo ma yeri o, pee yenle mbe logo ma yeri o, mboro mbaa na senre to yuun pe kan.

⁸ «Mboro wo na, senwee pyo, senre nda mi yaa yo ma kan, ti logo. Maga ka pye lere ɲa wi yiri ma je, paa yege ɲga na ki leele mbele pe yiri ma je pe yen. Koni yaraga ɲga mi yaa kan ma yeri, ma yon ki yenge maga ka.»

⁹ Kona, a mi si wele mee kee ka yan ki yen ma sanga ma wa na yeri, selege sewe ɲa pe ma migi wa ni wa ki ni.

¹⁰ A kee ki si selege sewe ɲa pe ma migi wi sangala na yege sogowo; sewe yoonro la pye ki sewe wi kanngoloyo shyen yi na. Kunwo gbelege senre, naa yesanga senre konaa jologo senre tila pye ma yonlogo wa wi ni†.

3

¹ ɲa wila pye na para na ni, a wi silan pye fo: «Senwee pyo, yaraga ɲga ki kan ma yeri, ki ka! Ki selege sewe ɲa wi ka, mee kari ma sa para Izirayeli woolo pe ni.»

² A mi silan yon ki yenge, a wi si ti, a mi selege sewe wi ka.

³ A wi silan pye naa fo: «Mboro wo na, senwee pyo, sewe ɲa wi kan ma yeri, wi ka wi ye wa ma lara, moo fungbolo li yin wi ni.» Ki pye ma, a mi suu ka, a wi si tanla wa na yon paa senrege yen.

⁴ A wi silan pye naa fo: «Senwee pyo, yiri ma kari wa Izirayeli woolo pe yeri, ma sanla senre ti yo pe kan.

† 2:10 2:10: Naga 5.1

⁵ Mi woro nɔɔ tunnu cɛnlɛ la yeri, na li woolo pe maa sɛnrɛ nambannda yuun, nda ti logowo pi yɛn ma nɔɔban. Ɛɛn fɔ mi yɛn nɔɔ tunnu Izirayeli woolo poro yeri.

⁶ Mi woro nɔɔ tunnu cɛngɛlɛ lɛgɛrɛ keke yeri, nɛgɛlɛ ke sɛnrɛ ti yɛn sɛnrɛ nambannda, nda ti logowo pi yɛn ma nɔɔban, nda mɛɛ jɛn. Ndɛɛ mɔɔ tun koro yeri, ke jɛn na logo ma yeri yɛrɛ.

⁷ Ɛɛn fɔ Izirayeli woolo pe se yɛnlɛ mbe logo ma yeri, katugu pe woro na jaa mbe logo na yeri. Izirayeli woolo pe ni fuun pe yɛn nungbongbanla fɛnnɛ naa kotongbanga fɛnnɛ.

⁸ Wele, mi yaa ti mboro fun ma pye yɛwaga ni paa pe yɛn, mbɔɔn pye nungbongbanla fɔ paa pe yɛn.

⁹ Mi yaa ma go ki pye ki nɔɔban ma na paa yɛgɛ nɔɔ na lulu ma sheli we, mbɔɔn go ki pye ki nɔɔban mbe wɛ walaga na. Maga ka fyɛ pe yɛgɛ, katugu pe yɛn cɛnlɛ na li yiri ma jɛ.»

¹⁰ A wɛ silan pye naa fɔ: «Sɛnwɛe pyɔ, sɛnrɛ nda mi yɛn na yuun ma kan, nungbolo jan mari logo jɛngɛ, mari tɛgɛ wa ma kotogo na.

¹¹ Yiri ma kari wa ma woolo pe yeri, poro mbele paa yigi malaga kasopiile we, ma sa para pe ni. Pe logo ma yeri o, pee yɛnlɛ mbe logo ma yeri o, maga yo pe kan fɔ: «Pa we fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ li yo yɛɛn.» »

¹² Kona, a Yɛnnɛlɛ li yinne li silan lɛ ma kari na ni wa naayeri. A mi si tinmɛ gbɔɔ pa logo na punɔɔ na, na yuun fɔ: «Yaa Yawe Yɛnnɛlɛ li sɔnni, mbeli ta wa li censaga ki ni, li maa li gbɔɔgɔwɔ pi nari.»

¹³ A mi si yaara yɛnwɛrɛ ti kanwira ti tinmɛ ta, tila ti gbɔɔn ti yɛɛ na konaa nɛgɛrɛ nda tila pye ti tanla ti tinmɛ pi ni. Ki tinmɛ pila pye ma gbɔɔgɔ fɔ jɛngɛ.

¹⁴ Kona, a Yɛnnɛlɛ li yinne li silan yirige naayeri, mɛɛ kari na ni. Mila koro nandangawa naa jatere piriwɛn ni. Yawe Yɛnnɛlɛ li fanɔɔga kila pye na tunɔɔgɔ piin na ni nɔɔbanga.

¹⁵ Leele mbele paa yigi malaga kasopiile, a mi si saa gbɔn wa pe tanla, wa Tɛli Abibu ka, poro mbele paa pye ma cɛn wa Kɛbari gbaan yɔn ki na, wa pe tanla. Pa paa pye ma cɛn wa ki laga ki na. Mila piliye kolɔshyɛn yo pye wa pe sɔgɔwɔ. Na jatere wila piri na na jɛngɛ, fɔ mii ya para.

Yɛnnɛlɛ lɛa Ezekiyele wi wɔ maa pye kɔɔsiri pyefɔ

¹⁶ Naa piliye kolɔshyɛn yila kaa toro makɔ, a Yawe Yɛnnɛlɛ li sili sɛnrɛ ti kan na yeri naa, ma yo fɔ:

¹⁷ «Sɛnwɛe pyɔ, mɔɔ tɛgɛ ma pye kɔɔsiri pyefɔ Izirayeli woolo pe go na. Ma yaa lanla yɔn sɛnrɛ ti nuru, mbaa pe yɛrɛgi na kan.

¹⁸ Na mi ka lepee wi pye mbe yo fɔ: «Ma yaa ku!» Na ma suu yeri, na mɛɛ para ki lepee wi ni mboɔ yeri, jango wi wɔ wa wi kombele li ni, mbe ta mboɔ go sho, pa wi yaa ku wi kambasinnde ti kala na; ɛɛn fɔ mi yaa wi kunwɔ pi fɔgɔ ki yewe ma na.

¹⁹ Ɛɛn fɔ na maga lepee wi yeri, na wii yɛnlɛ mboɔ kapɛrɛ ti yaga, mbe wɔ wa wi kombele li ni, wi yaa ku wa wi kambasinnde ti ni, ɛɛn fɔ mboro wo na, ma yaa ma yɛɛ go sho.

²⁰ Na lesinɛ wa ka laga kasinɔɔgɛ ki na mbaa kapege piin, mi yaa ti pɛnɛ mboɔ yigi, wi yaa si ku. Na ma suu yeri, wi yaa ku wi kapɛrɛ ti kala na. Kasinɔɔgɛ nɔɔ wi pye faa, pe se kaga jate naa; ɛɛn fɔ mi yaa wi kunwɔ pi fɔgɔ ki yewe ma na.

²¹ Eɛn fɔ na maga lesinɛ wi yeri mbe yo wiga ka kapege pye, na wii kapege pye, kona wi yaa koro go na ma yerewe senre ti fannga na. Mboro wo na, pa ma yaa ma yee go sho.»

*Yenɛle laa Ezekiyeli
wi pye bombo
ma saa gbɔn wagati wa ni*

²² Kona, a Yawe Yenɛle li yawa pi si ye na ni naa, a li silan pye fɔ: «Yiri ma kari wa gbunlundege laga ki ni, mi yaa para ma ni wa ki laga ki na.»

²³ A mi si yiri mee kari wa gbunlundege laga ki ni. A Yawe Yenɛle li gbogowo yanwa pi si pi yee naga wa na na, paa yee nga na mila pi yan wa Kebari gbaan wi tanla we. Kona, a mi si to mala yee ki jiile wa tara, ma Yenɛle li gbogo.

²⁴ A Yenɛle li yinne li si ye na ni mala yirige mala yerege na tooo ti na. A Yawe Yenɛle li si para na ni, ma yo fɔ: «Kari wa ma go ma sa koro ki ton ma yee na.

²⁵ Mboro wo na, senwee pyo, wele, pe yaa ka mangala le ma na, pe yaa koon po fɔ ma se ka ya mbaa kee wa janwa wi sogowo.

²⁶ Mi yaa koon ngayinne li mara wa ma yon ki naayeri wi na, mboon pye bombo, jango maga kaa senngbanra yuun pe na mbaa pe yeregi, katugu pe yen leele mbele pe yiri ma je.

²⁷ Eɛn fɔ na mi kaa jaa mbe para ma ni sanga na ni, pa mi yaa ma yon ki yenge, jango maga yo pe kan fɔ: «Pa we Fɔ, Yawe Yenɛle li yo yeen fɔ: Lere na kaa jaa mbe logo na yeri, wo mbe logo na yeri; lere na woro na jaa mbe logo na yeri, wiga ka logo na yeri; katugu pe yen cenle na li woolo pe yiri ma je.» »

ZHERUZALEMU CA KI YAA KA TONGO

4

4-24

*Juguye pe yaa to
Zheruzalemu ca ki na*

¹ We Fɔ willa na pye fɔ: «Mboro wo na, senwee pyo, tofa pyo le maa tege ma yee yee sogowo, ma Zheruzalemu ca kacɛn wi gbegele wa wi na.

² Maga gbegele maga naga ndee juguye pe pan ma malingboonlo censaga kan maga yon ton, ma mboro wa lugusara ki tanla, ma tara gbogolo tinndiye ca ki mbogo ki na, ma malingboonlo ngbelege tege ma ca ki maga, ma mbogo jaanriyaara gbegele ca mbogo ki mege ni.

³ Ko pungo na, ma tuguron paparapa ka le, maga tege paa mbogo yen mboro naa ca ki sogowo pi ni. Ma yee wa ki yeri, maa yengele ke kan ki na, maa ki wele. Ki yaa pye ndee juguye pe malingboonlo censaga kan maga yon ton. Mboro ma yen na wi pan ma to ca ki na maga yon ton. Ki kala li yaa pye paa kacɛn yen Izirayeli woolo pe kan.

⁴ «Ko pungo na, ma sinle ma kamege kee ki na. Mboon ta ma yen ma sinle ki kee ki na, ma yaa Izirayeli wunluwo tara woolo pe kambasinnde ti go kala li le; ma yaa yere pe kapere ti go kala li ni, mbe yala piliye yon nga ma yaa pye mbe sinle ki ni.

⁵ Yele yon nga pe pye wa kambasinnde ti ni, ko piliye yon nungba ko mi yaa kan ma yeri. Ki pye ma, ma yaa yere Izirayeli woolo pe kapere ti go kala li ni fɔ sa gbɔn piliye cenme taanri naa nafa tijere ma yiri ke (390).

⁶ Na ko wagati wo ka ka sa ko sanga na ni, ma yaa kannga mbe sinle ma kalige kee ki na, mbe yere Zhuda wunluwo tara woolo pe kapere ti go kala li ni sa gbɔn fɔ piliye nafa shyen. Yele nungba nungba pyew li yen ma taanla piliye nungba nungba ni.

⁷ «Kona, mee ma yege ki kan Zheruzalemu ca ki na, ko nga pɛ malingboonlo censaga kan maga yon ton we. Mee ma kewaga ki yirige maga sin wa ca ki yeri, ma Yenjele yon senre yo ma wa ki na.

⁸ Wele, mi yaa ma po mana ni, jango maga ka ya mbe wa mbe kannga kee ka na, mbe kari ka na, fɔ malingboonlo censaga ki yaa Zheruzalemu ca ki yon ton piliye yon nga na, ki sa ki yee yon fili.

⁹ «Koni yiri ma bile, naa ɔrizhi, naa yara fire, naa yara yenre, naa shogolo konaa bile na wi ma sheli wa le, mari pinle ti yee ni cogo nungba ni, mari pye buru. Wo wi yaa pye ma yaakara piliye cenme taanri naa nafa tijere ma yiri ke (390) yan fuun ma yaa pye yi ni, mboon ta sinlesaga ma kanngaga ki na.

¹⁰ Yaakara nda ma yaa la kaa, pilige nungba nungba pyew ti yaa pye buru giramu cenme shyen (200). Wo wi yaa pye ma pilige nungba yaakara re.

¹¹ Ma yaa kaa ma tonwo pi taanla fun. Pilige nungba nungba pyew, litiri nungba ma yaa wo. Po pi yaa pye ma pilige nungba tonwo we.

¹² Ma yaa kaa ma yaakara ti sori paa ɔrizhi won yen. Senwee fiwara ma yaa kaa nii wa kason ki ni, mbaa ma yaakara ti foo leele pe ni fuun pe yege na.»

¹³ A Yawe Yenjele li sho naa fo: «Mi yaa ka Izirayeli woolo pe gbɔn mbe pe jaraga cengele ngele sogowo, pa pe yaa kaa pe yaakara nda fyongo ni ti kaa wa ke sogowo ma.»

¹⁴ Kona, a mi sho fo: «E, we Fo, Yawe Yenjele, maga le na puwen sanga wi na fo ma pan ma gbɔn nala, mi fanla yee tege fyongo ni fyew wa na kotogo na. Yaayogo nga ki ku ki ye nakoma nga cenge gbo, mi fa ka ka fyew; kara nda ti yen fyongo ni, ta fa ye wa na yon fyew.»

¹⁵ A li silan yon sogo ma yo fo: «Mi yenle ki na ma nafire le senwee fire ti yonlo, maa ma yaakara ti sori ti na.»

¹⁶ A li silan pye naa fo: «Senwee pyo, mi yaa ti yaakara wogo ki ngban wa Zheruzalemu ca ki ni. Leele pe yaa kaa pe yaakara ti taanla jeele jeele mbaa ti kaa jatere piriwen ni; pe yaa kaa pe tonwo pi taanla jennjenri mbaa pi woo, pe nawa pi ni pi tanga pe na.

¹⁷ Yaakara naa tonmo pi ni, ti yaa ka ko pe yeri fo pe sunndo wila koon pe na; pe yaa ka cogo cogo pe kajogoro ti kala na.»

5

Yenjele li yaa Izirayeli woolo

pe jolo

¹ Yenjele laa na pye fo: «Mboro wo na, senwee pyo, tokobi yon taan wa le maa pye yunguluwo, mo go konaa ma siyo wi kulu wi ni. Kona mee culo wa le ma ki sire ti nuguwo pi taanla, mee ti koonlo ti yiri tegesaga taanri.

² Pɛ malingboonlo censaga kan ma Zheruzalemu ca ki yon ton sanga na ni, na wiga ka toro mbe ko, ma yinzire ti tegesaga nungba le ma saga sogo kason ni wa ca ki nandogomo. Kona, mee tegesaga shyen wogo ki le, maga gbɔn tokobi ni, ma ca ki maga. Mee tegesaga taanri wogo ki jaraga tifelele

ki kan. Pa kona mi jate mi yaa na tokobi wi kow wa wi wofogo ki ni, mbe taga pe na mbaa pe puro.

³ Eɛn fo ma yaa yinzire ta yaga jenri, mberi le wa ma derigbogo ki jufa wi ni.

⁴ Ko pungo na, ma yaa jenri wo wa ki woro ti ni, mberi wa kason mberi sogo. Kason yaa ka yiri wa ki ni mbe Izirayeli woolo pe ni fuun pe sogo.

⁵ «We Fo; Yawe Yenɲele le, pa li yo yeen fo: <Zheruzalemu ca koyi yeen! Mila ki tege wa cengele ke nandogomo, ma tara sannda ti tege maga maga.

⁶ Eɛn fo ca woolo pe yiri ma je mala kakɔndegengele ke jogo, ma tipege pye ma we cengele sanɲala ke na. Pɔnla ngasegele ke jogo ma we tara nda ti pe maga ti woolo pe na, katugu ca woolo pe je na kakɔndegengele ke na, pee tanga na ngasegele ke na.»

⁷ «Ki kala na, we Fo, Yawe Yenɲele le, pa li yo yeen fo: <Yɛ jogowo pye ma we tara nda ti ye maga ti woolo pe na. Yee tanga na kakɔndegengele ke na, yee silan ngasegele ke yigi mbaa tanri ke na. Yee si ya yere mbe cengele ngele ke yen ma ye maga ke kakɔndegengele ke yigi mbaa tanri ke na.»

⁸ Ki kala na, we Fo, Yawe Yenɲele le, pa li yo yeen fo: <Wele, mi yaa yiri ye korogo, yoro Zheruzalemu ca woolo wele. Mi yaa na kiti wi kon mboo jan ye na wa cengele ke yege sogowo.

⁹ Ye katijangara ti ni fuun ti kala na, mi yaa kala la pye ye na, na mi fa pye ye na faa, na mi se kali cenle la pye ye na naa fyew.

¹⁰ Teele pe yaa kaa pe yera piile pe wire kara ti kaa; piile pe yaa kaa pe teele pe wire kara ti kaa. Mi yaa ka kiti kon mboo jan ye na. Mbele pe yaa ka koro yinwege na, mi yaa ka pe gbɔn mbe pe jaraga, mbe kari dunruya wi keɛ ki ni fuun ki na.»

¹¹ «Mi ɲa ye Fo, Yawe Yenɲele na yinwege wolo, na mege ki na, mi yen naga yuun fo: <Ki kaa pye yɔnla censaga kpoyi ki tege fyongo ni ye katijangara to naa ye yarisunndo tijangara ti ni, mi fun mi yaa ye tongo mbe ye ko. Mi se ye yinriwe ta, mi yaa yiri ye korogo, ye yungbogoro se pye na na.

¹² Yambewe po naa fungo ki ni, ti yaa ka ca woolo pe walisaga nunɲba woolo pe gbo wa ca nawa, juguye pe yaa ka walisaga shyen wogo ki woolo pe gbo tokobi ni wa ca ki kanɲara na; mi jate mi yaa ka walisaga taanri wogo ki woolo pe gbɔn mbe pe jaraga dunruya wi keɛ ki ni fuun ki na, mbe taga pe na mbaa pe puro tokobi ni.»

¹³ «Mi yaa na nangbanwa pi yaga pi pi wogo pye, mi yaa na nangbanwa ndorogo kala li pye ye na fo sa gbɔn wa li kosaga ki na. Mi yaa na kayanga ki wo ye ni. Pa kona ye yaa ki jen fo mi Yawe Yenɲele, muwi mi para ye na, katugu mi se ya mbe ye mbasinme pi kun na yee ni naa.

¹⁴ Cengele ngele ke yen ma ye maga konaa leele mbele fuun pe yaa kaa tooro wa Zheruzalemu ca ki tanla, pe yaa ki yan fo migi ca nga ki pye kataga, konaa ma ye pye tifagawa yaraga.

¹⁵ Na mi ka kanla kiti wi kon mboo jan ye na, na nangbanwa po naa na konro tandorogo ki ni, mbe senɲganra yo ye na nangbanwa gbɔɔ ni, pa kona ye yaa pye tifagawa yaraga, naa tegele yaraga, naa yerewe konaa fyere yaraga cengele ngele fuun ke ye maga ke yege na. Mi Yawe Yenɲele, muwi mi yo ma.

¹⁶ «Mi yaa ka fungo wa ye na paa jogowo pye wangala yen, jango mbe ye tongo. Mi yaa kaga wa ye na mbe taga wa ye jogogo ki na. Mi yaa ka ti fungo ki ngban ye na, mbe yaakara ti ko ye yeri.

¹⁷ Mi yaa ka fungo wa ye na konaa mbe cenre yirige mbe wa ye na, ti ye piile pe gbo. Yambewe naa legbogo yaa gbɔn ye na; mi yaa ti pe pan pe to ye na tokobi ni. Mi Yawe Yenɲele, muwi mi yo ma.»

6

*Yenɲele li yen na yarisunndo
suvɛnne pe jeregi*

¹ Yawe Yenɲele làa li senre ti ka na yeri, ma yo fɔ:

² «Senwee pyɔ, ma yegɛ ki surugu ma wa wa Izirayeli tara yanwira ti yeri, ma Yenɲele li yɔn senre yo ma wa ti na.

³ Ma yaa ki yo mbe yo fɔ: «Yoro Izirayeli tara yanwira, ye We Fɔ, Yawe Yenɲele li senre ti logo.» We Fɔ, Yawe Yenɲele, pa li yo yɛɛn yoro yanwira tara woolo, naa mbele pe wa tinndiye pe ni fuun pe na, naa mbele pe wa yanwira ti sɔgɔwɔ pi ni konaa wa gbunlunderɛ ti ni pe kan fɔ: «Ye wele, mi yaa tokobi yirige mbe wa ye na, mbe ye gbo; mi yaa ye sunzara nda wa tinndiye pe na ti tongo.

⁴ Mi yaa ti pe ye saara wɔsara ti jɔgɔ, ye maa ye wusuna nuwɔ taan wi sori saara wɔsara nda na, mi yaa ti peri tongo. Mi yaa ti ye gboolo pe toori wa ye yarisunndo ti yegɛ sɔgɔwɔ.

⁵ Mi yaa ka Izirayeli woolo pe gboolo pe jaanri wa pe yarisunndo ti yegɛ sɔgɔwɔ, mbe pe kajeere ti jaraga mbe pe saara wɔsara ti maga.

⁶ Ye yaa ka pye mbe cɛn laga nga fuun ni, ye cara ti yaa ka tongo mbe pye katarɛ, ye sunzara nda wa tinndiye pe na, ti yaa ka jɔgɔ mbe koro waga; ki pyelomo pi na ma, pe yaa ka ye saara wɔsara ti jaanri mberi jɔgɔ, mbe ye yarisunndo ti kaari, mberi kɔ mberi wɔ wa. Pe yaa ye wusuna nuwɔ taan sogoyaara ti yaari, mbe yaara nda fuun yɛ gbegɛle ti jɔgɔ.

⁷ Lelegɛre yaa ka to mbe ku wa ye sɔgɔwɔ, pa kona ye yaa ki jen mbe yo fɔ muwi mi yen Yawe Yenɲele le.

⁸ « «Konaɛ ki ni fuun, mi yaa ka leele pele yaga jenri ye ni yinwege na; mi yaa ka pe shɔ tokobi wi kɛɛ mbe pe jaraga wa tara na cɛngɛle sanɲgala ke sɔgɔwɔ.

⁹ Ki leele mbele pɛ shɔ ma koro yinwege na, pe yaa ka pe yigi malaga kasopiile mbe kari pe ni cɛngɛle ngele sɔgɔwɔ, mbe pe ta wa ke sɔgɔwɔ, pe yaa nawa to na na. Pe jatere wi yaa ka pye ki na, fɔ naa pɛ kanɲga ma pye mbasinmbele na ni, ma punɲo le na ni, ma pe yegɛ ki kan pe yarisunndo ti na, ko kɔ ti mɛ pe jatere wi kan wɛ piri pe na. Pa kona pe yaa lako pe yɛɛ na, pe kapere nda pɛ pye konaa pe katijangara nda fuun pɛ pye ti kala na.

¹⁰ Pe yaa ki jen fɔ muwi mi yen Yawe Yenɲele le, fɔ kapege nga mila yo mi yaa pye pe na, fɔ mi sila ki senre ti yo wagafe.» »

¹¹ Pa we Fɔ, Yawe Yenɲele li yo yɛɛn fɔ: «Yaa keyɛn gbɔɔn, yaa tɔɔrɔ ti suun tara ti na, yaa gbele ngbanga yaa yuun fɔ: «Izirayeli woolo pe kapere tugbɔɔrɔ tijangara ti ni fuun ti kala na, tokobi naa funɲo konaa yambewe pi ni, ti yaa ka pe tongo mbe pe wɔ wa.

¹² Mbele pe yen wa lege, yambewe pi yaa ka pe gbo. Mbele pe yen tɔɔn, tokobi wi yaa ka poro gbo. Pe ni, leele mbele pe yaa ka koro go na wa ca ki ni, poro mbele juguye pe yaa ka malingbɔɔnɔ cɛnsaga kan mbe ca ki yɔn tɔn, funɲo ki yaa ka poro gbo. Mi yaa kanla nanɲbanwa gbɔɔ kala li pye pe na, fɔ sa gbɔn wa pi kɔsaga ki na.

¹³ Na paga ka pe gboolo pe yan pe toori tara ti na wa pe yarisunndo ti sɔgɔwɔ, mbe gboolo pe yan pe pe saara wɔsara ti maga, mbe pe yan wa tinndiye pe ni fuun pe go na, naa wa yanwira ti ni fuun ti go na, naa tigboro nda ti yen wetipiire ni ti nɔgɔ, naa terebenti tire nda were ni ti nɔgɔ konaa wa lara nda fuun paa pye na wusuna nuwɔ taan wi woo saraga pe yarisunndo ti ni fuun ti yeri, pa kona pe yaa ki jen fɔ muwi mi yen Yawe Yennele le.

¹⁴ Mi yaa kanla kee ki yirige pe na, mbe pe tara ti jɔgɔ mberi yaga waga. Leele pe yen ma cɛn lara nda fuun ni, mi yaa ka ti ni fuun ti jɔgɔ, mbege le wa gbinri wi na, wa yɔnlɔparawa kalige kee yeri fɔ sa gbɔn wa Dibila ca ki na, wa yɔnlɔparawa kameɲge kee yeri. Pa kona pe yaa ki jen fɔ muwi mi yen Yawe Yennele le.» »

7

Yawe Yennele lɔa Izirayeli tara ti kosanga wogo ki yo

¹ Yawe Yennele lɔa li sɛnrɛ ti kan na yeri, ma yo fɔ:

² Mboro wo na, sɛnwɛe pyɔ, mi ɲa ye Fɔ, Yawe Yennele le, pa mi yo yɛɛn Izirayeli tara woolo pe wogo na fɔ: «Izirayeli tara ti kosanga wi gbɔn, kosanga wi gbɔn tara ti kee tijere ki ni fuun ki na.

³ Koni ye wogo ki kosanga wi gbɔn; mi yaa na nanɲbanwa kala li wa ye na. Mi yaa kiti kɔn ye na mbe yala ye tangalomɔ pi ni, mbe ye katijangara nda fuun yɛ pye ti go kala li taga ye na.

⁴ Mi se ka ye wele ye yunɲgbɔgɔrɔ mbe pye na na, mi se ka ye yinriwɛ ta; katugu mi yaa ye tangalomɔ pi fɔgɔ tɔn ye na konaa ye katijangara ti ni, to nda ye koro na piin wa ye yɛɛ sɔgɔwɔ. Pa kona ye yaa ki jen fɔ muwi mi yen Yawe Yennele le.»

⁵ Pa we Fɔ, Yawe Yennele li yo yɛɛn fɔ: «Jɔlogɔ, jɔlogɔ yen na paan, nga lere faga cɛnle yan!

⁶ Kosanga wi yen na paan! Ee, kosanga wi yen na paan! Jɔlogɔ ki yen na paan ye mɛge ni; ki wele kila paan.

⁷ Yoro mbele ye yen ma cɛn wa tara ti ni, ye tongɔsanga wi gbɔn. Wagati wi gbɔn, kiti kɔnwagati wi yongo. Jatere piriwen tinme pi yen wa yanwira ti na, yɔgorimɔ tinme ma pi yen wa.

⁸ Koni, mi yaa na nanɲbanwa gbɔɔ kala li wa ye na, mbanla nanɲbanwa ndorogo kala li pye ye na fɔ sa gbɔn wa li kosaga ki na. Mi yaa kiti kɔn ye na mbe yala ye kɔngolo ke ni, mbe ye katijangara ti go kala li taga ye na.

⁹ Mi se ka ye wele ye yunɲgbɔgɔrɔ mbanla ta, mi se ka ye yinriwɛ ta; katugu mi yaa ye tangalomɔ pi fɔgɔ tɔn ye na konaa ye katijangara ti ni, to nda ye koro na piin wa ye yɛɛ sɔgɔwɔ. Pa kona ye yaa ki jen fɔ muwi mi yen Yawe Yennele le, na li yen na ye gbɔɔn.

¹⁰ «Kiti kɔnpilige ki wele! Ki ɲga ki yen na paan! Jɔgɔwɔ pi yen na paan. Lewɛlewɛ kapyere ti yen na lege na kee yɛge, yɛɛ gbɔgɔwɔ pi yen na gbogo na kee yɛge.

¹¹ Lewɛlewɛ kapyere ti kanɲga ma pye paa kanɲgaga yen, nga pɛ yirige mbaa kapege wigo ki ni. Lere wo wa kpɛ se ka koro wa pe ni, pe yarijende ta kpɛ se ka koro, pe legewɛ po naa pi ni fuun, wa se ka koro, pe gbɔgɔwɔ pa se ka koro.

¹² Wagati wi gbon, kiti konpilige ki yongo. Kii daga lofo wila yogori, kii daga perefo wi pye yesanga ni; katugu na nangbanwa gboo pi yaa yiri leepe pe ni fuun pe korogo.

¹³ Perefo wi se ka ya mboo yariperege ki ta naa, ali na wiga koro go na o; katugu yariyanga nga ki yen naga nari fo ki janwa na wi ni fuun wi yaa ka tongo, ki kala li se koro mbapyewe. Pe ni fuun nungba nungba pe kambasinje ki kala na, lere kpe se ka ya mboo yee sho.

¹⁴ Pe yaa ka mbanlaga ki win mbe kala pyew li gbegele, een fo lere kpe se ka ta mbe kari wa malaga ki na, katugu na nangbanwa pi yaa yiri janwa wi ni fuun wi korogo.»

Yennele li yaa Izirayeli woolo

pe kapere ti fongo ton pe na

¹⁵ «Tokobi wi yaa kaa jogowo piin wa ca ki pungo na, yambewe po naa fungo ki ni, ti yaa ka pye wa ca nawa pi ni. Lere na ka pye wa wasege ki ni, tokobi wi yaa wo gbo; lere na ka pye wa ca nawa, fungo konaa yambewe pi ni, ti yaa wo gbo.

¹⁶ Leele mbele ka ka koro go na, poro yaa fe mbe kari wa yanwira ti na, paa yanwira gbunlundera ketengele yen; pe ni fuun pe yaa kaa jeen pe yeera kajogoro ti kala na.

¹⁷ Pe ni fuun pe keyen yi yaa ka fanla pe na, pe kannguuoro ti yaa kaa seri pe na.

¹⁸ Pe yaa ka jatere piriwen yariporo le pe yee na, sunndo kongu yaa ka pe yigi.

Fere yaa ka pye pe yere ti na, pe yaa ka pe ni fuun pe yinre ti kulu pe na jatere piriwen pi na.

¹⁹ Pe yaa ka pe warifuwe wi wa wa ca nawa kongolo ke ni, pe te wi yaa ka pye pe yeri paa fyongo yaraga yen. Pe warifuwe nakoma pe te wi se ka ya mbe pe sho Yawe Yennele li nangbanwa pilige ki na.

Pe se ka yaraga ka ta mbe ka mbe pe fungo ki ko, nakoma mbe ka mbe tin; katugu ko yarijende to tila pye pe punguwo pi go ye, ma ti a pe kapege pye.

²⁰ Pe fereyaara tiyoro tila pye pe yee gbogowo pi go; a pe si ta le ma yarisunndo yanlere gbegele ti ni, nda ti tijanga ma tisaw. Ki kala na, mi na Yennele, mi yaa ti kannga mberi tege fyongo yaara pe kan.

²¹ Mi yaa ti nambanmbala pele mbe pan pe pe kee yaara ti sho pe yeri, mbe ti lepeepe pele mbe ki yaara ti koli mbe kari ti ni, mberi tege fyongo ni.

²² Mi yaa ka pungo le pe ni, pe yaa kanla korogo[†] ki tege fyongo ni. Benjanri pyefenne pele yaa ka pan mbe ye wa ki ni, mbege tege fyongo ni.

²³ «Ye yongowo gbegele[†],

[†] 7:22 7.22: Korogo: Ki korogo nga ki senre ti yo ki mbe ya pye Izirayeli woolo poro, nakoma Zheruzalemu ca ko, nakosima sherigo gbogo ko. [†] 7:23 7.23: Ye yongowo gbegele: Ko senre to yen naga nari fo pe yaa ka Izirayeli tara woolo pe yigi malaga kasopiile mbe kari pe ni tara ta yege ni; katugu faa kila pye, pe ma malaga kasopiile pe po yongowo ni.

katugu tara ti yin legbogo kiti kagala ke ni,
a ca ki yin lewelewe kapyere ti ni.

²⁴ Mi yaa ti cengele ngele ke pe ke ni fuun na, ke pan,
mbe pan mbe pe yinre ti sho pe yeri mberi ta.

Mi yaa ka pe fannga fenne pe yee gbogwo pi ko,
mbe pe yarisunndo gbogwosara ti teger fyongo ni.

²⁵ Jatere piriwen yaa ka pan pe yeri,
pe yaa kaa yeyinnga lagajaa, een fo pe se sigi ta.

²⁶ Jologo ka yaa kaa tari jologo ka na,
senpere ta yaa kaa nuru mbaa tari senpere ta na.

Pe yaa kaa Yenjele yon senre yofenne pe yenri mbe yo paa yariyanra yaan
pe kan,

saraga wofa wi se kaa lasiri senre ti nari leele pe na naa,
yerewe senre se kaa taa leelele pe yeri naa.

²⁷ Wunlunaja wi jatere wi yaa ka piri wi na,
wunluwo pyo wi sunndo wi yaa kaa kon wi na;

tara wolo pe keyen yi yaa kaa seri pe na fyere ti kala na.

Mi yaa ka pe sara mbe yala pe tangalomo pi ni;

mi yaa ka kiti kon pe na mbe yala pe kapyegele ke ni.

Pa kona pe yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yenjele le.»

8

Izirayeli woolo

paa pye na yarisunndo gbogo

wa sherigo gbogo ki ni

¹ Izirayeli woolo pe yigingolo malaga kasopiile, ki yele kogoloni wolo li
yenge kogoloni wogo, ki pilige kangurugo wogo ki na, mi Ezekiyeli mila
pye ma cen wa na go; Zhuda tara lelelele paa pye ma cen le na tanla. A we
fo, Yawe Yenjele li fannga ki si ye na ni le teere.

² A mi si wele mee cenlomo pa yan, pila pye ma yiri senwee pyo cenlomo
korogo. Mbege le wa ki senne li na mbe tigi, kila pye paa kason yen. Mbege
le le ki senne li na mbe kari go kee yeri, kila pye na yengele paa yeye nga
na pe ma kaa tuguyenre wologo, ti maa yengele†.

³ A ki senwee cenlomo pi suu kee ki sanga mala yigi wa na yinzire ti na.
Kona, wa ki yariyanga nga Yenjele laa naga na na ki ni, a Yenjele li yinne
li silan yirige mala yerege tara to naa naayeri wi sogowo pi ni, mee na le
ma kari na ni wa Zheruzalemu ca. Sherigo gbogo ki yeyongo nga kila pye
wa nawa kee ki na, ma yeye wa wa yonloparawa kamenge kee yeri, a li
si kari na ni wa ki yeyongo ki na. Yarisunngo yanlege nga kila pye na
kayanga nii Yenjele li ni, pa paa ki teger wa ki laga ki na.

⁴ Wele, a Izirayeli woolo Yenjele li sili gbogwo yanwa pi naga na na
wa ki laga ki na, paa yeye nga na mila keli ma yariyanga ki yan wa
gbunlundege ki ni we†.

⁵ A Yenjele li silan pye fo: «Senwee pyo, ma yeye ki yirige ma wele wa
yonloparawa kamenge kee yeri.» A mi silan yeye ki yirige ma wele wa
yonloparawa kamenge kee yeri. Wele, a mi si yarisunngo yanlege nga
kila pye na kayanga nii Yenjele li ni ki yan; kila pye wa saraga wosaga ki
yonloparawa kamenge kee yeyongo ki na.

† 8:2 8:2: Eze 1.27 † 8:4 8:4: Eze 1.28

⁶ A li silan pye naa fo: «Senwee pyo, nga pe yen na piin, maga yan ke? Katijangara tugbooro nda Izirayeli woolo paa piin, jango mbanla laga lali na censaga kpoyi ki ni, mari yan ke? Een fo, ma yaa katugbooro tijangara ta yege yan naa.»

⁷ Kona, a li si kari na ni wa sherigo gbogo longo ki yeyongo ki na. Wele, a mi si wege yan wa ca ki mbogo ki na.

⁸ A li silan pye fo: «Senwee pyo, mbogo ki tugu maga furu!» A mi si mbogo ki tugu maga furu, ma torosaga wo wa ki ni.

⁹ A li silan pye naa fo: «Ye ma kapere tijangara nda paa piin laga ti wele!»

¹⁰ Kona, a mi si ye wa ma wele. Wele, a mi si yaara nda ti maa fulolo lara na konaa yanyaara nda ti yen fyongo ni ti cenle pyew ti yanlere ta yan, peri kerikeri wa mbogo ki na maga maga; Izirayeli woolo pe yarisunndo yanlere ti ni fuun tila pye ma kerikeri wa mbogo ki na.

¹¹ Izirayeli tara lelele nafa taanri ma yiri ke la pye ma yere wa ki yarisunndo yanlere ti yege sogowo, Shafan pinambyo Yaazaniya wila pye wa pe ni. Pe ni fuun nungba nungba paa pye pe wusuna nuwo taan sogoyaara ti ni pe kee, a wusuna nuwo taan wirige gbogo yen na yinrigi wa ki ni na kee wa naayeri.

¹² A li silan pye fo: «Senwee pyo, Izirayeli tara lelele pe yen na kapyere nda piin wa larawa, wa pe yarisunndo gbogoyinre ti ni, maa ti yaan ke? Pe yen na yuun fo: «Yawe Yennele li woro na we yaan, li je we tara ti na!»»

¹³ Kona, a li sho fo: «Ma yaa katijangara tugbooro ta yege yan paa piin naa.»

¹⁴ Kona, a li silan le ma kari na ni wa Yawe Yennele li sherigo gbogo yeyongo ki na, ma wa yonloparawa kamege kee yeri. A mi si jelele pele yan, pe yen ma cen na yarisunngo Tamuzi[†] ki kunwo pi gbele.

¹⁵ A li silan pye fo: «Senwee pyo, maga wogo nga ki yan ke? Ma yaa katijangara ta yege yan, nda ti we ki woro nda ti na.»

¹⁶ Kona, a li si kari na ni wa Yawe Yennele li sherigo gbogo longo nawa pi ni. A mi si saa nambala nafa ma yiri kangurugo si yan wa sherigo gbogo yeyongo ki na, wa ndogoro to naa saraga wosaga ti sogowo pi ni. Paa yere ma pungo le Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, ma yege wa yonlo yirisaga kee yeri, na kannguuro kanni na yonlo ki gbogo.

¹⁷ A li silan pye naa fo: «Senwee pyo, maga yan ke? Zhuda tara woolo pe yen na katijangara nda piin laga ki laga nga ki ni, to si pe bo bere? Koni pe yen na tara ti yinni lewelewe kapyere ti ni, ma koro nala nawa pi ngbanni. Wele, pe yen na tige njege ka fulo pe numala li tanla[†].

¹⁸ Ki kala na, mi fun mi yaa pye nangbanwa gbog ni pe ni. Mi se ka pe wele pe yungbogoro mbe pye na na, mi se si ka pe yinriwe ta. Pe yaa kaa gbele ngbanga wa na nungbolo mbe yo mbe pe saga, een fo mi se ka logo pe yeri.»

9

*Yennele li yaa jologo wa
Zheruzalemu ca ki na*

[†] 8:14 8:14: Tamuzi wila pye Babiloni tara fenne poro yarisunngo. Paa pye naga kunwo pi piin yeke pyew. [†] 8:17 8:17: Pe yen na tige njege ka fulo pe numala li tanla: Ki kapyege ki mbe ya pye mbatagambala pele yarisunndo kalege, nga Yennele laa je ki na.

¹ Ko punḡo na, a We Fɔ wi si para ngbanga ma yo fɔ: «Yaa paan, yoro mbele ki kan ye yeri ye jɔlɔḡo wa ca ki na we! Ye ni fuun nungba nungba yaa paan ye malingbonyaraga nga ki maa jɔḡowɔ piin ki ni.»

² Kona, sherigo gbɔḡo ki yeyɔḡo nga ki yen gona kɛɛ yeri, wa yɔnɔparawa kamenḡe kɛɛ ki yeri, a mi si nambala kɔḡolɔni yan, pɛ yiri wa na paan, pe ni fuun nungba nungba naa pe malingbonyaraga, nga ki maa jɔḡowɔ piin ki ni. Wa pe sɔḡowɔ, nana nungba la pye wa, lɛn jese yaripɔɔ ni wi na, sewe yɔnɔḡoyaara la pye ma yanḡa wa wi kurusijara wi na, wa wi sennɛ. A pɛ si ye ma yere le tuguyɛnrɛ saraga wɔsaga ki tanla.

³ Kona, Izirayeli woolo Yɛnnɛlɛ li gbɔḡowɔ yanwa mba pila pye wa sherubenye pe go na, pɛ si yiri le ki laga ki na, mɛɛ kari wa sherigo gbɔḡo ki yeyɔḡo shɔn wi na. Nana ŋa wila lɛn jese yaripɔɔ ti le, sewe yɔnɔḡoyaara ti ni wa wi kurusijara wi na, a we Fɔ wi si wo yeri,

⁴ maa pye fɔ: «Ye wa ca ki ni, ma Zheruzalɛmu ca ki yanri ma toro. Leele mbele fuun pe yen wa yesanga ni, na jɛɛn katijangara nda fuun ti yen na piin wa ti kala na, ma tɛḡɛɛ tɛḡe pe walɛɛ ti na.»

⁵ Ko punḡo na, a wi sigi yo leele sanmbala pe kan na yeḡe na fɔ: «Ye taga ki nana ŋa wi punḡo na, ye ye wa ca nawa, yaa leele pe kuun; yaga kaa leele pe wele mbaa pe yinriwe taa, yaga ka ti pe yunḡbɔḡɔɔ mbe pye ye na.

⁶ Ye lelɛḡbaara, naa lefɔnmbɔlɔ, naa sumborombiile, naa piile konaa jɛɛlɛ pe gbo ye pe ko pew. Ɛɛn fɔ tɛḡɛɛ ti yaa ka pye mbele fuun walɛɛ na, yaga ka jiri poro na. Yeḡe lɛ le na censaga kpoyi woolo poro na.» Ki pye ma, lelelele mbele paa pye le sherigo gbɔḡo ki yeḡe na, a pɛ sigi lɛ le poro na.

⁷ A wi si pe pye naa fɔ: «Ye sa sherigo gbɔḡo ki tɛḡe fyɔḡo ni, ye ki longo nawa pi yin gbɔlɔ pe ni.» A pɛ si yiri ma saa na leele pe kuun wa ca nawa.

⁸ Maga ta paa pye na leele pe kuun, mila pye na ye. A mi si to mala yeḡe ki jiile wa tara ma yo fɔ: «E, we Fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ, naga yen ma, ma yaa ma nangbanwa kala li wa Zheruzalɛmu ca ki na mbe Izirayeli woolo mbele fuun pɛ koro go na pe tɔḡo wi le?»

⁹ A Li silan yɔn sogo, ma yo fɔ: «Izirayeli tara woolo naa Zhuda tara woolo pe kambasinḡe ki gbɔḡo fɔ ma saa toro ki da wi na. Legbogo ko ki yen na piin wa tara ti ni lagapyew; kambasinnde to ti yen ma ca ki yin, katugu leele pe yen na yuun fɔ: «Yawe Yɛnnɛlɛ li je tara ti na, li woro na we yaan.»

¹⁰ Ki kala na, mi fun mi se ka pe wele pe yunḡbɔḡɔɔ mbe pye na na; mi se ka pe yinriwe ta. Mi yaa ti pe pe kapere ti go kala li lɛ.

¹¹ Ki sanga wi ni, nana ŋa lɛn jese yaripɔɔ tila pye wi na konaa sewe yɔnɔḡoyaara ti ni wa wi kurusijara wi na, a wi si pan maga yo Yɛnnɛlɛ li kan fɔ: «Tunḡo nga maa yo na kan, miḡi pye.» »

10

*Yɛnnɛlɛ lɛn li yeḡe naga naa
Ezekiyeli wi na*

¹ Kona, a mì si wele, mɛɛ ki yan fɔ fowaga kiiri nga kila pye wa sherubenye pe go na, yaraga kà la pye wa paa safiri sinndelege sɔɔɔɔɔɔ wogo yɛn. Ki cɛnlɔmɔ pila pye paa wunluwɔ jɔngɔ† yɛn.

² A Yawe Yɛnnɛle li si nana na lɛn jese yaripɔɔ tila pye wi na wi pye fɔ: «Wotoro ngeere nda ti yɛn wa sherubenye pe nɔɔɔ, sa ye wa ti sɔɔɔɔ. Kasɔn nanɔnra nda wa sherubenye pe sɔɔɔɔ, ma ta wɔ ma kɛɛ ki ni maga yin, ma sari wo ca ki na†.»

A mì si nana wi yan wila kee.

³ Naa nana wila kaa na kee wa ti sɔɔɔɔ, kila yala sherubenye pe yɛn wa sherigo gbɔɔ ki yɔnɔparawa kalige kɛɛ ki yeri. A kambaaga wirige wogo kà si pan ma sherigo gbɔɔ longo nawa pi ton lagapyew.

⁴ Kona, a Yawe Yɛnnɛle li gbɔɔɔɔ pì si yiri wa sherubenye pe go na, ma saa cɛn wa sherigo gbɔɔ ki yeyɔngɔ shɔn wi na. A kambaaga ki si pan ma sherigo gbɔɔ ki yin, ma si yala, Yawe Yɛnnɛle li gbɔɔɔɔ yanwa po la pan ma sherigo gbɔɔ longo nawa po yin lagapyew.

⁵ Sherubenye pe kanwira tinmɛ pila pye na gbɔɔn fɔ wa sherigo gbɔɔ ki longo nga wa funwa kɛɛ yeri ki ni. Ki tinmɛ pila pye paa Yɛnnɛle na yawa pi ni fuun fɔ li magala li yɛn, na li kaa para we.

⁶ Nana na lɛn jese yaripɔɔ tila pye wi na, naa Yawe Yɛnnɛle lãa wi pye ma yo wi kari wi sa kasɔn nanɔnra ta wɔ wa ngeere ti sɔɔɔɔ, wa sherubenye pe nɔɔɔ, a wi si kari ma saa yere wa wotoro ngeere ti tanla.

⁷ A sheruben nungba suu kɛɛ ki sanga sherubenye sanmbala pe sɔɔɔɔ, ma wa wa kasɔn ki yeri, wa pe sɔɔɔɔ, mɛɛ kasɔn nanɔnra ta wɔ mari le nana na lɛn jese yaripɔɔ tila pye wi na wi kɛɛ. A nana wi siri shɔ ma yiri ti ni.

⁸ Sɛnwɛɛ keyɛn cɛnlɔmɔ la pye sherubenye pe na wa pe kanwira ti nɔɔɔ.

⁹ A mì si wele, mɛɛ wotoro ngeere tijɛɛ yan yeresaga sherubenye pe tanla. Ngeere nungba nungba la pye sherubenye pe ni fuun nungba nungba pe tanla. Ki wotoro ngeere tila pye na yɛnnɛle paa kirizoliti sinndelege sɔɔɔɔɔɔ wogo yɛn.

¹⁰ Ngeere ti ni fuun tijɛɛ ti cɛnlɔmɔ pila pye nungba. Tila pye ndɛɛ pɛ ngerege ka le ka nawa.

¹¹ Na ti kaa kee, ti ma ya na kee kɛɛ tijɛɛ ki ni fuun ki na, ɛɛn fɔ tila wa mbe kanɔa. Sherubenye pe ka yɛɛ kan laga nga na, pa ngeere ti maa kee wa ki kɛɛ ki na; ti kaa kee, tila wa mbe kanɔa.

¹² Yɛnnɛle la pye sherubenye pe wire ti na lagapyew mari maga: Pe pɔɔɔɔ, naa pe keyɛn, naa pe kanwira konaa wotoro ngeere ti na yɛɛ, pe ni fuun tijɛɛ pe ngeere ti na.

¹³ A mì sigi logo ma yo pãa pye na ki ngeere ti yinri «Tifelinjolo.»

¹⁴ Yɛɛ tijɛɛ tijɛɛ tila pye sherubenye pe ni fuun nungba nungba pe na. Yɛɛ kongbanga ko la pye sheruben yɛɛ, yɛɛ shɛn wogo ko la pye sɛnwɛɛ pyɔ yɛɛ, yɛɛ taanri wogo ko la pye jara yɛɛ, yɛɛ tijɛɛ wogo ko la pye yɔn yɛɛ†.

¹⁵ A sherubenye pɛ si yiri ma kari naayeri; yaara yɛnwɛɛ nda mila yan wa Kebari gbaan wi yɔn na, to nungba to lari.

¹⁶ Na sherubenye pe kaa kee, ngeere ti ma pinle na kee pe ni ja; na pe ka pe kanwira ti jaraga mbe yiri tara ti na, ngeere tila laga pe na.

† 10:1 10.1: Eze 1.26; Naga 4.2 † 10:2 10.2: Naga 8.5 † 10:14 10.14: Eze 1.10; Naga 4.7

¹⁷ Na pe ka yere, ngeere ti ma yere; na pe ka yiri tara ti na mbe kari naayeri, ngeere ti ma pinle ma yiri pe ni; katugu yaara yenwere ti yinne laa pye ngeere ti ni.

¹⁸ Kona, a Yawe Yennele li gbogowo yanwa pi si yiri wa sherigo gbogo ki yeyongo shon wi na ma saa cen wa sherubenye pe go na.

¹⁹ A sherubenye pe si pe kanwira ti jaraga, ma yiri tara ti na na kee na yege na, a ngeere ti si pinle pe ni ma kari. A pe si saa yere wa Yawe Yennele li sherigo gbogo yeyongo ki na, ma wa yonlo yirisaga kee yeri. Izirayeli woolo Yennele li gbogowo yanwa pila pye pe na, wa pe go na.

²⁰ Yaara yenwere nda mila yan wa Izirayeli woolo Yennele li nogona, wa Kebari gbaan wi yon na, to lari. Kona, a mi sigi jen ma yo fo sherubenye la wele.

²¹ Yere tijere tijere la pye pe ni fuun nungba nungba pe na konaa kanwira tijere tijere ni. Senwee pyo keyen yanlele la pye wa pe kanwira ti ngo.

²² Pe yere tila yiri yaara yenwere nda mila yan wa Kebari gbaan wi yon na ti woro ti korogo. Pe ni fuun pe yege cenwe pila pye ja. Poro jate poro la wele. Sherubenye pe ni fuun nungba nungba paa sin perew na kee wa pe yee yege.

11

Yennele li yaa kiti kon

Zheruzalemu ca ki na

¹ Kona, a Yawe Yennele li yinne li silan le ma kari na ni wa li sherigo gbogo yeyongo nga wa yonlo yirisaga kee yeri ki na, nga ki yen ma yege wa yonlo yirisaga kee yeri. A mi si nambala nafa ma yiri kangurugo yan wa yeyongo ki na. A mi si tara teelee pele yan wa pe sogowo, poro la wele Azuri pinambyo Yaazaniya konaa Benaya pinambyo Pelatiya.

² A Yawe Yennele li silan pye fo: «Senwee pyo, ki nambala mbele pe yen na tipege sonri konaa na yerewe tipee kaan leele pe yeri laga ki ca nga ki ni.

³ Pe yen na yuun fo: «Yinre kansanga wo ma na; ki ca nga ki yen paa negedaga yen, woro wo na, we yen paa kara yen wa ki nawa.»

⁴ Ki kala na, mboro na senwee pyo, Yennele li yon senre ti yo ma wa pe na, Yennele li yon senre ti yo!»

⁵ Kona, a Yawe Yennele li yinne li si tigi na na, mee na pye ma yo mbege yo fo: «Pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Yoro Izirayeli woolo, senre nda ye yen na yuun, miri jen.

⁶ Ye lelegere gbo laga ki ca nga ki ni, ye ca nawa kongolo ke yen ma yin gboolo pe ni.»

⁷ Ki kala na, pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Leele mbele ye gbo wa ca nawa, poro pe yen paa kara yen, a ca ko pye paa negedaga yen. Een fo yoro wo na, mi yaa ka ye puro mbe ye yirige wa ki ni.

⁸ Ye yen na fye tokobi na yege, mi yaa ti ki tokobi wi pan ye korogo. We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.

⁹ Mi yaa ka ye puro mbe ye yirige laga ki ca nga ki ni, mbe ye le tara ta yege woolo kee; mi yaa kanla kiti wi kon mboo jan ye na.

¹⁰ Mi yaa ka kiti kon mboo jan ye na laga Izirayeli tara nawa, mbe ti pe ye gbo tokobi ni. Na ki ka pye ma, pa ye yaa ki jen fo muwi mi yen, ye Fo, Yawe Yennele le.

¹¹ Ki ka nga ki se ka pye ye yeri paa negedaga yen naa, yoro fun ye se ka pye paa kara yen wa ki nawa naa. Mi yaa ka kiti wi kon mboo jan ye na laga Izirayeli tara ti nawa.

¹² Pa kona, ye yaa ki jen mbe yo fo muwi mi yen Yawe Yennele le. Yee tanga na kondengenle ke na, yee si tanga mbe yala na kakondengenle ke ni. Een fo cengele ngele ke yen ma ye maga, yaa tanga ma yala koro kalele koro ni.»

¹³ Kona, maga ta mila pye na Yennele li yon senre ti yuun, a Benaya pinambyo Pelatiya wi si ku. A mi si to mala yage ki jiile wa tara, ma para ngbanga ma yo fo: «E, we Fo, Yawe Yennele, naga yen ma, ma yaa Izirayeli woolo jenri mbele pe koro go na pe tongo wi le?»

*Yennele laa ka li woolo
pe gbogolo naa wa pe tara*

¹⁴ Yawe Yennele laa li senre ti kan na yeri ma yo fo:

¹⁵ «Senwee pyo, leele mbele pe yen ma sefenne, ma yera sefenne, naa ma go woolo, konaa ma pye Izirayeli woolo pe ni fuun, Zheruzalemu ca woolo pe yen naga wogo nga ki yuun pe kan fo: «Ye ye yee laga lali Yawe Yennele li ni, katugu woro wele ki tara nda ti kan we yeri ti pye we woro.»

¹⁶ Ki kala na, maga yo pe kan fo, pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Ali na kaa pye mi ye puro ma kari ye ni fo lege, wa cengele sanngala ke sogowa, ma ye jaraga wa tara sannda ti ni, konaa ki ni fuun, ye kari tara nda ni, mi yaa pye wa ye ni, jango yaa na gbogo wa, fo mbe sa gbon wagati wa ni.»

¹⁷ Ki kala na, maga yo pe kan fo we Fo, Yawe Yennele le, pa li yo yeen fo: «Mi yaa ka ye gbogolo mbe yiri wa cengele sanngala ke sogowa; mila ye jaraga ma kari ye ni tara nda ni, mi yaa ka ye yirige mbe ye wo wa ti ni, mbe pan mbe Izirayeli tara ti kan ye yeri, ti pye ye woro naa.»

¹⁸ «Kona, na paga ka songoro mbe pan wa ti ni, pe yaa yarisunndo tijangara ti ni fuun to naa katijangara ti ni fuun ti wo wa tara ti ni.

¹⁹ Mi yaa pe nawa jatere wi pye nungba, mbe yinne fonno le pe ni. Kotongbanga nga ki yen pe ni paa sinndelege yen, mi yaa ko wo wa, mbe jatere tiyon le pe ni.

²⁰ Ki ka pye ma, pe yaa la tanri na kondengenle ke na, mbaa na kakondengenle ke piin. Pa kona, mi yaa pe pye na woolo, mi yaa pye pe Yennele.

²¹ Een fo mbele pe jatere wi yen na tile na kee yarisunndo tijangara to naa katijangara ti yeri, mi yaa ti pe pe tangalomo pi go kala li le. We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.»

*Yennele li gbogowa yanwa pi kari
ma laga Zheruzalemu ca ki na*

²² Kona, a sherubnye pe si pe kanwira ti jaraga ma yiri; wotoro ngeere tila pinle pe ni. Izirayeli woolo Yennele li gbogowa yanwa pila pye na yengele pe go na.

²³ Yawe Yennele li gbogowa yanwa pi si yiri wa ca ki nandogomo, ma saa cen yanwiga ka na, wa Zheruzalemu ca ki yonlo yirisaga kee yeri.

²⁴ Kona, a Yennele li yinne li silan le ma kari na ni wa Kalide tara, wa Izirayeli woolo mbele paa yigi malaga kasopiile pe tanla. Yennele li yinne lo laa ki yaara ti naga na na yariyanra ni. Kona, a ki yariyanra ti si ko ma wo wa.

²⁵ Ki pye ma, kagala ngele fuun Yawe Yennεle lāa naga na na, mbele pāa yigi malaga kasopiile, a mī si ke ni fuun ke yege yo pe kan.

12

*Ezekiyeli wila kacen wa pye
mbege naga
fo pe yaa ka Izirayeli woolo
pe yigi malaga kasopiile*

¹ Yawe Yennεle lāa li senre ti kan na yeri naa, ma yo fo:

² «Senwee pyo, ma yen ma cen leele mbele pē yiri ma je poro pele sogowa. Yengele yen pe na mbaa yaan, εen fo pe woro na yaraga ka yaan; nungbogolo yen pe na mbaa nuru, εen fo pe woro na yaraga ka kpe nuru; katugu pe yen leele mbele pē yiri ma je[†].

³ Ki kala na, mboro wo na, senwee pyo, ma tuguro ti sogolo, paa pe ma kaa lere yigi malaga kasopyo na kee wi ni tara ta yege ni. Ma yiri wa ma censaga yonlo na pe yege na, maa kee paa pe ma kaa lere yigi malaga kasopyo ma kari wi ni tara ta yege ni. Kana pa pe yaa ki yan, mbege jen mbe yo pe yen leele mbele pē yiri ma je.

⁴ Mōo tuguro ti yirige yonlo fungbanga na pe yege na, paa lere ηa pē yigi malaga kasopyo wa tuguro yen. Mboro wo na, ma yaa yiri yonlokogo pe yege na mbaa kee, paa yege ηga na leele mbele pē yigi malaga kasopiile pe ma yiri na kee.

⁵ Ma ca ki mbogo ki furu pe yege na, mōo tuguro ti yirige wa ki wege ki ni.

⁶ Mōo tuguro ti le wa ma pajogo ki na pe yege na. Laworo sanga ni, ma yiri ti ni maa kee. Mōo yege ki ton, janjo maga ka tara ti yan ma karisaga. Mi yen nōo kapyege ki piin paa kacen yen, mbe yerewe kan Izirayeli woolo pe yeri.»

⁷ Ki pye ma, a mī sigi pye paa yege ηga na Yawe Yennεle lāa ki yo na kan we. Mila na tuguro ti yirige yonlofugo ki na paa malaga kasopyo tuguro yen. Yonlokogo ki ni, a mī si ca ki mbogo ki furu na kee ki ni, mēε tuguro ti yirige laworo ti ni, mari taga na pajogo ki na pe yege sogowa.

⁸ Ki goto pinliwe pi ni, a Yawe Yennεle li si para na ni naa, ma yo fo:

⁹ «Senwee pyo, naga yen ma, Izirayeli woolo wele, ki leele mbele pē yiri ma je, pe soon yewe mbe yo fo yingi maa piin wi le?

¹⁰ Maga yo pe kan fo we Fo, Yawe Yennεle le, pa li yo yeen fo: «Ki Yennεle yon senre nda ti yen na yuun ηa wi yen Zheruzalem ca ki to wo wogo na konaa Izirayeli woolo mbele fuun pe yen ma cen wa ki ni pe wogo na.»

¹¹ Maga yo pe kan, fo mā pye paa kacen yen pe kan, fo ηga mā pye, ko ki yaa pye mbe yon fili pe na. Pe yaa ka pe yigi malaga kasopiile mbe kari pe ni.

¹² Tara ti to ηa wi yen ma cen pe go na, wi yaa ka tuguro ti taga wi pajogo ki na laworo sanga ni, mbe yiri wa ca ki ni. Pe yaa ka ca ki mbogo ki furu mbe ti wi yiri wa ki wege ki ni. Wi yaa kaa yege ki ton, janjo wiga ka tara ti yan wi karisaga.

¹³ Mi yaa na mēre ti jan wi na, mboo yigi wa na penε li ni. Mi yaa kari wi ni wa Babiloni tara, wa to nda Kalide tara fenne pe tara. εen fo wi se kari yan yenle ni, pa wi yaa ka ku wa.

[†] 12:2 12.2: Eza 6.9-10; Zhere 5.21; Maki 8.18

14 Leele mbele fuun pe yen maa maga, naa wi korosifenne konaa wi malingboonlo pe ni fuun pe ni, mi yaa ka pe gbon mbe pe jaraga kee ki ni fuun ki na, mbe taga pe na mbaa pe puro tokobi ni.

15 Na mi ka ka pe gbon mbe pe jaraga cengele sanngala ke sogowo konaa mbe pe jaraga tara ta yegge ni, pa pe yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le.

16 Een fo, wa pe ni, mi yaa ka leele pe jenri yaga, mbele pe yaa ka sho tokobi, naa fungo konaa yambewe pi kee; jango pe saa pe katijangara ti yegge yuun wa cengele ngele pe yaa ka sa cen wa ke sogowo ke kan. Pa kona pe yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le.»

17 Kona, a Yawe Yennele li sili senre ti kan na yeri naa, ma yo fo:

18 «Senwee pyo, toon yaakara ti kaa maa seri, maa ma tonmo pi woo jatere piriwen ni konaa fyere ni.

19 Maga yo tara woolo pe kan fo, pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Zheruzalemu ca woolo mbele pe koro ma cen wa Izirayeli tara ti ni, pe yaa kaa pe yaakara ti kaa pe jatere piriwen ni, mbaa pe tonmo pi woo laworo ni; katugu pe tara ti yaa ka tongo mbe koro waga, mbele pe yen ma cen wa ti ni pe lewelewe kapyere ti kala na.

20 Cara nda leele yen ma cen wa ti ni, ti yaa ka tongo mbe pye katara; tara ti yaa ka tongo mbe koro waga. Pa kona ye yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le.» »

Yawe Yennele li nga yo, li yaa ki pye

21 Yawe Yennele laa li senre ti kan na yeri naa, ma yo fo:

22 «Senwee pyo, yingi na leele pe nee ki yomiyele na li waa laga Izirayeli tara ti ni, na yuun fo: «Wagati wi yen na toro na kee, een fo yariyanra kagala la kpe fa li yee yon fili.»

23 Ki kala na, ki yo pe kan fo, pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Mi yaa ki yomiyele li ko mbeli wo wa. Pe se kaa li waa naa wa Izirayeli tara.» Maga yo pe kan fo yariyanra ti kagala ngele naga, ke yaa pye mbe ke yee yon fili wagati na ni, wi yongo.

24 Pe se kaa yariyanra yagbogolo woro yaan naa wa Izirayeli tara, pe se kaa Yennele yon senre lefanlaga woro yuun wa Izirayeli woolo pe sogowo naa.

25 Kaselege ko na, mi Yawe Yennele, muwi mi yen na para. Senre nda mi yaa yo, ki kala li yaa pan mbe pye mbe yon fili, ki se mo. Ee, yoro mbele ye yiri ma je, ye yinwege sanga wi ni, mi yaa senre nda yo, mi yaa ti pye mberi yon fili. We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.»

26 A Yawe Yennele li sili senre ti kan na yeri naa, ma yo fo:

27 «Senwee pyo, wele, senre nda to Izirayeli woolo pe yen na yuun ma yo fo: «Yariyanga nga Yennele yon senre yofa wi yan, ki kagala ke yaa mo mbe si jen mbe pye. Wi yen na Yennele yon senre nda yuun, ti yen wagati titionlowo na wa yegge wo woro.»

28 Ki kala na, maga yo pe kan fo, pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Senre nda fuun mi yaa yo, mi yaa ki kagala ke pye mbe ke yon fili, ki se mo. We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.» »

13

*Senre nda tila yo ma wa
Yenjele yon senre yofenne
yagboyoolo pe na*

¹ Kona, a Yawe Yenjele li sili senre ti kan na yeri ma yo fo:

² «Senwee pyo, Yenjele yon senre yo ma wa Izirayeli tara Yenjele yon senre yofenne pe na; maga yo poro mbele pe maa Yenjele li yon senre yuun na yala pe yeera nawa jatere wi ni pe kan, ma pe pye fo: «Ye Yawe Yenjele li senre ti logo.»

³ We Fo, Yawe Yenjele pa li yo yeen fo: «Jologo yen Yenjele yon senre yofenne tijinliwe fufenne pe wogo, poro mbele pe maa para na yala pe yeera nawa jatere wi ni, mbe si yala Yenjele lii yaraga ka kpe naga pe na.»

⁴ Yoro Izirayeli woolo, yege nga na kombokara ti maa yanri wa katara ti ni na toro, pa ye Yenjele yon senre yofenne pe yen ma.

⁵ Ye sila lugu mbe sa ki ca mbogo ki furusara ti gbegele, ye sila si mbogo fonngo kan mbe Izirayeli woolo pe go sige malaga ki na, jango pe ka ya pe yere jenge pe malaga ki sige, Yawe Yenjele li kiti konpilige ki na.

⁶ Pe yariyanra ti yen leele fanlaworo, pe Yenjele yon senyoro ti yen yagbogowo. Pe maa yuun fo: «Yawe Yenjele lo li yo ma,» mbe sigi ta Yawe Yenjele lo ma li pe tun. Konaa ki ni fuun, pe maa ki sonri ndee li yaa ti pe senre tiri yee yon fili.

⁷ Yoro Yenjele yon senre yofenne, naga yen ma, yariyanra nda ye yan, ti woro leele fanlaworo wi le? Ye Yenjele yon senre nda ye yo, naga yen ma, ti woro yagbogowo senre wi le? Ye ma yo fo: «Yawe Yenjele lo li yo ma,» mbe sigi ta mi si yaraga ka kpe yo ye kan.

⁸ Ki kala na, pa we Fo, Yawe Yenjele li yo yeen fo: «Ki kaa pye ye senyoro ti yen lefanlaga senre, ki kaa pye ye yariyanra ti yen yagbogowo senre, mi yaa yiri ye korogo mbe jologo wa ye na.» We Fo, Yawe Yenjele lo li yo ma.

⁹ Mi yaa na kee ki yirige Yenjele yon senre yofenne pe na, poro mbele pe yariyanra ti yen wagafe, pe Yenjele yon senre ti yen yagbogowo senre. Pe se ka censaga ta wa na woolo pe gbogolomo pi sogowo. Pe mere ti se ka yonlogo wa Izirayeli woolo pe mere yonlogosewe wi ni. Pe se ka songoro mbe sa cen wa Izirayeli tara naa. Ki ka pye ma, pa pe yaa ki jen fo muwi mi yen ye Fo, Yawe Yenjele le.

¹⁰ «Yenjele yon senre yofenne pe yen nala woolo pe punngu naga yuun pe kan fo: «Yeyingge ki pan,» mbe sigi ta yeyingge woro wa. Na woolo pe yen na mbogo waa, a poro naga tinri fenrege ni.

¹¹ Ki yo mbele pe yen na mbogo ki tinri pe kan fo ki yaa ka toori. Tisagbogo ka yaa ka pan, sinndeeere tisaga yaa ka to, tisaga tifelingbogo ka yaa ka yiri mbaa gboon.

¹² Koni mbogo ki nga kila tuun san. Naga yen ma, leele pe se kaa ye yewe mbaa yuun fo: «Ye fenrege ki tege ma mbogo nga tiri ki ni, ki yen se yeri?»

¹³ Ki kala na, pa we Fo, Yawe Yenjele li yo yeen fo: «Wa na nangbanwa gboo pi ni, mi yaa tisaga tifelingbogo ka yirige; wa na nangbanwa ndorogo ki ni, tisagbogo naa tisaga sinndeeere yaa pan fanninga ni mbe yaraga pyew ki tongo mbege wo wa.

¹⁴ Mbogo nga ye fenrege ki tege maga tiri, mi yaa ki jan, mbege sinngge tara, mbege nogona leyaara ti yirige funwa na; mboro ti yaa ka toori, yoro

fun ye yaa ka tongo wa ti sogowa. Pa kona ye yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le.

¹⁵ Mi yaa na nangbanwa ndorogo kala li pye mbogo konaa mbele pege tiri fenrege ni pe na fo sa gbon wa li kosaga. Kona mi yaa ki yo ye kan fo: Mbogo woro wa naa, ki tirifenne pe woro wa naa.

¹⁶ Izirayeli tara Yennele yon senre yofenne mbele paa pye na Yennele yon senre ti yuun Zheruzalemu ca ki wogo na, ma yo pege yan, fo ki yaa ka yeyingge ta, ma si yala, yeyingge woro wa, ki Yennele yon senre yofenne pe se ka pye wa naa. We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.» »

*Kiti na wi yaa ka kon jeele mbele
pe yen Yennele yon senre yofenne
yagboyoolo pe na*

¹⁷ «Mboro wo na, senwee pyo, Izirayeli tara jeele mbele pe yen na Yennele li yon senre yuun na yala pe yera nawa jatere wi ni, kannga ma yega wa pe yeri, ma Yennele li yon senre yo ma wa pe na!

¹⁸ Maga yo pe kan fo, pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Yoro jeele mbele ye ma tafoolo gbegele mbe pe po wa leele pe kee yoro ti ni fuun ti na, mbe mbogboro ti gbegele mberi po lere cenle pyew wi kan, mbe ta mbe fannga ta pe na, jologo yen ye wogo! Yaa jaa mbanla woolo poro yinwege ko kon, mbe si yoro wogo ko yaga.

¹⁹ Ye yen nala mege ki jogo na woolo pe sogowa yarilire pire kee yengele jenri konaa buru konrokono jenri kala na. Leele mbele pee daga gbowo ni, ye ma poro gbo. Leele mbele pee daga mbe koro yinwege na, ye ma poro yaga yinwege na; katugu ye yen na yagbogowo senre yuun na woolo pe kan, a poro fun paa nuru ye yeri.»

²⁰ «Ki kala na, pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Ye wele, mi yaa yiri ye keyen tafoolo pe korogo, poro mbele ye ma tege nala woolo pe yinri paa sannjegele yen. Mi yaa ka pe konlo mbe pe wo wa ye keyen yi na. Leele mbele ye yigi paa sannjegele yen, mi yaa pe sho ye kee.

²¹ Mi yaa ka ye mbogboro ti walagi, mbanla woolo pe sho ye kee. Ki mbogboro ti se ka pye ye kee naa paa pen ye mbe pe yigi. Pa kona ye yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le.

²² Katugu ye ma lesinmbele pe jatere wi piri pe na ye yagbogowo senre ti ni, mbe sigi ta mi sila pye na jaa mbe pe nawa pi tanga pe na. Ye maa kotogo nii lepee wi ni, mbege kan wila ya mbe wo wa wi kombele li ni, mbe yinwege ta.

²³ Koni, ye se ka yariyanra lefanlaga woro yan naa. Ye se ka Yennele yon senre yagbogowo woro yo naa. Mi yaa kanla woolo pe sho ye kee. Pa kona ye yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le.» »

14

*Izirayeli woolo pe daga
mbe yarisunndo gbogowa pi yaga*

¹ Kona, a Izirayeli tara leelele pele si pan ma pan ma cen na yega sogowa mbanla yewe.

² Ki pye ma, a Yawe Yennele li si para na ni naa, ma yo fo:

³ «Senwee pyo, ki leele mbele yeen, pe yarisunndo wogo ki yen wa pe kotogo na. Yaraga nga ki yaa pe kan pe kurugo pe to kapege, ko pe yen na yega yinrigi ki na. Naga yen ma, mi yaa yere ki na panla yewe yaraga ka ni wi le?

⁴ Ki kala na, para pe ni, maga yo pe kan fɔ, pa We Fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ lɛ yo yɛɛn fɔ: «Izirayeli woo ɲa fuun wi yarisunndo wogo ki yɛn wa wi kotogo na, a wi yɛgɛ yɛn na yinrigi yaraga ɲga ki yaa wi kan wi kurugo wi to kapege ki na, na ki fɔ wi ka pan mbe Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɔ wi yewe, mi ɲa Yawe Yɛnnɛlɛ, muwi mi yaa wi yɔn sogo; mi yaa wi yɔn sogo mbe yala wi yarisunndo lɛgɛrɛ nda wi maa gbogo ti wogo ki ni.

⁵ Ki ka pye ma, pa mi yaa Izirayeli woolo pe jatere wi kannga pe na, mbe ti pe songoro mbe pan na korogo; katugu pɛ je na na pe yarisunndo tijangara ti kala na.»

⁶ «Ki kala na, ki yo Izirayeli woolo pe kan fɔ, pa we Fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ lɛ yo yɛɛn fɔ: «Ye songoro ye pan, ye laga yarisunndo ti na, ye ye yɛgɛ ki laga ye yaara yanlɛrɛ tijangara ti ni fuun ti na.»

⁷ Izirayeli woo nakoma nambanɲa ɲa wi yɛn ma cɛn laga Izirayeli tara, na wa ka wi yɛɛ laga lali na ni, a yarisunndo wogo ki yɛn wa wi kotogo na, a wi yɛgɛ yɛn na yinrigi yaraga ɲga ki yaa wi kan wi kurugo wi to kapege ka na, na ki fɔ wi ka pan Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɔ wi korogo mbe yo wilan yewe wi kan, kona mi ɲa Yawe Yɛnnɛlɛ, mi jate mi yaa wi yɔn sogo.

⁸ Mi yaa yiri ki fɔ wi korogo mbe win wi ni, mi yaa ki fɔ wi pye paa kacɛn yɛn konaa leele paa ki yuun paa yomiyɛlɛ yɛn, jango mbe sanmbala pe yeri. Mi yaa kaa wɔ wa na woolo pe sɔgowɔ. Pa kona ye yaa ki jɛn fɔ muwi mi yɛn Yawe Yɛnnɛlɛ le.

⁹ «Na Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɔ wa ka wi yɛɛ yaga poo fanla, mbe sɛnrɛ ta yo, pa kona ki yaa pye ndɛɛ mi ɲa Yawe Yɛnnɛlɛ, muwi mɔu fanla. Pa mi yaa yiri wi korogo mboo tongo mboo wɔ wa Izirayeli, na woolo pe sɔgowɔ.

¹⁰ Pe ni fuun shyɛn pe yaa pe kapere ti go kala li lɛ. Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɔ wi kapege ki yɛn yɛgɛ ɲga na, lɛrɛ ɲa wi pan maa yewe, pa wi wogo ki yɛn ma fun.

¹¹ Ki ka pye ma, Izirayeli woolo pe se ka pungo mbe lali na ni naa, pe se ka pe yɛɛ tɛgɛ fyɔngo ni pe kambasinnde nda fuun pe yɛn na piin ti ni. Pa kona pe yaa ka pye na woolo, mi yaa ka pye pe Yɛnnɛlɛ. Mi ɲa ye Fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ, muwi mɔ yo ma.»

Yaraga ka kpɛ se ya mbe Yɛnnɛlɛ li kiti kongɔ ki sa

¹² Kona, a Yawe Yɛnnɛlɛ lɛ sili sɛnrɛ ti kan na yeri naa, ma yo fɔ:

¹³ «Sɛnwee pyɔ, ndɛɛ ki pye tara ta woolo kapege pye mi ɲa Yɛnnɛlɛ na na, mbe pye mbasinmbele na ni, kona mi yaa yiri ki tara ti korogo na yawa pi ni, mbe pe yaakara ti jɔgo mberi wɔ wa, mbe fungo wa pe na. Mi yaa leele pe tongo mbe pe wɔ wa konaa yaayoro ti ni.

¹⁴ Ali na ki nambala taanri mbele, Nowe, naa Daniyeli konaa Zhɔbu pe ka pye wa tara woolo pe sɔgowɔ, poro cɛ pe yaa shɔ, naa pɛ sin ki kala na. We Fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ lo li yo ma.

¹⁵ «Nakosima na mi ka cɛnrɛ pere yirige mbe wa wa tara ti ni mbaa leele pe kuun, tara ti yaa tongo mbe koro waga; katugu cɛnrɛ ti yaa ka tara woolo pe ni fuun pe tongo, lɛrɛ se ka toro wa naa, ti fyɛrɛ ti kala na.

¹⁶ Ali na ki leele taanri mbele paga pye wa tara ti ni, mi ɲa ye Fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ na yinwege wolo, na mɛgɛ ki na, mi yɛn naga yuun fɔ: «Pɛ se ka ya mbe pe pinambiile nakoma pe sumborombiile pe shɔ, poro taanri cɛ pe yaa ka shɔ; tara ti yaa ka tongo mbe koro waga.»

¹⁷ «Nakosima na mi ka tokobi yirige mbe wa tara ti na, na mi ka yo fɔ tokobi wi toro tara ti lagapyew, mbe leele pe gbo konaa yaayoro ti ni,

¹⁸ ali na ki leele taanri mbele paga pye wa tara ti ni, mi na ye Fɔ, Yawe Yennɛle na yinwege wolo, na meɛge ki na, mi yen naga yuun fɔ: «Pe se ka ya mbe pe pinambiile nakoma pe sumborombiile pe sho, poro taanri ce pe yaa ka sho.»

¹⁹ «Nakosima na mi ka yambewe wa ki tara woolo pe na, mbanla nanɗbanwa gbɔɔ kala li wa pe na, mbe jɔgɔwɔ pye, mbe leele poro naa yaayoro ti gbo mberi wɔ wa,

²⁰ ali na ki leele taanri mbele, Nowe, naa Daniyeli konaa Zhɔbu paga pye wa tara woolo pe sɔgɔwɔ, mi na ye Fɔ, Yawe Yennɛle na yinwege wolo, na meɛge ki na, mi yen naga yuun fɔ: «Pe se ka ya mbe pe pinambiile nakoma sumborombiile pe sho; naa pɛ sin ki kala na, poro ce pe yaa ka sho.» »

²¹ Ko pungo na, a we Fɔ, Yawe Yennɛle li si para na ni naa, ma yo fɔ: «Ali na mi kanla jɔlogo kagala tugbɔngɔlɔ tijere ke wa Zheruzalemu ca ki na, koro ke yen tokobi, naa funɗo, naa cenre pere konaa yambewe pi ni, jango mbe leele poro naa yaayoro ti gbo,

²² konaa ki ni fuun leele pele jenri yaa ka koro go na. Pinambiile naa sumborombiile yaa ka yiri wa ki woolo pe ni. Pe yaa ka pan ye kɔrɔgo. Na yaga ka pe tangalomɔ naa pe kapyere ti yan, pa ye kotogo ki yaa sogo ye na jɔlogo nga ki yaa to Zheruzalemu ca ki na ki wogo na.

²³ Ee, na yaga ka pe tangalomɔ naa pe kapyegele ke yan, ki yaa ye kotogo ki sogo ye na. Kiga pye ma, ye yaa ki jen fɔ kagala ngele fuun mi pye ca ki na, mi si ke pye jaga. We Fɔ, Yawe Yennɛle lo li yo ma.»

15

Zheruzalemu ca woolo pe yen

*paa ɛɛzen tirige yen,
nga ki yaa sogo*

¹ Kona, a Yawe Yennɛle li sili senre ti kan na yeri naa, ma yo fɔ:

² «Senwee pyo, mboro wo naga jate ndɛɛ ɛɛzen tirige ki mbɔnrɔ kɔlogo tire sannda ti na wi le? Maa ki jate ki njere ti mbɔnrɔ kɔlogo tire sannda pyew ti njere ti na wi le?

³ Naga yen ma, lere mbe ya mbege tirige ka le mbe yaraga ka gbegele ki ni le? Naga yen ma, lere mbe ya mbege njege ka kan mbogo na mbaa yaara yanɗgi ki na le?

⁴ Ayoo, pe maga le wa kason ki ni, kason ki maga sogo. Ki maga yinre shyen ti sogo, mbege nandogomɔ pi sogo; naga yen ma, ki mbe ya yaraga ka yon naa wi le?

⁵ Sanga na ni ki yen lombongo, kii ya yaraga ka yon lere kan; koni ki kaa sogo mako, yinɗgi lere mbe ya pye ki ni naa?»

⁶ Ki kala na, pa we Fɔ, Yawe Yennɛle li yo yɛɛn fɔ: «Yege nga na pe ma ɛɛzen tirige kannɗaga ki wɔ wa kɔlogo tire sannda ti sɔgɔwɔ mbege le kason mbege sogo, pa mi yaa ka jɔlogo wa Zheruzalemu ca woolo pe na ma fun.

⁷ Mi yaa yiri pe kɔrɔgo, mbe jɔlogo wa pe na. Pɛ sho ma yiri kason ka ni, ɛɛn fɔ kason ki yaa ka pe sogo. Na mi ka ka yiri pe kɔrɔgo, mbe jɔlogo wa pe na sanga na ni, pa ye yaa ki jen fɔ muwi mi yen ye Fɔ, Yawe Yennɛle le.

⁸ Mi yaa ti pe tara ti jɔgo ti koro waga, katugu pɛ pye mbasinmbele na ni.» We Fɔ, Yawe Yennɛle lo li yo ma.

16

*Zheruzalemu ca ki yen paa jele
na wi woro ma sin wi polo wi ni*

¹ Kona, a Yawe Yennele li sili senre ti kan na yeri naa, ma yo fo:

² «Senwee pyo, Zheruzalemu ca ki katijangara nda pye, ti naga ki na!

³ Maga yo pe kan fo, pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen Zheruzalemu ca ki wogo na fo: Kana tara to ti yen ma teleye pe tara re, pa pòon se wa ti ni. Ma to wila pye Amori cenle woo, a ma no wi pye Heti cenle woo.

⁴ Ma sepilige ki ni, lere sila ta mboon kundine li kon, lere sila ta mboon woli tonmo ni mboon pye kpoyi. Lere sila ma witige ki fa ko† ni paa yege nga na pe maa ki piin piyengele ke kan; lere sila parisanyeeere tege mboon fo.

⁵ Lere kpe sila ma yinriwe ta mbege kagala ngele la nungba pye ma kan, mboon sho. Een fo ma sepilige ki ni, paa ma wa wa yan, katugu ma la kila ko pe na.

⁶ «Kona, maga ta mila pye na toro le ma tanla, a mi soon yan ma yen na pinligi wa ma kasanwa pi ni. A mi soon pye fo: «Mboon ta wa ma sege kasanwa pi ni, ma daga mbe pogo, ma daga mbe pogo!»

⁷ Mila ti, a ma yiri ma le paa wasege yan yen. Ma gbogo, ma tonlo, ma yon fo jenge. Ma yinnegele kaa tugbolo, a ma sire yiri. Een fo maa pye witiwaga kpengebelengebe.

⁸ «Ko pungo na, a mi si toro le ma tanla naa, mo wele; a mi sigi yan fo ma gbon porogo na. Kona, a mi silan derigbogo ki ngona yonro ti wa ma na mo witiwaga ki ton ti ni. A mi si wugu ma kan, ma yon finliwe le ma ni. We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma. Koni ma pye na woo.

⁹ A mi soon woli tonmo ni, ma kasanwa pi laga ma na, mee sinme fa ma na.

¹⁰ A mi si yariporo le ma na, nda pe sogo, ma selege sawira tiyonro le ma toro ti na, ma kurusijara na pe gbegele len jese ni wa kan ma yeri, konaa ma suwa jese derigbogo le ma na.

¹¹ A mi si fereyaara le ma na, ma kee yologo kannjine le ma kee ki na, ma yologo somu le wa ma yologo.

¹² A mi si numala kannjine le wa ma numala li na, ma nungbogolo le ma kan konaa ma wunluwo njala tiyonlo kan wa ma go ki na.

¹³ A mi soon fere te naa warifuwe yaara ni, naa len jese yariporo ni, naa suwa jese yariporo ni, konaa yariporo nda pe sogo. Ma yaakara tila pye muwe tiyon, naa senrege, konaa oliviye tige pire sinme. A ma si kannga ma yon fo jenge, ma pye paa wunlunjo yen.

¹⁴ Ma mege kila yiri wa cengele sanngala ke ni ma tiyonwo pi kala na. Ma tiyonwo pila pi yee yon fili, katugu mila ma fere, ma gbogowo kan ma yeri. We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.»

*Zheruzalemu ca ki pye
paa nanjaa yen*

¹⁵ «Een fo maa ma jigi wi taga ma tiyonwo pi na, ma mege nga ki yiri ki kala na, a kigi kan ma pye nanjaa. Maa ma yee pere torofo pyew wi yeri, maa ma yee kan lere pyew wi yeri.

† 16:4 16:4: Faa kila pye pe ma ko fa piyenle li na mbe fannga le li ni.

¹⁶ Maa ma yariporo tiyonro ta le mari tege moo yarisunndo gbogosara nda wa tinndiye pe na ti fere ti ni, nɔɔ nanjara ti piin wa ti na. Ki kala cenle la fa pye gben, la se si ka pye naa.

¹⁷ Te fereyaara naa warifuwe fereyaara nda mila kan ma yeri, mari le ma yaara yanlere gbegele nambala, mari pye yarisunndo, nee nanjara piin ti ni.

¹⁸ Ma yariporo tiyonro nda pe sogo, to ma tege ma ki yarisunndo ti ton ti ni; na sinme po naa na wusuna nuwo taan na mila kan ma yeri, a mari wo saraga ti yeri.

¹⁹ Yaakara nda mila kan ma yeri, to yen fo muwe tiyoon naa sinme konaa senrege ni, ma ta mari pye ma yon suro, ma ti ni fuun ti le mari pye wusuna nuwo taan saraga, mari kan yarisunndo ti yeri. Nga ki pye koyi yeen.» We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.

²⁰ «Pinambiile naa sumborombiile mbele maa se na kan, maa pe wo saraga yarisunndo ti yeri, jango pe pye ti yaakara. Ma nanjara ti sila ma yenle tin wi le?

²¹ Maa na piile pe konlogi ma pe pye saraga, ma pe sogo kason ma yarisunndo ti kan.

²² Mbɔɔn ta wa ma katijangara to naa ma nanjara ti ni, ma sila nawa to ma punwe sanga wi na, sanga na ni maa pye witiwaga kpolokpolo konaa ma to na pinligi wa ma kasanwa pi ni.»

²³ We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma fo: «Kapege nga fuun maa pye ki kala na, jologo yaa ma ta. Jologo yen ma wogo!

²⁴ Ma yarisunndo yinre kan, ma sunzara gbegele katoro pyew ti ni.

²⁵ Ma sunzara gbegele kongolo filisara ti ni fuun ti na. Ma tiyonwo maa jɔɔ, mɔɔ yee kan torofo pyew wi yeri, mɔɔ nanjara kapyere ti lege.

²⁶ Ma nanjara pye ma cenyeele, Ezhipiti tara fenne pe nambala mbele fannga ni pe ni, mɔɔ nanjara ti lege fo mala nawa pi ngban na na.

²⁷ Ki kala na, mi yiri fannga ni ma korogo, mi ka kon wa ma tasaga ki na, mɔɔ le ma juguye pe kee, Filisiti tara fenne sumbono† wele, poro mbele ma katijangara tila pye na fere waa pe na we.

²⁸ Maa nanjara pye Asiri tara fenne pe ni, katugu nda maa pye ti sila ma yenle tin. Maa nanjara pye pe ni, een fo ti sila ma yenle tin.

²⁹ Maa pye nɔɔ nanjara ti piin Kana tara fenne pe ni nari lege, fo ma saa gbon wa Kalide tara, poro mbele pe yen safari wafenne wele, konaa ki ni fuun ti sila ma yenle tin.

Zheruzalemu ca kapere tila toro

ti da wi na

³⁰ «E, ma kotogo ki ku ma na de! Mi na ye Fo, Yawe Yennele, muwi mi yo ma. Maa si kotogo le ma yee ni, naga kagala ke ni fuun ke piin paa nanjaa jenne yen.

³¹ Sanga na ni maa ma yarisunndo yinre ti kan kongolo ke ni fuun ke filisara ti na, ma sunzara gbegele wa katoro ti ni fuun ti ni, ma sila pye paa nanjaa yen, na wi maa penjara shoo.

³² Maa pye jele nandaa na wi maa yee kan nambanmbala yeri, maa yeera polo wi yaga wa.

³³ Nanjaa pyew pe maa sara, een fo mboro wo na, ma yarikanra kankan ma keenle pe ni fuun pe yeri. Ma pe sara, jango mbe pe tile mbe pan pe

† 16:27 16:27: Filisiti tara fenne sumbono poro pe yen Filisiti tara cara re.

ni ma yee korogo, mbe yiri kee ki ni fuun ki na, mbe pan mbaa nanjara piin ma ni.

³⁴ Wa ma nanjara ti ni, mɔɔ kala li yirige li ye nanjaala sanmbala pe wolo li ni. Nambala poro pe ma saa na nanjaa wi lagajaa, poro pe ma nanjaa wi sara, ma si yala, mboro maa pye na poro sara. Ki kala na, ma kala li yiri li ye nanjaala sanmbala pe wolo li ni.

³⁵ «Ki kala na, mboro Zheruzalemu ca nga nanjaa, Yawe Yenhele li senre ti logo.

³⁶ Pa we Fɔ, Yawe Yenhele li yo yeen fɔ: Mɔɔ yee pagala, mɔɔ fere ti yirige funwa na ma nanjara ti kala na, ma keenle pe ni konaa ma yarisunndo tijangara ti ni fuun ti ni; mɔɔ piile pe gbo ma pɛ wɔ saraga ma yarisunndo ti yeri.

³⁷ Ki kala na, mi yaa ma keenle pe ni fuun pe gbogolo, poro mbele pe kala lɔa pye mɔɔ ndanla we, poro mbele fuun pe yen mɔɔ ndanla konaa mbele pe yen mɔɔ mben pe ni. Mi yaa ka pe gbogolo mbe yiri kee ki ni fuun ki na, mbe pe wa ma na, mboon fere ti yirige funwa na pe yege na, jango poon witiwaga ki yan.

³⁸ Mi yaa kiti kon ma na, paa yege nga na pe ma kiti kon jele nandaala konaa jele legbolele pe na. Na nangbanwa gbɔɔ po naa na kayanga nga mi yaa wɔ ki kala na, mi yaa koon gbo.

³⁹ Mi yaa koon le ma keenle pe kee. Pe yaa koon yarisunndo yinre ti jaanri, mboon sunzara ti jɔɔ. Pe yaa koon yariporo ti wɔ ma na, mboon fereyara nda gbogowo woro ti wɔ ma na, mboon yaga witiwaga.

⁴⁰ Pe yaa ka janwa gbolo la yirige mbe wa ma na; pe yaa koon wa sindeere ni, mboon furugu tokobi ni.

⁴¹ Pe yaa koon yinre ti sogo, mbe kiti kon ma na jele legere yege na. Mi yaa koon nanjara ti kɔ, kona ma se koon konlo wa sara naa.

⁴² Mi yaa kanla nangbanwa gbɔɔ kala li pye ma na fɔ sa gbɔn wa li kosaga, yenjaga nga ki yen na ni ma kala na, ki yaa kɔ. Na nawa pi yaa yinni, mi se ka nawa ngban naa.

⁴³ Nga mila pye ma kan ma punwe sanga wi ni, mee nawa to ki na, een fɔ maa na nawa pi ngban ma kapyere ti ni fuun ti ni. Ki kala na, mi fun, mi yaa ti mɔɔ kapyere ti go kala li le. Mi na ye Fɔ, Yawe yenhele le, muwi mi yo ma. Naga yen ma, mee ma kalikalawa pi pye maa taga wa ma katijangara ti ni fuun ti na wi le?»

*Zheruzalemu ca kapyere ti tijanga
ma we cara sannda ti woro ti na*

⁴⁴ «Wele, leele mbele fuun pe maa yomiyegle waa, pe yaa kaa ki yomiyele na li waa ma na, mbaa yuun fɔ: «Yege nga na nɔfɔ wi yen, pa sumborombyo wi yen ma fun.»

⁴⁵ Ma yen ma nɔ wi yeera pisee, wo na wuu polo wo naa wi piile pe wa we. Ma yen ma nɔsepiile jele pe nɔsepyo piiri, poro mbele pɛ pe penɛ poro naa pe piile pe wa we. Ye nɔ wila pye Heti cenle woo, a ye to wo pye Amori cenle woo.

⁴⁶ Ma njo na wi yen ma cen wa yonloparawa kamenge kee ki na, wo wi yen Samari ca konaa ki kanngara na cara ti ni. Ma jonlo sumboro na wi yen ma cen wa yonloparawa kalige kee ki na, wo wi yen Sodomu ca konaa ki kanngara na cara ti ni.

⁴⁷ Mbaa tanri mbaa yala pe tangalomo pi ni konaa pe katijangara pyege ki ni, ma sigi da ko ce na, een fo ma kapyere ti ni fuun ti tijanga ma we pe woro ti na.

⁴⁸ Mi na ye Fo, Yawe Yenjele na yinwege wolo, na mege ki na, mi yen naga yuun fo: «Mboro naa ma kanngara cara ti ni, nga yaa pye, ma jonlo sumboro, Sodomu ca ye, ko naa ki kanngara na cara ti ni, ti sila ki pye fyew.

⁴⁹ Wele, ma jonlo sumboro, sodomu ca ye, ki kapere tori nda yeen: Kila pye yee gbogwo ni, ma yaakara ta ma tin fo ma toro, ma pye yeyinnye na konaa fyere fu. Ko naa ki kanngara na cara ti ni, ti sila mbele pe yen tege na poro naa fyonwo fenne pe saga.

⁵⁰ Paa pye na yee tungu leele na, na katijangara piin na yee sogowo. Naa mila kaa ki yan ma, a mi si pe tongo ma pe wo wa.

⁵¹ Samari ca ko na, kapere nda ma pye, ki siri walaga pye. Ma katijangara nda ma pye, ti we Samari ca woro ti na. Samari ca naa Sodomu ca ki ni, to nda ti yen ma nasepiile jeele, na lere ka pe katijangara nda fuun pe pye ti taanla ma woro ti ni, pe yaa yo fo poro sin ma we mboro na.

⁵² Koni mboro fun, ma daga mboon fere ti kun ma yee ni ma kapere ti kala na. Ma tanga kan ma nasepiile jeele pe yeri, ki kaa pye ma kajogoro pye, nda ti yen ma tijanga ma we pe woro ti na we. A ki cen ndee pe sin ma we ma na. Koni ki gbɔn ma na ma fere sho, ma go ki sogo ma na, ma jen maga naga fo ma nasepiile jeele pe sin ma we ma na.»

⁵³ Een fo konaa ki ni fuun, Sodomu ca naa ki kanngara na cara ti ni konaa Samari ca naa ki kanngara na cara ti ni, mi yaa songoro mberi tege wa ti yonlo li ni naa. Mi yaa ka mboro fun ma songoro mboon tege wa ma yonlo li ni.

⁵⁴ Pa kona ma yaa fere sho, fo ma go ki sogo ma na, nga fuun ma pye ki kala na. Ko yaa ki kan ki cara ti kotogo sogowo ta.

⁵⁵ Ma nasepiile jeele wele, Sodomu ca konaa ki kanngara na cara ti ni, ti yaa ka songoro mbe cen wa ti faa yonlo li ni. Ma nasepyo sumboro, Samari ca ye, ko naa ki kanngara na cara ti ni, ti yaa ka songoro mbe cen wa ti faa yonlo li ni. Mboro naa ma kanngara na cara ti ni, ye yaa ka songoro mbe cen wa ye faa yonlo li ni.

⁵⁶ Sanga na ni maa pye noo yee gbogo, ma sila pye na para noo nasepyo sumboro, Sodomu ca ki tifaga wi le?

⁵⁷ Ki sanga wi ni, kila yala ma tipewe pi fa yiri funwa na gben. Koni ki gbɔn ma na, Aramu tara cara to naa ti kanngara na cara ti ni fuun ti ni, ti yen noo tifaga; Filisiti tara cara ti yen noo tegele kee ki ni fuun ki na.

⁵⁸ Koni ma yaa yere ma kalikalawa kapyere naa ma katijangara ti go kala li ni.» Yawe Yenjele lo li yo ma.

*Yawe Yenjele li yon finliwe
pi yen kosaga fu*

⁵⁹ Pa we Fo, Yawe Yenjele li yo yeen fo: «Iga ma pye, mi yaa ki yongo pye ma na fun. Yon finliwe mba pi yen we sogowo maa jogo, maa wugu ma senre nda yo, ma siri jate.

⁶⁰ Konaa ki ni fuun, yon finliwe mba mila le ma punwe sanga wi ni, na jatere wi yaa koro pi na. Mi yaa yon finliwe mbakoo le ma ni.

⁶¹ Kiga pye ma, na maga koon njele naa ma jeenle sumbono pe yan naa, pa ma yaa nawa to ma kapyere ti na mbe fere sho. Mi yaa ka pe kan ma

yeri, pe pye paa ma sumborombiile yen; ɛɛn fɔ mi woro na ko piin yon finliwe mba pi yen mi naa mboro sɔgɔwɔ po kala na.

⁶² Mi yaa kanla yon finliwe pi le ma ni naa; pa kona ma yaa ki jen fɔ muwi mi yen Yawe Yɛnnɛle le.

⁶³ Kona, ma yaa nawa to ma faa kapyere ti na, jango ki fɛrɛ wa ma na, ma go ki sogo ma na. Kona, na mi ka koon kapere ti ni fuun ti kala yaga ma na sanga ɲa ni, ma se ka ya mboon yon ki yenge mbe para naa, fɛrɛ ti kala na.» We Fɔ, Yawe Yɛnnɛle lo li yo ma.

17

*Yomiyɛle na lɔa wa yɔnye shyen
naa ɛZEN kɛrɛ sɛnrɛ na*

¹ Kona, a Yawe Yɛnnɛle li sili sɛnrɛ ti kan na yeri naa, ma yo fɔ:

² «Sɛnwee pyɔ, nandalɛnɛ wa, ma yomiyɛle la wa Izirayeli woolo pe kan.

³ Maga yo pe kan fɔ pa we Fɔ, Yawe Yɛnnɛle li yo yɛɛn fɔ: «Yon gbegbenɛ wà la pye wa, ɲa wi kanwira tila pye ma tɔnlɔndɔnlɔ, a kanwira sire ti tɔnlɔndɔnlɔ. Wi sire tila pye ma yonlɔgo yonlɔgo. Pilige ka, a wì si pan wa Liban tara yanwira ti go na, mɛɛ sɛdiri tige ka namunjo njege kaw ma kari ki ni†.

⁴ Tige njege ɲga kila yagara ma wɛ ti ni fuun ti na, a wì sigi kaw ma kari ki ni safari wafenne pele tara ni, ma saa ki tɛgɛ jawo pyefenne cagbɔgo ka ni†.

⁵ « «Ko punɔgo na, a wì si Izirayeli tara tipile yirifɔnnɔ la lɛ ma saa li sanri laga ɲga kì fuguro ka ni. Wila li sanri tɔnmɔ legɛrɛ pa tanla, paa yɛgɛ ɲga na sɔli tire ma yiri tɔnmɔ laga na wɛ†.

⁶ Ki tipile yirifɔnnɔ li si kaa yiri ma pye ɛZEN tirige tiyɔngɔ, ma fulolo tara ti na. Ki njere tila tɔnlɔndɔnlɔ ma kari wa yon wi kɛɛ yeri. Ki ninde tila kari wa wi nɔgo. Kila yiri ma pye ɛZEN tirige, ma njere tugbɔɔɔ naa njere tumɔɔɔ yirige.

⁷ ɛɛn fɔ, a yon wà yɛgɛ si pan; wila pye gbegbenɛ, wi kanwira tila tɔnlɔndɔnlɔ, a wi sire ti lɛgɛ. Kona, a ɛZEN tirige ki sigi ninde ti yɛgɛ sin ma kari wa wo fun wi yeri, ma ki njere ti jaraga ma kari wa wi yeri. ɛZEN tirige kila pye naga jate fɔ ki yaa tɔnmɔ legɛrɛ ta wa ko laga ko na mbe wɛ kila pye laga konɔbanɲga ɲga na ko na†.

⁸ Paa ɛZEN tirige ki sanri tara tiyɔnrɔ ta na, tɔnmɔ legɛrɛ pa tanla, jango ki njere wɔ, ki sɛ mbe pye ɛZEN tirige tiyɔngɔ.»

⁹ «Maga yo Izirayeli woolo pe kan fɔ, pa we Fɔ, Yawe Yɛnnɛle li yo yɛɛn fɔ: «Naga yen ma, ki ɛZEN tirige ki mbe ya mbege yɛɛ ta le? Naga yen ma, yon konɔbanɲa wi sege ninde ti kolɔgi mbege pire ti jɔgo konaa mbe ti ki waga, jango ki wɛfunfunndo ti ni fuun ti waga wi le? Wi yaa ki ɛZEN tirige ki tile mbege kɔw ki ninde ti ni. Wi se ka jori fanɲga gbɔgo na nakoma janwa gbɔlɔ na, mbege tile mbege kolɔgi.

† **17:3 17:3:** Yon gbegbenɛ ɲa sɛnrɛ ti yo wo yen ma taanla Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wo ni. Wo wila pan ma malaga gbɔn Zheruzalemu ca ki ni maga sho (Eze 12). † **17:4 17:4:** Ki sɛnrɛ nda ti yen na para Zhuda tara wunlunana Yehoyakini wo naa wi tara legbɔɔlɔ pe yingiwe po sɛnrɛ na. Paa Yehoyakini wi yigi malaga kasopyɔ ma kari wi ni wa Babiloni tara. † **17:5 17:5:** Izirayeli tara tipile yirifɔnnɔ lo li yen wunlunana Sedesiyasi we. Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wila Sedesiyasi wi tɛgɛ Zhuda tara ti wunlunana (2 Wunlu 24.17). † **17:7 17:7:** Yon shyen woo wo yen ma taanla Ezhipiti tara wunlunana Farawon wo ni; wunlunana Sedesiyasi wila pye naga jate mbe yon finliwe le wi ni (Eze 17.15).

¹⁰ Koni ɛɛzen tirige pɛ ko sanri, ɛɛn fɔ ki mbe ya mbege yɛɛ ta le? Na yɔnlɔ yirisaga tifeleɛ wɛɛɛge kiga kaa gbɔɔn mbaa waa ki na, naga yɛn ma, ki se waga wi le? Ki yaa waga wa tara nda pɛge sanri ti na.» »

*Ezekiyeli wila yomiyɛle li kɔɔ
wi yo Izirayeli woolo pe kan*

¹¹ Kona, a Yawe Yɛnnɛle li sili sɛnrɛ ti kan na yeri naa, ma yo fɔ:

¹² «Ki cɛnlɛ woolo mbele pɛ yiri ma je, ki yo pe kan fɔ: <Yee ki yomiyɛle na li kɔɔ wi jɛn wi le?> Maga yo pe kan fɔ: <Ye wele, Babilɔni tara wunlunaɲa wi kari wa Zheruzalemu ca ma saa Zhuda tara wunlunaɲa wo naa wi tara teelee pe yigi, ma kari pe ni wa Babilɔni tara.

¹³ Ko punɔgo na, a wi si wunluwɔ go woo wa wɔ, ma yɔn finliwɛ le wi ni, ma ti a wi wugu maa kan mbe koro sinɲɛ wi ni. A wi si tara teelee pe yigi ma kari pe ni wa Babilɔni tara,

¹⁴ janɔgo tara ti fanɲga ki kologo, tiga ka ya mbe yiri naa, leelee pe koro yɔn finliwɛ na wo nunɲba ni.

¹⁵ ɛɛn fɔ, a wi si kaa yiri ma je Nebukanezari wi na, mɛɛ pitunmbolo torogo wa Ezhipiti tara ma yo wunlunaɲa wi shɔnye naa malingbɔɔnlɔ leɛɛɛ kan wi yeri. Naga yɛn ma, ko wogo ɲga wi pye yɛɛn, wi mbe cew ta mɛle? Mbege ta wi yɔn finliwɛ pi jɔɔɔ, wi yaa wi yɛɛ sho mɛle?» »

¹⁶ Mi ɲa ye Fɔ, Yawe Yɛnnɛle na yinwege wolo, na mɛɛ ki na, mi yɛn naga yuun fɔ: «Wunlunaɲa ɲa wila ki lerefɔ wi tɛge wunluwɔ pi na, wi yaa ka sa ku wa ki wunlunaɲa wi tara ti ni, wa Babilɔni ca; katugu wila wugu ma wunlunaɲa wi kan ma sɛnrɛ nda yo, wi siri jate, wi yɔn finliwɛ pi jɔɔɔ.

¹⁷ Ali na Ezhipiti tara wunlunaɲa Farawɔn wiga pan malingbɔɔnlɔ ɲgebelege fanɲga wogo ni kɔnaa malingbɔɔnlɔ leɛɛɛ ni, pe se ka ya mbe ki wunlunaɲa wi saga malaga sanga wi ni; katugu Babilɔni tara fenne pe yaa ka pan mbe lugusara gbɛgele kɔnaa mbe tara gbogolo gbogolo ca ki mbogo ki na mbege fili, mbe ta mbe leɛɛɛɛ tongo.

¹⁸ Ki wunlunaɲa wi yɔn finliwɛ pi jɔɔɔ, katugu wila wugu ma sɛnrɛ nda yo, wii ti jate. Wila wi yɛɛ kan ma ki kagala ɲgele ke ni fuun ke pye. Koni wi se ya mboo yɛɛ sho naa.»

¹⁹ Ki kala na, we Fɔ, Yawe Yɛnnɛle, pa li yo yɛɛn fɔ: «Mi ɲa Yɛnnɛle na yinwege wolo, na mɛɛ ki na, ki wunlunaɲa wila wuguro nda wugu na yɛɛ sɔɔwɔ, wi siri jate; wilan yɔn finliwɛ pi jɔɔɔ. Ki kala na, mi yaa wi kapere ti go kala li taga wi na.

²⁰ Mi yaa na mɛɛɛ ti jan wi na, mboo yigi wa na pɛnɛ li ni. Mi yaa wi le mbe kari wi ni wa Babilɔni tara, mbe sa kiti kon wi na wa ki laga ki na wi mbasinmɛ kapyere nda wi pye na na ti kala na.

²¹ Wi malingbɔɔnlɔ mbele fuun pe yaa kaa fee mbe sho, pe yaa ka pe gbo tokobi ni; mbele pe yaa ka koro go na pe ni, pe yaa ka gbɔn mbe jaraga mbe kari kɛɛ ki ni fuun ki na. Pa kona ye yaa ki jɛn fɔ mi ɲa Yawe Yɛnnɛle, muwi mi para.»

*Yɛnnɛle ligi yɔn fɔlɔ kon
mbe Izirayeli wunluwɔ pi sɔngɔɔ
mboo tɛge wa pi yɔnlɔ*

²² Pa we Fɔ, Yawe Yɛnnɛle li yo yɛɛn fɔ: «Mi jate mi yaa ka njege ka kaw sɛdiri tige ka namunɔ na mbe saga sanri. Mi yaa ki njege yirifɔnnɔgo ka kon wa njere ti ni fuun ti go na, mbe saga sanri yanwiga titɔnlɔgo ɲga ki

yaraga ka go na[†]. ²³ Mi yaa saga sanri Izirayeli tara yanwiga nga ki yaraga ti ni fuun ti na wa ki go na. Ki yaa ka yiri mbe njere wɔ, mbe pire se, mbe pye sɛdiri tige tiyongo. Sannjere ti cɛnlɛ pyew ti yaa ka pan mbaa cɛɛn wa ki yinme pi ni; ti yaa kaa cɛɛn wa ki njere ti yinme pi ni.

²⁴ Pa kona yan tire ti ni fuun ti yaa ki jɛn fɔ mi Yawe Yɛnnɛlɛ, muwi mi ma tigbɔgo ki tirige, ma tipile li yirige. Mi ma tige tipirige ki waga, ma tiwaga ki pye ki ma fun. Mi Yawe Yɛnnɛlɛ, muwi mi para, mi yaa sigi pye.»

18

*Yɛnnɛlɛ li yaa kiti kɔn
lere pyew wi na
mbe yala wi kapyere ti ni*

¹ Kona, a Yawe Yɛnnɛlɛ li sili sɛnrɛ ti kan na yeri naa, ma yo fɔ:

² «Yingi na, a ye nɛɛ ki yomiyɛlɛ na li waa Izirayeli tara ti wogo na, na yuun fɔ:

«Teele pɛ ɛrɛzɛn pire tugbɔɔnrɔ ti ka,
a pe piile pe ngangala kɛ tanga pe na[†].»

³ Mi ɲa ye fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ na yinwege wolo, na meɛ ki na, mi yɛn naga yuun fɔ ye se kaa ki yomiyɛlɛ na li waa laga Izirayeli tara naa.

⁴ Ye wele, sɛnwee piile pe ni fuun pe yinngɛle ke yɛn na wogolo. Teele pe yinngɛle o, piile pe yinngɛle o, ke yɛn na wogolo. Lere ɲa ka kapege pye wo wi daga mbe ku.

⁵ «Lesinɲɛ wi yɛn yɛɛɛ ɲaga na ki ɲaga, wi maa tanri kaseleɛge na, na kasinɲɛ piin.

⁶ Saara nda pe maa woo wa yanwira ti na wila la ta kaa, wila la yɛɛɛ yinrigi Izirayeli woolo yarisunndo ti na. Wila wi lewee yɛnlɛ wi jo wi ta. Wila sinle jɛle ɲa wi yɛn naa jogolo yaan wi ni.

⁷ Wila li lere go na; wi ka lere jin mboo kɛɛ yaraga sho mbege tɛɛɛ fɔgo ki yɔnlɔ, wi ma kaa ki songɔrɔ ki fɔ wi na. Wila yu. Funɲo yɛn mbele na, wi maa yaakara kaan pe yeri, wi ma yaripɔgo kan lere ɲa wi yɛn witiwaga wi yeri.

⁸ Wila fɔgo le lere na mbaa tɔnli jaa ki go na, wila la tɔnli pee jaa. Wi maa kɛɛ ki wo kambasinɲɛ pyeɛ ki ni, wi ma kiti wi kɔn kaseleɛge na lere naa wi lewee yɛnlɛ pe sɔgowɔ.

⁹ Wi maa tanri na kondɛɲɛɲɛlɛ koro naa na kakɔndɛɲɛɲɛlɛ ke na ma yala kaseleɛge ki ni. Ki lerefɔ wi yɛn lesinɲɛ. Wi yaa laa yinwege ki piin. We fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ le, lo li yo ma.

¹⁰ «ɛɛn fɔ, na ki lerefɔ wi ka pinambyɔ se, ɲa wi pye lepee konaa legbolere, nakoma wi pye ki kapyere cɛnlɛ nda ka pyefɔ,

¹¹ mbe sigi ta wi to wi sila ki cɛnlɛ ka pye, na ki pyɔ wi ka saa saara nda pe maa woo wa yanwira ti na ti kaa, na wi kaa lewee yɛnlɛ wi jo wi ta,

¹² na wi kaa nii fyɔnwɔ fɛnnɛ poro naa leele mbele pe yɛn tege na pe go na, na wi kaa yuun, yaraga ɲaga wi sho fɔgɔfɔ wi yeri maga tɛɛɛ fɔgo ki yɔnlɔ, na wi sigi songɔrɔ wi na, na wi kaa yɛɛɛ yinrigi yarisunndo ti na, mbaa katijangara piin,

¹³ na wi ka fɔgo le lere na mbaa tɔnli jaa ki go na, na wi kaa tɔnli pee shoo, naga yɛn ma, ki pyɔ wi yaa koro mbaa wi yinwege ki piin wi le?

[†] 17:22 17:22: Njege yirifɔnɲɔgo ɲaga ki sɛnrɛ ti yo, ki yɛn ma taanla Izirayeli tara wunlunana wo ni (Eze 34.23; 2 Sami 7.12-16). Yanwiga titɔnlogo ɲaga ki yaraga, ko ki yɛn Zheruzalemu ca ye. [†] 18:2 18.2: Zhɛre 31.29

Ayoo wi se koro mbaa wi yinwege ki piin. Ki katijangara nda fuun wì pye ti kala na, pe yaa kaa gbo; wi yaa suu yɛɛra kunwɔ pi go kala li le.

14 «Ɛn fɔ na pinambyɔ ka pye naja wa yeri, kapere nda fuun wi to wi pye, na wi ka pye ti jenme, na wi kari yan, na wii yenle mbaa ti nunɔgba ti piin,

15 na wi woro na saara nda pe maa woo wa yanwira ti na ti kaa, na wi woro na yege yinrigi Izirayeli tara yarisunndo ti na, na wi suu lewee yenle wi jo wi ta;

16 na wi woro na nii lere go na, na wi woro na yaraga ka shoo fɔɔfɔ wi yeri mbege tege fɔɔɔ ki yɔnɔ, na wi woro na yuun, na wi kaa yaakara kaan funɔ fɔ wi yeri mbaa yaripɔɔ kaan ɲa wi yen witiwaga wi yeri;

17 na wi woro na kambasinɲe piin lere na, na wi woro na tɔnli jaa fɔɔ go na, na wi si woro na tɔnli pee shoo, na wi kaa tanri na kakɔndɛɲɛɲɛ naa na kondɛɲɛɲɛ ke na, ki lerefɔ wi se ku wi to wi kajɔɔɔ ki kala na; wi yaa laa yinwege ki piin, ki woro na lere kɔɔn shyen.

18 Wi to wo wi leele pe jɔɔ, ma pe kɛɛ yaara ti yu, ma kambasinnde pye wi tara woolo pe na. Wowi wi daga mbe ku wi kapere ti kala na.

19 «Ye maa yuun fɔ: <Yingi na kapere nda tofɔ wì pye, ti fɔɔ kii si daga mbe tɔn pyɔ wi na?> Ki se pye ma, katugu pyɔ wì tanga kaselege naa kasinɲe ki na, konaa mala kondɛɲɛɲɛ ke ni fuun ke yigi na tanri ke na. Ki pyɔ wi yaa laa yinwege ki piin, ki woro na lere kɔɔn shyen.

20 Lere ɲa ka kapege ki pye, ko fɔ wo wi daga mbe ku. Tofɔ wi kajɔɔɔ ki go kala li se to pyɔ wi na, pyɔ wi kajɔɔɔ ki go kala li se to tofɔ wi na. Lesinɲe wi yaa kaa kasinme pi tɔnli wi ta, lepee wi tipewe pi go kala li yaa ka to wi na.»

Kapege pyefɔ naa lesinɲe pe sara

21 «Na lepee wi ka punɔ le wi kapere nda fuun wì pye ti ni mberi yaga, na wi kaa tanri na kondɛɲɛɲɛ ke ni fuun ke na, mbaa na kakɔndɛɲɛɲɛ naa na kasinɲe ki piin, ki woro na lere kɔɔn shyen, wi yaa laa yinwege ki piin, wi se ku.

22 Kapere nda fuun wì pye ka kpɛ se jate wi go na naa; kasinɲe kono na wì tanga li kala na, wi yaa laa yinwege ki piin.

23 Naga yen ma, yaa ki jate ndɛɛ lepee wi kunwɔ po pilan ndanla wi le? We Fɔ, Yawe Yenɲɛ lo li yo ma. Mi maa ki jaa wi wɔ wa wi kombegele ke ni, wila wi yinwege ki piin.

24 «Na lesinɲe wi kaa kasinɲe pyege ki yaga, mbaa kambasinɲe ki piin, lepee wi maa katijangara nda fuun piin, na wi kaa ti fɔɔgi, naga yen ma, wi yaa laa yinwege ki piin wi le? Wi kasinɲe ɲa fuun wì pye pe se nawa to ka kpɛ na. Wi yaa ku wi kambasinme naa wi kapere nda wì pye ti kala na.

25 «Ye maa yuun naa fɔ: <We Fɔ wi kono li woro ma yala.> Yoro Izirayeli woolo ye logo na yeri jɛɲɛ. Naga yen ma, mi na kongolo koro ke woro ma yala wi le? Naga yen ma, yoro kongolo koro ma ke woro ma yala?

26 Na lesinɲe wa kaa kasinɲe pyege ki yaga mbaa kambasinɲe piin mbe si ku, ki fɔ wi ku wi kambasinɲe ko kala na.

27 Ɛn fɔ na lepee wa kaa kapege pyege ki yaga mbaa tanri kaselege naa kasinɲe na, wi yaa wi yinwege ki ta.

28 Na wi ka jatere ta mboo kajɔɔɔ ti ni fuun ti jen mberi yaga, pa wi yaa laa yinwege ki piin, wi se ku.

29 «Een fɔ yoro Izirayeli woolo ye yen na yuun fɔ: <We Fɔ wi kono li woro ma yala.> Yoro Izirayeli woolo, naga yen ma, mi na konɔgolo koro ke woro ma yala wi le? Naga yen ma, yoro konɔgolo koro ma ke woro ma yala?

30 «Ki kala na, mi yaa ka kiti kɔn ye ni fuun nunɔba nunɔba ye na mbe yala ye kapyegele ke ni, yoro Izirayeli woolo wele. We Fɔ, Yawe Yennele lo li yo ma. Ye ye tangalomɔ pi kannga, ye songoro ye punɔgo wa ye kajogoro ti ni fuun ti yeri, jango ye kajogoro tiga ka ti ye tongo.

31 Kajogoro nda fuun yaa piin, ye laga ti na, ye ye kotogo ki kannga fɔnnɔ, ye nawa jatere fɔnnɔ le ye yee ni. Yoro Izirayeli woolo, yinggi na ye nee jaa mbe ku?

32 Mi na ye Fɔ, Yawe Yennele, muwi mi yo ma fɔ: <Lere mbe ku ki woro mala ndanla. Ki kala na, ye ye tangalomɔ pi kannga ye kapege ki yaga, jango yaa ye yinwege ki piin.> »

19

*Kunwo yurugo nga kila ko
Izirayeli tara yeketele pe wogo na*

1 Kona, a we Fɔ wi sho fɔ: «Mboro wo na, Ezekiyeli, ma kunwo yurugo ko Izirayeli tara teekele pe wogo na, ma yo fɔ:

2 E, ma na wila pye paa jara na gbɔɔ[†] yen jaraye pe sɔgowo!
Wila pye ma sinle wa jara yirifɔnnɔle pe sɔgowo, naa piile pe yon suro ti woo.

3 Wila wi pyo wa koro,
a wi yiri ma pye jara yirifɔnnɔ.
Na wila kagbogo ki fɔrogo,
a wila leele pe kuun.

4 Cengele kele yegɛ woolo la wi kala li logo,
a pɛ ti wi to wege ka ni.

A pɛ suu yigi ma tuguron kannjine le wa wi numala li na, mee kari wi ni wa Ezhipiti tara[†].

5 «Naa jara na wila kaa ki yan wuu pinambyo wi sige ma saa te,
a wi jigi wi si kɔn wi na.

A wi suu pyo wa yegɛ le maa koro,
maa pye jara yirifɔnnɔ.

6 A wi nee yanri jara sanmbala pe sɔgowo.
Wila yiri ma pye jara yirifɔnnɔ;
wila kagbogo ki fɔrogo,
a wila leele pe kaa.

7 Wila pe malaga sigeyinre ti jaanri[†], ma pe cara ti tongo.
Wi gbelege ki kala na, tara to naa ti nawa yaara ti ni fuun ti sunndo wila kɔn ti na.

8 Cengele ngele ke yen maa maga, kɛ si yiri wi kɔrogo,
ma yiri kee ki ni fuun ki na.

Kaa ke mere ti jan wi na,

[†] 19:2 19:2: Jara na gbɔɔ na wi senre ti yo, wo yen ma taanla Zheruzalemu ca ko ni nakoma Zhuda cenle lo ni. [†] 19:4 19:4: Ki senre nda ti yen na para Zhuda tara wunlunaŋa Yowahazi wo senre na. [†] 19:7 19:7: Ki laga nga ki senre ti woro ma filige Yennele senre sewe na wi yen Aramuye senre ni wi ni.

a wì to wa ke wege ki ni.

⁹ Pàa tugurɔn kannjinɛ le wa wi numaga ki na
maa le gbaga ka ni,
ma kari wi ni wa Babiloni tara wunlunana wi yeri.
Pàa saa wi tɔn malaga sigego ka ni,
janɔo paga kaa magala li logo naa wa Izirayeli tara yanwira ti na.»

Kunwo yurugo nga kila kɔ

ɛɛɛɛn tirige ki wogo na

¹⁰ Ma nɔ wila pye paa ɛɛɛɛn tirige yɛn, nga ki yɛn ma sanri logɔ yɔn na.
Pire legere naa njere legere la pye ki na tɔnmɔ legewe pi kala na.

¹¹ Njere tugbɔɔɔ la pye ki na,
a ki njere ti pye wunlumbolo pe kannɔala.
Kila tɔnlo ma yagara ma we tire sannda ti na;
pe ma koro lege naga yaan ki yagawa,
naa ki njere legere ti kala na.

¹² Ɛɛn fɔ pàa ki kɔw nanɔbanwa gbɔɔ ni maga wa tara;
yɔnlo yirisaga tifelege kila ki pire ti waga, a ti toori.
Ki njere tugbɔɔɔ tila kaari ma waga;
a kason kiri sogo.

¹³ Koni pè saa ɛɛɛɛn tirige ki sanri wa gbinri wi ni, wa lawaga tara nda
tɔnmɔ woro wa.

¹⁴ Kason yiri wa ki tirige ki ni maga njere to naa ki pire ti sogo.
Njege gbenge si koro ki na naa, nga ki mbe ya pye wunluwo kannɔala.

Ki yurugo nga ki yɛn kunwo yurugo; ki yaa koro mbaa koo kunwo
yurugo yɛn.

20

Yɛnɔɔɔ lɔa pye na Izirayeli woolo

pe yɛɛɛ sinni,

ali mbege ta pàa yiri ma je

¹ Izirayeli woolo pe yigingɔɔ malaga kasopiile, ki yɛɛ kɔɔɔshyɛn wolo
li yenge kanɔgurugo wogo ki pilige ke wogo ki na, a Izirayeli tara leleɛɛ
pɛɛ si pan ma cɛn na yɛɛɛ sɔɔɔwɔ, janɔo mbe Yawe Yɛnɔɔɔ li yewe mbeli
nandanwa kala li jɛn.

² Kona, a Yawe Yɛnɔɔɔ li sili sɛnɛ ti kan na yeri ma yo fɔ:

³ «Senwee pyɔ, ki yo Izirayeli tara leleɛɛ pe kan fɔ mi ɔa ye Fɔ, Yawe
Yɛnɔɔɔ le, pa mi yo yɛɛn fɔ: «Naga yɛn ma, muwi ye pan mbe yewe
mbanla nandanwa kala li jɛn wi le? Kaselege ko na, mi ɔa Yɛnɔɔɔ na
yinwege wolo, na mege ki na, mi se ti yanla yewe.» We Fɔ, Yawe Yɛnɔɔɔ
lo li yo ma.

⁴ «Senwee pyɔ, ma yɛɛ gbɛgeɛ, ma kiti kɔn pe na, ki pyewe piga kaa ma
kɔɔn shyɛn. Pe teleye pàa katijangara nda pye, ma pe nawa to ti na.

⁵ Maga yo pe kan fɔ, pa we Fɔ, Yawe Yɛnɔɔɔ li yo yɛɛn fɔ: «Pilige nga
ni, mila Izirayeli woolo pe wɔ, milan keɛ ki yirige ma wugu ki Zhakɔbu
setirige piile pe kan. Mila na yɛɛ naga pe na wa Ezhipiti tara. Milan keɛ
yirige ma wugu pe kan ma yo fɔ: Muwi mi yɛn Yawe Yɛnɔɔɔ, ye Yɛnɔɔɔ
le.»

⁶ Ki pilige ki ni, mila wugu ma pe kan, ma yo mi yaa pe yirige wa Ezhipiti
tara mbe kari pe ni tara ta ni, nda mila gbɛgeɛ pe kan, nda nɔnɔ naa

senrege yen na fuun wa ti ni. Tara nda ti yen ma yon ma we tara ti ni fuun ti na[†].

⁷ Mila pe pye fo: «Ye ni fuun nungba nungba, yarisunndo tijangara nda ye yen na yege yinrigi ti na, yeri wa. Yaga ka ye yee tege fyongo ni mbaa Ezhipiti tara yarisunndo ti gbogo. Muwi mi yen Yawe Yenjele, ye Yenjele le.»

⁸ «Een fo paa yiri ma je na na, pe sila yenle mbe logo na yeri. Pe ni wa kpe sila yarisunndo tijangara nda paa pye na yege yinrigi ti na ti wa, pe sila je Ezhipiti tara yarisunndo ti na. Mila ki sonri mbanla nangbanwa gboco kala li wa pe na, mbanla nangbanwa kala li pye pe na fo sa gboco wa li kosaga, wa Ezhipiti tara ti ni.

⁹ Een fo mi sila yenle mbege pye pe na ma, na mege ko kala na, jango paa pye ma cen cengele ngele sogowa, na mege ki ka ka jogo ke yege sogowa, poro wele mila na yee naga pe na, ma pe yirige ma pe wo wa Ezhipiti tara.

¹⁰ «Mila pe yirige wa Ezhipiti tara ma kari pe ni wa gbinri wi ni.

¹¹ A mi silan kondengenle ke kan pe yeri, mala kakondengenle ke naga pe na; senwee wi daga mbaa tanri ke na, jango mbaa wi yinwege ki piin ke fannja na.

¹² Mila na cempilige ki kan pe yeri, ki pye paa kacen yen mi naa poro sogowa, jango pege jen fo muwi mi yen Yawe Yenjele le, na li pe pye kpoyi[†].

¹³ Een fo Izirayeli woolo paa yiri ma je na na wa gbinri wi ni. Pe sila tanga na kondengenle ke na; paa je na kakondengenle ke na, koro ngele senwee wi daga mbaa tanri ke na, jango mbaa wi yinwege ki piin ke fannja na. Paa na cempilige ki joco fo tipege. A mi sigi sonri mbanla nangbanwa kala li wa pe na wa gbinri wi ni, mbe pe tongo pew.

¹⁴ Een fo mi sila ki pye ma, na yera mege ko kala na, jango mila pe yirige wa Ezhipiti tara ti ni cengele ngele yege na, na mege ki ka ka joco wa ke yege sogowa.

¹⁵ Muwi mila na kee ki yirige ma wugu pe kan wa gbinri wi ni, ma yo fo mi se kari pe ni wa tara nda mila kan pe yeri ti ni; to nda nono naa senrege yen na fuun wa ti ni, ti si yen ma yon ma we tara ti ni fuun ti na.

¹⁶ Mila ko pye ma, katugu paa je na kakondengenle ke na. Pe sila pye na tanri na kondengenle ke na; paa pye nala cempiliye yi joco, katugu pe jatere wila koro pe yarisunndo to na.

¹⁷ Kona ki ni fuun, mila pe wele ma pe yinriwe ta, mi sila pye na jaa mbe pe tongo; mi sila pe tongo mbe pe wo wa gbinri wi ni.

¹⁸ «Mila ki yo pe piile pe kan wa gbinri wi ni fo: «Yaga kaa tanri ye teleye pe kondengenle ke na. Yaga ka pe kakondengenle ke yigi mbaa tanri ke na, yaga kaa pe yarisunndo ti gbogo mbe ye yee tege fyongo ni.

¹⁹ Muwi mi yen Yawe Yenjele, ye Yenjele le. Yaa tanri na kondengenle ke na, yanla kakondengenle ke yigi yaa tanri ke na.

²⁰ Yanla cempiliye yi pye kpoyi, pa kona ki yaa pye paa kacen yen mi naa yoro sogowa, jango yege jen fo muwi mi yen Yawe Yenjele, ye Yenjele le.»

²¹ «Een fo pe piile fun paa yiri ma je na na. Pe sila tanga na kondengenle ke na, pe sila na kakondengenle ke yigi mbaa tanri ke na; koro ngele senwee wi daga mbaa tanri ke na, jango mbaa wi yinwege ki piin ke fannja na. Paa na cempiliye yi joco. A mi sigi sonri mbanla nangbanwa

[†] 20:6 20:6: Eki 6.2-8 [†] 20:12 20:12: Na li pe pye kpoyi, ko koro wo yen fo na li pe tege pe ye li yee kan; Eki 31.13; Levi 20.8; 22.9.

gbɔɔ kala li wa pe na wa gbinri wi ni, mbanla nangbanwa kala li pye pe na fɔ sa gbɔn wa li kɔsaga.

²² Eɛn fɔ mi sila ki pye, na yɛɛra mɛgɛ ko kala na, janɔgo mila pe yirige wa Ezhipiti tara cɛngɛlɛ nɔgɛlɛ yɛgɛ na, na mɛgɛ ki ka ka jɔgɔ ke yɛgɛ sɔgɔwɔ.

²³ Muwi mila na kɛɛ ki yirige ma wugu pe kan fun wa gbinri wi ni, mbe pe jaraga wa cɛngɛlɛ sanngala ke sɔgɔwɔ, mbe pe jaraga mbe kari tara pyew ti ni.

²⁴ Katugu pe sila pye nala kakɔndɛgɛngɛlɛ ke piin; paa je na kondɛgɛngɛlɛ ke na, mala cɛnpiliye yi jɔgɔ. Paa pye na yɛgɛ yinrigi pe tɛlɛye pe yarisunndo ti na.

²⁵ Ki pye ma, a mi si kondɛgɛngɛlɛ kan pe yeri, nɔgɛlɛ ke sila pye ma yɔn, ma kakɔndɛgɛngɛlɛ kan pe yeri, nɔgɛlɛ pe saa ya mbaa pe yinwege ki piin ke fannga na.

²⁶ Mila ti, a pɛ pe yɛɛ tɛgɛ fyɔngɔ ni pe saara ti ni; to tila pye pe pinambiile konɔgbɔnmbala mbele fuun paa pye na woo saraga na pe sori kasɔn ni. Mila ki pye ma, ma jɔlɔgɔ wa pe na, janɔgo pege jɛn fɔ muwi mi yɛn Yawe Yɛnnɛlɛ le.»

Izirayeli woolo pe sila logo Yɛnnɛlɛ li yeri wa Kana tara

²⁷ Ki kala na, sɛnwee pyɔ, para Izirayeli tara woolo pe ni, maga yo pe kan fɔ: «Pa we Fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ li yo yɛɛn fɔ: <Ye tɛlɛye paa na tifaga fun, katugu pe sila koro sinmbele na ni.

²⁸ Milan kɛɛ ki yirige ma wugu, ma yo mi yaa tara nda kan pe yeri, a mi si kari pe ni wa ti ni. Eɛn fɔ, a pɛ si saa na yɛgɛ yinrigi tinndiye titɔnlɔmbɔlɔ pe na konaa tigbɔrɔ nda fuun ti yɛn wɛrɛ ni ti na. Pa paa pye na pe saara ti woo wa ki lara ti ni; paa pye na pe yarilire saara ti woo wa, naa pe wusuna nuwɔ taan saara ti ni konaa pe duvɛn saraga nɔga pe ma wɔ ma wɔ ki ni ma ta mala nangbanwa pi yirige na ni.»

²⁹ Kona, a mi si pe yewe ma yo fɔ: <Ye maa kee wa sunzara nda wa tinndiye pe na, ko yɛn yingɔ?> Ali ma pan ma gbɔn nala, pe maa ki lara ti yinri sunzara.

³⁰ «Ki kala na, ki yo Izirayeli tara woolo pe kan fɔ: <Pa we Fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ li yo yɛɛn fɔ: Naga yɛn ma, ye si ye yɛɛ tɛgɛ fyɔngɔ ni paa ye tɛlɛye pe yɛn wi le? Naga yɛn ma, ye woro na kalikalawa piin na pe yarisunndo tijangara ti gbogo wi le?

³¹ Ali ma pan ma gbɔn nala, ye yɛn na ye yɛɛ teri fyɔngɔ ni, naa ye yɛn na ye saara ti woo, na ye piile pe woo saraga na pe sori kasɔn ni ye yarisunndo ti ni fuun ti kan we. Yoro Izirayeli woolo, yaa ki sɔnri ndɛɛ mi yaa ye yaga yanla yewe wi le? Ayoo dɛ. Mi nɔga ye Fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ na yinwege wolo, na mɛgɛ ki na, mi yɛn naga yuun fɔ mi se yɛnlɛ ki na yanla yewe.»

³² «Ye yɛn naga sɔnri wa ye nawa naga jaa mbe pye paa cɛngɛlɛ sanngala ke yɛn, konaa mbe pye paa tara sannda ti woolo pe yɛn, mbaa tire naa sinndɛɛrɛ ti gbogo. Eɛn fɔ ki wogo ki se pye.

³³ Mi nɔga ye Fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ na yinwege wolo, na mɛgɛ ki na, mi yɛn naga yuun fɔ mi yaa cɛn wunluwɔ pi na ye go na, na fannga konaa na yawa pi ni, mbanla nangbanwa gbɔɔ kala li wa ye na.

³⁴ Mi yaa ka ye yirige mbe ye wɔ wa cɛngɛlɛ sanngala ke sɔgɔwɔ; mila ye jaraga ma kari ye ni tara nda ni, mi yaa ka ye yirige wa ti ni, mbe ye

gbogolo naa na fannnga konaa na yawa pi ni, mbanla nangbanwa gbɔɔ kala li wa ye na.

³⁵ Mi yaa ka kari ye ni gbinri wa ni, mbe ye laga cengele sanngala ke na, we sa we yee yan gbogoyi, mbe kiti kon ye na.

³⁶ Yee nga na mila kiti kon ye teleye pe na wa Ezhipiti tara ti ni, ki pyelomo nungba pi na fun, mi yaa kiti kon yoro fun ye na.» We Fɔ, Yawe Yenjele lo li yo ma.

³⁷ Mi yaa ka ye yee sin na yaayoro konrikanngala li ni mbe kari ye ni wa na yon finliwe laga ki ni.

³⁸ Leele mbele pe yiri ma je na na konaa mbele pee logo na yeri, mi yaa pe conri mbe pe wo wa ye sogowo. Pe yen ma cen tara nda ni ma pye nambambala, mi yaa ka pe yirige wa ti ni. Een fo pe se ka songoro mbe pan laga Izirayeli tara ti ni. Pa kona ye yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yenjele le.

³⁹ «Yoro wo na, yoro Izirayeli woolo wele, pa we Fɔ, Yawe Yenjele li yo yeen fo: «Ye ni fuun nungba nungba yaa kee ye saa ye yarisunndo ti gbogo fasi! Een fo ko pungo na, ki ye ndanla ma ye mben ye yaa kaa nuru na yeri. Na mege nga ki yen kpoyi, ye se kaga tege fyongo ni naa ye yarikanra to naa ye yarisunndo ti ni.»

⁴⁰ Katugu Izirayeli tara woolo pe ni fuun, mbele fuun pe yaa ka pye mbe cen wa tara ti ni, pe yaa kaa paan mbaa na gbogo wa na yanwiga kpoyi ki na, yanwiga nga ki yagara Izirayeli tara yanwira ti ni fuun ti na we. We Fɔ, Yawe Yenjele lo li yo ma. Pa mi yaa ka yenle ye na wa ki laga ki na. Mi yaa ka yo yaa paan ye yarikanra ti ni, naa ye yarilire fonndo kongbannda saara ti ni konaa yaara nda fuun ye yaa ka tege ti ye na kan ti ni.

⁴¹ Ye gbɔn ma jaraga ma kari cengele ngele sogowo konaa tara nda ni, na mi ka ka ye yirige wa ke sogowo mbe ye gbogolo naa, pa mi yaa ka yenle ye na paa saraga nuwo taan wogo yen. Kiga pye ma, kagala ngele mi yaa pye ye ni ke kala na, mi yaa ki naga cengele sanngala ke na fo muwi mi yen Yenjele na li yen kpoyi.

⁴² Na mi ka ka songoro mbe pan ye ni wa Izirayeli tara ti ni, to nda mila na kee ki yirige ma wugu mberi kan ye teleye pe yeri, pa kona ye yaa ki jen mbe yo fo muwi mi yen Yawe Yenjele le.

⁴³ Wa ki laga ki na, ye yaa ka nawa to ye tangalomo lee pi na konaa ye kapyere nda ye pye ma ye yee tege fyongo ni ti na. Ye yaa ka lako ye yee na kapere nda fuun ye pye ti kala na.

⁴⁴ Yoro Izirayeli woolo wele, mi se ka ye yigi mbe yala ye tangalomo pee po naa ye kafaara ti ni, een fo mi yaa ka ye yigi jenge na yera mege ko kala na. Pa kona ye yaa ki jen mbe yo fo muwi mi yen Yawe Yenjele le.» We Fɔ, Yawe Yenjele, lo li yo ma.

21

*Fyere senre nda tila yo
Zhuda tara ti wogo na*

¹ Yawe Yenjele laa li senre ti kan na yeri, ma yo fo:

² «Senwee pyo, kannga ma yee wa wa yonloparawa kalige kee tara ti yeri, ma para ma wa yonloparawa kalige kee tara ti na, ma Yenjele li yon

senre yo ma wa mbele pe yen ma cen wa yonloparawa kalige kee tara† kologo ki ni pe na.

³ Maga yo yonloparawa kalige kee kologo woolo pe kan fo pe Yawe Yennele li senre ti logo. We Fo, Yawe Yennele, pa li yo yeen fo: «Mi yaa kason le ye ni. Ki kason ki yaa ka ye laga tire tipire naa tiwara ti ni fuun ti sogo. Ki kason yinne li se ka figi. Ki yaa ka lere pyew wi yegge ki mulugu, mbege le wa yonloparawa kalige kee ki na fo sa gbɔn wa yonloparawa kamejje kee ki na.

⁴ Kona leele pe ni fuun pe yaa ki yan mbege jen fo mi Yawe Yennele, muwi migi kason ki le; ki se si ya figi.» »

⁵ Kona, a mi sho fo: «E, we Fo, Yawe Yennele, leele pe yen naga yuun fo: «Ki nanja na wi yen na yomiyegale waa ko ce!» »

⁶ Kona, a Yawe Yennele li sili senre ti kan na yeri naa, ma yo fo:

⁷ «Senwee pyo, kannga ma yegge wa wa Zheruzalemu ca ki yeri, ma para ma wa ki lara kpoyi ti na, ma Yennele li yon senre yo ma wa Izirayeli tara ti na.

⁸ Maga yo Izirayeli tara ti kan fo, pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Mi yaa yiri ye korogo; mi yaa na tokobi wi kow wa wi wofogo ki ni mbe lesinmbele poro naa lepeele pe ni fuun pe tongo wa ma ni.

⁹ Ki kaa pye mi yen na jaa mbe lesinmbele poro naa lepeele pe tongo wa ma ni, ki kala na, mi yaa na tokobi wi kow wa wi wofogo ki ni mbe leele pe ni fuun pe tongo, mbege le wa yonloparawa kalige kee ki yeri mbe saga wa wa yonloparawa kamejje kee ki yeri.

¹⁰ Kiga pye ma, lere pyew wi yaa ki jen fo mi Yawe Yennele, milan tokobi wi kow wa wi wofogo ki ni, wi se si songoro mbe ye wa naa.»

¹¹ «Mboro wo na senwee pyo, ta jeen! Ma gbɔw ma jigi wi ni wi kon ma na konaa nandangawa ni pe yegge sogowo.

¹² Na paga ma yewe mbe yo fo: «Yingi na ma nee jeen?» Ma pe yon sogo ma yo fo: «Katugu mi fyere senre ta logo ti yen na paan. Leele pe sunndo wi yaa ka kon pe na, pe keyen yi yaa ka fanla pe na, pe jatere wi yaa ka piri pe na, pe kanguuro ti yaa ka fanla pe na. Ee, ti yen na paan! Ki yaa pye kaselege!» » We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.

Yennele li tokobi kala

¹³ Yawe Yennele laa li senre ti kan na yeri naa, ma yo fo:

¹⁴ «Senwee pyo, Yennele li yon senre ti yo ma yo fo, pa we Fo wi yo yeen fo:

«Tokobi! Tokobi!

Poo yon ki yo, maga filige!

¹⁵ Tokobi yon ki yo legbogo ko kala na,

poo yon ki turugo, jango wila yengale.

Naga yen ma, we mbe ya mbaa yogori mele we pinambyo wi wunluwo kanngala li wogo na?

Wunluwo kanngala li yen na tire sannda pyew ti tifaga.

¹⁶ Pe tokobi wi kan, pe ta poo yo,

jango lere wa mboo yigi wa wi kee;

tokobi wi yon ki yo, poo yon ki turugo

jango mboo le gbofo wi kee.

¹⁷ Senwee pyo, ta gbele ngbanga maa jorogi,

† 21:2 21.2: Nga ki yo fo yonloparawa kalige kee tara, ko yen na para Zhuda tara to senre na.

katugu pè tokobi wi kow na woolo pe na,
konaa Izirayeli tara teele pe ni fuun pe na.

Pè pe le tokobi wi kɛɛ poro naa na woolo sanmbala pe ni fuun pe ni;
ki kala na, toon jegbolo li gbɔon jatere piriwen pi kala na.»

¹⁸ Katugu ki yen kanɓbanga jenge;

tokobi wi woro na wunluwo kanɓgala na jate, lo ka ko mbe wo wa, ki yaa
pye meɛ?

We Ɔ, Yawe Yenɓele lo li yo ma.

¹⁹ «Koni, senwee pyɔ, Yenɓele li yon senre ti yo.

Ma kɛndagala ke gbɔn ke yɛɛ na nanɓbanwa ni.

Tokobi wi yaa gbɔn gbɔnsaga shyen, gbɔnsaga taanri.

Legbogo tokobi wowi;

legbogo gbɔɔ tokobi wowi.

Wi yen na gbɔon kɛɛ ki ni fuun ki na.

²⁰ Wi yaa ti sunndo kɔngɔ mbe leele pe ta,

janɓo pe legere mbe kurugo mbe toori.

Ki kala na, mi legbogo tokobi wi torogo wa pe yeyɔnrɔ nungba nungba
pyew ti na.

Pè tokobi wi yon ki yo wila yengele,

pòo yon ki yo wila legbogo piin.

²¹ Tokobi taan, ta kuun kalige na,

maa kuun kameɓe na!

Maga yege sin laga o laga, maa kuun!

²² Mi fun mi yaa kaa na kɛndagala ke gbɔn ke yɛɛ na,

mi yaa kanla nanɓbanwa kala li pye Ɔ sa gbɔn wa li kɔsaga.» Mi Yawe
Yenɓele, muwi mi yo ma.

Babiloni tara wunlunaja wi yaa Zheruzalemu ca ki tongo

²³ Yawe Yenɓele làa li senre ti kan na yeri ma yo Ɔ:

²⁴ «Mboro wo na, senwee pyɔ, kɔngolo kacɛn wogolo shyen gbegele,
nɓele Babiloni tara wunlunaja wi tokobi fenne pe mbe ya toro wa ke ni
mbe pan. Ki kɔngolo shyen ke daga mbe yiri tara nungba ni. Ma kacɛn
wa pye wa kɔngolo shyen ke ni fuun ke lesaga ki na, janɓo tokobi wi yen
na kee ca nga ni, mbaa ki nari.

²⁵ Ma kono nungba kacɛn pye, na tokobi wi yaa toro wa li ni mbe kari
wa Amɔ cɛnle woolo pe cagbɔɔ Araba ki ni; mɛɛ kono la yege kacɛn pye,
na tokobi wi yaa toro wa li ni mbe pan wa Zhuda tara, wa Zheruzalemu
ca nga pè malaga sigembogo kan maga maga we.

²⁶ Katugu Babiloni tara wunlunaja wi yen ma yere wa kɔngegele ke na,
wa kɔngolo shyen ke lesaga ki na. Wi yen naa jɛɛɛ ti piin mbege jen kono
na wi yaa le. Wi yen na jɛle wi wangala ke ni, na wi go nawa yarisunndo
ti yewe. Wi yen na saraga yaayoro kara yinɓele ke cancan na jɛle ke ni.

²⁷ Jɛɛɛ pyewanla na làa Zheruzalemu ca ki naga, li si to wa wi kalige
kɛɛ ki na. Ki pye ma, wi yaa pan mbe mbogo jaanriyaara tege le ki ca
mboro ti tanla, mbe malaga kɔnnɔ wa, mbe legbogo pye. Pe yaa ka mbogo
jaanriyaara yerege yerege wa ca ki mbogo yeyɔnrɔ ti punɓo na, mbe tara
gbɔnɔ lugusara mbogo ki na, mbe malaga gbɔnɔlugusara gbegele.

²⁸ «Ɛɛn Ɔ, Zheruzalemu ca woolo pe yen naga sonri ndɛɛ ki jɛɛɛ kapyere
ti woro yaraga ka pe yege na; katugu paa wugu ma pe yɛɛ kan Ɔ yaraga
ka se pe ta. Konaa ki ni fuun, Babiloni tara wunlunaja wi yaa pe nawa

to pe kambasinnde ti wogo na, mbe pe kɔgɔri fɔ pe yaa ka pe yigi malaga kasopiile mbe kari pe ni.»

²⁹ Ki kala na, pa we Fɔ, Yawe Yennɛle li yo yɛɛn fɔ: «Kì kaa pye ye yɛn nala nawa tuun ye kambasinnde ti wogo na, na ye kolomɔ kapyere ti piin nari yinrigi funwa na, na ye kapere ti nari wa ye kapyegele ke ni fuun ke ni, mala nawa to ti ni fuun ti na, ki kala na, ye juguye pe yaa kɛɛ taga ye na mbe kari ye ni.

³⁰ «Mboro wo na, Izirayeli tara ti wunluwɔ pyɔ, ma yɛn Yennɛle li mɛgɛ jɔgɔfɔ konaa lepee; ma kapere ti fɔgɔ tɔnpilige kɔ gbɔn. Ma kajɔgɔrɔ ti gbɔn wa ti kɔsaga ki na, ki kala na, ti fɔgɔ tɔnpilige kɔ gbɔn†.

³¹ Pa we Fɔ, Yawe Yennɛle li yo yɛɛn fɔ: «Nɔrɔmiri wi yaa ka kɔw mbe laga wa ma go na, wunluwɔ njala li yaa ka kɔw mbe wɔ wa ma go ki na. Yaara ti ni fuun ti kannga. Nɔ wila go sogo, wo yaa ka yiri; nɔ wila yiri, wo yaa go sogo.

³² Kataga naa kataga! Mi yaa ka Zheruzalemu ca ki jɔgɔ mbege pye kataga. Ki jɔgɔwɔ cɛnlɛ pa fa pye gbɛn. Mi yaa ki pye ma, fɔ sa gbɔn nɔ wi daga mbe pan mbe kiti wi kɔn, wi sa pan, wo nɔ migi le wi kɛɛ we.»

Yennɛle li yaa malaga gbɔn

Amɔ cɛnlɛ woolo pe ni

³³ «Mboro wo na, sɛnwee pyɔ, Yennɛle li yɔn sɛnrɛ ti yo, ma yo fɔ: «We Fɔ, Yawe Yennɛle, pa li yo yɛɛn Amɔ cɛnlɛ woolo pe wogo na konaa tegele na paa tegele li wogo na fɔ:

Tokobi, tokobi pɔɔ kɔw wa wi wofogo ki ni legbogo ki mɛgɛ ni, pɔɔ yɔn ki turugo maga filige mbe gboro pye, maa yɔ wila yengele paa yennɛle yengelemɛ yɛn.

³⁴ Ye jɛɛrɛ sɛnrɛ nda ti yɛn go fu sɛnrɛ to naa ye yariyanra yagbogolo woro ti ni, mbe ye ta wa ti ni, tokobi wɔ gbɛgele mbe lepeelee tipeele pe kɔnlogi; pe kambasinnde ti gbɔn wa ti kɔsaga ki na, ki kala na, pe kajɔgɔrɔ ti fɔgɔ tɔnpilige kɔ gbɔn koni.»

³⁵ «Ye ye tokobi wi le wa wi wofogo ki ni. Mi ye da ma ye tɛgɛ laga nɔa na, ye setirige kɔ yiri tara nda ni, pa mi yaa sa kiti kɔn wa ye na.

³⁶ Mi yaa na nangbanwa gbɔɔ kala li wa ye na, mbanla kɔnrɔ tendorogo kason ki fɛ mbege wa ye na. Mi yaa ye le lewelimbɛle pele kɛɛ, mbele pe tunngo ki yɛn mbaa jɔgɔwɔ piin.

³⁷ Kason ki yaa ka ye sogo. Ye kasanwa pi yaa ka wo wa tara ti na. Lere se ka nawa to ye na naa; katugu mi Yawe Yennɛle, muwi mi para.»

22

Zheruzalemu ca woolo

paa kapere pye

¹ Yawe Yennɛle làa li sɛnrɛ ti kan na yeri, ma yo fɔ:

² «Mboro wo na, sɛnwee pyɔ, ma yɛɛ gbɛgele ma kiti kɔn Zheruzalemu ca nɔa ki yɛn legbogo ca ki na. Ma kiti kɔn ki na. Katijangara nda fuun pɛ pye, ma ti yɛgɛ naga pe na.

³ Maga yo pe kan fɔ: «Pa we Fɔ, Yawe Yennɛle li yo yɛɛn fɔ: Wele, ki ca nɔa ki woolo pe yɛn na leele pe kuun wa ca ki ni, janggo ki tɔngɔpilige ki fyɛɛle ki gbɔn; pe yɛn na yarisunndo tijangara gbɛgele, ma pe yɛɛ tɛgɛ fyɔngɔ ni ti ni.

† 21:30 21:30: 2 Wunlu 25.4-7

⁴ Legbogo nga yè pye, ki ye pye jɔgɔfennɛ. Yarisunndo nda yè gbegele, ti ye tɛgɛ fyongɔ ni. Yègɛ pye ma ye yinwege piliye yi were, ma ti a ye yɛgɛlɛ yɔn ki gbɔn wa ki kɔsaga ki na. Ki kala na, mi yaa ye pye tifagawa yaraga wa cɛngɛlɛ sanngala ke yɛgɛ sɔgɔwɔ, konaa titɛgɛrɛ yaraga tara sannda pyew ti yɛgɛ sɔgɔwɔ.

⁵ Mbele pe yɛn ye tanla tɔɔn konaa mbele pe yɛn wa lege, pe yaa kaa tɛgɛ ye na, katugu ye ca ki mɛgɛ ki jɔgɔ konaa ma yin kafaara ni.

⁶ « Wele, Izirayeli tara teele pe ni fuun nunɗba nunɗba pe yɛn na pe fannga ki piin naga nari wa ye yeri, na leele pe kuun.

⁷ Wa ye yeri, leele pe yɛn na pe teele naa pe nɛɛlɛ pe tifaga. Wa ye sɔgɔwɔ, leele pe yɛn na nambannjɛnɛlɛ pe jɔlɔ lewɛlɛwɛ kapyere ni. Wa ye yeri, leele pe maa nii pijiriwele naa nanɗunjaala pe go na†.

⁸ Ye yɛn nala cɛnsaga kpoyi ki tifaga, nala cɛnpiliye yi jɔgɔ†.

⁹ Wa ye yeri, leele pe yɛn wa, poro maa finlɛlɛ na leele mɛgɛ jɔgɔ mbe ta mbaa leele kuun. Wa ye yeri, leele pe maa yarisunndo saara yaara kaa wa yanwira ti na. Pe maa kalikalawa piin wa ye sɔgɔwɔ.

¹⁰ Wa ye yeri, pe maa sinlɛlɛ pe teele jɛɛlɛ ni, pe maa sinlɛlɛ jɛɛlɛ mbele pe yɛn jorowo pe ni fannga na.

¹¹ Wa ye yeri, pe maa katijangara piin pe lewee yɛɛnɛlɛ pe jɛɛlɛ pe ni. Pele maa kalikalawa piin pe piilɛ pe jɛɛlɛ pe ni, ma pe yɛɛ tɛgɛ fyongɔ ni. Pele maa sinlɛlɛ pe jɛɛnɛlɛ sumbonɔ pe ni fannga na, mbele pe yɛn pe toseyɛnɛlɛ wele†.

¹² Wa ye yeri, pe maa yarikanra shoo mbe ta mbaa leele kuun? Ye maa forɔ tari na tɔnli konaa tɔnli pee jaa ti go na. Ye maa ye lewee yɛɛnɛlɛ pe tɔnyɔgɔ, mbe ta mbe pye penjagbɔrɔ fennɛ. Ɛɛn fɔ mi wo na, yè fɛgɛ na na.> » We Fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ lo li yo ma.

¹³ «Ye wele, mi yɛn nala kɛndagala ke gbɔɔn ke yɛɛ na nanɗbanwa pi na, katugu yè leele pe tɔnyɔgɔ, ma penjagbɔrɔ ta konaa ye yɛn na leele kuun wa ye ca ki ni.

¹⁴ Na mi ka ka yiri ye kɔrɔgɔ pilige nga ni, naga yɛn ma, ye mbe kotogo ta le? Naga yɛn ma, fannga mbe pye ye ni naa le? Mi ɲa Yawe Yɛnnɛlɛ muwi mi para, mi yaa sigi pye.

¹⁵ Mi yaa ka ye gbɔn mbe ye jaraga wa cɛngɛlɛ sanngala ke sɔgɔwɔ, mbe ye jaraga mbe kari ye ni tara ta yɛgɛ ni, mbe ye fyongɔ kapyere ti kɔ mberi wɔ laga ye sɔgɔwɔ pew.

¹⁶ Yoro jate ye yaa ka ye yɛɛ tifaga cɛngɛlɛ sanngala ke yɛgɛ sɔgɔwɔ. Pa kona ye yaa ki jɛn fɔ muwi mi yɛn Yawe Yɛnnɛlɛ le.»

¹⁷ Yawe Yɛnnɛlɛ lɔa li sɛnrɛ ti kan na yeri naa, ma yo fɔ:

¹⁸ «Sɛnwee pyɔ, Izirayeli woolo pe yɛn na yɛgɛ na paa tugurɔn fire yɛn. Pe ni fuun pe yɛn paa tuguyɛnrɛ yɛn, nakoma paa fuwa yɛn, nakoma paa tugurɔn yɛn, nakoma paa sunmu yɛn tugurɔn yancɔlɔ la ni. Pe yɛn paa warifuwe fire yɛn.

¹⁹ Ki kala na, pa we Fɔ Yawe Yɛnnɛlɛ li yo yɛɛn fɔ: <Ki kaa pye ye ni fuun yè pye paa tugurɔn fire yɛn, ye wele, mi yaa ye gbogolo wa Zheruzalemu ca ki nawa.

²⁰ Yɛgɛ nga na pe ma warifuwe, nakoma tuguyɛnrɛ, nakoma tugurɔn, nakoma sunmu nakoma fuwa wi gbogolo mboo le tugurɔn yancɔlɔ la ni, mbe kason gberi li na mberi yan, ki pyelɔmɔ nunɗba pi na, mi fun wa na

† 22:7 22:7: Ɛki 20.12; 22.20-21; Dete 5.15; 24.17 † 22:8 22:8: Ɛki 20.8; Levi 26.2 † 22:11 22.11: Levi 18.7-20

nanngbanwa po naa na konro tendorogo ki ni, mi yaa ka ye gbogolo mbe ye pile, mbe kason le ye ni, mbe ye yan fun.

²¹ Mi yaa ka ye gbogolo ye yee na, mbe silan nanngbanwa kason ki fe mbege wa ye na. Kona, ye yaa ka sogo mbe yan wa Zheruzalemu ca ki nandogomo.

²² Yege nga na warifuwe wi ma yan wa tuguron yancolo li ni, pa ye yaa ka yan ma fun wa ca ki nandogomo. Pa kona ye yaa ki jen fo mi na Yawe Yennele, muwi milan nanngbanwa kala li wa ye na.»

²³ Yawe Yennele laa li senre ti kan na yeri naa, ma yo fo:

²⁴ «Senwee pyo, ki yo Zheruzalemu ca ki kan fo: «Ma yen tara nda fyongo kii wo ti ni; tisaga se pan ma na na nanngbanwa wagati wi na.»

²⁵ Pe Yennele yon senre yofenne pe yen na yon leme piin wa ca ki ni. Pe yen na tuun leele pe na, paa yege nga na jara na wila kuunru wi ma to wi kagboro ti na mberi koonlo yuro yuro we; pe yen na leele pe yarijende to naa pe yaara sonngbanga woro ti shoo pe yeri. Pe yen na jele legere piin nanngunjaala wa ca ki ni.

²⁶ Pe saraga wofenne pe yen nala lasiri wi jogo, lara nda ti tege ti ye na kan, pe yen nari teri fyongo ni. Yaara nda ti yen kpoyi konaa nda ti woro kpoyi pe woro nari woo ti yee ni; yaara nda ti yen fyongo ni konaa nda ti yen fyongo fu pe woro na leele pe nari peri jen peri wo ti yee ni. Pe woro nala cenpiliye yi jate. Mi yen kpoyi yege nga na, pege tege fyongo ni wa pe sogowa.

²⁷ Pe tara teele pe yen paa kombokara yen, nda ti maa ti kagboro ti koonlo yuro yuro. Pe maa leele kuun, na leele pele yinwege jogo, mbe ta mbe pye penjagboro fenne.

²⁸ Pe Yennele yon senre yofenne pe yen na tonni leele pe kapere ti na, paa yege nga na pe ma kaa fenrege tege ma mbogo tiri maga filige. Pe yariyanra nda paa yaan ti yen wagafe, pe Yennele yon senyoro ti yen yagbogolo woro. Pe maa yuun fo: «Pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen.» Ma si yala, Yawe Yennele lii para pe ni.

²⁹ Tara woolo pe yen na leele pe jolo, na pe kee yaara ti yuun pe yeri. Pe yen na nii mbele pe yen tege na konaa fyonwo fenne pe go na. Pe yen na nambannjeenle pe jolo na pe tanga ki shoo pe yeri.

³⁰ Mila lere wa lagaja wa pe sogowa, na wi mbaa mbogo ki wa mbege yirige, mbaa leele pe go singi, na wi yaa yere ca ki malaga sigembogo ki jeenrisara ti tanla na yege sogowa, mbe tara ti sho, jango mi ka ka ta mbe ca ki tongo; een fo mi sila lere kpe ta wa pe ni.

³¹ Ki kala na, mi yaa na konro tendorogo kala li wa pe na, mbe pe sogo na nanngbanwa kason ki ni mbe pe ko. Mi yaa ti pe pe kapyegele ke go kala li le.» We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.

23

Samari tara ti nanjara kala

¹ Yawe Yennele laa li senre ti kan na yeri ma yo fo:

² «Senwee pyo, jele shyen la pye wa, pe shyenme paa pye jele nungba sumborombiile.

³ Paa pe yee kan nanjara ti yeri wa Ezhipiti tara. Paa nanjara pye pe sumborowo sanga wi ni. Nambala paa pye na pe yinngede ke yinri wa ki laga ki na. Paa pye na pe kotooro ti talitali pe na, mbe pe ta sumbono nanambajeenle.

⁴ Njɔfɔ pàa pye naa yinri Ohola, na jɔnlɔfɔ wi yinri Oholiba†. Pàa pye na jɛɛɛ. Pàa pinambiile naa sumborombiile se na kan. Nà pàa pye na yinri Ohola wo wi yen Samari ca ye, a Oholiba wo pye Zheruzalɛmu ca ye.

⁵ «Ɛɛn fɔ Ohola wila pye na nanjara piin ali mbege ta wila pye na jɔ. Asiri tara fɛnnɛ mbele pàa pye wi kɛɛnɛ, wi cɛnyɛɛnɛ wele, pe la kila wi yigi fɔ ma saa toro.

⁶ Poro pàa pye na deriyenɛ tiyɔnrɔ ti nii. Pàa pye gbɔforonɛriye konaa fannɔga fɛnnɛ. Pe ni fuun pàa pye lefɔnmɔlɔ tiyɔnlɔ, ma pye shɔn lugufɛnnɛ na nuru shɔnye na.

⁷ Ohola wila wi yɛɛ kan poro yeri, ma nanjara ti pye. Pe ni fuun pàa pye Asiri tara nambala pe ni fuun tiyɔnlɔ. Poro pe ni fuun pe la kila wi yigi fɔ ma saa toro, a wùu yɛɛ tɛge fyɔngɔ ni pe ni konaa pe yarisunndo ti ni.

⁸ Nanjara nda wila pye na piin maga lɛ wa Ezhipiti tara, wi sila ti yaga; katugu maga lɛ wa wi sumboro sanga wi na, nambala pàa pye na sinlɛɛ wi ni. Maa ta nanjambajɛɛn, pàa pye naa yinngɛle ke yinri, maa le nanjara ti ni fɔ jɛngɛ.

⁹ Ki kala na, mùu le wi kɛɛnɛ, Asiri tara fɛnnɛ pe kɛɛ, poro mbele pe la kila wi yigi fɔ ma saa toro we.

¹⁰ Poro pàa wi witiwaga ki yirige funwa na. Pàa wi pinambiile naa wi sumborombiile pe yigi ma kari pe ni, mɛɛ wo jate wi gbo tokobi ni. Pàa kiti kɔn ma jɔlɔgɔ wa wi na, a wi kala lì pye yɛgɛ nagawa jɛɛɛ sanmbala pe yeri.

Zheruzalɛmu ca ki nanjara kala

¹¹ «Wi jɔnlɔ sumboro Oholiba wila ki kala li yan, ɛɛn fɔ wo nambala jɔgɔ ko la pe ma wɛ njɔfɔ wo wɔgɔ ko na.

¹² Asiri tara nambala la kila wi yigi fɔ ma saa toro, poro mbele pàa pye gbɔforonɛriye konaa fannɔga fɛnnɛ. Pàa pye wi cɛnyɛɛnɛ, na yaripɔrɔ tiyɔnrɔ nii. Pe ni fuun pàa pye shɔn lugufɛnnɛ na nuru shɔnye na. Pe ni fuun pàa pye lefɔnmɔlɔ tiyɔnlɔ.

¹³ A mì sigi yan fɔ wo fun wùu yɛɛ tɛge fyɔngɔ ni, kɔnɔ nunɔgba lo pe ni fuun shyen pàa tanga li na.

¹⁴ Jɔnlɔfɔ wila ka taga wi nanjara ti na. Wila nambala pele yanlɛɛɛ yan pɛ pe gbɛgele mbɔgɔ na; wila Kalide tara nambala yanlɛɛɛ pele yan mbɔgɔ na, mbele pɛ penduru yɛɛn tɛge ma pe gbɛgele.

¹⁵ Kurusijarayɛ la pye ma pɔpɔ wa pe sɛnngɛɛ ke na; gbɔgɔwɔ njagala tiyɔngɔlɔ la pye ma pɔpɔ wa pe yinɛ ti na. Pe ni fuun pàa pye paa malingbɔnlɔ yen. Pàa pye ma yiri Babilɔni tara fɛnnɛ pe kɔrɔgɔ, ki Kalide tara to ti yen pe yɛɛra tara nda pàa se wa ti ni we.

¹⁶ Naa Oholiba wila kaa pe yan, a pe la kɔ suu yigi fɔ ma saa toro. A wì si pitunmbolo torogo pe yeri wa Kalide tara, pe sa pe yeri wi kan.

¹⁷ A poro Babilɔni tara nambala pɛ si pan wa wi yeri, ma pan ma sinlɛ wi ni wa wi sinlɛsaga, maa tɛge fyɔngɔ ni pe nanjara ti ni. Naa wila kaa wi yɛɛ tɛge fyɔngɔ ni pe ni, a pe la kɔ si kɔ wi na.

¹⁸ Wila wi nanjara ti yirige funwa na kpɛngbelɛngbe, maa witiwaga ki yirige funwa na. Kì pye ma, a mì si je wi na paa yɛgɛ nɔga na mɔla je wi nɔjɔ wi na we.

† 23:4 23:4: Eburuye senre ti ni, Ohola mege ki koro wowi nà «Wi censaga paraga go», Oholiba mege ki koro wowi nà «Na censaga paraga go ki yen wa wi ni.»

¹⁹ A wì si ka taga wi nanjara ti na mari læge; wila nawa to wi sumboro sanga nanjara ti na, sanga ña ni wila pye nari piin wa Ezhipiti tara we.

²⁰ Wi kéenle pe la kila wi yigi fɔ ma saa toro, poro mbele pe fannga kila pye paa sofile nana wogo yen, paa shon nana wogo yen.

Zheruzalemu ca ki jɔɔɔ kala

²¹ «Oholiba, koni ma yen na nawa tuun kalikalawa mba maa pye ma sumborowo sanga wi ni pi na; ki sanga wi ni, Ezhipiti tara nambala paa pye nɔɔ kotogo ki talitali, nɔɔ sumborowo yinngelɛ ke yinri.

²² «Ki kala na, mboro Oholiba, pa we Fɔ, Yawe Yennɛlɛ li yo yɛɛn fɔ: <Mi yaa ma kéenle pe yirige mbe pe wa ma na, poro mbele pe la kɪ kɔ ma na yingɔ we. Mi yaa ti pe yiri ma kɔɔɔɔ kɛɛ ki ni fuun ki na.

²³ Mi yaa ka ti Babiloni ca fenne pe pan, konaa poro Kalide tara fenne pe ni fuun, naa Pekodi cɛnle woolo, naa Showa cɛnle woolo konaa Kowa cɛnle woolo pe ni, mbe si pinle Asiri tara fenne pe ni fuun pe ni. Pe yen lefɔnmbɔɔ tiyɔɔnɔ, naa gboforonɛriye, naa fannga fenne konaa malingbɔɔnɔ teele tugbɔmbɔɔ pe ni; pe ni fuun pe yen ma lugu shɔnye na.

²⁴ Pe yaa ka yiri ma kɔɔɔɔ, mbe pan mbe yiri wa yɔnɔɔparawa kameŋge kɛɛ yeri malingbɔnyaara ni, naa wotoroye mbele shɔnye maa tilele, naa malaga gbɔnwotoroye, naa leele janwa gbɔɔ ni. Pe yaa ka yere mbɔɔn maga kɛɛ ki ni fuun ki na pe tugurɔn sigeyaara tugbɔɔɔ naa tugurɔn sigeyaara tumɔɔɔ ti ni, konaa pe tugurɔn njagala ke ni. Kiti ña wi yaa kɔn ma na, mɔu le pe kɛɛ. Pe yaa kiti kɔn ma na mbe yala pe kakɔnnɔɔɔɔɔɔɔɔ ke ni.

²⁵ Mi yaa na kayanga kala li wa ma na. Ki leele pe yaa kɔɔn jɔɔ nangbanwa gbɔɔ ni. Pe yaa kɔɔn numala naa ma nungbɔgolo ke kɔɔnɔ mbe ke laga wa. Ma woolo sanmbala mbele pe yaa ka koro, pe yaa ka poro gbo tokobi ni. Pe yaa kɔɔn pinambiile poro nɔɔ sumborombiile pe yigi mbe kari pe ni. Leele mbele ka ka koro wa ma ni, pe yaa ka poro sogo kason ni.

²⁶ Pe yaa kɔɔn yariporo ti wɔ ma na, mbɔɔn fereyaara ti wɔ ma na.

²⁷ Kiga pye ma, mi yaa ma kalikalawa kapyere to naa ma nanjara ti kɔ, to nda maa pye na piin maga lɛ wa Ezhipiti tara. Ma se kaa yɛge yinrigi pe na naa, ma jatere wi se ka pye Ezhipiti tara kapyere ti na naa.

²⁸ «Katugu pa we Fɔ, Yawe Yennɛlɛ li yo yɛɛn fɔ: <Wele, mi yaa ma le mbele pe yen nɔɔ mbɛngɛ pe kɛɛ; mi yaa ma le mbele pe la kɔ ma na pe kɛɛ.

²⁹ Pe yaa kɔɔn yigi tijaanga mbenwe ni. Pe yaa kɔɔn tunndo tɔnli wi lɛ. Pe yaa ka kari mbɔɔn yaga waga, witiwaga kpele kpele kpele. Ma nanjara fere ti yaa yiri funwa na, naa ma fyɔnrɔ kapyere to naa ma kalikalawa pi ni.

³⁰ Pe yaa ka ki kagala ke pye ma na, katugu maa nanjara pye cɛngelɛ kele yɛge ni, mɔɔ yɛɛ tege fyɔngɔ ni pe yarisunndo ti ni.

³¹ Maa tanga wa ma njo Oholi wi tulugo ki ni; ki kala na, wì wɔ na nangbanwa wɔjɛnnɛ na ni, mi yaa ti ma wɔ wa li nungba li ni.» »

³² Pa we Fɔ, Yawe Yennɛlɛ li yo yɛɛn fɔ:

«Ma njo Oholi wì wɔ wɔjɛnnɛ na ni, ma yaa wɔ wa li ni fun.

Ki wɔjɛnnɛ li gbɔɔ, ma jugo.

Leele pe yaa kaa tege ma na, mbaa ki lakoo ma na;

katugu wɔjɛnnɛ li yen ma yin fɔ jɛngɛ.

³³ Ma yaa ka yekannguwa ta naa nandangawa ni,

katugu ma njo, Samari ca ye, kì wò wójenne na ni, li yen jógowò naa sunndo kóngò wolo.

³⁴ Ma yaa kali wò, mbeli wò mbeli kò pew, mbeli yaari kporo kporo kporo, mboon yinngéle ke koonlo li konrokonro ti ni. Katugu muwi mì para.» We Fò, Yawe Yennéle lo li yo ma.

³⁵ «Kì kala na, pa we Fò, Yawe Yennéle li yo yéen fò: «Kì kaa pye mà fège na na, kì kaa pye màla wa wa ma yée punjo na, ma yaa ma kalikalawa naa ma nanjara ti go kala li lé.» »

Yennéle li yaa kiti kón Samari ca naa Zheruzalemu ca kì na

³⁶ Kona, a Yawe Yennéle li silan pye fò: «Senwee pyò, naga yen ma, ma woro na kiti koon Ohola naa Oholiba pe na wi le? Pe katijangara nda pè pye, ti yege yo pe kan.

³⁷ Katugu pè nandara pye; pe keyen yi yen ma fa legbogo kasanwa pi ni. Pè nandara pye pe yarisunndo ti ni. Mbe taga wa ko na, piile mbele mila se pe na, pàa pe wò saraga yarisunndo yeri ma pe sogo.

³⁸ Nga pàa pye na naa, koyi nga. Pàa na censaga kpoyi ki tège fyongo ni ki pilige nungba ki ni, mala cènpilige ki tifaga.

³⁹ Pilige nga ni pàa pe pinambiile pe konlogi ma pe wò saraga pe yarisunndo ti yeri, ki pilige nungba ki ni, pàa pye wa na censaga kpoyi ki ni maga tège fyongo ni. Ko kala lo pàa pye wa na sherigo gbogo ki ni.

⁴⁰ «Yàa leele tun yere, a pè saa nambala yeri ma yiri fò lege. Pa pitunwò paa gboon wa, a kì nambala pè si pan teere ye kòrogo. Kona, a yè si yiri ma woli, ma kale wi le, ma ye yée fere ki nambala pe kala na.

⁴¹ A yè si cèn sinleyaraga tiyongo ka na. A yè si tabali wa tège ye yée yege sògòwò, mée na wusuna nuwò taan wo naa na sinme nuwò taan pi ni ti taga wa wi na.

⁴² Janwa gbolo là la pan wa. Ki leele pàa pye na tinme gbò yinrigi jatere fu. Wa pe sògòwò, nambala pèle la pan ma yiri wa gbinri tara ti kèe ki ni fuun ki na. Pàa kèe kannjingele le nòsepiile jèele shyen pe keyen yi na, ma wunluwò njagala tiyongolo kan wa pe yinre ti na.

⁴³ «Kì pye ma, a mì sho fò: «Nandara ti jèle ña jògo makò, wo mbe ya mboo yée kan nanjara ti yeri mele naa?

⁴⁴ Nambala pàa pye na yin wi kòrogo, paa yege nga na lere ma kari nanjaa kòrogo we. Pa nambala pàa pye na yin wa Ohola naa Oholiba pe kòrogo ma na sinlele pe ni, ki jèele kalikali pyefenne wele.

⁴⁵ Èen fò nambala mbele pe yen sinmbele, poro pele pe yaa kiti kón pe na, paa yege nga na pe ma kaa kiti kón jèle nandaa wi na konaa jèle legbolere wi na we; katugu pe yen nandaala, pe keyen fun yi yen ma fa legbogo kasanwa pi ni.» »

⁴⁶ Pa we Fò, Yawe Yennéle li yo yéen fò: «Ye janwa gbolo la yirige ye wa pe na. Ye ti pe sunndo kongo wa pe na, pe pe kèe yaara ti koli.

⁴⁷ Ki janwa gbolo li yaa ka pe wa sinndèere ni, mbe pe gbo tokobi ni. Pe yaa ka pe pinambiile naa pe sumborombiile pe gbo, mbe kason le wa pe yinre ti ni mberi sogo.

⁴⁸ Pa mi yaa kalikalawa pi kò mboo wò laga tara ti ni yéen. Ki wogo ki yaa yerewe kan jèele pe ni fuun pe yeri, pa pe se yenle mbaa kalikalawa piin paa ye woo pi yen.

⁴⁹ Pe yaa ye kalikalawa pi go kala li wa ye na. Kapere nda yè pye wa yarisunndo gbogowo pi ni, ye yaa ti go kala li ɛ. Ki ka pye ma, ye yaa ki jen fɔ muwi mi yen ye Fɔ, Yawe Yɛnnɛle le.»

24

*Zheruzalemu ca ki yen ma taanla
negedaga ni, ɲa so wuu yigi*

¹ Leele pe yigingɔlo malaga kasopiile, ki yele kolojere wolo, li yenge ke wogo ki pilige ke wogo ki na, a Yawe Yɛnnɛle li sili senre ti kan na yeri, ma yo fɔ:

² «Senwee pyɔ, ki nala pilige ɲa ki yonlogo, ki pilige jate ɲa ki yonlogo maga tege; katugu ki nala pilige ɲa koyi Babiloni tara wunlunanɲa wigi le mbe to Zheruzalemu ca ki na[†].

³ Ma yomiyɛle la wa ki cenle woolo mbele pɛ yiri ma je pe wogo na, ma pe pye fɔ: «Pa we Fɔ, Yawe Yɛnnɛle li yo yɛn fɔ:
Negedaga wa ɛ maa taga kason na,
ma tonmo le wa wi ni.

⁴ Kara ti koonlo ma kayinngɛle ke le wa wi ni,
kayinngɛle tiyongolo ke ni fuun, naa jegbolo lo naa pogo ki ni;
mɛɛ kajeere kara tiyonro ta taga wa maa fungo.

⁵ Simbaala pe pe ni fuun tiyoonlo wa wo maa kara ti le wa cogo ki ni;
ma kanngire le wa kason ki ni wa negedaga wi nogo.
Mari yaga ti kan jɛngɛ,
ma ti kajeere kara ti pe fun.» »

⁶ Ki kala na, pa we Fɔ, Yawe Yɛnnɛle li yo yɛn fɔ:
«Jologo yen ki legbogo ca ɲa ki wogo.
Ki yen paa negedaga yen, ɲa so ye wi ni,
ɲa so wi se ya jogo mbe laga wi na.
Kayinngɛle ke wo nungba nungba wa negedaga wi ni,
maga ka pɛɛ gbɔn la na si jen mbeli wo.

⁷ Katugu Zheruzalemu ca woolo pɛ leele mbele gbo, pe kasanwa pi yen wa ca ki nawa;

ki kasanwa pɔo wo wa walaga ɲa ki yen waga ki na,
pe sila pi wo tara, jango lere mboo ton taambugo ni.

⁸ Mi fun, mila kasanwa pi yaga wa walaga ɲa ki yen waga ki na,
wa laga ɲa pi se ya mbe ton,
jango pilan nangbanwa pi yirige na ni,
mbe ta mbe kayanga wo pe ni.»

⁹ Ki kala na, pa we Fɔ, Yawe Yɛnnɛle li yo yɛn fɔ:
«Jologo yen ki legbogo ca ɲa ki wogo,
katugu mi fun mi yaa kanngire legere kon mbe kason gbogo gberi.

¹⁰ Kanngire legere gbogolo ma kason gberi,
ma kara ti sogo ti pe jɛngɛ, ma sege yaara le wa ti ni.
Ma ti kajeere kara ti pe ti sogo.

¹¹ Ko pungo na, ma negedaga wi taga waga wa nanganra ti na,
jango wi weri fɔ wi tuguyenre ti yanlaga kpanyi;
wi fyongɔ ki ta ki yan ki wo wa wi nawa,
so wi ko wi wo wa wi ni.»

¹² Ɛn fɔ ko tege ɲa ko ki ni fuun ɲa ko yen wagafe; so ɲa wi ye negedaga wi ni, wi woro na woo wi ni; kason yere ki se ya mboo wo wi ni.

[†] 24:2 24.2: 2 Wunlu 25.1; Zhere 52.4

¹³ «Yoro Zheruzalemu ca woolo wele, ye kalikalawa pì ye tēge fyongo ni. Mila pye na jaa mbe ye pye kpoyi, yee yenle mbe pye kpoyi, mbe wɔ wa ye fyongo ki ni. Ki kala na, ye se ya pye kpoyi naa, fɔ mbe sanla nangbanwa kala li wa ye na mbe sa gbɔn wa li kosaga sanga ŋa ni.

¹⁴ Mi Yawe Yenɲele, muwi mɪ para. Ki wogo ki yaa pye. Mi yaa sigi pye. Mi sege yaga mbapyewe, mɪ se ye yinriwe ta, ki se si ye na go na. Mi yaa kiti kɔn ye na mbe yala ye tangalomo po naa ye kapyegele ke ni.» We Fɔ, Yawe Yenɲele lo li yo ma.

Ezekiyeli jɔ wi kunwɔ kala

¹⁵ Yawe Yenɲele lɔa li senre ti kan na yeri naa, ma yo fɔ:

¹⁶ «Senwee pyɔ, wele, lere ŋa wi kala li gbɔgo ma yeri, mɪ yaa fɔ mboɔ le le ma tanla yɔnɔ nungba. Eɛn fɔ, mɛɛ daga mboɔ kunwɔ pɪ gbele, mɛɛ daga mbe jɔrɔgo, mɛɛ si daga mbe yɛntunwɔ wɔ.

¹⁷ Maa jɛɛn yɔɔrɔ; maga ka kunwɔ gbelege gbele. Ma gbɔgowɔ njala li kan wa ma go ki na, mɔɔ sawira ti le wa ma tɔɔrɔ ti na. Maga kɔɔn siyɔ wi tɔn, maga ka kunwɔ suro li leele ni.»

¹⁸ Kona, ki goto pinliwe pɪ ni, a mɪ si para janwa wi ni. Ki yɔnɔkɔgo ki ni, a na jɔ wɪ si ku. Ki goto pinliwe pɪ ni, senre nda Yenɲele lɔa yo na kan, a mɪ sigi kala li pye.

¹⁹ A leele pɛ silan pye fɔ: «Kala na mɔ pye, ki yen na ŋga nari ki kɔrɔ wi yo we kan.»

²⁰ A mɪ si pe yɔn sogo ma yo fɔ: «Yawe Yenɲele lili senre ti kan na yeri ma yo fɔ:

²¹ «Ki yo Izirayeli woolo pe kan fɔ, pa we Fɔ, Yawe Yenɲele li yo yɛɛn fɔ: Mi yaa na censaga kpoyi ki tēge fyongo ni, ko ŋga ki yen ye fanŋga konaa ye yɛɛ gbɔgowɔ pɪ go ye, naa ye yenle yaraga, ŋga ki kala li gbɔgo ye yeri. Ye pinambiile naa ye sumborombiile mbele ye yaga wa Zheruzalemu ca, pe yaa ka pe gbo tokobi ni.

²² Kona, ye yaa ki pye paa yɛge ŋga na mɪgi pye we. Ye se ka ye siyɔ wi tɔn, ye se si ka kunwɔ suro li.

²³ Ye yaa ka ye gbɔgowɔ njagala ke kan wa ye yinre ti na, mbe ye sawira ti le wa ye tɔɔrɔ ti na. Ye se ka kunwɔ gbelege gbele, ye se ka gbele. Ye yaa ka cɔgo cɔgo ye kajɔgorɔ ti kala na; ye yaa kaa jɛɛn ye yɛɛ kala na.

²⁴ Ezekiyeli wi kala li yaa ka pye kacɛn ye kan; wigi pye yɛge ŋga na, pa ye yaa kaga pye ma cɛ. Na ki kagala ke ka ka pye, pa ye yaa ki jɛn fɔ muwi mɪ yen ye Fɔ, Yawe Yenɲele le.»

²⁵ «Mboro wo na, senwee pyɔ, ŋga ki yen ki leele pe fanŋga ye, naa pe yɔgorimɔ pɪ go, naa pe yɛɛ gbɔgowɔ, naa pe yenle yaraga, ŋga ki kala li gbɔgo pe yeri, na mɪ ka kaga sho pe yeri pilige ŋga ni, konaa mbe pe pinambiile naa pe sumborombiile pe wɔ pe kɛɛ,

²⁶ Ko pilige ko ni, ŋa wɪ fe ma sho, wa yaa ka pan mbege kagala ke yɛge yo ma kan.

²⁷ Ko pilige ko ni, ma yɔn ki yaa yenge, ma yaa ka para ŋa wɪ fe ma sho wi ni. Ma se ka pye naa bombo. Ma kala li yaa pye paa kacɛn yen pe kan. Pa pe yaa ki jɛn fɔ muwi mɪ yen Yawe Yenɲele le.»

YENɲELE LI YAA KA KITI KɔN CENGɛLE KE NA

*Yenñele yon senre nda tila yo
ma wa Amo cenle woolo pe na*

¹ Yawe Yenñele làa li senre ti kan na yeri naa, ma yo fò:

² «Senwee pyo, kannga ma yage wa wa Amo cenle woolo pe yeri, ma Yenñele yon senre yo ma wa pe na.

³ Maga yo Amo cenle woolo pe kan fò: «Ye we Fò, Yawe Yenñele li senre ti logo. Pa we Fò, Yawe Yenñele li yo yeen fò: Sanga ña ni pàa na censaga kpoyi ki tege fyongo ni, ma Izirayeli, na tara ti tongo mari yaga waga, ma Zhuda tara woolo pe yigi malaga kasopiile ma kari pe ni, yàa pye na tege pe na na yuun fò: Enheen cò!

⁴ Ki kala na, ye wele, mi yaa ye le yonlo yirisaga kee woolo pe kee ye pye pe woolo. Pe yaa ka saga kan wa ye tara, mbege pye pe censaga. Pe yaa kaa ye yarilire ti kaa mbaa ye nono wi woo.

⁵ Araba ca ñga ki yen ye cagbogo ye, mi yaa ki pye yongomeye pe kasaga, mbe Amo cenle woolo pe tara ti ni fuun ti pye simbaala kasaga. Pa kona ye yaa ki jen mbe yo fò muwi mi yen Yawe Yenñele le.»

⁶ «Katugu pa we Fò, Yawe Yenñele li yo yeen fò: «Ki kaa pye yè kèndagala gbón, na tara ti sun yengbegele ni konaa ma yogori nayinme coli, ma ye mbenwe pi ni fuun pi naga Izirayeli tara ti jologo kagala ke wogo na,

⁷ ki kala na, ye wele, mi yaa na kee ki yirige ye na, mbe ye le cengele sanngala ke kee, mbe ti ke ye kee yaara ti koli. Mi yaa ye cenle li kò mbeli wò cengele sanngala ke sògowa, mbe ye tara ti mege ki kò mbege wò wa, mbe ye tongo pew. Pa kona ye yaa ki jen fò muwi mi yen Yawe Yenñele le†.»

*Yenñele yon senre nda tila yo
ma wa Mowabu tara ti na*

⁸ Pa we Fò, Yawe Yenñele li yo yeen fò: «Ki kaa pye Mowabu tara woolo naa Seyiri tara woolo pe yen na yuun fò: «Ye wele, Zhuda cenle woolo pè kannga ma pye paa cengele sanngala ke ni fuun ke yen.»

⁹ Ki kala na, ye wele, mi yaa Mowabu tara ti kanngolo nungba yenge mbe wa pe juguye pe kan. Cara nda ti yen wa pe tara ti konlo li na, mi yaa kari tongo, to nda ti yen na gbogowa kaan pe tara ti yeri we; to ti yen Beti Yeshimoti, naa Baali Meyon konaa Kiriyaatayimu cara re.

¹⁰ «Mi yaa Amo cenle woolo pe tara ti yon yenge yonlo yirisaga kee woolo pe kan, mberi pye pe woro, jango Amo cenle woolo pe mege ki kò ki wò cengele sanngala ke sògowa.

¹¹ Mi yaa kanla kiti wi kòn Mowabu tara fenne pe na, pa kona pe yaa ki jen fò muwi mi yen Yawe Yenñele le†.»

*Yenñele yon senre nda tila yo
ma wa Edomu tara ti na*

¹² Pa we Fò, Yawe Yenñele li yo yeen fò: «Kapyege nga Edomu cenle woolo pè pye ma kayanga wò Zhuda tara woolo pe ni, ki kayanga wògo kigi kan, a pè pye kapege pyefenne.

¹³ Ki kala na, pa we Fò, Yawe Yenñele li yo yeen fò: «Mi yaa na kee ki yirige Edomu tara ti na, mbe senweele poro naa yaayoro ti gbo. Mbege le wa Tema ca ki na mbe saga wa wa Dedan ca ki na, mi yaa ki lara ti tongo mberi pye katara. Pe yaa ka pe gbo tokobi ni.

† 25:7 25:7: Zhere 49.1-6; Amo 1.13-15; Sofò 2.8-11 † 25:11 25:11: Eza 34.5-17; 63.1-6; 25.10-12; Zhere 48.1-47; Amo 2.1-3; Sofò 2.8-11

¹⁴ Mi yaa Izirayeli, na woolo wele, pe tege mbanla kayanga ki wɔ Edomu cɛnlɛ woolo pe ni. Pe yaa ka jɔlɔgɔ wa Edomu cɛnlɛ woolo pe na mbe yala na nanɗbanwa po naa na konrɔ tanderogɔ ki ni. Ki ka pye ma, Edomu cɛnlɛ woolo pe yaa na kayanga wolomɔ pi jen.» » We Fɔ, Yawe Yɛnnɛle lo li yo ma†.

*Yɛnnɛle yɔn sɛnrɛ nda tila yo
ma wa Filisiti tara ti na*

¹⁵ Pa we Fɔ, Yawe Yɛnnɛle li yo yɛɛn fɔ: «Filisiti tara fɛnnɛ paa pe kayanga ki wɔ, maga wɔ mbɛnwɛ ni konaa pe nawa pi ni fuun pi ni, mbe jɔgɔwɔ pye wa pe lepanraga mbakɔgɔ ki ni.

¹⁶ Ki kala na, pa we Fɔ, Yawe Yɛnnɛle li yo yɛɛn fɔ: «Ye wele, mi yaa na kɛɛ ki yirige Filisiti tara fɛnnɛ pe na. Mi yaa Kɛrɛti tara fɛnnɛ pe gbo. Leele sanmbala mbele pe yɛn ma cɛn wa kɔgɔje yɔn ki na, mi yaa pe kɔ mbe pe wɔ wa.

¹⁷ Mi yaa kayanga gbɔgɔ wɔ pe ni, mbe jɔlɔgɔ gbɔgɔ wa pe na. Na mi ka kanla kayanga ki wɔ pe ni, pa kona pe yaa ki jen fɔ muwi mi yɛn Yawe Yɛnnɛle le†.» »

26

*Yɛnnɛle yɔn sɛnrɛ nda tila yo
ma wa Tiri ca ki na*

¹ Leele pe yigingolɔ malaga kasopiile, ki yɛle kɛ ma yiri nunɗba wolo li yɛnge ki pilige konɗbanɗga ki na, a Yawe Yɛnnɛle li sili sɛnrɛ ti kan na yeri ma yo fɔ:

² «Sɛnwɛe pyɔ, Tiri ca ki yɛn na tege Zheruzalɛmu ca ki na, na yuun fɔ: «Enhɛɛn cɔ! Zheruzalɛmu ca nga kila pye cɛngɛle ke ni fuun ke karisaga, ki yeyɔngɔ kɔrɔ ki kaari. Koni leelee pe yaa kanɗga laga woro yeri. We yaa yarijɛndɛ legɛrɛ ta, ɛɛn fɔ Zheruzalɛmu ca ko yaa jɔgɔ mbe koro waga.»

³ Ki kala na, we Fɔ, Yawe Yɛnnɛle li yo fɔ: «Wele, mboro Tiri ca, mi yiri ma korɔgɔ. Mi yaa cɛngɛle legɛrɛ yirige mbe wa ma na paa kɔgɔje tɔnmɔ mba pi maa yinrigi na tuun pi yɛn.

⁴ Ki cɛngɛle ke yaa mboro nda ti Tiri ca ki maga ti tɔngɔ, mbe ki sanɗgazoye pe jaanri. Mi yaa ka ti gbannɗban wi pɛ mboo wɔ wa, mbe laga ki pye walaga nga ki yɛn waga.

⁵ Tiri ca ki yaa ka pye lawaga wa kɔgɔje wi nandogomɔ, mbe pye laga nga ngbanra wɔfɛnnɛ pe yaa kaa pe mɛrɛ ti jali wa; katugu, mi ɗa ye Fɔ, Yawe Yɛnnɛle le, muwi mi yo ma. Cɛngɛle kele yegɛ woolo pe yaa ka Tiri ca yaara ti koli.

⁶ Ki kanɗgara na kapire nda ti yɛn wa kɔgɔje wi yɔn na, pe yaa ka ki leelee pe gbo tokobi ni. Pa kona pe yaa ki jen fɔ muwi mi yɛn Yawe Yɛnnɛle le.»

⁷ «Katugu pa we Fɔ, Yawe Yɛnnɛle li yo yɛɛn fɔ: «Wele, Babiloni tara wunlunaja Nebukanezari, wo ɗa wi yɛn wunlumbolo pe wunluwɔ, mi yaa wi yirige wa yɔnlɔparawa kamɛngɛ kɛɛ yeri mbe pan mboo wa Tiri ca ki na. Wi yaa pan shɔnye, naa malaga gbɔnwotoroye, naa shɔn lugufɛnnɛ konaa malingɗboɔnlɔ ngbeleye legɛrɛ ni.

† 25:14 25:14: Eza 34.5-17; 63.1-6; Zhɛrɛ 49.7-22; Eze 35.1-15; Amɔ 1.11-12; Abi 1-14; Mala 1.2-5

† 25:17 25:17: Eza 14.29-31; Zhɛrɛ 47.1-7; Zhɔwɛ 4.4-8; Amɔ 1.6-8; Sofɔ 2.4-7; Zaka 9.5-7

⁸ Tiri ca ki kanngara na kapire nda ti yen wa kogoje wi yon na, wi yaa ka ki leele pe gbo tokobi ni. Wi yaa ka mboro wa lugusara ca mbogo ki tanla, mbe tara gbogolo tinndiye ca ki mbogo ki na. Wi yaa ka tuguron sigeyaara tugbooro ti le mbe yiri ye korogo.

⁹ Wi yaa kaa mbogo janyaara ti tege mbe ye ca mboro ti jaanri, mbe ye sanngazoye titonlombolo pe jaanri pe bongara ti ni.

¹⁰ Wi shonye legera ngebelege ki yaa ka ye ton gbanngban wi ni. Ye ca mboro ti yaa ka yegeyege shon lugufenne, naa wotoroye ngeere konaa malaga gbongwotoroye tinme pi kala na. Pe yaa ka pan mbe ye wa ye ca yeyonro ti ni, paa yege nga na pe ma ye ca nga pe sho ma ta ka ni.

¹¹ Wi shonye pe yaa ka ye ca nawa kongolo ke ni fuun ke tangala pe yenjoro ti ni. Wi yaa ka ye tara woolo pe gbo tokobi ni; ye yungboro ti sinndeere tiyagala ngele fanninga ni, wi yaa ka ke jaanri tara.

¹² Pe yaa ka ye yarijende ti koli, mbe ye yaripeere ti san mberi le. Pe yaa ka ye ca mboro ti jaanri, mbe ye yinre tiyonro ti jaanri, mbe ti sinndeere, naa tire to naa ti taambugo ki koli mbe sari wa wa kogoje wi ni.

¹³ Mi yaa ti ye yurukogo tinme pi ko, lere se kaa ye ngonni magala li nuru naa†.

¹⁴ Mi yaa ka ye ca ki pye paa walaga yen, nga ki yen waga, mbe pye laga nga ngbanra wofenne pe yaa la pe mere ti jali wa. Leele se kaga kan naa fonggo. Mi Yawe Yenjele, muwi mi para.» » We Fo, Yawe Yenjele lo li yo ma.

¹⁵ Pa we Fo, Yawe Yenjele li yo yeen Tiri ca ki wogo na fo: «Leele mbele pe yen na kuun, na paga kaa jeen sanga na ni wa ma ni, na paga kaa leele pe kuun sanga ni wa ma ni, logo furo tara woolo pe yaa kaa seri fyere ti na ma tongowo tinme pi kala na.

¹⁶ Kogoje yon tara wunlumbolo pe ni fuun pe yaa ka tigi mbe yiri wa pe wunluwo jonro ti na. Pe yaa ka pe derigboro ti wo, mbe pe deritiyonro nda pe sogo ti wo mberi tege. Fyere ti yaa ka pe yigi fo pe cen tara. Sunndo konggo yaa ka pye pe na sanga pyew, pe jigi wi yaa kon pe na, nga ki ye ta ki kala na.

¹⁷ Pe yaa kaa kunwo yurugo koo ma wogo na mbaa yuun fo:

«Ki cen mele! Poon tongo, a ma ko ma wo wa kogoje wi ni.

Mboro ca nga ki mege kila yiri.

Mboro na kogoje yanrifenne paa pye na paan wa ma ni,

mboro na maa pye fanninga ni wa kogoje wi na konaa ma woolo pe ni.

Yaa pye na fyere waa mbele fuun pe ye maga pe na, a paa seri.

¹⁸ Koni ye tolo li logo furo tara woolo pe wire ti fyoo pe na, ye kokala li sunndo konggo wa kogoje logo furo tara fenne pe na†.

¹⁹ «Katugu pa we Fo, Yawe Yenjele li yo yeen fo: «Na mi ka koon tongo mboon pye kataga paa cara nda leele woro wa ti yen, na mi ka ka wetijugo tonngboo pi yirige mboo wa ma na, mbe tonngboo pi pye poon li sanga na ni,

²⁰ kona, mi yaa ma tirige wa wetijugo ki ni, wa mbele pe tigi wa pe korogo, mboon taga wa fafafa kuleele pe na. Mi yaa ma tege fo wa tara ti nogo na, mboon pye paa katara lere yen, wa mbele pe tigi wa pe korogo, jango lere ka ka cen wa ma ni naa. Ma se ka censaga ta wa leweele pe dunruya wi ni naa.

† 26:13 26:13: Naga 18.22 † 26:18 26:18: Eza 23.5; Eze 27.35

²¹ Mi yaa koon pye sunndo kongo yaraga, ma se ka pye yaraga ko ka naa. Leele pe yaa kaa ma lagajaa, een fo pe se koon yan naa. » We Fo, Yawe Yenjele lo li yo ma.

27

*Kunwo yurugo nga kila ko
Tiri ca ki wogo na*

¹ Yawe Yenjele laa li senre ti kan na yeri, ma yo fo:

² «Senwee pyo, kunwo yurugo ko Tiri ca ki wogo na.

³ Maga yo Tiri ca ki kan, ko nga ki yen ma cen wa kogoje wi yon na, ko nga ki maa safari waa cengele legere ni wa logo furo tara ti ni; maga yo fo, pa we Fo, Yawe Yenjele li yo yeen fo:
«Mboro Tiri ca, maa pye naga yuun ma yo fo
ma tiyonwo pi pi yee yon fili.

⁴ Ma tara laga ki konlo li kari fo wa kogoje wi nandogomo,
mbele poon kan poon kan moo yon jenge.

⁵ Paa ma kan paa tonmokoro yen, ma Seniri yanwiga sipiresi tire ta tege moo kanngara na lara ti gbegele.
Tonmokoro ki gona paraga ki ma po tiyala na na, Liban tara sediri tige ko
kayi paa tege mali gbegele.

⁶ Bazan tara tigboro gboro to tari paa te ma pye ma tonmokoro mbiriye.
Solo ngangala pe tege moo tonmokoro nawa lara ti gbegele,
ma ke lele sediri tire ta ni mari kan, nda ti yiri wa Shipiri logo furo tara ti
ni.

⁷ Ezhipiti tara len jese paara tiyonro nda paa sogo to tari tila pye tonmokoro
ki gona tonparigbogo ye,
ma pye tonmokoro ki kacen yaraga.
Ngaran paara naa kondoro paara nda tila pye na yinrigi wa Elisha logo
fugo tara ti ni,

to tari tila pye tonmokoro ki paritonngo ye.

⁸ Sidon ca naa Arivadi ca fenne poro paa pye ma tonmokoro fevenne wele;
mboro Tiri ca, ma tonmokoro jenfenne jembele wele, poro paa pye ma
tonmokoro tunmbyeele wele.

⁹ Gebali ca lelele naa ki kapyo jenfenne paa pye wa ma yeri,
ma pye ma tonmokoro jogosara ti gbegelefenne.
Kogoje tonmokoro ti ni fuun naa ti nawa tunmbyeele pe ni, paa pye na
paan wa ma yeri na safari waa ma ni.»

¹⁰ Perisi tara fenne, naa Ludi tara fenne konaa Puti tara fenne poro paa
pye ma malingbcoonlo ngbelege ye.

Poros paa pye ma malingbcoonlo wele.

Paa pye na pe tuguron sigeyaara konaa pe tuguron njagala ke yanngi wa
ca nawa,

poro paa ma mege ki yirige.

¹¹ Arivadi ca lenambala poro naa malingbcoonlo pe ni, paa pye na ca ki
mbogo ki korosi.

Gamadi ca fenne poro paa pye na sanngazoye pe korosi.

Paa pye na pe tuguron sigeyaara ti yanngi wa ca ki mbogo ki na naga
mari,

paa ma fere moo tiyonwo pi yon fili.

*Tiri ca, ko nga kila pye
jawo pyecagbogo*

¹² «Tarisisi ca fenne paa pye na safari waa wa ma ni, katugu yarijende legere la pye wa ma yeri. Paa pye na loo ma yeri warifuwe, naa tuguron, naa tuguvire konaa sunmu ni.

¹³ Yavan tara woolo, naa Tubali tara woolo konaa Meshaki tara woolo paa pye na safari waa wa ma ni. Paa pye na kulolo naa tuguyenre yaara sunru ma yeri ma yaripeere ti na.

¹⁴ Beti Togarima ca woolo paa pye na shonye mbele pe maa wotoroye tilele, naa malaga gbanshonye konaa sofilele worosoye sunru ma yeri ma yaripeere ti na.

¹⁵ Dedan ca woolo paa pye na safari waa wa ma ni. Logo furo tara legere woolo la pye na loo ma yeri; paa pye nso sara solo ngangala konaa ebeni tire ni.

¹⁶ Siri tara fenne paa pye na safari waa wa ma ni, katugu yaripeere legere la pye ma yeri. Paa pye na paan esikaribukili sinndeeere songbanga woro ni, naa kondoro paara tiyonro ni, naa paara nda pe sogo, naa len jese paara, naa korayi sinndeeere songbanga woro konaa urubisi sinndeeere songbanga woro ni nari sunru ma yeri ma yaara ti na.

¹⁷ Zhuda tara woolo naa Izirayeli woolo paa pye na safari waa wa ma ni; paa pye na paan Miniti ca bile tiyon ni, naa shogolo, naa senrege, naa sinne konaa sinne fawo ni nari sunru ma yeri ma yaripeere ti na.

¹⁸ Damasi ca woolo paa pye na safari waa wa ma ni, katugu yaripeere la pye ma yeri. Ma yarijende tila pye ma lege fo jenge. Paa pye na paan Helibon ca duven ni, naa Zahari ca simbasifire ni nari sunru ma yeri ma yarijende ti na.

¹⁹ Vedan tara fenne naa Yavan tara fenne, ma yiri wa Uzali ca, paa pye na paan tuguron nda pe gbom ta ni, naa kasi timuwe nuwo taan ni konaa gbagara kanngire nuwo taan woro ni nari sunru ma yeri ma yaripeere ti na.

²⁰ Dedan ca fenne paa pye na paan paara liire tiyonro ni nari sunru ma yeri, to ti yen paara nda pe ma taga wa shon wi pogolo ma cen ti na.

²¹ Larabu tara fenne naa Kedari tara teele paa pye na safari waa wa ma ni; paa pye na paan simbapene yirifonmbolo, naa simbapene leele ni konaa sikapene ni na pere ma yeri.

²² Saba tara safari wafenne, naa Arayema tara fenne pe ni, paa pye na paan na safari waa wa ma ni. Paa pye na paan nuwo taanyaara jende cenle pyew ti ni, naa sinndeeere songbanga woro ti cenle pyew ti ni konaa te ni nari sunru ma yeri ma yaripeere ti na.

²³ Haran ca woolo, naa Kane ca woolo, naa Eden tara fenne, naa Saba tara fenne, naa Asiri tara fenne konaa Kilimadi tara fenne paa pye na paan na safari waa wa ma ni.

²⁴ Paa pye na yariporo tiyonro safari waa wa ma ni; paa pye na paan derigboro nganra woro ni, naa yariporo nda pe sogo, naa pariliire nda ti kenlegi kenlegi yegge cenwe legere na konaa mangala ni, ngele pe ti ke ngban.

²⁵ Tarisisi ca tonmokoro tugboro to tila pye nso safari wayaara ti lee na kee ti ni.»

*Kunwo yurugo sannga nga kila ko
Tiri ca ki wogo na*

Mboro Tiri ca, maa pye ma yin yarijende legere ni konaa gbogowo ni wa kogoje wi nandogomo.

²⁶ Ma tonmokoro fevenne paa kari ma ni lege wa kogoje tonngbo pi na, a yonlo yirisaga tifelingbogo ka si pan moo tonmokoro ki kaari wa kogoje wi nandogomo.

²⁷ Ki pye ma, ma yarijende, naa ma safari wayaara, naa ma yaripeere, naa ma tonmokoro nawa tunmbyeele, naa ma tonmokoro fevenne, naa ma tonmokoro gbegelefenne,

naa safari wafenne, naa malingboonlo mbele fuun pe wa ma ni, konaa leele sanmbala mbele fuun pe yen wa ma ni, pe ni fuun pe yaa tigi wa kogoje wi ni ma tongopilige ki na.

²⁸ Ma tonmokoro fevenne pe yen na beere ti kala na, kogoje yon tara fenne pe yen na seri fyere ti na.

²⁹ Tonmokoro fevenne pe ni fuun pe yaa ka tigi mbe yiri wa pe tonmokoro ti ni, naa tonmokoro nawa tunmbyeele poro naa tonmokoro fevenne pe ni fuun pe ni.

Pe yaa ka sa yere wa logo kongi ki na.

³⁰ Pe yaa ka pe magangala ke yirige mbaa gbele ma kala na, pe nawa pi yaa ka tanga pe na paa gbele fo jenge.

Pe yaa kaa gbanngban wi koli mbaa wi wuun wa pe yera yinre ti na, mbe to mbaa kongi wa conro ti ni jatere piriwen pi kala na.

³¹ Pe yaa ka pe yinre ti kulu jatere piriwen pi na ye kala na, mbe jatere piriwen yariporo le pe yee na.

Pe yaa kaa gbele yesanga ni ma kala na, pe yaa kaa gbele nandangawa ni.

³² Wa pe kayanga ki ni, pe yaa kaa kunwo yurugo koo ma kala na.

Pe yaa kaa ki yungbogo yurugo nga ki koo fo:

«Ca kikiin kila yon paa Tiri ca ki yen?

Tiri ca nga ki yongo woro, ko pe tongo wa kogoje wi nandogomo yeen gbari?

³³ Sanga na ni paa pye noo safari wayaara ti lee na kee ti ni kogoje wi na, maa cengele legere yenle tin yaara ni.

Maa tara na wunlumbolo pe pye penjagboro fenne ma yarijende to naa ma yaripeere ti fanninga na.

³⁴ Koni naa kogoje tonmo mba pi maa yinrigi na tuun pon kaari, moo tirige wa kogoje wi latijugo ki ni.

Ma yaripeere to naa janwa na fuun wi yen ma ni, pe pinle ma ni ma tigi wa.

³⁵ Logo furo tara fenne pe ni fuun pe jigi wi kon pe na ma kala na, sunndo kongi pe wunlumbolo pe fa, a pe yere cenwe pi kannga pe na fyere ti na.

³⁶ Ma kala li to cengele ke safari wafenne pe yon na, fo pe yen na wofegele wiin ma kala na; katugu ma kala li pye sunndo kongi kala, ma ko ma wo pew.»

¹ Yawe Yennɛle làa li senre ti kan na yeri, ma yo fɔ:

² «Senwee pyo, ki yo Tiri ca to wi kan fɔ, pa we Fɔ, Yawe Yennɛle li yo yɛɛn fɔ: «Yɛɛ gbɔgɔwɔ pi ye wa ma kotogo na, fɔ a maa ki yuun ma yo fɔ: Mi yɛn yennɛle la. Mi yɛn ma cɛn wa yɛngɛngɛle ke cɛnsaga ki na wa kɔgɔje wi nandogomɔ. Ma si yala, ma yɛn senwee pyo, ma woro Yennɛle. Ma maa ki sɔnri ndɛɛ ma jatere wi yɛn paa Yennɛle li jatere wi yɛn.

³ Wele, ma yɛn naga jate ma jilige ma wɛ Daniyeli wi na, fɔ kala la kpe woro ma lara ma na.

⁴ Ma kajɛnmɛ naa ma tijinliwɛ pi fanɲga na, mà yarijɛndɛ legɛrɛ ta. Mà tɛ naa warifuwɛ gbogolo ma yɛɛ kan wa ma yarijɛndɛ tɛgesaga ki ni.

⁵ Tijinliwɛ gbɔɔ mba pi yɛn ma ni wa safari waga ki ni, pigi kan, a mà yarijɛndɛ legɛrɛ ta. Ma yarijɛndɛ tigi kan yɛɛ gbɔgɔwɔ ye wa ma kotogo na.»

⁶ «Ki kala na, pa we Fɔ, Yawe Yennɛle li yo yɛɛn fɔ: Ki kaa pye ma yɛn nɔɔ yɛɛra jatere wi jate paa Yennɛle li jatere yɛn,

⁷ ki pye ma, wele, mi yaa nambanmbala pele yeri mbe wa ma na, mbele pɛ weli ma wɛ cɛngɛle ke ni fuun ke na. Pe yaa ka pɛ tokobi wi kɔw wa wi wofogo ki ni mbɔɔn tijinliwɛ tunndo ti jɔgɔ, mbɔɔn gbɔgɔwɔ pi jɔgɔ.

⁸ Pe yaa kɔɔn tirige wa kuulo tara wetijugo ki ni, ma yaa ka kunwo tipewɛ ku wa kɔgɔje wi nandogomɔ.

⁹ Naga yɛn ma, ma mbe ka soro mbege yo ma gbɔfɔ wi yɛgɛ na mbe yo fɔ: «Mi yɛn yennɛle la?» Ma yɛn senwee pyo ko cɛ ma gbɔfɛnnɛ pɛ kɛɛ, ma woro Yennɛle.

¹⁰ Cɛnlɛ la yɛgɛ woolo pɛ yaa kɔɔn gbɔn paa lere ɲa wii kɛnrɛkɛnrɛ wa yɛn; katugu muwi mi para.» We Fɔ, Yawe Yennɛle lo li yo ma.

¹¹ Yawe Yennɛle làa li senre ti kan na yeri, ma yo fɔ:

¹² «Senwee pyo, kunwo yurugo kɔ Tiri ca wunlunɲa wi wogo na. Maga yo wi kan fɔ, pa we Fɔ, Yawe Yennɛle li yo yɛɛn fɔ: «Maa pye ma yɔn fili, a kɔ pye yɛgɛ nagawa. Ma kajɛnmɛ pɔla pye ma gbɔgɔ, a ma tiyɔnwɔ pi pi yɛɛ yɔn fili.

¹³ Maa pye ma cɛn wa Edɛn, wa Yennɛle li nangɔ kolɔgɔ ki ni, sinndɛɛrɛ sɔnɲgbanga woro ti cɛnlɛ pyew tà la pye mɔɔ fɛrɛ. To ti yɛn nda pɛ yinri sariduwanɛ, naa topazi, naa lulu, naa kirizoliti, naa ɔnikisi, naa zhasipi, naa safiri, naa esikaribukili, naa emerodi konaa tɛ. Ma fɛrɛyaara to naa ma gbɛgeleyaara ti ni tila pye tɛ woro. Tila gbɛgele ma kan, maga lɛ wa ma dapilige ki na.

¹⁴ Mila ma pye mɛrɛgɛ sherubɛn wo wa, ɲa wɛ kanwira ti jaraga, maa kɔrɔsiri piin. Mila ma tɛgɛ wa mi ɲa Yennɛle na yanwiga kpoyi ki na. Màa pye na tanri wa sinndɛɛrɛ nda ti maa yɛngɛlɛ ti sɔgɔwɔ.

¹⁵ Ma nawa pɔla pye ma filige ma na wa ma kɔnɲolo ke ni, maga lɛ wa ma dapilige ki na, fɔ ma saa gbɔn pilige ɲga ni kambasinɲgɛ kɛla yan wa ma ni.

¹⁶ Naa safari waga kɛla kaa jiti ma kɛɛ na, a kɛ sɔɔn le lewɛlewɛ kapyɛrɛ ti ni, a mà si kapege pye. Ki kala na, mi yaa ma purɔ mbɔɔn yirige wa mi ɲa Yennɛle na yanwiga ki na, mbɔɔn pye paa leele sanmbala mbele kufɛnnɛ pɛ yɛn. Mboro mɛrɛgɛ sherubɛn ɲa kɔrɔsiri pyɛfɔ, mi yaa ma purɔ mbɔɔn wɔ wa sinndɛɛrɛ nda ti maa yɛngɛlɛ ti sɔgɔwɔ.

¹⁷ Yɛɛ gbɔgɔwɔ pɔla ye wa ma kotogo na ma tiyɔnwɔ pi kala na. Ma yɔnwɔ pɔɔn go kɛ jɔgɔ ma na. Ki kala na, mɔɔ jan tara, mɔɔ pye weleyaraga wunlumbolo sanmbala pɛ yɛgɛ sɔgɔwɔ.

¹⁸ Ma kajogoro legere ti kala na konaa kambasinnde nda mà pye wa ma safari waga ki ni, tòn censara kpoyi ti tege fyongo ni. Ki kala na, mi yaa kason le wa ma ca ki nandogomo, mboon tongo. Mi yaa ma sogo ma sa pye conro wa tara ti na ma welefenne pe ni fuun pe yege sogowa.

¹⁹ Mbele fuun pòon jen cengele sannjala ke sogowa, pe jigi wi yaa kon pe na, ma kala li yaa pye sunndo kongò kala. Ma yaa ko mbe wo wa pew.»

*Yenjele yon senre nda tila yo
ma wa Sidon ca ki na*

²⁰ Yawe Yenjele làa li senre ti kan na yeri, ma yo fò:

²¹ «Senwee pyo, kannga ma yege wa wa Sidon ca ki yeri, ma Yenjele yon senre yo ma wa ki na.

²² Maga yo fò, pa we Fò, Yawe Yenjele li yo yeen fò: «Wele, mboro Sidon ca, mi yaa yiri ma korogo. Mi yaa na gbogowo pi naga wa ma sogowa. Na mi ka kanla kiti konkagala ke wa ma na sanga na ni, mi yen kpoyi yege nga na mbege naga, pa kona leele pe yaa ki jen fò muwi mi yen Yawe Yenjele le.

²³ Mi yaa ka tifelege yama torogo ma korogo, mbe ti leele mbele pe yaa gbo pe kasanwa pila fuun wa ca nawa kongolo ke ni. Pe yaa ka to ma na tokobi ni mbe yiri kee ki ni fuun na, gboolo pe yaa ka toori wa ca nawa. Pa kona leele pe yaa ki jen fò muwi mi yen ye Fò, Yawe Yenjele le.»

²⁴ «Ki ka pye ma, cengele ngele ke yen ma Izirayeli woolo pe maga, lo la kpe se koro mbaa pe tifaga. Ke se pye naa paa yanpege yen, nga ki maa leele witiire koonlo nakoma paa wuuro yen, nda ti maa leele sugulo. Pa kona leele pe yaa ki jen fò muwi mi yen ye Fò, Yawe Yenjele le.»

²⁵ Pa we Fò, Yawe Yenjele li yo yeen fò: «Mila Izirayeli woolo pe gbón ma pe jaraga cengele ngele sogowa, na mi ka ka pe yirige wa ke sogowa mbe pe gbogolo sanga na ni, pa kona mi yaa ki naga cengele sannjala ke na fò mi yen Yenjele na li yen kpoyi. Pe yaa ka pan mbe cen wa pe tara ti ni, ki tara nda mila kan na tunmbyee Zhakobu wi yeri we.

²⁶ Pe yaa ka cen wa ti ni yeyinngé na pow. Pe yaa ka yinre kan, mbe éezen kere kon. Pe yaa ka cen yeyinngé na pow, katugu cengele ngele fuun ke yen ma cen ma pe maga na pe tifaga, mi yaa kanla kiti wi kon mboon jan ke na. Pa kona, pe yaa ki jen fò muwi mi yen Yawe Yenjele, pe Yenjele le.»

29

*Yenjele yon senre nda tila yo
ma wa Ezhipiti tara ti na*

¹ Izirayeli woolo pe yigingolo malaga kasopiile, ki yeke ke wolo li yenge ke wogo ki pilige ke ma yiri shyen wogo ki na, a Yawe Yenjele li sili senre ti kan na yeri, ma yo fò:

² «Senwee pyo, yege kannga ma wa wa Farawon wi yeri, Ezhipiti tara wunlunana we, ma Yenjele li yon senre yo ma wa wi na konaa Ezhipiti tara ti ni fuun ti na.

³ Ma para wi ni, maga yo wi kan fò, pa we Fò, Yawe Yenjele li yo yeen fò: «Wele, mi yaa yiri mboro Farawon, Ezhipiti tara wunlunana, ma korogo, mboro na ma yen paa wojon gbegebe yen, na wi yen ma sinle wa Nili gbaan lanjere ti ni. Ma yen naga yuun ma yo fò: Na Nili gbaan wi yen na woo. Muwi mùu da na yee kan.

⁴ Mi yaa ka tuguron le wa ma tugbila wi na, mbe ti ngbanra nda ti wa ma gbaan wi ni ti maramara wa ma selege kooro ti na. Mi yaa koon tile mboon wo wa ma gbaan tonmo pi sogowo, mboro naa ma gbaan tonmo ngbanra ti ni fuun ti ni, to nda ti yaa ka pye mbe maramara wa ma selege kooro ti na we.

⁵ Mi yaa koon wa wa gbinri wi ni, mboro naa ngbanra nda fuun ti yen wa ma Nili gbaan lanjere ti ni. Ma yaa ka to tara wa wasege ki ni, lere se ka ta mboon gboo wi le konaa mboon gboo wi le. Mi yaa koon kan yanyaara to naa naayeri sannjere ti yeri ti yaakara.

⁶ Kona, mbele fuun pe yen ma cen wa Ezhipiti tara pe yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yenjele le.»

«Sagawa mba maa kan Izirayeli woolo pe yeri, pila pye ma tifaga paa gbagara kanngaga yen.

⁷ Naa paa pe keyen yi sanga moo yigi ma ta ma pe saga, a ma si kaw pe ni ma pe welege wa pe pajogo ki na. Naa paa yo pe yaa telege ma na, a ma si kaw pe ni, a pe toori ma pe senjele ke kon.

⁸ «Ki kala na, pa we Fo, Yawe Yenjele li yo yen fo: «Ye wele, mi yaa ti pe pan tokobi ni ye korogo, mbe senweele poro naa yaayoro ti gbo wa ye yeri.

⁹ Ezhipiti tara ti yaa ka koro waga mbe pye kataga; pa kona leele pe yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yenjele le.

«Naa maga yo ma yo fo: «Nili gbaan wi yen na woo, muwi muu da.

¹⁰ Ki kala na, mi yaa yiri ma korogo konaa ma gbaan lanjere ti korogo. Mi yaa ka Ezhipiti tara ti pye kataga, mberi pye kataga konaa tara nda ti koro waga, mbege le wa Migidoli ca ki na, wa yonloparawa kamenje kee yeri fo sa gbon wa Siyeni ca ki na konaa wa Kushi† tara konlo li na, wa yonloparawa kalige kee yeri.

¹¹ Senwee pyo kpe se ka tologo kan wa, yaayoro kpe se ka toro wa. Tara ti yaa ka ye le nafa shyen lo pye, na lere fa cen wa ti ni naa.

¹² Mi yaa ka Ezhipiti tara ti tongo mberi yaga waga mbe we tara sannda nda fuun ti koro waga ti na, mbe pe cara ti tongo mberi yaga waga mbe we cara nda fuun ti jogo ma koro waga ti na; ki yaa pye ma fo sa gbon ye le nafa shyen. Mi yaa ka Ezhipiti tara fenne pe jaraga cengele sanngala ke sogowo, mbe pe jaraga mbe kari tara ti ni fuun ti ni.»

¹³ «Pa we Fo, Yawe Yenjele li yo yen fo: «Na yegele nafa shyen kaga ka toro mbe ko, mila Ezhipiti tara fenne pe gbon ma pe jaraga ma kari pe ni tara nda ni, mi yaa ka pe yirige wa ti ni, mbe pe gbogolo naa.

¹⁴ Mi yaa ka songoro mbe Ezhipiti tara fenne pe tege wa pe censaga kongbannga ki ni. Mi yaa ka songoro mbe pan pe ni wa Patiroso tara, wa pe yera tara ti ni; pe yaa ka pye wunluwo tara nda ti fannga ki kologo.

¹⁵ Ezhipiti tara wunluwo pi fannga ki yaa ka kologo mbe we wunluwo tara sannda ti ni fuun ti na. Mi yaa ka pe yon ki kologo, janjo paga ka ya cen cengele sanngala ke go na.

¹⁶ Ezhipiti tara ti se ka pye Izirayeli woolo pe jigi tagasaga naa. Ko yaa ki kan pe nawa to pe kambasinnde ti na, to nda paa pye ma sagawa lagaja Ezhipiti tara ti yeri we. Pa kona, pe yaa ki jen fo muwi mi yen pe Fo, Yawe Yenjele le.» »

† 29:10 29:10: Kushi tara to nungba to ti yen Etiyopi tara re.

*Wunlunaŋa Nebukanezari wi yaa
ka pan mbe Ezhipiti tara ti sho
mberi ta*

¹⁷ Izirayeli woolo pe yigingɔlo malaga kasopiile, ki yeɛ nafa ma yiri kɔloshyen wolo li yenge kongbannga ki pilige kongbannga ki na, a Yawe Yenneɛ li sili senre ti kan na yeri, ma yo fo:

¹⁸ «Senwee pyo, Babiloni tara wunlunaŋa Nebukanezari wuu malingboonlo ngbelege ki wa tunngbanga na Tiri ca ki wogo na, fo a tuguro tugulo li malingboonlo pe yinre ti pe pe na, ma pe ni fuun pe pajoro ti welege pe na. Kona ki ni fuun, wunlunaŋa wo naa wi malingboonlo ngbelege ki ni, pee tonli kpe ta wa ki tunngo ngbanga nga ki pye Tiri ca ki wogo na ki ni.

¹⁹ Ki kala na, pa we Fo, Yawe Yenneɛ li yo yeen fo: «Wele, mi yaa Ezhipiti tara ti le Babiloni tara wunlunaŋa Nebukanezari wi keɛ. Wi yaa ka pe yarijende ti koli. Wi yaa ka tara ti san mberi nawa yaara ti ni fuun ti koli mbe kari ti ni, mbe sari pye wi malingboonlo ngbelege ki sara.

²⁰ Tunngo ngbanga nga wi pye ki kala na, mi yaa Ezhipiti tara ti le wi keɛ ti pye wi sara; katugu wi malingboonlo ngbelege kigi tunngo ki pye mi kan.» We Fo, Yawe Yenneɛ lo li yo ma.

²¹ «Ko pilige ko ni, mi yaa ka ka taga Izirayeli woolo pe fannga ki na. Mboro wo na Ezekiyeli, mi yaa ma yon ki yenge maa para wa pe sogowo. Pa kona, pe yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yenneɛ le.»

30

*Yenneɛ li yaa kali nanɗbanwa
kala li pye Ezhipiti tara ti na*

¹ Yawe Yenneɛ laa li senre ti kan na yeri ma yo fo:

² «Senwee pyo, Yenneɛ li yon senre ti yo. Maga yo fo, pa we Fo, Yawe Yenneɛ li yo yeen fo:

«Yaa gbele yaa yuun fo:

Ki pilige nga ki yen pilipege.

³ Ee, ki pilige ki yongo,

Yawe Yenneɛ li pilige ki yongo.

Ki yaa ka pye kambaaga wago pilige,

mbe pye cengele ke kiti konpilige.

⁴ Tokobi wi yen na paan mbe to Ezhipiti tara ti na.

Ki jologo ki yaa ka gbon Kushi tara ti na fun.

Ko sanga wo ni, leele mbele pe gbo, pe yaa ka toori wa Ezhipiti tara.

Leele pele yaa ka pe yarijende legere ti koli mbe kari ti ni,

mbe pe tara ti tongo fo mbe gbon wa yinre ti nɔgona cɛnyaara ti na.

⁵ ««Kushi tara, naa Puti tara, naa Ludi tara, naa Larabu tara ti ni fuun, naa Libi tara konaa yon finliwe tara woolo pe ni, tokobi wi yaa ka pe pinle mbe pe gbo Ezhipiti tara fenne pe ni.» »

⁶ Pa Yawe Yenneɛ li yo yeen fo:

«Ezhipiti tara ti sagafenne pe yaa ka to,

pe fannga nga ki yee gbogowo le pe ni, ki yaa ka ko.

Mbege le wa Migidoli ca ki na, wa yonloparawa kameŋge keɛ yeri fo sa gbon wa Siyeni ca, wa yonloparawa kalige keɛ yeri, tokobi wi yaa ka ki leele pe gbo.»

We Fo, Yawe Yenneɛ lo li yo ma.

⁷ «Pe tara ti yaa ka tongo mbe koro waga, wa tara sannda nda ti jogo ma koro waga ti sogowo. Pe cara ti yaa ka pye katara wa katara sannda ti sogowo.

⁸ Na mi ka ka kason le Ezhipiti tara ti ni, konaa mbe pe sagafenne pe tongo sanga na ni, pa kona pe yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le.

⁹ «Ko pilige ko ni, Kushi tara woolo mbele pe yen ma cen yeyinnye na pow, mi yaa pitunmbolo pele yirige pe kari tonmokoro na, pe sa fyere wa pe na paa seri. Ezhipiti tara ti tongopilige, jologo yaa to Kushi tara woolo pe na. Ki pilige ki yen na paan.»

¹⁰ «Pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Mi yaa Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi tege mbe Ezhipiti tara janwa gbolo li tongo mbeli wo wa.

¹¹ Wo naa wi woolo pe ni, poro mbele pe yen cengele ke ni fuun ke lewelimbele, poro pe yaa ka kari mbe sa tara ti tongo. Pe yaa ka pe tokobi wi kow Ezhipiti tara ti na, mbe tara ti lagapyew ki yin gbolo pe ni.

¹² Mi yaa ka Nili gbaan lanjere tonmo pi waga; mi yaa ka Ezhipiti tara ti pere lepeepe pele yeri. Mi yaa ti nambanmbala pele mbe pan pe tara ti tongo konaa ti nawa yaara ti ni fuun ti ni. Mi Yawe Yennele muwi mi para.»

¹³ «Pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Mi yaa ka yarisunndo ti jogo mberi wo wa, mbe yaara yanlere nda pe maa gbogo ti ko mberi wo wa Mefisi ca. To se ka pye Ezhipiti tara ti go na naa; mi yaa ka fyere wa Ezhipiti tara ti lagapyew ki ni.

¹⁴ Mi yaa ka Patirozi tara ti tongo mberi yaga waga, mbe kason le Zowan ca ki ni mbege sogo, mbanla kiti wi kon mboo jan No ca ki na.

¹⁵ Mi yaa na nanjbanwa pi yirige Sen ca ki ni, ko nga ki yen Ezhipiti tara ti malaga sigeca ye. Mi yaa ka No ca ki janwa gbolo li tongo.

¹⁶ Mi yaa ka kason le Ezhipiti tara ti ni mberi sogo. Sen ca woolo pe yaa kaa seri fyere ti kala na. Pe yaa ka No ca mbogo ki furu mbe wege wo wa ki ni, pe yaa ka to Mefisi ca ki na yonlo ngbanga na.

¹⁷ Pe yaa ka Oni ca konaa Pi Beseti ca lefonmbolo pe gbo tokobi ni. Pe yaa ka ki cara ti woolo pe yigi malaga kasopiile mbe kari pe ni.

¹⁸ Na mi ka ka Ezhipiti tara fannga ki jogo, mbe pe fannga nga ki yee gbogowo le pe ni ki ko mbege wo wa sanga na ni, pa kona diwi yaa ye wa Tapanesi ca ki ni yonlo na. Kambaaga ka yaa ka pan mbe ca ki ton munja. Pe yaa ka ca woolo pe yigi malaga kasopiile mbe kari pe ni.

¹⁹ Mi yaa kiti kon mboo jan Ezhipiti tara ti na, pa kona pe yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le.»

Babiloni tara wunlunana wila pye

Yennele li tunngo pyeyaraga

²⁰ Izirayeli woolo pe yigingolo malaga kasopiile, ki yele ke ma yiri nungba wolo li yenje kongbannga ki pilige koloshyen wogo ki na, a Yawe Yennele li sili senre ti kan na yeri, ma yo fo:

²¹ «Senwee pyo, mi Ezhipiti tara wunlunana Farawon wi kee ki kaw. Wele, lere kpe si ta mbege po wi na, jango ki sagala; lere si ta mbe sagbanga poparisanga tege mbege po wi na ki yere, jango wi fannga ta naa, wi ya wi tokobi wi yigi naa.

²² Ki kala na, pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Mi yaa yiri Farawon, Ezhipiti tara wunlunana wi korogo. Mi yaa wi keyen yi shyenme yi kaari wi na; nga ki yen jenge konaa nga ki yen ma kaw ki ni. Pa kona mi yaa ti tokobi wi wo wi kee wi to.

²³ Mi yaa ka Ezhipiti tara fenne pe gbon mbe pe jaraga wa cengele sanngala ke sogowo, mbe pe jaraga mbe kari pe ni tara ti ni fuun ti ni.

²⁴ Mi yaa ka fannga le Babiloni tara wunlunana wi keyen yi ni, mbe silan tokobi wi le wi kee. Een fo mi yaa ka Farawon wo keyen yo kaari; wi yaa kaa jeen Babiloni tara wunlunana wi yege sogowo paa malingboon yen, na pe welege wi yen na kuun.

²⁵ Mi yaa fannga le Babiloni tara wunlunana wi keyen yi ni, een fo Farawon wo keyen yo yaa ka fanla. Na mi ka kanla tokobi wi le Babiloni tara wunlunana wi kee mbe ti wuu yirige Ezhipiti tara ti na, pa kona pe yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le.

²⁶ Mi yaa ka Ezhipiti tara fenne pe gbon mbe pe jaraga cengele sanngala ke sogowo, mbe pe jaraga mbe kari pe ni tara ti ni fuun ti ni. Pa kona pe yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le.» »

31

*Ezhipiti tara wunlunana wi yen
ma taanla Sediri tige
nga pe kon ka ni*

¹ Izirayeli woolo pe yigingolo malaga kasopiile, ki yeke ke ma yiri nungba wolo li yenge taanri wogo ki pilige kongbannga ki na, Yawe Yennele laa li senre ti kan na yeri, ma yo fo:

² «Senwee pyo, ki yo Farawon, Ezhipiti tara wunlunana wo naa wi janwa gbolo woolo pe kan fo:

«Ma yen ma taanla ambo ni wa ma gbogowo pi ni?

³ Wele, Asiri tara tila pye paa Liban tara sediri tige ka yen.

Njere tiyonro la pye ki na, ma yinne tege paa kologo yen;

kila yagara fo jenge,

a ki namunjo wila jinri wa kambaara ti na.

⁴ Tonmo pila ti, a ki yiri ma gbogo;

tara ti nogona tonmo pila ti, a ki yiri ma tonlo;

pila yiri na fuun naga mari,

na fuun fo ma saa gbon wa wasege tire ti ni fuun ti na.

⁵ Ko ki ti kila yagara ma we yan nawa tire ti ni fuun ti na;

ki njere tila lege, a ki njere tumoro ti tonlonlonlo;

katugu tonmo legere la pye ki ngo ki yirisanga wi ni.»

⁶ «Naayeri sannjere ti ni fuun tila pye na paan na ti sere ti poo wa ki njere tumoro ti ni.

Yan wongaala pe ni fuun paa pye na pe piile pe siin wa ki njere ti yinne pi ni.

Cengele legere woolo la pye na een wa ki yinne pi ni.

⁷ Kila pye tige tiyongo fo jenge ki yagawa po naa ki njere ti titonlwo pi kala na;

katugu ki ninde tila tigi ma ye tonmo legere laga na.

⁸ Wa Yennele li nanggo kologo ki ni, sediri tige ka kpe saa ya mbege yee taanla ki ni,

sipiresi tige ka kpe sila pye wa mbege yee yala ki njere ti ni.

Pilatani tire ka kpe si ki njere ti bo tiyonwo na.

Yennele li nanggo kologo tire ka kpe tiyonwo sila yala ki tiyonwo pi ni.

⁹ Mila njere legere yirige ki na maga yon.

Tire nda fuun tila pye wa Eden laga ki na, Yennele li nanngo kologo ye, tila pye yenjaga ni ki ni.»

Sediri tigbogo ki yaa ka kaari

¹⁰ Ki kala na, pa we Fɔ, Yawe Yennele li yo yeen fɔ: «Sediri tige kila yiri ma yagara, a ki namunjo wila jiinri fɔ wa kambaara ti na. A yee gbogowo ye wa ki kotogo na ki yagawa pi kala na.

¹¹ Ki kala na, migi le cengele ke ni fuun ke fannga fɔ gbɔ wi kee; wo yaa jologo wa ki na mbe yala ki tipewe pi ni, katugu migi wa.

¹² Cengele ke ni fuun ke ni, cenle na li woolo pe yen lewelimbele ma we pe ni fuun na, pege kon maga jan, mee kari maga toro le. Ki njere ti toori wa yanwira ti na konaa wa gbunlundere ti ni fuun ti ni. Ki njere tumɔɔɔ ti kaari ma toori wa tara ti yanwira laforo ti ni fuun ti ni. Tara woolo pe ni fuun pe yiri wa ki yinne pi ni, maga yaga le.

¹³ Naayeri sannjere tila pan na ceeen wa ki titogo ki na. Yan wongaala pe ni fuun paa pan na pe censara gbegede wa ki njere ti sogowo.

¹⁴ Ki pye ma, tire nda fuun ti yen logo yon na, ko ka kpe se ka yiri mbege yee gbogo naa, mbege namunjo wi yirige mbe gbɔn fɔ wa kambaara ti na naa. Terebenti tige ko ka kpe se ka yo tonmo legerere yen ki nogo mbaa ki yee gbogo ki titonlowo pi kala na. Katugu mi ti ni fuun ti kan kunwo pi yeri. Ti yaa ka tigi wa tara ti nogo na, mbe sa taga wa senwee piile mbele pe ku pe na, poro mbele pe tigi wa fanga ki ni we.»

¹⁵ Pa we Fɔ, Yawe Yennele li yo yeen fɔ: «Pilige nga ni kila tigi wa kuulo tara ti ni, a mi si ti, a paa kunwo gbelege gbele yerenge ki ni. A mi si tara ti nɔgona tonngbɔɔ pi yon ton, ma gbaanla pe yerege, ma laforo tonmo pi yerege. Mila diwi lenge wa Liban tara yanwira ti na ki kala na; a yan tire ti ni fuun ti waga ki kala na.

¹⁶ Naa mila ki tirige wa kuulo tara ti ni sanga na ni, ma pinle mbele pe yen na tinri wa fanga ki ni pe ni, mila ti, a cengele ke ni fuun kaa fye na seri ki kala na. Eden laga tire nda fuun tila pye wa tara ti nɔgona, to nda tila pye Liban tara tire ti ti ni fuun tiyonro konaa ma pye jende, to nda fuun tila pye na tonmo taa, ti kotogo kila sogo ti na.

¹⁷ Mbele paa pye ki sagafenne konaa ma cen wa ki yinne pi ni wa cengele sannjala ke sogowo, poro fun paa pinle ma tigi ki ni wa kuulo tara ti ni, ma saa taga wa leele mbele paa gbo tokobi ni pe na.

¹⁸ «Wele, wa Eden nanngo kologo tire ti sogowo, ka kpe tiyonwo naa gbeme si yala ma woro ti ni. Konaa ki ni fuun, mboro naa Eden nanngo kologo tire ti ni, pe yaa ka ye tirige wa tara ti nɔgona. Pe yaa kon sinngere wa mbele pee kenrekenre pe sogowo konaa mbele pe gbo tokobi ni pe sogowo. Nga ki yaa ka pye Farawon wo naa wi janwa gbolo li ni fuun li na, koyi nga yeen.» We Fɔ, Yawe Yennele lo li yo ma.

32

Kunwo yurugo nga kila ko Ezhipiti tara naa ti wunlunaja wi wogo na

¹ Izirayeli woolo pe yigingolo malaga kasopiile, ki yele ke ma yiri shyen wolo li yenge ke ma yiri shyen wogo ki pilige kongbannga ki na, a Yawe Yennele li sili senre ti kan na yeri, ma yo fɔ:

2 «Senwee pyo, kunwo yurugo ko Farawon, Ezhipiti tara wunlunana wi wogo na. Maga yo wi kan fo:

«Mboro na maa pye paa jara yirifonno yen wa cengele ke sogowo, maa pye paa yarifelege yen wa kogoje wi ni, maa pye na gbaanla tonmo pi janri naa yinrigi, maa pye na tonmo pi tongolo ma tooo ti ni, na pi gboon naa pinri.»

3 «Pa we Fo, Yawe Yennele li yo yen fo:

«Mi yaa ka cengele janwa gbolo la gbogolo, mbe silan mere ti wa ma na; poro pe yaa koon tile mboon yirige na mere ti ni.

4 Mi yaa koon yaga le tara ti na, mi yaa koon wa wa wasege ki ni.

Mi yaa ti naayeri sannjere ti ni fuun ti pan ti cen ma na, mi yaa ti yan wongaala pe ni fuun pe pan poon wire kara ti ka pe tin.

5 Mi yaa koon wire kara ti wa wa yanwira ti na, mbe gbunlundere ti yin ma wire kafonro ti ni.

6 Mi yaa ma kasanwa pi tege mbe tara ti suguru, mbe sa gboun fo wa yanwira ti na, mi yaa ka lateri ti yin pi ni.

7 Na maga ka ku sanga na ni, mi yaa ka naayeri wi ton, mbe wonngolo ke pye diwi;

mi yaa ka yonlo ki ton kambaaga ka ni.

Yenge ki se kaa finri naa.

8 Mboro kala na, mi yaa ka naayeri yanwa yirigeyaara ti pye diwi; mi yaa ka diwi lejge wa ma tara ti ni.»

We Fo, Yawe Yennele, lo li yo ma.

9 «Na mi ka koon tongowo pi senre yo cengele sanngala ke kan sanga na ni, pa mi yaa ka cengele legeri nawa tanga ke na, fo sa gboun wa tara na ma sila jen ti ni.

10 Nga mi yaa ka pye ma na, ki yaa cengele legeri nawa wo. Fyere yaa ka pe wunlumbolo pe yigi ma kala na. Na mi ka kanla tokobi wi figefige pe yeye sogowo sanga na ni, pa pe ni fuun nungba nungba pe yaa kaa fye mbaa seri suyi pe yinwege wogo ki na, ma topilige ki ni.

11 «Katugu pa we Fo, Yawe Yennele li yo yen fo:

«Babiloni tara wunlunana wi tokobi wi yaa gboun ma na.

12 Malingboonlo mbele pe yen lewelimbele ma we cengele ke ni fuun ke na,

mi yaa ka ti pe pan poon janwa woolo pe gbo tokobi ni.

Pe yaa ka pan mbe Ezhipiti tara fenne pe yee gbogowo pi ko mboo wo wa, mbe pe janwa gbolo li ni fuun li tongo.

13 Mi yaa koon yaayoro ti ni fuun ti tongo wa tonngboo pi yon na; senwee pyo tooo nakoma yaayoro yenjoro se ka ye wa tonmo pi ni mboo tongolo.

14 Pa kona, mi yaa ti Ezhipiti tara tonmo pi sinle, mbe ti pe gbaanla tonmo pila fuun paa sinme yen.»

We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma.

15 «Na mi ka ka Ezhipiti tara ti tongo mberi yaga waga sanga na ni, na mi ka ti leele pele mbe pan mbe tara ti nawa yaara ti ni fuun ti koli sanga na ni,

na mi ka ka leele mbele pe yen ma cen wa tara ti ni pe ni fuun pe gbo sanga na ni,

pa kona pe yaa ki jen fɔ muwi mi yen Yawe Yennele le.»

¹⁶ «Ki wogo nga ki yen kunwɔ yurugo nga pe yaa ka kɔ. Cengele sanngala ke jeele pe yaa kaga kunwɔ yurugo ki kɔ. Pe yaa kaa ki koo Ezhipiti tara to naa ti janwa wi ni fuun wi na. We Fɔ, Yawe Yennele lo li yo ma.»

*Pè ya leele mbele ni,
kunwɔ yurugo nga kila kɔ
pe wogo na*

¹⁷ Izirayeli woolo pe yigingɔlɔ malaga kasopiile, ki yele ke ma yiri shyen wolo li yenge ke ma yiri shyen wogo, ki pilige ke ma yiri kangurugo wogo ki na, a Yawe Yennele li sili senre ti kan na yeri, ma yo fɔ:

¹⁸ «Senwee pyɔ, kunwɔ yurugo kɔ Ezhipiti tara janwa gbɔlɔ li wogo na, ma pe tirige wa tara ti nɔgona, poro naa cengele fannga wogolo ke woolo pe ni, mbe pinle mbele pe yen na tinri wa wetijugo ki ni pe ni.

¹⁹ Ki yo pe kan fɔ: «Naga yen ma, ye yen naga jate ye mbɔnrɔ cengele sanngala ke na wi le? Ki kala na, yoro fun ye yaa tigi mbe sa sinle wa mbele pee kenrekenre pe sɔgɔwɔ.»

²⁰ «Ki woolo pe yaa ka toori mbe ku wa mbele pè gbo tokobi ni pe sɔgɔwɔ. Pè tokobi wi kɔw wa wi wofogo ki ni makɔ; ye Ezhipiti tara naa ti janwa gbɔlɔ woolo pe le ye kari pe ni.

²¹ Wa kuulo tara ti ni, malingbɔɔnlɔ kotogofenne poro naa Ezhipiti tara fenne pe pinleyɛnle leele pe ni, pe yaa kaa ki yuun pe yɛɛ kan fɔ: «Pè tigi wa fanga ki ni, ma pan ma sinle wa mbele pee kenrekenre pe ni, poro pàa gbo tokobi ni we.»

²² «Asiri tara wunlunana wo naa wi malingbɔɔnlɔ pe ni fuun pe ni, pe yen ma sinle. Pe fanra ti yen maa maga. Pè pe ni fuun pe gbo tokobi ni wa malaga.

²³ Pe fanra ti yen fɔ wa wetijugo ki nɔgɔ; pe fanra ti yen ma wunlunana wi wogo ki maga. Pè pe ni fuun pe gbo tokobi ni wa malaga; poro pàa pye na sunndo kongo waa weele pe na laga dunruya wi ni.

²⁴ «Elamu tara wunlunana wo naa wi janwa gbɔlɔ li ni fuun li ni pe yen ma sinle wa; pe ni fuun pe fanra ti yen maa wogo ki maga. Pè pe ni fuun pe gbo tokobi ni wa malaga. Poro mbele pe sila kenrekenre pè tigi wa tara ti nɔgɔ na. Poro pàa pye na sunndo kongo waa weele pe na laga dunruya wi ni. Fere la pe yigi ma pinle mbele pè tigi wa wetijugo ki ni pe ni.

²⁵ Pè sinlesaga kan Elamu tara wunlunana wi yeri wa leele mbele pè gbo pe sɔgɔwɔ, wo naa wi janwa gbɔlɔ li ni fuun li ni. Pe fanra ti yen ma wo jate wi maga. Ki woolo mbele pe woro ma kenrekenre pè pe ni fuun pe gbo tokobi ni, katugu pàa pye na sunndo kongo waa weele pe na laga dunruya wi ni. Fere la pe yigi ma pinle mbele pè tigi wa wetijugo ki ni pe ni. Pàa pe gboolo pe sinngɛ wa mbele leele pè gbo pe sɔgɔwɔ.

²⁶ «Mesheki cenle woolo poro naa Tubali cenle woolo pe wunlumbolo poro naa pe janwa gbɔlɔ li ni fuun li ni, pe yen ma sinle wa. Pe malingbɔɔnlɔ pe fanra ti yen ma pe maga. Ki woolo mbele pe woro ma kenrekenre, tokobi wi pe gbo, katugu pàa pye na sunndo kongo waa weele pe na laga dunruya wi ni.

²⁷ Pe sila pe gboolo pe sinngɛ mbe pinle faa malingbɔɔnlɔ kotogofenne pe ni. Poro mbele pàa pye na tinri wa kuulo tara ti ni ma pinle pe malingbɔnyaara ti ni. Pàa pye na pe tokobi wi nii wa pe yinre ti nɔgɔ,

kona na tuguron sigeyaara ti tari pe witire ti na; katugu paa pye na sunndo kongo waa weele pe pe na laga dunruya wi ni.

²⁸ Een fo mboro wo na Farawon, ma na ma to ma pinle mbele pee kenrekenre pe ni; ma yen ma sinle ma pinle mbele pe gbo tokobi ni wa malaga pe ni.

²⁹ «Edonu tara fenne, naa pe wunlunana konaa pe teele pe ni fuun pe ni, pe yen ma sinle wa fun. Ali mbege ta paa pye kotogofenne, pe pe gboolo pe le ma pinle mbele pe gbo tokobi ni pe ni. Pe yen ma sinle ja mbele pee kenrekenre pe ni, poro mbele pe tigi wa wetijugo ki ni we.

³⁰ «Yonlo parawa kamenge kee tara teele pe ni fuun poro naa Sidon ca fenne pe ni fuun pe yen ma sinle wa. Pe tigi wa fanga ki ni wa mbele leele pe gbo pe sogowo, ali mbege ta pe kotogo tawa pila pye na sunndo kongo waa leele pe na, paa fere sho. Ki leele mbele pe sila kenrekenre pe yen ma sinle ja wa mbele leele paa gbo tokobi ni wa malaga pe ni. A fere ti pe yigi ma pinle mbele pe tigi wa wetijugo ki ni pe ni.

³¹ «Farawon wi yaa ka pe yan, pa ki yaa kotogo sogowo kan wi yeri wi janwa gbolo li kala na, katugu tokobi wi yaa ka Farawon wo naa wi malingbodonlo ngbelege ki ni fuun ki gbo. We fo, Yawe Yennele lo li yo ma.

³² Mila ti, a Farawon wi sunndo kongo wa weele pe na laga dunruya wi ni. Kona ki ni fuun, pe yaa ka Farawon wo naa wi janwa gbolo li ni fuun li sinnge wa fanra ti ni, wa mbele pee kenrekenre pe sogowo, mbe pinle mbele leele pe gbo tokobi ni pe ni.» We fo, Yawe Yennele lo li yo ma.

YENNELE LI YAA IZIRAYELI WOOLU PE SONGORO MBE PE TEGE WA PE FAA YONLO LI NI

33

33-39

Yennele laa Ezekiyeli wi pye

korsiri pyefo

¹ Yawe Yennele laa li senre ti kan na yeri, ma yo fo:

² «Senwee pyo, para ma cenle woolo pe ni maga yo pe kan fo: «Na mi ka tokobi wi torogo mbe yo wi sa tara ta woolo tongo, na ki tara woolo paga lere wa wo wa pe yee sogowo mboo pye tara ti korsiri pyefo,

³ na ki lerefo wi ka tokobi fenne yan paa paan mbe to tara ti na malaga ni, na wi ka mbanlaga ki win mbe tara woolo pe yeri,

⁴ na lere na ka mbanlaga magala li logo, na wi suu yee yaga li yerewe kan wi yeri, na paga pan mboo gbo, pa wi gbowo pi yaa pye wi yera go kala.

⁵ Katugu wi mbanlaga magala li logo, een fo wi suu yee yaga li yerewe kan wi yeri. Wi gbowo pi yaa pye wo yera go kala. Lere na kaa yee yaga mbe yerewe pi logo, wo yaa wi yee sho gboro ti yeri.

⁶ Een fo na korsiri pyefo wi ka malaga ki yan kila paan, na wii mbanlaga ki win, na leele pee yeri, na tokobi fenne paga pan mbe lere wa gbo, ki fo wi yaa ku wi mbasinme pi kala na; een fo mi yaa wi gbowo pi go kala li yewe korsiri pyefo wo yeri.»

⁷ «Mboro wo na, senwee pyo, mdo teger ma pye korsiri pyefo Izirayeli woolo pe go na. Ma yaa lanla yon senre ti nuru mbaa pe yeregi na kan.

⁸ Na mi kaga yo lepee wi kan fo: «Mboro lepee, ma yaa ku,» na mæ para ki lepee wi ni mboo yeri wi tangalomɔ tipee pi wogo na, ki lepee wi yaa ku wi mbasinme pi kala na. Eɛn fo mi yaa wi gbowo pi go kala li yewe ma yeri.

⁹ Eɛn fo, mboro wo na, na ma ka lepee wi yeri wi tangalomɔ tipee pi wogo na, na wi suu tangalomɔ tipee pi yaga, pa wi yaa ku wi mbasinme pi kala na, eɛn fo mboro wo na, ma yaa ma yæ sho.»

Lepee ɲa ka songoro mbe pan

Yɛnɲɛle li korogo, wi yaa sho

¹⁰ «Mboro wo na, sɛnwee pyo, ki yo Izirayeli woolo pe kan fo: «Ye maa ki yuun fo we kajogoro to naa we kapere ti yɛn we go na, to kala na pe yɛn na we tanri na shee, we yaa ki pye mɛle mbe yinwege ta naa?»

¹¹ Maga yo pe kan fo we Fo, Yawe Yɛnɲɛle lo li yo ma fo: «Mi ɲa Yɛnɲɛle na yinwege wolo, na mɛge ki na, mi yɛn naga yuun fo: Lepee wi ku, ko ma ki yɛn mala ndanla; eɛn fo ɲga ki yɛn mala ndanla ko yɛn fo wi kannga wuu tangalomɔ tipee pi yaga wila wi yinwege ki piin. Ki kala na, ye songoro, ye songoro ye wo wa ye kombegele ke ni. Yoro Izirayeli woolo, yinɲi na ye yaa si ti ye ku?»

¹² «Mboro wo na, sɛnwee pyo, ki yo ma cɛnlɛ woolo pe kan fo: «Na lesinɲɛ wi ka kapege pye pilige ɲga ni, wi kasinɲge ki se ya mboo sho ki pilige ki ni. Lepee wi kaa tipewe pi yaga pilige ɲga ni, tipewe mba wi pye faa po se ti wi tongo naa. Ki pyelomɔ pi na fun, na lesinɲɛ wi ka kapege pye pilige ɲga ni, wi kasinɲge ki se ti wila wi yinwege ki piin.

¹³ Ali na mi ka lesinɲɛ wi pye mbe yo fo wi yaa sho, na wi kaa kɛɛ ki kan mbe taga wi yɛn ma sin yɛge ɲga na ko na, mbe kambasinɲge pye, kasinɲge kapyere nda fuun wi pye, pe se ka ko ka kpɛ jate naa. Eɛn fo wi yaa ku wi kambasinɲge ɲga wi pye ki kala na.

¹⁴ Ali na mi kaga yo lepee wi kan mbe yo fo wi yaa ku, na wi kaa tangalomɔ tipee pi yaga mbaa tanri ɲga ki yala konaa kasinɲge ki na,

¹⁵ na lepee wi ka yaraga ɲga wi sho ma tɛge fogo yonlo ki songoro ki fo wi na, mbe yaraga ɲga wi yu ki yongo songoro ki fo wi na, mbaa tanri kondɛɛɲɛle ɲgele ke maa yinwege kaan ke na, na wi woro na kambasinɲge piin, pa kona wi yaa laa yinwege ki piin, kaselege ko na, wi se ku.

¹⁶ Kapere nda fuun wila pye, pe se ka to ta kpɛ jate wi na naa, katugu wi tanga ma yala ɲga ki yala konaa kasinɲge ki ni. Ki kala na wi yaa laa yinwege ki piin.»

¹⁷ «Konaa ki ni fuun, ma tara woolo pe yɛn naga yuun ma yo fo: «We Fo wi konɔ li woro ma yala.» Eɛn fo poro konɔ lo li woro ma yala.

¹⁸ Na lesinɲɛ wi ka kasinɲge ki yaga, mbaa kambasinɲge piin, wi yaa ku ki wogo ki kala na.

¹⁹ Na lepee wi kaa tipewe pi yaga, mbaa tanri ɲga ki yala konaa kasinɲge ki na, wi yaa laa yinwege ki piin ki wogo ki kala na.

²⁰ «Yoro Izirayeli woolo, ye yɛn naga yuun fo: «We Fo wi konɔ li woro ma yala.» Yege jɛn fo mi yaa ka kiti kon ye ni fuun nunɲba nunɲba ye na mbe yala ye konɲolo ke ni.»

Pe yaa ka Zheruzalemu ca ki tongo

²¹ Woro Izirayeli woolo we yigingolo malaga kasopiile, ki yɛle ke ma yiri shyen wolo li yɛnge ke wogo ki pilige kanɲurugo wogo ki na, nanja wala

fe ma sho, ma yiri wa Zheruzalemu ca ma pan na korogo, maga yo na kan ma yo fo: «Pè Zheruzalemu ca ki sho†.»

²² Yonlokogo nga ni Yawe Yenjele laa li kee ki taga na na, ki goto pinliwe pi ni, ko naja na wila fe ma sho, wila gbɔn wa na na. Sanni wi sa gbɔn wa na na, ki pinliwe pi ni, kila yala Yenjele laa na yon ki yenge mako. Na yon kila pye ma yenge, mi sila pye bombo naa.

²³ Kona, a Yawe Yenjele li sili senre ti kan na yeri naa, ma yo fo:

²⁴ «Senwee pyo, leele mbele pe koro ma cen wa Izirayeli tara katara ti ni, pe yen na yuun fo: «Abirahamu wila pye wi nungba, een fo wila ki tara nda ti ta, a ti pye wi woro. Woro wo na, we yen ma lege, tara ti kan we yeri fun ti pye we woro.»

²⁵ Ki kala na, maga yo ki leele pe kan fo, pa we Fo, Yawe Yenjele li yo yeen fo: «Ye maa kara ti kaa ma pinle ti kasanwa pi ni, ye maa ye yere ti yinrigi na ye yarisunndo ti wele nari gbogo. Ye yen na leele kuun na pe kasanwa pi wuun tara. Ko pyewe mba po na, ye mbe ya mbe tara ti sho mberi ta mele?»

²⁶ Ye kee kan ma taga ye tokobi wo na. Ye yen na katijangara piin. Ye ni fuun nungba nungba ye yen na sinlele ye lewee yeenle pe jelele pe ni. Ko pyewe mba po na, ye mbe ya mbe tara ti sho mberi ta mele?»

²⁷ «Maga yo pe kan fo, pa we Fo, Yawe Yenjele li yo yeen fo: «Mi na Yenjele na yinwege wolo, na mege ki na, mi yen naga yuun fo mbele pe yen ma cen wa katara ti ni, leele pe yaa ka pe gbo tokobi ni. Mbele pe yen ma cen wa wasege ki ni, mi yaa ka pe kan wongaala pe yeri pe pe ka. Mbele pe yen ma cen wa waliwere to naa yanwira were ti ni, yambewe pi yaa ka poro gbo.

²⁸ Mi yaa ka tara ti tongo mberi yaga waga pew. Pe fannga nga ki ti yee gbogowo si ye pe ni, ki yaa ka ko. Izirayeli tara yanwira ti yaa ka koro waga; lere kpe se ka toro wa naa.

²⁹ Na mi ka ka tara ti tongo mberi yaga waga pew pe katijangara nda fuun pe pye ti kala na, pa kona pe yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yenjele le.»

³⁰ «Mboro wo na, senwee pyo, ma cenle woolo mbele pe yigi malaga kasopiile, pe yen nɔɔ senre yuun wa mboro nda ti ca ki maga ti tanla, wa nawa konaa wa yinre ti yeyonro ti na. Pe yen naga yuun pe yee kan fo: «Ye pan we sa senre nda ti yiri wa Yawe Yenjele li yeri ti logo.»

³¹ Kona, na woolo pe mee kari legere wa ma tanla, mbe sa cen ma yege sogowo. Pe maa ma senre ti nuru, een fo paa ti le mbaa tanri ti na. Yon tangawa senre to ti ma pye wa pe yon, een fo pe yeera tonli jawa po pi yen wa pe kotogo na.

³² Wele, ma pye pe yeri paa yurukoo jenne yen, magandanla fo, na wi yuuro ti tanla, na wi yarighonro ti gbongo jen. Pe maa ma senre ti nuru, een fo paa ti le mbaa tanri ti na.

³³ Ki kala na, na ki kagala ke ka ka pye sanga na ni, kaselege ko na, ke si yen na piin mako. Kona, pe yaa ki jen mbe wali ki na fo Yenjele yon senre yofa wa la pye laga pe sogowo.»

34

*Yenjele laa Izirayeli tara yekeele
pe jeregi*

1 Yawe Yenn̄ɛlɛ l̄aà li sen̄rɛ ti kan na yeri, ma yo fɔ:

2 «Sen̄wee pyɔ, Yenn̄ɛlɛ yɔn sen̄rɛ yo ma wa Izirayeli tara yɛkeele pe na. Ma Yenn̄ɛlɛ li yɔn sen̄rɛ yo, ma yɛkeele pe pye fɔ, pa we Fɔ, Yawe Yenn̄ɛlɛ l̄i yo yɛɛn fɔ: <Jolɔgɔ yɛn yoro Izirayeli tara yɛkeele ye wogo. Yoro mbele ye yɛn na ye yɛɛ wogo ko nungba yɔngɔ. Naga yɛn ma, yaayoro kɔnrifo wii daga mb̄aa yaayoro to kaan tila kaa wi le?»

3 Yɛ yaayoro nda t̄i toro ti kara ti ka†, ma simbasire yariporo le. Yɛ yaayoro nda t̄i toro ti gbo. Eɛn fɔ ye sila pye na simbangbelege ki kaan kila kaa.

4 Simbaala mbele p̄aa pye fann̄gɔgɔ ni, ye sila fann̄ga le pe ni. Mbele p̄aa pye na yaa, ye sila pe gbara. Mbele p̄aa weleɛ, ye sila pe wɛrɛ pye mbe pe weleɛsara ti popo. Mbele p̄aa laga simbangbelege ki na, ye sila sa pe tata mbe pan pe ni. Mbele p̄aa pun̄go, ye sila sa pe lagaja. Eɛn fɔ ȳaa ye fann̄ga ki taga pe na, na lewelewe kapyere piin pe na konaa maga ngban pe na.

5 Ki pye ma, simbaala p̄aa gbɔn ma jaraga, katugu kɔnrifo sila pye pe na; p̄aa kann̄ga ma pye cɛnrɛ nda wa yan ti yaakara, naa p̄aa gbɔn ma jaraga wɛ†.

6 Na simbaala pe yɛn na yanri na toro faa wa yanwira ti ni fuun ti na konaa wa tin̄ndiye mbele p̄ɛ yagara pe ni fuun pe na. Na simbangbelege ki gbɔn ma jaraga tara ti lagapyew ki ni. Lere kpɛ woro na wele pe na naa, lere kpɛ woro na pe lagajaa.»

7 «Ki kala na, yoro simbaala kɔnrifenn̄ɛ, ye Yawe Yenn̄ɛlɛ l̄i sen̄rɛ ti logo!

8 Mi ŋa ye Fɔ, Yawe Yenn̄ɛlɛ na yinwege wolo, na mɛɛ ki na, mi yɛn naga yuun fɔ: <Ȳanla simbaala pe yaga, a leele paa pe koli, a p̄ɛ kann̄ga ma pye yan cɛnrɛ ti ni fuun ti yaakara, simbaala kɔnrifo lama pi kala na, katugu na simbaala kɔnrifenn̄ɛ pe sila pye na wele na simbaala pe na naa. Simbaala kɔnrifenn̄ɛ pe wogo ko p̄aa pye na yɔngɔ, pe sila pye nala simbaala pe kaan paa kaa.

9 Ki kala na, yoro simbaala kɔnrifenn̄ɛ, ye Yawe Yenn̄ɛlɛ l̄i sen̄rɛ ti logo!»

10 Pa we Fɔ, Yawe Yenn̄ɛlɛ l̄i yo yɛɛn fɔ: <Wele, mi yaa yiri simbaala kɔnrifenn̄ɛ pe kɔrɔgɔ. Mi yaa ka pe yewe na simbaala pe kala li ni. Mi se ka pe yaga paa na simbaala pe kɔnr̄i naa, jangɔ simbaala kɔnrifenn̄ɛ paga kaa pe yɛɛ wogo ko yɔngɔ. Mi yaa kanla simbaala pe tile mbe pe wɔ wa pe yɔn, pa kona pe se ka pye pe yaakara naa.» »

Yenn̄ɛlɛ lo jate li yaa la wele li simbaala pe na

11 «Ee, pa we Fɔ, Yawe Yenn̄ɛlɛ l̄i yo yɛɛn fɔ: <Wele, mi jate mi yaa la wele na simbangbelege ki na konaa mb̄aa ki kɔrɔsi.

12 Simbaala kɔnrifo wi ka pye wa simbangbelege ki sogowɔ, na simbaala pe ka jaraga, wi ma pe kɔrɔsi mbe toro yɛɛ ŋga na, pa mi yaa kanla simbangbelege ki kɔrɔsi mbe toro ma. P̄aa gbɔn ma jaraga ma kari laga ŋga fuun ni, kambaaga wɔgɔ naa diwi wɔlɔ pilige ka ni, mi yaa ka kari mbe sa pe shɔ wa ki lara ti ni.

13 Mi yaa ka pe yirige wa, cɛngele san̄ngala ke sogowɔ, mbe pe wɔ wa tara san̄nda pyew ti ni, mbe pe gbogolo, mbe songoro mbe pan pe ni wa pe yɛɛra tara ti ni. Mi yaa ka saa pe kɔnr̄i wa Izirayeli tara yanwira ti na,

† 34:3 34:3: Yenn̄ɛlɛ sen̄rɛ sɛwɛɛle pe le ni, ki yɛn ma yonlogo fɔ: Yɛ yaayoro ti nono wi wɔ. † 34:5 34:5: Nombu 27:17; 2 Kuro 18:16; Mati 9:36; Maki 6:34

naa wa gbunlundewere ti ni konaa wa tara ti lara nda fuun leele yen ma cen wa ti ni.

¹⁴ Mi yaa ka saa pe konri yaayoro kasaga jenge ka ni. Pe yanrisaga ki yaa ka pye wa Izirayeli tara yanwira ti go na. Pe yaa kaa wogo wa ki simbangbondo tiyonro ti ni, mbaa yantipirige tiyongo taa mbaa kaa, wa Izirayeli tara yanwira ti na.

¹⁵ Mi jate mi yaa kaa na simbaala pe konri paa kaa, muwi mi yaa ka ti paa sinlele paa wogo. We Fo, Yawe Yenhele lo li yo ma.

¹⁶ «Na wi punjo, mi yaa ka saa lagaja. Na wi laga ngbelege ki na, mi yaa ka songoro mbe pan wi ni. Na wi welege, mi yaa kaa were pye mboo welagesara ti popo. Na wila yaa, mi yaa fannga le wi ni. Een fo na wi toro ma pye fannga ni, mi yaa wo tongo. Mi yaa kaa pe konri mbe yala kasinje ki ni.»

Yenhele li yaa kali woolo pe saga

¹⁷ «Pa we Fo, Yawe Yenhele li yo yen fo: «Yoro wo na, na simbangbelege, ye wele, mi yaa ka kiti wi kon sumbyo naa sumbyo sogowo, mboo kon simbapene naa sikapene pe sogowo.

¹⁸ Ye yen na kaa yaayoro kasara jende nda ni, to si ye yenle tin bere, fo a yaa yan sannga ki tangala ye toro ti ni! Tonmo tiyoon mba yaa woo, po si ye yenle tin bere, fo a yaa pi sanmba pi tongolo ye toro ti ni!

¹⁹ Yan nga ye tangala ye toro ti ni, ko na simbaala pe jori mbaa kaa; tonmo mba ye tongolo ye toro ti ni, po pe jori mbaa woo.»

²⁰ «Ki kala na, pa we Fo, Yawe Yenhele li yen naga yuun pe kan yen fo: «Mi jate mi yaa ka kiti kon simbaala mbele pe toro poro naa mbele pe cogo cogo pe sogowo.

²¹ Ki kaa pye simbaala mbele fannogogo ni, ye pe ni fuun pe wonrogo ye kanngara ti ni konaa ye pajoro ti ni, konaa ma pe gbɔn ye yenhele ke ni, fo ma saa pe puro ma pe jaraga wa funwa na,

²² ki kala na, mi yaa kanla simbaala pe sho, jango paga ka pe koli naa. Mi yaa ka kiti wi kon simbaala pe ye sogowo.

²³ Simbaala konrifo nungba pe mi yaa ka tege pe go na, wo wi yaa kaa pe konri paa kaa. Wo wi yen na tunmbyee Davidi we. Wi yaa kaa pe konri paa kaa; wi yaa ka pye pe konrifo†.

²⁴ Mi Yawe Yenhele, mi yaa ka pye pe Yenhele, na tunmbyee Davidi wo yaa ka pye pe to. Mi Yawe Yenhele, muwi mi para†.

²⁵ «Mi yaa ka yeyinje yon finliwe le na simbangbelege ki ni. Mi yaa ka cenre ti ko mberi wo tara ti ni. Kona, na simbaala pe yaa ka sa cen yeyinje na pow wa gbinri wi ni, mbaa wonlo wa koro ti nawa.

²⁶ Mi yaa ka duwaw pe na konaa mbe duwaw na yanwiga ki kanngara na lara ti na. Mi yaa ka ti tisara tila paan ti wagati wi na, ti yaa ka pye tisara duwaw woro.

²⁷ Yan nawa tire ti yaa ka se, tara ti yarilire ti yaa ka yon. Leele pe yaa ka cen yeyinje na pow wa pe tara ti ni. Tunngo pyetige nga kila taga pe na, mi yaa kaga kaari mbege laga pe na; paa pye na kulowo pi piin leele mbele kan, mi yaa ka pe sho pe kee. Pa kona pe yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yenhele le.

²⁸ Cengele sanngala ke se kaa pe kee yaara ti koli naa. Yan cenre ti se kaa pe kaa naa. Pe yaa ka cen yeyinje na pow. Lere kpe se kaa fyere waa pe na naa.

²⁹ Mi yaa ka kɛɛrɛ gbɛgɛlɛ pɛ kan, nda ti mɛgɛ ki yaa ka yiri tara ti tanwa pi kala na. Funɔ kɛɛ se ka to pɛ na naa wa tara ti ni. Cɛngɛlɛ sanɔɔgala kɛ se kaa pɛ tifaga naa.

³⁰ Pa kona pɛ yaa ki jɛn fɔ muwi mi yɛn Yawe Yɛnnɛlɛ, pɛ Yɛnnɛlɛ lɛ. Fɔ mi yɛn pɛ ni, pɛ yɛn na woolo, poro Izirayeli woolo wele. We Fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ lo li yo ma.

³¹ «Yoro yɛ yɛn na simbaɔgbɛlɛgɛ yɛ, na yaayoro kasaga simbaala wele. Yoro yɛ yɛn sɛnwɛɛ piilɛ wele; muwi mi yɛn yɛ Yɛnnɛlɛ lɛ.» We Fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ lo li yo ma.

35

*Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ nda tila yo
ma wa Edomu tara ti na*

¹ Yawe Yɛnnɛlɛ lɛa li sɛnrɛ ti kan na yeri naa, ma yo fɔ:

² «Sɛnwɛɛ pyɔ, yɛgɛ kanɔɔga ma wa wa Seyiri tara yanwira ti yeri, ma Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ yo ma wa ti na.

³ Maga yo pɛ kan fɔ, pa we Fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ li yo yɛɛn fɔ:
«Mi yaa yiri ma kɔrɔgɔ, mboro Seyiri yanwira tara.

Mi yaa na kɛɛ ki yirige ma na,
mbɔɔn tɔngɔ mbɔɔn yaga waga pew.

⁴ Mi yaa ma cara ti pye katara,
ma yaa ka pye tara nda ti jɔgɔ ma koro waga.

Pa kona ma yaa ki jɛn fɔ muwi mi yɛn Yawe Yɛnnɛlɛ lɛ.

⁵ Katugu ma yɛn ma Izirayeli woolo pɛ panra fɔ sanga pyew. Maa pɛ lɛ pɛ juguyɛ pɛ kɛɛ, ma ti a pɛ to pɛ na tokobi ni pɛ jɔlɔgɔ pilige ki na; sanga na ni pɛ kambasinnde tila kɛɛ toro, a Yɛnnɛlɛ li jɔlɔgɔ wa pɛ na we.»

⁶ Ki kala na, we Fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ li yo fɔ: «Mi ɲa Yɛnnɛlɛ na yinwegɛ wolo na mɛgɛ ki na, mi yaa legbogo pye wa ma ni; legbogo ki yaa ka taga ma pungo na. Ki kaa pye legbogo ki sɔɔn mben, ki kala na, legbogo ko fun ki yaa taga ma na.

⁷ Mi yaa ka Seyiri yanwira tara ti jɔgɔ mberi pye laga ɲa kɔ koro waga pew, ma pye kataga. Leele mbele pɛ maa kee na paan wa ti ni, mi yaa ka pɛ tɔngɔ mbe pɛ kɔ.

⁸ Mi yaa kɔɔn yanwira lara ti yin gbɔɔlo pɛ ni. Ma woolo mbele pɛ yaa ka gbɔ tokobi ni, pɛ yaa ka toori wa tinndiye pɛ na, naa wa yanwira gbunlundɛrɛ ti ni konaa wa yanwira lawɛrɛ ti ni fun ti ni.

⁹ Mi yaa kɔɔn tara ti tɔngɔ mberi yaga waga fɔ sanga pyew. Lɛrɛ kɛɛ se ka cɛn wa ma cara ti ni naa. Ki ka pye ma, yɛ yaa ki jɛn fɔ muwi mi yɛn Yawe Yɛnnɛlɛ lɛ.

¹⁰ «Katugu maa yo fɔ: Ki cɛngɛlɛ shyɛn ɲgɛlɛ koro naa ki tara shyɛn nda ti yaa ka pye na woro. We yaa kari shɔ mberi pye we woro. Ma si yala, Yawe Yɛnnɛlɛ lɛa pye lɛ.»

¹¹ Ki kala na, we Fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ li yo fɔ: «Mi ɲa Yɛnnɛlɛ na yinwegɛ wolo, na mɛgɛ ki na, mi yɛn naga yuun fɔ Izirayeli woolo maa pɛ panra, ma pɛ yigi nanɔɔbanwa ni konaa mbenwɛ ni yɛgɛ ɲa na, pa mi yaa ma yigi ki pyɛlɔmɔ nungba pi na ma fun. Mi yaa kanla yɛɛ naga wa pɛ sɔgɔwɔ yɛgɛ ɲa na mi yɛn, na mi ka kiti kɔn ma na we.

¹² Ki ka pye ma, pa ma yaa ki jɛn fɔ tifagawa sɛnrɛ nda fuun maa yo Izirayeli tara yanwira ti na, mi Yawe Yɛnnɛlɛ miri logo. Maa yo fɔ: Ti jɔgɔ ma koro waga, ti kan we yeri ma pye we yaakara.

¹³ Yè ye yee gbogo na yee sogowo ye senyoro ti ni; yè yonghogowo senre yo na na. Mi jate miri logo.>

¹⁴ «Pa we Fò, Yawe Yennele li yo yeen fò: <Tara woolo pe ni fuun paga kaa yogori wagati na ni, ko mi yaa koon tongo mboon tara ti yaga waga.>

¹⁵ Izirayeli woolo pe tara ti tongo ma koro waga, a ki yogorimo kan ma yeri. Ki kala na, mi yaa ma pye ki pyelomo nungba pi na fun. Mboro Seyiri yanwira tara, ma yaa ka tongo mbe koro waga, mboro naa Edomu tara ti ni fuun ti ni. Kiga pye ma, pa pe yaa ki jen fò muwi mi yen Yawe Yennele le.»

36

Izirayeli woolo pe yaa ka pe tara

ti ta naa fonngo

¹ «Mboro wo na, senwee pyo, Yennele li yon senre yo ma wa Izirayeli tara yanwira ti na, ma yo fò: <Yoro Izirayeli tara yanwira, ye Yawe Yennele li senre ti logo.>

² Pa we Fò, Yawe Yennele li yo yeen fò: Ki kaa pye juguye pè tège ye na naga yuun fò: <Enheen, ki yanwira lere nda ti pye woro woro yingo!>

³ Ki kala na, Yennele li yon senre ti yo, maga yo fò, pa we Fò, Yawe Yennele li yo yeen fò: <Ki kaa pye pège lagaja kée ki ni fuun na mbe ye tongo, ma ye yigilomo pi tijanga, jango mbe ti ye tara ti pye cengele kele yee woro, ma ti a leele pe yen na tège ye na konaa na ye tifaga,>

⁴ Ki kala na, yoro Izirayeli tara yanwira, ye we Fò, Yawe Yennele li senre ti logo! Pa we Fò, Yawe Yennele li yo yeen yanwira ti wogo na, naa tinndiye, naa yanwira lawere, naa gbunlundere, naa katara nda ti koro waga ti ni, naa cara nda ti koro waga, to nda cengele ngele kaa pye ma cen mari maga, kaa ki lara ti woolo pe kée yaara ti koli pe yeri, maga lako pe na.>

⁵ Pa we Fò, Yawe Yennele li yo yeen fò: <Kaselege ko na, wa na kayanga gbogo ki ni, mi yen na senngbanra yuun cengele sanngala ke na, naa Edomu tara ti ni fuun ti na; katugu ki cengele kanla tara ti sho mari pye ke woro nayinme gboo ni konaa tipewe ni wa pe kotogo na, jango mbe yaayoro kasara ti ta pe woro.>

⁶ «Ki kala na, Yennele li yon senre ti yo Izirayeli tara ti wogo na, maga yo yanwira, naa tinndiye, naa yanwira lawere konaa gbunlundere ti kan fò, pa we Fò, Yawe Yennele li yo yeen fò: <Wele, mi yen na para wa na kayanga konaa na nangbanwa gboo pi ni; katugu cengele sanngala kè ye tifaga.>

⁷ Ki kala na, pa we Fò, Yawe Yennele li yo yeen fò: <Mi we, milan kée ki yirige ma wugu, fò kaselege ko na, cengele ngele ke yen ma ye maga, koro fun ke yaa ka tifagawa ta.>

⁸ Een fò yoro wo na, Izirayeli tara yanwira, tire nda wa ye na, ti yaa ka fun mbe njere wo, mbe pire se na woolo, Izirayeli woolo pe kan, katugu ki kagala ke pyesanga wi gbón mbe pye.

⁹ Ye wele, mi yen na paan ye korogo, na jatere wi yaa pye ye na, pe yaa kaa fali wa ye na mbaa yariluguro nuru wa ye na.

¹⁰ Mi yaa ka ti ye woolo pe lege wa Izirayeli tara ti ni fuun ti ni. Leele yaa ka cen wa ye cara ti ni naa, pe yaa ka ye katara ti kan naa fonngo.

¹¹ Mi yaa ti senweele poro naa yaayoro ti ni ti lege jenge wa ye na. Pe yaa ka lege jenge mbe piile legere se. Mi yaa ka ye lege paa yee nga na

kila pye faa we. Mi yaa ka kajenge legere pye ye kan mbe we faa wi na. Pa kona ye yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yenjele le.

¹² Mi yaa ka ti leele mbaa tanri laga ye na, poro pe yen na Izirayeli woolo wele. Pe yaa ka mboro Izirayeli tara ma sho mboon ta, ma yaa ka pye pe korogo, ma se ka ti pe pe piile pe la naa.»

¹³ «Pa we Fo, Yawe Yenjele li yo yeen fo: «Ki kaa pye pe yen naga yuun mboro Izirayeli tara ma wogo na fo ma yen na leele pe kaa, fo ma ti ma cenle woolo pe pe piile pe la.

¹⁴ Ki kala na, ma se kaa leele kaa naa, ma se ka ti ma cenle woolo pe pe piile pe la naa.» We Fo, Yawe Yenjele lo li yo ma.

¹⁵ «Mi se ka ti cengele sanngala kaa ma tifaga naa. Tara ta yege woolo se ka pan mbe fere wa ma na naa. Ma se ka ti ma cenle woolo pe kurugo pe to naa.» » We Fo, Yawe Yenjele lo li yo ma.

Yenjele li yaa ka Izirayeli woolo pe gbogolo naa fonggo

¹⁶ Yawe Yenjele laa li senre ti kan na yeri naa, ma yo fo:

¹⁷ «Senwee pyo, sanga na ni Izirayeli woolo paa pye ma cen wa pe tara ti ni, paa tara ti tege fyonggo ni pe tangalomo po naa pe kapyere ti ni. Pe tangalomo pila tara ti tege fyonggo ni na yege sogowo, paa yege nga na jele kaa jogo sanga na ni wi ma pye fyonggo ni we.

¹⁸ Paa tara ti tege fyonggo ni pe legbogo nga paa pye ki ni konaa pe yarisunndo gbogowo pi ni. Ki kala na, mi yaa na nanngbanwa kala li wa pe na.

¹⁹ Mila pe gbon ma pe jaraga wa cengele sanngala ke sogowo, ma pe jaraga ma kari pe ni tara pyew ti ni. Mila kiti kon pe na, ma yala pe tangalomo po naa pe kapyere ti ni.

²⁰ Paa kari cengele ngele sogowo, paa gbon laga o laga nga na, paa na mege kpoyi ki jogo wa ki lara ti ni pe kajogoro ti kala na; katugu leele paa pye naga yuun pe na fo: «Yawe Yenjele li woolo poro wele, een fo paa pe puro ma pe wo wa pe tara ti ni.»

²¹ Ki pye ma, a mi silan jatere wi tege na mege kpoyi ki na maga gbogo, katugu Izirayeli woolo paa kari cengele ngele sogowo, paa saa na mege kpoyi ki jogo wa ke sogowo.

²² «Ki kala na, maga yo Izirayeli woolo pe kan fo, pa we Fo, Yawe Yenjele li yo yeen fo: «Yoro Izirayeli woolo, mi woro na ki wogo nga ki piin yoro kala na, een fo mi yen naga piin na mege kpoyi ko kala na, ko nga ye saa jogo wa cengele ngele yaa kari wa ke sogowo we.

²³ Mi yaa kaga naga leele pe na fo na mege nga ki gbogo, ki yen mege kpoyi, na mege nga pe jogo wa cengele ke sogowo we. Na mi ka kanla mege nga pe jogo ki pye kpoyi wa ye sogowo cengele ke yege na sanga na ni, pa kona ke yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yenjele le.» We Fo, Yawe Yenjele lo li yo ma.

²⁴ «Mi yaa ka ye yirige mbe ye wo wa cengele ke sogowo; mi yaa ka ye yirige wa tara sannda ti ni fuun ti ni, mbe ye gbogolo, mbe songoro mbe pan ye ni wa ye yeera tara ti ni.

²⁵ Mi yaa ka tonmo kpoyi pa yanragi yanragi ye na mbe ye pye kpoyi. Mi yaa ka ye pye kpoyi, mbe ye wo wa ye fyonggo kapyere ti ni fuun ti ni, konaa mbe ye yarisunndo ti ni fuun ti laga ye na.

²⁶ Mi yaa ka kotogo fɔnnɔ kan ye yeri, mbe yinne fɔnnɔ le ye ni. Mi yaa ka kotongbanga nga ki yen ye ni paa sinndelege yen ki wo ye ni, mbe kotogo jenge kan ye yeri.

²⁷ Mi yaa na yinne li le ye ni, mbe ti yaa tanri na kondengenle ke na, mbanla kakondengenle ke yigi mbaa tanri ke na.

²⁸ Tara nda mila kan ye teleye pe yeri, ye yaa ka sa cen wa ti ni. Ye yaa ka pye na woolo, mi yaa ka pye ye Yennele.

²⁹ Mi yaa ka ye sho ye fyongo kapyere ti ni fuun ti ni. Mi yaa ka ti bile wila yongo, wi lege fo jenge. Mi se ka fungo wa ye na naa.

³⁰ Mi yaa ti tire tila pire legerɛ seni, mbe ti kere yarilire tila yongo jenge, jango fungo ka ka to ye na, mbe ti fere mbe ye ta wa cengele ke sogowo.

³¹ Kona, ye yaa ka nawa to ye tangalomɔ tipee po naa ye kafaara nda ye pye ti na. Ye yaa ka lako ye yee na, ye kajogoro to naa katijangara nda ye pye ti kala na.

³² Een fo ye daga mbege jen fo mi woro naga kala na li piin yoro kala na. We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma. Ki kala na, yoro Izirayeli woolo, ye tangalomɔ tipee pi daga mbe fere wa ye na, mbe ye go ki sogo ye na.

³³ «Pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: <Pilige nga ni mi ka ka ye pye kpoyi mbe ye wo wa ye kajogoro ti ni fuun ti ni, ko pilige ko ni, mi yaa ka leele pe pye pe lege wa cara ti ni naa. Pe yaa ka ye katara ti kan mberi yirige naa fɔnnɔ.

³⁴ Tara nda tila tongo ma koro waga, pe yaa kaa fali wa ti na naa. Torofenne pe se ka laga ka yan ki jogo ma koro waga naa.

³⁵ Kona, leele pe yaa kaa yuun fo: Ki tara nda tila tongo ma koro waga, ti kannga ma pye paa Eden nangɔ kolɔgo ki yen. Cara nda tila tongo ma koro waga, ma pye katara, to pe kan naa fɔnnɔ ma malaga sigemboro wa mari maga, a leele cen wa ti ni.

³⁶ Kona, cengele ngele ke yaa ka koro mbe ye maga, ke yaa kaga jen fo lara nda tila toori, mi Yawe Yennele, muwi miri kan mari yirige naa fɔnnɔ. Lara nda tila jogo ma koro waga, muwi mi tire sanri wa ti ni naa. Mi na Yawe Yennele, muwi mi para, mi yaa sigi pye.»

³⁷ «Pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: <Wele, mi yaa ka Izirayeli woolo pe yaga paa na yenri naa mbe pe saga. Mi yaa ka pe yon sogo mbe leele pe pye pe lege paa simbangbelele ye.

³⁸ Cara nda ti yen katara, ti yaa ka yin leele ngbelele ye ni. Pe yaa ka pye mbe lege paa saraga yaayoro yen, paa yaayoro ngbelele ye yen, yan pe kari yi ni ma saa Zheruzalemu ca ki yin sherege fetiye piliye yi na. Na ki ka pye ma, pa pe yaa ki jen fo muwi mi yen Yawe Yennele le.» »

37

Yariyanga nga Ezekiyeli wila yan kajeriwara wogo na

¹ Yawe Yennele laa li kee ki taga na na. A li yinne li silan le ma yiri na ni, mee saa na tege gbunlundege ka nandogomɔ. Kila pye ma yin leele kajeere ni.

² Kona, a li si ti, a mi toro wa ti ni mari maga. A mi sigi yan fo kajeere tila pye ma lege jenge wa gbunlundege ki ni, tila pye ma waga.

³ Kona, a li silan yewe ma yo fo: «Senwee pyo, naga yen ma, ki kajeere nda ti mbe ya yiri mbe pye yinwege na naa le?»

A mì sili yon sogo ma yo fɔ: «We Fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ, mboro nungba pe, mboro ma yɛn maga jɛn.»

⁴ Kona, a lì silan pye fɔ: «Yɛnnɛlɛ li yon sɛnrɛ yo ki kajeere nda ti wogo na, maga yo ti kan fɔ: <Yoro kajoriwara, ye Yawe Yɛnnɛlɛ li sɛnrɛ ti logo!>

⁵ Pa we Fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ ligi yo yɛɛn ki kajeere nda ti kan fɔ: <Mi yaa wɔnwɔn pa le ye ni, pa ye yaa songoro mbe pye yinwege na naa.

⁶ Mi yaa kapannda le ye ni, mbe ti wire kara mbe yiri ye na. Mi yaa selegɛ yirige ye na mbe ye tɔn, mbe wɔnwɔn le ye ni, ye yaa songoro mbe pye yinwege na naa. Ki ka pye ma, pa ye yaa ki jɛn fɔ muwi mi yɛn Yawe Yɛnnɛlɛ le.> »

⁷ Kì pye ma, a mì si Yɛnnɛlɛ li yon sɛnrɛ yo ma yala nda tila yo na kan ti ni. Naa mila kaa na Yɛnnɛlɛ li yon sɛnrɛ ti yuun, a tinmɛ pà si yiri. Wele, a tigilemɛ gbɔɔ pà si pye. Kona, a kajeere ti nɛɛ fulo ti yɛɛ tanla na sogolo ti yɛɛ ni.

⁸ A mì si wele, mɛɛ ki yan fɔ kapannda naa wire kara yiri ti na; a selegɛ yiri ti na mari tɔn. Ɛɛn fɔ wɔnwɔn sila pye ti ni.

⁹ A Yɛnnɛlɛ li silan pye fɔ: «Sɛnwee pyɔ, Yɛnnɛlɛ li yon sɛnrɛ yo wɔnwɔn pi kan. Yɛnnɛlɛ li yon sɛnrɛ ti yo. Maga yo wɔnwɔn pi kan fɔ, pa we Fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ li yo yɛɛn fɔ: <Wɔnwɔn, yiri wa dunruya wi go tijɛrɛ ki ni fuun ki na, ma pan ma ye ki gbɔɔlo mbele pe ni, jango pe songoro pe pye yinwege na naa.> »

¹⁰ A mì si Yɛnnɛlɛ li yon sɛnrɛ yo ma yala làa ki kono kan na yeri yɛgɛ nga na ki ni. Kì pye ma, a wɔnwɔn pì si pan ma ye pe ni. A pè si songoro ma pye yinwege na naa, mɛɛ yiri ma yere pe tɔɔɔ ti na. Pàa pye malingbɔɔnlo janwa gbɔɔ, malingbɔɔnlo janwa lalo.

¹¹ Ko pungo na, a lì silan pye fɔ: «Sɛnwee pyɔ, ki kajeere nda yɛɛn, Izirayeli woolo pe ni fuun poro wele. Wele, pe yɛn na yuun fɔ: <We yɛn paa kì kajoriwara nda ti yɛn. We jigi wì kɔn we na, we wogo kì jɔgɔ.>

¹² Kì kala na, Yɛnnɛlɛ li yon sɛnrɛ ti yo. Ma pe pye fɔ, pa we Fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ li yo yɛɛn fɔ: <Yoro mbele na woolo, mì yaa ka ye fanra ti yɛngɛlɛ, mbe ti ye yiri wa ye fanra ti ni. Mi yaa ti ye songoro wa Izirayeli tara ti ni naa.

¹³ Yoro mbele na woolo, na mì ka ka ye fanra ti yɛngɛlɛ, mbe ye yirige wa ti ni sanga ɲa ni, pa ye yaa kì jɛn fɔ muwi mi yɛn Yawe Yɛnnɛlɛ le.

¹⁴ Mì yaa kanla wɔnwɔn pì le ye ni, pa ye yaa songoro mbe pye yinwege na. Mì yaa songoro mbe kari ye ni wa ye tara. Kì ka pye ma, ye yaa kì jɛn fɔ mì Yawe Yɛnnɛlɛ, muwi mì para, maga pye.> » Yawe Yɛnnɛlɛ lo lì yo ma.

*Zhuda tara naa Izirayeli tara
ti yaa ka gbogolo mbe pye
wunluwo tara nungba*

¹⁵ Yawe Yɛnnɛlɛ làa li sɛnrɛ ti kan na yeri, ma yo fɔ:

¹⁶ «Sɛnwee pyɔ, kanngɛkɔngɔ ka lɛ, maga yonlogo ki na fɔ: <Zhuda tara woolo konaa Izirayeli woolo mbele pè gbogolo pe ni, nga ki yɛn pe wogo.> Mɛɛ kanngɛkɔngɔ ka yɛgɛ lɛ, maga yonlogo wa ki na fɔ: <Zhozufu wogo, Efirayimu tara woolo pe kanngɛkɔngɔ konaa Izirayeli woolo mbele fuun pè gbogolo pe ni pe wogo.>

¹⁷ Kì kanngɛkonɔ shɛn ti yinrɛ ti kan ti yɛɛ na mari yigi, ti pinlɛ ti pye paa kanngaga nungba yɛn. Tì shɛn ti pye wa ma kɛɛ paa kanngaga nungba yɛn.

18 «Na ma tara woolo paga koon yewe mbe yo fo: «Ki wogo nga ki koro wo yen mele, ma sege yo we kan?»

19 Ma pe yon sogo ma yo fo: «Pa we Fo, Yawe Yenjele li yo yeen fo: Efirayimu wo naa Izirayeli cengele woolo mbele pe yen ma gbogolo wi ni, Zhofu wi kannggekongo nga ki yen wa pe kee, mi yaa kaga sho. Mi yaa kaga sogo Zhuda tara kannggekongo ki na, mbe ti shyen ti pye kannggaga nungba. Ti yaa ka pye nungba wa na kee.»

20 «Kanngkekoro nda ma yaa ka yonlogo ti na, ma yaa kari yigi wa ma kee ki ni leele paa ti yaan.

21 Maga yo pe kan fo, pa we Fo, Yawe Yenjele li yo yeen fo: «Wele, Izirayeli woolo paa jaraga ma saa cen cengele ngele sogowo, mi yaa ka sa pe yirige wa ke sogowo. Mi yaa ka sa pe yirige laga ki ni fuun ni, mbe pe gbogolo, mbe pe le mbe songoro pe ni wa pe tara ti ni.

22 Mi yaa ka pe pye cenle nungba woolo wa tara ti ni, wa Izirayeli tara yanwira ti na. Wunlunaja nungba wi yaa ka cen pe ni fuun pe go na. Pe se ka pye cengele shyen naa, pe se si ka kon mbe yiri wunluwo shyen naa.

23 Pe se ka pe yee tege fyongo ni naa pe yarisunndo ti ni, naa pe yaara yanlere tijangara ti ni konaa pe kapere ti ni fuun ti ni. Kambasinnde nda fuun pe pye wa pe censara ti ni, mi yaa ka pe sho ti ni. Mi yaa ka pe pye kpoyi. Pe yaa ka pye na woolo, mi yaa ka pye pe Yenjele.

24 Na tunmbyee Davidi† wo wi yaa ka pye pe wunluwo; simbaala konrifo nungba wi yaa ka pye pe ni fuun pe na. Pe yaa kaa tanri na kakonndegengele ke na, mbanla kondengengele ke yigi mbaa tanri ke na.

25 Tara nda mila kan na tunmbyee Zhakobu wi yeri, to nda pe teleye paa cen wa ti ni, pe yaa ka songoro mbe sa cen wa ti ni. Pe yaa ka koro mbe cen wa ti ni sanga pyew, poro naa pe piile konaa pe pishyenwoolo pe ni. Na tunmbyee Davidi wo wi yaa ka pye to pe go na fo sanga pyew.

26 Mi yaa ka yeyinngge yon finliwe le pe ni. Ki yon finliwe pi yaa pye kosaga fu mi naa poro sogowo. Mi yaa ka pe tenge, mbe pe pye pe lege. Mi yaa kanla censaga kpoyi ki tege wa pe sogowo fo sanga pyew.

27 Mi yaa ka cen wa pe sogowo. Mi yaa ka pye pe Yenjele, poro wo na, pe yaa ka pye na woolo.

28 Na na censaga kpoyi ki ka ka pye wa pe sogowo fo sanga pyew, pa kona cengele sanngala ke yaa kaga jen fo muwi mi yen Yawe Yenjele na li yen na Izirayeli woolo pe piin kpoyi.» »

38

*Yenjele yon senre nda tila yo
ma wa naja na paa pye
na yinri Gogi wi na*

1 Yawe Yenjele laa li senre ti kan na yeri naa, ma yo fo:

2 «Senwee pyo, kannga ma yege wa wa Gogi wi yeri, wa Magogi tara, wo na wi yen Mesheki cenle woolo naa Tubali cenle woolo pe togbo we. Ma Yenjele li yon senre yo ma wa wi na.

3 Maga yo fo, pa we Fo, Yawe Yenjele li yo yeen fo: «Wele, mboro Gogi na Mesheki cenle woolo konaa Tubali cenle woolo pe to, mi yaa yiri ma koro go.

4 Mi yaa karafe le wa ma tugbila wi na, mboon tilele mbe kari ma ni fannga. Mi yaa koon yirige fannga wa ma tara ti ni, mboro naa ma

† 37:24 37:24: Eze 34:24

malingboonlo ngbelege ki ni fuun ki ni, naa ma shɔnye poro naa shɔn lugufenne pe ni; poro mbele fuun pɛ pe yɛ fere ma yɔn malaga ki mege ni, ma pye malingboonlo janwa gbɔlɔ, tugurɔn sigeyaara tugboɔɔ naa tugurɔn sigeyaara jɛgele jɛgele yɛn pe yeri. Pe ni fuun pe yɛn tokobi jɛnfenne.

⁵ Perisi tara malingboonlo, naa Etiyopi tara malingboonlo konaa Puti tara malingboonlo pe yaa ka pye pe ni. Pe ni fuun tugurɔn sigeyaara tugboɔɔ naa tugurɔn njagala yaa ka pye pe yeri.

⁶ Gomeri naa wi malingboonlo ngbeleye yi ni fuun, naa Togarima go woolo pe ni, poro mbele pe yɛn ma cɛn wa yɔnloparawa kamenɛge kɛɛ tara ti kosaga ki na, poro naa pe malingboonlo ngbeleye yi ni fuun, pe yaa ka pinle ma ni, konaa cɛngele legere keke yɛge malingboonlo ni.>

⁷ «Ma yɛ gbegele, ma gbegele ma yere, mboro naa ki janwa gbɔlɔ na li yɛn mɔɔ maga li ni, mboro ma yaa pye pe to.

⁸ Na wagati titɔnlɔwɔ wa ka ka toro mbe kɔ, mi yaa kɔɔn yeri malaga na. Na yɛgele keke ka toro mbe kɔ, ma yaa ka sa to Izirayeli tara ti na mberi shɔ. Tara woolo mbele pe yaa ka shɔ tokobi wi kɛɛ, pe yaa ka yiri wa cɛngele legere ke sɔgɔwɔ mbe pan mbe pe yɛ gɔgolo wa Izirayeli tara yanwira ti na, to nda tila koro waga maga lɛ wa faa we. Ki leele pe yaa ka yiri cɛngele keke yɛge sɔgɔwɔ, pe ni fuun pe yaa ka pan mbe cɛn yeyinɛge na pɔw wa pe cɛnsara.

⁹ Ma yaa ka yiri mbe kari mbe sa to pe na paa tifelinjolo yɛn; ma yaa ka pe tara ti tɔn munga paa kambaaga yɛn mboro naa ma malingboonlo ngbeleye yi ni fuun yi ni konaa janwa gbɔlɔ na li yaa ka pye ye ni li ni.>

¹⁰ «Pa we Fɔ, Yawe Yɛnɛle li yo yɛn fɔ: <Ko pilige ko ni, sɔnrɛmɔ legere yaa ka pan wa ma kotogo na, ma yaa ka yɔn leme tipee pye.

¹¹ Ma yaa ka yo fɔ: Mi yaa yiri tara ta kɔrɔgɔ, nda malaga sigemboro woro ma ti cara ti maga; nda kɔrɔgɔ naa sɔgɔyaara woro ti na. Ki leele mbele pe yɛn ma cɛn yeyinɛge na pɔw, mi yaa sa to pe na.

¹² Cara nda tila pye katara, a leele pɛ sɔngɔɔ ma yiri wa cɛngele sanɲgala ke sɔgɔwɔ ma pan ma cɛn wa ti ni, mɔ yo fɔ ma yaa sa to pe na mbe pe yarijɛnde ti koli, mbe pe kɛɛ yaara ti san mberi lɛ, fɔ ma yaa ka kɛɛ taga pe na. Yaayoro ngbeleye naa yarijɛnde yɛn pe yeri, pe yɛn ma cɛn wa dunrɔya wi nandogomɔ.

¹³ Saba tara woolo, naa Dedan ca fenne, naa Tarisisi ca safari wafenne, konaa ki kanɲgara na kapire fenne mbele pe yɛn paa jara yirifɔnmɔlɔ yɛn pe yaa kaa ma piin fɔ: Naga yɛn ma, ma pan mbe yarijɛnde ti koli wi le? Naga yɛn ma, mɔ malingboonlo janwa wi gɔgolo mbe pan mbe yaara san mberi koli wi le? Mbe warifuwe naa tɛ wi koli, mbe yaayoro ngbeleye yo naa yarijɛnde ti shɔ, mbe yarijɛnde legere koli wi le?>

¹⁴ «Ki kala na, senwee pyɔ, Yɛnɛle li yɔn senrɛ ti yo. Maga yo Gogi wi kan fɔ, pa we Fɔ, Yawe Yɛnɛle li yo yɛn fɔ: <Ee, pilige nga ni, na woolo, Izirayeli woolo pe yaa ka sa cɛn yeyinɛge na pɔw, pa ma yaa kaga jɛn.

¹⁵ Kona, ma yaa ka yiri wa ma tara ti ni, wa yɔnloparawa kamenɛge kɛɛ tara ti kosaga ki na, mboro naa cɛngele woolo legere mbele pe yaa ka pye ma ni pe ni; pe ni fuun pe yaa ka pye mbe lugu shɔnye na. Pe yaa ka pye janwa gbɔlɔ, malingboonlo janwa gbɔlɔ.

¹⁶ Mboro Gogi, ma yaa ka pan mbe to na woolo, Izirayeli woolo pe na, paa yɛge nga na kambaaga ma kaa pan ma tara ti tɔn munga. Na wagati titɔnlɔwɔ wa ka ka toro mbe kɔ, ki kala li yaa pye. Mi yaa kɔɔn yirige mɔɔn wa na tara ti na, janɲo mbege naga cɛngele sanɲgala ke na fɔ

muwi mi yen Yennɛle kpoyi le. Mboro Gɔgi, mboro mi yaa ka tɛgɛ mbege naga ke na.»

¹⁷ «Pa we Fɔ, Yawe Yennɛle li yo yɛɛn fɔ: «Naga yen ma, mboro ma mila para ma sɛnrɛ na, maga lɛ wa fafafa, na tunmbyelee, Izirayeli tara Yennɛle yɔn sɛnrɛ yofenne pe yɔn wi le? Ki wagati wi ni, yegɛle lɛgɛrɛ ni, paa Yennɛle li yɔn sɛnrɛ yo ma yo fɔ mi yaa kɔɔn yirige mbɔɔn wa na tara woolo pe na.

¹⁸ Eɛn fɔ ko pilige ko ni, pilige nɔa ni Gɔgi wi yaa ka pan mbe to Izirayeli tara ti na, ko wagati wo ni, na nanɔbanwa pi yaa ka yiri na ni fɔ mbe sa toro.» We Fɔ, Yawe Yennɛle lo li yo ma.

¹⁹ «Na nanɔbanwa gbɔɔ po naa na kayanɔa ki kala na, mi yen naga yuun kaseleɛ ko na fɔ, ko pilige ko ni, tara ti yaa ka yegɛ nɔbanga wa Izirayeli tara.

²⁰ Nɔbanra nda wa kɔgoje wi ni to naa naayeri sannjɛrɛ ti ni, ti yaa kaa seri na yegɛ sɔgowɔ, naa yan wongaala pe ni, naa yangala jɛgɛle jɛgɛle nɔgele fuun ke maa fulolo tara ti na ke ni konaa sɛnweele mbele pe yen laga tara na pe ni. Yanwira ti yaa ka toori, waara ti kanngara na yɔnrɔ ti yaa ka kaari mbe toori, malaga sigemboro ti ni fuun ti yaa ka toori tara.

²¹ Mi yaa ka tokobi wi yeri mboɔ wa Gɔgi wi na, wa na yanwira ti ni fuun ti na.» We Fɔ, Yawe Yennɛle lo li yo ma. «Sɛnwee nunɔba nunɔba pyew wi yaa kaa tokobi wi surugu wi sɛnwee yenle wi kɔrɔgo.

²² Mi yaa ka kiti kɔn wi na, mbe ti yambewe naa legbogo mbe to wi na. Mi yaa ti tisagbɔgo naa sinndɛrɛ tisaga mbe pan pe na, mbe kason naa kiribi kason wa wo naa wi malingbɔɔnɔ nɔgele ye yi na, konaa janwa lalo nɔa wi yaa ka pye wi ni wi na.

²³ Pa kona mi yaa kanla gbɔgowɔ po naa mi yen kpoyi yegɛ nɔa na ki naga. Mi yaa ko tɛgɛ mbanla yɛɛ naga cɛngele lɛgɛrɛ na; ki ka pye ma pe yaa ki jɛn fɔ muwi mi yen Yawe Yennɛle le.» »

39

Yennɛle li yɔn senyoro ta yegɛ

Gɔgi wi wogo na

¹ «Mboro wo na, sɛnwee pyɔ, Yennɛle li yɔn sɛnrɛ ti yo ma wa Gɔgi wi na, maga yo fɔ, pa we Fɔ, Yawe Yennɛle li yo yɛɛn fɔ: «Wele, mi yaa yiri ma kɔrɔgo, mboro nɔa Mesheki cɛnlɛ woolo naa Tubali cɛnlɛ woolo pe togbɔɔ we.

² Mi yaa kɔɔn tilele mbe kari ma ni; mi yaa kɔɔn yirige fanɔga wa yɔnɔparawa kameɔge kɛɛ tara ti kɔsaga ki ni, mbe pan ma ni wa Izirayeli tara yanwira ti na.

³ Mi yaa kɔɔn sandiga ki gbɔn wa ma kameɔge kɛɛ ki ni mbege jan, mbe ti ma wanga le yiri wa ma kalige kɛɛ ki ni ke toori.

⁴ Ma yaa ka to mbe ku wa Izirayeli tara yanwira ti na, mboro naa ma malingbɔɔnɔ nɔgele ye yi ni fuun yi ni konaa cɛngele woolo mbele pe yaa ka pye ma ni pe ni. Mi yaa kɔɔn kan kara kasannjɛrɛ, naa sannjɛrɛ ti cɛnlɛ pyew konaa yan cɛnrɛ ti yeri ti yaakara.

⁵ Ma yaa ka to mbe ku wa yan nawa, katugu muwi mi para.» We Fɔ, Yawe Yennɛle lo li yo ma.

⁶ «Mi yaa ka kason le wa Magɔgi tara ti ni, leele mbele pe yen ma cɛn wa logɔ furo tara ti ni ma pye yeyinɔge na pɔw, mi yaa ka kason le pe ni fun. Pa kona pe yaa ki jɛn fɔ muwi mi yen Yawe Yennɛle le.

⁷ Mi yaa ka ti na woolo, Izirayeli woolo wele, panla mege kpoyi ki jen. Mi se ka ti panla mege kpoyi ki jɔɔ naa. Ki ka pye ma, cengele sannɔgala ke yaa ki jen fɔ muwi mi yen Yawe Yenɔɔle le, Izirayeli woolo Yenɔɔle kpoyi le.

⁸ Wele, ki kagala ke yen na paan, ke yaa si pye. We Fɔ, Yawe Yenɔɔle lo li yo ma. Pilige nga mila ki senre yo koyi.

⁹ «Kona, leele mbele pe yen ma cɛn wa Izirayeli tara cara ti ni, pe yaa ka yiri mbe kason gberi mbe pe juguye pe malingbɔnyaara ti sogo. To ti yen tuguron sigeyaara jegɛle jegɛle to naa tuguron sigeyaara tugbɔɔɔ ti ni, naa sandira to naa wangala ke ni, naa ngboye poro naa tambaye pe ni. Pe yaa ka ki yaara ti sogo kason fɔ sa gbɔn yeɛ kolɔshyen.

¹⁰ Pe se ka kanngire ja wa wasege naa, pe se si ka ta kɔn naa wa kɔɔɔ ti ni, katugu ki malingbɔnyaara to pe yaa ka tɛge mbaa kason ki gberi ti ni. Leele mbele paa Izirayeli woolo pe yaara ti sho pe yeri, pe yaa ka ki woolo pe yaara ti sho pe yeri fun. Mbele paa pe kee yaara ti san mari koli, pe yaa ka poro fun pe kee yaara ti san mberi koli fun. We Fɔ, Yawe Yenɔɔle lo li yo ma.

¹¹ «Ko wagati wo ni, mi yaa ka gboolo lesaga kan Gogi wi yeri wa Izirayeli tara. Ki laga ki yaa ka pye wa cana karifenne pe gbunlundɛɛ ki ni, wa Kɔɔɔe kuwo wi yɔnlo yirisaga kee yeri. Ki yaa ka cana karifenne pe kono li tɔn. Pe yaa ka Gogi wi le wa ki laga ki ni mbe pinle wi janwa gbɔlo woolo pe ni fuun pe ni. Pe yaa kaa ki laga ki yinri: <Gogi janwa gbɔlo woolo pe gbunlundɛɛ.>

¹² Izirayeli tara woolo pe ni fuun pe yaa ka pe gboolo pe le, jango mbe tara ti pye fyɔngɔ fu. Pe yaa ka ki wogo ki pye sa gbɔn fɔ yenɔɔ kolɔshyen.

¹³ Tara woolo pe ni fuun pe yaa ka pe gboolo pe le. Pe yaa ka mege ta ki wogo ki kala na, na mi ka kanla gbogowo pi naga pilige nga ni we. We Fɔ, Yawe Yenɔɔle lo li yo ma.

¹⁴ «Pe yaa ka leele pele wo pe tara ti yanri lagapyew pe toro. Gboolo mbele pɛ toori ma koro wa tara ti na, pe yaa kaa pe lagajaa poro naa cana karifenne pe ni mbaa pe nii; jango mbe tara ti pye fyɔngɔ fu. Pe yaa ka ki tunngo ki pye yenɔɔ kolɔshyen ni.

¹⁵ Ki leele pe yaa kaa tara ti yanri. Pe ni, na wa ka sa lere kajeere yan laga nga na, mi yaa tegere tege le ti tanla, jango fanngɔɔnlo pe pan peri le pe sari le fanga ka ni wa Gogi janwa gbɔlo woolo pe gbunlundɛɛ ki ni.

¹⁶ Wa ki laga ki ni, pe yaa ka ca ka mege taga mbaa ki yinri Hamona, ko koro wo yen janwa gbɔlo. Pa pe yaa ki pye yeɛn, mbe tara ti pye fyɔngɔ fu.

¹⁷ «Mboro wo na, senwee pyɔ, pa we Fɔ, Yawe Yenɔɔle li yo yeɛn fɔ: <Ki yo sannjɛɛ ti cɛnle pyew li kan konaa yan wongaala pe ni fuun pe kan fɔ: Ye pan ye gbogolo, ye yiri kee ki ni fuun ki na, ye pan ye yeɛ pile, yanla saraga ki ka, ko nga mi jate mi gbɛgele. Ki yaa ka pye saraga gbɔlo wa Izirayeli tara yanwira ti na. Ye yaa ka kara ti ka, mbe kasanwa pi wo.

¹⁸ Ye yaa ka malingbɔɔnlo kotogofenne pe wire kara ti ka, mbe tara na teeɛ pe kasanwa pi wo. Poro pe yaa ka pye paa saraga yen wa simbapene, naa simbapiile, naa sikapene konaa napene mbele fuun pɛ toro wa Bazan tara pe yɔnlo.

¹⁹ Ye yaa ka yanlaga kara ti ka fɔ mbe tin ti na, mbe kasanwa pi wo fɔ pi saa ye yege ki kanngi, wa saraga nga mi yaa wo ye kan ki na.

20 Wa na liwen gbɔɔ pi na, ye yaa ka shɔnye kara, naa shɔn lugufenne pe wire kara, naa malingbɔɔnɔ kotogofenne pe wire kara konaa malingbɔɔnɔ sanmbala pyew pe wire kara ti ka mbe tin.» » We Fɔ, Yawe Yɛnnɛle lo li yo ma.

21 «Mi yaa kanla gbɔgɔwɔ pi naga wa cɛngɛle sannɔgala ke sɔgɔwɔ. Cɛngɛle ke ni fuun ke yaa ka kiti ɲa mi yaa kɔn ke na wi yan konaa na fanɲa kɛɛ ki yaa ka ɲga pye ke na ki ni.

22 Mbege le le ko pilige ko na, Izirayeli woolo pe yaa ki jen fɔ muwi mi yɛn Yawe yɛnnɛle, pe Yɛnnɛle le.»

Izirayeli woolo pe yaa ka gbɔgɔwɔ mba ta goto

23 «Kona, cɛngɛle sannɔgala ke yaa kaga jen fɔ Izirayeli woolo pe kajɔgɔrɔ to kala na paa pe yigi malaga kasopiile ma kari pe ni, pe kambasinnde nda pɛ pye na na to kala li. Ko kala na, mila na yɛɛ lara pe na, mɛɛ pe le pe juguye pe kɛɛ, janɲo pe pe ni fuun pe gbo tokobi ni.

24 Mila pe jɔlɔ ma yala pe fyɔngɔ kapyere to naa pe kambasinnde to ni; ko ki ti mila na yɛɛ lara pe na.

25 «Ki kala na, pa we Fɔ, Yawe Yɛnnɛle li yo yɛɛn fɔ: «Koni Zhakɔbu setirige piile mbele paa yigi malaga kasopiile, mi yaa sɔngɔrɔ mbe pan pe ni wa pe cɛnsaga lɛɛ ki ni. Mi yaa poro Izirayeli woolo pe ni fuun pe yinriwɛ ta. Mi yaa ka ti pe ni fuun paa na mɛɛɛ kpoyi ki jate.

26 Ki ka pye ma, pe yaa ka fɛɛɛ pe fɛɛɛ kapyere ti na konaa pe kambasinnde nda paa pye ti na. Pe yaa ka cɛn yɛyinɲɛ na pɔw wa pe tara ti ni, lere kpɛ se ka pan mbe pe gbɔn mbe pe piri naa.

27 Na mi ka ka pe yirige wa cɛngɛle sannɔgala ke sɔgɔwɔ, mbe pe wɔ wa pe juguye pe sɔgɔwɔ mbe pe gbogolo sanga ɲa ni, pa kona ɲga mi yaa pye pe kan, ko yaa ki kan cɛngɛle lɛɛɛɛ yaa ki jen fɔ muwi mi yɛn Yɛnnɛle na li yɛn kpoyi.

28 Kona, pe yaa ki jen fɔ muwi mi yɛn Yawe Yɛnnɛle, pe Yɛnnɛle le; katugu muwi mila ti, a pɛ pe yigi malaga kasopiile ma kari pe ni wa cɛngɛle sannɔgala ke sɔgɔwɔ; ɛɛn fɔ mi yaa ka pe gbogolo wa pe tara ti ni naa. Mi se ka wa kpe yaga wa ke sɔgɔwɔ naa.

29 Mi se kanla yɛɛ lara pe na naa, katugu mi yaa kanla yinne li tirige Izirayeli woolo pe na.» » We Fɔ, Yawe Yɛnnɛle lo li yo ma.

SHERIGO GBɔGɔ FɔNɲGɔ KONAA IZIRAYELI TARA TI KALA

40

40-48

*Yɛnnɛle lɔa sherigo gbɔgɔ fɔnɲɔ
ki naga Ezekiyeli wi na
yariyanra ta ni*

1 We yigingɔlɔ malaga kasopiile ma kari, ki yɛɛ nafa ma yiri kanɲurugo wolo li ni, wa yɛɛ li lɛsaga ki ni, yɛnɲɛ ki pilige kɛ wogo ki na, yɛɛ kɛ ma yiri tijɛɛ torɔngɔlɔ Zheruzalɛmu ca ki tongɔwɔ pi punɲo na, ki pilige nunɲba ki ni, Yawe Yɛnnɛle li kɛɛ kila pye na na. A li silan le ma kari na ni wa ki laga ki na.

² Yariyanra ta ni, Yenŋele làa na le ma kari na ni wa Izirayeli tara, ma saa na tege yanwiga titonlogo ka go na. Wa yanwiga ki yonloparawa kalige kee ki na, yinre tà la pye ma kan wa, ma pye paa ca yen.

³ Naa làa na le ma kari ni wa, mbe ka wele, a mì si nana wa yan, na wi cenlomo pila pye paa tuguyenre yen. Taanlamana la pye wi kee, na paa pili len jese ni konaa taanlakanngala ni. Wila pye ma yere wa ca ki mbogo yeyongo ki na.

⁴ A ki nana wi silan pye fo: «Senwee pyo, ma yengele ke yenge maa wele, moo nungbogolo ke jan maa nuru! Yaraga nga fuun mi yaa naga ma na, moo jatere wi tege ki na, katugu pe pan ma ni lagame, ma pan maa ki wele jenge. Yaraga nga fuun ma yaa yan, maga yege yo Izirayeli woolo pe kan.»

*Lonŋo nawa konaa yeyonro
nda wa funwa kee yeri*

⁵ Kona, a mì si mbogo ka yan ki yen ma sherigo gbogo ki maga kee ki ni fuun ki na. Taanlakanngala là la pye nana wi kee, li titonlowo pila pye metere taanri. Siwiri nungba nungba la tagataga metere kongo pyew ki na. A wi si mbogo ki gbeme pi taanla, pila pye wi taanlakanngala li yenle nungba. A wi sigi yagawa pi taanla, pila pye fun taanlakanngala li yenle nungba.

⁶ Kona, a wi si kari wa mbogo ki yeyongo kee ki yeri, nga ki yen ma wa wa yonlo yirisaga kee yeri. A wi si lugu ki tooo tagasara ti na ma saa yeyongo shon wi taanla. Yeyongo shon wi tijuguwo pila pye taanlakanngala li yenle nungba.

⁷ Kanngara na yumbigile la pye wa. Ke ni fuun nungba nungba ke titonlowo naa ke gbeme pila pye taanlakanngala li yenle nungba nungba. Mboro nda tila pye yumbigile ke sogowo pi ni ti gbeme pila pye metere shyenzyen naa kongo. Yeyongo nga ma ma keli ma gbom ki na wa ndogoro nda ti yen sherigo gbogo ki yege sogowo, ki yeyongo shon wi titonlowo pila pye taanlakanngala li yenle nungba nungba.

⁸ A nana wi si yeyongo shon wi ndogoro ti taanla wa nawa kee yeri; tila pye taanlakanngala li yenle nungba.

⁹ Wila yeyongo shon wi ndogoro ti taanla, tila pye metere tijere. Ti tiyagala ke gbeme pila pye metere nungba nungba. Yeyongo shon wi ndogoro tila pye wa nawa kee yeri, le sherigo gbogo ki tanla.

¹⁰ Yumbigile kèle la pye wa yonlo yirisaga kee yeyongo ki na. Yumbigile taanri la pye ki kee nungba na, a taanri yen ki kee sannga ki na. Ki yumbigile taanri ke ni fuun ke gbeme pila pye ja. Tiyagala ngele kaa pye yeyongo ki keyen shyen yi na ke gbeme pila pye ja.

¹¹ Ko punŋo na, a nana wi si yeyongo ki gbeme pi taanla, pila pye metere kangurugo. Ki yagawa pila pye metere kogoloni naa kongo.

¹² Wa yumbigile ke yege, mbogo kà la pye wa. Ki yagawa pila pye metere kongo. Yumbigile ke ni fuun nungba nungba ke gbeme pila pye metere taanrindaanri, ke titonlowo pila pye metere taanrindaanri.

¹³ Kona, a wi si yeyongo ki taanla, maga le yumbile la naayeri biri na ma saa ki wa yumbile na li yen yesinme na li naayeri biri wi na. Ki titonlowo pila pye metere ke ma yiri shyen naa kongo.

¹⁴ Kona, a wi si ndogoro ti taanla, tila pye metere ke. Laga nawa pila pye ma yeyongo ndogoro ti maga mari fili.

¹⁵ Mbege le le go ki yeyongo ki na mbe sa gbon wa nawa ndogoro ti yeyongo ki na, ki fogo kila pye metere nafa ma yiri kangurugo.

¹⁶ Tuguron mere fenetiriye la pye yumbigile ke na konaa ke tiyagala ke na ma yeyongo ki maga wa nawa. Mboro nda tila pye yumbigile ke sogowo konaa ke nawa mboro ti ni, fenetiriye pele la pye ti na mari maga. Paa sengembanra yanlere gbegele wa ki tiyagala ke na.

¹⁷ Ko pungo na, a nana wi si kari na ni wa funwa na, wa laga nawa pi ni. Paa sinndere jan yindele tara ti na wa laga nawa pi ni, ma yumbiile pele kan ma laga nawa pi maga maa fili. Yumbiile nafa ma yiri ke paa pye ma kan ki sinndere yindele li na.

¹⁸ Sinndere yindele laa pye ma jan ma yeyonro ti maga kee ki ni fuun ki na. Sinndere yindele li gbeme po naa yeyonro ti gbeme pi ni pila pye ja. Yindele laa pye wa tigiwen pi ni.

¹⁹ Mbege le wa yeyongo nga wa funwa yeri ki yege kee ki na mbe sa gbon wa longo ki nawa pi yege kee ki na, nana wila ki taanla. Mbege le yonlo yirisaga kee yeri mbe kari yonloparawa kamenge kee yeri, ki titonlowo pila pye metere nafa shyen ma yiri ke.

Yonlo parawa kamenge kee yeyongo

²⁰ Kona, wa funwa na, wa laga nawa pi ni, yeyongo nga wa yonloparawa kamenge kee yeri, a wi sigi titonlowo naa ki gbeme pi taanla.

²¹ Yumbigile taanri la pye ki yeyongo ki kee nga na, a taanri yen ki kee sannga ki na, naa ki tiyagala konaa ki ndogoro ti ni. Ki titonlowo naa ki gbeme pi ni, tila pye ja paa ndogoro kongbannda ti yen. Ki titonlowo pila pye metere nafa ma yiri kangurugo, ki gbeme po la pye metere ke ma yiri shyen naa kongo.

²² Ki fenetiriye, naa ki ndogoro ti ni, konaa ki sengembanra yanlere ti ni tila pye ja paa ndogoro sannda nda tila pye ma yege wa yonlo yirisaga kee yeri ki woro ti yen. Ndogoro nda wa yonloparawa kamenge kee ki na, ki toooro tagasara tila pye koloshyen, nda lere ma lugu ti na mbe kari, ma yege wa ndogoro ti yeri.

²³ Yeyongo ka la pye wa longo ki nawa ma yege wa yonloparawa kamenge kee yeyongo ki yeri. Ka la pye ma yege wa fun yonlo yirisaga kee yeyongo ki yeri. A nana wi si ki yeyonro shyen ti fogo ki taanla, kila pye metere nafa shyen ma yiri ke.

Yonlo parawa kalige kee yeyongo

²⁴ Ko pungo na, a nana wi si kari na ni wa yonloparawa kalige kee ki na. Yeyongo ka la pye wa ma yege wa yonloparawa kalige kee ki yeri. A wi sigi tiyagala koro naa ki ndogoro ti taanla. Tila pye ja paa sannda ti yen.

²⁵ Fenetiriye la pye ki yeyongo konaa ki ndogoro ti na mari maga mari fili. Ki fenetiriye paa pye ja paa sanmbala mbele wa yonlo yirisaga kee naa yonloparawa kamenge kee yeri pe yen. Ndogoro ti titonlowo pila pye metere nafa ma yiri kangurugo, ti gbeme pila pye metere ke ma yiri shyen naa kongo.

²⁶ Toooro tagasara koloshyen pe ma lugu ti na mbe si ye wa ki yeyongo ki ni. Ndogoro la pye wa ki yeyongo ki yege. Paa sengembanra yanlere gbegele tiyagala ke na torosaga ki keyen shyen yi ni fuun yi na.

²⁷ Yeyongo kà la pye fun wa longo ki nawa, wa yonloparawa kalige kée ki na. Ki yeyongo konaa yeyongo sannga ki ni, a nana wì si ti fogo ki taanla, kila pye metere nafa shyen ma yiri ke.

*Longo nawa pi yonloparawa
kalige kée ki yeyongo*

²⁸ Ko pungo na, a nana wì si ye na ni wa longo ki nawa, ma toro wa yeyongo nga wa yonloparawa kalige kée yeri ki ni. A wì si yonloparawa kalige kée yeyongo ki taanla, kila pye ja ko naa sannda ti ni.

²⁹ Ki yumbiile, naa tiyagala konaa ndogoro ti ni tila pye ja. Fenetiriye la pye ki yeyongo konaa ki ndogoro ti na mari maga. Ti titonlowo pila pye metere nafa ma yiri kangurugo, ti gbeme pila pye metere ke ma yiri shyen naa kongó.

³⁰ Ndogoro la pye ma longo ki nawa pi maga kée ki ni fuun ki na. Ti titonlowo pila pye metere ke ma yiri shyen naa kongó, ti gbeme pila pye metere shyen naa kongó.

³¹ Ki ndogoro tila pye ma yege wa wa longo ki funwa pi yeri. Pàa sengembanra yanlere gbegele tiyagala ke na. Tóoro tagasara kolotaanri tila pye ki na mbe lugu mbe kari.

*Longo nawa pi yonlo
yirisaga kée yeyongo*

³² Kona, a nana wì si toro na ni wa yonlo yirisaga kée yeyongo ki ni, ma ye na ni wa longo ki nawa pi ni. A wì si yeyongo ki taanla. Kila pye ja paa sannda ti yen.

³³ Ki yumbigile, naa tiyagala konaa ki ndogoro ti ni, tila pye ja paa kongbannda ti yen. Fenetiriye la pye ki yeyongo konaa ki ndogoro ti na mari maga. Ti titonlowo pila pye metere nafa ma yiri kangurugo, ti gbeme pila pye metere ke ma yiri shyen naa kongó.

³⁴ Ki ndogoro tila pye ma yege wa wa longo ki funwa yeri. Pàa sengembanra yanlere gbegele ki tiyagala ke na torosaga ki keyen shyen yi na. Tóoro tagasara kolotaanri tila pye ki na mbe lugu mbe kari.

*Longo nawa pi yonloparawa
kamenge kée yeyongo*

³⁵ Kona, a nana wì si kari na ni wa yonloparawa kamenge kée yeyongo ki yeri. A wì sigi taanla. Kila pye ja paa kongbannda ti yen.

³⁶ Ki yumbigile, naa ki tiyagala konaa ki ndogoro ti ni, tila pye ja paa kongbannda ti yen. Fenetiriye la pye ki na maga maga. Ki titonlowo pila pye metere nafa ma yiri kangurugo, ki gbeme pila pye metere ke ma yiri shyen naa kongó.

³⁷ Ki ndogoro tila pye ma yege wa wa longo ki funwa pi yeri. Pàa sengembanra yanlere gbegele ki tiyagala ke na torosaga ki keyen shyen yi na. Tóoro tagasara kolotaanri tila pye ki na mbe lugu mbe kari.

³⁸ Yumbyo wa yon la pye ma yege wa wa yonloparawa kamenge kée yeyonro ti yeri, wa tiyagala ke nandogomo. Pa paa pye na saraga sogoworo ti jori wa ki yumbyo wì ni.

³⁹ Tabaliye shyen la pye ndogoro ti yeyongo ki kée nungba na, shyen la pye ki kée sannga ki na. Pa paa pye na saraga sogoworo yaayoro ti konlogi wa ki tabaliye pe na, naa kapere ti kala yagawa jasaara yaayoro ti ni, konaa kajooogo gbegele saara yaayoro ti ni.

⁴⁰ Wa ndògorò ti funwa kée nungba na, tabaliye shyen la pye wa, ma wa yonloparawa kameŋge kée yeyongo ki yeri. Wa ndògorò ti kée sanŋa ki ni, tabaliye shyen la pye wa fun.

⁴¹ Ki pye ma, tabaliye tijere la pye yeyongo ki kée nungba na, a tijere yen ki kée sanŋa ki na. Pe pe ni fuun paa pye tabaliye kolotaanri; pa paa pye na saraga yaayoro ti konlogi wa pe na.

⁴² Tabaliye tijere pèle yege la pye wa, mbele paa tege saara sogoworo ti gbegeme pi wogo na. Sinndere paa te ma pe gbegele. Tabaliye pe titonlowo pila pye metere kongo naa kongo ki kongo. Pe gbeme pila pye metere kongo naa kongo ki kongo. Pe yagawa pila pye metere kongo naa kongo. Saara sogoworo to naa saara sannda ti ni, paa pye nari konlogi nari konlo gbegelayaara nda ni, pa paa pye nari teri wa ki tabaliye pe na.

⁴³ Paa ki tabaliye pe kanngara na yonro ti yirige jenri. Ki kanngara na yonro ti yagawa pila pye siwiri nungba ma pe maga ma pe fili. Pa paa pye na saraga kara ti fari wa ki tabaliye pe na.

⁴⁴ Yeyongo nga wa nawa wa ki pungo na, wa longo ki nawa, yurukoolo pe yumbiile paa pye wa. Yumbyo nungba la pye wa yonloparawa kameŋge kée yeyongo ki tanla, ma yege wa yonloparawa kalige kée ki yeri. Yumbyo sanja wila pye wa yonloparawa kalige kée yeyongo ki tanla, ma yege wa yonloparawa kameŋge kée ki yeri.

⁴⁵ A naja wi silan pye fo: «Ki yumbyo na wi yen ma yege wa yonloparawa kalige kée ki yeri, wo wi yen saraga wofenne pe woo, poro mbele pe maa tunngo piin wa sherigo gbogo ki ni we.

⁴⁶ Yumbyo na wi yen ma yege wa yonloparawa kameŋge kée ki yeri, saraga wofenne mbele pe yen na tunngo piin wa saraga wosaga ki na, wo wi yen pe woo we. Wa Levi cenle woolo pe ni, Zadaki setirige piile poro pe mbaa ya mbaa fulu Yawe Yenjele li tanla mbaa tunngo piin li kan.»

Sherigo gbogo ki cenlomo

⁴⁷ Kona, a naja wi si longo nawa pi taanla. Pi titonlowo naa pi gbeme pila pye ja. Pila pye metere nafa shyen ma yiri ke ki kée ki ni fuun ki na. Saraga wosaga kila pye wa sherigo gbogo ki yege.

⁴⁸ A wi si kari na ni wa sherigo gbogo ki ndogoro ti ni. A wi si ndogoro ti tiyagala ke taanla. Ki kée nungba la pye metere shyen naa kongo, a ki kée sanŋa ki pye metere shyen naa kongo. Yeyongo ki gbeme pila pye metere koloshyen, ki nandogomo mboro ti liriwen pila pye metere nungba naa kongo.

⁴⁹ Ndogoro ti titonlowo pila pye metere ke, ti gbeme pila pye metere kogoloni. Tooro tagasara la pye yeyongo ki na mbe lugu mbe kari. Tiyagala tugbongolo shyen la pye keyen shyen yi na tiyagala sanngala ke tanla.

41

¹ Ko pungo na, a naja wi si kari na ni wa sherigo gbogo ki nawa. A wi sigi torosaga tiyagala ke taanla. Ki gbeme pila pye metere taanri kée nga na, metere taanri kée sanŋa ki na.

² Yeyongo ki gbeme pila pye metere kangurugo. Mboro nda tila pye ki keyen shyen yi na ti gbeme pila pye metere shyen naa kongo. A wi si sherigo gbogo nawa pi titonlowo pi taanla, pila pye metere nafa. Pi gbeme pila pye metere ke.

³ Kona, a wi si ye wa sherigo gbogo ki nawa yumbyo shyenwoo wi ni. A wi sigi yeyongo tiyagala ke taanla, ke gbeme pila pye metere nungba

nunġba. Yeyoŋgo jate ki gbeme pila pye metere taanri. Mboro nda tila pye ti keyen shyen yi na ti gbeme pila pye metere taanri naa konrokoro.

⁴ A wi si go nawa jate pi taanla. Pi titonlowo naa pi gbeme pila pye metere ke ke. A wi silan pye fo lajenġe kpoyi koyi we.

Sherigo gbogo ki kanġara na yinre

⁵ Kona, a naŋa wi si sherigo gbogo ki nawa mbogo ki taanla, ki liriwen pila pye metere taanri. Yinre nda tila pye sherigo gbogo ki kanġara ti na maga maga, ti ni fuun nunġba nunġba ti gbeme pila pye metere shyenzyen.

⁶ Ki kanġara na yinre tila pye sanngazoye ma tagala ti ye go na taanrindaanri. Sanngazo wi kologo nunġba nunġba pyew ki yumbiile paa pye nafa ma yiri ke ke. Paa ki sanngazoye pe kan ma pe mara sherigo gbogo ki jasa mbogo ki na. Een fo pe sila pe kan mbe pe le wa sherigo gbogo jate ki mbogo ko ni.

⁷ Na ma kaa nuru mbaa kee naayeri, ma maga yan fo sanngazo yumbiile pe le le noġona nee tugbolo na kee naayeri; katugu mbogo ki liriwen pila pye na ka tari yumbiile pe na wa naayeri. Ko la pye ma, ma sherigo gbogo ki maga. Ki kala na, naayeri yumbiile paa tugbolo ma we noġona woolo pe na. Lere ma ya ma yiri le noġona go ki ni mbe lugu mbe kari wa nandogomo go ki ni konaa mbe kari wa gona wogo ki ni.

⁸ Kona, a mi sigi wele maga yan fo sherigo gbogo ki kanġara na yinre mbege maga mbege fili, ti noġo nga ki le, ki yagawa pi yen metere taanri.

⁹ Kanġara na yinre ti funwa mboro ti liriwen pila pye metere shyen naa konrokoro. Fowaga nga kila pye sherigo gbogo ki kanġara na yinre

¹⁰ to naa yumbiile sanmbala pe sogowo pi ni, ma sherigo gbogo ki maga, kila pye metere ke.

¹¹ Kanġara na yinre ti yeyonro tila pye ma yege wa wa fowaga ki yeri. Yeyoŋgo nunġba la pye yonloparawa kamenge kee yeri, nunġba la pye yonloparawa kalige kee yeri. Fowaga ki gbeme pila pye metere shyen naa kongo maga maga.

¹² Go nga kila pye wa sherigo gbogo ki yeri, ma yege wa wa fowaga ki yeri, ki gbeme pila pye metere nafa ma yiri ke ma yiri kangurugo, ki titonlowo pila pye metere nafa shyen ma yiri kangurugo. Go ki mbogo ki liriwen pila pye metere shyen naa kongo.

¹³ Ko punġo na, a naŋa wi si sherigo gbogo ki taanla. Ki titonlowo pila pye metere nafa shyen ma yiri ke. Fowaga konaa go nga wa yonlo tosaga kee yeri naa ki mboro ti ni, ti titonlowo pila pye metere nafa shyen ma yiri ke.

¹⁴ Sherigo gbogo ki yege kee yeri, ma wa yonlo yirisaga kee yeri konaa ki fowaga ki ni, ti gbeme pila pye fun metere nafa shyen ma yiri ke.

¹⁵ Ko punġo na, go nga kila pye wa sherigo gbogo ki punġo na, ma yege wa wa laga nawa pi yeri, a naŋa wi sigi titonlowo pi taanla ma pinle torosara nda tila pye ki keyen shyen yi na ti ni. Tila pye metere nafa shyen ma yiri ke.

Sherigo gbogo ki ndogoro nawa woro, naa sherigo gbogo ki nawa, naa ki yumbyo nawa woo,

¹⁶ naa ki yeyonro shonye pe ni, naa ki mere fenetiriye pe ni, naa ki torosara nda tila pye ma sanngazoye taanri pe maga, ma yege wa yeyonro shonye pe yeri, paa tire papara papara tagataga ki lara ti ni fuun ti na mari

tɔn, maga lɛ wa tara ti na fɔ ma saa gbɔn fenetiriye pe na; pàa tire papara papara tagataga fenetiriye pe na ma pe tɔn fun.

¹⁷ Sherigo gbɔgo ki mbogo nga wa funwa na konaa ki nawa mbogo ki ni, mbege maga mbege fili, maga lɛ wa yeyɔngɔ ki na fɔ maa saa gbɔn ki yumbɔ nawa woo wi na, pàa ki mboro ti kenlegi kenlegi mari fere.

¹⁸ Pàa merɛgye mbele pe yinri sherubenye pe yanlɛɛlɛ naa sengembanra yanlɛrɛ gbɛgele mbogo ki kɛɛ ki ni fuun ki na. Sengembanga yanlɛgɛ nunɔba nunɔba pyew la pye sherubenye yanlɛɛlɛ shyenzhyɛn sɔgɔwɔ. Yɛrɛ shyenzhyɛn tila pye sheruben nunɔba nunɔba pyew wi na.

¹⁹ Wi yɛgɛ nga kila pye paa sɛnwɛe pyɔ yɛgɛ yɛn, kila pye ma yɛgɛ wa sengembanga yanlɛgɛ nunɔba yeri kɛɛ nga na. Wi yɛgɛ sanɔga nga kila pye paa jara yirifɔnɔ yɛgɛ yɛn, kila pye ma yɛgɛ wa sengembanga yanlɛgɛ nunɔba yeri kɛɛ sanɔga ki na. Kila pye ma, ma go ki maga maga fili.

²⁰ Mbege lɛ le nɔgɔna fɔ sa gbɔn wa yeyɔnrɔ ti naayeri, sherubenye yanlɛɛlɛ naa sengembanra yanlɛrɛ tila pye ma kerikeri wa sherigo gbɔgo ki nawa mbogo ki na.

²¹ Sherigo gbɔgo ki yeyɔngɔ kɔrɔ ki kandiriye pe titɔnlɔwɔ pila pye ja.

Wa laga kpoyi ki yɛgɛ kɛɛ ki yeri, yaraga kà la pye wa, nga ki cɛnlɔmɔ pila pye

²² paa saraga wɔsaga tige wogo yɛn. Ki yagawa pila pye mɛtɛrɛ nunɔba naa kɔngɔ. Ki titɔnlɔwɔ pila pye mɛtɛrɛ nunɔba. Ki yɛngɛle koro naa ki nɔgɔna cɛnyaara ti ni, konaa ki kanɔgara ti ni fuun ti ni, pàa ti gbɛgele tire ni. A naɔa wɔ silan pye fɔ: «Ki tabali ɔa yɛɛn wo wi yɛn ma tɛgɛ Yawɛ Yɛnɔlɛ li yɛgɛ sɔgɔwɔ.»

²³ Yeyɔnrɔ shyen tila pye sherigo gbɔgo konaa laga kpoyi ki na.

²⁴ Kɔrɔ piile shyenzhyɛn pàa pye ki yeyɔnrɔ ti na. Shyɛn la pye yeyɔngɔ nunɔba na, shyɛn la pye yeyɔngɔ sanɔga ki na. Ki kɔrɔ piile shyɛn pàa pye na yɛngɛle na tɔnni.

²⁵ Pàa sherubenye yanlɛɛlɛ naa sengembanra yanlɛrɛ gbɛgele wa sherigo gbɔgo ki kɔrɔ piile pe na, paa yɛgɛ nga na pàa ti pye mboro ti na we. Pàa tire gbata kan wa ndɔgɔrɔ ti yɛgɛ kɛɛ ki na, wa funwa na.

²⁶ Mɛrɛ fenetiriye naa sengembanra yanlɛrɛ la pye ndɔgɔrɔ mboro ti na ti keyɛn yi ni fuun yi na, naa sherigo gbɔgo ki kanɔgara na yinre ti na konaa gbataala pe na.

42

Sherigo gbɔgo ki kanɔgara na yinre

¹ Ko punɔgo na, a naɔa wɔ si kari na ni wa sherigo gbɔgo lɔngo ki nawa, wa yɔnlɔparawa kamɛnɔgɛ kɛɛ yeri. Yumbiile mbele pe yɛn wa fowaga ki yɛgɛ, ma yɛgɛ wa sherigo gbɔgo ki yeri, wa yɔnlɔparawa kamɛnɔgɛ kɛɛ ki na, a wɔ si kari na ni wama.

² Wa yɔnlɔparawa kamɛnɔgɛ kɛɛ yeyɔngɔ ki tanla, ki yinre kologo ki titɔnlɔwɔ pila pye mɛtɛrɛ nafa shyɛn ma yiri kɛ. Ki gbɛmɛ pila pye mɛtɛrɛ nafa ma yiri kanɔgurogo.

³ Yinre kologo ki kɛɛ nunɔba la pye ma yɛgɛ wa sherigo gbɔgo laga nawa fogo ki yeri. Ki titɔnlɔwɔ pila pye mɛtɛrɛ kɛ. Ki kɛɛ sanɔga kila pye ma yɛgɛ wa sinndɛɛrɛ yindele li yeri, wa laga nawa funwa woo pi ni. Torosara la pye wa ti yɛɛ gona sanɔgazoye taanri ni.

⁴ Wa yumbiile pe yege, torosaga kà la pye wa, ma wa longo nawa pi yeri. Ki gbeme pila pye metere kangurugo, ki titonlowo pila pye metere nafa shyen ma yiri ke. Yumbiile pe yeyonro tila pye ma yege wa yonloparawa kamenge kee ki yeri.

⁵ Sanngazo wi yumbiile mbele paa pye wa naayeri, pe nawa pila pye ma kologo kologo ma we nogona woolo pe na konaa nandogomo woolo pe na, katugu torosara tila ka wo wa naayeri yumbiile pe gbeme pi ni.

⁶ Go kila pye sanngazo yinre kolooyo taanri ma tagala yi yee go na. Een fo, tiyagala sila pye ki na, paa yege nga na longo nawa yinre sannda ti wogo kila pye. Ki kala na, mbege le le nogona mbe kari naayeri, naayeri yumbiile pe nawa pila kologo kologo ma we nogona yumbiile poro naa nandogomo woolo pe gbeme pi na.

⁷ Mbogo nga kila toro kpaara wa longo nawa pi funwa kee ki na, ma wa yumbiile pe yege kee yeri, ki titonlowo pila pye metere nafa ma yiri kangurugo.

⁸ Katugu yumbiile kologo kpaara nga kila pye ma wa wa longo nawa pi funwa kee ki yeri, ki titonlowo pila pye metere nafa ma yiri kangurugo. Een fo ma wa sherigo gbogo ki yege kee ki yeri, yumbiile kologo ki titonlowo pila pye metere nafa shyen ma yiri ke.

⁹ Wa ki yumbiile pe nogona kee ki yeri, wa yonlo yirisaga kee ki na, yeyongo kà la pye wa, nga leele mbele paa pye na yinrigi wa longo nawa pi funwa kee ki na, pe mbaa ya mbaa yiin wa ki ni.

¹⁰ Longo ki jasa mbogo nga kila pye wa yonlo yirisaga kee yeri, yinre ta la pye wa ki laga ki na. Tila pye ma yege wa sherigo gbogo ko naa fowaga nga kila pye wa ki yeri.

¹¹ Torosaga kà la pye wa ki yumbiile pe yege. Yumbiile pe cenlomo pila pye paa yonloparawa kamenge kee yumbiile pe cenlomo pi yen. Pe titonlowo po naa pe gbeme pi ni, pila pye ja paa yonloparawa kamenge kee woolo pe yen. Pe yirisara konaa pe kanlomo pila pye ja. Pe yeyonro tila pye ja.

¹² Yumbiile mbele paa pye wa yonloparawa kalige kee ki na, pe yeyonro tila pye ma fun. Mbogo nga kila pye wa yonlo yirisaga kee yeri, torosaga kà la pye wa ki yege. Yeyongo kà la pye wa ki torosaga ki lesaga ki na; pa leele paa pye na yiin wa ki yeyongo ki ni.

¹³ Kona, a naŋa wi silan pye fo: «Yumbiile mbele pe yen wa yonloparawa kamenge kee ki na konaa mbele pe yen wa yonloparawa kalige kee ki na, poro mbele pe yen ma yege wa sherigo gbogo ki fowaga ki yeri, pe yen yumbiile mbele pe yen kpoyi. Saraga wofenne mbele pe yen na tunngo piin Yawe Yenŋele li kan, pa pe yaa kaa pe yaakara nda ti yen jende kpoyi ti kaa wa pe ni. Pe yaa kaa pe yaara nda ti yen jende kpoyi ti teri wa. To ti yen yarilire saara, naa kapere kala yagawa jasaara konaa kajogoro gbegelesaara, katugu ki laga ki yen kpoyi.

¹⁴ Na saraga wofenne paga ka ye wa laga kpoyi ki ni, pee daga mbe yiri teere mbe kari wa laga nawa funwa woo pi ni; een fo pe daga mbe pe saraga wogotunngo yariporo ti wo mberi tege wa ki yinre ti ni, katugu ki yariporo ti yen kpoyi. Ko pungo na, pe yaa yariporo ta yege le mbe si jen mbe kari wa laga nga leele pe yen.»

¹⁵ Naa nana wila kaa sherigo gbogo nawa pi taanla ma ko sanga na ni, a wi si yiri na ni wa yonlo yirisaga kee yeyongo ki ni. Laga nawa mba pi sherigo gbogo ki maga, a wi suu taanla.

¹⁶ A wi si taanlakanngala li tege ma sherigo gbogo ki yonlo yirisaga kee ki taanla. Ki titonlowo pila pye metere cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke (250).

¹⁷ A wi si sherigo gbogo ki yonloparawa kamenge kee ki taanla. Ko fun kila pye metere cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke (250) mbe yala taanlakanngala li ni.

¹⁸ A wi si sherigo gbogo ki yonloparawa kalige kee ki taanla, a ko fun ki pye metere cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke (250) mbe yala taanlakanngala li ni.

¹⁹ A wi si kari wa sherigo gbogo ki yonlo tosaga kee ki yeri, mee ko fun ki taanla. Kila pye metere cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke (250) mbe yala taanlakanngala li ni.

²⁰ Kona mbogo nga kila pye ma sherigo gbogo ki maga, a wi sigi taanla ki keyen tijere yi ni fuun yi na. Ki keyen yi ni fuun nungba nungba yi titonlowo pila pye metere cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke (250). Ki mbogo ko kila laga kpoyi konaa lara nda ti woro kpoyi ti kon mari laga ti yee na.

43

*Yennele li gbogowo yanwa
pi songoro wa sherigo gbogo
ki ni naa*

¹ Ko pungo na, yeyongo nga wa yonlo yirisaga kee yeri, a nana wi si kari na ni wa ki na.

² Kona, a Izirayeli woolo Yennele li gbogowo yanwa pi si yiri wa yonlo yirisaga kee yeri na paan. Li magala laa pye paa tonngbwo tinme yen. Tara tila pye na yengele li gbogowo yanwa pi ni.

³ Yariyanga nga mila pye na yaan, kila pye paa yariyanga nga mila yan, sanga na ni mila pan ma ca ki tongowo senre ti yo we. Ki yariyanra tila pye paa nga mila yan wa Kebari gbaan wi yon na ki yen. Ki pye ma, a mi si to mala yee ki jiile wa tara.

⁴ A Yawe Yennele li gbogowo yanwa pi si pan ma toro wa yonlo yirisaga kee yeyongo ki ni, ma ye wa sherigo gbogo ki ni.

⁵ A Yennele li yinne li silan le ma kari na ni wa longo ki nawa pi ni. Wele, a Yawe Yennele li gbogowo yanwa pi si sherigo gbogo ki yin.

⁶ Kona, mbe nana wi ta yeresaga le na tanla, a mi si lere wa magala ta wi yen na para na ni, ma yiri wa sherigo gbogo ki ni.

⁷ A wi silan pye fo: «Senwee pyo, ki laga nga ko ki yen na wunluwo jongo konaa na tooro tagasaga ye. Mi yaa cen laga Izirayeli woolo pe sogowo fo sanga pyew. Izirayeli woolo poro naa pe wunlumbolo pe ni, pe se kanla mege kpoyi ki tege fyongo ni naa, pe jajara kapyere ti ni, konaa mbaa pe wunlumbolo pe gbolo pe nii wa pe sunzara nda wa tinndiye pe na ti na.

⁸ Wunlumbolo paa pe yarisunndo gbogoyinre ti kan mari yeyonro shonye pe wo le na sherigo gbogo ki yeyongo shon wi tanla, mari yeyonro koro piile pe gbegele le na sherigo gbogo yeyongo koro piile pe tanla. Mbogo ko ce kila pye mi naa poro we sogowo. Panla mege kpoyi ki tege

fyongo ni pe katijangara ti ni. Ko kala ki ti wa na nangbanwa pi ni, mila pe tongo.

⁹ Eɛn fo koni, pe yaa ka pe nanjara kapyere ti laga lali na ni, konaa mbe pe wunlumbolo pe gboolo pe laga lali na ni. Pa kona mi yaa cen wa pe sogowa sanga pyew.

¹⁰ «Mboro wo na, senwee pyo, ki sherigo gbogo nga ki cenlomo pi yege naga Izirayeli woolo pe na, mbe ti fere mbe pe yigi pe kambasinnde ti kala na; pe ki sherigo gbogo nga ki kanlomo pi cancan jenge.

¹¹ Na fere ka pe yigi kaselege ko na kapyere nda fuun pe pye ti kala na, pa kona ma sherigo gbogo ki cenlomo pi naga pe na: Po pi yen ki kanlomo, naa yeyonro, naa ki yirisara. Ma ki cenlomo pi ni fuun pi naga pe na, ki kondegengele ke ni fuun, naa ki cenlomo pi ni fuun naa ki lasiri kongolo ke ni fuun. Ma ti ni fuun ti yonlogo sewe na, mari tege pe yege sogowa peri jen, jango pe ki cenlomo pi ni fuun naa ki kondegengele ke ni fuun ke yigi mbaa ke jate jenge, mbaa tanri mbaa yala ke ni.

¹² Sherigo gbogo ki lasiri wowi yeen: Lara nda fuun ti yen maga maga wa yawniga ki go na, ti yen kpoyi. Wele, ko ki yen sherigo gbogo ki lasiri we.

Saraga wosaga ki kala

¹³ «Saraga wosaga ki taanlakala loli yeen. Ki yaa taanla taanlakanngala na ni, li yen metere kongo. Ki nogona cenyaraga ki yaa cen titege nga ni, ki tijuguwo pi yaa pye metere kongo, ki gbeme pi yaa pye metere kongo. Ki kanngaga na yon keere nga ki yiri jenri, mbege maga mbege fili, ki yagawa pi yaa pye siwiri nungba. Saraga wosaga ki yagawa powi yeen:

¹⁴ Mbege le wa saraga wosaga ki ngo ki na wa tara ti na, mbe kari naayeri mbe sa gbon ki nogona cenyaraga ki na, ki yagawa pi yaa pye metere nungba, ki gbeme pi yaa pye metere kongo. Mbege le wa nogona cenyaraga jele li na mbe sa gbon wa ki gbegege ki na, ki yagawa pi yaa pye metere shyen, ki gbeme pi yaa pye metere kongo.

¹⁵ Saraga wosaga ki kason lesaga ki yagawa pi yaa pye metere shyen. Yengele tijere yaa pye ki yengele tijere ke na.

¹⁶ Saraga wosaga ki kason lesaga ki titonlowo pi yaa pye metere kogoloni, ki gbeme pi yaa pye metere kogoloni. Ki titonlowo naa ki gbeme pi ni, pi yaa pye ja.

¹⁷ Nogona cenyaraga gbegege ki titonlowo pi yaa pye metere koloshyen, ki gbeme pi yaa pye metere koloshyen. Ki kanngoloyo tijere yi ni fuun yi yaa pye ja. Ki kanngaga na yon keere nga ki yaa yiri jenri, mbege maga mbege fili, ki yagawa pi yaa pye metere kongo ki kongo. Titege nga ki yaa pye mbege maga, ki tijuguwo pi yaa pye metere kongo. Ki lugusaga ki yaa pye mbe yege wa yonlo yirisaga kee yeri.»

¹⁸ Kona, a nanja wi silan pye naa fo: «Senwee pyo, pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: Na paga ka saraga wosaga ki kan pilige nga ni, mbe ta mbe saara sogoworo ti wo wa ki na, mbe yaayoro kasanwa pi yanragi yanragi ki na, kondegengele ngele koro ye yaa ka tanga ke na.

¹⁹ Saraga wofenne mbele pe yen Levi setirige piile, ma yiri wa Zadoki setirige ki ni, poro ce pe mbe ya mbaa fulo na tanla mbaa saraga woo na yeri. We Fo, Yawe Yennele lo li yo ma. Ma yaa ka napolo yirifonno nungba kan pe yeri poo pye saraga, mbe kapere ti kala yagawa ja.

²⁰ Ma yaa ki kasanwa pa le mboo fafa saraga wosaga ki yennele tijere ke na, naa ki yengele tijere ke na konaa ki kanngaga na yon keere nga

kigi maga maga fili ki na. Ma yaa ki pye ma, mbe kapere ti kala yagawa ja, mbe saraga wosaga ki tege ki ye Yenhele kan.

²¹ Ko punjo na, napolo yirifonjo na wi yaa pye kapere ti kala yagawa jasaraga, ma yaa wi le mbe yiri wi ni, ma yaa saa sogo sherigo gbogo ki laga ka na, nga ki yen ma tege ki tunjo ki mege ni.

²² «Ki pilige shyen wogo ki na, sikapolo na wi yen jeregisaga fu, ma yaa wa yigi mboo pye kapere ti kala yagawa jasaraga, mbe saraga wosaga ki pye kpoyi, paa yege nga na maa ki pye kpoyi napolo yirifonjo wi ni we.

²³ Na maga ka kapere ti kala yagawa jasaraga ki wo mbe ko, ma yaa napolo yirifonjo na wi yen jeregisaga fu wa yigi konaa simbapolo na wi yen jeregisaga fu. Ma yaa pe yigi wa ma yaayoro ngbelege ki ni.

²⁴ Ma yaa kari pe ni wa Yawe Yenhele li yege sogowo. Saraga wofenne pe yaa ka ko wo pe na, mbe si pe pye saraga sogowogo Yawe Yenhele li yeri.

²⁵ Pilige nungba nungba pyew, ma yaa sikapolo nungba wo kapere ti kala yagawa jasaraga mbe sa gbom fo piliye koloshyen. Pe yaa ka napolo yirifonjo na wi yen jeregisaga fu wi nungba yigi konaa simbapolo na wi yen jeregisaga fu nungba ni, mbe yiri wa ma yaayoro ngbelege ki ni, mbe pe wo fun saraga.

²⁶ Piliye koloshyen ni, ye yaa kapere ti kala yagawa jatunngo ki pye mbe saraga wosaga ki pye kpoyi, mbege tege ki ye Yenhele kan.

²⁷ Na ki piliye yon kiga ka tin, mbege le le pilige kolotaanri wogo ki na mbaa kee wa yege, saraga wofenne pe yaa la ye saara sogoworo to naa ye nayinme saara ti woo wa saraga wosaga ki na. Pa kona mi yaa la kajenge piin ye kan.» We Fo, Yawe Yenhele lo li yo ma.

44

*Tara ti to wi yaa la yiin
yeyongo nga ni*

¹ Kona, a naja wi si songoro na ni wa laga kpoyi ki yonlo yirisaga kee yeyongo ki yeri, wa funwa na. Ki yeyongo kila pye ma ton.

² A Yawe Yenhele li silan pye fo: «Ki yeyongo nga ki yaa koro tonngo, ki se ka yenge naa. Lere kpe se ka toro wa ki ni; katugu Yawe Yenhele, Izirayeli woolo Yenhele laa ye wa ki yeyongo ki ni. Ki kala na, ki yaa koro tonngo.

³ En fo, tara ti to wo na, mboo ta wo wi yen tara ti to, wi mbe ya sa cen wa ki laga ki na, mbe li Yawe Yenhele li yege sogowo. Wi yaa ka toro mbe ye wa ndogoro ti yeyongo ki ni, mbe ka songoro mbe yiri wa ki yeyongo nungba ki ni.»

*Mbele pe woro na fyē Yenhele yege
pee daga mbe ye
wa sherigo gbogo ki ni*

⁴ Ko punjo na, a naja wi si kari na ni wa yonloparawa kamenge kee yeyongo ki yeri. A mi si wele, mee Yawe Yenhele li gbogowo yanwa pi yan pi yen na li sherigo gbogo ki yinni. A mi si to mala yege ki jille wa tara.

⁵ A Yawe Yenhele li silan pye fo: «Senwee pyo, ta korosiri piin, moo yengele ke yenge maa wele jenge, moo nungbogolo ke jan maa nuru. Mi yaa senre nda fuun yo ma kan na sherigo gbogo ki kondegengele naa ki lasiri kongolo ke wogo na, mari logo. Mbaa yiin konaa mbaa yinrigi wa

sherigo gbogo ki ni, ngele ke yen na para ki wogo na, moɔ jatere wi tege ke na jenge.

⁶ «Izirayeli woolo mbele pè yiri ma je, maga yo pe kan fɔ, pa we Fɔ, Yawe Yennele li yo yeen fɔ: «Izirayeli woolo, ye katijangara ti ni fuun ti la ki ko na na.

⁷ Na ye kaa paan ye yaakara saara, naa saraga kara yanlaga ki ni, konaa ti kasanwa pi ni na kan sanga ɲa ni, cengele woolo mbele pee kenrekenre, pe si woro na nuru na yeri, ye ma pele le ma ye pe ni wa na sherigo gbogo ki ni. Yege pye ma, maga tege fyongo ni. Na yon finliwe mba pi yen mi naa yoro we sogowo, yoo jogo ye katijangara ti ni fuun ti kala na.

⁸ Yaara nda ti yen kpoyi, ye sila ye jatere wi tege ti tunngo ki na; ɛɛn fɔ ki leele mbele pe yen cengele kele yegɛ woolo, poro yaa tege ki tunngo ki na wa laga kpoyi ki ni ye yee yonlo.»

⁹ «Ki kala na, pa we Fɔ, Yawe Yennele li yo yeen fɔ: «Cengele woolo mbele pee kenrekenre, pe si woro na nuru na yeri, wo wa kpe si daga mbe ye wa na laga kpoyi ki ni; ali nambanmbala mbele pe yen ma ɛɛn wa yoro Izirayeli woolo ye sogowo, wo wa kpe si daga mbe ye wa na laga kpoyi ki ni.» »

Levi cenle woolo mbele paa laga Yennele li na

¹⁰ «Koni, Levi setirige piile poro na, mbele paa laga na na, sanga ɲa ni Izirayeli woolo paa pungo, ma laga na na, ma taga pe yarisunndo ti na, pe yaa ka pe kajogoro ti go kala li le.

¹¹ Pe yaa ka pye na laga kpoyi ki yeyonro ti welefenne konaa sherigo gbogo ki tunmbyeele. Pe yaa kaa saara sogoworo to naa saara yaayoro sannda ti konlogi leele pe kan. Pe yaa kaa yeregi leele pe yegɛ sogowo mbaa tunngo piin pe kan.

¹² ɛɛn fɔ ki kaa pye pè pinle Izirayeli woolo pe ni na pe yarisunndo ti gbogo, ma ti a Izirayeli woolo pè kurugo ma to kapege, milan keɛ ki yirige ma wugu, fɔ pe yaa pe kajogoro ti go kala li le. We Fɔ, Yawe Yennele lo li yo ma.

¹³ Pe se ka fulo na tanla naa, mbe ta mbaa saraga wogotunngo piin na kan; yaara nda fuun ti tege ti ye na kan, yaara nda fuun ti yen jende kpoyi, pe se ka fulo ta kpe tanla. ɛɛn fɔ fere kapyere nda pè pye to naa pe katijangara ti ni, pe yaa ti go kala li le.

¹⁴ Sherigo gbogo ki weleme tunngo ko ɛɛ mi yaa kan pe yeri, konaa tunndo tunmoooro nda fuun ti daga mbaa piin wa sherigo gbogo ki ni, mbaa ki gbegɛle ti ni.

Saraga wofenne pe tunngo

¹⁵ «We Fɔ, Yawe Yennele lo li yo ma fɔ: «Saraga wofenne mbele pe yen Levi setirige piile, ma yiri wa Zadoki setirige ki ni, poro mbele paa koro na laga kpoyi ki tunngo ki na naga piin, sanga ɲa ni Izirayeli woolo paa pungo na lali na ni, poro pe yaa kaa fulo na tanla, mbaa tunngo piin na kan. Pe yaa kaa yeregi na yegɛ sogowo mbaa saraga kara ti yanlaga konaa ti kasanwa pi ni ti woo na yeri.

¹⁶ Poro ɛɛ pe yaa kaa yiin wa na laga kpoyi ki ni; pe yaa kaa fulo wa na tabali wi tanla mbaa saraga wogotunngo ki piin na kan. Pe yaa kaa tanri na sherigo gbogo tunngo ki kondegegele ke na.

¹⁷ Na paga kaa yiin wa longo nawa pi yeyonro ti ni sanga ɲa ni, len jese yariporo pe daga mbe le pe yee na. Na pe kaa tunndo piin wa longo ki

nawa yeyonro ti na konaa wa sherigo gbogo ki ni sanga na ni, pe daga mbe simbasire yariporo le pe yee na.

¹⁸ Pe daga mbe gbogowo njagala len wogolo kan wa pe yinre ti na, mbe len paraga kurusi wengele le pe yee na. Pee daga mbe yariporo ta le pe witire ti nangogomo, nda ti yaa ki kan kafugo mbaa pe wuun[†].

¹⁹ Na paga kaa yinrigi mbaa kee wa laga nawa funwa woo pi ni, wa leele pe tanla, pe daga mbe pe saraga wogotunngo pyeyariporo ti wo pe yee na, mberi tege wa laga kpoyi ki yumbiile pe ni, mbe yariporo ta yee le pe yee na mbe si yiri; jango paga ka lere wa kan wi jiri pe yariporo nda ti yen kpoyi ti na mbe ku[†].

²⁰ «Saraga wofenne pe se kaa pe yinre ti kunlu, pe se kaa pe yinzire ti yari tila tonlondonlo; een fo pe daga mbaa pe yinzire ti koon[†].

²¹ Saraga wofenne wa kpe si daga mbe duven wo mbe si jen mbe ye wa sherigo gbogo longo nawa pi ni[†].

²² Saraga wofenne pee daga mbe nangunjo pori jele, nakoma mbe jele na wi polo wi je wa pori jele. Een fo sumboro nanambajeenle pe daga mbe pori jeele, mbe yiri wa Izirayeli woolo pe ni, nakoma nangunjo na willa pye saraga wofenne wa jo.

²³ «Saraga wofenne pe yaa kaa na woolo pe nari, jango yaara nda ti yen kpoyi konaa nda ti woro kpoyi peri jen peri wo ti yee ni; pe yaara nda ti yen fyongo ni konaa nda ti woro fyongo ni ti jen peri wo ti yee ti ni[†].

²⁴ Saraga wofenne pe yaa kaa leele pe kiti konkagala ke yee woo, mbaa kiti wi koon mbaa yala na kakondengegele koro ni. Pe yaa kaa na sherege fetiye pe piin fun, mbaa yala na lasiri kongolo koro naa na kondengegele ke ni, konaa mbanla cenpilige ki tege ki ye na kan.

²⁵ «Saraga wofa wii daga mbe jiri gboo na mboo yee tege fyongo ni; een fo wi mbe ya jiri lere na na, wo wi yen wi to gboo, nakoma wi no gboo, nakoma wi pinambyo gboo, nakoma wi sumborombyo gboo, nakoma wi nosepyo lenana nakoma wi nosepyo sumboro na wi fa pori nana yeri wo wa gboot[†].

²⁶ Na ki ka pye ko kayi, wi daga mbe yee pye kpoyi; na wi kaa yee pye kpoyi mbe ko, wi daga mbe piliye koloshyen pye mbe si jen mboo tunngo ki le naa.

²⁷ Pilige nga ni wi ka ye wa laga kpoyi ki ni, wa longo nawa pi ni mbe yo wi yaa tunngo pye, wi daga mbe kapere ti kala yagawa jasaraga wo wi yee kan. We Fo, Yawe Yenjele lo li yo ma.

²⁸ «Saraga wofenne, korogo nga pe yaa ta koyi nga yeen: Mi jate muwi mi yaa pye pe tasaga ye. Ye se ka tasaga kan pe yeri wa Izirayeli tara ti ni, katugu mi jate mi yaa ka pye pe tasaga[†].

²⁹ Yarikanra, naa kapere kala yagawa jasaara, naa kajogoro gbegesaara to ti yaa ka pye pe yaakara, konaa yaraga nga fuun ki yaa tege ki ye pew Yenjele kan laga Izirayeli tara, ki yaa pye saraga wofenne pe wogo.

³⁰ Ye yarilire fonndo ti ni fuun ti kongbannda to naa yaara nda fuun ye ma lagala wa ye yarijende ti na, ti yaa pye saraga wofenne poro woro. Ye muwe mba pi yon pi ni fuun pi na, ye yaa kaa pi kongbanmba pi kaan pe yeri, jango mbe duwaw ye yinre ti na[†].

[†] 44:18 44:18: Eki 28.39-43; Levi 16.4 [†] 44:19 44:19: Mbe yala Yenjele li lasiri wi ni, leele sanmbala mbele pe woro ma tege Yenjele tunngo ki mege ni, wa sila daga mbe jiri yaara nda ti yen kpoyi Yenjele yee na ti na (Eki 30.29; 2 Sami 6.6-7). [†] 44:20 44:20: Levi 21.5 [†] 44:21 44:21: Levi 10.9 [†] 44:23 44:23: Levi 10.10 [†] 44:25 44:25: Levi 21.1-4 [†] 44:28 44:28: Nambu 18.20 [†] 44:30 44:30: Nambu 18.8-19

³¹ Saraga wofenne pee daga mbe yaraga nga ki ku ki ye ka ka, nakoma mbe yaraga nga cenge gbo ka ka, ki yen sannjege o nakoma yaayogo[†] o.»

45

Tara ti yeele kala

¹ «Na yaga ka sa pete gbɔn mbe tara ti yeele korogo Izirayeli woolo pe na sanga ɲa ni, ye yaa ka laga ka wo mbe ko tege ki ye Yawe Yennele li kan, nga ki yaa pye kpoyi wa tara ti ni. Ki titonlowo pi yaa pye culo ke ma yiri shyen naa culo walaga. Ki gbeme pi yaa pye culo ke. Ki laga ki ni fuun ki yaa ka pye laga nga ki yen kpoyi.

² Wa ki laga ki ni, ye yaa laga ka taanla wa, nga ki yaa pye sherigo gbogo kansaga. Ki keyen tijere yi ni fuun yi yaa pye metere cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke ke (250). Ye yaa fogo ka yaga mbe sherigo gbogo ki maga mbege fili, ki titonlowo pi yaa pye metere nafa ma yiri kanjurugo.

³ «Ko pungo na, wa ki laga nga ki taanla ki ni, ma yaa laga ka taanla, nga ki titonlowo pi yaa pye culo ke ma yiri shyen naa culo walaga, ki gbeme pi yaa pye culo kanjurugo. Ko ki yaa pye sherigo gbogo ki kansaga, lajenje kpoyi ye.

⁴ Ki laga ki yaa pye kpoyi laga tara ti ni, nga ki tege ki ye saraga wofenne pe kan, poro mbele pe maa laga kpoyi ki tunngo ki piin, na fulo Yawe Yennele li tanla nali tunngo ki piin. Pa pe yaa ka pe yinre ti kan wa ki laga ki na. Ki laga ko kayi ki yaa ka pye sherigo gbogo kpoyi ki kansaga ye.

⁵ «Ye yaa laga ka yee taanla, nga ki titonlowo pi yaa pye culo ke ma yiri shyen naa culo walaga, ki gbeme pi yaa pye culo kanjurugo. Ki yaa pye Levi setirige piile pe wogo, poro mbele pe maa sherigo gbogo tunngo ki piin. Pe yaa ka pe cara ti kan wa ki laga ki ni, mbe cen wa ti ni.

⁶ «Ye yaa laga ka yee taanla naa ki pye ca ki wogo, mbe mara laga nga ki tege ki ye Yennele kan ki na. Ki titonlowo pi yaa pye culo ke ma yiri shyen naa culo walaga, ki gbeme pi yaa pye culo shyen culo naa walaga. Ko ki yaa pye Izirayeli woolo pe ni fuun pe ca ye.»

Tara to wi laga

⁷ «Na wi yen tara ti to wo na, lara shyen ye yaa kan wi yeri. Laga nungba yaa pye tara laga nga ki yen kpoyi konaa laga nga ki yen ca ki kansaga ki yonlo tosaga kee yeri, mbe sa gbɔn fo wa Mediterane kogoje wi na. Laga sannga ki yaa pye tara laga nga ki yen kpoyi konaa ca ki kansaga ki yonlo yirisaga kee yeri mbe sa gbɔn fo wa Izirayeli tara konlo li na, wa yonlo yirisaga kee yeri. Tara ti to wi tasara ti ni fuun nungba nungba ti titonlowo pi daga mbe pye ja Izirayeli cengele nungba nungba ke tasaga ki ni, mbege le wa yonlo tosaga konlo li na mbe sa gbɔn fo wa yonlo yirisaga konlo li na.

⁸ To ti yaa pye tara to wi tara re, wi tasaga wa Izirayeli tara ti ni. Ki ka pye ma, na tara teele pe se koro mbaa tara piile pe tege naa; en fo pe yaa tara sannda ti yaga Izirayeli woolo pe kan, cengele ke ni fuun naa ke tasara.»

Tara to wi daga mbaa tanri kasinje konɔ li na

⁹ Pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Yoro Izirayeli tara teele wele, ye kala li kee toro pew. Ye lewelewe kapyere naa lejologo kapyere ti yaga.

[†] 44:31 44:31: Levi 22.8

Yaa tanri kaselege konaa kasinnge ki na. Yarijende nda yaa shoo na woolo pe yeri, yege yaga.» We Fɔ, Yawe Yennele lo li yo ma.

¹⁰ «Ye culoye pe daga mbe yala, ye tiwiyaara, efa konaa bati, ti daga mbe yala.

¹¹ Tiwiyaara, efa wo naa bati wi ni, ti nawa pi daga mbe pye ja. Homeri yenle li konsaga ke wolo lo li daga mbe yala bati yenle nungba ni, lo li si daga mbe yala fun efa yenle nungba ni. Ki tiwiyaara ti ni fuun ti daga mbe yala homeri yenle li konsaga ke wolo li jatere wo ni[†].

¹² Warifuwe pyo sikile nungba wi nuguwo pi daga mbe yala warifuwe pyo gera ke nuguwo ni. Warifuwe pyo mini wi nuguwo pi daga mbe yala sikile pyo nafa taanri nuguwo ni[†].»

Saara ti wolɔmɔ

¹³ «Ye daga mbaa ye yarikanra ti woo yege nga na ki nga: «Ye yaa ye bile yarilire nakoma ye ɔrizhi yarilire ti walisaga nafa taanri wogo ki wo yarikanga.

¹⁴ Ye sinme liwoo po na, yaga mba fuun ta, ye yaa pi walisaga cenme woo pi kan. Ye yaa sinme pi tiwi tiwiyaraga bati ko ni. Tiwiyaraga homeri ki yenle li walisaga ke wogo ko ki yen bati yenle le; ki yenle li walisaga ke wogo ko ki yen tiwiyaraga kori ki yenle le fun.

¹⁵ Yaayoro to na, simbaala naa sikaala na paga cenme shyen (200) yon ko tin Izirayeli tara yaayoro kasaga nga fuun ni, yaayogo nungba ye yaa wo wa pe ni mbe kan. Ye yaa wi taga wa yarilire saraga ki na, nakoma mbege pye saraga sogowogo, nakoma nayinme saraga, jango mbe kapere ti kala yagawa ja leele pe kan.» We Fɔ, Yawe Yennele lo li yo ma.

¹⁶ «Izirayeli woolo pe ni fuun pe daga mbaa ki yaara ti woo mbaa paan ti ni Izirayeli tara to wi kan.

¹⁷ Een fɔ, tara ti to jate wi yaa kaa saara sogoworo ti yege woo, naa yarilire saara ti ni, naa duven saraga nga pe ma wo ma wo sherege fetiye pe na, naa yevonndo fetiye pe na, naa cenpiliye yi na konaa Izirayeli woolo pe feti piligboro sannda ti ni fuun ti na. Wi yaa kaa kapere ti kala yagawa jasaara ti woo, naa muwe saara ti ni, naa saara sogoworo ti ni, konaa nayinme saara ti ni, jango mbe Izirayeli woolo pe kapere ti kala yagawa ja.»

¹⁸ Pa we Fɔ, Yawe Yennele li yo yeen fɔ: «Yele li yenge kongbannga ki pilige kongbannga ki na, ye yaa napolo yirifonno wa yigi, na wi yen jeregisaga fu, jango mbe laga kpoyi ki pye fyongo fu.

¹⁹ Kona, saraga wɔfo wi yaa kapere ti kala yagawa jasaraga yaayogo ki kasanwa pa le, mboo fafa sherigo gbogo yeyongo koro piile pe na, naa saraga wɔsaga ki nogona cɛnyaara ki yengele tijere ke na konaa longo nawa yeyonro koro piile pe na.

²⁰ Yenge ki pilige koloshyen wogo ki na, ye yaa nuru mbege saraga cenle ka wo naa, lere na wi kapege pye wi sigi siligi, nakoma wi sigi jen pe wogo na. Ki ka pye ma, ye yaa sherigo gbogo ki pye kpoyi.

[†] 45:11 45:11: Homeri wila pye tiwiyaraga gbenge ka, nga ki mbaa litiri cenme tijere naa nafa shyen na yiri ke (450) yon ko tin. Efa wi mbaa culo nafa na yiri ke yon ko tin. Bati wi mbaa litiri nafa shyen na yiri kangurugo yon ko tin. [†] 45:12 45:12: Gera wi mbaa giramu walaga yon ko tin. Sikile nungba wi mbaa giramu ke ma yiri shyen yon ko tin. Mini wi mbaa giramu cenme kogoloni naa nafa tijere (680) yon ko tin.

²¹ «Yeŋe li yenŋe koŋgbannŋa ki pilige ke ma yiri tijere wogo ki na, ye yaa Paki feti wi le mbaa wi piin. Ye yaa wi pye piliye koloshyen ni. Ko piliye yo ni, leve fu buru ye yaa la kaa†.

²² Ko pilige ko ni, tara to wi yaa napolo yirifonŋo wo saraga mbe kapere ti kala yagawa ja wi ye kan konaa tara woolo pe ni fuun pe kan.

²³ Feti piliye koloshyen yi ni fuun nunŋba nunŋba yi ni, wi yaa napene koloshyen konaa simbapene koloshyen yigi, mbele pe yen jeregisaga fu, mbe pe pye saraga sogowogo Yawe yenŋele li yeri. Ki pilige nunŋba nunŋba pyew ki ni, wi yaa sikapolo nunŋba pye kapere kala yagawa jasaraga.

²⁴ Wi yaa ka muwe culo nafa ma yiri ke ke konaa sinme liwoo litiri kogoloni kogoloni tagataga napolo nunŋba nunŋba pyew wi na konaa simbapolo nunŋba nunŋba pyew wi na.

²⁵ Yeŋe li yenŋe koloshyen wogo ki pilige ke ma yiri kanŋurugo wogo ki na, feti ŋa pe ma le na piin wi na, piliye koloshyen ni, tara ti to wi yaa saara cenle nunŋba ti wo paa Paki feti woro ti yen. Wi yaa kapere kala yagawa jasaara cenle nunŋba ti wo, naa saara sogoworo cenle nunŋba ti ni, naa muwe saara cenle nunŋba ti ni konaa sinme saara cenle nunŋba li ni†.»

46

*Kondeŋenŋele ŋele ke teŋe
tara to wi kan*

¹ Pa we Fo, Yawe Yenŋele li yo yeen fo: «Sherigo gbogo ki longo nawa yeyongo ŋa wa yonlo yirisaga keŋe yeri, ki daga mbe koro tonŋgo tunŋgo pyepiliye kogoloni yi ni; een fo ki daga mbe yenge cenpilige ki ni, konaa yevonŋgo feti pilige ki na.

² Na tara to wi ka yiri wa longo nawa funwa woo pi ni, wi daga mbe toro wa ndogoro ti ni, mbe sa yere le yeyongo ki koro pile pe tanla. Saraga wofenne pe yaa wi saara sogoworo to naa wi nayinne saara ti wo. Kona tara to wi yaa foli mbe kanŋguuro kan wa yeyongo shon wi na, mboo yeŋe ki jiile wa tara mbe Yenŋele li gbogo. Ko punŋo na, wi yaa yiri mbe kari. Koro ki yaa koro yenleŋe fo sa gbon ki yonlokogo.

³ Tara woolo pe yaa kaa paan mbaa foli Yawe Yenŋele li yeŋe sogowo, mbaa li gbogo wa ki yeyongo ki na cenpiliye yo naa yevonndo feti piliye yi na.

⁴ «Saraga sogowogo ŋa tara to wi yaa wo Yawe Yenŋele li yeri cenpilige ki na, ki yaa pye simbapiile kogoloni, mbele pe yen jeregisaga fu konaa simbapolo nunŋba, ŋa wi yen jeregisaga fu.

⁵ Muwe saraga ŋa wi yaa taga wa simbapolo wi na, ki yaa pye culo nafa ma yiri ke. Simbapiile poro na, muwe culo yon ŋa ka yala wi yeŋe na, wi ko taga wa pe na. Wi yaa sinme liwoo litiri kogoloni taga muwe saraga culo nafa ma yiri ke pi na.

⁶ Yevonŋgo feti pilige ko na, wi yaa napolo yirifonŋo nunŋba wo saraga, ŋa wi yen jeregisaga fu, naa simbapiile kogoloni konaa simbapolo nunŋba ni, mbele pe yen jeregisaga fu.

⁷ Wi yaa muwe saraga culo nafa ma yiri ke taga napolo yirifonŋo wi na, mbe culo nafa ma yiri ke taga simbapolo wi na. Simbapiile poro na, muwe

† 45:21 45:21: Eki 12.1-20; Nombu 28.16-25 † 45:25 45:25: Levi 23.33-36; Nombu 29.12-38

culo yon nga ki yaa yala wi yege na, wi ko taga wa pe na. Wi yaa sinme liwoo litiri kogoloni taga wa muwe saraga culo nafa ma yiri ke pi na.

⁸ «Na tara to wi kaa paan, pa wi yaa ye wa ndogoro ti yeyongo ki ni, pa wi yaa si ka yiri wa ki yeyongo nungba ki ni.

⁹ «Een fo, na tara woolo paga pan Yawe Yennele li yege sogowa, mbeli gbogo sherege fetiye pe na, na ka ye wa yonloparawa kamenge kee yeyongo ki ni, mbe foli Yennele li yege sogowa mbeli gbogo, wo yaa yiri wa yonloparawa kalige kee yeyongo ko ni. Na ka ye wa yonloparawa kalige kee yeyongo ki ni, wo yaa yiri wa yonloparawa kamenge kee yeyongo ki ni. Pe toro ma ye yeyongo nga ni, pe se ka songoro mbe yiri wa ko yeyongo nungba ko ni; een fo pe yaa ka yiri wa yeyongo nga ki yen yesinme na ko ni.

¹⁰ Tara to wi yaa ye sanga na ni janwa wi yen na yiin; wi yaa ka yiri sanga na ni janwa wi yen na yinrigi.»

Saara ti daga mbaa woo yege nga na

¹¹ «Sherege fetiye naa piligboyo yi na, muwe saraga nga ki daga mbe taga napolo wi na, ki yaa pye culo nafa ma yiri ke, nga ki yaa taga wa simbaolo wi na, ki yaa pye culo nafa ma yiri ke. Simbapiile poro na, wi mbe ya nga ni, ko wi yaa kan. Wi yaa sinme liwoo litiri kogoloni taga wa muwe saraga culo nafa ma yiri ke ke pyew pi na.

¹² «Na tara to wi kaa jaa mboo yeera nandanwa saraga sogowogo wo Yawe Yennele li yeri, nakoma wi yeera nandanwa nayinme saraga, pa kona pe yaa yonlo yirisaga kee yeyongo ki yenge wi kan. Wi yaa ye mbe saa saraga sogowogo konaa wi nayinme saraga ki wo, paa yege nga na wi maa ki piin cenpiliye yi ni we. Ko pungo na, wi yaa yiri. Na wi ka yiri mbe ko, pe yaa koro ki ton wa wi pungo na.

¹³ «Pilige nungba nungba pyew, simbapyo na wi ta ye le nungba, ma pye jeregisaga fu, ye yaa wa wo saraga sogowoo Yawe Yennele li yeri. Ye yaa la ko woo pinliwe pyew†.

¹⁴ «Pinliwe pyew ye yaa muwe saraga taga wa ti na. Ki yaa pye muwe culo kangurugo, mba pe yaa sinme liwoo litiri shyen pinle pi ni mboo gbön. Ki yen muwe saraga Yawe Yennele li kan. Ko yen kondengengele ngele ke yen kosaga fu, ke yaa la piin fo sanga pyew.

¹⁵ Pinliwe pyew, pe yaa simbapyo wi wo saraga, naa muwe yarikanga ki ni, konaa sinme liwoo pi ni, ti yaa la piin saraga sogowogo suyi.»

Tara to wi piile pe tasaga ye

¹⁶ «Pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo: «Na tara to wi ka tara laga ka kon wa wi yeera tara ti na mbege kan wi pinambiile wa yeri, ki tara laga ki yaa pye ki pinambyo wi wogo, mbe ka pye ki pinambyo wi pinambiile pe wogo. Ki yaa ka pye pe korogo.

¹⁷ Een fo na wi ka tara laga ka kon wa wi yeera tara ti na mbe kan wi kulonana wa yeri, ki tara laga ki yaa pye kulonana wi wogo fo sa gbön pe ma wo wa kulowo pi ni ye le na ni li na. Ko pungo na, ki yaa songoro mbe pye tara to wi wogo. Pa kona wi tara laga ki yaa songoro mbe pye wi pinambiile poro ce wogo.

¹⁸ Tara to wii daga mbe tara woolo wa tara laga kpe tile mbe sho wi yeri. Wii daga mbaa pe korogo tara ti shoo pe yeri. Tara laga nga wi yaa kan wi pinambiile pe yeri korogo, pa wi yaa ki wo wa wi yeera tara laga ko ni, jango paga kanla woolo wa kpe puro mboo laga wa wi korogo ki na.» »

† 46:13 46:13: Eki 29.38-42; Nombu 28.3-8; Dani 8.11

Sherigo gbogo ki sogosaga yinre

¹⁹ «Ko pungo na, yeyongo nga ki yen wa saraga wofenne pe yumbiile kpoyi pe yeyongo ki tanla, ma wa yonloparawa kameŋge kee ki yeri, a nana wi silan le ma kari na ni wa ki tanla. Wele, a mi si laga ka yan wa nawa, wa yonlo tosaaga kameŋge kee ki yeri.

²⁰ A wi silan pye ma yo fo: «Pa saraga wofenne pe yaa kaa kapere kala yagawa jasaara kara naa kajogoro gbegele saara kara ti sori laga ki laga nga ki ni, konaa muwe saara ti ni, wa longo nawa funwa woo pi ni, jango wa janwa wi ni, lere wa ka ka jiri ki yaara kpoyi ti na mbe ku.» »

²¹ Ko pungo na, a wi si yiri na ni ma kari wa longo nawa funwa woo pi ni, ma toro na ni wa longo ki yengele tijere ke tanla. Longolo jегele jегele kele la pye wa longo ki yengele tijere ke ni fuun nungba nungba ke na.

²² Wa longo ki yengele tijere ke na, longolo jегele jегele kele la pye wa kiiri kiiri. Li nungba li titonlowo pila pye metere nafa. Li gbeme pila pye metere ke ma yiri kangurugo. Ki longolo jегele jегele ke titonlowo naa ke gbeme pi ni, pila pye ja wa longo ki yengele ke na.

²³ Paa mboro wa kiiri kiiri ma ki longolo ke ni fuun tijere ke maga, ma sogosara gbegele mari telege ki mboro ti na, mari maga mari fili.

²⁴ A nana wi silan pye fo: «Lagame wi yen sogosara re, pa sherigo gbogo tunmbyeele pe yaa la leele pe saara kara ti sori wa ti ni.»

47

*Pulugo nga kila pye na pulo
na yinrigi wa sherigo gbogo ki ni*

¹ Kona, a nana wi si songoro ma kari na ni wa sherigo gbogo ki yeyongo ki yeri. A mi si tonmo pa yan pi yen na janri na yinrigi wa sherigo gbogo ki yeyongo shon wi nogo, na fuun na kee wa yonlo yirisaga kee yeri; katugu sherigo gbogo ki yeye kee kila pye ma yeye wa wa yonlo yirisaga kee yeri. Tonmo pila pye na fuun na yinrigi wa sherigo gbogo ki nogo, wa yonloparawa kalige kee ki na, na fuun na toro wa saraga wosaga ki yonloparawa kalige kee ki na†.

² A nana wi si yiri na ni wa sherigo gbogo ki yonloparawa kameŋge kee yeyongo ki ni, mee ti, a migi maga wa funwa na ma saa gbɔn wa yeyongo nga wa yonlo yirisaga kee yeri ki na. Tonmo pila pye na fuun wa ki yonloparawa kalige kee ki na.

³ A nana wi si kari na ni wa yonlo yirisaga kee yeri. Taanlamana la la pye wi kee. A wi si metere cenme kangurugo (500) taanla wa ki kee ki na, ma kari tonmo pi kanngaga na. Kona, a wi si ti, a mi tonmo pi kon ma yiri. Tonmo pila na yigi wa na tooro yoro ti na.

⁴ A nana wi si metere cenme kangurugo (500) taanla naa, mee ti a mi ye wa tonmo pi ni maa kon ma yiri. Tonmo pila na yigi fo kannguro na. A wi si nuru naa ma metere cenme kangurugo (500) taanla, mee ti a mi ye wa tonmo pi ni maa kon ma yiri. Tonmo pila na yigi fo wa na senne.

⁵ A wi si nuru naa ma metere cenme kangurugo (500) taanla. Ko tonmo po la pye lafogo ma jugo, mba mi saa ya mboo kon mbe yiri, katugu ki tonmo pila pye ma jugo, lere saa ya mboo kon mbe yiri kaawo ma tonmo jen. Pila pye tonngboo mba lere saa ya mboo kon mbe yiri.

† 47:1 47.1: Zaka 14.8; Zhan 7.38; Naga 22.1

⁶ Kona, a naŋa wì silan pye fɔ: «Senwee pyɔ, maga yan kɛ.» Ko pungo na, a wì si songoro ma kari na ni wa tɔnmɔ pi yon na.

⁷ Naa wila kaa songoro na ni ma saa gbɔn wa, a mì si tire legere yan wa lafogo ki kondo shyen ti na.

⁸ A naŋa wì silan pye fɔ: «Ki lafogo nga ki yen na fuun na kee wa tara ti yɔnlɔ yirisaga kɛɛ yeri; pi yen na tinri na kee wa Zhuriden gbaan funwa laga falafala ki ni, mbe si jen saa yiin wa Kɔgoje kuwo wi ni. Na piga ka sa ye wa Kɔgoje kuwo wi ni sanga ŋa ni, Kɔgoje tɔnmɔ pi yaa kanŋa mbe pye kpoyi.

⁹ Lafogo tɔnmɔ piga fɔ mbe gbɔn laga nga fuun ni, yaara yenwere nda fuun ti yen na tigile wa, ti yaa pye yinwege na. Ngbanra ti yaa lege wa fɔ jenge, katugu na ki tɔnmɔ piga ye wa kɔgoje wi ni, pi yaa wi tɔnmɔ pi kanŋa mboo pye kpoyi. Na ki tɔnmɔ piga gbɔn laga nga fuun ni, yaara nda fuun ti yen wa, ti yaa pye yinwege na.

¹⁰ Pa kona ngbanra wɔfenne yaa kaa cɛen wa lɔgo ki yon na. Mbege le wa Eni Gedi laga ki na mbe sa gbɔn fɔ wa Eni Egilayimu laga ki na, leele pe yaa la pe mere ti waa, mbaa ti jali wa. Pe yaa kaa ngbanra ti cenle pyew ta taa wa ki lara ti ni paa Mediterane kɔgoje wi yen. Ngbanra ti yaa ka lege fɔ jenge.

¹¹ Eɛn fɔ kɔgoje wi lambaara to naa wi lanjere ti ni, ti tɔnmɔ pi se ka kanŋa mbe pye kpoyi, to yaa ka koro mbe pye kɔ ni.

¹² Tire nda ti maa pire seni ti cenle pyew ta yaa ka yiri wa lafogo ki keyen shyen kondo ti na. Ki tire ti were ti se ka fanla, pire se si ka kɔ ti na fyew. Ti yaa kaa seni yenge nungba nungba pyew, katugu tɔnmɔ pi yen na yinrigi wa laga kpoyi ki ni nari sugurun. Ti pire ti yaa ka pye yaakara, ti were to yaa ka pye were†.»

Yenŋele làa tara ti kɔngɔlɔ ke naga

¹³ Pa we Fɔ, Yawe Yenŋele li yo yɛen fɔ: «Tara nda ye yaa yɛɛle Izirayeli cengele kɛ ma yiri shyen ke na, ti pye pe kɔrɔgo, ti kɔngɔlɔ ke ngele. Zhozufu cenle woolo poro yaa tasaga shyen ta.

¹⁴ Ye yaa tara ti yɛɛle, ye ni fuun ye tasara ti yala, katugu mɪla na kɛɛ ki yirige ma wugu mbege tara nda ti kan ye telɛye pe yeri. Ki kala na, ki tara nda ti yaa kan ye yeri kɔrɔgo.

¹⁵ «Tara ti kɔngɔlɔ ke ngele: «Yɔnlɔ parawa kameŋge kɛɛ tara kɔnlɔ li yaa le wa Mediterane kɔgoje wi na, mbe toro wa kɔnlɔ na li ma toro wa Hetilɔn ca li ni, naa wa Lebo Hamati ca, fɔ sa gbɔn wa Zedadi ca ki na,

¹⁶ mbe toro mbe sa gbɔn wa Berota ca, naa wa Sibirayimu ca ki na, to nda ti yen wa Damasi tara to naa Hamati tara ti sɔgowɔ pi ni we; kona mbe si toro mbe kari wa Hazeri Tikɔn ca, ko ŋa ki yen ma wa wa Haviran tara kɔnlɔ li yeri we.

¹⁷ Kona, tara ti kɔnlɔ li yaa le wa Mediterane kɔgoje wi na, mbe sa gbɔn fɔ wa Hazari Eyino ca ki na, wa yɔnlɔ yirisaga kɛɛ yeri. Wa yɔnlɔparawa kameŋge kɛɛ ki na, Damasi tara to naa Hamati tara to ti yaa pye tara kɔnlɔ le. Ko kɔnlɔ lo li yaa pye yɔnlɔparawa kameŋge kɛɛ tara kɔnlɔ le.»

¹⁸ «Tara ti yɔnlɔ yirisaga kɛɛ kɔnlɔ li yaa le wa Damasi tara naa Haviran tara ti sɔgowɔ pi ni, mbe toro wa Zhuriden gbunlundɛge ki ni, wa Galaadi tara naa Izirayeli tara ti sɔgowɔ pi ni. Li yaa kari sa gbɔn fɔ wa Tamari

† 47:12 47:12: Naga 22.2

ca ki na, wa Kogojе kuwo wi na. Ko konlo lo li yaa pye yonlo yirisaga kee tara konlo le.

¹⁹ «Tara ti yonloparawa kamenge kee ki na, tara konlo li yaa le wa Tamari ca ki na mbe sa gbɔn fɔ wa Meriba tonmo lara ti na, wa Kadeshi ca ki na. Kona, li yaa Ezhipiti tara lafogo ki sɔlogɔ mbe sa gbɔn fɔ wa Mediterane kogojе wi na. Ko konlo lo li yaa pye yonloparawa kalige kee tara konlo le.

²⁰ «Yonlo tosaga kee tara konlo lo li yaa pye Mediterane kogojе we. Li yaa le wa yonloparawa kalige kee ki na mbe sa gbɔn fɔ wa Lebo Hamati ca ki na. Ko konlo lo li yaa pye yonlo tosaga kee tara konlo le.

²¹ «Ye yaa ki tara nda ti yeɛle ye yeɛ na mbe yala Izirayeli cengele ke ni.

²² Ye yaa ka pete gbɔn mbe tara ti yeɛle ye yeɛ na, ti pye ye korogɔ, yoro naa nambanmbala mbele pe yen ma cɛn wa ye sogowɔ pe ni, poro mbele pe yaa ka piile se wa tara ti ni we. Ye yaa kaa pe jate paa Izirayeli tara piile yen. Pe yaa ka pe tasara ta wa tara ti ni ye ni ja pete gbɔngɔ ki fannga na, wa Izirayeli cengele ke sogowɔ.

²³ Ki pye ma, nambannjeɛn wi yaa ka pye mbe cɛn cɛnle na ni, ye yaa ka wi tasaga ki kan wi yeri mbe yiri wa ki cɛnle li ni.» We Fɔ, Yawe Yennele lo li yo ma.

48

Cengele ngele wa yonloparawa kamenge kee ki na ke tasara

¹ Izirayeli cengele ke mere ti nda, naa tara lara nda tila kan pe yeri pe tasara ti ni.

Dan cɛnle woolo pe tasaga ki yaa pye wa yonloparawa kamenge kee ki na. Wi tara konlo li yaa toro mbe mara konɔ na li maa toro wa Hetilon ca li na, naa wa Lebo Hamati ca konaa wa Hazari Ena ca, mbe mara Damasi tara naa Hamati tara ti na. Tara ti yaa le wa tara ti konlo li na wa yonlo yirisaga kee yeri, mbe sa gbɔn fɔ wa Mediterane kogojе wi na, wa yonlo tosaga kee yeri.

² Mbe mara le Dan cɛnle woolo pe tara konlo li na, mbege le yonlo yirisaga kee yeri mbe sa gbɔn yonlo tosaga kee ki na, ko yaa pye Aseri cɛnle woolo poro tasaga.

³ Mbe mara le Aseri cɛnle woolo pe tara konlo li na, mbege le yonlo yirisaga kee yeri mbe sa gbɔn yonlo tosaga kee ki na, ko yaa pye Nefitali cɛnle woolo poro tasaga.

⁴ Mbe mara le Nefitali cɛnle woolo pe tara konlo li na, mbege le yonlo yirisaga kee yeri mbe sa gbɔn yonlo tosaga kee ki na, ko yaa pye Manase cɛnle woolo poro tasaga.

⁵ Mbe mara le Manase cɛnle woolo pe tara konlo li na, mbege le yonlo yirisaga kee yeri mbe sa gbɔn yonlo tosaga kee ki na, ki yaa pye Efirayimu cɛnle woolo poro tasaga.

⁶ Mbe mara le Efirayimu cɛnle woolo pe tara konlo li na, mbege le yonlo yirisaga kee yeri mbe sa gbɔn yonlo tosaga kee ki na, ko yaa pye Uruben cɛnle woolo poro tasaga.

⁷ Mbe mara le Uruben cɛnle woolo pe tara konlo li na, mbege le yonlo yirisaga kee yeri mbe sa gbɔn yonlo tosaga kee ki na, ko yaa pye Zhuda cɛnle woolo poro tasaga.

Yawe Yennele li tasaga ye

⁸ Mbe mara le Zhuda cenle woolo pe tara konlo li na, mbege le yonlo yirisaga kee yeri mbe sa gbon yonlo tosaga kee ki na, ye yaa ka laga ka kon mbe yaga le. Ki gbeme pi yaa pye culo ke ma yiri shyen naa kongu. Ki titonlowo pi yaa pye ja cengele nungba nungba pyew ke tasara ti ni, mbege le yonlo yirisaga kee yeri mbe sa gbon yonlo tosaga kee ki na. Pa laga kpoyi ki yaa ka kan wa ki laga ki nandogomo.

⁹ Laga nga ye yaa ka kon mbe yaga Yawe Yenjele li kan, ki titonlowo pi yaa ka pye culo ke ma yiri shyen naa kongu, ki gbeme pi yaa pye culo ke.

¹⁰ Ki tasaga nga ki yen kpoyi ki yaa ka pye saraga wofenne poro wogo. Ki titonlowo pi yaa pye culo ke ma yiri shyen naa kongu wa yonloparawa kamege kee yeri. Ki gbeme pi yaa pye culo kangurugo wa yonlo tosaga kee yeri, mbe pye fun culo kangurugo wa yonlo yirisaga kee yeri. Ki titonlowo pi yaa pye culo ke ma yiri shyen naa kongu wa yonloparawa kalige kee yeri. Pa Yawe Yenjele li laga kpoyi ki yaa ka kan wa ki laga ki nandogomo.

¹¹ Saraga wofenne mbele pe tege pe ye Yenjele kan, ma yiri wa Zadoki setirige ki ni, ki tasaga ki yaa ka pye poro wogo. Poro mbele pa na tunngo ki pye kasinge ni we; pe sila pungo mbe laga na na paa yege nga na Levi setirige piile pa na ki pye, sanga na ni Izirayeli woolo sanmbala pa na pungo we.

¹² Ki kala na, pe tasaga ki yaa ka pye jenge kpoyi, mbe yiri wa nga ki kon ma tege Yawe Yenjele li kan ki ni. Ki yaa ka pye mbe mara levi setirige piile pe wogo ki na.

¹³ Levi setirige piile pe tasaga ki yaa ka mara saraga wofenne pe wogo ki na. Ki titonlowo pi yaa pye culo ke ma yiri shyen naa kongu; ki gbeme pi yaa pye culo kangurugo. Ki lara shyen ti titonlowo pi yaa pye culo ke ma yiri shyen naa konrokono, ti gbeme pi yaa pye culo kangurugo kangurugo.

¹⁴ Lere si daga mbege tara laga ki pere, nakoma mbege suru ka yege na, nakoma mbege kan lere wa yege yeri, katugu ki tege ki ye Yawe Yenjele li kan, ma pye kpoyi.

Ca ki kansaga konaa tara to wi tasaga

¹⁵ Koni, tara laga nga ki kon ma tege ki ye, nga ki yaa koro wa ki ni, ki gbeme pi yaa pye culo shyen naa kongu, ki titonlowo pi yaa pye culo ke ma yiri shyen naa kongu. Ki tara laga ki yaa pye lere pyew wogo. Ki yaa pye ca ki kansaga, mbe pye leele pe censaga konaa ki kangara na lara ti ni. Ca ki yaa ka kan wa ki tara laga ki nandogomo.

¹⁶ Ca ki keyen yi ni fuun yi yaa pye ja. Ki yonloparawa kamege kee ki titonlowo pi yaa pye culo shyen naa metere cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke (2 250), ki yonloparawa kalige kee ki yaa pye culo shyen naa metere cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke (2 250), ki yonlo yirisaga kee ki yaa pye culo shyen naa metere cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke (2 250), ki yonlo tosaga kee ki yaa pye culo shyen naa metere cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke (2 250).

¹⁷ Fowaga ka yaa pye mbe ca ki maga mbege fili. Ki yonloparawa kamege kee gbeme pi yaa pye metere cenme naa nafa ma yiri kangurugo (125); ki yonloparawa kalige kee gbeme pi yaa pye metere cenme naa nafa ma yiri kangurugo (125); ki yonlo yirisaga kee gbeme pi yaa pye metere cenme naa nafa ma yiri kangurugo (125); ki yonlo tosaga kee gbeme pi yaa pye metere cenme naa nafa ma yiri kangurugo (125).

¹⁸ Laga nga ki yaa koro mbe mara nga ki tēge ki ye Yēnḡele kan ki na, ki titōnlōwō pi yaa pye culo kangurugo wa yōnlō yirisaga kēe yeri konaa culo kangurugo wa ki yōnlō tosaga kēe yeri. Pe yaa kaa ki lara ti fali, ti yarilire ti pye ca nawa tunmbyeele pe yaakara.

¹⁹ Mbele pe yaa kaa tunḡo piin wa ca ki ni, mbe yiri wa Izirayeli cengele ke ni fuun ke ni, pe yaa kaa ki laga ki fali.

²⁰ Tara laga nga ki kōn ma tēge ki ye Yawe Yēnḡele li kan, ki ni fuun ki titōnlōwō pi yaa pye culo kē ma yiri shyen naa kōḡō, ki gbemē pi yaa pye culo kē ma yiri shyen naa kōḡō fun. Ki laga ki walisaga tijerē wogo, ye yaa ki pye ca ki kansaga.

²¹ Laga nga ki yaa koro, ki yaa pye tara to wo wogo. Laga nga ki tēge ki ye Yēnḡele kan konaa ca ki ni, tara to wi laga ki yaa ka pye ti keyen yi ni fuun yi na. Wa yōnlō yirisaga kēe ki na, wi laga ki yaa pye mbe mara laga nga ki tēge ki ye Yēnḡele kan ki kōnlō li na. Ki titōnlōwō pi yaa pye culo kē ma yiri shyen naa kōḡō mbe sa gbōn fō wa tara kōnlō li na wa yōnlō yirisaga kēe yeri. Ki yaa lē fun wa laga nga ki tēge ki ye Yēnḡele kan ki na, ki titōnlōwō pi yaa pye culo kē ma yiri shyen naa kōḡō mbe kari sa gbōn tara kōnlō li na wa yōnlō tosaga kēe yeri. Ki ka pye ma, laga nga ki tēge ki ye Yēnḡele kan konaa laga kpoyi ki ni, ti yaa ka pye wa tara laga nga ki tēge ki ye ki nandogomo.

²² Ki pyelomo pi na ma, Levi setirige piile pe tasaga konaa ca ki kansaga ki ni, ti yaa ka pye wa tara to wi lara shyen ti sōḡōwō pi ni. Zhuda cenle woolo pe laga ki yaa ka pye wa tara to wi laga ki yōnlōparawa kameḡe kēe yeri; Benzhamē cenle woolo pe laga ki yaa ka pye wa tara to wi laga ki yōnlōparawa kalige kēe yeri.

*Cengele ḡele ke wa
yōnlōparawa kalige kēe ki na
ke tasara ye*

²³ Cengele sanḡgala ke tasara ti nda: Mbege lē yōnlō yirisaga kēe yeri mbe sa gbōn Mediterane kōḡōje wi na wa yōnlō tosaga kēe yeri, ko yaa pye Benzhamē cenle woolo poro tasaga.

²⁴ Mbe mara Benzhamē cenle woolo pe tara kōnlō li na, mbege lē yōnlō yirisaga kēe yeri mbe sa gbōn yōnlō tosaga kēe ki na, ko yaa pye Simeyōn cenle woolo poro tasaga.

²⁵ Mbe mara Simeyōn cenle woolo pe tara kōnlō li na, mbege lē yōnlō yirisaga kēe yeri mbe sa gbōn yōnlō tosaga kēe ki na, ko yaa pye Isakari cenle woolo poro tasaga.

²⁶ Mbe mara Isakari cenle woolo pe tara kōnlō li na, mbege lē yōnlō yirisaga kēe yeri mbe sa gbōn yōnlō tosaga kēe ki na, ko yaa pye Zabulōn cenle woolo poro tasaga.

²⁷ Mbe mara Zabulōn cenle woolo pe tara kōnlō li na, mbege lē yōnlō yirisaga kēe yeri mbe sa gbōn yōnlō tosaga kēe ki na, ko yaa pye Gadi cenle woolo poro tasaga.

²⁸ Mbe mara Gadi cenle woolo pe tara kōnlō li na, wa yōnlōparawa kalige kēe ki na, tara kōnlō li yaa lē le Tamari ca ki yōnlō yirisaga kēe yeri mbe sa gbōn wa Meriba tōnmō lara ti na, wa Kadeshi ca ki na, kona mbe si kari sa gbōn wa Ezhipiti tara lōḡbōḡo ki na, fō sa gbōn wa Mediterane kōḡōje wi na.

²⁹ Ki tara nda to ye yaa ka pete gbōn mberi yēle Izirayeli cengele ke na kōḡōḡo; pe tasara tori yēen. We Fō, Yawe Yēnḡele lo li yo ma.

*Zheruzalemu ca ki mbogo yeyonro
ke ma yiri shyen*

³⁰ Koni, ca ki mbogo yeyonro tori nda yeen, mbege le wa ca ki yonloparawa kameŋge kee mbogo ki na, ko nga ki titonlowo pi yaa pye culo shyen naa metere cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke (2 250).

³¹ Izirayeli cengele ke mere to ti yaa taga ca ki mbogo yeyonro ti na. Yeyonro taanri ti yaa ka pye wa yonloparawa kameŋge kee ki na. To ti yen Uruben yeyongo, naa Zhuda yeyongo konaa Levi yeyongo.

³² Ca ki yonlo yirisaga kee ki na, mbogo ki titonlowo pi yaa pye culo shyen naa metere cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke (2 250). Yeyonro taanri ti yaa pye wa ki kee ki na. To ti yen Zhozefu yeyongo, naa Benzham yeyongo konaa Dan yeyongo.

³³ Ca ki yonloparawa kalige kee ki na, mbogo ki titonlowo pi yaa pye culo shyen naa metere cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke (2 250). Yeyonro taanri ti yaa pye wa ki kee ki na. To ti yen Simeyon yeyongo, naa Isakari yeyongo konaa Zabulon yeyongo.

³⁴ Ca ki yonlo tosaga kee ki na, mbogo ki titonlowo pi yaa pye culo shyen naa metere cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke (2 250). Yeyonro taanri ti yaa pye wa ki kee ki na. To ti yen Gadi yeyongo, naa Aseri yeyongo konaa Neftali yeyongo.

³⁵ Mbe ca ki maga mbege fili, ki mbogo ki titonlowo pi ni fuun pi yaa pye culo kolojere.

Mbege le le ko pilige ko na, pe yaa la ca ki yinri «Yawe Yenhele li yen lagame.»

Sewē ŋa wi yēn na para DANIYELI wi senrē na Sewē wi nawa senrē

Daniyeli sewē wila yonlogo sanga ŋa ni, kila yala cengele kele yēge wunlumbolo la pye na Zhufuye pe jolo na pe tege. Sewē yonlogofa wi senyoro to naa yariyanra nda wila yan ma yo ti fannga na, wi yēn na kotogo nii leele pe ni, jango pe pe jigi wi taga Yennele li na.

Ki sewē ŋa wi senrē ti kon ma yiri konsaga shyen.

Sewē wi konsaga konjbannga (1-6) ki yēn na para lefonŋo Daniyeli ŋa paa yigi kulo wo naa wi wenne taanri pele senrē na: Ki pye yēge ŋga na, a pē si kaa pye fannga fenne tugbombolo wa Babiloni tara ti yēge sinvenne pe ni we. Ma pe ta wa, paa koro sinnbele Yennele li ni, ali maga ta paa daga mbe pe yēge go ki pēre kagala kele pyewe ni, koro yēn fo paa pe wa wa jaraye pe wege ki ni konaa wa yira kason gbogo ki ni.

Wa sewē wi konsaga shyen wogo ki ni, Yennele laa yariyanra naga Daniyeli wi na mari tagala ti yēge na. Tila pye paa kacēn yēn, na wunluwo legere gbogwo naa pi towō wogo nari. Wagati wa ni, merēgeye poro pe ma yariyanra ti koro wi naga Daniyeli wi na.

Daniyeli sewē wi yēn na kotogo nii tagafenne pe ni, jango pe fannga ta, pe yere ngbanga kanjbanra naa jologo sanga ni. Wa Daniyeli wi yariyanga ki ni, ki yēn naga nari we na fo kala li ni fuun ni, Yennele lo li yaa ka cew ta.

Mila pye na wele bere wa na yariyanga ki ni yembine li ni, mbe ka wele, a mī si lere wa yan, ŋa wi yiri senwee pinambyo korogo.

Wila yiri wa naayeri ma pan kambaara ti na.

A wi nēe paan wa ŋa wila pye wa, maga le wa fafafa wi tanla.

A pē suu yigi ma fulo wi ni le wi tanla.

A pē si tegere naa gbogwo konaa wunluwo pi kan wi yeri;

a leele pe ni fuun, naa cengele ke ni fuun, konaa senrē pyew ti woolo pe nēe tunngo piin wi kan.

Wi tegere ti yēn tegere nda ti yēn kosaga fu;

wi wunluwo pi se si jogo fyew (Dani 7.13,14).

Sewē wi yēn na koonlo yēge ŋga na

Daniyeli naa wi nimbiile pe kala wa Babiloni tara 1-6

Daniyeli naa wi wenne pe kapyegele kaa pye na yongo 1

Daniyeli wila Nebukanezari wi woonro ti koro wi yo 2

Yennele laa Daniyeli wi wenne taanri pe sho 3

Nebukanezari wila wi wunluwo pi la 4

Wunlunana Belishazari wila tunngo ta ma yiri wa Yennele li yeri 5

Daniyeli wila sho jaraye pe kee 6

Yariyanra nda tila naga dunruya wunluwo konaa Yennele wunluwo pi wogo na 7-12

Daniyeli wila wongaala tijere yan yariyanga ni 7

Daniyeli wila simbapolo nungba naa sikapolo nungba yan yariyanga ni 8

Daniyeli wila Yennele yenri wi woolo pe kan 9

Daniyeli wila yariyanga ka yan wa gbaan gbenje Tigire wi yon na 10-12

DANIYELI NAA WI NIMBIILE PE KALA WA BABILONI TARA

1-6

*Daniyeli naa wi nimbiile pe ni
pàa pye wa Babiloni tara
wunlunana wi go*

¹ Zhuda tara wunlunana Yehoyakimu wi wunluwo pi yeɛ taanri wolo li ni†, a Babiloni tara wunlunana Nebukanezari wi si kari wo naa wi malingboonlo pe ni, ma saa malingboonlo censaga kan Zheruzalemu ca ki tanla maga yon ton.

² A we Ɔ wi si Zhuda tara wunlunana Yehoyakimu wi le wi keɛ, a wi ya wi ni, ma ti a wi sherigo gbogo yaapire ta koli konaa leele pele ni. A wi si kari pe ni wa Sineyari tara, meɛ saa sherigo gbogo yaapire ti tege wa wi yarisunngo gbogogo ki yarijende tegesaga ki ni.

³ A wunlunana wi si kaa kono kan wi go tunmbyeele to Ashipenazi wi yeri ma yo pe sa lefonmbolo pele wo wa Izirayeli woolo mbele pe koli pe sogowo, wa Zhuda tara wunlunana wi go woolo pe ni, nakoma wa legboolo pe go woolo pe ni, pe kari pe ni wi korogo.

⁴ Ɔ pe daga mbe pye lefonmbolo mbele pe yen tegelesaga fu, pe yonyon witige na. Pe pye pe yin tijinliwe ni, naa kajenne ni, pe pye leele mbele pe maa kagala koro jenni, jango mbe ya mbaa tunngo piin wa wunlunana wi go ki ni. Pe yaa pe naga Kalide tara fenne pe senre ti ni konaa pe senre yonlogolomo pi ni†.

⁵ Wunlunana wila yo Ɔ paa wi yeera yaakara naa wi yeera duven wi ni to ta kaan pe yeri pilige pyew, Ɔ pe pe naga mbe sa gbɔn Ɔ yeɛ taanri, ko pungo na, pe si ye wa wunlunana wi tunngo ki ni.

⁶ Daniyeli, naa Hananiya, naa Mishayeli konaa Azariya pàa pye wa Zhuda cenle woolo mbele pàa wo pe ni.

⁷ A tunmbyeele pe to wi si mere fonndo kan pe yeri. Wila Daniyeli wi mege taga naa yinri Belishazari, ma Hananiya wi mege taga naa yinri Sadiraki, ma Mishayeli wi mege taga naa yinri Meshaki, ma Azariya wi mege taga naa yinri Abedi Nego.

⁸ Koni, a Daniyeli wi sigi kon maga tege wa wi nawa ma yo wi se wunlunana wi yaakara ta ka, wi se suu duven wa wo mboo yeɛ tege fyongo ni Yenɲele yege na. Ki pye ma, a wi si tunmbyeele pe to wi yenri ma yo wiga kaa ngbanga wila wunlunana wi yaakara ti kaa, mboo yeɛ tege fyongo ni†.

⁹ A Yenɲele li sigi pye, a Daniyeli wi kala li tunmbyeele pe to wi ndanla; a wi Daniyeli wi yinriwe ta.

¹⁰ Een Ɔ, a tunmbyeele to wi si Daniyeli wi pye Ɔ: «Mila fye na tafo wunlunana wi yege, wo na wi nga ye daga mbaa kaa konaa mbaa nga woo ki kon maga tege we, katugu na wiga kaga yan ye cogo cogo ma we

† **1:1 1.1:** 2 Wunlu 24.1; 2 Kuro 36.5-7 † **1:4 1.2-4:** 2 Wunlu 20.17-18; 24.10-16; 2 Kuro 36.10; Eza 39.7-8 † **1:8 1.8:** Faa, yaayoro nda pàa pye na woo saara yarisunndo ti yeri, ko kara to tila pye na taa wagati legere na. Mbe yala Moyisi lasiri sewe wi ni, Zhufuye pe sila daga mbaa ki yaakara ti kaa. Lere na funn kaa ki yaakara ti kaa, wi maa yeɛ tege fyongo ni Yenɲele li yege na. Pa duven wi wogo kila pye ma fun, pàa pye na wa piin saraga yarisunndo ti yeri. Ki pye ma, Daniyeli wi sila pye na jaa mbaa ki yaara ti kaa wa wunlunana wi yeri, mboo yege tege fyongo ni; Levi 11; 17.10-16; 20.25.

ye nimbiile sanmbala pe na, pa wi yaa yo muwi mi ti, kona, wi yaa na go ki kow.»

¹¹ Ki pye ma, tunmbyeele pe to wila nana na tege ma yo wila Daniyeli, naa Hananiya, naa Mishayeli konaa Azariya pe yaakara wogo ki yeye woo, a Daniyeli wi suu pye fo:

¹² «Mi yen noo yenri, woro mbele ma tunmbyeele, ma we pye ma wele mbe sa gbɔn piliye ke, ma ti waa sege yaara kaa ko ce konaa mbaa tonmo woo ko ce.

¹³ Ko pungo na, ma we yeye cenwe pi wele, ma lefonmbolo mbele pe maa wunlunana wi yaakara ti kaa pe yeye cenwe pi wele, kona maga nga yan wa, ma tanga ma yala ko ni we kanjgolo.»

¹⁴ A yaakara yeye wofɔ wi si yenle pe senyoro ti na. A wi si pe pye ma wele ma saa gbɔn piliye ke.

¹⁵ Piliye ke yi tinsaga laga nga na, a pege yan fo pe tugbɔlo, a pe yeye cenwe pi yon ma we lefonmbolo sanmbala mbele fuun paa pye na wunlunana wi yaakara ti kaa pe woo pi na.

¹⁶ Ki pye ma, wunlunana wi yaakara naa wi duven na wila daga la kaan pe yeri, yaakara yeye wofɔ wi sila pye nari kaan pe yeri naa. A wi nee sege yaara kaan pe yeri.

¹⁷ A Yenjele li si jenme, naa kagala koro jenme kan ki lefonmbolo tijere pe yeri wa senre nagawa pi ni fuun pi ni konaa tijinliwe ni. Mbe taga wa ko na, Daniyeli wo la ya na yariyanra ti ni fuun naa wɔɔnro ti ni fuun ti koro wi yuun fun.

¹⁸ Wunlunana wila wagati na kon, naa wila kaa wi yee yon fili, a tunmbyeele pe to wi si kari lefonmbolo pe ni fuun pe ni wa wunlunana Nebukanezari wi yeri.

¹⁹ A wunlunana wi si para pe ni fuun nungba nungba pe ni, ma sigi yan fo wa ki lefonmbolo pe ni fuun pe ni, wa sila pye wa, na wi tijinliwe pila Daniyeli, naa Hananiya, naa Mishayeli konaa Azariya pe woo pi bo. Ki pye ma, a wunlunana wi si poro le wa wi yeera tunngo ki ni.

²⁰ Kala o kala laa daga tijinliwe naa kajenme ni, na wunlunana wiga pe yewe li ni, wi maga wele maga yan fo pe yewe senre ti mɔɔnro wi wunluwo tara kajenme pyefenne naa jefenne† pe ni fuun pe woro ti na mɔɔnro saga ke.

²¹ Ki pye ma, a Daniyeli wi si koro wa wunlunana wi tunngo ki ni wa Babiloni ca, fo ma saa gbɔn wunlunana Sirusi† wi wunluwo pi yele kongbanna li na.

2

Wɔɔnro kongbannda nda Nebukanezari wila wɔɔlo

¹ Nebukanezari wi wunluwo pi yele shyen wolo li ni, a wi si wɔɔnro wɔɔlo. A ki suu jatere wi piri wi na jengge, fo ma wɔɔnro pi gbaanri wi na.

² Ki pye ma, a wunlunana wi si kono kan ma yo pe jenfenne, naa kajenme pyefenne, naa lekaala konaa kacɛn kagala jenfenne pe yeri pe pan wa wi

† 1:20 1:20: *Kajenme pyefenne naa jefenne mbele pe senre ti yo lagame, paa pye wunlunana wi yerifenne.* † 1:21 1:21: Perisi tara wunlunana Sirusi wila kaa cen wunluwo pi na fun Babiloni tara ti go na; sanni wi sa cen wunluwo pi na Babiloni tara ti go na, yele nafa taanri ma yiri kogoloni si lo la toro.

yeri, jango poo woonro ti yegɛ yo wi kan. A pɛ si pan ma yere wunlunana wi yegɛ sɔgowo.

³ A wunlunana wi si pe pye fo: «Mi woonro wonlo, ki woonro tilan jatare wi piri na na. Mila jaa mberi koro jen.»

⁴ A Kalide tara fenne pɛ si wunlunana wi yon sogo Aramu tara fenne senre ni, ma yo fo: «E, wunlunana, Yenjele sa yinwetɔnlogo kan ma yeri! Ma woonro ti yegɛ yo woro mbele ma tunmbyeele we kan, pa we yaa ti koro wi yo ma kan.»

⁵ A wunlunana wi si Kalide tara fenne pe yon sogo ma yo fo: «Iga mi kon ma tege ki nga: «Na yee ya mbanla woonro ti yegɛ yo na kan konaa mberi koro wi yo fun, pa mi yaa ti pe ye koonlo curo curo curo, mbe ye yinre ti jaanri, mberi wo ti yee na paa kayangara yen.

⁶ Eɛn fo, na yaga woonro ti yegɛ yo, mberi koro wi taga wa na kan, pa mi yaa yarikanra, naa boyan yaara kan ye yeri, mbe ye gbogo fo jenge. Ki kala na, yanla woonro to naa ti koro wi yo na kan.» »

⁷ Kona, a pɛ suu yon sogo naa ki shyen wogo na, ma yo fo: «Wunlunana, mboro mbe woonro ti yegɛ yo woro mbele ma tunmbyeele we kan, we yaa ti koro wi yo ma kan.»

⁸ A wunlunana wi sho fo: «Ye wele, migi jen ma yo wagati yaa jaa, jango mbe ta ta mbe yo, katugu nga mi kon ma tege, yegɛ jen.

⁹ Eɛn fo, na yee woonro ti yegɛ yo konaa mberi koro wi yo na kan, nga ki yo, ki yaa pye ye na. Yɛ yon wa nungba mbe pan mbe yagbogowo senre naa nambara senre yo na kan, jango sanni wagati wa ni, ki kala na li ta li kannga. Yanla woonro ti yegɛ yo na kan, kiga pye ma, pa mi yaa ki jen kaselege fo ye mbe ya mberi koro wi yo na kan.»

¹⁰ Kona, a Kalide tara fenne pe si senre ti le wunlunana wi yegɛ sɔgowo, mɛɛ yo fo: «Wunlunana, nga maa jaa, ko lere woro laga dunruya wi ni, na wi mbe ya mbege pye. Mbe wo ko ni, wunlunana wo wa kpe fa wi kajenme pyefenne, naa wi jelefenne konaa wi kacɛn kagala jenfenne wa yewe ki kala cenle na la ni, ali mbege ta wi yen wunluwo gbɔɔ nakoma fannga fo.

¹¹ Ki kala na, nga wunlunana maa jaa, ki ngban ma toro. Lere se ya mbege wogo nga ki yo wunlunana ma kan, fo ndɛɛ yinjele koro, ma si yala, koro woro ma cen laga senweele pe sɔgowo.»

¹² To yongolo, a wunlunana wi si konro ta, a wi nawa pi ngban fo jenge. A wi si konro kan ma yo pe Babiloni tara kajenmbele pe ni fuun pe gbo.

¹³ A pɛ sigi wogo nga paa kon ma tege ki yari, ma yo pe kajenmbele pe gbo. A pɛ si saa Daniyeli wo naa wi nimbiile pe lagaja fun, ma yo pe yaa pe gbo.

¹⁴ Kila yala wunlunana wi korosifenne to Ariyoki wi yiri mbe sa Babiloni tara kajenmbele pe gbo. A Daniyeli wi si saa para wi ni tijinliwe naa korosiri ni.

¹⁵ Wila Ariyoki wi yewe ma yo fo: «Yingi na, a wunlunana wi sigi kangbanla na li kon mali tege?» Ki pye ma, a Ariyoki wi sigi kala li yegɛ yo maa kan.

¹⁶ Le ki yongolo nungba ke ni, a Daniyeli wi si kari wa wunlunana wi yeri, ma saa wi yenri ma yo wi wagati kan wi yeri, fo wi yaa woonro ti koro wi yo mboo kan.

¹⁷ Ko pungo na, a Daniyeli wi si songoro ma kari wi go, ma saa ki kala li yegɛ yo wi nimbiile Hananiya, naa Mishayeli konaa Azariya pe kan,

¹⁸ mɛɛ pe pye ma yo pe Yenɲele na wa naayeri li yenri, jango li pe yinriwe ta, li ki wɔɔnrɔ ti ngundo wi naga pe na, jango paga ka Daniyeli naa wi nimbiile pe pinle mbe pe gbo Babiloni tara kajenmbele pe ni.

¹⁹ Ki pye ma, a Yenɲele li si wɔɔnrɔ ti ngundo wi naga Daniyeli wi na yariyanga ni ki yembine li ni. A Daniyeli wi si Yenɲele na wa naayeri li shari

²⁰ ma yo fɔ:

«Waa Yenɲele li shari sanga wi ni fuun fɔ tetete, katugu kajenme naa yawa pi yen lo woo.

²¹ Lo li maa wagati naa kagala ngele kaa paan ke kanɲgi.

Lo li ma wunlumbolo pele jan, mbe wunlumbolo pele tɛɛɛ.

Li ma jenme kan kajenmbele pe yeri, mbe kagala kɔrɔ jenme kan tijinliwe fenne pe yeri.

²² Lo li ma kagala ngele ke kɔrɔ jenwe pi ngban, ma pye ngundo ni ke yirige funwa na.

Lo li diwi kagala ke jen.

Yanwa pi ma yiri mali maga.

²³ Mboro ɲa na teleye pe Yenɲele, mi yen nɔɔ shari nɔɔ sɔnni kajenme naa fanɲga ɲga mà kan na yeri ki kala na;

katugu wɔɔn yenri ɲga ni, màga naga na na, mà wunlunaja wi ngundo kala li naga we na.»

²⁴ Ko punɲo na, a Daniyeli wi si kari Ariyɔki wi kɔrɔɔ, wo ɲa wunlunaja wila ki kono kan wi yeri ma yo wi Babiloni tara kajenmbele pe gbo we. Daniyeli wila kari ma saa wi pye fɔ: «Maga ka Babiloni tara kajenmbele pe gbo. Kari na ni wa wunlunaja wi yeri, mi yaa wɔɔnrɔ ti kɔrɔ wi yo wi kan.»

²⁵ Le ki yɔngolo nunɲba ke ni, a Ariyɔki wi si kari Daniyeli wi ni wa wunlunaja wi yeri, ma saa wi pye fɔ: «Wunlunaja, mi naja wa yan wa Zhuda tara woolo mbele paa koli kulolo pe ni, wi yaa ma wɔɔnrɔ ti kɔrɔ wi yo ma kan.»

²⁶ Kona, a wunlunaja wi si para Daniyeli wi ni, wo ɲa paa pye na yinri Belitishazari, maa yewe ma yo fɔ: «Ki yen kaselege fɔ mboro mbe ya mbanla wɔɔnrɔ ti yo mberi kɔrɔ wi taga wa na kan le?»

²⁷ A Daniyeli wi si wunlunaja wi yon sogo ma yo fɔ: «Wunlunaja, ngundo ɲa maa lagajaa mbe jen, kajenmbele, naa jefenne, naa kajenme pyefenne konaa kacɛn kagala jenfenne wa kpe se ya mbege jen mbege yo ma kan.

²⁸ Eɛn fɔ Yenɲele la yen wa naayeri, li maa ngundo kagala ke yinrigi funwa na. Lo li kagala ngele kaa paan wa yege ke yo wunlunaja Nebukanezari ma kan. Koni wɔɔnrɔ nda mà wɔnlo konaa yariyanra nda mà yan mɔɔ ta wa ma sorondo ti na, ti nda:

²⁹ «Wunlunaja, kagala ngele kaa paan wa yege koro kɛ pan wa ma jatere wi ni mɔɔ ta maa wɔnlo. Yenɲele na li maa ngundo kagala ke nari, lo li kagala ngele kaa paan wa yege ke naga ma na.

³⁰ Mi wo na, kii cɛn ndɛɛ na tijinliwe pi gbɔɔ ma wɛ leele pe ni fuun pe woo pi na ko ki ti ki ngundo kagala kɛ naga na na, eɛn fɔ kɛ naga na na, jango wunlunaja ma wɔɔnrɔ ti kɔrɔ wi ta wi yo ma kan konaa kagala ngele ke yen wa ma kotogo na, ma ta ma ke jen.

³¹ «E, wunlunaja, yariyanga ɲga mà yan ki ɲga: Sɛnwɛɛ yanlɛɛ wawi mà yan gbɛngbɛɲɛ. Ki yaraga yanleɛ kila pye ma gbɔɔ ma tɔnlo na

yengele fɔ jenge. Kila pye ma yere ma yege sɔgowɔ, ki yege cenwe pila pye fyere ni.

³² Ki yaraga yanlege ki go kila pye te piiri. Ki kotogo naa ki keyen yi ni, tila pye warifuwe. Ki lara naa ki jegbogolo ke ni, tila pye tuguyenre.

³³ Ki saanra tila pye tuguron. Ki tondanra walaga la pye tuguron, walaga la pye joro.

³⁴ Mɔɔ ta maa ki yaraga yanlege ki wele, a sinndelege ka si yiri wa ki ye, lere ma wila ki wa, ma pan maga yaraga yanlege ki tondanra nda tila pye tuguron naa joro woro ti gbɔn mari kaari.

³⁵ Ko pyengolo, tuguron o, joro o, tuguyenre o, warifuwe o, naa te wi ni, ti si pinle ma yaari ma pye muwe, a tifelege kuu le ma kari pi ni paa yege nga na yarilire konsanga ni, ki ma kari bile sigire ti ni ma yiri wa yarilire sunsaga ki na we. Ki yaraga ka si yan naa. Een fɔ, sinndelege nga kila pan maga yaraga yanlege ki gbɔn, a ko si kannga ma pye yanwiga gbɔgo ka, fɔ ma tara ti ni fuun ti yin.

³⁶ «Wunlunaja ma wɔɔnro tori yeen. Koni we yaa wɔɔnro ti koro wi yo ma kan.

³⁷ Wunlunaja, mboro ma yen wunlumbolo pe ni fuun pe wunluwa, katugu Yennele na wa naayeri li wunluwa, naa yawa, naa fannga konaa gbogowɔ kan ma yeri.

³⁸ Lɔɔn tege senweele, naa yanyaara konaa sannjere ti go na tara ti lagapyew ki ni. Ma yen ti ni fuun ti go na. Yaraga yanlege ki go nga ki yen te wogo, mboro win.

³⁹ Een fɔ, wunluwa pa yege yaa ka pan mboro pungo na, mba pi fannga ki yaa ka kologo mbe we ma woo pi na. Ko pungo na, wunluwa taanri woo yaa ka pan, po pi yen ma taanla tuguyenre ti ni. Pi fannga ki yaa pye dunruya wi lagapyew ki go na.

⁴⁰ Wunluwa tijere woo yaa ka pan po pungo na mbe ngban paa tuguron yen. Yege nga na tuguron ti ma yaraga pyew ki tongolo mbege kɔɔnlo kɔɔnlo, pa ki wunluwa pi yaa ka wunluwa sanmba pyew pi kɔɔnlo kɔɔnlo mboo tongolo ma.

⁴¹ Ki yaraga yanlege ki tondanra naa ki tɔɔro yombegеле, mɔ ke yan. Ti kanngolo ka yen joro, ti kanngolo ka yen tuguron. Ko ki naga ma yo ki wunluwa pi yaa ka kɔn shyen. Een fɔ konaa ki ni fuun, fannga yaa ka pye pi ni kanngolo nungba paa tuguron fannga yen, katugu maga yan fɔ tuguron to naa joro ti ni, ti pinle ti ye ni.

⁴² Yege nga na tɔɔro yombegеле kɛle la pye tuguron, a kele yen joro, ki pyelomo nungba pi na ki wunluwa pi walaga nungba yaa fannga ta, pi walaga nungba fannga yaa kologo.

⁴³ Maga yan fɔ tuguron ti pinle joro ti ni yege nga na, ko ki naga fɔ wunlumbolo pe yaa ka pɔɔgo pye pe ye sɔgowɔ, mbe ye pe ye ni. Een fɔ pe se ka ya mbe pe ye yigi, mbe pye nungba paa yege nga na tuguron to naa joro ti ni, ti se ya mberi ye yigi mbe pye nungba we†.

⁴⁴ «Ki wunlumbolo pe wunluwa wagati wi na, Yennele na wa naayeri li yaa ka wunluwa pa yege yirige naa. Ki wunluwa pi se ka ko. Ki wunluwa pi se ka ye cenle la yege kee. Ki wunluwa pi yaa ka wunluwa sanmba pyew pi jɔgo mboo wɔ wa. Po jate pi yaa koro wa fɔ sanga pyew.

† 2:43 2:43-45: Yaraga yanlege ki lara nda fuun ti naganaga, lelegere koro legere yo ki lara ti wogo na. Ki lara ti yen ma taanla taanla Babiloni tara wunluwa, naa Medi tara naa Perisi tara wunluwa, naa Giresi tara wunluwa konaa Orɔmu tara wunluwa po ni.

⁴⁵ Sinndelege nga mà yan, kì yiri wa ki ye, lere ma wigi wa, ma pan ma tugurɔn, naa tuguyenre, naa joro, naa warifuwe konaa te wi ni ti gbɔn mari kaari, ko ki yen na ki wogo ki nari. Yenɲele ɲgbɔgo ko kì kagala ɲgele kaa paan wa yege ke naga wunlunana ma na. Ma wɔɔnrɔ ti yen kaselege, ti kɔrɔ wì yo yege ɲga na, pa ki yaa pye ma ce.»

⁴⁶ Kì pye ma, a wunlunana Nebukanezari wì si to maa yege ki jiile wa tara Daniyeli wi yege sɔgɔwo maa gbɔgo, mee kono kan ma yo pe saara wo Daniyeli wi yeri, mbe pinle wusuna nuwo taan ni.

⁴⁷ Kona, a wunlunana wì si Daniyeli wi pye fɔ: «Kaselege ko na, ye Yenɲele lo li yen yengenɲele ke Yenɲele le, konaa wunlumbolo pe ni fuun pe tafo we. Lo li maa ɲgundo kagala ke yinrigi funwa na, katugu mà ya ma kì ɲgundo kala li jɛn mali yo na kan.»

⁴⁸ Ko punɲo na, a wunlunana wì si censagbɔgo kan Daniyeli wi yeri, ma yarikanra jende legere kan wi yeri. A wì si Daniyeli wi tɛge Babilɔni kinda wi ni fuun wì go na, konaa maa pye Babilɔni tara kajeɲmbele pe ni fuun pe togbɔɔ.

⁴⁹ Eɛn fɔ, a Daniyeli wì si wunlunana wi yenri, a wunlunana wì si Shadiraki, naa Meshaki konaa Abɛdi Nego pe tɛge Babilɔni kinda wi go na. A Daniyeli wo jate wì si koro wa wunlunana wi go.

3

Wunlunana Nebukanezari wila te yaraga yanlege ka gbegele

¹ Kona, a wunlunana Nebukanezari wì si kaa te yaraga yanlege gbegebege ka gbegele. Ki yagawa pila pye metere nafa ma yiri ke, ki gbeme pila pye metere taanri. A wì si saa ki te yaraga yanlege ki yerege wa Dura funwa laga falafala ki ni, wa Babilɔni kinda wì ni.

² Ko punɲo na, a wunlunana Nebukanezari wì si tunɲgo torogo ma yo pe sa gboforoneriye, naa janmaratigiye, naa kumandaye, naa yerifenne, naa tara ti penjara shofenne, naa kiti konfenne, naa lasiri kagala yege wofenne konaa kindaye teele pe ni fuun pe yeri, fɔ pe pan pe wunlunana Nebukanezari wì te yaraga yanlege ɲga wila yerege ki gbɔgɔwo tunɲgo ki yɔn yenge.

³ Kì pye ma, a gboforoneriye, naa janmaratigiye, naa kumandaye, naa yerifenne, naa tara ti penjara shofenne, naa kiti konfenne, naa lasiri kagala yege wofenne konaa kindaye teele pe ni fuun pè si pan ma gbogolo mbe yaraga yanlege ɲga wunlunana wila yerege ki gbɔgɔwo tunɲgo ki yɔn yenge. Nebukanezari wì yaraga yanlege ɲga wila yerege, a pè si yere ki yege sɔgɔwo.

⁴ Kona, a kala yarifo wì si pan ma para ɲgbanga, ma yo fɔ: «Cengele ke ni fuun, naa tara pyew ti woolo, konaa senre pyew ti woolo, ye nunɲbogolo jan yege tunɲgo ɲga kì logo:

⁵ Na yaga ka mbanlaga winme, naa wegele winme, naa ɲgoni pigile tinme, naa ɲgoniye tinme, naa juruye tinme, naa wegele yonrɔ shyenzyen winme konaa yarigbɔnrɔ cɛnle pyew ti tinme pi logo sanga ɲa ni, kona wunlunana Nebukanezari wì te yaraga yanlege ɲga wì yerege, ye ni fuun ye sogo yege gbɔgo.

⁶ Na lere ɲa fuun si sogo mbege gbɔgo, le ki yongolo nunɲba ke ni, pa pe yaa ko fɔ wo wa wa yira kason gbɔgo kì ni.»

⁷ Ki kala na, naa leele pe ni fuun paa kaa mbanlaga winme, naa wegele winme, naa ngoni pigile tinme, naa ngoniye tinme, naa juruye tinme konaa yarigbonro cenle pyew ti tinme pi logo sanga na ni, cengele ke ni fuun, naa tara pyew ti woolo konaa senre pyew ti woolo pe si sogo ma wunlunaja Nebukanezari wi te yaraga yanlege nga wila yerege ki gbogo.

*Daniyeli wi wonlonambala taanri
pe sila yenle*

mbe te yaraga yanlege ki gbogo

⁸ Kona, le ki yongolo nungba ke ni, Kalide tara fenne pele si fulo wa, ma saa Zhufuye pe korotige wunlunaja wi yeri.

⁹ Paa wunlunaja Nebukanezari wi pye fo: «Wunlunaja, Yenjele sa yinwetonlogo kan ma yeri.

¹⁰ Wunlunaja, mboro jate ma konso kan ma yo leele paga ka mbanlaga winme, naa wegele winme, naa ngoni pigile tinme, naa ngoniye tinme, naa juruye tinme, naa wegele yonro shyenzhyen winme konaa yarigbonro cenle pyew ti tinme pi logo sanga na ni, fo leele pe ni fuun pe sogo mbege te yaraga yanlege ki gbogo.

¹¹ Fo na lere na fuun si yenle mbege yaraga yanlege ki gbogo, fo ki lerefo pe yaa wi wa wa yira kason gbogo ki ni.

¹² Ma si yala, wunlunaja Zhufuye mbele ma wo paa Babiloni kinda wi yeye sinni, Shadiraki, naa Meshaki konaa Abedi Nego, pe woro nso jate. Pe woro nso yarisunndo ti gbogo, pee si yenle mboon te yaraga yanlege nga ma yerege ki gbogo.»

¹³ Ki pye ma, a wunlunaja Nebukanezari wi si konro ta, mee nawa ngban fo jenge. A wi si konso kan ma yo pe sa Shadiraki, naa Meshaki konaa Abedi Nego pe yigi pe pan pe ni. A pe si saa pe yigi ma pan pe ni wa wunlunaja wi yeri.

¹⁴ A wunlunaja wi si pe yewe ma yo fo: «Shadiraki, naa Meshaki, naa Abedi Nego, ki yen kaselege fo ye se yenle mbanla yarisunndo ti gbogo konaa mbanla te yaraga yanlege nga mi yerege ki gbogo le?

¹⁵ Een koni, ye ye yee gbegele. Na yaga ka mbanlaga winme, naa wegele winme, naa ngoni pigile tinme, naa ngoniye tinme, naa juruye tinme, naa wegele yonro shyenzhyen winme konaa yarigbonro cenle pyew ti tinme pi logo sanga na ni, ye sogo na te yaraga yanlege ki yee sogowo yee gbogo. Na yee ki gbogo, le ki yongolo nungba ke ni, pa pe yaa ye wa wa yira kason gbogo ki ni. Yarisunngo kikiin ki mbe ya pan mbe ye sho na kee?»

¹⁶ Ki pye ma, a Shadiraki, naa Meshaki konaa Abedi Nego pe si wunlunaja Nebukanezari wi yon sogo ma yo fo: «Wunlunaja, yaraga ka woro we yeri we yo ma kan ki wogo nga ki na.

¹⁷ Wunlunaja, na ki ka si pye pa ki yaa pye ma, we Yenjele na we yen na gbogo, li mbe ya mbe we sho kaselege ko na. Li mbe ya mbe we sho yira kason gbogo ki kee konaa mbe we sho ma kee.

¹⁸ Wunlunaja, ali na lii si we sho, ki jen ma filige ki na fo we soon yarisunndo ti gbogo, we se soon te yaraga yanlege nga ma yerege ki gbogo fun.»

*Paa Daniyeli wi wonlonambala
taanri pe wa
wa kason gbogo ki ni*

¹⁹ Kona, a Nebukanezari wi nawa pi si ngban fo jenge, fo a wi yee cenwe pi kannga Shadiraki naa Meshaki konaa Abedi Nego pe kanngolo.

Ko punḡo na, a wì suu woolo pe pye ma yo pe kason ki gbḡḡo naa, fḡ sa gbḡn gbḡḡosaga koloshyen mbe wē ki cēnlḡḡo faa pi na.

²⁰ A wì sigi yo wì malingbḡḡonlḡ mbele pe yēn fanḡḡa ni pele kan ma yo pe Shadiraki, naa Meshaki konaa Abēdi Nego pe yigi pe pe pḡ, pe pe wa wa kason gbḡḡo ki ni.

²¹ Le ki yḡḡolḡ nungba ke ni, a pē si pe yigi ma pe pḡ pe kurusiile, naa pe bundu pigile, naa pe derigbḡḡo konaa pe yaripḡḡo sannda ti ni pe na, mēē pe wa wa yira kason gbḡḡo ki nandogomḡ.

²² Eēn fḡ wunlunana wila konḡ na kan lāa ḡḡban, mbe taga wa ko, na yira kason kila gbḡḡo fḡ jēḡḡe, ki kala na, mbele pāa saa Shadiraki, naa Meshaki konaa Abēdi Nego pe wa wa kason ki ni, kason yinne lāa pe gbo.

²³ Ki nambala taanri wele, Shadiraki, naa Meshaki konaa Abēdi Nego, ma pe ta wa pḡsaga, a pē si to wa kason ki nandogomḡ.

²⁴ Le ki yḡḡolḡ nungba ke ni, a wunlunana Nebukanezari wì sunndo wì si kḡn wì na. A wì si yiri ma yere fyeleḡe na, mēē wì yerifenne pe yewe ma yo fḡ: «Mì yo nambala taanri wē pḡ ma wa wa kason ki ni?» A poro suu yḡn sogo ma yo fḡ: «Wunlunana, pa ki yēn ma jate.»

²⁵ A wì sho naa fḡ: «Ye wele, na yeḡe yēn nambala tijere na, pe woro ma pḡ. Pe yēn na yanriyanri wa kason ki nandogomḡ. Kason kii yaraga ka pye wa kpe na. Nana tijere woo wì cēnlḡḡo pi yēn ma yiri Yēḡḡe li yaraga yēnweḡe ka korḡḡo.»

*Wunlunana wila Daniyeli
wì wḡnlḡnambala taanri
pe yirige ma pe wa
konaa ma pe gbḡḡo*

²⁶ Ko punḡo na, a Nebukanezari wì si fulḡ wa yira kason gbḡḡo ki tanla, mēē yo fḡ: «Shadiraki, naa Meshaki konaa Abēdi Nego, yoro mbele Yēḡḡe na yaara ti ni fuun ti go na li tunmbyeele, ye yiri wa kason ki ni, ye pan laga.» A Shadiraki, naa Meshaki konaa Abēdi Nego pē si yiri wa kason ki ni.

²⁷ A wunlunana wì gbḡforoneriye, naa janmaratigiye, naa kumandaye konaa wì yerifenne pē si gbini ma pan ma gbḡḡolo, mēē ki yan fḡ kason ki sila ya yaraga ka pye ki nambala taanri pe wire ti na, fḡ pe yinzire ka kpe sila sogo, kason ki sila pe yaripḡḡo ti sogo, kason nuwḡ kpe sila si pye pe na.

²⁸ Kona, a Nebukanezari wì si senre ti le, mēē yo fḡ: «Sonḡḡo yēn Shadiraki, naa Meshaki konaa Abēdi Nego pe Yēḡḡe li woo. Lo li li mēreḡe wì tun wì pan mali tunmbyeele pe sho, poro mbele pē pe jigi wì taga li na we. A pē mì ḡa wunlunana na senyoro ti ke, ma pe yeē kan kunwḡ pi yeri, jango paga ka tunḡḡo pye yarisunḡḡo ka yeḡe kan mbege gbḡḡo pe Yēḡḡe lo punḡo na.

²⁹ Ki kala na, mì yēn naga kondēḡeḡe na li teri fḡ: «Lere o lere, na wiga pye cenle o cenle na woo, nakoma tara o tara nda woo, nakoma senre o senre nda yofḡ, na wiga senpere yo Shadiraki, naa Meshaki konaa Abēdi Nego pe Yēḡḡe li na, ko fḡ pe yaa wo kḡonlḡ curo curo curo, mboo go ki jaanri mbege wo ki yeē na paa kayangara yēn; katugu yarisunḡḡo ko ka yeḡe woro wa, ḡḡa ki mbe ya mbe lere sho paa lo yēn.» »

³⁰ Ko punḡo na, a wunlunana wì si ka taga Shadiraki, naa Meshaki konaa Abēdi Nego pe fanḡḡa ki na wa Babiloni kindā wì ni.

*Woonro shyen woro
nda Nebukanezari wila wonlo*

³¹ Kona, a wunlunara Nebukanezari wi si tunngo torogo leele pe ni fuun, naa cengele ke ni fuun konaa senre pyew ti woolo pe yeri dunruya wi lagapyew ki ni. Wila yo fo: «Yennele sa yeyingge gbogo kan ye yeri!

³² Yennele na yaara ti ni fuun ti go na li kajege pye na kan, ma kafonngolo naa kacen kagala ngele naga na na, mi Nebukanezari, migi wele maga yan, fo ki yen ma yon mbe ke yo ye kan.

³³ Li kacen kagala ke tugbolo! Li kafonngolo ke yen yawa ni!

Li wunluwo pi yen wunluwo mba pi yen kosaga fu, li tegere ti yen wa sanga pyew fo tetete.

4

¹ «Mi Nebukanezari mila pye ma cen yeyingge na konaa ma pye ferewe na wa na wunluwo go ki ni.

² Pilige ka yembine la ni, a mi si woonro wonlo. A ki woonro ti si fyere wa na na fo jenge. Jatere na wila pan na yeri konaa yariyanra nda mila yan tila na sunndo wi kon na na na fo jenge.

³ Ki kaa pye ma, a mi si kono kan ma yo pe sa Babiloni tara kaje mbele pe ni fuun pe yeri pe pan laga na yeri, jango pe pan panla woonro ti koro wi yo na kan.

⁴ Kona, a jefenne, naa kaje mbe pyefenne, naa jenfenne konaa kacen kagala jenfenne pe si pan. A mi silan woonro ti yege yo pe kan, een fo pe sila ya mberi koro wi yo na kan.

⁵ Ko pungo na, Daniyeli na pe yinri Belitishazari[†], ki mege nga ki yen na yarisunngo ka mege, a wi si pan fun ma yere na yege sogowo. Mila ki jen ma yo Yennele na kpoyi li yinne li yen wi ni. A mi silan woonro ti yege yo wi kan, mee wi pye fo:

⁶ «Belitishazari, mboro na ma yen jefenne pe to, migi jen ma yo Yennele na kpoyi li yinne li yen ma ni, fo ngundo kala lo la kpe woro ma lara ma na. Yariyanra nda mi yan wa na woonro ti na, ti logo, mari koro wi yo na kan.»

⁷ «Mala ta mila pye na wonlo, yariyanra nda mila yan ti nda. Mila pye na wele, yaraga nga mila yan ki nga:

Mila tige titonlogo ka yan yeresaga wa tara ti nandogomo.

⁸ Ki tige kila yiri ma gbogo jenge, ma fannga ta, fo a ki numaga kila jiinri wa yennele na.

Paa pye naga yaan dunruya wi lagapyew ki ni.

⁹ Ki were tila pye ma yon, a ki pire ti lege fo jenge.

Lere pyew wila pye na yaakara taa wa ki ni.

Yanyaara tila pye na paan na sinlele wa ki yinne pi ni.

Sannjere tila pye na paan nari sere ti poo wa ki njere ti ni.

Yaara nda fuun ti da tila pye na yaakara taa wa ki pire ti ni.

¹⁰ «Mala ta mila pye na wonlo bere, wa woonro ti na, a mi si merewe wa yan, wo na wi yen kpoyi, wi yiri wa yennele na na tinri.

¹¹ A wi si para ngbanga ma yo fo:

«Yege tige nga ki kon yege jan, yege njere ti koonlo.

Yege were ti kaanla yeri wo tara, yege pire ti jaraga.

[†] 4:5 4:5: Belitishazari mege ki yen na para yarisunngo Beli ko senre na. Yarisunngo Beli kila pye Babiloni tara fenne poro yarisunngo gbogo.

Yanyaara ti fe ti yiri wa ki nɔɔ, sannjere fun ti fe ti yiri wa ki njere ti ni.

¹² Eɛn fɔ, yege yungɔngɔ konaa ki ninde ti ni ti yaga wa tara.

Ye tugurɔn naa tuguyenre yongɔwɔ pɔ wi na mboo yaga wa yan ki sɔɔwɔ, fɔngɔ kila wuun wi na.

Wi pye paa yanyaara ti yen mbaa yan ki kaa.

¹³ Senwee jatare ɲa wi yen wa wi kotogo na, wo mbe wɔ wa, yaayogo jatare mbe ye wi ni.

Wi yeɛ kolɔshyen lo pye wa ki cɛnlɔmɔ pi ni.

¹⁴ «*«Ki kakɔndɛgeɛ li yen mɛrɛgeye kpoyi poro katɛɛɛ, janɔ mbele fuun pe yen yinwege na, pege jɛn pe yo fɔ Yɛnɲɛɛ na yaara ti ni fuun ti go na li yen ma cɛn senwee piile pe wunluwɔ pyew pi go na. Ki kali ndanla li wunluwɔ pi kan lere o lere yeri, li maa kan wo yeri. Li yere ma lere ɲa paa la jate leele pe ni wi tɛɛ wunluwɔ.*

¹⁵ «*«Ki pye ma, mi wunlunaɲa Nebukanezari, wɔɔnrɔ nda mi wɔnlɔ tori yɛɛn. Mboro Belitishazari, mari kɔrɔ wi yo na kan, katugu na wunluwɔ tara kajɛnmbeɛ wa kpɛ se ya mberi kɔrɔ wi yo na kan. Mboro wo na, ma mbe ya, katugu Yɛnɲɛɛ na kpoyi li yinne li yen ma ni.»*

Daniyeli wila wunlunaɲa wi wɔɔnrɔ ti kɔrɔ wi yo

¹⁶ Kona, Daniyeli, wo ɲa pe yinri Belitishazari, naa wila kaa ki senre ti logo, a ki si to wi yɔn na, a wi jatare wi piri wi na, fɔ wii ya mbe para ki wagati wi ni. A wunlunaɲa wi suu pye naa fɔ: «Belitishazari, maga ka ti ki wɔɔnrɔ nda to naa ti kɔrɔ yowo pi ni, tɔɔn jatare wi piri ma na.»

A Belitishazari wi suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Na tafo, mi pye naga jaa ki wɔɔnrɔ nda ti pye ma juguye poro woro, ti kɔrɔ wi pye ma winfenne poro woo! Eɛn fɔ ki si woro ma.

¹⁷ Tige ɲga mɔ yan, kila yiri ma gbɔɔ ma pye fanɲga ni, fɔ a ki numaga kila jiinri wa yɛnɲɛɛ na. Leele paa pye naga yaan dunrɔya wi lagapyew ki ni.

¹⁸ Ki tige ki were tila pye ma yɔn, a ki pire ti lɛɛ fɔ jɛnɲɛ, fɔ lere pyew wila pye na yaakara taa wa ki ni. Yanyaara tila pye na paan na sinleɛ wa ki yinne pi ni, a sannjere tila paan na ti sere ti poo wa ki njere ti ni.

¹⁹ Wunlunaɲa, ki tige ye, mboro wi. Mɔ pye legbɔɔ naa fanɲga fɔ. Mɔ gbɔɔ fɔ ma saa gbɔn wa yɛnɲɛɛ na, fɔ a ma wunluwɔ fanɲga ki gbɔn dunrɔya wi lagapyew ki ni.

²⁰ «Ko punɔ na, wunlunaɲa, a mɔ si mɛrɛɛ kpoyi wa yan wi yiri wa yɛnɲɛɛ na, ma tigi ma pan, ma yo fɔ: «Ye tige ki kɔn yege jan, yege jɔɔɔ pew, eɛn fɔ yege yungɔngɔ konaa ki ninde ti ni ti yaga wa tara ti ni, ye tugurɔn yongɔwɔ naa tuguyenre yongɔwɔ pɔ wi na, yoo yaga wa yan ki sɔɔwɔ. Fɔngɔ kila wuun wi na mbaa wi yinɲgi. Wo naa yanyaara ti ni, ti pyelɔmɔ pi pye ja fɔ sa gbɔn yeɛ kolɔshyen.»

²¹ Wunlunaɲa, ki senre ti kɔrɔ wowi ɲa yɛɛn. Yɛnɲɛɛ na yaara ti ni fuun ti go na, ɲga li kɔn ma tɛɛ ma yo ki yaa pye wunlunaɲa, na tafo ma na, koyi ɲga yɛɛn.

²² Pe yaa kɔɔn purɔ mbɔɔn wɔ leele pe sɔɔwɔ. Ma yaa ka sa cɛn wa wɔnɲaala pe ni. Ma yaa kaa yan ki kaa paa neɛ yɛn. Fɔngɔ ki yaa kaa wuun ma na mbaa ma yinɲgi. Ma yaa yeɛ kolɔshyen lo pye wa ki cɛnlɔmɔ pi ni, fɔ ma ka saga jɛn fɔ Yɛnɲɛɛ na yaara ti ni fuun ti go na, li yen senwee piile pe wunluwɔ pyew pi go na, fɔ ki kali ndanla li wunluwɔ pi kan lere o lere yeri, li maa kan wo yeri.

²³ Een fɔ, nga kɪ yɔ fɔ tige ki yungɔngɔ konaa ki ninde ti ni, ti koro wa, ko koro wo yen, fɔ na ma ka kaga jɛn mbe yɔ fɔ Yɛnnɛle na wa naayeri, lo li yɛn wunluwɔ we, pa ma wunluwɔ pi yaa songoro ma na.

²⁴ Ki kala na, wunlunana, ki yaga ma yɛnle na yɛrɛwe sɛnrɛ ti na, ma kapere pyege ki yaga maa kasinnge piin, mɔɔ tipere ti yaga maa fyɔnwɔ fɛnnɛ pe yinriwe taa. Ki ka pye ma, pa ma yaa yeyinnge ta.»

Daniyeli wi sɛnrɛ

tila pye kaselege

²⁵ Ki pye ma, Daniyeli wila nga yo, ki kagala ke ni fuun kaa wunlunana Nebukanezari wi ta.

²⁶ Yɛnge kɛ ma yiri shyen torɔngɔlɔ, Daniyeli sɛnyoro ti pungo na, pilige ka, ma wunlunana wi ta wila pye na yanriyanri wa wunluwɔ go ki biri wi go na, wa Babiloni ca,

²⁷ a wi si para ma yo fɔ: «Cagbɔgɔ Babiloni ko ma nga yɛɛn! Mi Nebukanezari, muwi migi kan na yɛɛra fannga ki ni, maga pye na wunluwɔ ca, konaa mbanla gbɔgɔwɔ pi naga.»

²⁸ Ma wunlunana wi ta wila pye na to yuun ma, a magala là si yiri wa yɛnnɛle na ma yo fɔ: «Wunlunana Nebukanezari, nga ki yɛn na yuun ma kan ki logo, ma wunluwɔ pi sho ma yeri.

²⁹ Pe yaa ma purɔ mbɔɔn wɔ laga sɛnwee piile pe sɔgɔwɔ. Pa ma yaa sa cɛn wa yanyaara ti sɔgɔwɔ. Ma yaa la yan ki kaa paa nege yɛn. Ma yaa yɛle kolɔshyɛn lo pye wa ki cɛnlɔmɔ pi ni, fɔ ma ka saga jɛn fɔ Yɛnnɛle na yaara ti ni fuun ti go na, li yɛn sɛnwee piile pe wunluwɔ pyew pi go na, fɔ ki kali ndanla li wunluwɔ pi kan lere o lere yeri, li maa kan wo yeri.»

³⁰ Le ki yɔngɔlɔ nungba ke ni, a ki sɛnrɛ ti kala li si pye Nebukanezari wi na. Paa wi purɔ maa wɔ sɛnwee piile pe sɔgɔwɔ. A wi nɛɛ yan ki kaa paa nɛrɛ ti yɛn. Fɔɔngɔ kila pye na wuun wi na naa yinnɔgi. A wi yinzire ti kaa tɔnlɔndɔnlɔ paa yɔn kanwiga sire yɛn. A wi yombɛkɔɔrɔ ti tɔnlɔndɔnlɔ paa sannjɛrɛ woro yɛn.

Nebukanezari wila sagala

konaa ma Yɛnnɛle li sɔn

³¹ Wagati na wila kɔn ma tɛge, naa wila kaa wi yɛɛ yɔn fili, mi Nebukanezari, a mi silan yɛge ki yirige ma wele wa naayeri, a na jatere wi si songoro ma cɛn na na. A mi si Yɛnnɛle na yaara ti ni fuun ti go na li shari. Lo na li yɛn yinwege wolo fɔ sanga pyew, lo na li tegere ti yɛn kɔsaga fu woro, a li wunluwɔ pi yɛn wa sanga pyew fɔ tetete, a mi sili sɔn mali gbɔgɔ.

³² Dunruya woolo pe ni fuun pe woro li yɛge na yaraga ka. Nga kili ndanla, ko li ma pye yaara yɛnwɛrɛ nda wa yɛnnɛle na ti na konaa leele mbele laga tara na pe na. Lere se ya mbeli fannga ki yerege, nakoma mbeli pye mbe yo fɔ: «Yinnɔgi maa piin yɛɛn?»

³³ Ki pye ma, ki wagati wi ni, a na jatere wi si songoro ma cɛn na na. A na wunluwɔ pi gbɔgɔwɔ, naa na sɔnmɔ konaa na megbɔgɔ ki ni, ti si songoro ma kan na yeri. Na yerifɛnnɛ naa na tara legbɔɔlɔ, a pɛ silan yeri mbe pan naa. A mi songoro ma cɛn wa na wunluwɔ pi na naa. A ka nɛɛ tari na gbɔgɔwɔ pi na naa na kee.

³⁴ Koni, mi Nebukanezari, mi yɛn na naayeri wunluwɔ wi sɔnni, na wi mege ki yinrigi, konaa naa gbogo. Wi kapyere ti ni fuun ti yɛn ma yala.

Wi kongolo ke yen ma sin. Mbele pe maa pe yee gbogo, wo wi mbe ya mbe pe tirige.

5

Sogolo gbolo na wunlunana

Belishazari wila sogo

¹ Naa Belishazari wila kaa cen wunluwo pi na, pilige ka, a wi si sogolo gbolo sogo wi tara legboolo pe kan. Pe mbaa lere waga kele (1 000) yon ko tin. A wunlunana wi si pinle na duven wi woo wi legboolo pe ni.

² Naa duven wila kaa Belishazari wi yigi, wi to Nebukanezari wila te naa warifuwe yaapire nda koli ma yiri ti ni wa sherigo gbogo ki ni, wa Zheruzalemu ca, a wi si kono kan ma yo pe sari le pe pan ti ni, jango wo naa wi legboolo pe ni, naa wi japorimbolo konaa wi cenfenne pe ni, pe duven wi wo wa ti ni†.

³ Ki pye ma, ki yaapire nda paa koli ma yiri ti ni wa Yennele li sherigo gbogo ki ni, wa Zheruzalemu ca, a pe si pan ti ni. A wunlunana wo naa wi legboolo pe ni, naa wi japorimbolo konaa wi cenfenne pe ni, pe si duven wi wo wa ti ni.

⁴ Naa paa kaa duven wi wo ma tin sanga na ni, a pe nee pe yarisunndo nda ti yen te woro, naa warifuwe woro, naa tuguyenre woro, naa tuguron woro, naa tige woro konaa sinndere woro ti sonni.

⁵ Kona, le ki wagati nungba wi ni, a senwee kee ka si fo ma yiri le fitanladaga wi yegge, nee yonro ta yonlogi wa wunlunana wi go mbogo fige ki na. A wunlunana wi si kee nga kila pye na yonlogi ki yan.

⁶ Kona, a wunlunana wi yegge cenwe pi si kannga fyere ti na. A wi jatere wi piri wi na maa sunndo wi kon wi na. A wi wire ti fanla. A wi kannguuro tila seri nari yee gboon.

⁷ A wi si para ngbanga ma kono kan ma yo pe pan kajenme pyefenne, naa kacen kagala jenfenne konaa jelefenne pe ni wi kan. Naa paa kaa pan, a wi si senre ti le, mee ki Babiloni tara kajenmbele pe pye fo: «Ye ni, lere na fuun ka ya mbege yonro nda ti kara mberi koro wi yo na kan, wunluwo yariporo yenre yaa le wi kan, mbe te yongowo le wa wi yologo konaa mboo pye wunluwo tara ti to taanri woo.»

⁸ A wunlunana wi kajenmbele pe ni fuun pe si ye ma yonro ti wele, een fo wa kpe sila ya mbege yonro ti kara pe ni konaa mberi koro wi yo wunlunana wi kan.

⁹ Ki pye ma, a wunlunana Belishazari wi sunndo wi si kon wi na naa fo jenge. A wi yegge cenwe pi kannga naa ma serege. A wi tara legboolo pe ni fuun pe wire ti si fanla pe na.

¹⁰ Naa wunlunana wi no wila kaa wunlunana wo naa wi legboolo pe senyoro ti logo, a wi si ye pe korogo wa liwen lisaga, mee yo fo: «Wunlunana, Yennele sa yinwetonlogo kan ma yeri! Maga ka ti ma jatere wi piri ma na, ma yegge cenwe pi kannga.

¹¹ Nana wa yen laga ma wunluwo tara ti ni, Yennele na kpoyi li yinne li yen wi ni. Ma to wi wunluwo wagati wi na, paa kagala koro jenme, naa tijinliwe konaa kajenme ta wi yeri paa yegge nga na Yennele na kpoyi li kajenme pi yen. Ki kala na, ma to we, wunlunana Nebukanezari we, ko nana wo wila tege jelefenne, naa jenfenne, naa kajenme pyefenne konaa kacen kagala jenfenne pe go na;

† 5:2 5.2: 2 Wunlu 24.13; 25.14-15; 2 Kuro 36.10

¹² katugu ki nana we, ki Daniyeli na ma to wila wi mege taga naa yinri Belitishazari, wi jatere wi gbogo ma we, kajenme naa tijinliwe yen wi ni mbe ya mbaa woonro ti koro wi yuun, mbaa ngundo kagala ke yeye nari konaa mbaa yon sogowo kaan yewige nga fuun ki ngban ki na. Ye sa Daniyeli wi yeri wi pan, wi yaa pan mbe yoonro ti koro wi yo.»

¹³ Ki pye ma, a pe si saa Daniyeli wi yeri ma pan wi ni wa wunlunana wi yeri. A wunlunana wi suu yewe ma yo fo: «Zhuda tara woolo mbele wunlunana, na to we, wila saa koli ma pan pe ni, Daniyeli mege fo na wila pye pe ni, wowi mboro le?

¹⁴ Mdo senre logo fo Yenhele na kpoyi li yinne li yen ma ni, fo leele pe maa kagala koro jenme, naa tijinliwe konaa kajenme taa ma yeri, kajenme mba pi yongo woro.

¹⁵ Pe pan kajenmbele naa kajenme pyefenne pe ni laga na yeri, jango pe ki yoonro nda ti kara peri koro wi yo na kan, een fo wa kpe si ya mberi koro wi yo na kan.

¹⁶ Mi logo ma yo fo ma ma ya na ngundo kagala ke koro yuun, konaa na kangbangala ke yeye woo. Koni, na maga ya mbege yoonro nda ti kara mberi koro wi yo na kan, wunluwo yariporo yenre yaa le ma kan, mbe te yongowo le wa ma yologo. Ma yaa pye wunluwo tara ti to taanri woo.»

¹⁷ A Daniyeli wi si wunlunana wi yon sogo ma yo fo: «Wunlunana, ma yarikanra ti yaga wa nakoma mari kan lere wa yeye yeri. Mi wo na, mi yaa yoonro ti kara mberi koro wi yo ma kan.

¹⁸ Wunlunana, Yenhele na yaara ti ni fuun ti go na, laa wunluwo, naa megbogo, naa sonmo, konaa gbogowo pi kan ma to Nebukanezari wi yeri.

¹⁹ Ki megbogo nga ki kan wi yeri ki kala na, tara pyew ti woolo, naa cengele ke ni fuun konaa senre pyew ti woolo paa pye na fyee wi yeye fo na seri. Na wi kaa jaa pe leele mbele gbo, pe ma poro gbo. Na wi kaa jaa pe mbele yaga go na, pe ma poro yaga go na. Na wi kaa jaa mbe na yirige mboo gbogo, wi ma wo yirige maa gbogo. Na wi kaa jaa mbe na tirige, wi ma wo tirige.

²⁰ Een fo, naa yee gbogowo la kaa ye wa wi kotogo na, a wi kotogo ki ngban wi na, fo a wila wi yee nari, a Yenhele li suu laga wa wunluwo pi na, maa gbogowo pi sho wi yeri.

²¹ A pe suu puro maa wo senwee piile pe sogowo. A wi jatere wi si kannga paa yaayoro woo yen. A wi si saa cen wa yan sofilele pe ni, na yan ki kaa paa nege yen. A fonggo ki wo wi na maa yinngi, fo ma saa gbom pilige nga wila kaa ki jen ma yo Yenhele na yaara ti ni fuun ti go na, li yen senwee piile pe wunluwo pyew pi go na, fo lere na kali ndanla, li ma wunluwo pi kan wo yeri.

²² «Koni, mboro Belishazari, mboro na ma yen wi pinambyo, ma ki kagala ke jen, konaa ki ni fuun, mee yenle mboon yee tirige.

²³ Een fo mdo yee gbogo Yenhele na wa naayeri li na. Ma ti a pe pan li sherigo gbogo yaapire ti ni ma kan, a mboro naa ma legboolo pe ni, naa ma japarimbolo konaa ma cenfenne pe ni, ye duven wi wo wa ti ni. A mdo yarisunndo nda ti yen warifuwe woro, naa te woro, naa tuguyenre woro, naa tuguron woro, naa tige woro konaa sinndere woro ti son, ki yarisunndo tila la yaan, tila la nuru, tii si kala la jen. Ma si yala ma, yinwege naa ma kala li ni fuun li ni, ti yen Yenhele na kee, mee lo gbogo.

²⁴ Ko ki ti, li ki kee ki torogo, a ki pan maga yoonro ti yonlogo.

²⁵ Yoonro nda ti yonlogo tori nda yeen fo: «Mene, mene, tekeli, parisin.»

²⁶ Koni, ki senre ti koro wi na. «Mene» ko koro wo yen fo «jiri.» Yennele lòn wunluwo piliye yi jiri, ki piliye yon ki ko.

²⁷ «Tekeli» ko koro wo yen fo «Taanla.» Yennele lòn taanla culo na mąga yan fo mą tifaga.

²⁸ «Parisin» ko koro wo yen fo «kon shyen.» Yennele lòn wunluwo pi kon shyen maa kan Medi tara fenne naa Perisi tara fenne pe yeri.»

²⁹ Le ki yongolo nungba ke ni, a wunlunana Belishazari wi si kono kan ma yo pe wunluwo yariporo le Daniyeli wi kan, pe te yongowo le wa wi yologo. A pe sigi yari lagapyew fo Daniyeli wo wi pye wunluwo tara ti to taanri woo we.

³⁰ Ki pilige nungba ki yembine li ni, a pe si Kalide tara fenne wunlunana Belishazari wi gbo.

6

¹ A Medi tara fenne nana Dariyusi wi si cen wunluwo pi na wi yele nafa taanri ma yiri shyen wolo li ni.

Daniyeli juguye paa yon le wi na

² Pilige ka, a wunlunana Dariyusi wi sigi yan fo ki yen ma yon wi janmaratigiye cenme naa nafa (120) tege, pe cencen wi wunluwo tara lagapyew ki go na.

³ A wi si teele taanri tege ki janmaratigiye cenme naa nafa (120) pe go na. Janmaratigiye paa daga mbaa pe tunngo pyelomo pi yege yuun ki teele taanri pe kan, jango wunlunana wi kapyege ka ka ka jogo. Daniyeli wila pe ki teele taanri wo wa.

⁴ Een fo paa pye na Daniyeli wi jate ma we ki teele poro naa janmaratigiye pe na, katugu wila kala jen ma we pe na. Ki pye ma, a wunlunana wi nee jaa mboo tege wi tara ti ni fuun ti go na.

⁵ Kona, a teele poro naa janmaratigiye pe ni, pe nee pyelomo jaa mbe Daniyeli wi jeregi wi tegere tunngo nga wila pye na piin ki kala na. Een fo pe sila pyelomo kpe nakoma pungsaga kpe ta mbege pye, katugu Daniyeli wila pye lere na leele pe taga wi na. Ki kala na, pe sila sambalawa nakoma pungsaga yan wi na.

⁶ Ki pye ma, a ki nambala pe si pe yee pye fo: «We se pyelomo pa ta mbe Daniyeli wi jeregi, kaawo we kala la lagaja mboo jeregi wa wi Yennele li lasiri wo kanngolo.»

⁷ Ki pye ma, ki teele poro naa janmaratigiye pe ni, pe si fyeele ma kari wa wunlunana wi yeri ma saa wi pye fo: «Wunlunana Dariyusi, Yennele sa yinwetonlogo kan ma yeri.

⁸ Ma wunluwo tara teele, naa wunluwo yarijende yege wofenne, naa janmaratigiye, naa yerifenne konaa gboforoneriye pe pe ni fuun pe yere ki na, maga kon maga tege, fo wunlunana, ma kakonndegele la tege mali ngban, fo sa gbón piliye nafa ma yiri ke, fo na lere o lere ka yenri yarisunngo ka yege yeri nakoma lere wa yege yeri, na wii yenri wunlunana mboro nungba yeri, pe ko fo wo yigi poo wa wa jaraye pe korogo, wa jaraye pe wege ki ni.

⁹ Koni, wunlunana, ki kakonndegele li tege, mo k ee yonlo li taga ki sewe wi na, jango liga ka ya mbe kannga, li pye Medi tara fenne naa Perisi tara fenne pe kakonndegele, na li se ya kannga lo la.»

¹⁰ Ki pye ma, a wunlunana Dariyusi wi suu k ee yonlo li taga wa kakonndegele sewe wi na.

*Pàa Daniyeli wi wa
wa jaraye pe wege ki ni*

¹¹ Naa Daniyeli wila kaa ki logo ma yo fò pè ki kakonndegèle li tège sanga ɲa ni, a wì si songoro ma kari wi go. Wi sanɲgazo yumbyo wi fenetiriye mbele pàa pye ma yege wa wa Zheruzalemu ca ki yeri, a wì si pe yengèle. A wi nɛɛ kanɲguuro kanni wa pe tanla pilige pyew yonlo taanri, na wi Yenɲele li yenri konaa nali sonni, paa yege ɲga na wila pye naga piin faa we.

¹² Kona, a Daniyeli wi winfenne pè si gbinri ma ye wa wi korogo, mɛɛ saa wi yan wila wi Yenɲele li yenri nali gbogo.

¹³ Le ki yongolo nunɲba ke ni, a pè si kari wa wunlunana wi yeri, ma saa para wi ni ki kakonndegèle li wogo na. Pàa yo fò: «Wunlunana, mi yo ma kakonndegèle la tège fò mbe sa gbɔn piliye nafa ma yiri kɛ, fò na lere o lere ka yenri yarisunɲgo ka yege yeri, nakoma lere wa yege yeri, na wii yenri wunlunana mboro nunɲba yeri, pe ko fò wo wa wa jaraye pe wege ki ni?»

A wunlunana wì si pe yon sogo ma yo fò: «Pa ki yen ma kaselege, Medi tara fenne naa Perisi tara fenne poro kakonndegèle li, na li se ya kanɲga.»

¹⁴ A pè si senre ti le naa, ma yo fò: «Wunlunana, Daniyeli ɲa wi yen Zhuda tara woolo mbele pàa koli ma pan pe ni kulolo wo wa, wi woro nɔɔ jate. Wi si woro nɔɔ kakonndegèle li jate fun. Wi maa yenri Yenɲele li yeri yenrisaga taanri pilige pyew.»

¹⁵ Naa wunlunana wila kaa ki senre ti logo sanga ɲa ni, a ki suu nawa pi piri wi na fò jenge. A wì sigi jate wa wi nawa mbe Daniyeli wi sho. Maga yigi fò ma saa ki yonlo ki ko, wila ki lagaja mbe Daniyeli wi sho.

¹⁶ Eɛn fò, a ki leele pè si songoro ma kari fyeege na wa wunlunana wi yeri ma saa ki yo wì kan fò: «Wunlunana, mɛɛɛ jen ma yo mbe yala Medi tara fenne naa Perisi tara fenne pe lasiri wi ni, kakonndegèle na fuun wunlunana wì tège maa kɛɛ yonlo taga ki sewe wi na, li se ya kanɲga naa!»

¹⁷ Kona, a wunlunana wì si kono kan ma yo pe sa Daniyeli wi wa wa jaraye pe wege ki ni. A wunlunana wì si Daniyeli wi pye fò: «Ma Yenɲele na ma yen na tunɲgo piin li kan kaporo ni, loon sho!»

¹⁸ Ko punɲo na, a pè si sinndelighogo ka tège ma jaraye pe wege ki ton ki ni. A wunlunana wì suu tegerɛ tegeyaraga konaa wi legboolo pe wogo ki taga sinndelighogo ki na, janɲo yaraga kpe ka ka kanɲga, ɲga ki tège Daniyeli wi kanɲgolo ki wogo na.

¹⁹ Ko punɲo na, a wunlunana wì si kari wi go. Wila yembine li ni fuun li pye, wii yenle mbe li. Wii yenle jele mbe pan wa wi yeri. Wi sila si ya mbe wonlo.

*Yenɲele làa Daniyeli wi sho
jaraye pe yeri*

²⁰ Ki goto yirifaga ki na, a wunlunana wì si yiri, mɛɛ fyeele ma kari wa jaraye pe wege ki yon na.

²¹ A wì si fulo wa wege yon ki tanla, wi jatere piriwen ni fò jenge, mɛɛ Daniyeli wi yeri ma yo fò: «Yenɲele na yinwege wolo li tunmbyee Daniyeli, ma Yenɲele na ma yen na tunɲgo piin li kan kaporo ni, li ya mɔɔ sho jaraye pe yeri le?»

²² A Daniyeli wì si koro wa ma wunlunana wi yon sogo ma yo fò: «Wunlunana, Yenɲele sa yinwetonlogo kan ma yeri!»

²³ Na Yenñele lili merenge wi tun, a wi pan ma jaraye pe yonro ti ton pe na. Pee yaraga ko ka kpe pye na na, katugu Yenñele ligi yan mii jogo li na. Mboro fun wunlunanya, mii kapege kpe pye ma na.»

²⁴ Ki kaa pye ma, a wunlunanya wi nawa pi si yinngi fo jenge. A wi si konon kan ma yo pe Daniyeli wi yirige poo wo wa jaraye pe wege ki ni. Naa paa kaa Daniyeli wi yirige maa wo wa wege ki ni, pe sila tulugo kpe yan wi wire ti laga ka na, katugu wila wi jigi wi taga Yenñele li na.

²⁵ A wunlunanya wi si konon kan, ma yo leele mbele paa Daniyeli wi jeregi, pe pan pe ni, naa pe jele konaa pe pille pe ni, pe pe wa wa jaraye pe wege ki ni. Pe wangolo wa wege ki ni, pe sila ta mbe gbon yere wa ki kosaga ki na, a jaraye pe si gbinri ma to pe na, ma pe kajeere ti ni fuun ti yaari.

²⁶ Ko punjo na, a wunlunanya Dariyusi wi si sewe pye maa torogo leele pe ni fuun pe kan, naa cengele ke ni fuun konaa senre pyew ti woolo pe kan tara ti lagapyew ki ni, ma yo fo: «Yenñele sa yeyinngi gbogo kan ye yeri!

²⁷ Mi yen naga konon na li kaan, fo laga na wunluwo tara ti lagapyew ki ni, leele pe ni fuun paa fye Yenñele na Daniyeli maa gbogo li yege. Katugu Yenñele li yen yinwege wolo, li yen wa fo sanga pyew. Li wunluwo pi se jogo, kosaga woro li tegere ti na.

²⁸ Li ma lere sho, ma lere wo kala.

Li ma kafonngolo naa kagbogo pye wa naayeri konaa laga tara ti na. Lo li Daniyeli wi sho jaraye pe kee.»

²⁹ Ko punjo na, Daniyeli wila yeresaga jenge ta wunlunanya Dariyusi wi wagati wi na konaa Perisi tara fenne pe wunlunanya Sirusi wi wagati wi na fun.

YARIYANRA NDA TILA NAGA DUNRUYA WUNLUWO KONAA YENÑELE WUNLUWO PI WOGO NA

7

7.1-12.13

Daniyeli wi yariyanga kongbanna:

Wongaala tijere kala

¹ Babiloni tara wunlunanya Belishazari wi wunluwo pi yeke kongbanna li na, ma Daniyeli wi ta wila pye ma sinle wa wi sorondo ti na, a wi si woonro wonlo ma yariyanra ta yan. Ko punjo na, a Daniyeli wi si woonro ti yonlogo ma lara nda ti wogo yen ma ngban ti yege yo. Nda wila yege yo ti nda.

² Wila yo fo: «Yembine li ni, wa na yariyanga ki ni, mila pye na wele, mee kaa tifelege ki yan ki yiri wa naayeri wi keyen tijere yi ni fuun yi na na gboon, ma pan ma kogoje gbog tonmo pi yege fannga ni.

³ A wongaala tugbombole tijere si yiri wa kogoje wi ni, wa sila yala wa ni†.

⁴ Wongbo kongbanna wila pye paa jara yen. Kanwira la pye wi na paa yon yen. Maga ta mila pye naa wele, a pe sigi kanwira ti kon mari laga wi na, mee wi yirige maa yerege wi tooo ti na paa senwee pyo yen. A pe si senwee pyo jatere kan wi yeri.

⁵ «Le ki yongolo nungba ke ni, a mi si wongbo shyen woo yan, wila pye paa cenge urusi ka yen. Wila pye ma cen wi punjo tooo ti na.

† 7:3 7.3: Naga 13.1; 17.8

Kendingangala taanri la pye wa wi yon, wa ngangala ke sogowo. A pè suu pye ma yo wi yiri wi sa kara legere ka.

⁶ «Ko pungo na, mila pye na wele naa, mæ wongbo wa yege yan; wila pye paa kamolo yen. Kanwira tijere la pye wa wi pogolo paa sannjege yen. Yinre tijere la pye wi na. A pè si tegere kan wi yeri[†].

⁷ «Ko pungo na, wa na yariyanga ki ni yembine li ni, mbe ka wele, mæ wongbo tijere woo yan. Wila pye sunndo kongo ni, ma pye fyere ni. Fannga gbogo la pye wi ni fo jenge. Ngangala titonlongolo tuguron wogolo kaa pye wa wi yon. Wila pye na kara ti kuun, nari koonlo yuroyuroyuro, nari kaa, nari sannda ti tangala tangala. Wila pye wi ye wongaala kongbanmbala pe ni. Yengele ke kaa pye wi na[†].

⁸ Maga ta mila pye naga yengele ke wele, a wi si kaa ki yan fo yenne jele la yiri wa sangala ke sogowo. Wa yengele kongbangala ke ni, a taanri si kologi ma wo wa yenne jele li yege. Yengele la pye ki yenne jele li na paa senwee wogolo yen. Yon la pye li na, a laa yee gbogowo senre yuun[†].»

Yengele li kiti konwagati

⁹ «Kona, mila pye na wele naa bere, maga ta paa pye na wunluwo jonro teriteri. Na mila pye wa maga le wa fafafa[†], a wi si cen ki wunluwo jongo ka na. Wi yariporo tila pye ma filige yege yege yege. Wi yinzire tila pye ma filige paa sumbyo sifire yen. Wi wunluwo jongo kila pye paa kason yinne yen. Wi wunluwo jongo jegele kiiri kiiri kaa pye paa kason gbogo yen[†].

¹⁰ Kason kila pye na janri na yinrigi wa wi yege paa gbaan tonmo yen. Leele waga legere legere paa pye wi tunmbyeele; leele waga keke tegesaga legere paa pye ma yere wi yege sogowo na tunngo piin wi kan. Kona, a kiti konfenne pè si cencen. A pè si seweele pele yengele[†].

¹¹ «Mila pye na wele naa bere, katugu ki yenne laa pye nali yee gbogowo senre yuun. A mi sigi yan fo pege wongbo wi gbo, maa wire ti tongo, mari wa kason mari sogo.

¹² Wongaala sanmbala poro na, paa pe fannga ki sho pe yeri; een fo, a pè si pe yaga go na fo ma saa gbɔn wagati wa ni.

¹³ «Mila pye na wele bere wa na yariyanga ki ni yembine li ni, mbe ka wele,

a mi si lere wa yan, na wi yiri senwee pinambyo[†] korogo.

Wila yiri wa naayeri ma pan kambaara ti na.

A wi nee paan wa na wila pye wa maga le wa fafafa wi tanla.

A pè suu yigi ma fulo wi ni le wi tanla.

¹⁴ A pè si tegere naa gbogowo konaa wunluwo pi kan wi yeri; a leele pe ni fuun, naa cengele ke ni fuun, konaa senre pyew ti woolo pe nee tunngo piin wi kan.

Wi tegere ti yen tegere nda ti yen kosaga fu;

wi wunluwo pi se si jogo fyew.»

¹⁵ «Mi Daniyeli ki wogo kila na jatere wi piri na na jenge, a na sunndo wi kon na na fo jenge yariyanra nda mila yan ti kala na.

[†] 7:6 7.4-6: Naga 13.2 [†] 7:7 7.7: Naga 12.3; 13.1 [†] 7:8 7.8: Naga 13.5-6 [†] 7:9 7.9: Nga ki yo fo: Na wila pye wa maga le wa fafafa, ko yen naga nari ma yo Yengele lo li, lo na lesaga woro li na, kosaga si woro li na. [†] 7:9 7.9: Naga 1.14; 20.4 [†] 7:10 7.10: Naga 5.11; 20.12 [†] 7:13 7.13: Mati 24.30; 26.64; Maki 13.26; 14.62; Luki 21.27; Naga 1.7,13; 14.14

16 Ki kaa pye ma, leele mbele paa pye wa, a mi si fulo nungba tanla, maa yewe ki kagala ke ni fuun ke koro jate wi ni. A wi si ke koro wi yo mala kan.

17 Wila yo fo: <Ki wonggaala tugbambolo tijere wele, pe yen ma taanla wunlumbolo tijere ni, mbele pe yaa ka yiri laga tara ti na.

18 E'en fo poro pungo na, Yennele na yaara ti ni fuun ti go na li leele kpoyi poro pe yaa ka wunluwo pi ta, pi yaa ka koro poro kan sanga pyew fo tetete.>

19 «Koni, mila pye na jaa mbe ki wongbo tijere woo wi kala li jen mbe wali li na, wo na wila pye wi ye sanmbala pe ni fuun pe ni we. Wila pye fyere ni fo jenge. Wi ngangala kaa pye tuguron. Wi yombekoro tila pye tuguyenre. Wila pye na kara ti kuun, nari koonlo yuroyuroyuro, nari kaa, nari sannda ti tangala tangala.

20 Yennele ke ngele kaa pye wa wi go ki na, mila pye na jaa mbe ke kala li jen fun mbe wali li na, konaa yenne sanna na laa kaa yiri, a taanri kologi ma toori li yegge sogowo li kala li ni, lo na yengele la pye li na, naa yon ni, a laa yee gbogowo senre yuun we. Ki yenne laa cen ndee li gbogo ma we sanngala ke na.

21 «Maga ta mila pye na wele, a mi sigi yan fo ki yenne li yen na malaga gboon Yennele li woolo kpoyi pe ni, na yawa taa pe na†,

22 fo na wila pye wa maga le wa fafafa, wi pan wi tanga kan Yennele na yaara ti ni fuun ti go na li leele kpoyi pe yeri, fo wagati wi sa gboun Yennele li leele kpoyi pe wunluwo pi ta†.

23 «Ki kaa pye ma, a ki kagala ke koro wi si yo na kan ma yo fo: <Wongbo tijere woo wi yen na wunluwo tijere woo wogo nari. Ki wunluwo pi yaa ka pan laga tara ti na, mbe pye pi ye wunluwo sanmba pyew pi ni. Pi yaa ka dunruya wi lagapyew ki ka, mbe leele pe koonlo yuroyuroyuro, mbe pe tangala tangala.

24 Yennele ke koro yen ma taanla wunlumbolo ke ni, mbele pe yaa ka cen ki wunluwo pi na. Wunluwo wa yegge yaa ka yiri poro pungo na. Wo yaa ka pye wi ye kongbanmbala sanmbala pe ni. Wi yaa ka wunlumbolo taanri jan mbe cen wa pe yonlo.

25 Wi yaa kaa senpere yuun Yennele na li yen yaara pyew ti go na li na, mbaa Yennele na yaara ti ni fuun ti go na li leele kpoyi pe jolo. Wi yaa ka yo fo wi yaa Yennele li leele kpoyi pe wagati na wi tegetega konaa pe lasiri wi kannga. Yennele li leele kpoyi pe yaa ka pye wa wi fannga ki nogo yele taanri naa walaga.

26 Ko pungo na, kiti konwagati wi yaa gboun. Pe yaa wi tegere ti sho wi yeri, mboo tongo mboo ko pew.

27 Kona, dunruya wunluwo pi ni fuun pi fannga, naa pi tegere, konaa pi gbogowo pi ni, ti yaa kan Yennele na yaara ti ni fuun ti go na li leele kpoyi poro yeri. Pe wunluwo pi yaa ka pye wunluwo mbakoo. Dunruya fannga fenne pe ni fuun pe yaa kaa tunngo piin pe kan mbaa nuru pe yeri†.>

28 «Pa ki senre ti ko na ki laga nga ki na. Mi Daniyeli mi wo na, ki senre tila na jatere wi piri na na, ma fyere wa na na fo jenge. A na wire cenlomo pi kannga. A mi sigi kagala ke tege wa na nawa.»

† 7:21 7.21: Naga 13.7 † 7:22 7.22: Naga 20.4 † 7:27 7.27: Naga 20.4; 22.5

8

*Yariyanga shyen wogo:
Simbapolo naa sikapolo kala*

¹ Wunlunaja Belishazari wi wunluwo pi ye le taanri wolo li ni, mi Daniyeli, a mi si woonro wonlo ma yariyanga fonngo yan naa, ko la pye yariyanga kongbannga nga mila yan ko pungo na.

² Mila pye na wele ki yariyanga yansanga wi ni, mala ta mila wele, a mi si kaa na yee yan wa malaga sigeca Suzi ki ni, wa Elamu kinda wi ni. Wa na yariyanga ki ni, a mi si kaa na yee yan wa Ulayi gbaan wi tanla.

³ Mi kaa yege yirige ma wele, mee simbapolo wa yan yeresaga le gbaan wi yon na. Yenngele shyen la pye wi na. Ki yenngele shyen kaa pye ma tonlonlonlo fo jenge, een fo nungba la pye ma tonlo nungba na. La la keli ma yiri la na. Na laa yiri pungo na, lo la tonlo ma we sanna li na.

⁴ Kona, a mi sigi yan fo ki simbapolo wi yen na gboon wi yenngele ke ni wa yonlo tosaga kee yeri, naa yonloparawa kameenge kee konaa yonloparawa kalige kee yeri. Wongbo wo wa kpe sila ya mbe yere mboo sige. Lere kpe saa ya mbe yaraga sho wi yeri. Nga fuun kila wi ndanla, ko wila pye na piin. Wi fannga kila pye na gbogo na kee yege fo jenge.

⁵ Mala ta mila pye na jatere piin ki wogo ki na, mbe ka wele, mee sikapolo wa yan wila fee na paan, ma yiri wa yonlo tosaga kee yeri. Wila pye na tara ti lagapyew ki yanri na paan, wi tooo ti sila si pye na jiinri wa tara ti na. Yenne titoonlo gbene nungba la pye wa wi yengele shyen ke sogowo pi ni.

⁶ Simbapolo yenngele shyen fo nga mila yan yeresaga wa gbaan wi yon na, a sikapolo wi si saa fo ma gbon wi na, mee gbinri ma to wi na wi fannga ki ni fuun ki ni.

⁷ A mi suu yan wi saa na malaga gboon simbapolo wi ni. Wila wi gbom kayanga gbogo ni, fo ma simbapolo wi yenngele shyen ke kaari. Fannga sila pye simbapolo wi ni wi ya wi yere wuu sige. A sikapolo wi suu jan tara, maa tangala tangala wi tooo ti ni. Lere kpe sila ta mbe simbapolo wi sho wi yeri.

⁸ A sikapolo wi si fannga ta fo jenge, een fo naa wi fannga kila kaa gbom wa ki gbonsaga, a wi yenne titoonlo gbene li si kaw. Een fo, a yenngele titonlongolo tugbonngolo tijere si yiri wa li yonlo ma yege wa dunruya wi go tijere ki yeri.

⁹ A yenne jele la si yiri ki yenngele ke nungba na, ma tonlo konlo fu ma kari wa yonloparawa kalige kee yeri, naa yonlo yirisaga kee yeri konaa ma kari wa tara tiyonro[†] ti kee yeri.

¹⁰ Li fannga kila gbogo fo ma saa gbom wa yaara nda wa yennele na ti na; laa ki yaara nda ti da ti walaga kon ma wo tara, konaa wonngolo kele ni, mee ti tangala tangala li tooo ti ni[‡].

¹¹ Laa li yee gbogo fo ma li yee taanla yaara nda wa yennele na ti togboo wi ni. Saraga sogowogo nga ki maa woo pilige pyew yaara nda wa yennele na ti togboo wi yeri, laa ki saraga wogo ki yerege konaa ma wi censaga kpoyi ki tege fyongo ni.

¹² Yaara nda wa yennele na, pa a ti le wa li fannga ki nogo konaa ma saraga sogowogo nga ki maa woo pilige pyew ki yerege kapere ti kala na. Yenne laa kaselege ki wa tara, a li kapyegele ke ni fuun kaa yongo.

[†] 8:9 8:9: Tara tiyonro to ti yen Izirayeli tara re. [‡] 8:10 8:10: Naga 12.4

¹³ Kona, a mi si merɛge kpoyi wa magala logo wi yen na para. A merɛge kpoyi wà yege si wo yewe ma yo fo: «Ki yariyanra nda ti naga, ti kagala ke yaa koro mbaa piin fo sa gbɔn wagati wiwiin? Saraga sogowogo nga ki maa woo pilige pyew, ki yaa koro mbawogo fo sa gbɔn wagati wiwiin? Kapegbogo nga ki maa jogowo pi piin, ki yaa koro wa fo sa gbɔn wagati wiwiin? Yenɲele li censaga kpoyi konaa yaara da wa yenɲele na, pe yaa ti yigikala li tisaw fo sa gbɔn wagati wiwiin?»

¹⁴ A merɛge kongbanɲa wi silan yon sogo ma yo fo: «Pinliwe waga kele naa cenme naa nafa shyen ma yiri ke (1 150) konaa yonlokogo waga kele naa cenme naa nafa shyen ma yiri ke (1 150) ki yaa toro gbɛn, ko punɲo na, Yenɲele li censaga kpoyi pee jen pege pye kpoyi naa.»

*Merɛge Gabiriyeli
wila yariyanga ki koro wi yo
Daniyeli wi kan*

¹⁵ «Kona, mi Daniyeli, mala ta mila pye na jatere piin yariyanga nga mila yan konaa ki koro wi wogo na, a mi si yaraga yenwege ka yan ki yere na yege sogowo, nga kila pye paa senwee pyo yen.

¹⁶ A mi si senwee magala la logo ma yiri wa Ulayi gbaan tonmo pi nandogomo. Laa gbele ngbanga ma yo fo: «Gabiriyeli, yariyanga ki koro wi yo ki nana na wi kan†.»

¹⁷ Ki kaa pye ma, a Gabiriyeli wi si fulo le laga nga mila pye ma yere ki tanla. Naa wila kaa na fulo na tanla, a na sunndo wi si kon na na. A mi si to mala yege ki jiile wa tara. A wi silan pye fo: «Senwee pyo, ki logo ma wali ki na, fo ki yariyanga ki yen na para wagati punɲo woo wi kagala koro senre na.»

¹⁸ Maa ta wila pye na para na ni, a na yege si wo, mala yege ki ta jilesaga wa tara. Een fo, a wi si jiri na na, mala yirige mala yerege le laga nga mila pye.

¹⁹ Kona, a wi silan pye fo: «Kala na li yaa ka pye Yenɲele li nangbanwa wagati wi kosanga ni, mi yaa li naga ma na, katugu ki wagati wi kon ma tege.

²⁰ Simbapolo na ma yan yenɲele shyen ke ni, wo yen ma taanla Medi tara fenne naa Perisi tara fenne pe wunlumbolo poro ni.

²¹ Sikapolo sire legere fo na ma yan, wo yen ma taanla Yavan† tara wunlunana wo ni. Yenne titoonlo na laa pye wa wi yenɲele shyen ke sogowo pi ni, lo yen ma taanla ki tara ti wunlunana kongbanɲa wo ni.

²² Kona, a ki yenne li si kaari, a yenɲele tijere si yiri wa li yonlo. Koro yen ma taanla wunluwo tijere ni, mba pi yaa ka yiri wa ki tara nungba ti ni; een fo ki wunluwo tijere pi fanɲa ki se ka gbogo mbe kongbanmba pi woo pi bo.

²³ Pe wunluwo pi kosaga, na lepeelee pe kapere pyege kiga ka gbɔn wa ki gbɔnsaga ki na sanga na ni, wunlunana wa yaa ka yiri, na wi yaa ka pye yege gbogowo naa tijinliwe pee ni.

²⁴ Wi yawa pi yaa ka gbogo, een fo pii yaa ka yiri wo yere jate yeri. Wi yaa ka jogowo pye fo jenge. Wi kapyegele ke ni fuun ke yaa ka yon. Wi yaa ka fanɲa fenne pe tongo konaa Yenɲele li leele kpoyi pe ni.

²⁵ Wi tijinliwe pee pi kala na, wi yaa ka lelegere fanla mbe pe punɲo. Wi yaa ka pye yege gbogowo coli. Wi yaa ka lelegere tongo, mbele pe yaa

† 8:16 8:16: Luki 1.19,26 † 8:21 8:21: Yavan tara to nungba to pe maa yinri fun Giresi tara.

kaa ki jate pe yen ma cen yeyinnye na pow. Wi yaa ka yiri malaga ni wunlumbolo pe Wunluwo wi korogo. Een fo pe yaa kaa tongo, mbege ta senwee kee si gbón wi na.

²⁶ Yariyanga nga mà yan pinliwe naa yonlokogo wogo ki na, ki yen kaselege. Een fo ki yariyanga kala li yaga wa ma nawa, li pye ngundo, katugu li yen na para wagati na wila paan wa lege wi wogo na.»

²⁷ «Ko punjo na, mi Daniyeli, a mi si fanla, fo a mi to na yaa ma saa gbón piliye yon ka na. Ko punjo na, a mi si kaa yiri na wunlunaja wi kagala ke yegge woo. Een fo, na jatere wila pye ma piri na na yariyanga nga mila yan ki kala na, katugu mi sila ya mbege koro wi jen.»

9

Daniyeli wila Yennele li yenri

¹ Serisesi† pinambyo Dariyusi na wila yiri wa Medi tara fenne pe ni, wila pye Kalide tara fenne pe wunlunaja.

² Wi wunluwo pi yeke kongbanna li ni, mi Daniyeli, a mi sigi kara maga yan wa Yennele senre sewe wi ni, fo Yawe Yennele laa ki yo wa Yennele yon senre yofa Zheremi wi yon, ma yo fo Zheruzalemu ca ki yaa ka tongo mbe pye kataga, mbe sa gbón fo yeke nafa taanri ma yiri ke†.

³ Ki pye ma, a mi si yenje le, ma jatere piriwen yariporo le, ma saa cen conro† ma yegge wa wa Yawe Yennele li yeri, mali yenri yenrewe naa yenrewe gbón ni.

⁴ A mi si Yawe Yennele, na Yennele li yenri ma yo lilan kapere ti kala yaga na na. Mila yo fo: «E, Yawe Yennele ngbogo, mboro na ma yen fyere ni, ma yen ma mbele ndanla, a pòon ngasegele ke yigi na tanri ke na, ma mao yon finliwe pi yigi pe ni.

⁵ Wè kapege pye, ma kambasinnde pye, ma tipege pye. Wè yiri ma je ma na. Wè je ma ngasegele naa ma kakonndegengele ke na.

⁶ Wee logo ma tunmbyeele, Yennele yon senre yofenne pe yeri, poro mbele pè para ma mege na we wunlumbolo, naa we fannga fenne, naa we teleye konaa we tara woolo pe ni fuun pe ni we.

⁷ We Fo, mboro wo na, ma yen sinje. Woro wè fere sho nala, woro Zhuda tara woolo, naa Zheruzalemu ca woolo, konaa Izirayeli tara woolo pe ni fuun, mbele pè yiri toon konaa mbele pè yiri wa lege, poro mbele maa puro, a pè kari tara nda fuun ni pe kambasinnde nda pè pye ma na ti kala na we.

⁸ Ee, Yawe Yennele, woro wè fere ti sho, woro naa we wunlumbolo, naa we tara teele konaa we teleye pe ni, katugu wè kapege pye ma na.

⁹ Een fo, mboro na ma yen we Fo, we Yennele, ma yen leele yinriwe tafa, ma yen na we kapere ti kala yari we na, ali mbege ta wè yiri ma je ma na.

¹⁰ «Wee yenle mbe logo Yawe Yennele, we Yennele li yeri. Lasiri kongolo ngele li kan li tunmbyeele mbele Yennele yon senre yofenne pe yeri, a pè ke yo we kan, wee yenle mbe tanga ke na.

¹¹ Izirayeli tara woolo pe ni fuun pòon lasiri kongolo ke jogo. Pè punjo le ma ni, ma je mbe logo ma yeri. Ki kala na, danga kagala naa tipege

† 9:1 9.1: Serisesi na pòon mege ki yeri lagame, wi yen wi ye na pè para wi senre na wa Esiteri sewe wi ni; Esite 1.1. † 9:2 9.2: Zhere 25.11; 29.10 † 9:3 9.3: Mbe jatere piriwen yariporo le konaa mbe cen conro, ko la pye kapyegele keke, ngele lere wa ma pye mbege naga fo wi jatere wi piri wi na.

kagala ngele ke yen ma yonlogo wa Yennele li tunmbyee Moyisi wi lasiri sewe wi ni, ki kagala kè to we na, katugu wè kapege pye Yennele li na.

¹² Senre nda làa yo ma yo li yaa nga pye woro naa we tara teelee mbele paa pye na we yege sinni we na, ligi pye. Li jologo gbogo wa we na. Ki jologo nga ki gbôn Zheruzalemu ca ki na, ki cenle la fa pye dunruya wi laga ka kpe ni gben fyew.

¹³ Ki jologo kagala ke ni fuun kè gbôn we na, paa yege nga na paa ki wogo ki yonlogo wa Moyisi lasiri wi ni we. Een fo woro wo na, we foon yenri Yawe Yennele, we Yennele; we fa yenle mbe we kambasinnde ti yaga, we fa yenle mboon kaselege ki logo.

¹⁴ Ki kala na, Yawe Yennele, maga pye, a ki jologo ki to we na; katugu Yawe Yennele, we Yennele, ma yen sinje wa ma kapyegele ke ni fuun ke ni. Een fo woro wee yenle mbe logo ma yeri.

¹⁵ «Koni, we Fo, we Yennele, mboro na màa ma woolo pe yirige wa Ezhipiti tara ma yawa pi fannga na, mà megbogo ta, a ki koro wa fo ma pan ma gbôn nala; een fo woro wo na, wè kapege pye, ma pye kajogo pyefenne.

¹⁶ We Fo, ma kasinje ki kala na, ma nangbanwa gbog po naa ma konro ti ni, ki yaga ti laga mbe lali Zheruzalemu, ma ca ki ni, ko nga ki yen ma yanwiga kpoyi ye'; katugu we kapere to naa we teleye pe kambasinnde ti kala na, cengele ngele fuun ke yen ma we tara ti maga, ke yen na Zheruzalemu ca konaa ma woolo pe tifaga.

¹⁷ Koni, we Yennele, ki yaga ma mi na ma tunmbyee na yenrewe po naa na yenrewe gbog po ki logo. Ma mege ki kala na, ki yaga mo lajenge kpoyi nga pe jogo ki wele kajenge ni.

¹⁸ E, na Yennele, nungbolo jan ma logo na yeri. Ma yengele ke kan we ca ki na maga jogosara ti wele! Ma mege ki yen ca nga na, ki jogowo pi wele! We woro noo yenrewe gbog yenri ma yon we na we kasinje ko kala na, een fo we yen noo yenrewe gbog yenri ma yon we na ma yinriwe tawa gbog po kala na.

¹⁹ We Fo, logo we yeri. We Fo, we kala yaga. We Fo, ma jatere wi tege we na. Ma we kala li yege wo, maga ka mo, ma mege ki kala na, na Yennele; katugu ma mege ko ki yen ma ca ki na konaa ma woolo pe na.»

Merege Gabiriyeli wila yegele

nafa taanri ma yiri ke

tegesaga koloshyen

ke koro wi yege yo

²⁰ «Mila pye na yenri bere, nala kapere to naa Izirayeli, na woolo pe kapere ti yuun nari finligi, na Yawe Yennele, na Yennele li yenrewe gbog yenri li yanwiga kpoyi ki wogo na.

²¹ Mala ta mila pye na yenri, naja na mila keli ma yan wa na yariyanga kongbannga ki ni, Gabiriyeli we, wi si yiri sire na, ma fyeele ma pan na korogo, yonlokogo yege saraga wosanga wi ni.

²² A wi si pan mala yege naga ma yo fo: «Daniyeli, mi pan koni mbe tijinliwe naa kagala koro jenme kan ma yeri.

²³ Naa maga le na Yennele li yenrewe gbog yenri, Yennele li senre ta yo, to mi pan mbe yari ma yeri, katugu ma yen ma Yennele li ndanla jenge.

† 9:16 9:16: Nga ki yo fo: *Yanwiga kpoyi*, Siyon yanwiga ko pe maa yinri ma, pa paa sherigo gbogo ki kan wa ki na, wa Zheruzalemu ca. Pe maa ki yinri fun Zheruzalemu ca.

Ki kala na, ma nungbolo jan ki senre ti yeri, ma ki yariyanga ki koro wi jen.»

²⁴ «YeƼe nafa taanri ma yiri ke tegesaga koloshyen wagati wi kon ma tege ma woolo konaa ma ca kpoyi ki kan. Ki wagati wi kon ma tege, jango mbe kolomo kapyere ti yerege, mbe kapere ti ko, mbe kambasinnde ti kala yaga, kasinngge mbakogo ki ta ki pan. Yariyanga konaa Yenŋele yon senre yofenne pe senre ti kagala ke pye ke yon fili, Yenŋele li lajenŋe kpoyi ki tege ki ye naa fonngɔ li kan.

²⁵ Nga ma daga mbe jen mbe wali ki na, ko yen fo mbege le wagati na ni ki yo ma yo fo Zheruzalemu ca ki yaa gbegele mbe tege konaa mbe kan naa fonngɔ, fo mbe sa gbɔn kundigi na pe sinme kpoyi wo wi na maa wo wi pansanga wi na, yegele koloshyen tegesaga koloshyen wagati wi yaa toro. Sanni yegele koloshyen tegesaga nafa taanri ma yiri shyen wagati ni, ca ki yaa gbegele mbe tege konaa mbe kan naa fonngɔ, mbe pinle ki nawa kongolo koro naa ki malaga sigemboro ti ni, een fo ki yaa ka pye wagati ngbaan.

²⁶ «Ki yegele koloshyen tegesaga nafa taanri ma yiri shyen wagati wi kongolo, pe yaa ka nana wa gbo, na pe sinme kpoyi wo wi na maa wo. Lere kpe se ka yenle mbe yere wi ni mboo saga. Kundigi wa woolo yaa ka pan mbe ca konaa laga kpoyi ki ya. Kona, jogowo gbɔɔ yaa gbɔn wi na, mboo wogo ki ko paa yege nga na tonngbɔɔ ma jogowo pye we. Een fo sanni wi sa ku, wi yaa malaga yirige mbe jogowo pye, paa yege nga na kila kon ma tege we.

²⁷ Wi yaa ka yon finliwe le lelegere ni, mba pi yaa yeresaga ta sa gbɔn yegele koloshyen ni. Ki yegele koloshyen ke nandogomo, wi yaa ka yo fo pe saraga womo naa yarikanra kanwa pi yerege. Ki kundigi jogowo pyefo wi yaa ka katijangara pye fo sa toro ki da wi na†, fo sa gbɔn wo jate wi tongosanga wi na, paa yege nga na ki kon ma tege wi wogo na we.»

10

Yariyanga taanri wogo:

Nana na wila len jese yariporo

tiyoro ti le

¹ Perisi tara wunlunana Sirusi wi wunluwo pi yeƼe taanri wolo li ni, a Yenŋele li si senre ta yo Daniyeli wi kan, wo na paa pye na yinri fun Belishazari. Ki senre ti yen kaselege senre; ti yen na para wagati ngbaan na wila paan wo senre na. A Daniyeli wi sigi senre ti logo ma wali ti na konaa ma yariyanga ki koro wi jen.

² Ki wagati wi ni, mi Daniyeli na nawa pila tanga na na fo ma saa gbɔn yapeleye jeyen taanri.

³ Mi sila yenle mbe yaakaga tanga kpe ka; mi sila kara ka, mi sila si duven wo. Mi sila sinme nuwo taan fa na yee na fo ma saa ki yapeleye taanri yi ko.

⁴ YeƼe li yenŋe kongbannga ki pilige nafa ma yiri tijere wogo ki na, a mi silan yee yan wa gbaan gbenje wi yon na, na pe yinri Tigire.

⁵ A mi silan yege ki yirige ma wele. Le ki yongolo nungba ke ni, a mi si nana wa yan, na wila yariporo nda pe gbegele len jese ni ta le. Kurusijara na wila pye ma po wa wi senne, wila pye te piiri na wila yiri wa Ufazi ca wo wa.

† 9:27 9:27: Dani 11:31; 12:11; Mati 24:15; Maki 13:14

⁶ Wi wire tila pye na yengele paa kirizoliti sinndeläge sonnɔgbanga wogo yen. Wi yege kila pye na yengele paa yenɔjele yengeleme yen. Wi yengele kaa pye na yiin paa kason yinɔgele yen. Wi keyen naa wi tɔɔɔ ti ni, tila pye na yengele paa tuguyenre nda ti wologo ta yen. Wi senpaara tila pye paa janwa gbolo tinme yen†.

⁷ Mi Daniyeli mi nungba mila ki yaraga nga kila ki yee naga ki yan. Mbele paa pye na ni, pe sila ki yan, een fo sunndo kongo nɔgbanga la pe yigi. A pe si fe ma saa lara.

⁸ Ki pye ma, mi nungba mila koro le naga yarigbogo nga kila ki yee naga ki wele. A na wire ti si kaa fanla na na. A na yege cenwe pi kannga na woo paa yarifongo yen. Fannga kpe ko sila koro na ni.

⁹ A mi si nana wi senpaara ti logo. Miri logo laga nga na, a na yege ki si wo, a mi to mala yege ki jiile wa tara.

¹⁰ Maga ta mila seri, mbe ka wele, a mi sigi yan fo kee ka jiri na na, mala yirige mala kannguuro ti kan konaa na kendagala ke ni wa tara ti na.

¹¹ A wi silan pye fo: «Daniyeli ma yen ma Yenɔjele li ndanla fo jenge. Senre nda mi yaa yo ma kan, ti koro wi logo ma wali wi na. Yiri ma yere le laga nga ma yen, katugu panla tun laga ma yeri foonfoon nga na.» Naa wila kaa ki senre ti yo na kan, a mi si yiri ma yere na seri.

¹² A wi silan pye naa fo: «Daniyeli, maga ka fye; katugu maga le pilige konɔbannga nga mɔo yee tirige ma Yenɔjele li yege sogowo, mali yenri mbe nga ki pye ki koro wi jen, Yenɔjele lɔon yenrewe pi logo. Mi pan ma korogo mbe yon sogomo kan ma yeri ma yenrewe pi wogo na.

¹³ Perisi tara meregeye to na wi yen ti go sigefo, wo wila na yege kon fo ma saa gbɔn pilige nafa ma yiri nungba ni. Een fo Misheli† na wi yen meregeye teele tugbɔmbolo wo wa, wi si pan mala saga. Ko ki ti mi koro wa Perisi tara wunlumbolo pe ni.

¹⁴ Kala na li yaa ka pye ma tara woolo pe na wa wagati na wila paan wa pungo na wi ni, ko mi pan mbe yo ma kan, katugu ki yariyanga ki yen na para ki wagati pungo woo wo senre na.»

¹⁵ Maa ta wila pye naga senre ti yuun na kan, mila na yege ki sogo na wele wa tara, mi sila ya mbe para.

¹⁶ Le ki yongolo nungba ke ni, a mi si na wi yiri senwee pyo korogo wi yan. A wi si pan ma jiri na yongbaseere ti na. Kona, a mi si ya mala yon ki yenge naa na para. A mi si lerefo na wila pye na yege sogowo wi pye fo: «Na tafa, yariyanga nga mi yan, kilan jatere wi piri na na fo mala fannga ki ko na ni.

¹⁷ Na tafa, mi na ma tunmbyee, mele mbe si ya mbe para na tafa ma ni? Koni na fannga ki ko, a na wonwon pi kologo.»

¹⁸ Kona, na wila yiri senwee pyo korogo, a wi si jiri na na naa, mee fannga le na ni.

¹⁹ A wi silan pye fo: «Mboro na ma yen ma Yenɔjele li ndanla, maga ka fye. Yeyinɔge ki pye ma ni! Fannga le ma yee ni, ma kotogo ta!» Maa ta wila pye na para na ni, a mi si fannga ta. A mi suu pye fo: «Na tafa, ma mbe ya para na ni, katugu ma fannga le na ni.»

²⁰ A wi silan pye naa fo: «Mi pan laga ma yeri go nga na, maga jen le? Koni mi yaa songoro sa malaga gbɔn Perisi tara meregeye to na wi yen ti

† 10:6 10:6: Naga 1.13-15 † 10:13 10:13: Misheli wo wi yen merege na wi yen Izirayeli tara ti go sigefo; Dani 10.21; Zhude 9; Naga 12.7.

go sigefo wi ni. Na mi ka kari, Yavan† tara merɛgɛye to ɲa wi yen ti go sigefo, wi yaa pan.

²¹ Eɛn fɔ, ɲga ki yen ma yɔnɔɔgo wa Yenɲele li kaselege sɛwe wi ni, ko mi pan mbe yo ma kan. Lere kpɛ woro nala sari ki malaga ki na, kaawo merɛgɛye to Misheli ɲa wi yen ye go sigefo wo nungba.

11

¹ Medi tara wunlunana Dariyusi wi wunluwo pi yeɛ kongbanna li ni, mi jate mila pye wa Misheli wi ni mbe ta mboo saga.

² Koni mi yaa kaselege ki naga ma na.»

Wunlumbolo pele yaa ka malaga gbɔn pe yeɛ ni

A merɛge wi sho fɔ: «Wele, wunlumbolo taanri pele yege yaa ka yiri wa Perisi tara ti ni. Poro pungo na, tijere woo yaa ka yiri, wo yaa ka pye yarijende legere tafa mbe we sanmbala pe ni fuun pe na. Na wiga ka yawa ta wi yarijende legere ti kala na sanga ɲa ni, wi yaa ka leele pe ni fuun pe sun mbe pe wa Yavan tara wunluwo pi na.

³ «Eɛn fɔ wunlunana kotogofɔ wa yaa ka yiri mbaa wi wunluwo pi piin yawa gbɔɔ ni. ɲga fuun ka kaa ndanla, ko wi yaa kaa piin.

⁴ Eɛn fɔ, na wiga ka gbegele mbe cɛn sanga ɲa ni, pa wi wunluwo pi yaa to mbe walagi walagi mbe kari dunruya wi go tijere ki na. Pi se ka kan wi setirige piile poro yeri pe cɛn wa wi yɔnɔ. Pi yaa ka sho wi yeri, mbe kan pele yege yeri. Pi se ka fanɲga ta paa yege ɲga na pila pye.

⁵ Yɔnɔparawa kalige kɛɛ wunluwo† wi fanɲga ki yaa ka gbɔgo fɔ jenge, eɛn fɔ wi malingbɔɔnɔ teele nungba yaa ka fanɲga ta mbe we wi fanɲga ki na mbe cɛn tegere ti na. Wi wunluwo fanɲga ki yaa ka gbɔgo fɔ jenge.

⁶ «Na yegele kele ka ka toro jenri, wunlumbolo pe yaa ka yɔn finliwe le pe yeɛ ni. Yɔnɔparawa kalige kɛɛ wunlunana wi sumboro wi yaa ka pɔri yɔnɔparawa kamenge kɛɛ wunlunana wi yeri mbege yɔn finliwe pi le. Eɛn fɔ, sumboro wi fanɲga ki se ka koro wa. Wi pyɔ wi se ka go ta. Wo jate pe yaa kaa gbo mbe pinle mbele paa pan wi ni pe ni, naa wi to wi ni konaa ɲa wila pye wi sagafɔ wagati jenri ni wi ni.

⁷ «Eɛn fɔ ki jele wi sege woo wa yaa ka yiri mbe cɛn wa wi to wi yɔnɔ. Wi yaa ka yiri yɔnɔparawa kamenge kɛɛ wunlunana wi malingbɔɔnɔ ngbelege ki kɔɔgo. Wi yaa ka sa ye wa wi malaga sigeca ki ni, mboo nandanwa kala li pye wi na, mbe ya wi ni.

⁸ Wi yaa ka ki wunlunana wi yarisunndo naa yaara yanlere nda pɛ tugurɔn yan mari gbegele, naa tɛ piiri yaara konaa warifuwe yaara nda ti yen wi yarisunndo ti woro ti koli mbe kari ti ni wa Ezhipiti tara. Ko pungo na, yegele jenri ni, wi yaa laga yɔnɔparawa kamenge kɛɛ wunlunana wi na.

⁹ Ko wunlunana wo yaa ka yiri mbe kari wa yɔnɔparawa kalige kɛɛ wunluwo pi ni, mbe ta mbe to pi na, ko pungo na mbe si songɔɔ mbe kari wa wi tara.

¹⁰ «Yɔnɔ parawa kamenge kɛɛ wunlunana wi pinambiile pe yaa ka pe yeɛ gbegele malaga ki mege ni, mbe malingbɔɔnɔ legere ngbelege ka gbogolo, mbele pe yɔn ki se ka jen. Pe ni, nungba yaa ka kari malaga ki na wi malingbɔɔnɔ pe ni, mbe jaraga paa lafogo tɔnmɔ yen, mbe tara ti

† 10:20 10:20: Dani 8.21 † 11:5 11.5: Yɔnɔ parawa kalige kɛɛ wunluwo wo wi yen Ezhipiti tara wunluwo we.

ni fuun ti yin mbe kari. Wi songorɔsaga, pe yaa malaga ki gbɔn fɔ sa gbɔn wa yɔnlɔparawa kalige kɛɛ wunlunana wi malaga sigeca ki na mbe to ki na.

¹¹ Kona, yɔnlɔparawa kalige kɛɛ wunlunana wi yaa ka kɔnrɔ ta, mbe yiri mbe sa to yɔnlɔparawa kameɲɲe kɛɛ wunlunana wi na. Wo yaa ka malingbɔɔnlɔ legere gbogolo, ɛɛn fɔ poro yaa ka ye yɔnlɔparawa kalige kɛɛ wunlunana wi kɛɛ.

¹² «Na paga ka ya ki malingbɔɔnlɔ pe ni mbe kɔ, pa yɔnlɔparawa kalige kɛɛ wunlunana wi yaa yin yɛɛ gbɔgɔwɔ ni mbe lelegere gbo, ɛɛn fɔ wi cew tawa pi se kari yege.

¹³ Katugu yɔnlɔparawa kameɲɲe kɛɛ wunlunana wi yaa nuru naa mbe malingbɔɔnlɔ legere pele gbogolo mbe wɛ kɔɲɲanmbala pe na. Na wagati wa ka ka toro, na yegele jenri ka toro, wi yaa songorɔ mbe pan malaga mege ni wa Ezhipiti tara, malingbɔɔnlɔ legere ni kɔnaa malingbɔɲaara legere ni.

¹⁴ Ko sanga wo ni, lelegere yaa ka yiri yɔnlɔparawa kalige kɛɛ wunlunana wi korɔgo. Lewelimbele pele yaa ka yiri wa mboro Daniyeli ma woolo pe ni, mbe sa to wi na, jango nga ki yo wa yariyanga ki ni, kigi yɛɛ yɔn fili, ɛɛn fɔ pe se ka ya.

¹⁵ «Kona yɔnlɔparawa kameɲɲe kɛɛ wunlunana wi yaa ka pan, mbe malingbɔɔnlɔ censaga kan, mbe tara gbogolo mberi pye lugusaga malaga sigeca ka tanla, mbe sigi sho. Kona, yɔnlɔparawa kalige kɛɛ malingbɔɔnlɔ ngbeleye yi se ya yere mboo sige, ali malingbɔɔnlɔ mbele pe yen kotogo ni, pe se ya fannga ta mbe yere.

¹⁶ Na wi yaa pan mbe ye mbe laga ki sho, wi yaa kaa piin paa yege nga na kuu ndanla. Lere kpe se ka ya mbe yere mboo sige. Wi yaa ka sa cɛn wa tara nda ti yɔn ma wɛ ti ni fuun na ti ni, mbe jɔgɔwɔ pye ti na.

¹⁷ «Wi yaa kaga kɔn mbege tege, mbe pan wi wunluwɔ yawa pi ni fuun pi ni. Wi yaa ka yɔn finliwɛ le yɔnlɔparawa kalige kɛɛ wunlunana wi ni, mboo sumborombyɔ wi kan wi yeri porɔgo na, jango mbaa ki jaa mbe yɔnlɔparawa kalige kɛɛ wunluwɔ pi jɔgo. ɛɛn fɔ ki wogo ki se ka pye. Ki wunluwɔ pi se ka ye wi kɛɛ.

¹⁸ Kona, wi yaa kannga mbe yege wa wa kɔgoje yɔn tara ti yeri, mberi legere sho. ɛɛn fɔ wi yɛɛ nagawa kapyere, malingbɔɔnlɔ togbɔɔ wa yaa ka yiri mberi kɔ, mbe ti ki kapyere ti fɔgo mbe tɔn wi na.

¹⁹ Ko punɲo na, yɔnlɔparawa kameɲɲe kɛɛ wunlunana wi yaa ka songorɔ wa wi yeera tara malaga sigecara ti korɔgo, ɛɛn fɔ wi yaa ka fige mbe to mbe kɔ mbe wɔ wa.

²⁰ «Kona, na wi yaa cɛn wa wi yɔnlɔ, wi yaa ka nizara shɔfɔ torogo wa wunluwɔ tara ti laga nga ki yen gbɔgɔwɔ ni ki ni, mbe saa nizara shoo leele pe yeri fannga na. Na wagati wa ka ka toro jenri, pa pe yaa ki wunlunana wi gbo; ɛɛn fɔ ki se ka pye nanɲbanwa ni nakoma malaga na.

²¹ «Nana wa yaa ka cɛn wa wi yɔnlɔ, na wi yen ma leele pe mben, mbe sigi ta wunluwɔ pi gbɔgɔwɔ pe suu kan wi yeri. ɛɛn fɔ wi yaa kaa yɛɛ tege wunluwɔ pi na yeɲɲɲe sanga ni tijinliwɛ pee sɛnrɛ ni.

²² Malingbɔɔnlɔ ngbelege gbɔgo nga ki yaa ka jaraga mbe tara ti tɔn, paa lafogo ma kaa yin ma jaraga, ki yaa ka pe mbe kɔ mbe wɔ wa wi yege sɔgɔwɔ. Kundigi na wila yɔn finliwɛ pi le, wo fun wi yaa jɔgo mbe wɔ wa.

²³ Na paga ka yɔn finliwɛ pi le wi ni mbe kɔ, wi yaa kaa nambara piin. Wi fannga ki yaa kaa gbogo mbaa kee yege, ali mbege ta wi woolo pee lege.

24 Yeyinngge sanga ni, wi yaa ka ye wa kinda wi laga nga ki tanla ki ni fuun na ki ni, mbe nga wi teele, naa wi teleye wa kpe sila pye ki pye. Wi yaa ka tara ti yaara naa ti yarijende ti koli mberi yeele wi woolo pe na. Wi yaa ka pyelomo ja mbe ta mbe to cara nda pe malaga sigemboro kan ma maga ti na, ko yaa pye wagati jenri ni.

25 «Ko pungo na, wi yaa wi fannga ki le mbe kotogo le yee ni, mbe kari sa to yonloparawa kalige kee wunlunana wi na malingboonlo ngbelege gbogo ni. Kona, yonloparawa kalige kee wunlunana wi yaa yiri wi korogo malingboonlo ngbelege gbogo ni, nga ki yen fannga ni; een fo wi se ka ya yere mboo sige, katugu pe yaa ka yon le wi na.

26 Mbele pe yaa kaa nii wa wi tabali wi na, pe yaa kaa gbo. Pe yaa ka ya wi malingboonlo ngbelege ki ni pew, malingboonlo legere yaa ka welege mbe to mbe ku.

27 Ki wunlumbolo shyen pe yaa kaa ki jaa wa pe kotogo na mbaa tipege piin. Na paga ka fili wa tabali nungba wi na mbaa jaa mbe li, pe yaa ka yagbogowo senre yo mbe pe yee kan. Een fo nga paa jaa mbe pye, ki se ka yon, katugu ki kowo pi se gbɔn na wagati na wi kon ma tege wi fa gbɔn.

28 «Kona yonloparawa kamenge kee wunlunana wi yaa songoro wa wi tara yarijende legere ni. Yennele li yon finliwe pi le leele mbele ni, wi yaa kaa tipege jate wa wi nawa pe ni, mbe nga wi kon ma tege mbe pye pe na ki pye, ko pungo na, mbe si songoro wa wi tara.

29 «Wagati na wi kon ma tege na wiga ka gbɔn, wi yaa yiri naa malaga ni yonloparawa kalige kee wunluwo pi korogo, een fo ko malaga ko se ka pye paa kongbannga ki yen.

30 Leele pele yaa ka yiri wa Mediterane kogoje wi yonlo tosaga kee yeri, wa Kitimu ca, tonmokooro tugbooro ni mbe pan malaga ni wi korogo. Ki yaa kaa wire ti fanla wi na, kona, wi yaa songoro mbe kari wi tara. Yennele li yon finliwe pi le leele mbele ni, wi yaa ka yiri pe korogo naa fonngo. Mbele pe yaa kaa ki yon finliwe pi jogo, wo naa poro pe yaa ka gbogolo.

31 Malingboonlo ngbeleye yan wi yaa ka tun, yi yaa ka yiri mbe lajenge kpoyi konaa malaga sigeca ki tege fyongo ni. Yi yaa ka saraga nga ki maa woo pilige pyew ki womo pi sa, mbe si yaritijaanga nga ki maa jogowo pi piin ki gbegele mbege tege wa lajenge kpoyi ki ni†.

32 Wi yaa ka mbele pe yaa ka yon finliwe pi jogo pe fanla mbe pe pungo wi tijinliwe pee senre ti ni. Een fo leele pe ni, mbele pe Yennele li jen, poro yaa ka fannga ta mbe yere mbaa kapyere piin.

33 Leele pe ni, mbele tijinliwe yen pe ni, poro yaa kaa lelegere nari. Een fo wagati jenri ni, pe yaa ka pele gbo tokobi ni, naa kason yinne ni, naa kaso leme ni konaa mbe pe yaara ti koli pe yeri.

34 Na paga kaa pe kuun sanga na ni, pe se ka sagawa jembe ta, katugu lelegere yaa ka pe yee taga pe na, mbaa ki piin kopiire ni.

35 Ki tijinliwe fenne pe ni, leele pele yaa ka ku, jango ki wamawelewe pi ta pi pe pye fyongo fu, mbe pe pye kpoyi konaa mbe pe pye pe laga fo sa gbɔn ki kowo wagati wi na, katugu ki kowo pi yaa gbɔn wagati na wi kon ma tege wo ni.

36 «Ki wunlunana wi yaa kaa wi yera nandanwa kala lo piin, mbaa wi yee yinrigi mbaa wi yee gbogo yarisunndo ti ni fuun ti na. Wi yaa kaa senre nda tii daga yowo ni ti yuun Yennele na li we yarisunndo ti na li na.

† 11:31 11:31: Dani 9.27; 12.11; Mati 24.15; Maki 13.14

Wi kagala ke yaa kaa yongo la kee yege, fo sa gbɔn Yenɲele li nangbanwa pi sa pi yee yon fili, katugu nga ki kon ma tege, ki yaa pye†.

³⁷ Wi se kaa wi teleye pe yarisunndo ti jate konaa yarisunngo nga ki kala li yen ma gbogo jeele pe ni ki ni. Wi se kaa yarisunngo ka kpe jate, katugu wi yaa kaa wi yee gbogo ti ni fuun ti na.

³⁸ Een fo yarisunngo nga ki yen malaga sigecara ti go na, wi yaa kaa ki gbogo. Yarisunngo nga wi teleye pe sila jen, wi yaa kaa ki gbogo mbaa ki kaan te ni, naa warifuwe ni, naa sinndeere sonngbanga woro ni konaa yaara sonngbanga woro ta yege ni.

³⁹ Cenle la yege yarisunngo yaa kaa saga wi sa to malaga sigecara ta na. Mbele pe yaa kaa wi jate, wi yaa ka gbogwo kan pe yeri, mbe pe tegetege lelegere go na, mbe tara ti yeele pe na, ti pye pe tonli.

⁴⁰ «Na ki kosanga wiga ka gbɔn, yonloparawa kalige kee wunlunana wi yaa ka yiri malaga ni wi korogo. Kona, yonloparawa kamenge kee wunlunana wi yaa sa to wi na paa tifelingbogo yen wi malaga gbɔnwotoroye pe ni, naa wi shon lugufenne pe ni konaa tonmokooro tugbooro legere ni. Wi yaa kaa yiin tara ti ni, mbaa pe jogo mbaa toro paa yege nga na lafogo ma kaa yin ma jaraga.

⁴¹ Wi yaa ye wa tara nda ti yon ma we ti ni fuun na ti ni mbe lelegere gbo. Een fo Edomu cenle woolo, naa Mowabu cenle woolo konaa Amo cenle woolo kundigile pe yaa ka sho wi legbogo ki kee.

⁴² Wi yaa ka cen fannga ki na tara legere go na. Ezhipiti tara fun ti se ka sho mbe to.

⁴³ Wi yaa ka Ezhipiti tara te, naa warifuwe konaa yaara sonngbanga woro ti ni fuun ti koli. Libi tara fenne naa Etiyopi tara fenne pe yaa ka taga wi na.

⁴⁴ Wi yaa ka senre ta logo mbe yiri wa yonlo yirisaga naa yonloparawa kamenge kee yeri, to yaa kaa sunndo wi kon wi na. Kona, wi yaa yiri wa tara ti ni nangbanwa gbɔo ni, mbe sa lelegere tongo mbe pe ko mbe pe wo wa.

⁴⁵ Wi yaa ka wi wunluwo paara yinre ti kan wa kogoye pe sogowo, wa yanwiga tiyongo kpoyi ki na. Ko pungo na, wi yaa ko mbe wo wa, lere kpe wo se ka sa saga wi na.»

12

Jologo konaa kuulo pe yenme kala

¹ «Ko wagati wo ni, merageye togbo Misheli wi yaa ka pan, wo na wi yen ma woolo pe go sigefo we. Ko sanga wo yaa ka pye jologo gbogo sanga. Ki jologo cenle ka fa to maga le cengele ke da wagati na ni, fo ma pan ma gbɔn ki sanga na wi na. Ko sanga wo ni, ma woolo mbele pe mere ti yaa ka pye mbe yonlogo wa sewe wi ni, poro pe yaa ka sho†.

² Mbele pe yen na wonlo wa tara ti ngona wa fanra ti ni, pe legere yaa ka yen mbe yiri. Pele yaa ka yen mbe yiri mbe yinwege mbakogo ko ta, pele yaa ka yen mbe yiri mbe jologo ta, konaa mbe fere sho, nda ti yen kosaga fu†.

† 11:36 11:36: 2 Tesa 2.3-4; Naga 13.5-6 † 12:1 12:1: Mati 24.21; Maki 13.19; Naga 7.14; 16.18

† 12:2 12:2: Mati 25.46; Zhan 5.29

³ Leele mbele pe yaa ka tijinliwe ta, poro yaa kaa yengele paa naayeri yanwa pi yen, mbele pe yaa lelegere naga kasinngi ki ni, poro yaa kaa yengele paa wonngolo ke yen sanga pyew fo tetete†.

⁴ «Mboro wo na Daniyeli, ki senre ti yigi ti pye ngundo wa ma nawa, ma ki sewe na wi ton ma tegere tege wi na, wi nawa senre tigi ka ta mbe jen fo sa gbɔn ki kosanga wi na. Kona, lelegere yaa kari kara, pa ka yaa taga pe jenme pi na†.

Kosanga kala li yen ngundo

⁵ «Mi Daniyeli, mila pye na wele bere, mee kaa leele shyen pele yegge yan pe yere. Nungba la pye gbaan wi kee nungba na, sanja wi yen gbaan wi kee sanja ki na.

⁶ Naja na wila len jese yariporo ti le konaa ma pye yeresaga wa gbaan tonmo pi na, ki leele shyen pe ni, a nungba sigi naja wi yewe ma yo fo: «Ki kacɛn kagala ke yaa ke yee yon fili wagati wiwiin?»

⁷ «Kona naja na wila len jese yariporo ti le konaa ma pye yeresaga wa gbaan tonmo pi na, a mi suu magala li logo. A wi suu kalige ki yirige wa naayeri konaa wi kamenge ki ni, ma wugu na wi yen yinwege na fo sanga pyew wi na, ma yo fo ki kagala ke yaa pye yele taanri naa kongo ni. Cenle na li yen kpoyi Yenjele yegge na, li fannga ki ni fuun kiga ka ko sanga na ni, kona ki kagala ke ni fuun ke yaa pye mbe ke yee yon fili†.

⁸ «Mi Daniyeli, mila ki senre ti logo, een fo mi sila ti koro wi jen. Ki pye ma, a mi si yewe naa, ma yo fo: «Na tafa, ki kagala ngele ke kowo pi yaa ka pye mele?»

⁹ «A wi silan yon sogo ma yo fo: «Ta kee Daniyeli, katugu ki senre ti yaa koro ngundo, tegere mbe pye ti na fo ki kosanga wi sa gbɔn.

¹⁰ Lelegere yaa ka pye kpoyi, mbe pye mbe laga wamawelege ki fannga na. Een fo, lepeele pe yaa la tipege piin, wa kpe se ka tijinliwe ta pe ni mbege koro jen. Een fo, mbele pe yaa ka tijinliwe ta, poro yaa kaga koro jen†.

¹¹ Saraga nga ki maa woo pilige pyew, pe yaa ki womo pi sa wagati na ni, mbege le ki wagati wi na fo sa gbɔn yaritijaanga nga ki maa jogowo pi piin, ki sa pan ki cen wa saraga wasaga ki na, piliye waga kele naa cenme shyen naa nafa tijere ma yiri ke (1 290) yi yaa toro†.

¹² Na lere na ka ka ya mbege kun wi yee ni, mbe sige fo sa gbɔn piliye waga kele naa cenme taanri naa nafa ma yiri ke ma yiri kangurugo (1 335), ferewe yaa pye wi woo.

¹³ « «Mboro wo na, ma yere jenge fo ma sa gbɔn wa ki kosaga ki na. Kona, ma yaa wogosaga ta. Ko pungo na, ma yaa yiri mboon tasaga ki ta piliye pungo woyo yi ni.» »

† 12:3 12:3: Nga kigi naga ma yo pe yaa kaa yengele paa naayeri yanwa pi yen nakoma paa wonngolo ke yen, ko koro wo yen fo pe yaa ka gbogowo ta. † 12:4 12:4: Naga 22.10 † 12:7 12:7: Naga 10.5; 12.14 † 12:10 12:10: Naga 22.11 † 12:11 12:11: Dani 9.27; Mati 24.15; Maki 13.14

Yenñele yon senre yofa

OZE

wi sɛwɛ we

Sɛwɛ wi nawa senre

Yenñele yon senre yofa Oze wila wi Yenñele yon senre ti yo Izirayeli wunluwa tara ti yonloparawa kamenge kee woolo poro kan. Wila wi Yenñele yon senre ti yo Yenñele yon senre yofa Amosi wi wagati wi punjo na. Ki wagati wi ni, Asiri tara fenne wele, poro mbele paa pye fannga fenne laga tara ti ni, kila yala pe fa pan mbe Izirayeli tara cagbogo nga pe yinri Samari ki tongo gben. Tara woolo paa pye na yarisunndo gbogo, pe sila pye na nuru Yenñele li yeri. Izirayeli woolo pe sila pye sinmbele Yenñele li ni; pe mbasinme pila gbɔn yege nga na, mbe ta mbege naga pe na, a Yenñele li sigi yo Oze wi kan ma yo wi sa nanjaa wa pori wi jo. Laa ki yo Oze wi kan fo ki jambasinne wi daga mboo ndanla, paa yege nga na lo na Yawe Yenñele li woolo pe yen mali ndanla we, ali mbege ta pe woro na nuru li yeri o.

Yenñele laa li woolo pe kapege ki wele maga jen, maga yan fo li woolo pe yekee pe punjo wa li yeri. Naa leele pe mbaa pe jigi wi taga Yenñele li na, pe sila ko pye, ɛɛn fo paa pe jigi wi taga pe yeera fannga ko na, naa cengele sanngala ngele kaa pe maga koro na, konaa yarisunndo ta yege na. Ki pye ma, a Yenñele li nee li woolo pe yinri mbe kiti kon pe na. Laa pe yege senre yo ma pe jeregi, ma yo li yaa jologo wa pe na. ɛɛn fo yege nga na jele na wii sin wi polo wi maa kala yaga, Yenñele ligi yon folo kon mbeli woolo pe kala yaga ma, li yo fo:

Yawe Yenñele li yo fo:

Mi yaa Izirayeli woolo pe mbasinme pi kala yaga pe na...

Katugu na nannganwa pi ko pe ni (Oze 14.5).

Sɛwɛ wi yen ma kɔonlo yege nga na

Oze wila jele pori ma piile se 1-3

Yenñele laa senngbanra yo Izirayeli woolo pe na konaa ma pe jeregi 4-13

Yenñele li yaa kali woolo pe sagala 14.1-9

OZE WI PƆRƆGƆ KACƆN KAGALA NAA KE KƆRƆ

1-3

¹ Senre nda to Yawe Yenñele laa le Beeri pinambyo Oze wi yon. Kila pye Zhuda tara wunlumbolo Oziyasi, naa Yotamu, naa Ahazi, naa Ezekiyasi pe ni fuun nungba nungba pe wagati wi na, konaa Izirayeli tara wunlunana Yerobowamu na wila pye Zhouasi pinambyo wi wagati wi na[†].

Oze wila nanjaa wa pori wi jo

² Yawe Yenñele laa senre nda yo Oze wi kan ma yo wiri yo leele pe kan ti lesaga koyi yeɛn. Yawe Yenñele laa wi pye fo:

[†] 1:1 1.1: Yerobowamu na wi senre ti yo lagame, wo yen wi ye Yerobowamu konngbanja wo ni 2 Wunlu 14.23-29; Yotamu kala yeli wele wa 2 Wunlu 15.32-38; 2 Kuro 27.1-3,7-9 lara ti ni; Ahazi kala yeli wele wa 2 Wunlu 16.1-20; 2 Kuro 28.1-27 lara ti ni; Ezekiyasi kala yeli wele wa 2 Wunlu 18-20; 2 Kuro 29-32 lara ti ni.

«Kari ma sa nanjaa[†] wa le,
ma tanra piile se wi na;
katugu tara woolo pe yen na nanjara piin fo jenge;
pè pe yee laga mi na Yawe Yennele na na.»

³ Ki pye ma, a Oze wi si kari ma saa Dibilayimu sumborombyo Gomeri wi pori wi jo. A jele wi si kugbo le ma pinambyo se wi kan.

⁴ A Yawe Yennele li si Oze wi pye fo:
«Pye wi mege ki taga, maa wi yinri Zhizireyeli[†],
katugu ki koro jenri, mi yaa yiri wunlunana Yehu wi go woolo pe korogo,
legbogo nga paa pye wa Zhizireyeli ca ki kala na.
Mi yaa Izirayeli tara wunluwo pi jan.

⁵ Ko pilige ko ni, mi yaa ka Izirayeli woolo pe malingboonlo pe fannga ki
ko,
wa Zhizireyeli ca gbunlundegge ki ni.»

⁶ A Gomeri wi si kugbo le naa ma sumborombyo se. A Yawe Yennele li
si Oze wi pye fo:

«Pye wi mege ki taga, maa wi yinri Lo Uruhama[†];
katugu mi se koro mbaa Izirayeli woolo pe yinriwe taa naa.
Mi se pe kala yaga fyew.

⁷ «Een fo, Zhuda setirige piile poro na, mi yaa pe yinriwe ta. Mi na Yawe
Yennele, ye Yennele le, muwi mi yaa pe sho. Mi se ka pe sho sandiga
fannga na, nakoma tokobi fannga na, nakoma malaga gbongo fannga na,
nakoma shonye, nakoma shon lugufenne fannga na.»

⁸ Naa jele wila kaa Lo Uruhama wi laga yinne na, a wi si kugbo ka le
naa, ma pinambyo se.

⁹ A we Fo wi si Oze wi pye fo:
«Wi mege ki taga, maa wi yinri Lo Ami[†];
katugu ye woro na woolo,
mi woro ye Yennele fun.»

2

Yennele li yaa ka Izirayeli woolo pe jen naa paa li woolo yen

¹ Pilige ka Izirayeli woolo pe yaa ka lege paa kogoje yon taambugo ki
yen. Lere se ka ya mbe pe jiri mbe pe yon ki jen. Kila yo pe kan laga nga
na ma yo: «Ye woro na woolo!» Ki yaa yo pe kan wa ki laga nungba ki na
fo: «Ye yen Yennele na yinwege wolo li woolo[†].»

² Kona, Zhuda tara woolo naa Izirayeli woolo pe yaa ka gbogolo nungba,
mbe to nungba tege pe yee go na. Paa pe yigi kasopiile ma kari pe ni tara

[†] **1:2 1:2:** Kila pye faa, Izirayeli woolo nambala paa pye na paan na yarisunngo Baali konaa yarisunngo jelege Asitarite ti gbogo, ma Yennele li senre ti ke. Ki yarisunndo tila pye Kana tara fenne poro woro. Izirayeli woolo paa pye na Kana tara fenne pe forogi na sinlele nanjaala pe ni pe yarisunndo gbogowo pi na. Kana tara fenne paa taga ki na ma yo ki yarisunndo tila ti a pe yarilire tila yongo ma pinle pe yaayoro ti ni, a paa piile legere siin. [†] **1:4 1:4:** Zhizireyeli mege ki koro wowi na fo «Yennele li yen na yariluguro nuru.» nakoma «Yennele li yen nari jaragi.» Wa Zhizireyeli ca, Izirayeli malingboonlo to Yehu wila Izirayeli tara wunlunana Ashabu wi go woolo pe ni fuun pe gbo, mee cen wunluwo pi na wo naa wi setirige piile pe ni (2 Wunlu 9-10). [†] **1:6 1:6:** Lo Uruhama koro wo yen fo: yinriwe taga woro wa naa. [†] **1:9 1:9:** Lo Ami koro wo yen fo: mi na woolo ma. [†] **2:1 2:1:** Oromu 9.26; 1 Pye 2.10

nda ni, pe yaa ka songoro mbe yiri wa ti ni; kaselege ko na, ki pilige ki yaa ka pye Zhizireyeli ca ki piligbogo.

³ Yege yo ye sefenne nambala pe kan fo: «Ami!» (Ko koro wo yen: «na woo!»); konaa yege yo ye sefenne jele pe kan fo: «Uruhama!» (Ko koro wo yen: «mbele pe pe yinriwe ta.»)

Izirayeli woolo pe yen

paa nanjaa yen,

ma pye mbele pe woro na nuru

Yenjele li yeri

⁴ We Fo wi yo fo:

«Ye ye no wi jeregi!

Ye wo jeregi de!

Katugu wi woro paa na jo yen naa,

mi fun mi woro paa wi polo yen naa.

Wi daga mboo nanjara tegere ti laga wa wi yege ki na,

mboo nandara tegere ti wo wa wi yinjele ke na.

⁵ Na ko si pye, mi yaa wi yariporo ti sanga wi na mboo yaga witiwaga, mboo yaga waga paa wi to naa wi no laa se.

Mi yaa ti wi pye paa gbinri yen,

paa tara yen, nda ti waga tonmo woro na taa wa ti ni.

Mi yaa ti wogo kuu gbo.

⁶ Wi piile poro na, mi se ka pe yinriwe ta,

katugu tanra piile wele.

⁷ Kaselege ko na, pe no wuu yee kan nanjara to yeri,

ki jele na wi pe se, wi fere wa wi yee na,

katugu wi yo fo:

«Mi yaa taga na keenle pe pungo na,

poro mbele pe maa yaakara naa tonmo kaan na yeri,

poro mbele pe maa simbasire yariporo naa len jese yariporo ti kaan na yeri,

poro pe maa sinme liwoo naa duven wi kaan na yeri.»

⁸ «Ki kala na, mi yaa wi kono li ton wuuro ni,

mi yaa mbogo wa mboo maga,

jango wiga ka torosaga ta.

⁹ Wi yaa kaa fee wi keenle pe pungo na,

een fo wi se ka pe yigi.

Wi yaa ka pe lagaja,

een fo wi se ka pe yan.

Kona wi yaa wi yee pye fo:

«Mi yaa songoro wa na polo lee wi yeri;

katugu mila pye ferewe na wo sanga wo na ma we nala na.»

¹⁰ «Wo na, wi sila ki jen

fo muwi mila pye na bile, naa duven fonjo konaa sinme liwoo pi kaan na yeri.

Muwi mila pye na penjara to naa te wi kaan na yeri legere,

to nda wila pye na kaan yarisunngo Baali ki yeri yarikanga.

¹¹ «Ki kala na, mi yaa pan mbanla yarilire ti sho wi yeri yarilire konsanga ni,

mi yaa na duven wi sho wi yeri ezezen pire ti cosanga ni.

Mi yaa na simbasire yariporo to naa na len jese yariporo ti sho wi yeri, to nda wila pye na nii naa fere ti tonni we.

¹² Koni, mi yaa wi pagala mboo fere ti yirige funwa na wi keenle pe yege
sogowa.

Lere kpe se ka ya mboo sho na kee.

¹³ Mi yaa wi nayinme kagala ke ni fuun ke ko:

wi fetiye wele,

naa wi yevonndo fetiye,

naa wi cenpiliye fetiye,

konaa wi sherege fetiye sanmbala pe ni fuun pe ni.

¹⁴ Mi yaa ka wi ezezen keere to naa wi figiye tire keere ti jogo;

to nda wila pye na para ti wogo na na yuun fo:

<To ti yen na sara na na keenle pe kan na yeri.>

Mi yaa ti ti kannga kologo,

mbe ti wongaala pe pan peri ka.

¹⁵ Wagati na fuun wi pye ma yarisunngo Baali ki gbogo,

ma wusuna nuwo taan sogo ki kan maga gbogo,

konaa naa yee fere wi numagala kannjingele koro naa wi yologo somu wi
ni,

na fee wi keenle pe pungo na ma fegge na na,

mi yaa wi sara ko ki ni fuun ko na. Yawe Yenjele lo li yo ma.

¹⁶ «Ki kala na, mi yaa wi negenege mbe kari wi ni wa gbinri wi ni, mbe sa para wi ni ndanlawa ni.

¹⁷ Kona, mi yaa wi ezezen keere ti songoro wi na wa ki laga ki na,

mi yaa ti Akori gbunlundege[†] ki pye wi jigi tagasaga.

Wi sumborowo sanga wi ni, wila pye na nuru na yeri yege nga na, pa wi
yaa kaa nuru na yeri ma,

paa yege nga na sanga na ni wila yiri wa Ezhipiti tara we.»

Yenjele laa jaa lo naa li woolo

pe ni pe yon ki pye nungba

¹⁸ «Ko pilige ko ni, mi na Yawe Yenjele, muwi mi yo ma,

ma yaa kaa na yinri mbe yo fo na polo,

een fo ma se kaa na yinri naa <Baali>, (ko koro wo yen na tafa).

¹⁹ Mi yaa ka yarisunndo Baali ti mege ki ko mbege wo wa wi yon.

Lere se ka ti mege yeri naa.

²⁰ «Ko pilige ko ni, mi yaa ti yon finliwe mbe ye poro naa wongaala pe
sogowa,

naa poro naa sannjere ti sogowa,

konaa poro naa yangala jегele jегele ngele ke maa fulolo tara ti na ke
sogowa.

Mi yaa ka sandira, naa tokobiye konaa malaga ki ko mbege wo wa tara ti
ni.

Mi yaa ka ti paa wonlo yeyinngge na pow.

²¹ Izirayeli, mi yaa ma yenri mboon pye na jo fo sanga pyew.

Mi yaa ma yenri, mboon pye na jo

mbe yala kasinngge ni, naa kaselege ni,

[†] **2:17 2:17:** Akori gbunlundege kila pye jologo laga; Zhou 7.24-26.

naa kajenje konaa yinriwe tawa ni.

²² Mi yaa ma yenri mboon pye na jo ki pye tagawa ni;
kona pa ma yaa mi na Yawe Yenjele na jen.

²³ «Yawe Yenjele li yo fo:

Ko pilige ko ni, mi yaa logo ma yeri.

Mi yaa ka naayeri wi jorowo kala li ko,
naayeri wo yaa ka tara ti jorowo kala li ko[†].

²⁴ Tara ti yaa yere ki na fun yarilire ti nandanwa kala li pye,
mbe ti duven fonho naa sinme liwoo mbe ta.

To fun ti yaa Zhizireyeli ca woolo pe kala yon.

²⁵ Mi yaa ka pe gbegele mbe pe tege wa tara ti ni paa yariluguro yen na
ye kan.

Mi yaa ka Lo Uruhama wi yinriwe ta;

mi yaa ka Lo Ami wi pye fo: «Ye yen na woolo!»

Poron fun pe yaa kanla pye fo: «We Yenjele!» »

3

*Yenjele laa yo Oze wi jo wi daga
mboon ndanla naa*

¹ Kona, a Yawe Yenjele li silan pye naa fo: «Kari jele wi korogo, ma ti
woon ndanla naa, wo na konlo yen wi yeri, a wila nandara piin we. Ma
ti wi kala loon ndanla paa yege nga na Izirayeli woolo pe yen ma mi na
Yawe Yenjele na ndanla we; ali mbege ta poro wele, pe taga yarisunndo
ta yege na, a ki yarisunndo ti erezen gato wi tanla pe ni o.»

² Kona, a mi si warifuwe pyo ke ma yiri kangurugo sara naa, konaa
orizhi pyo culo cenme tijere naa nafa shyen ma yiri ke (450) ni ma ki jele
wi le naa fonho.

³ A mi suu pye fo: «Ma yaa koro na yeri fo wagati titonlowo ni. Maga ka
nanjara pye naa, maga ka nanja wa yege le naa. Mi fun mi yaa ki nungha
ki pye fun ma kanngolo.»

⁴ Ki pyelomo nungha pi na, Izirayeli woolo pe yaa wagati titonlowo pye,
wunluwo se pye pe yeri, to se pye pe yeri. Pe se kaa saraga woo; sinndelege
titonlogo nga pe ma yerege na sunnu ki na ka se ka pye pe yeri. Efodi se
ka pye pe yeri konaa go yarisunndo ta yege ni, mbaa Yenjele li yewe li
nandanwa kala li ni.

⁵ Een fo ko pungo na, Izirayeli woolo pe yaa ka songoro mbe pan Yenjele
li korogo. Pe yaa ka Yawe Yenjele, pe Yenjele li lagaja konaa mbe pe
wunlunana Davidi wi setirige pyo wi lagaja. Wagati na wila paan wa yege
wi ni, pe yaa kaa paan Yawe Yenjele li korogo, mbaa fye li yege, jango
mbeli kajenje pyege ki ta.

YENJELE LAA LI WOULO PE JEREĞI

4

4-11

*Yenjele li yaa kiti kon
li woolo pe na*

[†] 2:23 2:23: Tara ti maa tisaga ki singi ki pan yarilire ti yon, tisaga ko ma pan ma yiri wa naayeri,
na Yenjele li kaga kan we; Oromu 9.25; 1 Pye 2.10.

¹ Yoro Izirayeli woolo, ye Yawe Yennēle li sēnrē ti logo.
 Katugu kiti yēn Yawe Yennēle li yeri li kōn tara woolo pe na,
 katugu mbe pye tagawa ni ki kō, kajēngē kī kō.
 Lere si Yennēle li jēn naa laga tara ti ni.

² Yaraga ko ka woro wa danja sēnrē, naa yagbogowo, naa yuro konaa
 nandara to punjo na.

Lewelewē kapyere to pe yēn na piin.

Pe yēn na leele pe kuun kōnlō fu.

³ Kī kala na, pe yaa kaa kunwō gbelege gbele laga tara ti ni.

Tara woolo pe ni fuun pe yaa ka cōgō cōgō,
 mbe pinlē wōngāala naa sannjērē ti ni fuun ti ni,
 ali yērē kōgōje ngbanra ti yaa ka kō mbe wō wa.

⁴ Eēn fō lere kpē ka ka бага lere na,
 lere kpē ka kaa lewee yēnlē wa jērēgi;
 yoro saraga wōfēnnē wele, yoro mi yaa kiti kōn ye na.
 Mi ŋa Yawe Yennēle, muwi mi yo ma.

⁵ Ye yaa ka kurugo mbe to yōnlō ngbanga na,
 yoro naa Yennēle yōn sēnrē yōfēnnē pe ni, ye yaa ka kurugo mbe to
 yēmbinē.

Mi yaa ka ye nō wi tōngō mboo wō wa.

⁶ Na woolo pe yēn na kuun kambajenmē pi kala na.

Kī kaa pye yē je mbanla jēn,
 mi fun mi yaa je ye na mbe ye wō wa na saraga wōgōtunngō kī ni.
 Kī kaa pye mi ŋa ye Yennēle yē je na lasiri wi na,
 mi fun mi yaa fēgē ye piile pe na.

⁷ Pē se ma lēgē yēgē ŋga na,
 kapere nda pē pye na na, pa ti lēgē ma fun.
 Mi yaa ka pe gbōgōwō pi kanngā mboo pye fērē kala.

⁸ Kapere ti kala yagawa jasaara nda na woolo pe maa woo, to saraga
 wōfēnnē pe ma tēgē na pe yēē baro.

Pe yēn na jaa na woolo pe koro paa kapere ti piin paa kee yēgē.

⁹ Kala na li yaa pye saraga wōfēnnē pe na, lo nungba lo li yaa pye leele
 sanmbala pe na.

Mi yaa ka jōlōgō wa pe na pe tangalōmō pi kala na.

Mi yaa ka pe sara mbe yala pe kapyegele ke ni.

¹⁰ Pe yaa kaa kaa,

eēn fō pe se ka tin.

Pe yaa kaa nanjara ti piin,

eēn fō pe se ka se mbe lēgē;

katugu mi ŋa Yawe Yennēle, pē laga na na.

¹¹ Nanjara, naa duvēn lēē konaa duvēn fōnngō wi ni, ti ma lere go jōgō wi
 na.

¹² Yarisunndo nda ti yēn tikōnrō woro, to na woolo pe maa yewe.

Pe jērē pyekanngagala koro ke maa pe yōn sogo;

katugu nanjara jatere ŋa wi yēn pe ni, wi pe punjo.

Pe yēn na nanjara ti piin ma pe yēē lali mi ŋa pe Yennēle na ni.

¹³ Pe ma saa na saara yaayoro ti kuun wa yanwira ti go na,
 na wusuna nuwō taan wi sori wa tinndiye pe go na,

naa wa tigboro ti nogo, wa pepiliye tire konaa terebenti tire ti nogo, to nda ti yinme pi yen ma tanla.

Ki kala na, ye sumborombiile pe yen na nanjara piin.

Ye pinambiile pe jeele pe yen na nandara piin.

¹⁴ Mi se ka jologo wa ye sumborombiile pe na pe nanjara to kala na, nakoma mbe jologo wa ye pinambiile pe jeele pe na pe nandara to kala na;

katugu saraga wofenne poro jate pe yen na kee nanjaala pele korogo, na pinlele na saara ti woo nanjaala mbele pe maa nanjara piin yarisunndo gbogowo pi na pe ni.

Cenle na li woolo pe yen tijinliwe fu, pe yaa ka ko mbe wo wa.

¹⁵ Yoro Izirayeli woolo wele, ye ye yee kan nanjara ti yeri.

Een fo yaga ka ti Zhuda tara woolo pege kala cenle la pye mbe pye kajogo pyefenne.

Yaga ka kari wa Giligali ca,
yaga ka kari wa Beti Aveni ca[†].

Yaga ka wugu mbe yo fo:

«Mi wugu Yawe Yennele na yinwege wolo li mege ki na.»

¹⁶ Izirayeli woolo pe yiri ma je
paa yeye nga na nasumboro ma kaa panraga we.

Koni, na yeye yan yeen, Yawe Yennele li mbe yenle mbaa pe yeye sinni mbaa kee pe ni mele,

paa simbapiile yen wa naniwe gbogwo pi ni?

¹⁷ Efirayimu[†] cenle woolo poro pe yee kan yarisunndo gbogowo pi yeri.

Ye pe yaga wa paa ki piin!

¹⁸ Na paga pe duven wi wo mbe ko, pe mee saa na nanjara piin;
pe yeketele ferembandawa kapyere to ti yen ma pe ndanla.

¹⁹ Tifelinjolo yaa ka pan mbe pe le mbe kari pe ni.

Pe yaa ka fere sho pe saara nda paa woo ti kala na.

5

Yekeele pe yen na tara woolo

pe punngo

¹ Yoro saraga wofenne wele, ye logo na yeri!

Yoro Izirayeli woolo wele, yaa nuru!

Yoro wunlunana go woolo, ye nungbolo jan ye logo!

Kiti yaa kon ye na,

katugu ye pye paa penen yen leele pe na wa Mizipa ca,
ma pye paa leele yigimere yen wa Tabori yanwiga ki na.

² Ye wege tijugo wo leele pe na wa Shitimu ca.

Een fo mi gbegele mbe pe kapere ti fogo ton pe na[†].

³ Mi wo na, mi Efirayimu cenle woolo pe jen,

[†] **4:15 4:15:** Beti Aveni mege ki koro wowi na fo: Tipege go. Beteli ca ko Yennele yon senre yofa wila yeri Beti Aveni. Beteli mege ki koro wowi na fo: Yennele go. Ki wagati wi ni, Giligali naa Beteli cara to tila pye yarisunndo gbogosara nda paa pye na jate jenge, pa Izirayeli woolo paa pye na kee wa, ma saa na yarisunndo ti gbogo. [†] **4:17 4:17:** Efirayimu wi yen Izirayeli cengele ke ma yiri shyen lo la nungba, een fo lagame, maga logo Efirayimu, ko yen na para Izirayeli tara ti yonloparawa kamege kee wunluwo po senre na. [†] **5:2 5:1-2:** Mizipa ca, naa Tabori yanwiga konaa Shitimu ca ki ni, tila pye lara nda ti yen yarisunndo gbogosara.

Izirayeli woolo ye kala la si lara na na.
Koni Efirayimu cenle woolo yè nanjara pye,
Izirayeli woolo, a yè ye yee tege fyongo ni.

⁴ Izirayeli woolo pe kapere ti pe yee kon, pe se ya songoro mbe pan
Yennele li korogo naa,
katugu nanjara jatere wi yen pe ni.
Pee si Yawe Yennele li jen.

⁵ Izirayeli woolo pe yee gbogowo pi yen na pe jeragi.
Izirayeli woolo naa Efirayimu cenle woolo pe yaa ka to pe kajogo ki kala
na.

Zhuda tara woolo pe yaa ka pinle mbe to pe ni fun.

⁶ Pe yaa kari pe simbaala naa pe nere ti ni mbe sa Yawe Yennele li lagaja.
Een fo pe se kali yan,
katugu li laga pe na.

⁷ Pè Yawe Yennele li java,
katugu pe kenne piile se.
Koni, yenge nungba ni, poro naa pe yarijende ti ni pe yaa tongo mbe wo
wa.

Malaga nga

*ki yaa to Izirayeli woolo
naa Zhuda tara woolo pe sogo*

⁸ Ye simbapolo yenne mbanlaga ki win wa Gibeya ca,
ye mbanlaga ki win wa Arama ca!
Ye malaga kongolo wa wa Beti Aveni ca.
Benzhame cenle woolo, ye juguye pe yen ye pungo na.

⁹ Efirayimu cenle woolo pe yaa ka tongo mbe wo wa
jologo pilige ki na.
Nga mi yen na yuun Izirayeli tara cengele ke kan, ki yen kaselege.

¹⁰ Zhuda tara teele pe yen paa leele mbele pe maa tara kongolo ke woo wa
ke yongolo ke ni, na ka tari pe tara ti na.
Na nangbanwa kala li yaa to pe na paa lafogo tonmo yen.

¹¹ Kiti na wi yaa kon Efirayimu cenle woolo pe na, wi yaa jologo wa pe na
mbe pe jogo;
katugu pege kon maga tege, mbe taga yaara nda ti yen go fu woro to pungo
na.

¹² Ki kala na, mi yaa Efirayimu cenle woolo pe jogo
paa yee nga na fyenne ma kaa yaraga jogo we.
Mi yaa Zhuda tara woolo pe jogo fun paa yee nga na sagbanfongo tipege
ma lere jogo we.

¹³ Efirayimu cenle woolo pe pe yama pi jen,
Zhuda tara woolo pe pe sagbanra ti yan.
Ki pye ma, Efirayimu cenle woolo pe kari wa Asiri tara fenne pe yeri.
Pè pitunmbolo torogo wa ki tara ti wunlungbo Yarabu wi yeri wi pe saga.
Een fo, wo se ya mbe ye sagala,
wi se ya mbe ye sagbanra ti were pye.

¹⁴ Katugu mi jate, mi yaa ka yiri Efirayimu cenle woolo pe korogo paa jara
yen,
mbe yiri Zhuda tara woolo pe korogo paa jara yirifonno yen.
Mi jate mi yaa ka gboro ti pye,
mbe si kari na kagboro ti ni.

Mi yaa kari ti ni lere kpe se ya mberi sho na yeri.

¹⁵ Kona mi yaa yiri mbe kari mbe songoro wa na censaga, fo pe ka saga jen fo pe yen kajogo pyefenne mbe songoro mbanla lagaja. Jologo ki ka ka gbo go pe na, pe yaa kanla lagaja.

6

*Izirayeli woolo pe yo
pe yaa songoro Yennele li korogo*

¹ Ye yen na yuun fo:

«Ye pan we songoro Yawe Yennele li korogo.

Lo li we welege,

een fo li yaa we sagala.

Lo li we gbɔn,

een fo li yaa we were pye.

² Li yaa yinwege kan we yeri sanni piliye shyen,

ki pilige taanri wogo, li yaa we yirige,

we yaa la we yinwege ki piin li yegɛ sogowa.

³ Ye ti we Yawe Yennele li jen,

weli lagaja weli jen.

Ki woro na we koon shyen, lalaaga ki ma pan yegɛ nga na,

pa li yaa ka pan mbe we saga ma.

Li yaa ka pan we korogo paa tisaga yen,

paa kanga tisaga yen, nga ki ma pan ma tara ti yinngi.»

⁴ Yawe Yennele li yen na yon sogomo kaan, ma yo fo:

«Yoro Efrayimu cenle woolo, mbe yingi pye ye na?

Yoro Zhuda tara woolo, mbe yingi pye ye na?

Ye kagbaraga kila mo paa pinliwe yon fɔɔngo yen,

ki yen paa yirifaga menge yen, nga ki ma yangara.

⁵ Ki kala na, milan yon senre yofenne pe yirige ma pe wa ye na;

a mi jologo wa ye na na yon senre ti ni.

Na kiti wi yaa to ye na paa yonlo yanwa yen.

⁶ Katugu kagbaraga ko ki yen mala ndanla, een fo yaayoro saara to ma ti yen mala ndanla.

Leele panla jen Yennele ko ki yen mala ndanla ma we saara sogoworo to na†.»

*Izirayeli woolo pe yen
na kapegboro piin*

⁷ «Yanla yon finliwe pi jogo paa yegɛ nga na Adama ca† kila ki pye we.

Pa yanla fanla wa ki laga ki na.

⁸ Galaadi† ca ki kannga ma pye kapege pyefenne ca.

Leele mbele pe gbo pe kasanwa pi yen wa lagapyew.

⁹ Benjanri pyefenne pe ma lara na leele pe singi yegɛ nga na,

† **6:6 6:6:** Yomi 21.3; Mati 9.13; 12.7 † **6:7 6:7:** Nga ki yo fo: *Adama ca*, Eburuye senre ti ni, ki senpiile pe woro ma filige. Ki yen ndee ki yen na para senwee kongbanja Adama wi kapege ko senre na, nakosima Adama ca woolo paa kapege ka pye, ki yen na para ko senre na; Zhou 3.16.

† **6:8 6:8:** Galaadi na wi senre ti yo lagame, ki yaa pye ndee ca layi ko; 2 Wunlu 15.25.

pa saraga wofenne ngbelege ki ma lara na leele pe singi ma, wa Sishemu†
ca kologo ki na, mbaa pe kuun.
Ki wogo ki yen katijaanga.

¹⁰ Mi katijangara yan wa Izirayeli tara.

Efrayimu cenle woolo pe yen na nanjara piin, ma ti a Izirayeli woolo pè
cen fyongo ni.

¹¹ Yoro fun Zhuda tara woolo, yarilire kongo yen ma gbegele† ye kan,
na mi ka kaa jaa mbanla woolo pe wo wa kulowo pi ni sanga na ni we.

7

¹ Na mi kaa jaa mbe Izirayeli woolo pe sho sanga na ni,
Efrayimu cenle woolo pe kajogoro to naa Samari tara fenne pe tipere ti
ni, to ti ma yiri funwa na;
katugu pe maa nambara piin.

Yoolo pe yen na koro ti kaari na yiin wa yinre ti ni,
benganri pyefenne pe yen na tuun leele pe na wa ca nawa kongolo ke ni.

² Pe woro naga sonri wa pe kotogo na fo mi yen na jatere piin pe kapere
ti ni fuun ti na.

Koni, pe kapere ti pe maga lagapyew;
na yege yen ti ni fuun ti na.»

*Izirayeli woolo pe yen
na yon nii wunlumbolo pe na*

³ «Pe maa tipege ki piin na wunlumbolo pe nawa pi yinni,
na nambara wi piin na kundigile pe nawa pi yinni.

⁴ Pe ni fuun pe yen jataala naa nandaala.
Pe yen paa buru fosaga yen, nga buru wafu wi kason ngbanli gberi wa ki
ni.

Maga le wi muwe pi gbɔn, wi woro na kason ki gbegele naa, fo muwe mba
pi gbɔn pi sa fe pi yiri.

⁵ Pe kaa pe wunlunana wi feti wi piin pilige nga ni,
legboolo pe ma tin duven wi ni fo ma pye yambala.
Wunlunana wi maa kee ki sanga ki leele mbele pe maa tēge lere na pe
kan.

⁶ Mbele pe maa yon leme pi piin, pe kotogo ki yen ma weri pe na paa buru
fosaga yen.

Yembine li ni fuun li ni, pe nangbanwa gbɔɔ pi ma sogo,
een fo laga ka ka laga, pe nangbanwa gbɔɔ pi ma yiri pe ni paa kason
ngbanli yen.

⁷ Pe ni fuun pe yen ma weri paa buru fosaga yen;
pe maa pe yeekele pe tonri.

Pe wunlumbolo pe yen na kuun,
een fo wa kpe woro nala mege ki yinri.

⁸ «Efrayimu cenle woolo pè pe yee pinle cengele sanngala ke ni,
pe yen paa won yen, na pe suu wa mboo kannga wa kason ki na.

⁹ Cenle la yege woolo yen na pe fannga ki koo pe ni,

† 6:9 6:9: Sishemu ca kila pye faa Izirayeli cengele ke ma yiri shyen ke Yenhele gbogosa, Zhouz
24.1knaa ma pye ca nga pe yaa la karafa wa ki ni, Zhouz 20.1-7. Ki yaa pye ndee saraga wofenne
paa kaa na leele pe yege koon, jango paga ka saa Yenhele li gbogo wa. † 6:11 6:11: Yarilire
kongo yen ma gbegele ko koro wo yen naga nari ma yo Yenhele li yaa kiti kon pe na.

εεν ƒo poro jate pe sigi jɛn.
Pe yɛn na lee na yinzifire yinrigi,
εεν ƒo poro jate pe sigi jɛn.

¹⁰ «Izirayeli woolo pe yɛɛ gbɔgowɔ pi yɛn na pe jɛrɛgi.
Ɛɛn ƒo, pee songɔɔ mbe pan mi ɲa Yawe Yɛnnɛle, pe Yɛnnɛle na kɔrɔɔ.
Kona ki ni fuun, pe woro nala lagajaa.

¹¹ Efrayimu cɛnlɛ woolo pɛ kanɲga ma pye paa ca ketɛnɛ yɛn, na li yɛn
lembige ma pye tijinliwɛ fu.

Ezhipiti tara fɛnnɛ poro pe yɛn na yinri ma yo pe pe saga,
pa pe yɛn na kee Asiri tara fɛnnɛ poro kɔrɔɔ ma yo pe pe saga.

¹² Ɛɛn ƒo mbe pe ta wa konɔ paa kee,
mi yaa na mɛrɛ ti jan pe na.
Mi yaa pe yigi mbe pe jaanri, paa yɛɛ ɲga na pe ma sannjɛle yigi wɛ.
Mi yaa jɔlɔɔ wa pe na, paa yɛɛ ɲga na mila ki yo pe kan wa pe gbogolomo
woolo pe sɔgowɔ[†].

¹³ Jɔlɔɔ yɛn pe wogo,
katugu pɛ fe ma laga na na.
Jɔgowɔ gbɔɔ yaa gbɔn pe na,
katugu pɛ yiri ma je na na.
Mi wo na, mila daga mbe pe sho,
εen ƒo, a pe nɛɛ yagbogolo finlele na tari na na.

¹⁴ Pe woro na gbele nala yinri mbe pe saga, pe kotogo ki ni fuun ni.
Ɛɛn ƒo pɛ koro na gbele wa pe sinlesara.
Pe maa pe yɛɛ gbogolo, mbe ta mbe bile naa duven ƒɔnnɔ ta[†].
Kona, pe mɛɛ pe yɛɛ lali na ni.

¹⁵ «Muwi mɪ pe naga, ma fanɲga kan pe yeri;
εen ƒo mi wo na, kapege pe yɛn na jate na ni.

¹⁶ Na pe ka songɔɔ, paa sin mbe pan mi ɲa Yɛnnɛle na yaara ti ni fuun ti
go na na kɔrɔɔ.

Pɛ kolo paa sandiga yɛn, ɲga ki woro ma sin.
Pe yaa ka pe kundigile pe gbo tokobi ni pe senjagara yomo pi kala na.
Leele pe yaa kaa tɛɛ pe na wa Ezhipiti tara.»

8

Yɛnnɛle li nawa ɲgban

li woolo pe ni

¹ Ye simbapɔlɔ yɛnnɛɛ mbanlaga ki win ye leele pe yeri!
Jɔlɔɔ yɛn na paan mbe to Yawe Yɛnnɛle li woolo pe na paa yɔn yɛn.
Yawe Yɛnnɛle li yo ƒo:

«Katugu Izirayeli woolo pànla yɔn finliwɛ pi jɔɔ,
pɛ yiri ma je na lasiri wi na.

² Pe yaa kaa gbele mbaa na saga jaa, mbaa yuun ƒo:

[†] 7:12 7.12: Ʋga ki yo ƒo: *Mi yaa jɔlɔɔ wa pe na, paa yɛɛ ɲga na mila ki yo pe kan wa pe gbogolomo woolo pe sɔgowɔ*, Yɛnnɛle sɛnrɛ sɛwɛɛle pe le ni, ki yɛn ma yɔnlɔɔ ma yo ƒo: *Na mi ka ta mbege logo mbe yo ƒo pe gbogolo, mi yaa pe yigi.* [†] 7:14 7.14: Ʋga ki yo ƒo: *Pe maa pe yɛɛ gbogolo, mbe ta mbe bile naa duven ƒɔnnɔ ta*, ft Yɛnnɛle sɛnrɛ sɛwɛɛle pe le ni, ki yɛn ma yɔnlɔɔ ma yo ƒo: *Pe maa pe yɛɛ witire ti kɔɔnlɔ kɔɔnlɔ, mbe ta mbe bile naa duven ƒɔnnɔ ta.* Ye wele wa Zhere 41.5 laga ki ni.

«We Yenhele, woro Izirayeli woolo wele, pa wɔn jen yeen!»

³ Izirayeli woolo pɛ je nga ki yen jenge ki na.

Ki kala na, pe juguye pe yaa ka pe puro.

⁴ Pe ma wunlumbolo tɛɛ pe yɛɛ go na,

mbe sigi ta pe silan yewe.

Pe ma teele tɛɛ pe yɛɛ go na,

mbe sigi ta pe sigi yo na kan.

Pɛ yarisunndo yanlɛɛ gbegele pe yɛɛ kan pe warifuwe naa pe tɛ wi ni,

a ko pye pyelomo pa mbe pe tongo.

⁵ «Samari tara fenne, mi ɲa ye Yenhele, mɛ je ye napige yanlɛɛ ki na.

Mi nawa ngban ye ni.

Ye se ya mbe ye yinwege ki pye fyongo fu fɔ sa gbɔn wagati wiwiin?

⁶ Ye napige yanlɛɛ pa ki yiri wa yoro Izirayeli woolo ye yeri.

Kapyɔ jɛnfɔ wigi gbegele.

Ki woro Yenhele.

Ki kala na, ki Samari tara napige yanlɛɛ ki yaa ka purugu mbe wɔ wa.

⁷ Ki kaa pye tifeleɛ ko yɛ lugu paa yariluguro yen,

tifelinjolo ye yaa ka ta paa yarilire yen.

Na bile wii fuuru,

wi se pire le.

Ali na wi ka si fuuru mbe pire le,

tara ta yɛɛ woolo pe yaa ka kari ki yarilire pire ti ni.

⁸ «Cengele kele yɛɛ Izirayeli woolo pɛ koli ma kari pe ni.

Koni, pe mbele wa cengele sanngala ke sogowo,

pe yen paa yaraga ka yen, nga ki kala woro lere na.

⁹ Katugu pɛ kari wa Asiri tara.

Yan sofile wi ma koro wi yɛɛ kan,

ɛɛn fɔ Efirayimu cɛnle woolo poro na, pɛ kɛɛnle ta pe yɛɛ kan.

¹⁰ Ali mbege ta pɛ yarikanra legere kan cengele kele yɛɛ woolo yeri,

koni wagati wi gbɔn mbe pe gbogolo.

Sanni jenri pe yaa la jɔlɔ wunlumbolo piile pe wunlungbɔɔ wi kɛɛ.

¹¹ «Efirayimu cɛnle woolo pɛ saraga wɔsara legere kan,

mbaa kapere ti kala yagawa jasaara woo wa ti na.

ɛɛn fɔ ki saraga wɔsara ti kan, a paa kapere piin.

¹² Ali na mi kanla lasiri senre ti yɔnlɔgo yɔnlɔgosaga legere na mberi kan
pe yeri,

ti yaa pye pe yɛɛ na paa senre nambannda yen.

¹³ Pe ma saraga yaayoro ti wɔ na yeri mari gbo,

mari kara ti ka.

ɛɛn fɔ mi ɲa Yawe Yenhele, pe saara tii na ndanla.

Koni, mi ɲa Yawe Yenhele mi yen na jatere piin pe kajogoro ti na,

mi yaa ka pe kajogoro ti fɔgo tɔn pe na.

Poro wo na, pe yaa ka songoro wa Ezhipiti tara naa.

¹⁴ Izirayeli woolo pɛ fage pe dafɔ wi na,

ma wunlumbolo yinre kan pe yɛɛ kan.

Zhuda tara woolo pɛ malaga sigecara legere kan.

ɛɛn fɔ mi yaa ka kason le ti ni.

Kason ki yaa ka pe wunluwo yinre ti sogo.»

9

*Izirayeli woolo pe yaa ka jaraga
cengele sanngala ke sɔɔwɔ*

¹ Izirayeli woolo yaga kaa yɔɔɔri de!

Yaga kaa nayinme nii paa tara sannda ti woolo pe yen;
katugu ye yen na nanjara piin ma je ye Yennele li na.

Ye nanjara sara nga ye yen na taa wa yarilire sunsara ti ni, wo wi yen ma
ye ndanla.

² Een fo bile nga pe ma sun wa yarilire sunsaga ki na,
konaa sinme liwoo mba pe ma wo wa sinme wosaga ki ni,
ti se ka pye pe woro.

Duven fonjo nga pe yen na singi, wi se pe bo.

³ Pe se ka cen wa Yawe Yennele li tara ti ni naa.

Efirayimu cenle woolo pe yaa ka songoro wa Ezhipiti tara.

Pe yaa ka saa yaakara nda ti yen fyongo ni ti kaa wa Asiri tara.

⁴ Duven saraga nga pe ma wo pe se ka ka wo mi nga Yawe Yennele na yeri
naa.

Pe saara ti se ka Yennele li ndanla naa.

Pe saara yaakara ti yaa ka pye pe yeri paa kunwo suro yen.

Mbele fuun ka ta ka, pe yaa cen fyongo ni.

Pe saara yaakara ti yaa pye poro nungba woro.

Pe se ka ye ti ni wa mi nga Yawe Yennele na sherigo gbogo ki ni.

⁵ Yingi ye yaa ka pye sherege feti piligbogo ki na?

Yingi ye yaa ka pye Yawe Yennele li sherege feti pilige ki na?

⁶ Ye wele, pe mbele pe yen na kee,

katugu pe tara ti jogo.

Ezhipiti tara to ti yaa pe yaara wo.

Een fo Mefisi[†] ca ko ki yaa ka pye pe fanra re.

Yanpege ki yaa ka yiri mbe pe warifuwe tiyoon wi ton.

Wuuro ti yaa ka fi wa pe paara yinre ti ni mberi ton.

⁷ Yawe Yennele li yaa jologo wa ye na wagati nga ni, wila paan.

Kapere ti sarapilige ki yen na paan.

Izirayeli woolo pe daga mbe ko jen.

Ye maa yuun fo Yennele yon senre yofa wi yen yarafo.

Yennele li yinne li yen lere nga ni wi yen tijinliwe fu fo.

Ye kambasinnde ti legewe po pi pan ko ni.

Ye kapere ti legewe ndorogo ko ki pan ko ni[†].

⁸ Na wi maa Efirayimu cenle woolo pe korosi,

Yennele yon senre yofa wowi, wi yen Yennele li ni.

Ma si yala, pe yen na mere jaan wi na wa wi torosaga pyew ki ni mboo
yigi.

Pe yen na kapege cenle pyew ki piin wi na, ali wa wi Yennele li go ki ni.

⁹ Pe pe yee kan kapere pyege ki yeri jenge,

paa yee nga na kila pye na piin faa wa Gibeya ca we.

Yawe Yennele li jatere wi yaa pye pe kajogoro ti na.

Li yaa jologo wa pe na pe kapere ti kala na[†].

[†] 9:6 9:6: Ko sanga wo ni, Mefisi ca ko kila pye Ezhipiti tara ti cagbogo ye. [†] 9:7 9:7: Luki 21.22

[†] 9:9 9:9: Kiti 19.1-30

*Jɔlɔɔ yaa to yarisunndo
gbɔɔɔfenne pe na*

¹⁰ Yawe Yennɛɛ lɛ yo fɔ:

«Izirayeli woolo pe kala lãa na ndanla,
paa yɛɛ ɲa na lere ma ka saa ɛɛɛɛɛn pire nda ti pe ta yan wa gbinri wi
ni.

Mila ye teleye pe jate

paa yɛɛ ɲa na lere ma ka saa figiye pire kongbannda nda ti pe ta yan.
Ɛɛn fɔ, naa pãa kaa kari ma saa gbɔn wa Baali Pewɔri laga ki na,
a pɛ si saa pe yɛɛ kan ki yarisunɲo tijaanga ki yeri.

Kona, a pɛ si kanɲa ma pye yaritijangara

paa yarisunɲo ɲa ki pe ndanla ki yɛn†.

¹¹ Gbɔɔwɔ mba pi yɛn Efirayimu cɛnɛ woolo pe yeri, pi yaa kɔ mbe wɔ
wa,

paa yɛɛ ɲa na sannjɛɛɛɛ ma yiri sire na ma kari we.

Pe se ka pyɔ se naa,

jɛɛ se ka pye kugbɔ ni naa,

jɛɛ se ka kugbɔ lɛ naa.

¹² Ali na pe ka piile ta mbe pe baro,

sanni pe sa lɛ, mi yaa pe gbo pe yeri.

Kaseleɛ ko na, na mi ka ka jɛ pe na,

jɔlɔɔ yaa pye pe wogo.

¹³ «Naa mila Efirayimu cɛnɛ woolo pe yan sanga ɲa ni, pãa pye ndɛɛ Tiri
ca koyi,

ko ɲa ki yɛn ma kan laga tiyɔɲo na.

Ɛɛn fɔ Efirayimu cɛnɛ woolo pe yaa ka pe piile pe lɛ mbe kari pe ni wa
pe gbɔfɔ wi yeri.

¹⁴ «Ee, Yawe Yennɛɛ, yaraga ka kan pe yeri.

Yɲɲi ma yaa si kan pe yeri?

Jɛɛɛ pe kan jambasere ni,

ma ti pe yinriwɛ pi waga pe na.»

¹⁵ Yawe Yennɛɛ lɛ yo naa fɔ:

«Efirayimu cɛnɛ woolo pe tipewe pi ni fuun pɛ yiri funwa na wa Giligali
ca.

Pa pe kala lilan mben wa ki laga ki na.

Mi yaa pe purɔ mbe pe yirige wa na go ki ni pe katijangara ti kala na.

Pe se koro mbanla ndanla naa.

Pe teele pe yɛn leele mbele pe yiri ma jɛ.

¹⁶ «Efirayimu cɛnɛ woolo pe wogo kɛ jɔɔ.

Pe ndire ti fɔɲo.

Pe se ka piile ta naa.

Ali paga si piile ta,

mi yaa ki piile mbele pe yɛn ma pe ndanla pe gbo.

¹⁷ Na Yennɛɛ lɛ yaa ka pe wa,

katugu pee logo li yeri.

Pe yaa kaa yanri la toro faa wa cɛɲɛɛɛ sanɲgala ke sɔɔwɔ.»

† 9:10 9.10: Nɔmbu 25.1-5

10

Jɔlɔgɔ yaa to

Izirayeli tara wunluwɔ pi na

¹ Izirayeli woolo paa pye paa ɛɛɛɛɛɛ tirige tiyɔngɔ yen,

ɲga kila pye na sɛni fɔ jɛɲgɛ.

Naa ki pire tila kaa na lege,

a pɛ si pe sunzara ti lɛgɛ.

Naa pe tara tila kaa na yɔngɔ na kee yɛgɛ,

sinndɛɛɛɛ tiyɔnrɔ nda pɛ yerege yerege na sunnu ti na, a pɛ siri fere.

² Kila pe kɔɔn shyɛnzhyɛn wa pe nawa,

ɛɛn fɔ koni, pe yaa pe kapere ti go kala li lɛ.

Yawe Yɛɲɲɛlɛ li yaa pe sunzara ti jaanri,

mbe pe sinndɛɛɛɛ titɔɔnrɔ nda pɛ yerege na sunnu ti na ti jɔgɔ.

³ Koni pe yaa kaa yuun fɔ:

«Wunluwɔ woro we yeri;

katugu wee fyɛ Yawe Yɛɲɲɛlɛ li yɛgɛ.

Ali na wunluwɔ ka pye wa yɛɛ, yɲɲi wi mbe ya yɔn we kan?»

⁴ Go fu sɛnrɛ pe maa yuun.

Pe maa wuguro jagara wungu na pe yɛɛ kaan,

na yɔn finliwɛ nii pe yɛɛ ni sɛnwara ni.

Ki kala na, kiti konkagala kɛ lɛgɛ pe sɔgɔwɔ[†],

paa yɛgɛ ɲga na yan ɲga shɔnrɔ ni ki ma fi wa sɔɲɲgooro ti ni wa kɛɛɛ
we.

⁵ «Samari ca woolo pe yen na fyɛ Beti Aveni ca napige yanlɛgɛ ɲga ki yen
pe yarisunɲgo ki wogo na;

katugu pe yarisunɲgo ki gbɔgɔwɔ pi kɔ ma wɔ wa pe sɔgɔwɔ.

Ki woolo pe yen na kunwɔ gbelege gbele ki wogo na,

poro naa saraga wɔfɛnnɛ mbele paa pye na yɔgɔri ki faa gbɔgɔwɔ pi wogo
na we.

⁶ Pe yaa ka kari ki yarisunɲgo ki ni wa Asiri tara,

mbe saga kan wunlunaɲa gbɔɔ Yarebu wi yeri yarikanga.

Kona, fɛɛɛ yaa ka Efirayimu cɛnlɛ woolo pe yigi.

Izirayeli woolo pe yaa ka fɛɛɛ shɔ pe kapyere ti kala na.

⁷ «Samari ca ki wogo ki kɔ!

Ki wunlunaɲa wi wogo ki kɔ

paa yɛgɛ ɲga na kanɲgekɔngɔ ma kaa pye tɔnmɔ mba pila fuun na kee
pi go na.

⁸ Sunzara nda wa tinndiye pe na wa Beti Aveni ca,

to nda Izirayeli woolo paa pye na kapege piin wa ti na,

ti yaa tɔngɔ mbe wɔ wa.

Wuuro naa yanpege yaa ka fi wa pe saara wɔsara ti na.

Kona, pe yaa kaa ki yuun yanwira ti kan fɔ:

«Ye we lara!»

mbaa ki yuun tinndiye pe kan fɔ:

[†] 10:4 10:4: Laga ɲga ki yo fɔ: *Kiti kɔngɔ ki lɛgɛ pe sɔgɔwɔ*, Yɛɲɲɛlɛ sɛnrɛ sɛwɛɛɛɛ peɛ ni, ki yen
ma yɔnlɔgɔ wa ma yo fɔ: *Kasɲɲgɛ ki yen pe yɛgɛ na paa yɛgɛ ɲga na yan ɲga shɔnrɔ ni ki ma fi
wa sɔɲɲgooro ti ni wa kɛɛɛ we.*

«Ye toori we na†!»

⁹ «Maga le wa Gibeya ca kala li pyewagati wi na,
Izirayeli woolo ye kapege pye;
ye fa ya mbe kannga.

Naga yen ma, ki woro ma yala malaga ki to kapegbogo pyefenne pe na wa
Gibeya ca wi le†?

¹⁰ Yawe Yennele li yo fo:

Wagati na ka kanla ndanla, mi yaa pe kapere ti fogo ton pe na.

Cengele kele yee yaa ka gbogolo mbe yiri pe korogo.

Pe yaa ka pe po yongowo ni mbe kari pe ni pe kapere legere ti kala na.

¹¹ «Efirayimu cenle woolo pe yen paa nasumboro yen, na wi koro ma yon.
Mbaa yarilire ti tangala mbaa ti pire ti woo, ki yen ma pe ndanla.

Een fo mi yaa nere tunngo pyetige taga wa pe yologo tiyongo ki na,
mbe falinere capire po pe na.

Zhuda cenle woolo pe yaa la keere ti wari,

Zhakobu cenle woolo pe yaa la lawaraga ki kanimbori ti yaari.

¹² «Yaa kasinnge piin,
pa ye yaa kajenge ta wa tonli.

Ye ye jogo wi kannga,
katugu wagati wi gbon ye Yawe Yennele li lagaja,
fo li ka sa pan li ye pye lesinmbele.

¹³ Een fo ye tipege pye,
a ye kambasinngge ta tonli,
ma yagbogowo tonli ta ma li;

katugu ye ye jigi wi taga ye yera fannga ko na,
ma ye jigi wi taga ye malingbocnlo pe legewe po na.

¹⁴ Ki kala na, malaga tinme yaa ka yiri wa ye woolo pe sogowo.
Pe yaa kaa malaga sigecara ti jaanri,

paa yee nga na wunlunana Shalima wila Beti Aribeli ca ki tongo malaga
gbonpilige ki na we.

Ki pilige nga paa neele pe purugu ma pinle pe piile pe ni we.

¹⁵ Beteli ca kala li yaa ka nga taga ye na koyi yeen,

kapege nga ye pye ma saa toro ki da wi na ki kala na.

Na laga ki ka kaa paan mbe laga sanga na ni, malaga ki lesaga,
ko yaa yala pe ko Izirayeli tara wunlunana wi na mako.»

11

Yennele li kagbaraga pyege

Izirayeli woolo pe kan

¹ Yawe Yennele li yo fo:

«Izirayeli wila pye pyo sanga na ni, wila pye mala ndanla.

A mi si wo na na pinambyo wi yeri maa wo wa Ezhipiti tara†.

² Een fo, ali mbege ta mila pye naa yinri,

wila pye naa yee lali na ni.

Na woolo pe saara wo yarisunndo Baali ti yeri,

ma wusuna nuwɔ taan sogo yarisunndo ta yege mege ni.

³ Ma si yala, muwi mila Efrayimu wi yigi kee na
maa forogo tangala li ni.

Een fo, pe sila ki jen mbe yo fo muwi mila pye na pe kala li yongo.

⁴ Mila pe yigi tiyongo paa yege nga na pe ma senwee yigi we,
ma mara pe na ndanlawa ni.

Mila pye pe yeri paa to yen, na wuu pyo le maa mara wi mbatelege na†.
Mila pye na yaakara kaan pe yeri.

⁵ «Izirayeli woolo pe se songoro wa Ezhipiti tara ti ni naa.

Een fo Asiri tara wunlunana wo wi yaa cen pe go na,
katugu pe je mbe songoro mbe pan na korogo.

⁶ Tokobi wi yaa ka jogowa pye wa pe cagboro ti ni,
mbe pe cara ti yeyoro sogoyaara ti jogo;
wi yaa pe ni fuun pe gbo,
pe jatere pee kagala ke kala na.

⁷ Na woolo pege kon maga tege ma yiri ma je na na.

Paa pe yinri ma yo pe yege wa mi na yaara ti ni fuun ti go na na yeri,
een fo wa kpe si yenle mbanla gbogo.

⁸ «E, Efrayimu cenle woolo, mi mbe ya mbe je ye na mele?

Yoro Izirayeli woolo, mbe ya mbe ye le ye juguye pe kee mele?

Yege yan mbe ya mbe kapege pye ye na paa yege nga na kila pye Adima
ca ki na le?

Yege yan mbe ya mbe ye pye paa Zeboyimu ca ki yen le?

Na jatere wi piri na na,

a ye yinriwe na ta fo jenge†.

⁹ Mi se ye yigi mbe yala na nangbanwa gboo pi ni.

Na jatere wi woro mbe Efrayimu cenle woolo pe tongo naa;

katugu mi woro senwee,

mi yen Yenjele.

Mi yen na wi yen kpoyi laga ye sogowa.

Mi se pan nangbanwa ndorogo ni ye korogo.»

¹⁰ Pe yaa ka taga mi na Yawe Yenjele na pungo na;

mi na Yawe Yenjele, na magala li ka ka yiri paa jara magala yen, na piile
pe yaa yiri wa yonlo tosaga kee yeri mbaa fee mbaa seri, mbaa paan.

¹¹ Pe yaa ka yiri wa Ezhipiti tara mbaa fee mbaa seri, mbaa paan paa
sannjele yen,

mbe yiri wa Asiri tara mbaa paan paa jendetuwa yen.

Mi yaa ti pe sa cen wa pe tara ti ni.

Mi na Yawe Yenjele, muwi mi yo ma.

12

*Yenjele laa Zhakabu setirige piile
pe jeregi*

† 11:4 11:4: Nga ki yo fo: *Mila pye pe yeri paa to yen, na wuu pyo le maa mara wi mbatelege na*, ki
senre ti woro ma filige Eburuye senre ti ni. † 11:8 11:8: Adima naa Zeboyimu cara tila pye wa
Sodomu naa Gomori cara wasage ki ni. Naa Yenjele laa Sodomu naa Gomori cara ti tongo sanga
na ni, ki cara shyen tila tongo fun; Dete 29.23.

¹ Efrayimu cɛnlɛ woolo pe yɛn na finlɛlɛ nala mari.

Izirayeli woolo pe yɛn nala fanla na mari.

Ɛɛn fɔ Zhuda cɛnlɛ woolo poro yɛn na tanri bere mi ɲa Yɛnnɛlɛ na ni,
pɛ koro sinnbele mi ɲa Yɛnnɛlɛ na kpoyi na ni†.

² Efrayimu cɛnlɛ woolo pe yɛn na pe yɛɛ baro tifeleɛ ko ni,
yɔnlɔ yirisaga tifeleɛ† ko pe taga ki na naga puro.

Yagbogolo koro pɛ koro na finlɛlɛ konaa na lewɛlewɛ kapyere piin pilige
pyew.

Pɛ yɔn finliwɛ le Asiri tara fɛnnɛ pe ni.

Pe maa sinnɛ liwoo torogi wa Ezhipiti tara.

³ Yawe Yɛnnɛlɛ li yɛn na kiti kɔɔn Zhuda tara woolo pe na,

li yaa ka yiri poro Zhakobu setirige piile pe kɔrɔgɔ mbe yala pe tangalɔmɔ
pi ni.

Li yaa ka pe sara mbe yala pe kapyere ti ni.

⁴ Sanga ɲa ni Zhakobu wila pye wa wi nɔ lara,

wila wi nɔsepyɔ lenaɲa ɲa wila pye wi waan yɛnlɛ wi yigi wi yɛngbele li
na†.

Naa wila kaa yiri ma le sanga ɲa ni, a wi si ɲgbeli Yɛnnɛlɛ li ni†.

⁵ Wila ɲgbeli mɛrɛɛ wi ni, ma ya wi ni.

Zhakobu wila gbele ma mɛrɛɛ wi yɛnri, ma yo wi yinmɛ tirige wi na.

Wila Yɛnnɛlɛ li yan wa Beteli ca.

Pa Yɛnnɛlɛ lɔa para wi ni wa ki laga ki na†.

⁶ Yawe Yɛnnɛlɛ lo li yɛn Yɛnnɛlɛ na li yɛn yawa pi ni fuun fɔ;
li mɛɛ koyi ɲa Yawe Yɛnnɛlɛ.

⁷ Ki kala na, ki daga ma songɔrɔ ma pan ma Yɛnnɛlɛ li kɔrɔgɔ.

Maa tanri kajɛɲɛ naa kasinɲɛ konɔ li na.

Mɔɔ jigi wi taga ma Yɛnnɛlɛ li na.

⁸ Efrayimu cɛnlɛ woolo pe yɛn paa jawo pyefenne yɛn,

mbele pɛ pe culo wi gbɔn maa piri.

Mbaa nii leele pe go na, ko ki yɛn ma pe ndanla.

⁹ Efrayimu cɛnlɛ woolo pe yɛn na yuun fɔ:

«Kaseleɛ ko na, wɛ yarijende leɛɛɛ ta.

Wɛ penjagbɔrɔ ta.

Ɛɛn fɔ, ko ki ni fuun ɲa ko yɛn we kɛɛ tunɲɔ ko tonli.

Pe se ka kajoɔgɔ ka kpɛ yan laga we sogowɔ ki pye kapege.»

¹⁰ Muwi mi yɛn Yawe Yɛnnɛlɛ, ye Yɛnnɛlɛ le,

maga le yɛ yiri wa Ezhipiti tara.

Mi yaa ti yaa cɛɛn paara yinɛ ni naa,

† **12:1 12:1:** Ƴa ki yo fɔ: *Pɛ koro sinnbele mi ɲa Yɛnnɛlɛ na kpoyi na ni, pɛle ki kanɲa ma yo fɔ: Pɛ koro sinnbele mbele pe yɛn kpoyi pe ni; a pɛle ki kanɲa naa ma yo fɔ: Zhuda cɛnlɛ woolo pɛ yiri ma je mi ɲa Yɛnnɛlɛ na na, konaa ma je mbele pe yɛn kpoyi ma pye sinnbele pe na.* † **12:2 12:2:**

Izirayeli tara yɔnlɔ yirisaga tifeleɛ ki yɛn tifeleɛ ɲa ki ma yaraga ki ni fuun ki waga, ma tara ti kanɲa gbinri, ɲa yaraga woro wa. Laga ki laga ɲa ki ni, yɔnlɔ yirisaga tifeleɛ ki yɛn ma taanla Asiri tara to ni. † **12:4 12:4:** Ƴa ki yo fɔ: *Wila wi nɔsepyɔ lenaɲa ɲa wila pye wi waan yɛnlɛ wi yigi wi yɛngbele li na, ko kɔrɔ wo yɛn fɔ wila cɛn wi go na; Zhene 25.26; 27.35-36.* † **12:4 12:4:**

Zhakobu wila ɲgbeli Yɛnnɛlɛ li ni laga ɲa na yege wele wa Zhene 32.25-29 laga ki ni. † **12:5**

12:5: Zhene 28.10-22; 32.24-26

paa yege nga na kila pye na piin ye sherege feti piliye yi na we†.

¹¹ Mila para Yennele yon senre yofenne pe ni,
ma yariyanra legera naga pe na.
Mila yomiyegale le Yennele yon senre yofenne pe yon, a pe ke wa ye kan.

¹² Ki kaa pye Galaadi tara fenne pe yen mbasinmbele,
ki kala na, pe yaa ko wagafe.
Pe yen na napene woo saraga wa Giligali ca.
Een fo pe saara wosara ti yaa ka jaanri, mbe pye sinndeere gbogolosara
wa keere ti ni sonjgooro ti sogowa.

¹³ Zhakobu wila fe ma kari wa Aramu tara,
wo na Izirayeli, wila saa tunngo pye wa jele kala na, maa pori.
Jele kala na, wila pye na yaayoro konri mbe ta mboo pori†.

¹⁴ Yawe Yennele laa Izirayeli woolo pe yirige wa Ezhipiti tara Yennele yon
senre yofa wo wa fannga na.
Yennele yon senre yofa wo wa fannga na laa pye na Izirayeli woolo pe
korsi†.

¹⁵ Efrayimu cenle woolo pe Yawe Yennele li nawa pi ngban fo jenge.
Ki kala na, legbogo kagala ngele pe pye, Yawe Yennele li yaa ti ki go kala
li to pe na,
mbe ti tifagawa kapyere nda pe pye ti songoro pe na.

13

Izirayeli woolo pe tongkala

¹ Kila pye, na Efrayimu cenle woolo paga para, lere pyew wi maa fye na
seri.

Paa pye censagbogo na wa Izirayeli tara,
een fo pe kajogo pye, naa paa yarisunngo Baali ki gbogo we.
Ki pye ma, a pe ku.

² Koni pe yen na ka tari pe kapere ti na na kee yege.
Pe yen na pe warifuwe wi yanni na yaara yanlere gbegele yarisunndo,
na yarisunndo gbegele ma yala pe yera jatere wi ni.
Ki yaara ti ni fuun ti yen kapyo jenfenne poro tunngo.
Pe maa ki yuun ti wogo na fo:
«Yaa saara woo ki yarisunndo ti yeri.»
Mele senwee piile mbe sa ya paa keyen waa warifuwe napire yanlere
yologo mbaa ti shari?

³ Ki kala na, pe yaa ka ko mbe wo wa paa pinliwe yon kambaaga yen,
paa pinliwe menge yen, nga ki ma yangara ma wo wa,
paa yarilire sigire yen, nda tifelege ki mari le wa yarilire sunsaga ma kari
ti ni,
paa wirige yen, nga ki maa yinrigi fenetiri ni na kee.

⁴ Ma si yala, muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le,
maga le ye yiri wa Ezhipiti tara.
Yee Yennele la yege jen na mi ma.

Shofo wa yegi woro wa na mi ma.

⁵ Mi we, mi ye jen wa gbinri wi ni,
sanga na ni yaa pye wa tara nda tonmo woro wa.

⁶ Een fo, naa paa ka saa yaakara ta,
a pe si ka ma tin.

Naa paa kaa ka ma tin sanga na ni, a pe nee pe yee gbogo.

Ki pye ma, a pe si fege na na[†].

⁷ Ki kala na, mi fun mi yaa pye pe yeri paa jara yen, mbaa tuun pe na,
mbe pye pe yeri paa kamolo yen,
na wi lara na pe singi wa konɔ.

⁸ Mi yaa jangari mbe to pe na, paa yegi nga na cenge jo urusi paga ki pyo
wi le le ki tanla ki ma jangari we.

Mi yaa ka pe lara ti walagi,
mbe pe ka paa jara no yen.

Yanyaara ti yaa ka pe koonlo yuroyuroyuro.

⁹ Yoro Izirayeli woolo, pe ye tongo,
katugu ye yiri na korogo;
ye yiri na korogo, mi na mbe ya mbe ye saga we.

¹⁰ Ye wunlunana wi yen se yeri san?

Wi pan wi ye sho wa ye cara ti ni fuun ti ni ye!

Ye tee le pe yen se yeri?

Porombele yaa pye naga yuun pe wogo na fo:

«Ki yaga ma wunlunana naa tee le kan we yeri.»

¹¹ Mila wunluwo kan ye yeri nangbanwa ni.

Mi yaa kaa sho ye yeri nangbanwa gbɔɔ ni[†].

¹² Efrayimu cenle woolo pe kajogo ki yen ma gbegele ma tege.

Pe kapege ki yen ma yonlogo ma tege.

¹³ Jologo yaa to pe na paa yegi nga na jele selara ma kaa yiri wi ni we.

Pinambyo tijinliwe fu fo wi.

Wi sesanga wi pan ma gbɔn,

een fo wi woro na jaa mbe yiri wa wi no lara.

¹⁴ Naga yen ma, mi na Yawe Yenjele, mbe yenle mbe ki leele pe sho kuulo
tara ti yeri le?

Mbe yenle mbe pe sho kunwo pi ni le?

E kunwo, ma fannga ki yen se?

Kuulo tara, ma jogowo shonro ti yen se[†]?

Mi se kaa pe wele yinriwe tawa ni naa.

¹⁵ Ali na ki ka pye Efrayimu cenle woolo pe jiti yegi o yegi pe sefenne
nambala pe sogowo,

yonlo yirisaga tifelege nga ki maa yaara waga ki yaa pan,

Yawe Yenjele li yaa li tifelege ki yirige mbe yiri wa gbinri wi ni.

Ki yaa pan mbe pe puluyo yi waga,

[†] 13:6 13:5-6: Dete 8.11-17 [†] 13:11 13.11: 1 Sami 10.17-24; 15.26 [†] 13:14 13.14: *E kunwo, ma fannga ki yen se? Kuulo tara, ma jogowo shonro ti yen se? Zhezu wi pitunjo Poli wila songoro maga senre ti yo wa 1 Koren 15.55 laga ki ni, ma koro fonjo kan ki senre ti yeri, maga naga fo fannga woro kunwo pi ni.*

mbe pe kɔlɔye pe waga.

Pe juguye pe yaa ka pan mbe pe yarijende tɛgesaga yaara to naa pe yarijende sɔnɔgbanga woro ti koli mbe kari ti ni.

YENŊELE LI YAA KALI WOULO PE SAGALA

14

14.1-10

¹ Samari ca fɛnnɛ pe yaa ka pe kapere ti go kala li lɛ,

katugu pɛ yiri ma je pe Yenŋele li na.

Pe juguye pe yaa ka pe gbo tokobi ni;

pe yaa ka pe piyengele ke purugu wa tara ti na,

mbe pe jɛɛle mbele kugboro ni pe lara ti walagi.

Yenŋele li yo Izirayeli woolo

pe pe kapere ti jen peri yaga

² Izirayeli woolo, ye songoro ye pan Yawe Yenŋele, ye Yenŋele li koroŋo,

katugu ye kapere to ti ye jan.

³ Ye songoro ye pan Yawe Yenŋele li koroŋo,

ye pan yege senre nda ti yo li kan fɔ:

«We kapere ti ni fuun ti kala yaga we na,

ma we yigi jenge.

We yaa loon sonni we yon senre ti ni ki pye saraga.

⁴ Asiri tara fenne pe se ya mbe we sho.

We se ka lugu malaga gbɔnshɔnye na naa, mbe sa malaga gbɔn.

Yaara yanlere nda wɛ gbegele we yɛera keyen yi ni, we se kari yeri naa

mbe yo fɔ: «We Yenŋele,»

katugu mboro ma ma pijiriwe wi yinriwe ta.»

⁵ Yawe Yenŋele li yo fɔ:

«Mi yaa Izirayeli woolo pe mbasinme pi kala yaga pe na.

Pe yaa kanla ndanla fɔ jenge,

katugu na nanɔbanwa pi kɔ pe ni.

⁶ Mi yaa ka pye paa menɔge yen, nga ki maa kajenge piin Izirayeli woolo pe kan.

Kona pe yaa ka jiti paa masho polo yarifyɛenre yen,

mbe ndire kan paa Liban tara tigboro ti yen.

⁷ Pe njere ti yaa ka tɔnlɔndɔnlɔ,

pe yaa ka pye mbe yon paa oliviye tige tiyɔngo yen,

mbaa nuwɔ taan yinrigi paa Liban tara tire ti woo pi yen.

⁸ Pe yaa ka songoro mbe pan, poro mbele paa pye ma cɛn wa li yinme pi ni.

Pe yaa kaa bile kɛrɛ kɔɔn.

Pe yaa ka jiti paa ɛɛzen tirige yen.

Pe mege ki yaa ka yiri paa Liban tara duven wi yen.

⁹ «Yoro Efrayimu cɛnle woolo, yingɔ mi yaa pye naa yarisunndo to ni?

Muwi mi maa ye yenrewe pi nuru,

na ye go singi.

Muwi mi yen paa sipiresi tige yen, nga ki yen wɛtipiire ni sanga pyew.

Pa ye maa ye yarilire ti taa na yinrigi wa na yeri.»

¹⁰ Na lere ɲa ka pye mbe jilige,
wo mbe tijinliwe ta wa ki kagala ɲgele ke ni.
Na lere ɲa ka pye kajenɲe,
wo mbe ki kagala ɲgele ke koro wi jen,
katugu Yawe Yenɲele li kongolo ke yen ma sin.
Lesinmbele pe yaa la tanri wa ke ni,
ɛen fo mbele pɛ yiri ma je li na, poro yaa la tuunri wa ke ni.

Yenñele yon senre yofa

ZHOWELI

wi sewe we

Sewe wi nawa senre

Yenñele yon senre yofa Zhoueli wila yariyanra yan konaa mari yonlogo wa wi sewe wi ni. Wila gbato yan, ña wi pan ma tara ti tön munga. Gbato wila pye paa malingboonlo yen, mbele pe pan mbe tara ti tongo. Ko yen Yenñele li kiti kongo nga ki yen na paan. Yenñele li yen nali woolo pe yinri ma yo pe songoro pe pan li korogo. Laa yon folo kon mbe pe sho konaa mbe duwaw pe na. Yenñele li yaa ka kiti kon cengele sanngala ke na, een fo li yaa ka pye wa li woolo pe sogowa, mbe ti pe kapyegele kaa yongo kaa kee yege. Pilige ka, Yenñele li yaa kali yinne li tirige senwee pyew wi na.

Ki sewe ña wi senre yinre nda ti tugbolo ko kayi nga fo: «Yawe Yenñele li pilige ye, Yenñele li kiti konpilige ye...» Ki yen ma yonlogo fo:

Janwa gbolo, janwa gbolo jenne,

lo li yen wa kiti konsaga gbunlundege ki ni,

katugu Yawe Yenñele li kiti konpilige ki yongo,

wa kiti konsaga gbunlundege ki ni.

Yonlo konaa yenge ki ni ti yaa ka kannga diwi,

wonngolo ke se kaa yanwa yinrigi.

Yawe Yenñele li yen na gbanla wa Siyon yanwiga ki na,

li magala li yen na yinrigi wa Zheruzalemu ca.

Naayeri wo naa tara ti ni, ti yaa ka yegeyege,

een fo Yawe Yenñele li yen li woolo pe go sigefa,

poro mbele Izirayeli woolo li yen pe larasaga (Zhowe 4.14-16).

Sewe wi yen ma koonlo yege nga na

Gbato wila pan ma tara ti tön munga 1.1-20

Yawe Yenñele li yen nali woolo pe yinri pe pe kapere ti jen peri yaga

2.1-17

Yawe Yenñele li yaa duwaw li woolo pe na 2.18-3.5

Yawe Yenñele li yaa jologo wa cengele ke na 4.1-21

Gbato wo naa wawa pi ni,

ti yaa tara ti jago

¹ Senre nda Yawe Yenñele laa yo Penuweli pinambyo Zhoueli wi kan tori nda yeen. Laa yo fo:

² Yoro lelengbaara, yege senre nda ti logo!

Tara woolo ye ni fuun ye nungbogolo jan, ye logo!

Ki kala cenle na yaa la yan li pye ye wagati wi na le,

nakoma ma pye ye teleye pe wagati wi na le?

³ Yege kala li yo ye pinambiile pe kan,

ye pinambiile pe kali yege yo pe pinambiile pe kan,

poro pinambiile poro mbe kali yege yo pe pinambiile pe kan.

⁴ Kondo wi yarilire ti ka nda ti koro,

gbato wi pan ma to ka.

Gbato wi ka nda ti koro,

kambeere ti pan ma to ka.

Kambeere ti ka nda ti koro,

kambeere tugbooro ti pan ma to ka.

5 Yoro sinwóólo wele, ye yen ye yiri yaa gbele!
Yoro duven wofenne wele, yaa yungbógóró sɛnrɛ yuun,
katugu pè duven fónhɔ wi kɔn wa ye yɔn na.

6 Cɛnlɛ là pan ma to na tara ti na.
Li yɛn fannɔga ni, li woolo pe yɔn ki se jɛn mbe kɔ.
Pe nganpɛnɛ pe yɛn paa jara nganpɛnɛ yɛn,
pe tugbilala pe yɛn paa jara nɔ tugbila yɛn†.

7 Pànla ɛrɛzɛn kɛɛrɛ ti jɔgɔ,
pànla figiye tire ti jɔgɔ pew.
Pèri kóórɔ ti ka pew, mari walagi mari wa tara.
Pè ɛrɛzɛn njere ti kóórɔ ti ka mari filige pow.

8 Yaa gbele paa sumboro naɲa mbajɛɛn yɛn, ɲa wì jatere piriwɛn yaripóró
le,
na naɲa ɲa pòò kan wi yeri wi kunwɔ pi gbele.

9 Yarikanra naa duven saara nda pe ma wo ta woro na yaan naa wa Yawe
Yɛnnɛlɛ li shɛrigo gbɔgɔ ki ni.
Saraga wofenne mbele pe yɛn na tunngɔ piin Yawe Yɛnnɛlɛ li kan, kunwɔ
kayaɲga to pe na.

10 Kɛɛrɛ ti jɔgɔ,
kunwɔ kayaɲga yɛn laga tara ti ni, katugu bile wì jɔgɔ;
duven fónhɔ wì kɔ,
a sinmɛ liwoo pi jerege.

11 Kɛkɔɔnlo pè fɛrɛ sho,
ɛrɛzɛn kɛrɛ kɔnfɛnnɛ pe yɛn na gbele,
bile wo naa ɔrizhi wi ni ti jɔgɔwɔ pi kala na;
katugu kɛɛrɛ yarilire ti ni fuun ti jɔgɔ.

12 ɛrɛzɛn tiire ti waga,
figiye tire ti fanla.
Girenadi tire o, sɛngɛndirɛ o, pɔmu tire o,
tire nda fuun ti maa sɛni ti waga.
Yɔgɔrimɔ pi kɔ sɛnwɛɛ piilɛ pe sɔgɔwɔ.

*Yɛnnɛlɛ li yɛn nali woolo pe yinri
ma yo pe pe kapere ti jɛn
peri yaga paa li yɛnri*

13 Yoro saraga wofenne wele, ye jatere piriwɛn yaripóró le yaa yungbógóró
gbelege gbele.
Yoro mbele ye maa tunngɔ piin wa saraga wɔsaga ki na, yaa gbele.
Yoro mbele ye maa tunngɔ piin na Yɛnnɛlɛ li kan, ye jatere piriwɛn
yaripóró le, ye pan ye wɔnlo ye yiri ti ni,
katugu yarikanra to naa duven saara nda pe ma wo ti jerege wa ye Yɛnnɛlɛ
li shɛrigo gbɔgɔ ki ni.

14 Koni, yege yari leele pe kan pe yɛngɛ le, ye gbogolo ye Yɛnnɛlɛ gbɔgɔ.
Ye lelɛlɛ pe gbogolo kɔnaa tara woolo pe ni fuun pe ni,
wa Yawe Yɛnnɛlɛ, ye Yɛnnɛlɛ li shɛrigo gbɔgɔ ki ni.
Ye gbele ye Yawe Yɛnnɛlɛ li yeri li ye saga.

15 E, yingɪ pilipege ɲa we na!
Mà jɛn Yawe Yɛnnɛlɛ li pilige kì yɔngɔ,
kì yɛn na jɔgɔwɔ piin na paan, na yinrigi wa ɲa wì yɛn yawa pi ni fuun
fɔ wì yeri†.

† 1:6 1.6: Naga 9.8 † 1:15 1.15: Eza 13.6

16 Yaakara ti kɔ ma wɔ wa we yege sɔgɔwɔ,
yɔgɔrimɔ naa nayinme pi ni, ti kɔ wa Yenɲele li sherigo gbɔgɔ ki ni.

17 Yariluguro nda ti lugu ti waga wa tara,
bondoolo pɛ koro waga,
yaakara tegesara ti jɔgɔ,
katugu bile wi kɔ.

18 Ye yaayoro ɲgbeleye yi tege gbelege ki logo!
Nere ɲgbeleye yi yen na yanri na toro faa,
katugu naniwe woro ti yeri;
ali simbaala naa sikaala pe yen na jɔlɔ yere.

19 Yawe Yenɲele, mboro mi yen na gbele na yenri,
katugu naniwe mba wa gbinri wi ni pi sogo,
kason ki tire nda fuun ti yen wa yan ti sogo.

20 Yanyaara to fun ti yen na gbele nɔɔ yinri, mari saga,
katugu laforo ti waga;
kason ki naniwe mba wa gbinri wi ni pi sogo.

2

Yawe Yenɲele li pilige ki yɔngɔ

1 Ye mbanlaga ki win wa Siyɔn ca,
yege magala li yirige ɲgbanga wa na yanwiga kpoyi ki na.
Tara woolo pe ni fuun pe yen na seri, katugu Yawe Yenɲele li pilige ki yen
na paan; ki yɔngɔ.

2 Ki yaa ka pye wɔwɔ naa diwi pilige,
kambaara naa diwi wɔlɔ pilige,
ki yen na paan
paa yege ɲga na lalaaga ma kaa na paan yanwira na we.
Malingbɔɔnɔlɔ fanɲga fenne yen na paan wa, mbele pe se ya jiri.
Pe cɛnlɛ la fa yan ma faa,
pe cɛnlɛ la se si ka yan ma naa fyew.

3 Pe maa jɔgɔwɔ piin wa pe yee yege na kee paa kason yen,
na jɔgɔwɔ piin wa pe yee punɲo na kee paa kason yinne yen.
Sanni pe sa pan, tara tila pye ma yon wa pe yege, paa Eden nanɲo kɔlogɔ
tiyɔngɔ ki yen,

ɛɛn fɔ pe torɔngɔlɔ, tara ti koro paa gbinri yen, ɲa pɛ jɔgɔ,
yaraga kɔ ka kpɛ si sho pe yeri.

4 Maga pe yan, pe yen paa shɔnye yen,
pe yen na fee paa shɔnye mbele na malaga gbɔnwotoroye tilele.

5 Pe yen na tinni paa malaga gbɔnwotoroye yen, mbele pe yen na yeni wa
yanwira ti go na.

Pe yen na tinni
paa kason yinne yen, na li yen na yan waga sori.
Pe yen na paan paa malingbɔɔnɔlɔ ɲgbelege fanɲga wogo yen, ɲga ki yere
malinje na†.

6 Cengele ke ni fuun ke yen na seri fyere ti na,
ke yege cɛnwɛ pi kanɲga ma filige fyere ti na.

7 Pe yen na gbinri paa malingbɔɔnɔlɔ welimbele yen.
Pe yen na nuru wa malaga sigembogo ki na paa malingbɔɔnɔlɔ yen.
Pe ni fuun nunɲba nunɲba pɛ sin na kee pe kono li ni,

† 2:5 2.4-5: Naga 9.7-9

wa kpe si ke mbe wo wa wi kono li ni.

⁸ Wa kpe woro na wa wonrogi,
pe ni fuun nungba nungba pe sin na kee pe kono li ni.
Pe yen na gbinri na tooro malingbonyaara ti go na;
yaraga ka kpe se ya mbe pe yerege.

⁹ Pe yen na gbinri na tinri ca ki na,
na nuru malaga sigembogo ki na,
na nuru yinre ti na,
na yiin wa fenetiriye pe ni ndee yoolo wele.

¹⁰ Tara ti yen na yege wa pe yege,
naayeri wi yen na seri,
yonlo ko naa yenje ki ni, ti kannga diwi,
wonngolo ke woro na yanwa yinrigi[†].

¹¹ Yawe Yenjele li yen nali magala li yinrigi wa li malingboonlo ngbelege
ki yege,

ma jen li malingboonlo ngbelege ki gbogo fo jenge.
Na wi yen na tanri li senyoro ti na, wi yen fannga ni,
ma jen Yawe Yenjele li pilige ki yen piligbogo, fyere gboro pilige yi.
Ambo wi mbe ya yere mbege sige[†]?

*Yenjele li yen nali woolo pe yinri
pe pan li korogo*

¹² Yawe Yenjele li yo naa fo:
«Ali mbe pan mbe gbon wagati na wi na bere,
ye songoro ye pan na korogo ye kotogo ki ni fuun ni.
Ye jenge le, yaa gbele konaa ye pye yesanga ni.»

¹³ Sanni ye sa ye yariporo to walagi yesanga ki kala,
ye ye jatere wo kannga.
Ye songoro ye pan Yawe Yenjele, ye Yenjele li korogo,
ma jen li yen yungbogoro tafa, naa leele yinriwe tafa;
laa la nawa ngbanni jaga jaga,
li kagbaraga ki yen ma gbogo[†].

Li ka jologo wa mbele na, li ma pe kala yaga.

¹⁴ Ambo ki jen na kaa pye Yawe Yenjele, ye Yenjele li se yon songoro,
mbeli jatere wi kannga,
mbe duwaw ye na,
jango paa paan yarikanra naa duven saara nda pe ma wo ti ni li kan?

¹⁵ Ye mbanlaga ki win wa Siyon ca,
yege yari fo pe yenge le,
ye gbogolomo gbao pye mbe Yenjele li gbogo.

¹⁶ Ye leele pe gbogolo,
ye janwa wi gbogolo mbe Yenjele li gbogo,
ye lelele pe gbogolo,
ye piile pe gbogolo, ali piyengele ngele ke yen na wonri o.
Japolo wi yiri wa jayire go ki ni,
pijo wi yiri wa pijo go ki ni.

¹⁷ Saraga wofenne mbele paa tunngo piin Yawe Yenjele li kan,
pe yen na gbele wa ndogoro to naa saraga wosaga ti sogowo pi ni.
Paa ki yuun fo:

«E, Yawe Yenjele, ma woolo pe yinriwe ta;

[†] 2:10 2:10: Naga 8.12 [†] 2:11 2:11: Naga 6.17 [†] 2:13 2:13: Eki 34.6; Nehe 9.17; Yuuro 86.15; 103.8; 145.8; Zhona 4.2

poro mbele pe yen ma korogo ye, maga ka ti fere mbe pe ta;
 maga ka ti cengele sanngala kaa tege pe na.
 Mele pe sila ki yuun wa cengele sanngala ke sogowo fo:
 «Pe Yennele li yen se yeri?» »

Yennele laa li woolo

pe yon sogo

¹⁸ Yawe Yennele li tara tili ndanla fo jenge,
 li woolo pe yinriwe li ta.

¹⁹ Yawe Yennele lili woolo pe yon sogo ma yo fo:

«Ye wele, mi yaa yarilire, naa duven fonjo konaa sinme kan ye yeri,
 ti yaa ye bo fo jenge.

Mi se ti ye tifaga naa cengele ke sogowo.

²⁰ Ye juguye mbele pe yiri wa yonloparawa kamenge kee ki yeri na paan,
 mi yaa pe laga lali ye ni,
 mi yaa pe puro mbe kari pe ni tara nda ti waga ma pye lere woro wa ti ni
 ta ni.

Mi yaa pe malingboonlo ngbelege nga wa yeye ki wa wa kogje kuwo wi
 ni,
 mbe pe malingboonlo ngbelege nga wa punjo na ki wa wa Mediterane
 kogje wi ni.

Pè gboolo pe yaa ka fongo la lugo,
 pe nuwo pi yaa ka jaraga mbe laga ki sho, katugu pe kagbogolo pye ma ye
 jolo.»

²¹ Mboro tara,
 maga ka fye.
 Ta yogori, ma yin nayinme ni,
 katugu Yawe Yennele li kagbogolo pye.

²² Wonngaala, yaga ka fye,
 katugu naniwe mba wa gbinri wi ni pi yen na yinrigi.
 Tire ti yen na seni.

Figiye tire naa ezen tiire ti yen na pire legere seni.

²³ Yoro Siyon ca woolo, yaa yogori ye yin nayinme ni Yawe Yennele, ye
 Yennele li kala na,

katugu li tisaga ki kan ye yeri ma yala ki kansanga wi ni.

Li tisara kongbannda naa tisara punjo woro ti kan ye yeri, mari lege paa
 yeye nga na kila pye faa we.

²⁴ Yarilire sunsara ti yaa yin yarilire ti ni.

Kopere ti yaa yin la wuun duven fonjo naa sinme liwoo pi ni.

²⁵ Na malingboonlo legere mbele mila wa ye na,
 poro mbele pe yen gbato, naa kambeere, naa kambeere tugbooro konaa
 kondo wi ni,

yegle ngele paa ki yarilire ti ka,
 mi yaa ki yarilire ti yongo songoro ye na.

²⁶ Ye yaa kaa kaa mbaa tinni.

Ye yaa kaa Yawe Yennele, ye Yennele li mege ki sonni,
 lo na li kagbogolo pye ye kan.

Na woolo pe se ka fere sho naa fyew.

²⁷ Pa kona ye yaa ki jen fo mi yen wa yoro Izirayeli woolo ye sogowo,
 fo muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le,
 fo Yennele la yeye woro wa naa mi punjo na.

Na woolo pe se ka fere sho naa fyew.

3

*Yawe Yenñele li yaa kali yinne
li tirige leele pe na*

¹ Yawe Yenñele li yo fɔ†:

«Ko pungo na, mi yaa na yinne li tirige senwee piile pe ni fuun pe na. Ye pinambiile naa ye sumborombiile pe yaa kaa Yenñele li yon senre yuun. Ye lelengbaara ti yaa kaa yariyanra yaan (mbaa yinrigi wa na yeri) ye lefonmbolo pe yaa kaa wɔɔnɔ wɔnlo (mbaa yinrigi wa na yeri)†.

² Ko piliye yo ni, mi yaa na yinne li tirige yere tunmbyeele pe na, nambala o, jeele o.

³ Mi yaa ka kafonngolo pye mbe naga wa yenñele na konaa laga tara ti na. Ki yaa ka pye kasanwa, naa kason konaa wirige titonlogo yerege.

⁴ Yonlo ki yaa ka kannga diwi, yenge ki yaa ka yanlaga paa kasanwa yen; sanni Yawe Yenñele li pilige ki sa gbɔn, ki piligbɔgo, naa fyere gbɔɔ pilige ye†.

⁵ Kona lere ɲa fuun ka Yawe Yenñele li mege ki yeri, wo yaa sho; katugu wa Siyon yanwiga ki na, wa Zheruzalemu ca, leele pele yaa ka sho paa yege ɲga na Yawe Yenñele ligi yo ma yo fɔ: <Leele pele yaa ka koro go na, mbele Yawe Yenñele li yaa ka yeri†.> »

4

*Yenñele li yaa ka kiti kon
cengele sanngala ke na*

¹ Ko piliye yo ni, ki wagati wi ka ka gbɔn, na mi ka ka Zhuda tara naa Zheruzalemu ca woolo pe songoro mbe pe tege wa pe cenlomo faa pi na,

² mi yaa cengele sanngala ke ni fuun ke gbogolo laga nungba, mbe tigi pe ni wa Zhofati† gbunlundege ki ni.

Mi yaa kiti kon pe na wa ki laga ki na ɲga pe pye Izirayeli woolo, na woolo pe na ki kala na, poro mbele pe yen na korogo ye.

Mà jen paa pe gbɔn ma pe jaraga wa cengele sanngala ke sogowa.

Mi yaa kiti kon pe na, na tara nda pe yeele pe yee na ti kala na.

³ Pe pete gbɔn na woolo pe na ma pe yeele pe yee na.

Pe lefonmbyo wi suru nanjaa na, pe sumborombyo wi pere duven na maa wo.

⁴ Yoro Tiri ca fenne, naa Sidon ca fenne konaa yoro mbele fuun ye yen wa Filisiti tara lara ti ni, yingi ye yen na jaa na yeri? Naga yen ma, ye yen na jaa mbe kayanga wo na ni wi le? Na kaa pye yaa jaa mbe kayanga wo na ni, mi yaa katijangara nda yaa piin ti fogo ton ye na fyaw.

⁵ Yànla penjara to naa na te wi ni ti yu. Na yarijende sonngbanga woro tiyonro yeri koli ma kari ti ni wa ye yarisunndo gbogoyinre ti ni.

† **3:1 3.1:** Yenñele senre seweele pele ni, go 3.1-5 ko ki yala go 2.28-32 laga ki ni. † **3:1 3.1-5:** Kapye 2.17-21 † **3:4 3.4:** Mati 24.29; Maki 13.24-25; Luki 21.25; Naga 6.12-13 † **3:5 3.5:** Oromu 10.13 † **4:2 4.2:** Zhofati mege ki koro wowi ɲa fɔ Yawe Yenñele li yen na kiti kon.

⁶ Yè Zhuda tara fenne naa Zheruzalemu ca woolo pe pere Yavan† tara fenne pe yeri, jango mbe pe lali pe tara ti ni.

⁷ Een fo, ye wele, ye saa pe pere tara nda ni, mi yaa sa pe yirige wa mbe songoro mbe pan pe ni. Mi yaa katijangara nda yaa piin ti fogo ton ye na.

⁸ Mi yaa ka ye pinambiile naa ye sumborombiile pe pere Zhuda tara fenne pe yeri; poro mbe si sa pe pere Sabe cenle woolo pe yeri, poro mbele pe yen taleere ni†. Yawe Yennele lo li yo ma.

⁹ Yege wogo nga ki yari wa cengele ke sogowo ye yo fo:

«Ye ye yee gbegele malaga ki na!

Ye ye malingboonlo welimbele pe yen ye pe yirige!

Malingboonlo pe ni fuun pe pan pe kari wa malaga ki na.

¹⁰ Ye ye falinere capire ti gbɔn yeri pye tokobiye, ye ye mali kongbengele ke gbɔn ye ke pye njaanra.

Na wi yen fanna fu ma we pe pe ni fuun na, wigi yo fo: «Mi yen fanna fo†.»

¹¹ Ye fyeele ye pan,

goro kanna na tara woolo ye ni fuun.

Ye pan ye gbogolo lagame.»

E, Yawe Yennele, ma malingboonlo† pe tirige ma pe wa pe na!

¹² Cengele sanngala ke ni fuun ke yiri ke kari wa Zhozafati gbunlundege ki ni,

katugu pa mi yaa ka sa cen wa, mbe kiti kon cengele ngele fuun ke yen kanna na tara ti ni ke na.

¹³ Ye ye mali kongbengele ke le,

katugu yarilire ti gbɔn mbe kon.

Ye pan ye ezen pire ti tangala yeri tonmo pi wo,

katugu ezen pire tonmo wosaga ki yin ezen pire ti ni.

Kopere ti yinyin fo na wuun.

Ma jen pe tipewe pi kee toro†.

¹⁴ Janwa gbolo, janwa gbolo jenne,

lo li yen wa kiti konsaga gbunlundege ki ni,

katugu Yawe Yennele li kiti konpilige ki yongo,

wa kiti konsaga gbunlundege ki ni.

¹⁵ Yonlo konaa yenge ki ni, ti yaa ka kanna diwi,

wonngolo ke se kaa yanwa yinrigi.

¹⁶ Yawe Yennele li yen na gbanla wa Siyon yanwiga ki na,

li magala li yen na yinrigi wa Zheruzalemu ca.

Naayeri wo naa tara ti ni, ti yaa ka yegeyege,

een fo Yawe Yennele li yen li woolo pe go sigefo,

poro mbele Izirayeli woolo li yen pe larasaga†.

¹⁷ Kona ye yaa kaga jen fo muwi mi yen Yawe Yennele, ye Yennele le,

fo mi yen ma cen wa Siyon, ko nga ki yen na yanwiga kpoyi ki na.

Zheruzalemu ca ki yaa pye kpoyi naa,

nambanmbala se kaa yiin wa ki ni naa fyew.

† **4:6 4.6:** Yavan tara to nungba to pe yinri Giresi tara re. † **4:8 4.4-8:** Eza 14.29-31; 23.1-18; Zhere 47.1-7; Eze 25.15-28.26; Amo 1.6-10; Sofu 2.4-7; Zaka 9.1-7; Mati 11.21-22; Luki 10.13-14 † **4:10 4.10:** Eza 2.4; Mishe 4.3 † **4:11 4.11:** Malingboonlo mbele pe senre ti yo, ki yaa pye ki yen na para Yennele li meregeye poro senre na. † **4:13 4.13:** Naga 14.14-16, 19-20; 19.15 † **4:16 4.16:** Amo 1.2

*Yenɲɛɛ li woolo
pe yaa ka yeyinɲge ta*

¹⁸ Ko piliye yo ni, duven fonɲo wi yaa kaa yinrigi wa yanwira ti na, mbaa fuun la tinri,

nɔnɔ wi yaa kaa yinrigi wa tinndiye pe na, mbaa fuun la tinri.

Zhuda tara laforo ti ni fuun ti yaa kaa fuun.

Pulugo tɔnmɔ pa yaa kaa janri mbaa yinrigi wa Yawe Yenɲɛɛ li sherigo gbɔgo ki ni, mbe saa Akasiya tire gbunlundɛge ki yinɲgi.

¹⁹ Ezhipiti tara ti yaa ka koro waga.

Edomu tara ti yaa ka pye gbinri ɲa tɔnmɔ woro wa wi ni,

katugu pɛ Zhuda tara fenne pe yigilomɔ pi tijanga,

ma poro mbele jɛɛgisaga fu pele gbo ma pe kasanwa pi wo wa pe yɛɛra tara jate ti ni.

²⁰ Ɛɛn fɔ Zhuda tara ti yaa ka pye leele cɛnsaga sanga pyew,

leele yaa ka pye mbe cɛn wa Zheruzalemu ca wagati wi ni fuun ni.

²¹ Poro mbele pe gbokala mi sila li kayanɲa wɔ,

mi yaa kali kayanɲa wɔ pe juguye pe ni.

Mi ɲa Yawe Yenɲɛɛ, mi yaa ka cɛn wa Siyɔn ca.

Yenñeŋe yon senre yofɔ

AMOSI

wi sɛwɛ we

Sɛwɛ wi nawa senre

Amosi wi tunngo ko la ma mbaa Yenñeŋe li yon senre yuun. Eɛn fɔ naa Yenñeŋe lãa kaa wi yeri ma yo wi sali senre ti yari, wila yiri wa wi ca, wa Zhuda tara, ma kari ma saa Yenñeŋe senre ti yo wa Izirayeli tara ti yonloparawa kamenge kee wunluwo pi ni. Ki wagati wi ni, tara woolo pe tawa pila pye na jiti na kee yege, naa sherege konɔ kapyere ti ni, konaa a pɛ cɛn yeyingɛ na pɔw. Eɛn fɔ ki wagati wila pye fun wagati wa, ɲa ni paa pye na kambasinnde, naa kopiire konaa dufile wi piin. Penjagboro fenne paa pye na fyonwo fenne pe jolo konaa ma pe fannga ki kan pe na. Tiwiyaara nda paa pye na tinwi ti ni wa janla na, ti sila pye ma yala. Saraga wofenne pe nawa pi sila pye ma filige. Konaa ki ni fuun, ki leele mbele pe ni fuun paa pye ma taga pe yeɛ na, fɔ yere ma cɛn na «Yawe Yenñeŋe li pilige» ki singi nayinme ni. Kona, a Amosi wi si ka yo pe kan, a ki yiri ki ye pe wogo ki ni. Wila yo fɔ: Jologo yen ye wogo, yoro mbele yaa Yawe Yenñeŋe li pilige ki singi ki pan we.

Yingi yaa singi Yawe Yenñeŋe li pilige ki pan ki kan ye yeri?

Ki pilige ki yaa ka pye diwi pilige.

Yanwa se ka yiri ki pilige ki ni...

Ee, ki yaa ka pye diwi wolo pilige.

Yanwa se ka yiri (Amo 5.18,20).

Amosi wi yen na leele pe yinri ma yo pe pe kapyere ti kannga pew. Sanni pe sa cɛn paa sherege musaga piin konaa mbaa saara woo legere, pe daga mbaa nga ki sin ko piin. Wila yo fɔ: Ye kaselege ki yaga ki yiri paa yege nga na pulugo tonmo ma kaa na janri na yinrigi we.

Kasinngɛ kila yinrigi paa lafogo yen, nga ki se waga (5.24).

Sɛwɛ wi yen na kɔnlo yege nga na

Yenñeŋe li yaa jologo wa Izirayeli woolo poro naa pe cɛnyɛɛnɛ pe na 1.1-3.2

Izirayeli tara naa Samari ca ki ni, ti yaa ka tongo 3.3-6.4

Amosi wila yariyanra kangurugo yan 7.1-9.10

Nga kila kɔn ma tege Izirayeli woolo pe wogo na, ki yaa ka kannga 9.11-15

Senre ti lesaga:

Yenñeŋe yon senre yofɔ wi kala

¹ Amosi ɲa wila pye Tekowa ca yaayoro korofenne wo wa, wo senyoro ri nda yeɛn. Ki kagala ngele kaa naga wi na Izirayeli tara wunluwo po kanngolo, Zhuda tara wunlunana Oziyasi wo naa Zhouasi pinambyo Yerobowamu ɲa wila pye Izirayeli tara wunlunana pe sanga wi ni. Kila yeŋe shyen lo tin sanni tara ti sa yege†.

² Amosi wila yo fɔ:

«Yawe Yenñeŋe li yen na gbanla wa Siyon† ca.

† 1:1 1.1: 2 Wunlu 14.23-29; 15.1-7; 2 Kuro 26.1-23 † 1:2 1.2: Siyon ca ko nungba ko pe yinri Zheruzalemu ca ye.

Li magala li yen na yinrigi ngbanga wa Zheruzalemu ca.
Yaayoro konrifenne pe yaayoro kasara ti yen na waga.
Karimeli yanwiga go na yan ki yen na kuun.»

YENŊELE LI KITI KONGŌ KI YONGŌ

1.3-2.16

Yenŋele yon senre nda tila yo

Damasi ca ki wogo na

³ Pa Yawe Yenŋele li yo yeen fo:

«Damasi ca fenne pe kapege taanri pye,

fo yere tijere†;

ki kala na, migi kon maga tege fo mi se pe yaga mbajolowo;

katugu pe Galaadi tara woolo pe tongo paa yege nga na pe ma kaa lugu
yarilire pire na mari sun tuguron yarilire sunkannŋaga ni†.

⁴ Mi yaa kason le wunlunana Hazayeli wi go ki ni mbege sogo.

Kona, ki kason ki yaa wunlunana Beni Hadadi wi wunluwo yinre ti sogo.

⁵ Mi yaa Damasi ca mbogo yeyongo koro gbaseere ti kaari.

Na wi yen ma cen wunluwo pi na wa Aven gbunlundege laga ki ni†, mi
yaa wi tongo mboo wo wa,

kona wunluwo kannŋala li yen na kee wa Beti Eden† laga ki ni wi ni.

Siri tara fenne pe yaa kari pe ni kulowo wa Kiri tara.»

Yawe Yenŋele lo li yo ma.

Yenŋele yon senre nda tila yo

Gaza ca ki wogo na

⁶ Pa Yawe Yenŋele li yo yeen fo:

«Gaza† ca fenne pe kapege taanri pye,

fo yere tijere;

ki kala na, migi kon maga tege, fo mi se pe yaga mbajolowo;

katugu pe lelegere yigi kasopiile ma saa pe le Edomu cenle woolo pe kee.

⁷ Mi yaa kason le Gaza ca mboro ti ni mberi sogo.

Kona, ki kason ki yaa ka ki wunluwo yinre ti sogo.

⁸ Mi yaa Asidodi ca woolo pe tongo mbe pe ko,

kona wunluwo kannŋala li yen na kee wa Asikalon ca wi ni.

Mi yaa yiri Ekiron ca woolo pe koroŋo,

poro Filisiti tara fenne mbele pe koro go na, mbe pe tongo mbe pe ko.» We

Fo, Yawe Yenŋele lo li yo ma†.

Yenŋele yon senre nda tila yo

Tiri ca ki wogo na

⁹ Pa Yawe Yenŋele li yo yeen fo:

«Tiri ca woolo pe kapege taanri pye,

fo yere tijere;

ki kala na, migi kon maga tege, fo mi se pe yaga mbajolowo.

† **1:3 1:3:** Nga ki yo fo: *Pè kapege taanri pye, fo yere tijere*, ko koro wo yen pe kapere pye fo mari tagala ti yee na. † **1:3 1:3:** Eza 17.1-3; 49.23-26; Zaka 9.1 † **1:5 1:5:** Nga ki yo fo: *Na wi yen ma cen wunluwo pi na wa Aven gbunlundege laga ki ni*, Yenŋele senre seweale pele ni, pège yonlogo ma yo fo: Aven gbunlundege laga woolo. † **1:5 1:5:** Nga ki yo fo: *Beti Eden* ki koro wi mbe ya logo fun fo: Kandanlaga ca. † **1:6 1:6:** Gaza ca kila pye Filisiti tara fenne poro wogo. † **1:8 1:6-8:** Eza 14.29-31; Zhere 47.1-7; Eze 25.15-17; Sofo 2.4-7; Zaka 9.5-7

Pè lelagere yigi kasopiile ma pe le Edömu cénle woolo pe kée. Yón finliwe mba pè le pe yee ni mbe pye nasepiile, pee jatere pye pi na.

¹⁰ Mi yaa kasón le Tiri ca mboro ti ni mberi sogo.

Kona, ki kasón ki yaa ka ki wunluwo yinre ti sogo†.»

Yenhele yon senre nda tila yo

Edömu tara ti wogo na

¹¹ Pa Yawe Yenhele li yo yeen fo:

«Edömu cénle woolo pè kapege taanri pye,

fo yere tijere;

ki kala na, migi kón maga tège, fo mi se pe yaga mbajolowo;

katugu Edömu cénle woolo pè taga pe sefenne pe pungo na, na pe lagajaa tokobi ni,

pe sila pe yinriwe ta fyew.

Pe nangbanwa pi yen na jogowo piin kónlo fu, pe nangbanwa gbɔɔ pi yen na kee yège suyi.

¹² Mi yaa kasón le Tema ca ki ni mbege sogo.

Kona, ki kasón ki yaa ka Bozira ca wunluwo yinre ti sogo†.»

Yenhele yon senre nda tila yo

Amo cénle woolo pe wogo na

¹³ Pa Yawe Yenhele li yo yeen fo:

«Amo cénle woolo pè kapege taanri pye,

fo yere tijere;

ki kala, na migi kón maga tège, fo mi se pe yaga mbajolowo;

katugu pè Galaadi tara jeele mbele pe yen kugboro ni pe lara ti walagi

naga jaa mbe ka taga pe tara ti gbeme pi na.

¹⁴ Mi yaa kasón le Araba ca mbogo ki ni mbege sogo.

Kona, ki kasón ki yaa ka ki wunluwo yinre ti sogo,

malaga gbɔnpilige ki na,

wa malaga gbeere ti sogowo,

wa tifelingbogo ki ni tisagbogo ki panmbilige.

¹⁵ Pe yaa ka pe wunlunana wi yigi mbe kari wi ni kulowo, mbe pinle wo naa wi legbɔɔlo pe ni.» Yawe Yenhele lo li yo ma†.

2

Yenhele yon senre nda tila yo

Mowabu cénle woolo pe wogo na

¹ Pa Yawe Yenhele li yo yeen fo:

«Mowabu cénle woolo pè kapege taanri pye,

fo yere tijere;

ki kala na, migi kón maga tège, fo mi se pe yaga mbajolowo;

katugu pè Edömu cénle woolo pe wunlunana wi kajerilere ti sogo mari pye conro.

² Mi yaa kasón le Mowabu cénle woolo pe tara ti ni mberi sogo.

Kona, ki kasón ki yaa ka Keriyo ti ca wunluwo yinre ti sogo.

Pe yaa ka Mowabu cénle woolo pe tongo wa tinme, naa malaga gbeere konaa mbanlaga tinme pi sogowo.

† 1:10 1:10: Eza 23.1-18; Eze 26.1-28.19; Zhoue 4.4-8; Zaka 9.1-4; Mati 11.21-22; Luki 10.13-14

† 1:12 1:11-12: Eza 34.5-17; 63.1-6; Zhere 49.7-22; Eze 25.12-14; 35.1-15; Abi 1-14; Mala 1.2-5 † 1:15

1:13-15: Zhere 49.1-6; Eze 21.33-37; 25.1-7; Sofu 2.8-11

³ Mi yaa pe yege sinwo wo naa teele pe ni pe tongo mbe pe ko wa pe sogowa.» Yawe Yennele lo li yo ma[†].

*Yennele yon senre nda tila yo
Zhuda cenle woolo pe wogo na*

⁴ Pa Yawe Yennele li yo yeen fo:

«Zhuda cenle woolo pe kapege taanri pye,
fo yere tijere;

ki kala na, migi kon maga tege, fo mi se pe yaga mbajolowo;

katugu pe je Yawe Yennele li lasiri senre ti na.

Pee li kondengenle ke yigi mbaa tanri ke na.

Yarisunndo nda ti woro yaraga ka, to nda pe teleye paa taga ti na faa,
to pe yaga ti pe fanla.

⁵ Mi yaa kason le Zhuda cenle woolo pe cara ti ni mberi sogo.

Kona, ki kason ki yaa Zheruzalemu ca wunluwo yinre ti sogo.»

*Yennele yon senre nda tila yo
Izirayeli woolo pe wogo na*

⁶ Pa Yawe Yennele li yo yeen fo:

«Izirayeli woolo pe kapege taanri pye,
fo yere tijere;

ki kala na, migi kon maga tege, fo mi se pe yaga mbajolowo;

katugu pe lesinje wi pere kulo penjara na,

ma fyonwo fo wi suru kulo sawira na.

⁷ Pe maa fyonwo fenne pe tangala na pe yinre ti yaari wa taambugo ki ni.

Paa yenle mbe tanga kan mbele pe fannga ki kologo pe yeri.

To wo naa wi pinambyo wi ni, pe ma ye jele nungba wi korogo mala mege
nga ki yen kpoyi ki tege fyongo ni.

⁸ Yariporo nda pe sho fyonwo fenne pe yeri ma tege pe foro ti yonlo mberi
songoro pe na, to pe yen na sinlele ti na saraga wosaga nungba
nungba pyew ki tanla.

Wa pe yarisunndo gbogoyinre ti ni, pe yigile wa mbele na,
pe maa pe duven wi woo wa.

⁹ Ma si yala, mi wo na, mi Amori cenle woolo pe tongo ma pe wo wa pe
yege,

poro mbele paa tonlonndonlo ndee sediri tire ri, konaa ma pye fannga ni
paa tigbogo yen.

Mi pe tongo maga le wa go ki na fo ma saa gbom wa tooro ti na[†].

¹⁰ Ma si yala, mi ye yirige wa Eshipiti tara,

ma ye yege sin ye nafa shyen ni wa gbinri wi ni, ma Amori cenle woolo
pe tara ti kan ye yeri, ti pye ye woro.

¹¹ Mi ye pinambiile pele wo, ma pe pye Yennele yon senre yofenne;

ma ye lefonmbolo pele pye naziri woolo[†].

Izirayeli woolo kii pye ma le?»

Yawe Yennele lo li yo ma.

¹² «Een fo ye duven kan naziri woolo pe yeri, a pe wo ma pe yon folo li
jogo.

A ye yo fo Yennele yon senre yofenne paga kaa Yennele li yon senre yuun.

[†] 2:3 2.1-3: Eza 15.1-9; 25.10-12; Zhere 48.1-47; Eze 25.8-11; Sofu 2.8-11 [†] 2:9 2.9: Dete 3.8-11

[†] 2:11 2.11: **Naziri woolo poro yen leele mbele pe ma pe yege laga leele sanmbala pe na, mbe yon folo kon Yennele yeri mbaa tunngo piin li kan; Nombu 6.1-8.**

¹³ Ye wele, mi yaa ye tangala mbe ye tongolo le tara,
paa yege nga na wotoro na wi yin yarilire pogolo ni wi ma kaa yaraga
tongolo we.

¹⁴ Lere na wi wege,
wi se ka ya mbe fe mbe lara.
Lere na wi yen fannga ni,
wi fannga ki se ka ya kala yon.
Malingboon na wi yen kotogo ni,
wi se ka ya mboo yee sho.

¹⁵ Sandiga wonfo jenne wi se ka ya yere mbe sige.
Lere na wi wege, wi se ka ya fe mbe sho.
Shon fevo jenne wi se ka ya fe mbe sho wi shon wi na.

¹⁶ Ko pilige ko ni, na wi yen kotogo ni malingboonlo pe ni,
wi yaa ka fe witiwaga ni.»
Yawe Yennele lo li yo ma.

YERWE NAA SENNGBANRA

3

3-6

*Yennele li yaa kiti kon
Izirayeli woolo pe na*

¹ Yoro Izirayeli woolo wele, yoro mbele Yawe Yennele laa ye yirige wa
Ezhipiti tara, li yen na senre nda yuun na waa ye na, na waa ye sege
lombongo ki na, yeri logo.

² Yawe Yennele li yo fo:
«Mi ye wo, yoro ce, tara na cengele ke ni fuun ke sogowo.
Ko ki ti mi yaa ye le jogogo ye kambasinnde ti kala na.»

³ Leele shyen mbe ya mbaa tanri ja,
na pee yon wa nungba le?

⁴ Jara wi maa kuunru wa kogogo ki ni,
na wii yaraga yigi le?

⁵ Mere mbe ya sannjele li yigi tara,
na pee yaakara tege ti na li kan le? Aguwa wi ma fugu,
na wii yaraga yigi le?

⁶ Pe ma mbanlaga win wa ca nawa mbe leele pe yeri malaga wogo na,
na leele pee fye le?
Jogogo ma to ca ka na,
na Yawe Yennele lo nandanwa kala ma le?

⁷ Ki pyelomo nungba pi na fun, we Fo, Yawe Yennele le, li se kala la pye,
na lii keli mbeli nawa kala li naga li tunmbyeele, poro mbele pe yen
Yennele yon senre yofenne pe na ghen.

⁸ Na jara wiga kuuru,
Ambo wi se fye?

Na we Fo, Yawe Yennele liga para, ambo wi yaa soro mbeli yon senre ti
yaga mbayowo?

Kiti na wi yaa kon Samari ca ki na

⁹ Yaa ki yari wa Asidodi ca wunluwo yinre to naa Ezhipiti tara wunluwo
yinre ti ni fo:

«Ye ye yee gbogolo wa Samari ca yanwira ti na.

Ye pan yege kafaara nda to naa ki lejɔlɔgɔ kagala ngele ke wele.»

¹⁰ Yawe Yennɛle li yo fɔ:

«Samari ca woolo pee kasinɛge pyewe jɛn.

Pe maa pe yinre ti yinni yaara nda pɛ sho fannga na konaa nda pɛ koli ti ni.»

¹¹ Ki kala na, we Fɔ, Yawe Yennɛle pa li yo yɛɛn fɔ:

«Juguye paa paan, mbe pan mbe tara ti maga.

Samari ca woolo, juguye pe yaa ye fannga ki jɔgɔ,
mbe ye wunluwo yinre yaara ti koli mbe kari ti ni.»

¹² Pa Yawe Yennɛle li yo yɛɛn fɔ:

«Yege nga na simbaala kɔnrifo wi ma sumbyɔ wi porɔ shyen nakoma wi
nunɔgbokɔngɔ ki wɔ wa jara wi yɔn ki ni maa sho,
Izirayeli woolo mbele pe yen ma cɛn wa Samari ca, poro mbele pe yen ma
cɛn ma sanga sinleyaara na konaa Damasi ca tapiye tiyɔɔnlɔ pe na,
pa pe yaa ka pe sho juguye pe keɛ ma.»

¹³ We Fɔ, Yawe Yennɛle, Yennɛle na yawa pi ni fuun fɔ li yo fɔ:

«Yaa nuru, yege sɛnre nda ti yo Zhakɔbu setirige piile pe kan fɔ:

¹⁴ «Pilige nga ni mi yaa Izirayeli woolo pe le jɔlɔgɔ

pe kapere nda pɛ pye ti kala na,

mi yaa Beteli ca saraga wɔsara ti jɔgɔ.

Saraga wɔsara ti yennɛle ke yaa kaari mbe toori tara†.

¹⁵ Yinre nda pɛ kan were sanga mege ni, naa nda pɛ kan kanga mege ni,
mi yaa ka ti ni fuun ti jaanri.

Yinre nda pɛ kan solo ngangala ni, ti yaa ka tɔngɔ.

Yinre tiyɔnrɔ ti ni fuun ti yaa ka toori mbe wɔ wa.» »

Yawe Yennɛle lo li yo ma.

4

¹ Yawe Yennɛle li yo fɔ:

«Yoro Samari ca jɛɛle wele, yoro mbele ye tɔrɔ paa Bazan tara nanɛɛle pe
yɛn,

ye pyeri ye sɛnre nda mi yaa yo ti logo.

Ye maa yunɔgbɔgɔrɔ fɛnnɛ pe jɔlɔ,

na fyɔnwɔ fɛnnɛ pe tege,

naga yuun ye pɛnɛ pe kan fɔ:

«Ye pan sinme ni, jango we wɔ.» »

² We Fɔ, Yawe Yennɛle li wugu li yen kpoyi yege nga na ki na, ma yo fɔ:

«Piliye ya wa na paan, pe yaa ka tugurɔn kandɔɔlɔ le ye na, mbe ye tilele
mbe kari ye ni,

mbe ye setirige piile pe tilele mbe kari pe ni paa yege nga na pe ma kaa
mbɛnɛgele yigi njegenɛle ni we.

³ Ye ni fuun nunɔgba nunɔgba ye yaa ka yiri wa ca ki mbogo furugusara ti
ni,

mbaa kee wa ye yɛɛ yege.

Pe yaa ka ye purɔ mbe kari ye ni wa ɛrimo yanwiga ki yeri.»

Yawe Yennɛle lo li yo ma.

Izirayeli woolo pe sila yenle

Yennɛle li nagawa sɛnre ti na

⁴ Yawe Yennɛle li yo fɔ:

«Yaa kee wa Yennɛle gbɔgɔsaga ki ni wa Beteli ca,

† 3:14 3.14: 2 Wunlu 23.15

ye saa kapere piin naa fɔnŋɔ.
 Yaa kee wa Yɛnɲɛlɛ gbɔgɔsaga ki ni wa Giligali ca,
 ye saa ka tari ye kapere ti na.
 Ye saa ye yaayoro ti woo saraga pinliwɛ pyew,
 yaa kee ye yaga wi ni pilige taanrindaanri pyew.

⁵ Saraga ŋa ye ma wɔ ma Yɛnɲɛlɛ shari†, yaa ki woo leve buru ni, yaa wi sori.

Yaa nayinmɛ yarikanra wogo ki yuun,
 yaa ki yari;
 katugu ko kɛ ye ndanla, yoro Izirayeli woolo wele.»
 We Ɔɔ, Yawe Yɛnɲɛlɛ lo li yo ma.

⁶ «Ko kala na, mi fun, mi funɔ wa ye cara ti ni fuun ti ni.
 A yaakara ti jerege ye tara ti lagapyew ki ni.
 Konaa ki ni fuun, yee yɛnlɛ mbe songoro,
 mbe pan na kɔrɔgɔ.»
 Yawe Yɛnɲɛlɛ lo li yo ma.

⁷ «Mi fun mi tisaga ki yigi ye na yeyen taanri,
 sanni yarilire konsanga wi sa gbɔn.
 Mi tisaga ki yaga ki to ca ka ni,
 ma ka yaga kii to wa.
 Kɛrɛ ta tisaga ki ta,
 kɛrɛ ta si tisaga ki ta.
 A ki kɛrɛ ti yarilire ti waga.

⁸ Cara shyen nakoma cara taanri woolo la kari ca ka yɛgɛ ni mbe sa tɔnmɔ lagaja mbe wɔ.
 Ɛɛn Ɔɔ, pe sila wɔtɔnmɔ ta mbe pe wɔgɔ ki kɔ.
 Konaa ki ni fuun, yee yɛnlɛ mbe songoro
 mbe pan na kɔrɔgɔ.»
 Yawe Yɛnɲɛlɛ lo li yo ma.

⁹ «Mi ti a ye yarilire ti yɛn na waga konaa na fɔnri.
 Gbatɔ wi ye nanɔgɔ kɔlɔgɔ yaara lɛgɛrɛ jɔgɔ, naa ye ɛrɛzɛn kɛrɛrɛ, naa ye figiye tire konaa ye oliviye tire ti ni.
 Konaa ki ni fuun, yee yɛnlɛ mbe songoro
 mbe pan na kɔrɔgɔ.»
 Yawe Yɛnɲɛlɛ lo li yo ma.

¹⁰ «Mi tifelegɛ yama torogo wa ye sɔgɔwɔ
 paa yɛgɛ ŋa na kila pye faa wa Ezhipiti tara we.
 Mi ti a pɛ ye lefɔnmɔlɔ pɛ gbo tokobi ni.
 A ye juguye pɛ ye shɔnye pɛ shɔ ye yeri ma kari pɛ ni.
 Wa ye malingbɔɔnlɔ cɛnsaga ki ni, gbɔoolo mbele pɛ yɛn wa,
 mi ti a pɛ nuwɔ pi ye ye ni.
 Konaa ki ni fuun, yee yɛnlɛ mbe songoro,
 mbe pan na kɔrɔgɔ.»
 Yawe Yɛnɲɛlɛ lo li yo ma.

¹¹ «Mi pele tɔngɔ wa ye sɔgɔwɔ
 paa yɛgɛ ŋa na mila Sodɔmu naa Gomɔri cara ti tɔngɔ we.
 A yɛ piligi ma shɔ

† 4:5 4:5: Levi 7.13

paa yege nga na pe ma sumboyugo tile maga wo kason.

Konaa ki ni fuun, yee yenle mbe songoro,
mbe pan na korogo.»

Yawe Yennele lo li yo ma.

¹² «Ki kala na, Izirayeli, mi yaa ki jologo kala cenle li pye ma na.

Ki kaa pye mi yaa ko pye ma na,
ma yee gbegele ma fili mi na ma Yennele na ni. E, Izirayeli!»

¹³ Wele, Yennele lo li yanwira ti gbegele,
ma tifelege ki da.

Lo li maa li nawa kagala ke nari senwee wi na.

Lo li ma yembine li kannga ma laga ki laga,
na tanri wa tara na yanwira titonro ti go na.

Li mege koyi nga Yawe Yennele, Yennele na yawa pi ni fuun fo.

5

Kunwo yurugo nga kila ko

Izirayeli woolo pe kan

¹ Izirayeli sege woolo, senre nda mi yaa yo, ki kunwo yurugo nga mi yaa
ko mbe wa ye na, yege logo.

² Izirayeli woolo pe to paa yege nga na sumboro naja mbajeen ma kaa to
ma ku we. Wi se yiri naa.

Pe yen le sinlesaga,

lere woro wa mbe pe yirige.

³ Katugu pa we Fo, Yawe Yennele li yo yeen fo:

«Nambala waga kele (1 000) ka yiri Izirayeli sege woolo pe ca nga ni mbe
kari malaga na,

nambala cenme pe yaa ka songoro ce wa ki ca ki ni.

Nambala cenme ka yiri ca nga ni, pe ni ke pe yaa songoro ce.»

⁴ Katugu pa Yawe Yennele li yen naga yuun Izirayeli sege woolo pe kan
yeen fo:

«Yaa na lagajaa,

pa ye yaa yinwege ta.

⁵ Yaga kaa kee saa na lagajaa wa Beteli ca.

Yaga kaa kee wa Giligali ca.

Yaga si kaa kee wa Berisheba ca.

Katugu pe yaa ka Giligali ca woolo pe koli mbe kari pe ni kulowo.

Beteli ca ki yaa ka kannga kataga.

⁶ Yaa Yawe Yennele li lagajaa,

pa ye yaa yinwege ta.

Na ko si pye, yoro Zhoze fu setirige piile, li yaa ye pe paa kason yen,

nga ki yaa ye sogo,

fo lere kpe se ta wa Beteli ca mbege figi.

⁷ Ye ma kaselege ki kannga maga pye paa yaritorisoro yen,

ma kasinnye ki jan tara.

⁸ Yawe Yennele lo li wonngolo ngele pe yinri ngonon gbogo pire konaa
wonndaanla ke da.

Lo li ma ti yembine li ma wo,

ma ti laga ki ma laga.

Li ma kogaje tonmo pi pye pi ma pan,

mbe suu wo tara ti na.

Li mege koyi nga Yawe Yennele.

⁹ Lo li ma ti jogowo ma gbɔn lere ɲa wi yen fanɲga fo wi na, konaa ma malaga sigeca ki tongo.

¹⁰ «Lere ɲa wi maa yeresaga kaan kasinɲge ki yeri wa kiti konsaga, ye ma wo panra.

Lere ɲa wi ma kaselege ki yo maga filige, wo yen ma ye mben.

¹¹ Ye maa nii fyonwo fenne pe go na; pe bile ɲa pɛ kon, ye maa wa lagala wi na naa taa.

Ki kala na, yinɛ tiyonro nda yɛ kan sinndeere nda pɛ te ti ni, ye se cɛn wa ti ni fyew.

Ɛɛzen keere tiyonro nda yɛ kon, ye se ka ti duven wa wo.

¹² Katugu mɪ ye kambasinnde legerɛ ti jɛn, konaa ye kapere legerɛ ti ni.

Ye maa lesinmbele pe jolo;

ye maa yenlegi yarikanra na, na fyonwo fenne pe tanga ki shoo pe yeri wa kiti konsara ti ni.

¹³ Ki kala na, lere ɲa wi yen kajɛnɲɛ, wila la para ki wagati wi ni, katugu ki wagati wi ma pye wagati tipee.

¹⁴ Yaa kajɛnɲɛ ko lagajaa yaa ki piin,

ye tipege pyewe po yaga, jango ye yinwege ta;

jango Yawe Yennele, Yennele na yawa pi ni fuun fo li pye ye ni kaselege na, paa yege ɲga na yaa ki yuun we.

¹⁵ Ye tipege ki panra, kajɛnɲɛ ko mbe ye ndanla.

Kasinɲge ko mbe fanɲga ta wa ye finliwe pyesara ti ni.

Kona, kana pa Yawe Yennele, Yennele na yawa pi ni fuun fo li yaa yoro Zhozufu setirige piile mbele ye koro ye yinriwe ta.

¹⁶ «Ki kala na, Yawe Yennele, Yennele na yawa pi ni fuun fo, we Fo we, pa wi yo yɛɛn fo:

Wa katoro ti ni fuun ti ni, naa ca nawa kongolo ke ni fuun ke ni, gbelege na yinrigi na yuun fo: <Yoyi! Yoyi!>

Pe yaa ka keɛ konfenne pe yeri kunwo gbelege ki na, mbe mbele pe kunwo yuuro ti jɛn pe yeri paa yunɲɔgɔgɔ yuuro koo.

¹⁷ Wa ɛɛzen keere ti ni fuun ti ni, pe yaa kaa kunwo gbelege gbele, na mi ka ka toro wa ye sogowo we.»

Yawe Yennele lo li yo ma.

Yawe Yennele li pilige ye

¹⁸ Jologo yen ye wogo, yoro mbele yaa Yawe Yennele li pilige ki singi ki pan we.

Yingi yaa singi Yawe Yennele li pilige ki pan ki kan ye yeri?

Ki pilige ki yaa ka pye diwi pilige.

Yanwa se ka yiri ki pilige ki ni.

¹⁹ Ye yaa ka pye paa lere wa yen, ɲa wila fee jara yege,

a cenge urusi ka si saa fili wi ni;

nakoma a wi saa ye wa wi go, maa keɛ ki kan maga jiige mbogo ki na, a wɔɔgo suu nɔ.

²⁰ Mi yo Yawe Yennɛɛ li pilige ki yaa ka pye diwi pilige,
yanwa se ka yiri ki pilige ki ni?
Ee, ki yaa ka pye diwi wolo pilige.
Yanwa se ka yiri.

*Izirayeli woolo pe yen na
Yennɛɛ li gbogo yegɛ nga na,
kii yala li yegɛ na*

²¹ Yawe Yennɛɛ li yo fo:
«Ye sherege feti piliye yilan mben, yi kala woro na na.
Ye sherege musaga wi la ko na na.
²² Na yaga pan mbe saara sogoworo naa muwe saara wo na yeri,
mi se yenle ti na.
Ye napire nda ye gbegele, a ti toro, ma pan mari wo na yeri nayinme saara,
mi yere woro nari wele.
²³ Ye ye yuuro tinme pi lali na ni.
Mi woro na jaa mbaa ye ngonni magala li nuru naa.
²⁴ Een fo ye kaselege ki yaga ki yiri, paa yegɛ nga na pulugo tonmo ma kaa
na janri na yinrigi we.
Kasinnye kila yinrigi paa lafogo yen, nga ki se waga.
²⁵ «Yoro Izirayeli sege woolo wele, yegɛɛ nafa shyen ngele ye pye wa
gbinri wi ni, yaa yaayoro saara naa muwe saara wo na yeri ki wagati wi
ni le?
²⁶ Nga ye yen na piin nala, na ye yarisunngo Sikuti nga ki yen ye
wunlunaja ki tungu konaa ye yarisunngo nga ki yen Wonnɔ Kiyuni ki
ni, to nda ti yen ye kee yonlo tunngo, yaa pye na ko piin ki wagati wi ni
le? Yegɛ jen ma yo ko sila pye.
²⁷ Ki kala na, mi yaa ye koli mbe kari ye ni kulowo, fo wa Damasi ca ki
pungo na.»
Yawe Yennɛɛ lo li yo ma.
Li mege koi nga Yennɛɛ na yawa pi ni fuun fo.

6

*Jologo yen Izirayeli tara
penjagboro fenne naa legboolo
pe wogo*

¹ Leele mbele pe yen ma cen yeyinnye na wa Siyon ca ki ni,
konaa mbele pe jigi wi yen ma cen pe na wa Samari yanwiga ki na,
jologo yen pe wogo.
Jologo yen Izirayeli cengele teele mbele pe yen censara kongbannda ti na
pe wogo,
poro mbele leelee pe maa paan pe korogo na pe yewe pe pe saga.
² Ye kari wa Kaline ca ye sa nga ki pye wa ki wele.
Ye yiri le ye kari wa Hamati cagbogo ki ni.
Ko pungo na, ye kari wa Filisiti tara fenne pe ca Gati ki ni.
Yege wele na kaa pye ki cara ti jiti ma we ye wunluwo shyen mba pi na,
na kaa si pye pe tara ti gbogo ma we ye woro ti na.

³ Ye yen naga lagajaa mbe jologo pilige ki lali ye yee ni,
een fo legbogo kagala koro ye yen na yongo ye yee ni.

⁴ Pe sinle lakajanye mbele pe gbegele solo ngangala ni pe na,

ma senngɛle sangasanga sinleyaara na.

Wa yaayoro ngbelege ki ni, simbapene yirifonmbolo naa napene yirifonmbolo mbele pe tɔrɔ tɔrɔ wa nangbonɔgo,
poro pe ma wo na kuun na kaa.

⁵ Pe maa go fu yuuro koo ngon wi na,

pe maa pe yee yaan,

paa yee nga na Davidi la pye, na yarigbonro fonndo gbegele yoro woro.

⁶ Pe maa duven wi woo jengɛle ke ni kɛ yinyin,

na pe yee faa sinme nuwo taan jembe ni.

Een fo jogowo mba pi yen na Zhouefu wunluwo pi ni fuun pi maga mbe to pi na, ko si pe jori.

⁷ Ki kala na, poro pe yaa yigi konɔbanmbala, mbe kari pe ni wa kulowo pi ni.

Ki ka pye ma, pe liwen gbɔɔ naa pe sogolo gbolo li yaa ko mbe wo wa.

⁸ We Fo, Yawe Yennɛle li wugu li yɛɛra meɛge ki na. Yawe Yennɛle, Yennɛle na yawa pi ni fuun fo li yo fo:

«Zhakɔbu setirige piile pe yee gbogowo kapyegele kɔnla mben.

Pe wunluwo yinre ti kala lii na ndanla.

Mi yaa ca ko naa ki nawa yaara ti le ki juguye pe keɛ.»

⁹ Na go nga woolo ka koro leele ke, poro fun pe yaa ka ku.

¹⁰ Na gbɔɔ wi lere wa ka pan mboo le wa go ki ni, mbe yiri wi ni mbe yo wi yaa saa sogo[†], na kiga yala lere wa yen wa go yee, wi yaa ka wo yewe mbe yo fo: «Lere wa yen wa ma ni naa le?» Pa ko fo wo yaa wi yon sogo mbe yo fo: «Ayoo, lere woro laga.» Kona, na wi ku wi lere wi yaa wi pye mbe yo wi pyeri, katugu kii daga pe Yawe Yennɛle li meɛge ki yeri.

¹¹ Wele, Yawe Yennɛle li yen na konɔ na kaan li na:

Li yaa ka yungboro ngboro ti jaanri, mbe yumbigile ke pye yumbara.

¹² Yege logo ma yo shɔnye pe maa fee yaannguro na le?

Lere maa fali ti na falinere capige ni le?

Een fo, ye kaselege ki kannga maga pye paa shonro yen, ma kasinnye ki tonli wi kannga maa pye paa yaritorisoro yen.

¹³ Lodebari[†] ca nga ye ya ki ni, ye yen na yɔgori ko kala na, na yuun fo: «Ye sigi jen mbe yo we yɛɛra fannga ko ki ti we Karinayimu[†] ca ki sho wi le?»

¹⁴ Ki kala na, ye wele, mi na Yawe Yennɛle, Yennɛle na yawa pi ni fuun fo mi yo fo: «Yoro Izirayeli sege woolo wele, mi yaa cenle la yirige mbe wa ye na. Pe yaa ka ye jolo, mbege le wa Hamati ca yon ki na fo sa gbɔn wa Araba tara lafogo ki na.»

YARIYANRA NDA AMOSI WILA YAN

7

7-9

[†] 6:10 6:10: Ki verise na wi senre ti woro ma filige. Ki yaa pye Amosi wi yen na para tara to yegewe senre na, mba pi yaa ka ti leleɛge mbe ku fo pe se ka wagati ta mbe gboolo pe le. Ko yaa ki kan paa gboolo pe sori. Yege o yege, Yennɛle senre yofɔ wi yen na nga yuun mbege filige, ko yen fo legbogo ki yaa ka lege fo mbele pe yaa ka koro go na, pe se ka ya mbe gboolo pe le. [†] 6:13 6:13: Eburu senre ti ni, Lodebari koro wowi na fo yaraga ma. [†] 6:13 6:13: Eburu senre ti ni, Karinayimu koro wowi na fo yawa.

*Yariyanga konɓannga
nga Amosi wila yan: Gbato kala*

¹ We Fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ lɛa yariyanga nga naga na na, koyi nga yɛɛn. Ye wele, lɛa gbato lɛgere yirige, yan nga pe ma kɔn wunlunaɗa wi kan ki kɔnnɔɔ, sanga ɗa ni yan ki nuru na fiin naa fɔnnɔ we.

² Naa gbato wila kaa yan nga wa tara ti ni ki ka maga kɔ sanga ɗa ni, a mi sho fɔ: «We Fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ, mi yɛn nɔɔ yɛnri, ma we kala yaga! Nakoma Zhakɔbu woolo pe yaa baro mele, poro mbele pɛ kologo we?»

³ Ki pye ma, a Yawe Yɛnnɛlɛ li sili jatere wi kannga ma sho fɔ: «Ko se pye naa.»

*Yariyanga shyen wogo
nga Amosi wila yan: Kasɔn kala*

⁴ We Fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ lɛa yariyanga nga naga na na naa, koyi nga yɛɛn. Ye wele, we Fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ lɛa kasɔn tirige mbe kiti kɔn ki ni. A ki kasɔn ki kɔɔje gbɔɔ ɗa wa tara ti nɔɔ wi tɔnmɔ pi waga. Kila pye na Izirayeli tara ti sori.

⁵ Kona, a mi sho fɔ: «We Fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ, mila ma yɛnri, maga yerege ma! Nakoma Zhakɔbu woolo pe yaa la baro mele, poro mbele pɛ kologo we?»

⁶ A Yawe Yɛnnɛlɛ li sili jatere wi kannga. We Fɔ, Yawe Yɛnnɛlɛ, a li sho fɔ: «Ko fun ki se pye naa.»

*Yariyanga taanri wogo
nga Amosi wila yan:
Taanlamana li kala*

⁷ Kona, we Fɔ Yɛnnɛlɛ lɛa yariyanga nga naga na na naa, koyi nga yɛɛn. Ye wele, we Fɔ wila pye ma yere mbogo na, nga ki yiri ma kari naayeri. Mbogo sinmana la pye wi kɛɛ.

⁸ A Yawe Yɛnnɛlɛ li silan pye fɔ: «Amosi, yingɗi maa yaan?»

A mi sili yɔn sogo ma yo fɔ: «Mbogo sinmana li.»

A Yawe Yɛnnɛlɛ li sho fɔ: «Wele, mi yaa na mbogo sinmana li taga Izirayeli, na woolo pe na mbe pe taanla mbe wele, na kaa pye pe sin. Mi se pe kala yaga fyew.

⁹ Izaki setirige piile pe maa Yɛnnɛlɛ li gbogo tinndiye mbele na, pe yaa ka jɔɔ mbe wɔ wa. Izirayeli woolo pe shɛriyinɛ ti yaa ka tongo mbe wɔ wa. Mi yaa ka yiri wunlunaɗa Yerobowamu wi go woolo pe kɔrɔɔ tokobi ni.»

*Amosi naa saraga wɔfɔ
Amaziya wi ni pe kala*

¹⁰ Kona, a saraga wɔfɔ Amaziya ɗa wila pye wa Beteli ca, wɛ si tunngo torogo wa Izirayeli tara wunlunaɗa Yerobowamu wi yeri, ma yo fɔ: «Amosi wɛ yɔn le ma na laga Izirayeli woolo pe sɔɔwɔ. Tara woolo pe se ya mboɔ senyoro ti kun pe yɛɛ ni,

¹¹ katugu pa Amosi wɛ yo yɛɛn fɔ:

«Pe yaa Yerobowamu wi gbo tokobi ni,
mbe Izirayeli woolo pe koli mbe kari pe ni kulowo, mbe lali pe tara ti ni.»

¹² A Amaziya wɛ si Amosi wi pye fɔ: «Kari ma wɔ laga, mboro yariyanra yanfɔ ɗa we. Fe ma kari wa Zhuda tara. Ma saa nii wa, maa Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnɛ ti yuun wa ma.

¹³ Eɛn fɔ maga ka koro mbaa Yɛnɛle li yɔn sɛnrɛ ti yuun laga Beteli ca, katugu wunlunɛna wo shɛrigo yi, wunluwo go yi.»

¹⁴ A Amosi wi si Amaziya wi yɔn sogo ma yo fɔ: «Mi woro Yɛnɛle yɔn sɛnrɛ yofɔ, mi si woro Yɛnɛle yɔn sɛnrɛ yofɛnnɛ pe fɔrɔgɔfɛnnɛ wo wa. Eɛn fɔ, mi yɛn yaayoro korofɔ, mi maa na yɔn suro ti taa na yinrigi wa sikomɔri tige pire to ni.

¹⁵ Eɛn fɔ, Yawe Yɛnɛle lilan lɛ mala wo wa yaayoro ti pungo na, ma yo mbe saa Yɛnɛle li yɔn sɛnrɛ yuun Izirayeli, li woolo pe kan.

¹⁶ Yawe Yɛnɛle li sɛnrɛ ti logo koni, mboro na mɔ yo fɔ mi ka ka Yɛnɛle li yɔn sɛnrɛ yo Izirayeli woolo pe wogo na konaa mbe para mbe wa Izaki setirige piile pe na we.

¹⁷ Nda mɔ yo ti kala na, Yawe Yɛnɛle li yɛn naga yuun ma kan fɔ:

«Ma jo wi yaa kaa nanjara piin wa ca nawa.

Pe yaa ka ma pinambiile naa ma sumborombiile pe gbo tokobi ni.

Pe yaa kɔɔn kɛɛrɛ ti taanla taanlamana ni, mberi yɛɛlɛ.

Mboro jate pe yaa kɔɔn gbo tara ta yɛgɛ ni.

Pe yaa ka Izirayeli woolo pe koli mbe kari pe ni kulowo, mbe lali pe tara ti ni.» »

8

Yariyanga tijerɛ wogo

nga Amosi wila yan:

Kanja pige yɛnlɛ nunɔba tige pire ni

¹ We Fɔ, Yawe Yɛnɛle lɛa yariyanga nga naga na na naa, koyi nga yɛɛn. Ye wele, mila kanja pige yɛnlɛ yan tige pire ni nda ti pe.

² A Yawe Yɛnɛle li silan yewe ma yo fɔ: «Amosi, yingi maa yaan?»

A mɔ sili yɔn sogo ma yo fɔ: «Kanja pige yɛnlɛ nunɔba kanga tige pire ni, nda ti pe.»

Kona, a Yawe Yɛnɛle li sho fɔ: «Izirayeli, na woolo pe kɔsanga wi gbɔn. Mi se pe kala yaga naa fyew.

³ Ko pilige ko ni, yuuro nda ti maa koo wa wunluwo go ki ni, ti yaa kannga mbe pye kunwo gbeere. Mi na ye Fɔ, Yawe Yɛnɛle muwi mɔ yo ma. Katugu gbɔlo pe yaa ka lɛgɛ lagapyew. Pe yaa ka pyeri mbaa pe waa lagapyew.»

Izirayeli woolo pe wunluwo

pi jɔgɔ kala

⁴ Yoro mbele ye maa fyɔnwɔ fɛnnɛ pe yuun laga tara ti ni, na mbele pe yɛn yunɔbɔgɔrɔ ni pe tɔnri, yɛgɛ sɛnrɛ nda ti logo.

⁵ Ye maa yuun fɔ: «Yevɔnnɔgɔ feti wi yaa kɔ wagati wiwiin, jango we ta waa we bile wi pɛrɛ?

Cɛnpilige ki yaa kɔ wagati wiwiin,

jango we ta we yɛrilire bondoolo pe yɛngɛlɛ?»

We yaa tiwiyaraga ki kologo,

mbe yaara ti sɔnnɔgɔ ki nɔgbɛn,

mbe we culoye pe gbɔn mbe pe piri mbaa leele pe nii.

⁶ Mbele pe yɛn yunɔbɔgɔrɔ ni,

we yaa pe lɔ penjara na mbe pe pye kulolo,

mbe fyɔnwɔ fɛnnɛ pe suru kulolo sawira na.

We yaa ka we bile sifege ki pɛrɛ yɛrɛ.

⁷ Yawe Yennɛle na Zhakɔbu wi maa wi yɛɛ gbogo li kala na, li wugu ki na ma yo fɔ:

«Mi se fɛɛ pe kapyege ka kpɛ na.

⁸ Ki kala na, tara ti yaa ka yɛɛ.

Tara na woolo pe yaa kaa kunwɔ gbelege gbele.

Tara ti ni fuun ti yaa ka yiri paa Nili gbaan wi yɛn.

Ti yaa ka yiri mbe tigi paa Eshipiti tara gbaan wi yɛn.

⁹ We Fɔ, Yawe Yennɛle li yo fɔ: Ko pilige ko ni, mi yaa ti yɔnlo ki to yɔnlɔfugo na.

Mi yaa ti diwi mbe ye laga tara ti lagapyew ki ni yɔnlo na.

¹⁰ Mi yaa ye shɛɛɛ fɛtiye pe kannga mbe pe pye kunwɔ gbelege, mbe ye yuuro ti kannga mberi pye yungbɔɔrɔ sɛnrɛ.

Mi yaa ti ye ni fuun ye kunwɔ yaripɔrɔ le wa ye sɛnɛɛle ke ni, mbe ti pe ye yinre ti kulu.

Mi yaa kunwɔ kayanga le tara woolo pe ni

paa yɛɛ nga na pinambyɔ nungba pe ka ku ki ma pye we.

Ki kɔsaga ki yaa pye nandangawa pilige.»

¹¹ We Fɔ, Yawe Yennɛle li yo fɔ:

«Piliye ya wa na paan, mi yaa fungo wa laga tara ti ni.

Ki fungo ki se ka pye yaakara lama kala na,

ki wɔɔ ki se ka pye tɔnmɔ lama kala na,

ɛɛn fɔ Yawe Yennɛle li sɛnrɛ ti logowo fungo naa wɔɔ kala li.

¹² Pe yaa kaa yanri la toro faa kɔɔjeye pe sɔɔwɔ,

mbe yiri yɔnlɔparawa kamɛnɛ kɛɛ yeri mbe kari yɔnlo yirisaga yeri.

Pe yaa kaa kee mbaa paan, mbaa Yawe Yennɛle li sɛnrɛ ti lagajaa,

ɛɛn fɔ pe se kari yan.

¹³ Ko pilige ko ni, sumbonɔ tiyɔnlo poro naa lefɔnmɔlɔ pe ni,

pe fannga ki yaa ka kɔ pe ni wɔɔ ki kala na.

¹⁴ Mbele pe maa wungu Samari ca yarisunngo ki na, na yuun fɔ: «Dan ca yarisunngo ki koro yinwege na!»

naga fɔ: «Shɛɛɛ nga ki maa piin wa Berisheba ca, ki koro wa suyil!»

Pe pe ni fuun pe yaa ka toori, wa kpɛ se ka ya yiri naa.»

9

Yariyanga pungo wogo

nga Amosi wila yan

¹ Kona, a mi si Yawe Yennɛle li yan li yere wa saraga wɔsaga ki na. A li sho fɔ:

«Sherigo gbɔɔ tiyagala ke gona tɔnyaara ti gbɔn,

jango go ki yeyɔnrɔ shɔnye pe yɛɛyɛɛ.

Mari yaari mari wo leele pe ni fuun pe yinre ti na.

Mbele ka koro go na pe ni, mi yaa ti pe pe gbo tokobi ni.

Ali nungba wo se ya fe pe ni, wa kpɛ se sho pe ni.

² Ali na paga sa ye wa kuulo tara, mi yaa pe tilele mbe pe wɔ wa na kɛɛ ki ni.

Ali na paga lugu mbe kari wa yennɛle na, mi yaa pe tirige.

³ Ali na paga sa lara wa Karimɛli yanwiga ki go na,

mi yaa sa pe lagaja wa mbe pe yigi.

Ali na paga lara na na wa kɔɔjɛ wi nɔɔ,

mi yaa kono kan wɔɔɔ ki yeri ki sa pe nɔɔri wa.

⁴ Ali na paga kari pe ni kulowo wa pe juguye pe yeri,
mi yaa ti pe pe gbo tokobi ni wa.
Na yege ki yaa pye pe na, mbe jologo wa pe na,
ki se pye pe na mbe kajege pye pe kan.

⁵ We Fɔ, Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fɔ liga jiri tara ti na, ti ma yege.
Tara na woolo pe maa kunwo gbelege gbele.

Tara ti ni fuun ti ma yiri
paa Nili gbaan tonmo pi yen,
mbe si to paa Ezhipiti tara gbaan tonmo pi yen.

⁶ Yawe Yenjele lili censaga ki kan wa yenjele na,
mee naayeri wi tege tara ti go na.

Li ma kogeje tonmo pi yeri maa wo tara ti na.

Li mege koyi nga Yawe Yenjele.»

Kiti kongo nga ki sin

⁷ Yawe Yenjele li yo fɔ:

«Izirayeli woolo, ye woro yaraga ka na yege na mbe we Etiyopi tara woolo
pe na.

Mi yoro Izirayeli woolo ye yirige wa Ezhipiti tara
paa yege nga na mila Filisiti tara fenne pe yirige wa Kafitori tara, konaa
ma Siri tara fenne pe yirige wa Kiri tara.

⁸ Ye wele, mi na ye Fɔ, Yawe Yenjele, ki wunluwo mba pi yen kajege
pyefɔ, na yege yen pi na.

Mi yaa pi tongo mboo wo laga tara ti ni.

Konaa ki ni fuun, mi woro na jaa mbe Zhakobu woolo pe ni fuun pe tongo.»

Mi na Yawe Yenjele, muwi mi yo ma.

⁹ «Ye wele, mi yen na kono kaan, fɔ pe Izirayeli woolo pe yuguyugu wa
cengele sanngala ke ni fuun ke sogowo, paa yege nga na pe ma kaa
shogolo le kenme ma ke jele we†,
ali yaanngumbile nungba lo se to tara.

¹⁰ Ee, kapere pyefenne mbele pe yen wa na woolo pe ni, tokobi wi yaa ka
pe gbo, poro mbele pe maa yuun fɔ: «Jologo se yongo we ni, ki se si
gbon we na.» »

Yenjele li yon fɔlo le mbe songoro

Izirayeli woolo pe ni wa pe tara

¹¹ Yawe Yenjele li yo fɔ:

«Ko pilige ko ni, mi yaa Davidi wi paraga go nga kila toori ki yirige, mbege
kan naa fonngo.

Mi yaa kaga jeenrisara ti gbegele mberi ton,
mbege jogosara ti gbegele, mbege yirige mbege yerege,
mbege kan naa fonngo paa yege nga na kila pye faa we;

¹² jango pe Edomu cenle woolo mbele pe yaa ka koro go na pe tara ti sho
peri ta naa,

konaa cengele ngele fuun na mege ki yen na yinri ke na ke tara ti ni.

Mi na Yawe Yenjele, muwi mi yo ma, mi yaa sigi pye mbege yon fili.»

¹³ Yawe Yenjele li yo fɔ:

«Ye wele, piliye ya wa na paan, na wila wari, wiga ko, kii yaa mo yarilire
konfo wi yaa taga wi na,

† 9:9 9:9: Kila pye pe ma yarilire pire ti le kenme gbogo ni, mberi jele mbe yaanngumbire nda ti
pinle ti ni ti wo wa ti ni.

ɲa wila ɛɛzɛn pire ti tangala nari tɔnmɔ pi woo, wiga kɔ, kii yaa mɔ
yarilire lugufɔ wi yaa taga wi na.

Kona, duvɛn fɔɲɔ wi yaa kaa fuun wa yanwira ti na,
wi yaa kaa fuun mbe yiri wa tinndiye pe ni fuun pe na.

¹⁴ Mi yaa ka Izirayɛli, na woolo pe sɔngɔɔ mbe pe wɔ wa kulowo pi ni.

Pe yaa ka pe cara nda ti yaari ti kan naa fɔɲɔ, mbe cɛn wa ti ni.

Pe yaa ka ɛɛzɛn tiire sanri naa fɔɲɔ mbe kaa ti duvɛn wi woo.

Pe yaa ka naɲɔ kɔɔɔ kɔn mbe tire sanri wa ti ni, mbe kaa tige pire ti
kaa.

¹⁵ Mi yaa pe tenge naa fɔɲɔ wa pe tara.

Tara nda mi kan pe yeri, pe se ka pe puro mbe pe yirige wa ti ni naa fyew.»

Mi ɲa Yawe Yɛɲɛlɛ, ma Yɛɲɛlɛ le, muwi mi yo ma.

Yenɲele yon senre yofɔ

ABIDIYASI

wi sɛwɛ we

Sɛwɛ wi nawa senre

Ki sɛwɛ jɛɛle na li yen na para kiti ɲa wi yaa kɔn Edomu cɛnle woolo pe na wo senre na. Edomu cɛnle woolo paa pye ma cɛn wa Zhuda tara ti yonloparawa kalige kɛɛ yeri. Paa pye Yenɲele li woolo pe juguye. Zheruzalemu ca ki tongosanga wi ni, Edomu cɛnle woolo paa pan ma ca ki san maga yaara ti koli. Pɛ yere la leele mbele paa pan ma to Zhuda tara ti na pe saga. Abidiyasi wila keli ma Yenɲele li yon senre yo, maga naga fɔ jɔlogɔ yaa to Edomu tara ti na. Kona, Yawe Yenɲele li yaa ka ki tara ti kan li woolo pe yeri.

Sɛwɛ wi yen ma kɔnlo yɛgɛ ɲga na

Yenɲele li yaa Edomu tara ti tongɔ 1-9

Edomu cɛnle woolo paa pye ma pe fɔ jɛɲgɛ 10-15

Izirayeli woolo pe yaa ka cew ta 16-21

¹ Yenɲele lɔa yariyanga ɲga naga Abidiyasi wi na, koyi ɲga:

We fɔ, Yawe Yenɲele lɔa senre nda yo ma wa Edomu cɛnle woolo pe na tori yɛɛn.

Yenɲele lɔa yo li yaa jɔlogɔ wa

Edomu cɛnle woolo pe na

Yawe Yenɲele lili pitunɲɔ wi torogo wa cɛngɛle sanɲgala ke yeri.

We senre ta logo wi yeri, wila yuun ma yiri wa li yeri.

Wi yo fɔ: «Ye yiri, we kari Edomu cɛnle woolo pe kɔrɔgɔ, we sa malaga gbɔn pe ni.»

² Yawe Yenɲele ligi yo pe wogo na, ma yo fɔ:

«Ye wele, mi yaa ye fanɲga ki kologo mbe we cɛngɛle sanɲgala ke na. Ye yaa ka pye mbe tifaga fɔ jɛɲgɛ.

³ Yɛɛ gbɔgɔwɔ mba wa ye kotogo na pɛ ye punɲo, yoro mbele ye yen ma cɛn wa waliwere ti ni, yoro mbele ye yen ma cɛn wa yanwira ti na; ki kala na, ye yen na yuun fɔ:

«Ambo wi mbe ya mbe we tirige fɔ wa tara?»

⁴ Ali na yaga yiri mbe kari lege wa naayeri paa yon yen, ali na yaga sa ye cɛnsaga ki tege wa wɔɲɲgɔlɔ ke sɔgɔwɔ, mi yaa ye tirige mbe ye wa tara.

Mi ɲa Yawe Yenɲele, muwi mɔ yo ma.

⁵ Na yoolo ka pan ye kɔrɔgɔ yɛmbine,

nakoma na bɛɲanri pye fenne ka pan, yaara nda fuun kala ka pye pe na, to ma pe yaa lɛ wi lɛ?

Na ɛɛzen pire cɔfenne ka ye wa ma ɛɛzen kɛɛ, yɲɲi pe yaa yaga ma kan, na shashara jɛnri ma? Pe yaa ma jɔgɔ pew.

⁶ Ee, yoro Ezawu setirige piile wele, pɛ ye kɛɛ yaara ti koli. Ye yarijɛnde nda ti yen ma lara, ti yiri funwa na.

⁷ Pe yaa ka ye purɔ fɔ sa gbɔn wa ye tara kɔnlo li na. Ye pinlɛyɛɛnle pe yaa ka ye fanla,

poro mbele ye wenne, pe yaa ka fannga ta ye na.
 Poro mbele paa pye na nii ye ni, pe yaa pengele peri ye na wa ye tooo ti
 ngo,
 mbaa yuun fo tijinliwe woro ye ni.»

⁸ Yawe Yennele li yo fo:

«Ko pilige ko ni, mi yaa ka kajenmbele pe ko mbe pe wo wa Edomu tara,
 mi yaa ka tijinliwe fenne pe ni fuun pe tongo mbe pe wo wa Ezawu
 yanwiga ki na.

⁹ Tema ca fenne, ye malingboonlo pe sunndo wi yaa ka kon pe na,
 kona pe yaa ka mbele fuun pe yen wa Ezawu yanwiga ki na pe tongo mbe
 pe ko.»

Edomu cenle woolo pe pungosaga

¹⁰ Tipewe mba ye pye Zhakobu setirige piile

mbele ye sefenne pe na pi kala na,

ye yaa fere sho;

ye yaa ko mbe wo wa pew.

¹¹ Ma jen pilige nga ni cenle la yegge woolo la pan na Zhakobu setirige piile
 pe yarijende ti koli,

yaa pye wa.

Pilige nga ni nambanmbala paa ye wa Zheruzalemu ca, ma pete gbon mbe
 Zheruzalemu ca yarijende ti yeele pe yee na,

ki pilige ki ni, yaa pye wa.

Yoro naa ki woolo pe ni, yaa pye ja.

¹² Ye sila daga mbaa ye sefenne pe wele kila taan ye ni

pe jologo pilige ki ni.

Ye sila daga mbaa yogori poro mbele Zhuda tara woolo pe na

pe tongopilige ki ni.

Ye sila daga mbaa yon gbogo senre yuun pe na,

pe yewerege pilige ki ni.

¹³ Ye sila daga mbe ye wa na woolo pe ca ki ni

pe tongopilige ki ni.

Yoro fun, ye sila daga mbaa pe jologo kala li wele kila taan ye ni

pe jologo pilige ki ni.

Ye sila daga mbe kee taga pe yarijende ti na

pe tongopilige ki ni.

¹⁴ Ye sila daga mbe sa yere wa kowalaya yi na,

mbaa mbele paa fee mbe sho pe kuun.

Ye sila daga mbe mbele paa sho ma koro go na pe le pe juguye pe kee

pe jologo pilige ki ni†.

¹⁵ Yawe Yennele li kiti konpilige ki yongo,

li yaa yiri cengele ke ni fuun ke korogo.

Nga ma pye ko nungba ko ki yaa songoro mbe pye ma na.

Kapege nga ma pye ki yaa songoro mbe to ma na.

Yawe Yennele li yaa jologo wa cengele ke na

¹⁶ Yawe Yennele li yo fo:

«Yoro Izirayeli woolo wele, yàna nangbanwa wojenne duven wi wo yegge
 nga na wa na, yanwiga kpoyi ki na,

† 1:14 1:14: Eza 34.5-7; 63.1-6; Zhere 49.7-22; Eze 25.12-14; 35.1-15; Amo 1.11-12; Mala 1.2-5

pa cengele sannɔgala ke ni fuun ke yaa ka wo ma, pe yaa ka wo konlo fu.
 Pe yaa kaa wo mbe tin fo pe yegɛ kila kanngi,
 ko punɔgo na, pe yaa ka ko mbe wo wa pew.

¹⁷ Eɛn fo leele pele yaa ka koro yinwege na wa Siyon yanwiga ki na.
 Ki laga ki yaa songoro mbe pye kpoyi.

Zhakobu setirige piile pe yaa ka pe tara lara ti sho mberi ta naa.

¹⁸ Zhakobu setirige piile pe yaa ka pye paa kason yen,
 Zhozufu setirige piile pe yaa ka pye paa kason yinne yen.

Eɛn fo Ezawu setirige piile poro yaa ka pye paa yan waga yen,
 nga pe yaa ka kason le ki ni mbege sogo pew.

Lere pyo wo se ka sho Ezawu setirige piile pe ni.

Yawe Yenɔɔle lo li yo ma.»

Izirayeli woolo pe yaa ka ya

pe juguye pe ni

¹⁹ Zhuda tara ti yonloparawa kalige keɛ woolo pe yaa ka sa cen wa Ezawu
 yanwira tara ti ni.

Mbele pe yen wa yanwira tigiwen tara ti ni, pe yaa ka sa cen wa Filisiti
 tara fenne pe tara.

Pe yaa ka cen wa Efirayimu cenle woolo pe tara konaa wa Samari tara ti
 ni.

Benzhame cenle woolo poro yaa ka Galaadi tara ti ta mbe cen wa ti ni.

²⁰ Izirayeli woolo mbele paa koli ma kari pe ni kulowo, poro mbele pe yen
 malingboonlo ngbeleye,

pe yaa ka Kana tara ti ta mbe cen wa ti ni, fo sa gbɔn wa Sarepita ca ki na.
 Zheruzalemu ca woolo mbele paa koli ma kari pe ni kulowo wa Sefaradi
 ca,

poro yaa ka cen wa Negevu tara cara ti ni.

²¹ Leele shofenne pe yaa ka lugu wa Siyon yanwiga ki na,
 mbe cen tegere ti na Ezawu setirige piile pe go na.

Pa kona, Yawe Yenɔɔle lo li yaa pye wunluwo we.

Sewε ɲa wi yen na para ZHONASI wi senre na Sewε wi nawa senre

Ki sewε ɲa wi yen na para ɲaɲa ɲa pàa pye na yinri Amitayi wi pinambyo Zhonasi wo senre na (1.1). Zhonasi wila pye Yennele yon senre yofu wa Izirayeli tara, ko la pye na kee yeɛ cenne kolotaanri (800) yeri sannu pe sa Zhezu wi se. Ki sanga wi ni Asiri tara fenne poro pàa pye malingboonlo gboolo ma fannga ta laga tara ti ni. Pàa pe fo jenge. Pe cagbogo pàa pye naga yinri Ninive. Pe tipewe pi kala na, pe kala li sila Izirayeli woolo pe ndanla.

Sewε wi yen naga yege yuun paa yege ɲa na we Fo wila Zhonasi wi tun wa Asiri tara, wa Ninive cagbogo ki ni. Wila wi tun wi saga yo leele pe kan fo ɲa pe yen na piin kii yon, pe kannga pege yaga, nakoma wi yaa pe le jologo. Een fo, a Zhonasi wi si je we Fo wi tunngo ki na, nee fee na kee lege kee ka yege na wa kogoje wi na, ko la pye ki ye laga ɲa kila naga wi na ko ni. Een fo, mbe ta mbe Zhonasi wi ngbanga wi songoro, Yennele làa tifelingbogo ka yirige, a kila gboon wa kogoje wi ni, a pè suu wo maa wa wa tonmo pi ni. A Yennele li si mbene gbegebene la torogo, a li pan maa yoli ma saa wi tuguru wa tawara ti na, wa kogoje wi konjo na (1-2). Ko punjo na, a wi si kari wa Ninive mbe sa Yennele li kiti konkala li yo leele pe kan. Naa ca woolo pàa kaa wi senyoro ti logo, a pè si yere ki yerewe mbe pe tangalomo pi kannga. Ki pye ma, a we Fo wi suu jatere wi kannga ma yo wi se jologo ɲa wi mbaa wa leele pe na ki wa pe na naa (3.1-10). A ki si Zhonasi wi nawa pi ngban, katugu we Fo wi sila yenle mbe jologo wa Ninive ca fenne pe na (4). A we Fo wi sigi yege naga Zhonasi wi na, fo wi daga mbaa wi juguye pe yinriwe taa, na paga pe kapere ti jen mberi yaga we; fo tanga woro wi yeri wi nawa ngban. Ki sewε ɲa wi yen naga nari we na fo leele pe ni fuun pe yen ma Yennele li ndanla; na paga yenle mbe pe kapere ti jen mberi yaga, li ma pe kala yaga.

Punjo na, Zhezu wi sanga wi na, naa Zhufuye yekeele pàa pan maa yenri ma yo wi kafonno la pye wigi naga pe na, fo pa wi tunngo ki yiri wa Yennele li yeri, we Fo Zhezu wila pe yon sogo ma pe nawa to Zhonasi kala lo ni. Wila pe pye fo: Yege ɲa na Zhonasi Wila yonlo taanri naa yembine taanri pye wa mbene gbegebene li nawa, ki pyelomo nungba pi na fun, ɲa Yennele li wo leele pe yen naa singi, wi yaa ka yonlo taanri naa yembine taanri pye wa fanga ki ni, mbe si jen mbe yen mbe yiri wa kunwo pi ni (Mati 12.38-40; 16.4; Luki 11.29).

Sewε wi yen ma konlo yege ɲa na

Yennele làa Zhonasi wi yeri, a wila fee li yege 1

Zhonasi wila wi kapege ki jen maga yaga, a Yennele lùu sho mbene gbegebene li kee 2

Zhonasi wila saa Yennele senre yo Ninive ca fenne pe kan 3

Yennele làa Ninive ca fenne pe yinriwe ta, a Zhonasi wi nawa ngban 4

*Zhonasi wila Yennele li senre
ti ke*

¹ Pilige ka, a Yawe Yennele li si para Amitayi pinambyo Zhonasi wi ni†,

² ma yo fo: «Yiri ma kari wa Ninive ki ni, Ninive cagbogo ye, maga yo ki leele pe kan fo mi yaa pe le jologo, katugu pe pe ma gbɔn yege nga na, migi yan.»

³ Eɛn fo, a Zhonasi wi si yiri mbe fe Yawe Yennele li tunngo ki yege, mbe kari lege wa Tarisisi ca. Ki pye ma, a wi si kari wa Zhafa ca, wa kogɔje wi yon na, mee saa tonmokoro gbenge ka yan kila jaa mbaa kee wa Tarisisi. A wi suu cɛnsaga ki sara, mee ye wa tonmokoro gbenge ki ni ma pinle mbele paa pye wa pe ni, mbe kari wa Tarisisi, mbe ta mbe fe Yawe Yennele li tunngo ki yege.

⁴ Ki kaa pye ma, a Yawe Yennele li si tifelingbogo ka yirige wa kogɔje wi go na. Tifelege kila gbogo jenge, fo a tonmokoro gbenge kila jaa mbe kaari.

⁵ Tonmokoro gbenge ki nawa tunmbyeele pe ni fuun paa fye fo jenge, nee jorogi nungba nungba na pe yarisunndo ti yinri ti pe saga. A pe si tonmokoro gbenge ki nawa tuguro ti wo mari wa wa kogɔje wi ni, jango ki ta ki tifaga.

Ko sanga wo ni, Zhonasi wo la tigi wa tonmokoro gbenge ki nɔgɔna cɛnsaga ki ni, ma sinle na wonlo fo jenge.

⁶ A tonmokoro gbenge fevenne pe to wi si fulo wa Zhonasi wi tanla maa yewe, ma yo fo: «Yingi maa piin na? Maa wonlo ke? Yiri moɔ yarisunngo ki yeri ki we saga! Kana ki mbe we yinriwe ta mbe ti waga ka ku.»

⁷ A tonmokoro gbenge ki nawa tunmbyeele pe si pe yee pye fo: «Ye ti we pete gbɔn, we ta we ɲa wi ti, a ki kapege ki nee jaa mbe we ta wi jen.» A pe si pete gbɔn, a pete gbongo ki si Zhonasi wi wo.

⁸ Kona, a pe suu pye fo: «Mboro ma ti, a ki kapege nga ki nee we taa. Ki kala na, yaraga nga maa piin laga, ki yege yo we kan. Ma yiri se? Ma tara to yen titiin? Ambene woo wi mboro?»

⁹ A wi si pe yon sogo ma yo fo: «Eburuye woo wi mi. Yawe Yennele lo mi maa gbogo, naayeri Yennele na li kogɔje wo naa tara ti da we.»

¹⁰ A wi si pe pye naa, ma yo wila pye na fee Yawe Yennele li tunngo ki yege. A tonmokoro gbenge ki nawa tunmbyeele pe si fye fo jenge, mee wi pye fo: «Yingi na, a ma si ko pye ma?»

¹¹ Tifelingbogo kila pye na seregi na kee, ki kaa pye ma, a pe suu yewe ma yo fo: «Yingi we daga mbe pye ma na, tifelingbogo kii ta ki yere?»

¹² A wi si pe yon sogo ma yo fo: «Yanla wo yanla wa wa kogɔje wi ni, pa ki yaa yere. Migi jen ma yo muwi mi ti, a ki tifelingbogo nga ki si ye ta.»

¹³ Ali mbege ta wila ki yo ma, a tonmokoro gbenge ki nawa tunmbyeele pe nee ki ngbanga mbe kari tonmokoro gbenge ki ni wa kogɔje wi konjo na tara ti na. Eɛn fo, pe sila ya, katugu tifelingbogo kila pye na seregi na kee bere.

¹⁴ Ki kaa pye ma, a pe si Yawe Yennele li yenri ngbanga, ma yo fo: «Maga ka ti we ku ki nanja ɲa wi kala na. Maga ka бага we na mbe yo we lere gbo, wa wii kala pye we na, katugu nga kɔɔn ndanla Yawe Yennele, ko ma pye.»

¹⁵ Kona, a pe si Zhonasi wi wo maa wa wa kogɔje wi ni, a tifelingbogo ki si yere.

¹⁶ A pe si fye fo jenge Yawe Yennele li yege, mee saraga wo li yeri, ma yon fogolo kon li yeri mbaa tunngo piin li kan.

† 1:1 1.1: 2 Wunlu 14.25

2

Zhonasi wi Yenɲele yenɲewe we

¹ Eɛn fɔ, a Yawe Yenɲele li si mbene gbebene la tun, a li saa Zhonasi wi yoli. A Zhonasi wi si piliye taanri pye wa li nawa, ki yonlo naa ki yembine†.

² Ma Zhonasi wi ta wa mbene li nawa, a wi si Yawe Yenɲele, wi Yenɲele le, li yenri

³ ma yo fɔ:

«E, Yawe Yenɲele, mbanla ta wa jologo ki ni, mila gbele moɔ yeri, a mala yerege ki sho.

Wa nɔgɔna, wa kuulo tara, mila gbele moɔ yeri mala saga,

a mala gbelege ki logo.

⁴ Maa na wa wa nɔgɔna, wa kɔgoje wi latijugo ki ni.

Tɔnmɔ pila pye na yinrigi na tuun nala mari;

tɔnmɔ pila pye na tuun ngbanga na go na.

⁵ A mi sigi jate ma yo:

«Mala purɔ mala lali ma yee ni we Fɔ, konaa ki ni fuun, mi yaa kɔɔn sherigo gbɔgɔkpoyi ki yan naa.»

⁶ Tɔnmɔ pila toro na go na nala nii.

Kɔgoje wila na tɔn pew.

Kɔgoje wi nawa yan kila pye na migili na go ki na.

⁷ Mila tigi fɔ wa yanwira ti nɔgo,

wa kuulo tara, a tilan yon tɔn mbe ta mbe koro wa fɔ sanga pyew.

Eɛn fɔ, Yawe Yenɲele,

a mala yirige mala wɔ wa ki wetijugo ki ni yinwege na.

⁸ Mila pye na kuun sanga ɲa ni,

na jatere wila pye ma na Yawe Yenɲele,

a na yenɲewe pi gbɔn ma na wa ma sherigo gbɔgo kpoyi ki ni.

⁹ Mbele pe maa yarisunndo ti gbogo, to nda ti se ya kala yon,

pe ma je yinne mba pi jen na pye pe woo pi na.

¹⁰ Eɛn fɔ, mi wo na, mi yaa yurugo kɔ mbɔɔn sɔn, mbe saraga wɔ ma yeri.

Yon fɔgolo ɲgele mi kɔn ma yeri, mi yaa ka ke tɔn.

Yawe Yenɲele, mboro ma yen shɔfɔ we.»

¹¹ Kona, a Yawe Yenɲele li si para mbene li ni, a li si saa Zhonasi wi tuguru wa tawara ti na.

3

Zhonasi wila kari wa Ninive

ma saa Yenɲele senɛ ti yo

leele pe kan

¹ Yawe Yenɲele li si para Zhonasi wi ni naa ki shyen wogo na, ma yo fɔ:

² «Yiri ma kari wa Ninive cagbogo ki ni, ma sa tunɲgo ɲga mila kaan ma yeri ki yari leele pe kan.»

³ Kona, a Zhonasi wi si Yawe Yenɲele li senɛ ti logo, mee kari wa Ninive.

Ki ca kila pye ma gbogo jenge, fɔ pilige taanri tangala laa daga mbe tanga mbege pari mbe yiri wa ki kee ɲa na.

† 2:1 2.1: Mati 12.40

⁴ A Zhonasi wì sigi le ma yonlo nungba tangala tanga, naga yari leele pe kan na yuun fo: «Ki koro piliye nafa shyen, pa Ninive ca ki yaa tongo.»

⁵ A Ninive ca woolo pè si taga Yennéle li sɛnrɛ ti na, mɛɛ yere ki yerewe ma yo lere nungba nungba pyew wi yenge le, leele pe ni fuun, mbege le lelelele pe na saga wa piile pe na, pe jatere piriwen yariporo† lele pe yɛɛ na.

⁶ Naa Ninive ca wunlunana wila kaa ki wogo ki logo, a wì si yiri wa wi wunluwo jongo ki na, maa wunluwo yariporo ti wɔ mari tɛge, ma jatere piriwen yariporo le wi yɛɛ na, mɛɛ saa cɛn cɔnrɔ†.

⁷ Kona, a wì si tunngo torogo, a pège yari Ninive ca woolo pe kan ma yo fo: «Wunlunana wo naa wi legboolo pe ni, poro pège konɔ na li kan ma yo fo: <Leele paga ka yaraga ka kpɛ ka konaa yaayoro ti ni, nɛrɛ to naa simbaala konaa sikaala pe ni, pee daga mbe ka nakoma mbe wɔ.

⁸ Jatere piriwen yariporo daga mbe pye leele pe na konaa yaayoro ti na. Lere pyew wi Yennéle li yɛnri ngbanga, pe je pe tangalomo pee po naa pe katijangara ti na, peri yaga.

⁹ Kana pa Yennéle li yaa li jatere wi kannga, mbeli nangbanwa gbɔɔ pi yerege, janngo waga ka ku.»

¹⁰ A Yennéle li si nga pàa pye ki yan, konaa yɛge nga na pàa je pe tangalomo pee pi na maa yaga we. Ki kaa pye ma, a li si pe yinriwe ta, li sila pe le jologo, paa yɛge nga na làa yo li yaa ki pye we†.

4

Zhonasi wi nangbanwa

po naa Yennéle li yinriwe taga kala

¹ Ɛɛn fo, a ki wogo ki si Zhonasi wi mben fo jenge, a wì si nawa ngban.

² A wì si Yawe Yennéle li yɛnri ma yo: «Ɛnhɛɛn! Yawe Yennéle, ko ma mila yo, sanga na ni mila pye wa we tara, ma yo ko ma yaa ka pye we? Ko ki ti mila fyeele mbe fe mbe kari wa Tarisisi. Mila ki jɛn ma yo ma yɛn Yennéle na li yɛn ndanlawe fo konaa yinriwe tafa, ma maa kala kunni ma yɛɛ ni, na kaɛnge piin sanga pyew, ma yɛn ma gbɛgele sanga pyew mbɔɔn jatere wi kannga maga ka lere le jologo.

³ Yinggo, Yawe Yennéle, na yaga mbe ku, katugu kunwo po mbɔnrɔ na yeri yinwege ko na.»

⁴ A Yawe Yennéle li suu yewe ma yo fo: «Tanga ki yɛn ma yeri ma nawa ngban wi le?»

⁵ A Zhonasi wì si yiri wa ca nawa ma saa cɛn wa ki pungo na, wa yonlo yirisaga yeri. Wila gbata kan wi yɛɛ kan ma cɛn wa wi nogo, na nga ki mbaa ka pye ca ki na ki singi mbege yan.

⁶ Kona, a Yawe Yennéle li si tombotigi tige ka pye, a ki fi ma yiri ma tonlo Zhonasi wi go na, ma yinme wa wi na, mbe ta mboo nawa pi yinngi wi na. A Zhonasi wi nawa pi si yinngi wi na jenge tombotigi tige ki kala na.

⁷ Ɛɛn fo, ki goto lalaaga ki na, a Yennéle li si fyenge ka torogo, a ki pan ma to tombotigi tige ki na naga kaa; a tige ki si ku.

† 3:5 3.5: *Pe jatere piriwen yariporo le kapyeye kayi nga Zhufuye pàa pye na piin, a kila ki nari ma yo ki fo wùu yɛɛ tirige Yennéle li yɛge na, maa kapere ti jɛn mari yaga.* † 3:6

3.6: *Mɛɛ saa cɛn cɔnrɔ, kapyeye kayi nga Zhufuye pàa pye na piin, a kila ki nari ma yo ki fo wùu yɛɛ tirige Yennéle li yɛge, maa kapere ti jɛn mari yaga.* † 3:10 3.5-10: *Mati 12.41;*

Luki 11.32

⁸ Naa yonlo kila kaa yiri, a Yenhele li si ti tifelege ka yiri wa yonlo yirisaga kee yeri na gbɔɔn ma weri. A yonlo ki nee Zhonasi wi yaa wa wi go ki na, fo a wi yege na jaa mbe wo. A wi nee wi kunwo po jaa ma sho fo: «Kunwo po mbonro na yeri yinwege ko na.»

⁹ A Yenhele li suu yewe ma yo fo: «Tanga ki yen ma yeri ma nawa ngban ki tombotigi tige nga ki kala na wi le?»

A Zhonasi wi sho fo: «Tanga yen na yeri mbe nawa ngban, mbe nawa ngban jenge mbaa ki jaa mbe ku.»

¹⁰ Kona, a Yawe Yenhele li sho fo: «Ki tombotigi tige nga, mee tunngo pye ki kala na, mboro ma maga pye ki fi. Ki fi ma tonlo yembine nungba li ni, ki goto yembine mee ku, konaa ki ni fuun, ki yinriwe yen noo taa.

¹¹ A ma nee jaa mi wo ka ka Ninive cagbogo ki yinriwe ta, ko nga ki leele pe we lere waga cenme naa nafa (120 000) na we, ma pinle ki yaayoro legere ti ni, poro mbele pee kajenge naa kapege ki jen mbege wo ki ye ni we.»

Yenñele yon senre yofa

MISHE

wi sɛwɛ wɛ

Sɛwɛ wi nawa senre

Yenñele yon senre yofa Mishe wila wi yinwege ki pye wagati nungba ni Yenñele yon senre yofa Ezayi wi ni. Wi senre ti yo ma kari wunluwo cagboro shyen to yeri: Ki kongbannga Samari ca ye, ko ki yen Izirayeli tara wunluwo mba wa yonloparawa kamenge kee yeri pi wunluwo cagboro ye. Ki shyen wogo Zheruzalemu ca ye, ko ki yen Zhuda tara wunluwo mba wa yonloparawa kalige kee yeri pi cagboro ye. Mishe wi yen na senngbanra yuun yekeele, naa saraga wofenne, naa kiti konfenne konaa penjagboro fenne pe na, na para pe mbasinme wogo ki na. Yenñele yon senre yofenne mbele pe yen yagboyoolo wila pe kala li yirige funwa na, poro mbele paa pye naga yuun leele pe kan ma yo yeyingge ki yaa ka ta, na pe punngu we. Mishe wila ki naga ma yo ki cagboro shyen ti yaa ka tongo, ca woolo pe yaa ka ye jologo.

Een fo Mishe wi senyoro ti yen na jigi tagasaga jenri kaan konaa na kotogo nii lere ni. Yenñele li yo fo li woolo pe yaa ka songoro mbe pan li korogo. Cengele ke ni fuun ke yaa kaga jen mbe yo fo lo li yen Yenñele le (4.1-4). Yenñele li yaa Davidi setirige pyo wa torogo, wi pan wi cen tegere ti na, pa kona yeyingge sanga yaa ka ta (5.1-4a).

Mishe wila ki jen ma yo wi woolo paa kapere pye, een fo wila wi jigi wi taga Yenñele li na. Wila yo fo:

Ma yaa we yinriwe ta naa,

ma se we kapere ti jate we go na naa,

ma yaa we kapere ti ni fuun ti wa fo wa kogoje wi nogo.

Ma yen senre nungba yofa yegɛ nga na, ma yaa ki naga Zhakobu setirige piile pe na.

Ma yaa kajenge pye poro mbele Abirahamu setirige piile pe kan, paa yegɛ nga na maa wugu ki na faa we teleye pe kan we (7.19-20).

Sɛwɛ wi yen ma koonlo yegɛ nga na

Yawe Yenñele li yaa ka jologo wa li woolo pe na 1-3

Yawe Yenñele li yaa kaa li wunluwo pi piin konaa mbe leele pe sho 4-5

Yawe Yenñele laa Izirayeli woolo pe yeri konaa ma yon fogolo kon pe yeri 6-7

¹ Yawe Yenñele laa li senre nda yo Moresheti ca fenne nanja Mishe† wi kan tori yeen. Kila pye Zhuda tara wunlumbolo Yotamu, naa Ahazi konaa Ezekiyasi pe ni fuun nungba nungba pe sanga wi na. Yariyanra nda laa naga wi na Samari ca naa Zheruzalemu ca ti wogo na, ti nda†.

KITI YAA KA KON IZIRAYELI TARA TI NA

1.2-7.20

² Cengele ke ni fuun ye logo na yeri.

Tara to naa ti nawa yaara ti ni fuun, ye nungbogolo jan ye logo.

We Fo, Yawe Yenñele li yaa ka ye jerɛgi,

lo na we Fo mbeli ta wa li censaga kpoyi ki ni we.

† 1:1 1.1: Mishe mege ki koro wowi ya fo: Ambo wi yen paa Yawe Yenñele li yen? † 1:1 1.1: 2 Wunlu 15.32-16.20; 18.1-20.21; 2 Kuro 27.1-7; 28.1-32.33

Yennɛlɛ lɛa yo li yaa kiti kɔn

Izirayeli woolo pe na

³ Ye wele, Yawe Yennɛlɛ li yen na yinrigi wa li censaga na paan. Li yen na tinri, li yen na tanri wa tara ti lara nda ti yagara ti na.

⁴ Yanwira ti yen na yanni wa li tɔɔrɔ ti nɔɔɔ†, Gbunlundɛɛ ti yen na jɛɛnri, paa yɛɛɛ nga na sɛnringuro ma kaa na yanni kason we, paa yɛɛɛ nga na tɔnmɔ ma kaa yiri tinndi na na fuun we.

⁵ Ko ki ni fuun nga ko yen na piin Zhakɔbu setirige piile pe kambasinnde to kala na,

poro mbele Izirayeli woolo pe kapere to kala na. Ambo wi ti, a Zhakɔbu setirige piile pe nɛɛ kambasinnde to piin?

Mi yo Samari ca koyi.

Ambo wi ti sunzara nda wa tinndiye pe na ti si yen wa Zhuda tara?

Mi yo Zheruzalemu ca koyi.

⁶ Ki kala na, we fɔ wi yo fɔ: «Mi yaa Samari ca ki pye paa kataga yen wa wasege.

Ki yaa pye ɛɛɛɛɛ tiire sanrisaga ko cɛ.

Mi yaa ka ki sinndɛɛɛ ti kɔngɔ mberi wa wa gbunlundɛɛɛ ki ni; pɛɛɛ mbogo ki nɔɔɔ le yaara nda ni, mi yaa ti yirige funwa na.

⁷ Ki yarisunndo yanlɛɛɛ nda pɛ tɛ, ti ni fuun ti yaa yaari.

Ki tɔnli pee wi ni fuun wi yaa ka sogo.

Mi yaa ki yarisunndo yanlɛɛɛ ti ni fuun ti jɔɔɔ.

To nda ki ta wa ki nanjara ti tɔnli wi ni we.

Ti yaa tɛɛɛ fun mbe nanjaala pele yɛɛɛ sara ti ni.»

Jɔɔɔ yaa to Zheruzalemu ca ki na

⁸ Ki kala na, mi Mishe, mi yaa kaa yanli, mbaa kunwɔ gbelege gbele.

Mi yaa kaa tanri tɔwara, mbe koro witiwaga.

Mi yaa kaa gbele paa dabaaga yen, mbaa yungbɔɔɔɔ gbelege gbele paa kɔnrɔsogolo yen.

⁹ Katugu Samari ca fɛnnɛ pe sagbanga ki se ya gbara mbe kɔ.

Ki gbɔɔ fɔ ma saa gbɔn wa Zhuda tara ti na yɛɛɛ;

ma ye ma saa gbɔn fɔ wa na woolo pe cagbɔɔ ki na, Zheruzalemu ca ye.

¹⁰ Yaga ka saga sɛnnɛ ti yari wa Gati ca (juguye pe kan).

Yaga ka gbele wa Ako ca fyew.

Ye kari ye saa kɔngi wa gbanɔɔɔɔn wi ni, wa Beti Leyafira ca mbege naga fɔ ye jatere wi piri ye na†.

¹¹ Yoro Safiri ca fɛnnɛ, ye toro yaa kee wa kulowo pi ni witiwaga ni naa fɛɛɛ ti ni.

Zaana ca fɛnnɛ pe se ya yiri yɛɛɛ wa pe ca.

Beti Ezeli ca fɛnnɛ pe yen na kunwɔ gbelege gbele, pe se ya kala la pye mbe ye saga.

¹² Marɔti ca fɛnnɛ pe jatere wi piri pe na fɛɛɛɛɛ mba pɛ ta pi wogo na, katugu jɔɔɔ yiri wa Yawe Yennɛlɛ li yeri ma pan ma gbɔn fɔ le Zheruzalemu ca yeyɔnrɔ ti na.

† 1:4 1.4: *Yanwira ti yen na yanni: Ko yen naga nari ma yo yaraga ko ka se ya yere mbe Yennɛlɛ li sige. Li yen yaraga pyew ki go na (Kiti 5.4-5; Yuuro 97.2-5).* † 1:10 1.10: Mbege le verise 10-15: Kapege nga ki sɛnnɛ ti yo cara nda wa ti wogo na, ki kapege ki yɔlɔmɔ po naa cara ti mɛɛɛ yirilomɔ pi yiri pi yɛɛ kɔrɔɔɔ. Beti Leyafira kɔrɔ wo yen fɔ cɔnrɔ ca; pe pye na kɔngi wa cɔnrɔ ti ni.

¹³ Lakishi ca fenne, ye ye wotoroye pe popo wa shonye pe na, katugu yoro ye pye kongbanmbala, ma ti a Siyon ca woolo pe kapege pye. Mbe yiri mbe je, poro Izirayeli woolo pa pege forogo wa yoro yeri.

¹⁴ Ko kala ki ti ye daga mbe laga Moresheti Gati ca fenne pe na[†]. Akizibu ca woolo poro na, pe se ya sagawa kpe kan Izirayeli tara wunlumbolo pe yeri.

¹⁵ Yoro Maresha ca fenne wele, mi yaa malingboon wa yirige mbe wa ye na naa. Izirayeli tara teelee mbele gbogowo yen pe yeri, pe yaa ka fe sa lara wa Adulamu ca waliwege ki ni[†].

¹⁶ Zheruzalemu ca woolo, ye ye yinzire ti koonlo.

Ye ye yinre ti kulu mbege naga fo kunwo kayanga yen ye ni ye pinambiile mbele pe ye ndanla pe kala na.

Ye ye yinre ti kulu ye pye yumbera fenne paa peteele yen, katugu pe yaa ye pinambiile pe koli mbe kari pe ni kulowo mbe pe lali ye ni.

2

*Mbele pe maa fannga fu fenne
pe jolo, Yennele li yaa jologo wa
pe na*

¹ Mbele pe maa tipege sonri mbe pye, na kapege jate mbe pye, mbe pe ta wa pe sinlesaga yembin, na laga ki ka ka laga, na ki fannga ka pye pe ni pe maga pye, jologo yen ki fenne pe wogo.

² Pe yega ka yiri leele pele keere na, pe mari sho.

Pe yega ka yiri leele pele yinre na, pe mari sho mari ta.

Pe maa leele pe jolo konaa pe go woolo pe ni.

Pe maa tara lara nda leele pe ta korogo ti shoo pe yeri[†].

³ Ki kala na, Yawe Yennele li yo fo:

«Mi yen na jologo gbegale mbe wa ki cenle na li woolo pe na, ye se ka ya mbe go wo wa ki ni.

Ye se ka ya mbaa tanri ye yologo ki ni caw, katugu ki wagati wi yaa ka pye jologo wagati.»

⁴ Na ki wagati wi ka ka gbou, leele pe yaa kaa ki yomiyele na li waa ye na, pe yaa kaa ki yungbogoro yurugo nga ki koo ye na mbaa yuun fo:

«We mbele pe we jogo ma we ko pew!

Pe we cenle woolo pe korogo ki sho maga kan leele pele yega yeri.

E, pe we puro ma we yirige wa we tara lara ti ni.

Peri yeele we juguye pe na.»

⁵ Ki kala na, lere kpe se ka ta wa Yawe Yennele li gbogolomo woolo pe ni, na wi yaa ka mana wa, mbe laga ka taanla, mbe ye tasara ti yeele ye na wa tara ti ni.

[†] 1:14 1:14: Pe daga mbe laga Moresheti Gati ca fenne pe na, katugu juguye pe yaa pan mbege ca ki sho. † 1:15 1:15: 1 Sami 22.1 † 2:2 2:2: Eki 20.17; Eza 5.8; Amo 4.1

Mbele pe maa kendige woo
Yenhele yon senre yofenne
pe senre ti ni

⁶ Leele pele na yogo nala piin fo:

«Ma senyoro ti yerege!

Maga kaa ki senre cenle ti yuun!

Ki yen tijinliwe fu senre mbaa ki yuun fo we se sho ki fere kala na li ni.

⁷ Yingi senre ri to yaa yuun, Izirayeli woolo?

Naga yen ma, Yawe Yenhele li kagala kunmo yee ni pi ko wi le?

Li kataraga yi mbaa ki piin ma wi le?»

Mi wo na, mbele pe maa tanri kasingge na, na senyoro ti maa kajenge piin poro kan.

⁸ Een fo we Fo wi yen naga yuun fo: «Yè yiri na woolo pe korogo ma pye pe juguye.

Leele mbele pe yiri wa malaga gbonsaga na toro yeyingge na pow, ye ma derigboro nda pe lele go na ti sho pe yeri.

⁹ Ye mala woolo pe jele pe puro ma pe yirige wa yinre nda ti pe ndanla ti ni.

Gbogowo mba mi kan piile pe yeri, ye maa sho pe yeri pew.

¹⁰ Ye yiri yaa kee!

Wogosaga woro ye na naa laga ki tara nda ti ni.

Ye fyongo kapyere ti kala na,

jologo yaa to ye na, fo jologo gbogo.

¹¹ Na lere wa ka pan mbaa wi yon tifelege woo,

na wi kaa finlele mbaa yuun fo:

«Ye yaa duven naa sinme welewe legera ta,»

kona ko Yenhele yon senre yofa cenle wo wi daga ki leele mbele pe ni.»

Izirayeli woolo mbele
pe yaa ka koro go na,
Yenhele li yaa ka pe gbogolo naa

¹² Yoro Zhakobu setirige piile, mi na ye Fo, mi yaa ka ye ni fuun ye gbogolo naa.

Yoro mbele Izirayeli woolo mbele pe koro go na, mi yaa ka ye gbogolo naa.

Mi yaa ka ye pile laga nungba

paa yee nga na simbaala ma gbogolo simbaala jasa we,

paa yee nga na yaayoro ngbelege ma gbogolo wa ki kasaga we.

Janwa wi yaa ka tinme gbog yirige.

¹³ Na wi yaa ka torosaga wo wa mbogo ki ni, wi yaa ka pye wa pe yee.

Pe yaa ka torosaga wo mbe gbinri mbe yiri.

Pe yaa ka yiri wa yeyongo ki ni mbe pye leseele.

Pe wunlunana wi yaa ka keli pe yee,

Yawe Yenhele li yaa ka pye pe yee.

3

Yerewe senre nda tila yo
Izirayeli tara teele mbele
paa pye tipeele pe kan

¹ Mi wo na, mi yo fo:

«Yoro mbele ye yen teele Zhakobu setirige piile pe go na, yoro mbele ye yen Izirayeli woolo pe yeele, ye logo na yeri.

Yoro ma ye daga mbe kasinŋge kono li ɲen wi le?

² Ɛen ƒo kajenŋe ki ye mben,
a kapege ko ye ndanla.

Ye ma leele pe seere ti wo pe na,
ye ma pe wire kara ti lagala pe kajeere ti na†.

³ Ee, ye yen nala woolo pe wire kara ti kaa,
ye yen na pe seere ti woo,
ye yen na pe kajeere ti yaari.

Ye ma pe wire kara ti koonlo kporo kporo kporo,
paa kara nda pe ma sogo negedaga we,
paa kara nda pe ma sogo cogo gbenge ni we.

⁴ Ko ki ti ye yaa ka gbele mbe Yawwe Yenŋele li yeri li ye saga,
een ƒo li se ka ye yon sogo mbe ye saga.

Li yaa ka punŋo wa ye yeri, kapege nga ye pye ki kala na.»

Yerewe senre nda Mishe wila yo

*Yenŋele yon senre yofenne
yagboyoolo pe kan*

⁵ Yenŋele yon senre yofenne mbele pe yen nala woolo pe fanla na pe
punŋu, pa Yawwe Yenŋele li yo yeen pe wogo na:

«Na lere wa ka ye kan yaakaga ni,
ye maga yari wo kan ƒo wi yaa yeyinŋe ta.
Na ɲa si yaakaga ta mbe kan ye yeri,
ye ma malaga yirige ko ƒo wo ni.

⁶ Ki kala na, diwi yaa ye ye na,
Yenŋele li se yariyanra naga ye na naa.
Diwi yaa ye ye na,
ye se kaa jeere piin naa.

Yonlo ki yaa ko yoro Yenŋele yon senre yofenne ye na,
yonlo ki yaa kanŋa diwi mbe ye maga.

⁷ Fere yaa ka mbele pe maa yariyanra yaan pe ta,
jelefenne pe yaa ka fere sho.

Pe yaa ka pe yere ti ton fere ti kala na,
katugu Yenŋele li se ka pe yon sogo.»

⁸ Ɛen ƒo mi wo na, Yawwe Yenŋele li yinne li fanŋa na, fanŋa yen na ni.
Mi yen sinŋe, kotogo si yen na ni;
janŋo Zhakobu setirige piile pe yiri ma je nga na, mbaa ki yege yuun,
mbaa poro mbele Izirayeli woolo pe kapere ti yuun pe kan.

*Mishe wila Zheruzalemu
ca tongowo pi senre yo*

⁹ Zhakobu setirige piile teelee,
yoro mbele Izirayeli woolo teelee,
yoro mbele kasinŋe ki ye mben,
yoro mbele ye ma kaselege ki ke,
yege senre nda ti logo!

¹⁰ Ye yen na legbogo piin na Siyon ca ki kanni,
na kambasinŋe piin na ko nga Zheruzalemu ca ki kanni.

¹¹ Izirayeli tara teelee pe yen na kiti wi koon na yarikanra shoo.

† 3:2 3:2: *Ye ma leele pe seere ti wo pe na, ye ma pe wire kara ti lagala pe kajeere ti na:*
Ko koro wo yen, ƒo ye ma leele pe kee yaara ti sho pe yeri pew ma pe yaga waga.

Saraga wofenne pe yen na leele pe nari lasiri wi ni sara na.
Yennele yon senre yofenne pe yen na Yennele li yon senre yuun penjara na.

Konaa ki ni fuun, pe mee kee kan Yawe Yennele li na ma yo fo:

«Yawe Yennele li woro we ni wi le?

Kapege kpe se ya gbɔn we na!»

¹² Ye kapyere ti kala na,

pe yaa ka Siyon ca ki wari paa kere yen,

Zheruzalemu ca ki yaa ka pye kataga,

sherigo gbɔgo ki yen ma kan yanwiga nga na,

ki yaa ka pye kɔlogɔ†.

4

Zheruzalemu ca

ki yaa ka yeyinnye ta

¹ Wagati na wila paan wa yege wi ni, Yawe Yennele li sherigo gbɔgo ki yen ma kan yanwiga nga na,

ko ki yaa ka pye yanwira ti ni fuun ti go na.

Ki yaa ka pye tinndiye pe ni fuun pe go na.

Cengele ke yaa kaa paan wa ki na legere.

² Cengele legere yaa kaa kee wa ki na mbaa yuun fo:

«Ye pan we kari wa Yawe Yennele li yanwiga ki na,

wa Zhakɔbu Yennele li sherigo gbɔgo ki ni.

Li yaa li kɔngolo ke naga we na,

pa we yaa la tanri li kɔngolo ke na.

Katugu pa lasiri wi yaa yiri wa Siyon ca,

pa Yawe Yennele li senre ti yaa yiri wa Zheruzalemu ca.»

³ Li yaa ka pye kiti kɔnfo cengele legere go na,

Li yaa ka pye kiti kɔnfo cengele ngele fuun fannga ni ke go na, ali ngele ke yen ma lali.

Pe yaa ka pe tokobiye pe gbɔn mbe pe pye falinere capire,

mbe pe njaanra ti gbɔn mberi pye mali kɔngbengele.

Cenle la se ka malaga gbɔn cenle la yege ni naa,

lere kpe se kaa malaga gbɔgo ki forɔgi naa.

⁴ Leele pe ni fuun nungba nungba pe yaa ka cen yeyinnye na wa pe erenzen tiire ti nɔgo,

konaa wa pe figiye tire ti nɔgo.

Lere se ka fyere wa pe na,

katugu Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma†.

⁵ Tara sannda pyew ti woolo pe yen na pe yarisunndo to nandanwa kagala koro piin,

een fo woro wo na, Yawe Yennele, we Yennele li nandanwa kala lo we yaa la piin sanga pyew fo tetete.

Yawe Yennele lo li yen wunluwo

wa Zheruzalemu ca

⁶ Yawe Yennele li yo fo:

Pilige ka wa na paan, mi yaa ka mbele pe welege na sege pe gbogolo,

mbele pe koli ma kari pe ni kulowo,

poro mbele mila pe jolo fo jenge,

† 3:12 3.12: Zhere 26.18 † 4:4 4.4: 1 Wunlu 5.5; Zaka 3.10

mi yaa ka pe pile laga nungba.

⁷ Mbele pè wɛlɛgɛ na sege, mi yaa ka pele yaga pe koro yinwege na.
Mbele pè koli ma kari pe ni kulowo, mi yaa ka pe pye cɛnlɛ fannga wolo.
Mi ɲa Yawe Yɛnnɛlɛ, muwi mi yaa ka pye pe wunluwo wa Siyɔn yanwiga
ki na,

mbege lɛ yingɔ fɔ sanga pyew.

⁸ Mboro Zheruzalemu ca yanwiga, mboro ɲa ma yen na janwa wi korɔsi,
paa sanɲgazo ɲa pe ma lugu wi na na korɔsiri piin wi yen,
fannga lɛgɛ ɲa kila pye ma yeri faa, ki yaa songoro mbe kan ma yeri naa.
Zheruzalemu ca woolo, wunluwo pi yaa songoro mbe kan ye yeri naa.

Jɔlogo ko punɲo na,

Zheruzalemu ca ki yaa ka sho

⁹ Yoro Zheruzalemu ca woolo, yingɔ na ye nɛɛ gbele yingɔ?

Wunluwo woro ye yeri wi le?

Ye yerifo wi ku wi le?

Fɔ a yaa nagala jɔlogo ki kala na, paa yɛgɛ ɲa na selara ma kaa yiri jɛlɛ
ni.

¹⁰ Yoro Siyɔn ca fɛnnɛ, yaa jɔlɔ yaa jɛɛn,

paa jɛlɛ yen ɲa wi selara yiri wi ni;

mà jɛn koni ye yaa yiri laga ca

mbe sa cɛn wa yanra ti ni.

Ye yaa ka kari fɔ wa Babilɔni tara,

pa ye yaa ka sa sho wa ki laga ki na.

Pa Yawe Yɛnnɛlɛ li yaa ka sa ye sho wa ye juguye pe yeri.

¹¹ Koni wo ni, cɛngɛlɛ lɛgɛrɛ kɛ yɛɛ gbogolo ye mɛgɛ ni.

Ke yen na yuun fɔ: «Yɛnnɛlɛ sa ti Siyɔn ca ki jɔgo!

Waa jaa mbe Siyɔn ca ki yan paa ki tɔnri!»

¹² Ɛɛn fɔ, ɲa Yawe Yɛnnɛlɛ li kon mbe pye, ki cɛngɛlɛ ke sigi jɛn.

Ɔa li yen na jate mbe pye, pe sigi koro jɛn.

Pe sigi jɛn mbe yo fɔ li yen na jaa mbe pe gbogolo,

paa yɛgɛ ɲa na pe ma kaa yarilire pɔgɔlɔ gbogolo yarilire sunsaga, mberi
sun.

¹³ Yoro Siyɔn ca fɛnnɛ, ye yiri ye pe tangala tangala;

mi yaa fannga kan ye yeri,

paa nɛgɛ ɲa ki yɛnnɛlɛ ke yen paa tuguron wogolo yen,

ɲa ki yɛnɲoro ti yen paa tuguyɛnrɛ woro yen.

Ye yaa cɛngɛlɛ lɛgɛrɛ purugu.

Pe kɛɛ yaara nda ye yaa koli, ye yaa ti tɛgɛ ti yɛ pew mi ɲa Yawe Yɛnnɛlɛ
na kan;

ye yaa pe yarijɛndɛ ti kan mi ɲa mi yen tara ti ni fuun tafo na yeri.

¹⁴ Ɛɛn fɔ koni, mboro malingboonlɔ ngbeleye ca,

ma malingboonlɔ ngbeleye yi gbogolo;

juguye pɛlɛ malingboonlɔ cɛnsaga kan we tanla mbe we yɔn tɔn.

Pe yen na Izirayɛli tara kundigi wi gbɔɔn kannɲaga ni wa wi mbatelege
ki na.

5

Shɔfɔ ɲa wi yaa ka se

wa Betilɛmu ca

¹ Yawe Yɛnnɛlɛ li yo fɔ:

«Mboro Betilɛmu Efirata ca,

Mboro ɲa ma yɛn Zhuda tara cara ti ni fuun jɛɛɛ le,
 lere wa yaa yiri wa ma ni na kan,
 ɲa wi yaa kaa Izirayeli woolo pe yɛɛɛ sinni.
 Wi setirige ki lesaga ki lali wa, maga ɛ wa wagati titonlɔwɔ ɲa wi toro wi
 ni, maga ɛ wa fafafa.

² Ki kala na, Yawe Yɛnɲɛɛ li yaa ka li woolo pe le pe juguye pe kɛɛ,
 fɔ sa gbɔn wagati ɲa jɛɛ ɲa wi daga mbe pyɔ se, wi sa se.
 Kona, wi sefenne mbele pe yaa ka koro go na kulowo po pungo na,
 pe yaa ka songoro mbe pan Izirayeli woolo sanmbala pe kɔrɔgɔ†.

³ Ki kundigi wi yaa ka yiri, mbaa wi woolo pe yɛɛɛ sinni
 Yawe Yɛnɲɛɛ li fanɲga ki ni,
 Yawe Yɛnɲɛɛ, wi Yɛnɲɛɛ li gbɔgɔwɔ pi ni.
 Kona, wi woolo pe yaa ka pye yeyinɲɛ na,
 katugu wi mɛɛɛ ki yaa ka gbɔgɔ mbe gbɔn fɔ wa tara ti kosaga ki na.

⁴ Wo wi yaa ka pan yeyinɲɛ ki ni.
 Na Asiri tara fenne paga ka pan mbe to we tara ti na,
 mbe ye wa wunluwɔ yinɛ ti ni,
 we yaa kundigile yirige wa mbe wa pe na,
 we yaa yɛkɛɛɛ yirige mbe wa pe na†.

⁵ Ki kundigile pe yaa ka cɛn Asiri tara ti go na pe tokobiye pe fanɲga na,
 pe yaa ka cɛn to nda Nimirɔdi tara ti go na pe shɔrinaye pe fanɲga na.
 Na Asiri tara fenne paga ka pan mbe ye laga we tara ti ni,
 ki kundigi wo wi yaa ka we sho pe kɛɛ.»

Yɛnɲɛɛ li yaa ka fanɲga le
Izirayeli woolo mbele
pe yaa ka koro go na pe ni

⁶ Kona, Zhakɔbu setirige piile mbele pe yaa ka koro go na, pe yaa ka pye
 wa cɛnɛɛɛ lɛɛɛɛ ke sɔgɔwɔ,
 paa fɔɔngɔ yɛn ɲga ki ma yiri wa Yawe Yɛnɲɛɛ li yeri,
 paa tisaga yɛn ɲga ki ma pan yan na.
 Kila ki jigi wi taga lere na,
 kila sila yaraga ka jaa sɛnwɛɛ yeri†.

⁷ Zhakɔbu setirige piile mbele pe yaa ka koro go na,
 pe yaa ka pye wa cɛnɛɛɛ ke sɔgɔwɔ,
 wa cɛnɛɛɛ lɛɛɛɛ ke sɔgɔwɔ.
 Pe yaa ka pye,
 paa jara yɛn wɔngaala pe sɔgɔwɔ wa kɔlɔgɔ,
 paa jara yirifɔnɲɔ yɛn simbangbelege sɔgɔwɔ.
 Wi ka toro laga ɲga fuun na,
 wi ma to wi kagboro ti na mari kɔɔnɔ kɔɔnɔ.
 Lere kɛɛ se ya mberi sho wi yeri.

⁸ Izirayeli woolo, ye yiri ye winfenne pe kɔrɔgɔ,
 ye ye juguye pe ni fuun pe tɔngɔ ye pe kɔ†.

Yɛnɲɛɛ li yaa ka yarisunndo
ti kɔ mberi wɔ wa

⁹ Yawe Yɛnɲɛɛ li yo fɔ:

† 5:2 5.1-2: Mati 2.6; Zhan 7.42 † 5:4 5.4: Eburuye sɛnɛ ti ni, ki yɛn ma yɔnɔgɔ ma yo fɔ
 kundigile kɔlɔshyɛn naa yɛkɛɛɛ kɔlɔtaanri. † 5:6 5.6: Yuuro 133.3 † 5:8 5.8: Laga ki verise
 ɲa wi ni, ki mbe ya logo fun fɔ Yɛnɲɛɛ lo pe yo li yiri.

«Pilige ka wa na paan, mi yaa ka ye shonye mbele pe maa kee malaga na
pe ko mbe pe wo wa,
mi yaa ka malaga gbonwotoroye pe jogo pew.

¹⁰ Mi yaa ka ye tara cagboro ti tongo,
mbe ye malaga sigecara ti jaanri.

¹¹ Mi yaa ka lekara ti ko mberi wo wa ye sogowo;
jelefenne se ka pye wa ye sogowo.

¹² Mi yaa ka ye yarisunndo naa ye yaara yanlere nda pe te ti ko mberi wo
wa ye sogowo;

ye kee yaara nda ye gbegele ye keyen yi ni,
ye se kaa foli ti yege sogowo mbaa ti gbogo.

¹³ Mi yaa ka ye yarisunngo Ashera ki tiyagala ke kologi, mbe ke wo wa ye
sogowo,
mbe ye cagboro ti tongo.

¹⁴ Cengele ngele kee yenle mbe logo na yeri,
wa na nangbanwa gboco pi ni, mi yaa kanyanga gbogo wo ke ni.»

6

Yenjele li yaa ka kiti kon li woolo pe na

¹ Yawe Yenjele li yen na senre nda yuun, ye nungbolo jan yeri logo:
Yiri ma sa kiti kongo senre yo wa yanwira ti yege sogowo,
tinndiye fun paa nuru ma yeri.

² Yoro yanwira, ye Yawe Yenjele li kiti kongo senre ti logo;
tara ti nogona canyaara nda ti yen fannga ni, yege senre nda ti logo.
Ma jen Yawe Yenjele li yaa kiti kon li woolo pe na,
li yaa yiri Izirayeli woolo pe korogo.

³ «Na woolo, yingi mi pye ye na?
Yingi mi pye ye na ki ye te?
Yanla yon sogo.

⁴ Naa mila ye yirige wa Ezhipiti tara ko kala na le?
Naa mila ye wo wa kulowo pi ni ko kala na le?
Naa mila Moyisi, naa Aron konaa Miriyamu pe pye ye yege sinfenne ko
kala na le†?

⁵ Na woolo, nga Mowabu tara wunlunana Balaki wila pye ye na,
konaa Bewori pinambyo Balaamu wila wi yon sogo senre nda ni,
ye nawa to ti na.

Ye nawa to ye kondangala li na, maga le wa Shitimu ca fo ma saa gbon
wa Giligali ca ki na, yege jen mi na Yawe Yenjele kajenge mi pye ye
kan†.»

Nga Yenjele li yen na jaa leele pe yeri

⁶ Mi daga sa yere Yawe Yenjele li yege sogowo yingi yarikanga ni?
Yenjele na yaara ti ni fuun ti go na, mi yaa sa kannguuro kan li yege
sogowo, mbeli gbogo yingi ni?

Mi daga mbe kari li yege sogowo saara sogoworo ni le?
Nakoma napire ni nda ti ta ye le nungba nungba.

⁷ Naga yen ma, Yawe Yenjele li mbe yenle simbapene legere na le?

Li mbe yenle sinme legere na, mba pila fuun paa logo yen le?
Na pinambyo kongbanna wo mi daga mbe wo saraga na mbasinme pi kala na le?

Na yeera latirige ko mi daga mbe wo saraga na kapege ki kala na le?

⁸ Mboro senwee pyo, nga ki yen ma sin, pege naga ma na.

Nga Yawe Yenjele li yen na jaa ma yeri, ko yen fo maa kasinnge piin, kagbaraga pyege kon ndanla,
mo yee tirige maa tanri ma Yenjele li ni.

Yenjele li yaa ka kiti kon

nambara fenne pe na

⁹ Yawe Yenjele li yen na para ca woolo pe ni.

Mbaa fye Yenjele li yegge ko ki yen tijinliwe we.

Jologo nga ki yaa to ye na ye kapere ti kala na,
konaa na wi yaa kaga jologo ki wa ye na, ye logo wi yeri!

¹⁰ Lepeelee pe koro na yarijende gbogolo wa pe yinre ti ni pe nambara wi fannga na,

pe ma pe tiwiyaara ti kologo fo tipege.

Ki wogo ki yen mala mben fo jenge.

Mbe ya mbege kun na yee ni mele?

¹¹ Lere na wi ma culo wi gbon maa piri,

konaa puwakuruye mbele pe woro ma yala, pe ma pye wa wi kasha,
mi yaa ki lerefo wi yaga mbajolowo mele?

¹² Ki ca nga ki penjagboro fenne pe yen lewelimbele fo jenge.

Ki ca woolo pe maa finlele ma toro.

Lefanlaga senre ti maa yinrigi wa pe yon.

¹³ Ki kala na, mi yaa jologo wa ye na;

mi yaa ye tongo ye kapere ti kala na.

¹⁴ Ye yaa kaa kaa, een fo ye se kaa tinni;

fungo ki se ka ko ye na.

Ye yaa ka yarilire teger, een fo yaraga se ka ta ye yeri.

Na yaraga ka ta ye yeri, mi yaa ki jogo malaga ni.

¹⁵ Ye yaa ka yariluguro lugu,

een fo ye se ka yarilire kon.

Ye yaa ka ye oliviye tige pire sinme pi wo,

een fo ye se ka pa fa.

Ye yaa ka ye ezen pire tonmo pi wo,

een fo ye se kaga duven wa wo.

¹⁶ Ye yen na tanri wunlunana Omiri wi kondengengele koro na,

ye yen na tanri na yala wi pinambyo Ashabu naa wi go woolo pe tangalomo po ni,

pe kapyere to ye yen na forogi.

Ki kala na, mi yaa ca nga ki tongo,

mi yaa ti ca woolo pe pye titegere yaraga.

Fere nda ti yen na woolo pe na, ti yaa pye ye woro.

7

Yenjele yon senre yofa

Mishe wi yen

na para Izirayeli woolo pe na

pe tangalomo pee pi kala na

¹ E! Jologo yen na wogo,
katugu mi yen paa lere wa yen, na wi kari sa erezen pire co ti cosanga ni,
erezen pire tonmo pi wongolo,
nakoma paa na wi kari sa figiye tire san,
een fo ali erezen shashaga nungba mi si ko ta wa mbe ka.
Figiye pure fonndo kpe sila ta wa, nda ti la ma pye na na.

² Lesinmbele pe ko ma wo laga tara ti ni;
kaselege yofa woro senwee piile pe ni naa.
Legbogo ko pe ni fuun pe yen na peele mbaa piin;
pe ni fuun nungba nungba pe yen na pengele nii pe yee na.

³ Pe keyen yi wege kapege pyege ki na.
Kundigile pe maa yarikanra jaa pe tunngo ki na.
Kiti konfenne pe maa kiti wi koon tonli na.
Nga legbogo pe maa jaa, pe maa ki yuun kpengbelengbe lere pyew wi
yege na.

Pe ni fuun pe ma yon wa nungba na kapege ki piin.

⁴ Na wi yen jenne pe ni fuun na, wo yen paa wuuro yen.
Na wi yen sinne pe ni fuun na, wo yen paa wuuro yuguyugu yen.
Jologo pilige nga ye korosiri pyefenne† paa ki senre yo ye kan,
ki pilige nga pe yaa jologo wa ye na we,
ki yongo toon.

Ki kala na, ye jatere wi piri ye na.

⁵ Maga koon jigi wi taga ma wonlo wi na;
maga ka taga ma wonlo ngbarawa wi na.
Ali ma jo jate na wi maa sinlele ma tanla,
ma yon ki yingiwe jen wi ni.

⁶ Katugu pinambyo wi maa wi to wi tifaga,
sumborombyo wi ma yiri wi no wi korogo,
pijo wi ma yiri wi najo wi korogo.
Lere nungba nungba pyew wi go woolo poro pe yaa ka pye wi juguye
wele†.

⁷ Mi wo na, Yawe Yennele lo mi yen na wele.
Na jigi wi yen na shofa Yennele lo na.
Na Yennele li yaa na yenrewe pi logo.

Mishe wila wi jigi wi taga

Yennele li na

⁸ Yoro mbele na juguye, yaga kaa teger na na.
Katugu ali na kaa pye mi to, mi yaa ka yiri.
Ali na kaa si pye mi yen ma cen wa diwi wi ni,
Yawe Yennele li yaa yanwa yirige na kan.

⁹ Mi kapege pye Yawe Yennele li na,
ki kala na, mi yaa li nangbanwa kala li kun na yee ni,
fo li ka sa yere na kala li ni, mbe tanga ki kan na yeri.
Li yaa kari na ni wa yanwa pi na,
mbege naga na na yege nga na li yen ma sin.

¹⁰ Na juguye pe yaa kaga wogo ki yan ma,
kona fere gboro yaa pe yigi.
Poro mbele paa pye naga yuun we na fo:

† 7:4 7:4: Korosiri pyefenne poro pe yen Yennele li yon senre yofenne wele. † 7:6 7:6: Mati 10.35-36; Luki 12.53

«Yawe Yennele, ye Yennele li yen se yeri?»

Kona muwi mi yaa la poro wele.

Leele pe yaa kaa pe tangala paa yege nga na pe ma kaa na fenrege tangala wa konɔ we.

¹¹ Pilige ka wa na paan, pe yaa ka ye cagbogo ki mboro ti kan naa fonngo. Ko pilige ko ni, pe yaa ka ka taga ye tara ti gbeme pi na.

¹² Ko pilige ko ni, ye woolo pe yaa ka yiri wa Asiri tara naa Ezhipiti tara cara ti ni, mbe songoro mbe pan ye korogo.

Mbele pe cen maga le wa Ezhipiti tara ti na ma saa ki wa Efirati gbaan wi na,

maga le kogoje wa na ma saa ki wa kogoje wa na,

maga le yanwiga ka na ma saa ki wa yanwiga ka na,

pe yaa ka songoro mbe pan ye korogo.

¹³ Tara sannda ti yaa ka tongo mbe koro waga, mbele pe yen ma cen wa ti ni pe tipewe pi kala na;

ko ki yaa ka pye pe kapyere ti sara we.

Mishe wila Yennele li yenri

Izirayeli woolo pe kan

¹⁴ Yawe Yennele, ma woolo wele, poro mbele pe yen ma korogo ye, poro mbele pe yen ma cen wa korogo ki ni, wa Karimeli yanwira ti na, ta pe yege sinni ma simbaala konrikanngala li ni.

Ta pe yege sinni, paa yege nga na faa kila pye wa Bazan tara naa Galaadi tara yaayoro kasara ti ni we.

¹⁵ «Mi yaa kagbogolo pye ye kan

paa wagati na ni yoro Izirayeli woolo yaa yiri wa Ezhipiti tara we.»

¹⁶ Cengele sanngala woolo pe yaa ka ke yan,

ki yaa fere wa pe na,

poro naa pe yawa pi ni fuun ni;

ki yaa ka to pe yon na,

pe nungbogolo ke yaa ka jili pe na.

¹⁷ Pe yaa kaa gbanngban wi kaa paa woro yen,

paa yaara nda ti maa fulolo lara na ti yen.

Pe yaa kaa yinrigi wa pe larasara ti ni mbaa seri,

paa yaara nda ti maa fulolo lara na ti yen,

mbaa paan Yawe Yennele, we Yennele ma korogo.

Pe yaa kaa fye ma yege.

¹⁸ Yennele la yege woro wa paa mboro yen.

Ma woolo mbele pe koro go na, ma maa pe kajogoro ti koo nari woo wa, na pe kapere ti kala yari pe na.

Ma nanngbanwa pila koro wa suyi,

katugu ki yen moɔ ndanla maa kajeŋge piin we kan.

¹⁹ Ma yaa we yinriwe ta naa,

ma se we kapere ti jate we go na naa,

ma yaa we kapere ti ni fuun ti wa, fo wa kogoje wi ngo.

²⁰ Ma yen senre nungba yofɔ yege nga na, ma yaa ki naga Zhakobu setirige piile pe na.

Ma yaa kajeŋge pye poro mbele Abirahamu setirige piile pe kan,

paa yege nga na maa wugu ki na faa we teleye pe kan we.

Yenhele yon senre yofa

NAWUMU

wi sewe we

Sewe wi nawa senre

Laga ki sewe na wi ni, Yenhele yon senre yofa Nawumu wi yen na para cagbogo Ninive ki tongowo po senre na. Ninive ca ko kila pye Asiri tara ti wunluwo cagbogo ye. Ki tara woolo paa Yenhele li woolo pe jolo fo ma saa toro. Een fo, koni poro jate, malingboonlo yaa pan mbe pe tara ti ton munja, mberi pye titegere yaraga konaa mberi tongo pew. Yenhele li yon senyoro ti legere ni, pe ma para Yenhele li kiti kongo ki senre na, konaa ma para fun li yinriwe tawa gbao pi wogo na. Een fo, laga ki sewe na wi ni, ki woro ma. Ninive ca ki se sho Yenhele li kiti kongo ki ni. Sewe wi yo fo:

Yawe Yenhele li yen Yenhele na laa li yenjo wi yaga.

Yawe Yenhele li maa kapege ki kayanga woo.

Li nangbanwa pi yen ma tijanga fo jenge.

Yawe Yenhele li ma kayanga wo li winfenne pe ni,

li mali nangbanwa jologo ki tege li juguye pe mege ni.

Yawe Yenhele laa la nawa ngbanni jaga jaga.

Yawa gbao yen li ni.

Een fo laa kapege pyefo wi yaga mbajolowo (1.2-3a).

Sewe wi yen ma koonlo yege nga na

Yenhele laa nawa ngban Ninive cagbogo ki ni 1.1-6

Mbele pe yen Yenhele li woolo pe juguye, leele pele yaa ka ya pe ni 1.7-14

Ninive ca ki yaa ka tongo pew 2.1-3.19

¹ Yenhele yon senre nda tila yo Ninive ca ki wogo na, tori nda yeen. Kagala ngele Yenhele laa naga Elikoshi ca fenne nana Nawumu wi na, ki sewe wowi na yeen.

Yenhele li yaa ka kiti kon

Ninive ca ki na

² Yawe Yenhele li yen Yenhele na laa li yenjo wi yaga.

Yawe Yenhele li maa kapege ki kayanga woo,

li nangbanwa pi yen ma tijanga fo jenge.

Yawe Yenhele li ma kayanga wo li winfenne pe ni,

li mali nangbanwa jologo ki tege li juguye pe mege ni.

³ Yawe Yenhele laa la nawa ngbanni jaga jaga.

Yawa gbao yen li ni.

Een fo laa kapege pyefo wi yaga mbajolowo.

Yawe Yenhele li ma torosaga wo wa tifelinjolo lo naa tifelingbogo ti sogowo pi ni.

Kambaara to ti yen gbanngban na li tooo ti ma yirige we.

⁴ Li ma gbanla kogoje wi na, wi ma waga,

li ma ti gbaanla pe ni fuun pe ma waga.

Bazan tara naa Karimeli yanwira lara ti waga,

Liban tara ti tire fyenne ti fanla.

⁵ Yanwira ti maa yege li yege sogowo,

tinndiye pe maa yanni.

Tara ti maa tigile li yēge sōgōwō,
konaa dunruya wo naa wi nawa yaara ti ni fuun ti ni.

⁶ Ambo wi mbe ya yere mbeli nangbanwa ndorogo ki sige?
Ambo wi mbe ya yere mbeli nangbanwa gbōo pi sige?
Na li ka nawa ngban, ki ma gbōn lagapyew paa kasōn yēn,
waara ti ma jēnri wa li yēge.

⁷ Yawe Yēnnele li yēn jenne,
li yēn larasaga jōlōgo pilige ki na.
Mbele pe ma pe yēe karafa li na,
li maa pe go singi.

⁸ Eēn fō li yaa ti jōlōgo ki to paa tōnggbōo mba pi maa fuun ngbanga pi
yēn, mbege Ninive ca ngā ki tōngō pew.
Li yaa kali juguye pe purō fō sa pe le wa kunwō pi ni.

*Senre nda tila yo ma wa
Zhuda tara teele
naa Ninive ca woolo pe na*

Nda ti yo Zhuda tara teele pe kan

⁹ Yīngi yōn lemē ye yēn na jate mbe le Yawe Yēnnele li na?
Li yaa ye tōngō mbe ye kō pew,
ye se ka ya yiri li kōrōgo naa ki shyēn wogo na.

¹⁰ Ye juguye pe yēn paa wuuro tire yēn, nda tì migi ti yēe ni,
pe wō ma tin fō na sinndire piin.
Pe yaa ka sogo mbe kō pew paa yan waga yēn.

Nda ti yo Ninive ca woolo pe kan

¹¹ Mboro Ninive ca, lere wā yiri wa ma ni,
ngā wila pye na kapege jate Yawe Yēnnele li ni,
ngā wila pye na tipege sōnri li ni.

Nda ti yo Zhuda tara woolo pe kan

¹² Pa Yawe Yēnnele li yo yēen fō:
Ali na kaa pye Asiri tara fenne pē legē,
ali na kaa pye pe fannga ki gbōgo,
pe yaa ka tōngō, mbe wō wa pew.
Yoro Zhuda tara woolo, mila ye go sogo,
ēēn fō mi se ka ye go sogo naa.

¹³ Koni, jōlōgo ngā pē taga ye na, mi yaa ki laga ye na;
pē ye pō manda nda ni mberi sangala ye na.

Nda ti yo Ninive ca woolo pe kan

¹⁴ Yawe Yēnnele li senre nda yo mboro Ninive ca ma wogo na, ti nda:
Ma se ka setirige piile ta ma pungo na,
pōōn mēge ki taga.
Yaara yanlere nda mà tē to naa yarisunndo nda mà tugurōn yan mari
gbegele,
mi yaa kari tōngō mberi wō wa ma yarisunndo gbōgōgo ki ni.
Mi yaa ma fanga ki gbēgele,
katugu ma woro yaraga ka na yēge na.

¹ Ye wele, pitunŋo ŋa wila paan mbe yeyinŋe sentanra ti yari,
 wi ŋa wila paan wa yanwira ti na.
 Yoro Zhuda tara woolo, yaa ye fetiye pe piin,
 yaa ye yon fɔgolo ke tonni Yenŋele li yeri.
 Lepee wi se ka toro wa ye yeri naa.
 Wɪ yaa ka tongo pew mbe wo wa†.

*Yenŋele li yon senre nda tila yo
 ma wa Ninive ca ki na*

Ninive ca ki yaa ka tongo

² Yoro Ninive ca woolo, jogowa pyefo wa yen na paan mbe to ye na.
 Yaa ye malaga sigeca ki korosi,
 yaa ye kongolo ke singi.
 Ye ye kurusijaraye pe po malaga ki mege ni,
 ye ye fannga ki ni fuun ki wa nungba.

³ Katugu Yawe Yenŋele li yaa Zhakubu setirige piile pe gbogowa pi songoro
 pe na naa.
 Ee, li yaa poro mbele Izirayeli woolo pe gbogowa pi kan pe yeri naa,
 katugu benŋanri pyefenne paa pe kee yaara ti koli,
 ma pe ezen keere ti jogo.

⁴ Juguye pe malingboonlo welimbele pe tuguron sigeyaara ti yen ma
 yanlaga.

Pe nambala kotogofenne pe yariporo ti yen ma yanlaga.
 Pe malaga gbɔnwotoroye pe tuguron ti yen na yengele paa kason yen.
 Pe pe yee gbegele mbe sa malaga gbɔn,
 pe njaanra tigi le na tigile.

⁵ Malaga gbɔnwotoroye pe yen na gbinri ngbanga na kee wa ca nawa
 kongolo ke ni,
 pe yen na gbarangbara gbɔn wa katoro ti ni.
 Na maga pe yan, ma mbe yo fo yangambogolo kason yinŋele wele,
 pe wege paa yenŋele yengeleme yen.

⁶ Kona, a Ninive ca wunlunara wi suu malingboonlo welimbele pe yeri,
 een fo pe yen na paan na kunrugu.
 Pe yen na gbinri na kee wa ca ki malaga sigembogo ki yeri,
 pe saa pe yee lara larasaga ka ni.

⁷ Ca ki yeyonro nda ti yen ma wa wa gbaan wi yeri, ti koro ti kaari,
 wunluwo go ki toori.

⁸ Juguye pe ko ko na, pe yarisunŋo jelege ki yirige funwa na,
 pege le ma kari ki ni.
 Jeele mbele paa pye naga gbogo, pe yen na gbele na jeen paa jendetuwaye
 yen;
 pe yen na pe koto ro ti gbɔn yesanga ki kala na.

⁹ Ninive ca ki yen paa tonmo wege yen, nga ki yin na fuun,
 a ki tonmo pila fuun na kee.
 Pe yen na jorogi na yuun fo: «Ye yere! Ye yere!»
 Een fo lere kpe si kannga mbe wele mbe songoro.

† 2:1 2.1: Eza 52.7

¹⁰ Ye pe penjara ti koli!
 Ye pe tɛ wi koli!
 Pe yarijendɛ ti se kɔ.
 Ca ki yɛn ma yin yaara sɔnnɔgbanga woro ti cɛnlɛ pyew ti ni.
¹¹ Ti ni fuun ti koli makɔ, maga jɔgɔ, maga tɔngɔ.
 Pe sunndo wi kɔn pe na.
 Pe tɔɔɔ ti yɛn na seri pe na,
 pe wire ti fanla pe na,
 pe yɛgɛ cɛnwɛ pɪ kanɔga.

Ninive ca ki yɛn

paa jara ɲa pɛ yigi

¹² Ca ɲga kila pye paa jaraye wege yɛn, ki yɛn se yeri?
 Ko ɲga ki yɛn jara piile pe cɛnsaga ye.
 Ko ɲga jara pɔlɔ, naa jara nɔ konaa jara piile paa pye naga mari,
 lere kpɛ na ya mbe pe kala li gbɔn mbeli piri we.
¹³ Jara pɔlɔ wila pye na wi kagboro ti kɔɔnlɔ yuroyuroyuro piile pe kan.
 Wi ma kara ti sere wa ti yɔlɔgɔ mari gbo jara nɛɛɛ pe kan.
 Wi maa sinlesaga ki yin wi kagboro ti ni,
 maa wɔnlɔsaga ki yin kara nda wi kɔɔnlɔ yuroyuroyuro ti ni.

¹⁴ Ye wele, mi yiri ye kɔrɔgɔ!
 Yawe Yɛnnɛɛ na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma.
 Mi yaa ye malaga gbɔnwotoroye pe sogo,
 pe yaa kanɔga wirige.
 Ye lɛfɔnmɔlɔ mbele pe yɛn paa jara piile yɛn, tokobi wi yaa pe gbo.
 Yaara nda yaa koli laga tara ti ni, mi yaa ki wogo ki kɔ mbege wɔ wa.
 Lere se ka ye pitunmbolo pe tinmɛ ta naa.

3

Pe yaa Ninive ca woolo pe tɔngɔ

pe kapere ti kala na

¹ Mboro ca ɲga ma yɛn ma yin legbolelee pe ni,
 jɔlɔgɔ yɛn ma wogo!
 Ma yɛn ma yin yagbogowo naa lewɛlewɛ kapyere pyew ti ni.
 Ma maa yaara koli kɔnlɔ fu.
² Gbatooro tinmɛ pi yɛn na yinrigi,
 naa malaga gbɔnwotoroye pe ɲgeere tinmɛ pi ni,
 naa shɔnye pe yenjoro tinmɛ pi ni.
 Malaga gbɔnwotoroye pe yɛn na fee na yeni.
³ Shɔn lugufɛnnɛ pe yɛn na gbɪnri pe shɔnye pe ni,
 tokobiye pe yɛn na kasɔn kɔɔn,
 njaanra ti yɛn na yɛngɛɛ.
 Mbele pɛ gbo pɛ lɛgɛ, gboolo pɛ wo pe yɛɛ na.
 Gboolo pe yɔn ki se ya jɛn,
 leele paa kunrugu gboolo pe na na tuun.

⁴ Ko ki ni fuun ɲga ko pye Ninive ca ɲga ki yɛn paa nanjaa yɛn ki nanjara
 to kala na;
 ki tiyɔnwɔ gbɔɔ naa ki lekara jɛndorogo ki kala na,
 kila cɛngɛɛ ke pye kulolo ki nanjara ti ni,
 ma tara woolo pe tile ki lekara ti ni.

⁵ Yawe Yenn̄ele na yawa pi ni fuun fɔ̀ lɪ yo fɔ̀:

«Mi yaa yiri ma kɔ̀rɔ̀gɔ̀.

Mi yaa ma deritɔ̀nɔ̀lɔ̀gɔ̀ ki yirige ma na fɔ̀ sa gbɔ̀n wa ma yegɛ sɔ̀gɔ̀wɔ̀.

Mi yaa ma witiwaga ki naga cɛngɛle sanngala ke na,

mi yaa ma fɛrɛ ti naga wunluwɔ̀ tara sannda ti na.

⁶ Mi yaa kayangara wa ma na,

mbe fɛrɛ wa ma na,

mbɔ̀ɔ̀n pye weleyaraga.

⁷ Kona lere o lere kɔ̀ɔ̀n yan, wi yaa fe mbe lali ma ni,

mbaa yuun fɔ̀: «E, Ninive ca ki tongo pew!»

Ambo wi yaa ki yinriwɛ ta?

Ambo mi yaa ta wi Ninive ca fɛnnɛ pe kotogo ki sogo pe na?»

*Ninive ca jɔ̀lɔ̀gɔ̀ konaa Tɛbu ca
wogo ki ni, ki yaa pye ja*

⁸ Mboro Ninive ca, ma mbɔ̀nrɔ̀ Tɛbu† ca ki na wi le?

Ko nga kila pye ma kan wa Nili gbaan njere shyen ti sɔ̀gɔ̀wɔ̀,

a tɔ̀nmɔ̀ pɪgi maga we.

Tɔ̀nmɔ̀ pɪla ki go sige yaraga pyew ki na.

Tɔ̀nmɔ̀ pɪla ki maga paa mbogo yen.

⁹ Etiyopi tara naa Ezhipiti tara to tila pye Tɛbu ca ki fannga ki tasaga ye,

ki fannga nga kɔ̀saga woro ki na.

Puti tara fɛnnɛ naa Libi tara fɛnnɛ poro paa pye ki sagafɛnnɛ.

¹⁰ Konaa ki ni fuun, Tɛbu ca fɛnnɛ paa pe koli ma kari pe ni tara ta yegɛ
ni,

paa pe koli ma kari pe ni kulowo.

Paa pe piile tumɔ̀mbɔ̀lɔ̀ pe gbɔ̀n ma pe tongolo wa ca nawa kɔ̀ngolo ke
lagapyew ki ni.

Pe juguye paa pɛtɛ gbɔ̀n ma ca ki yɛkeele pe yɛɛle pe yɛɛ na†,

paa yɔ̀ngɔ̀wɔ̀ le ca ki legbɔ̀lɔ̀ pe ni fuun pe na.

¹¹ Yoro fun Ninive ca woolo, jɔ̀lɔ̀gɔ̀ ki yaa kaa ye yegɛ kanngi paa sinme
ma kaa lere yigi.

Ye yaa ka lara.

Yoro fun, ye yaa kaa larasaga jaa mbe lara ye juguye pe na.

Ninive ca ki fannga ki kɔ̀ pew

¹² Ye malaga sigecara ti yen paa figiye tire yen,

nda ti pire kɔ̀ngbannda ti pe.

Na paga ti yangara jenri,

ti pire ti ma toori wa ti kafɛnnɛ pe yɔ̀n.

¹³ Ye wele, ye malingbɔ̀ɔ̀nɔ̀lɔ̀ pe yen paa jɛɛle yen ye sɔ̀gɔ̀wɔ̀.

Ye tara cara ti yeyɔ̀nrɔ̀ kɔ̀ɔ̀rɔ̀ ti yen ma yɛngɛle pew ye juguye pe kan.

Kason yaa ye yeyɔ̀nrɔ̀ kɔ̀ɔ̀rɔ̀ ti sɔ̀gɔ̀yaara ti sogo.

¹⁴ Ye tɔ̀nmɔ̀ legɛrɛ ko ye tɛgɛ ye yɛɛ kan, katugu pe yaa malingbɔ̀ɔ̀nɔ̀lɔ̀
cɛnsaga kan ye ca ki tanla mbege yɔ̀n tɔ̀n.

Ye ye cara ti malaga sigemboro ti gbɛgele jɛngɛ.

Ye joro ti piri yeri tanga,

† 3:8 3:8: *Tɛbu ca paa pye naga yinri Eburuye senre ti ni No Amɔ̀. Pa kila pye wa Ezhipiti tara, ma pye ki cagbɔ̀gɔ̀ ka. Asiri tara wunlunana Asuribanipali wila kaa ya ki ni, maga sho, ko la pye, a yɛɛle cɛnnɛ kɔ̀gɔ̀lɔ̀ni naa nafa taanri ma yiri taanri (663) toro na Zhezu wi fa se.* † 3:10 3:10: Kila pye faa paga sa malaga gbɔ̀n mbe ya, pɛ ya mbele ni, pe ma pe yɛkeele pe yɛɛle mbele pɛ ya pe na.

ye tofa konyaara ti gbegale.

¹⁵ Kasɔn yaa ka ye sogo wa ki laga ki na.

Tokobi wi yaa ka ye gbo mbe ye kɔ,

mbe ye tɔngɔ paa gbato ma kaa yarilire ka we.

Ninive ca ki koro waga

Ninive ca woolo, ye mbe ya lege paa gbato yen!

Ye mbe ya lege paa kambɛɛɛ yen!

¹⁶ Yɛ ye safari wafɛnnɛ pe lege ma wɛ wɔnnɔɔ ke na.

Ɛɛn ɔ, pe yaa ka kari paa gbato ma kaa yiri sire na ma kari we.

¹⁷ Ye kundigile pɛ lege paa kambɛɛɛ yen.

Ye yɛkeele pɛ lege paa gbato legɛɛ yen,

ɲa wi ma saa cɛn yuguyugu na were sanga ni.

Na yɔnɔ ki ka ka yiri, wi mɛɛ yiri na kee, lere naa karisaga jɛn.

¹⁸ E, Asiri tara wunlunɲa, ma tara ti yɛɛ sinvɛnnɛ pe yen na pe wɔnɔwɔ
pungo woo pi wɔnɔ,

ma malingbɔɔnɔ teele pɛ koro ma sinɛ tendɛɛ.

Ma woolo pɛ jaraga wa yanwira ti na,

lere woro wa mbe pe gbogolo.

¹⁹ Wɛɛ woro wa mbɔɔn jɔɔɔ ki kɔ,

ma wɛlegɛsara ti yaa ma gbo.

Lere o lere kɔɔn kala li sɛnrɛ logo, wi yaa la kɛndagala gbɔɔn ma jɔɔɔ
ki kala na.

Ambo wi koro ma tipewe mba pi yen kɔsaga fu, pi sila pye na gbɔɔn wi
na?

Yenɲele yon senre yofɔ ABAKUKI wi sɛwɛ we Sɛwɛ wi nawa senre

Laga ki sɛwɛ ɲa wi ni, we yaa ki yan fɔ Yenɲele yon senre yofɔ Abakuki wo naa Yenɲele li ni, pe yen na senre yuun na taa pe yɛɛ yeri. Jɔlogo kagala naa kambasinnde nda Abakuki wila pye na yaan naa yɛɛ mari, tila wi jatere wi piri wi na. A wi si kongori ti wogo na Yenɲele li yɛɛ sɔgɔwɔ. A Yawe Yenɲele li suu yon sogo, ma yo fɔ li yaa Babiloni tara woolo pe yirige mbe pe wa Zhuda tara woolo pe na, mbe pe jɔɔ. Eɛn fɔ, a Abakuki wi si Yawe Yenɲele li pye ma yo fɔ Babiloni tara woolo poro kapyere to tijanga naa ma wɛ Zhuda tara woolo poro woro to na. Kona, a Yenɲele li sho fɔ poro fun li yaa ka jɔlogo wa pe na.

Yenɲele lɛa ki yo maga filige Abakuki wi kan, fɔ ki mɔnɔ o mɔnɔ, li yaa kali kiti wi kɔn. Lɛa yariyanga naga wi na ma yo wigi senre ti yonlogo fɔ: Katugu ki yariyanga ki kala li yaa pye wagati ɲa wi kɔn ma tɛge wo ni. Li pyewagati wi yongɔ tɔɔn, yagbolo ma.

Ali na li kaa mɔni, mali sige;
katugu li yaa pye mbeli yɛɛ yon fili jate, ki ka kaa ma kɔɔn shyen.
Li pyewagati wi se mɔ.

Wele, lere ɲa wi maa wi yɛɛ gbogo, wi woro ma sin wa wi kotogo na.
Eɛn fɔ lesinɲe wi yaa yinwege ta wi tagawa pi fanɲa na (2.3-4).

Sɛwɛ wi yen ma kɔɔnɔ yɛɛ ɲa na

Abakuki wila kongori Yenɲele li yɛɛ sɔgɔwɔ, a lɛu yon sogo 1.1-2.6a
Kapege pyefenne pe yaa ka pe sara wi ta 2.6b-20
Abakuki wila Yenɲele li sɔn 3.1-19

¹ Kala na Yenɲele lɛa naga li yon senre yofɔ Abakuki wi na, loli na yɛɛn.

*Yenɲele yon senre yofɔ wila kongori
Yenɲele li yɛɛ sɔgɔwɔ
ma yo li kala la pye*

² E, Yawe Yenɲele, mi yaa ma yeri sa gbɔn wagati wiwiin mala saga?
Eɛn fɔ ma si woro na nuru na yeri.
Mi yen na gbele naga yuun fɔ lewelewe kapyere ti toro,
ɛɛn fɔ mɛɛ si we sho.

³ Yɛngi na, a mɔ si ti mi yen na kapere ti yaan?
Yɛngi na, a ma si pyeri na kambasinnde ti wele?
Jɔlogo naa lewelewe kapyere to mi yen na yaan.
Maara ti yen wa, kendige ki yen na woo lagapyew.

⁴ Ki kala na, lasiri wi woro na jate,
pe woro na kasinɲe piin.
Lepee wi ma tanga ta lesinɲe wi na.
Pe ma kiti wi kɔn yagbolo na.

*Yenɲele li yon sogomɔ senre:
Babiloni tara fenne pe yaa pan
mbe to Izirayeli woolo pe na*

⁵ Yawe Yenɲele li yo fɔ:

Ye ye yengele ke kan cengele ke na ye wele jenge,
 ki yaa to ye yon na, mbe ye nawa wo;
 katugu mi yaa kala la pye ye sonlo ki na,
 na lere wa kali yegε yo ye kan, ye se taga ki na†.

⁶ Mi yaa Kalide tara fenne† pe yirige mbe pe wa ye na,
 poro mbele paa lere yinriwe ta, ma pye lewelimbεle.
 Pe yen na tara ti yanri na toro lagapyew,
 na leele pe tara lara ti shoo pe yeri, to nda ti woro pe woro†.

⁷ Pe yen fyere yaraga, ma pye sunndo kongo ni.
 Poro jate poro pe ma pe kakonndegengele naa pe fannga ki tεge pe ye.

⁸ Pe shonye pε wege ma we kameεle na.
 Pε weli ma we dabaala mbele pe maa yanri yonlokogo pe na.
 Pe wotoroye mbele shonye maa tilele pe yen na yeni na paan.
 Pe yen na paan, ma yiri lege.
 Pe yen na tinri na paan

paa yegε nga na yon ma to yaraga na maga le.

⁹ Pe yen na paan pe ni fuun, mbe pan mbe tipege pye.
 Pe yegε sin na wele wa pe yeε yegε na kee perew.
 Pe yen na mbele pε yigi kasopiile pe gbogolo legere paa taambugo yen.

¹⁰ Ki leele poro pe maa tεge wunlumbolo pe na,
 na kundigile pe tifaga.
 Pe maa tεge malaga sigecara ti ni fuun ti na.
 Pe ma tara gbogolo lugusara, mbe lugu ti na mbe cara ti sho.
¹¹ Pe ma toro mbe jogowa pye paa tifelingbogo yen, mbe sila kee pe kono.
 Pe yeera fannga ko ki yen pe yennele le.

*Yennele yon senre yofa wila kongori
 naa fonnga Yennele li yegε sogowa,
 ma yo li kala la pye*

¹² E, Yawe Yennele, na Yennele, na Yennele kpoyi,
 mboro ma yen wa maga le wa fafafa; ma se ku.
 Yawe Yennele, ma Kalide tara fenne pe tεge mbe kiti kon we na.
 Yawe Yennele, mboro na ma yen na walaga nga ki yen nala go singi,
 ma ki leele pe tεge pe jologo wa we na.

¹³ Ma yen fyonggo fu, ma woro na jaa mbaa kapege ki wele.
 Pe yen na leele mbele jolo, ma se yenle mbaa ki jologo ki wele.
 Yingi na, a ma si pyeri na javafenne pe wele?
 Yingi na, a ma si pyeri ma lepee wi yaga wi yen na lere na wi yen ma sin
 ma we wo jate na wi jolo?

¹⁴ Ma yen na senweele pe piin paa kogεje ngbanra ti yen,
 paa yaara nda ti maa fulolo lara na ti yen, to nda fo woro ti na we.

¹⁵ Kalide tara fenne pe yen na leele pe ni fuun pe yinri, paa yegε nga na
 pe ma kaa ngbanla yigi njenge ni we.
 Pe ma pe tile pe mεre ti ni, mbe pe gbogolo wa ti nawa.
 Kona, pe mεε la yogori nayinne ni.

¹⁶ Kona, pe mεε saara wo pe mεre ti yeri,
 mbe wusuna nuwo taan sogo pe ngbanra yigimεre ti mεge ni,
 katugu to fannga na pe ma ngbanra nda yanlaga ni ti legere yigi,
 pe yaakara ti ma pye tanra.

† 1:5 1:5: Kapye 13.41 † 1:6 1:6: Kalide tara fenne poro pe maa yinri fun Babiloni tara fenne.

† 1:6 1:6: 2 Wunlu 24.2

17 Naga yɛn ma, pa pe yaa koro mbaa yaara yinri suyi pe mɛrɛ ti ni yɛɛn le?
Naga yɛn ma, pa pe yaa koro mbaa cɛngɛlɛ sannɔgala ke tɔnri yɛɛn, pe se ke yinriwɛ ta le?

2

1 Mi wo na, mi yaa koro wa na kɔrɔsiri pyesaga ki ni, mbaa kɔrɔsiri piin. Mi yaa yere wa malaga sigembogo ki na, mbaa kɔrɔsiri piin.
Mi yaa nungbolo jan mbege jɛn sɛnrɛ nda Yɛnnɛlɛ laa jaa mbe yo na kan, mbege jɛn li yaa na yɔn sogo yɛgɛ nɔa na na yungbɔgɔrɔ sɛnrɛ ti na.

Yɛnnɛlɛ lɔa li yɔn sɛnrɛ yɔfo

wi yɔn sogo: Lesinnɛ wo

nɔa leele jɔɔfo wi ni pe kala

2 Yawe Yɛnnɛlɛ lɔa na yɔn sogo ma yo fo:

«Yariyanga nɔa mi naga ma na, ki sɛnrɛ ti yɔnlogɔ,
ti keregi keregi sinndɛɛrɛ papara papara na,
jango pe ya paa ti kara jɛngɛ.

3 Katugu ki yariyanga ki kala li yaa pye wagati nɔa wi kɔn ma tɛgɛ wo ni. Li pyewagati wi yɔngɔ tɔɔn, yagbolo ma.

Ali na li kaa mɔni, mali sige;
katugu li yaa pye mbeli yɛɛ yɔn fili jate, ki ka kaa ma kɔɔn shyɛn. Li pyewagati wi se mɔ†.»

4 Wele, lere nɔa wi maa wi yɛɛ gbogo, wi woro ma sin wa wi kotogo na. Ɛɛn fo lesinnɛ wi yaa ka yinwege ta wi tagawa pi fannɔa na†.

5 Kaselege kɔ na, penjagbɔrɔ tawa† pi ma sɛnwee wi fanla maa punɔo. Yɛɛ gbɔgɔwɔ fo wila cɛn yew.

Wi ma pye suro kala ni paa kuulo tara ti yɛn;
wi yɛn paa kunwɔ pi yɛn, wila tin fyew.

Wi ma cɛngɛlɛ ke ni fuun ke tile mbe pan ke ni wi yɛɛ kɔrɔgɔ,
mbe leele pe ni fuun pe gbogolo wi yɛɛ tanla mbe cɛn pe go na.

6 Wi ya cɛngɛlɛ nɔgɛlɛ ni, ke ni fuun ke yaa kaa yomiyɛlɛ waa wi na, mbaa wi tifaga mbaa ki la koo wi na.

Pe yaa kaa yuun fo:

«Lere nɔa wi maa leele pe kɛɛ yaara ti koli, na yarijɛndɛ legɛrɛ gbogolo wi yɛɛ kan,

jɔɔlogɔ yɛn ki fo wi wogo.

Leele pe yaara nda wi yɛn na koli na fɔgɔ ki gbogo wi yɛɛ go na na kee, wi yaa ki wogo ki pye sa gbɔn fo wagati wiwiin?»

7 Mbele pe fɔrɔ yɛn ma na, pe yaa ka yiri ma kɔrɔgɔ mbɔɔn fo.

Mbele mɔ jɔɔ, pe yaa ka yɛn mbe yiri ma kɔrɔgɔ mbɔɔn yangara. Pe yaa kɔɔn yaara ti koli.

8 Mɔ cɛngɛlɛ legɛrɛ yaara koli ke yeri,

ki kala na, cɛngɛlɛ ke woolo mbele pɛ koro go na, pe yaa kɔɔn yaara ti koli fun.

Ki kagala ke yaa pye ma na, katugu mɔ leele gbo,
mɔ lewelewe kapyere pye laga tara ti ni, nɔa ca konaa ca woolo pe na.

† 2:3 2:3: Ebu 10.37 † 2:4 2:4: Ɔrɔmu 1.17; Gala 3.11; Ebu 10.38 † 2:5 2:5: Nɔa ki yo fo: Penjagbɔrɔ tawa, Eburuye sɛnrɛ ti ni, ki yɛn ma yɔnlogɔ ma yo fo «duven.»

9 Lere ɲa wi maa nambara piin na tɔnli taa,
 na wi go woolo pe yongo,
 jologo yen ki fo wi wogo!
 Wi maa ki jaa mboo cɛnsaga ki tege wa naayeri paa sere yen,
 jango mbe sho jologo ki keɛ.

10 Ma fere wa ma go woolo pe na.
 Cengele legere ngele ma gbo ke kala na,
 tipege ma pye ma yeɛ na.

11 Katugu ca ki mbogo sinndeere ti yaa kaa gbele, mbaa ye nii keɛ,
 yinre ti tiyapaara tila ki shoo fun ti yon na.

12 Lere ɲa wi ma leele gbo mboo ca ki kan legbogo ki fanɲga na,
 lere ɲa wi maa ca ki tege kambasinnde pyege ki fanɲga na,
 jologo yen ki fo wi wogo.

13 Ki kala na, leele pe yen na tunngo nga piin, kason yaa ki sogo,
 cengele ke yen na ke yeɛ tege jaga.

Ko ki ni fuun nga ko yen na yinrigi Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fo
 lo yeri.

14 Katugu Yawe Yenɲele li gbogowo pi yaa ka jen laga tara ti lagapyew ki
 ni,
 paa yege nga na tɔnmɔ pi yen ma kogoje wi yin we.

15 Lere ɲa wi ma sinme kan wi lewee yenle wi yeri wuu wo,
 jologo yen ki fo wi wogo!

Mboro ɲa ma ma sinme welewe mba pi yen paa shonro yen pi kanɲga ma
 lewee yenle wi kan wuu wo,
 mbe ti wila sinndire piin,
 jango mbe ta mboo fere ti yan,
 jologo yen ma wogo!

16 Mboro fun fere ti yaa ma yigi fo jenge, ma se gbogowo ta.
 Koni, mboro ma yaa wo mbe tin mboon witiwaga ki yirige funwa na.
 Nanɲbanwa wojenne na li yen wa Yawe Yenɲele li kalige ki ni, li yaa ma
 ngbanga mali li wo.

Kona, ma gbogowo pi yaa kanɲga mbe pye fere.

17 Katugu jogowo mba ma pye wa Liban tara,
 ki fogo ki yaa ton ma na.
 Ma wongaala gbo;

koni, wongaala pe yaa fyere gboro wa ma na.
 Ko yaa pye ma, katugu ma leele gbo,
 ma lewelewe kapyere pye wa tara ti ni, naa ca konaa ca woolo pe na.

18 Yaraga yanlege nga kapyo jenfo wi ma te yarisunngo, ki mbe ya yingi
 yon?

Nakoma yarisunndo nda pe ma tuguron yan mberi gbegele, to nda ti maa
 leele pe nari yagbogolo ni, ti mbe ya yingi yon?

Kapyo jenfo ɲa wi ma ki yarisunndo nda ti se ya para ti gbegele,
 wi mbe ya mboo jigi wi taga ti na mele?

19 Lere ɲa wi ma tige nga pe te yarisunngo ki pye fo: «Yiri,»
 lere ɲa wi ma sinndelege nga pe te yarisunngo ki pye fo: «Yen ma yiri,»
 jologo yen ki fo wi wogo!
 Yarisunngo ki mbe ya yingi nagawa kan lere yeri?

Ye wele, pe ma te naa warifuwe wo ki na mbege ton,
 een fo yinwege woro ki ni.

²⁰ Yawe Yennele lo na, li yen wa li sherigo gbogokpoyi ki ni.
 Tara na yaara ti ni fuun ti daga mbe pyeri li yege sogowa!

3

*Yennele yon senre yofa
 wila Yennele li yenri*

¹ Yennele yon senre yofa Abakuki wila yenrewe mba yenri ma
 yungbogo senre nda yo, tori nda yeen.

² E, Yawe Yennele, mdo kala li senre logo.

Ma kapyege ki fyere lenge na ni, Yawe Yennele.

Ma kapyegele ke pye ma ke yon fili naa, we nala sonlo nga ki na.

Ki yaga pe ke jen we nala sonlo nga ki na.

Een fo wa ma nangbanwa gbao pi ni we ni, ma nawa to, ma we yinriwe
 ta.

³ Yennele li yaa yiri wa Tema tara mbe pan,

Yennele na kpoyi li yaa yiri wa Paran[†] tara yanwira ti na mbe pan.

Wonmatigiwen laga

Li gbogowa yanwa pi naayeri wi yin.

Pe yen nali sonni tara ti lagapyew.

⁴ Li yen na paan na yengele paa yanwa yen.

Yanwa pi yen na janri na yinrigi wa li kee.

Pa li fannga ki yen ma lara wa.

⁵ Tifelege yama pi yen na tuun tara ti na wa li yege,

yambewe pi yen na tuun tara ti na wa li purgo na.

⁶ Na li ka yere, tara ti ma yege.

Na li ka welewele, cengele ke ma fye na seri.

Yanwira nda ti yen wa, maga le wa fafafa, ti ma jeenri.

Tinndiye mbele pe yen wa, maga le wa wagati titonlowo ni, pe ma toori,

poro mbele paa pye faa li kono le.

⁷ Mi Kushan tara paara yinre woolo pe yan paa jolo;

Madiyan tara paara yinre woolo pe yen na seri fyere ti kala na.

⁸ E, Yawe Yennele, naa ma lugu ma shonye pe na na paan,

naa ma pye na paan ma malaga gbonwotoroye pe na mbe pan mbe cew

ta,

maa nawa ngban gbaanla poro ni wi le?

Maa nawa ngban laforo to ni wi le?

Maa konro ta kogoje wo ni wi le?

⁹ Mdo sandiga ki yirige funwa na mbe won.

Ma wangala koro ke yen wuguro senre nda ma yo we.

Wonmatigiwen laga

Ma tara ti jenw maga pye gbaanla pe torosara.

¹⁰ Yanwira ti kon yan, ti maa yege.

Tonmo legere pan na fuun.

Kogoje wi tinme gbao yirige,

tonmo mba pi maa yinrigi na tuun pi yen na yinrigi wa naayeri.

[†] 3:3 3:3: Tema tara tila pye Edomu tara ti kinda wo wa, na wila pye wa Zhuda tara ti yonloparawa kalige kee yeri. Paran yanwira ti yen wa gbinri wi ni, wa Izirayeli tara ti yonloparawa kalige kee yeri. Dete 33.2; Kiti 5.4-5; Yuuro 68.7-8.

¹¹ Yonlo konaa yenge ki ni, ti koro ma yere wa ti yeresaga,
ma wangala ngele ke yen na yengele na kee ke kala na,
ma njanraga nga ki yen na yengele ki kala na.

¹² Wa ma nangbanwa pi ni, ma ma tara ti yanri ma toro.
Wa ma nangbanwa ndorogo ki ni, ma ma cengele ke tongo ma toro.

¹³ Ma yiri mbe soon woolo pe sho,
mbe sa ma wunluwo na ma wo wi sho.
Ma ma lepee wi go woolo pe yekewe wi tongo maa wo wa;
ma maa go ki jogo pew, mbege le nagona fo sa gbon wa naayeri.

Wonmatigiwen laga

¹⁴ Mo juguye pe teele pe yinre ti furugu pe yera wangala ke ni.
Poros mbele pe yen na gbinri na paan we korogo paa tifelingbogo yen, mbe
we gbon mbe we jaraga we.

Pe yen na jorogi nayinme ni,
nde leele mbele gbegbe mbe lere na pe maa jolo wi gbo larawa.

¹⁵ Ma konwo ma shonye pe kan wa kogoje wi ni,
ma toro wa wi tonmo mba pi maa yinrigi na tuun fannga ni pi sogowo.

¹⁶ Migi tinme gboco pi logo,
a na nawa pi wo na na.

Na yongbasere tila seri na na fyere ti na.

Na wire ti fanla na na,
na jegele ke fyona nogo,
katugu mi daga mbe pyeri mbaa jogogo pilige ki singi,
ki pilige nga juguye pe yaa ka pan mbe to leele pe na we.

¹⁷ Ali na kaa pye figiye tire ti se ka fyenwe naa,
erezen pire se ka ta wa erezen tiire ti na naa,
ali na kaa pye oliviye tire ti se ka se naa,
yirilire se ka ta wa kere ti ni naa,
ali na kaa pye simbaala naa sikaala pe yaa ka ko wa jasaala pe ni,
nere ti yaa ko wa nangbondo ti ni,

¹⁸ konaa ki ni fuun, mi wo na, mi yaa kaa yogori Yawe Yenjele li kala na.
Mi yaa kaa nayinme nii na shofa Yenjele li kala na.

¹⁹ Yawe Yenjele, na fo we, wo wi yen na fannga ye.

Wi ti a mi fenge jen paa lufaa yen.

Wi ti a mila tanri na toro wa lara nda ti yaraga ti go na[†].

Yurukoolo pe to wo yurugo yi, nga paa ko na ngoniye gboco.

[†] 3:19 3:19: 2 Sami 22:34; Yuuro 18:34

Yenɲele yon senre yofɔ

SOFONI

wi sɛwɛ we

Sɛwɛ wi nawa senre

Yenɲele yon senre yofɔ Sofoni wila ki yari Zhuda tara woolo pe kan fɔ Yawe Yenɲele li pilige ki yen na paan. Ki pilige ki woro yɔgɔrimɔ pilige. Ki yen pilige nga Yenɲele li yaa jɔlɔgɔ wa Zhuda tara woolo pe na, mbe tara ti tongo pew. Yawe Yenɲele li yaa jɔlɔgɔ wa cengele sannɲala ke na fun. Ali mbege ta Zhuda tara woolo pɛ kapege pye, pe daga mbe songɔrɔ mbe pan Yenɲele li kɔrɔgɔ. Pilige ka, dunruya woolo pe ni fuun pe yaa ka Yenɲele li gbɔgɔ. Sofoni wi yen na yerɛwe kaan Yenɲele li woolo pe yeri na yuun fɔ:

Yoro mbele fuun ye yen ma ye yɛɛ tirige laga tara ti ni,
yoro mbele ye yen na tanri we Fɔ wi kakɔnnɛgɛngɛle ke na,
yaa Yawe Yenɲele li lagajaa.

Yaa kasinnɲe piin,
ye ye yɛɛ tirige li yɛgɛ sɔgɔwɔ.

Kana ye yaa larasaga ta, na Yawe Yenɲele li nangbanwa pilige ki ka ka gbon we (Sofɔ 2.3).

Sɛwɛ wi yen ma kɔɔnɔ yɛgɛ nga na

Yawe Yenɲele li pilige ki yaa ka pye fyɛrɛ gbɔrɔ ni 1.1-2.3

Yawe Yenɲele li yaa kiti kɔn cengele ngele ke yen ma Zhuda tara ti maga ke na 2.4-15

Zheruzalemu ca ki kapege pye, ɛɛn fɔ ki yaa ka songɔrɔ mbe cɛn wa ki yɔnɔ li ni 3.1-20

¹ Senre nda to Yawe Yenɲele lɔa le Sofoni wi yon, Zhuda tara wunlunɲa Zhoziyasi wi sanga wi na, Amɔ pinambyɔ we. Sofoni to wo lawi ɲa Kushi; Kushi to wo lawi ɲa Gedaliya; Gedaliya to wo lawi ɲa Amariya; Amariya to wo lawi ɲa Ezekiyasi.

*Yenɲele li yaa kiti kɔn
dunruya woolo pe na*

² Yawe Yenɲele li yo fɔ:

«Mi yaa yaraga ki ni fuun ki tongo mbege wɔ laga tara ti ni.

³ Mi yaa senweele poro naa wonɲaala pe tongo.

Mi yaa sannɲɛrɛ to naa ɲɲbanra nda wa kɔgɔje wi ni ti tongo.

Mi yaa lepeepe poro naa nga ki maga kan pe maa tipege piin ki kɔ mbege wɔ wa.

Mi yaa senweele pe ni fuun pe tongo mbe pe kɔ laga tara ti ni.»

Yawe Yenɲele lo li yo ma.

*Yenɲele li yaa kiti kɔn
Zhuda tara naa Zheruzalemu
ca woolo pe na*

⁴ «Mi yaa jɔlɔgɔ wa Zhuda tara woolo pe na,
konaa Zheruzalemu ca woolo pe na.

Yaraga nga fuun ki koro laga ki laga nga ki ni yarisunɲo Baali ki wogo,
mi yaa ki tongo mbege wɔ wa.

Mi yaa ki tunmbyeele naa ki saraga wɔfenne pe mɛgɛ ki kɔ mbege wɔ wa.

⁵ Mbele pe ma lugu wa pe biriyinre ti go na, mbaa foli naayeri yanwa yirigeyaara ti yege sɔgɔwɔ mbaa ti gbogo
konaa mbele pe maa foli mi ɲa Yawe Yenɲele na yege sɔgɔwɔ na wungu na mege ki na,

mbe si sɔngɔɔ mbaa wungu fun pe yarisunɲgo Milikomu[†] ki na,
mi yaa pe tɔngɔ mbe pe wɔ wa.

⁶ Mi ɲa Yawe Yenɲele, mbele pɛ punɲo le na ni,
poro mbele pe woro nala lagajaa,
pe si woro nala yewe mbaa pe yege sinni,
mi yaa pe tɔngɔ mbe pe wɔ wa.»

⁷ «Ye pyeri, we Ɔɔ, Yawe Yenɲele li yege sɔgɔwɔ,
katugu Yawe Yenɲele li pilige ki yɔngɔ.
Yawe Yenɲele li saraga gbɛgele[†],
mbele li yaa yeri ki na, li pe yeri mako.»

⁸ Yawe Yenɲele li yo Ɔɔ:
«Kundigile, naa wunlunaɲa wi pinambiile,
konaa mbele pe maa tara ta yege yaripɔɔɔ nii,
mi yaa jɔlɔgɔ wa pe na, na saraga wɔpilige ki na.

⁹ Ko pilige ko ni, mbele pe maa yeni na yarisunndo gbɔgɔyinre ti yeyɔnɔɔ shɔnye pe kaanla[†],
mbele pe maa pe taƆ wi go ki yinni yarijende ni, pe lewelewe kapyere to naa pe nambara wi kala na,
mi yaa ka yiri pe kɔɔgɔ.

¹⁰ «Ko pilige ko ni, ye yaa kaa leele pe jɔɔgɔmɔ pi nuru wa Mbɛɲgele yeyɔngɔ ki na,
mbaa gbelege gbɔgɔ nuru wa ca ki laga fɔnɲgo ki ni.
Jɔgɔwɔ tinme gbɔɔ yaa ka yiri wa tinndiye pe na.
Yawe Yenɲele lo li yo ma.

¹¹ Yoro mbele ye yen ma cɛn wa ca ki tigiwen laga ki ni,
yaa jɔɔgi ɲgbanga;
katugu pe yaa safari wafenne pe ni fuun pe tɔngɔ;
pɛɛfenne mbele fuun pe maa penjara ti tungu,
pe yaa pe tɔngɔ mbe pe wɔ wa.

¹² «Ko sanga wo ni, mi yaa fitanla mu mbe ye, mbe Zheruzalemu ca ki san;
mbele fuun pe yen ma cɛn yeyinɲge na, ma yo pe yen ma taga pe yeɛ na,
mi yaa ka jɔlɔgɔ wa pe ni fuun pe na,
poro mbele pe maa ki yuun wa pe yeɛ nawa Ɔɔ: «Yawe Yenɲele li se kajɛɲge nakoma kapege pye we na.»

¹³ Pe juguye pe yaa pan mbe pe yarijende ti koli.
Pe yinre ti yaa ka tɔngɔ mbe wɔ wa.
Pe yaa yinre kan, ɛɛn Ɔɔ pe se ka cɛn wa ti ni.
Pe yaa ɛɛɛɛn tiire sanri, ɛɛn Ɔɔ pe se kari duven wa wɔ.»

Yawe Yenɲele li piligbɔgɔ ye

[†] **1:5 1:5:** Milikomu wila pye Amɔ cɛnle woolo pe yarisunɲgo gbɔgɔ; Levi 18.21. [†] **1:7 1:7:** Nga ki yo Ɔɔ: *Yawe Yenɲele li saraga gbɛgele*, ko yen naga nari Ɔɔ Yawe Yenɲele li gbɛgele mbeli woolo pe yaga juguye pe pan pe pe gbo, paa yege nga na pe ma kaa saraga yaayoro kɔnlogi we. [†] **1:9 1:9:** Mbaa yeni mbaa yarisunndo gbɔgɔyinre ti yeyɔnɔɔ shɔnye pe kaanla, kila pye kapyega ka, nga paa pye na piin yarisunndo gbɔgɔwɔ pi na.

14 «Kì yongo, Yawe Yennele li piligbogo kì yongo;
 kì yongo, kì yen na paan fyelege na.
 Pe yaa ka sunndo kongo gbelege logo Yawe Yennele li pilige ki na.
 Malingboon na wi yen kotogo ni ma we, wi yaa kaa gbele mbaa sagafa jaa.
 15 Ki pilige ki yaa ka pye Yennele li nangbanwa gbog pilige,
 naa jogwo pilige konaa jatere piriwen pilige,
 naa jogwo pilige konaa yaara tongo pilige,
 naa wowo konaa diwi pilige,
 naa kambaara konaa diwi wolo pilige.
 16 Ki pilige ki yaa ka pye pilige nga pe yaa kaa malingboonlo pe mbanlaga
 magala li nuru,
 mbaa malaga konngolo ke nuru,
 ngele pe yen na waa malaga sigecara ti mege ni konaa sanngazoye
 titonlombolo pe mege ni.»

17 Yawe Yennele li yo fo:
 «Mi yaa ka jogogo wa leele pe na,
 fo pe yaa kaa tanri paa fyoonlo yen,
 katugu pe kapege pye mi na Yawe Yennele na na.
 Pe juguye pe yaa ka pe kasanwa pi jaraga lagapyew paa gbannngban yen.
 Pe gbolo pe yaa ka pye le tara mbaa fonri paa kayangara yen.
 18 Pe warifuwe, pe te wi se ka ya mbe pe sho Yawe Yennele li nangbanwa
 pilige ki na.
 Tara ti ni fuun ti yaa ka sogo li kayanga gbogo ki kala na.
 Ee, ki yaa ka pye fyere gbogo pilige,
 katugu li yaa ka tara na woolo pe ni fuun pe tongo yonlo nungba.»

2

*Yennele li yen na jaa li woolo
 pe pe kapere ti jen peri yaga*

1 Yoro mbele cenle na li woolo pe yen ferembandaala,
 ye ye yee gbogolo laga nungba, ye jatere pye ye yee wogo ki na;
 2 sanni nga ki kon ma tege ki sa ki yee yon fili,
 sanni pe sa ye pe pe ye wo wa, paa yege nga na tifelege ma kaa yan waga
 pe we;
 sanni Yawe Yennele li nangbanwa gbog kala li sa to ye na,
 sanni Yawe Yennele li nangbanwa pilige ki sa gbog ye na.
 3 Yoro mbele fuun ye yen ma ye yee tirige laga tara ti ni,
 yoro mbele ye yen na tanri we Fo wi kakonndegengele ke na,
 yaa Yawe Yennele li lagajaa.
 Yaa kasinngge piin,
 ye ye yee tirige li yege sogowo.
 Kana ye yaa larasaga ta, na Yawe Yennele li nangbanwa pilige ki ka ka
 gbog we.

*Tara nda wa Izirayeli tara ti yonlo
 tosaga kee yeri, jogog yaa to
 ti woolo pe na*

4 Gaza ca ki yaa ka koro waga,
 Asikalon ca ki yaa ka tongo.
 Pe yaa ka Asidodi ca woolo pe puro yonlo ngbanga na,

pe yaa ka Ekiron ca woolo pe puro mbe pe yirige pew†.

⁵ Jologo yen ye wogo, yoro mbele ye yen ma cen wa kogoje yon tara ti ni, yoro Kereti† tara fenne cenle le!

Kana tara, to nda ti yen Filisiti tara fenne pe tara,

Yawe Yennele li kiti konsenre yo ma wa ye na, ma yo fo:

«Mi yaa ye tongo,

ali lere kpe wo se ka koro wa ye ni†»

⁶ Kogoje yon tara ti yaa ka pye naniwe,

ti yaa ka pye yaayoro konrifenne pe yanrisara,

ti yaa ka pye yaayoro jasaala kansara.

⁷ Ki kogoje yon tara ti yaa ka pye Zhuda tara woolo mbele pe yaa ka koro go na poro woro;

ti yaa ka pye pe yaayoro ti konrisara.

Yembine ka wo, pe yaa pan mbe sinle wa Asikalon ca yinre ti ni;

katugu Yawe Yennele, pe Yennele li yaa kagbaraga pye pe kan,

mbe pe cenlomo pi kannga†.

Tara nda ti yen wa Izirayeli tara

ti yonlo yirisaga kee yeri,

jologo yaa to ti woolo pe na

⁸ Yawe Yennele li yo fo:

«Mowabu cenle woolo panla woolo pe tegele senre nda ni, miri logo;

Amo cenle woolo panla woolo pe tifaga senre nda ni, miri logo fun.

Panla woolo pe tifaga ma pe tara kongolo ke kannga

ma pe woro ti gbogo.

⁹ Ki kala na, Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, naa yinwege wolo,

Izirayeli woolo Yennele le, li wugu li mege ki na fo:

Mowabu cenle woolo pe yaa ka tongo paa Sodomu ca ki yen,

Amo cenle woolo pe yaa ka tongo paa Gomori ca ki yen†.

Yan pege ki yaa ka fi wa pe tara ti lagapyew,

ko wi yaa ka pe tara ti ton munga fo sanga pyew.

Na woolo mbele pe yaa ka koro go na, pe yaa ka pan mbe pe san mbe pe yaara ti koli;

na cenle woolo mbele pe yaa ka koro yinwege na, pe yaa ka pe tara ti sho mberi ta.»

¹⁰ Ko yaa ka pye Mowabu cenle naa Amo cenle woolo pe na pe yee gbogowo pi kala na,

katugu Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, peli woolo pe tegele,

ma pe yee gbogo pe na.

¹¹ Yawe Yennele li yaa ka fyere gboro wa pe na,

katugu li yaa ka yarisunndo nda fuun ti yen laga tara ti ni ti tongo mberi wo wa.

Kona, cengele ke ni fuun nungba nungba ke yaa ka koro wa ke yeera tara ti ni, mbaa foli li yege sogowo mbaa li gbogo,

† 2:4 2:4: Gaza, naa Asikalon, naa Asidodi konaa Ekiron cara tila pye Filisiti tara fenne poro cagboro. † 2:5 2:5: Kereti tara fenne poro nungba poro pe yinri Filisiti tara fenne. Faa pa paa pye ma cen wa Kereti tara. Pa paa kaa yiri wa ki tara ti ni, ma pan ma cen wa kogoje yon tara ti ni.

† 2:5 2:4-5: Eza 14.21-31; Zhere 47.1-7; Eze 25.15-17; Zhoue 3.4-5; Amo 1.6-8; Zaka 9.5-7 † 2:7 2:7: Nga ki yo fo: Mbe pe cenlomo pi kannga, ki koro wi mbe ya pye fun fo mbe pe songoro mbe pe wo wa kulowo pi ni. † 2:9 2:9: Zhené 19.24-25

ali cengele ngele ke yen ma cen wa logo furo ti na, wa kogoje wi nandogomo†.

*Tara nda ti yen wa Izirayeli tara
ti yonloparawa kalige kee
naa kamenge kee yeri
jologo yaa to ti woolo pe na*

¹² Yoro Etiyopi tara fenne, mi yaa ye furugu na tokobi wi ni†.

¹³ Tara nda wa Izirayeli tara ti yonloparawa kamenge kee yeri, Yawe Yennele li yaa yiri ti woolo pe kologo,
li yaa Asiri tara ti tongo.

Li yaa Ninive ca ki jogo mbege yaga waga,
mbege pye laga nga tonmo woro wa paa gbinri yen†.

¹⁴ Yaayoro ngbeleye yi yaa ka saa sinlele wa ca ki nandogomo,
konaa yan kara ti cenle pyew ti ni.

Logo sumbyo wo naa njuguni wi ni, pe yaa ka saa sinlele wa yinre ti tiyagala ke gona tonyaara ti na.

Pe yaa kaa sannjere ti gbeere nuru wa fenetiriye pe na.

Jogowo pi yaa le le yinre ti yeyonro ti na,
paa yinre ti kankan sediri tire nda ni, pe yaa kari tilele mberi wo wa,
mberi wa wa funwa na.

¹⁵ Ki ca nga ki woolo paa pye na yogori,
ko nga ki woolo paa pye naga yaan ndee pe yen ma cen yeyinnge na pow,
a paa pe yee piin fo: «We yongo woro wa!»

Wele, ko ki tongo ma jogo yeen, ma pye yan kara ti larasaga.

Lere o lere ka toro le ki tanla,
wi ma wofele win ma kee naga ki na, naga tifaga.

3

*Zheruzalemu ca woolo
pe sila Yennele li senre ti le*

¹ Mboro ca nga ma yiri ma je, mboro ca nga ma yen fyongo ni, mboro ca nga ma yen leele jolofa,
jologo yen ma wogo.

² Katugu ca woolo pe sila logo Yennele li yeri.

Pe sila yenle mbe yerewe senre logo.

Pe sila yenle mbe pe jigi wi taga Yawe Yennele li na.

Pe sila fulo Yennele li tanla mbe sagawa lagaja.

³ Ca ki teelee pe yen paa jaraye yen, mbele pe yen na kuunru fungo ki kee.
Ki kiti konfenne pe yen paa kombokara yen, nda ti maa yanri yonlokogo yege ni,

ti ma ti yaritaga ki ka, tila ka yaga ki goto pinliwe ni.

⁴ Ki Yennele yon senre yofenne pe yen yee gbogowo ni, ma pye leele fanlafenne.

Ki saraga wofenne pe ma yaara nda ti yen kpoyi ti tege fyongo ni,
Pe maa lasiri wi jogo.

⁵ Ma si yala, Yawe Yennele li yen ma sin wa pe sogowo, wa Zheruzalemu ca ki ni,

† 2:11 2.8-11: Eza 15.1-16.14; 25.10-12; Zhere 48.1-49.6; Eze 21.33-35; 25.1-14; Amo 1.13-15 † 2:12 2.12: Eza 18.1-7 † 2:13 2.13: Eza 10.5-34; 14.24-27; Nawu 1.1-3.19

laa kambasinngɛ kpe pye.
 Pinliwɛ pyew li maga naga kpengbelengbe ma yo li yɛn ma sin,
 laa wa mbe la ki wogo ki na.
 Ɛɛn fɔ, lere ɲa wi woro ma sin, wila fɛrɛ ta wi kapyege ki ni.

⁶ Yawe Yɛnnɛlɛ li yo fɔ:

«Mi cɛngɛlɛ keke tongo ma ke kɔ,
 ma pe malaga sigesanngazoye pe jɔgɔ.
 Mi pe ca nawa konɔgolo ke jɔgɔ ma ke yaga waga,
 lere kpe woro na toro wa ke ni.

Mi pe cara ti tongo,
 lere woro wa ti ni, lere se cɛn wa ti ni naa.

⁷ Kona, a mi silan yɛɛ pye fɔ:

«Ndɛɛ na woolo pe jɛn naa fyɛ na yɛgɛ,
 mbaa na yɛrɛwɛ sɛnrɛ ti nuru,
 mi se jɛn na pe cɛnsaga ki tongo.
 Sɛnrɛ nda mɪla yo pe mɛgɛ ni, mi se jɛn na ki kala la pye pe na.
 Ɛɛn fɔ pɛ fyɛɛlɛ mbaa pe katijangara ti ni fuun ti piin.»

⁸ Kona, a Yawe Yɛnnɛlɛ li sho fɔ:

«Ki kala na, yanla sigɛ.
 Pilige ɲga mi yaa yiri ye kɔrɔgɔ mbe kiti kɔn ye na,
 yaa ki singi;
 katugu migi kɔn maga tɛgɛ mbe cɛngɛlɛ ke gbogolo laga nunɔba,
 mbe wunluwɔ pi gbogolo, mbanla nanɔbanwa gbɔɔ naa na kɔnrɔ
 tandorogo ki kayanɔa wɔ pe ni;
 katugu na nanɔbanwa ndorogo kala li yaa tara ti ni fuun ti sogo.»

Yɛnnɛlɛ li yaa kali woolo

pe tangalɔmɔ pi kanɲga

⁹ «Kona, mi yaa ka leele pe sɛnyogo ki kanɲga, mbe pe sɛnyoro ti pye
 fyɔngɔ fu,

jango pe ni fuun paa yɛnrɪ mi ɲa Yawe Yɛnnɛlɛ na yeri,
 mbaa tunɲgo piin na kan jatere nunɔba ni.

¹⁰ Na gbɔgɔfɛnnɛ, poro mbele pe yɛn na woolo mbele pe yɛn ma jaraga,
 pe yaa ka yiri fɔ wa Etiyopi tara gbaanla pe punɲgo na, mbe pan yarikanra
 ni na kan.

¹¹ Ko pilige ko ni, Izirayɛli, na woolo, kafaara nda yɛ pye ma yiri ma je na
 na,

ye se ka fɛrɛ sho ti kala na naa;
 katugu mbele pe yɛn ma yin yɛɛ gbɔgɔwɔ ni na yɔgɔri,
 mi yaa ka pe wɔ wa ye sɔgɔwɔ.
 Kona, ye se kaa ye yɛɛ gbogo naa, wa na yanwiga kpoyi ki na.

¹² Leele mbele pe yɛn tege na, ma pye fanɲga fu fɛnnɛ,
 poro mi yaa ka yaga laga ye sɔgɔwɔ;
 pe yaa ka pe jigi wi taga mi ɲa Yawe Yɛnnɛlɛ na na.

¹³ Izirayɛli woolo mbele pe yaa ka koro go na, pe se kaa kambasinngɛ piin
 naa;

pe se kaa finlɛlɛ.

Leele fanlasɛnrɛ se kaa yinrigi wa pe yɔn;
 Ɛɛn fɔ pe yaa kaa nii, mbaa wogo yeyinngɛ na,
 lere kpe se ka ti paa fyɛ†.»

† 3:13 3.13: Naga 14.5

*Zheruzalemu ca
ki yaa ka yinme ta naa*

¹⁴ Siyon ca woolo, yaa yuuro koo yɔgɔrimo ni!

Izirayeli woolo, yaa jɔrɔgi nayinme ni!

Zheruzalemu ca woolo, yaa yɔgɔri!

Yaa nayinme nii ye kotogo ki ni fuun ni!

¹⁵ Yawe Yennɛɛ, lãa yo li yaa kiti ɲa kɔn ye na, lùu kɔ maa laga ye na.

Li ye juguye pe laga lali ye ni.

Yawe Yennɛɛ, Izirayeli tara wunluwɔ we, wi yen ye ni.

Yee daga mbaa fyɛ jɔlɔgɔ wogo na naa.

¹⁶ Ko pilige ko ni, pe yaa kaga yo Zheruzalemu ca ki kan fɔ:

«Siyon ca woolo, yaga ka fyɛ,

ye wire tiga ka fanla ye na.

¹⁷ Yawe Yennɛɛ, ye Yennɛɛ li yen ye ni.

Li yen malingboon kotogofɔ, ɲa wi maa cew kaan ye yeri.

Li yen ma yin nayinme ni yoro kala na.

Naa ye yen mali ndanla ki kala na, li yaa yinwefɔnnɔgɔ kan ye yeri.

Li yaa la yɔgɔri mbaa nayinme nii ye kala na.»

¹⁸ Yawe Yennɛɛ li yo fɔ:

«Mbele pe yen yesanga ni, ma lali fɛti gbogolomo pi ni,

poro mbele pãa saa cɛn ma lali mboro Zheruzalemu ca ma ni,

poro mbele fɛrɛ gbɔrɔ pe yigi, na pe dingi paa tugugbɔrɔ yen

mi yaa pe yeri mbe pe gbogolo laga nunɔba.

¹⁹ Ko sanga wo ni, mbele fuun pe yen na ye jɔlɔ,

mi yaa jɔlɔgɔ wa pe na.

Mi yaa ka jeɔgɔlɔfenne pe sagala;

pɛ mbele purɔ ma pe yirige, mi yaa songɔrɔ mbe pan pe ni.

Na woolo pɛ fɛrɛ shɔ tara nda fuun ni,

mi yaa ti paa pe sɔnni konaa paa pe gbogo wa ti ni.

²⁰ Ko sanga wo ni, mi yaa songɔrɔ mbe pan ye ni wa ye tara,

mi yaa ye gbogolo laga nunɔba.

Mi yaa ti ye meɛ ki yiri konaa paa ye sɔnni tara na cɛngɛɛ ke ni fuun ke
sɔgɔwɔ.

Yoro jate ye yaa kaga yan, na mi ka ka ye cɛnlɔmo pi kannɔga we.»

Yawe Yennɛɛ, lo li yo ma.

Yenñele yon senre yofɔ

AZHE

wi sɛwɛ we

Sɛwɛ wi nawa senre

Yenñele yon senre yofɔ Azhe wila pye naa Yenñele yon senre ti yuun wagati na ni, kila yala Zhufuye pɛ yiri wa kulowo pi ni wa Babiloni tara, ma songoro ma pan wa Zhuda tara mako. Pɛle la pye pe ni penjagboro fenne. Eɛn fɔ pe legere la pye na jolo fyɔnwɔ po naa fungo ki keɛ. Yenñele lãa yo fɔ leele pe yen na jolo, katugu pe sila li sherigo gbogo ki kan naa. Lãa yo fɔ: «Yoro yege na, wagati wi gbɔn ye yeri ye biriyinre tiyɔnrɔ kan ye yɛɛ kan mbe cɛn wa ti ni, mbe sigi ta mi na sherigo gbogo ko jɔgo ke» (Azhe 1.4)?

Yenñele lãa ki yon folo kɔn ma yo fɔ sherigo gbogo fɔnnɔgo nga pe yaa kan, ki yaa ka yon mbe we nga kila jɔgo ki tiyɔnwɔ pi na. Lãa pye na kotogo nii leele pe ni ma yo pe pe yɛɛ pye fyɔngo fu. Lãa yon folo kɔn pe yeri mbe kajenge legere pye pe kan.

Sɛwɛ wi yen ma kɔɔnlo yege nga na

Yawe Yenñele lãa yo pe sherigo gbogo ki kan naa 1.1-15

Sherigo gbogo ki yaa ka gbogowɔ ta 2.1-9

Yenñele li yaa ka duwaw mbele pe maa li gbogo pe na 2.10-19

Yenñele lãa yon folo kɔn Zhuda tara janmaratigi Zorobabeli wi yeri 2.20-23

*Yenñele lãa ki yo li woolo pe kan
ma yo pe sherigo gbogo
ki kan naa*

¹ Wunlunana Dariyusi wi wunluwɔ pi yeɛ shyen wolo li yenge kogoloni wogo ki pilige kongbannɔgo ki na, a Yawe Yenñele li sili senre ti yo li yon senre yofɔ Azhe wi kan. Lãa wi pye ma yo wigi yo Sheyalitiyeli pinambyɔ Zorobabeli na wila pye Zhuda tara ti janmaratigi wi kan, konaa Yehozadaki pinambyɔ Zhouwe na wila pye saraga wɔfenne to wi kan fɔ†:

² «Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fɔ, pa li yo yeɛn fɔ: Ki leele mbele pe yen naga yuun ma yo fɔ mi na Yawe Yenñele na sherigo gbogo ki kansanga wi fa gbɔn gbɛn.»

³ Kona, a Yawe Yenñele li si para li yon senre yofɔ Azhe wi ni, a wigi yo pe kan ma yo fɔ:

⁴ «Yoro wo yege na, wagati wi gbɔn ye yeri ye biriyinre tiyɔnrɔ kan ye yɛɛ kan mbe cɛn wa ti ni, mbe sigi ta mi na sherigo gbogo ko jɔgo ke?»

⁵ Koni, Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fɔ, pa li yo yeɛn fɔ: «Ye jatere pye jenge nga yaa piin ki na.

⁶ Yɛ yariluguro legere lugu, eɛn fɔ yarilire jenri yɛ kɔn. Ye ma ka, eɛn fɔ ye se tin. Ye ma wɔ, eɛn fɔ ye wɔgo ki se kɔ. Ye ma yariporo le ye yɛɛ na, eɛn fɔ ti se were ti laga ye na. Mbele pe yen na sara lee, pe sara wi ma cɛn ndɛɛ pɔo le kasha furugo.»

⁷ Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fɔ, pa li yo naa yeɛn fɔ: «Ye jatere pye jenge nga yaa piin ki na.

† 1:1 1.1: Eɛsidi 4.24-5.2; 6.14

⁸ Ye kari wa yanwiga ki na, ye sa tire kɔn ye pan yanla sherigo gbɔgo ki kan. Na ki ka pye ma, ki yaa na ndanla, mbe gbɔgowɔ kan na yeri.» Yawe Yɛnnɛle lo li yo ma.

⁹ «Yaa pye naga jate mbe yarilire legerɛ ta, ɛɛn fɔ jɛnri yɛ kaa ta. Ti jɛnri nda yɛ ta ma ye ti ni ca, a miri fɛ, a ti yiri tifelegɛ. Ko pye ma yingɛ na? Mi ko pye ma, katugu na sherigo gbɔgo ki jɔgo, ma si yala, ye ni fuun nungba nungba ye yɛn na jaan ye yinrɛ wogo ko ni. Yawe Yɛnnɛle na yawa pi ni fuun fɔ lo li yo ma.

¹⁰ «Ko kala na, naayeri wi je fɔɔngɔ kii wo, a tara fun ti je yarilire tii yɔn ye kan.

¹¹ Ko kala na, mi ti wawa pi yere laga tara ti ni kɛɛrɛ ti na konaa wa yanwira ti na. Pi yere bile wi na, naa duvɛn fɔnnɔ wi na, naa sinme liwoo pi na konaa tara na yariluguro sannda pyew ti na, ma yere senweele pe na, naa yaayoro ti na konaa leele pe kɛɛ tunndo ti ni fuun ti na.»

¹² Kona, a Sheyalitiyeli pinambyɔ Zorobabeli, naa Yehozadaki pinambyɔ Zhozuwe ɲa wila pye saraga wɔfɛnnɛ to konaa leele sanmbala mbele paa koro ma yiri wa kulowo pi ni, pɛ si Yawe Yɛnnɛle, pe Yɛnnɛle li senyoro ti logo. Paa yenle Yɛnnɛle yɔn senrɛ yɔfɔ Azhe wi senyoro ti na, wo ɲa Yawe Yɛnnɛle, pe Yɛnnɛle laa wi tun we. A leele pɛ si fyɛ Yawe Yɛnnɛle li yege.

¹³ Kona, Azhe ɲa wila pye Yawe Yɛnnɛle li pitunɲɔ, wi si para leele pe ni, ma yala tunɲɔ ɲga Yawe Yɛnnɛle laa kan wi yeri ki ni, ma yɔ fɔ: «Mi wo na, mi yɛn ye ni.» Yawe Yɛnnɛle, lo li yo ma.

¹⁴ Kona, a Yawe Yɛnnɛle li si tunɲɔ ki pyela wa Sheyalitiyeli pinambyɔ Zorobabeli ɲa wila pye Zhuda tara janmaratigi wi na, naa Yehozadaki pinambyɔ Zhozuwe ɲa wila pye saraga wɔfɛnnɛ to wi na, konaa leele sanmbala mbele paa koro ma yiri wa kulowo pi ni pe na. A pɛ si pan ma to Yawe Yɛnnɛle, pe Yɛnnɛle na yawa pi ni fuun fɔ li sherigo gbɔgo ki na naga kanni.

¹⁵ Ko la pye wunlunaɲa Dariyusi wi wunluwɔ pi yeɛ shyen wolo li yɛnge kɔgɔloni wogo ki pilige nafa ma yiri tijɛrɛ wogo ki na.

2

*Yɛnnɛle li sherigo gbɔgo fɔnnɔgo
ki yaa ka yɔn fɔ jɛnge*

¹ Dariyusi wi wunluwɔ pi yeɛ shyen wolo li ni, yɛnge kɔlɔshyen wogo ki pilige nafa ma yiri nungba wogo ki na, a Yawe Yɛnnɛle li sili senrɛ ti le wa li yɔn senrɛ yɔfɔ Azhe wi yɔn, a wiri yo, ma yɔ fɔ:

² «Ki yo Sheyalitiyeli pinambyɔ Zorobabeli ɲa wi yɛn Zhuda tara janmaratigi wi kan, naa Yehozadaki pinambyɔ Zhozuwe ɲa wi yɛn saraga wɔfɛnnɛ to wi kan konaa leele sanmbala mbele fuun pɛ koro ma yiri wa kulowo pi ni pe kan fɔ:

³ «Yoro mbele yɛ koro go na, ambo wi yɛn laga ye ni, ɲa wila sherigo gbɔgo kongbanɲga ki faa tiyɔnwɔ pi yan? Nala wo ni, ye yɛn naga yaan meɛ? Ki yɛn yege ɲga na ki woro ye yege na ndɛɛ yaraga ma le†?

⁴ Koni mboro Zorobabeli, kotogo le ma yeɛ ni. Yawe Yɛnnɛle lo li yo ma. Yehozadaki pinambyɔ Zhozuwe, mboro ɲa saraga wɔfɛnnɛ to, kotogo le ma yeɛ ni. Yoro Zhuda tara woolo ye ni fuun ye kotogo le ye yeɛ ni. Yawe

† 2:3 2:3: ɛsidi 3.12

Yenñele lo li yo ma. Ye to tunngo ki na yaa ki piin, katugu mi yen ye ni. Mi ña Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fɔ, muwi mi yo ma.

⁵ Ko yon finliwe mba po mila le ye ni, naa yaa yiri wa Ezhipiti tara we, fɔ na Yinne li yaa pye laga ye sɔgowɔ, yaga ka fyɛ†.

⁶ «Katugu Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fɔ, pa li yo yɛɛn fɔ: <Sanni jenni naa, mi yaa naayeri wo naa tara ti yɛge, mbe kɔgoje wo naa tara ti yɛge†.»

⁷ Mi yaa cengele ke ni fuun ke kala li gbɔn mbeli piri, cengele ke ni fuun ke yarijende ti yaa la paan lagame. Mi yaa gbɔgowɔ kan ki sherigo gbɔgo ñga ki yeri fɔ jenge. Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fɔ, lo li yo ma.

⁸ «Penjara ti ni fuun ti yen na woro, tɛ wi ni fuun wi yen na woo.» Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fɔ, lo li yo ma.

⁹ «Ki sherigo gbɔgo fɔnnɔgo ñga ki yaa ka gbɔgowɔ ta mbe wɛ kongbannɔga ki woo pi na. Mi yaa ka yeyinnge kan ye yeri wa ki laga ki na.» Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fɔ, lo li yo ma.»

Na leele pe woro na nuru

Yenñele li yeri, pe ma pye fyɔngo ni

¹⁰ Wunlunana Dariyusi wi wunluwo pi yele shyen wolo li yenge kolɔjere wogo ki pilige nafa ma yiri tijere wogo ki na, a Yawe Yenñele li si para li yon senre yofɔ Azhe wi ni, ma yo fɔ:

¹¹ «Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fɔ, pa li yo yɛɛn fɔ: <Saraga wofenne pe yewe lasiri wi wogo na, ma yo fɔ:

¹² Na lere wa ka saraga kara nda ti tege ti ye Yenñele kan ta le mberi fo wa wi derigbɔgo yon ki ni, na ki fɔ wi derigbɔgo ki ka jiri buru na, nakoma yaakara sɔgoro na, nakoma duven na, nakoma sinme liwoo na, nakoma yaakaga o yaakaga na, ki mbe ya kannga mbe pye yaraga ñga ki tege ki ye Yenñele kan ko ka le?» »

A saraga wofenne pɛ suu yon sogo ma yo fɔ: «Ayoo.»

¹³ A Azhe wi si pe yewe naa ma yo fɔ: «Na lere wa ka jiri gbɔo na mbe pye fyɔngo ni, na wi ka jiri ki yaara nda ta na, ti yaa kannga mbe pye fyɔngo yaara le?»

A saraga wofenne pɛ suu yon sogo ma yo fɔ: «Ti yaa kannga mbe pye fyɔngo yaara†.»

¹⁴ Kona, a Azhe wi sho naa fɔ: «Ki leele mbele pa pe wogo ki yen ma, ki cɛnle na pa li wogo ki yen ma na yɛge na. Yawe Yenñele lo li yo ma. Pe keɛ tunngo pyew pa ki yen ma. Saraga ñga fuun pe ma wɔ na yeri ki yen fyɔngo ni.»

Yenñele li yo li yaa duwaw li woolo pe na

¹⁵ «Koni, ye jatere pye jenge, ñga ki yaa pye, mbege le nala konaa mbaa kee wa yɛge. Sanni ye saga le mbaa sinndeere ta tari ta na, mbaa Yawe Yenñele li sherigo gbɔgo ki kanni,

¹⁶ ye cɛnlomo pila pye mɛle? Kila pye, na yaga kari sa yarilire nda ti gbogolo ti koli, ye maa ki jate ye yaa tiwiyaraga ki yenle nafa ta wa, ɛɛn fɔ ki yenle ke ye ma kaa ta wa. Na yaga kari wa ɛɛzen pire tonmo wɔsaga

ki ni, ye maa ki jate mbe leyaraga ki yenle nafa shyen ma yiri ke ta wa, een fo yenle nafa ye ma kaa ta wa.

¹⁷ Mi ye kee tunngo ki ni fuun ki jogo, ma ti a ye yariluguro ti waga yere na, ma fongo yere na konaa a yaanngumbire tisaga pan ti na. Konaa ki ni fuun, yee songoro mbe pan na korogo.» Yawe Yenjele lo li yo ma.

¹⁸ «Ki kala na, ye jaterere pye jenge, nga ki yaa pye mbege le nala konaa mbaa kee wa yegge, mbege le yele li yenge kolojere wogo ki pilige nafa ma yiri tijere wogo ki na, ko nga mi na Yawe Yenjele yaa na sherigo gbogo ki nogo le we. Ye jaterere pye jenge.

¹⁹ Nde yariluguro si koro bere wa ye bondoolo pe ni? Erezzen tiire naa figiye tire, naa girenadi tire konaa oliviye tire ta kpe si se. Een fo mbege le nala wo na, mi yaa duwaw tirige ye na.»

Yawe Yenjele laa yon folo kon

Zorobabeli wi yeri

²⁰ Yawe Yenjele laa para naa li yon senre yofa Azhe wi ni ki shyen wogo na. Yele li yenge kolojere wogo ki pilige nafa ma yiri tijere wogo ki na, ma yo fo:

²¹ «Ki yo Zhuda tara janmaratigi Zorobabeli wi kan, fo mi yaa ka naayeri wo naa tara ti yegeyegge.

²² Mi yaa ka wunlumbolo pe jaanri, mbe cengele ke wunluwo fannga ki ko. Mi yaa ka malaga gbɔnwotoroye pe jaanri mbe pinle pe fevenne pe ni. Shonye pe yaa ka toori mbe ku, shon lugufenne pe yaa ka pe yee gbo pe tokobiye pe ni.»

²³ Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, lo li yo ma fo: «Ko pilige ko ni, mboro Sheyalitiyeli pinambyo Zorobabeli, mboro na ma yen na tunmbyee, mi yaa ka tunngo kan ma yeri. Yawe Yenjele lo li yo ma. Mi yaa koon le mboon pye paa vegeye yen, na pe maa tegere teri wi ni†, katugu mɔo wo. Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, lo li yo ma.»

† 2:23 2:23: Vegeye na pe maa tegere teri wi ni, wi ma pye wunlunana wi yeri naa fannga ko nari. Wi ka tegere tege wi ni sewe o sewe na, wi senre ti ma pye fannga ni.

Yenñele yon senre yofɔ ZAKARI wi sɛwɛ we Sɛwɛ wi nawa senre

Zakari wila pye naa Yenñele yon senre ti yuun wagati nunɗba ni Yenñele yon senre yofɔ Azhe wi ni. Wùu Yenñele yon senre ti yo, a ki yeɗe cɛnme kangurugo naa nafa (520) yon ko tin na Zhezu Kirisi wi fa se. Ki sɛwɛ ɗa wi yen ma kon ma yiri konsaga shyen. Ki konsara shyen ti jen ma wo ti yɛɛ ni. Pe sila ti yonlogo wagati nunɗba ni.

Wa wi konsaga kongbanɗga ki ni (1-8), Zakari wi yen na para yariyanra kolotaanri senre na nari yege yuun, to nda Yenñele laa naga wi na we. Merege wa la ki yariyanra ti koro wi yo Zakari wi kan. Yenñele li yaa ka pan mbeli woolo pe saga. Yenñele li yaa kali gbogowo pi naga naa wa Zheruzalemu ca. Janmaratigi Zorobabeli wo naa saraga wofenne to Zhozuwe wi ni, pe yaa ka leele pe yege sin pe sherigo gbogo ki kan naa fonnɗo.

Sɛwɛ wi konsaga shyen wogo (9-14) ko yen na para kiti ɗa wi yaa ka kon cengele ngele ke yen ma Izirayeli tara ti maga wo senre na. Ki yen na para fun wunlunaɗa wa senre na, ɗa wi yaa ka yiri mboo yɛɛ tirige konaa mbe pye cew tafo. Ali na kaa pye Zheruzalemu ca juguye pe lege, Yenñele li yaa ka cew ta pe na. Ki yen ma yonlogo ma yo fo:

Ko wagati wo ni, Yawe Yenñele lo li yaa ka pye wunluwo tara ti ni fuun ti go na. Ko pilige ko ni, Yawe Yenñele lo nunɗba pe lo li yaa ka pye Yenñele le. Lo nunɗba pe lo mege ko pe yaa kaa yinri (Zaka 14.9).

Sɛwɛ wi yen ma konlo yege ɗga na

Yawe Yenñele laa yariyanra naga Zakari wi na konaa ma senre le wi yon 1-8

Izirayeli woolo poro naa pe cɛnyɛnle pe kala 9-14

Yawe Yenñele li yaa jologo wa Izirayeli woolo pe cɛnyɛnle pe na 9.1-8

Yawe Yenñele li yaa yeyinɗge kan li woolo pe yeri konaa mbaa pe kagala ke yongo 9.9-14.21

YENÑELE LAA YARIYANRA NAGA ZAKARI WI NA

1-8

Yenñele li yo fo Izirayeli woolo

pe pe kapere ti jen peri yaga

¹ Wunlunaɗa Dariyusi wi wunluwo pi yeɗe shyen wolo li yenɗe kolotaanri wogo ki ni, Yawe Yenñele li sili senre ti yo Yenñele yon senre yofɔ Zakari wi kan. Zakari to wo lawi ɗa Berekiya. Berekiya to wo lawi ɗa Ido. Laa wi pye fo:

² «Mi ɗa Yawe Yenñele mi nawa ngban ye teleye pe ni fo jengɗe.

³ Ki yo ki leele mbele pe kan fo Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yɛɛn fo:

«Ye songoro ye pan na korogo!

Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fo, lo li yo ma.

Kona, pa mi fun mi yaa songoro mbe pan ye korogo.

Yenñele na yawa pi ni fuun fɔ, lo li yo ma.»

⁴ «Yaga ka pye paa ye teleye pe yen. Faa Yenñele yon senre yofenne kongbanmbala paa ki yari pe kan ma yo fɔ, pa Yawe Yenñele li yo yeen fɔ:

«Ye yiri wa ye kombegele ke ni,
ye ye katijangara ti yaga.
Een fɔ pe sila logo na yeri,
pe sila na senyoro ti jate.

Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fɔ lo li yo ma.»

⁵ «Ye teleye pe yen se yeri? Yenñele yon senre yofenne wele sin? Pe mbe ya koro go na sanga pyew le?

⁶ Ma si yala, na senyoro to naa ngasegele ngele mila yo na tunmbyeele mbele Yenñele yon senre yofenne pe kan, ki kagala kè pye ma yon fili ye teleye pe na! Kona, a ye teleye pè si pe tangalomɔ pi kannga, ma sho fɔ: «Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fɔ lãa ki kɔn maga tɛge mbe we jolo mbe yala we tangalomɔ pee po naa we katijangara ti ni. Ko li pye we na.»

*Yariyanga kongbannga nga
Yenñele yon senre yofɔ wila yan:
Shɔnye kala*

⁷ Dariyusi wi wunluwɔ pi yeɛ shyen wolo li yenge ke ma yiri nungba wogo ki ni, ko nga ki yen Shebati† yenge ye, ki pilige nafa ma yiri tijere wogo ki na, a Yawe Yenñele li sili senre ti yo Yenñele yon senre yofɔ Zakari wi kan, wo ɲa wila pye Berekiya wi pinambyɔ konaa ma pye Ido wi pishyenwoo. Zakari wila ki yege yo ma yo fɔ:

⁸ Ki yembine li ni, a mɪ si yariyanga ka yan. Nanja wawi wila pye ma lugu shon yeen na, ma yere miriti tire ta sogowɔ gbunlundɛge ka ni. Wa wi punjo na, shɔnye pele yege la pye wa yeenle yeenle, naa conrɔ woolo konaa fiile fiile ni†.

⁹ A mɪ si yewe ma yo fɔ: «Na tafɔ, ki shɔnye mbele yeen pe yen na yinggi wogo nari?»

Merege ɲa wila pye na para na ni, a wi silan yon sogo ma yo fɔ: «Pe yen na yaraga nga wogo nari mi yaa ki koro wi yo ma kan.»

¹⁰ Kona, nanja ɲa wila pye ma yere wa miriti tire ti sogowɔ pi ni, wi si senre ti le, mɛɛ na pye fɔ: «Poro wele Yawe Yenñele li torogo pe pan pe tara ti yanri pe toro.»

¹¹ Kona, a shon lugufenne pè si Yawe Yenñele li merege ɲa wila pye ma yere wa miriti tire ti sogowɔ wi pye fɔ: «Wè saa tara ti yanri ma toro, wɛge yan fɔ tara na woolo pe ni fuun pe yen yeyinnge na ma pye pow.»

¹² Kona, a Yawe Yenñele li merege wi si senre ti le, ma yo fɔ: «Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fɔ, ki yeɛ nafa taanri ma yiri ke wolo loli na, ma yen ma nawa ngban Zheruzalemu ca konaa Zhuda tara sannda ti ni, ma yaa je mbe yo ma se pe yinriwe ta fɔ sa gbon wagati wiwiin?»

¹³ Merege ɲa wila pye na para na ni, a Yawe Yenñele li suu yon sogo ma sentanra naa kotogo sogowo senre yo maa kan.

*Yawe Yenñele li yaa Zheruzalemu
ca ki yinriwe ta*

† 1:7 1:7: Shebati yenge ki ma saa to ma yala Wembirikoon (Feviriye) yenge ki nandogomo po ni.

† 1:8 1:8: Naga 6.2-4

¹⁴ Kona, mērege ɲa wila pye na para na ni, a wì silan pye fɔ: «Ki sɛnrɛ nda ti yari leele pe kan ma pe pye fɔ: <Yawe Yɛnɲɛlɛ na yawa pi ni fuun fɔ, pa li yo yɛɛn fɔ:

Zheruzalɛmu ca konaa Siyɔn yanwiga ɲga wa ki ni, ti yɛn mala ndanla jɛɲge, a ti kala li gbɔɔ na yeri fɔ jɛɲge.

¹⁵ Ɛɛn fɔ cɛɲgele ɲgele ke yɛn ma cɛn yeyinɲge na, m̀i nawa ɲgban ke ni fɔ jɛɲge;

katugu m̀i wo na, mila kɔnrɔ ta jɛnri Izirayɛli, na woolo pe ni, ɛɛn fɔ, a koro si ka taga pe jɔlɔɔ ki na.

¹⁶ Ki kala na, m̀i ɲa Yawe Yɛnɲɛlɛ, pa m̀i yo yɛɛn fɔ:

Mi yaa songɔrɔ mbe pan mbanla yinrindawa pi naga Zheruzalɛmu ca ki na.

Pe yaa na go ki kan wa naa.

Pe yaa ka taanlamana li tɛge mbe taanla li ni wa Zheruzalɛmu ca†.»

Yawe Yɛnɲɛlɛ na yawa pi ni fuun fɔ, lo li yo ma.

¹⁷ Ki sɛnrɛ nda ti yari naa leele pe kan, ma pe pye fɔ Yawe Yɛnɲɛlɛ na yawa pi ni fuun fɔ, pa li yo yɛɛn fɔ:

«Na cara ti yaa songɔrɔ mbe yin naa yarijɛnde lɛgere ni.

Mi ɲa Yawe Yɛnɲɛlɛ, m̀i yaa ka Siyɔn ca woolo pe kotogo ki sogo pe na naa.

Mi yaa ko ɲga Zheruzalɛmu ca ki pye na wogo naa.»

2

Yariyanga shyɛn wogo ɲga

Yɛnɲɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɔ wila yan:

Yɛnɲɛlɛ tijɛrɛ naa fɛnlɛ nambala kala

¹ Ko punɔo na, a m̀i silan yɛge ki yirige ma wele; mbe ka wele, a m̀i si yɛnɲɛlɛ tijɛrɛ yan.

² Mērege ɲa wila pye na para na ni, a m̀i suu yewe ma yo fɔ: «Ki yɛnɲɛlɛ ɲgele koro yɛn na yinɲi wogo nari?»

A wì silan yɔn sogo ma yo fɔ: «Ki yɛnɲɛlɛ ɲgele koro ke yɛn cɛɲgele fanɲga wogolo ɲgele kàa Zhuda tara woolo, naa Izirayɛli tara woolo konaa Zheruzalɛmu ca woolo pe gbɔn ma pe jaraga we.»

³ Ko punɔo na, a Yawe Yɛnɲɛlɛ li si fɛnlɛ nambala tijɛrɛ naga na na.

⁴ A m̀i si yewe ma yo fɔ: «Mbele poro na paan mbe yinɲi pye?»

A mērege wì silan yɔn sogo ma yo fɔ: «Ki yɛnɲɛlɛ ɲgele, ke yɛn cɛɲgele fanɲga wogolo, ɲgele kàa Zhuda tara woolo pe gbɔn ma pe jaraga, ali yɛrɛ wa kpɛ si ya mbe go yirige, ki fɛnlɛ nambala mbele pɛ pan, janɲo mbe fyɛrɛ wa ki cɛɲgele fanɲga wogolo ke na, mbe ke fanɲga ki kɔ.»

Yariyanga taanri wogo ɲga

Yɛnɲɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɔ wila yan:

Taanlamana kala

⁵ Ko punɔo na, a m̀i silan yɛge ki yirige ma wele; mbe ka wele, a m̀i si naɲa wa yan, taanlamana la pye wì kɛɛ.

⁶ A m̀i suu yewe ma yo fɔ: «Maa kee se yeri?» A wì silan yɔn sogo ma yo fɔ: «Mi yɛn na kee sa Zheruzalɛmu ca ki taanla, janɲo mbege gbɔɔwɔ naa ki titɔnlɔwɔ pi jɛn.»

† 1:16 1:16: Pe yaa ka taanlamana li tɛge mbe taanla li ni wa Zheruzalɛmu ca, janɲo mbe ca ki kan naa fɔnɲɔɔ.

⁷ Kona, merɛɛɛ ɲa wila pye na para na ni, wi nɛɛ kee, a merɛɛɛ wa yɛɛɛ si yiri wa ma pan ma fili wi ni.

⁸ A wi suu pye fɔ: «Fe ma saga yo ki lefɔnɲɔ ɲa mana li ni kee wi kan fɔ:

«Mbogo se ka kan mbe Zheruzalemu ca ki maga, katugu lelegere naa yaayoro legere yaa ka pye wa ki ni.»

⁹ Yawe Yɛnɲɛle ligi yo, ma yo fɔ:

«Mi jate mi yaa pye paa kason mbogo yɛn, mbe Zheruzalemu ca ki maga. Mi yaa pye ca ki gbɔɔwɔ yanwa.» »

Mbele pàa koli ma kari pe ni

wa kulowo pi ni

pe yaa ka sɔngɔɔ mbe pan

¹⁰ «Ye yiri, ye yiri!

Ye fe ye yiri wa yɔnɔparawa kamenɛɛ kee tara ti ni.

Yawe Yɛnɲɛle lo li yo ma.

Katugu mila ye gbɔn ma ye jaraga ma kari ye ni fɔ wa dunruya wi go tijere ki na.

Yawe Yɛnɲɛle lo li yo ma.

¹¹ Yoro Siyɔn ca fenne ye yiri!

Ye fe ye sho, yoro mbele ye yɛn ma cɛn wa Babiloni ca we.»

¹² Yawe Yɛnɲɛle na yawa pi ni fuun fɔ lilan tun, ma fannɲa kan na yeri.

Cɛngɛle ɲɛle kɛ ye kee yaara ti koli, pa li yo yɛɛn ke kan fɔ:

Lere ɲa fuun ka jiri ye na,

ki cɛn ndɛɛ ki fɔ wuu yombɛle li le wa lo jate li yɛnle li ni.

¹³ Li yaa ka kee yirige ki cɛngɛle ke na, mbe jɔlogo wa ke na.

Ki cɛngɛle kàa leele mbele koli kulolo, ke yaa sɔngɔɔ mbe pye poro kulolo.

Pa kona ye yaa ki jɛn fɔ Yawe Yɛnɲɛle na yawa pi ni fuun fɔ lo lilan tun.

¹⁴ Siyɔn ca fenne yaa jɔɔgi nayinɛ ni, yaa yɔɔɔri;

katugu mi yɛn na paan mbe cɛn laga ye sɔɔwɔ.

Yawe Yɛnɲɛle na yawa pi ni fuun fɔ lo li yo ma.

¹⁵ Ko pilige koni, cɛngɛle legere yaa ka taga Yawe Yɛnɲɛle li na.

Pe yaa ka pye Yawe Yɛnɲɛle li woolo.

Kona, Yawe Yɛnɲɛle li yaa ka cɛn wa ye sɔɔwɔ.

Ki ka pye ma, ye yaa ki jɛn mbe yo fɔ Yawe Yɛnɲɛle na yawa pi ni fuun fɔ lo lilan tun ye yeri.

¹⁶ Yawe Yɛnɲɛle li yaa Zhuda tara woolo pe ta li woolo wa li tara kpoyi ti ni,

mbe Zheruzalemu ca ki wɔ naa fɔnɲɔ ki pye li wogo.

¹⁷ Ki daga senwee pyew wi pyeri Yawe Yɛnɲɛle li yɛɛ sɔɔwɔ,

katugu li yɛn na yinrigi wa li cɛnsaga kpoyi ki ni, wa yɛnɲɛle na na paan.

3

Yariyanga tijere wogo ɲa

Yɛnɲɛle yɔn senre yofɔ wila yan:

Saraga wɔfenne to Zhozuwe wi kala

¹ Ko pungo na, a Yawe Yɛnɲɛle li si sagara wɔfenne to Zhozuwe wi naga na na. Wila pye ma yere Yawe Yɛnɲɛle li merɛɛɛ wi yɛɛ sɔɔwɔ. Sotanla wila pye ma yere wi kalige kee ki na, na baga wi na†.

† 3:1 3.1: Esidi 3.2; Naga 12.10

² A Yawe Yennele li merege wi si Sotanla wi pye fo: «Yawe Yennele loon tifaga loon yon ki ton ma na Sotanla! Yawe Yennele loon yon ki ton ma na[†], lo na li Zheruzalemu ca ki wo we. Naga yen ma, Zhozuwe wi woro paa kason sumboyugo yen, nga pe tile ma wo kason ni wi le[†]?»

³ Ma si yala, Zhozuwe wila pye ma yere le merege wi yege sogowo wi yariporo ti ni fyongo ni wi na.

⁴ A merege wi si mbele paa pye ma yere le wi yege sogowo pe pye fo: «Wi yariporo nda ti yen fyongo ni wi na, yeri wo wi na.» Ko pungo na, a wi si Zhozuwe wi pye fo: «Wele, mdo kapere ti laga ma na, mbe feti yariporo le ma kan.»

⁵ Kona, a mi sho fo: «Ye gbogowo njala na li yen ma laga la jiile wi kan.» A pe si gbogowo njala na li yen ma laga la jiile wi kan, mee yariporo tiyono le wi kan. Yawe Yennele li merege wila pye ma yere le.

⁶ Ko pungo na, a Yawe Yennele li merege wi sigi senre nda ti yo Zhozuwe wi kan, ma yo fo:

⁷ «Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yen fo:

«Na ma kaa tanri na kongolo ke na,
mbanla senre ti le,
mboro ma yaa cen na sherigo gbogo ki go na,
mbaa na londo ti korosi.
Mbele pe yen na tunngo ki na laga,
mi yaa censaga kan ma yeri wa pe sogowo.» »

Yennele li yaa li tunmbyee wi torogo wi pan

⁸ «Ki kala na, mboro saraga wofenne to Zhozuwe, nungbolo jan ma logo, mboro naa ma pinleyenne saraga wofenne mbele pe yen ma cen na ma yege sogowo pe ni;

katugu yoro ye yen kacen na wi yen naga nari ma yo showo pi yaa pan. Mi yaa na tunmbyee wi pye wi pan, wo na pe yinri Vile[†].

⁹ Ye wele, mi yen na sinndelege teri wa Zhozuwe wi yege sogowo.

Ki sinndelege nungba pe ye, yengele koloshyen[†] yen ki na.

Mi jate mi yaa senre nda ti daga mbe keregi keregi wa ki na ti keregi keregi ki na.

Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, lo li yo ma.

Mi yaa ki tara nda ti kapege ki ko mbege laga ti na pilige nungba ni.

¹⁰ Ko pilige ko ni, ye yaa kaa ye yee yinri wa ye erenzen tiire ti nogo, mbaa ye yee yinri wa ye figiye tire ti nogo yeyinnge na.

Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma.»

[†] 3:2 3.2: Zhude 9 [†] 3:2 3.2: Nga ki yo fo: Naga yen ma, Zhozuwe wi woro paa kason sumboyugo yen, nga pe tile ma wo kason ni wi le, ko yen naga nari ma yo Zhozuwe wila pinle ma yiri wa kulowo pi ni leele kongbanmbala mbele paa yiri wa Babiloni tara ma songoro wa Zheruzalemu ca pe ni.

[†] 3:8 3.8: Vile mege ki yen na para Shofa na wila daga mbe pan wo senre na, wo na wi yen Davidi wi setirige pyo; Zhere 23.5; 33.15; Zaka 6.12. [†] 3:9 3.9: Pele naga jate ma yo sinndelege nga ki senre ti yo, ko ki yen sherigo gbogo ye. Yengele koloshyen koro yen ma taanla Yennele lo ni, lo na li yen nali woolo pe go singi we.

4

Yariyanga kangurugo wogo nga
Yenñele yon senre yofɔ wila yan:
Fitanladaga naa oliviye tire kala

¹ Merege ɲa wila pye na para na ni, a wì si fulo na tanla mala yen, paa yege ɲa na pe ma kaa lere yen maa yirige wonlowo na.

² A wì silan yewe ma yo fɔ: «Yingi maa yaan?»

A mì suu yon sogo ma yo fɔ: «Mi yen na fitanladaga yaan, ɲa wi yen te wi yee na. Sinme lesaga yen wi na wa wi gona; fitanlaye koloshyen yen wi na wa naayeri naa fitanla mangala yesara koloshyen ni pe na.

³ Oliviye tire shyen yen le sinme lesaga ki tanla. Nunɓa yen wa ki kalige kee ki na, sannga ki yen wa ki kameɲge kee ki na†.»

⁴ A mì si senre ti le naa, mee merege ɲa wila pye na para na ni wi yewe ma yo fɔ: «Na tafa, ki yaara nda to koro wo yen mele?»

⁵ Merege ɲa wila pye na para na ni, a wì silan yon sogo ma yo fɔ: «Ma sigi koro wi jen?»

A mì suu yon sogo ma yo fɔ: «Ayoo, na tafa.»

⁶ Kona, a wì silan pye naa fɔ: «Yawe Yenñele li yen na senre nda yuun Zorobabeli wi kan tori yeen fɔ:

«Ki tunngo ɲa, ma yawa po tulugo ma,
 ma fannga ko tulugo ma,
 een fɔ na yinne lo fannga yi.»

Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fɔ lo li yo ma†.

⁷ Mboro yanwiga gbogo ɲa,
 ma yen yingi Zorobabeli wi yege na?

Pe yaa koon ya mboon yon yala fele fele fele.

Sherigo gbogo ki namunjo sinndelege pa ki yaa ka yiri wa ma ni.

Na paga kaa ki tari, leele pe yaa kaa jorogi mbaa yuun fɔ:

Ki yen ma yon! Ki yen ma yon!»

⁸ Ko punɓo na, a Yawe Yenñele li si para na ni naa, ma yo fɔ:

⁹ «Zorobabeli wo jate wigi sherigo gbogo ɲa ki ngo le, wo jate wi yaa sigi wa mbege ko. Na ko ka pye ma, mboro Zorobabeli, ma yaa ki jen mbe yo fɔ Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fɔ lo lilan tun ye yeri.

¹⁰ Leele mbele pe yen na tunngo jeele li lesanga wi tifaga, pe yaa ka mbogo sinmana li yan Zorobabeli wi yeri wila mbogo ki waa, mbe sila yogori. Ki lambaala koloshyen wele, pe yen ma taanla Yawe Yenñele li yengele koro ni, ngele ke yen na tara ti ni fuun ti wele na toro†.»

¹¹ A mì si senre ti le naa, ma merege wi yewe ma yo fɔ: «Ki oliviye tire shyen nda le fitanladaga wi tanla, ka yen wi kalige kee na, ka yen wi kameɲge kee na, ko koro wo yen mele†?»

¹² A mì suu yewe naa ki shyen wogo na, ma yo fɔ: «Ki oliviye tige njere shyen nda ti yen le te pangala shyen ke tanla, koro ngele sinme mba pi yen paa te yen, pi maa tooro wa ke ni, ko koro wo yen mele?»

¹³ Kona, a merege wì silan yon sogo ma yo fɔ: «Ma sigi yaara nda ti koro jen?»

A mì suu yon sogo ma yo fɔ: «Ayoo, na tafa.»

¹⁴ Kona, a wì silan pye fò: «Nambala shyen mbele pè sinme pi wo pe na ma pe wò†, a paa tunngo piin Yawe Yennele na li yen tara ti ni fuun fò li kan poro wele.»

5

*Yariyanga kogoloni wogo nga
Yennele yon senre yofò wila yan:
Selege sewe na pe ma migi
wà la pye na toro wa naayeri*

¹ Mìla na yege ki yirige ma wele naa; mbe ka wele, a m̀ si selege sewe na pe ma migi wa yan wi yen na tooro wa naayeri.

² A merège wì silan yewe ma yo fò: «Yingi maa yaan?»

A m̀ suu yon sogo ma yo fò: «Na yege yen selege sewe na pe ma migi wa na wi yen na tooro wa naayeri. Wi titonlowò pi yen meterè ke, wi gbeme pi yen meterè kangurugo.»

³ Kona, a wì silan pye fò: «Ki yen danga nga ki yen na tuun tara ti lagapyew ki na. Wa selege sewe wi yege nungba na, ki yen ma yonlogo wa, ma yo fò yoolo mbele fuun pe yen laga, pe yaa ka pe puro mbe pe yirige laga ki laga nga ki ni. Wa wi yege sannga ki na, ki yen ma yonlogo wa, ma yo fò mbele fuun pe maa yagbogolo wuguro wungu, pe yaa ka pe puro mbe pe yirige laga ki laga nga ki ni.»

⁴ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fò li yo fò:

«Mi yaa ki danga ki wa,
jango ki ye wa yoolo pe yinre ti ni mbe pe yigi,
konaa mbe ye wa na wi maa yagbogolo wuguro wungu na mège ki na wi
go ki ni mboo yigi.
Ki yaa koro wa wi go ki ni,
mbege jògo pew, ali mbe sa pinle ki tiyapaara to naa ki kansinndèere ti
ni.»

*Yariyanga kolshyen wogo nga
Yennele yon senre yofò wila yan:
Tipewe kala*

⁵ Merège na wila pye na para na ni, a wì si fulo na tanla mala pye fò: «Ma yege ki yirige ma wele, yingi maa yaan kila yinrigi wame?»

⁶ A m̀ suu yewe ma yo fò: «Yingi yaraga yi ko?»

A wì silan yon sogo ma yo fò: «Leyaraga gbenge† kayi kila yinrigi.» A wì sho naa fò: «Ki yen tara woolo pe ni fuun pe mbasinme po kacén.»

⁷ Mbe ka wele, a m̀ si leyaraga gbenge ki katonngo kiiri nga kila pye sunmu wogo ki yan, k̀ yiri naayeri. A m̀ si jèlè wa yan wi yen ma cén wa leyaraga gbenge ki nawa.

⁸ A merège wì sho fò: «Ki jèlè na wo wi yen tipewe pi kacén we.» A wì si jèlè wi wónrògo maa le wa leyaraga gbenge ki ni, m̀e sunmu katonngo ki tège maga yon ton.

⁹ Kona, a m̀ silan yege ki yirige ma wele, m̀e jèlè shyen yan pè yiri sire na. Tifelege kila pye na gbòon wa pe kanwira ti ni. Pe kanwira tila

† 4:14 4.14: Nambala shyen mbele pàa sinme pi wo pe na ma pe wò, ki yaa pye poro pàa pye saraga wòfenne to Zhouwe wo naa janmaratigi Zorobabeli wi ni; Zhouwe wo la pye sherege kapyere to yekelewe, a Zorobabeli wo pye tara to yekelewe. † 5:6 5.6: Leyaraga nga ki senre ti yo, litiri nafa wo mbaa ya mbe ye wa ki ni.

pye paa jagapan kanwira yen. A pè si leyaraga gbenge ki le, ma kari ki ni wa naayeri wo naa tara ti sògòwò pi ni.

¹⁰ Kona, merègè ɲa wila pye na para na ni, a mì suu yewe ma yo fò: «Pe yen na kee leyaraga gbenge ki ni se yeri?»

¹¹ A merègè wì silan yòn sogo, ma yo fò: «Pe yen na kee ki ni wa Sineyari† tara mbe sa gbògògo kan ki kan wa. Na paga ki gbògògo ki kan mbe kò, pe yaa ki le mbege tège wa ki tégésaga.»

6

Yariyanga kòlotaanri wogo ɲga

Yenɲele yòn senre yofò wila yan:

Wotoroye tijerè kala

¹ Mìla na yege ki yirige ma wele naa; mbe ka wele, a mì si malaga gbònwotoroye tijerè yan, pe yen na yinrigi yanwira shyen ta sògòwò. Kì yanwira tila pye tuguyenre yanwira.

² Malaga gbònwotoro kòngbanɲa, shòn yeenle pàa pye naa tilele. Malaga gbònwotoro shyen woo, shòn wòòlò pàa pye naa tilele†.

³ Malaga gbònwotoro taanri woo, shòn fiile pàa pye naa tilele. Malaga gbònwotoro tijerè woo, shonye mbele pàa pye naa tilele pàa pye ma kònkòn ma yanlaga yanlaga†.

⁴ Kona, merègè ɲa wila pye na para na ni, a mì suu yewe ma yo fò: «Na tafo, ki yaara nda to kòrò wo yen mele?»

⁵ A merègè wì silan yòn sogo ma yo fò: «Naayeri wi go tijerè tifeleye yoyi. Yi yen na yinrigi wa laga ɲga yila pye ma yere, wa tara ti ni fuun tafo wi yege sògòwò†.»

⁶ Shòn wòòlò pàa pye na malaga gbònwotoro ɲa tilele, pè si yege sin wi ni wa tara nda wa yònlòparawa kamenge kee ki na ti yeri. A shòn fiile fiile pè si taga pe na†. Shonye mbele pè kònkòn ma yanlaga yanlaga, a poro si yiri na kee wa tara nda wa yònlòparawa kalige kee ki na ti yeri†

⁷ A shòn yeenle pè si fulò nɛɛ ki jaa mbe sa tara ti yanri mbe toro. A merègè wì sho fò: «Ye kari ye sa tara ti yanri ye toro.» A malaga gbònwotoroye pè si saa tara ti yanri ma toro.

⁸ A merègè wì silan yeri mala pye fò: «Wele! Malaga gbònwotoroye mbele pe yen na kee wa yònlòparawa kamenge kee tara ti yeri, poro pe yaa kanla nanɲbanwa pi sogo na na ki tara wòòlò pe wogo na.»

Yenɲele làa kòkò kan Zakari

wi yeri ma yo

wì wunluwò ɲjala kan

Zhozuwe wì kan

⁹ Yawe Yenɲele làa para na ni naa, ma yo fò:

¹⁰ «Mbele pè yiri wa kulowo pi ni ma pan, yarikanra nda pè kan Helidayi, naa Tobiya konaa Yedaya pe yeri ma yiri wa Babilòni tara, kari ma sari shò pe yeri. Yiri ma kari nala yeen wa Sofoni pinambyò Khoziyasi wì go; ki leele pè yiri wa Babilòni tara ma pan ma tugu wa ki go ki ni.

† 5:11 5.11: Shineyari tara to nunɲba to pe yinri Babilòni tara; ki tara tila pye na tipege piin.

† 6:2 6.2: Naga 6.4-5 † 6:3 6.1-3: Naga 6.2 † 6:5 6.5: Naga 7.1 † 6:6 6.6: ɲga ki yo fò: A shòn fiile fiile pè si taga pe na, Yenɲele senre sèwɛle pele ni pège yònlògo ma yo fò: A shòn fiile fiile pè si kari wa yònlò tosaɲa kee ki yeri. † 6:6 6.6: Tara nda wa yònlòparawa kamenge kee yeri to ti yen Babilòni tara re; tara nda wa yònlòparawa kalige kee yeri to ti yen Ezhipiti tara re.

¹¹ Ma sa ki warifuwe wo naa ki te wi sho pe yeri, ma wunluwo njala gbegele wi ni, ma sali kan Yehozadaki pinambyo Zhouwe na wi yen saraga wofenne to wi kan.

¹² Ko punjo na, maga yo wi kan fo Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yen fo:

«Naja wa yen laga na pe yinri Vile;

wi yen laga nga na, yaraga pyew ki yaa ka fi le.

Wi yaa ka Yawe Yenjele li sherigo gbogo ki kan naa†.

¹³ Wo wi yaa ka Yawe Yenjele li sherigo gbogo ki kan naa.

Wi yaa ka wunluwo pi gbogwo pi ta.

Wi yaa ka cen wunluwo pi na, mbaa tegere ti piin leele pe go na.

Saraga wofa wa yaa ka pye mbe cen le wi tanla wa wi wunluwo jongo ki na.

Pe shyen pe yaa kaa tunngo piin, pe yon ki pye nungba.»

¹⁴ «Wunluwo njala li yaa ka koro wa Yawe Yenjele li sherigo gbogo ki ni, jango mbaa leele pe nawa tuun ki leele mbele pe wogo na, poro wele Helemu, naa Tobiya, naa Yedaya konaa Sofoni pinambyo Heni wi ni.»

¹⁵ Leele mbele pe yen wa lege, pe yaa ka pan mbe Yawe Yenjele li sherigo gbogo kanga tunngo ka pye. Na ki ka pye ma, pa ye yaa ki jen fo Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, lo lilan tun ye yeri. Na yaga Yawe Yenjele, ye Yenjele li senre ti le mbaa tanri ti na jenge, pa ki kagala ke ni fuun ke yaa pye mbe yon fili.

7

Yenge lege nga ki yen ma yon

¹ Wunlunaja Dariyusi wi wunluwo pi yele tijere wolo li yenge kolajere wogo nga pe yinri Kisilevu† yenge, ki pilige tijere wogo ki na, a Yawe Yenjele li si para Zakari wi ni naa.

² Beteli ca woolo paa Sarezeri, naa Eregemu Meleki konaa wi woolo pele tun ma yo pe sa Yawe Yenjele li yenri;

³ konaa Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, saraga wofenne mbele pe wa li sherigo gbogo ki ni, pe sa pe yewe mbe pinle li yon senre yofenne pe ni, mbe pe pye fo: «Ki daga we koro waa gbele konaa mbaa yenge nii yele li yenge kangurugo wogo ki ni, paa yeye nga na we yen naga piin, maga le wa yeye legeri ni le?»

⁴ Kona, Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo, a li sili senre ti yo mi Zakari na kan ma yo fo:

⁵ «Ki yo tara woolo pe ni fuun pe kan konaa saraga wofenne pe kan fo: «Maga le wa, yele nafa taanri ma yiri ke ni, ye ma yenge le ma kunwo gbelege gbele yele li yenge kangurugo wogo naa koloshyen wogo ki na†;

een fo naga yen ma, kaselege ko na, ye ma yenge ki le mbe mi gbogo wi le?»

⁶ Na ye kaa nii mbaa woo, nde ye maa nii na woo ye yera tonli wo kala na?

† 6:12 6:12: Zhere 23.5; 33.15; Zaka 3.8 † 7:1 7.1: Kisilevu yenge ki ma saa yala Supurugo (Novamburu) yenge naa Suyirigbogo (Desamburu) yenge ko ni. † 7:5 7.5: Kila pye pe ma yenge ki le yele li yenge kangurugo wogo ki na, mbe pe yee nawa to wunlunaja Gedaliya wi gbokala li yefiile li na; konaa pe maga le fun yele li yenge koloshyen wogo ki na, mbe pe yee nawa to sanga na ni pe juguye paa pan ma Zheruzalemu ca ki yon ton mbege sho ki yefiile li na.

7 Naga yen ma, ko senre nungba nda to ma Yawe Yenɲele làa le li yon senre yofenne konɣbanmbala pe yon, a pèri yo wi le? Ki sanga wi ni, leele pàa pye ma cèn wa Zheruzalemu ca konaa ki kanɣgara na cara ti ni yeyinɲe na, leele la pye ma cèn fun wa Negevu tara to naa yanwira tigiwen tara ti ni.»

8 Yawe Yenɲele làa li senre ti yo Zakari wi kan, ma yo fɔ:

9 «Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fɔ, pa li yo yeen fɔ:

«Yaa kiti wi koon yaa yala nga ki sin ki ni.

Yaa kajenɲe piin ye yee kan, yaa ye yee yinriwe taa.

10 Yaga kaa nanɣunjaala poro naa pijiriwele pe jolo,

naa nambanmbala poro naa fyɔnwɔ fenne pe ni.

Yaga kaa kapege jate wa ye nawa ye lewee yeenle pe ni.» »

11 «Cèn fɔ pàa je mbe logo. Pàa yiri ma je, ma pe yee pye nunɣbojiile, jango paga ka ta mbe logo.

12 Pàa pe kotoɔ ti nɣbanɣban pe yee na paa lulu yen, jango Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fɔ, làa li lasiri konaa li senre nda yo li yon senre yofenne konɣbanmbala pe kan li yinne li fanɲga na, a pèri yo, paga ka ta mberi logo. Kona, Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fɔ li si nawa nɣban pe ni fɔ jenɲe.

13 A li sho fɔ:

«Mila pe yeri sanga ɲa ni,
pe sila yenle mbe logo na yeri.

Koni, poro fun pe yaa na yeri,
mi se logo pe yeri.

Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fɔ, lo li yo ma.

14 Ki kala na, mi pe gbɔn ma pe jaraga wa cengele ke ni fuun ke sɔgowɔ, koro ngele pe sila ke jɛn we.

A tara ti koro waga pe punɲo na.

Lere sila pye na paan wa ti ni, lere sila pye na yinrigi wa ti ni.

Ki tara nda tila pye tara tiyɔnrɔ, pèri pye ti koro waga.» »

8

Yenɲele ligi yon fɔlo kɔn

mbe duwaw Zheruzalemu ca ki na naa

1 Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fɔ làa li senre ti yo na kan naa.

2 Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fɔ, pa li yo yeen fɔ:

«Siyon ca kilan ndanla jɛnɲe ndanlawa yɛnjara woo ni.

Ki yɛn mala ndanla ndanlawa gbɔɔ ni wa na kotogo na.»

3 Pa Yawe Yenɲele li yo yeen fɔ:

«Mi yaa sɔngɔɔ mbe pan naa wa Siyon yanwiga ki na,
mbe cèn naa wa Zheruzalemu ca ki ni.

Pe yaa kaa Zheruzalemu ca ki yinri kaselege ca;

pe yaa kaa Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fɔ li yanwiga ki yinri yanwiga kpoyi.»

4 Yawe Yenɲele na yawa pi ni fuun fɔ, pa li yo yeen fɔ:

«Lelɛnɲbaara naa jɛnɲɲbaara ti ni, pe yaa kaa paan mbaa cèn naa wa
Zheruzalemu ca katoɔ ti ni,

gbotangangala ni pe ni fuun nunɣba nunɣba pe keɛ,

yinwetɔnlogo nga pe yaa ta mbe le ki kala na.

5 Ca ki katoɔ ti yaa ka yin lenambiile naa sɔmborombiile pe ni, pe yaa kaa jinrigi wa katoɔ ti ni.»

⁶ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo:
 «Izirayeli woolo mbele pe koro go na, na kaa pye ki kala li yaa pye kagbogo
 pe yege na ki piliye yi ni, mi wo yege na ki se pye kagbogo na yeri.
 Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma.»

⁷ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo:
 «Wele, mi yaa na woolo pe sho tara nda wa yonlo yirisaga kee yeri ti woolo
 pe kee,
 mbe pe sho tara nda wa yonlo tosaga kee yeri ti woolo pe kee.

⁸ Mi yaa pan pe ni,
 pe yaa pan mbe cen wa Zheruzalemu ca.
 Pe yaa ka pye na woolo,
 mi yaa ka pye pe Yennele kaselege naa kasinnye na.»

⁹ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo:
 «Ye kotogo le ye yee ni!
 Senre nda Yennele yon senre yofenne paa yo,
 sanga na ni leele paa Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li sherigo gbogo
 ki nogo le,

mbege kan naa fonngo,
 ko senre nungba to ye yen na nuru nala naa.

¹⁰ Sanni ki wagati wi sa gbɔn,
 lere sila pye na sara taa wi tunngo ki na,
 sara sila pye na taa fun yaayoro ti tunngo ki na.
 Leele pe sila pye na kee mbaa paan yeyinnye na juguye pe kala na;
 katugu mila leele pe yirige ma pe wa pe yee na.

¹¹ Koni, ki cenle na li woolo mbele pe koro go na,
 mi se pe yigi paa yege nga na mila ki pye faa we.
 Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma.

¹² Mi yaa yeyinnye kan ye yeri laga tara ti ni.
 Eezen tiire ti yaa la seni.
 Yarilire ti yaa la yongo wa tara ti na.
 Tisara ti yaa la paan tara ti na.
 Mi yaa ki yarijende nda ti ni fuun ti kan na woolo mbele pe koro go na pe
 yeri†.

¹³ Yoro zhuda tara woolo, naa Izirayeli tara woolo,
 yege nga na yaa pye faa cenle na li woolo pe dangga cengele sanngala ke
 sogowo,
 ki pyelomo nungba pi na fun, mi yaa ye sho. Ye yaa pye duwaw piile.
 Yaga ka fye ye kotogo le ye yee ni.»

¹⁴ Katugu Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo:
 «Ye telɛye paa na nawa pi ngban sanga na ni,
 mila ki kon maga tege mbe ye jolo.
 Mi sila yon songoro ki wogo ki pyewe na.
 Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma.

¹⁵ Ki pyelomo nungba pi na fun, koni migi kon maga tege
 mbe kajenge pye yoro Zheruzalemu ca woolo ye kan konaa Zhuda tara
 woolo ye kan.

Yaga ka fye.

¹⁶ Nga ye daga mbaa piin ki nga:
 Ye ni fuun nungba nungba yaa kaselege yuun ye lewee yeenle pe kan.

† 8:12 8.12: Oze 2.23-25; Amo 9.13-15

Wa ye kiti konsara ti ni, yaa kiti wi koon yaa yala kaselege ki ni, mbe ta mbaa yeyinnge nii leele pe sogwo†.

¹⁷ Ye ni wa kpe ka ka kapege jate wa wi kotogo na wi lewee yenle wa ni. Yaga kaa wungu yagboló na, katugu ki kapyere nda ti ni fuun ti yen mala mben. Yawe Yennjele lo li yo ma.»

*Yenge lepiliye yi yaa kannga
mbe pye yogorimo piliye*

¹⁸ Yawe Yennjele na yawa pi ni fuun fo làa li senre ti yo na kan na yeri na, ma yo fo:

¹⁹ «Yawe Yennjele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo: <Yenge nga ye ma le yele li yenge tijere wogo ki na, naa nga ye ma le yenge kangurugo wogo ki na, naa nga ye ma le yenge koloshyen wogo ki na konaa nga ye ma le yenge ke wogo ki na†, ki piliye yi yaa kannga mbe pye Zhuda tara woolo pe yeri yogorimo piliye, naa nayinme piliye konaa feti yogorimo piliye. Een fo, ye ti kaselege naa yeyinnge ki ye ndanla.> »

²⁰ Yawe Yennjele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo: «Cengele kele yegge woolo yaa ka pan naa fonngo laga Zheruzalemu ca ki ni, konaa cara legere ta woolo ni.

²¹ Ca ka woolo yaa ka yiri mbe saga yo ca ka yegge woolo kan mbe yo fo: <Ye yiri we kari we sa Yawe Yennjele li yenri! We sa Yawe Yennjele na yawa pi ni fuun fo li lagaja!> Ki ca woolo pe yaa ka pe yon sogo mbe yo fo: <Woro fun we yaa kari wa.>

²² Tara legere woolo naa cengele fannga wogolo yaa ka pan wa Zheruzalemu ca mbe Yawe Yennjele na yawa pi ni fuun fo li lagaja konaa mbeli yenri.»

²³ Yawe Yennjele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo: «Ko sanga wo ni, leele ke yaa ka yiri senre pyew ti leele pe ni cengele ke ni fuun ke ni, mbe sa Zhufuye nana nungba yigi wi derigbogo ki nogona yon ki na, mboo pye fo: <We yaa pinle ma ni mbe kari, katugu wege logo ma yo Yennjele li yen ye ni.> »

IZIRAYELI WOULO PORO NAA CENGELÉ SANNGALA

KE NI

9

9-14

*Cengele ngele ke yen ma Izirayeli
woolo pe maga Yennjele li yaa ka
jologo wa ke na
konaa mbe duwaw ke na*

¹ Yawe Yennjele li senyoro ti nda.
Yawe Yennjele li senyoro ti gbon wa Hadiraki† tara,

† 8:16 8:16: Efe 4.25 † 8:19 8:19: Babiloni tara fenne paa pan ma to Zheruzalemu ca ki na, ma tulugo kongbannga wo wa ca ki mbogo ki ni, kila pye, Zheruzalemu ca woolo pe ma yenge le yele li yenge tijere wogo ki na, mbe pe yee nawa to ki wogo ki na; naa pe juguye paa pan maga le mbe Zheruzalemu ca ki yon ton mbege sho, kila pye pe ma yenge ki le fun yele li yenge ke wogo ki na, mbe pe yee nawa to ki yefiile na. † 9:1 9:1: Hadiraki, ca ka layi nga kila pye wa Siri tara ti yonloparawa kamege kee ki na.

tì gbòn fò wa Damasi† ca;
katugu Yawe Yennele li yege yen senwee piile pe ni fuun pe na,
paa yege nga na li yege yen Izirayeli cengele woolo pe ni fuun pe na we†.

² Yennele li yen na para Hamati† ca ki wogo na fun,
ko nga ki yen wa Damasi ca ki tanla we.

Li yen na para Tiri ca naa Sidon† ca ti wogo na fun,
ali mbege ta tijinliwe gbòo yen pe yeri.

³ Tiri ca fenne pè malaga sigego kan pe ye kan.
Pè warifuwe legere gbogolo pe ye kan paa taambugo yen,
ma te legere gbogolo pe ye kan paa kongolo taambugo yen.

⁴ Eɛn fò, we Fò wi yaa pe keɛ yaara ti ni fuun ti sho pe yeri,
mbe malaga sigembogo nga kì pe ca ki maga ki jan mbege wa wa kogoje
wi ni.

Kason yaa ka ca jate ki sogo mbege kò†.

⁵ Asikalón ca fenne pe yaa ki wogo ki yan mbaa fye.
Gaza ca fenne fun pe yaa ka fye mbaa seri jologo ki kala na.
Ekiron ca fenne fun pe yaa pe keɛ ndagaserege ki la.
Wunluwo se ka pye wa Gaza ca ki ni.

Lere se ka cɛn wa Asikalón ca naa.

⁶ Nambanmbala pe yaa ka pye mbe cɛn wa Asidodi ca.

Ki ka pye ma, mi yaa Filisiti tara fenne pe ye gbogowo pi kò†.

⁷ Mi yaa ka kara nda ti kasanwa† pi yen ti ni ti wò wa pe yon,
mbe yarisunndo kara ti wò wa pe yon.

Mbele pe yaa ka koro go na pe ni, pe yaa ka pye mi ɲa Yennele na woolo
paa Zhuda cɛnle li setirige ka yen.

Ekiron ca woolo pe yaa ka pye na woolo paa yege nga Zhebusi† cɛnle woolo
paa kannga ma pye na woolo.

⁸ Mi yaa kanla tara ti maga mbaa ti kòrɔsi,
jango juguye pe malingbòonlo mbele pe maa tooro na kee na paan, paga
ka gbòn ti na.

Fannga fò wa se ka jologo taga pe na naa;
katugu mi jate mi yaa la pe go singi.

*Wunlunana ɲa wi yaa ka pan
mbe yeyinɲe ki kan naa*

⁹ Yoro Siyon ca woolo, yaa yɔgɔri jɛnɲe.

† **9:1 9.1:** Damasi ca ko kila pye Siri tara ti cagbogo ye. † **9:1 9.1:** Eza 17.1-3; Zhere 49.23-27; Amò 1.3-5 † **9:2 9.2:** Hamati ca kila pye Hadiraki ca naa Damasi ca sogowo pi ni, wa Siri tara ti yonloparawa kameɲge keɛ ki na. † **9:2 9.2:** Tiri ca fenne naa Sidon ca fenne paa pye kogoje wi jenfenne ma fannga ta, ma pye penjagboro fenne, safari ɲa paa pye na waa wi fannga na. † **9:4 9.4:** Eza 23.1-18; Eze 26.1-28.26; Zhoue 4.4-8; Amò 1.9-10; Mati 11.21-22; Luki 10.13-14 † **9:6 9.5-6:** Gaza, naa Ekiron, naa Asikalón konaa Asidodi cara tila pye Filisiti tara cagboro to ta, nda tila pye kagbogo yon. † **9:7 9.7:** Yennele senre tigi naga ma yo fò lere si daga mbe kara ka nda ti kasanwa pi yen ti ni, nakoma mbe yaayogo nga ki yen fyongo ni ki kara ta ka; Levi 17.11-12; Dete 12.15-16. Ma si yala Filisiti tara fenne poro la pye na to kaa, katugu ngasele sila pye pe yeri, na laa ki wogo ki sa. Koni Yennele li yen na jaa mbe Filisiti tara fenne pe yege kon paga kaa kara kaa nda ti kasanwa pi yen ti ni, katugu li yen na jaa mbe pe pye li woolo fun. † **9:7 9.7:** Zhebusi cɛnle woolo paa pye Kana tara fenne mbele paa pye ma cɛn wa Zheruzalemu ca, ko ɲga paa pye na yinri Zhebusi ca sanni wunlunana Davidi wi saga sho wigi ta; 2 Sami 5.6-7; 1 Kuro 11.4-6. Zhebusi cɛnle woolo paa pye ma cɛn yeyinɲe na wa Izirayeli woolo pe sogowo; Zhouz 15.63.

Yoro Zheruzalemu ca woolo yaa jorogi nayinme ni.
 Ye wele! Ye wunlunana wi na wila paan ye korogo.
 Wi yen sinne ma pye cew tafa.
 Wuu yee tirige ma lugu ma cen sofile na.
 Wi yen ma lugu ma cen sofile pyo na, sofile no pyo na†.

¹⁰ Mi yaa ka malaga gbɔnwotoroye pe ko mbe pe wo wa Efirayimu† tara, mbe malaga gbɔnshɔnye pe ko mbe pe wo wa Zheruzalemu ca. Malaga gbɔnsandira ti yaa ka kaari fun. Ki wunlunana wi yaa kaa yeyinnye senre yuun cengele ke kan. Wi yaa kaa wi tegere ti piin mbege le kogoje wa na saga wa kogoje wa na, mbege le wa Efirati gbaan wi na fo sa gbɔn wa tara ti kosaga ki na.

*We Fo wi yaa ka mbele juguye
 paa yigi kasopiile pe wo
 wa kulowo pi ni*

¹¹ We Fo wi yo fo:

«Yoro wo na, Zheruzalemu ca woolo, yon finliwe mba mila le ye ni ye saara yaayoro kasanwa pi fannga na, ki yon finliwe pi kala na, mbele paa yigi ye ni kasopiile ma kari pe ni, mi yaa pe wo wa pe kulowo pi ni, wa tonmo wege nga tonmo woro wa ki ni†.

¹² Yoro kasopiile wele, yoro mbele jigi tagasaga yen ye yeri, ye songoro ye pan wa ye ca ki ni, ko nga malaga sigembogo yen maga maga ma yagara.

Nala yeen, mi yen naga yuun ye kan fo jologo nga ye jolo, mi yaa kajeenge tegesaga shyen pye ye kan ki yongo.

¹³ Katugu mi yaa ka Zhuda cenle woolo poro pye paa na sandiga yen mbege tile, mbe Efirayimu cenle woolo poro pye paa na sandiga wanla yen. Yoro Siyon ca woolo, mi ye pinambiile pe yirige mbe pe wa Yavan† tara woolo pe na.

Mi yaa ye pye paa malingbɔɔn kotogofɔ wi tokobi yen.»

¹⁴ Yawe Yennele li yaa kali yee naga wa naayeri wa pe go na.

Li wanla li yaa ka kari paa yennele yengeleme yen.

We Fo, Yawe Yennele li yaa kali mbanlaga ki win.

Li yaa ka pan wa yonloparawa kalige kee tifelingboro ti ni.

¹⁵ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li yaa kaa li woolo pe go singi.

Pe yaa ka pe juguye pe tongo,

mbe gbafuuro sinndee ti yaari.

Pe yaa ka pe juguye pe kasanwa pi jaraga mbaa tinni ndee paa sinndire piin.

Pe yaa kaa kasanwa pi wuun paa yege nga na pe ma kaa leyaara ti yin saara yaayoro kasanwa pi ni mboo yanragi yanragi, paa yege nga na pe ma kaa kasanwa pi wo saraga wosaga ki yengele ke na we.

¹⁶ Yawe Yennele, pe Yennele li yaa ka pe sho ki pilige ki ni.

† 9:9 9:9: Mati 21.5; Zhan 12.15 † 9:10 9.10: Laga ki laga nga ki ni, Efirayimu tara to yen ma taanla Izirayeli tara ti yonloparawa kameenge kee wunluwo lee po ni. † 9:11 9.11: Tonmo wege nga tonmo woro wa ki ni, ko yen na para pe kulowo po senre na wa Babiloni tara. † 9:13 9.13: Yavan tara to nungba to pe yinri Giresi tara re.

Li yaa ka poro mbele li woolo pe sho paa yege nga na yaayoro konrifɔ ma
kaa wi yaayoro ngbelege sho we.
Pe yaa kaa yengele wa li tara ti ni paa sinndeere sonngbanga woro yen,
nda ti yen wunluwo njala na.

¹⁷ Pe yaa ka pye ferewe na de!

Pe yaa ka pye tiyɔɔnlo de!

Bile wi yaa kaa fannga kaan lefonmbolo pe yeri,
duven fonjo wila fannga kaan sumbono pe yeri.

10

*Yawe Yennele ligi yon folo le
mbe Zhuda tara woolo pe sho*

¹ Ye Yawe Yennele li yenri tisaga ki ni, li tisara pungo woro ti kan ye yeri.
Yawe Yennele lo li ma tifelingboro tisara ti yirige,
li yaa tisara legere kan ye yeri.

Li yaa ti yariluguro ti fi wa ye ni fuun nungba nungba ye keere ti ni.

² Katugu ye go yarisunndo ti maa go fu senre yuun ye kan.

Ye jelefenne pe maa yagbogowo kagala yaan na yuun ye kan.

Woonro wonlofenne pe woonro ti yen wagafe,

pe kotogo sogowo senre ti yen go fu senre.

Ki kala na, leele pe yen na yanri na toro faa paa yaayoro ngbelege yen,
pe yen na jolo paa simbaala yen mbele konrifɔ woro pe na†.

³ Mi nawa ngban jenge yaayoro konrifenne pe ni.

Mi yaa jologo wa yekee pe na,

katugu mi na Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo mi pan mbanla woolo
pe gbogolomo pi kon mbe wele,

po mba pi yen Zhuda cenle woolo wele.

Mi yaa ka pe pye paa na malaga gbanshon jenne yen.

⁴ Teele pe cenle pyew pele yaa ka yiri wa Zhuda cenle li ni,

mbe sheli paa go yenle sinndelege yen,

mbe liri paa paraga go ki kankanngala yen,

mbe pye fannga ni paa malaga gbansandiga yen.

⁵ Pe yaa ka pye paa malingboonlo welimbele yen,

mbe pe ta malaga ki na, pe yen na pe juguye pe tangala na kee paa kono
fenrege yen.

Pe yaa ka malaga ki gbɔn, katugu mi na Yawe Yennele, mi yaa ka pye pe
ni.

Kona, pe yaa ka fere wa pe juguye mbele pe yaa ka pye shonye na pe na.

⁶ Mi yaa ka fannga gbogo le Zhuda cenle woolo pe ni.

Mi yaa ka Zhozezu setirige piile† pe sho.

Mi yaa ka songoro mbe pan pe ni wa pe tara naa,

katugu pe yinriwe yen na na.

Ki yaa ka pye ndee mi sila je pe na.

Muwi mi yen Yawe Yennele, pe Yennele le.

Mi yaa ka pe yenrewe pi logo.

⁷ Efrayimu cenle woolo pe yaa ka pye paa nambala kotogofenne yen.

Pe nawa pi yaa ka yinngi pe na ndee leele mbele duven wo.

† 10:2 10:2: Mati 9:36; Maki 6:34 † 10:6 10:6: Zhozezu setirige piile poro nungba poro pe yen
Izirayeli woolo wele.

Pe piile pe yaa kaga wogo ki yan mbaa yōgōri.
Yōgōrimō gbōō yaa ka pye wa pe kotogo na Yawe Yēnnēle li kala na.

⁸ Mi yaa ka wofele win mbe pe gbogolo,
katugu mi yaa ka pe sho.

Pe yaa songoro mbe lege naa paa yege nga na paa pye faa we.

⁹ Mi pe jaraga wa dunruya cengele ke sogowo.

Een fo mbe pe ta wa ki taleere ti ni, pe yaa nawa to na na.

Poro naa pe piile pe ni pe yaa kaa pe yinwege ki piin.

Ko pungo na, pe yaa ka yiri wa, mbe songoro mbe pan.

¹⁰ Mi yaa ka pe yirige mbe pe wo wa Ezhipiti tara.

Mi yaa ka pe wo wa Asiri tara, mbe pe gbogolo.

Mi yaa ka pan pe ni wa Galaadi tara konaa wa Liban tara.

Pe censaga ki yaa ka kologo pe na yere.

¹¹ Pe yaa ka kogoje wi kon mbe wo wa jologo ki ni.

Yēnnēle li yaa ka kogoje tonmo mba pi maa yinrigi na tuun pi gbōn mboō
sinngē.

Nili gbaan wi latijuro ti ni fuun ti yaa ka waga.

Asiri tara fenne pe yee gbogowo pi yaa ka ko.

Ezhipiti tara fenne pe wunluwo kanngala li yaa ka sho pe yeri†.

¹² Mi na Yawe Yēnnēle, mi yaa kanla fannga ki le na woolo pe ni.

Pe yaa kaa tanri na nandanwa kala lo na.

Yawe Yēnnēle lo li yo ma.

11

Mbele pe yen fannga fenne

Yēnnēle li yaa ka

pe fannga ki jan

¹ Mboro Liban tara, ma tara yesara ti yengēle,
jango kasōn mbe ye kōōn sēdiri tire ti sogō.

² Yoro sipiresi tire, yaa yungbōgōrō senre yuun,
katugu sēdiri tire ti toori.

To nda ti yen tire tiyōnrō, pēri jaanri.

Yoro Bazan tigbōrō gbōrō, yaa yungbōgōrō senre yuun,
katugu kōwōgō nga lere saa ya ye wa ki ni, pēge tire ti jaanri.

³ Pe yen na simbaala kōnrifenne pe yungbōgōrō gbelege ki nuru,
katugu pe naniwe jembe pi jōgō.

Pe yen na jara yirifōnmōlō pe gbelege ki nuru,

katugu Zhuriden gbaan kōwōgō nga kila pye pe larasaga kī jōgō.

Simbaala kōnrifenne shyen

pe kala

⁴ Yawe Yēnnēle, na Yēnnēle, pa li yo yēen fo: «Simbaala mbele pe daga
mbe gbo, maa pe kōnri.

⁵ Mbele pe ma pe lo, pe ma pe gbo, lere na pe pye mbe yo pe kapege pye.
Mbele pe maa pe pere, poro ma yo fo: «Sōnmō yen Yawe Yēnnēle li woo,
katugu wē pye penjagbōrō fenne.» Ki simbaala kōnrifenne tipeele pe yere
na simbaala pe yinriwe ta, mbe si ka pe sho.»

⁶ «Ki kala na, mi se tara woolo pe yinriwe ta. Yawe Yēnnēle lo li yo ma.
Mi yaa senwee piile pe le pe senwee yēenle pe kee, konaa mbe pe le pe

† 10:11 10:11: Ezhipiti tara fenne pe wunluwo kanngala li yaa ka sho pe yeri, ko koro wo yen pe
wunluwo pi yaa ka to.

wunlunana wi kee. Wunlumbolo pe yaa ka tara ti jogo pew, mi se ka lere kpe sho pe kee.»

⁷ Kona, simbaala mbele paa daga mbe gbo, a mi nee pe konri, mbele paa pye ma te wa simbangbelege ki ni poro wogo ko la we. A mi si simbaala konrikanngala shyen le, ma nungba mege taga nali yinri Yinme kanngala, ma sanna li mege taga nali yinri Nungbama kanngala. A mi si saa na simbaala pe konri.

⁸ Yenge nungba ni, a mi si simbaala konrifenne taanri pe puro. A simbaala pe si kaa na nawa pi ngban fun; poro fun, a na la ko pe na.

⁹ Kona, a mi si simbaala pe pye fo: «Mi se konri ye na naa. Mbele yaa ku, poro mbe ku. Mbele yaa ko mbe wo wa, poro mbe ko pe wo wa. Mbele ka koro go na, poro mbaa pe yee kaa.»

¹⁰ Kona, a mi silan simbaala konrikanngala na pe yinri Yinme kanngala li le mali kaari, maga naga fo yon finliwe mba mila le Izirayeli cengele ke ni fuun ke ni, muu jogo.

¹¹ Ki pilige ki ni, yon finliwe pila jogo ma wo wa. Ki pye ma, simbaala mbele paa pye ma te wa simbangbelege ki ni ma we†, poro mbele paa pye nala korosi, a poro sigi jen ma yo Yawe Yennele lo senre ri.

¹² Kona, a mi si pe pye fo: «Ki ka ye ndanla, yanla sara wi kan na yeri. Een fo, na kii si ye ndanla, yoo yaga wa.» Ki pye ma, a pe si warifuwe pyo nafa ma yiri ke† jiri ma kan na yeri na sara.

¹³ Kona, a Yawe Yennele li silan pye fo: «Na kala li gbogo pe yeri yege nga na ki ko wowi yeen! Ki penjagboro nda ti le, ma sari kan coro fanrifo wi yeri†.» Ki pye ma, a mi sigi warifuwe pyo nafa ma yiri ke wi le ma saa wi kan coro fanrifo wi yeri, wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni†.

¹⁴ Ko pungo na, a mi silan simbaala konrikanngala shyen wolo na pe yinri Nungbama kanngala li kaari. Mila ko pye maga naga fo tosege nga ki yen Zhuda tara woolo naa Izirayeli tara woolo pe sogowo ki jogo.

¹⁵ Kona, a Yawe Yennele li silan pye naa fo: «Koni, simbaala konrifo yaara le, moo yee pye paa tijinliwe fu fo yen.

¹⁶ Wele, mi yaa simbaala konrifo wa yirige laga tara ti ni, na wi se kaa simbaala mbele pe yen na kuun pe yinriwe taa. Wi se kaa kee saa mbele pe pungo pe lagajaa. Wi se kaa mbele pe welege pe were piin. Wi se kaa yaakara kaan mbele pe yen ngbaanla pe yeri. Een fo, simbaala mbele pe toro, poro wi yaa kaa kuun mbaa kaa, fo yere mbaa pe yenjoro ti walagi.»

¹⁷ Simbaala konrifo na wi jaga,
wo na wuu simbangbelege ki yaga,
jologo yen wi wogo!
Tokobi yaa wi kee ki kon,
mboo kalige yenle li ya.
Wi kee ki yaa waga wi na pew,
wi kalige yenle li yaa joga wi na pew.

† **11:11 11:11:** Nga ki yo fo: *Simbaala mbele paa pye ma te wa simbangbelege ki ni ma we*, Eburuye senre ti ni, ki senre ti mbe ya logo fun naa fo: *Simbaala perefenne*. † **11:12 11:12:** Warifuwe pyo nafa ma yiri ke wo la pye kulonana wi losara, naga nari fo penjara ti kan na yeri, poe tifaga (Eki 21.32). † **11:13 11:13:** Nga ki yo *coro fanrifo*, Eburuye senre ti ni, ki koro wi mbe ya logo fun fo tuguron yanfo. Warifuwe piile mbele tagafenne paa pye na paan, tuguron yanfo wila pye naga penjara ti yanni nari gbegele tugumbiile. Wa Yennele senre sewe lea na wi yen Eburuye senre ni, nga ki yo fo: *Coro fanrifo*, Yennele senre sewe lea pele yege ni Eburuye senre ni, konaa na pe yinri Siriyaki wi ni, pege yonlogo ma yo fo: *Yarijende tegesaga*. † **11:13 11:12-13:** Mati 27.9-10

12

*Yenñele li yaa ka Zheruzalemu ca
ki sho, na juguye paga pan
mbe to ki na we*

¹ Yawe Yenñele làa senre nda yo Izirayeli woolo pe wogo na, tori nda. Yawe Yenñele na li naayeri wi gbegele, ma tara ti tenge, konaa ma yinwege ki le senwee wi ni, pa li yo yeen fo:

² «Ye wele, mi yaa ka Zheruzalemu ca ki pye paa wojenne yen, na li yen ma yin duven na wi maa yege kanngi wi ni. Cengele ngele fuun ke yen ma ca ki maga, ke yaa wi wo fo wila pe yege kanngi. Ki yege kannguwa pi yaa ka gbɔn Zhuda tara woolo pe na fun, juguye na paga ka pan mbe malingboonlo censaga kan mbe Zheruzalemu ca ki yon ton we.

³ Ko pilige ko ni, mi yaa Zheruzalemu ca ki pye sinndelege nga ki nugu cengele ke ni fuun ke kan. Mbele fuun ka kaa ki jaa mbege yirige, pe yaa ka pe yee welege fo jenge. Kona, dunruya cengele ke ni fuun ke yaa ka gbogolo mbe yiri Zheruzalemu ca ki korogo.

⁴ Ko pilige ko ni, Yawe Yenñele lo li yo ma, fo mi yaa ka sunndo kongo wa pe shɔnye pe ni fuun pe na, mbe go yinriwe wa pe shon lugufenne pe na fyere gbɔro ti kala na. Een fo mi yaa kaa wele Zhuda tara woolo poro na. Cengele sanngala ke shɔnye pe ni fuun poro na, mi yaa ka yenfyonro wa pe na.

⁵ Kona, Zhuda tara teepe pe yaa kaa ki yuun wa pe yee nawa fo: «Pa Zheruzalemu ca woolo pe fannga ki maa yinrigi wa Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fo li yeri, lo na li yen pe Yenñele le.»

⁶ «Ko pilige ko ni, mi yaa Zhuda tara teepe pe pye paa kason nanganra yen kanngire sogowo, mbe pe pye paa gbagara kanngire yen, nda pe mu yarilire pogolo sogowo. Cengele ngele ke yen ma pe maga, pe yaa ka ke tongo kee ki ni fuun na. Een fo Zheruzalemu ca ko yaa ka koro wa ki yongolo nungba ke ni wa Zheruzalemu.

⁷ Yawe Yenñele li yaa ka keli mbe Zhuda tara seye woolo poro sho, jango Davidi setirige piile poro naa Zheruzalemu ca woolo pe ni, paga kaa pe yee jate ndee pe gbogowo ta ma we Zhuda tara woolo sanmbala pe na.

⁸ Ko pilige ko ni, Yawe Yenñele li yaa kaa Zheruzalemu ca woolo pe go singi. Na wi fannga ki kologo ma we pe ni fuun na, ko pilige ko ni, wo yaa ka pye fannga ni paa wunlunana Davidi wi yen. Davidi setirige piile pe yaa ka pye pe yege na paa Yenñele yen, paa Yawe Yenñele li merenge yen, na wi yen na tanri pe yege.»

Tara woolo pe yaa ka yege san

⁹ We Fo wi yo fo: «Ko pilige ko ni, cengele ngele fuun ke yaa ka yiri mbe pan mbe to Zheruzalemu ca ki na, mi yaa yere ki yerewe mbe ke tongo.

¹⁰ Kona, mi yaa yinriwe taga jatere, naa yenrewa jatere kan Davidi setirige piile pe yeri konaa Zheruzalemu ca woolo pe yeri. Pe yaa ka kannga mbaa mi wele, na pe sun njanraga ki ni wi kala na[†]. Pe yaa ka wi kunwo pi gbele, paa yege nga na lere ma kaa wi pinambyo nungba pe kunwo gbele we. Pe yaa ka wi kunwo pi gbele fo jenge, paa yege nga na lere ma kaa wi pinambyo kongbanja kunwo gbele we.

[†] 12:10 12:10: Nga ki yo fo: *Pe yaa ka kannga mbaa mi wele, na pe sun njanraga ki ni wi kala na, ki senre ti mbe ya logo fun fo: Pe yaa ka kannga mbaa mi wele, mi na pe sun njanraga ki ni we. Ki senre nda ti yo, ti kala li pye ma yala Zhezu Kirisi wi kunwo kala li ni; Zhan 19.37; Naga 1.7.*

¹¹ Ko pilige ko ni, kunwɔ gbelege ki yaa ka lege wa Zheruzalemu ca, paa nga na pe maa gbele yarisunngo jelege Hadadi Irimo ki kan, ki ta ki yen, wa Megido ca gbunlundegɛ ki ni†.

¹² Tara woolo pe yaa ka kunwɔ gbelege gbele. Seye yi ni fuun nungha nungha yi yaa ka kunwɔ gbelege ki gbele yi ye yi ye. Davidi sege woolo pe yaa ka kunwɔ gbelege ki gbele pe ye, pe jele pe yaa kaga pye pe ye. Natan sege woolo pe yaa ka kunwɔ gbelege ki gbele pe ye, pe jele pe yaa kaga pye pe ye.

¹³ Levi sege woolo pe yaa ka kunwɔ gbelege ki gbele pe ye, pe jele pe yaa kaga pye pe ye. Shimeyi sege woolo pe yaa ka kunwɔ gbelege ki gbele pe ye, pe jele pe yaa kaga pye pe ye.

¹⁴ Seye sannya yi ni fuun nungha nungha yi yaa ka kunwɔ gbelege ki gbele yi ye yi ye. Nambala pe yaa kaga pye pe ye, jele pege pye pe ye.»

13

¹ «Ko pilige ko ni, pulugo tonmo pa yaa ka janri mbe yiri mbe Davidi setirige piile naa Zheruzalemu ca woolo pe kapere naa pe fyongo kapyere ti jogo mberi laga pe na.»

*We fo wi yaa ka yarisunndo ti ko
mberi wo wa, mbe Yennele
yon senre yofenne yagboyoolo
pe puro*

² Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo, pa li yo yeen fo: «Ko pilige ko ni, mi yaa ka yarisunndo ti ko mberi wo laga tara ti ni, lere se ka nawa to ti na naa. Mbele pe maa pe yee piin Yennele yon senre yofenne, mi yaa ka pe ko mbe pe wo laga tara ti ni, mbe mbele yarisunndo gbogola jaterɛ yen pe ni wi ko mboo wo pe ni.

³ Na lere wa ka ka pan mbaa Yennele yon senre yuun bere, wi tosee naa wi nsee poro yere pe yaa wi pye mbe yo fo: «Ma daga mbe ku, katugu ma yen na yagbogowo senre yuun Yawe Yennele li mege ki na.» Mboo ta wi yen na Yennele li yon senre yuun, wi tosee naa wi nsee wi ni, pe yaa wi sun njanraga ni mboo gbo.

⁴ Ko pilige ko ni, Yennele yon senre yofenne pe yaa kaa fere taa mbaa Yennele li yon senre yuun, mbaa pe yariyanra ti senre yuun. Pe se kaa yongome sire yariporo nii naa, mbaa leele pe fanla mbaa pe yee piin Yennele yon senre yofenne†.

⁵ Pe ni fuun nungha nungha pe yaa kaa yuun fo: «Mi woro Yennele yon senre yofe de, kere konfo wi mi. Maga le wa na lefonro sanga wi ni, na tafe wilan lo kere tunngo ko mege ni†.»

† **12:11 12:11:** Hadadi Irimo, Fenesi tara fenne poro yarisunngo jelege layi, nga paa pye na jate fo ki ma ti pe yarlire ti ma yon. Paa pye naga jate ma yo na paga yarlire ti kon mbe ko, ki yarisunngo ki ma ku, na paga kaa yariluguro ti nuru sanga na ni, ki mee yen. Na paga yarlire ti kon mbe ko, mbe ye ti ni ca sanga na ni, pe mee ki kunwo pi pye. † **13:4 13:4:** Yennele yon senre yofenne pe le la pye na yariporo nda paa gbelege yongome sire ni ta nii, nda tila pye fyonwo fenne poro woro, naga nari fo pe yen Yennele yon senre yofenne paa yeye nga na Eli la pye; 2 Wunlu 1.8; Mati 3.4. † **13:5 13:5:** Eburuye senre ti ni, nga ki yo fo: *Maga le na lefonro sanga wi ni, na tafe wilan lo kere tunngo ko mege ni*, ki senre ti woro ma filige. Ki senre ti mbe ya logo fun fo: *Maga le na lefonro sanga wi ni, keere yen na yeri.*

⁶ Na lere wa kaa yewe mbe yo fɔ: <Yingi sagbantitere ti yen ma kotogo ki na yeen?> Wi yaa ki fɔ wi yɔn sogo mbe yo fɔ: <Pa pànlà gbɔn wa na wenne pe go†.> »

*Nga ki yaa ka pye simbaala kɔnɔrifo
wo naa simbaala pe na*

⁷ Yawe Yennɛle na yawa pi ni fuun fɔ, pa li yo yeen fɔ:

«Tokobi, yiri ma to na simbaala kɔnɔrifo wi na,
yiri ma to na pinleyenle wi na.

Simbaala kɔnɔrifo wi gbɔn maa gbo pa kona simbaala pe yaa gbɔn mbe jaraga.

Pa mi yaa to simbapiile pe na†.»

⁸ Pa Yawe Yennɛle li yo yeen fɔ:

«Wa tara ti ni fuun ti ni, senweele paga kɔn mbe yiri tegesaga taanri,
tegesaga shyen woolo poro yaa ku,
tegesaga nunɔgba woolo pe yaa koro go na.

⁹ Mi yaa ki tegesaga nunɔgba woolo pe pye kpoyi,
paa yegɛ nga na pe ma kaa warifuwe wi le kasɔn maa pye kpoyi,
mbe pe segɛsɛgɛ mbe wele, paa yegɛ nga na pe ma kaa tɛ wi le kasɔn
mboo segɛsɛgɛ mboo wele.

Pa kona pe yaa na yeri,

pa mi yaa pe yɔn sogo.

Mi yaa ka pe pye mbe yo fɔ: <Ye yen na woolo!>

Pa poro fun pe yaa yo fɔ: <Yawe Yennɛle lo li yen we Yennɛle le.> »

14

*Malaga punɔgo wogo nga
ki yaa ka gbɔn
konna we Fɔ wi panga*

¹ Ye wele, Yawe Yennɛle li pilige ki yen na paan. Ko pilige ko ni, yoro Zheruzalemu ca woolo, ye juguye pe yaa ka ye kɛɛ yaara ti koli mberi yɛɛle pe yɛɛ na ye yegɛ sɔgɔwɔ.

² We Fɔ wi yo fɔ: Mi yaa ka cɛngɛle ke ni fuun ke gbogolo wa Zheruzalemu ca ki tanla, mbe malaga gbɔn ki ni. Pe yaa ka ca ki sho, mbe yinɛ ti nawa yaara ti koli, mbe sinle jɛɛle pe ni fannga na. Pe yaa ka ca woolo pe walaga nunɔgba koli mbe kari pe ni kulowo, ɛɛn fɔ ca woolo sanmbala mbele pe yaa ka koro, pe se ka poro yigi mbe yiri pe ni.

³ Ko punɔgo na, Yawe Yennɛle li yaa ka yiri mbe malaga gbɔn ki cɛngɛle ke ni paa yegɛ nga na làa malaga ki gbɔn malaga gbɔnpiliye yan yi toro faa yi ni we.

⁴ Ko pilige ko ni, oliyiye tire yanwiga nga wa Zheruzalemu ca ki yesinme na, wa yɔnlɔ yirisaga kɛɛ yeri, li yaa kali tolɔgo ki kan wa ki na. Kona oliyiye tire yanwiga ki yaa wali shyen, mbege le wa yɔnlɔ yirisaga kɛɛ yeri, mbe saga wa wa yɔnlɔ tosaga kɛɛ yeri, mbe pye gbunlundegɛ gbogɔ. Yanwiga ki yɛɛgɛ nunɔgba yaa ka yeri mbe kari wa yɔnlɔparawa kameɔnge

† 13:6 13:6: Nga ki yo fɔ: *Pa pànlà gbɔn wa na wenne pe go*, Eburuye senre ti ni, ki senre ti koro wi mbe ya logo fun fɔ, pa pànlà gbɔn wa na kɛɛnle pe yeri. Mbele pàa pye Yennɛle yɔn senre yofenne yagboyoolo pàa pye na sagbanra kɔnlɔ pe yɛɛ na wa pe kotoɔ ti na, naga nari fɔ pe yen na pe yarisunndo ti gbogo; 1 Wunlu 18.28. Pàa pye na nanjara piin ki yarisunndo gbogowɔ pi na.

† 13:7 13:7: Mati 26.31; Maki 14.27

kée yeri, yéegé sannga ki yaa ka yeri mbe kari wa yonloparawa kalige kée yeri.

⁵ Kona, ye yaa ka fe mbe toro wa na yanwira gbunlundége ki ni, katugu yanwira gbunlundége ki yaa ka tonlo mbe gbón fò wa Azali ca ki na. Zhuda tara wunlunaŋa Oziyasi wi sanga wi na, tara tila yege, a ye teléye pè fe ki yéyegége nga na, pa ye yaa ka fe ma fun. Kona, Yawe Yénnele, na Yénnele le, li yaa ka pan; li woolo kpoyi pe ni fuun pe yaa ka pye li ni.

⁶ Ko pilige ko ni, yanwa kala se ka pye wa, were se ka pye wa, tonmo pi se ka simbi†.

⁷ Ki pilige ki yongo se ka pye wa, Yawe Yénnele lo ligi jén. Yonlo se ka pye wa, yembine se ka pye wa; ali yembine, yanwa pi yaa pye wa suyi.

⁸ Ko pilige ko ni, tonmo jembe pa yaa kaa fuun mbaa yinrigi wa Zheruzalemu ca. Ki tonmo pi walaga nungba yaa kaa fuun mbaa kee wa kogoje kuwo wi yeri, walaga sannga ki yaa kaa fuun mbaa kee wa Mediterane kogoje wi yeri. Ki yaa kaa piin ma kanga na konaa yonro ni†.

⁹ Yawe Yénnele lo li yaa ka pye tara woolo pe ni fuun pe wunluwo. Ko pilige ko ni, Yawe Yénnele lo nungba pe lo li yaa ka pye Yénnele le. Lo nungba pe lo mege ko pe yaa kaa yinri.

¹⁰ Tara ti ni fuun mbe Zheruzalemu ca ki maga, ti yaa ka kannga mbe pye paa Araba tara ti yen, mbege le wa Geba ca ki na, wa Zheruzalemu ca ki yonloparawa kamenge kée yeri fò mbe sa gbón wa Irimo ca ki na, wa yonloparawa kalige kée ki yeri. Zheruzalemu ca ki yaa ka cén ki kanngara na lara ti go na; ca ki gbeme pi yaa ka le wa Benzhamé yeyongo ki na fò sa gbón wa Yeyongo lege ki na, mbe sa gbón fò wa mbogo ki Yenle yeyongo† ki na; konaa mbe le wa Hananeyeli sanngazo titonlowo wi na fò sa gbón wa wunlunaŋa wi éezen tonmo wosaga ki na.

¹¹ Leele yaa ka cén wa Zheruzalemu ca ki ni. Ca ki tongowo senre se ka yo naa. Ki yaa ka pye yeyingge na pow†.

¹² Cengele ngele ke yaa ka yiri mbe sa malaga gbón Zheruzalemu ca ki ni, yambewe mba Yawe Yénnele li yaa ka wa pe na, pi mba: Pe wire ti yaa ka fongo pe na mbe pe ta yere na. Pe yembigile ke yaa ka fongo wa ke yentegéle ke ni, pe ngayinngele ke yaa ka fongo wa yon ki ni pe na.

¹³ Ko pilige ko ni, Yawe Yénnele li yaa ka jatere pirindorogo naa sunndo kongo wa pe na. Pe yaa ka kée wa pe yee na, mbe to pe yee na.

¹⁴ Zhuda tara fenne pe yaa ka ye wa malaga ki ni fun wa Zheruzalemu ca ki ni. Pe yaa ka cengele ngele ke yen ma pe maga ke yarijende ti ni fuun ti koli pe yeri, to ti yen te, naa warifuwe, konaa yariporo legere ni.

¹⁵ Yambewe pa yaa ka to fun shonye pe na, naa sofilele worosoye pe na, naa yongoméye pe na, naa sofilele pe na konaa yaayogo nga fuun ki yen wa juguye pe censara ti ni. Ki yambewe po naa senweele pe woo pi ni, pi yaa pye nungba.

¹⁶ Ko punjo na, cengele ngele fuun kaa pan ma to Zheruzalemu ca ki na, mbele paa koro go na ke ni, poro yaa kaa kee yele pyew wa Zheruzalemu mbe saa wunlunaŋa, Yawe Yénnele na yawa pi ni fuun fò li gbogo konaa mbaa Gbataala nogo feti wi piin.

† 14:6 14:6: Nga ki yo fò: Were se ka pye wa, tonmo pi se ka simbi, ki senre ti woro ma filige Eburuye senre ti ni. † 14:8 14:8: Eze 47:1; Zhan 7:38; Naga 22.1 † 14:10 14:10: Pele maa ki jate ma yo Yeyongo lege ko nungba ko ki yen mbogo ki Yenle yeyongo ye. † 14:11 14:11: Naga 22.3

¹⁷ Dunruya na cɛnlɛ o cɛnlɛ na ka koro lii kari wa Zheruzalemu ca mbe sa wunlunana, Yawe Yɛnnɛlɛ na yawa pi ni fuun fɔ li gbɔgɔ, poro se tisaga ki ta.

¹⁸ Na Ezhipiti tara fɛnnɛ pee yɛnlɛ mbe kari wa Zheruzalemu ca, na paga je mbe yo pe se kari, pe se tisaga ki ta. Cɛngɛlɛ nɛgɛlɛ kee yɛnlɛ mbe sa Gbataala nɔgɔ fɛti wi pye, yambewe mba pila to ke na, po cɛnlɛ Yawe Yɛnnɛlɛ li yaa wa Ezhipiti tara fɛnnɛ pe na.

¹⁹ Ko jɔlogɔ ko ki yaa to Ezhipiti tara fɛnnɛ pe na, konaa mbe to cɛngɛlɛ nɛgɛlɛ fuun ke se ka yɛnlɛ mbe kari sa Gbataala nɔgɔ fɛti wi pye ke na.

²⁰ Ko pilige ko ni, kɛngɛngɛlɛ nɛgɛlɛ pe ma lele shɔnye pe na, pe yaa kaga yɔnlɔgɔ wa ke na, mbe yo fɔ: «Mbe pye kpoyi Yawe Yɛnnɛlɛ li kan.» Nɛgɛdagala mbele pe yaa ka pye wa Yawe Yɛnnɛlɛ li go ki ni, pe yaa ka pye mbe tɛgɛ pe yɛ Yɛnnɛlɛ kan paa wɔjɛngɛlɛ nɛgɛlɛ ke ma pye le saraga wɔsaga ki tanla ke yɛn.

²¹ Nɛgɛdaga ɲa fuun wi yaa ka pye wa Zheruzalemu ca konaa wa Zhuda tara, wi yaa ka pye mbe tɛgɛ wi yɛ Yawe Yɛnnɛlɛ na li yɛn yawa pi ni fuun fɔ li kan. Lere o lere ka ka pan mbe saraga wɔ, ko nɛgɛdaga wo wawi ki fɔ wi yaa ka lɛ, mbe saraga kara ti sɔgɔ wa wi ni. Ko sanga wo ni, safari wafɔ kpɛ se ka pye wa Yawe Yɛnnɛlɛ na yawa pi ni fuun fɔ li go ki ni naa.

Yenɲele yon senre yofɔ

MALAKI wi sɛwɛ we Sɛwɛ wi nawa senre

Malaki wila pye na Yenɲele li senre ti yuun maga ta ki sanga wi ni Yenɲele li woolo pɛ yiri wa kulowo pi ni, ma songoro wa Zheruzalemu ca makɔ. Azhe naa Zakari paa Yenɲele senre nda yo, leele paa ti logo, ma Yenɲele li sherigo gbogo ki kan naa fonngo. Ko sanga wo ni, kila yala Esidirasi naa Nehemi pe fa yiri wa kulowo pi ni mbe songoro wa pe tara. Paa sherigo gbogo ki kan, ɛɛn fɔ leele pe sila pye na Yenɲele li gbogo, paa yege nga na ki daga mbaa piin we. Saara wosanga wi ka gbon, yaayoro nda pɛ yu, naa nda ti jegele kɛ jɔgɔjɔgɔ konaa nda ti yen na yaa, to pe maa woo saraga. Saraga wofenne paa daga mbaa Yenɲele li woolo pe yege sinni yege nga na, pe sila ko pye, ɛɛn fɔ paa pe pungo, ma pe wo wa konɔ sinne li ni. Nambala paa pye na pe jeele pe waa, na tara ta yege jeele pori pe jeele. Malaki wila pye na kotogo nii leele pe ni, ma yo pe pe kapere ti jen peri yaga, pe pe yon finliwe pi le naa Yenɲele li ni konaa mbaa li tasaga ki kaan li yeri. Yawe Yenɲele li yaa li pitunɲɔ wi torogo wi sa kiti kon li woolo pe na. Malaki mege ki koro wowi ɲa «Na pitunɲɔ». Yenɲele laa yo fɔ:

Wele, mi yen nala pitunɲɔ wi torogi,
wi yaa sanla konɔ li gbegele na kan wa na yege.
Yawe Yenɲele na ye yen na lagajaa, li yaa pan mbe ye wa li sherigo gbogo ki ni mbe ye fɔ.

Pitunɲɔ ɲa wi yaa yon finliwe pi senre yo, a yaa wi jaa mboo yan, wi yaa pan (Mala 3.1).

Sɛwɛ wi yen ma koonlo yege nga na

Leele paa pungo ma laga Yenɲele li na 1.1-2.16

Yenɲele li yaa ka kiti kon li woolo pe na konaa mbe duwaw pe na 2.17-3.24

Yenɲele li yo Izirayeli woolo pe yen mali ndanla

¹ Senre† nda to Yawe Yenɲele laa kan li yon senre yofɔ Malaki† wi yeri, a wiri yo Izirayeli woolo pe kan.

² Yawe Yenɲele li yo fɔ: «Ye yen mala ndanla.»

ɛɛn fɔ, a ye nɛɛ yuun fɔ: «Yingi kigi naga ma yo we yen mɔɔ ndanla?»

Yawe Yenɲele li yo fɔ: «Naga yen ma, Ezawu wi sila pye Zhakobu wi ndo wi le? Konaa ki ni fuun, Zhakobu wo yen mala ndanla,

³ a mi je Ezawu wo na. A muu yanwira wasege ki jɔgɔ, ma ko nga ki yen wi korogo ki yaga waga, a ki pye dabaala mbele wa gbinri wi ni pe censaga†.»

† 1:1 1.1: Ki senre nda ti lesaga ki yen naga nari fɔ ti yen paa tuguro yen pitunɲɔ wi go na, nda wi daga mbe yo. Ki senre ti yen sobe senre. † 1:1 1.1: Eburuye senre ti ni, Malaki mege ki koro wowi ɲa «na pitunɲɔ». † 1:3 1.2-3: Ɔromu 9.13

⁴ Edomu† tara woolo pe mbe ya mbege yo fɔ: «Pè we cara ti tongo; ɛɛn fɔ konaa ki ni fuun, we yaa songoro mbe katara ti kan naa fɔnngo.» Ɛɛn fɔ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fɔ, pa li yo yeen fɔ: «Na paga ti kan naa fɔnngo, pa mi yaa ti tongo naa. Pa kona leele pe yaa la para pe senre na, mbaa yuun fɔ: «Ki tara nda ti woolo pe yen ma pe. Pe yen cenle na Yawe Yennele li nawa ngban pe ni fɔ sanga pyew.»

⁵ «Pa yoro jate ye yaa ki yan yenle ni, mbege yo fɔ: «Yawe Yennele li yen ma gbogo, ali wa tara sannda nda ti woro Izirayeli tara ti ni†.» »

Saraga wofenne pe sila pye na

Yawe Yennele li gbogo

paa yege nga na kila daga

⁶ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fɔ li yen naga yuun saraga wofenne pe kan fɔ: «Pinambyo maa wi to wi gbogo, kulo maa wi tafo wi gbogo. Na ki ka pye mi yen ye to, gbogowo mba yaa na gbogo pi yen se yeri? Na ki ka pye mi yen ye tafo, fyere nda yaa fyɛ na yege to yen se yeri? Yoro saraga wofenne wele, ye yen nala mege ki tifaga. Konaa ki ni fuun, ye yen na yuun fɔ: «We yen nɔɔ mege ki tifaga mele?»

⁷ Ye yen naga tifaga, naa yaa paan fyongo yaakara ni nari woo saraga wa na saraga wosaga ki na we. Konaa ki ni fuun, ye yen na yuun fɔ: «Wɔɔn mege ki jogo mele?» Yege jogo, naa ye yen na yuun fɔ: «Yawe Yennele li saraga wosaga kii daga mbaa jate yaraga ka.»

⁸ Na yaga pan yaayogo nga ki fun ki ni mbege wo na yeri saraga, ko woro tipege le? Na yaga pan yaayogo nga kila sege nakoma na yaa ki ni, mbege wo na yeri saraga, ko woro tipege le? Na yaga ki kan ye tara ti to wi yeri, ki mboo ndanla? Wi mbe yenle mbe kajenge pye ye kan†?» Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fɔ, lo li yo ma.

⁹ «Ko pyengolo, ye pan na mi na Yennele na yenri ngbanga mbe yinme tirige ye na. Saraga cenle nga ye pan ki ni yeen, ye nawa po ni, mi yaa logo ye yeri mbe kajenge pye ye kan wi le?» Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fɔ, lo li yo ma.

¹⁰ «Ki pye ndɛɛ ye ni, nungba saa sherigo gbogo koro ti tonndo, ki mbe janla ndanla. Kona, pa ye se ta saa kason muni† wa na saraga wosaga ki na jaga, mbaa saara sori wa na mege ni. Mi se yenle ye yarikanga ki na.» Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fɔ, lo li yo ma.

¹¹ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fɔ, lo li yo ma fɔ: «Mbege le wa yonlo yirisaga, fɔ saga wa wa yonlo tosaga, na mege ki yen ma gbogo cengele woolo pe sogowo. Lagapyew dunruya wi ni, pe yen na wusuna nuwo taan sori†, na saara nda ti yen fyongo fu ti woo nala sonni; katugu na mege ki yen ma gbogo cengele woolo pe sogowo.

† **1:4 1:4:** Edomu cenle woolo poro nungba poro pe yen Ezawu wi setirige piile wele. † **1:5 1:2-5:** Yennele laa li ndanlawa pi naga Izirayeli woolo pe na, ma ti paa pye kulolo tara nda ni, a pe yiri wa ma songoro ma pan wa pe tara, na pe cara ti kanni. Ɛɛn fɔ Edomu cenle woolo poro na, Malaki wila ki yan fɔ poro sila ya songoro mbe sa pe yinre ti kan. A cengele kele yege pan ma cen wa pe tara ti ni. Poro la wele Larabuye wele (Eza 34.5-17; 63.1-6; Zhere 49.7-22; Eze 25.12-14; 35.1-15; Amo 1.11-12; Abi 1-14) † **1:8 1:7-8:** Ki yaakara tila pye fyongo yaakara, katugu pe sila ki saara ti wo we fɔ wi yeri mbe yala ti womo kologo ki ni (Levi 22.17-30; Dete 15.21). † **1:10 1:10:** Kila pye faa, yaayoro nda Zhuufye paa pye na woo saara Yawe Yennele li yeri, paa pye nari gbogo sori wa saraga wosaga ki na. Saraga wofenne poro tunngo layi mbe kason ki gberi wa ki na. † **1:11 1:11:** Wusuna nuwo taan wi sogowo pila pye kapyege ka, nga paa pye na piin na Yennele li gbogo.

¹² Eɛn fɔ, yoro wo na, ye yen nala meɛe ki jogo, naa yaa yuun fɔ: <We Fɔ wi saraga wɔsaga ki yen fyongɔ ni, saara yaakara nda ti yen na woo wa ki na, ti woro na jate yaraga ka.>

¹³ Ye yen na yuun fɔ: <Yingi tege nga we na!> Ki pye ma, saraga wɔsaga ki yen ma ye mben. Yawe Yɛnnɛle na yawa pi ni fuun fɔ, lo li yo ma. Yaayoro nda pɛ yu, naa nda ti yen na sege konaa nda ti yen na yaa, to ye yen na paan na kaan na yeri; to ti yen ye yarikanra nda ye yen na paan ti ni. Ye nawa po ni, mi yaa yenle ti na wi le? Yawe Yɛnnɛle lo li yo ma[†].

¹⁴ Danga yen javafɔ wi wogo, wo ɲa simbapɔlɔ tiyɔɔn yen wa wi yaayoro ɲgbelege ki ni, a wi yɔn fɔlɔ le mboɔ kan na yeri, eɛn fɔ wii suu kan; mɛɛ pan yaayogo nga ki yen jɛrɛgisaga ni ki ni, mbege wɔ saraga mi ɲa ye Fɔ na yeri. Ye daga mbege jɛn fɔ mi yen wunlungbɔɔ, mi Yawe Yɛnnɛle na yawa pi ni fuun fɔ, muwi mi yo ma; a cɛngele woolo paa fyɛ na yɛgɛ.»

2

Yɛrɛwɛ sɛnrɛ nda tila kan saraga wɔfɛnnɛ pɛ yeri

¹ Koni, ki ɲgasele na li yen na kaan yoro saraga wɔfɛnnɛ yoro yeri.

² Yawe Yɛnnɛle na yawa pi ni fuun fɔ, pa li yo yɛɛn fɔ: «Na yee yenle mbaa nuru na yeri, na yee yenle mbaa na gbogo wa ye kotogo na, pa mi yaa ye danga. Mi yaa ye duwaw wi kanɲga mboɔ pye danga. Ee, mi yaa wi pye danga; katugu ye ni, wa kpɛ woro nala gbogo wa wi kotogo na.

³ Ye wele, na ye sigi yingiwɛ jɛn, mi yaa ye setirige piile pe tɔngɔ. Yoro wo na, ye yaayoro saara nda ye maa woo ye shɛrɛgɛ fɛti piliye yi na, mi yaa ti fire ti tege mbe ye yɛrɛ ti fa ti ni. Pe yaa ka yoro naa to ni ye koli mbe kari ye ni[†].

⁴ Pa kona ye yaa ki jɛn mbe yo muwi migi ɲgasele na li kan ye yeri, jango yɔn finliwɛ mba mila le Levi[†] wi ni, pi koro wa pi yɔnlɔ suyi.» Yawe Yɛnnɛle na yawa pi ni fuun fɔ lo li yo ma.

⁵ «Yɔn finliwɛ mba mila le Levi wi ni, pi yen mbe yinwege naa yɛyinnɛ kan. Miri kan wi yeri, jango wila fyɛ na yɛgɛ. Wila si fyɛ na yɛgɛ konaa na seri na yɛgɛ[†].

⁶ Kaselege nagawa sɛnrɛ wila pye na yuun wa wi yɔn. Kambasinɲge sɛnrɛ kpɛ sila yiri wa wi yɔn. Wila wi yinwege ki pye na ni yɛyinnɛ naa kasinɲge ni. Wila ti, a lelegɛrɛ kanɲga ma laga pe tipere ti na.

⁷ Katugu saraga wɔfɔ wi daga mbe pɔ ki na, mbaa leele pe nari pe Yɛnnɛle li jɛn. Pa pe maa paan wa wi yeri na nagawa sɛnrɛ ti yewe, katugu wi yen Yawe Yɛnnɛle na yawa pi ni fuun fɔ li pitunɲɔ.

[†] **1:13 1.12-13:** Saraga wɔfɛnnɛ poro paa daga mbaa jege saara yaayoro nda ti sila pye ma yɔn ti na. Eɛn fɔ paa pye na fyɛ leele pe na, nɛɛ yenlegi yaayoro tijangara ti na. Ki pyɛlɔmɔ pi na ma, pe sila pye na Yɛnnɛle li jate, mɛɛ songoro naga yuun ma yo fɔ pe tunɲgo ki yen tege ni pe go na.

[†] **2:3 2.3:** Mbe yala Yɛnnɛle li lasiri wi ni, paa daga mbaa saara yaayoro ti fire ti sori kason ni, wa paara yinrɛ cɛnsaga ki punɲo na; ɛki 29.14; Levi 4.11-12. Ki yaa pye ndɛɛ saraga wɔfɛnnɛ pe sila kaa na tanri ki ɲgasele li na, maga kan saara tila pye fyongɔ ni. Saraga wɔfɛnnɛ pe yaa ka tɔngɔ mbe wɔ wa, paa yɛgɛ ɲga na pe ma yaayoro fire ti sogo wa paara yinrɛ cɛnsaga ki punɲo na.

[†] **2:4 2.4:** Yɔn finliwɛ mba Yɛnnɛle lɔa le Levi wi ni, po la pye fɔ wila saraga wɔgotunɲgo ki piin. Levi wo na, wila daga mbaa tanri Yɛnnɛle li ɲgasegele ke na cɛcɛcɛ (Nambu 3.11-13). [†] **2:5 2.5:** Nambu 25.12

⁸ «Een fɔ yoro wo na, yè laga kono jenne li na. Yè lelegere kan, a pè pungo ye nagawa senre ti ni. Yon finliwe mba pila le Levi wi ni, a yòo jɔgo. Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fɔ, lo li yo ma.

⁹ Ki kala na, mi fun mi yaa ti ye kala li leele pe ni fuun pe mben, konaa paa ye tifaga. Ki kaa pye ye woro na tanri na kondengele li na, een fɔ, a yaa conrowo piin na nagawa senre ti wogo na we†.»

*Yerewe senre nda tila kan
nambala mbele pe maa tara
ta yegɛ jɛɛɛ pori mbele pe maa
yarisunndo gbogo*

¹⁰ We ni fuun we woro to nungba piile wi le? Yennele nungba lo ma li we da wi le? Yingi na, a we nɛɛ kambasinngɛ piin we yɛɛ na, nɛɛ we teleye pe yon finliwe pi jogo?

¹¹ Zhuda tara woolo pe yen leele mbele pee taga pe na. Pè katijaanga pye laga Zheruzalemu ca konaa laga Izirayeli tara ti ni. Kaselege ko na, Yawe Yennele li lajenge kpoyi, ko nga ki yen mali ndanla, Zhuda tara woolo pège tɛgɛ fyongo ni; katugu pè tara ta yegɛ jɛɛɛ pori, mbele pe maa yarisunndo ta yegɛ gbogo.

¹² Lere ɲa wila ko kagala koro piin, Yawe Yennele luu puro luu wo wa wi woolo pe sɔgowo, poro mbele pe yen Zhakobu setirige piile wele. Wiga ka ya mbe saraga wo naa Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fɔ li yeri.

*Yerewe senre nda tila kan
mbele pe maa pe jɛɛɛ jege pe yeri*

¹³ Nga ye maa piin naa, ki nga. Ye ma saa na yanli na yentunwo wuun wa Yawe Yennele li saraga wosaga ki na, na gbele na jɛɛn li yegɛ sɔgowo, katugu Yawe Yennele li yenle ye yarikanra ta kpe na; ye kɛɛ yaara ta kpe woro mali ndanla naa.

¹⁴ Ye maa yewe na yuun fɔ: «Yingi na we kɛɛ yaara tii sili ndanla naa?» Ko pan ma, katugu maa yon fɔlo le Yawe Yennele li yegɛ sɔgowo mbe koro sinɛ ma lefonro sanga japoroɔ wi ni. Wila pye ma nimbye, a maa wo. Een fɔ konaa ki ni fuun, mɛɛ koro sinɛ wi ni.

¹⁵ Mi yo mboro naa wo ni Yawe Yennele li ye pye wire nungba naa jatere nungba? Ki wire nda ti pye nungba, yingi tila jaa? Mi yo pyo tila jaa mbe ta Yennele li yeri? Ki kala na, ye ye yɛɛ yingiwe jɛn, jango wa kpe ka ka pye mbasinɛ wi lefonro sanga japoroɔ wi ni.

¹⁶ Katugu Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li yo fɔ: «Nana mboo jo je ki yen mala mben.» Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fɔ li yo fɔ: «Lere ɲa wi yen ma weli wi jo wi ni, mi yen maga wogo ki panra. Ki kala na, ye ye yɛɛ yingiwe jɛn, yaga ka pye mbasinmbele.»

*Yennele li yo li yaa pan
mbe kiti kon li woolo pe na*

¹⁷ Ye yen na Yawe Yennele li yon weri ye senre ti ni. Een fɔ ye nɛɛ yuun fɔ: «We yen nali yon weri mele?» Ye yen nali yon weri, katugu ye yen na yuun fɔ: «Ija fuun wi yen na kapege piin, ki wogo ki yen ma yon Yawe Yennele li yegɛ na. Ki lerefɔ wi kala li yen mali ndanla.» Nakosima ye ma yewe ma yo fɔ: «Yennele na li yen na kasinngɛ piin, lo yen se yeri?»

† 2:9 2:9: Nga ki yo fɔ: Ye yen na conrowo piin na nagawa senre ti wogo na, ko koro wo yen fɔ ye daga mbaa tanri lasiri wi na yegɛ nga na, ye woro na ko piin; een fɔ ye yen na leele woo leele ni yegɛ nga na pe daga mbaa tanri wi na.

3

Yawe Yennεle li pilige ye

¹ Yawe Yennεle na yawa pi ni fuun fɔ li yo fɔ: «Wele, mi yen nala pitunɲɔ wi torogi, wi yaa sanla kono li gbegεle na kan† wa na yege. Yawe Yennεle na ye yen na lagajaa, li yaa pan mbe ye wa li sherigo gbɔgo ki ni mbe ye fɔ. Pitunɲɔ ɲa wi yaa yɔn finliwε pi sεnrε yo, a yaa wi jaa mboo yan, wi yaa pan.

² «Eεn fɔ ambo wi mbe ya yere wi yege sɔgowɔ wi panmbilige? Na wiga ka pan mboo yeε naga, ambo wi mbe ya koro wa wi yeresaga? Katugu ki yaa ka pye paa kasɔn ɲga warifuwe yanfɔ wi ma warifuwe wi yan wa ki ni ki yen, paa paara jogofɔ wi tafilan ɲga ki ma paara ti jogo mari laga ki yen.

³ Wi yaa ka pan mbe cεn mbe warifuwe wi yan, mboo pye kpoyi. Wi yaa ka saraga wofennε, Levi setirige piile wele, pe pye kpoyi mbe pe laga, paa yege ɲga na pe ma warifuwe naa tε wi pye kpoyi we. Kona, pe yaa kaa saara woo Yawe Yennεle li yeri mbe yala ti wolomo pi ni.

⁴ Kiga pye ma, Zhuda tara woolo naa Zheruzalemu ca woolo pe yaa la paan yarikanra nda ni Yawe Yennεle li kan, ti yaa li ndanla paa yege ɲga na faa kila pye we, yegele ɲgele kε toro faa ke ni.

⁵ «Mi yaa pan ye korɔgo, jango mbe kiti kɔn ye na. Mi yaa fyεεle mbe sεrεya yo lekaala pe na, naa jataala pe na, mbe sεrεya yo mbele pe maa yagbogowo wuguro piin pe na, naa mbele paa la pe tunmbyeεle pe sara wi kaan pe yeri pe na, naa mbele pe maa nangunjaala naa pijiriwele pe jolo pe na, mbe sεrεya yo mbele pe maa nambannjεenle pe jεrεgi konaa mbele paa la fyε mi ɲa Yennεle na yege pe na.» Yawe Yennεle na yawa pi ni fuun fɔ lo li yo ma.

*Leele pe daga mbe laga pe kapere
ti na mbe songoro mbe pan
Yennεle li korɔgo*

⁶ «Muwi mi yen Yawe Yennεle le. Mi se kannga fyew†. Ko kɔ ti yoro Zhakɔbu setirige piile, ye fa tongo mbe wɔ wa.»

⁷ Yawe Yennεle na yawa pi ni fuun fɔ li yo fɔ: «Maga lε wa ye teleye pe sanga wi na, yε laga na kondεgεngεle ke na. Ye woro na tanri ke na. Ye songoro ye pan na korɔgo, pa mi yaa songoro mbe pan ye korɔgo. Eεn fɔ ye nεε yuun fɔ: «We yaa songoro mbe pan mεle?»

⁸ Lere mbe ya Yennεle li yu le? Ma si yala, ye yen nala yuun. Kona, a ye nεε yewe na yuun fɔ: «We yen nɔɔ yuun mεle?» Ye yen nala yaga naa na yarikanra ti yuun.»

⁹ Yawe Yennεle na yawa pi ni fuun fɔ li yo fɔ: «Danga yen ye wogo, katugu ye cεnle woolo pe ni fuun paa na yuun.

¹⁰ Yaa paan yaga wi ni fuun wi ni, yaa wi teri wa sherigo gbɔgo yarijendε tεgesaga ki ni, jango yaakara mbaa taa wa na go ki ni. Ki pyelomo pi na, yanla wa ye wele, na mii naayeri wegele ke yengε ye kan mbe duwaw tirige ye na, ɲa wi se jεn mbe kɔ, fɔ ye se tεgesaga ta ti ni fuun ti na†. Yawe Yennεle na yawa pi ni fuun fɔ lo li yo ma.

† **3:1 3.1:** Mati 11.10; Maki 1.2; Luki 1.76; 7.27 † **3:6 3.6:** Nga ki yo fɔ: *Mi se kannga fyew*, ko koro wo yen fɔ Yennεle li yaa koro yɔn finliwε na Zhakɔbu setirige piile pe ni, ali mbege ta pe woro ma sin. † **3:10 3.10:** Levi 27.30; Numbu 18.21-24; Dete 12.6; 14.22-29; Nehe 13.12

¹¹ Mi se ti yarijogoro mbe gbon ye yarilire ti na. Ti se kaa ye keere yarilire ti jogo naa. Ye ezezen tiire ti se ka koro mbasende. Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma.

¹² Tara sannda pyew ti woolo pe yaa kaa ye yinri duwaw piile, katugu ye tara ti yaa ka pye mbe tanla.» Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma.

*Pilige nga Yennele li yaa kali
kasinnge ki naga*

¹³ Pa Yawe Yennele li yo yeen fo: «Ye yen na senpere yuun na na. Een fo ye nee yuun fo: «Yingi senpere waa yuun ma na?»

¹⁴ Yège yo ma yo fo: «We yen na tunngo piin Yennele li kan jaga. We yen na tanri Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li kondengengele naa li ngasegele ke na, na gbele li yège sogowo mbege naga fo wè laga we kapere ti na, yingi tonli we ta wa ki ni?»

¹⁵ Ki kala na, koni ye yen naga jate ma yo mbele pe maa pe yee gbogo, ferewe yen pe woo, mbele pe yen kapere pyefenne poro paa yongo na kee yège. Een fo pe yerè ma Yennele li wa ma wele, yaraga ka nee pe ta.»

¹⁶ Ki pye ma, mbele pe maa fye Yawe Yennele li yège, a pè si para pe yee ni. A Yawe Yennele li si nungbolo jan ma logo pe yeri. A pè si sewe wa yonlogo li yège sogowo ma mbele pe maa fye li yège konaa nali mege ki gbogo pe mæe ti le wa wi ni, jango laa jatere piin pe na.

¹⁷ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li yo fo: «Pilige nga mi kon ma tege, pe yaa ka pye na woolo ki pilige ki ni. Mi yaa ka pe yinriwe ta paa yège nga na tofo maa wi pinambyo yinriwe taa, wo na wi maa tunngo piin wi kan we.

¹⁸ Kona ye yaa kaga yan naa fo lesinnge wo naa lepee wi ni pe yen ma jen ma wo pe yee ni, na wi maa tunngo piin Yennele li kan konaa na wi woro na tunngo piin li kan pe yen ma jen ma wo pe yee ni.»

*Yennele li pilige ki yen na paan,
nga ni li yaa kiti kon*

¹⁹ Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo li yo fo: «Ye wele, pilige ka wa na paan. Ki yen ma tijanga paa yira kason gbogo yen. Ki pilige ki na mbele pe maa pe yee gbogo pe ni fuun naa lepee pe ni fuun pe yaa ka pye paa yan waga yen. Ki pilige ki na pe yaa ka sogo mbe ko pew, fo ninge nakoma njege ka kpe se ka koro pe kan.

²⁰ Een fo, yoro mbele ye maa fye na mege ki yège, na kasinnge ki yaa pye paa yonlo yen mbaa yinrigi ye na, nga ki yanwa pi yaa la ye sagala. Kona ye yaa pye lesele mbaa yeni la kanni nayinme ni paa yège nga na napire ti kaa yinrigi wa nangbongo ki ni ti maa ki piin we.

²¹ Pilige nga ni mi yaa kanla yawa pi naga, ye yaa kaa lepee pe tangala†, pe yaa pye paa gbanngban yen wa ye tooo ti nogo.» Yawe Yennele na yawa pi ni fuun fo lo li yo ma.

²² «Lasiri senre naa kondengengele konaa kakonndengengele ngele mi kan na tunmbyee Moyisi wi yeri wa Horebu† yanwiga ki na, ti pye Izirayeli woolo pe ni fuun pe woro, yaa nawa tuun ti na.

† 3:21 3:21: *Ye yaa kaa lepee pe tangala: Ko senre nda to yen naga nari ma yo pe yaa ka fannga ta lepee pe na.* † 3:22 3:22: Horebu yanwiga ko nungba ko pe maa yinri fun Sinayi yanwiga ye (Eki 3.1).

²³ «Ye wele, mi yaa na yon senre yofɔ Eli[†] wi torogo wa ye yeri sannɩ mi ɲa Yawe Yenɲele na piligbɔgo ki sa gbɔn, ko ɲga ki yen fyere gbɔrɔ pilige we.

²⁴ Wi yaa ka teelee poro naa pe piile pe sɔgɔwɔ pi gbegele, mbe piile poro naa pe teelee pe sɔgɔwɔ pi gbegele[†], jango mi ka ka pan mbege tara nda ti jɔgo pew.»

[†] **3:23 3.23:** Yenɲele yon senre yofɔ ɲa wi senre ti yo laga ki laga ɲga ki ni, wi yaa pye Eli wa yege wi wo. Ko kɔrɔ wo yen fɔ Yenɲele yon senre yofɔ wawi, ɲa wi tunɲgo ki yaa pye mbe taanla Eli wogo ki ni. Ki yaa pye ko Yenɲele yon senre yofɔ wo senre ti yo wa go 3.1 laga ki ni. Zhezu wila ki yo maga filige fɔ ki Yenɲele yon senre tila ti yee yon fili wa Zhan Batisi wi panga ki ni (Mati 11.14; 17.10-13; Maki 9.12; Luki 1.17; Zhan 1.21). [†] **3:24 3.24:** Luki 1.17

Zhezu Kirisi Sentanra nda MATIYE la yonlogo SƆWE wi nawa senre

Ki sƆwe ƚa wo wi yen Zhezu Kirisi Sentanra ti sƆwe konƚbanƚga we, ƚa Matiye la yonlogo. Matiye wila pye nana ƚa paa pye na yinri Alife wo pinambyo. Paa pye naa yinri fun Levi mbe yala Mariki 2.14, naa Luki 5.27 lara ti ni. Wila pye Zhezu wi forogofenne ke ma yiri shyen wo wa nungba. Ko yege, wila pye na nizara shoo Orumu tara gboforonema wi kan, wo la pye ma cen Izirayeli tara ti go na.

Zhezu wi sanga wi na, Zhufuye woo ƚa kaa nizara wi shoo Orumu tara ti kan, Zhufuye sanmbala pe maa wi jate paa kapegbogo pyefo yen. Pe ma ki fo wi panra fo jenge, katugu pe maga jate fo wi yen na tunngo piin Izirayeli tara ti juguye poro kan. Een fo Zhezu wo na, wila Matiye wi yinriwe ta. Wila wi yeri, jango wi nizara shogo tunngo ki yaga, wi kannga wi pye wi forogofa. Wee yarilegere jen Matiye wi wogo na, een fo mbe yala kalegele koro ni, wo wigi Sentanra nda ti yonlogo.

Laga Zhezu Sentanra nda ti ni, Matiye wi yen naga nari we na fo Zhezu Kirisi wo wi yen Izirayeli tara ti wunlunana jenne konaa ti shofa, pa wi yiri wa wunlunana Davidi wi setirige ki ni. Wowi Yennele laa para wi wogo na li fafa Yennele yon senre yofenne pe fannga na, ma yon folo kon Izirayeli woolo pe yeri, ma yo fo pilige ka li yaa ka pe sho.

Sentanra nda Matiye la yonlogo wa ti pelisaga, wi yen na para Zhezu wi teleye pe senre na konaa Zhezu wi sege ki pye yege ƚga na ki senre na (Mati 1-2). Wi yen naga nari paa yege ƚga na Zhan Batisi wila Zhezu wi batemu wi pye, konaa paa yege ƚga na Sotanla wila Zhezu wi wa ma wele (3.1-4.11). Mbe taga wa ko na, kafonngolo ngele Zhezu wila pye na piin, Matiye wi yen na ke wogo ki yege nari we na fun, konaa senre nda wila pye na yuun wa Galile tara ti ni (4.12-18.35).

Laga Sentanra sƆwe wi kosaga yeri, Matiye wi yen naga nari we na paa yege ƚga na Zhezu wila kari wa Zheruzalemu ca, wa ki laga ƚga wi juguye paa wi kan wa tiparaga ki na maa gbo, konaa a wi yen ma yiri wa kunwo pi ni (19.1-28.15). Ko pungo na, a Zhezu wo naa wi forogofenne pe ni, pe si saa pe yee fili yanwiga ka na, wa Galile tara. Wa ki laga ki na, wila tunngo kan pe yeri ma yo pe saa dunruya cengele woolo pe ni fuun pe piin wi forogofenne (28.16-20).

Laga ki Sentanra nda ti ni, wege yan paa yege ƚga na Zhezu wila pye na yarilegere nari Yennele ca wunluwo pi wogo na. Nagawa mba Zhezu wila kan, Matiye wi kanjurugo gbogolo wa pi ni, mba pi yen ma tonlonlonlo. Pow mba yen:

- 1) Zhezu wila wi forogofenne pe naga, paa yege ƚga na pe tangalomo pi daga mbe pye wa Yennele ca wunluwo pi ni (5-7).
- 2) Zhezu wila wi forogofenne ke ma yiri shyen pe naga, paa yege ƚga na pe daga mbaa Yennele ca wunluwo pi senre ti yari kpengbelengbe leele pe kan (10.5-42).
- 3) Zhezu wila para Yennele ca wunluwo pi senre na yomiyegele ni (13).
- 4) Zhezu wila para kapere to naa kapere ti kala yagawa pi wogo na (18).

5) Zhezu wila para dunruya wi kowo pi wogo na konaa paa yege nga na wi yaa ka kiti kon leele pe ni fuun pe na (24-25).

Sewe wi yen ma konlo yege nga na

Zhezu wi sege konaa wi punwe sanga 1.1-2.23

Zhezu wi tunngo ki gbegeleme kala 3.1-4.11

Zhezu wi tunngo wa Galile tara 4.12-13.52

Zhezu wi tunngo ki kowo wa Galile tara 13.53-18.35

Zhezu wi tangala mbe kari wa Zheruzalemu ca 19.1-20.34

Zhezu wi tunngo wa Zheruzalemu ca 21.1-25.46

Zhezu wi jologo konaa wi kunwo 26.1-27.66

Zhezu wi yenme ma yiri wa kunwo pi ni 28.1-20

ZHEZU WI SEGE KONAA WI PUNWE SANGA

1-2

Zhezu Kirisi teleye pe mere ti nda

(Luki 3.23-38)

¹ Zhezu Kirisi teleye pe mere ti nda, ma yiri wa Davidi setirige ki ni. Pa Davidi wila yiri wa Abirhamu setirige ki ni.

² Abirhamu wo la Izaki se. A Izaki wo Zhakobu se. A Zhakobu wo Zhuda se naa wi nosepiile nambala pe ni.

³ A Zhuda wo Faresi naa Zara se. Pe no paa pye naa yinri Tamari. A Faresi wo Esiron se. A Esiron wo Aramu se.

⁴ A Aramu wo Aminadabu se. A Aminadabu wo Naaso se. A Naaso wo Salimo se.

⁵ A Salimo wo Bowazi se. Wi no paa pye naa yinri Arahabu. A Bowazi wo Obedi se. Wi no paa pye naa yinri Uruti. A Obedi wo Zhese se.

⁶ A Zhese wo wunlunaɗa Davidi wo se.

A Davidi wo si Salomo se. Salomo no wo lawi ɗa Uri jo we.

⁷ A Salomo wo Orobowamu se. A Orobowamu wo Abiya se. A Abiya wo Aza se.

⁸ A Aza wo Zhozafati se. A Zhozafati wo Zhoramu se. A Zhoramu wo Oziyasi se.

⁹ A Oziyasi wo Zhowatamu se. A Zhowatamu wo Akazi se. A Akazi wo Ezekiyasi se.

¹⁰ A Ezekiyasi wo Manase se. A Manase wo Amo se. A Amo wo Zhoziyasi se.

¹¹ A Zhoziyasi wo Zhekoniyaasi naa wi nosepiile nambala pe se. Ko sanga wo lawi paa Izirayeli tara woolo pe yigi kulolo ma kari pe ni wa Babiloni tara.

¹² Izirayeli tara woolo pe karingolo wa kulowo pi ni wa Babiloni tara, a Zhekoniyaasi wo si Salaceli se. A Salaceli wo Zorobabeli se.

¹³ A Zorobabeli wo Abiyudi se. A Abiyudi wo Eliyakimu se. A Eliyakimu wo Azori se.

¹⁴ A Azori wo Sadoki se. A Sadoki wo Akimu se. A Akimu wo Eliwudi se.

¹⁵ A Eliwudi wo Eleyazari se. A Eleyazari wo Matan se. A Matan wo Zhakobu se.

¹⁶ A Zhakobu wo Zhozefu se. Zhozefu wo wila pye Mari polo we. Zhezu ɗa pe yinri Kirisi, Mari wila wo se.

¹⁷ Mbege le Abirhamu sewe pi na sa gbɔn Davidi sewe pi na, sere nungba woolo yirisaga ke ma yiri tijere kila yiri pe sogowo pi ni. Mbe sigi le Davidi sewe pi na sa gbɔn Izirayeli tara woolo pe karaga wa kulowo pi ni wa Babiloni tara, sere nungba woolo yirisaga ke ma yiri tijere kila

yiri pe sɔgɔwɔ pi ni. Mbe sigi le ko sanga wo na sa gbɔn Kirisi wi sewe pi na, sere nungba woolo yirisaga ke ma yiri tijere kila yiri ki sɔgɔwɔ pi ni fun.

Zhezu Kirisi wi sege ye

(Luki 2.1-7)

¹⁸ Zhezu Kirisi wi sege pa kila pye yeen. Mari, Zhezu wi no we, wila pye nana na paa pye na yinri Zhozufu wi yeri wi katogo jo. Een fo, wi sila wi jen jele, a wi si kugbo le Yinnekpoyi li fannga na.

¹⁹ Mari wi polo Zhozufu wila pye lesinne, wi sila pye na jaa mbe Mari wi mege ki jogo. A wi si yere ki yerewe mbege porogo ki jogo larawa.

²⁰ Maa ta wila pye na ko jate ma, a we Fo wi merenge wa si pan wi korogo wɔɔnɔ na, mee wi pye fo: «Zhozufu, Davidi setirige pyo, maga ka fye mbe Mari wi le ma jo, katugu Yinnekpoyi lo fannga na wi kugbo le mbe pyo wa se.

²¹ Wi yaa ka pinambyo se, maa mege ki taga fo Zhezu, katugu wi yaa kaa woolo pe sho pe kapere ti ni.»

²² Ko ki ni fuun ko yaa pye ma, jango senre nda we Fo wila yo wi yon senre yofa wa yon, ti ta tiri yee yon fili, fo:

²³ *Sumboro na wii nana kala jen, wi yaa kugbo le mbe ka pinambyo se.*

Pe yaa kaa ki pyo wi yinri Emanuweli.†

Ko korɔ wo na fo: Yenjele li yen we ni.

²⁴ Naa Zhozufu wila kaa yen, nga we Fo wi merenge wila yo maa kan, a wi sigi pye. A wi si Mari wi le wi jo.

²⁵ Een fo, wi sila wi jen jele, fo, a Mari wi saa wi pinambyo wi se, a Zhozufu wuu mege ki taga naa yinri Zhezu.

2

Kajenmbele pele la yiri

wa yonlo yirisaga ma saa Zhezu

wi wele

¹ Pa paa Zhezu wi se wa Zhude tara, wa Betileemu ca ki ni, wunlunana na paa pye na yinri Erodi wi wagati wi na. Zhezu wi sege ki pungo na, a kajenmbele† pele si yiri wa tara ti yonlo yirisaga kee yeri, ma pan wa Zheruzalemu ca.

² A pe si Zheruzalemu ca fenne pe yewe ma yo fo: «Zhufuye pe wunlunana na pe se fɔɔnfɔɔn nga wi yen se yeri? Wɔɔ wɔɔnɔ li yan li yiri wa yonlo yirisaga kee yeri, ko we pan mboo gbogo.»

³ Naa wunlunana Erodi wila kaa ki senre ti logo, a wi jatere wi si piri wi na fo jenge, ma pinle Zheruzalemu ca woolo pe ni.

⁴ Ki kaa pye ma, a wi suu woolo pe saraga wɔfenne teele poro naa lasiri sewe jenfenne pe ni fuun pe gbogolo, mee pe yewe ma yo fo: «Kirisi wi daga mbe se laga kikiin?»

⁵ A pe suu pye fo: «Wa Zhude tara, wa Betileemu ca, katugu ko Yenjele yon senre yofa wila yonlogo ma yo fo:

⁶ *Mboro Betileemu ca nga wa Zhude tara ti ni, mboro ma ma yen Zhude tara cagboro ti jele le de; katugu to gbenje wa yaa ka yiri wa ma ni.*

† 1:23 1.23: Eza 7.14 † 2:1 2.1: *Kajenmbele*: Leele pele la wele paa pye wɔnnɔlo ke korɔ jenfenne.

Wo wi yaa kaa Izirayeli, na woolo pe yege sinni.»†

⁷ Ki kaa pye ma, a Erōdi wì si kajenmbele pe yeri larawa, mee pe yewe wagati jate ɲa wɔnnɔ làa yiri wi nì.

⁸ Kona, a wì si pe tun wa Betilɛmu, ma yo fɔ: «Ye kari ye saga pyɔ wi lagaja jenge. Na yaga kaa yan, ye pan yege yo na kan, mi fun mbe ta saa gbogo.»

⁹ Naa pàa kaa wunlunaɲa wi senre ti logo ma, a pè si kari. Wɔnnɔ na pàa keli ma yan ma pe ta wa yonlo yirisaga, a pè sili yan naa. A lɛ si keli pe yege nɛe kee. Pyɔ wila pye laga ɲga na, naa wɔnnɔ làa ka saa gbɔn wa ki go na, a lɛ si yere.

¹⁰ Naa pàa kaa wɔnnɔ li yan ma, a pe nawa pì si yinɲgi fɔ jenge.

¹¹ A pè si ye wa go ki nì, mee pyɔ wi yan, naa wi nɔ Mari wi nì. A pè si kanɲguuro kan, mee pyɔ wi gbogo. Ko punɲo na, a pè si pe tuguro ti yenge yenge, mee wi gbogo: Tɛ, naa wusuna nuwɔ taan nì, konaa latikoro nuwɔ taan sɔnɲgbanga woo nì, ɲa pe yinri miiri.

¹² Kona, a Yenɲɛlɛ lɛ si kajenmbele pe yeri wɔnnɔ na ma yo paga ka songoro wa Erōdi wi yeri naa. A pè si kono fɔnnɔ lɛ, mee kari pe tara.

*Pàa kari Zhezu wi nì
wa Ezhipiti tara*

¹³ Kajenmbele pe karingolo, a we Fɔ wi mɛrege wà suu yɛɛ naga Zhozufu wi na wɔnnɔ na, ma suu pye fɔ: «Yiri ma fe ma kari pyɔ wo naa wi nɔ pe nì wa Ezhipiti tara. Ma koro wa fɔ mbe ka saga yo ma kan naa, ma songoro ma pan; katugu Erōdi wi yaa kaa pyɔ wi lagajaa mboo gbo.»

¹⁴ Ki yembine lɛ nì, a Zhozufu wì si yiri ma fe ma kari pyɔ wo naa wi nɔ pe nì wa Ezhipiti tara.

¹⁵ Pàa koro wa fɔ ma saa gbɔn Erōdi kupilige ki na. Ko kagala koro la pye ma, jango senre nda we Fɔ wila yo wa wi yon senre yofɔ wi yon, ti ta tiri yɛɛ yon fili, fɔ: «*Milan pinambyɔ wi yeri maa wɔ wa Ezhipiti tara.*»†

*Piile tunmɔmbɔlo
pe gbosenre re*

¹⁶ Naa Erōdi wila kaa ki yan kajenmbele pòo fanla, a kì suu nawa pi ɲɲban fɔ jenge. A wì si kono kan, ma yo pe sa pinambiile tunmɔmbɔlo mbele fuun pe wa Betilɛmu ca konaa ki kanɲgara na cara ti nì pe gbo. Mbele pe yegele ke sila toro shyenzyen na we. Wila ko pye ma, ma yala kajenmbele pàa wɔnnɔ na senre yo maa kan, li yansanga wo nì.

¹⁷ Kona, senre nda Yenɲɛlɛ yon senre yofɔ Zheremi wila yo, a tì siri yɛɛ yon fili, fɔ:

¹⁸ *Paa gbelege nuru wa Arama ca,
jɔɔgɔmɔ naa yunɲgbɔgɔɔ senleɲere.
Arasheli wo wila wi piile pe kunwɔ pi gbele.
Wi woro na jaa poo kotogo ki sogo wi na, katugu pe ku.*†

*Zhozufu naa wi woolo
pàa songoro ma pan
wa Izirayeli tara*

¹⁹ Erōdi wi kunɲolo, a we Fɔ wi mɛrege wà suu yɛɛ naga Zhozufu wi na wɔnnɔ na, maa ta wa Ezhipiti tara.

²⁰ Mەرҗе wila wi pye fо: «Yiri ma pyo wi le, naa wi no wi ni, ma songoro pe ni wa Izirayeli tara, katugu leele mbele paa pye na pyo wi lagajaa mboo gbo, pè ku.»

²¹ A Zhozufu wì si yiri ma songoro pyo wo naa wi no pe ni wa Izirayeli tara.

²² Naa wila ka saa ki logo ma yo Arishelawu wo wila cèn wa wi to Erōdi wi yonlo, ma pye Zhude tara ti wunlunaja, a wì si fye. Wi sila yenle mbe sa cèn wa ki tara ti ni. Naa Yennele làa kaa para wi ni wōonro na maa kōgōri, a wì si kari wa Galile kinda wi ni,

²³ mee saa cèn ca ka ni, pege yinri Nazareti; jango senre nda Yennele li yon senre yofenne paa yo ma yo fо: «Pe yaa kaa Zhezu wi yinri Nazareti ca fenne woo,» ti ta tiri yee yon fili!

ZHEZU WI TUNNGO KI GBEGELEME KALA

3

3.1-4.11

Zhan Batisi wi Yennele senre

yowo pi mba

(Maki 1.1-8; Luki 3.1-18; Zhan 1.19-28)

¹ Ki sanga wi ni, Zhan Batisi wì si pan wa Zhude tara gbinri wi ni, nēe Yennele senre ti yari leele pe kan.

² Wila pye na yuun fо: «Ye ye kapere ti jen yeri yaga, katugu Yennele ca wunluwo pi yongo!»

³ Ko Zhan wo Yennele yon senre yofōEzayi wila para wi senre na ma yo fо:

Lere wa magala yen na yinrigi wa gbinri wi ni na yuun fо:

Ye we Fо wi konо li gbegele,

yoo kombigile ke sinzin!†

⁴ Zhan wi yariporo paa ti gbegele yongome sire ni. Kurusijara selege woo wila pye wi yeri, a wila wi poo wa wi senne.†Gbato naa senrege wila pye na kaa.

⁵ Zheruzalemu ca woolo poro naa Zhude tara woolo pe ni fuun pe ni, konaa Zhuriden gbaan yon ca woolo pe ni fuun pe ni, paa pye na kee Zhan wi koroḡo.

⁶ Paa pye naga yuun naga finligi leele pe yege na, ma yo pe yen kapere pyefenne. A Zhan wi nēe pe batize wa Zhuriden gbaan wi ni.

⁷ Naa Zhan wila kaa ki yan Fariziye poro naa Sadusiye pe legere la pye na kee wi koroḡo wi pe batize, a wì si pe pye fо: «Yoro meere pire† nda yeen, ambo wigi naga ye na ma yo ye mbe ya sho Yennele li nanḡbanwa mba pila paan pi kee?»

⁸ Ki kala na, kapyere nda ti yaa ki naga mbe yo yè ye tangalomo pi kanḡga, yaa to piin.

⁹ Yaga kaa ki sonri mbaa yuun fо: «We tele yen Abirahamu.» Mbege yan ndee kiti se ka kon ye na. Katugu kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, ki sinndeere nda yeen, Yennele li mbe ya mberi kanḡga ti pye Abirahamu wi setirige piile.

† 3:3 3:3: Eza 40.3 † 3:4 3:4: Yennele yon senre yofenne paa pye na kurusijaraye mbele poo, paa pye selege woolo. † 3:7 3:7: **Meere pire ko mege nga ko yen naga nari ma yo Fariziye poro naa Sadusiye pè pe paa wōoro ti yen.**

¹⁰ Pè gbɔnlogɔ ki lɛ makɔ tire ti na, mberi ninde ti kɔɔnlo mberi jaanri. Tige nga fuun ki woro na pire jende seni, pe yaa ki kɔɔnlo mbege wa wa kason mbege sogo.

¹¹ Mi wo na ye batize tɔnmɔ ni mbege naga fɔ yè ye kapere ti jen mari yaga. Eɛn fɔ, lere wa wa na paan mi pungo na, wo fannga ko wɛ mi wogo ko na. Mii daga yere mboo sawira ti wɔ wa wi tɔɔɔ ti na†. Wo wi yaa ka ye batize Yinnekpoyi lo naa kason† ni.

¹² Wi teli wi yen wi kɛɛ. Wi yaa ka shɔlo ke fɛ mbe ke fooro ti wɔ ti ye jenne wi ni, mbe si jenne wi gbogolo mboo le wa wi bondo wi ni. Eɛn fɔ, wi yaa fooro to sogo wa kason nga ki se figi fɔ sanga pyew ko ni.»

Zhan wila Zhezu wi batize

(Maki 1.9-11; Luki 3.21-22)

¹³ Kona, a Zhezu wi si yiri wa Galile tara, mɛɛ kari Zhan kɔɔɔgo wa Zhuriden gbaan yɔn ki na, ma yo Zhan mboo batize.

¹⁴ Eɛn fɔ, Zhan wila pye na jege, nɛɛ wi piin fɔ: «Ki daga mboro mbe mi batize, a mboro nɛɛ paan mi kɔɔɔgo!»

¹⁵ A Zhezu wi suu pye fɔ: «Yere ki na ki pye ma yingo, katugu nga Yenɛɛle li yen na jaa, pa we daga mbege pye mbege yɔn fili yɛɛn.»

Ki kaa pye ma, a Zhan wi si yenle ki na.

¹⁶ Naa paa kaa Zhezu wi batize ma ko, a wi si yiri wa tɔnmɔ. Le ki yɔngolo nungba ke ni, a naayeri wi si yenge wi kan. A wi si Yenɛɛle li Yinne li yan li yen na tinri wi na paa ketene yen.

¹⁷ A magala là si yiri wa yenɛɛle na ma yo fɔ: «Ŋa yɛɛn, wo wi yen na Pinambyo na wilan ndanla jenge we. Wi kala lilan ndanla fɔ jenge.»

4

Sotanla wila Zhezu wi wa ma wele mboo le kapege

(Maki 1.12-13; Luki 4.1-13)

¹ Kona, a Yinnekpoyi li si Zhezu wi yege sin ma kari wi ni wa gbinri wi ni, jango Sotanla wi saa wa wi wele mboo le kapege.

² Naa Zhezu wila kaa pye sɔnlo nafa shyen naa ki yembine nafa shyen, na wi fa ka, a fungo suu yigi.

³ Kona, a Sotanla wi si fulo wi tanla, ma suu pye fɔ: «Na kaa pye ma yen Yenɛɛle li Pinambyo, ki yo ki sinndeere nda ti kan, ti kannga buru.»

⁴ A Zhezu wi suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Ki yen ma yɔnlogɔ wa Yenɛɛle senre sewe wi ni ma yo fɔ: «Yaakara to cɛ se ya mbe senwee wi baro. Eɛn fɔ, senre nda fuun Yenɛɛle li maa yuun, to ti mbe ya mboo baro.» †

⁵ Kona, a Sotanla wi si yiri Zhezu wi ni, mɛɛ kari wi ni wa Zheruzalemu, ca kpoyi ki ni, ma saa wi tege wa sherigo gbɔgo ki namunjo wi na,

⁶ ma suu pye fɔ: «Na kaa pye ma yen Yenɛɛle li Pinambyo, yew ma kan wa tara, katugu Yenɛɛle senre sewe wila ki yuun ma yo fɔ:

Yenɛɛle li yaa konɔ kan li merɛgeye pe yeri ma kala na,

pe yaa ma tɔgo wa pe keyen yi ni,

jango maga kɔɔn tɔlogɔ ki kurugo sinndelege ka na.»†

† 3:11 3:11: Katugu wi go kologo ki pyege na. † 3:11 3:11: Mbe batize kason ni, ki koro wi mbe ya pye Yenɛɛle li kiti kongo ko. Luki 3:17; 1 Koren 3:13. † 4:4 4:4: Dete 8.3 † 4:6 4:6: Yuuro 91.11-12

⁷ A Zhezu wì suu pye fò: «Yenñele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fò: «Maga ka ma Fò Yenñele li wa mbe wele†!» »

⁸ A Sotanla wì si nuru ma kari wì ni yanwiga titonlogo ka go na, mɛɛ dunruya wunluwo po naa pi gbogowo pi ni fuun pi naga wi na;

⁹ ma suu pye fò: «Na maga yenle mbe kannguuro kan na jegele mbanla gbogo, mi yaa nda yeen ti ni fuun ti kan ma yeri.»

¹⁰ Kona, a Zhezu wì suu pye fò: «Kari ma yiri na Sotanla. Katugu Yenñele senre sewe wigi naga ma yo fò: «Ta ma Fò Yenñele li gbogo, maa tunngo piin lo nungba kan†.» »

¹¹ Ko senre to yongolo, a Sotanla wì suu yaga le, mɛɛ kari. A meregeye pèle si pan Zhezu wì korogo, mɛɛ wi kagala ke yon maa kan.

ZHEZU WI TUNNGO WA GALILE TARA

4.12-13.52

*Pa Zhezu wila wi tunngo ki le
wa Galile tara*

(Maki 1.14-15; Luki 4.14-15)

¹² Naa Zhezu wila kaa ki logo ma yo paa Zhan wi le kaso, a wì si kari wa Galile tara.

¹³ Een fò, wì sila koro wa Nazareti ca. A wì sigi sogo wa ma kari ma saa cɛn wa Kaperinawu ca. Pa ko ca ko la pye wa Galile logbogo yon ki na, wa Zabulon naa Nefitali tara.

¹⁴ Ko la pye ma, jango senre nda Yenñele yon senre yofò Ezayi wila yo, ti ta tiri yee yon fili, fò:

¹⁵ *Zabulon tara naa Nefitali tara,*

*to nda ti yen wa kogɔje wi tanla, wa Zhuriden gbaan wi kɛɛ sannga ki na,
ki Galile tara nda ti yen mbele pe woro Zhufuye pe tara,*

¹⁶ *leele mbele pe yen ma cɛn wa diwi wi ni,*

pè yanwa gbɔɔ yan.

Mbele paa pye ma cɛn wa kunwo ca ki diwi wi ni,

yanwa yiri pe na!†

¹⁷ Maga le wa ko sanga wo na, a Zhezu wì sigi le na Yenñele senre ti yuun, ma yo fò: «Ye ye kapere ti jen yeri yaga, katugu Yenñele ca wunluwo pi yongo!»

*Zhezu wila ngbanra wɔfenne
tijere yeri*

(Maki 1.16-20; Luki 5.1-11)

¹⁸ Pillige ka, Zhezu wila pye na tanri na toro Galile logbogo yon ki na, mɛɛ saa nosepiile nambala shyen yan. Simo na paa pye na yinri Pyeri wo naa wì jonlo Andire poro la wele. Paa pye na pe mere ti waa wa tonmo na ngbanra woo.

¹⁹ A wì si pe pye ma yo fò: «Ye pan ye taga na na, mi yaa ye pye leele lagajafenne, paa yegɛ nga na yaa ngbanra ti woo we!»

²⁰ Le ki yongolo nungba ke ni, a pè si pe mere ti yaga le, mɛɛ taga Zhezu wi na.

²¹ A wì si kari yegɛ naa, mɛɛ saa nosepiile nambala shyen pele yan naa. Zebede pinambiile Zhaki naa Zhan poro la wele. Poro naa pe to wi ni, paa pye wa pe tonmokoro ki ni na pe mere ti gbegele. A Zhezu wì si pe yeri.

²² Le ki yongolo nungba ke ni, a pè si pe tɔnmokoro konaa pe to wi yaga le, mɛɛ taga Zhezu wi na.

²³ A Zhezu wi si saa na Galile tara ti ni fuun ti yanri. Wila pye na Yenɲele li wunluwo Sentanra ti yari leele pe kan wa shɛriyinɛ ti ni, na yambala pe sagala pe yama cɛnle pyew pi ni, ma pinle leele pe yandewe pi ni fuun pi ni.

²⁴ Paa pye naa mɛɛ ki yinri wa Siri tara ti lagapyew. Ki kala na, paa kari yambala pe cɛnle pyew pe ni wi korogo, mbele fuun paa pye na jolo yama legere ni poro naa yinne tipegele fenne, naa tomakugo yamafenne, naa muruguye pe ni. A Zhezu wi si pe sagala.

²⁵ Janwa gbolo la la taga wi na, ma yiri wa Galile naa Dekapole tara ti ni, naa Zheruzalemu ka konaa cara sannda nda tila pye wa Zhude tara ti ni, konaa nda tila pye wa Zhuriden gbaan wi keɛ sanɲga ki na.

5

*Zhezu wi Yenɲele senɛ yowo
wa yanwiga ki go na
(Luki 6.20-23)*

¹ Naa Zhezu wila kaa ki janwa wi yan ma, a wi si lugu yanwiga ka na ma cɛn. A wi forogofenne pè si fulo wi tanla.

² A wi nɛɛ pe nari Yenɲele senɛ ti ni, na yuun fo:

³ «Mbele pège jen ma yo pe yen fyɔnwɔ fenne wa pe yɛɛ kotogo na, ferɛwɛ yɛn pe woo,
katugu Yenɲele ca wunluwo pi yɛn pe woo!

⁴ Mbele pe yɛn yesanga ni, ferɛwɛ yɛn pe woo,
katugu Yenɲele li yaa ka pe folo!

⁵ Mbele pe yɛn nandanwa fenne, ferɛwɛ yɛn pe woo,
katugu pe yaa ka tara ti ta korogo!

⁶ Mbe sin, ki la yɛn mbele na paa fungo naa wogo yɛn, ferɛwɛ yɛn pe woo,
katugu pe yaa ka tin!

⁷ Mbele pe maa leele yinriwɛ taa, ferɛwɛ yɛn pe woo,
katugu Yenɲele li yaa ka pe yinriwɛ ta!

⁸ Mbele pe nawa pi yɛn kpoyi pe na, ferɛwɛ yɛn pe woo,
katugu pe yaa ka Yenɲele li yan yɛnle ni!

⁹ Mbele pe maa ki jaa yeyinɲge mbe pye leele pe sogowo, ferɛwɛ yɛn pe woo,
katugu Yenɲele li yaa kaa pe yinri li piile!

¹⁰ Mbele leele pe maa pe jolo, katugu pe yɛn na tanri na yala Yenɲele li nandanwa kala li ni, ferɛwɛ yɛn pe woo,
katugu Yenɲele ca wunluwo pi yɛn pe woo!

¹¹ «Na leele pe kaa ye tegele, mbaa ye jolo, mbaa senpere ti cɛnle pyew ti finlele mbaa ti tari ye na na kala na sanga ɲa ni, ferɛwɛ yɛn ye woo!

¹² Yaa yɔgori, ye nawa yinɲgi; katugu ye tɔnli wi gbogo wa yenɲele na. Pa paa keli ma Yenɲele yɔn senɛ yofenne pe jolo ma fun ye yɛɛ.

Ko naa yanwa senɛ

(Maki 9.50; Luki 14.34-35)

¹³ «Yoro ye yɛn ko dunruya wi kan. Ɛɛn fo, na ko wi tanwa piga wo wi ni, tanwa pa se ya ye wi ni naa. Wi se ya kala la yɔn, ndɛɛ poo wa wa funwa na leele paa wi tangala.

14 «Yoro ye yen yanwa dunruya wi kan. Ca nga ki yen ma kan yanwiga na, ki se ya lara.

15 Lere na fitanla mu mbe kpongbo jiile wi na. Eɛn ɔ, pe maa mu maa tege wa wi tegesaga, jango lere na fuun wi yen wa go, wila yaan wi na.†

16 Ki pyelomo nungba pi na fun, pa ye yanwa pi daga mbaa yiin ma leele pe yege na, pe ta paa kajenge nga yaa piin ki yaan, pe sila ye To na wa yenjele na wi gbogo.

Moyisi lasiri wi yege nagawa we

17 «Yaga kaa ki jate ndeɛ mi pan mbe Moyisi lasiri wo naa Yenjele yon senre yofenne pe nagawa senre ti jan. Mii pan mberi jan, eɛn ɔ, ti koro jenne wo mi pan mbe naga.

18 Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, mbe tara to naa naayeri wi ta wa ti yongolo nungba ke ni, Moyisi lasiri wi senpyo nungba, nakoma wi kala jele la kpe se wo wa, ɔ sa gbon yaara ti ni fuun ti kowo pi na.

19 Ki kala na, lere na fuun ka ngasegele ke ni fuun jele la jogo, mbe sila leele pe nari mbe yo paa tanri ma, wo yaa ka pye leele pe ni fuun jele wa Yenjele ca wunluwo pi ni. Eɛn ɔ, lere na fuun kaa tanri ki ngasegele ke na, mbaa leele pe nari ke ni ma, wo yaa ka pye legboɔ wa Yenjele ca wunluwo pi ni.

20 Mila ki yuun naga finligi ye kan, na ye woro na tanri Yenjele li nandanwa kala li na mbe we lasiri sewe jenfenne poro naa Fariziye pe na, ye se ye wa Yenjele ca wunluwo pi ni.

Ma nanjbanwa pi daga

mbe kanjga nayinme

21 «Yege logo ma yo kila yo ye teleye pe kan ma yo ɔ: <Maga ka lere gbo†.> Lere na fuun ka lere gbo, wi daga pe sa kiti kon wi na.

22 Eɛn ɔ, mi wo naga yuun ye kan, ma yo lere na fuun ka nawa ngban wi lewee yenle wa ni, wi daga pe kiti kon wi na. Na fuun ka suu lewee yenle wa tegele mbe yo ɔ: Lewee cenle wele de! Wo daga pe kari wi ni wa kiti konfenne ngbelege ki yege sogowo, pe kiti kon wi na. Na fuun ka suu lewee yenle wa tegele mbe yo ɔ: Yarafo wele de, wo daga mbe ye wa jaganama kason ki ni.

23 Ki kala na, na maga pan wa saraga wosaga, mbe pan mbe saraga wo Yenjele li yeri, mbe si nawa to ki na ndeɛ ma kapege pye ma lewee yenle wa na,

24 ma saraga ki tege le saraga wosaga ki tanla, ma songoro ma sa mboro naa ma lewee yenle wi ni, ye sogowo pi gbegele ghen. Ko punjo na, meɛ songoro ma pan moɔ saraga ki wo Yenjele li yeri.

25 «Na lere wa kaa kee ma ni sa kiti kon ma na, mbe ye ta wa kono, ma fyeele maa sunlu, ki ko ye sogowo, jango wiga ka soon le kiti konfo wi keɛ. Kiti konfo wo mbe soon le wi polisiye pe keɛ pe soon le kaso.

26 Kaselege ko na, mila ki yuun ma kan, ma woro mbe yiri wa fyew, ndeɛ maga fogɔ ki ni fuun ki ton, ali tama nungba wiga ka koro.

Jataga senre yege nagawa

27 «Yege logo ma yo kila yo ɔ: <Maga ka jataga pye†!>

† 5:15 5.13-15: Ko ki naga ma yo ko wi ma pye yege nga na wa yaakara ti ni mari tanla konaa mari pye kpoyi, tagafenne pe pye ma dunruya woolo pe kan. Yanwa fun dunruya woolo pe maa yaan pi na na tanri yege nga na, tagafenne pe pye paa yanwa yen ma fun pe kan. † 5:21 5.21: Eki 20.13; 21.12; Dete 5.17 † 5:27 5.27: Eki 20.14; Dete 5.18

²⁸ Eɛn fɔ, mi wo naga yuun ye kan, ma yo lere ɲa fuun kaa naɲa yenle wa jo yan mbe yege yirige wi na, kona, wuu ta wa wi kotogo na mako.

²⁹ Na kaa pye ma kalige yenle lo li yaa ti ma to wa kapege ki ni, li wo ma li wa li lali ma ni. Moɔ wire ti laga nungba la, ko mbɔnɔ ma na poɔn wa ma wire lombondo ti ni wa jaganama wi ni ko na.

³⁰ Na kaa pye ma kalige keɛ ko ki yaa ti meɛ to wa kapege ki ni, ki kɔn maga wa ki lali ma ni†. Moɔ keɛ nungba la, ko mbɔnɔ ma na poɔn wa ma wire lombondo ti ni wa jaganama wi ni ko na.

Jele jege senre yege nagawa

(Mati 19.9; Maki 10.11-12; Luki 16.18)

³¹ «Kila yo naa ma yo fɔ: *«Lere ɲa fuun kaa jo je, wi daga mbe pɔɔɔgo jogɔwo sewe kan wi yeri.»*†

³² Eɛn fɔ, mi wo naga yuun ye kan fɔ: Lere ɲa fuun kaa jo je, na kii yiri wi nandara to yeri, wi maa jo wi le nandara ti ni. Jele ɲa fuun wi polo wi je, naɲa o naɲa kaa le mboo tege, kona jataga wi pye.

Wuguro senre yege nagawa

³³ «Yege logo ma yo kila yo we teleye pe kan, ma yo fɔ: *«Na maga wugu, maga kɔɔn wuguro ti wo. Eɛn fɔ, ma wugu Yenɲele li yege na mbe kala na pye, ma li pye ma li yɔn fili.»*

³⁴ Eɛn fɔ, mi wo naga yuun ye kan fɔ yaga ka wugu fyew. Yaga ka wugu naayeri wi na, katugu Yenɲele li wunluwo jongo koyi.

³⁵ Yaga ka wugu tara ti na, katugu ti yen Yenɲele li toɔɔo tegesaga. Yaga ka wugu Zheruzalemu ca ki na, katugu wunlungbɔɔ wi ca koyi.

³⁶ Maga ka wugu ma go ki na†, katugu ma se ya mbɔɔn go yinzige ki nungba pye ki filige, nakoma mbege pye ki wo.

³⁷ Na pe kɔɔn yewe, na kaselege yi, ma yo: *Ee!* Na kaselege si ma, ma yo: *Ayoo!* Nda fuun ti ma kaa na yuun punɔo na, Sotanla wo wi maa paan to ni.

Kayanɲa wɔɔɔ senre yege nagawa

(Luki 6.29-30)

³⁸ «Yege logo ma yo kila yo, ma yo fɔ: *«Yenle li yaa tege mbe yenle li fɔɔɔn tɔn. ɲanla li yaa tege mbe ɲanla li fɔɔɔn tɔn.»*†

³⁹ Eɛn fɔ, mi wo naga yuun ye kan, ma yo na lere ka tipege pye ye na, yaga kaga fɔɔɔn tɔn. Na lere kɔɔn fele ma kalige mbatelege ki na, wi yaga wɔɔn fele fun ma kamɛɲge wogo ki na.

⁴⁰ Na lere wa kaa jaa mbe sa kiti kɔn ma na mbɔɔn deripile li sho ma yeri, pa moɔ derigbɔɔ ki kan wi yeri fun.

⁴¹ Na fanɲga fɔ wa kɔɔn jori mbe yo maa tuguro le ma kari ti ni culo nungba, pa ma kari ti ni culo shyen.

⁴² Lere kɔɔn yenri yaraga ni, maga kan wi yeri. Lere kaa jaa maa jin, maga ka je.

Ma mbenfɔ wi daga mbɔɔn ndanla

(Luki 6.27-28,32-36)

⁴³ «Yege logo ma yo kila yo, ma yo fɔ: *«Ma wonlo wi daga mbɔɔn ndanla, ma mbenfɔ meɛ wo panra.»*†

† 5:30 5:30: Ko ki naga ma yo we daga mbe we kapere pyege ki yaga. † 5:31 5:31: Dete 24.1

† 5:33 5:33: Levi 19.12; 1 Timo 1.10; Nambu 30.3; Dete 23.21-23 † 5:36 5:36: *Mbe wugu ma go ki na: Ko kɔɔo wo yen mbe wugu mbɔɔn kusenre yo.* † 5:38 5:38: Eki 21.24; Dete 19.21

† 5:43 5:43: Levi 19.18

⁴⁴ Eɛn fɔ, mi wo naga yuun ye kan ma yo ye mbenfenne pe daga mbe ye ndanla, mbele paa ye jɔlɔ, yaa yenri pe kan.

⁴⁵ Ki ka pye ma, ye yaa pye ye To ɲa wa yenɲele na wi piile, katugu wi maa wi yɔnlɔ ki yinrigi lepeele poro naa lejembɛle pe ni fuun pe kan. Na tisaga ki kaan lesinmbele poro naa mbele pe woro ma sin pe ni fuun pe yeri.

⁴⁶ Ye yen ma ye wenne mbele ndanla, na poro cɛ ka ye ndanla, yingi tɔnli ye yaa ta Yenɲele li yeri? Ali nizara shɔfenne wele, ko poro fun pe maa piin.

⁴⁷ Na ye kaa ye nɔsepiile poro cɛ shari, kona, yingi kagbɔgɔ yɛ pye? Ali mbele pee Yenɲele li jen, ko poro fun pe maa piin.

⁴⁸ Ki kala na, ye pye ye yɔn fili, paa yegɛ ɲga na ye To ɲa wa yenɲele na wi yen ma yɔn fili we.

6

Ma kajɛɲɛ ki daga

mbe pye ɲgundo ni

¹ «Ye yɛɛ yingiwe jen, yaga kaa ye shɛɛɛ kono kagala ke piin mbaa ye yɛɛ nari leele pe na. Na ye kaa ki piin ma, ye se ka tɔnli ta ye To ɲa wa yenɲele na wi yeri.

² «Na maga yaraga ka kan fyɔnwɔ fɔ wa yeri, maga kaga yari paa yegɛ ɲga na kopiire fenne pe maa ki piin wa shɛriyinɛ to naa konɲolo ke ni, jango leele paa ma sonni. Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, fɔ pɛ pe tɔnli wi ta mako.

³ Eɛn fɔ, mboro wo na, na maga yaraga ka kan fyɔnwɔ fɔ wa yeri, ma wonlɔ ɲa wi mara ma na jɛɲɛ, maga ka ti wigi jen,

⁴ jango ma yarikanga ki koro ɲgundo. Kona, ma To ɲa wila ɲgundo kala na maa piin li yaan, wo wi yaa ka tɔnli kan ma yeri.

Zhezu wila wi fɔɔɲɔfenne pe naga

Yenɲele yenɛwe pi ni

(Luki 11.2-4)

⁵ «Na ye kaa Yenɲele li yenri, yaga kaa ki piin paa kopiire fenne pe yen. Ki yen ma pe ndanla paa yeregi paa Yenɲele yenri wa shɛriyinɛ to naa kooro filisara ti na, leele pe ni fuun pe ta paa pe yaan. Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, pɛ pe tɔnli wi ta mako.

⁶ Eɛn fɔ, mboro wo na, na ma kaa jaa mbe Yenɲele yenri, ye wa ma yumbyɔ yegɛ woo wi ni ma kɔɔ ki tɔn ma yɛɛ na, mɛɛ ma To wi yenri, wo ɲa wi yen wa ki ɲgundo laga ki ni we. Kona, ma To ɲa wi yen na kala na maa piin wa larasaga li yaan, wi yaa ka tɔnli kan ma yeri.

⁷ «Na ye kaa Yenɲele li yenri sanga ɲa ni, yaga kaa senɛ nungba ti yuun mbaa songori ti na tetete go fu, paa yegɛ ɲga na mbele pee Yenɲele jen pe maa ki piin we. Pe maa ki jate ndɛɛ paa yenri na senlegere nda yuun, to ti yaa ti Yenɲele lii pe yenɛwe pi logo.

⁸ Yaga ka pye paa pe yen, katugu yɛ jori yaara nda na, ye To wi mari jen, na ye fari yenri wi yeri gben.

⁹ Anme ye daga mbaa Yenɲele li yenri, fɔ:
We To ɲa wa yenɲele na,
ti ma mɛɛ ki pye kpoyi.

¹⁰ Ma wunluwɔ pi pye pi pan!
Ma nandanwa kala lo mbaa piin laga tara na,

paa yege nga na li yen na piin wa yenjele na we!

¹¹ Ma we nala yaakara ti kan we yeri!

¹² Ma we kapere ti kala yaga we na,

paa yege nga na mbele paa ti piin we na, woro fun we maa ti kala yari pe na we.

¹³ Maga ka we yaga we ye wa fanlawar pi ni.

Ɛen ƒo, ma we sho Sotanla wi kee.

[Katugu wunluwo naa yawa naa gbogowo pi yen ma woo ƒo sanga pyew. Anmiina.]

¹⁴ «Mbele fuun pe kapere pye ye na, na yaga pe kapere ti kala yaga pe na, pa ye To ɲa wa yenjele na wi yaa ye woro ti kala yaga ye na fun.

¹⁵ Ɛen ƒo, mbele fuun pe kapere pye ye na, na yee pe woro ti kala yaga pe na, pa ye To ɲa wa yenjele na, wi se ye woro ti kala yaga ye na fun.

Yenje lege senre

¹⁶ «Na yaga pye yenje pilige ɲa ni, yaga ka ye yege ki san paa yege ɲa na kopiire fenne pe maa ki piin we. Pe ma pe yege cenwe pi kanɲa, leele pe ni fuun pe ta pege jen pe yen yenje. Kaselege ko na, mila ki yuun naga finligi ye kan, pe pe tonli wi ta mako.

¹⁷ Ɛen ƒo, mboro wo na, na maga pye yenje pilige ɲa ni, mɔɔ yege ki jogo, ma latikoro nuwo taan gbɔn ma go ki na,

¹⁸ jango leele paga kaga jen ma yen yenje, ndee ma To ɲa wi yen wa ki ɲgundo laga ki ni, wo nungba. Kona, ma To ɲa wila ɲgundo kala na maa piin li yaan, wo wi yaa ka tonli kan ma yeri.

Yarijende nda wa yenjele na

ti senre

(Luki 12.33-34)

¹⁹ «Yaga kaa yarijende gbogolo ye yee kan laga dunruya ɲa wi ni. Yaawere mari jogo laga, so ma ye ti ni mberi jogo. Yoolo fun pe ma koro ki kaw mari yu.

²⁰ Ɛen ƒo, yaa yarijende gbogolo ye yee kan wa yenjele na. Wa ki laga ki na, yaawere se ya mberi jogo, so se ya ye ti ni mberi jogo. Yoolo fun pe se ya mbe koro ki kaw mberi yu.

²¹ Katugu ma yarijende tiga pye laga ɲa na, pa ma jatere wi ma pye wa.

Wire ti yanwa kala

(Luki 11.34-36)

²² «Lere wi yengele koro ke yen wi wire ti fitanla we. Na ma yengele kaga pye jengele, ma wire ti lombondo ti ma pye wa yanwa pi ni.

²³ Ɛen ƒo, na ma yengele ke woro jengele, ma wire ti lombondo ti ma pye wa wowo pi ni. Ki kala na, yanwa mba pi yen ma ni, na piga pye mbe wo, ki wowo pi yaa pye mbe gbogo de.

Yenjele, nakoma penjara

(Luki 16.13)

²⁴ «Lere se ya tunngo pye teelee shyen kan; katugu wi ma kaa nungba panra, sanɲa wo maa ndanla. Nakoma wi ma kaa mara nungba na, ma laga sanɲa wi na. Ye se ya tunngo pye wagati nungba wi ni Yenjele lo naa penjara ti kan.

Ye ye jigi wi taga Yenjele li na

(Luki 12.22-31)

²⁵ «Ko kala ki ti mila ki yuun ye kan fɔ: Yaga kaa ye jatere wi lege ye yɛɛ na yaakara nda ye yaa la kaa to kanngɔɔ, mbe yo fɔ: «Nga yingi mi yaa ka mbe yingi wɔ?» Yaga si kaa ye jatere wi lege ye yɛɛ na ye yaripɔɔ wogo ki na mbe yo fɔ: «Nga yingi yaripɔɔ mi yaa le?» Yinwege kii we yaakara ti na wi le? Wire tii wɛ paara ti na wi le?

²⁶ Ye sannjɛɛ ti wele wa naayeri! Tila yarilire lugu, tila yarilire kologi. Tila si yarilire gbogolo mberi le bondoolo. Ma si yala, ye To ɲa wa yɛɲɛle na, wi maa ti baro. Yee mbonɔ sannjɛɛ ti na jɛɲge wi le?

²⁷ Ye ni wiwiin wi mbe ya mbe yinwege ka taga wi yɛɛ kan naa jɛnri, wi jatere legɛɛ ti ni?

²⁸ «Yaga kaa ye jatere wi lege ye yɛɛ na ye yaripɔɔ wogo ki na. Ye yarifyɛɛnɛ ti yirilomɔ pi wele wa wasele! Tila tunngo pye, tila si pili.

²⁹ Ma si yala, mila ki yuun ye kan, wunlunana Salomɔ wo naa wi yarijende legɛɛ tawa pi ni fuun ni, wi yaripɔɔ† ka sila yon mbe yarifyɛɛnɛ ka tiyɔnwɔ bɔ.

³⁰ Yan ɲga ki ma fi nala wa wasele, goto kason ma kaa ki sogo, na Yɛɲɛle li ma ko fere ma, yoro fun ye daga mbege jɛn mbe yo Yɛɲɛle li yaa ye yaripɔɔ ti kan ye yeri fun mbe wɛ ki na. Ye tagawa pi kologo!

³¹ «Yaga kaa ye jatere wi lege ye yɛɛ na mbaa yuun fɔ: «Nga yingi we yaa ka? Nakoma yingi we yaa wɔ? Mbe yo fɔ we yaa yaripɔɔ to ta se siri le?»

³² Mbele pee Yɛɲɛle jɛn, poro pe maa ko yaara nda to ti ni fuun to lagajaa suyi. Ɛɛn fɔ, yoro wo na, ye To ɲa wa yɛɲɛle na, wigi jɛn ma yo ti kala yɛn ye na.

³³ Ki kala na, ye bala yaa Yɛɲɛle li wunluwɔ po naa li kasinɲge ko lagajaa gbɛn. Pa kona li yaa yaara sannda pyew ti kan ye yeri fun.

³⁴ Yaga ka ye jatere wi piri goto kagala ngele ke yaa pan koro kala na. Goto naa wi jatere legɛɛ kala li. Jorowo mba pi ma pan pilige nunɲba ki ni, pi ma yala ki pilige ki ni.

7

Maga ka kiti kɔn lere na

(Luki 6.37-38,41-42)

¹ «Yaga ka kiti kɔn lere na, jango Yɛɲɛle fun liga ka kiti kɔn ye na.

² Katugu na ye kaa kiti kɔn leele na, yaa wi kɔn yɛge ɲga na, pa Yɛɲɛle li yaa ka kiti wi kɔn ye na ma fun. Jɛnɛ na ye ma tɛge na tinwi leele pe kan, lo Yɛɲɛle li yaa ka tɛge mbe ye woro ti tiwi ye kan.

³ Yingi na, a ma nɛɛ kayanna na li wa ma sefo wi yɛnle li ni li wele, ma si yala, kanngaga wa mboro jate ma wolo li ni, ma si woro na ko yaan?

⁴ Mele mɛɛ ma sefo wi pye ma yo fɔ: Ki yaga mbe kayanna na li wa ma yɛnle li ni li wɔ, ma si yala kanngaga wa mboro jate ma wolo li ni?

⁵ Kopiire fɔ wele dɛ, kanngaga ki wɔ wa ma yɛnle li ni gbɛn. Pa kona ma yaa la yaan jɛɲge mbe kayanna li wɔ wa ma sefo wi yɛnle li ni.

⁶ «Yaga kaa yaara nda ti yɛn kpoyi ti kaan pyɔɔnlo pe yeri, nakoma pe yaa wa mbe kannga ye korɔgo mbe ye nɔɔri. Yaga ka ye somu tiyɔɔn wi wa cɛɛle pe kan, nakoma pe yaa wi tangala.

Yaa yɛnri suyi

(Luki 11.9-13)

⁷ «Yaa yenri, pa ye yaa ka ta. Yaa ki lagajaa, pa ye yaa kaga yan. Ye bala yaa koro ki gboon, pa pe yaa kaga yenge ye kan.

⁸ Katugu lere na fuun wi maa yenri, wi ma ta. Lere na wi maa yaraga lagajaa, wi ma kaa ki yan. Lere na wi maa koro ki gboon, pe ma kaa ki yenge wi kan.

⁹ Amba wi yen na ye ni, na wi pyo kaa yenri buru ni, wi yaa sinndelege kan wi yeri?

¹⁰ Nakoma na wiga wi yenri ngbanla ni, wi yaa woogo kan wi yeri?

¹¹ Yoro mbele ye yen ma pe pe, na yega yan yoro yarijende kanga jen ye piile pe yeri, yege jen fun ye yo fo ye To na wa yenjele na, wi yaa ka yarijende kan mbele pe yen naa yenri pe yeri mbe we ye yarikanga ki na.

¹² «Kala o kala yaa jaa leele paa piin ye kan, yaa lo yongo piin pe kan fun. Ko Moyisi lasiri wo naa Yenjele yon senre yofenne pe seweele paa nari.

Yeyongo jeele senre

(Luki 13.24)

¹³ «Ye ye wa yeyongo jeele lo ni, katugu konon na li maa kee wa punnguwo laga ki ni, li yeyongo naa li nawa pi yen ma gbogo, li lefenne pe yen ma lege.

¹⁴ Een fo, konon na li maa kee wa yinwege laga ki ni, li yeyongo naa li nawa pi yen jeele, li tafenne pe woro ma lege.

Pe ma tige ki jen ki pire to na

(Luki 6.43-44)

¹⁵ «Ye wele! Ye yee yingiwe jen Yenjele yon senre yofenne yagboyoolo pe ni. Pe maa paan ye korogo, ma yinggi paa simbaala yen. Een fo, pe nawa pi yen paa senre pere yen.

¹⁶ Ye yaa ka pe jen pe kapyere to na. Katugu lere na ezen tirige pire co wuuro tige na. Lere nee figiye tige pire co vige tige na.

¹⁷ Tige jenge ye, pyo jenne ki ma se. Een fo, tige tijaanga ye, pyo tijaanga ki ma se.

¹⁸ Tige jenge ki se ya mbe pire tijangara se. Tige tijaanga fun ki se ya mbe pire jende se.

¹⁹ Tige nga fuun kila pire jende se, pe ma ko kon maga wa wa kason.

²⁰ Ki leele fun, anme ye yaa ka pe jen pe kapyere ti kala na.

Mii ye jen fyew

(Luki 13.25-27)

²¹ «Leele mbele fuun pe maa na yinri we Fo, we Fo, pe ni fuun ma pe yaa ka ye wa Yenjele ca wunluwo pi ni de. Ndee mbele pe maa na To na wa yenjele na wi nandanwa kala li piin poro ce.

²² Na kiti konpilige kiga ka gbon, lelegere yaa kanla pye mbe yo fo: We Fo, we Fo, we Yenjele li senre ti yari leele pe kan ma mege ki na. Ma yinne tipegele puro ma ke wo leele ni ma mege ki na, ma kafonngolo legere pye ma mege ki na.

²³ Kona, mi yaa ka pe pye fo: «Mii ye jen fyew. Ye laga na tanla, yoro kapere pyefenne wele.»[†]

Yinre shyen kansenre

(Luki 6.47-49)

[†] 7:23 7.23: Yuuro 6.9

²⁴ «Ki kala na, lere ɲa fuun kanla senre nda mi yo ti logo mbaa tanri ti na, ki fo wi yaa pye paa tijinliwe fo wa yen, ɲa wuu go ki kan walaga na.

²⁵ A tisara ti si kaa pan, a lora ti yin fo ma toro. A tifelingboro ti gbɔn ngbanga ma ki go ki gbɔn, ɛɛn fo, ki sila to, katugu paa ki ngo ki le walaga na.

²⁶ Ɛɛn fo, lere ɲa fuun kanla senre nda fuun mi yo ti logo, na wii tanga ti na, wi yaa pye paa tijinliwe fu fo wa yen, ɲa wuu go ki kan taambugo laga na.

²⁷ A tisara ti si kaa pan, a lora ti yin fo ma toro. A tifelingboro ti gbɔn ngbanga ma ki go ki gbɔn. A ki si to. Ki towo pila tijanga fo jenge.»

Zhezu wi fanɲga ye

(Maki 1.22; Luki 4.32)

²⁸ Naa Zhezu wila kaa janwa wi naga ki senre ti ni, a wi nagalomo pi si pe pari.

²⁹ Katugu wi sila pye na pe nari paa pe lasiri sewe jenfenne pe yen. Ɛɛn fo, wila pye na pe nari fanɲga ni.

SENTANRA KONAA ZHEZU WI YAWA WE

8

8.1-11.1

Zhezu wila yayenwe fo wa sagala

(Maki 1.40-45; Luki 5.12-16)

¹ Naa Zhezu wila kaa yiri wa yanwiga ki go na ma tigi, a janwa gbolo la si taga wi na.

² A yayenwe fo wa si fulo wi tanla, ma kannguuro kan wi jegele, ma suu pye fo: «We Fo, na kaa pye maa ki jaa, ma mbe ya mbanla sagala kpoyi.»

³ A Zhezu wi suu keɛ ki sanga ma jiri wi na, ma sho fo: «Mila ki jaa, sagala kpoyi!»

Le ki yongolo nunɲba ke ni, a wi yayenwe pi si ko wi na, a wi pye kpoyi.

⁴ A Zhezu wi suu pye fo: «Wele! Maga kaga yo mbe lere kan. Ɛɛn fo, kari ma soon ye naga saraga wofa wi na. Moyisi wila saraga nga senre yo, maga wo! Ko yaa ki naga lere pyew wi na fo ma sagala kpoyi.»

Zhezu wila Ɔromu tara

sorodasheelee tojeɛ

wa tunmbyee sagala

(Luki 7.1-10)

⁵ Naa Zhezu wila ka saa ye wa Kaperinawu, a Ɔromu tara sorodasheelee tojeɛ wa si fulo wi tanla, ma suu yenri ma yo fo:

⁶ «We Fo, na tunmbyee wi wa ma sinle wa na go, wi murugu. Wila jolo fo jenge.»

⁷ A Zhezu wi suu pye fo: «Mi yaa saa sagala.»

⁸ Ɛɛn fo, a ki sorodasheelee tojeɛ wi suu pye fo: «We Fo, mii daga ma ye wa na go. Ki kala na, senre pyo nunɲba yo pe, pa na tunmbyee wi yaa sagala.

⁹ Mi ko yo ma, katugu mi jate pele yen na go na. Mi fun sorodasheelee yen na yeri. Mi ma wa pye: «Kari wame!» Wi ma kari. Ma wa pye: «Pan

laga!> Wi ma pan. Mi mala tunmbyee wi pye fɔ: <Nga ki pye!> Wi maga pye†.»

¹⁰ Naa Zhezu wila kaa ki senre ti logo sorodasheelee tojɛ wi yeri, a ki si to wi yon na. A wi si janwa ɲa wila pye wi pungo na wi pye fɔ: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, mi fa ki tagawa pi si yan lere wa ni, ali laga Izirayeli tara.

¹¹ Mi yen naga yuun naga finligi ye kan, lelegere yaa ka yiri wa yonlo yirisaga kee yeri konaa wa yonlo tosaga kee yeri, mbe sa censaga le wa Yenɲele ca wunluwo pi ni, mbaa nii ja Abirahamu naa Izaki konaa Zhakobu pe ni.

¹² Eɛn fɔ, mbele paa daga Yenɲele li wunluwo pi ni, pe yaa ka pe wa wa funwa na, wa wowo pi ni. Pa pe yaa kaa gbele wa, mbaa pe ɲgangala ke kaa jologo ki kala na.»

¹³ Kona, a Zhezu wi si sorodasheelee tojɛ wi pye fɔ: «Ta kee ma go, ki pye ma kan ki yala ma tagawa pi ni!»

Ki wagati nunɲba wi ni, a sorodasheelee tojɛ wi tunmbyee wi si sagala.

Zhezu wila yambala legere sagala

(Maki 1.29-34; Luki 4.38-41)

¹⁴ Kona, a Zhezu wi si kari wa Pyeri go, mɛɛ saa Pyeri wi jo no wi ta sinlesaga. Witiwerewe pila pye wi na.

¹⁵ A Zhezu wi si jiri jele wi kee ki na. A wi witiwerewe pi si ko. A wi si yiri nee wi kala yongo.

¹⁶ Naa ki yonlo kila kaa ko, a pe si pan yinne tipegele fenne legere ni Zhezu wi korogo. A wi sigi yinne tipegele ke puro ma ke wo ki leele pe ni wi senyoro ti fannja na, ma yambala pe ni fuun pe sagala fun.

¹⁷ Wila ko pye ma, jango Yenɲele yon senre yofɔEzayi wila senre nda yo, ti ta tiri yɛɛ yon fili, fɔ: «Wi we yandegere ti le, ma we yama pi laga we na.»†

Kila pye leele pele nawa

pe taga Zhezu wi na

(Luki 9.57-62)

¹⁸ Naa Zhezu wila kaa wi yɛɛ yan janwa gbolo lɔu maga, a wi suu forogofenne pe pye ma yo pe logbogo ki kon pe kari wa ki kee nga na!

¹⁹ A lasiri sewe jenfo wa si fulo Zhezu wi tanla, ma suu pye fɔ: «Nagafɔ, ma kaa kee laga o laga, mi yaa taga ma na.»

²⁰ A Zhezu wi suu pye fɔ: «Were yen kombokara ti yeri, sere yen sannjere ti yeri fun. Eɛn fɔ, Lere wi Pinambyo, sinlesaga woro wo yeri wi sinle wi wogo.»

²¹ Wa wi forogofenne pe ni, a lere wa suu pye fɔ: «We Fɔ, ki yaga mbe sanla to wi le ghen!»

²² A Zhezu wi suu pye fɔ: «Taga na na, ma gboolo† pe yaga wa paa pe gboolo pe nii.»

Zhezu wila tifelingbogo yerege

(Maki 4.35-41; Luki 8.22-25)

²³ A Zhezu wo naa wi forogofenne pe ni, pe si ye wa tonmokoro ki ni.

† 8:9 8:9-9: Ko ki naga ma yo sorodasheelee tojɛ wila ki jen ma yo Zhezu wi yen lere pyew wi go na, wi mbe ya kala pyew li pye. † 8:17 8:17: Eza 53.4 † 8:22 8:22: Ko koro wo yen fɔ mbele pee taga Yenɲele li na, ma pye ndee pe ku li yege na, pe yaga paa gboolo pe nii.

²⁴ Le ki yongolo nungba ke ni, a tifeɔngbogo kà si yiri nɛɛ gbɔɔn wa logbogo ki ni. A tɔnmɔ pi nɛɛ kɔɔn na yinrigi na tɔnmokoro ki tɔnni. Eɛn fɔ, ko sanga wo ni, Zhezu wila pye na wonlo.

²⁵ A fɔrogofenne pɛ si fulo wi tanla maa yen, ma suu pye fɔ: «We Fɔ, we sho! We yaa ku!»

²⁶ A Zhezu wɛ si pe pye fɔ: «Yingi na, a ye nɛɛ fye? Ye tagawa pi ta ma kologo!»

Kona, a wɛ si yiri, mɛɛ para ngbanga logbogo tɔnmɔ po naa tifeɛre ti na. A ti si yere yɛw.

²⁷ A kɛ si pe pari fɔ jɛngɛ. A pe nɛɛ yuun fɔ: «Yingi lere cɛnlɛ wi ɲa yɛɛn, ali yere tifeɛre to naa logbogo tɔnmɔ pi ni, tila wi sɛnrɛ ti nuru?»

*Zhezu wila yinne tipegele fenne
shyen sagala*

(Maki 5.1-20; Luki 8.26-39)

²⁸ Naa Zhezu wila kaa gbɔn wa logbogo ki kɛɛ ɲga na, wa Gadara tara, a nambala shyen si yiri fanra ta ni nɛɛ wi finli. Yinne tipegele la pye pe ni. Paa pye ma weli jɛngɛ, fɔ lere na yenle mbege kono li lɛ.

²⁹ A pe nɛɛ jɔrogi fɔ: «Yingi maa jaa we yeri, Yɛnɲɛlɛ li Pinambyo! Ma pan mbe we jolo wagati ɲa wɛ tɛgɛ wi yɛgɛ wi le!»

³⁰ Wa yɛgɛ jɛnri, cɛɛɛ ngbelege kà la pye wa, na pe yaakara lagajaa.

³¹ A yinne tipegele kɛ si Zhezu wi yenri maa pye fɔ: «Na kaa pye ma yaa we puro mbe we wo laga ki nambala mbele pɛ ni, we torogo we sa ye wa ki cɛɛɛ ngbelege ɲga ki ni!»

³² A Zhezu wɛ si pe pye fɔ: «Yaa keel!»

A yinne tipegele kɛ si wo ki nambala shyen pe ni, mɛɛ saa ye cɛɛɛ pe ni. Le ki yongolo nungba ke ni, a cɛɛɛ pe ni fuun pɛ si gbinri wa yanwiga ki go na, ma tigi wa ki tigiwen pi ni, mɛɛ toori wa logbogo tɔnmɔ pi ni ma ku.

³³ A cɛɛɛ kɔnrifenne pɛ si fe ma kari wa cagbogo. ɲga kila pye, mɛɛ saa ki yɛgɛ yo ma leele pe kan, ma pinle ɲga kila pye yinne tipegele fenne pe na ki ni.

³⁴ Ki kaa pye ma, a ca woolo pe ni fuun pɛ si yiri, mɛɛ kari sa Zhezu wi fili. Naa paa ka saa wi yan, a pɛ suu yenri ma yo wi yiri wa pe tara.

9

Zhezu wila murugu wa sagala

(Maki 2.1-12; Luki 5.17-26)

¹ Kona, a Zhezu wɛ si nuru naa ma ye wa tɔnmokoro ki ni, mɛɛ logbogo ki kɔn ma songoro wa wi ca.

² A leele pɛle si pan murugu wa ni wi korogo, wila pye ma sinle sinleyaraga na. Naa Zhezu wila kaa ki leele pe tagawa pi yan, a wɛ si murugu wi pye fɔ: «Na pyo, kotogo le ma yɛɛ ni! Ma kapere ti kala yaga ma na.»

³ Naa Zhezu wila kaa ki sɛnrɛ ti yo ma, a lasiri sawɛ jɛnfenne pele nɛɛ ki jate wa pe nawa na yuun fɔ: «Ki naɲa ɲa yɛɛn, wila Yɛnɲɛlɛ li mɛgɛ ki jogo.»

⁴ Eɛn fɔ, a Zhezu wɛ si pe nawa jatere wi jɛn, mɛɛ pe pye fɔ: «Yingi na, a ye nɛɛ ki jatere pere nda ti piin?»

⁵ Ki senre shyen nda ti ni, titiin yowo pi yen ma tanla ma we, mbe yo fo: Ma kapere ti kala yaga ma na, nakoma yiri maa tanri we†?

⁶ Een fo, mila jaa yege jen fo Lere wi Pinambyo yawa yen wi ni laga tara ti na, mbaa leele pe kapere ti kala yari pe na.»

Kona, a wi si murugu wi pye fo: «Yiri naayeri, mɔɔ sinleyaraga ki le maa kee ma go!»

⁷ A nanja wi si yiri, mee kari wi go.

⁸ Naa janwa wila kaa ki yan ma, a wi si fye fo jenge, nɛɛ Yɛnnɛle li gbogo, katugu ligi fannga cɛnle nga ki kan leele pe yeri.

Zhezu wila nanja na

paa pye na yinri Matiye wi yeri

wi pye wi fɔrɔgɔfo

(Maki 2.13-17; Luki 5.27-32)

⁹ Kona, a Zhezu wi si yiri lema, mee kari. Wi torosaga, a wi si nanja na paa pye na yinri Matiye wi yan cɛnsaga wa nizara sho go ki ni. Wi tunngo pyesaga ko layi. A Zhezu wi suu pye fo: «Matiye, yiri ma taga na na, ma pye na fɔrɔgɔfo.»

A wi si yiri, mee taga wi na.

¹⁰ Naa Zhezu wila ka saa cɛn wa Matiye wi go na nii, a nizara shɔfenne naa kapere pyefenne pe legere si saa cɛn na nii Zhezu wo naa wi fɔrɔgɔfenne pe ni.

¹¹ Naa Fariziye paa kaa ko yan ma, a pɛ si Zhezu wi fɔrɔgɔfenne pe pye fo: «Naga yen ma, yingi na, a ye Nagafɔ wi nɛɛ nii nizara shɔfenne poro naa kapere pyefenne pe ni?»

¹² A Zhezu wi sigi senre ti logo pe yeri, mee pe pye fo: «Leele mbele pe yen ngbaanla poro na la were pyefɔ jaa. Een fo, yambala poro pe maa were pyefɔ jaa.

¹³ Ye kari ye saga senre nda ti kɔrɔ wi lagaja, fo: «*Mbaa leele yinriwe taa ko mila jaa, mi woro na yaayoro saraga jaa.*»† Katugu mii pan mbe leele mbele paa pe yɛɛ jate pe sin poro yeri. Een fo, kapere pyefenne poro mi pan mbe yeri.»

Zhezu wo naa yenge lege senre

(Maki 2.18-22; Luki 5.33-39)

¹⁴ Kona, Zhan Batisi wi fɔrɔgɔfenne pɛ si fulo Zhezu wi tanla, ma suu yewe ma yo fo: «Yingi na woro naa Fariziye pe ni, we maa yenge nii wagati legere na, ma si yala mboro fɔrɔgɔfenne poro nɛɛ yenge le?»

¹⁵ A Zhezu wi si pe yɔn sogo ma yo fo: «Ye nawa po ni jayire nɔɔ, japɔlɔ wi wɛnne pe mbe ya yege san mbe poro naa japɔlɔ wi ni pe ta laga nunɔba wi le? Ayoo dɛ. Een fo, wagati wa wa na paan, pe yaa ka japɔlɔ wi wɔ le pe sɔgɔwɔ, kona, pa pe yaa la yenge nii. (Ko ki yen paa mi naa na fɔrɔgɔfenne pe ni we wogo ki yen.)

¹⁶ «Lere na parisanfɔnnɔ yɔli parilege na. Na ma kaga pye ma, parisanfɔnnɔ ki ma parilege ki kanngeyɛge ka wali maga laga. Kona, ki walisaga ki ma gbɔgo ma serege.

† 9:5 9.5: Zhezu wila pye naga nari fo mbe kapere ti kala yaga konaa mbe lere sagala, ki pyewe woro ma tanla. Ti ni fuun shyen ti yen ma yala ma pye mbapyewe leele pe yeri, konaa ma pye ma yala, a ti pyewe tanla Yɛnnɛle li yeri. † 9:13 9.13: Oze 6.6; Yomi 21.3

¹⁷ Lere na sinme tipiriwe le selege kashara lere ni. Na ma kaga pye ma, ti ma walagi, sinme pi ma wo, kashara ti ma jogo. Een fo, pe ma sinme tipiriwe pi le selege kashara fonndo ni. Kiga pye ma, ti shyenme ti mee koro jendet†.»

*Zhufuye to wa sumborombyo
konaa jele na wila jiri Zhezu
wi derege ki na*

(Maki 5.21-43; Luki 8.40-56)

¹⁸ Ma Zhezu wi ta wila pye naga senre ti yuun bere, a Zhufuye to wa si fulo wi tanla, ma kannguuro kan wi jegele ma suu pye fo: «Na sumborombyo wi ku yeen fonfon nga na. Een fo, shokari ma soon kee ki taga wi na, pa wi yaa yen mbe yiri wa kunwo pi ni!»

¹⁹ A Zhezu wo naa wi forogofenne pe ni, pe si yiri, mee taga wi na.

²⁰ Jele wa la pye wa, kasanwa wogo yama la pye wi na. Pila ye ke ma yiri shyen ta wi na. A wi si fulo Zhezu wi tanla wa wi pungo na, mee jiri wi derege yon ki na.

²¹ Katugu wila ki jate wa wi nawa ma yo fo: «Na nga ya jiri wi yariporo to na jenri oke, pa mi yaa sagala.»

²² A Zhezu wi si kannga ma wele, mee wi yan, ma suu pye fo: «Na sumborombyo, kotogo le ma yee ni! Katugu ma tagawa pdon sho.»

Le ki wagati nungba wi ni, a ki jele wi si sagala.

²³ Ko pungo na, naa Zhezu wila ka saa ye wa Zhufuye to wi go, ma wegele winfenne pe yan pe gbegle mbe gboo wi le, naa janwa wi ni wila tinni ngbanga,

²⁴ a wi si pe pye fo: «Ye yiri laga funwa na! Sumborombyo wii ku. Een fo, wila wonlo win.»

Kona, a pe nee tege wi na.

²⁵ Naa paa kaa janwa wi yirige wa funwa na, a Zhezu wi si ye wa yumbyo wi ni, mee saa sumborombyo wi yigi wi kee ki na. A wi si yen mee yiri ma yere.

²⁶ A ki tinme pi si jaraga wa ki tara ti lagapyew.

Zhezu wila fyoonlo shyen sagala

²⁷ A Zhezu wi si yiri lema, mee kari. Wi torosaga, a fyoonlo shyen si taga wi na, nee jorogi na yuun fo: «Davidi setirige pyo we yinriwe ta!»

²⁸ Naa Zhezu wila ka saa gbon wa go, a fyoonlo pe si fulo wi tanla. A wi si pe yewe ma yo fo: «Ye taga ki na ma yo mbe ya mbe ye yengele ke yenge le?»

A pe sho: «Ee, We Fo.»

²⁹ Kona, a Zhezu wi si jiri pe yengele ke na, ma sho fo: «Ki pye ye kan, ki yala ye tagawa pi ni!»

³⁰ A pe yengele ke si yenge. A Zhezu wi sigi yo maga ngban pe ni, ma yo fo: «Ye wele! Yaga ka ti lere kpe mbege jen!»

³¹ Een fo, a pe si kari, mee saa na Zhezu wi senre yuun wa ki tara ti lagapyew.

Zhezu wila nanja bombo wa sagala

† 9:17 9.16-17: Ko koro wo yen fo leele pe daga mbe pe faa kapyere tijangara ti yaga mbe kannga fonngo.

³² Fyɔɔnlo mbele pàa sagala, naa paa kaa na kee, a leele pè si pan naɲa bombo wa ni Zhezu wi kɔrɔɔ. Yinne tipele làa pye wi ni.

³³ Naa Zhezu wila kaa ki yinne tipele li puro mali wɔ naɲa wi ni, a wi nɛɛ para. Kila janwa wi ni fuun wi pari, a pe nɛɛ yuun fɔ: «We fa ɲga ki cɛnle ka yan laga Izirayeli tara ti ni gbɛn!»

³⁴ Ɛɛn fɔ, a Fariziye pe nɛɛ yuun fɔ: «Yinne tipegele to wo wila fannɲa kaan wi yeri, a wi nɛɛ yinne tipegele ke puro na ke woo leele pe ni!»

Janwa wi yinriwe la Zhezu wi ta

³⁵ Zhezu wila pye na cagboro to naa kapire ti ni fuun ti yanri na toro, na leele pe nari Yɛnɲele sɛnɛ ti ni wa pe shɛriyinɛ ti ni. Wila pye na Yɛnɲele li wunluwɔ Sentanra ti yari leele pe kan, na yambala naa yandeele pe ni fuun pe sagala.

³⁶ Janwa ɲa fuun Zhezu wila pye na yaan, wi yinriwe la pye naa taa, katugu ki leele pàa te, a pe jatere wi piri pe na paa *simbaala yɛn, mbele kɔnrifɔ woro pe na.*[†]

³⁷ Ki kaa pye ma, a Zhezu wì suu fɔrɔɔfɛnnɛ pe pye fɔ: «Yarilire nda ti yaa kɔn, ti yɛn ma lɛɛ, ɛɛn fɔ tunmbyeele pe woro ma lɛɛ.

³⁸ Ki kala na, ye kɛrɛfɔ wi yɛnri wi tunmbyeele lɛɛɛ torogo wa kɛɛ pe saa yarilire ti kɔn.»

10

Zhezu wi pitunmbolo ke

ma yiri shyen wele

(Maki 3.13-19; Luki 6.12-16)

¹ Kona, a Zhezu wì suu fɔrɔɔfɛnnɛ kɛ ma yiri shyen pe yeri, mɛɛ fannɲa kan pe yeri, paa yinne tipegele ke puro paa ke woo leele pe ni. Paa yama naa yandewe pi ni fuun pi koo.

² Zhezu wi pitunmbolo kɛ ma yiri shyen pe mɛɛ ti nda: Ki kɔnɲanɲa Simo ɲa pàa pye na yinri Pyeri, naa wi nosepyɔ lenaɲa Andire; naa Zebede pinambiile shyen Zhaki naa Zhan;

³ naa Filipu, naa Baritelemi, naa Toma, naa Matiye. Wo la pye faa nizara shɔfɔ; naa Alife pinambiile shyen Zhaki naa Tade;

⁴ naa Simo Zeloti, konaa Zhudasi Izikariyoti. Wo wila kaa Zhezu wi le wi mbenfenne pe kɛɛ.

Zhezu wila wi pitunmbolo ke

ma yiri shyen pe tun

(Maki 6.7-13; Luki 9.1-6)

⁵ A Zhezu wì sigi nambala kɛ ma yiri shyen pe tun, ma pe pye fɔ: «Leele mbele pe woro Zhufuye, yaga kaa kee poro kɔrɔɔ. Yaga ka ye Samari tara ca ka ni!

⁶ Ɛɛn fɔ, yaa kee Izirayeli tara woolo poro kɔrɔɔ, poro mbele pe yɛn paa simbaala yɛn, mbele pè punɲo we.

⁷ Na ye kaa kee, yaa ki yari leele pe kan, yaa yuun fɔ: «Yɛnɲele ca wunluwɔ pi yɔnɔ.»

⁸ Yaa yambala pe sagala, yaa gboolo pe yɛnni yaa pe yinrigi wa kunwɔ pi ni! Yaa yayɛnwɛ fɛnnɛ pe sagala kpoyi! Yaa yinne tipegele ke puro yaa ke woo leele pe ni! Yɛɛ ta waga, yoro fun yaa ki kaan waga!

[†] 9:36 9.36: Nɔmbu 27.17; 1 Wunlu 22.17

⁹ Yaga ka tɛ, nakoma warifuwe, naa penjara tunmɔɔrɔ le ye yɛɛ go na!

¹⁰ Yaga ka cana karikasha lɛ, nakoma deere shyen, naa sawira, naa gbɔtangala; katugu tunmbyee wi ma daga paa wi kaan wila nii.

¹¹ «Na yaga sa ye ca o ca, cagbɔɔ yi o, kapige yi o, ye lejennɛ ja, ɲa wi mbe ye yigi we, ye sa tugu wo na! Ye koro wa wi yeri fɔ ye karipilige ki sa gbɔn!

¹² Yaga ye go ɲga fuun ni, ye go fenne pe shari ye yo fɔ: Yeyinɲge ki pye ye ni!

¹³ Na ki go woolo paga yenlɛ mbe ye yaara wɔ, ye yeyinɲge sharaga ki koro pe ni. Na paga si je mbe yo pe se ye yaara wɔ, ye yeyinɲge sharaga ki songɔ ye na.

¹⁴ Na pee yenlɛ mbe ye yaara wɔ, nakoma mbe logo ye yeri go ka ni, nakoma ca ka ni wi yo, ye kari ye wɔ wa ki laga ki ni! Ye karisaga ye ye tɔɔrɔ gbanɲɲban† wi pe yoo wo wa ki laga ki na.

¹⁵ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, na kiti konpilige kiga ka gbɔn, Sodɔmu ca naa Gomɔri† ca woolo pe jɔlɔɔ ki yaa ka mbonrɔ ki ca woolo pe wogo ki na.

*Jɔlɔɔ ɲga ki yaa pan punɔ na
ki senrɛ*

(Maki 13.9-13; Luki 21.12-17)

¹⁶ «Ye wele, mi yen na ye tunnu paa simbaala yen wa kombokara ti sɔɔwɔ. Ye pye tijinliwɛ ni paa wɔɔrɔ ti yen! Ye pye pɔw paa ca ketengele ke yen!

¹⁷ Ye yɛɛ yingiwe jɛn leele pe ni, katugu pe yaa kaa ye nii kiti konfenne pe kɛɛ, mbaa ye gbɔɔn sapire ni wa pe shɛriyinrɛ ti ni.

¹⁸ Pe yaa kaa kee ye ni wa gbɔforonɛriye poro naa wunlumbolo pe yɛɛ sɔɔwɔ na mɛɛ ki kala na, jango ye ta yanla sɛrɛya wi yo poro naa leele mbele pe woro Zhufuye pe yɛɛ na.

¹⁹ Na paga kaa kee ye wa kiti konsaga sanga ɲa ni, ye jatere wiga ka piri ye senyoro to naa ye paralomo pi kala na. Ki wagati nunɲba wi ni, senrɛ nda ye yaa ka yo, ti yaa ka tigi wa ye nawa.

²⁰ Katugu yoro ma ye yaa kaa para. ɛɛn fɔ, ye To Yenɲele li Yinne lo li yaa kaa para wa ye yɔn.

²¹ «Leele pele yaa kaa pe nɔsepiile jate pe nii kɛɛ pe ta pe pe gbo. Ko nunɲba koyi teele pe yaa kaa piin pe piile pe na. Piile pe yaa kaa yinrigi pe sevenne pe kɔrɔɔ, mbaa pe kaan pe pe gbo.

²² Leele pe ni fuun pe yaa ka ye panra na mɛɛ ki kala na. ɛɛn fɔ, ɲa fuun ka ya mbege kun wi yɛɛ ni sa gbɔn wa ki kɔsaga ki na, wo yaa ka shɔ.

²³ Na paga kaa ye jɔlɔ ca ka ni, ye fe ye kari ka yɛɛ ni. Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, sannɪ ye sa yo ye toro Izirayeli tara ca pyew ki ni, pa Lere wi Pinambyɔ wi yaa pan.

²⁴ «Lekolipyɔ wi mɛɛ kila gbɔɔ mbe wɛ wi nagafɔ wi na. Tunmbyee fun wi mɛɛ kila gbɔɔ mbe wɛ wi kundigi wi na.

²⁵ Lekolipyɔ wi kɔ wowi ɲa wi pye paa wi nagafɔ wi yen. Tunmbyee fun, wi kɔ wowi ɲa wi pye paa wi kundigi wi yen. Na pe kaa na sege ki to wo yinri Beyezɛbuli, mɛrɛ nda pe ya taga wi sege woolo poro na, to yaa pe mbe wɛ.

† 10:14 10:14: Pe tɔɔrɔ gbanɲɲban pe yaa wi pepe mboɔ wo wa, mbege naga fɔ ki ca woolo pɛ kapege pye. † 10:15 10:15: Zhɛn 19.12-25; Zhude 7

*Yaa fye Yenhele li yegɛ
(Luki 12.2-7)*

²⁶ «Yaga kaa fye leele pe yegɛ! Katugu kagala ngele fuun ke yen ma lara, koro ke ni fuun yaa ka yiri funwa na. Ngele fuun ke yen ngundo, koro ke ni fuun yaa ka jen.

²⁷ Nda mila yuun ye kan laga wɔwɔ pi ni, yaa ti yuun kpengbelengbe. Kalgere senre nda fuun pe maa yuun wa ye nungbogolo, yaa ti yari ngbanga paa pe ma kaa kɔnnɔ wa we.

²⁸ Mbele pe ma lere wi gbo, paa si ya yaraga ka pye wi yinne li na, yaga kaa poro fye. Eɛn fɔ, Yenhele na li mbe ya wire to naa yinne li ni ti jɔgɔ wa jaganama wi ni, yaa lo fye.

²⁹ Paa karikangala shyen pere tama nungba na wi le? Ma si yala, ali li nungba na to tara, na ye To Yenhele li sigi jen. (Ko ki yen paa ye wogo ki yen.)

³⁰ Yoro wo na, Yenhele li ye yinzire jate ti yon ki jen.

³¹ Ki kala na, yaga kaa fye! Ye kayongo ki we karikangala legere na.

*Mbe taga Zhezu wi na,
nakoma mbe je wi na
(Luki 12.8-9)*

³² «Lere ɲa fuun kaga yo leele pe yegɛ na mbe yo wi yen na kɔrɔgɔ, pa mi fun mi yaa kaga yo na To ɲa wa yenhele na wi yegɛ na mbe yo ki fɔ wi pye na woo.

³³ Eɛn fɔ, lere ɲa fuun ka je na na leele pe yegɛ na, mi fun mi yaa ka je ki fɔ wi na na To ɲa wa yenhele na wi yegɛ na.

*Mbe kɔn yɛɛ na Zhezu kala na
(Luki 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ «Yaga kaa ki jate ndɛɛ yeyinɲe mi pan ma kan laga tara ti ni dɛ! Yeyinɲe ma mi pan ma kan, eɛn fɔ, malaga yi.

³⁵ Yɔn mbafinliwɛ mi pan mbe le pinambyɔ wo naa wi to pe sɔgɔwɔ, naa sumborombyɔ wo naa wi nɔ pe sɔgɔwɔ, konaa piɲɔ wo naa wi najo pe sɔgɔwɔ.

³⁶ Lere wi go woolo jate poro pe yaa ka pye wi mbenfenne wele.

³⁷ «Lere ɲa fuun wi to, nakoma wi nɔ wi ndanla ma we mi na, wo si daga mbe pye na woo. Lere ɲa fuun wi pinambyɔ, nakoma wi sumborombyɔ wi ndanla ma we mi na, wo si daga mbe pye na woo.

³⁸ Lere ɲa suu tiparaga ki tugo†, mbe taga na na, wo si daga mbe pye na woo.

³⁹ Lere ɲa kaa ki jaa mboo yinwege ki ta, wo yaa ki la. Eɛn fɔ, lere ɲa ka suu yinwege ki la na kala na, wo yaa kaga ta.

*Tɔnli tawa senre
(Maki 9.41)*

⁴⁰ «Lere ɲa fuun ka ye yigi jɛɲɛ, muwi ki fɔ wi yigi jɛɲɛ. Lere ɲa fuun ka silan yigi jɛɲɛ, ɲa wilan tun wo ki fɔ wi yigi jɛɲɛ.

⁴¹ Lere ɲa fuun ka Yenhele yon senre yofɔ wa yigi jɛɲɛ, katugu wi yen Yenhele yon senre yofɔ, tɔnli ɲa Yenhele yon senre yofɔ ma ta, wo cɛnɛ ki fɔ wi yaa ka ta fun. Lere ɲa fuun ka Yenhele li lesinɲe wa yigi jɛɲɛ,

† 10:38 10:38: *Mbe tiparaga ki tugo: Ko kɔrɔ wo yen mbe cɛn ma jɔlɔgɔ ki cɛnwɛ.*

katugu wi yen Yennele li lesinɛ, tonli ɛa Yennele lesinɛ wi ma ta, wo cenle ki fo wi yaa ka ta fun.

⁴² Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, lere ɛa fuun ka tɔnyinme jene nunɛba jate kan ki piile tunmɔmbolo mbele wa yeri, katugu wi yen na forɔɔfo, wo yaa kaa tonli wi ta.»

11

¹ Naa Zhezu wila kaa wi forɔɔfenne ke ma yiri shyen pe naga ki senre ti ni ma saa ko, a wi si yiri lema, ma kari mbe saa leele pe nari Yennele senre ti ni, mbaa ti yari pe kan wa ki tara nunɛba ti cara ti ni.

*Zhan Batisi wo
naa wi forɔɔfenne pe senre
(Luki 7.18-35)*

² Ma Zhan Batisi wi ta wa kaso, a wi si Kirisi wi kapyegele ke senre logo. Ki kaa pye ma, a wi suu forɔɔfenne pele tun wa Zhezu wi yeri

³ a pe saa wi yewe ma yo fo: «Shɔfo ɛa pɔo senre yo ma yo wi yaa pan wowi mboro lee, nakoma we daga mbaa wa yegɛ singi bere?»

⁴ A Zhezu wi si pe yɔn sogo ma yo fo: «Iɛga yaa yaan konaa ɛa yaa nuru, ye saga yegɛ yo ye Zhan wi kan. Yoo pye fo:

⁵ «Fyɔɔnlo paa yaan. Jejɔɔlo fenne paa tanri cɛcɛcɛ. A Yayenwe fenne pe sagala. A nunɛbojiile paa nuru. A gboolo paa yenni na yinrigi wa kunwo pi ni. A Yennele li Sentanra ti yen na yari fyɔnwɔ fenne pe kan.†

⁶ Lere ɛa suu tagawa pi je mbe laga na na, ferewe yen ki fo wi wool» »

⁷ Naa Zhan wi forɔɔfenne paa kaa songoro ma kari, a Zhezu wi si senre ti le, nɛɛ para janwa wi ni Zhan wi kanɛɔlo, na yuun fo: «Yingi yaa kari sa wele wa gbinri wi ni? Gbagara kanɛgaga ɛa tifelege maa gbɔɔn naga yegɛ ko kayi yaa kari sa wele wi le? Ayoo.

⁸ Ki pye ma, ambo yaa si kari sa wele? Lere wa, ɛa wuu yɛɛ pɔ paara tiyɔnrɔ ni wi le? Ayoo. Katugu mbele pe maa pe yɛɛ pɔ paara tiyɔnrɔ ti ni, pe ma pye wa wunlumbolo yinre ti ni.

⁹ Enhen, yingi yaa si saa wele? Yennele yɔn senre yɔfo lawi wi le? Ee, mi yo ma de. Mi yen naga yuun ye kan, fo wi mege ki gbɔɔ ma we Yennele yɔn senre yɔfo na.

¹⁰ Ko Zhan wo senre Yennele laa yo wa li senre sewe wi ni, ma yo fo: *Wele, mi yaa na pitunɔ wi torogo wa ma yegɛ, wi sɔɔn kologo ki yenge ma kan.*†

¹¹ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, senwee piile mbele fuun jeele pe se, wa kpɛ fa yiri wa pe ni, ɛa wi yen legbɔɔ ma we Zhan Batisi wi na. Eɛn fo, wa Yennele ca wunluwo pi ni, ɛa wi yen pe ni fuun jɛɛ, wo yen legbɔɔ ma we Zhan wi na.

¹² Maga le wa Zhan Batisi Yennele senre yowo pi na fo ma pan ma gbɔn nala, paa ki nɛgbanga mbe ye wa Yennele ca wunluwo pi ni, mbele pe nɛgban ki na poro, paa ki lagajaa mboo ta.

¹³ Yennele li yɔn senre yofenne poro naa Moyisi lasiri seweele pe para Yennele li wunluwo wogo ki na fo ma pan ma gbɔn Zhan wagati wi na.

¹⁴ Na ye mbe yenle mbe taga na na, yegɛ jɛn ye yo fo Eli ɛa paa wi panga ki yari, Zhan wo lawi we†.

¹⁵ Nunɛɔgolo ka pye ɛa na, wi ke jan wila nuru.

† 11:5 11:5: Eza 61.1 † 11:10 11:10: Mala 3.1; Eza 40.3 † 11:14 11:14: Mala 3.23

¹⁶ «Mbe ya mbe nala pilige woolo pe taanla ambɔ ni? Ye wele! Pe yen paa piile yen. Pe yen ma cɛn wa katogo, nɛɛ jɔrɔgi naga yuun pe nimbiile pe kan fɔ:

¹⁷ «Waa wegele win ye kan ye ta ye yɔ, yee yɔ. A wɛ kunwɔ yuuro kɔ, yee gbele.»

¹⁸ Ko ki naga ma yo Zhan Batasi na wila pan, wi sila pye na yaakara kpayi kaa, wi sila si pye na sinme woo. A pɛ yo fɔ yinne tipele li ye wi ni.

¹⁹ Lere wi Pinambyɔ wo kaa pan na nii na woo, a pɛ songɔrɔ naa ma yo fɔ: «Ye wele! Na wo pan ma koro na nii na woo, ma pye nizara shɔfenne poro naa kapere pyefenne pe wɔnlɔ.» Ɛɛn fɔ, Yennɛle li tijinliwe pe maa jen ma yo pi sin li kapyegele koro fannga na.»

*Cara nda tila je
mbe logo Zhezu wi yeri
(Luki 10.13-15)*

²⁰ Kona, Zhezu wila wi kafɔnnɔgɔlɔ ke lɛgɛrɛ pye cara nda ni, a wi nɛɛ para ki cara ti woolo pe na, katugu pe sila pe kapere ti jen mberi yaga. Wila pe pye fɔ:

²¹ «Yoro Korazen ca fenne wele, jɔlɔgɔ yen ye wogo! Yoro Betisayida ca fenne fun, jɔlɔgɔ yen ye wogo! Katugu ndɛɛ ki pye kafɔnnɔgɔlɔ ngele kɛ pye wa ye yeri, pa kɛ ja pye wa Tiri ca naa Sidɔn ca woolo pe yɛgɛ sɔgɔwɔ, anme ki gbɔn yɛɛn pe kashara lele pe yɛɛ na, ma pe yɛɛ piligi wa cɔnrɔ ti ni mbege naga fɔ paa jaa mbe pe kapere pyege ki yaga.

²² Ki kala na, mila ki yuun ye kan, na kiti konpilige kiga ka gbɔn, Tiri ca naa Sidɔn ca woolo pe jɔlɔgɔ ki yaa ka mbɔnrɔ ye wogo ki na.

²³ Yoro Kaperinawu ca woolo fun, ye nawa po ni pe yaa ka ye yirige mbe gbɔn fɔ wa yennɛle na wi le? Ayoo dɛ, pe yaa ka ye tirige fɔ wa kuulo tara; katugu ndɛɛ ki pye kafɔnnɔgɔlɔ ngele kɛ pye wa ye yeri pa ke pye wa Sodɔmu ca,[†] anme ki ca ki wa ali ma pan ma gbɔn nala na.

²⁴ Ki kala na, mila ki yuun ye kan, na kiti konpilige kiga ka gbɔn, Sodɔmu ca woolo[†] pe jɔlɔgɔ ki yaa ka mbɔnrɔ ye wogo ki na.»

*Yaa paan na kɔrɔgɔ
ye wogosaga ta
(Luki 10.21-22)*

²⁵ Ki wagati wi ni, a Zhezu wɛ sho naa fɔ: «Na To, mboro ma yen naayeri wo naa tara ti Fɔ. Mila ma shari, katugu nga mɔ lara dunruya kajenmbele poro naa sɛwɛ jɛnfenne pe na, mɔga pye maga naga piile tunmɔmbɔlɔ[†] poro na.

²⁶ Na To mɔ ko pye ma, katugu ko kɔɔn ndanla.

²⁷ «Na To wɛ yaraga pyew ki le na kɛɛ. Lere kpɛ si Pinambyɔ wi jen, ndɛɛ wi To wo nungba. Lere kpɛ si To wi jen, ndɛɛ Pinambyɔ wo nungba, konaa leele mbele Pinambyɔ wi yen na jaa mboo To wi naga pe na we.

²⁸ «Yaa paan na kɔrɔgɔ, yoro mbele fuun yɛ tugo konaa ma te ye tuguro ti ni. Mi yaa ti laga ye go na, mbe wogosaga kan ye yeri.

²⁹ Yanla tunngɔ pyetige ki tugo paa falinɛɛ yen. Ye pye na forɔgɔfenne, katugu nandanwa fɔ wi mi, mi si yen pɔw. Kiga pye ma, pa ye yaa wogosaga ta wa ye yinwege ki ni.

[†] 11:23 11:23: Zhɛnɛ 19.22-25 [†] 11:24 11:24: Sodɔmu ca woolo pe kapere tila gbɔgɔ Yennɛle li yɛgɛ na, fɔ a li ki ca ki tongo. Zhɛnɛ 19.24-28; Zhude 7 [†] 11:25 11:25: **Piile tunmɔmbɔlɔ: Poro pe yen mbele pe fa Yennɛle wogo ki jen mbe wali ki na we.**

³⁰ Katugu na tunngo pyetige ki tugulo si ngban, tuguro nda mi yaa si kan ye yeri tii nugu.»

12

Zhezu wi yen cɛnpilige ki Fɔ

(Maki 2.23-28; Luki 6.1-5)

¹ Ko punngo na naa, Zhezu wila pye na toro shɔgɔlɔ kere ta nawa Zhufuyecɛnpilige ka ni, ma yala fungo la pye wi fɔrɔgɔfenne pe na. A pe nɛɛ ki shɔgɔlɔ sheshegele kele koon na ke tunrugu na ke pyɔ wi woo naa kaa†.

² Fariziye mbele paa pye le, naa paa kaa ki yan ma, a pɛ si Zhezu wi pye fɔ: «Wele! Kala na lii daga mbaa piin cɛnpilige ki ni, lo ma fɔrɔgɔfenne paa piin!»

³ A wɛ si pe yon sogo ma yo fɔ: «Iɲga Davidi wila pye pilige ka ni wo naa wi pinleyɛnle pe ni, ma yala fungo la pe yigi, ye sigi kara mbege yan wi le?»

⁴ Wila ye wa Yenɲele li go ki ni, wo naa wi pinleyɛnle pe ni, buru ɲa paa wɔ saraga Yenɲele li yeri, ma wa ka, wo ɲa wi sila daga pe wa ka, kaa wɔ saraga wɔfenne poro nunɲba†.

⁵ Nakosima, ye sigi kara wa lasiri sɛwe wi ni mbege yan fɔ saraga wɔfenne pe maa cɛnpilige ki jogo tunngo ɲga pe maa piin wa sherigo gbɔgɔ† ki kala na, ma si yala, pe woro na jate ki jɔgɔfenne.

⁶ Mila ki yuun ye kan, wa yen laga ɲa wɛ gbɔgɔ ma wɛ sherigo gbɔgɔ ki na.

⁷ Yenɲele sɛnre sɛwe wi yen na sɛnre nda yuun ma yo fɔ: «Leele yinriwe taga ko mila jaa, mi woro na yaayoro saraga jaa,» † ki pye ndɛɛ ki sɛnre yeri koro jɛn, ye se jɛn naa leele mbele pe yen jɛrɛgisaga fu pe jɛrɛgi.

⁸ Katugu Lere wi Pinambyɔ wi yen cɛnpilige ki Fɔ!»

Zhezu wila naɲa wa sagala,

wi kɛɛ kila shɔ wi na

(Maki 3.1-6; Luki 6.6-11)

⁹ Ko punngo na, a Zhezu wɛ si yiri lema, mɛɛ saa ye pe sherigo ka ni.

¹⁰ Naɲa wà la pye wa, wi kɛɛ nunɲba la shɔ wi na. Leele mbele paa pye wa, a pɛ si Zhezu wi yewe ma yo fɔ: «Ki daga lere wa mbe lere sagala cɛnpilige ni le?» Paa ko yo ma, mbe ta mbe бага wi na mbe yo wi kapege pye.

¹¹ A Zhezu wɛ si pe yon sogo ma yo fɔ: «Wiwiin wi yen laga ye ni, na sumbyɔ nunɲba ka pye wi yeri, wiga to wetijugo ka ni cɛnpilige ki ni, wi se saa wɔ wa?»

¹² Ma si yala, lere wo wɛ sumbyɔ wo na pew! Ki kala na, ki daga paa kajɛnɲe piin cɛnpilige ki ni.»

¹³ Kona, a wɛ si naɲa wi pye fɔ: «Ma kɛɛ ki sanga!»

A naɲa wɛ suu kɛɛ ki sanga. A kɛ si sagala kpoyi, mɛɛ pye paa sanɲga ki yen.

¹⁴ A Fariziye pɛ si yiri ma saa pe yɛɛ yan, paa yɛɛ ɲga na pe yaa ki pye, mbe ta mbe Zhezu wi gbo we.

Tunmbyee ɲa Yenɲele li wɔ

† 12:1 12.1: Dete 23.25 † 12:4 12.4: 1 Sami 21.3-6; Eki 25.30; Levi 24.5-9 † 12:5 12.5: Nambu 28.9 † 12:7 12.7: Oze 6.6

¹⁵ Naa Zhezu wila kaa ki wogo ki jen, a wi si yiri wa ki laga ki na nɛɛ kee, a lelegere si taga wi na. A wi si yambala pe ni fuun pe sagala,

¹⁶ ma sigi yo maga ngban pe ni, ma yo wi yen lere ɲa cɛnɛ, paga kaa naga.

¹⁷ Ko la pye ma, janɲo senre nda Yenɲele yon senre yofɔEzayi wila yo, ti ta tiri yɛɛ yon fili, fɔ:

¹⁸ *Na tunmbyee ɲa mi wɔ, wi ɲa.*

Wi yen mala ndanla fɔ jɛɲɛ.

Wi kala lilan ndanla jɛɲɛ.

Mi yaa kanla Yinne li tirige wi na.

Wi yaa kaa na kiti kɔngɔ ki yari cɛngele woolo pe kan.

¹⁹ *Wi se ka kendige wɔ lere ni, wi se kaa gbanla lere na.*

Pe se kaa yogo logo wa kɔngolo ke ni.

²⁰ *Wi se ka gbagara kanɲgala na li kunnu li kaari.*

Wi se ka fitanla ɲa wi yen na finri wi figi.

Wi yaa ka ko pye ma, janɲo ɲga ki yen ma sin, ki sa cew ta.

²¹ *Cɛngele woolo pe ni fuun pe yaa ka pe jigi wi taga wi na.†*

Zhezu wi fanɲga ki we

Sɔtanla wi wogo ki na

(Maki 3.22-30; Luki 11.14-23)

²² Kona, a pɛ si kari naɲa wa ni Zhezu wi kɔrɔɔ, wila pye fyoon konaa bombo, katugu yinne tipele la pye wi ni. A Zhezu wi suu sagala. A wi ya na para, na yaan.

²³ Kila janwa wi ni fuun wi pari, a pe nɛɛ yuun fɔ: «Naga yen ma, Davidi setirige pyɔ wo si ma ɲa yɛɛ?»

²⁴ Ɛɛn fɔ, naa Fariziye paa kaa ki logo janwa wi yeri, a pɛ sho fɔ: «Ki naɲa ɲa yɛɛ, wila yinne tipegele ke puro na ke woo leele pe ni yinne tipegele to Beyezebuli wo fanɲga na.»

²⁵ Ɛɛn fɔ, Zhezu wila pe nawa jatere wi jen, a wi si pe pye fɔ: «Wunluwɔ o wunluwɔ pi leele pe maa wiin pe yɛɛ ni, ki wunluwɔ pi ma jɔɔ. Ca o ca, nakoma sege o sege ki leele pe maa wiin pe yɛɛ ni, ki ma jɔɔ.

²⁶ Sɔtanla fun, na wi kaa wi woolo pe puro, kona, wi yen na wiin wi yɛɛ ni. Pa wi wunluwɔ pi se ya cɛn.

²⁷ Na kaa pye mi maa yinne tipegele ke puro na ke woo leele pe ni Beyezebuli wo fanɲga na, ambo wi maa fanɲga kaan ye woolo poro yeri pe ma sila ke puro na ke woo leele pe ni? Ye woolo jate poro pe yen ye kiti kɔnfenne wele.

²⁸ Kaselege ko na, Yenɲele li Yinne lo fanɲga na mila yinne tipegele ke puro na ke woo leele pe ni. Ko ki naga ma yo Yenɲele li wunluwɔ pi gbɔn laga ye na mako.

²⁹ «Lere se ya ye lengbaan wa go mboo kɛɛ yaara ti lɛ, na wii keli mboo pɔ gbɛn. Na wi kaa pɔ mbe kɔ, wi mɛɛ ya maa go yaara ti ni fuun ti lɛ.

³⁰ Ki kala na, na lere ɲa woro na ni, mi yen ma wo mɛɛn. Lere ɲa woro nala sari mbaa leele pe gbogolo, wo maa pe jaragi.

³¹ Ko ki ti mila ki yuun ye kan fɔ kapere nda leele paa piin, naa Yenɲele li mɛɛɛ ɲga paa jogo, ti ni fuun ti yaa ka kala yaga pe na. Ɛɛn fɔ, lere ɲa fuun ka Yinnekpoyi li mɛɛɛ ki jɔɔ, ki kapege ki se kala yaga wi na.

† 12:21 12.18-21: Ki laga ɲga ki yen na para mbele pɛ te, ma pye sagawa fu wa Yenɲele kologo ki ni poro senre na. Zhezu wi yaa ka ki woolo pe sho; Eza 42.1-4.

³² Lere ɲa ka senpere yo Lere wi Pinambyɔ wi na, ki kapege ki yaa ka kala yaga wi na. Eɛn fɔ, lere ɲa ka senpere yo Yinnekpoyi li na, ki kapege ki se kala yaga wi na laga ki dunruya ɲa wi ni, ki se si kala yaga wi na goto.

Tige ko naa ki pyɔ

(Luki 6.43-45)

³³ «Na tige ki ka pye jɛɲɛ, ki pyɔ wi ma pye jɛɲɛ. Na tige ki ka si tijanga, ki pyɔ wi ma tijanga; katugu tige ki ma jɛn ki pyɔ wo na.

³⁴ Mɛɛrɛ pire wele dɛ! Yoro mbele ye yɛn ma pe yɛɛn, ye mbe ya mbaa senjɛndɛ to yuun mɛlɛ? Katugu lere wi nawa piga yin yaraga ɲa ni, ko wi yɔn ki maa yuun.

³⁵ Lejɛɲɛ we, wi maa yarijɛndɛ woo na yinrigi wa wi yarijɛndɛ ti ni. Eɛn fɔ, lepee we, wi maa yaripere woo na yinrigi wa wi yaripere ti ni.

³⁶ Mila ki yuun ye kan fɔ, kiti kɔnpilige, senjagara nda fuun leele pe maa yuun, pe yaa ka sa pe yewe ti ni.

³⁷ Katugu lere wi yaa ka tanga ta Yɛɲɛlɛ yeri wi senyoro to kala na, wi yaa si ka pye jɔgɔfɔ wi senyoro to kala na.»

Leele pàa pye na jaa

Zhezu wi kafɔnnɔ la pye peli yan

(Maki 8.11-12; Luki 11.29-32)

³⁸ Kona, a lasiri sewɛ jɛnfɛnnɛ pele naa Fariziye pele ni, pɛ si Zhezu wi yewe ma yo fɔ: «Nagaɔ, waa jaa ma kafɔnnɔ la pye weli yan.»

³⁹ A Zhezu wi si pe yɔn sogo ma yo fɔ: «Nala pilige woolo pe yɛn kapere pyɛfɛnnɛ naa kɛɛnrɛ lifɛnnɛ. Pe yɛn na kafɔnnɔ la jaa mbe yan. Eɛn fɔ, kafɔnnɔ la se pye pe kan naa, kaawɔ Yɛɲɛlɛ yɔn senrɛ yɔfɔ Zhonasi wolo lo.

⁴⁰ Katugu yɛɛ ɲa na Zhonasi wila yɔnlɔ taanri naa yembine taanri pye wa mbɛnɛ gbɛgbɛnɛ li nawa, ki pyɛlɔmɔ nungba pi na fun, Lere wi Pinambyɔ wi yaa ka piliye taanri naa yembine taanri pye wa tara.

⁴¹ Kiti kɔnpilige, Ninivɛ† ca fɛnnɛ pe yaa ka yiri mbe nala pilige woolo pe jɛrɛgi, katugu Zhonasi wila Yɛɲɛlɛ senrɛ nda yo ma pe kan, pàa ti logo ma pe kapere ti jɛn mari yaga. Ye wele, lere wa yɛn laga, ɲa wɛ Zhonasi wi na, (yɛ si woro na jaa mbe wo senrɛ to logo.)

⁴² Kiti kɔnpilige, yɔnlɔparawa kalige kɛɛ wunlunjo wi yaa ka yiri mbe nala pilige woolo pe jɛrɛgi, katugu wila yiri wa tara ti kɔsaga ki na ma pan ma Salomɔ wi tijinliwɛ senrɛ ti logo. Ye wele, lere wa yɛn laga ɲa wɛ Salomɔ wi na, (yɛ si woro na jaa mbe wo senrɛ to logo.)

Yinne tipele li sɔngɔɔkala

(Luki 11.24-26)

⁴³ «Na yinne tipele liga wɔ lere wa ni, li ma saa na yanri wa gbinri wi ni, wa laga ɲa tɔnmɔ na pye we, na wogosaga lagajaa mbe wogo. Naa li woro mbe ka yan,

⁴⁴ kona, li ma sho fɔ: «Mi yaa sɔngɔɔ wa na go ɲa mɛ wɔ wa ki ni.» Na liga ka sɔngɔɔ, li mɛɛ pan maga yan waga, pɛɛge gbogolo maga pɛ fɔ jɛɲɛ.

⁴⁵ Kona, li mɛɛ kari ma saa yinne tipegele kele yɛɛ lagaja naa kolɔshyɛn, ɲgele kɛ pe ma wɛ lo jate li na. Lo naa koro ni, ke mɛɛ pan ma ye wi ni, mɛɛ cɛn wa wi ni. Kona, ki lerefɔ wi cɛnwɛ pi ma sɔngɔɔ ma tijanga ma

† 12:41 12.41: Zhona 3.5-10

wɛ kongbannɔa ki na. Nala pilige lepeelee pa pe wogo ki yaa ka pye ma fun.»

*Mbele paa tanri Yenɲele li senre
ti na, poro pe yen Zhezu
wi nɔsepiile wele*

(Maki 3.31-35; Luki 8.19-21)

⁴⁶ Ma Zhezu wi ta wila pye na para janwa wi ni bere, a wi nɔ naa wi nɔsepiile nambala pɛ si gbɔn le. Paa pye ma yere wa funwa na, nɛɛ wi jaa mbe para wi ni.

⁴⁷ A lere wà sigi yo ma Zhezu wi kan fɔ: «Wele! Ma nɔ wo nɔɔ nɔsepiile nambala pe ni, pe yen ma yere le funwa na, paa jaa mbe para ma ni.»

⁴⁸ A Zhezu wi sigi lerefɔ wi pye fɔ: «Ambɔ wi yen na nɔ wo? Ambɛnɛ pe yen na nɔsepiile nambala poro?»

⁴⁹ Kona, a wi suu kɛɛ ki naga wi fɔrɔgɔfennɛ pe na, ma sho fɔ: «Wele, na nɔ naa na nɔsepiile nambala poro wele mbele laga we.

⁵⁰ Katugu lere ɲa fuun kaa na To ɲa wa yenɲele na wi nandanwa kala li piin, wo wi yen na nɔsepyɔ lenaɲa, naa na nɔsepyɔ sumboro, naa na nɔ.»

13

Yariluguro fɔ yomiyɛle

(Maki 4.1-9; Luki 8.4-8)

¹ Ki pilige nunɲba ki ni, a Zhezu wi si yiri wa go, mɛɛ kari ma saa cɛn wa logbɔgo ki yɔn na, mbaa leele pe nari Yenɲele senre ti ni.

² A janwa gbɔlɔ là si saa gbogolo wa wi tanla maa maga, a wi si ye ma cɛn tonmɔkɔrɔ ka ni wa tonmɔ pi go na. A janwa gbɔlɔ lo si koro wa logɔ ki kɔngo na.

³ Wila yarilegere senre yo pe kan yomiyɛle ni, ma yo fɔ:

«Naɲa wà la yiri ma kari saa yariluguro lugu wi kerɛ paa yɛgɛ ɲga na pe maa mali wi waa.

⁴ Maa ta wila ti yanragi, a yariluguro tà si to wa kono li yɔn na. A sannjere si pan mari yoli.

⁵ A tà to yaanɲguro laga na, tara sila pye le ma jɛngɛ. A ti si fi fyaw, katugu tara ti sila pye ma jugo le.

⁶ Ɛɛn fɔ, naa yɔnɔ kila kaa yiri ma ɲgban na yaa, a ti si waga, katugu ninde jende sila pye ti na.

⁷ A tà to wuuro sɔgɔwɔ ma fi. A wuuro ti si yiri mari tɔn.

⁸ A tà si to wa tara jende ti na, ma fi ma yiri ma sɛ. Tà la sɛ pyɔ cɛnmɛ. A tà sɛ pyɔ nafa taanri. A tà sɛ pyɔ nafa ma yiri kɛ.»

⁹ Kona, a Zhezu wi si pe pye fɔ: «Nunɲbogolo ka pye ɲa na, wi ke jan wila nuru!»

*Yingi na Zhezu wila si pye
na para yomiyɛle ni*

(Maki 4.10-12; Luki 8.9-10)

¹⁰ Kona, a fɔrɔgɔfennɛ pɛ si fulo Zhezu wi tanla, mɛɛ wi yewe ma yo fɔ: «Yingi na ma nɛɛ para pe ni yomiyɛle ni?»

¹¹ A Zhezu wi si pe yon sogo ma yo fɔ: «Yenɲele li ɲgundo senre nda ti yen na para li ca wunluwɔ pi wogo na, pa ligi kan yoro yeri, a yèri jɛn. Ɛɛn fɔ, kii kan poro yeri.

¹² Katugu yaraga yen na fuun yeri, pe yaa ka ka taga wo kan, wi ta naa legere. Een fo, yaraga woro na fuun yeri, jenri na wi ta, pe yaa kaa sho wi yeri.

¹³ Ko ki ti mila para pe ni yomiyegere ni, katugu pe maa wele, een fo, paa la yaan. Pe ma pe nungbogolo ke jan na nuru, een fo, paa si logo, paa sila ti koro jenni.

¹⁴ Senre nda Yennele yon senre yofe Ezayi wila yo, tiri yee yon fili pe kannogolo, fo:

Ye yaa kaa nuru jenge, een fo, ye se kaa ti koro jenni.

Ye yaa kaa wele jenge, een fo, ye se kaa yaan.

¹⁵ Katugu ki leele mbele yeen, pe koto ro ti ngban pe na.

Pè pe nungbogolo ke ton, ma pe yengele ke ton,

janjo paga kaa yaan pe yengele ke ni,

paga si kaa nuru pe nungbogolo ke ni.

Paga si kaa kagala koro jenni wa pe kotogo na,

janjo paga ka ta mbe kanja mbe pan mi Yennele na korogo mbe pe sagala.†

¹⁶ «Yoro wo na, ferewe yen ye woo, katugu yaa yaan ye yengele ke ni, na nuru wa ye nungbogolo ke ni.

¹⁷ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, Yennele yon senre yofenne pe legere, naa mbele pe pye Yennele li woolo pe legere la pye naga jaa mbe nga yaa yaan ki yan. Een fo, pe sila ki yan. Paa pye naga jaa mbe nda yaa nuru ti logo, een fo, pe sila ti logo.»

Zhezu wila yariluguro fo

wi yomiyele li koro wi yo

(Maki 4.13-20; Luki 8.11-15)

¹⁸ A Zhezu wi sho naa fo: «Ki kala na, yaa yariluguro fo wi yomiyele li koro wi nuru.

¹⁹ Yariluguro nda ti to wa kono li yon na, ko ki yen paa lere na wiga Yennele li wunluwo senre ti logo, na wi siri koro jen, Sotanla wi ma pan ma na da wi logo ti wo wa wi nawa.

²⁰ Yaannuguro laga nga yariluguro ti to wa ki na, ko ki yen paa leele mbele pe ma Yennele senre ti logo, ma yenle ti na fyaw nayinme ni.

²¹ Een fo, paa ti yaga ti censaga ta wa pe nawa. Pe ma taga ti na wagati jenri ni. Na jorowo ka gbon pe na, nakoma leele pe kaa pe jolo ki senre ti kala na, pe mee je ti na.

²² Yariluguro ti to wuro tiire laga nga na, ko ki yen paa leele mbele pe Yennele senre ti logo. Een fo, ki dunruya na wi jatere legere to naa penjagboro nda ti maa pe fanla na pe punngu, ti ma ki senre ti sho pe yeri, tila ya kala yon pe kan.

²³ Tara jende nda yariluguro ti to wa ti na, to ti yen paa leele mbele pe ma Yennele senre ti logo mari koro jen, ma piile se. Ki piile pele ma pe cenme cenme se. Pele ma pe nafa taanrindaanri se. Pele ma pe nafa ma yiri ke ke se†.»

Zhezu wila yan pege yomiyele la wa

²⁴ A Zhezu wi si nuru naa ma yomiyele la wa ma pe kan, ma yo fo: «Yennele ca wunluwo pi yen ma yaraga nga le, ki wele. Nana wa la saa yariluguro jende ta lugu wi kere.

† 13:15 13.14-15: Eza 6.9-10 † 13:23 13.23: Ko koro wo yen fo pe maa tanri Yennele senre ti na nari gbogo, konaa mari yo ma pele kan, fo poro fun pe ma saa taga ti na.

²⁵ Yembine la ni, ma leele pe yaga paa wɔnlo, ki nanja wi mbenfo wà si pan ma yan pege pire yanragi wa yariluguro ti sɔgowo, mɛɛ sɔngoro ma kari.

²⁶ Naa yariluguro tila kaa fi ma yiri na jofyogolo woo, a yan pege kɛ si fi fun.

²⁷ A kerɛ fo wi tunmbyeele pɛ si saa wi pye fo: <We to, mi yo yariluguro jende maa si lugu wa ma kerɛ, yan pege nga kɛ yiri wa, ko pan mele?>

²⁸ A wɛ si pe yɔn sogo ma yo fo: <Na mbenfo wo wawi wɛ pan ma ko pye ma.> Kona, a tunmbyeele pɛ suu yewe ma yo fo: <Maa jaa we saga fali wege wo wa le?>

²⁹ A wɛ sho: <Ayoo, katugu na ye ka saa ki kologi, kana ye yaa fara yaara nda ti lugu ta ni mberi kologi.

³⁰ Ki kala na, yeri yaga wa ti pinle tila lee ja, fo yariluguro ti konsanga wi sa gbɔn. Na wiga ka gbɔn, pa mi yaa ki yo ti konfenne pe kan, mbe yo fo: Ye keli ye yan pege ki kologi, yege po pɔgolo pɔgolo, yege sogo gbɛn. Yee jɛn ye yarilire ti tunngo ki pye, yeri le wa na bondo wi ni.> »

Mutari tige pyo yomiyɛle

(Maki 4.30-32; Luki 13.18-19)

³¹ A Zhezu wɛ si nuru naa ma yomiyɛle la wa ma pe kan. Wila yo fo: «Yɛnɛle ca wunluwo pi yɛn paa mutari tige pile yɛn, nanja wà la li le ma saa li lugu wi kerɛ.

³² Ki tige pile lo li yɛn yariluguro nda fuun pe maa yanragi ti pire ti ni fuun jeɛle le. Eɛn fo, na li ka fi, li ma yiri ma gbɔgo ma wɛ sere tire ti ni fuun ti na. Li ma pye tige, fo sannjere ti ma saa na ti sere poo wa ki njere ti ni†.»

Leve yomiyɛle

(Luki 13.20-21)

³³ A Zhezu wɛ si nuru naa ma yomiyɛle la wa ma pe kan, ma yo fo: «Yɛnɛle ca wunluwo pi yɛn paa leve yɛn. Jeɛle wà wi pinle wi farini muwe boro kongo ni maa gbɔn, fo a leve wɛ saa pi fɛ maa yirige pyew.»

Zhezu wila pye na yomiyɛgele ke waa leele pe kan go nga na

(Maki 4.33-34)

³⁴ Zhezu wila ki kagala ke ni fuun ke yo janwa wi kan yomiyɛgele ni. Wi sila para pe ni yege ka na naa, na yomiyɛgele la ma.

³⁵ Wila pye na ko piin ma, jango Yɛnɛle yɔn senre yofɔ wila senre nda yo, ti ta tiri yɛɛ yɔn fili, fo:

Mi yaa kaa para pe ni yomiyɛgele ni.

*Maga le wa dunruya wi dasanga wi ni, kagala ngele kaa pye ma lara,
mi yaa kaa ke yuun pe kan.†*

Zhezu wila yan pege yomiyɛle li koro wi yo

³⁶ Kona, a Zhezu wɛ si janwa wi yaga le, mɛɛ kari wa go. A wi forogofenne pɛ si fulo wi tanla ma suu pye fo: «Yan pege nga kɛ yiri wa kerɛ, ki yomiyɛle li koro wi yo we kan!»

³⁷ A Zhezu wì si pe yon sogo ma yo fò: «Lere ña wì saa yariluguro jende ti yanragi, wo wi yen Lere wi Pinambyo we.

³⁸ Kere to ti yen dunruya we. Yariluguro jende to ti yen mbele pe yen Yenñele li wunluwo pi woolo wele. Yan pege ko ki yen mbele pè pye Sotanla wi woolo wele.

³⁹ Mbenfo ña wì saa yan pege ki yanragi, wo wi yen Sotanla we. Yariluguro kongo ko ki yen dunruya kowo we. Yariluguro konfenne poro pe yen meregeye wele.

⁴⁰ Yege ñga na yan pege pe maga kologi maga wa wa kason ki ma sogo, dunruya kopilige pa ki yaa ka pye ma fun.

⁴¹ Lere wi Pinambyo wi yaa kaa meregeye pe torogo, mbele pe maa leele pe kaan pe maa kapege ki piin, pe pan pe pe conri pe pe wo wa wi wunluwo pi ni, mbe pinle kapere pyefenne pe ni.

⁴² Pe yaa ka pe wa wa kason gbogo ki ni. Pe yaa kaa gbele wa, mbaa pe ngangala ke kaa jologo ki kala na.

⁴³ Een fo, Yenñele li lesinmbele pe yaa kaa yengele paa yonlo ki yen, wa pe To wi wunluwo pi ni. Nungbogolo ka pye ña na, wi ke jan wila nuru.

Penjara nda ti lara ti yomiyele

⁴⁴ «Yenñele ca wunluwo pi yen paa penjagboro yen, nda pè lara kere ta nawa. A naja wà si saa ti yan, mee nuru naa mari lara, mee kari nayinne coli ma saa wi kee yaara ti ni fuun ti pere, mee songoro ma saa kere ti lo.

Somu pyo tiyoon yomiyele

⁴⁵ «Yenñele ca wunluwo pi yen paa perefo wa yen. Wi yen na yanri na somu tiyoon lagajaa.

⁴⁶ Naa wi ka saa wa yan, ña wi songo ki ngban, a wì si saa wi kee yaara ti ni fuun ti pere, mee saa wi lo.

Ngbanra womere yomiyele

⁴⁷ «Yenñele ca wunluwo pi yen paa ngbanra womere yen fun. Ngbanra wofenne pe mari wa wa logbogo ki ni, mee ngbanra ti cenle pyew ta yigi.

⁴⁸ Na mere tiga yin ngbanra ti ni, pe mari tilele ma yiri ti ni ma saa cen wa logo kongo na mari conri. Ngbanra nda ti yen jende, pe ma to le wa pe kanjara ti ni, mee nda ti se ya kala yon to wa.

⁴⁹ Dunruya kopilige, pa ki yaa ka pye ma fun. Meregeye pe yaa ka pan mbe lepeepe pe conri mbe pe wo Yenñele lesinmbele pe ni,

⁵⁰ mbe si pe wa wa kason gbogo ki ni. Pa pe yaa kaa gbele wa, mbaa pe ngangala ke kaa jologo ki kala na.»

Penjara fonndo naa penjalere senre

⁵¹ A Zhezu wì si pe yewe ma yo fò: «Yege kagala ke ni fuun ke logo ma ke koro jen le?» A pè sho fò: «Ee.»

⁵² Kona, a wì si pe pye fò: «Lasiri sewe jenfo ña fuun wi kannga ma pye Yenñele ca wunluwo pi forogofò†, wi yen paa laga to yen, ña wila yarilere naa yarifonndo taa na yinrigi wa wi yarijende ti ni.»

ZHEZU WI TUNNGO KI KOWO WA GALILE TARA 13.53-18.35

† 13:52 13:52: Ko koro wo yen fo lasiri sewe jenfenne mbele pè pye Zhezu wi forogofenne, pè jenme tasaga shyen ta, pà yiri wa Yon folo lele sewe wi ni, a pà yiri wa Yon folo fonno sewe wi ni.

*Nazareti ca fenne pe sila taga**Zhezu wi na**(Maki 6.1-6; Luki 4.16-30)*

⁵³ Naa Zhezu wila kaa ki yomiyegale ke wa pe kan ma saa ke ko, a wi si yiri wa ki laga ki na.

⁵⁴ Wila yiri ma saa gbon lere ca nga ni, a wi si kari wa ki ni, mee saa na leele pe nari Yenjele senre ti ni wa pe sherigo ki ni. Wi Yenjele senre nagalomo pila leele mbele fuun paa pye wa pe pari. A pe nee yuun fo: «Wigi tijinliwe mba pi ta se ma? Wi ya naga kafonngolo ke piin mele ma?»

⁵⁵ Tire tefo wi pinambyo wo ma yeen? Wi no wo ma Mari? Wi nosepiile nambala poro ma Zhaki, naa Zhozufu, naa Simo konaa Zhude?

⁵⁶ Wi nosepiile jele pe ni fuun pe woro laga we sogowo? Wigi fanninga nga ki ni fuun ki ta se ma?»

⁵⁷ A wi kala li nee pe mbenge. Kona, a Zhezu wi si pe pye fo: «Yenjele yon senre yofa pe maa wi gbogo lagapyew, ndee wi ca naa wi go woolo poro paa laa gbogo boko.»

⁵⁸ Pe mbatagawa pi kala na, Zhezu wi sila kafonngolo legere pye wa.

14*Zhan Batisi wi kunwo we**(Maki 6.14-29; Luki 9.7-9)*

¹ Ki sanga wi ni, a gboforoneri Erodi wi si Zhezu wi senre logo,

² mee wi tunmbyeele pe pye fo: «Zhan Batisi wo wi yen ma yiri wa kunwo pi ni. Ko ki ti wi fanninga ta na ki kafonngolo ke piin.»

³ Ma si yala, Erodi wila Zhan wi yigi maa po maa le kaso. Erodi wila ko pye ma, wi jonlo Filipu wi jo Erodiyadi wo kala na.

⁴ Katugu Zhan wila pye naga yuun Erodi wi kan, ma yo fo: «Kii daga ma Erodiyadi wi sho maa pye ma jo[†].»

⁵ A Erodi wi nee jaa mbe Zhan wi gbo. Een fo, wila pye na fye Zhufuye pe yeye, katugu leele pe ni fuun paa pye na Zhan wi jate paa Yenjele yon senre yofa yen.

⁶ Ma si yala, Erodi wi sepilige yefile feti wa na, a Erodiyadi wi sumboro wi si saa yo leele mbele paa yeri ki feti wi na pe yeye na. A wi si Erodi wi ndanla fo jenge.

⁷ A wi si wugu ma sumboro wi kan ma yo wi ka yaraga nga fuun yenri wi yeri, wi yaa ki kan wi yeri.

⁸ Sumboro wi no wi suu sun, a wi si saa Erodi wi pye fo: «Zhan Batisi wi go ki kan na yeri laga yaapige ka ni!»

⁹ A wunlunaja wi si yeye san. Een fo, wuguro nda wila wugu wi lifenne yeenle pe yeye na ti kala na, a wi si yenle ki na ma yo pe Zhan go ki kan wi yeri.

¹⁰ Ki kaa pye ma, a wi si lere wa tun ma yo wi sa Zhan go ki kow wa kaso.

¹¹ A pe si saa ki kow maga le yaapige ka ni, ma pan maga kan sumboro wi yeri, a sumboro wi si saa ki kan wi no wi yeri.

¹² A Zhan forogofenne pe si saa wi gboo wi le ma saa wi le. Ko pungo na, nga kila pye, a pe si saa ki yeye yo ma Zhezu wi kan.

[†] 14:4 14:4: Eki 20.14; Levi 18.16

*Zhezu wila nambala
waga kanjurugo kan pè ka*

(Maki 6.30-44; Luki 9.10-17; Zhan 6.1-14)

¹³ Naa Zhezu wila kaa ki senre ti logo, a wì si ye tɔnmòkòrɔ ka ni, mɛɛ yiri le ma kari wasele la na wi yɛ. Eɛn fɔ, janwa wila ki kala jɛn. A pè si yiri cara ti ni, mɛɛ taga Zhezu wì na tɔrɔrɔ na, na tanri lɔgɔ ki kɔngɔ na.

¹⁴ Naa Zhezu wila kaa yiri wa tɔnmòkòrɔ ki ni, a wì si janwa gbɔlɔ la yan. A ki leele pe yinriwɛ suu ta fɔ jɛngɛ. A wì si pe yambala pe sagala.

¹⁵ Naa yɔnlɔ kila kaa kɔ, a Zhezu wì fɔrɔgɔfɛnnɛ pè si fulɔ wi tanla, ma suu pye fɔ: «Yɔnlɔ ki kɔ mako. Ki laga nɔga ki si yɛn ma lali. Ki kala na, janwa wi torogo pe kari wa cara ti ni pe sa yaakara lɔ pe ka.»

¹⁶ A Zhezu wì si pe pye fɔ: «Kii daga paa kee, yoro jate ye pe kan pe ka.»

¹⁷ Eɛn fɔ, a pè suu pye fɔ: «Buru kanjurugo naa nɔgbangala shyen ke yɛn laga we yeri cɛ.»

¹⁸ A Zhezu wì si pe pye fɔ: «Yeri kan laga na yeri.»

¹⁹ Kona, a wì sigi yo janwa wi kan ma yo wi cɛn yan ki na. A wì si buru kanjurugo wi le naa nɔgbangala shyen ke ni, maa yɛgɛ ki yirige wa naayeri, ma Yɛnnɛlɛ li shari; mɛɛ buru wi kɔɔnlɔ kɔɔnlɔ maa kan wi fɔrɔgɔfɛnnɛ pe yeri. Fɔrɔgɔfɛnnɛ pè suu yɛɛlɛ janwa wi na.

²⁰ A leele pe ni fuun pè ka ma tin. Pe kaa ka mako, kɔnrɔkɔnrɔ nda tila koro, fɔrɔgɔfɛnnɛ pàa ti wulo, a ti kanja kɛ ma yiri shyen yin.

²¹ Mbele pàa buru wi ka, pàa nambala waga kanjurugo (5 000) yɔn ko tin. Jɛɛlɛ naa piile pe sila poro jiri.

Zhezu wila tanga tɔnmɔ na

(Maki 6.45-52; Zhan 6.15-21)

²² Ko punɔ na naa jɛnri, a Zhezu wì suu fɔrɔgɔfɛnnɛ pe nɔgbanga ma yo pe yɛ wa tɔnmòkòrɔ ki ni, pe keli pe lɔgbɔgɔ ki kɔn wi na, sannɩ wo jate wì sa janwa wi torogo wila kee.

²³ Naa wila kaa janwa wi torogo, a wì si lugu yanwiga ka na mbe sa Yɛnnɛlɛ yɛnri. Naa yɛmbine làa kaa wɔ, Zhezu wo nungba wila pye wa ki laga ki na.

²⁴ Ki sanga wi ni, tɔnmòkòrɔ kila pye ma lali lɔgbɔgɔ kɔngɔ ki ni fɔ jɛngɛ. Tɔnmɔ pi yinriwɛ naa pi towɔ pi ni, pila pye na tɔnmòkòrɔ ki gbɔɔn fɔ jɛngɛ; katugu tifeleɛgɛ kila pye na gbɔɔn naga songɔrɔ.

²⁵ Naa nɔgɔpɛn kɔngbanmbala gbeleyɛgɛ kila kaa na yɔngɔ, a Zhezu wì si yiri wa na tanri tɔnmɔ pi na, na kee wi fɔrɔgɔfɛnnɛ pe kɔrɔgɔ.

²⁶ Eɛn fɔ, naa pàa kaa wi yan wila tanri tɔnmɔ pi na na paan, a pe sunndoro ti si kɔn pe na. A pè sho fɔ: «Gboo yinne li!»

A pè si jɔrɔgɔ fyɛrɛ ti kala na.

²⁷ Eɛn fɔ, le ki yɔngɔlɔ nungba ke ni, a Zhezu wì si para pe ni, ma yo fɔ: «Ye kotogo le ye yɛɛ ni, muwì. Yaga ka fyɛ!»

²⁸ Kona, a Pyeri wì si senre ti le ma suu pye fɔ: «We Fɔ, na kaa pye mboro wi, kono kan na yeri mbe kari ma kɔrɔgɔ, mbaa tanri tɔnmɔ pi na.»

²⁹ A Zhezu wì suu pye fɔ: «Ta paan!» A Pyeri wì si yiri wa tɔnmòkòrɔ ki ni, nɛɛ tanri tɔnmɔ pi na na kee Zhezu wi kɔrɔgɔ.

³⁰ Eɛn fɔ, naa wila kaa tifeleɛgɛ ki yan kɔ gbɔgɔ, a wì si fyɛ. Naa wila kaa wi yɛɛ yan wila tingi wa tɔnmɔ, a wì si gbele nɔgbanga ma yo fɔ: «We Fɔ, na sho!»

³¹ Le ki yɔngɔlɔ nungba ke ni, a Zhezu wì suu kɛɛ ki sanga maa yigi, ma suu pye fɔ: «Ma tagawa pi ta ma kologo! Yingi na, a mà si sigi?»

³² A pe shyenme pè si ye wa tònmoḱoro ki ni, tifelege ki si yere.

³³ Kona, fòrògofenne mbele paa pye wa tònmoḱoro ki ni, a pè si kanḱguuro kan Zhezu wi jegele ma suu pye fò: «Kaselege ko na, mboro ma yen Yenḱele li Pinambyo we!»

*Zhezu wila yambala legere
sagala wa Zhenezareti tara
(Maki 6.53-56)*

³⁴ Naa Zhezu wo naa wi fòrògofenne pe ni, paa kaa logbogo ki kòn ma yiri wa ki kèe nga na, a pè si gbòn wa Zhenezareti tara.

³⁵ A ki laga ki woolo pè si Zhezu wi yan maa jèn, mée wi panga ki yari wa pe kanḱgaga na cara ti ni fuun ti ni. A pè si yambala pe ni fuun pe le ma pan pe ni wi kòrògo,

³⁶ mée wi yenri ma yo wi yambala pe yaga pe jiri wi derigbogo yòn ko na cè. Yambala mbele fuun paa jiri ki na, poro la sagala.

15

*Fariziye poro
naa pe tɛɛye kalegele ke ni
(Maki 7.1-13)*

¹ Ko punḱo na, Fariziye poro naa lasiri sɛwɛ jɛnfenne pèle si yiri wa Zheruzalemu ma kari Zhezu wi kòrògo. A pè suu yewe ma yo fò:

² «Yiḱi na ma fòrògofenne pe nɛɛ wɛ tɛɛye pe kalegele ke jogo? Katugu paa pe keyen yi jogo mbe yala sherege kapyege ki ni, mbe si jèn mbaa ni!»

³ A Zhezu wì si pe yòn sogo ma yo fò: «Yoro fun yiḱi na ye nɛɛ Yenḱele li ḱgasegele ke jogo nɛɛ tanri ye kalegele koro na?

⁴ Ma si yala, Yenḱele ligi yo ma yo fò: «*Ta ma to naa ma nɔ pe gbogo!*», ma nuru ma yo fò: «*Lere ḱa ka wi to nakoma wi nɔ danḱa, ki daga poo gbo†.*»

⁵ Eɛn fò, yoro wo na, ye ma yo fò na lere wa kaa to, nakoma wi nɔ pye fò: Mi jèn na ya mboon saga yaraga nga ni, miḱi kan Yenḱele li yeri saraga,

⁶ kona, ki lerefò wii jori naa mbaa wi to, nakoma wi nɔ wi sari. Ki pyelomo pi na ma, ye maa Yenḱele li senyoro ti piin faa, ye kalegele ke kala na.

⁷ Yoro kopiire fenne wele, Yenḱele yòn sɛnrɛ yofòEzayi wila tanga ta jenge, naa wila pye na Yenḱele li yòn sɛnrɛ ti yuun ye kanḱgolo we. Wila ki yo ma yo Yenḱele li yo fò:

⁸ Ki leele mbele yɛɛn, paa na gbogo yòn ni win.

Eɛn fò, wa pe nawa jatere wo ni, pe yen ma lali na ni.

⁹ Paa na gbogo jaga win,

katugu leele pè ḱgasegele ḱgele tɛge, koro cɛ pe ma le na nari leele pe na.»†

*Yaraga nga ki ma lere wi tɛge
fyongɔ ni
(Maki 7.14-23)*

¹⁰ Kona, a Zhezu wì si janwa wi yeri, mée wi pye fò: «Ye ye nuḱgbogolo ke jan yaa ki sɛnrɛ nda ti nuru, yeri kòrò jèn:

¹¹ Yaraga nga ki ma ye wa lere wi yon, ko na ya mboo tege fyongo ni Yenhele yege na, een fo, nga ki ma yiri wa lere wi yon, ko ki maa tege fyongo ni Yenhele yege na.»

¹² A Zhezu wi forogofenne pe si fulo wi tanla, ma suu pye fo: «Wele! Ma jen ma senre nda ma yo yeen, ti ye Fariziye pe ni de!»

¹³ A Zhezu wi si pe pye fo: «Tige nga fuun na To na wa yenhele na wii sanri, pe yaa kaga kow mbege wa.

¹⁴ Ye pe yaga wa! Fyoonlo wele, pe pe yee kannagagala yigi. Fyoon ka si fyoon kannagala yigi, pe shyen pe ma pinle ma to wege.»

¹⁵ Pyeri wi suu pye fo: «Ki yomiyele na li koro wi yo we kan!»

¹⁶ A wi si pe pye fo: «Yoro fun ye fa tijinliwe ta bere?

¹⁷ Ye sigi jen mbe yo yaraga nga ki ma ye wa lere wi yon, pa ki ma kari wa wi lara, ko pungo na, mee yiri laga funwa na.

¹⁸ Een fo, nga ki ma yiri wa lere wi yon, pa ki ma yiri wa wi kotogo na. Ko ki maa tege fyongo ni Yenhele yege na.

¹⁹ Katugu pa jatare pere ti maa yinrigi wa senwee wi kotogo na, mee wi kan wi maa legbogo piin, naa jatara, naa keenre lime, naa yuro, naa yagbogowo konaa leele mejoogo.

²⁰ Ko yaara nda to ti ma lere wi tege fyongo ni Yenhele yege na. Een fo, maga koon kee ki jogo mbe yala sherege kapyege ki ni mbe si jen mbe li, ko na ya lere wi tege fyongo ni Yenhele yege na.»

Nambannjo wa la taga

Zhezu wi na

(Maki 7.24-30)

²¹ A Zhezu wi si yiri le, mee kari wa Tiri naa Sidon tara ti ni.

²² Kana tara fenne jo wa la pye ma cen wa ki tara ti ni. A wi si pan Zhezu wi korogo, mee gbele ngbanga ma yo fo: «We Fo, Davidi setirige pyo, na yinriwe ta! Yinne tipele yen na sumborombyo wi ni, li maa wi jolo fo jenge.»

²³ Een fo, Zhezu wi sila wi yon sogo senpyo nungba ni. A wi forogofenne pe si fulo wi tanla, maa yenri ma yo fo: «Ki yo ki jele na wi kan wila kee, wiga ka koro mbe taga we na, mbaa jorogi la nii we ni!»

²⁴ A Zhezu wi si jele wi pye fo: «Yenhele lii na tun leele pele yege yeri naa, ndee Izirayeli tara woolo poro ce. Poro mbele pe pungo Yenhele li na pa simbaala yen we.»

²⁵ Kona, jele wi si saa kannguuro kan Zhezu wi tanla, ma suu pye fo: «We Fo, na saga!»

²⁶ A Zhezu wi suu pye fo: «Mbe piile pe yaakara ti le mberi wa pyonmbigile ke kan, ki woro ma yon.»

²⁷ A jele wi suu pye fo: «Kaselege yi, we Fo. Konaa ki ni fuun, pyonmbigile ke fo wi kaa nii, yaakara tunmooro nda ti maa yinrigi wa tabali wi na na tuun, ke maa to kaa.»

²⁸ Kona, a Zhezu wi suu pye fo: «Jele, ma tagawa pi gbogo de! Ki pye ma kan, ki yala nga maa jate ki ni.»

Le ki yongolo nungba ke ni, a wi sumborombyo wi si sagala.

Zhezu wila yambala legerε sagala

²⁹ A Zhezu wi si yiri wa ki laga ki na, mee kari wa Galile logbogo yon ki na, ma saa lugu yanwiga ka na ma cen.

³⁰ A janwa gbolo là si kari wi koroŋo yambala cɛnlɛ lɛgɛrɛ ni, jɛjɔgolo fɛnnɛ, naa fyoonlo, naa yandeele, naa bomboolo, konaa yambala lɛgɛrɛ pele ni naa. A pɛ si saa pe tɛgɛ wa Zhezu wi jegele, a wɛ si pe sagala.

³¹ Naa leele paa kaa bomboolo pe yan paa para, a yandeele pɛ sagala, a jɛjɔgolo fɛnnɛ paa tanri cɛcɛcɛ, a fyoonlo paa yaan, a ki si pe pari fɔ jɛngɛ. A pe nɛɛ Izirayeli tara woolo pe Yennɛle li gbogo.

Zhezu wila nambala waga tijɛrɛ

kan pɛ ka

(Maki 8.1-10)

³² Kona, a Zhezu wɛ suu fɔrɔgɔfɛnnɛ pe yeri, mɛɛ pe pye fɔ: «Ki leele mbele pe yinriwɛ yɛn na na, katugu pe pilige taanri wogo koyi nga, pe yɛn laga na ni. Yaakara si woro pe yeri pe ka. Mi woro na jaa mbe pe torogo fungo ki ni paa kee, pe songorɔsaga pe fannga ki sa kɔ wa konɔ pe toori.»

³³ A wi fɔrɔgɔfɛnnɛ pɛ suu yɔn sogo ma yo fɔ: «We yaa yaakara ti ta se laga ki gbinri ɲa wi ni, mbe sigi janwa gbolo na li kan li ka li tin?»

³⁴ A Zhezu wɛ si pe yewe ma yo fɔ: «Buru jori wi yɛn ye yeri?»

A pɛ suu pye fɔ: «Buru kolɔshyɛn wi yɛn we yeri, naa ngbangala tunmɔngolo jɛnri ni.»

³⁵ Kona, a Zhezu wɛ si kono kan janwa wi yeri ma yo wi cɛn tara ti na,

³⁶ ma si buru kolɔshyɛn wi lɛ naa ngbangala ke ni, ma Yennɛle li shari, mɛɛ wi koonlo koonlo maa kan wi fɔrɔgɔfɛnnɛ pe yeri, a pɛ suu yɛɛɛ janwa wi na.

³⁷ A leele pe ni fuun pɛ ka ma tin. Pɛ kaa ka ma kɔ, a fɔrɔgɔfɛnnɛ pɛ si kanja kolɔshyɛn yin konrɔkonrɔ nda tila koro ti ni.

³⁸ Leele mbele paa buru wi ka, paa pye nambala waga tijɛrɛ. Jɛɛɛ naa piile poro sila jiri.

³⁹ Naa Zhezu wila kaa janwa wi torogo, a wɛ si ye tɔnmɔkɔrɔ ka ni, mɛɛ kari wa Magadan tara.

16

Fariziye poro naa Sadusiye pe ni

paa pye naga jaa

Zhezu wi kafonno la pye peli yan

(Maki 8.11-13; Luki 12.54-56)

¹ Fariziye poro naa Sadusiye pɛɛɛ la kari Zhezu wi koroŋo. Naa paa pye na jaa mboo wa mbe wele ki kala na, a pɛ suu yɛnri ma yo wi kafonno la pye wigi naga pe na, fɔ pa wi fannga ki yiri wa yennɛle na.

² Ɛɛn fɔ, a Zhezu wɛ si pe pye ma yo fɔ: «Na yonlo kaa koo, ye ma yo tisaga se pan, fɔ katugu yennɛle li yɛgɛ ki yɛn ma yanlaga.

³ Pinliwɛ ni, yirifaga na, ye ma yo tisaga yaa pan, fɔ katugu yennɛle li yɛgɛ ki yanlaga na woo. Pa ki mɛɛ pye ma. Yɛ naayeri wi yɛgɛ cɛnwɛ po jɛn naa woo pi yɛɛ ni, ye se si ya ki wagati ɲa wi tɛgɛrɛ to koro jɛn.

⁴ Nala pilige woolo pe yɛn lepeele naa kɛɛnrɛ lifɛnnɛ, pe yɛn na kafonno jaa mbe yan. Ɛɛn fɔ, kafonno la se pye pe kan naa, kaawɔ Zhonasi wolo lo.» Kona, a Zhezu wɛ si pe yaga le mɛɛ kari.

Zhezu wila yo Fariziye poro

naa Sadusiye pe nagawa sɛnrɛ

ti yɛn paa leve yɛn

(Maki 8.14-21)

⁵ Naa Zhezu wi fɔrɔgɔfenne pàa kaa logbɔgɔ ki kɔn ma yiri wa ki kɛɛ nga na, a pɛ si nawa to ki na fɔ pe sila buru lɛ.

⁶ A Zhezu wì si pe pye fɔ: «Yɛ tijinliwɛ ta, yɛ yɛɛ yingiwɛ jɛn jɛngɛ Fariziye poro naa Sadusiye pe leve wi ni.»

⁷ Kona, a fɔrɔgɔfenne pe nɛɛ ki yuun pe yɛɛ kan fɔ: «Wi yɛn na yuun ma, katugu weɛ buru lɛ.»

⁸ A Zhezu wì si nda pàa pye na yuun ti jɛn, mɛɛ pe yewe ma yo fɔ: «Yingɪ na, a yɛ nɛɛ para yɛ yɛɛ ni ma yo yee buru lɛ? Yɛ tagawa pɪ ta ma kologo okɛ!

⁹ Ali bere yɛ faga kɔrɔ jɛn gbɛn? Na mɪla buru kanɔurugo wi kɔɔnɔ lere waga kanɔurugo (5 000) pe na, a pɛ ka, kanja yɔn nga yàa yin kɔnrɔkɔnrɔ nda tila koro ti ni, ki yɔn ki woro yɛ ni wi lɛ?

¹⁰ Na mɪla kaa buru kɔlɔshyɛn wi kɔɔnɔ lere waga tijɛrɛ pe na, a pɛ ka, kanja yɔn nga yàa yin kɔnrɔkɔnrɔ nda tila koro ti ni, ki yɔn ki woro yɛ ni fun wi lɛ?

¹¹ Mɛlɛ yɛɛ si jaga jɛn mbe yo fɔ mi woro na para yɛ ni buru wogo na? Ɛɛn fɔ, yɛ yɛɛ yingiwɛ jɛn Fariziye poro naa Sadusiye pe leve wi ni.»

¹² Kona, a fɔrɔgɔfenne pɛ sigi jɛn ma yo wi sila yo pe pe yɛɛ yingiwɛ jɛn leve ɲa pe ma le wa buru wi ni wo ni. Ɛɛn fɔ, wɪla pe pye ma yo pe pe yɛɛ yingiwɛ jɛn Fariziye poro naa Sadusiye pe nagawa sɛnrɛ to ni.

Pyeri wila ki yo ma yo fɔ

Zhezu wo wi yɛn Kirisi wɛ

(Maki 8.27-30; Luki 9.18-21)

¹³ Naa Zhezu wila ka saa gbɔn wa Sesare Filipu tara, a wì suu fɔrɔgɔfenne pe yewe ma yo fɔ: «Yingɪ leele pe maa yuun Lere wi Pinambyɔ wi kanɲɔlɔ?»

¹⁴ A pɛ suu pye fɔ: «Pele ma yo mboro ma yɛn Zhan Batisi wɛ. Pele ma yo ma yɛn Eli. Pele ma yo ma yɛn Zheremi, nakoma Yɛnɲɛlɛ li yɔn sɛnrɛ yofɔ wawi mboro.»

¹⁵ A Zhezu wì si poro jate pe yewe ma yo fɔ: «Ɛɛn fɔ, yoro wo nawa, amɔ wi mi?»

¹⁶ A Simɔ Pyeri suu pye fɔ: «Mboro ma yɛn Kirisi wɛ, ma yɛn Yɛnɲɛlɛ na yinwege wolo li Pinambyɔ.»

¹⁷ Kona, a Zhezu wì suu pye fɔ: «Zhonasɪ pinambyɔ Simɔ Pyeri, fɛrɛwɛ yɛn ma woo; katugu sɛnwɛɛ pyɔ ma wigi kaselege ɲa ki naga ma na. Ɛɛn fɔ, na To ɲa wa yɛnɲɛlɛ na wowi.

¹⁸ Mi fun mɪla ki yuun ma kan, fɔ ma yɛn Pyeri, ko kɔrɔ wo yɛn walaga. Pa mi yaa na Legilizi wi kan wa ki walaga ki na. Kunwɔ jate pɪ se ya fanɲga ta wi na fyew.

¹⁹ Mi yaa Yɛnɲɛlɛ ca wunluwɔ lakileye† pe kan ma yeri. Maga jɛ kala o kala na laga tara na, pe yaa jɛ li na wa yɛnɲɛlɛ na. Maga si yɛnɛ kala o kala na laga tara na, pe yaa yɛnɛ li na wa yɛnɲɛlɛ na.»

²⁰ Kona, a Zhezu wì sigi yo maga ngban wi fɔrɔgɔfenne pe ni, ma yo paga kaga yo mbe lere kan, mbe yo wo wi yɛn Kirisi wɛ.

† 16:19 16:19: *Lakileye*: Ki sɛnpyɔ ɲa lɛlɛlɛ sɛnyogo yi, ɲga ki yɛn na leele yɛɛ sɪnmɛ naa fanɲga kala nari. Ki jatere wi mbe ya pye: Mbe yaraga sanga, nakoma mbege pɔ. Ki yɛn na para fun Pyeri wi nandanwa kala li na, mboo ta wi yɛn mbele ni wi yɛn ma yala pe ni, wi yɛn kɔɲgbanɲa wa pe sɔgɔwɔ mbe wunluwɔ pɪ yɔn yɛngɛ Zhufuye naa mbele pe woro Zhufuye pe kan.

*Zhezu wila wi kunwo
naa wi yenme wogo ki yo
(Maki 8.31-9.1; Luki 9.22-27)*

²¹ Maga le le ko sanga wo na, a Zhezu wi nee ki yuun naga finligi wi forogofenne pe kan na yuun fo: «Ki daga mbe kari wa Zheruzalemu, mbe sa jolo wa jenge tara ti leelele poro naa saraga wofenne teelee konaa lasiri sewe jenfenne pe kee. Pe yaa kanla gbo. Een fo, ki piliye taanri wogo, mi yaa yen mbe yiri wa kunwo pi ni.»

²² Kona, a Pyeri wi si kari wi ni kanngaga na, mee saa na para wi na, na yuun fo: «Ayoo, we Fo, ko se pye ma na fyew. Yenjele soon sho ki ni!»

²³ Een fo, a Zhezu wi si kannga ma Pyeri wi pye fo: «Yiri na tanla Sotanla[†] Maa jaa mbanla kan mbe kapege pye, katugu ma jatere wi woro Yenjele wogo ko na, wi yen leele wogo ko na.»

²⁴ A Zhezu wi suu forogofenne pe pye fo: «Na lere wa kaa jaa mbe taga na pungo na, wi kaari wi yinwege ki kala, wuu tiparaga ki tugo[†], wi taga na na.

²⁵ Katugu lere na kaa jaa mboo yee go sho, wo yaa kaa yinwege ki la. Een fo, lere na fuun ka suu yinwege ki la na kala na, wi yaa kaga ta.

²⁶ Na lere wi ka dunruya yaara ti ni fuun ti ta, ki si pye wuu yinwege ki la, yingi ki yaara ti yaa yon mboo kan? Yingi yaraga ki yen wa lere mbe ya kan mboo yee go sho?

²⁷ Lere wi Pinambyo wi yaa ka pan wi To wi gbogowo pi ni konaa wi meregeye pe ni. Kona, wi yaa lere nungba nungba pyew wi sara mbe yala wi kapyege ki ni.

²⁸ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, mbele pe yen lagame, pele yen na pe ni, sanni pe sa ku pe yaa Lere wi Pinambyo wi yan wila paan wa wi wunluwo pi ni.»

17

*Zhezu wi yege cenwe pila kannga
(Maki 9.2-13; Luki 9.28-36)*

¹ Naa pilige kogoloni la kaa toro, a Zhezu wi si Pyeri naa Zhaki, naa Zhaki wi nosepyo lenana Zhan pe le ma kari pe ni yanwiga titonlogo ka na. Poro ce paa pye wa ki laga ki na.

² Ma pe ta wa, a Zhezu wi si kannga le pe yege sogowo. A wi yege kila yengele paa yonlo ki yen. A wi yariporo ti kannga na finligi paa yanwa yen.

³ A forogofenne taanri pe si Moyisi naa Eli pe yan paa para Zhezu wi ni.

⁴ Kona, a Pyeri wi si Zhezu wi pye fo: «We Fo, ki yen ma yon we koro lagame. Na maga yenle ki na, mi yaa segbara taanri kan laga. Mboro wogo nungba, Moyisi wogo nungba, Eli wogo nungba.»

⁵ Maa ta wila pye na to yuun bere, a kambaaga ka si pan ma filige, mee pe ton. Wa ki kambaaga ki ni, a magala la si yiri wa ma yo fo: «Ija yeen, wo wi yen na Pinambyo na wilan ndanla jenge we. Wi kala lilan ndanla fo jenge. Yaa wi senre ti nuru!»

[†] 16:23 16:23: Zhezu wila Pyeri wi yeri Sotanla, katugu wila pye naga ngbeli mbe Zhezu wi kan wi ke kanngaga na, wi wo wa tunngo nga Yenjele li kan wi yeri wi pye ki ni. Ko yen mbe jolo dunruya woolo pe kala na, mbe pe sho. [†] 16:24 16:24: Wuu tiparaga ki tugo: Ko koro wo yen fo wi cen wi jologo ki cenwe, wii taga Zhezu wi na.

⁶ Naa fɔrɔgɔfenne pàa kaa ki sɛnre ti logo, a pè si fyɛ jɛngɛ, fɔ ma toori ma pe yɛrɛ ti jiile wa tara ti na.

⁷ A Zhezu wì si fulo pe tanla ma jiri pe na, ma sho fɔ: «Ye yiri, yaga kaa fyɛ!»

⁸ A pè si pe yɛrɛ ti yirige ma wele, ɛɛn fɔ, pe sila lere wa yan naa, ndɛɛ Zhezu wo nungba.

⁹ Naa pàa kaa yiri wa yanwiga ki na na tinri, a Zhezu wì sigi yo maga ngban pe ni ma yo fɔ: «Ŋga yè yan, yaga kaga yo mbe lere kan, fɔ Lere wì Pinambyɔ wì sa ku wì yɛn wì yiri wa kunwɔ pi ni.»

¹⁰ Kona, a fɔrɔgɔfenne pè si Zhezu wì yewe ma yo fɔ: «Yingɛ na lasiri sɛwɛ jɛnfenne pe ma sho fɔ Eli daga mbe pan gbɛn?»

¹¹ A Zhezu wì si pe pye fɔ: «Kaselege yì, Eli wì daga mbe pan gbɛn mbe yaara ti ni fuun ti gbɛgele fɔnnɔ.

¹² ɛɛn fɔ, mila ki yuun ye kan, Eli wìla pan makɔ. Leele poro pe sila wì jɛn. Pàa wì jɔlɔ paa yɛgɛ nga na kila pe ndanla we. Ki pyelomɔ nungba pi na fun, pa pe yaa ka Lere wì Pinambyɔ wì jɔlɔ ma.»

¹³ Kona, a fɔrɔgɔfenne pè sigi jɛn ma yo fɔ Zhan Batisi wo sɛnre wìla pye na yuun.

*Zhezu wìla pyɔ wa sagala,
yinne tipele làa pye wì ni*

(Maki 9.14-29; Luki 9.37-43a)

¹⁴ Naa pàa ka saa gbɔn wa janwa wì na, a nanja wà si fulo Zhezu wì tanla, ma kannguuoro kan wì jɛgele, ma suu pye fɔ:

¹⁵ «We Fɔ, na pinambyɔ wì yinriwe ta! Tomakugo yama yɛn wì na, pila wì jɔlɔ fɔ jɛngɛ. Pi maa yinrigi wì ni naa jaan kason, nakoma tɔnmɔ.

¹⁶ Mùu lɛ ma pan wì ni ma fɔrɔgɔfenne pe kɔrɔgɔ, ɛɛn fɔ, pee ya mboo sagala.»

¹⁷ A Zhezu wì sho fɔ: «Iye, yoro wele, ye yɛn mbatagambala, ma pye lepeele! Wagati jori mì daga mbe pye ye ni naa? Wagati jori mì daga mbe ye kala li kun na yɛɛ ni naa? Ye pyɔ wì lɛ ye pan wì ni laga na kan!»

¹⁸ A Zhezu wì si para ngbanga yinne tipele li na, a li si wɔ pyɔ wì ni. A pyɔ wì si sagala le ki yongolo nungba ke ni.

¹⁹ Kona, a fɔrɔgɔfenne pè si fulo Zhezu wì tanla, poro cɛ, ma suu yewe ma yo fɔ: «Yingɛ na wee si ya mbege yinne tipele na li purɔ mbeli wɔ pyɔ wì ni?»

²⁰ A Zhezu wì si pe pye fɔ: «Katugu ye tagawa pi kologo ma toro. Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, ali na ye tagawa pi gbemɛ piga pye paa mutari tige pile yɛn, ye mbe ya mbege yo ki yanwiga nga ki kan, mbe yo fɔ: Yiri lagame ma kari wame! Pa ki yaa si kari. Pa kala lo la se koro, na ye se ya pye.

²¹ [ɛɛn fɔ, ko yinne tipele cɛnlɛ na yɛɛn, Yɛnnɛle yɛnrewɛ naa yɛngɛ lege ko ki ma ya ma lo purɔ bɔkɔ.]»

*Zhezu wìla wì kunwɔ
naa wì yɛnne pi wogo ki yo naa*

(Maki 9.30-32; Luki 9.43-45)

²² Pilige ka, ma fɔrɔgɔfenne pe ni fuun pe ta pàa pye ma gbogolo wa Galile tara, a Zhezu wì si pe pye fɔ: «Pe yaa ka Lere wì Pinambyɔ wì le leele pe kɛɛ.

²³ Pe yaa kaa gbo. ɛɛn fɔ, ki piliye taanri wogo, wì yaa yɛn mbe yiri wa kunwɔ pi ni.»

A kɪ si yesanga wa fɔrɔgɔfenne pe na fɔ jɛngɛ.

Sherigo gbɔgɔ nizara wɔgɔ ye

²⁴ Naa Zhezu wo naa wi fɔrɔgɔfenne pe ni paa kaa gbɔn wa Kaperinawu ca, a sherigo gbɔgɔ nizara shɔfenne† pɛ si fulɔ Pyeri wi tanla maa yewe, ma yo fɔ: «Ye Nagafo wi maa sherigo gbɔgɔ nizara wi woo gbari?»

²⁵ A Pyeri wi si pe pye fɔ: «Ee, wi maa wi woo.»

Naa Pyeri wila kaa na yiin wa go wagati ɲa ni, Zhezu wo wila keli ma senre ti le, ma suu pye fɔ: «Simɔ Pyeri, kikiin mboro na jate? Ambo wi daga mbaa nizara wi woo, nakoma mbaa logowuru wi sara wunlumbolo mbele laga tara na pe yeri? Tara piile poro wele lee nambanmbala poro wele?»

²⁶ A Pyeri wi suu pye fɔ: «Nambanmbala poro wele!» A Zhezu wi sho fɔ: «Ki cɛn ndɛɛ tara piile poro si daga mbaa yaraga ka sara dɛ!

²⁷ Eɛn fɔ, we woro na jaa mbe ki leele mbele pe jatere wi piri pe na. Ki kala na, kari wa logbɔgɔ ma sa njegene wa. Mbene kongbanna na ka njegene li le, mali tile mali wɔ. Mali yɔn ki yenge, pa ma yaa warifuwe pyɔ nungba yan wa. Wo mbe ya mbe mi naa mboro nizara wo wɔ. Maa le ma saa kan pe yeri!»

18

Wiwiin wi yen legbɔɔ ma wɛ

(Maki 9.33-37; Luki 9.46-48)

¹ Ki sanga wi ni, a Zhezu wi fɔrɔgɔfenne pɛ si fulɔ wi tanla ma suu yewe, ma yo fɔ: «Ambo wi yen legbɔɔ ma wɛ pe ni fuun na wa Yenɲele ca wunluwɔ pi ni?»

² A Zhezu wi si pyɔ jɛɛ wa yeri ma pan maa yerege le pe sɔgɔwɔ,

³ ma sho fɔ: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, na yee ye tangalɔmɔ pi kanɲa mbe pye paa piile tunmɔmbɔlo pe yen, pa ye se ka ye wa Yenɲele ca wunluwɔ pi ni.

⁴ Ki kala na, lere ɲa kaa yɛɛ tirige mbe pye paa ki pyɔ jɛɛ ɲa wi yen, wo wi yaa pye legbɔɔ mbe wɛ pe ni fuun pe na wa Yenɲele ca wunluwɔ pi ni.

⁵ Lere ɲa fuun ka ki pyɔ jɛɛ ɲa wi si wa yigi jɛngɛ na kala na, kona, muwi ki fɔ wi yigi jɛngɛ.

Maga ka lere fanla mboo le kapege

(Maki 9.42-48; Luki 17.1-2)

⁶ «Ki piile tunmɔmbɔlo mbele pɛ taga na na, lere ɲa fuun ka ti wa ka kapege pye, pe sinnɔɔlingbɔgɔ to wa ki fɔ wi yɔlogɔ pe saa wa wa kɔgɔje wi latijugo ki ni, pa ko mbe mbɔnrɔ wi na.

⁷ Jɔlogɔ yen dunruya wi woo, kagala ngele ke yen laga wi ni ma ti leele paa kapere piin ke kala na. Ki kagala cɛnle ke se ya koro mbapyewe. Eɛn fɔ, jɔlogɔ yen ke pyefenne pe wogo.

⁸ «Na kaa pye ma kɛɛ, nakoma ma jele lo li yaa ti mɛɛ kapege pye, mari kɔn mari wa ti lali ma ni. Ma koro kɛɛ nungba, nakoma jele nungba ma sa ye wa yinwege jɛngɛ ki ni, ko mbɔnrɔ ma na, ma koro ma keyen yo naa ma jegele shyen ke ni, pe sɔɔn wa wa kason mbakogɔ ki ni ko na.

⁹ Na kaa pye ma yenle lo li yaa ti mɛɛ kapege pye, li logori mali wɔ mali wa li lali ma ni. Ma koro yenle nungba ma sa ye wa yinwege jɛngɛ ki

† 17:24 17:24: Eki 30.13

ni, ko mbonro ma na, ma koro ma yengɛle shyen ke ni pe soon wa wa jaganama kason ki ni ko na.

*Sumbyɔ ɲa wila punɔ
ma kaa yan wi yomiyɛle le
(Luki 15.3-7)*

¹⁰ «Ye ye yɛɛ yingiwe ɲɛn, yaga ka ki piile mbele wa tifaga. Mi yɛn naga yuun ye kan, wagati pyew pe mɛrɛgɛye pe maa yeregi wa na To wi yɛgɛ sɔgɔwɔ wa yɛnɲɛle na.

¹¹ [Katugu Lere wi Pinambyɔ wɛ pan mbe ɲa wɛ punɔ Yɛnɲɛle li na wi sho.]

¹² «Na sumbyɔ cɛnɛmɛ ka pye lere wa yeri, na nungba ka punɔ pe ni, yingi yaa jate wi yaa pye? Wi se nafa tijɛrɛ ma yiri kɛ ma yiri kolɔjɛrɛ sanmbala pe yaga wa yanwira ti na, mbe kari sa ɲa wɛ punɔ wi lagaja wi le?

¹³ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, na wiga ka saa yan, wi yaa nayinɛmɛ gbɔɔ ta ki sumbyɔ nungba wi kala na, mbe wɛ nafa tijɛrɛ ma yiri kɛ ma yiri kolɔjɛrɛ mbele pee punɔ pe kala na.

¹⁴ Ki pyɛlɔmɔ nungba pi na fun, ye To ɲa wa yɛnɲɛle na, wi woro na jaa ki piile wa kpɛ mbe punɔ pe ni.

Na ma shɛriyɛnle wa ka kapege pye

¹⁵ «Na ma shɛriyɛnle wa ka kapege pye ma na, kari wi kɔrɔgɔ ma saga naga wi na mborɔ naa wo ye leele shyen. Na wiga ma sɛnrɛ ti logo, kona, wi pye ma sefo naa.

¹⁶ Ɛɛn fɔ, na wiga je mbe yo wi soon sɛnrɛ ti logo, pa kona ma lere nungba, nakoma leele shyen taga ma yɛɛ na, *jango ki sɛnrɛ ti sa yo sɛrɛfɛnnɛ shyen, nakoma sɛrɛfɛnnɛ taanri yɛgɛ na.*† Paa yɛgɛ ɲa na Yɛnɲɛle sɛnrɛ sɛwɛ wigi naga we.

¹⁷ Na wiga je mbe yo wi se logo ye yeri, kona, maga yo ma Legilizi woolo pe kan. Na wiga si je bere mbe yo wi se Legilizi woolo pe sɛnrɛ ti logo, kona, maa wi jate paa ɲa wii shɛri wa yɛn, nakoma paa nizara shofo yɛn.

*Kagala ɲɛle ke yɛn pyewe
konaa ɲɛle ke yɛn mbapyewe*

¹⁸ «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, yaga je kala o kala na laga tara na, pe yaa je li na wa yɛnɲɛle na. Yaga si yɛnle kala o kala na laga tara na, pe yaa yɛnle li na wa yɛnɲɛle na.

¹⁹ «Kaselege ko na, mi nɛɛ ki yuun ye kan naa fɔ: Ye ni, na leele shyen ka yɔn wa nungba laga tara na mbe yaraga o yaraga yɛnri na To ɲa wa yɛnɲɛle na wi yeri, wi yaa ki kan pe yeri.

²⁰ Katugu leele shyen, nakoma leele taanri ka gbogolo laga o laga na mɛgɛ ki na, mi ma pye le pe sɔgɔwɔ.»

*Tunmbyee ɲa wila je
wii kapere ti kala yaga
wi yomiyɛle le*

²¹ Kona, a Pyɛri wɛ si fulɔ Zhezu wi tanla maa yewe, ma yo fɔ: «We Fɔ, na na sefo nanja wa ka koro mbaa kapere piin na na, mi daga mberi kala yaga wi na mbe sa gbɔn yagasaga jori? Mbe sa gbɔn ti yagasaga kolɔshyɛn le?»

† 18:16 18:16: Dete 19.15

²² A Zhezu wì suu pye fɔ: «Ayoo, mi sɔɔn pye mbe yo fɔ ti yagasaga kɔlɔshyen. Eɛn fɔ, ma daga mberi kala yaga wi na mbe sa gbɔn ti yagasaga nafa taanri ma yiri kɛ ko tɛgesaga kɔlɔshyen†.

²³ Ki kala na, mbe yala ma yewige ki ni, Yɛnnɛle ca wunluwɔ pi yɛn ma taanla yaraga ŋa ni ki ŋa: Wunlunaŋa wà la yere ki yerewe mboɔ penjara fɔɔ yɛge wɔ wi tunmbyeele ni.

²⁴ Naa wila kaa tɔ ti na nari jinri, a pɛ si saa fɔɔ fɔ wa kan wi yeri, wo la daga mbe miliyɔn yɔn ka fɔɔ tɔn wi yeri.

²⁵ Yaraga sila pye ki nana wi yeri mbe fɔɔ ki tɔn. Kì kaa pye ma, a wi tafo wunlunaŋa wi si kɔnɔ kan ma yo pe ki nana wo naa wi jo naa wi piile pe pɛrɛ paa kulolo yɛn, mbe pinle wi kɛɛ yaara ti ni, jango pege penjara ti tɛge pe fɔɔ ki tɔn.

²⁶ A ki tunmbyee wì si kannguuro kan wunlunaŋa wi jɛgele, maa yɛnri ma yo fɔ: «Na kala li kun ma yɛɛ ni, mi yaa kɔɔn fɔɔ ki ni fuun ki tɔn.»

²⁷ A wi yinriwe si wi tafo wi ta. A wì suu wa, mɛɛ wi fɔɔ ki ni fuun ki kala yaga wi na.

²⁸ «Ki tunmbyee wì si yiri na kee, mɛɛ saa fili wi tunmbyee yɛnle wa ni. Wi fɔɔ la pye wo na paa warifuwe pyɔ cɛnmɛ yɛn. A wì suu yigi wa wi yɔlɔɔ maa sere na jaa mboɔ wɔnwɔn pi kɔn wì na, ma suu pye fɔ: «Na fɔɔ ki tɔn!»

²⁹ A wi tunmbyee yɛnle wì si kannguuro kan wi jɛgele, maa yɛnri ma yo fɔ: «Na kala li kun ma yɛɛ ni, mi yaa kɔɔn fɔɔ ki ni fuun ki tɔn!»

³⁰ Eɛn fɔ, wi sila yɛnle ki na. A wì si saa wi le kaso fɔ wi saa fɔɔ ki tɔn. ³¹ Ŋa kila pye, naa tunmbyeele sanmbala pàa kaa ki yan ma, a pɛ si yɛge san fɔ jɛŋɛ, mɛɛ kari ma saa ki yɛge yo pe to wi kan.

³² Kona, a wunlunaŋa wì si tunmbyee wi yeri. Wì kaa pan, a wì suu pye fɔ: «Tunmbyee pee wele dɛ. Mالا yɛnri na jɛŋɛ, ko kì ti mòɔ fɔɔ ki ni fuun ki kala yaga ma na.

³³ Mboro fun, ma daga na mboɔn nimbye wi yinriwe ta fun, paa yɛge ŋga na mòɔ yinriwe ta we.»

³⁴ A kì si wunlunaŋa wi mbɛn fɔ jɛŋɛ. A wì sigi tunmbyee wi torogo, a pɛ saa wi le kaso fɔ wi saa fɔɔ ki ni fuun ki tɔn.»

³⁵ A Zhezu wì sigi sɛnrɛ nda ti taga wa, ma yo fɔ: «Kì pyelɔmɔ nungba pi na fun, ye ni fuun nungba nungba, na yee ye sefo wi kala yaga ye kotogo ki ni fuun ni, pa na To ŋa wa yɛnnɛle na, wi yaa ka ye pye ma fun.»

ZHEZU WI TANGALA MBE KARI WA ZHERUZALEMU CA

19

19.1–20.34

*Nagawa sɛnrɛ nda Zhezu wila yo
pɔɔɔgo ki jɔɔwɔ wogo ki na
(Maki 10.1–12)*

¹ Naa Zhezu wila kaa pe naga ki sɛnrɛ ti ni ma saa kɔ, a wì si yiri wa Galile tara, mɛɛ kari wa Zhude tara kanngɛyɛge ka na, wa Zhuriden gbaan wi punɔgo na.

² Janwa gbolo là la taga wi na wa ki laga ki na, a wì si pe yambala pe sagala.

† 18:22 18.22: Ko kɔɔ wo yɛn fɔ sanga pyew.

³ A Fariziye pèle si fulo wi tanla maa yewe mbe ta mboo wa mbe wele. A pè suu pye fò: «Ki daga nana wuu jò wi je kologo ki ni fuun ni le?»

⁴ A Zhezu wì si pe pye fò: «Mì yo yege kara wa Yennèlè sènre sèwe wi ni maga yan, fò dunruya wi dasanga wi ni, Dafo wila pe gbegele nana naa jèlè.»

⁵ Fò ko kì ti nana wi yaa ka laga wi to naa wi nò pe na, mbe si mara wi jò wi na, kona pe shyen pe yaa pye wire nungba.†

⁶ Ki ka pye ma, pe woro leele shyen naa, èn fò, pe yèn wire nungba. Ki kala na, yaraga nga Yennèlè lì pye nungba, lere ka kaga laga ki yèè na.»

⁷ A Fariziye pè suu yewe ma yo fò: «Yingi na Moyisi wila sigi yo ma yo fò nana wi jèlè jegesewè kòn wuu kan wi jò wi yeri, wii jèn wuu je?»†

⁸ A Zhezu wì si pe pye fò: «Ye kotongbanga ko kila ti Moyisi wila ki kono kan ye yeri ma yo yaa ye jèlè pe jege. Nakoma, maga le wa ki lesaga ki na, ki sila pye ma.

⁹ Mi wo naga yuun ye kan, fò na lere wa kaa jò je, na kii yiri wi nandara to yeri, mbe wa pori naa, kona jataga wi yèn na piin.»

¹⁰ Kona, a fòrogofenne pè suu pye fò: «Na kaa pye pa nana wi kapyege ki yèn yèn wi jò wi kanngolo, ma koro ma, maga ka jèlè pori, ko mbonro.»

¹¹ A Zhezu wì si pe pye fò: «Fannga woro nambala pe ni fuun ni pe yenlè ki nagawa sènre ti na. Ndeè mbele Yennèlè ligi fannga ki kan pe yeri poro cè.

¹² Kagala lègere wa, ke ma nambala pe yege pari, paa ya jèlè pori. Pele ma pye wa, mbege le le pe sepilige ki na, poro na pye nambala. Pele ma pye wa, leele pe ma poro san. Pele ma si pye wa, poro na jèlè pori Yennèlè ca wunluwo po kala na. Na wi mbe ya yenlè ki nagawa sènre ti na, wi yenlè ti na.»

*Zhezu wila duwaw piile
tunmambolo pele na*

(Maki 10.13-16; Luki 18.15-17)

¹³ Kona, a leele pèle si pan piile tunmambolo pele ni Zhezu wi kòrogo, jango wuu keyen yi taga pe na, wi Yennèlè yènri pe kan. Èn fò, a fòrogofenne pè si ghanla pe na.

¹⁴ A Zhezu wì sho fò: «Ye piile tunmambolo pe yaga paa paan na kòrogo, yaga ka pe yege kòn; katugu mbele pe yèn paa pe yèn, poro wele Yennèlè ca wunluwo pi yèn pe woo.»

¹⁵ A wì suu keyen yi taga pe na ma duwaw pe na, mèè yiri le ma kari.

Lefonno penjagboro fò wa sènre

(Maki 10.17-31; Luki 18.18-30)

¹⁶ Ko punjo na, a nana wà si fulo Zhezu wi tanla maa yewe, ma yo fò: «Nagafo, kajejge kikiin mi daga mbe pye mbe si yinwege mbakogo ki ta?»

¹⁷ A Zhezu wì suu pye fò: «Yingi na, a ma nèè na yewe nga ki yèn jènge ko ni? Nungba wi yèn jènne. Na kaa pye maa jaa mbe yinwege ki ta, ta tanri Yennèlè lì ngasegele ke na!»

¹⁸ A ki nana wì suu yewe ma yo fò: «Ke kèèlè wele koro?»

A Zhezu wì sho fò: «Maga ka lere gbo. Maga ka jataga pye. Maga ka yu. Maga ka yagbolo sereya yo mbe taga lere na.

¹⁹ Ta ma to naa ma nò pe gbogo.† Ma lewee yenlè wi daga mboon ndanla paa yege nga na moo yèè ndanla we†.»

† 19:4 19.4: Zhèné 1.27; 2.21-22

† 19:5 19.5: Zhèné 2.24

† 19:7 19.7: Dete 24.1-4

† 19:19

19.19: Èki 20.12-16; Dete 5.16-20

† 19:19 19.19: Levi 19.18

²⁰ A lefonɔ wì suu pye fɔ: «Mì ko ngasegele ngele koro ke ni fuun koro le na tanri ke na. Yिंगi mi daga mbe pye naa?»

²¹ A Zhezu wì suu pye fɔ: «Na kaa pye maa jaa mbe pye mbe yon fili, kari ma soon kee yaara ti ni fuun ti pere, maga penjara ti yelee fyonwo fenne pe na. Mee pan ma taga na na. Kona, ma yaa ka korogo gbenge ta wa yenjele na.»

²² Een fɔ, naa lefonɔ wila kaa ki senre ti logo, a wì si songoro ma kari yesanga ni fɔ jenge; katugu penjagboro fɔ lawi.

²³ Kona, a Zhezu wì suu forogofenne pe pye fɔ: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, penjagboro fɔ wì yege wa Yenjele ca wunluwo pi ni ki yen ma ngban.

²⁴ Mila ki yuun ye kan naa fɔ yongome mbe toro mesheli wele, ko tanla ma we penjagboro fɔ wì ye wa Yenjele ca wunluwo pi ni ko na.»

²⁵ Naa wì forogofenne paa kaa ki senre ti logo, a ki si pe pari fɔ jenge. A pè sho fɔ: «Iga ambo Yenjele li yaa ka sho oke?»

²⁶ A Zhezu wì si pe wele, ma sho fɔ: «Leele poro yege na, ki yen ma ngban. Een fɔ, Yenjele lo mbe ya kala pyew li pye.»

²⁷ Kona, a Pyeri wì si senre ti le ma sho fɔ: «Wele, wè we yaara ti ni fuun ti yaga wa ma taga ma na, ki yaa ka pye mele?»

²⁸ A Zhezu wì si pe pye fɔ: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, na Lere wi Pinambyo wiga ka cen sanga na ni wa wì gbogowo wunluwo jongo ki na wa dunruya fonɔ wì ni, yoro ke ma yiri shyen mbele yè taga na na, ye yaa ka cen wunluwo jonro ta na fun, mbe kiti kon Izirayeli cengele ke ma yiri shyen ke na.

²⁹ Leele mbele fuun ka pe yinre, nakoma pe nosepiile nambala, naa pe nosepiile jele, naa pe no, naa pe piile, naa pe keere ti yaga mbe taga na na, ki fenne pe yaa ka ki yaara ti yongo cenme cenme ta, mbe ka pe tasara ta naa wa yinwege mbakogo ki ni.

³⁰ Een fɔ, kongbanmbala pe legere yaa ka pye pungofenne, pungofenne pe legere yaa ka pye kongbanmbala.»

20

Erezen tiire kere tunmbyeele

yomiyele

¹ «Ye wele, Yenjele ca wunluwo pi yen ma taanla yaraga nga ni ki nga: Pilige ka, lagafo wà si yiri yirifaga ka na mbe sa tunmbyeele lagajaa sa pe wa wì erezen tiire kere.

² A wo naa poro ni, pè si yo ma fili pilige nungba tunngo pyesara wi na, wo yen warifuwe pyo nungba nungba pilige pyew. A wì si pe torogo pe saa tunngo piin wa wì erezen kere.

³ La kee jele keringariyege, a wì si yiri naa, mee saa leele pele ta wa katogo pè yere, tunngo woro pe yeri.

⁴ A wì si pe pye fɔ: «Yoro fun ye kari ye sa tunngo pye wa na erezen kere. Pa mi yaa sara sinne kan ye yeri.»

⁵ A pè si kari. Naa yonlo kila kaa gbɔn yonlofugo, a kere fɔ wì si yiri naa, ma kala nungba li pye. Ki yonloparaga ki na, ma nuru naa ma yiri, ma kala nungba li pye.

⁶ Ki yonlokogo yege ki ni naa, a wì nuru naa ma yiri, ma saa leele pele ta pè yere naa bere wa katogo. A wì si pe yewe ma yo fɔ: «Yingì na yè si pan ma yere lagame ma saa yonlo ki ko, ye woro na tunngo piin?»

⁷ A pè suu pye fɔ: «Katugu lere si we ɛ tunngo na.» A wì si pe pye fɔ: «Yoro fun ye saa tunngo piin wa na ɛɛɛɛ kɛɛɛ.»

⁸ «Naa yɔnlo kila kaa kɔ, a kɛɛ fɔ wì sigi yo wi tunmbyeele pe to wi kan fɔ: «Tunmbyeele pe yeri, ma pe sara. Ma keli maga ɛ mbele pè pan punngo na pe na, ma saga wa mbele pè keli ma pan pe na!»

⁹ Mbele pàa to tunngo na yɔnlɔkɔgɔ yɛgɛ ki ni, a pè si pan, ma ta warifuwe pyɔ nungba nungba pe ni fuun.

¹⁰ Naa kila kaa gbɔn mbele pàa keli ma to tunngo na poro na, a pe nɛɛ ki jate ndɛɛ pe yaa ta mbe wɛ. Ɛɛn fɔ, a pè poro fun pe kan warifuwe pyɔ nungba nungba.

¹¹ Naa pàa kaa ki warifuwe pyɔ nungba nungba wi kan pe yeri ma, a pe nɛɛ kongɔri kɛɛ fɔ wi na,

¹² nɛɛ yuun fɔ: «Ki tunmbyeele mbele pè pan punngo na, leri nungba tunngo pè pye cɛ. A mà si pe sara ma yala we ni. Ma si yala, woro tunngo pye ma saa yɔnlo ki kɔ, mà yɔnlo kɔ naa tere ti kun we yɛɛ ni.»

¹³ Ɛɛn fɔ, a kɛɛ fɔ wì si nungba yɔn sogo ma yo fɔ: «Na wɔnlo, mi sɔɔn fanla. Mì yo mà yere ki na mbe tunngo pye warifuwe pyɔ nungba na pilige nungba?»

¹⁴ Ki kala na, ma sara wi ɛ maa kee! Nja wì to tunngo na punngo na, mila jaa mboo kan paa ma yen fun.

¹⁵ Ki kologo woro na yeri mbanla nandanwa kala li pye na penjara ti ni wi le? Nakosima, maa yenjara piin na ni na lerewe pì kala na wi le?»

¹⁶ A Zhezu wì sigi sɛnrɛ nda ti taga wa ma yo fɔ: «Ki pyelɔmɔ nungba pi na fun, kongbanmbala pe yaa ka pye punngofenne, punngofenne pe yaa ka pye kongbanmbala.»

*Naa Zhezu wila pye naa kunwɔ
naa wi yenme sɛnrɛ ti yuun,
ki taanri wogo ko layi nga
(Maki 10.32-34; Luki 18.31-34)*

¹⁷ Naa Zhezu wila kaa na kee wa Zheruzalɛmu, a wì suu fɔɔgɔfenne ke ma yiri shyen pe yeri kannɔgaga na. Ma pe ta wa konɔ paa kee, a wì si pe pye fɔ:

¹⁸ «Ye wele, we mbele waa kee wa Zheruzalɛmu. Pe yaa sa Lere wi Pinambyɔ wi le saraga wɔfenne teele poro naa lasiri sɛwe jɛnfenne pe kɛɛ. Pe yaa ka kiti kɔn wi na mbe yo poo gbo.

¹⁹ Pe yaa kaa le leele mbele pee sheri pe kɛɛ. Poro yaa ka tɛgɛ wi na, mboo gbɔn sapige ni, mboo kan tiparaga na. Ɛɛn fɔ, ki piliye taanri wogo, wi yaa yen mbe yiri wa kunwɔ pi ni.»

*Zhaki naa Zhan pe nɔ
wila Zhezu wi yenri
(Maki 10.35-45)*

²⁰ Kona, a Zebede jɔ wì si fulo Zhezu wi tanla wi pinambiile pe ni, mɛɛ kannɔguuro kan wi jɛgele mboo yenri wi yɔn wi na.

²¹ A Zhezu wì suu pye fɔ: «Yingi maa jaa?»

A wì si Zhezu wi pye fɔ: «Yɔn kan na yeri, fɔ na pinambiile shyen mbele wele, nungba mbe ka cɛn wa ma kalige kɛɛ ki na, sanja wi cɛn wa ma kamɛngɛ kɛɛ ki na wa ma wunluwɔ pi ni.»

²² A Zhezu wì si pe pye fɔ: «Ŋga yaa yɛnri, ye sigi jɛn. Jɔlogo wɔjɛnnɛ† na mi yaa wɔ wa li ni, ye mbe ya wɔ wa li ni le?» A piile pɛ suu yɔn sogo ma yo fɔ: «We mbe ya.»

²³ A Zhezu wì sho fɔ: «Ki yɛn ma kaselege, fɔ ye yaa ka wɔ wa na wɔjɛnnɛ li ni. Ɛɛn fɔ, wa mbe cɛn na kalige kɛɛ ki na, konaa wa mbe cɛn na kameŋge kɛɛ ki na, mi ma mi daga mbe ko konɔ lo kan ye yeri. Ki cɛnsara, na To wìri gbegele mbele kan, poro pe yaa ka cɛn wa.»

²⁴ Naa fɔrɔgɔfɛnnɛ kɛ sanmbala pàa kaa ki sɛnrɛ ti logo, a ki nɛɛ pe yaa pe sɛfɛnnɛ nambala shyen pe kala na.

²⁵ Kona, a Zhezu wì si pe ni fuun pe yeri, ma sho fɔ: «Yège jɛn ma yo tara woolo pe teele pe ma cɛn pe go na, ma pe yigi pe fannga ki ni. Pe legbɔɔ pe maa pe fannga ki nari pe na.

²⁶ Ɛɛn fɔ, yoro sɔgɔwɔ po si daga mbe pye ma. Ye ni, ɲa kaa jaa mbe pye legbɔɔ, wi daga mboo yɛɛ pye ye ni fuun tunmbyee.

²⁷ Ʋa kaa jaa mbe pye ye ni fuun kongbanna, wi daga mboo yɛɛ pye ye ni fuun kulo.

²⁸ Ki pyelomɔ nungba pi na fun, Lere wi Pinambyɔ wii pan leele poro mbaa tunngo piin wi kan, ɛɛn fɔ, wì pan mbe tunngo pye leele pe kan, mboo yinwege ki kan ki pye lelegere go shosara.»

Zhezu wila fyɔɔnɔ shyen sagala

(Maki 10.46-52; Luki 18.35-43)

²⁹ Naa Zhezu wo naa wi fɔrɔgɔfɛnnɛ pe ni pàa kaa yiri wa Zheriko ca ki ni na kee, a janwa gbɔɔ là si taga wi na.

³⁰ Fyɔɔnɔ shyen la pye ma cɛn konɔ li kanngaga na. Naa pàa kaa ki logo ma yo Zhezu wo wila toro, a pe nɛɛ jɔrɔgi na yuun fɔ: «We Fɔ, Davidi setirige pyɔ, we yinriwe ta!»

³¹ Janwa wila pye na gbanla pe na ma yo pe pyeri. Ɛɛn fɔ, a pe nɛɛ jɔrɔgi naa ma wɛ, na yuun fɔ: «We Fɔ, Davidi setirige Pyɔ, we yinriwe ta!»

³² A Zhezu wì si yere, mɛɛ pe yeri ma pe yewe ma yo fɔ: «Yingi yaa jaa mbe pye ye kan?»

³³ A pɛ sho fɔ: «We Fɔ, ki pye we ya waa yaan.»

³⁴ A pe yinriwe si Zhezu wi ta. A wì si jiri pe yengɛle ke na. Le ki yongolo nungba ke ni, a pe nɛɛ yaan. A pɛ si yiri ma taga Zhezu wi na.

ZHEZU WI TUNNGO WA ZHERUZALEMU CA

21

21-25

Zhezu wi yege wa Zheruzalemu

(Maki 11.1-11; Luki 19.28-40; Zhan 12.12-19)

¹ Naa paa kaa na yongo Zheruzalemu ca ki ni, ma gbɔn wa Betifazhe ca, ma wa wa Oliviye tire yanwiga ki yeri, a Zhezu wì suu fɔrɔgɔfɛnnɛ shyen tun, ma pe kelegi wi yɛɛ yɛge;

² Wila pe pye fɔ: «Yaa kee wa ca ɲga ki wa ye yɛge ki ni. Ye yesaga wa ca, ye yaa sofile nɔ wa yan poo pɔ, wi pyɔ ni le wi tanla. Ye pe sanga ye pan pe ni na kan!

³ Na lere wa ka ye yewe, yoo pye fɔ: «Pe kala yɛn we Fɔ wi na.» Pa kona wi yaa ye yaga yaa paan pe ni.»

† 20:22 20.22 *Mbe wɔ wa jɔlogo wɔjɛnnɛ li ni: Ko ki yɛn jɔlogo ɲga Zhezu wi yaa jɔɔ mbege kun wi yɛɛ ni we.*

⁴ Ko wogo nga ko la pye ma, jango senre nda Yennele yon senre yofa wila yo, ti ta tiri yee yon fili, fa:

⁵ «Yege yo Siyon ca ki kan fa: Wele, ma wunlunana wila paan ma korogo. Wi yen ma yin nandanwa ni.

Wi yen ma lugu ma cen sofile na, sofile pyo na, sofile no pyo na!»[†]

⁶ A forogofenne pe si kari mee saa nga Zhezu wila yo ma pe kan ki pye.

⁷ A pe si pan sofile no wo naa wi pyo pe ni, mee pe derigboro ti wo mari taga pe na. A Zhezu wi si lugu ma cen ti na.

⁸ Wa janwa gbolo li ni, lelegere la pe derigboro ti jan wa konu. A pele nee tige were kon nari jaan wa naga nari fa paa wi gbogo.

⁹ Janwa na wila pye na tanri Zhezu wi yege konaa na wila pye na tanri wi punjo na, wila pye na jorogi na yuun fa:

«Ozanna! Gbogowo yen Davidi setirige pyo wi woo!

Na wila paan we Fa wi mege ki na, Yennele sa duwaw wi na!»[†]

Gbogowo yen Yennele woo, lo na li yen wa naayeri lara ti ni fuun ti go na!»

¹⁰ Naa Zhezu wila kaa ye wa Zheruzalemu, a ca woolo pe ni fuun pe nee tinni, nee yewe na yuun fa: «Ambo wi ki nana na we?»

¹¹ A janwa wi sho fa: «Yennele yon senre yofa Zhezu na wi yiri wa Nazareti ca, wa Galile tara wowi.»

Zhezu wila kari wa sherigo gbogo

(Maki 11.15-19; Luki 19.45-48; Zhan 2.13-22)

¹² A Zhezu wi si saa ye wa sherigo gbogo ki ni. Leele mbele paa pye wa na pere konaa mbele paa pye na loo, a wi si pe puro ma pe yirige, ma penjara surufenne pe tabaliye pe jaanri naa ca ketengele perefenne pe jonro ti ni.

¹³ A wi si pe pye fa: «Ki yen ma yonlogo wa Yennele senre sewe wi ni, ma yo fa: Na go pe yaa kaa ki yinri Yennele yenrigo.[†] Een fa, a yoro si pan nee ki piin yoolo larasaga[†].»

¹⁴ A fyonlo naa jejogolo fenne pele si kari Zhezu wi korogo wa sherigo gbogo ki ni, a wi si pe sagala.

¹⁵ Kafonngolo ngele Zhezu wila pye, naa saraga wofenne teelee poro naa lasiri sewe jenfenne pe ni, paa kaa ke yan, ma nuru ma piile pe yan paa jorogi wa sherigo gbogo ki ni na yuun fa: «Gbogowo yen Davidi setirige Pyo wi woo,» a ki si pe ya.

¹⁶ A pe si Zhezu wi pye fa: «Nda paa yuun, ma woro nari nuru?» A wi si pe pye fa: «Ee, ye faga laga nga ki kara wa Yennele senre sewe wi ni mbege yan wi le? Ki nga fa: «Maga pye, a piile poro naa piyengele ke ni, paa ma sonni wa pe yon.»[†]

¹⁷ Naa wila kaa to yo ma ko, a wi si yiri wa ca ki ni ma pe yaga wa, mee kari wa Betani ma saa wonlo wa.

Zhezu wila tige ka dangga,

pege yinri figiye

(Maki 11.12-14,20-24)

¹⁸ Ki goto pinliwe pi ni, naa Zhezu wila kaa na songoro wa ca, a funjo suu yigi.

[†] 21:5 21:5: Zaka 9.9 [†] 21:9 21:9: Yuuro 118.25-26 [†] 21:13 21:13: Eza 56.7 [†] 21:13 21:13: Zhere 7.11 [†] 21:16 21:16: Yuuro 8.3

¹⁹ A wì si figiye tige ka yan wa kono li kanngaga na. A wì fulo wa ki tanla, ɛɛn fɔ, wì sila pyɔ yan ki na, ndɛɛ ki wɛrɛ to cɛ. Kona, a wì si figiye tige ki pye fɔ: «Mboro se ka pyɔ sɛ naa fyew.»

Le ki yongolo nungba ke ni, a figiye tige kɪ si waga pew.

²⁰ Naa fɔrɔgɔfennɛ pàa kaa ko yan ma, a kɪ si pe pari fɔ jɛngɛ. A pɛ si Zhezu wi yewe ma yo fɔ: «Kɪ figiye tige nga kɪ pye mɛlɛ mɛɛ waga fyaw yɛɛn?»

²¹ A Zhezu wì si pe pye fɔ: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, na yaga taga Yɛnnɛlɛ li na, na ki woro na ye koon shyen fyew, nga mɪ pye kɪ figiye tige nga ki na, ye se da ko nungba pyege na. Ɛɛn fɔ, ye mbe ya mbege yanwiga nga ki pye fɔ: «Yiri lagamɛ, ma sa to wa kɔgoje wi ni.» Pa ki yaa si pye.

²² Yaga yaraga nga fuun tali, mbege yɛnri Yɛnnɛlɛ li yeri tagawa ni, ye yaa ki ta.»

Zhezu wi fannga kɪ yiri se

(Maki 11.27-33; Luki 20.1-8)

²³ A Zhezu wì si saa ye wa shɛrigo gbɔgo kɪ ni, nɛɛ leele pe nari Yɛnnɛlɛ sɛnrɛ ti ni. A saraga wɔfennɛ teelee poro naa tara ti leleɛle pe ni, pɛ si kari wì kɔrɔgo, mɛɛ wì yewe ma yo fɔ: «Maa kɪ kagala ngele ke piin yingɪ fannga ni? Ambɔ wigi fannga kɪ kan ma yeri?»

²⁴ A Zhezu wì si pe pye fɔ: «Mi fun mi yaa ye yewe kala nungba ni. Na yaga li kɔrɔ wì yo mbanla kan, mila kɪ kagala ke piin yaraga nga fannga ni, pa mɪ yaa kɪ yo mbe ye kan.

²⁵ Yɛnnɛlɛ lo làa Zhan wì torogo wì pan wila batemu wì piin lee leele poro la wɛlɛ?»

Ɛɛn fɔ, a pe nɛɛ kendige woo pe yɛɛ ni na yuun fɔ: «Na waga yo Yɛnnɛlɛ lo làa wì torogo, pa wì yaa we yewe mbe yo: «Yingɪ na yee si taga wì sɛnyoro ti na?»

²⁶ Na waga sho fɔ: Leele poro pàa wì torogo, we nɛɛ fyɛ janwa wo yɛgɛ, katugu leele pe ni fuun pe yɛn na Zhan wì jate Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɔ.»

²⁷ Kɪ kaa pye ma, a pɛ si Zhezu wì yɔn sogo ma yo fɔ: «Wee jɛn.» A Zhezu wì si pe pye fɔ: «Ɛɛn mi fun, mila kɪ kagala ke piin yaraga nga fannga ni, mɪ sege yo mbe ye kan.»

Zhezu wila yomiyɛlɛ la wa

pinambiile shyen sɛnrɛ na

²⁸ A Zhezu wì si nuru naa ma pe pye fɔ: «Yingɪ yaa jate kɪ wogo nga kɪ na? Pinambiile shyen la pye nana wa yeri. Pilige ka, a wì si ndɔfɔ wì pye ma yo: «Na pyɔ, nala kari ma sa tunngo pye wa na ɛrɛzɛn kɛrɛ.»

²⁹ A wo suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Mɪ woro na kee wa.» Ɛɛn fɔ, pungo na, a wì si cɛn ma jatere pye, mɛɛ kari.

³⁰ A tofɔ wì si nuru naa maga tunngo nungba kɪ yo pinambyɔ shyen woo wì ni. A wo suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Baba mɪ yaa kari.» Ɛɛn fɔ, wì si kari.

³¹ Pe shyen pe ni, wiwiin wila wì to wì nandanwa kala li pye?» A pɛ sho fɔ: «Kongbanja wowi.»

Kona, a Zhezu wì si pe pye fɔ: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, nizara shɔfennɛ naa kɛɛnrɛ lifennɛ pe yaa keli mbe ye wa Yɛnnɛlɛ li wunluwo pi ni ye na.

³² Katugu Zhan wila pan ye kōrogo, ma kono sinne li naga ye na, ye sila taga wi senyoro ti na. Een fō, nizara shofenne poro naa keenre lifenne pe ni, paa taga wi na. Ali maga ta yaa ki yan, konaa ki ni fuun, ye sila ye kapere ti jen mberi yaga, mbe taga wi na.»

Kere wefenne tipeele yomiyele

(Maki 12.1-12; Luki 20.9-19)

³³ A Zhezu wi sho fō: «Ye yomiyele la yeye logo naa. Lagafō wà la erezen tiire kere kon, mee mbogo wa mari maga, ma si wege wō ma erezen pire tonno wosaga ki gbegele wa, mee sanngazo kan kere ti sigewe pi kala na. Kona, a wi si kere ti telege erezen kere tunmbyeele pele na, pe kaa tawa pi kan wi yeri; mee kari taleere ta ni.

³⁴ Naa erezen pire ti cosanga wila kaa gbōn, a wi suu tunmbyeele pe torogo wa erezen kere tunmbyeele pe yeri ma yo pe saa tawa pi sho wi kan.

³⁵ Een fō, a erezen kere tunmbyeele pe suu tunmbyeele pe yigi, ma nungha wo gbōn jenge, ma wa gbo, ma taanri woo wo wa sinndeere ni maa gbo.

³⁶ A kere fō wi si nuru ma tunmbyeele pele torogo wa pe yeri naa legere, ma we kongbanmbala pe na. Een fō, a erezen kere tunmbyeele pe ki kanungbanga ki pye pe na fun.

³⁷ Ko punjo na, a kerefo wi suu pinambyo jate wi torogo wa pe yeri, ma yo fō: «Pe yaa na pinambyo wo gbogo.»

³⁸ Een fō, naa erezen kere tunmbyeele paa kaa wi yan wi kon ma yiri pe na, a pe nee pe yee piin fō: «Na yeen wo wi yen kōrogo lifo we. Ye pan woo gbo, pa kona wi kōrogo ki yaa koro we kan.»

³⁹ Kona, a pe suu yigi ma saa wi wa wa erezen kere ti punjo na, ma suu gbo.»

⁴⁰ A Zhezu wi si pe yewe ma yo fō: «Yoro wo nawa, na kerefo wiga ka pan, yingi wi yaa pye ki erezen kere tunmbyeele pe na?»

⁴¹ A pe suu pye fō: «Pa wi yaa ki lepeepe pe gbo, wi se pe yinriwe ta, mbe si kere ti kan naa erezen kere tunmbyeele pele yeri, mbele pe yaa laa tawa pi kaan wi yeri, mbaa yala pi sanga wi ni.»

⁴² Kona, a Zhezu wi si pe pye fō: «Ki senre nda ye siri kara wa Yenjele senre sewe wi ni wi le? Ti nda fō:

*Go wafenne pe je sinndelege nga na,
ko ki pye go yenle li sinndelege kongbannga ye.
Pa ko wogo nga ko yiri wa we Fō wi yeri,
a ki pye kagbogo we yeye na!»†*

⁴³ A Zhezu wi sigi senre nda ti taga wa, ma yo fō: «Ko ki ti mila ki yuun ye kan, fō pe yaa Yenjele li wunluwo pi sho ye yeri mboo kan tara ta woolo yeri, mbele pe yaa la pi pire ti taa lari kaan.

⁴⁴ [Lere na fuun ka to ki sinndelege ki na, wo yaa wi yee kaari. Na kiga si to lere na fuun na, ki yaa wo purugu.]»

⁴⁵ Naa saraga wofenne teele poro naa Fariziye pe ni, paa kaa ki yomiyegele ke logo Zhezu wi yeri, a pe sigi jen ma yo pa wila ke wa poro na.

⁴⁶ A pe nee pyelomo jaa mboo yigi. Een fō, paa pye na fye janwa wi yeye, katugu janwa wila pye na Zhezu wi jate paa Yenjele yon senre yofō yen.

† 21:42 21:42: Yuuro 118.22; Eza 28.16

22

*Liwen gbɔɔ yomiyele**(Luki 14.15-24)*

¹ A Zhezu wì si nuru naa ma yomiyegɛle kele wa leele mbele pàa pye na nuru wi yeri pe kan, ma yo fɔ:

² «Yenɛle ca wunluwɔ pi yen ma taanla yaraga nga ni ki nga. Wunlunaɲa wà la wi pinambyɔ jayire suro sɔɔ,

³ mɛɛ wi tunmbyeele pe tun wa leele mbele wila yeri jayire liwen pi na pe yeri. Eɛn fɔ, pe sila yenle mbe pan.

⁴ A wunlunaɲa wì si nuru ma tunmbyeele pele tun naa wa pe yeri, ma yo fɔ: «Ye sa leele mbele mì yeri pe pye fɔ na sɔɔlɔ mili sɔɔ makɔ. Na napɛnɛ poro naa na yaayoro nda ti tɔɔ, miri kan pèri gbo. Yaara ti ni fuun ti gbɛɛle ma yala makɔ. Ye pan ye jayire liwen pi li!»

⁵ Eɛn fɔ, leele mbele pàa yeri jayire ti na, pe sila ko ka jate. Pàa kari pe kapyere na. Wà la kari wi kɛɛ, a wà kari wì safari wasaga.

⁶ A sanmbala poro si wunlunaɲa wi tunmbyeele pe yigi ma pe jɔlɔ, mɛɛ pe gbo.

⁷ A ki si wunlunaɲa wi nawa pi ngban. A wì suu sorodasheepe pe torogo wa, ma yo pe saga legbolele pe gbo, pe pe ca ki sogo.

⁸ Kona, a wì suu tunmbyeele pe pye fɔ: «Jayire liwen pì gbɛɛle ma yala makɔ, eɛn fɔ, leele mbele pè yeri, pii daga pe ni.

⁹ Ki kala na, yaa kee wa ca nawa kongbɔɔ ti ni. Yaga lere ɲa fuun yan, ye pan wi ni jayire liwen pi na!»

¹⁰ A tunmbyeele pè si kari wa ca nawa kongbɔɔ ti ni, leele mbele fuun pàa yan lejɛmbɛle o, lepeele o, mɛɛ pe gbogolo pe yɛɛ na, fɔ a jayire go kì yin lifenne pe ni.

¹¹ «Kona, a wunlunaɲa wì si ye wa jayire go ma leele pe welewele, mɛɛ naɲa wa yan wa, jayire liwen yaripɔɔ sila pye wo na.

¹² A wì suu yewe ma yo fɔ: «Na wɔnlɔ, maga pye mɛɛ mɛɛ ye laga, ma si yala, jayire liwen yaripɔɔ si woro ma na?» Eɛn fɔ, ki naɲa wi sila sɛnpyɔ ta mbe yo.

¹³ Ki kaa pye ma, a wunlunaɲa wì suu tunmbyeele pe pye fɔ: «Yoo yigi, yoo tɔɔɔ naa wi keyen yi pɔ, ye saa wa wa funwa na, wa wɔwɔ pi ni. Pa wi yaa la gbele mbaa wi ngangala ke kaa wa jɔlɔgɔ ki kala na.» »

¹⁴ A Zhezu wì sigi sɛnrɛ nda ti taga wa, ma yo fɔ: «Leele mbele pè yeri, pe yen ma legɛ. Eɛn fɔ, mbele pè wɔ poro si legɛ.»

*Nizara ɲa wi daga mbe wɔ**wunlumbolo to wi yeri**(Maki 12.13-17; Luki 20.20-26)*

¹⁵ Kona, a Fariziye pè si saa pe yɛɛ yan mbe pyewe lagaja, mbe ta mbe Zhezu wi yigi wi yɔn sɛnrɛ jate to na.

¹⁶ A pè si pe fɔɔgɔfenne poro naa mbele pàa taga Erɔdi wi na pele torogo wa Zhezu wi yeri, pe saga yo wi kan fɔ: «Naga fɔ, wɛɛ jɛn ma yo kaseleɛ ko ma maa yuun. Ma maa Yenɛle konɔ li nari leele pe na kaseleɛ ni. Maa la fyɛ lere yɛɛ, katugu maa lere wɔ lere ni.

¹⁷ Ki wogo ɲa maa ki jate mɛɛ? Ki daga waa Jɔmɔ tara fenne wunlumbolo to wi nizara wi woo lee waga kaa wi woo?»

¹⁸ Eɛn fɔ, Zhezu wila pe jatere pere ti jɛn. A wì si pe pye fɔ: «Kopiire fenne wele dɛ, yingɪ na, a ye nɛɛ na waa na wele?

¹⁹ Penjara nda ti ma tɛgɛ na nizara wi woo, ye ta naga na na mbe wele!»
A pɛ si warifuwe pyɔ nungba naga wi na.

²⁰ A Zhezu wɛ si pe yewe ma yo fɔ: «Ambɔ foto naa ambɔ yɔɔnɔ ti yen wi na?»

²¹ A pɛ sho fɔ: «Sesari woro ri.»

Kona, a Zhezu wɛ si pe pye fɔ: «Ɔga ki daga mbe kan wunlumbolo to wi yeri, yege kan wi yeri. Nga ki daga mbe kan Yenɲele li yeri, yege kan li yeri.»

²² Naa pàa kaa ki sɛnrɛ ti logo Zhezu wi yeri, a kɪ si pe pari. A pɛ suu yaga le mɛɛ kari.

*Zhezu wila kuulo pe yenme
wogo ki yo*

(Maki 12.18-27; Luki 20.27-40)

²³ Ki pilige nungba ki ni, a Sadusiye pɛle si kari Zhezu wi kɔrɔgɔ. Poro pe ma yo kuulo pe se ka yen mbe yiri. A pɛ suu yewe

²⁴ ma yo fɔ: «We Nagafo, Moyisi wila ki yo ma yo fɔ: «*Na nanja wa ka ku mboo jo yaga mbege ta pe sila pyɔ se, wi jonlo wigi jele wi pori, jango wi piile se wi na wi ndɔ ɲa wɛ ku wi kan†.*»

²⁵ Ma si yala, nɔsepɪile nambala kɔlɔshyen la pye laga we ni. A kɔngbanɲa wi si jele pori. Pee pyɔ se, a nanja wɛ si ku maa jo wi yaga wi jonlo wi kan.

²⁶ A ki kanungbanɲa ki pye shyen fɔ wi na, ma pye taanri fɔ wi na; na piin ma fɔ ma saa pe ni fuun kɔlɔshyenmɛ pe kɔ.

²⁷ Naa pe ni fuun pàa kaa ku, a jele fun wɛ si kaa ku.

²⁸ Na kuulo yenpilige kiga ka gbɔn, jele wi yaa ka pye pe ni wiwiin woo, naa pe ni fuun kɔlɔshyenmɛ pɔo pori we?»

²⁹ A Zhezu wɛ si pe pye fɔ: «Yɛ pungo, katugu yee Yenɲele sɛnrɛ ti kɔrɔ wi jɛn. Yee si Yenɲele li yawa pi jɛn fun.

³⁰ Kuulo paga ka yen sanga ɲa ni, nambala naa jɛle pe se kaa pɔrɔgɔ piin pe yɛɛ ni. Ɛɛn fɔ, pe yaa ka pye paa mɛrɛgeye pe yen wa yenɲele na.

³¹ Kuulo pe yenmɛ wogo ko na, sɛnrɛ nda Yenɲele làa yo, mɪ yo yɛri kara? Làa ki yo ma yo fɔ:

³² «*Mi yen Abirahamu Yenɲele, naa Izaki Yenɲele, konaa Zhakɔbu Yenɲele†.*» Yenɲele li woro kuulo poro Yenɲele, li yen weele poro Yenɲele.»

³³ Janwa ɲa fuun wila pye na nuru wi yeri, wi nagawa sɛnrɛ tila pe ni fuun pe pari.

*Yenɲele ɲgasele na li gbɔgɔ
ma wɛ ke ni fuun na*

(Maki 12.28-34; Luki 10.25-28)

³⁴ Naa Fariziye pàa kaa ki logo ma yo Zhezu wila sɛnrɛ ti ko wa Sadusiye pe yɔn, a pɛ si pe yɛɛ gbogolo naa.

³⁵ Wa pe ni, a nungba si yiri mbe Zhezu wi wa mbe wele, lasiri sɛwe jɛnfɔ lawi. Wila wi yewe ma yo fɔ:

³⁶ «Nagafo, Yenɲele lasiri wi ɲgasele liliin li gbɔgɔ ma wɛ ke ni fuun na?»

† 22:24 22:24: Dete 25.5-6 † 22:32 22:32: Ko kɔrɔ wo yen fɔ Yenɲele li yen pe go Shɔfo. Ko ki naga ma yo fɔ ki leele pɛ ku wire to na, ɛɛn fɔ, ki kɔ wo ma, pe yaa ka yen mbe yinwege mbakogɔ ta; Ɛki 3.6.

³⁷ A Zhezu wì suu pye fò: «*Ma Fò Yenñele li daga mbóon ndanla ma kotogo ki ni fuun ni, naa ma nawa pi ni fuun ni, konaa ma jatere wi ni fuun ni.*»[†]

³⁸ Lo li yen ngasegele ke ni fuun kongbanna le. Lo li si yen ma gbogo ma we ke ni fuun ke na.

³⁹ Li shyen wolo wa naa, ma yiri li kórogo. Loli na fò: «*Ma lewee yenle wi daga mbóon ndanla paa yege nga na mwo yee ndanla we.*»[†]

⁴⁰ Moyisi lasiri sewe wi ni fuun, naa Yenñele yon senre yofenne pe nagawa senre ti ni fuun ti go koyi nga ki ngasegele shyen ngele wele.»

*Kirisi wo naa Davidi senre re
(Maki 12.35-37; Luki 20.41-44)*

⁴¹ Ma Fariziye pe ta paa pye ma gbogolo, a Zhezu wì si pe yewe ma yo fò:

⁴² «Yingi yaa jate Kirisi wi kanngolo? Ambó setirige pyo wi?» A pè suu pye fò: «*Davidi setirige pyo wi.*»[†]

⁴³ Kona, a Zhezu wì si pe pye fò: «Kila si cén mele, Yinnekpoyi li fannga na, a Davidi jate wì suu yeri ma yo na Fò? Katugu Davidi wila ki yo ma yo fò:

⁴⁴ *We Fò wigi yo na Fò wi kan ma yo fò:*

Cén wa na kalige kee ki na,

fò mbe soón mbenfenne pe ngbanga, mbe pe tege wa ma tóro ti nogo.[†]

⁴⁵ Kì kaa pye Davidi wo jate laa yeri wi «Fò», mele Kirisi wii ya wi pye Davidi wì setirige pyo?»

⁴⁶ Pe ni, wa sila ya mbe Zhezu wi yon sogo senre pyo nungba ni. Maga le le ko pilige ko na, lere sila soro naa mboó yewe kala la ni.

23

*Fórogofenne pe yerewe senre re
(Maki 12.38-39; Luki 11.43,46; 20.45-46)*

¹ Kona, a Zhezu wì sigi yo wì fórogofenne poro naa janwa wi kan

² ma yo fò: «Mbaa leele pe nari Moyisi lasiri senre[†] ti ni, lasiri sewe jenfenne naa Fariziye poro tunngo yi ko.

³ Kì kala na, ye daga mbaa pe senre ti nuru, paga yo ye kala na fuun pye, yeli pye. Een fò, yaga kaa piin paa pe yen, katugu pe maa leele pe nari yege nga na, poro jate paa la tanri ma.

⁴ Pe ma tugugboro ti pò mari taga leele pe go na, een fò, poro jate paa yenle mbe yombe le nungba tege mbe pe saga peri le[†].

⁵ Pe maa pe kapyere ti piin, jango leele pe ta paa pe yaan. Pe ma pe Yenñele senre tafoolo pe tugbolo ma pe pòpò pe walere to naa pe keyen[†] yi na, ma pe yariporo yonro ti tónlondónlò. ⁶ Liwen gbóo na, jonro tiyonro to naa sheryinre jonro nda ti ma pye wa yege, to ti ma pe ndanla paa cén ti na.

[†] 22:37 22:37: Dete 6.5 [†] 22:39 22:39: Levi 19.18 [†] 22:42 22:42: 2 Sami 7.12; Eza 11.11; Zhere 23.5 [†] 22:44 22:44: Yuuro 110.1 [†] 22:45 22:44-45: Zhezu wì woro na kendige woo mbe yo wì woro Davidi setirige pyo, een fò, wila ki nari ma yo wì gbogo ma we ko na naa bere. [†] 23:2 23:2: Dete 17.10; Esidi 7.6-10; Nehe 8.4 [†] 23:4 23:4: Lasiri sewe jenfenne paa pye na leele pe ngbanga ma yo paa tanri Yenñele li ngasegele ke na, ma si yala poro jate pe sila pye na tanri na yala ke ni. [†] 23:5 23:5: Ko la pye naga nari fò pe yen na nawa tuun Yenñele senre ti na suyi.

⁷ Wa katoro ti ni, pe maa jaa leele paa pe shari gbogowo sharaga ni, paa pe yinri nagafenne.

⁸ Yoro wo na, yaga ka ti paa ye yinri nagafenne; katugu Nagafonun nungba wi yen ye yeri. A ye ni fuun ye pye nosepiile.

⁹ Yaga ka tara na lere wo wa yeri ye to (mbege naga fo wi yen legbo.) Katugu To nungba wi yen ye yeri. Wo wi yen wa yenjele na.

¹⁰ Yaga ka ti paa ye yinri teelee, katugu To nungba wi yen ye go na. Wo wi yen Kirisi we.

¹¹ Na wi yen ye ni fuun legbo, wi daga mboo yee pye ye ni fuun tunmbyee.

¹² Lere na kaa yee yirige, wo yaa ka tigi. Lere na ka suu yee tirige, wo yaa ka yiri.»

*Zhezu wila lasiri sewe jenfenne
poro naa Fariziye pe jeregi
pe kopiire ti kala na*

(Maki 12.40; Luki 11.39-42,44,52; 20.47)

¹³ «Jolgo yen ye wogo, yoro lasiri sewe jenfenne naa Fariziye wele, ye yen kopiire fenne! Katugu ye maa Yenjele ca wunluwo pi tonni leele pe na. Yoro jate yaa si ye wa, mbele paa ki jaa mbe ye wa, yaa pe yaga pe ye wa.

¹⁴ «[Jolgo yen ye wogo, yoro lasiri sewe jenfenne naa Fariziye wele. Ye yen kopiire fenne! Katugu ye maa nanngunjaala pe kee yaara ti shoo pe yeri, ko pungo na, ma saa na Yenjele yenri na moni, ma ta na ye yee nari ma yo yoro yen ma sin. Ye kiti kongo ki yaa ka ngban mbe we.]

¹⁵ «Jolgo yen ye wogo, yoro lasiri sewe jenfenne naa Fariziye wele. Ye yen kopiire fenne! Katugu ye maa tara to naa kogoje wi yanri, mbe ta mbe lere nungba ta wi sheri wi taga ye na. Een fo, na yaga ka wa ta, ye maa pye maa serege, fo wo ma daga mbe ye wa jaganama wi ni yesaga shyen mbe we yoro jate ye na.

¹⁶ «Jolgo yen ye wogo! Yoro mbele ye yen yeekele ma pye fyoonlo! Katugu ye ma yo na lere ka wugu sherigo gbogo ki na, ko wuguro to na la jate. Een fo, na wiga si wugu sherigo gbogo te wo na, ko wuguro to ma yigi.

¹⁷ Ye yen kambajenmbele naa fyoonlo! Kikiin ki gbogo? Te wowi lee nakoma sherigo gbogo nga ki ma te wi pye kpoyi Yenjele yeye na koyi?

¹⁸ Ye ma yo naa fo: Na lere ka wugu saraga wosaga ki na, ko wuguro to na la jate. Na wiga si wugu saraga nga ki yen wa ko na, ko wuguro to ma yigi.

¹⁹ Ye yen fyoonlo! Kikiin ki gbogo? Saraga koyi lee, nakoma saraga wosaga nga ki ma ti saraga ki ma pye kpoyi koyi? Ti ti ni fuun ti yen ja.

²⁰ Ki kala na, lere na ka wugu saraga wosaga ki na, kona, wi wugu saraga wosaga konaa yaara nda fuun ti yen wa ki na ti ni fuun ti na.

²¹ Na ka wugu sherigo gbogo ki na, kona, wi wugu sherigo gbogo konaa Yenjele na li ma pye wa ki ni li na.

²² Na ka si wugu naayeri wi na, kona, wi wugu Yenjele li wunluwo jongo ki na, ma pinle Yenjele jate na li yen ma cen wa ki na li ni.

²³ «Jolgo yen ye wogo, yoro lasiri sewe jenfenne naa Fariziye wele. Ye yen kopiire fenne! Ye maa ye sege yaara tunmooro ti yaga wi woo† naa kaan Yenjele li yeri; to yen paa mati naa fenuyi konaa kume yen. Een

† 23:23 23:23: Levi 27.30; Dete 14.22

fɔ, Yennɛle li nagawa sɛnrɛ nda ti yɛn kagbɔgɔ yɔn wa lasiri wi ni, ye ma to wa kannɔgaga na. To yɛn paa kasinnɔge pyege, naa leele yinriwɛ taga konaa tagawa† yɛn. Ki ja daga yaa ki kagbɔgɔlɔ nɔgele ke piin, mbe si ke jɛgele jɛgele ke taga wa fun.

²⁴ Ye yɛn yɛkeele ma pye fyɔɔnlɔ! Ye ma ye wɔtɔnmɔ pi fyɛnli ma tishɔngɔ ki wɔ wa pi ni, ɛɛn fɔ, ye mɛɛ yɔngɔmɛ yɔli†.

²⁵ «Jɔlɔgɔ yɛn ye wogo, yoro lasiri sɛwɛ jɛnfɛnnɛ naa Fariziye wele. Ye yɛn kopiire fɛnnɛ! Katugu ye ma wɔjɛngɛle naa tasaala pe punɔgɔ ki jogo maga laga. Ma si yala, ti nawa po yɛn ma yin yaara nda yɛ yu to naa ye jogo pere ti ni.

²⁶ Fariziye nana fyɔɔn! Ma wɔjɛnnɛ nawa pi jogo pi laga gbɛn. Pa kona li punɔgɔ ki yaa laga fun.

²⁷ «Jɔlɔgɔ yɛn ye wogo, yoro lasiri sɛwɛ jɛnfɛnnɛ naa Fariziye wele. Ye yɛn kopiire fɛnnɛ! Ye yɛn paa fanra yɛn, nda pɛ wa mari filige. Laga funwa na, ti yɛgɛ cɛnwɛ po yɛn ma yɔn ti na. ɛɛn fɔ, wa ti nawa po ni, ti yɛn ma yin kajeere ma pinle yarifɔnrɔ ti ni fuun cɛnlɛ pyew ti ni.

²⁸ Yoro fun pa ye yɛn ma. Ye yɛgɛ cɛnwɛ po na, ye yɛn lesinmbele leele pe yɛgɛ na. ɛɛn fɔ, ye nawa po yɛn ma yin kopiire naa tipere ni.

Zhezu wila para jɔlɔgɔ wogo ki na

(Luki 11.47-51)

²⁹ «Jɔlɔgɔ yɛn ye wogo, yoro lasiri sɛwɛ jɛnfɛnnɛ naa Fariziye wele! Ye yɛn kopiire fɛnnɛ. Ye maa Yennɛle yɔn sɛnrɛ yɔfɛnnɛ pe fanra ti waa nari yɔngɔ, na li lesinmbele pe fanra ti gbɛgele nari fere.

³⁰ Ye ma yo: Ndɛɛ ki pye waa yiri we tɛlɛye pe wagati wi na, we saa pe saga pe Yennɛle yɔn sɛnrɛ yɔfɛnnɛ pe gbo.

³¹ Ki pyɛlɔmɔ pi na, ye yɛn naga sɛrɛya wi yuun ye yɛɛ na, ma yo mbele paa Yennɛle yɔn sɛnrɛ yɔfɛnnɛ pe gbo, yoro ye yɛn pe setirige piile wele.

³² Ki kala na, yaa kee ki ni! Nga Ye tɛlɛye paa ki nɔgɔ kɔn we, yɛge pye yɛge yɔn fili.

³³ Ye yɛn paa wɔɔrɔ yɛn, paa mɛɛrɛ nɔgbɛlege yɛn. Yaga kaa ki jate mbe yo ye shɔ jaganama jɔlɔgɔ ki ni.

³⁴ Ko ki ti mi yaa Yennɛle yɔn sɛnrɛ yɔfɛnnɛ torogo ye kan, naa tijinliwɛ fɛnnɛ ni, konaa sɛwɛ jɛnfɛnnɛ ni. Ye yaa ka pele gbo, mbe pele kan tipaara na, mbe pele gbɔn sapire ni wa ye shɛriyinrɛ ti ni, mbe taga pe na mbaa pe jɔlɔ mbaa toro cara ti ni;

³⁵ jango lesinmbele mbele fuun paa gbo laga tara ti na, ki kapege fɔgɔ ki to ye na, maga lɛ wa lesinɔjɛ Abɛli† wi gbɔgɔ ki na fɔ ma saa ki wa Barashi pinambyɔ Zakari† wi gbɔgɔ ki na. Wo nɔ yaa kaa gbo shɛrigo gbɔgɔ konaa saraga wɔsaga ki sɔgɔwɔ pi ni we.

³⁶ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, jɔlɔgɔ nɔga ki yaa tɛgɛ mbe ki legbogo kagala ke ni fuun ke fɔgɔ ki tɔn, ki jɔlɔgɔ ki yaa to nala pilige woolo pe na.

Zhezu wila para Zheruzalemu ca

ki sɛnrɛ na

(Luki 13.34-35)

† 23:23 23:23: Mishe 6.8; Zaka 7.9 † 23:24 23:24: Ko kɔrɔ wo yɛn fɔ kagala nɔgele ke yɛn tugbɔngɔlɔ, paa la koro jate mbaa tanri ke na, ɛɛn fɔ, tunmɔngɔlɔ koro pe maa jate na tanri ke na.

† 23:35 23:35: Zhɛnɛ 4.8-10 † 23:35 23:35: 2 Kuro 24.20-22

³⁷ «Zheruzalemu, Zheruzalemu, mboro ma maa Yennele yon senre yofenne pe kuun, pitunmbolo mbele Yennele li torogo ma kan na pe waa sinndeere ni na pe kuun. Mila pye naga jaa wagati legere na, mboon leele pe gbogolo pe yee na paa yege nga na ngono maa piile gbogolo wi kanwira ngo we. Een fo, yee si yenle.

³⁸ Wele! Ye go ki yaa koro ye kan waga[†] pew.

³⁹ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, mbege le nala wo na, ye sanla yan naa fo sa gbon pilige nga ye yaa kaga senre nda ti yo mbe yo fo: «*Ya wila paan we Fo wi mege ki na, Yennele sa duwaw wi na!*»[†]

24

*Zhezu wila para sherigo gbogo
ki jogowo po naa dunruya kopilige
ti senre na*

(Maki 13.1-13; Luki 21.5-19)

¹ Naa Zhezu wila kaa yiri wa sherigo gbogo ki ni na kee, a wi forogofenne pe si fulo wi tanla, nee ki go ko naa ki kanlomo pi nari wi na.

² Kona, a Zhezu wi si senre ti sho, mee yo fo: «Ki yaara nda ti ni fuun yaa ti yaan ke? Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, sinndelege ka se ka koro ka go na laga. Pe yaa ka ti ni fuun ti jaanri.»

³ Zhezu wila saa cen wa Oliwiye tire yanwiga ki na, a wi forogofenne pe si kari wi korogo poro ce, mee wi pye fo: «Ki yo we kan, ki kagala ke yaa ka pye sanga wiwiin? Kacen wiwiin wi yaa ka ma panga konaa dunruya kosanga wi naga we na?»

⁴ A Zhezu wi si pe yon sogo ma yo fo: «Ye yee yingiwe jen, jango lere wa ka ka ye fanla mbe ye pungo!

⁵ Katugu lelegere yaa ka pan na mege ki na. Pe yaa kaa yuun fo: «Muwi mi yen Kirisi we.» Pe yaa ka lelegere pungo.

⁶ Ye yaa kaa malaga ki senre nuru ye yee tanla, mbaa malaga ki tinme taa wa lege. Een fo, yaga ka fye; katugu ko daga mbe pye. Een fo, ko se ka pye dunruya wi koyege ki gbon gben.

⁷ *Tara ta woolo yaa ka yiri tara ta woolo korogo malaga ni. Wunluwo naa wunluwo yaa ka yiri pi yee korogo malaga ni.*[†] Fungo tugbooro yaa ka to lalagere na, tara ti yaa kaa yege lalagere na.

⁸ Ko kapyere nda to ti ni fuun yaa ka pye jologo ki lesanga, paa yege nga na jele selara ma kaa yiri wi ni we.

⁹ «Kona, leele pe yaa kaa ye nii kee, paa ye jolo. Pe yaa kaa ye kuun. Cengele woolo pe ni fuun pe yaa ka ye panra na kala na.

¹⁰ Ko sanga wo ni, lelegere yaa ka tagawa pi je. Pe yaa kaa pe yee nii kee, mbe pe yee panra.

¹¹ Yennele yon senre yofenne yagboyoolo legere yaa ka pan. Pe yaa ka lelegere pungo.

¹² Tipere ti yaa ka lege laga tara ti lagapyew, fo lelegere ndanlawa yaa ka kologo.

¹³ Een fo, na fuun ka ya mbege kun wi yee ni, fo sa gbon wa ki kosaga ki na, wo yaa ka sho.

[†] 23:38 23:38: 1 Wunlu 9.8; Eza 64.9 [†] 23:39 23:39: Yuuro 118.26 [†] 24:7 24:7: Eza 19.2

¹⁴ Ki Sentanra nda ti yen na para Yennele li wunluwo wogo ki na, ti yaa yari dunruya wi lagapyew, janngo ki sereya wi ta wi yo cengele woolo pe ni fuun pe yege na. Ko punngo na, dunruya kopilige kii jen ki gbɔn.

*Yaritijaanga nga ki maa jɔgɔwo
pi piin ki senre*

(Maki 13.14-23; Luki 21.20-24)

¹⁵ «*«Yaritijaanga nga ki maa jɔgɔwo pi piin, nga Yennele yɔn senre yɔfo Daniyeli† wila para ki senre na, ye yaa kaga yan ki yere wa laga nga ki yen kpoyi ki na. Lere ɲa kaa ki senre ti kara, wiri kɔrɔ wi jen!*

¹⁶ Kona, mbele pe yaa ka pye wa Zhude tara, paa fee paa kee wa yanwira ti na.

¹⁷ Na ɲa ka pye wi go† naayeri, wiga ka tigi mbe ye wa ki nawa mbe yaara le.

¹⁸ Na ka pye kere, wiga ka songɔrɔ wa ca mbe saa derigbɔgo ki le.

¹⁹ Jeɛle mbele pe yaa ka pye kugbɔrɔ ni konaa mbele piile na wɔnri pe na, jɔlɔgo yaa ka pye pe wogo ki piliye yi ni.

²⁰ Yaa Yennele li yenri, janngo yaga ka fe mbe yala were sanga ni, nakoma ye cɛnpilige ka ni.

²¹ Katugu ki piliye yi jɔlɔgo ki yaa ka gbɔgo mbe we jɔlɔgo nga fuun ki toro ki na, maga le wa dunruya wi dasanga wi na fo ma pan ma gbɔn nala.† Ko jɔlɔgo ko si se ka pye naa.

²² Ki pye Yennele lii ja wo ki piliye yi na, senwee pyɔ wo wa se jen na sho. Eɛn fo, Yennele li ka wo ki piliye yi na, leele mbele li wo poro kala na.

²³ «Na lere wa ka ye pye mbe yo fo: «Ye wele, Kirisi wi yen lagame!» nakoma «Wi yen wame», yaga ka taga ki na.

²⁴ Katugu leele pele yaa ka pan mbaa finlele mbe yo poro pe yen Kirisi we, konaa Yennele yɔn senre yofenne yagboyoolo ni. Pe yaa kaa kafɔnngɔlo tugbɔnngɔlo naa kagbɔgɔlo piin mbe ta mbe leele mbele Yennele li wo pe punngo, na ki mbe ja ya pye we.

²⁵ Yaa nuru! Mi keli ma ki ni fuun ki yo ma ye kan makɔ.

²⁶ «Na lere wa ka ye pye mbe yo fo: «Ye wele, wi yen wa gbinri wi ni!» yaga ka kari wa. Nakoma na paga ye pye mbe yo fo: «Ye wele, wi ɲa wila lara laga yumbyɔ yege woo wi ni!» yaga ka taga ki na.

²⁷ Yege nga na Yennele li ma yengɛle, mbege le wa yɔnlo yirisaga kee ki na mbe saga wa wa yɔnlo tosaga kee ki yeri, pa Lere wi Pinambyɔ wi panga ki yaa ka pye ma fun.

²⁸ Yarikugo kiga pye laga nga na, pa petɛɛle pe maa pe yɛɛ finli wa†.

*Lere wi Pinambyɔ
wi panga shyen wogo ye*
(Maki 13.24-27; Luki 21.25-28)

²⁹ «Ko jɔlɔgo piliye yo punngo na, yɔnlo ki yaa ka kannga diwi. Yenge ki se kaa finri naa. Wɔnngɔlo ke yaa ka yiri wa yennele na mbe toori laga tara. Naayeri fannga yaara ti yaa ka yegeyege.†

† 24:15 24:15: Dani 9.27; 12.11 † 24:17 24:17: Kila pye Zhufuye paga go ki kan, pe maga biri. Ki fo wi ma ya ma lugu wa ki go na ma saa wogo. † 24:21 24:21: Dani 12.1 † 24:28 24:28: Leele pe yaa ka Lere wi Pinambyɔ wi panga ki jen paa yege nga na yarikugo ki ka pye laga nga na, pe maga jen petɛɛle pe kala na we. Zhobu 39.30. † 24:29 24:29: Eza 13.10; 34.4

³⁰ Kona, pe yaa Lere wi Pinambyo wi kacen wi yan wa yennele na. *Cengele ngele fuun ke yen laga tara na, ke yaa kaa gbele.*[†] Pe yaa ka Lere wi Pinambyo wi yan wila paan wa kambaara ti na fannga naa gbogowo gbembe ni[†].

³¹ Mbanlaga gbogo ki yaa ka win. Kona, wi yaa kaa meregeye pe torogo laga tara ti go tijere ki na. Pe yaa ka leele mbele wi wo pe gbogolo pe yee na, mbege le dunruya wi go ka na saga wa ka na.»

Figiye tige yomiyele

(Maki 13.28-31; Luki 21.29-33)

³² «Figiye tige ki yomiyele li yen na nagawa mba kaan, yoo koro wi logo! Na yaga kaga yan ki njere ti yen na funnu, ye mee ki jen ma yo yonro ti yongo toon.

³³ Ki pyelomo nungba pi na fun, na yaga kaa ki kagala ke ni fuun ke yaan sanga na ni, yege jen ye yo fo ki kala li yongo toon, fo li yaa si pye.

³⁴ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, leele mbele pe yen laga yinwege na nala, pe ni fuun se ka ku na ki kagala ke ni fuun ke fa pye.

³⁵ Naayeri wo naa tara ti ni, ti yaa ka ko. Een fo, na senre to se ko fyew.

Yennele lo nungba

li dunruya kopilige ki jen

(Maki 13.32-37; Luki 17.26-30,34-36)

³⁶ «Een fo, lere wo wa sigi pilige naa ki sanga wi jen. Ali meregeye mbele wa yennele na pe sigi jen. Yennele li Pinambyo jate wi sigi jen, ndee na To wo nungba wigi jen.

³⁷ Nowe sanga wi na, kagala ngele kaa pye, koro nungba koro ke yaa ka pye Lere wi Pinambyo wi sanga wi na fun.

³⁸ Tonngbo mba pila pan, pi panga ki yege, leele paa pye na nii, na woo, na porogo piin, na pe sumborombiile pe kaan, a paa pe pori fo ma saa gbom pilige nga Nowe wila kaa ye wa tonmoko gbenge ki ni we.[†]

³⁹ Pe sila pye kala la jenme fo ma saa gbom wagati na tonngbo pila kaa pan, ma kari pe ni fuun pe ni. Lere wi Pinambyo wi yaa ka pan pilige nga ni, pa ki yaa ka pye ma fun.

⁴⁰ Kona, nambala shyen yaa ka pye kere mbaa tunngo piin ja, pe yaa ka nungba le mbe nungba yaga.

⁴¹ Jeele shyen yaa ka pye muwe tiresaga[†], pe yaa ka nungba le mbe nungba yaga.

⁴² Ki kala na, ye yee yingiwe jen, katugu ye Fo wi yaa ka pan pilige nga ni, ye sigi jen.

⁴³ Yege jen ye yo fo ki pye gofo wi ma yoo wi pansanga wi jen yembine, wi jen na koro yenne, jango wiga kaa koro ki kaw mbe ye wa wi go.

⁴⁴ Ki kala na, yoro fun, ye cen ki cenwe, katugu sanga na ye se kaa jate co, ko sanga wowi Lere wi Pinambyo wi yaa ka pan.

Tunmbyee na pe taga wi na

kona tunmbyee na pee taga wi na

(Luki 12.41-48)

⁴⁵ «Tunmbyee wiwiin pe taga wi na, a wi pye tijinliwe fo? Wowi na wi tafo wi maa tege tunmbyeele sanmbala pe go na, wila pe yaakara ti kaan pe yeri pe kasanga wi ni.

[†] 24:30 24:30: Zaka 12.10 [†] 24:30 24:30: Dani 7.13 [†] 24:38 24:38: Zhene 7.7,23 [†] 24:41 24:41: Zhufuye jeele paa pye na tire sinndere na.

⁴⁶ Na wi tafo wiga ka songoro mbe pan, mboo yan wi bala naa tunngo ki piin, pa ferewe yaa pye wi wool!

⁴⁷ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, pa wi tafo wi yaa wi tege wi kee yaara ti ni fuun ti go na.

⁴⁸ Een fo, na kiga yala tunmbyee pee wi, wi yaa cen mbaa wi yee piin mbaa yuun fo: Na fo wi se pan fyaw.

⁴⁹ Pa wi yaa kee le wi tunngo pyeyeenle pe ni mbaa pe gboon, mbaa nii, mbaa woo ja sinwoolo pe ni.

⁵⁰ Kona, ki tunmbyee wi woro naa tafo wi konɔ wele pilige nga ni, wagati nga wii jen cɔ, ko wagati wowi wi yaa pan.

⁵¹ Pa kona wi yaa ki tunmbyee wi jolo fo jenge, mboo tasaga kan wi yeri wa kopiire fenne pe ni. Pa wi yaa kaa gbele mbaa wi ngangala ke kaa wa ki laga ki na, jologo ki kala na.

25

Sumbono ke yomiyele

¹ «Yennele ca wunluwo pi yaa ka pye mbe taanla sumbono ke pele ni. Paa pe fitanlaye pe le ma kari japolo filisaga.

² Pe ni, kangurugo la pye tijinliwe fenne. A kangurugo sanmbala poro pye tijinliwe fu fenne.

³ A Tijinliwe fu fenne pe si pe fitanlaye pe le, pee sinme yetegewe le pe yee go na.

⁴ Een fo, a tijinliwe fenne poro si pe fitanlaye pe le ma nuru naa ma sinme le sinme kugboro ta ni, ma kari pi ni.

⁵ Naa japolo wila kaa na moni wa wi woro mbe pan, a wonlowo si pe ni fuun pe yigi, a pe si wonlo.

⁶ «Yindege ki na, a gbelege ka si yiri ngbanga ma yo fo: «Japolo wi nga wila paan! Ye yiri ye saa fili!»

⁷ Kona, a ki sumbono ke pe si yen nee pe fitanlaye pe yonro ti yinrigi.

⁸ A tijinliwe fu fenne pe si tijinliwe fenne pe pye fo: «Ye ye sinme pa kan we yeri, we fitanlaye paa jaa mbe figi.»

⁹ A tijinliwe fenne pe sho fo: «Ayoo, sinme mba pi yen we yeri, pi se woro naa yoro bo. Ye kari ye sa pa lo wa sinme perefenne pe yeri!»

¹⁰ A tijinliwe fu fenne pe si kari sinme pa losaga. Ko sanga wo ni, a japolo wi si pan. Sumbono kangurugo mbele paa gbelege ma yala, a poro si pinle ma ye japolo wi ni wa jayire go ki ni, a pe si koro ki sogo.

¹¹ Ko pungo na, a sumbono sanmbala pe si pan nee yinri ngbanga na yuun fo: «We Fo, we Fo, koro ki yenge we kan!»

¹² Een fo, a japolo wi si pe pye fo: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, mii ye jen.»

¹³ Kona, a Zhezu wi sigi senre nda ti taga wa, ma yo fo: «Ki kala na, ye cen ki cenwe, katugu ye sigi pyepilige naa ki pyesanga wi jen.

*Zhezu wila yomiyele la wa
tunmbyeele taanri pele senre na
(Luki 19.11-27)*

¹⁴ «Ki yaa ka pye paa nana wa yen. Wila pye na kee ca na, mee wi tunmbyeele pe yeri, ma pan maa kee yaara ti telege pe na.

¹⁵ Wila nungba kan te pyo cenme kangurugo (500) ni, ma wa kan te pyo cenme shyen (200) ni, mee taanri woo wi kan te pyo cenme ni. Wila pe ni fuun pe kan ma yala pe fannga ko ni, mee kari.

¹⁶ Tunmbyee na wila te pyo cenme kangurugo (500) wi ta, a wi si kari teere, mee saa na safari waa ki penjara ti ni, mee te pyo cenme kangurugo (500) ta naa tonli.

¹⁷ Te pyo cenme shyen (200) tafo fun, a wi kari ma saa safari wa, ma te pyo cenme shyen (200) ta fun tonli.

¹⁸ Een fo, tunmbyee na wila te pyo cenme wi ta, a wo si kari ma saa wege tugu, mee wi tafo wi penjara ti le wa mari lara.

¹⁹ «A ki mo jenge, ko punjo na, a ki tunmbyeele pe tafo wi si kaa pan, nee wi penjara kapyere ti yege woo pe ni.

²⁰ Tunmbyee na wila te pyo cenme kangurugo (500) wi ta, a wo si fulo wi tanla wi te piile sanmbala pe ni, ma sho fo: «Na tafo, ma na kan te pyo cenme kangurugo (500). Wele, mi cenme kangurugo (500) ta naa!»

²¹ A wi tafo wi suu pye fo: «Ki yon. Ma yen tunmbyee jenne, ma pye tagawa ni. Ma kaa pye tagawa ni wa kagala jengele jengele ke ni, ki kala na, mi yaa kagbogolo telege ma na. Pan maa yogori na ni ja.»

²² Na wila te pyo cenme shyen (200) wi ta, a wi si fulo fun, ma yo fo: «Na tafo, ma na kan te pyo cenme shyen (200). Wele, mi cenme shyen (200) ta naa!»

²³ A wi tafo wi suu pye fo: «Ki yon. Ma yen tunmbyee jenne, ma pye tagawa ni. Ma yen tagawa ni wa kagala ngele ke yen jengele jengele ke ni, ki kala na, mi yaa kagbogolo telege ma na. Pan maa yogori na ni ja.»

²⁴ Kona, na wila te pyo cenme wi ta, a wi si fulo, ma sho fo: «Na tafo, mila ki jen ma yo lewelewe wi mboro. Mee yarilire wa laga nga na, pa ma ma saa kon wa. Mee yarilire lugu laga nga na, pa ma ma saa kologi wa.

²⁵ Mila pye na fye ma yege, ki kala na, mila saa wege tugu mo penjara ti le wa. Wele: Ma penjara ti nda.»

²⁶ A wi tafo wi suu pye fo: «Tunmbyee pee tiyanna wele de! Na ma kaa ki jen mi yarilire wa laga nga na, pa mi ma saa kon wa, mi yarilire lugu laga nga na, pa mi ma saa kologi wa,

²⁷ kila daga ma sanla penjara ti tege wa penjara tegego ki ni. Naa mi pan yeen, mi jen na sari wo naa ti tonli wi ni.

²⁸ Yege te pyo cenme wi sho wi yeri yoo kan te pyo cenme kangurugo (500) fo wi yeri.

²⁹ Katugu yaraga yen lere na fuun yeri, ka yaa la tari wo kan, wi ta naa legere. Een fo, yaraga woro na fuun yeri, jenri jate na wi yen wi yeri, wi yaa sho wi yeri.

³⁰ Ki tunmbyee kambayonwo na wo na, yoo yigi yoo wa wa funwa na, wa wowo pi ni. Pa wi yaa la gbele, mbaa wi ngangala ke kaa wa ki laga ki na, jologo ki kala na.»

Kiti kongɔ punjo wogo ye

³¹ «Na Lere wi Pinambyo wiga ka pan wi gbogowo po naa merageye pe ni fuun pe ni, wi yaa ka cen wa wi gbogowo wunluwo jongo ki na.

³² Tara woolo pe ni fuun pe yaa ka gbogolo wa wi jengele. Wi yaa ka pe wali mbe pe wo pe yee ni, paa yege nga na yaayoro konrifo wi ma kaa simbaala poro naa sikaala pe wali ma pe wo pe yee ni we.

³³ Wi yaa ka simbaala pe tege wi kalige kee ki na, mbe sikaala pe tege wa wi kamenge kee ki na.

³⁴ Kona, wunlunana wi yaa ka mbele pe wa wi kalige kee ki na pe pye fo: «Yaa paan, yoro mbele na To wi duwaw ye na we. Wunluwo mba pi gbegele ma tege ye kan maga le wa dunruya wi dasanga wi ni, ye pan ye ye wa pi ni, pi pye ye woo.»

³⁵ Katugu fungo la pye na na, a yànlà kan m̀i ka. Wògò la pye na na, a yànlà kan m̀i wò. M̀ila pye namban̄a, a yànlà yaara wò.

³⁶ M̀ila pye witiwaga, a yè yaripòrò kan na yeri. M̀ila pye na yaa, a yànlà kala li yòn. M̀ila pye kaso, a yè saa na wele.»

³⁷ Kona, lesinmbele pe yaa kaa yòn sogo mbe yo fo: «We Fò, waa ma yan se fungo ma yigi, a wòon kan ma ka? Waa ma yan se wògò ma yigi, a wòon kan ma wò?»

³⁸ Waa ma yan se namban̄a, m̀e ma yaara wò? Nakoma waa ma yan se witiwaga, m̀e yaripòrò kan ma yeri?

³⁹ Waa ma yan se maa yaa, nakoma m̀o yan se kaso, m̀e saa ma wele?»

⁴⁰ Kona, wunlunana wi yaa ka pe yòn sogo mbe yo fo: «Kaselege ko na, m̀ila ki yuun ye kan, sanga o sanga yàa ki pye na sefenne mbele yeen pe ni fuun jee wa kan, kona, yàa ki pye ma m̀i kan.»

⁴¹ Ko pun̄go na, wunlunana wi yaa kaga yo mbele pe wa wi kamenge kee ki na pe kan fo: «Ye laga na na tanla, yoro mbele Yen̄ele li ye danga we! Yaa kee wa kason mbakògò ki ni, ko nga pàa gbegele Sotanla wo naa wi meregeye pe kan we.»

⁴² Katugu fungo la pye na na, yee na kan mbe ka. Wògò la pye na na, yee na kan mbe wò.

⁴³ M̀ila pye namban̄a, ye sila na yaara wò. M̀ila pye witiwaga, ye sila na kan yaripòrò ni. M̀ila pye na yaa, ma pye kaso, ye sila na kala li yòn.»

⁴⁴ Kona, pe yaa wi yòn sogo mbe yo fo: «We Fò, waa ma yan se fungo ma yigi, nakoma wògò ma yigi, naa namban̄a, naa witiwaga ni, naa yan̄a, naa kaso, wee sòon saga?»

⁴⁵ Kona, wunlunana wi yaa ka pe yòn sogo mbe yo fo: «Kaselege ko na, m̀ila ki yuun ye kan, sanga o sanga ye sigi pye mbele yeen, pe ni fuun jee wa kan, kona, ye sigi pye m̀i kan.»

⁴⁶ Kona, poro yaa ka kari wa jòlògò mbakògò ki ni, lesinmbele poro mbe si kari wa yinwege mbakògò ki ni.»

ZHEZU WI JÒLÒGÒ KONAA WI KUNWÒ

26

26-27

Saraga wofenne teele pàa yòn le

Zhezu wi na

(Maki 14.1-2; Luki 22.1-2; Zhan 11.45-53)

¹ Naa Zhezu wila kaa ko ki nagawa senre ti ni fuun ti na, a wi suu forogofenne pe pye fo:

² «Yege jen ma yo sanni piliye shyen we yaa Paki feti wi pye, fo pe yaa Lere wi Pinambyo wi le kee poo kan tiparaga na.»

³ Ki sanga wi ni, a saraga wofenne teele poro naa Zhufuyelelele pe ni, pè si saa pe yee gbogolo wa Kayifu yungbòlò li ni, saraga wofenne pe to we.

⁴ A pè si pe yòn ki wa nungba mbe Zhezu wi yigi larawa mboo gbo.

⁵ Pàa pye na yuun fo: «Yaga ka ti woo yigi feti wi nògò, jango yolègere ka ka yiri janwa wi sògòwò.»

²² A kɪ si yɛsanga wa fɔrɔgɔfɛnnɛ pɛ na fɔ jɛngɛ. A pɛ nɛɛ wi yewɛ nungba nungba na yuun fɔ: «We Fɔ, ndɛ mi ma?»

²³ A Zhezɪ wɪ sho fɔ: «Ɔja wɪ pinlɛ maa kɛɛ ki lɛ na ni ja wa yaapige ki ni, wo wɪ yaa kanla lɛ kɛɛ.

²⁴ Lɛrɛ wɪ Pinambyɔ wɪ yaa ku paa yɛgɛ nga na Yɛnnɛlɛ sɛnrɛ sɛwɛ wi yɛn naga yuun wɪ kanngɔlɔ† wɛ. Ɛɛn fɔ, nana ɲa wɪ yaa Lɛrɛ wɪ Pinambyɔ wɪ lɛ kɛɛ, jɔlɔgɔ yɛn wɪ wogo. Ki nana ki pyɛ pɛ sila wɪ sɛ, anmɛ ko mbe ja mbɔnrɔ wɪ na!»

²⁵ Zhudasi ɲa wɪla pyɛ na Zhezɪ wɪ nii kɛɛ, wɪ si sɛnrɛ ti lɛ, ma sho fɔ: «We Nagafɔ, ndɛ mi ma?»

A Zhezɪ wɪ suu pyɛ fɔ: «Mboro mɔga yo.»

We Fɔ wɪ suro kɔyɪ ligɛ sɛnrɛ

(Maki 14.22-26; Luki 22.15-20; 1 Korɛn 11.23-25)

²⁶ Ma pɛ yaga paa nii, a Zhezɪ wɪ si buru lɛ. Naa wɪla kaa Yɛnnɛlɛ li shari, a wɪ suu kɔɔnɔlɔ maa kan wɪ fɔrɔgɔfɛnnɛ pɛ yɛrɪ, mɛɛ pɛ pyɛ fɔ: «Yoo sho yoo ka. Wo wɪ yɛn na wire† rɛ.»

²⁷ Ko pungo na, a wɪ si wojɛnnɛ li lɛ, naa wɪla kaa Yɛnnɛlɛ li shari, a wɪ sili kan pɛ yɛrɪ, ma yo fɔ: «Yɛ ni fuun yɛ pa wɔ.

²⁸ Katugu mba yɛɛn po pi yɛn na kasanwa wɛ, kasanwa mba pi yɛn na Yɛnnɛlɛ li yɔn finliwɛ pi nii wɛ†, pi wo lɛlɛgɛrɛ kala na, mbe pɛ kapɛrɛ ti kala yaga pɛ na.

²⁹ Mila ki yuun yɛ kan, mbe wɔ nala wo ni, mi sɛ ki ɛrɛzɛn pire tɔnmɔ mba pa wɔ yɛ ni naa, fɔ sa gbɔn piligɛ nga mi yaa ka pi fɔnmɔ pi wɔ yɛ ni wa na To wɪ wunluwo pi ni wɛ.»

³⁰ Naa paa kaa Yɛnnɛlɛ li gbɔgɔ yuuro ni, a pɛ si yiri lɛ, mɛɛ kari wa oliviye tire yanwiga ki na.

Zhezɪ wɪla yo Pyɛrɪ yaa kaa jɛ

(Maki 14.27-31; Luki 22.31-34; Zhan 13.36-38)

³¹ Kona, a Zhezɪ wɪ suu fɔrɔgɔfɛnnɛ pɛ pyɛ fɔ: «Nala yɛmbinɛ na li ni, yɛ ni fuun yɛ yaa fɛ mbanla wa; katugu ki yɛn ma yɔnlɔgɔ wa Yɛnnɛlɛ sɛnrɛ sɛwɛ wi ni, ma yo fɔ: «Mi yaa simbaala kɔnrifɔ wɪ gbo, pa simbaala pɛ yaa gbɔn mbe jaraga.»†

³² Ɛɛn fɔ, na mi ka yɛn mbe yiri wa kunwɔ pi ni, mi yaa keli mbe kari yɛ na wa Galilɛ tara.»

³³ A Pyɛrɪ wɪ si sɛnrɛ ti lɛ, ma suu pyɛ fɔ: «Ali sanmbala pɛ ni fuun paga fɛ mbɔɔn wa, mi wo sɔɔn wa fyew.»

³⁴ A Zhezɪ wɪ suu pyɛ fɔ: «Kaselegɛ ko na, mila ki yuun ma kan, nala yɛmbinɛ na li ni, sannɪ ngɔpɔlɔ wɪ sa gbele, ma yaa ki yo mbege filigɛ sa ta yosaga taanri, mbe yo ma silan jɛn.»

³⁵ A Pyɛrɪ wɪ suu pyɛ fɔ: «Ali na mbe pinlɛ mbe ku ma ni, mbe ku ma ni win, fɔ mi sɔɔn jɛ fyew.» A fɔrɔgɔfɛnnɛ sanmbala pɛgɛ sɛnrɛ nungba ti yo ma fun.

Zhezɪ wɪla Yɛnnɛlɛ yɛnrɪ

wa laga ɲa pɛ yinri Zhetisemani

(Maki 14.32-42; Luki 22.39-46)

† 26:24 26:24: Eza 53.7; Zaka 13.7 † 26:26 26:26: Ki laga nga, pele maa ki jate ma yo buru wi yɛn ma taanla Zhezɪ wɪ wire to ni, to nda ti yaa kan saraga wɛ; pele maa ki jate buru wɪla kannga ma pyɛ Zhezɪ wɪ wire jate to. † 26:28 26:28: Zhɛrɛ 31.31; Luki 22.20 † 26:31 26:31: Zaka 13.7

³⁶ Kona, a Zhezu wì si kari wi fòrògòfenne pe ni wa laga nga pe yinri Zhetisemani, mée pe pye fò: «Ye cén name, mi yaa kari sa Yennjele yenri wa yegé.»

³⁷ A wì si Pyeri naa Zebede pinambiile shyen pe le ma kari pe ni. A yesanga naa lawòrò nées paan wi yeri.

³⁸ A wì si pe pye fò: «Na nawa pì piri na na fò na jaa mbanla gbo. Ye koro laga na ni yennmbele!»

³⁹ A wì si kari yegé jenri, ma to maa yegé ki jiile wa tara, mée Yennjele li yenri ma yo fò: «Na To, na kaa pye ki mbe ya pye, ki jòlògò wòjenné na li lali na ni! Eén fò, mi woro nala nandanwa kala lo jaa fò mboro wolo lo.»

⁴⁰ Kona, a wì si sòngòrò ma pan le fòrògòfenne taanri pe tanla, mée pan ma pe ta paa wònlò. A wì si Pyeri pye fò: «Yee ya mbe koro yennmbele mbe wagati nungba pye yere!»

⁴¹ Ye koro yennmbele yaa Yennjele li yenri, jàngo yaga ka ye wamawelewe mbe kapege pye. Ki ma pye wa senwee wi yinne li na wigi pye, één fò, wi wire ti fannga ki kologo mbege pye.»

⁴² A wì si kari naa shyen wogo ki na, ma Yennjele li yenri ma yo fò: «Na To, na kaa pye ki jòlògò wòjenné li se ya le na tanla fò mbe wò wa li ni, ma ti ma nandanwa kala lo mbe pye!»

⁴³ A wì si sòngòrò ma pan naa le wi fòrògòfenne pe tanla, mée pan ma pe ta paa wònlò; katugu wònlòwò pila pe yigi fò ma saa toro.

⁴⁴ A Zhezu wì si nuru naa ma yiri le pe tanla taanri wogo ki na, ma kari wa yegé, mée Yennjele li yenri ma senré nungba ti yo.

⁴⁵ Ko pùngò na, a wì si sòngòrò ma pan wi fòrògòfenne pe kòrògò, mée pe pye fò: «Yaa wònlò bere na wogo wi le? Ye wele, wagati wì gbòn pe yaa Lere wi Pinambyò wi le kapere pyefenne pe kée.

⁴⁶ Ye yiri we kari! Ye wele, lere ña wila na nii kée, wi ña wila paan!»

Pàa Zhezu wi yigi

(Maki 14.43-50; Luki 22.47-53; Zhan 18.3-12)

⁴⁷ Ma Zhezu wì ta wila pye na para bere, Zhudasi ña wila pye fòrògòfenne pe kée ma yiri shyen wa, a wì si gbòn le. Janwa gbòlò la pinlé wi ni ma pan tokobiye naa kanngiré ni. Saraga wòfenne teele poro naa Zhufuye tara leléle pe ni, poro pàa pe tun.

⁴⁸ Zhudasi ña wila pye na Zhezu wi nii kée, wila kacén ña wi mbaa ka sa pye wi naga janwa wi na, ma yo fò: «Nanà ña mi yaa ka sa magala wi ni mboo shari, wo wi yaa pye ña yaa jaa we. Yoo yigi.»

⁴⁹ Naa Zhudasi wila ka saa gbòn, a wì si fulò Zhezu wi tanla teere, ma suu pye fò: «We Nagafò, mila ma shari.»

A wì si magala Zhezu wi ni.

⁵⁰ A Zhezu wì suu pye fò: «Na wònlò, nga mà pan mbe pye, ki pye fyaw!»

Kona, a sanmbala pè si fulò Zhezu wi tanla maa yigi.

⁵¹ Leele mbele pàa pye Zhezu wi ni, a nungba suu tokobi wi kow, mée saraga wòfenne to wi tunmbyee wi gbòn wi ni, maa nungbolo li laga.

⁵² A Zhezu wì suu pye fò: «Ma tokobi wi le wa wi wofogo ki ni, katugu mbele fuun pe maa tokobi lee na wiin, tokobi wi yaa ka poro gbo†.

⁵³ Ma sigi jén mbe jén mbe yo fò mbe ya mbanla to wi yeri wilan saga, le ki yòngòlò nungba ke ni, pa wi yaa mérégeye sorodasheelee ngbelege ke ma yiri shyen torogo na kan?

† 26:52 26:52: Zhene 9.6; Eki 21.12; Naga 13.10

⁵⁴ Eɛn fɔ, na ko ka pye ma, Yɛnnɛle sɛnrɛ sɛwɛ wi sɛnrɛ ti yaa ti yɛɛ yɔn fili mɛlɛ? Ti yɛn naga yuun ma yo ki wogo nɔa ki daga mbe pye ma*.»

⁵⁵ Ko punɔo na, a Zhezɔ wi si janwa wi pye fɔ: «Yɛ pan na kɔrɔgo tokobiye naa kanɔgɛrɛ ni, mbe pan mbanla yigi ndɛɛ benganri pyɛfɔ wi mi kɛ? Pilige pyew mila pye na cɛn wa sherigo gbɔgo ki ni na leele pe nari Yɛnnɛle sɛnrɛ ti ni, ye sila silan yigi.

⁵⁶ Eɛn fɔ, ko kagala nɔgele koro pye, janɔo Yɛnnɛle yɔn sɛnrɛ yɔfɛnnɛ pe sɛnrɛ nda ti wa Yɛnnɛle sɛnrɛ sɛwɛ wi ni, ti ta tiri yɛɛ yɔn fili.»

Kona, a wi fɔrɔgɔfɛnnɛ pe ni fuun pɛ suu yaga le mɛɛ fe.

*Pàa kari Zhezu wi ni
wa kiti kɔnfɛnnɛ nɔgele
ki yɛgɛ sɔgɔwɔ*

(Maki 14.53-65; Luki 22.54-55,63-71; Zhan 18.13-14,19-24)

⁵⁷ Mbele pàa Zhezɔ wi yigi, a pɛ si kari wi ni wa Kayifu yeri, saraga wɔfɛnnɛ to we. Lasiri sɛwɛ jɛnfɛnnɛ poro naa tara ti leleɛle pe ni, pàa pe yɛɛ gbogolo wa ki laga ki na.

⁵⁸ A Pyeri wi si taga Zhezɔ wi na, ma lali wi ni, ma kari fɔ wa saraga wɔfɛnnɛ to wi laga ki ni. A wi si ye wa laga nawa ma saa cɛn wa laga weleɛfɛnnɛ pe tanla, mbe ta mbege kala li kɔwɔ pi yan.

⁵⁹ Saraga wɔfɛnnɛ teele poro naa kiti kɔnfɛnnɛ nɔgele ki ni, pàa pye na yagbogowo sɛnrɛ jaa Zhezɔ wi na mbe ta mboo gbo.

⁶⁰ Eɛn fɔ, pe sila ta ta. Ali maga ta yagbogolo sɛrɛfɛnnɛ lɛgɛrɛ la pan ma pe yagbogolo sɛrɛya yo wi na o. Ko punɔo na, a leele shyen† pɛle si yiri ma sho fɔ:

⁶¹ «Ki nanɔ nɔ wila ki yo ma yo wi mbe ya mbe Yɛnnɛle li sherigo gbɔgo† ki jan mbege kan naa fɔnnɔgo wi piliye taanri.»

⁶² A saraga wɔfɛnnɛ to wi si yiri, mɛɛ Zhezɔ wi pye fɔ: «Ma woro na sɛnrɛ ta taa na yuun? Sɛrɛya nɔa ki leele mbele paa yuun na waa ma na, ma yo mɛle wo na?»

⁶³ Eɛn fɔ, Zhezɔ wi sila para. Kona, a saraga wɔfɛnnɛ to wi sho fɔ: «Mila ma yewe Yɛnnɛle na yinwege wolo li mɛgɛ ki na, maga yo we kan, na kaa pye mboro ma yɛn Kirisi, Yɛnnɛle li Pinambyɔ we.»

⁶⁴ A Zhezɔ wi suu pye fɔ: «Koyi nɔa mà yo we. Eɛn fɔ, mila ki yuun ye kan, mbege le nala wo na, ye yaa ka *Lere wi Pinambyɔ wi yan wi cɛn wa Yɛnnɛle na li yɛn Yafɔ li kalige kɛɛ ki na, mboo yan fun wila paan wa naayeri kambaara ti na.*»†

⁶⁵ Kona, a saraga wɔfɛnnɛ to wi suu yaripɔrɔ ti walagi nangbanwa pi na, ma sho fɔ: «Wi Yɛnnɛle li mɛgɛ ki jɔgo! We woro na sɛrɛfɔ jaa naa. Wi Yɛnnɛle li mɛgɛ ki jɔgo, ye ni fuun ye nungbolo yɛn ki sɛnrɛ ti na.

⁶⁶ Yɛnɔgi yaa jate wi ni?»

A pɛ sho fɔ: «Wi daga mbe ku win.»

⁶⁷ Kona, a pɛ nɛɛ cɛnrɛ waa wa wi yɛgɛ sɔgɔwɔ, nɛɛ wi gbɔɔn kɛngungolo ni. A pele nɛɛ wi feele,

⁶⁸ nɛɛ yuun fɔ: «Kirisi, Yɛnnɛle li yɔn sɛnrɛ ti yo! Lere nɔa wɔɔn gbɔn wi naga we na!»

Pyeri wila je Zhezɔ wi na

(Maki 14.66-72; Luki 22.56-62; Zhan 18.15-18,25-27)

† 26:54 26:54: Yuuro 22; Eza 53; Luki 24.44. † 26:60 26:60: Dete 19.15 † 26:61 26:61: Zhan 2.19 † 26:64 26:64: Dani 7.13; Naga 1.7

⁶⁹ Pyeri wila pye ma cɛn wa funwa, wa laga nawa. A saraga wɔfɛnnɛ to wi tunmbyee jɛlɛ wà si fulo wi tanla, ma suu pye fɔ: «Mboro fun màa pye ki Galile tara fɛnnɛ Zhezu ɲa wi ni.»

⁷⁰ Ɛɛn fɔ, a wì si je Zhezu wi na leele pe ni fuun pe yɛgɛ na, ma sho fɔ: «Sɛnrɛ nda maa yuun, mi siri jɛn!»

⁷¹ Ko punɔo na, a Pyeri wì si yiri le, mɛɛ kari wa laga ki jasa yeyɔngɔ ki na. A tunmbyee jɛlɛ wà si nuru naa maa yan, mɛɛ leele mbele pàa pye le pe pye fɔ: «Ki naɲa ɲa yɛɛn, wila pye Nazareti ca fɛnnɛ Zhezu wi ni.»

⁷² A Pyeri wì si nuru naa maa je, mɛɛ wugu ma yo fɔ: «Ki naɲa ɲa, mi suu jɛn.»

⁷³ Ko punɔo na naa jɛnrɪ, leele mbele pàa pye wa, a poro si fulo Pyeri wi tanla ma suu pye fɔ: «Kaselege yi, ki leele mbele wo wawi mboro; katugu ma sɛnpaara tɔɔn yirisaga ki naga we na.»

⁷⁴ Ɛɛn fɔ, a Pyeri wi nɛɛ yuun fɔ: «Na kaa pye mì finlɛ, Yɛnnɛlɛ lilan le jɔlɔgɔ! Mì wugu, ki naɲa ɲa, mi suu jɛn!»

Le ki yɔngɔlɔ nungba ke ni, a ngɔpɔlɔ wà si gbele.

⁷⁵ A Pyeri wì si nawa to sɛnrɛ nda Zhezu wila yo maa kan ti na, fɔ: «Sanni ngɔpɔlɔ wi sa gbele, ma yaa na je mbe sa ta jesaga taanri, mbe yo ma silan jɛn.» A wì si yiri, mɛɛ gbele fɔ jɛngɛ.

27

*Pàa saa Zhezu wi le Pilati wi kɛɛ
(Maki 15.1; Luki 23.1-2; Zhan 18.28-32)*

¹ Ki goto yirifaga ki na, a saraga wɔfɛnnɛ teele poro naa Zhufuyelelelele pe ni fuun, pɛ si pe yon ki wa nungba mbe Zhezu wi gbo.

² A pɛ suu pɔ ma kari ma saa wi le gbɔforonɛri Pilati wi kɛɛ.

*Zhudasi wi kunwɔ sɛnrɛ re
(Kapyɛ 1.18-19)*

³ Zhudasi ɲa wila Zhezu wi le kɛɛ, naa wila kaa ki yan pɛ yere ki yerewe ma yo pe Zhezu wi gbo, a kɪ si ye wi go na. A wì sigi warifuwe pyɔ nafa ma yiri ke wi lɛ, ma saa wi sɔngɔrɔ saraga wɔfɛnnɛ teele poro naa Zhufuye lelelele pe na.

⁴ A wì si pe pye fɔ: «Mì kapege pye, ma kapege fu fɔ kan wi ku!»

Ɛɛn fɔ, a pɛ suu yon sogo ma yo fɔ: «Woro yɪngi kala yɛn koni? Mboro kala li lo!»

⁵ A Zhudasi wì sigi penjara ti wa wa sherigo gbɔgɔ ki ni, mɛɛ yiri ma saa wi yɛɛ to.

⁶ A saraga wɔfɛnnɛ teele pɛ si penjara ti wulo, ma sho fɔ: «Mbe yala we lasiri wi nì, kii daga ki penjara nda ti ye wa sherigo gbɔgɔ penjara kɛsu wi ni, katugu legbogo sara wi.»

⁷ A pɛ si yo ma fili ki na, mɛɛ saa cɔrɔ fanrifɔ wi kɛrɛ ti lɔ ki penjara ti ni mari pye nambanmbala gboolo lesaga.

⁸ Ki kala na, ali ma pan ma gbɔn nala, ki kɛrɛ laga pe maa ki yinri: «Kasanwa kɛrɛ.»

⁹ Kona, a Yɛnnɛlɛ yon sɛnrɛ yɔfɔ Zheremi wi sɛnrɛ tì si ti yɛɛ yon fili, fɔ: «A pɛ si warifuwe pyɔ nafa ma yiri ke wi lɛ. Ko penjara tori Izirayɛli tara woolo pàa yo ma fili ki na mbe kan wi sɔnnɔgɔ.

¹⁰ A pè siri tege ma cɔɔ fanrifɔ wi kɛɛ ti lɔ, paa yege nga na we Fɔ wila ki yo na kan we.»†

Pilati wila Zhezu wi yewe

(Maki 15.2-5; Luki 23.3-5; Zhan 18.33-38)

¹¹ Kona, a pè si saa Zhezu wi yerege le gboforonɛri Pilati wi tanla. A wo suu yewe ma yo fɔ: «Mboro ma yen Zhufuye pe wunlunaɲa we le?»

A Zhezu wì suu pye fɔ: «Koyi nga mà yo we.»

¹² Ko pungo na, naa saraga wɔfenne teelee poro naa Zhufuye lelele pe ni, paa kaa бага wi na ma yo wì kapere pye, senre pyo wi sila wo yo.

¹³ A Pilati wì sho fɔ: «Pè бага ma na ma yo mà kapere nda fuun pye, ma woro nari nuru wi le?»

¹⁴ Eɛn fɔ, Zhezu wì sila senpyo wo yo wi ni kala la kpe na, a kì si gboforonɛri wi pari fɔ jenge.

Pàa yo pe Zhezu wi gbo

(Maki 15.6-15; Luki 23.13-25; Zhan 18.39-19.16)

¹⁵ Kila pye yelee pyew Paki feti wiga gbon, gboforonɛri wi kataraga layi mbe kasopiile nungba wa, ɲa janwa wì kaa jaa we.

¹⁶ Ki wagati wì ni, a kì si yala kasopyo wà la pye wa, wi mege kila yiri fɔ jenge. Pàa pye naa yinri Zhezu Barabasi.

¹⁷ A Pilati wì si janwa ɲa wila pye ma gbogolo le wi yewe ma yo fɔ: «Pe ni, wiwiin yaa jaa mbe wa wila kee? Zhezu Barabasi we lee Zhezu ɲa pe yinri Kirisi wo?»

¹⁸ Katugu wila ki jen ma yo yenjara to tila ti pàa saa Zhezu wì le wi kɛɛ.

¹⁹ Ma Pilati wì ta wila pye ma cɛn wa wì kiti konsaga, a wì jɔ wì sigi tunngo nga ki tun wa wì yeri, ma yo fɔ: «Ki naɲa kapege fu fɔ ɲa yɛɛn, maga ka tipege pye wì na, katugu nala yembine na li ni, mì wɔɔnɔ pere wɔnɔ wì kala na.»

²⁰ A saraga wɔfenne teelee poro naa lelele pe ni, pe nɛɛ janwa wì sunnu ma yo paa Barabasi wo lagajaa poo wa, pe Zhezu wo gbo.

²¹ A gboforonɛri wì si senre ti le naa, mɛɛ pe yewe ma yo fɔ: «Pe shyen pe ni, wiwiin yaa jaa mbe wa wila kee?» A pè sho fɔ: «Barabasi.»

²² A Pilati wì si pe pye fɔ: «Yingi yaa jaa mbe pye Zhezu ɲa pe yinri Kirisi wo na?»

A pe ni fuun pè sho fɔ: «Wi kan tiparaga na!»

²³ A Pilati wì si pe yewe ma yo fɔ: «Yingi kapege wì pye?»

Eɛn fɔ, a pe nɛɛ jɔɔgi pe fannga ki ni fuun ki na, na yuun fɔ: «Wi kan tiparaga na!»

²⁴ Naa Pilati wila kaa ki yan wi se ya kala la pye, tinme pi nɛɛ gbogo na seregi, a wì si tɔnmɔ le maa keyen yì jogo le janwa wì yege na, ma sho fɔ: «Na ni woro ki naɲa ɲa wì gbowo pi ni! Yoro kala li!»

²⁵ A janwa wì ni fuun wì sho fɔ: «Wi kasanwa pi fɔgɔ ki to woro naa we piile we na!»

²⁶ Kona, a Pilati wì si Barabasi wo wa, mɛɛ Zhezu wì kan, a pòò gbon sapige ni, mɛɛ wì le pe kɛɛ pe saa kan tiparaga na.

Sorodasheelee pàa pye na tege

Zhezu wì na

(Maki 15.16-20; Zhan 19.2-3)

† 27:10 27.9-10: Zaka 11.12-13

²⁷ A gboforoneri Pilati wi sorodasheelee pè si kari Zhezu wi ni wa Pilati wi yungbogo ki ni. A sorodasheelee sanmbala pè si saa pe yee gbogolo wa wi tanla.

²⁸ A pè suu yariporo ti wo wi na, ma derigbogo yenge le wi kan.

²⁹ A pè si wuuro njala tin ma li kan wi kan, mee kanngala le wa wi kalige kee ki ni. A pe nne kannguuro kanni wi jegele nne tege wi na na yuun fo: «Waa ma shari Zhufuye wunlunana.»

³⁰ Paa pye na cenre waa wi na, mee kanngala li sho wi yeri, nne wi gboon wa wi go ki na.

³¹ Naa paa kaa tege wi na ma saa ko, a pè si derigbogo yenge ki wo wi na, ma suu yariporo jate ti le mari le wi kan, mee kari wi ni saa kan tiparaga na.

Paa Zhezu wi kan tiparaga na

(Maki 15.21-32; Luki 23.26-43; Zhan 19.17-27)

³² Naa paa kaa na yinrigi wa ca, a pè si fili Sireni ca fenne nana wa ni. Paa pye naa yinri Simo. A pè suu yigi fannga ma yo wi Zhezu wi tiparaga ki tugo wi kari ki ni.

³³ Ko pungo na, a pè si saa gbón wa laga nga paa pye na yinri Gologota. Ko koro wo yen fo: «Yungorogo laga.»

³⁴ Wa ki laga ki na, a pè si tisoolo le duven wa ni, ma suu kan Zhezu wi yeri ma yo wuu wo. Naa wila kaa wi nene, wii yenle mboo wo.

³⁵ A pè suu kan wa tiparaga ki na, mee pete gbón wi yariporo ti na, mari yeele pe yee na.

³⁶ A pè si cen le ki laga ki na nne wi wele.

³⁷ Kala na làa ti, a pè suu gbo, paa li yonlogo wa wi go na ma yo fo: «Ija yeen wo wi yen Zhezu we, Zhufuye pe wunlunana we.»

³⁸ Paa benganri pyefenne shyen kan tipaara ta na fun le Zhezu wi tanla. Nungba la pye wi kalige kee ki na, sanja wo la pye wi kamenge kee ki na.

³⁹ Leele mbele paa pye na toro le ki laga ki na, paa pye na pe yinre ti yangara† na Zhezu wi tegele,

⁴⁰ na yuun fo: «Mboro na mà yo ma yaa sherigo gbogo ki jan mbe fonngo kan ma piliye taanri, mboro jate, ma yee sho ye! Na kaa pye mboro ma yen Yennele li Pinambyo, tigi wa tiparaga ki na!»

⁴¹ Saraga wofenne teele poro naa lasiri sewe jenfenne pe ni, naa lelele pe ni, paa pye na tege Zhezu wi na ma fun. Paa pye naa piin fo:

⁴² «Wi pele sho, een fo, wi se si ya mboo yee sho! Wi yen Izirayeli tara ti wunlunana, een, wi tigi wa tiparaga ki na yingo ye! Pa we yaa taga wi na.

⁴³ Wuu jigi wi taga Yennele li na ma yo wo wi yen li Pinambyo we. Na kaa pye wi yen na Yennele li ndanla, luu sho yingo ye†!»

⁴⁴ Benganri pyefenne mbele paa kan tipaara ta na le wi tanla, paa pye naa tegele ma fun.

Zhezu wi kunwo we

(Maki 15.33-41; Luki 23.44-49; Zhan 19.28-30)

⁴⁵ Ki yonlofugo ki na, a wowo pi si ye tara ti lagapyew ki ni fo ma saa gbón yonloparaga ki na.

⁴⁶ La kee yonloparaga ki yeri, a Zhezu wi si gbele ngbanga, ma yo fɔ: «Eli, Eli, lama sabakitaní?» Ko koro wo yen fɔ: «Na Yenjele, na Yenjele, yingi na, a mà si je na na?»[†]

⁴⁷ Mbele pàa pye ma yere le, pèle laga senre ti logo wi yeri, ma sho fɔ: «Wila Eli yinri!»

⁴⁸ Pe ni, a nungba si fe ma saa ngbala le, maa le duven tangara[†] ta ni, maa migi kanngala na, mɛɛ saa wi kan wi yeri ma yo wuu shonri.

⁴⁹ Eɛn fɔ, a sanmbala poro sho fɔ: «Yere, waa wi wele, na kaa pye Eli yaa pan mboo sho!»

⁵⁰ A Zhezu wi si gbele naa ngbanga mɛɛ ku.

⁵¹ Ki wagati nungba wi ni, paraga nga pàa pɔ ma sherigo gbɔgo ki nawa pi kon shyen, a ki si wali wa ki nandogomo, maga le wa naayeri ma saa kan fɔ wa tara. A tara ti si yege, a waara ti jɛɛni.

⁵² A fanra ti yonro ti yengele. Yenjele li woolo mbele pàa ku faa, a pe legere yen ma yiri wa kunwo pi ni.

⁵³ A pè si yiri wa fanra ti ni. Naa Zhezu wila kaa yen ma yiri wa kunwo pi ni, a pè si ye wa Zheruzalemu ca kpoyi ki ni. Lelegere la pe yan.

⁵⁴ Jromu tara sorodasheelee tojɛɛ wo naa sorodasheelee mbele pàa pye na Zhezu wi wele, naa pàa kaa tara yegewe pi yan, naa nga kila pye ki ni, a pè si fyɛ ma sho fɔ: «Kaselege ko na, Yenjele li Pinambyo wo lawi na yɛɛn!»

⁵⁵ Jɛɛle legere la pye ma yere wa lege naga kagala ke wele. Pàa taga Zhezu wi na ma yiri wa Galile tara, naa kala li yongo naa kaan.

⁵⁶ Mari na wi yiri wa Magidala ca, wila pye ki jɛɛle pe ni, naa Zhaki naa Zhozufu pe no Mari wi ni, konaa Zebede pinambiile pe no wi ni.

Pàa Zhezu gboo wi le

(Maki 15.42-47; Luki 23.50-56; Zhan 19.38-42)

⁵⁷ Naa yonlo kila kaa na koo, a nanja penjagboro fɔ wà si yiri wa Arimate ca ma pan. Pàa pye naa yinri Zhozufu. Wo fun wila pye Zhezu wi forogofɔ wa.

⁵⁸ A wi si kari ma saa Pilati wi yan, mɛɛ wi yenri Zhezu gboo wi ni. Ki kaa pye ma, a Pilati wi si konɔ kan ma yo pe gboo wi kan Zhozufu wi yeri.

⁵⁹ A Zhozufu wi si saa gboo wi le, mɛɛ wi fo len jese parifige fonngo ni

⁶⁰ mɛɛ saa wi le wa wi yɛɛra fanga ki ni. Wila ki kon walaga na. A wi si sindelingbɔgo ka kongɔ ma saa fanga ki yon ton ki ni, mɛɛ kari.

⁶¹ Mari na wila yiri wa Magidala wo naa Mari sanja wi ni, pàa pye ma cɛn le fanga ki tanla fun.

Pàa konɔ kan sorodasheelee pe yeri

ma yo paa fanga ki go singi

⁶² Ki goto, ko pilige ko kila pye cɛnpilige ki yetegewe we. A saraga wofenne teele poro naa Fariziye pe ni, pè si kari ja wa Pilati wi yeri,

⁶³ ma saa yo fɔ: «We to, wè nawa to ki na, fɔ ki yagboyoo na, sanga na ni wi yen yinwege na, wila ki yo ma yo na wiga ka ku, ki pilige taanri wogo, pa wi yaa yen mbe yiri wa kunwo pi ni.

⁶⁴ Ki kala na, konɔ kan paa fanga ki go singi sa gbɔn pilige taanri wogo ki na, jango wi forogofenne paga ka pan mbe gboo wi yu, mbe leele pe pye

mbe yo wi yen ma yiri wa kunwɔ pi ni. Pa kona ko yagbolo punɔ wolo na lo yaa wɛ konɔbanna lo na pew.»

⁶⁵ A Pilati wɛ si pe pye fɔ: «Sorodasheelee pele mbele, pe saa fanga ki go singi! Ye kari ye saa fanga ki go singi jɛnɛ, paa yɛɛ nga na ye mbe ya we!»

⁶⁶ Kona, a pɛ si kari, mɛɛ saa fanga ki gbegɛle maga tɔn, ma tɛɛrɛ tɛɛrɛ sinndeɛɛ ki na, mɛɛ sorodasheelee pe wa le paa ki go singi.

ZHEZU WI YENME MA YIRI WA KUNWɔ PI NI

28

28.1-20

*Zhezu wila yen ma yiri
wa kunwɔ pi ni*

(Maki 16.1-10; Luki 24.1-12; Zhan 20.1-10)

¹ Naa cɛnpilige kila kaa toro, ki leti yirifaga ki na, Mari ɲa wila yiri wa Magidala wo naa Mari sanɲa wi ni, pɛ si kari sa fanga ki wele.

² Le ki yongolo nungba ke ni, a tara ti si yɛɛ ngbanga. A we Fɔ wi mɛrɛɛ wà si yiri wa yɛnɛle na, mɛɛ pan ma sinndelingbɔgo ki konɔgo maga laga wa fanga ki yɔn na, mɛɛ cɛn ki na.

³ Wi yɛɛ cɛnwɛ pila pye na yiin paa yɛnɛle yɛngɛlɛmɛ yɛn. Wi yaripɔɔ tila pye ma filige paa para yɛn.

⁴ A sorodasheelee pɛ si fyɛ jɛnɛ, fɔ a paa seri ma kanɲga paa gboolo yɛn.

⁵ A mɛrɛɛ wɛ si sɛnrɛ ti lɛ mɛɛ jɛɛle pe pye fɔ: «Yaga kaa fyɛ! Migi jɛn ma yo Zhezu ɲa pɛ kan wa tiparaga ki na, wo yaa lagajaa.

⁶ Wi woro laga. Wi yen ma yiri wa kunwɔ pi ni, paa yɛɛ nga na wila ki yo we. Ye pan yoo sinɲgesaga ki wele!

⁷ Ye kari fyaw ye saga yo wi fɔrɔgɔfɛnnɛ pe kan ye pe pye fɔ: «Wi yen ma yiri wa kunwɔ pi ni. Ɛɛn, wi yaa si keli mbe kari ye na wa Galile tara ti ni. Pa ye yaa ka saa yan wa.» Nda ti pye na yeri mbe yo ye kan, tori nda yɛɛn we.»

⁸ A ki jɛɛle pɛ si fyɛɛle ma yiri wa fanga ki tanla, ma yin wagati nungba wi ni fyɛrɛ naa nayinmɛ gbɔɔ ni, nɛɛ fee mbe saga sɛnrɛ ti yo Zhezu wi fɔrɔgɔfɛnnɛ pe kan.

⁹ Ma pe ta pàa pye na kee, sannɪ jɛnrɪ, a Zhezu wɛ si pan ma fili pe ni, mɛɛ pe shari ma yo fɔ: «Ye gba konɔ!»

A pɛ si fulo wi tanla maa kanɲguuro ti yigi, maa gbɔgo.

¹⁰ Kona, a Zhezu wɛ si pe pye fɔ: «Yaga kaa fyɛ! Ye kari ye saga yo sɛfɛnnɛ pe kan, fɔ paa kee wa Galile tara. Pa pe yaa sanla yan wa.»

Sorodasheelee pe sɛnyoro rɛ

¹¹ Ma jɛɛle pe ta wa konɔ paa kee, sorodasheelee mbele pàa pye na fanga ki go singi, a poro pɛle si ye wa ca, mɛɛ saa nga fuun kila pye ki yɛɛ yo ma saraga wɔfɛnnɛ teelee pe kan.

¹² A saraga wɔfɛnnɛ teelee pɛ si pe yɛɛ gbogolo poro naa Zhufuyeleɛɛle pɛ ni, mɛɛ pe yɔn ki wa nungba, ma penjagbɔɔ kan sorodasheelee pe yeri.

¹³ Pàa pe pye fɔ: «Yege yo, ye yo fɔ Zhezu wi fɔrɔgɔfɛnnɛ pɛ pan maa gbɔɔ wi yu yɛmbine li ni, ma ye ta yaa wonlo!»

¹⁴ Na gbɔforonɛrɪ wi kaga logo, pa we yaa yo mboo ya, jango wiga ka ye le jɔlɔgo.»

¹⁵ A sorodasheelee pè sigi penjara ti lɛ, mɛɛ kari ma saa na tanri na yala sɛnrɛ nda pàa yo ma pe kan ti ni. Ki sɛnrɛ tila jaraga wa Zhufuye pe sɔgɔwɔ, fɔ ma pan ma gbɔn nala.

Zhezu wila wi yɛɛ naga

wi fɔrɔgɔfɛnnɛ pe na

(Maki 16.14-18; Luki 24.36-49; Zhan 20.19-23; Kapyɛ 1.6-8)

¹⁶ A fɔrɔgɔfɛnnɛ pe kɛ ma yiri nunɗba pè si kari wa Galile tara, wa yanwiga nga Zhezu wila naga pe na ki na.

¹⁷ Naa pàa ka saa wi yan, a pè suu gbɔgɔ. Ɛɛn fɔ, pe ni, kila pye na pele kɔɔn shyɛn ndɛɛ wo ma.

¹⁸ A Zhezu wì si fulo pe tanla, mɛɛ pe pye fɔ: «Yawa pi ni fuun pì kan na yeri wa yɛnɗɛɛ na, konaa laga tara ti na.

¹⁹ Ki kala na, yaa kee ye saa tara woolo pe ni fuun pe piin na fɔrɔgɔfɛnnɛ, yaa pe batize To, naa Pinambyɔ, naa Yinnekpoyi pè mɛgɛ na.

²⁰ Kagala ngele fuun m̀ yo ma ye kan, yaa ke nari pe na paa tanri ke na. Ye sigi jɛn ye yo fɔ mi yɛn ye ni pilige pyew, fɔ sa dunruya wi kɔ.»

Zhezu Kirisi Sentanra nda

MARIKI la yonlogo

SƆƆƆE wi nawa senre

Mbe yala kalegele ke ni, Zhezu Sentanra sƆƆƆE shyenwoo Mariki wila wi yonlogo. Mariki wila pye Zhezu Kirisi wi pitunmbolo wo wa. Paa pye na Mariki wi yinri fun Zhan. Wila pye ma Ɔen wa Zheruzalemu ca, wa wi no wi ni (Kapye 1.12). Wila pye Barinabasi wi sege woo wo wa (Kolo 4.10). Wila pinle Barinabasi wo naa Poli pe ni ma kari wa Antiyoshi ca (Kapye 12.25). Wama, a legilizi woolo pe si pe torogo pe saa Zhezu Sentanra ti yari tara legere ni. Pe tangala kongbanna li na, Mariki wila pinle pe ni mbe sa pe saga; Ɔen fo ma pe ta wa ki tangala li na, a wi si laga pe na ma songoro wa Zheruzalemu ca (Kapye 13.5, 13). Ko pungo na, naa wagati jenri la kaa toro, a Barinabasi wi si Mariki wi le ma kari wi ni wa Shipiri logo fugo tara ti ni (Kapye 15.37-39). Ko pungo na, wa Poli naa Pyeri sƆƆƆE pe ni, wege yan fo sanga na ni paa pye wa Jromu ca, Mariki wila pe saga (2 Timo 4.11; File 24; 1 Pyeri 5.13).

Wa wi Sentanra sƆƆƆE wi ni, Mariki wi yen naga nari we na fo Zhezu wi yen Yennele li Pinambyo. Wi si yen fun Lere wi pinambyo, na wi pan ma tunngo pye konaa maa yee kan saraga, mbe lelegere go sho (Maki 10.45). Sentanra nda Mariki wi yonlogo ti were ma we Zhezu Sentanra sƆƆƆE sanmbala pe na, Ɔen fo yarijende legere yen wa ti ni.

Wa wi Sentanra ti pelisaga, Mariki wi yen naga nari we na fo Zhan Batisi wo wila Zhezu wi batize; ko pungo na, a Sotanla wi si Zhezu wi wa ma wele (1.1-13). Mariki wi Sentanra ti yen ma kon ma yiri konsagboro shyen. Wa ti konsagboro kongbannga ki ni (1.14-8.26), wi yen na para we ni tunngo nga Zhezu wi pye kpengbelengbe wa Galile tara ti ni ki wogo na. Wi yen naga nari we na paa yee nga na Zhezu wila wi forogofenne pe yeri; wi yen naga nari paa yee nga na yawa la pye Zhezu wi ni, a wila yinne tipegele ke puro na ke woo leele pe ni; wi yen naga yee yuun paa yee nga na Zhezu wila yambala legere sagala, naa yee nga na wila pye na Yennele li kagala ke nari leele pe na fannga ni konaa paa yee nga na wila kafonngolo legere pye.

Wa Sentanra ti konsagboro shyen wogo ki ni (8.27-16.20), Mariki wi yen na para we ni Zhezu wi kunwo po naa wi yenme mbe yiri wa kunwo pi ni po senre na. Jromu tara sorodasheelee to na wila Zhezu wi kan wa tiparaga ki na, naa wila kaa Zhezu wi ku kulomo mba na pi yan, a wi sho fo: «Kaselege ko na, ki nana na, wo wi yen Yennele li Pinambyo we» (15.39).

Wa wi Sentanra ti kosaga yeri, wege yan fo senre jenri Mariki wi yo we kan Zhezu wi yenme mbe yiri wa kunwo pi ni pi wogo na (16.1-8). Ko ki ti leele pele yee Zhezu wi senre ta yee taga wa, mbege yo we kan paa yee nga na Zhezu wila wi yee naga wi forogofenne pe na, konaa paa yee nga na wila yiri ma kari wa yennele na (16.9-20).

SƆƆƆE wi yen ma konlo yee nga na

Zhezu Sentanra ti lesaga senre 1.1-13

Zhezu wi Galile tara tunngo 1.14-8.30

Zhezu wila para wi kunwo naa wi yenme senre na 8.31-9.50

Zhezu wi tangala mbe kari wa Zheruzalemu 10.1-52

Zhezu wi tunngo wa Zheruzalemu ca 11.1-13.37

Zhezu wi jologo konaa wi kunwo 14.1-15.47

Zhezu wi yenme ma yiri wa kunwo pi ni 16.1-20

ZHEZU SENTANRA TI LESAGA SENRE

1.1-13

Zhan Batisi wila pye

na Zhezu panga ki yari

(Mati 3.1-12; Luki 3.1-18; Zhan 1.19-28)

¹ Sentanra nda ti yen na para Yenjele li Pinambyo Zhezu Kirisi wi kanngolo ti lesaga ki nga.

² Ki yen ma yonlogo wa Yenjele yon senre yofozayayi wi sewe wi ni, ma yo Yenjele li yo fo:

*Wele, mi yaa na pitunjo wi torogo wa ma yege
wi soon kologo ki gbegele ma kan.*

³ Wo magala lo laa yinrigi wa gbinri wi ni na yuun fo:

*Ye we Fo wi kono li gbegele,
yoo kombigile ke sinzin wi kan!†*

⁴ Ki pye ma, ki pitunjo wo wila pye Zhan we. Wila pan maa yee naga wa gbinri wi ni, na leele pe batize naga yuun pe kan fo: «Ye ye kapere ti jen, yeri yaga, ye ye yee kan pe ye batize. Pa Yenjele li yaa ye kapere ti kala yaga ye na.»

⁵ Ki pye ma, Zhude tara fenne poro naa Zheruzalemu ca woolo pe ni fuun paa pye na kee Zhan wi korogo, ma saa naga yuun naga finligi ma yo pe yen kapere pyefenne. A Zhan wi nee pe batize wa Zhuriden gbaan wi ni.

⁶ Yariporo nda Zhan wila pye na nii, paa ti gbegele yongome sire ni. Kurusijara selege woo wila pye na poo wa wi senne†. Gbato naa senrege wila pye na kaa.

⁷ Leele mbele paa pan wi korogo, wila pye naga yuun pe kan fo: «Ŋa wi yaa pan mi punjo na, wo fannga ko we mi wogo ko na. Mii daga yere mbe foli mboo sawira manda ti sangala†.

⁸ Mi wo ye batize tonmo ni, een fo, wo yaa ka ye batize Yinnekpoyi lo ni.»

Zhezu Kirisi wi batemu pyege ye

(Mati 3.13-4.17; Luki 3.21-22; 4.1-13)

⁹ Ki sanga wi ni, a Zhezu wi si yiri wa Nazareti ca, wa Galile tara† mee pan Zhan wi korogo. A wi suu batize wa Zhuriden wi ni.

¹⁰ Naa Zhezu wila kaa na yinrigi wa tonmo pi ni, a wi si yenjele li yan li yenge. A Yinnekpoyi li nee tinri wi na paa ketene yen.

¹¹ A wi si magala la logo li yiri wa yenjele na, ma yo fo: «Mboro ma yen na Pinambyo ŋa wilan ndanla jenge we. Ma kala lilan ndanla fo jenge.»

¹² Le ki yongolo nungba ke ni, a Yinnekpoyi li si kari Zhezu wi ni wa gbinri wi ni.

† 1:3 1.2-3: Eza 40.3; Mala 3.1 † 1:6 1.6: Yenjele yon senre yofenne paa pye na kurusijaraye selege woolo poo. 2 Wunlu 1.8. † 1:7 1.7: Katugu wi go kologo ki pyege na. † 1:9 1.9: Mati 2.23

¹³ Wila pye piliye nafa shyen wa gbinri wi ni, a Sotanla wì si saa wi wa ma wele mboo le kapege. Wila pye wa yanyaara ti sɔgɔwɔ, a mɛrɛgɛye pè si saa naa kala li yɔngɔ wi kan.

ZHEZU WI GALILE TARA TUNNGO

1.14-8.30

¹⁴ Naa pàa kaa Zhan wi le wa kaso†, ko pungo na, a Zhezu wì si pan wa Galile tara, nɛɛ Yɛnnɛlɛ li Sentanra† ti yari leele pe kan.

¹⁵ Wila pye na yuun fɔ: «Wagati ɲa wila tɛgɛ wì gbɔn, Yɛnnɛlɛ li wunluwo pì yɔngɔ. Ki kala na, ye ye kapere ti jɛn, yeri yaga. Ye taga Sentanra ti na!»

Zhezu wila ɲgbanra wɔfenne

tijere yeri ma yo

pe pye wi fɔrɔgɔfenne

(Mati 4.18-22; Luki 4.14-15; 5.1-11)

¹⁶ Pilige ka, Zhezu wila pye na tanri na toro Galile lɔgbɔgɔ yɔn ki na, mɛɛ saa ɲgbanra wɔfenne shyen yan. Simɔ wo naa wi nɔsepɔyɔ lenaɲa Andire poro la wele. Pàa pye na pe mɛrɛ ti waa wa lɔgbɔgɔ ki ni na ɲgbanra woo.

¹⁷ A Zhezu wì si pe pye ma yo fɔ: «Ye pan ye taga na na, mi yaa ye pye leele lagajafenne paa yɛgɛ ɲga na yaa ɲgbanra ti woo we.»

¹⁸ Le ki yɔngɔlɔ nungba ke ni, a pè si pe mɛrɛ ti yaga le, mɛɛ taga wi na.

¹⁹ A Zhezu wì si kari yɛgɛ jɛnri, mɛɛ saa Zebede wi pinambiile shyen pe yan; poro la wele Zhaki naa wi nɔsepɔyɔ lenaɲa Zhan. Pàa pye wa pe tɔnmɔkɔrɔ ki ni na pe mɛrɛ ti gbegele.

²⁰ Le ki yɔngɔlɔ nungba ke ni, a Zhezu wì si pe yeri. A pè si pe to Zebede wi yaga wa tɔnmɔkɔrɔ ki ni, konaa wi tunmbyelee pe ni, mɛɛ taga Zhezu wi na nɛɛ kee.

Zhezu wila yinne tipele fɔ

wa sagala

(Luki 4.31-37)

²¹ A Zhezu wo naa wi fɔrɔgɔfenne pe ni, pè si kari wa Kaperinawu ca. Naa Zhufuyecɛnpilige kila kaa gbɔn, a Zhezu wì si kari wa sherigo, mɛɛ saa na leele pe nari Yɛnnɛlɛ sɛnrɛ ti ni.

²² Leele mbele pàa pye na nuru wi yeri, wi Yɛnnɛlɛ sɛnrɛ nagalɔmɔ pila pe pari; katugu wi sila pye na pe nari paa lasiri sɛwɛ jɛnfenne pe yɛn. Ɛɛn fɔ, wila pye na pe nari fanɲga ni.

²³ A ki si yala ki sanga wi ni, wa pe sherigo ki ni, naɲa wà la pye wa, yinne tipele la pye wi ni.

²⁴ A wì si gbele ɲgbanga ma yo fɔ: «Iye! Nazareti ca fenne Zhezu, yingɔ ki yɛn woro naa mboro sɔgɔwɔ! Ma pan mbe we tɔngɔ wi le? Lere ɲa wi mboro, mò jɛn. Ma yɛn Yɛnnɛlɛ li Lere kpoyi.»

²⁵ A Zhezu wì si gbanla ki yinne tipele li na, ma sili pye fɔ: «Pyeri wa, mɛɛ wɔ wa ki naɲa ɲa wi ni!»

²⁶ A yinne tipele li si naɲa wi yangara ɲgbanga, ma gbele ɲgbanga, mɛɛ wɔ wi ni.

²⁷ A leele pe ni fuun pe nɛɛ kawa nɛɛ pe yɛɛ yewe na yuun fɔ: «Yingɔ yi ɲga ko yɛɛn? Nagawa fɔnmbo wi mba po wì kan fanɲga ni dɛ. Wi yɛrɛ yɛn na para fanɲga ni yinne tipele ke ni, a kaa wi sɛnrɛ ti nuru.»

† 1:14 1:14: Maki 6.17-18; Zhan 3.24 † 1:14 1:14: Eza 61.1-3; Mati 4.17

²⁸ Le ki yongolo nungba ke ni, a wi mege ki si yiri wa Galile tara ti lagapyew ki ni.

*Zhezu wila yambala legere sagala
(Mati 8.14-17; Luki 4.38-41)*

²⁹ Naa paa kaa yiri wa sherigo ki ni, a pe si kari teere wa Simo naa Andire pe go. Zhaki naa Zhan paa pye pe ni.

³⁰ Ki sanga wi ni, Simo wi jo no wila pye ma sinle. Witiwerewe pila pye wi na. Naa Zhezu wila kaa gbon wa, a pe suu yama pi senre yo maa kan.

³¹ A Zhezu wi si fulo wi tanla, maa kee ki yigi, ma suu yirige. A wi witiwerewe pi si ko. A wi si yiri nee pe kala li yongo pe kan.

³² Naa yonlo kila kaa ko, ma yala yonlo ki to mako, a leele pe si yambala poro naa yinne tipegele fenne pe le, ma pan pe ni Zhezu wi korogo.

³³ Ki ca woolo pe legere la pye ma gbogolo le go yon ki na.

³⁴ A Zhezu wi si legere sagala yama cenle legere ni, ma yinne tipegele legere puro ma ke wo legere ni fun. Een fo, wi sila yenle yinne tipegele kaa para, katugu kaa wi jen.

*Zhezu wila pye na Galile tara
ti yanri na Yennele senre ti yari
leele pe kan
(Luki 4.42-44)*

³⁵ Ki goto yirifaga ki na, laworo ti ni, a Zhezu wi si yiri wa ca, mee kari wa yan, wa laga nga lere sila pye we, ma saa na Yennele li yenri wa ki laga ki na.

³⁶ A Simo naa wi pinleyeenle pe ni, pe si saa naa lagajaa.

³⁷ Naa paa ka saa wi yan, a pe suu pye fo: «Leele pe ni fuun paa ma lagajaa.»

³⁸ A wi si pe pye fo: «Ye pan we kari lafonngo, wa kanngara na cara sannda ti ni. Mi daga mbe Yennele senre ti yari wa fun; katugu ko kala ki ti mi pan.»

³⁹ A wi si kari, mee saa na yanri wa Galile tara ti lagapyew, na Yennele senre ti yari wa sheryinre ti ni, na yinne tipegele ke puro na ke woo leele pe ni.

*Zhezu wila yayenwe fo wa sagala
(Mati 8.1-4; Luki 5.12-16)*

⁴⁰ A yayenwe fo wa si pan Zhezu wi korogo, mee kannguuro kan wi jegele, maa yenri ma yo fo: «Na kaa pye maa ki jaa, ma mbe ya mbanla sagala kpoyi!»

⁴¹ A wi yinriwe si Zhezu wi ta. A wi suu kee ki sanga maga jiri wi na, ma suu pye fo: «Mila ki jaa, sagala kpoyi!»

⁴² Le ki yongolo nungba ke ni, a yayenwe pi si ko, a wi si sagala kpoyi.

⁴³ A Zhezu wi sigi yo maga ngban wi ni, mee wi torogo teere

⁴⁴ ma yo fo: «Ta nuru, maga kaga yo mbe lere kpe kan. Een fo, kari ma soon yee naga saraga wofa wi na, paa yege nga na ma yen we. Saraga nga senre Moyisi wila yo[†], maga wo maga naga leele pe ni fuun pe na fo ma sagala!»

⁴⁵ Een fo, a ki nanja wi si kari, mee saa na nga kila pye wi na ki yege yuun lagapyew. Ki kala na, Zhezu wi saa ya mboo yee naga ca ka ni naa

[†] 1:44 1.44: Levi 14.1-32

janwa wi kala na. Kì kaa pye ma, a wì si koro wa ca ki pungo na, wa laga nga lere sila pye we. A leele pe nêe yinrigi lagapyew na paan wi kōrōgō.

2

Zhezu wila murugu wa sagala

(Mati 9.1-8; Luki 5.17-26)

¹ Naa piliye jenri la kaa toro, a Zhezu wì si songoro wa Kaperinawu, a pè sigi logo ma yo wi yen wa go.

² A janwa gbolo là si gbogolo wa ki go ki ni, fō censaga sila koro, ali wa funwa na wa go yon ki na. A wi nêe pe nari Yenñele senre ti ni.

³ Kona, a leele pèle si pan murugu wa ni wi kōrōgō. Leele tijere pàa wi lè. ⁴ Eên fō, janwa wi kala na, pe saa ya mboo naga Zhezu wi na. Kì kaa pye ma, a pè si go ki naayeri wi furu le Zhezu wi yesinne pi na. Wa wege nga pàa furu ki ni, a pè si murugu wi tirige wa go nawa, wo la pye ma sinle wi yarisinlege ki na.

⁵ Naa Zhezu wila kaa ki leele pe tagawa pi yan, a wì si murugu wi pye fō: «Na pyo, ma kapere ti kala yaga ma na!»

⁶ Lasiri sewe jenfenne pèle la pye ma cen le ki laga ki na. Naa poro la kaa ko senre to logo, a pe nêe ki jate wa pe nawa, nêe yuun fō:

⁷ «Kì pye mele, ki nanja na wi nêe para yeen! Wila Yenñele li mege ki jogo. Ambō wi mbe ya mbe lere kapere kala yaga wi na, na Yenñele lo nungba ma?»

⁸ Le ki yongolo nungba ke ni, a Zhezu wì si pe nawa jatere wi jen, mēe pe pye fō: «Yaga kaa ki jatere cenle na wi piin.

⁹ Mbe murugu wi pye mbe yo fō: «Ma kapere ti kala yaga ma na», nakoma: «Yiri mōo yarisinlege ki le maa tanri», ti shyen ti ni, kikiin yowo pi tanla ma we?»

¹⁰ Eên fō, mila jaa yege jen fō yawa yen Lere wi Pinambyo wi ni laga tara ti na, mbaa leele pe kapere ti kala yari pe na.

¹¹ Kona, a wì si murugu wi pye fō: «Mila ki yuun ma kan, yiri ma yere, ma yarisinlege ki le maa kee ma go.»

¹² Le ki yongolo nungba ke ni, ma yala pe ni fuun pàa pye naa wele, a murugu wì si yiri ma yere, maa yarisinlege ki le, mēe kari. A kì si pe ni fuun pe pari. A pe nêe Yenñele li gbogo na yuun fō: «We fa nga ki cenle ka yan.»

Zhezu wila nanja na pàa pye

na yinri Levi wi yeri

wi pye wi fōrōgōfō

(Mati 9.9-13; Luki 5.27-32)

¹³ Ko pungo na, a Zhezu wì si songoro naa wa Galile logbogo yon ki yeri. Lelegerè la pye na paan wi kōrōgō, a wila pe nari Yenñele senre ti ni.

¹⁴ Naa wila kaa na toro, a wì si saa Alife wi pinambyo Levi wi yan. Wila pye ma cen wa wi tunngo pyesaga, wa nizara shogo ki ni. A Zhezu wì suu pye fō: «Taga na na.»

A Levi wì si yiri, mēe taga wi na.

† 2:9 2:9: Zhezu wila pye naga nari ma yo mbe kapere ti kala yaga konaa mbe lere sagala, ki pyewe woro ma tanla. Ti ni fuun shyen ti yen ma yala ma pye mbapyewe leele pe yeri, konaa ma pye ma yala, a ti pyewe tanla Yenñele li yeri.

¹⁵ Ko pun̄go na, a Zhezu wì si saa li wa Levi wi go. Nizara shòfenne lègere la pinle ma li Zhezu wo naa wi fòrògofenne pe ni fun, konaa kapere pyefenne pele ni. Ki leele cenle poro lègere pàa taga wi na.

¹⁶ Lasiri sewe jenfenne mbele pàa pye Fariziye ngbelege ki ni, naa pàa kaa wi yan wila nii nizara shòfenne poro naa kapere pyefenne pe ni, a pè suu fòrògofenne pe pye fò: «Yingi na, a wi nêe nii nizara shòfenne poro naa kapere pyefenne† pe ni?»

¹⁷ Naa Zhezu wila kaa ki senre ti logo pe yeri, a wì si pe pye fò: «Leele mbele pe yen ngbaanla, poro ma pe maa wêre pyefo jaa. Een fò, yambala poro pe maa wêre pyefo jaa. Mii pan mbe mbele paa pe yêe jate pe sin poro yeri. Een fò, kapere pyefenne poro mî pan mbe yeri, jango pe ta pe pe kapere pyege ki yaga.»

Zhezu wo naa yen̄ge lege

senre

(Mati 9.14-17; Luki 5.33-39)

¹⁸ Pilige ka, Zhan Batisi wi fòrògofenne poro naa Fariziye pe ni, pàa pye yen̄ge. A leele pèle si pan ma Zhezu wi yewe ma yo fò: «Yingi na Zhan fòrògofenne poro naa Fariziye woolo pe ni, poro mêe na yen̄ge nii, ma si yala, mboro fòrògofenne poro nêe yen̄ge le?»

¹⁹ A Zhezu wì si pe yon sogo ma yo fò: «Ye nawa po ni jayire n̄go, japolo wi wenne pe mbe ya je mbe yo pe se li, mbe poro naa japolo wi ni pe ta laga nungba wi le? Ayoo. Mbe pe ta laga nungba poro naa japolo wi ni, pe se yen̄ge le.

²⁰ Een fò, wagati wa wa na paan, ɲa ni pe yaa ka japolo wi wo wa pe sogowo, pa kona pe yaa la yen̄ge nii. (Ko ki yen paa mi naa na fòrògofenne pe ni we wogo ki yen.)

²¹ «Lere na parifon̄ngo parisanga yoli tondara lege na. Na ma kaga pye ma, parisanfon̄ngo ki ma tondara lege ki kanngeyeye nungba wali maga laga. Pa kona ki ma wali ma tijanga.

²² Lere na sinme tipiriwe le selege kashara lere ni. Na ma kaga pye ma, sinme tipiriwe pi ma kaa kashara ti walagi ma wo, kashara ti ma j̄ogo. Een fò, ma ma sinme tipiriwe pi le selege kashara fon̄ndo† ni.»

Zhezu wo naa Zhufuye

cenpilige ki ni

(Mati 12.1-8; Luki 6.1-5)

²³ Cenpilige ka ni, Zhezu wila pye na toro shogolo kere ta nawa. A wi fòrògofenne pe nêe ki shogolo sheshegele kele koon kono yon ki na†.

²⁴ Naa Fariziye pàa kaa ko yan ma, a pè si Zhezu wi yewe ma suu pye fò: «Wele, kala na lii daga mbe pye cenpilige ki ni, yingi na, a ma fòrògofenne pe nêe lo piin?»

²⁵ A Zhezu wì si pe pye fò: «Ye faga kara mbege yan wi le? Nga Davidi wila pye cenpilige ka ni wo naa wi pinleyeenle pe ni, naa fun̄go kila pe yigi ma yala yaakara sila pye pe yeri we.

²⁶ Wila ye wa Yen̄jele li go ki ni, buru ɲa pàa wo saraga li yeri ma wa ka, wo ɲa wi sila daga lere mbe wa ka, ndêe saraga wofenne poro nungba

† 2:16 2:16: Luki 15.2; 19.7 † 2:22 2.21-22: Ko koro wo yen fò leele pe daga mbe pe faa kapyere tijangara ti yaga mbe kann̄ga fon̄ngo. † 2:23 2.23: Dete 23.26

we, ma wa kan fun wi pinleyeenle† pe yeri. Ki sanga wi ni, Abiyatari wo wila pye saraga wofenne to.»

²⁷ A Zhezu wi si pe pye naa fo: «Cenpilige kila tēge leele pe yonwo po kala na. Een fo, lere wi sila gbegele cenpilige ko kan.

²⁸ Ki kala na, Lere wi Pinambyo wi yen cenpilige ki fo yere.»

3

Cenpilige ka ni

Zhezu wila naja wa sagala,

wi kee kila sho wi na

(Mati 12.9-14; Luki 6.6-11)

¹ Ko pungo na, a Zhezu wi si songoro naa wa sherigo. Naja wa la pye wa, wi kee kila sho wi na.

² Leele mbele paa pye wa, paa pye na Zhezu wi wele jenge, na kaa pye wi mbe naja wi sagala cenpilige ki ni, jango pe бага wi na pe yo wi kapege pye.

³ A Zhezu wi si naja na wi kee kila sho wi na wi pye fo: «Yiri ma yere le pe sogowa.»

⁴ A Zhezu wi si pe yewe ma yo fo: «We lasiri wi yo mele? Ki daga ma kajenge pye cenpilige ki ni lee, nakoma ma kapege pye? Ma lere sho lee, nakoma ma lere gbo?» Een fo, a pe si pyeri.

⁵ A Zhezu wi si pe ni fuun pe wele nangbanwa ni. Kila yesanga wa wi na pe kotongbanga ki kala na. A wi si naja wi pye fo: «Ma kee ki sanga!»

A naja wi suu kee ki sanga, a ki si sagala.

⁶ Le ki yongolo nungba ke ni, a Fariziye pe si yiri wa sherigo, mee saa pe yee gbogolo poro naa mbele paa taga wunlunana Erodi wi na pe ni, ma pe yee yan paa pe mbege yigi yee nga na, mbe ta mbe Zhezu wi gbo we.

Leleere la pan Zhezu wi korogo

⁷ Ko pungo na, a Zhezu wi si yiri ma kari wa Galile logbogo ki yeri wo naa wi forogofenne pe ni. A janwa gbolo la si taga pe na ma kari. Ki leele pele la yiri wa Galile naa Zhude tara.

⁸ A pele yiri wa Zheruzalemu. A pele yiri wa Idume tara naa Zhuriden gbaan pungo tara ti ni. A pele yiri wa Tiri naa Sidon cara ti kanngara na cara ti ni. Ki janwa gbolo laa pan Zhezu wi korogo, katugu nga fuun wila pye na piin paa pye naga nuru.

⁹ A Zhezu wi suu forogofenne pe pye ma yo pe tonmokoro jele la yaga le wi kan, wi ta wi ye wa li ni, jango janwa wiga kaa wonrogo mboo jori.

¹⁰ Naa Zhezu wila pye na leleere sagala, ki kala na, yambala leere la pye na gbinri na kee wi korogo, mbe ta mbe jiri wi na mbe sagala.

¹¹ Sanga o sanga yinne tipegele ke ka Zhezu wi yan, ke ma kannguuro kan wi jegele, nee jorogi na yuun fo: «Ma yen Yenjele li Pinambyo!»

¹² Een fo, a Zhezu wi sigi yo maga ngban ke ni, ma yo kaga kaa naga leele pe na.

Forogofenne ke ma yiri shyen

mbele Zhezu wila wo

(Mati 10.1-4; Luki 6.12-16)

¹³ Ko pungo na, a Zhezu wi si lugu yanwiga ka na. Leele mbele wila pye na jaa, a wi si pe yeri. A pe si kari wi korogo.

† 2:26 2:26: Levi 24.5-9; 1 Sami 21.1-6

¹⁴ A wì si leele kɛ ma yiri shyen wɔ ma yo poro mbe koro wi ni, wila pe tunnu pe saa Yɛnnɛlɛ sɛnrɛ ti yuun,

¹⁵ mbe fannɔga kan pe yeri paa yinne tipegele ke puro paa ke woo leele pe ni.

¹⁶ Leele kɛ ma yiri shyen mbele wila wɔ, pe mɛrɛ ti nda: Simɔ, a Zhezu wuu meɛ taga naa yinri Pyeri;

¹⁷ naa Zebede pinambiile shyen Zhaki naa wi nɔsepyɔ lenaɲa Zhan. A Zhezu wi pe meɛ taga ma yo: Bowanɛrizhɛ, ko kɔrɔ wo yɛn fɔ pe yɛn paa Yɛnnɛlɛ gbanlaga yɛn;

¹⁸ naa Andire, naa Filipu, naa Baritelemi, naa Mاتيye, naa Toma, naa Alife pinambyɔ Zhaki, naa Tade, naa Simɔ Zeloti,

¹⁹ konaa Zhudasi Izikariyoti. Wo wila kaa Zhezu wi le wi mbenfenne pe kɛɛ.

*Zhezu wi go woolo paa jaa
saa lɛ mbe kari wi ni*

²⁰ Ko pungo na, a Zhezu wì si songoro ma pan wa go. A janwa gbolo là si gbogolo wa wi tanla, fɔ Zhezu wo naa wi forogofenne pe ni pe sila wagati ta mbe li yere.

²¹ Naa Zhezu wi go woolo paa kaa ki wogo ki logo, a pè si pan mboo lɛ mbe kari wi ni, katugu paa pye na yuun fɔ: «Wi go kɪ yiri.»

*Zhezu wila mbele
paa sɛnpere yo wi na
pe yɔn sogo*

(Mati 12.22-32; Luki 11.14-23; 12.10)

²² Lasiri sɛwɛ jɛnfenne mbele paa yiri wa Zheruzalemu, pe nɛɛ yuun fɔ: «Yinne tipegele ke to Beyezɛbuli wo wì ye wi ni. Wo fannɔga na wila yinne tipegele ke puro na ke woo leele pe ni.»

²³ Kona, a Zhezu wì si pe yeri, mɛɛ yomiyegɛlɛ kele wa pe kan, ma yo fɔ: «Sotanla wi mbe ya mbaa wi yɛɛ puro mɛlɛ?»

²⁴ Na wunluwɔ mba ka kɔn shyen mbe yiri pi yɛɛ kɔrɔgo, ki wunluwɔ pi se ya cɛn.

²⁵ Na sege nɔga ka kɔn shyen mbe yiri ki yɛɛ kɔrɔgo, ki sege ki ma jɔgo.

²⁶ Ki kala na, Sotanla fun, wiga yiri wi yɛɛ kɔrɔgo, wi wunluwɔ pi ma kɔn shyen, pila ya fannɔga ta mbe cɛn. Ɛɛn fɔ, wi fannɔga ki ma kɔ.

²⁷ «Lere se ya ye lɛngbaan wa go mboo kɛɛ yaara ti lɛ, na wii keli mboo pɔ gbɛn. Ɛɛn fɔ, na wi kaa pɔ mbe kɔ, wi mɛɛ ya maa go yaara ti ni fuun ti lɛ.

²⁸ «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, leele pe kapere ti ni fuun ti mbe ya kala yaga pe na, mbe pinlɛ Yɛnnɛlɛ li mɛjɔgo sɛnrɛ nda fuun paa yuun ti ni.

²⁹ Ɛɛn fɔ, lere nɔ fuun ka Yinnekpoyi li mɛɛ ki jɔgo, ki kapege ki se kala yaga wi na fyew, katugu wì kapege mbakɔgo pye.»

³⁰ Zhezu wila ko yo ma, katugu paa pye naga yuun ma yo fɔ: Yinne tipele yɛn wi ni.

*Zhezu wi nɔ naa wi nɔsepiile pe ni
paa pye naa lagajaa*

(Mati 12.46-50; Luki 8.19-21)

³¹ Kona, a Zhezu wì nɔ naa wi nɔsepiile nambala pè si pan ma yere wa funwa na, mɛɛ lere wa tun wa go ma yo wuu yeri pe kan.

³² Janwa wila pye ma cɛn ma Zhezu wi maga, a pɛ suu pye fɔ: «Ma na naa ma nɔsepiile nambala, naa ma nɔsepiile jɛɛle pe yɛn wa funwa na, paa ma kala yewe.»

³³ A Zhezu wɛ suu pye fɔ: «Ambo wi yɛn na nɔ naa na nɔsepiile nambala poro?»

³⁴ Leele mbele paa pye ma cɛn maa maga, a wɛ si poro wele, ma sho fɔ: «Na nɔ naa na nɔsepiile nambala poro wele mbele wele.

³⁵ Katugu lere ɲa fuun wi yɛn na Yɛnɲɛle li nandanwa kala li piin, wo wi yɛn na nɔsepyɔ lenaɲa naa na nɔsepyɔ sumboro, naa na nɔ.»

4

Yariluguro fɔ yomiyɛle

(Mati 13.1-9; Luki 8.4-8)

¹ Kona, a Zhezu wi nɛɛ leele pe nari naa Yɛnɲɛle senrɛ ti ni wa Galile loɓɓoɓo yɔn ki na. A janwa gbolo là si pan ma gbogolo wa wi tanla, a wɛ si ye ma cɛn tɔnmɔkɔɔ ka ni wa tɔnmɔ pi go na. A janwa wo si koro le tara, le tɔnmɔ pi yɔn na.

² Wila yarilegere naga pe na yomiyɛgele ni. Wa ki nagawa pi ni, wila pe pye fɔ:

³ «Yaa nuru na yeri! Naɲa wà la yiri ma kari saa yariluguro lugu wi kere paa yege ɲga na pe maa mali wi waa.

⁴ Maa ta wila ti yanragi, a yariluguro tà si to wa kono li yɔn na. A sannjere si pan mari yoli.

⁵ A tà to yaannguro laga na, tara sila pye le ma jenge. A ti si fi fyaw, katugu tara ti sila pye ma jugo le.

⁶ Eɛn fɔ, naa yɔnlo kila kaa yiri na yaa, a ti si waga, katugu ninde jende sila pye ti na.

⁷ A tà to wuuro sɔgowɔ ma fi. A wuuro ti si yiri mari yigi, tii sɛ.

⁸ A tà si to wa tara jende ti na, ma fi ma yiri ma le, mɛɛ sɛ. A tà sɛ pyo nafa ma yiri kɛ, a tà sɛ pyo nafa taanri. A tà sɛ pyo cɛnmɛ.»

⁹ A Zhezu wɛ si pe pye fɔ: «Nunɓogolo ka pye ɲa na, wi ke jan wila nuru!»

Zhezu wila pye na yomiyɛgele

ke waa kɔɔ ɲa na wi ɲa

(Mati 13.10-17; Luki 8.9-10)

¹⁰ Naa Zhezu wila kaa lali janwa wi ni, leele mbele paa pye wa wi tanla poro naa wi fɔɔɔfɛnnɛ kɛ ma yiri shyen pe ni, pɛ suu yewe yomiyɛgele ke kɔɔ wi ni.

¹¹ A Zhezu wɛ si pe pye fɔ: «Ƴgundo senrɛ nda ti yɛn na para Yɛnɲɛle li wunluwɔ pi wogo na, pa Yɛnɲɛle liri kan yoro yeri, a yɛri jɛn. Eɛn fɔ, leelee sanmbala poro na, pe maa kagala ke ni fuun ke nuru yomiyɛgele ni,

¹² jango:

Pe ya paa wele jenge, eɛn fɔ, paga kaa yaan.

Pe ya paa nuru jenge, eɛn fɔ, paga kaa ti kɔɔ jenni.

Nakoma pe mbe ka kannga mbe pan Yɛnɲɛle li kɔɔɔ

li ta li pe kapere ti kala yaga pe na!»†

† 4:12 4.12: Eza 6.9-10; Zhan 12.40; Kapyɛ 28.27; Ƴɔmɔ 11.18

*Zhezu wila yariluguro fɔ
wi yomiyele li kɔrɔ wi yo
(Mati 13.18-23; Luki 8.11-15)*

¹³ A Zhezu wì si pe pye fɔ: «Na yee yomiyele na lo kɔrɔ wo jɛn, ye mbe ya yomiyegɛle sanngala ke ni fuun ke kɔrɔ wi jɛn mɛlɛ?

¹⁴ Yariluguro fɔ wi yariluguro nda yanragi, to ti yɛn Yɛnnɛlɛ sɛnrɛ re.

¹⁵ Leele pele yɛn paa kɔnɔ yɔn laga nga yariluguro tì to wa ki yɛn. Na paga Yɛnnɛlɛ sɛnrɛ ti logo mbe kɔ, Sotanla wi mɛɛ pan teere, mbe siri wɔ wa pe nawa.

¹⁶ Yariluguro tì to yaannɔguro laga nga na ma fi fyaw, ko ki yɛn paa leelee mbele pe ma Yɛnnɛlɛ sɛnrɛ ti logo ma yɛnlɛ ti na fyaw nayinmɛ ni.

¹⁷ Ɛɛn fɔ, paa ti yaga ti cɛnsaga ta wa pe nawa. Pe ma taga ti na wagati jɛnri ni. Na jorowo ka gbɔn pe na, nakoma leelee pe kaa pe jɔlɔ ki sɛnrɛ ti kala na, pe mɛɛ je ti na.

¹⁸ Yariluguro tì to wuuro laga nga na, ko ki yɛn paa leelee mbele pɛ Yɛnnɛlɛ sɛnrɛ ti logo.

¹⁹ Ɛɛn fɔ, ki dunruya ɲa wi jatere lɛgɛrɛ, to naa penjagbɔrɔ nda ti maa pe fanla na pe punɲgu, naa jogo yaara sannda cɛnlɛ pyew ti ma ki sɛnrɛ ti shɔ pe yɛrɛ, tila ya kala yɔn.

²⁰ Tara jɛndɛ woro to ti yɛn paa leelee mbele pe ma Yɛnnɛlɛ sɛnrɛ ti logo ma yɛnlɛ ti na, ma piile sɛ. Ki piile pele ma pe nafa ma yiri kɛ kɛ sɛ. Pele ma pe nafa taanrindaanri sɛ. Pele ma pe cɛnmɛ cɛnmɛ sɛ.»

*Fitanla yomiyele
(Luki 8.16-18)*

²¹ A Zhezu wì si nuru naa ma pe pye fɔ: «Lere ma fitanla mu mbe kpongbo jiile wi na, nakoma mboɔ le sinleyaraga nɔgɔ le? Mì yo pe maa mu mboɔ tɛgɛ wa fitanla tɛgɛsaga.

²² Ko ki naga ma yo kala na fuun li yɛn ma lara, li yaa ka yiri funwa na. Kala na fuun li yɛn ɲgundo, li yaa ka jɛn.

²³ Nunɲbogolo ka pye ɲa na, wi ke jan wila nuru jɛnɲɛ.»

²⁴ A wì si nuru naa ma pe pye fɔ: «Sɛnrɛ nda mila yuun, ye yɛgɛ to yaa ti nuru! Jɛnɛ na ye ma tɛgɛ na tinwi leelee sanmbala pe kan, lo yongo Yɛnnɛlɛ li yaa ka tɛgɛ mbe tiwi ye kan, fɔ mbe ka taga wa ye wogo ki na.

²⁵ Katugu yaraga yɛn ɲa fuun yɛrɛ, pe yaa ka taga wi kan. Ɛɛn fɔ, yaraga woro ɲa fuun yɛrɛ, jɛnri jate ɲa wi yɛn wi yɛrɛ, pe yaa kaa shɔ wi yɛrɛ.»

*Yariluguro pyɔ ɲa
wi ma fi wi yɛ wi yomiyele*

²⁶ A Zhezu wì sho naa fɔ: «Yɛnnɛlɛ li wunluwɔ pi yɛn paa yaraga nga yɛn ki ɲga: Nanɲa wà la saa yariluguro lugu wi kɛrɛ.

²⁷ Ti lugunɲolo, wila wonlo wi yo, wi yɛn yɛnnɛ wi yo, yɔnlɔ naa yɛmbinɛ, yariluguro ti ma fi na lee na kee. Ki maa piin yɛgɛ ɲga na, wila ka jɛn ki ni.

²⁸ Tara to ti ma yariluguro ti pye ti ma fi. Ki kongbannɲa ki na, wɛrɛ to ti ma keli ma yiri. Ko punɲo na, ti mɛɛ sheshegele wɔ, mbe si pire lɛ.

²⁹ Ti pire tiga ka yanlaga sanga ɲa ni, pe mɛɛ mali kongbengele ke lɛ, mbe siri kɔn, katugu ti kɔnsanga wì gbɔn.»

*Mutari tige pile yomiyele
(Mati 13.31-32,34; Luki 13.18-19)*

³⁰ A Zhezu wì sho naa fò: «We mbe ya Yènɲele li wunluwo pi taanla yingì ni? Yingì yomiyele we mbe ya wa mboo naga?»

³¹ Pi yèn paa mutari tige pile yèn. Na paga li lugu wa tara, lo li ma pye yariluguro ti ni fuun jeele le laga tara lombondo ti ni.

³² Eèn fò, na paga li lugu mbe kò, li ma fi ma yiri ma gbògò ma wè sere tire ti ni fuun ti na. Li ma njere wò tugbòrò fò sannjere ti mbe ya mbe sere pò wa ti yinmɛ† pi ni.»

³³ Kì pye ma, Zhezu wila pye na Yènɲele senre ti yuun leele pe kan yomiyegèle legere ni paa ki wolo na li yèn. Wila pye na ke waa pe kan, na yala ngele pe mbaa ya mbaa ke kòrò jenni.

³⁴ Wì sila pye na para leele pe ni, na yomiyegèle la ma. Eèn fò, na wiga ka pye wì yè wo naa wì fòrògofenne pe ni, wì mɛɛ ke kòrò wì yo ma poro kan.

Zhezu wila tifeɲgbògò ka yerege

(Mati 8.23-27; Luki 8.22-25)

³⁵ Kì pilige nunɲba ki yonlòkògò ki ni, a Zhezu wì suu fòrògofenne pe pye fò: «Ye pan we logbògò ki kòn we yiri wa ki kɛɛ nɲa na!»

³⁶ A fòrògofenne pè si yiri le janwa wì tanla, mɛɛ saa ye wa tònɲòkòrò nɲa Zhezu wila pye ma cèn ki ni, mɛɛ kari wì ni. Leele pèle la taga pe na tònɲòkòrò ta ni.

³⁷ Sanni jɛnri, a tifeɲgbògò kà si yiri nɛɛ gbòon wa logbògò ki ni. A tònɲò pi nɛɛ kòon na yìin wa tònɲòkòrò ki ni, fò a kila jaa mbe yin.

³⁸ Zhezu wò la pye ma sinle wa tònɲòkòrò ki nawa wa punɲo na, ma go gbòn yunɲbògò na, na wonlò. A wì fòrògofenne pè si saa wì yèn, ma suu pye fò: «We Nagafò, we yaa ku. We kunwò pii ma jori wì le?»

³⁹ A wì si yèn, mɛɛ para nɲbanga tifelege ki na, mɛɛ logbògò tònɲò pi pye fò: «Yere yew, ma pyeri!» A tifelege ki si yere, a tònɲò pì si pyeri dinw.

⁴⁰ A wì si kanɲga maa fòrògofenne pe pye fò: «Yingì na, a ye nɛɛ fyɛ ma? Ye fa tagawa ta bere?»

⁴¹ Eèn fò, pàa fyɛ fò ma toro, nɛɛ pe yɛɛ yewe na yuun fò: «E! Yingì lere cènle wì nɲa yɛɛn, ali tifelege ko naa logbògò tònɲò pi ni, tila wì senre ti nuru?»

5

*Zhezu wila naɲa wa sagala,
yinne tipele la pye wì ni*

(Mati 8.28-34; Luki 8.26-39)

¹ Kona, a pè si gbòn wa logbògò ki kɛɛ sanɲga ki na, wa Gerasa tara fenne pe tara.

² A Zhezu wì si tigi ma yiri wa tònɲòkòrò ki ni, le ki yongolo ke ni, a naɲa wà si yiri fanra laga ka ni, mɛɛ pan mboo fili. Yinne tipele làa pye kì naɲa wì ni.

³ Pa wila pye na cɛɛn wa fanra laga ki ni. Lere saa ya mboo pò, ali jòrògò ni yere.

⁴ Wagati legere na, pe ma tuguròn le wì tòrò ti na, maa pò jòrògò ni. Eèn fò, wì ma tuguròn ti kaari, ma jòrògò wì kòn. Fanɲga sila pye lere ni mbe ya mboo mara.

† 4:32 4.32: Eze 17.23; Dani 4.9-18

⁵ Kila pye wagati pyew, sonlo naa yembine, wi ma pye wa fanra ti sogowo konaa yanwira ti na, na jorogi wa, naa yee welegi sinndeere ti na.

⁶ Naa wila kaa Zhezu wi yan wa lege, a wi si fe ma saa wi fili, ma kannguuro kan wi jegele,

⁷ mee jorogo ngbanga ma yo fo: «Yingi ki yen mi naa mboro we sogowo, Zhezu, mboro na ma yen Yenjele na yaara ti ni fuun ti go na li Pinambyo? Mila ma yenri Yenjele li mege ki na, maga kanla le jologo!»

⁸ Wila ko yo ma, katugu Zhezu wila ki kono kan wi yeri ma yo fo: «Yinne tipele, wo ki nana na wi ni!»

⁹ A Zhezu wi si nana wi yewe ma yo fo: «Pe maa ma yinri mele?»

A wi sho fo: «Pe maa na yinri: Janwa, katugu we yen ma lege.»

¹⁰ A wi si Zhezu wi yenri ngbanga, ma yo wiga ka pe puro mbe pe wo wa ki tara ti ni.

¹¹ Ceele ngbelege ka la pye wa yanwiga ki tanla, na kaa.

¹² A yinne tipegele ke si Zhezu wi yenri, ma yo fo: «We torogo we sa ye wa ceele mbele pe ni.»

¹³ A Zhezu wi si kono kan ke yeri. Kona, a yinne tipegele ke si wo nana wi ni, mee saa ye ceele pe ni. A ceele pe ni fuun pe si fe ma tigi wa yanwiga ki tigiwen lapege ki na, ma toori wa logbogo tonmo pi ni ma ku. Ceele mbele paa ku, paa cele waga shyen (2 000) yon ko tin.

¹⁴ A ceele konrifenne pe si fe ma saa na nga kila pye ki yari wa cagboro to naa keere ti ni. Nga kila pye, a leele pe nee paan naga wele.

¹⁵ Naa paa kaa gbon wa Zhezu wi tanla, a pe si saa nana na yinne tipegele legere kaa pye wi ni wi yan, wila yariporo le ma cen. Wi jatere wila pye ma cen wi na fo jenge. A leele pe si fy.

¹⁶ Kala na laa yinne tipegele fo wo naa ceele pe ta, leele mbele paa li yan, a pe nee li yeye yuun na sanmbala pe kaan.

¹⁷ Kona, a pe nee Zhezu wi yenri ma yo wi wo wa pe tara.

¹⁸ Naa Zhezu wila kaa na yin wa tonmokoro ki ni, nana na yinne tipegele kaa wo wi ni, a wi suu yenri ma yo wi yaa koro wi ni.

¹⁹ Zhezu wi sila yere ki na, een fo, a wi suu pye fo: «Songoro maa kee ma woolo pe korogo. Ma Fo woon yinriwe ta, ma nga pye mo kan, ma saga yeye yo ma pe kan.»

²⁰ A wi si kari wa Dekapole tara, mee saa na nga Zhezu wi pye maa kan ki yari. Mbele fuun paa ki logo, paa pye na kawa.

*Zhayiru wi sumborombyo wo
naa jele na wila jiri Zhezu
wi derege ki na pe senre re
(Mati 9.18-26; Luki 8.40-56)*

²¹ A Zhezu wi si songoro naa wa logbogo ki kee sannga ki na, wa tonmokoro ki ni. A janwa gbolo la si gbogolo wa wi tanla maa maga. Wila pye le logbogo ki yon na.

²² A sherigo to wa si pan wi korogo, paa pye naa yinri Zhayiru. Naa wila kaa Zhezu wi yan, a wi si kannguuro kan le wi ngo,

²³ maa yenri jenge, ma yo fo: «Na sumborompile laa kuun. Ki kala na, shokari wa na yeri, ma soon keyen yi taga li na li ta li sagala, li yinwege ta.»

²⁴ A Zhezu wi si pinle wi ni ma kari. A janwa gbolo li si taga wi na, naa jiire lagapew.

²⁵ Wa ki janwa wi ni, jele wà la pye wa. Kasanwa wogo yama la pye wi na. Pila yeŋe ke ma yiri shyen ta wi na.

²⁶ Ki jele wila jolo jenge were pyefenne legerɛ yeri. A wi keɛ yaara ti ni fuun ti saa ko. Een fo, wi yama pi sila pye na mbonrogi, pila pye na seregi na kee wi.

²⁷ Naa wila kaa Zhezu wi senre logo, a wi si pan wa janwa wi ni, wa Zhezu wi pungo na, mee jiri wi derege ki na.

²⁸ Katugu wila pye naga yuun wa wi nawa fo: «Na nga jiri wi derege ko na jenri oke, pa mi yaa sagala.»

²⁹ Le ki yongolo nungba ke ni, a wi kasanwa wogo yama pi si ko. A wigi jen wa wi wire ti ni ma yo wi sagala.

³⁰ Le ki yongolo nungba ke ni, a Zhezu wigi jen wi ye ma yo fannga ka wo wi ni. A wi si wa ma kannga wa janwa wi sogowo, ma sho fo: «Ambo wi jiri na derege ki na?»

³¹ A wi forogofenne wà suu pye fo: «Na ma janwa wi yan wila ma jiire lagapyew yeen, a ma neɛ yewe ma yo: Ambo wi jiri na na?»

³² A wi si welewele maa yee maga, mbe ta mbege pyefo wi jen.

³³ A jele wi neɛ fyɛ na seri, katugu nga kila pye wi na, wila ki jen. A wi si pan ma kannguuro kan le Zhezu wi nogo, mee nga kila pye ki kaselege ki ni fuun ki yo maa kan.

³⁴ A Zhezu wi suu pye fo: «Na sumborombyo, ma tagawa pòon sho. Ta kee yeyinngɛ na, ma yama pi ko ma na.»

³⁵ Ma Zhezu wi ta wila pye na para bere, a pitunmbolo pèle si yiri wa sherigo to Zhayiru wi go ma pan, mee Zhayiru wi pye fo: «Ma sumborombyo wi ku mako, yingi na, a ma neɛ we Nagafo wi tege naa bere?»

³⁶ Een fo, Zhezu wi sila pye na poro senyoro to wele. A wi si Zhayiru wi pye fo: «Maga ka fyɛ. Taga na na ko ce.»

³⁷ Zhezu wi sila yenle lere wa kpe mbe pinle wi ni, ndee Pyeri naa Zhaki naa wi nsepyo Zhan poro paa kari wi ni.

³⁸ Naa paa ka saa gbɔn wa sherigo to wi go, a Zhezu wi si janwa gbolo la yan wa laa tinni. Ki leele paa pye na gbele na jorogi ngbanga.

³⁹ A Zhezu wi si ye wa go, mee pe pye fo: «Yingi na, a ye neɛ tinni na gbele yeen? Pyo wii ku, een fo, wila wonlo wi.»

⁴⁰ Naa wila kaa to yo ma, a leele pe neɛ tege wi na. Kona, a Zhezu wi si pe ni fuun pe yirige wa funwa na, mee pyo wi to naa wi no naa wi forogofenne taanri mbele paa kari wi ni pe le ma ye pe ni wa pyo wi sinlesaga.

⁴¹ A wi si pyo wi yigi wi keɛ ki na, ma suu pye fo: «Talita kumi.» Ko korɔ wo yen fo: «Sumborombyo, mila ki yuun ma kan, yen ma yiri.»

⁴² Le ki yongolo nungba ke ni, a sumborombyo wi si yiri na tanri. Wila ta yeŋe ke ma yiri shyen. A ki si pe pari fo jenge.

⁴³ A Zhezu wi sigi yo maga ngban pe ni ma yo nga wila pye, paga kaga yo mbe lere kan. A wi si pe pye ma yo pe pyo wi kan wi ka.

6

*Nazarɛti ca fenne pe sila taga
Zhezu wi na
(Mati 13.53-58; Luki 4.16-30)*

¹ A Zhezu wì si yiri wa ki laga ki na, wila yiri ma le ca nga ni, a wì si kari wa. Wi fòrògòfenne pàa pinle wi ni ma kari.

² Naa cènpilige kila kaa gbòn, a wì si kari wa shérigo, mée saa na pe nari Yènñele senre ti ni. Lelegere laa senyoro ti logo, a ti pe pari fò jènge. A pe née yuun fò: «Wigi kagala ke ni fuun ke ta se ma? Yingi tijinliwé wi ta ma? Wila ki kafònnògòlò ngele ke piin mée ma?»

³ Naga yen ma, tire tefò wo ma wi le? Wi nò wo ma nà Mari? Wi nòsepiile nambala poro ma Zhaki naa Zhoze, naa Zhude†, konaa Simò? Wi nòsepiile jeele poro ma pe yen laga we sògòwò?» A Zhezu wi kala li si pe mbèn.

⁴ A Zhezu wì si pe pye fò: «Yènñele yòn senre yofò pe maa wi gbogo lagapyew, ndée wi ca woolo, naa wi sefenne konaa wi go woolo poro paa laa gbogo.»

⁵ Pe mbatagawa pi kala na, Zhezu wi sila kafònnò la kpé pye wa pe yeri; ndée yambala pele wele wila keyen taga pe na ma pe sagala.

⁶ Pe mbatagawa pila wi pari.

*Zhezu wila wi fòrògòfenne ke
ma yiri shyen pe tun shyenzhyen
(Mati 10.5-15; Luki 9.1-6)*

Ko pùngò na, a Zhezu wì si saa na Yènñele senre ti yuun na leele pe kaan wa kanngara na cara ti ni.

⁷ A wì suu fòrògòfenne ke ma yiri shyen pe yeri, née pe tunnu shyenzhyen. Wila fannga kan pe yeri paa yinne tipegele ke puro paa ke woo leele pe ni.

⁸ A wì si pe pye fò: «Na ye kaa kee, yaga ka yaraga ka le, ndée gbotangala. Yaga ka yaakara naa kasha le. Yaga ka penjara le wa ye yée go na!

⁹ Èn fò, ye sawira lele, yaga ka deere shyenzhyen le!»

¹⁰ A wì si pe pye naa fò: «Yaga sa ye ca nga fuun ni, mbe tugu go nga ni, ye koro wa ki ni fò ye karipilige ki sa gbòn!

¹¹ Na laga ka woolo ka je mbe yo pe se ye yaara wò, nakoma mbe yo pe se logo ye yeri, ye karisaga ye ye tóorò gbannngban wi pepé† yoo wo wa ki laga ki na; pa ko yaa pye pe yerewé.»

¹² Ki kaa pye ma, a fòrògòfenne pè si kari, mée saa naga yari leele pe kan na yuun fò: «Ye ye kapere ti jèn, yeri yaga.»

¹³ Pàa yinne tipegele legere puro ma ke wò leele pe ni, ma sinme fa† yambala legere na, a pe sagala.

*Zhan Batisi wi kunwò we
(Mati 14.1-12; Luki 9.7-9)*

¹⁴ A wunlunana Eròdi wì si Zhezu wi senre logo, katugu Zhezu wi mege kila yiri lagapyew. Leele pe née yuun fò: «Zhan Batisi wo wì yen ma yiri wa kunwò pi ni. Ko kì ti wì fannga ta na kafònnògòlò piin.»

¹⁵ A pele née yuun fò: «Eli wi.» A pele née yuun naa fò: «Yènñele yòn senre yofò wa wi, paa faa woolo pe yen.»

¹⁶ Naa Eròdi wila kaa ki senre ti logo, a wì sho fò: «Zhan nà mì kan, a pòò go ki kòw, wo wì yen ma yiri wa kunwò pi ni we.»

† 6:3 6.3: Kapye 12.17; Gala 1.19; Zhaki 1.1; Zhude 1.1 † 6:11 6.11: Mati 10.14; Kapye 13.51; 18.6

† 6:13 6.13: Faa pàa pye na sinme pi piin paa were yen; Eza 1.6; Maki 16.17-18; Luki 10.34; Zhaki 5.14-15.

¹⁷ Erōdi wo jate wila leele tun, a pè saa Zhan wi yigi maa po maa le kaso. Wila ko pye ma, wi jōnlo Filipu wi jō Erodidiyadi wo kala na, ŋa wila sho wi yeri maa tēge we;

¹⁸ katugu Zhan wila pye naga yuun Erōdi wi kan fō: «Kii daga mōo jōnlo jō wi sho wi yeri!»

¹⁹ Zhan wila pye ma Erodidiyadi wi mbēn. A wi nēē jaa mboo gbo. Eēn fō, wi saa ya mbege pye Erōdi wi kala na,

²⁰ katugu Erōdi wila pye na fyē Zhan wi yēge. Wila ki jēn ma yo wi yēn lesinŋe ma pye kpoyi. A wi suu sho, lere kapege ka ka ta mbe gbōn wi na. Kila pye, sanga o sanga Zhan wi kaa para, Erōdi jatere wi ma piri wi na. Eēn fō, konaa ki ni fuun, kila wi ndanla mbaa nuru wi yeri.

²¹ Eēn fō, Erodidiyadi wi si kaa pilitanga ka ta Erōdi wi sepilige yēfile fēti wa nōgo. Erōdi wila sōgolo gbolo sōgo wi legbōolo poro naa wi sorodasheelee teelee naa Galile tara mēgbōgo fēnnē pe kan.

²² Ma pe ta wa fēti wi na, a Erodidiyadi wi sumborombyō wi si ye wa pe korōgo ma yō. A wi si wunlunana Erōdi wi ndanla, konaa mbele wila yeri pe ni. A wunlunana wi si sumboro wi pye fō: «Yaraga ŋga kōon ndanla, ki naga na na, mi yaa ki kan ma yeri.»

²³ A wi si wugu ma yo: «Ma ka yaraga ŋga fuun yēnri na yeri, mi yaa ki kan ma yeri, ali na kaa pye na wunluwo pi walaga yi.»

²⁴ A sumboro wi si yiri, mēē saa wi nō wi yewe ma yo fō: «Mbe yingiri yēnri!»

A nōfō wi suu pye fō: «Zhan Batisi wi go ye.»

²⁵ A sumboro wi si yiri, mēē sōngoro wa wunlunana wi yeri, na fyēēē, mēē saa wi pye fō: «Mila jaa ma Zhan Batisi wi go ki kan na yeri yaapige ka nawa fōonfōon ŋga na.»

²⁶ A wunlunana wi si yēge san fō jēnge. Eēn fō, wi saa ya mbe je ki na, wuguro nda wila wugu wi lifēnnē pe yēge na ti kala na.

²⁷ Ki kaa pye ma, le ki yōngolo nungba ke ni, a wi suu sorodashe wa tun ma yo wi sa Zhan go ki kow wi pan ki ni.

²⁸ A sorodashe wi si kari ma saa Zhan go ki kow wa kaso, mēē ki le yaapige ka ni ma pan maga kan sumboro wi yeri. A sumboro wi si saa ki kan wi nō wi yeri.

²⁹ Naa Zhan fōrogofēnnē pāa kaa ŋga kila pye wi na ki logo, a pè si saa wi gboo wi le ma saa wi le.

*Zhezu wila nambala
waga kanjurugo (5 000)
kan pè ka*

(Mati 14.13-21; Luki 9.10-17; Zhan 6.1-14)

³⁰ A Zhezu wi pitunmbolo pè si sōngoro ma pan ma pe yēē gbogolo wa wi tanla, mēē ŋga pāa pye konaa ŋga pāa naga leele pe na ti yēge yo maa kan.

³¹ Leele mbele pāa pye na paan konaa mbele pāa pye na kee Zhezu wi korōgo, pāa lēge fō Zhezu wo naa wi fōrogofēnnē pe ni, pè sila wagati ta yere mbe li. Ki kaa pye ma, a Zhezu wi suu fōrogofēnnē pe pye fō: «Ye pan we kari wa laga ŋga lere woro wa we, we sa cēn we wogo jēnri.»

³² A pè si ye tōnmōkoro ka ni na kee laga ka na pe ye.

³³ Eēn fō, lelēgere la pe yan paa kee ma pe jēn, mēē yiri wa cara ti ni, ma fe tōoro na fō wa laga ŋga Zhezu wo naa wi fōrogofēnnē pe ni pāa pye na kee we. Pāa keli ma gbōn wa ki laga ki na pe na.

³⁴ Naa Zhezu wila kaa yiri wa tɔnmɔkɔrɔ ki ni, mɛɛ ki janwa gbɔlo li yan. A ki leele pe yinriwɛ suu ta fɔ jɛngɛ; katugu paa pye paa simbaala yɛn, mbele kɔnrifo† woro pe na. A wi nɛɛ pe nari yarilegɛɛ ni.

³⁵ Naa yɔnlɔ kila kaa na koo, a Zhezu wi fɔrɔgɔfɛnnɛ pɛ si fulo wi tanla, mɛɛ wi pye fɔ: «Wagati wɔ jerege mako. We si yɛn laga gbɛnri wi ni.

³⁶ Ki kala na, leele pɛ torogo pɛ kari wa kɛɛɛ kapire to naa kanngara na cara ti ni, pɛ sa yaakara lɔ pɛ ka.»

³⁷ Ɛɛn fɔ, a Zhezu wɔ si pɛ yɔn sogo, ma yo fɔ: «Yoro jate ye pɛ kan pɛ ka!» A pɛ sho fɔ: «We sa warifuwe pyɔ cɛnmɛ shyen (200) buru lɔ pɛ kan pɛ pan pɛ ka? Ki se ya pye.»

³⁸ Kona, a Zhezu wɔ si pɛ yewe ma yo fɔ: «Buru jori wi yɛn ye yeri? Ye sa wele wa?»

Pɛ si saa wele wa, mɛɛ pan maa pye fɔ: «Buru kangurugo naa ngbangala shyen ke yɛn laga we yeri.»

³⁹ A Zhezu wɔ si pɛ pye ma yo pɛ leele pɛ pye pɛ cɛn, pɛ gbogolo gbogolo yan tipirige ki na.

⁴⁰ A leele pɛ si cɛn ma gbogolo gbogolo. Gbogolosaga ka ma lere cɛnmɛ yɔn ko tin, ka ma lere nafa shyen ma yiri kɛ yɔn ko tin.

⁴¹ A Zhezu wɔ si buru kangurugo wi lɛ naa ngbangala shyen ke ni, maa yɛgɛ ki yirige wa naayeri ma Yɛnnɛle li shari. Kona, a wɔ si buru wi kɔɔnlɔ kɔɔnlɔ maa kan wi fɔrɔgɔfɛnnɛ pɛ yeri naa ngbangala shyen ke ni, ma yo peri yɛɛle janwa wi na. A pɛ siri yɛɛle pɛ na.

⁴² A leele pɛ ni fuun pɛ ka ma tin.

⁴³ Pɛ kaa ka ma kɔ, buru kɔnrɔkɔnrɔ nda tila koro to naa ngbangala kɔngolo kɔngolo ngele ni, fɔrɔgɔfɛnnɛ paa ti wulo, a ti kanja kɛ ma yiri shyen yin.

⁴⁴ Mbele paa buru wi ka, nambala paa pye lere waga kangurugo (5 000).

Zhezu wila tanga tɔnmɔ na

(Mati 14.22-33; Zhan 6.15-21)

⁴⁵ Ko pungo na naa jɛnri, a Zhezu wɔ suu fɔrɔgɔfɛnnɛ pɛ ngbanga ma yo pɛ ye wa tɔnmɔkɔrɔ ki ni, pɛ keli pɛ logbɔgo ki kɔn wi na, pɛ kari wa ki kɛɛ nga na, wa Betisayida ca ki yeri; sannɔ wo jate wɔ sa janwa wi torogo wila kee.

⁴⁶ Naa wila kaa janwa wi torogo, a wɔ si kari yanwiga ka go na sa Yɛnnɛle yɛnri.

⁴⁷ Naa yɛmbɛnɛ lɔa kaa wɔ, tɔnmɔkɔrɔ kila pye wa logbɔgo ki nandogomɔ, Zhezu wo nungba wila pye wa tara ti na.

⁴⁸ A wɔ suu fɔrɔgɔfɛnnɛ pɛ yan tɔnmɔkɔrɔ ki piriwɛn pila pye ma ngban pɛ yeri, katugu tifelegɛ kila pye na gbɔɔn na pɛ songɔrɔ. Naa ngɔpɛnɛ kɔngbanmbala gbeleyɛgɛ kila kaa yɔngɔ, a Zhezu wɔ si yiri lɛ nɛɛ kee wi fɔrɔgɔfɛnnɛ pɛ kɔrɔgo, na tanri tɔnmɔ pi na. Wila pye na jaa mbe pɛ toro.

⁴⁹ Ɛɛn fɔ, naa wi fɔrɔgɔfɛnnɛ paa kaa wi yan wila tanri tɔnmɔ pi na, a pɛ sigi yan ndɛɛ gbɔo yinnɛ li. A pɛ nɛɛ gbele ngbanga;

⁵⁰ katugu pɛ ni fuun paa wi yan, a pɛ sunndoro ti si kɔn pɛ na. Le ki yɔngolo nungba ke ni, a Zhezu wɔ si pɛ pye fɔ: «Ye kotogo le ye yɛɛ ni, muwi, yaga ka fyɛ!»

⁵¹ A wɔ si ye wa tɔnmɔkɔrɔ ki ni pɛ kɔrɔgo, a tifelegɛ kɔ si yere. A kɔ si pɛ pari fɔ jɛngɛ;

† 6:34 6:34: Numbu 27.17; 1 Wunlu 22.17; Mati 9.36; Maki 14.27

⁵² katugu buru wogo ki na, kafonno na wila pye, pe sila li yege jen, pe tijinliwe pi sila ya mbeli koro jen.

*Zhezu wila yambala legere sagala
wa Zhenezareti tara
(Mati 14.34-36)*

⁵³ Naa paa kaa logbogo ki kon ma yiri, a pe si gbon wa Zhenezareti tara, mee pe tonmokoro ki po wa logo ki konjo na.

⁵⁴ Naa paa kaa tigi ma yiri wa tonmokoro ki ni, a leele pe si Zhezu wi yan maa jen.

⁵⁵ A pe si fe ma kari wa ki tara ti lagapyew, na paan yambala pe ni pe yarisinleere ti na wi korogo, pe kaga logo laga nga fuun ni mbe yo wi yen we.

⁵⁶ Laga o laga Zhezu wila pye na kee, kapire ri o, cagboro ri o, keere kapire ri o, pe ma yambala pe le ma pan ma pe tge wa katogo ma suu yenri ma yo wi pe yaga pe jiri wi derege yon ko na ce. Mbele fuun paa jiri ki na, poro la sagala.

7

*Fariziye poro naa pe teleye
kalege ki ni
(Mati 15.1-9)*

¹ A Fariziye poro naa lasiri sewe jenfenne pele si yiri wa Zheruzalemu, mee pan ma gbogolo wa Zhezu wi tanla.

² A pe suu forogofenne pele yan paa nii pe keyen yi ni fyongo ni, ko koro wo yen pee pe keyen yi jogo mbe yala pe sherege kologo ki ni.

³ Ma si yala, Fariziye poro naa Zhufuye sanmbala pyew, na pee pe keyen yi jogo jenge, paa li, katugu paa pye na tanri na yala pe teleye kalege ko ni.

⁴ Na paga yiri wa janla na pe yarilondo ti ni mbe ye, na pee woli ghen, paa li. Kalegele kele la pye pe yeri naa leger, ngele paa pye na tanri ke na. Koro yen paa wojengele, naa coro, konaa tuguyenre sikaara konaa sinleyaara jogowo yen.

⁵ A Fariziye poro naa lasiri sewe jenfenne pe ni, pe si Zhezu wi yewe ma yo fo: «Ki cen mele, ma forogofenne pe si woro na tanri we teleye pe kalege ki na, een fo, pe ma sila nii pe keyen yi ni fyongo ni?»

⁶ A Zhezu wi si pe pye fo: «Yoro kopiire fenne wele, Yenjele yon senre yofeEzayi wila tanga ta ye na kaselege, naa wila Yenjele li yon senre ti yo ye kanngoro we. Wila ki yo ma yo Yenjele li yo fo:

Ki leele mbele yeen, paa na gbogo yon ni win.

Een fo, wa pe nawa jatere wo ni, pe yen ma lali na ni.

7 Paa na gbogo jaga win,

katugu leele pe ngasegele ngele tge, koro ce pe ma le na nari leele pe na.†

⁸ «Ye ma Yenjele li ngasegele koro wa kanngaga na, nee tanri leele kalegele koro na.»

⁹ Kona, a Zhezu wi sho naa fo: «Yaa ki yaan ndee ki jenge koyi nga ye pye ma Yenjele li ngasegele koro yaga, nee tanri ye kalegele koro na. Ayoo de!

† 7:7 7.6-7: Eza 29.13

¹⁰ Katugu Moyisi wila ki yo ma yo fɔ: *«Maa ma to naa ma nɔ pe gbogo.»* Ma nuru naa ma yo fɔ: *«Lere ɲa ka wi to nakoma wi nɔ danga, ki daga poo gbo.»*[†]

¹¹ Eɛn fɔ, yoro ma yo fɔ: Na lere wa kaa to, nakoma wi nɔ pye fɔ: *«Mi jɛn na ya mboon saga yaraga ɲga ni, ki yɛn Koriban, ko kɔrɔ wo yɛn migi kan Yɛnɲɛle yeri saraga.»*

¹² Yaa ki fɔ wi yaga naa wila wi to, nakoma wi nɔ wi sari.

¹³ Ki pyelomo pi na ma, ye maa Yɛnɲɛle li senre ti jogo ye kalegele ngele ye maa nari ye yɛɛ na ke ni. Ye ma sila yarilegere piin paa ki woro nda ti yɛn fun.»

Yaraga ɲga ki ma lere wi tɛɛ

fyongo ni

(Mati 15.10-20)

¹⁴ Kona, a Zhezu wì si janwa wi yeri naa fɔnɲɔ, mɛɛ pe pye fɔ: *«Ye ni fuun ye nungbogolo jan yaa nuru na yeri, yege senre nda ti kɔrɔ wi jɛn:*

¹⁵ *Yaraga ɲga fuun ki ma yiri laga funwa na ma ye wa lere wi lara, ko ka na ya mboo tɛɛ fyongo ni Yɛnɲɛle yege na. Eɛn fɔ, ɲga ki ma yiri wa wi kotogo na, ko ki maa tɛɛ fyongo ni li yege na.*

¹⁶ *[Nungbogolo ka pye ɲa na, wi ke jan wila nuru[†].]»*

¹⁷ *Naa Zhezu wila kaa laga le janwa wi tanla ma saa ye wa go, a wi fɔrɔɔfenne pɛ suu yewe ki yomiyɛle li kɔrɔ wi ni.*

¹⁸ *A wì si pe pye fɔ: «Yoro fun ye woro tijinliwɛ ni jate? Ye sigi jɛn mbe yo yaraga ɲga ki ma yiri laga funwa na ma ye wa lere wi nawa, ko na ya mboo tɛɛ fyongo ni Yɛnɲɛle yege na?»*

¹⁹ *Katugu ko na ye wa wi kotogo na. Eɛn fɔ, ki ma kari wa wi lara. Ko punɲo na, ki mɛɛ yiri laga funwa na.»*

Zhezu wila ki naga wa ki senre ti ni fɔ yaakara ti ni fuun ti yɛn kpoyi Yɛnɲɛle li yege na.

²⁰ *A Zhezu wì sho naa fɔ: «ɲga ki ma yiri wa lere wi kotogo na, ko ki maa tɛɛ fyongo ni Yɛnɲɛle yege na.*

²¹ *Katugu pa jatere pere ti maa yinrigi wa lere wi nawa, wa wi kotogo na, mɛɛ wi kan wi maa kalikalawa piin, naa yuro, naa legbogo,*

²² *naa kɛɛnre lime, naa yegembatinwe, naa nambewe, naa leele fanlaga, naa kafaara, naa yɛnjara, naa leele meɲɔɔgo, naa yɛɛ gbogowo, naa lembigewe.*

²³ *Ko yaripere nda to ti ni fuun maa yinrigi wa lere wi kotogo na, ma suu tɛɛ fyongo ni Yɛnɲɛle yege na.»*

Nambannɲɔ wà la taga

Zhezu wi na

(Mati 15.21-28)

²⁴ *Ko punɲo na, a Zhezu wì si yiri wa ki laga ki na, mɛɛ kari wa Tiri tara, ma saa ye go ka ni. Wi sila pye na jaa lere mbege jɛn mbe yo wi yɛn wa. Eɛn fɔ, wi sila ya mbe koro wa larasaga.*

²⁵ *Jɛle wà la pye wa, yinne tipele la pye wi sumborombyɔ wi ni. Naa ki jɛle wila kaa Zhezu wi tinme ta, a wì si pan teere ma kannɲuuro kan wi jegele,*

[†] **7:10 7:10:** Eki 20.12; 21.17; Efe 6.2 [†] **7:16 7:16:** Seweele pele ni, verise ke ma yiri kogoloni wi woro wa; Mati 11.15; 13.9.

²⁶ maa yenri ma yo wi yinne tipele li puro wili wo wi sumboro wi ni. Ki jele Giresi tara fenne woo lawi. Pa paa wi se wa Sirofenesi tara.

²⁷ A Zhezu wi suu pye fo: «Ki yaga piile pe li pe tin ghen, katugu ki woro ma yon pe piile pe yaakara ti le peri wa pyonmbigile ke kan.»

²⁸ A jele wi suu pye fo: «Na Fo, ki yen ma kaselege. Een fo, pyonmbigile ngele ke ma pye wa tabali wi ngo, ke maa piile pe yaakara tunmoooro nda ti maa tuun pe yeri to kaa.»

²⁹ Kona, a Zhezu wi suu pye fo: «Senre nda ma yo ti kala na, ma mbe ya mbaa kee. Yinne tipele li wo ma sumborombyo wi ni.»

³⁰ Naa jele wila kaa songoro ma saa ye wa wi go, a wi si saa wi pyo wi ta wi sinle wa wi sinleyaraga ki na, yinne tipele li wo wi ni.

Zhezu wila naja bombo nungbojili wa sagala

³¹ Ko pungo na, a Zhezu wi si yiri wa Tiri tara ma toro wa Sidon tara, mee Dekapole tara ti pari ma kari wa Galile logbogo ki yeri.

³² A pe si pan naja nungbojili wa ni wi korogo, wi sila ya mbaa para jenge. A pe suu yenri ma yo wuu keyen yi taga wi na wuu sagala.

³³ A Zhezu wi suu le ma yiri le janwa wi tanla, mee kari wi ni wa yege, ma suu yombegele ke le wa naja wi nungbogolo ke ni, mee cenre surugu ke na ma jiri wi ngayinne li na.

³⁴ Kona, a wi suu yege ki yirige wa naayeri, ma won ngbanga, mee naja wi pye fo: «Efata!» Ko koro wo yen fo: «Yenge!»

³⁵ Le ki yongolo nungba ke ni, a ki naja wi nungbogolo ke si yenge wi na, a wi ngayinne li sanga, a wi ya na para fo jenge.

³⁶ A Zhezu wi sigi yo maga ngban pe ni fuun pe ni, ma yo paga kaga yo mbe lere kan. Een fo, ali naa wila pye naga yuun naga ngbanni pe ni, paa pye naga yari naga seregi.

³⁷ A leele pe nee kawa ngbanga, nee yuun fo: «Iga fuun wila piin, ki yen jenge. Wi yere maa nungbojiile pe piin pe maa nuru, na bomboolo pe piin pe maa para.»

8

Zhezu wila lere waga tijere (4 000) kan pe ka (Mati 15.32-39)

¹ Ki piliye yi ni, a janwa gbolo la si gbogolo naa wa Zhezu wi tanla mbe logo wi yeri. Naa yaakara sila pye pe yeri pe ka, ki kala na, a Zhezu wi suu forogofenne pe yeri, mee pe pye fo:

² «Ki leele mbele pe yinriwe yen na na, katugu nala yen pe piliye taanri pe yen laga na ni, yaakara si woro pe yeri pe ka.

³ Na mi ka pe torogo fungo ki ni paa kee, pe fannga ki yaa sa ko kono, katugu pele yiri lege.»

⁴ A wi forogofenne pe suu pye fo: «We mbe yaakara to ta se laga ki gbinri na wi ni mbe pe ni fuun pe kan pe ka pe tin?»

⁵ A Zhezu wi si pe pye fo: «Buru jori wi yen laga ye yeri?» A pe sho fo: «Buru koloshyen.»

⁶ A wi si janwa wi pye ma yo wi cen tara ti na. Kona, a wi si buru koloshyen wi le, ma Yennele li shari, mee wi koonlo koonlo maa kan wi

fɔrɔgɔfenne pe yeri, poo yɛɛle janwa wi na. A fɔrɔgɔfenne pɛ suu yɛɛle janwa wi na.

⁷ Ngbangala tunmɔŋgɔlɔ jɛnri la pye le pe yeri, a Zhezu wɛ si Yɛnɲɛle li shari ke wogo na, mɛɛ ki yo pe kan, a pɛ ke yɛɛle janwa wi na.

⁸ A leele pɛ ka ma tin. Pɛ kaa ka ma kɔ, a pɛ kanja kɔlɔshyɛn yin kɔnrɔkɔnrɔ nda tila koro ti ni.

⁹ A Zhezu wɛ si pe torogo ma yo paa kee. Paa lere waga tijɛɛ (4 000) yɔn ko tin ki pilige ki ni.

¹⁰ Le ki yɔnlɔgɔ nungba ke ni, a Zhezu wo naa wi fɔrɔgɔfenne pe ni, pɛ si ye wa tɔnmɔkɔrɔ ki ni, mɛɛ kari wa Dalimanuta tara.

*Fariziye paa pye na jaa Zhezu
wi kafɔnnɔ la pye peli yan
(Mati 16.1-4)*

¹¹ Kona, a Fariziye pɛ si kari Zhezu wi kɔrɔgɔ, mɛɛ saa na kendige woo wi ni. Naa paa pye na jaa mboo wa mbe wele ki kala na, a pɛ suu yɛnri ma yo wi kafɔnnɔ la pye wigi naga pe na, fɔ pa wi fanŋga ki yiri wa Yɛnɲɛle li yeri.

¹² A Zhezu wɛ si wɔn ma tigi ngbanga ma sho fɔ: «Yingi na nala pilige woolo pe nɛɛ kafɔnnɔ jaa? Ɛɛn fɔ, kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, kafɔnnɔ lo la se pye mbe naga pe na.»

¹³ Kona, a wɛ si yiri le pe tanla, mɛɛ ye naa wa tɔnmɔkɔrɔ ki ni ma logbɔgɔ ki kɔn ma kari wa ki kɛɛ ŋga na.

*Zhezu wila yo Fariziye poro
naa Erɔdi ni pe nagawa sɛnrɛ
ti yɛn paa leve yɛn
(Mati 16.5-12)*

¹⁴ Fɔrɔgɔfenne paa fɛgɛ pe sila yaakara le, buru nungba pe wo wila pye pe yeri wa tɔnmɔkɔrɔ ki ni.

¹⁵ A Zhezu wɛ sigi yo maga ngban pe ni, ma yo fɔ: «Ye ye yɛɛ yingiwe jɛn Fariziye pe leve wo naa Erɔdi woo wi ni.»

¹⁶ A fɔrɔgɔfenne pe nɛɛ pe yɛɛ yewe na yuun fɔ: «Maa yaan buru woro laga we yeri, ko ki ti wila para yɛɛn.»

¹⁷ A Zhezu wɛ si nda paa pye na yuun ti jɛn, mɛɛ pe pye fɔ: «Mele a ye nɛɛ ki yuun wa ye nawa ma yo katugu buru woro ye yeri? Ye faa ti kɔrɔ jenni mbaa ti lee bere jate? Ye tijinliwe pi yɛn ma tɔn ye na bere jate?

¹⁸ *Yɛnɲɛle yɛn ye na, ye woro na yaan jate?*[†] Ye woro na nawa tuun ti na wi le? Nungbogolo yɛn ye na, ye woro na nuru jate?

¹⁹ Na mila buru kangurugo wi kɔɔnlɔ kɔɔnlɔ maa kan nambala waga kangurugo (5 000) pe yeri, a pɛ ka, kanja jori yaa yin kɔnrɔkɔnrɔ nda tila koro ti ni?» A pɛ suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Kanja kɛ ma yiri shyɛn[†].»

²⁰ «Na mila kaa buru kɔlɔshyɛn wi kɔɔnlɔ kɔɔnlɔ maa kan nambala waga tijɛɛ (4 000) pe yeri, a pɛ ka, kanja jori yaa yin kɔnrɔkɔnrɔ nda tila koro ti ni?» A pɛ suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Kanja kɔlɔshyɛn[†].»

²¹ Zhezu wɛ si pe pye fɔ: «Ye fa sigi kɔrɔ jɛn bere jate?»

Zhezu wila fyɔɔn wa sagala

²² Naa paa ka saa gbɔn wa Betisayida ca, a leele pɛle si pan fyɔɔn wa ni Zhezu wɛ kɔrɔgɔ, maa yɛnri ma yo wi jiri wi na wi ta wi sagala.

[†] 8:18 8.18: Zhɛrɛ 5.21 [†] 8:19 8.19: Maki 6.38-44 [†] 8:20 8.20: Yɛ Maki 8.9laga ki wele.

²³ A Zhezu wì si fyoon wi yigi wi kee ki na ma kari wi ni wa ca ki pungo na, mee cenne taga fyoon wi yengele ke na ma keyen taga wi na, ma suu yewe ma yo fo: «Maa yaraga ka yaan le?»

²⁴ A fyoon wi suu yee ki yirige ma wele, ma sho fo: «Mila leele yaan wurugo wurugo, pe yen paa tire yen. Paa tanri.»

²⁵ A Zhezu wì suu keyen yi taga naa wa fyoon wi yengele ke na. A fyoon wi suu yengele ke kan laga nungba ma wele jenge. Kona, a wì si sagala, nee yaara ti ni fuun ti yaan nari jenni jenge ti yee ni.

²⁶ A Zhezu wì suu pye ma yo wila kee wi go, wiga ka ye wa ca nawa.

Pyeri wila ki yo ma yo

Zhezu wo wi yen Kirisi we

(Mati 16.13-20; Luki 9.18-21)

²⁷ Kona, a Zhezu wo naa wi forogofenne pe ni, pe si kari wa Sesare Filipu ca ki kanngara na cara ti ni. Ma pe ta wa konɔ paa kee, a Zhezu wì si pe yewe ma yo fo: «Leele pe ma yo mi yen ambo fo?»

²⁸ A pe sho fo: «Pele ma yo ma yen Zhan Batisi. Pele ma yo ma yen Eli. Pele ma yo Yenjele yon senre yofɔ wawi mboro.»

²⁹ A wì si poro jate pe yewe ma yo fo: «Yoro wo nawa, ambo wi mi?» A Pyeri wì suu pye fo: «Mboro ma yen Kirisi we.»

³⁰ A Zhezu wì sigi yo maga ngban pe ni ma yo paga kaga yo mbe lere kan.

ZHEZU WILA PARA WI KUNWO NAA WI YENME SENRE NA

8.31-9.50

Zhezu wila wi kunwo

naa wi yenne wogo ki yo

(Mati 16.21-23; Luki 9.22)

³¹ Kona, a Zhezu wì nee wi forogofenne pe nari na yuun fo: «Ki daga Lere wi Pinambyɔ wi jolo jenge. Tara ti lelele, naa saraga wofenne teele poro naa lasiri sewe jenfenne pe ni, pe yaa ka je wi na mboo gbo. Ki piliye taanri wogo, wi yaa yen mbe yiri wa kunwo pi ni*.»

³² Zhezu wila pye naga senre ti yuun nari finligi pe kan. Ki kaa pye ma, a Pyeri suu le ma kari wi ni kanngaga na, nee para wi na ma yo nga wi yo, kii yala.

³³ Een fo, a Zhezu wì si wa ma kannga, maa forogofenne sanmbala pe wele, mee ghanla Pyeri wi na ma yo fo: «Yiri na tanla Sotanla! Katugu ma jateri wi woro Yenjele wogo ko na, wi yen leele wogo† ko na.»

Mbele pe taga Zhezu wi na

pe daga mbaa tanri yee nga na

(Mati 16.24-28; Luki 9.23-27)

³⁴ Ko pungo na, a Zhezu wì suu forogofenne poro naa janwa wi yeri, mee pe pye ma yo fo: «Na lere wa kaa jaa mbe taga na pungo na, wi kaari wi yinwege ki kala, wuu tiparaga ki tugo†, wii taga na na.

† **8:31 8.31:** Mati 16.21 † **8:33 8.33:** Zhezu wila Pyeri wi yeri Sotanla, katugu wila pye naga ngbeli mbe Zhezu wi kan wi ke kanngaga na wi wo wa tunngo nga Yenjele li kan wi yeri wi pye ki ni, ko yen mbe jolo dunruya woolo pe kala na, mbe pe sho. † **8:33 8.33:** Eza 55.8-9; 1 Koren 2.14 † **8:34 8.34:** Ko koro wo yen fo wi cen wi jologo ki cenwe, wii taga Zhezu wi na.

³⁵ Katugu lere ɲa fuun kaa jaa mboo yɛɛ go sho, wo yaa kaa yinwege ki la. Eɛn fɔ, lere ɲa fuun ka suu yinwege ki la na kala na, konaa Sentanra ti kala na, wi yaa kaga ta.

³⁶ Na lere wi ka dunruya yaara ti ni fuun ti ta, ki si pye wuu yinwege ki la, yingɪ ki yaara ti yaa yɔn mboo kan?

³⁷ Yingɪ yaraga ki yɛn wa lere mbe ya kan mboo yɛɛ go sho?

³⁸ Na lere ɲa ka fɛɛ ta na ni, nakoma na sɛnrɛ ti ni ki nala pilige woolo mbele pe yɛn kɛɛnrɛ lifɛnnɛ naa kapere pyɛfɛnnɛ pe sɔgɔwɔ, pa Lere wi Pinambyɔ fun wi yaa ka fɛɛ ta ki fɔ wi ni, na wi ka ka pan wa wi To wi gbɔgɔwɔ pi ni mɛrɛgɛyɛkpoyi pe ni we.»

9

¹ A Zhezu wɪ si pe pye naa fɔ: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, mbele pe yɛn lagamɛ, pele yɛn wa pe ni, pe se ka ku gbɛn, na pe fa Yɛnɲɛlɛ li wunluwɔ pi yɛn pi pan yawa ni.»

*Zhezu wi yɛgɛ cɛnwɛ pɪla kanɲa
(Mati 17.1-13; Luki 9.28-36)*

² Naa piliye kogolɔni la kaa toro, a Zhezu wɪ si Pyɛri, naa Zhaki, konaa Zhan pe lɛ ma kari pe ni yanwiga titɔnlɔgɔ ka na. Poro cɛ paa pye wa ki laga ki na. Ma pe ta wa, a Zhezu wi yɛgɛ cɛnwɛ pɪ si kanɲa lɛ pe yɛgɛ na.

³ A wi yaripɔrɔ ti kanɲa ma filige, na yɛngɛlɛ shoo. Lere wo wa woro laga tara ti na, ɲa wi mbe ya mbe yaripɔrɔ jogo ti filige ma.

⁴ A Eli naa Moyisi† pɛ si yiri le pe na. Paa pye na para Zhezu wi ni.

⁵ Kona, a Pyɛri wɪ si Zhezu wi pye fɔ: «We Nagafo, ki yɛn ma yɔn wɛ koro lagamɛ. We yaa segbara taanri kan, mborɔ wogo nunɲba, Moyisi wogo nunɲba, Eli wogo nunɲba.»

⁶ Wi mbaa yo yɛgɛ ɲga na ko wi sila jɛn, katugu wo naa fɔrɔgɔfɛnnɛ sanmbala pe ni, paa fye fɔ jɛngɛ.

⁷ A kambaaga kà si pan, mɛɛ pe tɔn wa ki yinmɛ pi ni. A magala là si yiri wa ki kambaaga ki ni ma yo fɔ: «Iɲa yɛɛn, wo wi yɛn na Pinambyɔ ɲa wɪlan ndanla jɛngɛ we, yaa wi sɛnrɛ ti nuru!»

⁸ Le ki yɔngolɔ nunɲba ke ni, a fɔrɔgɔfɛnnɛ pɛ si wele ma pe yɛɛ maga, pee lere wa yan naa, ndɛɛ Zhezu wo nunɲba.

⁹ Naa paa kaa yiri wa yanwiga ki na na tinri, a Zhezu wɪ sigi yo maga ɲgbɛn pe ni, ma pe pye fɔ: «Iɲga yɛ yan, yaga kaga yɛgɛ yo mbe lere kan fɔ Lere wi Pinambyɔ wi sa ku, wi yɛn wi yiri wa kunwɔ pi ni.»

¹⁰ A pɛ sigi kala li tɛgɛ wa pe nawa. Eɛn fɔ, sanga legɛrɛ ni, paa pye na pe yɛɛ yewe na yuun fɔ: «Mbe sɔngɔrɔ mbe yɛn mbe yiri wa kunwɔ pi ni, ko kɔrɔ wo yɛn mɛlɛ?»

¹¹ A pɛ si Zhezu wi yewe ma yo fɔ: «Yingɪ na lasiri sɛwɛ jɛnfɛnnɛ pe ma sho fɔ Eli daga mbe pan gbɛn?»

¹² A Zhezu wɪ si pe pye fɔ: «Kaselege yi, Eli wi daga mbe pan gbɛn, mbe yaara ti ni fuun ti gbegele fɔnɲgɔ.† Eɛn fɔ, yingɪ na ki si yɛn ma yɔnlɔgɔ wa Yɛnɲɛlɛ sɛnrɛ sɛwɛ wi ni, ma yo Lere wi Pinambyɔ wi yaa jɔlɔ jɛngɛ, fɔ leelee pe yaa ka jɛ† wi na?

† 9:4 9.4: Moyisi naa Eli paa pye Yɛnɲɛlɛ yɔn sɛnrɛ yɔfɛnnɛ, mbele paa pe yinwege ki pye faa laga tara ti na. † 9:12 9.12: Mala 3.23 † 9:12 9.12: Yuuro 22.8

¹³ Ma si yala, mi yen naga yuun ye kan fɔ Eli† wila pan mako, a pòo jòlò jɛngɛ paa yɛgɛ nga na ki yen ma yɔnlogɔ wa Yɛnɲɛlɛ sɛnrɛ sɛwɛ wi ni we.»

*Zhezu wila pyɔ wa sagala,
yinɲɛ tipele la pye wi ni
(Mati 17.14-21; Luki 9.37-43a)*

¹⁴ Naa pàa kaa pan ma gbɔn le fɔrɔgɔfɛnnɛ sanmbala pe na, a pè si janwa gbolo la yan li gbogolo le pe tanla ma pe maga. Lasiri sɛwɛ jɛnfɛnnɛ pèlɛ la pye na kendige woo pe ni.

¹⁵ Naa leele pàa kaa Zhezu wi yan wila paan, a kɔ si pe fɔ. A pè si yiri ma fe ma saa wi fili, mboo shari.

¹⁶ A Zhezu wì suu fɔrɔgɔfɛnnɛ pe yewe ma yo fɔ: «Yaa kendige ko woo pe ni yingɛ kala na?»

¹⁷ Wa janwa wi ni, a nana wà suu pye fɔ: «We Nagafɔ, mɔ pan na pyɔ wi ni ma kɔrɔgɔ, yinɲɛ tipele yen wi ni, li yen bombo.

¹⁸ Yinɲɛ tipele liga yiri wi ni laga o laga, li maa jan le tara, ngbɔrɔgɔ maa yinrigi wa wi yɔn; wi maa ngangala ke kaa ma sheli karirrra. Mòò fɔrɔgɔfɛnnɛ pe yɛnrɛ ma yo pe yinɲɛ tipele li purɔ peli wɔ wi ni, pee ya.»

¹⁹ A Zhezu wì si pe pye fɔ: «Yoro wele, ye yen leele mbele pe yen mbatagambala! Wagati jori mi daga mbe pye ye ni naa? Wagati jori mi daga mbe ye kala li kun na yɛɛ ni? Ye pyɔ wi lɛ ye pan wi ni na kan!»

²⁰ A pè suu lɛ ma saa wi kan wi yeri. Naa yinɲɛ tipele làa kaa Zhezu wi yan, a li si pyɔ wi yangara ngbanga. A wì si to le tara nɛɛ kɔngɛ, a ngbɔrɔgɔ nɛɛ yinrigi wa wi yɔn.

²¹ A Zhezu wì si pyɔ wi to wi yewe ma yo fɔ: «Kùu ta ma lɛ wagati wiwiin?»

A tofɔ wì sho fɔ: «Ma lɛ wi puwɛn pi ni.

²² Sanga lɛgɛrɛ ni, ki yinɲɛ tipele li maa jan wa kason konaa tɔnmɔ pi ni na jaa mboo gbo. Na kaa pye ma mbe ya kala la pye, we yinriwɛ ta, ma we saga!»

²³ A Zhezu wì suu pye fɔ: «Ki cɛn mɛlɛ, a mà sho fɔ: «Na ma mbe ya?» Lere ɲa fuun ka taga na na, kala li ni fuun li mbe ya pye mboo kan.»

²⁴ Le ki yongolo nunɲba ke ni, a pyɔ wi to wì si gbele ngbanga, ma yo fɔ: «Mì taga ma na, ki kala na, na saga mala mbatagawa pi ko na ni.»

²⁵ Naa Zhezu wila kaa janwa wi yan wila gbinri na paan pe kɔrɔgɔ, a wì si gbanla yinɲɛ tipele li na, ma yo fɔ: «Mboro yinɲɛ tipele bombo nunɲbojili ɲa yɛɛn, mɛlɛ ki yuun ma kan, wɔ wa ki pyɔ ɲa wi ni, maga ka ye wi ni naa fyew.»

²⁶ Kona, a yinɲɛ tipele li si gbele ngbanga ma pyɔ wi yangara ngbanga, mɛɛ wɔ wi ni. A pyɔ wì si cɛn ndɛɛ wi ku, fɔ a lɛlɛgɛrɛ na yuun: «Wì ku, wì ku.»

²⁷ Ɛɛn fɔ, a Zhezu wì suu yigi wi kɛɛ ki na maa yirige, a wì si yiri ma yere.

²⁸ Naa Zhezu wila kaa ye wa go, a wi fɔrɔgɔfɛnnɛ pè si saa wi yewe pe yɛ, ma yo fɔ: «Yingɛ na wee si ya mbege yinɲɛ tipele na li purɔ?»

²⁹ A Zhezu wì si pe pye fɔ: «Ko yinɲɛ tipele cɛnlɛ na yɛɛn, Yɛnɲɛlɛ yɛnrɛwɛ po pi ma ya ma lo purɔ mali wɔ.»

† 9:13 9:13: Mati 11.14

*Zhezu wila wi kunwo
naa wi yenme wogo ki yo naa
(Mati 17.22-23; Luki 9.43b-45)*

³⁰ A pè si yiri wa ki laga ki na, ma Galile tara ti pari ma kari. Zhezu wi sila pye na jaa leele poo saga jen.

³¹ Katugu wila pye naa fərogəfenne pe nari. Wila pye na pe piin fo: «Pe yaa ka Lere wi Pinambyo wi le leele pe kɛɛ poo gbo. Wiga ku ki piliye taanri wogo, wi yaa yen mbe yiri wa kunwo pi ni.»

³² Eɛn fo, fərogəfenne pe sila ki sɛnrɛ ti koro jen, a pè si fyɛ pe suu yewe.

*Wiwiin wi yen legboɔ ma wɛ?
(Mati 18.1-5; Luki 9.46-48)*

³³ A pè si saa gbɔn wa Kaperinawu. Naa paa kaa ye wa go, a Zhezu wi suu fərogəfenne pe yewe ma yo fo: «Yingi sɛnrɛ yɛ pye na yuun na wa kono?»

³⁴ A pè si pyeri, katugu paa pye na kendige woo pe yɛɛ ni wa kono, mbe ta mbe ɲa wi yen pe ni fuun legboɔ wi jen.

³⁵ Kona, a Zhezu wi si sɛn, mɛɛ pe yeri ma yo fo: «Lere ɲa kaa jaa mbe pye kongbanna, wi daga mboo yɛɛ pye pe ni fuun pɔngofɔ konaa pe ni fuun tunmbyee!»

³⁶ A wi si pyo jɛɛ wa lɛ maa yerege le pe sɔgowɔ. Naa wila kaa wi lɛ wa wi keyen yi ni, a wi si pe pye fo:

³⁷ «Lere ɲa fuun ka ki pyo ɲa wi si wa yigi jɛngɛ na kala na, kona, muwi ki fo wi yigi jɛngɛ. Lere ɲa fuun ka silan yigi jɛngɛ, kona, mi ma ki fo wi yigi jɛngɛ, eɛn fo, ɲa wilan tun wo ki fo wi yigi jɛngɛ.»

*Ye woro ma ɲa mbɛn,
wo yen ye lejenɲɛ
(Luki 9.49-50)*

³⁸ Kona, a Zhan wi si Zhezu wi pye fo: «We Nagafo, wɛ lere wa yan wila yinne tipegele ke puro na ke woo leele pe ni ma mɛgɛ ki na, woo pye ma yo wiga kaa ki piin, katugu wi woro we ni.»

³⁹ A Zhezu wi si pe pye fo: «Yaga kaa yege kon mbe yo wi kaa ki piin, katugu lere se ya kafɔnnɔ pye na mɛgɛ ki na, mbe koro le ki yongolo nungba ke ni mbaa sɛnpere yuun na na.

⁴⁰ Ki kala na, lere ɲa woro we mbɛnfɔ, wo yen we lejenɲɛ!

⁴¹ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, lere ɲa fuun ka tonmo jɛnɛ yenlɛ kan ye yeri ye wɔ, katugu ye yen Kirisi wi woolo, wo yaa kaa tɔnli wi ta.»

*Maga ka lere fanla mboo le kapege
(Mati 18.6-9; Luki 17.1-2)*

⁴² «Ki piile tunmɔmbolo mbele pɛ taga na na, lere ɲa fuun ka ti wa ka kapege pye, pe sinnɔlɛngboɔ to wa ki fo wi yologo pe saa wa wa kogoje wi ni, ko mbe mbɔnrɔ wi na.

⁴³ Na kaa pye ma kɛɛ ko ki yaa ti mɛɛ kapege pye, ki kon maga wɔ wa. Ma koro kɛɛ nungbafɔ, ma sa ye wa yinwege jɛngɛ ki ni, ko mbɔnrɔ ma na ma koro ma keyen shyen yi ni, ma kari wa jaganama, wa kason ɲga ki se figi ko ni.

⁴⁴ [Wa ki laga ki na, fyɛnrɛ nda ti maa wire ti kaa ti se ku, ki kason ki se si figi fyew.]

⁴⁵ Na kaa pye ma jele lo li yaa ti mæ kapege pye, li kon ma li wo wa. Ma koro jele nungbafɔ, ma sa ye wa yinwege jenge ki ni, ko mbɔnrɔ ma na, ma koro ma jegele shyen ke ni, pe soon wa wa jaganama wi ni ko na.

⁴⁶ [Wa ki laga ki na, fyenre nda ti maa wire ti kaa ti se ku, ki kason ki se si figi fyew.]

⁴⁷ Na kaa pye ma yenle lo li yaa ti mæ kapege pye, li logori mali wo wa. Ma koro yenle nungba ma ye wa Yenjele li wunluwo pi ni, ko mbɔnrɔ ma na, ma koro ma yengele shyen ke ni, pe soon wa wa jaganama wi ni ko na.

⁴⁸ Wa ki laga ki na, fyenre nda ti maa wire ti kaa ti se ku, ki kason ki se si figi fyew†.

⁴⁹ Katugu kason ki yaa ka pye lere pyew wi na paa yege nga na pe ma ko le yaakara†.

⁵⁰ «Ko wi yen ma yon. Een fo, na ko wi tanwa piga wo† wi ni, yingi ye mbe ya pye wii tanla naa? Ki daga ko mbe pye yoro jate ye ni. Ye pye yeyinge na ye yee ni.»

ZHEZU WI TANGALA MBE KARI WA ZHERUZALEMU

10

10.1-52

*Nagawa senre nda Zhezu wila yo
porɔɔ ki jɔɔwo wogo ki na
(Mati 19.1-12; Luki 16.18)*

¹ A Zhezu wi si yiri le ki laga ki na, mæ kari wa Zhude tara, konaa wa Zhuriden gbaan wi punɔ na. A janwa gbolo là si pan ma gbogolo wa wi tanla naa. A wi nœ pe nari Yenjele senre ti ni, paa yege nga na wila pye naga piin faa we.

² A Fariziye pèle si pan maa yewe mboo wa mbe wele, mæ wi pye fo: «Ki daga nanja wuu jo wi je le?»

³ A Zhezu wi si pe yon sogo ma yo fo: «Yingi Moyisi wila naga ye na ma yo yaa piin?»

⁴ A pè sho fo: «Moyisi wila ki konɔ kan ma yo nanja wi jele jegesewe kon wuu kan wi jo wi yeri, wii jen wuu je†.»

⁵ Kona, a Zhezu wi si pe pye fo: «Ye kotongbanga ko kila ti Moyisi wila ki ngasele li kan ye yeri.

⁶ Een fo, maga le wa dunruya wi lesaga ki na, Yenjele làa pe gbegele nanja naa jele.

⁷ Ko ki ti nanja wi yaa ka laga wi to naa wi nɔ pe na, mbe si mara wi jo wi na.

⁸ Kona, pe shyen pe yaa pye wire nungba. Ki ka pye ma, pe woro leele shyen naa, een fo, pe yen wire nungba†.

⁹ Ki kala na, yaraga nga Yenjele li pye nungba, lere ka kaga laga ki yee na.»

¹⁰ Naa paa kaa ye wa go, a Zhezu wi forɔɔfenne pè suu yewe naa ki senre ti ni.

¹¹ A wi si pe pye fo: «Lere na fuun kaa jo je mbe wa yege pori naa, kona, jataga wi yen na piin. Ki pyelomo nungba pi na fun,

† 9:48 9:48: Eza 66.24 † 9:49 9:49: Levi 2.13 † 9:50 9:50: Mati 5.13; Luki 14.34-35 † 10:4 10:4: Dete 24.1 † 10:8 10:7-8: Zhen 2.24

¹² jele ɲa fuun kaa polo je mbe pori naɲa wa yege yeri, kona, nandara wi yen na piin.»

*Zhezu wila duwaw piile
tunmombolo pele na*

(Mati 19.13-15; Luki 18.15-17)

¹³ Kona, a leele pèle si pan piile tunmombolo pele ni Zhezu wi korogo, jango wi jiri pe na wi duwaw pe na. Een fo, a wi forogofenne pe si gbanla pe na.

¹⁴ Naa Zhezu wila kaa ki yan ma, a ki suu mben. A wi suu forogofenne pe pye fo: «Ye piile tunmombolo pe yaga paa paan na korogo, yaga ka pe yege kon, katugu mbele pe yen paa pe yen, Yenɲele li wunluwo pi yen poro woo.»

¹⁵ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, na lere ɲa si yenle Yenɲele li wunluwo pi na paa pyo yen, ko fo wo se ka ye wa Yenɲele li wunluwo pi ni fyew.»

¹⁶ Ko pungo na, a wi nee piile pe gboni, nee keyen tari pe na nunɲba nunɲba na duwaw pe na.

Lefonɲo penjagboro fo wa senre

(Mati 19.16-30; Luki 18.18-30)

¹⁷ Naa Zhezu wila kaa konɔ li le na kee, a naɲa wa si fe ma saa kanɲuuro kan wi ngo, mee wi yewe ma yo fo: «We Nagafo jenne, yingi mi daga mbe pye mbe si yinwege mbakogo ki ta?»

¹⁸ A Zhezu wi suu pye fo: «Yingi na, a ma nee na yinri jenne? Lere woro jenne ndee Yenɲele lo nunɲba pe!

¹⁹ Ma si yen ma Yenɲele li ngasegele ke jen, ke ngele: *Maga ka lere gbo, maga ka jataga pye, maga ka yu, maga ka yagbolo sereya yo mbe taga lere na, maga ka lere fanla mbe li, ta ma to naa ma no pe gbogo.*»[†]

²⁰ A naɲa wi suu yon sogo ma yo fo: «We Nagafo, mi ko ngasegele koro ke ni fuun koro le na tanri ke na, maga le na puwen pi ni.»

²¹ A Zhezu wi suu wele ndanlawa ni, mee wi pye fo: «Yaraga nunɲba koon yaga. Kari ma soon kee yaara ti ni fuun ti pere, maga penjara ti yeale fyonwo fenne pe na, mee pan ma taga na na. Kona, ma yaa ka korogo gbenge ta wa yenɲele na.»

²² Een fo, naa naɲa wila kaa ki senre ti logo, a wi jatere wi si piri wi na, a wi si songoro ma kari yesanga ni, katugu penjagboro la pye wi yeri.

²³ A Zhezu wi suu forogofenne mbele paa pye maa maga pe pye fo: «Penjagboro fenne pe ye wa Yenɲele li wunluwo pi ni, ki yen ma ngban fo jenge.»

²⁴ A ki senre ti suu forogofenne pe pari fo jenge. A Zhezu wi sho naa fo: «Na piile, mbe ye wa Yenɲele li wunluwo pi ni, ki yen ma ngban fo jenge.

²⁵ Kaselege ko na, yongome mbe toro mesheli wele, ko tanla ma we penjagboro fo wi ye wa Yenɲele li wunluwo pi ni ko na.»

²⁶ Kona, a ki si forogofenne pe pari naa ma serege. A pe nee pe ye yewe na yuun fo: «Ijga ambo Yenɲele li yaa ka sho oke?»

²⁷ A Zhezu wi si pe wele, mee yo fo: «Leele poro yege na ki se ya pye, een fo, Yenɲele lo mbe ya mbege pye, katugu Yenɲele li mbe ya kala li ni fuun li pye.»

[†] 10:19 10:19: Eki 20.12-17; Dete 5.16-20; Oromu 13.9

²⁸ A Pyeri wì suu pye fò: «Wele! Wè we yaara ti ni fuun ti yaga wa, ma taga ma na, ki yaa ka pye mɛɛ?»

²⁹ A Zhezu wì sho fò: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, na lere ɲa fuun kaa go, naa wi nɔsepiile nambala, naa wi nɔsepiile jɛɛɛ, naa wi nɔ, naa wi to, naa wi piile, naa wi kɛɛɛ ti yaga na kala na konaa Sentanra ti kala na,

³⁰ wi yaa yinɛ naa nɔsepiile nambala, naa nɔsepiile jɛɛɛ, naa nɛɛɛ, naa piile, naa kɛɛɛ ti yongo cɛnɛ cɛnɛ ta laga ki dunruya ɲa wi ni. Wi yaa si jɔlogo ta fun. Wa wagati ɲa wila paan wi ni, wi yaa ka yinwege mbakogo ki ta.

³¹ Ɛɛn fò, mbele pe yɛn konɣbanmbala pe legere yaa ka pye pungofenne, mbele pe yɛn pungofenne pe legere yaa ka pye konɣbanmbala.»

*Naa Zhezu wila pye naa kunwɔ
naa wi yɛnɛ sɛnɛ ti yuun,
ki taanri wogo ko layi ɲga
(Mati 20.17-19; Luki 18.31-34)*

³² Naa pàa kaa kono li ɛ na kee wa Zheruzalemu, a Zhezu wì si keli pe yegɛ na tanri. Wi forogofenne pe jatere wila piri pe na. Leele mbele pàa taga pe punɣo na, pàa pye na fyɛ. A Zhezu wì si nuru maa forogofenne ke ma yiri shyen pe yeri kanɣgaga na, nɛɛ ɲga ki yaa sa pye wì na wa Zheruzalemu ki yegɛ yuun pe kan.

³³ Wila pe pye fò: «Ye wele, we mbele waa kee wa Zheruzalemu. Pe yaa sa Lere wi Pinambyɔ wi le saraga wofenne teele poro naa lasiri sɛwɛ jɛnfenne pe kɛɛ. Pe yaa kiti kɔn wi na mbe yo poo gbo. Pe yaa kaa le mbele pee sheri pe kɛɛ.

³⁴ Pe yaa ka tegɛ wi na, mbe cɛnɛ surugu wi na, mboo gbon sapige ni, mbe suu gbo. Ɛɛn fò, ki pilige taanri wogo, wi yaa yɛn mbe yiri wa kunwɔ pi ni.»

*Zhaki naa Zhan paa yaraga ka
yɛnri
(Mati 20.20-28)*

³⁵ Kona, Zebede pinambiile shyen, Zhaki naa Zhan, a poro si fulo Zhezu wi tanla ma suu pye fò: «We Nagafo, ɲga waa yɛnri ma yeri, waa jaa maga kan we yeri.»

³⁶ A Zhezu wì si pe pye fò: «Yingi yaa jaa mbe pye ye kan?»

³⁷ A pè suu pye fò: «Na maga ka pye wa ma gbogowo pi ni sanga ɲa ni, ma yere ki na we cɛn wa ma tanla. Nunɣba mbe cɛn ma kalige kɛɛ ki na, sanɲa wi cɛn ma kameɲɣe kɛɛ ki na.»

³⁸ A Zhezu wì si pe pye fò: «ɲga yaa yɛnri, ye sigi jɛn! Jɔlogo wojenne na mi yaa wɔ† wa li ni, ye mbe ya wɔ wa li ni le? Nakoma mi yaa batize yegɛ ɲga na, ye mbe ya mbe batize ma le?»

³⁹ A pè suu yon sogo ma yo fò: «We mbe ya.» A Zhezu wì si pe pye fò: «Ki yɛn ma kaselege, fò mi yaa wɔ wojenne na ni, ye yaa wɔ wa li ni. Mi yaa batize yegɛ ɲga na, ye yaa ka batize ma fun.

⁴⁰ Ɛɛn fò, wa mbe cɛn na kalige kɛɛ ki na, konaa wa mbe cɛn na kameɲɣe kɛɛ ki na, mi ma mi daga mbe ko kono lo kan ye yeri. Ki cɛnsara Yɛnɲɛɛ liri gbegɛle mbele kan, poro pe yaa ka cɛn wa.»

† 10:38 10:38: Mbe wɔ wa jɔlogo wojenne li ni, konaa mbe batemu ɲa ta, ko ki yɛn jɔlogo ɲga Zhezu wi yaa jɔlɔ mbe ku we.

⁴¹ Naa forogofenne ke sanmbala paa kaa ki senre ti logo ma, a ki nee pe yaa Zhaki naa Zhan pe kala na.

⁴² A Zhezu wi si pe yeri, mee pe pye fo: «Yège jen ma yo mbele pe maa jate teele tara woolo pe go na, pe ma cen pe go na ma pe yigi pe fannga ki ni. Pe legboolo pe maa pe fannga ki nari pe na.

⁴³ Een fo, yoro sogowo po si daga mbe pye ma. Na fuun kaa jaa mbe pye ye ni fuun legboo, wi daga mboo yee pye ye ni fuun tunmbyee.

⁴⁴ Na kaa jaa mbe pye ye ni fuun kongbanna, wi daga mboo yee pye ye ni fuun kulo.

⁴⁵ Katugu Lere wi Pinambyo wii pan leele poro mbaa tunngo piin wi kan, een fo, wi pan mbe tunngo pye leele pe kan, mboo yinwege ki kan ki pye lelegere go shosara.»

Zhezu wila fyoon Baritime

wi sagala

(Mati 20.29-34; Luki 18.35-43)

⁴⁶ Kona, a Zhezu wo naa wi forogofenne pe ni, pe si ye wa Zheriko ca ki ni. Naa paa kaa na yinrigi wa ca nawa na kee, a janwa gbolo la si taga pe na. Wa kono na paa le li yon na, fyoon wa la pye ma cen wa na yaara yenri. Time pinambyo lawi, paa pye naa yinri Baritime.

⁴⁷ Naa Baritime wila kaa ki logo ma yo Nazareti ca fenne Zhezu wo wila paan, a wi nee gbele ngbanga na yuun fo: «Zhezu, Davidi setirige pyo, na yinriwe ta!»

⁴⁸ A lelegere nee gbanla wi na ma yo wi pyeri. Kona, a wi si gbele ngbanga naa ma we kongbannga ki na, ma yo fo: «Davidi setirige pyo, na yinriwe ta!»

⁴⁹ A Zhezu wi si yere, mee pe pye fo: «Yoo yeri wa na kan.»

A pe si fyoon wi yeri ma suu pye fo: «Ma jatere wi wa nungba, yiri, wila ma yinri!»

⁵⁰ A Baritime wi suu derigbo go ki wo maga wa le tara, mee yew ma kan wi tooo ti na, mee kari Zhezu wi korogo.

⁵¹ A Zhezu wi suu pye fo: «Yingi maa jaa mbe pye ma kan?»

A wi sho fo: «We Nagaf, ki pye mbaa yaan naa fonggo!»

⁵² A Zhezu wi suu pye fo: «Ta kee, ma tagawa poon sho!»

Le ki yongolo nungba ke ni, a wi yengele ke si yenge, a wi nee yaan. A wi si taga Zhezu wi na wa kono nee kee.

ZHEZU WI TUNNGO WA ZHERUZALEMU CA

11

11-13

Zhezu wi yege wa Zheruzalemu ca

(Mati 21.1-11; Luki 19.28-40; Zhan 12.12-19)

¹ Naa paa kaa yongo Zheruzalemu ca ki ni, ma gbɔn Betifazhe naa Betani cara ti na, ma wa wa Oliviyi tire yanwiga ki yeri, a Zhezu wi suu forogofenne shyen tun, ma yo fo:

² «Yaa kee wa ca nga wa ye yege ki ni. Ye yesaga wa ca, ye yaa sofile pyo wa yan poo po le, male lere fa lugu wi na. Yoo sanga ye pan wi ni na kan.

³ Na lere wa ka ye yewe mbe yo fɔ: <Yingi na, a ye nɛɛ ko piin yɛɛn?> Yoo pye fɔ: <Wi kala yen we Fɔ wi na. Wi yaa si songoro mbe pan wi ni fɔɔnfɔɔn nga!> »

⁴ A pɛ si kari, mɛɛ saa sofile pyɔ wi yan pɔo pɔ go ka yɔn na, le kono yɔn ki tanla. A pɛ suu sanga.

⁵ Leele mbele paa pye le, a pɛle si pe yewe ma yo fɔ: «Yingi na, a ye nɛɛ sofile pyɔ nɔa wi sangala?»

⁶ Nga Zhezu wila yo pe kan, a pɛ sigi yo, a leele pɛ si yere ki na.

⁷ A pɛ si sofile pyɔ wi yigi ma saa wi kan Zhezu wi yeri, mɛɛ pe derigboro ti wɔ mari taga sofile wi na. A Zhezu wɔ si lugu ma cɛn wi na.

⁸ Lelegere la pe derigboro wɔ mari jan wa kono. A pele nɛɛ tige were koon wa yan nari jaan wa kono naga nari fɔ paa wi gbogo.

⁹ Leele mbele paa pye Zhezu wi yɛɛ, konaa mbele paa pye wi pungo na, paa pye na jorogi wi yuun fɔ: «Ozanna! *Nɔa wila paan we Fɔ wi mɛɛɛ ki na, Yɛnɛɛɛ sa duwaw wi na!*†

¹⁰ Yɛnɛɛɛ sa duwaw wunluwɔ mba pila paan pi na, we tɛɛ Davidi wunluwɔ we! Gbɔgɔwɔ yen Yɛnɛɛɛ woo, lo na li yen wa naayeri lara ti ni fuun ti go na we!»

¹¹ A Zhezu wɔ si ye wa Zheruzalemu ca, mɛɛ kari wa sherigo gbɔgɔ ki ni. Yaara nda fuun tila pye wa, a wɔ si ti ni fuun ti welewele ma saa ti kɔ. Naa wila kaa wagati wi yan wɔ jerege, a wɔ si songoro wa Betani, wo naa wi fɔrɔgɔfenne kɛ ma yiri shyen pe ni.

*Zhezu wila tige ka dangɔ
pege yinri figiye
(Mati 21.18-19)*

¹² Ki goto pinliwɛ pi ni, naa paa kaa yiri wa Betani na kee, a fungo si Zhezu wi yigi.

¹³ A wɔ si figiye tige ka yan wa lege. Were la pye ki na. A wɔ si kari ma saa ki wele maga yan ndɛɛ wi yaa pire yan ki na. ɛɛn fɔ, naa wila kaa yongo wa ki tanla, wɔ si pire yan ki na, ndɛɛ ki were to, katugu ki sesanga wi sila gbɔn.

¹⁴ Kona, a Zhezu wɔ si tige ki pye fɔ: «Lere ka koon pyɔ wa ka naa fyew.» A wi fɔrɔgɔfenne pɛge sɛnrɛ ti logo.

*Zhezu wila kari wa sherigo gbɔgɔ
(Mati 21.12-17; Luki 19.45-48; Zhan 2.13-22)*

¹⁵ Naa paa kaa gbɔn wa Zheruzalemu, a Zhezu wɔ si saa ye wa sherigo gbɔgɔ ki ni. Leele mbele paa pye wa na pɛrɛ konaa mbele paa pye na loo, a wi nɛɛ pe puro na pe yinrigi. Wila penjara surufenne pe tabaliye pe jaanri naa ca ketengele pɛrɛfenne pe jonro ti ni.

¹⁶ Kona, a wɔ si je wii yenle lere wa mbe yaraga ka le mbe toro ki ni naa wa sherigo gbɔgɔ ki nawa.

¹⁷ A wi nɛɛ pe nari na yuun fɔ: «Ki yen ma yonlogo wa Yɛnɛɛɛ sɛnrɛ sɛwɛ wi ni, ma yo fɔ: <Na go pe yaa kaa ki yinri cengele ke ni fuun ke Yɛnɛɛɛ yɛnrigo.>† ɛɛn fɔ, a yoro si pan naga piin yoolo† larasaga!»

¹⁸ Saraga wɔfenne teelee poro naa lasiri sɛwɛ jɛnfenne pe ni, naa paa kaa ki wogo ki logo, a pe nɛɛ pyelomo jaa mbe Zhezu wi gbo. ɛɛn fɔ, paa pye

na fye wi yege, katugu wi nagawa senre tila janwa wi ni fuun wi pari fo jenge.

¹⁹ Naa yonlo kila kaa ko, a Zhezu wo naa wi forogofenne pe ni, pe si yiri wa ca mee kari.

*Zhezu wila para figiye tige
nga kila waga ki senre na
(Mati 21.20-22)*

²⁰ Ki goto yirifaga ki na, naa paa kaa na toro, a pe si figiye tige ki yan ki waga fo ma saa gbɔn wa ki ninde ti na.

²¹ A Pyeri wi si nawa to senre nda Zhezu wila yo ti na, mee wi pye fo: «Wele, we Nagafɔ! Figiye tige nga ma danga, ki waga pew!»

²² A Zhezu wi suu forogofenne pe pye fo: «Ye taga Yenɲele li na!

²³ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, lere ɲa fuun kaga yo ki yanwiga nga ki kan mbe yo fo: «Yiri lagame, ma sa to wa kogoje wi ni», na ki woro naa kɔɔn shyen wa wi kotogo na, na wi ka taga ki na mbe yo nga wila yuun ki yaa pye, pa ki yaa pye wi kan da.

²⁴ Ki kala na, mila ki yuun ye kan fo: Yaga yaraga nga fuun yenri Yenɲele li yeri, ye taga ki na fo yege ta makɔ, pa ye yaa ki ta.

²⁵ Na yaga yiri mbe yere mbaa Yenɲele yenri sanga o sanga, na kiga yala lere wa kapege pye ye na, yege kala yaga wi na le ki laga ki na, janɲo ye To ɲa wa yenɲele na, wi ye kapere ti kala yaga ye na fun.

²⁶ [Een fo, na ye sigi fo wi kapege ki kala yaga wi na, ye To ɲa wa yenɲele na, wi se ye kapere ti kala yaga ye na fun.]»

*Zhezu wi fanɲga ki yiri se
(Mati 21.23-27; Luki 20.1-8)*

²⁷ A pe si kari naa wa Zheruzalemu. Naa Zhezu wila kaa ye wa sherigo gbogo ki ni na yanriyanri, a saraga wɔfenne teele, naa lasiri sewe jenfenne poro naa Zhufuyelelelele pe ni, pe si pan Zhezu wi korogo.

²⁸ A pe suu yewe ma yo fo: «Kagala ngele maa piin yeen, maa ke piin yingi fanɲga ni? Ambo wigi fanɲga ki kan ma yeri, ma nee ke piin?»

²⁹ A Zhezu wi si pe yon sogo ma yo fo: «Mi yaa ye yewe kala nunɲba ni, na yaga li korɔ wi yo mbanla kan, mila ki kagala ke piin yaraga nga fanɲga ni, pa mi yaa ki yo mbe ye kan.

³⁰ Yenɲele lo laa Zhan wi torogo wi pan wila batemu wi piin lee leelee poro la wele? Ye ka yo yanla kan.»

³¹ A pe nee kendige woo pe yee ni na yuun fo: «Na waga ki yo mbe yo fo: «Yenɲele lo laa wi torogo», pa wi yaa we yewe mbe yo fo: «Yingi na yee si taga wi senyoro ti na?»

³² Een fo, na waga sho fo: «Leele poro paa wi torogo...» »

Paa pye na fye janwa wi yege, katugu leelee pe ni fuun paa pye na Zhan jate Yenɲele yon senre yofɔ jenne.

³³ Kona, a pe si Zhezu wi yon sogo ma yo fo: «Wee jen.» A Zhezu wi si pe pye fo: «Een mi fun, mila ki kagala ke piin yaraga nga fanɲga ni, mi sege yo mbe ye kan.»

¹ Ko punḡo na, a Zhezu wi nɛɛ yomiyɛgele waa pe kan na yuun fɔ: «Naŋa wà la ɛɛzen tiire kɛɛ kɔn, mɛɛ mbogo wa mari maga, ma si wege wɔ ma ɛɛzen pire tonmo wɔsaga ki gbegele wa, mɛɛ sanŋgazo kan kɛɛ ti sigewe pi kala na. Kona, a wì si kɛɛ ti telege ɛɛzen kɛɛ tunmbyeele pele na pe kaa tawa pi kan wi yeri, mɛɛ kari taleere ta ni.

² Naa ɛɛzen pire ti cosanga wila kaa gbɔn, a wì suu tunmbyee wa torogo wa ɛɛzen kɛɛ tunmbyeele pe yeri ma yo wì saa tawa pi shɔ wi kan.

³ A pè si tunmbyee wi yigi maa gbɔn, mɛɛ wi songoro kewara.

⁴ A kɛɛfɔ wì suu tunmbyee wa torogo naa wa pe yeri. A pè si wo gbɔn wi go ki na maa weleɛ, mɛɛ wi tegele fɔ jɛŋɛ.

⁵ A wì si nuru ma wa torogo naa wa pe yeri. A pè si wo gbo. Ko punḡo na, a wì si pele torogo wa naa legerɛ. A pè pele gbɔn, ma pele gbo pe ni.

⁶ A kì si koro kɛɛfɔ wi pinambyɔ nungba ŋa wùu ndanla jɛŋɛ wo. A wì si wo torogo pe ni fuun pe punḡo na, ma yo fɔ: «Pe yaa sa fɛɛ ta na Pinambyɔ wo kan.»

⁷ Ɛɛn fɔ, a ɛɛzen kɛɛ tunmbyeele pè sigi yo pe yɛɛ kan fɔ: «Ŋa yɛɛn, wo wi yɛn koroḡo lifɔ we, ye pan woo gbo, pa kɛɛ ti yaa koro we kan!»

⁸ A pè suu yigi maa gbo, mɛɛ saa wi wa wa ɛɛzen kɛɛ ti punḡo na.»

⁹ A Zhezu wì si pe pye fɔ: «Yoro wo nawa, yingi kɛɛfɔ wi yaa pye? Wi yaa pan mbe ɛɛzen kɛɛ tunmbyeele pe gbo mbe kɛɛ ti kan pele yeri.

¹⁰ Mì yo ki senre nda yèri kara jate wa Yɛnɲele senre sɛwɛ wi ni? Tì nda fɔ:

*Go wafenne pè je sinndeleɛ ɲga na,
ko kì pye go yɛnle li sinndeleɛ konḡbanɲga ye.*

¹¹ *Pa ko wogo ɲga ko yiri wa we Fɔ wi yeri,
a kì pye kagbɔḡo we yɛɛ na!»†*

¹² Zhezu wì kaa ko senre to yo ma kɔ, a Zhufuyelelele pe nɛɛ wi lagajaa mboo yigi, katugu pàa ki jɛn ma yo wila ki yomiyɛle li wa poro na. Ɛɛn fɔ, pàa pye na fyɛ janwa wi yɛɛ. Kì kaa pye ma, a pè suu yaga mɛɛ kari.

*Nizara ŋa wi daga mbe sara
wunlumbolo to wi yeri*

(Mati 22.15-22; Luki 20.20-26)

¹³ Kona, a pè si Fariziye poro naa leele mbele pàa taga Erɔdi wi na pele torogo wa Zhezu wi yeri, pe ta pe saa yigi wo jate wi yɔn senre ti na.

¹⁴ A pè si saa wi pye fɔ: «We Nagafo, wège jɛn ma yo kaseleɛ ko ma maa yuun. Maa la fyɛ lere yɛɛ, katugu maa lere wɔ lere ni. Ɛɛn fɔ, ma maa Yɛnɲele konɔ li nari leele pe na kaseleɛ ni. Kì kala na, kì daga waa Orɔmu tara wunlumbolo to wi nizara wi woo le? Waa wi woo lee waga kaa wi woo?»

¹⁵ Ɛɛn fɔ, Zhezu wila ki jɛn ma yo kopiire pàa pye na piin. A wì si pe pye fɔ: «Yingi na, a ye nɛɛ na waa na wele? Ye warifuwe pyɔ nungba kan na yeri mboo wele.»

¹⁶ A pè si pan nungba ni wi kan. A Zhezu wì si pe pye fɔ: «Ambo foto naa ambo yɔnɔrɔ ti yɛn wi na?» A pè suu pye fɔ: «Sesari woro ri.»

¹⁷ Kona, a Zhezu wì si pe pye fɔ: «Ŋga kì daga mbe kan wunlumbolo to wi yeri, yɛɛ kan wi yeri, ye ŋga kì daga mbe kan Yɛnɲele li yeri kì kan li yeri.»

A ko si pe pari fɔ jɛŋɛ.

† 12:11 12.10-11: Yuuro 118.22-23; Eza 28.16

*Zhezu wila kuulo pe yenme
wogo ki yo*

(Mati 22.23-33; Luki 20.27-40)

¹⁸ A Sadusiye pèle si pan Zhezu wi koroŋo. Poro pe ma yo kuulo pe se ka yen mbe yiri†. A pè suu yewe ma yo fo:

¹⁹ «We Nagafo, Moyisi wila ki yonlogo maga yaga laga we kan ma yo: *«Na naja wa ndo ka ku mboo jo yaga, na pee pyo se, wi jonlo wigi jele wi pori, jango wi piile se wi na wi ndo na wi ku wi kan.»*†

²⁰ Ma si yala, nosepiile nambala koloshyen la pye laga. A kongbanja wi si jele pori. Pee pyo se. A naja wi si ku maa jo wi yaga.

²¹ A shyen fo wigi jele wi pori, ma ku wii pyo se. A ki kala nungba li pye taanri fo wi na fun.

²² A pe ni fuun koloshyenme pège jele wi pori, ma ku, wa si pyo se wi na. Ko punjo na, a jele wi si kaa ku fun.

²³ Na kuulo yennpilige kiga ka gbɔn, na paga yen, jele wi yaa ka pye wiwiin woo pe ni, naa pe ni fuun pòo pori we?»

²⁴ A Zhezu wi si pe pye fo: «Yè punjo, katugu yee Yenŋele senre ti koro wi jen. Yee si Yenŋele li yawa pi jen fun.

²⁵ Kuulo na paga ka yen sanga na ni, nambala naa jele pe se kaa poroŋo piin pe yee ni†. Een fo, pe yaa ka pye wa yenŋele na paa meregaye pe yen.

²⁶ Kuulo pe yenme wogo ko na, mi yo yege kara wa Moyisi Yenŋele senre sewe wi ni maga yan, wa laga nga ki yen na para wuuro tipile li senre na we! Yenŋele laa ki yo wa ma Moyisi wi kan, ma yo fo: *«Mi yen Abirahamu Yenŋele, naa Izaki Yenŋele, konaa Zhakobu Yenŋele.»*†

²⁷ Yenŋele li woro kuulo poro Yenŋele, li yen weele poro Yenŋele†. Yè punjo fo ma lali.»

*Yenŋele ngasele na li gbogo
ma we ke ni fuun na*

(Mati 22.34-41; Luki 10.25-28)

²⁸ Kendige nga paa pye na woo pe yee ni, lasiri sewe jenfo wà laga senre ti logo. Naa wila kaa ki yan Zhezu wila Sadusiye pe yon sogo jenge, a wi si fulo wa wi tanla, ma suu yewe ma yo fo: «Yenŋele ngasele liliin li gbogo ma we ke ni fuun na?»

²⁹ A Zhezu wi suu pye fo: «*Ngasele na li gbogo ma we ke ni fuun na li na: «Izirayeli woolo, yaa nuru! We fo Yenŋele lo nungba li yen we fo we.*

³⁰ *Ma fo Yenŋele li daga mbɔɔn ndanla ma kotogo ki ni fuun ni, naa ma nawa pi ni fuun ni, naa ma jatere wi ni fuun ni, konaa ma fannga ki ni fuun ni.»*†

³¹ Li shyen wolo li na fo: *«Ma lewee yenle wi daga mbɔɔn ndanla paa yege nga na mɔɔ yee ndanla we.»*† Ngasele la woro wa naa ma gbogo ma we koro shyen ngele koro na.»

³² Kona, a lasiri sewe jenfo wi sho fo: «Ki yen ma yon Nagafo! Nga mà yo, ki yen kaselege; katugu Yenŋele li yen li nungba to. Yenŋele la woro wa naa lo punjo na.

† 12:18 12:18: Kapye 23.8 † 12:19 12:19: Dete 25.5-6 † 12:25 12:25: Mati 22.30 † 12:26 12:26: Ko koro wo yen fo Yenŋele li yen pe go shɔfo; Eki 3.6. † 12:27 12:27: Ko ki naga ma yo ki leele pè ku wire to na, een fo, ki ko wo ma, pe yaa ka yen mbe yinwege mbakogo ta. † 12:30 12:30: Dete 6.4-5 † 12:31 12:31: Levi 19.18

³³ Yennεle loon ndanla ma kotogo ki ni fuun ni, naa ma jatere wi ni fuun ni, naa ma fannnga ki ni fuun ni, konaa ma lewee yenle woon ndanla paa yεge nga na mɔɔ yεe ndanla, ko gbogo ma we saara sogoworo to naa saara cenle nda fuun pe maa woo Yennεle yeri ti na.»

³⁴ Naa Zhezu wila kaa lasiri sewe jenfo wi yan wuu senre ti yo tijinliwe ni, a wi suu pye fo: «Mεε lali Yennεle li wunluwo pi ni.»

Kona, lere sila soro mboo yewe naa.

*Kirisi wo naa Davidi senre re
(Mati 22.41-46; Luki 20.41-44)*

³⁵ Ko pungo na, naa Zhezu wila kaa na leele pe nari Yennεle senre ti ni wa sherigo gbogo ki ni, a wi si pe yewe ma yo fo: «Mele lasiri sewe jenfenne pe si ya ma yo fo Kirisi wi yen Davidi wi setirige pyo?»

³⁶ Ma si yala, Davidi wo jate, wila ki yo Yinnekpoyi li fannnga ki na, ma yo fo:

We Fo wigi yo na Fo wi kan ma yo fo:

Cen wa na kalige keε ki na, fo mbe soon mbenfenne pe ngbanga,

mbe pe pye ma tɔɔɔ ti tegesaga.†

³⁷ «Davidi jate wo maa Kirisi wi yinri wi Fo, mele wii ya wi pye wi setirige pyo?»

*Zhezu wila janwa wi yeri ma yo
pe pe yεe yingiwε jen
lasiri sewe jenfenne pe ni*

(Mati 23.1-36; Luki 20.45-47)

Janwa gbolo laa pye na nuru Zhezu wi yeri nayinme ni.

³⁸ A wi neε pe nari na yuun fo: «Ye ye yεe yingiwε jen lasiri sewe jenfenne pe ni. Ki yen ma pe ndanla paa derigboro ti nii paa yanri, konaa paa pe shari gbogowo sharaga ni wa katoro ti ni.

³⁹ Wa sheryinre ti ni, jonro nda ti ma pye wa yεge, konaa liwen gbɔɔ na, censara tiyonro to ti ma pe ndanla mbaa cen ti na.

⁴⁰ Pe maa nangunjaala pe keε yaara ti shoo pe yeri, ma saa na Yennεle yenri na moni, mbe ta mbege naga fo pe yen ma sin. Pe jologo ki yaa ka gbogo mbe we lere pyew wogo na.»

*Nangunjo fyɔnwɔ fo wi penjara
kanwa Yennεle li yeri
(Luki 21.1-4)*

⁴¹ Kona, a Zhezu wi si saa cen wa sherigo gbogo yarikanra kesu wi yesinme na. Leele paa pye na pe penjara ti nii wa kesu wi ni yεge nga na, a wi neε ki wele. Penjagboro fenne legere la pye na penjalegere nii wa kesu wi ni.

⁴² A nangunjo fyɔnwɔ fo wà si pan fun, ma tama shyen le wa. Ti sila warikele walaga bo.

⁴³ A Zhezu wi suu forogofenne pe yeri, mεε pe pye fo: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, penjara nda ki nangunjo fyɔnwɔ fo na wi le wa kesu wi ni, ti gbogo ma we mbele fuun pe pe woro le wa ti na.

⁴⁴ Katugu jεennjenri pe ni fuun pe wɔwɔ wa pe penjagboro ti ni ma kan. Ma si yala, ki nangunjo na wo naa wi fyɔnwɔ pi ni fuun, wi penjara nda fuun ti yen wi yeri, nda fuun wi daga mbaa wi yεε baro, tori nda wi saa le wa.»

† 12:36 12:36: Yuuro 110.1

13

*Zhezu wila sherigo gbogo
ki jogowo po naa dunruya kopilige
ti senre yo*

(Mati 24.1-14; Luki 21.5-19)

¹ Naa Zhezu wila kaa na yinrigi wa sherigo gbogo ki ni, a wi forogofenne wa suu pye fo: «We Nagafo, sinndeere tiyonro nda to naa yungbogo nga ki kanlomo pi wele! Ki yon de.»

² A Zhezu wi suu yon sogo ma yo fo: «Ki yungboro nda, ma yeye yen ti na? Sinndelege ka se ka koro ka go na laga, pe yaa ka ti ni fuun ti jaanri.»

³ A Zhezu wi si saa cen wa Oliviye tire yanwiga ki na, wa sherigo gbogo ki yeye. A Pyeri, naa Zhaki, naa Zhan konaa Andire pe si saa wi yewe pe ye,

⁴ ma yo fo: «Ki yo we kan, ki kagala ke yaa ka pye sanga wiwiin? Na ki kagala ke ni fuun ke pyesanga wiga ka gbon, kacen wiwiin wi yaa ki naga we na?»

⁵ Kona, a Zhezu wi si pe pye fo: «Ye yee yingiwe jen, jango lere wa ka ka ye fanla mbe ye pungo.

⁶ Katugu lelegere yaa ka pan na mege ki na, mbe yo poro pe yen Kiri si we. Pe yaa ka lelegere fanla mbe ye pungo.

⁷ Na yaga kaa malaga ki senre nuru, mbaa malaga ki tinme taa sanga na ni, yaga kaa fye; katugu ko daga mbe pye. Een fo, ko se ka pye dunruya wi kosanga ghen.

⁸ *Tara ta woolo yaa ka yiri tara ta woolo korogo malaga ni. Wunluwo naa wunluwo yaa ka yiri pi yee korogo.*[†] Tara ti yaa ka yeye lalagere na. Fungo ki yaa ka to. Ko ki ni fuun nga ko yaa ka pye jogogo ki lesaga, paa yeye nga na jele selara ma kaa yiri wi ni we.

⁹ «Yoro wo na, ye ye yee yingiwe jen; katugu pe yaa kaa ye nii kiti konfenne pe kee, mbaa ye gbon sapire ni wa sheriynre ti ni. Pe yaa kaa kee ye ni wa gboforonerieye poro naa wunlumbolo pe yeri na kala na, jango ye ta ye pye na serefenne wa pe yeye sogowo.

¹⁰ Ki daga Yenjele li Sentanra to mbe keli ti yari cengele ke ni fuun ke kan ghen.

¹¹ Na paga ka ye yigi mbaa kee ye ni wa kiti konsaga sanga na ni, ye jatare wiga ka piri ye na senre nda ye yaa yo to kala na. Een fo, ki sanga nungba wi ni, senre nda ti yaa ka tigi wa ye kotogo na, ye to yo; katugu yoro ma ye yaa kaa para. Een fo, Yinnekpoyi loli.

¹² Leele pele yaa kaa pe nsepiile pe nii kee pe ta pe pe gbo. Ko nungba koyi teele pe yaa kaa piin pe piile pe na. Piile pe yaa kaa yinrigi pe sevenne pe korogo, mbaa pe kaan pe pe gbo.

¹³ Leele pe ni fuun pe yaa ka ye panra na kala na. Een fo, na fuun ka ya mbege kun wi yee ni, fo sa gbon wa ki kosaga ki na, wo yaa ka sho.»

*Yaritijaanga nga
ki maa jogowo piin ki senre*

(Mati 24.15-28; Luki 21.20-24)

¹⁴ «*«Yaritijaanga nga ki maa jogowo pi piin*[†] ye yaa kaga yan ki yere wa laga nga kii daga mbe yere we. Lere na kaa ki senre ti kara, wiri koro

[†] 13:8 13:8: Eza 19.2 [†] 13:14 13:14: Dani 9.27; 12.11

wi jen! Kona, mbele pe yaa ka pye wa Zhude tara, paa fee paa kee wa yanwira ti na.

¹⁵ Na ŋa ka pye wi go[†] naayeri, wiga ka tigi mbe ye wa go nawa mbe yaraga ka le.

¹⁶ Ŋa ka pye kere, wiga ka songoro wa ca saa derigboro ki le.

¹⁷ Jeɛle mbele pe yaa ka pye kugboro ni konaa mbele piile na wonri pe na, jologo yaa ka pye pe wogo ki piliye yi ni.

¹⁸ Yaa Yenɲele li yenri, jango ki kala liga ka pye were sanga ni.

¹⁹ Katugu ki piliye yi yaa ka pye *jologo piliye*. *Maga le Yenɲele li dunruya wi da, ki si fa pye ali ma pan ma gbɔn nala.*[†] Ko si se ka pye naa fyew.

²⁰ Ki pye we Fɔ wii ja wo ki piliye yi na, senwee pyo wo wa se jen na sho. Eɛn fɔ, wigi sanga wi were leele mbele wi wo pe pye wi woolo poro kala na.

²¹ «Na lere wa ka ye pye mbe yo fɔ: <Ye wele, Kirisi wi yen lagame!> nakoma: <Wi yen wame!> yaga ka taga ki na.

²² Katugu leele pele yaa ka pan mbaa finlele mbe yo poro pe yen Kirisi wi, konaa Yenɲele yon senre yofenne yagboyoolo ni. Pe yaa kaa kafonɲolo naa kagbogolo piin, mbe ta mbe leele mbele Yenɲele li wo pe pungo, ndee ki mbe ja ya pye we.

²³ Ye ye yee yingiwe jen, mi keli ma ki ni fuun ki yo ma ye kan makɔ.»

Lere wi Pinambyo wi panga shyen wogo ye

(Mati 24.29-31; Luki 21.25-28)

²⁴ «Ko piliye yo ni, ki *jologo ki pungo na, yonlo ki yaa ka kanɲga diwi. Yenɲe ki se kaa finri naa.*

²⁵ Wonɲogolo ke yaa ka toori laga tara. Naayeri fanɲga yaara ti yaa ka yegɛ.[†]

²⁶ Kona, pe yaa *Lere wi Pinambyo wi yan wila paan wa kambaara ti na fanɲga gbɔgo naa gbogowo*[†] ni.

²⁷ Kona, wi yaa wi meregɛye pe torogo laga tara ti go tijere ki na, pe pan pe leele mbele wi wo pe gbogolo pe yee na, mbege le dunruya wi go ŋga na mbe sa gbɔn wi go ŋga na.»

Figiye tige yomiyɛle

(Mati 24.32-35; Luki 21.29-33)

²⁸ «Figiyɛ tige ki yomiyɛle li yen na nagawa mba kaan, yoo koro wi logo! Yaga kaga yan ki njere ti yen na funnu, ye mɛɛ ki jen ma yo yonro ti yongo.

²⁹ Ki pyelomo nungha pi na fun, na yaga ka ki kagala ke yan kaa piin sanga ŋa ni, yege jen fɔ ki kala li yongo, li yaa si pye.

³⁰ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, leele mbele pe yen laga yinwege na nala[†], pe ni fuun se ka ku, na ki kagala ke ni fuun ke fa pye.

³¹ Naayeri wo naa tara ti ni ti yaa ka ko. Eɛn fɔ, na senre to se ko fyew.»

Yenɲele lo nungha li dunruya kopilige ki jen

(Mati 24.36-44)

[†] 13:15 13:15: Kila pye Zhufuye paga go ki kan pe maga biri. Ki fɔ wi ma ya ma lugu wa ki go na ma saa wogo. [†] 13:19 13:19: Dani 12.1 [†] 13:25 13:24-25: Eza 13.10; 34.4 [†] 13:26 13:26: Dani 7.13; Mati 16.27 [†] 13:30 13:30: Mati 24.34

³² «Ɛen ƒo, lere wo wa sigi pilige naa ki sanga wi jen. Ali merɛgɛye mbele wa yennɛle na pe sigi jen. Yennɛle li Pinambyo jate wi sigi jen, ndɛɛ na To wo nunɔba wigi jen.

³³ Ki kala na, ye ye yɛɛ yingiwɛ jen, ye koro yɛnmbele, katugu ye sigi pyesanga wi jen.

³⁴ Ki yaa ka pye paa naɲa wa yɛn. Wila kee ca na, mɛɛ wi go ki le wi tunmbyeele pe kee. A wi si pe ni fuun nunɔba nunɔba pe tunɔgo ki naga pe na, mɛɛ laga welefo wi pye ma yo wi koro yennɛ.

³⁵ Ki kala na, ye koro yɛnmbele, katugu gofo wi yaa ka pan sanga na ni, ye suu jen. Kana ki yaa ka pye yɔnlɔkɔgo o, yindɛge na o, ngopenɛ gbeleyɛge o, pinliwɛ ni o, yee jen.

³⁶ Ye yɛɛ yingiwɛ jen, janɔgo wiga ka pan mbe ye fo, mbe ye ta wɔnlɔwɔ na.

³⁷ Nga fuun mila yuun ye kan, mila ki yuun lere pyew kan, ƒo: Ye koro yɛnmbele!»

ZHEZU WI JɔLɔGɔ KONAA WI KUNWɔ

14

14-15

Pàa yɔn le Zhezu wi na

(Mati 26.1-5; Luki 22.1-2; Zhan 11.45-53)

¹ Kila saa koro piliye shyɛn, pee Paki fɛti wi pye konaa leve fu buru fɛti wi ni. A saraga wɔfɛnnɛ teele poro naa lasiri sɛwɛ jɛnfɛnnɛ pe ni, pe nɛɛ Zhezu wi yigisaga jaa mboo yigi larawa mboo gbo.

² Pàa pye na yuun ƒo: «Yaga ka ti woo yigi fɛti na wi nɔgo, janɔgo yolegere ka ka yiri janwa wi sɔgowɔ.»

Jɛle wà la latikɔɔ nuwo taan

gbɔn Zhezu go ki na

(Mati 26.6-13; Zhan 12.1-8)

³ Naa Zhezu wila pye wa Betani, wa Simo na yayɛnwɛ pila pye wi na wi go, a jɛle wà si pan ma ye wa, ma yala wila pye na nii. Kugbolo là la pye wi yeri, pàa li gbɛgele Alibatiri sinnɛɛɛ ni. Làa pye ma yin latikɔɔ nuwo taan sɔnnɔbanga woo ni, mba pàa gbɛgele sinmɛ mba pe yinri nari pi piiri ni. A wi si kugbolo li yɔn ki kaw, ma latikɔɔ wi wo wa Zhezu wi go ki na.

⁴ Leele mbele pàa pye le, a ki nɛɛ pele yaa. A pe nɛɛ yuun ƒo: Ki latikɔɔ nuwo taan sɔnnɔbanga woo na wi jɔgo go?

⁵ Pe mbe ja ya mboo pɛɛ warifuwe pyo cɛnmɛ taanri (300) na mbege penjara ti kan fyɔnwɔ fɛnnɛ pe yeri.

A pe nɛɛ ki jɛle wi sanga.

⁶ Ɛɛn ƒo, A Zhezu wi si pe pye ƒo: «Yoo yaga yɛw. Yingi na ye nɛɛ wi nawa pi nɔgbanni wi na? Nga wi pye mala kan, ki yɛn ma yɔn;

⁷ katugu fyɔnwɔ fɛnnɛ pe yaa pye laga ye ni sanga pyew, pilige nga ka ye ndanla, ye mbe ya kajɛngɛ pye mbe pe kan. Ɛɛn ƒo, mi wo se si pye laga ye ni sanga pyew.

⁸ Nga wi mbe ya pye na kan, koyi nga wi pye. Wì latikɔɔ gbɔn na wire ti na, mala gbɛgele nala gboo lepilige ki singi.

⁹ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, laga dunruya wi ni fuun wi ni, pe mbe Sentanra ti yari laga nga fuun na, kala na ki jele ɲa wi pye, pe yaa li yege yo wa ki laga ki na fun, janngo paa nawa tuun wi na.»

Zhudasi wila pye na jaa

mbe Zhezu wi le keɛ

(Mati 26.14-16; Luki 22.3-6)

¹⁰ Kona, wa fɔɔɔfɛnnɛ kɛ ma yiri shyen pe ni, ɲa paa pye na yinri Zhudasi Izikariyoti wi si kari ma saa saraga wɔfɛnnɛ teeɛle pe yan, ma yo wi yaa Zhezu wi le pe keɛ.

¹¹ Naa paa kaa ki senre ti logo wi yeri ma, a pe nawa pi si yinɲgi pe na. A pɛ sho pe yaa penjara kan wi yeri. Ki kaa pye ma, a Zhudasi wi nɛɛ pyelomo jembe jaa mbe Zhezu wi le pe keɛ.

Zhezu wila Paki feti liwen pi li

wi fɔɔɔfɛnnɛ pe ni

(Mati 26.17-25; Luki 22.7-14,21-23; Zhan 13.21-30)

¹² Leve fu buru feti wi pilige kongbannga ki na, ko nga pe mbaa Paki feti simbaala pe gbo ki na,[†] a Zhezu wi fɔɔɔfɛnnɛ pɛ suu yewe ma yo fɔ: «Maa jaa we sa Paki feti yaakara ti sɔgo ma kan se yeri?»

¹³ A Zhezu wi suu fɔɔɔfɛnnɛ shyen tun ma yo fɔ: «Yaa kee wa ca! Ye yaa sa fili nanja wa ni wi tonmo cogo tugo. Ye taga wi na!

¹⁴ Na wiga ka sa ye go nga ni, yege yo ki gofo wi kan fɔ: «We Nagafɔ wi yo wo naa wi fɔɔɔfɛnnɛ pe ni, pe yaa Paki feti liwen pi li yumbyo ɲa ni, wi yen se yeri?»

¹⁵ Pa wi yaa sanngazo yumbyo gbenɛ wa naga ye na. Pɔo gbegele ma yaara ti tege wa. Wama, Ye Paki feti yaakara ti sɔgo wa we kan!»

¹⁶ A fɔɔɔfɛnnɛ pɛ si kari ma saa ye wa ca, mɛɛ saa yaara ti yan paa yege ɲa na Zhezu wila ki yo ma pe kan we. A pɛ si Paki feti yaakara ti sɔgo.

¹⁷ Ki yonlokogo ki ni, a Zhezu wi si pan wi fɔɔɔfɛnnɛ sanmbala pe ni.

¹⁸ Naa paa kaa cen na nii, a Zhezu wi si pe pye fɔ: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, wa yen laga ye ni na nii ja na ni, wi yaa kanla le keɛ.»

¹⁹ A ki si yesanga wa fɔɔɔfɛnnɛ pe na. A pe nɛɛ wi yewe nunɲba nunɲba na yuun fɔ: «Muwi le?»

²⁰ A Zhezu wi si pe pye fɔ: «Ye kɛ ma yiri shyen mbele yɛɛn, nunɲba wi. ɲa wi pinle ma keɛ ki le na ni wa yaapige ki ni we.

²¹ Lere wi Pinambyo wi yaa ku paa yege ɲa na Yenɲɛɛ senre sewe wi yen naga yuun wi kanngolo we. ɛɛn fɔ, nanja ɲa wi yaa Lere wi Pinambyo wi le keɛ, jolɔgo yen wi wogo. Ki nanja ki pye pe sila wi se, anɛ ko mbe ja mbonro wi na.»

We Fɔ wi suro kpoyi lige senre

(Mati 26.26-30; Luki 22.15-20; 1 Korɛn 11.23-25)

²² Naa paa kaa na nii, a Zhezu wi si buru le. Naa wila kaa Yenɲɛɛ li shari, a wi suu kɔonlo maa kan wi fɔɔɔfɛnnɛ pe yeri, ma sho fɔ: «Yoo sho, ɲa yɛɛn wo wi yen na wire[†] re.»

²³ Ko punngo na, a wi si wɔjɛnnɛ li le. Naa wila kaa Yenɲɛɛ li shari, a wi si li kan pe yeri, a pe ni fuun pɛ pa wo.

[†] 14:12 14.12: ɛki 12.6-18 [†] 14:22 14.22: Ki laga ɲa, pele maa ki jate ma yo buru wi yen ma taanla Zhezu wi wire to ni, to nda ti yaa kan saraga. Pele maa ki jate ma yo buru wila kannga ma pye Zhezu wi wire jate to.

²⁴ A Zhezu wi si pe pye fɔ: «Mba yeɛn po pi yen na kasanwa we, kasanwa mba pi yen na Yenɲele li yɔn finliwe pi nii we. Pi wo lelegere kala na.

²⁵ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, mi se ɛɛɛɛɛn pire tɔnmɔ pa wo ye ni naa fyew, fɔ sa gbɔn pilige nga mi yaa ka pi fɔnmɔ pi wo ye ni wa Yenɲele li wunluwo pi ni we.»

²⁶ Naa paa kaa Yenɲele li gbɔgo yuuro ni, a pɛ si yiri le, mɛɛ kari wa oliviye tire yanwiga ki na.

Zhezu wila yo Pyeri yaa kaa je

(Mati 26.31-35; Luki 22.31-34; Zhan 13.36-38)

²⁷ A Zhezu wi si pe pye fɔ: «Ye ni fuun ye yaa ka fe mbanla wa, katugu ki yen ma yɔnlɔgo wa Yenɲele senre sewe wi ni, ma yo fɔ: «*Mi yaa simbaala kɔnrifo wi gbo, pa simbaala pe yaa gbɔn mbe jaraga.*»[†]

²⁸ Ɛɛn fɔ, na mi ka ka yen mbe yiri wa kunwo pi ni, mi yaa keli mbe kari ye na wa Galile tara[†].»

²⁹ A Pyeri wi suu pye fɔ: «Ali sanmbala pe ni fuun paga fe mbɔɔn wa, mi wo sɔɔn wa fyew.»

³⁰ A Zhezu wi suu pye fɔ: «Kaselege ko na, mila ki yuun ma kan, nala yembine na li ni, sannɪ ngɔpɔlɔ shyen woo wi sa gbele, ma yaa ki yo mbege filige sa ta yosaga taanri, mbe yo ma silan jen.»

³¹ Ɛɛn fɔ, a Pyeri wi sigi yo naa maga ngban, ma yo fɔ: «Ali na mbe pinle mbe ku ma ni, mbe ku ma ni win, fɔ mi sɔɔn je fyew.»

A pe ni fuun pɛge senre nunɲba ti yo ma fun.

Zhezu wila Yenɲele yenri

wa laga nga pe yinri Zhetisemani

(Mati 26.36-46; Luki 22.39-46)

³² Ko punɲo na, a pɛ si kari wa laga nga pe yinri Zhetisemani. A Zhezu wi suu fɔrɔgɔfenne pe pye fɔ: «Ye cɛn name, mi yaa kari sa Yenɲele yenri.»

³³ A wi si Pyeri naa Zhaki naa Zhan poro le ma kari pe ni. A fyere gboro naa lawɔrɔ nɛɛ paan wi yeri.

³⁴ A wi si pe pye fɔ: «Na nawa pi piri na na jenge, fɔ na jaa mbanla gbo. Ye koro laga na ni yenmbele.»

³⁵ A wi si kari yege jenri, ma to le tara, mɛɛ Yenɲele li yenri ma yo na kaa pye ki yen pyewe, ki jɔlɔgo wagati ɲa wila paan, wi sho wi kɛɛ.

³⁶ Wila pye na yuun fɔ: «Baba, na To, ma mbe ya kala li ni fuun li pye. Ki kala na, ki jɔlɔgo wojenne na, li lali na ni. Ɛɛn fɔ, mi woro nala nandanwa kala lo jaa, fɔ mboro wolo lo.»

³⁷ Kona, a wi si songɔrɔ ma pan le wi fɔrɔgɔfenne taanri pe tanla, mɛɛ pan ma pe yan pɛ wɔnlɔ. A wi si Pyeri wi pye fɔ: «Simɔ, maa wɔnlɔ jate? Mɛɛ ya mbe koro yenɲe mbe wagati nunɲba pye yere!

³⁸ Ye koro yenmbele yaa yenri, jango yaga ka ye wamawelewe mbe kapege pye. Ki ma pye wa senwee wi yinne li na wigi pye. Ɛɛn fɔ, wi wire ti fanɲga ki kologo mbege pye.»

³⁹ A wi si songɔrɔ naa wa laga nunɲba ki na, ma saa yenri ma senre nunɲba ti yo,

⁴⁰ mɛɛ songɔrɔ ma pan le pe tanla, ma pan ma pe ta paa wɔnlɔ. Wɔnlɔwo pila pe yigi jenge, fɔ pe sila ya para wi ni naa.

[†] 14:27 14:27: Zaka 13.7 [†] 14:28 14:28: Maki 16.7

⁴¹ Naa wila kaa songoro ma pan le pe tanla taanri wogo ki na, a wi si pe pye fo: «Yaa wonlo bere na wogo wi le? Ye yiri ma! Wagati wi gbɔn. Ye wele, pe yaa Lere wi Pinambyo wi le kapere pyefenne pe kee.

⁴² Ye yiri we kari. Lere na wila na nii kee, wi na wila paan!»

Pàa Zhezu wi yigi

(Mati 26.47-56; Luki 22.47-53; Zhan 18.3-12)

⁴³ Ma Zhezu wi ta wila pye na para bere, Zhudasi na wila pye forogofenne pe ke ma yiri shyen wa, a wi si gbɔn le. Janwa wa la pinle wi ni ma pan tokobiye naa kanngire ni. Saraga wofenne teele, naa lasiri sewe jenfenne konaa Zhufuyelelele pe ni, poro paa pe tun.

⁴⁴ Zhudasi na wila pye na Zhezu wi nii kee, wila kacɛn wa naga janwa wi na, ma yo fo: «Nana na mi yaa ka sa magala wi ni mboo shari, wo wi yaa pye na yaa jaa we. Yoo yigi ye kari wi ni, ye sila wi wele jenge!»

⁴⁵ Naa Zhudasi wila ka saa gbɔn, a wi si fulo Zhezu wi tanla teere, mee wi pye fo: «We Nagaf!»

Ko pungo na, a wi si magala wi ni mboo shari.

⁴⁶ Kona, a sanmbala pe si pan, mee to Zhezu wi na, ma suu yigi.

⁴⁷ Eɛn fo, leele mbele paa pye le Zhezu wi ni, a wo wa nungba suu tokobi wi kow, mee saraga wofenne to wi tunmbyee wi gbɔn wi ni, maa nungbolo li laga.

⁴⁸ A Zhezu wi si mbele paa pan mboo yigi pe pye fo: «Yɛ pan na korogo tokobiye naa kanngire ni, mbe pan mbanla yigi ndee benjanri pyefo wi mi ke?»

⁴⁹ Pilige pyew mila si pye ye ni wa sherigo gbogo ki ni, na leele pe nari Yenɛle senre ti ni, ye sila silan yigi. Eɛn fo, ko kagala ngele koro pye, jango Yenɛle senre ti ta tiri yee yon fili.»

⁵⁰ Kona, a wi forogofenne pe ni fuun pe suu yaga le, mee fe.

⁵¹ Lefonho wa la taga Zhezu wi na, danngo nungba wila pye wo na. A pe nɛe jaa mboo yigi.

⁵² Eɛn fo, a wi suu danngo wi yaga pe kee, mee fe ma kari waga.

*Pàa kari Zhezu wi ni
wa kiti konfenne ngbelege
ki yee sɔgowo*

(Mati 26.57-68; Luki 22.54-55,63-71; Zhan 18.13-14,19-24)

⁵³ A pe si kari Zhezu wi ni wa saraga wofenne to wi yeri. Saraga wofenne teele, naa tara ti lelele pe ni, konaa lasiri sewe jenfenne pe ni, paa pe yee gbogolo wa ki laga ki na.

⁵⁴ A Pyeri wi si taga Zhezu wi na, ma lali wi ni, ma saa gbɔn fo wa saraga wofenne to wi laga, mee saa cɛn le laga welefenne pe tanla na kason waga.

⁵⁵ Saraga wofenne teele poro naa kiti konfenne ngbelege ki ni fuun ki ni, paa pye na sereya jaa Zhezu wi na, mbe ta mboo gbo. Eɛn fo, pe sila wa ta.

⁵⁶ Lelegere la pe yagbogolo sereya yo wi na, eɛn fo, pe sereya wila yiri wi ye wi ye.

⁵⁷ Ko pungo na, a leele pe si yiri ma yagbolo sereya wa yo wi na, ma yo fo:

⁵⁸ «Wila ki yo we yege na, ma yo fɔ: «Yenɲele li sherigo gbogo nga leele paa kan, mi yaa ki jan mbe fɔnɲgo kan na piliye taanri†, leele keɛ tunɲgo ma ki yaa ko kan.» »

⁵⁹ Eɛn fɔ, konaa ki ni fuun, pe sereya wi sila yala.

⁶⁰ Kona, a saraga wɔfenne to wi si yiri ma yere wa janwa wi sɔgowo ma si Zhezu wi yewe, ma yo fɔ: «Ma woro na senre ta taa na yuun? Sereya ɲa ki leele mbele paa yuun na waa ma na, ma yo mele wo na?»

⁶¹ A Zhezu wi si pyeri, wii para. Kona, a saraga wɔfenne to wi suu yewe naa fɔnɲgo ma yo fɔ: «Mboro ma yen Kiriſi, Yenɲele na waa gbogo li Pinambyo we le?»

⁶² A Zhezu wi suu pye fɔ: *Ee, wowi mi we. Pilige ka, ye yaa ka Lere wi Pinambyo wi yan wi cɛn wa Yenɲele na yafɔ li kalige keɛ ki na, na paan wa naayeri kambaara ti ni.†*

⁶³ Kona, a saraga wɔfenne to wi suu yeera yariporo ti walagi nangbanwa pi na, ma sho fɔ: «We woro na serefo jaa naa!

⁶⁴ Naa wi Yenɲele li mege ki jogo, ye nungbolo woro ki senre ti na wi le? Yingi yaa jate wi ni?»

A pe ni fuun pe sho fɔ wi daga mbe gbo win.

⁶⁵ Kona, a pele neɛ cɛnre waa wi na, naa yege ki tonni paraga ni, neɛ wi gbɔɔn kɛngungolo ni. A pe neɛ wi piin fɔ: «Ma gbɔnfɔ wi mege ki naga we na.»

A laga welefenne pɔo yigi maa feele fun.

Pyeri wila je Zhezu wi na

(Mati 26.69-75; Luki 22.56-62; Zhan 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Ma Pyeri wi ta wila pye ma cɛn wa laga nawa wa tara ti na, a saraga wɔfenne to wi kulojo wà si pan le,

⁶⁷ meɛ Pyeri wi yan le kason ki tanla wila waga. A wi si yere maa wele jenge, ma suu pye fɔ: «Mboro fun, maa pye Nazareti ca fenne Zhezu wi ni.»

⁶⁸ A wi si je ki na, ma sho fɔ: «Ma senre nda maa yuun, mi siri jen, mi woro nari koro wi nuru.» Kona, a Pyeri wi si yiri ma kari wa laga ki jasa yeyongo ki pungo na. A ngopolo wi si gbele.

⁶⁹ A kulojo wi si nuru naa maa yan le leele mbele paa pye le pe ni, meɛ pe pye fɔ: «Ki nana ɲa, wi forogofɔ wo wawi!»

⁷⁰ A Pyeri wi si je wi na naa. Ko pungo na naa jenri, leele mbele paa pye le, a poro si Pyeri wi pye fɔ: «Kaselege yi, ma yen ki leele wo wa, katugu Galile tara fenne woo wi mboro!»

⁷¹ A Pyeri wi si wugu ma yo fɔ: «Na kaa pye mi finle, Yenɲele laa na yaan. Ki nana ɲa yaa piin yeɛn, mi suu jen!»

⁷² Le ki yongolo nungba ke ni, a ngopolo shyen woo wi si gbele. A Pyeri wi si nawa to senre nda Zhezu wila yo maa kan ti na, fɔ: «Sanni ngopolo wi sa gbele gbelesaga shyen, ma yaa na je mbe sa ta jesaga taanri, mbe yo ma silan jen†.» Kona, a wi neɛ gbele.

15

*Paa saa Zhezu wi le
gboforoneri Pilati wi keɛ*

(Mati 27.1-2,11-14; Luki 23.1-5; Zhan 18.28-38)

¹ Ki goto yirifaga ki na, a saraga wofenne teelee, naa lelelele pe ni, naa lasiri sewe jenfenne poro naa kiti konfenne ngbelege ki ni, pè si saa pe yee gbogolo ma pe yee yan. A pè si Zhezu wi po ma kari ma saa wi le Pilati wi kee.

² A Pilati wi suu yewe ma yo fo: «Mboro ma yen Zhufuye pe wunlunaŋa we le?»

A Zhezu wi suu pye fo: «Koyi nga mà yo we.»

³ Saraga wofenne teelee paa pye na бага Zhezu wi na ma yo wi kapere legera pye.

⁴ Kona, a Pilati wi suu yewe naa ma yo fo: «Ma se ya pe yon sogo wi le? Kagala ngele pè бага ma na ma yo mà pye, ma woro na ke nuru wi le?»

⁵ Een fo, Zhezu wi sila para, fo a ki Pilati wi pari.

Paa yo pe Zhezu wi gbo

(Mati 27.15-26; Luki 23.13-25; Zhan 18.39-19.16)

⁶ Kila pye Paki feti pyew, Pilati wi ma kasopiile nungba wa, ŋa janwa wi kaa jaa we.

⁷ Ma si yala, ki wagati wi ni, kasopyo wà la pye wa, paa pye naa yinri Barabasi. Wo naa pele ni, paa yiri ma je ma lere gbo. A pè si pe yigi.

⁸ A janwa wi si kari Pilati wi korogo, ma saa wi yenri ma yo wi kasopyo wa wa, paa yege nga na wi maa ki piin pe kan faa we.

⁹ A Pilati wi si pe yon sogo ma yo fo: «Yaa jaa mbe Zhufuye wunlunaŋa wi wa le?»

¹⁰ Katugu wila ki jen ma yo yenjara† to kala na saraga wofenne teelee paa Zhezu wi le wi kee.

¹¹ Een fo, a saraga wofenne teelee pe si janwa wi sun ma yo pe Pilati wi yenri wi Barabasi wo wa.

¹² A Pilati wi si senre ti le naa, mee pe pye fo: «Yingi yaa jaa mbe pye ŋa ye maa yinri Zhufuye wunlunaŋa wo na?»

¹³ A pè si jorogo ma yo fo: «Wi kan tiparaga na!»

¹⁴ A Pilati wi si pe pye fo: «Yingi kapege wi pye?»

Kona, a pè si jorogo ngbanga naa ma we, ma yo fo: «Wi kan tiparaga na!»

¹⁵ Ki kaa pye ma, a Pilati wi si janwa wi nandanwa kala li pye, ma Barabasi wi wa, mee Zhezu wo kan, a pòo gbɔn sapige ni jenge, mee wi le pe kee pe saa kan tiparaga na.

Sorodasheelee paa tege Zhezu wi na

(Mati 27.27-31; Zhan 19.2-3)

¹⁶ A sorodasheelee pè si Zhezu wi yigi, mee kari wi ni wa gboforoneri wi yungbogo ki laga nawa. Pè ka saa gbɔn wa, a pè si sorodasheelee sanmbala pe ni fuun pe yeri wa.

¹⁷ A pè si derigbogo yenge le Zhezu wi kan, ma wuuro njala tin ma li kan wi kan,

¹⁸ nee wi shari na yuun fo: «Zhufuye wunlunaŋa, waa ma shari.»

¹⁹ A pe nee wi gbɔn kanngala ni wa wi go ki na, na cenre waa wi na, nee kannguuro kanni le wi tanla ma yo poro naa gbogo.

²⁰ Naa paa kaa tege wi na ma saa ko, a pè si derigbogo yenge ki wo wi na, ma suu yariporo jate ti le mari le wi kan, mee yiri wi ni mbe kari saa kan tiparaga na.

† 15:10 15:10: Zhan 11.47

Pàa Zhezu wi kan tiparaga na

(Mati 27.32-44; Luki 23.26-43; Zhan 19.17-27)

²¹ Sireni ca fenne nana wà la yiri kere na toro, pàa pye naa yinri Simo. Alegizandire naa Urufusi† pe to wo lawi. A sorodasheelee pè si wo jori ma yo wi Zhezu wi tiparaga ki tugo, wi kari ki ni.

²² A pè si kari Zhezu wi ni wa laga nga pe yinri Goligota. Ko koro wo yen fo: «Yungorogo laga.»

²³ A pè si duven kan Zhezu wi yeri ma yo wuu wo. Pàa wetangara ta pinle wi ni, nda pe maa yinri miiri. A wi si je, wii yenle mboo wo.

²⁴ A pè suu kan wa tiparaga ki na, mee pete gbon wi yariporo ti na, jango pe ni fuun pe ta pe pe tawa pi jen, mee ti yeele pe yee na.

²⁵ Pàa Zhezu wi kan wa tiparaga ki na pinliwe yonlo ki ni.

²⁶ Kala na làa ti, a pè suu gbo, pàa li yonlogo ma yo fo: «Zhufuye wunlunana.»

²⁷ Pàa benjanri pyefenne shyen kan tipaara ta na fun le Zhezu wi tanla. Nungba la pye wi kalige kee ki na, sanja wila pye wi kamenge kee ki na.

²⁸ [Ki pyewe pi na ma, Yennele senre sewe wi yen na nga yuun, a kì sigi yee yon fili, fo: «Pòo jate paa kapege pyefo yen.»]†

²⁹ Leele mbele pàa pye na toro le ki laga ki na, pàa pye na pe yinre ti yangara na Zhezu wi tegele, naa piin fo: «Eyi! Mboro na mà yo ma yaa sherigo gbogo ki jan mbe fonngo kan ma piliye taanri†,

³⁰ mboro jate, ma yee sho, ma tigi wa tiparaga ki na ye!»

³¹ Saraga wofenne teele poro naa lasiri sewe jenfenne pe ni, pàa pye na tege Zhezu wi na ma fun, nee yuun fo: «Ye wele, wi pele sho, wo se si ya mboo yee sho!

³² Mboro na ma yen Kirisi, Izirayeli tara ti wunlunana, tigi wa tiparaga ki na yingo ye! Pa we koon yan, we yaa taga ma na.»

Mbele pàa kan tipaara ta na le Zhezu wi tanla, pàa pye naa tegele ma fun.

Zhezu wi kunwo we

(Mati 27.45-56; Luki 23.44-49; Zhan 19.28-30)

³³ Naa yonlofugo kila kaa gbon, a wowo pì si ye wa ki tara ti lagapyew, ma saa gbon yonloparaga ki na.

³⁴ Yonlo paraga ki na, a Zhezu wi si gbele ngbanga ma yo fo: «Eloyi, Eloyi, lama Sabakitani?» Ko koro wo yen fo: «Na Yennele, na Yennele, yingi na, a mà si purgo le na ni?»†

³⁵ «Mbele pàa pye ma yere le, pèle laga senre ti logo wi yeri, ma sho fo: <Ye wele, wila Eli yinri.>

³⁶ Pe ni, a nungba si fe ma saa ngbala le, mee wi fyon duven tangara† ta ni, maa migi kanngala na, mee saa wi kan wi yeri ma yo wuu shonri. A wi sho fo: <Ye yere, waa wi wele, na kaa pye Eli yaa wi tirige wa tiparaga ki na.> »

³⁷ Een fo, a Zhezu wi si gbele ngbanga, mee ku.

³⁸ Paraga nga pàa po ma sherigo gbogo ki nawa pi kon shyen, a kì si wali wa ki nandogomo, maga le wa naayeri ma saa kan fo wa tara.

† 15:21 15.21: Jromu 16.13 † 15:28 15.28: Verise nafa ma yiri kolotaanri wi yen seweale pele ni, wi woro pele ni; ye Eza 53.12naa Luki 22.37lara ti wele. † 15:29 15.29: Yuuro 22.8; Maki 14.58; Zhan 2.19 † 15:34 15.34: Yuuro 22.2 † 15:36 15.36: Yuuro 69.22

³⁹ Ɔromu tara sorodasheelee tojɛɛ ɲa wila pye ma yere le Zhezu wi yesinme pi na, naa wila kaa wi yan wi ku ki kulomɔ pi na ma, a wi sho fɔ: «Kaselege ko na, ki nana ɲa, Yenɲele li Pinambyɔ wo lawi.»

⁴⁰ Jɛɛle pɛle la pye ma yere wa lege naga kala li wele. Mari ɲa wila yiri wa Magidala ca wila pye pe ni, naa Zhaki jerefɔ wo naa Zhoze pe nɔ Mari wi ni, naa Salome ni.

⁴¹ Sanga ɲa ni Zhezu wila pye wa Galile tara, paa taga wi na, naa kala li yongo wi kan†. Jɛɛle legerɛ pɛle la pye wa wi ni naa fun, paa pinle ma kari wi ni wa Zheruzalemu.

Paa Zhezu gboo wi le

(Mati 27.57-61; Luki 23.50-56; Zhan 19.38-42)

⁴² Yɔnlɔ kila kɔ makɔ, ma yala ko pilige nungba ko kila pye feti wi yetegewe pilige ye, ko koro wo yen fɔ ki goto wila pye cɛnpilige ye.

⁴³ Zhozufu ɲa wila yiri wa Arimate ca, a wi si pan. Wila pye kiti kɔnfenne ngbelege ki legboɔ wa. Wo fun wila pye na Yenɲele li wunluwo pi singi pi pan. A wi si kotogo gbɔn, mɛɛ kari Pilati wi korogo, ma saa wi yenri Zhezu gboo wi ni.

⁴⁴ Kila Pilati wi pari, naa wila ki logo ma yo Zhezu wi ku makɔ we. A wi si sorodasheelee tojɛɛ wi yeri maa yewe, na kaa pye wi ku ki mɔ.

⁴⁵ Naa sorodasheelee tojɛɛ wila kaa ki yege yo maga filige wi kan, a wi si kono kan Zhozufu wi yeri ma yo wi sa gboo wi le.

⁴⁶ A Zhozufu wi si kari ma saa parifige lɔ, mɛɛ kari ma saa Zhezu gboo wi tirige wa tiparaga ki na, ma suu fo parifige ki ni, mɛɛ saa wi le fanga ka ni, paa ki kɔn walaga na. Ko pungo na, a wi si sinndelingbogo ka konggo, ma saa fanga ki yon ton ki ni.

⁴⁷ Mari ɲa wila yiri wa Magidala wo naa Zhoze nɔ Mari wi ni, paa pye na Zhezu gboo wi lesaga ki wele.

ZHEZU WI YENME MA YIRI WA KUNWO PI NI

16

16.1-20

Zhezu wila yen ma yiri

wa kunwo pi ni

(Mati 28.1-8; Luki 24.1-12; Zhan 20.1-10)

¹ Naa cɛnpilige kila kaa toro, Mari ɲa wila yiri wa Magidala, wo naa Zhaki nɔ Mari wi ni, naa Salome, poro si saa sinme nuwo taan lɔ mbe saa fa Zhezu gboo wi na.

² Yapelege ki pilige kongbannga† ki na, yirifaga ki na, yonlɔ ki yirisanga wi ni, a ki jɛɛle pɛ si kari wa fanga ki yon na.

³ Wa kono, paa pye na pe yeɛ yewe na yuun fɔ: «Ambo wi yaa sa sinndelingbogo ki konggo mbege laga wa fanga ki yon na we kan?»

⁴ Ɛɛn fɔ, naa paa kaa pe yere ti yirige ma wele, a pɛ si sinndelingbogo ki yan pɛge konggo maga laga wa fanga ki yon na.

⁵ A pɛ si ye wa fanga ki nawa, mɛɛ lefɔnɲɔ wa yan wi cɛn wa kalige kɛɛ ki na. Derege titonlogo fige la pye wi na. A pɛ si fyɛ.

† **15:41 15:41:** Luki 8.2-3 † **16:2 16.2:** Zhufuye pe yapelege ki pilige kongbannga ko kila pye leti we.

⁶ Εἰν φο, a ki lefɔnnɔ wì si pe pye φο: «Yaga ka fyε. Nazareti ca fenne Zhezu ηα pàa kan tiparaga ki na, wo yaa lagajaa. Wi woro laga. Wì yèn ma yiri wa kunwɔ pi ni. Laga ηga pàa gboo wi sinnye, ye pan yege wele!

⁷ Yaa kee yingɔ ye saga yo ye Pyeri wi kan konaa fɔrɔgɔfenne sanmbala pe ni, φο: «Wì yaa keli mbe kari ye na wa Galile tara, paa yege ηga na wila ki yo ma ye kan we†. Pa ye yaa ka saa yan wa.» »

⁸ A jεεle pè si yiri wa fanga ki ni, nεε fee na kee. Kila fyεre gbɔrɔ kan pe yeri φο, a paa seri. Εἰν φο, pe sila yaraga ka yo mbe lere kan fyεre ti kala na.

Zhezu wila wi yεε naga

Magidala ca fenne Mari wi na

(Mati 28.9-10; Zhan 20.11-18)

⁹ [Naa Zhezu wila yèn ma yiri wa kunwɔ pi ni yapelege ki pilige konɔbannga ki pinliwe pi ni, wila keli maa yεε naga Mari ηα wila yiri wa Magidala wo na gbèn. Wo Zhezu wila yinne tipegele† kolɔshyen puro ma ke wɔ wi ni.

¹⁰ A Mari wì si kari ma saa ki yege yo leele mbele pàa pye Zhezu wi ni pe kan, pàa cèn shoɔn na gbele.

¹¹ Εἰν φο, naa pàa kaa ki logo wi yeri ma yo Zhezu wi yèn yinwege na, φο wùu yan, pe sila taga wi sènre ti na†.

Zhezu wila wi yεε naga

wi fɔrɔgɔfenne shyen na

(Luki 24.13-35)

¹² Ko punɔ na, a Zhezu wì suu yεε naga nagalɔmo pa yege na wi fɔrɔgɔfenne shyen na. Pàa kono la le na kee wa yan nawa†.

¹³ A pè si songɔrɔ ma saa ki yege yo ma sanmbala pe kan. Poro fun pè sila taga ki na.

Zhezu wila wi yεε naga

wi fɔrɔgɔfenne ke

ma yiri nunɔba pe na

(Mati 28.16-20; Luki 24.36-49; Zhan 20.19-23; Kapye 1.6-8)

¹⁴ Ko punɔ na naa, a Zhezu wì suu yεε naga wi fɔrɔgɔfenne ke ma yiri nunɔba pe na, ma yala pàa pye na nii. Wila para pe na nɔgbanga, pe mbatagawa po naa pe kotonɔgbanga ki kala na, katugu na wila yèn ma yiri wa kunwɔ pi ni, mbele pàa wi yan ma saa ki yo ma pe kan, pe sila taga pe senyoro ti na†.

¹⁵ A Zhezu wì si pe pye φο: «Yaa kee dunruya wi lagapyew, ye saa Sentanra ti yari leele pe ni fuun pe kan†.

¹⁶ Lere ηα ka taga ti na, mbe batize, wo yaa sho. Εἰν φο, na lere ηα si taga ti na, kiti yaa ka kon wo na.

¹⁷ Leele mbele ka taga ti na, kafɔnnɔgɔlɔ ngele pe yaa kaa piin ke ngele: Pe yaa kaa yinne tipegele ke puro mbaa ke woo leele pe ni na mεge ki na, mbaa yuun senfɔnnɔ ni.

¹⁸ Pe yaa kaa wɔɔrɔ ti yinri pe keyen yi ni. Tɔnnɔ mba pi ma lere gbo, na paga pa wɔ, yaraga ka se pe ta. Pe yaa kaa keyen tari yambala pe na, ki yambala paa shoo.»

† 16:7 16:7: Maki 14.28 † 16:9 16:9: Luki 8.2; Zhan 20.11-18 † 16:11 16:11: Luki 24.22-24

† 16:12 16:12: Luki 24.13-35 † 16:14 16:14: Luki 24.36-49; Zhan 20.19-23 † 16:15 16:15: Mati

28.16-20

*Zhezu wila songoro ma kari
wa Yenhele li tanla
(Luki 24.50-53; Kapye 1.9-11)*

¹⁹ Naa we Fɔ Zhezu wila kaa para pe ni ma saa ko, *a wi si yiri ma kari wa yenhele na, ma saa cen wa Yenhele li kalige kee ki na.*[†]

²⁰ A forogofenne pe si kari ma saa na Sentanra ti yari lagapyew. We Fɔ wila pye pe ni pe tunngo ki ni fuun ki na, na kafonngolo piin, ngele kaa pye naga nari ma yo pe senyoro ti yen kaselege[†].]

[†] **16:19 16:19:** Yuuro 110.1 [†] **16:20 16.9-20:** Mbege le verise kolojere wi na sa gbon nafa, ki veriseye pe yen seweale pele ni, pe woro pele ni.

Zhezu Kirisi Sentanra nda

LUKI la yonlogo

Sewε wi nawa senre

Ki Sentanra sewε na Luki wila wi yonlogo. Luki wila pye logotoro (Kolo 4.4). Wila pye Zhezu wi pitunngo Poli wi sagafɔ wa wi tunngo ki ni (2 Timo 4.11; File 24). Wila pinle Poli wi ni ma saa wi torogo wa Jromu ca. Sewεεle titonlombolo shyen Luki wi yonlogo. Ki sewεεle shyen pe ni, nungba wi yen ki Sentanra sewε na yeen, wi yen na para we ni Zhezu Kirisi wi wogo na. Sewε sanja pe maa wi yiri «Zhezu wi pitunmbolo pe kapyegele.» Wila ki sewεεle shyen pe yonlogo ma pe torogo lere wa kan, ki yaa pye ndεε ki lerefo wila pye Jromu tara ti gbeforonema wi legboɔ wa. Ki lerefo paa pye naa yinri Tewofili, ko koro wo yen fo «Yenjele li wonlo.» Luki wo jate wi sila Zhezu wi yan yenle ni, εen fo mbele paa Zhezu wi yan, wila pe yewe yewige legere ni gben, mεε kaa jen maga sewε jene tiyoon na wi yonlogo.

Laga ki Sentanra nda ti ni, Luki wi yen naga nari we na fo Zhezu wo wi yen dunruya lombonjo wools pe shofɔ. Wi pan mbe na wi punngo wi lagaya mboɔ sho (19.10), paa yege nga na wila ki yo Zashe wi kan we.

Luki wuu Sentanra ti peli ma para Zhan Batisi wo naa Zhezu pe sege ko senre na (1-2). Kona, a wi sigi yo paa yege nga na Zhan Batisi wila Zhezu wi Batize, konaa paa yege nga na Sotanla wila wi wa ma wele (3.1-4.13).

Ko pungo na, a Luki wi si para tunngo nga Zhezu wila pye wa Galile tara ki wogo na (4.14-9.50). Sentanra nda ti yen na para Yenjele ca wunluwo pi wogo na, Zhezu wila ti yari wa Galile tara, ma yambala legere sagala. Wila nambala ke ma yiri shyen yeri ma yo pe pye wi ni. Wila pe tun, jango poro fun pe saga Sentanra ti yari, paa yambala pe sagala.

Ko pungo na, a Luki wi sigi yege naga paa yege nga na Zhezu wila kari wa Zheruzalemu ca (9.1-19.28) ki yeri. Wila nambala nafa taanri ma yiri ke ma yiri shyen wo, ma pe torogo shyenzyen wa wi yεε yege, wa lara nda wo jate wi mbaa toro ti ni. Zhezu wila yomiyegele legere wa mbe ta mbe leele pe naga Yenjele li wogo ki ni.

Wa wi Sentanra ti kosaga yeri, Luki wi yen naga nari we na ma yo Zhezu wila gbon wa Zheruzalemu. Wama, Zhufuye teele paa ki kan Jromu tara gbeforoneri Pilati wi na, ma yo wi ti pe Zhezu wi kan tiparaga na poo gbo. Wi gbongolo, ki pilige taanri wogo ki na, a Zhezu wi si yen ma yiri wa kunwo pi ni. A wi suu yεε naga wi forogofenne pe na. Ko pungo na, a wi si yiri mεε kari wa Yenjele na (19.28-24.53).

Sewε wi yen ma koonlo yege nga na

Sewε wi lesaga senre 1.1-4

Zhan Batisi naa Zhezu pe sege konaa pe punwe sanga 1.5-2.52

Zhezu wi tunngo ki gbegεeme kala 3.1-4.13

Zhezu wi tunngo wa Galile tara 4.14-9.50

Zhezu wila kari wa Zheruzalemu ca ki yeri 9.51-19.27

Zhezu wila gbon wa Zheruzalemu ca 19.28-21.38

Zhezu wi kunwo naa wi yenme ma yiri wa kunwo pi ni 22.1-24.53

SEWε WI LESAGA SENRE

¹ Na wɔnɔ Tewofili, kagala ngele kè pye laga we sɔgowɔ, lelegere laga ngbanga ma ke yɔnɔgo.

² Mbele paa ki kagala ke yan yenle ni, maga le wa ke lesaga ki na mɛɛ ke yege yo we kan, paa ke yɔnɔgo ma yala poro senyoro to ni. Ki tunngo kila kan poro yeri paa Yennele senre ti yari.

³ Mi fun, a mi sigi kagala ke yewe jenge, maga le wa ke lesaga ki na, maga yan ki yen ma yon, mboro na legboɔ, mbe ke yɔnɔgo mbe ke tanli ke yeɛ na ma kan.

⁴ Migi pye, janngo pɔɔn naga kagala ngele ni, maga jen ma yo ke yen kaselege.

ZHAN BATISI NAA ZHEZU PE SEGE KONAA PE PUNWE SANGA

1.5-2.52

Merege wà la Zhan Batisi wi sege

ki yari Zakari wi kan

⁵ Sanga na ni Erɔdi wila pye wunluwɔ wa Zhude tara ti go na, saraga wɔfɔ wà la pye wa paa pye naa yinri Zakari. Pa wila pye Abiya wi saraga wɔfenne ngbelege ko ni. Wi jo wila pye saraga wɔfenne to Aron wo setirige pyo. Paa pye naa yinri Elizabeti.

⁶ Pe ni fuun shyen paa pye ma sin Yennele li yege na, na tanri na yala we Fɔ wi ngasegele naa wi kondengenle ke ni.

⁷ Eɛn fɔ, pyo wi sila pye pe yeri, katugu Elizabeti wi sila pye na siin. Pe shyenme paa si lele makɔ.

⁸ Pilige ka, Zakari wila pye naa saraga wɔgotunngo ki piin Yennele li yege na, katugu pa ki tunngo kila gbɔn pe ngbelege ki na.

⁹ Mbe yala saraga wɔfenne pe kalege ki ni, a pè si pɛtɛ gbɔn maa wɔ ma yo wi ye wa we Fɔ wi sherigo gbɔgo ki ni†wi wusuna nuwɔ taan wi sogo wi kan.

¹⁰ Sanga na ni paa pye na wusuna nuwɔ taan wi sori, janwa wi ni fuun wila pye wa funwa na, na Yennele yenri.

¹¹ Kona, a we Fɔ wi merege wà suu yeɛ naga wa Zakari wi na. Wila pye ma yere wa wusuna nuwɔ taan saraga wɔsaga ki kalige keɛ ki na.

¹² Naa Zakari wila kaa merege wi yan, a wi jatere wi si piri wi na, a wi nɛɛ fye.

¹³ Eɛn fɔ, a merege wi suu pye fɔ: «Maga ka fye Zakari, katugu Yennele lɔɔn yenrewɛ pi logo. Ma jo Elizabeti wi yaa pinambyɔ se ma kan, maa mege ki taga Zhan.

¹⁴ Wi sege ki yaa ka nayinme gbɔɔ naa nandanwa kan ma yeri. Lelegere yaa kaa yɔgɔri wi sege ki kala na.

¹⁵ Wi yaa ka pye legboɔ we Fɔ wi yege na. Wi se ka duven wɔ. Wi se si ka sinme welɛwɛ† wɔ. Mbege le le wi sepilige ki na, Yinnekpoyi li yaa ka ye wi ni mboɔ yin.

¹⁶ Wi yaa ti Izirayeli tara woolo pe gbɔɔ mbe kannga pe pan pe Fɔ Yennele li kɔrɔgo.

¹⁷ Wi yaa ka pye pitunngo mbaa tanri Yennele li yege na Yinnekpoyi lo naa fannga ni, paa yege nga na Yennele yon senre yɔfɔEli wila pye, mbe ta mbe tanwa le teele poro naa pe piile pe sɔgowɔ. Mbele pè je Yennele li

senyoro ti na, mbe tijinliwε kan pe yeri paa mbele pε sin pe woo pi yen; jango mbe tara woolo pele gbegεle mbe pe yaga we Fɔ wi kan.»

¹⁸ Eεn fɔ, a Zakari wɔ si mεrεge wi pye fɔ: «Mi yaa ki jεn mεle mbe yo ki yen kaselege? Naa mɔ le makɔ, a na jɔ fun wɔ le we?»

¹⁹ A mεrεge wɔ suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Muwi mi yen Gabiriyeli we, mi ma pye le Yεnɲεle li tanla na tunngo piin li kan. Lilan tun ma yo mbe pan mbe para ma ni, mbege sentanra nda ti yo ma kan.

²⁰ Eεn fɔ, mεε taga na senyoro ti na, to nda ti yaa ti yεε yɔn fili ti yɔn filisanga wi na we; ki kala na, ma yaa kannga bombo, ma se ya para naa fɔ sa gbɔn pilige nga ki kagala ke yaa pye ki na.»

²¹ Ko sanga wo ni, janwa wila pye na Zakari wi singi. Kila pe pari, naa wila pye na moni wa sherigo gbɔgo ki ni we.

²² Naa wila kaa yiri, wi sila ya para leele pe ni naa. A wɔ si kacεn wa pye keyen ni ma naga pe na. A pε sigi jεn ma yo Yεnɲεle lāa yaara naga wi na wa sherigo gbɔgo ki ni. A wɔ si koro bombo.

²³ Naa Zakari wi tunngo pyepiliye yila kaa kɔ wa sherigo gbɔgo ki ni, a wɔ si songɔɔ ma kari wi go.

²⁴ Naa ko sanga wo la kaa toro, a wi jɔ Elizabeti wɔ si kugbɔ le, nεε wi yεε lara ma saa gbɔn fɔ yεnge kanɲurugo.

²⁵ Wila pye naa yεε piin fɔ: «Iɲga we Fɔ wɔ pye mala kan ki nga: <Wilan yinriwε ta, kala na lāa ti, a mi nεε fεrε taa leele pe sɔgɔwɔ, ma lo laga na na.> »

Mεrεge wà la Zhezu sege ki yo ma Mari wɔ kan

²⁶ Naa Elizabeti wi kugbɔ kila kaa ta yεnge kogolɔni, a Yεnɲεle li si mεrεge Gabiriyeli wi torogo wa Galile tara, ca ka ni pege yinri Nazaretɔ,

²⁷ wa sumboro nana mbajεen nja pāa pye na yinri Mari wi yeri. Wila pye nana nja pāa pye na yinri Zhozefu wi yeri wi katogo jɔ. Ko nana wo la pye wunlunana Davidi wi setirige pyo.

²⁸ A mεrεge wɔ si saa ye wa Mari wi kɔrɔgo ma suu pye fɔ: «Mila ma shari Mari, mboro nja Yεnɲεle li yinmε kan ma yeri we. We Fɔ wi yen ma ni!»

²⁹ A ki sεnrε ti si Mari wi jatere wi piri wi na, a wi nεε wi yεε yewe ki sharaga kɔrɔ wi ni.

³⁰ A mεrεge wɔ suu pye fɔ: «Māga ka fyε Mari, katugu mā yinmε ta Yεnɲεle li yeri.

³¹ Wele, ma yaa kugbɔ le mbe pinambyɔ se, mboo mεge ki taga Zhezu.

³² Wi mεge ki yaa ka gbɔgo, pe yaa kaa wi yinri Yεnɲεle na yaara ti ni fuun ti go na li Pinambyɔ. We Fɔ Yεnɲεle li yaa kaa tεge wunluwɔ, paa yεge nja na lāa wi tele Davidi wi tεge wunluwɔ† we.

³³ Wi yaa kaa wi wunluwɔ pi piin Izirayeli tara woolo pe go na pilige pyew. Kɔsaga se ka pye wi wunluwɔ pi na.»

³⁴ A Mari wɔ si mεrεge wi pye fɔ: «Ko wogo nga ko yaa pye mεle, naa mi si nana kala jεn we?»

³⁵ A mεrεge wɔ suu pye fɔ: «Yinnekpoyi li yaa ka tigi ma na. Yεnɲεle na yaara ti ni fuun ti go na li yawa pi yaa ka tɔn ma na. Ko kɔ ti pyo nja ma yaa ka se, wi yaa ka pye kpoyi, paa wi yinri Yεnɲεle li Pinambyɔ.

† 1:32 1:32: 2 Sami 7:17; Yuuro 132:11

³⁶ Wele, ma sefo jele Elizabeti we, wi lelewe po naa pi ni fuun, wi kugbo ki ta yenge kogoloni. Ma si yala, leele paa yo wo woro wa mbe se fyew.

³⁷ Katugu kala la si ngban Yenɲele li yege na.»

³⁸ Kona, a Mari wì sho fɔ: «Mi yen we Fɔ wi tunmbyee. Yenɲele saga pye na kan, paa yege nga na mɔga yo na kan we.» A merege wì si yiri le wi tanla, mɛɛ kari.

Mari wila saa wi to seyenle

Elizabeti wi shari

³⁹ Ki wagati nungba wi ni, a Mari wì si yiri le mɛɛ fyɛɛle ma kari ca ka ni, wa Zhude yanwira tara ti ni.

⁴⁰ Wì ka saa gbon wa, a wì si ye wa Zakari wi go, mɛɛ Elizabeti wi shari.

⁴¹ Naa Elizabeti wila kaa Mari wi sharaga ki logo, a piyenle li si tigile tigile wa Elizabeti wi lara. A Yinnekpoyi li si ye wi ni maa yin.

⁴² A wì si gbele ngbanga ma yo fɔ: «Mari, Yenɲele li duwaw ma na jɛɛle pe sogowo. Pɔɔ ɲa ma yaa se, wi yen duwaw pɔɔ.

⁴³ Ambɔ wi mi, we Fɔ wi nɔ wii pan wilan shari?»

⁴⁴ «Wele, mɔɔ sharaga ki logo sanga ɲa ni, a piyenle li si tigile tigile wa na lara, nayinme pi kala na.

⁴⁵ Ferewe yen ma woo, katugu nga kì yo ma kan ma yiri wa we Fɔ wi yeri, mɔ taga ki na ma yo ki yaa ki yeɛ yon fili.»

Mari wila pye na Yenɲele

li kajenge ki yari

⁴⁶ Kona, a Mari wì sho fɔ:

«Mi yen na we Fɔ wi gbogo wa na kotogo na.

⁴⁷ Na nawa pì yinɲi we Shɔfɔ Yenɲele li kala na;

⁴⁸ katugu li yen na li kuloɔ ɲa wùu yeɛ tirige wi kɔɔsi.

Ee, mbege le nala, sanga wi ni fuun woolo pe yaa laga yuun mbe yo mi yen ferewe na;

⁴⁹ katugu Yenɲele na yawa pì ni fuun Fɔ, li kagbɔgolo pye na kan.

Li mege ki yen kpoyi.

⁵⁰ Mbele paa fyɛ li yege nali gbogo,†

li yaa la pe yinriwe taa fɔ sanga pyew.

⁵¹ Li yawa kagala pye li fanɲga keɛ ki ni.

Ɛɛn fɔ, mbele yeɛ gbɔgɔwɔ ma pye wa pe kotogo na, li ma poro jaraga.

⁵² Li wunlumbolo pe laga wa pe wunluwɔ jɔnɔ ti na,

Ɛɛn fɔ, mbele pɛ pe yeɛ tirige, li poro mɛɛ to yirige.

⁵³ Fungo yen mbele na, li yarijende legerɛ kan poro yeri, a pɛ ka ma tin.

Ɛɛn fɔ, li penjagbɔɔ fenne poro yaga paa kee kewara.

⁵⁴ Li Izirayeli woolo pe saga, poro mbele pe yen li tunmbyeele wele.

Li nawa to mali kajenge ki pye.†

⁵⁵ Ligi pye Abirahamu naa wi setirige piile pe kan fɔ sanga pyew,†

paa yege nga na làa ki yon fɔlɔ kɔn we tɛɛye pe yeri we.»

⁵⁶ A Mari wì si koro wa Elizabeti wi yeri paa yenge taanri yen, ko punɲo na, a wì si songoro wa pe ca.

Nanɲa ɲa paa pye na yinri

Zhan Batisi wi sege ye

⁵⁷ Naa Elizabeti wi sepilige kila kaa gbɔn, a wi si pinambyɔ se.

⁵⁸ Naa wi cɛnyɛɛnlɛ poro naa wi go woolo pe ni, paa kaa ki logo ma yo we Fɔ wila wi yinriwe ta fɔ jɛngɛ, a pe nɛɛ yɔgɔri wi ni ja.

⁵⁹ Naa piyenlɛ lɛa kaa ta pilige kolɔtaanri, a pɛ si pan mboo kɛnrɛkɛnrɛ. Piyenlɛ li to mɛgɛ Zakari ko paa pye na jaa mbe taga li na.

⁶⁰ Ɛɛn fɔ, a nɔfɔ wi sho fɔ: «Ayoo, pe yaa laa yinri: <Zhan.> »

⁶¹ A leele pɛ sho fɔ: «Ki Zhan mɛgɛ nga ka si woro wa ye sege ki ni!»

⁶² A pɛ si keyɛn wa pyɔ wi to wi yeri, mbe ta mbege jɛn paa yɛgɛ nga na wila jaa paa pyɔ wi yinri we.

⁶³ A Zakari wi si walaga yɛnri pe yeri, mɛɛ ki yɔnlogɔ wi na ma yo fɔ: «Wi mɛgɛ ki nga Zhan.» A ko si to pe yɔn na.

⁶⁴ Le ki yɔngolo nungba ke ni, a Zakari wi ngayinnɛ li si sanga, a wi si ya na para naa fɔnnɔ. A wi nɛɛ Yɛnnɛlɛ li sonni ngbanga.

⁶⁵ Ki kaa pye ma, a pe cɛnyɛɛnlɛ pe ni fuun pɛ si fyɛ. Wa Zhude yanwira tara ti ni fuun ti ni, a pe nɛɛ ki kagala ke yari wa na pe yɛɛ kaan.

⁶⁶ Mbele fuun paa ki sɛnrɛ ti logo, paa pye na jatere piin ti na, nɛɛ pe yɛɛ yewe na yuun fɔ: «Ki piyenlɛ na li yaa ka pye yingɛ lere cɛnlɛ ma?»

Katugu kaselege ko na, Yɛnnɛlɛ li yawa pila pye li ni.

Zakari wi Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ

yowo yuuro ni

⁶⁷ A Yinnekpoyi li si ye piyenlɛ li to Zakari wi ni maa yin. A wi nɛɛ Yɛnnɛlɛ li yɔn sɛnrɛ ti yuun na yuun fɔ:

⁶⁸ «Yaa we Fɔ, Izirayeli tara woolo pe Yɛnnɛlɛ li sonni; katugu li pan ma li woolo pe kɔrɔsi ma pe sho.

⁶⁹ Li Shoƒɔ fannga fɔ torogo we kan.

Pa liu yirige wa wunlunana Davidi, na wila pye li tunmbyee wi setirige piile pe sɔgɔwɔ.†

⁷⁰ Lɛa ki wogo ki yo faa wa li yɔn sɛnrɛ yofɛnnɛ kpoyi pe yɔn.

⁷¹ Lɛa ki yɔn ƒɔlɔ kɔn ma yo li yaa ka we sho we mbenfɛnnɛ poro naa we panrafɛnnɛ pe kɛɛ.

⁷² Fɔ li yaa we tɛlɛye pe yinriwe ta, mbe nawa to yɔn finliwe kpoyi mba lɛa le pi na.

⁷³ Katugu lɛa wugu ma we tɛlɛ Abirahamu wi kan†

⁷⁴ ma yo li yaa we sho we mbenfɛnnɛ pe kɛɛ, mbe we kan waa tunngo piin li kan, waga kaa fyɛ;

⁷⁵ janngo we pye kpoyi, we sɛn li yɛgɛ na, we yinwege piliye yi ni fuun yi ni.†

⁷⁶ Mboro fun na pyɔ, pe yaa kaa ma yinri Yɛnnɛlɛ na yaara ti ni fuun ti go na li yɔn sɛnrɛ yofɔ;

katugu ma yaa ka keli we Fɔ wi yɛgɛ mboo kɔngolo ke gbɛgele wi kan.

⁷⁷ Ma yaa wi woolo pe pye pege jɛn fɔ wi yaa ka pe kapere ti kala yaga pe na, mbe pe sho.

⁷⁸ We Yɛnnɛlɛ li yinriwe taga naa li kajɛngɛ ki kala na, li yaa ti naayeri yanwa†pi yiri we na paa lalaaga ki yɛn;

† **1:69 1:69:** Yuuro 132.17; Eza 9.5-6 † **1:73 1:73:** Zhɛnɛ 22.16 † **1:75 1:75:** Efɛ 4.24; Tite 2.14

† **1:78 1:78:** Naayeri yanwa pi kɔrɔ wi yɛn na para Kirisi, Shoƒɔ wi panga ko sɛnrɛ na; Nɔmbu 24.17; Eza 9.2; 60.1; Mala 3.20.

⁷⁹ *jango mbele pe yen ma cen wa wowa po naa kunwo pi yinne pi ni, mbe yanwa yirige pe kan,*[†]

mbe we kan waa tanri wa yeyinngɛ konɔ li ni.»

⁸⁰ A pyɔ wi nɛɛ lee na kee, a wi kotogo ki nɛɛ cɛɛn wi na. Naa wila kaa yɛɛ to, a wɛ si saa cen wa gbinri wi ni fɔ ma saa gbɔn pilige nga wila kaa wi yɛɛ naga Izirayeli woolo pe na we.

2

Zhezu wi sege

kila pye yɛɛ nga na ki nga

(Mati 1.18-25)

¹ Ki wagati wi ni, a Sesari Ogusiti wɛ si konɔ kan ma yo pe Ɔromu tara woolo pe ni fuun pe jiri.

² Ki konɔbanɔga ko layi paa pye na pe jinri, ma yala Kirinusi wo wila pye gboforonɛri wa Siri tara ti go na.

³ Ki kala na, leele pe ni fuun paa pye na kee pe teelee cara pe sa pe jiri.

⁴ A Zhozefu fun wɛ si yiri wa Nazareti ca, wa Galile tara, mɛɛ kari wa Zhude tara, wa Betilɛmu ca, ko nga paa wunlunaɔa Davidi wi se[†] wa we, mbe saa yɛɛ kan poo jiri, katugu wo fun pa wila yiri wa Davidi sege ki ni.

⁵ A wɛ si kari ma saa wi yɛɛ kan pɔɔ jiri wo naa Mari wi katogo ɔɔ wi ni. Ki sanga wi ni, Mari wila pye kugbo ni.

⁶ Ma pe ta wa Betilɛmu, a Mari wi sepilige kɛ si gbɔn.

⁷ A wɛ suu pinambyɔ konɔbanɔga wi se, mɛɛ piyenle li fo parisankonro konro ni ma li sinngɛ yaayoro kayaraga, katugu pe sila sinlesaga ta wa nambanmbala tugugo.

Merege wa la Zhezu sege ki yo

simbaala konrifenne pele kan

⁸ Wa ki tara nungba ti ni, simbaala konrifenne pɛle la pye wa. Paa pye na wonlowo gbaanri pe yɛɛ na yembine, na pe simbaala pe korosi wa yan.

⁹ Ma pe ta wa, a we Fɔ wi merege wa si pan ma yere le pe tanla. A we Fɔ wi gbogowo yanwa pɛ si yin ma pe maga. A pɛ si fye fɔ jɛngɛ.

¹⁰ Eɛn fɔ, a merege wɛ si pe pye fɔ: «Yaga ka fye, katugu mɛ pan mbe sentanra yo mbe ye kan, nda ti yaa nayinne gbɔɔ kan ye tara woolo pe ni fuun pe yeri.

¹¹ Ti nda fɔ: «Nala yembine na li ni, wa Davidi ca ki ni, pɛ Shofɔ se wa ye kan. Wo wi yen Kirisi, we Fɔ we.»

¹² Kacɛn ɔa wi yaa ti yee saa yan yoo jɛn wowi ɔa: Na yaga ka sa gbɔn, ye yaa piyenle la yan pɛli fo parisankonro konro ni ma li sinngɛ yaayoro kayaraga.»

¹³ Le ki yongolo nungba ke ni, ma pe yaga le, a meregeye pɛle si yiri wa yenɛle na naa legere ma pan le konɔbanɔga wi tanla. A pe nɛɛ Yenɛle li sonni na yuun fɔ:

¹⁴ «Gbogowo yen Yenɛle woo, lo na li yen wa naayeri lara ti ni fuun ti go na.

Leele mbele pɛli ndanla laga tara ti ni, lili yeyinngɛ ki kan pe yeri.»

[†] **1:79 1:79:** Mbele pe yen ma cen wa wowa po naa kunwo pi yinne pi ni, poro pe yen mbele pe punɔ ma laga Yenɛle li na (Eza 9.1-2; Mati 4.16). [†] **2:4 2:4:** 1 Sami 17.12; Zhan 7.42

*Simbaala kɔnɔrifɛnnɛ
pàa kari sa Zhezu wi yan*

¹⁵ Naa mɛrɛgɛyɛ pàa kaa yiri le simbaala kɔnɔrifɛnnɛ pe tanla mbe songɔɔ wa yɛnnɛle na, a pe nɛɛ pe yɛɛ piin fɔ: «Yè pan we kari wa Bɛtilɛmu, ki daga we sa nga ki pye ki yan yɛnlɛ ni, nga we Fɔ wi we pye wè jɛn we.»

¹⁶ A pè si fyɛɛle ma kari, mɛɛ saa Mari naa Zhozefu pe yan, naa piyɛnlɛ li ni, pèli sinnge wa yaayoro kayaraga ki ni.

¹⁷ Naa pàa kaa li yan, a pe nɛɛ sɛnrɛ nda mɛrɛgɛ wilà yo pe kan ki pyɔ wi kanngɔlɔ ti yɛgɛ yuun.

¹⁸ Mbele fuun pàa ki sɛnrɛ ti logo simbaala kɔnɔrifɛnnɛ pe yeri, tila pe pari.

¹⁹ Èɛn fɔ, a Mari wi nɛɛ ki kagala ke teri wa wi nawa na jatere piin ke na.

²⁰ Kona, a simbaala kɔnɔrifɛnnɛ pè si songɔɔ wa pe yirisaga, na Yɛnnɛle li gbogo nali sɔnni nga pàa logo ma yan ki kala na, katugu ki ni fuun kila pye paa yɛgɛ nga na mɛrɛgɛ wilà ki yo ma pe kan we.

Pàa pyɔ wi mɛgɛ ki taga

²¹ Naa pyɔ wilà kaa ta pilige kolɔtaanri, a ki si gbɔn poo kɛnrɛkɛnrɛ, a pè suu mɛgɛ ki taga Zhezu. Ko mɛgɛ ko mɛrɛgɛ wilà pan ma kan na nɔfɔ wi fa kugbɔ ki le.

*Pàa Zhezu wi le Yɛnnɛle kɛɛ
wa sherigo gbɔgɔ ki ni*

²² Naa pilige kila kaa gbɔn Zhozefu naa Mari pe pe yɛɛ pye kpoyi mbe yala Moyisi ngasele li ni, a pè si kari wa Zheruzalɛmu, mbe sa pyɔ wi le Yɛnnɛle kɛɛ.

²³ Pàa ko pye ma, katugu ki yɛn ma yɔnlɔgɔ wa we Fɔ wi lasiri sɛwɛ wi ni ma yo fɔ: «*Pinambyɔ kɔngbanɲa pyew wi daga poo le we Fɔ wi kɛɛ.*»[†]

²⁴ A pè si saa saraga nga Yɛnnɛle li lasiri wi naga ki wɔ fun. Ko yɛn kɛtɛngɛle shyɛn, nakoma jɛndɛtuwayɛ shyɛn.[†]

²⁵ Wa Zheruzalɛmu, nanja wà la pye wa, pàa pye naa yinri Simeyɔn. Wilà pye ma sin na fyɛ Yɛnnɛle li yɛgɛ, na ɲa wi yaa pan mbe Izirayɛli woolo pe sho wi singi. Yinnekpoyi lãa pye wi ni.

²⁶ Lãa ki naga wi na ma yo wi se ku na wii Kirisi wi yan gbɛn, ɲa we Fɔ wi yaa torogo we.

²⁷ Ki pilige ki ni, a Yinnekpoyi li si Simeyɔn wi yɛgɛ sin ma kari wi ni wa sherigo gbɔgɔ ki ni. Naa Zhezu wi sevenne pàa kaa pan wi ni, mbe pan mbe ɲa lasiri wilà naga ki yɔn fili wi na sanga ɲa ni,

²⁸ A Simeyɔn wi si pyɔ wi sho maa yigi wa wi keyɛn yi ni, mɛɛ Yɛnnɛle li sɔn ma yo fɔ:

²⁹ «We Fɔ, nga maa yo ma yaa pye, kigi yɛɛ yɔn fili yingɔ. Ki kala na, mi ɲa ma tunmbyɛɛ, ma mbe ya mbanla le yɛyinɲgɛ na.

³⁰ Katugu mòo Shɔfɔ wi yan yɛnlɛ ni,

³¹ ɲa mà kan lere pyew wi yeri we.

³² *Wo wi yɛn yanwa mba pi yaa ti cɛngɛle woolo pe ni fuun pòɔn jɛn,*[†] mbe gbɔgɔwɔ kan Izirayɛli, ma tara woolo pe yeri.»

[†] 2:23 2:23: Èki 13.2 [†] 2:24 2:24: Levi 12.8 [†] 2:32 2:32: Eza 42.6; 49.6

³³ Senre nda Simeyon wila pye na yuun Zhezu wi kanngolo tila Mari naa Zhozefu pe pari fo jenge.

³⁴ A Simeyon wi si duwaw pye pe kan, mee Zhezu wi no Mari wi pye fo: «Wele, Yennele ligi pyo na wi wo, jango Izirayeli woolo pe legere mbe pungo li na, konaa pe legere mbe sho fun. Wi yaa ka pye Yennele li tegere, nda leele pe yaa kaa kendige woo ti kala.

³⁵ Wi yaa ka ko pye ma, jango mbe lelegere jatere pye mboo yirige funwa na. Mboro wo na Mari, ki kayanga ki yaa ka gbogo ma na ndee paa ma koonlo tokobi ni.»

Yennele yon senre yofa Anni wi senre re

³⁶ Yennele yon senre yofa jela wa la pye wa. Paa pye naa yinri Ani. Fanuweli sumborombyo lawi, ma yiri wa Azeri cenle li ni. Wila le fo jenge. Naa paa wi jayire pye wi sumborowo sanga wi ni, yele koloshyen wila pye wi polo wi ni, a nanja wi si ku maa yaga.

³⁷ A wi si koro nangunjo ma saa gbom fo yele nafa tijere ma yiri tijere. Wi sila pye na yinrigi wa sherigo gbogo ki ni. Een fo, wila pye na Yennele li gbogo yenge lege naa yennele yenrewe ni, sonlo naa yembine.

³⁸ Ki sanga nungba wi ni, ma Simeyon wi yaga wila para, a Ani wi si gbom wa pe na nee Yennele li shari. Mbele fuun paa pye naga singi Yennele li Zheruzalemu ca ki go sho, a wi nee para pe ni pyo wi senre na.

Zhezu wi teele paa songoro wa Nazareti

³⁹ We Fo wi lasiri wila nga naga, naa Zhezu wi sevenne paa kaa ki pye maga yon fili, a pe si songoro wi ni wa Galile tara, wa Nazareti ca.

⁴⁰ A pyo wi nee lee na fannga taa na kee. Wila yin kajenne pi ni. A Yennele li si yinne kan wi yeri.

Zhezu wila ta yele ke ma yiri shyen, mee kari wi Paki feti kongbanja wi na wa sherigo gbogo ki ni

⁴¹ Yele pyew, Zhezu wi sevenne paa pye na kee wa Zheruzalemu, wa Paki feti wi na.

⁴² Naa Zhezu wila kaa ta yele ke ma yiri shyen, a pe si kari wi ni wa, ma yala feti wi kalege ki ni.

⁴³ Naa feti wila kaa ko, a pe si songoro. Een fo, a pe pyo Zhezu wo si koro wa Zheruzalemu. Wi sevenne pe sila pye ki jenne.

⁴⁴ Paa pye naga jate ndee wi yen wa pe tangayenne pe ni. A pe si pilige nungba tangala tanga nee wi lagajaa wa pe woolo poro naa pe wenne pe sogowo.

⁴⁵ Naa paa kaa wi wele pe suu yan, a pe si songoro wa Zheruzalemu naa lagajaa.

⁴⁶ Ki pilige taanri wogo ki na, a pe si saa wi yan wa sherigo gbogo ki ni. Wila pye ma cen wa lasiri sewe jenfenne pe sogowo, na nuru pe yeri konaa na pe yewe.

⁴⁷ Mbele fuun paa pye le na nuru wi yeri, wi tijinliwe po naa wi senre nda wila pye na pe yon sogo tila pe pari.

⁴⁸ Naa wi sevenne pàa ka saa wi yan, a ki si pe pari. A Zhezu wi nɔ wi suu pye fɔ: «Na pyɔ, ki pye mɛɛ, a mà si nga ko pye we na yɛɛn? Mi naa ma to wi ni we jatere wi piri na we na, naa wɛ pye nɔɔ wele we.»

⁴⁹ A Zhezu wi sho fɔ: «Ki cɛn mɛɛ ye nɛɛ na lagajaa? Ye sigi jɛn mbe yo mi daga mbanla yɛɛ le na To Yɛnnɛɛ li kagala ke ni wi lɛ†?»

⁵⁰ Ɛɛn fɔ, sɛnrɛ nda wila yo ma pe kan, pe sila ti kɔrɔ jɛn.

⁵¹ Kona, a Zhezu wi si pinle pe ni ma songɔrɔ wa Nazareti. Wila pye na pe gbogo. Wi nɔ wila pye naga kagala ke teri wa wi nawa.

⁵² Zhezu wila pye na lee na kee, a ka nɛɛ tari wi kajɛnmɛ pi na. A wi kala li Yɛnnɛɛ lɔ naa leele pe ndanla.

ZHEZU WI TUNŊGO KI GBEGELEME KALA

3

3.1-4.13

Zhan Batisi wila ki yari

ma yo Zhezu wila paan

(Mati 3.1-12; Maki 1.1-8; Zhan 1.19-28)

¹ Tiberi Sesari wi wunluwɔ pi yeɛ ke ma yiri kanjurugo wolo li na, kila yala Pɔnsi Pilati wo wila pye gboforɔnɛri Zhude tara ti go na. A Erɔdi wo cɛn Galile tara to go na. Erɔdi wi ndɔ Filipu wo la cɛn Iture naa Tirakoni tara to go na. A Lisaniya wo cɛn Abileni tara to go na.

² Anne naa Kayifu poro pàa pye saraga wɔfɛnnɛ teele wele. Ki sanga wi ni, a Yɛnnɛɛ li sɛnrɛ ti si gbɔn Zakari wi pinambyɔ Zhan wi na, maa ta wa gbinri† wi ni.

³ Ki kaa pye ma, a Zhan wi nɛɛ Zhuriden gbaan yɔn cara ti yanri, naga yari leele pe kan na pe piin fɔ: «Ye ye kapere ti jɛn, yeri yaga, ye ye yɛɛ kan pe ye batize. Pa Yɛnnɛɛ li yaa ye kapere ti kala yaga ye na.»

⁴ Ko la pye ma, paa yeɛɛ nga na ki yɛn ma yonlɔgɔ wa Yɛnnɛɛ yɔn sɛnrɛ yofɔEzayi wi sewe wi ni ma yo fɔ:

Lere wa magala yɛn na yinrigi wa gbinri wi ni na yuun fɔ:

Ye we Fɔ wi kɔnɔ li gbɛgele,

yoo kombigile ke sinzin!

⁵ Yanwira gbunlundɛɛ ti ni fuun ti yaa ka yinyin.

Yanwira ti ni fuun konaa tinndiye pe ni fuun, ti yaa ka yaari mbe yɔn yala.

Konɔ kurusara ti yaa ka sinzin!

Lara nda si yɔn yala, ti yaa ka yɔn yala!

⁶ Kona, Yɛnnɛɛ li yɛn na we shoo yeɛɛ nga na, lere pyew wi yaa kaga yan.†

⁷ Janwa wila pye na paan Zhan wi kɔrɔgɔ wi ta wila pe batize. A Zhan wi nɛɛ pe piin fɔ: «Yoro mɛɛɛɛ pire nda yɛɛn, ambo wigi naga ye na ma yo ye mbe ya sho Yɛnnɛɛ li nanɔɔbanwa mba pila paan pi kɛɛ?

⁸ Ɛɛn fɔ, kapyere nda ti yaa ki naga mbe yo yɛ ye tangalɔmɔ pi kannga, yaa to piin. Yaga kaa ki yuun wa ye nawa po ni cɛ fɔ: «We tɛɛ yɛn Abirahamu†» mbege yan ndɛɛ kiti se ka kɔn ye na. Katugu mila ki yuun naga finligi ye kan fɔ ki sinndɛɛɛɛ nda yɛɛn, Yɛnnɛɛ li mbe ya mberi kannga ti pye Abirahamu wi setirige piile.

† 2:49 2:49: Zhan 4.34; 6.38 † 3:2 3.1-2: Luki 1.80 † 3:6 3.4-6: Eza 40.3-5 † 3:8 3.8: Zhan 8.39

⁹ Pè gbɔnlogɔ ki lɛ mako tire ti na mberi ninde ti kɔɔnlo mberi jaanri. Tige nga fuun ki woro na pire jende seni, pe yaa ki kɔɔnlo mbege wa wa kason mbege sogo†.»

¹⁰ Kona, a janwa wi suu yewe ma yo fo: «Yingi we daga mbaa piin?»

¹¹ A wi si pe pye fo: «Deere shyen ka pye lere wa yeri, wi daga mbe nungba kan ka woro nga yeri wi yeri. Yaakara ka si pye nga yeri, wi daga mbege pye ma fun.»

¹² Ali nizara shofenne pèle la pan Zhan wi korogo fun wi pe batize. A pè suu pye fo: «We Nagafɔ, yingi we daga mbaa piin?»

¹³ A Zhan wi si pe pye fo: «Yon nga pè naga ye na, yaga ka yaraga ka sho wa yeri mbe toro ko na.»

¹⁴ A sorodasheele pèle suu yewe fun ma yo fo: «Woro fun, yingi we daga mbaa piin?» A wi si pe pye fo: «Yaga ka penjara sho lere yeri fannga na, nakoma mboo je mbe yo wi kapege pye siri sho. Een fo, sara nga yaa taa wo mbe yala ye ni.»

¹⁵ Leele paa pye na Kirisi wi panga ki singi, a pe ni fuun pe nɛɛ pe yɛɛ yewe wa pe nawa, na kaa pye Zhan wo ma wi yen Kirisi we.

¹⁶ A Zhan wi si pe ni fuun pe pye fo: «Mi wo ye batize tɔnmɔ ni, een fo, lere wa wa na paan, wo fannga ko we mi wogo ko na. Mii daga yere mbe fɔli mboo sawira manda ti sangala.† Wo wi yaa ka ye batize Yinnekpoyi lo naa kason† ni.

¹⁷ Wi teli wi yen wi kɛɛ. Wi yaa ka sholo ke fɛ mbe ke fooro ti wo ti ye jɛnɛɛ wi ni, mbe si jɛnɛɛ wi gbogolo mboo le wa wi bondo wi ni. Een fo, wi yaa fooro to sogo wa kason nga ki se ka figi fyew ko ni.»

¹⁸ Zhan wila pye na leele pe nari kagala legere kele yegɛ ni ma naa, ma ta na Yɛnnɛle li Sentanra ti yari pe kan.

¹⁹ Zhan wila pye na gboforoneri Erɔdi wi yegɛ senre yuun, katugu Erɔdi wila wi ndo jo Erodidi wi sho wi yeri maa tegɛ, ma nuru naa ma kapere legere ta yegɛ pye.

²⁰ A wi si nuru naa ma ka taga wi kapere ti na, ma Zhan wi le kaso.

*Zhan wila Zhezu wi batize
(Mati 3.13-17; Maki 1.9-11)*

²¹ Naa leele pe ni fuun paa kaa batize ma ko, a Zhezu fun wi si batize. Naa wila kaa na Yɛnnɛle li yenri sanga nga ni, a naayeri wi si yenge.

²² A Yinnekpoyi li si tigi wi na wire ɛɛnlɔmɔ ni paa ketene yen. A magala la si yiri wa yɛnnɛle na ma yo fo: «Mboro ma yen na Pinambyo nga wilan ndanla jɛngɛ we. Ma kala lilan ndanla fo jɛngɛ.»

*Zhezu tɛleye pe mɛrɛ ti nda
(Mati 1.1-17)*

²³ Sanga nga ni Zhezu wila wi tunngo ki lɛ, wila ta paa yeɛ nafa ma yiri ke yen. Leele paa pye naa jate paa Zhozufu pyo yen. Zhozufu wo to wo lawi nga Eli.

²⁴ Eli to wo lawi nga Matati. Matati to wo lawi nga Levi. Levi to wo lawi nga Melishi. Melishi to wo lawi nga Zhanayi. Zhanayi to wo lawi nga Zhozufu.

²⁵ Zhozufu to wo lawi nga Matatiyasi. Matatiyasi to wo lawi nga Amosi. Amosi to wo lawi nga Nahumu. Nahumu to wo lawi nga Esili. Esili to wo lawi nga Nanngayi.

† 3:9 3:9: Mati 7.9 † 3:16 3:16: Katugu wi go kologo ki pyege na. † 3:16 3:16: Mbe batize kason ni: Ki koro wi mbe ya pye Yɛnnɛle li kiti kongo ko (Luki 3.17; 1 Koren 3.13).

²⁶ Nanggayi to wo lawi na Maati. Maati to wo lawi na Matatiyasi. Matatiyasi to wo lawi na Semeyi. Semeyi to wo lawi na Zhozeki. Zhozeki to wo lawi na Zhoda.

²⁷ Zhoda to wo lawi na Zhouwana. Zhouwana to wo lawi na Ereza. Ereza to wo lawi na Zorobabeli. Zorobabeli to wo lawi na Salaceli. Salaceli to wo lawi na Neri.

²⁸ Neri to wo lawi na Melishi. Melishi to wo lawi na Adi. Adi to wo lawi na Kosamu. Kosamu to wo lawi na Elimadan. Elimadan to wo lawi na Eri.

²⁹ Eri to wo lawi na Zhezu. Zhezu to wo lawi na Eliyezeri. Eliyezeri to wo lawi na Zhorimu. Zhorimu to wo lawi na Matati. Matati to wo lawi na Levi.

³⁰ Levi to wo lawi na Simeyon. Simeyon to wo lawi na Zhuda. Zhuda to wo lawi na Zhozufu. Zhozufu to wo lawi na Zhonamu. Zhonamu to wo lawi na Eliyakimu.

³¹ Eliyakimu to wo lawi na Meleya. Meleya to wo lawi na Mena. Mena to wo lawi na Matata. Matata to wo lawi na Natan. Natan to wo lawi na Davidi.

³² Davidi to wo lawi na Izayi. Izayi to wo lawi na Zhobedi. Zhobedi to wo lawi na Bowazi. Bowazi to wo lawi na Salimo. Salimo to wo lawi na Naaso.

³³ Naaso to wo lawi na Aminadabu. Aminadabu to wo lawi na Adime. Adime to wo lawi na Arini. Arini to wo lawi na Esiron. Esiron to wo lawi na Faresi. Faresi to wo lawi na Zhuda.

³⁴ Zhuda to wo lawi na Zhakobu. Zhakobu to wo lawi na Izaki. Izaki to wo lawi na Abirahamu. Abirahamu to wo lawi na Tara. Tara to wo lawi na Nakori.

³⁵ Nakori to wo lawi na Seruki. Seruki to wo lawi na Arago. Arago to wo lawi na Faleki. Faleki to wo lawi na Heberi. Heberi to wo lawi na Sala.

³⁶ Sala to wo lawi na Kayinamu. Kayinamu to wo lawi na Arifazadi. Arifazadi to wo lawi na Semu. Semu to wo lawi na Nowe. Nowe to wo lawi na Lameki.

³⁷ Lameki to wo lawi na Matusala. Matusala to wo lawi na Enoki. Enoki to wo lawi na Zharedi. Zharedi to wo lawi na Maleleyeli. Maleleyeli to wo lawi na Kayina.

³⁸ Kayina to wo lawi na Enosi. Enosi to wo lawi na Seti. Seti to wo lawi na Adama. Adama to wo lawi na Yenyele le.

4

*Sotanla wila Zhezu wi wa
ma wele mboo le kapege*

(Mati 4.1-11; Maki 1.12-13)

¹ Naa Yinnekpoyi laa kaa Zhezu wi yin, a wi si yiri wa Zhuriden gbaan wi tanla ma songoro. A Yinnekpoyi li suu yege sin ma kari wi ni wa gbinri wi ni.

² A Sotanla wi si saa naa wa ma wele mboo le kapege, ma saa ta fo piliye nafa shyen. Ki piliye yi ni, Zhezu wi sila yaraga ka ka. Naa ko piliye yo la kaa toro, a fungo suu yigi.

³ Kona, a Sotanla wi suu pye fo: «Na kaa pye ma yen Yenyele li Pinambyo, ki yo ki sinndelege nga ki kan ki kannga buru».

⁴ A Zhezu wi suu yon sogo ma yo fo: «Ki yen ma yonlogo wa Yenyele senre sewe wi ni ma yo fo: <Yaakara to ce se ya mbe senwee wi baro.> »

⁵ Kona, a Sotanla wì suu le ma kari wa naayeri, mɛɛ dunruya wunluwo pi ni fuun pi naga wi na le ki yɔnlɔ nunɓba li ni,

⁶ mɛɛ wi pye fɔ: «Mi yaa ki fannga nga konaa ki wunluwo mba pi gbɔgɔwɔ pi ni fuun pi kan[†] ma yeri, ti pye ma woro; katugu to ti ni fuun nda to kan mi yeri. Mi kaa jaa mberi kan lere ɲa fuun yeri, mbe ya mberi kan wi yeri.

⁷ Na maga kanɗguuro kan na jegele mbanla gbɔgɔ, ti ni fuun ti yaa pye ma woro.»

⁸ A Zhezu wì suu pye fɔ: «Ki yen ma yɔnlɔgɔ wa Yɛnnɛle senre sewe wi ni ma yo fɔ: *«Ta ma Fɔ Yɛnnɛle li gbogo, maa tunngo piin lo nunɓba kan.»*[†]

⁹ A Sotanla wì si kari wi ni naa wa Zheruzalemu, ma saa wi tɛge wa sherigo gbɔgɔ ki namunɗɔ wi na, ma suu pye fɔ: «Na kaa pye ma yen Yɛnnɛle li Pinambyo, yew ma kan wa tara;

¹⁰ katugu Yɛnnɛle senre sewe wila ki yuun ma yo fɔ: *«Yɛnnɛle li yaa konɔ kan li mɛregeye pe yeri pɔɔn tɔgɔ.»*

¹¹ Ki si yen ma yɔnlɔgɔ naa fɔ: *«Pe yaa ma tɔgɔ wa pe keyen yi ni, janngo maga kɔɔn tɔlɔgɔ ki kurugo sinndelege ka na.»*[†]

¹² A Zhezu wì suu pye fɔ: «Yɛnnɛle senre sewe wi yen naga yuun ma yo: *«Maga ka ma Fɔ Yɛnnɛle li wa mbe wele.»*[†]

¹³ Naa Sotanla wila kaa Zhezu wi wa ma wele wamawelewe pi cɛnle pyew pi na ma saa kɔ, a wì suu yaga le mɛɛ kari, nɛɛ wi singi pilifonɗgɔ na.

ZHEZU WI TUNNGO WA GALILE TARA

4.14–9.50

*Zhezu wila wi tunngo ki le
wa Galile tara*

(Mati 4.12-17; Maki 1.14-15)

¹⁴ Ko punɗo na, a Zhezu wì si songɔrɔ wa Galile tara, Yinneɓpoyi li yawa pila pye wi ni. A wi mege kɔ si yiri wa ki tara ti lagapyew ki ni.

¹⁵ Wila pye na leele pe nari Yɛnnɛle senre ti ni wa sheriyyinre ti ni, a leele pe ni fuun paa wi sonni.

*Nazareti ca fenne pàa je
Zhezu wi na*

(Mati 13.53-58; Maki 6.1-6)

¹⁶ A Zhezu wì si kari wa Nazareti, pa pàa wi koro wa, a wì saa gbɔn lere. Naa cɛnpilige kila kaa gbɔn, a wì si saa ye wa sherigo ki ni paa yege nga na wila pye naga piin faa we. A wì si yiri ma yere mbe Yɛnnɛle senre ti kara leele pe kan. ¹⁷ A pè si Yɛnnɛle yɔn senre yɔfɔEzayi wi sewe wi le maa le wi kɛɛ. A wì suu yenge mɛɛ laga ka yan, ki yen ma yɔnlɔgɔ wa ma yo fɔ:

¹⁸ *We Fɔ wi Yinne li yen na ni.*

*Wilan wɔ mbaa Sentanra ti yuun fyɔnwɔ fenne pe kan.
Wilan tun ma yo mbaa ki yari kasopiile pe kan fɔ pe yaa ka pe wa,
mbaa ki yari fyɔɔnlɔ pe kan fɔ pe yaa kaa yaan,
mbe mbele leele pe yen na jɔlɔ pe shɔ mbe pe wɔ wa jɔlɔgɔ ki ni,*

¹⁹ *mbaa we Fɔ wi kajenge pyeyele li wogo ki yari.*[†]

[†] 4:6 4:6: Zhan 12.31; 14.30; 1 Zhan 5.19 [†] 4:8 4:8: Dete 6.13 [†] 4:11 4:10-11: Yuuro 91.11-12

[†] 4:12 4:12: Dete 6.16 [†] 4:19 4:19: Eza 61.1-2

²⁰ Ko punngo na, a Zhezu wì si sɛwɛ wi tɔn maa kan sherigo tunmbyee wi yeri mɛɛ cɛn. Mbele fuun pàa pye wa sherigo ki ni, a pè si pe yengɛle ke kan wi na naa wele.

²¹ A wi nɛɛ pe piin fɔ: «Yɛnɛɛle sɛnrɛ sɛwɛ wi sɛnrɛ nda mi kara yè logo, tiri yɛɛ yɔn fili nala.»

²² Pe ni fuun pàa pye naa metanga yinri, sɛnjɛndɛ nda tila yiri wa wi yɔn tila pe pari. A pe nɛɛ yuun fɔ: «Zhozefu[†] pinambyɔ wo ma ɲa yɛɛn?»

²³ A Zhezu wì si pe pye fɔ: «Ki yɛn kaselege fɔ ye yaa kaga yomiyɛle na li wa na kala na, mbe yo fɔ: «Mboro ɲa wɛrɛ pyefɔ, ma yɛɛ sagala ye!» Ye yaa si kaga yo naa mbe yo fɔ: «Kagala nɛɛle mà pye wa Kapɛrinawu[†] wè logo, ke yɔngɔ pye fun laga ma ca ki ni!» »

²⁴ A wì si pe pye naa fɔ: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, ko Yɛnɛɛle yɔn sɛnrɛ yofɔ woro wa, ɲa wi ca[†] woolo pe maa yigi jɛngɛ.

²⁵ Mì nɛɛ ki yuun naga finligi ye kan, ki yɛn kaselege fɔ Eli sanga wi na, nangunjaala pàa pye ma lɛɛɛ laga Izirayeli tara, sanga ɲa ni tisaga kila yere yɛle taanri naa yɛngɛ kɔgɔlɔni. A funngo gbɔgɔ kɔ to laga tara ti ni.

²⁶ Ma si yala, *Yɛnɛɛle li sila Eli wi tun poro wa kpɛ yeri wi sa pe saga; ɛɛn fɔ, làa wi tun nangunjɔ nunɗba yeri cɛ, wa Sarepita ca, wa Sidon tara, ma yo wi saa saga.*[†]

²⁷ Yɛnɛɛle yɔn sɛnrɛ yofɔ Elize sanga wi na fun, yayɛnwɛ fɛnnɛ pàa lɛɛɛ laga Izirayeli tara. Ma si yala, poro wa kpɛ sila sagala. ɛɛn fɔ, ndɛɛ Siri tara fɛnnɛ naɲa ɲa pàa pye na yinri Naama[†] wo nunɗba wila sagala.»

²⁸ Mbele fuun pàa pye wa sherigo ki ni, naa pàa kaa ki sɛnrɛ ti logo Zhezu wi yeri, a pè si nawa ngban fɔ jɛngɛ.

²⁹ A pè si yiri, mɛɛ wi tilele ma yiri wi ni wa ca nawa. Pe ca kila pye ma kan yanwiga ɲga na, a pè si kari wi ni wa ki go na, janngo mboo wɔnrɔgɔ mboo wa wa yanwiga titege ki ni.

³⁰ ɛɛn fɔ, a Zhezu wì si toro wa pe sɔgɔwɔ, mɛɛ kari[†].

*Zhezu wila yinne tipele fɔ
wa sagala*

(Maki 1.21-28)

³¹ Ko punngo na, a Zhezu wì si kari wa Galile tara, wa Kapɛrinawu ca, mɛɛ saa na leele pe nari Yɛnɛɛle sɛnrɛ ti ni wa sherigo ki ni cɛnpiliye yi ni.

³² Wi Yɛnɛɛle sɛnrɛ nagalɔmɔ pila pe pari, katugu wila pye na para fannɗa ni.

³³ Ki cɛnpilige ka ni, naɲa wà la pye wa sherigo ki ni, yinne tipele la pye wi ni. A wo si gbele ngbanga ma yo fɔ:

³⁴ «Iye! Yɛngi ki yɛn woro naa mboro sɔgɔwɔ Nazareti ca fɛnnɛ Zhezul! Ma pan mbe we tongo wi le? Lere ɲa wi mboro, mɔɔ jɛn. Ma yɛn Yɛnɛɛle li Lere kpoyi!»

³⁵ A Zhezu wì si gbanla ki yinne tipele li na, ma li pye fɔ: «Pyeri wa, ma wo ki naɲa ɲa wi ni!»

A yinne tipele li si naɲa wi jan le tara leele pe ni fuun pe yɛɛɛ na, mɛɛ wo wi ni. ɛɛn fɔ, li sila kapege pye wi na.

[†] 4:22 4.22: Mati 13.55; Maki 6.3; Zhan 6.42 [†] 4:23 4.23: Mati 11.23 [†] 4:24 4.24: Mati 13.57; Zhan 4.44 [†] 4:26 4.26: 1 Wunlu 17.9 [†] 4:27 4.27: Naama wila taga Yɛnɛɛle li na, ko kɔ ti wila sagala; 2 Wunlu 5.14. [†] 4:30 4.30: Zhan 7.30; 8.59; 10.39

³⁶ A leele pe ni fuun pe nɛɛ kawa, nɛɛ pe yɛɛ yewe na yuun fɔ: «Iye, yingɪ senre ri nda to yɛɛn? Ki nanja ŋa wila para fannɔga naa yawa ni yinne tipegele ke ni, a kaa woo leele pe ni.»

³⁷ A Zhezu wi meɛɛ ki si yiri wa ki tara ti ni fuun ti ni.

Zhezu wila yambala leɛɛɛ sagala

(Mati 8.14-17; Maki 1.29-34,35-39)

³⁸ Naa paa kaa yiri wa sherigo ki ni, a Zhezu wi si kari wa Simo wi go. Ki sanga wi ni, Simo wi jo no wo wila pye na jolo witiwerɛwe ni. A pɛ suu yenri ma yo wuu sagala.

³⁹ A Zhezu wi si foli wa jele wi go kɛɛ ki yeri, mɛɛ para ŋgbanga witiwerɛwe pi na. A witiwerɛwe pi si ko. A jele wi si yiri le ki yongolo nungba ke ni, nɛɛ pe kala yongo.

⁴⁰ Naa yonlo kila kaa to, mbele fuun yambala la pye pe yeri na jolo yama cɛnle leɛɛɛ ni, a pɛ pe le ma pan pe ni Zhezu wi korogo. A wi si kɛɛ taga pe ni fuun nungba nungba pe na ma pe sagala.

⁴¹ Yinne tipegele la wo leleɛɛɛ ni na gbele ŋgbanga na yuun fɔ: «Ma yen Yenɛɛle li Pinambyo!» A Zhezu wi si para ke na ŋgbanga, wi sila yenle kaa para, katugu kaa ki jen ma yo wo wi yen Kiri si we.

⁴² Naa laga kila kaa laga, a Zhezu wi si yiri wa ca mɛɛ kari wa yan, wa laga ŋga lere sila pye we. A janwa wi si yiri naa lagajaa. Naa paa ka saa gbɔn wa wi na, a pɛ nɛɛ jaa wi koro wa pe ni, janɔgo wiga ka kari mbe pe yaga.

⁴³ Eɛn fɔ, a Zhezu wi sho fɔ: «Mi daga mbe Yenɛɛle li wunluwo Sentanra ti yari wa cara sannda ti ni fun; katugu ko kala li Yenɛɛle lilan tun.»

⁴⁴ A wi nɛɛ Yenɛɛle senre ti yuun wa Zhude tara sheryinre ti ni.

5

Zhezu wila wi fɔɔɔɔɔɔɔɔɔ

konɔbanmbala pe yeri

(Mati 4.18-22; Maki 1.16-20)

¹ Pilige ka, Zhezu wila pye wa Zhenezareti loɔɔɔɔɔ† yon ki na, a janwa gbolo la si saa gbogolo maa maga, naa jiire lagapyew mbe ta mbe Yenɛɛle senre ti logo wi yeri.

² A wi si tonmokoɔɔɔ shyen yan wa loɔɔɔɔ ki yon na. Ngbanra wofenne paa tigi ma yiri wa ti ni, na pe mere ti joɔo.

³ A Zhezu wi si ye wa ki tonmokoɔɔ nungba ni, Simo wogo layi. A wi si Simo wi yenri ma yo wi koro ki piri wi ni wigi lali jenri loɔo konɔo ki ni. A Zhezu wi si cɛn wa tonmokoɔo ki ni nɛɛ leele pe nari Yenɛɛle senre ti ni.

⁴ Naa wila kaa para ma saa ko, a wi si Simo wi pye fɔ: «Simo, tonmokoɔo ki piri ma kari ki ni tonmo pi latijugo ka ni. Mboro naa ma pinleyɛɛnle pe ni, ye ye mere ti wa wa tonmo ye ngbanra ta wo!»

⁵ A Simo wi suu pye fɔ: «Na To, wɛ tunɔgo pye ma saa laga ki laga, wee yaraga yigi. Eɛn fɔ, ma senre to kala na, mi yaa mere ti wa wa tonmo.»

⁶ Naa paa kaa ko pye ma, a pɛ si ngbanra leɛɛɛ ta yigi, fɔ a pe mere tila koɔnlo.

† 5:1 5.1: Zhenezareti loɔɔɔo ko nungba ko pe maa yinri Galile loɔɔɔo; Maki 6.53.

⁷ A pè si kɛɛ wa pe tunngo pyeyɛɛnɛ pele yeri, poro la pye tɔnmɔkɔɔro ka ni fun, ma yo pe pan pe saga pe na. A poro si pan. A pè si tɔnmɔkɔɔro ti shyen ti yinyin ngbanra ti ni, fɔ a tila jaa mbe liwi wa tɔnmɔ.

⁸ Naa Simo Pyeri, wila kaa ki yan ma, a wì si kannguuro kan Zhezu wi jegele ma sho fɔ: «We Fɔ, mii daga ma yere na tanla, katugu mi yen kapege pyefɔ!»

⁹ Simo wo naa mbele paa pye wi ni, paa pye na kawa ngbanra legere nda paa yigi ti kala na,

¹⁰ konaa Zebede wi pinambiile Zhaki naa Zhan pe ni. Poro mbele paa pye Simo wi pinleyɛɛnɛ wele. A Zhezu wì si Simo wi pye fɔ: «Ma kaa fyɛ! Mbege le nala wo na, ma yaa pye leele lagajafɔ.»

¹¹ Kona, a pè si pan pe tɔnmɔkɔɔro ti ni le logbɔgo ki konngo na, mɛɛ pe yaara ti ni fuun ti yaga le, mɛɛ taga Zhezu wi na.

Zhezu wila yayenwe fɔ wa sagala

(Mati 8.1-4; Maki 1.40-45)

¹² Pilige ka, ma Zhezu wi ta ca ka ni, nanja wà si kɔn ma yiri wi na, yayenwe la pye wi wire ti lagapyew ki na. Naa wila kaa Zhezu wi yan, a wì si to maa yege ki jiile le tara, mɛɛ Zhezu wi yenri ma yo fɔ: «We Fɔ, na kaa pye maa ki jaa, ma mbe ya mbanla sagala kpoyi!»

¹³ A Zhezu wi suu kɛɛ ki sanga ma jiri wi na, ma suu pye fɔ: «Mila ki jaa, sagala kpoyi!» Le ki yongolo nungba ke ni, a wi yayenwe pì si kɔ.

¹⁴ A Zhezu wì sigi yo maga ngban wi ni, ma yo fɔ: «Maga kaga yo mbe lere kan dɛ. Eɛn fɔ, kari ma sɔɔn yɛɛ naga saraga wɔfɔ wi na, paa yege nga na ma yen we. Saraga nga senre Moyisi wila yo†, maga wɔ, maga naga leele pe ni fuun pe na fɔ mà sagala kpoyi!»

¹⁵ A Zhezu wi mege ki nɛɛ yinrigi naa na seregi. A lelegere nɛɛ paan wi kɔrɔgo na gbogolo wi tanla mbaa nuru wi yeri, wì ta wila pe yama pì koo.

¹⁶ Eɛn fɔ, wagati legere na, wi ma yiri le pe tanla ma kari wi ye wa laga nga lere na pye we, mbe sa Yenɲele yenri.

Zhezu wila murugu wa sagala

(Mati 9.1-8; Maki 2.1-12)

¹⁷ Pilige ka, Zhezu wila pye na leele pe nari Yenɲele senre ti ni. Fariziye poro naa lasiri sewe jenfenne pèle la pye ma cɛn wa wi tanla. Pa paa yiri wa Galile tara cara to naa Zhude tara cara naa Zheruzalemu ca ki ni ma pan. We Fɔ wi yawa pila pye Zhezu wi ni, a wila yambala pe sagala.

¹⁸ Ye wele, a leele pèle si pan murugu wa ni, wila pye ma sinle sinleyaraga na. A pe nɛɛ ki jaa mboo lenge wa go, mbe ta mboo tege le Zhezu wi yege sogowɔ.

¹⁹ Eɛn fɔ, janwa wi kala na, pe sila pyelɔmɔ ta mboo lenge wa go. Ki kaa pye ma, a pè si lugu wi ni wa go ki naayeri, ma laga ka yenge, mɛɛ wi tirige wa ki fogo ki ni wa go nawa, wi sinleyaraga ki na le Zhezu wi yege sogowɔ, wa janwa wi nandogomɔ.

²⁰ Naa Zhezu wila kaa ki leele pe tagawa pi yan, a wì si murugu wi pye fɔ: «Na wonlo, mila ki yuun ma kan, ma kapere ti kala yaga ma na!»

²¹ Naa Zhezu wila kaa ko senre to yo ma, a lasiri sewe jenfenne poro naa Fariziye pe ni, pe nɛɛ ki jate wa pe nawa nɛɛ yuun fɔ: «Ki nanja ɲa wila wi yɛɛ jate ambo ma, nɛɛ Yenɲele li mege ki jogo yɛɛn? Na Yenɲele lo nungba ma, ambo wi mbe ya mbe lere kapere kala yaga wi na?»

† 5:14 5.14: Levi 14.2-32

²² Eén fò, Zhezu wila pe nawa jatere wi jén. A wì si pe pye fò: «Yingi na ye nêe ki jatere cênle ña wi piin wa ye nawa?

²³ Ki senre shyen nda ti ni, titiin yowo pi yen ma tanla ma wê? Mbe yo fò: «Ma kapere ti kala yaga ma na», nakoma: «Yiri maa tanri wê†.»

²⁴ Eén fò, mila jaa yege jén fò Lere wi Pinambyo yawa yen wi ni laga tara ti na mbaa leele pe kapere ti kala yari pe na.»

Kona, a wì si murugu wì pye fò: «Mila ki yuun ma kan, yiri naayeri, mɔɔ sinleyaraga ki le maa kee ma go!»

²⁵ Le ki yongolo nungba ke ni, a murugu wì si yiri ma yere le leele pe ni fuun pe yege na, ma wi yarisinlege ki le, na Yenñele li gbogo, mɛɛ kari wi go.

²⁶ A kì si pe ni fuun pe pari. A pe nêe fye jenge, nêe Yenñele li gbogo na yuun fò: «Wê kafonngolo yan nala.»

*Zhezu wila naña ña pàa pye
na yinri Levi wi yeri
wi pye wi fɔɔgɔfɔ*

(Mati 9.9-13; Maki 2.13-17)

²⁷ Ko kagala koro punjo na, a Zhezu wì si yiri wa, mɛɛ saa nizara shɔfo wa yan, pàa pye naa yinri Levi. Wila pye ma cên wa wi tunngo pyesaga. A Zhezu wì suu pye ma yo fò: «Levi, yiri ma taga na na, ma pye na fɔɔgɔfɔ!»

²⁸ A Levi wì si yiri maa yaara ti ni fuun ti yaga le, mɛɛ taga wi na.

²⁹ A Levi wì si saa sɔgolo gbolo sɔgo wa wi go Zhezu wì mɛge na. Nizara shɔfenne legerɛ la pinle na nii pe ni ja, konaa leele pele ni.

³⁰ A Fariziye poro naa lasiri sɛwɛ jenfenne pe ni pe nêe kongori nêe Zhezu wì fɔɔgɔfenne pe piin fò: «Yingi na, a yè si pinle na nii na woo ja nizara shɔfenne poro naa kapere pyefenne pe ni?»

³¹ Naa Zhezu wila kaa ki senre ti logo, a wì si pe pye fò: «Leele mbele pe yen ngbaanla poro na la wɛrɛ pyefo jaa. Eén fò, yambala poro pe maa wɛrɛ pyefo jaa.

³² Mii pan mbe mbele paa pe yɛɛ jate pe sin poro yeri. Eén fò, kapere pyefenne poro mɔ pan mbe yeri, pe ta pe pe kapere ti jén peri yaga.»

Zhezu wo naa yenge lege senre

(Mati 9.14-17; Maki 2.18-22)

³³ A leele pèle si Zhezu wì pye fò: «Wagati legerɛ na Zhan fɔɔgɔfenne poro naa Fariziye woolo pe ni, pe maa yenge nii na Yenñele yenri, ma si yala mboro fɔɔgɔfenne poro maa nii na woo win?»

³⁴ A Zhezu wì si pe pye fò: «Ye nawa po ni, jayire nɔgo ye mbe ya mbe japolo wi wenne pe pye pe yenge le, mbe poro naa japolo wi ni pe ta laga nungba le? Ayoo dɛ.

³⁵ Eén fò, wagati wa wa na paan, pe yaa ka japolo wi wɔ wa pe sɔgowɔ. Kona, pa pe yaa la yenge nii. (Ko ki yen paa mi naa na fɔɔgɔfenne pe ni we wogo ki yen.)»

³⁶ A Zhezu wì sigi yomiyɛle na li wa naa fun ma pe kan, ma yo fò: «Lere na parisanga wali mbege wɔ parifonngo, mbege taga parilege na mbege yoli. Na ma kaga pye ma, ma ma parifonngo ki wali maga jɔgo. Parisanfonngo fun ko naa parilege ki ni tila yala ti yɛɛ ni.

† 5:23 5.23: Zhezu wila pye naga nari ma yo mbe kapere ti kala yaga konaa mbe lere sagala, ki pyewe woro ma tanla. Ti ni fuun shyen ti yen ma yala ma pye mbapyewe leele pe yeri, konaa ma pye ma yala, a ti pyewe tanla Yenñele li yeri.

³⁷ Lere na sinme tipiriwe le selege kashara lere ni. Na ma kaga pye ma, sinme tipiriwe pi ma kaa kashara ti walagi. Sinme pi ma wo, kashara ti ma jogo.

³⁸ Een fo, ma ma sinme tipiriwe pi le selege kashara fonndo.

³⁹ Sinme mba pi le lere naa wo mbaa sinme tipiriwe jaa naa, katugu ki fo wi ma yo mba pi le po pi tanla[†].»

6

Zhezu wi yen cɛnpilige ki fo

(Mati 12.1-8; Maki 2.23-28)

¹ Cɛnpilige ka ni, Zhezu wo naa wi forogofenne pe ni, paa pye na toro shogolo kere ta nawa. A wi forogofenne pe nee ki shogolo sheshegele kele koon na ke tunrugu kee ni na ke pyo wi kaa.

² A Fariziye pele si pe pye fo: «Kala na wee daga mbaa piin cɛnpilige ki ni[†] yingi na, a yoro nee lo piin?»

³ A Zhezu wi si pe pye fo: «Ijga Davidi wila pye cɛnpilige ka ni wo naa wi pinleyeenle pe ni, ma yala fungo la pe yigi, ye sila ki kara mbege yan wi le[†]?

⁴ Wila ye wa Yenhele li go ki ni, buru na paa wo saraga Yenhele li yeri, wo na wi sila daga lere mbe wa ka ndee saraga wofenne poro nungba, a wi wa ka, ma wa kan wi pinleyeenle pe yeri[†].»

⁵ A Zhezu wi si pe pye naa fo: «Lere wi Pinambyo wi yen cɛnpilige ki fo.»

Zhezu wila nana wa sagala,

na wi kee kila sho wi na

(Mati 12.9-14; Maki 3.1-6)

⁶ Cɛnpilige ka ni naa, a Zhezu wi si kari sherigo ka ni, mee saa na leele pe nari Yenhele senre ti ni. Nana wa la pye wa, wi kalige kee kila sho wi na.

⁷ A lasiri sewe jenfenne poro naa Fariziye pe ni, pe nee Zhezu wi korosi na wele, na kaa pye wi mbe lere wa sagala cɛnpilige ki ni, jango pe kala la ta pe бага wi na pe yo wi kapege pye.

⁸ Een fo, Zhezu wila pe nawa jatere wi jen. A wi si nana na wi kalige kee kila sho wi na wi pye fo: «Yiri ma yere wa leele pe sogowo!»

A nana wi si yiri ma yere.

⁹ Kona, a Zhezu wi si pe yewe ma yo fo: «Ki yen ma yon ma kajenge pye cɛnpilige ki ni lee, nakoma ma kapege pye? Ma lere sho lee, nakoma ma lere gbo?»

¹⁰ A wi si pe ni fuun nungba nungba pe wele ma saa fili, mee nana wi pye fo: «Ma kee ki sanga!» Naa nana wila kaa wi kee ki sanga, a ki si sagala.

¹¹ Een fo, a sanmbala pe nawa pi si ngban pe na fo jenge. A pe nee yuun pe yee ni nga pe mbaa pye Zhezu wi na ki senre na.

Zhezu wila pitunmbolo

ke ma yiri shyen wo

(Mati 10.1-4; Maki 3.13-19)

[†] 5:39 5.36-39: Ko koro wo yen fo leele pe daga mbe pe faa kapyere tijangara ti yaga mbe kannga fonngo. [†] 6:2 6.2: Dete 23.26 [†] 6:3 6.3: 1 Sami 21.1-6 [†] 6:4 6.4: 1 Sami 21.6naa Levi 24.5-9wi wele.

¹² Ki sanga wi ni, a Zhezu wi si lugu yanwiga ka na mbe sa Yennɛle yenri. Wila koro yennɛ na Yennɛle li yenri fo ma saa gbɔn lalaaga ki na.

¹³ Naa laga kila kaa laga, a wi suu forɔɔfɛnnɛ pe yeri, mɛɛ lere kɛ ma yiri shyen wo pe ni, na poro yinri wi pitunmbolo.

¹⁴ Mbele wila wo pe mɛɛ ti nda: Simɔ, a Zhezu wuu mɛɛ taga naa yinri Pyeri, naa Simɔ wi nɔsepyɔ Andire wi ni, naa Zhaki, naa Zhan, naa Filipu, naa Baritelemi,

¹⁵ naa Matiye, naa Toma, naa Alife pinambyɔ Zhaki wi ni, naa Simo Zeloti,

¹⁶ naa Zhaki pinambyɔ Zhuda wi ni, konaa Zhudasi Izikariyɔti, wo wila kaa Zhezu wi le wi mbenfɛnnɛ pe kɛɛ.

*Zhezu wila janwa wi naga
Yennɛle senre ti ni,
ma yambala pe sagala
(Mati 4.23-25)*

¹⁷ Ko punɔ na, a Zhezu wi si yiri wa yanwiga ki go na ma tigi wo naa wi pitunmbolo pe ni, mɛɛ yere laga falafala ka na. Wi forɔɔfɛnnɛ pe legere la pye le konaa janwa gbɔlo la ni. Pa ki leele paa yiri wa Zhude tara, naa wa Zheruzalemu konaa wa kɔɔje yon cara Tiri naa Sidon ti ni.

¹⁸ Paa pan mbe logo Zhezu wi yeri, konaa wi ta wi pe sagala pe yama pi ni. Mbele pe yege la pye ma weri yinne tipegele ni, paa sagala fun.

¹⁹ Pe ni fuun paa pye na Zhezu wi lagajaa mbe jiri wi na, katugu fannɔga kà la pye na woo wi ni nɛɛ pe ni fuun pe sagala.

*Zhezu wila ferewe
naa jɔlɔɔ senre yo
(Mati 5.1-12)*

²⁰ Kona, a Zhezu wi suu forɔɔfɛnnɛ pe welewele, mɛɛ pe pye fo: «Yoro mbele ye yen fyɔnwɔ fenne, ferewe yen ye woo, katugu Yennɛle li wunluwo pi yen ye woo!

²¹ Yoro mbele funɔ yen ye na nala, ferewe yen ye woo, katugu ye yaa ka tin!

Yoro mbele yaa gbele nala, ferewe yen ye woo, katugu ye yaa kaa tege!

²² «Na leele paga ye panra, mbe je ye na, mbaa ye tegele, mbaa ye mepege yinri wagati na ni, katugu ye taga Lere wi Pinambyɔ wi na, ferewe yen ye woo!

²³ Na ko ka kaa piin ye na sanga na ni, yaa yɔɔɔri, yaa yeni yaa kanni nayinme pi kala na, katugu tonli gbɔo yen ye yeri wa yennɛle na. Pa pe teleye paa Yennɛle yon senre yofenne pe jolo ma fun†.

²⁴ Eɛn fo, jɔlɔɔ yen ye wogo, yoro penjagboro fenne wele, katugu ye ye ferewe pi ta mako!

²⁵ Jɔlɔɔ yen ye wogo, yoro mbele yaa kaa na tinni nala, katugu funɔ yaa ka ye ta!

Jɔlɔɔ yen ye wogo, yoro mbele yaa tege nala, katugu ye nawa pi yaa ka wo ye na. Ye yaa kaa gbele!

²⁶ «Jɔlɔɔ yen ye wogo, na leele pe ni fuun pe kaa ye metanga yinri wagati na ni we; katugu pe teleye pa paa pye na Yennɛle yon senre yofenne yagboyoolo† pe piin na fun.»

*Zhezu wi yo we mbenfenne
pe daga mbe we ndanla
(Mati 5.38-48; 7.12a)*

²⁷ «Ɛen ƒo, yoro mbele yaa nuru na yeri, mila ki yuun ye kan ƒo: Ye mbenfenne pe daga mbe ye ndanla, yaa kajenge piin ye panrafenne pe kan!

²⁸ Leele mbele paa ye dangi, yaa duwaw piin pe kan, mbele paa ye jolo, yaa Yenɲele li yenri pe kan.

²⁹ Na lere wa koon fele ma mbatelege nungba na, sannga ki jan wi kan wigi fele. Na lere wa koon derigboɔ ki sho ma yeri fannga na, maa yaga woon deripile li sho fun.

³⁰ Lere ɲa fuun koon yenri yaraga ni, maga kan wi yeri. Lere ɲa fuun koon kee yaraga sho, maga ka saa wi yewe mbe yo wigi songoro ma na.

³¹ Kala na yaa jaa leele paa piin ye kan, yaa lo yongo piin pe kan fun.

³² «Ye yen ma mbele ndanla, na poro ce ka ye ndanla, yingi sonmo ye yaa ta? Ali kapere pyefenne ko poro fun pe maa piin. Pe yen ma mbele ndanla poro ce pe yen ma pe ndanla.

³³ Na ye ka sila ye kajenge ki piin mbaa ye kajenge pyeyeenle poro ce kaan, yingi sonmo ye yaa ta wa? Ali kapere pyefenne ko poro fun pe maa piin.

³⁴ Ye jigi wi yen leele mbele na mbaa yaara taa pe yeri, na ye kaa ye foro ti tari poro ce na, yingi sonmo ye yaa ta wa? Ali kapere pyefenne ko poro fun pe maa piin. Pe maa pe foro ti tari pe yee na, nari yongo jaa pe yee yeri.

³⁵ Ɛen ƒo, yoro wo na, ye mbenfenne pe daga mbe ye ndanla. Yaa kajenge piin yaa pe kaan. Yaa foro tari pe na. Ɛen ƒo, yaga kaa ki jate paa ti yongo kaan ye yeri. Kona, ye yaa ka tonli gboo ta. Ye yaa pye Yenɲele na yaara ti ni fuun ti go na li piile, katugu Yenɲele li yen ma yon ma kagbariteele poro naa lepeepe pe kan.

³⁶ Ye pye leele yinriwe tafenne paa yeye nga na ye To wi yen leele yinriwe tafa we.»

*Maga ka kiti kon lere na
(Mati 7.1-5)*

³⁷ «Yaga ka kiti kon lere na, pa Yenɲele li se ka kiti kon ye na. Yaga ka lere wa jeregi. Pa kona Yenɲele li se ka ye jeregi. Yaa leele pe kapere ti kala yari pe na, pa yoro fun Yenɲele li yaa ye woro ti kala yaga ye na.

³⁸ Yaa leele pe kaan, pa Yenɲele li yaa ye kan. Li yaa ka leyaraga ki yin yaara ti ni, mberi seere, mberi yegyege, mberi le tila wuun, mbe siri kannga wa ye derigboɔ jufagboɔ ki ni. Jene na ye ma tege na tinwi sanmbala pe kan, lo Yenɲele li yaa ka tege mbe ye woro ti tiwi ye kan.»

³⁹ A Zhezu wi si yomiyele la wa pe kan naa ma yo ƒo: «Fyoon se ya mbe fyoon kanngala yigi†. Na ko ka pye ma, pa pe ni fuun shyen pe yaa pinle mbe to wege.

⁴⁰ Lekolipyo wi mege kila gbogo mbe we wi nagafɔ wi na. Ɛen ƒo, lekolipyo ɲa ka si kara wi pye mboo ko,† wi ma kaa pye paa wi nagafɔ wi yen.

⁴¹ «Yingi na, a ma nee kayanna na li wa ma sefo wi yenle li ni li wele, ma si yala, kanngaga wa mboro jate ma wolo li ni ma si woro na ko yaan?

⁴² Mee mee ma sefo wi pye ma yo fo: Sefo, ki yaga mbe kayanna na li wa ma yenle li ni li wo, mboro jate ma si woro na kanngaga nga ki wa ma wolo li ni ko yaan? Kopiire fo wele de, kanngaga ki wo wa ma yenle li ni ghen, kona, pa ma yaa la yaan jenge si kayanna li wo wa ma sefo wi wolo li ni.

Pe ma tige ki jen ki pyo wo na

(Mati 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ «Tige jenge kila pire tijangara se. Tige tijaanga fun kila pire jende se.

⁴⁴ Leele pe ma tige ki jen ki pyo wo na, katugu lere na figiye tige pire co wuuro tige na. Lere nee erezen tirige pire co vige tige na.

⁴⁵ Lere jenne we, wi maa yarijende woo na yinrigi wa wi yarijende tegesaga ki ni, ko ki yen wi nawa we. Lepee we, wi maa yaripere woo na yinrigi wa wi yaripere tegesaga ki ni; katugu lere wi nawa pi yen ma yin yaraga nga ni, ko wi yon ki maa yuun.

Yinre shyen kansenre

(Mati 7.24-27)

⁴⁶ «Yingi na pilige pyew, ye mee lanla yinri we Fo, we Fo, ma si yala yaa sila tanri senre nda mila yuun ti na?

⁴⁷ Lere na fuun wi ma pan na korogo, nala senre ti nuru, na tanri ti na, wo naa lere na pe yala mi yaa wi naga ye na.

⁴⁸ Ki fo wi yen paa go kanfo wa yen. Wila jaa mboo go ki kan, mee ki wege ki wo, a ki jugo jenge, mee go nogo ki le walaga ki na. Naa tonmo pila kaa lege sanga na ni, a lafogo ki si fo ma saa go ki gbɔn ngbanga. Een fo, kii ya mbege jaanri, katugu wila ki gbegede maga kan jenge.

⁴⁹ Na lere na ka silan senre ti logo, na wii tanga ti na, ko fo wo yen paa naja wa yen, na wuu go ki kan teere le tara ti na, wii go nogo le ki na. Naa lafogo kila kaa fo ma saa go ki gbɔn ngbanga, a ki si to le ki yongolo nungba ke ni. Ki towo pila tijanga fo jenge.»

7

Zhezu wila Ɔromu tara

sorodasheelee toje

wa kulonaja sagala

(Mati 8.5-13)

¹ Naa Zhezu wila kaa ki senre ti ni fuun ti yo janwa wi kan ma saa ti ko, a wi si songoro wa Kaperinawu.

² Ɔromu tara sorodasheelee toje wa tunmbyee la pye wa, wi kala laa gbogo wi yeri fo jenge. Wila pye na yaa na jaa mbe ku.

³ Naa sorodasheelee toje wila kaa Zhezu wi senre logo, a wi si Zhufuyeleelele pe le tun wa wi yeri, ma yo pe saa yenri wi pan wuu tunmbyee wi sagala.

⁴ A pe si kari ma saa gbɔn wa Zhezu wi na, mee wi yenri jenge maa pye fo: «Ki naja na ki daga wi ni maa saga.

⁵ We cenle woolo pe yen maa ndanla. Wo wi we sherigo ki kan.»

⁶ Ki kaa pye ma, a Zhezu wi si pinle pe ni ma kari. Naa paa ka saa na yongo sorodasheelee toje wi laga ki ni, a wi suu wenne pe le tun wa Zhezu wi yeri, ma yo pe saa pye fo: «We Fo, maga kaa ma yee tege, katugu mii daga ma ye laga na go.

⁷ Ko kɪ ti milan yɛɛ yan mi kologo, mi jate si kari wa ma yeri. Ki kala na, senpyɔ nungba yo pe, pa na tunmbyee wi yaa sagala.

⁸ Mi ko yo ma, katugu mi jate pele yɛn na go na. Mi fun sorodasheelee yɛn na yeri. Mi ma wa pye: <Kari wamɛ!>, wi ma kari, ma wa pye: <Pan laga!>, wi ma pan. Mi mala tunmbyee wi pye fɔ: <Nga ki pye!> Wi maga pye†.»

⁹ Naa Zhezu wila kaa ki sɛnrɛ ti logo, a sorodasheelee tojɛɛ wi kala li suu pari. A wi si kannga ma janwa ɲa wila pye wi punɔ na wi pye fɔ: «Mila ki yuun ye kan, mi fa ki tagawa pi si yan lere wa ni, ali laga Izirayeli tara.»

¹⁰ A pitunmbolo pɛ si sɔngɔrɔ wa sorodasheelee tojɛɛ wi go, mɛɛ saa wi tunmbyee wi ta wi sagala.

Zhezu wila nangunjo wa pyo yen maa yirige wa kunwo pi ni

¹¹ Ki goto, a Zhezu wi si kari ca ka ni pege yinri Nayi. Wi fɔrɔgɔfenne poro naa janwa gbɔlɔ lɔ la pinle wi ni na kee.

¹² Naa paa ka saa yongo ca ki yesaga ki ni, a pɛ si fili leele pele ni gboo ni paa kee wi ni wa gboolo lesaga. Ki gboo we, pinambyɔ wa lawi. Wila pye wi nɔ wi yeri wi nungba pe. Nɔfɔ wila pye nangunjo. Ca woolo pe legere la pinle wi ni.

¹³ Naa we Fɔ wila kaa jele wi yan, a wi yinriwe suu ta. A wi suu pye fɔ: «Maga kaa gbele!»

¹⁴ A wi si fulo wa pe tanla, mɛɛ jiri gboolo lɛyaraga ki na. A gboo lɛfenne pɛ si yere. A Zhezu wi sho fɔ: «Lɛfɔnɔ, mila ki yuun ma kan, yiri!»

¹⁵ A gboo wi si yɛn ma yiri, mɛɛ cɛn nɛɛ para. A Zhezu wi suu kan wi nɔ wi yeri.

¹⁶ A pe ni fuun pe nɛɛ fyɛ, nɛɛ Yɛnɲɛle li sɔnni na yuun fɔ: «Yɛnɲɛle yɔn sɛnrɛ yɔfɔ gbɔɔ wɔ yiri laga we sɔgɔwɔ!» ma yo naa fɔ: «Yɛnɲɛle li pan mbeli woolo pe saga!»

¹⁷ Nga Zhezu wila pye, a ki tinme pɛ si gbɔn wa Zhude tara ti lagapyew, konaa ti kanngara na cara ti ni.

Zhan Batisi wila pitunmbolo tun Zhezu wi yeri

(Mati 11.2-19)

¹⁸ Kona, a Zhan wi fɔrɔgɔfenne pɛ si saa ki kagala ke ni fuun ke yɛgɛ yo maa kaan. A Zhan wi si shyen yeri pe ni,

¹⁹ mɛɛ pe tun wa Zhezu wi yeri, ma yo pe saa yewe pe yo fɔ: «Shɔfɔ ɲa wɛgɛ jɛn ma yo wi yaa pan, wowi mboro lee, nakoma we daga mbaa wa yɛgɛ singi bere?»

²⁰ Naa paa ka saa gbɔn wa Zhezu wi na, a pɛ suu pye fɔ: «Zhan Batisi wi we tun ma yo we pan wɔɔn yewe fɔ: <Shɔfɔ† ɲa wɛgɛ jɛn ma yo wi yaa pan, wowi mboro lee, nakoma we daga mbaa wa yɛgɛ singi bere?» »

²¹ Ma si yala, ki sanga nungba wi ni, Zhezu wila lelegere sagala pe yama naa jɔlɔgɔ kagala ni, ma yinne tipegele purɔ ma ke wɔ leele ni, ma fyɔɔnlɔ legere yɛngɛle yɛngɛ.

²² A Zhezu wi si Zhan pitunmbolo pe pye fɔ: «Ɔga yaa yaan konaa nga yaa nuru, ye saga yɛgɛ yo ye Zhan wi kan. Yoo pye fɔ: <Fyɔɔnlɔ paa yaan.

† 7:8 7.7-8: Ko ki naga ma yo sorodasheelee tojɛɛ wila ki jɛn ma yo Zhezu wi yɛn lere pyew wi go na, wi mbe ya kala pyew li pye. † 7:20 7.19-20: Wɛgɛ jɛn ma yo ɲa wi yaa pan.

Jejogolo fenne paa tanri cecere. A Yayenwe fenne pè sagala. A nungbojiile paa nuru. *A gboolo paa yenni na yinrigi wa kunwo pi ni. Yenjele li Sentanra ti yen na yari fyonwo fenne pe kan!*[†]

²³ Lere na suu tagawa pi je mbe laga na na, ferewe yen ki fo wi wool!»

²⁴ Naa Zhan wi pitunmbolo paa kaa songoro ma kari, a Zhezu wi si senre ti le, nee para janwa wi ni Zhan wi kanngolo, na yuun fo: «Yingi yaa kari sa wele wa gbinri wi ni? Gbagara kanngaga nga tifelege maa gboon naga yege ko kayi yaa kari sa wele wi le? Ayoo.

²⁵ Ki pye ma, ambo yaa si kari sa wele? Lere wa, na wuu yee po paara tiyonro ni le? Ayoo. Katugu mbele pe maa pe yee poo paara tiyonro ti ni, na legboolo lige nii, pe ma pye wa wunlumbolo yinre ti ni.

²⁶ Enhen, yingi yaa si saa wele? Yenjele yon senre yofa lawi wi le? Ee, mi yo ma de. Mi yen naga yuun ye kan fo wi mege ki gbogo ma we Yenjele yon senre yofa na.

²⁷ Ko Zhan wo senre Yenjele laa yo wa li senre sewe wi ni, ma yo fo:

Wele mi yaa na pitunjo wi torogo wa ma yege, wi soon kologo ki yenge ma kan![†]

²⁸ Mila ki yuun ye kan fo senwee piile mbele fuun jele pe se, wa kpe fa yiri wa pe ni, na wi yen legboo ma we Zhan wi na. Een fo, wa Yenjele li wunluwo pi ni, na wi yen pe ni fuun je, wo yen legboo ma we Zhan wi na.»

²⁹ Leele pe ni fuun naa nizara shofenne pe ni, paa logo Zhan wi yeri, maga jen ma yo Yenjele li yen ma sin. A pe pe yee kan wi pe batize.

³⁰ Een fo, Fariziye poro naa lasiri sewe jenfenne pe ni, paa je nga Yenjele laa pye na jaa pe kan ki na. Pe sila yenle Zhan mbe pe batize.

³¹ A Zhezu wi sho naa fo: «Mbe ya mbe nala pilige woolo pe taanla ambo ni? Pe yen ma ambo le?

³² Pe yen paa piile yen. Pe yen ma cen wa katogo, nee jorogi naga yuun pe nimbiile pe kan fo: «Waa wegele win ye ta ye yo, yee yo. A we kunwo yuuro ko, yee gbele.»

³³ Ko ki naga ma yo Zhan Batisi na wila pan, wi sila pye na yaakara kpai kaa, wi sila si pye na duven woo[†]. A ye yo fo yinne tipele li ye wi ni.

³⁴ Lere wi Pinambyo wo kaa pan na nii na woo, a ye songoro naa ma yo fo: «Ye wele! Na wo pan ma koro na nii, na woo win, ma pye nizara shofenne poro naa kapere pyefenne pe wonlo.»

³⁵ Een fo, Yenjele li tijinliwe we, mbele fuun pe yenle pi na, pe maga jen ma yo pi sin.»

*Zhezu wila jele kapere pyefo
wa kapere kala yaga wi na*

³⁶ Pilige ka, Fariziye nanja wa la Zhezu wi yeri ma yo wi sa li wi ni. A Zhezu wi si kari wa ki nanja wi go, mee saa cen na nii.

³⁷ Jele wa la pye wa ki ca ki ni, kapere pyefo lawi. Naa wila kaa ki jen ma yo Zhezu wi wa Fariziye nanja wi go na nii, a wi si kari wa latikoro nuwo taan kugbolo ni, paa li gbegele sinndere nda pe yinri alibatiri to ta ni.

³⁸ A wi si saa yere wa Zhezu wi punjo na wa wi toooro ti tanla, nee gbele naa yentunwo pi yari pila wuun Zhezu wi toooro ti na. A wi nee pi tunrugu

[†] 7:22 7:22: Eza 61.1-3 [†] 7:27 7:27: Mala 3.1 [†] 7:33 7:33: Maki 1.6; Luki 1.15

wi yinzire ti ni, nɛɛ wi tɔɔɔ ti yinri naa gbogo, mɛɛ latikɔɔ† wi gbɔn ti na.

³⁹ Fariziye nana ɲa wila Zhezu wi yeri suro ti na, naa wila kaa ki yan ma, a wi sigi yo wa wi nawa ma yo fɔ: «Nɛɛ ki pye ki nana ɲa Yennɛle yɔn sɛnrɛ yɔfɔ wi, jɛlɛ ɲa wi jiri wi na yɛɛn, wi jɛn naga yɛɛ jɛn mbe yo kapere pyefɔ wi».

⁴⁰ Kona, a Zhezu wi si sɛnrɛ ti lɛ, mɛɛ wi pye fɔ: «Simɔ, sɛnrɛ yɛn na yeri mbe yo ma kan.» A Simɔ wi suu pye fɔ: «We Nagafo, ti yo!»

⁴¹ A Zhezu wi suu pye fɔ: «Nana wà la leele shyen jin penjara ni. Wila nunɲba kan warifuwe pyɔ cɛnmɛ kanɲurugo (500), mɛɛ sanɲa wo kan warifuwe pyɔ nafa shyen ma yiri kɛ ni.

⁴² Paa yawa sila pye wa kpɛ ni pe ni mboɔ penjara ti songɔɔ wi na, a wi siri kala yaga pe ni fuun shyen pe na. Mboro wo nawa, nana wi yaa pye mbe wiwiin ndanla pe ni mbe wɛ?»

⁴³ A Simɔ wi suu pye fɔ: «Mi na jatere wo ni, ɲa wi fɔɔ kila gbogo, a wigi kala yaga wi na, wi yaa pye mbe wo ndanla mbe wɛ.» A Zhezu wi suu pye fɔ: «Kaselege koyi ɲa mà yo wɛ.»

⁴⁴ Ko punɲo na, a Zhezu wi si kanɲa ma yɛɛ wa wa jɛlɛ wi yeri, mɛɛ Simɔ wi pye fɔ: «Ki jɛlɛ ɲa maa wi yaan! Na mi ye laga ma go, mɛɛ tɔnmɔ kan na yeri mbanla tɔɔɔ ti jogo†. Ɛɛn fɔ, wo na, wilan tɔɔɔ ti yinɲgi wi yɛntunwɔ pi ni, mari turugo wi yinzire ti ni.

⁴⁵ Mɛɛ si keyen wa na yɔlɔɔ mbanla yaara wɔ. Ɛɛn fɔ, male mi ye laga go, wo na, wi yɛn nala tɔɔɔ ti yinri nala gbogo.

⁴⁶ Mɛɛ si sinmɛ fa na go ki na. Ɛɛn fɔ, wo latikɔɔ nuwɔ taan sonɲɲbanga woo gbɔn na tɔɔɔ ti na.

⁴⁷ Ki kala na, mila ki yuun ma kan fɔ ndanlawa gbembe mba pi yɛn wi ni na kala na, pigi naga ma yo Yennɛle lùu kapere legɛrɛ ti kala yaga wi na. Ɛɛn fɔ, lere ɲa kapere jɛnri kala yaga wi na, ko fɔ wo ndanlawa po ma kologo.»

⁴⁸ Kona, a wi si jɛlɛ wi pye fɔ: «Ma kapere† ti kala yaga ma na.»

⁴⁹ A wi suro lifɛnnɛ yɛɛnlɛ pe nɛɛ ki yuun wa pe nawa fɔ: «Ki nana ɲa wi yɛn ambo ma, nɛɛ kapere ti kala yari yɛrɛ?»

⁵⁰ A Zhezu wi si jɛlɛ wi pye fɔ: «Ma tagawa pɔɔn sho. Ta kee yeyinɲɛ na.»

8

Jɛɛlɛ pɛlɛ la pinlɛ Zhezu wi ni

¹ Ko punɲo na, a Zhezu wi si kari ma saa na Galile tara cagbɔɔ to naa ca pigile kɛ yanri, na Sentanra nda ti yɛn na para Yennɛle li wunluwɔ wogo ki na ti yuun leele pe kan. Wi fɔɔɔɔfɛnnɛ kɛ ma yiri shyen pàa pinlɛ wi ni konaa jɛɛlɛ pele ni.

² Zhezu wila yinnɛ tipegele purɔ ma wɔ ki jɛɛlɛ pe ni, ma pe sagala pe yama pi ni. Pàa pye na wa yinri Mari, ɲa wi yiri wa Magidala ca. Zhezu wila yinnɛ tipegele kolɔshyɛn purɔ ma kɛ wɔ wi ni,

³ na wa yinri Zhani, wo la pye nana ɲa pàa pye na yinri Kuza wi jo. Kuza wo la pye Erɔdi wi yarijɛndɛ ti tɛɛfɔ, na wa yinri Suzani, naa jɛɛlɛ legɛrɛ pele ni naa. Pàa pye na Zhezu wo naa wi fɔɔɔɔfɛnnɛ pe sari pe kɛɛ yaara ti ni.

*Yariluguro fɔ yomiyɛlɛ**(Mati 13.1-9; Maki 4.1-9)*

⁴ Leele paa pye na yinrigi cara ti ni fuun ti ni na kee Zhezu wi kɔrɔɔ. Naa janwa wila kaa gbogolo wa wi tanla, a wi sigi yomiyɛlɛ na li wa pe kan ma yo fɔ:

⁵ «Nanɔ wà la yiri ma kari saa yariluguro lugu wi kɛrɛ paa yɛgɛ nɔa na pe maa mali wi waa. Maa ta wila ti yanragi, a yariluguro tà si to wa kono li yon na. A torofenne pèri tangala, a sannjɛrɛ ti pan mari yoli.

⁶ A tà si to yaannguro laga na. Naa ti kaa fi mɛɛ ku, katugu yinmɛ sila pye wa tara.

⁷ A tà to wuuro sɔgɔwɔ. A wuuro ti si pinle ma fi ma yiri ti ni, mɛɛ ti tɔn.

⁸ A tà si to wa tara jendɛ ti na, ma fi ma yiri mɛɛ sɛ. A sheshele nunɔba nunɔba pyew li pyɔ cɛnmɛ sɛ.» Naa Zhezu wila kaa ki senrɛ ti yo ma, a wi si pe pye fɔ: «Nunɔgbogolo ka pye nɔa na mbaa nuru, wi ke jan wila nuru.»

*Zhezu wila yariluguro yomiyɛlɛ**li kɔrɔ wi yo**(Mati 13.10-23; Maki 4.10-20)*

⁹ A Zhezu wi fɔrɔgɔfɛnnɛ pɛ suu yewɛ ki yomiyɛlɛ li kɔrɔ wi ni.

¹⁰ A wi si pe yon sogo ma yo fɔ: «Yoro wo na, Yɛnnɛlɛ li nɔgundo senrɛ nda ti yɛn na para li wunluwɔ pi wogo na, liri naga yɛ na, a yèri jɛn. Ɛɛn fɔ, leelee sanmbala poro na, ti ma naga pe na yomiyɛgɛlɛ ni, jango pe ma ya na wele, ɛɛn fɔ, paa la yaan.

Pe ma ya nari nuru, ɛɛn fɔ, paa lari kɔrɔ wi jenni.†

¹¹ «Ki yomiyɛlɛ li kɔrɔ wi nɔa: Yariluguro re, to ti yɛn Yɛnnɛlɛ li senrɛ re.

¹² Yariluguro ti to kono li yon laga nɔa na, ko yɛn paa leelee mbele pɛ Yɛnnɛlɛ senrɛ ti logo wɛ. Ɛɛn fɔ, Sotanla wi mɛɛ pan mberi wɔ wa pe nawa nɛɛ pe jɔlɔ paga ka ta mbe taga ti na mbe shɔsaga ta.

¹³ Yaannguro laga nɔa yariluguro ti to wa ki na, ko yɛn paa leelee mbele pe ma Yɛnnɛlɛ senrɛ ti logo mari lɛ nayinmɛ ni. Ɛɛn fɔ, paa ti yaga ti cɛnsaga ta wa pe nawa. Pe ma taga ti na wagati jɛnri ni. Wamawelewe ka gbɔn pe na sanga nɔa ni, pe mɛɛ jɛ ti na.

¹⁴ Yariluguro ti to wuuro laga nɔa na, ko yɛn paa leelee mbele pɛ Yɛnnɛlɛ senrɛ ti logo ma taga ti na. Ɛɛn fɔ, la kee wa yɛgɛ, jatere legɛrɛ to naa dunrɔya penjara wogo naa katangala ke ni, ti mari shɔ pe yeri. Ti pire tila lɛ.

¹⁵ Tara jendɛ nda yariluguro ti to wa ti na, to ti yɛn paa leelee mbele pe ma Yɛnnɛlɛ senrɛ ti logo mari yigi kotojɛnɔgɛ sinnɔgɛ ni, pe ma koro ki senrɛ ti na fɔ ti ma pire sɛ†.

*Fitanla yomiyɛlɛ**(Maki 4.21-25)*

¹⁶ «Lere na fitanla mu mbe kponɔgbo jiile wi na nakoma mboo tɛgɛ sinleyaraga nɔgɔ. Ɛɛn fɔ, pe maa mu maa tɛgɛ wa wi tɛgɛsaga, jango lere nɔa fuun ka yɛ wa go wila yaan wi na.

¹⁷ Ko ki naga ma yo kala na fuun li yɛn ma lara, li yaa ka yiri funwa na. Kala na fuun li yɛn nɔgundo, li yaa ka jɛn†.

† 8:10 8:10: Eza 6.9-10 † 8:15 8:15: Ko kɔrɔ wo yɛn fɔ pe mari yo ma pele kan fɔ poro fun pe ma saa taga ti na. † 8:17 8:17: Mati 10.26; Luki 12.2

¹⁸ «Ki kala na, yaa kōrōsiri piin ye yēn na nuru yege nga na ki na; katugu yaraga yēn ŋa yeri, Yēnŋele li yaa ka taga wa wi kan. Eēn fō, yaraga woro ŋa yeri, ali jēnri ŋa wila jate ma yo wi yēn wi yeri, Yēnŋele li yaa wi shō wi yeri†.»

*Mbele paa tanri Yēnŋele
li sēnre ti na, poro pe yēn
Zhezu wi nōsepiile wele*

(Mati 12.46-50; Maki 3.31-35)

¹⁹ Ko pūngo na, a Zhezu wi nō wo naa wi nōsepiile pe ni, pē si kari saa yan. Eēn fō, naa janwa wila pye ma gbōgo ki kala na, pe saa ya mbe gbōn wa wi na.

²⁰ Ki pye ma, a lere wā sigi yo ma Zhezu wi kan ma yo fō: «Ma nō wo naa ma nōsepiile pe ni pe yēn ma yere wa funwa na, paa jaa mbōon yan.»

²¹ Eēn fō, a Zhezu wī si pe pye fō: «Leele mbele pe yēn na Yēnŋele li sēnre ti nuru na tanri ti na, poro pe yēn na nō naa na nōsepiile nambala.»

*Zhezu wila tifelingbōgo ka yerege
(Mati 8.23-27; Maki 4.35-41)*

²² Pilige ka, a Zhezu wī si ye tōnmōkōro ka ni wi fōrōgōfēnnē pe ni, mēē pe pye fō: Ye pan we lōgbōgo ki kōn we yiri wa ki kēē ŋga na.

A pē si kari.

²³ Maga ta pāa pye na lōgbōgo ki kōon tōnmōkōro ki ni, a Zhezu wī si wōnlo. Le ki yōngolo nungba ke ni, a tifelingbōgo kà si yiri nēē gbōon wa lōgbōgo ki ni. A tōnmō pi nēē kōon na yīin wa tōnmōkōro ki ni, fō a paa jaa mbe liwi.

²⁴ Ki kaa pye ma, fōrōgōfēnnē pē si fulo Zhezu wi tanla maa yēn, ma suu pye fō: «We Nagafo, we Nagafo, we yaa ku!»

A Zhezu wī si yēn, mēē para ŋgbanga lōgbōgo tōnmō po naa tifeleḡe ki na. A tifeleḡe ki si yere, a tōnmō pi si pyeri dinw.

²⁵ A wi suu fōrōgōfēnnē pe pye fō: «Ye tagawa pi yēn se yeri†?»

Eēn fō, pāa pye na fyē, fō a ki pe pari. A pe nēē pe yēē yewe na yuun fō: «Ambo wi ki naja ŋa we? Wila para yere tifeēre to naa tōnmō pi ni, a tila wi sēnre ti nuru.»

*Zhezu wila yinne tipegele purō
ma ke wō naja wa ni*

(Mati 8.28-34; Maki 5.1-20)

²⁶ A pē si lōgbōgo ki kōn ma gbōn wa Zherazeni tara fēnnē pe tara ti ni. Ki tara ti yēn ma yege wa Galile tara ti yeri.

²⁷ Naa Zhezu wila kaa tigi ma yiri wa tōnmōkōro ki ni, a ki ca nawa naja wā si pan mboo fili. Ki naja yinne tipegele la pye wi ni. Maga lē wa wagati titōnloḡo ni, wi sila pye na deere nii, wi sila si pye na sinle go. Eēn fō, wila pye na wōnlo wa fanra ti sōḡowō.

²⁸ Naa wila kaa Zhezu wi yan, a wī si gbele ŋgbanga, mēē kannguuro kan wi jegele, ma para ŋgbanga ma yo fō: «Yīngi maa jaa na yeri Zhezu, mboro ŋa ma yēn Yēnŋele na yaara ti ni fuun ti go na li Pinambyo? Mila ma yēnri maga kanla le jōlogō.»

† **8:18 8.18:** Na mēē kaseleḡe nga logo mbege pye ma wogo, ki yaa ka kō. Eēn fō, kaseleḡe nga pe maa tanri ki na, ko maa kee yege. † **8:25 8.25:** Ko ki naga ma yo naa pe fa taga Zhezu wi na bere, kila wi jatere wi piri wi na.

²⁹ Wila to yo ma, katugu Zhezu wila ki yo yinne tipegele ke kan ma yo ke wo wi ni. Kila pye, pilige legere na, yinne tipegele kaga yiri wi ni, leele pe maa keyen yi po jorogo ni, ma tuguron le wi tooro ti na mbaa wi korosi. Een fo, wi ma kaa ti koonlo, yinne tipegele ke mee wi tata ma kari wi ni wa yan, wa laga nga lere na pye we.

³⁰ A Zhezu wi suu yewe wi mege ki ni. A wi suu pye ma yo fo: «Na mege koyi nga: «Janwa»»

Wila ko yo ma, katugu yinne tipegele legere la pye wi ni.

³¹ A yinne tipegele ke si Zhezu wi yenri ma yo wiga ka ke torogo wa jologo wetijugo ki ni.

³² Le ki laga ki na, ceele ngbelege ka la pye le. Paa pye na yanri wa yanwiga ki go na, na pe yaakara ti lagajaa. A yinne tipegele ke si Zhezu wi yenri ma yo wi kono kan ke yeri ke sa ye wa ko ceele poro ni. A Zhezu wi sigi kono li kan ke yeri.

³³ A yinne tipegele ke si wo nana wi ni, mee saa ye ceele pe ni. A ceele pe ni fuun pe si gbinri wa yanwiga ki go na, ma tigi wa ki tigiwen pi ni, ma toori wa logbogo ki tonmo pi ni, mee ku.

³⁴ Naa ceele konrifenne paa kaa ko yan ma, a pe si fe mee saa nga paa yan ki yeye yo wa cagbogo konaa kere kapire ti ni.

³⁵ Mbele paa ki senre ti logo ceele konrifenne pe yeri, pe si yiri mee kari saga kala li yan yenle ni. Naa paa ka saa gbon wa Zhezu wi tanla, a pe si nana na yinne tipegele kaa wo wi ni wi yan. Wila deere le ma cen le Zhezu wi tanla yetogowo ni. Naa paa kaa wi yan, a pe si fyefo jenge.

³⁶ Yinne tipegele kaa wo nana wi ni mbele yeye na, a poro sigi yeye yo ma pe kan.

³⁷ Kona, a Zherazeni tara fenne pe si Zhezu wi yenri ma yo wi yiri wa pe tara, katugu paa pye na fyefo jenge. A Zhezu wi si ye wa tonmokoro ki ni nee jaa mbaa kee.

³⁸ Yinne tipegele kaa wo nana na ni, a wo si Zhezu wi yenri ma yo wi yaa pinle wi ni mbaa kee. Een fo, a Zhezu wi suu songoro ma suu pye fo:

³⁹ «Songoro maa kee ma woolo pe korogo. Nga Yennele li pye mo kan, ma saga yeye yo ma pe kan.»

Kagala ngele fuun Zhezu wila pye ma ki nana wi kan, a wi si kari ma saa ke yeye yo ma ca woolo pe ni fuun pe kan.

*Zhezu wila nana na paa pye
na yinri Zhayiru wi sumborombyo
sagala ko naa jele wa ni*

(Mati 9.18-26; Maki 5.21-43)

⁴⁰ Naa Zhezu wila kaa songoro ma logbogo ki kon naa ma yiri wa ki kee nga na, a janwa wi suu yigi fo jenge, katugu pe ni fuun paa pye naa singi.

⁴¹ Ki sanga wi ni, a nana wa si pan, paa pye naa yinri Zhayiru. Sherigo to wo wa lawi. A wi si kannguuro kan le Zhezu wi jengele, maa yenri ma yo wi kari wa wi go wi saa saga,

⁴² katugu wi sumborombyo wila pye nungba to, nee kuun. Wila pye na kee yele ke ma yiri shyen yeri.

Naa Zhezu wila kaa na kee wa Zhayiru wi yeri, a janwa wi nee gbinri wi na lagapyew.

⁴³ Le ki laga ki na, jele wa la pye le. Kasanwa wogo yama la pye wi na. Pila yele ke ma yiri shyen ta wi na. Were pyege ki kala na, wi kee kila ka

saa koro waga. Katugu wila wi kɛɛ yaara ti ni fuun ti kan wɛɛ pyefenne pe yeri. Eɛn fɔ, wo wa nungba sila ya mboo sagala.

⁴⁴ A ki jɛɛ wi si fulo Zhezu wi tanla, wa wi pungo na, mɛɛ jiri wi derege yɔn ki na. Le ki yongolo nungba ke ni, a wi kasanwa wogo yama pi si kɔ.

⁴⁵ A Zhezu wi si pe pye fɔ: «Ambo wi jiri na na?» Naa pe ni fuun paa kaa na jege ma yo poro ma, a Pyeri wi suu pye fɔ: «We Nagafo, janwa wɔɔn maga nɔɔ jire lagapew del!»

⁴⁶ Eɛn fɔ, a Zhezu wi suu pye ma yo fɔ: «Lere wà jiri na na kaselege, katugu migi jɛn ma yo fannga kà wɔ na ni.»

⁴⁷ Naa jɛɛ wila kaa ki yan ndɛɛ ki se ya lara naa, a wi si pan na seri, mɛɛ saa kannguuro kan Zhezu wi jegele. Kala na làa ti, a wi si jiri Zhezu wi derege ki na, konaa paa wila sagala le ki yongolo nungba ke ni yege nga na, a wi sigi yo ma pe ni fuun pe kan.

⁴⁸ A Zhezu wi suu pye ma yo fɔ: «Na sumborombyo, ma tagawa pɔɔn sho. Ki kala na, ta kee yeyinnge na†.»

⁴⁹ Ma Zhezu wi ta wila pye na to yuun ma, a pitunɔ wà si yiri wa sherigo to wi go, mɛɛ gbɔn le pe na, mɛɛ wi pye fɔ: «Ma sumborombyo wi ku mako, maga kaa we Nagafo wi tege.»

⁵⁰ Eɛn fɔ, naa Zhezu wila kaa to logo, a wi si Zhayiru wi pye fɔ: «Ma kaa fyɛ! Taga cɛ, pa ma pyo wi yaa sagala.»

⁵¹ Naa Zhezu wila ka saa gbɔn wa Zhayiru wi laga, wi sila yenle lere mbe ye wa go ndɛɛ Pyeri, naa Zhan, naa Zhaki, konaa pyo wi to, naa wi nɔ poro cɛ.

⁵² Leele pe ni fuun pàa pye na pyo wi kunwo pi gbele na jɔrogɛ. A Zhezu wi si pe pye fɔ: «Yaga kaa gbele! Pyo wii ku, eɛn fɔ, wila wɔnlo win.»

⁵³ Naa wila kaa to yo ma, a pe nɛɛ tege wi na, katugu pàa ki jɛn ma yo kaselege pyo wi ku.

⁵⁴ Kona, a Zhezu wi suu yigi wi kɛɛ ki na, maa yeri ngbanga ma yo fɔ: «Na pyo, yiri!»

⁵⁵ Le ki yongolo nungba ke ni, a pyo wi si yen ma yiri wa kunwo pi ni, mɛɛ yiri ma yere. A Zhezu wi si pe pye ma yo pe pyo wi kan wi ka.

⁵⁶ A ki si pyo wi sevenne pe pari fɔ jɛnge. A Zhezu wi sigi yo maga ngban pe ni ma yo paga ka nga ki pye ki yo mbe lere kan.

9

*Zhezu wila wi fɔrogɔfenne
kɛ ma yiri shyen pe tun*

(Mati 10.5-15; Maki 6.7-13)

¹ A Zhezu wi suu fɔrogɔfenne kɛ ma yiri shyen pe yeri ma pe gbogolo, mɛɛ yawa naa fannga kan pe yeri paa yinne tipegele ke puro paa ke woo leele pe ni, paa yambala pe sagala.

² Kona, a wi si pe tun ma yo pe saa Yenɛɛle li wunluwo senre ti yuun leele pe kan, paa yambala pe sagala.

³ A wi si pe pye naa fɔ: «Na ye kaa kee, yaga ka yaraga ka kpɛ le: Paa gbotangala yen, nakoma kasha, nakoma yaakaga, nakoma penjara! Wa ka si ka deere shyen le ye ni†!

⁴ Na paga sa ye yaara wɔ laga o laga, ye koro wa fɔ ye karisanga wi sa gbɔn!

⁵ Na leele paga si je ye na ca nga ni mbe yo pe se ye yaara wo, ye karisaga ye ye tɔɔɔ ti pepe yege gbanngban wi wo wa ki ca ki ni! Pa ko yaa pye pe yeɛɛɛ.»

⁶ A fɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ pɛ si kari, nɛɛ toro cara ti ni fuun ti ni, na Sentanra ti yari leele pe kan, na yambala pe sagala lagapɛw.

Erɔdi wi jatere wila piri wi na

(Mati 14.1-12; Maki 6.14-29)

⁷ Naa gboforoneri Erɔdi wila kaa kagala ngele kaa pye na piin ke senre logo, a wi nawa pi si piri wi na. Katugu leele pɛle la pye na yuun fɔ: «Zhan Batisi wo wi songɔɔ ma yen ma yiri wa kunwo pi ni.»

⁸ A pɛle yo fɔ: «Eli wi songɔɔ ma pan naa.» A pɛle yo naa fɔ: «Fafafa Yɛnɛle yon senre yofɔ wo wa wi songɔɔ ma yen ma yiri wa kunwo pi ni.»

⁹ Eɛn fɔ, a Erɔdi wi sho fɔ: «Mila si konɔ kan, a pɛ Zhan go ko kow. Kagala ngele mila ke senre nuru, a ambo si ta na koro piin?»

A wi nɛɛ Zhezu wi lagajaa mboo yan yenle ni.†

Zhezu wila nambala

waga kangurugo (5 000)

kan pɛ ka

(Mati 14.13-21; Maki 6.30-44; Zhan 6.1-14)

¹⁰ Naa pitunmbolo paa kaa songɔɔ ma pan Zhezu wi kɔɔɔɔ, a pɛ si kagala ngele paa pye ke yege yo maa kan. A wi si pe le ma kari pe ni ca ka tanla, pege yinri Betisayida.

¹¹ Naa janwa wila kaa ki logo, a pɛ si taga Zhezu wi na. A wi si pe yigi jɛnɛ, ma Yɛnɛle li wunluwo pi senre yo pe kan. Yambala mbele paa jori mbe sagala, a wi poro sagala.

¹² Naa yonlo kila kaa na kee sa to, a Zhezu wi fɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ ke ma yiri shyen pɛ si fulo wi tanla, mɛɛ wi pye fɔ: «Ki yo janwa wi kan wila kee wa cara nda ti we maga to naa kɛɛ kapire ti ni, pe sa yaakara lagaja pe ka, pe sinlesara ja; katugu we yen laga laga nga na yɛɛ, gbinri wi.»

¹³ Eɛn fɔ, a wi si pe pye ma yo fɔ: «Yoro jate ye pe kan pe ka!» A pɛ suu pye fɔ: «Buru kangurugo naa ngbangala shyen ke yen laga we yeri cɛ. Maa jaa kana woro jate we sa yaakara lo ki leele mbele pe ni fuun pe kan pe ka wi le?»

¹⁴ Ma si yala, nambala mbele paa pye wa, pe mbaa lere waga kangurugo (5 000) yon ko tin. A Zhezu wi suu fɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ pe pye fɔ: «Ye pe pye pe gbogolo gbogolo pe yɛɛ na. Gbogolosaga nunɔba, paa lere nafa shyen ma yiri ke yen.»

¹⁵ A fɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ pɛ sigi pye ko pyewe po na ma, mɛɛ pe ni fuun pe pye, a pɛ cɛn.

¹⁶ A Zhezu wi si buru kangurugo wi le naa ngbangala shyen ke ni, maa yege ki yirige wa naayeri ma duwaw ti na, mɛɛ ti koonlo mari kan wi fɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ pe yeri ma yo peri yɛɛɛ janwa wi na.

¹⁷ A pe ni fuun pɛ ka ma tin. Konrɔkonrɔ nda tila koro, paa ti wulo, a ti kanja ke ma yiri shyen yin.

Pyeri wila ki yo ma yo

Zhezu wo wi yen Kirisi

(Mati 16.13-19; Maki 8.27-29)

18 Pilige ka, Zhezu wila pye na Yenñele yenri wi ye, ma yala wi forogofenne paa pye wa wi tanla. A wi si pe yewe ma yo fo: «Leele pe ma yo mi yen ambo fo?»

19 A pè suu pye fo: «Pele ma yo ma yen Zhan Batisi. Pele ma yo ma yen Eli. Pele ma yo naa fo: «Faa Yenñele yon senre yofenne wa wi yen ma yiri†.» »

20 A Zhezu wi si poro yewe ma yo fo: «Yoro wo nawa, ambo wi mi?» A Pyeri wi suu pye fo: «Mboro ma yen Yenñele li Kirisi we.»

*Zhezu wila wi kunwo
naa wi yenme wogo ki yo*

(Mati 16.20-28; Maki 8.30-9.1)

21 A Zhezu wi sigi yo maga ngban pe ni ma yo paga kaga yo mbe lere kan.

22 A wi sigi senre nda ti taga wa naa, ma yo fo: «Ki daga Lere wi Pinambyo wi jolo jenge! Tara ti lelele poro naa saraga wofenne teele pe ni, naa lasiri sewe jenfenne pe ni, pe yaa ka je wi na mboo gbo. Ki pilige taanri wogo, wi yaa yen mbe yiri wa kunwo pi ni!»

23 Kona, a wi si pe ni fuun pe pye fo: «Na lere wa kaa jaa mbe taga na pungo na, wi kaari wi yinwege ki kala, wuu tiparaga ki tugo† pilige pyew, wi taga na na.

24 Katugu lere na kaa jaa mboo yee go sho, wo yaa kaa yinwege ki la. Een fo, lere na fuun ka suu yinwege ki la na kala na, wo yaa kaga ta.

25 Na lere wi ka dunruya yaara ti ni fuun ti ta, ki si pye wuu yinwege ki la, nakoma mbe sa ye jologo, yingi ki yaara ti yaa yon mboo kan?

26 Na lere na ka fere ta mi naa na senre ti ni, kona, Lere wi Pinambyo wi yaa ka fere ta wi ni, na wiga ka pan wi gbogowo pi ni, po mba pi yen wi To Yenñele lo naa meregheyekpoyi pe woo we.

27 Mi yen naga yuun ye kan kaselege ko na, fo mbele pe yen lagame, pele yen na pe ni, sanni pe sa ku pe yaa Yenñele li wunluwo pi yan.»

*Zhezu wi yege cenwe pila kannga
(Mati 17.1-8; Maki 9.2-8)*

28 Naa Zhezu wila kaa ko senre to yo ma, ki piliye kolotaanri si, a wi si Pyeri naa Zhan naa Zhaki pe le ma kari pe ni yanwiga ka go na mbe sa Yenñele yenri.

29 Naa wila kaa na Yenñele li yenri, a wi yege cenwe pi si kannga. A wi yariporo ti kannga ma filige na yengele shoo.

30 Le ki yongolo nungba ke ni, a leele shyen si yiri le pe na, nee para Zhezu wi ni. Moyisi wo naa Eli† poro la wele.

31 Yenñele li gbogowo yanwa pila pye ma pe maga. Paa pye na para Zhezu wi ni paa yege nga na wila daga sa ku wa Zheruzalemu ca ki ni mboo tunngo ki yon fili we.

32 Ko sanga wo ni, Pyeri naa wi pinleyeenle pe ni paa pye na wonlo fo jenge. Een fo, a pè si yen, mee Zhezu wi gbogowo pi yan konaa leele shyen mbele paa pye wi ni pe ni.

33 Naa ki leele paa kaa na yinrigi le Zhezu wi tanla na kee, a Pyeri wi suu pye fo: «We Nagafo, ki yen ma yon we koro lagame. We yaa segbara taanri

† 9:19 9.19: Luki 9.8 † 9:23 9.23: Ko koro wo yen fo wi cen wi jologo ki cenwe pilige pyew, wii taga Zhezu wi na. † 9:30 9.30: Ki leele shyen paa pe yinwege ki pye laga tara na faa ma kari.

kan, mboro wogo nungba, Moyisi wogo nungba, Eli wogo nungba!» Een fɔ, senre nda wila pye na yuun wi sila pye nari koro jenni.

³⁴ Naa wila kaa na to yuun ma, a kambaaga kà si pan, mee pe ton. A forogofenne pè si fye, naa kambaaga kila pe ton we.

³⁵ A magala là si yiri wa kambaaga ki ni ma yo fɔ: «Ŋa yeen, wo wi yen na Pinambyo ŋa mi wo we, yaa wi senre ti nuru!»

³⁶ Naa magala làa kaa yiri, a pèli logo, pee lere yan naa ndee Zhezu wongba boko. Ko wagati wo ni, a forogofenne pè si kagala ngele paa yan ke lara, pee ke yeye yo mbe lere kan.

*Zhezu wila pinambyo wa sagala,
yinne tipele la pye wi ni*

(Mati 17.14-18; Maki 9.14-27)

³⁷ Ki goto, a pè si yiri wa yanwiga ki na ma tigi, a janwa gbolo là si kari ma saa Zhezu wi fili.

³⁸ Wa janwa wi ni, naŋa wà la pye wa. A wo si gbele ngbanga ma yo fɔ: «We Nagafɔ, mi yen nɔɔ yenri, na pinambyo wi wele! Wi yen na yeri nungba to.

³⁹ Yinne tipele la maa wi jaan. Na liga wi jan, le ki yongolo nungba ke ni, li maa pye wi maa jorogi ngbanga, mboo yangara fɔ ngborogo maa koon wa wi yon. Ki yinne tipele li wogo ki yen ma ngban wi ni fɔ jenge. Li kaa jaa mbe wo wi ni, li maa wire ti fanla wi na ghen.

⁴⁰ Mɔɔ forogofenne pe yenri ma yo peli purɔ peli wo wi ni, een fɔ, pee ya.»

⁴¹ A Zhezu wì suu forogofenne pe pye fɔ: «Iye, yoro wele ye yen lepeelee ma pye mbatagambala. Wagati jori mi yaa pye ye ni naa, mbe si ye kala li kun na yee ni?» A wì si naŋa wi pye fɔ: «Pan laga ma pyo wi ni!»

⁴² Naa pyo wila kaa na paan Zhezu wi korogo, a yinne tipele li suu jan le tara maa yangara fɔ jenge. A Zhezu wì si gbanla ngbanga ki yinne tipele li na, mee pyo wi sagala maa kan wi to wi yeri.

⁴³ Fannga gbogo ŋga Yenŋele làa naga le ki laga ki na, kila leele pe ni fuun pe pari.

*Zhezu wila wi kunwo
naa wì yenme wogo ki yo naa*

(Mati 17.22-23; Maki 9.30-32)

Kagala ngele fuun Zhezu wila pye na piin, naa kè kaa pe pari ma, a wì suu forogofenne pe pye fɔ:

⁴⁴ «Ye wele, senre nda mi yaa yo, ye nungbogolo jan yeri logo jenge! Pe yaa Lere wi Pinambyo wi le leele pe kee.»

⁴⁵ Een fɔ, pe sila ki senre ti koro wi jen. Ti koro wila pye ma lara pe na, jango paga kari koro wi logo. A pe nee fye mboo yewe ti koro wi ni.

Wiwiin wi yen legboɔ?

(Mati 18.1-5; Maki 9.33-37)

⁴⁶ Zhezu wì forogofenne paa pye na pe yee yewe mbe ta mbe ŋa wi yen pe pe ni fuun legboɔ wi jen.

⁴⁷ A Zhezu wì si pe nawa jatere wi jen. Ki kaa pye ma, a wì si pyo jee wa le maa yerege le wì yee tanla,

⁴⁸ mee pe pye fɔ: «Mboro ŋa ka ki pyo jee ŋa wi yigi jenge na kala na, kona, muwi ki fɔ wi yigi jenge. Lere ŋa fuun ka silan yigi jenge, ŋa wilan

tun wo ki fɔ wi yigi jenge†. Katugu ɲa wi yen ye ni fuun lepile, wo wi yen ye ni fuun legboɔ we.»

*Ye woro ma ɲa mben,
wo yen ye lejenɲe
(Maki 9.38-40)*

49 A Zhan wi si senre ti le mɛɛ wi pye fɔ: «We Nagaɔ, wɛ nana wa yan wi yen na yinne tipegele ke puro na ke woo leele pe ni ma mɛge ki na, woo pye ma yo wi kaa ki piin, katugu wi woro we ni.»

50 A Zhezu wi suu pye fɔ: «Yaga kaa yɛge kɔn mbe yo wiga kaa ki piin; katugu ye woro ma lere ɲa mben, wo yen ye lejenɲe.»†

ZHEZU WI KARAGA WA ZHERUZALEMU CA KI YERI

9.51-19.27

*Samari tara ca ka woolo la je
Zhezu wi na*

51 Zhezu wila daga mbe yiri mbe kari wa yenɲele na wagati ɲa ni, naa wila kaa na yongo, a wi si yere ki yerewe jenge mbe kari wa Zheruzalemu.

52 A wi si piile tun wa wi yɛɛ yɛge (ma yo pe sa kaferɛ lagaja wi kan.) A pitunmbolo pɛ si kari, mɛɛ saa ye Samari tara ca ka ni nɛɛ kaferɛ jaa wi kan.

53 Eɛn fɔ, ki ca woolo pe sila yenle mbe tugusaga kan wi yeri, katugu wila pye na toro na kee Zheruzalemu.

54 Naa wi forogofenne Zhaki naa Zhan paa kaa ko yan ma, a pɛ sho fɔ: «We Fɔ, maa jaa wege yo fɔ kasɔn mbe yiri wa naayeri ki pan ki pe sogo wi le?»

55 Eɛn fɔ, a Zhezu wi si kanɲga ma yɛge wa pe yeri, mɛɛ para pe na fɔ jenge.

56 Ko pungo na, a pɛ si kari ca ka ni.

*Kila pye leele pele nawa
pe taga Zhezu wi na
(Mati 8.19-22)*

57 Ma pe ta wa kono paa kee, a nana wà si Zhezu wi pye fɔ: «Ma kaa kee laga o laga, mi yaa taga ma na.»

58 A Zhezu wi suu pye fɔ: «Were yen kombokara ti yeri, sere yen sannjɛɛ ti yeri fun, ma si yala, Lere wi Pinambyɔ sinlesaga woro wo yeri wi sinle wi wogo.»

59 A wi si nuru ma nana wa pye fɔ: «Pan ma taga na na.» Eɛn fɔ, a ki nana wi suu yɔn sogo ma yo fɔ: «We Fɔ, ki yaga mbe sanla to wi le gben.»

60 A Zhezu wi suu pye fɔ: «Gboolo pe yaga wa paa pe gboolo pe nii†. Mboro wo na, kari ma saa Yenɲele li wunluwo wogo ki yari leele pe kan.»

61 A nana wà suu pye naa fɔ: «We Fɔ, mi yaa pan mbe taga ma na. Eɛn fɔ, ki yaga mbe sa kono yenri na go woolo pe yeri gben.»

62 A Zhezu wi suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Lere ɲa fuun wi ma falinɛɛ capige ki yigi, mbe sila wele wa wi yɛɛ pungo na, ko fɔ wo si daga Yenɲele li wunluwo pi ni.»

† 9:48 9.48: Mati 10.40; Zhan 12.44; 13.20 † 9:50 9.50: Luki 11.23 † 9:60 9.60: Ko koro wo yen fɔ mbele pee taga Yenɲele li na, ma pye ndɛɛ pe ku li yɛge na, pe yaga paa gboolo pe nii.

10

*Zhezu wila forogofenne
nafa taanri ma yiri ke
ma yiri shyen tun
(Mati 10.7-16)*

¹ Ko pungo na, a Zhezu wi si lere nafa taanri ma yiri ke ma yiri shyen wo. Wo jate wila daga mbe toro cagboro to naa lara nda fuun na, a wi nee pe tunnu shyenzhyen pe keli pe toro wi na wa ki lara ti ni.

² A wi si pe pye fo: «Yarilire nda ti yaa kon, ti yen ma lege. Een fo, tunmbyeele pe woro ma lege. Ki kala na, ye kerefo wi yenri wi tunmbyeele legere torogo wa kere†.

³ Yaa kee! Mi yen na ye tunnu paa simbapiile yen wa kombokara ti sogowo.

⁴ Yaga ka penjara leyaraga le, yaga ka cana karikasha le, nakoma mbe sawira le! Yaga si ka yere kono mbe lere shari.

⁵ Yaga ye go nga fuun ni, yege yo gben fo: «Yeyinnge mbe pye laga ki go nga ki ni!»

⁶ Na kiga yala yeyinngefo wa ki go ki ni, pa Yennele li yaa yeyinnge kan ki fo wi yeri. Na wa si woro wa, pa ye yeyinnge ki yaa songoro ye na.

⁷ Ye koro wa ki go ki ni. Paga yaraga nga fuun kan ye yeri, yege ka. Paga si tonmo mba fuun kan ye yeri, yoo wo, katugu tunmbyee wi ma daga wi sara wi ni†. Yaga kaa yanri yinre ti ni mbaa toro.

⁸ Yaga ye ca nga fuun ni, na paga ye yigi jenge mbe yaakaga nga fuun kan ye yeri, ye ko ka!

⁹ Yambala mbele ka pye wa ki ca ki ni, ye pe sagala. Ye ca woolo pe pye fo: «Yennele li wunluwo pi yongo ye ni.»

¹⁰ Een fo, yaga ye ca nga ni, na pee ye yigi jenge, ye kari wa pe ca nawa kongolo ke ni, ye pe pye fo:

¹¹ «Ye wele! Ye ca tara jate nda ti maramara we tooro ti na, waa ti pee nari wuun laga ye kala na†. Konaa ki ni fuun, yege jen ye yo fo: Yennele li wunluwo pi yongo ye ni.» »

¹² A Zhezu wi si pe pye naa fo: «Mila ki yuun ye kan, na kiti konpilige kiga ka gbon, Sodomu ca woolo pe jologo ki yaa ka mbonro ki ca woolo† pe wogo ki na.»

*Cara nda woolo paa je
mbe taga Zhezu wi na
(Mati 11.20-24)*

¹³ «Yoro Korazen ca fenne wele, jologo yen ye wogo! Yoro Betisayida ca fenne fun, jologo yen ye wogo! Katugu ndee ki pye kafonngolo ngele ke pye wa ye yeri, pa ke ja pye wa Tiri ca naa Sidon ca woolo pe yege sogowo, annee ki gbon yeen, pe kashara lele pe yee na, ma pe yee piligi wa conro ti ni mbege naga fo paa jaa mbe pe kapere pyege ki yaga.

¹⁴ Ki kala na, na kiti konpilige kiga ka gbon, Tiri ca naa Sidon ca woolo pe jologo ki yaa ka mbonro ye wogo ki na.

† 10:2 10:2: Mati 9.37-38 † 10:7 10:7: Mati 10.10; 1 Koren 9.14; 1 Timo 5.18 † 10:11 10:11: Pe yaa pe tooro gbanngban wi pepe mbege naga fo ki ca woolo pe kapege pye. † 10:12 10:12: Sodomu ca woolo pe kapere tila gbogo Yennele li yege na fo a li ki ca ki tongo; Zhené 19.24-28; Zhude 7

¹⁵ Yoro Kaperinawu ca woolo fun, ye nawa po ni pe yaa ka ye yirige mbe gbon fɔ wa yenjele na wi le? Ayoo de, pe yaa ka ye tirige mbe gbon fɔ wa kuulo tara.»

¹⁶ Kona, a Zhezu wi suu forogofenne pe pye naa fɔ: «Lere na ka ye senre ti logo, na woro to wi logo. Lere na ka si je ye na, muwi wi je na na. Lere na ka si je mi na, kona, wi je Yenjele na lilan tun lo na†.»

*Forogofenne nafa taanri
ma yiri ke ma yiri shyen
paa songoro ma pan*

¹⁷ Naa forogofenne nafa taanri ma yiri ke ma yiri shyen paa kaa yiri wa pe tunngo ma songoro ma pan, paa yin nayinme coli. A pe si Zhezu wi pye fɔ: «We Fɔ, ali yinne tipegele jate kaa pye na we senre ti nuru na tanri ti na, na we koon mage ki yeri we!»

¹⁸ A Zhezu wi si pe pye fɔ: «Mi Sotanla wi yan wi yiri wa naayeri ma to laga tara paa yenjele yengeleme yen†.

¹⁹ Ye wele! Mi yawa pi kan ye yeri yaa tanri wɔɔɔ to naa naala pe na; konaa ye ya ye ye mbenfo Sotanla wi fannga ki jan. Ali yaraga ko ka se ya mbe kapege pye ye na.

²⁰ Een fɔ, naa yinne tipegele kaa ye senre ti nuru, kii daga yaa yɔgɔri ko kala na. Ye daga mbaa yɔgɔri, katugu ye mere ti yen ma yonlogo wa yenjele na†.»

*Zhezu wi yɔgɔrimɔ senre
(Mati 11.25-27; 13.16-17)*

²¹ Le ki wagati nungba wi ni, a Yinnekpoyi li si nayinme kan Zhezu wi yeri. A wi sho fɔ: «Na To, mboro ma yen naayeri wo naa tara ti Fɔ. Mila ma shari, katugu nga mà lara dunruya kajenmbele poro naa sewe jenfenne pe na, màga pye maga naga piile tunmɔmbolo† poro na. Na To mà ko pye ma, katugu ko koon ndanla.

²² «Na To wi yaraga pyew ki le na kee. Lere kpe si Pinambyo wi jen, ndee wi To wo nungba. Lere kpe si To wi jen, ndee Pinambyo wo nungba, konaa leele mbele Pinambyo wi yen na jaa mboo To wi naga pe na.»

²³ Ko punngo na, a Zhezu wi si kannga ma yege wa wi forogofenne poro yeri ce, mee pe pye fɔ: «Ferewe yen ye woo, kagala ngele yaa yaan ke kala na.

²⁴ Katugu mila ki yuun ye kan, Yenjele yon senre yofenne pe legere naa wunlumbolo pe legere la pye naga jaa mbe nga yaa yaan ki yan. Een fɔ, pe sila ki yan. Paa pye naga jaa mbe nda yaa nuru ti logo, een fɔ, pe sila ti logo.»

*Samari tara fenne naja
kajenge pyefɔ*

²⁵ Ki wagati wi ni, a lasiri sewe jenfo wà si yiri ma yere mbe Zhezu wi wa mbe wele, mee wi pye fɔ: «We Nagafɔ, yingi mi daga mbe pye mbe si yinwege mbakogo ki ta?»

²⁶ A Zhezu wi suu pye fɔ: «Yingi ki yen ma yonlogo wa we lasiri sewe wi ni? Na ma kaa ti kara ma maa ti nuru mele?»

† 10:16 10:16: Mati 10.40; Zhan 12.44; 13.20 † 10:18 10:18: Eza 14.12; Zhan 12.31; Naga 9.1; 12.7

† 10:20 10:20: Ko ki naga ma yo pe pye Yenjele li woolo; Dani 12.1; Fili 4.3; Ebu 12.23. † 10:21

10.21: Piile tunmɔmbolo: Poro pe yen mbele pe fa Yenjele wogo ki jen mbe wali ki na.

²⁷ A ki nanja wi suu pye fo: «Ki yen ma yonlogo wa ma yo fo: «*Ma Fo Yenhele li daga mboon ndanla ma kotogo ki ni fuun ni, naa ma nawa pi ni fuun ni, naa ma fannga ki ni fuun ni, naa ma jatere wi ni fuun ni. Konaa ma lewee yenle wi daga mboon ndanla paa yegε nga na mo yε ndanla we*»[†].

²⁸ A Zhezu wi suu pye fo: «Nda ma yo ti yen kaselege. Ta ko piin, pa ma yaa yinwege mbakogo ki ta.»

²⁹ Een fo, ki lasiri sewε jenfo wila pye na tanga jaa wi yεε kan. A wi si Zhezu wi pye fo: «Ambo wi yen na lewee yenle wo?»

³⁰ A Zhezu wi si senre ti le maa yon sogo, ma yo fo: «Nanja wa la yiri wa Zheruzalemu ca na kee wa Zheriko ca. A benganri pyefenne si saa yiri ma to wi na, maa gbɔn, maa koonlo, maa yaara ti yu, mεε kari maa toro le wi yegε wo. ³¹ A ki si yala cε saraga wofɔ wa la pye na toro wa ki kono nungba li ni. Naa wila ka saa gbɔn ma nanja wi yan, a wi si ke kanngaga na ma toro.

³² Ki pyelomo nungba pi na naa, a Levi setirige pyo wa si saa gbɔn wa ki laga ki na, ma nanja wi yan, mεε ke kanngaga na ma toro.

³³ Een fo, Samari tara fenne nanja[†] wa la pye na kee cana wa ki kono nungba li ni. Naa wo la ka saa gbɔn maa yan, a wi yinriwe suu ta fo jεnge.

³⁴ A wi si fulo wa wi tanla maa sagbanra ti fo, mεε wεre sinme naa duven wo ti na, mεε ti popo sagbanra pɔparisanra ni. Ko pungo na, a wi suu le wi yeera sofile wi na, mεε kari wi ni nambanmbala tugugo ka ni, mεε saa naa gbegele wama.

³⁵ Ki goto, a ki Samari tara fenne nanja wi si warifuwe pyo shyen wo maa kan nambanmbala tugugofɔ wi yeri, ma suu pye fo: «Ki nanja na yεen, taa gbegele na kan, na maga yaraga ka wo mbe taga wa naa mbe we, na songorɔsaga mi yaa ki fɔgo ki ton.»

³⁶ A Zhezu wi si lasiri sewε jenfo wi pye fo: «Mboro wo yegε na, ki leele taanri mbele pe ni, wiwiin wi yen nanja na benganri pyefenne paa to wi na wi lewee yenle wo?»

³⁷ A lasiri sewε jenfo wi sho fo: «Ija wila wi yinriwe ta wowi.»

A Zhezu wi suu pye fo: «Kari ma saa piin ma fun.»

Zhezu wila kari wa Mariti

naa Mari pe go

³⁸ Ma Zhezu wo naa wi fɔrogɔfenne pe ta wa kono paa kee wa Zheruzalemu, a pε si saa gbɔn ca ka ni. A jele wa si pe yaara wo wa wi go, paa pye naa yinri Mariti[†].

³⁹ Ki jele wi nɔsepyo sumboro la pye wa paa pye naa yinri Mari. A wo si saa cεn we Fo Zhezu wi jegele nεε nuru wi yeri.

⁴⁰ Ko sanga wo ni, go tunndo tila pye ma Mariti wi yanra fo maa jatere wi lege wi na. A wi si saa Zhezu wi pye fo: «We Fo, naa na jonlo sumboro wi tunndo ti ni fuun ti yaga na kan mila ti piin na yε, ki wogo ki woro kala la ma yegε na wi le? Ki yo wi kan wi pan wilan saga.»

⁴¹ A we Fo wi suu pye fo: «Mariti, Mariti, maa ma jatere wi lege ma yεε na, nɔo yεε tege yarilegere kala na.

⁴² Een fo, yaraga nungba ki wa mbe lere kala yon. Tasaga jεnge ko Mari wi wele ma wo. Ki se sho wi yeri.»

[†] 10:27 10:27: Dete 6.5; Levi 19.18; Mati 22.37-39; Maki 12.29-31; Gala 5.14 [†] 10:33 10:33: Zhan 4.9; Luki 9.53 [†] 10:38 10:38: Zhan 11.1-5; 12.1-7

11

*Zhezu wila wi fɔrɔgɔfenne pe naga
Yenɲele yenrewe pi ni
(Mati 6.9-13)*

¹ Pilige ka, Zhezu wila pye na Yenɲele yenri laga ka na. Naa wila kaa kɔ sanga ɲa ni, a wi fɔrɔgɔfenne nunɲba suu pye fɔ: «We Fɔ, we naga Yenɲele yenrewe pi ni paa yege ɲga na Zhan wila wi fɔrɔgɔfenne pe naga pi ni we.»

² A Zhezu wɨ si pe pye fɔ: «Na ye kaa Yenɲele yenri sanga ɲa ni, ye yo fɔ:

«We To, ti ma mɛge ki pye kpoyi.

Ma wunluwɔ pi pye pi pan!

³ Maa we pilige pyew yaakara nda ti yaa yala we ni ti kaan we yeri.

⁴ Ma we kapere ti kala yaga we na, katugu mbele fuun pe maa kapere piin we na, woro fun we maa ti kala yari pe na.

Maga ka we yaga we ye wa fanlawa pi ni.» »

*Lere ɲa fuun wi maa yenri,
wi ma ta
(Mati 7.7-11)*

⁵ A Zhezu wɨ si pe pye naa fɔ: «Ndɛɛ ki pye kana wɔnɔ yɛn wa yeri ye ni. Yindege na wii kari ki wɔnɔ wi kɔrɔgɔ wuu pye fɔ: «Na wɔnɔ, mila ma yenri, na jin buru taanri ni.

⁶ Na wenne wa yiri cana ma tugu na na, yaraga woro na yeri mbe kan wi yeri.»

⁷ Kana wi wɔnɔ wo mbe si koro wa go tɔnɲgɔ ki ni wuu pye fɔ: «Na yaga yew, na koro migi sɔgɔ mako. Mi naa na piile pe ni wɛ sinlɛ. Mi se ya yiri mbe yaakara kan ma yeri.»

⁸ Ye wele! Mila ki yuun ye kan, ali na wii yiri mboo kan wi yeri pe wɛnre to kala na, paa wi koro naa yenri suyi ki kala na, wi yaa ka yiri mboo jorowo kɔyaara ti ni fuun ti kan wi yeri.

⁹ Ki kala na, mi wo naga yuun ye kan fɔ: Yaa yenri, pa ye yaa ka ta, yaa ki lagajaa, pa ye yaa kaga yan. Ye bala yaa kɔrɔ ki gbɔɔn, pa pe yaa kaga yenge ye kan.

¹⁰ Katugu lere ɲa fuun wi maa yenri, wi ma ta. Lere ɲa fuun wi maa yaraga lagajaa, wi ma kaa ki yan. Lere ɲa wi maa kɔrɔ ki gbɔɔn, pe ma kaa ki yenge wi kan.

¹¹ To wiwiin wi yɛn na ye ni, na wi pyɔ kaa yenri buru ni, wi yaa sinndelege kan wi yeri? Nakoma na wiga wi yenri ɲgbanla ni, wi yaa wɔɔgɔ kan wi yeri?

¹² Nakosima, na wiga wi yenri ɲgojene ni, wi yaa naa kan wi yeri ɲgojene li yɔnɔ? Ayoo, ko se ya pye.

¹³ Yoro mbele ye yɛn ma pe pe, na yɛge yan yoro yarijende kanga jɛn ye piile pe yeri, yege jɛn fun ye yo fɔ ye To ɲa wa yenɲele na, wi yaa Yinnekpoyi li kan mbele pe yɛn naa yenri pe yeri mbe wɛ ye yarikanga ki na.»

*Zhezu wi maa leele pe sagala
Yenɲele lo fanɲga na
(Mati 12.22-30; Maki 3.20-27)*

¹⁴ Pilige ka, Zhezu wila pye na yinne tipele bombo la puro na woo nanja wa ni. Naa yinne tipele laa kaa wo nanja wi ni, a wi nee para, a ki si janwa wi pari.

¹⁵ Een fo, a leele pe le sho fo: «Wila yinne tipegele ke puro na ke woo leele pe ni yinne tipegele ke to Beyezebuli wo fannga na.»

¹⁶ Pe le la pye na jaa mboo wa mbe wele, a pe suu yenri ma yo wi kafonno la pye wigi naga pe na fo pa wi fannga ki yiri wa Yennele li yeri.

¹⁷ Een fo, Zhezu wila pe nawa jatere wi jen. A wi si pe pye fo: «Wunluwo o wunluwo pi leele pe maa wiin pe yee ni, ki wunluwo pi ma jogo. Yinre nda fuun ti wa, ti ma toori.

¹⁸ Sotanla fun, na wiga wi yee kon shyen mbaa wiin wi yee ni, wi wunluwo pi se ya cen. Nde ye yo fo mi maa yinne tipegele ke puro na ke woo leele pe ni Beyezebuli wo fannga na?

¹⁹ Na kaa pye mi maa yinne tipegele ke puro na ke woo leele pe ni wo fannga na, ambo wi maa fannga kaan ye woolo poro yeri, pe ma sila ke puro na ke woo leele pe ni? Ye woolo jate poro pe yen ye kiti konfenne wele.

²⁰ Een fo, kaselege ko na, Yennele lo fannga[†] na mi maa yinne tipegele ke puro na ke woo leele pe ni. Ko ki naga ma yo Yennele li wunluwo pi gbon laga ye na mako.

²¹ «Na lere na ka pye mbe ngban, mara yaara mbe pye wi yeri, wi maa wi go ki korosi, wi kee yaara ti ma pye yeyinnye na.

²² Een fo, na lere wa ka ngban mbe we wo na, wi ma saa to wi na maa mara yaara nda wi jigi wila pye ti na ti sho wi yeri, mboo kee yaara ti le mbe siri yeele.

²³ «Lere na woro na ni, mi yen ma wo mben. Lere na woro nala sari mbaa leele pe gbogolo, wo maa pe jaragi[†].

Yinne tipele li songorokala

(Mati 12.43-45)

²⁴ «Na yinne tipele liga wo lere wa ni, li ma saa na yanri wa gbinri wi ni, wa laga nga tonno na pye we, na wogosaga lagajaa mbe wogo. Na lii ka yan, li ma sho fo: «Mi yaa songoro wa na go nga mi wo wa ki ni.»

²⁵ Na liga ka songoro, li mee pan maga yan pege gbogolo maga pe fo jenge.

²⁶ Kona, li mee kari ma saa yinne tipegele kele yeye lagaja naa koloshyen, ngele ke pe ma we lo jate na. Lo naa koro ni, ke mee pan ma ye wi ni, mee cen wa wi ni. Kona, ki lerefo wi cenwe pi ma songoro ma tijanga ma we kongbannga ki na.»

Ferewe jembe senre

²⁷ Ma Zhezu wi ta wila pye na to yuun ma, a jele wa si koro wa janwa wi sogowo ma gbele ngbanga ma yo fo: «Jele na won se mo kan ma wonri, ferewe yen wi woo.»

²⁸ Een fo, a Zhezu wi suu pye fo: «Kaselege yi. Een fo, mbele pe maa Yennele li senre ti nuru nali gbogo, poro pe feri.»

*Leele pa pye na jaa Zhezu
wi kafonno la pye wili naga pe na
(Mati 12.38-42)*

[†] 11:20 11:20: Eza 8.15 [†] 11:23 11:23: Luki 9.50

²⁹ Naa janwa wila kaa na gbogolo wa Zhezu wi tanla naa mari, a wì si sɛnrɛ ti lɛ na yuun fɔ: «Nala pilige woolo pe yɛn ma pe. Pe yɛn na kafɔnnɔ la jaa mbe yan. Ɛɛn fɔ, kafɔnnɔ la se pye pe kan naa, kaawɔ Zhonasi wolo lo.

³⁰ Katugu yɛgɛ nɔa na Zhonasi kala làa pye kafɔnnɔ ma naga Ninive ca fɛnnɛ† pe na, ki pyɛlɔmɔ nungba pi na fun, Lere wi Pinambyɔ wi kala li yaa pye kafɔnnɔ mbe naga nala pilige woolo pe na.

³¹ Kiti kɔnpilige, yɔnlɔparawa kalige kɛɛ wunlunɔ wi yaa ka yiri mbe nala pilige woolo pe jɛrɛgi, katugu wila yiri wa tara ti kɔsaga ki na ma pan ma Salomɔ wi tijinliwɛ sɛnrɛ ti logo†. Ye wele, lere wa yɛn laga nɔa wì wɛ Salomɔ wi na, (yɛ si woro na jaa mbe wo sɛnrɛ to logo.)

³² Kiti kɔnpilige, Ninive ca fɛnnɛ pe yaa ka yiri mbe nala pilige woolo pe jɛrɛgi, katugu Zhonasi wila Yɛnnɛlɛ sɛnrɛ nda yo ma pe kan, pàa ti logo ma pe kapere ti jɛn mari yaga. Ye wele, lere wa yɛn laga, nɔa wì wɛ Zhonasi wi na, (yɛ si woro na jaa mbe wo sɛnrɛ to logo.)»

Wire ti yanwa kala

(Mati 5.15; 6.22-23)

³³ «Lere na fitanla mu mboo lara, nakoma mbe kpongbo jiile wi na. Ɛɛn fɔ, pe maa mu maa tɛgɛ wa fitanla tɛgɛsaga, jango lere nɔa fuun ka ye wa go, wila yaan wi yanwa pi na.

³⁴ Lere wi yɛngɛlɛ koro ke yɛn wi wire ti fitanla we. Na ma yɛngɛlɛ kaga pye jɛngɛlɛ, ma wire ti lombondo ti ma pye wa yanwa pi ni. Ɛɛn fɔ, na ma yɛngɛlɛ ke woro jɛngɛlɛ, ma wire ti lombondo ti ma pye wa wɔwɔ pi ni.

³⁵ Ki kala na, ye yɛɛ yingiwɛ jɛn jɛngɛ, jango yanwa mba pi yɛn ye ni, piga ka kanɔa mbe wo.

³⁶ Na maga pye wa yanwa pi ni, na ma laga ka kpɛ woro wa wɔwɔ pi ni, ma wire ti ni fuun ti ma pye wa yanwa pi ni jɛngɛ, paa yɛgɛ nɔa na fitanla wi maa yiin na yanwa pi kaan ma yeri wɛ†.»

Zhezu wila para Fariziye poro

naa lasiri sɛwɛ jɛnfɛnnɛ pe na

(Mati 23.1-36; Maki 12.38-40)

³⁷ Naa Zhezu wila kaa para makɔ, a Fariziye nana wà suu yɛnri ma yo wi sa li wì ni wa wi go. A Zhezu wì si saa ye mɛɛ cɛn mbaa nii.

³⁸ Naa ki Fariziye nana wila kaa ki yan Zhezu wi suu keyɛn yi jogo mbe yala pe ngasegele ke ni, mbe si jɛn mbaa nii, a kì suu pari.

³⁹ Kona, a wɛ Fɔ wi suu pye fɔ: «Yoro Fariziye wele, pa ye yɛn yɛɛn cɛ. Ye ma wɔjɛngɛlɛ naa tasaala pe punɔ ko jogo, ma si yala, ye nawa po yɛn ma yin yuro naa nambɛrɛ ni.

⁴⁰ Kambajɛnmbele wele dɛ! Mì yo Yɛnnɛlɛ na lì lere wi da we maa wi wire ti yaan, lo nungba lo lùu nawa pi da?

⁴¹ Ɛɛn fɔ, yaara nda ti yɛn wa ye wɔjɛngɛlɛ naa ye tasaala pe ni, yaa to kaan fyonwɔ fɛnnɛ pe yeri. Kiga pye ma, yaraga pyew ki yaa pye kpoyi ye kan.

⁴² «Jologo yɛn ye wogo, yoro Fariziye wele! Ye maa ye sɛrɛ yaara tunmɔɔɔ ti yaga wi woo† naa kaan Yɛnnɛlɛ li yeri; to yɛn paa mati naa uru naa sɛgɛ yaara sannda pyew ti ni. Ɛɛn fɔ, yaa sila kasinɔgɛ piin, Yɛnnɛlɛ

† **11:30 11:30:** Zhona 2.11mbe sa gbon 3.9. † **11:31 11:31:** 1 Wunlu 10.1 † **11:36 11:33-36:** Zhezu wila Sentanra ti yɛgɛ naga mari filige, a ti pye paa yanwa yɛn leele pe kan. Ɛɛn fɔ, leele poro wele kila nɔgan pe yeri pe yɛnlɛ ti na. † **11:42 11:42:** Levi 27.30; Luki 18.12

lii si ye ndanla. Ko wogo nga ko ki ja daga yaa piin, mbe si jẹgele jẹgele ke taga wa fun.

⁴³ «Jologo yen ye wogo, yoro Fariziye wele. Katugu wa shəriyinnre ti ni, jonnro tiyonnro nda ti ma pye wa yegε to ti ma ye ndanla; konaa ye maa jaa paa ye shari gbogowo sharaga ni wa katoro ti ni.

⁴⁴ Jologo yen ye wogo! Katugu ye yen paa fanra† yen, nda ti yen ma lara. Leele pe maa tanri na toro ti na paa ki jen.»

⁴⁵ A lasiri sewε jenfo wà suu pye fo: «We Nagafō, na ma kaa para yeen, kona, maa woro fun we tegele win.»

⁴⁶ A Zhezu wì suu pye fo: «Jologo yen ye wogo fun, yoro lasiri sewε jenfenne wele! Katugu ye ma tugugborō† ti taga leele pe go na. Ma si yala, yoro jate yaa yenle mbe kεε le pe ni mbe pe saga jenri.

⁴⁷ «Jologo yen ye wogo, katugu ye maa Yenņele yon senre yofenne pe fanra ti kanni nari gbegele. Ma si yala, ye teleye poro paa pe gbo.

⁴⁸ Ko ki naga ma yo ye teleye pe kapyere nungba to ye yen na tanri ti na, katugu poro la Yenņele yon senre yofenne pe gbo, a yoro nεε pe fanra ti kanni nari gbegele.

⁴⁹ Ko ki ti Yenņele lāa ki yo wa li tijinliwε pi ni, ma yo fo: «Mi yaa kanla yon senre yofenne pele torogo wa pe sɔgowɔ, naa pitunmbolo ni. Pe yaa ka pele gbo pe ni, mbe pele jolo fō jenņε.»

⁵⁰ Ko ki ti nala pilige woolo pe yaa ka ye jologo Yenņele yon senre yofenne mbele fuun paa gbo maga le fō wa dunruya wi dasanga wi ni pe kala na.

⁵¹ Maga le fō wa Abeli gbogo† ki na pe yeri fō ma saa ki wa Zakari gbogo ki na, wo na paa kaa gbo saraga konaa sherigo gbogo ti sɔgowɔ pi ni we†. Ee, mi yen naga yuun ye kan, Yenņele li yaa ka ki nala pilige woolo pe yewe ki legbogo kagala ke wogo ki ni.

⁵² «Jologo yen ye wogo, yoro lasiri sewε jenfenne wele! Katugu lakile na wi ma jenne korō ki yengε, yōo le†. Yoro jate yee si ye wa. Mbele paa ki jaa mbe ye wa, yee si pe yaga pe ye wa.»

⁵³ Naa Zhezu wila kaa yiri wa ki laga ki na, a ki si lasiri sewε jenfenne poro naa Fariziye pe nawa pi ngban fō jenņε. A pe nεε wi yewe senre ti cenle pyew ti ni.

⁵⁴ Paa pye naa yon jaa fō jenņε, jango mboo yigi wi yon senre jate to na.

12

*Zhezu wila wi fɔrɔgɔfenne
pe yeri kopiire wogo ki na
(Mati 10.26-27)*

¹ Ki sanga wi ni, leele paa gbogolo na kee lere waga yon ka yeri, fō a paa pe yεε tangala. A Zhezu wì si senre ti le mεε wi fɔrɔgɔfenne poro pye fō: «Ye yεε yingiwε jen Fariziye pe leve wi ni, ko korō wo yen pe kopiire senre re.

² Katugu kagala ngele fuun ke yen ma lara, koro ke ni fuun yaa ka yiri funwa na. Ngele fuun ke yen ngundo, koro ke ni fuun yaa ka jen†.

† 11:44 11:44: Zhufuye pe yeri kila pye na ka fanga tanga, wi ma pye fyongo ni Yenņele li yegε na; Levi 5.3; 21.1-4,11; Nombu 19.11-22; Mati 23.27. † 11:46 11:46: Lasiri sewε jenfenne paa pye na leele pe ngbanga ma yo paa tanri Yenņele li ngasegele ke na, ma si yala, poro jate pe sila pye na tanri na yala ke ni. † 11:51 11:51: Zhene 4.8-10 † 11:51 11:51: 2 Kuro 24.20-22 † 11:52 11:52: Ko korō wo yen fō pe ma kaselege ki lara leele pe na. † 12:2 12:2: Luki 8.17

³ Ko kì ti senre nda fuun ye mbe yo larawa, wa wowa pi ni, ti yaa ka yiri funwa na. Kalegere senre nda fuun ye mbe yo lere nungbolo wa yumbyo yeye woo wi ni, ti yaa kaa yari ngbanga paa pe ma kaa konno wa we.

Yaa fye Yennele li yeye

(Mati 10.28-31)

⁴ «Na wenne mila ki yuun ye kan, mbele pe ma lere wi gbo, ko pungo na paa si ya kala la pye naa, yaga kaa pe fye.

⁵ Na ye daga mbaa fye, mi yaa wi naga ye na: Ye wele! Yennele na yawa yen li ni mbe lere wi gbo, ko pungo na mbe saa wa wa jaganama wi ni, yaa fye lo yeye. Ee, mila ki yuun ye kan, yaa lo nungba fye!

⁶ «Ye karikangala ke wele! Ke kangurugo paa ke pere tama shyen na wi le? Ma si yala, Yennele laa li nungba feye. (Ko ki yen paa ye wogo ki yen.)

⁷ Yennele li ye yinzire jate ti yon ki jen. Ki kala na, yaga kaa fye, ye kayongo ki we karikangala legera na.

Mbe taga Zhezu na,

nakoma mbe je wi na

(Mati 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ «Mi yen naga yuun ye kan fo: Lere na fuun kaga yo leele pe yeye na mbe yo wi yen na korogo, pa Lere wi Pinambyo wi yaa kaga yo Yennele li merageye pe yeye na mbe yo ki fo wi pye wi woo.

⁹ Een fo, lere na fuun ka je na na leele pe yeye na, pa Lere wi Pinambyo wi yaa ka je ki fo wi na Yennele li merageye pe yeye na[†].

¹⁰ «Lere na fuun ka senpere yo Lere wi Pinambyo wi na, ti yaa ka kala yaga wi na. Een fo, lere na ka Yinnekpoyi li mege ki jogo, ki kapege ki se kala yaga wi na fyew[†].

¹¹ «Na paga kaa kee ye ni mbe sa kiti kon ye na wa sheryinre ti ni, konaa wa kiti konfenne poro naa fannga fenne pe yeri, ye jaterere wiga ka piri ye na ye yolomo mbe ye yee sho konaa ye senyoro to kala na;

¹² katugu le ki sanga nungba wi ni, senre nda ye daga mbe yo, Yinnekpoyi li yaa ye naga ti ni.»

Penjagboro fo tijinliwe fu fo

yomiyele

¹³ Kona, a naja wa si koro wa janwa wi sogowa, mee Zhezu wi pye fo: «We Nagafu, ki yo na nosepyo wi kan, fo korogo nga we to wi yaga we kan, wege wali we yee na.»

¹⁴ A Zhezu wi suu yon sogo ma yo fo: «Na wonlo, ambu wilan teye mbe pye ye kiti konfo, nakoma mbe pye ye korogo walifo?»

¹⁵ Kona, a Zhezu wi si pe ni fuun pe pye fo: «Ye wele! Ye yee yingiwe jen jenge yegembatinwe pi ni fuun pi ni; katugu lere wi ka penjagboro ti ta yeye o yeye, ko se ya yinwege kan wi yeri.»

¹⁶ Kona, a Zhezu wi sigi yomiyele na li wa ma pe kan, ma pe pye fo: «Naja penjagboro fo wa keere la yon fo jenge.

¹⁷ A wi nee jaterere piin nee wi yee piin fo: «Nga yingi mi yaa pye? Tegesaga woro na yeri mbanla yarilire ti ni fuun ti teye.»

[†] 12:9 12.9: Luki 9.26 [†] 12:10 12.10: Mati 12.32; Maki 3.28-29; Ebu 6.4-6

¹⁸ Kona, a wi suu yee pye fɔ: <Nga mi yaa pye ki nga! Mi yaa na bondoolo pe jaanri mbe fɔnmbɔlɔ kan tugbɔmbɔlɔ. Mi yaa na yarilire ti ni fuun ti gbogolo mberi le wa, naa na yarijende sannda pyew ti ni.>

¹⁹ Kona, mbe silan yee pye fɔ: <Yingɔ yaakara legere yen ma tege na kan, mbe yegɛle legere pye. Mi yaa cɛn mbaa wogo, mbaa nii, mbaa woo, mbaa yɔgɔri.>

²⁰ Eɛn fɔ, Yenɲele li suu pye fɔ: <Lewee cɛnle wele dɛ! Nala yembine na li ni yere, ma yaa ku. Kona, yaara nda fuun mɔ tege, pa to yaa koro ambo kan?> »

²¹ Kona, a Zhezu wi sigi senre nda ti taga wa ma yo fɔ: «Lere ɲa fuun wila penjagboro gbogolo wi yee kan anme wi yen, ma si yala, Yenɲele yegɛ na wi woro penjagboro fɔ.»

*Ye ye jigi wi taga Yenɲele li na
(Mati 6.25-34)*

²² Kona, a Zhezu wi suu fɔrɔgofenne pe pye fɔ: «Yaga kaa ye jatere wi lege yee na yaakara nda ye yaa la kaa to kanngɔlɔ mbe yo fɔ: <Nga yingi mi yaa ka?> Yaga si kaa ye jatere wi lege ye yariporɔ wogo ki na, mbe yo fɔ: <Nga yingi yariporɔ mi yaa le?>

²³ Katugu lere wi yinwege ki we yaakara ti na. A wi wire fun ti we paara ti na.

²⁴ Ye kaankaanye pe wele! Paa yarilire lugu, paa si yarilire kologi. Yaakara tegesaga woro pe yeri, bondoolo woro pe yeri. Ma si yala, Yenɲele li maa pe baro. Ye mbonro sannjere ti na.

²⁵ Ye ni wiwiin wi mbe ya mbe yinwege ka taga wi yee kan naa jenri wi jatere legere ti ni?

²⁶ Ki kaa pye ye se ya mbe ko kala jɛɛle na lo pye, yingi na, a ye neɛ ye jatere wi lege ye yee na ye kagala sanngala koro kala na?

²⁷ Ye yarifyɛɛnre ti yirilomɔ pi wele wa wasele! Tila tunngo pye, tila si pili. Ma si yala, mɔla ki yuun ye kan, wunlunɲa Salomɔ wo naa wi yarijende legere tawa pi ni fuun ni, wi yariporɔ ka sila yon mbe yarifyɛɛnre ka tiyonwo bɔ.

²⁸ Yan nga ki ma fi nala wa wasele, goto kason ma kaa ki sogo, na Yenɲele li ma ko fere ma, yoro fun ye daga mbege jen mbe yo Yenɲele li yaa ye yariporɔ ti kan ye yeri fun mbe we ko na. Ye tagawa pi kologo dɛ!

²⁹ Yaraga nga ye yaa la kaa naa tonmɔ mba ye yaa la woo, yaga kaa ye jatere wi lege ye yee na to jawa po kala na suyi.

³⁰ Dunruya woolo mbele pee Yenɲele jen, poro pe maa ko yaara to ti ni fuun to lagajaa. Eɛn fɔ, yoro wo na, To yen ye yeri. Wigi jen ma yo ti kala yen ye na.

³¹ Ki kala na, ye bala yaa Yenɲele li wunluwo po lagajaa, kona pa li yaa yaara sannda pyew ti kan ye yeri fun.»

*Yarijende nda wa yenɲele na
ti senre
(Mati 6.19-21)*

³² «Yoro mbele ye yen paa simbangbelege jɛɛle yen, yaga kaa fyɛ; katugu ki ye To Yenɲele li ndanla lili wunluwo pi kan ye yeri.

³³ Ye ye keɛ yaara ti pere yege penjara ti yɛɛle fyɔnwo fenne pe na. Ye penjara leyaara lagaja ye yee kan nda ti se le, ye yarijende mbakoro gbogolo ye yee kan wa yenɲele na. Wa ki laga ki na, yoo woro wa, yaawere si woro wa mberi ka mberi jogɔ.

³⁴ Katugu ma yarijende tiga pye laga nga na, pa ma jatere wi ma pye wa.»

Ye cən ki cənwe

³⁵ «Ye ye yee gbegele, ye ye kurusijara wi po, ye fitanlaye paa yiin†!

³⁶ Ye pye paa tunmbyeele mbele pe to wiga kari jayire na, pe maa wi singi, jango na wiga ka pan mbe koro ki gbɔn sanga ɲa ni, pe go ki yenge wi kan fyaw.

³⁷ Na pe to wiga ka pan mbe tunmbyeele mbele ta paa wi konɔ wele, ferewe yaa pye pe woo. Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, pa pe to jate wo wi yaa songoro mboo kurusijara wi po, mbe pe pye pe cən pe li, mbe si yaakara ti yeele pe na.

³⁸ Ali na wiga pan yindege na, nakoma yindogo na wi yo, mbe pan mbe pe ta paa wi konɔ wele, ferewe yaa pye pe woo.

³⁹ Yege jen ye yo fo ki pye gofo wi ma yoo wi pansanga wi jen, wi jen na koro yenje mbe cən wi cənwe, jango wiga kaa koro ki kaw mbe ye wa go.

⁴⁰ Yoro fun, ye cən ki cənwe, katugu sanga ɲa ye se kaa jate co, ko sanga wowi Lere wi Pinambyo wi yaa pan.»

*Tunmbyee ɲa pè taga wi na
konaa tunmbyee ɲa
pee taga wi na*

(Mati 24.45-51)

⁴¹ Kona, a Pyeri wi sho fo: «We Fo, mà ki yomiyele na li wa woro ce kan lee, nakoma mà li wa lere pyew kan?»

⁴² A We Fo wi sho fo: «Tunmbyee wiwiin pè taga wi na, a wi pye tijinliwe fo? Wowi ɲa wi tafa wi maa tege tunmbyeele sanmbala pe go na wila pe yaakara ti kaan pe yeri pe kasanga wi na.

⁴³ Na wi tafa wiga ka songoro mbe pan mboo yan wi bala naa tunngo ki piin, pa ferewe yaa pye wi wool!

⁴⁴ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, pa wi tafa wi yaa wi tege wi kee yaara ti ni fuun ti go na.

⁴⁵ Eɛn fo, na ki tunmbyee wiga wi yee pye fo: Na tafa wi yaa mo wa, mbe ye wi tunmbyee yeenle nambala naa jeele pe ni mbaa pe gbɔn, mbaa woo mbaa tinni sinme ni,

⁴⁶ pilige ɲa wi woro naa tafa wi konɔ wele, wagati ɲa wii jen co, ko wagati wowi wi yaa pan. Kona, wi yaa wi jolo fo jenge, mboo tasaga kan wi yeri wa tunmbyeele mbele pee taga pe na pe ni.

⁴⁷ «Tunmbyee ɲa wi maa tafa wi nandanwa kala li jen, wila si cən ki cənwe mbe tunngo pye mbe yala wi tafa wi nandanwa kala li ni, wo yaa ka gbɔn fo jenge.

⁴⁸ Eɛn fo, tunmbyee ɲa wila wi tafa wi nandanwa kala li jen, wi ma sila kagala keke piin, ngele ke daga gbɔnro ni, wo yaa ka gbɔn jenri. Yarilegere kan ɲa fuun yeri, yarilegere yaa ka yewe wi yeri. Pè yarilegere telege ɲa fuun na, pe yaa ka yarilegere yewe wo yeri naa mbe we.»

Mbe kən yee na Zhezu kala na

(Mati 10.34-36)

⁴⁹ «Mi pan mbe kason le laga tara ti ni, ndee ki gbɔn yeen kila yiin mako, ki jen nala ndanla.

† 12:35 12:35: Ko koro wo yen mbe yee gbegele mbe tunngo pye.

⁵⁰ Batemu† wa yen wa, ɲa mi daga mbe pye, kilan jatere wi piri na na jenge fɔ wi ka sa pye wi yɔn fili.

⁵¹ «Yaga kaa ki jate ndɛɛ yeyingge mi pan ma kan laga tara ti ni de! Ayoo, kaawɔ mbe ye kon ye yee na.

⁵² Mbege le yingɔ wo na, ma yaa sa leele kangurugo yan sege ka ni, pe yaa kon pe yee na. Taanri yaa yiri shyen korogo, shyen mbe yiri taanri korogo.

⁵³ To wi yaa yiri pinambyɔ wi korogo, pinambyɔ wi yiri to wi korogo. No wi yaa yiri sumborombyɔ wi korogo, sumborombyɔ wi yiri wi no wi korogo. Jele wi yaa yiri wi piɲo wi korogo, piɲo wi yiri wi najo wi korogo†.»

Mbe wagati wi jen

mboo wɔ wi yee ni

(Mati 16.2-3)

⁵⁴ Zhezu wila pye naga yuun fun janwa wi kan fɔ: «Na yaga kambaaga yan kila yinrigi wa yonlo yirisaga kee yeri, ye ma yo tisaga yaa pan. Pa ki mee pye ma.

⁵⁵ Sanga o sanga tifene fun li kaa gbɔɔn mbaa kee yonloparawa kalige kee yeri, ye ma yo kafugo yaa wo. Pa ki mee pye ma fun.

⁵⁶ Kopiire fenne wele yoro! Na ye kaa tara to naa naayeri sanga wo jen maa wɔ wi yee ni, ye daga mbe nala pilige yaara ti jen mberi wɔ ti yee ni fun†.»

Ma yo ma mbenfo wi ni ye fili

(Mati 5.25-26)

⁵⁷ «Ye daga fun mbe kasinngɛ ki lagaja, mbege jen ye ye.

⁵⁸ Na mboro naa ma mbenfo wi ni ye kaa kee ja wa kiti konsaga, mbe ye ta wa kono, ma bala ma yo wi ni ye fili. Nakoma wi yaa kari ma ni wa kiti konfo wi yeri, wo mbe soɔn le polisiye pe kee, poro mbe soɔn le kaso.

⁵⁹ Mila ki yuun ma kan, ma woro mbe yiri wa fyew, ndɛɛ maga fogɔ ki ni fuun ki ton, ali tama nunɲa wiga ka koro.»

13

Mbɔɔn kapere ti jen mberi yaga

¹ Ki sanga wi ni, a leele peɛle si saa ki yo Zhezu wi kan ma yo Pilati wila Galile tara fenne pele gbo, ma yala paa pye na yaayoro kuun nari woo saraga Yennele li yeri. A pe kasanwa pi pinle yaayoro woo pi ni.

² A Zhezu wi si pe pye fɔ: «Yaa ki jate ndɛɛ ki Galile tara fenne mbele pe gbo yeen, poro kapere to gbɔɔ ma we Galile tara fenne sanmbala pe woro ti na wi le?

³ Ayoo de. Een fɔ, yoro fun, na yee ye kapere ti jen mberi yaga, pa ye yaa ka ku ma.

⁴ Silowe logo yon sanngazo wila to leele ke ma yiri kolotaanri mbele na ma pe gbo, yaa ki jate poro kapere to la gbɔɔ ma we Zheruzalemu woolo sanmbala pe woro ti na wi le?

⁵ Ayoo de. Een fɔ, yoro fun, na yee ye kapere ti jen mberi yaga, pa ye yaa ka ku ma.»

Tige mbasege

† 12:50 12:50: Batemu wo wi yen jologo ɲga Zhezu wi mbaa jolo wa tiparaga ki na we. † 12:53 12:53: Mishe 7.6 † 12:56 12:56: Mati 16.2-3

⁶ Kona, a Zhezu wì sigi yomiyele na li wa ma yo fò: «Nan̄a wà la figiye tige sanri wi ɛɛɛɛn kɛɛɛ nawa. A wì si kaa kari saga piile pele cɔ, ɛɛn fò, wii sa pyɔ yan ki na.

⁷ Kì kaa pye ma, a wì si nan̄go kɛɛɛ tunmbyee wi pye fò: «Wele, na yeɛ taanri wolo loli na yeɛn. Mi ma pan mbe pyɔ cɔ laga ki figiye tige n̄ga ki na, mila pyɔ yan ki na. Kì kala na, ki kɔn maga wɔ laga. Yingi na, a kì sigi laga n̄ga ki sho jaga?»

⁸ ɛɛn fò, a nan̄go kɛɛɛ tunmbyee wì suu pye fò: «Na to, ki yaga laga naa ki yeɛ nungba pye! Mi yaa wege tugu kɛɛɛ mbege maga mbege fili, mbe fyɔngɔ le kì n̄go.

⁹ Kana yelapanna ki yaa sɛ. Nakosima, pa ma ti mbege kɔn mbege wɔ laga.» »

Zhezu wila jɛɛ wa sagala cɛnpilige ka ni

¹⁰ Cɛnpilige ka ni, Zhezu wila pye na leele pe nari Yɛn̄ɛɛɛ senrɛ ti ni sherigo ka ni.

¹¹ Ma yala jɛɛ wà la pye wa, yinne tipegele la ye wi ni maa pye yandee. Pila yeɛ kɛ ma yiri kolɔtaanri lo ta wi na. Pila wi kuru kɛngɛɛɛɛɛɛɛ, wila ya yiri mbe sin.

¹² Naa Zhezu wila kaa ki jɛɛ wi yan sanga n̄a ni, a wì suu yeri, ma suu pye fò: «Jɛɛ, mà sho ma yama pi ni nala!»

¹³ A Zhezu wì suu keyen yi taga wi na. Le ki yɔngɔɔ nungba kɛ ni, a wì si yiri ma sin nɛɛ Yɛn̄ɛɛɛ li sɔnni.

¹⁴ ɛɛn fò, a kì si sherigo to wi mbɛn fò jɛngɛ, naa Zhezu wila wi sagala cɛnpilige kì ni we. A wì si janwa wi pye fò: «Tun̄go pyepiliye yi yɛn kɔgɔɔɔni. Yaa paan kɔ piliye yo ni paa ye sagala. Yaga kaa paan cɛnpiliye yo ni.»

¹⁵ A we Fɔ wì suu yɔn sogo ma yo fò: «Yoro wele, ye yɛn kopiire fɛnnɛ! Mi yo ye ni fuun nungba nungba, cɛnpilige kiga gbɔn, ye ma ye nɛɛɛ, nakoma ye sofile wi sanga wa wi sin̄ɛsaga mbe saa kan wi ma wɔ?

¹⁶ Kì jɛɛ n̄a yeɛn, Abirahamu setirige pyɔ wo wawi. Sɔtanla wùu pɔ ma saa gbɔn fò yeɛ kɛ ma yiri kolɔtaanri. Kii daga mboo sho wi pɔyaara ti ni cɛnpilige kì ni wi le?»

¹⁷ Naa Zhezu wila kaa to yo ma sanga n̄a ni, a tì si fɛɛ wa wi mbɛnfɛnnɛ pe na. ɛɛn fò, janwa wo nawa pɔ la yin̄gi kagbɔgɔɔ n̄gele fuun wila pye kɛ kala na.

Mutari tige pyɔ yomiyele (Mati 13.31-32; Maki 4.30-32)

¹⁸ A Zhezu wì sho naa fò: «Yɛn̄ɛɛɛ li wunluwɔ pi yɛn ma yin̄gi lɛ? Mbe ya mboo taanla yin̄gi ni?

¹⁹ Pi yɛn paa mutari tige pile la yɛn. Nan̄a wà la la lɛ ma saa li lugu wi nan̄go kɛɛɛ. A lɛ si fi ma yiri ma pye tige, a sann̄jɛɛ tì pan ma sere pɔ wa kì njɛɛ ti ni.»

Leve yomiyele (Mati 13.33)

²⁰ A wì sho naa fò: «Mbe ya mbe Yɛn̄ɛɛɛ li wunluwɔ pi taanla yin̄gi ni?

²¹ Pi yɛn paa leve yɛn. Jɛɛ wà wi lɛ maa pinlɛ wi farini muwɛ bɔɔ kɔngɔ ni maa gbɔn, fò a leve wì saa pi fɛ maa yirige pyew.»

*Yeyongo jeele senre
(Mati 7.13-14,21-23)*

²² Zhezu wila pye na cagboro to naa ca pigile ke yanri, na leele pe nari Yenjele senre ti ni, na kee wa Zheruzalemu yeri.

²³ A lere wa suu yewe ma yo fo: «We Fo, leele jenri ma pe yaa ka sho?»

²⁴ A Zhezu wi si pe yon sogo ma yo fo: «Yeyongo nga ki maa yiin wa yenjele na, ki yen jeele. Ki kala na, yege ngbanga ye ye wa ko ni; katugu mila ki yuun ye kan, lelegere yaa kaga ngbanga mbe yo pe yaa ye, een fo, pe se ka ya ye.

²⁵ «Na lagafo wiga ka yiri mbe koro ki sogo sanga na ni, mbe ye yaga wa funwa na, pa ye yaa ki le mbaa koro ki gbocoon mbaa yuun fo: «We Fo, koro ki yenge we kan.» Kona, wi yaa ye pye mbe yo fo: «Mi si ye jen, mbe si ka ye yirisaga jen.»

²⁶ Kona, ye yaa wi pye mbe yo fo: «Wè si pinle ma li ma wo ma ni. A ma we naga Yenjele senre ti ni yere wa we ca nawa kongolo ke ni.»

²⁷ Kona, wi yaa ye pye naa fo: «Mi si ye yirisaga jen. Ye yiri na tanla, yoro kapere pyefenne ye ni fuun!»

²⁸ Kona, ye yaa kaa gbele wa, mbaa ye ngangala ke kaa, na yaga ka Abirahamu naa Izaki naa Zhakobu, konaa Yenjele yon senre yofenne pe ni fuun pe yan sanga na ni wa Yenjele li wunluwo pi ni we. Ko mbe si yala pe yoro wa wa funwa na.

²⁹ Ki sanga wiga ka gbôn, leele pe yaa ka yiri dunruya wi kee ki ni fuun ki na mbe sa censaga le wa Yenjele li wunluwo pi ni mbaa nii.

³⁰ Kona, mbele pe yen pungofenne, pele yaa ka pye kongbanmbala. Mbele pe yen kongbanmbala, pele yaa ka pye pungofenne†.»

*Zhezu wila para
Zheruzalemu ca ki na
(Mati 23.37-39)*

³¹ Ki sanga wi ni, a Fariziye pe le si fulo Zhezu wi tanla, ma suu pye fo: «Kari laga ka na ma wo laga ki laga nga ki ni, katugu wunlunana Erodi wila ma lagajaa mboon gbo.»

³² A Zhezu wi si pe yon sogo ma yo fo: «Yaa kee ye saga yo ki dabaaga ki kan fo: «Nala naa goto, yinne tipegele koro mi yen na puro na woo leele pe ni, na yambala pe sagala, piliya na, mi yaa na tunngo ki ko.»

³³ Een fo, ki daga mbaa kee na kono li ni nala naa goto, naa piliya na; katugu na Zheruzalemu ca ko ma, kii daga Yenjele yon senre yofa wa mbe ku laga ka na naa†.

³⁴ «E! Zheruzalemu, Zheruzalemu, mboro ma maa Yenjele yon senre yofenne pe kuun, pitunmbolo mbele li torogo ma kan na pe waa sinndeere ni na pe kuun. Mila pye naga jaa wagati legere na mboon leele pe gbogolo pe ye na paa yege nga na ngonon maa piile gbogolo wi kanwira ngo we. Een fo, yee si yenle.

³⁵ Wele! Ye go ki yaa koro ye kan waga fo sa gbôn pilige nga ye yaa kaga yo mbe yo fo: «*Na wila paan we Fo wi mege ki na, Yenjele sa duwaw wi na!*» †

† 13:30 13:30: Mati 19.30 † 13:33 13:32-33: Nala naa goto, naa piliya na, ki mbe ya logo paa piliye taanri yen, nakoma paa wagati titonlwo yen. † 13:35 13:35: Yuuro 118.26

14

Zhezu wila yana wa sagala

¹ Cenpilige ka ni, Zhezu wila saa ye Fariziye legboɔ wa go mbe li wa. Fariziye mbele paa pye wa, pe nɛɛ wi wele fo jɛngɛ.

² Naɲa wà la pye wa wi yege sɔgɔwɔ, witigbɔgɔɔ yama la pye wi na.

³ A Zhezu wì si senre ti lɛ, mɛɛ lasiri sewe jenfenne poro naa Fariziye pe yewe ma yo fo: «Mbe yala we lasiri wi ni, ki daga ma lere sagala cenpilige ki ni lee, nakoma maga ka lere sagala?»

⁴ A pè si pyeri. Kona, a Zhezu wì suu kɛɛ ki taga ki naɲa wi na maa sagala, ma suu pye ma yo wila kee wi go.

⁵ Kona, a Zhezu wì si pe pye fo: «Ye ni, wiwiin wi yɛn laga, na wi pyɔ, nakoma wi nɛge ka to kolo, wi se fyɛɛɛ mbe saa wɔ wa, ali na kaa pye cenpilige† yi?»

⁶ Kona, pe mbaa wi yɔn sogo yege nɲa na yere, pe sila ki jɛn.

*Censara wɔmɔ kala**kona leelee yerikala liwen na*

⁷ Leele mbele paa yeri ki liwen pi na, Zhezu wila pe wele ma pe yan paa yege nɲa na paa pye na censara tiyɔnrɔ ti woo. Kì pye ma, a wì sigi yomiyɛɛ na li wa pe kan ma yo fo:

⁸ «Na lere koon yeri jayire liwen na, maga ka sa cɛn wa censaga tiyongo ko na. Kana, ki mbe ya pye pè lere wa yeri, wo mɛge ko gbɔgɔ ma wɛ mboro wogo ko na.

⁹ Pa nɲa wì ye ni fuun shyen ye yeri, wi yaa pan mboon pye fo: «Ki censaga nɲa ki kan naɲa nɲa wì yeri!» Kiga pye ma, pa ma yaa kari fere coli mbe sa cɛn wa censaga pungo wogo ki na.

¹⁰ Eɛn fo, na lere koon yeri jayire liwen na, sa cɛn wa censaga pungo wogo ko na. Kona, nɲa wì ye yeri, na wiga ka pan, wi yaa ma pye fo: «Na wonlo, pan ma cɛn laga yege, laga censaga tiyongo nɲa ko ni.» Kona, pa ma yaa pye mbe gbɔgɔ ma suro lifenne yɛɛnɛ sanmbala pe sɔgɔwɔ.

¹¹ Katugu lere nɲa fuun kaa yɛɛ yirige, wo yaa ka tigi. Lere nɲa fuun ka suu yɛɛ tirige, wo yaa ka yiri†.»

¹² Lere nɲa wila Zhezu wi yeri liwen pi na, a Zhezu wì si wo fun wi pye fo: «Na maga sɔgolo gbolo sogo yonlo na wi yo, nakoma yembine wi yo, maga koon wenne, naa ma nosepile, naa ma go woolo, naa ma cɛnyɛɛnɛ penjagboro fenne poro yeri ki liwen pi na. Nakoma poro fun, pe yaa koon yeri ki liwen pa na mboon wogo ki fɔgɔ tɔn.

¹³ Eɛn fo, na maga sɔgolo gbolo sogo, ma fyɔnwɔ fenne, naa fyoonlo, naa jejɔgolo fenne, naa yandeele poro yeri ki liwen pi na.

¹⁴ Kona, pa ma yaa ka ferewe ta, katugu poro se ya mbege yongo songoro ma na. Eɛn fo, Yɛnɲɛɛ lo li yaa kaga yongo songoro ma na, na lesinmbele paga ka yɛn mbe yiri wa kunwo pi ni pilige nɲa ni we.»

*Liwen gbolo yomiyɛɛ**(Mati 22.1-10)*

¹⁵ Wa ki suro lifenne pe ni, naa nunɲba la kaa ki senre ti logo, a wì si Zhezu wi pye fo: «Lere nɲa wi yaa ka sa li wa Yɛnɲɛɛ li wunluwɔ pi ni, ferewe yɛn wi wool!»

¹⁶ A Zhezu wì suu pye fɔ: «Nan̄a wà la feti sɔgɔlɔ gbɔlɔ sɔgɔ, mɛɛ lelegere yeri.

¹⁷ Naa lisanga wìla kaa gbɔn, a wì suu tunmbyee wi tun wa pe yeri ma yo fɔ: <Ye pan ye li, yaara ti ni fuun ti gbegɛɛ ma yala.>

¹⁸ Ɛɛn fɔ, a kɪ si cɛn ndɛɛ pàa yɔn wa nungba. Pe ni fuun nungba nungba pe nɛɛ kafɛrɛɛ kaan nan̄a wi yeri. Kongban̄a wo laa pye fɔ: <Mi laga lɔ, ki daga mbe saga wele. Ki kala na, ma kafɛrɛɛ, mila ma yenri wi.>

¹⁹ A wà sho naa fɔ: <Nɛɛ nda ti maa fali, mìri kɛ lɔ. Mila jaa mbe kari ti sa fali mbege wele. Ki kala na, ma kafɛrɛɛ, mila ma yenri wi.>

²⁰ A wà si nuru naa ma yo fɔ: <Milan jɔ wi jayire pye yɛɛn fɔɔnfɔɔn. Ki kala na, mi se ya kari wa.>

²¹ A tunmbyee wì si songɔɔ ma saa ki yo wi tafɔ wi kan. A gofɔ wì si nawa ngban, ma suu tunmbyee wi pye fɔ: <Fyɛɛɛ ma kari wa katoro to naa ca nawa kongolo ke ni, ma sa fyɔnwɔ fɛnnɛ, naa fyɔɔnlɔ, naa jejɔgɔlɔ fɛnnɛ, naa yandeele pe yeri ma pan pe ni.>

²² Ko pyɛngɔlɔ, a tunmbyee wì suu tafɔ wi pye fɔ: <Na tafɔ, nga mà yo mìgi pye. Ɛɛn fɔ, go kii yin.>

²³ Kona, a wì suu tunmbyee wi pye fɔ: <Ta kee wa kongbɔɔ to naa kombigile ke ni, ma sa leele pe ngbanga ma pan pe ni, jango na go kii yin.

²⁴ Katugu mila ki yuun ye kan, leele mbele mila yeri, wo wa sanla suro ta nɛnɛ.> »

*Nga ki daga maa piin
mbe si pye Zhezu wi fɔrɔgɔfɔ
(Mati 10.37-38)*

²⁵ Ko punɔ na, janwa gbɔlɔ là la taga Zhezu wi na na kee. A wì si kan̄ga ma yɛɛ wa pe yeri, mɛɛ pe pye fɔ:

²⁶ «Lere n̄a ka pan na kɔrɔgɔ, na wì suu to wi panra†, naa wì nɔ, naa wì jɔ, naa wì piile, naa wì nɔsepiile nambala, naa wì nɔsepiile jɛɛɛ, konaa wo yɛɛ jate, wi se ya pye na fɔrɔgɔfɔ.

²⁷ Na lere n̄a fuun suu tiparaga ki tugo†, mbe taga na na, wo se ya pye na fɔrɔgɔfɔ.

²⁸ Ye ni, n̄a kaa jaa mbe san̄ngazo kan, wi ma cɛn ma wi kanpenjara ti jate gbɛn, na kaa pye ti mbe ta wi yeri mbe tun̄ngo ki kɔ!

²⁹ Nakoma na wiga go nɔgɔ ki le, na wii ya mbege tun̄ngo pye, leele mbele fuun kaga yan, pe yaa la tɛɛ wi na,

³⁰ mbaa yuun fɔ: <Ki nan̄a n̄a, wo wigi go n̄a ki nɔgɔ le. Wii ya mbege kan ki kɔ.>

³¹ Ki pyelɔmɔ nungba pi na fun, na wunlun̄an̄a wa kaa jaa mbe sa malaga gbɔn wunlun̄an̄a wa ni, wi ma cɛn ma jatere pye gbɛn. Na kaa pye wo naa lenambala waga kɛ (10 000) mbe ya yiri sa to wunlun̄an̄a san̄a wo naa wi lenambala waga nafa (20 000) na.

³² Na wi kaga yan wi se ya, wi ma leele tun wa wunlun̄an̄a san̄a wi yeri sanga n̄a ni wi wa lege we, pe sa tanwa ja pe shyɛn sɔgɔwɔ pi ni.»

³³ A Zhezu wì si pe pye fɔ: «Ko ki yen paa ye wogo ki yen. Ye ni, na n̄a fuun si kaari wi kɛɛ yaara ti kala, wi se ya pye na fɔrɔgɔfɔ.»

† 14:26 14:26: Ko kɔrɔ wo yen fɔ na Zhezu wii lere n̄a ndanla mbe wɛ wi to naa wì nɔ, naa wì jɔ, naa wì piile, naa wì nɔsepiile nambala, naa wì nɔsepiile jɛɛɛ, naa wo yɛɛ jate na, wi se ya pye wi fɔrɔgɔfɔ. † 14:27 14:27: Ko kɔrɔ wo yen mbe cɛn wi jɔlɔgɔ ki cɛnwɛ pilige pyew.

Ko ɲa wi se ya kala yon wi senre

(Mati 5.13; Maki 9.50)

³⁴ «Ko wi yen ma yon, een fo, na wi tanwa piga wo wi ni, tanwa pa se ya ye wi ni naa†.

³⁵ Wi se ya yaraga ka yon wa tara. Wi se ya pye paa fyongɔ yen fun mbe keere tara ti tanla, ndee mboo wa wa funwa na. Nungbogolo ka pye ɲa na, mbaa nuru, wila nuru de†.»

15

Sumbyo ɲa wila punɔ

ma kaa yan

wi yomiyele le

(Mati 18.12-14)

¹ Nizara shofenne poro naa kapere pyefenne pe ni fuun paa pye na fulo Zhezu wi tanla mbe logo wi yeri.

² Een fo, a Fariziye poro naa lasiri sewe jenfenne pe ni, pe nee kongori na yuun fo: «Ki naɲa ɲa wi yen na kapere pyefenne pe yinri tiyongɔ, na kaa pe ni†.»

³ Kona, a Zhezu wi sigi yomiyele na li wa pe kan,

⁴ ma yo fo: «Ye ni, mi yo, na sumbyo cenme ka pye lere wa yeri, wii nungba punɔ pe ni, wi yaa nafa tijere ma yiri ke ma yiri kolɔjere sanmbala pe yaga wa pe kasaga, mbe sa ɲa wi punɔ wi lagaja fo wi saa yan!

⁵ Na wiga ka saa yan sanga ɲa ni, wi yaa wi yigi mboo taga wi pajogo ki na nayinne coli, mbe sila kee.

⁶ Wiga ka sa gbɔn wa wi laga, wi yaa wi wenne naa wi cenyeenle pe yeri, mbe pe pye fo: «Ye pan we yɔgɔri ja, katugu na sumbyo ɲa wila punɔ, muu yan.»

⁷ Ki pyelomo nungba pi na fun, mila ki yuun ye kan, na kapege pyefo nungba kaa kapere ti jen mberi yaga, nayinne yaa pye wa yenɲele na wi kala na mbe we lesinmbele nafa tijere ma yiri ke ma yiri kolɔjere kala na. Poro mbele pee jori mbe pe kapere ti jen mberi yaga we.

Warifuwe pyo yomiyele

⁸ «Nakosima, na jele wa ka warifuwe pyo ke ta, nungba ka punɔ pe ni, wii yaa fitanla mu mbe go ki pe mboo wele yetogowo ni fo wi saa yan wi le?

⁹ Na wiga kaa yan sanga ɲa ni, wi yaa wi wonlonjaala naa wi cenyeenle pe yeri, mbe si pe pye fo: «Ye pan we yɔgɔri ja, katugu na warifuwe pyo ɲa wila punɔ, muu yan.»

¹⁰ Ki pyelomo nungba pi na fun, na kapere pyefo nungba kaa kapere ti jen mberi yaga, nayinne ma pye Yenɲele li merɛgeye pe yeri wi kala na ma fun.»

Pinambyo ɲa wila punɔ

ma kaa yan

wi yomiyele le

¹¹ A Zhezu wi sho naa fo: «Pinambiile shyen la pye naɲa wa yeri.

¹² A pinambyo jee wi si kaa wi to wi pye fo: «Baba, korogo nga mi yaa ka ta wa ma yarijende ti ni, ki kan na yeri.» Ki kaa pye ma, a tofo wi si korogo ki wali wi piile shyen pe na.

¹³ Naa piliye jenri la kaa toro, a pinambyo jee wi suu kee yaara ti ni fuun ti gbogolo ti yee na, mee kari ki penjara ti ni taleere ta ni, ma saa naa yinwege ki piin wa kalikalawa pi ni, maa penjara ti ni fuun ti jogo.

¹⁴ Naa wila kaa ti ni fuun ti li ma, a fungo gbogo ka si to wa ki tara ti ni. A fyonwo si to wi na.

¹⁵ A wi si saa ye tunngo ki tara ti woo wa yeri. A wo suu torogo wi saa wi ceele korosi wi kan wa wi keere ti ni.

¹⁶ Yaakara nda ceele paa pye na kaa, to tari wila pye na jaa mbaa kaa. Een fo, pe sila yenle mbaa ta kaan wi yeri.

¹⁷ Kona, a wi si cen nee jatere piin wi cenwe pi na, ma suu yee pye fo: «Wa na to wi yeri, tunmbyeele pe ni fuun pe ma ka yaakara tila ko. Ma si yala, muu yen na kuun fungo lagame.

¹⁸ Mi yaa yiri mbe songoro mbe kari na to wi korogo, mbe saa pye fo: Baba, mi kapege pye Yenjele li na, ma ka pye ma na.

¹⁹ Mii daga paa na yinri ma pyo. Tanla piin paa ma tunmbyeele pe yen.»

²⁰ A wi si yiri nee songoro wa wi to wi yeri.

«Maa ta wa lege wila paan, a tofo wi suu yan, a wi yinriwe suu ta fo jenge. A wi si fe ma saa wi fili, mee magala wi ni ndanlawa ni.

²¹ Kona, a pyofo wi suu pye fo: «Baba, mi kapege pye Yenjele li na, ma ka pye ma na. Mii daga paa na yinri naa ma pyo.»

²² Een fo, a tofo wi suu tunmbyeele pe pye fo: «Ye fyeele ye pan yanla derigboro ti ni fuun tiyongo ki le wi kan. Ye kannjine le wi yombe le na. Ye sawira le wi kan.

²³ Ye pan napige nga ki toro ki ni, yege gbo. We nayinme suro sogo,

²⁴ katugu na pyo na yeen, wila pye ndee wi ku, yingo wi yen. Wila pungo yingo muu yan!» A pe sigi le na nayinme feti piin.

²⁵ «Ko sanga wo ni, ki nana wi pinambyo kongbanja wila pye wa keere. Naa wila kaa pan ma yongo pe go ki ni, a wi nee pingge naa yoro tinme taa wa go.

²⁶ A wi si tunmbyee wa yeri maa yewe ki yoro ti koro wi ni.

²⁷ A tunmbyee wi suu pye fo: «Ma jonlo wo wi songoro ma pan. A ma to wi si napige nga ki toro ki kan, a wege gbo; katugu wuu yan wi pan ngbaan.»

²⁸ Ki kaa pye ma, a pinambyo kongbanja wi si nawa ngban, mee je ma yo wi se ye wa go. A tofo wi si yiri ma pan maa sulu ma yo wi ye.

²⁹ Een fo, a wi si tofo wi pye fo: «Ta nuru! Male wa, yeele legere ke toro, mi yen na tunngo piin ma kan. Mi fon senre ta ke. Kona ki ni fuun, ali sikapile jate, ma fa la kan na yeri mbe nayinme suro sogo, mbanla wenne pe yeri.

³⁰ Een fo, ma pyo na yeen, wo kaa pan, wo na won penjara ti ni fuun ti li nanjaala ni, a ma si napige nga ki toro ki kan, a pege gbo wo kan.»

³¹ A tofo wi suu pye fo: «Na pyo, ma yen laga na ni pilige pyew, yaraga nga fuun ki yen na yeri, ma wogo yi.

³² Een fo, we daga mbe nayinme feti pye mbe pye yagorimo na, katugu ma jonlo na yeen, wila pye ndee wi ku, yingo wi yen. Wila pungo, yingo muu yan.» »

16

Zhezu wila yomiyegēle kele wa penjagboro wogo ki na

¹ A Zhezu wi sigi yo wi forogofenne pe kan ma yo fo: «Nan̄a penjagboro fo wà la pye wa. Wila penjara jirifo le maa tege wi kee yaara ti go na. A pe si pan maa pye ma yo wi penjara jirifo wi yen naa penjara ti jogo.

² A wi suu penjara jirifo wi yeri, maa yewe ma yo fo: «Nga mi logo ma kanngolo, ko pan mele? Ma tunngo maga pye, penjara nda ti koro konaa nda ti wo wa, pan mari yege naga na na; katugu ma se koro na kee yaara ti go na naa.»

³ Ki kaa pye ma, a penjara jirifo wi suu yee pye fo: «Yingi mi yaa la piin yingo? Na tafo wila jaa mbanla laga wa wi kee yaara ti go na. Mi se ya fali. Mbe sila yaara yenri leele pe yeri, ko fere yen na na.

⁴ A! Nga mi yaa pye migi jen. Kona, na paga na laga wa na tunngo ki na, pa leele pe yaa lanla yinri jenge wa pe yinre ti ni.»

⁵ Kona, mbele fuun paa fogo kon wi tafo wi yeri, a wi si pe ni fuun nungba nungba pe yeri, ma pan ma kongbanna wi pye fo: «Na tafo wi fogo jori ki yen ma na?»

⁶ A wo suu pye fo: «Sinme bidon cenme fogo yi.» A penjara jirifo wi suu pye fo: «Ma sewe wi le ma cen fyaw, ma bidon nafa shyen ma yiri ke yonlogo wa.»

⁷ A wi si wa pye naa fo: «Mboro sin, ma fogo ki yen jori?» A wo suu pye fo: «Sholo boro cenme kangurugo (500).» A wi si wo pye fo: «Ma sewe wi le ma sholo boro cenme tijere (400) yonlogo wa.»

⁸ Ki penjara jirifo na wi woro ma sin, a wi tafo wi suu son ki wogo nga wila pye tijinliwe ni ki na. Katugu ki dunruya na wi woolo pe maa kagala ke piin tijinliwe ni pe yee sogowo ma we mbele pe yen yanwa woolo[†] pe na.»

⁹ A Zhezu wi sigi senre nda ti taga wa ma yo fo: «Mi wo naga yuun ye kan, fo ye ki dunruya na wi nambara penjara ti tege ye wenne lagaja ti ni ye yee kan, jango na tiga ka ko ye yeri sanga na ni, Yenjele li ye yigi jenge wa censara nda ti se ko ti ni.

¹⁰ Lere na wi yen tagawa ni wa kagala jегele jегele ke ni, wi ma pye tagawa ni fun wa kagbogo ke ni. Lere na wii sin wa kagala jегele jегele ke ni, wila pye mbe sin wa kagbogo ke ni fun.

¹¹ Ki kala na, na ye woro tagawa ni ki dunruya na wi nambara penjara ti wogo na, ambo wi yaa yarijende nda ti yen kaselege woro to telege ye na?

¹² Na ye woro tagawa ni lere wa penjara kala na, nga ki yen ye wogo, ambo wi yaa ki kan ye yeri?

¹³ «Tunmbyee kpe se ya tunngo pye teele shyen kan; katugu wi ma kaa nungba panra, sanja wo maa ndanla. Nakoma wi ma kaa mara nungba na, ma laga sanja wi na. Ye se ya tunngo pye wagati nungba wi ni Yenjele lo naa penjara ti kan.»

Zhezu wi Yenjele senre yowo paa mba

(Mati 11.12-13; 5.31-32; Maki 10.11-12)

[†] 16:8 16:8: Yanwa woolo poro pe yen mbele pe yen Yenjele li woolo wele.

¹⁴ Naa Fariziye pàa kaa ki senre ti ni fuun ti logo Zhezu wi yeri, a pe nee tege wi na; katugu penjara tila pye ma pe ndanla fo jenge.

¹⁵ A wi si pe pye fo: «Yoro mbele yeen, leele poro yege na ye maa ye yee piin ma yo ye yen ma sin. Een fo, Yennele li ye nawa pi jen; katugu kala na leele poro maa jate kagbogo, lo yen katijaanga Yennele yege na.

¹⁶ «Moyisi lasiri wo naa Yennele yon senre yofenne seweele poro paa pye na leele pe nari fo ma pan ma gbun Zhan Batisi wi sanga wi na. Maga le ko sanga wo na, paa Yennele li wunluwo Sentanra ti yari, a leele pe ni fuun paa ki ngbanga mbe ye wa li wunluwo pi ni.

¹⁷ Een fo, naayeri wo naa tara ti ni, to kowo yen ma tanla ma we Moyisi lasiri wi kala jele la nungba mbe wo wa ko na.

¹⁸ «Nana na fuun kaa jo je, mbe wa yege pori naa, kona, jataga wi yen na piin. Jele na fuun wi polo wi je, nana na fuun kaa le mboo tege, kona, jataga wi yen na piin.»

Penjagboro fo wo naa Lazari senre

¹⁹ «Nana penjagboro fo wa la pye wa. Yariporo sonngbanga woro naa len paara tiyonro wila pye na nii, na legbocolo lige nii, naa nayinme kagala piin pilige pyew.

²⁰ Nana fyonwo fo wa la pye na sinlele wa wi go yon ki na, paa pye naa yinri Lazari. Sagbanra la pye wi wire ti na lagapyew.

²¹ Kila pye, yaakara tunmoro nda tila pye na yinrigi wa penjagboro fo wi tabali wi go na na tuun tara, to wila pye na yaa mbaa kaa. Pycnlo jate poro la pye na paan naa sagbanra ti laala wi na.

²² A fyonwo fo wi si kaa ku. Meregaye pe si pan maa le ma saa wi tege wa Abirahamu tanla wa yennele na. A penjagboro fo wi si kaa ku fun. A pe saa wi le.

²³ Maa ta wa kuulo tara wila jolo, a wi suu yege ki yirige, mee Abirahamu wi yan fo wa lege, ma Lazari fun wi yan wa wi tanla.

²⁴ Kona, a wi si gbele ngbanga ma yo fo: «Na to Abirahamu, na yinriwe ta! Lazari wi torogo wi saa yombe numala li sun wa tonmo, wi pan wilan ngayinne li yinngi na na; katugu mi yen na jolo laga ki kason nga ki ni matoro.»

²⁵ Een fo, a Abirahamu wi suu pye fo: «Na pyo, ma yee nawa to ki na maga jen ma yo mo yarijende ti ni fuun ti ta, mo ta wa dunruya na. Ma si yala, ko sanga wo ni, jologo Lazari wila ta. Yinggo wi kotogo ki sogo wi na, mboro yen na jolo.

²⁶ Mbe wo to ni, wegogo ka yen woro naa yoro sogowo. Mbele ka yo pe yaa yiri lagame mbe kari wa ye kologo, pe se ya. Mbele ka yo pe yaa yiri wa ye yeri mbe pan laga we kologo, pe se ya.»

²⁷ Kona, a penjagboro fo wi suu pye fo: «Na to Abirahamu, mila ma yenri, mo yee yaga ma Lazari wi torogo wa na to go.

²⁸ Na nosepiile nambala kangurugo wa, wi sa pe yeri, jango poro fun paga ka pan laga ki jologo laga nga ki ni.»

²⁹ A Abirahamu wi suu pye fo: «Moyisi naa Yennele yon senre yofenne pe senre ti wa pe yeri mbaa pe yeregi. Paa ki senre ti nuru!»

³⁰ A penjagboro fo wi suu pye fo: «Ayoo, na to Abirahamu, ki se yala ma. Een fo, na lere wa ka yen wa kuulo pe ni mbe kari pe kologo, pa pe yaa pe kapere ti jen mberi yaga.»

³¹ A Abirahamu wì suu pye fò: «Na pe woro na Moyisi naa Yennɛle yɔn sɛnrɛ yofɛnnɛ pe sɛnrɛ ti nuru, ali lere wa ka yɛn kuulo pe ni, mbe kari pe kɔrɔgɔ, pe se taga Yennɛle li na†.» »

17

Kapege ye

(Mati 18.6-7,21-22; Maki 9.42)

¹ A Zhezu wì sigi yo wi forɔgofɛnnɛ pe kan ma yo fò: «Kagala kele yaa pye laga mbaa leele pe kaan paa kapere piin. Ɛɛn fò, lere ɲa kaa ki kagala ke piin, jɔlɔgɔ yɛn ki fò wi wogo.

² Sanni lere wa mbe sa ki piile† mbele nungba fanla wuu le kapege, pe sinndelingbɔgɔ to wa ki fò wi yɔlɔgɔ pe saa wa wa kɔgoje wi ni, ko mbe mbanrɔ wi na.

³ Ye yɛɛ yingiwɛ jɛn ki kagala ke ni.

«Na ma tagafɔ yɛnlɛ wa ka kapege pye ma na, maa yeri ki na. Na wi kaa kapege ki jɛn mbege yaga, maa kala yaga.

⁴ Na wiga kapege tegesaga kolɔshyɛn pye ma na pilige nungba ki ni, mbe si pan ma kɔrɔgɔ pansaga kolɔshyɛn mbe yo fò: «Milan kapege ki jɛn maga yaga, pa maa kala yaga!» »

Tagawa sɛnrɛ

(Mati 17.19-20)

⁵ A pitunmbolo pɛ si we Fɔ wi pye fò: «Ka taga wa we tagawa pi na we kan!»

⁶ A we Fɔ wì si pe pye fò: «Ali na ye tagawa pi gbemɛ piga pye paa mutari tige pile† yɛn, ye mbe ya mbege tigbɔgɔ ɲga ki pye fò: «Kɔlogi lagamɛ, ma sa kan wa kɔgoje wi ni!» Pa ki yaa ye sɛnrɛ ti logo.

⁷ «Ndɛɛ ki pye kana ye ni, tunmbyee yɛn wa yeri na tunɲgo piin wi kɛrɛ, nakoma naa yaayoro kɔnrɪ wi kan, na wiga yiri wa kɛrɛ mbe ye, wi mboo pye mbe yo fò: «Fyɛɛle ma pan ma cɛn ma li le?» Ayoo!

⁸ Ɛɛn fò, wi yaa wi pye fò: «Na yaakara ti sɔgɔ na kan gbɛn, mɔɔ yaripɔrɔ ti le ma pan mari kan na yeri. Na mi ka li mbe wɔ, ko punɲgo na, mɛɛ jɛn ma sa cɛn ma li.»

⁹ Ʋga wì yo wi tunmbyee wi kan, naa wìgi pye, ko kala na wi mboo shari le? Ayoo.

¹⁰ Yoro fun pa ye wogo ki yɛn ma, ɲga fuun Yennɛle li yo ye pye, na yaga ki ni fuun ki pye mbege yɔn fili sanga ɲa ni, yege yo ye yo fò: «Woro wo na, we yɛn tunmbyeele wi cɛ, we pyewogo koyi ɲga wɛ pye.» »

Zhezu wila yayɛnwɛ fɛnnɛ kɛ sagala

¹¹ Naa Zhezu wila kaa na kee wa Zheruzalemu ca ki yeri, a wì si toro Galile tara to naa Samari tara ti sɔgɔwɔ pi ni.

¹² Wi yesaga ca ka ni, a yayɛnwɛ fɛnnɛ kɛ si pan maa fili. Nambala la wɛɛ. Paa yere ma lali wi ni,

¹³ nɛɛ gbele ɲgbanga na yuun fò: «Zhezu, we Nagafɔ, we yinriwɛ ta!»

¹⁴ A Zhezu wì si pe yan, mɛɛ pe pye fò: «Ye sa ye yɛɛ naga saraga wɔfɛnnɛ pe na†.»

Naa paa kaa na kee, a pɛ si sagala kpoyi.

† 16:31 16:31: Zhan 11.43-48; 12.10-11
nakoma leele mbele pe yɛgɛ fa to poro.
jɛɛle le. † 17:14 17:14: Levi 14.2-3

† 17:2 17:2: Piile pe mbe ya pye tagafɛnnɛ fɔnmbolo,
† 17:6 17:6: Mutari pile lo li yɛn yariluguro ti ni fuun

¹⁵ Pe ni, naa nungba la kaa wi yee yan wi sagala, a wi si songoro ma pan na Yenñele li gbogo maganğbobo ni,

¹⁶ ma saa to maa yee ki jille le tara Zhezu wi jegele, maa gbogo. Samari tara fenne nana† lawi.

¹⁷ A Zhezu wi suu pye fo: «Mi yo pe ni fuun ke pe sagala? Pe sanmbala kolojere poro koro se?

¹⁸ Na ki nambannana ŋa wo ma, wa si songoro mbe pan mbe Yenñele li gbogo.»

¹⁹ Kona, a Zhezu wi suu pye fo: «Yiri maa kee! Ma tagawa pòon sho.»

Yenñele li wunluwo pi panga ye

(Mati 24.23-28,37-41)

²⁰ Pilige ka, a Fariziye pe si Zhezu wi yewe ma yo fo: «Yenñele li wunluwo pi yaa pan wagati wiwiin?» A wi si pe pye fo: « Yenñele li wunluwo pi se pan yee ka na, lere mboo yan yenle ni.

²¹ Pe se si kaa yuun fo: «Ye wele, pi yen lagame!», nakoma «Pi wame!» Katugu Yenñele li wunluwo pi yen laga ye sogowa†.»

²² Ko pungo na, a wi suu forogofenne pe pye fo: «Wagati wa na paan, ye yaa kaa ki jaa mbe Lere wi Pinambyo wi piliye ka nungba yan. Een fo, ye se si kaga yan.

²³ Leele pe yaa kaa ye piin fo: «Ye wele, wi yen lagame», nakoma «Wi wame». Een fo, yaga ka kari wa, yaga si ka taga ki fenne pe pungo na!

²⁴ Yee ŋa na Yenñele li ma yengele maga le go ka na ma saa ki wa go ka na, pa Lere wi Pinambyo wi panga ki yaa ka pye ma fun.

²⁵ Een fo, ki daga wi jolo jenge gben, nala pilige woolo pe je wi na.

²⁶ Nowe sanga wi na, kagala ngele kaa pye, koro nungba koro ke yaa ka pye Lere wi Pinambyo wi sanga wi na fun.

²⁷ Leele paa pye na nii, na woo, na porogo piin, na pe piile pe kaan, a paa pe pori fo ma saa gbɔn pilige ŋa Nowe wila kaa ye wa tonmokoro gbenge ki ni we. Kona, a tɔnğbɔɔ pi si pan, mee leelee pe ni fuun pe tongo.

²⁸ Ŋa kila si pye Loti sanga wi na, pa ki yaa ka pye ma fun. Leele paa pye na nii na woo, na loo, na pere, na keere kaon, na yinre kanni.

²⁹ Een fo, pilige ŋa ni Loti wila kaa yiri wa Sodomu ca ki ni, ki pilige nungba ki ni, a kason naa kiribi si yiri wa yenñele na ma to wa ca paa tisaga yen, ma leelee pe ni fuun pe tongo†.

³⁰ Lere wi Pinambyo wi yaa kaa yee naga pilige ŋa ni, pa ki yaa ka pye ma fun.

³¹ «Ki pilige kiga ka gbɔn, ŋa ka pye wi go naayeri†, na wi yaara ka pye wa go nawa, wiga ka tigi mbe ye wa mberi le. Ŋa ka si pye keere, wiga ka songoro wa ca.

³² Ŋa kila pye Loti jo† wi na, ye yee nawa to ki na!

³³ Ŋa kaa wi yinwege ki jaa mbege sho, wo yaa wi yinwege ki la. Ŋa ka suu yee yinwege ki la, wo yaa ki ta.

³⁴ Mila ki yuun ye kan, ki yembine nungba li ni, leelee shyen yaa ka pye mbe sinle sinleyaraga nungba na, pe yaa ka nungba le mbe nungba yaga.

³⁵ Jeele shyen yaa ka pye sunsaga†, pe yaa ka nungba le mbe nungba

† 17:16 17:16: Luki 9.53 † 17:21 17:21: Ko koro wo yen fo pe le taga Yenñele li na mako, a li pye pe wunluwo. † 17:29 17:29: Zhen 19.24 † 17:31 17:31: Kila pye Zhufuye paga go ki kan, pe maga biri. Ki fo wi ma ya ma lugu wa ki go na ma saa wogo. † 17:32 17:32: Loti jo wila Yenñele li senre ti ke, a wi kannga ma pye paa ko sinndelege yen; Zhen 19.26. † 17:35 17:35: Zhufuye jeele paa pye na tire sinndeere na.

yaga.

³⁶ [Nambala shyen yaa ka pye kere, pe yaa ka nungba le mbe nungba yaga.]»

³⁷ A wi forogofenne pe suu yewe ma yo fo: «We Fo, ko yaa ka pye se?» A wi si pe pye fo: «Yarikugo kiga pye laga nga na, pa peteele† pe maa pe yee finli wa.»

18

Yaa yenri suyi

¹ Zhezu wila yomiyele la wa wi forogofenne pe kan, maga naga ma yo ki daga lere wila Yennele li yenri suyi, wiga ka te.

² Wila pe pye fo: «Kiti konfo wa la pye ca ka ni, wi sila pye na fye Yennele li yege, wi sila si pye na lere jate.

³ Wa ki ca nungba ki ni, nangunjo wa la pye wa. Wila pye na kee sanga pyew kiti konfo wi korogo, naa piin fo: «Tanga kan na yeri, mala sho na mbenfo wi yeri.»

⁴ A ki saa wagati legera ta na kiti konfo wi fa yenle. Een fo, ko pungo na, a wi si kaa wi yee pye fo: «Mila la fye Yennele li yege, mila sila singi lere na.

⁵ Een fo, ki nangunjo na wila na tege matoro. Ki kala na, mi yaa tanga kan wi yeri, jango wiga kaa paan mbaa na tege sanga pyew.» »

⁶ A we Fo wi sigi senre nda ti taga wa ma yo fo: «Kiti konfo na wi woro ma sin, wi senyoro yeri wele!

⁷ Leele mbele Yennele li wo, a paa gbele nali yinri yonlo naa yembine, li se ka tanga kan pe yeri wi le? Li se mo pe sagawa pi ni.

⁸ Mila ki yuun ye kan, Yennele li yaa tanga kan pe yeri yeen fyaw. Een fo, na Lere wi Pinambyo wiga ka songoro mbe pan laga tara na, wi mbe pan mbe lere yan wi taga wi na oke?»

Fariziye naja naa nizara shofa

senre

⁹ Leele mbele paa pye na pe yee jate ma yo poro sin Yennele li yege na, nee sanmbala pe jate pe woro yaraga ka, Zhezu wila ki yomiyele na li wa poro kan ma yo fo:

¹⁰ «Nambala shyen la kari mbe sa Yennele yenri wa sherigo gbogo ki ni. Nungba la pye Fariziye woo. Sanja wo la pye nizara shofa.

¹¹ Fariziye naja wo la pye ma yere laga ka na wi ye, nee Yennele li yenri wa wi nawa na yuun fo: «E! Yennele, mila ma shari, katugu mi naa leelee sanmbala pe ni we woro ma yala. Pele yen benjanri pyefenne, kapere pyefenne konaa keenre lifenne. Mi woro paa ki nizara shofa na wi yen yere.

¹² Yapelege pyew, mi ma piliye shyen wa, ma yenge le. Yaara nda fuun mi yen na taa, mi maa ti ni fuun ti yaga wi woo.»

¹³ «Nizara shofa wo la pye ma yere wa lege. Wi yere sila yenle mboo yege ki yirige wa naayeri. Een fo, wi kotogo ko wila pye na gboon nee yuun fo: «E! na To Yennele, na yinriwe ta! Mi yen kapere pyefo.» »

¹⁴ A Zhezu wi sigi senre nda ti taga wa ma yo fo: «Mila ki yuun naga finligi ye kan, ki nizara shofa wi songorosaga ma kari wi go, wo wila pye

† 17:37 17:37: Leele pe yaa ka Lere wi Pinambyo wi panga ki jen paa yege nga na yarikugo ki ka pye laga nga na pe maga jen peteele pe kala na we; Mati 24.28.

ma sin Yenɲele li yege na. Een fɔ, Fariziye nanɲa wo la ma. Katugu lere ɲa fuun kaa yeɛ yirige, wo yaa ka tigi, een fɔ lere ɲa fuun ka suu yeɛ tirige wo yaa ka yiri†.»

*Zhezu wila duwaw
piile tunmɔmbolo pele na*

(Mati 19.13-15; Maki 10.13-16)

15 Leele pɛle la kari piile tunmɔmbolo pele ni yeɛ Zhezu wi kɔɔgo, janɲo wi jiri pe na wi duwaw pe na. Naa wi fɔɔgoɲenne paa kaa pe yan ma, a pe nɛɛ gbanla pe na.

16 Een fɔ, a Zhezu wi si piile pe fulo wi yeɛ tanla ma sho fɔ: «Ye piile tunmɔmbolo pe yaga paa paan na kɔɔgo, yaga ka pe yege kɔn; katugu mbele pe yen paa pe yen, poro wele Yenɲele li wunluwo pi yen pe woo.

17 Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, na lere ɲa si yenle Yenɲele li wunluwo pi na paa pyo yen, ko fɔ wo se ye wa Yenɲele li wunluwo pi ni fyew.»

Nanɲa penjagboro fɔ

(Mati 19.16-30; Maki 10.17-31)

18 Zhufuye legboɔ wà la Zhezu wi yewe ma yo fɔ: «We Nagafɔ jɛnɲe, yingi mi daga mbe pye mbe si yinwege mbakogo ki ta?»

19 A Zhezu wi suu pye fɔ: «Yingi na, a ma nɛɛ na yinri jɛnɲe, lere woro jɛnɲe ndɛɛ Yenɲele lo nungba pe!

20 Ma si yen ma Yenɲele li ngasegele ke jɛn, fɔ: «*Maga ka jataga pye, maga ka lere gbo, maga ka yu, maga ka yagbolo sereya yo mbe taga lere na. Ta ma to naa ma nɔ pe gbogo.*» »†

21 A ki nanɲa wi suu pye fɔ: «Migi ngasegele ngele ke ni fuun ke le na tanri ke na, maga le na puwen pi ni.»

22 Naa Zhezu wila kaa ki senre ti logo wi yeri, a wi suu pye fɔ: «Yaraga nungba kɔn yaga naa. Ma keɛ yaara ti ni fuun ti pere, maga penjara ti yeɛle fyɔnwɔ fenne pe na, mɛɛ pan ma taga na na. Kona, ma yaa kɔɔgo gbenge ta wa yenɲele na.»

23 Naa nanɲa wila kaa ki senre ti logo, a ki si yesanga wa wi na fɔ jɛnɲe, katugu penjagboro fɔ lawi fɔ jɛnɲe.

24 Naa Zhezu wila kaa wi yan ki yesanga wa wi na, a wi sho fɔ: «Penjagboro fenne pe ye wa Yenɲele li wunluwo pi ni, ki yen ma ngban fɔ jɛnɲe.

25 Yongome mbe toro mesheli wele, ko tanla ma we penjagboro fɔ wi ye wa Yenɲele li wunluwo pi ni ko na.»

26 Mbele paa ki senre ti logo wi yeri, a poro sho fɔ: «Iɲga ambo Yenɲele li yaa ka sho oke?»

27 A Zhezu wi si pe yon sogo ma yo fɔ: «Kala na li yen ma ngban leele pe yeri, lo woro ma ngban Yenɲele yege na!»

28 A Pyeri suu pye fɔ: «Wele, we keɛ yaara ti ni fuun ti yaga wa, ma taga ma na, ki yaa ka pye mele?»

29 A Zhezu wi si pe pye fɔ: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, lere ɲa fuun kaa go, nakoma wi jo, wi nɔsepiile, wi teele, wi piile pe yaga Yenɲele li wunluwo pi kala na,

30 ki fɔ wi yaa pe yongo legere ta mboo ta laga dunruya wi ni. Goto wi yaa si ka yinwege mbakogo ki ta.»

† 18:14 18:14: Mati 23.12; Luki 14.11 † 18:20 18:20: Eki 20.12-16; Dete 5.16-20; Jromu 13.9

*Naa Zhezu wila pye naa kunwo
naa wi yenme senre ti yuun,
ki taanri wogo ko layi nga
(Mati 20.17-19; Maki 10.32-34)*

³¹ Zhezu wila wi forogofenne ke ma yiri shyen pe yeri, mee pe pye fo: «We mbele waa kee wa Zheruzalemu yingo. Senre nda fuun Yennele yon senre yofenne paa yonlogo Lere wi Pinambyo wi wogo na, ti yaa ti yee yon fili.

³² Pe yaa kaa le leele mbele pee sheri pe kee. Poro yaa ka tege wi na, mboo tegele, mbe cenre surugu wi na.

³³ Na paga kaa gbon sapige ni mbe ko, pe yaa wi gbo. Een fo, ki piliye taanri wogo, wi yaa yen mbe yiri wa kunwo pi ni.»

³⁴ Een fo, wi pitunmbolo pe sila ki senre ti logo. Ki senre tila pye ma lara pe na, pe sila ti koro jen.

*Zhezu wila fyoon wa sagala
(Mati 20.29-34; Maki 10.46-52)*

³⁵ Naa Zhezu wila ka saa yongo Zheriko ca ki ni, a ki si yala fyoon wa la pye ma cen wa kono li yon na, na yaara yenri leele pe yeri.

³⁶ A wi si janwa wi tinme ta wila toro, mee yewe ma yo fo: «Yingi kila piin yeen?»

³⁷ A pe suu pye ma yo fo: «Nazareti ca fenne Zhezu wo wila toro na.»

³⁸ Kona, a wi si gbele ngbanga ma yo fo: «Zhezu, Davidi setirige pyo, na yinriwe ta!»

³⁹ Leele mbele paa pye wa janwa wi yee, a poro nee gbanla wi na ma yo wi pyeri. A wi si gbele ngbanga naa ma we kongbannga ki na, ma yo fo: «Davidi setirige pyo, na yinriwe ta!»

⁴⁰ A Zhezu wi si yere, mee pe pye ma yo pe pan wi ni wi korogo. Naa fyoon wila kaa pan ma gbon wi na, a Zhezu wi suu yewe ma yo fo:

⁴¹ «Yingi maa jaa mbe pye ma kan?» A fyoon wi suu pye fo: «We Fo, ki pye mbaa yaan naa.»

⁴² A Zhezu wi suu pye fo: «Ta yaan naa. Ma tagawa poon sho.»

⁴³ Le ki yongolo nungba ke ni, a wi nee yaan naa, mee taga Zhezu wi punjo na nee Yennele li gbogo. Naa leele pe ni fuun paa kaa ko yan ma, a pe nee Yennele li sonni.

19

*Zhezu wo naa nanja
na paa pye na yinri Zashe*

¹ Naa Zhezu wila ka saa ye wa Zheriko, a wi nee toro wa ca nawa na kee.

² Nanja wa la pye wa, paa pye naa yinri Zashe. Nizara shofenne to lawi. Penjagboro la pye wi yeri.

³ Wila pye na Zhezu wi lagajaa mboo yan mboo jen. Een fo, naa wila pye ma were, ki kala na, wi saa ya mboo yan janwa wi kala na.

⁴ Ki kaa pye ma, a wi si kono li le, mee fe ma kari wa yee, mee saa lugu sikomor tige ka ni, mbe ta mbe Zhezu wi yan wi torosaga le ki laga ki na.

⁵ Naa Zhezu wila ka saa gbon le ki laga ki na, a wi suu yee ki yirige wa naayeri, mee Zashe wi pye fo: «Fyeele ma tigi Zashe, katugu ki daga nala mbe sa tugu wa ma go.»

⁶ A Zashe wì si fyeele ma tigi, mee saa Zhezu wi yaara wo wa wi go nayinme ni.

⁷ Mbele fuun paa ko yan ma, paa pye na kongori nee yuun fo: «Ye wele, ki nana na wì saa tugu kapere pyefo na†!»

⁸ Een fo, a Zashe wì si yiri ma yere, mee we fo wi pye fo: «We fo, ta nuru! Mi yaa na kee yaara ti walaga kan fyonwo fenne pe yeri. Na kiga si pye mi penjara sho lere yeri maa durumu, mi yaa ti yongo tijere kan wi yeri!»

⁹ A Zhezu wì suu pye fo: «Nala showo pi ye laga ki go nga ki ni, katugu ki nana na, wi yen Abirahamu wi setirige pyo† fun.

¹⁰ Lere wi Pinambyo wì pan mbe na wì pungo Yennele li na wi lagaja mboo sho.»

*Zhezu wila yomiyele la wa
tunmbyeele ke pele senre na
(Mati 25.14-30)*

¹¹ A Zhezu wì si nuru naa ma yomiyele la wa mbele paa pye na nuru wi yeri pe kan; katugu naa wila ka saa yongo Zheruzalemu ca ki ni, a leele pe nee ki jate ndee Yennele li wunluwo pi yaa pi yee naga le ki yongolo nungba ke ni.

¹² Wila pe pye fo: «Wunlunana wa pyo la yiri ma kari taleere ta ni, mbe sa wunluwo lagaja, ko pungo na, mbe si songoro mbe pan.

¹³ Wi karisaga, a wì suu tunmbyeele ke yeri, mee pan ma te piile nungba nungba kankan pe yeri, mee pe pye fo: «Yaa safari waa pe ni, sanni mbe sa songoro mbe pan.»

¹⁴ Een fo, ki nana wi tara woolo paa wi panra. A pe si tunngo torogo wi pungo na, ma yo fo: «We woro na jaa ki nana na wi cen we go na.»

¹⁵ «Naa ki nana wila kaa wunluwo pi ta, a wì si songoro ma pan wa wi tara. Wila te piile pe kankan tunmbyeele mbele yeri, a wì si pe yeri. Paa safari wi wa ma tonli na ta, mbe ta mboo jen.

¹⁶ A kongbanna wì si pan, mee yo fo: «Na tafa, ma te pyo nungba we, wuu yongo ke ta naa tonli.»

¹⁷ A wunlunana wì sho fo: «Enheen, ki yon. Tunmbyee jenne wi mboro. Ki kaa pye ma yen tagawa ni wa kagala jeele jeele ke ni, ki kala na, mi yaa ma tege ca ke go na.»

¹⁸ A tunmbyee shyen woo wì si pan ma yo fo: «Na tafa, ma te pyo nungba we, wuu yongo kangurugo ta naa tonli.»

¹⁹ A wunlunana wì suu pye fo: «Mboro wo na, mi yaa ma tege ca kangurugo go na.»

²⁰ A tunmbyee wà si pan naa ma yo fo: «Na tafa, ma te pyo nungba wi na! Mila wi fo mbolo, maa gbegele maa tege.

²¹ Mila pye na fye ma yege, katugu lewelewe wi mboro. Mee tege laga nga na, pa ma ma le wa. Mee yarilire nda lugu, to ma ma kologi.»

²² A wunlunana wì suu pye fo: «Tunmbyee pee wele de! Mi yaa kiti wi kon ma na mbe yala ma yon senre to ni. Ma kaa ki jen mi yen lewelewe, mii tege laga nga na, pa mi ma saa le wa, mii yarilire nda lugu, to mi ma saa kologi,

²³ yingi na mee sila na penjara ti tege wa penjara tegego? Naa mi pan yeen, mi jen na sari wo naa ti tonli wi ni?»

† 19:7 19:7: Luki 5.30; 15.2 † 19:9 19:9: Ko koro wo yen wila taga Yennele li na paa yege nga na Abirahamu la taga Yennele li na we.

²⁴ A wì si mbele pàa pye le pe pye fò: «Yoo tɛ pyɔ wi sho wi yeri, yoo kan ɲa wì tɛ pyɔ kɛ ta wi yeri.»

²⁵ A poro si wunlunana wi pye fò: «We tafa, tɛ pyɔ kɛ yɛn wi yeri mako!»

²⁶ A wì si pe yɔn sogo ma yo fò: «Mila ki yuun naga finligi ye kan fò yaraga ka pye ɲa fuun yeri, pe yaa la ka tari wa wo kan naa. Yaraga woro ɲa fuun yeri, jenri jate ɲa wì yɛn wi yeri, wi yaa sho wi yeri†.

²⁷ Na mbenfenne poro na, poro mbele fuun pàa pye naga jaa mi ka ka cɛn pe go na, ye pan pe ni laga, ye pe gbo na yɛgɛ na!» »

ZHEZU WI GBONGO WA ZHERUZALEMU CA

19.28-21.38

Zhezu wi yɛgɛ wa Zheruzalemu

(Mati 21.1-11; Maki 11.1-11; Zhan 12.12-19)

²⁸ Naa Zhezu wila kaa kɔ ko sɛnrɛ to na, a wì si keli pe yɛgɛ na kee wa Zheruzalemu ca ki yeri.

²⁹ Naa wila ka saa yongo Betifazhe naa Betani cara ti ni sanga ɲa ni, ma wa wa yanwiga ɲga pe yinri Oliviye tire yanwiga ki yeri, a wì suu fɔrɔgɔfenne shyen tun ma pe kelegi wi yɛɛ yɛgɛ,

³⁰ ma yo fò: «Yaa kee wa ca ɲga ki wa ye yɛgɛ ki ni. Na yaga sa ye, ye yaa sofile pyɔ yan le pòo pò. Male lere fa lugu wi na. Yoo sanga yaa paan wì ni na kan!

³¹ Na lere wa ka ye yewe mbe yo fò: «Yingi na, a ye nɛɛ wi sangala?» Yoo pye fò: «Wi kala yɛn we Fɔ wi na.» »

³² A pitunmbolo pè si kari ma saa ɲga Zhezu wila yo pe kan ki yan ma.

³³ Naa paa kaa na sofile pyɔ wi sangala, a sofile wi fenne pè si pe yewe ma yo fò: «Yingi na, a ye nɛɛ ki sofile pyɔ ɲa wi sangala?»

³⁴ A pè si pe yɔn sogo ma yo fò: «Wi kala yɛn we Fɔ wi na.»

³⁵ Kona, a pè si sofile pyɔ wi yigi ma saa wi kan Zhezu wi yeri, mɛɛ pe derigboro ti wɔ mari taga wi na, mɛɛ Zhezu wi saga, a wì lugu ma cɛn wi na.

³⁶ Naa wila kaa na kee, a leele pe nɛɛ pe derigboro gbɔrɔ ti woo nari jaan wa kono naga nari fò paa wi gbogo.

³⁷ Naa Zhezu wila kaa na yongo Zheruzalemu ni, na Oliviye tire yanwiga kono li tinri na kee, a fɔrɔgɔfenne janwa wi ni fuun wi nɛɛ yɔgɔri nayinmɛ coli, na Yɛnɲele li sɔnni kafɔnnɲɔlɔ ngele pàa yan ke kala na.

³⁸ Pàa pye na yuun fò:

«Wunlunana ɲa wila paan we Fɔ wi mɛgɛ ki na, Yɛnɲele sa duwaw wi na! Yeyinɲge mbe pye wa yɛnɲele na.

Gbɔgɔwɔ yɛn Yɛnɲele woo, lo na li yɛn wa naayeri lara ti ni fuun ti go na!»†

³⁹ Wa janwa wi ni, Fariziye pèle la pye wa. A poro si Zhezu wi pye fò: «We Nagafɔ, ma fɔrɔgɔfenne pe pye pe pyeri!»

⁴⁰ A Zhezu wì si pe yɔn sogo ma yo fò: «Mila ki yuun naga finligi ye kan, ali na ki leele mbele paga pyeri, sinndɛɛɛ ti yaa la jɔrɔgi.»

Zhezu wila gbele

Zheruzalemu ca ki kala na

⁴¹ Naa Zhezu wila kaa yongo Zheruzalemu ni, a wì si ca ki wele nɛɛ gbele ki kala na. Wila yo fò:

† 19:26 19:26: Luki 8.18 † 19:38 19:38: Yuuro 118.26

⁴² «Yoro Zheruzalemu ca woolo wele, nga ki mbe ya yeyinnye ki kan ye yeri, ndee ki pye yoro fun yege jen nala, ki jen na mbonro jengge. Een fo, koni, ki yen ma lara ye na, ye se ya mbege yan.

⁴³ Katugu piliye ya na paan, ye mbenfenne pe yaa ka tunndo fannga woro gbegele mbe ye ca mbogo ki maga mbege fili, mbe ca ki yon ton, mbe ye le jorowo kee ki ni fuun na.

⁴⁴ Pe yaa ka ca ki ya, mbe ye tongo pew. Sinndelage ka se ka koro ka na, katugu Yenyele li pan ma ye wele mbe ye sho sanga na ni, ye suu jen.»

*Zhezu wila kari
wa sherigo gbogo ki ni*

(Mati 21.12-17; Maki 11.15-19; Zhan 2.13-22)

⁴⁵ A Zhezu wi si kari wa sherigo gbogo ki ni, nee perefenne pe puro na pe yinrigi.

⁴⁶ Wila pye na pe piin fo: «Ki yen ma yonlogo wa Yenyele senre sewe wi ni, ma yo fo:

«*Na go ki yaa ka pye Yenyele yenrigo.*»†

Een fo, a yoro nee ki piin yoolo larasaga!» †

⁴⁷ Zhezu wila pye na leele pe nari pilige pyew wa sherigo gbogo ki ni. A saraga wofenne teele, poro naa lasiri sewe jenfenne pe ni konaa ca ki legboolo pe ni, pe nee wi lagajaa mboo gbo.

⁴⁸ Een fo, pe mbaa ki yigi yegge nga na, pe sila ki jen; katugu leele pe ni fuun paa pye na nuru wi yeri fo jengge.

20

Zhezu wi fannga ki yiri se

(Mati 21.23-27; Maki 11.27-33)

¹ Pilige ka, Zhezu wila pye na leele pe nari wa sherigo gbogo ki ni, na Sentanra ti yari pe kan. A saraga wofenne teele, naa lasiri sewe jenfenne poro naa Zhufuyelelelele pe ni, pe si kari wi korogo,

² mee wi yewe ma yo fo: «Maa ki kagala ngele ke piin yingi fannga ni? Ambo wigi fannga ki kan ma yeri, ma nee ke piin?»

³ A Zhezu wi si pe pye fo: «Mi fun, mi yaa ye yewe kala nungba ni.

⁴ Ambo wila Zhan wi torogo wi pan wila batemu wi piin, Yenyele lo lali lee leele poro la wele?»

⁵ A pe nee kendige woo pe yee ni na yuun fo: «Na waga wi yon sogo mbe yo fo: «Yenyele lo laa wi torogo», pa wi yaa we yewe mbe yo fo: «Yingi na yee si taga wi na?»

⁶ Een fo, na waga sho fo: «Leele poro paa wi torogo», pa leele pe yaa we wa sinndere ni mbe we gbo; katugu pe taga ki na ma yo Yenyele yon senre yofa wo wa lawi Zhan we!»

⁷ Ki kaa pye ma, a pe suu yon sogo ma yo fo: «Ja wila wi tun wila leele pe batize we suu jen.»

⁸ A Zhezu wi si pe pye fo: «Mi fun, mila ki kagala ke piin yaraga nga fannga ni, mi sege yo ye kan.»

Kere welefenne tipeele yomiyele

(Mati 21.33-46; Maki 12.1-12)

⁹ Ko pungo na, a Zhezu wi nɛɛ ki yomiyɛlɛ na li waa leele pe kan na yuun fɔ: «Nanɔ wà la ɛɛɛɛn tiire kɛɛ kɔn, mɛɛ ti telege ɛɛɛɛn kɛɛ tunmbyeele pele na, mɛɛ kari ca na ma saa mɔ wa.

¹⁰ Naa ɛɛɛɛn pire ti ɔsanga wila kaa gbɔn, a wì si tunmbyee wa torogo wa ɛɛɛɛn kɛɛ tunmbyeele pe yeri, ma yo pɔo tawa pi kan wi yeri. A pè si to ko tunmbyee wo na maa gbɔn, mɛɛ wì songoro kɛwara.

¹¹ A ɛɛɛɛn kɛɛfɔ wì si nuru naa ma tunmbyee wa torogo wa pe yeri. Ɛɛn fɔ, a pè si wo fun wi yigi maa gbɔn, maa tɛgele, mɛɛ wì songoro kɛwara.

¹² A kɛɛfɔ wì si nuru naa ma tunmbyee taanri woo torogo wa pe yeri. A pè si wo welege, mɛɛ wì purɔ.

¹³ Kona, a kɛɛfɔ wì suu yɛɛ pye fɔ: «Nga yingɔ mi yaa pye? Mi yaa na pinambyo nungba na wilan ndanla jɛngɛ wi torogo wa pe yeri. Pa pe yaa fɛɛɛ ta mbe wo nungba wo kan.»

¹⁴ Ɛɛn fɔ, naa ɛɛɛɛn kɛɛ tunmbyeele pàa kaa wo yan, a pe nɛɛ pe yɛɛ piin fɔ: «Nà yɛɛn wo wi yɛn kɔrɔgɔ lifo we. Ye pan woo gbo, kona, kɔrɔgɔ ki yaa koro we kan!»

¹⁵ A pè suu yigi ma saa wi wa wa ɛɛɛɛn kɛɛ ti pungo na, mɛɛ wì gbo.» A Zhezu wì si pe pye fɔ: «Yoro wo nawa, yingɔ ɛɛɛɛn kɛɛfɔ wì yaa pye pe na?

¹⁶ Wi yaa pan mbe ɛɛɛɛn kɛɛ tunmbyeele pe gbo, mbe siri kan naa pele yeri.»

Naa leele pàa kaa ki sɛnɛɛ ti logo Zhezu wi yeri, a pè sho fɔ: «Ko wogo nɔa ko se pye fyew!»

¹⁷ Ɛɛn fɔ, a Zhezu wì si pe wele, ma sho fɔ: «Ki sɛnɛɛ nda ti kɔrɔ wi yɛn mele wa Yɛnɔele sɛnɛɛ sɛwɛ wi nì, fɔ:

*Go wafenne pè je sinndelege nɔa na,
ko ki pye go yɛnle li sinndelege konɔbanɔa ye!†*

¹⁸ Lere nà fuun ka to ki sinndelege ki na, wo yaa wi yɛɛ kaari. Na kiga si to nà fuun na, ki yaa wo purugu.»

*Nizara nà wi daga mbe sara
wunlumbolo to wi yeri*

(Mati 22.15-22; Maki 12.13-17)

¹⁹ Kona, a lasiri sɛwɛ jɛnfenne poro naa saraga wɔfenne teele pe nì, pe nɛɛ Zhezu wì lagajaa mboɔ yigi ki wagati jate wì nì; katugu pàa ki jɛn ma yo wila ki yomiyɛlɛ li wa poro na. Ɛɛn fɔ, pàa pye na fye janwa wi yɛɛɛ.

²⁰ Kì kaa pye ma, a pè sigi lɛ nɛɛ Zhezu wì kɔrɔsi. A pè si leele pirifenne pele tun wa wi yeri, ma yo pe sa pe yɛɛ pye paa lesinmbele yɛn, pe ta pe Zhezu wì yigi wì yɔn sɛnɛɛ jate to na, pe saa le fanɔa fenne poro naa gbɔforonɛɛɛɛɛ wi kɛɛ.

²¹ A ki leele pè si saa wi yewe ma yo fɔ: «We Nagafo, wègɛ jɛn ma yo sɛnɛɛ nda ma maa yuun na leele pe nari, ti yɛn ma sin. Maa lere wò lere nì. Ɛɛn fɔ, ma maa Yɛnɔele konɔ li nari leele pe na kaselege nì.

²² Kì kala na, ki yo we kan, ki daga waa Ɔromu tara wunlumbolo to wi nizara wì woo lee waga kaa wì woo?»

²³ Ɛɛn fɔ, Zhezu wila pe tijinliwɛ pee pi jɛn, a wì si pe pye fɔ:

²⁴ «Ye warifuwe pyɔ nungba naga na na mbe wele. Ambo foto naa ambo yɔɔnɔɔ ti yɛn wì na?» A pè sho fɔ: «Sesari woro ri.»

† 20:17 20:17: Yuuro 118.22

²⁵ Kona, a Zhezu wi si pe pye fɔ: «Ŋga ki daga mbe kan wunlumbolo to wi yeri, yege kan wi yeri. Ŋga ki daga mbe kan Yenɲele li yeri, yege kan li yeri.»

²⁶ Ki pye ma, pee pungosaga yan wi senyoro ti na mboo yigi leele pe yege na. Eɛn fɔ, wi senɛ tila pe pari, fɔ a pɛ pyeri.

*Zhezu wila kuulo
pe yenɛ wogo ki yo*

(Mati 22.23-33; Maki 12.18-27)

²⁷ A Sadusiye pɛle si kari Zhezu wi kɔrɔgɔ. Poro pe ma yo kuulo pe se ka yen† mbe yiri. A pɛ suu yewe ma yo fɔ:

²⁸ «We Nagafɔ, Moyisi wila ki yɔnlɔgɔ maga yaga laga we kan ma yo: <Na nana na wi jɛle pori wa ka ku mboo jo yaga, na pee pyɔ se, wi jɔnlɔ wigi jɛle wi pori, jango wi piile se wi na wi ndɔ na wi ku wi kan.>†

²⁹ Ma si yala, nɔsepiile nambala kɔlɔshyen la pye laga. A kɔɲbanɲa wi si jɛle pori. Pee pyɔ se. A nana wi si ku maa jo wi yaga.

³⁰ A shyen fɔ wigi jɛle wi pori.

³¹ Ko pungo na, a taanri fɔ wuu pori. A pe ni fuun kɔlɔshyenɛ pɛge jɛle nungba wi pori, ma ku maa yaga, wa si pyɔ se wi na.

³² Ko pungo na, a jɛle wi si kaa ku fun.

³³ Na kuulo yenpilige kiga ka gbɔn, jɛle wi yaa ka pye pe ni wiwiin woo, naa pe ni fuun kɔlɔshyenɛ pɔo pori we?»

³⁴ A Zhezu wi si pe pye fɔ: «Pa nambala naa jɛle pe yen na porɔgɔ ki piin† laga ki dunruya na wi ni.

³⁵ Eɛn fɔ, nambala naa jɛle mbele ki daga pe ni pe yen pe yiri wa kunwo pi ni, paa pe yinwege ki piin wa dunruya na wila paan wi ni, pe se kaa porɔgɔ piin.

³⁶ Pe se si ka ku naa. Pe yaa ka pye paa mɛrɛgeye pe yen, mbe pye Yenɲele li piile, katugu pɛ yen ma yiri wa kuulo pe sɔgɔwɔ yinwege mbakɔgɔ kɔ kan.

³⁷ Moyisi wila ki yɔnlɔgɔ, maga filige fɔ kuulo pe yaa ka yen. Wa laga nga ki yen na para wuuro tipile li senɛ na, wila we Fɔ wi yeri ma yo fɔ: <Abirahamu Yenɲele, naa Izaki Yenɲele, konaa Zhakobu Yenɲele.>†

³⁸ Yenɲele li woro kuulo poro Yenɲele, li yen weele poro Yenɲele; katugu Yenɲele yege na, leele pe ni fuun pe yen yinwege na†.»

³⁹ A lasiri sɛwe jɛnfenne pɛle suu pye fɔ: «We Nagafɔ, mɔ senjende yo.»

⁴⁰ Kona, pee soro naa mboo yewe senɛ ta ni.

*Kirisi wo naa Davidi senɛ re
(Mati 22.41-46; Maki 12.35-37)*

⁴¹ A Zhezu wi si pe pye fɔ: «Mɛle, pe si ya pe yo fɔ Kirisi wi yen Davidi setirige pyɔ?

⁴² Katugu Davidi wo jate wila ki yo wa Yenɲele gbɔgɔyuuro sɛwe wi ni, ma yo fɔ:

We Fɔ wigi yo na Fɔ wi kan ma yo fɔ: Cɛn wa na kalige kɛɛ ki na

⁴³ *fɔ mbe sɔɔn mbenfenne pe ngbanga, mbe pe pye ma tɔɔɔ ti tegesaga.†*

† 20:27 20:27: Kapye 23.6-8 † 20:28 20:28: Dete 25.5-6 † 20:34 20:34: Mati 22.30 † 20:37 20:37: Ko kɔrɔ wo yen fɔ Yenɲele li yen pe go Shɔfɔ; Eki 3.6. † 20:38 20:38: Ko ki naga ma yo ki leele pɛ ku wire to na, eɛn fɔ, ki kɔ wo ma, pe yaa ka yen mbe yinwege mbakɔgɔ ta. † 20:43 20:42-43: Yuuro 110.1

⁴⁴ Ki kaa pye Davidi wo jate laa yeri wi Ɔɔ, meɛ Kirisi wii ya wi pye Davidi wi setirige pyo†?»

Ɔɔɔɔɔɔɔɔɔ pe yɛɛɛɛ we
(Mati 23.1-36; Maki 12.38-40)

⁴⁵ Naa janwa wi ni fuun wila kaa na nuru Zhezu wi yeri, a wi suu Ɔɔɔɔɔɔɔɔɔ pe pye Ɔɔ:

⁴⁶ «Ye yɛɛ yingiwe jɛn lasiri sɛwɛ jɛnfɛnnɛ pe ni. Ki yɛn ma pe ndanla paa derigboro ti nii paa yanri, konaa paa pe shari gbɔgbɔwɔ sharaga ni wa katoro ti ni. Wa sheryinre ti ni, jɔnrɔ nda ti ma pye wa yɛɛɛ, konaa liwen gbɔɔ na, cɛnsara tiyɔnrɔ to ti ma pe ndanla mbaa cɛɛn ti na.

⁴⁷ Pe maa nanɔunjaala pe kɛɛ yaara ti shoo pe yeri, ma saa na Yɛnnɛɛ yɛnri na mɔni, mbe ta mbege naga Ɔɔ pe yɛn ma sin. Pe jɔlɔgɔ ki yaa ka gbɔgɔ mbe wɛ lere pyew wogo na.»

21

Nanɔunjo Ɔyɔnwɔ Ɔɔ wi penjara
kanwa Yɛnnɛɛ li yeri
(Maki 12.41-44)

¹ A Zhezu wi suu yɛɛɛ ki yirige ma wele maa yɛɛ maga, mɛɛ penjagboro fɛnnɛ pe yan paa pe yarikanra ti nii wa sherigo gbɔgɔ yarikanra kesu wi ni.

² A wi si nanɔunjo Ɔyɔnwɔ Ɔɔ wa yan fun wi pan ma tama shyen le wa.

³ A Zhezu wi sho Ɔɔ: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, penjara nda ki nanɔunjo Ɔyɔnwɔ Ɔɔ ɲa wi le wa kesu wi ni, ti gbɔgɔ ma wɛ mbele fuun pɛ pe woro le wa ti na;

⁴ katugu jɛɛnnɛnri pe ni fuun pɛ wɔwɔ wa pe penjagboro ti ni ma kan yarikanra. Ma si yala, ki nanɔunjo ɲa wo naa wi Ɔyɔnwɔ pi ni fuun, nda fuun ti yɛn wi yeri mbaa wi yɛɛ baro, tori nda wi saa le wa.»

Zhezu wila para sherigo gbɔgɔ
ki jɔgɔwɔ po
naa dunruya kɔpilige sɛnrɛ ti na
(Mati 24.1-14; Maki 13.1-13)

⁵ Leele pɛle la pye na para sherigo gbɔgɔ ki sɛnrɛ na ma yo paa ki gbɛgele sinndɛɛɛ tiyɔnrɔ ni, konaa yaara nda paa kan Yɛnnɛɛ li yeri ti ni. Kona, a Zhezu wi sho Ɔɔ:

⁶ «Ki yaara nda yaa yaan yɛɛn, piliye ya wa na paan, sinndɛlege ka se ka koro ka go na. Pe yaa ka ti ni fuun ti jaanri.»

⁷ A pɛ suu yewe ma yo Ɔɔ: «We NagaƆɔ, ki kagala ke yaa ka pye sanga wiwiin? Na ki kagala ke pyesanga wiga ka gbɔn, kacɛn wiwiin wi yaa ki naga?»

⁸ A Zhezu wi si pe pye Ɔɔ: «Ye yɛɛ yingiwe jɛn, yaga ka ye yɛɛ yaga pe ye fanla pe ye pungo; katugu lelegɛɛ yaa ka pan na mɛɛɛ ki na, mbe yo Ɔɔ: «Muwi mi yɛn Kirisi we!», mbe yo naa Ɔɔ: «Wagati wi gbɔn!» ɛɛn Ɔɔ, yaga ka taga ki fɛnnɛ pe na!

⁹ Na yaga ka malaga naa mbele pe yaa ka yiri mbe je pe sɛnrɛ ti logo, yaga kaa fyɛ; katugu ko daga mbe pye. ɛɛn Ɔɔ, ko se ka pye dunruya wi kɔpilige gbɛn.»

† 20:44 20.44: Zhezu wi woro na kendige woo mbe yo wi woro Davidi wi setirige pyo, ɛɛn Ɔɔ, wila ki nari ma yo wi gbɔgɔ ma wɛ kona naa bere.

¹⁰ Kona, a wi si pe pye naa fo: «Tara ta woolo yaa ka yiri tara ta woolo korogo malaga ni. Wunluwo naa wunluwo yaa ka yiri pi yee korogo.†

¹¹ Tara ti yaa kaa yee ngbanga lalere na. Tifelege yama naa fungo tugboro yaa ka to lalere na. Yaara nda ti maa fyere kaan to naa kacen kagala tugbongolo legera yaa kaa yaan wa naayeri.

¹² Een fo, sannu ko mbe sa pye, yoro wo na, pe yaa kaa ye yinri mbaa ye jolo. Pe yaa kaa ye nii kee paa kiti koon ye na wa sheryinre ti ni, mbaa ye nii kaso. Pe yaa kaa kee ye ni wa wunlumbolo poro naa gboforonerie pe yee sogowo na mege ki kala na.

¹³ Ko yaa pyelomo kan ye yeri, ye ta yanla sereya wi yo pe yee na.

¹⁴ Ki kala na, ye yere ki yerewe wa ye nawa fo ye se ka jatere pye ghen senre nda ye yaa ka yo mbe ye yee sho to na.

¹⁵ Katugu mi yaa ka senre piile naa tijinliwe kan ye yeri, fo ye mbenfenne wa kpe se ka ya mbe yo mbe ye ya, nakoma mbaa kendige woo ye ni.

¹⁶ Ye sevenne jate, naa ye nosepiile pe ni, naa ye woolo poro naa ye wenne pe ni, pe yaa kaa ye nii kee. Pe yaa ka pele gbo ye ni fo jenge.

¹⁷ Leele pe ni fuun pe yaa ka ye panra na kala na.

¹⁸ Een fo, ali ye yinzire ka nungba se ka pungo.

¹⁹ Na yaga ki kun ye yee ni, pa ye yinwege ye yaa kaga ta yeen we.»

Zhezu wila Zheruzalemu ca

yaga senre ti yo

(Mati 24.15-21; Maki 13.14-19)

²⁰ «Na yaga ka malinje wi yan pe yere wi na legera ma Zheruzalemu ca ki maga, maga fili, yee jen ye yo fo ca ki yasanga wi gbon.

²¹ Ko sanga wo ni, Zhude tara woolo paa fee paa kee wa yanwira lara ti na. Mbele ka pye wa Zheruzalemu ca nawa, pe fe pe yiri wa ca. Mbele ka pye keere, paga ka songoro wa ca.

²² Katugu ko piliye yo yaa ka pye kapere ti kayanga wopiliye, jango senre nda fuun ti yen ma yonlogo wa Yenjele senre sewe wi ni, ti ta tiri yee yon fili.

²³ Jeele mbele pe yaa ka pye kugboro ni konaa mbele piile na wonri pe na, jologo yaa ka pye pe wogo ki piliye yi ni; katugu jologo gbogo yaa ka to laga ki tara nda ti ni. Yenjele li nangbanwa kagala ke yaa ka to ki leele mbele pe na.

²⁴ Pe yaa ka pe gbo tokobi ni. Pe yaa ka pe yigi mbe jaraga pe ni tara ti ni fuun ti ni, mbe pe pye malaga kasopiile. Mbele pe woro Zhufuye pe yaa ka Zheruzalemu ca ki ya pew, mbege ta sa gbon fo pe wagati wi ka sa ko.»

Lere wi Pinambyo wi panga

shyen wogo ye

(Mati 24.29-31; Maki 13.24-27)

²⁵ «Kacen legera yaa kaa yaan wa yonlo naa yenge, konaa wonngolo ke na. Tara woolo pe yee ki yaa ka weri pe na. Pe nawa pi yaa ka wo kogoje wo naa wi tonmo pi yinriwe naa pi towo tinme gbo pi kala na.

²⁶ Leele pe yee yaa kaa woo fyere ndorogo ki na, naa pe yaa kaa jatere piin nga ki yaa dunruya wi ta ki na we; katugu naayeri fannga yaara ti yaa ka tigile.

²⁷ Kona, pe yaa Lere wi Pinambyo wi yan wila paan yawa naa gbogowo gbembe ni wa kambaaga ki na†.

† 21:10 21:10: Eza 19.2 † 21:27 21:27: Dani 7.13

²⁸ Na ki kagala kaga ka le sanga o sanga, ye yere jenge, ye kotogo le ye yee ni, katugu ko yaa ka yala ye go shosanga wi yongo mako.»

Figiyee tige yomiyeele

(Mati 24.32-35; Maki 13.28-31)

²⁹ Kona, a Zhezu wi sigi yomiyeele na li wa pe kan, ma yo fo: «Ye figiyee tige ki wele, naa tire sannda ti ni.

³⁰ Na yaga kari yan ti yen na funnu sanga o sanga, ye mee ki jen ma yo yonro ti yongo toon.

³¹ Ki pyelomo nungba pi na fun, na yaga ka ki kagala ke yan kaa piin sanga na ni, yege jen ye yo fo Yenyele li wunluwo pi pansanga wi yongo.

³² Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, leele mbele pe yen laga yinwege na nala, pe ni fuun se ka ku, na ki kagala ke fa pye mbe ko.

³³ Naayeri wo naa tara ti ni, ti yaa ka ko. Een fo, na senre to se ko fyew.»

Ki daga ye cen ki cenwe

³⁴ «Ye yee yingiwe jen, yaga ka ti linnanwa, naa sinworo, naa dunruya jatare legere ti ye kotogo ki sho tigi ta, jango ki pilige kiga ka pan mbe ye fo,

³⁵ paa yee nga na pe ma kaa kara yigi penne we; katugu ki pilige ki yaa ka pan mbe tara woolo pe ni fuun pe fo.

³⁶ Ye cen ki cenwe, yaa Yenyele li yenri sanga pyew, jango ye fannga ta ye sho ki kagala ngele fuun kaa paan ke ni. Ye ta ye yere Lere wi Pinambyo wi yee sogowo.»

³⁷ Zhezu wila pye na leele pe nari Yenyele senre ti ni pilige pyew yonlo na, wa sherigo gbogo ki ni. Yembine ka ka wo, wi mee kari wa yanwiga nga pe yinri Oliviye tire yanwiga ki na ma saa wonlo wa.

³⁸ Kila pye, laga ko na lari, leele pe ni fuun pe mee la kee wi korogo wa sherigo gbogo ki ni mbe sa logo wi yeri.

ZHEZU WI KUNWO NAA WI YENME MA YIRI WA KUNWO PI NI

22

22-24

Paa yon le Zhezu wi na

(Mati 26.1-5; Maki 14.1-2; Zhan 11.45-53)

¹ Leve fu buru feti, wo na pe maa yinri Paki, wo wila pye na yongo.

² A saraga wofenne teele poro naa lasiri sewe jenfenne pe ni, pe nee pyewe jaa mbe Zhezu wi gbo; katugu paa pye na fye janwa wi yeege.

Zhudasi wila gbegele ma yala

mbe Zhezu wi le

Zhufuye teele pe kee

(Mati 26.14-16; Maki 14.10-11)

³ Ki sanga wi ni, Zhudasi na paa pye na yinri Izikariyoti, Sotanla wi si ye wi ni. Wo fun wila pye forogofenne pe ke ma yiri shyen wa.

⁴ A Zhudasi wi si kari ma saa saraga wofenne teele poro naa sherigo gbogo welefenne teele pe yan. Wi mbaa ya mbe Zhezu wi le pe kee yeege nga na, a peri yo mari ta pe yee yeri.

⁵ A ki si tanla pe ni fo jenge. A pe yo ma fili ki na ma yo pe yaa penjara kan wi yeri.

²⁵ A Zhezu wì si pe pye fò: «Tara woolo pe wunlumbolo pe ma cèn pe woolo pe go na. Pe fannga fenne pe maa leele pe ngbanga ma yo paa pe yinri <Kajenge pyefenne.>

²⁶ Een fò, yoro sɔgɔwɔ po si daga mbe pye ma. Na wi yen ye ni fuun legbɔɔ, wi daga mboɔ yee pye paa lepɛle yen. Na wi yen ye go na, wi daga mboɔ yee pye paa ye ni fuun tunmbyee yen.

²⁷ Wiwiin wi yen legbɔɔ wo? Na wì cèn na nii wowi lee, nakoma na wila paan naa yaakara ti kaan wi yeri wowi? Na wì cèn na nii, mì yo wowi. Ma si yala, muu yen ye sɔgɔwɔ paa ye tunmbyee yen.

²⁸ Yoro yè koro ma taga na na wa kanɔbanra nda tilan ta ti ni.

²⁹ Ki kala na, na To Yenɛle lilan tege wunluwɔ pi na yege nga na, pa mi yaa ye tege pi na fun.

³⁰ Ye yaa ka li, mbe wɔ na ni ja wa na wunluwɔ pi ni. Ye yaa ka cèn wunluwɔ jɔnrɔ ta na mbe kiti kɔn Izirayeli cengele ke ma yiri shyen ke na.»

Zhezu wila yo

Pyeri yaa ka je wi na

(Mati 26.31-35; Maki 14.27-31; Zhan 13.36-38)

³¹ Kona, a we Fɔ Zhezu wì sho fò: «Simɔ, Simɔ, ta nuru! Sɔtanla wigi yenri mbe ye fe paa yege nga na pe ma shɔlɔ fe ma ke pyo wi wɔ sigire ti ni we.

³² Een fò, mì Yenɛle li yenri ma kan, janɔgo ma tagawa piga ka kɔ. Na maga si ka sɔngɔrɔ mbe pan na kɔrɔgo, maa fannga kaan ma sefenne pe yeri.»

³³ A Simɔ wì suu pye fò: «We Fɔ, mì cèn ki cɛnwɛ mbe pinle mbe ye ma ni wa kaso, konaa mbe pinle mbe ku ma ni.»

³⁴ A Zhezu wì suu pye fò: «Simɔ Pyeri, mila ki yuun ma kan fò nala sanni ngɔpɔlɔ wi sa gbele, ma yaa ki yo mbege filige mbe sa ta yosaga taanri mbe yo mɛɛ na jen.»

Penjara, naa kasha, konaa tokobi

³⁵ Kona, a Zhezu wì si pe pye naa fò: «Na mila ye tun, a yè kari kɛwara, penjara leyaraga fu, kasha fu, naa sawira† fu, yaraga kà la ye la le?» A pè sho fò: «Ayoo.»

³⁶ A wì si pe pye fò: «Een fò koni, penjara leyaraga ka pye na yeri, wi daga mbege le. Kasha ka pye na yeri, wi daga mbege le fun. Tokobi woro na yeri, wi daga mboɔ derigbɔgo ki pɛrɛ mbe wa lɔ.

³⁷ Katugu mila ki yuun ye kan, fò senre nda ti yɔnlɔgo wa Yenɛle senre sɛwɛ wi ni na kanngɔlɔ ma yo fò: <Pòò jate kapere pyefenne wo wa,>† ti daga mberi yee yɔn fili. Kaselege yi, senre nda fuun ti yɔnlɔgo na kanngɔlɔ, ti yaa ti yee yɔn fili.»

³⁸ A wì fɔrɔgɔfenne pè sho fò: «We Fɔ, wele, tokobi shyen na!» A wì si pe yɔn sogo ma yo fò: «Een, ki yala ma.»

Zhezu wila yenri

wa Oliyiye tire yanwiga ki na

(Mati 26.36-46; Maki 14.32-42)

³⁹ A Zhezu wì si yiri wa go, mɛɛ kari wa Oliyiye tire yanwiga ki na, paa yege nga na wila pye naga piin faa we. A wì fɔrɔgɔfenne pè si taga wi na.

⁴⁰ Naa pàa ka saa gbɔn wa, a wì si pe pye fɔ: «Ye bala yaa Yennɛle li yenri, janɔo yaga ka ye wamawelewe mbe kapege pye.»

⁴¹ A wì si yiri le pe tanla mɛɛ kari yɛɛɛ jɛnri, paa lere ma kaa funɔɔɔɔɔɔ wa ki fogo ki ma pye yɛɛɛ nɔa na we. A wì si kannguuro kan ma Yennɛle li yenri ma yo fɔ:

⁴² «Na To Yennɛle, na kaa pye maa ki jaa, ki jɔɔɔɔɔ nɔa ki lali na ni. Eɛn fɔ, mi woro nala nandanwa kala lo jaa, fɔ mboro wolo lo.»

⁴³ [Kona, a mɛɛɛɛ wà si yiri wa yennɛle na ma pan maa yɛɛ naga wi na, mɛɛ fannɔa le wi ni.

⁴⁴ A lawɔɔ si pan Zhezu wi yeri. A wì si ka taga wi Yennɛle yenrɛwɛ pi na naa. Kona, a kafugo ki nɛɛ wi wuun ma kanɔa paa kasanwa† yen na soɔlo le tara.]

⁴⁵ Naa wila kaa Yennɛle li yenri, a wì si yiri, mɛɛ songoro wa wi fɔɔɔɔɔɔɔɔ pe tanla, mɛɛ saa pe ta paa wɔnlo yesanga ki kala na.

⁴⁶ A wì si pe pye fɔ: «Yaa wɔnlo jate! Ye yiri yaa yenri, janɔo yaga ka ye wamawelewe mbe kapege pye.»

Pàa Zhezu wi yigi

(Mati 26.47-56; Maki 14.43-49; Zhan 18.3-11)

⁴⁷ Ma Zhezu wi ta wila pye na para bere, a janwa wà si gbɔn wa wi na. Zhudasi nɔa wila pye fɔɔɔɔɔɔɔɔ pe kɛ ma yiri shyen wa, wo wila keli pe yɛɛ. A wì si fulo Zhezu wi tanla mbe magala wi ni mboo shari.

⁴⁸ A Zhezu wì suu pye fɔ: «Zhudasi, mà pan mbe magala Lere wi Pinambyɔ wi ni mboo shari, mbe ta mboo le kɛ wi le?»

⁴⁹ Nɔa ki mbaa pye Zhezu wi na, naa wi pinleyɛɛnle pàa kaa ki yan, a pè suu yewe ma yo fɔ: «We Fɔ, waa gbɔn we tokobiye pe ni le?»

⁵⁰ Pe ni, a nungba si saraga wɔfɛnnɛ to wi tunmbyee wi kalige nungbolo li gbɔn ma li laga.

⁵¹ Eɛn fɔ, a Zhezu wì si pe pye fɔ: «Yege yaga ma.»

A wì si jiri ki naɔa wi nungbolo li na, ma suu sagala.

⁵² A Zhezu wì sigi yo saraga wɔfɛnnɛ teele, naa sherigo gbɔɔ welefɛnnɛ teele konaa tara ti lelele pe kan fɔ: «Yè pan na kɔɔɔɔ tokobiye naa kanngire ni, mbe pan mbanla yigi ndɛɛ benɔanri pyefɔ wi mi kɛ?»

⁵³ Pilige pyew mila pye ye ni wa sherigo gbɔɔ, ye sila silan yigi! Eɛn fɔ, ye sanga wowi nɔa wì gbɔn yɛɛn. Ko sanga wo wi yen wɔwɔ fannɔa ki woo.»

Pyeri wila je Zhezu wi na

(Mati 26.57-58,69-75; Maki 14.53-54,66-72; Zhan 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Kona, a pè si Zhezu wi yigi, mɛɛ kari wi ni wa saraga wɔfɛnnɛ to wi go. Pyeri wila taga Zhezu wi na, ma lali wi ni.

⁵⁵ Pàa kasɔn gberi wa saraga wɔfɛnnɛ to wi laga nandogomɔ, ma cɛn maga maga. A Pyeri wì si saa cɛn wa ko leele poro ni.

⁵⁶ A tunmbyee jele wà suu yan wì cɛn le kasɔn ki tanla, ma suu yɛngele ke kan wi na naa wele, ma sho fɔ: «Ki naɔa nɔa, wila pye wi ni fun!»

⁵⁷ Eɛn fɔ, a Pyeri wì si je ma yo fɔ: «Jelepyɔ, mi sigi naɔa nɔa wi jɛn.»

⁵⁸ Sanni jɛnri naa, a lere wà si Pyeri wi yan, ma sho fɔ: «Mboro fun ki leele wo wawi mboro!» A Pyeri wì sigi naɔa wi pye fɔ: «Wo wa ma mi!»

† 22:44 22.43-44: Verise 43 mbe gbɔn 44 pe woro sewɛɛle pele ni.

⁵⁹ Naa leri nungba si la kaa toro, a wà sigi yo naa maga filige ngbanga fo: «Kaselege ko na, ki nanja ɲa, wila pye wa wi ni fun, katugu Galile tara fenne woo wi.»

⁶⁰ A Pyeri wì sho fo: «Senre nda maa yuun yere, mi woro nari nuru.»
Le ki yongolo nungba ke ni, maa ta wila pye na para bere, a ngopolo wi si gbele.

⁶¹ A we Fò wì si kannga, mee wi yengele ke kan Pyeri wi na naa wele. We Fò wila Pyeri wi yeri senre nda ni, a wì si nawa to ti na, fo: «Nala sannì ngopolo wi sa gbele, ma yaa ki yo mbege filige mbe sa ta yosaga taanri mbe yo mee na jen†.»

⁶² A Pyeri wì si yiri wa funwa na, ma gbele fo jenge.

*Leele pàa Zhezu wi tɛgɛɛ,
maa gbɔn*

(Mati 26.67-68; Maki 14.65)

⁶³ Zhezu wila pye nambala mbele kee, poro la pye na tɛgɛ wi na, naa gbɔn.

⁶⁴ Pàa wi yɛgɛ ki fo mbolo ni, nɛɛ wi yewe na yuun fo: «Yɛnɲɛle li yɔn senre ti yo, ma gbɔnfɔ wi mɛgɛ ki naga we na.»

⁶⁵ Pàa pye na senpere ta yɛgɛ yuun wi na naa legerɛ.

*Pàa kiti kɔn Zhezu wi na
wa kiti kɔnfenne ngbelege
ki yɛgɛ sɔgɔwɔ*

(Mati 26.59-66; Maki 14.55-64; Zhan 18.19-24)

⁶⁶ Naa laga kila kaa laga, a tara ti leleɛɛ, naa saraga wɔfenne teele pe ni, konaa lasiri sɛwɛ jɛnfenne pe ni, pɛ si pe yɛɛ gbogolo, mee pan Zhezu wi ni wa pe kiti kɔnfenne ngbelege ki yɛgɛ sɔgɔwɔ.

⁶⁷ A pɛ suu yewe ma yo fo: «Na kaa pye Kirisi wowi mboro, ki yo we kan!»

A Zhezu wì si pe yɔn sogo ma yo fo: «Ali na mi kaga yo ye kan, ye se taga ki na.

⁶⁸ Na mi ka si ye yewe, ye sanla yɔn sogo.

⁶⁹ Ɛɛn fo, mbege ɛ nala wo na, *Lere wi Pinambyɔ wi yaa cɛn wa Yɛnɲɛle na yafɔ li kalige keɛ ki na.*†

⁷⁰ Kona, a pe ni fuun pɛ sho fo: «Ki cɛn ma yɛn Yɛnɲɛle li Pinambyɔ ke?»

A Zhezu wì si pe yɔn sogo ma yo fo: «Yègɛ yo, wowi mi we.»

⁷¹ Kona, a pɛ sho fo: «We woro na sɛrɛfɔ jaa naa. Wèri logo wo jate wi yɔn.»

23

*Pàa kari Zhezu wi ni
wa Pilati wi yeri*

(Mati 27.1-2,11-14; Maki 15.1-5; Zhan 18.28-38)

¹ A janwa wì ni fuun wì si yiri, mee kari Zhezu wì ni wa kumanda Pilati wi yeri.

² Wama, a pe nɛɛ бага wi na, na yuun fo: «Wè saa ki nanja ɲa wi ta wi yɛn na we tara woolo pe fanla na pe punngu, ma yo pe yiri pe je paga kaa

wunlumbolo to wi nizara wi woo. Wi yo wo jate wi yen Kirisi, fo wi yen wunlunana wa.»

³ Kona, a Pilati wi suu yewe ma yo fo: «Mboro ma yen Zhufuye pe wunlunana we le?» A Zhezu wi suu pye fo: «Koyi nga ma yo we.»

⁴ A Pilati wi si saraga wofenne teele poro naa janwa wi pye fo: «Mii kajooɔ kpe yan ki nana na wi na.»

⁵ Een fo, a pe si yanra senre nungba ti na, ma yo fo: «Wi yen na leele pe sunnu na pe waa wi nagawa senre ti ni. Wigi le wa Galile tara, ma toro fo wa Zhude tara ti ni fuun ti ni, ma pan ma gbɔn fo lagame.»

Paa kari Zhezu wi ni wa Erɔdi yeri

⁶ Naa Pilati wila kaa Galile mege ki logo, a wi si pe yewe, na kaa pye Zhezu wi yen Galile tara fenne woo.

⁷ Naa wila kaa ki logo ma yo Erɔdi wila pye tara nda go na pa Zhezu wila yiri wa, a wi suu torogo wa Erɔdi wi yeri. Ki piliye yi ni, kila yala Erɔdi wila pye wa Zheruzalemu fun.

⁸ Naa Erɔdi wila kaa Zhezu wi yan sanga na ni, a ki si tanla wi ni fo jenge; katugu wila Zhezu wi tinme ta, nee ki jaa[†] mboo yan yenle ni maga yigi fo wagati titonlowo ni. Wila pye naga jate mboo yan wila kafonno la piin.

⁹ Wila Zhezu wi yewe maa jogori senlegere ni. Een fo, Zhezu wi sila wi yon sogo senpyo nungba ni.

¹⁰ Saraga wofenne teele poro naa lasiri sewe jenfenne pe ni, paa pye ma yere wa, na бага wi na ngbanga.

¹¹ A Erɔdi wo naa wi sorodasheelee pe ni, pe nee wi tifaga, na tɛge wi na, mee wunlumbolo yaripooɔ tiyooɔ ka le wi kan, mee wi songoro naa wa Pilati wi yeri.

¹² Ki pilige ki ni, Erɔdi naa Pilati paa weenre le pe yee ni. Ma si yala, paa pye ma pe yee mben faa.

Paa yo pe Zhezu wi gbo

(Mati 27.15-26; Maki 15.6-15; Zhan 18.39-19.16)

¹³ A Pilati wi si saraga wofenne teele poro naa fannga fenne pe yeri, naa leele sanmbala pe ni ma pe gbogolo,

¹⁴ mee pe pye fo: «Ki nana na, ye pan wi ni na korooɔ ma pan mala pye ma yo wi yen na leele pe fanla. Wi si na, muu yewe ye ni fuun ye yee na. Kapere nda fuun ye бага wi na ma yo wi pye, mii ka yan wi pye.

¹⁵ Erɔdi fun, wii kapege jen wi na, nga wi pye; katugu wuu songoro laga we kan. Yege wele, wii kala la pye, na li daga poo gbo.

¹⁶ Ki kala na, mi yaa ti poo gbɔn sapige ni, mbe suu wa.»

¹⁷ [Kila pye Paki feti pyew, Pilati wila daga mbe kasopiile nungba wa pe kan.]

¹⁸ Een fo, a pe ni fuun pe nee gbele ngbanga ja, na yuun fo: «Ki nana na wo kan poo gbo, ma Barabasi wo wa!»

¹⁹ Ma si yala, Barabasi wo la ye wa kaso, katugu wila yiri ma je wa ca nawa, ma lere gbo.

²⁰ Pilati wo la pye naga jaa mbe Zhezu wo wa. A wi si senre ti le naa, ma para janwa wi ni.

[†] 23:8 23.8: Luki 9.9

²¹ E'en fɔ, a pè si gbele ngbanga maa pye fɔ: «Wi kan tiparaga na! Wi kan tiparaga na!»

²² A Pilati wì si senre ti le naa taanri wogo ki na, mɛɛ pe yewe ma yo fɔ: «Yingi kapege wì pye! Mii kala la jɛn wi na, na li daga poo gbo. Ki kala na, mi yaa ti poo gbɔn sapige ni, mbe suu wa.»

²³ E'en fɔ, a pè si koro na gbele naa ngbanga, ma yo pe Zhezu wi kan tiparaga na, a gbelege ngbanga kɔ si fannga ta Pilati wi na.

²⁴ Ki kaa pye ma, a Pilati wì si yere ki yerewe mbe nga paa pye na jaa ki pye.

²⁵ Na wila yiri ma je ma lere gbo, a pòo le kaso, a wì si wo wa, wo nga paa pye na jaa we. A wì si Zhezu wo le pe kɛɛ poo pye pe pyewe.

Paa Zhezu wi kan tiparaga na

(Mati 27.32-44; Maki 15.21-32; Zhan 19.17-27)

²⁶ Naa paa kaa na kee Zhezu wì ni, a pè si fili Sireni ca fenne nanja wa ni. Wila yiri kere na paan. Paa pye naa yinri Simo. A pè si wo yigi ma yo wì Zhezu wì tiparaga ki tugo wì taga ki ni wì pungo na.

²⁷ Janwa gbolo là la taga Zhezu wì na konaa jeele legerɛ pele ni. Ki jeele paa pye na gbele na kawa Zhezu wi kala na.

²⁸ A Zhezu wì si wa ma kannga, mɛɛ pe pye fɔ: «Yoro Zheruzalemu jeele wele, yaga kaa gbele mi kala na. Yaa gbele ye yɛɛ wogo konaa ye piile wogo ko kala na.

²⁹ Katugu piliye ya wa na paan, pe yaa kaa yuun fɔ: «Jeele mbele pe woro na siin, naa mbele pe fa se faa konaa mbele pe fa yinne kan piile yeri, ferewe yen pe woo.»

³⁰ Kona, leele pe yaa kaa ki yuun yanwira ti kan fɔ: *Yanwira, ye toori we na; mbaa ki yuun tinndiye pe kan fɔ: Ye we lara!*[†]

³¹ Na pe kaa ki piin tige tipirige[†] ko na yɛɛn, tiwaga ko wogo ko yaa ka pye mele?»

³² Paa kari nambala kapere pyefenne shyen ni fun, mbe sa pe pinle mbe pe gbo ja Zhezu wì ni.

³³ Naa paa ka saa gbɔn wa laga nga paa pye na yinri «Yungɔrɔgo laga» ki na, a pè si Zhezu wi kan wa tiparaga ki na konaa kapere pyefenne shyen pe ni. Nungba la pye Zhezu wi kalige kɛɛ ki na, sanja wila pye wi kamenge kɛɛ ki na. ³⁴ A Zhezu wì sho fɔ: «Na To, pe kapere ti kala yaga pe na, katugu nga paa piin pe sigi jɛn.»

A pè si petɛ gbɔn wi yaripɔɔ ti na, mɛɛ ti yɛɛle pe yɛɛ na.

³⁵ Leele pe ni fuun paa pye ma yere wa na wele. Zhufuye teele paa pye na tɛɛ wi na, nɛɛ yuun fɔ: «Ye wele, wì pele sho! Yingo wuu yɛɛ sho ye, na kaa pye wo wì yen Kirisi, nga Yenjele li wo we!»

³⁶ Sorodasheelee fun paa pye na tɛɛ wi na. Paa fulo wa wi tanla ma duven tangara kan wì yeri wuu wo,

³⁷ nɛɛ wì piin fɔ: «Na kaa pye mboro ma yen Zhufuye pe wunlunaja, ma yɛɛ sho ye!»

³⁸ Paa ki yɔnlogo wa Zhezu wì tiparaga ki go na ma yo fɔ: «Ija yɛɛn, wo wì yen Zhufuye pe wunlunaja we.»

[†] **23:30 23:30:** Oze 10.8; Naga 9.6 [†] **23:31 23:31:** Tige tipirige ko ki yɛn Zhezu we, tiwaga ko ki yɛn Zhufuye woolo wele, pe kotongbanga ki kala na, pe yaa ki kan Orɔmu tara fenne pe kapere ti kayanga wo pe ni.

³⁹ Kapere pyefenne mbele paa kan tipaara ti na, nungba la pye naa tegele na yuun fo: «Mboro ma ma yen Kirisi we! Ma yee sho, ma we sho fun ye!»

⁴⁰ Een fo, a kapere pyefo sanja wi si gbanla wi nimbye wi na, ma yo fo: «Mboro na maa ki jologo cenle nungba ki jolo, ma woro na fye Yenhele li yee.»

⁴¹ Woro wo na, nde ki daga we ni, katugu kapere nda we pye to jologo ko we yen ki na. Een fo, ki nanja na, wii kapege ka kpe pye.»

⁴² Ko pungo na, a wi si Zhezu wi pye fo: «Zhezu, na maga ka pan mbe cen wa ma wunluwo pi ni sanga na ni, ma nawa to na na!»

⁴³ A Zhezu wi suu yon sogo ma yo fo: «Kaselege ko na, mila ki yuun ma kan, nala ma yaa pye na ni wa Yenhele li lajenge ki ni†.»

Zhezu wi kunwo we

(Mati 27.45-56; Maki 15.33-41; Zhan 19.28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Yonlofugo ko kila pye na kee sa gbɔn, a yonlo ki si ye. A wowo pi si ye wa ki tara ti lagapyew ki ni, fo ma saa gbɔn yonloparaga ki na. Paraga nga paa po ma sherigo gbogo ki kon shyen, a ki si wali wa ki nandogomo.

⁴⁶ A Zhezu wi si gbele ngbanga ma yo fo: *Na To, mila na yinne li nii ma kee.*†

Naa wila kaa to yo, a wi si ku.

⁴⁷ Naa Oromu tara sorodashee tojee wila kaa ko yan ma, a wi si Yenhele li gbogo, ma yo fo: «Kaselege ko na, ki nanja na, lesinje lawi.»

⁴⁸ Janwa na fuun wila pan ma gbogolo wa naga kala li wele, nga kila pye, naa paa kaa ki yan, a pe nee songoro, na pe koto ti gbɔn yesanga ki kala na.

⁴⁹ Zhezu wi jenfenne pe ni fuun paa pye ma yere wa lege, nee ki kala li wele konaa jeele mbele fuun paa taga wi na ma yiri wa Galile† tara pe ni.

Paa Zhezu gboo wi le

(Mati 27.57-61; Maki 15.42-47; Zhan 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Wa Zhufuye ca nga paa pye na yinri Arimate, nanja wa la pye wa, paa pye naa yinri Zhozufu. Ki nanja wila pye lejenje ma sin, na Yenhele li wunluwo pi singi pi pan. Wila pye kiti konfenne ngbelele ki woo wa. Een fo, kiti konfenne sanmbala nga paa yere ki na ma pye, wi sila yenle ki na.

⁵² A wi si kari Pilati wi korogo, ma saa wi yenri Zhezu gboo wi ni.

⁵³ Ko pungo na, a wi si saa Zhezu gboo wi tirige wa tiparaga ki na, maa fo parifige ni, mee saa wi le fanga ka ni, paa ki kon walaga na. Fanga fonngo layi, pe sila gboo le wa ki ni faa.

⁵⁴ Warijuwan lawi, cenpilige ki lesanga wo wila pye na jaa mbe gbɔn.

⁵⁵ Jeele mbele paa yiri wa Galile tara, ma pan Zhezu wi ni, paa taga Zhozufu wi na ma saa fanga ki wele konaa yee nga na paa Zhezu gboo wi le we.

⁵⁶ Ko pungo na, a pe si songoro wa pe yinre, mee saa latikoro nuwo taan naa sinne nuwo taan gbegede, mbe ka sari gbɔn Zhezu gboo wi na.

Naa cenpilige kila kaa gbɔn, a pe si cen ma wogo, paa yee nga na Yenhele li ngasele laa ki naga† we.

† 23:43 23:43: 2 Koren 12.4; Naga 2.7 † 23:46 23:46: Yuuro 31.6 † 23:49 23:49: Yuuro 38.12; Luki 8.2 † 23:56 23:56: Eki 20.8-10

24

Zhezu wila yen ma yiri

wa kunwo pi ni

(Mati 28.1-10; Maki 16.1-8; Zhan 20.1-10)

¹ Yapelege ki pilige kongbannga† ki na, yirifaga ki na, a ki jeele pe si kari wa fanga ki yon na pe sinme nuwo taan mba paa gbegele pi ni.

² A pe si saa sinndelingbogo nga paa tege ma fanga ki yon ki ton, ki yan pege konko maga laga wa ki yon na.

³ A pe si ye wa fanga ki nawa, een fo, pe sila we Fo Zhezu wi gboo wi yan wa.

⁴ A pe nee pe yee yewe ki wogo ki ni, a nambala shyen pele si pe yee naga wa pe na. Pe yariporo tila pye ma filige na yengele fo jenge.

⁵ A jeele pe si fye fo jenge, mee pe yere ti sogosogo. A ki nambala pe si pe pye fo: «Yingi na, a ye nee na wi yen yinwege na wi lagajaa wa kuulo pe sogowo?»

⁶ Wi woro laga, wi yen ma yiri wa kunwo pi ni. Sanga na ni wila pye wa Galile tara, senre nda wila yo ma ye kan, ye nawa to ti na!

⁷ Wila yo fo: «Ki daga pe Lere wi Pinambyo wi le kapere pyefenne pe kee, poo kan tiparaga na, ki pilige taanri wogo wii yen wi yiri wa kunwo pi ni†.» »

⁸ Kona, a pe si nawa to Zhezu wi senyoro ti na.

⁹ A pe si yiri wa fanga ki tanla, mee saa ki yee yo ma Zhezu wi pitunmbolo ke ma yiri nungba pe kan konaa leele sanmbala pe ni.

¹⁰ Jeele mbele paa yiri wa fanga ki yon na, pe mere tori nda yeen we: Mari na wi yiri wa Magidala ca, naa Zhani, naa nana na paa pye na yinri Zhaki† wi no Mari wi ni konaa jeele pele ni naa. A poro fun pege senre ti yo pitunmbolo pe kan.

¹¹ Een fo, ki senre tila pye pitunmbolo pe yee na paa senre faa yen. Pe sila taga ti na.

¹² [Konaa ki ni fuun, a Pyeri wi si yiri ma fe ma kari wa fanga ki yon, mee foli ma wele wa ki nawa, mee parisanyere to ce to yan wa. Ko pungo na, a wi si songoro ma kari wi go. Nga kila pye, kila wi pari†.]

Kala na laa pye

wa Emawusi kono li na

(Maki 16.12-13)

¹³ Ki pilige nungba ki ni, Zhezu wi forogofenne shyen la pye na kee ca ka ni, pege yinri Emawusi. Ko naa Zheruzalemu ca ki ni ti mbaa culo ke ma yiri shyen yon ko tin ti yee ni.

¹⁴ Kagala ngele kaa pye, koro senre paa pye na yuun na kee.

¹⁵ Ma pe ta paa pye na para na kendige woo pe yee ni na kee, a Zhezu wo jate wi si fulo pe tanla, mee pinle pe ni na kee.

¹⁶ Paa pye naa yaan, een fo, yaraga ka la pe yee kon, pe sila wi jen.

¹⁷ A Zhezu wi si pe pye fo: «Yingi kendige yaa woo, na tanri na kee?» Kona, a pe si yere yesanga ni.

† 24:1 24.1: Maki 16.2 † 24:7 24.7: Luki 9.22-23 † 24:10 24.10: Luki 8.2; Mati 27.56pe wele.

† 24:12 24.12: Ki verise na wi yen seweele pe ni fuun pe ni ndee nungba. Zhan 20.6-7wi wele.

³⁶ Maga ta pàa pye na para bere, a Zhezu wo jate wì si yiri le pe na, ma yere wa pe sɔgɔwɔ, mɛɛ pe shari ma yo fɔ: «Yeyinnye ki pye ye ni!»

³⁷ A pe sunndoro ti si kɔn pe na, a pe nɛɛ fyɛ; katugu pàa ki yan ndɛɛ gbɔo yinne pàa yan.

³⁸ A Zhezu wì si pe pye fɔ: «Yingi na, a ye jatere wì si piri ye na. Yingi na, a ye jatere wì nɛɛ ye kɔɔn shyenzhyen!

³⁹ Yanla keyen yo naa na tɔɔɔ ti wele, yege jen ye yo fɔ mi jate muwi! Ye jiri na na ye wele, katugu wire naa kajelege na pye gbɔo yinne li ni, paa yege nga na ye yen nari yaan na ni we.»

⁴⁰ Naa wila kaa to yo ma, a wì suu keyen naa wì tɔɔɔ ti naganaga pe na.

⁴¹ Nayinmɛ ndorogo ki na, konaa naa kila pe pari ki kala na, pe sila ya taga ki na mbe yo wowi. Ki kaa pye ma, a Zhezu wì si pe yewe ma yo fɔ: «Yaakaga yen laga ye yeri le?»

⁴² A pè si ngbankaala kɔnɔ kan wi yeri.

⁴³ A wì sili shɔ mali ka le pe yege na.

⁴⁴ Kona, a wì si pe pye fɔ: «Sanga nga ni mi yen ye ni, sɛnrɛ nda mɪla yo ye kan tori nda fɔ: Kagala ngele fuun kè yɔnɔlɔ na kanngɔlɔ wa Moyisi lasiri wi ni, naa Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ yɔfɛnnɛ pe sɛwɛɛle pe ni, naa Yɛnnɛlɛ gbɔgɔyuro sɛwɛ wi ni, ke daga mbe pye mbe ke yɛɛ yɔn fili.»

⁴⁵ Kona, a wì si tijinliwe kan pe yeri pe ta pe Yɛnnɛlɛ sɛnrɛ sɛwɛ wi koro jen.

⁴⁶ A wì si pe pye fɔ: «Ki yen ma yɔnɔlɔ ma yo fɔ: Kiri si wi daga mbe jɔlɔ mbe ku, ki pilige taanri wogo, wii yen wi yiri wa kunwɔ pi ni.

⁴⁷ Pe yaa kaa ki yari tara woolo pe ni fuun pe kan wi mɛge ki na, fɔ ki daga pe pe kapere ti jen peri yaga, jango ti kala mbe yaga pe na. Pa pe yaa kaga le wa Zheruzalemu.

⁴⁸ Yoro wo na, ye yen ki kagala ke sɛrɛfɛnnɛ.

⁴⁹ Ye wele, na To wila yarikanga nga yɔn fɔlɔ kɔn mbe kan, mi yaa ki torogo ye kan. Ɛɛn fɔ, ye daga mbe koro wa ca nawa fɔ naayeri fannga ki sa tigi ye na ki ye ye ni.»

Zhezu wila kari wa Yɛnnɛlɛ na

(Maki 16.19-20; Kapyɛ 1.9-11)

⁵⁰ Ko punɔ na, a Zhezu wì si kari pe ni wa ca ki punɔ na, wa Betani yɔn ki na, mɛɛ wi keyen yi yirige ma duwaw pe na.

⁵¹ Maa ta wila pye na duwaw pe na, a wì si kaa yiri le pe tanla, mɛɛ kari wa yennɛle na.

⁵² A pè suu gbɔgɔ, mɛɛ sɔngɔɔ nayinmɛ coli wa Zheruzalemu.

⁵³ Sanga pyew pàa pye wa sherigo gbɔgɔ ki ni, na Yɛnnɛlɛ li gbogo.

Zhezu Kirisi Sentanra nda ZHAN la yonlogo

Sewe wi nawa senre

Ki sewe ɲa Zhan wo wila wi yonlogo. Zhan wo naa wi ndo Zhaki wi ni paa pye Zhezu wi pitunmbolo ke ma yiri shyen poro pele. Poro naa pe to Zebede wi ni paa pye ngbanra wofenne wa Galile logbogo ki ni. Naa Zhezu wila kaa pe yeri, a pè sigi tunngo ki yaga mæe taga wi na. Mbege le le ko sanga wo na, a pè si pye Zhezu wi wenne jembele. Wa Zhezu Sentanra nda Zhan wi yonlogo ti ni, wi suu yæra mege ki le wa, æen fo wila para wi yæe wogo na ma yo fo: «Lere ɲa wi yen ma Zhezu wi ndanla» (13.23; 19.26; 20.2, 7; 21.20). Wila ko pye ma mbege naga fo wuu yæe tirige.

Naa paa Zhezu wi kan wa tiparaga ki na, wila ki yo Zhan wi kan ma yo wila wi no Mari wi kala li yongo wi kan (19.25-27).

Laga ki Sentanra nda ti ni, Zhan wi yen naga nari we na ma yo fo Zhezu wo wi yen Yenɲele na li yen To li pinambyo nunɲba pe we. Yenɲele lili pinambyo Zhezu wi torogo laga dunruya wi ni wi pan wi ku we kapere ti kala na, janɲo lere ɲa fuun ka taga wi na, wi yinwege ɲga wa yenɲele na ki ta, ko ɲga ki yen kosaga fu (3.16). Zhan wi yarilegere senre yo we kan, nda ti woro wa Sentanra seweale taanri sanmbala pe ni.

Zhan wi yen naga nari we na fo Zhezu wila para wi «wagati» wogo na (2.4; 7.30; 8.20; 12.23, 27; 13.1; 16.32; 17.1). Ki wagati wi yen na Zhezu wi kunwo wogo ko nari konaa wagati ɲa wi yaa ka gbogowo ta naa wa yenɲele na we.

Sentanra nda Zhan yonlogo ti yen ma kon ma yiri konsagboro shyen. Wa ti konsagbogo kongbannga ki ni, kagala ngele Zhezu wila pye sannni wi «wagati» wi sa gbon, wè ke yan wa (1-12). Zhan wigi yo wa we kan paa yege ɲga na Zhan Batisi wila sereya yo Zhezu wi wogo na konaa paa yege ɲga na Zhezu wila wi pitunmbolo kongbanmbala pe yeri. Wège yan fun fo Zhezu wila kari karisaga legere na wa Zheruzalemu Zhufuye fetiye pe na. Zhezu wila para lelegere ni, konaa ma pe naga yaara ta ni, nda ti yen kagbogo yon. Zhezu wi kafonngolo legere pye fun. Zhan wi ki kafonngolo koloshyen wo wa ke ni, mbege naga we na fo kaselege ko na, Zhezu wo wi yen Yenɲele li pinambyo we.

Wa Sentanra ti konsagbogo shyen wogo ki ni, naa Zhezu wi wagati wila kaa pan ma gbon, kagala ngele wila pye, Zhan wi yen na ke yuun we kan (13-21). Pe mbaa Zhezu wi gbo pilige ɲga ni ki yembine li yege, wila li wi forogofenne ke ma yiri shyen pe ni, ma kotogo sogowo senre yo pe kan konaa ma Yenɲele yenri pe kan. Mbe taga wa ko na, Zhan wi yen naga yuun we kan paa yege ɲga na Zhezu wila ku, ma yen ma yiri wa kuulo pe sogowo konaa maa yæe naga wi forogofenne pe na.

Wa sewe wi kosaga yeri, Zhan wi yen naga yuun paa yege ɲga na Zhezu wila fili wi forogofenne pe ni wa Tiberiyadi logbogo ki yon na konaa senre nda wila yo Pyeri naa Zhan pe wogo na.

Sewe wi yen ma koonlo yege ɲga na

Zhezu wo wi yen Yenɲele li senre re 1.1-18

Zhan Batisi wi sereya konaa Zhezu wi forogofenne kongbanmbala wele 1.19-51

Zhezu wi kacɛn kagala kolɔshyɛn konaa wi tunngo nga wì pye kpengbelengbe 2.1-12.50

Zhezu wi senyoro ma sara konaa Yinne kpoyi li panga ye 13.1-17.26

Zhezu wi kunwɔ naa wi yenme ma yiri wa kunwɔ pi ni 18.1-20.31

Zhezu wila fili wi fɔrɔgɔfenne kolɔshyɛn ni wa Tiberiyadi logbɔgo ki yɔn na 21.1-25

ZHEZU WO WI YEN YENŊELE LI SENRE RE

1.1-18

¹ Fafafa, sanga ŋa ni dunruya wi fa da, Senre tila pye wa. Tila pye wa Yenŋele li ni ma pye Yenŋele.

² Ŋa pe yinri Senre wila pye wa Yenŋele li ni maga le wa fafafa na dunruya wi fa da.

³ Yenŋele li yaara ti ni fuun ti gbegele wo fanŋga na. Yaara nda fuun ti gbegele, ko ka si gbegele na wo ma.

⁴ Yinwege kila pye wo ni. Ki yinwege kila pye na yanwa kaan leele pe yeri.

⁵ Ki yanwa pi yen na yiin mbele pe wa wowɔ pi ni pe kan. Eɛn fɔ, pee yenle pi na.

⁶ A Yenŋele li si naŋa wa tun, pàa pye naa yinri Zhan.

⁷ Wo wila pan paa sɛrefɔ yen na yanwa pi senre yuun, leele pe ni fuun pe ta pe taga pi na wi senre ti fanŋga na.

⁸ Zhan jate wo ma wila pye ki yanwa we. Eɛn fɔ, wo la pan mbaa pi sɛɛya wi yuun.

⁹ Ki yanwa po pila pye yanwa jembe we, mba pì pan laga dunruya wi ni, na yiin leele pe ni fuun pe kan.

¹⁰ Ŋa pe yinri Senre wila pye laga dunruya wi ni. Wo fanŋga na Yenŋele làa dunruya wi gbegele. Konaa ki ni fuun, dunruya woolo pe suu jen.

¹¹ Wila pan wi woolo pe kɔrɔgo, eɛn fɔ, wi woolo pe sila yenle wi na.

¹² Konaa ki ni fuun, jenri mbele pàa yenle ma taga wi na, wì fanŋga kan poro yeri pe pye Yenŋele li piile.

¹³ Pee pye Yenŋele piile lere selomɔ na, kii pye senwee pyɔ nandanwa kala, nakoma naŋa fanŋga na. Eɛn fɔ, Yenŋele lo li pe pye li piile.

¹⁴ Senre tila pan ma pye senwee pyɔ, ma cɛn laga we sɔgowɔ. Wi yen ma yin yinme naa kaselege ki ni. A wòo gbɔgowɔ pi yan, mba Pinambyo nunŋba pe wì ta wi To Yenŋele li yeri we.

¹⁵ Zhan wila para wi senre na, ma gbele ŋgbanga ma yo fɔ: «Ŋa mɪla wi senre yo ma yo wi yaa pan na punŋo na, wowi ŋa we. Wi mege kì gbɔgo ma wɛ na wogo ki na, katugu wila pye wa, na pe fanla se.»

¹⁶ We ni fuun wè we tasaga ta wa wi yarijende legere ti ni, ma yinme ta ma tagala pi yɛɛ na.

¹⁷ Yenŋele làa li lasiri wi kan we yeri Moyisi wo fanŋga na. Eɛn fɔ, Yenŋele li yinme naa li kaselege ti pan Zhezu Kirisi wo fanŋga na.

¹⁸ Lere fa Yenŋele li yan yenle ni fyew. Eɛn fɔ, Pinambyo nunŋba ŋa wi yen Yenŋele, ma pye wa Tofɔ wi ni, wo wì Yenŋele li cɛnlomɔ pi naga we na.

ZHAN BATISI WI SɛɛYA KONAA ZHEZU WI FɔRɔGɔFENNɛ KONGBANMBALA WELE

1.19-51

*Zhan Batisi wi senyoro re**(Mati 3.1-12; Maki 1.1-8; Luki 3.1-18)*

¹⁹ Sereya ŋa Zhan wila yo wowi ŋa we, naa Zheruzalemu ca Zhufuye paa saraga wofenne poro naa Levi setirige piile pele tun wa wi yeri ma yo pe saa yewe pe yo fo: «Ambɔ wi mboro?»

²⁰ Zhan wi sila je mbe pe yon sogo. Een fo, wila ki yo maga filige pe kan jenge ma yo fo: «Mi ma mi yen Kirisi we.»

²¹ A pè suu yewe ma yo fo: «Kì pye ma, ambɔ wi mboro? Mboro ma yen Eli we le?» A Zhan wi si pe pye fo: «Ayoo, wo ma mi.» A pè suu pye fo: «Yenŋele yon senre yofɔ† wowi mboro le?» A Zhan wi sho naa fo: «Ayoo, wo ma mi.»

²² Kona, a pè suu pye fo: «Ambɔ wi mboro? Ki yo we kan we ta we saga yo mbele pè we tun pe kan. Yingi maa yuun maa yee wogo ki na?»

²³ A Zhan wi si Yenŋele yon senre yofɔ Ezayi wi senre ti yo pe kan ma yo fo:

«Muwi mi yen nana ŋa wi magala li yen na yinrigi wa gbinri wi ni na yuun fo:

«Ye we Fɔ wi konɔ li gbegele li sin jenge!» »†

²⁴ Pitunmbolo mbele paa tun wa Zhan wi yeri, Fariziye poro pele la wele.

²⁵ A poro suu yewe ma yo fo: «Na kaa pye mboro ma ma yen Kirisi we, nakoma Eli, nakoma Yenŋele yon senre yofɔ we, yingi na, a ma nee leele pe batize?»

²⁶ A Zhan wi si pe yon sogo ma yo fo: «Mi wo na, mi ye batize tonmo ni, een fo, lere wa yen laga ye sogowo, ye si wo jen.

²⁷ Wila paan wa na pungo na. Mi yere woro ma yala jenge mboo sawira manda ti sangala.»

²⁸ Ko kagala ngele koro la pye na piin wa Betani ca†, wa Zhuriden gbaan wi kee sanŋa ki na, wa laga nga Zhan wila pye na leele pe batize we.

Zhezu wi yen Yenŋele li Simbapyɔ

²⁹ Ki goto pinliwe pi ni, a Zhan wi si Zhezu wi yan wila paan wi korogo, mee yo fo: «Ye wele, Yenŋele li Simbapyɔ wowi ŋa we, wo wi yen dunruya woolo pe kapere ti laga fo pe na.

³⁰ Wo mila para wi senre na ma yo fo: Nana wa yen na paan wa na pungo na. Wi mege ki gbogo ma we na wogo ki na, katugu wila pye wa, na pe fanla se.

³¹ Mi jate mi sila ki lerefo wi jen. Een fo, mi pan na leele pe batize tonmo ni, jango mboo naga Izirayeli woolo pe na poo jen.»

³² A Zhan wi sigi sereya wi yo ma yo fo: «Mi Yinnekpoyi li yan li yiri wa Yenŋele na na tinri paa ketene yen, ma pan ma cen wi na.

³³ Mi sila wi jen. Een fo, Yenŋele na lilan tun mbe pan mbaa leele pe batize tonmo pi ni, ligi yo na kan ma yo fo: «Ma yaa ka Yinnekpoyi li yan li tigi ma koro lere wa na, ko fo wo wi yaa leele pe batize Yinnekpoyi li ni.»

³⁴ Ki wogo migi yan, mi nee ki sereya wi yuun fo wo wi yen Yenŋele li Pinambyɔ we.»

*Zhezu wi forogofenne
kongbanmbala kangurugo wele*

³⁵ Ki goto pinliwɛ pi ni, Zhan wila pye wa ki laga ki na naa, wo naa wi fɔɔgɔfenne shyen ni.

³⁶ Naa wila kaa Zhezu wi yan wila toro, a wì sho fɔ: «Yɛnɛɛ li Simbapɔ wi ɲa!»

³⁷ A Zhan wi fɔɔgɔfenne shyen pè si nda wila yo ti logo, mɛɛ taga Zhezu wi na.

³⁸ A Zhezu wì si kannga ma wele, mɛɛ pe yan pè taga wi na. A wì si pe yewe ma yo fɔ: «Yingi yaa jaa?»

A pè suu pye fɔ: «Arabi!» Ko kɔɔ wo yɛn fɔ: «We Nagafɔ!» «Ma tugu se yeri?»

³⁹ A Zhezu wì si pe yɔn sogo ma yo fɔ: «Ye pan we kari, ye yaa saga yan!»

A pè si pinlɛ wi ni ma kari, mɛɛ saa wi tugusaga ki yan. Yɔnlɔ kila koro jɛnri mbe si kɔ. A pè si koro wa, ma yɔnlɔ sannga ki pye wa wi ni.

⁴⁰ Ki leele shyen mbele pàa Zhan wi sɛnrɛ ti logo ma taga Zhezu wi na, pàa pye na wa yinri Andire. Wila pye Simɔ Pyeri wì nɔsɛpyɔ lenaɲa.

⁴¹ A Andire wì si kari gbɛn ma saa wi nɔsɛpyɔ Simɔ wi yan, ma suu pye fɔ: «Wè Mesi wi yan.» Ki mɛgɛ ki kɔɔ wowi ɲa fɔ: «Shɔfɔ».

⁴² A wì si kari Simɔ wi ni wa Zhezu wi yeri. Naa pàa ka saa gbɔn, a Zhezu wì suu wele ma suu pye fɔ: «Mboro pe yinri Simɔ, Zhan pinambyɔ we. Ɛɛn fɔ, yingo pe yaa loon yinri Sefasi, ko kɔɔ wo ɲa sinndelege.»

⁴³ Ki goto pinliwɛ pi ni, a Zhezu wì si yere ki yerewe mbe kari wa Galile tara. A wì si saa fili Filipu wi ni, ma suu pye fɔ: «Pan ma taga na na, ma pye na fɔɔgɔfɔ.»

⁴⁴ Pa Filipu wila yiri wa Betisayida ca. Ko ca nungba ko kila pye Andire naa Pyeri pe ca ye fun.

⁴⁵ Ko punɔ na, a Filipu wì si saa Natanayeli wi yan, ma suu pye fɔ: «Naɲa ɲa Moyisi wila para wi sɛnrɛ na wa lasiri sɛwɛ wi ni, a Yɛnɛɛ yɔn sɛnrɛ yofenne fun pè para wi sɛnrɛ na wa pe woolo pe ni, wòo yan. Zhozefu pinambyɔ Zhezu wowi, ɲa wì yiri wa Nazareti ca we.»

⁴⁶ A Natanayeli wì suu pye fɔ: «Yarijɛngɛ mbe ya yiri wa Nazareti?»

A Filipu wì suu pye fɔ: «Ta paan we kari, ma saa yan ma yɛ.»

⁴⁷ Naa Zhezu wila kaa Natanayeli wi yan wila paan wi kɔɔgɔ, a wì sho fɔ: «Ʋa yɛɛn, wi yɛn Izirayeli woo kaselege na, nambara suu ndanla.»

⁴⁸ A Natanayeli wì suu yewe ma yo fɔ: «Màla jɛn mɛɛ?»

A Zhezu wì suu pye fɔ: «Mòo yan na wa figiye tige ki nɔgɔ, na Filipu wi fɔon yeri.»

⁴⁹ Kona, a Natanayeli wì suu pye fɔ: «Nagafɔ! Mboro ma yɛn Yɛnɛɛ li Pinambyɔ we. Mboro ma si yɛn Izirayeli woolo pe wunluwɔ we.»

⁵⁰ A Zhezu wì suu pye fɔ: «Naa mòo pye ma yo mòo yan na wa figiye tige ki nɔgɔ, ko ma ki ti mà taga na na le? Ma yaa ka kagbɔgɔlɔ kele yan naa mbe wɛ na lo na.»

⁵¹ A Zhezu wì sho naa fɔ: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, ye yaa ka yɛnɛɛ li yan li yɛngɛ, mbe mɛrɛgɛye pe yan pe yɛn na nuru na tinri Lere wi Pinambyɔ wi na†.»

ZHEZU WI KACɛN KAGALA KɔLɔSHYɛN KONAA WI TUNNGO NGA WI PYE KPENGBELENGBE

† 1:51 1:51: Ki verise wi yɛn na para na kee Zhakobu yariyanga ko yeri, Zhɛnɛ 28.12-13. Mɛrɛgɛye pe yaa kaa tunngo piin Zhezu wi kan, mboo kan wila kagbɔgɔlɔ naa kafɔnnɔgɔlɔ piin.

2

2-12

*Jayire nda tila pye**wa Kana ca ki ni*

¹ Naa ko kagala koro la kaa toro, ki pilige taanri wogo ki na, paa pye na jayire piin wa Kana ca, wa Galile tara. Zhezu wi no wila pye wa ki jayire ti na.

² Paa Zhezu wo naa wi forogofenne pe yeri ki jayire ti na fun.

³ Ma pe ta wa, naa duven wila kaa ko, a Zhezu wi no wi si saa wi pye fo: «Leele pe duven wi ko.»

⁴ A Zhezu wi suu pye fo: «Jele, nga mi yaa pye, mboro ma ma yaa ki yo na kan. Na wagati wi fa gbɔn gbɛn.»

⁵ Kona, a Zhezu wi no wi si saa tunmbyeele pe pye fo: «Wiga ka yo ye kala na fuun pye, ye li pye!»

⁶ Sinndeere cɔgbɔrɔ kogolɔni la pye wa, nda Zhufuye paa tɛgɛ na kori wa ti ni na wunru, ma yala pe shɛrɛgɛ kongolo ke ni. Litiri nafa tijere, nakoma cɛnmɛ naa nafa (120) wi mbaa ya mbe ti nungba nungba pyew ti yinyin tɔnmɔ ni.

⁷ A Zhezu wi si tunmbyeele pe pye fo: «Yege cɔgbɔrɔ nda ti yin na kan tɔnmɔ ni!»

A pɛ siri yin tɔnmɔ pi ni fo wa ti nungbogolo ke na.

⁸ Kona, a Zhezu wi si pe pye fo: «Yingɔ, yege tɔnmɔ mba pa ko jenri, ye saa kan jayire to wi yeri.»

A pɛ si pa ko ma saa pi kan wi yeri.

⁹ A jayire to wi si tɔnmɔ mba pila kannga duven pi sho maa nɛnɛ. Wi sila ki duven wi yirisaga jen. Eɛn fo, tunmbyeele mbele paa ki tɔnmɔ pi ko poro laga jen. Ki kaa pye ma, a jayire to wi si japɔlo wi yeri,

¹⁰ ma suu pye fo: «Lere pyew, duven taan wo wi ma keli ma yɛɛɛ leele pe na gbɛn. Na paga ka wo legere, pe ma sila tiɛɛn wi yɛɛɛ pe na. Eɛn fo, mboro ma duven taan wi tɛgɛ fo yingɔ.»

¹¹ Ko kila pye Zhezu wi kafɔnmɔ kongbanna na wila pye we. Pa wila li pye wa Kana, wa Galile tara, ma ta maa gbɔgɔwo pi naga wi forogofenne pe na. A pɛ si taga wi na.

¹² Ko jayire to pungo na, a Zhezu wi si kari wa Kapɛrinawu ca, wo naa wi no, naa wi nɔsepilɛ konaa wi forogofenne pe ni, ma saa piliye jenri pye wa.

*Zhezu wila kari**wa Zhufuye sherigo gbɔgɔ ki ni**(Mati 21.12-13; Maki 11.15-17; Luki 19.45-46)*

¹³ Naa Zhufuye pe Paki feti wila kaa na yɔngɔ, a Zhezu wi si kari wa Zheruzalemu.

¹⁴ A wi si saa leele pele yan wa sherigo gbɔgɔ ki ni, paa pe nɛrɛ, naa simbaala, naa ca ketɛngele pɛrɛ, naa penjara surufenne pele ni fun pɛ cɛn pe tabaliye pe tanla.

¹⁵ Kona, a wi si manda lɛ mari pye sapige, mɛɛ pe ni fuun pe purɔ ma pe yirige wa sherigo gbɔgɔ ki ni, ma pinlɛ pe simbaala naa pe nɛrɛ ti ni, ma penjara surufenne pe penjara ti gbɔn mari jaraga, mɛɛ pe tabaliye pe jaanri.

¹⁶ A wi si ca ketɛngele pɛrɛfenne poro pye fo: «Ye ye yaara ti lɛ ye yiri ti ni! Yaga kanla To wi go ki pye janla go!»

¹⁷ A wi fəɔɔgɔfennɛ pɛ si nawa to sɛnrɛ nda ti yɛn ma yɔnɔɔgɔ wa Yɛnɛɛlɛ sɛnrɛ sɛwɛ wi ni ti na fɔ: «O, Yɛnɛɛlɛ, ma go ki yɛn mala ndanla ndanlawaa mba ni, pi yɛn paa kasɔn yɛn nala sori wa na kotogo na.»[†]

¹⁸ Kona, a Zhufuye pɛ suu yewe ma yo fɔ: «Yɛngi kafɔnnɔ ma mbe ya pye, mbege naga we na fɔ ki kologo yɛn ma yeri maga pye ma.»

¹⁹ A Zhezu wɛ si pe yɔn sogo ma yo fɔ: «Ki sherigo gbɔgɔ nɔga yege jan, mi yaa ki kan fɔnnɔgɔ na piliye taanri!»

²⁰ A Zhufuye pɛ suu pye fɔ: «Yɛlɛ nafa shyɛn ma yiri kɔgɔlɔni pɛ pye ki sherigo gbɔgɔ nɔga ki kanga ki na. A mboro sho ma yaa ki kan ma piliye taanri!»

²¹ Ɛɛn fɔ, sherigo gbɔgɔ nɔga sɛnrɛ Zhezu wila pye na yuun, ko kila pye wi wire re.

²² Naa Zhezu wila kaa ku ma yɛn ma yiri wa kunwɔ pi ni, a wi fəɔɔgɔfennɛ pɛ si nawa to sɛnrɛ nda wila yo ti na. A pɛ si taga Yɛnɛɛlɛ sɛnrɛ sɛwɛ wo naa Zhezu wɛ sɛnyoro ti na.

Zhezu wi leele pe nawa kagala ke jɛn

²³ Sanga nɔ ni Zhezu wila pye wa Zheruzalemu Paki feti wi na, a leɛgɛrɛ si taga wi na, kafɔnnɔgɔlɔ nɔgele wila pye na piin paa yaan ke kala na.

²⁴ Ɛɛn fɔ, Zhezu wi sila taga pe na, katugu wila leele pe ni fuun pe nawa kagala ke jɛn.

²⁵ Wi sila jori pe lere sɛnrɛ yo wi kan, katugu wɛ lere wi nawa kagala ke jɛn.

3

Zhezu wo naa Nikodemu kala le

¹ Fariziye nana wà la pye wa, paa pye naa yinri Nikodemu. Zhufuye pe fanɔga fɔ wo wa lawi.

² Yembinɛ la ni, a wi si kari Zhezu wi kɔɔgɔ ma saa wi pye fɔ: «Nagafo! Wɛge jɛn ma yo Yɛnɛɛlɛ lɔ lɔɔn tun ma pan maa we nari; katugu kafɔnnɔgɔlɔ nɔgele maa piin lere se ya mbaa ke piin, na Yɛnɛɛlɛ li woro wi ni.»

³ A Zhezu wɛ suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Kaseleɛge ko na, mila ki yuun ma kan, na pee lere nɔ se naa fɔnnɔgɔ, wi se ya Yɛnɛɛlɛ li wunluwɔ pi yan.»

⁴ A Nikodemu wɛ suu pye fɔ: «Lere nɔ wi lɛ mako, pe yaa wi se naa fɔnnɔgɔ mɛlɛ? Wi se si ya ye wa wi nɔ wi lara wuu se naa fɔnnɔgɔ!»

⁵ A Zhezu wɛ suu pye fɔ: «Kaseleɛge ko na, mila ki yuun ma kan, na pee lere nɔ se tɔnnɔ po naa Yinnekpoyi lo ni, wi se ya ye wa Yɛnɛɛlɛ li wunluwɔ pi ni.

⁶ Leele paga nɔ se, wi ma pye sɛnwee, ɛɛn fɔ, nɔ ka se Yinnekpoyi lo ni, wo ma pye yinnɛ.

⁷ Ko ka kɔɔn pari, naa mɛ yo ki daga pe ye ni fuun ye se naa fɔnnɔgɔ we.

⁸ Laga nɔga ka tifeleɛge ki ndanla, pa ki maa gbɔɔn na kee. Ma maa ki tinmɛ po taa, ɛɛn fɔ, ki yiri laga nɔga na na kee laga nɔga na, maa ko jɛn. Lere nɔ fuun ka se Yinnekpoyi li ni, pa wi wogo ki ma pye ma fun.»

⁹ Kona, a Nikodemu wɛ si Zhezu wɛ pye fɔ: «Ko wogo nɔga ko mbe ya pye mɛlɛ?»

[†] 2:17 2.17: Yuuro 69.10

¹⁰ A Zhezu wì suu pye fò: «Mboro yen Izirayeli tara woolo pe nagafo, mɛɛ sigi kagala ke jɛn!

¹¹ Kaselege ko na, mila ki yuun ma kan: Nga wè jɛn, ko waa yuun na ye kaan. Nga wè yan, ko sɛnrɛ waa yuun na ye kaan. Ɛɛn fò, konaa ki ni fuun, ye woro na jaa mbe yenlɛ we sɛrɛya wi na.

¹² Mila yuun ye ni kagala ngele kaa piin laga tara na koro sɛnrɛ na, yee taga na na, na mi ka kaa yuun ye ni kagala ngele kaa piin wa yɛnnɛlɛ na koro sɛnrɛ na, ye yaa taga na na mɛlɛ?

¹³ Lere fa lugu mbe kari wa yɛnnɛlɛ na, ndɛɛ Lere wi Pinambyɔ ɲa wì yiri wa yɛnnɛlɛ na ma tigi laga tara na we.

¹⁴ «Yɛgɛ ɲa na Moyisi wila tuguyɛnrɛ wɔɔɔɔ ki yirige kannɲaga na wa naayeri, wa gbinri wi ni, ki pyelomɔ nunɲba pì na fun, ki daga pe Lere wi Pinambyɔ wi yirige wa naayeri,

¹⁵ jango lere ɲa fuun ka taga wi na†, wi yinwege mbakɔɔ ki ta.

¹⁶ Katugu dunruya woolo pe Yɛnnɛlɛ li ndanla jɛnɲɛ, fò a li li Pinambyɔ nunɲba wi kan, jango lere ɲa fuun ka taga wi na, wiga ka ku. Ɛɛn fò, wi yinwege mbakɔɔ ki ta.

¹⁷ Yɛnnɛlɛ lii li Pinambyɔ wi tun laga dunruya wi ni wi pan wi kiti kɔn sɛnwɛelɛ pe na. Ɛɛn fò, lùu tun, jango dunruya woolo pe shɔ wi fanɲa na.

¹⁸ «Lere ɲa wì taga Pinambyɔ wi na, kiti se kɔn wo na. Ɛɛn fò, lere ɲa wii taga wi na, kiti kɔn wo na makɔ, katugu wii taga Yɛnnɛlɛ li Pinambyɔ nunɲba wi na.

¹⁹ Ki kiti wi pango ki ɲa: Yanwa pì pan laga dunruya wi ni, ɛɛn fò, a wɔwɔ pì leele pe ndanla ma wɛ yanwa pi na, katugu pe kapyere ti yen ma tijanga.

²⁰ Lere ɲa fuun wila kapege ki piin, yanwa pi woro ma ki fò wi ndanla fyew. Wila yenlɛ mbe pan wa yanwa pi na, jango kapyere nda wila piin tigi ka yiri funwa na.

²¹ Ɛɛn fò, lere ɲa wi maa tanri kaselege ki na, wi maa paan wa yanwa pi na, jango paa ki yaan jɛnɲɛ fò wi yen naa kapyere ti piin na Yɛnnɛlɛ li gbogo.»

Zhan wila Zhezu wì gbɔɔ

²² Ko punɲo na, Zhezu wo naa wì fɔrɔɲɔfɛnnɛ pe ni pè si kari wa Zhude tara. A wì si koro wa ma wagati pye wa pe ni. Wila pye na leele pe batize.

²³ Zhan fun wila pye na leele pe batize wa Ɛnɔ ca, wa Salimu ca ki tanla; katugu tɔnmɔ lɛgɛrɛ la pye wa ki laga ki na. Leele pàa pye na kee Zhan wì kɔrɔɔ, a wila pe batize.

²⁴ Ki sanga wi ni, kila yala pe fa Zhan wì le wa kaso gbɛn†.

²⁵ Pilige ka, Zhan fɔrɔɲɔfɛnnɛ pèlɛ la pye na kendige woo Zhufuye nanja wa ni mbe yɛɛ jogo mbe pye kpoyi wa shɛrɛgɛ kɔnɔ li ni ko wogo na.

²⁶ A pè si kari Zhan wì kɔrɔɔ ma suu pye fò: «We Nagafo, wele! Nanja ɲa wila pye ma ni wa Zhuriden gbaan wì kɛɛ ɲga na, ɲa màa pye na sɛrɛya wì yuun wì kannɲɔlɔ, wila leele pe batize yingɔ. Leele pe ni fuun paa kee wì kɔrɔɔ.»

²⁷ A Zhan wì si pe yɔn sogo ma yo fò: «Lere se ya yaraga ka ta, na Yɛnnɛlɛ li sigi kan wì yeri.

† 3:15 3:15: Nombu 21.8-9 † 3:24 3:24: Mati 14.3; Maki 6.17; Luki 3.19-20

²⁸ Yoro jate ye mbe ya mbege sereya wi yo fɔ m̀igi yo ma yo fɔ: «Mi ma mi yen Kirisi we. Eɛn fɔ, Yenɲele làa mi tun wa wi yegɛ wi†.»

²⁹ Japɔlɔ wo wi yen ɲa piɲo wi ma pye wi woo. Eɛn fɔ, japɔlɔ wi wɔnlɔ wi ma pye le wi tanla na nuru wi yeri. Nayinme ma pye wi yeri fɔ jɛɲge japɔlɔ wi sɛnre nda wila yuun wila nuru ti kala na. Pa na nayinme pi yen ma fun, pì yɛɛ yɔn fili yingɔ.

³⁰ Ki daga wo mege ko mbaa yinrigi, mi na wogo ko mbaa tuun.»

Ŋa wì yiri wa Yenɲele na ma pan

³¹ Ŋa wì yiri wa naayeri ma pan, wo wi yen leele pe ni fuun pe go na. Ŋa wi yen laga tara na, wo yen tara na woo, tara na kagala koro sɛnre wi maa yuun. Eɛn fɔ, ɲa wì yiri wa naayeri, wo wi yen leele pe ni fuun pe go na.

³² Ŋga wì yan konaa ɲga wì logo, to wila yuun. Eɛn fɔ, lere si yenle wi sereya wi na.

³³ Ŋa ka yenle wi sereya wi na, wo maga jɛn ma yo Yenɲele li yen na kaselege yuun.

³⁴ Ŋa Yenɲele li tun, Yenɲele li sɛnre to wila yuun, katugu Yenɲele li li Yinnekpoyi li kan wi yeri, li sili taanla.

³⁵ Pinambyɔ wi yen ma Tofɔ wi ndanla, a wì yaraga pyew ki le wi kɛɛ.

³⁶ Lere ɲa ka taga Pinambyɔ wi na, yinwege mbakɔɔ ki yen wi wogo. Eɛn fɔ, na ɲa si taga wi na, wo se kaga yinwege ki ta. Eɛn fɔ, Yenɲele li naɲɲbanwa pi yaa koro ki fɔ wi ni.

4

Zhezu wila para

Samari tara fenne ɲo wa ni

¹ Ko punɲo na, a Fariziye pè sigi logo ma yo Zhezu wila pye na fɔrɔɲofenne legere taa na pe batize ma wɛ Zhan wi na.

² Ma si yala, Zhezu wo jate ma wila pye na leele pe batize. Eɛn fɔ, wi fɔrɔɲofenne poro pàa pye na pe batize.

³ Naa Zhezu wila kaa ki wogo ki logo, a wì si yiri wa Zhude tara mɛɛ songɔɔ wa Galile tara.

⁴ Wi karisaga, kila daga wi Samari tara ti pari wi kari.

⁵ A wì si saa gbon Samari tara ca ka ni, pege yinri Sikari. Zhakɔbu wila kere nda kan wi pinambyɔ Zhozɛfu wi yeri†, pa ki ca kila pye wa ti tanla.

⁶ Pa Zhakɔbu kɔlɔ wila pye wa ki laga ki na. Naa Zhezu wila kaa tanga ma te, a wì si saa cɛn wa ki kɔlɔ wi yɔn na. Yɔnlɔfugo sanga la wi.

⁷ A Samari tara fenne ɲo wà si pan mbe ko, a Zhezu wì suu pye fɔ: «Tɔnmɔ pa kan na yeri mbe wɔ.»

⁸ Ko sanga wo ni, Zhezu wi fɔrɔɲofenne pàa kari wa ca nawa sa yaakara lo.

⁹ A Samari tara fenne ɲo wì si Zhezu wi pye ma yo fɔ: «A! Mboro yɛn Zhufuye woo, muu yɛn Samari tara fenne woo, mɛle, a ma nɛɛ tɔnmɔ yɛnri na yeri?»

Jɛle wila ko yo ma, katugu Zhufuye pe sila pye na yɛnlegi mbaa kanɲɲɲanɲa piin Samari tara fenne pe ni.

† 3:28 3.28: Zhan 1.20-26 † 4:5 4.5: Zhene 48.22; Zhozu 24.32

10 A Zhezu wì suu pye fɔ: «Nɔɛ ki pye Yɛnɛɛ li yarikanga maga jɛn, konaa ɲa wila ma yɛnri tɔnmɔ pi ni mboo wɔ, nɔɛ ki pye maa jɛn fun, mboro ma jɛn na wo yɛnri tɔnmɔ ni, wi jɛn na yinwege tɔnmɔ kan ma yeri.»

11 A jɛɛ wì suu pye fɔ: «Na fɔ, kɔlɔ yarikogo woro ma yeri, kɔlɔ jate wi yɛn ma jugo. Ki yinwege tɔnmɔ ma yaa pi ta se suu ko?»

12 We tɛɛ Zhakɔbu wo wigi kɔlɔ ɲa wi kan we yeri. Wo jate wùu tɔnmɔ pa wɔ. A wi piile naa wi yaayoro ti pa wɔ. Maa ki sɔnri nɔɛ ma wɛ Zhakɔbu wi na wi le?»

13 A Zhezu wì suu pye fɔ: «Lere ɲa fuun wila ki tɔnmɔ mba pi woo, wogo yaa kaa yigi naa fɔnɲɔ.»

14 Ɛɛn fɔ, tɔnmɔ mba mi yaa kan, ɲa ka pa wɔ, wogo soo yigi naa fyew; katugu tɔnmɔ mba mi yaa kan wi yeri, pi yaa kanɲa mbe pye pulugo wa wi ni mbaa fuun mbe yinwege mbakogo ki kan wi yeri.»

15 A jɛɛ wì suu pye fɔ: «Na Fɔ, ki tɔnmɔ pa kan na yeri mboo wɔ, janɲo wogo ka kanla yigi naa, mbe songoro mbe pan mbe ko laga naa!»

16 A Zhezu wì suu pye fɔ: «Kari ma sɔn polɔ wi yeri ye pan laga!»

17 A jɛɛ wì suu pye fɔ: «Naɲa woro na yeri.»

A Zhezu wì suu pye fɔ: «Kaselege ko mà yo ma yo naɲa woro ma yeri;

18 katugu naɲa kanɲurugo wo mà cɛn wi yeri. Ma yɛn ɲa yeri yinɲɔ, ma polɔ ma. Kaselege mà yo.»

19 A jɛɛ wì suu pye fɔ: «Na Fɔ, mɔɔ wele mɔɔ yan, Yɛnɛɛ yɔn sɛnrɛ yofɔ wo wawi mboro.

20 Faa woro Samari tara fɛnnɛ pa we tɛɛɛyɛ paa pye na Yɛnɛɛ li gbogo laga ki yanwiga ɲa ki na. Ɛɛn fɔ, yoro Zhufuye wele, ye ma yo laga ɲa leele pe daga mbaa Yɛnɛɛ li gbogo, ko ki yɛn Zheruzalemu† we?»

21 A Zhezu wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Jɛɛ, taga sɛnrɛ nda mi yaa yo ti na! Wagati wa na paan, ye yaa kaa Yɛnɛɛ na li yɛn To li gbogo, ki se kaa piin laga ki yanwiga ɲa ko na, nakoma wa Zheruzalemu. Ki kala na, leele pe maa Yɛnɛɛ li gbogo laga ɲa na ko woro yaraga.

22 Yoro Samari tara fɛnnɛ wele, ɲa ye maa gbogo, ye sigi jɛn. Woro Zhufuye, ɲa we maa gbogo wɛge jɛn; katugu wɛge jɛn ma yo pa showo pi yiri wa Zhufuye pe yeri.

23 Ɛɛn fɔ, wagati wa na paan, ki wagati wì gbɔn mako yɛrɛ, Yɛnɛɛ li gbogofɛnnɛ jembele pe yaa kaa li gbogo yinne naa kaselege ni; katugu mbele pe maa li gbogo ko gbogolomo po na, poro li yɛn na jaa.

24 Yɛnɛɛ li yɛn yinne. Ki kala na, mbele paa li gbogo, ki daga paa li gbogo yinne naa kaselege ni.»

25 Kona, a jɛɛ wì suu pye fɔ: «Migi jɛn ma yo Mɛsi wi yaa ka pan, Mɛsi ko koro wo ɲa Shɔfɔ. Na wiga ka pan, wi yaa ka kagala ke ni fuun ke yɛge yo mbe we kan.»

26 A Zhezu wì suu pye fɔ: «Mi ɲa mila para ma ni, muwi.»

27 Ko sanga wo ni, a Zhezu wi fɔɔɔɔfɛnnɛ pɛ si songoro ma gbɔn le wi na. Naa paa kaa wi yan wila para jɛɛ wi ni, a kɔ si pe pari. Ɛɛn fɔ, wa kpɛ sila ya mboo yewe mbe yo fɔ: «Yingi maa jaa wi yeri? Nakoma yingi na ma nɛɛ para ki jɛɛ ɲa wi ni?»

28 Kona, a jɛɛ wì suu cɔkogo ki yaga le mɛɛ songoro wa ca, ma saa ki yo ca woolo pe kan fɔ:

† 4:20 4.20: Dete 12.11; 1 Wunlu 9.3; Yuuro 132.13-14

²⁹ «Ye pan ye sa nana wa wele! Kagala ngele fuun mi pye, wi ke ni fuun ke yo mala kan. Ye yo Kirisi wo ma?»

³⁰ Kona, a leele pe si yiri wa ca nee kee Zhezu wi korogo.

³¹ Ko sanga wo ni, Zhezu wi forogofenne paa pye naa yenri na yuun fo: «We nagafu, pan ma ka ma!»

³² Een fo, a Zhezu wi si pe pye fo: «Yaakara ta yen na yeri mbe ka, nda yee jen.»

³³ Kona, a forogofenne pe nee pe yee yewe na yuun fo: «Lere wa pan ma yaakara kan wi yeri wi le?»

³⁴ A Zhezu wi si pe pye fo: «Na yaakara to ti yen mbaa na tunvo wi nandanwa kala li piin, mbe tunngo nga wi kan na yeri ki pye mbege yon fili.

³⁵ Yoro wo na, ye maa ki yuun ma yo fo: Ki koro yenge tijere yarilire ti konsanga wii gbɔn. Een fo, mila ki yuun ye kan, ye yee yirige ye keere ti wele. Yarilire ti le mako. Ti konsanga wi gbɔn.

³⁶ Na wila yarilire ti kon, wila wi sara wi taa mako na yarilire ti gbogolo, nda ti yen yinwege mbakogo woro, jango yarilire lugufu wo naa ti konfo wi ni, pe pinle paa yogori ja†.

³⁷ Yomiyele na pe maa waa ma yo fo: «Wa ma yarilire ti lugu, wa ma kaa ti kon,» li yen kaselege.

³⁸ Ko ki yen paa ye wogo ki yen. Kere nda yee ti tunngo pye, mi ye tun ye sari yarilire ti kon. Pele wele paa ti tunngo pye, a yoro nee tonli taa wa pe tunngo ki ni.»

³⁹ Ki Samari ca woolo pe legera la taga Zhezu wi na, jele wila senre nda yo ti kala na, fo: Kagala ngele fuun mi pye, wi ke yo mala kan.

⁴⁰ Naa ki ca woolo paa kaa saa gbɔn wa Zhezu wi na, a pe suu yenri ma yo wi koro wa pe ni. A Zhezu wi si koro wa pe ni ma piliye shyen pye wa.

⁴¹ A leele pele taga Zhezu wi na naa legera ma we kongbanmbala pe na, senre nda wila pye na yuun ti kala na.

⁴² A pe nee jele wi piin fo: «Yingo senre nda ma yo, to nungba ma ti ti we taga wi na. Een fo, woro jate wo senyoro ti logo we ye. Wege jen ma yo kaselege wo wi yen dunruya woolo pe Shofu we.»

Zhezu wila legboɔ wa pinambyo sagala

⁴³ Naa Zhezu wila kaa piliye shyen pye wa ki laga ki na, a wi si yiri wa, mee kari wa Galile tara.

⁴⁴ Katugu Zhezu wo jate wila ki yo ma yo fo: «Paa la Yennele yon senre yofu wi gbogo wa wi tara jate ti ni†.»

⁴⁵ Naa wila kaa saa gbɔn wa Galile tara, a ki tara woolo pe suu yigi fo jenge; katugu poro fun paa kari wa Zheruzalemu Paki feti wi na, kafonngolo ngele Zhezu wila pye, paa ke yan.

⁴⁶ A wi si kari naa wa Kana, wa Galile tara. Pa wila tonmo pi kannga duven† wa ki ca ki ni. Gboforoneri wi legboɔ wa la pye wa ki laga ki na, wi pinambyo la pye na yaa wa Kaperinawu ca.

† 4:36 4:35-36: Keere to ti yen leele mbele paa yiri wa ca na paan mbe Zhezu wi yan we. Yarilire nda ti le, a ti konsanga wi gbɔn, to yen naga nari fo sanga wi gbɔn leele pe yee kan Yennele yeri pe gbogolo wa li wunluwo pi ni. Yarilire konfo wo wi yen na wila leele pe piin, a paa kanngi na tari Yennele li na mbe yinwege mbakogo ki ta. Yarilire lugufu wo wi yen na wila keli ma yennele senre ti yo leele pe kan we. † 4:44 4:44: Luki 4:24 † 4:46 4:46: Zhan 2.1-10

⁴⁷ Naa ki legboɔ wila kaa ki logo ma yo Zhezu wi yiri wa Zhude tara ma pan wa Galile tara, a wi si kari wi koroɔ, ma saa wi yenri ma yo wi kari wa Kaperinawu, wi saa pinambyo wi sagala wi kan, wo la pye na kuun.

⁴⁸ A Zhezu wi suu pye fo: «Na ye woro na kafonngolo naa kagbɔgolo yaan, ye se yenle mbe taga na na fyew.»

⁴⁹ A legboɔ wi suu yon sogo ma yo fo: «Na Fo, shokari wa na go, sanni na pinambyo wi sa ku.»

⁵⁰ A Zhezu wi suu pye fo: «Ta kee, ma pinambyo wi sagala!»

A ki naja wi si taga Zhezu wi senre ti na, mee kari.

⁵¹ Maa ta wa kono wila kee, a wi tunmbyeele pe si pan maa fili, ma suu pye fo: «Ma pinambyo wi sagala.»

⁵² A wi si pe yewe wi pinambyo wila sagala wagati na ni wi ni. A tunmbyeele pe suu pye fo: «Yunmbaan yonloparaga ki na, a wi witiwerewe pi si ko.»

⁵³ Kona, tofo wi sigi jen ma yo ko wagati wowi Zhezu wila wi pye ma yo wi pinambyo wi sagala. Wo naa wi go woolo pe ni fuun pe ni, pe si taga Zhezu wi na.

⁵⁴ Ko kila pye Zhezu wi kafonno shyen wolo na wila pye, naa wila yiri wa Zhude tara ma songoro wa Galile tara we.

5

Zhezu wila naja murugu wa sagala

¹ Ko pungo na, Zhufuye paa pye na pe sherege feti wa piin, a Zhezu wi si kari wa Zheruzalemu ki feti wi na.

² Ma si yala, wa Zheruzalemu, titegbogo ka la pye wa tonmo ni, wa Simbaala yeyongo ki tanla. Paa pye naga yinri Eburuye senre ti ni Betesida. Tongbo kangurugo la pye le ki laga ki na.

³ Yambala legera la pye ma sinle wa ki tongboolo pe ni. Fyoonlo naa jejogolo fenne, naa muruguye la wele. [Paa pye na tonmo pi singi pi tin;

⁴ katugu wagati legera na, we Fo wi merege wa la pye na tinri wa ki titege ki ni, naga tonmo pi tinni. Na tonmo piga tin mbe ko, yaja na fuun ka keli mbe ye wa pi ni, ali mbege ta wi yama pi yen yege o yege, wi ma sagala.]

⁵ Wa ki laga ki na, naja wa la pye wa na yaa, wi yama pila ta wi na ye le nafa ma yiri ke ma yiri koltaanri.

⁶ Naa Zhezu wila ka saa wi yan wi sinle, a wi sigi jen ma yo yama pi mo wi na. A wi suu yewe ma yo fo: «Maa jaa mbe sagala le?»

⁷ A yaja wi suu pye fo: «Na Fo, lere woro na yeri mbanla tirige wa tonmo pi ni, na pi kaa tinni sanga na ni we. Mi ka sila ngbeli mbe yo mi yaa tigi wa sanga na ni, wa ma keli ma tigi na na wa.»

⁸ A Zhezu wi suu pye fo: «Yiri mo furugo ki le, maa tanri!»

⁹ Le ki yongolo nungba ke ni, a ki naja wi si sagala. A wi suu furugo ki le nee tanri.

Een fo, ki wogo kila pye cenpilige ko ni.

¹⁰ Ki kala na, a Zhufuye pe si naja na wila sagala wi pye fo: «Nala wi yen cenpilige ye, mbe yala we lasiri wi ni, kii daga mo furugo ki le.»

¹¹ A wi si pe pye fo: «Lere na wilan sagala, wo wilan pye ma yo mbanla furugo ki le mbaa tanri.»

¹² Kona, a pe suu yewe ma yo fo: «Ambo wonon pye ma yo mo furugo ki le maa tanri?»

¹³ Eɛn fɔ, naɲa ɲa wila sagala, wi sila wi sagalafo wi jɛn; katugu Zhezu wila yiri le ma kari janwa ɲa wila pye wa ki laga ki na wi kala na.

¹⁴ Ko pungo na, a Zhezu wi si saa ki naɲa wi yan wa sherigo gbɔgo ki ni, ma suu pye fɔ: «Wele! Yingɔ mà sagala. Maga ka kapege pye naa, jango kala la mboon ta naa li wɛ yama po na.»

¹⁵ A ki naɲa wi si kari ma saa ki yo Zhufuye pe kan ma yo Zhezu wo wila wi sagala.

¹⁶ Ki pye ma, a Zhufuye pe nɛɛ Zhezu wi jɔlɔ, katugu wila ki kala li pye cɛnpilige ko ni.

¹⁷ Eɛn fɔ, a Zhezu wi si pe pye fɔ: «Na To wi yɛn na tunɲgo piin pilige pyew, mi fun, mi yɛn na tunɲgo piin.»

¹⁸ Ki sɛnrɛ ti kala na, Zhufuye paa pye naa gbosaga jaa naa ma wɛ. Cɛnpilige ngasele na wila jɔgo lo nungba kala la ma. Eɛn fɔ, wila ki yo naa ma yo Yɛnɲɛle li yɛn wi To, naa yɛɛ taanla li ni.

Yɛnɲɛle li Pinambyɔ wi fanɲga ye

¹⁹ A Zhezu wi si pe yɔn sogo ma yo fɔ: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, Yɛnɲɛle li Pinambyɔ wi se ya yaraga ko ka pye wi yɛɛ fanɲga. Nga wi yan wi To wi yeri wila piin, ko wila piin cɛ. Kala na fuun Tofɔ wila piin, lo nungba lo Pinambyɔ wila piin.

²⁰ Katugu Pinambyɔ wi yɛn maa To wi ndanla, a wila ɲga fuun wi maa piin ki nari wi na. Wi yaa ka kagala keke naga Pinambyɔ wi na naa, ke tugbɔlɔ ke wɛ ɲgele koro na, ke ta ke ye pari.

²¹ Yɛge ɲga na Tofɔ wi maa kuulo pe yenni na yinwege ki kaan pe yeri, ki pyɛlɔmɔ nungba pi na fun, Pinambyɔ wi kaa jaa mbe yinwege ki kan mbele yeri, wi maga kan pe yeri.

²² Tofɔ wi woro na kiti koon lere na. Eɛn fɔ, wi kiti kongo ki ni fuun ki le Pinambyɔ wi kɛɛ;

²³ jango leele pe ni fuun pe maa To wi gbogo yɛge ɲga na, paa Pinambyɔ wi gbogo ma fun. Lere ɲa woro na Pinambyɔ wi gbogo, kona, ki cɛn wi woro na wi To ɲa wuu tun wi gbogo.

²⁴ «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan fɔ: Lere ɲa kanla sɛnrɛ ti logo mbe taga na tunvo wi na, yinwege mbakogo ki yɛn wi yeri. Kiti se ka kɔn wi na. Eɛn fɔ, wi wɔ wa kunwɔ pi ni ma yinwege ta.

²⁵ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, wagati wa wa na paan, wi yɛrɛ gbɔn makɔ, kuulo[†] pe yaa ka Yɛnɲɛle li Pinambyɔ wi sɛnrɛ ti logo. Mbele pe yaa kari logo, poro yaa yinwege ta.

²⁶ Katugu yɛge ɲga na fanɲga ki yɛn na To wi yeri wila yinwege ki kaan, ki pyɛlɔmɔ nungba pi na fun, wi fanɲga kan Pinambyɔ wi yeri wila yinwege ki kaan.

²⁷ Wi fanɲga kan Pinambyɔ wi yeri wila kiti koon; katugu wo wi yɛn Lere wi Pinambyɔ wɛ.

²⁸ Ko ka ka ye pari, katugu wagati wa wa na paan, kuulo mbele pe wa fanra ti ni, pe yaa kaa magala li logo.

²⁹ Pe yaa ka yiri wa pe fanra ti ni. Mbele pɛ kajɛɲge pye, pe yaa ka yɛn mbe yiri mbe yinwege ta. Mbele pɛ kapere pye, poro yaa ka yɛn mbe yiri kiti wi to pe na.»

[†] 5:25 5.25: Laga ki laga ɲga ki ni, kuulo pe mbe ya pye leele mbele pɛ pungo wa pe kapere ti ni ma pye paa gbɔlo yɛn Yɛnɲɛle li yɛge na poro. Pe mbe si ya pye mbele pɛ ku wa pe kapere ti ni poro.

*Kagala ngele ke yen
na Zhezu wi fannga ki nari*

³⁰ «Mi se ya yaraga ko ka pye na yee fannga. Mi yen na kiti wi koon na yala senre nda mila nuru Yenjele li yeri to ni. Na kiti kongo ki yen ma sin, katugu mi woro nala yee nandanwa kala lo jaa, fo ndee na tunvo wi nandanwa kala lo.

³¹ Na mi kaa sereya wi yuun na yee jate wogo na, na sereya wi se pye kaselege.

³² Een fo, wawi wi yen nala sereya wi yuun. Migi jen ma yo nda wila yuun na kanngolo, ti yen kaselege.

³³ Yaa leele tun wa Zhan† wi yeri, wila sereya wi yo ma yala kaselege ko ni.

³⁴ Mi woro naga jaa lere mbaa na sereya wi yuun. Een fo, mi yen naga kagala ngele ke yuun, jango ye ta ye sho.

³⁵ Zhan wila pye paa fitanla yen na pe mu wila yiin. A ye yenle ma yogori wagati jenri ni wa wi yanwa pi ni.

³⁶ Een fo, sereya wa yen na yeri, wo gbogo ma we Zhan woo wo na. Kagala ngele mila piin, koro ngele na To wi kan na yeri mbe pye mbe ke yon fili, ke yen na para na kanngolo, naga nari ma yo na To wo wilan tun.

³⁷ Na To na wilan tun, wo fun, wi yen nala senre yuun. Ye faa magala li logo fyew, ye fa suu yan yenle ni fyew.

³⁸ Ye woro nala senre ti yinri mberi tage wa ye nawa, katugu na wi tun, yee taga wi na.

³⁹ Ye maa Yenjele senre ti kara jenge, katugu ye maa ki sonri ye yaa yinwege mbakogo ki ta wa ti ni. To siri ti nee para na kanngolo we.

⁴⁰ Een fo, konaa ki ni fuun, ye woro na jaa mbe pan na kongo mbe yinwege jenge ki ta.

⁴¹ «Mi woro na jaa leele poro mbaa na gbogo.

⁴² Een fo, mi ye jen. Migi jen ma yo Yenjele lii ye ndanla.

⁴³ Mi pan na To wo mege na, yee yenle na na. Een fo, na lere wa ka pan wi yee fannga, ye ma yenle wo na.

⁴⁴ Mbaa gbogwo jaa ye yee yeri, ko yen ma ye ndanla. Ma si yala, gbogwo mba pi ma yiri wa Yenjele na li yen nungba li yeri, ye woro na po jaa. Ki pye ma, ye mbe ya taga na na mele?

⁴⁵ Yaga kaa ki jate ndee muwi mi yaa ka ye le kee na To wi yee na. Moyisi na ye ye jigi wi taga wi na, wo wi yaa ka ye le kee.

⁴⁶ Ki pye ye taga Moyisi wi na, anme mi fun, ye jen na taga na na, katugu wila wi sewe senre ti yonlogo na kanngolo.

⁴⁷ Een fo, pa yee si taga wi sewe senre nda wi yonlogo ti na, ye mbe ya taga na senre ti na mele?»

6

*Zhezu wila nambala
waga kangurugo (5 000) kan pe ka*

(Mati 14.13-21; Maki 6.30-44; Luki 9.10-17)

¹ Ko pungo na, a Zhezu wi si kari wa Galile logbogo ki kee sannga ki na, pe maa ki yinri naa Tiberiyadi logbogo.

² A janwa gbolo la si taga wi pungo na; katugu kafonggolo ngele wila pye na piin na yambala pe sagala, leele paa pye na ke yaan.

³ Ki kaa pye ma, a Zhezu wi si lugu yanwiga ka na ma saa cɛn, wo naa wi fɔrɔgɔfenne pe ni.

⁴ ZhufuyePaki feti wila yɔngɔ makɔ.

⁵ Naa Zhezu wila kaa wele ma janwa gbɔlɔ li yan laa paan wi kɔrɔgɔ, a wi si Filipu pye fɔ: «We yaa yaakara to ta se mbe lɔ, mbe si ki janwa ɲa wi kan wi ka?»

⁶ Wila ko yo, mbe ta mbe Filipu wi wa mbe wele, katugu ɲga wi mbaa pye, wila ki jen makɔ.

⁷ A Filipu wi suu pye fɔ: «Ali na waga sa warifuwe pyɔ cɛnmɛ shyen (200) buru lɔ mboɔ kɔɔnɔ pe na jɛɛnnjenri, pe ni fuun se wa ta.»

⁸ A wi fɔrɔgɔfɔ wa, Simɔ Pyeri nɔsepɔyɔ Andire, wo suu pye fɔ:

⁹ «Buru kangurugo naa ngbangala shyen ke yen lefɔnnɔ wa yeri laga. Eɛn fɔ, to yaa yingɔ yaraga yɔn ki lelegere nda ti kan?»

¹⁰ Kona, a Zhezu wi si pe pye fɔ: «Ye janwa wi pye wi cɛn.» Yan legere la pye wa ki laga ki na.

A pɛ si cɛn. Paa nambala waga kangurugo (5 000) yɔn ko tin.

¹¹ A Zhezu wi sigi buru wi lɛ. Naa wila kaa Yɛnnɛlɛ li shari, a wi suu yɛɛlɛ ki leele mbele paa pye ma cɛn pe na, ma ngbangala ke yɛɛlɛ pe na ma fun, paa yɛgɛ ɲga na paa pye na jaa we.

¹² Naa pe ni fuun paa kaa ka ma tin, a Zhezu wi suu fɔrɔgɔfenne pe pye fɔ: «Ye buru kɔnrɔkɔnrɔ nda ti koro ti wulo, jango ka kpe ka ka pungo!»

¹³ A pɛ sigi buru kangurugo wi kɔnrɔkɔnrɔ nda paa ka ti koro ti wulo ma kanja kɛ ma yiri shyen yin ti ni.

¹⁴ Ki kafɔnnɔ na Zhezu wila pye, naa leele paa kaa li yan sanga ɲa ni, a pɛ sho fɔ: «Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ yɔfɔ ɲa wi daga mbe pan laga dunruya wi ni, wo wi yen kaselege ki nanja ɲa wɛ†.»

¹⁵ Eɛn fɔ, naa Zhezu wila kaa ki jen ma yo pe yaa wi yigi fanɲga mboɔ pye pe wunlunaɲa, a wi si laga lɛ pe tanla, mɛɛ kari naa wa yanwiga ki na wi ye.

Zhezu wila tanga tɔnmɔ na

(Mati 14.22-23; Maki 6.45-52)

¹⁶ Naa yɔnlɔ kila kaa kɔ, a Zhezu wi fɔrɔgɔfenne pɛ si tigi ma kari wa logbɔgɔ yɔn ki na,

¹⁷ mɛɛ ye tɔnmɔkɔrɔ ka ni, nɛɛ logbɔgɔ ki kɔɔn na kee wa Kaperinawu kee yeri. Yembine lɔa wɔ makɔ maga ta Zhezu wi fa gbɔn wa pe na.

¹⁸ Logbɔgɔ tɔnmɔ pila pye na yɛgɛ, katugu tifelege kila pye na gbɔɔn ngbanga.

¹⁹ Fogo ɲga paa tanga tɔnmɔkɔrɔ ki ni wa logbɔgɔ ki go na, kila culo kangurugo, nakoma kɔgɔlɔni yɔn ko tin. Kona, a pɛ si Zhezu wi yan wila tanri tɔnmɔ pi na, na yongo tɔnmɔkɔrɔ ki ni. A pɛ si fyɛ fɔ jɛngɛ.

²⁰ Eɛn fɔ, a Zhezu wi si pe pye fɔ: «Muwi, yaga ka fyɛ!»

²¹ Ki kaa pye ma, a pe nɛɛ jaa mboɔ lɛ wa tɔnmɔkɔrɔ ki ni. A ko si yala cɛ tɔnmɔkɔrɔ ki kan tara ti na, wa laga ɲga paa pye na kee we.

Janwa wila pye na Zhezu wi lagajaa

²² Ki goto, janwa ɲa wila koro wa logbɔgɔ ki kee ɲga na, a wi sigi wele maga jen ma yo tɔnmɔkɔrɔ nungba kila pye wa. Paa sigi jen ma yo Zhezu wii ye wa ki tɔnmɔkɔrɔ ki ni mbe pinlɛ wi fɔrɔgɔfenne pe ni. Eɛn fɔ, wi fɔrɔgɔfenne poro cɛ paa kari.

† 6:14 6.14: Dete 18.15

²³ Ma si yala, wa laga nga we Fɔ wila Yennele li shari ma buru wi kan pe yeri, a pòo ka, leele pèle la pan tɔnməkɔɔɔ to yegɛ ni wa ki laga ki na, ma yiri wa Tiberiyadi ca ki ni.

²⁴ Naa janwa wila kaa ki yan Zhezu wo naa wi fɔrɔgofenne pe ni pe sila pye wa, a pè si ye wa ki tɔnməkɔɔɔ ti ni, mɛɛ kari wa Kaperinawu mbe sa Zhezu wi lagaja.

Zhezu wo wi yen yinwege yaakara re

²⁵ A pè si saa Zhezu wi yan wa logbɔɔ ki kɛɛ nga na, ma suu pye fɔ: «We Nagafo, ma gbɔn lagame wagati wiwiin?»

²⁶ A Zhezu wi si pe pye fɔ: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan: Yè buru ta na yeri legere ma ka, ko ki ti yaa na lagajaa. Eɛn fɔ, kii cɛn ndɛɛ kafɔnnɔlɔ ngele mi pye yè yan, koro kala na yaa na lagajaa.

²⁷ Yaga kaa tunngo piin yaakara nda ti maa jogo to kala na. Eɛn fɔ, yaa tunngo piin nda[†] ti ma mɔ, na yinwege mbakɔɔ ki kaan to kala na, to nda Lere wi Pinambyɔ wi yaa kan ye yeri we; katugu Yennele na li yen To, li li fannga tegerɛ ti tegɛ wi na.»

²⁸ A pè suu yewe ma yo fɔ: «Yingi we daga mbaa piin mbe sila Yennele li nandanwa kagala ke piin mbaa ke yɔn fili?»

²⁹ A Zhezu wi si pe pye fɔ: «Kala na Yennele laa jaa ye yeri loli na le: Ye taga ɲa li tun wi na.»

³⁰ A pè suu pye fɔ: «Yingi kafɔnnɔ ma mbe ya pye mbe naga we na, wee taga ma na? Yingi kala ma yaa pye?

³¹ Sanga ɲa ni we tɛleye paa pye na tanri wa gbinri wi ni na kee, mane wo paa pye na kaa, paa yegɛ nga na Yennele senre sewe wi yen naga yuun we kan ma yo fɔ:

Wila yaakara kan pe yeri, a pè ka, nda tila yiri wa yennele na.»[†]

³² A Zhezu wi si pe pye fɔ: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, yaakara nda tila yiri wa yennele na ma kan pe yeri, Moyisi ma wila ti kan pe yeri. Eɛn fɔ, na To Yennele lo li yen na yaakara jende ti kaan na yinrigi wa yennele na.

³³ Katugu yaakara nda Yennele laa kaan, to ti yen ɲa wì yiri wa yennele na ma pan na yinwege ki kaan dunruya woolo pe yeri.»

³⁴ A pè suu pye fɔ: «We Fɔ, taga yaakara ti kaan we yeri pilige pyew.»

³⁵ A Zhezu wi si pe pye fɔ: «Mi yen yaakara, nda ti maa yinwege kaan. Lere ɲa ka pan na kɔrɔɔ, fungo soo yigi naa fyew; lere ɲa ka taga na na, wɔɔ soo yigi naa fyew.

³⁶ Eɛn fɔ, migi yo ma ye kan, a yànlà yan, konaa ki ni fuun, yee taga na na.

³⁷ Na To wiga mbele fuun kan na yeri, poro yaa pan na kɔrɔɔ. ɲa fuun ka pan na kɔrɔɔ, mi soo je fyew;

³⁸ katugu mii yiri wa yennele na mbe pan mbaa na nandanwa kala lo piin. Eɛn fɔ, ɲa wilan tun wo nandanwa kala lo m̀ pan mbaa piin.

³⁹ ɲa wilan tun, wi nandanwa kala li na: Mbele fuun wì kan na yeri, mi ka ka wa kpɛ yaga wi punɔ na na. Eɛn fɔ, mbe ka pe yen mbe pe yirige wa kunwɔ pi ni dunruya kɔpilige.

[†] 6:27 6:27: Yaakara nda senre ti yen na yuun to ti yen Zhezu we, nakoma mbaa Yennele li nandanwa kala li piin, nakoma Yennele li showo we. [†] 6:31 6:31: Yuuro 78.24; Eki 16.4,13-15,31; Nehe 9.15

⁴⁰ Na To wi nandanwa kala li na: Mbele fuun ka Pinambyo wi yan mbe taga wi na, pe yinwege mbakogo ki ta, mbe ka pe yen mbe pe yirige wa kunwo pi ni dunruya kopilige.»

⁴¹ Kona, a Zhufuye pe nee kongori Zhezu wi na; katugu wila ki yo ma yo wi yen yaakara, nda ti yiri wa yennele na ma pan laga tara.

⁴² A pe nee yuun fo: «Mi yo Zhozufu pinambyo Zhezu wowi na yeen! Woo to naa wi no pe jen. Mele, yingo wi si ya wi yo fo wi yiri yennele na ma pan?»

⁴³ A Zhezu wi si pe pye fo: «Yaga kaa kongori.

⁴⁴ Lere se ya pan na korogo wi yee fannga, na na To na wilan tun wi suu yege sin. Mi wo na, mi yaa kaa yen mboo yirige wa kunwo pi ni dunruya kopilige.

⁴⁵ Yennele yon senre yofenne paa ki senre nda ti yonlogo ma yo fo: *«Yennele li yaa ka pe ni fuun pe naga.»*[†] Ki kala na, lere na fuun kanla To wi nagawa senre ti logo mberi le, wo ma pan na korogo.

⁴⁶ Ko sigi naga mbe yo fo lere wa na To wi yan yenle ni de. Ndee na wi yiri wa Yennele li yeri ma pan, wo wilan To wi yan bokoo.

⁴⁷ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, lere na ka taga na na, wo yinwege mbakogo ki ta.

⁴⁸ Muwi mi yen yinwege yaakara re.

⁴⁹ Ye teleye paa mane wi ka wa gbinri wi ni, paa si ku.

⁵⁰ Een fo, yaakara nda tila yinrigi wa yennele na na tinri laga tara, tori nda re. Lere na ka to ka, wi se ku.

⁵¹ Muwi mi yen yinwege yaakara re, nda ti tigi ma yiri wa yennele na. Na lere na ka ki yaakara ta ka, wi yaa laa yinwege ki piin kosaga fu. Yaakara nda mi yaa kan, to ti yen na wire kara re. Mi yaa ti kan, jango dunruya woolo pe yinwege ta[†]»

⁵² Ki senre ti kala na, a Zhufuye pe nee kendige woo pe yee ni ngbanga na yuun fo: «Ija wo mbe ya mboo wire kara ti kan we yeri weri ka mele?»

⁵³ A Zhezu wi si pe pye fo: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, na yee Lere wi Pinambyo wi wire kara ti ka, mboo kasanwa pi wo, yinwege se pye ye ni.

⁵⁴ Na kanla wire kara ti ka, mbanla kasanwa pi wo, yinwege mbakogo ki yen wi wogo. Mi yaa kaa yen mboo yirige wa kunwo pi ni dunruya kopilige.

⁵⁵ Katugu na wire kara ti yen yaakara jende, na kasanwa fun pi yen tonwo jembe.

⁵⁶ Lere na kanla wire kara ti ka, mbanla kasanwa pi wo, wo yen na ni, a mi yen wi ni.

⁵⁷ Na To na wilan tun wi yen yinwege na. Mi fun mi yen yinwege na wi fannga na. Ki pyelomo nungba pi na fun, lere na kanla ka, wi yaa ka pye yinwege na na fannga na.

⁵⁸ Yaakara nda ti yiri wa yennele na tori nda yeen we. Ti woro paa nda ye teleye paa ka, ko punjo na ma kaa ku ti yen. Lere na ka yaakara nda ta ka, wo yaa laa yinwege ki piin kosaga fu.»

⁵⁹ Zhezu wila ki senre ti yo, ma yala wila pye na leele pe nari Yennele senre ti ni wa sherigo ki ni wa Kaperinawu.

*Senre nda ti maa yinwege
mbakogo ki kaan*

⁶⁰ Naa Zhezu wi fɔrɔgɔfɛnnɛ pàa kaa ki sɛnrɛ ti logo, a pe lɛgɛrɛ nɛɛ yuun fɔ: «Ki nagawa sɛnrɛ nda ti ŋɔban matoro. Lere se ya mberi lɛ mbaa tanri ti na.»

⁶¹ A Zhezu wì sigi jɛn ma yo wi fɔrɔgɔfɛnnɛ pàa pye na kɔngɔri ki wogo ki na. A wì si pe pye fɔ: «Ki sɛnrɛ ti ye sun kɛ?»

⁶² Na yaga ka Lere wi Pinambyɔ wi yan wila nuru na kee wa laga ŋga wila pye faa, kona, yingɪ ye yaa pye?

⁶³ Yinnekpoyi lo li maa yinwege ki kaan. Lere wo yɛɛ na, wi woro yaraga ka. Sɛnrɛ nda mila yuun ye kan, ti maa yinrigi wa Yinnekpoyi li yeri nɛɛ yinwege kaan.

⁶⁴ Ɛɛn fɔ, pele yɛn na ye ni, pee taga na na.» Katugu leele mbele pe sila taga Zhezu wi na, wila pe jɛn maga lɛ wa ki lesaga ki na, konaa lere ŋa wi mbaa kaa lɛ kɛɛ wi ni.

⁶⁵ A wì sho naa fɔ: «Ko kì ti m̀igi yo ma ye kan ma yo fɔ lere se ya pan na kɔrɔgɔ, na na To wi sigi fanŋga ki kan ki fɔ wi yeri.»

⁶⁶ Mbege lɛ le ko sanga wo na, a wi fɔrɔgɔfɛnnɛ pe lɛgɛrɛ si sɔngɔrɔ pungo na. Pe sila taga wi na naa.

⁶⁷ Kona, a Zhezu wì suu fɔrɔgɔfɛnnɛ kɛ ma yiri shyɛn pe pye fɔ: «Yoro fun, yaa jaa mbe sɔngɔrɔ le?»

⁶⁸ A Simɔ Pyɛri wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «We Fɔ, wee la kee ambo kɔrɔgɔ? Sɛnrɛ nda ti maa yinwege mbakɔgɔ ki kaan ti yɛn mboro yeri.

⁶⁹ Yingɔ wɛ taga ki na maga jɛn ma yo mboro ma yɛn Kirisi, Yɛnnɛlɛ li Woo Kpoyi we.»

⁷⁰ A Zhezu wì si pe pye fɔ: «Mi ma mi ye ni fuun kɛ ma yiri shyɛn ye wɔ le? Ma si yala, Sotanla wi yɛn wa kotogo na ye ni!»

⁷¹ Simɔ Izikariyɔti pinambyɔ Zhudasi wo sɛnrɛ Zhezu wila pye na yuun; katugu ali maga ta Zhudasi wila pye wi leele kɛ ma yiri shyɛn wo wa, wo wi mbaa wi lɛ kɛɛ.

7

Zhezu wi nɔsɛpiile pe sila taga wi na

¹ Ko pungo na, a Zhezu wi nɛɛ Galile tara ti yanri. Wi sila pye na jaa mbe Zhude tara ti yanri; katugu Zhufuye pàa pye naga lagajaa mboo gbo.

² Ma si yala, Zhufuye pe Gbataala nɔgɔ fɛti† wila pye na yongo.

³ A Zhezu wi nɔsɛpiile pɛ suu pye fɔ: «Yiri lagame ma kari wa Zhude tara, jango kagala ŋgele maa piin, ma fɔrɔgɔfɛnnɛ pe ke yan fun.

⁴ Na lere ŋa na jaa poo jɛn, ŋga wila piin, wila laga piin mbaa ki lara. Ki kaa pye maa kagala ŋgele koro cɛnlɛ piin, taga piin teere, jango lere pyew wi ta wila ma yaan.»

⁵ Wi nɔsɛpiile poro jate pe sila taga wi na.

⁶ A Zhezu wì si pe pye fɔ: «Na karisanga wi fa gbɔn gbɛn. Yoro yeri, wagati wi ni fuun wi yɛn ma yɔn.

⁷ Dunruya woolo pe se ya mbe yoro panra, ɛɛn fɔ, pɛ mi panra; katugu mi yɛn naga yuun ma yo pe kapyere nda paa piin ti woro ma yɔn.

⁸ Yoro wo na, yaa kee fɛti wi na! Mi woro na kee wa ki fɛti wi na, katugu na karisanga wi fa gbɔn gbɛn.»

⁹ Naa wila kaa ki sɛnrɛ ti yo pe ni ma, mɛɛ koro wa Galile tara.

† 7:2 7.2: Levi 23.29-43

*Zhezu wila kari Zhufuye
pe Gbataala nɔɔ feti wi na*

¹⁰ Naa Zhezu wi nɔsepiile paa kaa kari feti wi na, a wo jate wì si kari wa fun. Eɛn fɔ, wi sila wi yɛɛ naga lere na. Kila pye larawa.

¹¹ Zhufuye paa pye naa lagajaa wa ki feti wi na, nɛɛ yuun fɔ: «Wi yɛn se yeri?»

¹² Wa janwa wi ni, paa pye naa sɛnɛ yuun kalegere ni. Pɛle la pye na yuun fɔ: «Lejɛnɛ win.» A pele nɛɛ yuun fɔ: «Ayoo, wila leele pe fanla na pe punngu win.»

¹³ Konaa ki ni fuun, lere sila pye naa sɛnɛ yuun mbaa ti finligi, katugu paa pye na fyɛ Zhufuye pe yɛɛ.

¹⁴ Naa feti wila kaa gbɔn nandogomo, a Zhezu wì si kari wa sherigo gbɔɔ ki ni, mɛɛ saa na leele pe nari Yɛnɛle sɛnɛ ti ni.

¹⁵ Wi nagawa sɛnɛ tila Zhufuye pe pari, a pe nɛɛ yuun fɔ: «Ki nanɔa ɲa wì pye mɛle mɛɛ Yɛnɛle sɛnɛ ti jɛn yɛɛn, ma si yala wii ti kara?»

¹⁶ A Zhezu wì si pe pye fɔ: «Sɛnɛ nda fuun mila nari leele pe na, mi na woro ma. Eɛn fɔ, pa tila yinrigi wa Yɛnɛle na lilan tun li yeri.

¹⁷ Na ka yere ki na mbaa Yɛnɛle li nandanwa kala li piin, wo yaa kaga jɛn, na kaa pye ki nagawa sɛnɛ pa tila yinrigi wa Yɛnɛle li yeri, nakoma mila ti yuun na yɛɛ fannɔa.

¹⁸ Lere ɲa wì maa para wi yɛɛ fannɔa, wo maa jaa paa wi gbogo. Eɛn fɔ, lere ɲa wì maa jaa paa wi tunvɔ wi gbogo, wo maa kaselege yuun, kambasinɛ na pye wa wi kotogo na.

¹⁹ Mi yo Moyisi wì lasiri wì kan ye yeri? Ma si yala, ye ni, wa woro na tanri lasiri wì na. Yingi na, a ye nɛɛ na lagajaa mbanla gbo?»

²⁰ A janwa wì suu pye fɔ: «Yinne tipele li ye ma ni wì le? Ambɔ wila ma lagajaa mbɔɔn gbo?»

²¹ A Zhezu wì si sɛnɛ ti lɛ, mɛɛ pe pye fɔ: «Kala nungba mì pye, a lo si ye ni fuun ye pari!

²² Moyisi wo wila konɔ kan ye yeri ma yo yaa pinambiile pe kenrekenɛ. Eɛn fɔ, Moyisi wo ma wila ki peli naa piin, ye teleye poro paa ki peli. Ki ngasele li kala na, ye ma yɛnle na kenrekenɛ wì piin ali yere cɛnpilige jate ki ni.

²³ Na kaa pye ye mbe ya pinambyɔ wa kenrekenɛ cɛnpilige ki ni, Moyisi lasiri wiga ka jɔɔ, yingi na, a yɛ si nawa ngban na ni ma yo mì lere lombonɔ sagala cɛnpilige ki ni.

²⁴ Yaga kaa kiti kɔɔn leele pe na mbaa yala ɲa yaa yaan laga funwa na ko ni. Eɛn fɔ, yaa kiti sinɛ kɔɔn.»

Zhezu wo wì yɛn Kirisi we le?

²⁵ A Zheruzalemu ca woolo pele nɛɛ yuun fɔ: «A! Mì yo ki nanɔa ɲa wo paa lagajaa mbe gbo we?

²⁶ Ye wele, wì ɲa wila para janwa wi yɛɛ na, pe si woro na yaraga ka yuun wì ni. Anne we teele pe kaa ki jɛn kaselege ma yo wo wì yɛn Kirisi we.

²⁷ Ma si yala, na Kirisi wiga ka pan, lere se kaa yirisaga jɛn. Eɛn fɔ, ki nanɔa ɲa wo na, wè wo yirisaga jɛn.»

²⁸ Ma Zhezu wì ta wila pye na leele pe nari Yɛnɛle sɛnɛ ti ni wa sherigo gbɔɔ ki ni, a wì si gbele ngbanga ma yo fɔ: «Yè sho fɔ yànlà jɛn, mala yirisaga ki jɛn! Ma si yala, mii pan na yɛɛ fannɔa, eɛn fɔ, ɲa wìlan tun, wì yɛn kaselege fɔ. Ye suu jɛn.

²⁹ Mi wo na, mùu jèn, katugu pa mì yiri wa wi tanla, wo wìlan tun.»

³⁰ Kona, pe nɛɛ wi lagajaa mboo yigi, ɛɛn fɔ, lere sila ya mbe kɛɛ taga wi na, katugu wi yigisanga wi sila gbɔn gbɛn.

³¹ Konaa kɪ nɪ fuun, wa janwa wi nɪ, lelegere la taga wi na. Pàa pye na yuun fɔ: «Na Kirisi wiga ka pan, wi mbe ka kafɔnɔŋɔlɔ pye mbe wɛ ngele kɪ nanja nɔ wɪ pye ke na?»

*Paa sorodasheelee tun ma yo
pe sa Zhezu wi yigi*

³² Kalegere senre nda janwa wila pye na yuun Zhezu wi kanngɔlɔ, Fariziye pàa ti logo. Kì kaa pye ma, a saraga wɔfenne teele poro naa Fariziye pe nɪ, pɛ si sorodasheelee torogo ma yo pe saa yigi.

³³ A Zhezu wì sho fɔ: «Mi yɛn laga ye nɪ mbe wagati jɛnri pye naa, ko pungo na, mi yaa kari na tunvɔ wi kɔrɔɔ.

³⁴ Ye yaa kaa na lagajaa, ɛɛn fɔ, ye se kanla yan; katugu mi yaa ka pye laga nɔa na, ye se ya kari wa.»

³⁵ A Zhufuye pe nɛɛ pe yɛɛ yewe na yuun fɔ: «Wi yaa kari laga kikiin, waga si kaa yan? Zhufuye mbele pɛ jaraga wa Giresi tara fenne pe sɔɔwɔ, anmɛ poro wila jaa mbe kari pe kɔrɔɔ, mbe saa Giresi tara fenne pe nari wi le?»

³⁶ Kɪ senre nda wɪ yo yɛɛn, to kɔrɔ wo yɛn mɛɛlɔ? Fɔ: «Ye yaa kaa na lagajaa, ɛɛn fɔ, ye se kanla yan; katugu mi yaa ka pye laga nɔa na, ye se ka ya kari wa.» »

Yinwege tɔnmɔ gbaanla senre

³⁷ Feti pilije yi pungo wogo ko kila pye piligbɔɔ† ye. Kɪ pilige kɪ nɪ, a Zhezu wì si yiri ma yere janwa wi yɛɛ na, mɛɛ gbele nɔgbanga ma yo fɔ: «Na wɔɔ† ka pye nɔa na, wila paan na kɔrɔɔ, wɪ pan wɪ wɔ.

³⁸ Lere nɔa ka taga na na, yinwege tɔnmɔ gbaanla yaa la fuun mbaa yinrigi wa wi nawa, paa yɛɛ nɔa na Yɛnɔle senre sɛwɛ wigi yo wɛ†.»

³⁹ Zhezu wila pye na para Yinnekpoyi lo senre na ma yo fɔ mbele pe mbaa taga wi na, pe yaa kali ta. Kɪ sanga wi nɪ, Yinnekpoyi pe sila li kan gbɛn, katugu gbɔɔwɔ sila kan Zhezu wɪ yeri gbɛn.

*Janwa wila kɔn shyen
Zhezu wi kala na*

⁴⁰ Wa janwa wi nɪ, naa leele pàa kaa kɪ senre ti logo, a pele nɛɛ yuun fɔ: «Kaselege ko na, Yɛnɔle yon senre yofɔ nɔa waa singi, wowi nɔa yɛɛn!»

⁴¹ A pele nɛɛ yuun fɔ: «Kirisi wowi we!» ɛɛn fɔ, a pele nɛɛ yuun naa fɔ: «Kirisi wɪ se ya yiri wa Galile tara.

⁴² Yɛnɔle senre sɛwɛ wɪ yɛn naga yuun ma yo pa Kirisi wɪ yaa yiri wa Davidi setirige kɪ nɪ, wa Betilɛmu ca kɪ nɪ, ko nɔa Davidi wila wɪ yinwege kɪ pye wa wɛ.»†

⁴³ Kona, a janwa wì si kɔn shyen Zhezu wi kala na.

⁴⁴ Pɛle la pye na jaa mboo yigi, ɛɛn fɔ, lere sila kɛɛ taga wi na.

*Zhufuye fannga fenne
pe sila taga Zhezu wi na*

† 7:37 7:37: Levi 23.36; Nɔmbu 29.35 † 7:37 7:37: Wɔɔ senre nda ti yo to yɛn na para lere nɔa wɪ maa Yɛnɔle li jaa wɪ kotogo kɪ nɪ fuun kɪ nɪ, paa yɛɛ nɔa na tɔnmɔ la ma kaa pye lere na wɛ.

† 7:38 7:38: Eza 58.11; Eze 47.1; Zaka 14.8 † 7:42 7:42: 2 Sami 7.12; Mishe 5.1-2

⁴⁵ A sorodasheelee pè si songoro ma kari saraga wofenne teelee poro naa Fariziye pe korogo. A poro si pe yewe ma yo fo: «Yingi na yee si pan wi ni?»

⁴⁶ A sorodasheelee pè sho fo: «Lere fa para paa ki nanja na wi yen fyew.»

⁴⁷ A Fariziye pè si pe yewe ma yo fo: «Yoro fun ye ye yee yaga wi ye fanla wi le?»

⁴⁸ Ye we teelee, nakoma Fariziye wa nungba yan wi taga wi na le?

⁴⁹ Een fo, ki janwa na wii Moyisi lasiri wi jen. Pe yen ma dangal!»

⁵⁰ Nikodemu na wila keli ma saa Zhezu wi yan wagati wa ni, wila pye Fariziye wo wa. A wo si pe pye fo:

⁵¹ «Mbe yala we lasiri wi ni, we se ya mbe lere kan wi ku na we suu senyoro ti logo gben, mbe nga wi pye ki jen.»

⁵² A pè si wo yon sogo ma yo fo: «Mi jen mboro fun pa ma yiri wa Galile tara! Yennele senre ti kara ma wele, ma yaa ki yan wa, fo Yennele yon senre yofa fa yiri wa Galile tara fyew.»

⁵³ [Ko punjo na, a pe ni fuun nungba nungba pè si kari pe yinre.

8

Jele na wila nanja ta wi senre

¹ A Zhezu wi si kari wa Oliviye tire yanwiga ki na.

² Ki goto yirifaga ki na, a wi si songoro ma kari wa sherigo gbogo ki ni. A janwa wi ni fuun wi si fulo wi tanla. A wi si cen nee pe nari Yennele senre ti ni.

³ A lasiri sewe jenfenne poro naa Fariziye pe ni, pè si pan jele wa ni Zhezu wi korogo. Paa saa wi yigi nanja ni. A pè suu yerege le janwa wi ni fuun wi yege na,

⁴ mee Zhezu wi pye fo: «We Nagaf, ki jele na pòo yigi nanja ni.

⁵ Moyisi wila sigi yo wa lasiri sewe wi ni ma yo fo na waga ki jele cenle† wa yigi, woo wa sinndeere ni woo gbo. Mboro wo yo mele?»

⁶ Paa ki wogo ki yo mbe Zhezu wi wa mbe wele, mbe ta mboo yigisaga ta. Een fo, a Zhezu wi si sogo nee yonlogi tara ti na wi yombelee li ni.

⁷ Naa paa koro na Zhezu wi yewe, a wi si yiri ma yere, mee pe pye fo: «Ye ni, na wi yen laga wi fa kapege pye bobobo, wo mbe keli wuu wa sinndelege ki ni!»

⁸ A wi si nuru naa ma sogo nee yonlogi tara ti na.

⁹ Naa paa kaa ko senre to logo, a pe nee kee nungba nungba, maga le lelele pe na fo ma saa ki wa piile pe na. Zhezu wo nungba wila kaa koro wa ki laga ki na, wo naa ki jele wi ni. Wo la pye ma yere wi yege sogowa.

¹⁰ Kona, a Zhezu wi si yiri ma yere mee jele wi pye fo: «Mbele pè бага ma na, pe yen se? Wa kpe soon le jologo?»

¹¹ A jele wi sho fo: «Ayoo, we Fo.» Kona, a Zhezu wi suu pye fo: «Mi fun mi woro noo nii jologo. Ta kee, een fo, maga ka kapege pye naa.»]

Zhezu wi yen dunruya wi yanwa

¹² A Zhezu wi si senre ti le naa, nee para janwa wi ni na yuun fo: «Mi yen dunruya woolo pe yanwa. Lere na ka taga na na, wi se tanga wa wowo† pi ni naa, een fo, wi yaa yinwege yanwa pi ta.»

† 8:5 8.5: Levi 20.10; Dete 22.22 † 8:12 8.12: Wowo po pi yen sherege kologo ki mbajenme we.

¹³ A Fariziye pè suu pye fò: «Ma yée sereya maa yuun, senre nda maa yuun ti woro kaselege.»

¹⁴ A Zhezu wì si pe pye fò: «Ali kiga pye mila na yée sereya yuun, senre nda mila yuun ti yen kaselege, katugu mì yiri laga nga na mée pan, konaa mila kee laga nga na, mìgi jèn. Eén fò, yoro wo na, mì yiri laga nga na mée pan, konaa mila kee laga nga na, ye sigi jèn.

¹⁵ Ye maa kiti wi koon leele pe na na yala senwee piile kiti konlomo po ni. Mi wo na, mì woro na kiti koon lere na.

¹⁶ Konaa ki ni fuun, mi kaa jaa mbe kiti kon lere na, na kiti kongò ki yen kaselege ni; katugu mì nungba ma mi yaa kiti wi kon. Eén fò, na To ña wilan tun wi yen na ni.

¹⁷ Ki yen ma yonlògò wa ye lasiri wi ni ma yo na leele shyen ka pe sereya yo, a wì pye nungba, kona, ki sereya wi yen kaselege†.

¹⁸ Ye wele, mila na yée sereya yuun, na To ña wilan tun, a wila na sereya yuun fun.»

¹⁹ A pè suu yewe ma yo fò: «Ma To wo yen se?»

A Zhezu wì sho fò: «Yee na jèn, yee silan To wì jèn. Ki pye yanla jèn, ye jèn nala To wì jèn fun.»

²⁰ Zhezu wila ki senre ti yo ma yala wila pye na leele pe nari Yenjele senre ti ni wa sherigo gbògò ki ni. Pàa pye na yarikanra ti nii yaara nda ni, pa wila pye ma yere wa ti tanla. Lere kpe sila wi yigi, katugu wi yigisanga wi sila gbòn gbèn.

Zhezu wila ki naga ma yo

Yenjele lo làa wi tun

²¹ A Zhezu wì si pe pye naa fò: «Mi yaa kari, ye yaa kaa na lagajaa. Eén fò, ye yaa ku wa ye kapere ti ni. Mila kee laga nga na, ye se ya kari wa.»

²² Kona, a Zhufuye pe nêe pe yee piin fò: «Wi yaa wi yee gbo wi le, naa wì yo fò: «Mila kee laga nga na, ye se ya kari wa we?» »

²³ A Zhezu wì si pe pye fò: «Yoro yen tara na woolo, één fò, muu yen naayeri woo. Yoro yen dunruya ña wo woolo. Eén fò, mì wo woro dunruya ña wo woo.

²⁴ Ko kì ti mì yo ye yaa ku wa ye kapere ti ni; katugu na yee taga ki na mbe yo: «Muwi mì yen ña wì yen†, ye yaa ku wa ye kapere ti ni.»

²⁵ A pè suu yewe ma yo fò: «Ambo wì mboro?»

A Zhezu wì si pe pye fò: «Ñga mì yo ye kan maga le wa ki lesaga ki na, koi ye.

²⁶ Senlegere yen na yeri mbe yo ye kan, mbe kiti kon ye na yarilegere kala na. Eén fò, ña wilan tun kaselege ko wì maa yuun. Nda mì logo wì yeri, to cè to mila yari dunruya woolo pe kan.»

²⁷ Pe sila ki jèn mbe yo wì To wo senre wila pye na yuun pe kan.

²⁸ Kona, a Zhezu wì si pe pye fò: «Na yaga ka Lere wì Pinambyò wì yirige† wa naayeri tige na sanga ña ni, pa ye yaa ki jèn mbe yo: «Muwi mì yen ña wì yen.» Pa ye yaa sigi jèn mbe yo fò: Mi woro na kala lo la piin na yee fanjga. Eén fò, nda na To wì naga na na, to mì maa yuun cè.

²⁹ Ña wilan tun wì yen na ni, wii na yaga na ye; katugu nga kùu ndanla, ko mì maa piin pilige pyew.»

³⁰ Naa Zhezu wila kaa na para ma, a lelegere si taga wì na.

† 8:17 8:17: Dete 17.6; 19.15; Ebu 10.28 † 8:24 8:24: Eki 3.14 † 8:28 8:28: Zhan 12.31-33; 3.14-15

Leseele poro naa kulolo senre

³¹ A Zhezu wì si Zhufuye mbele pàa taga wi na pe pye fò: «Na yaga na nagawa senre ti lè mbaa tanri ti na, pa ye yaa pye na fòrɔgɔfenne kaselege.

³² Kona, ye yaa kaselege ki jèn, kaselege ki yaa ye pye leselee.»

³³ A pè suu pye fò: «We yèn Abirahamu wo setirige piile. We fa pye lere wa kulolo fyew. Mèlè, a mà sho we yaa pye leselee?»

³⁴ A Zhezu wì si pe pye fò: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, lere ɲa fuun wi maa kapege ki piin, wi yèn ki kulo.

³⁵ Kulo wo na pye sege pyɔ sanga pyew, ɛɛn fò, pinambyo wo ma pye sege ki woo sanga pyew.

³⁶ Na Yɛnɲɛlɛ li Pinambyo wiga ye pye leselee, pa ye yaa pye leselee kaselege na.

³⁷ Migi jèn ma yo ye yèn Abirahamu wi setirige piile. Kona ki ni fuun, ye nɛɛ na lagajaa mbanla gbo, katugu yee yènɛ na senre ti cɛnsaga ta wa ye nawa.

³⁸ ɲga fuun na To wì naga na na, ko senre mila yuun. ɛɛn fò, yoro wo na, ɲga ye to wì yo ma ye kan ko yaa piin.»

³⁹ A pè suu pye fò: «Abirahamu wo wi yèn we to we.» A Zhezu wì si pe pye fò: «Ndɛɛ ki pye ye yèn Abirahamu wi piile kaselege, anmɛ kagala ɲgele wila pye koro yɔngɔ yaa piin.

⁴⁰ ɛɛn fò, yingɔ ali maga ta kaselege ɲga mi logo Yɛnɲɛlɛ li yeri, migi yo ma ye kan, yaa na lagajaa mbanla gbo. Abirahamu wi sila si ko ka pye.

⁴¹ Kagala ɲgele ye to wì pye koro yɔngɔ yaa piin.»

A pè suu pye fò: «We woro kɛɛnre piile. We yèn To nungba piile, wo wi yèn Yɛnɲɛlɛ lɛ.»

⁴² A Zhezu wì si pe pye fò: «Ki pye Yɛnɲɛlɛ lo li yèn ye To kaselege, anmɛ mi ye ndanla, katugu pa mi yiri wa Yɛnɲɛlɛ li yeri ma pan. Mi yèn laga lo fanɲga na. Mii pan na yɛɛ fanɲga, ɛɛn fò, lo lilan tun.

⁴³ Yingi na nda mila yuun ye kan, ye si woro nari koro jenni? Katugu ye se ya mbaa na senre ti nuru.

⁴⁴ Ye To wowi ɲa Sotanla we. ɲga kì ye to wi ndanla, ko yaa jaa mbaa piin. Wi yèn legbolere maga lɛ wa ki lɛsaga ki na. Wii koro kaselege ki na, katugu kaselege woro wa wi nawa. Wi kaa yagbogolo ke yuun sanga ɲa ni, wi maa para na yala wi yɛɛ cɛnlomɔ po ni; katugu wi yèn yagboyoo ma pye yagbogolo to.

⁴⁵ ɛɛn fò, mi wo na, kaselege ko mi maa yuun, ko kì ti yee taga na na we.

⁴⁶ Ye ni, ambo wi mbe ya mbege yo mbe yo mi yèn kapege pyefò? Na kì kaa pye kaselege ko mila yuun, a kì si cɛn mèlè, yee si taga na na?

⁴⁷ Lere ɲa ka pye Yɛnɲɛlɛ woo, wo maa Yɛnɲɛlɛ li senre ti nuru. ɛɛn fò, ye woro Yɛnɲɛlɛ li woolo, ko kì ti ye woro nari nuru.»

Zhezu wo naa Abirahamu senre re

⁴⁸ A Zhufuye pè suu pye fò: «Tanga yèn we yeri we yo Samari tara fenne woo wi mboro, fò yinne tipele ye ma ni.»

⁴⁹ A Zhezu wì si pe pye fò: «Yinne tipele ma li ye na ni. ɛɛn fò, na To wo mila gbogo, yoro wo na, ye woro nala gbogo.

⁵⁰ Mi woro na gbogowo jaa na yɛɛ kan. Wa yèn wa, wo wila jaa paa na gbogo. Wo wi yaa kiti wi kon.

⁵¹ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, lere ɲa fuun kanla senre ti lè mbaa tanri ti na, wo se ku fyew.»

⁵² A Zhufuye pè suu pye fò: «Yingò wè taga ki na jate ma yo yinne tipele li ye ma ni. We tele Abirahamu wila ku, a Yenñele yon senre yofenne pè ku fun. A mboro sho fò: «Lere ña koon senre ti le mbaa tanri ti na, wo se ku fyew.»

⁵³ We tele Abirahamu wila ku, maa ki jate ma gbogo ma we wi na wi le? Yenñele yon senre yofenne pè ku. Maa ma yee jate yingi lere ma?»

⁵⁴ A Zhezu wì si pe pye fò: «Ki pye mila na yee gbogo, ki gbogowo pi se jen na yaraga ka yon. Ña wila na gbogo, na To wowi we. Wowi ña yaa yinri ye Yenñele le.

⁵⁵ Een fò, ye suu jen. Mi wo na, mùu jen. Na mi ka yo mi suu jen, pa mi yaa pye yagboyoo paa ye yen. Een fò, mùu jen, maa senre ti le na tanri ti na.

⁵⁶ Ye tele Abirahamu wila pye na yogori naga sonri wi yaa na sanga wi yan. Wila wi yan, a wi nawa pi yinni wi na fò jenge.»

⁵⁷ A Zhufuye pè suu pye fò: «Yingi, ma fa yele nafa shyen ma yiri ke ta, a mà si Abirahamu yan!»

⁵⁸ A Zhezu wì si pe pye fò: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, sanni pe sa Abirahamu wi se, kila yala mi yen wa.»

⁵⁹ Ki senre ti kala na, a pè si sinndere wulo ma yo pe yaa wi wa ti ni. Een fò, a Zhezu wì si lara ma yiri wa sherigo gbogo ki ni.

9

Zhezu wila nanja wa sagala

pàa wi se fyoon

¹ Naa Zhezu wila kaa na kee, a wì si nanja wa yan wa konò, pàa wi se fyoon.

² A wi forogofenne pè suu yewe ma yo fò: «We Nagafo, nanja ña yeen, wi kapere to ti ti wì se fyoon lee wi sevenne pe kapere tori?»

³ A Zhezu wì si pe pye fò: «Wi kapere ma ti ti wì se fyoon, wi sevenne fun poro kapere ma ti ti. Pàa wi se fyoon, jango Yenñele li fannga ki ta ki naga wi kala na.

⁴ Sanga ña ni yonlo† ki yen wa, ña wilan tun, we daga mboo kapyere ti pye mberi yon fili. Sanni jenri yembine li yaa wo, lere se ya tunngo pye.

⁵ Mbanla ta laga dunruya wi ni, mi yen dunruya woolo pe yanwa.»

⁶ Naa Zhezu wila kaa ki senre ti yo, a wì si cenre wa tara ti na, mee ki fenrege ki koli maga turugo wa fyoon wi yengele ke na,

⁷ ma suu pye fò: «Kari ma soon yee ki jogo wa Silowe titege tonngboo pi ni.» Silowe ko koro wo yen pitunjo.

A fyoon wì si kari ma saa wi yee ki jogo. Wi songorosaga wila pye na yaan.

⁸ Wi cenyeele poro naa leele mbele pàa pye naa yaan faa wila yaara ti yenri leele pe yeri, pàa pye na yuun fò: «Mi yo ki nanja ña wo wila pye na een na yaara yenri leele pe yeri?»

⁹ A pèle yo fò: «Wowi.»

A pèle yo fò: «Ayoo, wo ma. Wuu le win.»

Een fò, a nanja jate wì sho fò: «Muwi.»

¹⁰ A pè suu yewe ma yo fò: «Ma yengele kè pye mele mee yenge?»

† 9:4 9:4: Yonlo ko ki yen senwee pyo wi yinwege sanga we, ko sanga wowi wi mbe ya tunngo pye. Yembine lo li yen na wiga ka ku we.

¹¹ A wì si pe yon sogo ma yo fò: «Nanà nà pe yinri Zhezu, wo wì fènrègè pye maga turugo wa na yengèle ke na, mée na pye ma yo mbe sanla yègè kì jogo wa Silowe títègè tònngbò pi nì. A mì si kari ma saa na yègè kì jogo nêe yaan.»

¹² A pè suu yewe ma yo fò: «Kì nanà wi yèn se?» A nanà wì sho fò: «Mì si jèn o.»

*Fariziye paa fyoon
nà wila sagala wi yewe*

¹³ Kona, a pè si kari fyoon nà wila sagala wi nì wa Fariziye pe yeri.

¹⁴ Ma si yala, Zhezu wila fènrègè kì pye maa yengèle ke yèngè pilige nga nì, kila pye Zhufuye pe cènpilige ko nì.

¹⁵ Kì kala na, a Fariziye fun pè suu yewe wi yengèle kàa pye yègè nga na ma yèngè kì nì. A wì si pe pye fò: «Fènrègè wì pye ma taga wa na yengèle ke na, a mì si saa na yègè kì jogo. Koonnga yingò mila yaan.»

¹⁶ Kona, a Fariziye pèlè sho fò: «Kì nanà nà yèèn, wii yiri Yènngèlè yeri, katugu wi yèn na cènpilige kì jogo.»

Èn fò, a pèlè sho fò: «Kapege pyefò wi yaa pye mèlè mbe si ya mbaa kì kàfòngòlò ngèlè ke cènle piin?»

A pè si kòn pe yèè na.

¹⁷ A Fariziye pè si nuru naa ma fyoon nà wila sagala wi yewe, ma yo fò: «Mboro wo na, nanà nà wòòn yengèle ke yèngè, ma yo mèlè wi kanngòlò?» A wì sho fò: «Yènngèlè yon sènre yofò wì.»

¹⁸ Ma si yala, Zhufuye pe sila taga kì na mbe yo wila pye fyoon faa, koni wi yengèle kè yèngè. Kì kaa pye ma, a pè suu sevennè pe yeri,

¹⁹ mée pan ma pe yewe ma yo fò: «Yè pinambyò nà ye yo wì se fyoon wowi nà le? Wì pye mèlè nêe yaan yingò?»

²⁰ A wi sevennè pè sho fò: «Wè taga kì na ma yo we pyò wowi, wàa wi se fyoon.

²¹ Èn fò, wì pye yègè nga na nêe yaan yingò, we si ko jèn. Wi yengèle yèngèfò fun we suu jèn. Yè wo jate wi yewe. Pyò ma, wi mbe ya mbege yègè yo ye kan!»

²² Wi sevennè pàa pye na para ma, katugu pàa pye na fyè Zhufuye pe yègè; katugu Zhufuye pàa yo ma fili kì na ma yo na lere nà ka yo Zhezu wo wi yèn Kirisi we, pe yaa wi purò mboò wò wa shèrigo kì nì.

²³ Ko kì ti wi sevennè pàa yo fò: «Pyò ma, yoo yewe!»

²⁴ A Fariziye pè si fyoon nà wila sagala wi yeri naa kì shyèn wogo na, ma suu pye fò: «Kaselege kì yo Yènngèlè lì yègè na! Wègè jèn ma yo kì nanà nà, kapege pyefò wì.»

²⁵ A wì si pe pye fò: «Nà kàa pye kapege pyefò wì, nakoma kapege pyefò ma, mì si ko jèn. Èn fò, yaraga nungba mì jèn. Mila pye fyoon, yingò mila yaan.»

²⁶ A pè suu yewe ma yo fò: «Yingì wì pye ma na? Wòòn yengèle ke yèngè mèlè?»

²⁷ A wì si pe pye fò: «Migi yo ma ye kan mako, èn fò, yee logo na yeri. Yingì na, a ye nêe jaa mberi logo na yeri naa? Anmè yoro fun yaa jaa mbe pye wi fòrògòfennè wì le?»

²⁸ A pè suu tègele ma suu pye fò: «Mboro ma yèn kì nanà nà wi fòrògòfò! Woro wo na, we yèn Moyisi fòrògòfennè.

²⁹ Wège jèn ma yo Yènɲele làa para Moyisi wi ni. Eèn fò, ɲa wo na, we suu yirisaga jate ki jèn.»

³⁰ Fyoon ɲa wila sagala, a wì si pe pye fò: «Kì si lere pari de. Ye suu yirisaga jèn, ma si yala, wì mi yengele koro yenge.

³¹ Wège jèn ma yo Yènɲele laa la nuru kapere pyefenne pe yeri, eèn fò, li maa nuru lere ɲa wi maa li gbogo nali nandanwa kala li piin wo yeri.

³² Male we faga logo mbe yo lere ɲa pè se fyoon, lere wa wa yengele yenge.

³³ Ki pye ki nana ɲa wii yiri Yènɲele yeri, wi se jèn na ya kala la pye.»

³⁴ A pè suu pye fò: «Maga le wa ma sepilige ki na, pa ma yen wa kapege ki ni. Maa jaa mbaa we nari win!»

A pè suu puro maa wo wa sherigo ki ni.

Mbele pe yen fyoonlo

Yinne li kanɲgolo

³⁵ A Zhezu wì sigi logo ma yo paa fyoon ɲa wila sagala wi puro. A wì si kari wi koroɲo ma suu pye fò: «Ma taga Lere wi Pinambyo wi na le?»

³⁶ Fyoon ɲa wila sagala, a wì sho fò: «Ambò wi we Fò, wi naga na na mbe ta mbe taga wi na.»

³⁷ A Zhezu wì suu pye fò: «Maa yan, wowi ɲa wila para na ma ni yingò we.»

³⁸ A wì sho fò: «Mì taga ma na we Fò.» A wì si kanɲguuro kan Zhezu wi tanla maa gbogo.

³⁹ Kona, a Zhezu wì sho fò: «Mì pan laga dunruya ɲa wi ni, kiti mbe ta wi kòn, fyoonlo[†] pe ta paa yaan, mbele paa yaan pe ta pe kanɲga fyoonlo.»

⁴⁰ Fariziye mbele paa pye wa Zhezu wi ni maga senre ti logo, a pè suu yewe ma yo fò: «Woro fun, we yen fyoonlo wi le?»

⁴¹ A Zhezu wì si pe pye fò: «Ndɛɛ ki pye ye yen fyoonlo, kapere se jèn na pye ye na. Eèn fò, kì kaa pye yè yo yaa yaan, ye kapere ti koro ye na.»

10

Zhezu wila yomiyele la wa

simbaala naa pe konrifò senre na

¹ «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, na lere ɲa si ye wa simbaala go ki yon ki ni, wiga lugu ki kɛɛ ka na mbe ye wa ki ni, ko fò wo yen yoo, wi yen benganri pyefò.

² Eèn fò, ɲa wi ma ye wa simbaala go ki yon ki ni, wo wi yen simbaala konrifò we.

³ Yeyongo welefo wi ma koro ki yenge wi kan, simbaala pe maa magala li logo. Wi ma wi simbaala pe yeri pe mɛɛ ti na ma pe yirige wa funwa na.

⁴ Na wiga ka simbaala pe ni fuun pe yirige wa funwa na, wi mɛɛ keli pe yegɛ na kee, pe mɛɛ taga wi na; katugu pòò magala li jèn.

⁵ Paa taga nambanɲa na. Eèn fò, pe maa fee ki fò wi yegɛ wi, katugu pee nambanmbala pe maganɲala ke jèn.»

⁶ Zhezu wila ki yomiyele li wa ma pe kan, eèn fò, pe sila li koro jèn.

Zhezu wi yen

simbaala konrifò jennyɛ

[†] 9:39 9:39: Fyoonlo mbele senre tila yuun, poro pe yen mbele pe yen Yènɲele kologo ki kambajenmbele.

⁷ A Zhezu wì si pe pye naa fò: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, mi yen simbaala go ki yeyongo†.

⁸ Mbele fuun pè keli ma pan na yege, pe yen yoolo naa bennganri pyefenne. Een fò, simbaala pee logo pe yeri.

⁹ Muwi mi yen yeyongo ye. Lere ña ka ye wa na ni, wi yaa sho. Wi yaa la yiin mbaa yinrigi, mbaa yaakara taa mbaa kaa.

¹⁰ Yoo wo na, wo ma pan mbe yu, mbe lere gbo, konaa mbe jogowo pye ce. Een fò, mi wo pan, jango leele pe yinwege ta, pege ta jenge.

¹¹ «Muwi mi yen simbaala konrifo jenne we. Simbaala konrifo jenne wi maa yee kan kunwo pi yeri wi simbaala pe kala na.

¹² Een fò, ña wi maa simbaala pe konri penjara na, na wi woro simbaala konrifo, na simbaala wo woolo jate ma, wiga cenge yan kila paan pe korogo, wi ma simbaala pe yaga ma fe. Cenge ki mee pan ma simbaala pele yigi, pe mee fe ma jaraga.

¹³ Wi ma fe, katugu wi maa simbaala pe konri penjara na win. Simbaala wogo ko naa jori.

¹⁴⁻¹⁵ Mi wo na, mi yen simbaala konrifo jenne, yege ñga na na To wilan jen, a mi fun müu jen, ki pyelomo nungba pi na, mi fun mila simbaala† pe jen, a poro fun pànla jen. Mila na yee kaan kunwo pi yeri na simbaala pe go shogo ki kala na.

¹⁶ Simbaala pele yege wa na yeri naa, poro woro laga ki simbaala go ñga ki ni. Ki daga mbe pe konri mbe pan pe ni. Pe yaa kanla magala li logo. Kona, pe yaa pinle mbe pye simbangbelege nungba, simbaala konrifo nungba wi yaa pye pe na.

¹⁷ «Mi yen mala To wi ndanla, katugu mi yen nala yee kaan kunwo pi yeri, jango mbanla yinwege ki ta naa fonngo.

¹⁸ Lere ma wila na kaan kunwo pi yeri. Een fò, muwi mi yere ki na mbanla yee kan kunwo pi yeri. Fannga yen na yeri mbanla yee kan kunwo pi yeri, fannga si yen na yeri fun mbanla yinwege ki ta naa fonngo. Ko tunngo ko na To wi kan na yeri mbe pye.»

¹⁹ A Zhufuye pè si kon naa pe yee na ki senre ti kala na.

²⁰ Pe legeré la pye na yuun fò: «Yinne tipele li ye wi ni. Yara ti ye wi ni, yingi na, a ye nee nuru wi yeri?»

²¹ A pele nee yuun fò: «Senre nda wila yuun yeen, yinne tipele fò senre ma. Yinne tipele mbe ya mbe fyoon yengele yenge?»

Zhufuye pàa je Zhezu wi na

²² Were sanga wo wila gbon, a pe nee feti wa piin wa Zheruzalemu, poo yinri Dedikasi.

²³ Zhezu wila pye na yanriyanri wa Salomo tongboolo pe ni, wa sherigo gbogo laga nawa.

²⁴ Kona, a Zhufuye pè si saa wa maa maga, ma suu pye fò: «Ma yaa we yaga we jatere wila we koon shyen fò sa gbon wagati wiwiin? Na kaa pye mboro ma yen Kirisi we, ki yo maga filige we kan.»

²⁵ A Zhezu wì si pe pye fò: «Migi yo ma ye kan makò, een fò, yee taga na na. Kagala ngele mila piin na To wi fannga ki na, ke yen na para na senre na.

²⁶ Een fò, yee taga na na, katugu ye woro na simbaala poro pele.

† 10:7 10:7: Zhezu wi yen paa yeyongo yen ñga pe yaa la yiin la yinrigi wa ki na. † 10:14-15 10.14-15: Simbaala poro pe yen mbele pè taga Zhezu wi na we.

²⁷ Na simbaala pe maa na magala li nuru, mi pe jen, pe ma taga na na.

²⁸ Mi yen na yinwege mbakogo ki kaan pe yeri. Pe se ka ku naa fyew. Lere se ka pe sho na kee.

²⁹ Na To na wi pe kan na yeri, wi gbogo ma we yaraga pyew ki na. Lere se ya mbe pe sho na To wi kee.

³⁰ Mi naa na To wi ni we yen nungba.»

³¹ A Zhufuye pe si sinndere wulo naa mboo wa ti ni.

³² Kona, a Zhezu wi si pe pye fo: «Mi kapyere jende legere pye ye yegena, na To wi fanga na. Ki kajege kikiin ki ti, a ye nee jaa mbanla wa sinndere ni mbanla gbo?»

³³ A Zhufuye pe suu pye fo. «Ma kajege pyege kala ma ki ti waa jaa mboon wa sinndere ni mboon gbo. Een fo, katugu maa para na Yennele li mege ki jogo. Mboro senwee pyo, maa ma yee piin Yennele!»

³⁴ A Zhezu wi si pe pye fo: «Ki yen ma yonlogo wa ye lasiri sewe wi ni fo Yennele ligi yo ma yo fo: <Ye yen yengegele† kele.>

³⁵ Wege jen ma yo nda ti yen ma yonlogo wa Yennele senre sewe wi ni, ti se ya wo wa. Yennele senre ti gbon leele mbele na, Yennele li poro yeri yengegele.

³⁶ Mi wo na, Yennele lilan wo mala tun laga dunruya wi ni, mele, a ye sho mi yen na para na Yennele li mege ki jogo, naa mi yo mi yen Yennele li Pinambyo we?

³⁷ Na kaa pye mi woro nala To wo kapyegele piin, yaga ka taga na na.

³⁸ Een fo, na mi kaa ke piin, ali na yee taga na na, ye taga ki kapyegele koro na, jango yege jen ye filige ki na fo na To wi yen na ni, mi fun mi yen na To wi ni.»

³⁹ Kona, a pe nee wi lagajaa naa mboo yigi. Een fo, a wi si sho pe yeri.

⁴⁰ A Zhezu wi si kari naa wa Zhuriden wi kee sannga ki na, wa laga nga Zhan wila ki peli na leele pe batize we. A wi si cen wa ko laga ko na.

⁴¹ Lelegere la kari wi korgo. Paa pye na yuun fo: «Zhan sila kafonno la kpe pye, een fo, senre nda fuun wila yo ki nana na wi kangeolo, tila pye kaselege.»

⁴² Lelegere la taga Zhezu wi na wa ki laga ki na.

11

Nana na paa pye na yinri

Lazari wi kunwo we

¹ Wa Betani ca, nana wa la pye wa na yaa, paa pye naa yinri Lazari. Betani ca ko kila pye Mari naa wi nasepyo Mariti pe ca ye.

² Ki Mari wo wila latikoro nuwo taan gbon we Fo wi tooro ti na, maa turugo wi yinzire† ti ni. Wi nasepyo lenana lawi Lazari na wila pye na yaa we.

³ A wi nasepiile jele pe si tunngo torogo wa Zhezu wi yeri ma yo pe saa pye fo: «We Fo, ma wonlo nana wila yaa.»

⁴ Naa Zhezu wila kaa ki senre ti logo sanga na ni, a wi sho fo: «Lazari yama pi woro wi kunwo yama. Een fo, pi yaa tege mbe Yennele li gbogowo pi naga, jango pe Yennele li Pinambyo wi gbogo ki yama pi kala na.»

⁵ Mariti, naa nasepyo Mari konaa Lazari paa pye ma Zhezu wi ndanla.

† 10:34 10:34: Ye yen yengegele kele, ko koro wo yen fo ye yen Yennele li piile (Yuuro 82.6).

† 11:2 11:2: Zhan 12.3; Maki 14.3

⁶ Naa Zhezu wila kaa ki logo ma yo Lazari wila pye na yaa, a wì si koro wa laga nga wila pye, ma piliye shyen pye wa naa.

⁷ Ko punḡo na, a wì suu fōrōḡfenne pe pye fō: «Ye pan we songōrō wa Zhude tara.»

⁸ A fōrōḡfenne pè suu pye fō: «We Nagafo, ki fa mō ḡben, Zhufuye pàa pye na jaa mbōon wa sinndēere ni mbōon ḡbo, a ma nēē jaa mbe songōrō wa naa!»

⁹ A Zhezu wì si pe pye fō: «Pilige nungba yōnlō ki woro leri ke ma yiri shyen? Na lere kaa tanri yōnlō na, wila kurugo, katugu wi maa yaan dunruya wi yanwa pi na.

¹⁰ Eēn fō, na lere kaa tanri yembine†, wi maa kunrugu, katugu yanwa woro wi ni.»

¹¹ Naa Zhezu wila kaa ko senre to yo, a wì si pe pye fō: «We wōnlō naja Lazari wila wōnlō, eēn fō, mi yaa saa yen.»

¹² A wi fōrōḡfenne pè suu pye ma yo fō: «We Fō, na kaa pye wila wōnlō, pa wi yaa sagala.»

¹³ Zhezu wila pye na jaa mbe yo Lazari wila ku win. Eēn fō, a wi fōrōḡfenne poro nēē ki sonri ndēē wōnlōwō jembe po senre wila pye na yuun.

¹⁴ Kona, a Zhezu wì sigi yo maga filige pe kan ma yo fō: «Lazari wì ku.

¹⁵ Mii pye wa na, ki kala na, mi yen na yōḡori yoro kala na, jango ye ta ye taga na na. Eēn fō, ye pan we kari wi kōrōḡ.»

¹⁶ Kona, a Toma ḡa pàa pye na yinri Waan, wò si fōrōḡfenne sanmbala pe pye fō: «Woro fun, ye pan we kari, jango we sa pinle we ku we Nagafo wi ni!»

Zhezu wi yen kuulo pe yenfō, naa yinwege ki kanfō

¹⁷ Naa Zhezu wila ka saa ḡbōn wa, a wì sigi yan pè Lazari wi le, a wì piliye tijere pye wa fanga ki ni mako.

¹⁸ Betani ca ki sila lali Zheruzalemu ni, ki mbaa culo taanri yon ko tin.

¹⁹ Ki kala na, Zhufuye pe leḡere la kari wa Mariti naa Mari pe yeri mbe sa pe nōsepyō wi kunwō pi shari mbe pe kotogo ki sogo pe na.

²⁰ Naa Mariti wila kaa ki logo ma yo Zhezu wila paan, a wì si yiri ma kari saa fili. Eēn fō, Mari wo la koro ma cēn wa go.

²¹ A Mariti wì si Zhezu wì pye fō: «We Fō, ki pye maa pye laga, na nōsepyō wi se jēn na ku.

²² Eēn fō, migi jēn ma yo ali yingō maga yaraga ḡga fuun yenri Yenḡele li yeri, li yaa ki kan ma yeri.»

²³ A Zhezu wì suu pye fō: «Ma nōsepyō wi yaa yen mbe yiri wa kunwō pi ni.»

²⁴ A Mariti wì suu pye fō: «Migi jēn ma yo wi yaa ka yen mbe yiri wa kunwō pi ni, kuulo pe yenpilige, dunruya kōpilige.»

²⁵ A Zhezu wì suu pye fō: «Muwi mi yen kuulo pe yenme naa yinwege ye. Lere ḡa ka taga na na, ali na wiga ku, wi yaa ka yinwege ta naa.

²⁶ Lere ḡa wi yen yinwege na, mēē taga na na, wo se ku naa fyew. Ma taga ki na le?»

²⁷ A wì sho fō: «Ee, we Fō, mī taga ki na ma yo mboro ma yen Kirisi we. Ma yen Yenḡele li Pinambyō, ḡa wila daga mbe pan laga dunruya wi ni.»

† 11:10 11:10: Yembine lo li yen Zhezu wi yigisanga wi mbenfenne pe yeri.

Zhezu wila gbele

²⁸ Naa Mariti wila kaa ko senre to yo ma, a wi si songoro ma saa wi nosepyo Mari wi yeri, meɛ ki yo wi kan larawa ma yo fo: «We Nagafɔ wi yen wame, wila ma yinri.»

²⁹ Naa Mari wila kaa ki senre ti logo, a wi si yiri neɛ fyeele na kee Zhezu wi korogo.

³⁰ Ko la yala Zhezu wi fa ye wa ca gben. Wila pye wa laga nga Mariti wila saa wi fili we.

³¹ Zhufuye mbele paa pye wa go Mari wi ni naa kotogo ki sogo wi na, naa poro la kaa wi yan wi yiri na kee fyeele na, a pe si taga wi na. Paa ki yan ndee pa wila pye na kee wa fanga ki yon na mbe sa gbele.

³² Naa Mari wila ka saa gbon wa laga nga Zhezu wila pye, maa yan, a wi si kannguuro kan Zhezu wi jegele ma yo fo: «We Fo, ki pye maa pye laga, na nosepyo wi se jen na ku.»

³³ Naa Zhezu wila kaa wi yan wila gbele, konaa Zhufuye mbele paa pinle wi ni ma kari pe ni, a wi nawa pi si tanga wi na, a wi jatere wi piri wi na fo jenge.

³⁴ A wi si pe yewe ma yo fo: «Yoo le se yeri?» A pe suu pye ma yo fo: «We Fo, ta paan ma yaa ki yan!»

³⁵ A Zhezu wi si gbele.

³⁶ Kona, a Zhufuye pe sho fo: «Ye wele, wila pye maa ndanla fo jenge!»

³⁷ Een fo, a pele sho fo: «Wo ɲa wi fyoon wi yengele ke yenge, wi saa ya mbege pye fun Lazari wiga ka ku wi le?»

Zhezu wila Lazari wi yen

maa yirige wa kunwo pi ni

³⁸ A Zhezu wi nawa pi si tanga wi na naa, a wi si kari wa fanga ki yon na. Waliwege layi, ki yon kila pye ma ton sinndelege ni.

³⁹ A Zhezu wi sho fo: «Ye sinndelege ki laga wa!»

A kufo wi nosepyo Mariti wi suu pye ma yo fo: «We Fo, wi yaa pye wila lugo mako; katugu wi pilige tijere wogo koyi nga yeen wa fanga ki ni.»

⁴⁰ A Zhezu wi suu pye fo: «Mi yo moo pye ma yo na maga taga na na, ma yaa Yennele li gbogowo pi yan?»

⁴¹ Kona, a pe si sinndelege ki laga wa fanga ki yon na. A Zhezu wi suu yegɛ ki yirige wa naayeri, ma sho fo: «Na To, mila ma shari, naa mala senre ti logo we.

⁴² Migi jen ma yo ma maa nuru na yeri pilige pyew. Een fo, mila ko yuun ki leele mbele panla maga yeen poro kala na, jango pe taga ki na fo mboro mala tun.»

⁴³ Naa wila kaa ko senre to yo ma, a wi si gbele ngbanga ma yo fo: «Lazari, yiri laga funwa na!»

⁴⁴ A gboo wi si yen ma yiri, parisantonlogo kila pye ma migi wi toooro naa wi keyen yi na. Wi yegɛ kila pye ma fo paraga ni. A Zhezu wi si pe pye fo: «Yoo sanga, yoo yaga wila kee.»

Paa yon le Zhezu wi na

(Mati 26.1-5; Maki 14.1-2; Luki 22.1-2)

⁴⁵ Zhufuye mbele paa kari wa Mari wi laga ma nga Zhezu wila pye ki yan, pe legere la taga wi na.

⁴⁶ Een fo, pe ni, pele la kari Fariziye pe korogo ma saa nga Zhezu wila pye ki yegɛ yo ma pe kan.

⁴⁷ Kì kaa pye ma, a Fariziye poro naa saraga wofenne teele pe ni, pè si pe kiti kɔnfenne ngbelege ki gbogolo, mɛɛ pe pye fɔ: «Yingi we yaa pye? Katugu ki nana ɲa wila kafɔnɲɔlɔ legere piin.

⁴⁸ Na we kaa yaga wila kee ki ni ma, leele pe ni fuun pe yaa taga wi na, pa Ɔɔmu tara fannɲa fenne pe yaa pan mbe we sherigo gbogo ki tongo, naa we tara woolo pe ni.»

⁴⁹ Pe ni, nungba la pye wa paa pye naa yinri Kayifu. Wo wila pye saraga wofenne to ki yeɛ li ni. A wo si pe pye fɔ:

⁵⁰ «Yee ɲen mbe ɲen mbe yo nana nungba ka ku leele pe ni fuun pe yɔnɔ ko mbɔnɔ, ɲango we tara ti ni fuun tɪga ka tongo.»

⁵¹ Wi sila ki senre ti yo wi yeɛ fannɲa, ɛɛn fɔ, maga ta wila pye saraga wofenne to ki yeɛ li ni, a wi si Yenɲele li yɔn senre yo ma yo Zhezu wi daga mbe ku Zhufuye cenle li kala na.

⁵² Ko tara woolo poro nungba la ma Zhezu wila daga mbe ku pe kala na. ɛɛn fɔ, wila daga mbe ku, ɲango Yenɲele li woolo mbele pè jaraga dunruya wi lagapyew, mbe pe gbogolo pe yeɛ na pe pye nungba.

⁵³ Mbege le le ko pilige ko na, a Zhufuye fannɲa fenne pè si yo ma fili ki na, ma yo pe yaa Zhezu wi gbo.

⁵⁴ Ko ki ti Zhezu wi sila koro mbaa yanri Zhufuye pe sɔgowɔ mbaa wi yeɛ nari. A wi si kari wa gbinri wi tanla, ca ka ni pege yinri Efrayimu, ma saa cɛn wa, wo naa wi fɔɔɔfenne pe ni.

⁵⁵ Zhufuye pe Paki fɛti wo wila pye na yongo, a ki tara ti lelegere si kari wa Zheruzalemu ki fɛti wi yege, mbe sa keli mbe pe yeɛ pye kpoyi Yenɲele li yege na.

⁵⁶ Paa pye na Zhezu wi lagajaa. Naa paa kaa gbogolo wa sherigo gbogo ki ni, a pe nɛɛ pe yeɛ yewe na yuun fɔ: «Yingi yaa jate? Wi yaa pan laga fɛti wi na lee wi se pan laga?»

⁵⁷ Ma si yala, saraga wofenne teele poro naa Fariziye pe ni, paa kono kan leele pe yeri ma yo na wa ka Zhezu wi saga ɲen, wigi yo pe kan, ɲango pe ta poo yigi.

12

Mari wila latikɔɔ gbɔn

Zhezu wi tɔɔɔ ti na

(Mati 26.6-13; Maki 14.3-9)

¹ Kila koro pilige kɔɔɔlɔni, Paki fɛti wii gbɔn. A Zhezu wi si kari wa Betani ca. Lazari ɲa Zhezu wila wi yen maa yirige wa kunwɔ pi ni, pa wila pye ma cɛn wa ki ca ki ni.

² Wa ki laga ki na, a pè si suro sɔgo Zhezu wi kan. Mariti wo wila pye naga yaakara ti yeɛɛ. Mbele paa pinle na nii Zhezu wi ni, Lazari wila pye pe ni.

³ Kona, a Mari wi si latikɔɔ nuwɔ taan litiri kongo le, mba paa gbegede sinme mba pe yinri nari pi piiri ni. Wi sɔnɲo kila pye ma ngban fɔ jenge. A wi suu gbɔn Zhezu wi tɔɔɔ ti na, nɛɛ ti tunrugu wi yinzire ti ni. A ki latikɔɔ nuwɔ taan pè si yiri ma go ki ni fuun ki yigi.

⁴ Zhezu wi fɔɔɔfenne pe ni, nungba la pye wa, Zhudasi Izikariyɔti, wo wi mbaa ka Zhezu wi le keɛ. A wo sho fɔ:

⁵ «Yingi na pee sigi latikoro nuwo taan sonngbanga woo na wi pere warifuwe pyo cenme taanri (300) na, mbege penjara ti yeele fyonwo fenne pe na?»

⁶ Kii cen ndee fyonwo fenne pe wogo ko kila pye maa jori, ko ki ti wila pye na para ma. Een fo, wila pye na para ma, katugu wila pye yoo. Pe penjara leyaraga kila pye wo yeri. Nda paa pye na nii wa, wila pye nari yuun.

⁷ Een fo, a Zhezu wi suu pye fo: «Jele wi yaga yew! Ki daga wigi wogo nga ki pye sanni na kupilige ki sa gbɔn panla le.

⁸ Fyonwo fenne pe yaa pye laga ye ni sanga pyew, een fo, mi wo na, mi se pye laga ye ni sanga pyew.»

Saraga wofenne teele

paa yon le Lazari wi na

⁹ Naa Zhufuye janwa gbolo laa kaa ki logo ma yo Zhezu wila pye wa Betani, a pe si kari wa. Pe sila kari wa Zhezu wo nungba kala na. Een fo, paa kari mbe ta sa Lazari wi yan fun, wo na Zhezu wila wi yen maa yirige wa kunwo pi ni we.

¹⁰ Ki kala na, a saraga wofenne teele pe si yere ki yerewe mbe Lazari wi gbo fun;

¹¹ katugu wi kala na, Zhufuye pe legerɛ la pye na lari pe na, na tari Zhezu wi na.

Zhezu wi yege wa Zheruzalemu

(Mati 21.1-11; Maki 11.1-11; Luki 19.28-40)

¹² Ki goto, janwa gbolo na laa pan Paki feti wi na, a pe sigi logo ma yo fo Zhezu wila paan wa Zheruzalemu.

¹³ A pe si sengembanra kon, mee kari saa fili mbege naga fo paa wi gbogo. A pe nee jorogi na yuun fo:
«Gbɔgɔwo yen Yenjele woo.

Na wila paan we Fo wi mege ki na†, Yenjele sa duwaw wi na!

Yenjele sa duwaw Izirayeli tara wunluwo wi na!»

¹⁴ A Zhezu wi si sofile wa ta mee lugu ma cen wi na paa yege nga na Yenjele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo:

¹⁵ *Yaga kaa fyɛ, yoro Siyon woolo wele!*

Ye wele, ye wunluwo wila paan.

Wi yen ma cen sofile pyo na.†

¹⁶ Wi forogofenne pe sila ki wogo ki koro jen ki pyesanga wi ni. Een fo, naa Yenjele laa kaa gbɔgɔwo kan Zhezu wi yeri, a pe si nawa to ki na ma yo Yenjele senre sewe wila ki senre ti yo wi kanngolo. A leele fun pege pe maga yon fili wi kan.

¹⁷ Mbele fuun paa pye Zhezu wi ni, naa wila Lazari wi yeri ma yo wi yiri wa fanga ki ni, maa yen maa yirige wa kunwo pi ni, nga paa yan, paa pye naga yege yuun pele kan.

¹⁸ Ko kala ki ti janwa wila kari mbe saa fili, katugu paa ki logo ma yo wila ki kafonno li pye.

¹⁹ Kona, a Fariziye pe nee pe yee piin fo: «Ye sigi yan, ye se ya yaraga ko ka pye wi na, leele pe ni fuun paa tari wi na!»

*Giresi tara fenne pèle la pye
na Zhezu wi lagajaa*

²⁰ Leele mbele pàa kari wa Zheruzalemu mbe sa Yennele li gbogo feti wi na, Giresi tara fenne pèle la pye pe ni.

²¹ A poro si fulo Filipu wi tanla, wo la yiri wa Betisayida ca, wa Galile tara. A pè suu pye fò: «Na to, waa jaa mbe Zhezu wi yan.»

²² A Filipu wi si saa ki yo ma Andire wi kan, a pe ni fuun shyen pè si saa ki yo ma Zhezu wi kan.

²³ A Zhezu wi si pe pye fò: «Lere wi Pinambyo wi yaa gbogowo ta wagati na ni wi gbon.

²⁴ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, na pee sholo pile na lugu wa tara li ku, li ma koro li nungba. Een fò, na liga si ku mbe kò, li ma pyo legere se.

²⁵ Lere na wi yinwege ki yen maa ndanla, wo yaa kaga la. Een fò, na kaa yinwege ki panra† laga dunruya na wi ni, wo yaa ka yinwege mbakogo ki ta.

²⁶ Lere na kaa jaa mbaa tunngo piin na kan, wi daga mbe taga na na. Kiga pye ma, mi yaa pye laga nga na, pa na tunmbyee wi yaa pye wa fun. Lere na kaa tunngo piin na kan, na To wi yaa kaa gbogo.»

*Zhezu wila para
wi kunwo senre ti na*

²⁷ «Yingo, na jatere wi piri na na, mi yaa yo mele? Mbege yo mbe yo fò: Na To, wagati na wi ni, na sho nga ki yaa pye na na ki kee le? Ayoo. Een fò, ko kala na mi pan laga dunruya wi ni, mbe jolo ko wagati wo ni.

²⁸ Na To, ma mege ki pye ki gbogo!» Kona, a magala là si yiri wa yennele na ma yo: «Mùu gbogo, mi yaa si nuru naa mboo gbogo.»

²⁹ Janwa na wila pye wa maga magala li logo, wila pye na yuun fò Yennele li tin.

A pele nee yuun naa fò: «Merege wa wi para wi ni.»

³⁰ Een fò, a Zhezu wi si pe pye fò: «Ki magala na lii yiri mi kala na mbeli logo, een fò, li yiri yoro kala na.

³¹ Yingo kiti yaa kon dunruya woolo pe na, yingo pe yaa dunruya na wi to Sotanla wi puro.

³² Mi wo na, na paga kanla le tara ti na mbanla yirige wa naayeri, mi yaa kaa leele pe ni fuun pe tile paa paan na korogo.»

³³ Wila ki senre ti yo ma, jango wo jate wi mbaa ku yege nga na, mbege naga.

³⁴ A janwa wi suu pye fò: «Pège yo we kan wa lasiri sewe wi ni ma yo Kiriwi wi yaa koro yinwege na fò sanga pyew†. Mele, a ma si ya ma yo ki daga pe Lere wi Pinambyo wi yirige wa naayeri? Ambo wi yen Lere wi Pinambyo wo?»

³⁵ A Zhezu wi si pe pye fò: «Yanwa pi yen laga ye ni bere mbe wagati jenri pye. Yanwa pi yen laga ye ni wagati na ni, yaa tanri pi na, jango wowo piga ka gbon ye na, katugu lere na kaa tanri wa wowo pi ni, wila wi karisaga ki jen.

† 12:25 12:25: *Mbe yinwege ki panra*: Ko koro wò ki naga ma yo maga kaa ki jate yaraga ka.

† 12:34 12:34: Eza 9.6; Dani 7.14

³⁶ Wagati ŋa wi ni, yanwa pi yen laga ye ni, ki kala na, ye taga pi na, jaŋgo ye pye yanwa piile†.»

Zhufuye pe sila taga Zhezu wi na

Naa Zhezu wila kaa ko senre to yo, a wi si kari ma saa wi yee lara pe na.

³⁷ Ali maga ta wila kafonngolo legere pye pe yee na, pe sila taga wi na.

³⁸ Yennele yon senre yofozayi wila senre nda yo, pa tila ti yee yon fili yeen, fo:

We Ɔ, ambɔ wi taga we senyoro ti na?

We Ɔ wuu yawa pi naga ambɔ na?†

³⁹ Kila pye yee ŋa na pe sila si ya taga, Ezayi wila ki yo naa ma yo fo:

⁴⁰ *Yennele li pe pye fyoonlo,*

li pe tijinliwe pi ko pe na,

jaŋgo paga kaa yaan pe yengele ke ni,

paga kaa kagala koro jenni wa pe kotogo na,

jaŋgo paga ka kanŋa mbe pan mi Yennele na korogo, mbe pe sagala.†

⁴¹ Ezayi wila ko yo ma, katugu wila Zhezu wi gbogowo pi yan, mee para wi senre na.

⁴² Konaa ki ni fuun, wa Zhufuye teele pe ni, pe legere la taga Zhezu wi na. Een fo, Fariziye pe yee fyere ti kala na, pe sila pye naga yuun naga finligi, jaŋgo paga ka pe puro mbe pe wo wa sherigo ki ni.

⁴³ Leele poro mbaa pe gbogo, ko la pe ndanla ma we Yennele lo mbaa pe gbogo ko na.

Zhezu wi senre ti yaa ka kiti kon

leele pe na

⁴⁴ A Zhezu wi si gbele ngbanga ma yo fo: «Lere ŋa ka taga na na, wii taga mi nungba na. Een fo, wi taga ŋa wilan tun wi na fun.

⁴⁵ Lere ŋa kanla yan, wi ŋa wilan tun wi yan fun.

⁴⁶ Muwi, mi pan laga dunruya wi ni paa yanwa yen, jaŋgo lere ŋa fuun ka taga na na, wiga ka koro wa wowo pi ni.

⁴⁷ Na lere ŋa kanla senre ti logo, wi si woro na tanri ti na, mi ma mi yaa kiti kon wi na; katugu mii pan mbe kiti kon dunruya woolo pe na, mi pan mbe pe sho win.

⁴⁸ Lere ŋa ka je na na, na wii yenle na senre ti na, wi kiti konfo wi wa. Senre nda mi yo, to ti yaa ka kiti kon ki fo wi na dunruya kopilige.

⁴⁹ Katugu mii para na yee fanŋga, een fo, na To ŋa wilan tun, nda mi daga mbaa yuun konaa mbaa nari leele pe na, wo jate wigi konɔ kan na yeri.

⁵⁰ Migi jen ma yo ŋa wi yo kila piin, ki maa yinwege mbakogo ki kaan. Ki pye ma, nda mila yuun, mi yen nari yuun na yala ŋa na To wi yo na kan ko ni.»

**ZHEZU WI SENYORO MA SARA KONAA
YINNEKPOYI LI PANGA YE**

† 12:36 12:35-36: Yanwa po pi yen Zhezu we. Wo wi yen kaselege ki nagafo. Wowo po pi yen Yennele kologo ki mbajenne we. Yanwa piile poro pe yen mbele pe maa kagala ŋele Yennele laa jaa ke piin. † 12:38 12:38: Eza 53.1 † 12:40 12:40: Eza 6.9-10

*Zhezu wila wi fɔɔgɔfenne
pe tɔɔɔ ti jogo*

¹ Kila koro pilige nungba, Paki feti wii gbɔn. A Zhezu wi sigi jen ma yo wi wagati wila gbɔn wi dunruya wi yaga, wi kari wa wi To wi tanla. Mbele fuun paa taga wi na laga dunruya wi ni ma pye wi woolo, paa pye maa ndanla suyi. Paa si koro maa ndanla fɔ ma saa gbɔn wa ki kosaga.

² Zhezu wo naa wi fɔɔgɔfenne pe ni, yembine suro to paa pye na nii, ma yala Sotanla wila ki le wa Simo Izikariyɔti pinambyɔ Zhudasi wi nawa mako, ma yo wi Zhezu wi le kɛɛ.

³ Zhezu wila ki jen ma yo pa wila yiri wa Yɛnɛɛ li yeri ma pan, pa wi yaa si songɔɔ mbe kari wa li yeri, fɔ Yɛnɛɛ lɛa yawa pi kan wi yeri yaraga pyew ki na.

⁴ A wi si yiri le tabali wi tanla, maa derigbɔgɔ ki wɔ maga tɛgɛ, mɛɛ paraga lɛ maga pɔ wa wi sɛnnɛ.

⁵ Ko punɔ na, a wi si tɔnmɔ le leyaraga ka ni, mɛɛ ki lɛ naa fɔɔgɔfenne pe tɔɔɔ ti jogo, nɛɛ ti wɔwɔ paraga nɔga wila pɔ ki ni.

⁶ Naa wila kaa gbɔn Simo Pyeri wo na, a wo sho fɔ: «We Fɔ, mboro ma yaa na tɔɔɔ ti jogo?»

⁷ A Zhezu wi suu pye fɔ: «Ŋga mila piin yingɔ, mɛɛ ki kɔɔ jen, ɛɛn fɔ, ma yaa kaga kɔɔ jen punɔ na.»

⁸ A Pyeri wi suu pye fɔ: «Ayoo, ma sanla tɔɔɔ ti jogo fyew.»

A Zhezu wi suu pye fɔ: «Na mii ma tɔɔɔ ti jogo, ma se tawa ta na yeri.»

⁹ A Simo Pyeri wi suu pye fɔ: «We Fɔ, maga kanla tɔɔɔ to nungba jogo, ɛɛn fɔ, na keyen naa na go ki jogo fun!»

¹⁰ A Zhezu wi suu pye fɔ: «Lere nɔ wi woli mako, wii jori mbe woli naa, ndɛɛ mboo tɔɔɔ to jogo, katugu wi ma pye kpoyi. Ye yen kpoyi Yɛnɛɛ li yɛgɛ na, ɛɛn fɔ, ye ni fuun ma.»

¹¹ Zhezu wila lere nɔ wi mbaa wi le kɛɛ wi jen, ko kɔ ti wila yo fɔ: «Ye ni fuun ma ye yen kpoyi.»

¹² Naa Zhezu wila kaa pe tɔɔɔ ti jogo, a wi suu yɛɛra yaripɔɔ ti le mari le, mɛɛ saa cɛn le tabali wi tanla naa, mɛɛ pe pye fɔ: «Ŋga mi pye ye na, yɛgɛ kɔɔ jen le?»

¹³ Ye maa na yinri: «We Nagafɔ» naa «We Fɔ», tanga yen ye yeri yaa na yinri ma, katugu pa mi yen ma.

¹⁴ Na yɛgɛ yan mi nɔ mi yen Nagafɔ naa ye Fɔ, mi wo ye tɔɔɔ ti jogo, yoro fun ye daga mbaa ye yɛɛ tɔɔɔ ti jogo ye yɛɛ kan.

¹⁵ Yɛgɛ nagawa mi pye ma naga ye na, jangɔ nɔga mi pye ye na, yaa ko yongɔ piin ye yɛɛ kan.

¹⁶ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan: Tunmbyee wila gbɔgɔ mbe wɛ wi to wi na. Pitunɔ fun wila gbɔgɔ mbe wɛ wi tunɔ wi na.

¹⁷ Koni ki wogo yɛgɛ jen, na ye kaa tanri ki na, fɛrɛwɛ yaa pye ye woo.

¹⁸ «Mi woro na para ye ni fuun sɛnrɛ na, mbele mi wɔ mi pe jen. ɛɛn fɔ, ki daga Yɛnɛɛ sɛnrɛ sɛwɛ wila nɔga yuun kigi yɛɛ yɔn fili, fɔ: «Lere nɔ wila nii ja na ni, wi yiri na kɔɔgɔ.»[†]

¹⁹ Mi yen naga yuun ye kan yingɔ sanni ki kala li sa gbɔn, jangɔ na liga ka gbɔn, ye taga ki na fɔ: «Muwi mi yen nɔ wi yen[†].»

²⁰ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan: Lere ɲa fuun kanla pitunɲo wa yigi jɛŋɛ, muwi ki fɔ wɔ yigi jɛŋɛ. Lere ɲa fuun ka silan yigi jɛŋɛ, ɲa wilan tun wo ki fɔ wɔ yigi jɛŋɛ.»

Zhezu wɔla ki yo ma yo

Zhudasi yaa kaa le kɛɛ

(Mati 26.20-25; Maki 14.17-21; Luki 22.21-23)

²¹ Naa Zhezu wɔla kaa ki sɛnɛ ti yo, a wi nawa pɔ si piri wi na fɔ jɛŋɛ. A wɔ sho fɔ: «Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, ye ni nungba yaa kanla le kɛɛ.»

²² A fɔɔɔɔfɛnnɛ pe nɛɛ pe yɛɛ wele, wɔla pye na para ɲa sɛnɛ na pe sila wi jɛn.

²³ Fɔɔɔɔfɛnnɛ pe ni, nungba la pye wa, wɔla Zhezu wi ndanla fɔ jɛŋɛ. Wɔla pye ma cɛn ma mara Zhezu wi na.

²⁴ A Simo Pyeri wɔ si ɲɔɔɔɔnɛ yirige ko fɔɔɔɔfɔ wo kan ma yo wi Zhezu wi yewe lere ɲa wɔla piin wi ni.

²⁵ A ki fɔɔɔɔfɔ wɔ si yeri ma kari Zhezu wi yeri, ma suu yewe ma yo fɔ: «We Fɔ, ambo wi?»

²⁶ A Zhezu wɔ sho fɔ: «Mi yaa siŋɔɔɔɔɔ le wa sɛɛɛ, mi kali kan lere ɲa yeri, wowi.»

A Zhezu wɔ si siŋɔɔɔɔɔ la kɔn ma li le wa sɛɛɛ, mɛɛ li kan Zhudasi wi yeri, Simo Izikariyoti pinambyo we.

²⁷ Naa Zhudasi wɔla kaa siŋɔɔɔɔɔ li sho mali li, a Sotanla wɔ si ye wi ni. A Zhezu wɔ suu pye fɔ: «Iɲɔɔ ma daga mbe pye, ki pye fyaw!»

²⁸ Kɔla pye yɛɛɛ ɲɔɔ na, a Zhezu wɔ si ko yo ma, mbeɔɔ paa pye na nii wi ni, wa sila ki kɔɔɔ jɛn.

²⁹ Mbeɔɔ ta Zhudasi wo wɔla pye na pe penjara leyaraga ki teri, ki kala na, pe lɛɔɔɔɔɔ la pye naga jate ndɛɛ Zhezu wɔla yo pɛ jori yaraga ɲɔɔ kala fɛti wi na, wi sa ka lɔ, nakoma wi yaraga ka kan fyɔnwɔ fɛnnɛ pe yeri wi pe saga.

³⁰ Naa Zhudasi wɔla kaa siŋɔɔɔɔɔ li sho mali li, mɛɛ yiri teere. Kɔla yala yɛmbɛɛ li wɔ.

Yɛnɲɛɛ ɲɔɔɔɔɔ fɔnnɔ

³¹ Naa Zhudasi wɔla kaa yiri, a Zhezu wɔ sho fɔ: «Yiŋɔɔ gbɔɔɔwɔ kan Lere wi Pinambyo wi yeri, gbɔɔɔwɔ kan Yɛnɲɛɛ li yeri fun wi kala na.

³² Na Yɛnɲɛɛ liga gbɔɔɔwɔ ta wi kala na, pa li yaa gbɔɔɔwɔ kan wi yeri li yɛɛ kala na. Li yaa suu kan wi yeri sannɔ jɛnri.

³³ Na piile†, mi yɛn laga ye ni wagati jɛnri ni naa. Ye yaa kaa na lagajaa. ɛɛn fɔ, ɲɔɔ mi yo Zhufuye pe kan mila ki yuun ye kan yiŋɔɔ fɔ: Mila kee laga ɲɔɔ na, ye se ya kari wa†.

³⁴ Mila ɲɔɔɔɔɔ fɔnnɔ kaan ye yeri fɔ: Ye ye yɛɛ ndanla. Ki daga ye ye yɛɛ ndanla paa yɛɛɛ ɲɔɔ na ye yɛn mala ndanla we.

³⁵ Na yaga ye yɛɛ ndanla, pa lere pyew wi yaa ki jɛn mbe yo ye yɛn na fɔɔɔɔfɛnnɛ.»

Zhezu wɔla yo Pyeri yaa kaa je

(Mati 26.31-35; Maki 14.27-31; Luki 22.31-34)

³⁶ A Simo Pyeri wɔ si Zhezu wi yewe ma yo: «We Fɔ, maa kee se?»

† 13:33 13:33: Zhan 7.34 † 13:33 13:33: Zhezu wɔ piile mɛɛɛ ko yeri ndanlawa kɔnɔ. Ki yɛn paa yɛɛɛ ɲɔɔ na piile to ma kaa na para wi piile ni ndanlawa ni.

A Zhezu wì suu pye fò: «Mila kee laga nga na, ma se ya taga na na mbe kari wa yingɔ. Eɛn fò, punɔ na, ma yaa ka taga na na.»

³⁷ A Pyeri wì suu pye fò: «We Fɔ, yingɔ na mi se si ya taga ma na yingɔ? Mi yere ki yerewe mbe ku ma kala na!»

³⁸ A Zhezu wì suu pye fò: «Mà yere ki yerewe mbe ku na kala na kaselege? Mila ki yuun ma kan kaselege ko na, sannɩ ngɔpɔlɔ wi sa gbele, ma yaa ki yo mbege filige mbe sa ta yosaga taanri mbe yo fò ma silan jen.»

14

*Zhezu wi yen kologo,
nga ki maa kee
wa we To Yenɲele li tanla*

¹ A Zhezu wì si pe pye fò: «Yaga ka ye jatere wi pinri yɛɛ na. Ye taga Yenɲele li na, ye taga na na fun.

² Censara leɣere wa na To wi go. Ki pye ki woro kaselege, mi se jen naga yo ye kan. Mila kee sa laga gbegele wa ye kan.

³ Na mi ka sa laga ki gbegele ye kan, pa mi yaa songoro mbe pan mbe ye le, jaŋgo mi yen laga nga na, yoro fun ye pye wa.

⁴ Mila kee laga nga na, yege kono li jen.»

⁵ A Toma suu pye fò: «We Fɔ, wee ma karisaga ki jen, we yaa pye mele sigi kono li jen?»

⁶ A Zhezu wì suu pye fò: «Muwi mi yen kono, naa kaselege, konaa yinwege ye. Lere wo wa se ya gbɔn wa na To wi na mi punɔ na.

⁷ Ndɛɛ ki pye yanla jen, anme yanla To wi jen fun. Mbege le yingɔ wo na, yòo jen, maa yan.»

⁸ A Filipu wì suu pye fò: «We Fɔ, ma To wi naga we na, pa ko yaa we bo.»

⁹ A Zhezu wì suu pye fò: «Filipu, wagati titɔnɔwɔ ɲa fuun mɩ pye ye ni, ali bere ma fanla yan jate! Lere ɲa fuun wilan yan, wo na To wi yan. Mele, a mà sho fò: «Ma To wi naga we na?»

¹⁰ Mɛɛ taga ki na mbe yo mi yen na To wi ni, a na To fun wi yen na ni? Senre nda fuun mila yuun ye kan, mi woro nari yuun na yɛɛ fanɲga. Eɛn fò, na To ɲa wi yen na ni, wo wila wi kapyegele ke piin.

¹¹ Ye taga na na, yege jen ye yo mi yen na To wi ni, na To fun wi yen na ni. Na yee taga na na, na senyoro to kala na, ye taga na na kafɔnɲɔlɔ ɲgele mɩ pye ye yan koro kala na.

¹² Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, lere ɲa ka taga na na, kapyegele ɲgele mila piin, ki fò wi yaa kaa ke si piin. Mbe kaa kele piin tugbɔnɲɔlɔ naa mbe we koro na yere, katugu mila kee na To wi kɔrɔgo.

¹³ Yaraga ɲa fuun ye mbe yenri wi yeri na mege ki na, mi yaa ki pye mbe ye kan, jaŋgo Tofɔ wi gbɔgɔwɔ ta Pinambyɔ wi kala na.

¹⁴ Na yaga yaraga ka yenri na mege ki na, mi yaa ki kan ye yeri.»

*Zhezu wila Yinnɛkpoyi li panga
ki yon fɔlɔ kon*

¹⁵ «Na mi ka pye mbe ye ndanla, pa ye yaa la tanri na ngasegele ke na.

¹⁶ Mi yaa na To wi yenri, wi yaa Sagafɔ torogo ye kan, wi yaa koro ye ni sanga pyew.

¹⁷ Wo wi yen Yinne na li maa kaselege yuun we, dunruya woolo pe se ya mbeli ta; katugu pe woro nali yaan, pee sili jen. Een fo, yoro wo na, yeli jen; katugu li yen ye ni, li yaa ka pye wa ye nawa.

¹⁸ «Mi se ka ye yaga paa pijiriwele yen, mi yaa ka pan ye korogo.

¹⁹ Sanni jenri, dunruya woolo pe sanla yan naa. Een fo, yoro wo na, ye yaa kanla yan, katugu mi yen yinwege na, yoro fun ye yaa ka pye yinwege na.

²⁰ Na ki pilige kiga ka gbɔn, ye yaa ki jen mbe yo mi yen na To wi ni, yoro ye yen na ni, a mi fun mi yen ye ni.

²¹ «Lere ɲa wilan ngasegele ke yigi na tanri ke na, wo mi yen ma ndanla. Mi yen ma ɲa ndanla, wo yaa na To wi ndanla, mi fun wi yaa na ndanla, mi yaa kanla yee naga wi na.»

²² Zhude, ɲa pe sila pye na yinri Izikariyoti, a wo suu yewe ma yo: «We Fo, yingi na ma yaa soon yee naga woro na, mee yaa soon yee naga dunruya woolo poro na?»

²³ A Zhezu wi suu pye fo: «Mi yen ma lere ɲa ndanla, wi yaa lanla senre ti nuru. Wi yaa na To wi ndanla. Mi naa na To wi ni, we yaa pan wi korogo mbe koro wi ni.

²⁴ Mi woro ma lere ɲa ndanla, wo nala senre ti logo. Senre nda yaa nuru na yeri mila yuun, mi na woro ma, na To ɲa wilan tun, pa tila yinrigi wa wi yeri.

²⁵ «Migi kagala ke yo ye kan mala ta laga ye sogowa.

²⁶ Een fo, na To wi yaa Sagafo ɲa torogo ye kan na mege ki na, Yinnekpoyi le, lo li yaa ye naga kala li ni fuun li ni, mbe ye nawa to kagala ngele fuun mi yo ma ye kan ke na.

²⁷ «Mi yen na yeyinɲe kaan ye yeri. Na yeyinɲe ko mi kan ye yeri. Mi sigi kan ye yeri paa yee ɲa na dunruya woolo pe maa ki kaan. Yaga ka ye jaterɛ wi piri ye yee na, yaga si ka fyɛ.

²⁸ Yege logo ma yo migi yo ye kan fo: «Mila kee, een fo, mi yaa ka songoro mbe pan ye korogo.» Na mi ka pye mbe ye ndanla, pa ye yaa la yogori mbege jen mbe yo mila kee na To wi korogo, katugu na To wi gbogo ma we na na.

²⁹ Migi kagala ke yo ye kan yingo sanni ke ka sa pye, janɲo na kaga ka pye, ye taga na na.

³⁰ Mi se senlegere yo mbe ye kan naa, katugu dunruya ɲa wi to† wila paan. Yawa kpe woro wi ni na na.

³¹ Een fo, ki daga dunruya woolo pege jen na To wi yen mala ndanla, fo ɲa na To wi yo mbe pye ko mila piin. Ye yiri na we kari.»

15

Zhezu wo wi yen erezen tirige jenge ye

¹ «Muwi mi yen erezen tirige jenge ye. Na To wo wi yen ki kere konfo we.

² Njege† ɲa fuun ki woro na seni, wi yaa ki kon mbege wa. ɲa fuun kila seni, wi yaa ki yaanla, janɲo kila seni ki we faa wi na.

³ Senre nda mi yo ma ye kan, ti ye pye kpoyi mako.

† 14:30 14:30: Dunruya wi to wo wi yen Sotanla we. † 15:2 15:2: Erezen tirige njere to ti yen mbele pe pye Zhezu wi forogofenne wele.

⁴ Ki kala na, ye koro na ni, pa mi yaa koro ye ni. Tige njege ki se ya se ki ye na ki woro wa tige ki na. Ki pyelomɔ nunɔba pi na, na yee koro na ni, ye se ya yaraga ka pye ye ye.

⁵ «Muwi mi yen ɛɛɛɛɛ tirige ye. Yoro ye yen njere re. Na ka koro na ni, a mi koro wi ni, wi yaa pye paa tige nga ki maa pire legerɛ seni ki yen; katugu na mi ma, ye se ya yaraga ka pye ye ye.

⁶ Na si koro na ni, pe yaa wi yirige mboo wa wa funwa na paa tige njege yen, nga ki woro na seni, a pɛge kon maga wa wa funwa na kila waga. Ki njewara pe mari koli mari wa wa kason ki ni ti sogo.

⁷ Na yaga koro na ni, a na senre ti koro ye ni, yaraga nga fuun kala ka ye ta, yege yenri, pa ye yaa ki ta.

⁸ Na yaga pye paa tige nga ki maa pire legerɛ seni ki yen, ko ki ma gbogowɔ kan na To wi yeri. Kona, ye maga naga ma yo ye yen na forogofenne.

⁹ Yege nga na mi yen mala To wi ndanla, yoro fun pa ye yen mala ndanla ma. Ye koro yanla ndanla.

¹⁰ Na ye kaa tanri na ngasegele ke na, pa ye yaa koro mbanla ndanla paa yege nga na mi tanga na To wi wogolo ke na, ma koro maa ndanla we.

¹¹ «Migi kagala ke yo ye kan, jango na nayinme pi pye ye ni, ye nayinme pi ta pi yon fili.

¹² Na ngasele li na fo: Yege nga na ye yen mala ndanla, ye ye yee ndanla ma fun.

¹³ Ndanlawa pa si gbogo mbe we mba po na naa fo: Lere wa mboo yee kan kunwo pi yeri wi wenne pe kala na.

¹⁴ Yoro ye yen na wenne, na ye kaa tanri nga mi yo yaa piin ki na we.

¹⁵ Mi woro na ye yinri naa tunmbyeele, katugu tunmbyee we, wila wi to wi kapyege ki jen. Mi yen na ye yinri na wenne, katugu senre nda fuun mi logo na To wi yeri, miri yo ye kan.

¹⁶ Yoro ma ye mi wo. Een fo, muwi mi ye wo, mi ye tege yaa kee ye saa pire seni†, ki pire ti koro wa suyi. Kona, yaga yaraga nga fuun yenri na To wi yeri na mege ki na, wi yaa ki kan ye yeri.

¹⁷ Ngasele na mila kaan ye yeri, loli na fo: Ye ye yee ndanla.»

Dunruya woolo pɛ Zhezu wo naa wi woolo pe panra

¹⁸ «Na dunruya woolo paga ye panra, yege jen ye yo fo pɛ keli mala panra ye na.

¹⁹ Ndɛɛ ki pye ye yen dunruya wi woolo, ye jen na dunruya woolo pe ndanla, katugu ye yen dunruya wi woolo. Een fo, mi ye wo laga dunruya wi ni, ye woro dunruya wi woolo, ko ki ti dunruya woolo pɛ ye panra.

²⁰ Ye nawa to senre nda mila yo ye kan ti na, fo: «Tunmbyee wila gbogo mbe we wi to wi na.» Na kaa pye panla jolo, pe yaa ye jolo ma fun. Na kaa pye panla senre ti yigi, pa pe yaa ye senre ti yigi fun.

²¹ Een fo, pe yaa kaa ko ki ni fuun nga ko piin ye na mi kala na; katugu pee na wilan tun wi jen.

²² Ki pye mii ja pan mbaa yuun pe ni, pe se jen na pye kapere pyefenne. Een fo, koni tanga woro pe yeri pe kapere ti wogo na.

† 15:16 15:16: Yaa kee ye saa pire seni, ko koro wo yen fo paa kee pe saa Sentanra ti yari leele pe kan paa tari ti na. Ki koro wi mbe ya pye naa fo pe saa tagafenne pe tangalomɔ pi nari, leele pe koro paa tanri pi na.

²³ Lere ɲa kanla panra, wilan To wi panra fun.

²⁴ Lere fa kapyegele ngele pye, ndɛɛ ki pye mii ja koro pye wa pe sɔɔwɔ, pe se jɛn na pye kapere pyefennɛ. Ɛɛn fɔ, yingɔ pɔnla kapyegele ke yan, mɛɛ we panra, mi naa na To wi ni.

²⁵ Ɛɛn fɔ, ko pye ma, jango sɛnrɛ nda ti yɛn ma yɔnlogɔ wa Yɛnɲɛlɛ sɛnrɛ sɛwɛ wi ni, ti ta tiri yɛɛ yɔn fili, fɔ: *«Pɔnla panra go fu.»*[†]

²⁶ «Mi yaa Sagafo torogo ye kan mbe yiri wa na To wi yeri. Wo wi yɛn Yinnɛkpoyi na li maa kaselele ki yuun, na li yaa yiri wa na To wi yeri we. Mi yaa li torogo ye kan mbe yiri wa na To wi yeri, li yaa kaa na sɛnrɛ yuun.

²⁷ Yoro fun, ye yaa kaa na sɛnrɛ yuun, katugu ye yɛn na ni maga lɛ wa na tunɲɔ ki lɛsaga ki na.

16

¹ «Migi kagala ngele ke yo ye kan, jango na kaga ka gbɔn, yaga ka wo wa tagawa pi ni.

² Pe yaa kaa ye puro la ye yinrigi wa shɛriyinrɛ ti ni. Sanga wa na paan yɛrɛ, mbele pe yaa kaa ye kuun, pe yaa kaa ki sɔnrɛ ndɛɛ paa tunɲɔ piin Yɛnɲɛlɛ lo kan ma.

³ Pe yaa kaa ko piin ma, katugu pee na To wi jɛn, pee si mi fun na jɛn.

⁴ Migi kagala ke yo ye kan yingɔ, jango na kaga ka gbɔn ye na sanga ɲa ni, ye nawa to ke na, yege jɛn ye yo fɔ mɪla ke yo faa ma ye kan.»

Yinnɛkpoyi li kapyegele wele

«Mi sigi kagala ke yo ye kan maga lɛ wa ki lɛsaga ki na, katugu mɪla pye ye ni.

⁵ Koni mɪla kee ɲa wilan tun wi kɔrɔɔ. Wa kpɛ silan yewe ye ni mbe yo fɔ: «Maa kee se?»

⁶ Ɛɛn fɔ, ki yɛsanga wa ye na fɔ jɛnɲɛ, katugu mɪgi yo ye kan.

⁷ Kona ki ni fuun, mɪla ki yuun ye kan kaselele, fɔ na mi ka kari, ko yaa mɔnro ye na; katugu na mii kari, Sagafo wi se pan ye kan. Ɛɛn fɔ, na mi ka kari, mi yaa wi torogo ye kan.

⁸ Na wiga ka pan sanga ɲa ni, wi yaa ki naga dunrɪya ɲa wi woolo pe na pege jɛn fɔ pe yɛn na pe yɛɛ punɲɔ kapege ko naa ɲga ki yɛn ma sin, naa Yɛnɲɛlɛ li kiti kɔngɔ ki kanɲɔlɔ.

⁹ Pe yɛn na pe yɛɛ punɲɔ kapege ki kanɲɔlɔ, katugu pee taga na na.

¹⁰ Pe yɛn na pe yɛɛ punɲɔ ɲga kɪ sin ki kanɲɔlɔ, katugu mɪla kee na To wi kɔrɔɔ, ye sanla yan naa.

¹¹ Pe yɛn na pe yɛɛ punɲɔ kiti kɔngɔ ki kanɲɔlɔ, katugu pɛ kiti kɔn mako dunrɪya ɲa wi to wi na.

¹² «Yarilegere yɛn na yeri mbe yo ye kan. Ɛɛn fɔ, ye se ya mberi jɛn yingɔ.

¹³ Yinnɛkpoyi na li maa kaselele ki yuun, na liga ka pan, li yaa kaa ye yɛgɛ sinni wa kaselele ki ni fuun ki ni. Li se kaa para li yɛɛ fanɲga. Ɛɛn fɔ, nda fuun li yaa ka logo, to li yaa kaa yuun ye kan. Kona, kagala ngele ke yaa ka pye punɲɔ na, koro li yaa kaa yari ye kan.

¹⁴ Li yaa kaa na gbogo, katugu ɲga li yaa kaa taa na yeri, ko li yaa kaa yari ye kan.

¹⁵ ɲga fuun ki yɛn na To wi yeri, mi na wogo yi fun. Ko kɪ ti mɪ yo ɲga li yaa kaa taa na yeri, ko li yaa kaa yari ye kan.»

[†] 15:25 15:25: Yuuro 35.19; 69.5

Yesanga ki yaa ka kannga nayinme

¹⁶ «Sanni jenri ye sanla yan, ko pungo na naa jenri, ye yaa na yan naa.»

¹⁷ Kona, a wi forogofenne pele nɛɛ pe yɛɛ yewe na yuun fɔ: «Ko kɔrɔ wo yen meɛ? Nga wi yo we kan ma yo fɔ: «Sanni jenri ye sanla yan, ko pungo na naa jenri, ye yaa na yan naa.» Kona: «Mila kee na To wi kɔrɔgɔ.» »

¹⁸ A pɛ sho naa fɔ: « «Sanni jenri» ko kɔrɔ wo yen meɛ? Nda wila yuun, we siri kɔrɔ jen.»

¹⁹ A Zhezu wi sigi jen ma yo paa pye na jaa mboo yewe, a wi si pe pye naa fɔ: «Migi yo ye kan ma yo fɔ: «Sanni jenri ye sanla yan, ko pungo na naa jenri, ye yaa na yan naa.» Ko kala ki ti yaa ye yɛɛ yewe le?

²⁰ Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, ye yaa kaa gbele mbaa kawa, ɛɛn fɔ, dunruya woolo pe yaa kaa yɔgɔri nga ki yaa na ta ki kala na. ɛɛn fɔ, ye yesanga ki yaa ka kannga nayinme.

²¹ Jɛɛ wi kaa jaa mbe se wagati ɲa ni, wi ma yɛɛ san, katugu wi sesanga wi gbɔn. ɛɛn fɔ, na wiga ka se mbe kɔ, wi nawa pi ma yinngi wi na, wi ma fɛgɛ wi jɔlogɔ ki kala, katugu wi lere fɔnɲɔ se laga dunruya wi ni.

²² Yoro fun pa ye wogo ki yen ma. Ye yen ma yɛɛ san yingɔ; ɛɛn fɔ, mi yaa ka ye yan naa, kona, ye yaa kaa yɔgɔri, lere se ka ya mbege nayinme pi wo wa ye nawa.

²³ «Na ki pilige kiga ka gbɔn, ye se kanla yewe yaraga ka ni naa. Kaselege ko na, mila ki yuun ye kan, yaraga nga fuun ye mbe yenri na To wi yeri na meɛ ki na, wi yaa ki kan ye yeri.

²⁴ Maga ɛ wa fɔ ma pan ma gbɔn nala, ye fa yaraga ka yenri na meɛ ki na. Yaa yenri, pa ye yaa ka ta, kiga pye ma, pa ye nayinme pi yaa pi yɛɛ yɔn fili.»

Zhezu wi fannga ta dunruya wi na

²⁵ «Migi kagala ngele ke ni fuun ke yo ye kan yomiyegɛɛ ni. ɛɛn fɔ, wagati wa wa na paan, na wo ka ka gbɔn, mi se kaa para ye ni naa yomiyegɛɛ ni. ɛɛn fɔ, mi yaa kaa na To wi kala li yari ye kan mbaa li finligi.

²⁶ Na ki pilige kiga ka gbɔn, ye yaa kaa na To wi yenri na meɛ ki na. Mi woro naga yuun ye kan mbe yo mi yaa kaa wi yenri ye kan;

²⁷ katugu ye yen mala To jate wi ndanla, ye yen maa ndanla, katugu mi ye ndanla. A yɛ taga ki na fun ma yo pa mi yiri wa Yenɲɛɛ li yeri.

²⁸ Pa mi yiri wa na To wi yeri ma pan laga dunruya wi ni. Yingɔ mi yaa wo laga dunruya wi ni mbe songɔrɔ wa na To wi yeri.»

²⁹ Kona, a wi forogofenne pɛ suu pye fɔ: «Yingɔ wo ni, maa para nari finligi we kan. Ma woro na para naa yomiyegɛɛ ni.

³⁰ Yingɔ wɛgɛ jen ma yo maa kala pyew li jen, mɛɛ jori lere mbaa ma yewe naa. Ki kala na, wɛ taga ki na ma yo pa maa yiri wa Yenɲɛɛ li yeri.»

³¹ A Zhezu wi si pe pye fɔ: «Yɛ taga na na yingɔ?

³² Wele, wagati wa yen paan, wi yɛɛ gbɔn makɔ. Ye ni fuun nunɲba nunɲba ye yaa ka jaraga mbe kari ye yinɲɛ mbanla yaga na nunɲba. ɛɛn fɔ, konaa ki ni fuun, mi woro na nunɲba, katugu na To wi yen na ni.

³³ Migi kagala ke yo ma ye kan, jango ye yeyinɲge ta ye pye nunɲba na ni. Ye yaa jɔlogɔ ta laga dunruya wi ni, ɛɛn fɔ, ye kotogo ta! Mi fannga ta dunruya wi na!»

17

*Zhezu wila yenri
wi fɔɔɔɔfenne pe kan*

¹ Naa Zhezu wila kaa ko senre to yo ma, a wi suu yege ki yirige wa naayeri ma yo fo: «Na To, wagati wi gbɔn ma gbɔɔɔɔ kan ma Pinambyo wi yeri, jango ma Pinambyo fun wi gbɔɔɔɔ kan ma yeri.

² Katugu mà fannga kan wi yeri maa tɛge leele pe ni fuun pe go na, jango leele mbele fuun mà kan wi yeri, wi yinwege mbakɔgo ki kan pe yeri.

³ Yinwege mbakɔgo ko yen fo leele pɔɔn jen pe yo mboro ma yen Yenɲele jenne nungba le, pe Zhezu Kirisi wi jen, wo ɲa mà tun we.

⁴ Mɔɔ gbɔgo laga tara ti ni, kapyege ɲa mà kan na yeri mbe pye, migi pye maga yon fili.

⁵ Na To, gbɔɔɔɔ mba mila pye wa pi ni wa ma tanla sanni dunruya wi sa da, yingɔ pi kan na yeri wa ma ye tanla.

⁶ «Leele mbele mà kan na yeri ma yiri laga dunruya wi ni, mɔɔ naga pe na, pe ta pɔɔn jen pe Yenɲele. Paa pye ma woolo, a mà si pe kan na yeri. A pɔɔn senre ti yigi na tanri ti na.

⁷ Yingɔ pɛge jen ma yo yaraga ɲa fuun mà kan na yeri, pa ki yiri wa ma yeri.

⁸ Katugu senre nda màa yo na kan, mi ti ni fuun ti yo ma pe kan, a pɛ yenle ti na. Pɛge jen kaselege ma yo pa mi yiri wa ma yeri, a pɛ taga ki na ma yo mboro màla tun.

⁹ «Poro mila ma yenri pe kan we. Mi woro nɔɔ yenri dunruya woolo poro kan. Eɛn fo, mbele mà kan na yeri, poro wele mila ma yenri pe kan, katugu poro pe yen ma woolo wele.

¹⁰ Mbele fuun pe yen ma woolo, pe yen na woolo. Mbele fuun pe yen na woolo, pe yen ma woolo, na gbɔɔɔɔ pi yaa naga laga dunruya wi ni poro fannga na.

¹¹ Mi se pye laga dunruya wi ni naa, poro yen laga dunruya wi ni, mi yen na kee ma kɔɔɔɔ. Na To, mboro ɲa ma yen kpoyi, maa wele pe na ma mege ki fannga na, ki fannga nungba ɲa mà kan na yeri we; jango pe pye nungba, paa yege ɲa na mi naa mboro we yen nungba we.

¹² Sanga ɲa ni mila pye pe ni, mila pye na wele pe na ma mege ki fannga na, mege ɲa mà kan na yeri we. Mi pe go sige, wa kpe si pungo, ndɛɛ ɲa wila daga mbe pungo wo, jango senre nda tilla yonlɔgo wa Yenɲele senre sewe wi ni, ti ta tiri ye yon fili.

¹³ Eɛn fo yingɔ, mila kee ma kɔɔɔɔ. Mi yen naga kagala ke yuun mbanla ta laga dunruya wi ni bere, jango na nayinme pi pye pe ni pi yon fili.

¹⁴ Mɔɔ senre ti yo pe kan, a dunruya woolo pɛ pe panra, katugu pe woro dunruya wi woolo, paa yege ɲa na mi fun mi woro dunruya wi woo we.

¹⁵ Mi woro nɔɔ yenri ma pe wo laga dunruya wi ni. Eɛn fo, mila ma yenri, ma pe sho Sotanla wi yeri.

¹⁶ Pe woro dunruya wi woolo, paa yege ɲa na mi fun mi woro dunruya wi woo we.

¹⁷ Pe tɛge ma pe pye kpoyi ma ye kan kaselege senre ti fannga na, ma senre ti yen kaselege.

¹⁸ Mi pe tun wa dunruya wi ni paa yege ɲa na màla tun laga dunruya wi ni we.

¹⁹ Pe kala na, milan yɛɛ kan ma yeri mbe pye kpoyi, jango poro fun pe pye kpoyi ma yɛɛ na kaselege ki fannɔa na.

²⁰ «Mi woro nɔɔ yenri poro nunɔba kala na. Ɛɛn ƒɔ, mbele fuun pe yaa ka pe sɛnyoro ti logo mbe taga na na, mila ma yenri ki woolo pe kan fun,

²¹ jango pe ni fuun pe pye nunɔba pe yɛɛ ni. Na To, yɛɛ nɔa na ma yen na ni, a mi yen ma ni, pe pye nunɔba we ni ma fun, jango dunrɔya woolo pe taga ki na ƒɔ mboro mɔla tun.

²² Gbɔɔwɔ mba mɔ kan na yeri, mɔu kan pe yeri, jango pe pye nunɔba paa yɛɛ nɔa na mi naa mboro, we yen nunɔba we.

²³ Mi yen pe ni, a ma yen na ni, jango pe pye nunɔba, ki nunɔbama pi pi yɛɛ yɔn fili, dunrɔya woolo pege jɛn pe yo mboro mɔla tun, pege jɛn pe yo pe yen mɔɔ ndanla paa yɛɛ nɔa na mi yen mɔɔ ndanla we.

²⁴ «Na To, mbele mɔ kan na yeri, mi yen laga nɔa na, mila jaa pe pye wa na ni fun, jango panla gbɔɔwɔ pi yan, mba mɔ kan na yeri we; katugu mɔɔ ndanla na dunrɔya wi fa da.

²⁵ Na To, mboro nɔa ma yen sinɔɔ, dunrɔya woolo pe sɔɔn jɛn, Ɛɛn ƒɔ, mi wo ma jɛn. Mbele mɔ kan na yeri, pɛge jɛn ma yo mboro mɔla tun.

²⁶ Mɔɔ naga pe na pe ta pɔɔn jɛn. Mi yaa sila ma nari pe na bere, jango mi yen mɔɔ ndanla ndanlawa mba ni, pɔɔn ndanla ma fun, konaa mi kpaw mbe pye pe ni.»

ZHEZU WI KUNWO NAA WI YENME MA YIRI WA KUNWO PI NI

18

18-20

Pàa Zhezu wi yigi

(Mati 26.47-56; Maki 14.43-50; Luki 22.47-53)

¹ Naa Zhezu wila kaa ki sɛnrɛ ti yo ma saa kɔ, a wo naa wi ƒɔɔɔfɛnnɛ pe ni pɛ si yiri ma saa Sedirɔn logo ki kɔn ma yiri. Nanɔ kɛrɛ tɔ la pye wa ki laga ki na, a wi si saa ye wa wo naa wi ƒɔɔɔfɛnnɛ pe ni.

² Zhudasi nɔa wila pye na Zhezu wi nii kɛɛ, wila ki laga ki saga jɛn fun, katugu Zhezu wo naa wi ƒɔɔɔfɛnnɛ pe ni pàa pye na finli wa wagati legɛrɛ na. ³ A Zhudasi wi si sorodasheele nɔbelege ka lɛ, konaa sherigo gbɔɔ sorodasheele pele ni ma kari pe ni wa nanɔ kɛrɛ ti ni. Saraga wɔfɛnnɛ teele konaa Fariziye poro pàa pe pinlɛ wi ni. Pàa malingbɔnyaara lɛ, naa fitanlaye, konaa yangambɔɔlɔ kasonrɔ ni.

⁴ Zhezu wila nɔa fuun ki yaa pye wi na ki jɛn. Ki kala na, a wi si kari ma saa pe fili, mɛɛ pe yewe ma yo ƒɔ: «Ambo yaa lagajaa?»

⁵ A pɛ sho ƒɔ: «Zhezu nɔa wi yiri wa Nazareti wo waa lagajaa.»

A Zhezu wi si pe pye ƒɔ: «Muwi.»

Zhudasi nɔa wila pye na Zhezu wi nii kɛɛ, wila pye le pe ni.

⁶ Naa Zhezu wila kaa pe pye ƒɔ: «Muwi», a pɛ si sɔngɔɔ pɔngɔ na, mɛɛ toori le tara.

⁷ A wi si nuru naa ma pe pye ƒɔ: «Ambo yaa lagajaa?»

A pɛ sho ƒɔ: «Zhezu nɔa wi yiri wa Nazareti wo waa lagajaa.»

⁸ A Zhezu wi sho ƒɔ: «Mi ye pye ma yo wowi mi we. Na kaa pye muwi yaa lagajaa, ye mbele poro yaga paa kee.»

⁹ Nga wila yo, pa kila daga mbege yee yon fili yeen we, fo: «Mbele mà kan na yeri na To, wo wa kpe si punjo na kee†.»

¹⁰ Tokobi wà la pye Simo Pyeri wi yeri, a wo suu kow mee saraga wofenne to wi tunmbyee wi kalige nungbolo li gbôn ma li laga. Pàa pye naa yinri Malikusi.

¹¹ A Zhezu wì si Pyeri wi pye fo: «Ma tokobi wi le wa wi wofogo ki ni. Ma sigi jèn mbe yo jologo wójenne† na na To wi kan na yeri, mi yaa wò wa li ni wi le?»

Pàa kari Zhezu wi ni wa Anne yeri

¹² Kona, a sorodasheelee ngbelege konaa pe togbòò wi ni, naa Zhufuye sorodasheelee pe ni, pè si Zhezu wi yigi maa pò.

¹³ Naa pàa kaa wi pò, a pè si keli ma kari wi ni wa Anne yeri gbèn. Wo wila pye Kayifu wi jò to we. Kayifu wo wila pye ki yelee li ni saraga wofenne to we.

¹⁴ Kayifu wo wila Zhufuye pe yeri ma yo fo: «Naja nungba mbe ku leele pe yonlo ko mbonro†.»

Pyeri wila je Zhezu wi na

(Mati 26.69-70; Maki 14.66-68; Luki 22.55-57)

¹⁵ A Simo Pyeri wo naa forogofò wa ni, pè si taga Zhezu wi na. Saraga wofenne to wila ki forogofò wi jèn. A wo si pinle ma ye Zhezu wi ni wa saraga wofenne to wi laga.

¹⁶ Eén fo, a Pyeri wo si koro wa funwa na le yeyongo ki tanla. Forogofò sanja ña saraga wofenne to wila pye ma jèn, a wo si yiri, mee pan ma para jele ña wila pye na yeyongo ki wele wi ni, mee Pyeri wi pye, a wì ye.

¹⁷ Kona, tunmbyee jele ña wila pye na yeyongo ki wele, a wì si Pyeri wi pye fo: «Mi yo mboro fun ma yèn ki naja ña wi forogofò wa?» A Pyeri wì sho fo: «Ayoo, wo wa ma mi.»

¹⁸ Tunmbyeele poro naa Zhufuye sorodasheelee pe ni, pàa kason gberi wa ma yere na waga, katugu were tila pye na kuun. Pyeri wila pye wa pe ni na waga fun.

Saraga wofenne togbòò

wila Zhezu wi yewe

(Mati 26.59-66; Maki 14.55-64; Luki 22.66-71)

¹⁹ Wa go nawa, a saraga wofenne to wì si Zhezu wi yewe wi forogofenne poro naa wi nagawa senre ti wogo ki ni.

²⁰ A Zhezu wì suu pye fo: «Mila pye nala senre ti yuun nari finligi lere pyew wi yee na. Mila pye na leele pe nari sanga pyew wa sheriynre to naa sherigo gbogo ki ni, wa laga ñga Zhufuye pe ni fuun pe maa pe yee finli we. Mii yaraga ka yo lara wa.

²¹ Màga kanla yewe naa. Mbele pàa pye na nuru na yeri pe yewe nda mila yo pe kan ti ni. Nda mila yo ki woolo pèri jèn.»

²² Naa Zhezu wila kaa to yo ma, sorodasheelee mbele pàa pye le wi tanla, a wo wa nungba suu fele ma sho fo: «Pa maa para saraga wofenne to wi ni yeen!»

† 18:9 18:9: Zhan 17.12 † 18:11 18:11: Ko koro wo yèn fo jologo nga Yennele li yèn na jaa Zhezu wi jolo, wi daga mbege jolo. † 18:14 18:14: Zhan 11.50

²³ A Zhezu wì suu pye fɔ: «Na kàa pye senpere mì yo, nga mì yo, a ki pye tipege, maga naga. Na kaa si pye senjende mì yo, yingi na mɛɛ na gbɔn?»

²⁴ A Anne wì si Zhezu wi yaga wa pɔsaga ma suu torogo wa Kayifu yeri, saraga wɔfenne to we.

Pyeri wila je Zhezu wi na naa

(Mati 26.71-75; Maki 14.69-72; Luki 22.58-62)

²⁵ Ko sanga wo ni, Simɔ Pyeri wila pye ma yere wa kason ki tanla na waga. A pɛ suu yewe ma yo fɔ: «Mì yo mboro fun ma yen ki nanja na wi forogɔfɔ wa?»

A Pyeri wì sigi je ma yo fɔ: «Ayoo, wo wa ma mi.»

²⁶ Pyeri wila nanja na nungbolo gbɔn mali laga, wi sefɔ wà la pye saraga wɔfenne to wi tunmbyee wa. A ko tunmbyee wo si Pyeri wi pye fɔ: «Mì yo mɔɔ yan na wi ni wa nanjo kɛɛ ti ni?»

²⁷ A Pyeri wì si je naa ma yo kaselege ma. Ki wagati nungba wi ni, a ngopolɔ wì si gbele.

Paa kari Zhezu wi ni

wa gbɔforonɛri Pilati

wi yɛge sɔgɔwɔ

(Mati 27.1-2,11-14; Maki 15.1-5; Luki 23.1-5)

²⁸ Ko pungo na, a Zhufuye pɛ si yiri Zhezu wi ni wa Kayifu wi go, mɛɛ kari wi ni wa gbɔforonɛri wi yungbɔgo ki ni. Ki goto yirifaga ko layi. Eɛn fɔ, pe sila ye wa yungbɔgo ki ni, jango paga ka pye fyɔngɔ ni Yenɲɛle li yɛge na, pe ta pe Paki fɛti suro ti li.

²⁹ Kì kaa pye ma, a gbɔforonɛri Pilati wì si yiri wa funwa na pe korogɔ, mɛɛ pe yewe ma yo fɔ: «Yingi kala yè yo ki nanja na wì pye?»

³⁰ A Zhufuye pɛ suu pye fɔ: «Ki pye kapege pyefɔ ma, wɛ se jɛn na pan mboɔ le ma kɛɛ.»

³¹ Kona, a Pilati wì si pe pye fɔ: «Yoro jate yaa kee wi ni, ye sa kiti kɔn wi na ye yala ye lasiri wi ni.» A Zhufuye pɛ suu pye fɔ: «Kii daga we lere wa gbo, na gbɔforonɛri wii yɔn kan.»

³² Zhezu wila ki naga ma yo wi yaa ku kulomɔ mba na, pa ki senre tila daga mberi yɛɛ yɔn fili yɛɛn†.

³³ Kona, a Pilati wì si songorɔ ma ye wa yungbɔgo ki ni, mɛɛ Zhezu wi yeri maa yewe ma yo fɔ: «Mboro ma yen Zhufuye pe wunlunana we le?»

³⁴ A Zhezu wì suu pye fɔ: «Mboro ma ko jate naga yuun ma yɛ lee, nakoma pele wele pege yo ma kan na kanngɔlɔ?»

³⁵ A Pilati wì suu pye fɔ: «Ma mì yan Zhufu le? Ma tara woolo poro naa saraga wɔfenne tee le pe ni, poro pɛ pan mɔɔ le na kɛɛ. Yingi mà pye kpaw?»

³⁶ A Zhezu wì si Pilati wi pye fɔ: «Na wunluwɔ pi woro dunruya woo. Ki pye pi yen dunruya woo, na tunmbyeele pe jɛn nala malaga ki gbɔn, jango paga kanla le Zhufuye pe kɛɛ. Eɛn fɔ, na wunluwɔ pi woro dunruya wo woo.»

³⁷ A Pilati wì suu pye fɔ: «Ki cɛn ma yen wunlunana kɛ?»

A Zhezu wì suu pye fɔ: «Ko mà yo we. Wunluwɔ wi mi. Ko kì ti pànlà se, a mì pan laga dunruya wi ni, mbe pan mbaa kaselege kì senre yuun. Lere na fuun wi yen kaselege fɔ, wi maa na senre ti nuru na tanri ti na.»

† 18:32 18:32: Zhan 12.32-33; Kapye 2.23

38 A Pilati wì suu pye fò: «Kaselege ko yèn kikiin?»

Pàa yo pe Zhezu wi gbo

(Mati 27.15-31; Maki 15.6-20; Luki 23.13-25)

Naa Pilati wila kaa ki senre ti yo, a wì si yiri laga funwa na naa Zhufuye pe korogò, mée pe pye fò: «Mii jeregisaga yan ki nanja na wi na, nga ki mbe ya pye wi gbowo pi go.

39 Eén fò, mbe yala ye kalege nga ki yèn ye yeri ki ni, sanga pyew, Paki feti wi ka gbón, mi ma kasopyo wa wa ye kan. Yaa jaa mbe Zhufuye wunlunaja wi wa le?»

40 A pè si gbele ngbanga naa ma yo fò: «Ayoo, wo ma! Barabasi wo waa jaa!» Ma si yala, Barabasi wo la pye benganri pyefò.

19

1 Ki kaa pye ma, a Pilati wì si kono kan wi sorodasheelee pe yeri, a pè Zhezu wi gbón sapige ni.

2 A sorodasheelee pè si wuuro migi wunluwo njala ma li kan Zhezu wi kan, mée wunluwo derigbogo yenge ka le wi kan (mbe ta mbaa tège wi na).

3 A pe née fulo wi tanla, née wi piin fò: «Zhufuye wunlunaja, waa ma shari!»

A pe née wi feelee.

4 A Pilati wì si yiri laga funwa na naa, ma Zhufuye pe pye fò: «Yè wele, mi yaa wi yirige laga funwa na ye kan, ye ta yege jèn fò mii jeregisaga yan wi na, nga ki mbe ya pye wi gbowo pi go.»

5 Kona, a Zhezu wì si yiri laga funwa na. Wuuro njala là pye wa wi go na, naa derigbogo yenge ki ni wi na. A Pilati wì si pe pye fò: «Nanja wi na!»

6 Naa saraga wofenne teele poro naa Zhufuye sorodasheelee pe ni, pàa kaa wi yan, a pe née gbele ngbanga na yuun fò: «Wi kan tiparaga na! Wi kan tiparaga na!»

A Pilati wì si pe pye fò: «Yoro jate, yoo yigi ye saa kan tiparaga na, katugu mii jeregisaga yan wi na, nga ki mbe ya pye wi gbowo pi go.»

7 A Zhufuye pè suu pye fò: «Lasiri kono yèn we yeri, mbe yala we lasiri wi ni, wi daga mbe ku wi, katugu wi yo wi yèn Yènjele li Pinambyo.»

8 Naa Pilati wila kaa ki senre ti logo, a wì si fyè naa fò jenge.

9 A wì si ye naa wa yungbogo ki ni, mée Zhezu wi yewe ma yo fò: «Ma yiri se yeri?»

Eén fò, Zhezu wi sila wi yon sogo.

10 A Pilati wì suu pye fò: «Muwi ma woro na yuun na ni we? Mée jèn fannga yèn na yeri mboon wa, fannga si yèn na yeri mboon kan tiparaga na?»

11 A Zhezu wì suu pye fò: «Fannga kpe woro ma yeri na na, ndée Yènjele li nga kan ma yeri mbe yiri wa naayeri. Ki kala na, na wilan le ma kée, wo kapege ko wé mboro wogo ko na.»

12 Maga le le ko sanga wo na, a Pilati wi née pyewe jaa mbe Zhezu wi wa. Eén fò, a Zhufuye pè si gbele ngbanga ma yo fò: «Na maga wi wa, ma woro wunlumbolo to wi wonlo. Lere na fuun kaa yée pye wunluwo, wo yèn na wiin wunlumbolo to wi ni.»

13 Naa Pilati wila kaa ko senre to logo ma, a wì si Zhezu wi yirige wa funwa na, mée saa cén wa kiti konjongo ki na, wa laga nga pe yinri Pave.

Ko koro wo yen «Laga nga pè wologo.» Pe maa ki yinri naa: Gabata Eburuye senre ti ni.

¹⁴ Kila pye pilige nga paa Paki feti yaara ti gbegele ko ni, yonlofugo ki na. A Pilati wi si Zhufuye pe pye fo: «Ye wunlunana wi na.»

¹⁵ Kona, a pe nee gbele ngbanga na yuun fo: «Wi gbo! Wi gbo! Wi kan tiparaga na!»

A Pilati wi si pe pye fo: «Mbe sa ye wunlunana wi kan tiparaga na?»

A saraga wofenne teele pè sho fo: «Na wunlumbolo to wo ma, wunluwo wa yegge woro we yeri naa.»

¹⁶ Kona, a Pilati wi suu le pe kee pe saa kan tiparaga na.

Paa Zhezu wi kan tiparaga na

(Mati 27.31-44; Maki 15.21-32; Luki 23.26-43)

A pè si Zhezu wi yigi nee kee wi ni.

¹⁷ A Zhezu wo jate wi suu tiparaga ki tugo ma yiri wa ca nawa, ma kari wa laga nga pe yinri «Yungorogo laga», Eburuye senre ti ni pe maa ki yinri Goligota.

¹⁸ Wa ki laga ki na, a sorodasheelee pè si Zhezu wi kan wa tiparaga ki na. Paa leele shyen pele kan fun tipaara ta na le Zhezu wi tanla. Nungba la pye wi kee nga na, sanja wi yen wi kee nga na.

¹⁹ A Pilati wi si ti pè sewe wa yonlogo, ma saa wi mara wa Zhezu wi tiparaga ki na. Senre nda tila pye ma yonlogo wa tori nda fo: «Nazarati ca fenne Zhezu, Zhufuye pe wunlunana we!»

²⁰ Zhufuye pe legeré laga senre ti kara, katugu paa Zhezu wi kan tiparaga ki na laga nga na, kila pye ma yongo ca ki ni. Paa ki sewe wi yonlogo Eburuye senre ni, naa Jromu tara fenne senre ni konaa Gireki senre ni.

²¹ A Zhufuye saraga wofenne teele pè si saa Pilati wi pye fo: «Kii ja daga maga yonlogo ma yo fo: «Zhufuye wunlunana.» Eén fo, ki yonlogo ma yo fo: «Wi yo wi yen Zhufuye pe wunlunana.» »

²² A Pilati wi sho fo: «Iga mi yonlogo mako, mi ko yonlogo wi.»

²³ Naa sorodasheelee paa kaa Zhezu wi kan wa tiparaga ki na ma saa ko, a pè suu yariporo ti tege tegesaga tijere. Sorodashe nungba, tegesaga nungba. Ko pungo na, a pè suu derigbogo ki le, yolisaga sila pye ki na, paa ki ti maga le wa naayeri ma saa kan wa nogona.

²⁴ A pè si pe yee pye fo: «Yaga ka ti we ki derigbogo nga ki walagi. Eén fo, ye pan we pete gbon ki na, we ta wege tafo wi jen.»

Ko la pye ma, jango nga ki yonlogo wa Yennele senre sewe wi ni, ki ta kigi yee yon fili, fo:

Panla yariporo ti yeele pe yee na,

ma pete gbon na derigbogo ki wogo na.†

Ko sorodasheelee paa pye.

²⁵ Le Zhezu wi tiparaga ki tanla, Zhezu wi no wila pye ma yere le, naa wi no jonlo sumboro wi ni, naa Kulopasi jo Mari wi ni, konaa Mari na wila yiri wa Magidala wi ni.

²⁶ Naa Zhezu wila kaa wi no wi yan, naa wi forogofa na wila pye maa ndanla wi yan yeresaga le wi tanla, a wi suu no wi pye fo: «No, ma pinambyo wi na.»

²⁷ Ko pungo na, a wi suu forogofa wi pye fo: «Ma no wi na.»

† 19:24 19.24: Yuuro 22.19

Maga le le ko sanga wo na, a ki fɔrɔgɔfɔ wì si kari Zhezu wi nɔ wi ni wa wì go.

Zhezu wi kunwɔ we

(Mati 27.45-56; Maki 15.33-41; Luki 23.44-49)

²⁸ Ko punɔ na, naa Zhezu wila kaa ki jɛn ma yo kala pyew li kɔ, a wì sho fɔ: «Wɔgɔ yɛn na na†.» Wila ko yo, jango sɛnrɛ nda tila yɔnlɔgɔ wa Yɛnnɛle sɛnrɛ sɛwɛ wi ni, ti ta tiri yɛɛ yɔn fili.

²⁹ Leyaraga kà la pye le ki laga ki na, kila pye ma yin duvɛn tangara ni. A sorodasheelee pè si nɔgbala le maa fyɔn wa ki duvɛn tangara ti ni, mɛɛ wi migi yizɔpi tige njege ka na, mɛɛ saa wi taga wa Zhezu wi yɔn ki na, wuu shɔnri.

³⁰ Naa Zhezu wila kaa wi wɔ, a wì sho fɔ: «Kì ni fuun ki yɔn kì fili.»

A wì suu go ki sogo mɛɛ ku.

*Sorodashe wà la Zhezu
wi kanngaga ki sun maga furu*

³¹ Paki fɛti wì yetɛgɛwɛ pilige ko layi. Zhufuye leleɛle pe sila pye na jaa gbɔolo pe koro wa tipaara ti na cɛnpilige ki ni, katugu ki cɛnpilige kila pye piligbɔgɔ pe yeri. Kì kaa pye ma, a pè si saa Pilati wì yɛnri ma yo leele mbele pàa kan wa tipaara ti na, pe pe saanra ti gbɔn pèri kaari, pe gbɔolo pe tirige.

³² Kì pye ma, a sorodasheelee pè si saa leele mbele pàa kan Zhezu wì ni ja wì kɔngbanja wì saanra ti gbɔn mari kaari, ma shyen woo wì woro ti gbɔn mari kaari fun.

³³ Naa pàa kaa gbɔn Zhezu wo na, a pè suu yan wì ku makɔ. Kì kaa pye ma, a pè si wo saanra to yaga pe siri kaari.

³⁴ Eɛn fɔ, a sorodashe wà suu sun njanraga ni wì kanngaga ki na. Le ki yɔngɔlɔ nungba ke ni, a kasanwa naa tɔnmɔ si yiri wa kì tulugo kì ni.

³⁵ Lere nà wila kì kagala ke yuun, wo kpaw wì ke yan yɛnlɛ ni. Nga wila yuun kì yɛn kaselege. Wìgi jɛn ma yo kaselege ko wila yuun, jango yoro fun ye taga.

³⁶ Ko la pye, jango Yɛnnɛle sɛnrɛ sɛwɛ wì laga nga kigi yɛɛ yɔn fili, fɔ: «Pe se ka wì kajelege ka kpɛ kaw.»†

³⁷ A laga ka kì yo naa wa Yɛnnɛle sɛnrɛ sɛwɛ wì ni ma yo fɔ: «Nà pè sun njanraga kì nì, wo pe yaa kaa wele.»†

Pàa Zhezu gbɔo wì le

(Mati 27.57-61; Maki 15.42-47; Luki 23.50-56)

³⁸ Ko punɔ na, Zhozefu nà wila yiri Arimate ca wì si saa Pilati wì yɛnri Zhezu gbɔo wì ni. Zhozefu wila pye Zhezu wì fɔrɔgɔfɔ wa, eɛn fɔ, kila pye larawa, katugu wila pye na fyɛ Zhufuye fannɔga fɛnnɛ pe yege. A Pilati wì si kɔnɔ kan wì yeri. A Zhozefu wì si kari ma saa Zhezu gbɔo wì tirige wa tiparaga kì na maa le.

³⁹ A Nikodemu wì si pan fun, wo wila keli ma kari Zhezu wì kɔrɔgɔ pilige ka yɛmbɛnɛ la ni. Wila pan sinmɛ nuwɔ taan ni, mba pàa miiri tire naa alowɛsi tire pinlɛ ti yɛɛ nì maa gbegele. Pila culo nafa ma yiri ke yɔn ko tìn.

⁴⁰ A pe shyen pè si Zhezu gboo wi le nɛɛ sinmɛ nuwɔ taan pi wuun wi na, ma parisanyɛɛɛ ti migili wi na maa fo, ma yala Zhufuye pe kalege ki ni.

⁴¹ Wa laga nga pàa Zhezu wi kan tiparaga ki na, nanɔ kɛɛ tà la pye wa, fanga fɔnɔɔ kà la pye wa ki nanɔ kɛɛ ti nawa, pàa ki kɔn walaga na. Pe sila gboo le wa ki ni faa.

⁴² Pilige nga ki mbaa toro Zhufuye cɛnpilige kii gbɔn ko layi, fanga fun kila pye ma yɔnɔ le, ki kala na, a pè si saa Zhezu gboo wi le wa ko ni.

20

*Zhezu wila yen ma yiri
wa kunwɔ pi ni*

(Mati 28.1-8; Maki 16.1-8; Luki 24.1-12)

¹ Yapelege ki pilige kɔnɔbanɔa ki na, yirifaga ki na, maga ta laga ki fa laga jɛnɔɛ, Mari ɔa wila yiri wa Magidala ca, a wì si kari wa fanga ki yɔn, mɛɛ saa sinndelege ki yan pɛge kɔnɔ maga laga wa fanga ki yɔn na.
² Kona, a wì si fe ma saa ki yo Simɔ Pyeri naa fɔɔɔɔɔ ɔa wila pye ma Zhezu wì ndanla pe kan, ma yo fɔ: «Pè we Fɔ wì gboo wì wɔ wa wì fanga ki ni, ɛɛn fɔ, we suu tɛgesaga jɛn.»

³ A Simɔ Pyeri wo naa fɔɔɔɔɔ sanɔa wì ni, pè si yiri nɛɛ kee wa fanga ki yɔn.

⁴ Pe ni fuun shyen pàa pinle na fee. ɛɛn fɔ, a fɔɔɔɔɔ sanɔa wo si fe nɔɔbanga ma kari ma Pyeri wo toro, mɛɛ keli ma gbɔn wì na wa fanga ki yɔn.

⁵ A wì si fɔli ma wele wa, mɛɛ parisanyɛɛɛ ti yan wa. ɛɛn fɔ, wì sila ye wa ki nawa.

⁶ Simɔ Pyeri ɔa wila pye wì pɔnɔ na, naa wì ka saa gbɔn, a wì si ye wa fanga ki nawa, mɛɛ parisanyɛɛɛ ti yan wa fun,

⁷ naa paraga nga pàa tɛge ma Zhezu gboo wì go ki fɔ ki ni. Ki sila pye ma pinle parisanyɛɛɛ ti ni, ɛɛn fɔ, kila pye ma gbogolo ki yɛɛ na laga ka na.

⁸ Kona, fɔɔɔɔɔ sanɔa ɔa wila keli ma gbɔn wa fanga ki yɔn, a wì si ye wa fun, mari yan, mɛɛ taga ki na ma yo Zhezu wì yen ma yiri wa kunwɔ pi ni.

⁹ Katugu Yɛnɔɛɛ sɛnɛ sɛwɛ wì yen na sɛnɛ nda yuun ma yo fɔ: Zhezu wila daga mbe yen mbe yiri wa kunwɔ pi ni, fɔɔɔɔɔɛnne pè sila ti kɔɔ jɛn gbɛn.

¹⁰ Ko pɔnɔ na, a fɔɔɔɔɔɛnne shyen pè si sɔnɔɔɔ ma kari pe yinɛ.

*Zhezu wila wì yɛɛ naga
Mari ɔa wila yiri
wa Magidala wì na*

(Mati 28.9-10; Maki 16.9-11)

¹¹ Ma si yala, Mari wila pye ma yere wa fanga ki tanla wa funwa na, na gbele. Maa ta wila gbele, a wì si fɔli ma wele wa fanga ki ni,

¹² mɛɛ mɛɛgeye shyen yan wa, pè yaripɔɔ fire le ma cɛn, wa laga nga pàa Zhezu gboo wì sinɔɔ we. Nungba la pye wa go kɛɛ ki yeri, sanɔa wila pye wa tɔɔɔ kɛɛ ki yeri.

¹³ A mɛɛgeye pè suu yewe ma yo fɔ: «Jɛɛ, yinɔi na, a ma nɛɛ gbele?»

A wì si pe pye fò: «Pànlà Fò wi gboo wi wò, pè saa wi tɛgɛ laga ŋga na mi sigi jɛn.»

¹⁴ Naa wila kaa ko sɛnrɛ to yo ma, a wì si kanŋga ma wele wa wi punɔgo na, mɛɛ Zhezu wì yan wì yere le. Ɛɛn fò, wi sila ki jɛn mbe yo Zhezu wowi.

¹⁵ A Zhezu wì suu yewe ma yo fò: «Jɛlɛ, yinɔi na, a ma nɛɛ gbɛle? Ambò maa lagajaa?»

A Mari wì nɛɛ ki jate ndɛɛ nanɔgo kɛrɛfò wowi, mɛɛ wi pye fò: «Na to, na kaa pye mboro maa wò ma saa wi tɛgɛ laga ka na, ki naga na na mi yaa saa le.»

¹⁶ A Zhezu wì suu pye fò: «Mari!»

A wì si wa ma kanŋga wa wi yeri, mɛɛ para wi ni Eburuye sɛnrɛ ni ma yo fò: «Arabuni!» Ko kòrɔ wo yɛn fò: «Wɛ Nagafo.»

¹⁷ A Zhezu wì suu pye fò: «Maga kanla yigi, katugu mì fa kari na To wi kòrɔgo. Ɛɛn fò, kari ma saga yo sɛfɛnnɛ pe kan, fò mila kee wa yɛnɛlɛ na, na To wi kòrɔgo, wo ŋa wi yɛn yoro fun ye To we, na Yɛnɛlɛ li kòrɔgo, lo na li yɛn yoro fun ye Yɛnɛlɛ le.»

¹⁸ Kona, Mari ŋa wila yiri wa Magidala ca, wì si kari ma saa ki yo fòrɔgɔfɛnnɛ pe kan ma yo wì we Fò wi yan, fò wì yɛn ma yiri wa kunwò pì nì.

A wì si nda Zhezu wila yo maa kan ti yɛgɛ yo ma pe kan.

*Zhezu wila wi yɛɛ naga
wi fòrɔgɔfɛnnɛ pe na*

(Mati 28.16-20; Maki 16.14-18; Luki 24.36-49)

¹⁹ Yapelege ki pilige konɔbanŋga ki na, ki pilige ki yonlòkògo ki ni, fòrɔgɔfɛnnɛ pàa pe yɛɛ gbogolo go ka ni, ma kòrɔrɔ ti sògo pe yɛɛ na, katugu pàa pye na fyɛ Zhufuye fanŋga fɛnnɛ pe yɛgɛ. A Zhezu wì si pan ma yere wa pe sògòwò mɛɛ pe pye fò: «Yeyinŋge ki pye ye nì!»

²⁰ Naa wila kaa ki sɛnrɛ ti yo, a wì suu keyɛn naa wi kanŋgaga ki naga pe na. A fòrɔgɔfɛnnɛ pe nawa pì si yinŋgi pe na fò jɛnɔgɛ, naa pàa we Fò wi yan we.

²¹ A Zhezu wì si pe pye naa fò: «Yeyinŋge ki pye ye nì! Na To wìlan tun yɛgɛ ŋga na, mi fun mila ye tunnu ma fun.»

²² Naa wila kaa ko sɛnrɛ to yo ma, a wì si pe fɛ wi yon tifelegɛ ki ni, mɛɛ pe pye fò: «Ye Yinnekpoyi li ta!

²³ Yaga leele mbele kapere kala yaga pe na, ti yaa kala yaga pe na. Na yee yɛnlɛ mbe mbele kapere kala yaga pe na, pe se ka ti kala yagawa ta.»

Zhezu wo naa Toma sɛnrɛ

²⁴ Ma si yala, Toma ŋa pàa pye na yinri Waan, wo ŋa wila pye Zhezu wì fòrɔgɔfɛnnɛ kɛ ma yiri shyen wa, wo sila pye wa sanmbala pe ni sanga ŋa ni Zhezu wila wi yɛɛ naga pe na we.

²⁵ Ko punɔgo na, a fòrɔgɔfɛnnɛ sanmbala pè suu pye fò: «Wè we Fò wi yan.»

Ɛɛn fò, a Toma wì si pe pye fò: «Na mii pòndiile yongòlò ke yan wa wi keyɛn yi na, mbe yombeɛ le wa pòndiile yongòlò ke nì, mbanla kɛɛ ki le wa wi kanŋgaga ki ni, mi se taga ki na fyew.»

²⁶ Ki yapelege nunɔgba naa mbe kò, fòrɔgɔfɛnnɛ pàa pe yɛɛ gbogolo wa go ki ni naa. Kona, Toma wila pye wa pe nì. Go ki kòrɔrɔ tila pye ma sògo pe na. Ɛɛn fò, Zhezu wì si pan ma yere wa pe sògòwò, mɛɛ pe pye fò: «Yeyinŋge ki pye ye nì!»

²⁷ Ko pungo na, a wi si Toma wi pye fɔ: «Ma yombeɛ li le laga mala keyen yi wele. Ma kɛɛ ki le laga na kanngaga ki ni. Maga ka koro wa mbatagawa pi ni, ɛɛn fɔ, taga na na!»

²⁸ A Toma wi suu pye fɔ: «Na Fɔ, naa na Yɛnnɛɛ!»

²⁹ A Zhezu wi suu pye fɔ: «Katugu mɛla yan, ko kala na mɛ taga na na. ɛɛn fɔ, mbele paa tari na na pee silan yan, fɛrɛwe yɛn pe woo!»

Ki sɛwe ɲa wi pye go ye

³⁰ Zhezu wila kafɔnnɔɔ keɛle pye naa legere wi fɔrɔɔfɛnnɛ pe yɛɛ na, ke woro ma yɔnnɔɔ laga ki sɛwe ɲa wi ni.

³¹ ɛɛn fɔ, ki wogolo ngele koro yɔnnɔɔ, jango ye taga ki na fɔ Zhezu wo wi yɛn Kirisi, ma pye Yɛnnɛɛ li Pinambyɔ. Na yaga taga wi na, ye yinwege ta wi mɛɛge ki na.

ZHEZU WILA FILI WI FɔRɔɔFɛNNɛ KɔLɔSHYɛN NI WA TIBERiyADI LɔGBɔɔ KI YɔN NA

21

21.1-25

Zhezu wila wi yɛɛ naga

wi fɔrɔɔfɛnnɛ kɔlɔshyɛn na

(Mati 28.16; Luki 5.1-11)

¹ Ko pungo na, a Zhezu wi suu yɛɛ naga naa wi fɔrɔɔfɛnnɛ pe na, wa Tiberiyadi lɔgbɔɔ yɔn ki na. Wila wi yɛɛ naga pe na yɛɛ ɲa na ki ɲa:

² Simɔ Pyeri, naa Toma ɲa paa pye na yinri Waan†, naa Natanayeli ɲa wila yiri wa Kana ca, wa Galile tara, naa Zebede pinambiile shyen pe ni, konaa Zhezu wi fɔrɔɔfɛnnɛ pele ni shyen, paa pye laga nunɔba.

³ A Simɔ Pyeri wi si sanmbala pe pye fɔ: «Mi yaa sa ɲɔɔɔnra wo.»

A pɛ suu pye fɔ: «We yaa pinle ma ni fun.»

Kona, a pɛ si yiri ma saa ye tɔnmɔkɔrɔ ka ni. ɛɛn fɔ, pe sila yaraga ka yigi ko yɛmbine lo ni.

⁴ Naa laga kila kaa na lari, a Zhezu wi si pan ma yere wa lɔɔ konɔɔ ki na, ɛɛn fɔ, fɔrɔɔfɛnnɛ pe sila ki jɛn mbe yo Zhezu wowi.

⁵ Kona, a wi si pe pye fɔ: «Na piile, ye ɲɔɔɔnra ta ta le?» A pɛ sho fɔ: «Ayoo.»

⁶ A wi si pe pye fɔ: «Ye ye mɛɛ ti wa wa tɔnmɔkɔrɔ ki kalige kɛɛ ki na, pa ye yaa ta yigi.»

A pɛ si mɛɛ ti wa wa, ɛɛn fɔ, pe sila ya mberi tile mbe yiri ti ni, naa tila pye ma yin ɲɔɔɔnra ti ni ki kala na.

⁷ Kona, fɔrɔɔfɔ ɲa wila pye ma Zhezu wi ndanla, a wi si Pyeri wi pye fɔ: «We Fɔ wowi.»

Naa Simɔ Pyeri wila kaa ki sɛnrɛ ti logo ma yo we Fɔ wowi, a wi suu derege ki le maga le, katugu wila ki wo maga tɛɛ, mɛɛ to wa tɔnmɔ nɛɛ kee wi kɔrɔɔ.

⁸ A fɔrɔɔfɛnnɛ sanmbala poro si pan tɔnmɔkɔrɔ ki ni, na mɛɛ ti tile, tila pye ma yin ɲɔɔɔnra ti ni. Pe sila pye ma lali lɔɔ konɔɔ ki ni, ki fogo ki mbaa mɛɛɛɛ cɛnnɛ yɔn ko tin.

⁹ Naa paa kaa gbɔn wa lɔɔ konɔɔ ki na ma tigi wa tara, a pɛ si kason nanɔnra yan naa ɲɔɔɔnra ni wa ki na, konaa buru ni wa ki tanla.

† 21:2 21.2: Zhan 11.16

10 A Zhezu wì si pe pye fò: «Ŋgbanra nda yè yigi, ye pan ta ni na kan.»

11 A Simo Pyeri wì si saa ye wa tɔnmokɔɔ ki ni, mɛɛ mɛɛ ti tile ma yiri ti ni wa logɔ ki ni, tila pye ma yin ŋgbanra tugbɔɔɔ ni. Ti ni fuun tila pye ŋgbanga pyɔ cɛnmɛ naa nafa shyen ma yiri kɛ ma yiri taanri (153). Ali maga ta tila pye ma lɛɛ ma, mɛɛ ti sila kɔɔnlo.

12 A Zhezu wì si pe pye fò: «Ye pan ye ka.»

Fɔɔɔɔfɛnnɛ wa kpɛ sila ya mboɔ yewe mbe yo fò: «Ambo wi mboro?» Katugu paa ki jen ma yo we Fɔ wowi.

13 A Zhezu wì si fulo, ma buru wi lɛ maa yɛɛɛ pe na, naa ŋgbanga ki ni.

14 Ki taanri wogo ko layi Zhezu wila wi yɛɛ naga wi fɔɔɔɔfɛnnɛ pe na, naa wila yen ma yiri wa kunwɔ pi ni we.

Zhezu wila yo Pyeri wi ni

15 Naa paa kaa ka ma kɔ, a Zhezu wì si Simo Pyeri wi pye fò: «Zhan pinambyɔ Simo, mɔɔ ndanla ma we mi yen ma mbele pe ndanla yɛɛ ŋga na ki na le?» A Pyeri wì suu pye fò: «Ee, we Fɔ. Mɔga jen ma yo ma yen mala ndanla.»

A Zhezu wì suu pye fò: «Ta yaakara kaan na simbapiile† pe yeri.»

16 A wì suu pye naa ki shyen wogo na ma yo fò: «Zhan pinambyɔ Simo, mi yen mɔɔ ndanla le?» A Simo wì suu pye fò: «Ee, we Fɔ. Mɔga jen ma yo ma yen mala ndanla.»

A Zhezu wì suu pye fò: «Maa na simbaala pe wele.»

17 A wì suu pye naa ki taanri wogo na ma yo fò: «Zhan pinambyɔ Simo, mi yen mɔɔ ndanla le?»

A ki si Pyeri wi nawa wɔ, naa Zhezu wila wi yewe ki taanri wogo ki na ma yo fò: «Mi yen mɔɔ ndanla le?» A wì si Zhezu wì pye fò: «We Fɔ, mɔ kala li ni fuun li jen. Mɔga jen ma yo ma yen mala ndanla.»

A Zhezu wì suu pye fò: «Maa yaakara kaan na simbaala pe yeri.»

18 «Kaselege ko na, mila ki yuun ma kan, sanga ŋa ni maa pye lefɔnɔ, maa pye nɔɔ kurusijara wi poo ma yɛ, na kee ma landanlaga na. Eɛn fɔ, na maga ka pye nanja leɛɛ, ma yaa ma keyen yi jaraga, lere wa wi yaa ma kurusijara wi pɔ ma kan mbe kari ma ni wa laga ŋga ma woro na jaa mbe kari wa we.»

19 Zhezu wila ko sɛnrɛ to yo Pyeri wi kan maga naga wi na, paa yɛɛ ŋga na wi mbaa ka ku mbe gbɔgɔwɔ taga Yennɛɛ li na we. Ko punɔ na, a Zhezu wì suu pye fò: «Taga na na!»

Zhezu wo naa fɔɔɔɔfɔ ŋa wila pye maa ndanla

20 Naa Pyeri wila kaa kanɔga ma wele, a wì si fɔɔɔɔfɔ ŋa wila pye ma Zhezu wi ndanla wi yan wì taga pe na. Wo wila cɛn ma tɛɛɛ Zhezu wi na yembinɛ na ni paa li we. Wila Zhezu wi yewe ma yo fò: «We Fɔ, ambo wi yaa ma le kɛɛ?»

21 Naa Pyeri wila kaa wi yan, a wì si Zhezu wì pye fò: «We Fɔ, ŋa we sin, yingi ki yaa ka wo ta?»

22 A Zhezu wì suu pye fò: «Ali na mi kaa jaa wi koro yinwege na fɔ mbe sa songɔɔ mbe pan, ma yingi kala yen ko ni? Mboro wo na, taga na na san.»

† 21:15 21:15: Simbapiile poro pe yen tagafenne mbele pe fa fanɔga ta wa tagawa pi ni. Zhezu wì yo Pyeri wila pe yɛɛ sinni wila pe nari paa fanɔga taa wa tagawa pi ni.

²³ A ko ki kan ki senre ti jaraga tagafenne pe sogowɔ ma yo ki forɔɔfo wi se ka ku. Ma si yala, Zhezu wi sila ki yo mbe yo wi se ka ku. Een fo, Zhezu wila ki yo ma yo fo: «Ali na mi kaa jaa wi koro yinwege na fo mbe sa songoro mbe pan, ma yingi kala yen ko ni?»

²⁴ Ko forɔɔfo nungba wo wila ki kagala ke sereya wi yuun, wo wi ke yonlogo. Wege jen ma yo wi sereya wi yen kaselege.

Senre pungo woro

²⁵ Een fo, Zhezu wi kagala kele pye naa lɛɛɛɛ. Ki pye pe ke ni fuun nungba nungba ke yonlogo sewe, mi yen naga sonri fo ki seweele pe se jen na kun laga dunruya wi ni.

Zhezu wi pitunmbolo pe KAPYEGELE

wele

Sewε wi nawa senre

Sewε shyen woo ηa Luki wila yonlogo wowi ηa yεen. Laga ki sewε ηa wi ni, ηga kila pye Zhezu wi forogofenne pe na, wi yiringolo ma kari wa yennele na, Luki wi yen naga nari we na. Zhezu wila wi pitunmbolo pe tun pe saa Sentanra ti yari dunruya wi lagapyew ki ni; paa daga mbe keli mbege le wa Zheruzalemu ca gben. Tagafenne kongbanmbala paa pye Zhufuye, εen fo, we Fo wila pe kara maga naga pe na fo Sentanra ti yen lere pyew wi woro. Ki sewε ηa wi yen kagbogo yon fo jenge, katugu wi yen na we sari we sewεle mbele pitunmbolo paa yonlogo pe koro jen.

Ki Luki sewε ηa wi yen ma kon ma yiri konsara taanri. Wa wi konsaga kongbannga ki ni (1-7), ηga pitunmbolo paa pye wa Zheruzalemu, wi yen naga yuun we kan. Naa Zhezu wila yiri ma kari wa yennele na, a Yinnekpoyi li si yiri wa yennele na ma pan ma koro pitunmbolo pe ni. Laa yawa kan pe yeri paa Sentanra ti yari konaa paa kafonngolo piin. Legilizi ηa wa Zheruzalemu ca wi woolo paa lege fyaw, fo a ki kayanga lenge Zhufuye teele pe ni, maga kan pe yiri na Zhezu wi forogofenne pe jolo.

Wa sewε wi konsaga shyen wogo ki ni (8-12), Luki wi yen naga yuun we kan paa yege ηga na Zhezu wi forogofenne paa gbon ma jaraga, ma kari wa Zhude tara ti kanngara na tara to naa Samari tara ti ni. Zhufuye mbele paa pye na Zhezu wi forogofenne pe jolo, pe ni nungba la kannga ma pye Zhezu wi pitunngo, paa pye naa yinri Poli. Zhezu wila wi yεe naga wi na yariyanga ka ni, maa yeri wi pye wi pitunngo wa mbele pe woro Zhufuye pe yeri. Sanni Luki wi sa Poli wi senre sannda ti yo, wila keli ma para we ni pitunngo Pyeri wi tunngo wogo ko na konaa paa yege ηga na mbele pe woro Zhufuye pe kongbanmbala paa kannga ma pye Zhezu wi forogofenne.

Wa sewε wi konsaga taanri wogo ki ni (13-28), Luki wi yen na Soli wi senre sannda ti yuun. Paa kaa na Soli wi yinri Poli. Poli wila tangangala titonlongolo taanri tanga na Sentanra ti yari lalegere na wa Jromu tara wunluwo pi ni. Lelegere la saa Poli wi torogo maa saga wa we Fo wi tunngo ki ni. Ki leele poro pele la wele Barinabasi, naa Silasi, naa Timote, naa Tite, naa Apolosi konaa Mariki.

Luki wila saa poli wi torogo fun wi tangangala kele na. Ko ki ti wa sewε wi lara ta ni, mbe wo naa Poli ni pe ta laga nungba, wi ma kaa yo fo: «Wε sigi pye yεen.» Poli wila legiliziye tegetege cagboro nda ti yen kagbogo yon ti legere ni. Wila tunngo pye ngbanga jenge wi Fo wi kan, εen fo wila jolo fun jenge.

Wa sewε wi kosaga yeri, Luki wi yen naga yuun fo paa Poli wi torogo paa kasopyo yen wa Jromu ca, wunlumbolo to wi ta wi kiti kon wi na.

Sewε wi yen ma konlo yege ηga na

Sewε wi lesaga senre 1.1-3

Yinnekpoyi li panga konaa Legilizi wi pelime wa Zheruzalemu 1.4-7.60
Pitunmbolo paa Zhezu Sentanra ti yari wa Samari tara naa Zhude tara
8.1-12.25

Polí wi kondangala kongbanna Yennele tunngo ki na wo naa Barinabasi konaa Zhan Mariki 13.1-15.35

Polí wi kondangala shyen wolo Yennele tunngo ki na wo naa Silasi konaa Timote 15.36-18.23

Polí wi kondangala taanri wolo Yennele tunngo ki na 18.24-21.16

Polí wi yingiwe wa Zheruzalemu konaa wi kaso yege wa Sesare ca 21.17-26.32

Polí wi kondangala mbe kari wa Jromu ca konaa wi kaso yege 27.1-28.31

SEWE WI LESAGA SENRE

1.1-3

¹ Na wonlo Tewofili, wa na sewe kongbanna wi ni, kagala ngele Zhezu wi pye, ma nagawa mba naga leele pe na, maga le wa wi tunngo ki lesanga wi ni

² Fo ma saa gbón pilige nga wila kaa yiri ma kari wa yennele na ki na, mila ke ni fuun ke yege yo ma kan. Sanni wi sa yiri wi kari wa yennele na, wila kono kan wi pitunmbolo mbele wila wo pe yeri Yinnekpoyi li fannga na.

³ Zhezu wi kunwo pi pungo na, wila wi yee naga pitunmbolo pe na kacén legere ni, naga nari pe na pege jen fo wila yen ma yiri wa kunwo pi ni. Wila pye naa yee nari pe na, ma saa gbón fo piliye nafa shyen, na Yennele li wunluwo pi senre yuun pe kan.

YINNEKPYOI LI PANGA KONAA LEGILIZI WI PELIME WA ZHERUZALEMU CA

1.4-7.60

⁴ Pilige ka, maa ta wila nii pe ni, a wi sigi yo maga ngban pe ni ma yo fo: «Yaga ka lali Zheruzalemu ca ki ni, een fo, na To wi yon folo na mila li senre yo ye kan, yeli sige.

⁵ Katugu Zhan la leele pe batize tonmo ni, een fo, sanni piliye jenri ni, Yennele li yaa ye batize Yinnekpoyi lo ni.*»

*Zhezu wi yiri ma kari
wa yennele na*

⁶ Naa pitunmbolo paa kaa pe yee gbogolo le Zhezu wi tanla, a pe suu yewe ma yo fo: «We Fo, wagati na yeen wo ma yaa Izirayeli tara wunluwo pi gbegele mboo tege naa fonngo le?»

⁷ A Zhezu wi si pe pye fo: «Na To wi sanga naa wagati na kon maa tege wi yee fannga ki na, yoro si daga mbe wo jen.

⁸ Een fo, ye yaa ka fannga ta, na Yinnekpoyi liga ka tigi mbe pan ye na we. Ye yaa ka pye na serefenne wa Zheruzalemu ca, naa Zhude tara ti ni fuun ti ni konaa Samari tara ti ni, fo sa gbón wa tara ti kosaga ki na.»

⁹ Naa wila kaa ki senre ti yo ma ko, a wi si yiri ma kari wa yennele na. A pe nee wi wele, a kambaaga ka si pan maa ton pe na.

¹⁰ Naa paa pe yengele ke kan wa naayeri na wele bere wa wi karisaga, a nambala shyen pele si yiri le pe na. Paa pe yee po parifire ni;

¹¹ a ki nambala shyen pe si pe pye fo: «Yoro Galile tara fenne, yingi na, a ye si koro ma yere na wele wa yennele na? Ki Zhezu na wi yiri na ye sogowo ma kari wa yennele na yeen, pa wi yaa ka songoro mbe pan ma fun, paa yege nga na yoo yan wila kee wa yennele na we.»

* 1:5 1.5: *Mbe batize Yinnekpoyi li ni ko koro wo yen mbe Yinnekpoyi li ta li ye ma ni tiyongo.*

*Pàa Matiyasi wi wò maa tɛgɛ
wa Zhudasi wi yɔnlɔ*

¹² Kona, a pitunmbolo pè si yiri wa oliviye tire yanwiga ki na ma songɔɔ ma kari wa Zheruzalemu ca. Ki yanwiga kii lali Zheruzalemu ni, ki sɔgɔwɔ pi yɛn paa culo nungba yɛn.

¹³ Naa pàa kaa ye wa ca, a pè si lugu ma ye wa sanngazo wi ni, ma kari wa yumbyɔ ɲa pàa pye na tungu faa wi ni. Mbele pàa pye wa, pe mɛrɛ tori nda: Pyeri, naa Zhan, naa Zhaki, naa Andire, naa Filipu, naa Toma, naa Baritelemi, naa Matiye, naa Alife pinambyɔ Zhaki wi ni, naa Simɔ Zeloti, konaa Zhaki pinambyɔ Zhude wi ni.

¹⁴ Pe ni fuun pàa pe yɔn ki wa nungba ma koro na Yɛnɲɛle li yɛnri ma pinlɛ jɛɛle pe ni, naa Zhezu wi nɔ Mari wi ni, naa wi nɔsepiile nambala pe ni.

¹⁵ Ki piliye yi ni, tagafɛnnɛ mbele pàa pye ma gbogolo wa, pe mbaa cɛnnɛ naa nafa (120) yɔn ko tin. A Pyeri wi si yiri ma yere wa pe sɔgɔwɔ, ma sho fɔ:

¹⁶ «Sefɛnnɛ, Yɛnɲɛle senre tila daga mberi yɛɛ yɔn fili, nda Yinnekpoyi làa yo faa wa Davidi wi yɔn Zhudasi wi kanngɔlɔ we. Wo wila pye Zhezu wi yigifɛnnɛ pe yɛkelewe.

¹⁷ Wila pye wa we ɲgbelege ki ni, ma wi tasaga ta wa we tunɲɔ ki ni.

¹⁸ «(Yingɔ ki naja wì kɛrɛ ta lɔ wi kapege pyege sara wi ni, ko punɲo na, a wì si to ma jiile, a wì lara tì fugu, a wì latiire tì yiri ma jaraga.

¹⁹ Zheruzalemu ca fɛnnɛ pe ni fuun pège wogo ki jɛn, a pège kɛrɛ ti mɛgɛ taga pe senre ti ni, nari yinri <Akɛlidama>. Ko kɔɔ wo yɛn fɔ <kasanwa kɛrɛf>.)

²⁰ «Katugu ki yɛn ma yɔnlɔgɔ wa Yɛnɲɛle gbɔgoyuuro sɛwɛ wi ni ma yo fɔ:

Ye ti wi go ki kanɲa kataga, lere ka ka cɛn wa ki nawa naa.

Ki si yɛn ma yɔnlɔgɔ naa fɔ: *Lere wa yɛgɛ mbe cɛn tunɲɔ ki na wa wi yɔnlɔ.*†

²¹⁻²² «Ki kala na, wagati ɲa fuun wàa pye Zhezu wi ni, na tanri na kee na paan, nambala mbele pàa pinlɛ we ni, maga lɛ wa sanga ɲa ni Zhan wila pye na batemu wi piin, fɔ ma pan ma gbɔn pilige ɲga Zhezu wila kaa yiri we sɔgɔwɔ ma kari ki na, poro wa nungba we daga mbe wɔ. Wo wa nungba daga mbe taga we na, we pye Zhezu wi yɛnnɛ ma yiri wa kunwo pi ni pi sɛrɛfɛnnɛ.»

²³ Ki kaa pye ma, a pè si nambala shyɛn naga: Zhozefu ɲa pàa pye na yinri Barisabasi, a pè kaa wi mɛgɛ taga naa yinri Zhusitusi, wo naa Matiyasi.

²⁴ Ko punɲo na, a pè si Yɛnɲɛle li yɛnri ma yo fɔ: «We Fɔ, mboro ɲa ma yɛn lere pyew wi kotogo ki jɛnfɔ, ɲa mà wɔ ki leelee shyɛn mbele pe ni, wi naga we na,

²⁵ janɲo wi ye wa ki tunɲɔ ɲga ki ni, wì pye pitunɲɔ Zhudasi wi yɔnlɔ, wo ɲa wì wɔ wa ki ni ma kari wì karisaga we.»

²⁶ A pè si petɛ gbɔn, a petɛ gbɔngɔ kì si Matiyasi wi wɔ. A wo si taga pitunmbolo kɛ ma yiri nungba pe na ma pye pitunɲɔ wa.

2

Yinnekpoyi li panga ye

¹ Naa Pantikoti feti pilige kila kaa gbon, tagafenne pe ni fuun paa pye ma gbogolo laga nungba.

² Le ki yongolo nungba ke ni, a tinme pa si yiri wa yenjele na paa tifelingbogo tinme yen, mee ye wa go nga paa pye ma cen ki ni fuun ki ni.

³ A pe si ngayinngede kele yan paa kason yinngede yen, a ke si walagi walagi ma cencen tagafenne pe ni fuun nungba nungba pe na.

⁴ A pe ni fuun pe si yin Yinnekpoyi li ni, mee ki le na yuun senfonndo ni ma yala nda Yinnekpoyi laa le wa pe yon paa yuun ti ni.

⁵ Ma si yala, ki piliye yi ni, Zhufuye mbele paa pye na fye Yenjele li yege, pele la pan wa Zheruzalemu feti wi na. Paa pan ma yiri dunruya tara pyew ti ni.

⁶ Naa ki tinme pila kaa yiri ma, a janwa wi si gbogolo wi yee na. Kila pe pari, katugu pe ni fuun nungba nungba paa pye na pe senre jate ti nuru tagafenne pe yeri paa ti yuun.

⁷ Kila to pe yon na fo ma pe nawa pi wo, a pe nee pe yee yewe na yuun fo: «Mi yo ki leelee mbele paa para yeen, pe ni fuun pe yen Galile tara fenne?»

⁸ A ki si cen mele, we ni fuun nungba nungba, we senre jate nda pe we se wa ti ni, a we nee ti nuru pe yeri paa ti yuun?

⁹ We pele yen Pariti tara fenne, naa Medi tara fenne, naa Elami tara fenne, naa mbele pe yiri wa Mezopotami tara, naa Zhude tara, naa Kapadosi kinda wo naa Pon kinda wi ni, naa Azi tara ti ni,

¹⁰ naa Firizhi tara ti ni, naa Panfili tara to naa Ezhipiti tara ti ni, naa Libi tara laga nga ki mara Sireni tara ti na ki ni, naa mbele pe yiri wa Orumu ca,

¹¹ ma pye Zhufuye, naa mbele pe ye Zhufuye sherege ki ni pe ni, naa Kireti tara fenne konaa Larabuye pe ni, we ni fuun waa Yenjele li kagbogolo ke nuru pe yeri paa ke yuun we senre jate ti ni.»

¹² A ki si pe pari ma pe jatere wi piri pe na, a pe nee ki yuun pe yee kan fo: «Iga ko korɔ wo yen mele?»

¹³ Een fo, pele la pye na tege tagafenne pe na, nee yuun fo: «Pè tin duven taan ni.»

Pyeri wi Yenjele senre yowo we

¹⁴ Ki kaa pye ma, a Pyeri wi si yiri ma yere, wo naa pitunmbolo ke ma yiri nungba sanmbala pe ni. A Pyeri wi nee para ngbanga janwa wi ni na yuun fo: «Na Zhufuye woolo, konaa mbele fuun pe yen ma cen laga Zheruzalemu ca, ye nungbogolo jan na senre ti yeri, yege jen

¹⁵ ye yo fo ki leelee mbele pee tin sinme ni paa yege nga na yaa ki jate we; katugu yonlo ki fa ngban gben.

¹⁶ Een fo, Yenjele yon senre yofɔ Zhoueli wila para kala na na, loli na li pye yeen we.

¹⁷ Wila ki yo ma yo Yenjele li yo fo:
Sanni dunruya kopiliye ni, mi yaa na Yinne la tirige senwee piile pe ni fuun pe na.

Ye pinambiile naa ye sumborombiile pe yaa kaa Yenjele li yon senre yuun.

Ye lefonmbolo pe yaa kaa yariyanra yaan (mbaa yinrigi wa li yeri).

Ye leleŋgbaara ti yaa kaa wɔɔnɔ wɔnlo, (mbaa yinrigi wa li yeri).

¹⁸ Ee, ko piliye yo ni, mi yaa na Yinne li tirige na tunmbyeele pe na, nambala o, jeele o.

Pe yaa kaa Yenjele li yon senre yuun.

¹⁹ *Mi yaa ka kafonngolo pye mbe naga wa naayeri wa yenjele na, mbe kacen legere pye laga nɔgɔna wa tara ti na.*

Ki yaa ka pye kasanwa naa kasɔn konaa wirige wɔgɔ.

²⁰ *Yɔnlo ki yaa ka kannga diwi, yenje ki yaa yanlaga paa kasanwa yen, sanni we Fɔ wi pilige ki sa gbɔn, ki piligbɔgɔ nga ki yen gbɔgɔwɔ ni we.*

²¹ *Kona, lere ɲa fuun ka we Fɔ wi mege ki yeri.†, wo yaa sho†*

²² *«Yoro Izirayeli woolo wele, yaa nuru! Nazareti ca fenne Zhezu wo wi yen ɲa Yenjele laa naga ye na fannga ni; katugu laa kafonngolo, naa kagbɔgolo, naa kacɛn legere pye wi fannga na laga ye sɔgɔwɔ, paa yege nga na yoro jate yege jɛn we.*

²³ *Paa ki nana wi le ye kee paa yege nga na Yenjele laa ki kɔn maga tege faa, maga jɛn ma yo ki yaa ka pye we. A yɔɔ kan kapere pyefenne pe yeri, a pɔɔ kan tiparaga na maa gbo.*

²⁴ *Ɛɛn fɔ, Yenjele lɔu yen maa yirige wa kunwɔ pi ni, maa wɔ wa kunwɔ pi jɔlɔgɔ ki ni, katugu yawa sila pye kunwɔ pi ni puu yerege.*

²⁵ *Davidi wila para wi senre na ma yo fɔ:*

Mila pye na we Fɔ wi yaan wa na yege sanga pyew.

Wi yen wa na kalige kee ki na, janngo na jaterɛ wi ka ka piri na na.

²⁶ *Ki kala na, na nawa pi yinngi na na, a na yɔn kila yɔgɔrimɔ senre yuun. Ali maga ta na wire ti yen kuworo, na jigi wi yen ma cɛn yeyinngɛ na;*

²⁷ *katugu ma sanla yinne li yaga wa kuulo tara ti ni.*

Ma se yenle ki na ma woo kpoyi wi fɔngɔ.

²⁸ *Mà yinwege kongolo ke naga na na.*

Ma yaa kanla nawa pi yinngi, na mi ka ka pye wa ma tanla we.†

²⁹ *«Sefenne, ye ti mbe we tele Davidi wi kala li yo mbeli filige ye kan: Wila ku, a pɔɔ le, wi fanga ki yen laga we sɔgɔwɔ ali ma pan ma gbɔn nala.*

³⁰ *Wila pye Yenjele yɔn senre yofɔ. Wila ki jɛn ma yo Yenjele laa yɔn fɔlɔ kɔn ma wugu maa kan, ma yo li yaa ka wi setirige pyɔ wa tege wi wunluwɔ jɔngɔ ki na†.*

³¹ *Ko kala kɔ ti wila para Kirisi wi yenme mbe yiri wa kunwɔ pi ni pi senre na, katugu sanni ki sa pye, wila ki yo ma yo fɔ:*

Wi sila koro wa kuulo tara ti ni,

wi wire ti sila si fɔngɔ.

³² *Ki Zhezu we, Yenjele lɔu yen maa yirige wa kunwɔ pi ni, we ni fuun we yen ki sere.*

³³ *Ki kala na, wi lɛngɔlɔ Yenjele li yeri maa tege wa li kalige kee ki na, a wɔ si Yinnekpoyi li ta ma yala wi To wila yɔn fɔlɔ na kɔn li ni, ma li tirige we na fɔ jɛngɛ. Koyi nga yingɔ yaa yaan na nuru yɛɛn we.*

³⁴ *Katugu Davidi jate wi sila yiri mbe kari wa yenjele na, ɛɛn fɔ, wila ki yo ma yo fɔ:*

We Fɔ wigi yo na Fɔ wi kan ma yo:

Cɛn wa na kalige kee ki na,

³⁵ *fɔ mbe sɔɔn mbenfenne pe ngbanga, mbe pe pye ma tɔɔɔ ti tegesaga.†*

† 2:21 2:21: Lere ɲa fuun ka we Fɔ wi mege ki yeri ko koro wo yen fɔ lere ɲa fuun ka yenle mbe taga wi na. † 2:21 2:17-21: Zhoue 3.1-5 † 2:28 2:25-28: Yuuro 16.8-11 † 2:30 2:30: Yuuro 132.11; 2 Sami 7.12 † 2:35 2:34-35: Yuuro 110.1

³⁶ «Ki kala na, Izirayeli tara woolo pe ni fuun pe daga mbege jen mbe filige ki na, fo ki Zhezu na ye kan wa tiparaga ki na, Yenñele lüu pye we fo naa Kirisi.»

³⁷ Naa paa kaa ki senre ti logo, a pe jatere wi si piri pe na. A pe si Pyeri wo naa pitunmbolo sanmbala pe pye fo: «Sefenne, yingi we daga mbe pye?»

³⁸ A Pyeri wi si pe pye fo: «Ye ye kapere ti jen yeri yaga, ye ni fuun nungba nungba ye batize Zhezu Kirisi wi mege ki na, jango ye ye kapere ti kala yagawa ta. Kona, pa ye yaa Yenñele li yarikanga ki ta, ko ki yen Yinnekpoyi le.»

³⁹ Katugu ki yon folo li kon yoro naa ye piile ye kan, naa mbele fuun pe yen lalerege na, naa mbele fuun Yenñele li yaa ka yeri pe pan li korogo we.»

⁴⁰ A Pyeri wi si nuru naa ma Yenñele senre ta yeye yo pe kan senlegere ni, ma pe yeri fo: «Ye yenle showo pi na, ye ye yee yigi ki nala pilige lepeepe pe kapyere ti ni.»

⁴¹ Mbele paa yenle wi senre ti na, poro la batize. Ki pilige ki ni, leele mbele paa taga pe na, pe mbaa lere waga taanri (3 000) yon ko tin.

Tagafenne pe tangalomo we

⁴² A pe si koro na pitunmbolo pe nagawa senre ti nuru, ma gbogolo pe ni nungba, na nii pe ni ja, na Yenñele yenri.

⁴³ Leele pe ni fuun paa pye na fye, katugu pitunmbolo paa pye na kagbogolo naa kafonngolo legere piin.

⁴⁴ Tagafenne pe ni fuun paa pye pe yee ni, ma pe kee yaara ti pye pe pe ni fuun woro.

⁴⁵ Paa pye na pe keere to naa pe kee yaara ti pere naga penjara ti yeale pe yee na, ma yala pe ni fuun nungba nungba pe jorowo pi ni.

⁴⁶ Pilige pyew paa koro na kee wa sherigo gbogo ki ni jatere nungba ni. Na pe yaakara ti kaa ja wa pe yinre ti ni, na nii nayinme ni, ma pye kapitanra ni.

⁴⁷ Paa pye na Yenñele li sonni, a pe kala li lere pyew wi ndanla. Pilige pyew Yenñele laa pye na pele tari pe ngbelege ki na, mbele Yenñele laa pye na shoo we.

3

Pyeri wila naja murugu wa sagala

¹ Pilige ka, Pyeri naa Zhan paa pye na kee ja wa sherigo gbogo ki ni yonloparaga ka na, ko kila yala Yenñele yenrisanga wi ni.

² Naja murugu wa la pye wa, pa paa wi se ma. Kila pye pilige pyew, leele pe maa le ma saa wi tege wa sherigo gbogo yeyongo ka na, nga paa pye na yinri Yeyongo tiyongo, jango wila yaara yenri leele mbele paa pye na yiin wa sherigo gbogo ki ni pe yeri.

³ Naa wila kaa Pyeri naa Zhan pe yan paa yiin wa sherigo gbogo ki ni, a wi si pe yenri ma yo pe yaraga ka kan wi yeri.

⁴ A Pyeri naa Zhan pe si pe yengle ke kan wi na nee wi wele. A Pyeri wi suu pye fo: «Ta we wele!»

⁵ A naja wi nee pe wele maga yan ndee pe yaa yaraga ka kan wi yeri.

⁶ Een fo, a Pyeri wi suu pye fo: «Penjara naa te woro na yeri, een fo, nga ki yen na yeri, mi yaa ki kan ma yeri. Nazareti ca fenne Zhezu Kirisi wi mege ki na, yiri maa tanri.»

⁷ A Pyeri wì suu yigi wi kalige kée ki na maa yirige. Le ki yongolo nungba ke ni, a wi jegele naa ke kurusara ti si fannga ta.

⁸ A wì si yew ma kan ma yere wi tooo ti na, nêe tanri. A wì si pinle ma ye pe ni wa sherigo gbogo ki ni, na tanri, na yeni, na Yennele li sonni.

⁹ Leele pe ni fuun paa wi yan wila tanri na Yennele li sonni.

¹⁰ A pe sigi jen ma yo nana na wila pye ma cen wa sherigo gbogo Yeyongo tiyongo ki na na yaara yenri wo lawi. Nga kila pye wi na kila pe pari ma pe jatere wì piri pe na.

*Pyeri Yennele senre yogo
wa sherigo gbogo ki ni*

¹¹ Naa ki nana wila koro ma po Pyeri naa Zhan pe na, a ki si leele pe ni fuun pe pari. A pè si fe ma kari pe korogo wa tongbo na paa pye na yinri Salomo tongbo wi tanla.

¹² Naa Pyeri wila kaa ki yan ma, a wì si janwa wi pye fo: « Izirayeli tara woolo, yingi na ki nana na wì sagala kala li si ye pari ma? Yingi na, a yè si ye yengele ke kan we na, ma mbe yo woro yera fannga yi, nakoma naa waa fye Yennele li yegge ko kala ki ti ki nana na wì tanga?

¹³ Abirahamu naa Izaki naa Zhakobu Yennele le, we teleye Yennele le, lo lùu tunmbyee Zhezu wi gbogo. Yaa wi le kée, ma je wi na wa Pilati wi yegge sogowo. Ma si yala, Pilati wila ki sonri mboo wa wila kee.

¹⁴ Yaa je wo na wi yen kpoyi, ma sin wi na, ma Pilati wi yenri ma yo wi legbolere wo wa.

¹⁵ A yè si na wi yen yinwege ki ni fuun go wi gbo. Een fo, Yennele lùu yen maa yirige wa kunwo pi ni, we yen ki sere.

¹⁶ Ki nana na yaa yaan maa jen yeen, Zhezu mege nga ki yen fannga ni, naa tagawa mba wì taga ki mege ki na, ko kigi kan wì fannga ta. Naa wì taga Zhezu mege ki na, ko kùu sagala pew ye ni fuun ye yegge na we.

¹⁷ «Yingo, sefenne, migi jen ma yo kambajenme po pila ti yoro naa ye teele pe ni yaa ko pye ma.

¹⁸ Een fo, Yennele làa kagala ngele yo faa wa li yon senre yofenne pe ni fuun pe yon, ma yo li Kirisi wi yaa ka jolo, pa li ke ni fuun ke pye ma ke yon fili ma.

¹⁹ Ki kala na, ye ye kapere ti jen yeri yaga, ye songoro Yennele li korogo, ye kapere ti ta ti laga ye na pew.

²⁰ Kona, we Fo wi yaa wogosanga pye wi pan ye kan, mbe Kirisi wi torogo ye kan, wo na wila wi wo faa ye kan we, wo wi yen Zhezu we.

²¹ Wi daga mbe koro wa yennele na fo wagati wi sa gbôn Yennele li yeri li yaraga pyew ki gbegele naa fonggo, paa yegge nga na làa ki yo faa wa li yon senre yofenne kpoyi pe yon we.

²² Moyisi wila ki yo ma yo fo: «We Fo, ye Yennele le, li yaa li yon senre yofa wa yirige ye kan mbe yiri wa ye sefenne pe sogowo paa na yen. Senre nda fuun wi yaa ka yo ye kan, yeri logo.

²³ Na lere na fuun si ka yenle mbe logo ki Yennele yon senre yofa wi yeri, wo yaa ka jogo mbe wo wi woolo pe sogowo.»†

²⁴ Yennele yon senre yofenne mbele fuun pè para maga le wa Samiyeli na, naa mbele fuun pè pan wo punjo na, pe ni fuun pè para ki piliye yi senre ti na.

† 3:23 3.22-23: Dete 18.18-19

²⁵ Ye yen Yenñele yon senre yofenne pe setirige piile. Yon folo na Yenñele lãa kɔn we teleye pe yeri, yoro yaa ki duwaw wi taa, paa yege nga na lãa ki yo ma Abirahamu wi kan ma yo fɔ: *«Sege nga fuun ki yen laga tara na, ki yaa ka duwaw ta mbe yiri wa ma setirige ki ni.»*[†]

²⁶ Ki pye ma, a Yenñele li si li tunmbyee wi yirige yoro kan gben. Lãa wi torogo wi duwaw yoro na, mbe ye ni fuun nungba nungba ye kannga ye wo wa ye kapyere tijangara ti ni.»

4

*Pyeri naa Zhan pe yerewe
wa kiti kɔnfenne ngebelege
ki yege sɔgowo*

¹ Ma Pyeri naa Zhan pe ta paa pye na para leele pe ni, a saraga wɔfenne, naa sherigo gbɔgo sorodasheelee to wi ni konaa Sadusiye pɛle si kari pe kɔrɔgo.

² Paa nawa ngban fɔ jenge, katugu Zhezu wi yenme senre to pitunmbolo pe shyen paa pye na yuun na leele pe nari ma yo kuulo pe yaa ka yen.

³ A pɛ si pitunmbolo pe yigi ma pe le kaso fɔ ki goto, katugu yembine lãa wo mako.

⁴ Konaa ki ni fuun, mbele paa pitunmbolo pe Yenñele senre yowo pi logo, pe legere la taga Zhezu wi na, fɔ tagafenne pe ni fuun pe yon ki mbaa nambala waga kangurugo (5 000) yon ko tin.

⁵ Ki goto pinliwe pi ni, Zhufuye teele, naa Zhufuye lelele pe ni, konaa lasiri sewe jenfenne pe ni, pɛ si pe ye gbogolo wa Zheruzalemu.

⁶ Saraga wɔfenne to Anne wila pye wa fun, naa Kayifu, naa Zhan naa Alegizandire konaa saraga wɔfenne to wi woolo pe ni fuun pe ni.

⁷ A pɛ si Pyeri naa Zhan pe yeri ma pe wa nandogomo, mee pe yewe ma yo fɔ: «Yingi yawa, nakoma ambo mege fannga na, a yɛ sigi naja na wi sagala?»

⁸ Kona, ma Pyeri wi ta Yinnekpoyi lùu yin, a wì si pe pye fɔ: «Izirayeli woolo teele konaa lelele,

⁹ mbege ta yaa we yewe nala kagbaraga nga ki pye naja murugu wi kan, konaa wi sagalalomo pi ni we,

¹⁰ ye ni fuun ye daga mbege jen, Izirayeli tara woolo pe ni fuun pe daga mbege jen fun, fɔ ki pye Nazareti ca fenne Zhezu Kirisi wi mege ko fannga na. Wo na yaa kan wa tiparaga ki na, a Yenñele lùu yen maa yirige wa kuulo pe sɔgowo we. Wo fannga na ki naja na wì sagala, wi si yen ma yere na ye yege sɔgowo.

¹¹ Zhezu wo wi yen na Yenñele senre sewe wi yen na para wi kanngolo naga finligi fɔ:

*Yoro go wafenne yɛ je sinndelege nga na,
ko ki pye go yenle li sinndelege kongbannga ye!*[†]

¹² Showo pi se ta lere wa ni na Zhezu wo ma, katugu Yenñele lii mege ka kan lere wa yeri laga dunruya wi ni fuun wi ni, nga we mbe ya sho ki fannga na, na wo mege ko ma.»

¹³ Kila to kiti kɔnfenne ngebelege ki yon na, katugu paa Pyeri naa Zhan pe yan pɛ kotogo ta. A pɛ sigi jen le ma yo pe jenme pii gbɔgo, pe yen sewe mbajeenle. A pɛ nuru naa maga jen ma yo paa pye Zhezu wi pinleyeenle.

[†] 3:25 3:25: Zhene 22.18 [†] 4:11 4:11: Yuuro 118.22; Eza 28.16

¹⁴ Eɛn fɔ, naa pàa naŋa ɲa wila sagala wi yan yeresaga le pe yɛɛ yɛgɛ sɔgɔwɔ, pe sila senrɛ ta mbe pe yɔn sogo.

¹⁵ A pɛ si Pyeri naa Zhan pe wɔ wa kiti konsaga. Ko punɔgo na, a pɛ si pe yɛɛ yan nɛɛ pe yɛɛ yewe na yuun fɔ:

¹⁶ «Yingɪ we yaa pye ki leele mbele pe na? Ki filige Zheruzalemu fɛnnɛ pe ni fuun pe yɛgɛ na, fɔ poro pɛgɛ kafɔnnɔ gbɔlɔ na li pye, we se ya je li na.

¹⁷ Eɛn fɔ, na we kaa jaa ki kala liga kaa yari leele pe sɔgɔwɔ mbaa kee yɛgɛ, ye ti we pe kɔkɔ gbɔn, we senɲɔgbanra yo pe na paga ka para lere ni ki Zhezu wi mɛgɛ na naa.»

¹⁸ Kona, a pɛ si Pyeri naa Zhan pe yeri ma pe lenge wa kiti konsaga, mɛɛ ki yo maga ɲɔgban pe ni ma yo paga ka para, nakoma mbe nagawa kan lere yeri Zhezu wi mɛgɛ ki na naa tatata.

¹⁹ Eɛn fɔ, a Pyeri naa Zhan pɛ si pe yɔn sogo ma yo fɔ: «Kikiin ki yen ma sin Yɛnɲɛlɛ li yɛgɛ na, we yoro senrɛ to lɛ lee, nakoma we Yɛnɲɛlɛ lo senrɛ to lɛ? Yoro jate ye ka yo.

²⁰ Woro wo na, kagala ɲgele wɛ yan ma logo, we se ya koro ke mbayowo.»

²¹ A kiti kɔnfɛnnɛ ɲɔbelege kɪ si senɲɔgbanra yo Pyeri naa Zhan pe na naa, mɛɛ pe wa ma yo paa kee. Pɛ sila pyewe ta mbe pe jɔlɔ leele pe kala na, katugu leele pe ni fuun pàa pye na Yɛnɲɛlɛ li gbogo ɲga kila pye ki kala na.

²² Naŋa ɲa pàa ki kafɔnnɔ li pye wi na maa sagala, wi yɛlɛ yɔn kila yɛlɛ nafa shyen naa ki punɔgo ko tin.

Tagafenne pe yɛnɲɛwɛ we

²³ Pyeri naa Zhan pe wɔngɔlɔ ma yiri wa kaso, a pɛ si kari pe tagafenne yɛɛnlɛ sanmbala pe kɔrɔgɔ. Saraga wɔfɛnnɛ teelee poro naa lelelɛ pe ni pàa senrɛ nda yo ma pe kan, a pɛ si saa ti yɛgɛ yo ma pe tagafenne yɛɛnlɛ pe kan.

²⁴ Naa tagafenne pàa kaa ki senrɛ ti logo pe yeri, a pɛ si Yɛnɲɛlɛ li yɛnri nawa nungba ni, ma yo fɔ: «We Fɔ, mborɔ mà naayeri, naa tara, naa kɔgɔje konaa ti nawa yaara ti ni fuun ti da.

²⁵ Mborɔ màga yo Yinnekpoyi li fanɲga na wa ma tunmbyee, we tele Davidi wi yɔn fɔ:

Yingɪ na, a cɛngɛlɛ kɛ si yiri ma je?

Yingɪ na, a tara woolo pɛ si yɔn le wagafe ma?

²⁶ Tara na wunlumbolo pɛ pe yɛɛ gbɛgɛlɛ mbe malaga gbɔn.

Tara teelee pɛ pe yɛɛ gbogolo

mbe yiri we Fɔ wo naa Kirisi wi ni pe kɔrɔgɔ.†

²⁷ Katugu ki yen kaselege fɔ Erɔdi naa Pɔnsi Pilati, naa Izirayeli woolo poro naa tara woolo pe ni, pɛ pe yɛɛ gbogolo laga ki ca ɲga ki ni, ma tunmbyee kpoyi Zhezu ɲa mà wɔ wi mɛgɛ ni.

²⁸ Nga màa kɔn ma tɛgɛ faa, ma yala ma yawa naa ma nandanwa kala li ni, pa pɛgɛ pye maga yɔn fili yɛɛn.

²⁹ Ki kala na, yingɔ, we Fɔ, senɲɔgbanra nda pɛ yo we na ti logo, ma kotogo kan ma tunmbyeele pe yeri, pe ta paa ma senrɛ ti yuun.

³⁰ Ma kɛɛ ki sanga, jɔngo yambala paa sagala, kafɔnnɔgɔlɔ, naa kagbɔgɔlɔ mbaa piin ma tunmbyee kpoyi Zhezu wi mɛgɛ ki na.»

† 4:26 4.25-26: Yuuro 2.1-2

³¹ Naa pàa kaa kò Yennɛle yennɛwɛ pi na, pàa pye ma gbogolo laga nga na, a kɪ sɪ yɛɛ. A pɛ sɪ yin Yinnekpoyi li ni nɛɛ Yennɛle sɛnɛ ti yuun kotogo ni.

Tagafenne pe gbogolomɔ we

³² Tagafenne pe ni fuun pe jatere wila pye nungba, naa yinne nungba ni. Lere kpɛ sila pye naga yuun mbe yo wi kɛɛ yaara ti yen wo nungba woro. Ɛɛn fɔ, pe yaara tila pye pe ni fuun pe woro.

³³ Pitunmbolo pàa pye na we Fɔ Zhezu wi yennɛ pi sɛnɛ yuun yawa gbɔɔ ni. A Yennɛle li nɛɛ yinne kaan pe ni fuun pe yeri.

³⁴ Kɛwagafo sila pye pe sɔgɔwɔ, katugu mbele fuun kɛɛɛ naa yinɛ la pye pe yeri, pàa pye nari pɛɛ na paan ki penjara ti ni,

³⁵ nari kaan pitunmbolo pe yeri, a paa ti yɛɛɛ lere nungba nungba pyew wi na, ma yala wi jorowo pi ni.

³⁶ Naɲa wà la pye wa, pàa pye naa yinri Zhoɛfu, pitunmbolo pàa kaa wi mɛɛɛ taga naa yinri Barinabasi. Ko kɔɔ wo yen fɔ: «Naɲa ɲa wi maa leele kotogo kanni.» Levi setirige pyɔ lawi, pa pàa wi se wa Shipiri logo fugo tara ti ni.

³⁷ Kɛɛ tà la pye wo yeri ma fun, a wiri pɛɛ ma pan maga penjara ti kan pitunmbolo pe yeri.

5

Ananiyasi naa Safira kala

¹ Ɛɛn fɔ, naɲa wà la pye wa, pàa pye naa yinri Ananiyasi wo naa wi jɔ Safira, a poro si pe kɛɛ ta pɛɛ.

² A wɪ si ta wɔ wa ki penjara ti ni mari tɛɛɛ, ma yala wi jɔ wi yen ki jennɛ, mɛɛ saa ti sannda ti kan pitunmbolo pe yeri.

³ A Pyeri wɪ suu yewe ma yo fɔ: «Ananiyasi, kɪ pye mɛɛ, a Sotanla wɪ si ya ma ye wa ma kotogo na nɔɔ yɛɛɛ sinni, a mà finle ma Yinnekpoyi li kan, mbege ta mà kɛɛ ti pɛɛ maga penjara ta wɔ ma tɛɛɛ we?»

⁴ Kɪ pye mɛɛ jari pɛɛ, ti se jɛn na koro ma woro le? Ti pɛɛɛɔɔ, ki penjara ti woro ma woro mari pye ma pyewe le? Kɪ pye mɛɛ, a mà sigi jate wa ma nawa mbege kala cɛnle na li pye? Mɛɛ finle mbe leele kan, ɛɛn fɔ, mà finle ma Yennɛle lo kan.»

⁵ Naa Ananiyasi wila kaa ki sɛnɛ ti logo, a wɪ si to mɛɛ ku. Mbele fuun pàa ki kala li logo, pàa fyɛ fɔ jɛɛɛ.

⁶ A lɛfɔnmbɔlɔ pɛ si pan maa gbɔɔ wi fo paara ni, mɛɛ kari wi ni ma saa wi le.

⁷ Kɪ kaa mɔ na kee lɛri taanri yeri, a Ananiyasi jɔ wɪ si pan wa. Kala na làa pye, wɪ sila li jɛn.

⁸ A Pyeri wɪ suu yewe maa pye fɔ: «Kɪ yo na kan, yɔn nga ko mboro naa ma pɔlɔ wɪ ni, yàa ye kɛɛ ti pɛɛ ki na le?»

A jɛɛ wɪ suu yɔn sogo maa pye fɔ: «Eɛ, kɪ yɔn koyi we.»

⁹ Kona, a Pyeri wɪ suu pye fɔ: «Mɛɛ, a yɛ si yere ki na mbe we Fɔ wi Yinnekpoyi li wa mbe wele? Ta nuru, mbele pɔɔn pɔlɔ wi le pe mbele le go yɔn ki na, pe yaa mboro fun ma le mbe kari ma ni.»

¹⁰ Le kɪ yɔngɔlɔ nungba ke ni, a jɛɛ wɪ si to le Pyeri wi jɛɛɛ mɛɛ ku. A lɛfɔnmbɔlɔ pɛ si ye maa yan wɪ ku, mɛɛ wɪ lɛ ma saa wɪ le wa wɪ pɔlɔ wi tanla.

¹¹ A Legilizi woolo pe ni fuun, naa mbele pàa ki kala li logo, pè si fyε fɔ jɛŋgɛ.

*Pitunmbolo pàa kafɔŋŋgɔlo
naa kagbɔgɔlo pye*

¹² Pitunmbolo pàa kafɔŋŋgɔlo naa kagbɔgɔlo lɛgɛrɛ pye leele pe sɔgɔwɔ. Tagafenne pe ni fuun pàa pye ma gbogolo wa Salomo tongbo wi nawa, ma pe yon ki wa nungba.

¹³ Leele sanmbala poro na, wa kpɛ sila soro mbe sa pinlɛ pe ni. Kona ki ni fuun, leele pàa pye na pe sɔnni fɔ jɛŋgɛ.

¹⁴ Ɛɛn fɔ, janwa lɛgɛrɛ la pye na tari we Fɔ wi na, nambala poro naa jɛɛlɛ wele, na pinlɛlɛ tagafenne ngbelege ki ni.

¹⁵ Leele pàa pye na yambala pe lee na paan pe ni wa kɔŋgolo ke ni, na pe teri sinleyaara naa fuuro na, janɔ Pyeri wi torosaga, wi nunu wi ta wi to pele na.

¹⁶ Janwa wila pye na yinrigi wa Zheruzalemu kanngara na cara ti ni fun, na paan yambala naa yinne tipegele fenne pe ni, a pe ni fuun pè sagala.

*Zhufuye teele
pàa pitunmbolo pe jɔlo*

¹⁷ Kona, a saraga wɔfenne to wo naa wi woolo pe ni, pè si yiri, poro pàa pye Sadusiye wele. A yenjara si ye pe ni pitunmbolo pe kala na. A pè si yere ki yerewe mbe kala la pye pe na.

¹⁸ A pè si pitunmbolo pe yigi, mɛɛ pe le wa kaso go gbɔgɔ ki ni.

¹⁹ Ɛɛn fɔ, ki yembinɛ li ni, we Fɔ wi mɛrɛgɛ wà si kaso go kɔɔrɔ ti yengele, ma pitunmbolo pe yirige wa funwa na, mɛɛ pe pye fɔ:

²⁰ «Yaa kee ye sa yere wa sherigo gbɔgɔ ki ni, nga fuun ki yen na para yinwefɔŋŋgɔ ki sɛnrɛ na, ye saga yo ye leele pe kan.»

²¹ Naa pitunmbolo pàa kaa ki sɛnrɛ ti logo, a pè si kari ki goto yirifaga ki na wa sherigo gbɔgɔ ki ni, mɛɛ ki lɛ na leele pe nari.

A saraga wɔfenne to wo naa wi woolo pe ni, pè si kiti kɔnfenne ngbelege konaa Zhufuyelelele pe ni fuun pe gbogolo laga nungba. A pè si tun ma yo pe kari wa kaso go ki ni, pe pan pitunmbolo pe ni.

²² Ɛɛn fɔ, naa sorodasheelee pàa ka saa gbon wa, pe sila sa pitunmbolo pe ta wa kaso go ki ni. A pè si sɔngɔrɔ ma pan maga yo kiti kɔnfenne ngbelege ki kan,

²³ ma pe pye fɔ: «We saa kaso go ki ta sɔgɔsaga fɔ jɛŋgɛ. Yeyɔngɔ welefenne pe yen yeresaga le yeyɔnrɔ ti na. Ɛɛn fɔ, na wè kaa kɔɔrɔ ti yengele, lere pyɔ we si wo yan wa nawa.»

²⁴ Naa sherigo gbɔgɔ sorodasheelee to wo naa saraga wɔfenne teele pe ni, pàa kaa ki logo, a kɔ si pe nawa pi wɔ pe na. A pe nɛɛ pe yɛɛ yewe ki kala li kowɔ pi yaa ka pye yɛgɛ nga na ki ni.

²⁵ A nana wà si ye wa pe kɔrɔgɔ, mɛɛ pe pye fɔ: «Ye wele, leele mbele yè le wa kaso, pe mbele wa sherigo gbɔgɔ ki ni paa leele pe nari!»

²⁶ Kona, a sherigo gbɔgɔ sorodasheelee to wo naa wi sorodasheelee pe ni, a pè si kari mɛɛ pan pitunmbolo pe ni yɔɔrɔ; katugu pàa pye na fyε fɔ leele paga ka poro jate pe wa sinndɛɛrɛ ni.

²⁷ Naa pàa kaa pan pe ni, a pè si pe yerege le kiti kɔnfenne ngbelege ki yegɛ sɔgɔwɔ. A saraga wɔfenne to wɔ si pe yewe ma yo fɔ:

28 «Wège yo ye kan maga ngban ye ni, ma yo fɔ yaga kaa leele pe nari ki naŋa ɲa wi mege ki na naa! Eɛn fɔ ye wele, ye nagawa senre ti Zheruzalemu ca ki kɔ, a yaa jaa mboo gbokala li taga woro na.»

29 A Pyeri naa pitunmbolo sanmbala pe ni, pè sho fɔ: «Ki daga we Yenɲele lo senre to le we we leele poro woro to na.

30 We tɛleye pe Yenɲele li Zhezu wi yen maa yirige wa kunwɔ pi ni, wo ɲa yaa kan wa tiparaga ki na maa gbo we.

31 Yenɲele lùu yirige maa tɛge wa li kalige kɛɛ ki na, maa pye wunlunana naa Shɔfɔ, jango Izirayeli tara woolo pe ta pe pe kapere ti jɛn peri yaga, pe pe kapere ti kala yagawa ta.

32 Woro wo na, we yen ki kagala ke sɛɛfenne, woro naa Yinnekpoyi li ni, lo na Yenɲele li kan mbele pèli senre ti le pe yeri we.»

33 Naa kiti kɔnfenne ngbelege kila kaa ki senre ti logo, a pe nawa pì si ngban pe na fɔ jɛnge, fɔ a paa jaa mbe pitunmbolo pe gbo.

34 Eɛn fɔ, Fariziye naŋa wà la pye pe ni, pàa pye naa yinri Gamaliyeli. Zhufuye lasiri sɛwe jɛnfɔ lawi, leele pe ni fuun pàa pye naa gbogo. A wo si yiri ma yere wa kiti kɔnfenne ngbelege ki sɔgɔwɔ, mɛɛ yo fɔ pe pitunmbolo pe yirige wa funwa na wagati jɛnri ni.

35 Kona, a wì si pe pye fɔ: «Izirayeli tara woolo, ye ye yɛɛ yigi ɲa yaa jate mbe pye ki nambala mbele pe na ki ni.

36 Ki fa mɔ ma, Tedasi wila yiri maa yɛɛ pye ma yo wi yen legbɔɔ. A nambala cɛnɛ tijerɛ (400) si wo taga wi na. Eɛn fɔ, pàa wi gbo, leele mbele pàa taga wi na, a pè gbɔn ma jaraga pe yɛɛ na. A ki kala li kɔ jaga.

37 Ko pɔngo na, a Galile tara fenne Zhudasi wì yiri ma je fun, ma yala leele pe jirige wagati wi ni. A wì lelegere pye ma taga wi yɛɛ na. Wo fun, a pòo gbo, mbele pàa taga wi na, a pè gbɔn ma jaraga.

38 Ki kala na, mi yen naga yuun ye kan, koni wo ni, yaga ka kapege pye ki nambala mbele pe na. Ye pe yaga paa kee. Na kaa pye ki kala na, nakoma ki tunngo ɲa kì yiri leele yeri, ki yaa ka jɔgɔ.

39 Eɛn fɔ, na kaa pye kì yiri Yenɲele lo yeri, ye se ya mbege jɔgɔ. Ye ye yɛɛ yigi, kiga ka pye ndɛɛ yaa wiin Yenɲele li ni.»

A kiti kɔnfenne ngbelege ki si yenle Gamaliyeli wi senre ti na,

40 mɛɛ pitunmbolo pe yeri naa, ma pe kan, a pè pe gbɔn sapige ni, mɛɛ ki yo maga ngban pe ni ma yo paga ka para Zhezu wi mege na naa. Kona, a pè si pe wa ma yo paa kee.

41 A pitunmbolo pè si yiri ma kari, ma yin nayinɛ ni, katugu Yenɲele làa ki daga pe ni pe jɔlo Zhezu wi mege ki kala na.

42 Kona, a pè si koro na leele pe nari na Yenɲele senre ti yuun pe kan pilige pyew, fɔ Zhezu wo wi yen Kirisi we, wa sherigo gbɔgɔ konaa leele pe lara ti ni.

6

*Pàa nambala kɔlɔshyen wɔ
paa pitunmbolo pe sari*

¹ Ki piliye yi ni, tagafenne pàa pye na lege na kee. Eburuye mbele Gireki senre yofenne, pàa pye na kɔngɔri Eburuye mbele tara piile pe na, katugu pe nanɲunjaala pe sila pye na jate wa pilige pyew yaakara yɛwile pi ni.

² A pitunmbolo pe ke ma yiri shyen pè si tagafenne janwa wi ni fuun wi gbogolo, mæe pe pye fɔ: «Ki woro ma yala we Yennele senre yowo pi wa kanngaga na, we pye yaakara yeelefenne.

³ Ki kala na, sefenne, ye nambala koloshyen wo ye yee ni, mbele leele paa pe metanga yinri, pe pye pe yin Yinnekpoyi lo naa tijinliwe ni. We yaa pe le wa ki tunngo ki ni.

⁴ Kona, woro yaa koro mbaa Yennele li yenri mbaa li senre ti yuun.»

⁵ A ki senre ti si tanla leele pe ni fuun pe ni. A pè sigi leele mbele pe wo: Etiyeni, wo la pye ma yin tagawa naa Yinnekpoyi li ni, naa Filipu, naa Purokori, naa Nikanori, naa Timɔ, naa Parimenasi, konaa Nikola, cenle la yege woo lawi wo, ma yiri wa Antiyoshi ca. Wila ye Zhufuye sherege ki ni.

⁶ A pè si pe naga pitunmbolo pe na. A poro si Yennele yenri pe kan, ma pe keyen yi taga pe na, ma duwaw pye pe kan.

⁷ Kona, a Yennele li senre ti si koro na jaragi na kee. A tagafenne pe næe lege fɔ jenge wa Zheruzalemu. Saraga wofenne pe legere la yenle ma taga Zhezu wi na fun.

Zhufuye teele paa Etiyeni wi yigi

⁸ Yennele lãa yinne naa fannga kan Etiyeni wi yeri. Wila pye na kafongolo tugbongolo naa kagbɔgɔlɔ piin leele pe sogowa.

⁹ Eɛn fɔ, a leele pèle si yiri næe kendige woo Etiyeni wi ni. Ki leele pèle la yiri sherigo ka ni, a paa pe yinri lesele. A pèle yiri wa Sireni naa Alegizandiri cara ti ni. A pèle yiri wa Silisi tara to naa Azi kinda wi ni.

¹⁰ Eɛn fɔ, pe sila ya mbe yo mboo ya, katugu wila pye na para tijinliwe ni Yinnekpoyi li fannga na.

¹¹ A pè si penjara kan leele pele yeri larawa ma yo pege yo fɔ: «Woo yan wila para na Moyisi naa Yennele li mege ki jogo.»

¹² A pè si leele poro naa lelele, naa lasiri sewe jenfenne pe sun ma pe wa Etiyeni wi na. A poro si saa to Etiyeni wi na maa yigi, mæe wi tilele ma kari wi ni wa kiti konfenne ngbelege ki yege sogowa.

¹³ A pè si pan wa yagbogolo serefenne pele ni. A poro sho fɔ: «Ki nanja na yeen, wi senpere yowo pii ko we sherigo gbogokpoyi konaa Moyisi lasiri wi na.

¹⁴ Katugu wège logo wi yon fɔ Nazareti ca fenne Zhezu wi yaa ki sherigo gbogɔ nga ki ya, mbe kalegele ngele Moyisi wila kan we yeri ke kannga.»

¹⁵ Mbele fuun paa pye wa kiti konfenne ngbelege ki ni, a pè si pe yengele ke kan Etiyeni wi na, mæe wi yege ki yan kila yengele paa meregé yege yen.

7

Etiyeni Yennele senre yowo we

¹ A saraga wofenne to wi si Etiyeni wi yewe ma yo fɔ: «Ki kagala ke yen kaselege le?»

² A Etiyeni wi sho fɔ: «Na woolo naa na teele, yaa nuru na yeri! Yennele ngbɔgɔ kila ki yee naga we tele Abirahamu wi na, maa ta wa Mezopotami tara, sanni wi sa cen wa Haran ca.

³ Yennele lãa wi pye fɔ: *Yiri laga ma tara konaa ma to ca ki ni, ma kari wa tara nda mi yaa naga ma na ti ni!*[†]

[†] 7:3 7:3: Zhené 12.1

⁴ Kì pye ma, a Abirahamu wì si yiri wa Kalide tara ma saa cén wa Haran ca. Naa wi to wila kaa ku, ko punḡo na, a Yennēle lì suu torogo laga ki tara nda ti ni, nda ye yen ma cén yinggo we.

⁵ Yennēle lì sila laga kpē kan wi yeri laga ki tara nda ti ni, ali yere tōlōgo kansaga nungba. Eén fō, Yennēle lāa yon fōlō kōn wi yeri ma yo li yaa ki tara nda ti kan wi yeri, punḡo na, mberi kan wi setirige piile pe yeri. Ma si yala, ki sanga wi ni, pyo sila pye wi yeri gbēn.

⁶ Yennēle lāa ki yo wi kan naa, ma yo fō: *Ma setirige piile pe yaa ka sa cén tara ta yege ni, ki tara woolo pe yaa ka pe pye kulolo, mbe pe jolo fō sa gbōn yele cēnme tijere (400).*

⁷ *Eén fō, pe yaa ka pye cēnle na kulolo, mi yaa ka kiti kōn ki cēnle woolo pe na; ko punḡo na, pe yaa ka yiri wa mbe pan mbaa na gbogo laga ki laga nga ki ni.†*

⁸ Kona, a Yennēle lì si yon finliwē le Abirahamu wi ni ma yo wila kēnrekenre wi piin paa pi kacén yen. Kì pye ma, naa Abirahamu wila kaa Izaki wi se, wi pilige kolōtaanri wogo ki na, a wi suu kēnrekenre. A Izaki wì si Zhakōbu wì se maa kēnrekenre. A Zhakōbu wì we teleye kē ma yiri shyen pe se, maga nungba ki pye.

⁹ «Yenjara ti kala na, a we teleye pē pe nōsepyo Zhozefu wi pēre, a pē kari wi ni paa kulo yen wa Ezhipiti tara. Eén fō, Yennēle lāa koro wi ni

¹⁰ maa wō wa wi jōlōgo kagala ke ni fuun ke ni. Yennēle lāa wi kala li pye, a li wunlunana Farawōn wi ndanla, ma kajenme kan wi yeri. A Farawōn wì si Zhozefu wì tege Ezhipiti tara to naa wi yēera go ki ni fuun ki go na.

¹¹ Kona, a funḡo gbōgo kà si to wa Ezhipiti tara ti ni fuun ti ni, naa Kana tara ti ni. Kì jōlōgo kila gbōgo jenge, fō we teleye pe sila yaakara ta.

¹² Naa Zhakōbu wila kaa ki logo ma yo yaakara la pye wa Ezhipiti tara, a wì si we teleye pe tun wa ki kongbannga ki na.

¹³ Pe karisaga shyen wogo ki na wa, a Zhozefu wì suu yēe naga wi nōsepiile pe na. A Farawōn wì si ta maa go woolo pe jēn.

¹⁴ Ko punḡo na, a Zhozefu wì si tun ma yo pe saa to wi yeri wi pan, naa wi kēe woolo pyew pe ni. Paa pye lere nafa taanri ma yiri kē ma yiri kangurugo.

¹⁵ Kì pye ma, a Zhakōbu wì si kari ma saa cén wa Ezhipiti tara, a wo naa we teleye sanmbala pe ni pē kaa ku wa.

¹⁶ A pē si pe gboolo pe le ma sōngoro ma kari pe ni wa Sishemu ca. Abirahamu wila gboolo lesaga nga lō fafafa Amōri piile pe yeri penjara ni, ma saa pe le wama.

¹⁷ «Yon fōlō na Yennēle lāa kōn Abirahamu wi yeri, naa li yon filisanga wila kaa na yōngō, Izirayeli woolo pē si se ma lēge fō jenge wa Ezhipiti tara.

¹⁸ A wunlunana fōnḡo si kaa cén Ezhipiti tara ti go na. Wo sila Zhozefu wi jēn.

¹⁹ A ki wunlunana wì si we cēnle woolo pe fanla ma pe li, ma pe jolo, fō ma pe jori ma yo paa pe piyengele ke waa kaa kuun.

²⁰ Ko sanga wo lawi paa Moyisi wi se, wila pye ma yon jenge Yennēle li yege na. A pōo gbegēle ma saa gbōn fō yenge taanri wa wi to go.

²¹ Naa paa ka saa wi wa sanga ḡa ni, a Farawōn wì sumborombyo wì suu le maa gbegēle maa pye paa wi yēera pyo yēn.

† 7:7 7.6-7: Zhene 15.13-14; Eki 12.40

²² A pè si Moyisi wi naga Ezhipiti tara fenne tijinliwe pi ni fuun pi ni. Yawa la pye wi ni wa wi senyoro to naa wi kapyegele ke ni.

²³ «Naa Moyisi wila kaa yeŋe nafa shyen ta, a wi sigi jatere wi ta mbe kari saa sefenne, Izirayeli tara woolo pe wele.

²⁴ A wi si saa Ezhipiti tara fenne woo wa yan wila wi woolo wa jolo. A wi si saga wi woo wi na, mee Ezhipiti tara woo wi gbɔn maa gbo.

²⁵ A wi sigi jate ndee kana wi woolo pe mbege jen fo Yenŋele laa jaa mbe wo tege mbe pe sho. Een fo, pe sila ki jen.

²⁶ Ki goto pinliwe pi ni, wi ka saa gbɔn wa wi woolo pe sogowa, a wi si shyen yan paa wiin; a wi nee jaa mbe pe sogowa pi gbegele, mee pe pye fo: *Na wenne, ye yen paa nɔsepille yen. Yingi na, a ye nee wiin?*

²⁷ Na wila pye naa nimbye wi jolo, a wi si Moyisi wi wonrogo, ma yo fo: *Ambo wɔɔn tege we to konaa we kiti konfo?*

²⁸ *Maa jaa mbanla gbo paa yege nga na yunmbaan maa Ezhipiti tara fenne woo wi le?†*

²⁹ Ki senre ti kala na, a Moyisi wi si fe ma saa cen wa Madiyan tara ti ni, ma pinambiile shyen se wa.

³⁰ «Naa yeŋe nafa shyen la kaa toro, a merege wa suu yee naga Moyisi wi na wa Sinayi yanwiga ki na, wa gbinri wi ni, kason yinne la ni tipile la ni laa sori.

³¹ Naa Moyisi wila kaa ki tipile li yan laa sori ma, a ki suu pari. Naa wila kaa na fulo wa ki tanla mbege wele jenge, a wi si we Fo wi magala li logo wa fo:

³² *«Mi yen ma teleye pe Yenŋele, Abirhamu naa Izaki konaa Zhakɔbu pe Yenŋele.»* A Moyisi wi nee seri fyere ti kala na, wii kotogo ta naa mbaa ki wele.

³³ Kona, a we Fo wi suu pye fo: *«Ma sawira ti wo wa ma tɔɔɔ ti na, katugu ma yen ma yere laga nga na ki tara ti yen kpoyi.*

³⁴ *Na woolo mbele wa Ezhipiti tara, mi pe jolɔgo ki yan, ma pe jenge ki logo. Mi tigi ma pan mbe pe sho. Pan yingɔ mi yaa ma tun wa Ezhipiti tara.»†*

³⁵ «Ki Moyisi nungba na paa je wi na ma yo fo: «Ambo wɔɔn tege we to konaa we kiti konfo?» Wo nungba wowi Yenŋele laa tun maa pye paa to naa go shofo yen merege wi sagawa pi kala na, na wila wi yee naga wi na wa tipile li ni we.

³⁶ Ki Moyisi wo wila pe yirige ma pe wo wa Ezhipiti tara, ma kafɔnnɔgo naa kagbɔgo pye wa Ezhipiti tara, naa wa Kogɔje yeen wi ni, naa yeŋe nafa shyen ni wa gbinri wi ni.

³⁷ Moyisi wo nungba wo wila ki yo Izirayeli woolo pe kan ma yo fo: *«Yenŋele li yaa ka Yenŋele yɔn senre yofɔ wa yirige ye kan paa na yen, mbe yiri wa ye woolo pe sogowa.»†*

³⁸ Ma Izirayeli woolo gbogolomo pi ta wa gbinri wi ni, Moyisi wo wila pye wa pe tanla. Wo wila pye we teleye pe ni naa merege wi ni, na wila para wi ni wa Sinayi yanwiga ki na we. A wi si Yenŋele li senre nda ti yen yinwege woro ti ta mari kan we yeri.

³⁹ «Een fo, we teleye pe sila yenle mboo senre ti le. A pè je wi na, nee ki jaa wa pe kotogo na mbe songoro wa Ezhipiti tara ti ni.

⁴⁰ A pè sigi yo Aron wi kan ma yo fɔ: <Yarisunndo ta gbegele we kan tila we yegɛ sinni. Ki Moyisi ɲa wi we yirige ma we wɔ wa Ezhipiti tara ti ni, yaraga ɲga kuu ta we sigi jen.>[†]

⁴¹ Ki piliye yi ni, a pè si napige yanlɛgɛ ka fanri, mɛɛ pan ma saraga wɔ ko yarisunngo ko yeri, nɛɛ yɔgɔri pe kɛɛ tunngo ki na.

⁴² Kona, a Yɛɲɛlɛ li si pungo le pe ni ma pe yaga, a paa naayeri wɔɲɲɔlɔ ke gbogo, paa yegɛ ɲga na ki yɛn ma yɔɲlɔgɔ wa Yɛɲɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɛnnɛ pe sɛwɛɛle pe ni ma yo fɔ:

Izirayeli woolo, yegɛlɛ nafa shyen ɲgele yè pye wa gbinri wi ni, yaa yaayoro saara konaa saara ta yegɛ wɔ na yeri le?

⁴³ Ayoo, ɛɛn fɔ, ye yarisunngo Moloki ki paraga go ko yaa lɛ ma kari ki ni, naa ye yarisunngo Aranfa ki wɔɲɲɔ cɛɲlɔmɔ pi ni.

Ki yarisunndo yanlɛɛ to yàa gbegele mbe ta mbaa ti gbogo.

Ki kala na, mi yaa ye koli mbe kari ye ni fɔ wa Babilɔni pungo na.[†]

⁴⁴ «Paraga go la pye we tɛlɛye pe yeri wa gbinri wi ni naga nari ma yo Yɛɲɛlɛ li yɛn pe ni. Kila gbegele paa yegɛ ɲga na Yɛɲɛlɛ lɔa ki yo ma Moyisi wi kan we, ma yala ki cɛɲlɔmɔ mba wila yan pi ni.[†]

⁴⁵ Ko pungo na, a we tɛlɛye pè si paraga go ki ta pe teelee pe yeri. A Zhozuwe wi si pe yegɛ sin ma ye ki ni laga ki tara nda ti ni. Yɛɲɛlɛ lɔa tara woolo pe purɔ ma pe yirige wa pe yegɛ. A ki koro laga fɔ ma saa gbɔn Davidi sɔɲlɔ ki na.

⁴⁶ Davidi wila yinmɛ ta Yɛɲɛlɛ li yeri, a wi Yɛɲɛlɛ li yɛnri ma yo li kono kan wi yeri, wi cɛnsaga gbegele lo na li yɛn Zhakɔbu Yɛɲɛlɛ li kan.[†]

⁴⁷ ɛɛn fɔ, Salomɔ wila kaa ki go ki kan.

⁴⁸ «Ma si yala, Yɛɲɛlɛ na yaara ti ni fuun ti go na, laa la cɛɛn leele pè yinrɛ nda kan to ni, paa yegɛ ɲga na Yɛɲɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɔ wigi yo ma yo fɔ:

⁴⁹ Naayeri wi yɛn na wunluwɔ jɔngɔ,

tara ti yɛn na tɔɔɔ tɛgɛsaga?[†]

Yingi go ye mbe ya kan na kan naa?

Laga kikiin ki yɛn wa mbe pye na wogosaga?

We Fɔ wo wi yo ma.

⁵⁰ *Mi ma migi yaara nda ti ni fuun ti gbegele na kɛɛ ki ni wi le?[†]*

⁵¹ «Ye ta ma pye nungbɔɲgbɔnla fɛnnɛ! A ye kotoɔ naa ye nungbogolo kɛ ton Yɛɲɛlɛ li sɛnrɛ ti na. Ye maa kendige woo Yinnɛkpoyi li ni sanga pyew. Ye yɛn paa ye tɛlɛye pe yɛn.

⁵² Yɛɲɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɛnnɛ pe ni, wiwiin wi koro ye tɛlɛye pe sila wi jɔlɔ? Yɛɲɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɛnnɛ mbele paa Lesinɲɛ wi panga ki yari faa, ye tɛlɛye paa pe gbo. Koni yè pye ki Lesinɲɛ wi pɛrɛfɛnnɛ konaa wi gbɔfɛnnɛ.

⁵³ Yoro mbele yè Yɛɲɛlɛ li lasiri wi ta mɛrɛgɛye pe yeri, ye suu yigi.»

Etiyeni kunwɔ we

⁵⁴ Naa kiti kɔɲfɛnnɛ ɲgbelege kila kaa ko sɛnrɛ to logo, a ki si pe ya wa pe kotogo na nanɲbanwa pi na, a pe nɛɛ pe yombɛgele ke nɔɔri Etiyeni wi kala na.

[†] 7:40 7:40: ɛki 32.1 [†] 7:43 7:42-43: Amɔ 5.25-27 [†] 7:44 7:44: ɛki 25.40 [†] 7:46 7:46: Yuuro 132.5 [†] 7:49 7:49: Ko yɛn naga nari ma yo Yɛɲɛlɛ li yɛn tara ti go na. [†] 7:50 7:49-50: Eza 66.1-2

⁵⁵ Eɛn fɔ, ma Etiyeni wi ta wila pye ma yin Yinnekpoyi li ni, a wì suu yengele ke kan wa naayeri, mɛɛ Yɛnnɛle li gbɔgɔwɔ pi yan, naa Zhezu wi ni yeresaga wa li kalige kɛɛ ki na.

⁵⁶ A wì sho fɔ: «Ye wele, mi yɛn na yɛnnɛle li yaan li yenge, na Lere wi Pinambyɔ wi yaan yeresaga wa Yɛnnɛle li kalige kɛɛ ki na.»

⁵⁷ Kona, a pè si jɔgɔ, mɛɛ pe nungbogolo ke tɔnnɔ, mɛɛ gbinri ja ma saa to wi na, ⁵⁸ maa tilele ma yiri wi ni wa ca, mɛɛ wi wa sinndɛɛɛ ni mboo gbo. A sɛɛfɛnnɛ pè si pe deere ti wɔwɔ mari tɛgɛ lefɔnnɔ wa tanla, pàa pye naa yinri Soli.

⁵⁹ Sanga ŋa ni pàa pye na Etiyeni wi waa sinndɛɛɛ ti ni, a wi nɛɛ yɛnri na yuun fɔ: «We Fɔ Zhezu, na yinne li sho!»

⁶⁰ Kona, a wì si kannguuro kan ma gbele ngbanga ma yo fɔ: «We Fɔ, maga kaa ki kapege ŋa ki jate pe go na.»

Naa wila kaa ko sɛnrɛ to yo, a wì si ku.

PITUNMBOLO PAA ZHEZU SENTANRA TI YARI WA SAMARI TARA NAA ZHUDE TARA

8

8.1-12.25

¹ Soli wila yɛnlɛ Etiyeni gbogo ki na.

Soli wila tagafenne pe jɔlɔ

Ki pilige nungba ki ni, a pè sigi lɛ na Zheruzalemu ca Legilizi wi jɔlɔ fɔ jɛngɛ. A tagafenne pè si gbɔn ma jaraga ma kari Zhude naa Samari tara ti lagapyew, ndɛɛ pitunmbolo poro cɛ.

² Nambala mbele pàa pye na fye Yɛnnɛle li yɛgɛ, a poro pèlɛ si saa Etiyeni gboo wi le, mɛɛ wi kunwɔ pi gbele fɔ jɛngɛ.

³ Soli wo na, wila pye naga ngbanga mbe Legilizi wi jɔgɔ. Wila pye na yiin yinre pyew ti ni, na tagafenne, nambala naa jɛɛle pe tilele ma saa na pe nii kaso.

Filipu wila Zhezu Sentanra ti yari

wa Samari tara

⁴ Tagafenne mbele pàa gbɔn ma jaraga, pe nɛɛ kee lagapyew ma saa na Zhezu Sentanra ti yari.

⁵ A Filipu wo si kari Samari tara ca ka ni, mɛɛ saa na Kirisi wi sɛnrɛ ti yari.

⁶ Janwa wi ni fuun wila pye na nuru Filipu wi yeri jatere nungba ni, katugu pàa pye na kafɔnnɔgɔlɔ ŋgele wila pye na piin ke sɛnrɛ nuru na ke yaan yɛnlɛ ni.

⁷ Yinne tipegele la pye na woo yambala lɛgɛɛ ni, na gbele ngbanga. A muruguye poro naa jejɔgɔlɔ fɛnnɛ pè lɛgɛɛ sagala.

⁸ Nayinmɛ gbɔɔ la pye wa ki ca ki ni.

⁹ Nanja wà la pye wa ki ca ki ni faa mako, pàa pye naa yinri Simɔ. Wila pye na taluguya kagala piin, a kè Samari tara fɛnnɛ pe pari, naa yɛɛ piin ma yo wo yɛn legbɔɔ.

¹⁰ Leele pe ni fuun, mbege lɛ piile pe na mbe sa gbɔn lelelele pe na, pàa pye na nuru wi yeri fɔ jɛngɛ, nɛɛ yuun fɔ: «Ki nanja ŋa wo wi yɛn Yɛnnɛle li yawa we, mba pe yinri yawa gbɔɔ we.»

11 Pàa pye na nuru wi yeri, katugu wila pe pari wi taluguya kapyere ti ni, maga le fò wagati titonlowo ni.

12 Eɛn fò, a Filipu wi si Yenɲele li wunluwo po naa Zhezu Kirisi wi meɛge Sentanra ti yari, a leele pè si taga ti na, a pè pe batize, nambala o, jɛɛle o.

13 Simo wo jate wila taga Zhezu Kirisi wi na, a pòo batize. A wi si koro na yanri Filipu wi pungo na. Wila pye na kagbɔgolo naa kafonngolo yaan kaa piin, fò a koo pari.

14 Pitunmbolo mbele pàa pye wa Zheruzalemu, naa pàa kaa ki logo ma yo Samari tara fenne pàa yenle Yenɲele senre ti na mari le, a pè si Pyeri naa Zhan pe torogo wa pe yeri.

15 Naa pàa ka saa gbɔn, a pè si Yenɲele yenri tagafenne pe kan, jango pe ta pe Yinnekpoyi li ta.

16 Katugu Yinnekpoyi li sila tigi mbe ye wa kpe ni pe ni gbɛn. Pàa pe batize we Fò Zhezu Kirisi wi meɛge ko na cɛ.

17 Kona, a Pyeri naa Zhan pè si pe keyen yi taga pe na, a pè si Yinnekpoyi li ta.

18 Naa Simo wila kaa ki yan Yinnekpoyi li kan tagafenne pe yeri pitunmbolo pe keyen tagawa pi kala na, a wi si pan penjara ni Pyeri naa Zhan pe kan, ma yo fò:

19 «Yege yawa pi kan mi fun na yeri, jango mi kanla keyen yi taga lere ŋa fuun na, wi Yinnekpoyi li ta.»

20 A Pyeri wi suu pye fò: «Mboro naa ma penjara ti ni ye pinle ye jɔgɔ, paa maa ki jate ndɛɛ Yenɲele li yarikanga ki mbe ya lo penjara ni we.

21 Ma tasaga woro wa ki kala na li ni. Yaraga ka kpe woro wa ma wogo, katugu ma kotogo ki woro ma sin Yenɲele li yege na.

22 Ma tipewe pi jen maa yaga, ma we Fò wi yenri wɔɔn jatere pege ki kala yaga ma na, na ki mbe ya pye we;

23 katugu mɔgi yan, ma yen ma yin nambewe ni, ma pye naa kapege ki kulo.»

24 A Simo wi si Pyeri naa Zhan pe pye fò: «Yoro jate, ye we Fò wi yenri na kan, jango ŋga yè yo, ka kpe ka kanla ta.»

25 Naa Pitunmbolo pe shyen pàa kaa we Fò wi sereya wi yo maa senre ti yari, a pè si songoro wa Zheruzalemu. Pe songorɔsaga, a pe nɛɛ Yenɲele li Sentanra ti yuun Samari tara cara ti legere ni.

Filipu naa Etiyopi tara fenne naŋa senre

26 Ki piliye yi ni, a we Fò wi mɛɛge wà sigi yo Filipu wi kan ma yo fò: «Yiri ma kari wa yonloparawa kalige kɛɛ ki yeri, wa kono na li ma yiri wa Zheruzalemu ca na kee wa Gaza ca li ni. Ki kono li yen wa gbɛnri wi ni.»

27 A Filipu wi si yiri mɛɛ kari. Maa ta wa kono wila kee, a wi si Etiyopi tara fenne naŋa wa yan. Pàa wi san. Etiyopi tara fenne wunlunjo Kandase wo legboɔ lawi. Wila pye ma cɛn wi yarijende ti ni fuun ti go na. Wila kari wa Zheruzalemu ma saa Yenɲele yenri.

28 Wi songorɔsaga na kee wi ca, wila pye ma cɛn wa wi wotoro ŋa shɔn maa tilele wi ni, na Yenɲele yon senre yofɔEzayi sewe wi kara.

29 A Yinnekpoyi li si Filipu wi pye fò: «Fulo wa ki wotoro ŋa wi tanla maa tanri maa yala wi ni.»

30 A Filipu wi si fe ma fulo wa wotoro wi tanla, mɛɛ Etiyopi tara fenne naŋa wi magala li logo, wila pye na Yenɲele yon senre yofɔ Ezayi wi sewe

wi kara. A wì suu yewe ma yo fò: «Nda maa kara maa ti kòrò wi jenni le?»

³¹ A naŋa wì sho fò: «Mbe ya mberi kòrò wi jen meɛ, na lere suu yo mbanla kan?»

A wì si Filipu wi yeri ma yo wi ye wa wotoro wi ni wi cɛn le wi tanla.

³² Laga ŋga wila pye na kara wa Yɛnɛɛ sɛnrɛ sɛwɛ wi ni koyi ŋga fò: *Wila pye paa sumbyo yɛn, ŋa pɛ yigi na kee wi ni wa wi gbosaga, paa simbapyo yɛn, ŋa wi pyeri wi sire konfo wi keɛ.*

Wì suu yon ki yenge.

³³ *Wila wi yɛɛ tirige, pe sila tanga kan wi yeri.*

Ambò wi yaa ka para wi setirige wogo ki na?

Katugu pòò gbo maa wò laga tara ti ni.†

³⁴ A legbòò wì si Filipu wi yewe fò: «Mila ma yɛnri, ki yo na kan, ambò Yɛnɛɛ yon sɛnrɛ yofò wila para wi sɛnrɛ na. Wo yɛɛra sɛnrɛ na lee, nakoma lere wa yɛɛ sɛnrɛ na?»

³⁵ Kona, a Filipu wì si sɛnrɛ ti lɛ, maga lɛ le ki laga jate ki na, mɛɛ Zhezu Sentanra ti yo maa kan. ³⁶ Ma pe ta wa kono paa kee, a pɛ si saa gbɔn laga ka na, tɔnmò la pye wama. A legbòò wì sho fò: «Tɔnmò mba, yingi ki yaa ti mi ka si ka batize?»

³⁷ [A Filipu wì suu pye fò: «Na kaa pye ma taga Zhezu wi na ma kotogo ki ni fuun ni, maa mbe ya batize.» A legbòò wì sho fò: «Mì taga ki na ma yo Zhezu Kirisi wi yɛn Yɛnɛɛ li Pinambyo.»]

³⁸ A legbòò wì sho fò pe wotoro wi yerege. A pe shyɛn pɛ si tigi ma ye wa tɔnmò pi ni. A Filipu wì suu batize.

³⁹ Pe yirisaga wa tɔnmò pi ni, we Fò wi Yinne li si Filipu wi lɛ ma kari wi ni. Legbòò wì suu yan naa, ɛɛn fò, a wì suu kono li lɛ na kee, ma yin nayinmɛ ni.

⁴⁰ A Filipu wo suu yɛɛ yan wa Azòti ca. Kona, a wi nɛɛ toro cara ti ni nungba nungba na Zhezu Sentanra ti yari wa ki laga ki ni fuun ki ni, fò ma saa gbɔn wa Sesare ca.

9

Soli wila taga Zhezu wi na (Kapye 22.6-16; 26.12-18)

¹ Ma si yala, Soli wila pye na kason pyew ki tari we Fò wi fɔrɔgofenne pe na, naga jaa mbaa pe kuun. A wì si kari saraga wofenne to wi kòrɔgò,

² ma saa wi yɛnri ma yo wi sɛwɛɛle kan wi yeri wi kari pe ni wa Damasi ca, wi sa pe kan shɛriyinre fenne pe yeri, jango wi kono ta, na wiga we Fò Zhezu wi kono tangafenne pele yan, nambala naa jɛɛle, wi pe yigi wi pe pɔ wi kari pe ni wa Zheruzalemu.

³ Ma Soli wi ta wa kono wila kee, ma ka saa yongo Damasi ca ki ni, le ki yongolo nungba ke ni, a yanwa pà si yiri wa yɛnɛɛ na ma yin maa maga.

⁴ A wì si to tara, mɛɛ magala la logo. A lùu pye fò: «Soli, Soli, yingi na, a ma nɛɛ na jolo?»

⁵ A Soli wì si yewe ma yo fò: «Ambò wi mboro, na Fò?»

A lì sho fò: «Muwi, mi Zhezu ŋa ma yɛn na jolo we.

⁶ ɛɛn fò, yiri ma ye wa ca nawa. Ŋga ma daga mbe pye, ki yaa yo mbɔɔn kan wa.»

† 8:33 8.32-33: Eza 53.7-8

⁷ Soli tangayeenle pe sunndo wila kon pe na, fo a pe koro ma yere laga nungba, pe sila ya yaraga ka yo. Paa ki magala li logo, een fo, pe sila lere yan.

⁸ A Soli wi si yiri le tara, maa yengele ke yenge, een fo, wi sila pye na yaraga ka yaan. A pe suu yigi wi keyen yi na, mee kari wi ni wa Damasi.

⁹ Wila pye piliye taanri na wi fa yan wi yengele ke ni, na wi fa ka, na wi fa si wo.

¹⁰ Ma si yala, wa Damasi, tagafo wa la pye wa, paa pye naa yinri Ananiyasi.

A we Fo wi suu yee naga wi na yariyanga ka ni, maa pye fo: «Ananiyasi!»
A Ananiyasi wi si sho ma yo: «Nawu we Fo, mi na!»

¹¹ A we Fo wi suu pye fo: «Yiri fonfon nga, ma kari wa kon na pe yinri <Kozinne> li ni, Zhudasi megefo wa wa, maa go ki yewe; Tarisi ca fenne woo wa, ma saa lagaja. Poo yinri Soli. Wi yen na Yenjele yenri.

¹² Maa ta wila yenri, a wi si nana wa yan yariyanga ka ni, poo yinri Ananiyasi. Wi ye wi korogo wa go maa keyen yi taga wi na, jango wi ta wila yaan naa fonngo.»

¹³ A Ananiyasi wi si we Fo wi pye ma yo fo: «Na Fo, tipege nga fuun ki nana na wi pye ma woolo pe na wa Zheruzalemu, migi logo lelegere yeri.

¹⁴ Lagame fun, yawa yen wi yeri, mba wi ta saraga wofenne teele pe yeri mbaa ma mege yerifenne pe ni fuun pe yinri mbaa pe poo.»

¹⁵ Een fo, a we Fo wi si Ananiyasi wi pye fo: «Kari, katugu muu wo mboo pye na tunmbyee, wila na mege ki yari cengele sanngala woolo poro naa pe wunlumbolo, naa Izirayeli woolo pe kan.

¹⁶ Jologo gbogo nga wi daga mbe kun wi yee ni na kala na, mi jate mi yaa ki naga wi na.»

¹⁷ Kona, a Ananiyasi wi si kari. Naa wila ka saa gbon wa ki go ki ni, a wi suu keyen yi taga Soli wi na, ma suu pye fo: «Sefo Soli, we Fo Zhezu na wuu yee naga ma na, moo ta wa kon maa paan, wilan tun ma yeri; jango ma ta maa yaan naa fonngo, Yinnekpoyi li ye ma ni loon yin!»

¹⁸ Le ki yongolo nungba ke ni, a yaara ta si yiri wa wi yengele ke ni ma toori paa mbene korogo yen. A wi nee yaan naa fonngo. A wi si yiri ma batize.

¹⁹ Kona, a wi si li mee fannga ta naa.

Soli wila Yenjele senre yo wa Damasi ca

A Soli wi si koro wa tagafenne pe ni wa Damasi, ma piliye jenri pye wa.

²⁰ A wi sigi le teere nee Yenjele senre ti yuun wa sheryinre ti ni ma yo Zhezu wo wi yen Yenjele li Pinambyo we.

²¹ Mbele paa pye na nuru wi yeri, kila pe pari, a paa yuun fo: «Lere na wila pye na Zhezu mege yerifenne pe jolo wa Zheruzalemu, wo ma na yeen? Wii pan lagame fun mbe pan mbe ki leele pe yigi mbe pe po, mbe kari pe ni saraga wofenne teele pe kan wi le?»

²² Ma si yala, Soli wila pye na fannga taa wa wi Yenjele senre yowo pi ni na kee, fo Zhufuye mbele paa pye wa Damasi pe mbaa wi yon sogo yege nga na, pe sila ki jen, naa wila pye naga yege nari pe na ma yo Zhezu wo wi yen Kirisi we.

²³ Naa piliye ya la kaa toro, a Zhufuye pe si yon le ma yo pe yaa Soli wi gbo.

²⁴ Eɛn fɔ, a Soli wì si yiri pe yɔn lege ki kɔrɔ na. Pàa pye na ca ki yeyɔnrɔ ti singi yɔnlɔ naa yembine mbe ta mbe Soli wi gbo.

²⁵ Eɛn fɔ, yembine la ni, a Soli wi fɔrɔgɔfenne pè suu lɛ kanja pige ka ni maa tirige wa mbogo nga ki ca ki maga ki pungo na.

Soli wila songɔrɔ wa Zheruzalemu

²⁶ Naa Soli wila ka saa gbɔn wa Zheruzalemu, a wi nɛɛ jaa mbe pinle tagafenne pe ni. Eɛn fɔ, pe ni fuun pàa fye wi yege, katugu pe sila taga ki na mbe yo wi yen tagafo kaselege na.

²⁷ Kona, a Barinabasi wi suu lɛ ma kari wi ni pitunmbolo pe kɔrɔgɔ, mɛɛ ki yege yo ma pe kan paa yege nga na Soli wila we Fɔ wi yan wa kɔnɔ, a we Fɔ wi para wi ni we; konaa paa yege nga na wa Damasi, Soli wila kotogo ta na Yenjele senre ti yuun Zhezu wi mege ki na.

²⁸ Maga lɛ le ko sanga wo na, a Soli wì si koro wa pe ni nɛɛ yanri wa Zheruzalemu lagapyew ki ni, ma kotogo ta na Yenjele senre ti yuun Zhezu wi mege ki na.

²⁹ Zhufuye mbele Gireki senre yofenne, wila pye na para pe ni, na kendige woo pe ni. Eɛn fɔ, poro la pye naga lagajaa mboo gbo.

³⁰ Naa tagafenne pàa kaa ko jɛn ma, a pè si kari Soli wi ni wa Sesare ca, mɛɛ saa wi yaga, a wì kari wa Tarisi ca.

³¹ Ko sanga wo ni, Legilizi wila pye yeyinnge na wa Zhude naa Galile naa Samari tara ti lagapyew. Wila pye na fannga taa, na we Fɔ wi gbogo, a tagafenne paa lege na kee yege Yinnekpoyi li sagawa pi na.

Pyeri wila Ene wi sagala

³² Pyeri wila pye na tara ti ni fuun ti yanri. Pilige ka, a wì si kari tagafenne mbele pàa pye wa Lida ca pe yeri,

³³ mɛɛ saa naɲa wa yan wa, pàa pye naa yinri Ene. Wila pye ma sinle sinleyaraga ka na maga lɛ fɔ ye le kolotaanri, katugu murugu lawi.

³⁴ A Pyeri wì suu pye fɔ: «Ene, Zhezu Kirisi wila ma sagala: Yiri mɔɔ fuuro ti gbegede ma ye!»

Le ki yɔngɔlɔ nunɲba ke ni, a Ene wì si yiri.

³⁵ A Lida ca fenne poro naa Sarɔn tara fenne pe ni fuun pòo yan, mɛɛ pe yeɛ kan we Fɔ wi yeri.

Dorikasi wila yen ma yiri wa kunwɔ pi ni

³⁶ Wa Zhope ca ki ni, tagafo jele wà la pye wa, pàa pye naa yinri Tabita, Gireki senre ti ni pe maga kannga ma yo Dorikasi. Ko kɔrɔ wo ɲa: «Lufaa». Wila pye na kajenge piin sanga pyew na fyɔnwɔ fenne pe sari.

³⁷ Ki sanga wi ni, a wì si to na yaa, mɛɛ ku. A pè suu gboo wi woli maa tege yumbyɔ wa ni wa sannɲgazo wi ni.

³⁸ Lida ca konaa Zhope ca ki ni ti sila lali ti yeɛ ni. A Zhope ca tagafenne pè sigi logo ma yo Pyeri wila pye wa Lida. A pè si nambala shyen torogo wa wi yeri, maa pye fɔ: «Waa ma yenri, ma pan laga we yeri fɔɔnfɔɔn nga, maga ka mɔ.»

³⁹ Le ki yɔngɔlɔ nunɲba ke ni, a Pyeri wì si yiri mɛɛ pinle pe ni ma kari. Naa wila ka saa gbɔn, a pè si kari wi ni wa sannɲgazo yumbyɔ wi ni. A nanɲunjaala pe ni fuun pè si fulo wi tanla na gbele. Deere tunmɔɔrɔ naa

deere tugbooro nda Dorikasi wila pye na tiin maa ta yinwege na wa pe sogowo, a pè si to naga Pyeri wi na.

⁴⁰ A Pyeri wì si leele pe ni fuun pe yirige wa funwa na, mée kannguuro kan ma Yennele yenri, mée yegé kannga wa gboo wi yeri, ma yo fò: «Tabita, yiri!»

A jele wì suu yengèle ke yenge, naa wila kaa Pyeri wi yan sanga ɲa ni, a wì si yiri ma cèn.

⁴¹ A Pyeri wì suu keyen yi yigi maa yirige. Kona, a wì si tagafenne poro naa nanɲunjaala pe yeri ma Dorikasi wee wi naga pe na.

⁴² Zhope ca fenne pe ni fuun paa ki logo, a pe legere taga we Fò wi na.

⁴³ A Pyeri wì si wagati titonlowo wa pye wa Zhope, wa seere tunngo pyefo Simo wi go.

10

Korineyi wila piile tun

Pyeri wi yeri

¹ Wa Sesare ca, naɲa wà la pye wa, paa pye naa yinri Korineyi. Sorodasheelee ngbelege nga paa pye na yinri Itali ngbelege ki to wo lawi.

² Ki naɲa wila pye na fyé Yennele li yegé. Wo naa wi go woolo pe ni fuun pe ni, paa pye na Yennele li gbogo. Wila pye na Zhufuye fyonwo fenne pe sari fò jenge, na Yennele li yenri suyi.

³ Pilige ka, yonloparaga ka na, a wì si Yennele li merege wa yan yariyanga ka ni. A merege wì si ye wa wi korogo maa pye fò: «Korineyi!»

⁴ A Korineyi wì suu yengèle ke kan wi na, mée fyé ma suu pye fò: «Yingi yi, we Fò?»

A merege wì suu pye fò: «Yenrewe mba mà yenri, konaa sagawa mba mà kan fyonwo fenne pe yeri, Yennele li yenle ti na, ma nawa to ma na.

⁵ Ki kala na, yingo, leele tun wa Zhope ca, pe sa Simo yeri wi pan laga ma yeri. Pe maa wì yinri naa Pyeri.

⁶ Wi yen maugu wa seere tunngo pyefo Simo wi go, ki yen wa kogojé yon ki na.»

⁷ Merege ɲa wila para wi ni, naa wila kaa kari, a Korineyi wì suu go tunmbyeele shyen yeri naa sorodasheelee mbele paa pye wì tanla na tunngo piin wi kan wi nungba ni, wo la pye na fyé Yennele li yegé.

⁸ A wì sigi kagala ke yegé yo ma pe kan, kona, mée pe tun wa Zhope.

⁹ Ki goto, ma pe ta wa kono paa yongo Zhope ca ki ni, la kee yonlofugo ki yeri, a Pyeri wì si lugu wa birigo ki naayeri mbe Yennele yenri.

¹⁰ A fungo suu yigi, a wì nɛɛ jaa mbe ka. Maga ta paa pye na yaakara gbegele Pyeri wi kan, a wì si yaara ta yan yariyanga ka ni.

¹¹ A wì si yennele li yan li yenge, mée yaraga ka yan kila tinri ma yiri wa naayeri paa parigbogo yen. Kila pye ma pò ki go tijere ki ni fuun ki na.

¹² Tɔɔro tijere tijere yaara, naa nda fuun ti maa fulolo lara na, ti cènle pyew tà la pye wa ki ni, naa naayeri sannjere ti cènle pyew ti ni.

¹³ A magala là suu pye fò: «Yiri Pyeri, ma ta gbo mari ka.»

¹⁴ Eɛn fò, a Pyeri wì suu pye fò: «Ayoo, we Fò, katugu yaraga nga kii daga mbe ka, nakoma ma pye fyongo ni ma yegé na, mi fa ka ka fyew.»

¹⁵ A ki magala li suu pye naa fò: «Yaraga nga Yennele li yo ki yen kpoyi, ma kaa ki jate ki yen fyongo ni.»

16 A ki kala li pye ma saa gbɔn fɔ taanri, a ki yaara tì si songoro teere wa yɛnɛle na.

17 Ma Pyeri wi ta wila pye naa yɛe yewe ki yariyanga ki koro wi ni, a ki si yala ko sanga wo ni, Korineyi wi pitunmbolo paa Simo go ki yewe ma saa gbɔn le yeyongo ki na.

18 A pɛ si shari ma yewe ma yo fɔ: «Simo ɲa pe yinri Pyeri pa wi yɛn ma tugu lagame le?»

19 Ma Pyeri wi ta wila pye na jatere piin bere ki yariyanga ki koro wi na, a Yinnekpoyi li suu pye fɔ: «Wele, leele taanri nɔɔ lagajaa.

20 Yiri ma tigi ma pinle pe ni ma kari, maga kaa singi; katugu muwi mɛ tun ma yeri.»

21 Kona, a Pyeri wɛ si tigi ma pan le ki leele pe tanla, mɛɛ pe pye fɔ: «Lere ɲa yaa lagajaa muwi. Ye pango ko yɛn kikiin?»

22 A pɛ suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Sorodasheelee ɲgebelege to Korineyi wo wɛ we torogo laga ma yeri. Wi yɛn lesinɲe, na fyɛ Yɛnɛle li yɛge. Zhufuye pe ni fuun pe maa wi metanga yinri. Yɛnɛle li mɛrege wɛ ki yo wi kan ma yo wɔɔn yeri ma pan wa wi go, jango wɔɔn senre ta logo.»

23 A Pyeri wɛ si pe yaara wɔ, mɛɛ pe pye ma yo pe wɔnɔ wa wi ni.

Ki goto pinliwɛ pi ni, a wɛ si yiri ma pinle pe ni ma kari. A Zhope ca tagafenne pɛle saa wi torogo.

24 Ki goto pinliwɛ pi ni, a pɛ si gbɔn wa Sesare. Korineyi wila pye na pe singi, wila wi go woolo pe yeri wa wi go, naa wi wanne jembele pe ni.

25 Pyeri wi yesaga wa go, a Korineyi wɛ si pan maa fili, mɛɛ kanɲguuro kan wi jegele mboo gbogo.

26 A Pyeri wɛ suu yirige ma yo fɔ: «Yiri, mi fun senwee wi mi.»

27 Ma pe ta paa para pe yɛɛ ni, a pɛ si ye wa go. A wɛ si lelegere yan pɛ gbogolo wa.

28 A Pyeri wɛ si pe pye fɔ: «Yɛge jɛn ma yo mbe yala we lasiri wi ni, kii daga Zhufuye woo wa yeri wi gbogolo mbele pe woro Zhufuye wa ni, nakoma mbe ye wa wi go. Ɛɛn fɔ, Yɛnɛle ligi naga na na ma yo mi ka ka lere kpe jate ɲa wi woro kpoyi, nakoma ɲa wi yɛn fyongo ni.

29 Ko kala kɛ ti, na yɔnla yeri, mɛ pan mii kendige le wa. Ki kala na, yɔnla yeri go ɲga na, mila jaa mbege jɛn.»

30 A Korineyi wɛ suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Nala wi yɛn ki pilige tijere, mila pye na Yɛnɛle yɛnri laga na go yɔnɔparaga yɛnrɛwe sanga wi ni. Le ki yongolo nunɲba ke ni, a naɲa wɛ si pan ma yere na yɛge sɔgowɔ. Wi paara tila pye na yɛngele.

31 A wɛ sigi yo na kan ma yo fɔ: «Korineyi, Yɛnɛle lɔɔn yɛnrɛwe pi logo, ma nawa to sagawa mba mɛ kan fyɔnwɔ fenne pe yeri pi wogo ki na.

32 Yingo leele pele tun wa Zhope, pe sa Simo yeri pe pan wi ni, pe maa wi yinri naa Pyeri. Wi yɛn ma tugu wa seere tunngo pyefo Simo wi go, wa kogoje yɔn ki na.»

33 Le ki yongolo nunɲba ke ni, a mɛ si leele pele tun pe sɔɔn yeri. Ma panga kigi jɛn. Yingo yaara nda fuun Yɛnɛle li kan ma yeri, we ni fuun we yɛn ma gbogolo laga we Fɔ wi yɛge na mberi logo.»

*Pyeri wila Yɛnɛle senre yo
wa Korineyi wi go*

34 A Pyeri wɛ si senre ti le ma sho fɔ: «Kaselege ko na, migi jɛn yingo ma yo Yɛnɛle laa lere wɔ lere ni.

³⁵ Een fɔ, cengele ke ni fuun ke ni, lere ɲa fuun wi maa fye li yege na kasinɲe piin, wi kala li ma pye ma li ndanla.

³⁶ Yenɲele li senre nda li torogo Izirayeli woolo pe yeri, tori nda fɔ: Lili yeyinɲe Sentanra ti yo ma pe kan Zhezu Kirisi wo yon, wo ɲa wi yen lere pyew wi fɔ we.

³⁷ Kala na li pye wa Zhude tara ti lagapyew, ye yen maga jen. Ki kala laa peli wa Galile tara, Zhan senyoro ti punɲo na batemu wogo ki na.

³⁸ Yenɲele laa Yinnekpoyi lo naa yawa pi tirige maa le Nazareti ca fenne Zhezu wi ni yege nga na, yege jen. Zhezu wila pye na tara ti yanri na kajeɲe piin, na leele mbele Sotanla wila pye na pe jolo pe sagala yege nga na, yege jen fun; katugu Yenɲele laa pye wi ni.

³⁹ Kagala ngele fuun Zhezu wi pye laga Zhufuye tara ti ni ma pinle Zheruzalemu ca ki ni, we yen ki kagala ke sere. Paa wi kan tiparaga na maa gbo.

⁴⁰ A Yenɲele lɔu yen maa yirige wa kunwo pi ni ki pilige taanri wogo ki na, ma ti a wuu yee naga leele pe na.

⁴¹ Wi sila wi yee naga lere pyew na, fɔ serefenne mbele Yenɲele laa wo faa poro. Woro wele, woro mbele waa li, ma wo wi ni ja, wi yenme ma yiri wa kuulo pe sogowo ki punɲo na.

⁴² Zhezu wigi yo we kan ma yo waa Yenɲele senre ti yuun leele pe kan, waa ti yari waa ti finligi pe kan, fɔ wo Yenɲele li tege weele poro naa kuulo pe kiti konfo we.

⁴³ Yenɲele yon senre yofenne pe ni fuun pe para Zhezu wi senre na, ma yo lere ɲa fuun ka taga wi na, wi yaa wi kapere ti kala yagawa ta Zhezu wi fanɲa na.»

Cenle la yege woolo la Yinnekpoyi li ta

⁴⁴ Ma Pyeri wi ta wila pye na para, a Yinnekpoyi li si tigi ma ye mbele fuun paa pye naga senre ti nuru pe ni.

⁴⁵ Zhufuye tagafenne mbele paa pan Pyeri wi ni, kila pe ni fuun pe pari, naa Yenɲele laa Yinnekpoyi li kan cenle la yege woolo yeri fun paa yarikanga yen we;

⁴⁶ katugu paa pye na yuun senfonndo ni na Yenɲele li gbogo, a paa ti nuru. A Pyeri wi sho fɔ:

⁴⁷ «Ki leele mbele pe Yinnekpoyi li ta paa we yen yeen, lere mbe ya mbe pe yege kon mbe yo paga ka pe batize tonmo ni le?»

⁴⁸ Kona, a wi si konɲo kan ma yo pe pe batize Zhezu Kirisi wi mege ki na. Ko punɲo na, a pe si Pyeri wi yenri ma yo wi koro wa, wi piliye jenri pye pe ni.

11

Pyeri wila wi tangalomo pi yege naga tagafenne pe na wa Zheruzalemu

¹ Pitunmbolo poro naa tagafenne mbele paa pye wa Zhude tara ti ni, a pe sigi logo ma yo cenle la yege woolo yenle ma Yenɲele senre ti le.

² Naa Pyeri wila kaa songoro wa Zheruzalemu, Zhufuye tagafenne pe suu jeregi ma yo fɔ:

³ «Mele, a ma si ye wa mbele pee kenrekenre pe go ma li pe ni?»

⁴ Kì kaa pye ma, a Pyeri wì sigi yege yo pe kan mari tanli, ma yo fò:

⁵ «Mala ta wa Zhope ca ki ni mila yenri, a mì si yaraga ka yan yariyanga ka ni. Kila pye paa parigbogo yen. Kila pye ma pò ki go tijere ki ni fuun ki na. A ki nêe tinri ma yiri wa yenjele na, ma pan le na tanla.

⁶ A mì silan yengele ke kan ki na naga wele jenge, mée tóroo tijere tijere yaara naa yan wongaala, naa nda ti maa fulolo lara na to naa naayeri sannjere ti cenle pyew ta yan wa ki nawa.

⁷ A mì si magala la logo, a lilan pye fò: «Yiri Pyeri, ma ta gbo mari ka!»

⁸ A mì suu yon sogo ma yo fò: «Ayoo, we Fò, katugu yaraga nga kii daga mbe ka, nakoma ma pye fyongo ni ma yege na, ka fa ye wa na yon.»

⁹ A mì sigi magala li logo naa, ma yiri wa yenjele na ma yo fò: «Yaraga nga Yenjele li yo ki yen kpoyi, ma kaa ki jate ki yen fyongo ni.»

¹⁰ A kà kala li pye ma saa gbòn fò taanri. Kona, a kì si yiri yaara ti ni fuun ti ni ma songoro wa yenjele na.

¹¹ Le ki yongolo nungba ke ni, mila pye go nga ni, a nambala taanri si gbòn wa, paa pe tun na yeri ma yiri wa Sesare ca.

¹² A Yinnekpoyi li silan pye ma yo mbe pinle pe ni mbaa kee, mi ka kaa singi. We sefenne mbele, a pe kogoloni pè si saa na torogo, a we ni fuun wè ye wa Kòrineyi wi go.

¹³ A wì sigi yo we kan ma yo wì mérége wa yan wa wi go, a mérége wigi yo wi kan ma yo wi leele pele tun wa Zhope pe sa Simo yeri, pe maa wi yinri naa Pyeri.

¹⁴ Fò wi yaa senre ta yo wi kan, ti yaa wo naa wi go woolo pe ni fuun pe sho.

¹⁵ Naa mila kaa senre ti le na para pe ni, a Yinnekpoyi li si tigi ma ye pe ni, paa yege nga na làa tigi ma ye we ni ki kongbannga ki na we.

¹⁶ Kona, a mì si nawa to we Fò wi senyoro ti na fò: «Zhan wila pye na leele pe batize tonmo ni, een fò, yoro wo na, ye yaa ka batize Yinnekpoyi lo ni.»

¹⁷ Woro mbele wè taga we Fò Zhezu Kirisi wi na, Yenjele li yarikanga nga kan we yeri, ko nungba ko li kan poro fun pe yeri. Mi wo yen ambo mbe sila kendige woo Yenjele li ni?»

¹⁸ Naa paa kaa ki senre ti logo, a pe nawa pì si yinngi. A pè si Yenjele li gbogo ma yo fò: «Kaselege ko na, mbe kapere ti jen mberi yaga, Yenjele ligi kono kan mbele pe woro Zhufuye pe yeri fun, jango pe yinwege jenge ki ta.»

Legilizi na wila peli wa Antiyoshi ca.

¹⁹ Etiyeni gbosanga wi ni, tagafenne mbele paa gbòn ma jaraga jologo ki kala na, pè si kari wa Fenisi tara naa Shipiri logo fugo tara to naa Antiyoshi ca ki ni. Pe sila pye na Yenjele senre ti yuun lere kpe kan naa, na Zhufuye poro la ma.

²⁰ Konaa ki ni fuun, a Shipiri logo fugo tara to naa Sireni ca tagafenne pè si kari wa Antiyoshi ma saa we Fò Zhezu wi Sentanra ti yo ma leele mbele pe woro Zhufuye pele kan fun.

²¹ We Fò wi yawa pila pye pe ni, fò a lelegere taga, ma pe yee kan we Fò wi yeri.

²² Naa Zheruzalemu legilizi woolo paa kaa ki wogo ki logo, a pè si Barinabasi tun wa Antiyoshi.

²³ Naa Barinabasi wila ka saa gbon wa Antiyoshi ma duwaw na Yennele laa tirige tagafenne pe na wi yan, a wi si yogori, mee kotogo kan pe ni fuun pe yeri ma yo pe koro we Fo wi ni pe jatere wi ni fuun wi ni.

²⁴ Barinabasi wila pye lejenne, ma yin Yinnekpoyi li ni konaa tagawa ni. Ki wogo ki na, lelegere la ta ma taga we Fo wi na.

²⁵ Ko pungo na, a Barinabasi wi si kari wa Tarisi ca mbe sa Soli wi lagaja.

²⁶ Naa wila kaa wi yan, a wi si kari wi ni wa Antiyoshi. A pe ni fuun shyen pe yele nungba poni lo pye wa ki legilizi wi ni, ma lelegere naga Yennele senre ti ni. Pa paa ki peli wa Antiyoshi ca na tagafenne pe yinri keretiyyene.

²⁷ Ki piliye yi ni, a Yennele yon senre yofenne pele si yiri wa Zheruzalemu ma pan wa Antiyoshi.

²⁸ Pe ni, nungba la pye wa, paa pye naa yinri Agabusi. A wo si yiri maga yo Yinnekpoyi li fannga na, ma yo sanni jenri fungo gbogo yaa to wa tara ti lagapyew ki ni. Ki wogo kila kaa pye wunlumbolo to Kulodi wi sonlo ki na.

²⁹ A forogofenne pe si yere ki yerewe ma yo pe yaa sagawa pa torogo Zhude tara sefenne pe kan, ma yala lere nungba nungba pyew wi mbe ya nga kan ki ni.

³⁰ Ko paa pye, mee ki yarikanra ti torogo legilizi lelele pe kan. Barinabasi naa Soli paa kari ti ni.

12

Paa Zhaki wi gbo, ma Pyeri wo le kaso

¹ A sanga wi ni, a wunlunana Erodi wi si to legilizi woolo pele na na pe jolo.

² A wi si Zhan nosepyo lenana Zhaki wi gbo tokobi ni.

³ Naa wila kaa ki yan ki tanla Zhufuye pe ni, a wi si Pyeri wi yigi fun. Kila pye ma yala leve fu buru feti piliye yo ni.

⁴ Naa Erodi wila kaa Pyeri wi yigi, a wi suu kan, a pòo le kaso, maa kan sorodasheelee tijere tijere tegesaga tijere yeri, paa wi wele paa ki waa paa pe yee kaan. Wila pye naga jate mbe kari wi ni wa leele pe ni fuun pe yeye na, na Paki feti wiga toro mbe ko we.

⁵ Pyeri wila pye wa kaso paa wi wele, een fo, legilizi woolo pe si bala na Yennele li yenri wi kan.

Pyeri wila sho wi kaso wi ni

⁶ Pilige nga ni Erodi wila pye na jaa mbe kari Pyeri wi ni wa leele pe yeye sogowa, ki yembine li ni, Pyeri wila pye na wonlo sorodasheelee shyen sogowa. Paa wi po jorogo shyen ni. Sorodasheelee pele la pye yeresaga le kaso go ki yon na naga singi.

⁷ Le ki yongolo nungba ke ni, a we Fo wi merege wa si pan, a yanwa pa si yin wa kaso go ki nawa. Merege wi si Pyeri wi gbonngbon wa wi kanngaga ki na maa yen, ma sho fo: «Yiri fyaw.»

Kona, a jorogo wi si wo wa Pyeri wi keyen yi na ma toori le tara.

⁸ Kona, a merege wi suu pye fo: «Ma yariporo to noo sawira ti ni ti le, moo kususijara wi po.»

A Pyeri wi si ko pye. Kona, a merege wi suu pye fo: «Ma derigbogo ki le ma taga na na.»

⁹ A Pyeri wì si yiri wa kaso go, mɛɛ taga mɛɛɛge wi na. Nga mɛɛɛge wila pye na piin, Pyeri wi sila ki jɛn mbe yo ki yɛn kaselege. Ɛɛn fɔ, wila pye naga jate ndɛɛ yariyanga wi yan.

¹⁰ Sorodasheelee tɛgesaga kɔŋgbannɔga nɔga kila pye na yeyɔŋgo ki singi, a pɛge toro, ma shyɛn wogo ki toro, ma saa gbɔn tugurɔn kɔrɔ ki na, nɔga pe ma toro wa ki ni ma yiri wa funwa na nɛɛ kee wa ca nawa we. A ki kɔrɔ ki yɛnge ki yɛ wa pe yɛge. A pɛ yiri, mɛɛ kono la lɛ na kee. Le ki yɔŋgɔlɔ nungba ke ni, a mɛɛɛge wì si laga Pyeri wi na mɛɛ kari.

¹¹ Kona, a Pyeri wì si jatere ta ma sho fɔ: «Mìgi jɛn ma filige ki na yingɔ ma yo we Fɔ wùu mɛɛɛge wi torogo wi pan wilan sho Erɔdi wi kɛɛ, konaa jɔlɔgɔ nɔga Zhufuye pe jɛn nala jɔlɔ ki kɛɛ.»

¹² Naa wila kaa jatere pye, a wì si kari wa Mari wi go, Zhan nɔ pàa pye na yinri Mariki wi nɔ we. Lelegɛɛ la pye ma gbogolo wa na Yɛnnɛlɛ yɛnri.

¹³ A Pyeri wì si laga ki jasa kɔrɔ ki gbɔn, a tunmbyee jɛlɛ wà si fulo ki tanla mbege yɛnge. Pàa pye naa yinri Orodì.

¹⁴ Naa wila kaa Pyeri magala li logo ma li jɛn sanga nɔ ni, wii kɔrɔ ki yɛnge nayinmɛ ndorogo ki na. A wì si fe ma ye wa go nawa, ma sigi yo ma yo fɔ Pyeri wi yɛn ma yere le yeyɔŋgo ki na wa funwa na.

¹⁵ A pɛ suu pye fɔ: «Yara tila yiin ma ni wi le?»

Ɛɛn fɔ, a wì si sigi yo pe kan maga filige ma yo kaselege yi. Kona, a pɛ sho fɔ: «Wi mɛɛɛge wowi.»

¹⁶ Ma si yala, Pyeri wila koro na kɔrɔ ki gbɔn bere. Naa pàa kaa ki yɛnge maa yan, a ki si pe pari fɔ jɛnge.

¹⁷ A Pyeri wì si kɛɛ wa pe yeri ma yo pe pyeri. We Fɔ wila wi yirige wa kaso go ki ni yɛge nɔga na, a wì sigi yɛge yo ma pe kan, mɛɛ pe pye naa fɔ: «Ye saga yo ye Zhaki naa sefenne sanmbala pe kan.»

Kona, a wì si yiri le, mɛɛ kari laga ka na.

¹⁸ Naa laga kila kaa laga, tinmɛ pila gbɔgɔ sorodasheelee pe sɔgɔwɔ fɔ jɛnge, katugu Pyeri wila pye yɛge nɔga na, pe sila ki jɛn.

¹⁹ A Erɔdi wì si ti, a pɛ Pyeri wi lagaja. Naa kila kaa pye pe suu yan, a wì si sorodasheelee pe yaga, a pɛ pe yewe jɛnge, mɛɛ kono kan ma yo pe pe gbo. Ko punɔgo na, a Erɔdi wì si yiri wa Zhude tara, mɛɛ kari wa Sesare ca ma saa sanga wa pye wa.

Erɔdi wi kunwɔ senre re

²⁰ Nangbanwa la pye wunlunana Erɔdi wi ni Tiri ca fenne poro naa Sidon ca fenne pe kala na fɔ jɛnge. A poro si yo ma fili ki na mbe kari wa Erɔdi wi yɛge sɔgɔwɔ. A pɛ si Erɔdi wi sinlego ki welefo Bilasitusi wi yigisaga ta pe yon senre ti ni, wo mbe ta wi pe saga, mɛɛ saa ki yɛnri Erɔdi wi yeri ma yo pe pye yeyinɔge na; katugu pe tara ti yaakara pa tila pye na yinrigi wa wunlunana wi tara.

²¹ Pilige nɔga ki tɛge, naa kila kaa gbɔn, a Erɔdi wì suu wunluwo derigbɔgɔ ki le, mɛɛ cɛn wi wunluwo jɔŋgo ki na, mɛɛ wi senyoro ti yo pe kan.

²² A leele pɛ si jɔrɔgɔ nɔgbanga ma yo fɔ: «Yɛnnɛlɛ lali li yɛn na para, lere ma.»

²³ Le ki yɔŋgɔlɔ nungba ke ni, a we Fɔ wi mɛɛɛge wà si pan ma yama wa Erɔdi wi na, katugu wi sila gbɔgɔwɔ pi kan Yɛnnɛlɛ li yeri. A fyenre tà si ye wi ni maa ka, a wì si ku.

²⁴ Ma si yala, Yɛnnɛlɛ li senre tila pye na jaragi na kee yɛge suyi.

²⁵ Barinabasi naa Soli pàa pan wa Zheruzalemu tunngo nga na, naa pàa kaa ki pye, a pè si songoro mée kari wa Antiyoshi. Zhan na pàa pye na yinri Mariki, pàa wi le ma kari wi ni fun.

**POLI WI KONDANGALA
KONGBANNA YENÑELE
TUNNGO KI NA
WO NAA BARINABASI
KONAA ZHAN MARIKI**

13

13.1-15.35

*Pàa Barinabasi naa Soli pe wo
ma pe tun
pe saa Yenñele senre ti yuun*

¹ Wa Antiyoshi ca legilizi wi ni, Yenñele yon senre yofenne naa leele nagafenne la pye wa. Poro la wele mbele wele: Barinabasi, naa Simeyon na pàa pye na yinri Lewoo, naa Lusiyusi na wila yiri wa Sireni ca, naa Manaye, konaa Soli. Manaye naa tara ti to Erodi wi ni, pàa poro koro ja go nungba.

² Pilige ka, ma pe ta pàa pye na we Fò wi gbogo ma yenje le, a Yinnekpoyi li sigi yo pe kan ma yo fò: «Ye Barinabasi naa Soli pe tege pe ye na kan, tunngo nga mi pe yeri ki mege ni, pege pye.»

³ Naa pàa kaa ko yenje lege naa Yenñele yenrewe pi na, a pè si pe keyen yi taga Barinabasi naa Soli pe na, mée pe yaga paa kee.

*Barinabasi naa Soli pàa kari
wa Shipiri logo fugo tara ti ni*

⁴ Naa Yinnekpoyi làa kaa Barinabasi naa Soli pe tun ma, a pè si kari wa Selesi ca. A pè si kaa yiri wa ma ye tonmokoro ka ni ma kari wa Shipiri logo fugo tara ti ni.

⁵ Naa pàa ka saa gbón wa Salamini ca, a pe nêe Yenñele senre ti yuun wa Zhufuye pe sheryinre ti ni. Zhan Mariki wila pye pe ni na pe sari.

⁶ A pè si logo fugo tara ti ni fuun ti kon ma yiri, mée kari wa Pafosi ca, mée saa fili naja taluguya fò wa ni wa. Zhufuye woo lawi, wila pye naa yee piin ma yo wo yen Yenñele yon senre yofò wa. Pàa pye naa yinri Barizhezu.

⁷ Wila pye wa logo fugo tara gboforoneri Serigiyusi Polusi wi yeri. Ki gboforoneri, lere tijinliwe fò lawi. Wila tunngo torogo, a pè saa Barinabasi naa Soli pe yeri wi kan, katugu wila pye na jaa mbe Yenñele senre ti logo.

⁸ Een fò, taluguya fò Elimasi we, pa pàa pye naa yinri ma Gireki senre ti ni, a wi nêe kendige woo Barinabasi naa Soli pe ni, nêe pyewe jaa mbe gboforoneri wi yege kon wiga ka taga Zhezu wi na.

⁹ Kona, Soli wo na pàa pye na yinri fun Poli, maa ta wì yin Yinnekpoyi li ni, a wì suu yengele ke kan taluguya fò wi na, ma yo fò:

¹⁰ «Mboro na yeen, ma yen ma yin tijinliwe pee naa nambara wi ni fuun wi ni, sotanla wi pyo wi mboro, kasinnye ki yen moo mben. Mbaa we Fò wi kozinnye ke kanngi mbaa ke piin yagbogolo, mée yaa ki yaga?

¹¹ Ta nuru yingo: We Fò wi yaa ma gbón, ma yaa kannga fyoon, ma se yonlo yanwa pi yan naa fò sa gbón sanga wa ni.»

Le ki yongolo nungba ke ni, a Elimasi wi yengele kè si wo wi na binriw, a wi si fun. A wi nêe talitali na toro lagapyew, na lere jaa wuu yigi kèe na wi kari wi ni.

¹² Nga kila pye, naa gboforoneri wila kaa ki yan ma, a wi si taga Zhezu wi na. Nagawa mba pi yen na para we Fò wi senre na, pi wogo kila wi pari fo jenge.

*Poli naa Barinabasi pe Yennele
senre yowo wa Antiyooshi ca,
wa Pisidi tara*

¹³ A Poli wo naa wi tangayennele pe ni pè si ye wa tonmokoro ki ni wa Pafosi ca, mee kari wa Perizhi ca, wa Panfili tara. A Zhan Mariki wi si laga pe na wa ki laga ki ni, mee songoro wa Zheruzalemu.

¹⁴ A pè si kono li le naa, ma yiri wa Perizhi ma saa gbôn wa Antiyooshi, wa Pisidi tara. Cenpilige ki kaa gbôn, a pè si ye wa sherigo ma cen.

¹⁵ Naa paa kaa Moyisi lasiri seweele poro naa Yennele yon senre yofenne seweele pe kara, a sherigo teele pè si tunngo ka torogo pe yeri ma yo fò: «Sefenne, na kaa pye senre yen ye yeri mbe yo janwa wi kan mbe pe kotogo kan, ye mbe ya para yingo.»

¹⁶ Kona, a Poli wi si yiri, maa kèe ki yirige mbe ta mbe para pe ni, ma sho fò: «Yoro Izirayeli woolo, naa yoro sanmbala mbele ye maa fye Yennele li yegge, yaa nuru na yeri!

¹⁷ Izirayeli tara woolo pe Yennele làa we teleye pe wo. Làa pe cenle woolo pe pye, a pè lege, sanga na ni pe yen ma cen wa Ezhipiti tara we. Ko pungo na, a li si pe yirige ma pe wo wa li yawa gbôo pi fannga na.

¹⁸ A li pe kala li kun li yee ni ma saa gbôn paa ye le nafa shyen yen.

¹⁹ Ma cengele koloshyen koro tongo wa Kana tara, kona, mee poro tara to kan pe yeri, a ti pye pe woro.

²⁰ A ko saa ki yee fili paa ye le cenme tijere naa nafa shyen ma yiri ke (450) yen.

«Ko pungo na, a li si kiti konfenne kan we teleye pe yeri fò ma saa gbôn Yennele yon senre yofò Samiyeli wi sonlo ki na.

²¹ Kona, a pè si wunlunana lagaja Yennele li yeri. A li si nana na paa pye na yinri Kisi wi pinambyo Sawuli wi kan pe yeri, pa wo la yiri wa Benzhame cenle li ni. A wi cen pe go na ma saa gbôn fò ye le nafa shyen.

²² Naa Yennele làa kaa je Sawuli wi na, a li si Davidi wi kan pe yeri pe wunlunana, mee ki seraya na wi yo wi kanngolo ma yo fò: *Mi Izayi pinambyo Davidi wi yan, wi kala li yen mala ndanla.*[†] Wi yaa kanla nandanwa kagala ke ni fuun ke pye mbe ke yon fili.

²³ Davidi wi setirige woo wo wawi Zhezu we. Yennele lùu tege Izirayeli tara woolo pe Shofò ma yala li yon folo na làa kon li ni.

²⁴ Sanni wi sa pan, Zhan Batisi wila pye na Yennele senre ti yuun Izirayeli tara woolo pe kan ma yo pe pe kapere ti jen peri yaga, pe batize.

²⁵ Naa Zhan tunngo ki kosanga wila kaa na yongo, a wi nêe yuun fò: «Yaa ki jate ambo wi mi? Na kono yaa wele, wo ma mi. Ye wele! Wi yen na paan na pungo na, mii daga mboo sawira manda ti sangala (katugu na go kologo ki na!)

[†] 13:22 13.22: 1 Sami 13.14; Yuuro 89.21

26 «Sefenne yoro mbele Abirahamu wi setirige piile, konaa yoro sanmbala mbele ye maa yenri Yennele li yeri, ki showo senre nda pa tila torogo woro yeri.

27 Zheruzalemu ca fenne poro naa pe teele pe ni, pe sila Zhezu wi jen paa pe Shofa yen. Yennele yon senre yofenne pe senre nda ti maa kara cenpilige pyew ki ni, ali maga ta pe sila ti koro wi logo, paa ki senre ti tanga mari yon fili, naa paa Zhezu wi gbo we.

28 Ali maga ta pe sila tanga yan wa, nga kila daga wi gbowo ni, a pe Pilati wi yenri ma yo poo gbo.

29 Kagala ngele fuun kaa yonlogo wa Yennele senre sewe wi ni Zhezu wi kanngolo, naa paa kaa ke pye ma ke yon fili, a pe suu tirige maa laga wa tiparaga ki na, mee saa wi le.

30 Een fo, Yennele laa wi yen maa yirige wa kunwo pi ni.

31 Naa Zhezu wila kaa yen, pilige legere na, wila wi yee naga leele mbele paa pinle wi ni ma yiri wa Galile tara ma kari wa Zheruzalemu pe na. Yinga pe pye wi serefenne mbaa wi senre yuun Izirayeli tara woolo pe kan.

32 Woro fun, ki Sentanra to waa yari na ye kaan, fo Yennele laa yon folo na kon we teleye pe yeri,

33 li yon ki fili we kan, woro mbele we pye pe setirige piile wele. A li si Zhezu wi yen maa yirige wa kunwo pi ni, paa yee nga na ki yen ma yonlogo wa Yennele gbogoyuuro sewe wi go shyen ki ni ma yo fo:

Ma yen na Pinambyo,

a mi pye ma To nala.†

34 Yennele laa ki yo ma yo li yaa kaa yen mboo yirige wa kunwo pi ni, jango wiga ka fongo. Pa laa ki yo yeen ma yo fo:

Yon folo na mila kon Davidi wi yeri,

mi yaa ki duwaw jenne wi tirige ye na, ki wogo ki se ya koro.†

35 Ki kala na, ligi yo wa Yennele gbogoyuuro sewe wi laga ka ni naa ma yo fo:

Ma se yenle ki na, ma woo kpoyi wi fongo.†

36 Ma si yala, Davidi wo na, kala na Yennele laa jate ma tege ma yo wi pye, wila li pye ma li yon fili wi sonlo ki na. Ko pungo na, a wi si ku. Paa wi le wa wi teleye pe tanla, a wi fongo jate.

37 Een fo, Yennele li na yen maa yirige wa kunwo pi ni, wo si fongo.

38 Ki kala na, sefenne, yee jen ye yo fo Zhezu wo mege na ki yen na yari ye kan ma yo kapere ti mbe ya kala yaga. Moyisi lasiri wi saa ya mbe ye pye lesinmbele kagala ngele ni,

39 mbele fuun pe taga Zhezu wi na, pe pye lesinmbele Yennele li yee na wa ki kagala ke ni.

40 Ki kala na, ye ye yee yingiwe jen, jango nga Yennele yon senre yofenne paa yo, kiga ka ye ta; ki nga fo:

41 *Ye wele, yoro mbele yaa na tifaga,*

ye ti ki to ye yon na, ye ko ye wo wa;

katugu mi yaa kala la pye ye sonlo ki na,

na lere wa kali yee yo ye kan, ye se taga ki na.»†

† 13:33 13:33: Yuuro 2.7 † 13:34 13:34: Eza 55.3 † 13:35 13:35: Yuuro 16.10 † 13:41 13:41: Aba 1.5

⁴² Naa Pɔli naa Barinabasi pàa kaa yiri wa sherigo ki ni, a leele pè si pe yenri ma yo ki cɛnpilige nga kila paan, pe pan pe para pe ni naa ki kala nungha li na.

⁴³ Naa finliwe pila kaa kɔ, Zhufuye poro naa mbele pàa ye Zhufuye sherege ki ni, pe legere la taga Pɔli naa Barinabasi pe pungo na. A poro nɛɛ para pe ni na pe kotogo kanni ma yo pe koro pe yere jɛnge wa Yɛnɛle li yinnɛ pi ni.

⁴⁴ Ki cɛnpilige lurumbanna, ca woolo pe gbɔɔ la pe yɛɛ gbogolo mbe Yɛnɛle sɛnɛ ti logo.

⁴⁵ Naa Zhufuye pàa kaa ki janwa gbɔɔ li yan ma, a pè si yin yenjara ni nɛɛ kendige woo nga Pɔli la pye na yuun ki ni, naa tegele.

⁴⁶ Kona, a Pɔli naa Barinabasi pè si kotogo ta na para pe ni, ma yo fɔ: «Kila daga Yɛnɛle li sɛnɛ ti yo yoro kan ghen. Eɛn fɔ, na yè kaa je ti na ma ye yɛɛ yan yee daga yinwege mbakɔgo ki ni, eɛn, we yaa la kee mbele pe woro Zhufuye pe korogo.

⁴⁷ Katugu nga we Fɔ wì yo ma we kan, koyi nga fɔ:
*Mɔɔ tege ma pye paa yanwa yen cengele ke kan,
jango ma kari showɔ sɛnɛ ti ni fɔ wa tara ti kɔsaga ki na.†*

⁴⁸ «Mbele pe woro Zhufuye, naa pàa kaa ti logo, a pè si yin nayinɛ ni nɛɛ we Fɔ wì sɛnɛ ti gbogo. Kila kɔn ma tege mbele fuun kan pe yinwege mbakɔgo ki ta, poro pe ni fuun poro la taga Zhezu wi na.»

⁴⁹ A we Fɔ wì sɛnɛ ti si jaraga wa ki tara ti lagapyew.

⁵⁰ Eɛn fɔ, a Zhufuye pè si jɛɛle mɛgbɔgo fenne naa ca ki legbɔɔɔ pele sun ma wa Pɔli naa Barinabasi pe na, nɛɛ pe jɔɔ ma pe puro ma pe yirige wa pe tara. Ki jɛɛle pàa pye na Yɛnɛle li gbogo.

⁵¹ A Pɔli naa Barinabasi pè si pe tɔɔɔ gbanngban wi pepe† maa wo pe kala na, mɛɛ kari wa Ikoniɔmu ca.

⁵² A Antiɔshi tagafenne pè si yin nayinɛ naa Yinnekpoyi li ni.

14

*Pɔli naa Barinabasi
pàa Yɛnɛle sɛnɛ yo
wa Ikoniɔmu ca*

¹ Wa Ikoniɔmu, a Pɔli naa Barinabasi pè si ye wa sherigo ki ni, paa yɛge nga na pege piin faa we, mɛɛ para paralɔmɔ pa na, fɔ a Zhufuye poro naa mbele pe woro Zhufuye pe legere taga Zhezu wi na.

² Eɛn fɔ, Zhufuye mbele pe sila taga, a pè si mbele pe woro Zhufuye pe sun ma pe wa tagafenne pe na.

³ Konaa ki ni fuun, Pɔli naa Barinabasi pàa mɔ wa Ikoniɔmu. Pàa kotogo ta na para ma pe jigi wi taga we Fɔ wi na. We Fɔ wila pye naga nari fɔ sɛnɛ nda pàa pye na yuun wi yinnɛ wogo ki na, ti yen kaselege. Yawa mba wila kan pe yeri, a paa kagbɔgɔɔ naa kafɔnnɔgɔɔ piin pi kala na.

⁴ A ca woolo pè si kɔn shyen. Pèle la pye Zhufuye pe pungo na, a pèle taga pitunmbolo pe pungo na.

⁵ Zhufuye poro naa mbele pe woro Zhufuye, naa pe teele pe ni, pàa pye na pe yɛɛ gbɛgele mbe kapege pye Pɔli naa Barinabasi pe na, mbe pe wa sinnɛɛɛ ni mbe pe gbo.

† 13:47 13:47: Eza 49.6 † 13:51 13:51: Pàa pe tɔɔɔ gbanngban wi pepe maa wo wa mbege naga fɔ ki ca woolo pàa kapege pye a ki pye pe yɛɛ go kala.

⁶ Naa pàa kaa ki jatere wi ta sanga ña ni, a pè si fe ma kari wa Likawoni tara, wa Lisiti ca naa Deribi ca ki ni, naa ti kanngara na cara ti ni,

⁷ mée Zhezu wi Sentanra ti yari wa ki lara ti ni fun.

*Poli naa Barinabasi
pàa Yennele senre yo
wa Lisiti naa Deribi cara ti ni*

⁸ Wa Lisiti, naña wà la pye wa, wila pye cənsaga sanga pyew; katugu pàa wi se murugu, wi sila ya tanga bobobo.

⁹ Nda Poli wila pye na yuun, wila pye nari nuru. A Poli wì suu yengele ke kan wi na, ma suu yan tagawa yen wi nì mbe ya mbe sagala.

¹⁰ Kona, a wì sigi yo naña wi kan ngbanga ma yo fò: «Yiri ma yere ma sin ma tóro ti na!»

A naña wì si yew ma kan wi tóro ti na, nē tanri.

¹¹ Naa janwa wila kaa Poli kapyege ki yan, a pè si jorogo ngbanga Likawoni fenne senre ti ni ma yo fò: «Yarisunndo tà kannga leele ma pan laga we sogowo.»

¹² A pe nē Barinabasi yinri Zusi†, nē Poli wo yinri Erimesi, katugu wo wila pye na para.

¹³ Zusi gbogogo nga kila pye wa ca ki yesaga ki na, wi saraga wofò wila pan napene ni wa yeyoro ti na, pàa pe fere tige fyenre ni. Wila pye na ja, wo naa janwa wì ni, mbe saraga wo Barinabasi naa Poli pe yeri.

¹⁴ Naa pitunmbolo pe shyenme, Barinabasi naa Poli, pàa kaa ko logo ma, a pè si pe yariporo ti walagi maga naga fò pè je ki na, mē fe ma ye wa janwa wì sogowo, mē gbele ngbanga ma yo fò:

¹⁵ «We wenne, yingi na, a ye nē ko piin? We yen leele fun paa ye yen. Sentanra to wè pan mbe kan ye yeri, nē ye yinri ma yo ye punjo le ki yarijagara nda ti ni, ye ye yē kan Yennele na yinwege wolo li yeri, lo li naayeri, naa tara, naa kogoje, naa ti nawa yaara ti ni fuun ti da.

¹⁶ Wagati ña fuun wì toro wi ni, Yennele làa cengele woolo pe ni fuun pe yaga paa kee wa pe yē nandanwa kala kongolo ke ni.

¹⁷ Ma si yala, li li yē cenlomo pi naga wa kajege nga fuun li maa piin ki ni. Li ma tisaga ki kan ye yeri ma yiri wa yennele na, ma yarilire kan ye yeri ti wagati wi na, ma yaakara legerē kan ye yeri ma ye nawa pi yin nayinme ni.»

¹⁸ Ali pitunmbolo pe yogo konaa ki ni fuun, pe sila ya mbe janwa wi yerege wiga ka saraga wo pe yeri.

¹⁹ A Zhufuye pèle si yiri wa Pisidi tara, wa Antiyoshi naa Ikoniyomu cara ti ni ma pan, mē janwa wi jatere wi wa maa kannga pe na. A pè si Poli wi wa sindeere ni mboo gbo, mē wi tilele ma yiri wi ni wa kayege, katugu pàa ki yan ndē wì ku.

²⁰ Eñ fò, naa tagafenne pàa ka saa gbogolo maa maga sanga ña ni, a wì si yiri ma ye wa ca nawa. Ki goto pinliwē pi ni, a wo naa Barinabasi pè si yiri wa ma kari wa Deribi.

*Poli naa Barinabasi
pe songoromo wa Antiyoshi ca,
wa Siri tara*

† 14:12 14:12: Zusi: Wila pye Girekiye pe yarisunngo gbogo ka. Erimesi: Wila pye Girekiye pe yarisunngo gbogo ka, nga pàa pye na jate paa Zusi wì pitunjo yen.

²¹ A Pòli naa Barinabasi pè si Sentanra ti yari wa Deribi ca nawa ma tagafenne legere ta wa. Ko pungo na, a pè si songoro wa Lisiti, naa lkoniyomu, naa Antiyoshi cara ti ni, wa Pisidi tara.

²² Pàa pye na tagafenne pe kotogo kanni na pe yeregi ma yo pe koro wa tagawa pi ni, nêe pe piin fò: «Ki daga jologo legere mbe we ta, sannu we sa ye wa Yennele li wunluwo pi ni.»

²³ A pè si lelele tegetege legilizi nungba nungba pyew wi ni. Naa pàa kaa yenje le ma Yennele li yenri, a pè si pe le we Fò wi kée, wo ña pàa taga wi na we.

²⁴ Ko pungo na, a pè si Pisidi tara ti kòn ma yiri, mée gbòn wa Panfili tara.

²⁵ A pè si Yennele senre ti yo wa Perizhi ca, kona, mée kari wa Atali ca.

²⁶ Wama, a pè si ye tonmokoro ka ni mée kari wa Antiyoshi, wa Siri tara. Pa pàa pe le Yennele kée wa ki ca ki ni, jango li yinme tirige pe na tunngo ñga pàa pye ma yon fili mako ki kala na.

²⁷ Naa pàa ka saa gbòn wa Antiyoshi, a pè si tagafenne pe gbogolo. Kagala ngele Yennele làa pe saga, a pè pye, konaa làa tagawa kono li yenge mbele pe woro Zhufuye pe kan yegé ñga na pe ta pe taga, a pè si ke yegé yo ma pe kan.

²⁸ A pè si koro wa tagafenne pe ni, ma wagati titonlowo pye wa pe ni.

15

Finliwe mba pila pye wa Zheruzalemu ca

¹ Kona, a leele pèle si pan wa Antiyoshi ca ma yiri wa Zhude tara. A pe nêe tagafenne pe nari na yuun fò: «Na yee kenrekenre mbe yala Moyisi lasiri wi ni, ye se ya sho.»

² A yolegere naa kendige gbogo si ye poro naa Pòli naa Barinabasi pe sogowo. A pè si yere ki yerewe ma yo Pòli, naa Barinabasi, naa leele sanmbala pèle ni, pe kari wa Zheruzalemu pe sa para pitunmbolo poro naa lelele pe ni ki wogo ki na.

³ A legilizi wì si pe torogo. Pe karisaga, a pè si Fenisi naa Samari tara ti pari ma toro. Mbele pe woro Zhufuye pàa taga Yennele li na yegé ñga na, a pe nêe ki yari na tagafenne pe kaan, fò a ki pye nayinme gbòo pe ni fuun pe yeri.

⁴ Naa Pòli naa Barinabasi pàa ka saa gbòn wa Zheruzalemu, a legilizi woolo, naa pitunmbolo pe ni konaa lelele pe ni, pè si pe yigi jenge. Yennele làa Pòli naa Barinabasi pe saga, a pè kagala ngele pye, a pè si ke ni fuun ke yegé yo ma pe kan.

⁵ Kona, Fariziye ngbelege ki ni, mbele pàa pye tagafenne, a poro pèle si yiri ma sho fò: «Ki daga tagafenne mbele pe woro Zhufuye pe kenrekenre, ki yo pe kan paa tanri Moyisi lasiri wi na paa wi yon fili.»

⁶ A pitunmbolo poro naa lelele pe ni, pè si gbogolo mbege kala li yewe jenge.

⁷ Naa pàa kaa kendige gbogo wo ma ko, a Pyeri wì si yiri, mée pe pye fò: «Sefenne, yegé jen ma yo Yennele lilan wo laga ye sogowo, ki mo, jango mbe Sentanra ti yo mbele pe woro Zhufuye pe kan, pe ta peri logo, pe taga we Fò wi na.

⁸ Yennele na li yen ma leele pe koto ro ti jen, ligi naga ma yo li yenle pe na, ma Yinnekpoyi li kan pe yeri paa yeye nga na laa li kan woro fun we yeri we.

⁹ Woro naa poro ni, lii wa wo wa ni. Li pe koto ro ti pye kpoyi, naa pe taga ki kala na.

¹⁰ Yingo wo ni, ki cen mele, a ye nee Yennele li waa na wele? Na tuguboro tari tagafenne pe go na, nda we teleye o, woro o, wa si ya ti ni mberi tugo.

¹¹ We taga ki na ma yo Yennele li yen na we shoo we Fo Zhezu wi yinme mba tirige we na po kala na. Ko nungba koyi pe wogo ye fun.»

¹² Kona, a janwa wi ni fuun wi si pyeri dinw nee nuru Barinabasi naa Poli pe yeri, Yennele laa pe saga, a pe kafonngolo naa kagbogolo ngele pye wa mbele pe woro Zhufuye pe sogowo, a pe nee ke yeye yuun.

¹³ Naa paa kaa para ma ko, a Zhaki wi si senre ti le ma sho fo: «Sefenne, yaa nuru na yeri!

¹⁴ Simo wigi yeye yo paa yeye nga na maga le wa faa, Yennele laa li jateri wi taga mbele pe woro Zhufuye pe na, ma pele wo wa pe sogowo ma pe pye li woolo.

¹⁵ A Yennele yon senre yofenne pe senre ti saa pye nungba ti ni, paa yeye nga na ki yen ma yonlogo wa Yennele senre sewe wi ni ma yo we Fo wi yo fo:

¹⁶ *Ko pungo na, pa mi yaa songoro mbe pan,
mbe Davidi wi paraga go nga kila toori ki kan naa fonngo.
Mi yaa kaga jogsara ti gbegele mbege yirige mbege sin;*

¹⁷ *janjo leele sanmbala pe we Fo wi lagaja,
naa cengele ngele fuun mi yeri ke pye na woolo ke ni.*

¹⁸ *We Fo wo wi yo ma, wo na wigi kagala ke pye, a ke jen, maga le wa faa we.»†*

¹⁹ A Zhaki wi sho naa fo: «Ko ki ti mila ki jate fo mbele paa pe yee kaan Yennele li yeri, pe si woro Zhufuye, waga ka kangbanra taga pe na.

²⁰ Een fo, ye ti we sewe torogo pe yeri, fo paga kaa yarisunndo kara kaa mbe pe yee le fyongo. Pe pe yee yigi keenre lime pi ni. Paga ka yaraga nga pe maga sere wa ki yologo maga gbo ki kara ta ka. Paga si ka kasanwa ka.

²¹ Katugu maga le wa faa, leele pe maa Moyisi lasiri senre ti yuun ca pyew ki ni, nari kara sheryinre ti ni cenpilige pyew ki ni.»

*Sewe na paa torogo tagafenne
mbele pe woro Zhufuye pe kan*

²² Ki kaa pye ma, a pitunmbolo poro naa leelele, naa legilizi woolo pe ni fuun pe ni, pe si yere ki yerewe mbe leele pele wo pe yee ni, mbe pe torogo wa Antiyoshi ca pe pinle Poli naa Barinabasi pe ni. A pe si Zhude na paa pye na yinri Barisabasi wo naa Silasi wo. Pe ni fuun shyen paa pye legboolo tagafenne pe sogowo.

²³ Sewe na paa kan pe yeri pe kari wowi na:

«Pitunmbolo naa leelele, poro mbele pe pye ye woolo, poro paa pe sharaga ki torogi yoro mbele ye woro Zhufuye, mee pye pe woolo ye kan. Yoro mbele ye yen ma cen wa Antiyoshi, naa Siri tara to naa Silisi kinda wi ni we.

† 15:18 15.16-18: Amō 9.11-12

²⁴ Wège logo ma yo leele pèle yiri laga we sɔgowɔ ma saa ye jatere wi lɛge ye na pe sɛnrɛ ti ni, ma ye nawa pi piri ye na. Woro ma we pe tun.

²⁵ Ki kala na, wège yan ki yɛn ma yɔn, a wè yo ma fili ki na mbe leele pele wo mbe pe tun wa ye yeri. Pe yaa ka pinlɛ mbe kari Barinabasi naa Poli pe ni, poro mbele pè pye we wɛnnɛ jembele we.

²⁶ Poro pàa pe yɛɛ go ki pɛrɛ we Fɔ Zhezɔ Kirisi wi mɛgɛ ki kala na.

²⁷ Kì pye ma, we yaa Zhude naa Silasi pe tun wa ye yeri. Sɛnrɛ nda waa yɔnlɔgi laga, poro jate pe yaa sari yo mbe ye kan.

²⁸ Katugu Yinnekpoyi lo naa woro ni, wège yan ki yɛn ma yɔn fɔ waga ka tuguro ta yɛgɛ taga ye go na mbe wo ki kagala ngele ke daga pyewe ni yɛɛn koro ni. Ke ngele:

²⁹ Yaga ka yarisunndo kara ka, yaga ka kasanwa ka, yaga ka yaraga nga pe maga sere wa ki yɔlɔgɔ maga gbo ki kara ta ka. Ye ye yɛɛ yigi kɛɛnrɛ limɛ pi ni. Na yaga ye yɛɛ yingiwɛ jɛn ki yaara ti ni, ko ki yɔn. We yɛn pilige ka.»

³⁰ Kona, a pè si leele mbele pàa tun pe yaga, a pè kari wa Antiyɔshi ca, mɛɛ saa tagafɛnnɛ ngbelege ki gbogolo maga sɛwɛ wi kan pe yeri.

³¹ Naa pàa kaa wi kara sanga ɲa ni, a pe nɛɛ yɔgɔri ki kotogo kanga sɛnrɛ ti kala na.

³² Zhude naa Silasi poro kpaw mbele pàa pye Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɛnnɛ, pàa sɛnlɛgɛrɛ yo sɛfɛnnɛ pe ni ma pe kotogo kan, ma fannɔga kan pe yeri wa tagawa pi ni.

³³ A pè si wagati jɛnrɛ pye wa. Ko pɔngɔ na, a tagafɛnnɛ pè si pe yaga paa kɛɛ nɛɛ pe piin ma yo pe songɔrɔ pè gbɔn yinnɔgɛ wa pè tunvɛnnɛ pe na.

³⁴ [Konaa ki ni fuun, kila Silasi wo ndanla wi koro wa pe ni.]

³⁵ A Poli naa Barinabasi poro si koro wa Antiyɔshi. Poro naa lelegɛrɛ pèle la pye na we Fɔ wi Sentanra ti yuun, nɛɛ leele pe nari.

POLI WI KONDANGALA SHYEN WOLO YENNĒLE TUNŊGO KI NA WO NAA SILASI KONAA TIMOTE

15.36–18.23

*Poli naa Barinabasi
pàa laga pe yɛɛ na*

³⁶ Naa piliye yà la kaa toro, a Poli wì si Barinabasi wi pye fɔ: «Wè toro cara nda fuun ni ma we Fɔ wi Sentanra ti yo, ti we songɔrɔ wa ti ni, we sɛfɛnnɛ pe wele, pe yɛn yɛgɛ nga na we ta wege jɛn.»

³⁷ Barinabasi wo la pye na jaa mbe Zhan ɲa pàa pye na yinri Mariki wi lɛ wi pinlɛ pe ni wi kari.

³⁸ Ɛɛn fɔ, a Poli wi sigi jate kii daga poo lɛ pe kari wi ni; katugu wila laga pe na wa Panfili tara, wi sila yɛnlɛ mbe kari pe ni pe tunŋgo ki na naa.

³⁹ A kendige gbɔgɔ kà si ye pe sɔgowɔ, fɔ a pè laga pe yɛɛ na. A Barinabasi wo si Mariki lɛ ma kari wi ni, pàa ye tɔnmɔkɔrɔ ka ni ma kari wa Shipiri lɔgɔ fugo tara ti ni.

⁴⁰ Naa tagafɛnnɛ pàa kaa Poli wi lɛ we Fɔ wi kɛɛ wi yinnɛ tirige pe na, a Poli wo si Silasi wo wo mɛɛ kari wi ni.

⁴¹ A wì si Siri tara to naa Silisi kindi wi yanri, na fannɔga kaan legiliziyɛ woolo pe yeri wa tagawa pi ni.

16

*Timote wila saa Pôli
naa Silasi pe torogo*

¹ Kona, a Pôli wî si kari wa Deribi naa Lisiti cara ti ni. Tagafo wà la pye wa, pàa pye naa yinri Timote. Wi nò wila pye Zhufuye mbele pàa taga wo wa. Wi to wo la pye Girekiye woo.

² Tagafenne mbele pàa pye wa Lisiti naa Ikoniyoumu cara ti ni, pàa pye naa metanga yinri.

³ Pôli wila pye naga jate mbe Timote wi lè mbe kari wi ni. Ki kaa pye ma, a wî suu kenrekenre Zhufuye mbele pàa pye wa ki lara ti ni pe kala na, katugu pe ni fuun pàa ki jen ma yo wî to wila pye Girekiye woo.

⁴ Pàa pye na toro cara nda fuun ni, pitunmbolo poro naa lelelele pe ni pàa yo ma yere kagala ngele na wa Zheruzalemu, a pe nêe ke yuun na tagafenne pe kaan, nêe pe yenri ma yo pe ke yigi paa tanri ke na.

⁵ A legiliziyee woolo pe nêe fannga taa wa tagawa pi ni. A pele nêe tari pe na pillige pyew.

*Pôli wila yariyanga ka yan
wa Tirowasi ca*

⁶ A Yinnekpoyi li si pe yege kon ma yo paga ka Yennele senre yo wa Azi tara ti ni; ki pye ma, a pè si Firizhi tara to naa Galasi kinda wi pari ma toro.

⁷ Naa pàa kaa yongo Misi tara ti ni, a pè sigi ngbanga mbe kari wa Bitini kinda wi ni, èen fo, Zhezu wi Yinne li sila yenle pe kari wa.

⁸ Kona, a pè si Misi tara ti kon ma yiri, mée kari wa Tirowasi ca.

⁹ Ki yembine li ni, a Pôli wî si yariyanga ka yan, ma Maseduwani kinda woolo nanja wa yan yeresaga, wi yen naa yenri na yuun fo: «Toro laga Maseduwani, ma pan ma we saga!»

¹⁰ Naa Pôli wila kaa ki yariyanga ki yan ma, le ki yongolo nungba ke ni, a we nêe jaa mbe kari wa Maseduwani; katugu waa taga ki na ma yo Yennele làa we yeri we sa Sentarra ti yari wa ki tara woolo pe kan.

*Lidi wila taga we Fò wi na
wa Filipi ca*

¹¹ A wè si ye tòmòkòrò ka ni wa Tirowasi ca, mée kari teere wa Samotiras logo fugo tara ti ni. Ki goto, a wè si kari wa Neyapolisi ca.

¹² A wè si yiri lema, mée kari wa Filipi ca. Maseduwani kinda naa pòo koonlo koonlo, ti konsaga kongbannga ki cagbogo ko layi. Orumu tara fenne pe censaga ko ka layi. A wè si piliye jenri pye wa ki ca ki ni.

¹³ Naa Zhufuye cènpilige kila kaa gbòn, a wè si yiri wa ca nawa, mée kari lafogo ka yon na, nêe ki jate ndee we yaa sa Yennele yenrisaga ka yan wa. Jeele pèle la pye ma gbogolo wa, a wè si cèn mée yo poro ni.

¹⁴ Jele wà la pye wa, pàa pye naa yinri Lidi, pa wila yiri wa Tiyatiri ca ki ni. Pariyenre tiyonro perefo lawi. Wila pye na fye Yennele li yege. A wi nêe nuru we yeri, a we Fò wî suu kotogo ki yenge, jango wi ta wi nungbolo jan wila nuru Pôli wi yeri.

¹⁵ A wî suu yee kan, a pòo batize wo naa wi go woolo pe ni. A wî si we yenri ma yo fo: «Na kaa pye yaa na jate mî taga jenge we Fò wi na, ye pan ye sa tugu wa na go.»

A wî si we ngbanga, fo a wè yenle.

*Pàa Pòli naa Silasi pe le kaso
wa Filipi ca*

¹⁶ Pilige ka, ma we ta waa kee wa Yennɛle yenrisaga, a kulojo wà si pan ma fili we ni. Ghosho jelefo lawi. Wi jɛɛɛ yogo ki kala na, wila pye na penjalegere taa wi tafenne pe kan.

¹⁷ A wì si taga woro naa Pòli we punjo na, nɛɛ gbele ngbanga na yuun fɔ: «Ki nambala mbele yɛɛn, Yennɛle na yaraga pyew ki go na, lo tunmbyeele wele. Showo kono lo paa yari ye kan.»

¹⁸ Wila pye na ko piin ma, ma piliye legere ta. Ki ka saa Pòli wi yongo, a wì si kannga ma ghosho wi pye fɔ: «Mila ki yuun ma kan Zhezu Kirisi wi mege ki na, wo wi ni!»

Le ki yongolo nungba ke ni, a ghosho wì si wo wi ni.

¹⁹ Naa kulojo wi tafenne pàa kaa ki yan pe penjara tajele li ko, a pè si Pòli naa Silasi pe yigi ma pe tilele ma kari pe ni wa kiti konfenne pe yegɛ na wa katogo.

²⁰ A pè si saa pe yerege kiti konfenne pe yegɛ sogowo, mɛɛ pe pye fɔ: «Ki nambala mbele, paa we ca ki pinri. Zhufuye poro pele wele.

²¹ Pe yen na kalegele kele nari, kee daga woro Ɔromu tara fenne we yeri we yenle ke na waa tanri ke na.»

²² A janwa wì si yiri pe korogo fun. A kiti konfenne pè si Pòli naa Silasi pe pagala, ma kono kan ma yo pe pe gbɔn sapige ni.

²³ Naa pàa kaa pe gbɔn jenge, a pè si pe le kaso, mɛɛ ki yo kaso go welefo wi kan ma yo wila pe wele jenge. ²⁴ Naa kaso go welefo wila kaa ko kono lo ta pe yeri, a wì si pe le wa kaso go yumbyo ɲa wì yen ma lara wì ni, mɛɛ pe le ngbɛɛɛ na.

²⁵ La kee yindege ki yeri, a Pòli naa Silasi pe nɛɛ Yennɛle li yenri, na li sonni yuuro ni. Kasopiile sanmbala pàa pye na nuru pe yeri.

²⁶ Le ki yongolo nungba ke ni, a tara ti si yegɛ ngbanga, ma kaso go nogo ki yegɛ. A kɔɔro ti ni fuun ti si yengele. Kasopiile pe ni fuun pàa pe po jorogoye mbele ni, a pè sangala.

²⁷ A kaso go welefo wì si yen. Naa wila kaa kaso go kɔɔro ti yan ti yengele, a wì suu tokobi wi tile maa kow, maa yirige na jaa mboo yɛɛ gbo, katugu wila ki yan ndɛɛ kasopiile pè fe.

²⁸ Ɛɛn fɔ, a Pòli wì si gbele ngbanga wi fannga ki ni fuun ki ni, ma yo fɔ: «Maga ka kapege pye ma yɛɛ na, we ni fuun we yen laga.»

²⁹ Kona, a kaso go welefo wì sho fɔ pe pan kason yanwa ni. A wì si fyeele ma ye wa kaso go yumbyo wì ni, nɛɛ seri fyere ti kala na ma saa to le Pòli naa Silasi pe jegele.

³⁰ Ko punjo na, a wì si pe yirige ma pe yewe ma yo fɔ: «Na teelee, yingi mi daga mbe pye mbe si sho?»

³¹ A pè suu yon sogo ma yo fɔ: «Taga we Fɔ Zhezu wì na, pa ma yaa sho, mboro naa ma go woolo pe ni.»

³² A pè si we Fɔ wì senre ti yo maa kan, konaa mbele fuun pàa pye wa wì go pe ni.

³³ Ki yembine sanga nungba wì ni, a kaso go welefo wì si kari pe ni ma saa pe sagbanra ti jogojogo. A wì si batize le teere wo naa wì go woolo pe ni fuun pe ni.

³⁴ A wì si kari Pòli naa Silasi pe ni wa wì go, ma saa yaakara kan pe yeri. A ki kaso go welefo wo naa wì go woolo pe ni, pè si yin nayinme ni, katugu pàa taga Yennɛle li na.

³⁵ Naa laga kila kaa laga, a kiti konfenne pè si polisiye torogo wa kaso go welefo wi yeri ma yo wigi nambala pe wa.

³⁶ A kaso go welefo wi si saa ki yo Poli wi kan ma yo fo: «Kiti konfenne pe tunngo torogo laga ma yo mbe ye wa. Ki kala na, yinggo ye yiri yaa kee yeyinnge na.»

³⁷ Een fo, a Poli wi sigi yo polisiye pe kan ma yo fo: «Woro mbele we yen Jromu tara piseele, pè we gbòn lere pyew wi yege na, pee kiti kòn we na. Ko pungo na, a pè saa we le kaso. Ko yinggo, paa jaa mbe we wa larawa wi le? Kaari! Poro jate pe pan pe we yirige laga.»

³⁸ A polisiye pè si kari ma saa ki yo kiti konfenne pe kan. Naa paa kaa ki logo ma yo Poli naa Silasi pe yen Jromu tara piseele, a pè si fyè.

³⁹ A pè si pan ma pe sunlu, kona, mée pe yirige wa kaso, ma pe yenri ma yo pe wo wa ca.

⁴⁰ Naa paa kaa yiri wa kaso, a pè si kari wa Lidi go. Naa paa kaa tagafenne pe yan, ma pe kotogo kan, a pè si kari.

17

Jolgo la gbòn Poli naa Silasi pe na wa Tesaloniki ca

¹ A Poli naa Silasi pè si toro ma yiri wa Anfipolisi ca naa Apoloni ca, mée gbòn wa Tesaloniki ca. Zhufuye pe sherigo kà la pye wa ki laga ki na.

² A Poli wi si ye wa sherigo ki ni, paa yege nga na wi maa ki piin faa we. A wi si cènpilige taanri pye, na Yennele senre sèwe wi nawa senre ti yuun nari finligi leele pe kan.

³ Wila pye naga yege nari naga finligi pe kan, fo mbe yala Yennele senre sèwe wi ni, kila daga Kirisi wi jolo wi ku, ko pungo na, wii yen wi yiri wa kunwo pi ni. A wi sho fo: «Ki Zhezu na mila wi senre yuun na ye kaan, wo wi yen Kirisi we.»

⁴ Pe ni, a pèle taga ki na, ma pinle Poli naa Silasi pe ni, konaa Giresi tara fenne mbele paa pye na Yennele li gbogo pe legere ni, naa jele megbogo fenne pe legere ni.

⁵ Een fo, a Zhufuye pè si yin yenjara ni, mée saa lejagala pele gbogolo wa ca nawa, ma janwa wi pye maa yirige, ma tinme gboc pa yirige wa ca nawa. A pè si gbinri ma kari wa Zhason go, ma saa na Poli naa Silasi pe lagajaa mbe pe yigi, mbe kari pe ni wa janwa wi pilesaga.

⁶ Naa ki kaa la pee pe yan, a pè si Zhason naa tagafenne pele tilele ma kari pe ni wa ca ki kiti konfenne pe yeri, nêe jorogi na yuun fo: «Ki nambala mbele yeen, pè dunruya lombongo ki gbòn maga piri, pè pan lagame yinggo,

⁷ a Zhason saa pe yaara wo wa wi go. Ki leele mbele pe ni fuun pe yen na wunlumbolo to wi ngasegele ke jogo, katugu pe yen naga yuun ma yo wunlunaja wa fonjo wa, na pe yinri Zhezu.»

⁸ Ki senre tila janwa wo naa kiti konfenne pe jatere wi piri pe na.

⁹ A pè si Zhason naa nambala pe pye, a pè penjara yon ka sara, ko pungo na, mée pe wa paa kee.

Bere ca fenne pe legere la taga Poli wi senre ti na

¹⁰ Naa yembine làa kaa wo, le ki yongolo nungba ke ni, tagafenne pè si Pòli naa Silasi pe torogo, a pè kari wa Bere ca. Naa pàa ka saa gbòn wa, a pè si kari wa Zhufuye sherigo ki ni.

¹¹ Poro jatere wo la yenge ma wè Tesaloniki ca fenne Zhufuye poro na. Pàa yenle Yennele senre ti na nawa jembe ni. Pàa pye na Yennele senre ti kara nari cancan pilige pyew, na kaa pye nda Pòli wila pye na yuun pe kan ti yen kaselege.

¹² A pe legerè taga Zhezu wi na. Giresi tara fenne pe ni, jeele megbogo fenne pe legerè la taga Zhezu wi na, naa nambala legerè ni.

¹³ Een fò, naa Tesaloniki Zhufuye pàa kaa ki logo ma yo Pòli wila pye na Yennele senre ti yari wa Bere, a pè si kari wa, ma saa janwa wi yirige wila tinni, maa sun maa wa pe na.

¹⁴ Kona, a tagafenne pè si Pòli wi torogo le teere wa kogoje kee ki yeri. Een fò, a Silasi naa Timote poro si koro wa Bere.

¹⁵ Mbele pàa kari sa Pòli wi torogo, pàa wi torogo ma gbòn wa Ateni ca. Pe songorosaga, a Pòli wi si tunngo kan pe yeri ma yo Silasi naa Timote pe fyeele pe pan wi korogo fyaw.

Pòli wila para Ateni ca fenne pe ni

¹⁶ Ma Pòli wi ta wa Ateni ca wila Silasi naa Timote pe singi, wi jatere wila piri wi na fò jenge, naa wila ki ca ki yan ki yin yarisunndo ti ni we.

¹⁷ Wila pye na yuun Zhufuye pe ni wa sherigo ki ni, naa mbele pe woro Zhufuye mee pye Yennele li gbogofenne pe ni. Wila pye na finli mbele ni wa katoro, wila pye na yuun pe ni pilige pyew.

¹⁸ Kajenmbele mbele pe yinri Epikuriye naa Sitoyisiye, a poro pèle si senre ti le Pòli wi ni nêe yuun fò: «Ki yogofò ña, yingi senre wila yuun?» A pele nêe yuun fò: «Ki yen ndêe wi yen na para yarisunndo nambannda ta senre na.» Katugu Pòli wila pye na para Zhezu senre naa kuulo pe yenre senre na.

¹⁹ Kona, a pè suu le mee kari wi ni wa Aropagi†, pe kiti konsaga ye, ma sho fò: «Nagawa fonmbo mba maa pi senre yuun, we mbe ya mboo jen le?»

²⁰ Katugu maa yaara fonndo yuun wa we nungbogolo, we yen na jaa mberi koro jen.»

²¹ Ateni ca fenne pe ni fuun, ma pinle nambanmbala mbele pàa pye ma cen wa pe ni, pàa pye na pe wagati wi ni fuun wi piin na nagawa fonmbo pi senre yuun, nakoma naa nuru.

²² A Pòli wi si yiri ma yere wa Aropagi wi ni, wa janwa wi yegè sogowo, ma sho fò: «Ateni ca fenne, migi yan ye yen yarisunndo gbogofenne jembele yegè ki ni fuun ni.

²³ Naa mi pye na yanri laga ye ca na ye yarisunndo ti wele, mi yere ye saraga wosaga nungba yan, ki yen ma yonlogo wa ki na ma yo fò: «Yarisunngo nga kii jen, ki saraga wosaga.» Wele! Na yaa gbogo, ma si yala, ye suu jen we, wo senre mila yuun na ye kaan.

²⁴ Yennele le, lo na li dunruya wo naa wi nawa yaara ti ni fuun ti da, lo li yen naayeri wo naa tara ti fò. Li woro ma cen wa sheriynre nda leele pè kan to ni.

† 17:19 17.19 Yanwiga kayi, pa kiti konfenne ngbelege kila pye na gbogolo wa ki na faa.

²⁵ Lii jori leele paa gbegele paa yaraga ka kaan li yeri; katugu lo li maa yinwege ki kaan pe ni fuun pe yeri, naa wɔnwɔn po naa yaara ti ni fuun ti ni.

²⁶ Li tara woolo pe ni fuun pe da ma pe yirige nana nungba ni, ma pe tege tara ti lagapyew, ma wagati wi konkon pe kan, ma tara nda pe yaa cen ti kongolo ke wo faa.

²⁷ Li ko pye ma, pe ta paa lo na li yen Yenɲele li lagajaa, kana pa pe mbe kali yan, na pe kaa talitali we. Ma si yala, li laga si lali wa kpe ni we ni,

²⁸ katugu

lo fanɲga na, yinwege ki yen we ni, we ma si ya na tigile, we si yen.

Yoro jate ye yurukolo pele ki yo ma yo fo:

We yen li piile fun.

²⁹ Ki kaa pye we yen Yenɲele li piile, wee daga mbaa ki jate ndee li yen paa te yarisunngo yen, nakoma warifuwe, nakoma paa sinndelege yen, nda leele pe te pe keyen yi ni, ma yala pe kapyo jenme naa pe jatere wo ni.

³⁰ Leele pe kambajenme wagati na wi toro faa, Yenɲele li woro na wo wele naa. Een fo, koni, li yen na leele pe ni fuun pe yinri lagapyew ma yo pe pe kapere ti jen peri yaga;

³¹ katugu li pilige tege, nga ni li yaa ka kiti sinne kon dunruya woo pyew wi na, nana nungba na li wo wo kee. Ligi wogo ki pye maga naga lere pyew wi na, naa ligi nana wi yen maa yirige wa kunwo pi ni we.»

³² Naa paa kuulo pe yenme wogo ki logo Poli wi yeri, a pele si tege wi na. A pele sho fo: «We yaa ka logo ma yeri naa pilifonngo.»

³³ Kona, a Poli wi si yiri wa pe sogowo mee kari.

³⁴ Kona ki ni fuun, a pele si pinle wi ni, ma taga Zhezu wi na. Pe ni, paa pye na wa yinri Denisi. Aropagi kiti konfenne wo wa lawi, naa jele wa ni, paa pye naa yinri Damari, ma taga leele pele ni naa.

18

Poli wila Yenɲele senre yo

wa Korenti ca

¹ Ko pungo na, a Poli wi si yiri wa Ateni ca, mee kari wa Korenti ca ki ni.

² A wi si saa fili Zhufuye nana wa ni, paa pye naa yinri Akilasi, pa paa wi se wa Pon kinda wi ni. Wila pan fonngo ma yiri wa Itali tara, wo naa wi jo Pisisili wi ni; katugu wunlumbolo to Kulodi wila kono kan Zhufuye pe ni fuun pe yeri ma yo pe yiri wa Orumu ca. A Poli wi si kari pe korogo,

³ mee saa cen pe ni na tunngo piin ja pe ni, katugu tunngo cenle nungba pe ni fuun paa pye na piin. Paara yinre gbegelefenne la wele.

⁴ Poli wila pye na Yenɲele senre ti yuun wa sherigo ki ni cenpilige pyew ki ni, na Zhufuye poro naa Giresi tara fenne pe jatere wi kanngi pe na.

⁵ Naa Silasi naa Timote paa kaa yiri wa Maseduwani tara ma gbon wa, a Poli wi suu wagati wi ni fuun wi le, na Yenɲele senre ti yuun nari finligi Zhufuye pe kan, ma yo Zhezu wo wi yen Kirisi we.

⁶ Een fo, Zhufuye paa pye na kendige woo Poli wi ni naa tegele. Ki kaa pye ma, a Poli wi suu yariporo ti yangara pe mege ni ma yo fo: «Na yaga pungo Yenɲele li na, yoro jate go kala li! Mi na wogo woro wa ki ni. Mbege le yingo wo na, mi yaa la kee mbele pe woro Zhufuye pe korogo.»

⁷ Kona, a wì si yiri wa, mée kari naŋa wa go, pàa pye naa yinri Titiyusi Zhusitusi. Wila pye na Yenŋele li gbogo. Wi go kila pye wa sherigo ki tanla.

⁸ A sherigo to Kiripusi wì si taga Zhezu wi na, naa wi go woolo pe ni fuun pe ni. Korenti ca fenne mbele pàa pye na nuru Poli wi yeri, pe legere la taga Zhezu wi na, a pè pe batize.

⁹ Yembine la ni, a Poli wì si yariyanga ka yan. Wa ki ni, we Fò wila wi pye ma yo fò: «Maga ka fyé, ta para suyi, maga ka pyeri,

¹⁰ katugu mi yen ma ni, lere se ya to ma na mbe kapege pye ma na; katugu na woolo pe legere yen laga ki ca ŋga ki ni.»

¹¹ A Poli wì si koro wa Korenti ma yele nungba naa walaga pye wa, na leele pe nari Yenŋele senre ti ni.

¹² Sanga ŋa ni Galiyon wila pye Ōromu tara fenne gboforoneri wa Akayi kinda wi go na, a Zhufuye pè si yon wa nungba mée yiri Poli wi korogo. A pè si kari wi ni wa kiti konsaga,

¹³ ma yo fò: «Ki naŋa ŋa, wi yen naga jaa mbaa leele pe jatere wi kanngi pe na paa Yenŋele li gbogo gbogolomo mba na, pi yen na we lasiri wi jogo.»

¹⁴ Sanga ŋa ni Poli wi yaa senre ti le mbaa para, a Galiyon wì si Zhufuye pe pye fò: «Yoro Zhufuye, ki pye kambasinŋge, nakoma kapege gbogo yi, ki woro nala koon shyen, mi jen na logo ye yeri.

¹⁵ Een fò, kì kaa pye kendige ki yen na woo senre naa mere na, naa ye lasiri wogo na, yoro jate ye daga mbe to yege wò. Mi se yenle mbe pye ko yaara nda to kiti konfò!»

¹⁶ A wì si pe purò ma pe yirige wa kiti konsaga.

¹⁷ Kì kaa pye ma, a pe ni fuun pè si sherigo to Sositeni wi yigi maa gbòn le kiti konsaga ki yon na, een fò, Galiyon wi sila yon le wa ki kala li ni.

*Poli wila songoro wa Antiyoŋshi ca,
wa Siri tara ti ni*

¹⁸ A Poli wì si koro naa wa Korenti ca ma wagati titonlowò pye wa. Ko pungo na, a wì si yiri wa tagafenne pe yeri, a wo naa Pirisili naa Akilasi pè si ye tonmokoro ka ni mbe kari wa Siri tara. Sanni wi sa ye wa tonmokoro ki ni wa Sankere ca wila kee, a wì suu go ki kan pège kulu, katugu wila yon folo kon Yenŋele li yeri.

¹⁹ Naa pàa kaa gbòn wa Efezi ca, a Poli wì si Pirisili naa Akilasi pe yaga le. A wo jate wì si kari wa sherigo ki ni, ma yo Zhufuye pe ni.

²⁰ A Pè suu yenri ma yo wi wagati wa pye wa pe ni, een fò, wi sila yenle.

²¹ A wì si sara pe na ma yo fò: «Mi yaa ka songoro laga ye yeri naa, na Yenŋele li ka yenle we.» Kona, a wì si ye wa tonmokoro ki ni wa Efezi mée kari.

²² Naa wila kaa gbòn wa Sesare ca, a wì si kari wa Zheruzalemu ma saa legilizi wi shari, ko pungo na, mée kari wa Antiyoŋshi.

²³ Naa wila kaa wagati wa pye wa, a wì si yiri ma saa na Galasi kinda naa Firizhi tara ti yanri na tagafenne pe ni fuun pe sari pe fannga ta wa tagawa pi ni.

POLI WI KONDANGALA TAANRI WOLO YENŊELE TUNŊO KI NA

18.24–21.16

*Apolosi wi Yenŋele senre yowo
wa Efezi naa Korenti cara ti ni*

²⁴ Zhufuye nana wà la pan wa Efezi, pàa pye naa yinri Apolosi. Alegizandiri ca fenne woo lawi. Wila pye sennjeen ma Yennele senre sewe wi jen fɔ jenge.

²⁵ Pàa wi naga we Fɔ wi kologo ki ni. Wila pye na Zhezu wi senre ti yari na leele pe nari, nari finligi pe kan wi jatere wi ni fuun wi ni. Een fɔ, wi jenne pa pila yere le Zhan wi batemu senre to na.

²⁶ A wì si senre ti le ma kotogo ta na para wa sherigo. Naa Pisisili naa Akilasi pàa kaa ki logo, a pè si kari wi ni wa pe go, mee saa Yennele kologo ki naga wi na, maga filige wi kan.

²⁷ A Apolosi wi nɛe ki jaa mbe kari wa Akayi tara. A tagafenne pè suu kotogo kan ki wogo ki na, ma sewe torogo wa ki laga ki tagafenne pe yeri ma yo poo yigi jenge. Naa wila kaa gbon wa, mbele pàa taga we Fɔ wi na Yennele li yinne pi fannga na, a wì si pe saga fɔ jenge;

²⁸ katugu wi senre tila Zhufuye pe senre ti jan lere pyew wi yɛge na. Wila pye naga nari naga finligi na yinrigi wa Yennele senre sewe wi ni ma yo Zhezu wo wi yen Kirisi we.

19

Poli wila Yennele senre yo wa Efezi ca

¹ Sanga na ni Apolosi wila pye wa Korenti ca, a Poli wì si Azi yanwira tara ti pari ma kari wa Efezi. A wì si saa tagafenne pele yan wa.

² A wì si pe yewe ma yo fɔ: «Yàa taga Zhezu wì na sanga na ni, yàa Yinnekpoi li ta le?»

A pè suu yon sogo ma yo fɔ: «We yere sigi logo mbe yo Yinnekpoi wa.»

³ Kona, a Poli wì si pe yewe ma yo fɔ: «Batemu wiwiin yàa pye?»

A pè suu yon sogo ma yo fɔ: «Zhan batemu wo lawi.»

⁴ A Poli wì si pe pye fɔ: «Mbele pàa yenle ma pe kapere ti jen mari yaga, poro Zhan wila pye na batize naga yuun Izirayeli woolo pe kan, ma yo na wila paan wa wi pungo na pe taga wi na, wo wi yen Zhezu we.»

⁵ Naa pàa kaa ki senre ti logo, a pè si pe yɛe kan, a pè pe batize we Fɔ Zhezu wì mege ki na.

⁶ A Poli wì suu keyen yi taga pe na, a Yinnekpoi li si tigi ma ye pe ni. A pe nɛe yuun senfonndo ni, na Yennele li yon senre yuun.

⁷ Ki leele pàa nambala ke ma yiri shyen yon ko tin.

⁸ Ko pungo na, a Poli wì si ye wa sherigo ki ni ma kotogo kan na para ma saa gbon fɔ yenge taanri. Wila pye na Yennele li wunluwo pi senre yuun pe kan, naga jaa mbe pe jatere wi kannga pe na.

⁹ Een fɔ, pèle la pe koto ro ti ngban pe yɛe na, pe sila yenle mbe taga Zhezu wì na, nɛe senpere yuun we Fɔ wì kologo ki na janwa wì yɛge na. Kona, a Poli wì si laga le pe tanla, mee kari tagafenne pe ni, ma saa na pe nari pilige pyew wa nana na pàa pye na yinri Tiranusi wì lokoli.

¹⁰ Wila ko pye ma saa ta ye le shyen, fɔ mbele fuun pàa pye ma cɛn wa Azi kinda wì ni, Zhufuye naa mbele pe woro Zhufuye, a pè we Fɔ wì senre ti logo.

Seva pinambiile pe senre re

¹¹ Yennele làa pye na kafonngolo tugbonngolo piin Poli wì kee.

¹² Ali paara naa mbogolo ngele kaa jiri Poli wi wire ti na, paa pye na kee ma saa nari tari yambala pe na, a paa sagala, a yinne tipegele kaa woo leele pe ni.

¹³ Zhufuye mbele paa pye na yanri na toro, na yinne tipegele ke puro na ke woo leele pe ni, a poro pèle sigi pye ma wele, na kaa pye pe mbe ya we Fɔ Zhezu wi mege ki yeri mbe yinne tipegele puro mbe wɔ leele ni. A pe nɛɛ yinne tipegele ke piin fɔ: «Zhezu ɲa Poli wila wi senre yuun, waa ki yuun ye kan wi mege ki na, fɔ: <Ye wɔ yaa kee.> »

¹⁴ (Zhufuye saraga wɔfenne to Seva wi pinambiile koloshyen poro paa pye na ko piin ma.)

¹⁵ Een fɔ, a yinne tipele li si pe yon sogo ma yo fɔ: «Mi Zhezu wi jen, ma Poli wi jen fun, yoro wo yen ambene?»

¹⁶ Yinne tipele lãa pye naja ɲa ni, wɔ si to pe na, ma ya pe ni fuun pe ni, ma pe wɛlɛgɛ, fɔ a pɛ fe ma yiri wa ki go ki ni witiwaga.

¹⁷ Efɛzi ca fenne pe ni fuun, Zhufuye naa mbele pe woro Zhufuye, paa ki wogo ki jen. A pe ni fuun pɛ si fyɛ nɛɛ we Fɔ Zhezu wi mege ki gbogo.

¹⁸ Mbele paa taga Zhezu wi na, pe lɛgɛrɛ la pye na paan na kapyere nda paa pye ti yuun nari finligi leele pe kan.

¹⁹ Taluguya pyefenne pe lɛgɛrɛ la pan pe sɛwɛɛrɛ ti ni mari sogo lere pyew wi yɛgɛ na. A pɛgɛ sɛwɛɛrɛ ti sonngo ki jate maga yan ki warifuwe pyɔ waga kɛ (10 000) yon ko tin.

²⁰ Pa we Fɔ wi senre tila pye na jaragi yawa ni yɛɛn, naa fannga ki nari.

Efɛzi ca fenne paa yiri ma je

²¹ Ko kagala koro pyengolo, a Poli wɔ si yere ki yerewe mbe Maseduwani kinda naa Akayi kinda wi pari mbe kari wa Zheruzalemu. A wɔ sho fɔ: «Na ɲga kari, ki daga mbe sa Ɔromu ca ki yan fun.»

²² A wɔ suu sagafenne shyen tun, Timote naa Erasiti wa Maseduwani. A wo jate wɔ si koro wa Azi kinda wi ni naa, ma wagati wa pye wa.

²³ Ki sanga wi ni, a yolɛgɛrɛ tã si yiri we Fɔ wi kono li kala na.

²⁴ Warifuwe gbɔnfɔ wã la pye wa, paa pye naa yinri Demetiriyusi. Wila pye na warifuwe wi gbɔon tunmolowo naa gbɛgele paa yarisunngo jɛlɛ ɲga paa pye na yinri Aritemisi wi gbɔgogo ki yɛn. A wila tonli gbɔɔ taa wa wɔ tunmbyeele pe kan.

²⁵ A wɔ sigi tunmbyeele poro naa mbele paa pye ki tunngo nungba ki ni pe gbogolo, mɛɛ pe pye fɔ: «Na woolo, yɛgɛ jen ma yo pa waa we tonli wi taa wa ki tunngo ɲga ki ni.

²⁶ Ye yen naga yaan, naga nuru, ɲga ki Poli wila piin we. Wɔ yarisunndo nda leele keyɛn gbɛgele, to woro yarisunndo jɛndɛ. Wɔ ya ma lelɛgɛrɛ go jɔgɔ ma pe punngo laga Efɛzi, ko nungba ma, een fɔ, wa Azi kinda wi lalɛgɛrɛ ni fun.

²⁷ We yen na fyɛ fɔ paga ka we tunngo ki tifaga. Ko nungba ma, een fɔ, yarisunngo jɛlɛ Aritemisi, ki gbɔgogo paga kaa ki jate ki woro yaraga ka. Pa ki gbɔgowɔ pi yaa to, ko ɲga Azi kinda woolo pe ni fuun pe maa gbogo, naa dunruya woolo pe ni fuun pe ni we.»

²⁸ Naa ki leele paa kaa ki senre ti logo ma, a pɛ si nawa ɲgbɛn, nɛɛ gbɛle ɲgbɛnɛ na yuun fɔ: «Efɛzi ca fenne pe yarisunngo Aritemisi ki yen ma gbogo!»

²⁹ A ca ki nɛɛ tinni lagapyew. A leele pe ni fuun pɛ si gbinri ma kari wa pe gbogolosaga. A pɛ si Pɔli tangayɛnɛ Gayusi naa Arisitariki mbele paa yiri wa Maseduwani kinda wi ni, pe tilele ma kari pe ni wa.

³⁰ Pɔli wila pye na jaa mboo yɛɛ naga janwa wi na, ɛɛn fɔ, tagafennɛ pe sila yenle ki na.

³¹ Azi kinda legboɔlo mbele paa pye Pɔli wi wɛnnɛ, a poro si tunngo torogo wa wi yeri maa yenri ma yo wiga ka kari wa pe gbogolosaga.

³² Ki sanga wi ni, janwa wi ni fuun wila pye na tinni. Pɛle la pye na jorogi na senre nungba yuun, a pele na jorogi na ta yegɛ yuun. Pe gbɔɔ sila pe yɛɛ gbogologo ki jɛn.

³³ A leele pele nɛɛ ki kala li yegɛ yuun na Alegizandire kaan, ma yala Zhufuye paa pye naa wɔnrogi na kee wi ni wa yegɛ. A wɛ si kɛɛ yirige janwa wi kan mbe ta mboo woyoro ti yo mbe pe yɛɛ go sho.

³⁴ ɛɛn fɔ, naa paa kaa ki jɛn ma yo Zhufuye woo lawi, a pe ni fuun pe nɛɛ jorogi ja ma saa gbɔn fɔ leri shyɛn, na yuun fɔ: «Efezi ca fennɛ pe yarisunngo Aritemisi ki yɛn ma gbɔgo!»

³⁵ Ko pungo na, a ca ki sekeretɛri wɛ si ya ma janwa wi pye, a wɛ pyeri, mɛɛ yo fɔ: «Efezi ca woolo, leele pe ni fuun pɛge jɛn ma yo Efezi ca ko ki yɛn yarisunngo gbɔgo Aritemisi ki gbɔgo ki welefo, naa ki cɛnlomo mba pila yiri wa naayeri ma to laga tara pi ni.

³⁶ Ki kaa pye lere se ya mbe kendige wɔ ki na, ki kala na, ye pyeri, yaga ka kala la pye jatere mbapyewe.

³⁷ Yɛ pan ki nambala mbele pe ni lagamɛ, ma si yala, pee yaraga ka yu wa gbɔgyinre ti ni, pee si we yarisunngo jɛle ki mɛge jɔgo.

³⁸ Na kaa pye Demetiriyusi naa wi tunmbyeele pe ni, paa jaa mbe бага lere wa na mbe yo wi kapege pye, kiti kɔnpiliye yɛn ma tegɛ, kiti kɔnfennɛ yɛn wa fun, poo yeri wa ki laga ki na.

³⁹ Na kaa si pye kala la yegɛ wa ye yeri naa mbe gbegɛle, li yaa gbegɛle ca woolo pe gbogolomo pilige ki ni.

⁴⁰ Pe mbe ya mbege yo mbe yo wɛ kapege pye, nala kala na wɛ yiri ma je li na; katugu tanga woro we yeri we ya wege yo fɔ we sin wa we kapyɛge ki ni, ki janwa na wi gbogolomo pi na.»

⁴¹ Naa wila kaa ko senre to yo, a wɛ si janwa wi pye wi jaraga.

20

*Pɔli wila sɔngoro ma kari
wa Maseduwani kinda wo
naa Giresi tara ti ni naa*

¹ Naa tinmɛ pila kaa kɔ, a Pɔli wɛ si tagafennɛ pe gbogolo, mɛɛ pe yeri ma pe kotogo kan, ma sara pe na, mɛɛ kari wa Maseduwani kinda wi ni.

² Wila ki tara ti yanri na tagafennɛ pe kotogo kanni Yenjele senre yowo legɛre ni. Ko pungo na, a wɛ si kari wa Giresi tara,

³ Ma pye wa yenge taanri. Wila pye na jaa mbe ye tɔnmokoro ka ni mbe kari wa Siri tara. ɛɛn fɔ, naa wila kaa ki logo ma yo Zhufuye paa pye na yɔn nii wi na, a wɛ si yere ki yerewe mbe sɔngoro mbe toro wa Maseduwani kinda wi ni.

⁴ Leele mbele paa saa wi torogo poro la wele yɛɛn: Bere ca fennɛ nanja Pirusi wi pinambyo Sopateri, naa Tesaloniki ca fennɛ Arisitariki naa Sekondusi, naa Gayusi ma yiri wa Deribi ca, naa Azi kinda woolo Timote, naa Tishiki konaa Tirofimu.

⁵ A poro si keli we yege ma saa we sige wa Tirowasi ca.

⁶ Naa Leve fu buru feti wila kaa toro, woro wo na, a wè si ye tɔnməkɔrɔ ka ni wa Filipi ca ma kari. Waa pilige kanɗurugo pye wa ki ni, mɛɛ gbɔn pe na wa Tirowasi. A wè si yapelege nunɗba pye wa.

Pɔli wi karaga punɗo wogo wa Tirowasi ca

⁷ Yapelege ki pilige kanɗbanɗa ki na, a wè si gbogolo mbe gbogolomo suro ti li. A Pɔli wi nɛɛ Yɛnɗɛɛ sɛnrɛ ti yuun janwa wi kan. Naa wila pye na jaa mbe kari ki goto ki kala na, wila mɔ Yɛnɗɛɛ sɛnrɛ yowo pi na fɔ ma saa yige ki lɛ.

⁸ Waa pye ma gbogolo sanɗgazo wi yumbɔ ɗa ni, fitanlaye legerɛ la pye wa.

⁹ Lefɔnɗɔ wà la pye ma cɛn fɛnɛtiri wi na, pàa pye naa yinri Etikusi. A wì si kaa wɔnlɔ ma ku, ma yala Pɔli wila pye na Yɛnɗɛɛ sɛnrɛ ti yuun nari tɔnlɔ na kee. Wɔnlɔwɔ pila toro wi ni, fɔ a wì wɔ wa sanɗgazo taanri woo wi ni ma to laga tara. A pè suu yirige mɛɛ wì yan wì ku.

¹⁰ A Pɔli wì si tigi, ma fɔli wi na maa lɛ wa wì keyɛn yi ni, ma sho fɔ: «Ye jatere wiga ka piri ye na, wì yɛn yinwege na.»

¹¹ A Pɔli wì si lugu naa mɛɛ buru wi kɔɔnlɔ maa ka. A wì si yo pe ni naa fɔ ma saa laga ki laga. Ko punɗo na, a wì si kari.

¹² A pè si kari lefɔnɗɔ wi ni yinwege na, kila pye nayinmɛ gbɔɔ pe yeri.

Pɔli wi yinriwe wa Tirowasi mbe kari wa Mile ca

¹³ A wòro si keli pe yege tɔnməkɔrɔ ki ni ma kari wa Asosi ca. Pa waa daga sa Pɔli wi lɛ wa ki laga ki na tɔnməkɔrɔ ki ni; katugu wo jate wila yere ki yerewe ma yo wì yaa tanga tɔrɔ na mbe kari wa ki laga ki na.

¹⁴ Naa wila kaa pan we kɔrɔɔ wa Asosi, a wè suu lɛ tɔnməkɔrɔ ki ni, mɛɛ kari wa Mitilɛni ca.

¹⁵ A wè si yiri lema ma kari, ki goto mɛɛ gbɔn wa Kiyo tara ti tanla. Ki pilige shyen wogo ki na, a wè si gbɔn wa Samosi logɔ fugo tara ti ni. Ki pilige taanri wogo ki na, a wè si gbɔn wa Mile ca.

¹⁶ Pɔli wila yere ki yerewe mbe toro wa Efezi ca ki tanla, wì sila pye na jaa mbe yere lɛ, janɗo wì wagati wiga ka toro mboo ta wa Azi kinda wì ni; katugu wila pye na fyɛɛɛ Pantikoti feti pilige ko mboo ta wa Zheruzalemu, na ki mbaa ya pye we.

Pɔli wila yo Efezi ca legilizi leleɛɛ pe ni

¹⁷ Sanga ɗa ni Pɔli wila pye wa Mile ca, a wì si tunɗɗo torogo ma yo Efezi ca legilizi leleɛɛ pe pan wì kɔrɔɔ.

¹⁸ Naa pàa kaa pan, a wì si pe pye fɔ: «Wagati ɗa fuun mì pye laga ye ni, maga lɛ pilige kanɗbanɗa ɗga mì pan laga Azi kinda wì ni, mì tanga yege ɗga na yege jen.

¹⁹ Milan yɛɛ tirige jɛnɗɛ ma tunɗɗo pye we Fɔ wì kan yɛntunwɔ ni, ali maga ta kanɗbanra na ta Zhufuye pe yɔn lege ki kala na.

²⁰ Yege jen ma yo ɗga fuun ki mbe ye wogo ki yɔn, mii ka lara ye na. Mì ti ni fuun ti yari ye kan ma ye naga ti ni leele pe ni fuun pe yege na, naa wa ye yinre ti nì.

²¹ Mì Zhufuye poro naa mbele pe woro Zhufuye pe yeri ma yo pe pe kapere ti jèn peri yaga, pe pe yee kan Yennele yeri, pe taga we Fò Zhezu wi na.

²² Koonga yingɔ mi yèn na kee wa Zheruzalemu paa yegɛ nga na Yinnekpoyi li yèn nala ngbanga mbe kari wa we. Èn fò, nga ki yaa sa pye na na, mì sigi jèn.

²³ Nga mì jèn ko yèn fò mi ka ye ca nga fuun ni, Yinnekpoyi li mala kɔgɔri ma yo kaso yegɛ naa jɔlɔgɔ legere yèn nala singi.

²⁴ Èn fò, konaa ki ni fuun, mì woro nala yinwege ki jate yaraga, jango mbe ya mbe gbɔn wa na tunngo ki kɔsaga ki na, tunngo nga we Fò Zhezu wì telege na na mbege pye mbege yɔn fili. Ko yèn: Mbaa Sentanra nda ti yèn na para Yennele li yinme wogo ki na ti yari leele pe kan.

²⁵ «Mì yanri yoro mbele fuun sɔgɔwɔ ma Yennele li wunluwɔ Sentanra ti yari ye kan, yingɔ migi jèn ma yo yoro wa sanla yan naa.

²⁶ Ki kala na, mì yèn naga yuun naga finligi ye kan nala, fò na wa ka pungo Yennele li na ye ni, mì na go kala ma.

²⁷ Katugu mì Yennele li nandanwa kala li ni fuun li yo ma ye kan, mì si yaraga ka lara ye na.

²⁸ Ye ye yee yingiwɛ jèn, yaa simbangbelege[†] ki wele. Nga Yinnekpoyi li ye pye ki welefenne we. Ye Yennele li Legilizi wi yigi, wo ɲa li pye li yee woo, naa li Pinambyɔ wì ku, a wì kasanwa pì wo we.

²⁹ Migi jèn ma yo na karingɔlɔ, leele pele yaa ye laga ye sɔgɔwɔ paa cɛnrɛ pere pere yèn. Pe se ka simbangbelege ki yaga na pee to ki na.

³⁰ Leele pele yaa ka yiri laga ye sɔgɔwɔ mbaa yagbogolo sɛnrɛ nari, jango mbe ta mbe tagafenne pe pye pe kannga pe taga pe pungo na.

³¹ Ki kala na, ye ye yee yingiwɛ jèn, yaa ye yee nawa tuun ki na, fò maga yigi ma saa gbɔn yele taanri, ki sɔnlɔ naa ki yembine, ye ni fuun nungba nungba, mii ye yerewe pì yaga, ali yentunwɔ ni.

³² «Yingɔ mi yèn na ye nii Yennele lo naa li yinme sɛnrɛ ti kɛɛ. To nda ti mbe ya mbe fannga le ye ni, mbe yarijende kan ye yeri, nda li tɛgɛ paa kɔrɔgɔ yèn mbele fuun pè pye li woolo pe kan we.

³³ Na yegɛ si yiri lere wa kpɛ penjara na, nakoma tɛ na, nakoma yariporo na.

³⁴ Yoro jate yègɛ jèn ma yo mì tunngo pye na keyen yi ni, ma mi naa na tangayɛnle pe ni we jorowo pì kɔ.

³⁵ Migi naga ye na kala li ni fuun ni, fò ye daga mbaa tunngo piin mbe ta mbaa fannga fu fenne pe sari, ye sila nawa tuun sɛnrɛ nda we Fò Zhezu jate wila yo ti na, fò: «Mbaa kaan, ferewe yèn ko ni ma we mbaa taa ko na.» »

³⁶ Naa Pòli wila kaa para ma saa kɔ, a wì si kannguuro kan wo naa poro ni, mɛɛ Yennele li yenri.

³⁷ A pe ni fuun pe nɛɛ yanli, nɛɛ keyen waa Pòli wi yɔlɔgɔ, na sara wi na nandanwa ni.

³⁸ Pe jatere wila piri pe na, katugu Pòli wila pe pye ma yo pe soo yan naa. Ko pungo na, a pè suu torogo fò wa tɔnmɔkɔrɔ ki yɔn na.

21

Pòli wila kari wa Zheruzalemu

[†] 20:28 20:28: Simbangbelege nga sɛnrɛ ti yo ko ki yèn tagafenne wele.

¹ Naa wàa kaa laga we yee na ma ko, a wè si ye tɔnmòkòro ka ni, mɛɛ sin teere ma kari wa Kòsi ca. Ki goto, a wè si gbɔn wa Ɔrɔdi ca. A wè si yiri lema, mɛɛ kari wa Patara ca.

² A wè si tɔnmòkòro ka ta wa, kila pye na kee wa Fenisi tara, a wè si ye wa ko ni ma kari.

³ A wè si saa gbɔn wa Shipiri lɔgo fugo tara ti tanla na yaan wa, ma sigi yaga kamenge na, mɛɛ kari yege, wa Siri tara kee ki yeri. A wè si saa yere wa Tiri ca tɔnmòkòro yeresaga ki ni, katugu pa pe mbaa tɔnmòkòro ki tuguro ti tirige wa.

⁴ A wè si tagafenne pele ta wa, ma yapelege nungba pye pe ni. A pè si koro naga yuun Poli wi kan Yinnekpoyi li fannga na, ma yo wiga ka kari wa Zheruzalemu.

⁵ Een fo, ko yapelege ko filisaga wa pe ni, a wè si yiri nɛɛ kee. A pe ni fuun pè si saa we torogo, poro naa pe jeele naa pe piile, fo wa ca ki pungo na. A wè si kannguuro kan wa kɔgoje wi yon na, ma Yenɛɛle yenri.

⁶ Naa wàa kaa sara we yee na, a wè si ye wa tɔnmòkòro ki ni, a poro si songoro ma kari pe ca.

⁷ Naa wàa yiri wa Tiri ma saa gbɔn wa Pitolemayi ca, a we tɔnmòkòro tangala li si ko. A wè si tagafenne pe shari, ma pilige nungba pye wa pe ni.

⁸ Ki goto, a wè si yiri ma kari, mɛɛ saa gbɔn wa Sesare. Wama, a wè si saa tugu Zhezu Sentanra yofɔ Filipu wi na. Leele koloshyen mbele pàa wo wa Zheruzalemu paa pitunmbolo pe sari, wo wa nungba lawi.

⁹ Wi sumborombiile pàa pye tijere, pe sila naɲa kala jen. Pàa pye na Yenɛɛle li yon senre yuun.

¹⁰ A wè si piliye jenri pye wa pe yeri. Ma we ta wa, a Yenɛɛle yon senre yofɔ Agabusi wi si pan wa, ma yiri wa Zhude tara.

¹¹ A wo si pan we korogo, mɛɛ Poli kurusijara wi le maa yee tɔoro naa wi keyen yi po, ma sho fo: «Ɔga Yinnekpoyi li yen na yuun, koyi nga. Ki kurusijara ɲa, naɲa ɲa woo wi, Zhufuye pa pe yaa kaa po ki polomɔ mba pi na wa Zheruzalemu, kona, mbe suu le mbele pe woro Zhufuye pe kee.»

¹² Naa wàa kaa ki senre ti logo, a woro naa ki laga ki woolo pe ni, wè si Poli wi yenri ma yo wiga ka kari wa Zheruzalemu.

¹³ A Poli wi si we yon sogo ma yo fo: «Yingi na, a ye nɛɛ gbele na jaa mbanla kotogo ki gbo na na? Mi we, mi yen ma gbegɛle panla po, ko ce ma, een fo, mbe ku fun we Fo Zhezu wi mege ki kala na, wa Zheruzalemu.»

¹⁴ Naa wàa kaa ki yan we se ya mboo jatere wi kannga, a wè suu yenrege ko yaga ma sho fo: «Yenɛɛle li nandanwa kala lo mbe pye!»

¹⁵ Naa piliye yà la kaa toro jenri, a wè si we yaara ti gbegɛle, mɛɛ kari wa Zheruzalemu.

¹⁶ Sesare ca tagafenne pèle la saa we torogo, ma kari we ni wa Shipiri lɔgo fugo tara fenne naɲa wa go, pàa pye naa yinri Minasɔ. Wo wila daga we sa tugu wi na. Tagafo lee lawi.

POLI WI YINGIWE WA ZHERUZALEMU KONAA WI KASO YEGE WA SESARE CA

21.17–26.32

Poli wila saa Zhaki wi shari

¹⁷ Naa wàa kaa gbɔn wa Zheruzalemu, a tagafenne pè si we yigi nayinme ni fo jenge.

18 Ki goto pinliwe pi ni, a Poli wi si kari we ni wa Zhaki go. A legilizi lelele pe ni fuun pè si pe yee gbogolo wa fun.

19 A Poli wi si pe shari. Ko punjo na, kagala ngele fuun Yenhele làa pye wi kee wa wi tunjo ki ni, wa mbele pe woro Zhufuye pe sogowo, a wi si ke ni fuun nunjba nunjba ke yee yo.

20 Naa paa kaa ke logo, a pe nee Yenhele li gbogo. Kona, a pè si Poli wi pye fo: «Sefo, maga yan, Zhufuye mbele pè pye tagafenne, pe lere waga yon legere ko tin, a pe ni fuun pè bala Moyisi lasiri wi na.

21 Pège yo pe kan ma yo Zhufuye mbele pe yen ma cen wa mbele pe woro Zhufuye pe sogowo, ma yen na pe nari ma yo pe laga Moyisi lasiri wi na, naga yuun pe kan ma yo paga kaa pe piile pe kenrekenre, paga si kaa tanri Zhufuye kalegele ke na.

22 Yinji we daga mbe pye san? Katugu sigiya woro ki ni, pe yaa ki jen mbe yo mà pan laga.

23 Ki kala na, nga we yaa yo ma kan, maga pye. Nambala tijere yen laga we ni, pè yon folo kon Yenhele li yeri.

24 Ngasele na pe ma ko si pye kpoyi Yenhele yee na, ma pinle pe ni mali ko. Penjara nda ti ma wo, ma pe woro ti wo, jango pe ta pe pe yinre ti kuluf. Kiga pye ma, pa lere pyew wi yaa ki jen mbe yo kagala ngele pè logo ma kannjolo, kaselege kpe woro ke ni, een fo, mboro fun ma yen na tanri na yala Moyisi lasiri wi ni.

25 Tagafenne mbele pe woro Zhufuye, poro wo na, nga wè yo ma yere ki yerewe, wè sewe torogo pe yeri ma yo: Pee daga mbe yarisunndo kara ka, mbe kasanwa ka, mbe yaraga nga fuun pe maga sere wa ki yologo maga gbo ki kara ta ka. Pe pe yee yigi keenne lime pi ni.»

26 Ki kaa pye ma, a Poli wi sigi nambala tijere pe le ma kari pe ni. Ki goto pinliwe pi ni, a pè si pinle ma ngasele na pe ma ko mbe si pye kpoyi Yenhele yee na li ko. A wi si ye pe ni wa sherigo gbogo ki ni. Ngasele na pe ma ko mbe si pye kpoyi, li yaa ko piliye yon nga na, a wi sigi naga, ko koro wo yen wagati na pe ni fuun nunjba nunjba pe saraga ki mbe ya wo we.

Paa Poli wi yigi wa sherigo gbogo ki ni

27 Piliye koloshyen yila pye na kee sa ko sanga na ni, a Azi kinda Zhufuye pè si Poli wi yan wa sherigo gbogo ki ni. A pè si janwa wi ni fuun wi sun maa wa wi na, mee saa wi yigi.

28 A pe nee jorogi na yuun fo: «Izirayeli woolo, ye we saga laga oo! Ki nana na wo wila para leele pe ni fuun pe ni lagapyew, na jaan Izirayeli tara woolo poro naa Moyisi lasiri wi ni, naa ki sherigo gbogo nga ki ni. Yinjo, mbele pe woro Zhufuye wi pele le yere ma ye pe ni wa sherigo gbogo ki ni, ko nga ki yen laga kpoyi, maga tegge fyongo ni.»

29 Paa pye na yuun ma, katugu paa Efezi ca fenne Tirofimu wi yan Poli wi ni faa wa ca nawa. A pe nee ki jate ndee Poli wila ye wi ni wa sherigo gbogo ki ni.

30 A tinme gbog nee yinrigi wa ca ki lagapyew. A leele pe nee gbinri na yinrigi lagapyew na paan. A pè si Poli wi yigi maa tilele ma yiri wi ni wa sherigo gbogo ki ni, mee koro ti tonndo le teere.

† 21:24 21:24: Kila pye Zhufuye paga yon folo kon Yenhele li yeri, pe kali ton pe ma pe yinre ti kulu.

³¹ Naa pàa pye na Pòli wi lagajaa mboo gbo, a ki tinme pì si gbòn wa Ɔròmu tara sorodasheelee ngbelege togbòò wi na ma yo Zheruzalemu ca lagapyew ki yen na tinni.

³² Le ki yòngòlò nungba ke ni, a wì si sorodasheelee naa sorodasheelee teelee pele le ma yegé kan wa janwa wi yeri. Naa pàa kaa sorodasheelee togbòò wo naa sorodasheelee pe yan, a pè si Pòli wi gbònɔ ti yaga.

³³ A sorodasheelee togbòò wì si fulò Pòli wi tanla maa yigi, ma kono kan ma yo poo pò jòrògò shyen ni. A wì si yewe ma yo: «Ambo fò wi? Yingi wì pye?»

³⁴ Ɛɛn fò, wa janwa wi ni, pèle la pye na jòrògi na nungba yuun, a pele na jòrògi na ka yegé yuun. Sorodasheelee togbòò wi sila senfire jen ki tinme pì kala na. Ki pye ma, a wì si kono kan ma yo pe kari Pòli wi ni wa sorodasheelee pe malaga sigego ki ni.

³⁵ Naa pàa ka saa gbòn yeyongo lugusaga ki na sanga ɲa ni, a sorodasheelee pè si Pòli wi gbo wa naayeri, naa janwa wila pye na weli ki kala na;

³⁶ katugu pe ni fuun pàa taga wi pungo na na jòrògi na yuun fò: «Yoo gbo.»

Pòli wila para mboo yee sho

³⁷ Naa sorodasheelee pàa kaa na jaa mbe ye Pòli wi ni wa malaga sigego ki ni, a wì si sorodasheelee togbòò wi pye fò: «Ma mbe yenle mbe senre ta yo ma ni le?»

A sorodasheelee togbòò wì suu yewe ma yo fò: «A! Jaga mà Gireki senre ti jen?

³⁸ Ezhipiti tara fenne woo ɲa wì yiri ma je pungo ɲga na, ma kari legboleele waga tijere (4 000) ni wa gbinri wi ni, wo ma mboro?»

³⁹ A Pòli wì suu yon sogo ma yo fò: «Muu yen Zhufuye woo. Silisi kinda ca ɲga pe yinri Tarisi ko pyo wì mî, ko ɲga ki mege ki yen ma gbogo we. Mila ma yenri, ma ti mbe yo janwa wi ni.»

⁴⁰ A sorodasheelee togbòò wì si yenle. A Pòli wì si yere wa yeyongo lugusaga ki na, mɛɛ kɛɛ wa janwa wi yeri. A pe ni fuun pè si pyeri. A Pòli wì si yo pe ni Zhufuye senre ni, ma yo fò:

22

¹ «Sefenne naa na teelee, senre nda mi yaa yo yingò mbanla yee sho, yaa ki senre ti nuru!»

² Naa pàa kaa wi yan wila para pe ni Zhufuye senre ni, kona, a pè si pyeri dinw. A Pòli wì sho fò:

³ «Mi yen Zhufuye woo. Pa pànlà se wa Tarisi ca, wa Silisi kinda wi ni. Ɛɛn fò, pa mî yiri ma pye lere laga ki Zheruzalemu ɲa wi ni. Gamaliyeli wi yen na nagafo we, wilan naga we teleye pe lasiri wi ni fuun wi ni. Na jatere wi yen Yennjele wogo ki na paa yegé ɲga na ye ni fuun ye woo wi yen ki na nala we.

⁴ Mbele pàa taga we Fò wi kologo ki na, mila pe jolo fò ma pele gbo, ma nambala naa jeele pele pò ma pe le kaso.

⁵ Saraga wofenne to wo naa lelelele janwa wi ni, pe mbe ya mbege yo mbege filige fò kaselege ko mila yuun. Mila seweale ta pe yeri mbe sa pe kan we Zhufuye woolo mbele wa Damasi pe yeri. Mila kari sa tagafenne mbele wa pe pò, mbe pan pe ni laga Zheruzalemu, mbe pe kan pe jolo.

*Poli wila wi tagawa pi senre yo
(Kapye 9.1-19; 26.12-18)*

⁶ «Mila pye wa konɔ na kee, ma ka saa yongo Damasi ca ki ni, yonlofugo yege ki ni, le ki yongolo nungba ke ni, a yanwa gbɔɔ pà si yiri wa yenjele na ma yin mala maga.»

⁷ A mi si to le tara, mɛɛ magala la logo, laa na piin fɔ: «Soli, Soli, yingi na, a ma nɛɛ na jolo?»

⁸ A mi sho fɔ: «Ambɔ wi mboro, we Fɔ?» A wi sho fɔ: «Muwi, mi Zhezu, Nazareti ca fenne woo ɲa ma yen na jolo we.»

⁹ Na pinleyeenle pàa ki yanwa pi yan, ɛɛn fɔ, pe sila ɲa wila para na ni wi magala li logo.

¹⁰ Kona, a mi si yewe ma yo fɔ: «Yingi mi daga mbe pye we Fɔ?» A wi silan pye fɔ: «Yiri ma kari wa Damasi, ɲga Yenjele li yen na jaa ma pye, ki yaa yo wa mbɔɔn kan.»

¹¹ Ki yanwa gbɔɔ pila na pye fyɔɔn. A na pinleyeenle pè silan yigi keyen na ma kari na ni wa Damasi.

¹² «Naɲa wà la pye wa, pàa pye naa yinri Ananiyasi. Wila pye na fyɛ Yenjele li yege fɔ jenge. Wila pye na tanri na yala lasiri kongolo ke ni. Damasi ca fenne Zhufuye pe ni fuun pàa pye naa metanga yinri.»

¹³ A wo si pan na kɔɔgo, ma yere le na tanla, mɛɛ na pye fɔ: «Sefɔ Soli, ta yaan naa!» Le ki yongolo nungba ke ni, a na yengele kè si yenge, a mi si Ananiyasi wi yan.

¹⁴ A wi sho fɔ: «We tɛleye Yenjele làa ma wɔ faa, jango ma ta ma li nandanwa kala li jɛn, ma li Woo sinɲe nungba wi yan, maa yon senyoro ti logo;

¹⁵ katugu ɲa mà yan, naa ɲa mà logo, ma daga mbe pye ki sɛɛfɔ.

¹⁶ Yingo, yingi maa singi naa? Yiri, ma we Fɔ wi mege ki yeri†, ma batize, ma kapere ti jogo ti laga ma na.» »

*Poli wila ki yege yo
paa yege ɲa na wila kari
wa mbele pe woro Zhufuye
pe yeri*

¹⁷ «A mi si songoro wa Zheruzalemu. Naa mila kaa na yenri wa sherigo gbɔɔ ki ni, a mi si yariyanga ka yan.»

¹⁸ A mi si we Fɔ wi yan, a wilan pye fɔ: «Fyɛɛle ma yiri laga Zheruzalemu fyaw, katugu ca woolo pe se yenle sɛɛya ɲa maa yuun na kanngolo wi na.»

¹⁹ A mi suu yon sogo ma yo fɔ: «We Fɔ, pège jɛn jenge ma yo mila pye na kee wa sheryinɛ ti ni, na mbele pè taga ma na pe yinri, na pe nii kaso, na pe kaan, a paa pe gbɔɔn.»

²⁰ Pàa ma sɛɛfɔ Etiyeni wi gbo sanga ɲa ni, mila pye wa fun. Mila yenle mbele pàa pye naa kuun pe kapyege ki na, ma pe yariporo ti tɛge na yɛɛ tanla nari wele.»

²¹ Kona, a we Fɔ wi silan pye fɔ: «Ta kee, katugu mi yaa ma tun lalerege na, wa mbele pe woro Zhufuye pe yeri.» »

*Poli wila yo wi yen
Ɔromu tara pisee*

† 22:16 22:16: Mbe we Fɔ wi mege ki yeri, ko yen mboɔ yenri wɔɔn saga.

²² Janwa wila logo Poli wi yeri ma saa gbɔn fɔ ki sɛnre ti na. Kona, a pɛ si jɔrɔgɔ nɔgbanga ma yo fɔ: «Ki nana na yoo wɔ laga dunruya! Yoo gbo! Wii daga mbe koro yinwege na!»

²³ Paa pye na jɔrɔgi nɔgbanga, na pe yaripɔrɔ ti woo nari waa, na tara ti kori nari waa wa naayeri nangbanwa pi na.

²⁴ A Jromu tara sorodasheelee togbɔɔ wi si kɔnɔ kan ma yo pe ye Poli wi ni wa malaga sigego ki ni, poo gbɔn sapige ni, ki pye yege nga na, a janwa wi nɛe jɔrɔgi wi punɔgo na, wi ta wigi go ki jen.

²⁵ Naa paa kaa na Poli wi poo mboɔ gbɔn sanga na ni, a wi si sorodasheelee tojɛɛ na wila pye le wi pye fɔ: «Pege kɔnɔ kan ma yeri ma Jromu tara pisee wa gbɔn sapige ni, na pe fa kiti kɔn wi na le?»

²⁶ Naa sorodasheelee tojɛɛ wila kaa ki sɛnre ti logo ma, a wi si saa ki yo sorodasheelee togbɔɔ wi kan ma yo fɔ: «Yingi maa jaa mbe pye yeɛn? Ki nana na Jromu tara pisee wi!»

²⁷ A sorodasheelee togbɔɔ wi si pan le Poli wi tanla maa yewe, ma yo fɔ: «Ki yo na kan, ma yen Jromu tara pisee le?»

A Poli wi sho fɔ: «Ee.»

²⁸ Kona, a sorodasheelee togbɔɔ wi sho fɔ: «Penjagbɔrɔ mɔ̀u wɔ, mɛɛ jen ma pye Jromu tara pisee.»

A Poli wi sho fɔ: «Mi wo se wa ki ni.»

²⁹ Le ki yɔngɔlɔ nungba ke ni, mbele pe mbaa Poli wi gbɔn, pɛ si laga wi na. Naa sorodasheelee togbɔɔ wo jate wila kaa ki jen ma yo Poli wi yen Jromu tara pisee, a wi si fyɛ, katugu wila wi kan pɔo pɔ.

*Paa kari Poli wi ni
wa kiti kɔnfɛnnɛ nɔgbelege
ki yege sɔgɔwɔ*

³⁰ Zhufuye paa бага Poli wi na go nga na, sorodasheelee togbɔɔ wila pye na jaa mbege jen mbe filige ki na jɛnge. Ki kala na, ki goto pinliwe pi ni, a wi suu sanga, mɛɛ kɔnɔ kan saraga wɔfɛnnɛ teele poro naa kiti kɔnfɛnnɛ nɔgbelege ki ni fuun ki yeri, ma yo pe gbogolo. Ko punɔgo na, a wi si kari Poli wi ni, mɛɛ saa wi yerege le pe yege sɔgɔwɔ.

23

¹ A Poli wi suu yengele ke kan kiti kɔnfɛnnɛ nɔgbelege ki na, ma sho fɔ: «Sefɛnnɛ, na nawa jatere wi koro jɛnnɛ na na wa na kapyegele ke ni Yɛnnɛle li yege na, fɔ ma pan ma gbɔn nala.»

² A saraga wɔfɛnnɛ to Ananiyasi wi si kɔnɔ kan mbele paa pye le Poli wi tanla pe yeri ma yo poo gbɔn wa wi yɔn ki na.

³ A Poli wi suu pye fɔ: «Yɛnnɛle lo li yaa kɔɔn gbɔn, mboro na ma yen paa mbogo nga pɛ filige ka yen we. Mɔ̀ cɛn wa na kiti kɔɔn na na, na yala lasiri wi ni, ma si yala, lasiri wo maa jogo, naa mɔ̀ kɔnɔ kan ma yo panla gbɔn we!»

⁴ Mbele paa pye le Poli wi tanla, a pɛ sho fɔ: «A! Yɛnnɛle li saraga wɔfɛnnɛ to wo maa tegele we!»

⁵ A Poli wi si pe yɔn sogo ma yo fɔ: «Sefɛnnɛ, mi si jaga jen mbe yo saraga wɔfɛnnɛ to wowi; katugu ki yen ma yɔnlɔgo wa Yɛnnɛle sɛnre sɛwe wi ni, ma yo fɔ: «Maga ka sɛnpere yo ma wɔlo pe to wi na†.» »

⁶ Poli wila ki jen ma yo kiti kɔnfɛnnɛ nɔgbelege ki kanngɛyege nungba la pye Sadusiye, a ki sannga ki yen Fariziye. Ki kaa pye ma, a wi si gbele

† 23:5 23.5: Eki 22.27

ngbanga pe yege na ma yo fɔ: «Sefenne, Farizi wi mi, na sevenne Fariziye wele. Naa na jigi wi yen ki na ma yo kuulo pe yaa ka yen mbe yiri wa kunwo pi ni, ko kala na paa kiti koon na na.»

⁷ Naa wila kaa ko senre to yo ma, a Fariziye poro naa Sadusiye pe ni, pe nee para pe yee na, a janwa wi si kon shyen.

⁸ Katugu Sadusiye poro ma yo kuulo pe se ka yen, fɔ mērege woro wa, yinne woro wa. Ma si yala, Fariziye poro taga to ti ni fuun to na.

⁹ A yogo ki si gbogo ma serege. Fariziye kanngēyēge ki ni, lasiri sewe jenfenne pēle si yiri, mēe senre ti le ngbanga, ma yo fɔ: «Wee kapege ka kpē jēn, nga ki nana nā wī pye. Anne yinne, nakoma mērege wa wī para wī nī.»

¹⁰ A kendige kī si gbogo jēnge, fɔ a sorodasheelee togbɔ wī fyē ma yo paga ka Pōli wī koonlo curo curo. A wī si kono kan sorodasheelee pe yeri ma yo pe tigi pe sa Pōli wī le poo wɔ wa pe sogowɔ, pe kari wī nī wa malaga sigego ki nī.

¹¹ Ki pilige nungba ki yembinē li nī, a we Fɔ wī suu yēe naga Pōli wī na, maa pye fɔ: «Kotogo ta! Yege nga na mālā serēya wī yo laga Zheruzalemu, ki daga ma saa yo ma fun wa Ɔromu ca.»

Zhufuye pàa yon le mbe Pōli wī gbo

¹² Ki goto pinliwē pi nī, a Zhufuye pē si yon le, ma wugu ma pe yēe danga ma yo pe se ka, pe se si wɔ, fɔ pe sa Pōli wī gbo gbēn.

¹³ Mbele pàa ki yon ki le, pàa wē lere nafa shyen wo na.

¹⁴ A pē si kari saraga wofenne teele poro naa lelele pe korogo, mēe pe pye fɔ: «Wē wugu ma we yēe danga ma yo we se yaraga ka, fɔ we sa Pōli wī gbo gbēn.

¹⁵ Yoro wele, naa kiti konfenne ngbelege ki nī fuun ki nī, yege yo ye sorodasheelee togbɔ wī kan wī Pōli wī torogo laga ye yege sogowɔ, yege pye ndēe yaa jaa mboo kala li yewe mbeli jēn jēnge. Woro wo na, we yen ma gbēgele mboo gbo sanni wī sa gbōn laga.»

¹⁶ Eēn fɔ, a Pōli wī nōsepyɔ sumboro wī pinambyɔ wī sigi yon lemē pi logo. A wo si kari wa sorodasheelee pe malaga sigego ki nī ma saa ki yo Pōli wī kan.

¹⁷ A Pōli wī si sorodasheelee tojēe wa yeri, ma suu pye fɔ: «Kari ki lefōnnɔ nā wī nī wa sorodasheelee togbɔ wī yeri, katugu senre ta yen wī yeri wī yo wī kan.»

¹⁸ A sorodasheelee tojēe wī si kari ki lefōnnɔ wī nī wa sorodasheelee togbɔ wī yeri, ma sho fɔ: «Kasopyɔ Pōli wo wīlan yeri, mala yenri ma yo mbe pan ki lefōnnɔ nā wī nī ma korogo, fɔ senre yen wī yeri wī yo ma kan.»

¹⁹ A sorodasheelee togbɔ wī si lefōnnɔ wī yigi kēe na, mēe kari wī nī kanngaga na, ma suu yewe ma yo fɔ: «Yingi maa jaa mbe yo na kan?»

²⁰ A wī suu yon sogo ma yo fɔ: «Zhufuye pē yon wa nungba mbōon yenri Pōli wī nī, mbe kari wī nī wa kiti konfenne ngbelege ki yege sogowɔ goto, mbege pye ndēe paa jaa mboo kala li yewe mbeli jēn jēnge.

²¹ Eēn fɔ, maga ka yenle, katugu mbele pe yaa ka lara mboo gbo, pē wē lere nafa shyen wo na. Pē wugu ma pe yēe danga ma yo pe se ka, pe se si wɔ, fɔ pe sa Pōli wī gbo gbēn. Pe yen ma gbēgele yingɔ, pe woro na yaraga ka singi ndēe ma woyoro to.»

²² A sorodasheelee togbɔ wī sigi yo lefōnnɔ wī kan ma yo wiga kaga yo lere kpē kan mbe yo wigi yo maa kan. Kona, a wī suu torogo ma yo wila kee.

*Pàa kari Pòli wi ni
wa gboforoneri Felisi wi yeri*

²³ Ko pungo na, a sorodasheelee togbɔɔ wì si sorodasheelee teele jɛɛɛ jɛɛɛ pe shyen yeri, mɛɛ pe pye fɔ: «Ye sorodasheelee cɛnmɛ shyen (200) pye pe gbɛgeɛ, naa mbele pe maa nuru shɔn na pe nafa taanri ma yiri kɛ ni, naa njaanra fenne pe cɛnmɛ shyen (200) ni, pe kari wa Sesare ca. Yembine suro tiga li mbe kɔ yee kari.

²⁴ Ye shɔnye pele gbɛgeɛ, jango Pòli fun wi lugu wa na wi sa gbɔn yinnge wa gboforoneri Felisi wi na.»

²⁵ A sorodasheelee togbɔɔ wì sigi sɛwɛ ɲa wi yɔnlogɔ ma yo fɔ:

²⁶ «Mi Kulodi Lisiyasi, mila ki sɛwɛ ɲa wi torogi legbɔɔ gboforoneri Felisi wi kan. Mòò shari.

²⁷ Zhufuye pàa ki naɲa ɲa wi yigi na jaa mboo gbo. A mi naa na sorodasheelee pe ni, wè si saa wi sho pe yeri, katugu mila ki logo ma yo wi yen Jromu tara pisee.

²⁸ Pàa бага naɲa wi na go ɲga na, mila pye na jaa mbege jɛn. Kì pye ma, a mì si kari wi ni wa pe kiti kɔnfenne ɲgbɛlege ki yɛɛ sɔgɔwɔ.

²⁹ A mì sigi yan fɔ pè бага wi na na kendige woo wi ni poro jate pe lasiri kapyere na, ɛɛn fɔ, wii yaraga ka pye ɲga ki daga kunwɔ ni, nakoma kaso yɛɛ ni.

³⁰ Naa kì kaa yo na kan ma yo pè yɔn le wi na, le ki yongɔɔ nungba ke ni, a mì suu torogo wa ma yeri, ma sigi yo mbele pè бага wi na pe kan ma yo pe sa бага wi na wa ma yɛɛ sɔgɔwɔ. We yen pilige ka o!»

³¹ A sorodasheelee pè si kari Pòli wi ni ki yembine li ni fɔ wa Antipatirisi ca, paa yɛɛ ɲga na kila yo ma pe kan we.

³² Ki goto pinliwɛ pi ni, sorodasheelee mbele pàa pye tɔɔɔ na, a poro si songɔɔ wa pe malaga sigego ki ni, mɛɛ mbele pàa pye shɔnye na poro yaga, a pè kari Pòli wi ni.

³³ Naa pàa ka saa gbɔn wa Sesare, a pè si sɛwɛ wi wɔ maa kan gboforoneri wi yeri, mɛɛ Pòli wi le wi kɛɛ.

³⁴ A gboforoneri wì si sɛwɛ wi kara, mɛɛ Pòli wi yewe wì yiri kinda ɲa ni wì ni. Naa wila kaa ki logo ma yo wì yiri wa Silisi kinda wì ni,

³⁵ a wì sho fɔ: «Mbele pè бага ma na, na paga ka gbɔn laga, pa mi yaa ma yewe.»

A wì si kono kan ma yo pe Pòli wi le wa Erodì yungbɔɔ ki ni, paa wele wi na.

24

*Zhufuye pàa saa бага Pòli wi na
wa gboforoneri Felisi
wi yɛɛ sɔgɔwɔ*

¹ Naa piliye kanjurugo la kaa toro, a saraga wofenne to Ananiyasi wì si gbɔn wa Sesare ca, wo naa Zhufuyeleɛɛɛɛ pele ni, naa nana sennjeen wa ni, ɲa wila pye na para na sunlu leeɛ na. Pàa pye naa yinri Teritulusi. A pè si saa бага Pòli wi na wa gboforoneri Felisi wi yeri ma yo wì kapege pye.

² A pè si Pòli wi yeri, a wì pan. A Teritulusi wì nɛɛ бага wi na na yuun fɔ: «Legbɔɔ Felisi, we yen yeyinnge gbɔɔ ɲga na, pa kì yiri mboro yeri. Ma kagala gbegewe pì we tara ti kannga fɔ jɛɲge.

³ Kì tanla we ni fuun we ni. A waa ma shari lagapyew ki kagala ke kala na.

⁴ Ëen fò, mi woro na jaa mbòon te naa mbe kari yegɛ, ki kala na, mila ma yenri ma kagbaraga pyege ki kala na, ma logo we yeri jenri.

⁵ Wège yan ki nana ɲa, wi yen na we jolo ndɛɛ tifeleɛ yama ye we sɔgowo. Wi yen na Zhufuye mbele dunruya wi lagapyew pe pinri. Wo wi yen Nazareti ca fenne gbogolomo pi to.

⁶ Wi yere la pye na jaa mbe sherigo gbogo ki tɛɛ fyongo ni fun. Kì pye ma, a wè suu yigi. [Wàa pye na jaa mbe kiti kɔn wi na mbe yala we lasiri wo ni.

⁷ Ëen fò, sorodasheelee togboɔ Lisiyasi wì si pan maa sho we yeri fannga gbogo ni,

⁸ mɛɛ kono kan mbele pè бага wi na pe yeri pe pan laga ma yegɛ sɔgowo.] Na maga ki nana ɲa wi yewe, kagala ngele wè yo wì pye, pa ma yaa ke kaseleɛ jen.»

⁹ Pè бага wi na kagala ngele na, a Zhufuye pè yenle ki na ma yo pa ke yen ma.

Polì wila para mboo yee sho

Felisi wi yegɛ na

¹⁰ Kona, a gboforoneri wì si senre ti kan Polì wi yeri. A Polì wì si senre ti le ma sho fò: «Migi jen ma yo maga le wa yegɛle legere ni ma yen ki tara nda ti kiti kɔnfò. Ki kala na, na jigi wi yen ma cɛn mbe para mbanla yee sho ma yegɛ sɔgowo.

¹¹ Mboro jate ma mbe ya mbege yewe mbege jen jenge, fò ki fa toro pilige ke ma yiri shyen na, naa mi kari wa Zheruzalemu mbe sa Yennele gbogo we.

¹² Pee na yan mila kendige woo lere kpe ni, mbanla yan mila janwa wi sunnu naa waa wa sherigo gbogo ki ni, nakoma wa sheryinre ti ni, kana laga ka na wa ca nawa.

¹³ Kì leele mbele paa бага na na kagala ngele na yingo, pe se ya mbege naga ma na mbe yo ke yen kaseleɛ.

¹⁴ Ma si yala, mi yen naga yuun naga finligi ma yegɛ na fò: Zhezu kono na pe yen na yuun ma yo li woro kaseleɛ, mi yen na tunngo piin we teleye Yennele li kan na yala lo ni. Ëen fò, nda fuun ti yen ma yonlogo wa lasiri seweele poro naa Yennele yon senre yofenne pe seweele pe ni, mi taga ti na.

¹⁵ Na jigi wi yen ma taga Yennele li na, paa yegɛ nga na poro fun pe woo wi yen ma taga li na we, fò kuulo pe ni fuun, lesinmbele naa kapere pyefenne, pe yaa ka yen mbe yiri wa kunwo pi ni.

¹⁶ Ko ki ti mi fun, mila ki ngbanga na nawa jatere wi koro jenne na na pilige pyew Yennele lo naa leele pe ni fuun pe yegɛ na.

¹⁷ «Naa yegɛle kele la kaa toro mala ta mi woro laga Zheruzalemu, a mi si kaa songoro ma pan penjara ni mbanla cenle woolo pe saga, mbe saara wo Yennele li yeri.

¹⁸ A pè si saa na ta wa sherigo gbogo ki ni milan yee pye kpoyi Yennele li yegɛ na. Janwa sila pye wa na ni, tinme sila si yiri.

¹⁹ Ëen fò, Azi kinda Zhufuye pèle la pye wa. Poro pe ja daga mbe pan laga, na kaa pye kala la yen pe yeri pe бага na na, peli yo ma yegɛ na.

²⁰ Nakosima, mila yere wa kiti kɔnfenne ngbeleɛ ki yegɛ na, kambasinne nga mila pye, a pè yan, ki leele mbele laga yeen pege yo.

²¹ Kaawo ki senre nungha nda mila yere ma yo ngbanga pe yege na to ce, fo: «Mi taga kuulo pe yenme pi na, ko kigi kan kiti yen na koon na na nala laga ye yege sogowa.» »

²² Felisi wila ki Zhezu kono li wogo ki jen fo jenge. A wi si pe songoro ma yo pungo na sorodasheelee togboo Lisiyasi wiga ka pan, pa wi yaa pe kala li gbegele.

²³ A wi si kono kan sorodasheelee tojɛ wi yeri, fo wi sa Poli wi le wa kaso wila wele wi na, ɛɛn fo, wi tifeleliwaa kan wi yeri jenri, wuu wenne pe yaga paa wi kala li yongo wi kan.

Poli wila para Felisi naa Duruzili ni

²⁴ Naa piliye jenri la kaa toro, a Felisi wi si pan wo naa wi jo Duruzili wi ni. Wo la pye Zhufuye woo. A Felisi wi si tun, a pe saa Poli wi yeri wi kan na pan ma tagawa mba pe ma taga Zhezu Kirisi wi na pi senre logo wi yeri.

²⁵ ɛɛn fo, naa Poli wila kaa na para leele pe daga mbe sin wa pe yinwege ki ni yege nga na, naa yeɛ yingiwɛ, naa Yenɲele li kiti kongo nga kila paan ti wogo ki na, a Felisi wi si fye, ma sho fo: «Ma mbe ya kari yingo. Na mi ka ka wagati ta, pa mi yaa ma yeri naa.»

²⁶ Wi jigi wila pye ki na fun ndɛɛ Poli wi yaa penjara kan wi yeri. Ki kala na, wila wi yeri yerisaga legerɛ na ma pan na baro piin wi ni.

²⁷ Naa Yegele shyen la kaa toro, kona, a Pɔrisiyusi Fesitusi wi si cɛn wa Felisi wi yonlo. Zhufuye pe kandanlaga ko Felisi wila pye na jaa mbe pye, a wi si Poli wi yaga wa kaso.

25

Poli wila ki yenri Ɔɔɔmu tara fenne wunlumbolo to wo mboo kala li gbegele

¹ Naa Fesitusi wila ka saa gbon wa ki kinda wi ni, ki pilige taanri wogo ki na, a wi si yiri wa Sesare ma kari wa Zheruzalemu.

² A saraga wofenne teelee poro naa Zhufuye legboolo pe ni, pe si saa Poli wi le keɛ wa Fesitusi wi yeri.

³ A pe si Fesitusi wi yenri ma yo wi Poli wi pye wi pan wa Zheruzalemu, katugu paa yon le wi na mboo gbo wa kono wi pansaga.

⁴ A Fesitusi wi si pe yon sogo ma yo Poli wi yen wa kaso wa Sesare, fo wo jate sanni jenri wi yaa songoro mbe kari wa.

⁵ A wi sigi senre nda ti taga wa ma yo fo: «Na mi kaa kee, ye ti ye teelee pele mbe pinle na ni pe kari wa Sesare, pe sa бага ki narja ɲa wi na, na kaa pye wi kapege pye we.»

⁶ Piliye yan Fesitusi wila pye wa pe yeri, yi sila toro pilige kolotaanri, nakoma ke na, ko pungo na, a wi si songoro ma kari wa Sesare. Ki goto pinliwɛ pi ni, a wi si saa cɛn wa kiti konsaga, mɛɛ tun ma yo pe Poli wi pye wi pan.

⁷ Naa Poli wila kaa gbon wa, Zhufuye mbele paa yiri wa Zheruzalemu ma pan, a pe si saa wi maga, mɛɛ kapere legerɛ yo mari taga wi na, nda pe sila ya mberi yo mberi filige.

⁸ Ɛɛn ƒɔ, a Pɔli wì si para mboo yɛɛ shɔ, ma yo ƒɔ: «Mii kapege pye Zhufuye lasiri wi na, mii si ka pye sherigo gbɔɔ konaa wunlumbolo to wi na.»

⁹ Ɛɛn ƒɔ, Fesitusi wila pye na jaa mbe Zhufuye pe nandanwa kala li pye, a wì si Pɔli wi pye ƒɔ: «Ma mbe yenle mbe kari wa Zheruzalemu kiti wi sa kɔn ma na wa na yege na ki kala na li na le?»

¹⁰ A Pɔli wì suu yɔn sogo ma yo ƒɔ: «Mi yen yeresaga laga wunlumbolo to wi kiti kɔnsaga. Pa na kiti wi daga mbe kɔn laga. Mii kapege pye Zhufuye pe na, mboro jate mɔga jɛn jɛnge.

¹¹ Na kaa pye mi yen jɔɔɔ, na kaa si pye mi kala la pye, na li daga kunwɔ ni, mii je na gbogo ki na. Ɛɛn ƒɔ, pɛ бага na na ma yo mɔ kagala ngele pye, na kaa pye kaselege woro ke ni, lere wa se ya mbanla le pe kɛɛ. Mi yen naga yenri wunlumbolo to wo mbanla kala li gbegele.»

¹² Kona, naa Fesitusi wila kaa para wi yerifenne pe ni ma saa kɔ, a wì sho ƒɔ: «Mɔga yenri wunlumbolo to wo mboon kala li gbegele, ma yaa kari wɛyi wa wi yege na.»

Pɔli wila para Agiripa naa Berinisi pe yege na

¹³ Naa piliye yà la kaa toro, a wunlunɔɔ Agiripa wo naa wi nɔsepyɔ sumboro Berinisi wi ni, pɛ si gbɔn wa Sesare mbe pan mbe Fesitusi wi shari.

¹⁴ Naa paa kaa na piliye yɔn ka piin wa, a Fesitusi wì si Pɔli kala li yege yo ma wunlunɔɔ wi kan. Wila wi pye ƒɔ: «Felisi wila nana wa yaga laga kaso.

¹⁵ Naa mila kari wa Zheruzalemu, a saraga wɔfenne teele poro naa Zhufuye lelɛɛ pe ni, pɛ sho ƒɔ ki nana wì kapege pye, ma silan yenri ma yo mbe kiti wi kɔn mboo jan wi na.

¹⁶ A mɔ si pe yɔn sogo ma yo ki woro Ɔɔmu tara fenne pe kalɛge mbe lere wa le kɛɛ, ndɛɛ wo naa mbele pɛ бага wi na pe ka sa fili laga nunɔba, wi para wuu yɛɛ sho kala na pɛ бага wi na li ni.

¹⁷ Kona, a pɛ si pan lagame. Mi sigi pye kamɔɔgo, ki goto pinliwɛ pi ni, a mɔ si saa cɛn wa kiti kɔnsaga, mɛɛ kono kan ma yo pe pan ki nana wi ni.

¹⁸ Wi winfenne pɛ kaa pan sanga na ni, kapere nda mila pye na jate pe yaa yo wì pye, mɔ si ko ka logo.

¹⁹ Ka sila pye pe yeri, kaawɔ kendige paa pye na woo wi ni pe shɛɛge wogo na, naa nana wa wogo na, na pe yinri Zhezu. Wì ku, a Pɔli wila ki yuun naga finligi ma yo wi yen yinwege na.

²⁰ Ki kala mbaa li gbegele yege nga na, kila na nawa pi wɔ. Ki pye ma, a mɔ si Pɔli wi yenri, na kaa pye wi mbe yenle mbe kari wa Zheruzalemu pe sa kiti wi kɔn wi na ki kala li na.

²¹ Ɛɛn ƒɔ, a Pɔli wì sigi yenri wunlumbolo to wo mboo kala li gbegele. A mɔ si kono kan ma yo poo yaga wa kaso, ƒɔ mbe saa torogo wunlumbolo to wi kan.»

²² A Agiripa wì si Fesitusi wi pye ƒɔ: «Mi jate mila jaa mbe logo ki nana wi yeri.» A Fesitusi wì suu pye ƒɔ: «Goto ma yaa logo wi yeri.»

²³ Ki goto, a Agiripa wo naa Berinisi pɛ si pan legboolo panma pi na, ma pinle sorodasheelee teele tugbɔmbolo naa ca ki legboolo pe ni, ma saa ye wa kiti kɔnsaga. A Fesitusi wì si kono kan, a pɛ saa Pɔli wi yeri ma pan wi ni.

²⁴ Kona, a Fesitusi wì sho fò: «Wunlunaṇa Agiripa naa yoro mbele fuun ye yen laga we ni, ye yege yen naṇa ṇa na yeen, Zhufuye janwa wi ni fuun wì бага wi na wa na yege na wa Zheruzalemu naa lagame, na jorogi ma yo wii daga mbe koro yinwege na.

²⁵ Mi wo na, migi wele maga yan wii kapege pye, ṇga ki daga poo gbo. Wo jate wì kaa ki yenri ma yo wunlumbolo to wo mboo kala li gbegele, a mì si yere ki yerewe mboo torogo wa wi kan.

²⁶ Mii senfire ta, nda mbe yonlogo wi kanngolo wunlumbolo to wi kan. Ko kì ti mì pan wi ni laga ye yege sogowa, mboro jate wunlunaṇa Agiripa ma yege sogowa, jango na waga wi yewe, mbe senre ta ta mberi yonlogo.

²⁷ Ki woro ma yala na yege na mbe kasopyo wa torogo, na senfire si ta kapege ṇga pè yo wì pye ki na.»

26

*Poli wila para mboo yee sho
wa Agiripa wi yege na*

¹ A Agiripa wì sigi yo Poli wi kan ma yo fò: «Ma mbe ya para mboon yee sho yingo.»

Kona, a Poli wì suu kee ki yirige, mee ki senre nda ti yo, mbe ta mboo yee sho:

² «Wunlunaṇa Agiripa, Zhufuye pè бага na na kagala ngele fuun na, kì tanla na ni jenge mbanla yee yan ma yege sogowa nala, mbe para mbanla yee sho kì kagala ke ni;

³ katugu ma yen ma Zhufuye kalegele koro naa pe kendige wakagala ke jen jenge. Kì kala na, mi yen noo yenri, maga kun ma yee ni, ma logo na yeri.

⁴ «Na yinwege kila pye yege ṇga na maga le na puwen pi na, Zhufuye pe ni fuun pège jen. Maga le kì kongbanṇga kì na, mì tanga tangalomo mba na laga na cenle woolo pe sogowa, konaa wa Zheruzalemu, pège jen.

⁵ Pànla jen maga le faa, na pe mbe yenle mbege yo mbege filige we, fò mila pye na tanri na yala Fariziye ngbelege ko ni, ṇga kì kono tangala li yen ma ngban we sherege kì ni we.

⁶ Yenṇele làa yon folo na kon we teleye pe yeri, pa na jigi wi yen li na, ko kala na kiti yen na koon na na yingo.

⁷ We cengele ke ma yiri shyen ke jigi wi yen kì na fò kì yon folo li yaa ka ton mbe yon fili. A pè bala na tunngo piin Yenṇele li kan suyì sonlo naa yembine. Wunlunaṇa, ko jigi wo kala na Zhufuye pè бага na na.

⁸ Yingi na, a ye nee kì jate lere se ya taga kì na fò Yenṇele li ma kuulo pe yen ma pe yirige wa kunwo pi ni?

⁹ «Mi jate mila kì sonri ma yo kì daga mbe kagala legere pye mbe Nazarēti ca fenne Zhezu wì mege kì jogo.

¹⁰ Ko mila pye wa Zheruzalemu. Saraga wofenne teele pàa fanṇga kan na yeri, a mì tagafenne pe legere le kaso. Naa pàa pye na pe kuun, mila yenle kì na.

¹¹ Wagati legere na, mila pye na pe jolo wa sheryinre ti ni fuun ti ni. Mila pye na pe ngbanga pe Zhezu wì mege kì jogo. Nangbanwa pila toro na ni pe kala na, a mì taga pe na na jolo fò wa tara sannda ti cara ta ni.

Poli wila wi yee kanwa
Yennele yeri pi senre yo
(Kapye 9.1-19; 22.6-16)

¹² «Kì pye ma, a mì si kari wa Damasi ca, saraga wofenne teele pàa fannga naa tunngo nga kan na yeri ki ni.

¹³ Yonlofugo ki na, mala ta wa kono wunlunana, a yanwa gbɔɔ pà si yiri wa yennele na ma pan, ma we yonlo yanwa pi na yere. A pi si yin ma mi naa na pinleyeenle pe ni we maga.

¹⁴ A we ni fuun wè toori tara. A mì si magala la logo laa para na ni Zhufuye senre ni na yuun fɔ: «Soli, Soli, yingi na, a ma nee na jolo? Maa ma yee welegi paa nɔ yen, ɲa wi yen na wi yee sugulo wi konrifɔ wanga na we.»

¹⁵ A mì si yewe fɔ: «Ambo wi mboro, we Fɔ?» A we Fɔ wì sho fɔ: «Muwi, mi Zhezu ɲa ma yen na jolo we.

¹⁶ Een fɔ, yiri ma yere. Milan yee naga ma na mboon pye na tunmbyee. Ma yaa pye na serefo, mbaa ki yuun sanmbala pe kan paa yege nga na mala yan nala we, mbaa nga mi yaa ka naga ma na naa ki yari pe kan.

¹⁷ Mi yaa ma go sho Zhufuye pe kee, naa cengele sanngala woolo pe kee, poro mbele mi yaa ma tun pe yeri we.

¹⁸ Mi yen nɔo tunnu ma sa pe yengele ke yenge. Ma pe pye pe wɔ wa wɔwɔ pi ni, pe pan wa yanwa pi ni. Pe wɔ wa Sotanla fannga ki ni, pe pan wa Yennele fannga ki ni, jango na paga taga na na, pe pe kapere ti kala yagawa ta, pe censaga ta wa mbele pè pye Yennele li woolo pe sogowɔ.»

Poli wila para
wi tunngo ki wogo na

¹⁹ «Kì pye ma, wunlunana Agiripa, mii je yariyanga nga ki yiri wa yennele na ma naga na na ki na.

²⁰ Een fɔ, a mì si Yennele senre ti yo wa Damasi ca gben, ko pungo na, mee ti yo wa Zheruzalemu, naa Zhude tara ti lagapyew, konaa wa mbele pe woro Zhufuye pe yege sogowɔ, ma yo pe pe kapere ti jen peri yaga, pe pe yee kan Yennele li yeri. Kapyere nda ti mbege naga fɔ pè pe kapere ti jen mari yaga, paa to piin.

²¹ Ko kala na Zhufuye pàa na yigi wa sherigo gbogɔ ki ni, nee jaa mbanla gbo.

²² Een fɔ, Yennele lilan go sige ma pan ma gbɔn nala, mi yen laga nala sereya wi yuun leele pe ni fuun pe kan, piile naa lelelele. Mi woro na ka yege yuun, ndee nga Yennele yon senre yofenne poro naa Moyisi wi ni pàa ya ma yo ki yaa ka pye ko.

²³ Ko yen fɔ Kirisi wila daga mbe jolo mbe ku, mbe pye kongbanja mbe yen mbe yiri wa kunwɔ pi ni, konaa mbaa yanwa[†] pi wogo ki yari we cenle woolo poro naa cengele sanngala woolo pe kan.»

Poli wila Agiripa wi yeri
ma yo wi taga Zhezu wi na

²⁴ Naa Poli wila pye na para mboɔ yee sho, a Fesitusi wì si para ngbanga ma yo fɔ: «Yara ye ma ni Poli! Ma sewe jenndorogo ki yara le ma ni!»

²⁵ A Poli wì suu yon sogo ma yo fɔ: «Yara ma ti ye na ni, legboɔ Fesitusi. Senre nda mila yuun ti yen kaselege, ma pye tijinliwe ni.

[†] 26:23 26.23 Yanwa mba pi senre ti yen na yuun po pi yen showɔ we.

²⁶ Wunlunana jate wi yen ma ki kagala ke ni fuun ke jen. Mbe ya mbe kotogo ta mbe para wi yege na ki kagala ke na. Mi taga ki na ma yo wi ke ni fuun nungba nungba ke jen, katugu ki wogo kii pye larawa.

²⁷ Wunlunana Agiripa, ma taga Yennele yon senre yofenne pe senre ti na le? Migi jen ma yo ma taga ti na.»

²⁸ A Agiripa wi si Poli wi pye fo: «Sanni jenri, ma yaa na jatere wi kannga mbe pye keretiye!»

²⁹ A Poli wi sho fo: «Foonfoon nga na o, pungo na wi yo, mi yen na Yennele li yenri, kiga ka da mboro nungba na, een fo, ye ni fuun mbele yaa nuru na yeri nala, ye kannga ye pye tagafenne paa na yen, mi sho pe ye po jorogo ni.»

³⁰ Kona, a wunlunana wo naa gboforoneri wi ni, naa Berinisi wi ni, naa mbele fuun paa pye wa pe ni, pe si yiri ma yere.

³¹ Naa paa kaa kari, a pe nee pe yee piin fo: «Ki nana na, wii kapege ka kpe pye, nga ki daga wi gbowo, nakoma kaso yege ni.»

³² A Agiripa wi si Fesitisi wi pye fo: «Ki nana na, ma mbe ja ya mboo wa wila kee, ndee ki pye wii jaga yenri wunlumbolo to wo mboo kala li gbegele we.»

POLI WI KONDANGALA MBE KARI WA JORMU CA KONAA WI KASO YEGE

27

27.1-28.31

Paa Poli wi torogo

wi kari wa Jormu ca

¹ Naa kila kaa yere we ye tonmokoro ka ni we kari wa Itali tara, a pe si Poli naa kasopiile pele le sorodashee tojee wa kee, paa pye naa yinri Zhuliyusi, wila pye Jormu tara fenne sorodashee ngbelege nga paa pye na yinri «Wunlumbolo to wi sorodashee ngbelege» ko ni.

² A we si ye Adiramiti ca tonmokoro ka ni, ko la daga mbe kari wa Azi kinda tonmokoro yeresaga ki yeri. A we si kari. Maseduwani kinda woolo wa la pye we ni, paa pye naa yinri Arisitariki. Pa wila yiri wa Tesaloniki ca.

³ Ki goto pinliwe pi ni, a we si gbɔn wa Sidon ca. Zhuliyusi wila kajenge pye ma Poli wi kan. Wila yenle, a Poli wi kari wi wenne pe korogo, mbe ta mboo kayongo yaara ti ta pe yeri.

⁴ Naa waa kaa yiri lema, a we si kari Shipiri logo fugo tara ti titonlowo po ni, ma mara ti na, katugu tifelege kila pye na gbɔn na waa we na.

⁵ A we si kogojje wi kon ma kari wa Silisi kinda wo naa Panfili tara ti tanla, mee saa gbɔn wa Mira ca, wa Lisi tara ti ni.

⁶ Wama, a sorodashee tojee wi si Alegizandiri ca fenne tonmokoro ka ta, kila kee wa Itali tara. A wi si we le wa ko ni.

⁷ A we nee kee yoro tonmo pi go na ma piliye legera ta. We gbɔnwɔ pila ngban jenge wa Sinide ca ki yon na. Naa tifelege kila kaa we yege kon mbe kari lege wa ki kee ki na, a we si toro wa Salimoni tara laga nga ki ye wa kogojje wi ni ki tanla, mbe ta mbe we yee yan wa Kireti logo fugo tara ti yeri.

⁸ A we nee toro Kireti logo fugo tara ti kanngaga na ma te jenge, mee saa gbɔn laga ka na pe ko yinri Tonmokoro Yeresara Jende. Pa kila pye wa Lase ca ki tanla.

⁹ Wagati legere la we toro, fo we karaga wa tonmo pi go na kila ngban ma serege, katugu yenge lege pilige kila toro mako, a weresanga wila yongo. Ki kala na, a Poli wi si pe yeri ma yo fo:

¹⁰ «Na teelee, migi wele maga yan, ki tangala na li yaa pye mbe ngban. Jogowo legere yaa pye tonmokoro konaa ki nawa tuguro ti na, ko ce ma, woro jate ki mbe ya ti we we yinwege ki la.»

¹¹ Een fo, a sorodasheelee tojee wi si taga na wi maa kono kaan tonmokoro fevenne pe yeri wo naa tonmokoro fo wi ni, pe senyoro ti na, ma we Poli woyoro to na.

¹² Ki laga ki tonmokoro yeresaga ki sila yon we were sanga wi pye wa. Ki pye ma, mbele paa pye wa tonmokoro ki ni, a pe legere si yere ki yerewe mbe yiri wa ki laga ki na mbe bala mbe gbon wa Fenikisi ca, mbe were sanga wi pye wama. Ki ca kila pye Kireti logo fugo tara ti tonmokoro yeresaga ka. Kila pye ma yeye wa yonloparawa kalige kee naa yonlo tosaga kee ki yeri, naa yonloparawa kameenge kee naa yonlo tosaga kee ki yeri.

*Tifelingbogo ka la yiri na gboon
wa kogje wi ni*

¹³ Naa tifelege jenri la kaa yiri wa yonloparawa kalige kee ki yeri na gboon, a pe sigi jate ndee nga paa pye na jaa mbe pye, ki mbaa ya pye. A pe si tonmokoro ki yeregeyaraga ki yirige nee Kireti logo fugo tara ti sologi na kee.

¹⁴ Een fo, sanni jenri, a tifelingbogo ka si yiri wa logo fugo tara yanwira ti na nee gboon, pege yinri Erakilon.

¹⁵ A ki si tonmokoro ki wonrogo, wee ya mbaa ki finli mbaa kee wa ki ni. A we si we yee yaga ki kan kila kee we ni.

¹⁶ A we si saa toro logo fugo jega ka tanla, pege yinri Kuloda. A we si tonmokoro jeele li le mali le wa tonmokoro gbenge ki ni, liga ka ta mbe jogo. Li lewe pila ngban wa fo jenge.

¹⁷ Naa paa kaa li le wa tonmokoro gbenge ki ni, a pe si tonmokoro ki nandogomo pi po manda ni, jango kiga ka ta mbe ya. Paa pye na fye fo paga ka sa lugu Siriti taayenge laga nga wa tonmo pi nogo ki na. Ki pye ma, a pe si tonmokoro ki paraga ki tirige, mee pe yee yaga tifelege ki kan.

¹⁸ Tifelingbogo kila koro na we jolo jenge, fo ki goto a pe tonmokoro ki tuguro ta wo ma wa wa kogje wi ni.

¹⁹ Ki pilige taanri wogo ki na, a pe si tonmokoro gbegeleyaara ta wo ma wa wa tonmo pe keyen jate yi ni.

²⁰ Piliye legere la toro, yonlo kii yan, wonngolo kee yan. A tifelingbogo ki koro na gboon ngbanga ma, a we sunndoro ti kon we na, a we yo we se ya sho naa.

²¹ A ki mo jenge na we fa yaraga ka. Kona, a Poli wi si yiri ma yere pe sogowo, mee pe pye fo: «Na teelee, yaa daga mbe logo na yeri, waga ka yiri wa Kireti logo fugo tara ti ni. Anne ki jologo nga konaa ki jogowo mba pi se ja we ta.

²² Een fo, yingo mi yen na ye yeregi, ye kotogo ta; katugu wa kpe se wi yinwege ki la ye ni, fo tonmokoro ko nungba ki yaa jogo ko ce.

²³ Nala yembine na li ni, Yennele na mi yen li woo, lo na mi yen na tunngo piin li kan, li merege wa wi yee naga na na.

²⁴ Wilan pye fo: «Poli, maga kaa fye. Ki daga ma kari wa wunlumbolo to wi yeye sogowo. Yennele li kagbaraga nga li pye ma kan ki kala na, li yaa ti ma tangayeenle pe ni fuun pe koro yinwege na.»

²⁵ Ki kala na, na teele, ye kotogo ta, katugu mî taga Yennɛle li na ma yo nda li yo, pa ki yaa si pye ma.

²⁶ Eɛn fɔ, ki daga tifelege ki we le ki we wa logɔ fugo tara tinndi wa go na.»

²⁷ We yembinɛ kɛ ma yiri tijerɛ wolo li ni, ma we ta tifeɓingboɓo kila pye na kee na paan we ni wa Adiriyatiki kɔgoje wi na, yindege ki na, tɔnmokoro nawa tunmbyeele pe nɛɛ ki sɔnri ma yo waa yongo tara ni.

²⁸ A pɛ si tɔnmɔ pi taanla, mɛɛ ki yan pi tijuguwo pi yɛn mɛterɛ nafa ma yiri kɛ ma yiri kolɔshyɛn. Sanni jɛnri naa, a pɛ suu taanla ma suu yan mɛterɛ nafa ma yiri kolɔtaanri.

²⁹ A pɛ si fye fɔ we tɔnmokoro kiga ka sa jiri sinndɛɛrɛ ta na. A pɛ si tɔnmokoro ki yeregeyaara punɔo woro ti tijerɛ tirige nɛɛ lalaaga ki singi, a kila mɔni pe yege na.

³⁰ Tɔnmokoro ki tunmbyeele paa pye na jaa mbe fe. A pɛ si tɔnmokoro jɛɛle li tirige wa kɔgoje wi ni, nɛɛ ki piin ndɛɛ pe yaa tɔnmokoro ki yeregeyaara nda wa yege ti tirige.

³¹ A Pɔli wi si sorodasheelee tojɛɛ wo naa sorodasheelee pe pye fɔ: «Na ki leelee mbele pee koro laga tɔnmokoro ki ni, ye se ya sho.»

³² Kona, manda nda tila pye ma pɔ tɔnmokoro jɛɛle li na, a sorodasheelee pɛ siri kɔɔnlo, mɛɛ li yaga laa kee.

³³ Ma leelee pe ta paa lalaaga ki singi, a Pɔli wi si pe ni fuun pe yɛnri ma yo pe ka. Wila yo fɔ: «Nala wi yɛn ye pilige kɛ ma yiri tijerɛ, ye yɛn na korogi funɔo, ye fa yaraga ka.

³⁴ Ki kala na, mi yɛn na ye yɛnri fɔ ye yaakara ta ka, katugu ti kala yɛn ye na ye ta ye pɔgo. Lere wo wa kpɛ yinzige nunɔba jate se punɔo ye ni.»

³⁵ Naa Pɔli wila kaa ko sɛnrɛ to yo, a wi si buru le ma Yennɛle li shari le pe ni fuun pe yege na, mɛɛ wi kɔɔnlo nɛɛ kaa.

³⁶ Kona, a pe ni fuun pɛ si kotogo ta, mɛɛ ka fun.

³⁷ Woro mbele waa pye wa tɔnmokoro ki ni, waa pye lere cɛnmɛ shyɛn naa nafa taanri ma yiri kɛ ma yiri kɔgolɔni (276).

³⁸ Naa paa kaa ka ma tin, a pɛ si shɔgolo ke wo ma ke wa wa tɔnmɔ, jango tɔnmokoro ki ta ki tifaga.

Tɔnmokoro ki jɔgɔwa sɛnrɛ

³⁹ Naa laga kila kaa laga, tɔnmokoro ki tunmbyeele pe sila ki laga ki jɛn. Eɛn fɔ, a pɛ si lanjege walisaga ka yan, taambugo yɛn wa ki yɔn na. A pɛ si yere ki yerewe mbe kari tɔnmokoro ki ni wa ko taambugo laga ko na, na ki mbe ya pye we.

⁴⁰ A pɛ si tɔnmokoro ki yeregeyaara manda ti sangala, ma siri yaga wa tɔnmɔ. A pɛ si tɔnmokoro mbiriye tugboɔo ti manda ti sangala fun. Ko punɔo na, a pɛ si tɔnmokoro ki yege paraga gbenge ki jaraga wa tifelege ki ni, mɛɛ yege kan wa taambugo laga ki yeri.

⁴¹ Eɛn fɔ, a pɛ si saa yanra taambugo pishongo ka ni wa tɔnmɔ pi nɔgo, tɔnmɔ pi yinriwe naa pi togo filisaga ka na. Tɔnmokoro ki yege kɛɛ kila ye ma kan kinw wa taambugo ki ni, fɔ ki sila ya mbaa yege, ma si yala ki punɔo kɛɛ ko la pye na kaari kaari tɔnmɔ pi yinriwe naa pi togo ki fannɔga na.

⁴² Sorodasheelee paa pye na jaa mbe kasopiile pe ni fuun pe gbo, jango wa ka ka logɔ ki gbon mbe yiri mbe fe.

⁴³ Eɛn fɔ, sorodasheelee tojɛɛ wila pye na jaa mbe Pɔli wi sho, a wi si sorodasheelee pe yege kɔn paga ka ta mbe nga paa pye na jaa mbe pye ki

pye. A wì si kono kan mbele paa tònmo jèn pe yeri, ma yo poro mbe keli pe yew pe to wa tònmo, pe kòn pe kari wa tara ti na.

⁴⁴ Pe sanmbala poro mbe lugu tire papara papara ta na, nakoma tònmo koro nga ki kaari kaari, pe lugu ki kònro kònro ta na, pe kari. Pa kila pye ma, a pe ni fuun pè ta ma gbòn yinngè wa logo kongo ki na, yaraga si wa ta.

28

Nga kila pye Pòli wi na

wa Maliti logo fugo tara ti ni

¹ Naa wàa kaa sho ma kò, a wè sigi logo ma yo ki logo fugo pege yinri Maliti.

² Ki tara ti woolo, kajenge nga pàa pye ma we kan, ki si tawa si tanla. Pàa kason gbogo ka gberi ma we ni fuun we yeri, a wè pan wa ki tanla, katugu tisaga la pye na paan, a were tila kuun fò jenge.

³ A Pòli wì si saa yimbire wulo nari waa wa kason, a mērege kà si yiri wa ti ni kason tufunwò pi na, mēe wi nò ma yanra wi kēe ki na.

⁴ Naa logo fugo tara woolo pàa kaa wògo ki yan kila yolo Pòli wi kēe ki na, a pe nēe pe yēe piin fò: «Kaselege ko na, ki nanja na legbolere wi; katugu ali maga ta wì sho ma yiri wa kogoje wi ni, Yennele na pe yinri kasinngè lii yenle mboo yaga yinwege na.»

⁵ Eēn fò, a Pòli wì suu kēe ki yangara, a wògo ki si to wa kason, yaraga kpe sila Pòli wi ta.

⁶ Ki leele pàa pye na Pòli wi wele mboo yan wi fē, nakoma wi to wi ku le ki yongolo nungba ke ni. Eēn fò, naa pàa kaa ki yan kì mō, kapege suu ta, a pè si pe jatere wi kannga ma yo fò yarisunngo kayi.

⁷ Nanja na pàa pye na yinri Pubiliyusi, logo fugo tara ti legbo we, wi kēere tila pye ma yongo wa ki laga ki tanla. A wo si we yigi jenge paa wi wenne yen. A wè piliye taanri pye wa wi go.

⁸ Pubiliyusi wi to wila pye ma sinle, katugu witiwerewe naa togotogoni la pye wi na. A Pòli wì si saa wi yan, ma Yennele yenri maa keyen yi taga wi na, a wì si sagala.

⁹ Ko pungo na, a logo fugo tara yambala sanmbala pè si pan fun, a pè sagala.

¹⁰ A pè we gbogo fò jenge. We karisaga, yaraga nga fuun kala làa pye we na, a pè ki ni fuun ki kan we yeri.

Pòli wila gbòn wa Ɔromu ca

¹¹ Naa yenge taanri la kaa toro, a wè si ye Alegizandiri ca tònmo koro ka ni mēe kari. Pàa pye naga tegere ti yinri «Waanla yennele.» Pa kila were sanga wi pye wa.

¹² A wè si saa gbòn wa Sirakusi ca, ma piliye taanri pye lema.

¹³ A wè si kaa yiri lema, nēe tinndi wi tanngi na kee ma saa gbòn wa Eregiyo ca. Ki goto, a tifelege kà sigi lē na gbòn ma yiri wa yonloparawa kalige kēe yeri. Ki piliye shyen wogo ki na, a wè si gbòn wa Puzoli ca.

¹⁴ A wè si saa sefenne pele yan wa, a pè we yenri ma yo we yapelege nungba pye wa pe ni. Ko pungo na, a wè si kari wa Ɔromu.

¹⁵ Tagafenne mbele wa Ɔromu, a pè si we tinne ta, mēe pan ma we fili wa Apiyusi janla li ni, konaa wa Nambanmbala Tugugo Taanri ki ni. Naa Pòli wila kaa pe yan sanga na ni, a wì si Yennele li shari mēe kotogo ta.

¹⁶ Naa wàa ka saa gbɔn wa Ɔrɔmu, a pè si yɛnlɛ ki na Pɔli wi koro wi yɛ, wo naa sorodashe nunɔba ni, wo la pye na wele wi na.

*Pɔli wila Yɛnɛɛlɛ sɛnrɛ yo
wa Ɔrɔmu*

¹⁷ Naa piliye taanri la kaa toro, a Pɔli wì si Ɔrɔmu Zhufuye teeɛle pe yeri pe pan wa wi yeri. Naa pàa kaa pe yɛɛ gbogolo, a wì si pe pye fɔ: «Na woolo, ali maga ta mii kapege pye we tara woolo pe na, mii si we teeɛle pe kalegele fun ke jɔgo, pànla yigi wa Zheruzalemu, mala le Ɔrɔmu tara fɛnnɛ pe kɛɛ.

¹⁸ A poro na yewe na jaa mbanla wa, katugu pe sila kapege ka yan mɛ pye, nga ki mbe ti panla gbo.

¹⁹ Ɛɛn fɔ, Zhufuye pe sila yɛnlɛ ko na, ko kilan jori, a mɛgi yɛnri wunlumbolo to wo mbanla kala li gbegele. Ko woro mbe ka yo fɔ mila jaa mbe бага na cɛnlɛ woolo pe na mbe yo pe kapege pye.

²⁰ Ko kɛ ti mɛgi yɛnri mbe ye yan, mbe para ye ni; katugu Izirayeli tara woolo pè pe jigi wi taga ɲa na, wo mɛge ki ti pànla pɔ ki jɔrɔgo ɲa wi ni.»

²¹ A pè suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Wee sɛwɛ kpe ta ma kanɔgɔ mbe yiri wa Zhude tara. We woolo wa si si yiri wa mbe pan mbɔɔn sɛnrɛ yo laga, nakoma mbe yo ma kapege pye.

²² Ɛɛn fɔ, we yɛn na jaa mbe nga maa sɔnri ki logo, katugu wège jɛn ma yo laga o laga, ki gbogolomɔ mba ma yɛn pi ni yɛɛn, leele pe maa kendige woo pi ni.»

²³ A pè si pilige ka tɛge, poro naa Pɔli wi ni. Naa ki pilige kila kaa gbɔn, leɛgeɛ la pan wa laga nga Pɔli wila pye. Maga le pinliwɛ pi ni fɔ ma saa ki wa yɔnlɔkɔgo ki na, sɛnrɛ yɛge Pɔli wila pye na yuun pe kan: Wila pye na Yɛnɛɛlɛ li wunluwo wogo ki yari pe kan, naga jaa mbe pe jatere wi kanɔga Zhezu wi yeri, na para pe ni na yinrigi wa Moyisi lasiri sɛwɛɛle poro naa Yɛnɛɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɛnnɛ pe sɛwɛɛle pe ni.

²⁴ Pèle la taga nda Pɔli wila pye na yuun ti na, a pèle je pee taga ti na.

²⁵ Naa pe sɛnrɛ tila kaa yiri ti ye ti yɛ, a pe nɛɛ kee. Sanni pe sa kari, a Pɔli wì sigi sɛnrɛ nda ti taga wa cɛ, ma yo fɔ: «Sɛnrɛ nda Yinnekpoyi làa yo ma ye tɛɛye pe kan wa Yɛnɛɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɔEzayi wi yɔn, ti yɛn kaselege,

²⁶ fɔ:

Ta kee ma saga yo ki cɛnlɛ woolo mbele pe kan fɔ:

Ye yaa kaa nuru jɛɲge, ɛɛn fɔ, ye se kaa ti kɔrɔ jɛnni.

Ye yaa kaa wele jɛɲge, ɛɛn fɔ, ye se kaa yaan;

²⁷ *katugu ki leele mbele yɛɛn, pe kotoro ti ɲɔban pe na.*

Pè pe nunɔgbogolo ke tɔn,

ma pe yɛnɛɛlɛ ke tɔn,

janɔgo paga kaa yaan pe yɛnɛɛlɛ ke ni,

paga kaa nuru pe nunɔgbogolo ke ni,

paga si kaa kagala kɔrɔ jɛnni wa pe kotogo na.

Paga ka ta mbe kanɔga mbe pan

mì Yɛnɛɛlɛ na kɔrɔgo mbe ta mbe pe sagala.»†

²⁸ A Pɔli wì sho naa fɔ: «Ki kala na, ye daga mbege jɛn fɔ showɔ sɛnrɛ nda ti yiri wa Yɛnɛɛlɛ li yeri, ti torogo mbele pe woro Zhufuye pe kan fun. Poro wo na, pe yaa kari logo.»

† 28:27 28.26-27: Eza 6.9,10

²⁹ [Naa Pɔli wɪla kaa ki sɛnrɛ ti yo ma, a Zhufuye pe nɛɛ kee na kendige woo pe yɛɛ ni ɲgbanga.]

³⁰ Pɔli wɪla yɛgɛlɛ shyɛn poni koro pye wa go ɲga wɪla lɛ naga sara ki ni. Mbele fuun paa pye na paan naa shari, wɪla pye na pe yaara woo.

³¹ Wɪla pye na Yɛnɲɛlɛ li wunluwɔ wogo ki yuun, ma kotogo ta na leele pe nari Zhezu Kirisi wi sɛnrɛ ti ni, lere pyɔ wo sila wi yɛgɛ kɔn.

Sewē ŋa Pɔli wila torogo ƆRɔMU ca tagafenne pe yeri Sewē wi nawa senre

Ki sewē ŋa Pɔli wo wila wi yonlogo. Pɔli wila pye Zhufuye woo. Pa paa wi se wa Tarisi ca, wa Siri tara. Een fo pa paa wi koro wa Zheruzalemu ca; pa wila Yennele senre ti kara wa. Wila pye ma bala wa Zhufuye kalege kono li ni fo jenge. Pɔli wila pye na tagafenne kongbanmbala pe jolo, een fo we Fo Zhezu wila wi yee naga wi na, ma suu yeri jango wi pye pitunjo wa mbele pe woro Zhufuye pe sogowo. Ki pye ma, Pɔli wila saa Sentanra ti yari wa Ɔromu wunluwo tara ti legere ni.

Sanga ŋa ni Pɔli wila pye naga sewē ŋa wi yonlogi, wila pye wa Korenti ca. Wila pye na jaa mbe tangala la pye mbe kari wa Zheruzalemu ca, konaa wa Ɔromu ca. Ki pye ma, a wi si sewē yonlogo maa torogo wa Ɔromu ca tagafenne pe yeri, maga yo pe kan ma yo wi yaa kari wa pe yeri mbe nagawa kan pe yeri konaa mbe fannga kan pe yeri.

Ɔromu sewē wi yen ma kon ma yiri konsara taanri. Wa konsaga kongbannga ki ni (1-8), Pɔli wi yen na Sentanra ti yege yuun naga nari fo Zhufuye o, mbele pe woro Zhufuye o, we ni fuun wē kapege pye Yennele li yege na; Yennele li yen nanngbanwa ni we ni fuun we ni (1.18-3.20). Een fo Zhezu Kirisi we, wo ŋa wii kapege kpe pye wi fannga na, wi kunwo pi we kapere ti laga we na, ma we sho. Ki kala na, mbele fuun pē taga wi na, Yennele li yen na pe jate lesinmbele (3.21-5.21). Pɔli wi yen naga nari naga finligi fo Yennele li lasiri wi yen ma yon, een fo ki fannga woro we ni we ya waa tanri wi na. Ko kala ki ti Yennele li we yinriwe ta, mali Yinnekpoyi li torogo li pan li we saga, jango we pye Yennele li piile (6-8).

Wa sewē wi konsaga shyen wogo ki ni (9-11), Pɔli wi yen na para Zhufuye legere wogo na, mbele pee yenle mbe pe yee kan Zhezu wi yeri. Ali na paga je Zhezu wi na, Yennele lo na, lii je senwee piile pe na.

Wa sewē wi konsaga taanri wogo ki ni (12.1-15.13), Pɔli wi yen na nagawa kaan tagafenne pe yeri yege ŋga na pe daga mbaa ki piin, jango mbele pe woro tagafenne pe ta pege jen fo tagafenne poro na, pē pe yee kan Zhezu wi yeri kaselege na. ŋga ki yen kagbogo yon ma we ko ki yen fo ma lewee yenle woon ndanla.

Wa sewē wi kosaga, Pɔli wi yen na sharaga kaan wi wenne pe legere yeri (15.14-16.27).

Sewē wi yen ma koonlo yege ŋga na

Pɔli wila Zhezu Sentanra ti yari 1.1-17

Senwee wi jori mbe showo pi ta 1.18-3.20

Kono na Yennele li tege mbe showo pi kan 3.21-4.25

Yinwefonngɔ ki ma ta Kirisi wo fannga na 5.1-8.39

Ŋga Yennele li gbegele Izirayeli woolo pe mege ni 9.1-11.36

Tagafenne pe tangalomɔ pi daga mbe pye yege ŋga na 12.1-15.13

Sewē wi kosaga senre konaa sharaga pungo wogo 15.14-16.27

POLI WILA ZHEZU SENTANRA TI YARI

*Poli wila sɛwɛ wi torogo leele
mbele kan pe sharaga ye*

¹ Mi Poli ɲa Zhezu Kirisi wi tunmbyee, Yɛnɲɛlɛ lilan yeri mbe pye pitunɲɔ, mala wɔ mbaa li Sentanra ti yari.

² Ki Sentanra re, Yɛnɲɛlɛ lɛa ti yɔn fɔlɔ kɔn faa wa li sɛnrɛ sɛwɛ kpoyi wi ni, mɛɛ ti le wa li yɔn sɛnrɛ yofɛnnɛ pe yɔn paa ti yuun.

³ Ki Sentanra ti yɛn na para li Pinambyɔ wo sɛnrɛ na, wɛ Fɔ Zhezu Kirisi wɛ. Mboo ta paa wi se sɛnwɛe pyɔ, wila pye wunlunɲa Davidi wo setirige pyɔ.

⁴ Ɛɛn fɔ, mbe yala Yinnekpoyi li fanɲga ki ni, Yɛnɲɛlɛ ligi naga yawa ni ma yo wi yɛn li Pinambyɔ, naa wila yɛn ma yiri wa kuulo pe sɔgɔwɔ wɛ.

⁵ Wo fanɲga na Yɛnɲɛlɛ li yinmɛ kan na yeri mala pye pitunɲɔ Kirisi wi gbɔgɔwɔ pi kala na, janɲo cɛngɛlɛ sanɲgala ke ni fuun ke ni, mbaa leele pe piin paa tari wi na paa wi gbogo.

⁶ Yoro mbele ye yɛn wa Ɔrɔmu ca, yoro fun ye yɛn ki leele pe ni, yoro mbele Yɛnɲɛlɛ li yeri ye pye Zhezu Kirisi wi woolo wɛ.

⁷ Muwi mi yɛn naga sɛwɛ ɲa wi torogi yoro mbele wa Ɔrɔmu ye kan, yoro mbele ye yɛn ma Yɛnɲɛlɛ li ndanla, a li ye yeri ye pye li woolo kpoyi wɛ. Wɛ To Yɛnɲɛlɛ lo naa wɛ Fɔ Zhezu Kirisi wi ni pe yinmɛ naa yɛyinɲɛ kan ye yeri.

*Poli wila pye naga jaa mbe kari
sa Ɔrɔmu ca keretiɲɛye pe yan*

⁸ Ki kongbanɲga, mi yɛn nala Yɛnɲɛlɛ li shari Zhezu Kirisi wi fanɲga na ye ni fuun ye kan, katugu pe yɛn na ye tagawa pi sɛnrɛ yuun dunruya wi lagapyew ki ni.

⁹ Yɛnɲɛlɛ ligi jɛn ma yo ɲga mila yuun ki yɛn kaseleɛge. Lo mi yɛn na tunɲgo piin li kan na kotogo ki ni fuun ki ni, na Sentanra nda ti yɛn na para li Pinambyɔ wi kanɲɔlɔ ti yari. Ligi jɛn ma yo sanga o sanga mi kaa yɛnri, mi maa nawa tuun ye na.

¹⁰ Mi yɛn na Yɛnɲɛlɛ li yɛnri, fɔ na kaa pye ki yɛn li nandanwa kala, li kono li yɛngɛ na kan mbe kari wa ye yeri.

¹¹ Katugu mi yɛn naga jaa jate mbe ye yan, janɲo mbe Yinnekpoyi li yarikanga ka kan ye yeri, ye ta ye fanɲga ta.

¹² Ko kɔrɔ wo yɛn fɔ mila ki jaa mbe pye wa ye sɔgɔwɔ, wɛ kotogo ta ja, ye tagawa pi kotogo kan na yeri, na woo pi kotogo kan ye yeri.

¹³ Sɛfɛnnɛ mi yɛn na jaa yeɛge jɛn fɔ wagati lɛɛrɛ na miɲi lagaja mbe kari wa ye yeri mbe sa ye yan, janɲo mbe leele peɛle ta Kirisi wi kan wa ye sɔgɔwɔ, paa yeɛge ɲga na mi peɛle ta wa cɛngɛlɛ sanɲgala ke sɔgɔwɔ wɛ. Ɛɛn fɔ, kagala kɛɛle na yeɛge kɔn, miɲi ya mbeɛge pye, ali ma pan ma gbɔn nala.

¹⁴ Na tunɲgo yi mbaa kee leele pe ni fuun pe kɔrɔɔ, mbaa kee cagborɔ fɛnnɛ poro naa kapire fɛnnɛ pe kɔrɔɔ, naa sɛwɛ jɛnfɛnnɛ poro naa sɛwɛ mbajɛɛnɛ pe kɔrɔɔ.

¹⁵ Ki kala na, ki la yɛn na na jɛngɛ mbe sa Sentanra ti yo yoro fun ye kan, yoro mbele ye yɛn wa Ɔrɔmu wɛ.

Sentanra ti yɛn yawa ni

¹⁶ Katugu mi woro na fɛrɛ taa mbaa Sentanra ti yari. Ti yɛn Yɛnɲɛlɛ li yawa mbe mbele fuun pɛ taga Zhezu wi na pe shɔ. Ki kongbanɲga Zhufuye poro gbɛn, ko punɲo na, mbele fuun pe woro Zhufuye pe ni.

¹⁷ Sentanra ti yen naga nari paa yegge nga na Yennele li yen na leele pe piin lesinmbele li yee yegge na we. Ki ma ta wa tagawa po nungba ni, mbege le wa ki lesaga ki na fo sa gbön wa ki kosaga ki na, paa yegge nga na Yennele senre sewe wi yen naga yuun fo: «*Lesinje wi yaa ka yinwege ta wi tagawa pi fannga na.*»[†]

SENWEE WI JORI MBE SHOWO PI TA

1.18-3.20

Leele pe kapege pyewe we

¹⁸ Yennele li yen nali nangbanwa pi nari na yinrigi wa naayeri leele mbele pe woro na fye li yegge, naa mbele paa kambasinngge ki ni fuun ki piin pe kala na. Pe kapyere tijangara ti kala na, pe ma kaselege ki yegge ton, kiga ka ta mbe jen;

¹⁹ katugu nga ki mbe ya jen Yennele li kannngolo, ki yen ma filige pe kan. Yennele lo kpaw ligi naga maga filige pe kan.

²⁰ Male Yennele li dunruya wi da, li katiyongolo ngele leele pe woro na yaan yenle ni, ko koro wo yen li yawa mbakoo naa li cenlomo pi ni, leele pe yen nari yaan wa yaara nda Yennele li gbegele to ni. Ki kala na, tanga woro pe yeri.

²¹ Pe Yennele li jen, een fo, pe woro nali gbogo mbaa li shari paa yegge nga na ki daga paa ki piin Yennele li kan. Een fo, pe jatere wi kannga ma pye go fu, a pe tijinliwe fu kotoro ti kannga ma wo pe na.

²² Paa pe yee jate pe yen tijinliwe fenne, ma si yala pe yen lembire.

²³ Yennele na gbogowo pi yen li woo, lo na li se ku, naa pe mbaa li gbogo, a pe si yaara yanlere ta te, a ti senwee wi le, wo nga wi yen kufa, naa sannjere ti ni, naa wongaala mbele pe yen tooro tijere tijere ni pe ni, naa nda ti maa fululo lara na ti ni, nee to gbogo.

²⁴ Ki kala na, Yennele li pe yaga, a paa fyongoo kapyere piin ma yala jogo kagala ngele ke wa pe kotogo na ke ni, fo a paa ferembandawa kapyere piin pe yee ni pe wire ti ni.

²⁵ Pe Yennele li kaselege senre ti kannga mari pye yagbolo. Yaara nda Yennele li da to paa gbogo na tunngo piin ti kan, lo na li yen Dafa ma lo yaga wa. Lo li daga mbaa sonni fo sanga pyew. Anmiina.

²⁶ Ki kala na, Yennele li pe yaga, a ferembandawa kagala ke la na pe taa. Kala na Yennele li gbegele naja naa jele pe kan, a pe jele jate peli kannga na nga kii yala ko piin.

²⁷ Ki pyelomo nungba pi na, nambala fun pe woro na jaa mbaa jele kala piin jele pe ni. Mbaa sinle pe nambala yeenle pe ni, a ko la na pe taa fo jenge. A nambala paa ferembandawa kapyere piin pe yee ni fo na joloo taa, nga ki daga pe ni, naa pe laga Yennele li na we.

²⁸ Naa pe je pe woro na jaa mbe Yennele li jen, ki kala na, Yennele li pe yaga wa pe jatere nga wi joo wi ni, jango kagala ngele kee yala, paa kee piin.

²⁹ Pe yen na kambasinngge cenle pyew ki piin, ma yin nambewe, naa yegembatinwe, naa nambere, naa yenjara ni. Pe maa leele kuun, na wiin, na tijinliwe pee piin. Pe yen jogo pege naa yolegere ni.

³⁰ Pe yen leele mege jogofenne. Yennele li yen ma pe mben. Paa la fere taa, pe yen yee nagawa naa yee gbogowo ni. Pe maa tipere ta fonndo nogo koon mbaa piin. Paa la pe teele pe senre ti nuru.

[†] 1:17 1:17: Aba 2.4

³¹ Tijinliwe woro pe ni. Paa yon fole kon mbeli yon fili. Pe yen lengbaanla naa yewagafenne.

³² Pe Yennele li kiti kongo ki jen fo jenge, maga jen ma yo mbele paa tanri ko tangalomo mba po na, poro daga mbe ku. Ma si yala, pe koro naga kapyere cenle ti piin suyi. Mbe taga wa ko na naa, mbele paa ti piin, a pe kala li pe ndanla fun.

2

¹ Ki kala na, mboro na fuun maa sanmbala pe jeregi, tanga woro ma yeri; katugu na ma kaa sanmbala pe jeregi mbe sila ki kagala nungba ke piin, kona mboro jate maa kiti jaan ma yee na.

² Wege jen ma yo mbele pe maa ki kagala cenle ke piin, Yennele li yaa kiti kon pe na mbe yala kaselege ki ni.

³ Mboro na maa mbele pe yen naga kagala ke piin pe jeregi, ma si yala, mboro fun ma yen na ke piin, maa ki jate ma yaa sho Yennele li kiti kongo ki ni wi le?

⁴ Yennele li kajenge pyewe gbo, naa kagala ngele li maa kunni li yee ni, naa li kala yagawa, to nda ti se jen mbe ko, maa ti jate ti woro yaraga ka wi le? Ma sigi jen mbe yo Yennele li kajenge pyege ki mbe ya mboon kan moo kapere ti jen mari yaga wi le?

⁵ Een fo, naa ma kotogo ki yen ma ngban, ma si woro na jaa mboon nawa pi kannga, ki kala na, ma yen na jologo gbenge teri noo yee singi, pilige nga ni Yennele li yaa ka li kiti sinne wi kon, mbeli nangbanwa pi naga we.

⁶ Yennele li yaa ka lere nungba nungba pyew wi sara mbe yala wi kapege ki ni.

⁷ Mbele ka koro mbaa kajenge piin papaga ni, mbaa gbogowo naa sonmo, naa wire nda ti se fongo ti lagajaa, Yennele li yaa ka yinwege mbakogo ki kan pe yeri.

⁸ Een fo, mbele pe maa kendige woo, ma je kaselege ki na, ma yenle kambasinne ki na, li nangbanwa naa li kayanga ki yaa ka poro ta.

⁹ Mbele fuun pe maa tipege piin, pe yaa ka jologo naa yewerege ta, ki kongbannga Zhufuye poro gben, ko pungo na, mbele fuun pe woro Zhufuye pe ni.

¹⁰ Een fo, Yennele li yaa ka gbogowo, naa sonmo, naa yeyinne kan mbele fuun paa kajenge piin pe yeri, ki kongbannga Zhufuye poro gben, ko pungo na, mbele pe woro Zhufuye pe ni;

¹¹ katugu Yennele laa lere wo lere ni.

¹² Mbele fuun paa kapege ki piin ma pye pee Moyisi lasiri wi jen, pe yaa ka ye jologo ki lasiri wi fu na. Mbele fuun pe nee kapege ki piin maga ta pe lasiri wi jen, kiti yaa ka kon pe na mbe yala ki lasiri wi ni.

¹³ Mbele pe maa lasiri senre ti nuru ko ce, poro ma pe yen ma sin Yennele li yee na, een fo, mbele pe maa tanri ti na poro li yaa kaa jate lesinmbele.

¹⁴ Cengele sanngala woolo poro na, poro mbele lasiri wi woro pe yeri, na pe kaa tanri mbaa yala nga lasiri wi yo ki ni pe ye, kona ki cen pe pye lasiri pe yee kan, ali maga ta lasiri wi woro pe yeri o.

¹⁵ Pe maa ki nari ma yo nga lasiri wila yuun ma yo kila piin, ki yen wa pe koto na. Pe nawa jatere wi maa ki wogo ki nari fun. Wagati wa ni, pe jatere wi maa pe jeregi, nakoma wagati wa ni, wi maa tanga kaan pe yeri.

16 Pa ki yaa ka naga ma, na Yennele liga ka leele pe kagala ngele ke yen ma lara wa pe yinwege ki ni ke kiti wi kon Zhezu Kirisi wi kee pilige nga ni, mbe yala Sentanra nda mila yuun ti ni.

*Zhufu jenne wo
naa Moyisi lasiri wi ni*

17 Een fo, mboro na maa ma yee yinri Zhufuye woo, mdo jigi wi taga lasiri wi na, ndo yee gbogo ma Yennele li kala na.

18 Ma Yennele li nandanwa kala li jen. Pdon naga lasiri wi ni, a ma nga ki yen jenne ki jen maga wo.

19 Maa ki sonri ma yen mbele pe yen fyoonlo Yennele kon li kanngolo pe yee sinfo, ma pye paa yanwa yen mbele pe yen wa wowa pi ni pe kan.

20 Ma yo ma yen lembire ti jiligefo naa piile pe nagafu, katugu ma kajejme jembe naa kaselege ki ni fuun ki ta wa lasiri wi ni.

21 Mboro we, mboro na maa sanmbala pe nari, mboro jate ma woro ndo yee nari wi le? Mboro na maa Yennele senre ti yuun ma yo paga kaa yuun, a mboro nee yuun!

22 Mboro na ma yo paga kaa keenne piin, a mboro nee ti piin! Mboro na yarisunndo toon mben, a mboro nee ti gbogosara yaara to lee!

23 Mboro na maa ma yee gbogo, naa ma lasiri wi ta ki kala na, a mboro nee lasiri wi jogo na Yennele li tifaga!

24 Ko Yennele senre sewe wi yen na yuun ma yo fo: «Yoro Zhufuye ye kala na, cengele sanngala ke yen na Yennele li mege ki jogo.»†

25 Na ma kaa tanri lasiri wi na, pa kenrekenre wi ma pye tonli ni ma yeri. Een fo, na ma kaa lasiri wi jogo, kona ki ma cen ndee ma sila kenrekenre.

26 Lere na wii kenrekenre na wi kaa tanri lasiri kongolo ke na, pa Yennele li se la wi jate ndee wi kenrekenre wi le?

27 Lere na wii kenrekenre wire to na, nee tanri na yala lasiri wi ni, wi yaa ka kiti kon ma na, mboro na maa lasiri wi jogo we, ali maga ta lasiri wi yen ma yonlogo ma kan ma yeri, a ma kenrekenre o.

28 Na wi yen Zhufuye woo yee yanwa po na, wo ma wi yen Zhufu jenne we. Kenrekenre jenne we, wo ma na wi ma pye wire ti na.

29 Een fo, Zhufu jenne we, wo wi yen na wi ma pye Zhufu wa wi nawa, wi kotogo ki ma pye ma sin Yennele li yee na. Yennele li Yinnekpoyi lo li ma ko tunngo ko pye, ko woro lasiri na wi yonlogo wo tunngo. Ki Zhufu jenne we, Yennele lo li maa wi sonni, leele poro ma.

3

1 Ki pye ma, Zhufuye pe mbonro go ko yen kikiin? Kenrekenre wi kayongo ko yen kikiin?

2 Wi kayongo ki gbogo yee ki ni fuun ki na. Ki kongbannga, Yennele laa li senre ti telege Zhufuye poro na.

3 Wee yo mele san? Ki kaa pye wa pe ni, pele sila taga Yennele li na, ko mbe ya ti Yennele li je li yo li se pye senre nungba yofu le?

4 Ayoo de. Ki daga leele pege jen fo Yennele li yen kaselege yofu, a leele pe ni fuun pe pye yagboyoolo, paa yee nga na ki yen ma yonlogo ma yo fo:

*Ki daga pege jen pe yo ma yen sinne wa ma senyoro ti ni.
Na paga si kiti kon ma na, na tanga ta.†*

⁵ E'en fo, na kaa pye kapege nga waa piin ko ki yen naga nari ma yo Yennele li yen ma sin, wee yo mele? Na Yennele liga woro mbele waa kapere ti piin we le jologo, ko mbe pye li woro ma sin le? Mila para na yala senwee piile paralompo po ni.

⁶ Ki woro ma. Katugu ki pye Yennele li woro ma sin, li jen na kiti kon dunruya woolo pe na mele?

⁷ Na kaa pye na yagbogowo pi ni, mi yen na Yennele li kaselege ki nari naga finligi na kee yege, konaa nali gbogo, yingi na kiti mbe si kon na na fo mi yen kapere pyefo?

⁸ Naga yen ma, yingi na wee si daga mbe yo fo: «Ye ti waa tipege piin, jango kajenge mbaa yinrigi wa ki ni?» Leele pele yen nala mege ki jogo ma yo pa mila yuun ma. Ki leele ki yen ma sin pe le jologo.

Lere wo wa woro wa ma sin

⁹ Ki yen mele san? Woro mbele Zhufuye, we mbonro leele sanmbala pe na le? Ayoo de! Migi naga mako ma yo Zhufuye poro naa mbele pe woro Zhufuye pe yen wa kapere ti kulowo pi ni.

¹⁰ Yennele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo:
Lere wo wa woro wa na wi yen sinne, ali nungba san.[†]

¹¹ *Lere wo wa woro wa ma jilige.*

Lere wo wa woro wa na Yennele li lagajaa.

Pe ni fuun pe pungo, pe pinle ma jogo.

¹² *Lere wo wa woro wa na wi yen na kajenge piin, ali nungba san.*[†]

¹³ *Senre nda ti maa yinrigi wa pe yagbotiire ti ni, ti yen ma tisaw paa fanga yen, nga ki yen ma yenge.*

Pe ma pe ngayinnegele ke tege na leele lele.

Pe yon senre ti yen paa woggo shonro yen.[†]

¹⁴ *Danga senre naa senpenre ti yen wa pe yon.*[†]

¹⁵ *Pe yongolo ke wege legbogo ki na.*

¹⁶ *Tongowo naa jogowo po pi yen wa pe torosara ti ni.*

¹⁷ *Pee yeyinge kono li jen.*[†]

¹⁸ *Pe maa pe yinwege ki piin, paa la fye Yennele li yege.*[†]

¹⁹ Wege jen ma yo nga fuun lasiri wi yen na yuun, wi yen naga yuun mbele pe yen wa lasiri kono li ni poro kan, jango leele pe ni fuun pe yon ki ton paga ka ya kaferege kan, Yennele li kiti wi to dunruya woolo pe ni fuun pe na.

²⁰ Ki kala na, lere wo wa se ka pye lesinne Yennele li yege na, naa wila nga lasiri wila yuun ki piin ko kala na; katugu lasiri wo ma lere wi kan wi maga jen ma yo wi kapege pye.

KONO NA YENNELE LI TEGE MBE SHOWO PI KAN 3.21-4.25

*Yennele li ma lere wi sho
yege nga na ki nga*

²¹ E'en fo yingo, Yennele li yen naga nari we na paa yege nga na li yen na we piin lesinmbele li yee yege na we, lasiri wo ma wigi wogo ki pye. Lasiri wo naa Yennele yon senre yofenne pe ni, paa para ki wogo ki na.

[†] **3:10 3.10:** Yofa 7.20 [†] **3:12 3.11-12:** Yuuro 14.1-3 [†] **3:13 3.13:** Yuuro 5.10; Zhere 9.3,5; Yuuro 140.4 [†] **3:14 3.14:** Yuuro 10.7 [†] **3:17 3.15-17:** Eza 59.7-8; Yomi 1.16 [†] **3:18 3.18:** Yuuro 36.2

²² Yennele li maa leele pe piin lesinmbele li yee yee na, naa pe taga Zhezu Kirisi wi na we. Mbele fuun paa tari Kirisi wi na, li yen naga piin pe kan ma,

²³ katugu lii wa wo wa ni, leele pe ni fuun pe kapege pye, pe ni fuun pe Yennele li gbogwo pi la.

²⁴ Een fo, Yennele li yinne pi kala na, li yen na pe piin lesinmbele waga, Zhezu Kirisi na wi yen na pe go shoo wi fannja na.

²⁵ Yennele laa wi wo saraga, jango wi kunwo pi kala na, wi pye kapere ti kala yagafo leele pe na, mbele paa tari wi na we. Yennele li ko pye ma, maga naga fo li yen ma sin; katugu kapere nda leele paa pye faa, laa ti kun li yee ni, li sila ti kanya wa pe ni.

²⁶ Een fo, wagati na wi ni, li yen naga nari paa yee nga na li yen na leele pe piin lesinmbele we; katugu li yen ma sin, nee mbele fuun paa tari Zhezu wi na pe piin lesinmbele.

²⁷ Tanga yen leele pe yeri paa pe yee gbogo naa le? Ayoo, ali nungba san ko woro wa. Yingi na? Nga lasiri wila yuun, pe yen na tanri ki na ko kala na le? Ayoo de. Een fo, pe taga Kirisi wi na ko ki ti.

²⁸ Katugu we yen naga jate ma yo lere wi ma pye lesinnye Yennele li yee na, naa wi taga Kirisi wi na ko kala na, een fo, kii cen ndee naa wila tanri nga lasiri wila yuun ki na ko ki ma ti.

²⁹ Nakoma Yennele li yen Zhufuye poro nungba wolo le? Li woro cengele sanngala ke Yennele fun wi le? Kaselege ko na, li yen cengele sanngala ke Yennele fun.

³⁰ Ki kaa pye Yennele nungba li yen wa, li yaa Zhufuye pe pye lesinmbele pe tagawa po kala na, mbe cengele sanngala ke pye lesinmbele ke tagawa pi kala na fun.

³¹ Ko ki naga ma yo we yen na lasiri wi jaan tagawa pi kala na le? Ayoo de, wege jen ma yo wi kayongo ki gbogo.

4

Yee nagawa mba pi naga Abirahamu wi kannjolo

¹ Ki pye ma, yingi we yaa yo we tele Abirahamu wi wogo na senwee cenlemo pi kannjolo? Yingi yaraga wila ta?

² Ndee ki pye Abirahamu wila pye lesinnye Yennele li yee na kapyere nda wila pye to kala na, wi mbaa ya mbaa wi yee gbogo. Een fo, Yennele li yee na, ki sila pye ma.

³ Ma jen Yennele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo: «*Abirahamu wila taga Yennele li na, a li nee wi jate lesinnye wi tagawa pi kala na.*»[†]

⁴ Ma si yala, lere na wi maa tunngo piin, wi ma sara ta. Ki sara paa laa jate wi kan ki fo wi yeri paa yarikanga yen, wi maa jate wi daga wi ni win.

⁵ Lere na wii kee kan wi tunngo pyege ko na, een fo, wi ma taga Yennele na li ma kapege pyefo wi pye lesinnye li na, Yennele li yaa ki fo wi pye lesinnye wi tagawa pi kala na.

⁶ Ki pyelomo nungba pi na, lere na Yennele li maa jate lesinnye, mbege ta kapyere nda wila piin to fannja ma, ferewe mba ki fo wi yaa ta, Davidi la para pi senre na ma yo fo:

⁷ *Mbele Yennele li pe kajogoro ti kala yaga pe na,*

[†] 4:3 4.3: Zhene 15.6

ma pe kapere ti laga pe na, ferewe yen pe woo!

⁸ *Lere na we Fə wi woro naa kapege ki jate wi go na naa, ferewe yen wi woo!*[†]

⁹ Ki ferewe pi yen mbele pè kenrekenre poro nungba woo le? Mbele pee kenrekenre pi woro poro fun pe woo wi le? Koyi nga wè yo mako ma yo fo: «Yenjele làa Abirahamu wi jate lesinje wi tagawa pi kala na.»

¹⁰ Ki wogo kila pye wagati wiwiin? Kila pye ma yala Abirahamu wi kenrekenre mako lee wi fa kenrekenre ghen? Ayoo de, ki sila pye mbele yala wi kenrekenre mako, een fo, kila pye ma yala wi fa kenrekenre ghen.

¹¹ Abirahamu wila kaa kenrekenre wi ta punjo na paa kacen yen. Wila pye tegere naga nari fo Yenjele làa wi jate paa lesinje yen wi tagawa pi kala na. Kila yala wi fa kenrekenre ghen. Ki pye ma, mbele fuun pè taga Yenjele li na maga ta pee kenrekenre, Abirahamu wi yen pe to. A Yenjele laa pe jate paa lesinmbele yen.

¹² Mbele pè kenrekenre, wi yen pe to fun, poro mbele pee ki da kenrekenre wo nungba na we. Een fo, a paa tanri tagawa kono li na paa we to Abirahamu wi yen, wo na wila taga Yenjele li na, na wi fa kenrekenre ghen we.

*Abirahamu wila Yenjele li yon folo
li ta wi tagawa po kala na*

¹³ Yenjele làa yon folo kon Abirahamu naa wi setirige piile pe yeri ma yo pe yaa ka tara ti ta paa korogo yen. Ki yon folo li sila kon, katugu Abirahamu wila pye na tanri lasiri wi na, een fo, katugu Yenjele làa wi jate paa lesinje yen, wi tagawa pi kala na.

¹⁴ Ndee ki pye mbele pe yen na tanri lasiri wi na, poro nungba pe jen naga korogo ki ta, anme mbele taga Zhezu wi na, ki jen na pye kayongo fu, yon folo na Yenjele li kon li jen na pye wagafe.

¹⁵ Katugu lasiri wo maa paan Yenjele li nangbanwa pi ni. Een fo, lasiri wi woro laga nga na, lasiri jogowo na pye wa fun.

¹⁶ Ki pye ma, Yenjele làa yon folo li kon tagawa po kala na, jango li pye yarikanga nga ki ma kan waga we, Abirahamu setirige piile pe ni fuun pe li ta. Mbele paa tanri lasiri wi na, liga ka pye poro nungba wolo, een fo, li pye mbele paa tari Yenjele li na pe wolo fun paa yege nga na Abirahamu wila taga li na we. Wo wi yen we ni fuun we tele we,

¹⁷ paa yege nga na Yenjele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo: «Mòo tege ma pye cengele legere to.»[†] Yenjele na wila taga li na, li yege na wi yen we to. Yenjele le, lo li maa yinwege ki kaan kuulo pe yeri, na yaara nda ti sila pye laga faa ti piin ti maa yinrigi laga.

¹⁸ Ali maga ta jigi tagasaga sila pye kala na ni, Abirahamu wila taga Yenjele li na maa jigi wi taga ki kala li na. A wi si pye kona cengele legere to, ma yala nga Yenjele làa yo maa kan ki ni, fo: «Pa ma setirige piile pe yaa ka lege ma.»[†]

¹⁹ Wila ta paa yege cenme yen, een fo, wi tagawa mba wila taga Yenjele li na pi sila kologo, naa wila pye na sonri wi wire ti na, nda tila pye ndee ti ku mako we, naa wi jo Sara wi wogo ki na, wo na wila toro pisege na we.

²⁰ Wi tagawa pi sila ko, wi sila si sigi Yenjele làa yon folo na kon wi yeri li na. Een fo, wi tagawa pila fannaga kan wi yeri, a wila Yenjele li gbogo.

²¹ Wila taga ki na jenge ma yo yaraga nga Yennele laa ki yon folo kon mbe kan wi yeri, yawa yen li ni ligi pye ligi yon fili.

²² Ko ki ti naa Abirahamu wila taga Yennele li na, *laa wi jate paa lesinje yen.*

²³ Een fo, senre nda ti yen ma yonlogo ma yo fo: «*Laa wi jate paa lesinje yen*»[†] ti yonlogo wo nungba mege ni.

²⁴ Tila yonlogo woro fun we kala na, woro mbele we daga mbaa jate paa lesinmbele yen we. Woro mbele we taga Yennele li na, lo na laa we Fo Zhezu wi yen maa yirige wa kunwo pi ni we.

²⁵ Yennele laa wi kan, a wi ku we kapere ti kala na, a li suu yen maa yirige wa kunwo pi ni mbe we pye lesinmbele li yee yee na.

YINWEFONNGO KI MA TA KIRISI WO FANNGA NA

5

5-8

We yen yeyinninge na Yennele li ni

¹ Ki pye ma, Yennele li we pye lesinmbele li yee yee na, naa we taga Zhezu wi na ki kala na. Yinggo we yen yeyinninge na li ni we Fo Zhezu Kirisi wi fannga na.

² Zhezu wi fannga na, naa we taga wi na ki kala na, we ya ma fulo Yennele li yinne pi tanla, po mba we yen wa pi ni yinggo we. Nga ki yen na nayinne kaan we yeri, ko ki yen jigi na we ta mbe we tasaga ta wa Yennele li gbogowo pi ni we.

³ Ko nungba ma, een fo, we yen na yogori yere wa we jologo kagala ke ni; katugu wege jen ma yo jologo ki ma lere wi kan wi maa kala kunni wi yee ni.

⁴ Mbe kala kun yee ni, ko ma lere wi kan wi ma fannga ta wamawelewe pi na, wamawelewe po ma jigi tagasaga kan lere wi yeri.

⁵ Ki jigi tagasaga kila lere punjo, katugu Yennele lili ndanlawa pi le wa we koto ro na Yinnekpoyi na li kan we yeri lo fannga na.

⁶ Sanga na ni waa pye fannga fu, a Kirisi wi si ku lepeelee pe kan, wagati na Yennele laa kon wi ni.

⁷ Ki yen ma ngban wa mbe yenle wi ku lesinje kala na. Kana lere wa mbe kotogo ta mbe ku lejenje wa kala na.

⁸ Een fo, we yen ma Yennele li ndanla yee nga na, pa ligi naga we na yeen we, naa waa pye kapere pyefenne bere, a Kirisi wi ku we kan.

⁹ Wi kasanwa pi fannga na, we pye lesinmbele li yee na. Ki pye ma, wi yaa ka we sho Yennele li nangbanwa pi ni.

¹⁰ Waa pye Yennele li juguye, een fo, li tanwa ja we ni li Pinambyo wi kunwo pi fannga na. Li kaa tanwa le we ni mako, we yaa sho kaselege li Pinambyo wi yinwege ki fannga na.

¹¹ Ko nungba ma, een fo, we yen na yogori jenge mbe we ta Yennele li ni, we Fo Zhezu Kirisi wi fannga na. Wo wi we kan, a we tanwa ta Yennele li ni yinggo.

*Adama naa Kirisi pe kapyege
ki gbön lelegere na*

[†] 4:23 4.23: Zhene 15.6

¹² Kapege ki ye laga dunruya wi ni lere nungba kala na, wowi na Adama we. A kapege ki si pan kunwo pi ni. Ki pye ma, kunwo pi gbɔn leele pe ni fuun pe na, katugu pe ni fuun pɛ kapege pye.

¹³ Sanga na ni Yennele li fa lasiri wi kan Moyisi wi yeri, kapege kila pye laga dunruya wi ni mako, ɛɛn fo, naa lasiri wi sila pye laga gbɛn, ki kala na, Yennele li sila pye na kapege ki jate.

¹⁴ Ma si yala, maga ɛ wa Adama wagati wi na ma pan ma gbɔn Moyisi wagati wi na, kunwo pi fannga ta leele pe na, ali mbele pe sila kapege pye paa Adama wi yen, wo na wila Yennele li senyoro ti ke we. Na wi mbaa pan, Adama wo wila pye wi yanlee we.

¹⁵ ɛɛn fo, Adama wi kajooɔ ko se ya taanla yarikanga nga Yennele li ma kan waga ko ni. Ki yen kaselege fo lelegere ku ki lere nungba wi kajooɔ ki kala na. ɛɛn fo, Yennele li yinne pi gbogo ma we, yarikanga nga li kan waga lelegere yeri lere nungba fannga na, wo na wi yen Zhezu Kirisi we, ki yen kagbogo naa ma we.

¹⁶ Yennele li yarikanga ki tulugo ki yen ki ye ki lere nungba wi kapege ki ni. Ki lere nungba wi kapege ko kigi kan kiti to leele pe na, ma jolooɔ kan pe yeri. Ma si yala, kajogoro legere pyengolo, yarikanga nga Yennele li kan waga, ki leele pe kan pe pye lesinmbele Yennele li yege na.

¹⁷ Ki yen kaselege fo lere nungba kapege ko ki ti kunwo pi fannga ta leele pe na ki lere nungba wi kala na. ɛɛn fo, Zhezu Kirisi nungba wi fannga na, we yarilegere ta tiyongo. Mbele fuun paa Yennele li yinne gboo pi taa, naa li yarikanga nga ki yen kasinnge wogo ki ni, pe yaa ka yinwege ta mbaa wunluwo piin Kirisi wi kala na.

¹⁸ Ki pye ma, yege nga na Adama nungba wi kajooɔ ki leele pe ni fuun pe pye ma pe le jolooɔ, ki pyelomo nungba pi na, Zhezu Kirisi nungba wi kasinnge ki leele pe ni fuun pe sho Yennele li kiti kongo ki ni, ma yinwege kan pe yeri.

¹⁹ Yege nga na lere nungba wila Yennele li senre ti ke, a ki lelegere pye kapere pyefenne, ki pyelomo nungba pi na, lere nungba wi senre logowo pi kala na, lelegere yaa pye lesinmbele Yennele li yege na.

²⁰ Lasiri paa wi kan jango leele pege jen fo kajogoro ti yen na lege. ɛɛn fo, kapere ti lege laga nga na, Yennele li yinne pi gbogo wama naa jenne ma we.

²¹ Ki pye ma, yege nga na kapege ki fannga ta kunwo pi kala na, ki pyelomo nungba pi na, Yennele li yinne pi fannga ta kasinnge ki kala na mbe yinwege mbakoo kan we yeri, we fo Zhezu Kirisi wi fannga na.

6

*Wɛ ku kapege ki yeri
ma yinwege ta Kirisi wi fannga na*

¹ We yaa yo mele san? We daga mbe koro mbaa kapege ki piin, jango Yennele li yinne pila gbogo pila kee le?

² Ayoo de. Wɛ ku kapege[†] ko yeri, mele wee koro waa kapege ki piin naa?

³ Ye sigi jen mbe yo woro mbele waa batize mbe pye nungba Zhezu Kirisi wi ni, waa batize ma pye nungba wi ni wa wi kunwo pi ni wi le?

[†] 6:2 6.2: *Wɛ ku kapege ko yeri: Ko koro wo yen fo kapege kii fannga ta we na.*

⁴ Wa we batemu pyege ki ni, paa we le wi ni ja, we ta we pye ndee we pinle ma ku wi ni ja; jango yee nga na Kirisi wila yen ma yiri wa kunwo pi ni we To wi yawa gboo pi fannga na, woro fun waa tanri yinwefanngo na ma.

⁵ Katugu na kaa pye we pye nungba wi ni wa wi kulomo pi ni, pa we yaa ka pye nungba wi ni ma fun mbe yen mbe yiri wa kunwo pi ni paa wi yen.

⁶ Ye ti wege jen we yo fo: Waa pye lere na cenle faa, pe wo kan wa tiparaga ki na Kirisi wi ni ja, jango ki kapere wire ti fannga ki ko ki wo wa, waga ka pye naa kapege ki kulolo.

⁷ Katugu na ka ku wo ma sho kapege ki ni.

⁸ Na kaa pye we pinle ma ku Kirisi wi ni ja, we taga ki na ma yo we yaa ka pye yinwege na wi ni ja fun.

⁹ Wege jen ma yo naa Kirisi wi kaa yen ma yiri wa kunwo pi ni, wi se ka ku naa fyew, kunwo pi se fannga ta wi na naa.

¹⁰ Kunwo mba wi ku, wi ku kusaga nungba pe, ma fannga ta kapege ki na. Een fo yinggo, yinwege nga wi yen na piin, wi yen naga piin Yennele lo kan.

¹¹ Ki pyelomo nungba pi na, yoro fun yaa ye yee jate ndee ye ku kapege ki yeri, ma pye yinwege na Yennele li kan, wa ye gbogolomo pi ni Zhezu Kirisi wi ni.

¹² Ki kala na, yaga ka ti kapege ki cen ye wire nda ti yen kuworo ti go na naa, mbe ye kan yaa ki wire ti jogo kagala ke piin.

¹³ Yaga ka ye wire lara ti yaga kapege ki kan paa tunngo pyeyaara yen, mbaa kapege ki piin. Een fo, ye ye yee kan Yennele li yeri, paa leele mbele pe ku ma yiri wa kunwo pi ni poro pele yen. Ye ye yee kan pew li tunngo ki yeri paa tunngo pyeyaara yen, mbaa kasingge piin.

¹⁴ Kapege kii daga mbe fannga ta ye na, katugu ye woro wa lasiri wi fannga ki ni, een fo, pa ye yen wa Yennele li yinne pi fannga ki ni.

Ye pye kasingge ki kulolo

¹⁵ Ki yen mele san? Naa we woro wa lasiri wi fannga ki ni, een fo, pa we yen wa Yennele li yinne pi fannga ki ni, ki kala na we daga mbaa kapege ki piin wi le? Ayoo de!

¹⁶ Yee jen ma yo na yaga ye yee kan lere wa yeri mbaa tunngo piin wi kan, mbaa wi senre ti nuru, ye ma pye ki lerefo na yaa wi senre ti nuru wi kulolo. Na ki ka pye kapege ki kulowo powi, ki kosaga ki yen kunwo. Na ki ka pye Yennele li senre to ye yen na nuru, ye yaa pye lesinmbele wa ye yinwege ki ni Yennele li yee na.

¹⁷ Een fo, waa Yennele li sonni, yoro mbele faa yaa pye kapege ki kulolo, yinggo pe ye naga nagawa mba ni, ye yenle pi na ye kotogo ki ni fuun ki ni.

¹⁸ Ye sho ma wo wa kapege ki ni, yinggo ye kanninga ma pye Yennele li tunmbyeele mbaa kasingge piin.

¹⁹ Mi yen na para ye ni senwee pyo paralomo ni, naa ye fannga ki kologo mbe senre koro jen ki kala na. Faa yaa ye wire lara ti kan, a ti pye fyango kapyere naa tipere ti kulolo, na kafaara piin. Ki pyelomo nungba pi na, yinggo ni, ye ye wire lara ti kan ti pye kasingge ki kulolo, jango ye pye kpoyi Yennele li yee na.

²⁰ Sanga na ni yaa pye kapege ki kulolo, yaa pye ye yee woolo, ye sila jori mbaa nga ki yen ma sin ki piin.

²¹ Yिंगi tɔnli ye ta wa kagala ngele yè pye, a yिंगo kaa fere waa ye na ke ni? Kì kagala ke kɔwɔ pi yen kunwɔ.

²² Ɛen fɔ, yिंगo ni, yè sho kapege ki ni na tunngo piin Yennɛle li kan. Tɔnli ɲa yè ta, wo wi yen fɔ yè pye kpoyi Yennɛle li yege na, ki kɔsaga ki yen yinwege mbakɔgo.

²³ Katugu kapege ki sara wi yen kunwɔ. Ɛen fɔ, yarikanga ɲga Yennɛle li maa kaan waga, ko ki yen yinwege mbakɔgo ɲga wè ta wa we gbogolomo pi ni we Fɔ Zhezu Kirisi wi ni.

7

Tagafenne pè sho lasiri wi fannga ki ni

¹ Sefenne, ɲga mi yaa yo ye kan, ye yen maga jɛn mako fɔ jɛnge, katugu ye yen ma lasiri wi jɛn. Lasiri wi ma pye lere wi go na sanga ɲa ni wi yen yinwege na we.

² Kì pye ma, jɛle ɲa wì pɔri nana yeri, wi yen ma pɔ wi pɔlo wi na lasiri wi fannga na, mboo pɔlo wi ta wi yen yinwege na we. Ɛen fɔ, na wi pɔlo wiga ku, kona, wi ma sho lasiri ɲa wila wi pɔ wi na wi kɛɛ.

³ Kì kala na, mboo pɔlo wi ta yinwege na, na wiga pye nana wa yeri naa wi jɔ, pa pe yaa laa yinri kɛɛnre lifɔ. Ɛen fɔ, na wi pɔlo wiga si ku, wi ma sho kì lasiri wi kɛɛ, kona wi mbe ya pye nana wa yege jɔ, pa pe saa wi yinri kɛɛnre lifɔ.

⁴ Yoro fun sefenne, pa ye wogo ki yen ma fun. Naa yè pye wire nungba Kirisi wi ni kì kala na, yè ku lasiri wi yeri, ma pye Kirisi wi woolo, wo wi yen ma yiri wa kunwɔ pi ni, jango we ta waa tunngo jɛnge piin Yennɛle li kan.

⁵ Ma jɛn sanga ɲa ni wàa pye na we yinwege ki piin na yala we jogo lɛɛ wi ni, jogo pere nda lasiri wila ti la wa we na, tila pye na tunngo piin wa we wire ti ni fuun ti ni, na kee we ni wa kunwɔ pi ni.

⁶ Ɛen fɔ koni, wè sho lasiri wi fannga ki yeri, katugu ɲga kila we yigi ma we pye kasopiile, wè ku ko yeri. Kì pye ma, we mbe ya mbaa tunngo piin Yennɛle li kan pyelomɔ fɔnmbo na, wa Yinnekpoyi li fannga ki ni. Ko se pye paa pyelomɔ lɛɛ pi yen, wa lasiri ɲa wi yen ma yɔnlogo wi fannga ki ni.

Moyisi lasiri wila lere sho wi kapege ki ni

⁷ We yaa yo mɛle san? Lasiri wi yen kapege le? Ayoo dɛ. Ɛen fɔ, lasiri wilan kan, a mì yaraga ɲga pe yinri kapege kì jɛn; katugu mbe yege yirige yaraga na kì yen yege ɲga na, mì se jaga jɛn, ndɛɛ kì pye lasiri wii jaga yo mbe yo fɔ: «*Maga ka yege yirige yaraga na.*»[†]

⁸ Kapege kì pyelomɔ ta kì ɲgasele na li fannga na, ma ta ma yege yinriwe cɛnle pyew pì le wa na nawa; katugu na Yennɛle li lasiri wi woro wa, kapege kì ma pye yarikugo.

⁹ Faa, naa Yennɛle li lasiri wi sila pye wa, mila pye yinwege na. Ɛen fɔ, naa ɲgasele li kaa pan, a kapege kì si yiri ma fannga ta, a mì si ku.

¹⁰ Kì pye ma, ɲgasele na li kan mbe yinwege kan we yeri, mì wo yeri, li kannga ma pye kunwɔ.

¹¹ Katugu kapege kì pyelomɔ ta, mɛɛ na fanla ɲgasele li fannga na, mala gbo.

[†] 7:7 7:7: Ɛki 20.17

¹² Nga ki yen wa, Yennele li lasiri wi yen kpoyi, a ngasele li yen kpoyi, ma sin, ma yon.

¹³ Yaraga nga ki yen yarijenge, ko ki kannga ma pye na kunwo pi go le? Ayoo de. Kapege ko kigi pye. Kigi yee naga ma yo ki yen kapege. Ki tunngo pye nga ki yen jenge ki ni, mala kan mi ku. Ki pye ma, ngasele li fannga na, kapege ki yen na gbogo na seregi.

Senwee wi yen na ngbeli kapege ki ni

¹⁴ Wege jen ma yo Yennele li lasiri wi yen Yinnekpoyi li yaraga. Een fo, mi wo yen senwee pyo na wi yen fannga fu. Mi yen ndee panla pere paa kulo yen kapege ki yeri.

¹⁵ Nga mila piin mi woro naga koro jenni, katugu mi kaa jaa mbe nga pye, mila ko pye. Nga kilan mben, ko mi maa piin.

¹⁶ Nga mi woro na jaa mbe pye, na mi kaga pye, mi maga jen kona ma yo Yennele li lasiri wi yen ma yon.

¹⁷ Kiga pye ma, mi ma mila ki piin. Een fo, kapege nga ki yen wa na nawa, ko kila ki piin.

¹⁸ Migi jen ma yo kajeenge woro wa na nawa, ko koro wo yen wa mi jate na ni. Mi yen naga jaa mbaa kajeenge piin, een fo, ki fannga woro na ni mbaa ki piin.

¹⁹ Kajeenge nga mila jaa mbaa piin, mila la ko piin, een fo, tipege nga mi woro na jaa mbaa piin, ko mi maa piin.

²⁰ Nga mi woro na jaa mbaa piin, na mi kaa ki piin, kona, mi ma mila ki piin, een fo, kapege nga ki yen wa na nawa ko kila ki piin.

²¹ Migi pyelomo mba pi yan na yee na, na mi kaa jaa mbe kajeenge ki pye, tipege ko ce ko mi ma ya ma pye.

²² Wa na nawa jate pi ni, Yennele li lasiri wilan ndanla fo jenge.

²³ Een fo, mi lasiri fannga ka yee yan wa na wire ti ni. Ki yen na wiin na jateri wi yenle lasiri na na wi ni. Kilan pye kulo, a mila kapege ki piin. Ki kapege ki yen wa na wire ti ni.

²⁴ Mi yen tere na de! Ambo wi yaa na go sho ki wire nda tila na kaan kunwo pi yeri ti kee?

²⁵ Mi yen na Yennele li shari we Fo Zhezu Kirisi wi fannga na.

Ki pye ma, na tijinliwe po ni, mi yen na tunngo piin na yala Yennele li lasiri wo ni. Een fo, na wire to ni, mi yen na tunngo piin na yala kapege ki lasiri fannga ko ni.

8

Yinnekpoyi na li maa yinwege ki kaan

¹ Een fo koni, mbele pe pye nungba Zhezu Kirisi wi ni, kiti kpe se to pe na naa.

² Katugu Yinnekpoyi na li maa yinwege ki kaan, naa we pye nungba Zhezu Kirisi wi ni ki kala na, li fannga kilan go sho kapege fannga ko naa kunwo pi kee.

³ Nga Yennele li lasiri wi saa ya mbe pye, naa senwee wire ti yen fannga fu mbaa wi gbogo ki kala na, Yennele li ko pye maga yon fili. Li kiti kon kapere nda tila tunngo piin wa senwee wire ti ni ti na, ma si li yeera

Pinambyo wi tun, a wi pan ma wire le paa senwee wire nda ti yen kapege ni ti yen, mbe leele pe kapege ki laga pe na.

⁴ Yenñele li ko pye ma, jango lasiri wi yen na jaa we sin yege nga na, wege yon fili, woro mbele we woro na tanri senwee nandanwa kagala koro na, fo Yinnekpoyi wogolo koro.

⁵ Katugu mbele pe maa tanri senwee wire ti nandanwa kagala ke na, pe ma pe yee jori nga senwee wire ti maa jaa ko ni. Een fo, mbele pe maa tanri na yala Yinnekpoyi li ni, poro ma pe yee jori nga Yinnekpoyi laa jaa ko ni.

⁶ Mbe yee jori senwee wire ti nandanwa kagala ke ni, ki mo le wa kunwo pi ni. Een fo, mbe yee jori nga Yinnekpoyi li maa jaa ki ni, ko ma yinwege naa yeyingge kan ma yeri.

⁷ Katugu mbele pe pe yee jori senwee wire ti nandanwa kagala ke ni, pe yen Yenñele li mbenfenne, paa la Yenñele li lasiri wi gbogo, pe yere se ya.

⁸ Mbele pe maa tanri na yala pe senwee wire ti nandanwa kagala ke ni, pe se ya Yenñele li ndanla.

⁹ Een fo, yoro wo na, ye woro na tanri na yala senwee wire ti nandanwa kagala koro ni, een fo, ye yen na tanri na yala Yinnekpoyi lo ni, katugu Yenñele li Yinne li yen ye ni. Kirisi wi Yinne li woro nga ni, wo woro Kirisi wi woo.

¹⁰ Na kaa pye Kirisi wi yen ye ni, ali na kaa pye ye wire ti yaa ku kapere nda yaa piin ti kala na, Yinnekpoyi li yinwege kan ye yeri, katugu ye pye lesinmbele Yenñele li yege na.

¹¹ Na kaa pye Yenñele laa Zhezu wi yen maa yirige wa kunwo pi ni, li Yinne li yen wa ye nawa, pa kona nga wi Kirisi wi yen maa yirige wa kunwo pi ni, wi yaa yinwege kan fun ye wire nda ti yen kuworo ti yeri, wi Yinne na li yen wa ye nawa li fannga na.

¹² Ki kala na, sefenne, fogo yen we na, een fo, senwee wire to fogo ma, jango waa tanri waa yala nga tila jaa ki ni.

¹³ Katugu na ye kaa tanri ye senwee wire ti nandanwa kagala ke na, pa ye yaa ku. Een fo, na yaga wire ti kapyere ti yaga Yinnekpoyi li fannga na, pa ye yaa yinwege ta.

¹⁴ Yenñele li Yinne li maa mbele fuun yege sinni, poro yen Yenñele li piile.

¹⁵ Katugu Yinnekpoyi na ye ta, lii ye pye naa kulolo, mbe ye kan yaa fye. Een fo, Yinnekpoyi lo ligi pye, a ye kannga ma pye Yenñele li piile. Lo fannga na we maa gbele ngbanga na Yenñele li piin fo: «Baba, we To!»

¹⁶ Yenñele li Yinne li yen naga yuun naga finligi we yinngede ke kan fo we yen Yenñele li piile.

¹⁷ Na waga pye li piile, kona, we yen korogo lifenne fun: Yenñele li korogo lifenne naa korogo lifenne yeenle Kirisi wi ni. Na waga pinle mbaa jolo wi ni, we yaa ka pye wi ni ja wa wi gbogowo pi ni.

We yaa ka gbogowo ta

¹⁸ Mi yen naga jate fo jologo kagala ngele we yen na jolo yingo, ke se ya taanla gbogowo mba Yenñele li yaa ka naga we na pi ni.

¹⁹ Yaara nda fuun ti da, ti yen na wagati nga Yenñele li yaa ka li piile pe naga wi singi ma saa te.

²⁰ Katugu yaara nda fuun ti da, ti yen wa nga ki yen tonli fu ki fannga ki ngo. Ko si pye to yere nandanwa kala, een fo, Yenñele na liri le wa, lo nandanwa kala li. Ti jigi wi yen li na.

²¹ Yaara nda fuun ti da, ti yaa ka wo wa jogowo fannnga nga kiri yigi paa kulolo yen ki ni pilige ka, mbe ta mberi tasaga ta wa showo gbao mba Yenñele li yaa kan li piile pe yeri pi ni.

²² Wège jen ma yo yaara nda fuun ti da, ti ni fuun ti yen na jéen na jolo ja fo ma pan ma gbón nala, paa yège nga na jele kaa jaa mbe se wi maa jolo we.

²³ Yaara nda fuun ti da to nungba ma. Een fo, woro mbele wè Yinnekpoyi li ta mako paa Yenñele li yarikanra ti kongbannga yen, we yen na jéen wa we nawa fun, na Yenñele li singi li we pye li piile, li we wire ti go sho pew.

²⁴ Katugu jigi tagasaga nga ki yen we yeri ko ki ti wè sho. Ma jigi wi yen yaraga nga na, na ma kaa ki yaan, ko woro jigi tagasaga naa. Ma kaa nga yaan, ma jigi wila pye ko na naa.

²⁵ Een fo, nga we woro na yaan, na we jigi wi ka pye ko na, we maa ki singi maga kun we yee ni.

²⁶ Ki pyelomo nungba pi na, Yinnekpoyi li maa we sari, woro mbele we yen fannnga fu we, katugu we daga mbaa Yenñele li yenri yège nga na, waa ki jen. Een fo, Yinnekpoyi lo jate li maa Yenñele li yenri we kan na jéen, nga ki se ya yo senyoro ni.

²⁷ Yenñele na li maa yaan wa leele pe koto ro na, nga Yinnekpoyi laa jaa mbe yenri, li maga jen; katugu Yinnekpoyi li maa yenri mbele pè pye Yenñele li woolo poro kan, paa yège nga na Yenñele li yen naga jaa wè.

²⁸ Wège jen yinggo ma yo yaara ti ni fuun tila tunngo piin ti yee ni, na kajenge piin Yenñele li yen ma mbele ndanla pe kan, poro mbele li yeri ma yala nga li kon mbe pye ki ni we.

²⁹ Katugu mbele Yenñele laa jen faa, laa ki kon maga tege faa fun mbe pe pye pe li Pinambyo wi le, jango li Pinambyo wi pye pyo kongbannga nosepiile legere sogowo.

³⁰ Mbele fuun Yenñele li pe kala li kon mali tege faa, li pe yeri fun. Mbele fuun li yeri, li pe pye lesinmbele fun li yee yège na. Mbele fuun li pye lesinmbele, li gbogowo kan pe yeri fun.

Yenñele li ndanlawa pi gbogo

³¹ We yaa yo mele ki wogo nga ki na san? Na Yenñele li kaa pye we ni, ambo wi yaa yiri we korogo?

³² Li yere si je li yeera Pinambyo wi na, een fo, lùu kan we ni fuun we kala na. Mele liga si ka yaraga ki ni fuun ki kan we yeri mbe pinle li Pinambyo wi ni?

³³ Mbele Yenñele li wo, ambo wi yaa бага pe na mbe yo pe kapere pye? Lere kpe, katugu Yenñele lo li yo pe yen lesinmbele.

³⁴ Ambo wi yaa kiti kon mboo jan pe na? Lere kpe, katugu Zhezu Kirisi wo wi yen na wi ku we. Mbe taga wa ko na naa, wila yen ma yiri wa kunwo pi ni, wi yen wa Yenñele li kalige kee ki na, wi nee yenri we kan.

³⁵ Ambo wi mbe ya mbe we laga Kirisi wi ndanlawa pi na? Jologo ki mbe ya le? Nakoma yewerege gbogo, nakoma leele pe lejologo ye, nakoma fungo, nakoma fyonwo, nakoma kangbanga, nakoma kunwo. Ayoo.

³⁶ Ki yen paa yège nga na Yenñele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo:

Ma kala na, pe yen na we kuun pilige pyew.

Pe yen na we jate paa simbaala gbowoolo yen.†

† 8:36 8:36: Yuuro 44.23

³⁷ Ɛen ƒo, wa ki kagala ke ni fuun ke ni, wè wɛ cew tafenne pe ni fuun pe na, ɲa we yen ma ndanla wi fannɲa na.

³⁸ Katugu migi jɛn ma filige ki na, ma yo yaraga ko ka se ya mbe we laga wi ndanlawa pi na. Ali kunwɔ o, yinwege o, mɛrɛgeye wele o, mbele pe yen ma cɛn fannɲa na o, nala yaara o, yaara nda tila paan o,

³⁹ yawa o, naayeri yaara o, tara na yaara o, nakoma yaraga ɲga kɪ da ko ka fɔnnɔ se ya mbe we laga ndanlawa mba Yɛnnɛlɛ lɪ pye ma naga we na we Ƒo Zhezu Kirisi wi ni pi na.

NɔGA YɛNNɛLɛ LI GBɛGɛLɛ IZIRAYɛLI WOOLŌ PE MɛGɛ NI

9

9-11

Yɛnnɛlɛ lo naa leele mbele li wɔ

¹ Kaselege ko mila yuun, mi yen Kirisi wi woo, mi woro na finlelɛ. Na nawa jatere wi yen naga yuun na kan Yinnɛkpoyi li fannɲa na ƒo kaselege yi:

² Yesanga yen na na jɛngɛ, na jatere wi yen ma piri na na suyi.

³ Ndɛɛ ki mbe ja ya pye, mi pye naga jaa mi jate Yɛnnɛlɛ lilan danga lilan laga Kirisi wi na, na woolo pe ta pe sho, poro pe yen na cɛnlɛ woolo wire to na we.

⁴ Poro pe yen Izirayeli woolo wele. Yɛnnɛlɛ lɪ pe pye li piile ma li gbɔgowɔ pi naga pe na. Lɪ yɔn finliwɛ le pe ni, ma li lasiri wi kan pe yeri, ma li gbɔgɔlɔmɔ tunngo ki naga pe na, ma yɔn ƒɔgɔlɔ kɔn pe yeri.

⁵ Poro pe yen faa teelee pe setirige piile wele, Kirisi fun wɪ yiri wa pe ni ma yala wire to ni. Wo wi yen yaraga ki ni fuun ki go na, ma pye Yɛnnɛlɛ. Sɔnmɔ yen wi woo ƒo sanga pyew. Anmiina.

⁶ Ki woro mbe ka yo ƒo Yɛnnɛlɛ li senyoro tii ya kala yɔn. Ɛen ƒo, Izirayeli setirige piile pe ni fuun woro Izirayeli woolo piiri.

⁷ Abirahamu setirige piile pe ni fuun woro Abirahamu wi piile piiri; katugu Yɛnnɛlɛ lɔa ki yo Abirahamu wi kan ma yo ƒo: *Pa ma setirige piile pe yaa ka yiri wa Izaki wo ni.*[†]

⁸ Ko kɔrɔ wo yen ƒo: Piile mbele pɛ se ma yala senwee selɔmɔ pi ni, poro woro na jate Yɛnnɛlɛ li piile. Ɛen ƒo, mbele pɛ se ma yala Yɛnnɛlɛ lɔa yɔn ƒɔlɔ na kɔn li ni, poro pe yen na jate Abirahamu wi setirige piile wele.

⁹ Yɔn ƒɔlɔ na Yɛnnɛlɛ lɔa kɔn li senrɛ ti nda ƒo: *«Yɛlapanna anmɛ yɛgɛ, mi yaa sɔngɔrɔ mbe pan laga, pa ki yaa yala Sara wɪ pinambyɔ se.»*[†]

¹⁰ Ko nungba ma, pa Erebeke wogo kɪla pye ma fun. Wi pinambiile shyen wele, pe to wɪla pye nungba, wo wi yen we tɛlɛ Izaki we.

¹¹⁻¹² Ma si yala, pe sila pe se gbɛn, pee ka kajɛngɛ nakoma kapege pye, a Yɛnnɛlɛ lɪ si Erebeke wi pye ƒo: *«Ndɔƒo wi yaa ka pye jɔnlɔƒo wi kulo.»*[†] Ko la pye ma, jango Yɛnnɛlɛ li kakɔnnɛdegele li koro wa, mbe yala li lere wɔmɔ pi ni. Kii pye mbe yala leele pe kapyere to ni, ɛen ƒo, ki pye ma yala ɲa wi ma leele pe yeri wo nandanwa kala lo ni.

¹³ Paa yɛgɛ ɲga na Yɛnnɛlɛ senrɛ sɛwɛ wi yen naga yuun ma yo ƒo: *Zhakobu wo yen mala ndanla, a mi je Ezawu wo na.*[†]

[†] 9:7 9.7: Zhene 21.12 [†] 9:9 9.9: Zhene 18.10 [†] 9:11-12 9.11-12: Zhene 25.23 [†] 9:13 9.13: Mala 1.2-3

14 We yaa yo mele san? Yennele li yen ma kolo le? Ayoo de.

15 Katugu laa ki yo ma Moyisi kan ma yo fo: «Mi yaa lere na yinriwe ta, mi yaa wo yinriwe ta. Lere na yungbögöro yaa pye na na, wo yungbögöro yaa pye na na.»†

16 Ki kala na, ki wogo kila la piin mbaa yala senwee wi nandanwa kala lo ni, nakoma kapyere nda wi maa ngbanga na piin to ni. Een fo, ki maa piin na yala Yennele na li maa leele yinriwe taa lo nandanwa kala lo ni.

17 Wa Yennele senre sewe wi ni, Yennele ligi yo Ezhipiti tara wunlunaja Farawon wi kan ma yo fo: «Migi siligi maw täge wunluwa, jango mbanla yawa pi naga ma kala na, mbanla mäge ki pye ki yiri laga tara ti ni fuun ti ni.»†

18 Ki kala na, Yennele li kaa jaa mbe na yinriwe ta, li ma po ta. Li kaa jaa mbe na kotogo ngban, li ma ko ngban.

19 Kana wa yaa na pye mbe yo fo: «Na ki kaa pye ma, yingi na Yennele li nee leele pe kajögöro ti nari pe na naa? Ambo wi mbe ya je li nandanwa kala li na?»

20 Mboro senwee pyo, ma yen ambo mbe sila kendige woo Yennele li ni? «Cogo ki maga fanrifö wi yewe mbe yo fo: Yingi na, a ma silan fanri yeen le?»†

21 Cogo fanrifö wi mbe ya mbe nga wila jaa mbe pye joro ti ni ki pye ti ni. Joro nda pe sun ti yigi, wa ti nungba ti ni, wi mbe ya mbe cogo ka fanri ki pye leele gbögo wogo. Wi mbe si ya mbe cogo ka fanri paa gbegele ko ni pilige pyew.

22 Pa Yennele li wogo ki yen ma fun. Li yen na jaa mbeli nangbanwa pi naga, mbeli yawa pi pye mboo naga poo jen. Ko kala ki ti mbele paa daga li nangbanwa pi ni, ma gbegele ma cen li pe jögo, li pe kala li kun yee ni jenge.

23 Li yen na jaa fun, mbele li yen na pe yinriwe taa, mbeli gbögöwä mba pi se jen mbe ko pi pye mboo naga pe na, poro mbele li gbegele faa peli gbögöwä pi ta we.

24 Katugu woro we yen mbele li yeri we pye li piile we. Lii we yeri ma yiri wa Zhufuye poro sögöwä ce. Een fo, li we yeri fun ma yiri wa cengele sanngala ke sögöwä.

25 Ko Yennele li yo wa Yennele yon senre yofö Oze sewe wi ni ma yo fo: Mbele pe sila pye na woolo, mi yaa kaa pe yinri na woolo. Cenle woolo mbele pe sila pye mala ndanla, mi yaa kaa pe yinri na lendanlambala jembele.

26 Kila yo pe kan laga nga na ma yo fo: Ye woro na woolo, wa ki laga nungba ki ni, pe yaa kaa pe yinri Yennele na yinwege wolo li piile.†

27 Ezayi wo na, wila gbele ngbanga Izirayeli woolo pe kala na, ma yo fo: Ali na Izirayeli woolo paga lege paa kögoje yon taambugo ki yen, pe jenri pe yaa ka sho ce;

28 katugu senre nda we Fo wi yo, wi yaa ki kala li pye mbeli yon fili pew laga tara ti na fyeläge na.†

29 Ki yen paa yäge nga na Ezayi wila keli maga yo faa ma yo fo:

† 9:15 9:15: Eki 33.19 † 9:17 9:17: Eki 9.16 † 9:20 9:20: Eza 29.16; 45.9; 64.7 † 9:26 9:25-26: Oze 2.1,25 † 9:28 9:27-28: Eza 10.22,23

*Nɔɛ ki pye we Fɔ ɲa yawa pi ni fuun fɔ, wi sila we setirige piile pele yaga paa si yen,
anɛ we tɔngɔ paa Sodɔmu ca ki yen,
anɛ we pye paa Gomɔri ca ki yen.*[†]

*Izirayeli naa Zhezu Sentanra
wogo ye*

³⁰ We yaa yo mɛɛ san? Fɔ cɛngɛɛ sanngala ɲɛɛɛ ke woolo pe sila pye naga lagajaa mbe pye lesinmbele Yɛnɲɛɛ li yɛɛ na, pɛ pye lesinmbele li yɛɛ na, naa pɛ taga Kirisi wi na we.

³¹ Ma si yala, Izirayeli woolo mbele paa pye naga lagajaa mbaa lasiri wi gbogo mbe ta mbe pye lesinmbele Yɛnɲɛɛ li yɛɛ na, pee ya mboo tanga mboo yɔn fili.

³² Yɛngi na? Katugu pe sila pye naga jaa mbe pye lesinmbele Yɛnɲɛɛ li yɛɛ na tagawa po fanɲga na, ɛɛn fɔ, paa pye naga jaa pe kapyere to fanɲga na. A pɛ si kurugo sinndeɛɛɛ ɲga ki maa leele kaan pe maa kunrugu ki na.

³³ Ko Yɛnɲɛɛ sɛnɛ sɛwɛ wi yen na para ki sɛnɛ na ma yo fɔ:
*Ye wele, sinndeɛɛɛɛɛɛɛɛɛ ki maa leele kaan pe maa kunrugu, mi yen na ka
teri wa Siyɔn ca,
konaa walaga ni, ɲga ki maa leele jaanri.
Ɛɛn fɔ, lere ɲa ka taga ki na, wi se fɛɛ shɔ fyew.*[†]

10

¹ Sefenne, ɲga mi yen na jaa na kotogo ki ni fuun ki ni, naga yɛnri Yɛnɲɛɛ li yeri Zhufuye pe kan, ko yen fɔ pe shɔsaga ta.

² Katugu mbe ya mbege sɛɛɛɛɛ ɲa wi yo pe kanɲɔɔɔ, fɔ pe yen ma bala Yɛnɲɛɛ wogo ki na fɔ jɛɲɛɛ. Ɛɛn fɔ, pɛ bala Yɛnɲɛɛ wogo ki na yɛɛ ɲga na, ki jɛnɛ pii filige pe kan.

³ Yɛnɲɛɛ li maa leele pe piin lesinmbele li yɛɛ yɛɛ na yɛɛ ɲga na, pe sigi kɔɔ jɛn. A pɛ sigi lagaja mbe pe yɛɛ pye lesinmbele. Ki pye ma, Yɛnɲɛɛ li maa leele pe piin lesinmbele yɛɛ ɲga na, pee yɛnɛ mbe pe yɛɛ kan ki yeri.

⁴ Katugu Kirisi wo wi yen Moyisi lasiri wi yɔn filisaga ye, jango mbele fuun pɛ taga wi na, pe pye lesinmbele Yɛnɲɛɛ li yɛɛ na.

*Lere ɲa fuun ka taga we Fɔ wi na,
shɔwɔ pi yen wi woo*

⁵ Sɛnwɛ wi ma pye lesinɲɛ lasiri wi fanɲga na yɛɛ ɲga na, Moyisi wila ki wogo ki yɔnɔɔɔ ma yo fɔ: *«Lere ɲa kaa tanri lasiri wi na, wi yaa yinwɛge ta wi fanɲga na.»*[†]

⁶ Ɛɛn fɔ, na maga taga, ma ma pye lesinɲɛ yɛɛ ɲga na, ki wogo ki yen na yuun ma yo fɔ: «Maga kaa ki yuun wa ma nawa fɔ: Ambɔ wi yaa lugu mbe kari wa yɛnɲɛɛ na?» (Ko kɔɔ wo yen mbe Kirisi wi tirige).

⁷ Maga si ka yo fɔ: *«Ambɔ wi yaa tigi mbe kari wa wetijugo ki ni?»*[†] (Ko kɔɔ wo yen mbe Kirisi wi yirige mboo wɔ wa kuulo pe sɔɔwɔ).

[†] 9:29 9:29: Eza 1.9 [†] 9:33 9:33: Sinndeɛɛɛ naa walaga ɲga sɛnɛ ti yen na yuun ko ki yen Zhezu Kirisi we. [†] 9:33 9:33: Eza 28.16; ye ki verise ɲa wi taanla fun Eza 8.14-15. [†] 10:5 10:5: Levi 18.5 [†] 10:7 10:7: Dete 30.12-13

⁸ Eɛn fɔ, ɲga ki yen na yuun we kan ki ɲga fɔ: «*Senre ti yen ma yongo ma ni, ti yen wa ma yon konaa wa ma kotogo na.*»[†] Ki senre to ti yen tagawa senre nda waa yuun we.

⁹ Na ma kaga yo mbege filige wa ma yon mbe yo fɔ Zhezu wo wi yen we fɔ we, konaa mbe taga ki na wa ma kotogo na fɔ Yɛnɲele lɔu yen maa yirige wa kunwo pi ni, pa ma yaa sho.

¹⁰ Katugu na lere wiga taga wa wi kotogo ki na, Yɛnɲele li mɛɛ wi pye lesinɲɛ. Wi maga yo maga filige wa wi yon, Yɛnɲele li mɛɛ wi sho.

¹¹ Yɛnɲele senre sɛwe wigi yo ma yo fɔ: «*Lere ɲa fuun ka taga wi na, wo se fere sho fyew.*»[†]

¹² Ki kala na, Zhufuye poro naa mbele pe woro Zhufuye pe ni, wa si wo wa ni. Pe ni fuun, pe fɔ wi yen nungba pe go na. Wo wi maa wi yarijende ti kaan mbele fuun pe maa wi mɛɛ ki yinri pe yeri.

¹³ Katugu Yɛnɲele senre sɛwe wila ki yuun ma yo fɔ: «*Lere ɲa fuun ka we fɔ wi mɛɛ ki yeri, wo yaa sho.*»[†]

¹⁴ Eɛn fɔ, pe mbe suu mɛɛ ko yeri mɛɛ na pee taga wi na we? Pe mbe si taga wi na mɛɛ, na pe suu senre ti logo we? Pe mbe suu senre ti logo mɛɛ, na lere siri yari mbe pe kan we?

¹⁵ Ti mbe si yari pe kan mɛɛ, na pee leele tun pe yeri ki na we? Ko Yɛnɲele senre sɛwe wi yen na yuun ma yo fɔ: «*Mbele pe yen na paan mbe Sentanra ti yari, pe panlɔmɔ pi yen ma yon.*»[†]

¹⁶ Eɛn fɔ, pe ni fuun ma pɛ yenle Sentanra ti na. Ezayi wila ki yo ma yo fɔ: «*We fɔ, ambo wi taga Yɛnɲele senre nda wɛ yo ti na?*»[†]

¹⁷ Ki pye ma, leele pe ma taga, Yɛnɲele senre nda pɛ logo to kala na. Yɛnɲele senre nda pe ma logo, to ti yen Kirisi wi senre nda ti maa yari we.

¹⁸ Ko kɪ ti mi yen na yewe fɔ: Pe siri logo wi le? Eɛn fɔ, ko ma, pɛri logo jate. Katugu Yɛnɲele senre sɛwe wi yen naga yuun ma yo fɔ: *Yɛnɲele senre yofenne pe magangala kɛ logo laga tara ti ni fuun ti ni, pe senyoro ti gbɔn fɔ wa dunrɔya wi kɔsara ti na.*[†]

¹⁹ Mi yen na yewe naa fɔ: Izirayeli woolo pe sila ki jen wi le? Ayoo, ko ma. Ki kongbannɲa, Moyisi wila ki yonlogo faa ma yo Yɛnɲele li yo fɔ: *Mi yaa yenjara yirige ye ni mbele pe woro na jate cenle jenne pe kala na. Mi yaa kayanga le ye ni cenle na li yen tijinliwe fu li kala na.*[†]

²⁰ Ezayi wila kotogo ta maga yo fun ma yo Yɛnɲele li yo fɔ: *Mbele pe sila pye nala lagajaa, poro na yan.*

Mbele pe sila pye nala yewe, milan yɛɛ naga poro na.[†]

²¹ Eɛn fɔ, Izirayeli woolo pe kanngɔlɔ ligi yo ma yo fɔ: «*Pilige lombongo ki ni, milan keyen yi sanga cenle la woolo kan, mbele pɛ yiri ma je, ma pye kendige wofenne.*»[†]

11

Yɛnɲele lii Izirayeli woolo pe wa

¹ Mi yen na yewe fɔ: Yɛnɲele lili woolo pe wa le? Ayoo dɛ. Katugu mi jate mi yen Izirayeli woo, ma pye Abirahamu setrige pyɔ, ma yiri wa Benzhamɛ cenle li ni.

[†] 10:8 10:8: Dete 30.14 [†] 10:11 10:11: Eza 28.16 [†] 10:13 10:13: Zhouɛ 3.5 [†] 10:15 10:15: Eza 52.7 [†] 10:16 10:16: Eza 53.1 [†] 10:18 10:18: Yuuro 19.5 [†] 10:19 10:19: Dete 32.21 [†] 10:20 10:20: Eza 65.1 [†] 10:21 10:21: Eza 65.2

² Leele mbele Yennele li jen li woolo maga le wa fafafa, lii pe wa. Mi yo ye yen maga jen, nga Yennele senre sewe wi yen na yuun wa laga nga Eli wila Izirayeli woolo pe senre yo Yennele li kan ma yo fo:

³ «We Fə, pəɔn yən senre yofenne pe gbo, mɔɔ saraga wəsara ti jaanri, mi nungba mi koro. Koonja pe yen naga lagajaa mbanla gbo fun.»†

⁴ Een fo, Yennele lāa wi yon sogo ma yo mele? Lāa yo fo: «Mi lere waga kolshyen (7 000) wo yaga na yee kan, poro si kannguuro kan yarisunngo Baali†ki yege sɔgwo mbege gbogo.»

⁵ Ko nungba koyi fun yingo sanga we. Leele pele jenri koro, mbele Yennele li wə li yinne pi kala na.

⁶ Li pe wə li yinne po kala na, kii pye pe kapyere nda pè pye to kala na. Na kii ja pye ma, Yennele li yinne pi se jen na pye yinne kaselege woo.

⁷ We yaa yo mele san? Nga Izirayeli woolo paa pye na lagajaa, pe sigi ta. Kaawo mbele Yennele li wə poro pège ta. Leele sanmbala poro na, pe koto ro ti ngban pe na.

⁸ Ki yen paa yege nga na Yennele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo:

«Yennele li pe jatere wi tən pe na,
ligi pye ma ti paga kaa yaan pe yengele ke ni,
paga si kaa nuru pe nungbogolo ke ni,
fo ma pan ma gbən nala.»†

⁹ Davidi fun wila ki yo ma yo fo:

Ki daga pe liwen†pi pye pe yigipene naa pe yigimere,
mbe ti pe to, pe ye jologo.

¹⁰ Pe yengele ke wə pe na binriw, paga kaa yaan naa,
pe senngelē ke kurukuru pe na fo sanga pyew.†

¹¹ Ki kala na, mi yen na yewe fo: Naa Zhufuye pè kurugo, pè to segesege le? Ayoo de. Een fo, pe kajogo ki kala na, cengele sanngala woolo pè showo pi ta, jango ki Zhufuye pe kan paa yenjara wiin pe ni.

¹² Na kaa pye Zhufuye pe kajogo ki tənli gbə kan dunruya wi yeri, na kaa si pye pe tolo li tənli gbə kan cengele sanngala ke yeri, na paga songoro pew mbe showo pi ta, ki yaa kagbogo pye naa mbe we fo jenge.

*Mbele pe woro Zhufuye
pe showo we*

¹³ Yoro mbele ye woro Zhufuye, mi yen na para ye ni yingo. Mi yen pitunjo mbaa kee mbele pe woro Zhufuye pe korogo. Mbege ta mi yen ma, mi yen nala tunngo ki gbogo;

¹⁴ jango na ki mbe ya pye, mbe ya mbe yenjaga lenge na cenle woolo pe ni, pele mbe ta pe sho.

¹⁵ Naa Yennele lāa pe wa kannagaga na, kà dunruya woolo pe kan, a pè tanwa ta Yennele li ni. Na liga ka yenle pe na, yingi ki yaa pye kona? Ki yaa pye ndee kuulo poro pè yen ma yiri wa kunwo pi ni.

† 11:3 11:3: 1 Wunlu 19.10,14 † 11:4 11:4: Baali: Yarisunngo gbogo kayi. Leele mbele paa keli ma pye wa Kana tara, ko kila pye pe yennele a paa ki gbogo. 1 Wunlu 19.18. † 11:8 11:8: Dete 29.3; Eza 29.1 † 11:9 11:9: Yennele senre seweele pele ni, nga ki yo liwen, pège kannga ma yo tabali. Ki tabali na wi senre ti yo wi mbe ya pye saraga wəsara nga Zhufuye paa pye na saara ti woo wa ki na, na Yennele li gbogo. † 11:10 11:9-10: Yuuro 69.23-24

¹⁶ Na yarilire fannoo konqbannda paga ti kan Yennele li yeri paa saraga yen, yarilire sannda pyew ti ma pye li woro fun. Na paga si tige ka ninde kan Yennele li yeri, tige ki njere ti ma pye li woro fun.

¹⁷ Izirayeli woolo pe yen paa oliviye tige yen, nga pe sanri we. A pege njere ta koonlo. Mboro na ma woro Zhufuye woo, ma yen paa oliviye tige nga ki fi ki ye wa yan ki njege ka yen, nga pe gerefe Zhufuye pe yonlo. Yingo, ninge nga ki tonno pi yen na oliviye tige nga pe sanri ki kaan yinwege ni, mboro fun ma yen na ki ninge ki tonno pa taa.

¹⁸ Ki kala na, mee daga mbaa ma yee gbogo njere nda pe koonlo ti na. Mele ma sila ma yee gbogo? Mboro ma ma ninge ki tugo, een fo, ninge ko ki mboro tugo.

¹⁹ Ma yaa na pye mbe yo fo: «Ki njere peri koonlo mari wo wa, jango mbe mi gerefe wa ti yonlo.»

²⁰ Kaselege yi. Peri koonlo mari wo wa, ti mbatagawa po kala na. Mboro wo yen wa ti censaga ki na ma tagawa po kala na. Maga kaa ma yee mbonrogi, een fo, ta fye Yennele li yee.

²¹ Zhufuye mbele pe yen paa tige ki njere jate yen, na Yennele lii poro yaga pe koro wa, ma jen li se mboro fun ma yaga ma koro wa.

²² Ki wele paa yee nga na Yennele li yen naga nari fo li maa kajenge piin, naga nari fo li weli. Mbele pe to, li yen ma weli pe na, mee pye kajenge pyefo ma kan. Een fo, ki daga ma koro wa li kajenge pyege ki ni, nakoma pe yaa koon kon mboon wo wa paa tige njege yen.

²³ Zhufuye poro na, na paga je pe mbatagawa pi na mbe pan Yennele li korogo, pa li yaa pe gerefe wa laga nga paa pye faa we, katugu yawa yen li ni li pe gerefe naa fonggo.

²⁴ Mboro wo na, ma yen paa oliviye tige nga ki fi ki ye wa yan ki njege ka yen. Pege kon maga gerefe oliviye tige nga pe sanri ka na. Mboro naa ko ni, ye cenlomo pi woro ja. Zhufuye poro na, pe yen paa oliviye tige nga pe sanri ki njere jate yen. Ki kala na, mbe pe gerefe naa fonggo wa tige nga paa pye faa ki na, ko yaa pye mbe tanla naa mbe we.

Izirayeli woolo pe ni fuun pe yaa ka sho

²⁵ Sefenne, kaselege kaa nga ki yen ngundo, mi yen na jaa yee jen, jango yaga kaa ye yee jate kajenmbele. Ki kaselege ngundo wi na fo: Izirayeli woolo pele kotogo yen ma ngban pe na, fo mbe sa gbon cengele sanngala woolo pe ni fuun pe sa showo pi ta.

²⁶ Ki kala na, Izirayeli woolo pe ni fuun pe yaa ka sho, paa yee nga na Yennele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo:

Go shof wi yaa ka pan mbe yiri wa Siyon.

Wi yaa ka Zhakobu setirige piile pe kambasinnde ti ko mberi wo wa.

²⁷ *Ko ki yen na yon finliwe mba mi yaa ka le pe ni,
na mi ka ka pe kapere ti laga pe na we.[†]*

²⁸ Sentanra to kannqolo, Zhufuye pe je ti na, ma kannga ma pye Yennele li juguye, a ko pye yoro yonwo. Een fo, Yennele li leele womo po na, pe yen ma Yennele li ndanla pe teleye pe kala na.

²⁹ Katugu Yennele li ka yaara nda kan, laa songoro mberi sho. Li jatere wi woro na kanngi li na mbele li yeri pe kannqolo.

[†] 11:27 11:26-27: Eza 59.20-21; Zhere 31.33-34

³⁰ Faa, yàa Yennēle li senre ti ke. Een fo, yinggo wo ni, Yennēle li ye yinriwe ta, naa Zhufuye pēli senre ti ke ki kala na.

³¹ Ki pyelomo nungba pi na, poro fun, pē Yennēle li senre ti ke yinggo, jango yēge nga na Yennēle li ye yinriwe ta, li pe yinriwe ta ma fun.

³² Katugu Yennēle li leele pe ni fuun pe pye kasopiile pe senre mbalagowo pi na, mbe ta mbe pe ni fuun pe yinriwe ta.

Yennēle li gboggo fo jenge

³³ Iye! Yennēle li tawa pi gboggo! Li tijinliwe naa li kajenme pi jugo fo jenge! Kagala ngele li yere ke yerewe mbe pye, lere se ya mbe ke yēge yol! Kagala ngele li kon ma tege mbe pye, lere se ya ke koro jen!

³⁴ Ki yen paa yēge nga na Yennēle senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo:

Amba wi we Fo wi jatere wi jen? Amba wi yen wi yerifo?†

³⁵ Amba wi keli ma yaraga ka kan wi yeri, jango wigi foggo ton?

³⁶ Katugu yaraga ki ni fuun ki yiri wo yeri. Ki ni fuun ki yen wa wo fannaga na, ki ni fuun ki yen wo wogo. Waa wo nungba gboggo fo sanga pyew! Anmiina.

TAGAFENNE PE TANGALOMO PI DAGA MBE PYE YEGE NGA NA

12

12.1-15.13

Yinwefonngoo senre

¹ Sefenne, naa Yennēle li kaa we yinriwe ta, ki kala na, ye ye wire ti ni fuun ti kan li yeri paa saraga yen, nga ki yen yinwege na, ma pye kpoyi, ma Yennēle li ndanla. Ko ki yen Yennēle li gbogolomo jembe mba ye daga mbaa li gbogo we.

² Yaga ka ye kapyere ti yala ki dunruya na wi kapyere ti ni naa, een fo, ye Yennēle li yaga li ye kannga pew ye tijinliwe mba pi kannga fonmbo pi fannaga na, jango ye Yennēle li nandanwa kala li jen ye wali li na. Ko yen: Nga ki yen jenge, ma li ndanla, ma yon fili we.

³ Yinme mba Yennēle li kan na yeri pi kala na, mi yen naga yuun ye ni fuun ye kan fo: Yaga kaa ye yee gbogo mbe sa toro nga ki daga yaa sonri ki na. Een fo, yaa jatere jenne piin, ye ni fuun nungba nungba Yennēle li tagawa mba kan ye yeri, yaa ye yee jate yaa yala po ni.

⁴ Wa wire nungba ti ni, lara ti yen ma lege we na, een fo, ki lara ti tunngoo ki woro nungba.

⁵ Ki pyelomo nungba pi na, ali maga ta we yen ma lege, wē pye paa wire nungba yen, wa we gbogolomo pi ni Kirisi wi ni. We ni fuun we yen ma sogolo we yee na paa wire nungba ti lara ti yen.

⁶ Yarikanra nda Yennēle li kan we yeri, ti yen ti ye ti ye, ma yala yinme mba li kan we yeri pi ni. Na Yennēle liga li yon senre yowo pi kan wa yeri we ni, wila Yennēle li yon senre ti yuun wila yala tagawa mba pi yen wi ni po ni.

⁷ Na wa yarikanga ka pye mbaa tunngoo piin sanmbala pe kan, wila ki tunngoo ki piin. Na yarikanga ka pye mbaa nagawa kaan leele yeri, wi koro wila pe nari.

† 11:34 11:34: Eza 40.13

⁸ Na yarikanga ka pye mbaa kotogo nii sanmbala pe ni, wila kotogo nii pe ni. Na kaa kaan, wila kaan nandanwa ni. Na kaa yakelewe tunngo ki piin, wila ki piin wi bala ki na. Na kaa leele yinriwe taa, wila pe yinriwe taa nayinme ni.

⁹ Ndanlawa pi daga mbe pye kaselege ni, nga ki yen tipege ki ye mben. Ye mara kajenge pyege ki na.

¹⁰ Ye ye yee ndanla paa nasepiile yen. Yaa sefenne pe gbogo ye we gbogowa mba paa ye gbogo pi na.

¹¹ Ye bala yaa tunngo piin, yaga ka pye tiyanmbala. Yaa tunngo piin we fo wi kan yangayanga.

¹² Ye pye nayinme ni jigi tagasaga nga ki yen ye yeri ki kala na. Yaa kagala kunni ye yee ni wa jologo ki ni. Yaa Yennele li yenri suyi.

¹³ Sefenne tagafenne mbele pe yen jorowo, yaa pe sari, yaa nambanmbala pe yaara woo.

¹⁴ Mbele pe yen na ye jolo, yaa duwaw piin pe kan. Yaa duwaw piin, yaga kaa leele dangi.

¹⁵ Mbele pe yen na yogori, yaa yogori pe ni ja. Mbele pe yen na gbele, yaa gbele pe ni ja.

¹⁶ Ye ye jateri wi pye nungba ye yee ni. Yaga kaa ye yee gbogo, ye yee pinle mbele pe pe yee tirige pe ni. *Yaga kaa ye yee jate kajenmbele.*[†]

¹⁷ Yaga ka lere wa kapege foga ton kapege ni. Yaa kajenge pyege ki lagajaa leele pe ni fuun pe yee na.

¹⁸ Yaa nga fuun ye mbe ya pye ki piin, ye ta ye pye yeyinnye na leele pe ni fuun pe ni, na ki mbe ya pye we.

¹⁹ Na wenne, yaga kaa kapege kayanga woo ye ye, een fo, ye Yennele li nannganwa pi yaga pi pi wogo pye; katugu ki yen ma yonlogo wa Yennele senre sewe wi ni ma yo fo: «*Muwi mi yaa ka kapere ti kayanga wa. Muwi mi yaa ka leele pe sara. We fo wo wi yo ma.*»[†]

²⁰ Yennele senre sewe wi yen naga yuun naa ma yo fo: «*Na fungo ka pye ma jugu wi na, maa kan wi ka. Na wogo ka pye wi na, maa kan wi wa. Na ma kaa ki piin ma, kona ki cen ndee ma yen na kason nanganra gbogolo wa wi go ki na.*»[†]

²¹ Maga ka kapege ki yaga ki fannga ta ma na, een fo, ta kajenge piin ma fannga ta kapege ki na.

13

Tagafenne pe daga mbaa fannga fenne pe gbogo

¹ Fannga fenne mbele pe yen ma cen tara woolo pe go na, leele pe ni fuun pe daga mbaa pe gbogo, katugu fannga ko ka woro wa, nga kii yiri Yennele yeri. Fannga fenne mbele pe yen wa, Yennele li pe tēge.

² Ki kala na, lere na fuun kaa kendige woo fannga ki ni, kona ki cen wi yen na kendige woo Yennele li katēge ko ni. Mbele pe yen na kendige woo, pe yaa jologo wa pe yee na.

³ Mbele pe yen na kajenge piin, poro ma pe maa fye fannga fenne pe yēge, een fo, tipege pyefenne poro wele. Mee jori mbaa fye fannga ki yēge le? Ta kajenge piin, pa pe yaa loon sonni,

[†] 12:16 12:16: Yomi 3.7; Eza 5.21 † 12:19 12:19: Dete 32.35 † 12:20 12:20: Ko ki naga ma yo na ma kaa ki piin ma, ma yaa ka fere wa wi na; Yomi 25.21-22.

⁴ katugu fannnga fɔ wi maa tunngo piin Yennele li kan nɔɔ ngbanga maa kajenge piin. Een fɔ, na ma kaa tipege piin, maa fye wi yege, katugu kii cɛn ndee fannnga ki yen wi yeri jaga. Ki kan wi yeri wila tunngo piin Yennele li kan, wila mbele paa tipege piin pe jolo wila Yennele li nanngbanwa pi nari.

⁵ Ki kala na, ki daga maa fannnga fenne pe gbogo. Ma kaa pe gbogo mbe ta mbe sho Yennele li nanngbanwa po ni ce, een fɔ, ta pe gbogo ma nawa jatere jenne wi kala na fun.

⁶ Ko kala ki ti ye maa nizara wi woo; katugu fannnga fenne pe yen Yennele li tunmbyeele, pe pe yee kan ki tunngo jate ki yeri.

⁷ Nga ki daga ye kan leele pe ni fuun pe yeri, yege kan pe yeri. Ye daga mbe nizara wi wo mboo kan na yeri, yoo kan wi yeri. Ye daga mbe logowuru wi sara na yeri, yoo sara wi yeri. Ye daga mbaa fye na yege, yaa fye wi yege. Ye daga mbaa na gbogo, yaa wo gbogo.

⁸ Lere kpe fogɔ ka ka pye ye na, ndee mbe ye yee ndanla ko fogɔ ko ce, katugu lere na fuun wi lewee yenle wi yen maa ndanla, wo Yennele li lasiri senre ti ni fuun ti tanga mari yon fili.

⁹ Ngasegele ngele kɛ yo fɔ: «Maga ka jataga pye, maga ka lere gbo, maga ka yu, ma yege ka ka yiri yaraga na» ki ngasegele ngele koro naa sanngala ke ni fuun ke ni, kɛ gbogolo, a ke go ki pye nungba. Ki nga fɔ: «Ma lewee yenle wi daga mbɔɔn ndanla paa yege nga na mɔɔ yee ndanla we.»†

¹⁰ Lere na wi lewee yenle wi yen maa ndanla, wila tipege kpe pye wi na. Na wi lewee yenle wi yen maa ndanla, wo Yennele li lasiri senre ti ni fuun ti tanga mari yon fili.

Mbe gbegele mbaa Kirisi wi panga ki singi

¹¹ Ye daga mbaa ki piin ma, katugu we yen wagati na ni, ye yen maa jen. Sanga wi gbon ye yen ye yiri wa wonlowo pi ni, katugu we yongo showo pi ni toon yingo ma we wagati na wɛ taga fonjo wi na.

¹² Yembine li toro ma lali, lalaaga ki yongo, ki kala na, kapyere nda ti maa piin wa wɔwɔ pi ni, weri yaga, we malingbonyaara ti le we yee na, nda we yaa le mbaa gbegele ti ni wa yanwa† pi ni.

¹³ Waa tanri we pye sobe ni paa yege nga na ki daga waa piin wa yanwa pi ni we. We yee yingiwɛ jen lindinme ndorogo ki ni, naa sinworo ti ni, naa keenre lime naa kalikalawa pi ni, naa maara ti ni, naa yenjara ti ni.

¹⁴ Een fɔ, ye we Fɔ Zhezu Kirisi wi tangalomo pi le yaa tanri pi na. Yaga ka ye yee jori mbaa senwee jogo kagala koro piin.

14

Maga kaa ma tagafo yenle wi jeregi

¹ Lere na wi tagawa pi kologo, yoo yigi jennege. Yaga kaa kendige woo kagala ngele wila jate koro na.

† 13:9 13:9: Eki 20.13-17; Levi 19.18; Dete 5.17-21 † 13:12 13:12: Yembine lo li yen nala pilige kapege pyesanga we. Lalaaga ko ki yen pilige nga Kirisi wi yaa ka pan mbe showo pi kan wi woolo pe yeri, mbe duwaw pe na. Mbaa gbegele ti ni wa yanwa pi ni ko koro wo yen mbaa tanri Kirisi wi senyoro ti na, mbe punjo le kapege ki ni.

² Lere wa yen wa, wo ma taga ki na ma yo wi mbe ya mbaa yaara ti ni fuun ti kaa. Ma si yala, na wi fannnga ki kologo wa tagawa pi ni, sere yaara wo maa kaa ce.

³ Na wi maa yaakara ti ni fuun ti kaa, wiga ka na wi ma ta naga ma yo wi saa ti kaa wi tifaga. Na wi ma ta naga ma yo wi saa ti kaa, wiga kaa na wi maa ti ni fuun ti kaa wi jeregi, katugu Yennele lüu yigi jenge.

⁴ Ambo wi mboro, ma sila wa tunmbyee jeregi? Wi yege sin wi tunngo ki na o, wi to o, wi fo wo kala li lo. Wi yaa si pye mbe yege sin ki na, katugu yawa yen we fo wi ni wuu pye wi yere.

⁵ Lere wa maa ki jate ndee piliye ya yen piligboyo ma we ya na. Ma si yala, wa maa piliye yi ni fuun yi jate yi yen ja. Ki daga lere nungba nungba pyew, nga wila jate ki yen sinnge wa wi kotogo na, wi yenle ki na.

⁶ Na wi maa piliye ya jate piligboyo, wi maa yi jate piligboyo na we fo wo gbogo. Na wi maa yaakara ti ni fuun ti kaa, wi maa ti kaa na we fo wo gbogo; katugu wi ma Yennele li shari wi yaakara wogo ki na. Na wila la yaakara ti ni fuun ti kaa, wi maa ki piin na we fo wo gbogo, wi ma sila Yennele li shari.

⁷ Wa kpe woro naa yinwege ki piin wi yee kan, wa na si ku wi yee kan. Na we kaa we yinwege ki piin, we maa ki piin we fo wo kan.

⁸ Na we yaa si ku, we yaa ku we fo wo kan. Ki kala na, we yen na we yinwege ki piin o, we ku o, we yen we fo wo woolo.

⁹ Ko ki ti Kirisi wi ku ma songoro ma yen ma yiri wa kunwo pi ni, jango mbe pye kuulo poro naa weele pe fo.

¹⁰ Een fo, mboro we, yingi na ma sila ma sefo wi jeregi? Yingi na ma sila ma sefo wi tifaga? We ni fuun we yaa ka yere wa Yennele li kiti konsaga li kiti kon we na.

¹¹ Katugu Yennele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo:
We fo wigi yo ma yo fo: Mi yen yinwege na, senwee piile pe ni fuun pe yaa ka kannguuro kan na yege sogowa.

Leele pe ni fuun pe yaa kaa mi Yennele na gbogo.†

¹² Ki pye ma, we ni fuun nungba nungba we yaa ka we kapyegele ke yege yo Yennele li yege na.

Maga ka ti tagafo wa mbe to kapege

¹³ Ki kala na, waga kaa we yee jeregi naa. Een fo, ye yere ki yerewe fo ye se kala la pye, na li mbe sefo wa kan wi kurugo, nakoma mboo kan wi to wa kapege ki ni.

¹⁴ Wa we gbogolomo pi ni we fo Zhezu wi ni, migi jen ma filige ki na ma yo yaraga ko ka na pye fyongo ni Yennele yege na ki ye. Een fo, na lere wa kaa yaraga ka jate ki yen fyongo yaraga Yennele yege na, ki ma kannga ma pye fyongo yaraga wi kan.

¹⁵ Na sefo wa ka yege san yaakaga nga maa kaa ki kala na mbe yo ki yen fyongo ni, kona, ma woro na tanri ndanlawa ni. Kirisi wi ku lere na kala na, maga ka ti wi pungo Yennele li na yaraga nga maa kaa ki kala na.

¹⁶ Nga ki yen yarijenge yoro yeri, kii daga mbe kannga mbe pye sanmbala pe yeri yaraga ka, paa senpere yuun ki na.

¹⁷ Katugu Yennele li wunluwo pi woro mbaa kaa mbaa woo kala. Ki yen ma pye ma sin, ma pye yeyinnge na, naa nayinne ni, mba Yinnekpoyi li maa kaan we.

† 14:11 14:11: Eza 45.23

¹⁸ Na wi maa tunngo piin Kirisi wi kan ko pyelomo po na, wi ma Yennele li ndanla. Wi ma metanga ta leele pe yeri fun.

¹⁹ Ki pye ma, nga ki ma yeyinngge le leele pe sogowa, naa nga ki yaa we kan we fannga le we yee ni jenge wa tagawa pi ni ja, waa ko lagajaa.

²⁰ Maga ka Yennele li tunngo ki jogo yaakara kala na. Ki yen kaselege fo yaakara ti ni fuun ti mbe ya mbaa kaa. Een fo, ki yen tipege, na maga sefo wa kan wi to wa kapege ki ni yaakaga nga maa kaa ki kala na we.

²¹ Nga ki yen ma yon ki nga: Maga kaa kara kaa, maga kaa sinme woo, ma je yaraga nga fuun ki mboon sefo wi kan wi to wa kapege ki na.

²² Tagawa mba pi yen ma ni ki wogo ki na, maa yigi ma yee kan Yennele li yegge na. Lere nga wi ma yere kala la yerewe mbe pye, na wi nawa pi woro naa koon shyen ki wogo ki na, ferewe yen wi woo.

²³ Een fo, na nawa kaa wi koon shyen yaakaga ka wogo na, na wiga ki ka, Yennele li yaa kiti kon wi na, katugu wii tanga mbe yala tagawa kono li ni. Kala o kala lii pye tagawa ni, lo yen kapege.

15

Maa ma lewee yenle

wi nandanwa kagala ke piin

¹ Woro mbele fannga yen we ni wa tagawa pi ni, mbele fannga woro pe ni, we daga mbaa pe sari wa pe fannga fu kagala ke ni. Waga kaa kagala ngele ke we ndanla koro lagajaa mbaa ke piin.

² We ni fuun nungba nungba waa we lewee yeenle pe nayinme kagala ke piin pe yonwo pi kala na, jango ka mbaa tari pe tagawa pi na.

³ Katugu Kirisi wi sila pye naga lagajaa mbaa wi nayinme kagala koro piin, paa yegge nga na ki yen ma yonlogo wa Yennele senre sewe wi ni ma yo fo: «*Mbele paa pye nwo tegele Yennele, pe tegele li to na na.*»†

⁴ Kagala ngele fuun kaa yonlogo faa wa Yennele senre sewe wi ni, kaa yonlogo mbaa we nari, jango kagala ngele waa kunni we yee ni, naa kotogo nga we ta Yennele senre sewe wi fannga na, ti ti we jigi tagasaga ta.

⁵ Yennele na li ma ti we maa kala kunni we yee ni, na we koto ro ti sogo we na, li ye yon ki pye nungba ye yee ni mbe yala Zhezu Kirisi wi pyelomo pi ni;

⁶ jango ye ni fuun, yaa Yennele li gbogo nawa nungba naa magala nungba ni, lo li yen we Fo Zhezu Kirisi wi To we.

Sentanra ti yen leele pe ni fuun

pe woro

⁷ Ki kala na, ye yee yigi tiyongo paa yegge nga na Kirisi wi ye yigi tiyongo we, jango leele paa Yennele li gbogo.

⁸ Mi yen naga yuun naga finligi fo Kirisi wi pye Zhufuye pe sagafo, mbe ta mbe yon fogolo ngele Yennele laa kon pe teleye pe yeri ke yon fili, mbege naga fo Yennele li yen senre nungba yofa.

⁹ Wi pan fun, jango mbele pe woro Zhufuye paa Yennele li gbogo, naa li yen na pe yinriwe taa ki kala na. Ki yen paa yegge nga na Yennele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo:

Ki kala na mi yaa kaa ma sonni cengele ke sogowa.

Mi yaa kaa ma mege ki gbogo yuuro ni.†

¹⁰ Ti yɛn naga yuun naa fɔ:

Yoro cɛngɛlɛ woolo wele, yaa yɔgɔri ja Yɛnnɛlɛ li woolo pe ni.[†]

¹¹ Tigi yo naa fɔ:

Yoro cɛngɛlɛ woolo ye ni fuun, yaa we Fɔ wi sɔnni.

Leele pe ni fuun paa wi gbogo!

¹² Yɛnnɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɔEzayi wila ki yo fun ma yo fɔ:

Izayi wi setirige pyɔ wi yaa ka pan,

wi yaa ka yiri mbe cɛn cɛngɛlɛ woolo pe go na.

Cɛngɛlɛ woolo pe yaa ka pe jigi wi taga wi na.[†]

¹³ Yɛnnɛlɛ na li maa jigi tagasaga ki kaan, li ye yin nayinmɛ ni, li yeyinnɛ ki ni fuun ki kan ye yeri ye tagawa pi fanɲga na, janɲgo ye jigi wila gbogo wila kee yɛgɛ jɛnɲɛ Yinnɛkpoyi li yawa pi fanɲga na.

SEWE WI KŌSAGA SɛNRɛ KONAA SHARAGA PUNGO WOGO

15.14–16.27

*Konɔ yɛn Pɔli wi yeri wigi sewe
ŋa wi yɔnɔlɔgɔ paa yɛgɛ ŋga na
wuu yɔnɔlɔgɔ we*

¹⁴ Sɛfɛnnɛ, mi jate mi taga ki na ma yo yoro wo na, ye maa kajɛnɲɛ piin jɛnɲɛ, ye yɛn ma Yɛnnɛlɛ sɛnrɛ kajɛnmɛ pi ni fuun pi jɛn, ye mbe si ya mbaa ye yɛɛ yɛrɛgi.

¹⁵ Ma si yala, mi kotogo le na yɛɛ ni ma kagala kele yɔnɔlɔgɔ ye kan na sewe wi lara ta ni, mbe ye nawa to ke na. Mi ke yɔnɔlɔgɔ ma, katugu Yɛnnɛlɛ li yinmɛ kan na yeri

¹⁶ mbe pye Zhezu Kirisi wi tunmbyee, mbe mbele pe woro Zhufuye pe saga. Mi yɛn na saraga wɔgotunɲɔ piin, na Yɛnnɛlɛ li Sentanra ti yari, janɲgo mbele pe woro Zhufuye pe kanɲga pe pye paa saraga yɛn, ŋga ki yɛn ma Yɛnnɛlɛ li ndanla, pe pye li woolo Yinnɛkpoyi li fanɲga na.

¹⁷ Wa we gbogolomɔ pi ni Zhezu Kirisi wi ni, mbe ya mbaa na yɛɛ gbogo na tunɲɔ ŋga mila piin Yɛnnɛlɛ li kan ki kala na.

¹⁸ Katugu mi se soro mbe para yaraga ka kpɛ na, ndɛɛ ŋga Kirisi wilan kan mi pye ko, mbe ta mbe mbele pe woro Zhufuye pe yɛgɛ sin paa Yɛnnɛlɛ li sɛnrɛ ti lee. Wi ko pye ma, na sɛnyoro to naa na kapyere to fanɲga na,

¹⁹ naa kagbɔgɔlɔ naa kafɔnɲɔgɔlɔ ŋgele kɛ pye ke yawa pi fanɲga na, naa Yɛnnɛlɛ li Yinnɛkpoyi li yawa pi fanɲga na. Ki pye ma, Sentanra nda ti yɛn na para Kirisi wi kanɲɔlɔ, miri yari fɔ jɛnɲɛ, maga lɛ wa Zheruzalemu naa ki kanɲgara na lara ti ni, ma saa gbɔn fɔ wa lliri tara.

²⁰ Ɛɛn fɔ, lara nda pe sila Kirisi wi sɛnrɛ yo wa faa, a mi sigi lagaja mbaa Sentanra ti yari wa ko lara to ni cɛ, janɲgo mi ka ka kan go nɔgɔ ka na, ŋga lere wà la keli ma le we.

²¹ Ɛɛn fɔ, mbaa ki piin paa yɛgɛ ŋga na ki yɛn ma yɔnɔlɔgɔ wa Yɛnnɛlɛ sɛnrɛ sewe wi ni ma yo fɔ:

Pe sila wi sɛnrɛ yo mbele kan, poro yaa kaa yan.

Mbele pe sila wi sɛnrɛ logo, poro yaa kaa kɔɔ jɛn.[†]

*Pɔli wila para
wi Ɔrɔmu ca karaga ki na*

[†] **15:10 15:10:** Dete 32.43 [†] **15:12 15.11-12:** Yuuro 117.1; Eza 11.1,10 [†] **15:21 15.21:** Eza 52.15

²² Ko kila na karaga ki sa sanga legera na wa ye yeri.

²³ Een fo yingo, milan tunngo ki pye maga ko wa ki lara ti ni. Maga le wa yegale legera ni, mi yen naga jaa jenge mbe sa ye shari.

²⁴ Mi nee jaa mbege pye na mi kaa kee wa Esipayin tara we. Na torosaga mbaa kee wa, na jigi wi yen ki na mbe ye yan. Ye la nga kilan yigi, na mi ka ta mbe ye yan mbege la ko jenri, ye silan saga mbe kari wa ki tara ti ni.

²⁵ Een fo, koni, mi yen na kee wa Zheruzalemu mbe sa Yennele li woolo mbele wa pe saga.

²⁶ Katugu Maseduwani tara naa Akayi tara tagafenne pe yere ki yerewe mbe penjara ta gbogolo fyonwo fenne mbele pe yen Yennele li woolo wa Zheruzalemu pe kan.

²⁷ Poro jate pe yere ki yerewe mbege pye, een fo, kaselege ko na, pe daga mbege pye ki fyonwo fenne pe kan; katugu yarijende nda Yinnekpoyi li kan Zhufuye mbele tagafenne wa Zheruzalemu pe yeri, mbele pe woro Zhufuye, pe gbogolo ti na pe ni. Ki kala na, mbele pe woro Zhufuye pe daga mbaa mbele pe sari pe kee yaara ta ni fun.

²⁸ Na mi ka ki kala li yegge wo mbege penjara ti kan pe yeri mbe ko, pa mi yaa toro wa ye yeri mbe sila kee wa Esipayin tara.

²⁹ Migi jen ma yo na mi ka kari wa ye yeri, mi yaa gbön wa ye na Kirisi wi duwaw wi ni fuun wi ni.

³⁰ Een fo, sefenne, mi yen na ye yenri we Fo Zhezu Kirisi wi mege ki na, naa ndanlawa mba Yinnekpoyi li yen na kaan we yeri pi kala na fo: Ye pinle na ni waa ngbeli ja, yaa Yennele li yenri na kan,

³¹ jango mbe sho Zhude tara mbatagambala pe kee, yarikanga nga mi kee sa kan wa Zheruzalemu, Yennele li woolo mbele pe wa pe yenle ki na.

³² Na kiga pye ma, Yennele li ka yenle, pa mi yaa gbön wa ye na nayinme coli. Kona, mi yaa wogo wa ye sogowa.

³³ Yennele na li maa yeyingge ki kaan, li pye ye ni fuun ye ni! Anmiina!

16

Poli wila tagafenne pe shari

¹ Mi yen na we sefo jale Febe wi metanga yinri ye kan. Wi yen tunmbyee wa legilizi na wa Sankere ca ki ni.

² Yoo yigi we Fo wi mege ki na, paa yegge nga na ki daga mbaa piin mbele pe yen Yennele li woolo pe sogowa we. Ye kala ka to wi na kala o kala na, yoo saga wa li ni fuun li na, katugu wi lelegere saga, ma mi jate na saga.

³ Ye Pirisili naa Akilasi pe shari na kan. Pe yen na tunngo pyeyeenle wa Zhezu Kirisi wi tunngo ki ni.

⁴ Pe pe yee go ki pere mbe ta mbanla sho. Mi nungba ma mila pe shari, een fo, mbele pe woro Zhufuye pe legiliziyee woolo paa pe shari fun.

⁵ Tagafenne mbele pe maa finli wa pe go na shari, ye pe shari. Yanla lendaanlawa Epayineti wi shari. Wo wi pye lere kongbanna ma taga Kirisi wi na wa Azi kindi wi ni.

⁶ Mari na wi tunngo gbogo pye ye kan, yoo shari.

⁷ Ye Andironikusi naa Zhuniyasi shari. Pe yen na woolo, paa pye wa kaso na ni ja. Pe mege ki yiri pitunmbolo pe sogowa. Paa keli ma taga Kirisi wi na na yegge.

⁸ Ye Anpiliyatusi shari, na wi yen na lendaanlawa wa we gbogolomo pi ni we Fo wi ni.

⁹ Ye Uriben shari, wi yen we tunngo pyeyenle wa Kirisi wi tunngo ki ni. Yanla lendanlawa Sitashisi wi shari fun.

¹⁰ Ye Apelesi shari, wi metanga ta wa wi tagawa mba wi taga Kirisi wi na pi ni. Ye Arisitobuli go woolo pe shari.

¹¹ Ye Erodiyon na wi yen na cenle woo wi shari. Narisi go woolo mbele pe taga we Fo wi na, ye pe shari.

¹² Jeele mbele pe yinri Tirifeni naa Tirifozi, ye pe shari. Pe yen na tunngo piin we Fo wi kan. Jele na pe yinri Perisidi, na lendanlawa we, yoo shari. Wi tunngo gbogo pye we Fo wi kan.

¹³ Urufusi na wi metanga ta wa we Fo wi tunngo ki ni, yoo shari, naa wi no wi ni, wo na mila jate paa na no yen we.

¹⁴ Ye Asenkiriti, naa Filegon, naa Erimesi, naa Patirobasi, naa Erimasi pe shari, sefenne mbele pe wa pe ni, ye pe shari.

¹⁵ Ye Filolagi naa Zhuli shari, naa Nere naa wi nosepyo sumboro wi ni, naa Olanpasi, naa Yennele li woolo mbele fuun pe wa pe ni.

¹⁶ Yaa ye yee shari yaa keyen waa ye yee yologo ndanlawa ni. Kirisi wi legiliziye mbele fuun pe yen laga, pe woolo pe ye shari.

Yerewe senre punjo woro

¹⁷ Sefenne, mbele pe yen na tagafenne pe koon pe yee na na pe punngu, na kendige woo nagawa mba pi naga ye na pi ni, mi yen na ye yenri fo ye ye yee yingiwe jen pe ni. Ye laga pe na,

¹⁸ katugu ki leele cenle pe woro na tunngo piin Kirisi, we Fo wo kan, een fo, pe maa ki piin pe lara to kan, na kambajenmbele pe fanla na pe jatere wi kanngi pe na pe yon tangawa senre naa pe yagbogowo senre ti ni.

¹⁹ Ye yen ma we Fo wi senre ti yigi yee nga na, lere pyew wigi jen. Ki kala na, mi yen na yogori ye kala na. Een fo, mi nee jaa ye pye tijinliwe fenne mbaa kajenge piin, ye pye kpoyi yaga kaa tipege piin.

²⁰ Yennele na li maa yeyinngi ki kaan, sanni jenri li yaa Sotanla wi purugu wa ye tooro ti nogo, mbege naga fo ye fannga ta wi na.

We Fo Zhezu wi yinme pi pye ye ni!

²¹ Na tunngo pyeyenle Timote wi ye shari, naa Lusiyusi ni, naa Zhason, naa Sosipateri ni, na cenle woolo wele.

²² Mi Teritusi, mi na migi sewe na wi yonlogo Poli wi kan, mi ye shari fun wa we gbogolomo pi ni we Fo wi ni.

²³ Na kafa naja Gayusi wi ye shari, legilizi woolo pe ni fuun pe kafa naja wowi fun. Erasiti na wi yen ca ki penjara kesu tegfo wi ye shari, naa we sefo Karitusi wi ni fun.

²⁴ [We Fo Zhezu Kirisi wi yinme pi pye ye ni fuun ye ni! Anmiina.]

Poli wila Yennele li son senre punjo woro nda ni

²⁵ Ye ti waa Yennele li sonni! Yawa yen li ni li fannga kan ye yeri wa tagawa pi ni, mbe yala Sentanra nda mila yari ti ni, to ti yen senre nda tila yuun Zhezu Kirisi wi kanngolo we. Kona mbe yala ngundo na Yennele li naga we na wi ni, ki ngundo wila pye ma lara na dunruya wi fa da.

²⁶ Een fo yingo, Yennele yon senre yofenne pe seweele podo yirige funwa na, ma yala Yennele na li yen kosaga fu laa nga kon ki ni. Ki ngundo wi naga cengele woolo pe ni fuun pe na poo jen, jango pe taga li na pe li senre ti le.

Sewē kongbanna ስa Pōli wīla torogo KORENTI ca tagafenne pe yeri Sewē wī nawa senre

Korenti ca kila pye Akayi tara cagborō ko ka nungba. Nala pe maa ki tara ti yinri Giresi tara. Korenti ca ki yen wa Lefiile tara ti ni. Ki ca woolo pe legerē la pye yarisunndo sunvenne konaa kalikali pyefenne. Pōli wīla tunngo pye wa ki ca ki ni ma saa gbōn yeḷe nungba naa yenge kōgōlōni, mēē legilizi wa tege wa (Kapye 18). Sanga ስa ni Pōli wīla pye naga sewe ስa wi yōnlōgi, kila yala wi yen wa Efezi ca, wa Azi tara. Korenti ca tagafenne pēle la sewe torogo wa Pōli wi yeri mbe yōn sogomō ta yewige ስga pāa wi yewe ki na. Lere wa yege wīla ki sewe ስa wi yōnlōgi Pōli wi kan, a wūu torogo paa yege ስga na wēge yan wa wi seweēle sanmbala pe ni. Sefō Sositeni wo wīla wi yōnlōgi (1.1). Ki sefō wīla yenle ma taga Zhezu wi na, een fō wee kala la jen wi wogo na naa.

Ki sewe ስa wi yen ma kōn ma yiri konsara shyen. Wa wi konsaga kongbanna ki ni (1-6), wēge yan fō Pōli wo naa sefenne tagafenne pe ni pāa senre ta yo ma pe yee kan. Een fō kagala taanri ke yen wa ki senre ti ni, ngele ke wogo ki yen ma ngban Pōli wi ni. Koro wele ngele yeen:

- 1) Tagafenne pāa pe yee kōonlō (1.10-4.21).
- 2) Pe ni, wā la sinle wi to jo ni (5.1-13).
- 3) Tagafenne pele ma pe yee yeri kiti konkala na wa fannga fenne mbele pe woro tagafenne pe yege sogowō (6.1-20).

Ki kala na, Pōli wīla pe pye ma yo pe ki fere kagala ke yege wō konaa pe koro yōn finliwe na pe yee ni.

Wa sewe wi konsaga shyen wogo ki ni (7.1-16.24), Pōli wi yen na yōn sogomō kaan yewige ስga pāa yewe ki wogo na. Wīla para pe ni pōrogo wogo na (7.1-40). Wīla pe pye ma yo pe pe yee yingiwe jen yarisunndo ti ni (8.1-11.1). Wīla para we Fō wi suro lige kpoyi ki wogo na (11.2-34). Wīla pe pye ma yo paa Yinnekpoyi yarikanga ki lagajaa, ko ስga ki ma legilizi wi saga we, konaa ndanlawa mbe pye pe ni mbe we (12.1-14.40). Wīla para kuulo pe yenme mbe yiri wa kunwō pi ni pi wogo na (15.1-58).

Wa sewe wi konsaga yeri (16.1-24), Pōli wīla ki yo pe kan fō wi yaa toro wa pe yeri, yarikanra nda pāa gbogolo mbe kan Zheruzalemu ca fyōnwō fenne pe yeri, mbe sari le mbe kari ti ni pe kan. Pōli wo naa tagafenne pele ni, pāa sharaga torogo lelegere yeri wa Korenti ca.

Sewē wī yen ma kōonlō yege ስga na

Sewē wī lesaga senre konaa sharaga 1.1-9

Kōonlōmō mba pila ye wa legilizi wi ni 1.10-4.21

Kalikālawa naa kiti konkagala ngele kaa pye wa legilizi wi ni 5.1-6.20

Pōrogo, naa pōrogo joogo konaa mbapōrowō senre 7.1-40

Saara nda ti wo yarisunndo yeri ti kara 8.1-11.1

Tagafenne pe tangalomo wa gbogolomo woolo pe sogowō 11.2-14.40

Kuulo pe yenme mbe yiri wa kunwō pi ni 15.1-58

Kagala kele yege yowo konaa sharaga 16.1-24

*Polì wìla sèwè wì torogo leele
mbele yeri pe sharaga ye*

¹ Mi Polì, mi ña Yennèlè lilan yeri mbe pye Zhezu Kirisi wi pitunño ma yala li nandanwa kala li ni, naa we sefo Sositeni,

² woro waa ki sèwè ña wi torogi Yennèlè li legilizi ña wa Korenti ca wi kan. Yoro mbele Yennèlè li ye yeri ma ye tège ye ye, yaa ye yinwege ki piin li kan, konaa a yè pye li woolo wa ye gbogolomò pi ni Zhezu Kirisi wi ni, konaa laga o laga, mbele fuun pe maa we Fò Zhezu Kirisi wi mege ki yinri wi pe saga we. Wo wi yen woro naa poro ni we Fò we.

³ We To Yennèlè lo naa we Fò Zhezu Kirisi wi ni pe yinne naa yeyinnye kan ye yeri!

Yarijende nda wè ta Kirisi wi yeri

⁴ Mi yen nala Yennèlè li shari suyi ye kala na, yinne mba li kan ye yeri Zhezu Kirisi wi fannga na pi kala na.

⁵ Wa ye gbogolomò pi ni Zhezu Kirisi wi ni, Yennèlè li yarikanra ti ni fuun ti kan ye yeri mari lège, ma senyoro ti ni fuun naa kajenne pi ni fuun pi kan ye yeri;

⁶ katugu sereya ña wi yen na para Kirisi wi kanngolo, wi yen ma yeresaga ta jenge wa ye sògowa.

⁷ Fò yere Yennèlè li yarikanga ka kpe si ye la, yoro mbele ye yen na wagati ña we Fò Zhezu Kirisi wi yaa kaa yee naga wi singi we.

⁸ Wo wi yaa la fannga nii ye ni fò sa gbòn ki kòsaga ki na, jango ye pye jeregisaga fu we Fò Zhezu Kirisi wi pilige ki ni.

⁹ Yennèlè li yen senre nungba yofò. Lo li ye yeri ma ye gbogolo ja li Pinambyo Zhezu Kirisi wi ni, we Fò we.

KOONLOMO MBA PILA YE WA LEGILIZI WI NI

1.10-4.21

*Korenti ca legilizi woolo
pe kònwò we*

¹⁰ Sefenne, mi yen na ye yeregi we Fò Zhezu Kirisi wi mege ki na, ma yo fò: Ye ye yon ki wa nungba. Yaga ka ti kònwò mbe ye ye sògowa. Ye ye yon ki wa nungba jenge, ye jatere wi pye nungba, yaa sonri ja.

¹¹ Sefenne, Kulowe go woolo pèle ki yo mala kan ma yo kendige yen wa ye sògowa.

¹² Nga mi yen na jaa mbe yo koyi nga yeen fò: Ye ni fuun nungba nungba ye maa nga yuun ki yen ki ye ki ye. Wa ma yo fò: «Mi yen Polì woo.» Wa ma yo: «Mi yen Apolosi woo.» Wa ma yo naa fò: «Mi yen Pyeri woo.» Wa ma nuru ma yo: «Mi yen Kirisi woo.»

¹³ Ye nawa po ni Kirisi wi yen ma koonlo koonlo wi le? Pàa Polì kan tiparaga na ye kala na le? Nakosima, pàa ye batize Polì mege na le?

¹⁴ Mi yen na Yennèlè li shari, katugu mi si wa kpe batize ye ni, kaawo Kiripusi naa Gayusi poro cè.

¹⁵ Ki pye ma, lere wo wa se ya mbege yo mbe yo fò pè ye batize na mege ki na.

¹⁶ Enheen! Kaselege yi, muwi mila Sitefanasi go woolo pe batize. Mbe wo ko ni, na kaa pye mi lere wa batize naa, mi si ko jen.

¹⁷ Kirisi wi silan tun mbe pan mbaa leele batize. Eén fò, wìlan tun mbe pan mbaa Sentanra to yari. Mbaa ti yari mi ka kaa ki piin lere tijinliwe

senre ni, jango Kirisi wi kunwo wa tiparaga ki na ki fannga kiga ka yiri waga.

Zhezu Kirisi wi yen

Yenñele li yawa konaa li tijinliwe

¹⁸ Kirisi wi kunwo wa tiparaga ki na, mbaa ki senre ti yuun, ki yen lembigewe senre mbele paa punngu Yenñele li na pe yege na. Een fo, woro mbele we yen wa showo kono li ni, woro yege na, ki yen Yenñele li yawa.

¹⁹ Yenñele li yen naga yuun wa li senre sewe wi ni ma yo fo:

Mi yaa kajenmbele pe kajenne pi jogo,

mbe tijinliwe fenne pe tijinliwe pi pye pi yiri waga.†

²⁰ Kona, tijinliwe fo yingi wi mbe ya yo naa? Nakoma sewe jenfɔ yingi wi mbe ya yo? Nakoma ki nala pilige kendige fo yingi wi mbe ya yo? Yenñele ligi naga ma yo ki dunruya na wi tijinliwe pi yen lembigewe.

²¹ Dunruya woolo wele, pe senwee kajenne pi ni, pee ya mbe Yenñele li jen wa laga nga lili kajenne pi naga. Ki kala na, ki Yenñele li ndanla, a li ki senre nda paa jate lembigewe senre ti tege mbe mbele paa tari Zhezu wi na pe sho, to nda waa yuun we.

²² Zhufuye poro maa kafonngolo yenri, Giresi tara fenne poro maa kajenne lagajaa.

²³ Woro wo na, we maa Kirisi wi senre ti yari ma yo paa wi kan tiparaga na. Ki senre ti pye Zhufuye pe kambenge, ma pye lembigewe senre mbele pe woro Zhufuye pe yeri.

²⁴ Een fo, mbele fuun Yenñele li yeri, Zhufuye o, mbele pe woro Zhufuye o, poro yeri, Kirisi wi yen Yenñele li yawa konaa li tijinliwe.

²⁵ Katugu nga leele pe yen na jate paa Yenñele li lembigewe yen, ko yen tijinliwe ni ma we leele pe tijinliwe po na. Nga pe yen na jate paa Yenñele li fannga fu kala yen, ko yen fannga ni ma we leele pe wogo ko na.

²⁶ Sefenne, yoro mbele Yenñele li yeri, ye jatere pye ye yee wogo ki na. Mbele pe yen na jate tijinliwe fenne laga dunruya wi ni, pe woro ma lege ye sogowo mbe yala senwee lomo po ni. Fannga fenne pee lege ye ni. Megbogo fenne pee lege ye ni.

²⁷ Een fo, nga dunruya woolo pe yen na jate lembigewe, Yenñele li ko wo mbe ta mbe fere wa tijinliwe fenne pe na. Nga dunruya woolo pe yen na jate fannga fu kala, Yenñele li ko wo mbe ta mbe fere wa fannga fenne pe na.

²⁸ Yaara nda dunruya woolo pe maa jate yarifaara, naa nda pe maa pe yee mbonrogɔ ti na, naa nda ti woro yaraga pe yege na, Yenñele liri wo mbe ta mbe nda pe maa jate yaara ti pye ti yiri waga;

²⁹ jango lere wa kpe ka kaa yee gbogo Yenñele li yege na.

³⁰ Een fo, Yenñele li ye pye nungba Zhezu Kirisi wi ni, mee wi pye we tijinliwe. Kirisi wo fannga na we pye lesinmbele Yenñele li yege na, ma pye kpoyi, ma go shosaga ta;

³¹ jango kila piin paa yege nga na Yenñele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo: «*Na kaa jaa mbaa wi yee gbogo, wila wi yee gbogo nga we Fo wi pye ko kala na.*»†

† 1:19 1:19: Eza 29.14 † 1:31 1:31: Zhere 9.23

2

*Poli wila Kirisi ɲa pàa kan
wa tiparaga ki na wi senre ti yari*

¹ Sefenne, sanga ɲa ni mila kari wa ye yeri mbe sa Yenɲele senre ti yari ye kan, mi sila sari yari ye kan senre tugbooro yogo ni, nakoma tijinliwe gbembe ni.

² Katugu mila yere ki yerewe, sanga ɲa ni mi wa ye sogowa, fo mi se yaraga ko ka jen naa Zhezu Kirisi wo pungo na, Zhezu Kirisi ɲa pàa kan wa tiparaga ki na we.

³ Ko kala ki ti sanga ɲa ni mila pye wa ye sogowa, mila pye fannga fu, na fye na seri ngbanga.

⁴ Na nagawa senre to naa Yenɲele senre nda mila yo ye kan, ti sila pye senwee tijinliwe yon tangawa senre ni, een fo, kila naga ma filige ye kan yawa ni, Yinnekpoyi li fannga na;

⁵ Jango ye tagawa pi ngo ka ka cen leele pe tijinliwe po na, een fo, pi ngo ki cen Yenɲele li yawa po na.

Yenɲele li tijinliwe we

⁶ Tijinliwe senre waa yuun mbele pe yen yetogowo ni wa tagawa pi ni pe sogowa. Ki tijinliwe pii yiri ki dunruya ɲa wo yeri. Pii si yiri ki dunruya ɲa wi fannga fenne poro yeri, poro mbele pe yaa ka ko mbe wo wa we.

⁷ Een fo, Yenɲele li tijinliwe mba pila pye ma lara leele pe na, po senre waa yuun. Po mege ni Yenɲele laa ki kon maga tege faa we gbowo ta, sanni dunruya wi sa da.

⁸ Ki dunruya ɲa wi fannga fenne wa kpe sigi tijinliwe pi jen. Ki pye paa pi jen, pe saa we Fo gbowo wi kan wa tiparaga ki na.

⁹ Ki yen paa yege ɲa na Yenɲele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo:

*Yaraga ɲa lere kpe fa yan yenle ni,
naa ɲa lere kpe fa logo wa wi nungbolo,
naa ɲa lere kpe fa jatere pye ki na,*

Yenɲele li to gbegele mbele pe yen ma li ndanla poro kan.†

¹⁰ Ma si yala, Yenɲele ligi ngundo wi naga woro na Yinnekpoyi li fannga na, katugu Yinnekpoyi li maa kagala ke ni fuun ke cancan. Ali Yenɲele li nawa kagala ngele ke yen ma lara jenge o.

¹¹ Leele pe ni, ambo wi mbe ya mbe lere wa nawa kagala jen? Kaawo ki lerefo wi yera yinne lo li ma ke jen. Ki pyelomo nungba pi na fun, lere kpe si Yenɲele li nawa kagala ke jen, nde li Yinne lo nungba.

¹² Woro wo na, ki dunruya ɲa wi yinne lo ma we ta; een fo, Yinnekpoyi na li yiri wa Yenɲele li yeri lo we ta, jango ɲa Yenɲele li kan we yeri waga, wege jen.

¹³ Ki wogo ɲa ko senre waa yuun. We woro nari yuun dunruya tijinliwe fenne pe maa tijinliwe senre nda nari to ni. Een fo, Yinnekpoyi li maa nda nari, to we yen na yuun. Ki pye ma, Yinnekpoyi li yen leele mbele ni, ɲa ki yen Yinnekpoyi li wogo, we yen naga yege yuun pe kan Yinnekpoyi li senre to ni.

¹⁴ Lere ɲa Yenɲele li Yinne li woro wi ni, wi se ya mbe yaara nda ti yen Yinnekpoyi woro ti ta, katugu ti ma pye lembigewe ni wi yege na. Wi se ya mberi jen, katugu pe mari jen ma wali ti na Yinnekpoyi lo fannga na.

† 2:9 2:9: Eza 64.3; 52.15

¹⁵ Lere ɲa Yɛnnɛlɛ li Yinnekpoyi li yɛn wi ni, wi mbe ya mbe kagala ke ni fuun ke jɛn mbe wali ke na, ɛɛn fɔ, lere wa se ya mbe wo kagala koro jɛn mbe wali ke na.

¹⁶ Ki yɛn paa yɛgɛ ɲga na Yɛnnɛlɛ sɛnrɛ sɛwɛ wi yɛn naga yuun ma yo fɔ:

Ambɔ wi we Fɔ wi nawa jatere wi jɛn?

Ambɔ wi mbe ya mbe yɛrɛwɛ kan wi yeri?†

ɛɛn fɔ, woro wo na, Kirisi wi nawa jatere wi yɛn we ni.

3

Yɛnnɛlɛ tunmbyeele wele

¹ Sefɛnnɛ, kaselege ko na, mii ya para ye ni paa leele mbele Yɛnnɛlɛ li Yinnekpoyi li yɛn pe ni poro pele yɛn. ɛɛn fɔ, mɪ yo ye ni paa leele mbele pe yɛn na tanri dunruya kagala ke na poro pele yɛn, paa piile yɛn, mbele pɛ taga Kirisi wi na.

² Nɔnɔ mɪ kan ye yeri, mɪ si susheere kan ye yeri, katugu ye saa ya mberi li. Ali ma pan ma gɔn nala, ye se ya mberi li;

³ katugu ye yɛn na tanri bere paa dunruya woolo pe yɛn. Kɪ kaa pye yɛnjara, naa maara yɛn wa ye sɔgɔwɔ, kɪ woro naga nari ma yo ye yɛn paa dunruya woolo pe yɛn wi le? Kɪ woro naga nari fɔ ye yɛn na tanri na yala sɛnwɛe piile pe tangalɔmɔ pi ni wi le?

⁴ Ye ni, na wa ka yo fɔ: «Mi yɛn Poli woo», wa mbe yo fɔ: «Mi yɛn Apolɔsi woo», ko woro dunruya woolo pe tangalɔmɔ wi le?

⁵ Ko kɪ ni fuun pɔnɔ na, Apolɔsi wo yɛn ambɔ fɔ? Mi Poli, mɪ yɛn ambɔ fɔ? Woro yɛn Yɛnnɛlɛ li tunmbyeele wi cɛ, ma pye leele mbele pɛ Sɛntanra ti yo ye kan, a yɛ taga ti na. Tunɲgo ɲga we Fɔ wɪ kan we ni fuun nɔnɔba nɔnɔba we yeri, ko we yɛn na piin.

⁶ Muwi mɪ yariluguro ti lugu, a Apolɔsi wo tɔnmɔ wo ti na, ɛɛn fɔ, Yɛnnɛlɛ lo ligi pye, a ti fi.

⁷ Kɪ pye ma, ɲa wi maa yariluguro ti nuru konaa ɲa wi maa tɔnmɔ wuun ti na, poro woro yaraga ka. ɛɛn fɔ, Yɛnnɛlɛ lo li yɛn kala li ni fuun, katugu lo li maga pye ti ma fi.

⁸ ɲa wi maa yariluguro ti nuru konaa ɲa wi maa tɔnmɔ wuun ti na, pe yɛn ja, Yɛnnɛlɛ li yaa ka pe ni fuun nɔnɔba nɔnɔba pe sara mbe yala tunɲgo ɲga pɛ pye kɪ ni.

⁹ Katugu we yɛn tunɲgo pyeyɛnɛlɛ wa Yɛnnɛlɛ li tunɲgo kɪ ni. Yoro ye yɛn Yɛnnɛlɛ li kɛrɛ rɛ. Ye yɛn fun go ɲga Yɛnnɛlɛ laa kanni we.

¹⁰ Yɛnnɛlɛ li yinmɛ mba kan na yeri pi fannɲga na, mɪ go nɔgɔ kɪ le paa go wafɔ tijinliwɛ fɔ yɛn. Yɲgo ni, lere wa yɛgɛ wi yɛn na kanni kɪ go nɔgɔ ɲga kɪ le kɪ na. ɛɛn fɔ, lere nɔnɔba nɔnɔba pyew wuu yɛɛ yɲgiwɛ jɛn paa yɛgɛ ɲga na wila kanni kɪ na we.

¹¹ Go nɔgɔ ɲga kɪ le, ko kɪ yɛn Zhezu Kirisi we. Lere se ya mbe go nɔgɔ ka yɛgɛ le wo pɔnɔ na.

¹² Na lere wa kaa kanni kɪ go nɔgɔ ɲga kɪ le kɪ na tɛ ni, nakoma warifuwe ni, nakoma sinndɛɛrɛ sɔnɲgbanga woro ni, nakoma tire ni, nakoma shɔgɔlɔ kanɲgewara ni, nakoma yan waga ni,

¹³ lere nɔnɔba nɔnɔba pyew, tunɲgo ɲga wɪ pye, kɪ tiyɔnwɔ pi yaa ka yiri funwa na kiti kɔnpilige, katugu kason kɪ yaa ka kɪ lɔmɔ pi naga kɪ

† 2:16 2:16: Eza 40:13

pilige ki ni. Kason ki yaa ka lere nungba nungba pyew wi tunngo ki wa mbe wele mbege cenle li naga.

¹⁴ Na lere wa ka kan ki go nogo nga ki le ki na, a wi tunngo ki koro wa kii sogo, wo yaa ka tonli ta.

¹⁵ Een fo, na lere na tunngo pyege ka sogo, pa wo yaa wi tonli wi la. Ma si yala, wo jate wi yaa sho, een fo, ki yaa pye ndee wi kason kon ma yiri.

¹⁶ Ye yen maga jen jenge fo yoro ye yen Yennele li sherigo gbogo ye, fo Yennele li Yinne li yen ma cen wa ye nawa.

¹⁷ Na lere wa ka Yennele li sherigo gbogo ki jogo, Yennele li yaa ki fo wi jogo fun; katugu Yennele li sherigo gbogo ki yen kpoyi, ko ki si yen yoro wele.

¹⁸ Lere kpe ka kaa wi yee fanla. Na kaa pye wa yen naga jate ye ni ma yo wi yen tijinliwe fo, mbe yala ki dunruya na wi kagala ke ni, wigi tijinliwe pi yaga, wuu yee pye lembige dunruya woolo pe yee na, jango wi ta wi pye kaselege tijinliwe fo.

¹⁹ Katugu ki dunruya na wi tijinliwe pi yen lembigewe Yennele li yee na. Ki kala na, ki yen ma yonlogo wa Yennele senre sewe wi ni ma yo fo: *Li ma kajenmbele pe yigi pe yera tijinliwe pee pi ni.*[†]

²⁰ Ki yen ma yonlogo naa ma yo fo:

We Fo wi tijinliwe fenne pe jatere wi jen,

wigi jen ma yo wi yen wagafe.[†]

²¹ Ki kala na, lere kpe ka kaa wi yee gbogo leele pele kala na, katugu yaraga ki ni fuun ki yen ye wogo.

²² Poli o, Apolosi o, Pyeri o, dunruya o, yinwege o, kunwo o, yingo yaara nda tila paan o, yaraga ki ni fuun ki yen ye wogo.

²³ Een fo, yoro wo na, ye yen Kirisi wi woolo, Kirisi wo yen Yennele li woo.

4

Kirisi wi pitunmbolo wele

¹ Woro wo na, ye daga mbaa we jate paa Kirisi wi tunmbyeele yen, naa Yennele li ngundo kagala ke yee nagafenne.

² Leele mbele tunngo yen ma telege pe na, pe maa ki jaa pe yeri pe pye tagawa ni.

³ Mi wo kanngolo, na ye kanla segesege mbe wele, nakoma na lere wa yee kanla segesege mbe wele wa senwee piile pe kiti konsaga, ko ka woro kala na yee na. Mi wo woro nala yee segesege mbe wele,

⁴ katugu na nawa pi woro nala jeregi kala la kpe na. Een fo, ko ma kila ki nari ma yo mi yen ma sin. We Fo wo wi yen na kiti kon na na.

⁵ Ki kala na, yaga ka kiti kon lere wa kpe na wi konwagati wi yee, konaa we Fo wi panga ki yee. Wo wi yaa ka wowa kagala ngele ke yen ma lara ke yirige funwa na, mbe leele pe nawa kagala ngele paa jate mbe pye ke naga. Kona, lere nungba nungba pyew wi daga poo son yee nga na, wi yaa ki ta Yennele li yeri.

⁶ Sefenne, ki kagala ngele mi yo ye kan fonfon nga, mi ke yo mi naa Apolosi woro kanngolo, mbe ta mbe ye naga. Mi yen na jaa, we kono yee nagawa pi fannga na, yee kara yee jen fo: «Kagala ngele ke yen ma yonlogo wa Yennele senre sewe wi ni, yee daga mbe toro koro na.» Ye ni, lere si daga mbaa lere wa gbogo, mbe sila wa tifaga.

[†] 3:19 3:19: Zhobu 5.13 [†] 3:20 3:20: Yuuro 94.11

⁷ Naga yen ma, ambo wɔɔn tege mɔɔ mɔnɔ sanmbala pe na? Yenɲele lo ma li yaraga nga fuun ki yen ma yeri ki kan ma yeri wi le? Ki kaa pye ti kan ma yeri, yingɲi na, a ma nɛɛ ma yɛɛ gbogo yaara nda ti yen ma yeri ti kala na, ma mbe yo tii kan ma yeri?

⁸ Yaraga nga fuun yaa jaa, yɛge ta mako ke! Yɛ pye penjagboro fenne mako! Yɛ pye wunlumbolo ma we yaga! Ayoo dɛ. Mi yen na jaa ye pye wunlumbolo kaselege na, jango woro fun we ya waa wunluwɔ pi piin ye ni ja.

⁹ Katugu migi jate maga yan, woro mbele we yen pitunmbolo, Yenɲele li woro pye leele pe ni fuun pe pɔngofenne. Wɛ pye paa leele mbele pɛ kiti kon pe na mbe pe gbo we, katugu wɛ pye weleyaraga dunruya wi ni fuun wi yɛge na, mɛɛgeye poro naa leele wele.

¹⁰ Leele poro yɛge na, we yen lembire Kirisi wi kala na. Eɛn fɔ, yoro wo na, ye yen tijinliwɛ fenne mbe ye ta Kirisi wi ni. Woro yen fanɲga fu fenne, eɛn fɔ, yoro wo yen fanɲga fenne. Pe maa yoro gbogo na woro tifaga.

¹¹ We yen na jolo funɲo naa wɔɔ ki ni fɔ ma pan ma gbɔn nala. Yariporo ti we la. Pe maa we gbɔɔn. Censaga woro we na.

¹² We maa tunɲo piin na tege, jango mbe ta mbaa we yon suro ti taa we yɛ. Leele pe maa we tegele, we maa duwaw piin pe kan. Pe maa we jolo, we maa ki kunni we yɛɛ ni.

¹³ Pe maa senpere yuun na we mɛge ki jogo, we maa senjende yuun pe ni. Pe maa we jate paa dunruya wi kayangara yen, paa yaritijangara yen fɔ ma pan ma gbɔn yingɲo.

¹⁴ Mi woro naga kagala ke yonlogi ye kan, jango mbe fɛɛ wa ye na. Eɛn fɔ, mi yen na ye yɛɛgi paa na piile yen, mbele pɔnla ndanla we.

¹⁵ Katugu ali na kaa pye nagafenne waga ke (10 000) yen ye yeri mbaa ye nari, mbe ye ta wa Kirisi wi kono li ni, ye teele pe woro ma lɛge. Ye yinwege nga yaa piin Zhezu Kirisi wi ni ko na, muwi mi pye ye to, ma Sentanra ti yo ma ye kan.

¹⁶ Ki kala na, mi yen na ye yenri, yaa tanri paa na yen.

¹⁷ Ko ki ti mi yen na Timote wi tunnu wa ye yeri, wo ɲa wi yen paa na pinambyɔ ɲa wilan ndanla we. Wi yen tagawa ni wa we Fɔ wi kono li ni. Kongolo ngele mila tanri ke na wa na yinwege ki ni Zhezu Kirisi wi ni, wo wi yaa ye nawa to ke ni, paa yɛge nga na mila leele pe nari ke ni legiliziye pe ni fuun pe ni lagapyew we.

¹⁸ Pele yen wa ye ni na pe yɛɛ gbogo maga yan ndɛɛ mi se kari wa ye yeri naa.

¹⁹ Eɛn fɔ, na kaa pye ki yen Yenɲele li nandanwa kala, sannɲi jenri mi yaa kari wa ye yeri. Na mi ka gbɔn wa ye na, ki leele mbele paa pe yɛɛ gbogo, mi se ka pe senyoro to cɛ jen, eɛn fɔ, mi yaa kaga jen, na kaa pye fanɲga yen pe ni.

²⁰ Katugu Yenɲele li wunluwɔ pi woro senyoro kala, eɛn fɔ, yawa kala li.

²¹ Yingɲi yaa jaa? Mbe kari wa ye yeri sapige ni mbe sa ye gbɔn lee, nakoma mbe kari ndanlawa ni, mbe pye nandanwa ni?

**KALIKALAWA NAA KITI KONKAGALA NGELE
KAA PYE WA LEGILIZI WI NI**

5

5-6

*Keenre la pye
wa Korenti ca legilizi wi ni*

¹ Pe yen naga yuun lagapyew ma yo keenre lime yen wa ye sogowa, mba pi yen ma tijanga fo yere mbele pee sheri pe woro naga cenle la piin. Ko yen fo ye ni, wa wi to jo ta.

² A ye koro na ye yee gbogo, ma si yala, ye ja daga mbe pye yesanga ni fo jenge, jango lere na wigi kala cenle li pye, yoo puru yoo wo ye yee sogowa.

³ Mi wo na, ali ki ka pye mi woro wa ye ni wire to na, een fo, na jatere wo yen wa ye na. Ki kapege, lere na wigi pye, mi kiti kon wi na mako, ma mbe yo mi yen wa ye ni.

⁴ Katugu, we Fo Zhezu wi mege ki na, na jatere wo naa yoro ni we yen ma gbogolo laga nungba, a we Fo Zhezu wi yawa pi yen we ni.

⁵ Ye ti wege lerefo wi le Sotanla wi kee wi wire ti ta ti jogo, jango wi yinne lo mbe sho we Fo wi pilige ki na.

⁶ Ye yee gbogowa pi woro ma yon. Mi yo ye yen maga jen ma yo leve wi jenri wi ma buru muwe mba pi gbom pi ni fuun pi fe maa yirige!

⁷ Ki leve lee na wi yen kapege, yoo wo wa ye yee ni, jango ye ta ye pye kpoyi yee ki ni fuun ki na. Kona, ye yaa pye paa buru muwe mba pe gbom fonmbo, leve fa ye pi ni po pa yen. Pa ye si yen na mako kaselege; katugu pe we Paki feti sumbyo wi gbo, wo wi yen Kirisi na paa wo saraga we.

⁸ Ki kala na, ye pan waa we feti wi piin, een fo, waga kaa wi piin buru na leve lee yen wi ni wo wa ni. Waga kaa wi piin leve na wi yen kapege naa tipege ni wo wa ni. Een fo, waa wi piin leve fu buru[†] ni, ko koro wo yen nawa jembe naa kaselege ni.

⁹ Wa na sewe na mi torogo wa ye yeri wi ni, migi yo ye kan ma yo yaga ka gbogolo keenre lifenne pe ni yaraga ka kpe na.

¹⁰ Een fo, mi sila pye na sonri dunruya woolo mbele pe yen keenre lifenne poro na, nakoma yee mbatinwe fenne, naa yoolo konaa senge sunvenne. Ki pye pa ki yen ma, ye ja daga mbe wo laga dunruya wi ni.

¹¹ Een fo, nda mi yo ye kan yingo ti koro wowi na fo: Lere na fuun wi maa wi yee yinri tagafo, na wiga pye keenre lifo, nakoma yee mbatinwe fo, nakoma yoo, nakoma yarisunndo sunvo, nakoma senpere yofa, nakoma sinwaa, nakoma benanganri pyefo, yaga ka gbogolo ki fo wi ni yaraga ka kpe na. Yaga ka pinle mbe li ki lere wi ni yere.

¹²⁻¹³ Mbaa kiti kon mbele pee sheri pe na, mi na kala woro wa ma. Yenjele lo li yaa ka kiti kon pe na. Yoro ma ye daga mbaa sherigo woolo pe kiti konkagala ke yee woo wi le? Ki yen paa yee nga na Yenjele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo:

Ye kapege pyefo wi puru yoo wo ye yee sogowa.[†]

6

Tagafenne pe kiti kongu pe yee na

[†] 5:8 5:8: Kila pye Paki feti wiga gbom, leve na ye buru na ni wo Zhufuye paa pye na kaa; Luki 22.1. [†] 5:12-13 5:12-13: Dete 17.7

¹ Ye ni, na kiti konkala ka pye wa naa wi sefo wa sɔgowa, mele wi mee soro ma kari mbele pee sheri poro korogo, pe saga kiti konkala li yege wo, wila si kari Yennele li leele kpoyi poro korogo?

² Ye sigi jen mbe yo Yennele li leele kpoyi pe yaa ka kiti kon dunruya woolo pe na wi le? Na ki kaa pye ye yaa kiti kon dunruya woolo pe na, mele yaga si ka ya mbaa kagala tunmɔngolo koro yege woo?

³ Ye sigi jen mbe yo we yaa ka kiti kon mɛɛgeye pe na wi le? Pee ka logo yinwege nga ko kagala?

⁴ Ma si yala, na ki kiti konkagala cengele kele ka pye ye yee sɔgowa, leele mbele Legilizi wi woro na jate, poro ye ma saa le ma pye ki kagala ke kiti konfenne.

⁵ Mi yen naga wogo nga ki yuun, fere nda ti ye yigi ti kala na. Ki cen lere nunɔba se ta wa ye ni tijinliwe fo, na wi mbe ya mbaa wi sefenne pe kiti konkagala ke yege woo pe sɔgowa!

⁶ Een fo, sefo wa ma wi sefo wa yeri mbe sa kiti kon wi na, fo yere wa mbele pee sheri pe yege sɔgowa.

⁷ Yege o yege, naa kiti konkagala yen wa ye yee sɔgowa, ko ki naga ma yo ye punɔgo mako. Yingi na ye si woro na kambasinɔge ki kunni ye yee ni? Yingi na yee si ye yee yaga paa ye yuun?

⁸ Een fo, yoro ye yen na kambasinɔge naa yuro ti piin. Ye maa ti piin ye sefenne pe na.

⁹ Ye sigi jen mbe jen mbe yo lepeele pe se ka Yennele li wunluwo pi ta wi le? Yaga kaa ye yee fanla: Keenre lifenne, naa senge sunvenne, naa jataala naa mbele pe maa pe nambala yeenle pe taa jele,

¹⁰ naa yoolo, naa yege mbatinwe fenne, naa sinwoolo, naa leele tegelenne, konaa benɔanri pyefenne pe se ka Yennele li wunluwo pi ta.

¹¹ Pa ye pele la pye ma. Een fo, Yennele li ye woli ma ye kapere ti laga ye na, ma ye tege ye ye, ye pye Yennele li leele kpoyi, konaa ma ye pye lesinmbele li yee yege na, we Fo Zhezu Kirisi wi mege ki na, konaa we Yennele li Yinne li fanɔga na.

Ye ye wire ti tege yaa Yennele li gbogo

¹² Wa ye ni, pele maa yuun fo: «Mbe ya mbaa kala li ni fuun li piin.» Ki yen ma, een fo, tonli woro kala li ni fuun ni. Mbe ja ya mbege yo mbe yo fo: «Mbe ya mbaa kala li ni fuun li piin,» een fo, mi se yenle ki na mbanla yee pye yaraga ka kulo.

¹³ Ye maa yuun naa fo: «Yaakara ti yen funɔbolo li woro, a funɔbolo fun li yen yaakara ti woro.» Ki yen ma kaselege. Ma si yala, Yennele li yaa ka ti ni fuun shyen ti joɔ. Een fo, lere wi wire tii gbegele keenre lime po kan. Wire ti yen we Fo wo woro. A we Fo fun wi yen wire ti woro.

¹⁴ Yennele lo laa we Fo wi yen maa yirige wa kunwo pi ni. Lo li yaa ka we yen mbe we yirige wa kunwo pi ni li yawa pi ni.

¹⁵ Ye sigi jen mbe jen mbe yo ye wire ti yen Kirisi wi wire ti lara ta wi le? Mbe ya mbe Kirisi wi wire lara ta le mberi pye nanjaa wi wire lara ta le? Ayoo de!

¹⁶ Ye sigi jen mbe jen mbe yo nana na ka nanjaa wa le, wo naa wo ni pe ma pye wire nunɔba wi le? Katugu Yennele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo: «*Pe shyen pe yaa ka pye wire nunɔba.*»†

† 6:16 6:16: Zheze 2.24

¹⁷ Eɛn fɔ, ɲa ka gbogolo we Fɔ wi ni, wi ma pinle ma pye wi ni yinne nungba ni.

¹⁸ Yaa fee kɛɛnɛ lime pi yɛgɛ. Kapege sanɲga ɲga fuun lere wi ma pye, ko na ya mboo wire ti magara, eɛn fɔ, kɛɛnɛ lifo wo maa kapege ki piin wi yɛɛ wire ti na.

¹⁹ Ye sigi jɛn mbe jɛn mbe yo ye wire ti yɛn Yinnekpoyi li sherigo gbogo wi le? Li yɛn ma cɛn wa ye ni, Yɛnɲɛle lo lili kan ye yeri. Ye woro ye yɛɛ woolo,

²⁰ katugu Yɛnɲɛle li ye lo sɔnnɲbanga na, ki kala na, ye ye wire ti tɛge yaa Yɛnɲɛle li gbogo.

PƆRƆGƆ, NAA PƆRƆGƆ JƆGƆ KONAA MBAPƆRƆWƆ SɛNɛ

7

7.1-40

*Yewige ɲga kila yewe japɔɔɔgɔ
sɛnɛ ti na, konaa sɛnɛ
nda tila kan mari yɔn sogo*

¹ Koni, mi yaa para kagala ɲgele yàɲla yewe wa ye sɛwɛ wi ni ke na. Ki kagala ke kanɲɔlo, na naɲa wii jɛle pɔri, ki yɛn ma yɔn.

² Ma si yala, paa kɛɛnɛ ti yɛn ma lɛgɛ ki kala na, ki yɛn ma yɔn naɲa nungba nungba pyew wi jɛle pɔri. Jɛle nungba nungba pyew wi yɛɛra pɔlo wi pye wi yeri.

³ ɲga ki daga jɛle wi ni, naɲa wigi pye wi kan. ɲga ki daga naɲa wi ni fun, jɛle wigi pye wi kan.

⁴ Jɛle wo ma wi yɛn wi yɛɛ wire ti go na, eɛn fɔ, wi pɔlo wo wi yɛn ti go na. Ki pyɛlɔmɔ nungba pi na fun, naɲa wo ma wi yɛn wi yɛɛ wire ti go na, eɛn fɔ, wi jo wo wi yɛn ti go na.

⁵ Yaga kaa jege ye yɛɛ na, fɔ ndɛɛ ye ni fuun shyen ye yo ye fili ki na, mbe wagati jɛnri wa, mbe ta mbe Yɛnɲɛle yɛnri. Ko punɔ na, ye sɔngɔɔ ye yɛɛ kɔɔɔgɔ, janɔ Sotanla wiga ka ye fanla mbe ye le kapege, ye yɛɛ mbayingiwe pi kala na.

⁶ ɲga mila yuun ye kan namɛna, mi woro naga kono kaan ye yeri, eɛn fɔ, ki mbe ya pye.

⁷ Kaseleɛge ko na, ki ja da mi na, anmɛ lere pyew wi pye paa na yɛn. Eɛn fɔ, Yɛnɲɛle li yarikanga kan lere nungba nungba pyew wi yeri. Wa wogo ma pye yɛgɛ ka na, sanɲa wi wogo ki ma pye yɛgɛ ka na.

⁸ Mi yɛn naga yuun mbele pe fa jɛɛle pɔri poro naa nanɲunjaala pe kan, fɔ: Ki yɛn ma yɔn pe koro paa na yɛn.

⁹ Eɛn fɔ, na pe se ya mbe pe yɛɛ yigi, pe pɔɔɔgɔ pye; katugu na maga pɔɔɔgɔ pye, ko mbɔnɔ ma na ki la mbaa ma taa kila ma jɔlo ko na.

¹⁰ Tagafɛnnɛ mbele pɛ pɔɔɔgɔ pye makɔ, mi ma mi yɛn naga kono kaan pe yeri, eɛn fɔ, we Fɔ wowi, fɔ: Jɛle wiga ka laga wi pɔlo wi na.

¹¹ Na wiga si laga wi pɔlo wi na, wiga ka pɔri naa naɲa wa yɛgɛ yeri. Nakosima, wi sɔngɔɔ wi pɔlo wi kɔɔɔgɔ. Naɲa fun wiga kaa jo wi wa.

¹² ɲga mila yuun tagafɛnnɛ sanmbala pe kan, we Fɔ wo sɛnyoro ma, mi na woyoro ri, fɔ: Jɛle ɲa wii shɛri, na wa ka pye we sɛfo naɲa wa yeri, na jɛle wi ka yɛnle mbe yo wi yaa koro wi ni, wi ka kaa wa.

13 Ki pyelomo nungba pi na fun, na jele tagafo wa ka pye nana na wii sheri wa yeri, na nana wi ka yenle mbe yo wi yaa koro wi ni, jele wi ka kaa wa.

14 Nana na wii sheri wi yen kpoyi, naa wi pye nungba wi jo na wi taga wi ni we. Jele na wii sheri fun, wi yen kpoyi, naa wi pye nungba wi polo na wi taga wi ni we. Nakoma ye piile pe jen na pye paa mbele pee sheri pe piile pe yen, ma si yala pe yen kpoyi†.

15 Konaa ki ni fuun, na wii sheri, na wi kaa ki jaa mbe laga tagafo wi na, wuu yaga wi laga wi na. Ki ka pye ma, nana tagafo we, nakoma jele tagafo we, wi woro ma po wa ki kala cenle li ni naa, katugu Yennele li we yeri we pye yeyinnye na.

16 Ma mbe ya mbege jen mele, mboro jele tagafo, fo ma yaa koon polo wi sho? Nakoma ma mbe ya mbege jen mele, mboro nana tagafo, fo ma yaa koon jo wi sho?

*Yaa tanri paa yege nga na
Yennele li ye yeri yaa ki piin*

17 Mbe wo ko wogo nga ko ni, ki daga lere nungba nungba pyew, yarikanga nga we Fo wi kan wi yeri, wi koro wila tanri wila yala ko ni, wila tanri wila yala paa yege nga na wila pye, naa Yennele laa wi yeri wi pye li woo we. Ko kono na lo mila kaan legiliziye pe ni fuun pe ni.

18 Na kaa pye Yennele li lere wa yeri ma yala wi kenrekenre mako, wi koro wa ki cenlomo pi ni ma. Na kaa si pye li wa yeri ma yala wi fa kenrekenre, wiga ka kenrekenre.

19 Ma kenrekenre o, mee kenrekenre o, ko ka woro yaraga. Mbaa tanri Yennele li ngasegele ke na, ko ki yen kagbogo.

20 Yennele laa lere nungba nungba pyew wi yeri, maa ta cenlomo mba na, wi koro wa po ni.

21 Yennele laa ma yeri moo ta kulo le? Ko ka koon jatere wi lege ma na. Een fo, na ma mbe ya pyelomo ta mbe wo wa kulowo pi ni, ma wo wa pi ni.

22 Katugu we Fo wi ka kulo na yeri, wi ma pye lesee ma koro we Fo wo cenwe na. Ki pyelomo nungba pi na fun, we Fo wi ka lesee na yeri, wi ma pye Kiri si wo kulo.

23 Yennele li we lo sonngbanga na. Yaga ka kannga mbe pye leele pele kulolo.

24 Sefenne, naa Yennele laa lere nungba nungba pyew wi yeri, paa pye cenlomo mba na, pe koro po na.

*Mbele pe fa porogo pye ghen
poro naa nanngunjaala senre*

25 Mbele pe fa jelele pori ghen poro na, we Fo wii kono la kan na yeri mbe yo pe kanngolo. Een fo, paa we Fo wilan yinriwe ta, mala kan mi yen tagawa ni we, ki kala na, nga mila sonri, mi yaa ki yo.

26 Ki wagati ngbaan na wi kala na, nga ki yen ma yon na yege na, koyi nga fo ki yen ma yon lere wi koro paa yege nga na wi yen we.

27 Ma jele pori mako le? Maga kaa ki lagajaa mbege porogo ki jogo. Ma fa jele pori ghen le? Maga kaa wa jaa.

† 7:14 7:14: Nana na wii sheri, nakoma jele na wii sheri konaa pe piile pe ni pe ma pye kpoyi, ko koro wo yen naga nari ma yo Yennele li maa pe wele kajenge ni.

²⁸ Konaa ki ni fuun, na maga porogo pye, mee kapege pye. Na sumboro wa ka si pori nana yeri, wii kapege pye. Een fo, mbele paa porogo ki piin, pe yaa jologo ta wa pe yinwege ki ni. Ko jologo ko mila jaa mbe ye sho ki ni.

²⁹ Sefenne, nga mila jaa mbe yo koi nga fo: Wagati wi jerege. Ki kala na, mbege le nala wo na, mbele pe jele pori, pe pye ndee pele woro pe yeri.

³⁰ Mbele paa gbele, pe pye ndee pe woro na gbele. Mbele paa yogori, pe pye ndee pe woro na yogori. Mbele paa loo, pe pye ndee yaraga woro pe yeri.

³¹ Mbele paa pe yee yongo ki dunruya na wi yaara ti ni, pe pye ndee pe woro na pe yee yongo ti ni sobe ni; katugu ki dunruya na yeen, yee nga na yaa wi yaan, wi se mo naa, wi yaa ko.

³² Mi woro na jaa ye jateri wi piri ye na. Lere na wii porogo pye, wo maa jateri wi taga we fo wi kagala koro na, wi kala li ta li we fo wi ndanla.

³³ Een fo, na wi jele pori, wo maa jateri wi taga dunruya kagala koro na, wo maa jaa wi kala luu jo wi ndanla.

³⁴ Kiga pye ma, wi jateri wi ma kon shyen wi na mbaa kagala shyen piin. Ki pyelomo nungba pi na fun, jele na wii pori nana yeri, nakoma sumboro na wi fa nana kala jen, wi maa jateri wi taga we fo wi kagala koro na, katugu wi maa jaa mbe pye kpoyi wa wi kapyege naa wi jateri wi ni. Een fo, jele na wi pori nana yeri, wo maa jateri wi taga dunruya kagala koro na, katugu wi maa jaa wi kala luu polo wo ndanla.

³⁵ Mila ko yuun ye yonwo po kala na, mi woro naga yuun mbe kala la taga ye na, li pye fannga kala. Mi yen na jaa yaa tanri tangalomo mba pi yen ma yala po na, jango ye koro ye mara we fo wi tunngo ki na, yaraga ka kpe ka ka ye jateri wi piri ye na.

³⁶ Een fo koni, na lefonno wa kaga yan sumboro na wi wo mbe pori, nga wila piin wi na ki woro ma yala, na kaa pye wi se ya mboo yee yigi, nee ki jate wi daga mbe porogo ki pye, pe pori pe yee yeri, paa yee nga na wila ki jaa we. Kapege ma†.

³⁷ Een fo, na lefonno wiga yere ki yerewe wa wi kotogo na, na kii pye fannga kala wi yeri mbe porogo ki pye, na wi mbe cew ta wi yera nandanwa kala li na, konaa mbe yere ki yerewe paa yee nga na wi daga mbaa ki piin we, kona, kajenge wi pye ma sumboro wi yaga wi suu pori†.

³⁸ Ki pye ma, nana na ka sumboro na wi wo wi pori, wi kajenge pye, na wi suu woo pori, wo kajenge pye naa ma we†.

³⁹ Jele na wi pori nana yeri, wi yen ma po wi polo wi na sanga na ni nana wi yen yinwege na. Een fo, na wi polo wiga ku, kona, wi ma koro wi yee woo. Nana na fuun kaa ndanla, wi mbe ya pori wi yeri naa, een fo, ki nana wi pye tagafo.

⁴⁰ Ma si yala, mi wo yee na, na wiga koro ma, ko mbonro wi na porogo ko na. Ko mila sonri, mi taga ki na fun ma yo Yennele li Yinne li yen na ni.

† 7:36 7.36-38: Na nana wa sumborombo ka pye wa, na wi fa nana kala jen, na wiga le mbe toro porogo pyesanga na, tofo wigi yan kii yala, fo ki daga wi pori nana yeri, wi nga wila jaa ki pye. Kapege ma. Wuu le porogo. † 7:37 7.37 Een fo, lere na wi jateri wi yen ma cen wi na, na yaraga ka woro naa ngbanga ki wogo ki na, na wi mbe cew ta wi yera nandanwa kala li na, na wiga yere ki yerewe wa wi nawa mbe yo wi soo sumborombo na wi fa nana kala jen wi le porogo, kona wi kajenge pye. † 7:38 7.38 Ki pye ma, na ka wi sumborombo na wi fa nana kala jen wi le porogo, wi kajenge pye, na si suu woo le porogo, wo kajenge pye naa ma we.

SAARA NDA TI Wɔ YARISUNNDO YERI TI KARA

8

8.1-11.1

Yarisunndo kara

¹ Yingo ni, we para yarisunndo kara wogo ko na.

Ki yen kaselege fɔ «kajenme pi yen we ni fuun we yeri,» paa yege nga na ye yen naga yuun we. Een fɔ, kajenme pi ma lere wi kan wi maa wi yege gbogo, ma si yala, ndanlawa po maa ka tari leele pe fannga ki na wa tagawa pi ni.

² Na kaa pye lere wa naga jate wi kala jen, wi fa jen gben paa yege nga na wi ja daga mbe kala jen we.

³ Een fɔ, Yenjele li ka lere na ndanla, li ma ko fɔ wo jen.

⁴ Ki kala na, mbe yala ye yewige nga ye yewe ki ni, fɔ: We daga mbaa yarisunndo kara kaa le? We ni fuun wege jen jenge ma yo yarisunngo ki woro yaraga ka laga dunruya wi ni. Wege jen ma yo yenjele la yege woro wa naa Yenjele nungba lo punngo na.

⁵ Ali na kaa pye leele pe maa naayeri yaara nakoma tara na yaara ta yinri yenjele, pa ki si yen ma, katugu leele pe ma yo yengenjele legere wa konaa tafenne legere ni.

⁶ Een fɔ, konaa ki ni fuun, woro wo yeri, Yenjele nungba li yen wa, lo li yen we To we. Lo li yaraga ki ni fuun ki da. We yen laga lo kala na. We Fɔ nungba wi yen wa, wo wi yen Zhezu Kirisi we. Yaara ti ni fuun ti yen laga wo fannga na, woro fun we yen laga wo fannga na.

⁷ Een fɔ, leele pe ni fuun sigi kaselege ki jen. Leele pele la pye ma tara yarisunndo ti ni fɔ jenge, ki kala na ali nala pe yen naga kara ti kaa nari jate paa yarisunndo kara yen. Pe nawa jatere wi kologo pe na, a pe pe yege yan fyongo ni ki yaakaga ki kala na.

⁸ Yaakaga ma ki yaa ti wee fulo wa Yenjele li tanla. Na wee ka ka, ki se yaraga ka kon we na. Na waga si ka ka, ki se yaraga ka taga we kan.

⁹ Ye yege yingiwe jen, yaga ka ti yeyinge nga ye ta nee piin ma, ki mbele pe fannga ki kologo wa tagawa pi ni, wa kan wi to wa kapege ki ni.

¹⁰ Katugu mboro na ki «kajenme» pi yen ma yeri, lere na wi fannga ki kologo wa tagawa pi ni, na wa ka soon yan ma cen na ni yarisunngo go ka ni, wii yaa kotogo ta mbaa yarisunndo kara ti kaa wi le?

¹¹ Kiga pye ma, ki sefo na wi fannga ki kologo, wo na Kirisi wi ku wi kala na, wi yaa punngo ma «kajenme» pi kala na.

¹² Na ye kaa kapege piin ye sefenne pe na ma, mbaa pe nawa jatere na wi kologo wi jogo, kona Kirisi wo yaa kapege piin wi na.

¹³ Ki kala na, na kaa pye yaakaga ki yaa ti na sefo wii to wa kapege ki ni, pa mi sege kara ta ka naa fyew, jango na sefo wiga ka to wa kapege ki ni.

9

Pitunngo wi tunngo, konaa nga ki daga paa piin wi kan

¹ Mi Poli, mi woro lese wi le? Mi woro pitunngo wi le? Mii we Fɔ Zhezu wi yan wi le? Mi yo yoro ye yen yaraga nga ki yen naga nari ma yo mi tunngo pye we Fɔ wi kan?

² Ali na kaa pye mi woro pitunŋo pele yeri, yoro wo na, mi yen pitunŋo ye yeri; katugu wa ye gbogolomo pi ni we Fɔ wi ni, yoro ye yen yaraga ŋga ki yen naga nari fɔ mi yen pitunŋo.

³ Mbele pe yen nala sanga, mi yen na pe yon sogo yege ŋga na ki ŋga:

⁴ Ki kologo woro na yeri mbaa nii mbaa woo na tunŋo ki na wi le?

⁵ Ki kologo woro na yeri mbe jele tagafo wa pɔri fun wila pinlele na ni paa yege ŋga na pitunmbolo sanmbala poro naa we Fɔ wi nosepiile pe ni, naa Sefasi ni pe yen naga piin wi le?

⁶ Nakosima, mi naa Barinabasi woro ce we daga mbaa tunŋo piin mbaa we yon suro ti taa we ye wi le?

⁷ Ambɔ la ka logo fɔ lere wa kari sorodasheya, ma songoro naa yee go kala li lee? Nakoma ambɔ wi ma eɛzen tiire sanri, ti pire tiga ka le, wila la ta kaa? Nakoma ambɔ wi maa yaayoro konri, wila sila ti nono wa woo?

⁸ Yaga kaa ki jate ndee mila na senre ti yuun mala kee ki kan senwee piile pe kapyege ko na; katugu, Moyisi lasiri wi yen naga nunŋba ki yuun fun.

⁹ Ki yen ma yonlogo wa wi ni ma yo fɔ: «*Nege ŋga ki maa bile wi tangala naa pyɔ wi woo, maga kaga yon ki pɔ.*»† Nere wogo ko ki Yenŋele li jori, a li si ko yo ma wi le?

¹⁰ Woro kala ma ki ti, a li si ko yo ma wi le? Kaselege ko na, ki senre tila yonlogo woro kala na. Ki daga ŋa wi maa fali wo naa ŋa wi maa bile wi suun na wi pyɔ wi woo, paa pe tunŋo ki piin, pe jigi wi pye ki na fɔ pe yaa ka pe tasaga ta. ¹¹ Wɛ Yinnekpoyi yariluguro ti lugu wa ye nawa, na we kaa ye kee yaara ta taa, ko yen kagbogo ma toro wi le?

¹² Na kaa pye ki kologo yen pele yeri paa taa ye yeri, ki kologo woro woro yeri waa taa ye yeri mbe we poro na wi le?

Ma si yala, we sila ki kologo ki ja ki pye ma we kan. Eɛn fɔ, we yen na kala li ni fuun li kunni we yee ni, jango waga ka kala la pye li Kirisi wi Sentanra ti yege pari tiga kaa yari.

¹³ Yege jen ma filige ki na ma yo mbele pe maa tunŋo piin wa sherigo gbogo ki ni, pa pe maa pe yon suro ti taa na yinrigi wa sherigo gbogo yaara ti ni. Mbele pe maa tunŋo piin wa saraga wosaga ki na, pe maa pe tasaga taa wa ki saraga yaara ti ni.

¹⁴ Ki pyelomo nunŋba pi na fun, we Fɔ wigi konɔ kan ma yo mbele paa Sentanra ti yari, yaraga ŋga kila taa wa Sentanra yarawa tunŋo ki ni, paa pe yon suro ti taa wa ki ni.

¹⁵ Eɛn fɔ, ki wogo ŋga mii ka pye. Mi woro naga sewe ŋa wi torogi ye yeri, mbe ye yenri yaa ki piin na kan. Sanni lere mbe sanla gbogowo kala li jɔgo, pa mbe ku ko mbe mbonro na yeri ko na.

¹⁶ Mii daga mbaa na yee gbogo Sentanra nda mila yuun to kala na, katugu ti yowo pi pye na yeri jorowo kala. Na mi woro na Sentanra ti yari, jologo yen na wogo.

¹⁷ Ndee ki pye mi na nandanwa kala li ti mila ki tunŋo ŋga ki piin, mi jen naa ki jate mbe tonli ta. Eɛn fɔ, ki yen tunŋo ŋga ki telege na na, ki daga mbege pye.

¹⁸ Ki pye ma, yingi tonli mi yaa ta wa? Ki tonli wo wi ŋa fɔ: Mbaa Sentanra ti yuun, mi ka kaa ki piin penjara na. Tonli ŋa mbe ja ya mbaa lagajaa na yee kan wa Sentanra yowo pi ni, mboo yaga wa.

¹⁹ Mi yen lesee, mi woro lere wa kulo. Ma si yala, milan yee pye leele pe ni fuun kulo, jango mbe lelegere ta.

† 9:9 9.9: Dete 25.4

²⁰ Na mi kaa tunngo piin wa Zhufuye pe sɔgɔwɔ, mi maa piin paa Zhufuye woo yen, jango mbe Zhufuye pe ta. Mbele pe maa tanri Moyisi lasiri wi na, mi kaa tunngo piin wa pe sɔgɔwɔ, mi maa tanri ki lasiri nungba wi na, jango mbe pe ta.

²¹ Ki pyelomɔ nungba pi na fun, mbele pee Moyisi lasiri wi jen, na mi ka pye pe ni, mi maa tanri paa pe yen, mila la lasiri wogo ko jate, jango mbe pe ta. Ko woro mbe ka yo mi woro na Yenɲele li lasiri wi gbogo, katugu mi yen na tanri Kirisi wi lasiri wi na.

²² Mi ka pye mbele pe fannga ki kologo wa tagawa pi ni pe ni, mi mala yee pye paa pe yen, jango mbe mbele pe fannga ki kologo pe ta. Mi yen nala yee piin pyewe pi ni fuun pi na leele pe ni fuun pe kan, jango kiga pye yee o yee, mbe ta mbe pele sho pe ni.

²³ Mi yen na ko ki ni fuun nga ko piin Sentanra ti kala na, jango mbanla tasaga ta wa ti yarawa pi ni.

²⁴ Yoro jate yee jen ma yo mbele pe ma pye wa kashara fene li fezaga, pe ni fuun pe maa fee, en fo, lere nungba wi ma sara wi ta. Ki kala na, yaa fee ma fun, ye ta yee sara wi ta.

²⁵ Kashara fene fevenne pe ni fuun pe ma pe yee yigi kagala cengele legerɛ ni. Pe maa ko piin ma, mbe ta mbe mege tanjala ta, na li ma kaa jɔgo. En fo, woro wo naga piin, mbe mege tanjala ta, na li yen mbajɔgowolo.

²⁶ Ki kala na, mi yen na fee mala yengele ke kan na fenge ki kosaga ki na. Mi yen paa kenngungolo jiire pyefo yen, na wila la gbɔon jaga.

²⁷ Mi yen nala yee wire ti jɔlo ngbanga mari kannga na yee kulo, jango mi jate na mi ka Yenɲele senre ti yo leele pe kan mbe ko, paga ka je na na.

10

Kagala ngele kaa Izirayeli tara woolo pɛ ta ke yen na we yee nari

¹ Sefenne, we teleye mbele paa pye na tanri Moyisi wi ni, nga kila pe ta, mila jaa ye ye yee nawa to ki na. Pe ni fuun paa pye wa kambaaga ki nɔgo, a kila pe go singi. Pe ni fuun paa tanga ma kɔgoje yeen wi kon ma yiri.

² Wa kambaaga konaa kɔgoje wi ni, pe ni fuun paa batize† ma pye nungba Moyisi wi ni.

³ Yenɲele laa yaakara nda kan, to pe ni fuun paa ka.

⁴ Tonmo mba Yenɲele laa kan, po pe ni fuun paa wo, katugu walaga nga kila taga pe na ma yiri wa Yenɲele li yeri, pa tonmo pila pye na yinrigi wa ki ni, a paa woo. Ki walaga ko layi nga Kirisi we.

⁵ En fo, pe ni, pe legerɛ la pye wa, pe kala li sila Yenɲele li ndanla, ki kala na, paa ku wa gbiri wi ni.

⁶ Ki kagala kaa pye mbaa we yee nari, jango we yee ka ka yiri yaripere ti na, paa yee nga na paa yee yirige ti na we.

⁷ Yaga ka pye yarisunndo sunvenne, paa yee nga na pe la pye we. Paa yee nga na ki yen ma yonlogo wa Yenɲele senre sewe wi ni ma yo fo: «Leele pɛ si cen ma li, ma wo. Ko punjo na, a pɛ si yiri ma yo.»†

⁸ Waga kaa kenre piin, paa yee nga na pe ni, pele laga pye we, fo a lere waga nafa ma yiri taanri (23 000) wo ku pe ni pilige nungba ki ni.

† 10:2 10.2: Laga ki verise na wi ni batize wi koro wi yen naga nari ma yo Moyisi wo wila pye pe yee sinfo. Pe torowo wa kɔgoje wi ni pi yen ma taanla batemu wi ni. † 10:7 10.7: Eki 32.6

⁹ Wee daga mbe Kirisi wi wa mbe wele, paa yegε nga na pe ni, pεle laa wa ma wele, a wɔɔɔ tɪ pe nɔɔri ma pe gbo.

¹⁰ Yaga kaa kɔngɔri Yennεle li na, paa yegε nga na pe ni, pεle laga pye. Kunwɔ pi yen mεrεge ɲa yeri, a wi pe gbo.

¹¹ Ki kagala kε pye pe na mbaa pele yegε nari. Kaa yɔnɔɔ mbe we yeri, woro mbele we yen na we yinwege ki piin ki dunruya kɔyegε ɲa ki yɔngɔ yεn ki ni we.

¹² Ki kala na, ɲa kaa ki jate wi yen ma yere, wi daga mboo yε yingiwe jεn wiga ka to.

¹³ Wamawelewe po pa fa ye ta, ki pye pi fa keli mbe lere wa ta gbεn. Yennεle li yen sεnrε nunɔba yofɔ li yɔn fɔɔɔɔ ɲgele li kɔn ke kanɔɔɔɔ, li se yenle ki na wamawelewe pi ye ta pi sa toro ye fanɲga ki da wi na. Eεn fɔ, na wamawelewe piga gbɔn ye na sanga o sanga, pa li yaa yirisaga kan ye yeri, jango ye ya yoo kun ye yε ni.

Wee daga mbe gbogolo yarisunndo ti ni

¹⁴ Na wεnnε, ye yε yingiwe jεn yarisunndo sunmɔ pi ni.

¹⁵ Mi yen na para ye ni ma mbe yo fɔ leele mbele pe yen tijinliwe fεnnε. Yoro jate ye ɲga mila yuun ki cancan ye wele.

¹⁶ Ye jatere pye duwaw wɔjennε li wogo ki na, lo na we maa Yennεle li shari li kala na we. Na we kaa woo wa li ni sanga ɲa ni, lo li ma we gbogolo nunɔba Kirisi wi kasanwa pi ni. Buru ɲa we ma kɔɔnɔ kɔɔnɔ ma ka, na we kaa wi kaa sanga ɲa ni, wo wi ma we gbogolo nunɔba Kirisi wi wire ti ni.

¹⁷ Buru wi yen nunɔba. Ki kala na, ali maga ta we yen ma lεge, wε pinle ma pye wire nunɔba; katugu we ni fuun we ma we tasaga ta wa ki buru nunɔba wi ni.

¹⁸ Ye Izirayeli tara woolo pe kala li wele. Yaara nda pe ma wɔ saraga, mbele pe maa ti kaa, pe ma gbogolo nunɔba Yennεle li ni, lo na saraga wɔsaga ki ma pye li wogo we.

¹⁹ Mila jaa mbe yo mεle san? Fɔ kara nda pε tεge ma yarisunngo ki sun, ti yen yaraga ka le? Nakoma yarisunngo jate ki yen yaraga ka le?

²⁰ Ayoo dε! Eεn fɔ, mi yen naga yuun fɔ mbele pee sheri, saraga ɲa pe maa woo, pe maa ki woo gboshugulo poro yeri, paa laga woo Yennεle yeri. Ki kala na, mi woro na jaa yoro naa gboshugulo pe ni ye gbogolo.

²¹ Ye se ya mbaa woo wa we Fɔ wi wɔjennε li ni, mbaa woo wa gboshugulo pe wɔjennε li ni fun. Ye se ya mbaa nii wa we Fɔ wi tabali wi na, mbaa nii wa gboshugulo pe tabali wi na fun.

²² Nakoma waa jaa mbaa ki piin ma, mbe yenjara[†] le we Fɔ wi ni wi le? Yaa ki jate we fanɲga ki wε wi wogo ki na wi le?

Yaa Yennεle li gbogo wa ye kapyεge ki ni fuun ki ni

²³ Leele pele maa yuun fɔ: «We mbe ya mbaa kala li ni fuun li piin.» Kaselege yi, εεn fɔ, kagala ke ni fuun woro tɔnli ni. «We mbe ya mbaa kala li ni fuun li piin,» εεn fɔ, kala li ni fuun na la fanɲga kaan leele pele yeri wa tagawa pi ni.

²⁴ Lere kpε ka kaa wi yε yɔnɔɔ po jaa, fɔ wi lewee yenle wi yɔnɔɔ po.

[†] 10:22 10:22: Zhaki 4.5

²⁵ Kara nda fuun pe maa pere wa kara peresaga, ye mbe ya mbaa ti kaa. Yaga kaa yewe ti yirisaga wogo ko na, mbe ye nawa jatere wi piri ye na;

²⁶ katugu ki yen paa yege nga na Yenjele senre sewe wi yen naga yuun fo: «Tara to naa ti nawa yaara ti ni fuun ti yen we Fo wo woro.»

²⁷ Na wii sheri, na wa ka ye yeri mbe yo ye sa li, na yaga yenle mbe kari, wi ka yaraga o yaraga tege ye tanla, ye ko ka. Yaga ka yewige kpe yewe ki wogo ki na ye nawa jatere wo kala na.

²⁸ Een fo, na lere wa ka ye pye mbe yo fo: «Yarisunndo kara ri nda to,» yaga ka ta ka, na wi ye kogori wi kala na, konaa nga wi nawa pi yen na jate ki kala na.

²⁹ Mi woro na para lagame ye nawa jatere wo kala na, fo lere sanja wi nawa jatere wo kala na.

Ki kala na, kii daga lere wa nawa jatere mbaa na jeregi na lesewe pi kala na.

³⁰ Na mi ka Yenjele li shari nga mila kaa ki kala na, yingi na pe sila na mege ki jogo mi Yenjele li shari yaakaga nga wogo na ki mege ni?

³¹ Ki kala na, ye yen na nii wi yo, ye yen na woo wi yo, kala o kala ye mbe pye, yaa li ni fuun li piin yaa Yenjele li gbogo.

³² Yaga ka ti lere wa mbe to kapege, Zhufuye poro wele o, mbele pe woro Zhufuye o, Yenjele li Legilizi woolo wele o.

³³ Yaa piin paa na yen. Mi yen naga ngbanga na kala li pe ni fuun pe ndanla kagala ke ni fuun ni. Mi woro nala yee yonwo po jaa, een fo, lelegete yonwo mila jaa, jango pe ta pe sho.

11

¹ Yaa na forogi paa yege nga na mi yen na Kirisi wi forogi we.

TAGAFENNE PE TANGALOM GBOGOLOM WOOL PE SOGOWO

11.2-14.40

*We daga mbe pye yege nga na
wa sherisaga*

² Mi yen na ye sonni, katugu ye yen na nawa tuun na na kala li ni fuun ni, mala yerewe senre ti yigi paa yege nga na miri naga ye na we.

³ Konaa ki ni fuun, mi yen na jaa yege jen ye yo fo Kirisi wi yen nanja pyew wi go na. Nanja fun wi yen jele wi go na. A Yenjele li yen Kirisi wi go na.

⁴ Ki kala na, nanja na fuun kaa Yenjele yenri, nakoma mbaa Yenjele li senyoro yuun, mbe yala wi go ki yen ma ton, wi maa Kirisi wi tifaga.

⁵ Een fo, jele na fuun kaa Yenjele yenri, nakoma mbaa Yenjele li senyoro yuun, mbe yala wii mbolo po mboo go ki ton, wi maa wi polo wi tifaga. Kona, ki ma cen ndee pe ki jele wi go ki kulu.

⁶ Na jele na si mbolo po, wuu yinzire ti koonlo. Een fo, na kaa pye mbe go ki kon, nakoma mbege kulu ki yen fere ni jele wi yeri, ki daga wila mbolo poo.

⁷ Nanja wii daga mbe mbolo po mboo go ki ton, katugu wi yen Yenjele li yanlee naa li gbogowo. Een fo, jele wo yen nanja wi gbogowo.

⁸ Kaselege ko na, nanja wi sila da mbe yiri wa jele wo ni, een fo, jele wo wila da ma yiri wa nanja wi ni.

⁹ Naŋa wi sila da jele wo kala na, ɛɛn fɔ, jele wo wila da naŋa wi kala na.

¹⁰ Ko ki ti merɛgeye pe kala na, tegerɛ daga mbe pye wa jele wi go ki na, mbege naga fɔ wi yen wa wi polo wi fannga ki ngo.

¹¹ Ma si yala, wa we yinwege ki ni we Fɔ wi ni, jele wi se ya kari mbe naŋa wi da, naŋa wi se si ya kari mbe jele wi da.

¹² Katugu yege nga na jele wila da ma yiri wa naŋa wi ni, ki pyelomo nungba pi na fun, jele wi ma naŋa wi se. Ki ni fuun ki yen na yinrigi Yenɲele lo yeri.

¹³ Yoro jate ye jatare pye ki na ye wele: Ki yen ma yala jele wila Yenɲele yenri wi go kiga ka pye tonngo le?

¹⁴ Senwee pyo wi dalomo jate pi yen na ye nari fɔ na naŋa wiga wi yinzire ti yaga tiga tonlondonlo, ki ma pye fere ni wi yeri.

¹⁵ Ma si yala, na jele wiga wi yinzire ti yaga tiga tonlondonlo, ki ma pye wi gbogwo, katugu yinzitoonro ti kan jele wi yeri mbe pye wi go ki yaritonngo.

¹⁶ Na kaa pye lere wa na jaa mbe kendige wo ki wogo ki na, wigi jen wi yo fɔ ki woro we kalege, ki si woro kalege wa Yenɲele li legiliziyɛ pe ni fun.

We Fɔ wi suro liwen

(Mati 26.26-29; Maki 14.22-25; Luki 22.15-20)

¹⁷ Nga mi yaa yo mbe ye kan, mi se ya mbaa ye sonni ki wogo ki na, ko yen fɔ finliwe mba ye maa finli, pi woro na kajenge piin ye kan, fɔ ye jogowo po.

¹⁸ Ki kongbannga, pege yo mala kan ma yo na yaga ye ye gbogolo sanga na ni, pele ma kon pe ye pe ye. Mi taga ki na kanɲeyeye nungba.

¹⁹ Ki daga jate ye yon ki pye ki ye ki ye, jango mbele pe yen tagafenne jembele wa ye sogowo, pe ta pe jen.

²⁰ Na yaga ye ye fili ma, kona, we Fɔ wi suro to ma yaa nii;

²¹ katugu ye kaa nii sanga na ni, lere nungba nungba pyew wi maa fyeele mboo sutara ti li mbe sanmbala pe yaga. Ki ka cen ma, fungo ma pye pele na, ma si yala, pele yen ma tin sinne ni.

²² Yinre woro ye yeri yaa nii yaa woo wa ti ni wi le? Nakosima, Yenɲele li Legilizi wo yaa piin faa, na jaa mbaa fere waa mbele yaraga woro pe yeri pe na wi le? Yaa ki jate mbe yingi yo ye kan? Mbaa ye sonni lee? Mi se ya ye son ko na de.

²³ Katugu nagawa mba mi ye naga, muu ta we Fɔ wo yeri fɔ: We Fɔ Zhezu paa wi le kee yembine na ni, a wi si buru le.

²⁴ Naa wila kaa Yenɲele li shari, a wi suu koonlo ma sho fɔ: «Ŋa yeen wo wi yen na wire re, ti kan ye kala na. Yaa ki wogo nga ki piin yaa nawa tuun na na.»

²⁵ Ki pyelomo nungba pi na fun, naa paa kaa li ma ko, a wi si wojenne li le ma sho fɔ: «Ki wojenne na yeen lo li yen Yenɲele li yon finliwe fonmbo we, ki yon finliwe pi le na kasanwa po ni. Sanga o sanga ye kaa woo wa ki wojenne na li ni, yaa ki piin yaa nawa tuun na na.»

²⁶ Sanga o sanga yaga ki buru na wi ka, mbe wo wa ki wojenne na li ni, we Fɔ wi kunwo wogo ko yaa yuun fɔ wi sa pan.

²⁷ Ki kala na, na lere wa ka we Fɔ wi buru wi ka, mbe wo wa wi wojenne li ni mbe yala na pyelomo pii yala, wi maa ye le kapege we Fɔ wi wire naa wi kasanwa pi kala na.

²⁸ Lere nungba nungba pyew wuu nawa pi cancan gben, ko pungo na, wii ki buru wi ka, wi wo wa ki wojenne li ni;

²⁹ katugu lere na kaga buru wi ka, mbe wo wa ki wojenne li ni, na wii nga ki yen na yuun we Fo wi wire wogo ki na ki koro jen, wo yen na kaa na woo na kiti waa wi yee na†.

³⁰ Ko ki ti ye ni, lelegere yen yambala, a pe fannga ki ko pe ni. A lelegere ku fun.

³¹ Ndeɛ ki pye waa kiti koon we yee na, Yennele li se jen na kiti kon we na.

³² Een fo, we Fo wi yen na kiti koon we na, na we koro, jango kiti wiga ka to dunruya woolo pe na mbe we pinle pe ni.

³³ Ki kala na, sefenne, na yaga ye yee gbogolo we Fo wi suro lige ki na, ye ye yee sige.

³⁴ Na fungo ka pye lere wa na, wila nii wa wi go, jango yaga kaa ye finliwe pi piin mbaa kiti waa ye yee na. Kagala sannkala koro na, na mi ka ka gbon wa ye na, mi yaa ke gbegele.

12

Yinnekpoyi li yarikanra re

¹ Sefenne, mi woro na jaa ye koro kambajenmbele Yinnekpoyi li yarikanra ti wogo ki na.

² Yege jen ma yo sanga na ni ye fa Yennele li jen, yaa pye na tilele na kee yarisunndo nda ti woro na para ti koro go.

³ Ko kala ki ti mila jaa yege jen ye wali ki na fo lere na fuun wi maa para Yennele li Yinne li fannga na, wo wa kpe se ya mbe yo Zhezu wi yen ma dang. Lere kpe se ya mbege yo mbe yo Zhezu wi yen we Fo, na Yinnekpoyi lo fannga ma.

⁴ Yarikanra ti cengele ke yen ma lege, een fo, Yinnekpoyi nungba lo li maa ti kaan.

⁵ Tunndo ti cengele ke yen ma lege, een fo, ti yen na piin we Fo nungba wo kan.

⁶ Tunndo pyelomo pi cengele ke yen ma lege, een fo, Yennele lo nungba li yen na ki ni fuun ki piin wa leele pe ni fuun pe nawa.

⁷ Yinnekpoyi li maa li yee nari yarikanga nga laa kaan lere nungba nungba pyew wi yeri ki fannga na, leele pe ni fuun pe yonwo pi kala na.

⁸ Yinnekpoyi li ma tijinliwe senyogo kan wa yeri. Ki Yinnekpoyi nungba li ma kajenme senyogo kan wa yege yeri.

⁹ Li nungba li ma tagawa kan wa yeri. Li nungba le naa, li ma fannga kan wa yeri wila yambala pe sagala.

¹⁰ Li ma wa kan wo mbe ya wila kafonngolo piin, ma wa kan wo mbaa Yennele li senyoro yuun, ma wa kan wo mbe ya wila yinne tipegele ke jenni wila ke woo kaselege Yinne li ni. Li ma fannga kan wa yeri wo mbaa yuun senfonndo ni, ma fannga kan wa yeri naa wo mbaa ki senfonndo ti koro wi yuun.

¹¹ Ki Yinnekpoyi nungba lo li maa ki kagala ke ni fuun ke piin, li yen na yarikanga kaan lere nungba nungba pyew wi yeri ma yala li nandanwa kala li ni.

Wire nungba ti lara ti yen ma lege

† 11:29 11:29: Wi yen na kaa na woo na kiti waa wi yee na, katugu wila Kirisi wi kunwo pi tifaga.

¹² Kirisi wi yen paa wire yen, nda ti lara ti yen ma lege. Ki wire ti si yen nungba, ali maga ta ti lara ti yen ma lege o.

¹³ We ni fuun, Zhufuye naa mbele pe woro Zhufuye, kulolo naa leseele, we ni fuun we batize ma pye wire nungba Yinnekpoyi nungba li fannga na. We ni fuun, a wege Yinne nungba li ta.

¹⁴ Laga nungba ma ki yen wire ti na, een fo, ti lara ti yen ma lege.

¹⁵ Na jele liga yo fo li woro kee, fo ki kala na li woro wire ti laga ka, ko mbe ya ti liga ka pye wire ti laga ka le?

¹⁶ Na nungbolo liga yo li woro yenmbyo, fo ki kala na li woro wire ti laga ka, ko mbe ya ti liga ka pye wire ti laga ka le?

¹⁷ Ndee ki pye wire ti ni fuun ti yen yenmbyo, leele pe jen naa nuru mele? Ndee ki pye ti ni fuun ti yen nungbolo, lere wi jen naa nuwo po taa mele?

¹⁸ Kaselege ko na, Yenjele li wire ti lara ti ni fuun ti tege wa wire ti ni paa yege nga na li yen naga jaa we.

¹⁹ Ndee ki pye wire ti ni fuun ti laga ki yen nungba, wire ti jen na pye se yeri?

²⁰ Ko ki ti wire ti lara ti yen ma lege, een fo, wire to yen nungba pe.

²¹ Ki pye ma, yenmbyo wi se ya mbe kee ki pye fo: «Na kala woro ma ni!» Go fun ki se ya mbe jegele ke pye fo: «Na kala woro ye ni!»

²² Een fo, kaselege ko na, wire ti lara nda ti yen ndee ti fannga ki kologo, ti kala yen we na fo jenge.

²³ Wire ti lara nda we maa jate tii daga gbogowo ni, we maa to gbogo fo jenge. Nda ti yen fere woro we yeri, we maa to fere ma we.

²⁴ Ma si yala, lara nda waa la jate fere woro, to kala woro ko ni. Yenjele li wire ti gbegele, ti laga nga ki gbogowo pi kologo, ma gbogowo kan ko yeri,

²⁵ jango wire tiga ka koonlo ti ye ti ye, een fo, ti lara ti ni fuun tila nawa tuun ti yee na.

²⁶ Na wire ti laga ka kaa jolo, wire ti lara ti ni fuun ti ma pinle na jolo ki ni ja. Na wire ti laga ka ka gbogowo ta, wire ti lara sannda pyew ti maa yogori ki ni ja.

²⁷ Ye ni fuun ye yen Kirisi wi wire, ye ni fuun nungba nungba ye yen ki wire ti laga ka.

²⁸ Ko ki ti Yenjele li leele pele tege wa Legilizi: Ki kongbannga li pitunmbolo tege. Ki shyen wogo, ma Yenjele yon senre yofenne tege. Ki taanri wogo ma nagafenne tege. Ko punjo na mee kafonngolo pyefenne tege, naa yambala sagala fenne ni, naa leele sagafenne ni, naa yekele ni, naa mbele pe maa yuun senfonndo ni.

²⁹ Leele pe ni fuun woro pitunmbolo. Pe ni fuun woro Yenjele yon senre yofenne, pe ni fuun woro kafonngolo pyefenne.

³⁰ Ki yawa si kan pe ni fuun yeri mbaa yambala sagala. Pe ni fuun se ya mbaa yuun senfonndo ni. Pe ni fuun se ya mbaa senfonndo ti koro wi yuun.

³¹ Yarikanra nda ti yen kagbogo yon, yaa to jaa.

Een fo, yingoo ni, kono na li yon ma we ki ni fuun ki na, mi yaa li naga ye na.

¹ Ali na mi ka leele pe senre to naa meregaye pe senre ti jen mbaa ti yuun, na ndanlawa woro wa na nawa, na magala li yaa pye paa kenjene tinme, nakoma welege tinme yen.

² Ali na mi ka ya mbaa Yenjele li senyoro yuun, mbe ya mbe ngundo kagala naa kagala ke ni fuun ke jen, ali na tagawa pi ni fuun piga pye na yeri fo mbe ya mbaa yanwira ti yinrigi wa ti yongolo ke ni, na ndanlawa woro wa na nawa, mi woro yaraga ka.

³ Ali na mi kanla ke yaara ti ni fuun ti yeele fyonwo fenne pe na ti pye pe yaakara, mbanla wire ti kan yere mbe yo ti sogo, na ndanlawa woro wa na nawa, ko se ya yaraga ka yon na kan.

⁴ Ndanlawa pi ma lere kan wi maa kagala kunni wi yee ni, na kajege piin. Wila la yenjaga piin. Wila wi yee mbonro lere na, wila sila wi yee gbogo.

⁵ Ndanlawa piga pye lere na ni wila la fere kala piin. Wila la wi yee yonwo po ce jaa. Wila la konro taa fyafyaw. Wila sila kapege jate.

⁶ Ndanlawa ka pye lere na ni, wila la yogori kambasinnege ki na, een fo, wi maa yogori kaselege ko na.

⁷ Ndanlawa pi ma ti we maa leele kala yari. Pi ma we kan we tagawa ta kala li ni fuun ni, we jigi wi pye kala li ni fuun na, waa kagala ke ni fuun ke kunni we yee ni.

⁸ Ndanlawa pi se ko fyew. Mbaa Yenjele li senyoro yuun, ki yaa ka ko. Senfonndo yogo ki yaa ka ko. Kajeenme fun pi yaa ka ko;

⁹ katugu kajeenme jenri we jen, Yenjele li senyoro ti jenri we maa yuun.

¹⁰ Een fo, nga ki ki yee yon fili, na ki ka pan, nga kii ki yee yon fili, ki yaa ko.

¹¹ Naa mila pye pyo, puwen senre mila pye na yuun. Mila pye na jatere piin paa pyo yen, na kagala ke sonri paa pyo yen. Naa mi kaa gbom lere ma pye lelee, mi puwen kaara ti yaga.

¹² Koni, we yen na yaan wurugo wurugo paa yege nga na lere maa wi yee wele duwale. Een fo, sanga wa na paan, we yaa kaa yaan tiyongo. Koni, jenri mi jen, een fo, ko sanga wo ni, mi yaa ka jen jenge paa yege nga na Yenjele lilan jen we.

¹³ Yingo, ki yaara taanri nda to ti yen wa: Tagawa, naa jigi tagasaga, naa ndanlawa. Een fo, nga ki gbogo ma we ti ni fuun ti na ko ki yen: Ndanlawa we.

14

*Kagala ngele Poli wi yan
mbe yo Yinnekpoyi yarikanra
ti wogo na*

¹ Yaa ndanlawa pi lagajaa. Yaa Yinnekpoyi yarikanra ti jaa fun jenge, Yarikanga nga ye daga mbaa jaa mbe we ti ni fuun na, ko ki yen: Mbaa Yenjele li senyoro ti yuun.

² Lere na kaa yuun senfonndo ni, wo na la para leele ni, een fo, wi maa para Yenjele lo ni, katugu lere na laa senre ti koro wi nuru. Ngundo kagala wi maa yuun Yinnekpoyi li fannaga na.

³ Een fo, na wi maa Yenjele li senyoro ti yuun, wo maa para leele pe ni, na pe kaan paa kee yege wa tagawa pi ni, na kotogo kaan pe yeri konaa na pe kotogo ki sogo pe na.

⁴ Na wi maa yuun senfonndo ni, wo maa fannga kaan wi yee yeri wa tagawa pi ni, ma si yala, na wi maa Yennele li senyoro ti yuun, wo maa fannga kaan legilizi woolo pe ni fuun pe yeri wa tagawa pi ni.

⁵ Mila jaa ye ni fuun yaa yuun senfonndo ni, een fo, mila jaa yaa Yennele li senyoro ti yuun ye we ko na. Kaselege ko na, na wi maa Yennele li senyoro ti yuun, wi gbogo ma we na wi maa yuun senfonndo ni wi na, kaawo lere mbe ya wi senfonndo ti koro wi yo, jango legilizi woolo pe ni fuun pe fannga ta wa tagawa pi ni.

⁶ Sefenne, naga yen ma, na mi ka kari wa ye yeri mbe saa yuun senfonndo ni, mbe sigi ta mi si Yennele li kanagala la yo mbe ye kan, nakoma kajenne kala, naa Yennele li senyoro, kona mbe ye naga, yingi tonli mi yaa kan ye yeri?

⁷ Yaara nda pe maa gboon to naa nda pe maa wiin, paa wegele naa juru yen, na ti magangala ke woro na jenni na woo ke yee ni, ti yen na nga yuun ki yaa jen mele?

⁸ Na kiga cen ndee mbanlaga winfo wi sigi win mbege filige, ambo wi yaa wi yee gbegede malaga ki kala na?

⁹ Ki pyewe nungba pi na fun, yoro fun na ye senyoro tii filige, senre nda yaa yuun, pe yaa ti koro wi logo mele? Kona, ki yaa cen ndee yaa para waga.

¹⁰ Senre cengele ke yen ma lege laga dunruya wi ni, een fo, senre to ta kpe woro wa, nda koro woro ti na.

¹¹ Ma si yala, senre nda paa yuun na ni, na mi siri jen, na wila ki senre ti yuun, wi yaa pye nambanja na yeri, mi fun mi yaa pye nambanja wi yeri.

¹² Ko ki ti yoro fun, mbege ta ye yen na Yinnekpoyi yarikanra ti lagajaa, nda ti yaa legilizi woolo pe kan paa kee yee wa tagawa pi ni, yaa to legere jaa.

¹³ Ki kala na, na wi maa yuun senfonndo ni, wi daga mbe Yennele li yenri, jango mbe ya mbaa ki senfonndo ti koro wi yuun.

¹⁴ Katugu na mi kaa Yennele yenri senfonndo ni, kona, na yinne lo li yen na yenri, na jatere wo ni woro wa.

¹⁵ Yingi mi yaa pye san? Mi yaa la Yennele li yenri na yinne li ni, mbaa li yenri fun na jatere wi ni. Mi yaa la yuuro koo na yinne li ni, mbaa yuuro koo fun na jatere wi ni.

¹⁶ Nakoma, na ma kaa Yennele li shari ma yinne lo ni ce, lere na wi yen ma cen wa janwa wi sogwo na nuru, wi yaa «anmiina» wo sho mele, na maga Yennele li shari mbe ko we? Nda maa yuun, wi se ya mberi jen.

¹⁷ Ali na kaa pye Yennele ma li shari yenrewe mba ni pi yon, pii fannga kan ki lerefo wi yeri wa wi tagawa pi ni.

¹⁸ Mi yen na Yennele li shari katugu mi maa yuun senfonndo ni ma we ye ni fuun ye na.

¹⁹ Een fo, wa legilizi, mbe senpiile kangurugo yo na jatere wi ni mbe ta mbe sanmbala pe naga, ko na ndanla ma we mbe senfonndo senpiile waga ke (10 000) yo ko na.

²⁰ Sefenne, yaga ka pye piile jatere pyewe po na. Kapege ko kangolo, ye pye ki mbajenmbele paa piile yen. Een fo, ye jatere pyewe po na, ye pye lelele.

²¹ Ki yen ma yonlogo wa lasiri sewe wi ni ma yo fo:
We fo wi yo fo:
Mi yaa ka yo ki leele mbele pe ni leele pele yee senre ni.

Mi yaa ka yo pe ni nambanmbala pele yon.

Konaa ki ni fuun yere, pe se ka logo na yeri†.

²² Ki kala na, mbaa yuun senfonndo ni ki yen kacen mbele pee taga poro kan, ki woro kacen tagafenne kan. Mbaa Yenñele li senyoro ti yuun, ko yen kacen tagafenne poro kan, ki woro kacen mbatagambala poro kan.

²³ Legilizi woolo pe ni fuun paga gbogolo mbaa Yenñele gbogo, na pe ni fuun pe kaa yuun senfonndo ni, kiga yala tagafenne pele yege, nakoma mbatagambala pele pan ma ye wa ye sogowo, pe se yo fo yara ti ye ye ni wi le?

²⁴ Een fo, na tagafo wa yege, nakoma ña wi woro tagafo wa ka ye wa ye sogowo, mbe yala ye ni fuun ye yen na Yenñele li senyoro yuun, nda wila nuru ye yeri, ti yaa wi jeregi mbe kiti kon wi na.

²⁵ Jatere ña wi yen ma lara wa wi nawa, wi yaa yiri funwa na. Kona, wi yaa to mboo yege ki jiile wa tara mbe Yenñele li gbogo, mbe yo fo: «Kaselege ko na, Yenñele li yen na ye sogowo!»

Legilizi kagala ke yege womo kala

²⁶ Sefenne, yingi we daga mbe pye? Na yaga ye yee gbogolo sherege ki na, wa wogo yen mbaa yuuro koo, wa wogo yen mbaa leele nari, wa wogo yen mbe kanagala yo, wa wogo yen mbaa yuun senfonndo ni, wa wogo yen mbaa ki senfonndo ti koro wi yuun. Ki kagala ke ni fuun ke daga mbaa piin mbe legilizi wi saga wila kee yege wa tagawa pi ni.

²⁷ Na pele kaa yuun senfonndo ni, pee daga mbe toro leele shyen naa leele taanri na. Pe ni fuun paa yuun pe yosanga wi na. Lere wa mbaa ki senfonndo ti koro wi yuun fun.

²⁸ Na lere wa woro wa mberi koro wi yo, pe pyeri wa legilizi. Paa yuun wa pe yee nawa Yenñele li ni.

²⁹ Mbele pe maa Yenñele li senyoro ti yuun, pe ni, ki daga shyen, nakoma taanri mbaa para, pe sanmbala paa ki senre ti cancan.

³⁰ Na Yenñele liga kala la naga lere wa na wa censaga, kongbanna wi pyeri.

³¹ Ye ni fuun ye mbe ya mbaa Yenñele li senyoro ti yuun nungba nungba mbaa tagala ye yee na, jango leele pe ni fuun pe nagawa ta, paa pe yee kotogo kanni.

³² Mbele pe maa Yenñele li senyoro ti yuun, pe daga mbaa pe yee yinngede ke koro,

³³ katugu Yenñele lii we yeri waa kafaara piin wa we yinwege ki ni, een fo, we pye yeyinngede na.

Yege nga na ki maa piin wa Yenñele li leele kpoyi pe legiliziyi pe ni fuun pe ni,

³⁴ ki pyelomo nungba pi na fun, ki daga jele pe pyeri wa sheriyyinre ti ni, katugu ki kono si kan pe yeri paa para wa. Pe daga mbe pe yee tirige paa yege nga na Yenñele li lasiri wila ki yuun fun we.

³⁵ Na pe kaa jaa mbe kala la yege jen, paa pe yeera pené pe yewe wa pe yinre, katugu ki woro ma yala jele wila para wa legilizi wi ni.

³⁶ Yaa ki jate ndee Yenñele li senre pa ti yiri wa yoro yeri wi le? Nakoma pa ti gbón yoro nungba na?

³⁷ Na lere wa kaa ki jate wi yen Yenñele yon senre yofó, mbaa ki jate Yinnekpoyi yarikanga ka yen wi yeri, wi daga mbege jen fo nga mila yonlogi mbe torogo ye kan, ki yen we Fo wi ngasele.

† 14:21 14:21: Eza 28.11,12

³⁸ Na wi sigi jen, lere ka kaa wi jate.

³⁹ Ki kala na, sefenne, yaa Yenjele li yon senre yowo yarikanga ko jaa, yaga ka lere yege kon mbe yo wiga kaa yuun senfonndo ni.

⁴⁰ Een fo, kagala ke ni fuun kaa piin kaa yala ke pyelomo pi ni.

KUULO PE YENME MBE YIRI WA KUNWO PI NI

15

15.1-58

Kirisi wi yenme

ma yiri wa kunwo pi ni

¹ Sefenne, Zhezu Sentanra nda mila keli ma yo ye kan, to mila ye nawa tuun ti na. To ye yenle ti na, ma yege sin ti na we.

² Ki Sentanra to fannga na ye sho, na yaga koro mberi yigi paa yege nga na miri yo ma ye kan we. Nakosima, ye tagawa pi yaa pye wagafe.

³ Nagawa senre nda mi ta fun, to mi yo ma ye kan. To ti yen kagbogo ma we, ti nda fo: Kirisi wi ku we kapere ti kala na, paa yege nga na Yenjele senre sewe wila ki yuun we.

⁴ Paa wi le, a wi yen ma yiri ki pilige taanri wogo ki na, paa yege nga na Yenjele senre sewe wila ki yuun we.

⁵ Wila wi yee naga Pyeri na, ko pungo na, ma suu yee naga pitunmbolo pe ke ma yiri shyen pe na.

⁶ Ko pungo na, a wi suu yee naga tagafenne pele na wagati nungba ni, paa we lere cenme kangurugo (500) wo na. Pe legere yen wa, ali nala, een fo, pele ku pe ni.

⁷ Ko pungo na, a wi suu yee naga Zhaki wi na, kona, ma suu yee naga pitunmbolo pe ni fuun pe na.

⁸ Poro pe ni fuun pungo na, a wi suu yee naga na na, mi na mi yen paa pyo mbalee yen, a pe silan se we.

⁹ Katugu muwi mi yen pitunmbolo pe ni fuun jee we. Mii daga paa na yinri yere pitunjo, katugu mi Yenjele li legilizi woolo pe jolo.

¹⁰ Een fo, Yenjele li yinme mba na ni pi kala na, mi pye paa yege nga na mi yen. Yinme mba li kan na yeri pii yiri waga. Een fo, mi tunngo pye ma we pe ni fuun pe na. Ma si yala, mi jate ma migi pye, een fo, Yenjele li yinme mba na ni powi.

¹¹ Ki kala na, muwi o, poro wele o, ko ka woro yaraga, Sentanra nda waa yuun tori nda, to ye taga ti na we.

Tagafenne pe yenme

mbe yiri wa kunwo pi ni

¹² Naa waa ki yuun ma yo fo Kirisi wi yen ma yiri wa kunwo pi ni, mele ye ni, a pele nee ki yuun ma yo kuulo pe se ka yen mbe yiri wa kunwo pi ni?

¹³ Na kaa pye kuulo pe se ka yen, kona, Kirisi fun wii yen mbe yiri wa kunwo pi ni wi.

¹⁴ Na kaa pye Kirisi wii yen mbe yiri wa kunwo pi ni, kona, we Yenjele senre yowo pi yen waga, a ye tagawa fun pi pye go fu.

¹⁵ Mbe taga wa ko na, we yaa pye serafenne yagboyoolo Yenjele li yege na, katugu wege seraya wi yo ma yo Yenjele li Kirisi wi yen maa yirige wa kunwo pi ni, kii pye kana ki woro ma, na kaa pye kaselege ko na kuulo pe se ka yen we.

16 Katugu na kaa pye kuulo pe se ka yen mbe yiri wa kunwo pi ni, kona, Kirisi fun wii yen mbe yiri wa kunwo pi ni.

17 Na kaa pye Kirisi wii yen mbe yiri wa kunwo pi ni, kona, ye tagawa pi yen go fu, a ye yen wa ye kapere ti ni bere.

18 Ki ka pye ma, mbele paa taga Kirisi wi na ma kaa ku, pe pungo fun.

19 Na kaa pye we jigi wi yen Kirisi wi na mbe tonli ta laga ki yinwege nga ko ni ce, kona, we yen yungbɔgɔrɔ ni ma we leele pe ni fuun pe na.

20 Eɛn ɔ, kaselele ko na, Kirisi wi yen ma yiri, wo wi pye kongbanja ma yen ma yiri wa kuulo pe ni.

21 Yege nga na kunwo pi ye laga dunruya wi ni lere nungba fannga na, ki pyelomo nungba pi na fun, kuulo pe yenme pi pan lere nungba fannga na.

22 Yege nga na leele pe ni fuun pe kunwo ta Adama wi ni, ki pyelomo nungba pi na fun, mbele fuun pe pye nungba Kirisi wi ni, pe yaa yinwege ta.

23 Eɛn ɔ, pe ni fuun naa pe yenwagati: Kirisi wo wi yen pe ni fuun kongbanja, pungo na, mbele pe pye wi woolo, wi panyege ni pee yen.

24 Ko pungo na, dunruya wi kopilige kii gbɔn. Kona, Kirisi wi yaa yinngede ngele tegere yen ke yeri, naa ngele fannga naa yawa yen ke ni, ke ni fuun ke tongo, mbe si songoro mbe wunluwo pi kan Yenngede na li yen To li yeri.

25 Katugu ki daga Kirisi wi cen wunluwo pi na ɔ Yenngede li sa wi mbenfenne pe tirige wi cen pe go na pe pye wa wi tooro ti ngo.†

26 Mbenfo pungo woo na wi yaa ka tongo, wo wi yen kunwo we.

27 Ki kala na, Yenngede senre sewe wi yen naga yuun ma yo ɔ: «Yenngede li yaraga ki ni fuun ki le wi kee wi cen ki go na.»† Eɛn ɔ, naa ki yo ma yo ɔ yaraga ki ni fuun ki le wi kee, ki yen ma filige ɔ Yenngede na li yaraga ki ni fuun ki le wi kee, li ni woro wa.

28 Na Yenngede li ka yaraga ki ni fuun ki le Kirisi wi kee mbe ko sanga na ni, kona, wo jate na Pinambyo, Yenngede na li yaraga ki ni fuun ki le wi kee, wi yaa wi yee le li kee, jango Yenngede li pye yaraga ki ni fuun pe ni fuun pe go na.

29 Ye jatere pye naa mbele paa pe yee kaan, a paa pe batize kuulo pe kan pe wogo ki na. Yingi tonli pe yaa ta wa? Ndee ki pye kaselele ko na kuulo pe se ka yen mbe yiri wa kunwo pi ni, yingi na, a pe nee pe yee kaan, a paa pe batize?

30 Woro jate, yingi na wagati pyew, a we nee we yee go ki pere?

31 Sefenne, pilige pyew mi yen kunwo pi kee. Mi yen na ko yuun ma, gbogowo mba mi ta ye kala na pi mege ni, wa we gbogolomo pi ni we ɔ Zhezu Kirisi wi ni.

32 Na kaa pye senwee piile jatere pyelomo po ce mege ni mi malaga ki gbɔn wongaala pe ni laga Efezi ca ki ni, yingi tonli mi yaa ta wa? Na kaa pye kuulo pe se ka yen mbe yiri wa kunwo pi ni, waa we yinwege ki piin teere paa yege nga na ki yomiyee na li yen naga yuun ma yo ɔ: «Ye ti waa nii waa woo, katugu goto we yaa ku.»†

33 Yaga kaa ye yee fanla: «Lecenyeenle tipeele pe ma tangalomɔ jembe jɔgo.»

† 15:25 15:25: Yuuro 110.1 † 15:27 15:27: Yuuro 8.7 † 15:32 15:32: Eza 22.13

34 Ye jatere ta paa yege nga na ki yen ma sin we, yaga kaa kapege piin. Mi yen na ko yuun ma mbe fere wa ye na, katugu ye pele woro ma Yenñele li jen.

Mbele pe yaa ka yen mbe yiri

wa kunwo pi ni, pe wire

ti yaa ka pye yege nga na

35 Ye wele, kana lere wa yaa yewe mbe yo fo: «Kuulo pe yaa ka yen mbe yiri mele? Yingi wire cenle ti yaa ka pye pe na?»

36 Lembige yi mboro! Yaraga nga ma ma lugu, na kii ku, kila fi.

37 Yaraga nga ma ma lugu, yariluugo ki pyo wowi ce. Kana ki ma pye bile pyo, nakoma yaraga ka yege pyo. Een fo, ki yaa ka fi mbe pye vige nga cenle, ko naa ki pyo wi ni tila pye pyelomo nungba.

38 Yenñele li yen na jaa ki pyo wi vige ki pye yege nga na, pa li maga pye ma. Li ma vige kan yariluugo pyo nungba nungba pyew wi yeri, ma yala wi cenle li ni.

39 Yaara nda ti yen yinwege na, ti wire kara ti woro cenle nungba. Leele pe wire kara ti yen cenle la. Yanyaara ti woro ti yen cenle la yege. Sannjere ti woro ti yen cenle la. Ngbanra ti woro ti yen cenle la yege fun.

40 Naayeri yaara ti cenwe pi yen pi ye pi ye, tara na yaara ti cenwe pi yen pi ye. Een fo, naayeri yaara ti tiyonwo pi yen pi ye tara na yaara ti tiyonwo pi ni.

41 Tiyonwo pa yen yonlo woo, pa yen yenge woo, pa yen naa wonngolo ke woo. Ali wonngolo ke tiyonwo pi yen pi ye pi ye.

42 Kuulo pe yenme mbe yiri wa kunwo pi ni ki yen ma fun. Lere ka ku paga wi wire ti le sanga na ni, ti ma fongo. Een fo, na wi ka ka yen sanga na ni, wi wire ti yaa pye mbafongoro.

43 Na paga ti le, ti ma pye ma tijanga ma pye fannga fu. Na tiga ka yen, ti yaa yon mbe pye fannga ni.

44 Na paga ti le, ti ma pye wire. Na tiga ka yen, ti yaa pye yinne woro. Senwee wire yen wa, ki kala na, ki daga yinne woro mbe pye wa fun.

45 Ko ki ti Yenñele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo: «*Lere kongbanja, Adama we, wila pye senwee.*»[†] Een fo, Adama pungo woo we, wo pye Yinne, na li maa yinwege kaan.

46 Na wi yen Yinne, wo ma wi yen kongbanja, een fo, wire woo wowi. Yinne woo wo ma pan punjo na.

47 Lere kongbanja, taambugo paa tege maa gbegele, wi yen tara woo. Lere shyen woo, wo yiri wa Yenñele na ma pan.

48 Mbele pe yen tara na woolo, na paa gbegele tara ti ni, pe yen maa le; mbele pe yen naayeri woolo fun, na wi pan ma yiri wa naayeri, pe yen maa le.

49 Yege nga na na pe gbegele tara ti ni we yen wi yanlee, pa we yaa ka pye na wi yen wa naayeri wi yanlee ma fun.

50 Sefenne, nga mila yuun koi nga fo: Nga pe gbegele wire kara naa kasanwa ni, ki se ya mbe Yenñele li wunluwo pi ta. Nga ki yen fongowogo ki se ya mbe mbafongowo pi ta.

51 Ye wele, mi yaa ngundo senre ta yo ye kan, fo: We ni fuun ma we yaa ka ku, een fo, we ni fuun we yaa ka kannga

52 le yongolo nungba ke ni, yenle gbonsaga nungba wagati ni, na mbanlaga pungo wogo paga kaga win we. Katugu na paga kaga win

[†] 15:45 15:45: Zhené 2.7

sanga ŋa ni, kuulo pe yaa ka yen mbe yiri wa kunwɔ pi ni, mbe pye mbafongombolo. Kona, we ni fuun we yaa kannga.

⁵³ Ki daga ki wire fongoworo nda ti kannga ti pye mbafongoworo, ki wire kuworo nda ti kannga ti pye nda ti se ku to.

⁵⁴ Na ki wire fongoworo nda tiga kannga mbe pye mbafongoworo, ki wire kuworo nda ti kannga ti pye nda ti se ku to, pa kona Yenŋele senre sewe wi senre nda ti yaa ti yee yon fili, fo:

Fannga ta kunwɔ pi na maa kɔ pew.[†]

⁵⁵ *E, kunwɔ, ma fannga ki yen se?*

E, kunwɔ, ma shonrɔ ti yen se?[†]

⁵⁶ Kunwɔ pi shonrɔ to ti yen kapege ye. Kapege ki fannga pa ko ma jen wa Yenŋele li lasiri wi ni.

⁵⁷ Een fo, waa Yenŋele li shari, lo na li yen na fannga kaan we yeri we Fɔ Zhezu Kirisi wi fannga na!

⁵⁸ Ki kala na, sefenne, yoro mbele ye yen mala ndanla jenge, ye fannga ta, ye koro ye yere. Yaa kee yee we Fɔ wi tunngo ki ni sanga pyew, yee jen ye yo fɔ tunngo ŋa yaa piin ma ye ta yè pye nungba we Fɔ wi ni, ki se ka yiri waga.

KAGALA KELE YEĞE YOWO

16

16.1-24

Penjara gbogolokala

mbe tagafenne mbele pe yen

fyonwɔ fenne pe saga

¹ Penjara nda tila gbogolo mbe kan Yenŋele li leele kpoyi mbele wa Zheruzalemu pe yeri, senre jenri yen na yeri mbe yo ki wogo ki na. Nga mi yo Galasi tara legiliziyi pe kan ki wogo ki na, yoro fun yaa ki piin ma.

² Fɔ yapelege ki pilige kongbannga[†] pyew, ye ni fuun nungba nungba yaa penjara ta teri ti ye wa ye yinre, mbe yala ye tawa pi ni, jango na mi ka pan wa ye yeri, yaga kaa penjara gbogolo ko sanga wo ni.

³ Na mi ka gbɔn wa ye na sanga ŋa ni, leele mbele yè wɔ, pa mi yaa seweɛle kan pe yeri, mbe pe tun pe kari ye yarikanra ti ni wa Zheruzalemu.

⁴ Na kaa pye ki yen ma yala mi fun mbe kari wa, pa pe mbe pinle na ni mbe kari.

Poli wila para tangala na fuun

wila pye na jaa mbe tanga

li senre na

⁵ Na mi ka Maseduwani tara ti kon mbe yiri, mi yaa kari wa ye yeri, katugu pa mi yaa toro wa Maseduwani tara.

⁶ Mi yen naga sonri mbe wagati wa pye wa ye ni, kana were sanga wi ni fuun yere, jango yanla saga na tangala li na, laga o laga mi ka kaa kee we.

⁷ Ko tangala na lo na, mi woro na jaa mbe sa ye yan mbe toro fyaw. Een fo, na we Fɔ wiga yenle, na jigi wi yen ki na mbe wagati jenri pye wa ye ni.

⁸ Kona ki ni fuun, mi yaa koro laga Efezi ca fo sa gbɔn Pantikoti feti pilige ki na.

[†] 15:54 15:54: Eza 25.8 [†] 15:55 15:55: Oze 13.14 [†] 16:2 16:2: Yapelege ki pilige kongbannga ko ki yen leti we (Maki 16.2; Kapye 20.7).

⁹ Katugu Yenn̄ele li kono li yenḡe na kan gbeghene mbe tunngo leger̄e pye, we yen ma mbele mben pe yen ma lege fun.

¹⁰ Na Timote wi ka gbon wa ye na, yaga ka ti wila fye yaraga ka na wa ye sogowo; katugu we Fɔ wo tunngo wila piin paa mi fun na yen.

¹¹ Ki kala na, lere kpe ka kaa tifaga. Yoo saga wi kondangala li na, jango wi gbon laga na na yeyinn̄ge na, katugu mi yen naa singi, wo naa sefenne pe ni.

¹² We sefo nana Apolosi wo na, m̄uu kotogo kan sanga leger̄e na ma yo wi kari wa ye yeri wo naa sefenne pe ni. Eɛn fɔ, wi woro naga jaa mbege pye yingo. Ma si yala, wi yaa ka kari wa ye yeri, na wiga ka yala wagati na ni we.

Senre punjo woro naa sharaga

¹³ Ye koro yenn̄bele, ye koro ye yege sin wa tagawa pi ni. Ye kotogo le ye yee ni, yaa fannga taa.

¹⁴ Yaa kala li ni fuun li piin ye yee sogowo ndanlawa ni.

¹⁵ Sefenne, ye yen ma Sitefanasi naa wi go woolo pe jen. A yege jen ma yo poro p̄e pye tagafenne kongbanmbala wa Akayi tara. A p̄e pe yee kan na Yenn̄ele li leele kpoyi pe sari.

¹⁶ Yaa nuru ki leele cenle pe yeri fun, naa mbele fuun pe maa pe sari tunngo ki na pe ni.

¹⁷ Sitefanasi, naa Fɔotunatusi, naa Akayikusi pe panga ki tanla na ni. Yaraga nga kilan la maga ta ye woro laga, p̄ege kan na yeri.

¹⁸ P̄anla kotogo ki sogo na na paa yege nga na yoro fun p̄e ye kotogo ki sogo ye na we. Ki daga yaa ki leele cenle pe gbogo.

¹⁹ Azi kinda legiliziye woolo p̄e ye shari, Akilasi naa Pirisili p̄e ye shari jenḡe we Fɔ wi mege ki na, naa legilizi woolo mbele pe maa finli wa pe go pe ni.

²⁰ Sefenne pe ni fuun p̄e ye shari.

Yaa ye yee shari yaa keyen waa ye yee yologo ndanlawa kpoyi ni.

²¹ Mi Poli, mi kpaw m̄igi sharaga nga ki yonlogo ma yo fɔ: Poli sharaga.

²² Na we Fɔ wii lere na ndanla, wo mbe dan̄ga! Maranata, ko koro wo yen fɔ: We Fɔ ta paan!

²³ We Fɔ Zhezu wi yinme pi pye ye ni!

²⁴ Yoro mbele fuun ye yen Zhezu Kiri wi ni, ye yen mala ndanla.

Sewê shyen woo ña Pôli wîla torogo KORENTI ca tagafenne pe yeri Sewê wî nawa senre

Naa Pôli wîla wi sewê kongbanja wi yonlôgo mboo torogo wa Korenti ca tagafenne pe yeri, wîla Timote wi torogo wa pe yeri wi sa ñga wîla naga pe na ma yo paa piin ki wele. Naa Timote wîla kaa songoro ma pan, senre nda wîla pan ma yo Pôli wi kan, ti sila pye sentanra. Ki pye ma, a Pôli wo jate wî si kari ma saa Korenti ca tagafenne pe yan, mɛɛ pe yeri ma yo pe pe tangalomo pi kannga. Naa Pôli wîla ka saa gbôn wa, pe ni, a nungba si ti fere Pôli wi yigi, ma yesanga wa wi na (2.5-11; 7.12). A Pôli wî si songoro fyelege na wa Efezi ca. Wa Efezi, Pôli wîla gbele Korenti ca tagafenne pe kala na. A wî si sewê wa yonlôgo ma senngbanra yo pe na (2.4; 7.8). Ëen fô ki sewê wi pungo yingo. Tite wo Pôli wîla tun ma yo wi saga sewê wi kan pe yeri.

Ko pungo na, a Pôli wî si kari wa Maseduwani tara. Wîla saa fili wa Tite ña wîla tun wa Korenti ca wi ni. Tite wîla sentanra yo ma Pôli wi kan, fô Korenti ca tagafenne paa wi senre ti logo ma pe tangalomo pi kannga. Naa Pôli wîla kaa ki sentanra ti logo, a wî sigi sewê ña wi yonlôgo maa torogo Korenti ca tagafenne pe kan. Wa sewê wi ni, wîgi naga pe na ma yo pe yen maa ndanla. Pôli wo wîla Korenti ca legilizi wi tege. Wîla pye na jaa wo naa poro ni pe yon ki pye nungba.

Ki sewê ña wi yen ma kôn ma yiri kôsaga taanri. Wa sewê wi kôsaga kongbannga (1-7) ki ni, Pôli wi yen na Yennele li shari maga ta li fannga kan wi yeri wa wi kangbanra ti ni we; katugu kangbanga ñga kila pye wo naa Korenti ca tagafenne pe sôgowo kila kô. Pôli wîla pe nawa to tunngo ñga wîla pye wa pe sôgowo ki wogo na, mɛɛ ki yo pe kan fô pe yen maa ndanla.

Wa sewê wi kôsaga shyen wogo (8-9) ki ni, Pôli wi yen na para yarikanra nda pe daga mbe gbogolo mbe kan Zheruzalemu ca tagafenne pe yeri ti wogo na. Ki kala na, wîla pe yenri ma yo pe pye leele mbele pe maa kaan nayinne ni.

Wa sewê wi kôsaga taanri wogo (10-13) ki ni, Yennele yon senre yofenne yagboyoolo mbele paa бага Pôli wi na, wîla para mboo yɛɛ sho pe kɛɛ.

Wa sewê wi kôsaga, Pôli wîla Korenti ca tagafenne pe shari konaa maga yo pe kan fô wi yaa sa pe kôn mbe wele naa.

Sewê wi yen ma koonlo yɛɛ ñga na

Sewê wi lesaga senre konaa sharaga 1.1-11

Pôli wi kakonndegengele konaa ke pyego 1.12-6.13

Tagafenne pe daga mbe je yarisunndo ti na 6.14-7.1

Pôli wo naa Korenti ca tagafenne pe ni 7.2-16

Yarikanra nda paa gbogolo Zheruzalemu ca tagafenne pe kan 8.1-9.15

Pôli wîla para mbege naga fô wi yen pitunngo kaselege na 10-13

*Pôli wîla sewê wi torogo leele
mbele yeri pe sharaga ye*

¹ Mi Pòli ña Zhezu Kirisi wi pitunño ma yala Yennjele li nandanwa kala li ni, naa we sefo Timote, woro waa ki sewe ña wi torogi Yennjele li legilizi ña wa Korenti ca wi kan, naa mbele fuun pe yen Yennjele li leele kpoyi wa Akayi tara ti ni fuun ti ni pe yeri.

² We To Yennjele lo naa we Fò Zhezu Kirisi wi ni pe yinme naa yeyinngge kan ye yeri!

Pòli wila Yennjele li shari

³ Ye ti waa Yennjele li sonni, lo na li yen we Fò Zhezu Kirisi wi To we. Lo li yen To ña wi maa leele yinriwe taa, ma pye Yennjele na li maa leele kotooro sogo pe na kala li ni fuun ni.

⁴ Lo li maa we kotooro ti sogo we na wa we jòlògò ki ni fuun ki ni, jango mbele pe yen na jòlògò cènle nga fuun jòlò, woro jate kotogo sogowo mba wè ta Yennjele li yeri, we ya waa pe kotooro ti sogo pi ni.

⁵ Jòlògò nga Kirisi wi jòlò, yege nga na we yen naga cènle legere jòlò, ki pyelomo nungba pi na fun, Kirisi wi we kotooro ti sogo we na fò jenge.

⁶ Na we kaa jòlò, ko ma pye mbe ye kan ye kotooro ti sogo ye na, ye showo pi ta. Na we kotooro ti ka sogo we na, ko ma pye mbe ye kan ye kotooro ti sogo ye na, jango jòlògò nga waa jòlò, ye ya yaa ki nungba ki kunni ye yee ni.

⁷ Kì pye ma, we jigi wi yen ma cèn jenge ye kala na; katugu wège jèn ma yo yege nga na yaa ye tasaga taa wa jòlògò nga we yen na jòlò ki ni, ki pyelomo nungba pi na fun, kotogo sogowo mba wè ta Yennjele li yeri, ye yaa ye tasaga ta wa pi ni fun.

⁸ Kì kala na, sefenne, jòlògò nga wè jòlò wa Azi kinda wi ni, we yen na jaa yege jèn. Kì jòlògò kila gbogo we na jenge fò ma we we fannga ki ni fuun ki na, a we jigi wi kòn we na, a wège yan ndee we se koro yinwege na naa.

⁹ Waa pye naga yaan we gbosenre pèri yo, a ti yere makò. Een fò, ko la pye ma, jango waga ka we jigi wi taga we yee na, fò Yennjele lo na, lo na li yaa kuulo pe yen mbe pe yirige wa kunwo pi ni we.

¹⁰ Lo li we sho ki kunwo tipewe pi ni, lo li yaa si we sho naa. Ee, we jigi wi yen ki na fò li yaa we sho naa.

¹¹ Katugu yoro jate ye yaa we saga ye Yennjele yenrewe pi ni. Kiga pye ma, yenrewe mba lelegere na yenri we kan, Yennjele li yaa pi logo, mbege kajenge ki pye we kan. Kona, lelegere yaa lali shari we kala na.

PÒLI WI KAKONNDEGEŊGELE KONAA KE PYEGO

1.12-6.13

Pòli wila wi jatere wi kanngi

¹² We mbe ya mbaa we yee gbogo kala na mege ni li na: We nawa jatere wi yen naga yuun we kan ma yo wè tanga yege nga na laga dunruya wi ni, naa yoro jate ye yege na, ki tangalomo pi yen ma sin ma pye jembe Yennjele li yege na. Kii pye lere tijinliwe fannga na, een fò, kì pye Yennjele li yinme po fannga na.

¹³ Wa we sewe mbele waa torogi pe ni, we woro na yaraga ka yege yonlogi ye kan, kaawo nga yaa kara na jenni ko. Na jigi wi yen ki na fò ye yaa ki wogo nga ki jèn mbege ko pew.

¹⁴ Yingo ki jenni ye jèn ce. We Fò Zhezu wi panmbilige, we yaa pye ye yee gbogowo pi go, paa yege nga na ye yaa pye woro fun we yee gbogowo pi go we.

15-16 Na jigi wila pye ki wogo ki na jenge, fo a mi yere ki yerewe ma yo na karisaga wa Maseduwani tara, mi yaa toro wa ye yeri gben, mbe si jen mbaa kee. Konaa na songorosaga mbe yiri wa Maseduwani tara, mbe toro wa ye yeri naa, jango ye ta ye nayinme tasaga shyen ta. Kona, ye mbe ya mbanla torogo na tangala li na wa Zhude tara.

17 Na mila kaa yere ki yerewe ma yo mi yaa ki wogo nga ki pye, ye nawa po ni na jatere wi sila pye mbe cen na na wi le? Kagala ngele mi jate mbe pye, ye nawa po ni mila ke piin na yala dunruya woolo pe pyelomo po ni wi le? Fo ma cen ki cenwe na yuun «ee» naa «ayoo» wagati nungba wi ni ke? Ayoo de.

18 Maga ta kaselege Yennele li yen senre nungba yofa yeye nga na, ki pyelomo nungba pi na fun, nga waa yo ma ye kan, ki sila pye «ee» naa «ayoo» wagati nungba wi ni.

19 Katugu Yennele li Pinambyo Zhezu Kirisi na mi naa Siliven naa Timote waa wi senre ti yo wa ye sogowa, wi sila pye «ee» naa «ayoo». Een fo, wo wi yen Yennele li «ee» we.

20 Zhezu Kirisi wo wi yen «ee», na wi yen na yon fogolo ngele Yennele li kon ke yon finli. Ko ki ti we maa «anmiina» wi yuun wi fannga na, na Yennele li gbogo.

21 Yennele lo jate li yen na fannga kaan woro naa yoro yeri wa we gbogolomo pi ni Kirisi wi ni. Yennele jate lo li we tege we ye li yee kan.

22 Lo li tegere tege we na li yee mege ki na, ma Yinnekpoyi li kan we yeri li cen wa we koto ro ti na, mbe pye paa yarijende nda li tege we kan ti yaraga kongbannga yen.

23 Nga mi yaa yo, Yennele li yen na serefo ki na, na mi ka finle, lilan gbo: Mi woro na jaa mbe yesanga wa ye na, ko ki ti na karaga migi sa wa yoro Korenti tagafenne ye yeri.

24 We woro na jaa mbe cen ye go na mbaa ye yeye sinni tagawa po kanngolo, katugu ye fannga ta wa tagawa pi ni. Een fo, we yen naga jaa mbaa tunngo piin ye ni ja, ye ta ye nayinme ta.

2

1 Ki pye ma, a mi si yere ki yerewe ma yo mi se songoro wa ye yeri naa mbe yesanga wa ye na.

2 Katugu na mi ka yesanga wa ye na, ambo wi mbe ya nayinme kan mi yeri naa? Kaawa yoro mbele mi yesanga ki wa ye na yoro boko.

3 Ko ki ti mi sewe wi torogo ye kan paa yeye nga na migi pye we. Mi sila pye naga jaa na mi ka gbon wa ye na, leele kpaw mbele pe daga mbe nayinme kan na yeri, pe ti mbe yeye san. Mi taga ki na ma yo na mi ka nayinme ta, yoro fun ye yaa nayinme ta.

4 Sewe na mi torogo ye kan, mila wi yonlogo maga ta na nawa pi tanga ma piri na na fo jenge, naa yentunwo legere ni. Mi sila ko pye, mbe yesanga wa ye na, een fo, mila ki pye, jango ye yen mala ndanla jenge yeye nga na, ye ta yege jen.

*Ye kapege pyefo wi kapege
ki kala yaga wi na*

5 Na lere wa ka yesanga kala pye, wii yesanga ki wa mi na, een fo, wigi wa ye ni fuun ye na. Nakosima, wigi wa ye jenri na. Migi yo ma, jango mi ka kaga kala li gbogo mbe toro.

6 Yoro lelegere, jologo nga ye wa ki fo wi na, ki yala wi ni mako.

⁷ Ko kì ti yingo, ye daga mboo kapege ki kala yaga wi na mboo kotogo ki sogo wi na, jango wi jigi ka ka kon wi na wi jatere pirindorogo ki na.

⁸ Ki kala na, mi yen na ye yenri, yege naga wi na fo wi yen ma ye ndanla.

⁹ Mi sewe wi torogo ye kan go nga na kaa nga: Mila pye na jaa mbe ye wa mbe wele, mbege jen, na kaa pye ye yen nala senre ti nuru kala li ni fuun ni.

¹⁰ Na yaga lere wa kapege kala yaga wi na, mi fun migi kala yaga wi na. Katugu, mi ka lere wa kapege kala yaga wi na, yege o yege mi ka lere wa kapege kala yaga wi na, mi maga kala yaga wi na yoro kala na Kirisi wi yege na,

¹¹ jango Sotanla wiga ka fannga ta we na, katugu we yen maa nawa kagala ke jen fo jenge.

*Polì wi jatere wilà lege wi na
maa ta wa Tirowasi ca*

¹² Naa mila gbon wa Tirowasi mbe Kirisi wi Sentanra ti yari wa, mila saa ki yan we Fo wi kono li yenge na kan mbe tunngo pye wa.

¹³ Ma si yala, na jatere wilà lege na na fo jenge, katugu mi sila sa we sefo Tite wi yan wa. Ki kaa pye ma, a mi si sara pe na, mre yiri ma kari wa Maseduwani tara.

Cew na waa taa Zhezu Kirisi wi ni

¹⁴ Ye ti waa Yenjele li shari, katugu lo li yen na cew kaan we yeri sanga pyew wa we gbogolomo pi ni Kirisi wi ni. Woro li tege waa Kirisi wi yari poo jen laga ki ni fuun ni, paa latikoro yen, na wi nuwo pi ma jaraga lagapyew.

¹⁵ We tangalomo pi yen paa latikoro nuwo taan yen, na Kirisi wi wo saraga Yenjele li yeri. We yen ma, ma mbele pe yen wa showo kono li ni pe kan, naa mbele pe yen wa punnguwo kono li ni pe kan.

¹⁶ Mbele pe yen wa punnguwo kono li ni poro yeri, ki yen kunwo nuwo mba pi maa leele kuun. Mbele pe yen wa showo kono li ni poro yeri, ki yen nuwo mba pi maa yinwege kaan. Na ki yen ma, ambo wi mbe ya mbege tunngo cenle nga ki yon fili?

¹⁷ Woro wo na, we woro paa leele mbele pe ma Yenjele senre ti tege na penjara jaa ti ni pe yen. Een fo, Yenjele lo li we tun. Senfire we maa yuun li yege na, paa Kirisi wi tunmbyeele yen.

3

Yon finliwe fonmbo pi tunmbyeele

¹ Ye nawa po ni we yen naga lee naa fonngo mbaa we ye metanga yinri wi le? Nakoma ki kala yen we na we sewe pele kan ye yeri, mbele pe yen na we metanga yinri, paa yege nga na pele maa ki piin wi le? Nakoma mbe pele ta mbe yiri wa ye yeri wi le?

² Yoro ye yen paa we sewe yen, na wi yen ma yonlogo wa we koto ro ti na, na leele pe ni fuun pe mbe ya mboo jen mbaa wi kara.

³ Ee, ki yen ma filige fo ye yen paa Kirisi wi sewe yen, na wi yonlogo we tunngo ki fannga na. Wii yonlogo lankiri tonmo ni, een fo, wi yonlogo Yenjele na yinwege wolo li Yinne lo ni. Wi woro ma yonlogo sinndeere papara papara na, een fo, wi yen ma yonlogo wa ye koto ro ti na.

⁴ We yen naga wogo nga ki yuun, we jigi na we taga Yenjele li na wi kala na, Kirisi wi fannga na.

⁵ Kii cɛn ndɛɛ we yen naga jate we mbe ya mbege tunngo cɛnlɛ nga ki pye we yɛɛ fannnga. Ɛɛn fɔ, ki fannnga ki maa yinrigi Yɛnnɛlɛ lo yeri.

⁶ Lo li fannnga kan we yeri fun, we pye yɔn finliwɛ fɔnmbo pi tunmbyeele. Ki yɔn finliwɛ fɔnmbo pi woro lasiri ɲa wi yen ma yɔnlɔgo wo woo, ɛɛn fɔ, Yinnekpoyi lo woo wi. Lasiri ɲa wi yen ma yɔnlɔgo wo maa leele kaan pe maa kuun, ɛɛn fɔ, Yinnekpoyi lo maa yinwege kaan.

⁷ Yɛnnɛlɛ lɛɛ lasiri wi yɔnlɔgo sɛwɛ yɔɔnrɔ nungba nungba sinndɛɛrɛ papara papara na, ki sanga wi ni, Yɛnnɛlɛ li gbɔgowɔ yanwa pila pan. A Moyisi wi yɛgɛ kila yɛngɛlɛ Yɛnnɛlɛ li gbɔgowɔ pi ni fɔ Izirayeli woolo pe sila ya mbe pe yɛngɛlɛ kɛ kan wi na mbaa wi wele. Ma si yala, ki gbɔgowɔ pila daga mbe kɔ. Lasiri ɲa wi tunngo ki yen mbaa leele pe yɛgɛ sinni wa kunwɔ pi ni, na kaa pye wi pan ki gbɔgowɔ mba po si ni,

⁸ tunngo nga Yinnekpoyi li yen na piin, ki gbɔgowɔ pi yaa pye mbe gbɔgo naa mbe wɛ fɔ jɛngɛ.

⁹ Na kaa pye tunngo nga kila pye na Yɛnnɛlɛ li kiti wi jaan leele pe na kila pye gbɔgowɔ ni, tunngo nga kila ki kaan, a leele paa piin lesinmbele Yɛnnɛlɛ li yɛgɛ na, ko gbɔgowɔ po yaa pye mbe gbɔgo naa mbe wɛ fɔ jɛngɛ.

¹⁰ We mbe ya mbege yo yɛrɛ fɔ faa, gbɔgowɔ mba pila yɛngɛlɛ ma kaa kɔ, pi se ya taanla nala pillige gbɔgowɔ pi ni, paa pi gbɔgo ma toro we.

¹¹ Ki kala na, na kaa pye nga ki yen kɔwogo ki gbɔgowɔ pila pye ma gbɔgo, nga ki se kɔ ki gbɔgowɔ pi yaa pye mbe gbɔgo naa mbe wɛ.

¹² Ko jigi tagasaga jɛngɛ ko ki yen we yeri, ko kɔ ti wɛ kotogo ta na para nari finligi.

¹³ We woro naga piin paa Moyisi yen, *wo ɲa wila wi yɛgɛ ki tɔn paraga ni*,† janggo Izirayeli woolo paga ka wi gbɔgowɔ mba pila pye kowoo pi kowo pi yan.

¹⁴ Ɛɛn fɔ, pe jatere wi tɔn pe na, paa sɛnrɛ logo; katugu ali ma pan ma gbɔn nala, ki paraga nungba ki yen ma pe jatere wi tɔn pe na, na pe kaa yɔn finliwɛ lɛɛ sɛwɛɛlɛ pe kara we. Ki paraga ki ma laga lere ɲa na, wo wi yen ɲa wi ma gbogolo Kirisi wi ni we.

¹⁵ Ali nala, na pe kaa Moyisi sɛwɛɛlɛ pe kara sanga o sanga, ki paraga ki ma pe jatere wi tɔn pe na.

¹⁶ Ɛɛn fɔ, ki yen paa yɛgɛ nga na Yɛnnɛlɛ sɛnrɛ sɛwɛ wi yen naga yuun ma yo fɔ: «*Na lere wa kaa nawa pi kannga mbe taga we Fɔ wi na, ki paraga ki ma laga wa.*»†

¹⁷ Ki laga nga ki yen na para we Fɔ ɲa sɛnrɛ na, Yinnekpoyi loli. We Fɔ wi Yinne liga pye laga nga na, ki woolo pe ma koro pe yɛɛ woolo.

¹⁸ Woro mbele fuun paraga woro ma we yɛrɛ ti tɔn, we yen na we Fɔ wi gbɔgowɔ pi wele naa nari paa yɛgɛ nga na duwale maa wi yanwa kaan we. Ki kala na, wɛ kannga ma pye paa we Fɔ wi yanlɛɛ yen. We ma wɔ gbɔgowɔ pa ni ma ye pa fɔnmbo ni, mba pi gbɔgo naa ma wɛ. Ko maa piin we Fɔ wi Yinne lo fannnga na.

4

*Yarijɛndɛ nda ti yen wa leyaara
nda pɛ fanri joro ni we*

¹ Yɛnnɛlɛ li we yinriwɛ ta, mɛɛ ki tunngo nga ki kan we yeri, ko kɔ ti waa kotogo la.

² Fere kagala ngele ke maa piin na lara, wè je ke ni fuun ke na. We woro na tanri tijinliwè pee na, we si woro na Yenñele senre ti waa nari kanngi. Een fo, kaselege ko waa yuun naga finligi pege jen, jango leele pe ni fuun paa wa metanga yinri wa pe nawa Yenñele li yege na.

³ Na kaa pye Sentanra nda waa yuun ti yen ma lara, pa ti lara mbele pe yen na punngu Yenñele li na poro na.

⁴ Pee taga ti na, katugu Sotanla we, wo ña wi yen ki dunruya ña wi yenñele pele, wi pe tijinliwè pi wo pe na. Wi pe yege kon, jango Sentanra nda ti yen na para Kirisi wi gbogowo pi senre na, tuga ka yanwa yirige pe kan, wo ña wi yen Yenñele li yanlee we.

⁵ Woro yera senre ma we yen na yari, Zhezu Kirisi wo waa yari ma yo wi yen we Fo. Woro wo na, we yen naga yuun fo we yen ye tunmbyeele Zhezu wi kala na.

⁶ Yenñele lo ligi yo ma yo fo: «Yanwa pila yiin wa wowa pi ni†!» Lo li yanwa pi pye fun, a pi yin wa we kotooro na, jango mbe Yenñele li gbogowo jenme pi kan we yeri, pi yanwa yirige we kan, po mba pila yengele Kirisi wi yege ki na we.

⁷ Ki pye ma, we yen paa leyaara yen nda pè fanri joro ni, ki yanwa mba pi yen yinne yarijende, ti yen wa we ni, jango leele pege yan fo ki yawa gboo pi yen Yenñele lo woo, pi woro na yinrigi woro yeri.

⁸ We yen na jolo yege ki ni fuun ki na, een fo, wee te mbaa kaari. We nawa pi piri we na, een fo, we jigi wi kon we na.

⁹ Pe yen na we jolo, een fo, Yenñele lii we wa. Pè we gbɔn ma we jaanri tara, een fo, wee ku.

¹⁰ We wire ti yen kunwo pi yege sogowo pilige pyew paa yege nga na Kirisi wila pye kunwo pi yege sogowo we, jango yinwege nga Zhezu wi kan we yeri, leele pe ni fuun paa ki yaan wa we wire ti ni.

¹¹ Woro mbele we yen yinwege na, sanga pyew we yen kunwo pi tanla toon Zhezu wi kala na, jango yinwege nga Zhezu wi kan we yeri, leele pe ni fuun paa ki yaan wa we wire nda ti yen kuworo ti ni.

¹² Ki pye ma, we Yenñele senre yogo ki kala na, kunwo pi yen na tunngo piin we na, een fo, a ko na yinwege kaan yoro yeri.

¹³ Ki yen ma yonlogo wa Yenñele senre sewe wi ni ma yo fo: «*Mi taga ki na, ko ki ti mi para.*»† Woro fun, ko tagawa kotogo nungba ko ki yen we yeri, a wè si taga ki na; ko ki ti we yen na para.

¹⁴ Wège jen ma yo Yenñele na li we Fo Zhezu wi yen maa yirige wa kunwo pi ni, lo li yaa woro fun we yen mbe we yirige wa kunwo pi ni Zhezu wi ni ja†, mbe si woro naa yoro ni we pye we yere li yege sogowo.

¹⁵ Ko ki ni fuun nga ko yen na piin, jango Yenñele li yinme pila kaan lelegere yeri pilige pyew, lelegere mbe ta paa Yenñele li shari paa li gbogo.

Waa tanri tagawa po fannga na

¹⁶ Ko ki ti we se kotogo la fyew. Ali na kaa pye ka na woo we wire ti fannga ki ni jennjenri, we yinne li yen na kanngi fɔnnɔ pilige pyew.

¹⁷ Jologo jennjenri nga we yen na jolo wagati jenri ña wi ni, ki yen na gbogowo gbembe mbakoo gbegele we kan, mba pi se jen mbe ko; pi yen kagbogo fo jenge ma we ki jologo nga ki na.

† 4:6 4:6: Zhenɛ 1.3 † 4:13 4:13: Yuuro 116.10 † 4:14 4:14: Ko koro wo ki naga ma yo Yenñele li yaa we yen mbe we yirige wa kunwo pi ni, naa wè pye nungba Zhezu wi ni ki kala na.

¹⁸ Katugu we woro ma we yengele ke kan yaara nda leele pe maa yaan to na, we yen ma ke kan yaara nda ti se ya yan to na. Yaara nda leele pe maa yaan, wagati jenri to ma pye, yaara nda leele pe se ya yan, to yen wa fo sanga pyew.

5

¹ We wire ti yen paa paara yinre yen, nda we yen ma cen wa ti ni laga tara ti na. Wège jen ma yo na ti ka jogo, Yenjele li go kan we yeri wa naayeri, nga lo jate li kan li ye. Censaga mbakogo yi, leele keyen ma yigi kan.

² Ma we ta laga ki paara yinre nda ti ni, we yen na jeen, katugu we yen naga jaa ngbanga mbe ye wa ki naayeri go ki ni, paa yege nga na lere ma kaa derege le wi yee na we.

³ Na waga ki le we yee na, pa we se koro wire fu.

⁴ Ee, mbe we ta laga ki paara yinre nda ti ni, we maa jeen ndee we tugugboro tugo. Kii cen ndee waa jaa mbe wire nda ti yen we na laga tara na ti wo we yee na, een fo, waa jaa mbe naayeri wire ti le we yee na, jango wire nda ti yen kuworo ti kannga ti yinwege mbakogo ta.

⁵ Yenjele lo li we gbegele ki wogo nga ki mege ni, mee Yinnekpoyi li kan we yeri li pye yarijende nda li tege we kan ti yaraga kongbanna.

⁶ Ki kala na, we kotogo ta sanga pyew. Wège jen ma yo mbe we ta laga ki wire nda ti ni, we yen ma lali we Fo wi censaga ki ni.

⁷ We maa tanri tagawa po fannga na, yaraga ka yanga fannga ma.

⁸ Wè kotogo ta jenge, ki si yen ma we ndanla we wo laga ki wire nda ti ni we sa cen wa we Fo wi ni, pa ko mbe mbonro.

⁹ Ko ki ti we yen naga jaa, mbe we ta laga ki wire nda ti ni o, mbe we ta we wo laga ti ni o, we kala luu ndanla.

¹⁰ Katugu ki daga we ni fuun we yere Kirisi wi yege na wa wi kiti konsaga, jango lere nungba nungba pyew nga wi pye maa ta wi wire ti ni, kajenge yi o, kapege yi o, wi ta wi yala wi kapyege ki ni.

Yenjele li tanwa le dunruya woolo pe ni Kirisi wo fannga na

¹¹ Mbaa fye we Fo wi yege, wège jen, ko ki ti we yen naga jaa mbe leele pe jateri we kannga pe na, Yenjele li yen ma we nawa pi jen. Na jigi wi yen ki na fun fo ye yen ma we jen wa ye nawa.

¹² We woro na we yee metanga yinri ye kan naa fonngo. Een fo, we yen naga jaa mbe pyelomo kan ye yeri, ye ta yaa ye yee gbogo we kala na. Ki ka pye ma, mbele paa la pe yee gbogo senwee wi nawa kagala koro mege ni, fo nga pe maa yaan ko kala na, ye ya yaa pe yon sogo.

¹³ Na kaa pye kaselege we yuro ti yiri, we yen ma Yenjele lo kan. Na kaa si pye we jateri wi yen ma cen we na, wi yen ma cen ye yonwo po kala na.

¹⁴ Katugu Kirisi wi ndanlawa pi yen na we kaan we bala. Wège jen jenge ma yo lere nungba wi ku leele pe ni fuun pe yonlo, ko koro wo yen fo pe ni fuun pe pe tasaga ta wa wi kunwo pi ni.

¹⁵ Wi ku leele pe ni fuun pe yonlo, jango mbele pe yen yinwege na paga kaa pe yinwege ki piin pe yee kan, een fo, na wi ku ma yen ma yiri wa kunwo pi ni pe yonlo, paa ki piin wo kan.

¹⁶ Kì pye ma, we woro na lere wa jate naa mbe yala leele pe yanlomo po ni. Ali na kaa pye faa waa pye na Kirisi wi jate na yala leele pe yanlomo po ni, we woro naa jate ma naa.

¹⁷ Na lere wa ka pye nungba Kirisi wi ni, wi ma kannga lere fanngo. Yarilere ti toro mako, wele, yaara ti kannga fanndo.

¹⁸ Ko ki ni fuun nga ko yiri Yennele lo yeri. Lo li tanwa le we ni Kirisi wi fannga na, ma sigi tunngo ki telege we na waa leele pe piin pe tanwa le li ni.

¹⁹ Katugu Yennele laa pye na tunngo piin Kirisi wo ni mbe tanwa le lo naa leele pe ni fuun pe ni. Li sila pe kapere ti jate pe go na. A li sigi tanwa lege tunngo ki kan we yeri waa ki yari.

²⁰ Ko ki ti we yen Kirisi wi pitunmbolo fannga fenne mbaa para wi yonlo. Ki cen ndee woro Yennele li tege nali senre ti yuun wa we yon, na leele pe yeregi. We yen na ye yenri Kirisi wi mege ki na, fo ye yenle ki na yoro naa Yennele li ni ye tanla.

²¹ Kirisi wila pye kapege fu, een fo, Yennele luu pye paa kapere pyefo yen we kala na, jango wa we gbogolomo pi ni Kirisi wi ni, we pye lesinmbele li yegé na.

6

¹ Ki kala na, woro mbele waa tunngo piin Yennele li ni, we yen na ye yenri, fo yinne mba ye ta Yennele li yeri, yaga ka ti pi yiri waga.

² Katugu Yennele ligi yo wa li senre sewe wi ni ma yo fo:

Mɔɔ yenrewé pi logo na wagati jenne wi ni,

mɛɛ ma saga showɔ pilige ki na.†

Wele, yingo wi yen Yennele li wagati jenne we, nala wi yen showɔ pilige ye.

³ We woro na jaa mbe ti lere wa mbe to kapege kala la kpe ni, jango lere wa ka ka we tunngo ki mege jɔgo.

⁴ Een fo, we yen na we yee nari kala ni fuun li ni, fo we yen Yennele li tunmbyeele jembele. We maa jologo kagala, naa kangbanra konaa tere ti kunni we yee ni fo jenge.

⁵ Pè we gbon ma we le kaso. Pè tinne pye maa yirige we kala na. Wè tunngbanra pye. Wɔnlɔwɔ legere gbaanri we na, a wè fungo legere cen.

⁶ We yen na we yee nari fo we yen Yennele li tunmbyeele, naa we yen kpoyi ki kala na, naa we kajenne po naa kagala ngele waa kunni we yee ni ke kala na, naa we kagbaraga pyege ki kala na Yinnekpoyi li fannga na, naa ndanlawa ni mba pi woro kopiire woo.

⁷ We yen naga nari wa we kaselege senyogo ki ni, naa Yennele li yawa pi ni. Nga ki sin ko waa piin, maga pye paa we malingbonyaara yen, mbaa malaga gbɔɔn mbaa we yee shoo.

⁸ Pe maa we gbogo, pe ma sila we tifaga fun. Pe maa we mepenge yinri, pe ma sila we metanga yiri fun. Pe maa we wele paa yagbogolo fenne yen, ma si yala, kaselege ko we maa yuun,

⁹ na we wele ma mbe yo pee we jen, ma si yala, pe ni fuun pè we jen; na we wele ma mbe yo leele mbele yen na kuun, ma si yala, we yen yinwege na. Pè we gbon ma we wellege, een fo, pee we gbo.

¹⁰ Pe ma yesanga wa we na, ma si yala, we yen na yɔgɔri pilige pyew. We yen ndee fyɔnwɔ fenne wele, een fo, we yen na yarijende legere kaan

† 6:2 6.2: Eza 49.8

leleɛɛɛ yeri. We yen ndɛɛ yaraga woro we yeri, ma si yala, yaraga ki ni fuun ki yen we yeri.

¹¹ Yoro Korenti fenne, yoro mbele we wenne wele, kaselege ko wè yo ma ye kan. Wè we nawa pi yenge ma ye kan.

¹² Wee we nawa pi ton ye na, ɛɛn fɔ, yoro yè ye nawa pi ton woro na.

¹³ Ki kala na koni, mila para ye ni paa na piile yen! Ye yen ma we ndanla yeɛɛ nga na, ye ti we ye ndanla ma fun, ye ye nawa pi yenge jenge we kan.

TAGAFENNE PE DAGA MBE JE YARISUNDO TI NA

6.14-7.1

*Ye ye yɛɛ yingiwe jen
mbele pee taga Yenɲele li na
pe kapyere ti ni*

¹⁴ Yaga ka ye yɛɛ pinle mbatagambala pe ni. Pe woro kala pyeyɛɛnle mbele pe daga ye ni. Kasinɲge ki mbe ya gbogolo meɛ kapege ki ni? Yanwa pi mbe ya gbogolo meɛ wɔwɔ pi ni?

¹⁵ Yingi yon finliwɛ pi yen Kirisi wo naa Sotanla pe sɔɔwɔ? Tagafo wi mbe ya gbogolo meɛ ɲa wii taga wi ni?

¹⁶ Yingi yon finliwɛ pi yen Yenɲele li sherigo gbɔɔ ko naa yarisunndo ti sɔɔwɔ? Katugu woro we yen Yenɲele na yinwege wolo li sherigo gbɔɔ ye, paa yeɛɛ nga na Yenɲele ligi yo ma yo fɔ:

Mi yaa ka cɛn wa pe sɔɔwɔ mbe pye wa pe ni.

Mi yaa ka pye pe Yenɲele, poro wo na, pe yaa ka pye na woolo.†

¹⁷ Ko ki ti we Fɔ wì yo fɔ:

Ye yiri wa pe sɔɔwɔ, ye laga pe na.

Yaga ka jiri yaraga ka na, ɲa ki yen fyɔngɔ ni Yenɲele li yeɛɛ na.

Kiga pye ma, pa mi yaa ye yigi jenge.

¹⁸ *Mi yaa pye ye to, ye yaa pye na pinambiile naa na sumborombiile.*

We Fɔ ɲa wi yen yawa pi ni fuun Fɔ wo wì yo ma.†

7

¹ Na wenne, ki yon fɔɔɔɔ ɲgele kè kɔn woro kan. Ki kala na, ye ti we we yɛɛ pye kpoyi we wɔ yaraga nga fuun ki ma wire to naa yinne li tɛɛɛ fyɔngɔ ni ki ni. Waa ki ɲgbanga we pye kpoyi we yon fili, waa we yinwege ki piin waa fye Yenɲele li yeɛɛ.

POLI WO NAA KORENTI CA TAGAFENNE PE NI

7.2-16

Poli nayinɲe we

² Ye we yigi jenge ye kotogo ki ni fuun ni! Wee katijaanga pye lere wa kpɛ na. Wee lere kpɛ jɔɔɔ. Wee si lere kpɛ fanla mboo li mbe pye yarijende tafenne.

³ Mi woro naga wogo ɲa ki yuun mbe ye jɛɛɛgi; katugu mi keli maga yo mako fɔ ye yen ma we ndanla jenge, we yen yinwege na o, we ku o, we yen ye ni.

⁴ Na jigi wi yen ma cɛn jenge ye kanɲɔɔɔ, a mila na yɛɛ gbogo ye kala na. Wa na jɔɔɔɔ ki ni fuun ki ni, na kotogo ki sogo na na jenge, a mi nayinɲe gbɔɔ ta.

† 6:16 6:16: Levi 26.11,12 † 6:18 6:17-18: 2 Sami 7.14; Eza 43.6; 52.11; Sofu 3.20

⁵ Kaselege ko na, maga le wè gbɔn laga Maseduwani tara, we fa wogo jenri fyew. Eɛn fɔ, wè jɔlɔ kanngɛyɛgɛ ki ni fuun ki na. Leele pàa pye ngbenlɛwɛ na we ni, a fyɛrɛ ye wa we kotogo na.

⁶ Eɛn fɔ, Yɛnnɛlɛ le, lo na li maa mbele pe nawa pì piri pe na pe kotoɔo ti sogo pe na, li we kotoɔo ti sogo we na, naa Tite pan we.

⁷ Wi panga ko nungba ma ki we kotoɔo ti sogo we na, eɛn fɔ, yɛgɛ nga na yoro fun yè Tite wi kotogo ki sogo wi na, ko fun ki we kotoɔo ti sogo we na. Wigi yo we kan paa yɛgɛ nga na ye yɛn naga jaa mbanla yan we, konaa yɛgɛ nga na ki yesanga wa ye na, konaa yɛgɛ nga na na kala li ngban ye ni, fɔ a kilan nawa pi yinngi na na naa ma wɛ.

⁸ Ali na kaa pye sɛwɛ ɲa mi torogo ye kan wi yesanga wa ye na, kii ye na go na. Kila kaa ye na go na, naa mila kaa ki yan fɔ ki sɛwɛ wila yesanga wa ye na wagati jenri ni we.

⁹ Yingo wo ni, mi yɛn na yɔgɔri. Eɛn fɔ, mi woro na yɔgɔri ye yesanga ko kala na, mi yɛn na yɔgɔri, katugu yesanga ki ti, a yè songoro ma ye tangalomo pi kannga. Ye yesanga koyi Yɛnnɛlɛ li tɛgɛ ma tunngo pye ki ni, fɔ yɛrɛ we tiɛpege kpɛ si gbɔn ye na.

¹⁰ Katugu yesanga nga ki ma we ta ma yala Yɛnnɛlɛ li nandanwa kala li ni, ki ma we kan we ma we kapere ti jen mari yaga mbe showo pi ta. Ko wogo ko si daga mbe ye lere go na. Eɛn fɔ, yesanga nga ki yɛn dunruya woolo pe yeri, ki maa kunwo kaan.

¹¹ Yɛnnɛlɛ li tunngo pye ye yesanga nga yè ta ki ni, ki punngo kala na li yiri wa, loli na yɛɛn we. Yege wele paa yɛgɛ nga na ki yesanga ki ye kan, a yaa yetogowo piin. A yè tanga lagaja. Kayanga yɛn ye ni jɛngɛ, a yè fyɛ fɔ jɛngɛ. A na la yè ta yanla yan. Yè bala maga kapege pyefo wi jɛrɛgi. Yege naga pyelomo pi ni fuun pi ni fɔ yàa pye kapege fu fɛnnɛ wa ki kala li ni.

¹² Ali na kaa pye ki sɛwɛ ɲa mùu torogo ye kan, mi suu torogo ɲa wì kapege ki pye wo kala na, mi si suu torogo kapege kì pye ɲa na wo kala na. Eɛn fɔ, mùu torogo, jango we kala li yɛn ma ngban ye ni yɛgɛ nga na, ki naga ye na jɛngɛ Yɛnnɛlɛ li yɛgɛ na.

¹³ Ko ki we kotoɔo ti sogo we na.

Mbe taga wa we kotoɔo nda ti sogo we na ko na, wè nayinmɛ gbɔɔ ta jɛngɛ nayinmɛ mba Tite wì ta pi kala na, katugu yòo nawa pi yinngi wi na.

¹⁴ Mila na yɛɛ gbɔgɔ jenri wi yɛgɛ na ye kala na, yee fɛrɛ wa na na. Eɛn fɔ, yɛgɛ nga na wè kaselege ki yo ma ye kan pilige pyew, ki pyelomo nungba pi na, ye mejɛngɛ nga wè yeri ma Tite wi kan, a kì pan ma pye ma kaselege.

¹⁵ Ye yɛn maa ndanla jɛngɛ, na wi ka nawa to ki na paa yɛgɛ nga na yàa gbɛgɛlɛ naa sɛnrɛ ti nuru, konaa paa yɛgɛ nga na yàa wi yigi jɛngɛ, na fyɛ wi yɛgɛ, na seri, maga naga fɔ yaa wi gbogo.

¹⁶ Mi yɛn na yɔgɔri, katugu mbe ya mbanla jigi wi taga ye na kala li ni fuun ni.

**YARIKANRA NDA PAA GBOGOLO ZHERUZALEMU
CA TAGAFENNE PE KAN**

*Ye pye nandanwa fenne
yaa kaan legere legere*

¹ Sefenne, yinne mba Yenñele li kan Maseduwani tara legiliziye woolo pe yeri, we yen na jaa mbege wogo ki naga ye na yege jen.

² Ali maga ta jologo legere la gbon tagafenne mbele pe wa pe na ma pe wa ma wele, een fo, pe nayinne pila gbogo jenge, fo a pe pe yee naga fo pe maa kaan legere legere. Ali maga ta pe yen fyonwo fenne fo jenge.

³ Mi yen naga yuun naga finligi ye kan ma yo pe kan ma yala nga pe mbaa ya kan ko ni, ma we yere nga pe mbaa ya kan ki na, nandanwa jembe ni.

⁴ Paa we yenri ngbanga ma yo we yenle ki na, we pe yaga paa Yenñele li leele kpoyi mbele wa Zhude tara pe sari fun†.

⁵ We jigi wila pye nga na ma yo pe mbaa pye, a pe pye ma we ko na. Ki kongbannga pe pe yee kan we Fo wi yeri gben, ko pungo na, mee pe yee kan we yeri paa yege nga na Yenñele laa ki jaa we.

⁶ Ki kala na, woro fun, we Tite wi yenri ma yo ki sagawa tunngo jenge nga wila peli wa ye yeri, wi songoro wa ye yeri wi saa ki piin paa yege nga na wila ki peli we, wi ye kan yege pye yege yon fili.

⁷ Ye pye yarijende tafenne kala li ni fuun li ni, ko koro wo yen, wa tagawa pi ni, naa senre yolomo pi ni, naa kajenne pi ni, a ye bala pyelomo cenle li ni fuun ni, we yen ma ye ndanla. We yen naga jaa ye ye yee naga fo ye yen yarijende tafenne fun wa kanwa pi ni.

⁸ Mi woro naga wogo nga ki yuun mbe kono kan ye yeri. Een fo, sanmbala pe yen ma bala yege nga na, ko mi yen na yuun ye ni, jango ye ye ndanlawa pi taanla taanla ye wele, na kaa pye pi yen ndanlawa kaselege woo.

⁹ Katugu ye we Fo Zhezu Kirisi wi yinne pi jen, fo wila pye yarijende tafa. Een fo, a wuu yee pye fyonwo fo ye kala na, jango mbe ye pye yarijende tafenne wi fyonwo pi fannga na.

¹⁰ Nga mi yen na jate wa ki kala li ni, mila ki nari ye na, fo nga ye peli maga le yelaye, ki yen ma yala ye koro ki na, yege pye yege yon fili. Yoro ye keli maga peli naga piin, ko nungba ma, yoro ye keli maga nandanwa pi naga fun.

¹¹ Ki kala na, yingo, yaa ki piin yaa kee ki ni yege yon fili, jango ye yere ki na mbege kala li pye nandanwa mba ni, yeli pye yeli yon fili ki nandanwa nungba pi ni, mbe yala nga ye mbe ya pye ki ni.

¹² Katugu mbaa kaan, ki nandanwa piga pye lere na ni, Yenñele li ma yenle yaraga nga wi kan ki na, mbe yala nga ki yen wi yeri ko ni, een fo, nga ki woro wi yeri lila ko wogo ko jate.

¹³ Ko koro wo sigi naga mbe yo yoro daga mbe ye yee le jorowo mbe si sanmbala poro saga, een fo, jango ye ni fuun ye yala.

¹⁴ Yingo wo ni, ye pye yarijende tafenne fo jenge, ki kala na, ye mbe ya mbaa fyonwo fenne pe sari. Kiga pye ma, yoro fun, na fyonwo ka gbon ye na pilige ka, mbe yala poro pye yarijende tafenne, pa pe mbe ya mbe ye saga. Pa kona ye yaa pye mbe yala.

¹⁵ Pa ki yaa pye paa yege nga na ki yen ma yonlogo wa Yenñele senre sewe wi ni ma yo fo:

Na wila legere wulo, wi sila ta mbe toro,

† 8:4 8.4: Ki sanga wi ni, kila yala fungo to wa Zhude tara; 1 Koren 16.1-4.

ɲa wila jenri wulo, wi sila yaraga ka la.†

Tite naa wi tangayenle pe ni

¹⁶ Waa Yenɲele li shari, lo na ligi le wa Tite wi kotogo na, a ye kala li ngban wi ni paa yege ɲga na li ngban we ni we.

¹⁷ Wòo yenri nga ni, wigi logo. Kila pye wa wi kotogo na, a wo jate wi yere ki na mbe kari wa ye yeri.

¹⁸ We sefo ɲa legiliziye woolo pe ni fuun paa wi metanga ki yinri Sentanra nda wila yuun ti kala na, wòo tun wa ye yeri maa pinle Tite wi ni.

¹⁹ Ko nungba ma, ɛɛn fɔ, legiliziye woolo pòo wɔ maa pinle we ni ki sagawa tunngo ɲga waa kee sa pye ki na, jango mbe gbɔgowɔ kan we fɔ wi yeri, mbege naga leele pe na fɔ waa jaa mbaa leele sanmbala pe sari.

²⁰ We yen na jaa mbe we yeɛ yingiwɛ jen, jango lere wa ka ka we jeregi ki kanwa gbɔɔ mba pi yigilomɔ pi na.

²¹ ɲga ki yen ma yon, ko waa jaa mbaa piin Yenɲele li yege na, ko cɛ ma, waa jaa mbaa ki piin fun leele pe yege na.

²² We yen na we sefo wa pinlele pe ni naa. Wòo wa ma wele kalegere ni, a wùu yeɛ naga fɔ wi yen ma bala pilige pyew. ɛɛn fɔ, yingɔ, wi yen ma bala naa ma wɛ kongbanɲga ki na, wi jigi ɲa wi taga ye na wi kala na.

²³ Tite wo na, wi yen na tangayenle naa na tunngo pyeyenle ye kala na. We sefenne sanmbala poro na, legiliziye woolo poro pɛ pe tun. Pe yen na tunngo piin na gbɔgowɔ kaan Kirisi wi yeri.

²⁴ Ki kala na, yege naga pe na fɔ pe yen ma ye ndanla jenge, jango legiliziye woolo pege yan pege jen pe yo tanga yen we yeri waa we yeɛ gbogo pe yege na ye kala na.

9

Zhude tara tagafenne

pe sagawa wogo ye

¹ Kaselege ko na, kii daga mbe sɛwɛ torogo ye kan naa Yenɲele li leele kpoyi mbele wa Zhude tara pe sagawa wogo ki na.

² Katugu mi ye nandanwa jemɛ pi jen. Milan yeɛ gbogo ye kala na wa Maseduwani tara tagafenne pe yege na ma yo fɔ: «Akayi tara tagafenne pɛ gbegɛle mbe sagawa kan maga le fɔ yelaye.» Naa yɛ bala, ki pe legere kan, a pɛ bala fun.

³ Kona ki ni fuun, mi yen na sefenne nambala mbele pe torogi wa ye yeri, jango ye metanga ɲga wɛ yeri kiga ka yiri waga ki wogo ki na. Mi yen na jaa ye pye ye gbegɛle jenge, paa yege ɲga na mila ki yo we.

⁴ Nakoma, na Maseduwani tara tagafenne pele ka pinle na ni mbe kari wa ye yeri, mbe yala yee gbegɛle, pa we yaa fere sho, yoro fere to yaa si wɛ, katugu waa taga ye na.

⁵ Ki kala na, migi jate ma yo ki yen ma yon mbe we sefenne mbele pe yenri, pe keli pe kari na na wa ye yeri, jango yarikanga ɲga yɛ yon folo kon mbe kan, pege wogo ki yege wɔ sanni mbe sa gbɔn wa. Kona, ki yaa ki naga mbe yo yege kan nandanwa ni, kii pye jorowo kala.

⁶ Yege jen ye yo fɔ ɲa wi ma yariluguro jenri lugu, wi ma kaa yarilire jenri kologi. ɲa wi ma si yariluguro legere lugu, wi ma kaa yarilire legere kologi.

† 8:15 8.15: ɛki 16.18

⁷ Lere nungba nungba pyew, nga wi yere ki yerewe wa wi nawa mbe kan, wi kan wi yala ki ni. Ki pyewe piga ka ngban wi na, kiga ka pye jorowo kala; katugu lere na wi maa kaan nayinme ni, ko lerefɔ wo wi yen ma Yenɲele li ndanla.

⁸ Yawa yen Yenɲele li ni mbe yarijende cenle pyew ti kan ye yeri mberi lege, janɲo ye jori yaara nda kala, yaa ti taa sanga pyew, kala li ni fuun ni, ta mbe koro ye yeri legerɛ ye ta yaa kajenge ki ni fuun ki piin,

⁹ paa yege nga na ki yen ma yonlogo wa Yenɲele senre sewe wi ni ma yo fɔ:

Wi maa fyɔnwɔ fenne pe kaan legerɛ legerɛ.

Wi kajenge pyege ki se kɔ fɔ sanga pyew.[†]

¹⁰ Yenɲele lo li maa yariluguro ti kaan yariluguro lugufɔ wi yeri, na yarilire ti kaan wi yeri fun,[†]

li yaa yariluguro legerɛ kan ye yeri, mberi pye ti yon, janɲo ye ya yaa kajenge legerɛ piin.

¹¹ Li yaa yarilegerɛ kan ye yeri jenge kala li ni fuun ni, janɲo ye ya yaa kaan legerɛ legerɛ sanga pyew, lelegerɛ mbe ta paa Yenɲele li shari ye yarikanra nda we yaa la nii ti tafenne pe kee ti kala na.

¹² Katugu ki kanwa tunngo nga yaa piin, ki se da Yenɲele li leele kpoyi pe kayongo ko nungba na, een fɔ, ki yaa ti lelegerɛ mbaa Yenɲele li shari mbaa kee ki ni yege.

¹³ Ye yen yege nga na, ki kanwa tunngo ki yaa ki naga, fɔ lelegerɛ yaa la Yenɲele li gbogo, naa yɛ Kirisi wi Sentanra ti yigi na ye tagawa pi nari ki kala na. Pe yaa la li gbogo fun, katugu ye yen na ye yaara ti yeɛle pe ni legerɛ legerɛ, naa leele pe ni fuun pe ni.

¹⁴ Pe yaa la yenri ye kan ndanlawa ni, yinme gbɔɔ mba Yenɲele li kan ye yeri pi kala na.

¹⁵ Ye ti waa Yenɲele li shari li yarikanga nga ki se jen mbe kɔ ki kala na.

POLI WILA PARA MBEGE NAGA Fɔ WI YEN PITUNNO KASELEGE NA

10

10-13

*Polɪ wila para
wi tunngo ki senre na*

¹ Mi Polɪ, mi jate, mi yen na ye yenri Kirisi wi nandanwa naa wi kajenge pyege ki kala na. Mi na pe yen naga yuun ma yo fɔ: Na mi ka pye wa ye ni, mi mala ye tirige, een fɔ, na mi woro wa ye ni sanga na ni, mi maa senngbanra yuun ye kanngolo we.

² Mila ye yenri, yaga kanla kan mbaa senngbanra yuun ye ni, na mi ka gbɔn wa ye na sanga na ni we; katugu mbele paa ki jate ma yo we yen na tanri na yala leele pe jatere pyelomo po ni, mi taga ki na ma yo mi yaa kotogo ta mbe weli pe na.

³ Kaselege yi, we yen na we yinwege ki piin laga wire to ni, een fɔ, we woro na malaga ki gbɔn na yala leele pe jatere pyelomo po ni.

⁴ Katugu we malingbɔnyaara ti woro paa ki dunrɔya na wi woro ti yen. Een fɔ, Yenɲele lo malingbɔnyaara ri, nda ti yen fannaga ni mbe ya mbe

we mbenfo wi malaga sigeyinre ti jaanri. We ma senwee piile pe jatere pere ti jɔɔ.

⁵ Yaraga nga fuun ki ma yiri naga yee gbogo Yenɲele li jenwe pi na, we maga jan. We ma senwee jatere wi ni fuun wi jɔɔ maa pye paa kasopyɔ yen, mboo yege sin wi Kirisi wi senre ti le.

⁶ Woro fun we yen ma gbegɛle mbe mbele pe woro naa senre ti lee pe le jɔɔɔ, na yoro ka Kirisi wi senre ti le jenge mbe ko sanga ɲa ni we.

⁷ Ye maa yaara ti wele na yala ti yege cenwe po ni. Ki kala na, na kaa pye lere wà taga ki na ma yo wi yen Kirisi wi woo, wi jatere pye ki wogo ki na, wigi jen wi yo fo wi yen Kirisi wi woo yege ɲa na, pa woro fun we yen wi woolo ma.

⁸ Katugu fere se ya mbanla yigi, ali na kaa pye milan yee gbogo ma toro jenri fannga ɲa we Fo wi kan na yeri ki kala na. Ki fannga ki kango ko yen mbe ye kan yaa kee yege wa tagawa pi ni, een fo, kii kan mbe ye jɔɔ.

⁹ Mi woro na jaa mbege naga fo mi yen na ye fingiri na seweele pe ni.

¹⁰ Katugu pele ma yo na seweele pe senre ti yen ma ngban ma pye fannga ni, een fo, na mi jate ka pye wa ye sogowo, mi ma pye fannga fu, na senre tila pye fannga ni.

¹¹ Ki leele pege jen pe yo fo we senre ti yen wa we seweele pe ni yege ɲa na, mbege ta we woro wa ye sogowo, pa we kapyege ki yaa pye ma fun, na waga pye wa sanga ɲa ni we.

¹² Mbele pe yen na pe yee metanga yinri, we se soro mbe we yee yala pe ni, nakoma mbaa we yee taanla pe ni. Pe maa pe yee taanla pe yee ni, na pe yee yala pe yee ni. Ki kala na, tijinliwe woro pe ni.

¹³ Woro wo na, we se we yee gbogo sa toro we konlo li na, een fo, konlo na Yenɲele li gbɔn we kan ma we pye, a wè gbɔn fo laga ye na, we yaa la we yee gbogo mbaa yala lo ni.

¹⁴ Ndee ki pye wee ja kari wa ye yeri, we jen na toro we konlo li na, een fo, we se toro li na, katugu wè gbɔn fo laga ye na, ma Sentanra nda ti yen na para Kirisi wi kanngolo ti yo ma ye kan.

¹⁵ Ki pye ma, konlo na li gbɔn we kan, we se toro lo na. Tunngo nga leele pèle yege pye, we woro na we yee gbogo ko kala na. Een fo, we jigi wi yen ki na fo na ka kaa tari ye tagawa pi na, pa we tunngo pyesaga ki yaa gbogo wa ye sogowo naa mbe we, mbe yala konlo na Yenɲele li gbɔn we kan li ni.

¹⁶ Kona, pa we mbe ya mbaa Sentanra ti yuun wa tara nda ti yen wa ye punjo na ti ni mbaa kee. Ki ka pye ma, tunngo nga leele pèle yege pye wa pe tunngo pyesaga, we saa we yee gbogo ko kala na.

¹⁷ Konaa ki ni fuun, ki yen paa yege ɲa na Yenɲele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo: «*Na kaa jaa mbaa wi yee gbogo, wila wi yee gbogo ɲa we Fo wi pye ko kala na.*»[†]

¹⁸ Katugu ɲa wi maa wi yee metanga yinri, wo na metanga ta, ndee ɲa we Fo wi maa wi metanga yinri wo.

11

*Poli wo naa pitunmbolo
yagbogolo fenne pe ni*

¹ A! Sefenne ndee ki pye ye mbe ja yenle mbanla lembigewe pi kun ye yee ni jenri, ki jen nala ndanla. Ee, yanla kala li kun ye yee ni!

[†] 10:17 10:17: Zhere 9.23

² Katugu mi yen yenjaga ni ye kala na, pa ki yenjaga ki yiri wa Yenñele li yeri. Ye yen paa sumboro ña wi fa nanja kala jen ma pye kpoyi wo wa yen, mi ye kan nanja nungba yeri, ye pori ye yee yeri, wo wi yen Kirisi we.

³ Een fo, mi yen na fye fo ye jatere wiga ka jogo ye na, mbe ye kan ye yen ma koro kpoyi, ma mara Kirisi wi na yee ñga na, ye laga wi na, paa yee ñga na wogo kila Awa wi fanla ki tijinliwe pee pi ni maa pungo we.

⁴ Katugu ye yen ma yere ki na jenge fo lere wa mbe pan wi Zhezu wa fonño senre yari ye kan, wo mbe pye wi ye Zhezu ña woo senre ti yari ye kan makó wi ni. Ye si yen ma gbegere fun mbe yenle yinne la fonño na, li pye li ye Yinnekpoyi na yè ta li ni, naa Sentanra ta fonndo ni, ti pye ti ye nda yè ta makó ti ni.

⁵ Mila ki jate naga yaan fo leele mbele ye maa yinri pitunmbolo tugbombolo, pee we na na kala la kpe ni.

⁶ Ali na kaa pye mi woro senjenne wa na senyoro ti ni, mi yen kajenne. Ki wogo wege naga ye na maga filige pyelomo pi ni fuun ni, naa kala li ni fuun ni.

⁷ Naa mila Yenñele li Sentanra ti yari ye kan, mila ki pye sara fu. Mila na yee tirige mbe ta mbe yoro yirige. Ki pye ma, kapege mi pye le?

⁸ Mi sara sho legiliziye pele yeri, a ki cen ndee mi pe gbongbo mbe yoro saga.

⁹ Sanga ña ni mila pye wa ye ni, ma kaa jori yaara ta kala, mi sila na go kala li yaga wa kan ye ni. We sefenne mbele paa pan ma yiri wa Maseduwani tara, poro paa na jorowo pi ko. Mila na yee yingiwe jen, jango mi ka kanla go kala li yaga ye kan kala la kpe ni, mi yaa silan yee yingiwe jen bere.

¹⁰ Kirisi wi kaselege ñga ki yen wa na nawa ki kala na, lere se ya mbanla yee kon na yee gbogokala li yowo pi na wa Akayi tara ti laga ka kpe ni.

¹¹ Yingi na, a mi si ko yo ma? Katugu ye woro mala ndanla wi le? Ayoo de, Yenñele ligi jen ma yo ye yen mala ndanla.

¹² Nga mila piin yingo, mi yaa koro ki na laga piin ma, jango mbele pe yen na pyewe pa jaa mbaa pe yee gbogo, konaa na mege nungba jaa we ni, paga kaga pyewe pi ta.

¹³ Ki leele pe yen pitunmbolo yagbogolo fenne. Pe maa finlele pe tunngo ñga paa piin ki wogo na. Pe ma pe yee cenlomo pi kannga ma yo poro yen Kirisi wi pitunmbolo.

¹⁴ Ki wogo ki se ya lere pari, katugu Sotanla wo jate wi ma ya maa yee cenlomo pi kannga ma pye yanwa merege wa.

¹⁵ Ki kala na, ki woro kafonno fo wi tunmbyeele pe ma pe yee cenlomo pi kannga fun, mbe pye paa tunmbyeele mbele pe maa kasingge piin pe yen. Pe yaa ka ko mbe yala pe kapyegele ke ni.

*Jologo nga Poli wi kun wi yee ni
maa ta wila wi pitunmo
tunngo ki piin*

¹⁶ Mi yen naga yuun naa fo lere kpe ka kaa na jate paa lembige yen. Een fo, na kaa pye pa yaa na jate ma, yanla kala li kun ye yee ni paa lembige yen, jango mi fun mbe ta mbanla yee gbogo jenri.

¹⁷ Nga mila yuun yingo, ko woro we fo wi senyoro. Wa ki cenwe mba pilan kan mbaa na yee gbogo pi ni, mi yen na yogo ndee lembige yi mi.

¹⁸ Ki kaa pye lelegere na pe yee gbogo na yala senwee piile jatere pyelomo po ni, mi fun mi yaa lanla yee gbogo fun.

¹⁹ Yoro mbele ye yen tijinliwɛ fenne, ki ye ndanla yaa lembire ti kagala ke kunni ye yɛɛ ni!

²⁰ Ye maga kun ye yɛɛ ni paa ye piin paa kulolo yen, paa ye kɛɛ yaara ti shoo ye yeri, paa ye fanla paa ye nii, paa pe yɛɛ mbɔnrɔgi ye na, paa ye gbɔɔn wa ye yɛɛ ki na.

²¹ Mi yen na fɛrɛ taa ki yowo pi ni, katugu waa we yɛɛ pye fannga fu fenne, wee ki wogo ka pye!

Ma si yala, na wa ka kotogo ta mbaa wi yɛɛ gbogo kala la ni, pa mi fun, mi yaa kotogo ta mbaa na yɛɛ gbogo. Mila para ma mbe yo mi yen lembige.

²² Ki woolo pe yen Eburuye le? Mi fun mi yen wo wa. Pe yen Izirayeli woolo poro pele le? Mi fun mi yen wo wa. Pe yen Abirahamu setirige piile poro pele le? Mi fun mi yen wo wa.

²³ Pe yen Kirisi wi tunmbyeele le? Mi jate mi yen ma ma wɛ pe na. Mila para ma mbe yo lere ɲa go yiri wi na. Mi tunngo pye ma wɛ pe na. Pànla le wa kaso lesaga legere na ma wɛ pe na. Pànla gbɔn jenge ma wɛ pe na. Sanga legere ni, mila pye kunwo pi tanla tɔɔn.

²⁴ Zhufuye pànla gbɔn gbɔnsaga kangurugo, ki ni fuun nungba nungba sapige yenle nafa ma yiri ke ma yiri kɔɔjere kɔɔjere.

²⁵ Ɔromu tara fenne pànla gbɔn gbɔnsaga taanri gbegɛle ni. A leele pànla wa sinndɛɛrɛ ni wasaga nungba, mbe ta mbanla gbo. A tɔnmɔkɔrɔ ki jɔgo na ni jɔgɔsaga taanri. A mi yɔnlɔ nungba naa yembinɛ nungba pye wa kɔgoje wi ni.

²⁶ Mi ca karaga legere pye. Yewerege la gbɔn na na wa gbaanla tɔnmɔ pi go na. Yewerege la gbɔn na na ma yiri wa na cɛnle woolo Zhufuye poro naa mbele pe woro Zhufuye pe yeri. Yewerege la gbɔn na na wa cara nawa pi ni. Yewerege la gbɔn na na wa gbinri wi ni. Yewerege la gbɔn na na wa kɔgoje wi ni. Yewerege la gbɔn na na ma yiri wa mbele pe maa pe yɛɛ piin tagafenne pe yeri.

²⁷ Mi tunngbanra pye ma te. Wɔnlɔwɔ gbaanri na na wagati legere ni. Fungo naa wɔgo lanla yigi jenge. A mi cɛn fungo wagati legere ni na kɛɛ kala ma. A mi jɔlɔ were naa yaripɔrɔ lawa pi kala na.

²⁸ Mbe wɔ kagala sanngala ke yowo po ni, legiliziye pe ni fuun pe kagala ke yen mala jori pilige pyew.

²⁹ Na lere wa fannga ka kologo, mi mala yɛɛ yan na fannga ki kologo ma yala wi ni fun. Na lere wa ka to wa kapege ki ni, ki mala ya fɔ ma toro.

³⁰ Na kaa pye ki daga mbaa na yɛɛ gbogo, ɲa fuun ki yen naga nari ma yo mi yen fannga fu, mi yaa lanla yɛɛ gbogo ko kala na.

³¹ We Fɔ Zhezu wi To Yenɲɛle le, paa lo sɔnni fɔ sanga pyew. Ligi jen ma yo mi woro na finlele.

³² Na mila pye wa Damasi ca, gbɔforonɛri ɲa wila pye na tunngo piin wunlunana Aretasi wi kan, wila leele tege paa mbogo ɲa ki yen ma ca ki maga ki yeyɔnrɔ ti wele mbe ta mbanla yigi.

³³ Ɛɛn fɔ, a pɛ silan le kanja pige ka ni ma mangala po ki na, mala yirige fenetiri wa ni mala tirige wa tara, wa mbogo ki punngo na. Pa mila sho wi kɛɛ yɛɛn we.

ngele Yenyele làa naga Poli wi na

¹ Ki daga mbaa na yee gbogo, ali na kaa pye ki woro ma yon o. Konaa ki ni fuun, yariyanra naa kagala ngele we Fɔ wi naga na na, mi yaa para ti wogo ki na yingo.

² Mi lere wa jen wi pye nungba Kirisi wi ni, paa wi le ma kari wi ni wa naayeri lara ti ni fuun ti go na, ki ye le ke ma yiri tijere wolo loli na yeen. Na kaa pye kaselege paa wi le ma kari wi ni, nakoma yariyanga wila yan wi yo, mi si ko jen, Yenyele lo ligi jen.

³ Ee, migi jen ma yo ki lere pɔo le ma kari wi ni wa Yenyele li lajenge ki na. Ali bere mi faga jen ghen, na kaa pye kaselege pɔo le ma kari wi ni wa, nakoma yariyanga wi yan. Yenyele lo nungba ligi jen.

⁴ Wa ki laga ki na, wi senre ta logo nda lere se ya songoro ti na mberi yo, tii si daga senwee pyo ni wiri yo naa.

⁵ Mi yaa lanla yee gbogo ki lerefo wi kala na. Een fo, mi saa na yee gbogo na yee kala na, fo ndee nga ki yen nala fanninga fu wogo ki nari ko.

⁶ Ali na kaa pye mila jaa mbaa na yee gbogo, mi se pye lembige, katugu kaselege ko mi yaa la yuun. Een fo, mi se yenle mbaa na yee gbogo, jango lee le pe yen nala yaan yege nga na, na nga nuru na yeri, paga kaa na jate sa toro ko na.

⁷ Konaa ki ni fuun, kagala tugbongolo ngele Yenyele li naga na na ke kala na, jologo ka ye wa na wire ti ni, ma pan paa Sotanla wi pitunjo yen, mbaa na jolo mbege kan mi ka kaa na yee gbogo.

⁸ Mi we Fɔ wi yenri yenrisaga taanri ki wogo ki na ma yo wigi laga na na.

⁹ A wilan pye ma yo fo: «Na yinne pi yaa ma bo ma, katugu na yawa pi ma pi kapyegele ke naga ma ke yon fili, na maga pye fanninga fu sanga na ni we.» Ki kala na, mi yenle ki na na kotogo ki ni fuun ni, mbaa na yee gbogo na fanninga fu kagala ke kala na, jango Kirisi wi yawa pi koro na ni.

¹⁰ Ko ki ti, fanninga fu kagala naa tegele, naa yaara lawa, naa jologo, naa kangbanra nda mila kunni na yee ni Kirisi wi kala na, mi yen na yogori ti kala na; katugu na mi ka pye fanninga fu sanga na ni, ko ki ma pye mi yen fanninga ni.

*Poli wi jatere wila lege wi na
Korenti ca fenne pe kala na*

¹¹ Mi yen na para ndee lembige yi mi. Yoro yànla ngbanga mala le ki ni, ma si yala, yoro ye ja daga mbanla metanga ki yeri; katugu ali na kaa pye mi woro yaraga ka, mi woro ma kologo mbele ye maa jate ye pitunmbolo tugbombolo pe sogowa.

¹² Kagala ngele ke yen naga nari ma yo mi yen pitunjo, ke pye wa ye sogowa ma naga ye na, a mi wamawelewe pi ni fuun pi kun na yee ni. Koro ke yen kacen legere, naa kagbologo, naa kafonngolo wele.

¹³ Legiliziyen sambala pe mbonro ye na kala liliin ni? Fɔ ndee ki kala nungba na lo bokɔ, naa mi sila yenle ki na yanla go kala li le we. Yege tiipe ki kala yaga na na.

¹⁴ Ye wele, mi gbagele yingo mbe kari wa ye yeri na karisaga taanri wogo ki na, mi se silan go kala li yaga ye kan ki tangala na li na fun, katugu ye kee yaara to ma mila jaa, een fo, yoro jate yoro mila jaa. Piile poro ma pe daga mbaa penjara teri pe sevenne pe kala na, piile pe sevenne poro pe daga mbaa penjara teri pe piile pe kala na.

¹⁵ Mi wo na, ki yen mala ndanla mbanla kee yaara ti ni fuun ti kan, mbanla yee kan mbe ye saga. Na yoro kaa mi ndanla jenge yeen, mi yen ma ye ndanla ndanlawa mba ni pi yaa la kologi le?

¹⁶ Kana ye yaa laga yuun mbe yo ye silan go kala li le. Een fo, lere wa yaa ki yan ndee tijinliwe pee pi yen na ni, mi tijinliwe pee tege ma ye yigi.

¹⁷ Leele mbele mi tun wa ye yeri, mi wa tege ma ye fanla ma ye li le?

¹⁸ Mi Tite wi yenri ma yo wi kari wa ye yeri, ma we sefo naja wi pinle wi ni, na ye yen ma jen we. Ye yen naga jate Tite wi ye fanla ma ye li wi le? Mi naa wo ni we kapyere ti sila pye ma yala jaterere nungba ni wi le? We tangalomo pi sila pye nungba wi le?

¹⁹ Kana male wagati titonlowo ni, yaa ki jate ma yo we yen na para mbe tanga kan we yee yeri ye yee na, een fo, ki woro ma. We yen na para paa yee nga na Kirisi wi yen naga jaa Yenjele li yee na. Sefenne, yoro mbele ye yen we wenne, waa ko ki ni fuun ko yuun ye kan, mbe ta mbe ye kan yaa kee yee wa tagawa pi ni.

²⁰ Mi yen na fye fo na mi ka gbɔn wa ye na, mi ka ka sa ye yan paa yee nga na mi woro na jaa mbe sa ye yan we. Yoro fun yaga kanla yan paa yee nga na ye woro na jaa mbanla yan we. Mi yen na fye fo mi ka ka sa maara yan wa ye sogowo, naa yenjara, naa nangbanwa, naa kashara, naa leele mejoogo, naa lesangara senre, naa yee gbogowo, naa kafaara.

²¹ Mi yen na fye fo na mi ka gbɔn wa ye na, Yenjele liga kanla tirige wa ye yee sogowo. Lelegere mbele pe kapere pye mako, mi ka ka gbele pe kala na, poro mbele fyongo kapyere, naa kalikalawa naa katijangara pyendorogo nga pe pye, pe siri jen mberi yaga we.

13

Yerewe senre pungo woro konaa sharaga

¹ Na karisaga taanri wogo koi nga mila kee ki na wa ye yeri. «Kala li ni fuun li yaa yee wɔ mbe yala serefenne shyen, nakoma serefenne taanri yon senre ni»[†] paa yee nga na Yenjele senre sewe wi yen naga yuun we.

² Mbele pe kapere pye mako, mi yen na pe yeregi naa leele sanmbala pe ni fuun pe ni. Na karisaga shyen wogo ki na wa ye yeri, mila ki wogo ki yo mako, mi nee pe yeregi naa yingo maga ta mi woro wa pe ni, fo: Na mi ka songoro wa ye yeri naa sanga na ni, mi se wa yaga mbajolowo;

³ katugu ye yen na jaa mbege jen, na kaa pye Kirisi wi yen na para wa na yon, ye yaa sigi jen. Kirisi wi woro fannaga fu ye kanngo, een fo, wila wi yawa pi nari wa ye sogowo.

⁴ Kaselege yi, paa wi kan wa tiparaga ki na, naa wila pye fannaga fu ki kala na, een fo, yingo, wi yen yinwege na Yenjele li yawa pi fannaga na. Woro fun we yen fannaga fu fenne wa we gbogolomo pi ni wi ni. Een fo, wa we kapyee ko ni ye kanngo, we yen na we yinwege ki piin wi ni Yenjele li yawa po fannaga na.

⁵ Ye ye yee taanla ye wele wa ye nawa, ye ye yee wa ye wele, na kaa pye ye yen wa tagawa kono li ni. Ye sigi jen mbe jen mbe yo Zhezu Kirisi wi yen wa ye nawa? Fo ndee kana wamawelewe po mbege naga ye na fo ye tagawa pi woro jembe.

⁶ Na jigi wi yen ki na ma yo ye yaa ki jen mbe yo we wamawelewe pigi naga ma yo we tagawa pi yen jembe.

[†] 13:1 13:1: Dete 19:15

⁷ We yɛn na Yɛnnɛlɛ li yɛnri fɔ yaga ka kapege ka kpɛ pye. Ko woro mbe ka yo we yɛn na jaa mbege naga mbe yo wɛ mɛgɛ ta, ɛɛn fɔ, jaŋgo yaa kajɛŋgɛ piin, ali na kaa pye we wamawelewe pigi naga ma yo we tagawa pi woro jɛmbɛ.

⁸ Katugu yawa kpɛ woro we ni waa wiin Yɛnnɛlɛ li kaselege ki ni, yawa pi yɛn we ni mbaa tunŋgo piin kaselege ko ni.

⁹ Na waga pye fanŋga fu fɛnnɛ mbe sigi ta fanŋga yɛn yoro ni, we maa yɔgɔri. Nga we yɛn na yɛnri Yɛnnɛlɛ li yeri, ko yɛn fɔ yeli nandanwa kala li pye yeli yɔn fili.

¹⁰ Ko kɪ ti miɣi sɛwɛ ɲa wi yɔnlɔgɔ yɛɛn, maa torogo ye kan maga ta mi lali ye ni, jaŋgo na mi ka gbɔn wa sanga ɲa ni, mi ka kaga ɲɔban ye na wa na kagala yɛgɛ wɔwɔ pi ni, mbe yala we Fɔ wi fanŋga ɲga kan na yeri ki ni. Ki fanŋga ki kango ko yɛn mbe ye kan yaa kee yɛgɛ wa tagawa pi ni, kii kan mbe ye jɔgɔ.

¹¹ Kɪ pye ma, sɛfɛnnɛ, ye pye nayinmɛ na yinɔgɔ! Ye ye yɛɛ gbɛgele ye sin ye yɔn fili, yaa ye yɛɛ kotogo sogo, ye ye yɔn ki wa nunɔba, yaa ye yinwege ki piin yɛyinɲgɛ ni. Kiga pye ma, Yɛnnɛlɛ na li yɛn ndanlawa naa yɛyinɲgɛfɔ, li yaa pye ye ni.

¹² Yaa ye yɛɛ shari yaa kɛyɛn waa ye yɛɛ yɔlɔgɔ ndanlawa ni. Yɛnnɛlɛ li leelee kpoyi pe ni fuun pɛ ye shari.

¹³ We Fɔ Zhezu Kirisi wi yinmɛ po naa Yɛnnɛlɛ li ndanlawa pi ni, naa Yinɛkpoyi li gbogolomɔ pi pye ye ni fuun ye ni.

Sewē ŋa Pōli wīla torogo GALASI tara tagafenne pe yeri Sewē wī nawa senre

Pōli wīla legiliziye legere tēge wa Galasi tara ti cara legere ni. Nala pe maa Galasi tara ti yinri Turiki tara. Eēn fō, naa Pōli wīla kaa yiri wa ki tara ti ni, a wī sigi logo ma yo fō Zhufuye pēle yege la kari wa ma saa na nagawa pa yege kaan wa. Pāa pye naga yuun ma yo fō Pōli wī woro Zhezu wī pitunŋo jenne, wī woro na tanri na yala Moyisi lasiri wī ni konaa Zhufuye kalegele ke ni. Wa pe nagawa senre ti ni, pāa pye naga yuun yere fō ki daga ma kenrekenre mbe si jen mbe sho. A pōli wī si para mboo yee sho, ma para fun fanŋga ni senpere nda pāa yo wī kanŋgolo ti wogo na, konaa Zhezu Sentanra nda wīla yari ti wogo na.

Wa sewē wī go nungba mbe gbōn shyen (1-2), ŋga Pōli wī jen konaa ma yan, a kila ki nari ma yo wī yēn kaselege Zhezu Kirisi wī pitunŋo, ko wī yēn na para ki senre na.

Wa sewē wī go taanri mbe gbōn tijere (3-4), Pōli wī yēn naga nari pege jen fō Moyisi lasiri wīla ya mbe lere sho, eēn fō, mbe taga we Fō Zhezu Kirisi wī na ko ki ma lere sho.

Wa sewē wī go kanŋurugo mbe gbōn kōgōloni (5-6), Pōli wī yēn naga yuun wī sefenne tagafenne pe kan fō paga kaa ki Zhufuye pe senre ti nuru. Eēn fō pe koro pe yere ŋgbanga wa tagawa mba pē taga Zhezu Kirisi wī na pi ni. Pōli wīla pe pye ma yo pe pe yee yaga Yinnekpoyi laa pe yege sinni mbe ti paa kajenge piin.

Wa sewē wī kosaga, mbele pe yēn na leele pe ŋgbanga paa kenrekenre wī piin, Pōli wī yēn na pe piin ma yo pe pe yee yingiwē jen.

Sewē wī yēn ma kōnlo yege ŋga na

Sewē wī lesaga senre konaa sharaga 1.1-10

Yawa mba pi kan Pōli wī yeri mbege ta wī yēn pitunŋo 1.11-2.21

Sentanra nda ti yēn na para Yennele li yinne pi wogo na 3.1-4.31

Tagafenne pe lesewe konaa tangalomo jembe Yinnekpoyi li fanŋga na 5.1-6.18

Pōli wīla sewē wī torogo leele mbele yeri pe sharaga ye

¹ Mi Pōli, mi yēn pitunŋo, eēn fō, leele ma panla tun. Mi si woro pitunŋo lere fanŋga na, fō Zhezu Kirisi wo fanŋga na, naa Yennele na li yēn To li ni, lo lāa Zhezu wī yēn maa yirige wa kunwo pi ni.

² Sefenne mbele pe yēn laga na ni, mi naa poro ni, waa ki sewē ŋa wī torogi Galasi tara legiliziye pe kan.

³ We To Yennele lo naa we Fō Zhezu Kirisi wī ni, pe yinne naa yeyinŋge kan ye yeri.

⁴ Kirisi wūu yee kan ma ku we kapere ti kala na, jaŋgo mbe we go sho ki nala dunruya pee ŋa wī kee. Ko pye ma, ma yala we To Yennele li nandanwa kala lo ni.

⁵ Ye pan waa Yennele li gbogo sanga pyew! Anmiina.

Sentanra ti yēn nungba pe

⁶ Kilan pari fɔ jɛŋgɛ, naa yaa pɔŋgo nii fyaw Yɛnɲɛlɛ li ni we, lo na li ye yeri Zhezu Kirisi wi yinmɛ pi fanŋga na, a yɛ songoro na tari sentanra ta yɛgɛ na we.

⁷ Kaselege ko na Sentanra ta yɛgɛ woro wa naa nda mɪ yo ye kan to pɔŋgo na. Ɛɛn fɔ, mi yɛn naga yuun ma, katugu leele pele yɛn wa na ye jatere wi pinri ye na, naga jaa mbe Kirisi wi Sentanra ti wa mberi kanŋga.

⁸ Ɛɛn fɔ, na lere wa ka Sentanra ta yɛgɛ yo mbe ye kan, tiga yiri ti ye nda waa keli ma yo ye kan ti ni, ali na kaa pye woro wawi, nakoma mɛrɛgɛ wo wa wi yiri wa yɛnɲɛlɛ na ma pan mari yo, Yɛnɲɛlɛ ligi fɔ wi danŋa!

⁹ Wɛ keli maga yo ye kan yɛgɛ ŋga na, mi yaa songoro mbege yo ma naa yingɔ, fɔ na lere wa ka Sentanra ta yo mbe ye kan, tiga yiri ti ye nda yaa keli ma logo ti ni, Yɛnɲɛlɛ ligi fɔ wi danŋa!

¹⁰ Nda mila yuun yingɔ, pe yo mila ki jaa na kala lo mbe leele poro ndanla wi le? Ayoo, ɛɛn fɔ, mila jaa na kala li Yɛnɲɛlɛ lo ndanla. Leele pe kandanlaga ko ma mila jaa mbaa piin. Ki pye leele pe kandanlaga ko mila jaa mbaa piin bere, mi se jɛn na pye Kirisi wi tunmbyee.

YAWA MBA PI KAN POLI WI YERI MBEGE TA WI YEN PITUNŊO

1.11-2.21

*Polɪ wi pye yɛgɛ ŋga na mɛɛ pye
pitunŋo, wila ki yɛgɛ yuun*

¹¹ Sefenne, mi yɛn naga yuun ye kan fɔ Sentanra nda mɪ yari ye kan, tii yiri lere yeri;

¹² katugu mi siri ta lere yeri. Lere si ma wilan naga ti ni. Ɛɛn fɔ, Zhezu Kirisi wo wiri naga na na.

¹³ Faa mila pye na tanri yɛgɛ ŋga na Zhufuye shɛrɛgɛ kono li na, yɛgɛ logo. Ki wagati wi ni, mila pye na Yɛnɲɛlɛ li Legilizi wi jolo fɔ jɛŋgɛ, naa jaa mboɔ jɔgɔ.

¹⁴ Wa na Zhufuye sɛrɛ woolo pe ni, mila pye na kee yɛgɛ Zhufuye shɛrɛgɛ kono li ni ma wɛ pe legerɛ na; katugu pa na jatere wi ni fuun wila pye we telɛye pe kalegele koro na.

¹⁵ Ɛɛn fɔ, Yɛnɲɛlɛ lãa na wo yɛrɛ na pe fanla se, mala yeri li yinmɛ pi fanŋga na, mbaa tunŋgo piin li kan.

¹⁶ Kila li ndanla, a li sili Pinambyɔ wi naga na na, janŋo Sentanra nda ti yɛn na para wi kanŋgolo, mbaa ti yari leele mbele pe woro Zhufuye pe kan. Na lãa wi naga na na, mi sila kari le ki yongolo nunŋba ke ni mbe sa lere yewe wilan yɛgɛ naga.

¹⁷ Leele mbele pãa keli ma pye Zhezu wi pitunmbolo na yɛgɛ, mi sila kari wa Zheruzalemu pe korɔgɔ mbe sa pe yewe. Ɛɛn fɔ, mila kari le ki yongolo nunŋba ke ni wa Larabuye tara. Ko pɔŋgo na, a mɪ si songoro wa Damasi.

¹⁸ Naa yeɛ taanri la kaa toro, a mɪ si kari wa Zheruzalemu, mi naa Pyeri wi ni we sa we yeɛ jɛn. A mɪ si pilige ke ma yiri kanŋurugo pye wa wi ni.

¹⁹ Ɛɛn fɔ, mi sila pitunmbolo wa yɛgɛ yan naa, ndɛɛ we Fɔ wi nosepyo lenanŋa Zhaki wo nunŋba.

²⁰ Ŋga mila yonlogi ye kan laga sɛwɛ ŋa wi ni, ki yɛn kaselege, mila ki yuun Yɛnɲɛlɛ li yɛgɛ na fɔ mi woro na finlele.

²¹ Kona, a mɪ si kari wa Siri naa Silisi tara lara ti ni.

²² Ki wagati wi ni, Kirisi wi legiliziye woolo mbele paa pye wa Zhude tara pe sila na jen.

²³ Paa pye naga nuru leele pe yeri wi ce ma yo fo: Faa naja na wila pye na we jolo, wo wi kannga koni na Sentanra ti yuun leele pe kan tagawa pi wogo ki na, po mba wila pye na ngbeli mboo jogo we.

²⁴ A pe nee Yenhele li gbogo na kala na.

2

Poli naa pitunmbolo sanmbala pe ni

¹ Naa yeke ke ma yiri tijere la kaa toro, a mi si songoro naa wa Zheruzalemu, mi naa Barinabasi wi ni. Mila Tite wi le ma kari wi ni fun.

² Mila kari, katugu Yenhele laa ki naga na na ma yo ki daga mbe kari. Sentanra nda mila yari mbele pe woro Zhufuye pe kan, a mi si saa ti yege yo tagafenne yekeele poro ce kan finliwe pa na; katugu mi sila pye na jaa na tunngo nga mila pye, naa nga mila piin bere ki ko waga.

³ Na tangayenle Tite na wila pye Giresi tara fenne woo, pe sila wi jori mbe yo wi kenrekenre wi pye Zhufuye woo.

⁴ Konaa ki ni fuun, yagboyoolo pele la pe yee pye ma yo pe yen sefenne, ma ye we sogowo na jaa mboo kenrekenre. Ki leele paa ye we sogowo larawa, lesewe mba we ta wa we gbogolomo pi ni Zhezu Kirisi wi ni, mbe ta mboo wele mboo jen, nee ki jaa mbe we le wa kulowo pi ni.

⁵ Een fo, we sila yenle mbe logo pe yeri wagati jenri ni, jango Sentanra nda ti yen kaselege senre, ti koro ye sogowo paa yege nga na ti yen we.

⁶ Mbele paa pye na jate paa yekeele yen, paa pye megboogo fenne yege nga na, ko sila pye yaraga ka na yege na, katugu Yenhele laa lere wo lere ni. Ki yekeele pe sila yaraga ka taga wa na kajeenne pi na.

⁷ Een fo, paa ki jen ma yo Yenhele laa Sentanra ti kan na yeri mbaa ti yari mbele pe woro Zhufuye pe kan, paa yege nga na ti kan Pyeri wi yeri wi saa ti yari Zhufuye pe kan we.

⁸ Yenhele na laa tunngo pye wa Pyeri wi nawa maa pye pitunngo wa Zhufuye pe yeri, lo nungba lo laa tunngo pye wa na nawa mala pye pitunngo wa mbele pe woro Zhufuye pe yeri.

⁹ Zhaki, naa Pyeri, naa Zhan, poro mbele paa pye na jate paa teele yen, naa paa kaa ki jen ma yo Yenhele laa ki tunngo ki kan na yeri, a pe si keyen le mi naa Barinabasi we kee. A ko ki naga ma yo we pye nungba. A pe yenle ma yo we saa Sentanra ti yari leele mbele pe woro Zhufuye pe kan. Poro yaa saa ti yari Zhufuye pe kan.

¹⁰ A pe si we yenri kala nungba ni ma yo tagafenne mbele pe yen fyonwo fenne, waa pe sari. A mi si bala nee pe sari.

Poli wila senngbanra yo Pyeri wi na wa Antiyooshi ca

¹¹ Ko pungo na, naa Pyeri wila kaa pan wa Antiyooshi, mila senngbanra yo wi na tagafenne pe ni fuun pe yege na, katugu nga wila pye ki sila sin.

¹² Zhaki wila leele mbele tun, sanga na ni pe fa pan, Pyeri wila pye na nii sefenne mbele pe woro Zhufuye pe ni. Naa pitunmbolo paa kaa pan, a wi si laga pe na, wi woro na nii pe ni, katugu wila pye na fye ki leele mbele pe kenrekenre pe yege.

¹³ Kì kaa pye ma, sefenne sanmbala mbele pe yen Zhufuye, a pè pinle Pyeri wi ni na wi kopiire nungba ti piin, fò ma Barinabasi fun wi punjo pe kopiire ti ni.

¹⁴ Naa mila kaa ki yan pe woro ma sin, pe si woro na tanri na yala Sentanra nda ti yen kaselege senre ti ni, a mi sigi yo Pyeri wi kan tagafenne pe ni fuun pe yege na, ma yo fò: «Pyeri, mboro ña ma yen Zhufuye woo, m̀ò yinwege ki pye laga, na tanri paa mbele pe woro Zhufuye pe yen, m̀e si tanga paa Zhufuye woo yen. Mele m̀e tagafenne mbele pe woro Zhufuye pe jori paa tanri paa Zhufuye pe yen?»

*Zhufuye poro naa mbele
pe woro Zhufuye pe yen na shoo
tagawa po fannga na*

¹⁵ Woro wo na, we yen Zhufuye piseele. We woro kapere pyefenne paa tara sannda ti woolo pe yen.

¹⁶ Kona ki ni fuun, wège jen ma yo lere wi ma pye lesinñe Yennèlè li yege na, naa wì taga Zhezu Kirisi wi na ko kala na. Een fò, wila pye lesinñe, naa wila tanri na yala Moyisi lasiri wi ni ko kala na. Ko kì ti woro fun, wè taga Zhezu Kirisi wi na, jango we ta we pye lesinmbele Yennèlè li yege na, naa wè taga Kirisi wi na ki kala na, kiga ka pye lasiri ña waa tanri wi na wo kala na, katugu lere se pye lesinñe Yennèlè li yege na, naa wì tanga nga lasiri wì yo ki na ko kala na.

¹⁷ Een fò, na kaa pye we yen naga lagajaa mbe pye lesinmbele Yennèlè li yege na Zhezu wi fannga na, kona, woro fun pè we yan kapege pyefenne paa mbele pe woro Zhufuye pe yen. Ko mbe ya mbege naga mbe yo Kirisi wi yen na kotogo kaan we yeri waa kapere piin le? Ayoo, ki woro ma.

¹⁸ Kagala ngele mila je ke na, na mi ka songoro mbaa ke gbegele naa fonggo, kona, mila na yee nari fò mi yen lasiri wi jogofò;

¹⁹ katugu lasiri wi kala na, mi yen ndee mi ku†. Lasiri wo jate wilan kan mi ku. Ko pye ma, jango mbe ta mbaa na yinwege ki piin Yennèlè li kan. Mi yen ndee panla kan wa tiparaga ki na Kirisi wi ni.

²⁰ Kì pye ma, mi ma mi yen yinwege na naa, een fò, Kirisi wo wi yen yinwege na wa na ni. Yinwege nga mi yen na piin laga tara ti na yingo, mi yen naga piin tagawa mba mi taga Yennèlè li Pinambyo wi na po fannga na, mi yen maa ndanla, a wùu yee kan kunwo pi yeri na kala na.

²¹ Mi woro na jege Yennèlè li yinme pi na; katugu na kaa pye lere wi ma pye lesinñe Yennèlè li yege na, naa wila tanri lasiri wi na ko kala na, kona Kirisi wì ku jaga.

SENTANRA NDA TI YEN NA PARA YENNÈLÈ LI YINME PI WOGO NA

3

3-4

Moyisi lasiri wo naa tagawa kala

¹ E, yoro Galasi tara fenne ye yen lembire! Zhezu Kirisi wì ku wa tiparaga ki na, a pège yo maga filige ye kan, ambo wì ye fanla, a yè si laga wi na?

† 2:19 2:19: Lasiri wi kala na, Poli wi yen ndee wi ku, katugu nga lasiri wì yo maa piin, na ma woro naga piin, ma daga mbe ku win; Dete 27.26.

² Mi yaa ye yewe kala nuŋgba ni: Naa yaa tanri lasiri wi na, ko kɪ ti ye Yenŋele li Yinnekpoyi li ta lee naa yɛ Sentanra ti logo ma taga ti na, ko kɪ ti ye li ta?

³ Mele ye si pye lembire ma? Yàa ki peli na tanri Yenŋele li Yinnekpoyi lo fannga na, yingɔ yaa jaa mbege yon fili ye yɛ fannga na wi le? Ayoo de.

⁴ Kagbɔgɔlo ngele yɛ ta, ye ke ta ke yiri waga wi le? Ayoo, ke se ya yiri waga.

⁵ Na Yenŋele li kaa Yinnekpoyi li kaan ye yeri, mbaa kafɔnngɔlo piin wa ye sɔgɔwɔ, li maa ki piin, katugu yaa tanri lasiri wi na ko kala na wi lee, nakoma Sentanra nda ye ma logo ma taga ti na ko kala li?

⁶ Ye wele, Yenŋele senre sewe wi yen na Abirahamu wi senre yuun ma yo fɔ: *«Wila taga Yenŋele li na, wi tagawa pi kala na, a Yenŋele li nɛ wi jate paa lesinŋe yen.»*[†]

⁷ Ki kala na, ki daga yege jen ye yo fɔ mbele pɛ taga Yenŋele li na, poro pe yen Abirahamu wi setirige piile jembele wele.

⁸ Yenŋele senre sewe wila keli maga yo ma yo leele mbele pe woro Zhufuye, Yenŋele li yaa kaa pe jate lesinmbele li yɛ yege na pe tagawa po kala na. Ko kɪ ti Yenŋele làa ki sentanra nda ti yo faa ma Abirahamu wi kan ma yo fɔ: *«Cengele woolo pe ni fuun pe yaa ka duwaw ta ma kala na.»*[†]

⁹ Yege nɔa na Abirahamu wila taga Yenŋele li na, a li duwaw wi na, mbele fuun ka taga li na, pa li yaa duwaw pe na ma fun.

¹⁰ Mbele fuun pɛ pe wogo ki kan nuŋgba lasiri wi kapyere to na, poro yen wa danga ki ni; katugu ki yen ma yonlogɔ wa Yenŋele senre sewe wi ni ma yo fɔ: *«Lere nɔa fuun wi woro na tanri na yala nɔa fuun ki yen ma yonlogɔ wa lasiri wi ni ki ni, danga yen ki fɔ wi wogo.»*[†]

¹¹ Ki si yen ma filige naa jɛŋɛ fɔ lere se ya pye lesinŋe Yenŋele li yege na, naa wila tanri lasiri wi na ko kala na. Ko kɪ ti Yenŋele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fɔ: *«Lesinŋe wi yaa ka yinwege ta wi tagawa pi fannga na.»*[†]

¹² Ɛn fɔ, lasiri wi gbɔgɔkala li yen li ye tagawa pi ni, katugu ki yen ma yonlogɔ wa Yenŋele senre sewe wi ni ma yo fɔ: *«Lere nɔa kaa tanri mbaa yala lasiri wi ngasegele ke ni, wi yaa yinwege ta ke fannga na.»*[†]

¹³ Danga nɔa kila to we na Yenŋele li lasiri jɔgɔwɔ pi kala na, Kiri si wi we go sho ki ni, a wi danga we yonlo, ma yala nɔa Yenŋele senre sewe wi yen na yuun ki ni, fɔ: *«Lere nɔa fuun pɛ to tige na, ki fɔ wi danga.»*[†]

¹⁴ Ko la pye ma, jango Yenŋele làa yon folo na kɔn mbe duwaw nɔa kan Abirahamu wi yeri, poo kan fun mbele pe woro Zhufuye pe yeri Zhezu Kiri si wi fannga na, konaa Yenŋele làa Yinnekpoyi yon folo na kɔn, we li ta we tagawa pi fannga na.

Moyisi lasiri wo naa yon folo kala

¹⁵ Sefenne, mi yen naga senre nda ti yuun na yala senwee piile pe kapyege lomɔ po ni: Na lere wa ka yon folo la kɔn, na li yen ma sin, lere se ya mbege yon folo li kannga naa fyew, nakoma mbe yaraga ka taga li na naa.

¹⁶ Yenŋele wogo pa ki yen ma fun. Làa yon folo kɔn Abirahamu naa wi setirige pyo wa yeri. Yenŋele senre sewe wi sigi yo mbe yo fɔ: *«Naa wi*

[†] 3:6 3.6: Zhenɛ 15.6 [†] 3:8 3.8: Zhenɛ 12.3 [†] 3:10 3.10: Dete 27.26 [†] 3:11 3.11: Aba 2.4

[†] 3:12 3.12: Levi 18.5 [†] 3:13 3.13: Dete 21.23

setirige piile pe yeri,»[†] ndɛɛ wi yen na para lelagere senre na. Eɛn fɔ, wigi yo ma yo fɔ: «Naa wi setirige pyɔ», maga naga ma yo lere nungba wi. Wo wi yen Kirisi we.

¹⁷ Senre nda mila yuun ti kɔrɔ wi ɲa: Yɛnɲɛlɛ lɛa keli ma yɔn fɔlɔ kɔn, na li yen ma sin. Naa yeɛ cɛnmɛ tijerɛ naa nafa ma yiri kɛ (430) la kaa toro, a li si lasiri wi kan. Ki kala na, ki lasiri wi se ya mbe yɔn fɔlɔ li kanɲga, mbe ɲga Yɛnɲɛlɛ lɛa yo ki sa.

¹⁸ Katugu yarikanga ɲga Yɛnɲɛlɛ laa kaan paa kɔrɔɔ yɛn, ki pye lere kaa tanri lasiri wi na ko wi jɛn naga ta, kona, ki se jɛn naa taa yɔn fɔlɔ lo kala na. Ma si yala, yɔn fɔlɔ na Yɛnɲɛlɛ lɛa kɔn lo kala na lɛa li yinmɛ pi kan Abirahamu wi yeri.

¹⁹ Lasiri wi kango ko yɛn kikiin? Yɛnɲɛlɛ lɛa wi kan maa taga wa yɔn fɔlɔ li na, mbege naga leele pe na, pe ta pe lasiri wi jɔɔwɔ mba paa piin pi jɛn. Lasiri wila daga mbe koro wa fɔ yɔn fɔlɔ lɛa kɔn Abirahamu wi setirige pyɔ ɲa yeri wi sa pan. Yɛnɲɛlɛ lɛa lasiri wi kan mɛrɛɛye pɛle yeri, a pɛ pan maa kan lere wa yeri, a wi pye kasuluwo maa kan leele pe yeri.

²⁰ Ye wele, ndɛɛ ki pye lere nungba kala li, pe saa kasuluwo le ki kala li ni, ma si yala, Yɛnɲɛlɛ lo nungba lɛa yɔn fɔlɔ lo kɔn.

Yɛnɲɛlɛ li lasiri wi kayɔngɔ ki ɲga

²¹ Ki pye ma, ki yɛn naga nari ma yo lasiri wi yɛn na wiin Yɛnɲɛlɛ li yɔn fɔɔlɔ ke ni wi le? Ayoo dɛ. Eɛn fɔ, ki pye Yɛnɲɛlɛ li lasiri wa kan, ɲa wi mbe ja ya mbaa yinwege kaan leele pe yeri, anmɛ li jɛn naa leele pe jate lesinmbele li yeɛ yeɛ na lasiri wo fanɲga na.

²² Eɛn fɔ, ki woro ma. Yɛnɲɛlɛ senre sɛwɛ wi yɛn naga yuun fɔ: Dunruya woolo pe ni fuun pe yɛn wa kapege ki fanɲga ki ni. Ko pye ma, jango yarikanga ɲga Yɛnɲɛlɛ li yɔn fɔlɔ kɔn, ki kan mbele paa tari Zhezu Kirisi wi na pe yeri pe tagawa pi kala na.

²³ Sanga ɲa ni tagawa wagati wi fa pan, lasiri wo wila we pye kasopiile fɔ mbe sa gbɔn Yɛnɲɛlɛ li sa tagawa kɔnɔ li naga we na.

²⁴ Ki pye ma, lasiri wo wila pye we welefɔ na we yeɛ sinni fɔ Kirisi wi sa pan we taga wi na, we pye lesinmbele Yɛnɲɛlɛ li yeɛ na.

²⁵ Yinɲɔ ki tagawa wagati wi kaa gbɔn, we woro ki welefɔ wi kɛɛ naa.

²⁶ Katugu tagawa po fanɲga na ye yɛn Yɛnɲɛlɛ li piile, ma pye gbogolomo nungba ni Zhezu Kirisi wi ni.

²⁷ Ye ni fuun yɛ batize ma pye nungba Kirisi wi ni. A yɛ si tangalomo fɔnmbo pi lɛ na tanri pi na, mba pi yɛn Kirisi wi ni we.

²⁸ Ki kala na, Zhufuye poro naa mbele pe woro Zhufuye wa si wɔ wa ni. Kulolo poro naa lesele wa si wɔ wa ni, nambala naa jɛle wa si wɔ wa ni. Eɛn fɔ, yɛ gbogolo ma pye nungba Zhezu Kirisi wi ni.

²⁹ Ki kaa pye ye yɛn Kirisi wi woolo, ye yɛn fun Abirahamu wi setirige piile. Yaga ɲga Yɛnɲɛlɛ lɛa ki yɔn fɔlɔ kɔn mbe kan paa kɔrɔɔ yɛn, ye yaa ki ta.

[†] 3:16 3:16: Zheze 12:7; 17:7

4

¹ Senre nda mila yuun ti koro wi na: Pyo na wi yaa kaa to korogo ki li, mboo ta wi yen pyo je bere, wo naa kulo ni wa si wo wa ni. Ali maga ta wo wi yen yaraga ki ni fuun ki go na.

² Mboo ta wa wi puwen pi ni, leele pele pe maa wele wi na, naa kagala ke yege woo fo wi ma saa gbɔn wi to wi wagati na kɔn wi na[†].

³ Woro fun pa waa pye ma. Sanga na ni we yen paa piile yen, waa pye wa dunruya kalegele ke kulowo pi ni.

⁴ Een fo, Yennele laa sanga na kɔn, naa wi kaa gbɔn, a li sili Pinambyo wi torogo laga dunruya wi ni; a jele wi se, a wi lasiri wi yigi na tanri wi na.

⁵ Janjo mbele paa pye na tanri lasiri wi na, mbe pe go sho we ta we pye Yennele li piile.

⁶ Naa we yen Yennele li piile, ki kala na, Yennele lili Pinambyo wi Yinne li torogo mali le wa we kotooro na. Ki Yinne li ma we kan we maa Yennele li yinri fo: Baba, na To!

⁷ Ki kala na, ma woro kulo naa, ma yen li pinambyo. Pa ma si kaa pye li pinambyo, korogo nga li tege li piile pe kan, li yaa kaga kan ma yeri fun.

*Poli wi jatere wila lege wi na
Galasi tara tagafenne pe kala na*

⁸ Faa ye sila Yennele li jen, yaa pye yarisunndo nda kulolo, ti woro Yennele jenne.

⁹ Een fo, yingɔ ye Yennele li jen, nakosima, Yennele li ye jen yingɔ, yingi na ye si songoro ki kalegele ngele ke yen waga, ma pye fannga fu ke korogo? Mele ye nee jaa mbe pye ke kulolo naa?

¹⁰ Ye maa piliye, naa yeyen, naa wagati, naa yegele kele jate kagbogo ma we.

¹¹ Mila fye ye kala na, fo kiga ka pye mi tunngo pye ye kan ki yiri waga.

¹² Sefenne, mila ye yenri fo ye kannga paa na yen, paa yege nga na milan yee pye paa ye yen we[†]. Yee tipege kpe pye na na.

¹³ Yege jen ma yo na mila pan ma Sentanra ti yo ye kan ki kongbannga ki na, mi sila pye ngbaan.

¹⁴ Na yama pila ye jori jenge, konaa ki ni fuun, ye sila na tifaga, mbanla wa kee pungo na. Een fo, yaa na yigi jenge paa Yennele li merenge yen, nakoma paa Zhezu Kirisi wi yen.

¹⁵ Ki wagati wi ni, nayinme la pye ye yeri fo jenge. Mele koni nayinme si woro ye ni? Mbe ya mbege wogo nga ki yo fo, nayinme mba yaa ta pi kala na, ki pye ki mbaa ya pye, anme ye mbaa ye yengele ke wo mbe ke kan na yeri.

¹⁶ Naa mi kaselege ki yo ma ye kan, ko ki ti mi kannga ma ye mben ke?

¹⁷ Ki leele mbele paa jaa mbe Sentanra ti jogo, pe yen ma bala na ye jaa, een fo, paa ki piin jatere na ni wi woro ma yon. Paa jaa mbe ye laga we na, janjo ye bala ye taga pe na.

¹⁸ Ki yen ma yon lere wi bala kajenge ki na sanga pyew. Een fo, wiga kaa ki piin na mi ka pye wa ye sogowo ko ce.

[†] 4:2 4.2: Wi to wi wagati na kɔn, wo wi yen wagati na pe maa ki jate ma yo pyo wi gbɔn lere, mbe ya mbe yere wi yee go kagala ke ni. [†] 4:12 4.12: Poli wuu yee pye paa pe yen, ko koro wo yen fo wuu yee yala pe ni, wi woro naa yee jate Zhufuye woo mbaa wi yee mbonrogi pe na.

¹⁹ Yoro mbele ye yen paa na piile yen, ki yen nala yaa naa jenge ye kala na, paa yee nga na jele kaa jaa mbe se wi maa jolo we, fo ye saa tanri Kirisi wi tangalomɔ pi na.

²⁰ Mila ki jaa jate mbanla yee yan wa ye sogowo yingo, jango mbe ta mbanla senre yolomɔ pi kannga, katugu na jatere wi piri na na ye kala na.

Agari naa Sara pe kala

²¹ Yoro mbele yaa jaa mbaa tanri lasiri wi na mbe ta mbe sho, lasiri wi yen na nga yuun ye woro naga nuru wi le?

²² Katugu ki yen ma yonlogo wa Yenjele senre sewe wi ni ma yo fo: Pinambiile shyen la pye Abirahamu wi yeri. Wila nungba se wi kulojo Agari wi na, ma sanja wi se wi jo Sara na wi yen lesee wi na.

²³ Kulojo wila wi pinambyo wi se ma yala senwee fannga ko ni, een fo, jele na wi yen lesee wila wi pinambyo wi se ma yala Yenjele laa yon folo na kon lo ni.

²⁴ Ki senre ti yen na korɔ fonjo yuun: Ki jele shyen pe yen paa Yenjele li yon finliwe cengele shyen yen. Yon finliwe nungba yen paa kulojo Agari wi yen, po la ta wa Sinayi† yanwiga ki na. Wo maa wi piile pe siin wa kulowo pi ni.

²⁵ Agari wo yen paa Sinayi yanwiga ki yen wa Larabuye tara. Wi yen ma taanla nala pilige Zheruzalemu wi ni. Ki ca ki yen wa lasiri wi kulowo pi ni, naa ki woolo pe ni.

²⁶ Een fo, Zheruzalemu na wa yenjele na wo wi yen jele na wi yen lesee we. Wo wi yen we no we.

²⁷ Wo senre ti yen ma yonlogo wa Yenjele senre sewe wi ni, ma yo fo:

Mboro na jambasee, ta yɔgɔri, mboro na ma fa pyo se mbe yan!

Mboro na selara fɔɔn ya, ta jɔɔgi nayinme ni!

Katugu jele na pe wa, wi piile pe yaa ka lege mbe we jele na wi yen wi polo wi yeri wi woolo pe na.†

²⁸ Yoro wo na, sefenne, ye yen piile mbele pe se ma yala Yenjele laa yon folo na kon li ni, paa Sara wi pinambyo Izaki wi yen fun.

²⁹ Faa pinambyo na paa se ma yala senwee fannga ki ni, wila pye na pinambyo na wila se ma yala Yenjele li Yinnekpoyi li fannga ki ni wi jolo. Pa ki yen ma ali ma pan ma gbɔn nala.

³⁰ Een fo, Yenjele senre sewe wi yen na yuun mele? Wi yen naga yuun ma yo fo: «Kulojo wi purɔ wo naa wi pinambyo wi ni, katugu kulojo wi pinambyo wi se pinle mbe korɔgo ki li ja jele na wi yen lesee wi Pinambyo wi ni.»†

³¹ Ki pye ma, sefenne, we woro kulojo wi piile. Een fo, we yen jele na wi yen lesee wo piile.

TAGAFENNE PE LESEWE KONAA TANGALOMɔ JEMBɛ YINNEKPoyi LI FANNGA NA

5

5-6

† 4:24 4:24: Pa Yenjele laa li lasiri wi kan Moyisi wi yeri wa Sinayi yanwiga ki na; Eki 19.1-19; 20.1-17. † 4:27 4:27: Ki verise na wi yen na para Zheruzalemu na wa yenjele na wo senre na, wi piile poro pe yen mbele pe taga Kirisi wi na we. Zheruzalemu na laga tara na wo piile poro pe yen na taanla leele mbele paa jaa mbaa tanri lasiri wi na pe yee fannga; Eza 54.1. † 4:30 4:30: Zhene 21.10

Yaga ka ye lesewe pi jogo

¹ Kirisi wi we wo wa kulowo pi ni we ta we pye leselee kaselege na. Ki kala na, ye koro ye yere jenge wa ki lesewe pi ni. Yaga ka ye yee kan pe ye pye kulolo naa.

² Yaa nuru! Mi Poli mi yen naga yuun ye kan fo: «Na yaga ye yee kan paga ye kenrekenre†, kona, Kirisi wi se ya yaraga ka yon ye kan naa.»

³ Mi yaa songoro mbege yo naa fo: Lere na fuun kaa yee kan poo kenrekenre, wi daga mbaa tanri lasiri wi ni fuun wi na.

⁴ Yoro mbele fuun yaa jaa mbaa tanri lasiri wi na mbe ta mbe pye lesinmbele Yenjele li yee na, ye laga Kirisi wi na ma wo wa Yenjele li yinne pi ni.

⁵ Woro wo na, we jigi wi yen ki na ma yo Yenjele li yaa ka we pye lesinmbele li yee yee na, naa we taga Zhezu wi na we. Ko jigi wo we yen na singi Yinnekpoyi li fannga na.

⁶ Katugu na waga pye nunnga Zhezu Kirisi wi ni, we kenrekenre o, wee kenrekenre o, ko ka woro kagbogo. Nga ki we ki ni fuun na, ko ki yen tagawa mba pi maa tunngo piin ndanlawa ni.

⁷ Yaa pye na tanri kono jenne li na. Amba wi ye yee kon, a ye si kaselege kono li yaga?

⁸ Nga paa yo ye kan ma ye jatere wi kannga, ki sila yiri wa Yenjele na li yen na ye yinri lo yeri.

⁹ Yee nga na pe maa ki yuun ma yo fo: «Leve jenri wi ma buru muwe mba pi gbɔn pi ni fuun pi fe maa yirige,» pa ki pye ma fun.

¹⁰ Ma si yala, we Fo wi jigi kan na yeri ye kala na. Mi taga ki na ma yo ye jatere wi se yiri wi ye na woo wi ni. Een fo, na wila ye jatere wi pinri ye na, wi yen yee o yee, Yenjele li yaa kaa le jologo.

¹¹ Sefenne, mi wo na, ndee ki pye mi yen na Yenjele senre ti yuun ma yo kenrekenre wi daga mbaa piin, pe jen naa na jolo mele naa? Ki pye pa mila ki yari ma, Kirisi wi kunwo wa tiparaga ki na, ki senre nda mila yuun ti se jen naa leele mbenge.

¹² Mbele paa ye jatere wi pinri ye na, mi pye naga jaa paa kee pe kapyere ti ni yee, fo pe sa pe yee san.

¹³ Yoro wo na, sefenne, Yenjele li ye yeri ye pye leselee. Een fo, yaga ka ki lesewe pi le mbe yo ye yaa la tanri mbaa yala ye wire ti jogo kagala koro ni. Nga ki wa, ye daga mbe ye yee ndanla mbaa tunngo piin ye yee kan.

¹⁴ Katugu lasiri wi ni fuun wi go ko ki yen ki ngasele na le fo: «Ma lewee yenle wi daga mbɔɔn ndanla paa yee nga na mɔɔ yee ndanla we.»†

¹⁵ Een fo, na ye kaa ye yee nɔɔri mbaa ye yee kaa paa yanyaara ti yen, ye yee yingiwe jen, yaga ka ye yee ka mbe ye yee ko.

*We wire ti jogo kagala
koro ka kaa we yee sinni
fo Yinnekpoyi lo*

¹⁶ Ye wele, senre nda ti yen na yeri mbe yo ye kan ti nda fo: Ye Yinnekpoyi li yaga laa ye yee sinni! Pa kona ye se la wire ti jogo kagala ke piin.

¹⁷ Katugu kagala ngele ke la yen senwee wi wire ti na, koro yen ma Yinnekpoyi lo mben. Kagala ngele ke Yinnekpoyi lo ndanla, koro yen ma

† 5:2 5.2: Mbe kenrekenre ko koro wo yen mbe pye lesinje Yenjele li yee na. † 5:14 5.14: Levi 19.18

senwee wi wire to mben. Ti yen na wiin ti yee ni, jango kala na yaa jaa mbaa piin, yaga kaa li piin.

¹⁸ Een fo, na Yinnekpoyi li kaa ye yee sinni, pa lasiri wi se fannga ta ye na.

¹⁹ Kagala ngele senwee wi wire ti maa jaa mbaa piin, ke yen ma jen. Ke ngele: «Eenre lime, naa fyongo kapyere, naa kalikalawa,

²⁰ naa senge sunmo, naa lekara, naa mbenwe, naa maara, naa yenjara, naa nanjbanwa, naa kashara, naa mbe leele kon pe yee na pe yon ki pye ki ye ki ye,

²¹ naa mbaa yee yinrigi leele yaara na, naa sinwogo, naa kafaara, naa kapyere ta yee ni paa ki woro nda ti cenle li yen.» Mi yen na ye yeregi paa yee nga na mila ki pye faa we, ma yo fo: Mbele paa ki kagala ke piin, pe se ka ye wa Yennele li wunluwo pi ni fyew.

²² Een fo, nga ki maa yinrigi wa Yinnekpoyi li yeri koyi nga: Ndanlawa, naa nayinme, naa yeyinngge, naa mbe kala kun yee ni, naa kapitanra, naa kajenngge pyege, naa tagawa,

²³ naa kotoyinngge, naa yee yingiwe jenge. Lasiri wi woro na wiin ki kagala ngele lo la ni.

²⁴ Leele mbele pe yen Zhezu Kirisi wi woolo, pe pungo le wire ti nandanwa naa ti jogo kagala ke ni. A ki cen ndee pe ke kan wa tiparaga ki na ma ke gbo.

²⁵ Yinnekpoyi li yinwege kan we yeri. Ki kala na, ki daga laa we yee sinni.

²⁶ Waga kaa we yee gbogo, waga si kaa we yee nawa ngbanni, nakoma mbaa yee yinrigi we yee yaara na.

6

*Waa we yee go kagala ke lee
we yee ni*

¹ Sefenne, na paga lere wa yigi wi yen na kapege ka piin, yoro mbele Yinnekpoyi li yen na ye yee sinni, yoo saga ye pan wi ni wa kozinne li ni naa. Een fo, yege pye kotoyinngge ni. Mboro fun, mo yee yigi, jango Sotanla wiga koon fanla ma to wa kapege ki ni.

² Yaa ye yee sari ye yee go kagala ke na. Pa ye yaa Kirisi wi lasiri wi tanga mboo yon fili yeen we.

³ Na lere na kaa ki jate wi yen yaraga, mbe sigi ta wi woro yaraga, kona, wila wi yee fanla.

⁴ Lere nungba nungba pyew wi daga mboo tangalom pi taanla mbe wele. Na wi kaa yan jembe, pa wi yaa la wi yee gbogo wi tangalom pi kala na, pa ki se pye sanmbala poro kala na.

⁵ Katugu lere nungba nungba pyew wi yaa kaa yee go kala li yege yo.

⁶ Lere na pe yen na nari Sentanra ti ni, yarijende nda fuun wila taa, wi daga mbaa wi nagafu wi tasaga woo wa ti ni mbaa ki kaan wi yeri.

⁷ Yaga kaa ye yee fanla, lere na la tege Yennele na. Lere wiga yaraga nga lugu, ko wi ma kaa kow.

⁸ Na wi kaa wi wire ti nandanwa kala li piin ndee wi yen na yaruluguro nuru ti kanngolo, wi yaa ka wire ti fongowo pi ta[†]. Na wiga sila Yinnekpoyi li nandanwa kala li piin ndee wi yen na yaruluguro nuru li kanngolo, wi yaa ka yinwege mbakogo ki ta Yinnekpoyi li yeri.

[†] 6:8 6.8: Mbe wire ti fongowo pi ta, ko koro wo yen mbe laga Yennele li na pew.

⁹ Yaga ka ti we te kajenje pyege ki ni; katugu na wee te mbaa ki piin, pa we yaa kaga tonli wi ta, na ki wagati wiga ka gbɔn we.

¹⁰ Ki kala na, na waga wagati jenne ɲa ta, waa kajenje piin lere pyew wi kan, tagafenne poro wogo ko mbe we.

*Poli wi yerewe senre punjo woro
naa wi sharaga*

¹¹ Yege sewe yɔɔnɔɔ nda ti wele paa ti tugbɔlo! Mi kpaw miri yɔnlogo na ye maa torogo ye kan.

¹² Leele mbele paa jaa mbe pe yee kala li pye li leele pe ndanla wire kapyere ti wogo na, poro paa jaa mbe ye jori ye kenrekenre. Pe maa ko piin ma, jango paga ka pe jolo Kirisi wi tiparaga senre yowo pi kala na.

¹³ Mbele jate pe kenrekenre, paa la tanri lasiri wi na. Een fo, paa jaa ye kenrekenre, jango pe ta paa pe yee gbogo tegere nda pe tegere ye na ti kala na.

¹⁴ Mi wo na, mi woro na jaa mbaa na yee gbogo kala la na, na we Fo Zhezu Kirisi wi tiparaga wogo ko ma. Ki tiparaga ki fannga na, dunruya yaara ti yen ndee ti ku mi wo yeri, a mi fun mi ku ti yeri.

¹⁵ Ma kenrekenre o, mee kenrekenre o, ko ka woro yaraga. Nga ki we ki ni fuun na, ko ki yen: Ma kannga lere fɔnnjo.

¹⁶ Mbele fuun paa tanri ko kono lo na, mila ki yuun pe kan fo: Yennele li yeyinnge kan pe yeri, li kagbaraga pye pe kan, poro naa Yennele li woolo pe ni fuun pe ni!

¹⁷ Mbege le nala wo na, lere ka kanla jolo naa; katugu sagbantitere nda ti yen na wire ti na, tila ki nari ma yo mi yen Zhezu wi kulo.

¹⁸ Sefenne, we Fo Zhezu Kirisi wi yinne kan ye ni fuun ye yeri! Anmiina.

Səwə ƚa Pəli wila torogo EFEZI ca tagafenne pe yeri Səwə wi nawa senre

Sanga ƚa ni Pəli wila pye naga səwə ƚa wi yonlogi Efezi ca tagafenne pe kan, kila yala wi yen kaso. Efezi ca ko kila pye Azi tara ti ni fuun cagbogo ye. Nala pe maa ki tara ti yinri Turiki tara. Legilizi ƚa wila pye wa ki ca ki ni, Pəli wo wila wi tege wa. Wila yele taanri pye wa ki ca ki ni ma legilizi wi gbegele maa tege. Legilizi wila kaa gbogo, fo a tagafenne pe le yege ta wa kanngara na cara ti ni. Ki yen kaselege fo Efezi ca legilizi wo wila pye legiliziye sanmbala pe yekelwe, een fo səwə ƚa Pəli wila torogo, wila pye kanngara na legiliziye pe ni fuun pe woo fun. Ko ki ti laga ki səwə ƚa wi ni, pəli wii leele mere yeri mbe pe shari.

Ki səwə ƚa wi mbe ya kən mbe yiri konsara shyen. Wa səwə wi konsaga kongbannga (1.1–3.21) ki ni, Pəli wi yen na Yenŋele li gbogo, nali shari duwaw ƚa fuun li yen na kaan we yeri Zhezu Kirisi wi fannga na wi kala na; katugu mbele pe taga Kirisi wi na, Zhufuye konaa mbele pe woro Zhufuye pe ni, Zhezu wi pe ni fuun pe pinle ma pe pye Yenŋele li piile kpoyi. Ko leele kpoyi poro pe maa yinri Legilizi we. Pəli wi yen na yenri pe kan, jango pe Yinnekpoyi li ta, pe ya pe Kirisi wi ndanlawa pi koro jen.

Wa səwə wi konsaga shyen wogo (4.1–6.24) ki ni, Pəli wi yen naga yenri tagafenne pe yeri pe tangalomɔ pi pye jembe, pi Yenŋele li ndanla.

Wa səwə wi konsaga (6.10–18) yeri, Pəli wi yen na tagafenne pe nawa tuun ma yo fo pe Yenŋele li malingbonyaara ti le, jango pe ya pe yere pe Sotanla wi wamawe lewe pi sige.

Səwə wi yen ma koonlo yege ƚa na

Səwə wi lesaga senre konaa sharaga 1.1-2

Showɔ pi ma ta Zhezu Kirisi wo ni 1.3–3.20

Tagafenne gbogolomɔ pi yinwege ki daga mbe pye yege ƚa na 4.1–6.24

*Pəli wila səwə wi torogo leele
mbe yeri pe sharaga ye*

¹ Mi Pəli ƚa Zhezu Kirisi wi pitunŋɔ ma yala Yenŋele li nandanwa kala li ni, muwi mila ki səwə ƚa wi torogi yoro mbele Yenŋele li leele kpoyi wa Efezi ca ye kan. Yoro mbele ye yen tagawa ni wa ye gbogolomɔ pi ni Zhezu Kirisi wi ni we.

² We To Yenŋele lo naa we Fo Zhezu Kirisi wi ni, pe yinme naa yeyinŋge kan ye yeri!

SHOWɔ PI MA TA ZHEZU KIRISI WO NI

1.3–3.20

*Yarijende nda Yenŋele li kan
we yeri ma we ta
Zhezu Kirisi wi ni*

³ Ye ti waa Yenŋele li sonni, lo na li yen we Fo Zhezu Kirisi wi To we! Lo li duwaw we na wa we gbogolomɔ pi ni Zhezu Kirisi wi ni, ma si Yinnekpoyi li duwaw wi ni fuun wi kan we yeri wa naayeri lara ti na.

⁴ Katugu sanga ɲa ni Yenɲele li fa dunruya wi da, làa we wo mako we pye li woolo wa we gbogolomo pi ni Kirisi wi ni, jango we pye kpoyi, jeregisaga fu li yege na.

⁵ Yenɲele li ndanlawa pi kala na, làa ki kon maga tege faa, mbe we pye li piile Zhezu Kirisi wi fannɲa na, ma yala li nandanwa kala li ni.

⁶ Ki kala na, ye ti waa Yenɲele li sonni, li yinne gbogowo mba li kan we yeri waga pi kala na, wa we gbogolomo pi ni li Pinambyo ɲa wili ndanla jenge wi ni.

⁷ Katugu Kirisi wi kunwo pi we go sho, a we kapere ti kala yaga we na, ma yala Yenɲele li yinne mba pi se jen mbe ko pi ni.

⁸ Ligi yinne pi kan we yeri maa lege, ma we kan kajeinne naa tijinliwe pi ni fuun ni.

⁹ Ligi kan, a weli nandanwa kala na li yen ma lara li jen, na làa yere ki yerewe faa mbeli pye mbeli yon fili Kirisi wi fannɲa na we.

¹⁰ Na wagati wiga kaa yee yon fili Yenɲele ligi pye, pa li yaa ka yaara nda fuun ti wa naayeri, naa nda fuun ti yen laga tara na ti gbogolo nunɲba, to nunɲba mbe pye ti go na, wo wi yen Kirisi we.

¹¹ Wa we gbogolomo pi ni Kirisi wi ni, we we tasaga ta wa showo pi ni fun, katugu Yenɲele làa we wo faa, ma yala li kakonndegede li ni. A li si yaara ti ni fuun ti gbegele paa yege ɲa na làa yere ki yerewe mbege pye konaa naga jaa we.

¹² Yenɲele li ko pye ma, jango waa li gbogowo pi sonni, woro mbele we keli ma we jigi wi taga Kirisi wi na we.

¹³ Yoro fun, naa ye kaselege senre ti logo, Sentanra nda ti showo pi kan ye yeri we, a ye si taga Kirisi wi na. Kona, a Yenɲele li si tegere tege ye na li yee mege ki na, mee Yinnekpoyi li kan ye yeri, na làa li yon folo kon we.

¹⁴ Yinnekpoyi lo li yen we korogo yaraga kongbanɲa, mbege naga fo we yaa ka showo pi ta, po Yenɲele làa yon folo kon mbe kan li woolo pe yeri paa korogo yen. Li yen na jigi kaan we yeri fo we yaa kaga korogo ki ta, na liga ka we go sho pew we. Ki kala na, waa Yenɲele li gbogowo pi sonni.

Polɪ wi yenrewe we

¹⁵ Ki kala na, tagawa mba ye taga we Fo Zhezu wi na, naa ndanlawa mba pi yen ye ni Yenɲele li leele kpoyi pe ni fuun pe kan, male muu senre logo,

¹⁶ mii Yenɲele li sharaga ki yaga ye kala na. Mi maa nawa tuun ye na wa na yenrewe pi ni;

¹⁷ jango we Fo Zhezu Kirisi wi Yenɲele le, lo na li yen To, ma gbogo, li Yinne li kan ye yeri, na li maa tijinliwe kaan we, mbaa li kagala ke nari ye na, ye ta ye li jen.

¹⁸ Mi yen na Yenɲele li yenri fo li ye koto ro ti yenge ye na yeli yanwa pi yan, jango Yenɲele li ye yeri jigi tagasaga ɲa na, yege jen, mbele pe pye li woolo, korogo tiyongo ɲa li tege pe kan, yege jen.

¹⁹ Mi yen na yenri fo li yawa gbogo mba pi se jen mbe ko, yoo jen. Po li tege mbaa woro mbele tagafenne we sari. Ki yawa jate po Yenɲele li pye yere ma naga fannɲa ni,

²⁰ naa li Kirisi wi yen maa yirige wa kunwo pi ni, ma saa wi tege wa li yee kalige kee ki na, wa naayeri lara ti na we.

²¹ Wi wa ma cen tegere ti ni fuun, naa yawa pi ni fuun, naa fannɲa ki ni fuun, naa wunluwo pi ni fuun pi go na, naa mere nda fuun pe mbe ya yeri

ti go na, ki dunruya ɲa wi mɛrɛ to nungba ma, ɛɛn fɔ, mbe pinle dunruya ɲa wila paan wi woro ti ni fun.

²² *Yɛnɲɛle li yaara ti ni fuun ti tirige mari tɛgɛ wi nɔɔɔ,*[†] ma suu kan Legilizi wi yeri, wi pye To kagala ke ni fuun ni.

²³ Legilizi wi yɛn Kirisi wi wire. Wi yɛn wa Legilizi wi ni maa yin, wo ɲa wi yɛrɛnɲɛ ki ni fuun ki yin we.

2

*Wɛ ɔ wa kunwɔ pi ni
ma yinwege ta*

¹ Faa, yàa ku yinne lo na ye kajɔɔɔɔ naa ye kapere ti kala na.

² Ki sanga wi ni, yàa pye na tanri na yala ki dunruya ɲa wi tangalɔmɔ po ni, na yinɲɛle ɲɛle yawa yɛn ke ni wa naayeri ke To wi senrɛ ti nuru. Ko yinne lo laa tunngo piin yingɔ wa mbele pɛ je Yɛnɲɛle li na pe kotoɔ na.

³ Woro fun, wàa pye paa pe yɛn, na tanri na yala we wire ti jogo kagala ke ni, na we wire to naa we jatere wi nandanwa kagala ke piin. We sewe po na, wàa daga Yɛnɲɛle li nanɲbanwa pi ni paa sanmbala pe yɛn.

⁴ ɛɛn fɔ, Yɛnɲɛle li yinriwɛ taga ki gbɔɔ fɔ jɛnɲɛ, we yɛn ma li ndanla ndanlawa gbembe mba ni pi kala na,

⁵ woro mbele wàa ku yinne lo na we kajɔɔɔɔ ti kala na, li yinwege kan naa we yeri Kirisi wi ni. Yɛnɲɛle li yinne po fanɲa na yɛ shɔ.

⁶ Naa wɛ gbogolo Zhezu Kirisi wi ni, Yɛnɲɛle li we yɛn ma we yirige wi ni ja, ma we kan waa wunluwɔ piin wi ni ja wa naayeri lara ti na.

⁷ Li ko pye ma, jango mbe ta mbeli yinne mba pi se jɛn mbe kɔ pi naga leele pe na wagati ɲa fuun wila paan wi ni, li kajɛnɲɛ ɲa li pye we kan wa we gbogolomɔ pi ni Zhezu Kirisi wi ni ki kala na.

⁸ Yɛnɲɛle li yinne po fanɲa na yɛ shɔ ye tagawa pi kala na. Ko si yiri yoro yeri, Yɛnɲɛle lo yarikanga yi.

⁹ Ye kapyere to tulugo si ma, jango lere kpe ka kaa yɛɛ gbɔɔ.

¹⁰ Katugu Yɛnɲɛle lo li we gbɛgele. Li we da wa we gbogolomɔ pi ni Zhezu Kirisi wi ni, jango waa kapyere jɛndɛ piin, làa ti gbɛgele mari tɛgɛ faa, jango waa taanri ti na.

Mbe pye nungba Zhezu Kirisi wi ni

¹¹ Yoro mbele ye woro Zhufuye piseele, Zhufuye pe maa ye yinri mbele pee kenrɛkenrɛ, nɛɛ pe yɛɛ yinri mbele pɛ kenrɛkenrɛ, ma yala ɲa leele pɛ pye pe wire ti na ki ni, faa yàa pye yɛɛ ɲa na, ye yɛɛ nawa to ki na.

¹² Ki sanga wi ni, yàa pye ma lali Kirisi wi ni. Yàa pye nambanmbala, ye sila pye Yɛnɲɛle li woolo mbele li wɔ pe ni. Yɔn finliwɛyɔn fɔɔɔ ɲɛle Yɛnɲɛle làa kɔn li woolo pe yeri, ye tawa sila pye wa ke ni. Yàa pye na ye yinwege ki piin laga dunruya wi ni jigi tagasaga fu naa Yɛnɲɛle fu.

¹³ ɛɛn fɔ koni, wa ye gbogolomɔ pi ni Zhezu Kirisi wi ni, yoro mbele yàa pye ma lali, yɛ pan tɔɔn Yɛnɲɛle li tanla Zhezu wi kunwɔ pi fanɲa na.

¹⁴ Katugu Kirisi wo wɛ pan yeyinɲɛ ki ni we kan, ma si Zhufuye poro naa mbele pe woro Zhufuye pe pye leele nungba. Wo wuu yɛɛ kan ma mbogo ɲa kila pe kɔn pe yɛɛ na, ma pe pye juguye ki ya.

[†] 1:22 1.22: Yuuro 8.7

¹⁵ Wì Zhufuye lasiri wo naa wi ngasegele ke jan wi kunwɔ pi fannga na, ma sigi cengele shyen leele pe pye lere fɔnɔ nungba wi yɛɛ ni, ma yeyinnge le pe sɔgɔwɔ.

¹⁶ Kirisi wi kunwɔ wa tiparaga ki na pi fannga na, wì panraga ki kɔ, ma sigi cengele shyen ke gbogolo ma ke pye wire nungba, mɛɛ tanwa le poro naa Yɛnnɛle pe sɔgɔwɔ pi ni.

¹⁷ *Wì pan ma yeyinnge Sentanra ti yari yoro mbele yàa pye ma lali, konaa yoro mbele yàa pye ma yɔngɔ ye kan.*[†]

¹⁸ Ko kɔ ti Kirisi wi fannga na, Zhufuye poro naa mbele pe woro Zhufuye, we ni fuun, we mbe ya pan we to Yɛnnɛle li tanla Yinnekpoyi nungba li sagawa pi na.

¹⁹ Ki kala na, yoro mbele ye woro Zhufuye, ye woro nambanmbala, nakoma tara ta woolo. Ɛɛn fɔ yingɔ, yè pye tara nungba woolo Yɛnnɛle li woolo pe ni, ma pye Yɛnnɛle li go woolo.

²⁰ Yoro fun, ye yɛn ma kan go nɔgɔ nga na, ko ki yɛn pitunmbolo poro naa Yɛnnɛle yɔn sɛnrɛ yofɛnnɛ pe sɛnrɛ re. Zhezu Kirisi jate wo wi yɛn go yɛnle li sinndelege kongbannga ye.

²¹ Wo wi ti go ki ni fuun ki yɛn na ki yɛɛ yinri jɛnge na gbogo mbe pye sherigo gbɔgɔkpoyiwe Fɔ wi kan.

²² Yoro fun, wa ye gbogolomɔ pi ni wi ni, ye yɛn ma ye yɛɛ yigi jɛnge, yoro naa sanmbala pe ni, mbe pye go nga Yɛnnɛle li yaa la cɛɛn wa Yinnekpoyi li fannga na.

3

*Tunngo nga kɔ kan Poli wi yeri
wi pye wa mbele pe woro
Zhufuye pe sɔgɔwɔ*

¹ Ko kɔ ti mi Poli, mi ɲa mi yɛn laga kaso Zhezu Kirisi wi mɛge ni, yoro cengele sanngala woolo ye yonwɔ pi kala na, mɪla Yɛnnɛle li yɛnri ye kan.

² Yɛnnɛle li yinmɛ pi kala na, tunngo nga li kan na yeri mbe pye ye kan, mɪ taga ki na ma yo yège logo.

³ Yɛnnɛle lili ɲgundo jɛnmɛ pi pye maa naga na na, paa yɛge nga na mɪgi yonlogo mako sɛnrɛ jɛnri ni we.

⁴ Na ye kaa ti kara, pa ye mbe ya mbege jɛn fɔ ɲgundo ɲa wi yɛn na para Zhezu Kirisi wi sɛnrɛ na, mùu jɛnmɛ pi ta.

⁵ Wagati ɲa fuun wi toro wi ni, Yɛnnɛle li sila ki ɲgundo wi naga leele pe na. Ɛɛn fɔ, yingɔ lùu naga li pitunmbolo naa li yɔn sɛnrɛ yofɛnnɛkpoyi pe na Yinnekpoyi lo fannga na.

⁶ Ki ɲgundo wi ɲa fɔ: Sentanra ti fannga na, cengele sanngala woolo pè pye kɔrɔgɔ lifɛnnɛ yɛɛnlɛ Zhufuye pe ni, ma pye wire nungba pe ni, ma pe tasaga ta wa yɔn fɔlo nungba na Yɛnnɛle lɔa kɔn li ni, Zhezu Kirisi wi fannga na.

⁷ Mɪ pye ki Sentanra ti tunmbyee Yɛnnɛle li yinmɛ yarikanga ɲa li kan na yeri ki fannga na. Ligi kan na yeri ma yala li yawa tunngo pyelomɔ po ni.

⁸ Muwi mi yɛn Yɛnnɛle woolo pe ni fuun pungofɔ we. Ma si yala, Yɛnnɛle li kajɛnge pye mala kan, mbaa Kirisi wi yarijɛnde nda ti se jɛn mbe kɔ ti Sentanra ti yari cengele sanngala ke kan,

[†] 2:17 2:17: Eza 57.19

⁹ mbe ki ngundo wi tunngo pyelomo pi yirige funwa na. Yenhele na yaara ti ni fuun ti Dafu, laa ki ngundo wi lara maga le wa faa;

¹⁰ jango yingo ni, fannga fenne, naa yawa fenne mbele pe yen wa naayeri lara ti na, pe ta pe Yenhele li tijinliwe pi jen yege ki ni fuun ki na Legilizi wi fannga na.

¹¹ Yenhele ligi pye ma, ma yala li kakonndeghele na li yen kosaga fu li ni, lo na li pye we Fo Zhezu Kiriwi fannga na we.

¹² Wa we gbogolomo pi ni wi ni, naa we tagawa mba we taga wi na pi kala na, we ma kotogo ta ma ya na fulu Yenhele li tanla jigi ni.

¹³ Ki kala na, mi yen na ye yenri fo joloko nga mi yen na jolo ye yonlo, kiga ka ye sunndo kon, ki yaa gbogowo kan ye yeri.

Kirisi wi ndanlawa we

¹⁴ Ko kala ki ti mi yen na kannguuro kanni we To Yenhele li yege sogowo.

¹⁵ Lo na naayeri wo naa tara na sege woolo pe ni fuun pe maa pe mege ki taa na yinrigi wa li yeri we.

¹⁶ Mi yen na Yenhele li yenri, ma yala li gbogowo mba pi se jen mbe ko pi ni, fo li ye kan ye fannga ta wa ye nawa Yinnekpoyi li fannga na, yawa ni.

¹⁷ Fo Kiriwi wi cen wa ye kotogo na ye tagawa pi fannga na, ye ta ye ndire kan ye yere jenge wa ndanlawa pi ni,

¹⁸ yoro naa Yenhele li leele kpoyi pe ni fuun pe ni, ye ya yege koro jen yege nga na Kiriwi wi ndanlawa pi gbogo, ma tonlo, ma yagara konaa ma jugo.

¹⁹ Ee, ye mbe ya mbege ndanlawa pi jen, po mba pi gbogo ma we jenme pi ni fuun pi na we, jango ye pye ye yin Yenhele li cenlomo pi ni fuun pi ni.

²⁰ Yenhele na li mbe ya kala li ni fuun li pye mbe we we yenrewe naa we jatere wi na fo jenge, mbe yala yawa mba pi yen na tunngo piin wa we nawa pi ni,

²¹ gbogowo mbe pye li woo wa Legilizi wi ni Zhezu Kiriwi fannga na, wagati wi ni fuun fo sanga pyew! Anmiina.

TAGAFENNE GBOGOLOMO PI YINWEGE KI DAGA MBE PYE YEGE NGA NA

4

4-6

Wire ti yen nungba

¹ Ki kala na, mi yen na ye yenri, mi na mi yen kasopyo, katugu mi yen na tunngo piin we Fo wi kan, fo Yenhele li ye yeri yerege nga na, yaa tanri yaa yala ki ni.

² Ye yee tirige pilige pyew, ye pye kapitanra ni, yaa kala kunni ye yee ni. Yaa ye yee kagala kunni ye yee ni ndanlawa ni.

³ Ye bala ye koro ye yee ni wa nungbama mba Yinnekpoyi li kan ye yeri pi ni, yeyinghe nga ki ye po ye yee na ki fannga na.

⁴ Wire nungba ti yen wa, naa Yinnekpoyi nungba ni, paa yege nga na jigi tagasaga nungba yen wa we, ko mege ni Yenhele li ye yeri.

⁵ We Fo nungba wi yen wa, naa tagawa nungba, naa batemu nungba.

⁶ Yenhele nungba li yen wa, we ni fuun To wowi. Li yen leele pe ni fuun pe go na, li yen pe sogowo, ma pye pe ni.

⁷ We ni fuun nunḡba nunḡba, yinme pì kan we yeri ma yala yarikanga nga Kirisi wì taanla ma kan ko nì.

⁸ Ki yen paa yeḡe nga na Yenḡele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo:

Naa wì lugu ma kari wa naayeri, wì pele yigi kasopiile ma kari pe ni.

A wì si yarikanra kan leele pe yeri.†

⁹ Nga ki yo ma yo fo: «Wì kari wa naayeri,» ko koro wo yen mele? Ko koro wo yen fo wì tigi ma kari gben wa tara ti nogo† ki na.

¹⁰ Na wì tigi, wo nunḡba wo wì kari wa naayeri wi ni fuun wi go na, jango mbe ta mbe yerenge ki ni fuun ki yin.

¹¹ Wo wì yarikanra kan leele pe yeri pe ye pe ye: Wì pele kan pe pye pitunmbolo, ma pele kan pe pye Yenḡele yon senre yofenne, ma pele kan pe pye Sentanra ti yofenne, ma pele kan pe pye pasiteriye naa nagafenne.

¹² Wì ko pye ma, ma ta ma mbele pè pye Yenḡele li leele kpoyi pe gbegele paa Yenḡele tunḡo ki piin, ka mbe ta kila tari Legilizi ḡa wi yen Kirisi wì wire ti na.

¹³ Ki pyewe pi na ma, we ni fuun we yaa pye nunḡba wa tagawa pi ni, mbe Yenḡele li Pinambyo wi jen, mbe pye leele mbele pè le wa tagawa pi ni poro pele, mbe yon fili mbe pye paa yeḡe nga na Kirisi wì yen ma yon fili we.

¹⁴ Pa kona we se pye paa piile yen, nambara fenne pe nagawa cenle pyew pila we lee pila kee we ni kee ki ni fuun ki na paa yeḡe nga na tifeleḡe ki maa kogoḡe tonmo pi koon naa waa lagapyew. Ki woolo pe maa pe tijinliwe pee pi lee na leele pe fanla pi ni na pe punḡu.

¹⁵ Een fo, na we kaa kaseleḡe ki yuun ndanlawa ni, pa we yaa la kee yeḡe kala li ni fuun li ni Kirisi wi ni, wo wi yen wire ti go ye.

¹⁶ Wo fanḡa na wire ti lara ti ni fuun ti yen ma ti yeḡe yigi, ma pye nunḡba. Wire ti lombondo ti yen mari yeḡe yigi sogosara sogosara to fanḡa na, paa yeḡe nga na ki daga we. Kiga pye ma, wire ti laga nunḡba nunḡba pyew ki kaa tunḡo piin paa yeḡe nga na ki daga mbaa piin, pa ti ni fuun ti yaa la gbogo mbaa kee yeḡe ndanlawa ni.

Yinwefonḡo Kirisi wi ni

¹⁷ Ki kala na, ḡa mi yen na yuun naga finligi we Fo wi meḡe ki na ki ḡa, fo yaga kaa tanri naa paa yeḡe nga na mbele pee sheri pe maa tanri pe jatere wara ti na.

¹⁸ Pe tijinliwe pi yen ma wo pe na. Pe tasaga woro wa yinwege nga Yenḡele laa kaan ki ni, katugu pe yen kambajenmbele, a pe kotoḡo ti ḡḡban pe na fo jenge.

¹⁹ Fere taga ki ni fuun ki ko pe yeḡe na. Pè pe yeḡe kan jajara naa nanjara ti yeri, na fyongo kapyere cenle pyew ti piin na gbiri ti na.

²⁰ Een fo, yoro wo na, anme ma pè Kirisi wì kala li naga ye na.

²¹ Poo senre yo, a yèri logo jate, a pè ye naga kaseleḡe nga ki yen Zhezu wi ni ki ni, maga ta ye yen keretiyye.

²² Ki kala na, ye daga mbe ye faa tangalomḡo pi yaga, po mba pila pye na ye jogo leḡe wi nari we. Ki pyelomo leḡe pi jogo kagala ke ma lere wi fanla maa jogo.

† 4:8 4:8: Yuuro 68.19 † 4:9 4:9: Ki senre nda ti koro wi mbe ya pye fo wì tigi laga tara ti ni leele pe koroḡo.

²³ Ki daga ye ye yinngede koro naa ye koto ro ti yaga ti kannga fonndo ye na.

²⁴ Ye jogo fonjo wi le, wo na Yenngede li gbegele paa li yee yen, wo na wi maa wi yee nari sinne, ma pye kpoyi na yinrigi wa kaselege ki ni we.

²⁵ Ki kala na, ye yagbogowo pi yaga! *Ye ni fuun nungba nungba yaa kaselege yuun ye lewee yeenle pe kan;*[†] katugu we yen wire nungba ti lara ta.

²⁶ Na yaga nawa ngban, yaga ka kapege pye. Yaga si ka ti yonlo ki sa ko ki ye nangbanwa pi ta ye ni.

²⁷ Yaga ka yesaga kpe kan Sotanla wi yeri.

²⁸ Na wila pye na yuun, wuu yuro ti yaga. Een fo, wi bala wila tunngo piin wi keyen yi ni wila wi yon suro ti taa kaselege na, wi ya wila fyonwo fenne pe sari.

²⁹ Senpere kpe ka ka yiri wa ye yon, fo senjende, nda ti mbe ya sanmbala pe saga paa kee yege wa tagawa pi ni, mbe sagawa kan ti logofenne pe yeri.

³⁰ Yaga ka ti Yenngede li Yinnekpoyi li yege san. Lo li yen tegere nda Yenngede li tege ye na, ye go shogo pilige ki yege.

³¹ Ye nazorowo, naa kotongbanga, naa nangbanwa, naa kendige, naa tegele naa nambewe pi cenle pyew pi yaga ye yee sogowo.

³² Yaa kajege piin ye yee kan, yaa ye yee yinriwe taa yaa ye yee kala yari, paa yege nga na Yenngede li ye kapere ti kala yaga ye na ma ye ta Kirisi wi ni we.

5

Yaa tanri wa yanwa pi ni

¹ Pa ye kaa pye piile mbele pe yen ma Yenngede li ndanla, ki kala na, yaa ki ngbanga yaa piin paa li yen.

² Yaa ye yinwege ki piin ndanlawa ni, paa yege nga na we yen ma Kirisi wi ndanla, a wuu yee kan *we kala na, ma pye paa yarikanga naa saraga yen, nga ki nuwo pi tanla, a ki kala li Yenngede li ndanla.*[†]

³ Ye yen Yenngede li leele kpoyi, ki woro ma yala keenre lime, naa fyongo kapyere ti cenle pyew, naa yege mbatinwe ti mere mbaa yinri ye sogowo.

⁴ Ki woro ma yala yaa ferembandawa senre yuun, naa go fu senre konaa jiire senre ni. Een fo, sanni ye saa to yuun ma, yaa Yenngede li shari.

⁵ Yege jen ye filige ki na fun fo: Keenre lifo, naa fyongo kapyere pyefo, naa yege mbatinwe fo (katugu mbe pye yege mbatinwe fo ki yen paa senge sunmo pa yen), wo wa se ka censaga ta wa Kirisi wo naa Yenngede li ni pe wunluwo pi ni.

⁶ Yaga ka ti lere wa mbe ye fanla mbe ye pungo senwara ta ni; katugu ko kala ki ti Yenngede li nangbanwa pi yaa to mbele pe je mbaa nuru li yeri pe na.

⁷ Ki kala na, yaga ka gbogolo pe ni yaraga ka na.

⁸ Faa yaa pye wa wowo pi ni, een fo, koni, ye yen wa yanwa pi ni wa ye gbogolomo pi ni we Fo wi ni. Ki kala na, ye pye paa yanwa piile yen;

⁹ katugu yanwa pi maga kan kajege, naa kasinngede, konaa kaselege ki cenle pyew ki maa piin.

¹⁰ Yaa ki ngbanga yaa nga ki we Fo wi ndanla ki jenni yaa ki woo ki yee ni.

[†] 4:25 4:25: Zaka 8.16 [†] 5:2 5:2: Eki 29.18; Levi 1.9

¹¹ Mbele pe maa tɔnli fu kapyere nda ti yɛn wɔwɔ woro ti piin, yaga ka gbogolo pe ni. Ɛɛn fɔ, yege naga pe na fɔ kapyere nda paa piin ti woro ma yɔn.

¹² Ki leele, kagala ngele pe maa piin wa larawa, ke yowo pi yɛn fɛrɛ ni.

¹³ Na ki kagala ke ni fuun kaga yiri funwa na wagati na ni, ke kɔrɔ wi ma jɛn ma filige fɔ jɛngɛ;

¹⁴ katugu nga fuun ka yiri funwa na, ko ma pye paa yanwa yɛn. Ko ki ti ki yo ma yo fɔ:

Yɛn, mboro na maa wɔnlɔ we;

yiri ma wɔ wa kuulo pe sɔgɔwɔ;

pa Kirisi wi yaa yanwa yirige ma kan.

¹⁵ Ye ye yɛɛ yigi jɛngɛ, ye ye tangalɔmɔ pi jɛn. Yaga kaa tanri paa tijinliwɛ fu fɛnnɛ yɛn, ɛɛn fɔ, yaa tanri paa tijinliwɛ fɛnnɛ yɛn.

¹⁶ Yaga wagati jɛnnɛ na fuun ta, ye tunngo jɛngɛ pye wi ni, katugu we yɛn na we yinwege ki piin ki piliye yan ni yɛɛn, yi yɛn ma pe.

¹⁷ Ki kala na, yaga ka pye tijinliwɛ fu fɛnnɛ, ɛɛn fɔ, ye Yɛnnɛle li nandanwa kala li jɛn.

¹⁸ Yaga kaa tinni sinmɛ ni, ki ma lere kan wi maa kafaara piin. Ɛɛn fɔ, ye ti Yinnekpoyi li ye yin.

¹⁹ Yaa para ye yɛɛ ni, yaa ki piin Yɛnnɛle gbɔgɔyuro sɛwɛ wi yuuro ni, naa Yɛnnɛle li sɔnmɔ yuuro ni konaa Yɛnnɛle konɔ tangala yuuro ni. Yaa yuuro shoo yaa Yɛnnɛle li sɔnni ye kotogo ki ni fuun ni.

²⁰ Yaa we To Yɛnnɛle li shari pilige pyew kala li ni fuun li kala na, we Fɔ Zhezu Kirisi wi mɛge ki na.

Tagafennɛ nambala naa pe jɛɛle kala

²¹ Naa ye kaa na fyɛ Kirisi wi yege, yaa ye yɛɛ sɛnrɛ nuru.

²² Yoro jɛɛle wele, yaa ye pɛnɛ pe sɛnrɛ ti nuru, paa yege nga na ye yɛn na we Fɔ wi sɛnrɛ ti nuru we;

²³ katugu nana wi yɛn wi jɔ wi to, paa yege nga na Kirisi wi yɛn Legilizi wi To we. Kirisi wo jate wi yɛn Legilizi na wi yɛn wi wire ti Shɔfɔ.

²⁴ Yege nga na Legilizi wi yɛn na Kirisi wi sɛnrɛ ti nuru, jɛɛle paa pe pɛnɛ pe sɛnrɛ ti nuru ma fun kala li ni fuun ni.

²⁵ Yoro nambala wele, ye jɛɛle pe daga mbe ye ndanla paa yege nga na Legilizi wi yɛn ma Kirisi wi ndanla, a wuu yɛɛ kan ma ku wi kala na we.

²⁶ Kirisi wi ko pye ma, jango mbe Legilizi wi pye kpoyi tɔnmɔ† wologo konaa Yɛnnɛle sɛnrɛ ti fannga na, wi pye Yɛnnɛle li woo;

²⁷ katugu wila pye na jaa mbe Legilizi wi tɛge wa wi tiyɔnwɔ pi ni fuun pi ni wi yɛɛ kan. Wi pye kpoyi, fyɔngɔ fu, naa jɛrɛgisaga fu, wiga ka yɔnfi yɔnfi, nakoma mbe pye ki yaara nda ti naga ti cɛnlɛ la ni.

²⁸ Ki kala na, nambala wele, pe jɛɛle pe daga mbe pe ndanla paa yege nga na pe wire ti yɛn ma pe ndanla we. Na fuun wi jɔ yɛn maa ndanla, wo yɛn maa yɛɛ ndanla.

²⁹ Lere wo wa fa wi yɛɛ wire ti panra fyew, ɛɛn fɔ, wi maa ti baro mari yingiwe jɛn, paa yege nga na Kirisi wi maa ki nungba ki piin Legilizi wi kan we;

³⁰ katugu we yɛn wi wire ti lara ta.

† 5:26 5:26: *Tɔnmɔ wologo nga sɛnrɛ ti yo laga ki laga nga ki ni, ki mbe ya pye batɛmu na wi ma pye wo.*

³¹ Ki yen paa yege nga na Yenñele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fɔ: «Ko ki ti nana wi yaa ka laga wi to naa wi nɔ pe na, mbe si mara wi jo wi na. Kona, pe shyen pe yaa pye wire nungba.»†

³² Ki wogo nga ki yen kaselege nga ki yen ma lara, ma pye kagbogo, ma naga laga ki senre nda ti ni. Mi wo yeri, ki yen na para Kirisi wo naa Legilizi wo senre na.

³³ Yege o yege, ki daga nana nungba nungba pyew, wi jo wuu ndanla, jele nungba nungba pyew wila wi polo wi gbogo.

6

Piile naa pe sevenne senre

¹ Yoro piile wele, yaa ye sevenne pe senre ti nuru, naa ye pye nungba we Fɔ wi ni we, katugu ki wogo ki yen ma sin.

² «Maa ma to naa ma nɔ pe gbogo» ko ki yen ngasegele ke kongbanna, na Yenñele li yon folo kon ma taga li na.

³ Ki yon folo li na fɔ: «Jango ma pye ferewe na, ma yinwetɔnlogɔ ta laga tara ti na.»†

⁴ Yoro teelee wele, yaga kaa ye piile pe nawa pi ngbanni. Een fɔ, yaa pe gbegede, yaa pe koro yaa pe yerɛgi yaa yala we Fɔ wi korowo pi ni.

Kulolo naa pe tafenne senre

⁵ Yoro kulolo wele, ye tafenne mbele laga tara ti ni ye go na, yaa pe senre ti nuru fyere ni, yaa seri, yaa ki piin kotojenge ni ma mbe yo fɔ ye yen na tunngo piin Kirisi wo kan.

⁶ Yaga kaa ki piin pe yege na ma, na pe kaa ye wele, ye kala lo mbe ta li pe ndanla. Een fɔ, yaa Yenñele li nandanwa kala lo piin ye kotogo ki ni fuun ni, paa Kirisi wi tunmbyeele yen.

⁷ Yaa ye kulowo tunngo ki piin pe kan nandanwa ni, ndee yaa tunngo piin we Fɔ wo kan, ye woro naga piin leele kan.

⁸ Yege jen ye yo fɔ lere nungba nungba pyew, wi yen kulo o, wi yen lese o, wi yaa ka tɔnli ta we Fɔ wi yeri mbe yala kajenge nga wi yaa pye ko ni.

⁹ Yoro kulolo tafenne wele, yaa tanri ki tangalomɔ pi na ma fun ye kulolo pe ni. Ye kaa senngbanra yuun pe na. Yege jen ye yo fɔ yoro naa ye kulolo pe ni, ye Tafo wi yen nungba, wi yen wa yenñele na. Wila lere wo lere ni.

Tafenne pe malingbonyaara re

¹⁰ Ko ki ni fuun pungo na, yaa fannga nii ye yee ni wa we gbogolomɔ pi ni we Fɔ wi ni, naa wi yawa gbɔɔ pi fannga na.

¹¹ Malingbonyaara nda Yenñele li kan ye yeri, ye ti ni fuun ti le, jango ye ya ye yere jenge ye Sotanla wi tijinliwe pee pi sige.

¹² Katugu ye woro na wiin senwee piile poro ni, een fɔ, waa wiin yinne tipegale ngele yawa yen ke ni wa naayeri lara ti na koro ni, naa ngele ke yen teelee, naa fannga fenne, naa ki wowo dunruya ŋa wi go na cenfenne pe ni.

¹³ Ki kala na, ye Yenñele li malingbonyaara ti ni fuun ti le, jango na pilipege kiga gbɔn, ye ya ye malaga ki gbɔn ye mbenfo wi ni. Na yaga ya pe ni fuun pe ni mbe ko, ye ya ye koro yeresaga.

† 5:31 5.31: Zhene 2.24 † 6:3 6.3: Eki 20.12; Dete 5.16

¹⁴ Ki kala na, ye gbegbe ye yere: Ye kaselege ki le ki pye paa ye kurusijara yen, na ye po wa ye sennε. Ye kasinnge ki le yege le paa ye malaga gbonderege yen.

¹⁵ Balawa mba pe ma le na yeyinnge Sentanra ti yari, ye po le pi pye paa sawira yen ye tooro ti na.

¹⁶ Ye tagawa pi le suyi paa tuguron sigeyaraga yen. Po pi yaa ye kan ye ya ye Tipee wi kason wangala ke figi.

¹⁷ Ye showo pi pye paa ye malaga gbannjala yen. Ye Yennele senre ti le, ti pye paa ye tokobi yen, na Yinnekpoyi li kan ye yeri we.

¹⁸ Yaa Yennele li yenri sanga pyew Yinnekpoyi li fannga na, yaa yenri yenrewe gbao pi cenle pyew pi ni. Ye koro yenmbele, yaa yenri papaga ni. Yaa Yennele li yenri li leele kpoyi pe ni fuun pe kan.

¹⁹ Yaa yenri na kan fun, jango na mi kaa para sanga na ni, Yennele li senjende kan na yeri, mbe kotogo ta mbaa ngundo Sentanra ti yuun mbaa ti finligi.

²⁰ Ki Sentanra to kala na mi yen pitunno gbao, ali maga ta mi yen laga kaso yingo. Ki kala na, yaa Yennele li yenri mbe kotogo ta mbaa para, paa yege nga na mi daga mbaa ki piin we.

Sharaga pungo wogo

²¹ We sefo Tishiki na wi we ndanla, wo na wi yen we Fo wi tunmbyee na wi yen tagawa ni, wo wi yaa sanla senre ti ni fuun ti yo mbe ye kan, ye ta yanla kala li jen.

²² Muu tun wa ye yeri ki kala na lo mege ni, ye ta ye we kala li jen, konaa wi kotogo kan ye yeri.

²³ We To Yennele lo naa we Fo Zhezu Kirisi wi ni, pe yeyinnge, naa ndanlawa, naa tagawa kan sefenne pe ni fuun pe yeri!

²⁴ We Fo Zhezu Kirisi wi yen ma mbele fuun ndanla ndanlawa mbakoo ni, Yennele sa yinne kan pe ni fuun pe yeri!

Səwə ɲa Pɔli wila torogo FILIPHI ca tagafenne pe yeri Səwə wi nawa senre

Filipi ca ko kila pye Maseduwani tara ti ni fuun cagbɔgo ye. Ko ca ko kila pye ca kongbannɔga wa Lefiile tara ti ni, ɲga Pɔli wila keli ma legilizi tege wa ki ni (Kapye 16.11-40). Naa Pɔli wila kaa kari wa cara sannda ti ni mbe sa Yennɛle li tunɲgo ki pye, Filipi ca tagafenne paa penjara torogo wi kan maa saga.

Laga ki səwə ɲa wi ni, Pɔli wila sharaga kan Filipi ca tagafenne pe yeri, mbege ta paa sefo Epafuroditi wi tun yarikanga ni, a wi saa ki kan wi yeri we. Ki sanga wi ni, Pɔli wila pye kaso, ɛen fɔ naa wila kaa ki yarikanga ki ta, kila tanla wi ni fɔ jenge.

Wa səwə wi go (1.1-26) laga ki ni, Pɔli wila Filipi ca tagafenne pe kajenge pyege ki jen pe na Yennɛle li yege sɔgowɔ. Maa ta wa kaso wi ni, wila para pe ni fun pe kajenge ki wogo na.

Wa səwə wi go (1.27-2.18) laga ki ni, Pɔli wi yen naga yuun tagafenne pe kan fɔ pe pye nungba, pe pye go sogowo ni konaa pe ni fuun nungba nungba paa pe yee jate.

Wa səwə wi go (2.19-30) laga ki ni, Pɔli wi yen na para Timote naa Epafuroditi pe senre na, poro mbele wila tun wa Filipi ca ye.

Wa səwə wi go (3.1-21) laga ki ni, mbele pe yen na Zhufuye lasiri wi nari, Pɔli wi yen na Filipi ca tagafenne pe yerɛgi ma yo paa pe yee kɔrɔsi pe ni; katugu paa pye naga yuun ma yo fɔ tagafenne mbele pe woro Zhufuye pe daga mbe kenrɛkenre mbe ta mbe pye lesinmbele Yennɛle li yege na. Pɔli wi yo paa tanri paa wi yen, ko kɔrɔ wo yen pe pe yee kan Zhezu Kirisi wi yeri pew.

Wa səwə wi go (4.1-23) laga ki ni, Pɔli wi yen na yerɛwɛ kaan Filipi ca tagafenne pe yeri. Wigi yo naa ma yo fɔ wi yen kagbaraga jenfo yarikanra nda pɛ kan wi yeri ti wogo na.

Səwə wi yen ma kɔɔnɔ yege ɲga na

Səwə wi lesaga senre konaa Yennɛle yenrɛwɛ 1.1-11

Senre nda leele paa logo Pɔli wi wogo na konaa wi tunɲgo 1.12-30

Yerɛwɛ senre mbe pye nungba, mbe go sogo konaa mbaa Yennɛle senre ti yari 2.1-18

Yerɛwɛ senre nda Pɔli wila kan Timote naa Epafuroditi pe yeri 2.19-30

Yerɛwɛ senre mbaa tanri paa Pɔli wi yen 3.1-21

Yerɛwɛ senre ta yege konaa sharaga yarikanra nda Pɔli wila ta ti wogo na 4.1-20

Sharaga pungo wogo 4.21-23

*Pɔli wila səwə wi torogo leele
mbele yeri pe sharaga ye*

¹ Mi Pɔli naa Timote, woro mbele we yen Zhezu Kirisi wi tunmbyeele, woro waa ki səwə ɲa wi torogi yoro mbele fuun ye yen Yennɛle li leele kpoyi, ma pye nungba Zhezu Kirisi wi ni wa Filipi ca ye kan, naa legilizi yekeele naa tunmbyeele pe kan.

² We To Yenñele lo naa we Fo Zhezu Kirisi wi ni, pe yinme naa yeyinñge kan ye yeri.

Poli wila yenri

Filipi ca tagafenne pe kan

³ Sanga o sanga mi kaa jatere piin ye wogo ki na, mi maa Yenñele li shari ye kala na.

⁴ Sanga o sanga mi kaa yenri ye kan, mi maa yenri nayinme ni;

⁵ katugu yàla saga ma Sentanra ti yari, maga le wa pilige kongbannaga ki na ali ma pan ma gbɔn nala.

⁶ Migi jen ma filige ki na ma yo Yenñele na li tunngo jengge peli wa ye nawa, li yaa koro ki na mbaa ki piin fo mbe saga yon fili Zhezu Kirisi wi pilige ki na.

⁷ Ki yen ma sin mbaa ki jatere wi piin ma ye ni fuun ye wogo na, katugu ye kala li yen mala ndanla fo jengge. Yè pye Yenñele li yinme pi tafenne yeenle na ni, maga ta mi yen yinggo laga kaso, nakoma maga ta sanga na ni mila pye na Sentanra ti nari ma yo ti yen kaselege, konaa na yeresaga kaan ti yeri we.

⁸ Yenñele ligi jen ma yo nga mila yuun ki yen kaselege, naa mi yo ye yen mala ndanla Zhezu Kirisi wi ndanlawa pi ni we.

⁹ Mi yen na Yenñele li yenri fo ye ndanlawa pila gbogo pila kee yege, ye kajenme jembe ta naa tijinliwe pi ni fuun ni,

¹⁰ jango ye ya ye nga ki yen kajengge ko wo. Kiga pye ma, ye yaa pye kpoyi, tagesesaga fu Kirisi wi pilige ki na.

¹¹ Pa Zhezu Kirisi wi yaa ye kan yaa nga ki yen ma sin ki piin wa ye yinwege ki ni suyi. Pa ki yaa pye Yenñele li gbogowo, mbaa li mege ki sonni.

Kirisi wo wi yen yinwege ye

¹² Sefenne, mila jaa yege jen fo nga kilan ta kigi kan, a Sentanra tila yari na kee yege.

¹³ Ki pye ma, wunlunana wi yungbogo welefenne pe ni fuun, naa leele sanmbala pe ni fuun pe ni, pege jen ma yo mi yen laga kaso Kirisi wi mege ni.

¹⁴ Naa panla le laga kaso ki kala na, sefenne legera pe jigi wi taga we Fo wi na, ma kotogo ta jengge na Yenñele senre ti yari, pe woro na fye.

¹⁵ Kaselege yi, pele wa pe ni, pe maa Kirisi wi senre ti yuun yenjara naa kendige ni, na kala na. Een fo, pele maa ti yuun nandanwa ni.

¹⁶ Poro maa ki piin ndanlawa ni, katugu pege jen ma yo Yenñele ligi tunngo ki kan na yeri mbaa ki yege yuun fo Sentanra ti yen kaselege.

¹⁷ Sanmbala poro maa Kirisi wi senre ti yuun yenjara ni, paa laga piin sobe ni. Pe yen naga jate ndee pe yaa ka taga na jologo ki na, mbanla ta laga kaso.

¹⁸ Ko ka woro tege! Paa ki piin sobe ni o, paa ki piin dawari ni o, Kirisi wo senre to yari mako. A ki yogorimo kan na yeri, mi yaa si koro mbaa yogori;

¹⁹ katugu ko ki ni fuun nga ko yaa na kan mbe sho ye yenrewa po naa Zhezu Kirisi wi Yinnekpoyi li sagawa pi fannaga na.

²⁰ Naa mila wi singi nayinme ni, mala jigi wi taga wi na, mi se fere ta yaraga ko ka ni. Een fo, mbege le yinggo wo na, fo sanga pyew, mi yaa kotogo ta jengge, kiga pye ma, mi yen yinwege na o, mi ku o, Kirisi wi yaa gbogowo ta nga fuun mila piin na wire ti ni ki kala na.

²¹ Katugu mi wo yeri, na yinwege ki yen Kirisi wo kee, na mi ka si ku, ko yen tonli ni na yeri.

²² Een fo, na kaa pye mi ka koro yinwege na naa, mbe ya mbe tunngo jenge pye, nga mi yaa wo mi sigi jen.

²³ Na jatere wi yen nala tile keyen shyen yi ni fuun yi na. Mi yen naga jaa mbe wo laga ki yinwege nga ki ni, mbe pye wa Kirisi wi ni. Ko yen ma mbonro fo jenge.

²⁴ Een fo, mbe koro yinwege na naa yoro kala na, ko yen ma yon naa fo jenge.

²⁵ Migi jen ma wali ki na ma yo mi yaa koro laga mbe cen laga ye ni fuun ye ni, mbe ye saga yaa kee yee, ye pye nayinme ni wa tagawa pi ni.

²⁶ Kiga pye ma, na mi ka songoro naa mbe kari wa ye yeri, pa ye yaa ye yee gbogogo fonngo ta na kala na, wa ye gbogolomo pi ni Zhezu Kirisi wi ni.

Yerewe senre

²⁷ Nga ki we kala li ni fuun na, ko yen fo: Yaa tanri yaa yala Kirisi wi Sentanra ti ni, jango mi kari wa ye yeri mbe sa ye yan o, mi koro laga o, mbaa ki nuru fo ye yen ma yere jenge, ye jatere wi yen nungba. A yaa malaga ki gbocn kotogo nungba ni tagawa pi kala na, mba Sentanra ti maa kaan we.

²⁸ Yaga ka ye yee yaga ye juguye pe ye kan yaa fye yaraga ka na. Na ye woro na fye, ko yaa pye paa tegere yen mbege naga pe na fo pe wogo ki jago, mbe pye paa tegere yen mbege naga yoro na fo ye yen wa showo kono li ni. Pa ko yiri Yenhele lo yeri;

²⁹ katugu li kagbaraga pye ye kan, a ye taga Kirisi wi na. Mbe taga wi na ko nungba ma ki yen ki kagbaraga pyege ye, een fo, yaa jolo wi kala na fun.

³⁰ Yingo ni, we yen ki ngbenlewe pi na ja. Ki ngbenlewe nungba powi faa yaa na yan mila ngbeli we, mi si yen pi na bere, paa yee nga na ye yen maga jen we.

2

Kirisi wi yee tigiwen

naa wi gbogwo

¹ Ki kaa pye ye koto ro ti sogo ye na wa ye gbogolomo pi ni Kirisi wi ni, ki kaa pye wi ndanlawa pi kotogo kan ye yeri, ki kaa pye ye pye nungba Yinnekpoyi li ni, ki kaa pye ye yen ma ye yee ndanla, na ye yee yinriwe taa,

² ki kala na, ye ti na nayinme pi pi yee yon fili. Ko yen fo: Ye yon ki pye nungba, ye ndanlawa pi pye nungba, ye nawa pi pye nungba jatere nungba ni.

³ Yaga kaa kala la piin kashara jatere ni, yaga kaa ye yee gbogo jaga. Een fo, ye yee tirige ye yee kan, yaa ye lewee yeenle pe jate pe mbonro ye na.

⁴ Ye ni, wa kpe ka kaa wi yera kagala koro ce jate. Een fo, ye ni fuun nungba nungba yaa ye lewee yeenle pe kagala ke jate fun.

⁵ Jatere na wila pye Zhezu Kirisi wi ni, wo mbe pye ye ni.

⁶ Wo na Yenhele li cenlomo pila pye wi ni, wi sila ki jate mbege lagaja ngbanga mbe yala Yenhele li ni.

⁷ Een fo, a wo jate wi yaraga nga fuun kila pye wi yeri ki yaga wa, ma kulo cenlomo le,

ma pye paa senwee yen.

A pòo yan paa senwee yen.

⁸ A wi yenle ki na maa yee tirige mbaa wi yinwege ki piin, ma pye senre logofò, fò ma saa gbon kunwò pi na, ali ma saa ku tiparaga na.

⁹ Ko ki ti Yenñele lùu yirige fun fò jenge, mee mege kan wi yeri, nga ki gbogò ma we mere ti ni fuun na,

¹⁰ jango naayeri yaara, naa tara na yaara, naa tara ti nògona yaara tila kannguuro kanni Zhezu mege ki gbogowò pi kala na.

¹¹ Kona pe ni fuun pege yo fò Zhezu Kirisi wo wi yen we Fò we. Ki gbogowò kan Yenñele na li yen To li yeri.

*Ye pye paa yanwa yen,
yaa yiin laga dunruya wi ni*

¹² Ki pye ma, yoro mbele yànlà ndanla, yàa na senre ti le sanga wi ni fuun wi ni, naa mila pye wa ye ni we. Ki si yen ma yon naa jenge fò yaa na senre ti lee bere, mbanla ta mi woro wa ye sògowò we. Yaa ye showò pi tunngo ki piin fyere ni, yaa seri, (mbege na fò yaa Yenñele li gbogo).

¹³ Katugu Yenñele lo li yen na tunngo piin wa ye ni suyi, jango mbe ye kan ye ya ye yenle li nandanwa kala li na, yeli pye yeli yon fili.

¹⁴ Yaa kala li ni fuun li piin yaga kaa kongori, nakoma mbaa kendige woo,

¹⁵ jango ye pye kpoyi tegesaga fu. Ye pye Yenñele li piile mbele pe yen jeregisaga fu laga ki dunruya na wi leele pe sògowò, poro mbele pe yen kafaara pyefenne naa lepeele. Ye tangalomò pi daga mbe pye yanwa pe sògowò mbaa yiin paa wòngolò ke yen wa naayeri.

¹⁶ Yaa yinwege senre ti yuun pe kan. Na ye kaa piin ma, pa mi yaa ka gbogowò ta ye kala na Kirisi wi pilige ki na. Ko yaa kaga naga mbe yo na tunngo naa na tere ti ni fuun tii pye jaga.

¹⁷ Kana mi daga mbe ku yere, na kasanwa pi wo mbe pye paa saraga yen, mbe pinle ye tagawa tunngo ki ni Yenñele li kan. Na kaa si pye ki daga mbe pye ma, pa ki yaa na nawa pi yinngi, pa mi yaa pye nayinme ni ye ni fuun ye ni.

¹⁸ Yoro fun yaa yògòri ma fun, we pinle waa yògòri ja.

*Timote naa Epafuroditi
pe tunngo ye*

¹⁹ Na jigi wi yen we Fò Zhezu wi na fò sanni jenri mi yaa Timote torogo wa ye yeri, jango na wiga pan, mi ka ye senre logo, mbe ta mbe kotogo ta.

²⁰ Wo nungba wi yen laga na ni, wè pinle na jatere nungba piin, a ye kala lùu yanra fò jenge.

²¹ Pe sanmbala pyew, pe yen na sonri pe yera kagala koro na, pe woro na sonri Zhezu Kirisi kala lo na.

²² Yoro jate ye yen maga jen ma yo Timote pòo wa ma wele makò maa yan wi yen tagawa ni. A yège jen ma yo wi tunngo pye na ni wa Sentanra yarawa tunngo ki ni, paa yège nga na pinambyò maa tunngo piin wi to ni we.

²³ Ki kala na, na mi kanla kagala ke jen mbe filige ke na, na jigi wi yen ki na mboo torogo wa ye yeri.

²⁴ Mi taga ki na wa we gbogolomo pi ni we Fɔ wi ni, ma yo sanni jɛnri mi jate mi yaa kari wa ye yeri mbe sa ye yan.

²⁵ Migi sɔnri ma yo ki yɛn ma yala mbe sefo Epafuroditi wi sɔngoro wa ye yeri. Wi yɛn na tunngo pyeyɛnlɛ, a waa malaga ki gbɔɔn ja. Wo yàa tun laga, a wi pan mala kala yɔnyaara ti kan na yeri.

²⁶ Ye la yɛn wi na jɛngɛ wi ye yan. Naa yàa ki logo ma yo wi woro ngbaan, ki wogo kila wi yanra fɔ jɛngɛ.

²⁷ Kaselege yi, wila pye na yaa, fɔ na jaa mbe ku yɛrɛ. Ɛɛn fɔ, Yɛnɛle lùu yinriwɛ ta, wo nungba ma, lilan yinriwɛ ta fun, jɛngo na yesanga kiga ka serege na na.

²⁸ Ki kala na, mùu tun wa ye yeri fyɛlege na, jɛngo na ye kaa yan naa, yaa yɔgori, mi jate na yesanga ki kɔ.

²⁹ Ki pye ma, yoo yigi jɛngɛ nayinmɛ pi ni fuun ni, paa sefo yɛn wa we gbogolomo pi ni we Fɔ wi ni. Ye daga mbaa ki leele mbele pe yɛn paa wi yɛn pe gbogo;

³⁰ katugu wila pye na jaa mbe ku Kirisi wi tunngo ki kala na. Tunngo nga ye saa ya pye na kan, wùu yɛɛ go ki pɛrɛ ma pan maga pye ye yonlo.

3

*Ye daga mbe sin jɛngɛ Yɛnɛle
li yɛge na yɛge nga na*

¹ Ki kala na, yingɔ, sefenne, yaa yɔgori wa ye gbogolomo pi ni we Fɔ wi ni. Mii te mbege kagala ke yonlogo naa mbe ke torogo ye kan. Yoro wo na, ke mbe ya mbe ye ndige kan.

² Ye ye yɛɛ yingiwe jɛn tunmbyeele tipeele pe ni, poro mbele pe yɛn paa pyɔɔnlo yɛn we. Ki leele pe ma yo ki daga ye wire ti lara ta kɔonlo kɔonlo†.

³ Woro mbele waa Yɛnɛle li gbogo Yinnekpoyi li fannga ki na, na we yɛɛ gbogo Zhezu Kirisi wi ni, ma we jigi wi laga wire kapyere ti na, woro welɛ wɛ kɛnrɛkɛnrɛ kaselege na.

⁴ Ma si yala, mbe ja ya mbanla jigi wi taga ki kapyere ti na fun. Na kaa pye wa naga jate jigi tasaga yɛn wi yeri wire kapyere ti kala na, tanga yɛn na yeri mbaa ki jate mbe we ki fɔ wi na.

⁵ Na pàa na se, pilige kolotaanri wogo ki na, a pè silan kɛnrɛkɛnrɛ. Izirayeli tara pisee wi mi, ma yiri wa Benzhamɛ cɛnlɛ li ni. Eburuye pisee wi mi. Lasiri wo kanngɔlo, mi yɛn Fariziye woo.

⁶ Mila pye naa gbogo fɔ na Legilizi wi jɔlo. Mbe pye mbe sin wa lasiri wi ni kɔ wogo kɔ na, mila pye tɛgelesaga fu.

⁷ Ɛɛn fɔ, ki kagala ngele mila pye na jate paa tɔnli yɛn, kɛ pye na yeri paa towɔ yɛn Kirisi wi kala na.

⁸ Ki kagala koro cɛ ma, ɛɛn fɔ, mi yɛn na kala li ni fuun li jate paa towɔ yɛn na Fɔ Zhezu Kirisi wi jɛnwɛ mba mi jɛn, a pi we yaraga ki ni fuun na pi kala na. Wo kala na, mi yɛnlɛ ki na mbe to yaraga ki ni fuun ki ni. Mila yaraga ki ni fuun ki jate paa kayangara yɛn, jɛngo mbe ta mbe Kirisi wi ta,

⁹ kɔnaa mbe pye nungba wi ni. Mi woro naga piin ndɛɛ mi pye lesinɛ, naa mila tanri lasiri wi na kɔ kala na. Naa mi taga Kirisi wi na, kɔ ki ti mi pye lesinɛ. Mbe pye lesinɛ ki ma ta Yɛnɛle lo yeri tagawa po kala na.

† 3:2 3:2: Ki leele pe ma yo ki daga pe wire ti lara ta kɔonlo kɔonlo mbe ta mbe pye Yɛnɛle li piile.

¹⁰ Nga fuun mila jaa, ko yen mbe Kirisi wi jen konaa wi yenme ma yiri wa kunwo pi ni ki yawa pi ni, mbanla tasaga ta wa wi jologo ki ni, mbe pye paa wi yen wa wi kunwo pi ni.

¹¹ Mbe jigi ta fo mi fun mi yaa ka yen mbe yiri wa kuulo pe sogowo.

*Yaa fee yaa kee
wa kala li go ki yeri*

¹² (Kirisi na mi jen,) ki woro mbe ka yo migi tonli wi ta mako, nakoma na yinwege ki sin ma yon fili mako. Een fo, mi koro na kee, naga ngbanga mbege tonli wi ta, katugu Zhezu Kirisi wilan yigi.

¹³ Sefenne, mi woro naga jate migi tonli wi ta mako, een fo, kala nungba mila piin, mi nawa wo kagala ngele mi pye ke toro koro na, na jatere piin ngele ke yen wa na yee koro na.

¹⁴ Ki pye ma, mi yen na fee na kee fenge ki kosaga ki korogo, jango mbe tonli wi ta, na Yenjele li yen na we yinri we ta wa naayeri Zhezu Kirisi wi fannga na.

¹⁵ Woro mbele fuun we tagawa pi yen ma yon fili, ko jatere wo wi daga mbe pye we ni. Na kaa si pye jatere wa yen ye yeri kagala kele na wi ye, Yenjele li yaa ko fun ki naga ye na.

¹⁶ Kiga pye yee o yee, we koro waa kee yee mbe yala kono na we tanga fo ma pan ma gbom yingo li ni.

¹⁷ Sefenne, yaa piin paa na yen. Mbele pe yen na tanri paa we yen, yaa poro wele yaa tanri.

¹⁸ Lelegere tangalomo yen naga nari ma yo Kirisi wi kunwo wa tiparaga ki na, ki senre tila pe mbenge. Migu wogo ki yo ye kan yosaga legere na, mi nee ki yuun ye kan naa na yanli.

¹⁹ Pe kosaga ko ki yen pe punnguwo we. Pe fungbogolo koro ke yen pe yenjele le. Pe maa pe yee gbogo wa nga ki ja daga mbe fere wa pe na ki ni. Ki dunruya na wi yaara to pe maa jatere piin ti na.

²⁰ Woro wo na, we ca pa ki yen wa yenjele na. We yen na we Shofa wi singi wi yiri wa wi pan, we Fo Zhezu Kirisi we.

²¹ Na wiga ka pan, wi yaa wi yawa gbom pi le mbe cen yaara ti ni fuun ti go na, mbe si we wire nda ti fannga ki kologo ti kannga mberi pye paa wi wire nda ti yen gbogowo woro ti yen.

4

Polu wi yerewe senre re

¹ Ki pye ma, sefenne, yoro mbele ye yen mala ndanla, ye koro ye yee sin wa ye yinwege ki ni we Fo wi ni. Ye la kilan yigi fo jenge. Na wenne yoro ye yen na nayinne naa na ferewe pi go ye.

² Mi yen na ye yenri, Evodi naa Sentishi, fo ye ye nawa pi pye nungba wa ye gbogolomo pi ni we Fo wi ni.

³ Mboro fun, na tunngo pyeyenle, mboro na ma yen tagawa ni, mi yen nwo yenri, maa ki jele pe sari. Poro paa pinle na ni, a we malaga ki gbom ja wa Sentanra yarawa pi ni, poro naa Kilema naa na tunngo pyeyenle sanmbala pe ni, poro mbele pe mere ti yen ma yonlogo wa yinwege sewe wi ni we.

⁴ Yaa yogori sanga pyew wa ye gbogolomo pi ni we Fo wi ni, mi yen naga yuun ye kan naa, fo yaa yogori.

⁵ Ye pye kapitanra ni leele pe ni fuun ni. Sanni jenri we Fo wi yaa pan.

⁶ Yaga ka ye jatere wi lege ye yee na yaraga ka kala na. Een fo, kala li ni fuun ni, yaraga nga kala ka ye ta, yege yenri Yennele li yeri yenrewe ni, naa yenrewe gbɔɔ ni konaa sharaga ni.

⁷ Na kiga pye ma, Yennele li yeyinngɛ nga kɪ we lewee tijinliwe pi ni fuun na, ki yaa ye kotooro naa ye jatere wi yaga wi koro Zhezu Kirisi wi na.

⁸ Ko punɔ na, sefenne, kala na fuun li yen kaselege, kala na fuun li daga gbɔɔwɔ ni, kala na fuun li yen ma sin, kala na fuun li yen kpoyi, kala na fuun li tanla, kala na fuun pe ma li metanga yeri, kala na fuun li daga sɔnmɔ ni, ye jatere wi pye koro ke ni fuun koro na.

⁹ Nga yɛ forɔɔ ma ta na yeri, nga yɛ logo ma yan na yeri mɪ pye, yaa ko piin. Kona, Yennele na li maa yeyinngɛ ki kaan we yeri, li yaa pye ye ni.

*Pɔli wila Filipi tagafenne pe shari
pe yarikanga wogo ki na*

¹⁰ Na nawa pɪ yinngi jɛngɛ we Fɔ wi ni, maga yan fɔ yingɔ ye yen na nawa tuun na na naa fɔnngɔ. Yaa pye na nawa tuun na na faa, een fo, ye sila pyelomo ta mbege naga na na.

¹¹ Mi woro na ko yuun na jorowo po kala na, katugu migi forɔɔ mbe pye nayinme ni nga ki yen na yeri ki ni.

¹² Na mi ka pye wa fyɔnwɔ pi ni, mi ma yala na yee ni. Na mi ka si yarilegere ta, mi ma yala na yee ni. Laga o laga, kala li ni fuun ni, mbe ka mbe tin, nakoma mbe koro fungo o, mbe yarilegere ta, nakoma mbe ta jenri o, migi forɔɔ, a kilan tara.

¹³ Mbe ya mbege kagala ke ni fuun ke pye Kirisi wi fannga na, wo wila fannga nii na ni.

¹⁴ Ma si yala, yɛ kajɛngɛ pye mala saga wa na jɔlɔɔ ki ni.

¹⁵ Yoro jate ye yen maga jen, yoro Filipi ca tagafenne wele, fɔ mila yiri wa Maseduwani tara sanga ɲa ni, Sentanra yarawa pi pelisanga wi ni, ye legilizi wo cɛ wila na saga. Yoro cɛ yaa gbogolo na ni kanwa naa tawa[†] pi na.

¹⁶ Ali sanga ɲa ni mila pye wa Tesaloniki ca, yaa na jorowo pi kɔ ma yaara torogo na kan torogosaga shyen.

¹⁷ Kii cɛn ndɛɛ mi yen na yarikanga jaa. Een fo, mila ki jaa tonli wa mbe taga naa ye yarijɛngɛ nga Yennele li yaa kan ye yeri ki na.

¹⁸ Yaraga nga fuun yɛ torogo na kan, migi ta. Mi ta fɔ ma toro. Ye yarikanra nda Epafuroditi wi pan ma kan na yeri, miri ta. Yingɔ wo ni, yaraga ki ni fuun ki yen na yeri. Ye yarikanra ti yen paa latikoro nuwo taan yen, paa saraga yen nga Yennele li yenle ki na, ki yen ma li ndanla.

¹⁹ Na Yennele li yaa la ye jorowo yaara ti kaan ye yeri fun, mbe yala li yarijende nda ti yen gbɔɔwɔ woro ti ni, naa yɛ gbogolo Zhezu Kirisi wi ni we.

²⁰ Gbɔɔwɔ mbe pye we To Yennele li woo fɔ sanga pyew. Anmiina!

Sharaga punɔ wogo

²¹ Yennele li leele kpoyi mbele fuun pe yen Zhezu Kirisi wi ni, ye pe shari. Sefenne mbele pe yen laga na ni, pɛ ye shari.

[†] 4:15 4.15: *Ki kanwa po naa ki tawa pi ni, pi yen naga nari ma yo Pɔli wila Yennele sɛnre ti yo ma pe kan, a poro fun pɔo saga pe kɛɛ yaara ti ni.*

²² Ὑμῶν ἐλὲν ἡ καρδία ἐν κυρίῳ, ὅτι ἡ ἐλπίς ὑμῶν ἐν κυρίῳ, ὡς καὶ ἐγὼ ἐν κυρίῳ, ὅτι ἡ ἐλπίς ὑμῶν ἐν κυρίῳ, ὡς καὶ ἐγὼ ἐν κυρίῳ.

²³ Ὡς καὶ ἐγὼ ἐν κυρίῳ, ὅτι ἡ ἐλπίς ὑμῶν ἐν κυρίῳ, ὡς καὶ ἐγὼ ἐν κυρίῳ.

Sewē ŋa Pōli wīla torogo KOLŌSI ca tagafenne pe yeri Sewē wī nawa senre

Kolosi ca kila pye Azi tara cagbogo ko ka. Nala pilige ko na, pe maa Azi tara ti yinri Turiki tara. Pōli wi wōnlōnāŋa ŋa pāa pye na yinri Epafirasi wo wila legilizi ŋa wila pye wa wi tēge. Pōli wo jate wi sila kari wa ki ca ki ni fyew. Eēn fō Epafirasi wo wila pan maga yo wi kan fō nagafenne yagboyoolo pēle pan wa Kolosi ca na tagafenne pe gbōon na pe pinri pe nagawa senre ti ni. Ki pye ma, a Pōli wī sigi sewē ŋa wi yōnlōgo mbe tagafenne pe kotogo ki kan pe na konaa mbege yo pe kan, fō pe daga mbe taga nagawa senre kaselege woro to na, mbe je yagbogowo woro to na. Sanga ŋa ni Pōli wila pye naga sewē ŋa wi yōnlōgi kila yala wi yen kaso. Ki yaa pye ki sewē ŋa Pōli wila wi yōnlōgo ja ma pinle Efezi ca tagafenne pe woo wo naa Filemō woo wi ni.

Naa Pōli wila pye naga sewē ŋa wi yōnlōgi, wila ki peli ma Yenŋele li shari Kolosi ca tagafenne pe kala na (1.1-14). Ko pungo na, a Pōli wī si pe nawa to wi nagawa senre ti ni, to nda wila para Zhezu Kirisi wi wogo na konaa ŋa wila pye pe kan ki wogo na (1.15-2.3). Zhezu wi yen Yenŋele li Pinambyo, wo wī yaara ti ni fuun ti da. Wi kunwō wa tiparaga ki na ko kī yōn finliwē le woro naa Yenŋele li sōgōwō.

Wa sewē wi go (2.4-25) laga ki ni, Pōli wi yen naga nari ma yo nagawa senre nda ti yen na para Zhezu Sentanra ti wogo na, ti yen ti yē nagafenne yagboyoolo pe woro ti ni. Katugu Zhufuye poro naa Girekiye pe ni, nagawa mba pe maa nari mēregeye mbele wa yenŋele na pe wogo na, naa kenrekenre wi wogo na, naa Zhufuye fētiye pe wogo na, naa ŋgasegele kele yēge wogo na konaa yarifuro ti wogo na, nagafenne yagboyoolo pe maa ki yaara ti ni fuun ti pinlele ti yē ni.

Wa sewē wi go (3.1-4.6) laga ki ni, Pōli wi yen na tagafenne pe nawa tuun paa yēge ŋga na pe daga mbāa tanri, mbege ta pē pye nunŋba Kirisi wi ni we.

Wa sewē wi kōsaga yeri (4.7-18), Pōli wi yen na Kolosi ca tagafenne pe shari, konaa wo jate wila senpiile pele yōnlōgo wi yēera kēe ki ni.

Sewē wī yen ma kōonlo yēge ŋga na

Sewē wi lesaga senre konaa sharaga 1.1-2

Yenŋele yenrewe konaa yurugo 1.3-14

Kirisi wo naa wi tunŋgo 1.15-23

Pōli wi tunŋgo legilizi wi kan 1.24-2.6

Yinwege ŋga ki ma ta Kirisi wi ni 2.7-23

Kōngolo ŋgele ke yen wa mbāa ma yinwege ki piin kpoyi 3.1-4.6

Sharaga pungo wogo konaa duwaw senre 4.7-18

*Pōli wila sewē wī torogo leelee
mbele yeri pe sharaga ye*

¹ Mi Pōli, ŋa Zhezu Kirisi wi pitunŋo ma yala Yenŋele li nandanwa kala li ni, konaa we sefō Timote,

² woro waa ki sewe ɲa wi torogi yoro mbele Yenɲele li leele kpoyi wa Kolosi ca ye kan. Yoro mbele ye yen we sefenne ma pye tagawa ni wa ye gbogolomo pi ni Kirisi wi ni. We To Yenɲele li yinne naa yeyingge kan ye yeri.

Poli wila Yenɲele li shari

³ Na we kaa Yenɲele li yenri ye kan, we maa li shari pilige pyew, lo na li yen we Fɔ Zhezu Kirisi wi To we;

⁴ katugu ye tagawa mba ye taga Zhezu Kirisi wi na, wòo senre logo konaa ndanlawa mba pi yen ye ni Yenɲele li leele kpoyi pe ni fuun pe kan pi ni.

⁵ Sentanra nda ti yen kaselege senre, na paa ti yo ma ye kan ki konɓannga ki na, jigi ɲa ti maa kaan, paa ye pye, a yòo jèn. Kì pye ma, ye tagawa naa ye ndanlawa pi yen ma ndire kan ye jigi tagasaga ko na, ko ɲga ki yen ma tege ye kan wa yenɲele na we.

⁶ Sentanra ti yen na jaragi na duwaw kaan dunruya wi lagapyew, paa yege ɲga na tigi pye wa ye sɔgɔwɔ, maga le pilige ɲga ni yaa Yenɲele li yinne wogo ki logo ki konɓannga ki na, maga forɔgo maga kaselege ki jèn we.

⁷ We tunngo pyeyenle Epafirasi ɲa wi yen tagawa ni, ma we ndanla, wo wi ye naga ki senre ti ni. Wila tunngo piin wa ye yeri woro yonlo paa Kirisi wi tunmbyee yen.

⁸ Wo wi pan ma ndanlawa mba Yinnekpoyi li kan ye yeri pi senre yo ma we kan.

⁹ Ki kala na, maga le pilige ɲga ni wè ye senre logo, we yen na Yenɲele li yenri ye kan suyi. Waa li yenri fɔ li ye nawa pi yin li nandanwa kala jenne pi ni. Li Yinnekpoyi li maa jenne naa tijinliwe mba fuun kaan, luu kan ye yeri.

¹⁰ Pa kona ye mbe ya mbaa tanri paa yege ɲga na we Fɔ wi yen naga jaa we, mbaa wi nandanwa kala li piin pilige pyew. Pa ye yaa la kapyere jende cenle pyew ti piin, mbaa Yenɲele li jenni mbaa kee yege.

¹¹ We yen na Yenɲele li yenri fɔ ye fannga gbogo ta li yawa gbɔɔ pi kala na, jango ye ya yaa kagala ke ni fuun ke yinri yaa ke kunni ye yee ni.

¹² Yaa we To Yenɲele li shari nayinne ni, lo na ligi pye, a yè ye tasaga ta wa yarijende ti ni, nda li tege li woolo pe kan wa li yanwa wunluwo pi ni we.

¹³ Yenɲele lo li we tile ma we wɔ wa wɔwɔ† pi yawa pi ni, mee we le wa li Pinambyɔ ɲa wuu ndanla jenge wi wunluwo pi ni.

¹⁴ Wo wi we go sho, a Yenɲele li we kapere ti kala yaga we na.

Kirisi wo naa wi tunngo

¹⁵ Kirisi wo wi yen Yenɲele na lere na yan li yanlee we. Wo wi yen Pinambyɔ konɓannga, wi we yaraga ɲga fuun ki da ki na;

¹⁶ katugu Yenɲele li yaara ti ni fuun ti da wo fannga na, nda ti wa naayeri to naa nda ti yen laga tara ti ni, naa nda senwee piile pe maa yaan to naa nda paa la yaan ti ni, naa yinngede ngele yawa ni ke ni, naa ngele ke yen wunluwo na, naa ngele ke yen tegere na, naa ngele fannga yen ke yeri ke ni. Yenɲele li ti ni fuun ti da wo fannga na konaa wo kan.

¹⁷ Wila pye wa na yaraga ka fa da. Wi fannga ko ki ti yaara ti ni fuun ti yen mari yee yigi wa ti censaga.

† 1:13 1.13: Wɔwɔ mba senre tila yuun po pi yen Yenɲele li mbajenne we.

¹⁸ Wo wi yen wire ti go ye, to nda ti yen Legilizi we. Yinwefɔnngo pa kɪ peli wo ni. Wo wi yen Pinambyɔ konɔbanɔa, ma pye konɔbanɔa ma yen ma yiri wa kunwɔ pi ni, mbe ta mbe pye kala li ni fuun li yekelewe.

¹⁹ Katugu ki Yenɔele li ndanla li cɛnlɔmɔ pi ni fuun pi pye wa li Pinambyɔ wi ni.

²⁰ A Yenɔele li yere ki yerewe, mbe tanwa le dunruya wo naa li yɛɛ ni li Pinambyɔ wo fanɔga na. Yenɔele li yeyinɔge ki le li Pinambyɔ wi kunwɔ wa tiparaga ki na po fanɔga na. Li ko pye ma, ma tanwa le lo naa yaara ti ni fuun ti ni, laga tara na konaa wa naayeri.

²¹ Faa yoro fun yaa pye ma lali Yenɔele li ni, a laa ye mbenge, tipege nga fuun yaa pye na sonri na piin ki kala na.

²² Eɛn fɔ koni, li Pinambyɔ wi kunwɔ mba wi ku wire ti na pi kala na, Yenɔele li tanwa le ye ni, jango mbe ye tɛge li yɛɛ yɛge na, ye pye kpoyi, fyɔngo fu naa jeregisaga fu.

²³ Ki kala na, ye daga mbe koro wa tagawa pi ni, mbe ndire kan mbe yere jenge, jango yaga ka ti yaraga ka mbe ye jatere wi laga jigi tagasaga nga kɪ pye ye wogo ki na, maga le yɛ Sentanra ti logo we. Ki Sentanra to ti yen nda pɛ yari lere pyew wi kan laga dunruya wi ni. To mi Pɔli mɪ pye ti tunmbyee.

Tunngo nga ki kan Pɔli wi yeri wi pye Legilizi wi kan

²⁴ Koni, mi yen na yɔgɔri jɔlɔgo nga mila jɔlɔ ye kan ki kala na. Jɔlɔgo nga mi yen na jɔlɔ wa na wire ti ni, ko ki yen na nga kila la wa Kirisi wi wogo ki ni ki funngu wi wire ti kan, to ti yen Legilizi we†.

²⁵ Mɪ pye Legilizi wi tunmbyee ma yala tunngo nga Yenɔele li kan na yeri mbe pye ye kan ki ni. Ligi kan na yeri ma yo mbeli senre ti yari mberi yon fili.

²⁶ Ko koro wo yen ngundo ɲa Yenɔele lɔa lara leele pe na maga le wa faa we. Eɛn fɔ koni, lɔu naga mbele pɛ pye li woolo pe na;

²⁷ katugu Yenɔele laa jaa mbe ki ngundo wi naga pe na, poo jen paa yɛge nga na wi yen yarijenge gbɔgo cengele sannɔgala woolo pe sɔgɔwɔ. Ki ngundo wi ɲa fɔ: Kirisi wi yen ye ni, wi yen na jigi kaan ye yeri fɔ ye yaa ka ye tasaga ta wa Yenɔele li gbɔgɔwɔ pi ni.

²⁸ Ko Kirisi wo senre waa yuun leele pe ni fuun pe kan. We yen na pe ni fuun nungba nungba pe yeregi, nɛɛ pe nari tijinliwe pi ni fuun ni, jango mbe lere nungba nungba pyew wi naga Yenɔele li na pe pye yetogowo ni wa pe gbogolomɔ pi ni Kirisi wi ni.

²⁹ Ko kɪ ti fanɔga gbɔgo nga Kirisi wi kan na yeri, mila tunngo piin ki ni na ngbeli ngbanga. Ko fanɔga ko ki yen na tunngo piin wa na ni.

2

¹ Yoro naa Lawodise ca fenne pe ni, naa mbele fuun pe fanla yan pe ni, mi yen na malaga gbɔon ngbanga ye kala na.

² Mila ko piin, jango pe kotogo ta, pe pye nungba wa ndanlawa pi ni, tijinliwe jembe pi maa tagawa mba kaan, poo ta jenge. Kiga pye ma, pa pe mbe ya mbe Yenɔele li ngundo wi jen, wo wi yen Kirisi jate we.

† 1:24 1:24: Ki verise ɲa wi koro woo ɲa fɔ: Jɔlɔgo nga we daga mbe jɔlɔ Kirisi wi kan, mi yen nala wogo jɔlɔ wa na wire ti ni mbege yon fili wi wire ti kala na, to ti yen Legilizi we.

³ Yarijende nda fuun ti yen tijinliwe naa kajenme woro, na yinrigi wa Yenjele li yeri, pa ti yen ma lara wa wi ni.

⁴ Mila ki yuun ye kan, jango yaga ka lere wa yaga wi ye fanla wi tijinliwe senre ni.

⁵ Ali na kaa pye mi yen ma lali ye ni wire to na, na jatere wo yen ye na. Mi yen na yagori maga yan fo ye yen ma pinle ma yeresaga ta wa ye tagawa mba ye taga Kirisi wi na pi ni.

Yinwege nga we ta Kirisi wi yeri

ki yen ma yon fili

⁶ Ki pye ma, pa ye kaa yenle Zhezu Kirisi wi na paa ye Fo yen, ye gbogolo wi ni yaa tanri.

⁷ Ye ndire kan wo na, ye yere jenge†. Ye koro ye yegɛ sin wa tagawa pi ni, mbe yala senre nda pe ye naga ti ni. Yaa Yenjele li shari jenge.

⁸ Ye ye yee yingiwɛ jen, jango lere wa ka ka ye fanla lewee tijinliwe nagawa senre ni, nakoma mbe ye pungo senwara ni, mbe yala leele pe kalegele, naa dunruya wi nagawa senre ti ni. Tii yala Kirisi wi nagawa senre ti ni.

⁹ Katugu Yenjele li cenlomɔ pi ni fuun pi yen wa Kirisi wi wire ti ni.

¹⁰ Ye yaraga ki ni fuun ki ta, a ki yon fili wa ye gbogolomɔ pi ni wi ni. Wi yen yinngɛle ngele ke yen tegere na, naa ngele fannga fenne ke ni fuun ke go na.

¹¹ Wa ye gbogolomɔ pi ni wi ni, Yenjele li ye kenrekenre. Ki kenrekenre wii pye leele keyen ni, ɛɛn fo, Kirisi wo woo wi, ki kenrekenre wo yen mbe ye go sho kapege wire ti fannga ki keɛ†.

¹² Naa paa ye batize, ko laga naga ma yo paa ye pinle ma ye le Kirisi wi ni ja wa fanga ki ni, a ye pinle ma yen ma yiri wa kunwo pi ni wi ni ja; katugu ye taga Yenjele li yawa pi na, po mba puu yen maa yirige wa kunwo pi ni we.

¹³ Faa yaa ku yinne lo na ye kapere ti kala na, katugu ye sila kenrekenre, yaa pye mbatagambala. ɛɛn fo koni, Yenjele li yinwege kan ye yeri naa, Kirisi wi ni, ma si we kapere ti ni fuun ti kala yaga we na.

¹⁴ Lasiri wi ngasegele ngele kaa yonlogɔ we kala na, a waa ke jogo, a kaa wiin we ni, Yenjele ligi sewe wi jogɔ maa laga we na, maa kan wa tiparaga ki na.

¹⁵ Kirisi wi tiparaga ki fannga na, Yenjele li yawa pi sho yinngɛle ngele teele naa fannga fenne ke yeri, mɛɛ ke pye weleyaraga yaraga pyew ki yegɛ na, ma cew ta ke na.

¹⁶ Ki kala na, yaga ka ti lere wa mbe ye jerɛgi yaraga nga ye maa kaa naa nga ye maa woo ko kala na, nakoma feti piliye, naa yevɔnnɔ, naa cenpillige wogo na.

¹⁷ Ko kagala ngele koro ke ni fuun yen paa yaara nda tila paan to yinme yen. ɛɛn fo, ti kaselege ko ki yen Kirisi we.

¹⁸ Yaga ka ye yee yaga lere wa mbe ye kan cew na ye ta, yegɛ tonli wi la, naa wila wi yee tinrigi leele pe yegɛ na konaa wi mɛɛge ye gbogowo pi kala na. Ki lerefo wi maa jigi wi taga yariyanra nda wi yan ti na, naa yee gbogo jaga wi senwee jatere wi kala na.

† 2:7 2.7: Ko koro wo yen fo yegɛ nga na tige ma kaa ndire kan ma yere jenge, pa tagafenne pe daga mbe pye ma. † 2:11 2.11: **Pɛ kenrekenre: Ko koro wo yen fo pɛ pe jatere wi kannga ma pe yee kan Yenjele li yeri.**

¹⁹ Wila koro mbe mara Kirisi wi na, wo ɲa wi yen wire ti go ye. Kirisi wo fannɲa na wire ti lombondo ti baro, ma ti yɛɛ yigi jɛɲɛ sogosara naa kapannda ti kala na, nɛɛ gbogo paa yeɛ ɲa na Yenɲɛle li yen naga jaa.

*Mbe ku mbe yen mbe pye
yinwege na Kirisi wi ni*

²⁰ Yɛ pinle ma ku Kirisi wi ni, ma sho dunruya kalɛɛɛ ke ni. Yingi na, a ye nɛ tanri ndɛɛ ye yen ki dunruya ɲa wo woolo? Yingi na, a yɛ si yenle na tanri ki ɲgasegele ngele ke na? Ke ngele fɔ:

²¹ «Maga ka ɲa ki sho, maga ka ɲa ko ka, maga ka jiri ɲa ko na.»

²² Ki ɲgasegele ke yen yaara nda leele pe maa pe yɛɛ kala yongo ti ni, ti yaa ka ko. Ki ɲgasegele koro naa ki nagawa senre ti ni, ti yen senwee piile woro.

²³ Kaseleɛ ko na, ki leele paa pe maa sheri na yala pe nandanwa kagala ke ni, na pe yɛɛ tinrigi, na pe wire ti jolo jɛɲɛ we, ki ɲgasegele ke yen tijinliwɛ wogolo leele pe yeɛ na. ɛɛn fɔ tonli woro ke ni. Ke se ya mbe fannɲa ta kagala ngele ke la maa wire ti taa ke na.

3

¹ Ki kaa pye yoro naa Kirisi wi ni, yɛ pinle ma yen ma yiri wa kunwo pi ni, yaara nda ti wa naayeri, wa laga ɲa Kirisi wi yen ma cɛn wa Yenɲɛle li kalige kɛɛ ki na, yaa to jaa.

² Yaa jatere piin yaara nda ti wa naayeri to na, yaga kaa jatere piin dunruya woro to na.

³ Katugu yɛ ku dunruya yaara to yeri, ye yinwege ki yen ma lara Kirisi wi ni ja wa Yenɲɛle li ni.

⁴ Kirisi wo wi yen ye yinwege jɛɲɛ ye. Na wiga ka pan mboo yɛɛ naga leele pe na sanga ɲa ni, pa ye yaa pinle fun mbe ye yɛɛ naga wi ni, mbe pye wa wi gbogwo pi ni.

Yinweleɛ naa yinwefɔnnɔ senre

⁵ Ki kala na, ye ye dunruya na jogo kagala ke yaga. Ke ngele: Kɛɛnre lime, naa fyongo kapyere, naa wire ti nandanwa kagala, naa jogopere naa yegɛmbatinwɛ, katugu yegɛmbatinwɛ sɛɲɛ sunmo pa cɛnle wi.

⁶ Ko kagala koro kala na Yenɲɛle li nangbanwa pi yaa gbɔn mbele pɛ je mbaa nuru li yeri pe na.

⁷ Pa yoro fun yaa pye na tanri ma faa, sanga ɲa ni yaa pye naga kapere ti piin we.

⁸ ɛɛn fɔ koni, ye ki kagala ngele ke ni fuun ke yaga, ke ngele: Nangbanwa, naa konro taga, naa nambewe. Tɛɛɛ, nakoma ferɛmbandawa senre ka ka yiri wa ye yɔn.

⁹ Yaga kaa finlele mbaa ye yɛɛ kaan, katugu yɛ ye jogo lɛɛ wo naa wi kapyere ti yaga,

¹⁰ ma jogo fɔnnɔ le ye yɛɛ ni, ɲa wi yen na kanngi fɔnnɔ suyi mbe pye Yenɲɛle li yanlɛɛ, lo na li yen wi Dafɔ we, jango ye li jɛn ye wali li na jɛɲɛ.

¹¹ Ki pye ma, Zhufuye poro naa mbele pe woro Zhufuye wa si wo wa ni, mbele pɛ kenrekenre poro naa mbele pee kenrekenre wa si wo wa ni, sɛwɛ mbajɛɛnle naa yan nawa cara fenne wa si wo wa ni, kulolo naa lesele wa si wo wa ni. ɛɛn fɔ, Kirisi wo wi yen kala li ni fuun, wi yen pe ni fuun pe ni.

¹² Ye yen Yenñele li leele mbele li wɔ, ma pye kpoyi, mali ndanla. Ko ki ti ye daga mbe pye leele yinriwe tafenne, naa kajenge pyefenne, mbaa yee tinrigi, mbe pye kapitanra ni, mbaa kagala kunni ye yee ni.

¹³ Yaa ye yee kagala kunni yee ni. Na wa kaa ki jate wa wi nawa mbe yo wɔ kapege pye wi na, yaa ye yee kala yari ye yee na. We fɔ wi ye kapere ti kala yaga ye na yege nga na, yoro fun yaa ye yee kapere ti kala yari ma.

¹⁴ Nga ki we ki ni fuun na, ko ki yen ndanlawa mbe pye ye yee sɔgowɔ, po pi mbe ya mbe ye po ye yee na, mbe ye gbogolomo pi yon fili.

¹⁵ Kirisi wi yeyinñge kila ye koto ro ti sinni. Ko yeyinñge ko mege ni Yenñele li ye yeri ye pye nunñba paa wire nunñba yen. Ye pye kagbaraga jenfenne.

¹⁶ Ye Kirisi wi senre to naa ti yarijende ti ni fuun ti yaga ti censaga ta wa ye nawa. Yaa ye yee nari, yaa ye yee yeragi Yenñele li tijinliwe pi ni fuun pi ni. Yaa yuuro shoo Yenñele li kan ye kotogo ki ni fuun ni, Yenñele gbogoyuuro sewe wi yuuro ni, naa Yenñele li sɔnmɔ yuuro ni konaa Yenñele kono tangala yuuro ni. Yaa li shari.

¹⁷ Kala o kala yaa piin, senyoro ri o, kapyere ri o, yaa ti ni fuun ti piin we fɔ Zhezu wi mege ki na, yaa Yenñele na li yen To li shari wi fannga na.

Tagafenne pe tangalomo fɔnmɔ we

¹⁸ Yoro jeele wele, yaa ye penɛ pe senre ti nuru; pa ki daga yaa piin ma we fɔ wi yege na.

¹⁹ Yoro nambala wele, ye jeele pe daga mbe ye ndanla. Yaga ka ye nawa pi tanga pe ni.

²⁰ Yoro piile wele, yaa nuru ye sevenne pe yeri kala li ni fuun li ni, katugu ko ki Yenñele li ndanla.

²¹ Yoro teelee wele, yaga kaa ye piile pe nawa ngbanni, jango pe koto ro tiga ka jɔgo pe na.

²² Yoro kulolo wele, yaa ye tafenne mbele laga tara na pe senre ti nuru kala li ni fuun ni. Yaga kaa ki piin ma, na pe kaa ye wele we, ye kala lo mbe ta li pe ndanla. Een fɔ, yaa tunngo piin nawa nunñba ni, naa ye yen na we fɔ wi gbogo ko kala na.

²³ Ye tunngo kiga pye yege o yege, yaa ki piin ye kotogo ki ni fuun ni ndee yaa ki piin we fɔ wo kan, ye woro naga piin lere kan.

²⁴ Yege jen ye yo fɔ we fɔ wi yaa ka kɔrɔgo kan ye yeri, ki pye ye tonli. Katugu Nagafɔ jenne na yaa tunngo piin wi kan, wo wi yen Kirisi we.

²⁵ Een fɔ, lere na wila kambasinñge ki piin, wi yaa ka tonli ta mbe yala wi kambasinñge nga wi pye ki ni, katugu Yenñele laa lere wɔ lere ni.

4

¹ Yoro kulolo tafenne wele, nga ki sin ma daga pyewe ni, yaa ko piin ye kulolo pe kan. Yege jen ye yo fɔ Tafɔ yen yoro fun ye go na wa yenñele na.

Yerewe senre

² Yaa Yenñele li yenri suyi, ye koro yenmbele Yenñele yenrewe pi na, yaa Yenñele li shari.

³ Yaa yenri we kan fun, jango Yenñele li kono yenge we kan, we ya waa li senre ti yuun leele pe kan, mbaa Kirisi wi ngundo senre ti yari pe kan. Ko ngundo senre to kala na koni mi yen laga kaso.

⁴ Yaa yenri, jango mbaa ti yuun mbaa ti finligi leele pe kan, paa yege nga na mi daga mbege pye we.

⁵ Mbele pe woro tagafenne, yaa tanri tijinliwe ni pe kanngolo. Yaga wagati jenne na fuun ta, ye tunngo jenge pye wi ni.

⁶ Ye yon senre ti daga mbe tanla, mbe pye tonli ni pilige pyew. Ye daga mbaa lere nungha nungha pyew wi yon sogo jenge yege nga na, mbege jen.

Sharaga pungo wogo

⁷ We sefo Tishiki na wi yen ma we ndanla jenge, wo na wi yen na tunngo pyeyenle wa we Fo wi tunngo ki ni, ma pye we Fo wi tunmbyee na wi yen tagawa ni, wo wi yaa sanla senre yo mbe ye kan.

⁸ Mila wi tunnu wa ye yeri nga na, ko ki yen fo wi sa we kagala ke yo wi ye kan, wi kotogo kan ye yeri.

⁹ We sefo Onesimu na wi we ndanla jenge ma pye tagawa ni, muu pinle wi ni. Wi yen ye tara woo wa. Poro pe yaa nga kila piin laga ki yege yo mbe ye kan.

¹⁰ Arisitariki, na kaso pyeyenle wi ye shari, naa Mariki ni, Barinabasi wi naa we. Wo mila keli maa senre yo ma ye kan we. Na wiga pan wa ye yeri, yoo yigi jenge.

¹¹ Zhezu na pe yinri Zhusitusi wi ye shari fun. Ki leele taanri mbele poro pe yen Zhufuye mbele pe taga Zhezu wi na we, poro ce paa tunngo piin na ni Yenjele li wunluwo wogo ki na. Pe kotogo le na ni fo jenge.

¹² Epafirasi na wi yen ye tara woo wa, wi ye shari. Wi yen Zhezu Kiriwi wi tunmbyee. Wi yen ma bala na yenri ye kan suyi, jango ye yere jenge, ye tagawa pi pi ye yon fili, ye Yenjele li nandanwa kala li jen yeli yon fili.

¹³ Mbe ya mbege sereya na wi yo wi kanngolo fo ye kala li yen ma gbogo wi yeri jenge, yoro naa Lawodise ca tagafenne naa Yerapolisi ca tagafenne pe ni.

¹⁴ Luki na wi yen logotoro ma we ndanla jenge, wo naa Demasi ni pe ye shari.

¹⁵ Sefenne mbele pe wa Lawodise ca, ye pe shari wa na kan, naa jele na pe yinri Nefa wi ni, naa legilizi na wi maa finli wa wi go wi ni.

¹⁶ Na yaga ki sawe na wi kara mbe ko, yoo torogo wa Lawodise ca legilizi wi yeri, poo kara fun. Poro fun na paga sawe na torogo wa ye kan, yoo kara.

¹⁷ Yege yo Arishipi wi kan fo: We Fo wi tunngo nga kan wi yeri, wigi yingiwé jen, wigi pye jenge wigi yon fili.

¹⁸ Mi Poli, mi ye shari. Ki sharaga nga mi kpaw kee yonlo li. Yaga ka fege ki na fo mi yen laga kaso. Yenjele li yinne pi pye ye ni! Anmiina.

Sɛwɛ kɔŋgbannɔ ɲa Pɔli wɪla torogo TESALONIKI ca tagafennɛ pe yeri Sɛwɛ wi nawa sɛnrɛ

Tesaloniki ca kila pye Maseduwani tara ti cagbɔgo ko ka. Siliven ɲa paa pye na yinri fun Silasi wo naa Timote poro paa Pɔli wi saga ma legilizi wa tɛgɛ wa Tesaloniki ca. Pɔli wi sila wagati lɛgɛrɛ pye wa ki ca ki ni, katugu Zhufuye paa pye naa yɛgɛ kɔɔn (Kapyɛ 17.1-8). A wi si kaa yiri wa Maseduwani tara ma kari wa Akayi tara. Ɛɛn fɔ naa wɪla yiri wa Maseduwani tara, a wi si Timote wi tun wa Tesaloniki ma yo wi sa tagafennɛ pe kɔn wi wele, na kaa pye pee je tagawa pi na jɔlogɔ ki kala na. Naa Timote wɪla kaa yiri wa ma songɔrɔ ma pan ma sentanra yo Pɔli wi kan, a wi nawa pi si yinnɔgi wi na, a wi sigi sɛwɛ ɲa wi pye maa torogo pe kan.

Wa sɛwɛ wi ni, Pɔli wi Yɛnnɛlɛ li shari mali kajeŋgɛ pyegɛ ki jɛn li na, mɛɛ tagafennɛ pe kotogo kan pe na ma yo pe bala pe yeresaga ta wa tagawa pi ni paa kee yɛgɛ.

Wa sɛwɛ wi go (1-3) laga ki ni, Pɔli wi yɛn na tagafennɛ pe nawa tuun paa yɛgɛ ɲga na wɪla tunŋgo pye wa pe sɔgɔwɔ. Wi nawa pɪla pye ma yinnɔgi wi na, katugu ali mbege ta paa pye na tagafennɛ pe jɔlɔ, paa koro ma yere jɛŋgɛ wa tagawa pi ni. Wɪla pye na jaa mbe pe yan naa.

Wa sɛwɛ wi go (4.1-12) laga ki ni, nagawa mba pi yɛn na para tangalomɔ tiyɔɔn pi wogo na konaa mbɔɔn yɛɛ yingiwɛ jɛn kalikalawa pi ni pi wogo na, Pɔli wi yɛn na tagafennɛ pe nawa tuun ki wogo ki ni naga yuun naga ɲgbanni pe ni.

Wa sɛwɛ wi go (4.13-5.11) laga ki ni, Pɔli wi yɛn na para we Fɔ Zhezɔ Kirisi wi panga ki wogo na.

Wa sɛwɛ wi kɔsaga yeri, Pɔli wi yɛn na yerɛwɛ kaan tagafennɛ pe yeri konaa na duwaw piin pe kan.

Sɛwɛ wi yɛn ma kɔɔnɔ yɛgɛ ɲga na

Sharaga ɲga Pɔli wɪla kan Yɛnnɛlɛ li yeri Tesaloniki ca tagafennɛ pe wogo na *1.1-10*

Pɔli wi tunŋgo mboɔ ta pitunŋɔ, naa sharaga konaa yɛnrɛwɛ tagafennɛ pe kan *2.1-3.13*

Yerɛwɛ tangalomɔ jɛmbɛ wogo na *4.1-12*

We Fɔ Zhezɔ wi panga kala *4.13-5.11*

Yerɛwɛ punɔgo woo, naa sharaga punɔgo wogo konaa duwaw sɛnrɛ *5.12-28*

*Pɔli wɪla sɛwɛ wi torogo leele
mbele yeri pe sharaga ye*

¹ Mi Pɔli, naa Siliven konaa Timote, woro wɛgɛ sɛwɛ ɲa wi pye maa torogo yoro Tesaloniki ca legilizi woolo[†] ye kan. Yoro mbele yɛ pye we To Yɛnnɛlɛ lo naa we Fɔ Zhezɔ Kirisi pe woolo we. Yɛnnɛlɛ sa yinnɛ naa yeyinnɛ kan ye yeri!

[†] **1:1 1.1:** Kapyɛ 17.1-9

*Tesaloniki ca tagafenne
pe tangalomo naa pe tagawa kala*

² We maa Yenñele li shari sanga pyew ye ni fuun ye kala na, na yenri ye kan suyi.

³ We maa nawa tuun sanga pyew kagala ngele ye maa piin wa ye tagawa pi ni ke na we To Yenñele li yege na, naa ye ndanlawa pi maa tunngo nga piin, konaa jigi jenne ña ye taga we Fo Zhezu Kirisi wi na we.

⁴ Sefenne, wege jen ma yo ye yen ma Yenñele li ndanla, a li ye wo ye pye li woolo,

⁵ katugu naa waa Sentanra ti yari ma ye kan, we sila ti yari senyoro to ce ni. Een fo, waa ti yari fun yawa ni, naa Yinnekpoyi li fannnga na, a we taga jenge ti kaselege ki na. Ye yonwo pi kala na, waa pye na tanri ye sogowo yege nga na, yoro jate yege jen.

⁶ Ye yen we forogofenne ma pye we Fo wi forogofenne fun; katugu yaa yenle Yenñele senre ti na sanga ña ni, paa ye jolo ti kala na fo jenge. Konaa ki ni fuun, a yeri yigi nayinne ni, mba Yinnekpoyi li maa kaan we.

⁷ Ki pye ma, a ye pye leele yege nagafenne Maseduwani naa Akayi kindaye tagafenne pe ni fuun pe na.

⁸ We Fo wi Senre ti yari wa ye yeri ma filige, ki wogo kii pye wa Maseduwani naa Akayi kindaye poro ce ni. Een fo, ye tagawa mba ye taga Yenñele li na poo senre yo lagapyew. Ki kala na, kii daga we para naa ko senre to na.

⁹ Waa kari wa ye yeri, yaa we yigi ma gbon yege nga na, leele pe ni fuun pe yen naga yuun, fo ye je yarisunndo ti na ma yenle Yenñele jenne na li yen yinwege wolo li na, mbaa tunngo piin li kan.

¹⁰ Yingo, li Pinambyo Zhezu Kirisi ña laa wi yen maa yirige wa kunwo pi ni, wo yaa singi wi yiri wa yenñele na wi pan. Wo wi yaa we go sho Yenñele li nangbanwa mba pila paan pi kee.

POLI WI TUNNGO MBOO TA PITUNNGO, NAA SHARAGA KONAA YEREWE

2

2-3

*Tunngo nga Poli wila pye
wa Tesaloniki ca*

¹ Sefenne, yoro jate yege jen ma yo karaga nga waa kari wa ye yeri, ki sila yiri waga.

² Yege jen fun ma yo paa we tegede ma we jolo wa Filipi ca ghen. Een fo, ko punngo na, Yenñele laa kotogo kan we yeri, a weli Sentanra ti yo ye kan. Ali maga ta we mbenfenne paa pye na wiin we ni ngbanga o.

³ Yerewe senre nda waa pye na yuun leele pe kan, pungosaga sila pye wa ti ni, nakoma mbe pye senfaara, ti sila si pye fanlaga senre.

⁴ Een fo, nga Yenñele li yen na jaa, ko waa yuun pilige pyew, katugu ligi wele maga yan fo ki yen na yala li Sentanra ti telege we na. Ko ki ti we yen nari yuun. We woro na jaa we kala li leele poro ndanla. Een fo, waa jaa we kala li Yenñele lo ndanla, lo li yen na we nawa kagala ke cancan na ke jenni.

⁵ Yege jen jenge ma yo we sila pye na lefanlaga senre yuun sanga wa kpe ni. We senyoro ti sila sigi naga mbe yo waa penjara jaa ye yeri larawa. Yenñele li yen we sere.

⁶ We sila pye na jaa lere mbe we gbogo, nakoma yoro mbaa we gbogo, nakoma pele mbaa we gbogo.

⁷ Maga ta we yen Kirisi wi pitunmbolo, we mbaa ya cen ye go na. Een fo, waa pye wa ye sogowo nandanwa coli, paa yeye nga na piile no maa wi piile gbegele we.

⁸ Ye we ndanla jenge, fo yere Yennele li Sentanra to nungba ma waa yere ki yerewe mbe kan ye yeri. Een fo, waa cen ki cenwe mbe ku ye kala na, paa ye kala li gbogo we yeri ki kala na.

⁹ Sefenne, ye yen na nawa tuun tunngbanra nda we pye wa ye sogowo ma te ti na! Waa pye na tunngo piin yonlo naa yembine, jango lere ka ka we go kala li le ye ni, Yennele li Sentanra nda waa yuun ye kan ti kala na.

¹⁰ Yoro tagafenne wele, yoro naa Yennele li ni, ye yen we sere, fo we tangalomo wa ye sogowo, pila pye kpoyi, ma sin, ma pye jeregisaga fu.

¹¹ Yeye jen naa fun ma yo waa pye ye ni paa tofo ma pye wi piile ni we.

¹² Waa ye yeri ma ye koto ti sogo ye na. Waa ye yenri ma yo ye bala yaa tanri tangalomo jembe na Yennele li yeye na. Lo li ye yeri yeli wunluwo, naa li gbogowo pi ta.

Tesaloniki ca woolo

paa yenle Yennele li Sentanra ti na

¹³ We yen na Yennele li shari suyi kala la yeye na naa: Na waa Yennele senre ti yo ma ye kan sanga na ni, yaa ti logo, mari yigi Yennele senre. Ye sila ti jate lere senre. Kaselege ko na, Yennele li senre tori jate. Ti yen na tunngo piin wa yoro tagafenne ye nawa.

¹⁴ Sefenne, Zhude tara legiliziye mbele pe yen Yennele li woolo, ma taga Zhezu Kirisi wi na, ye yen na tanri paa pe yen; katugu Zhufuye mbele pe wa, pe tagafenne pe jolo wa yeye nga na, pa ye tara woolo pe ye jolo ma fun.

¹⁵ Ki Zhufuye poro wele paa we Fo Zhezu Kirisi wi gbo, naa Yennele yon senre yofenne pe ni. Poro wele pe we jolo we. Pe kala lii Yennele li ndanla, leele pe ni fuun pe yen ma pe mben.

¹⁶ Paa ki ngbanga mbe we yeye kon, waga ka ta mbaa Yennele li senre nda ti maa showo pi kaan ti yari cengele sanngala ke kan. Maga le wa, kapere nda fuun pe pye, pe koro na ta tari ti na ma na kee. Een fo, punngo na, a Yennele li nanngbanwa pi kaa to pe na.

Poli wila ki jate

sa Tesaloniki tagafenne pe shari

¹⁷ Sefenne, woro wo na, maga le we laga we yee na wagati jenri ni, we konli fa we yee yan yenle ni. Een fo, jatere wo na, we yen we yee ni. Ye la ki we yigi jenge, fo a wege ngbanga we fannga ki ni fuun ni ma yo we yaa kari wa ye yeri.

¹⁸ Waa pye naga jaa mbe songoro wa ye yeri. Mi Poli jate, migi ngbeli ngbelisaga shyen, een fo, Sotanla wila we yeye kon.

¹⁹ Yingo, yoro nungba ye yen we jigi tagasaga, naa we nayinme kala, naa we cew taga tegerere re we Fo Zhezu wi yeye na, na wiga ka pan we.

²⁰ Kaselege, yoro ye yen we gbogowo po naa we nayinme pi go ye.

3

¹ Punngo na, wee ya mbege kun we yee ni mbaa ko singi. A we si yere ki yerewe mbe koro we ye wa Ateni ca,

² mɛɛ we sefo Timote wi tun wa ye yeri. Wi maa tunngo piin we ni ja Yenɛɛle li kan, na Kirisi wi Sentanra ti yari. Wòo tun wa ye yeri wi sa fannga le ye ni, wi kotogo kan ye yeri wa ye tagawa pi ni,

³ jango wa kpɛ ka kaa yɛɛ yaga yingo jologo kuu jan. Yoro jate yègɛ jɛn ma yo ko la kɔn ma tɛgɛ faa fo we yaa ka jolo ma.

⁴ Sanga ɲa ni we wa ye yeri, wàa ki yo ye kan ma yo we yaa ka jolo. Koyi ɲa ki gbɔn we na yɛɛn we. Yoro jate, ye si yɛn maga jɛn.

⁵ Ko ki ti mii ya cɛn mbege kun na yɛɛ ni, a mi si Timote wi tun wa ye yeri wi sa ye tagawa lomo pi jɛn. Mila pye na fyɛ fo kiga ka pye Sotanla wi ye fanla ma ye punngo, we tunngo ki yiri waga.

Nayinme sɛnrɛ

nda Timote wila songoro

ma saa yo Pɔli wi kan

⁶ Yingo, Timote wi yiri wa ye yeri ma pan ma sɛnjɛnde yo ma we kan, ye tagawa po naa ye ndanlawa pi kanngolo. Wigi yo we kan ma yo ye yɛn na jatere piin we na pilige pyew ndanlawa ni, fo ye nɛɛ ki jaa mbe we yan jate paa yɛgɛ ɲa na waa ki jaa mbe ye yan we.

⁷ Ki kala na, sɛfɛnnɛ, mbe we ta wa we tere to naa we jologo ki ni fuun ki ni, we kotoɔrɔ tì sogo we na ye tagawa pi kala na.

⁸ Naa yè taga jɛngɛ we Fo wi na, ki yinwege kan we yeri†.

⁹ Nayinme gbɔɔ mba wè ta ye kala na Yenɛɛle li yɛgɛ na, we se ya yɛrɛ mbe Yenɛɛle li shari jɛngɛ ki wogo ki na.

¹⁰ Yonlo naa yɛmbine, we yɛn na Yenɛɛle li yɛnri jɛngɛ, fo li kono kan we yeri we ta we ye yɛɛ yan naa gbɔgoyi, ɲa ki la wa ye tagawa pi ni, wege taga wa wege yon fili.

Pɔli wila yɛnri,

jango Tesaloniki tagafenne

pe tagawa pila kee yɛgɛ

¹¹ We To Yenɛɛle jate lo naa we Fo Zhezu wi ni, pe kono kan we yeri we ta we kari wa ye yeri!

¹² We Fo wi ti ndanlawa mba pi yɛn ye yɛɛ sɔgɔwɔ, ka mbaa tari pi na, konaa leele pe ni fuun pe ni. Pi sa pye paa yɛgɛ ɲa na ye we ndanla we!

¹³ Kiga pye ma, wi yaa ye kotoɔrɔ ti kan ye na, ye pye kpoyi, tɛgɛlesaga fu Yenɛɛle na li yɛn To li yɛgɛ na, na we Fo Zhezu wiga ka pan, wo naa mbele pè pye wi woolo pe ni fuun pe ni we. Anmiina!

**YEREWɛ KONAA KOTOGO
KANSENRE TAGAFENNE
PE YERI**

4

4-5

Tangalɔmɔ mba pi Yenɛɛle li ndanla

¹ Koni, sɛfɛnnɛ, ye daga mbaa tanri yɛgɛ ɲa na ye kala lii Yenɛɛle li ndanla, wè ko naga ye na makɔ. Kaselege ko na, pa ye nɛɛ tanri ma. Ɛɛn fo yingo, we yɛn na ye yɛnri, na ye yɛrɛgi we Fo Zhezu wi mɛgɛ ki na, fo ye ka taga ko na naa bere yaa kee yɛgɛ.

† 3:8 3:8: *Ki yinwege kan we yeri: Ko kɔrɔ wo yɛn fo ki nayinme kan we yeri ma we kotogo ki sogo we na.*

² Nagawa senre nda wè yo ye kan ma yiri wa we Fò Zhezu wi yeri, yèri jèn.

³ Nga Yenñele li yen na jaa koyi nga fò: Ye pye kpoyi li yege na, ye yee yingiwè jèn keñre lime pi ni.

⁴ Ye ni fuun nungba nungba ye daga mbe ye yee yingiwè jèn, ki yigilomo pi pye kpoyi naa gbogowò ni.

⁵ Yaga ka ye yee yaga kalikalawa pi la mbe ye ta paa yege nga na cengele sanjgala woolo mbele pee Yenñele jèn pe maa ki piin we.

⁶ Lere kpe ka ka kapege pye wi lewee yenle wa na, nakoma mboo durumu mboo li kala la kpe ni. Ki wogo wège yo ma ye kan makò, ma ye yeri ki na fò jenge. Mbele pe yen naga kagala cengele ke piin, we Fò wi yaa ka pe le jologo.

⁷ Katugu Yenñele lii we yeri fyongò kala na. Eèn fò, li we yeri we pye kpoyi.

⁸ Ki kala na, lere ña fuun ka je ki nagawa senre ti na, wii je lere na. Eèn fò, wi je Yenñele lo na win. Lo na lili Yinnekpoyi li kan ye yeri fun we.

⁹ Ma tagafò yenle woon ndanla, lere si daga mbe sèwe torogo ye yeri ko wogo ko na naa; katugu Yenñele li ye forogò ki ni ma yo ye ye yee ndanla.

¹⁰ Kaselege ko na, sefenne mbele fuun pe yen wa Maseduwani kinda wi ni fuun wi ni, pa ye nê tanri ma pe ni. Eèn fò, sefenne, we yen na ye yenri fò ye ka taga ko na naa bere yaa kee yege.

¹¹ Ye bala ye koro yeyinngè na ye yee ni, yoro jate yaa ye kagala ke yege woo ye ye. Yaa tunngo piin ye keyen yi ni yaa ye yon suro ti taa, paa yege nga na wàa ki yo ye kan makò we.

¹² Kiga pye ma, ye tangalomo pi yaa pye mbe sin mbele pee taga Yenñele li na pe yege na. Kona, pa ye go kala li se koro lere kan naa.

We Fò Zhezu wi panga kala

¹³ Sefenne, waa jaa ye kaselege ki jèn mbele pè ku makò pe kanngolo, jango ye nawa piga ka wò ye na paa leele mbele jigi tagasaga woro pe yeri pe yen.

¹⁴ Ki kaa pye wè taga ki na ma yo Zhezu wi ku ma yen ma yiri wa kunwò pi ni, wè taga ki na fun ma yo mbele fuun pè ku wa tagawa pi ni, Yenñele li yaa pe yen mbe pe pinle wi ni.

¹⁵ Ye wele! We yen naga wogo nga ki yuun na ye kaan ma yala we Fò wi nagawa senre to ni, fò na woro mbele ka koro yinwege na mbe sa gbòn we Fò wi pansanga wi na, we se ka keli mbe saa fili mbele pè ku pe yege.

¹⁶ Leele pe yaa ka Yenñele li kono kanga magala li logo, naa merageye to wi magala li ni, naa Yenñele mbanlaga magala li ni. Kona, we Fò jate wi yaa yiri wa yenñele na mbe pan. Mbele pè ku wa tagawa pi ni Kirisi wi na, poro pe yaa keli mbe yen.

¹⁷ Ko pungo na, na woro mbele ka pye yinwege na, pe yaa ka we pinle mbe we le pe ni mbe kari we ni wa kambaara ti na we Fò wi filisaga wa tifeere ti ni. Kona, we yaa koro wa we Fò wi ni fò sanga pyew.

¹⁸ Ki kala na, yaa fannga nii ye yee ni ki senre ti kala na.

5

¹ Sefenne, yee jori lere mbe sèwe torogo ye kan ki kagala ke pyesanga naa ke pyewagati wi wogo na.

² Katugu yoro jate ye yen maga jèn jenge ma yo we Fò wi panmbilige ki yaa ka pye kafonggo paa yege nga na yoo wi ma pan yembinè we.

³ Leele paga kaa yuun sanga na ni fo: «Wè yeyinngɛ ta, kapege woro wa», ko sanga wowi jɔlɔgɔ ki yaa to pe na fyeleɛge na. Ki yaa ka pye paa yegɛ nga na kugbo fo selara ma kaa yiri wi ni we. Pe se ya pe yɛɛ sho ko jɔlɔgɔ ko ni fyew.

⁴ Eɛn fo, yoro wo na, sefɛnnɛ, ye woro wa wɔwɔ pi ni, kii daga ki pilige ki ka pan ki ye fo paa yoo yɛn;

⁵ katugu ye ni fuun ye yɛn yanwa woolo naa sɔnlo woolo. We woro yembine naa wɔwɔ woolo.

⁶ Ki kala na, wee daga mbaa wɔnlo paa leele sanmbala pe yɛn. Eɛn fo, we koro yɛnnmbele, we we yɛɛ yingiwe jɛn.

⁷ Mbele pe maa wɔnlo, pe maa wɔnlo yembine. Mbele pe maa sinme woo na tinni, yembine ko pe maa woo na tinni.

⁸ Eɛn fo, woro wo na, we yɛn sɔnlo woolo, we daga mbe we yɛɛ yingiwe jɛn. We we tagawa naa we ndanlawa pi lɛ woo pye paa we malaga gbɔndeere yɛn. We jigi wi yɛn showɔ mba na, woo lɛ woo pye paa we malaga gbɔnnjala yɛn†.

⁹ Katugu Yɛnnɛle lii we wo li nangbanwa kala lo mbe to we na. Eɛn fo, li yɛn na jaa we sho we Fo Zhezu Kirisi wi fannɔga na.

¹⁰ Wo wi ku we kala na, mbe we ta yinwege na o, nakoma we ku o, we yɛn na we yinwege ki piin wi ni ja.

¹¹ Ki kala na, yaa ye yɛɛ kotogo kanni†, yaa fannɔga nii ye yɛɛ ni, paa yegɛ nga na yaa ki piin mako we.

Yɛɛwe senre naa sharaga punɔgo wogo

¹² Sefɛnnɛ, waa ye yɛnri, fo mbele pe yɛn na tunɔngo piin ye sɔgɔwɔ, yaa pe jate. Poro mbele we Fo wigi kan pe yeri, paa ye yegɛ sinni paa ye yɛɛgi we.

¹³ Yaa pe gbogo jɛnɔge, pe ye ndanla pe tunɔngo ki kala na. Ye pye yeyinngɛ na ye yɛɛ ni!

¹⁴ Sefɛnnɛ, waa ye yɛnri, fo yaa kafaara pyefɛnnɛ pe yɛɛgi! Yaa kotogo kaan mbele pe jatere wi piri pe yeri! Mbele pe fannɔga ki kologo wa tagawa pi ni, yaa pe togolo! Yaa leele pe ni fuun pe kagala ke kunni ye yɛɛ ni.

¹⁵ Ye ye yɛɛ yigi! Wa ka ka kapege fɔgo tɔn kapege ni! Eɛn fo, ye bala yaa kajɛnɔge pyege ko jaa ye yɛɛ sɔgɔwɔ, naa leele pe ni fuun pe sɔgɔwɔ.

¹⁶ Yaa yɔgori sanga pyew.

¹⁷ Yaa Yɛnnɛle li yɛnri suyi.

¹⁸ Yaa Yɛnnɛle li shari kala li ni fuun ni. Ko Yɛnnɛle li yɛn na jaa yaa piin wa ye yinwege ki ni Zhezu Kirisi wi ni.

¹⁹ Yaga ka Yinɛkpoyi li figi.

²⁰ Yaga kaa Yɛnnɛle yɔn senre yofɛnnɛ pe senre ti piin faa.

²¹ Yaa yaara ti ni fuun ti taanla taanla yaa wele. Nda ka yɔn, ye to yigi jɛnɔge.

²² Ye ye yɛɛ yingiwe jɛn kapege pyege cɛnle pyew ki ni!

† 5:8 5.4-8: Laga ki laga nga ki ni, wɔwɔ po pi yɛn mbatagawa, naa Yɛnnɛle mbajɛnnɛ, naa kapege ye. *Mbe pye yanwa naa sɔnlo woolo*, ko koro wo yɛn mbe pye Kirisi wi woolo mbege jɛn fo, pilige ka, wi yaa ka sɔngoro mbe pan. *Mbele pe maa wɔnlo* poro pe yɛn Yɛnnɛle kologo ki mbajɛnnɛle wele. *Mbe koro yɛnnɛ*, ko koro wo yɛn mbe cɛn ki cɛnwɛ mboon yɛɛ yingiwe jɛn. *Mbe tin sinme ni*, ko koro wo yɛn maga ka Yɛnnɛle li jɛn wa ma jatere wi na. † 5:11 5.11: 2 Koren 13.11

²³ Yennɛle na li maa yeyinɛge ki kaan, li ti ye pye lo nunɛba woolo. Laa ye korɔsi jɛnɛge, ye yinɛgele, naa ye nawa konaa ye wire, jango ye pye jɛrɛgisaga fu sa gbɔn we Fɔ Zhezu Kirisi wi pansanga wi na.

²⁴ Yennɛle na li ye yeri, li yen sɛnrɛ nunɛba yofɔ. Li yaa ki wogo ki pye mbege yɔn fili.

²⁵ Sefɛnnɛ, yaa yenri we kan fun.

²⁶ Yaa sefɛnnɛ pe ni fuun pe shari yaa keyen waa ye yɛɛ yɔlogɔ ndanlawa ni.

²⁷ Mila ye yenri we Fɔ wi mɛge ki na, fɔ yege sɛwɛ ɲa wi kara sefɛnnɛ pe ni fuun pe kan.

²⁸ We Fɔ Zhezu Kirisi wi yinmɛ pi pye ye ni!

Sɛwɛ shyɛn woo ɲa Pɔli wɪla torogo TESALONIKI ca tagafɛnnɛ pɛ yeri Sɛwɛ wi nawa sɛnrɛ

Laga ki sɛwɛ ɲa wi ni, konaa yɛgɛ ɲga na ki yɛn wa konɓanɲa ɲa Pɔli wɪla yɔnlogɔ ma torogo Tesaloniki ca tagafɛnnɛ pɛ kan wi ni, Pɔli wi yɛn na Yɛnnɛlɛ li shari; katugu Tesaloniki ca tagafɛnnɛ pɛ yɛn tagawa ni. Ali mbege ta leele pàa pye na pe jɔlɔ, pàa pye ma pe yɛɛ ndanla. Pɔli wɪla ki sɛwɛ ɲa wi yɔnlogɔ mbe kotogo le pe ni konaa mbe pe saga kagala ɲgele kàa pye na pe jɔlɔ wa legilizi wi ni ke na.

Wa sɛwɛ wi go (1.1-12) laga ki ni, Pɔli wi yɛn na pe kotogo ki kanni pe na jɔlogɔ ki wogo na. Wi yɛn na pe nawa tuun ki na fɔ we Fɔ Zhezu wi yaa songorɔ mbe pan mbe pe sho konaa mbe pe jɔlofɛnnɛ pe le jɔlogɔ.

Wa sɛwɛ wi go (2.1-12) laga ki ni, Pɔli wi yɛn na para naa we Fɔ wi panga wogo ki na. Leele pèle la tagafɛnnɛ pe wire ti fanla pe na, naga yuun pe kan ma yo we Fɔ wɪla pan makɔ. Pɔli wɪla ki yo maga filige pe kan fɔ sanni Zhezu wi sa songorɔ wi pan naa, lepee wa daga mbe kaa yɛɛ naga gben. Mbaa kapege ki piin, ki yawa yaa kà pye wi ni. Wi yaa ka yiri mbe je Yɛnnɛlɛ li na. Ɛn fɔ we Fɔ Zhezu wi yaa kaga lepee wi gbo.

Wa sɛwɛ wi go (2.13-3.15) laga ki ni, Pɔli wi yɛn naga yuun tagafɛnnɛ pɛ kan ma yo pe koro pe yeresaga ta wa tagawa pi ni konaa paa yɛnri.

Wa sɛwɛ wi kosaga yeri, Pɔli wi yɛn na para kala la wogo na, na li yɛn wa Tesaloniki ca tagafɛnnɛ pe legilizi wi ni. Ko kala lo yɛn fɔ Pɔli wigi logo ma yo tagafɛnnɛ pe yɛn wa, pe woro na jaa mbaa tunngo piin. Pɔli wi yo pege yo ki fenne pe kan fɔ pege wogo ki korosi, katugu pe tangalomo pii yala nagawa mba wɪla naga pe na pi ni (3.6-15). Wa sɛwɛ wi kosaga, Pɔli wi duwaw pye tagafɛnnɛ pɛ kan.

Sɛwɛ wi yɛn ma koonlo yɛgɛ ɲga na

Pɔli wi yɛn na Yɛnnɛlɛ li shari konaa na yɛnri Tesaloniki ca tagafɛnnɛ pɛ kan 1.1-12

We Fɔ Zhezu wi panlomo 2.1-12

Tagafɛnnɛ pe daga mbe yere jɛngɛ wa tagawa pi ni 2.13-17

Yɛrɛwɛ punɓo woo, mbaa yɛnri, mbaa tunngo piin konaa duwaw sɛnrɛ 3.1-18

*Pɔli wɪla sɛwɛ wi torogo leele
mbele yeri pe sharaga ye*

¹ Mi Pɔli, naa Siliven konaa Timote, woro wègɛ sɛwɛ ɲa wɪ pye maa torogo yoro Tesaloniki ca legilizi woolo ye kan. Yoro mbele yè pye we To Yɛnnɛlɛ lo naa we Fɔ Zhezu Kirisi pe woolo we.

² We To Yɛnnɛlɛ lo naa we Fɔ Zhezu Kirisi wi ni, pe yinmɛ naa yeyinngɛ kan ye yeri.

*Pɔli wɪla para
Zhezu wi panga sɛnrɛ ti na*

³ Sɛfenne ki daga waa Yɛnnɛlɛ li shari sanga pyew ye kala na. Ki wogo ki yɛn ma sin waa ki piin ma, katugu ye tagawa pi yɛn na gbogo na kee yɛgɛ, ndanlawa mba pi yɛn ye sogowɔ, a pila gbogo na kee yɛgɛ fun.

⁴ Ki kala na, we nawa pì yinngi ye kala na. We maa ye metanga yinri Yenñele li legiliziyiye pe ni; katugu ali maga ta leele pe yen na ye jolo, a yaa ye wogo yaan yenle ni, ye ki ni fuun ki kun ye yee ni, ma koro ma taga we Fo wi na.

⁵ Ko ki naga ma yo fo Yenñele li kiti kongɔ dunruya woolo pe na, ki yen ma sin. Kagala ngele fuun yaa kunni ye yee ni ke kala na, ki yaa daga ye ni ye ye wa li wunluwo pi ni, po kala na ye yen na jolo.

⁶ Nga ki yen ma sin, ko Yenñele li yaa ka pye mbege yon fili. Mbele pe yen na ye jolo, li yaa ka pe le jologo.

⁷ Yoro mbele ye yen na jolo, li yaa ka wogosaga kan ye yeri, mbe pinle we ni fun. Ko yaa ka pye, na we Fo Zhezu Kirisi wiga ka yiri wa yenñele na mboo yee naga, wo naa wi merɛgeye fannga woolo pe ni we.

⁸ Wi yaa ka pan kason yinne gbolo ni. Mbele pe je mbe Yenñele li jen, naa mbele pee we Fo Zhezu wi Sentanra ti yigi mbaa tanri ti na, wi yaa ka pe le jologo.

⁹ Pe jologo ki yaa ka pye jogowo mbakoo. Pe yaa ka pye mbe lali we Fo wo naa wi yawa gbɔ pi ni,

¹⁰ na wiga ka pan ki pilige ki na wi woolo paa wi gbogo, konaa mbele fuun pe taga wi na, paa wi wele nayinme ni we. Yoro fun ye yaa ka pye wa pe ni, katugu senre nda we yo ma ye kan, ye taga ti na.

¹¹ Ko ki ti we yen na yenri ye kan suyi, we yen na we Yenñele li yenri ligi jate fo li ye yeri yinwege nga mege ni, ki daga ye ni yege ta. We yen na yenri fo li yawa pi na, li ye nawa kagala ngele fuun yaa jate ke pye, mbe ye kan yaa kajenge piin, konaa tunngo nga fuun yaa piin wa ye tagawa pi ni mbege pye mbege yon fili!

¹² Kiga pye ma, we Fo Zhezu wi mege ki yaa gbogowo ta ye kala na. Yoro fun pa ye yaa gbogowo ta wi kala na, mbe yala we Yenñele lo naa we Fo Zhezu Kirisi pe yinme pi ni.

2

Lepee wi senre

¹ Sefenne, we Fo Zhezu Kirisi wi panga wogo ko kannɔolo, naa we gbogolomo wa wi tanla wogo ko na, we yen na ye yenri,

² fo yaga ka ti ye jatere wi piri ye na fyaw, nakoma ye fye ye yo fo pe yo we Fo wi pilige ki gbɔn mako. Kana ki mbe ya pye lere wa ki yo ye kan wi Yenñele yon senyoro ni, nakoma ma Yenñele senre yo ki wogo ki na, nakoma, a pe saweele torogo ye yeri ma yo woro we pe yonlogo.

³ Yaga kaga yaga lere wa mbe ye fanla yege ka na, katugu ki pilige ki se gbɔn mbege ta lelegere fa je Yenñele kono li na gbɛn, na Lepee fun wi faa yee naga. Wo na ki kon ma tege wi kan poo jogo we.

⁴ Kona, yaraga nga fuun leele pe maa yinri yenñele, naa nga fuun pe maa gbogo, wi yaa ka yiri mbaa wiin to ti ni fuun to ni, mbaa wi yee gbogo ti na, mbe ka sa cen yere wa Yenñele li sherigo gbogo ki ni mbaa wi yee nari mbe yo wo wi yen Yenñele le.

⁵ Ye nawa to ki na, yege jen ye yo fo sanga na ni mila pye wa ye yeri, mila pye naga wogo ki yuun ye kan.

⁶ Ma si yala, yaraga kayi kigi kagala ke yerege kaga ka pye yingɔ. Yaraga nga yi, yege jen. Ki pye ma, Lepee wi se ya mboo yee naga, fo ndee wagati na wi kon ma tege wi kan wo mbe gbɔn.

⁷ Tipewe fannnga nga ki yen ma lara, kila tunngo piin mako. Een fo, ki kagala ke se ya pye ndee sa gbon na wuu yerege bere wo mbe sa kari wi wo wa.

⁸ Kona, pa Lepee wi yaa wi yee naga. Een fo, we Fo Zhezu wi yaa wi gbo wi yon tifelege ki ni, mboo jogo wi panga yanwa pi ni.

⁹ Ki Lepee wi yaa ka pan Sotanla wi yawa po ni, mbaa yagbogolo kafonngolo naa kagbogolo ke cenle pyew ke piin.

¹⁰ Wi yaa kaa kapege ki cenle pyew ki piin mbaa leele mbele pe yaa pe yee pungo pe fanla. Pe yaa ka pe yee pungo, katugu kaselege nga ki yaa pe sho, ki se pe ndanla pege yigi.

¹¹ Ko ki ti Yenhele li yaa punnguwo fannnga torogo pe yeri ki tunngo pye pe ni, jango pe taga yagbolo li na.

¹² Ki pye ma, mbele fuun pee taga kaselege ki na, een fo, a kapege ki pe ndanla, kiti yaa ka kon mbe to pe na.

Yenhele li ye wo ye ta ye sho

¹³ Sefenne, yoro mbele ye yen ma we Fo wi ndanla, we daga mbaa Yenhele li shari suyi ye kala na; katugu Yenhele li ye wo mbe ye sho ye kapere ti ni maga le wa dunruya wi dasanga wi ni Yinnekpoyi li fannnga na, lo na li ye pye kpoyi ye tagawa mba ye taga kaselege ki na pi kala na.

¹⁴ Yenhele li ye yeri ki showo pi mege ni Sentanra nda we yo ye kan to kala na, jango ye ye tasaga ta wa we Fo Zhezu Kirisi wi gbogowo pi ni.

¹⁵ Ki kala na, sefenne, ye koro ye ndire kan. Yerewe senre nda we yo ma ye kan senyoro ni, nakoma wa seweele mbele we torogo ye kan pe ni, yeri yigi!

¹⁶ We Fo Zhezu Kirisi jate, wo naa we To Yenhele na we yen ma ndanla, a laa kotogo kaan we yeri suyi, naa jigi tagasaga jenge ni li yinne pi kala na,

¹⁷ pe kotogo le ye ni, pe fannnga kan ye yeri yaa kajeenge ki ni fuun ki piin wa ye kapyere to naa ye senyoro ti ni.

3

Yaa yenri we kan

¹ Koni, sefenne, yaa yenri we kan, jango we Fo wi senre tila jaragi tila kee yee fyaw fyaw, paa ti gbogo paa yee nga na ki yen na piin wa ye yeri we.

² Yaa yenri fun, jango Yenhele li we go sho leele mbele pe pe, ma weli pe kee; katugu lere wi ni fuun ma wi ma yenle ma taga Yenhele li na.

³ Een fo, we Fo wi yen senre nungba yofa. Wi yaa fannnga kan ye yeri, mbe ye sho Sotanla wi kee.

⁴ We Fo wi jigi kan we yeri ye kanngolo: Wi we kan, a wege jen ma filige ki na, fo kagala ngele we ye yeri ma yo yaa piin, ye yen na ke piin, fo ye yaa si koro ke na mbaa ke piin suyi.

⁵ We Fo Zhezu Kirisi wila ye koto ro ti sinni, Yenhele li ye ndanla, yaa kagala kunni ye yee ni paa yee nga na Kirisi wi yen!

Yaga kaa een tiyanmbala pe ni

⁶ Sefenne, waa ye yenri we Fo Zhezu Kirisi wi mege ki na, fo ye laga tagafenne mbele fuun pe yen tiyanmbala pe na. Poro mbele fuun pe woro na tanri na yala nagawa senre nda we naga ye na ti ni we.

⁷ Ye daga mbaa tanri mbaa we fɔrɔgi yɛgɛ nga na, yoro jate yɛgɛ jɛn fɔ jɛngɛ; katugu we sila pye tiyanmbala wa ye sɔgɔwɔ.

⁸ We sila si lere suro li jaga. Eɛn fɔ, waa pye na tunngo piin sɔnɔ naa yembine na tege, jango wa ka ka we go kala li lɛ ye ni.

⁹ Kii si cɛn ndɛɛ ki kologo sila pye we yeri yaa we sari ko kala kɪ ti waa pye na tanri ma. Eɛn fɔ, waa pye na jaa mbe pyelɔmɔ naga ye na yaa we fɔrɔgi.

¹⁰ Sanga ɲa ni we wa ye yeri, waa ki yo maga ngban ye ni, ma yo fɔ: «Lere ɲa woro na jaa mbaa tunngo piin, wiga kaa nii fun.»

¹¹ We yɛn na ko yuun ma, katugu wɛgɛ logo ma yo pele wa ye ni tiyanmbala. Pe woro na jaa mbaa tunngo piin, ndɛɛ mbaa pe yɔn nii leele kagala ni bɔko.

¹² Mbele pe yɛn ko cɛnwɛ po na ma, waa ki yuun naga konɔ na li kaan pe yeri we Fɔ Zhezu Kirisi wi mɛgɛ ki na, nɛɛ pe yɛrɛgi naa fɔ: Paa tunngo piin jɛngɛ paa pe yɔn suro ti taa pe yɛ.

¹³ Yoro wo na, sɛfɛnnɛ, yaga ka te kajɛngɛ pyege ki ni.

¹⁴ Nagawa sɛnrɛ nda waa kaan ye yeri laga ki sɛwɛ ɲa wi ni, na lere ɲa siri yigi mbaa tanri ti na, yoo jɛn ye yɛɛ ni, yaga ka pinlɛ wi ni kala la kpɛ na, jango fɛrɛ mboo yigi.

¹⁵ Yaga kaa wi jate paa ye jugu yɛn, eɛn fɔ, yaa wi yɛrɛgi paa sɛfɔ yɛn.

Pɔli wi duwaw pyege naa wi sharaga

¹⁶ We Fɔ ɲa wi maa yɛyɛnngɛ ki kaan, wo jate wi yɛyɛnngɛ kan ye yeri sanga pyew, pyewe pi ni fuun ni! We Fɔ wi pye ye ni fuun ye ni!

¹⁷ Mi Pɔli, muwi migi sharaga sɛnrɛ nda ti yɔnlɔgɔ ye kan na kɛɛ jate ki ni. Pa mi maa tɛgɛrɛ ti teri na sɛwɛɛlɛ pe ni fuun pe na yɛɛn. Pa mi maa yɔnlɔgi ma.

¹⁸ We Fɔ Zhezu Kirisi wi yɛnmɛ pi pye ye ni fuun ye ni!

Sewε kongbanna ɲa Pɔli wɪla torogo TIMOTE wi yeri

Sewε wi nawa senre

Pa Timote wɪla yiri wa Lisiti ca, wa Likawoni tara ti ni (Kapye 14.6). Nala wo ni pe maa ki tara ti yinri Turiki tara. Timote wi to wɪla pye Girekiye woo, a wi nɔ wo pye Zhufuye woo. Naa Pɔli wɪla Zhezu Sentanra ti yari wa Lisiti ca, a Timote, naa wi nɔ Enisi konaa wi mama Loyisi wi ni pɛ si taga Zhezu wi na. Naa Pɔli wɪla kaa kari ki shyen wogo ki na wa Lisiti ca, a wi si Timote wi lɛ maa taga wi yɛɛ na, jango wɪla wi sari wa we Fɔ wi tunngo ki ni (Kapye 16.1-3).

Laga ki sewε ɲa wi ni, wɛge yan fɔ Pɔli wɪ yiri wa Efezi ca ma kari wa Azi tara, mbe sa kari wa Maseduwani tara. Naa wɪla kaa na kee, a wi si Timote wi yaga wa Efezi ca, jango wi konɔ tɔn nagafenne yagboyoolo pe na (1.3). Pɔli wɪla ki sewε ɲa wi yonlogo mbe kotogo le Timote wi ni, konaa mbe yerewe kan wi yeri tunngo ɲga wi yen na piin wa legilizi wi ni ki wogo na.

Wa sewε wi go nungba, naa tijere konaa kogoloni (1; 4; 6) ki ni, mbele pe maa yagbogowo nagawa senre nari, ma kaselege nagawa senre ti yaga, Pɔli wi yen na para poro wogo na. Ki yagbogowo nagawa senre ti yen na para Yennele li lasiri wo naa tagawa mba pe ma taga Zhezu wi na pi wogo na.

Wa sewε wi go shyen (2.1-15) ki ni, Pɔli wi yen naga yuun tagafenne pe kan ma yo paa yenri konaa ma nagawa kan pe yeri yenrewe pi wogo na.

Wa sewε wi go taanri (3.1-16) ki ni, legilizi yekee pe tangalomɔ pi daga mbe pye yɛge ɲga na, Pɔli wɪ para ki wogo na.

Wa sewε wi go (4.6-6.21) laga ki ni, Pɔli wi yen na Timote wi kotogo kanni ma yo wɪla Yennele li tunngo ki piin. Wi daga mbege pye yɛge ɲga na mbe ta mbaa gbogolomɔ mba fuun pi yen wa legilizi wi ni pi kagala ke yɛge woo paa Zhezu Kirisi wi tunmbyee jenne yen, Pɔli wigi wogo ki yo wi kan fun. Wa senre ti kosaga, Pɔli wi yen na Timote wi kotogo kanni ma yo wi ngbeli gbɔn jenne wa tagawa pi ni.

Sewε wi yen ma kɔɔnlo yɛge ɲga na

Sewε wi lesaga senre konaa sharaga 1.1-2

Yerewe mba pɪla kan nagafenne yagboyoolo pe yeri 1.3-11

Yinne mba Yennele lɔa tirige Pɔli wɪ na 1.12-17

Pɔli wɪla Timote wi kotogo kan wi na ma yo wi pye tagawa ni 1.18-20

Nagawa mba pi kan Yennele li gbogolomɔ konaa legilizi wi yɛge sinme wogo ki na 2.1-3.16

Nagawa mba pi kan yagbogowo nagawa senre ti wogo na 4.1-16

Gbogolomɔ mba fuun pi yen wa legilizi wi ni ki leele pe yigikala 5.1-6.2

Kagala legerɛ kele yɛge womo 6.3-19

Yerewe punjo woo konaa duwaw senre 6.20-21

Pɔli wɪla Timote wi shari

¹ Mi Pɔli, mi yen Zhezu Kirisi wi pitunngo. We Shɔfo Yennele lo ligi kologo kan na yeri, naa we Fɔ Zhezu Kirisi wi ni. Wo ɲa wi yen we jigi tagasaga ye.

² Muwi migi sɛwɛ ɲa wi pye maa torogo mboro Timote ma yeri. Mboro ɲa ma yɛn na pinambyo jɛnnɛ wa tagawa pi ni we. We To Yɛnnɛlɛ lo naa we Fɔ Zhezu Kirisi wi ni pe yinmɛ kan ma yeri, pɔɔn yinriwɛ ta, pe yeyinnɛ kan ma yeri!

*Ma yɛɛ yingiwɛ jɛn
yagbogowo nagawa pi ni*

³ Timote, ma koro wa Efezi ca paa yɛgɛ ɲga na mɪla ma yɛnri maga pye, sanga ɲa ni mɪla pye na kee wa Maseduwani kinda we. Leele pele wa na leele pe nari yagbogowo nagawa pa ni. Maga yo maga ɲgban pe ni poo yerege.

⁴ Maga yo pe kan fɔ paga ka taga mungooro naa pe tɛlsye setiriye sɛnrɛ nda ti se jɛn mbe kɔ to na, ki yaara ti maa kendige yinrigi. Tii yala ɲga Yɛnnɛlɛ li kɔn ma tɛgɛ mbe pye mbe leele pe sho ki ni, ko ɲga wɛ jɛn tagawa pi fanɲga na we.

⁵ Ki kono kanga ki go koyi ɲga ndanlawa we, mba pi maa yinrigi kotogo jɛngɛ ni, naa nawa jatere jɛnnɛ ni, naa sɔbɛ tagawa ni.

⁶ Leele pɛle pungo le ki tangalɔmɔ jɛmbɛ pi ni ma pye sɛnwara yofɛnnɛ.

⁷ Paa ki jaa mbe pye lasiri sɛwɛ jɛnfɛnnɛ, ma si yala, sɛnrɛ nda poro jate pe maa yuun to naa nda pe yɛn ti pungo na, paa ti kɔrɔ jɛn.

⁸ Wɛgɛ jɛn ma yo lasiri wi yɛn ma yɔn, na ma kaa tanri mbaa yala wi ni we.

⁹ Wɛgɛ jɛn ma yo lasiri wii tɛgɛ lesinmbele poro kala na, ɛɛn fɔ, wi tɛgɛ kapere pyɛfɛnnɛ poro naa mbele pɛ yiri ma je poro kala na, naa mbele pe woro na fye Yɛnnɛlɛ li yɛgɛ poro naa lepeele pe ni, naa mbele pɛ je Yɛnnɛlɛ li na poro naa mbele pɛ Yɛnnɛlɛ kono li yaga pe ni, naa mbele pe maa pe teelee naa pe nɛɛlɛ pe kuun pe ni, naa legboleele pe ni,

¹⁰ naa kɛɛnrɛ lifɛnnɛ poro naa mbele pe maa jɛɛlɛ kala piin pe nambala yɛɛnlɛ ni pe ni, naa mbele pe maa leele yuun na pɛrɛ kulolo pe ni, naa yagbogolofɛnnɛ poro naa mbele pe maa yagbogolo sɛnrɛ yuun na tanwa ti na pe ni, naa kagala sanɲgala ɲgele fuun ke maa kendige woo kaselege nagawa pi ni ke ni.

¹¹ Pa ki nagawa pi yɛn wa Sentanra nda ti telege na na ti ni. Yɛnnɛlɛ ɲgbɔgɔ ɲga ki yɛn nayinmɛ pi go, ti yɛn na para ko sɛnrɛ na.

*Kagbaraga ɲga Yɛnnɛlɛ li pye,
ki daga wege jɛn li na*

¹² Mi yɛn na we Fɔ Zhezu Kirisi wi shari, wo ɲa wi fanɲga le na ni na tunɲgo ki na we. Mi yɛn naa shari, katugu wilan jate mi yɛn tagawa ni, mɛɛ na wo mbaa tunɲgo piin wi kan.

¹³ Ali maga ta faa mɪla pye naa mɛgɛ ki jogo, ma pye tagafɛnnɛ pe jolɔfɔ konaa ma pye lewɛlewɛ. ɛɛn fɔ, Yɛnnɛlɛ lilan yinriwɛ ta, katugu mi sila taga Zhezu wi na, mi sila si ɲga mɪla pye na piin ki jɛn.

¹⁴ We To Yɛnnɛlɛ li yinmɛ gbɔɔ kan na yeri jɛngɛ, naa tagawa konaa ndanlawa ni, mba pi yɛn we ni wa we gbogolomɔ pi ni Zhezu Kirisi wi ni.

¹⁵ Kaselege sɛnrɛ taa nda naa, ti daga lere pyew wiri lɛ, fɔ: Zhezu Kirisi wi pan laga dunruya mbe pan mbe kapere pyɛfɛnnɛ poro sho. Muwi mi pye kapere pyɛfɔ gbɔɔ ma wɛ pe ni fuun pe na.

¹⁶ ɛɛn fɔ, ko kɪ ti Yɛnnɛlɛ lilan yinriwɛ ta. Mi ɲa mi yɛn kapere pyɛfɔ gbɔɔ ma wɛ, li yere ki na Zhezu Kirisi wi maa kala na fuun kunni wi yɛɛ ni,

wi li naga wa na ni, jango mbele fuun pe yaa ka taga wi na mbe yinwege mbakɔgo ki ta, mbe pye pe yege nagafɔ.

¹⁷ Wunluwo mbakɔ we, wo ɲa wi se ku, wo ɲa lere woro naa yaan, wo ɲa wi yen Yenɲele nungba le, leele paa li sonni paa li gbogo fɔ sanga pyew! Anmiina.

¹⁸ Timote, mboro ɲa na pyɔ, ɲa mila yuun ma kan ma pye, mbe yala Yenɲele li yɔn senre nda ti yo ma kanngɔlo faa ti ni, koyi ɲa fɔ ki senre mari pye ma kee kansaga, ma malaga jenge gbon ti ni.

¹⁹ Ma tagawa pi yigi jenge, ma nawa jatere wi pye jenne. Leele pɛle je pe nawa jatere jenne wi na ma pe tagawa pi jɔgo.

²⁰ Ki leele poro pele wele Imene naa Alegizandire. Mi pe le Sotanla wi kee pege forɔgo fɔ kii daga paa Yenɲele li mege ki jogo.

2

Tagafenne pe daga

mbaa yenri lere pyew wi kan

¹ Ki kongbannga mi yen na ye yeregi, fɔ leele paa Yenɲele li yenri paa li gbogo, paa li yenri paa pe yee kaan, paa li shari leele pe ni fuun pe kala na.

² Paa yenri wunlumbolo poro naa fannga fenne pe kan, jango we yeyinnga ta wa we yinwege ki ni, we jatere wi cen we na. Waa fye Yenɲele li yege, we tangalomo pi pye pi yala.

³ Ki wogo ki yen ma yɔn, ma we Shɔfɔ Yenɲele li ndanla.

⁴ Li yen na jaa leele pe ni fuun pe shɔ, pe ya pe kaselege ki jen.

⁵ Katugu Yenɲele li yen nungba to. Kasuluwo nungba wi yen Yenɲele lo naa leele pe sɔgo. Wo wi yen Zhezu Kirisi ɲa pɛ se paa senwee yen we.

⁶ Wuu yee kan ma pye leele pe ni fuun pe goshɔgo sara pe kapere ti ni. Wi ko pye ma yala wagati ɲa Yenɲele laa kon ma tege wo ni, maga naga fɔ laa jaa mbe leele pe shɔ.

⁷ Ko ki ti Yenɲele lilan tege mbe pye li senre yofɔ konaa pitunɲo. Ligi kan na yeri mbaa leele mbele pe woro Zhufuye pe nari tagawa pi wogo ko naa kaselege ki ni. Mi woro na finlele, kaselege ko mila yuun.

⁸ Ki kala na, mila jaa nambala paa Yenɲele li yenri lagapyew. Paa pe keyen yi yinrigi wa naayeri, paa li yenri kotogo kpoyi ni. Kiga kaa piin nangbanwa naa kendige ni.

⁹ Ki pyelomo nungba pi na fun, mila jaa jele paa pe yee poo paara nda ti yala to ni. Pe yee pɔgo ki pye ki yala pe ni, ki pe fere ton. Paga kaa pe yee poo yimbogo sɔnɲgbanga wogo ni, nakoma te nungbogolo, naa somu sɔnɲgbanga woo ni, nakoma paara sɔnɲgbanga woro ni.

¹⁰ Een fɔ, paa kapyere jende piin, paa yege ɲa na ki yen ma yɔn jele mbele yeri paa ki jaa mbege naga fɔ pe yen na Yenɲele li gbogo.

¹¹ Ki daga jele pe cen yew, go sogomo jembe ni, paa nagawa senre ti nuru.

¹² Mi woro na konɔ kaan jele wi yeri wi pye nagafɔ, nakoma wi cen nambala pe go na. Een fɔ, wi cen yew wi pyeri.

¹³ Katugu Adama wo paa keli ma da, ko pungo na mee Awa wi da.

¹⁴ Adama wo si ma wila wi yee yaga pɔo fanla maa pungo. Een fɔ, jele wo wila wi yee yaga pɔo fanla maa pungo, a wi Yenɲele li senre ti ke.

¹⁵ Ma si yala, jele wi yaa sho na wiga piile se, mbe koro wa tagawa pi ni, mbe pye ndanlawa ni, mbe pye kpoyi Yenñele li yege na, naa go sogomo ni.

3

Legilizi yekelewe pe tangalomɔ we

¹ Ki senre nda ti yen kaselege, fɔ: Na lere wa kaa legilizi yekelewe tunngo ki jaa, ki fɔ wila tunngo jenge jaa.

² Ki daga legilizi yekelewe wi pye jeregisaga fu. Wi pye jele nungba fɔ, wuu ye yingiwe jen. Wi pye jaterere pyefɔ. Wi kapyere ti pye ti yala. Wi pye nambanmbala yigifo. Wi ya wila Yenñele senre ti nari leele pe na.

³ Wii daga mbe pye sinwɔɔ, nakoma lewelewe. Een fɔ, wi daga mbe pye nandanwa naa kotoyingge ni. Wii daga mbe pye penjara jogo ni.

⁴ Ki daga wi ya wuu go woolo pe yigi tiyongo wila pe yege sinni. Mboo piile pe koro paa wi gbogo jenge.

⁵ Katugu na lere na si ya mboo go woolo pe yigi tiyongo mbaa pe yege sinni, wi mbe ya mbaa Yenñele li legilizi wo gbegele mele?

⁶ Wii daga mbe pye tagafo fonjo, jango wiga kaa wi yege gbogo, Yenñele li kiti kongo ki to wi na paa yege nga na ki to Sotanla wi na we.

⁷ Ki daga fun mbele pe woro tagafenne paa wi metanga yinri, jango paga kaa wi tifaga wi to wa Sotanla wi pengele ke ni.

Legilizi tunmbyeele pe tangalomɔ we

⁸ Legilizi tunmbyeele fun pe tangalomɔ pi daga leele paa pi gbogo, paga ka pye senre shyenzyhen yofenne. Paga kaa tinni sinme ni. Paga kaa penjara tonli gbenje jaa.

⁹ Pe daga mbe mara kaselege nga ki naga wa tagawa pi ni ki na, nawa jaterere jenge ni.

¹⁰ Ki daga pege fenne pe wa pe wele gben. Ko punjo na, na paga pe yan jeregisaga fu, pa pe mbe ya pye legilizi tunmbyeele.

¹¹ Jeele mbele paa ki tunngo nungba ki piin fun, pe tangalomɔ pi daga leele paa pi gbogo, pee daga mbaa leele mege jogo. Pe daga mbe pe ye yingiwe jen, mbe pye tagawa ni kala li ni fuun ni.

¹² Legilizi tunmbyeele wi daga mbe pye jele nungba fɔ. Wi ya wuu piile naa wi go woolo pe yigi, wila pe yege sinni tiyongo.

¹³ Legilizi tunmbyeele mbele pe maa pe tunngo ki piin tiyongo, pe ma gbogowo ta wa pe tunngo ki ni, ma kotogo ta ma ya na tagawa pi senre yuun, po mba we ta wa we gbogolomo pi ni Zhezu Kirisi wi ni we.

Kaselege gbogo nga ki naga

¹⁴ Mi yen naga sewe na wi yonlogi mboo torogo ma kan, een fɔ, mila ki jate sanni jenri mbe kari wa ma yeri.

¹⁵ Na na karaga kiga si mo naa wi yo, ki sewe na wi yaa ki naga ma na, paa yege nga na Yenñele li go woolo pe daga mbaa tanri we, poro pe yen Yenñele na yinwege wolo li Legilizi we, ma pye kaselege ki togoyaraga naa ki yeregesaga†.

¹⁶ Ee, we sherege kono ngundo wi yen ma gbogo. Lere se ya mbe kendige wo ki na:

† 3:15 3:15: Mbe pye kaselege ki togoyaraga naa ki yeregesaga ko koro wo yen mbe pye kaselege ki nagafo leele pe na.

Wì pan paa sɛnwee pyɔ yɛn,
 a Yinnekpoyi lùu naga ma yo wi yɛn ma sin.
 Mɛrɛgɛyɛ pàa wi yɛn.
 Wi sɛnrɛ tila yo cɛngɛlɛ woolo pe sɔgɔwɔ.
 A pèlɛ taga wi na laga dunruya wi ni.
 A Yɛnnɛlɛ lùu lɛ ma kari wi ni wa yɛnnɛlɛ na.

4

Leele pele yaa ka je tagawa pi na

¹ Yinnekpoyi li yɛn naga yuun naga finligi ma yo fɔ: Dunruya kɔsanga ni, leele pele yaa je tagawa pi na. Yinngɛlɛ nɛgɛlɛ ke maa leele pe fanla koro naa gboshugulo nagawa sɛnrɛ to pe yaa kaa tanri ti na.

² Pe yaa ka pe yɛɛ yaga kopiire fɛnnɛ naa yagbogolo yofɛnnɛ pe pe fanla pe pe punɔ. Poro mbele pe nawa jatere wi ku pe na ndɛɛ pɛ tugurɔn lɛ kason ti yanlaga ma yaraga sogo.

³ Pe yaa kaa leele pe nari mbe yo ki woro ma yɔn paa jɛɛlɛ pori, mbe yaakara ta naga mbe yo paga kaa ti kaa. Ma si yala, Yɛnnɛlɛ lo ligi yaakara ti da, jango mbele pɛ taga ma kaseleɛ ki jɛn, paa ti kaa, na paga li yɛnri mbeli shari mbe kɔ we.

⁴ Yaraga nga fuun Yɛnnɛlɛ li da, ki yɛn ma yɔn. Yaraga ko ka woro wa lere mbe je ki na, na wiga Yɛnnɛlɛ li shari mbe si jɛn mbege ka we,

⁵ katugu ki ma pye kpoyi Yɛnnɛlɛ li yɛgɛ na, li sɛnrɛ to naa yɛnrɛwɛ pi kala na.

Zhezu Kirisi wi tunmbyee

jɛnnɛ sɛnrɛ

⁶ Na ma kaa sɛfɛnnɛ pe nari ki kagala ke ni, pa ma yaa pye Zhezu Kirisi wi tunmbyee jɛnnɛ. Pa ma yaa fannga kan ma yinne li yeri tagawa sɛnrɛ to naa kaseleɛ nagawa sɛnrɛ nda mà yigi na tanri ti na ti fannga na.

⁷ Ɛɛn fɔ, ma je mungooro ti na, ti yɛn go fu sɛnrɛ na kendige woo tagawa kono li ni; ma bala ma koro maa Yɛnnɛlɛ li gbogo.

⁸ Mbe wire ti tara kagala kele ni ti ta ti pagala, ki yɛn tonli ni. Ɛɛn fɔ, mbe koro mbaa Yɛnnɛlɛ li gbogo, tonli yɛn ko ni ma wɛ kala li ni fuun na, katugu Yɛnnɛlɛ li yɔn fɔlɔ kɔn mbe yinwege ki kan wi yeri nala konaa goto.

⁹ Ki sɛnrɛ nda ti yɛn kaseleɛ sɛnrɛ, ti daga lere pyew wiri lɛ.

¹⁰ Ko kɔ ti we yɛn na tunngo piin na ngbeli, katugu wɛ we jigi wi taga Yɛnnɛlɛ na yinwege wolo lo na. Lo li yɛn leele pe ni fuun pe Shɔfɔ, ɛɛn fɔ, tagafɛnnɛ poro wogo ko wɛ.

¹¹ Maa ki kagala ke yuun maa ke ngbanni, maa leele pe nari ke ni.

¹² Maga ka ti lere kpɛ mbaa ma tifaga naa ma yɛn lɛfɔnnɔ ki kala na. Ɛɛn fɔ, ma pye tagafɛnnɛ pe yɛgɛ nagafɔ wa ma sɛnyoro to naa ma tangalomɔ pi ni, naa ma ndanlawa po naa ma tagawa pi ni konaa ma pye kpoyi Yɛnnɛlɛ li yɛgɛ na.

¹³ Sanni mbe sa gbɔn wa ma na, mboro jate ma bala maa Yɛnnɛlɛ sɛnrɛ ti kara leele pe yɛgɛ na, maa ti yuun pe kan, maa ti nari pe na.

¹⁴ Yarikanga nga mà ta Yɛnnɛlɛ li yeri, maga kaga yigi sambalawa ni, kila kan ma yeri Yɛnnɛlɛ li yɔn sɛnyoro to ni, konaa lɛlɛlɛ pe keyɛn tagawa ma na pi ni.

¹⁵ Ma bala maa ki kagala ke piin. Ma ke yigi jenge ma kotogo ki ni fuun ki ni, jango leele pe ni fuun pege jen ma tunngo kila kee yegē.

¹⁶ Mboro jate mɔɔ yɛɛ yingiwɛ jɛn, naa sɛnrɛ nda maa nari leele pe na ti ni. Ma koro ma yegē sin ki kagala ke na. Na ma kaa ki piin ma, mboro jate ma yaa ma yɛɛ sho mbe mbele paa nuru ma yeri pe sho fun.

5

Kagala ngele ma daga

mbaa piin tagafenne pe kanngɔɔ

¹ Maga ka sɛnɔɔbanra yo lelee wa na, ɛɛn fɔ, maa wi yerɛgi paa ma to yɛn. Maa lefɔnmbɔɔ pe yerɛgi paa ma sefenne nambala yɛn.

² Maa jɛɛ lelee pe yerɛgi paa ma nɛɛɛ yɛn. Maa jasumbɔɔ pe yerɛgi paa ma sefenne jɛɛ yɛn, maa ki piin nawa kpoyi ni.

³ Nanɔɔnjaala mbele sagafenne woro pe na, maa pe gbogo.

⁴ ɛɛn fɔ, na piile ka pye nanɔɔnjo ɔa yeri, nakoma pishyɛnwoolo mbe pye wi yeri, ki daga ki piile pe kaɛnge pyege ki fɔrɔɔ paa ki piin pe go woolo pe kan. Kaɛnge ɔga pe sevenne poro naa pe teleye paa pye ma pe kan, paa ki yɔngɔ piin pe kan fun; katugu ko ki yɛn ma Yɛnɔɛɛ li ndanla.

⁵ Nanɔɔnjo ɔa sagafɔ woro wi na, lere si woro wi yeri, wi maa jigi wi taga Yɛnɔɛɛ li na nali yɛnri, na sagawa jaa li yeri yɔnɔɔ naa yɛmbine.

⁶ ɛɛn fɔ, ɔa wi maa wi nayinmɛ kagala piin wa wi yinwege ki ni, wo ku mako, ali maga ta wi yɛn yinwege na o.

⁷ Ma ki kagala ke yo ma ke ɔɔban pe ni, jango pe pye jɛrɛgisaga fu.

⁸ Na lere ɔa woro naa sege woolo pe kala li yɔngɔ pe kan, si ka logo wi go woolo poro, kona wi je tagawa pi na, a wi kala li pe ma wɛ ɔa wii taga wi na.

⁹ Na nanɔɔnjo ɔa fa yɛɛ nafa taanri ta, maga kaa mɛgɛ ki yɔnɔɔ mbege taga wa nanɔɔnjaala pe mɛrɛ ti na. Ki daga ki pye wila pye nanɔɔ nungba jo,

¹⁰ a pɔɔ jɛn wi kaɛnge pyege ki na, a wuu piile pe koro tiyɔngɔ. Ki pye wila pye nambanmbala yigifo na Yɛnɔɛɛ li leele kpoyi pe tɔɔrɔ ti jogo. Ki pye wila pye na leele mbele paa pye na jɔɔ pe sari, na kaɛnge cɛnɛ pyew ki piin.

¹¹ Nanɔɔnjaala mbele pe fa lele, maga ka wo wa mɛgɛ yɔnɔɔ; katugu na nanɔɔ la ka pe ta pe pɔri nambala yeri naa, pe ma laga Kirisi wi na.

¹² Kiga pye ma, pe ma pye kaɔɔɔ fenne yɔn fɔɔ kɔngbanna na paa kɔn ki wogo ki na li jɔɔwɔ pi kala na.

¹³ Mbe taga wa ko na naa, pe ma pye tiyanmbala, pe ma koro na yanri yinɛ ti ni faa na toro. Mbe pye tiyanmbala ko nungba ma, ɛɛn fɔ, pe ma pye yogofenne na yɔn nii leele pe kagala ke ni fuun ke ni, na nda fuun ti woro yoworo ti yuun.

¹⁴ Ko kala ki ti mila jaa nanɔɔnjaala mbele pe yɛn jasumbɔɔ pe pɔri nambala yeri naa, pe piile se, paa pe go tunndo ti piin tiyɔngɔ, jango paga ka yesaga kan we winfenne pe yeri paa sɛnpere yuun we na.

¹⁵ Katugu nanɔɔnjaala pɛɛ kɔzinne li wa mako ma taga Sotanla wi na.

¹⁶ ɛɛn fɔ, na nanɔɔnjaala peɛ ka pye tagafɔ jɛɛ wa laga, wi daga mbaa pe sari, wiga ka pe go kala li yaga legilizi wi kan, jango legilizi wi ya wila nanɔɔnjaala mbele leele woro pe yeri pe sari.

Legilizi lelee sɛnrɛ

¹⁷ Legilizi lelele mbele pe maa legilizi wi yege sinni tiyongo, ki yen ma yala paa pe jate fo pe daga sara shyenzhyen ni. Mbele pe maa Yenhele senre ti yuun, na leele pe nari ti ni, poro wogo ko daga mbe we.

¹⁸ Katugu Yenhele senre tigi yo ma yo fo: «*Nege nga ki maa bile wi tangala naa pyo wi woo, maga kaga yon ki po mere ni.*»[†] Ma nuru naa ma yo fo: «*Tunmbyee wi ma daga wi sara wi ni.*»

¹⁹ Maga ka sereya pee yigi legilizi lelele wa na, fo ndee serefenne shyen, nakoma taanri mbege kala li yo.

²⁰ Na mbele ka si kapege pye, ma para pe na ngbanga leele pe ni fuun pe yege na, jango sanmbala paa fye paga ka ka pye.

²¹ Mila ki yuun naga ngbanni ma ni Yenhele li yege na, naa we Fo Zhezu Kirisi wo naa meregeye mbele pe wo pe yege na, fo: Maga senre ti yigi maa tanri ti na. Maga ka lere mbonro lere na, maga ka lere wo lere ni.

²² Maga ka keyen taga lere wa na fyelege na mboo tege tunngo ka na wa legilizi. Maga ka pinle lere wa ni wi kapege pyege na. Mwo yee yigi, ma koro kpoyi.

²³ Maga kaa tonmo po nungba woo, een fo, ta duven jennnenri woo ma lara to naa ma yama legewe pi kala na.

²⁴ Leele pele kapere ma yiri funwa na ma jen, na pe fa kiti kon pe na. Een fo, pele woro na jen fo ki pungo na.

²⁵ Ki pyelomo nungba pi na fun, kapyere jende ti ma yiri funwa na ma jen. Ali nda si yiri funwa na fyaw, ti se ya koro mbe lara.

6

Kulolo pe daga mbaa pe tafenne pe gbo

¹ Mbele fuun pe yen kulolo, pe daga mbaa pe tafenne pe jate fo pe daga gbogowo pi ni fuun ni, jango lere wa ka ka senpere yo Yenhele lo naa we nagawa senre ti na.

² Kulolo mbele pe tafenne pe yen tagafenne, pee daga mbaa pe tafenne pe tifaga, naa pe pye pe tagafenne yeenle ko kala na. Een fo, pe daga mbaa tunngo piin pe kan naa tiyongo mbe we, katugu tagafenne mbele pe yen ma pe kulolo pe ndanla, poro pe maa tonli taa wa pe kulolo pe tunngo jenge ki ni.

Yagbogowo nagawa senre naa yarijende kaselege woro

Maa leele pe nari ki kagala ke ni, maa ke yuun pe kan.

³ Na lere wa kaa leele pe nari nagawa senre ta yege ni, na tii yala we Fo Zhezu Kirisi wi kaselege senre to naa we tagawa pi nagawa senre ti ni,

⁴ kona, ki fo wi yen yee gbogowo coli, wii yaraga ko ka jen. Wi jatere wi jogo wi na, wi maa kendige woo na wiin senpiile kala na. Ki wogo ki maa paan yenjara, naa yolegere, naa tegele, naa jatere pere ni, naa kendige wogo ni, nga kosaga woro ki na.

⁵ Mbele pe jatere wi jogo pe na, pe maa ki woo pe yee ni. Ki leele pee kaselege ki jen naa. Pe maa ki jate ndee mbaa fye Yenhele li yege ko ki yaa ti pe pye penjagboro fenne.

⁶ Kaselege yi, mbaa fye Yenhele li yege ki yen tonli gbog, na lere na kaa nga ki yen wi yeri ki jate ki yala wi ni we.

[†] 5:18 5:18: Dete 25:4; Luki 10:7

⁷ We sila pan yaraga ni laga dunruya ŋa wi ni, we se si ka yiri laga yaraga ni mbe kari.

⁸ Ki kala na, na waga yaakara naa yariporo ti ta, ti daga mbe we yege tin.

⁹ Een fo, mbele paa ki jaa mbe pye penjagboro fenne, wamawelewe pi ma pe jan. Pe jogo pere nda ti yen go fu, ti yaa pye paa penen yen mbe pe yigi. To ti maa leele pe punngu na pe nii jologo we.

¹⁰ Katugu penjara ti ndanlawa ndorogo, ko ki yen tipere cenle pyew ti ninge ye. Leele pele yen na penjara ti jaa ki jawa pi na fo ma laga tagawa pi na ma jologo legera ta wa pe koto ro na.

YERWE senre nda Poli wila kan

Timote wi yeri

¹¹ Mboro wo na, mboro ŋa ma yen Yennele li lere, moɔ yee yigi ki kagala ke ni! Maa kasinŋe piin, maa fye Yennele li yege, ma pye tagawa ni, naa ndanlawa ni. Maa kagala kunni ma yee ni, ma pye nandanwa ni.

¹² Ma malaga jenge gbon wa tagawa pi ni. Ma yinwege mbakogo ki yigi jenge, katugu Yennele lɔon yeri mbege kan ma yeri, naa ma ma tagawa pi sereya jenne wi yo serefenne legera yege na we.

¹³ Mi yen naga yuun naga ngbanni ma ni Yennele na li maa yinwege ki kaan yaraga pyew ki yeri lo naa Zhezu Kirisi wi ni pe yege na, wo ŋa wila sereya jenne yo kumanda Ponsi Pilati wi yege na we.

¹⁴ Fo ma ngasele li yigi jenge li koro kpoyi, ma pye jeragisaga fu mbe sa gbon pilige ŋa we Fo Zhezu Kirisi wi yaa wi yee naga ki na.

¹⁵ Yennele li yaa kaa naga wagati ŋa li kon wi ni. Lo nungba li yen ferewe po naa yawa pi ni fuun Fo, naa wunlumbolo pe Wunluwo konaa tafenne pe Fo.

¹⁶ Lo nungba li se ku. Li yen ma cen yanwa mba ni, lere se ya fulo pi tanla. Lere fali yan yenle ni, lere se si ya mbeli yan yenle ni. Gbogowo naa yawa mbakoo pi yen li woo fo sanga pyew! Anmiina.

¹⁷ Ki yo maga ngban ki dunruya ŋa wi penjagboro fenne pe ni, fo paga kaa pe yee gbogo, paga si ka pe jigi wi taga ki penjagboro nda ti yaa ka ko to na. Een fo, pe pe jigi wi ni fuun wi taga Yennele li na. Lo li maa yaara ti ni fuun ti kaan we yeri nari lege, jango we nayinne ta.

¹⁸ Maga yo pe kan fo paa kajenge piin, pe penjagboro tawa pi pye kapyere jende pyege ni. Paa kaan fyafyaw, paga ka pye ken gbanga ni.

¹⁹ Na pe kaa ki piin ma, pa pe yaa korogo tiyongo mbakogo gbogolo pe yee kan pe goto kala li na. Kona, pe yaa yinwege jenge ki ta.

²⁰ Timote, senre nda ti telege ma na, mari yigi tiyongo. Senwara nda ti woro ma yala tagawa kono li ni, moɔ yee yingiwe jen ti ni, naa kendige ŋa leele pe maa woo naga yinri kajenne wa pe yagbogowo pi ni we.

²¹ Leele pele pe yee pye ma yo poro ki kajenne pi ta, ma pungo ma laga tagawa kono li na.

Yennele li yinne pi pye ye ni!

Sewε shyen woo na Pɔli wila torogo TIMOTE wi yeri

Sewε wi nawa senre

Sanga na ni Pɔli wila pye wa kaso wa Ɔromu ca, ko wila ki sewε na wi yɔnlogɔ (1.8, 16-17; 2.9). Wila wi yɔnlogɔ maa torogo Timote wo kan. Ki sanga wi ni, Timote wila pye wa Efezi ca. A Pɔli wi sigi yo wi kan ma yo wi kari wi korɔgɔ wa Ɔromu ca (4.9), katugu wila pye naga jate ma yo wi yinwege piliye yila pye na yɔngɔ yi kɔsaga ki ni (4.6). Pɔli wila tunngo pye fannga ni we Fɔ Zhezu Kirisi wi kan. Ki kala na, wila fannga le Timote wi ni ma yo wigi pye paa wi yen.

Wa sewε wi go (1.3-2.13) laga ki ni, Pɔli wi yen naga yenri Timote wi yeri ma yo wi koro wi yere jenge wa tagawa pi ni, wi jɔlogɔ ki sige.

Wa sewε wi go (2.14-4.5) laga ki ni, Pɔli wigi yo Timote wi kan ma yo Yenɲele senre kpoyi ti yen na nagawa mba kaan, wi koro sinɲe pi na, paa yege nga na wila ki yo wi kan wa wi sewε kongbanɲa wi ni. Wila ki yo Timote wi kan ma yo wuu yεε yigi nagafenne yagboyoolo pe ni.

Wa sewε wi kɔsaga yeri (3.12-15), Pɔli wi yen na para wi cɛnlomɔ pi wogo na, na yerewe kaan konaa sharaga ni.

Sewε wi yen ma kɔɔnlɔ yege nga na

Sharaga konaa Yenɲele li sonmɔ 1.1-5

Kotogo kan senre nda Pɔli wila kan Timote wi yeri 1.6-14

Pɔli wi cɛnlomɔ 1.15-18

Mbe pye Zhezu Kirisi wi sorodashe sinɲe 2.1-13

Timote wi daga mbe pye lere na pɛ taga wi na wa wi tunngo ki ni 2.14-26

Yerewe mba pi kan dunruya kɔsaga wi wogo na 3.1-17

Yerewe mba pi kan Yenɲele senre ti yarawa wogo na 4.1-5

Kakɔɔndɛgele pungo wolo 4.6-8

Yerewe senre pungo woro konaa sharaga pungo wogo 4.9-22

Pɔli wila Timote wi shari

¹ Mi Pɔli, mi yen Zhezu Kirisi wi pitunɲɔ ma yala Yenɲele li nandanwa kala li ni. Lilan tun mbaa yinwege yon fɔlɔ na li kɔn li senre ti yari, ko nga wɛ ta wa we gbogolomɔ pi ni Zhezu Kirisi wi ni we.

² Timote, na pindanlawa, muwi migi sewε na wi pye maa torogo ma kan. We To Yenɲele lo naa we Fɔ Zhezu Kirisi wi ni pe yinme kan ma yeri, pɔɔn yinriwe ta, pe yeyinɲge kan ma yeri.

Pɔli wila Yenɲele li shari, ma Timote wi yeri

³ Mi yen na Yenɲele li shari, lo na mi yen na tunngo piin li kan nawa jatere jenge ni, paa yege nga na na teleye paa ki pye we. Mi maa nawa tuun ma na, na Yenɲele li shari wa na yenrewe pi ni ma kan suyi, yonlo naa yembine.

⁴ Mi maa nawa tuun ma yentunwɔ pi na. Mila ki jaa mboɔn yan naa jate, jango na nawa pi yinɲgi.

⁵ Mi yen na nawa tuun ma tagawa jembe pi na, po nungba po pila keli ma pye ma mama Loyisi wo naa ma no Enisi pe yeri. Mi taga ki na ma yo po nungba po pi yen ma yeri fun.

⁶ Ko ki ti mila ma nawa tuun ki na fo: Yarikanga nga Yenjele li kan ma yeri, naa mila na keyen yi taga ma na, maga yigi ki koro yinwege na.

⁷ Katugu Yinnekpoyi na Yenjele li kan we yeri, lii we kan waa fyɛ. Eɛn fo, li fannga le we ni, naa ndanlawa konaa tijinliwe ni.

⁸ Ki kala na, maga kaa fere taa mbaa we Fo wi senre yuun. Maga kaa fere taa mi fun na kanngolo, mi na laga kaso wi ni we Fo wi kala na we. Eɛn fo, moɔ tasaga le wa jologo kagala ke ni maa jolo na ni ja Sentanra ti kala na, mbe yala fannga nga Yenjele li kan ma yeri ki ni.

⁹ Lo li we sho, ma we yeri we pye li woolo. Kii pye kapyegele ngele we pye koro kala na, eɛn fo, ligi pye ma yala li kakonndegɛle lo naa li yinme po ni. Ki yinme lɔu kan we yeri Zhezu Kirisi wi ni, na dunruya wi fa da.

¹⁰ Koni, li ki yinme pi naga we na, we Shɔfo Zhezu Kirisi wi yɛɛ nagawa pi kala na. Wo wi kunwo pi fannga ki ko, mɛɛ yinwege naa wire mbafongowo wogo ki naga we na, Sentanra ti fannga na.

¹¹ Yenjele lilan tege mbe pye ki Sentanra ti yarifo, naa pitunngo konaa nagafo.

¹² Ko ki ti mi yen naga jologo kagala ke kunni na yɛɛ ni. Eɛn fo, mi woro na fere taa, katugu na jigi muu taga na na, muu jen. Mi taga ki na ma yo nga wi telege na na, fannga yen wi ni wigi yigi jenge fo sa gbon dunruya kopilige ki na.

¹³ Kaselege senre nda mila yo moɔ kan, ma ti nungba ti yigi jenge. Ma yɛge sin wa tagawa po naa ndanlawa pi ni, mba pi yen we ni wa we gbogolomo pi ni Zhezu Kirisi wi ni.

¹⁴ Nagawa senjende nda ti telege ma na, mari yigi tiyongo Yinnekpoyi li sagawa pi fannga na, lo na li yen we ni we.

¹⁵ Yɛge nga na maga jen we, Azi kinda tagafenne pe ni fuun pe laga na na. Poro pele wele Fizheli naa Erimozheni.

¹⁶ We Fo wi Onesifori go woolo pe yinriwe ta, katugu wilan kotogo ki sogo na na sanga legere na, wi sila pye na fere taa mi na mi yen laga kaso na kala na.

¹⁷ Eɛn fo, naa wila pan laga Orumu ca, wila na lagaja jenge fo ma saa na yan.

¹⁸ We Fo Zhezu wigi yaga we Fo Yenjele luu yinriwe ta dunruya kopilige. Kagala ngele fuun wi yon mala kan wa Efezi ca, ma ke jen ma we lere pyew wi na.

2

Zhezu Kirisi wi sorodashe jenne

¹ Ki kala na, mboro na na pinambyo, fannga le ma yɛɛ ni yinme mba we ta Zhezu Kirisi wi yeri pi ni.

² Kagala ngele ma logo na yeri serefenne legere yɛge na, ma ke telege leele mbele pe yen tagawa ni pele na, mbele pe mbe ya mbaa leele pele nari ke ni fun we.

³ Moɔ tasaga le wa jologo kagala ke ni, maa jolo na ni ja paa Zhezu Kirisi wi sorodashe jenne yen.

⁴ Lere na kaa kee sorodasheya, wila wi jatere wi lege wi yɛɛ na ca kagala koro kala na, na wi kaa jaa wi kala luu kundigi wi ndanla we.

⁵ Fevo ŋa ka kari kashara fene li na, na wii fe mbe yala ki ngasegele ke ni, wila ki sara wi ta.

⁶ Kere konfo ŋa wi tunngo ki pye ma te, wo wi daga mbe keli mboo tasaga ta wa yarilire ti ni†.

⁷ Nda mila yuun ma kan, jatere pye ti na, katugu we Fo wi yaa tijinliwe kan ma yeri ma ti ni fuun ti koro jen.

⁸ Ta nawa tuun Zhezu Kirisi wi na. Wo wi yen Davidi setirige pyo we. Wila yen ma yiri wa kunwo pi ni paa yege nga na Sentanra nda mila yari tigi yo we.

⁹ Ki Sentanra nda mila yari leele pe kan, to kala na mi yen na jolo, fo a panla po yere jorogo ni paa kapege pyefo yen. Een fo, Yennele senre pee to po.

¹⁰ Ko ki ti mi yen na kala li ni fuun li kunni na yee ni, leele mbele Yennele li wo pe kala na, jango Zhezu Kirisi wi yen na showo mba kaan, poro fun poo ta, konaa gbogwo mbakoo pi ni.

¹¹ Ki senre nda ti yen kaselege senre fo:

Na kaa pye we pinle ma ku wi ni,
we yaa ka pinle mbaa we yinwege ki piin wi ni fun†.

¹² Na waga kala li ni fuun li kun we yee ni,
pa we yaa ka pye wi ni ja wa wi wunluwo pi ni.
Na waga si je wi na,
pa wo fun wi yaa ka je we na.

¹³ Na kaa pye wee taga wi na,
wo yaa koro senre nungba yofa,
katugu wi se ya mbe je wi yee na†.

Tunmbyee ŋa pè ma wa ma wele wi kala

¹⁴ Ma leele pe ni fuun pe nawa to ki na, ma pe yenri ngbanga Yennele li yege na, fo paga kaa wiin pe yee ni senpiile kala na. Ki maara tila kala yon, ti maa mbele pe maa ti nuru pe jogo win.

¹⁵ Bala moo yee naga Yennele li na paa tunmbyee ŋa wi ma mege ta we. Pa tunmbyee yen ŋa wi woro na fere taa wi tunngo ki ni. Wi maa kaselege senre ti yuun nari yege woo ti yege ki na.

¹⁶ Moo yee yigi kendige waga ki ni. Ki woro ma yala tagawa kono li ni, katugu mbele pe maa ki kendige waga ki woo, pe maa lali Yennele li ni na seregi.

¹⁷ Pe nagawa senre ti yen paa sagbanga yen, nga ki maa gbogo na seregi. Ki leele poro pele wele Imene naa Fileti.

¹⁸ Pè je ma laga kaselege ki na, na lelegere fanla na pe lari tagawa kono li na ma yo kuulo pe yenme pila pye mako.

¹⁹ Konaa ki ni fuun, kagala ngele Yennele li nogo le, ke wa ke yonlo. Ki senre nda ti yen ma yonlogo ke na ma yo fo: «We Fo wuu woolo pe jen.»†
Ma nuru ma yo fo: *Lere ŋa fuun kaga yo mbe yo wi yen we Fo wi woo, wi daga mbe punjo le kapege pyege ki ni.*

† 2:6 2:4-6: Poli wila ki nari Timote wi na fo wi jatere wi daga mbe koro Yennele kagala koro na. † 2:11 2:11: Poli wi yen na kunwo mba senre yuun, pi mbe ya pye kunwo jembe po, nakoma batemu ŋa tagafo wi ma pye we. † 2:13 2:11-13: Nombu 23.19; Mati 10.33; Luki 12.9; Oromu 6.8

† 2:19 2:19: Nombu 16.5; Yuuro 97.10

²⁰ Wa yungbenge ki ni, te naa warifuwe yaapire ce ma ti ma pye wa. Eɛn fɔ, tire woro ma pye wa, naa cɔɔ ni. Ta yen gbogowo woro, sannda pe maa gbegele to ni pilige pyew.

²¹ Lere ɲa kaa yee wo kagala ngele mila ke senre yuun ma kan ke ni, mbe pye kpoyi, wi yaa pye paa gbogowo yaapige yen, mbe pye Yenɲele li woo. Wi yaa pye kayongo ni wi fɔ wi kan, mbe gbegede mbe yala kapyere jende ti ni fuun pyege kala na.

²² Ma lefonro jogo kagala ke yaga wa, maa kasinnge ki lagajaa, naa tagawa ni, naa ndanlawa ni, naa yeyinnge ni leele mbele pe maa Yenɲele li yenri kotojenge ni pe ni.

²³ Eɛn fɔ, ma je tijinliwe fu kendige waga ki na. Mɔga jen ma yo ki maa maara koon.

²⁴ Ma si yala, we fɔ wi tunmbyee wii daga mbaa wiin. Eɛn fɔ, wi daga mbe pye ndanlawa ni lere pyew wi ni, mbe ya mbaa leele pe nari Yenɲele senre ti ni, mbaa kagala kunni wi yee ni.

²⁵ Mbele pe maa kendige woo wi ni, wi daga mbaa pe nari nandanwa ni. Kana pa Yenɲele li yaa yunndanga kan pe yeri pe pe kapere ti jen peri yaga, mbe kaselege ki jen.

²⁶ Kona, pe yaa tijinliwe ta mbe pe yee wo wa Sotanla wi penɛ li ni, lo na laa pe yigi, a paa wi nandanwa kala li piin we.

3

Dunruya koyege piliye senre

¹ Ki daga maga jen jenge fɔ dunruya koyege ni, wagati wi yaa ka pye mbe ngban.

² Katugu leele pe yaa kaa pe yee yonwo po nungba jaa. Pe yaa ka pye penjara jogo ni, naa mege jafenne mbaa pe yee gbogo. Pe yaa kaa Yenɲele li mege ki jogo, pe se kaa pe sevenne pe senre ti nuru. Pe yaa ka pye kagariteele, pe se kaa fye Yenɲele li yee.

³ Pe yaa ka pye lengbaanla, pe se kaa leele yinriwe taa. Pe yaa ka pye leele mege jogofenne. Pe se ka pe yee yingiwe jen. Pe yaa ka pye mbe weli, kajege ki yaa pe mben.

⁴ Pe yaa kaa pe nimbiile pe nii kee, mbaa pe yee nandanwa kagala piin, mbaa pe yee gbogo. Pe nandanwa kagala koro yaa ka pe ndanla mbe we Yenɲele wogo ko na.

⁵ Pe yaa ka pe yee pye Yenɲele kono li tangafenne yee yanwa po na, eɛn fɔ, mbe si je li fannga ko na. Ma laga ki leele cenle pe na.

⁶ Wa pe ni, pele maa yiin yinre ti ni na jeele mbele pe woro tijinliwe ni pe fanla. Ki jeele wele, pe kapere tuguro ti yen wa pe yee go na. Jogo cenle pyew wi yen pe ni na pe tile.

⁷ Ki jeele pe maa ki jaa paa pe nari pilige pyew, eɛn fɔ, paa si ya mbe kaselege ki jen mbe wali ki na.

⁸ Ki leele pe maa kendige woo kaselege ki ni, paa yee ɲga na Zhanesi naa Zhambire paa pye na kendige woo Moyisi ni we. Ki leele pe jatere wi jogo pe na, pe tagawa pi se ya kala yon.

⁹ Eɛn fɔ, pe se ya kari yee ki ni naa, katugu lere pyew wi yaa kaga jen mbe yo tijinliwe woro pe ni, paa yee ɲga na Zhanesi naa Zhambire wogo kila pye we.

*Yerewe senre pungo woro
nda Poli wila kan Timote wi yeri*

¹⁰ Eɛn fɔ, mboro wo na, mà taga na punɔgo na wa na nagawa senre ti ni, naa na tangalomɔ po naa kagala ngele mi kon mbe pye ke ni, naa na tagawa po naa nga mila kunni na yee ni ki ni, naa na ndanlawa po naa na kaporo ti ni.

¹¹ Naa na jolɔgo ko naa na tere ti ni. Jolɔgo naa tere nda fuun ti gbon na na wa Antiyoshi ca naa Ikoniyoumu ca naa Lisiti ca ki ni, mà ti ni fuun ti jen. Mila jolɔgo gbɔgo kun na yee ni, eɛn fɔ, we Fɔ wilan sho ki ni fuun ki ni.

¹² Mbele fuun paa jaa pe tangalomɔ pi sin Yenɲele li yee na, wa pe gbogolomɔ pi ni Zhezu Kirisi wi ni, pe yaa ka pe jolo fun.

¹³ Eɛn fɔ, lepeele poro naa yagbogolo fenne pe ni, pe yaa la kee yee kapege pyege ki ni. Pe yaa kaa leele sanmbala pe fanla mbaa pe punngu, mbe pe yee fanla mbe pe yee punɔgo.

¹⁴ Mboro wo na, kagala ngele mà forɔgo ma taga ke na ma yo ke yen kaselege, ma yee sin ke na; katugu mbele pɔɔn naga ke ni, mà pe jen.

¹⁵ Mà Yenɲele senre sewe kpoyi wi jen maga le wa ma puwen pi na. Wi mbe ya tijinliwe kan ma yeri ma ta ma sho, tagawa mba mà taga Zhezu Kirisi wi na pi fannga na. ¹⁶ Yenɲele senre nda fuun ti yonlogo, Yenɲele lo liri le wa ti yonlogofenne pe nawa. Ti yen tonli ni mbaa leele pe nari kaselege ki ni, mbaa pe pungosara ti nari pe na, mbaa pe yee sinni, mbaa pe koro wa tangalomɔ mba pi sin pi ni,

¹⁷ jango na fuun wi yen Yenɲele lere, wi gbegede wi yala, wi ya wila kajenge ki ni fuun ki piin.

4

¹ Mila ma yenri ngbanga Yenɲele lo naa Zhezu Kirisi pe mege na, wo na wi yaa ka kiti wi kon weele poro naa kuulo pe na we. Mila ma yenri Zhezu wi panga konaa wi wunluwo pi mege ni,

² fɔ maa Yenɲele senre ti yuun leele pe kan. Wagati wi tanla o, wi ngban o, ma bala maa ti yari maa kee yee. Maa pe kapere ti nari pe na. Maa pe pungosara ti nari pe na, maa pe yeregi, maa pe nari Yenɲele senre ti ni maa ki kunni ma yee ni jenge.

³ Katugu wagati wa na paan, leele pe se ka yenle kaselege nagawa senre ti na naa. Eɛn fɔ, pe yaa kaa tanri pe yera jogo kagala koro na, mbe nagafenne legere ja pe yee na, poro mbe ta paa senre nda paa jaa mbaa nuru ti yuun pe kan.

⁴ Pe se kaa kaselege senre to nuru naa, eɛn fɔ, mungooro senre to pe yaa kaa nuru.

⁵ Mboro wo na, moɔ yee yingiwe jen kala li ni fuun li ni. Ma jolɔgo ki kun ma yee ni. Maa sentanra yogo tunngo ki piin, moɔ tunngo ki ni fuun ki pye maga yon fili.

⁶ Mi wo na, mi pye paa saraga yen, na kusanga wi gbon mako.

⁷ Mi malaga tiyongo gbon. Mi kashara fene li fe ma gbon wa li kosaga, mi koro wa tagawa pi ni.

⁸ Koni, wunluwo njala yen ma tege na kan wa yenɲele na, na li yen kasinngede wolo. Kiti konpilige, we Fɔ na wi yen kiti konfo sinne, wi yaa li kan na yeri. Mi nunɔba ma, eɛn fɔ, mbele fuun paa ki singi ndanlawa ni wi pan wuu yee naga, wi yaa kali kan pe yeri.

*Senre punɔgo woro nda Poli wila yo
ma Timote wi kan*

⁹ Bala ma pan na koroŋo fyaw.

¹⁰ Katugu Demasi wì laga na na, naa ki dunruya ŋa wi yaara tùu ndanla ki kala na. Wi kari wa Tesaloniki ca. Kiresan wo kari wa Galasi tara, a Tite wo kari wa Dalimati tara.

¹¹ Luki wo nungba wì koro laga na ni. Na maga kaa paan, maa paan Mariki wi ni, katugu wi mbe ya pan mbanla saga na tunŋo ki na.

¹² Mi Tishiki wi torogo wa Efezi ca.

¹³ Na maga kaa paan, derigbogo ŋa mila toro wa Tirowasi ca wa Karipusi yeri, maa paan ki ni na kan, naa seweɛɛ pe ni, seere seweɛɛ poro wogo ko ki ngban na ni ma we.

¹⁴ Alegizandire, fɛnlɛnaŋa we, wì kapege pye na na fɔ jɛŋgɛ. We Fɔ wi yaa kaa sara mbe yala wi kapyege ki ni.

¹⁵ Mboro fun, mɔɔ yɛɛ yingiwe jɛn wi ni, katugu wì kendige wɔ we senyoro ti ni fɔ jɛŋgɛ.

¹⁶ Pilige kongbanŋa ŋa mila para mbanla yɛɛ sho wa kiti kɔnfɔ wi yɛgɛ na, lere kpɛ wo sila pye wa na ni mbanla saga, pe ni fuun pàa laga na na. Yɛnɲɛɛ liga ka pe yigi ko yingiwe!

¹⁷ Ɛɛn fɔ, we Fɔ wila pye na ni, wila fanŋa kan na yeri, a mi ya maa senre ti yari mari yɔn fili, mbele pe woro Zhufuye a pèri logo. Ki wogo ki na, Yɛnɲɛɛ làa na go sho jara wi yeri.

¹⁸ We Fɔ wi yaa lanla go shoo tipere ti ni fuun ti ni, mbanla pye mbe ye yinŋgɛ wa li naayeri wunluwɔ pi ni. Gbɔgɔwɔ pi yɛn wi woo fɔ sanga pyew. Anmiina.

Sharaga punŋo wogo

¹⁹ Ma Pirisili naa Akilasi pe shari na kan, naa Onesifori go woolo pe ni.

²⁰ Erasiti wo koro wa Korenti ca. Mila Tirofimu wo yaga wa Mile ca, katugu wila pye na yaa.

²¹ Ma bala ma pan were sanga wi yɛgɛ. Ebulusi, naa Pudansi, naa Linusi, naa Kulodiya konaa sefenne pe ni fuun, pɔɔn shari.

²² We Fɔ wi pye ma ni! Yɛnɲɛɛ li yinmɛ pi pye ye ni! Anmiina.

Sewe ɲa Poli wila torogo

TITE wi yeri

Sewe wi nawa senre

Tite wila pye Girekiye woo (Gala 2.1-3). Mbele pàa pinle na we Fò wi tunngo ki piin ja pitunngo Poli wi ni, Tite wila pye wo wa. Poli wila wi tun tunndo ta na wa Korènti ca konaa lara ta yege ni (2 Korèn 2.13; 7.6; 8.16; 2 Timo 4.10). Yege ɲga na waa ki yaan laga ki sewe ɲa wi ni, Poli wila Tite wi yaga wa Kireti tara ti ni, jango wi ta wila legiliziye fonmbolo pe sari (1.5).

Wa sewe wi ni, Poli wi yen naga yuun Tite wi kan ma yo wi yekelewe tege legilizi nungba nungba pyew wi ni. Mbele pe yaa ka pye yekele, tangalomo mba pe daga mbaa yaan wa pe yinwege ki ni, Poli wi Tite wi nawa to pi wogo na (1.5-9). Poli wigi yo Tite wo naa tagafenne pe kan fò pe taga nagawa kaselege woo pi ni, konaa pege naga Zhufuye mbele paa jaa mbe legilizi wi jogo pe na fò pe nagawa senre ti yen yagbogolo woro.

Wa sewe wi go (2.1-15) ki ni, Poli wi yen na yerewe kaan nambala, naa jele, naa lefonmbolo naa sumbono konaa kulolo pe yeri, poro mbele pe yen wa legilizi wi ni we.

Wa sewe wi go (3.1-15) ki ni, Poli wi yen na legilizi woolo pe nawa tuun ki na fò pe daga mbaa pe yinwege ki piin yeyinngge na, mbe yee koonlomo pi yaga.

Wa sewe wi kosaga (3.12-15), Poli wi yen na yerewe senre jenri kaan Tite wi yeri konaa sharaga.

Sewe wi yen ma koonlo yege ɲga na

Sharaga 1.1-4

Legilizi lelele pe yinwege ki daga mbe pye yege ɲga na 1.5-16

Yerewe mba pi daga mbaa kaan tagafenne pe ni fuun pe yeri 2.1-15

Tagafenne pe tangalomo cenwe pi ni 3.1-11

Yerewe punjo woo naa duwaw senre 3.12-15

Sharaga ɲga Poli wila kan

Tite wi yeri

¹ Mi Poli, mi yen Yenɲele li tunmbyee naa Zhezu Kirisi wi pitunngo.

Yenɲele lo lilan tun mbe leele mbele li wo pe saga pe taga li na, mbe pe naga kaselege ki ni pege jen, ko ɲga ki yen ma yala we tagawa kono li ni we,

² jango pe jigi tagasaga ta yinwege mbakogo wogo ki na. Yenɲele na laa finle, laa ki yinwege yon folo li kon ma keli dunruya dasanga wi yege.

³ Lili senre ti pye mari naga we na wagati ɲa laa kon wo ni, mari telege na na mbaa ti yari. Yenɲele na li yen Shofò lo ligi kono kan na yeri.

⁴ Migi sewe ɲa wi pye naa torogi mboro Tite ma kan, mboro ɲa ma yen na pinambyo jenɲe, naa wè pye nungba wa tagawa pi ni we. We To Yenɲele lo naa we Shofò Zhezu Kirisi wi ni, pe yinne naa yeyinngge kan ma yeri!

*Tunngo nga Poli wila telege
Tite wi na wa Kireti logo fugo
tara ti ni*

⁵ Mɔɔ yaga wa Kireti logo fugo tara ti ni, janngo kagala ngele kè koro mbe pye, ma ke pye. Ma legilizi lelele tegetege ca pyew ki ni, paa yege nga na mila ma yeri we.

⁶ Legilizi lelele wi daga mbe pye jeregisaga fu. Wi daga mbe pye jele nungba fo. Wi piile pe daga mbe pye tagafenne, paga ka pye kajagara pyefenne paa pe mepege yinri, nakoma mbe pye yenngbangala fenne.

⁷ Legilizi yekewe wi yen ma cen Yennele kagala koro go na. Ki kala na, ki daga wi pye jeregisaga fu. Wii daga mbaa wi yee nari. Wii daga mbe pye maara konfo, naa sinwo, naa lewelewe. Wii daga mbaa tonli pee jaa.

⁸ Wi daga mbe pye nambanmbala yigifo, kajenge kuu ndanla. Wi daga mbe pye tijinliwe ni, mbe pye sinne, mbe pye kpoyi Yennele li yege na, mbooyee yingwe jen.

⁹ Wi daga mbe koro mbe mara kaselege nagawa senre ti na, paa yege nga na paa wi naga ti ni we. Kiga pye ma, pa wi mbe ya mbaa leele pe yeragi mbe yala kaselege nagawa senre ti ni, mbaa mbele pe maa kendige woo wi ni pe pungosara ti nari pe na.

¹⁰ Katugu lelege wa, ma serege Zhufuye mbele pe taga Kirisi wi na poro, pe ma yiri ma je na leele pe fanla na pe punngu pe go fu senre ti ni.

¹¹ Ki daga ma pe yonro ti ton, katugu pe maa lara woolo pe pinri na pe nari senre nda ti daga to ni, mbe ta mbe penjara ta, nda ti talomo pii yala.

¹² Kireti fenne woo wa, wo jate wi yen pe Yennele yon senre yofenne wo wa. Wila ki yo ma yo fo: «Kireti fenne pe yen yagbogolo yofenne sanga pyew. Pe yen paa wongaala tipeele yen, ma pye tiyanmbala, mbele paa la kala la jate ndee mbaa nii.»

¹³ Ki senre nda ti yen kaselege. Ki kala na, ma para pe na ngbanga, jango pe tagawa pi sin.

¹⁴ Paga kaa Zhufuye mungooro senre ti nuru, naa ngasegele ngele leele pe tege ke ni, poro mbele pe je kaselege konfo li na we.

¹⁵ Mbele fuun pe yen kpoyi, yaraga ki ni fuun ki yen kpoyi pe kan. Een fo, mbele fuun pe woro kpoyi, pe si woro tagafenne, yaraga ko ka na pye kpoyi pe yege na, katugu pe tijinliwe naa pe nawa pi yen fyongo ni.

¹⁶ Pe ma yo poro Yennele li jen, ma si yala, pe kapyere to maga naga ma yo pe je li na. Pe yen tipeele, ma panraga ma je. Pe se ya mbe kajenge nungba ko pye.

2

Kaselege nagawa senre

¹ Mboro wo na, ta leele pe nari maa yala kaselege nagawa senre ti ni.

² Maga yo nambala lelele pe kan, fo paa piin cecere, pe pe yee yingwe jen, pe pye tijinliwe ni, pe ndige kan wa tagawa pi ni, pe pye ndanlawi ni, paa kala kunni pe yee ni.

³ Maga yo jeele lelele pe kan fun, fo pe tangalomo pi daga mbe sin. Paga ka pye leele mege jogofenne, nakoma sinwoolo. Pe daga mbaa yerewe senjende kaan,

⁴ mbege naga jasumboo pe na fo pe penne naa pe piile pe daga mbe pe ndanla.

⁵ Pe pye tijinliwɛ ni, pe tangalɔmɔ pi pye kpoyi. Paa pe yuro tunndo ti piin tiyɔngɔ. Pe pye nandanwa ni, paa pe penɛ pe sɛnrɛ ti nuru, jangɔ lere ka ka sɛnpere yo Yɛnnɛlɛ li sɛnrɛ ti na.

⁶ Lefɔnmɔbɔlɔ fun, ma pe yɛri fɔ pe pye tijinliwɛ ni kala li ni fuun ni.

⁷ Mboro jate, ma daga mbaa kapyere jɛndɛ pyege ki nari. Ma pye sobɛfɔ naa yetogowo ni wa ma Yɛnnɛlɛ sɛnrɛ nagawa pi ni.

⁸ Maa sɛnsinnde yuun, nda pe se ya mbaa kendige woo ti ni, jangɔ fɛrɛ mbɔɔn mbenfɛnnɛ pe ta, paga ka ya mbe kapege ka ta mbaa yuun we na.

⁹ Ki daga kulolo paa pe tafɛnnɛ pe sɛnrɛ ti nuru, pe kapyere ti pe ndanla kala li ni fuun ni. Pee daga mbaa kendige woo pe ni.

¹⁰ Paga ka pe tafɛnnɛ pe yaraga ka kpɛ yu. Ɛɛn fɔ, pe daga mbaa pe yɛɛ nari suyi fɔ pe yɛn jɛmbeɛ ma pye tagawa ni, jangɔ leele paa we Shɔfɔ Yɛnnɛlɛ li nagawa sɛnrɛ ti gbogo kala li ni fuun ni.

¹¹ Katugu Yɛnnɛlɛ lili yinmɛ pi pye maa naga, jangɔ leele pe ni fuun pe showɔ pi ta.

¹² Ki yinmɛ pi yɛn naga nari we na fɔ we daga mbe je we tangalɔmɔ pee po naa we dunruya jogo yaara ti na, mbaa we yinwege ki piin ki nala pilige nga ki ni tijinliwɛ ni, mbe pye lesinmbele, mbaa fyɛ Yɛnnɛlɛ li yɛgɛ.

¹³ Nayinmɛ pilige nga we jigi wi yɛn ki na, pa we daga mbaa ki singi ma. Ko pilige koyi we Yɛnnɛlɛ ngbɔgɔ naa we Shɔfɔ Zhezu Kirisi pe gbɔgɔwo pi yaa ka pi yɛɛ naga.

¹⁴ Zhezu Kirisi wuu yɛɛ kan ma ku we kala na, mbe ta mbe we go shɔ kapege ki ni fuun ki ni, mbe we pye kpoyi we pye wo nungba woolo. We bala waa kapyere jɛndɛ piin.

¹⁵ Pa ma daga mbaa leele pe nari yɛɛn, mbaa pe yɛrɛgi, mbaa gbanla pe na fannɔga ki ni fuun ni. Maga ka lere kpɛ yaga wɔɔn tifaga.

3

Pa tagafɔ wi daga mbaa tanri yɛɛn

¹ Ma tagafɛnnɛ pe nawa to ki ni fɔ pe daga mbaa gbɔforonema wo naa fannɔga fɛnnɛ pe gbogo, mbaa pe sɛnrɛ ti nuru, mbe pe yɛɛ gbɛgɛɛ mbaa kajɛngɛ ki cɛnlɛ pyew ki piin.

² Paga ka sɛnpere yo lere kpɛ na, paga si ka pye malingɔɔnɔ, pe pye kotoyinngɛ ni, naa nandanwa coli lere pyew wi ni.

³ Katugu faa, woro fun, waa pye tijinliwɛ fu fɛnnɛ, naa yɛnnɔgbangala fɛnnɛ, ma pungo. Waa pye paa kulolo yɛn we jogo kagala koro naa we yarindaanra cɛnlɛ pyew ti kala na. Waa pye na we yinwege ki piin wa nambewe po naa nangbɔgɔwo pi ni. Waa pele panra, a pɛ we panra.

⁴ Ɛɛn fɔ, naa we Shɔfɔ Yɛnnɛlɛ lɔa kaa li kagbaraga naa li ndanlawa pi pye maa naga leele pe na,

⁵ a li si we shɔ. We kasinngɛle ngele wɛ pye koro ma ke ti li ko pye ma. Ɛɛn fɔ, li we yinriwɛ ta win. Li we nawa pi jogo we na ma we se fɔnmɔbɔlɔ. A wɛ si yinwefɔnnɔgɔ ta Yinnekpoyi li fannɔga na;

⁶ katugu Yɛnnɛlɛ lili Yinnekpoyi li tirige we na lɛgɛrɛ, we Shɔfɔ Zhezu Kirisi wo fannɔga na,

⁷ jangɔ li yinmɛ pi fannɔga na, we pye lesinmbele li yɛgɛ na, konaa yinwege mbakɔgɔ nga we jigi wi yɛn ki na, wege ta.

⁸ Ki sɛnrɛ ti yɛn kaselege.

Mila jaa mari yo mari ngban, jango mbele pè taga Yennɛle li na, pe bala paa kapyere jende piin. Ko ki yen ma yon, ma pye tonli ni leele pe kan.

⁹ Ɛɛn ƒɔ, mɔɔ yɛɛ yingiwe jɛn kendige go fu wogo ki ni, naa setirige senre, naa maara to naa kendige nga ki maa woo ngasele senre na ki ni; katugu ki yen kayongo fu, tonli woro ki ni.

¹⁰ Lere ɲa wi maa tagafenne pe koon pe yɛɛ na, maa yeri yerisaga nunɔba, ma nuru maa yeri ki shyen wogo na, na wi sigi yaga, maa laga ma yɛɛ na.

¹¹ Kona, mɔga jɛn ma yo ki lere cenle wi kozinne li wa, a wi kapyere fun tila ki nari ƒɔ wi punɔ.

*Yɛɛwɛ senre punɔ woro
nda Poli wila kan Tite wi yeri*

¹² Na mi ka Aritemasi, nakoma Tishiki torogo wa ma yeri, pa ma bala ma pan na korogo laga Nikopolisi ca, katugu mi yere ki yerewe mbe were sanga wi pye laga.

¹³ Bala ma lasiri sɛwɛ jɛnfɔ Zenasi wo naa Apolosi pe saga pe ca karaga ki na, jango yaraga ka ka la pe yeri.

¹⁴ Ki daga we sefenne pe kapyere jende pyege ki forogo paa ki piin, jango mbaa leele pe kala yongo, paga ka pye paa leele mbele tonli woro pe ni poro pele yen.

¹⁵ Mbele fuun pe yen laga na ni, pɔon shari. Mbele pè pye we wenne wa tagawa pi ni, ma pe shari wa we kan. Yennɛle li yinne pi pye ye ni fuun ye ni!

Sɛwɛ ɲa Pɔli wila torogo FILEMƆ wi yeri

Sɛwɛ wi nawa sɛnrɛ

Sanga ɲa ni Pɔli wila pye naga sɛwɛ jɛɛlɛ na li yɔnlogi mbeli torogo, kila yala wi yɛn kaso. Ki sanga wi ni, FilemƆ wila pye wa Kolosi ca, wila pye ki laga ki legilizi woo wo wa. Pa tagafenne paa pye na gbogolo wa wi go ki ni na Yɛnnɛlɛ yɛnri. Pɔli wo wila ti, a FilemƆ wi si taga Kirisi wi na.

Kulonana wà la pye FilemƆ wi yeri, paa pye naa yinri Onesimu. Onesimu mɛgɛ ki koro wowi ɲa fo «Lere ɲa wi maa sagawa piin.» Ki kulonana wila fe ma yiri wa FilemƆ wi yeri, mɛɛ kari wa Pɔli wi tanla wa kaso. Ma Onesimu wi ta wa Pɔli wi ni, a wi si taga Zhezu Kirisi wi na, a wi si Pɔli wi saga fo jɛngɛ. Ɛɛn fo Pɔli wila pye FilemƆ wi wɔnlonana, a wi taga Onesimu wi na. Ki pye ma, a wi si yere ki yerewe mbe Onesimu wi pye wi songoro wa FilemƆ wi yeri; katugu wa lasiri wi ni, ki yɛn ma yɔnlogɔ ma yo fo kulo ɲa ka fe mbe wo wa wi tafo wi yeri, pe maa le jɔlogo fo jɛngɛ.

Ki kala na, Pɔli wila ki sɛwɛ ɲa wi yɔnlogɔ maa torogo FilemƆ wi kan. Wa sɛwɛ wi ni, wi yɛn na FilemƆ wi sunlu konaa naa yɛnri fo wi yɛnlɛ Onesimu wi na; wiga ka yɛnlɛ wi na paa kulo yɛn, ɛɛn fo wi pye paa sefo yɛn Kirisi wi kala na.

Sɛwɛ wi yɛn ma kɔɔnlɔ yɛgɛ ɲa na

Sharaga 1-3

FilemƆ wi ndanlawa naa wi tagawa 4-7

Pɔli wila yɛnrɛgɛ ka pye Onesimu wi kala na 8-22

Sharaga pungo wogo konaa duwaw sɛnrɛ 23-25

Sɛwɛ paa wi torogo lere ɲa yeri wi sharaga ye

¹ Mi Pɔli, mi ɲa mi yɛn laga kaso wi ni Zhezu Kirisi wi tunngɔ ki kala na, mi naa sefo Timote, woro wɛgɛ sɛwɛ ɲa wi pye maa torogo FilemƆ ma kan, mboro ɲa ma yɛn we wɔnlonngbɔɔ konaa we tunngɔ pyeyɛnlɛ;

² naa legilizi ɲa wi maa fili wa ma go wi kan, naa we sefo jɛlɛ Afya wi kan konaa we malaga gbonyɛnlɛ Arishipi wi kan.

³ We To Yɛnnɛlɛ lo naa we Fo Zhezu Kirisi wi ni, pe yinmɛ naa yeyinnge kan ye yeri!

FilemƆ wi ndanlawa po naa wi tagawa

⁴ Sanga o sanga mi kaa Yɛnnɛlɛ li yɛnri, mi maa nawa tuun FilemƆ ma na, na li shari ma kan;

⁵ katugu mà taga we Fo Zhezu wi na yɛgɛ ɲa na, a Yɛnnɛlɛ li leele kpoyi pɔɔn ndanla yɛgɛ ɲa na, mɔgi logo.

⁶ Mi yɛn na Yɛnnɛlɛ li yɛnri fo tagawa mba pi we pye nungba we yɛɛ ni, pi koro pila gbogo pila kee yɛgɛ, jango yarijɛngɛ ɲa fuun ki yɛn we wogo wa we yinwɛgɛ ki ni Kirisi wi ni, maga jɛn ma wali ki na.

⁷ Sɛfo, ma ndanlawa pɔlan kan nayinmɛ gbɔɔ ni, ma kotogo kan na yeri, katugu Yɛnnɛlɛ li woolo kpoyi mà pe kotogo ki sogo pe na.

Poli wila yenrege ka pye

Onesimu wi kala na

⁸ Ki kala na, ali maga ta Kirisi wi fannga kan na yeri mbe ya mbe kala na na daga mbe pye li kono kan ma yeri,

⁹ Een fo, konaa ki ni fuun, mi yen naga jaa mbe yaraga ka yenri ma yeri, ndanlawa mba pi yen we sogowo po kala na. Mi Poli, mi yen nɔɔ yenri, mi na mi pye nana lelee, mbe taga wa ko na, mi na yinggo mi yen laga kaso Zhezu Kirisi wi kala na.

¹⁰ Mi yen nɔɔ yenri Onesimu kala na. Wi pye na pinambyo wa we gbogolomo pi ni Kirisi wi ni, laga kaso wi ni.

¹¹ Faa wi sila pye na kala yongo ma kan. Een fo, koni, wi yen na kala yongo ma kan, na kala yongo mi fun na kan.

¹² Mi yen naa torogi ma kan, wo na wi yen paa na wire ti laga ka yen we.

¹³ Mila pye naga jaa wi koro laga na ni mbanla ta laga kaso wi ni Sentanra ti kala na, jango wila kala yongo na kan ma yonlo.

¹⁴ Een fo, mi woro naga jaa mbe kala la pye, na mee yere na na, jango kajenge nga ma yaa pye na kan, kiga ka pye ma yeri jorowo kala. Een fo, ki pye ma nandanwa kala.

¹⁵ Kana Onesimu wila laga ma na wagati jenri ni, jango maa ta naa wi pye ma woo wagati pyew.

¹⁶ Wi woro kulo naa, een fo, wi we kulo na. Wi pye we sefo ma we ndanla. Wi kala lilan ndanla fo jenge. Een fo, wi kala li daga mbe mboro ndanla naa mbe we, mboo ta wi yen senwee pyo naa we sefo wa we gbogolomo pi ni we Fo wi ni.

¹⁷ Ki kala na, na kaa pye maa na jate paa ma pinleyenle yen, maa yigi paa yeye nga na mala yigi we.

¹⁸ Na kaa pye wɔɔn durumu yaraga ka na, nakoma na kaa pye ma fogo yen wi na, maa ki jate na go na.

¹⁹ Mi Poli, mi jate mila ki senre nda ti yonlogi na kee ki ni, fo mi yaa kaga fogo ki ton. Mi woro na jaa mbɔɔn nawa to ki na fo mboro jate na fogo nga ki yen ma na, ko ki yen fo mboro jate mɔɔ yee kan na yeri.

²⁰ Ee, sefo mila ma yenri, maga kala li pye na kan we Fo wi kala na. Mala nawa pi yinggi na na paa ma sefo yen wa we gbogolomo pi ni Kirisi wi ni.

²¹ Mi taga ki na ma yo sewe na mi torogo ma kan, nga mi yenri ma yeri, ma yaa ki pye mbanla kan. Ma yaa sigi pye yere mbe we nga mi yenri ki na.

²² Maa go pyo wa gbegele wa na kan fun, katugu na jigi wi yen ki na fo Yenhele li yaa ye yenrewe pi logo, mbe yenle ki na mbe songoro wa ye yeri.

Sharaga punjo wogo

²³ Epafirasi na laga kaso na ni ja Zhezu Kirisi wi kala na, wɔɔn shari.

²⁴ Mariki, naa Arisitariki naa Demasi konaa Luki, na tunngo pyeyeenle wele, pe ye shari.

²⁵ We Fo Zhezu Kirisi wi yinme pi pye ye ni!

Sewε ƚa paa torogo EBURUYE pe yeri Sewε wi nawa senre

Lere ƚa wila ki sewε ƚa wi yonlogo maa torogo, wi sila wi yee mege ki naga. Een fo lere wawi ƚa wila pye ma Girekiye senre ti jen jenge, ma Yennele senre ti jen jenge konaa ma Zhufuye lasiri wi jen. Mbe yala pe yen naga yuun yee nga na ki ni, ki sewε ƚa wila pye ma pinle Poli seweele pe ni. Ki mbe ya pye Apolosi ƚa wila pye Poli wi ni wa we Fo wi tunngo ki ni, wo wila ki sewε ƚa wi yonlogo (Kapye 18.24-28; 1 Koren 3.5-9; 4.1-2).

Eburuye mbele paa taga Kirisi wi na, a leele paa pe jolo, wila ki sewε wi yonlogo maa torogo, mbege yo pe kan fo pe koro pe yere ngbanga wa tagawa pi ni. Wila ki yo pe kan fo na paga je pe tagawa mba pe taga Zhezu wi na pi na mbe taga Zhufuye lasiri wi na, pe se ka tonli ta, katugu showo mba Zhezu Kirisi wuu senre ti yari pi yen kaselege.

Sewε wi yen ma kon na yiri konsara shyen. Wa ki konsara shyen ti ni, sewε yonlogofa wi ma para senre go ka na, mbe si yerewe senre yo mbe taga wa. Konsaga kongbannga (1.4-10.18) ki yen naga nari we na fo Zhezu wi we merageye mbele wa yennele na pe na. Wi we Moyisi wo naa Yon folo lele saraga wofenne teele pe na. Zhezu wi yen saraga wofenne togboo Yennele li yee na. Wi yen paa Melikisedeki yen, wo ƚa wila pye wunlunanga konaa saraga wafa Abirahamu sanga wi na. Zhezu wila wi yee kan saraga ma we kapere ti le. Saara nda paa pye na woo faa sanga wi ni, ti saa ya mbe we kapere ti jogo mberi laga we na.

Wa sewε wi konsaga shyen wogo (10.19-13.17) ki ni, wi yen na kotogo nii Eburuye pe ni, paa ki ngbanga paa kee yee wa tagawa pi ni, paa yee nga na faa woolo paa ki pye we. Wuu sewε wi ko duwaw pyege naa sharaga ni.

Sewε wi yen ma koonlo yee nga na

Yennele lili kagala nagawa pi yon fili wa Kirisi wo ni 1.1-3

Yennele li Pinambyo wi yen lere ƚa cenle 1.4-4.13

Kirisi, saraga wofenne togboo we, wi tunngo 4.14-7.28

Kirisi wi yon finliwe mba le pi gbogo ma we 8.1-9.22

Saraga nga Kirisi wi wo ki gbogo ma we 9.23-10.39

Serefenne poro naa pe tagawa 11.1-12.29

Yerewe pungo woo konaa sewε wi kosaga senre 13.1-25

Yennele li para li Pinambyo wo yon

¹ Faa, Yennele laa para we teleye pe ni wagati legere ni naa pyelomo legere ni li yon senre yofenne pe yon.

² Een fo, ki pungo piliye yan yi ni, li para we ni li Pinambyo wo yon. Wo fannga na Yennele li dunruya wi da. Wo li tege yaara ti ni fuun ti korogo lifo.

³ Wo wi yen na Yennele li gbogowo yanwa mba pila yengele pi nari, Yennele li yen yee nga na pa wi yen ma ce. Wi yaara ti ni fuun ti togo wi yawa senre ti ni. Kala na li yaa leele pe kapere ti laga pe na mbe pe pye

kpoyi, naa wì kaa lo pye ma li yon fili, a wì si cɛn wa Yɛnnɛlɛ na yawa pi ni fuun fɔ li kalige kɛɛ ki na, wa yɛnnɛlɛ na.

YENNɛLE LI PINAMBYO WI YEN LERE NA CɛNLɛ

1.4-4.13

Zhezu Kirisi wì gbɔɔ ma wɛ mɛrɛgɛye pe na

⁴ Yɛnnɛlɛ li Pinambyo wì gbɔɔ ma wɛ mɛrɛgɛye pe na, ko kì ti Yɛnnɛlɛ li mɛgɛ kan wi yeri, nga kì gbɔɔ ma wɛ pe wogo ki na.

⁵ Yɛnnɛlɛ li faga yo li mɛrɛgɛye wa kan mbe yo fɔ:

Ma yɛn na Pinambyo, a mì pye ma To nala.[†]

Li fa sigi yo mɛrɛgɛ wa kanngɔlɔ mbe yo fɔ:

Mi yaa ka pye ma To, ma yaa ka pye na Pinambyo.

⁶ Sanga ɲa ni Yɛnnɛlɛ li yaa li Pinambyo konɣbanna[†] wi torogo laga dunrɔya wi ni, a li sho fɔ:

Kì daga Yɛnnɛlɛ li mɛrɛgɛye pe ni fuun paa wi gbɔɔ.[†]

⁷ Nga Yɛnnɛlɛ làa yo mɛrɛgɛye pe kanngɔlɔ ki nga fɔ:

Yɛnnɛlɛ li maa li mɛrɛgɛye pe piin paa tifɛɛɛ yɛn,

na li tunmbyeele pe piin paa kasɔn yinngɛle yɛn.[†]

⁸ ɛɛn fɔ, Yɛnnɛlɛ làa ki yo li Pinambyo wi kanngɔlɔ ma yo fɔ:

E, Yɛnnɛlɛ, ma wunluwɔ jɔngɔ ki yaa koro wa fɔ sanga pyew.

Ma yɛn nɔɔ wunluwɔ pi yɛgɛ sinni kasinɲɛ ni.

⁹ Kasinɲɛ ki yɛn mɔɔ ndanla, a tipege kɔɔn mben.

Ko kì ti Yɛnnɛlɛ, ma Yɛnnɛlɛ lɔɔn wɔ

ma sinmɛ kpoyi wa ma go ki na, mba pi yɛn yɔgɔrimɔ woo,

mɔɔ kala li mbɔnrɔ ma wɛ ma pinlɛyɛɛnlɛ pe na.[†]

¹⁰ Ligi yo naa ma yo fɔ:

We Fɔ, mborɔ mà tara ti da maga lɛ wa ki lesaga ki na.

Naayeri wi yɛn ma kɛɛ yɔnlɔ tunɲɔ.

¹¹ Ti yaa ka kɔ, ɛɛn fɔ, mborɔ yaa koro wa fɔ sanga pyew.

Ti ni fuun ti yaa ka lɛ paa yaripɔrɔ yɛn.

¹² Ma yaa kari kuuro paa derigbɔɔ yɛn.

Ti yaa ka kanɲga paa yaripɔrɔ yɛn.

ɛɛn fɔ, mborɔ wo na, ma yaa koro wa ma cɛnlɔmɔ nungba pi na,

ma yɛgɛle ke se kɔ.[†]

¹³ Yɛnnɛlɛ li faga yo li mɛrɛgɛye wa kan mbe yo fɔ:

Pan ma cɛn wa na kalige kɛɛ ki na fɔ mbe sɔɔn mbenfɛnnɛ pe ngbanga mbe pe pye ma tɔɔrɔ ti tɛgɛsaga.[†]

¹⁴ Mɛrɛgɛye pe yɛn yinɲi? Pe ni fuun pe yɛn yinngɛle ngele ke maa tunɲɔ piin Yɛnnɛlɛ li kan. Mbele pe daga mbe showɔ pi ta pi pye paa kɔrɔgɔ yɛn, Yɛnnɛlɛ li maa mɛrɛgɛye pe tunnu pe yeri paa pe sari.

2

Showɔ gbɔɔ sɛnrɛ

[†] **1:5 1:5:** Yuuro 2.7; 2 Sami 7.14 [†] **1:6 1:6:** Jromu 8.29 [†] **1:6 1:6:** Yuuro 97.7 [†] **1:7 1:7:** Yuuro 104.4 [†] **1:9 1:8-9:** Yuuro 45.7-8 [†] **1:12 1:10-12:** Yuuro 102.26-28 [†] **1:13 1:13:** Yuuro 110.1

¹ (Kì kaa pye Yenn̄ɛlè lî para we ni li Pinambyo wo yon), kî kala na, kaselege sen̄re nda wè logo, we daga mberi yigi tiyongo, jango waga ka fɛgɛ mbe laga ti na.

² Katugu sen̄re nda mɛrɛgɛye paa pan ma yo, tîla pye fann̄ga ni fɔ jɛngɛ. Mbele paa je kî sen̄re ti na, naa mbele pe sila tanga ti na, paa jologo ta ma yala n̄ga kila daga pe ni we.

³ Kî pye ma, we yaa shɔ kî jologo kî ni mɛlɛ, na waga kî shɔwɔ gbɔɔ mba pi wogo kî pye sambalawa ni we? We fɔ wo jate wila keli maga shɔwɔ pi wogo kî yari. Ko pungo na, mbele paa wi sen̄re ti logo, a pègɛ yo maga filige we kan ma yo kî yɛn kaselege.

⁴ Yenn̄ɛlè fun, a ligi naga kacɛn lɛgɛrɛ ni, naa kagbɔgolo, naa kafonngolo cɛngɛlɛ kɛ ni fuun ni ma yo pe sɛrɛya wi yɛn kaselege. A lî Yinn̄ekpoyi yarikanra yɛlɛ ma yala lî nandanwa kala lî ni.

*N̄a wi maa leele pe yɛgɛ sinni
na kee pe ni
wa shɔwɔ kologo kî ni*

⁵ Ye wele, dunruya n̄a wila paan, a waa wi sen̄re yuun, Yenn̄ɛlè lî fann̄ga kan mɛrɛgɛye pe yeri pe cɛn wi go na.

⁶ Ɛɛn fɔ, lere wà kî yo wa Yenn̄ɛlè sen̄re sɛwɛ wi laga ka ni ma yo fɔ: *Senwee wi yɛn yinḡi, Yenn̄ɛlɛ, fɔ a maa jatere piin wi wogo na?*
Senwee pyɔ wi yɛn yinḡi, fɔ a maa wi kɔrɔsi?

⁷ *Maa wi tirige wagati jɛnri ni ma wɛ mɛrɛgɛye pe na.*
A mà gbɔgɔwɔ naa sɔnmɔ kan wi yeri paa wunluwɔ njala yɛn.†

⁸ *A mà yaara ti ni fuun ti tirige mari tɛgɛ wi n̄gɔ.*
Na kî ka yo mbe yo fɔ: «Yenn̄ɛlè lî yaara ti ni fuun ti go sogo wi kan.» Ko kɔrɔ wo yɛn fɔ lî yaraga kî ni fuun kî lɛ wi kɛɛ, ka si koro. Ma si yala, we faga yɛn gbɛn fɔ yaara ti ni fuun ti yɛn ma go sogo senwee wi kan.

⁹ Ɛɛn fɔ, wègɛ yɛn fɔ: Yenn̄ɛlè l̄aa Zhezu wi tirige wagati jɛnri ni ma wɛ mɛrɛgɛye pe na, jango Yenn̄ɛlè lî yinmɛ pi kala na, wi ku leele pe ni fuun pe kala na. Yinḡɔ, wòo yɛn fɔ wì gbɔgɔwɔ naa sɔnmɔ ta paa wunluwɔ njala yɛn, wi jologo kunwɔ mba wì ku pi kala na.

¹⁰ Kaselege ko na, Yenn̄ɛlè na lî yaara ti ni fuun ti da mari yigi, kila yala lî yeri lî Zhezu wi yon fili wi jologo kî fann̄ga na, jango wi piilɛ lɛgɛrɛ kan pe pe tasaga ta wa wì gbɔgɔwɔ pi ni; katugu Zhezu wo wì yɛn n̄a wi yɛn na pe yɛgɛ sinni wa shɔwɔ pi ni.

¹¹ Zhezu n̄a wila leele pe piin kpoyi na pe kapere ti lari pe na, konaa mbele pè pye kpoyi, wo naa poro ni To nungba wi yɛn pe yeri. Kî kala na, Zhezu wii fɛrɛ ta mbaa pe yinri wi woolo.

¹² Ko kî ti wì yo fɔ:
E Yenn̄ɛlɛ, mi yaa kaa ma sen̄re yuun na sɛfɛnnɛ pe kan,
Mi yaa kaa ma sɔnni yuuro ni wa janwa wì sɔgɔwɔ.†

¹³ *A wì yo naa fɔ:*
Mi yaa na jigi wi taga Yenn̄ɛlɛ lî na.

Ma nuru ma yo fɔ:
Piilɛ mbele Yenn̄ɛlɛ lî kan na yeri, mi n̄a pe ni.†

¹⁴ Kì kaa pye piilɛ pe yɛn kasanwa naa wire ni, kî pye ma, Zhezu wo jate wì pan ma pye paa pe yɛn, ma senwee wire cɛnlɔmɔ lɛ. Wì ko pye

† 2:7 2:6-7: Yuuro 8.5-7 † 2:12 2:12: Yuuro 22.3 † 2:13 2:13: Eza 8.17-18

ma, jango wi kunwo pi fannga na, wi Sotanla wi tongo, wo na kunwo pi fannga ki yen wi yeri we;

¹⁵ konaa mbele paa pye paa kulolo yen pe yinwege wagati wi ni fuun wi ni pe kunwo fyere ti kala na, mbe pe sho.

¹⁶ Kaselege ko na, meregaye poro ma wi pan mbe saga, een fo, Abirhamu setirige piile poro wi pan mbe saga.

¹⁷ Ko ki ti kila daga wi pye wi woolo pe yanlee kala li ni fuun ni, jango wi pye pe saraga wofenne to, na wi yen leele yinriwe tafa, ma pye tagawa ni wa tunngo nga wila piin Yenjele li kan ki ni, mbe ta mbe leele pe kapere ti fogo ton.

¹⁸ Yinggo ni, wi mbe ya mbaa mbele wamawelewe pi gbɔn pe na pe sari, katugu wo jate wamawelewe pila gbɔn wi na, a wi jolo.

3

Zhezu wi gbɔgo ma we Moyisi na

¹ Na sefenne kpoyi, yoro mbele Yenjele li ye yeri, yaa Zhezu wi jate, wo Yenjele li tun wi pye saraga wofenne to wa tagawa kala li ni, po mba waa pi wogo ki yuun naga finligi we.

² Wila pye senre nungba yofɔ Yenjele li yege na, lo laa wi tege ki tunngo ki na paa yege nga na Moyisi wila pye tagawa ni wa wi tunngo ki ni, wa Yenjele li go[†] ki ni fuun ki ni we.

³ Lere ka go kan, pe maa gbɔgo ma we go jate ki na. Ki pyelomo nungba pi na fun, Zhezu wi daga gbɔgowo ni mbe we Moyisi na.

⁴ Go nungba nungba pyew lere wigi kan, ma si yala, Yenjele lo li yaara ti ni fuun ti gbegele.

⁵ Moyisi wo na, wila pye tagawa ni wa Yenjele li go ki ni fuun ki ni. Wila pye tunmbyee mbaa kagala ngele Yenjele li mbaa la yuun ke sereya wi yuun.

⁶ Een fo, Kirisi wi yen Yenjele li Pinambyo ma pye senre nungba yofɔ, wi yen ma cen Yenjele li go ki go na. Woro we yen li go ye, na waga koro mbe yege sin we jigi tagasaga ki na, mbe kotogo ta mbaa yogori wi kala na we.

Wogowo mba Yenjele li woolo

pe yaa ka wogo

⁷ Ki kala na, Yinnekpoyi li yen na nga yuun, yege tege wa ye nawa fo: Na yaga Yenjele li magala li logo nala,

⁸ yaga ka ye kotooro ti ngban ye yee na paa sanga na ni ye teleye paa yiri ma je Yenjele li na,

pilige nga ni paa li wa ma wele wa gbinri wi ni we.

⁹ Yenjele li yo fo: Wa ki laga ki na, ye teleye paa na wa ma wele, mala te. Ali maga ta paa na kapyegele ke yan yegele nafa shyen ni o.

¹⁰ Ko ki ti mi nawa ngban ki leele pe ni.

A mi yo fo: Pe jatere wi maa pe punngu pilige pyew.

Pe fanla konjolo ke jen fyew.

11 Wa na nanjbanwa pi ni, mi wugu ma yo fo:

Pe se ye wa na wogosaga ki ni fyew.[†]

[†] 3:2 3:2: *Yenjele li go: Ko ki yen mbele pe yen li woolo wele.* [†] 3:11 3.7-11: Yuuro 95.7-11

¹² Sefenne, ye ye yee yingiwe jen, jango mbatagawa kotogo pege ka ka pye wa kpe ni ye ni, wi laga Yennele na yinwege wolo li na.

¹³ Een fo, yaa ye yee yeragi pilige pyew mbe sa gbɔn fo Yennele senre ti yen na nala na senre yuun wi sa toro, jango wa kpe ka kaa yee yaga kapege kuu fanla, wi kotogo ki ngban wi na.

¹⁴ Katugu we yen Kirisi wi pinleyeenle, na waga koro mbe yee sin we jigi tagasaga kongbannga nga we ta ki na, mbe sa gbɔn fo wa ki kosaga ki na.

¹⁵ Nga ki yen ma yonlogo wa Yennele senre sewe wi ni ki nga fo:

Na yaga Yennele li magala li logo nala,

yaga ka ye kotooro ti ngban ye yee na paa sanga na ni paa yiri ma je Yennele li na we.

¹⁶ Ambene paa Yennele li magala li logo mee yiri ma je li na? Mbele fuun Moyisi wila pe yee sin ma pe yirige wa Ezhipiti tara poro la wele.

¹⁷ Yennele laa nawa ngban ambene ni yeele nafa shyen sogowa? Mbele paa kapege ki pye, na tuun na kuun wa gbinri† wi ni poro la wele.

¹⁸ Yennele laa wugu ma wa ambene na ma yo pe se ye wa li wogosaga ki ni? Mbele paa yiri ma je poro la wele.

¹⁹ Ki pye ma, wege yan fo pee ya ye wa ki wogosaga ki ni, katugu pe sila taga.

4

¹ Yennele li yon folo kon we yeri ma li yaga laga we kan, ma yo we yaa ka ye wa li wogosaga ki ni. Ki kala na, ye ti we ye yingiwe jen jenge, jango ye ni, wa kpe ka ka wa mbe la mbe koro wiga ka ye wa.

² Katugu we Sentanra ti logo fun paa yee nga na mbele paa pye wa gbinri wi ni paa ti logo we. Ki senre paa ti logo, een fo ti sila kala yon pe kan, katugu naa paa ti logo, pe sila ti yigi tagawa ni.

³ Woro mbele we taga, we yaa ye wa ki wogosaga ki ni, ko nga Yennele ligi senre yo ma yo fo:

Wa na nangbanwa pi ni, mi wugu ma yo fo:

Pe se ye wa na wogosaga ki ni fyew.†

Laa ki senre ti yo ali maga ta li tunngo kila ko maga le wa sanga na ni laa dunruya wi da we;

⁴ katugu wa Yennele senre sewe wi ni, ki yo wa laga ka na pilige koloshyen wogo ki na ma yo fo:

A li si wogo pilige koloshyen wogo ki na†tunngo nga fuun laa pye ki ni.

⁵ Ki nuru naa ma yo laga ka na fo: *Pe se ye wa na wogosaga ki ni fyew.*

⁶ Mbele paa pye kongbanmbala ma Sentanra ti logo, pe sila ye wa ki wogosaga ki ni, katugu pe sila taga ti na. Ma si yala, ki mbe ya pye pele kan pe ye wa.

⁷ Ko ki ti Yennele li pilige ka fonngo tege, nga pe yen na yinri «nala». Naa wagati titonlowo la kaa toro, a li si para ki wogo ki na wa Davidi wi yon, wa laga nga ki senre ti yo mako ki ni ma yo fo:

Na yaga Yennele li magala li logo nala,

yaga ka ye kotooro ti ngban ye yee na.

⁸ Ndee ki pye Zhouwe wila wogosaga ki kan leele pe yeri, Yennele li saa ka para punjo na naa pilige ka wogo na.

⁹ Ki kala na, Yennele làa wogo pilige koloshyen wogo ki na yeye nga na, ki wogowo pi yongo kan Yennele li woolo pe yeri pe wogo.

¹⁰ Katugu lere na ka ye wa Yennele li wogosaga ki ni, wi ma wogo tunndo na wi pye ti ni, paa yeye nga na Yennele làa wogo li tunndo ti ni we.

¹¹ Ki kala na, ye ti waa ki ngbanga we ye wa ki wogosaga ki ni, jango wa kpe ka ka Yennele li senre ti ke we ni, mbege wogosaga ki la paa mbele paa pye wa gbinri wi ni pe yen.

¹² Katugu Yennele li senre ti yen yinwege woro ma pye fannga ni. Ti tanla ma we tokobi yon shyen taan woo na. Ti ma ye ma gbɔn fɔ wa laga nga jaterɛ wo naa yinne li ni ti maa finli, ma ye ma gbɔn fɔ wa laga nga kajeere ti sogosara to naa sɔmbe wi ni ti maa jini ri ti yee na. Ti ma lere wi nawa kagala naa wi jaterɛ wi cancan maa jɛn.

¹³ Yaraga ko ka woro wa nga ki mbe ya lara Yennele li yeye na. Yaara na fuun li da, ti yen waga ma pye larasaga fu li yeye na. Lo we ni fuun we daga mbe we kapyere ti yeye yo mbeli kan.

KIRISI, SARAGA WɔFENNE TOGBɔɔ, WI TUNNGO

4.14-7.28

Zhezu wi yen saraga wɔfenne togbɔɔ

¹⁴ Saraga wɔfenne togbɔɔ yen we yeri, na wi ye ma kari fɔ wa Yennele li tanla, wo wi yen Zhezu, Yennele li Pinambyɔ we. Ki kala na, ye ti we yeye sin wa we tagawa pi ni, po mba waa pi senre yuun we.

¹⁵ Saraga wɔfenne to na wi se ya mbaa we yinriwe taa wa we fannga fu kagala ke ni, wo ma wi yen we yeri. Eɛn fɔ, we saraga wɔfenne togbɔɔ pɔɔ wa ma wele yeye ki ni fuun na paa we yen, eɛn fɔ, wii kapege pye.

¹⁶ Ki kala na, ye ti we kotogo ta waa fulo wa Yennele li wunluwɔ jongo ki tanla, ko nga yinne pi wa we, jango we yungbogoɔ mbe pye li na, li yinne kan we yeri, mba pi yaa we saga wagati na wi yala wi ni.

5

¹ Saraga wɔfenne to pyew, pe maa wo leele pe sɔgowɔ maa tɛge wila tunngo piin Yennele li kan leele poro kala na. Kona, wi maa yarikanra kaan na saara woo Yennele li yeri leele pe kapere ti kala na.

² Paa wo jate fannga woro wi ni kapege ki na, wi mbe ya mbaa kambajenmbele poro naa mbele pe maa punngu pe yinriwe taa.

³ Naa wo jate fannga woro wi ni ki kala na, wi daga mbaa saara woo wi yee kapere ti kala na, kona leele pe woro ti kala na fun.

⁴ Lere kpe se ya mbe gbogowɔ kan wi yee yeri mbe pye saraga wɔfenne to. Eɛn fɔ, Yennele lo li maga fɔ wi yeri boko, paa yeye nga na Arɔn wogo kila pye we.

⁵ Ki pyelomɔ nungba pi na fun, Kirisi wo ma wuu yee gbogɔ mbe pye saraga wɔfenne to. Eɛn fɔ, Yennele lo làa ki yo wi kan ma yo fɔ:

Ma yen na Pinambyɔ, a mi pye ma To nala.[†]

⁶ Ligi yo laga ka na naa ma yo fɔ:

Ma yen saraga wɔfɔ fɔ sanga pyew, paa yeye nga na Melikisedeki wila pye.[†]

⁷ Ma Zhezu wi yaga yinwege na laga tara ti na, wila Yennele li yenri yenrewe gbɔɔ ni, naa gbeere ngbanga ni, naa yentunwɔ ni, lo na li mbaa ya mboo sho kunwɔ pi ni we. A Yennele lùu yenrewe pi logo, naa wila fye li yeye ki kala na.

[†] 5:5 5.5: Yuuro 2.7 [†] 5:6 5.6: Yuuro 110.4; Zhene 14.18-20

⁸ Ali maga ta wi yen Yenñele li Pinambyo, wigi forogo ma pye senre lefo jologo kagala ngele fuun wi jolo ke fannga na.

⁹ Naa Yenñele laa kaa wi kapyege ki yon fili ma ko, a wi si pye showo mbakoo pi go mbele fuun paa nuru wi yeri pe kan.

¹⁰ A Yenñele li suu yeri maa pye saraga wofenne to, paa yege nga na Melikisedeki wila pye we.

*Ye ti we we yee yingiwē jen,
janjo waga ka tagawa pi je*

¹¹ Senlegere yen we yeri we yo ye kan ki kala li wogo na, een fo, ti yege yowo ye kan pi yen ma ngban, katugu yaa kala koro jen fyaw.

¹² Wagati legere toro mako, ki ja daga yingo wo mbege ta ye yen leele nagafenne. Een fo, ali ma pan ma gbon nala, ye yen ma jori bere paa ye nari Yenñele li senre ti kagala kongbanngala ke ni. Ye yen ma jori mbaa yinriwe wonri bere, ye se ya mbaa yaakara sheere kaa.

¹³ Lere na fuun wi maa yinriwe wonri, ko fo wo yen piyenle, wi fa kasinnye ki jen mbe wali ki na.

¹⁴ Een fo, yaakara sheere ti yen leelele poro woro, poro mbele pe tara ki na ma pe jaterere wi kan, a wi ya na kajeñge ki jenni naga woo kapege ki ni we.

6

¹ Ki kala na, ki daga Kirisi wi nagawa senre kongbannda we toro to na, waa kee yege, we nagawa senre nda ti ngban ma we to le. Waga ka songoro mbege senre ti nogo le naa fonngo. To yen mboon tonli fu kapyere ti jen mberi yaga mbe taga Yenñele li na,

² mbe leele pe naga batemu cengele pyew ke ni, naa keyen tagawa kapyere leele pe na, konaa mbe kuulo pe yenme wogo ki yo, naa kiti kongo mbakogo wogo ki ni.

³ Ye ti waa kee yege! Na Yenñele li ka yenle, ko we yaa pye.

⁴ Mila ye yeregi fo mbele pe songoro na tanri tangalomoo pee na, pe wogo ki yen mele? Paa keli ma Yenñele li yanwa pi ta tasaga nungba. A pe naayeri yarikanga ki nene, ma pe tasaga ta wa Yinnekpoyi li ni.

⁵ A pege jen ma yo Yenñele li senre ti yen ma yon, dunruya na wila paan maa yawa pi tanwa pi jen.

⁶ Ma si yala, pe wo wa tagawa kono li ni ma to. Lere se ya mbe pe saga pe pe tangalomoo pi kannga naa fonngo; katugu pe yen na Yenñele li Pinambyo wi kanni naa fonngo wa tiparaga ki na pe yee kan, na fere waa wi na leele pe ni fuun pe yege na.

⁷ Tara nda tisara legere maa tuun ti na, a tila ki tonmo pi woo, na yarilire jende kaan mbele pe maa fali ti na pe yeri, Yenñele li ma duwaw ti na.

⁸ Een fo, na ti kaa wuuro naa yan pege yinrigi, tila ya kala yon. Pa sanni jenri Yenñele li yaa ti danja, ko punjo na mberi sogo.

⁹ Konaa ki ni fuun, we wenne, ali maga ta we yen na para yeen, we jigi wi yen ma cen jenge ye kanngolo fo ye yen wa kono jenne li ni, showo wolo le.

¹⁰ Katugu Yenñele li woro mbasinne. Li se fege ye kapyege ki na, naa ye ndanlawa mba ye naga li kanngolo wa tunndo nda ye pye, naa nda yaa piin bere ye tagafenne yeenle pe kan ti na.

¹¹ Eɛn fɔ, we yen naga jaa jɛngɛ, fɔ ye ni fuun nungba nungba ye bala ma, fɔ wa ki kɔsaga ki na, jangɔ ye jigi wi yen nga na, ki pye kigi yɛɛ yɔn fili.

¹² We woro na jaa ye pye tiyanmbala. Eɛn fɔ, mbele pɛ taga Yɛnnɛlɛ li na maga kun pe yɛɛ ni, yaa poro fɔrɔgi, poro mbele pe yaa kɔrɔgo nga li yɔn fɔlɔ kɔn mbe kan ki ta we.

Yɛnnɛlɛ li yɔn fɔlɔ li yen wa li yɔnlɔ

¹³ Naa Yɛnnɛlɛ lɔa yɔn fɔlɔ li kɔn Abirahamu wi yeri, lɔa wugu ma taga wa. Paa lere sila pye wa ma gbɔgo ma wɛ li na, ɲa li mbaa wugu wi na, ki pye ma, a li si wugu li yɛɛ na.

¹⁴ Lɔa yo fɔ:
Kaseleɛ ko na, mila ki yuun ma kan, mi yaa duwaw ma na mbɔɔn setirige piile pe pye pe lɛɛ jɛngɛ.[†]

¹⁵ Ki pye ma, a Abirahamu wi sigi kun wi yɛɛ ni ma li sigi, ko punɔgo na, Yɛnnɛlɛ lɔa yaraga nga yɔn fɔlɔ kɔn, a wi sigi ta.

¹⁶ Leele pe ma wugu yaraga nga ki gbɔgo ma wɛ poro yɛɛ jate na ko na. Wuguro ti ma yeresaga kan ki sɛnrɛ ti yeri ma kendige ki ni fuun ki kɔ pe sɔgɔwɔ.

¹⁷ Ki pyɛlɔmɔ nungba pi na fun, Yɛnnɛlɛ lɔa yɔn fɔlɔ li kɔn mbe yarijɛnde nda kan, mbele pe mbaa ti ta, lɔa pye na jaa mbege naga mbege filige pe kan fɔ li se li katɛɛge ki kannga. Ko ki ti lɔa wugu ma pe kan.

¹⁸ Ki pye ma, kagala shyen ke wa ngele ke se ya kannga, ma pye Yɛnnɛlɛ li se ya finle wa ke ni. Ki kala na, woro mbele we yen ma kɛɛ kan li na, wɛ kotogo ta jɛngɛ ma jigi tagasaga nga li sɛnrɛ yo ma we kan ki yigi ngbanga.

¹⁹ Ki jigi tagasaga ki we kotogo ki kan we na paa bato yeregeyaraga yen. Ki yen fannga ni ma yeresaga ta. Sherigo gbɔgo nga wa Yɛnnɛlɛ na, paraga nga pɛ pɔ maga kɔn shyen, ki jigi tagasaga ki yen na yiin wa ki ni na kee wa lajɛngɛ kpoyi ki ni.

²⁰ Zhezu wi keli we yɛɛ ma ye wa ki laga ki ni woro kala na. Wi pye saraga wɔfenne to fɔ sanga pyew, paa yɛɛ nga na Melikisedeki wila pye we.

7

Melikisedeki ɲa wunlunaɲa naa saraga wɔfɔ wi sɛnrɛ re

¹ Ki Melikisedeki wila pye Salemu wunlunaɲa ma pye Yɛnnɛlɛ na yaara ti ni fuun ti go na li saraga wɔfɔ. Naa Abirahamu wila ka saa malaga ki gbɔn ma ya wunlumbolo pe ni ma sɔngɔrɔ na paan, a Melikisedeki wi si saa wi fili ma duwaw pye wi kan.

² A Abirahamu wulu yaara ti ni fuun ti yaga wɔ wi yeri. Melikisedeki mɛge ki kɔrɔ kongbannga wowi ɲa fɔ: «Wunluwɔ ɲa wi yen ma sin»; mbe taga wa ko na, wila pye Salemu wunluwɔ, ko kɔrɔ wo yen fɔ: «Yeyinngɛ wunluwɔ».

³ Lere sila wi to naa wi nɔ jɛn, nakoma wi tɛleye wa. Lere si para wi sege wogo naa wi kunwɔ wogo na laga ka kpɛ ni. Wi yen ma taanla Yɛnnɛlɛ li Pinambyɔ wi ni. Wi yen saraga wɔfɔ fɔ sanga pyew.

[†] 6:14 6.14: Zhene 22.16-17

⁴ Yege wele paa yege nga na wi yen legboo we! Abirahamu jate na wi yen we tele, yaara nda fuun wila ta wa malaga gbonsaga, wila ti yaga wi wo wi yeri.

⁵ Mbe yala Yenjele li lasiri wi ni, Levi setirige piile mbele pe yen saraga wofenne, ki kologo yen pe yeri paa yaara nda fuun ti yen Izirayeli woolo pe yeri ti yaga wi shoo. Ko koro wo yen fo pe maa yaga wi shoo pe woolo jate poro yeri, ma si yala, poro fun pe yen Abirahamu[†] wi setirige piile.

⁶ Melikisedeki wi sila pye Levi wi setirige pyo wo wa, een fo, yaara nda tila pye Abirahamu wi yeri, wila ti yaga wi ta; ma taga wa ko na, a wi duwaw pye Abirahamu wi kan, wo na Yenjele laa yon fogolo kon wi yeri we.

⁷ Ma si yala, kendige woro ki ni, na wi ma duwaw wi pye, wo gbogo ma we duwaw wi pye na kan wo na.

⁸ Saraga wofenne wele, poro mbele pe maa yaga wi shoo, pe yen kufenne. Een fo, Melikisedeki wo na, wo na wila ki yaga wi sho, Yenjele senre ti yen naga yuun naga finligi ma yo wi yen yinwege na.

⁹ Ki yowo po na, we mbe ya mbege yo fun fo naa Abirahamu wila wi yarijende ti yaga wi wo, Levi na wi setirige piile paa pye na yaga wi taa, poro fun paa wi wo.

¹⁰ Katugu ali maga ta pe sila Levi wi se ghen, wila pye wa wi tele Abirahamu wi kasanwa pi ni, sanga na ni Melikisedeki wila kari mbe sa Abirahamu wi fili we.

¹¹ Levi saraga wogo ko ki yen lasiri na Yenjele li kan Izirayeli woolo pe yeri wi nogo lege ye. Ndee ki pye Levi saraga wofenne paa tunngo nga pye, ki yon kila fili, ki se ja daga saraga wofa wa yege mbe pan naa paa yege nga na Melikisedeki wila pye, wo ka ka pye paa yege nga na Aron wila pye.

¹² Katugu na saraga wogo ki ka kannga, ki daga lasiri wi kannga fun.

¹³ We Fo na ki senre ti yo wi kanngolo, cenle la yege woo lawi. Ki cenle li woo wa kpe wila saraga wogotunngo ka pye wa saraga wosaga ki na.

¹⁴ Ki yen ma jen ma filige jenge ma yo we Fo wi yen Zhuda cenle woo. Naa Moyisi wila para saraga wofenne pe senre ti na, wi sila yaraga ka yo ki cenle li wogo na.

*Saraga wofa wa yege yen wa
na wi yen ma Melikisedeki le*

¹⁵ Kapyege kaa nga naa, nga kigi naga maga filige ma yo fo: Saraga wofa wa yege pan, na wi yen ma Melikisedeki le, wo wi yen Kirisi we.

¹⁶ Pe sila ki saraga wofa wi teger mbe yala leele pe ngasegele koro ni. Een fo, wi pye saraga wofa yinwege nga ki se ko ko fannga na.

¹⁷ Katugu Yenjele senre sewe wi yen naga yuun wi kanngolo fo:
Ma yen saraga wofa sanga pyew paa yege nga na Melikisedeki wogo kila pye.

¹⁸ Ki pye ma, lasiri wi ngasele lele paa li jan, katugu laa pye fannga fu ma pye kayongo fu.

¹⁹ Moyisi lasiri wi sila yaraga ka pye mbege yon fili[†]. Een fo, Yenjele li jigi tagasaga kan we yeri nga ki mbonro ma we. Ko fannga na we yen na fulo li tanla.

[†] 7:5 7:5: Nombu 18.21 [†] 7:19 7:19: Ko koro wo yen fo fannga sila pye wi ni wi ya wi nga kila daga mbe pye mbe senwee wi sho ki pye.

²⁰ Mbe taga wa ko na, Yennɛle lãa wugu, mɛɛ Zhezu wi tɛɛ wi pye saraga wɔfɔ. Sanmbala poro pye saraga wɔfɛnnɛ ki wuguro cɛnlɛ ta si pye.

²¹ Ɛɛn fɔ, pãa Zhezu wi tɛɛ saraga wɔfɔ wuguro ni, Yennɛle lãa wi pye fɔ:

We Fɔ wi wugu ki na, wi soo jatere wi kannga:

Ma yɛn saraga wɔfɔ fɔ sanga pyew.[†]

²² Ki pye ma, Zhezu wo wi yeresaga kan yɔn finliwɛ pi yeri we kan, mba pì mbɔnrɔ ma wɛ kɔŋgbanmba pi na.

²³ Mbe wɔ ko ni naa, ki Levi saraga wɔfɛnnɛ wele, pãa pye ma lɛɛ, katugu pe kunwɔ pi kala na, pe sila pye na mɔni pe tunngo ki na.

²⁴ Ɛɛn fɔ, Zhezu wo yɛn yinwege na fɔ sanga pyew, ki kala na, wi saraga wɔɔtunngo ki se ya kan lere wa yeri.

²⁵ Ko ki ti mbele pe maa fulo Yennɛle li tanla wi fannga na, wi mbe ya mbe pe sho yingo konaa sanga pyew, katugu wi yɛn yinwege na sanga pyew mbaa Yennɛle yɛnri pe kan.

²⁶ Zhezu wo wi yɛn saraga wɔfɛnnɛ to ɲa wila daga we ni. Wi yɛn kpoyi, ma pye pungosaga fu konaa fyongo fu. Wi yɛn ma laga kapere pyefɛnnɛ pe na. Wi gbɔɔwɔ ta wa naayeri lara ti go na.

²⁷ Wi woro paa saraga wɔfɛnnɛ teele sanmbala pe yɛn. Wii jori mbaa saara woo pilige pyew wi yɛɛ kapere ti kala na gbɛn, ko punngo na mbe si jɛn mbaa ti woo leele sanmbala pe kapere ti kala na[†]; katugu wila saraga ki wɔ wɔsaga nungba wagati wi ni fuun wogo, naa wo jate wila wi yɛɛ kan saraga we.

²⁸ Moyisi lasiri wi ma leele mbele tɛɛ pe pye saraga wɔfɛnnɛ teele, pe yɛn fannga fu fɛnnɛ. Ɛɛn fɔ, Yennɛle li wuguro sɛnrɛ nda ti pan lasiri wi punngo na, tili Pinambyɔ wi tɛɛ wi pye saraga wɔfɛnnɛ to, wo ɲa wi yɛn ma yɔn fili fɔ sanga pyew we.

KIRISI WI YɔN FINLIWɛ MBA LE PI GBɔGɔ MA Wɛ

8

8.1–9.22

Zhezu wi yɛn we saraga wɔfɛnnɛ to

¹ Sɛnrɛ nda we yɛn na yuun ti go koyi ɲa fɔ: Ki yɛn ma yɔn ki saraga wɔfɛnnɛ to cɛnlɛ wi yɛn we yeri, wi yɛn ma cɛn wa naayeri, wa Yennɛle na li yɛn yawa pi ni fuun fɔ li wunluwɔ jongo ki kalige kɛɛ ki na.

² Wi yɛn na saraga wɔfɛnnɛ to tunngo piin wa sherigo gbɔgɔ ki ni, ko ki yɛn paraga go ɲa ki yɛn kaselege wogo, we Fɔ wo wigi kan, lere ma wigi kan.

³ Pe ma saraga wɔfɛnnɛ to pyew wi tɛɛ wila yarikanra ti kaan, wila saara woo Yennɛle li yeri. Ki kala na, ki daga we saraga wɔfɛnnɛ to wi yaraga ka ta fun wigi wo saraga.

⁴ Ki pye wi yɛn laga tara ti na, wi yɛɛ se jɛn na pye saraga wɔfɔ, katugu saraga wɔfɛnnɛ pele yege wa, mbele pe maa yarikanra ti kaan ma yala Zhufuye lasiri wi ni.

⁵ Tunngo ɲa ki saraga wɔfɛnnɛ pe maa piin ki yɛn ɲa ki wa yennɛle na ki yanlɛɛ naa ki nunu. Ki yɛn ma yala ɲa kila yo Moyisi wi kan ki ni. Sanga ɲa ni wila pye na jaa mbe paraga go ki kan, Yennɛle lãa wi pye fɔ:

[†] 7:21 7.21: Yuuro 110.4 [†] 7:27 7.27: Levi 9.15; 16.15

Ma yee yigi, ma yaara ti ni fuun ti gbegele ma yala cenlomo mba mi naga ma na wa yanwiga ki na pi ni.†

⁶ Eɛn fɔ, yingɔ, tunngo nga Zhezu wi ta, ki mbɔnrɔ jɛnge ma we ki saraga wɔfenne pe wogo ki na, katugu wo wi yɛn kasuluwo mbe yɔn finliwe le Yɛnɛle lo naa leele pe sɔgowɔ. Ki yɔn finliwe pɔ mbɔnrɔ ma we lɛɛ pi na, pi nɔgo kɔ le yɔn fɔgolo na, ngele kɛ mbɔnrɔ ma we.

⁷ Ki pye yɔn finliwe lɛɛ pɔla pye ma fungo, ki se ja daga poo kannga pe fɔnmbo tege wa pi yɔnlo.

⁸ Eɛn fɔ, Yɛnɛle li pɔngosaga yan li leele pe na, mɛɛ pe jɛrɛgi ma yo Tafɔ wi yo fɔ:

Wele, piliye ya yɛn wa na paan, we Fɔ wo wi yo ma.

Mi yaa ka yɔn finliwe fɔnmbo le Izirayeli woolo poro naa Zhuda tara woolo pe ni.

⁹ Ki yɔn finliwe pi se ka pye paa mba mila le pe tɛɛye pe ni pi yɛn, pilige nga ni mila pe yigi kɛɛ na ma yiri pe ni wa Ezhipiti tara ti ni we. Yɔn finliwe mba mila le pe ni, paa pi jɔgo.

Ki pye ma, mii na jatere wi lɛge pe kala na. We Fɔ wo wi yo ma.

¹⁰ Eɛn fɔ, yɔn finliwe mba mi yaa ka le Izirayeli woolo pe ni ko piliye yan yo pɔngo na, pow mba yɛɛn.

We Fɔ wo wi yo ma fɔ:

Mi yaa kanla ngasegele ke le wa pe nawa, mbe ke yɔnlɔgo wa pe kotoɔ ti na.

Mi yaa ka pye pe Yɛnɛle, pe yaa ka pye na woolo.

¹¹ Kona, lere kpɛ se ka wi cenle woo, nakoma wi sefɔ wa kara naa mbaa yuun fɔ:

«Ki daga ma we Fɔ wi jɛn.»

Katugu pe ni fuun pe yaa kanla jɛn, mbege le lepigile ke na mbe sa gbɔn legbɔlo pe na.

¹² Mi yaa pe kambasinnde ti kala yaga pe na, mi se ka nawa to pe kapere ti na naa.†

¹³ Yɛnɛle lɔa yɔn finliwe fɔnmbo pi sɛnrɛ ti yo sanga ɲa ni, lɔa kɔngbanmba pi kannga lɛɛ. Ki si yɛn kaselege fɔ yaraga nga kɔ pye yarilege ma kɔ, nɛɛ lee na kee, kila jaa mbe kɔ.

9

Yɛnɛle li gbɔgɔkala laga tara na konaa wa naayeri

¹ Wa yɔn finliwe kɔngbanmba pi ni, kɔngolo la pye wa Yɛnɛle li gbɔgɔlomo pi na. Sherigo gbɔgo la pye wa pi ni laga tara† ti na.

² Paa paraga go kan. Ki yumbyɔ kɔngbanɲa paa pye naa yinri laga kpoyi. Fitanladaga naa tabali naa buru† ɲa paa pye na kaan Yɛnɛle li yeri, tila pye wa ki laga ki ni.

³ Paraga shyɛn wogo ɲa paa pari ma paraga go ki kɔn shyɛn, wa ki pɔngo na, yumbyɔ wɔ la pye wa paa pye naa yinri lajɛnge kpoyi.

† 8:5 8:5: ɛki 25.40 † 8:12 8:8-12: Zhɛre 31.31-34 † 9:1 9:1: ɛki 16.33; 25.10-11,31; Nɔmbu 17.25 † 9:2 9:2: Zhufuye paa pye na buru wi kaan Yɛnɛle li yeri mbaa nawa tuun kafɔnggolo ngele lɔa pye wa gbɔnri wi ni pe kan ke na.

⁴ Wusuna nuwɔ taan† saraga wɔsaga nga pàa gbegele tɛ ni, pa kila pye wa ki laga ki ni, naa yɔn finliwɛ kɛsu wi ni. Pàa tɛ wo ki kɛsu wi lagapyew ki na maa tɔn. Wa wi nawa, tɛ ɔlɔ la pye wa, manɛ la pye wa li ni, naa Arɔn gbɔtangala na lãa fyɛnre fi li ni, naa sinndɛere papara papara nda yɔn finliwɛ sɛnre tila pye ma yɔnlɔgɔ ti na ti ni.

⁵ Sherubenye mbele gbɔgɔwɔ pi yɛn pe yeri, pàa pye wa kɛsu wi go na naga nari ma yo Yɛnnɛle li yɛn le. Wa laga† nga pàa pye na kasanwa pi woo saraga na kapere ti kala yagawa jaa, pe kanwira tila pye ma sanga ma jiile wa ki go na. Ɛɛn fɔ, ki wagati wo ma ɲa we ki kagala ke yo nunɔgba nunɔgba we ke filige.

⁶ Ki yaara nda ti ni fuun, naa tila kaa gbegele ma, a saraga wɔfɛnnɛ pe nɛɛ yɛn wa paraga go yumbyɔ kɔnɔɔbanɲa wi ni pilige pyew, na pe tunɔgo ki piin.†

⁷ Ɛɛn fɔ, saraga wɔfɛnnɛ to wo nunɔgba wi ma ye wa yumbyɔ shyɛn woo wi ni yesaga nunɔgba yɛle li ni. Wi ma daga mbe ye wa yaayoro kasanwa ni mboɔ wɔ saraga Yɛnnɛle li yeri wi yɛɛ kapere ti wogo na, kɔnaa leele† pe woro ti kala na, to nda pɛ pye wa pe kambajɛnnɛ pi ni we.

⁸ Ki pyɛlɔmɔ pi na, Yinnɛkpoyi li yɛn naga nari fɔ mbe paraga go yumbyɔ kɔnɔɔbanɲa wi ta wa bere, lajɛnɔge kpoyi ki kɔnɔ li sila yɛnɔge gbɛn.

⁹ Ki paraga go yumbyɔ kɔnɔɔbanɲa wi yɛn nala kagala ke yanlɛɛ, naga nari we na ma yo yarikanra to naa yaayoro saara nda ti wɔ Yɛnnɛle li yeri, ti se ya mbe lere ɲa wi maa Yɛnnɛle li gbogo ma wi kotogo ki pye kpoyi mbege yɔn fili.

¹⁰ Ti yɛn na para wire kapyere to sɛnre na ɕɛ: to yɛn yaakara naa yaara nda pe maa woo, naa wologo ɕɛnɔge ngele fuun ke maa piin mbe ta mbe pye kpoyi. Ti pye ɲgasegele ma ɕɛn leele pe go na mbe sa gbɔn sanga ɲa Yɛnnɛle li yaa yaara ti ni fuun ti gbɛgele naa fɔnnɔgo mberi sin we.

¹¹ Ɛɛn fɔ, Kirisi wi pan ma pye yarijɛnde nda tila paan ti saraga wɔfɛnnɛ to. Wi yɛn naa tunɔgo ki piin paraga go ɲga ni, kɔ gbɔgo ma yɔn fili ma wɛ. Leele ma pe ko kan, ko ki naga ma yo ki woro dunrɛya ɲa wi da yɛɛn wo wogo.

¹² Naa Kirisi wɛla ye wa lajɛnɔge kpoyi ki ni yesaga nunɔgba wagati wi ni fuun wogo, wi sila sikapɛnɛ naa napire kasanwa wɔ saraga. Wi kasanwa kpaw po wɛla wɔ saraga, mɛɛ showɔ mbakɔɔ pi ta we kan.

¹³ Sikapɛnɛ naa napɛnɛ kasanwa, po naa nasumboro ɲa pe ma sogo wi ɕɔnrɔ† ti ni, pàa pye nari yanragi yanragi mbele pe yɛn fyɔngɔ ni ma yala shɛrɛge ɲgasele li ni pe na, a tila pe wire ti piin kpoyi.

¹⁴ Ki kala na, Kirisi wi kasanwa pi yaa pye fannɔga ni po na naa mbe wɛ fɔ jɛnɔge. Yinnɛkpoyi na li yɛn kɔsaga fu li fannɔga na, wuu yɛɛ kan Yɛnnɛle li yeri saraga, ɲga ki yɛn tulugo fu. Wi kasanwa pi yaa we nawa jatere wi jɔgo mbe tɔnli fu kapyere ti wɔ wa wi ni, jango we ya waa tunɔgo piin Yɛnnɛle na yinwege wolo li kan.

¹⁵ Ko ki ti Kirisi wi pan ma pye yɔn finliwɛ fɔnmbo pi lefɔ. Leele pàa kapere nda pye yɔn finliwɛ lɛɛ wagati wi ni, wi ku pe go showɔ pi kala na, jango mbele Yɛnnɛle li yeri, pe ta pe kɔrɔgo mbakɔɔ ta, ɲga lãa yɔn fɔlɔ kɔn mbe kan pe yeri we.

¹⁶ Na kɔrɔgo lige sɛwɛ ka pye wa, ki daga ki jɛn ki filige fɔ ki kanfɔ wi ku.

† 9:4 9.4: Levi 16.12 † 9:5 9.5: Numbu 7.89 † 9:6 9.6: Ɛki 30.7-8 † 9:7 9.7: Ɛki 30.10; Levi 16.2,14 † 9:13 9.13: Numbu 19.1,9-17

¹⁷ Katugu korogo kanga yon folo laa pye fannga ni sanga na ni li konfo wi yen yinwege na. Li ma pye fannga ni na li konfo wiga ku mbe ko we.

¹⁸ Ko ki ti yon finliwe lee pi sila pye fannga ni sanni kasanwa pi sa wo.

¹⁹ Ki kongbannga ki na, Moyisi wila Yennele li ngasegele ke ni fuun ke yo leele pe ni fuun pe yee na ma yala lasiri sewe wi ni. Ko pungo na, a wi si napire to naa sikapene pe kasanwa pi le, naa tonmo ni, mee yizopi[†] tige njege naa sumbyo siyenre tege maa yanragi yanragi lasiri sewe wo naa leele pe ni fuun pe na,

²⁰ ma sho fo:

Yon finliwe mba Yennele li le ye ni, pi kasanwa pow mba yeen.[†]

²¹ Ki pyelomo nungba pi na fun, a Moyisi wi si kasanwa pa yanragi yanragi paraga go ki na, naa yaara nda paa tege na Yennele li gbogo[†] ti ni.

²² Mbe yala Moyisi lasiri wi ni, yaara ti gbog ma pye kpoyi kasanwa ni. Kapere ti kala nee yaga na kasanwa si wo.

KIRISI WI SARAGA NGA WO KI GBOG MA WE

9.23-10.39

*Kirisi wi saraga wogo ki yen
na kapere ti lari leele pe na*

²³ Ko ki ti ki yaara nda ti yen laga tara na, ma pye naayeri yaara nda ti yen kaselege woro ti yanlee, pa kila daga peri pye kpoyi ki pyelomo mba pi na ma. Ki pye ma, naayeri yaara nda ti yen kaselege woro, ti daga mbe pye kpoyi fun saara nda ti mbonro naa ma we to ni.

²⁴ Katugu Kirisi wi sila ye wa laga kpoyi nga leele pe kan ko ka ni, ko nga ki yen ki kaselege wogo ki yanlee we. Een fo, wi ye wa yennele na jate, jango mboo yee naga Yennele li na yingo we kala na.

²⁵ Zhufuye saraga wofenne to wi ma ye yele nungba nungba pyew wa lajenge kpoyi ki ni yaayogo kasanwa ni. Een fo, Kirisi wi sila ye wa mboo yee wo saraga wosaga legere na.

²⁶ Ndee pa ki pye ma, anme Kirisi wi ja daga mbe jolo jolosaga legere na maga le wa dunruya wi dasanga wi ni. Een fo, yingo, ki dunruya koyege nga ki yongo yeen ki ni, wuu yee naga nagasaga nungba wagati wi ni fuun wogo, jango mbe kapere ti ko, naa wuu yee kan saraga we.

²⁷ Ki kon ma tege lere pyew wi kan wi ku kusaga nungba, ko pungo na, Yennele lii kiti kon wi na.

²⁸ Ki pyelomo nungba pi na, Kirisi fun wila wo saraga wosaga nungba, jango mbe lelegere kapere laga pe na. Wi yaa ka pan mboo yee naga leele pe na naa nagasaga shyen wogo na, ko se ka pye kapere laga kala, een fo, mbe mbele pe yen naa singi poro sho.

10

¹ Moyisi lasiri wi woro yaara nda ti yen kaselege woro ti cenlomo jembe po. Wi yen yarijende nda tila paan to nunu. Ko ki ti leele mbele pe maa fulo Yennele li tanla, na saraga cenle nungba ki woo li yeri yele pyew, lasiri wii ya mbe pe sin mbe pe yon fili.

² Ki pye ndee mbele pe maa Yennele li gbogo ki pyelomo pi na, pe kapere tila laga pe na, a pe pye kpoyi wagati jenne nungba ni, pe nawa pi se jen naa pe jeregi mbe yo pe kapere pye. Pe jen na saraga wogo pyew ki yaga.

[†] 9:19 9:19: Levi 14.6 [†] 9:20 9:20: Eki 24.8 [†] 9:21 9:21: Levi 8.15-19

³ Eɛn fɔ, kaselege ko na, ki saara ti ma koro na leele pe nawa tuun pe kapere ti na yele nungba nungba pyew.

⁴ Katugu napene naa sikapene kasanwa pi se ya mbe kapere ti laga fyew.

⁵ Ko ki ti sanga ŋa ni Kirisi wi yaa ye laga dunruya wi ni, wila Yenŋele li pye fɔ:

Ma woro na saraga naa yarikanga jaa.

Eɛn fɔ, a mà si wire gbegele na kan.

⁶ Saara sogoworo to naa kapere ti kala yagawa jasaara ti kala li sɔɔn ndanla.

⁷ Kona, a mi sho fɔ: *E, Yenŋele mi ŋa,*

mi pan mbe ŋa maa jaa ki pye,

mbe yala ŋa ki yen ma yonlɔɔ wa lasiri sewe wi ni na kannɔɔlo ki ni.[†]

⁸ Wila keli maga yo ghen ma yo fɔ: «*Ma woro saara naa yarikanra, naa saara sogoworo konaa kapere ti kala yagawa jasaara ti kɔrɔɔ, ti woro mɔɔ ndanla.*» Ma si yala, ki saara ti ma wɔ ma yala lasiri wo ni.

⁹ Ko pungo na, a wi sho naa fɔ: «*E, Yenŋele mi ŋa, mi pan mbe ŋa maa jaa ki pye.*» Kì pye ma, a Yenŋele li si saara lere ti ni fuun ti kɔ ma Kirisi wi saraga ki tege wa ti yonlo.

¹⁰ Naa Zhezu Kirisi wi Yenŋele li nandanwa kala li pye, ki kala na, we kapere ti laga we na, a wè pye kpoyi wi yee wire nda wi wɔ saraga wagati wi ni fuun wogo ki fannga na.

¹¹ Saraga wɔfɔ pyew wi ma yere pilige pyew maa tunngo ki pye. Saara cenle nungba to wi maa woo wagati legerɛ na, nda ti se ya mbe kapere ti laga fyew.

¹² Eɛn fɔ, Kirisi wo na, saraga mbakɔɔ nungba wi wɔ leele pe kapere ti kala na, kona, mɛɛ saa cen wa Yenŋele li kalige keɛ ki na.

¹³ Pa wi yen wa yingɔ naga singi Yenŋele luu mbenfenne pe tirige mbe pe pye wi tɔɔro ti tegesaga[†]

¹⁴ Kì pye ma, ki yarikanga nungba ki fannga na, mbele wi pe kapere ti laga pe na pe pye kpoyi, wi pe sin ma pe yon fili fɔ sanga pyew.

¹⁵ Yinnekpoyi fun laa ki wogo ki yuun naga finligi we kan. Lì keli maga yo ghen ma yo fɔ:

¹⁶ *We Fɔ wi yo fɔ:*

Yɔn finliwe mba mi yaa ka le pe ni ko piliye yo pungo na, pi mba:

Mi yaa na ngasegele ke le wa pe kotoɔro ti na,

mbe ke yonlɔɔ wa pe nawa pi ni.

¹⁷ Ko pungo na, a li yo naa fɔ:

Mi se kanla jatere wi tege pe kapere to naa pe kambasinnde ti na naa.[†]

¹⁸ Ma si yala, na kapere ti ka kala yaga mbe kɔ, kii daga saraga mbe wɔ ti kala yagawa pi na naa.

Ye ti waa fulo Yenŋele li tanla

¹⁹ Kì pye ma, Sefenne, Zhezu wi kunwɔ pi fannga na, we mbe ya kotogo ta mbe ye wa lajenge kpoyi ki ni.

²⁰ Wì kovɔnnɔ yinwege wolo yenge we kan, li ma toro wa paraga ŋa ki pari ma go nawa pi kon shyen ki ni, ko koro wo yen wi wire[†] re.

²¹ Saraga wɔfenne to ŋa wi yen we yeri, wi yen ma cen Yenŋele li go woolo pe go na.

[†] **10:7 10:5-7:** Yuuro 40.7-9 [†] **10:13 10.12-13:** Yuuro 110.1 [†] **10:17 10.16-17:** Zhere 31.33-34

[†] **10:20 10.20:** Paraga ŋa senre ti yen na yuun, ko ki yen Zhezu wi wire nda ti jolo we kala na, a wi ku ma kologo yenge we kan fɔ wa Yenŋele laga ki na.

²² Ki kala na, ye ti we fulo Yenñele li tanla kotojenge ni, we kotogo ta wa we tagawa pi ni. We fulo li tanla we koto ro ti ni pèri jogo ma nawa jatere pee wi wò wa. We fulo li tanla we wire ti ni pèri jogo mari laga tònmo kpoyi ni.

²³ Ye ti we we jigi tagasaga ki yigi tiyongo, ko nga waa ki senre yuun we, katugu Yenñele na li yon fogolo ke kon, li yen senre nungba yofò.

²⁴ Ye ti waa nawa tuun we yee na, waa we yee kotogo kanni, we we yee ndanla jenge, waa kajenge piin.

²⁵ Waga ka we gbogolomo pi yaga paa yege nga na pèle tara ki na naga piin we. Een fò, waa we yee yerégi, waa ki piin jenge paa yè we Fò wi pilige ki yan ki yongo we.

²⁶ Katugu na waga ki siligi mbaa kapere ti piin mbege ta we kaselege ki jen mako, saraga woro wa naa nga ki mbe ya kapere ti laga we na.

²⁷ Kona, ki koro waa Yenñele li kiti kongò ko singi fyere gboro ni, naa kason gbogo ki ni, nga ki yaa kali mbenfenne pe sogo we.

²⁸ Lere na fuun ka Moyisi lasiri wi jogo, pe maa gbo paa wi yinriwe ta, na serefenne shyen, nakoma taanri kaga kala li yo we†.

²⁹ Lere na wi maa Yenñele li Pinambyò wi tifaga, na kasanwa mba Yenñele li tege ma yon finliwe pi le pi piin faa, po mba pùu pye kpoyi we, na Yinnekpoyi na li maa yinne pi kaan li tegele, ki lerefò wi yaa ka pye mèle? Ye mbe ya mbege jate fò jològo nga ki daga wi ni, ki yaa ka pe naa mbe we.

³⁰ Katugu lere na wigi senre nda ti yo, we yen maa jen. Wi yo fò: «*Kapere ti kayanga wògo ki yen mi yeri, muwi mi yaa ti yongo wò.*» Ma nuru ma yo fò: «*We Fò wi yaa ka kiti kon wi woolo pe na.*»†

³¹ Mbe ye wa Yenñele na yinwege wolo li kee, ki yen fyere ni fò jenge.

³² Een fò, ye nawa to nga kila ye ta faa ki na. Ki wagati wi ni, naa yàa kaa Yenñele li yanwa pi ta ma ko, yàa jolo fò jenge maga kun ye yee ni.

³³ Sanga wa ni, paa pye na ye tegele, na ye jolo lere pyew wi yege na. Sanga wa ni, leele mbele paa pye na jolo ma fun, yaa pinle na jolo pe ni.

³⁴ Kaso piile pe yinriwe la ye ta. Naa leele paa ye yarijende ti sho ye yeri, yàa yenle ki na nayinne ni, katugu yège jen ma yo yarijende yen ye yeri, nda ti mbonro ma we, jogosaga si woro ti na.

³⁵ Ki kala na, yaga ka ye jigi tagasaga ki wa, katugu tónli gbòò yen ki ni.

³⁶ Yaa kagala kunni ye yee ni, jango ye ta ye Yenñele li nandanwa kala li pye ye li yon fili, ye nga li yon fòlo kon ki ta.

³⁷ Katugu ko Yenñele senre sewe wi yen na yuun, ma yo fò:

Wagati wi koro jenri, jenri jate, na wi daga mbe pan, wi yaa pan.

Wi se mò naa.

³⁸ *Na wi yen lesinje na yege na, wi yaa yinwege ta wi tagawa pi fannga na. Een fò, na wi ka songoro pungo na, wi kala li sanla ndanla naa.*†

³⁹ Mbele pe maa songoro pungo na na punngu, we woro poro pele. Een fò, mbele pe taga ma pye wa showò kologo ki ni, we yen poro pele.

SEREFENNE PORO NAA PE TAGAWA

Tagawa senre

¹ Na we kaga jen mbe yo we jigi wi yen yaraga nga na we yaa ki ta, ko ki yen tagawa we. Tagawa po pi yen yaraga nga we woro na yaan, we taga ki na we yo ki yen kaselege.

² Faa leele pe tagawa po kala na Yenñele làa serɛya jenne yo pe kanngolo.

³ Tagawa po fannga na, wɛge jen ma yo dunruya wi da Yenñele li yon senre to ni. Ki kala na, yaara nda we yen na yaan yenle ni, tila gbegele ma yiri wa nda we woro na yaan to ni.

⁴ Tagawa po fannga na, Abeli wila saraga wo Yenñele li yeri, nga kila mbonro Kayen wogo ki na. Wi tagawa pi kala na, Yenñele làa ki yo ma yo wi yen lesinɛ, katugu Yenñele jate làa yenle wi yarikanra ti na. Ali maga ta Abeli wi ku, wi senre ti yen na yuun† we ni bere wi tagawa pi kala na.

⁵ Tagawa po fannga na, Enoki wi sila ku. A Yenñele lùu le ma kari wi ni wa li yɛe tanla. Lere sila wi yan naa, katugu Yenñele làa wi le†. Yenñele senre sɛwe wi yen naga yuun ma yo sanga ɲa ni Yenñele li faa le, wi kala làa pye ma li ndanla.

⁶ Eɛn fɔ, na tagawa po ma, lere kpɛ kala se ya Yenñele li ndanla, katugu lere ɲa kaa fulo Yenñele li tanla, wi daga mbe taga ki na fɔ Yenñele li wa, fɔ mbele pe yen nali lagajaa, li yaa tɔnli kan pe yeri.

⁷ Tagawa po fannga na, kagala ngele lere sila ke yan gbɛn, naa Yenñele làa Nowe wi yeri ke ni, a wi si fyɛ Yenñele li yɛge, ma si tɔnmokoro gbenge ki tɛ, a wo naa wi go woolo pe ni pɛ sho† wa ki ni. Kì pye ma, wi tagawa pi fannga na, a wigi kan kiti to dunruya woolo pe na, a Yenñele laa wi jate lesinɛ.

⁸ Tagawa po fannga na, Abirahamu wila Yenñele li senre ti logo, naa làa wi yeri we. A wi si kari tara ta ni nda Yenñele li mbaa kan wi yeri ti pye wi korogo, ma yiri wa wi yɛera tara ti ni na kee, ma sigi ta wi sila wi karisaga ki jen†.

⁹ Tagawa po fannga na, Yenñele làa yon folo kon mbe tara nda kan wi yeri, wila saa cɛn wa ti ni paa nambanɲa yen. Wila pye na cɛn paara yinre paa yɛge nga na Izaki naa Zhakobu paa kaa cɛn wa ti ni we, poro mbele Yenñele làa kaa ki yon folo nunɲba li kon pe yeri we.

¹⁰ Katugu Abirahamu wila pye na cagbogo singi, nga ki ngo ki yen ma sheli tiyongo. Yenñele lo li yen ki kaara ti gbegelefo naa ki kanfo.

¹¹ Tagawa po fannga na, Abirahamu wi jo Sara fun wila ya ma fannga ta ma pyo se, ali maga ta wila le ma toro pisege na; katugu Yenñele na làa yon folo li kon wi yeri, wila li jate senre nunɲba yofɔ.

¹² Ki kala na fun, ali maga ta Abirahamu wila pye ndɛɛ wi ku makɔ, ki nanɲa nunɲba we, setirige piile legere yiri wa wi ni, ma lege *paa naayeri wonngolo koro naa kɔgoje yon taambugo ɲa ki se ya jiri ki yen.*†

¹³ Ki leele mbele pe ni fuun pɛ ku wa tagawa pi ni. Yenñele làa yarijende nda yon folo kon mbe kan pe yeri, pe sila ti ta, eɛn fɔ, paa ti yan lege, a kì nayinme kan pe yeri. A pɛ sigi yo ma yo *pe yen nambanmbala ma pye cɛnfenne*† laga tara ti na.

¹⁴ Mbele pe yen na para ma, pe yen naga nari naga finligi ma yo pe yen na tara ta yɛge jaa pe woro.

† 11:4 11:4: Zhene 4.4 † 11:5 11:5: Zhene 5.24 † 11:7 11:7: Zhene 6.13-22 † 11:8 11:8: Zhene 12.1-4 † 11:12 11:12: Zhene 15.5 † 11:13 11:13: Zhene 23.4

15 Ndeε ki pye paa yiri tara nda ni, to paa pye na jatere piin ti na, pe mbaa pyelomo ta naa mbe songoro wa.

16 Een fo, kaselege ko na, paa pye na tara ta jaa pe woro, nda ti mbonro naa ma we, ko koro wo yen nda ti yen wa yenjele na. Ko ki ti ki fere woro Yenjele li na paa li yinri pe Yenjele, katugu li cagbogo kan pe kan.

17 Tagawa po fannga na, Abirahamu wila Izaki wi wo saraga, naa Yenjele laa wi wa ma wele we. Wila wi yee naga ma yo wi gbegede mboo pinambyo nungba pe wi wo saraga. Ma si yala, Yenjele lo laa yon folo kan mboo kan wi yeri.

18 Yenjele laa ki yo maa kan fo: «*Pa ma setirige piile pe yaa ka yiri wa Izaki wo ni.*»†

19 Abirahamu wila ki jate ma yo fannga yen Yenjele li ni li Izaki wi yen luu yirige wa kunwo pi ni. Ki kala na, a Abirahamu wi Izaki wi ta naa fonngo†, ki yowo po na, a ki cen ndeε Yenjele luu yen maa yirige wa kuulo pe songoro wi kan.

20 Tagawa po fannga na, Izaki wila duwaw pye Zhakobu naa Ezawu pe kan pe goto kala li na†.

21 Tagawa po fannga na Zhakobu wila duwaw pye Zhoze fu pinambiile pe nungba nungba pyew pe kan, naa wi kuyege kila yongo we. A wi yiri maa gbotala† li go ki yigi ma jiige li na, ma Yenjele li gbogo.

22 Tagawa po fannga na, naa Zhoze fu kuyege kila kaa yongo, a wi si para Izirayeli woolo pe ni wagati na pe mbaa yiri wa Ezhipiti tara wi senre na, ma si nga pe mbaa pye wi kajeere† ti ni ki yo.

23 Tagawa po fannga na, Moyisi wi sengolo, a wi sevenne poo lara ma saa gbom fo yenge taanri, katugu paa wi yan wi yen pyo tiyon. Ki pye ma, pe sila fye mbe kono na wunlunana† wila kan li ke.

24 Tagawa po fannga na, naa Moyisi wila kaa gbom lere, a wi si je ma yo paga kaa wi yinri Farawon sumboro wi pinambyo.

25 Wi pinle wila jolo ja Yenjele li woolo pe ni, a ko mbonro wi yeri ma we wi saa yogori wa kapere† pyege tanwa pi ni wagati jenri ni ko na.

26 Wi mege mbe jogo paa Kirisi wi yen, wila ki jate yarijende legere ma we Ezhipiti tara yarijende ti na, katugu tonli na wi yaa ka ta pungo na, wo wila pye na wele.

27 Tagawa po fannga na, Moyisi wila yiri wa Ezhipiti tara, wii fye wunlunana wi nangbanwa pi yeye. A wi koro maga kun wi yee ni ma mbe yo wila pye na Yenjele li yaan, lo na lere nali yan we.

28 Tagawa po fannga na, wila Paki feti wi yon kon, ma si kono kan ma yo pe kasanwa yanragi yanragi koro ti na, jango kunwo merege wiga ka Izirayeli woolo pe pinambiile kongbanmbala pe gbo†.

29 Tagawa po fannga na, Izirayeli woolo paa Kogoje yeen wi kon ma yiri, paa yeye nga na lere ma tanga tawara na we. Een fo, naa Ezhipiti tara fenne paa kaa na jaa mbege nungba ki pye, a logo ki si pe li†.

30 Tagawa po fannga na, naa Izirayeli woolo paa Zheriko ca ki maga ma saa ta pilige koloshyen, a ca ki mbogo† ki si toori.

† 11:18 11:18: Zhene 21.12 † 11:19 11:19: Zhene 22.10-13 † 11:20 11:20: Zhene 27.28-29,39-40

† 11:21 11:21: Zhene 48.15-16 † 11:22 11:22: Zhene 50.24-25 † 11:23 11:23: Ezhipiti tara wunlunana wila kono kan mbele paa pye na jele pe sari paa siin pe yeri, ma yo na Izirayeli tara fenne jo wa ka pinambyo se poo gbo, Eki 1.16,22; 2.2. Een fo, Moyisi sevenne pe sila fye mbege kono li ke. † 11:25 11:25: Eki 2.11-12 † 11:28 11:28: Eki 12.12-13 † 11:29 11:29: Eki 14.22-29

† 11:30 11:30: Kila pye Zhufuye pe ma mbogo kan ma pe ca ki maga maga fili; Zhozu 6.20.

³¹ Tagawa po fannga na, nanjaa Arahabu wi sila pinle mbe ku mbele paa Yenŋele li senre ti ke† pe ni, katugu wila Izirayeli kagala yewefenne pe yigi tiyongo.

³² Yिंगi mi yaa yo naa? Wagati woro na yeri mbe para Zhedewon† naa Baraki†, naa Samison†, naa Zhefite†, naa Davidi†, naa Samiyeli†, naa Yenŋele yon senre yofenne pe senre na.

³³ Tagawa po fannga na, a pe ya wunluwo legere ni, ma nga ki sin† ki pye, ma nga Yenŋele laa ki yon folo kon mbe kan pe yeri ki ta, ma jaraye pe yonro ti ton† pe na,

³⁴ ma kason ngbanra figi†. A pe sho mbele pe mbaa pe gbo tokobi ni pe yeri. Mbele paa pye fannga fu, a pe fannga ta. A pe kotogo ta malaga ki ni, ma ya tara ta yege malinghooonlo ni.

³⁵ Tagawa po fannga na, jele pele la pe gboolo yan pe yen ma yiri wa kunwo pi ni ma kan pe yeri.

Leele pele la jolo ma ku gbonor ti kee, katugu paa je mbe pe yee sho ti ni, jango mbe ta mbe yen mbe yiri mbe yinwege ka ta, nga ki mbonor ma we†.

³⁶ Paa tege pele na, ma pe gbon sapire ni. A pe pele po jorogo ni ma pe le kaso†.

³⁷ A pe pele wa sinndere ni† ma pe gbo, ma pele walagi shyenzhyen siye ni, nakoma ma pe gbo tokobi ni. Paa pye na kee lagapyew, simbaala naa sikaala seere tila pye pe na pe yariporo. Paa pye fyonwo ni na tege, na jolo.

³⁸ Dunruya wi sila daga ki leele pe ni! Paa pye na yanri na toro wa gbinri wi ni konaa wa yanwira ti na. Paa pye na pe yinwege ki piin wa yanwira were naa tara were ti ni.

³⁹ Yenŋele laa sereya jenne yo ki leele pe kanngolo pe tagawa pi kala na; ma si yala, Yenŋele laa yaraga nga yon folo kon mbe kan pe sila ki ta ghen.

⁴⁰ Katugu Yenŋele laa yaraga ka kon ma tege we kala na, nga ki mbonor naa ma we, li sila pye na jaa pege ta pe yon fili we pungo na.

12

Yenŋele li yen we To

¹ Woro wo na, ki serefenne janwa gbolo li yen ma we maga†. Ki kala na, ye ti yaraga nga fuun ki yen na we tangalomo pi jolo wege yaga, naa kapege nga ki yen na we faara jaga jaga ki ni. Kashara fene na li yen ma tege we kan, we bala weli fe.

² We we yengele ke kan Zhezu wi na waa wi wele, wo na wi yen we tagawa pi pelifo naa pi yon filifo. Wila ki kun wi yee ni poo gbo wa tiparaga ki na, wi sila ki kunwo cenle pi fere ti jate yaraga ka, katugu wi yege la pye nayinme mba pila pye ma tege wi kan pi na. Yingo, wi saa cen wa Yenŋele li wunluwo jongo ki kalige kee ki na.

† **11:31 11:31:** Arahabu wila Izirayeli kagala yewefenne pe yigi tiyongo, katugu wila pe jate paa pe tara ti juguye poro pele yen; Zhou 2.11-12; 6.25. † **11:32 11:32:** Kiti 6-8 † **11:32 11:32:** Kiti 4.6-16 † **11:32 11:32:** Kiti 14-16 † **11:32 11:32:** Kiti 11 † **11:32 11:32:** 1 Sami 17.23-51 † **11:32 11:32:** 1 Sami 7.9-11 † **11:33 11:33:** 2 Sami 8.1-15 † **11:33 11:33:** 1 Sami 17.34-37; Dani 6.1-27 † **11:34 11:34:** Dani 3.1-30 † **11:35 11:35:** 1 Wunlu 17.23; 2 Wunlu 4.35-36 † **11:36 11:36:** Zhere 37.15 † **11:37 11:37:** 2 Kuro 24.21 † **12:1 12:1:** Ko koro wo yen fo ki serefenne janwa gbolo le, tagawa mba pila pye pe ni waa po forogi.

³ Yaa jatere piin wi na, paa yegε nga na kapere pyefenne paa kendige gbogo nga wo wi ni, a wigi kun wi yε ni we, jango yaga ka te, yaga si ka kotogo la.

⁴ Katugu wa ye ngbenlewe pi ni kapege ki ni, ye fa ngbeli mbe gbɔn kunwo pi na gben.

⁵ Yennele li yen na ye kotogo kanni senre nda ni paa li pinambiile yen, ye fεge ti na wi le? Ti nda fo:

Na pinambyo, maga kaa we Fo wi korowo pi jate kala faa.

Na wi ka si ngbanla ma na sanga na ni, ma wire tiga ka fanla ma na.

⁶ Katugu na wi yen ma we Fo wi ndanla, wi maa koro gbɔnro ni.

Lere na fuun wi jen paa wi pinambyo yen, wi maa gbɔn sapige ni.†

⁷ Yaa korowo gbɔnro ti kunni ye yε ni; katugu Yennele li ye yigi paa li pinambiile yen. Pyo wiwiin wi wa wi to wila wi gbɔn mboo koro?

⁸ Na kaa pye pe woro na ye gbɔn na ye koro paa yegε nga na pe maa piile pe ni fuun pe gbɔn na pe koro, kona, ye yen keenre piile, ye woro piseele.

⁹ Ye ti we nawa to we teele mbele laga tara na pe wogo ki na. Paa pye na we gbɔn na we koro, a waa pe gbogo. Ki kala na, we daga mbaa nuru we To na wa yennele na wi yeri mbe we, jango we yinwege ta.

¹⁰ We teele mbele laga tara ti na, paa pye na we gbɔn na we koro wagati jenri ni, ma yala nga kila pye ma yon pe yegε na ko ni. Eεn fo, Yennele li yen na we gbɔn na we koro we yonwo po kala na, jango li yen kpoyi yegε nga na, we we tasaga ta wa ki ni.

¹¹ Na paga we gbɔn mbe we koro sanga na ni, kila pye nayinme kala ki pyesanga wi ni, fo yesanga. Eεn fo, punjo na, mbele pe naga ma pe jolo ki jologo ki ni, pe ma tonli ta wa ki tulugo ki ni ma pye yeyinge na, na kasinje piin.

Yerewe naa kogorimo senre

¹² Ki kala na, ye ye keyen yan yi te yi yirige, ye fannga le ye kannguuro nda ti fanla ti ni.†

¹³ Ye koro yaa tanri kozinngεle jεngεle na, jango jejogolofa† wi jele liga ka wa mbe la, eεn fo, wi sagala.

¹⁴ Yaa yeyinge ki lagajaa leele pe ni fuun pe ni. Ye tangalomo pi pye kpoyi, katugu na tangalomo kpoyi po ma, lere kpe se ya we Fo wi yan.

¹⁵ Ye ye yε yingiwe jen, jango lere kpe ka ka Yennele li yinme pi la. Ye ye yε yigi, jango lere kpe ka ka pye paa tige tisorogo yen nga ki ma fi na tipege piin lelegere na ki shonro ti ni.

¹⁶ Ye ye yε yingiwe jen, jango lere kpe ka ka pye ye ni keenre lifo, nakoma wila Yennele li yaara kpoyi ti tifaga paa Ezawu yen, wo na wila wi lelewe tonli† wi pere suro lisaga nungba kala na.

¹⁷ Yege jen ma yo punjo na, wila kaa naga jaa wi to wi duwaw pye wi kan, eεn fo, a wi to wi je. Ezawu wi sila pyelomo ta mbe nga wila pye ki kannga, ali maga ta wila yentunwo wo maga lagaja o.

¹⁸ Yanwiga nga lere mbaa ya mbe jiri ki na, ko ma ye fulo ki tanla paa yegε nga na Izirayeli woolo paa ki pye wa Sinayi yanwiga ki tanla. Ko nga kila pye na yiin kason gbogo ni, ma pye yembine naa wowa ni, na tifelingbogo ni.

† 12:6 12.5-6: Yomi 3.11-12 † 12:12 12.12: Eza 35.3 † 12:13 12.13: *Jejogolofa: Wo wi yen na wi woro ma yegε sin wa tagawa konɔ li ni.* † 12:16 12.16: Zhene 25.33-34

¹⁹ Mbanlaga tinme naa magangala la pye na yinrigi wa ki na. Naa Izirayeli woolo paa ki magangala ke logo, a pè sigi yenri ma yo paga ka senpyo wa kpè yo mbe taga wa ti na naa.

²⁰ Katugu kono na paa kan pe yeri, pe saa ya mbeli kun pe yee ni. Li na fo: «*Lere na fuun ka jiri yanwiga ki na, ali na kaa pye yaayogo yi, pege wa sinndæere ni pege gbo.*»[†]

²¹ Nga paa yan kila pye fyere ni jenge, fo a Moyisi wì yo: «Mi yen na fye ma toro fo na seri!»

²² Een fo, yoro wo na, Siyon yanwiga ko yè fulo ki tanla, ma fulo Yenñele na yinwege wolo li cagbogo ki tanla, ko ki yen Zheruzalemu na wa yenñele na we. Yè fulo merègeye janwa gbolo li tanla.

²³ Yè fulo Yenñele li woolo kongbanmbala pe nayinme gbogolomo pi tanla, poro mbele pe mære ti yen ma yonlogo wa yenñele na we. Yè fulo Yenñele li tanla, lo na li yen leele pe ni fuun pe kiti konfo we. Yè fulo ma pye nungba lesinmbele pe yinñele ke ni, poro mbele pe yen ma yon fili we.

²⁴ Yè fulo Zhezu wi tanla, wo na wi yen kasuluwo ma yon finliwe fonmbo pi le we, yè fulo wi kasanwa mba pi wo pi tanla, po mba pi yen na senjende yuun ma we Abeli[†] woo mba pi yen na kapere ti yongo wosenre yuun pi na.

²⁵ Ki kala na, ye ye yee yingiwe jen! Yenñele na li yen na yuun ye ni, yaga ka je mbaa nuru li yeri. Moyisi na wila yo leele pe ni laga tara ti na ma pe yeri, mbele paa je pee logo wi yeri, pe sila sho jologo ki kæ. Zhezu na wi yen na we yeregi ma yiri wa naayeri wi go na, na waga pungo le wi ni, kona, wège jen jenge ma yo we se ya sho.

²⁶ Ki sanga wi ni, li magala laa tara ti yee. Een fo, yingo, ligi yon folo na li kon ma yo fo: «*Mi yaa tara ti yee yegesaga nungba naa, tara to nungba ma, een fo, mi yaa naayeri wi yee fun.*»[†]

²⁷ Ki senpiile mbele wì yo ma yo «yegesaga nungba naa» pe yen naga nari ma yo yaara nda ti da ti yaa ka yee mbe ko mbe wo wa, jango nda ti se ya yee to mbe koro wa.

²⁸ Ki kaa pye we yaa wunluwo ta mba pi se ya yee, ki kala na, ye ti waa Yenñele li shari waa tunngo piin li kan, waa kagala ngele ke yen ma li ndanla ke piin, waa li gbogo waa fye li yee.

²⁹ Katugu we Yenñele li yen paa kason yen, nga ki maa yaara sori.[†]

YERÈWE PUNGO WOO KONAA SEWE WI KOSAGA SENRE

13

13.1-25

*Tangalomo mba pi yen
ma Yenñele li ndanla*

¹ Ye koro ye ye yee ndanla suyi paa sege nungba woolo yen.

² Yaa nawa tuun ki na fo ye daga mbaa nambanmbala pe yaara woo, katugu leele pèle laga pye ma, ma merègeye yigi jenge, ma sigi ta pe sila ki jen.

³ Yaa nawa tuun mbele pe yen wa kaso pe na ndee ye yen pe ni ja wa kaso. Yaa nawa tuun pe yen na mbele jolo pe na ndee pe yen na ye jolo ki pyelomo nungba pi na fun paa pe yen.

⁴ Leele pe ni fuun pe daga mbaa porogo ki gbogo, nana naa wi jo pe pye sinmbele pe yee kan; katugu Yennele li yaa ka kiti kon keenre lifenne poro naa jataala naa nandaala pe na.

⁵ Yaga ka ye yee yaga penjara ti ndanlawa pi fannga ta ye na wa ye tangalomo pi ni. Een fo, yaara nda ye ta, ye ti to mbe yala ye ni, katugu Yennele lo jate li yo fo:

Mi soon yaga fyew, mi se soon wa fyew.†

⁶ Ko ki ti we mbe ya mbe kotogo ta mbege yo fo:

We fo wo wi yen na Sagafo we, mi se fyee.

Yingi senwee mbe ya pye na na?†

⁷ Yaa nawa tuun ye yeele leele pe na, poro mbele paa keli ma Yennele senre ti yo ma ye kan we. Paa pe yinwege ki pye yee nga na ma saa ku, yaa jatere piin ki na. Yaa pe tagawa pi forogi.

⁸ Zhezu Kirisi nungba wowi male yunmbaan, naa nala, fo sanga pyew.†

⁹ Yaga ka ti pe ye fanla pe ye punjo nagawa fonmbo cenle legere ni. Ki yen ma yon we kotooro ti fannga ta Yennele li yinne po fannga na, kiga ka pye yaakara ngasegele koro fannga na. Mbele pe maa tanri ki ngasegele ke na pe fa tonli ta wa ke ni.

¹⁰ Saraga wosaga yen we yeri†, saraga wofenne mbele pe maa saara ti woo wa Zhufuye paraga go ki ni, ki kologo woro pe yeri pe yaara nda pe wo wa saraga ta ka.

¹¹ Zhufuyesaraga wofenne to wi ma ye yaayoro kasanwa ni wa lajenge kpoyi ki ni mboo wo saraga leele pe kapere ti kala na, een fo, pe ma saa ki yaayoro kuro ti sogo wa leele pe censaga† ki punjo na.

¹² Ko ki ti Zhezu fun wila jolo ma ku wa ca ki punjo na, jango mbe leele pe pye kpoyi wi yee kasanwa pi ni.

¹³ Ki kala na, ye ti waa kee wi korogo wa ca ki punjo na, po tifaga yee nga na, wege nungba ki kun we yee ni.

¹⁴ Katugu ca woro we yeri laga tara na, nga ki yaa koro laga fo sanga pyew. Een fo, ca nga kila paan wa, ko we yen na lagajaa, kosaga woro ko na.

¹⁵ Ki kala na, ye ti waa Yennele li sonni suyi ndee waa saraga woo li yeri Zhezu wi fannga na, ko koro wo yen fo waa li mege ki sonni suyi wa we yon.

¹⁶ Mbaa kajenge piin mbaa ye yee sari ye kee yaara ti ni yaga ka fegge ki na, katugu ki saara cenle to ti yen ma Yennele li ndanla.

¹⁷ Yaa ye yeele pe senre ti nuru, yaa pe gbogo, katugu pe yen na ye yinnele ke korosi, ma jen pe yaa ka pe tunngo ki yee yo Yennele li kan ke kala na. Yaa pe senre ti nuru pe ta paa pe tunngo ki piin nayinne ni, paga kaa ki piin yesanga ni. Nakoma ki yaa pye ye yeri tonli fu.

¹⁸ Yaa yenri we kan. We taga ki na ma yo we nawa jatere wi yen jenne, katugu we yen naga jaa we tangalomo pi pye jembe yee ki ni fuun na.

† 13:5 13:5: Zhou 1.5 † 13:6 13:6: Yuuro 118.6-7 † 13:8 13:8: Ko koro wo yen fo mbele pe taga Zhezu Kirisi wi na wila pe saga yunmbaan yee nga na, mbele paa tari wi na nala pa wi yaa pe saga ma, mbe mbele pe yaa ka taga wi na pe saga ma fun. † 13:10 13:10: Saraga wosaga nga ki senre ti yo ko ki yen tiparaga nga paa Zhezu wi wo ki na saraga we. † 13:11 13:11: Levi 16.27

¹⁹ Mi yɛn na yɛ yɛnri jɛngɛ, fɔ yaa Yɛnɛlɛ yɛnri na kan, jango mbe songoro mbe kari yɛ korogo fyaw.

Yɛnɛlɛ yɛnrɛwɛ

²⁰ Yɛnɛlɛ na li yɛn yeyinngɛ kanfɔ, li we Fɔ Zhezɛ wi yɛn maa yirige wa kuulo pɛ sɔgɔwɔ, wɔ nɔ wi yɛn simbaala kɔnrifɔ gbɔɔ wi kunwɔ pi fannga na, pɔ mba pi yeresaga kan yɔn finliwɛ mbakɔɔ pi yeri we.

²¹ Yɛnɛlɛ li yɛ pye yɛ ya yaa nɔa fuun ki yɛn jɛngɛ ki piin, jango yaa li nandanwa kala li piin. Nɔa ki yɛn mali ndanla, ligi pye wa yɛ nawa Zhezɛ Kirisi wi fannga na. Gbɔgɔwɔ mbe pye Zhezɛ Kirisi wi woo fɔ sanga pyew! Anmiina.

Sɛnrɛ punɔo woro naa sharaga

²² Sɛfɛnnɛ, mi yɛn na yɛ yɛnri fɔ sɛnrɛ nda mi yɔ yɛ kan ma yɛ yeri, yeri kun yɛ yɛɛ ni, katugu nda mi yɔnlogo laga ki sɛwɛ nɔ wi ni ma torogo yɛ kan, tii tɔnɔ.

²³ Mila jaa yɛgɛ jɛn fɔ pɛ we sefɔ Timote wi wɔ wa kaso. Na wiga gbɔn laga na na fyaw, pa mi naa wɔ ni, we yaa pinlɛ mbe sa yɛ shari.

²⁴ Yɛ yɛ yɛkɛɛlɛ pɛ ni fuun pɛ shari naa Yɛnɛlɛ li leelee kpoyi pɛ ni fuun pɛ ni. Sɛfɛnnɛ mbele pɛ yɛn wa Itali tara, pɛ yɛ shari.

²⁵ Yɛnɛlɛ li yinmɛ pi pye yɛ ni fuun yɛ ni!

Sewε ɲa ZHAKI wila yɔnlogɔ ma torogo Sewε wi nawa senre

Nanɲa ɲa paa pye na yinri Zhaki wo wila ki sewε ɲa wi yɔnlogɔ. Mbe yala kaleɣe ki ni, Zhaki wila pye we Fɔ Zhezu wo nɔsepyɔ lenanɲa (Mati 13.35; Maki 6.3; Gala 1.19; 1 Koren 15.7). Wila pye Zheruzalemu ca legilizɪ yekelewe wo wa (Kapye 15.13-21; Gala 2.9). Zhaki wila wi sewε wi yɔnlogɔ maa torogo Izirayeli cengele ke ma yiri shyen koro kan. Izirayeli cengele ke ma yiri shyen ngele Zhaki wi yen na para ke senre na, koro ma ke yen fafafa Izirayeli cengele ke ma yiri shyen wele; εen fɔ Zhufuye poro naa mbele pe woro Zhufuye, a pɛ pe yεε kan Zhezu wi yeri, poro senre wila yuun. Jɔlogɔ gbɔgɔ ɲa kila gbɔn pe na ki kala na, paa gbɔn ma jaraga tara sannda ti ni. Zhaki wo yeɣe na, tagafenne poro pe yen Yenɲele li woolo jembele wele.

Wa wi sewε wi ni, wi yen naga yenri pe yeri paa kala kunni pe yεε ni wa jɔlogɔ ki ni. Mbe taga wa ko na, wi yen naga yuun pe kan ma yo pe pye kajenmbele, pe pye go sogowo ni konaa paa tanri paa yala tagawa kono li ni. Wi yen na yerewe kaan penjagboro fenne pe yeri fɔ paga kaa pe yεε gbogo pe penjara ti kala na, nεε kotogo nii fyɔnwɔ fenne pe ni.

Wa sewε wi go konɣbanɲa (1.1-27) ki ni, Zhaki wi yaa para kagala ngele na, wi yen na ke senre yuun.

Wa sewε go shyen wogo (2.1-26) ki ni, wi yen naga yuun sefenne pe kan ma yo pe pe yεε yingiwe jen, paga ka ti penjagboro fenne poro mbe pe ndanla, pee fyɔnwɔ fenne poro panra.

Wa sewε wi go (3.1-4.12) laga ki ni, mbele pe yen na pe yεε jate kajenmbele, konaa naga jaa mbaa pele nari Yenɲele senre ti ni, Zhaki wi yen naga yuun pe kan fɔ pe yεε gbɔgowɔ naa kendige wogo ki yaga, paa pe senyoro ti korɔsi jenɲe.

Wa sewε wi go (4.13-5.6) laga ki ni, wi yen na penjagboro fenne pe nawa tuun naa fɔ pe pe yεε yingiwe jen yεε gbɔgowɔ pi ni.

Wa sewε wi kosaga (5.7-20) ki ni, Zhaki wi yen naga yuun pe kan ma yo pe yere ngbanga wa jɔlogɔ ki ni, paa yenri mbele pe nawa pi tanga pe na pe kan konaa yambala pe kan.

Sewε wi yen ma kɔɔnɔ yeɣe ɲa na

Sewε wi lesaga senre konaa sharaga 1.1

Kanɣbanra konaa wamawelewe 1.2-18

Mbege logo konaa mbege pye 1.19-27

Tagafo wi yinwege kala 2.1-26

Tagafo wi daga mbaa wi senyoro ti korɔsi 3.1-12

Tijinliwe mba pi maa yinrigi wa Yenɲele li yeri 3.13-18

Tagafenne pe tangalomo 4.1-5.6

Yerewe senre ta yeɣe 5.7-20

*Sewε wi torogo mbele yeri
konaa pe sharaga*

¹ Mi Zhaki, mi ɲa Yɛnɲɛle lo naa we Fɔ Zhezu Kirisi pe tunmbyee, mi yɛn naga sɛwɛ ɲa wi torogi yoro Izirayeli cɛngɛle kɛ ma yiri shyɛn yɛ kan, yoro mbele yɛ jaraga dunrɔya wi lagapyew we. Mi yɛn na yɛ shari.

Tagawa naa tijinliwɛ kala

² Sefɛnnɛ, na wamawelewe cɛnɛ lɛgɛrɛ ka gbɔn yɛ na, yaa pi jate paa nayinmɛ gbɔɔ kala yɛn;

³ katugu yɛgɛ jɛn ma yo na paga yɛ tagawa pi wa mbe wele, ki ma yɛ kan yaa kagala kunni yɛ yɛɛ ni.

⁴ Ɛɛn fɔ, yɛ ti yɛ kala kunmɔ yɛɛ ni pi tunɲgo pye pigi yɔn fili, jango yɛ pye yɛ sin yɛ yɔn fili, yɛ pye tɛgɛsaga fu, yaraga kpɛ ka ka yɛ la.

⁵ Na kaa pye tijinliwɛ pi wa la yɛ ni, wi Yɛnɲɛle li yɛnri pi ni, pa li yaa pi kan wi yeri; katugu Yɛnɲɛle li maa leele pe ni fuun pe kaan lɛgɛrɛ lɛgɛrɛ nayinmɛ ni.

⁶ Ɛɛn fɔ, wuu yɛnri tagawa ni wiga kaa singi; katugu lere ɲa kaa singi, wi ma pye paa kɔgɔjɛ tɔnmɔ pi yinriwɛ naa pi towo pi yɛn, mba tifeɛgɛ ki maa pi lee naa waa kanɲgɛyɛgɛ ki ni fuun ki na.

⁷ Ki lere cɛnɛ wiga kaa ki sɔnri ndɛɛ wi yaa yaraga ka ta we Fɔ wi yeri,

⁸ katugu wi jatere wi yɛn wi na shyɛn, wi woro ma yɛgɛ sin wa wi tangalɔmɔ pi ni fuun pi ni.

Fyɔnwɔ fɔ naa penjara taga kala

⁹ Sefɔ ɲa wi yɛn fyɔnwɔ fɔ, wila wi yɛɛ gbogo naa Yɛnɲɛle lùu yirige we.

¹⁰ Ʋa wi yɛn penjagbɔrɔ fɔ fun wila wi yɛɛ gbogo naa Yɛnɲɛle lùu tirige we, katugu wi yaa ka toro paa yan fyɛɛnrɛ yɛn.

¹¹ Na yɔnlɔ kiga yiri ki yama gbɔɔ pi ni, yan ki ma waga, ki fyɛɛnrɛ ti ma toori, ki tiyɔnwɔ pi ma kɔ. Ki pyɛlɔmɔ nungba pi na fun, penjagbɔrɔ fɔ wi yaa ka kɔ mbe wɔ wa wi kapyegɛle kɛ sɔgɔwɔ fun.

Wamawelewe naa kala na li ma lere le kapege

¹² Lere ɲa wi ma wamawelewe pi kun wi yɛɛ ni, fɛrɛwɛ yɛn wi woo; katugu na wiga wamawelewe pi kun wi yɛɛ ni mbe koro sinnɛ mbe kɔ, wi yaa yinwɛgɛ ta paa wunluwɔ njala[†] yɛn, ko ɲga Yɛnɲɛle lìgì yɔn fɔlɔ kɔn mbe kan li yɛn ma mbele ndanla pe yeri we.

¹³ Na wamawelewe ka gbɔn lere wa mboɔ le kapege, wiga ka yo fɔ: «Yɛnɲɛle lo li yɛn nala waa na wele.» Katugu Yɛnɲɛle li se ya wa mbe wele mbeli kapege, lo jate laa si lere wa mbe wele mboɔ le kapege.

¹⁴ Ɛɛn fɔ, wamawelewe pi ma gbɔn lere pyew wi na mboɔ le kapege, na wo jate wi yɛɛra jogo pege kiga yiri wi ni mbaa wi fanla we.

¹⁵ Na jogo pege kiga kugbɔ lɛ, ki mɛɛ kapege se. Kapege ko ka ka lɛ, ko mɛɛ pan kunwɔ ni.

¹⁶ Sefɛnnɛ, yoro mbele yɛ yɛn mala ndanla, yaga kaa yɛ yɛɛ fanla.

¹⁷ Yarikanra jɛndɛ ti ni fuun, naa boyan yaara tiyɔnrɔ ti ni fuun, ti maa kaan wɛ yeri na yinrigi wa yɛnɲɛle na. Ti maa tinri na yinrigi wa Yɛnɲɛle li yeri. Lo li yɛn naayeri yanwa[†] pi Dafɔ we. Yɛnɲɛle li se kanɲga, kanɲgasaga si woro li na mbe wɔ.

[†] **1:12 1:12** Ki wunluwɔ njala cɛnɛ lɛa pye Girekiye poro wolo, na paa pye na kaan lere wa yeri, ɲa wi ya sanmbala pe ni kala la na, paa fɛngɛ naa malaga yɛn. [†] **1:17 1:17** Naayeri yanwa po pi yɛn yɔnlɔ naa yɛngɛ naa wɔnɲgɔlɔ wele.

¹⁸ Lì yinwege kan we yeri kaselege senre ti fannnga na, ma yala li nandanwa kala li ni, jango we pye kongbanmbala wa yaara nda li da ti sogowo.

Yaa nuru, yaa ki piin

¹⁹ Sefenne, yoro mbele ye yen mala ndanla, yaa nawa tuun ki wogo nga ki na, fo: Ki daga lere nungba nungba pyew wila nuru fyafyaw, een fo, paga kaa para fyafyaw, paga si kaa nawa ngbanni jagajaga;

²⁰ katugu lere na wi nawa pi yen ma ngban, wila ya mbe nga ki yen ma sin Yennele yeye na ki pye.

²¹ Ki kala na, ye fyongo kapyeye ki ni fuun ki yaga konaa nambewe pi ni fuun pi ni. Senre nda Yennele li sanri wa ye kotogo na, ye yenle ti na kotoyinngge ni, katugu ti mbe ya mbe ye sho.

²² Yaa tanri Yennele li senre ti na, yaga ka pye ti logofenne ce, mbaa ye yee fanla.

²³ Katugu lere na wi maa Yennele li senre ti nuru wila sila tanri ti na, wi yen paa lere na wi maa yee yeye ki wele duwale.

²⁴ Wiga kaa yee wele mbe ko, wi mee kari, wi yen yeye nga na, wi mee fegge le ki na teere.

²⁵ Een fo, Yennele li lasiri na wi yen maa yee yon fili, wo na wila we piin leselele, na lere na kaa wi cancan mbaa wele, mbe koro wi na, na wi suu senre ti logo mbe fegge ti na, een fo, wi kaa tanri wi na, ki fo Yennele li yaa duwaw wi na wa wi kapyegele ke ni.

²⁶ Na lere wa kaa ki sanri wi yen Yennele kono li tangafu, na wi suu yon ki yingiwe jen, wi yen naa yee fanla, wi Yennele kono tangala li woro yaraga ka.

²⁷ Yennele kono tangala na li yen kpoyi ma pye fyongo fu we To Yennele li yeye na, lo li yen: Mbaa pijiriwele poro naa nanngunjaala pe wele, mbaa pe sari wa pe jologo ki ni konaa mboon yee yigi dunruya wi fyongo kagala ke ni.

2

Maga ka lere wo lere ni

¹ Sefenne, yoro mbele yaa tanri we Fo Zhezu Kirisi na wi yen gbogowo fo wi tagawa kono li na, yaga kaa lere woo lere ni.

² Ndee ki pye penjagboro fo wa pan ma ye wa ye sherigo ki ni te vegenje ni wi yombe le li na, naa yariporo tiyorno ni wi yologo, na fyonwo fo wa ka pan mbe ye wa fun, yariporo konrokono ni wi yologo,

³ na yaga yariporo tiyorno fo wi gbogo mboo pye fo: «Pan ma cen laga ki censaga tiyongo nga ki ni,» mbe si fyonwo fo wi pye fo: «Mboro mbe yere wame,» nakoma «Cen tara, na na tooro ti tanla.»

⁴ Ki ka pye ma, ye woro na leele woo leele ni ye yee ni, na kiti koon jatere pere ni wi le?

⁵ Sefenne, yoro mbele ye yen mala ndanla, yaa nuru na yeri: Yennele li dunruya na wi fyonwo fenne pe wo, jango pe ta pe pye penjagboro fenne wa tagawa kala li ni, peli wunluwo pi ta, po mba laa pi yon folo kon mbe kan li yen ma mbele ndanla pe yeri we.

⁶ Een fo, yoro wo na, ye ma fyonwo fo wi tifaga! Ma si yala, penjagboro fenne poro pe yen na ye jolo, na ye tilele na kee ye ni wa kiti konfenne pe yeye sogowo.

⁷ Poro wele pe maa senpere yuun Zhezu mege tiyongo nga Yenhele li kan ye yeri ki na.

⁸ Na ye kaa tanri wunluwo pi lasiri wi na mbaa wi yon finli, paa yege nga na Yenhele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo: «*Ma lewee yenle wi daga mboon ndanla paa yege nga na mwo yee ndanla*»,» kona ki tiyongo ko yaa piin.

⁹ Een fo, na ye kaa lere woo lere ni, kona, ye yen na kapege piin, a Yenhele li lasiri wi yen na ye jeregi, katugu ye yen naa jogo.

¹⁰ Lere na fuun kaa Yenhele li lasiri wi ni fuun wi tanri mbaa wi yon fili, mbe si lasiri wi ngasegele ke nungba jogo, kona, wi ke ni fuun ke jogo.

¹¹ Katugu Yenhele na ligi yo ma yo fo: «*Maga ka jataga pye*,»[†] ligi yo fun ma yo fo: «*Maga ka lere gbo*»[†] Ki kala na, na ma woro na jataga piin, na maga lere gbo, kona, ma Yenhele li lasiri wi jogo.

¹² Yaa para, yaa piin paa leele mbele yen Yenhele li yaa kiti kon pe na mbe yala lasiri na wi ma lere pye lesee wi ni.

¹³ Lere na wi woro na leele sanmbala pe yinriwe taa, na Yenhele liga kaa jaa mbe kiti wi kon wi na, li soo yinriwe ta. Leele yinriwe taga ki ma fannga ta kiti wi na.

Tagawa naa kapyegele senre

¹⁴ Sefenne, na lere wa ka yo fo tagawa yen wi ni mbe sigi ta wi sigi naga wa wi kapyegele ke ni, yingi ki yaa yon wi kan? Ki tagawa pi mbe ya mboosho le?

¹⁵ Na yariporo kala ka pye sefo naja, nakoma sefo jele wa na, na pilige pyew yaakara ti woro wi yeri,

¹⁶ na ye ni wa kaa pye mbe yo fo: «*Ta kee yeyingge na! Ma sa yariporo le mwo wire ti weri, ma li ma tin!*» Mbe sigi ta wi suu wire ti kala yonyaara ti kan wi yeri, yingi ki wogo nga ki yaa yon?

¹⁷ Pa tagawa pi yen ma fun, na piga koro pi yee na, na pi woro na pi yee nari wa kapyegele ke ni, pi ma ku[†].

¹⁸ Een fo, kana lere wa yaa yo fo: «*Mboro wo na, tagawa yen ma yeri, mi wo na kapyegele yen mi yeri. Ma tagawa pi naga na na kapyegele fu, mi wo na, mi yaa na tagawa pi naga ma na wa na kapyegele ke ni.*»

¹⁹ Ma taga ki na ma yo Yenhele li yen nungba pe, ko yon. Gboshugulo pe taga ki na ma fun, ki kala na, pe maa fye na seri.

²⁰ Mboro na lembige, ma daga mbege jen fo tagawa piga pye kapyegele fu, pi ma pye kayongo fu?

²¹ Yingi na Yenhele laa si we tele Abirahamu wi jate lesinje? Wi kapyegele koro kaa ti, naa wila wi pinambyo Izaki wi wo saraga Yenhele li yeri wa saraga wosaga ki na we.

²² Ma maga yan fo wi tagawa po naa wi kapyegele ke ni, kaa pinle na tunngo piin ja, a wi kapyegele koo tagawa pi kan pi yon fili.

²³ Nga Yenhele senre sewe wi yen na yuun, pa ligi yee yon fili yeen fo: «*Abirahamu wi si taga Yenhele li na, ki kala na, a Yenhele li nee wi jate lesinje*»,» maa yeri li wonlo.

²⁴ Ki kala na, ye maga yan fo Yenhele li maa lere wi jate lesinje wi kapyegele koro kala na, wi tagawa po nungba kala ma.

[†] 2:8 2:8: Levi 19.18 [†] 2:11 2:11: Eki 20.13-14 [†] 2:11 2:11: Dete 5.17-18 [†] 2:17 2:17 Ko koro wo yen pila ya kala yon. [†] 2:23 2:23: Zhen 15.6

²⁵ Nanjaa Arahabu pa wi wogo kila pye ma fun. Yennɛlɛ lɛa wi jate lesinnɛ wi kapyegele koro kala na, katugu wila Zhufuyepitunmbolo pe yigi tiyongo, ma kaa pe saga, a pɛ songoro ma kologo ka yegɛ lɛ ma kari.

²⁶ Yegɛ nɔa na senwee wi wire tiga pye yinne fu, ti ma ku, ki pyelomo nunɔba pi na, na tagawa piga pye kapyegele fu, pi ma ku.

3

Ngayinne senre

¹ Sefenne, ye legere ka kaa ki jaa mbe pye nagafenne, katugu yegɛ jen ma yo woro mbele we yen nagafenne, kiti wi yaa ka nɔban woro na mbe we.

² We ni fuun we maa punngu pyelomo legere ni. Na lere nɔa woro na punngu wa wi senyoro ti ni, ko fɔ wo sin ma yon fili. Wi mbe ya mboo yee yingiwe jen.

³ We maa karafeye pe nii wa shonye pe yonro ti ni, jango paa nuru we yeri. Kiga pye ma, we ma ya na pe wire lombondo ti konri.

⁴ Ye tonmokoro fun ti wele. Ti yen ma tugbolo fɔ jenge, tifelingboro ti maa ti wonrogi na kee ti ni. Een fɔ, konaa ki ni fuun, ti fevenne pe maa ti sinni tonmokoro mbirige jele ni na kee ti ni wa laga nɔa pe maa jaa we.

⁵ Lere wi ngayinne fun li yen wire ti laga jele ka, een fɔ, li maa kagbogo yuun na li yee gbogo.

Ye kason jele li wele, li ma si ya ma kologo gbenge ki yigi maga sogo!

⁶ Ngayinne fun li yen paa kason yen. Li yen ma yin kapere pyew ti ni. Li cɛnsaga ki yen wa we wire ti ni na ti lombondo ti kaan, a tila fyongo kagala piin. Li maa kason nii we yinwege sanga wi ni fuun wi ni, nɔa ki maa paan na yinrigi wa jaganama wi ni.

⁷ Wongaala mbele fuun pe yen tooro tijere tijere ni, naa sannjere ti ni, naa yaara nda ti maa fulolo lara na ti ni, naa tonmo yaara ti ni, ti cengele ke ni fuun lere wi mbe ya mberi koro, wiri koro mako.

⁸ Een fɔ, ngayinne le, lere kpe na ya mbe lo yingiwe jen. Li yen yaripege nɔa lere se ya koro. Li yen ma yin shonro ni, nda ti maa leele kuun.

⁹ We ma ngayinne li tegɛ na we fɔ nɔa wi yen we To wi sonni li ni. We mali tegɛ fun na leele pe dangi, poro mbele Yennɛlɛ li da ma pe pye li yanleɛ we.

¹⁰ Wa yon nunɔba ki ni, Yennɛlɛ li sonmo senre naa dangɛ senre ti maa yinrigi wa. Sefenne, kii daga kila piin ma.

¹¹ Tonmo taan naa tonzorowo pi se ya pinle mbaa pulo wa lawege nunɔba ki ni.

¹² Na woolo, figiye tige ki se ya mbe oliviye tige pyo se. Eɛzen tirige ki se ya mbe figiye tige pyo se. Ki pyelomo nunɔba pi na fun, lawege nɔa ki tonmo pi yen ko ni, ki se ya mbe tonmo taan pulo.

Tijinliwe mba pi maa yinrigi wa yennɛlɛ na

¹³ Ambo wi yen tijinliwe fɔ naa kajenne ye ni? Ki fɔ wigi naga wa wi kapyegele koro naa wi tangalomo jembe pi ni, kotoyinninge naa tijinliwe ni.

¹⁴ Een fɔ, na yenjapege naa kashara ka pye wa ye kotogo na, yaga kaa ye yee gbogo, mbaa finlele mbe je kaselege ki na.

¹⁵ Ki tijinliwe cenle po ma pi yen mba pi maa yinrigi wa yennɛlɛ na. Ki tijinliwe pi yen laga tara to ni. Pi yen senwee pille poro woo naa gboshugulo woo.

¹⁶ Ko ki ti yenjaga naa kashara jatere wiga pye laga nga na, kafaara naa tipewe pi cenle pyew pi ma pye wa fun.

¹⁷ Een fo, tijinliwe mba pi maa yinrigi wa yennele na na paan, ki kongbannga, pi yen kpoyi, ko pungo na, pi yen yeyinghe ni, ma pye pow, ma pye tanwa jaga ni leele pe ni. Pi ma pye leele yinriwe taga ni, na kapyere jende piin. Pila lere wo lere ni, pila la kopiire piin.

¹⁸ Leele mbele pe maa yeyinghe nii leele pe sogowo na pe yee mari, na pe kagala ke piin yeyinghe na, tonli na pe ma ta wo wi yen yinwege nga ki yen ma sin.

4

Dunruya wi weenre kala

¹ Maara naa kendige nga ki yen ye sogowo, ti maa yinrigi se? Pa ti maa yinrigi wa kagala ngele ke la maa ye taa ke ni na wiin wa ye wire ti ni.

² Ye maa yarilegere jaa, ye seri ta, ki kala na, ye yen legbolele. Ye yee maa yinrigi yarilegere na, ye se ya mberi ta. Kendige naa maara yen ye sogowo. Yaraga nga yaa jaa ye sege ta, katugu ye woro naga yenri Yennele li yeri.

³ Na ye ka sila yenri Yennele li yeri, ye se ta, katugu ye maa yenri jatere na ni wii yon. Yaraga nga ye maa yenri, ye maa jaa mbege tege mbaa ye kandaanra piin ki ni ce.

⁴ Yoro keenre lifenne wele[†]! Ye sigi jen mbe jen mbe yo na yaga pye dunruya yaara ti wonlo, kona, ye yen Yennele li jugu wi le? Lere na kaa jaa mbe pye dunruya yaara ti wonlo, wi ma pye Yennele li jugu.

⁵ Yaga kaa ki jate ndee Yennele senre sewe wi yen na nga yuun ki yen jaga, ki nga fo: «Yinne na Yennele li le we ni li kala na, we yen mali ndanla, fo a li yen yenjaga ni we kala na.»

⁶ Een fo, Yennele li yen na yinne kaan we yeri, mba pi gbogo naa ma we, katugu Yennele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo: «Yennele li yen na wiin mbele pe maa pe yee gbogo pe ni. Een fo, li yen na yinne kaan mbele pe pe yee tirige pe yeri[†].»

⁷ Ki kala na, yaa nuru Yennele li yeri, yaa Sotanla wi wiin, pa wi yaa fe mbe laga ye na.

⁸ Ye fulo Yennele li tanla, pa li yaa fulo ye tanla. Yoro kapere pyefenne wele, ye ye keyen yi pye kpoyi yeyi wo wa kapere ti ni. Yoro kopiire fenne wele, ye ye koto ro ti pye kpoyi.

⁹ Ye ti ye nawa pi tanga ye na, ye yee san yaa gbele. Ye ye titegere ti kannga gbeere. Ye ye nayinne pi kannga yesanga.

¹⁰ Ye ye yee tirige we Fo wi yee na, kiga pye ma, wi yaa ye yirige.

Yaga kaa kiti koon sefenne pe na

¹¹ Sefenne, yaga kaa senpere yuun ye yee na. Lere na ka senpere yo sefo wa na, nakoma mbe kiti kon wi na, kona, wi senpere yo Yennele li lasiri wi na ma kiti kon wi na. Na maga si kiti kon lasiri wi na, kona, ma woro wi tangafu naa, een fo ma yen na kiti koon wi na.

¹² Yennele lo nungba li yen lasiri wi kanfo naa kiti konfo. Lo nungba lo li mbe ya mbe lere sho, lo li mbe si ya mbe lere jago. Een fo, mboro wo yen ambo mbe sila kiti koon ma lewee yenle wi na?

[†] 4:4 4.4: Ki leele pe yen keenre lifenne katugu paa senre nungba yo. Pe ma yo Yennele li pe ndanla, ma si yala dunruya yaara to ti pe ndanla. [†] 4:6 4.6: Yomi 3.34

We yinwege ki yen Yenhele lo kee

¹³ Yaa nuru na yeri yingo, yoro mbele ye maa yuun fo: «Nala, nakoma goto we yaa kari wa cagbogo tisilan ki ni, we yaa sa yehe nungba pye wa, mbe safari wa mbe penjara ta.»

¹⁴ Ma si yala, kala na li yaa pye wa ye yinwege ki ni goto, ye sili jen! Ye yen paa fonggo yen, nga ki ma wo wagati jenri ni, mbe si kon le teere.

¹⁵ Nga ki ja daga yaa yuun ki nga: «Na Yenhele li ka yenle, na waga koro yinwege na, pa we yaa nga ki pye, nakoma mbe nga ko pye.»

¹⁶ Een fo, yingo, ye yen na ye yee gbogo na ye yee nari. Ki yee gbogowo cenle mba pi woro ma yon.

¹⁷ Lere na wi kajege pyege ki jen, wi si woro naga piin, ki ma pye kapege ki fo wi kan.

5

Penjagboro fenne pe yerewe

¹ Yoro penjagboro fenne wele, yaa nuru na yeri yingo! Yaa gbele yaa jeen jologo kagala ngele ke yaa ye ta ke kala na.

² Ye penjagboro ti fongo, a ndonjo ye yariporo ti ka.

³ So wi ye ye te naa ye warifuwe wi ni. Naa so wi ye ti ni, ki yaa pye sereya ye kala na mbe ye wire ti jogo paa yege nga na kason ma yaraga jogo we. Ye penjagboro gbogolo ye yee kan ki piliye punjo woyo[†] yan yi ni.

⁴ Tunmbyeele mbele pe tunngo ki pye wa ye keere ti ni, yee pe sara wi kan pe yeri. Ye nungbolo jan pe gbeere ti yeri! Mbele pe yen na ye yarilire ti koon, Yenhele li pe gbeere ti logo, lo li yen we Fo na wi yen yawa pi ni fuun fo.

⁵ Ye legboolo lige li laga tara ti na, ma katanra pye. Ye li ma toro paa yaayogo yen, nga pe kan ki ka ma toro naga gbosanga wi singi.

⁶ Ye kiti kon lesinje wi na maa gbo, wii si ye win.

Mbaa kagala kunni ye yee ni

konaa yenrewe

⁷ Sefenne, yaa kagala kunni ye yee ni fo we Fo wi sa pan. Yege wele paa yege nga na keere konfo wi maa tara yarilire tiyoro ti singi naga kunni wi yee ni. Wi maa ki kunni wi yee ni jenge fo wi sa tisara kongbannda to naa tisara punjo woro ti ta.

⁸ Yoro fun, yaa kagala kunni ye yee ni ma, ye kotogo ta, katugu we Fo wi panga ki yongo.

⁹ Sefenne, yaga kaa kongori ye yee na, jango Yenhele liga ka kiti kon ye na. Kiti konfo wi yongo, wi yen ma yere le go yon ki na.

¹⁰ Sefenne, Yenhele yon senre yofenne mbele pe para we Fo wi mege na, ye nawa to pe na. Jologo nga pe jolo, naa kagala ngele pe kun pe yee ni, yaa piin ma fun.

¹¹ Ye wele, mbele pe wamawelewe pi kun pe yee ni ma koro sinmbele, we yen naga yuun ma yo pe feri. Zhubu wila jologo nga kun wi yee ni ki wogo pege senre yo, a yege logo. Wi jologo ki kosaga, Yenhele laa kajege nga pye maa kan yege jen, katugu Yenhele li leele yinriwe taga naa li kajege pyege ki gbogo.

[†] 5:3 5:3: Piliye punjo woyo yan senre tila yuun, yo yi yen dunruya koyege ye.

¹² Sefenne, nga kà gbogo ma we ki ni fuun na, ko yen fò yaga ka wugu fyew. Yaga ka wugu naayeri wi na, nakoma tara ti na. Yaga si ka wuguro ta yege pye. Een fò, ye yo ee, na kala li ka pye «ee», nakoma ayoo, na kala li ka pye «ayoo», jaŋgo Yenŋele li kiti wiga ka to ye na.

¹³ Na kaa pye lere wa yen na jolo ye ni, wila Yenŋele li yenri. Na kaa pye wa nawa yen ma yinŋi, wila yuuro shoo wila Yenŋele li sonni.

¹⁴ Na kaa pye lere wa na yaa ye ni, wi legilizi lelele pe yeri pe pan pe Yenŋele yenri wi kan pe sinme fa wi na we Fò wi mege ki na.

¹⁵ Ki Yenŋele yenrewe mba pè yenri tagawa ni, pi yaa yaŋa wi sagala. Pa we Fò wi yaa yambagawa kan wi yeri. Na kaa pye wi kapere pye, pa ti yaa kala yaga wi na.

¹⁶ Ki kala na, yaa ye kapere ti yuun yaa ye yee kaan, yaa Yenŋele li yenri yaa ye yee kaan, jaŋgo ye ta ye sagala. Lesinŋe wi Yenŋele yenrewe mba wi yenri kaporo ni, pi yen fanŋa ni fò jenŋe.

¹⁷ Eli wila pye senwee paa we yen. Wila Yenŋele li yenri kaporo ni ma yo tisaga kiga ka pan. Tisaga kii pan laga tara ti na maga yigi fò yele taanri naa yenŋe kogoloni.

¹⁸ Ko punŋo na, a wi Yenŋele li yenri naa, a tisaga kà pan, a tara ti yarilire ti yon.

¹⁹ Sefenne, na wa ka punŋo ye ni mbe kaselege kono li wa, na wa kaa saga wi ka songoro mbe pan wa li ni naa,

²⁰ yege jen ye yo fò lere ŋa ka kapege pyefo wa songoro mboo wo wa kombege ŋa wi punŋo ki ni, wi yaa ki kapege pyefo wi yinne li sho kunwo pi ni, *mbege kan wi kapere legerɛ mbe kala yaga wi na*[†].

[†] 5:20 5:20: Yomi 10.12

Sewê kongbanŋa ŋa PYERI wila yonlogo ma torogo Sewê wi nawa senre

Zhezu wi pitunŋo Pyeri wo wila ki sewê ŋa wi yonlogo maa torogo. Pyeri wila pye Zhezu wi pitunmbolo ke ma yiri shyen mbele wila wo wo wa. Pyeri wo paa pye na jate pe ni ma we. Pyeri mege ki yen Girekiye senre ni, ki koro wowi ŋa walaga. Zhezu wo wila Pyeri mege ki taga wi na. Eburuye senre ti ni wi mege ko layi ŋa Simo. Pyeri wila pye Galile tara fenne woo ma yiri wa Betisayida ca (Zhan 1.43). Pyeri wo naa wi nosepyo lenaŋa Andire wi ni paa pye ngbanra wofenne wa Galile logbogo ki ni. Een fo, naa Zhezu wila kaa pe yeri ma yo pe pye wi forogofenne, a pe si ngbanra womo pi yaga me taga wi na. Naa paa kaa Zhezu wi gbo, a wi yen ma yiri, ma kari wa yenŋele na, Sentanra nda ti yen na para wi wogo na, a Pyeri wi siri yari wa Zheruzalemu ca, naa wa Zhude tara konaa wa Samari tara. Mbe yala kalage ki yen na ŋa yuun ki ni, Pyeri wila kari fo wa Jromu ca. Pa paa wi gbo wa; paa wi kan tiparaga na maa gbo.

Laga ki sewê ŋa wi ni, Pyeri wigi yo we kan ma yo Siliven ŋa pe yinri Silasi wo wila ki sewê ŋa wi yonlogo wi kan (5.13). Tagafenne mbele pe gbon ma jaraga tara ta yege ni, Pyeri wila sewê wi yonlogo maa torogo poro kan. Nala pa ki tara ti yen wa Turiki tara ti ni (1.1)

Ki sanga wi ni tagafenne mbele paa pye wa ki lara ti ni, paa pye na pe jolo fo jenge. Ko kala ki ti Pyeri wila ki sewê ŋa wi yonlogo mbe kotogo kan pe yeri.

Wa sewê wi go (1.2-12) laga ki ni, Pyeri wi yen na tagafenne pe nawa tuun fo Yenŋele li yaa ka pe sho, konaa li korogo tege pe kan wa yenŋele na. Pe yaa ka ki korogo ki ta, na Zhezu wiga ka songoro mbe pan pilige pungo wogo ki na we. Ki kala na, na kangbanra ka gbon pe na, pe daga mbe yere jenge wa tagawa pi ni.

Wa sewê wi go (1.13-2.10) laga ki ni, Pyeri wi yen naga yenri tagafenne pe yeri paa pe yinwege ki piin ki pye kpoyi.

Wa sewê wi go (2.11-4.9) laga ki ni, Pyeri wi yen na pe yenringbanga yenri fo pe tangalomo pi pye jembe wa mbatagambala pe sogowo konaa poro ye jate pe ye sogowo. Pe daga mbaa Kiriŋi wi forogi, wo ŋa wi jolo ali maga ta wii kapege kpe pye.

Wa sewê wi kosaga (5.1-14), Pyeri wi yen na yerewe kaan tagafenne poro naa yekele pe yeri, konaa ma sharaga jenri taga wa.

Sewê wi yen ma koonlo yege ŋa na

Sewê wi lesaga senre konaa sharaga 1.1-2

Showo pi yen na jigi tagasaga ŋa kaan 1.3-12

Tagafenne pe yinwege ki daga mbe pye kpoyi 1.13-2.10

Tagafenne pe tangalomo wa mbatagambala pe sogowo 2.11-4.6

Tangalomo wa gbogolomo woolo pe sogowo 4.7-5.14

*Sewê wi torogo mbele yeri
konaa pe sharaga*

¹ Mi Pyeri, mi ɲa mi yɛn Zhezu Kirisi wi pitunɲo, muwi mila ki sɛwɛ ɲa wi torogi yoro mbele Yɛnɲɛ lɛ wɔ ye kan, yoro mbele yɛ jaraga ma pye nambanmbala wa Pɔn, naa Galasi, naa Kapadosi, naa Azi konaa Bitini kindaye pe ni we.

² We To Yɛnɲɛ lɛ ye wɔ ma yala ɲga lɛa kɔn ma tɛgɛ faa ki ni, jango ye pye li woolo Yinnekpoyi li fanɲga na, yaa Zhezu Kirisi wi sɛnrɛ ti nuru, wi kasanwa pi ye pye kpoyi.

Yɛnɲɛ sa yinmɛ naa yeyinɲgɛ kan ye yeri ka mbaa tari ti na!

We jigi tagasaga

ki yɛn yinwege wogo

³ Ye ti waa Yɛnɲɛ lɛ sɔnni, lo na li yɛn we Fɔ Zhezu Kirisi wi To we. Pa li kaa we yinriwe ta jɛngɛ we, a li si yinwefɔnɲgo kan we yeri Zhezu Kirisi wi yɛnmɛ ma yiri wa kunwɔ pi ni pi fanɲga na. Ki pye ma, jigi tagasaga yinwege wogo yɛn we yeri.

⁴ A wɛ si kɔrɔgo ta ɲga ki se jɔgo, ki se cɛn fyɔngɔ ni, ki tiyɔnwɔ pi se kɔ. Ki kɔrɔgo ki yɛn ma tɛgɛ ye kan wa yɛnɲɛ na,

⁵ yoro mbele Yɛnɲɛ lɛ yawa pi yɛn na ye kɔrɔsi, ye tagawa pi fanɲga na fɔ showɔ pi sa pan. Ki showɔ we, Yɛnɲɛ lɛu gbɛgɛle maa tɛgɛ mboo naga dunrɛya kɔsanga ni.

⁶ Ki showɔ pi kala na, ye yɛn na yɔgori fɔ jɛngɛ, ali maga ta yingɔ ki daga ye pye yɛsanga ni wagati jɛnri ni, wamawe lewe cɛnɛ lɛgɛrɛ nda tila ye taa ti kala na.

⁷ Ti go ko yɛn mbe ye tagawa pi wa mbe wele, mboo tiyɔnwɔ pi jɛn. Tɛ wi yɛn yarikogo, ma si yala pe maa wa ma wele wa kason ki ni. Ki pyelɔmɔ nungba pi na, ye tagawa mba pi yɔn ma wɛ tɛ wi na, pe maa wa ma wele, jango pi pye sinmbe. Kiga pye ma, pa ye yaa sɔnmɔ, naa gbɛmɛ, naa gbɔgɔwɔ ta, na Zhezu Kirisi wiga kaa yɛɛ naga sanga ɲa ni we.

⁸ Wi yɛn ma ye ndanla ali maga ta ye faa yɛn gben. A yɛ taga wi na maga ta ye woro naa yaan yingɔ. Ki kala na, yɛ nayinmɛ gbɔɔ ta na yɔgori, ki nayinmɛ pi gbɔgo fɔ lere se ya mboo kɔrɔ yo sɛnrɛ ni,

⁹ katugu tagawa pi tɔnli yɔo ta, wo wi yɛn ye yinɲgɛle ke showɔ we.

¹⁰ Ki showɔ we, Yɛnɲɛ yɔn sɛnrɛ yofɛnnɛ pɔa ki lagaja mboo kɔrɔ jɛn, ma yewe pi wogo na fɔ jɛngɛ. A pɛ Yɛnɲɛ lɛ yɔn sɛnrɛ yo yarikanga ɲga li mbaa kan ye yeri ki wogo na.

¹¹ Kirisi wi Yinne na lɛa pye pe ni, lɛa kagala ɲgɛle naga pe na, pɔa pye naga ɲgbanga mbe ke pyesanga naa ke pyelɔmɔ pi jɛn; katugu, faa, ki Yinne lɛa pye na Kirisi wi jɔlɔgo wogo ki yari, konaa gbɔgɔwɔ mba wi mbaa ka ta ko punɲo na pi ni.

¹² Yɛnɲɛ lɛa ki naga li yɔn sɛnrɛ yofɛnnɛ pe na ma yo kagala ɲgɛle lɛa kan pe yeri paa yuun, ke sila pye poro kpaw wogolo, ɛɛn fɔ, kɔa pye yoro wogolo. Ki kagala wele, Sentanra ti yofɛnnɛ pɛ ke yari koni ye kan Yinnekpoyi li fanɲga na, lo na Yɛnɲɛ lɛ tun ma yiri wa naayeri we. Mɛrɛgɛye poro na, paa ki jaa mbe ki kagala ke yɛn mbe ke jɛn.

Tagafɛnnɛ pe tangalɔmɔ pi daga

mbe pye kpoyi

¹³ Ki kagala ke kala na, ye ye jatere wi gbɛgɛle yoo tɛgɛ. Ye koro yɛnmɛlɛ†. Ye ye jigi wi ni fuun wi taga yinmɛ mba pi yaa ka kan ye yeri, na Zhezu Kirisi wiga kaa yɛɛ naga pi na.

† 1:13 1:13: *Mbe koro yɛnmɛlɛ: Ko yɛn mbe gbɛgɛle mbe cɛn ki cɛnwɛ.*

¹⁴ Yaa Yenɲele li senre ti nuru. Jogo kagala ngele kàa pye ye ni faa maga ta ye yen kambajenmbele, yaga kaa taanri mbaa yala koro ni.

¹⁵ Een fɔ, ye pye kpoyi wa ye tangalomɔ pi ni fuun pi ni, paa Yenɲele na li ye yeri li yen kpoyi we.

¹⁶ Katugu ki yen ma yonlɔgo wa Yenɲele senre sewe wi ni ma yo fɔ: «Ye pye kpoyi, katugu mi yen kpoyi.»

¹⁷ Wa ye yenrewe pi ni, ye maa Yenɲele li yinri ye To, lo na li maa kiti koon leele pe ni fuun pe na, na yala pe kapyere ti ni, laa lere wo lere ni. Ki kala na, wa wagati ɲa fuun wi koro ye pye laga dunruya wi ni, yege naga wa ye tangalomɔ pi ni fɔ ye yen na fye Yenɲele li yege.

¹⁸ Katugu Yenɲele li ye go sho ye tonli fu tangalomɔ mba yè ta ye teleye pe yeri pi ni, paa yege ɲga na yege jen we. Lii ye go sho yaara nda ti ma jɔgo to ta ni, paa penjara naa tɛ yen.

¹⁹ Ayoo, li ye go sho Kirisi wi kasanwa sonngbanga woo po ni. Wo wi pye paa simbapɔ yen, ɲa wi yen tulugo fu naa fyongo fu.

²⁰ Yenɲele laa Kirisi wi wo na dunruya wi fa da gbɛn, lùu naga ki wagati pungo woo ɲa wi ni, ye yonwo po kala na.

²¹ Yè taga Yenɲele li na wo fanɲga na. Lo lùu yen maa yirige wa kunwo pi ni ma gbogwo kan wi yeri. Ki pye ma, a yè si ye tagawa naa ye jigi wi taga Yenɲele li na.

²² Ye ye nawa pi pye kpoyi kaselege senre nda yè lɛ to ni, ye sefenne pe ta pe ye ndanla sobe ni wa tagawa pi ni. Ki kala na, ye ye yɛɛ ndanla jɛnge ye kotogo ki ni fuun ni.

²³ Katugu yè yinwefonngo ta Yenɲele li senre nda ti yen yinwege woro naa kosaga fu to fanɲga na. Ki pye ma, ye woro to ɲa wi ma ku wo piile, een fɔ, ye yen to ɲa wi se ku wo piile.

²⁴ Ki yen paa yege ɲga na Yenɲele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fɔ:

Leele pe ni fuun pe yen paa yan yen.

Pe tiyonwo pi ni fuun pi yen paa yan fyɛɛnre yen.

Yan ki ma waga, ki fyɛɛnre ti ma kaanla ma toori.

²⁵ Een fɔ, we Fɔ wi senre ti yaa koro wa fɔ sanga pyew.†

Ki senre to ti yen Sentanra nda paa yo ma ye kan we.

2

Sinndelege yinwege wogo naa Yenɲele li leele kpoyi wele

¹ Ki kala na, ye nambewe pi ni fuun pi yaga, naa yagbogowo pi ni fuun, naa kopiire ti ni, naa yenjaga ki ni konaa lesangara senre ti ni.

² Ye pye paa piyengele yen: Yenɲele senre nda ti yen paa nono jenne yen, ti la mbaa ye taa paa yege ɲga na yinriwe la ki ma piyenle li ta we, jango ye kaa wo ye lɛ ye showo pi ta pew.

³ Katugu yege ɲga na we Fɔ wi yen ma yon, yège jen mako.

⁴ Ye fulo we Fɔ wi tanla, wo ɲa wi yen sinndelege yinwege wogo. Leele paa je ki na, een fɔ, Yenɲele ligi wo, a kɪ pye sonngbanga wogo li yege na.

⁵ Yoro fun ye fulo wi tanla ye pye paa sinndeere yinwege woro yen. Pe ye tɛge pe Yinnekpoyi li yungbogo ki kan, jango ye pye saraga wɔfennekpoyi,

mbaa Yinnekpoyi saara woo Yenñele li yeri Zhezu Kirisi wi fannga na, to ti yen ma Yenñele li ndanla.

⁶ Ki pye ma, Yenñele senre sewe wi yen na nga yuun ki nga fo:

*Ye wele, mi sinndelege sɔɔɔɔɔɔɔɔ wogo wo,
mi yen naga teri wa Siyɔn ca paa go yenle sinndelege kɔɔɔɔɔɔɔɔ yen.*

Lere ɲa ka taga ki na wo se fere sho fyew.†

⁷ Ki kala na, ki sinndelege ki yen sɔɔɔɔɔɔɔɔ wogo yoro tagafenne ye kan. Eɛn fo, mbele pee taga ki na, ki yen ma yɔnlogo wa Yenñele senre sewe wi ni ma yo fo:

*Go wafenne pɛ je sinndelege ɲa na,
ko ki pye go yenle li sinndelege kɔɔɔɔɔɔɔɔ ye.†*

⁸ Ki yo naa wa Yenñele senre sewe wi ni laga ka na ma yo fo:

*Ki yen sinndelege ɲa ki maa leele kaan pe maa kunrugu ki na,
ma pye walaga ɲa ki maa leele jaanri.†*

Pɛ kurugo, katugu pee yenle mbe taga Yenñele li senre ti na. Pa ki wogo kila kɔn ma tege pe kan ma.

⁹ Eɛn fo, yoro wo na, ye yen cɛnle na Yenñele li wo, ma pye Wunlunɔɔa wi saraga wɔfenne; ye yen cɛnle na li yen kpoyi ma pye Yenñele li woolo. Li ye go sho, jaɔgo yaa li kagbɔgɔ ke yari. Lo li ye yeri ye yiri wa wɔwɔ pi ni ye ye wa li yanwa gbɔɔ pi ni.

¹⁰ Faa ye sila pye Yenñele li woolo, eɛn fo koni, ye yen li woolo. Faa Yenñele li sila ye yinriwe ta, eɛn fo koni, li ye yinriwe ta.

Yaa tanri paa Yenñele li tunmbyeele yen

¹¹ Na wenne, ye yen nambanmbala ma pye cɛnfenne laga tara ti na, ki kala na, mila ye yenri fo: Ye ye yɛɛ yingiwɛ jɛn wire ti jogo kagala ke ni, ke maa malaga gbɔɔn ye yinñele ke ni.

¹² Yaa tanri tangalɔmɔ jɛmbɛ na mbele pee shɛri pe sɔgɔwɔ, kiga pye ma, ali na pe kaa ye mɛpege yinri mbe yo ye yen kapege pyefenne, pa pe yaa ka ye kapyere jɛndɛ nda yaa piin ti yan mbe Yenñele li gbɔgo ti kala na, na liga ka pan pilige ɲa ni we.

¹³ Leele mbele pe yen fannga fenne, yaa pe fannga ki ni fuun ki gbogo we Fo wi kala na. Yaa wunlumbolo to wi gbogo, wo ɲa wi yen ma cɛn fannga fenne pe go na we.

¹⁴ Yaa gbɔforɔnɛriye pe gbogo, poro mbele wunlumbolo to wi tun pe saa kapere pyefenne pe jɔlo paa kajɛɔge pyefenne pe sɔnni we.

¹⁵ Nga Yenñele li yen na jaa koyi ɲa fo leele mbele pe yen kam-bajɛnmbɛle ma pye lembire, ye pe yɔnrɔ ti tɔn pe na ye kajɛɔge ɲa yaa piin ki ni.

¹⁶ Yaa tanri paa lesele yen, konaa ki ni fuun, yaga ka ye lesewe pi le mbaa kapege ki piin larawa. Eɛn fo, yaa tanri paa Yenñele li tunmbyeele yen.

¹⁷ Yaa leele pe ni fuun pe gbogo, ye tagafenne yɛɛnle pe ye ndanla. Yaa fyɛ Yenñele li yɛge, yaa wunlumbolo to wi gbogo.

Kirisi wi jɔlogo ki yɛge nagawa

† 2:6 2:6: Eza 28.16 † 2:7 2:7: Yuuro 118.22 † 2:8 2:7-8: Eza 8.14-15

¹⁸ Yoro tunmbyeele wele, yaa ye teele pe senre ti nuru yaa pe gbogo jenge. Teele mbele pe yen jembele ma pye kotoyinnye ni, yaga kaa poro nungha gbogo, een fo, ali mbele pe yen nambewe fenne fun o;

¹⁹ katugu jologo nga kii daga lere wi jolo, na wi kaa ki jolo mbege kun wi yee ni Yennele li yege fyere ti kala na, ki wogo ki yen ma yon.

²⁰ Na paga ye gbon ye kapere pyege kala na, a yege kun ye yee ni, yingi sonmo ye yaa ta wa ki wogo ki ni? Een fo, na ye kaa jolo ye kajege pyege ki kala na, a yege kun ye yee ni, ki wogo ki yen ma yon Yennele li yege na.

²¹ Ko mege ki ti Yennele li ye yeri, katugu Kirisi wo jate wi jolo ye kala na maga yege naga ye na, jango yaa tanri wa wi tuuro ti ni.

²² *Wi sila kapege kpe pye, yagbogowo senre kpe sila yiri wa wi yon†.*

²³ Naa paa wi tegede, wi sila ki tegede li songoro pe na. Naa paa wi jolo, wi sila senngbanra yo mbe wa pe na, een fo, wila wi yee le Yennele li kee, lo na li maa kiti sinne koon we.

²⁴ *Kirisi wo jate wi we kapere ti le wi wire ti ni wa tiparaga ki na, jango waga kaa we yinwege ki piin naa wa kapege ki ni, een fo, waa we yinwege ki piin ki sin Yennele li yege na.*

Ye sagala wi gborno tuuro to fannga na.†

²⁵ Yaa pye paa simbaala yen, mbele pe pungo na yanri faa. Een fo koni, ye songoro ma pan Kirisi na wi yen ye yinnye ke konrifo konaa ke welefo wi korogo.

3

Japoroowa naa namboroowa senre

¹ Yoro jele wele fun, yaa ye penre pe senre ti nuru, jango pe ni, na mbele si taga Yennele li senre ti na, ye tangalomo pi kala na, pe taga Kirisi wi na, kiga ka pye senyoro ni;

² katugu ye tangalomo pi yen kpoyi ma pye leele gbogowa† ni yege nga na, pe yaa ki yan.

³ Kii daga ye yee ferewe pi pye wire to woo, ko yen fo: Yimbogo, naa te lege naa paara tiyorno pogo.

⁴ Een fo, ye yee ferewe pi daga mbe pye wa ye nawa, mbe pye ferewe mba pi se jogo, ko yen fo mbe pye kotoyinnye ni konaa mbe pye pow. Po pi yen sonngbanga woo Yennele li yege na.

⁵ Faa jele kpoyi mbele paa pe jigi wi taga Yennele li na, pa paa pye na pe yee fere ma. Paa pye na pe penre pe senre ti nuru.

⁶ Pa Sara la pye ma, wila pye naa polo Abirahamu wi gbogo naa yinri fo: «Na tafa.» Na ye kaa kajege piin, na ye jateri wii piri ye na fyere ta kpe kala na, pa ye yaa kannga mbe pye wi setirige sumborombile.

⁷ Yoro nambala wele fun, yaa ye yinwege ki piin ye jele pe ni tijinliwe ni, yege jen ye yo pe wire ti fannga ki kologo ma we ye wogo ki na. Yaa pe gbogo, katugu Yennele li yinwege nga kan paa yarikanga yen, ye yen ki korogo lifenne yeenle pe ni. Kiga pye ma, pa yaraga ka se ye Yennele yenrewe pi yerege.

Mbaa jolo kasinye nga ma pye ki kala na

† 2:22 2:22: Eza 53.9 † 2:24 2:24: Eza 53.5 † 3:2 3:2: Pe tangalomo pi mbe ya pye mbaa Yennele lo gbogo.

⁸ Ko ki ni fuun pungo na, ye ni fuun ye ye jatare wi pye nungba, yaa ye yee yinriwe taa, ye ye yee ndanla paa nōsepiile yen. Leele pe yungbogoro mbaa ye taa, yaa go sogo yaa ye yee kaan.

⁹ Yaga ka lere kapege fogo ton kapege ni, nakoma mbe tegele fogo ton tegele ni. Een fo, yaa duwaw piin pe kan, katugu Yenjele li ye yeri ko kala na, jango ye pye duwaw korogo lifenne.

¹⁰ Ki yen paa yege nga na Yenjele senre sewe wi yen naga yuun fo:

Lere na wila ki jaa mbe yinwetanga ta,

mbe pilitanya yan,

wuu yee yigi senpere yogo ki ni,

wuu yon ki yigi yagbogowo senyogo ki ni.

¹¹ *Wi pungo le kapege ki ni wila kajenge piin.*

Wila yeyingge ki lagajaa wi mara ki na;

¹² *katugu we Fo wi yege yen lesinmbele pe na,*

wi nungbolo yen pe yenrewe pi na.

Een fo, wi yiri kapere pyefenne pe korogo.†

¹³ Na yaga bala mbaa kajenge piin, ambo wi yaa kapege pye ye na?

¹⁴ Ali na kaa pye ye yen na jolo kasinngge nga yaa piin ko kala na, ferewe yen ye woo. *Yaga kaa fye leele pe yege, mbe ye jatare wi yaga wi piri ye na†.*

¹⁵ Een fo, yaa Kirisi wi gbogo wa ye koto ro ti na, wo wi yen ye Fo we. Jigi tagasaga nga ki yen ye yeri, lere na fuun ka ye yewe senre ta ni ki wogo na, ye pye ye gbegele sanga pyew mboo yon sogo.

¹⁶ Een fo, yaa ki piin kotoyinngge ni yaa pe gbogo. Ye nawa jatare jenne ta, jango na pe kaa ye mepege yinri, mbele pe yen na senpere yuun ye tangalomo jembe mba yaa tanri Kirisi wi ni pi na, fere mbe pe yigi pe senre ti kala na.

¹⁷ Na kaa pye ki yen Yenjele li nandanwa kala yaa jolo kajenge pyege ki kala na, ko mbonro yaa jolo kapege pyege kala na ko na.

¹⁸ Kirisi wo jate wi ku kusaga nungba wagati wi ni fuun woo leele pe kapere ti kala na, wo na wi yen sinngge wi ku mbele pee sin pe yonlo, jango mbe kari we ni Yenjele li korogo. Paa wi gbo wire to kanngolo, een fo, wi yen yinwege na naa, Yinnekpoyi li fannga na.

¹⁹ Ki Yinnekpoyi li fannga ki na, wi kari yere ma saa Yenjele senre yo kuulo pe yinnggele ngele wa kaso ke kan,

²⁰ ko koro wo yen fo leele mbele paa ye Yenjele li senre ti na faa, pe yinnggele wele. Yenjele laa ki kun li yee ni ma pe sige ma saa gbon Nowe wi tonmokoro gbenge ki tepiliye yi na. Leele jenri paa ye wa ki tonmokoro gbenge ki ni, ko koro wo yen leele kolotaanri, ma sho tonmo pi kee.

²¹ Ki tonmo pila pye batemu wi yanlee, na wi yen na ye shoo yingo. Ki batemu wi woro mbe wire ti woli mbe fyongo ko laga ti na, een fo wi yen mbe Yenjele li yenri, li ye kan nawa jatare jenne ni naa Zhezu Kirisi wi yen ma yiri wa kunwo pi ni ki fannga na.

²² Zhezu Kirisi wo wi kari wa yenjele na, wi yen wa Yenjele li kalige kee ki na. Wi yen merageye poro naa fannga fenne naa yawa fenne mbele fuun pe yen wa naayeri pe go na.

4

Tangalomo fonmbo

¹ Kì kaa pye Kirisi wì jòlò wa wi wire ti ni, ki kala na, yoro fun ye ko jatere pyewe nungba po lè pi pye paa ye malingbonyaara† yèn; katugu lere ña kaa jòlò wa wi wire ti ni, wo ma laga kapege pyege ki na.

² Mbege lè yingò wo na, yinwege sannga nga kì koro ye pye laga dunruya wi ni, ye daga mbaa kì piin mbaa yala Yènñele li nandanwa kala lo ni. Yaga kaa kì piin mbaa yala leele pe jogo kagala koro ni.

³ Katugu wagati ña yè pye ma toro, na tanri na yala mbele pee sheri pe nandanwa kagala ke ni, wì yala ma. Kì sanga wi ni, yàa pye na ye yinwege kì piin wa kalikalawa pi ni, naa jogo pere ti ni, naa sinwòro ti ni, naa linnanwa ndorogo naa sinwòro ndorogo kì ni, naa senre sunmo tipewe pi ni.

⁴ Yingò ni, mbele pee sheri pe yèn na kawa ma yo ye woro na pinlele pe ni mbaa kì kalikalawa ndorowo pi piin naa. Kì pye ma, pe yèn na ye mege kì jogo.

⁵ Ën fò, pe yaa ka pe kapyere ti yegé yo Yènñele li kan, lo na li yèn ma gbegéle mbe kiti kòn weele poro naa kuulo pe na we.

⁶ Ko kì ti Sentanra tila yo fun ma kuulo pe kan sanga ña ni pàa pye yinwege na we. Kunwò kiti wila kòn pe na paa yegé nga na kì yèn na piin leele pe ni fuun pe na we. Sentanra tì yo ma pe kan, jango Yinnekpoyi li fannga na pe pye yinwege na paa yegé nga na Yènñele li yèn yinwege na we.

Yaa Yènñele li yarikanra ti wele jenge

⁷ Yaara ti ni fuun ti kòsanga wì yongò. Kì kala na, ye pye tijinliwè fenne, ye ye yèe yingiwe jèn, jango ye ya yaa Yènñele li yèni.

⁸ Nga kì wè kala li ni fuun na, ko yèn fò ye ye yèe ndanla jenge, katugu ndanlawa pi ma kapere legere kò†.

⁹ Yaa ye yèe yaara woo wa ye yinre, yaga kaa kì piin mbaa kongori.

¹⁰ Ye ni fuun nungba nungba yarikanga nga yè ta Yènñele li yeri, yaa ye yèe kala yongò kì ni, ye pye Yènñele li yarikanra cènle legere ti welefenne jembele.

¹¹ Ña kaa Yènñele senre yuun, wila kì piin paa Yènñele li senre yofò yèn. Ña kaa tunjogo piin, wila kì piin fannga nga Yènñele li kan wì yeri ko ni, jango gbogowo mbe kan Yènñele yeri kala li ni fuun ni Zhezu Kirisi wì fannga na. Gbogowo naa yawa pi yèn wì woo fò sanga pyew! Anmiina.

Mbaa jòlò mbege ta ma yèn tagafò

¹² Na wenne, wamawelege ngbanga nga kì yèn na ye taa ndée ye yèn na kason koon mbe yiri, ko ka ka ye pari mbe pye ndée kala la li ye ta, na la fa pye faa.

¹³ Ën fò, yaa yògòri, katugu yè ye tasaga ta wa Kirisi wì jòlògò kì ni†, jango na wiga kaa gbogowo pi naga sanga ña ni, yoro fun yaa yògòri ye yin nayinne ni.

¹⁴ Na pe kaa ye tegele Kirisi wì mege kì kala na, ferewe yèn ye woo, katugu Yènñele li Yinne na li yèn gbogowo wolo, li yèn ma cèn ye na.

† 4:1 4.1: **Pi pye paa ye malingbonyaara yèn: Ko kòro wo yèn ye ngbeli kapege kì ni yegé yaga.** † 4:8 4.8: Yomi 10.12 † 4:13 4.13: Ko yèn naga nari ma yo pe yèn na jòlò fun paa yegé nga na Kirisi wila jòlò we.

¹⁵ Wa kpe ka kaa jolo ye ni, katugu wi yen legbolere, nakoma yoo, nakoma kapege pyefo, nakoma na wuu yon le wi lewee yenle wa kagala ni.

¹⁶ Een fo, na lere wa kaa jolo, katugu wi yen keretiyen, ko ka ka fere wa wi na, wila Yenjele li sonni ki mege nga kila yinri wi na ki kala na.

¹⁷ Kiti kongɔ ki yaa le wagati na ni wi gbɔn, pa kiti wi yaa si keli mbe kɔn Yenjele li leele poro na gben. Na kaa pye kiti kongɔ ki yaa peli woro na, mbele pe je pee taga Yenjele li Sentanra ti na poro kowɔ po yaa ka pye mele?

¹⁸ Ki yen paa yege nga na Yenjele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo:

*Na kaa pye lesinmbele poro showɔ po yen ma ngban,
lepeelee naa kapege pyefenne poro wogo ko yaa ka pye mele?†*

¹⁹ Ki kala na, mbele pe yen na jolo ma yala Yenjele li nandanwa kala li ni, pe daga mbe koro mbaa kajenge piin mbe pe yee telege pew Dafɔ wi na, wo na wi yen senre nungba yofɔ we.

5

Mbaa Yenjele li simbangbelege

ki wele

¹ Legilizi lelele mbele pe yen ye sogowɔ, mi yen na yuun poro ni yingɔ. Mi fun mi yen legilizi lelele wa. Jologo nga Kirisi wi jolo mi yen ki sere. Mi yaa kanla tasaga ta wa gbogowɔ mba pi yaa ka naga we na pi ni. Mi yen na pe yenri na yuun fo:

² Yenjele li simbangbelege† nga ki yen ma telege ye na, yaa ki wele paa simbaala konrifenne yen. Yaga kaa ki piin ki pye fannga kala ye yeri. Een fo, yaa ki piin nayinme ni mbe yala Yenjele li nandanwa kala lo ni. Yaga kaa ki piin penjara jaga kala na, een fo, yaa ki piin kotojenge ni.

³ Mbele Yenjele li telege ye na, yaga ka cen pe go na fannga na, een fo, ye pye simbangbelege ki yege nagafenne.

⁴ Kona, na Simbaala konrifenne to† wiga kaa yee naga, pa ye yaa gbogowɔ wunluwo njala ta, na li se jɔgo.

⁵ Yoro lefonmbolo wele fun, yaa lelele pe senre ti nuru. Ye ni fuun yaa ye yee kala yongo go sogowo ni, katugu Yenjele senre sewe wi yen naga yuun ma yo fo: «Yenjele li yen na wiin mbele paa pe yee gbogo pe ni, een fo, li yen na yinme kaan mbele pe pe yee tirige pe yeri†.»

⁶ Ki kala na, ye ye yee tirige wa Yenjele li fannga gbogo kee ki nogo, jango li ka ye yirige wagati na li tege wi ni.

⁷ Ye ye jatere legere ti ni fuun ti le li kee, katugu ye kala li yen ma gbogo li yeri.

⁸ Ye ye yee yingiwe jen ye koro yenmbele! Katugu ye winfo Sotanla wila yanri na mari paa jara gbelefo yen, lere na wi mbe ya ta mbe ka, wo wila lagajaa.

⁹ Ye yege sin wa tagawa pi ni, ye yere yaa wiin wi ni, yege jen ye yo ye sefenne mbele pe yen laga dunruya wi ni, ki jologo nungba ki yen na poro fun pe taa.

† 4:18 4.18: Yomi 11.31 † 5:2 5.2: *Yenjele li simbangbelege: Ko ki yen tagafenne wele.*

† 5:4 5.4: *Simbaala konrifenne to: Wo wi yen Zhezu Kirisi we.* † 5:5 5.5: Yomi 3.34

¹⁰ Na yaga jolo wagati jenri ni mbe ko, Yenhele na li yen yinne pi ni fuun fo, lo jate li yaa ye sin mbe ye yon fili, mbe yeresaga kan ye yeri, mbe fannga le ye ni mbe ye kan ye yere jenge. Lo li ye yeri ye ye tasaga ta wa li gbogowo mbakoo pi ni, naa ye pye nungba Zhezu Kirisi wi ni we.

¹¹ Yawa mbe pye li woo fo sanga pyew! Anmiina.

Sharaga punjo wogo

¹² Sefo Siliven[†] na wi yen tagawa ni, wo wi pye na sagafu maga sewe jee na wi yonlogo, a muu torogo ye kan. Muu torogo ye kan mbe kotogo kan ye yeri mbege yo mbege filige ye kan fo ki yinne mba po pi yen Yenhele li kaselege yinne we, ye koro ye mara pi na.

¹³ Legilizi na wi yen wa Babiloni tara, wo na Yenhele li wo paa ye yen, wi ye shari. Mariki na wi pye na pinambyo wa tagawa pi ni, wi ye shari fun.

¹⁴ Yaa ye yee shari yaa keyen waa ye yee yologo ndanlawa ni.

Yoro mbele fuun ye yen Kirisi wi woolo, yeyingge mbe pye ye ni!

[†] 5:12 5.12: *Siliven*: Wo nungba wo pe maa yinri Silasi.

SEWE shyen woo ña PYERI wila yonlogo ma torogo SEWE wi nawa senre

Zhezu pitunño Pyeri wo wila ki sewe ña wi yonlogo wa wi yinwege ki kosanga wi yeri. Wila wi yonlogo maa torogo tagafenne pe ni fuun pe kan maga naga ma yo wi kusanga wi yongo. Ki kala na, wila jaa mbe pe nawa to nagawa kongbanmba mba wila kan pe yeri pi wogo na. Wa Pyeri sewe kongbanja wi ni, Pyeri wi yen naga yuun tagafenne pe kan ma yo pe koro pe yere ngbanga wa tagawa pi ni. Laga ki sewe shyen woo ña wi ni, wi yen naga yuun pe kan fo pe koro pe taga kaselege nagawa mba pe ta pi na suyi, ali na pele ka pan mbaa yagbogowo nagawa kaan pe yeri o.

Wa sewe wi go kongbanja (1.1-15), Pyeri wi yen naga yenri tagafenne pe yeri ma yo pe koro pe mara jenge Yenjele li na. Nagawa mba tagafenne pe ta, wi yen na pe nawa tuun pi na. Ki kongbanja, Sentanra nda ti yen na para Zhezu wi wogo na, wi pe nawa to ti na (1.16-21). Pyeri jate wo naa pitunmbolo sanmbala pe ni pe yen ki Sentanra ti serefenne. Yinnekpoyi lo laa ki le wa Yenjele yon senre yofenne pe nawa, a pe si Yenjele senre sewe kpoyi wi yonlogo. Poro fun pe yen serefenne.

Wa sewe wi go shyen (2.1-22), Pyeri wi yen na para yagbogowo nagafenne pe tangalomo po senre na. Yerewe senre nda Zhude wila kan yagbogowo nagafenne pe yeri, to nungba to we yen na yaan wa Pyeri sewe wi ni.

Wa sewe wi go taanri (3.1-18), mbele pe yo we Fo Zhezu wi se ka songoro mbe pan mbe kiti kon dunruya woolo pe na, Pyeri wi yen na yon sogomo kaan pe yeri. Wi yen na pe nawa tuun ki na, fo naa Kirisi wi yen na moni mbe pan, pege jen pe yo fo Yenjele li yen kala kunmo ni; katugu Yenjele li woro na jaa lere kpe mbe pungo, een fo li yen na jaa lere pyew wuu kapege ki jen, wuu tangalomo pi kanja (3.9).

Wa sewe wi kosaga yeri go (3.11-18), Pyeri wila jaa tagafenne pe koro kpoyi, jango Yenjele liga ka pe jeregi kala la kpe ni, na Kirisi wiga ka songoro mbe pan we.

SEWE wi yen ma konlo yeye nga na

Sewe wi lesaga senre konaa sharaga 1.1-2

Mbele pe taga Kirisi wi na pe daga mbaa tanri yeye nga na 1.3-15

Nagawa mba pi naga Zhezu Kirisi wi wogo na pi yen kaselege 1.16-21

Tagafenne pe daga mbe pe yee yingiwe jen yagbogowo nagafenne pe ni 2.1-22

Nagawa mba Pyeri wi kan Zhezu wi songorokala mbe pan li wogo na 3.3-16

Leele pe ni fuun pe daga mbaa Kirisi wi sonni 3.17-18

*Sewe wi torogo mbele yeri
konaa pe sharaga*

¹ Mi Simo Pyeri ña Zhezu Kirisi wi tunmbyee naa wi pitunño, muwi mila ki sewe ña wi torogi we tagafenne yeenle pe kan, poro mbele pe tagawa tiyoon ta ma yala we woo pi ni Zhezu Kirisi wi kasinnye ki fanja na, wo wi yen we Yenjele naa we Shofa we.

² Yinme naa yeyingge ti kan ye yeri ka mbaa tari ti na, Yenñele lo naa we Fɔ Zhezu Kirisi ɲa yè jen ki kala na.

*Yenñele li leyerege
naa li lere wɔmɔ*

³ Naa Zhezu wi yen Yenñele, wi Yenñele yawa pi yaara ti ni fuun ti kan we yeri, nda ti we kan waa we yinwege ki piin waa fyɛ Yenñele li yege, we we yerifo wi jen. Wo ɲa wi we yeri we we tasaga ta wa wi yɛɛra gbɔgɔwɔ naa wi kajenge ki ni we.

⁴ Wi gbɔgɔwɔ naa wi kajenge ki fannga na, wi yon fɔgɔlɔ kɔn we yeri, ngele kɛ we yaraga ki ni fuun na, jango yaraga ɲa wi yon fɔlɔ kɔn, yege ta, ye ya ye sho dunruya wi jogo kagala ngele ke maa leele jogo ke kɛɛ, ye ye tasaga ta wa Yenñele li cɛnlɔmɔ pi ni.

⁵ Ki kala na, yaa ki ɲgbanga jenge ye tangalɔmɔ jembe saga wa ye tagawa pi na. Ye kajenme saga wa tangalɔmɔ jembe pi na.

⁶ Ye yɛɛ yingiwe saga wa kajenme pi na. Mbaa kala kunni yɛɛ ni ye ko saga wa yɛɛ yingiwe pi na. Ye Yenñele li yege fyɛɛ ti saga wa mbaa kala kunni yɛɛ ni ko na.

⁷ Ye sefenne ndanlawa pi saga wa Yenñele li yege fyɛɛ ti na. Ye ndanlawa pi saga wa sefenne ndanlawa pi na.

⁸ Na ko yaritiyonɔ to ka pye ye yeri ka mbaa tari ti na, ki yaa ye kan yaga ka koro tianmbala mbe pye kayongo fu, wa we Fɔ Zhezu Kirisi wi jenme wogo ki na.

⁹ Eɛn fɔ, ki yaritiyonɔ nda ti woro lere ɲa yeri, wi ma pye paa fyɔɔn yen, ɲa wi woro na yaan lege. Wi ma fege wi faa kapere nda ti jogo ma laga wi na ti wogo ki na.

¹⁰ Ki kala na, sefenne, yerege ɲa Yenñele li ye yeri ma ye wɔ we, yaa ki ɲgbanga jenge ye yege sin ki na tiyongo; katugu na ye kaa ki piin ma, pa ye se kurugo mbe to kapege fyew.

¹¹ Kiga pye ma, pa Yenñele li yaa kono yenge ye kan jenge ye ye wa we Fɔ naa we Shofo Zhezu Kirisi wi wunluwo mbakɔ pi ni.

¹² Ko ki ti mi yaa la ye nawa tuun ki kagala ke na pilige pyew, ali maga ta ye yen ma ke jen makɔ, ma yege sin tiyongo kaselege ɲa ye ta ki na.

¹³ Mbanla ta yinwege na bere, mi yen naga sonri fɔ ki yen ma sin mbaa nandowo kaan ye yeri ki kagala ke na, ye jatere wi koro ke na;

¹⁴ katugu migi jen ma yo sanni jenri mi yaa wɔ laga ki wire kuworo nda ti ni paa yege ɲa na we Fɔ Zhezu Kirisi wigi naga na na we.

¹⁵ Ko ki ti ɲa fuun mbe ya pye, mi yaa ki pye mbe pyelɔmɔ kan ye yeri, jango na kungɔlɔ, ye ya yaa nawa tuun ki kagala ke na pilige pyew.

Mbele pɛ Kirisi wi gbɔgɔwɔ pi yan

¹⁶ Sanga ɲa ni waa we Fɔ Zhezu Kirisi wi yawa naa wi panga wogo ki yo ma ye kan, mungooro ma waa ko ye kan, nda tila kɔn ma yala. Eɛn fɔ, waa wi gbɔgɔwɔ yanwa pi yan we yengele jate ke ni.

¹⁷ Sanga ɲa ni wila sonmo naa gbɔgɔwɔ pi ta Yenñele na li yen To li yeri, waa pye wa. Ki sanga wi ni, magala là la yiri wa gbɔgɔwɔ gbembe Fɔ wi yeri ma yo fɔ: «*Ŋa yɛɛn wo wi yen na Pinambyɔ ɲa wilan ndanla jenge we, wi kala lilan ndanla fɔ jenge.*»[†]

[†] 1:17 1:17: Mati 17:5

¹⁸ Woro jate wàa ki magala na làa yiri wa naayeri li logo, sanga ña ni wàa pye wi ni wa yanwiga kpoyi† ki na we.

¹⁹ Ki pye ma, senre nda Yenñele yon senre yofenne paa yari, ti filige we kan naa ma we. Na ye kaa ti korosi, ko ki yen ma yon. Katugu ki senre ti yen paa fitanla yen ña wi yen na yiin wowa laga ka ni fo laga ki sa laga, fo Zhezu Kiriisi, lalaaga wonno le, li yanwa yirige wa ye kotooro ti na.

²⁰ Ki daga yege jen gben fo Yenñele yon senre yofenne pe senre nda ti yen ma yonlogo wa Yenñele senre sewe wi ni, lere kpe se ya mberi koro wi jen wi yee fannga;

²¹ katugu Yenñele yon senre yofenne pe senre ta sila yo mbe yala senwee nandanwa kala ni fyew. Een fo, Yinnekpoyi lo làa leele pe yege sin, a pe senre nda Yenñele làa kan pe yeri ti yo.

2

Leele nagafenne

mbele pe yen yagbogolo fenne

(Zhude 4-13)

¹ Faa Yenñele yon senre yofenne yagboyoolo paa pye wa Izirayeli woolo pe sogowo yege nga na, pa nagafenne yagboyoolo pe yaa ka pye ye sogowo ma fun. Pe yaa ka yagbogowo nagawa senre ta le ye sogowo larawa, nda ti maa leele punngu, mbe je we Fo ña wi pe go sho wi na, mbe ti jogowo mbe to pe na fyelege na.

² Lelegere yaa ka taga pe kalikalawa pi na, kaselege konko li mege ki yaa ka jogo pe kala na.

³ Yegembatinwe pi kala na, ki nagafenne yagboyoolo pe yaa ka ye pye pe penjara ja go pe lefanlaga senre ti ni. Een fo, maga le wa wagati titonlowo ni, pe Kiti Konfo wi gbegede mbe kiti kon pe na. Pe jogofa fun wi woro na wonlo.

⁴ Ki yaa pye ma, katugu ali merageye mbele paa kapege ki pye, Yenñele li sila pe yaga mbajolowo. Een fo, làa pe wa wa jaganama wetijugo wowa pi ni, pe yen wa posaga ma tege wa kiti konpilige ki kan.

⁵ Yenñele li sila faa dunruya woolo pe yaga mbajolowo, een fo làa tonngbo pi pye, a pi pan ki dunruya woolo tipeele pe na ma pe tongo. Nowe ña wila pye na kasinnge ki yuun wo ce làa sho, ma taga leele koloshyen ni.

⁶ Yenñele làa Sodomu naa Gomori cara ti jogo mari sogo pew, a ti kannga conro, ma ko pye maga naga lepeele pe na pege jen fo pa ki yaa ka pe ta ma.

⁷ Làa Loti ña wila pye lesinnge wi sho, wo ña wi wagati wi ni kapere pyefenne pe kalikalawa tangalomɔ pila pye naa jolo jenge wa wi nawa we.

⁸ Katugu ki lesinnge ña wila pye ma cen wa pe sogowo, wila pye na pe kapyere tijangara ti yaan nari nuru, a tila wi kotosinnge ki jolo wi na pilige pyew.

⁹ Ki pye ma, leele mbele pe maa fye we Fo wi yege, wi mbe ya pe sho yege nga na wamawelewe pi ni, konaa mbe lepeele pe tege mbe ka pe le jologo kiti konpilige yege nga na, wigi jen.

† 1:18 1:18: Ki yanwiga ki yen kpoyi katugu pa Yenñele làa li yee naga wa Zhezu wi na; Mati 17.1-13.

¹⁰ Mbele pe maa tanri wire lomo pi na, na yala jogo kagala ngele fyongo ni ke ni, na Yenyele li fannga ki tifaga, li yaa pe le jologo fun.

Nagafenne yagboyoolo mbele senre mi yo ma ye kan, pe yen yewaga naa yenngbangala fenne, paa la fye mbaa naayeri fannga fenne pe tegele.

¹¹ Ma si yala, ali merageye wele, poro mbele fannga naa yawa yen pe ni ma we ki nagafenne yagboyoolo pe na, paa la ki fannga fenne pe jeragi mbaa pe mege jogo we Fo wi yeye na.

¹² Ki leele pe yen paa yanyaara nda ti yen tijinliwe fu ti yen, ti sego koyi nga mbaa ti yinri mbaa ti kuun. Ki leele kagala ngele pee jen, pe maa ke mege ki jogo. Pe yaa ka jogo paa yanyaara ti yen.

¹³ Kambasinngre nga pe pye ma leele pe jolo, pe yaa ka poro fun pe sara mbe yala ki ni. Ki ma pe ndanla paa pe jogopere ti piin yonlo na. Na paga pinle ye ni liwen na, pe ma pye fere yaara naa fyongo ni ye sogowa, pe maa yogori pe lefanlaga ki kala na.

¹⁴ Kenre kapyere to ti yen ma pe yenle tin. Kapere nda paa piin ti fa pe yeye tin na. Mbele pe fa yeresaga ta wa tagawa pi ni, pe maa pe lele na pe punngu. Pe koto ro ti maa nga sonri, ko yen mbe penjara ta. Yenyele li pe danja.

¹⁵ Pe kozinne li yaga ma punngo. Kono na Bosori pinambyo Balamu wila le lo pe le, wo na penjara nda wi mbaa ta tila wi ndanla, a wila tipege piin we.

¹⁶ Een fo, a sofile wi sennghanra yo wi na wi kajogo ki kala na. Ee, yaayogo nga kila ya mbaa para, a ki para ki Yenyele yon senre yofa wi ni senwee magala ni, ma wi go fu kala li yerege.

¹⁷ Ki leele pe yen paa lora nda ti waga ti yen, paa kambaara yen nda tifelingbogo kiri le ma kari ti ni. Yenyele li censaga tege pe kan wa wowo tinndindi pi ni.

¹⁸ Pe maa yee gbogowa naa go fu senre yuun. Mbele pe sho ma wo wa punnguwo kono tangafenne pe kee ki fa mo ghen, pe maa pe lele wire ti jogo kagala naa kenre kapyere ti ni mbe pe punngo.

¹⁹ Pe ma yon folo kon pe yeri ma yo pe yaa pe pye lesele, ma si yala, poro jate kapyere nda ti maa pe jogo pe ma pye ti kulolo, katugu yaraga nga ka fannga ta senwee wi na, wi ma pye ki kulo.

²⁰ Kaselege ko na, leele mbele pe we Fo naa we Shofa Zhezu Kirisi wi jen, ma sho dunruya wi fyongo kapyere ti kee wi fannga na, na paga pe yee kan ti yeri ti fannga ta pe na naa, pe kowa pi ma tijanga naa ma we kongbannga ko na.

²¹ Katugu ndee ki pye pee ja kozinne li jen, ko mbe ja mbonro pe na sanni pe sa li jen pee punngo le ngasele kpoyi na Yenyele li kan pe yeri li ni ko na.

²² Nga ki pe ta, ki yomiyele na li maa nga yuun ki yen kaselege pe kanngolo fo: «*Pyon wi songoro wi tuguro ti korogo nari kaa*»†, ma nuru naa ma yo fo: «*Cano na wi woli foonfoon, wi songoro mbe saa yee piligi wa fenrege ki ni naa.*»

3

We Fo Zhezu wi panga senre

† 2:22 2.22: Yomi 26.11

¹ Na wenne, na sewe shyen woo wowi na mila yonlogi mbe torogo ye kan. Wa ki sewe shyen pe ni fuun pe ni, mi yen na nandowo kaan ye yeri kagala kele na, jango mbe jatere tiyon le ye ni.

² Senre nda Yennele yon senre yofennekpoyi paa yo faa, konaa we Fo naa we Shofa wi ngasele na ye pitunmbolo pe yo ma ye kan, mila jaa yaa nawa tuun li na.

³ Ki kongbanna, ye daga mbege jen fo dunruya koyege ni, leele pele yaa ka pan mbaa tanri mbaa yala pe yera jogo kagala koro ni. Pe yaa kaa tege ye na

⁴ mbaa yuun fo: «Mi yo wila si yon folo kon ma yo wila paan? Wi yen se yeri? Katugu maga le wa we teleye pe ku, yaara ti ni fuun ti yen wa ti cenwe nungba pi na paa yegge nga na tila pye cenwe mba na, maga le wa dunruya wi dasanga wi ni!»

⁵ Pe maga siligi na fegge ki wogo nga ki na fo: Naayeri wo naa tara ti ni tila da maga le wa faa Yennele li senyoro to fanna na. Pa tara tila yiri wa tonmo pi ni ma gbege tonmo po ni.

⁶ Ki tonmo nungba pi fanna na, tonngbo pila pan ma faa dunruya woolo pe tongo.

⁷ Een fo, Yennele li senyoro nungba ti fanna na, nala pilige naayeri wo naa tara ti ni, ti yen ma tege mbe ka tongo kason ni. Mbele pe woro na fye Yennele li yegge, li yaa ka kiti kon pe na mbe pe tongo pilige nga ni, ti yen ma tege ko pilige ko kan.

⁸ Een fo, na wenne, kala nungba yen wa, na yee daga mbe fegge li na, fo: Pilige nungba ki yen we Fo wi yegge na paa ye le wagakele (1 000) yen. *Yele wagakele (1 000) li yen wi yegge na paa pilige nungba yen.*[†]

⁹ We Fo wi yon folo na kon, wii yaa mo mbeli yon fili paa yegge nga na pele yen naga sonri we. Een fo, wi yen naga kunni wi yee ni ye kala na, katugu wi woro na jaa lere kpe mbe pungo, wila jaa pe ni fuun pe pe kapere pyege ki jen pege yaga.

¹⁰ Ma si yala, we Fo wi pilige ki yaa ka pan paa yoo yen. Ki pilige kiga ka gbɔn, naayeri wi yaa ko tinme gbɔn ni. Kason ki yaa ka naayeri yaara ti yigi mberi yan. Tara to naa tara na yaara ti ni fuun ti yaa ka sogo mbe ko.

¹¹ Na ki kaa pye yaara ti ni fuun ti yaa ka jogo ma, ye yen maga jen jenge paa yegge nga na ye tangalomɔ pi daga mbe pye we. Ye tangalomɔ pi daga mbe pye kpoyi, yaa fye Yennele li yegge.

¹² Yaa Yennele li pilige ki singi jenge ye ngban ki na ki ta ki gbɔn fyaw. Ko pilige ko ni, kason ki yaa ka naayeri wi yigi mboɔ sogo, naayeri yaara ti yaa ka yan kason tufunwo pi kala na.

¹³ Een fo, mbe yala yon folo na Yennele li kon li ni, we yen na *naayeri fonɔ naa tara fonɔ*[†] singi, pa lesinmbele pe yaa ka cen wa ti ni.

¹⁴ Ki kala na, na wenne, mbe ye ta ye yen naga kagala ke singi ke pye, ye bala ye pye kpoyi, jeregisaga fu Yennele li yegge na, ye ka pye yeyinnye na li ni.

¹⁵ We Fo wila kagala ngele kunni wi yee ni, yaa ki jate paa pyelomɔ yen ye kan ye ta ye sho, paa yegge nga na sefo Poli na wi we ndanla wigi yonlogɔ wa wi sewe wi ni ye kan, ma yala tijinliwe mba Yennele li kan wi yeri pi ni.

¹⁶ Wigi wogo ki yonlogɔ wa wi sewe pe ni fuun pe ni, wa lara nda wi maa para ki wogo ki na we. Wa wi sewe pe ni, lara ta yen wa, nda ti

[†] 3:8 3.8: Yuuro 90.4 [†] 3:13 3.13: Eza 65.17

kɔɔ ʒɛnwɛ pi yɛn ma nɔban, leelee kambajɛnmbele mbele pe fa yeresaga ta wa tagawa pi ni, pe mari kɔɔ wi wa maa kanɔga paa yegɛ nɔga na pe maa ki piin lara ta na wa Yɛnnɛle sɛnrɛ sɛwɛ wi ni we. Paa ki piin ma, na pe yɛɛ punɔgu Yɛnnɛle li na.

¹⁷ Yoro wo na, na wɛnnɛ, yɛ ʒɛn ki ni makɔ. Ki kala na, ye yɛɛ yingiwɛ ʒɛn, ʒango yaga ka ti leelee mbele pe woro na fye Yɛnnɛle li yegɛ pe ye fanla pe ye punɔgo, ye yɛn ma yeresaga ta yegɛ nɔga na, ye kɔlogi le ki laga ki na.

¹⁸ Ɛɛn fɔ ye koro yaa kee yegɛ wa we Fɔ naa we Shofɔ Zhezu Kirisi wi yinmɛ pi ni konaa yaa wi jenni. Gbɔɔwɔ mbe pye wi woo, yingɔ fɔ sanga pyew! Anmiina.

Sewε kongbanŋa ŋa ZHAN wila yonlogo ma torogo Sewε wi nawa senre

Ki sewε ŋa Zhan wo wila wi yonlogo maa torogo. Zhan wila pye Zebede pinambyo (Maki 1.19-20). Wila pye Zhezu wi pitunŋo. Wo wi Zhezu Sentanra nda Zhan mege ki yen ti na ti yonlogo konaa Nagawa sewε wi ni. Wila pye faa ngbanra wɔfo; a Zhezu wi si kaa wi yeri maa pye wi forogofɔ. Zhan wila pye leele mbele paa pye Zhezu wi tanla toon wo wa, ma pinle Zhaki naa Pyeri pe ni.

Leele pe yen naga yuun ma yo fo Zhezu wi pitunŋo Zhan wila saa cɛn wa Efezi ca. Pɔli wila legiliziye pele nogo le wa ki ca ki ni. Naa Zhan wila ka saa gbɔn wa ki ni, a wi si pye ki legiliziye pe yekelewe.

Sewεle taanri Zhan wi yonlogo ma torogo. Wi sila sewε kongbanŋa wi yonlogo mbooo torogo legilizi nungba kan nakoma lere nungba kan. Eɛn fo wila wi yonlogo, jango paa wi kara legiliziye pe ni fuun pe ni.

Ki Zhan sewε kongbanŋa ŋa, senre yinre shyen ti yen wa wi ni. Wa senre go kongbanŋa ki ni, Zhan wi yen naga yenri tagafenne pe yeri ma yo paa tanri wa kozinne li ni. Ko koro wo yen fo pe daga mbe taga we Fo Zhezu Kirisi wi na konaa pe pe yee ndanla.

Wa senre go shyen wogo ki ni, Zhan wi yen naga yuun tagafenne pe kan ma yo pe pe yee yingiwe jen nagafenne yagboyoolo pe ni (2.18-29; 4.1-6).

Sewε wi yen ma kɔonlo yegε ŋa na

Senre ti lesaga: Yinwege kigi yee naga wa Zhezu wi ni 1.1-4

Yanwa naa wɔwɔ senre 1.5-2.29

Tagafo wi yinwege ki daga mbe pye kpoyi, wi koro wi mara Yenŋele li na 3.1-24

Kaselege naa punnguwo kala 4.1-6

Ndanlawa pi tunŋo 4.7-21

Tagawa mba pi yen cew tawa ni 5.1-21

Yinwege senre

¹ We yen naga sewε ŋa wi torogi ye kan, yinwege Senre† to kanngolo. Ti yen wa naga le dunruya wi dasanga wi ni. Weri logo, mari yan we yengele jate ke ni, mari wele, a we keyen yi jiri ti na.

² Naa ki yinwege kila ki yee naga, waa ki yan. Ko ki ti we yen naga senre yuun. Yinwege mbakogo ŋa kila pye wa we To wi tanla ma kaa ki yee naga, ko sereya wo waa yuun na ye kaan.

³ Ŋa we yan ma logo, ko we yen na yari ye kan fun, jango ye gbogolo nungba we ni, ye ye wa gbogolomo mba we ta we To wo naa wi Pinambyo Zhezu Kirisi pe yeri pi ni.

⁴ We yen naga wogo ŋa ki yonlogi mbege torogo ye kan, jango we nayinme pi yee yon fili.

Yenŋele li yen yanwa

† 1:1 1.1: *Yinwege senre*: To ti yen Zhezu Kirisi we.

⁵ Senre nda we logo Zhezu Kirisi wi yeri nari yari ye kan, tori nda yeen fo: Yennele li yen yanwa, wowo kpe woro wa li ni.

⁶ Na waga yo we yen ma gbogolo nungba Yennele li ni, mbe sigi ta we yen na tanri wa wowo pi ni, kona we yen na finlele, we woro na tanri kaselege ki na.

⁷ Een fo, na we kaa tanri wa yanwa pi ni paa yegge nga na Yennele lo jate li yen wa yanwa pi ni, kona, we ni fuun nungba nungba we yen gbogolomo nungba ni we yee ni. A li Pinambyo Zhezu wi kasanwa pila we piin kpoyi na we lari kapege ki ni fuun ki na.

⁸ Na waga yo kapege woro we na, kona, we yen na we yee fanla, kaselege woro wa we nawa.

⁹ Een fo, na waga we kapere ti yo mbe Yennele li kan, pa we mbe ya we jigi wi taga li na, katugu li yen senre nungba yofa ma sin, pa li yaa we kapere ti kala yaga we na, mbe we pye kpoyi mbe we laga kambasinngge ki ni fuun ki na.

¹⁰ Na waga yo wee kapege pye, we yen na Yennele li piin yagboyoo, li senre ti woro wa we nawa.

2

Kirisi wi yen we sagafa

¹ Na pille, mi yen naga kagala ngele ke yonlogi mbe ke torogo ye kan, jango yaga ka kapege pye. Een fo, na wa ka si kapege pye, sagafa yen we yeri wa we To Yennele li tanla, wo wi yen Zhezu Kirisi na wi yen ma sin we.

² Katugu wuu yee wo saraga ma kapere ti fogo ton, kii pye woro kapere to nungba kala na, ki pye dunruya woolo pe ni fuun pe woro ti kala na.

³ Na we ka Yennele li ngasegele ke yigi mbaa tanri ke na, ko we maga jen ma yo we yen mali jen.

⁴ Na na ka yo wi yen mali jen, mbe sigi ta wi sili ngasegele ke yigi mbaa tanri ke na, wo yen yagboyoo, kaselege woro wa wi nawa.

⁵ Een fo, lere na ka Yennele senre ti yigi, Yennele li maa ndanla ma yon fili kaselege na. We mbe ya mbege jen mbe yo we yen nungba Yennele li ni yegge nga na koyi nga yeen.

⁶ Lere na ka yo wi yen Yennele li ni, wi daga mbaa tanri paa yegge nga na Zhezu wila tanga we.

Ngasele fonno

⁷ Na wenne, ngasele fonno ma mila yonlogi mbe torogo ye kan, een fo, ngasele lele li. Li yen wa ye yeri maga le sanga na ni ye taga. Ki ngasele lele lo li yen senre nda ye logo mako we.

⁸ Kona ki ni fuun, ngasele fonno li mi yen na yonlogi mbe torogo ye kan. Li kaselege ki ma ki yee naga wa Kirisi wi ni kona wa ye ni fun. Ki kala na, wowo pila kee, yanwa jembe pila yiin mako.

⁹ Lere na ka yo wi yen na tanri wa yanwa pi ni, mbe sigi ta wi yen maa lewee yenle wa panra, wi yen wa wowo pi ni bere.

¹⁰ Na wi lewee yenle wi yen maa ndanla, wo yen wa yanwa pi ni. Kiga pye ma, kala lo la na pye wa wi nawa, na li mbe lere wa kan wi to wa kapege ki ni.

¹¹ Een fo, na ka wi lewee yenle wi panra, wo yen wa wowo pi ni, wi yen na tanri wa wowo pi ni. Wi suu yee karisaga ki jen, katugu wowo pi ma ti wila la yaan.

¹² Na piile, mi yen naga sɛwɛ ɲa wi torogi ye kan, katugu Yɛnɲɛlɛ li ye kapere ti kala yaga ye na Zhezu wi mɛgɛ[†] ki na.

¹³ Na teelee, mi yen naga sɛwɛ ɲa wi torogi ye kan, katugu Yɛnɲɛlɛ na li yen wa maga lɛ wa ki lɛsaga ki na, ye yen mali jɛn. Lɛfɔnmbɔlɔ mi yen naga sɛwɛ ɲa wi torogi ye kan, katugu yɛ ya Sotanla wi ni.

¹⁴ Na piile, mi yen naga sɛwɛ ɲa wi torogi ye kan, katugu ye yen ma we To Yɛnɲɛlɛ li jɛn. Na teelee, mi yen naga sɛwɛ ɲa wi torogi ye kan, katugu ɲa wi yen wa maga lɛ wa ki lɛsaga ki na, ye yen maa jɛn. Lɛfɔnmbɔlɔ, mi yen naga sɛwɛ ɲa wi torogi ye kan, katugu fanɲga yen ye ni. A Yɛnɲɛlɛ li sɛnrɛ ti koro ye ni, a yɛ ya Sotanla wi ni.

¹⁵ Yaga ka ti dunruya[†] wi ye ndanla, wi nawa yaara ti ye ndanla. Na dunruya wi ka lere ɲa ndanla, we To Yɛnɲɛlɛ laa ki fɔ wi ndanla;

¹⁶ katugu yaraga nga fuun ki yen dunruya wi wogo, wire ti jogo kagala, naa yaraga nga lere wi ma yan na jaa, naa yɛɛ gbɔgɔwɔ dunruya yaara taga ki kala na, tila la yinrigi wa we To Yɛnɲɛlɛ lo yeri, ti maa yinrigi dunruya wo yeri.

¹⁷ Dunruya wila koo na kee, naa yaara nda leele pe yen na yaan na jaa ti ni fuun ti ni. Eɛn fɔ, ɲa kaa Yɛnɲɛlɛ li nandanwa kala li piin, wo yaa koro yinwege na fɔ sanga pyew.

Kirisi wi winfɔ we

¹⁸ Na piile, dunruya kɔyɛgɛ ki yɔngɔ. Yɛgɛ logo ma yo Kirisi wi winfɔ wi daga mbe pan. Ma si yala, Kirisi wi winfɛnnɛ pe lɛgɛrɛ pan yɔngɔ, pa wɛgɛ jɛn yɛɛn ma yo dunruya kɔyɛgɛ ki yɔngɔ.

¹⁹ Ki leele pe sila pye we woolo kaselege na, ko ki ti pɛ laga we na ma kari. Ndɛɛ paa pye we woolo, pe jɛn na koro laga we ni. Eɛn fɔ, pɛ laga we na ma kari, a ki ta ma filige fɔ pe ni wa kpɛ sila pye we woo.

²⁰ Yoro wo na, yɛ Yinnɛkpoyi na Kirisi wi tirige ye na li ta. Ki pye ma, ye ni fuun yɛ kaselege ki jɛn.

²¹ Ki sɛwɛ ɲa mi torogo ye kan yɛɛn, ki woro mbe yo yee kaselege ki jɛn, eɛn fɔ, katugu ye yen maga jɛn. Ye si yen maga jɛn fun ma yo yagbɔlɔ kpɛ se ya yiri wa kaselege ki ni.

²² Ambo wi yen yagboyoo wo? Wo wi yen lere ɲa wi ma yo Zhezu wo ma wi yen Kirisi we. Ko lerefɔ wo wi yen Kirisi wi winfɔ we, wi ma je Yɛnɲɛlɛ na li yen To lo naa li Pinambyɔ pe na.

²³ Ki kala na, ɲa ka je Pinambyɔ wi na, wi ma je Tɔfɔ wi na fun. ɲa ka yenlɛ Pinambyɔ wi na, Tɔfɔ wi ma pye wi ni.

²⁴ Ki kala na, sɛnrɛ nda yɛ logo maga lɛ wa ki lɛsaga ki na, yeri yaga ti koro wa ye nawa. Nda yaa logo maga lɛ wa ki lɛsaga ki na, na tiga koro wa ye nawa, pa yoro fun ye yaa koro mbe mara Pinambyɔ wo naa wi To pe na.

²⁵ Kirisi wi yɔn fɔlɔ li kɔn mbe yaraga nga kan we yeri, ko ki yen yinwege mbakɔgɔ ye.

²⁶ Mbe pe yen naga jaa mbe ye fanla mbe ye punɲo, mi yen naga sɛwɛ ɲa wi yɔnlɔgi mboɔ torogo ye kan pe kala na.

[†] 2:12 2.12: Yɛnɲɛlɛ li we kapere ti kala yaga we na Zhezu wi mɛgɛ ki na, ko koro wo yen nga Zhezu wi pye ki kala na. [†] 2:15 2.15: Sɛnwɛɛlɛ pe dunruya wo ma, eɛn fɔ, kapege dunruya ɲa Sotanla wi yen na yɛgɛ sinni na wiin Yɛnɲɛlɛ li ni wowi. Dunruya wi nawa yaara nda sɛnrɛ ti yen na yuun, to ti yen yaara nda ti yen kapege woro.

²⁷ Yoro wo na, yè Yinnekpoyi li ta Kirisi wi yeri. Paa wi Yinnekpoyi li kaa pye ye ni, yee jori lere wa kala wila ye nari, katugu Yinnekpoyi li yen na ye nari kagala ke ni fuun ke ni, li nagawa senre ti si yen kaselege, yagbolo ma. Ki kala na, ye Yinnekpoyi li nagawa senre ti yigi ye koro ye pye nungba Kirisi wi ni.

²⁸ Ki kala na, na piile, ye koro Kirisi wi ni, jango na wiga kaa yee naga sanga na ni, we kotogo ta, waga ka fere sho wa wi yee sogowo wi panmbilige.

²⁹ Yee jen ma yo Kirisi wi yen ma sin, ki kala na, ye daga mbege jen fo lere o lere wi maa kasinnye ki piin, wo yen Yennele pyo.

3

Yennele li piile pe kala

¹ Yee wele paa yee nga na we yen ma we To Yennele li ndanla we, li ndanlawa pi gbogo jenne, fo a paa we yinri Yennele piile. Pa we si yen ma kaselege. Ko ki ti dunruya woolo pee we jen, katugu pee Yennele li jen.

² Na wenne, yingo we yen Yennele li piile, een fo, we yaa ka pye yee nga na, ko fa naga mbe filige ghen. Wege jen ma yo na Kirisi wiga kaa yee naga, we yaa ka pye paa wi yen, katugu we yaa kaa yan paa yee nga na wi yen we.

³ Ko jigi wo yen lere na fuun yeri, a wuu taga Kirisi wi na, wi maa yee pye kpoyi paa yee nga na Zhezu Kirisi wi yen kpoyi we.

⁴ Lere na fuun wi maa kapege ki piin, wi maa Yennele li lasiri wi jogo. Kapege ko ki si yen Yennele li lasiri wi jogowo we.

⁵ Ye si yen maga jen ma yo Kirisi wi pan maa yee naga mbe leele pe kapere ti laga pe na, kapege kpe woro wo na.

⁶ Ki kala na, lere na fuun ka koro mbe mara wi na, wo na la kapege piin fyew. Een fo, lere na fuun wi koro na kapege ki piin, wo fa Zhezu wi yan, wi fa suu jen.

⁷ Na piile, yaga ka ti lere wa mbe ye fanla wi ye pungo. Na wi ma koro na kasinnye ki piin, wo yen ma sin paa yee nga na Zhezu Kirisi wi yen ma sin we.

⁸ Na wi ma koro na kapege ki piin, wo yen Sotanla woo, katugu Sotanla wila kapege ki piin maga le wa fafafa. Yennele li Pinambyo wi pan maa yee naga, jango mbe Sotanla wi kapyere ti jogo.

⁹ Lere na fuun wi yen Yennele li pyo, wo na koro mbaa kapege ki piin, katugu Yennele li maa yinwege nga kaan ki yawa pi yen wi ni. Paa Yennele li yen wi To, ki kala na, wi se ya koro mbaa kapege ki piin.

¹⁰ Yennele li piile poro naa Sotanla wi piile pe ni, pe ma pe jen ma pe wo pe yee ni yee nga na ki nga: Lere na fuun wi woro na kasinnye piin, nakoma na wi sefo wi suu ndanla, wo woro Yennele pyo.

Yaa ye yee ndaan

¹¹ Senre nda ye logo maga le wa ki lesaga ki na, tori nda yeen fo: We we yee ndanla.

¹² Waga ka pye paa Kayen yen, wila pye Sotanla wo woo, a wuu jonlo lenana wi gbo. Kila cen mele, a wi suu gbo? Katugu Kayen wi kapyere tila pye ma tijanga, ma si yala, wi jonlo wo kapyere to la pye ma sin.

¹³ Sefenne, na dunruya woolo paga ye panra, ko ka ka ye pari.

¹⁴ Wège jèn ma yo wè wò wa kunwò pi ni ma yinwege ta, we yèn maga jèn, katugu sefenne pe yèn ma we ndanla. Lere ña wi sefo wi suu ndanla, wo koro wa kunwò pi ni bere.

¹⁵ Lere ña fuun wi maa lewee yenle wi panra, wo yèn legbolere. Ye si yèn maga jèn ma yo yinwege mbakogo ki woro legbolere wa kpè ni.

¹⁶ We yèn ma ndanlawá pi kòro wi jèn yègè ñga na, ki ñga fò: Kirisi wùu yinwege ki kan kunwò pi yeri we kala na. Woro fun we daga mbe we yèe kan kunwò pi yeri we sefenne pe kala na.

¹⁷ Na lere wa ka dunruya ña wi yarijende ti ta, mbe suu lewee yenle wa yan wi jori, na wi yinriwe suu ta, pa Yènñele li yaa pye mboo ndanla mèle?

¹⁸ Na piile, leele pee daga mbe we ndanla senyoro to naa yon sentanra to cè ni. Ki daga ki pye ndanlawá kaselege woo, pila pi yèe nari wa we kapyere ti ni.

Jigi ña wè ta Yènñele li yègè na

¹⁹ Pa we yaa ki jèn yèen mbe yo we yèn kaselege fenne, we jatere wi mbe ya cèn we na Yènñele li yègè na.

²⁰ Na we jatere wi kaa we jèrègi, Yènñele li gbogo ma wè we jatere wi na, ma kala li ni fuun li jèn.

²¹ Na wenne, na we jatere wi woro na we jèrègi, we ma kotogo ta Yènñele li yègè na.

²² Na waga yaraga o yaraga yenri li yeri, we yaa ki ta li yeri, katugu wòo ngasegele ke yigi na tanri ke na, naa nandanwa kagala ke piin.

²³ Wi ngasele loli na fò we taga li Pinambyo Zhezu Kirisi wi mège ki na, we we yèe ndanla paa yègè ñga na Kirisi wigi yo we kan ma yo waa ki piin we.

²⁴ Lere ña ka Yènñele li ngasegele ke yigi mbaa tanri ke na, wo yèn Yènñele li ni, a Yènñele fun li yèn wi ni. We yèn maga jèn Yinnekpoyi na li kan we yeri lo fannga na.

4

Yènñele li Yinnekpoyi

lo naa Kirisi wi winfo wi yinne le

¹ Na wenne, mbele fuun pe yèn na pe yèe piin ma yo Yinnekpoyi li yèn pe ni, yaga ka taga pe ni fuun na. Èen fò, ye pe wa ye wele yege jèn, na kaa pye yinne na li yèn pe ni li yiri Yènñele yeri. Mi ko yo ma, katugu Yènñele yon senre yofenne yagboyoolo pe legerè pan laga dunruya wi ni.

² Ñga ki yaa ti ye sigi jèn ye yo fò Yènñele li Yinne loli, koyi ñga yèen fò: Lere ña fuun kaga yo mbe yo kaselege Zhezu Kirisi wi pan ma senwee wire le, Yinnekpoyi na li yiri wa Yènñele li ni, li yèn wi ni.

³ Èen fò, Lere ña fuun ka je mbe yo Zhezu wii pan mbe senwee wire le, Yinnekpoyi na li yiri wa Yènñele li ni, li woro wi ni. Yinne na li yèn wi ni, Kirisi wi winfo wi yinne loli. Yàa ki logo ma yo wi daga mbe pan. Yingò wi pan mako laga dunruya wi ni.

⁴ Èen fò, yoro wo na, na piile, ye yèn Yènñele li woolo. Yè fannga ta Yènñele yon senre yofenne yagboyoolo pe na; katugu Yinnekpoyi na li yèn ye ni, li yèn yawa ni ma wè yinne na li yèn mbele pe yèn dunruya woolo pe ni li na.

⁵ Poro wo na, pe yen dunruya wi woolo, ki kala na, kagala ngele ke yen ma dunruya woolo pe ndanla, koro pe maa yuun, a dunruya woolo paa nuru pe yeri.

⁶ Woro wo na, we yen Yenŋele li woolo. Lere ŋa wi Yenŋele li jen, wi maa nuru we yeri. Lere ŋa wi woro Yenŋele li woo, wo na la nuru we yeri. Pa we mbe ya kaselege Yinne li jen mbeli wo yinne na li maa leele punŋgu li ni yeen.

Yenŋele li yen ndanlawa

⁷ Na wenne, ye ti we we yee ndanla, katugu ndanlawa pi yiri Yenŋele lo yeri. Lere ŋa fuun leele yen maa ndanla, wo yen Yenŋele li pyɔ, wi yen ma Yenŋele li jen.

⁸ Lere ŋa leele woro maa ndanla, wii Yenŋele li jen, katugu Yenŋele li yen ndanlawa.

⁹ Yenŋele lili ndanlawa pi naga we na yege ŋga na ki ŋga: Lili Pinambyo nunŋba pe wi tun laga dunruya wi ni, jango we yinwege ta wi fanŋga na.

¹⁰ Ŋga ki yen ndanlawa we, ki ŋga: Kii cen ndee Yenŋele lo li woro ndanla, een ɔ, woro we lo ndanla, a li sili Pinambyo wi tun, jango wi pan wi pye we kapere ti ɔgo tonsaraga.

¹¹ Na wenne, na ki kaa pye we Yenŋele li ndanla ma, ki kala na, woro fun ki daga we we yee ndanla.

¹² Lere kpe fa Yenŋele li yan yenle ni fyew. Na waga we yee ndanla, pa Yenŋele li yaa koro we ni. Li ndanlawa mba pi yen we ni, pi yaa pi yee yon fili.

¹³ Naa Yenŋele lili Yinnekpoyi li kan we yeri, ko ki ti wege jen ma yo we yen Yenŋele li ni, a Yenŋele fun li yen we ni.

¹⁴ Woro jate wege yan, we nee ki yuun ma yo Yenŋele na li yen To lili Pinambyo wi tun wi pan wi pye dunruya woolo pe Shɔɔ.

¹⁵ Na lere ŋa kaga yo mbege filige mbe yo Zhezu wi yen Yenŋele li Pinambyo, Yenŋele li yen wi ni, a wo fun wi yen Yenŋele li ni.

¹⁶ Woro wo na, we Yenŋele li ndanla yege ŋga na, wege jen ma taga ki na. Yenŋele li yen ndanlawa. Lere ŋa leele yen maa ndanla, wi yen Yenŋele li ni, a Yenŋele fun li yen wi ni.

¹⁷ Pa ndanlawa pi pi yee yon fili wa we ni yeen, jango we kotogo ta kiti konpilige, katugu we tangalomo laga ki dunruya ŋa wi ni, pi yen ma yiri Zhezu Kirisi wi woo pi korogo.

¹⁸ Ndanlawa pila lere kan wila fye. Ndanlawa mba pi yon fili, pi ma lere fyere ko wi na. Een ɔ, fyere ti maa paan jologo ni. Ŋa wi maa fye wi ndanlawa pila pi yee yon fili.

¹⁹ Woro wo na, leele pe yen ma we ndanla, katugu woro we keli ma Yenŋele li ndanla ghen.

²⁰ Na lere wa ka yo Yenŋele li yen maa ndanla mbe sigi ta wuu lewee yenle wi panra, wi yen yagboyoo; katugu lere ŋa wi lewee yenle ŋa wila yaan wi woro maa ndanla, Yenŋele na wi woro na yaan li mbe ya mboo ndanla mele?

²¹ Ngasele na Kirisi wi kan we yeri loli na ɔ: Yenŋele li yen ma lere ŋa ndanla, ki daga wi lewee yenle wuu ndanla fun.

¹ Lere ɲa fuun ka taga ki na mbe yo Zhezu wi yen Kirisi, wo yen Yenɲele li pyo. Tofɔ wi yen ma lere ɲa fuun ndanla, wi piile pe maa ndanla fun.

² Pa wɛge jɛn yɛɛn ma yo Yenɲele li piile pe yen ma we ndanla: Na Yenɲele li ka we ndanla waa tanri li ngasegele ke na we.

³ Yenɲele li we ndanla, ko ki yen fɔ we yen na tanri li ngasegele ke na. Li ngasegele ke si woro ma ngban we yeri mbe toro,

⁴ katugu Yenɲele pyo pyew wi ma fanɲga ta dunruya wi na. Fanɲga ɲga wɛ ta dunruya wi na, ko ki yen we tagawa we.

⁵ Ambɔ wi mbe ya fanɲga ta dunruya wi na? Ndɛɛ ɲa wi taga ki na ma yo Zhezu wi yen Yenɲele li Pinambyo wo cɛ.

Sɛrɛya ɲa Yenɲele li yo Zhezu Kirisi wi kanɲɔlɔ

⁶ ɲa wi pan tɔnmɔ[†] naa kasanwa pi fanɲga na, wo wi yen Zhezu Kirisi we. Wii pan tɔnmɔ po nungba fanɲga na, ɛɛn fɔ, wi pan tɔnmɔ po naa kasanwa po fanɲga na. Yinnekpoyi lo li yen naga sɛrɛya wi yuun ma yo ki yen kaselege, katugu Yinnekpoyi li yen kaselege fɔ.

⁷ Ki pye ma, sɛrɛfɛnnɛ taanri pe yen wa.

⁸ Yinnekpoyi lo naa tɔnmɔ pi ni, naa kasanwa pi ni, pe taanri pe sɛrɛya wi fili nungba naga yuun ma yo Zhezu wi yen Yenɲele li Pinambyo.

⁹ We ma yenle leele sɛrɛya wo na, ma si yala, Yenɲele li sɛrɛya wi gbɔgo ma wɛ pe woo wi na. Ko sɛrɛya wowi ɲa Yenɲele li yo li Pinambyo wi kanɲɔlɔ.

¹⁰ ɲa ka taga Yenɲele li Pinambyo wi na, ki sɛrɛya wi ma pye wa wi nawa. ɛɛn fɔ, lere ɲa wii taga Yenɲele li na, wi ma Yenɲele li pye yagboyoo, katugu wii taga sɛrɛya ɲa Yenɲele li yo li Pinambyo wi kanɲɔlɔ wi na.

¹¹ Ki sɛrɛya wowi ɲa fɔ: Yenɲele li yinwege mbakɔgo ki kan we yeri, ki yinwege ki yen na taa li Pinambyo wo ni.

¹² ɲa ka yenle Yenɲele li Pinambyo wi na, yinwege ki yen wi ni. ɲa si yenle li Pinambyo wi na, yinwege ki woro wi ni fyew.

Yinwege mbakɔgo sɛnrɛ

¹³ Yoro mbele yɛ taga Yenɲele li Pinambyo wi mege ki na, mi yen naga kagala ngele ke yɔnlɔgi mbe ke torogo ye kan, jango yege jɛn ye yo yɛ yinwege mbakɔgo ki ta.

¹⁴ Kotogo ɲga wɛ ta Yenɲele li yege na koyi ɲga, fɔ na waga yaraga ka yenri li yeri mbe yala li nandanwa kala li ni, li maa nuru we yeri.

¹⁵ Na we kaga jɛn mbe yo waga yaraga ɲga fuun yenri li yeri li maa nuru we yeri, pa we yaa ki jɛn mbe yo yaraga ɲga wɛ yenri li yeri wɛge ta mako.

¹⁶ Kapege ɲga kila lere le wa kunwɔ[†] pi ni, na lere wa ka wi sefo wa yan wila ka piin, wi Yenɲele li yenri ki fɔ wi kan, pa Yenɲele li yaa yinwege ki

[†] **5:6 5:6:** Laga ki verise ɲa wi ni, tɔnmɔ pi yen na para batemu ɲa Zhezu wila pye wo sɛnrɛ na, a kasanwa pila para wi kunwɔ po sɛnrɛ na. Ko ki naga ma yo pa Zhezu wi tunngo kila ɛ wa wi batemu pyege ki na ma saa ko wa wi kunwɔ pi na. Yinnekpoyi li yen naga sɛrɛya wi yuun ma yo Zhezu wi yen Yenɲele li Pinambyo kologo shyen ni: Ki kongbanɲga Yinnekpoyi lãa tigi Zhezu wi na wa wi batemu pyesaga (Zhan 1.32-34), ki shyen wogo li yen naga yuun naga finligi bere wa tagafenne pe nawa pitunmbolo pe sɛrɛya wi fanɲga na, ma yo Zhezu wi batemu wo naa wi kunwɔ pi ni pi yen naga nari ma yo wi yen Kirisi, Yenɲele li Pinambyo (2.27; 1 Koren 12.3). [†] **5:16 5:16:** **Kunwɔ mba sɛnrɛ tila yuun po pi yen kunwɔ mbakɔ we, ko kɔɔ wo yen mbe laga Yenɲele li na fɔ sanga pyew.**

kan wi yeri. Mbele pe kapere ti woro na pe nii wa kunwo pi ni, ki wogo nga ki mbe ya pye poro kan ce. Een fo, kapege ka yen wa, nga ki ma lere le wa kunwo pi ni, mi sho fo yaa yenri ko kapege cenle ko kala na.

¹⁷ Kambasinŋge pyew ki yen kapege, een fo, kapere ta yen wa to na lere le wa kunwo pi ni.

¹⁸ Wège jen ma yo lere ŋa fuun wi yen Yenŋele li pyo wo wa na koro mbaa kapege piin, katugu Yenŋele li Pinambyo wi maa wele wi na, Sotanla wila ya mbe yaraga ka pye wi na.

¹⁹ Wège jen ma yo we yen Yenŋele li woolo, fo dunruya woolo pe yen wa Sotanla wi fanŋga ki ngo.

²⁰ Wège jen fun ma yo Yenŋele li Pinambyo wi pan ma tijinliwɛ kan we yeri we ta we Yenŋele jenne li jen. We yen ma mara Yenŋele jenne li na li pinambyo Zhezu Kirisi wo fanŋga na. Wo jate wo wi yen Yenŋele jenne le, wo wi yen yinwege mbakogo ki go ye.

²¹ Na piile, ye ye yɛɛ yingiwɛ jen yarisunndo ti ni!

Sewɛ shyen woo ɲa ZHAN wila yonlogo ma torogo Sewɛ wi nawa senre

Zhezu pitunɲo Zhan, wo ɲa wila pye Efezi ca legilizi wi yekelewe, wo wila ki sewɛ jeɛle na li yonlogo mali torogo legilizi wa kan. Wa sewɛ wi ni, Zhan wuu yɛɛ naga we na ma yo wi yen legilizi leɛɛ. Wila sewɛ wi torogo legilizi ɲa kan wila pye wa Efezi ca kanɲaga na tara ti ni. Wila legilizi wi taanla jeɛle ni, a legilizi woolo poro pye paa wi piile yen. Ki kala na, wi yen naga legilizi wi yinri «japɔrow». Wo jate wi yen legilizi ɲa ni, wo yen sewɛ wuu torogo legilizi ɲa kan wi legilizi yenɛ.

Zhan wi yen naga yenri ki legilizi woolo pe yeri fɔ pe pe yɛɛ ndanla konaa pe pe yɛɛ yingiwe ɲen nagafenne yagboyoolo pe ni. Na ki leele pele ka pan wa pe yeri, paga ka pe yaara wo yere.

Sewɛ wi yen ma koonlo yegɛ ɲga na

Sewɛ wi lesaga senre konaa sharaga 1-3

Mbe yɛɛ ndanla konaa mbe je yagbogowo nagawa senre ti na 4-11

Sewɛ wi kosaga senre konaa sharaga punɲo wogo 12-13

*Sewɛ wila torogo ɲa yeri
konaa wi sharaga*

¹ Mi ɲa legilizi leɛɛ, muwi mila ki sewɛ ɲa wi torogi mboro jeɛle Kiriya[†] ma kan, mboro ɲa Yenɲele li wo we, naa ma piile pe kan. Ye yen mala ndanla kaselege na. Mi nunɲba ma ye yen ma ndanla, ɛɛn fɔ, mbele fuun pe yen ma kaselege ki ɲen, ye yen ma pe ndanla fun,

² katugu kaselege ki yen we ni, ki yaa si koro we ni fɔ sanga pyew.

³ Yenɲele na li yen To, lo naa li Pinambyɔ Zhezu Kirisi wi ni pe yinme kan we yeri, pe we yinriwe ta, pe yeyinɲge kan we yeri, jango we ki yarikanra ti ta kaselege naa ndanlawo ni.

Kaselege naa ndanlawo

⁴ Ki pye na yeri nayinme jembe maga yan fɔ ma piile pele yen na tanri kaselege ki na, paa yegɛ ɲga na we To wigi yo ma we kan we.

⁵ Ki kala na, sefo jeɛle, koni, mila ma yenri fɔ: We ni fuun we we yɛɛ ndanla. Ki wogo ɲga mila yonlogo yɛɛn, ki woro ngasele fɔnnɔ. Ki ngasele lo we ta maga le wa ki lesaga ki na.

⁶ Ndanlawo powi mba fɔ yaa tanri yaa yala Yenɲele li ngasegele ke ni. Ngasele na ye logo maga le wa ki lesaga ki na loli na fɔ ndanlawo mbe pye ye sɔgowɔ.

⁷ (Mi ko yo ma), katugu leele fanlafenne legerɛ jagara laga dunruya wi ni. Paa yenɛ mbe yo Zhezu Kirisi wi pan ma lewee wire le. Lere ɲa wi maa ko piin ma, wo wi yen leele fanlafo we, ma pye Kirisi wi winfo.

⁸ Ye ye yɛɛ yingiwe ɲen, jango tunɲgo ɲga ye pye kiga ka jɔɔ, ɛɛn fɔ, yege tonli wi ta wi yɛɛ yon fili.

[†] 1:1 1.1: Kiriya wi mbe ya pye legilizi wo wa, wi piile poro mbe pye legilizi woolo poro.

⁹ Lere ɲa fuun wii koro Kiriſi wi nagawa senre ti na, ɛɛn fɔ, neɛ ka tari ti na na kee yege, Yenɲele li woro ki fɔ wi ni. Lere ɲa ka koro wi nagawa senre ti na, Tofo wo naa wi Pinambyɔ wi ni pe yen ki fɔ wi ni.

¹⁰ Na lere wa ka pan wa ye go mbe pan mbe ye naga, na wii pan ki nagawa senre ti ni, yaga kaa le wa ye go, yaga si kaa shari yere.

¹¹ Katugu lere ɲa kaa shari, wi ma pye wi pinleyenle wa wi kapyere tijangara ti ni.

Senre pɔŋgo woro

¹² Kagala legere yen na yeri mbe yo ye kan, ɛɛn fɔ, mi woro na jaa mbe ke yonlogɔ sewe na lankiri tonmo ni. Mi yen naga sonri mbe kari wa ye yeri we sa we yee yan we yo, jango we nayinme pi ta pi yon fili.

¹³ Ma nosepyo sumboro[†] ɲa Yenɲele li wo fun wo naa wi piile pe ni pɔɔn shari.

[†] **1:13 1.13:** *Nosepyo sumboro* ɲa wi senre tila yuun, wi mbe ya pye legilizi ɲa sewe yonlogofɔ wi yen wa we.

Sewê taanri woo ña ZHAN wila yonlogo ma torogo Sewê wi nawa senre

Zhezu pitunjo Zhan wo wila ki sewê ña wi yonlogo maa torogo nanja ña paa pye na yinri Gayusi wi kan. Gayusi wila pye Zhezu Kirisi wi forogofa wa. Wee kala la jen wi wogo na, wee si kala la jen wila pye legilizi ña ni wi wogo na. Een fo laga sewê wo ni wêge wele maga yan fo Zhan wi ka leele mbele torogo wa Gayusi wi yeri, Gayusi wi ma pe yigi tiyongo. Mà jen Zhan wila pye na leele torogi wa ki legilizi wi ni pe saa Yennele senre ti yari wa. Ma si yala, wa ki legilizi wi ni, nanja wà la pye wa, paa pye naa yinri Diyotirefu. Wila pye legilizi yêkeele wo wa. Wi sila pye na leele mbele Zhan wila pye na torogi wa pe yaara woo. Wila pye na senpere yuun Zhan wi na, wo ña wila pye legilizi yêkeele pe yegfo we.

Zhan wila ki sewê ña wi pye maa torogo Gayusi wi kan maa shari wi kajenge pyege ki kala na, konaa mbege yo wi kan fo wiga kaa Diyotirefu wi forogi. Wi yen naga yenri Gayusi wi yeri ma yo wi lere ña wi yen na kee sa sewê wi kan wi yeri wi yigi tiyongo. Ki lerefo pe maa wi yinri Demetiriyusi. Wo fun wi yen na tunngo piin we Fo wo kan. Sewê wi yen naga nari we na ma yo fo mbele fuun pe yen na tunngo piin we Fo wi kan, we daga mbaa pe yaara woo ndanlawa ni.

Sewê wi yen ma koonlo yegê ñga na

Sewê wi lesaga senre konaa sharaga 1-4

Sewê yonlogofa wi yen na Gayusi wi metanga yinri 5-8

Diyotirefu wi kambasinngê konaa Demetiriyusi wi metanga kala 9-12

Sewê wi kosaga senre konaa sharaga punjo wogo 13-15

Sewê wila torogo ña yeri konaa wi sharaga

¹ Mi ña legilizi lelee, muwi mila ki sewê ña wi torogi na wonlo nanja Gayusi ma kan, mboro ña malla ndanla kaselege na we.

² Na wonlongbo, mila Yennele li yenri noo kaan, jango kala li ni fuun laa yongo laa kee yegê ma kan, ma koro ngbaan wa wire ti ni paa yegê ñga na ma yen ngbaan yinne li ni we.

³ Mila yogori jenge, katugu sefenne nambala pèle pan laga na yeri maga yo na kan ma yo ma yen ma sin wa kaselege ki ni, fo maa tanri na yala kaselege ki ni.

⁴ Na mi kaga logo mbe yo na piile† paa tanri kaselege ki na, yaraga ka na nayinme kan na yeri mbe we ko na.

Gayusi wi tunngo jenge pyege kala

⁵ Na wonlongbo, kala na fuun maa piin sefenne pe kan, ali mbele pe yen nambanmbala pe kan, ma yen tagawa ni wa ki kagala ke ni.

⁶ Paa pan moo ndanlawa pi senre yo laga legilizi wi yegê na. Mi yen noo yenri fo ma pe saga pe tangala li na, paa yegê ñga na ki yen ma Yennele li ndanla we.

† 1:4 1.4: Piile: Poro pe yen leele mbele Zhan wila Yennele senre ti yo pe kan, a pè taga we.

⁷ Katugu pè yiri ma kari Kirisi wi tunngo ko mæge ni. Pee yenle mbaa sagawa shoo mbele pee sheri pe yeri.

⁸ Ki kala na, ki daga woro tagafenne waa ki leele cenle pe sari, we pye pe pinleyenle mbaa kaselege ki yari.

Diyotirefu naa Demetiriyusi kala

⁹ Mi sewe wa pye jeele ma torogo legilizi wi kan ki wogo ki na. Een fo, Diyotirefu na wila jaa mbe pye tagafenne pe yskelewe, wila jege na senre ti na.

¹⁰ Ki kala na, na mi ka kari wa ye yeri, tipere nda fuun wila piin, na senpere naa yagbogolo ngele fuun yuun na tari we na, mi yaa ye jatere wi tirige ti na. Ko suu bo bere, een fo, wo jate wila yenle mbe sefenne mbele pe maa paan wa pe yigi. Mbele kaa jaa mbe pe yigi, wi ma pe yage kon, mbe pe puro mbe pe wo wa legilizi.

¹¹ Na wonlongbo, maga kaa nga ki yen tipege ki forogi. Een fo, nga ki yen ma yon ta ko forogi. Lere na wi maa nga ki yen ma yon ki piin, wo yen Yennele woo. Na wi maa tipege piin, wo si Yennele jen.

¹² Demetiriyusi wo na, leele pe ni fuun paa wi metanga ki yinri. Kaselege jate ki maa wi metanga ki yinri†. Woro fun we maa wi metanga ki yinri, a maga jen ma yo nga we maa yuun ki yen kaselege.

Sharaga pungo wogo

¹³ Yarilegere yen na yeri mbe yo ma kan. Een fo, mi woro na jaa mberi yonlogo lankiri tonmo naa sewe yonlogokannkala ni.

¹⁴ Mila ki sonri mbe soon yan sanni jenri, kona, we yaa yo we yee ni yon ni.

¹⁵ Yeyinge ki pye ma ni!

Ma wenne poon shari. Ma we wenne pe ni fuun nungba nungba pe shari wa we kan.

† 1:12 1.12 *Kaselege jate ki maa wi metanga ki yinri: Ko koro wo yen fo wi tangalomo pi yala kaselege ki ni.*

Sewe ɲa ZHUDE wila yonlogo ma torogo Sewe wi nawa senre

Zhude sewe wi yonlogofo wi mege ko ki taga sewe wi na. Zhude wo naa Zhaki wi ni paa pye we Fɔ Zhezu Kirisi wi nɔsepiile nambala (Mati 13.55; Maki 6.3). We sigi jen Zhude wila wi sewe wi yonlogo maa torogo legilizi ɲa kan. Een fɔ mbe yala verise kongbanna (1) wi ni, ki yen na jate ma yo wila wi torogo tagafenne poro kan laga ki ni fuun ni. Punngo na, Zhude wo jate wila kari wa ki lara ti na ma saa Yenɲele senre ti yo wa. Senre nda wi yo laga ki sewe ɲa wi ni to naa nda ti yen wa 2 Pyeri go shyen (2) ki ni, ti yen ma yongo ti yee ni.

Sewe wi nawa senre ti yen naga nari fɔ nagafenne yagboyoolo pe yen na kee legiliziye pe ni na yagbogowo nagawa kaan mbe ta mbe legiliziye pe jɔgo. Zhude wuu sewe wi yonlogo ki leele pe tangalomo po kala na, mbege yo tagafenne pe kan fɔ pe koro pe yere ɲgbanga wa tagawa pi ni, paa jaan tagawa pi yeresaga ta.

Sewe wi yen ma koonlo yɛge ɲga na

Sewe wi lesaga senre 1-2

Nagafenne yagboyoolo pe yaa ka ye jɔlogo 3-16

Yerewe senre mbe koro wa tagawa pi ni 17-23

Senre punngo woro mbe Yenɲele sɔn 24-25

Sewe wi torogo mbele yeri konaa pe sharaga

¹ Mi Zhude, mi yen Zhezu Kirisi wi tunmbyee ma pye Zhaki wi nɔsepyo lenaɲa.

Muwi mila ki sewe ɲa wi torogi yoro mbele Yenɲele li yeri ye kan. Ye yen ma we To Yenɲele li ndanla, a laa ye kɔrosi Zhezu Kirisi wi kan.

² Yenɲele li ye yinriwe ta, li yeyinnge naa ndanlawa pi kan ye yeri ka mbaa tari ti na!

Leele nagafenne yagboyoolo

³ Na wennɛ, mila pye naga jaa jɛnge mbe sewe torogo ye kan showo nungba mba we ni fuun wɛ ta pi wogo na. A mɛ si kaa ki yan ki pye jorowo kala na yeri mbege sewe ɲa wi torogo ye kan, jango mbe kotogo kan ye yeri yaa malaga gbɔɔn tagawa pi kala na, po mba Yenɲele li kan kansaga nungba wagati wi ni fuun woo mbele pɛ pye li woolo pe yeri we.

⁴ Katugu lepeelee pɛle ye we sɔgɔwo larawa. Pe yen na senre nda ti yen na para we Yenɲele li yinne wogo ki na ti waa nari kanngi nari piin keɛnre lime kala; pe maa jege Zhezu Kirisi ɲa wi yen we Nagafɔ nungba naa we Fɔ wi na. Kiti ɲa wi yaa to ki leele pe na, Yenɲele senre sewe wila ki yo ki mo.

⁵ Ali maga ta ye yen ma ki kagala ke ni fuun ke jen ma wali ke na makɔ, konaa ki ni fuun, mila jaa mbe ye nawa to ke na, fɔ We Fɔ wila Izirayeli woolo pe sho ma pe yirige wa Ezhipiti tara, een fɔ, ko punngo na, mbele paa je pee taga wi na, wila poro gbo.

⁶ Ye nawa to mérégeye pe na, mbele pe sila koro wa fannga nga kila kan pe yeri ki ni we, éen fɔ, a pè pe cɛnsaga jate ki je. Yɛnnɛlɛ li pe pɔ ʒɔrɔgɔ ni, ɲa wi se kɔn, ma pe tɛgɛ wa wɔwɔ nɔgɔna woo pi ni, na kiti kɔnpiligbɔgɔ ki sɛgi.

⁷ Ye nawa to Sodomu ca, naa Gomɔri ca konaa cara nda tila pye wa ti tanla ti na. Ki cara ti woolo pàa pye na tanri paa ki mérégeye pe yɛn, ma pe yɛɛ kan kɛɛnrɛ ti yeri, a nambala paa jɛɛlɛ kala piin pe yɛɛ ni. A kason mbakɔgɔ ki pe ʒɔɔ, a pè pye paa yɛgɛ nagawa yɛn ma leele pe ni fuun pe yeri.

⁸ Ki pyɛlɔmɔ nungba pɔ ki leele mbele ye sɔgɔwɔ paa piin fun. Wɔɔnrɔ nda pe maa wɔnɔɔ ti ma pe kan pe maa kapege piin pe yɛɛ wire ti na. Pe maa Yɛnnɛlɛ li fannga ki tifaga. Pe maa mérégeye mbele gbɔgɔwɔ yɛn pe yeri wa yɛnnɛlɛ na pe tegele.

⁹ Ma si yala, mérégeye pe to Misheli, wo jate, wi sila ki kala cɛnɛ la pye. Sanga ɲa ni wila pye na wiin na kendige woo Sɔtanla wi ni mbe ta mbe Moyisi gboɔ wi taɔ wi jɛn, wi sila yɛnɛ mbe kiti kɔnsɛnrɛ yo Sɔtanla wi na mbɔɔ tegele. Éen fɔ, wila ki yo cɛ ma yo fɔ: «*We Fɔ wɔɔn le ʒɔɔgɔ!*»[†]

¹⁰ Éen fɔ, ki leele wele, kagala ɲgele pee jɛn, pe maa ke tegele. Kagala ɲgele pè jɛn wa pe jatere wi ni paa yanyaara nda tijinliwɛ fu ti yɛn, ke maa pè jɔgɔ.

¹¹ ʒɔɔgɔ yɛn pe na dɛ! Katugu kɔnɔ na Kayɛn wila lɛ, lo pè lɛ. Pè pe yɛɛ lɛ wa punɲguwɔ pi ni penjara ti kala na paa Balamu wi yɛn. Pè ʒɔgɔ, katugu pè yiri ma je Yɛnnɛlɛ li na paa yɛgɛ ɲga na Kore wila ki pye we.

¹² Ki leele pe ma pye fyɔngɔ yaara wa ye ndanlawaa fetiye liwen pi na. Pe maa feti wi piin ferɛmbandawa ni, pe yɛɛ wogo ko ki ma ngban pe ni. Pe yɛn paa kambaara yɛn, nda tifeɛgɛ kiri lɛ ma kari ti ni, tiɪ tisaga pan. Pe yɛn paa tire yɛn, nda ti woro na sɛni, ali na ti sɛsanga wi ka gbɔn, paa tire yɛn, nda pè kɔlogi, a ti ku pew.

¹³ Pe yɛn paa kɔgɔje tɔnmɔ mba pi maa yinrigi na tuun fannga ni pi yɛn. Pe maa ferɛmbandawa kapyere piin paa kɔgɔje tɔnmɔ ngbɔrɔgɔ yɛn. Pe yɛn paa wɔnnɔgɔlɔ ɲgele ke maa yanri na toro ke yɛn, Yɛnnɛlɛ li pe cɛnsaga ki tɛgɛ wa wɔwɔ pee pi ni fɔ sanga pyew.

¹⁴ Enoki ɲa wila pye Adama wi setirige pyɔ kɔlɔshyɛn woo, wila Yɛnnɛlɛ li yɔn sɛnrɛ yo faa ki leele pe kanngɔlɔ ma yo fɔ: «Ye wele, we Fɔ wi yaa pan wi mérégeye kpoyi mbele pe yɔn ki se jɛn mbe kɔ pe ni,

¹⁵ mbe pan mbe kiti kɔn leele pe ni fuun pe na, jango mbe lepeele pe ni fuun pe le ʒɔɔgɔ pe kapyere tijangara nda fuun pè pye, naa pè yiri ma je Yɛnnɛlɛ li na ti kala na, konaa sɛnnɲganra nda fuun kapere pyefenne mbele pe woro na fyɛ Yɛnnɛlɛ li yɛgɛ pè yo ma wa li na ti kala na.»

¹⁶ Ki leele pe nawa pila pye mbe tanla pe na pilige pyew, pe maa kɔngɔri. Pe maa tanri na yala pè jɔgɔ kagala koro ni, na pe yɛɛ gbɔgɔwɔ sɛnrɛ yuun, na leele pe fanla na pe nii.

Yɛrɛwɛ sɛnrɛ naa kotogo kansɛnrɛ

¹⁷ Éen fɔ, yoro wo na, na wɛnnɛ, sɛnrɛ nda we Fɔ Zhezɔ Kirisi wi pitunmbolo pàa yari ye kan faa, ye nawa to ti na.

¹⁸ Pàa ki yo ye kan ma yo fɔ: «Dunrɔya kɔyɛgɛ ni, leele pele yaa ka pye laga mbaa tɛgɛ ye na. Pe yaa kaa tanri pe saa fyɛ Yɛnnɛlɛ li yɛgɛ, mbaa yala pe jɔgɔ pere to ni.»

[†] 1:9 1.9: Zaka 3.2

¹⁹ Ki woolo poro pe maa leele pe koon pe yee na. Pe wire ti nandanwa kala lo li maa pe yee sinni, Yinnekpoyi li woro pe ni.

²⁰ Een fo, yoro wo na, na wenne, ye koro yaa kee yee wa ye tagawa kpoyi pi ni. Yaa yenri Yinnekpoyi li yawa pi ni.

²¹ Ye koro wa Yennele li ndanlawa pi ni, we Fo Zhezu Kirisi wi yaa yinwege mbakogo nga kan ye yeri wa wi yinriwe taga ki ni, yaa ki singi.

²² Mbele pe jatere wi maa pe koon shyenzhyen, yaa pe yinriwe taa.

²³ Ye pe sho ki cen ndee ye pe tile ma pe wo kason. Yaa sanmbala pe yinriwe taa, ki yinriwe taga ki pye fyere ni. Een fo, pe yariporo nda ti yen fyongo ni wire ti nandanwa kagala ke kala na, yeri panra.

Yennele li sonmo pungo woo

²⁴ Yennele li mbe ya mbaa ye korosi, jango yaga ka kurugo mbe to, mbe ye pye ye yere wa li gbogwo pi yee sogwo, jeregisaga fu, mbe nayinme gbo kan ye yeri.

²⁵ Lo nungba li yen Yennele, ma pye we Shofa, we Fo Zhezu Kirisi wi fannga na. Gbogwo, naa gbeme, naa fannga, naa yawa pi pye li woo maga le wa faa sanga wi ni, naa yingo konaa sanga pyew. Anmiina.

Zhezu Kirisi wi kagala NAGAWA Zhan wi na Sewē wi nawa senre

Zhezu wi pitunŋo Zhan wo wila ki sewē ŋa wi pye maa torogo Azi tara legiliziye koloshyen yeri. Nala wo ni, pe maa ki tara ti yinri Turiki. Wila ki sewē ŋa wi yonlogo Zhezu wi senŋolo ki yegēle cenme ŋgele kaa toro ke kosaga yeri. Ki wagati wi ni, Ōromu tara wunlumbolo to wila pye na jaa paa wi gbogo paa Yennele la yen. Tagafenne mbele paa je mbege pye paa jolo jenge pe tagawa pi kala na, een fo pēle la pye wa ki kotogo sila pye pe ni mbe je. Zhan wo jate paa wi yigi maa le kaso wa logo fugo tara nda pe yinri Patimosi ti ni, naa wila pye na Yennele senre ti yari ki kala na (1.9). Ōromu tara fanŋga fenne paa ki logo fugo tara ti pye paa pe kaso yen. Pa we Fo Zhezu wila wi yee naga wa Zhan wi na yariyanra ta ni, mee wi pye ma yo yaraga ŋga fuun wi yan, wigi yonlogo.

Wa sewē wi ni, Zhan wi para tegere yaara, naa kacen kagala konaa yaara yanlere senre na. Ki yaara ti ni fuun naa ti koro wi. Paa yegē nagawa yen, jirige ki ni, koloshyen wo yen na para ŋga kigi yee yon fili ko senre na. Kogoloni wo yen na para ŋga kii ki yee yon fili ko senre na. Yarifige ko yen na para cew tawa senre na. Yariyenge ko yen na para jogowo pyewe senre na. Kogojē wo yen na para tipege fanŋga yaara ti yen ma gbogolo laga ŋga na ko senre na. Yarifelege ko yen na para Sotanla yinne lo senre na, a wongaala pē pye wi tunmbyeele.

Sewē wi nawa senre ti gbōo yen yariyanra nda ti yen na para goto kagala koro senre na. Ki yariyanra ti yen naga nari paa yegē ŋga na lere ŋa wi yen tagawa ni pe yaa kaa jolo, paa yegē ŋga na leele jolofenne pe yaa ka ye jologo konaa paa yegē ŋga na mbele pē taga Yennele lo naa Zhezu Kirisi wi na pe yaa ka sho.

Laga sewē wi ni, Zhan wi yen naga yuun tagafenne pe kan fo Zhezu wi se mo, wi yaa songoro mbe pan mboo woolo pe sho, mbe si ŋga kii daga Yennele ca wunluwo pi ni ki tongo.

Wa sewē wi go kongbanŋga ki ni, Zhan wi yen naga yuun we kan paa yegē ŋga Zhezu wila wi yee naga wi na. Mbe taga le ko na, wi sewē wi yen ma kon ma yiri konsagboro koloshyen. Konsagboro nunŋba nunŋba pyew ki yen ma kon ma yiri konsara koloshyen fun. Sewē wi konsagboro koloshyen ti nda:

1. Seweele koloshyen mbele paa torogo Azi kinda legiliziye pe yeri (2-3)
2. Sewē wi tegere koloshyen re (4.1-8.6)
3. Mbaanra koloshyen (8.7-11.19)
4. Kacen kagala tugbonŋolo koloshyen (12-15)
5. Yennele li nanŋbanwa wojengele koloshyen (16)
6. Kagala koloshyen Babiloni cagbogo ki wogo na (17.1-19.10)
7. Yariyanra koloshyen punŋo woro dunruya kogo konaa Zheruzalemu ca fonŋo ki wogo na (19.11-22.5)

Wa sewē wi kosaga, Zhezu wi yon folo le ma yo fo: «Ee, sanni jenri mila paan.» Tagafenne pege sho pe yo fo: «Anmiina, ta paan we Fo Zhezu.»

Sewē wi yen ma koonlo yegē ŋga na

Sewē wi lesaga senre 1.1-8

Zhezu wi yen wa legiliziye koloshyen pe sogowa 1.9-20
 Sewe mbele paa torogo Legiliziye koloshyen pe yeri 2-3
 Wunluwo jongo, naa selege sewe na pe ma migi konaa Simbapyo 4-5
 Tegere koloshyen 6.1-8.1
 Mbaanra koloshyen 8.2-11.19
 Kacen kagala koloshyen 12.1-15.4
 Yennele li nangbanwa wojengele koloshyen 15.5-16.21
 Babiloni ca ki tongowa konaa Zheruzalemu ca fonngo 17.1-22.5
 Senre punjo woro konaa duwaw senre 22.6-21

Sewe wi yonlogo go

¹ Kagala ngele Zhezu Kirisi wi naga ke yen laga ki sewe na wi ni. Yennele ligi kan wi yeri wi ke naga, jango sanni jenri nga ki daga mbe pye wigi naga wi tunmbyeele pe na. Kirisi wila wi merenge wa tun wi tunmbyee Zhan wi yeri, a wi saa ke naga wi na.

² Kagala ngele fuun Zhan wi yan wi ke yeye yo. Wi yen na Yennele li senre to naa kaselege nga Zhezu Kirisi wi naga ti sereya wi yuun lagame.

³ Lere na wi yen naga sewe na wi kara, naa mbele pe yen na Yennele li senyoro nda ti nuru, ma nda ti yen ma yonlogo ti yigi na tanri ti na, ferewe yen pe woo! Katugu ti kagala ke yaa pye mbe yon fili sanga na ni wi yongo.

Sharaga nga Zhan wila kan legiliziye koloshyen pe yeri

⁴ Mi Zhan mila ki sewe na wi torogi legiliziye koloshyen mbele pe yen wa Azi kinda wi ni pe kan. Yinme naa yeyinnga ti kan ye yeri ti yiri wa Yennele li yeri, lo na li yen wa, lo na laa pye wa konaa lo na li yen na paan we; ti kan ye yeri naa ti yiri wa yinngale koloshyen ngele ke yen wa li wunluwo jongo ki yeye sogowa ke yeri.

⁵ Ti kan ye yeri ti yiri wa Zhezu Kirisi wi yeri, wo na wi yen serefo na wi yen senre nungba yofa we, wo wi pye kongbanja ma yen ma yiri wa kuulo pe sogowa, wo wi yen tara na wunlumbolo pe Wunluwo.

We yen maa ndanla, a wi we kapere ti laga we na wi kunwo kasanwa pi ni,

⁶ ma we tege we pye wunluwo naa saraga wofenne waa tunngo piin wi To Yennele li kan. Gbogowa naa yawa pi pye Zhezu Kirisi wi woo fa sanga pyew! Anmiina.

⁷ Ye wele, wila paan wa kambaara![†]ti ni! Leele pe ni fuun pe yaa kaa yan, ali mbele paa wi sun njanraga ki ni. Tara na cengele woolo pe ni fuun pe yaa kaa kafonno waa wi kala na. Ee, ki yaa ka pye ma[†] Anmiina.

⁸ We Fa Yennele ligi yo ma yo fa: «Mi yen Alifa naa Omenja.» Lo li yen Yawa pi ni fuun fa, lo na li yen wa, lo na laa pye wa konaa lo na li yen na paan we.

Kirisi wila wi yee naga Zhan wi na

⁹ Mi Zhan, mi yen ye sefo, wa we gbogolomo pi ni Zhezu wi ni. Mi yen na jolo ye ni ja, ma pye ye ni ja wa wunluwo pi ni konaa maga kun na yee ni na singi ye ni ja. Paa na yigi ma kari na ni wa logo fugo nga pe yinri Patimosi ki na, Yennele senre to naa Kirisi wi sereya na mila yo ti kala na.

¹⁰ We Fɔ wi pilige† ki ni, a Yinnekpoyi li si ye na ni, a mi si magala gbolo la logo wa na pungo na paa mbanlaga magala yen.

¹¹ Laa pye na yuun fɔ: «Iɔga maa yaan ki yonlogo sewe na maa torogo ki legiliziye koloshyen mbele pe kan: Efezi, naa Simirini, naa Perigamu, naa Tiyaṭiri, naa Saridi, naa Filadelifi konaa Lawodise.»

¹² A mi si kannga ma wele mbe ɲa wila para na ni wi yan. Mi kaa kannga ma wele, a mi si te fitanlaye koloshyen yan.

¹³ A mi si yaraga yenwege ka yan wa fitanlaye koloshyen pe sɔgowɔ, kila pye paa senwee pyo yen. Derege titonlogo la pye wi na ma gbɔn fɔ wa wi tɔndanra ti na. Te kurusijara la pye ma po wi kotogo ki na maa maga.

¹⁴ Wi yinzire tila pye ma filige wi na paa sumbyo sifire yen, nakoma paa yaara nda pe yinri nezhi† ti yen. Wi yengele kaa pye na yiin paa kasɔn yinne yen.

¹⁵ Wi tɔndanra tila pye paa tuguyenre yen, nda pɛ le kasɔn gbɔgo ni mari pe, a ti yon na yengele. Wi magala laa pye paa tɔnɔgbɔɔ tinme yen†.

¹⁶ Wɔnɔngɔlo koloshyen la pye wa wi kalige ki ni. Tokobi piyembye yon shyen taan woo la pye na yinrigi wa wi yon. Wi yege kila pye na yengele paa yonlo ki yen, na ki kaa yinrigi ngbanga wele.

¹⁷ Naa mila kaa wi yan, a mi si to le wi nɔgo ma pye paa gboo yen. A wi suu kalige ki taga na na ma yo fɔ: «Ma kaa fye! Muwi mi yen konɔgbanna na punɔgofɔ.

¹⁸ Mi yen yinwege na. Mila ku, ɛɛn fɔ, koɔnga yingɔ, mi yen yinwege na fɔ sanga pyew. Mi yawa ta kunwɔ po naa kuulo tara ti na.

¹⁹ Ki kala na, kagala ngele maa yaan, naa ngele kaa piin yingɔ, naa ngele ke yaa ka pye punɔgo na, ma ke yonlogo.

²⁰ Wɔnɔngɔlo koloshyen ngele maa yaan wa na kalige ki ni, naa te fitanlaye koloshyen pe ni, ti ngundo wi koro woo ɲa we: Wɔnɔngɔlo koloshyen koro ke yen legiliziye koloshyen pe meregeye wele. Fitanlaye koloshyen poro pe yen legiliziye koloshyen wele.»

SEWEELE KOLOSHYEN MBELE PAA PYE MA TOROGO

2

2-3

*Senre nda tila yonlogo ma torogo
wa Efezi ca legilizi wi kan*

¹ «Sewe yonlogo maa torogo Efezi ca legilizimerenge† wi kan maa pye fɔ: ɲa wi Wɔnɔngɔlo koloshyen ke yigi wa wi kalige ki ni, na tanri wa te fitanlaye koloshyen pe sɔgowɔ, wi yen naga yuun ma yo fɔ: ² Mɔɔ kapyegele ke jen, naa ma tunngo ki ni konaa kagala ngele maa kunni ma yee ni ke ni. Migi jen ma yo ma se ya mbe lepeele pe kagala ke kun ma yee ni. Mbele pe maa pe yee piin ma yo pe yen pitunmbolo, ma si yala pe woro ma, mɔ pe wa ma wele ma pe yan pe yen yagboyoolo.

³ Ma maa kagala kunni ma yee ni, mɔ jɔlo na mege ki kala na, mee si te.

⁴ ɛɛn fɔ, mi yen nɔɔ jeregi, katugu mila pye mɔɔ ndanla faa yege ɲa na, mɔga yaga.

† 1:10 1:10: Pilige ɲa senre pɛ yo ko ki yen we Fɔ wi cɛnpilige ye. † 1:14 1:14: Nezhi wi ma pye ma filige paa tisaga sinndeere yen. † 1:15 1:15: Dani 7.9-13; 10.6 † 2:1 2:1: Merege: Wo wi yen ɲa wi yen ma cɛn legilizi wi go na.

⁵ Ki kala na, mà yiri laga nga na ma to, ma nawa to ki na, ma ma kapere ti jen mari yaga, maa ma kapyegele kongbanngala ke piin. Na mæ ma kapere ti jen mberi yaga, mi yaa pan ma kōrōgo mbōon fitanla wi lē mboowō wa wi tegesaga.

⁶ Ma si yala, nga ko yen ma yeri mbōon sōn ki na: Nikolayitiye pe kapyegele ke yen nōo mbēnge paa yēge nga na ke yen nala mbēnge we.

⁷ «Yinnekpoyi li yen na nda yuun legiliziye pe kan, nungbogolo ka pye ŋa na, wi ke jan wila ti nuru jēnge! Ŋa ka cew ta, yinwege tige ŋa ki yen wa Yēngele li lajēnge ki ni, mi yaa ki pyō wa kan wi yeri wuu ka†.»

*Senre nda tila yōnlogō ma torogo
wa Simirini ca legilizi wi kan*

⁸ «Sewe yōnlogō maa torogo Simirini ca legilizi mērege wi kan maa pye fō:

«Ŋa wi yen kongbanŋa naa pūngofō, wō ŋa wila ku ma sōngōrō ma yen ma yiri, wi yen naga yuun ma yo fō:

⁹ Mōo jōlogō naa ma fyōnwō pi jen, ēen fō, kaselege ko na, ma yen penjagbōrō fō. Mbele pe yen na pe yēē piin ma yo pe yen Zhufuye, ma si yala pe woro Zhufuye, pe yen nōo mēge ki jogo yēge ŋa na mīgi jen. Pe yen Sōtanla wō sherigo woolo.

¹⁰ Ma kaa fyē jōlogō ŋa ki yaa ma ta ki na. Ye wele, Sōtanla wi yaa ye wa mbe wele, mbe ye pele le kaso. Ye yaa jōlō mbe gbōn piliye kē. Ma pye tagawa ni fō sa gbōn ma kunwō pi na, pa mi yaa yinwege wunluwō njala li kan ma yeri.

¹¹ «Yinnekpoyi li yen na nda yuun legiliziye pe kan, nungbogolo ka pye ŋa na, wi ke jan wila ti nuru jēnge!

«Ŋa ka cew ta, kunwō shyen woo pi se ka gbōn wi na.»

*Senre nda tila yōnlogō ma torogo
wa Perigamu ca legilizi wi kan*

¹² «Sewe yōnlogō maa torogo Perigamu ca legilizi mērege wi kan maa pye fō:

«Tokobi piyembye yōn shyen taan woo wi yen ŋa yeri, wi yen naga yuun ma yo fō:

¹³ Ma censaga mīgi jen, ko ki yen wa laga ŋa Sōtanla wi wunluwō jōngō ki yen we. Mā koro ma mara na na, mæ tagawa mba mà taga na na pi je, ali sanga ŋa ni na serefō Antipasi ŋa wi yen tagawa ni pāa wi gbo wa ye yeri, wa laga ŋa Sōtanla wi yen ma cēn we.

¹⁴ Eēn fō, mila ma jeregi kagala kele kala na. Leele pele wa ma ni mbele pe yen na tanri Balamu nagawa senre ti na. Balamu wō wila pye na Balaki wi nari ma yo wigi pye yēge ka na Izirayeli woolo pe ta pe to kapege paa yarisunndo kara kaa, paa kēenre piin†.

¹⁵ Ki pyelōmō nungba pi na, mboro fun, leele pele wa ma yeri fun, mbele pe yen na tanri Nikolayitiye nagawa senre ti na.

¹⁶ Ki kala na, ma kapere ti jen mari yaga, nakoma sanni jenri mi yaa pan ma kōrōgo mbe malaga gbōn ki leele pe ni tokobi ŋa wila yinrigi wa na yōn wi ni.

¹⁷ «Yinnekpoyi li yen na nda yuun legiliziye pe kan, nungbogolo ka pye ŋa na, wi ke jan wila ti nuru jēnge!

† 2:7 2:7: Zhene 2.9; 3.24 † 2:14 2:14: Nombu 31.16; 25.1-2

«Ŋa ka cew ta, mane ŋa wi yen ma lara, mi yaa wi kan wi yeri. Mi yaa sinndelifige kan wi yeri, ŋa mege fɔnnɔ yɛn ma yɔnlɔgo ki na. Lere kpe sege mege ki jɛn ndɛɛ ki tafo wo.»

*Senre nda tila yɔnlɔgo ma torogo
wa Tiyatiri ca legilizi wi kan*

¹⁸ «Sewe yɔnlɔgo maa torogo Tiyatiri ca legilizi mɛrege wi kan maa pye fɔ:

«Yɛnnɛle li Pinambyɔ we, wo ŋa wi yɛngele ke yɛn na yiin paa kason yinne yɛn, a wi tɔndanra ti yɛn paa tuguyɛnrɛ[†] yɛn, nda tila yɛngele we, wi yɛn naga yuun ma yo fɔ:

¹⁹ Mɔɔ kapyegele ke jɛn, mɔɔ ndanlawa pi jɛn, naa ma tagawa, naa ma tunmbyege konaa kagala ŋgele ma maa kunni ma yɛɛ ni ke ni. Migi jɛn ma yo kagala ŋgele maa piin yingɔ, kɛ lege ma we konɔbanngala ke na.

²⁰ Eɛn fɔ, mila ma jɛrɛgi ŋga na ki ŋga: Jɛle Zhezabeli maa yaga wa ma yɛɛ yeri, wo ŋa wila wi yɛɛ piin ma yo wi yɛn Yɛnnɛle yɔn senre yofɔ we, a wila na tunmbyegele pe nari na pe punngu, jangɔ paa kɛɛnrɛ piin, paa yarisunndo[†] kara kaa.

²¹ Mi wagati kan wi yeri wi ta wuu kapere ti jɛn wiri yaga, eɛn fɔ, wi woro na jaa mboo kɛɛnrɛ pyege ki jɛn mbege yaga.

²² Ki kala na, mi yaa wi sinngɛ yama sorondo na. Mbele pɔɔ ta jɛle, mi yaa jɔlɔgo gbɔgo wa pe na fun, na pee pe katijangara nda pɛ pye wi ni ti jɛn mberi yaga we.

²³ Mi yaa wi piile pe gbo. Pa kona legiliziyɛ pe ni fuun pe yaa kaga jɛn mbe yo fɔ *muwi mi maa senwee piile pe jatere naa pe nawa kagala ke cancan na wele. Mi yaa ka ye ni fuun nungba nungba ye sara mbe yala ye kapyegele ke ni.*[†]

²⁴ «Eɛn fɔ, yoro Tiyatiri ca legilizi woolo sanmbala wele, ye woro na tanri ki nagawa senre ti na, yee si ŋga ki leele pe maa yinri <Sotanla wi ngundo kagala> ke jɛn. Mi yɛn naga yuun ye kan fɔ mi se tuguro[†] ta yɛge taga ye go na naa.

²⁵ Eɛn fɔ, ŋga yɛ ta mako, yɛge yigi jɛngɛ fɔ mbe sa pan.

²⁶⁻²⁸ Ŋa ka cew ta mbe koro mbaa ŋga mila jaa ki piin fɔ sa gbɔn wa ki kosaga ki na, pa mi yaa yawa mba mi jate mi ta na To wi yeri pi kan wi yeri, mbe yawa kan wi yeri wi cɛn cɛngele ke go na. *Wi yaa kaa ke yɛge sinni tugurɔn kanngala ni, paa yɛge ŋga na pe ma cɔgo yaari we.* Pa mi yaa lalaaga wɔnnɔ[†] li kan ma yeri fun.

²⁹ «Yinnekpoyi li yɛn na nda yuun legiliziyɛ pe kan, nungbogolo ka pye ŋa na, wi ke jan wila ti nuru jɛngɛ!»

3

*Senre nda tila yɔnlɔgo ma torogo
wa Saridi ca legilizi wi kan*

¹ «Sewe yɔnlɔgo maa torogo Saridi ca legilizimɛrege wi kan maa pye fɔ: Yɛnnɛle li yinnɛgele kolɔshyɛn koro naa wɔnnɔgɔlɔ kolɔshyɛn ke yɛn ŋa

[†] 2:18 2:18: Dani 10.6 [†] 2:20 2:20: 1 Wunlu 16.31; 2 Wunlu 9.22 [†] 2:23 2:23: Zhɛre 17.10

[†] 2:24 2:24: *Mi se tuguro ta yɛge taga ye go na naa: Ko kɔɔ wo yɛn fɔ mi woro na yɛrɛwɛ senre ta yɛge kaan ye yeri naa yaa tanri ti na.* [†] 2:26-28 2:26-28: *Lalaaga wɔnnɔ na li yaa kan pe yeri ko yɛn naga nari ma yo pe yaa yawa kan pe yeri; Yuuro 2.9.*

keɛ, wi yen naga yuun ma yo ɔ: Mɔɔ kapyegele ke jen. Migi jen ma yo mɔ meɛ ta, a leele paa ki yuun ma yo ma yen yinwege na, ma si yala mɔ ku.

² Ma yɛɛ yigi, ki sannga nga ki koro ma yeri na jaa mbe ku, ma fannga le ki ni, katugu migi wele maga yan ma kapyegele ke woro ma yon fili na Yenɲele li yɛɛ na.

³ Ki kala na, nagawa senre nda mɔ ta, mɔri logo yɛɛ nga na, ma ma yɛɛ nawa to ki na. Ti yigi, mɔɔ kapere ti jen mari yaga. Na mɛɛ ma yɛɛ yigi, pa mi yaa pan mbɔɔn ɔ paa yoo yen. Mi yaa pan sanga ɲa ni ma soo jen.

⁴ Konaa ki ni fuun, leele pele jenri yen ma yeri wa Saridi ca, mbele pee pe yaripɔɔ ti pye ti cen fyongo ni†. Pe yaa ka pinle mbaa tanri na ni yaripɔɔ fire ni pe na, katugu ki daga pe ni.

⁵ ɲa ka cew ta, pa wi yaa ka yaripɔɔ fire le ki pyelomo mba pi na yɛɛn we. Mi se kaa meɛ ki gbo mbege wɔ wa yinwege sewe† wi ni. Pa mi yaa kaga yo mbege filige na To wo naa wi mɛɛɛye pe yɛɛ na mbe yo ki lere wi yen na woo.

⁶ «Yinnekpoyi li yen na nda yuun legiliziye pe kan, nunɓbogolo ka pye ɲa na, wi ke jan wila ti nuru jɛɲɛ!»

*Senre nda tila yonlogo ma torogo
wa Filadelifi ca legilizi wi kan*

⁷ «Sewe yonlogo maa torogo wa Filadelifi ca legilizi mɛɛɛ wi kan maa pye ɔ:

«ɪa wi yen kpoyi ma pye kaselege ɔ, wo ɲa wunlunɲa Davidi lakile† wi yen wi yeri, wo ɲa wi yaa go ki yɛɲɛ lere kpe se ya mbege tɔn, wo ɲa wi yaa go ki tɔn lere kpe se ya mbege yɛɲɛ†, wi yen naga yuun ma yo ɔ:

⁸ Mɔɔ kapyegele ke jen. Migi jen ma yo ma fannga ki kologo, konaa ki ni fuun, mɔla senre ti yigi na tanri ti na, mɛɛ je na na. Wele, mi kɔɔ yɛɲɛ ma kan wa ma yɛɛ, nga lere kpe se ya mbege tɔn.

⁹ Wele, mbele pe yen Sotanla wi sherigo woolo nɛɛ finlele ma yo pe yen Zhufuye, ma si yala pe woro Zhufuye, nga mi yaa pye pe na ki nga: Mi yaa pe ngbanga pe pan pe kannguuro kan ma jegele pɔɔn gbɔɔ. Pe yaa kaga jen mbe yo ma yen mala ndanla.

¹⁰ Paa mɔga kun ma yɛɛ ni mala senre ti yigi na tanri ti na, ki kala na, jologo wagati ɲa wi yaa gbɔn dunruya wi ni fuun wi na, mbe tara woolo pe ni fuun pe wa mbe wele, mi fun mi yaa kɔɔn sho ki jologo wagati wi ni.

¹¹ Sanni jenri mi yaa pan. Nga ki yen ma yeri, ki yigi jɛɲɛ, janɲo lere kpe ka kɔɔn wunluwo ɲjala li sho ma yeri.

¹² ɲa ka cew ta, mi yaa wi pye tiyala wa na Yenɲele li sherigo gbɔɔ ki ni, wi se wɔ wa naa fyew. Pa mi yaa na Yenɲele li meɛ ki yonlogo wi na konaa na Yenɲele li ca meɛ ki ni, ko nga ki yen Zheruzalemu fɔɲɔ ɲa wi yaa yiri wa naayeri, wa Yenɲele li tanla mbe tigi laga we. Pa mi yaa na meɛ fɔɲɔ ki yonlogo wi na fun.

¹³ «Yinnekpoyi li yen na nda yuun legiliziye pe kan, nunɓbogolo ka pye ɲa na, wi ke jan wila ti nuru jɛɲɛ!»

† 3:4 3:4: Ko kɔɔ wo yen ɔ pe tangalomo pi yen ma sin. † 3:5 3:5: ɛki 32.33 † 3:7 3:7: Davidi lakile: Ko senre to yen naga nari ma yo fannga ki yen Zhezu wi wogo mbaa ɲa wi daga mbe ye, nakoma ɲa wii daga mbe ye wa Zheruzalemu fɔɲɔ wi ni pe kɔɔsi. † 3:7 3:7: Eza 22.22

*Senre nda tila yonlogo ma torogo
Lawodise ca legilizi wi kan*

¹⁴ «Sewe yonlogo maa torogo Lawodise ca legilizi merenge wi kan maa pye fo:

«Ŋa pe yinri Anmiina, wo ŋa wi yen serɛfo ma pye senre nunɗba yofɔ naa kaselege fo, wo ŋa wi yen yaara nda fuun Yenɗele li da ti ɗogo lefo, wi yen naga yuun ma yo fo:

¹⁵ Mɔo kapyegele ke jen, mee yinngi mee si weri. Ndeɛ ki pye ma yinngi, nakoma ma weri ki jen nala ndanla.

¹⁶ Een fo, ki kaa pye ma yen paa tonmo wolowolo yen, mee yinngi mee si weri, ki kala na, mi yaa ma tuguru wa na yon!

¹⁷ Katugu ma maa ki yuun fo: Mi yen penjagboro fo, mi yarijende legere ta jenge, yaraga ka kpe kala woro na na. Ma si yala, ma sigi jen mbe yo fo ma yen tee ma pye yungbogoro naa fyonwo fo, naa witiwaga naa fyoon.

¹⁸ Ki kala na, mila ma yeregi fo ma te wa lo na yeri, ŋa pe le kason maa pye kpoyi, jango ma pye penjagboro fo. Ma yariporo fire lo ma ta maa ma yee poo, jango ma witiwaga ki ka kaa yaan mbe fere wa ma na. Ma yengele were lo maa ti nii wa ma yengele ke ni, jango ma ta maa yaan.

¹⁹ Mbele fuun pe yen mala ndanla, mi maa gbanla pe na, na pe koro. Ki kala na, bala moo kapere ti jen mari yaga.

²⁰ Wele, mi yen ma yere le yeyongo ki na na koro ki gboon. Na lere wa kanla magala li logo mbe koro ki yenge, mi yaa ye wa wi korogo mbe li wi ni, wo fun wi li na ni.

²¹ Na fuun ka cew ta, mi yaa wi pye wi cen na tanla wa na wunluwo jongo ki na, paa yeye nga na mi fun mi cew ta ma cen na To wi tanla wa wi wunluwo jongo ki na we.

²² «Yinnekpoyi li yen na nda yuun legiliziye pe kan, nunɗbogolo ka pye ŋa na, wi ke jan wila ti nuru jenge!»

**WUNLUWO JONGO,
NAA SELEGE SEWE ŊA PE
MA MIGI KONAA SIMBAPYO**

4

4-5

Yenɗele li gbogokala wa naayeri

¹ Ko punɗo na, a mi si wele, mee yeyongo ka yan yenlege wa yenɗele na. Magala na mila keli ma logo, a li para na ni paa mbanlaga magala yen, a li silan pye fo: «Lugu laga, kagala ngele ke daga mbe pye ngele koro punɗo na, mi yaa ke naga ma na.»

² Le ki yonlogo ke ni, a Yinnekpoyi li si ye na ni. A mi si wele, mee wunluwo jongo ka yan wa yenɗele na. Wa la pye ma cen ki wunluwo jongo ki na.

³ Na wila pye ma cen wa, wi yeye cenwe pila pye na yiin paa sinndeere sonɗɗbanga woro nda pe yinri zhasipi naa sariduwan ti yen. Yaanɗgondi la pye ma wunluwo jongo ki maga na yiin paa sinndelege nga pe yinri emerodi ki yen.

⁴ Wunluwo jonro nafa ma yiri tijere la pye ma ki wunluwo jongo ki maga. Lelelele nafa ma yiri tijere la pye ma cen ki wunluwo jonro ti na, ma yariporo fire lele, ma te wunluwo njagala kankan.

⁵ Yennele yengeleme, naa magangala, naa yennele gbaanra la pye na yinrigi wa ki wunluwo jongo ki na. Fitanlaye koloshyen la pye na yin ngbanga wa wunluwo jongo ki yegē, poro pe yen Yennele li yinngēle koloshyen wele.

⁶ Wa wunluwo jongo ki yegē, yaraga kà la pye wa paa kogoje tonmo yen, mba pi yen ma veri le, ma laga yegēyegē paa yaraga nga pe yinri kirisitali ki yen.

Wa wunluwo jongo ki nandogomo maga maga ki kēē ki ni fuun ki na, yaara yenwere tijerē la pye wa, yengele legerē la pye ti na wa ti yegē konaa wa ti pungo na.

⁷ Yaraga yenwege kongbannga kila pye ma yiri jara korogo, a ki shyen wogo ki yiri napige korogo, ki taanri wogo ki yegē kila pye paa lere yegē yen; ki tijerē wogo kila pye ma yiri yon korogo, na wi yiri sire† na.

⁸ Kanwira kogoloni kogoloni la pye ki yaara yenwere tijerē ti nungba nungba pyew ti na, yengele legerē la pye ti na wa nawa konaa laga funwa na. Tila pye na yuuro shoo suyi sonlo naa yembine, na yuun fo:

Kpoyi, kpoyi, kpoyi, wo wi yen we Fō Yennele na li yen Yawa pi ni fuun Fō,† lo na làa pye wa, lo na li yen wa konaa lo na li yen na paan we.

⁹ Na wi yen ma cen wa wunluwo jongo ki na, wo na wi yen yinwege na fo sanga pyew, sanga o sanga yaara yenwere tijerē ti kaa wi gbogo, mbaa wi sonni, mbaa wi shari,

¹⁰ ki wagati wi ni, lelelele nafa ma yiri tijerē pe ma kannguuro kan na wi yen ma cen wa wunluwo jongo ki na wi yegē sogowo, ma wo na wi yen yinwege na fo sanga pyew wi gbogo. Pe ma pe wunluwo njagala ke kologi ma ke tegē le wunluwo jongo ki tanla, nēē yuun fo:

¹¹ «We Fō naa we Yennele, gbogowo naa sonmo naa yawa pi daga ma ni; katugu mboro mà yaara ti ni fuun ti da.

Ma nandanwa kala lo fannga na ti da konaa ma pye wa.»

5

Sewe naa Simbapyo senre

¹ Kona, na wila pye ma cen wa wunluwo jongo ki na, a mi si sewe yan wa wi kalige kēē ki ni migisaga. Wi nawa po naa wi pungo ki ni tila pye ma yonlogo. A pē si tegerē koloshyen tegē wi na maa ton.

² A mi si merēge fanngafō wa yan, wila pye naga yari magala gbolo ni na yuun fo: «Ambo ki daga wi ni wigi tegerē nda ti koonlo mbe sewe wi yenge?»

³ Eēn fo, lere kpē sila ta wa yennele na, nakoma laga tara na, nakoma wa ti nogo, na wi mbaa ya mbe sewe wi yenge mbe wele wa wi nawa.

⁴ A mi nēē gbele fo jenge, katugu lere kpē sila ta, na wi daga mbege sewe wi yenge mbe wele wa wi nawa.

⁵ Kona, lelelele pe ni, a nungba silan pye fo: «Ma kaa gbele. Wele, jara na wi yiri wa Zhuda cenle li ni, wo na wi yen wunlunana Davidi wi setirige pyo†, wi cew ta mbe ya mbege tegerē ti koonlo mbe sewe wi yenge.»

⁶ A mi si Simbapyo wa yan yeresaga wa wunluwo jongo ki nandogomo, naa wa yaara yenwere tijerē to naa lelelele pe nandogomo, wila cen ndēē poo gbo. Yennele koloshyen naa yengele koloshyen kaa pye wi na. Koro

† 4:7 4.7: Eze 1.10 † 4:8 4.8: Eza 6.3 † 5:5 5.5: Zhene 49.9-10; Eza 11.1

ke yen Yennele li yinngelē koloshyen ngele li tun ke kari tara ti lagapyew we.

⁷ A Simbapɔ wi si pan ma sewe wi sho maa wo wa na wila pye ma cen wa wunluwo jongo ki na wi kalige kee ki ni.

⁸ Naa wila kaa sewe wi sho, a yaara yenwere tijere to naa lelelele nafa ma yiri tijere pe ni, pe si kannguuro kan le tara Simbapɔ wi yege sogowo. Juru la pye pe ni fuun nungba nungba pe yeri, naa te wojengele ni, kaa pye ma yin wusuna nuwo taan ni, to ti yen Yennele li leele kpoyi pe Yennele yenrewe we. ⁹ Paa pye na yurufonngo shoo na yuun fo:

«Mboro ki daga ma ni ma sewe wi le maa tegere ti koonlo;
katugu paa ma gbo,

ma kunwo pi fannga na, a ma leele pele go sho Yennele li kan
ma yiri cengele ke ni fuun ke ni, naa senre pyew ti leele pe ni fuun pe
ni, naa dunruya woolo pe ni fuun pe ni konaa tara nungba nungba
pyew ti ni.

¹⁰ Ma pe tege pe pye wunluwo naa saraga wofenne paa tunngo piin we
Yennele li kan.

Pe yaa kaa pe wunluwo pi piin laga tara ti na.»

¹¹ A mi si wele naa, mee merageye legere yogo logo. Paa pye merageye waga ke ngele tegesaga legere, naa merageye waga ke ke tegesaga waga ke ke. Paa pye ma wunluwo jongo naa yaara yenwere naa lelelele pe maga.

¹² Paa pye naga yuun magala gbolo ni fo:

«Simbapɔ na paa gbo ki daga wi ni
wi yawa, naa yarijende legere, naa tijinliwe, naa fannga,
naa gbeme, naa gbogowo konaa sonmo pi ta!»

¹³ Yaara nda fuun ti da, ti yen wa yennele na, naa laga tara ti na, naa wa tara ti ngo, naa wa kogojē wi ni, a mi siri magala li logo fun, tila pye na yurugo shoo na yuun fo:

«Sonmo, naa gbeme, naa gbogowo, naa yawa mbe pye na wi yen ma cen
wa wunluwo jongo ki na

wo naa Simbapɔ wi ni pe woo fo sanga pyew!»

¹⁴ A yaara yenwere tijere ti nee yuun fo: «Anmiina!» A lelelele pe si kannguuro kan le tara maa gbogo.

TEGERE KOLSHYEN

6

6.1-8.1

Tegere kogoloni ti konwo kala

¹ Kona, a mi si Simbapɔ wi yan wi tegere koloshyen ti kongbannda ti kon. A mi si yaara yenwere ti nungba magala logo paa Yennele gbanlaga yen, a ki yo fo: «Ta paan!»

² A mi si wele, mee shon fuwe yan. Na wila lugu wi na, sandiga la pye wi kee, a pe wunluwo njala kan wi yeri. A wi nee kee cew ni mbe sa ya malaga ki ni†.

³ Kona, a Simbapɔ wi si tegere shyen woro ti kon. A mi si yaara yenwere shyen wogo ki magala li logo, a ki yo fo: «Ta paan!»

⁴ Kona, a shon wa yege si yiri, wila pye yeen paa kason yen. Na wila lugu wi na, paa yawa kan wi yeri wi malaga ki jaraga laga tara ti ni, jango leele paa pe yee kuun. Paa tokobi gbenje kan wi yeri.

† 6:2 6.2: Zaka 6.1-3

⁵ Kona, a Simbapɔ wì si tegerɛ taanri woro ti kɔn, a mì si yaara yɛnwɛɛ taanri wogo ki magala li logo, a kɔ yo fɔ: «Ta paan!» A mì si wele, mɛɛ shɔn wɔɔ yan. Nɔ wila lugu wi na, a mì si culo[†] yan wi kɛɛ.

⁶ A mì si magala la logo ndɛɛ lì yiri wa yaara yɛnwɛɛ tijɛɛ ti sɔgɔwɔ, ma yo fɔ: «Shɔlɔ culo nungba wi yaa lɔ pilige nungba tunngo pyesara ni, gbɔnɔ culo taanri wi yaa lɔ pilige nungba tunngo pyesara ni. Ɛɛn fɔ, maga ka sinme naa duvɛn wo jɔgɔ.»

⁷ Kona, a Simbapɔ wì si tegerɛ tijɛɛ woro ti kɔn, a mì si yaara yɛnwɛɛ tijɛɛ wogo ki magala li logo, a kɔ yo fɔ: «Ta paan!»

⁸ A mì si wele, mɛɛ shɔn wa yan paa wetipiire yinriwɛ yɛn. Nɔ wila lugu wi na, paa pye naa yinri kunwɔ, a kuulo tarafɔ wì taga wi na. Paa yawa kan pe yeri tara ti kɔnsaga tijɛɛ wogo ki na, janɔ pe leele pe gbo *tokobi*, naa *funɔ gɔgɔ*, naa *yambewe konaa tara na wongaala tipee* pe ni[†].

⁹ Kona, a Simbapɔ wì si tegerɛ kanɔurugo woro ti kɔn. Leele mbele paa gbo Yɛnnɛle li senre yarawa po naa sɛɛɔɔ nɔ paa yo wi kala na, a mì si pe yinngɛle ke yan wa saraga wɔsaga ki nɔgɔ.

¹⁰ Paa pye na gbele nɔgbanga na yuun fɔ: «We Fɔ, mboro nɔ kpoyi ma pye kaseleɛ fɔ, wagati jori maa singi mbe si jɛn mbe kiti kɔn tara woolo mbele pɛ we gbo pe na, mbe we gbogo ki yɔngɔ wɔ pe ni?»

¹¹ A pɛ si deere titɔnɔ fire kankan pe ni fuun nungba nungba pe yeri, mɛɛ pe pye ma yo pe wogo naa wagati jɛnri ni fɔ pe sɛfɛnnɛ naa pe tunngo pyɛɛnnɛ mbele leele pe mbaa pe gbo, pe yɔn ki sa tin, paa yɛɛɛ nɔ na paa poro jate pe gbo we.

¹² Kona, a mì si Simbapɔ wi yan wila tegerɛ kɔgɔloni woro ti kɔn. A tara ti si yɛɛ nɔgbanga. A yɔnɔ ki si kannga ma wɔ paa pariwɔgɔ yɛn. A yɛnɛ ki ni fuun ki kannga ma yanlaga paa kasanwa[†] yɛn.

¹³ A wɔnnɔgɔ kɛ yiri wa naayeri ma toori laga tara, paa yɛɛɛ nɔ na tifɛlingbɔgɔ ma figiye tige yangara maga pire tugbɔnɔ ti kɔnɔ mari wo we.

¹⁴ A naayeri wì yiri wa wi yɔngɔ ke ni paa yɛɛɛ nɔ na pe ma selege sɛwɛ migi[†] we. A pɛ yanwira naa lɔgɔ furo ti ni fuun ti kɔlɔgi mari wɔ wa ti yɔngɔ ke ni.

¹⁵ Tara na wunlumbolo, naa legbɔlɔ, naa sorodasheelee teelee, naa penjagbɔrɔ fɛnnɛ, naa fannga fɛnnɛ, naa leele sanmbala pe ni fuun, kulɔ naa leselee, pɛ si saa lara wa yaanɔguro were to naa yanwira nɔgɔ waliwere ti sɔgɔwɔ.

¹⁶ Paa pye na yanwira to naa waara ti piin fɔ: «Ye toori we na ye we lara»[†] nɔ wi yɛn ma cɛn wa wunluwɔ jɔngɔ ki na wi yɛɛɛ konaa Simbapɔ wi nanɔbanwa pi na.

¹⁷ Katugu pe nanɔbanwa piligbɔgɔ kɔ gbɔn, ambɔ wi mbe ya yere mbege sige?

7

*Izirayeli lere waga cɛnmɛ
naa waga nafa shyɛn
ma yiri tijɛɛ kala (144 000)*

[†] 6:5 6.5: *Culo nɔ wila pye wi kɛɛ wo la pye naga nari fɔ ka yaa taga yaara ti sɔnnɔgɔ ki na.*

[†] 6:8 6.8: Eze 14.21 [†] 6:12 6.12: Zhoue 2.10 [†] 6:14 6.14: Eza 34.4 [†] 6:16 6.16: Oze 10.8

¹ Ko kagala koro pungo na, a mì si mēregeye tijerē yan yeresaga tara ti go tijerē ki na. A pē si tara ti tifeērē tijerē ti yigi mari yerege, jango tifeleḡe kpe ka ka gbon laga tara ti na konaa wa kōgoje wi na, nakoma tige ka kpe na.

² A mì si mērege wa yeḡe yan wì yiri wa yonlo yirisaga kēe yeri na paan. Yenḡele na yinwege wolo li tēgere tila pye wi kēe. Pàa fanḡa ki kan mēregeye tijerē mbele yeri ma yo pe tara to naa kōgoje wi jōgo, a wì si gbele ngbanga ma pe pye fō:

³ «Yaga ka kapege pye tara to naa kōgoje, nakoma tire ti na fō we sa tēgere tēge we Yenḡele li tunmbyelee pe walere ti na.»

⁴ Pàa tēgere ti tēge mbele walere na, pe yen yon ḡa na, a kì yo, a mìgi logo. Pàa pye lere waga cenme naa waga nafa shyen ma yiri tijerē 144 000 ma yiri Izirayeli woolo pe cengele ke ni fuun ke ni.

⁵ Wa Zhuda cenle li ni, tēgere tila tēge mbele walere na, pàa pye lere waga ke ma yiri shyen. Wa Uruben cenle li ni, pàa pye lere waga ke ma yiri shyen. Wa Gadi cenle li ni, pàa pye lere waga ke ma yiri shyen 12 000.

⁶ Wa Azeri cenle li ni, pàa pye lere waga ke ma yiri shyen. Wa Nefitali cenle li ni, pàa pye lere waga ke ma yiri shyen. Wa Manase cenle li ni, pàa pye lere waga ke ma yiri shyen 12 000.

⁷ Wa Simeyon cenle li ni, pàa pye lere waga ke ma yiri shyen. Wa Levi cenle li ni, pàa pye lere waga ke ma yiri shyen. Wa Isakari cenle li ni, pàa pye lere waga ke ma yiri shyen 12 000.

⁸ Wa Zabulon cenle li ni, pàa pye lere waga ke ma yiri shyen. Wa Zhozefu cenle li ni, pàa pye lere waga ke ma yiri shyen. Wa Benzhamē cenle li ni, pàa pye lere waga ke ma yiri shyen 12 000.

Janwa gbolo yon mbajenme

⁹ Kona, a mì si wele mēe janwa gbolo la yan, lere kpe saa ya mbege leele pe jiri mbe pe yon jen. Pàa yiri tara nunḡba nunḡba pyew ti ni, naa cengele ke ni fuun ni, naa dunruya woolo pe ni fuun ni, konaa senre pyew ti leele pe ni fuun ni. Pàa pye ma yere wunluwo jongo konaa Simbapyo wi yeḡe na, pàa deere titoonro fire le, ma sengembanra yigi wa pe keyen yi ni.

¹⁰ Pàa pye na gbele ngbanga na yuun fō: «We showo pa pì yiri wa we Yenḡele na li yen ma cen wa wunluwo jongo ki na lo naa Simbapyo wi ni pe yeri!»

¹¹ Mēregeye pe ni fuun pàa pye ma yere ma wunluwo jongo naa leelele konaa yaara yenwere tijerē ti maga. A pē si to ma pe yere ti jille tara ti na le wunluwo jongo ki yeḡe na, mēe Yenḡele li gbogo

¹² ma yo fō: «Anmiina! Sonmo, naa gbogowo, naa tijinliwe, naa sharaga, naa gbeme, naa yawa konaa fanḡa yen we Yenḡele li woro fō sanga pyew! Anmiina.»

¹³ A lelee nunḡba silan yewe ma yo fō: «Mbele pē deere titoonro fire ti le, ambene wele poro? Pe yiri se yeri?»

¹⁴ A mì suu yon sogo ma yo fō: «Na to, mboro mḡa jen.» A wì silan pye fō: «Mbele pē yiri wa jologo gbogo ki ni, poro wele. Pē pe deere titoonro ti jogo mari filige yegeyege† wa Simbapyo wi kasanwa pi ni.

† 7:14 7:14: Ki senre nda ti yen leelele senyogo, nda ti yen naga nari ma yo pe kapere ti laga pe na.

¹⁵ Ko kì ti pe yen wa Yennɛle li wunluwo jongo ki yege na, na tunngo piin Yennɛle li kan wa li sherigo gbogo ki ni sonlo naa yembine. Na wi yen ma cen wa wunluwo jongo ki na, wi yaa pye pe ni mbaa pe go singi.

¹⁶ *Fungo naa wogo se ka pe yigi naa fyew. Yonlo yama se ka gbɔn pe na naa fyew,*[†] nakoma kafugbogo.

¹⁷ Katugu Simbapɔ ɲa wi yen wa wunluwo jongo ki nandogomo, wo wi yaa pye pe yege sinfo, mbe pe yege sin mbe kari pe ni wa puluyo yan yi tonmo pi maa yinwege kaan we. *Yennɛle li yaa ka yentunwo pi ni fuun pi tulu mboo laga wa pe yere ti na.*[†]

8

Tegere kolshyen woro ti konwo

¹ Naa Simbapɔ wila kaa tegere kolshyen woro ti kon, a naayeri wi si pyeri dinw na kee leri walaga yeri.

MBAANRA KOLSHYEN

8.2–11.19

² Meregaye kolshyen mbele pe ma yere Yennɛle li yege na, a mi si pe yan. A pe si mbaanra kolshyen kan pe yeri.

³ A meregɛ wà yege si pan ma yere le saraga wosaga ki tanla. Wusuna sogoyaraga la pye wi yeri, paa ki gbegele te ni. A pe si wusuna nuwo taan legewe kan wi yeri wuu wo saraga, mbe pinle Yennɛle li leele kpoyi pe yenrewe pi ni, wa te saraga wosaga ki na, ko nga ki yen wa wunluwo jongo ki yege we.

⁴ Wusuna nuwo taan ɲa wila pye na sori, a wi wirige ki si yiri wa meregɛ wi kee ma pinle Yennɛle li leele kpoyi pe yenrewe pi ni na nuru wa Yennɛle li yege na.

⁵ Kona, a meregɛ wi si wusuna sogoyaraga ki le maga yin saraga wosaga kason ka ni, maga wa laga tara ti na. A yennɛle gbaanra naa tinme yiri, naa yennɛle yengeleme ni, a tara ti yege.

Mbaanra kala

⁶ Meregaye kolshyen mbele mbaanra kolshyen tila pye pe kee, a pe si pe yee gbegele mberi win.

⁷ A meregɛ konɣbanɲa wi suu mbanlaga ki win. Sinndeere tisaga naa kason nga ki pinle kasanwa ni, a ti si wo laga tara ti na. A tara ti konsaga taanri wogo ki sogo, a tire ti konsaga taanri wogo ki sogo, a yantipirige ki ni fuun ki sogo.

⁸ A meregɛ shyen woo wi suu mbanlaga ki win. A pe si yanwiga gbogo ka cenle wa wa kogɔje wi ni, nga ki yen na yiin kason ni. A kogɔje wi konsaga taanri wogo ki si kanɲga kasanwa.

⁹ Yaara nda ti da ma pye yinwegele na wa kogɔje wi ni, a ti konsaga taanri wogo ki ku, a tonmokɔɔɔ ti konsaga taanri wogo ki jogo.

¹⁰ A meregɛ taanri woo wi suu mbanlaga ki win. A wonno gbolo là si yiri wa naayeri ma to, na yiin paa yangambolo kason yen. Laa to gbaanla pe konsaga taanri wogo ki na, naa puluyo yi na.

¹¹ Ki wonno pe maa li yinri Yaritisorogo. A tonmo pi konsaga taanri woo pi kanɲga ma sori. A lelegere ku, naa paa ki tonmo pi wo we, katugu pila kanɲga ma sori.

[†] **7:16 7:16:** Eza 49.10 [†] **7:17 7:17:** Eza 25.8

¹² A merege tijere woo wi suu mbanlaga ki win. A pè si yonlo ki konsaga taanri wogo ki gbɔn, naa yenge ki konsaga taanri wogo ki ni, naa wonngolo ke konsaga taanri wogo ki ni, jango ti yanwa pi konsaga taanri woo pi kannga wowa. Pilige nungba ki konsaga taanri wogo, naa yembine li konsaga taanri wogo ki yanwa pii yiri.

¹³ A m̀ si wele, mee yon tinme ta wila toro sire na wa naayeri fɔ wa lege. Wila pye naga yuun ngbanga fɔ: «Jɔlogo, jɔlogo, jɔlogo yen dunruya woolo pe wogo, meregeye taanri sanmbala paga pe mbaanra ti win, nga ki yaa pye ki kala na!»

9

¹ A merege kangurugo woo wi suu mbanlaga ki win. A m̀ si wonno la yan li yiri wa naayeri ma to laga tara. A pè si wetijugo konsaga fu lakile wi kan li yeri.

² A wonno li si wetijugo ki yenge, a wirige si yiri wa ki ni paa kason gbogo wirige yen. A ki wetijugo wirige ki yonlo konaa naayeri wi wo.

³ A gbato si yiri wa wirige ki ni ma jaraga tara ti na. A pè fannga kan wi yeri paa naala mbele laga tara na pe wogo ki yen.

⁴ A pè suu pye ma yo wiga ka kapege pye yan ki na, naa yaritipirige ka kpe na, nakoma tige ka kpe na, fɔ ndee leele mbele Yenjele li tegere tii tege pe walere ti na poro.

⁵ Konɔ sila kan gbato wi yeri wila leele pe kuun, een fɔ, fannga kila kan wi yeri wila pe jolo fɔ yenge kangurugo. Ki jologo ki yama pi yen paa yenge nga na naa ka lere no ki maa wi yaa we.

⁶ Ko piliye yo ni, leele pe yaa kaa kunwo pi lagajaa, pe se kaa ta. Pe yaa kaa ki jaa mbe ku, een fɔ, kunwo pi yaa ka fe mbe lali pe ni.

⁷ Ki gbato wi yen ma shɔnye le, mbele pè gbegele mbe malaga gbɔn. Yaraga kà la pye wa wi yinre ti na paa te wunluwo njagala yen. Wi yere tila pye paa leele yere yen.

⁸ Wi yinzire tila pye paa jele yinzire yen, a wi ngangala ke yen paa jaraye ngangala yen.

⁹ Malaga gbondeere la pye wi koto ro ti na paa tuguron woro yen. Wi kanwira tinme pila pye paa wotoroye legere tinme yen, mbele shɔnye na tilele na fee na kee malaga gbonsaga.

¹⁰ Nara la pye wi na, naa nara yonro ni paa naala pe woro ti yen. Pa yawa pi yen wa wi nara ti ni mbaa leele pe jolo fɔ yenge kangurugo ni.

¹¹ Wetijugo merege wo wi yen pe go na wunluwo. Eburuye senre ti ni, pe maa wi yinri «Abadon», Gireki senre ti ni naa yinri «Apoliyon» (ko koro wo yen fɔ «Jogofɔ»).

¹² Jologo kongbannga ki toro. Wele, jologo shyen wa na paan naa.

¹³ A merege kogoloni woo wi suu mbanlaga ki win. Te saraga wosaga nga ki yen le Yenjele li yege sogowo, a m̀ si magala la logo li yiri wa ki yengele tijere ke na.

¹⁴ Merege na mbanlaga kogoloni wogo kila pye wi yeri, a magala li suu pye fɔ: «Meregeye tijere mbele pe yen posaga wa Efrati gbaan gbenje wi tanla, pe sangala.»

¹⁵ A pè si meregeye tijere pe sangala. Paa pye ma gbegele ki yele, naa ki yenge, naa ki pilige, naa ki sanga wi mege ni mbe leele pe konsaga taanri wogo ki gbo.

¹⁶ Sorodasheelee mbele paa lugu shonye na, a pè si pe yon ki naga na na. Paa pye sorodasheelee waga cenne shyen tegesaga waga kele 200 000 000.

¹⁷ Wa na yariyanga ki ni, shonye poro naa pe lugufenne pe ni, mila pe yan yege nga na ki nga: Malaga gbondeere la pye pe na ma yanlaga paa kason yen, na woo paa bura yen paa sinndelege nga pe yinri safiri ki yen, ma yanlaga paa nenge muwe yen paa sinndelege nga pe yinri kiribi ki yen. Shonye pe yinre tila pye paa jaraye yinre yen. Kason, naa wirige, naa kiribi[†] la pye na yinrigi wa pe yon.

¹⁸ A leele pe konsaga taanri wogo ki si ku ki jologo taanri nga ki kala na, ko ki yen kason, naa wirige, naa kiribi na wila pye na yinrigi wa shonye pe yon we.

¹⁹ Katugu yawa mba pi yen shonye pe ni, pa pi yen wa pe yonro to naa pe nara ti ni. Pe nara ti yen ma wooro le, yinre yen ti na, to pe ma tege na leele pe jolo.

²⁰ Leele sanmbala mbele ki jologo taanri nga ki sila pe gbo, pe sila kapyere nda pè pye ti jen mberi yaga. Gboshugulo poro naa yarisunndo nda pè gbegele te ni, nakoma warifuwe ni, naa tuguyenre ni, naa sinndelege ni, naa tige ni, pe sila ti gbogowo pi yaga, to nda ti se ya mbaa yaan, mbaa nuru konaa mbaa tanri[†] we.

²¹ Pe sila pungo le pe legbogo, naa pe lekara, naa pe keenre kapyere to naa pe yuro ti ni.

10

Merege wo naa sewe pile senre

¹ A mi si merege fanngafa wa yege yan wi yiri wa yennele na na tingi. Kambaaga la pye maa fo. Yaanngondi la pye maa go ki maga. Wi yege kila pye paa yonlo ki yen, a wi jegele ke yen paa kason yinnegele yen, ngele ke yen ma tiyagala le.

² Sewe pile la pye wi kee yenlege. A wi suu kalige jele li kan wa kogoje wi na, mee wi kamenge jele li kan wa tara ti na.

³ A wi si gbele ngbanga paa yege nga na jara maa gbele we. Naa wila kaa gbele ma, a yennele gbaanra koloshyen ti si gbanla.

⁴ Naa yennele gbaanra koloshyen tila kaa gbanla ma, a mi nee jaa mbege yonlogo. Een fo, a mi si magala la logo ma yiri wa yennele na mala pye fo: «Yennele gbaanra koloshyen ti nga yo, ki lara maga kaga yonlogo.»

⁵ Kona, merege na mila yan yeresaga wa kogoje wo naa tara ti na, a wi suu kalige ki yirige wa naayeri,

⁶ mee wugu Yennele na yinwege wolo fo sanga pyew li na,[†] lo na li naayeri wi da naa wi yaara ti ni fuun ti ni, ma tara ti da naa ti nawa yaara ti ni fuun ti ni, ma kogoje wi da naa wi nawa yaara ti ni fuun ti ni. A wi si wugu ma yo fo: «Wagati se sige naa!

⁷ Een fo, na merege koloshyen woo wiga kaa mbanlaga ki win, kona, Yennele li nguondo kala li yaa pye mbe yon fili, paa yege nga na laa ki yari li tunmbyeele mbele pe yen li yon senre yofenne pe kan we.»

⁸ Kona, magala na mila keli ma logo ma yiri wa yennele na, a li si para na ni naa fonngo ma yo fo: «Kari ma sa sewe pile na li yen ma yenge li sho merege na wi yen yeresaga wa kogoje wo naa tara ti na wi kee.»

[†] 9:17 9:17: *Kiribi: Sinndelege ka yi, na ki kaa sori ki nuwo pi ma pe.* [†] 9:20 9:20: Dani 5.23 [†] 10:6 10:5-6: Dani 12.7

⁹ A mì si kari mērege wi kōrōgo maa pye ma yo wi sēwe pile li kan na yeri. A wī silan pye fō: «Li shō mali ka mali yōli. Li yaa pye mbe sori wa ma lara ti ni, ēen fō, wa ma yōn ko ni, li yaa pye mbe tanla paa sēnrege yēn.»

¹⁰ A mì si sēwe pile li shō mērege wi kēē mali ka. A lì si tanla wa na yōn paa sēnrege yēn,[†] ēen fō, naa mīla kaa li yōli, a lì si sori wa na lara.

¹¹ Kona, a pē silan pye fō: «Ki daga ma Yēnḡēle li sēnrē yo naa dunruya woolo legere, naa cēngēle legere, naa sēnrē pyew ti leele, naa wunlumbolo legere wogo na.»

11

Serefenne shyen sēnrē

¹ A pē si gbagara kanḡgala kan na yeri, na li yēn paa mētere yēn, ma yo fō: «Yiri ma Yēnḡēle li sherigo gbōgo ki taanla konaa saraga wōsaga ki ni, ma mbele pe maa Yēnḡēle li gbogo wa pe jiri.

² Eēn fō, ma sherigo gbōgo laga nawa pi yaga maga kaa taanla, katugu pōo kan tara woolo mbele pee sheri pe yeri, pe yaa ka ca kpoyi ki tanga mbe sa gbōn fō yēnge nafa shyen ma yiri shyen.

³ Mi yaa kanla serefenne shyen pe torogo, mbege kan pe yeri pe Yēnḡēle li sēnrē ti yo sa gbōn fō piliye waga kele naa cēnmē shyen naa nafa taanri 1 260, jatere piriwēn yaripōrō ni pe na.»

⁴ Serefenne shyen poro pe yēn paa oliviye tire shyen naa fitanlaye shyen mbele pe yēn ma yere wa tara ti Fō wi yēge na we.[†]

⁵ Na lere kaa ki jaa mbe kapege pye pe na, kason ma yiri wa pe yōnrō ti ni ma pe mbēnfenne pe sogo ma pe gbo. Eē, na lere ḡa kaa jaa mbe kapege pye pe na, pa ki daga ki fō poo gbo yēēn we.

⁶ Yawa yēn pe yeri mbe naayeri wi tōn, jango tisaga ka ka to pe Yēnḡēle yōn sēnrē yopiliye yi ni. Yawa si yēn pe yeri mbe tōnmō pi kanḡga kasanwa, mbāa jōlōgo ki cēnlē pyew ki waa laga tara ti ni, sanga o sanga pe kaa ki jaa we.

⁷ Na paga ka kō pe sereya yogo ki na sanga ḡa ni, wōḡgbō ḡa wila yinrigi wa wetijugo kōsaga fu ki ni, wi yaa malaga gbōn pe ni mbe ya pe ni mbe pe gbo.

⁸ Pe gbōolo pe yaa ka koro wa cagbōgo ki katogo ki ni, wa laga ḡa pāa pe Fō wi kan wa tiparaga ki na we. Sēnrē ti kōrō lēē wo ni, pe maa ki cagbōgo ki yinri Sodomu, nakoma Ezhipiti.

⁹ Leele pele yaa kaa pe gbōolo pe wele mbe sa gbōn fō piliye taanri naa walaga, mbe yiri dunruya woolo pe ni fuun ni, naa cēngēle ke ni fuun ni, naa sēnrē pyew ti leele pe ni fuun ni, naa tara nūḡgba nūḡgba pyew ti ni. Pe se ka yere ki na pe pe le.

¹⁰ Tara woolo pe yaa kaa yōḡgōri ki leele shyen pe kunwō pi kala na. Pe yaa kaa pe yēē gbōḡyāara torogi pe yēē kan, katugu ki Yēnḡēle yōn sēnrē yōfenne shyen pāa tara woolo pe jōlō fō jēḡḡe.

¹¹ Eēn fō, ko piliye taanri naa walaga yo kaa toro ma kō, a yinwege wōnwōn si yiri wa Yēnḡēle li yeri ma ye pe ni, a pē si yiri ma yere. Mbele pāa pe yan pāa fyē fō jēḡḡe.

[†] 10:10 10:10: Eze 3.3 [†] 11:4 11:4: Zaka 4.2-3,11-14

¹² A Yennele yon senre yofenne shyen pè si magala gbolo la logo ma yiri wa yennele na ma pe pye fò: «Ye lugu laga.» A pè si lugu ma kari wa yennele na kambaaga ka ni pe mbenfenne pe yege na.

¹³ Le ki wagati nungba wi ni, a tara ti si yege ngbanga. A ca ki konsaga ke wogo ki toori. A lere waga koloshyen (7 000) wo ku tara nda tila yege ti kala na. A leele sanmbala pe sunndoro ti si kon pe na, a pè Yennele na wa naayeri li gbogo.

¹⁴ Jologo shyen wogo ki toro. Wele, sanni jenri jologo tanri wogo ki yaa pan.

Mbanlaga koloshyen wogo

ki winkala

¹⁵ Kona, a merege koloshyen woo wi suu mbanlaga ki win. A magangala tugbongolo kele si yiri wa yennele na ma yo fò: «Yingò dunruya wunluwo pi yen we Fò Yennele lo naa li Kirisi wi ni pe woo. Wi yaa cen wunluwo pi na fò sanga pyew!»

¹⁶ Lelelele nafa ma yiri tijere mbele paa pye ma cen pe wunluwo jonro ti na wa Yennele li yege sogowo, pè si toori ma pe yere ti jiile tara ti na ma Yennele li gbogo

¹⁷ na yuun fò:

«We Fò Yennele, yawa pi ni fuun fò, mboro ña ma yen wa konaa maa pye wa,

we yen nòo shari,

katugu mòo yawa gbòo pi le ma cen ma wunluwo pi na.

¹⁸ Tara nungba nungba pyew ti woolo paa nawa ngban, een fò, ma nangbanwa wagati wi gbòn.

Kiti wi yaa kon kuulo pe na wagati ña ni wi gbòn.

Wagati wi gbòn ña ni ma yaa tónli kan ma tunmbyeele Yennele yon senre yofenne pe yeri,

naa mbele fuun pe yen ma woolo na fye ma yege pe yeri, piile o, lelelele o. Wagati wi gbòn mbele pe yen na tara ti jogo ma yaa pe jògò!»

¹⁹ Kona, Yennele li sherigo gbogo ñga ki yen wa yennele na, a ki yon ki si yenge. A pè si Yennele li yon finliwe kesu wi yan wa li sherigo gbogo ki nawa. A Yennele li nêe yengele, a magangala naa yennele gbaanra na yinrigi, a tara ti yege, a sinndeere tisaga na tuun tugbooro.

KACEN KAGALA KOLSHYEN

12

12.1-15.4

Jele wo naa yarifelege senre

¹ A mi si kacen gbolo la yan wa yennele na: Jele lawi, yonlo kila pye maa fo. Yenge kila pye wa wi tooro ti nogo. Wonnogolo ke ma yiri shyen wunluwo njala la pye wa wi go na.

² Wila pye kugbo ni na jaa mbe se, nêe gbele selara yama naa ti jologo ki kala na.

³ Ko pungo na, a kacen wà suu yee naga naa wa yennele na: Yarifelege gbegebenge yenge ka layi. Yinre koloshyen naa yennele ke kaa pye ki na. Wunluwo njagala la pye ki yinre ti nungba nungba pyew ti na.

⁴ A ki naga ki naayeri wonngolo ke konsaga taanri wogo ki wonngolo ke kon ma ke wo laga tara ti na. A ki si yere le jele ña wila pye na jaa mbe se wi yege sogowo, na wiga se kuu pyo wi ka.

⁵ A jele wì si pinambyo se, *wo wi yaa kaa tara nungba nungba pyew ti woolo pe ni fuun pe yege sinni tugurɔn kannkala ni.*[†] A pè si pyo wi le ma kari wi ni wa Yenɲele lo naa li wunluwo jongo ki tanla.

⁶ A jele wì si fe ma kari wa gbinri, wa laga nga Yenɲele làa gbegede wi kan we, jango paa wi baro wa fɔ sa gbɔn piliye waga kele naa cenme shyen naa nafa taanri 1 260.

⁷ A malaga si to wa yenɲele na. Misheli naa wi meregaye pe ni paa pye na malaga gbɔn yarifelege ki ni. A yarifelege fun ko naa ki meregaye pe ni paa malaga gbɔn pe ni.

⁸ Eɛn fɔ, yarifelege ko naa ki meregaye pe ni, pe sila ya Misheliye pe ni, pe sila si laga ta wa yenɲele na mbe koro wa.

⁹ A pè sigi yarifelege gbebenge ki wa wa funwa na. Ko ki yen woogo lege[†] ye, nga pe maa yinri Mege jɔgɔfɔ naa Sotanla, ko ki yen na dunruya woolo pe ni fuun pe fanla na pe punngu we. A pè sigi wa laga tara ti na, ma ki meregaye pe pinle ma pe wa ki ni.

¹⁰ Kona, a mì si magala gbɔlɔ la logo ma yiri wa yenɲele na, làa pye na yuun fɔ: «Yenɲele li showo pì gbɔn yingo! Yenɲele lili wunluwo naa li yawa pì pye maa naga yingo! Li Kirisi wùu fannga ki pye maga naga yingo; katugu ɲa wi maa we sefenne pe jeni, wo ɲa wila pye na pe jeni wa Yenɲele li yege na sonlo naa yembine, pòo wa laga tara ti na.

¹¹ We sefenne pè ya wi ni Simbapɔ wi kasanwa pì fannga na, naa kaselege nga pè yari ki fannga na. A pè yenle ki na ma pe yege go ki kan mbe ku.

¹² Ki kala na, naayeri wo naa yoro mbele ye yen wa, yaa yɔgɔri! Eɛn fɔ, jɔlogo yen tara to naa kɔgoje wi ni pe wogo, katugu Sotanla wì tigi ma pan ye kɔgo. Wi nawa pì ngban wi na fɔ jenge, katugu wìgi jen ma yo wagati jenri wì koro wi kan.»

¹³ Naa yarifelege kila kaa ki yan pège wa laga tara ti na, a kì si taga jele ɲa wila pinambyo wi se wi pungo na.

¹⁴ Eɛn fɔ, a jele wì si yon gbebenge kanwira shyen ta mbe ta mbe yiri sire na mbe kari wa gbinri wi ni, wa wi laga ki na, wa laga nga wi yaa baro sa gbɔn yegele taanri naa yenge kogoloni[†], mbe pye mbe lali woogo ki ni we.

¹⁵ Kona, a woogo kì si tɔnmɔ yirige wa ki yon maa wo jele wi pungo na paa gbaan yen, jango ki tɔnmɔ mba pì yen na fuun pì saa li.

¹⁶ Eɛn fɔ, a tara ti si saga jele wi na mari yon ki yenge, tɔnmɔ mba woogo kila yirige wa ki yon ma wo, maa wɔ.

¹⁷ A yarifelege kì si nawa ngban jele wi ni fɔ jenge, a kì si kari ma saa na malaga gbɔn jele wi setirige piile pe ni, poro mbele fuun pe yen na tanri Yenɲele li ngasegele ke na, ma Zhezu wi seraya wi yigi we.

¹⁸ A yarifelege kì si yere wa kɔgoje yon taambogo ki na.

13

Wongbo ɲa wì yiri wa kɔgoje wi ni

¹ Ko pungo na, a mì si wongbo wa yan wila yinrigi wa kɔgoje wi ni. Yenɲele ke[†] naa yinre koloshyen tila pye wi na. Wunluwo njagala ke la pye ki yenɲele ke na. Yenɲele li mejoogo mege la pye ma yonlogo wa wi yinre ti na.

[†] 12:5 12.5: Yuuro 2.9 [†] 12:9 12.9: Zhene 3.1 [†] 12:14 12.14: Dani 7.25; 12.7 [†] 13:1 13.1: Dani 7.3-7

² Wongbo na mila yan wila pye ma kamolo le. Wi poro tila pye paa cenge urusi ki woro ti yen. Wi yon kila pye paa jara yon yen. A Yarifelege ki sigi yawa pi kan wi yeri, naa ki wunluwo jongo ki ni, naa fannga gbogo ni.

³ A mi si wongbo wi go nungba yan ma mbe yo fo pege gbong maga welege, fo a kila jaa mbe ku. Ki welegesaga nga ki mbaa wi gbo, ki si sagala. A tara woolo pe ni fuun pe nee kawa ki wogo ki na, mee taga wongbo wi punjo na.

⁴ A pe si yarifelege ki gbogo, katugu kila fannga kan wongbo wi yeri. A pe si wongbo wi gbogo ma yo fo: «Amba wi yen paa wongbo wi yen? Amba wi mbe ya malaga gbong wi ni?»

⁵ Fannga la kan wongbo wi yeri wila wi yee gbogowo senre konaa mbaa Yenjele li mejoogo senre yuun. A yawa kan wi yeri wila kagala piin sa gbong fo yenje nafa shyen ma yiri shyen.

⁶ A wi nee senpere yuun na waa Yenjele li na, na li mege konaa li censaga ki mege ki jogo, na mbele fuun pe yen wa yenjele na pe mege ki jogo.

⁷ *Yarifelege kila konon kan wi yeri wi malaga gbong Yenjele li leele kpoyi pe ni wi ya pe ni.* A wi fannga ta cengele ke ni fuun ke na, naa dunruya woolo pe ni fuun, naa senre pyew ti leele pe ni fuun, naa tara nungba nungba pyew ti na.

⁸ Tara woolo pe ni fuun pe yaa kaa gbogo, poro mbele pe mere ti woro ma yonlogo wa Simbapyo na paa gbo wi yinwege sewe wi ni, maga le wa dunruya wi dasanga wi ni we.

⁹ «Nungbogolo ka pye na na, wi ke jan wila nuru!

¹⁰ Na kaa leele nii kaso, pe yaa kaa le kaso. Na kaa leele kuun tokobi ni, wi daga poo gbo tokobi ni[†]. Ko kala ki ti Yenjele li leele kpoyi pe daga mbege kun pe yee ni mbe tagawa pi yigi jenge.»

Wongbo na wi yiri wa tara ti ni

¹¹ Ko punjo na, a mi si wongbo wa yee yan naa wila yinrigi wa tara. Yenjele shyen la pye wi na paa simbapyo wogolo yen. Wila pye na yogo paa yarifelege ki yen.

¹² Wila pye na tunjo piin wongbo kongbanna wi fannga ki ni fuun ki ni le wi yee na. A wi nee tara to naa tara woolo pe ngbanga paa wongbo kongbanna wi gbogo, wo na wi welegesaga ki mbaa wi gbo, a wi sagala we.

¹³ Ki wongbo shyen woo wila pye na kafonngolo gbogolo piin, na kason piin kila yinrigi wa naayeri na tinri laga tara leele pe ni fuun pe yee na.

¹⁴ Fannga kila kan wi yeri wila kafonngolo ngele piin wongbo kongbanna wi yee na, wila pye na tara woolo pe fanla na pe punngu ke ni. Wila pe pye ma yo wongbo na paa welege tokobi wi ni, wi si yen yinwege na, poo yanlee gbegele paa wi gbogo.

¹⁵ A wongbo shyen woo wi si fannga ta mbe yinwege le wongbo kongbanna wi yanlee wi ni, jango wongbo wi yanlee wila para, wi mbele fuun pe soo gbogo pe gbo.

¹⁶ A wongbo wi nee leele pe ni fuun pe ngbanga, piile naa leelele, penjagboro fenne naa fyonwo fenne, leseele naa kulolo, pe ta pe gbongro taga pe kalire, nakoma pe walere ti na.

[†] **13:10 13:10:** Ki verise na wi mbe ya kannga naa fo: Ki kon na tege na kan wi ye kaso, wo yaa ka ye kaso. Na ki kon na tege wi kan poo gbo tokobi ni, pe yaa ka wo gbo tokobi ni.

¹⁷ Lere kpe saa ya mbe lo, nakoma mbe pere, na ki gbônro ti woro wi na, ko koro wo yen wongbo wi mege ye, nakoma wi mege ki numiyoro we.

¹⁸ Ki laga nga yeen, ki daga tijinliwe ni. Lere na wi yen tijinliwe ni, wi wongbo wi numiyoro wi jiri, katugu ki numiyoro wi yen lere numiyoro. Ki numiyoro wi yen cenme kogoloni naa nafa taanri ma yiri kogoloni 666.

14

Mbele pe go ki sho pe yurufonngo ye

¹ Ko punjo na, a mi si wele, mee Simbapyo wi yan yeresaga wa Siyon yanwiga ki na. Lere waga cenme naa waga nafa shyen ma yiri tijere 144 000 paa pye wa wi ni, wi mege ko naa wi To mege ki ni tila pye ma yonlogo wa pe walere ti na.

² A mi si magala la logo ma yiri wa yenjele na paa tonngboogo togo tinme yen, paa Yenjele gbanlaga ngbanga yen. Magala na mila logo laa pye paa juru gbolfenne juru magala yen.

³ Ki lelegere tila pye na yurufonngo shoo wa wunluwo jongo ko naa yaara yenwere tijere, naa leleele pe yege na. Lere kpe saa ya mbege yurugo ki forogo, ndee lere waga cenme naa waga nafa shyen ma yiri tijere 144 000 mbele paa pe go sho laga tara ti ni poro ce.

⁴ Poro wele pee fyono kala pye jele ni, pe pe yee yaga kpoyi. Pe ma taga Simbapyo wi na laga o laga wi kaa kee. Paa pe go sho leele pe sogowo, a pe pye paa kere yarilire kongbannda yen Yenjele lo naa Simbapyo wi kan.

⁵ Pee yagbolo finle wa pe yon fyew. Pe yen jeregisaga fu.

Meregeye taanri kala

⁶ Kona, a mi si merege wa yan wila toro sire na lege wa naayeri. Sentanra nda ti se ko ta la pye wi yeri mberi yari tara woolo pe kan, naa tara nungba nungba pyew ti kan, naa cengele ke ni fuun ke kan, naa senre pyew ti leele pe ni fuun pe kan, naa dunruya woolo pe ni fuun pe kan.

⁷ Wila pye naga yuun ngbanga ma yo fo: «Yaa fye Yenjele li yege, yaa li gbogo, katugu li yaa kiti kon leele pe na sanga na ni, wi gbôn. Na wi naayeri wo naa tara, naa kogoje, naa puluyo yi gbegele yaa wi gbogo!»

⁸ A merege shyen woo si taga kongbanja wi na, na yuun fo: «*Ki to, ki to, Babiloni cagbogo ye.*† Ko ki tara nungba nungba pyew ti woolo pe kan, a pege kalikalawa pee duven wa wo†!»

⁹ A merege taanri woo si taga kongbanmbala shyen pe na, naga yuun ngbanga fo: «Lere na ka wongbo wo naa wi yanlee wi gbogo, mbege yaga pe gbônro taga wi walege, nakoma wi kee ki na,

¹⁰ wo fun wi yaa ka Yenjele li nangbanwa duven wi wo, wo na wi woro ma pinle, a lûu le wa li nangbanwa wojenne li ni we. Mbele fuun paa ko piin ma, pe yaa kaa jolo wa kason naa kiribi wi ni wa meregeye kpoyi poro naa Simbapyo wi yege sogowo.

¹¹ Kason nga ki yen na pe jolo, ki wirige ki yen na yinrigi fo sanga pyew. Mbele fuun pe wongbo wo naa wi yanlee wi ni pe gbogo, naa na fuun pe wongbo wi mege gbônro ti taga wi na, wogowo se ka pye pe na sonlo naa yembine.»

† 14:8 14:8. Zhere 51.7 † 14:8 14:8. Eza 21.9

¹² Ko kala kà ti Yennɛle li leele kpoyi pe daga mbege kun pe yɛɛ ni, poro mbele pe yen ma li ngasegele ke yigi na tanri ke na, ma taga Zhezu wi na we.

¹³ Kona, a mì si magala la logo li yiri wa yennɛle na mala pye fɔ: «Ki wogo nga ki yonlogo ma yo fɔ: «Leele mbele pe yen na kuun yingo wa tagawa pi ni we Fɔ wi ni, ferewe yen pe woo!» » A Yinnekpoyi li sho fɔ: «Ee, kaselege yi. Pe mbe ka ya wogo pe tunngbanra nda pè pye ti ni, katugu pe kapyere tonli wì taga pe pungo na.»

Tara ti yarilire kongo senre

¹⁴ A mì si wele naa, mɛɛ kambaaga fige ka yan. *Wà la pye ma cɛn wa ki na, wila pye ma senwee pyo lɛ.*[†] Tɛ wunluwo njala la pye wa wi go ki na. Mali kongbene yon tanla wolo la pye wi kɛɛ.

¹⁵ A mɛɛge wà yɛɛ si yiri wa sherigo gbogo ki ni, ma gbele ngbanga maga yo na wila pye ma cɛn wa kambaaga ki na wi kan fɔ: «Ma mali kongbene li tɛge ma tara yarilire ti kɔn, katugu ti konsanga wì gbɔn, tara yarilire ti lɛ makɔ!»

¹⁶ Kona, na wila pye ma cɛn wa kambaaga ki na, a wì suu mali kongbene li fige laga tara ti na, a tara yarilire ti si kɔn.

¹⁷ A mɛɛge wà yɛɛ si yiri wa sherigo gbogo nga ki wa yennɛle na ki ni, mali kongbene yon tanla la pye wo fun wi yeri.

¹⁸ A mɛɛge wà si yiri naa wa saraga wosaga ki ni, fannga la pye wi yeri kason ki na. A wì si gbele ngbanga ma na mali kongbene yon tanla lãa pye wi yeri wi pye fɔ: «Ma mali kongbene yon tanla li tɛge ma tara na ɛɛzen tiire shashara ti kɔonlo, katugu ti pire ti lɛ makɔ.»

¹⁹ A mɛɛge wì suu mali kongbene li fige laga tara ti na, ma ɛɛzen tiire shashara ti kɔonlo, mɛɛ ti wa wa ti pire tonmo wosagbogo ki ni, ko ki yen Yennɛle li nanngbanwa we.

²⁰ A pè si ɛɛzen pire ti tangala wa ti tonmo wosaga ki na wa ca ki pungo na. A kasanwa si yiri wa ɛɛzen pire tonmo wosaga ki ni, ma jaraga na fuun ma saa gbɔn paa culo cɛnmɛ taanri (300) yen. Pi tijuguwo pila pye paa mɛɛre nungba naa kongo yen.

15

Jologo kagala koloshyen ke kacɛn

¹ Kona, a mì si kacɛn wa yɛɛ yan wa yennɛle na, wila pye ma gbogo ma lere pari. Mɛɛgeye koloshyen la wele, jologo kagbɔgolo koloshyen la pye pe yeri. Koro ke yen jologo kagala pungo wogolo wele, katugu koro Yennɛle li yaa li nanngbanwa pi kɔ ke ni.

² Ko pungo na, a mì si yaraga ka yan paa kogoje tonmo yen, mba pi yen ma veri lɛ, kason yen ma pinle pi ni. Mbele paa cew ta wongbo wi na, naa wi yanlɛ wi mɛge ki numiyoro wi na, a mì si pe yan fun yeresaga wa kogoje tonmo mba pi yen ma veri lɛ pi na. Yennɛle li juruye paa pye pe kɛɛ.

³ Paa pye na Yennɛle li tunmbyee Moyisi wo naa Simbapɔ wi ni pe yurugo ki koo na yuun fɔ:

«We Fɔ Yennɛle, yawa pi ni fuun Fɔ,
ma kapyegele kè tugbolo ma pye kafonngolo!
Mboro na tara woolo pe Wunluwo,

ma konḡolo kè sin ma pye kaselege wogolo!

⁴ We Fɔ, ambo wi se fyɛ ma yege? Ambo wi soon gbogo?

Katugu mboro nunḡba ma yen kpoyi.

Tara nunḡba nunḡba pyew ti woolo pe yaa ka pan mbe kanḡguuro kan
ma jegele mboon gbogo,

katugu mbo kasinḡele ke naga ma ke filige.»

YENḡELE LI NANḡBANWA WOJENḡELE KOLSHYEN

15.5-16.21

Mereḡeye kolshyen

naa jologo kagala kolshyen senre

⁵ Ko punḡo na, a mi si sherigo gbogo ki yan ki yenge wa yenḡele na, Yenḡele li yon finliweparaga go ye.

⁶ Jologo kagbogolo kolshyen ke yen mereḡeye kolshyen mbele kee, a pe si yiri wa sherigo gbogo ki ni. Len jese paritiyonro tila pye pe na, ma filige na yengele. Paa pe ye po te kurusijaraye ni wa pe koto ro ti na.

⁷ A yaara yenwere tijere ki nunḡba si te wojengele kolshyen kan mereḡeye kolshyen pe yeri, ke yen ma yin Yenḡele na li yen yinwege na fo sanga pyew li nanḡbanwa pi ni.

⁸ A sherigo gbogo ki si yin wirige ni, Yenḡele li gbogowo naa li yawa pi kala na. Lere kpe saa ya ye wa sherigo gbogo ki ni fo jologo kagbogolo kolshyen ke yen mereḡeye kolshyen mbele kee ke sa pye ke yon fili.

16

Yenḡele li nanḡbanwa wojengele

senre

¹ Kona, a mi si magala ngbanla la logo ma yiri wa sherigo gbogo ki ni naga yuun mereḡeye kolshyen pe kan fo: «Yenḡele li nanḡbanwa pi yen wojengele ngele ni, yaa kee ye sa ke nawa yaara ti wo wa tara ti na!»

² A mereḡe konḡbanja wi si kari ma saa wi wojenne li nawa yaara ti wo wa tara ti na. Kona, wonḡbo wi gbonor tila pye leele mbele na, a paa wi yanlee wi gbogo, a sagbanpere si to poro na na pe yaa fo jenge.

³ A mereḡe shyen woo wi suu wojenne li nawa yaara ti wo wa kogoje wi ni. A tonmo pi si kanḡga ma pye paa gboo kasanwa yen. Yaara yenwere nda fuun tila pye wa kogoje wi ni, a ti si ku.

⁴ A mereḡe taanri woo wi suu wojenne li nawa yaara ti wo wa gbaanla poro naa puluyo yi ni, a ti tonmo pi si kanḡga kasanwa.

⁵ Kona, mereḡe na wi yen tonmo pi go na, a mi si logo wi yeri fo: «Ma yen ma sin ma ki kiti wi kon yeen, mboro na ma yen kpoyi, mboro na ma yen wa konaa maa pye wa.

⁶ Katugu pe Yenḡele li leele kpoyi poro naa Yenḡele yon senre yofenne pe gbo ma pe kasanwa pi wo, yingo ma kasanwa kan pe yeri pe wo, ko ki daga pe ni.»

⁷ Kona, a mi si magala la logo ma yiri wa saraga wosaga ki ni na yuun fo: «Ee, we Fɔ Yenḡele, yawa pi ni fuun Fɔ, ma kiti kon kagala ke yen kaselege ma sin!»

⁸ A mereḡe tijere woo wi suu wojenne li nawa yaara ti wo wa yonlo ki na, a ki si fanḡga ta mbaa leele pe sorogi ki kason ki ni.

⁹ A kafugo ndorogo kila leele pe sori. A pè si Yennele li mege ki jōgo, lo na ki jōlogo kagbōgolo kaa yinrigi wa li yawa pi ni we, een fō, pee yenle mbe pe kapere ti jen mberi yaga, mbe Yennele li gbōgo.

¹⁰ A merege kanjurugo woo wì suu wōjenne li nawa yaara ti wo wa wongbo wi wunluwo jōgo ki na. A wongbo wi wunluwo pì si ye wa wōwo pi ni. A leele pe nēe pe ngayinngēle ke nōori yama pi kala na.

¹¹ A pè si Yennele na wa naayeri li mege ki jōgo pe yama naa pe sagbanra ti kala na, een fō, pe sila pe kapyere ti jen mberi yaga.

¹² A merege kōgolonni woo wì suu wōjenne li nawa yaara ti wo wa Efirati gbaan gbenē wi na. A gbaan tōnmō pì si waga, jango mbe torosaga kan wunlumbolo mbele paa paan ma yiri wa yōnlō yirisaga pe yeri.

¹³ A mī si yinne tipegele taanri yan, kaa pye paa ngbeye yen. Nungba la yiri wa yarifelege kī yon, a nungba yiri wa wongbo wi yon, a nungba yiri wa Yennele yon senre yofō yagboyoo wi yon.

¹⁴ Gboshugulo yinngēle wele, ke yen na kafōnggolo piin. Ke yen na kee dunruya wunlumbolo pe ni fuun pe kōrōgo, jango mbe pe gbogolo Yennele na yawa pi ni fuun Fō, li piligbōgo malaga gbōgo ki kala na.

¹⁵ «Ye wele, mi yen na paan paa yoo yen! Lere ŋa ka koro yenne† mbaa wi yariporo ti wele, jango wiga kaa yanri witiwaga ni paa wī fere ti yaan, ferewe yen wi woo.»

¹⁶ A yinngēle kē si wunlumbolo pe gbogolo wa laga ŋa pe yinri Arimagedon† Eburuye senre ti ni.

¹⁷ A merege koloshyen woo wì suu wōjenne li nawa yaara ti wo wa tifelege ki ni. A magala gbolo là si yiri wa wunluwo jōgo ki ni, wa sherigo gbōgo ki ni, na yuun fō: «Kī pye makol!»

¹⁸ A Yennele lī si yengele, a magangala yiri, a yennele gbaanra pye, a tara ti yege ngbanga. Tara tila yege ngbanga yege ŋa na, ki si fa pye maga le leele pe yen laga tara ti ni.

¹⁹ A cagbōgo kī kōn ma yiri konsaga taanri. A tara nungba nungba pyew ti cara ti toori. A Yennele lī nawa to Babiloni cagbōgo ki na, mali nangbanwa gbōo duven wi kan ki yeri wa li wōjenne li ni kuu wō.

²⁰ A lōgo furo ti ni fuun ti liwi, yanwira si yan naa.

²¹ A sinndēere tisaga si pan, a sinndēere ti toori tugbōoro leele pe na, ti ni fuun nungba nungba ti mbaa culo nafa shyenzyen yon ko tin. A leele pè si Yennele li mege ki jōgo ki sinndēere tisaga jōlogo ki kala na, katugu ki jōlogo kila gbōgo fō matoro.

BABILONI CA KI TONGWO KONAA ZHERUZALEMU CA FONGGO

17

17.1-22.5

Nanjaa gbōo senre

¹ Meregeye koloshyen mbele wōjengele kaa pye pe kee, a nungba si pan mala pye fō: «Ta paan, mi yaa nanjaa gbōo wī kiti kala li naga ma na, wo ŋa wī yen paa cagbōgo ŋa ki yen ma kan wa tōnggbōo pi go na we.

† 16:15 16:15: Ko koro wo yen mbe cen ki cenwe. † 16:16 16:16: Arimagedon: Ko koro wo yen yanwiga ŋa pe yinri Megido, Kiti 5.19; 2 Wunlu 23.29-30.

² Tara na wunlumbolo pè kéenre pye wi ni, a wi kéenre duven wì tara woolo pe yigi†.»

³ A mérége wì silan le Yinne ni ma kari wa gbinri wi ni. A mì si jele wa yan wi yen ma cén wongbo yeen wa na, Yenngéle li mejoggo méré la pye ma yonlogo ki wongbo wi lagapyew ki na. Yinre koloshyen naa yenngéle ke kàa pye wi na.

⁴ Yariporo sɔnnɔgbanga woro naa pariyeenre tiyonro tila pye jele wi na. Wila wi yee fere te, naa sinndeere sɔnnɔgbanga woro konaa somu tiyon ni. Te wojenne la pye wi kee ma yin katijangara konaa wi kéenre fyonro ti ni.

⁵ Mege kà la pye ma yonlogo wa wi walege ki na, ki koro wila pye ma lara ma yo fo: «Cagbogo Babiloni, nga ki yen dunruya nanjaala poro naa wi katijangara ti nɔ we.»

⁶ A mì sigi jele wi yan wì Yenngéle li leele kpoyi poro naa Zhezu wi serefenne mbele pàa gbo pe kasanwa pi wɔ, a pùu yigi paa sinme yen.

Naa mì kaa wi yan, a kì silan pari fo jenge.

⁷ A mérége wì silan pye fo: «Yingi na, a kì sɔon pari? Jele wi kala na li yen ma lara, mì yaa li naga ma na konaa wi yen ma cén wongbo na na wi wolo li ni, na yinre koloshyen naa yenngéle ke ke yen wi na we.

⁸ Wongbo na mà yan, wila pye faa yinwege na, een fo, wi woro yinwege na naa. Wi daga mbe yiri wa wetijugo ki ni mbe kari wa wi gbosaga. Tara woolo mbele pe méré ti woro ma yonlogo wa yinwege sewe wi ni, maga le wa dunruya wi lesaga ki na, ki yaa ka pe pari, na paga wongbo wi yan we; katugu wila pye yinwege na faa, een fo, wi woro yinwege na naa, pe yaa si kaa yan naa.

⁹ «Ki laga nga ki daga tijinliwe ni mbe sigi koro wi jen. Yinre koloshyen ti yen yanwira koloshyen nda jele wi yen ma cén ti na. Wunlumbolo koloshyen wele fun.

¹⁰ Kangurugo wunluwo to pe ni mako, kogoloni woo wi yen naa wunluwo pi piin, koloshyen woo wi fa pan ghen. Na wiga ka pan, wagati jeni wi yaa pye ce.

¹¹ Wongbo na wila pye yinwege na faa, een fo, wi woro yinwege na naa, wo jate wi yen wunluwo kolotaanri woo. Wi yen wunlumbolo koloshyen pe ni, wila kee wa wi gbosaga.

¹² «Yenngéle ke ngele mà yan, wunlumbolo ke† wele, pe fa cén wunluwo pi na ghen. Een fo, pe yaa ka wunluwo fannga ki ta mbe cén wunluwo pi na, mbe leri nungba pye wongbo wi ni.

¹³ Ki wunlumbolo ke wele, pe nawa jatere wi yen nungba, mbe pe yawa naa pe fannga ki kan wongbo wi yeri.

¹⁴ Pe yaa ka malaga gbɔn Simbapyo wi ni, een fo, Simbapyo wi yaa ka ya pe ni, katugu wi yen tafenne pe Fo naa wunlumbolo pe Wunluwo. Simbapyo wi woolo wele, poro mbele Yenngéle li yeri ma pe wɔ, a pè taga wi na, wo naa poro ni pe yaa ka ya pe ni fun.»

¹⁵ A mérége wì silan pye naa fo: «Tɔnmɔ mba mà yan nanjaa wi yen ma cén pi na, po pi yen dunruya woolo, naa janwa legere, naa tara nungba nungba pyew ti woolo, naa senre pyew ti leele wele.

¹⁶ Yenngéle ke ngele mà yan koro naa wongbo wi ni, pe yaa ka nanjaa wi panra mboo yaara ti ni fuun ti sho wi yeri, mboo yaga waga. Pe yaa kaa wire kara ti ka mboo sogo kason ni wi ko pew.

† 17:2 17.2: Eza 23.17; Zhere 51.7 † 17:12 17.12: Dani 7.24

¹⁷ Katugu Yennɛle ligi le wa pe nawa peli nandanwa kala li pye, pe pe yon ki wa nungba, pe pe wunluwo fannga ki kan wongbɔ wi yeri fɔ Yennɛle li senyoro ti sa pye ti yon fili.

¹⁸ «Jele ɲa mà yan, wo wi yen cagbɔgo ye, ɲa ki yen ma cɛn wunluwo pi na wunlumbolo mbele laga tara na pe go na.»

18

Babiloni ca ki togo senre

¹ Ko kagala koro pungo na, a mi si mɛrege wa yan naa wi yiri wa yennɛle na na tinri. Fannga gbɔgo la pye wi ni, a wi gbɔgowɔ pi si yin ma tara ti ni fuun ti laga.

² A wi si gbele ɲgbanga ma yo fɔ:

«Kì to, Babiloni cagbɔgo kì to!†

Kì kannga ma pye gboshugulo cɛnsaga

naa yinɲele ɲgele ke yen fyɔngɔ ni ke ni fuun larasaga,

naa sannjere nda ti yen fyɔngɔ ni Yennɛle yege na, a ti mɛge kì pɛn ti larasaga.

³ Katugu kì tara woolo pe ni fuun pe kan, a pège kɛɛnre pyendorogo duven wa wɔ. Tara na wunlumbolo pè kɛɛnre pye kì ni, a tara na safari wafenne pè penjagbɔrɔ ta kì yarijende legere ti kala na.»

⁴ A mi si magala la yege logo ma yiri wa yennɛle na, na yuun fɔ: «*Na woolo, ye yiri wa Babiloni cagbɔgo kì ni†*, jango yaga ka pye kì pinleyɛɛnle kì kapere ti na, mbe ye tasaga ta wa jɔlogo gbɔgo ɲa kì yaa to kì na kì ni.

⁵ Katugu kì kapere ti tagala ti yɛ na fɔ ma saa gbɔn wa yennɛle na. A Yennɛle li nawa to kì katijangara ti na.

⁶ Yege sara ye yala paa yege ɲa na kì ye sara we. Kapyere nda kì pye, yeri si shyen songɔrɔ kì na. Wɔjenne na kila yin ma kan ye yeri, yeli si shyen yin kì kan sinme mba pì weli welisaga shyen naa ma we mba kila kan ye yeri pi na.

⁷ Kigi yɛ gbɔgo ma yarijende legere ta kì yɛ kan ma gbɔn yege ɲa na, ye jɔlogo naa kunwo kayanga wa kì na ma fun. Mà jɛn kì yen naga yuun wa kì nawa ma yo fɔ: «*Mi yen ma cɛn laga paa wunlunjo yen. Mi woro nanɲunjo, mi se kunwo kayanga jɛn fyew.*»†

⁸ Ko kì ti jɔlogo kagala ɲgele ke yen ma tɛge kì kan, ke yaa to kì na pilige nungba ni. Koro yen: Kunwo, naa kunwo kayanga, naa fungo gbɔgo. Kason kì yaa ka kì ni fuun kì sogo, katugu we fɔ Yennɛle na li yen na kiti kɔon kì na, li yen fannga fɔ.»

⁹ Tara na wunlumbolo mbele pè kɛɛnre ti pye kì ni ma yarijende legere ta kì ni, pe yaa kaa gbele mbaa kafɔnnɔ waa, na paga kaga sogowo wirige kì yan we.

¹⁰ Pe yaa ka yere wa lege jɔlogo ɲa kì yaa kì ta kì fyere ti kala na, mbaa yuun fɔ:

«Jɔlogo, yingì jɔlogo ɲa!

How cagbɔgo Babiloni, mboro ɲa ma yen fannga ni we!

Kiti wi kɔn ma na leri nungba ni!»

† 18:2 18:2: Eza 21.9 † 18:4 18:4: Zhere 51.45 † 18:7 18:7: Eza 47.8

¹¹ Safari wafenne mbele laga tara na, a paa gbele fun na kafonno waa ki kala na, katugu lere wa kpe woro na pe safari wayaara ta loo naa fyew. Ki safari wayaara ti nda:

¹² Te, naa warifuwe, naa sinndeere sonngbanga woro, naa somu tiyoon, naa len paara tiyoon, naa paara sonngbanga woro, naa paara tiyoon nda pe yinri sowa, naa pariyeenre tiyoon ta ni, naa tire nuwo taan cenle pyew ti ni, naa yaara nda fuun ti gbegele solo nganla ni, naa yaara nda fuun ti gbegele tire sonngbanga woro ni, naa tuguyenre, naa tuguron, naa sinndelege nga pe yinri maribiri,

¹³ naa sinme nuwo taan mba pe yinri kaneli, naa mba pe yinri aromati, naa latikoro, naa sinme nuwo taan mba pe yinri miiri, naa wusuna nuwo taan, naa duven, naa sinme, naa buru muwe, naa sholo, naa nere, naa simbaala, naa shonye, naa wotoroye, naa kulolo konaa leele yinngele ni yere.

¹⁴ A ki safari wafenne pe si cagbogo ki pye fo: «Yaara nda fuun maa pye na jaa mbe ta, ti sho ma yeri. Ma yarijende naa ma yaritiyoon ti ni fuun ti pungo ma yeri. Ma seri yan yenle ni naa fyew!»

¹⁵ Safari wafenne mbele pe safari wi wa ma penjagboro ti ta wa ki ca ki ni, pe yaa ka yere wa lege jologo nga ki yaa ki ta ki fyere ti kala na. Pe yaa kaa gbele mbaa kafonno waa.

¹⁶ Pe yaa kaa yuun fo:

«Jologo, yingi jologo nga cagbogo ki na!

Ko nga ki leele paa pe yee po len paara tiyoon ni, naa paara sonngbanga woro, naa pariyeenre tiyoon ni.

Paa pe yee fere te, naa sinndeere sonngbanga woro, naa somu tiyoon ni.

¹⁷ A ki yarijende legera ti ni fuun ti jogo leri nungba ni!»

Tonmokooro fevenne pe ni fuun, naa mbele fuun pe maa pe tangala li piin ti ni, naa tonmokooro nawa tunmbyeele pe ni, naa mbele fuun pe maa pe yon suro ti taa wa kogoje wi ni†, pe si yere wa lege

¹⁸ nee gbele ngbanga, naa pege sogowo wirige ki yan we, na yuun fo: «Ca ko ka fa yiri mbege cagbogo nga ki bo!»

¹⁹ A pe nee taambugo koli naga wuun wa pe yee yinre ti na yesanga ki na, paa pye na gbele na kafonno waa† na jorogi na yuun fo:

«Jologo, yingi jologo nga cagbogo ki na!

Ki yarijende ti kala na, mbele fuun tonmokooro yen pe yeri wa kogoje wi na, pe pye penjagboro fenne.

A ki yaara ti ni fuun ti ko leri nungba ni!»

²⁰ Yoro mbele wa yenjele na, yaa yogori ki jogowo pi kala na.

Yoro mbele ye yen Yenjele li leele kpoyi fun, naa pitunmbolo, naa Yenjele yon senre yofenne, yaa yogori ki na!

Katugu Yenjele li kiti kon ki na, tipege nga ki pye ye na ki kala na!

²¹ Kona, a merage fannga fo wa si sinndelege ka le paa tira gbenge nga pe maa sholo tire ki na ki yen, mee ki wa wa kogoje wi ni, ma yo fo: «Pa pe yaa ka Babiloni cagbogo ki wa fannga ni yeen we, ki se ka yan naa yenle ni fyew.†

²² Pe se ka juru magala, naa yurukoolo magangala, naa wegele konaa mbanlaga magala logo wa ma ni naa fyew. Pe se ka tunngo ka jenfo yan

wa ma ni naa. Tira nga pe maa sholo tire ki na, pe se ka ki tirewe tinme pi logo wa ma ni naa.

²³ Fitandla yanwa se ka yan wa ma ni naa fyew. Pe se ka japolo naa pi jo magala logo wa ma ni naa. Ma safari wafenne poro paa pye dunruya wi legboolo wele. Ma dunruya cengele woolo pe ni fuun pe fanla ma pe punjo ma lekara ti ni.»

²⁴ Jologo to Babiloni ca ki na, katugu Yennele yon senre yofenne, naa Yennele li leele kpoyi konaa leele mbele fuun paa gbo laga tara ti na, pe pe kasanwa pi yan wa ki ni.

19

¹ Ko punjo na, a mi si magala gbolo la logo ma yiri wa yennele na paa janwa gbolo magala yen, ma yo fo:

«Aleluya! Showo, naa gbogowo, naa yawa pi yen we Yennele li woo;

² katugu li kiti kongu ki yen kaselege ma sin.

Nanjaa gbogwo na wila pye na tara woolo pe jogo wi nanjara ti ni, li kiti kon wi na.

Yennele li tunmbyeele mbele wila gbo ma pe kasanwa pi wo, ligi fogo ki ton wi na.»

³ A pe sho naa fo:

«Aleluya! *Cagbogo ki sogowo wirige ki yen na yinrigi fo sanga pyew!*»[†]

⁴ Lelelele nafa ma yiri tijere poro naa yaara yenwere tijere ti ni, ti si kannguuro kan ma Yennele li gbogo, lo na li yen ma cen wa wunluwo jongo ki na we, ma yo fo:

«Anmiina! Aleluya!»

Simbapyo wi jayire liwen senre

⁵ A magala la si yiri wa wunluwo jongo ki na, ma yo fo: «Yaa we Yennele li sonni, yoro mbele fuun ye yen li tunmbyeele, yoro mbele yaa fye li yege we, piile naa lelelele.»

⁶ A mi si magala gbolo la logo paa janwa gbolo tinme, naa tonngbogo tinme konaa yennele gbaanra ngbanga yen, laa yuun fo: «Aleluya! Katugu we fo Yennele na yawa pi ni fuun fo, li cen li wunluwo pi na!

⁷ Ye ti waa yogori, we pye nayinne ni, waa Yennele li gbogo, katugu Simbapyo wi jayire ti gbom, wi jo wuu yee gbegele.

⁸ Pe konu kan wi yeri wi len paraga tiyongo po, nga ki yen na yengele ma pye kpoyi.» Ki len paraga tiyongo, ko ki yen Yennele li leele kpoyi pe kasingele wele.

⁹ A merege wi silan pye fo: «Ki yonlogo ma yo fo: Mbele pe yeri Simbapyo wi jayire liwen pi na, ferewe yen pe woo!»

A wi silan pye naa fo: «Ki senre nda ti yen Yennele li kaselege senre jate.»

¹⁰ A mi si to wi jegele mboo gbogo, een fo, a wi silan pye ma yo fo: «Maga kaga pye! Katugu mi yen mboro naa ma sefenne pe ni, ye tunngo pyeyenle wa, poro mbele pe Zhezu wi seraya senre ti yigi we! Ta Yennele lo gbogo!»

Zhezu wi seraya senre to ti yen nda Yennele yon senre yofenne pe maa yuun Yinne li fannga na.

Shon fuwe lugufu wi senre

[†] 19:3 19:3: Eza 34.10

11 A mi si yenjele li yan li yenge, mæe shon fuwe yan wa. Na wi yen ma lugu ma cen wi na, poo yinri Senre nungba yofa naa Kaselege. Wi maa kiti koon na malaga gboon kasinjege ni.

12 Wi yengele kaa yin paa kason yinne yen. Wunluwo njagala legere yen wa wi go ki na. Mege ka yen ma yonlogo wi na, nga lere kpe sigi jen na wo nungba ma.

13 Wila derigbogo ka le, nga pe le kasanwa. Pe maa wi yinri† «Yenjele senre.»

14 Malingboonlo mbele wa yenjele na, a pe si taga wi pungo na, ma lugu shon fiile na, ma pe yee po len paara tiyonro ni, nda ti yen ma filige ma laga kpoyi.

15 A tokobi yon taan wa nee yinrigi wa wi yon, na wi yaa tege mbaa cengele woolo pe gboun wi ni. *Wi yaa kaa pe yee sinni tuguron kanngala ni.*† Wi yaa ka erezen pire ti tangala wa ti pire tonmo wosaga ki ni, ko ki yen Yenjele na yawa pi ni fuun fo li nanngbanwa gbou we.

16 Mege ka yen ma yonlogo wi derigbogo naa wi jegbolo li na, ma yo fo: «Wunlumbolo pe Wunluwo, naa tafenne pe Fo.»

17 A mi si merege wa yan wi yere wa yonlo ki ni. A wi si gbele ngbanga ma sannjere nda fuun ti yen na toro sire na wa naayeri ti pye fo: «Ye pan ye gbogolo† Yenjele li liwen gbou pi na;

18 ye wunlumbolo pe wire kara ti yoli, naa sorodasheelee teele pe wire kara to naa shonye wire kara ti ni, naa shon lugufenne pe wire kara to naa leele pe ni fuun pe wire kara ti ni, kulolo naa leselee, naa piile naa lelele.»

19 Ko pungo na, a mi si wongbo wo naa tara na wunlumbolo, naa pe malingboonlo pe yan pe gbogolo mbe malaga gboun na wi yen ma lugu ma cen shon wi na wo naa wi malingboonlo pe ni.

20 A pe si wongbo wi yigi, ma pinle Yenjele yon senre yofa yagboyoo wi ni, wo wila kafonngolo pye wongbo wi yee na. Leele mbele wongbo wi gbounro tila pye pe na, a poo yanle wi gbogo, wila pe fanla ma pe pungo ki kafonngolo ke ni. A pe pe shyen pe yigi ma pe wa yenwegele na wa wegogo kason ki ni, nga ni kiribi wi yen na sori we.

21 Na wi yen ma lugu ma cen shon wi na, tokobi na wila yinrigi wa wi yon, a wi si sanmbala pe gbo wi ni. A sannjere ti ni fuun ti pe kara ti yoli ma tin ti na.

20

Yele waga kele kala

1 Kona, a mi si merege wa yan wi yiri wa yenjele na na tinri. Wetijugo lakile naa jorogo gbenje la pye wi kee.

2 A wi si yarifelege ki yigi, woggo lege† ye, ko ki yen Mege jogofa we, naa Sotanla we. A wi suu po mboo yaga wa fo sa gboun yele waga kele (1 000),

3 mæe wi wa wa wetijugo ki ni, maga yon ki sogo lakile wi ni, ma tegere tege ki na, jango yarifelege kiga ka ya yiri wa ki ni mbaa cengele woolo pe fanla mbaa pe punngu fo yele wagakele (1 000) li sa ko. Ko pungo na, ki daga pege sanga pege yaga ki wagati jenri pye.

4 A mi si wunluwo jonro yan. Mbele paa pye ma cen ti na, a pe fannga kan pe yeri paa kiti koon. Mbele yinre paa kologi, katugu paa Zhezu wi

† 19:13 19:13: Zhan 1.1-14; 1 Zhan 1.1

† 19:15 19:15: Yuuro 2.9

† 19:17 19:17: Eze 39.17

† 20:2 20:2: Zhené 3.1

serɛya wo naa Yenɲele sɛnrɛ ti yari, naa mbele pe sila wongbo wo naa wi yanlɛ wi gbɔɔ, pee si yenlɛ pe wongbo wi gbɔnrɔ ti taga pe walɛrɛ naa pe keyɛn† yi na, a mi si pe yinɲele ke yan. A pɛ si yen ma yiri wa kunwɔ pi ni ma wunluwɔ pi pye Kiri si wi ni ja ma saa gbɔn yɛlɛ wagakele (1 000).

⁵ Kuulo sanmbala poro sila yen fɔ yɛlɛ wagakele (1 000) li saa kɔ. Ko ki yen kuulo pe yenmɛ konɣbanmba we.

⁶ Mbele pɛ pe tasaga ta wa kuulo pe yenmɛ konɣbanmba pi ni, fɛrɛwɛ yen pe woo, a pe yen Yenɲele li leele kpoyi. Kunwɔ shyen† woo pi se fanɲga ta pe na naa, ɛɛn fɔ, pe yaa ka pye Yenɲele lo naa Kiri si wi ni pe saraga wɔfennɛ. Pe yaa ka wunluwɔ pi pye wi ni ja mbe sa gbɔn fɔ yɛlɛ wagakele (1 000).

Zhezu wi ya Sotanla wi ni

⁷ Na yɛlɛ wagakele (1 000) liga ka kɔ, pa pe yaa Sotanla wi wɔ wa wi kaso wi ni mboɔ wa.

⁸ Kona, wi yaa kari mbe saa cɛngɛle woolo mbele pe yen dunruya wi go tijɛrɛ ki na pe fanla, ko ki yen Gɔgi naa Magɔgi† we. Wi yaa ka pe gbogolo malaga ki kala na, pe yaa ka lɛgɛ paa kɔɔjɛ yɔn taambugɔ ki yen.

⁹ A pɛ si tara ti ni fuun ti tɔɔ wa na paan, mɛɛ pan ma Yenɲele li leele kpoyi pe censaga konaa ca ɲga ki Yenɲele li ndanla jɛɲgɛ ki maga. *ɛɛn fɔ, a kason si yiri wa yenɲele na ma to pe na ma pe sogo pew.*†

¹⁰ Kona, a pɛ si Sotanla ɲa wila pye na pe fanla wi wa wa wegbɔɔ kason ki ni, ko ɲga kiribi wi yen na sori wa we, wa laga ɲga paa wongbo wo naa Yenɲele yɔn sɛnrɛ yɔfɔ yagboyoo pe wa we. Pe yaa kaa jɔlɔ wa sɔnlɔ naa yɛmbine fɔ sanga pyew.

Kiti punɔ woo wi kɔngɔ sɛnrɛ

¹¹ Kona, a mi si wunluwɔ jɔngɔ gbɛɲgɛ figɛ ka yan, naa ɲa wi yen ma cɛn ki na wi ni. A tara to naa naayeri wi ni, ti si fe ma yiri wa wi yɛgɛ sogowɔ, pe siri yan naa fyew.

¹² Kona, a mi si kuulo pe yan, piile naa leleɛle, yeresaga le wunluwɔ jɔngɔ ki yɛgɛ na. A sɛwɛɛle pɛle si yɛngɛ. A sɛwɛ wa si nuru naa ma yɛngɛ, ɲa wi yen yinwege sɛwɛ we. A pɛ si kiti kɔn kuulo pe na ma yala pe kapyɛgɛle ke ni, ɲgɛle kaa pye ma yɔnlɔɔ wa sɛwɛɛle pe ni we.

¹³ A kɔɔjɛ wi si kuulo mbele paa pye wa wi ni pe yirige ma pe kan. Kunwɔ po naa kuulo tara ti ni, a ti kuulo mbele paa pye wa ti ni pe yirige ma pe kan fun. A pɛ kiti kɔn kuulo pe ni fuun nungba nungba pe na ma yala pe kapyɛgɛle ke ni.

¹⁴ A pɛ kunwɔ po naa kuulo tara ti wa wa wegbɔɔ kason ki ni. Ki wegbɔɔ kason ko ki yen kunwɔ shyen woo we.

¹⁵ *Lere ɲa fuun wi mɛgɛ ki woro ma yɔnlɔɔ wa yinwege sɛwɛ wi ni,*† paa wo wa wa wegbɔɔ kason ki ni.

21

Naayeri fɔnɲɔ naa tara fɔnndɔ kala

† 20:4 20:4: Naga 13.1,16 † 20:6 20:6: *Kunwɔ shyen woo: Po pi yen wegbɔɔ kason ye. Lere ɲa ka po ta wi yaa pye mbe lali Yenɲele li ni pew.* † 20:8 20:8: *Gɔgi naa Magɔgi: Poro pe yen Yenɲele li mɛɛfɛnnɛ wele, pe maa wiin li ni; Eze 38.2.* † 20:9 20:9: 2 Wunlu 1.10-12

† 20:15 20:15: Yuuro 69.29

¹ Kona, a mi si naayeri fɔnɔ naa tara fɔnɔdo yan†, katugu naayeri konɔbanɔa wo naa tara konɔbanɔda ti ni, ti toro ma ko. Kɔgoje sila pye wa naa.

² A mi si ca kpoyi ki yan, Zheruzalemu fɔnɔ we, a ki yiri wa naayeri wa Yennɛle li tanla na tinri, ma gbegele paa piɔ yen, ɲa wuu yee fere wi polo kan.

³ A mi si magala gbolo la logo ma yiri wa wunluwo jongo ki ni, laa yuun fo: «Wele, Yennɛle li censaga ki yen wa leele pe sɔgowo! Li yaa koro wa pe ni, pe yaa pye li woolo,†Yennɛle lo jate li yaa pye pe ni mbe pye pe Yennɛle.

⁴ Li yaa ka yentunwo pi ni fuun pi tulu mboo wo wa pe yengele ke ni.† Kunwo se ka pye wa naa, kunwo kayanga se ka pye wa naa, nakoma gbelege, nakoma kayanga, katugu yaara konɔbanɔda ti toro ma ko.»

⁵ Kona, ɲa wi yen ma cen wa wunluwo jongo ki na wi sho fo: «Yingo mi yen na yaara ti ni fuun ti piin fɔnɔdo.» A wi silan pye fo: «Ki yonlogo, katugu na senre nda ti yen kaselege senre, nda ti daga lere mbe taga ti na.»

⁶ A wi silan pye naa fo: «Ki pye ma ko†. Mi yen Alifa naa Omenɔa, Lesaga naa Kosaga. Wogo yen ɲa na, mi yaa pulugo yinwege tonmo kan wi yeri wi wo waga.

⁷ ɲa ka cew ta, wi yaa pye ki yaara nda ti korogo lifo. Mi yaa pye wi Yennɛle, wi pye na pinambyo†.

⁸ Een fo, mbele pe maa fye, naa mbele pee taga, naa katijangara pyefenne, naa legboleele, naa keenre lifenne, naa lekaala, naa yarisunndo sunvenne, naa yagboyoolo pe ni fuun pe yaa ka pe tasaga ta wa wegboɔ kason ki ni, ɲga ni kiribi wila sori we. Ko ki yen kunwo shyen woo we.»

Zheruzalemu fɔnɔ senre

⁹ Kona, wojengele koloshyen ngele kaa pye ma yin jologo kagala koloshyen punɔ wogolo ke ni, kaa pye merɛgeye koloshyen mbele kee, a wo wa si pan mala pye fo: «Pan laga, mi yaa piɔ wi naga ma na, Simbapɔ wi jo we.»

¹⁰ A Yinnekpoyi li si ye na ni, a merɛge wi si kari na ni yanwiga titonlogo ka na, mee ca kpoyi Zheruzalemu ki naga na na. Kila yiri wa naayeri wa Yennɛle li tanla na tinri.

¹¹ Yennɛle li gbogowo yanwa pila pye wa ki ni. Ca ki yanwa pila pye na yiin paa sinndelege sonɔgbanga wogo yen, paa zhasipi sinndelege sonɔgbanga wogo yen, ɲga pe maa wele na yaan wa ki kee ɲga na ma mbe yo kirisitali wi.

¹² Mbogo gbogo titonlogo la pye maga maga, maga fili. Yeyonro ke ma yiri shyen tila pye ki na. Merɛgeye ke ma yiri shyen la pye ma cen ki yeyonro ti na nari go singi. Izirayeli cengele ke ma yiri shyen ke mere tila pye ma yonlogo ki yeyonro ti na.

¹³ Yeyonro taanrindaanri la pye ca ki kee tijere ki ni fuun ki na: taanri la pye wa yonlo yirisaga kee yeri, taanri la pye wa yonloparawa kameɲge kee yeri, taanri la pye wa yonloparawa kalige kee yeri, taanri la pye wa yonlo tosaga kee yeri†.

¹⁴ Ca ki mbogo ngo kila pye ma cen sinndeere ke ma yiri shyen na. Simbapɔ wi pitunmbolo ke ma yiri shyen pe mere tila pye ma yonlogo ki sinndeere ti na.

† 21:1 21.1: Eza 65.17 † 21:3 21.3: Zaka 2.15 † 21:4 21.4: Eza 25.8 † 21:6 21.6: Ki senre ti korɔ wowi ɲa fo: ɲga mi yo migi pye mako. † 21:7 21.7: 2 Sami 7.14; Zaka 8.8 † 21:13 21.13: Eze 48.31-34

¹⁵ Mērege ŋa wila pye na para na ni, te kanngala† la pye wi yeri, laga taanla wolo, mbe ca ko naa ki yeyongo naa ki mbogo ki taanla.

¹⁶ Ca ki keyen tijere yi ni fuun yi yen ma yala. Ki titonlowo po naa ki gbeme pi yen ja. A mērege wi si ca ki taanla wi kanngala li ni, ma sigi yan ki yen culo waga shyen naa cenme shyen 2 200. Ki titonlowo, naa ki gbeme, naa ki yagawa pi ni fuun pila pye ja.

¹⁷ A mērege wi si mbogo ki taanla fun, maga yan ki yen metere nafa taanri ma yiri ke ma yiri shyen†, ma yala leele pe laga taanlayaraga ki ni, ŋga ki yen nungba mērege wi wogo ki ni we.

¹⁸ Paa ca ki mbogo ki kan zhasipi sinndeere sonngbanga woro ni, mee ca jate ki kan te piiri ni, ŋa wi yen paa veri fuwe yen.

¹⁹ Paa ca ki mbogo nogo ki fere sinndeere sonngbanga woro ti cenle pyew ti ni. Ki nogo sinndelege kongbannga kila pye zhasipi sinndelege. Ki shyen wogo kila pye safiri. Ki taanri wogo kila pye kaliseduwani. Ki tijere wogo kila pye emerodi.

²⁰ Ki kangurugo wogo kila pye onikisi. Ki kogoloni wogo kila pye sariduwani. Ki koloshyen wogo kila pye kirizoliti. Ki kolotaanri wogo kila pye berili. Ki kolojere wogo kila pye topazi. Ki ke wogo kila pye kirizopirazi. Ki ke ma yiri nungba wogo kila pye yasenti. Ki ke ma yiri shyen wogo kila pye ametisiti.

²¹ Ca ki yeyonro kororo ke ma yiri shyen ti yen somu piile ke ma yiri shyen. Kororo nungba nungba pyew ki yen somu pyo nungba. Ca nawa kongbogo kila pye te piiri ni, paa veri yen, ŋa pe maa wele na yaan wa wi kee ŋga na.

²² Mi sila sherigo gbogo yan wa ki ca ki ni, katugu we Fo Yenŋele na yawa pi ni fuun fo lo naa Simbapyo wi ni, poro pe yen ki sherigo gbogo ye.

²³ Ca kii jori yonlo yanwa kala, nakoma yenge yanwa kala, katugu Yenŋele li gbogowo po pi yen ki yanwa we, a Simbapyo wi yen ki fitanla.

²⁴ *Tara woolo pe yaa kaa tanri ki yanwa pi na. Tara na wunlumbolo pe yaa kaa paan pe gbogowo pi ni mbaa pi kaan.†*

²⁵ Ki ca yeyonro ti se ka ton sonlo na fyew, katugu yembine se ka pye wa.

²⁶ Pe yaa ka pan tara woolo pe gbogowo naa pe sonmo pi ni wa ki ni.

²⁷ Fyongo yaraga se ka ye wa ki ca ki ni, nakoma lere ŋa wi maa katijangara piin konaa ŋa wi maa finlele, ndee mbele pe mēre ti yen ma yonlogo wa Simbapyo wi yinwege sewe wi ni poro.

22

¹ Kona, a mērege wi si yinwege tonmo gbaan wi naga na na fun, a pila yengele ndee kirisitali wi, na yinrigi wa Yenŋele lo naa Simbapyo wi ni pe wunluwo jongo ki ni,

² *na fuun wa ca nawa kongbogo ki nandogomo. Yinwege tige yen gbaan wi konggo shyen ki na, ki ma se sesaga ke ma yiri shyen yele li ni, ko kororo wo yen fo ki ma se yenge pyew. Ki tige were ti yen mbaa tara nungba nungba pyew ti woolo pe shoo.†*

³ Yenŋele li danga ki se ka to yaraga ka na wa ki ca ki ni fyew.

† 21:15 21:15: Eze 40.3,6 † 21:17 21:17: Naga 13.18; Eze 48.16-17 † 21:24 21:24: Eza 60.3-5

† 22:2 22:2: Eze 47.12. Veriseye mbele pe wele fun wa Zhené 2.9; 3.22wi ni.

Yenñele lo naa Simbapɔ wi ni pe wunluwo jongo ki yaa ka pye wa ca ki ni, Yenñele li tunmbyeele pe yaa kaa li gbogo.

⁴ Pe yaa kali yege ki yan, li mege ki yaa ka pye mbe yonlogo wa pe walere ti na.

⁵ Yembine se ka wo naa. Pe se ka jori fitanla yanwa kala, nakoma yonlo yanwa kala, katugu we Fo Yenñele li yaa kaa yanwa yinrigi pe kan. *Pe yaa ka pye wunlumbolo fo sanga pyew.*[†]

SENRE PUNGO WORD KONA DUWAW SENRE

22.6-21

Zhezu wi panga senre

⁶ Kona, a merenge wi silan pye fo: «Ki senre nda ti yen kaselege senre, ti daga lere mbe taga ti na. We Fo Yenñele na li Yinne li kan li yon senre yofenne pe yeri, lili merenge wi torogo, sanni jenri, nga ki daga mbe pye, wi pan wigi naga li tunmbyeele pe na.»

⁷ Zhezu wi yo fo: «Wele, sanni jenri mila paan! Mbele paa ki sewe na wi Yenñele senyoro ti gbogo, ferewe yen pe woo!»

⁸ Mi Zhan, migi kagala ke logo ma ke yan. Na mila kaa ke logo ma ke yan, merenge na wila ke naga na na, a mi si to wi jegele mboo gbogo.

⁹ Een fo, a wi silan pye fo: «Maga kaga pye! Mi yen mboro naa ma sefenne pe ni ye tunngo pyeyenle wa, poro mbele pe yen Yenñele yon senre yofenne, naa mbele paa ki sewe na wi senre ti gbogo we. Ta Yenñele lo gbogo!»

¹⁰ Kona, a wi silan pye naa fo: «Maga kaga sewe na wi Yenñele senyoro ti yaga larawa, katugu ti kagala ke pyesanga wi yongo.

¹¹ Na wi woro ma sin, wi koro wa wi mbasinne pi ni. Na wi yen fyongo ni, wi koro wa wi fyongo ki ni. Na wi yen ma sin, wi koro wa wi sinne pi ni. Na wi yen kpoyi, wi koro kpoyi.»

¹² Zhezu wi yo fo: «Wele, sanni jenri mi yaa pan! Mi yaa pan na sara wi ni mbe pan mbe lere nungba nungba pyew wi sara mbe yala wi kapyege ki ni.

¹³ Mi yen Alifa naa Omenga, kongbanna naa pungofa, lesaga naa kosaga.»

¹⁴ Mbele ka pe deere titonro ti jogo, jango mbe ta mbe yinwege tige pige ka ka konaa mbe ye wa ca ki yeyonro ti ni, ferewe yen pe woo.

¹⁵ Mbele pe yaa koro wa funwa na, poro wele katjangara pyefenne wele, naa lekaala, naa keenre lifenne, naa legbolelele, naa yarisunndo sunvenne konaa mbele fuun pe maa finlele senyoro ni naa kapyegele na!

¹⁶ «Mi Zhezu, mila merenge wi tun wi sa ki kagala ke yari ye kan wa legilizye pe ni. Muwi mi yen ninge naa Davidi wi setirige pyo we. Mi yen lalaaga wonno na li maa yiin we.»

¹⁷ Yinnekpoyi lo naa pijo wi ni pe yen naga yuun fo: «Ta paan!»

Na kaga logo, wila ki yuun fun fo: «Ta paan!»

Wogo yen na na, wila paan. Na wila yinwege tonno pa jaa, wi yaa pi ta waga.

Senre pungo woro

¹⁸ Mbele paa ki sewe na wi Yenñele senyoro ti nuru, mi Zhan mila ki yuun naga ngbanni pe ni fo: «Na lere wa ka senre ta taga ti na, jologo

[†] 22:5 22.5: Dani 7.27

kagala ngele ke yen ma yonlogo laga ki sewe na wi ni, Yenhele li yaa ke taga wi kan.

¹⁹ Na lere wa ka si senre ta wo laga ki sewe na wi Yenhele senyoro ti ni, tasaga nga wi yaa ta wa yinwege tige pige ko naa ca kpoyi ki ni, Yenhele li yaa ti sho wi yeri, to nda ti kagala ke yen ma yonlogo laga ki sewe na wi ni we.»

²⁰ Zhezu na wila ki kagala ke yuun na ke finligi, wi yo fo: «Ee, sannii jenri mila paan!»

Anmiina! Ta paan we Fo Zhezu!

²¹ We Fo Zhezu wi yinme pi pye leele pe ni fuun pe ni!